F. Guilielmi de Rubione venerabilis admodum patris & theologi facile doctissimi prouinciȩ Aragonicȩ quondam Ministri: Disputatorum in quatuor. libros Magistri Sentẽtiarum Tomus prior super Primum & Secũdum diligenter ab Iodoco Badio Ascensio impressus & indice sequenti illustratus.

Impetratis gratia & priuilegio e regione posterioris Tomi explicandis.

45

Vænundatur cum reliquo Tomo in ædibus dicti Ascensii/Michaelis Conradi & Simonis Vincentii.

Transsumptum confirmationis

& approbationis huiusce operis F. Guilielmi de Rubione in quatuor libros Sententiarum: Factę per Reuerendū patrem Ministrū generalem/magnorum virorū in ad hoc deputatorum graui examine & iudicio pręhabito.

NOVERINT Vniuersi q̄ Nos fratres Petrus de Aquila minister in prouincia Tuscana: Bernardus de Aretio: Simon de Spoleto: Nicolaus de Interamne lector Romanus: Iacobus de Iora lector Paduanus: Auctoritate Reuerēdi in Christo patris Fratris Geraldi ordinis fratrum Minorū generalis ministri cōmissarii deputati ad examinādum nouum opus editum a fratre Guilielmo de Rubione/ministro prouincię Aragonię super quatuor libros Sententiarū: ipsum opus tenuimus/legimus/& diligenter inspeximus: in quo per dei gratiam nihil comperimus contra fidem vel cōtra bonos mores: sed cōclusiones catholicas vel opinabiles per viros scholasticos secūdum diuersa principia doctrinarum. In cuius rei testimoniū pręsentem scripturam fecimus fieri/& nostrorum sigillorum impressione muniri. Actum & datum in sacro loco Assisii. xxv. die mensis Maii Anno domini M.CCCXXXIII.

ET EGO Pręfatus frater Geraldus fratrum Minorum generalis Minister praenominatorum cōmissariorum meorum tanq̄ fide dignorum examine & relatione contentus iuxta nostri ordinis instituta/praefato F. Guilielmo pręmemoratū opus sic examinatum & in nullo penitus condemnatum publicandi & copiandi licentiam duxi tenore praesentium cōcedendam. In cuius rei testimonium praesentem scripturam feci sigilli mei officii impressione muniri. Actum & datum Anno Mense & die pręfatis.

Illustrissimo dño meo ex alta Regum Hispaniarũ Prosapia genito/procerũq; eiusdẽ regni primati, dño Federico Henriq. Castellæ & Granatæ Archimarino Comiti de Modica & de Aguilar. Frater Alfonsus de Villa Sãcta Minorita Salutẽ cũ prosperitate plurimam optat.

PRiscis illustribus studiũ quondã erat generosissime Princeps, nõ solum rei militaris disciplina et dexteritate fulgere: verũ etiã artium omnium liberalium summa eruditione splẽdescere: vt in exercendis armis militibusq; ductandis nobili indoli peritia suppeteret, & in moderandis regẽdisq; rebus publicis recta institutio non deesset. Et probe illi quidem sciteq; faciebãt: quatenus nobilitatis præstãtia, corporis strenuitate, animiq; splẽdore adornata/facile cõspicua notaq; redderet. Sic sane Alexãder ille magnus preclarus eruditione euasit. q̃uis em̃ bellica gloria teneretur: & bellicę laudis & imperii ꝑ totũ orbẽ ardore flagraret: tñ lectionis gnarus Iliada Homeri (quã rei familiaris viaticũ appellabat) apd̃ se semꝑ habẽs cũ pugione sub puluino tenere solitꝰ ẽ, & ad Aristotelẽ ex Asia inter ipsos armorũ strepitus in hæc verba scripsit. Alexander Aristo. felicitatẽ. Haud abs te rẽ ete factũ est/ꝙ speculatiuas disciplinas edidisti: qua em̃ re nos ipsi cæteris pręcellemꝰ, si ea quibꝰ eruditi sumꝰ studia/cœperint esse in omnibꝰ cõmunia! Mallẽ em̃ singulari disciplina q̃ potẽtia pręstare. Sic & Lacedæmonii, Atheniẽses/& illustres Romani/literaꝝ peritia enituerũt: apud quos moris erat/deligere solum in belli Duces imperatores & reipublicę moderatores/q bonis literis cæteros antecellerent. Quid referã illustrissimũ Iuliũ Cæsarem acerrimo ingenio virum non minus literarũ gloria q̃ rebꝰ gestis pręclarũ! qui eadẽ animi acrimonia qua manũ cõseruit cũ hostibꝰ, sua prelia descripsit: eadẽq; dextra qua bella gessit, res a se gestas lrãrũ monumẽtis tradidit. Augustus itidẽ studiosissimus nec doctissimis sui tpis viris inferior, q q̃ elegãtissime (vt extãt) de Maronis obitu versus cõptissimos cõdidit: quorũ initiũ ẽ, Ergo, ne supremis potuit vox improba verbis/ & q̃ sequunt. Alfonsus item (vt ad nostros deueniã) Romanorũ imperator & Hispanorũ rex ita optimis disciplinis eruditus fuit & literarũ peritia singularis, vt astronomoꝝ ambages ita ineffabili modo explicauerit: vt princeps in solio residens gloriosus/cælorũ oĩm meatus breui radio describeret, ac fulgẽtia sydera diceret. Sed hæc nostra lutea ac calamitosa tẽpestas/q̃ omniũ mortaliũ curã ad deteriorũ studiorũ laborẽ cõuertit, improbis moribus sic animos illustrium pessundedit: vt ignobilẽ cẽseat delusa nobilitas q sacrã mineruã callere studeat: & militari baltheo accinctis alteretur sufficere literas vix summis delibare labris: ac nomẽ suũ monstruosis quibusdã & ineptis literarũ formulis appingere chartæ aut mẽbranæ: atq; portenta potiꝰ characterũ effformare, q̃ veras describere literas. Proh dei atq; hominũ fidẽ quid obsecro his demẽtiis insanius! qui generis nobilitatẽ a sapientibꝰ ductam proauis dicãt degenerare disciplinarũ excellẽtia: & naturã illustrem diuinis doctrinis aptissimã artium inscitia/morũq; improbitate/ contendant effici clariorẽ! Hoc merito reprehẽdit ꝓpheta dicẽs vęh q dicunt bonũ malũ & malũ bonum. Hoc dictũ volui (prestãtissime princeps) quia nõ possum satis mirari quid causæ extiterit ꝙ nostræ tẽpestatis illustres sacrã mineruã ita opprobrio dederint vt vix toto in orbe terrarũ quispiã originis dignitate prefulgens, clarus sciẽtia & doctrina habeat. quo fit vt respublicę ac regnoꝝ gubernacula quę vt plurimũ eorũ libidine moderant: non tã æquis sanctiõibꝰ q̃ duris exactionibus agitent: politię immutent: imperiũ ex iustissimo atq; optimo, crudele intolerandũq; fiat. Nã cũ earũdẽ rectores bonis artibꝰ careãt, praua illa philosophia q̃ turpe lucrũ docet, nõ quę btõs hoĩes facit, inoleuit. Cęterũ paucis elapsis diebꝰ, industria atq; ductu Iodoci Badii Ascensii fidissimi poetarũ atq; oratorũ interpretis atq; explanatoris clarissimi, & nostra tẽpestate (si scriptis credimus) facile principis/mihi summa amicitia coniuncti, deuenit in manus quoddam scriptum super quatuor sententiarũ libros cuiusdã facile q̃ eruditissimi & celeberrimi viri Fratris Guillelmi de Rubione nostri Minoritani ordinis alũni: ac (vt index ostendebat) quondã Prouincię Aragoniæ ministri, auctoris profecto eximii atq; omnium sui temporis grauissimi, qui doctoris nostri subtilissimi dogma & anfractꝰ inextricabiles vsq; in hodiernum diem (ob nimiã obscuritatem)

nostros scotizantes latentes, omniumq; neotericorum nominaliũ ambages ita exacte & adamussim elucidat/digerit/& absoluit: vt (sicut familiari colloquio dicere assolet doctrinę scoticę eminẽtissim⁹ vir magister Ioãnes de Quĩtana Aragoni⁹ quõdã prior Sorbonic⁹, quod apud Parrhisios magni est momẽti, ac nũc doctoris subtilissimi in almo nr̃o cõuẽtu interpres famatissim⁹ tueq; pręstãtię obseruantissimus) vltimam manum toti scholę imponere videatur. Quocirca nõ possum non improbare eruditos nr̃i temporis viros, nec satis demirari, quęnã incuria eis incesserit: vt tam antiquum sciẽtiarum decus & monumẽtum ac doctrinæ Scoticæ tutamen inexpugnabile/ tanto temporis interuallo cum blattis & tineis ac diris obliuionib⁹ certare permiserint. Quapropter nõ modicũ cœnobica nostra academia omnisq; schola tenetur omni disciplinarũ genere eruditissimo Ascẽsio impressoriæ artis primati: qui tantũ auctorem (ignauia nostrorũ) longis annis incultum non solum ex abditis produxit in lucem: sed & grandi auri pondere comparatum suis optimorumq; bibliopolarum Michaelis Conradi Hispani: & Simonis Vincentii Galli impensis tradidit imprimendum. Cogitanti igit̃ mihi cui illustrium virorum quibus doctorum scripta dicari solent pretiosam istam theosophantium pharetram nulli thesauro conferendam dirigere possem, non venit in mentem quispiam nostrorum optimatum illustris qui ad literas magis affectus, optimis artibus solertius imbutus: stemmatũq; decore locupletior appareat. Nam omnifariam apud Hispanos nostros dilucidum est, te tum sanguinis generositate, tum facinorum laude, tum etiam virtutum omniũ & disciplinarum praestantia longe caeteros anteire. Nam quicũq; egregia & summa illustrium laudum tuarum praeconia recolere voluerit, facile intelliget nihil tibi vlla ex parte deesse, quod vel a natura, vel a virtute, vel a fortuna sit expetendum: quo caeteris proceribus nostris non longe praestantior habearis. Nat⁹ es ex inclyta Regum Hispaniarum prosapia: quæ tot Regum & imperatorum mater fuit. Tibi enim, & inuictissimo atq; omnium mortaliũ mentibus recensendo, Catholico regi Fernãdo nuperrime specioso fato sublato communis auus fuit Federicus: videlicet tui nominis primus Castellæ Archimarinus & clarissimus dux: cui⁹ illustria gesta celebresq; victorias admirari magis q̃ recensere cuiq; datum est. Nam (vt pauca recẽseam) Castellæ regnum vario capitũ schismate truncatum ac populatũ, fortissimis armis, clarissimo nepoti suo Fernando Aragonũ regi praenominato sedatum integratumq; tradidit moderandum: eidemq; perpetuo matrimonio cõiunxit optimam ac maximã Isabellam serenissimam Hispanorum augustam huius nominis tertiã omnium viraginum decus excellentissimum. quod quidem facinus inter ab eodem illustres res gestas potissimum fuit. At praeter caetera praeclara facinora quæ epistolari enarratiõe perstringi nõ possent: vnum recolam quod iam felici senio cõfectus ac candidus canis confecit. Cũ enim dux minoris Valentiæ Hispanorum robustissimus pręclaram senectam longis illustratam titulis & triũphis inuisam (vt fieri solet) haberet: in eumq; quibusdam pagis ademptis bellum moueret: filiũ Alfonsum quem vnice diligebat comparato exercitu vt eũ abigeret pientissima canicies delegit, quẽ cum iuuenis bello inexpertus ferre non posset (mirabile dictu) felix decrepita in arma ruens postq̃ grassatorem illum cohibuit, eundem prelio victum & in deditionem venientem dedignatus excipere. Vade inquit, nec enim dignum existimo adiicere meis iam partis triumphis si alio q̃ de rege triũpharim. Atqui amita tua clarissima Aragonum regina catholici regis Fernandi iampridem praefati genitrix gloriosa illustrium fœminarum candidissimum exemplar, quæ post obitum dulcissimi coniugis Ioannis manum mittens ad fortia ac virilem animum induẽs, regnum tyrannicis potentatibus vsurpatũ pulsis inde tyrannis receptum filio dono dedit. Quid dicã de illustrissimo genitore tuo Alfonso paternarum laudum (vt par erat) acerrimo imitatore! cuius auspiciis forti pectore, & armis catholicus rex Fernandus cum inclyta Isabella coniuge sua regni gubernacula suscepterunt. Sed vt recentiora recenseam & ad proprium tuę nobilitatis splendorem descendam quę tota nostra est non ex haereditaria patrum successione nobis obueniens, sed nostro labore parta, nostraq; comparata opera atq; vigilãtia (nam auctore Seneca: qui genus laudat alterius aliena laudat. cui astipulatur Satyricus his versibus dicens, Stemmata quid faciunt! quid prodest Pontice longo Sãguine censeri! pictosq; ostendere vultus Maiorum! & stantes in curribus Aemilianos! Quis fructus generis tabula iactare capaci Fumosos equitum cum dictatore magistros, Si corã Lepidis ma-

le viuitur!)quis vnq̃ auitæ gloriæ propior extitit æmulator!nam vt magnanimi Federici aui tui primordialia facta cõsectareris,pelagi pericula ingẽti classe adorsus,augustissima cõnubia potẽtissimi/ac felicissimę memorię Philippi tunc Austrię archiducis,post autẽ Castellę & Granatę regis clarissimi cum serenissima Augusta nostra Ioanna felici fœdere peregisti. Cæterum cum ex coniugii pacto ac catholici regis Fernãdi tunc in humanis agentis imperio serenissimũ Philippũ in principẽ Hispaniarum iurasses,si principem Ioannẽ tunc verũ hæredem absq; prole obire contingeret,ipso fatali leto pręuento,cum emergẽtibus causis catholicus rex immutasset decretũ,ac nobilissimo Lusitanię regi filiam maiorẽ natu Isabellam nomine regni post ipsum hæredẽ in matrimoniũ tradidisset,& Hispanię proceres vt moris est,eundẽ in pricipem tactis sacrosanctis delegissent,tu solus propugnator hectoreo furore percitus ne fidefragi opprobrium sustineres,constãter abnegasti,malens exilium perpeti q̃ eximię nobilitatis legem trãsgredi. Atqui cum labẽtibus annis inclyta Hispaniarum regina magna Isabella(cuius erat regnũ dotale)diem vltimũ terminasset,atq; eidem illustrissimus archidux Austrię Philippus(iure vxoris)rex Castellę & Granatę successisset,tui primi germani catholici regis Fernãdi extra regnum abeuntis ac te ducere secum conantis ampla munera & regia foedera respuisti:clarius putãs proprio principi fidem seruare q̃ ab extero corona donari. At ne id quidem pręterire fas est qđ hisce diebus potissimũ tuis laudibus adiecisti.nam cum catholico regi Fernando nuper defuncto extremus halitus immineret,ac rex noster Carolus tũc felix princeps & successor in Flandria ageret,& principes super regni Castellę tribus potissimis magistratibus & regimine longis altercationibus disceptrassent,ac catholicum regem in extremis agentẽ in hanc sententiam traxissent vt illustrissimo infanti Fernãdo nepoti suo regni moderamina vsq; in aduẽtum Caroli cũ pręfatis dignitatib⁹ testamẽto legaret:tu solus princeps principis tui sceptra tutatus,clamoroso tumultu/ita vt tectum omne repleret,nõ habemus aisti regem nisi Cęsarem:qua voce non tantũ perniciosa factio dissoluta est,sed & regis catholici spiritum exhalantis animus reuocatus.qđ pręclarum facinus(fama enimuero,& præmio dignum)ita nostris rebus publicis cõmodũ fuit vt idem illustrissimus Carolus nũc Catholicus rex,Hispaniarũ sedibus/vniuersalis hęres gloriosus & pacatus resideat. Hęc sunt igiť generosa semina ac illustres radices quibus cęteros nostros magnates antecellis. Hæc itidem heroica gesta quibus gentis tuæ regię & veteris non modicũ splendorem adauxisti. Nõ ab re ergo tibi multiplici iure illustrissimo auctorẽ istum grauissimũ haud nostro tẽpore indignum dicare decreui:tum quia ob ingentia beneficia cumulatius mihi indies collata,nulli æquiore lance studii mei primitię deberi vidẽtur:tum etiã quia generis mei propinquos a veteribus annis in tua aula nutritos vti proprios liberos educare cõsueuisti. Quas ob res accipe illustrissime Archimarine,conterraneum doctorẽ catholicum omniũ scotizãtium disertissimũ,totaq; mineruа refertum lucubratiunculis meis,mendis abstersum,& sub incude literaria elaboratũ,non gemmas indicantem aut aurum venditantẽ qđ fuluis Tagus nunc conuoluit arenis:sed ad comparandam animi nobilitatẽ illustriter,beateq; viuendũ maxime conducentẽ. Tuere igitur illũ nobili pręsidio tuo,nec liuor edax(vt assolet)obrepat. Vale decus & ornamentũ nobilitatis vnicum & dulce præsidiũ meũ,ac tuũ scholasticũ teneto mente. Ex venerabili cõuentu nostro Parrhisiensi. Ad Calẽdas Febr. Anno millesimo quingentesimo decimoseptimo Parrhisiano calculo.

3

SEquitur tabella quæstionũ & materiarũ principaliũ sup primũ & secundum magistri sentẽtiarũ libros subtilissime disputatarũ & decisarũ a venerabili pře magistro Gulielmo a Rubione Minorita religiosissimorũ fratrũ diui Frãcisci prouincię Aragonę ministro dignissimo: approbatarũ per Reuerẽdos eiusdẽ ꝓfessionis patres & magistros a tergo primi folioli huius codicis cõscriptos. Sequuntur aũt quęstiones ea serie eoq; numero foliorũ quib⁹ explicabunť. Sũt aũt vt ad oculũ patet in vnoquoq; foliculo quaternę columnæ. quarũ prima notabiť p A. Secũda per B. Tertia p C. & quarta per D.

In Prologum Quęstiones.

Dist. I.

Dist. II.

Eiusdē.F.Guilielmi de Rubione disputandorū in Secundū Sen.Pręfatio.

Dist.I.

Dist.IIII.

Dist.V.

Dist.VI.

Dist.VII.

Dist.VIII.

Dist.IX.

Dist.X.

Dist.XI.

Dist. XII.

1 Vtrum potentia materię passiua sit aliqd per se vnũ distinctum ab ipsa materia in re extra. ccc j. D. & fo. sequẽti. C. & ccc ij. B.

An materia sit entitas aliqua ab omni forma realiter distincta. ccc j. D. & ccc ij. A.

2 Vtrũ potẽtia formę actiua sit in ea aliqd per se vnũ absolutũ vel respectiuũ ab ipsa distinctum. fo. ccc iiij. A.

Quid non est potentia actiua formę. ibidem.

Quid sit huiusmodi potentia. ccc v. B.

3 Vtrum omnis forma naturaliter generabilis pcedat in materia pręsupposita anteq̃ generetur quãtum ad aliquem sui gradum. ccc v. C.

Quomodo ostẽdatur q̃ forma vere & pprie generet seu producatur. fo. ccc v. C.

Quomodo q̃ nihil eius in materia pręsupponit. ccc j. D

Quomodo q̃ ex hoc nõ sequatur q̃ creetur. ccc vj. A.

4 Vtrũ ab eodẽ agente immediate forma opposita corrũpatur & proposita ipsi cõtraria pducatur. fo. ccc vj. C.

An semper sint simul generatio & corruptio: sic q̃ nunq̃ sit generatio vnius sine corruptione alterius. ccc vj. C.

Vtrum horũ sit prius vbi ambo simul concurrũt videlicet generatio formę ppositę & corruptio formę oppositę. ccc vij. B. & ccc viij. A.

An ambo ista sint immediate ab vno: an ab alio & ab alio: quod est quęsitum. ccc viij. D.

Quomodo forma generantis cum non sit in passo psupposito potest corrũpere eius formã. ccc viij. in pricipio.

5 Vtrum materia & eius substãtialis forma sint directe in genere substantię. ccc viij. D. & ccc ix. B.

Quid sit rem esse in genere prędicamẽtali. ccc viij. D.

6 Vtrũ materia possit fieri naturaliter sine forma. ccc x. B.

An in materia separata ab omni forma substãtiali possit introduci forma substãtialis ab aliquo naturali agẽte: & vniuersaliter a quocũq; substãtialẽ formã in illa materia receptibilem virtualiter continente. fo. ccc x. D.

An materia sit subiectum immediatum formę accidentalis: an non: sed tñ substantialis. ccc xj. B.

Dist. XIII.

1 Vtrũ lux sit obiectũ adęqtũ visus. ccc xij. B. & ccc xiij. A.

Quomodo vel quod sit assignandũ alicuius potentię obiectum adęquatum. ccc xiij. B.

Quę sint illa multa quę simul accepta sunt obiectũ adęquatum visus. ccc xiij. B. in fine.

Nunquid sensus sit apprehensiuus vniuersalis non tñ particularis. ccc xiij. C.

An sicut vnius scientię vnum est subiectũ ita etiam cuiusq; vnius potentię assignandum sit aliquod vnũ obiectum. fo. eodem. C. & D. in principio.

Nunquid in tanto defectu & imperfectiõe possit fieri color & lux vt non sit visibilis. ccc xiij. C. & D.

An obiectum visibile sit actus videndi causaliter productiuum an tñ terminatiuũ. ccc xiij. C. & D.

Quare lux magis videri potest sine colore q̃ ecõuerso color sine luce cum vtrũq; eorũ ponatur esse obiectum visibile per seipsum. ccc xiij. C. & ccc xiiij. A.

2 Vtrum lux sit forma substantialis an accidentalis: & qd sit lux. ccc xiiij. A.

Quid sit lumen. ccc xiiij. B.

Quomodo lumen causetur a luce. ccc xiiij. C.

Cum quęlibet pars alicuius effectus producatur in instanti, quomodo [illegible] totus effect⁹ qui nõ est aliud nisi partes produci [illegible] successiue. ccc xiiij. in fine.

Cum sol sit principiũ vlterioris gradus luminis productiuũ & medium eius etiã receptiuũ quare stante gradu isto luminis nõ producat alterum. ccc xv. A.

An diuersa lumina eiusdem rationis possint in eadẽ parte medij esse simul. ccc xv. B. in fine. & C. in prin.

Quomodo lumẽ dicit manere intentionaliter in medio Et an colorum species maneant in ipso. ccc xv. C.

Quare lumen nõ potest manere in absentia causę suę. folio. ccc xv. C.

An lumen sit eiusdem rationis cũ colore & luce: Et lux similiter cum colore. ccc xv. C.

An possit multiplicari seu causari in vacuo. eodem. D.

Vtrum tenebra luci & lumini opposita sit aliquid in re extra. ccc xv. D. & ccc xvj. C. 5

Dist. XIIII.

Vtrum cęlum stellatum sit compositũ ex materia & ex forma. ccc xvij. A. & ccc xviij. A. 1

Vtrum primũ mobile quod est cęlũ moueatur localiter a seipso an ab aliquo motore extrinseco sibi coniuncto fo. ccc xviij. B. 2

An cęlum sit animatũ ostẽditur q̃ non. ccc xviij. B.

Quomodo cælum localiter mouetur. ccc xviij. C.

A quo cælum causaliter mouetur. ccc xviij. D.

Vtrum elemẽta moueantur ad loca propria totaliter a seipsis. ccc xix. A. 3

An formę elementorum substantiales sint intensibiles & remissibiles. cccc. A.

An formę elemẽ. sint in seipsis productiuę ppriarũ quas sibi determinant naturaliũ qualitatum. ibi. B.

An a seipsis an ab alio moueantur. cccc. C.

An etiam quodlibet accidens substantię grauis & etiam materia sit principiũ sui motiuum an tantũ moueatur a forma substantiali grauis. Et consiliter de accidẽtibus & de materia formę leuis. cccc. B.

Nunquid forma leuis est sine omni pondere sicut & omne graue est ponderosum. ibidem cõsequenter.

Vtrum corpora superiora luminosa oĩa sint lucida ex se an aliunde. fo. cccc. B. 4

An lux cuiuslibet corporis luminosi superioris fuerit immediate producta a deo sicut corpus ipsum quodlibet superius luminosum: an fuerit effectiue ab ipso corpore luminoso eius subiecto. cccc. A.

Dist. XV.

Vtrũ in corpore animalis & cuiuscũq; alteri⁹ mixti corporis sint actualiter oĩa quatuor elementa. cccc. D.

An elementa sint aliquo modo in mixto. cccc. D.

Quomodo elementa sint in mixto. cccc. D. in fine.

An in mixto sint elementa potẽtialiter. ibidem.

An sint in eo virtualiter. cccc j. B.

An actualiter & formaliter secundũ suas essentias. ibidẽ.

Vtrum anima sit effectiue ab aliqua secũda causa an tñ tum a prima. cccc iij. C. & D.

A quo introducitur in corpus anima. cccc iij. D.

An sit verũ quod supponi solet, videlicet q̃ nullũ imperfectius possit esse causa pfectioris se. cccc iiij. in prin. A.

A qua causa secũda possit introduci forma viuẽs supposito q̃ impfecti⁹ possit agere ad pfectius. ibi. B. in fine

An anima sit extensa an inextensa. cccc iiij. C.

A quo sit anima effectiue. cccc iiij. in fine.

An sicut corpus cuiuslibet viui crescat ita nouam animã acquirat. cccc iiij. A. in principio.

Cũ crescẽte corpore habeat etiã crescere forma quãta & in corpore ipso extensa a quo sint effectiue partes animę vegetatiuę per quarum appositionẽ ipsa suo corpore crescente crescat continue & extendit successiue. ibi. D.

3 Vtrum peccatum commissionis sit deterius q̃ peccatuȝ omissionis.ccclxxv.D.&.ccclxxvj.A.

Dist.XXXVI.

1 Vtrum vnũ peccatuȝ sit pena alterius.ccclxxvj.B &.C.

Nunquid peccatum cõmissionis saltem vt sumptũ materialiter quãtum ad actum substratũ potest dici pœna peccantis.ccclxxvj.D.

An vnum peccatum etiam possit esse causa alterius peccati.fo.ccclxxvij.A.

2 Vtrum pœna culpę debita sit a deo.ccclxxvij.A.&.B.

Quę pœna cui culpę sit debita.ccclxxvij.A.

Dist.XXXVII.

1 Vtrum omnis actus malus inquãtum actus sit a deo: ccclxxviij.B.

Cum culpa nõ sit nec esse possit a deo magis partialiter q̃ totaliter quare magis conceditur ista: Actus malus inquantũ actus est a deo partialiter, q̃ ꝙ est ab eo totaliter.ccclxxix.A.

2 Vtrum actus malus moraliter inquantuȝ malus possit esse a deo.ccclxxix.A.

An actus moraliter bon⁹ inquãtũ bonus moraliter possit esse a deo causaliter.ccclxxix.B.

Nunq̃d ista propositio absolute sine reduplicatione sumpta, actus malus culpabiliter est a deo: est cõcedẽda.folio.ccclxxix.B.circa principium.

Nunquid ista. Actus malus culpabiliter est a deo totaliter, est etiam concedenda.ibidem circa finem.

Dist.XXXVIII.

1 Vtrum bonitas moralis seu rectitudo quę est in actu voluntatis sumatur ex intentione exercẽtis ipsum ad debitum ipsi finem.ccclxxx.A.

Quis sit iste finis ex cuius intentione actus ipse ad eum mentaliter ordinatus dicitur moraliter bonus esse. folio.ccclxxx.D.

2 Vtrum intentio finis sit actus voluntatis.ccclxxxj.A.B

Quid sit intentio finis.ccclxxxj.B.

Dist.XXXIX.

1 Vtrum conscientia sit actus aliquis vel habitus intellectus.fo.ccclxxxj.C.

An conscientia erronea obliget ad peccatum.ibidem.D.

Si conscientia erronea nõ esset in potestate eius qui eam haberet sed a deo ipsi infusa, quomodo posset vitare ꝑplexitatem.fo.ccclxxxij.A.ad finem.

2 Vtrũ synderesis siue scintilla rationis sit actus vel habit⁹ a conscientia indistinctus.ccclxxxij.B.

Quid sit synderesis.ibidem.

An habitus inclinatiuus seu dictatiuus principiorũ practicorum sit ipsamet aia seu eius intellectiua potẽtia, an aliquid additum ab ipsa realiter distinctum. folio ccclxxxij.C.post principium.

An sit idem cum scientia an distinctum ab ea.ibidẽ.C.

An synderesis sit tota extinguibilis.ibidem.

Dist.XL.

1 Vtrum omnis actus sit moraliter bonus ex sola intẽtione debiti finis.ccclxxxij.C.&.D.

An possit esse aliq̃s actus hominis sic indifferens ꝙ non sit bonus moraliter nec malus.ccclxxxiij.A.

2 Vtrum vnus & idem actus numero voluntatis elicitus vel imperatus possit esse bonus moraliter atq; malus ccclxxxiij.C.&.ccclxxxiiij.A.

An bonitas & malitia morales sint differẽtię oim actuũ humanorum.ccclxxxiiij.C.

Dist.XLI.

Vtrum aliquis actus alicuius infidelis sit perfecte moraliter virtuosus.ccclxxxiiij.A.&.C. 1

An in quolibet actu infidelium sit peccatum.ibi.B.

Vtrum omne peccatũ sit volũtarium.ccclxxxv.A. 2

Quid sit peccati subiectum.ccclxxxv.D.

Dist.XLII.

Vtrum actus exterior imperatus addat ad interiorẽ bonitatem vel malitiã moralem.ccclxxxv.D. 1

An actus exterioris actionis addat meritum & demeritum ad actum interioris electionis vel respuitionis.fo.ccclxxxvj.B.&.C.

Vtrum peccatum mortale & veniale specifice distinguãtur.ccclxxxvij.A.&.D. 2

Vtrum peccatum cõgrue diuidatur in peccatum cordis oris & operis.ccclxxxviij.B.&.C. 3

An peccatum veniale posset fieri mortale.ibi.B.

Vtrũ peccatum in vniuersali acceptũ congrue & sufficiẽter in septem vitia vulgata & capitalia diuidatur. folio.ccclxxxviij.D. 4

Quomodo peccatum mortale & veniale in ordine ad sibi extrinseca distinguãtur.ccclxxxix.A.& fo.cccxc.A.

Quomodo potest diuidi mortale peccatum siue veniale formaliter acceptum.ccclxxxix.B.

Nunquid septem vitia quę cõmuniter ponũtur sint cõmunia ad omnia tam mortalia q̃ venialia an tm̃ ad mortalia se extendant.cccxc.C.

Dist.XLIII.

Vtrum sit aliquod speciale peccatuȝ tm̃ in spiritum sanctum.cccxc.C. 1

An peccatuȝ in spiritum sanctum possit esse in aliquo ꝑ se solum an necessario pręsupponat aliquod aliud peccatum.cccxcj.A.

Vtrum peccatum in spiritũ sanctum sit grauissimũ.folio.cccxcj.B. 2

An istud peccatum in spiritũ sanctum sit remissibile an irremissibile.cccxcj.B.

An omne peccatum ex certa industria factum sit peccatum in spiritũ sanctum.cccxcj.C.ad finem.

Quomodo quodcunq; peccatum in spiritũ sanctum est directe contra aliquẽ effectũ spiritui sancto appropriatum.ibidem consequenter.

Dist.XLIIII.& vltimę.

Vtrum liberum arbitrium sit potentia peccandi.folio cccxcj.D.in fine.&.cccxcij.in principio. 1

An potẽtia peccãdi sit a deo an ab aliquo alio.cccxcij.B.

Vtrum secularis potentia pręsidendi seu dominandi sit a deo.fo.cccxcij.D.&.cccxciij.B. 2

Quid est per huiusmodi potestatem intelligendum. folio.cccxcij.D.

An talis potestas fuisset etiam in statu innocentię.folio.cccxciij.C.

An subditi teneantur obedire dñis tẽporalibus. ibidem.

Finis Quęstionũ ac dubiorum super Primũ & Secũdum Sentẽtiarum Reuerendi patris Magistri Guilielmi de Rubione ordinis Minorũ prouinciæ Aragonię.

Deo laus & gloria.

F.Guiliermi de Rubione ord.Mi.mini-
stri p̄uincie Aragonie:cōuētus Ville Frāce:in Primū
Lib.Sētētiarū Prolog⁹.In q̄ habet totius p̄mi diuisio.

CAndor est lucis
eterne ⁊ speculū sine ma
cula dei maiestat̄:⁊ ima
go bonitatis ill⁹. Sa-
piē.c.7.Dei eminētiam
sapiētiā ⁊ oīpotētiā (de
quib⁹ trib⁹ agit in p̄io
libro sententiarū:cui⁹ ex
positioni est insistēdū)cō
siderās btūs Augu.in q̄
dam Ep̄la ita ait. Deus
est totus pes qui oīa pene
trat/totus ocul⁹/q̄ oīa
videt:tot⁹ manus:q̄ oīa
operatur.¶ In q̄bus verbis ipse Augustin⁹ describit ⁊ re-
cognoscit deū. Primo vt sup oīa incōparabiliter transcē-
dētē:ppter suā imēsitatē incircūscriptibilē. Scdo.vt oīa
facialiter intuētē ppter suā veritatē inoffuscabilē. Tertio
vt oīa vīr operātē ⁊ mirabiliter gubernātē ppter suā po-
testatē:q̄ tot⁹ pes vbiq̄ realiter p̄ns:q̄ tot⁹ ocul⁹ oīa fa
cialiter intuēs:q̄ tot⁹ man⁹ oīa vniuersaliter agēs.¶ Et
ista tria sunt q̄ de deo in p̄io snīarū libro ptractant:⁊ hoc
verbo primo pposito explicant. Quid em̄ est notitia diui
ne essentie nisi speculū inexplicabilis maiestatis? Quid
notitia sup̄ne sapiētie nisi candor lucis ⁊ inoffuscabilis ve
ritatis? Quid notitia infinite potētie nisi imago incōpa-
bilis bonitatis? Ecce igit tria q̄ in primo sentētiarū libro
ptractant:⁊ in hoc verbo p ordinē explicata vident. Diui
nā essentiā trāscēdētē: q̄ est visiōis ⁊ fruitiōis obiectū ter
minatiuū. Sup̄nā sapiētiā agnoscētē: q̄ est mediū oīm di
rectiuū q̄ est. Infinitā potētiā ptegentē:q̄ est principiū
oīm pductiuū:speculū sine macula dei maiestatis:can-
dor eterne lucis:imago bonitatis illius.¶ Scd̄m ista
tria prim⁹ snīarum liber diuidit in tres ptes. In quarū
p̄ma agit de diuina essentia incōphēsibili. In scda de eius
sup̄na sapiētia inoffuscabili. In tertia de infinita eius oī-
potentia insugabili. Scda incipit.d.35. Cūq̄ supra disse-
ruimus. Tertia.d.42. Hinc de oīpotētia dei agendū est.
¶ Circa primū vbi innuit notitia diuinitatis designata p
speculū sine macula maiestatis:qd̄ est primū de quo agit i
hoc libro:est sciendū q̄ notitia diuinitatis itellecta p spe
culū maiestatis tradita in ista p̄ia pte isti⁹ libri snīarum
explicat ⁊ declarat: Primo essentialē idētitatē cū psona
rū pl̄itate. Scdo diuersitatē psonalē cum earū fecundita
te.⁊ hoc in.d.4. Tertio mirabiliū pfectionū immēsitatē
cū oī equalitate.⁊ hoc in.d.19. Quarto signi ficātiū noīm
mlt̄iplicitatē:cū rei significate simplicitate:⁊ hoc i.d.22.
¶ Primū.vz essētie vnitatē ⁊ psonarū pl̄alitatē vl̄ alie
tatē pbat magr̄ primo p diuersas scripturas.⁊ hoc in.d.
2.et.13. Nostrū ⁊c. Scdo p creaturas seu varias sīlitudi-
nes ex creaturis acceptas.⁊ hoc in.d.3. Ap̄ls nāq̄ ait ⁊c.
¶ Circa scdm̄ vz circa fecūditatē seu originē psonarū ex-
plicat magr̄ primo filij a solo patre gn̄ationē.⁊ hoc in.d.
4. Hic oritur q̄stio ⁊c. Scdo diuie essentie cōis oīb⁹ pso-
nis pprietatē multiplicē seu pditionē.⁊ hoc in.d.8. Nūc
de v̄itate. Tertio sp̄ussancti a p̄re ⁊ a filio eternalē ema-
nationē.⁊ hoc in.d.10. Hz post filij eternitatē ⁊c. Quarto
ipsi⁹ sp̄ussancti tp̄alē pcessionē.⁊ hoc in.d.14. p̄terea dili
gēter notādū est.¶ Circa tertiū vz circa pfectionū equa
litatē oīū psonarū / explicat magr̄ primo oīmodā eq̄lita
tē psonarū in essendo. Scdo i opando.⁊ hoc in.d.20. Nūc
ondere restat ⁊c.¶ Circa q̄rtū vz circa diuersitatē noīū:
q̄ dicūt de deo:magr̄ explicat p̄io noīa substātiālia seu es
sentialia cuilibet psonarū cōia. Scdo noīa numeralia de
natura psonarū:sz de oīb⁹ sīl̄ sūpt̄ v̄ificata.⁊ hoc i.d.24.
Hic diligēter inq̄ri opz. Tertio noīa relatiua seu notiona
lia de psonis determinatis vera eternal̄r.⁊ hoc in dist.26.
Nūc de pprietatib⁹ psonarū ⁊c. Quarto noīa relatiā di-
cta de oīb⁹ psonis cōiter tp̄aliter.⁊ hoc in.d.30. Sūt eī q̄-
dā q̄ ex tpe ⁊c. Et ista diuidit in duas.q̄ p̄io magr̄ ponit
noīa significātia relationē dei ad creaturas. Scdo expri
mit illa q̄ significāt relationē iter psonas ip̄as diuinas.⁊
hoc i.d.31.sc. Preterea cōsiderari opz. Tertio ondit q̄ō
pprietas relatiua se hēat ad psonā.⁊ hoc i.d.33. Post p̄di
cta ⁊c. Quarto ⁊ vltimo quō psona ad essentiā.⁊ hoc i.d.
34. Predictis est adijciendū. Sic igit appet q̄ō in p̄ma
pte libri snīarū tradit notitia diuinitat̄ designata p spe-
culū maiestatis. Est in quā ista snīa diuinitatis in p̄ma hu
ius libri pte cōtēta ⁊ exp̄ssa illō Speculū. De q̄ pōt itelli
gi illō prime ad Cori.13. Videm⁹ nūc p speculū i enigma
te tūc aūt facie ad faciē. Diuine eī essentie vnitatē: psona
rū pl̄itatē ⁊ eq̄litatē/diuinoꝝ noīm multiplicitatē: ⁊ alia
oīa supradicta in ista p̄ia libri snīarū pte vt in quodā spe
culo exp̄ssa ⁊ nob̄ ostēsa sūt enigmatice.q̄ ipfecte cogno
scim⁹ i p̄nti seculo:sz clare ⁊ facial̄r videbim⁹ i seq̄nti: nō
em̄ predicta possunt pfecte ab aliquo citra deū natural̄r
explicari:nec facialiter intueri.¶ Circa scdm̄ vbi ondit
notitia seu scīa sapiētie sup̄ne designata cōgrue p cādorē
lucis eterne.qd̄ q̄dē vz notitia exp̄ssa de diuina sapīa est
secūdū qd̄ cōtinet in scda pte hui⁹ primi libri snīarū:q̄ inci
pit.d.35. Est sciēdū q̄ scīa de diuina sapīa vel notitia p̄io
cognitiōis diuine actuū/secūdū sc absolute acceptū vt
in ista secūda parte traditur a magistro/explicat. Scdo
ei⁹ obiectū scdariū vt ad actū hmōi opat.⁊ hoc in.d.38.
Tertio p̄destiationē electoꝝ ⁊ reprobationē maloꝝ.⁊ hoc
in.d.40. Quarto cāz seu rōnez vtriusq̄ p̄dictoꝝ dictorū.
⁊ hoc i.d.41.¶ Circa p̄mū magr̄ p̄io ondit q̄ de⁹ cogno
scit oīa facialit. Scdo q̄ in ip̄o ecōuerso sunt oīa obiecta
liter.⁊ hoc in.d.36. Solet queri ⁊c. Tertio q̄ deus ipse est
ēt ecōuerso in oīb⁹ differēter.⁊ hoc i.d.37. Ex pte demon-
stratū est.¶ Circa scdz:vz circa diuinā sapiētiā vt ad cre
ata eius obiecta secundaria cōpatā:p̄io magr̄ inq̄rit an
ip̄a diuina sapiētia respectu rerū creatarū habeat aliquā
cālitatē. Scdo:an aliquā variabilitatē seu mutabilitatē
⁊ hoc in.d.39. Preterea solet q̄ri. Sic ḡ appet quō i scda
pte hui⁹ primi snīarū libri tradit aliq̄lis cognitio seu no-
titia de diuina sapīa p cādorē lucis eterne cōgrue designa
ta.sicut eī oīa i luce clarescūt:ita ⁊ deo rōne sue sapīe oīa
facial̄r inotescūt.vt em̄ ait Ap̄ls ad heb.4. Nō ē vlla cre
atura inuisibilis in pspectu ei⁹:oīa aūt nuda ⁊ apta sūt
oculis ei⁹ ad quē nobis sermo:in secūda ista hui⁹ libri pte
diuine sapientie expressiuus per candorem lucis perpe-
tue designat⁹.vn̄ magr̄ snīarum de diuina sapīa quā hic
exp̄ssit:potuit dicere illō sap.6. Quid est sapīa referā ⁊ nō
abscōdā a vobis sacrā dei:sz ab initio natiuitatis inuesti-
gabo ⁊ ponā in lucē sciam illi⁹ ⁊ nō p̄teribo veritatez. Est
em̄ sermo magri tot⁹ in ista secūda pte hui⁹ libri pterit⁹ se
cretoꝝ sacroꝝ oīū p̄decessoꝝ ei⁹ exp̄ssiu⁹:falsitatū ⁊ erroꝝ
ipugnatiu⁹:⁊ veritatuz clare ostēsiuus: ppter qd̄ pōt dici
merito in v̄bo pposito cādor lucis. De q̄ cādore pōt itelli
gi eē dictū illud Eccl.43. Pulchritudinē cādoris ei⁹ ad-
mirabit ocul⁹.est em̄ cādor admirabilis ⁊ pulcherrimus
iste sermo hic habit⁹ lucis ppetue ondiuus ⁊ declaratiu⁹.
¶ Circa tertiū ⁊ vltimū:vbi ostēdit notitia diuie potesta
tis designata p imaginem bonitatis:de quo agitur in ter
tia et vltima parte hui⁹ libri q̄ incipit.d.42.est sciēdum
q̄ cū oīs artifex artificial̄r agēs modo quo deus artifex
sempiternus est agens sit volēs et intelligēs hoc qd̄ agit
ideo magr̄ in ista pte vltia duo facit:q̄ p̄io determīat de
dei sempiterni artificis potestate. Scdo de eius volunta-
te.et hoc facit in.d.45. Iā de volūtate dei ⁊c.¶ Circa pri
mum sic procedit.p̄io em̄ ostēdit diuie potestatis vniuer
salitatē.scdo immēsitatez: ⁊ hoc in.d.43. Quidam tn̄ ⁊c.

Tertio pfectionē sit ꝛ imutabilitatē. ꝛ hoc l. d. 45. Nūc il lud restat ꝛc. ¶ Circa tertiū magr sic ꝓcedit. Prio ei oñdit qd sit ipsa volūtas diuia vt fm se absolute cōsideraē. Scḋo inqrit de ei⁹ efficacia vt ad alia possibilia cōpaē. et hoc l. d. 46. Dicit oīs qstio. Tertio inqrit quō volūtas creata volūtati icreate cōformari necessario teneaē. ꝛ hoc facit l. d. 48. ꝛ vltia. Sciēdū qꝫ est ꝛc. Sic ergo appet. quō in tertia ꝛ vltia pte huius primi snīarū libri traditꝛ notitia aliq̄lis diuie prātie ꝛ ēt volūtatis ꝯgrue designate p imaginē bonitatis. Qꝛ ei bonitas mētis artificis ē imago bonitatis opis: ꝛ ecōuerso bonitas opificis relucet ī bonitate sui opis: idō nō icōgrue oīpotētia icreati artificis de q̄ ip se oīa opaē / imago bonitatis cuiuslibet effectuū nūcupaē. De ista imagine pōt intelligi illud Job. 4. Stetit q̄dam cui⁹ nō cognoscebā vultū imago corā oculis meis. Qō ṽbū potuit dicere magr snīarū. Deus ei oṗs naturalr inuisibilis stetit añ oculos mētis ei⁹ quē cognouit ꝛ ī vltia pte hui⁹ libri explicauit vt oīs entis possibilꝭ expssiuā seu ostēsiuā ꝛ ṽtualr ɔtētiuā imaginē bonitatis. Ab ipo ei ꝛ p ipm ꝛ ī ipo sunt oīa: cui ē honor ꝛ gl̄ia sempiterna. Amē.

Circa ꝓlogū hui⁹ primi libri Quero de trib⁹ in gñali. vez primo de actu. Scḋo de hītu theologico. Tertio de ei⁹ obiecto siue subiecto. ¶ Quātū ad pmū q̄ro primo. vtrū notitia theologica sit possibilꝭ viatori. Et videē qꝛ sicqm notitia cuiuscūqꝫ obiecti naturalr intelligibilis est viatori possibilis: sꝫ theologia ē notitia dei naturalr ītelligibilis. g̃ ꝛc. Minor ꝓbaē. qꝛ oīa potētia pōt elicere actū circa qdcūqꝫ sub ei⁹ adequato obiecto cōtētū: sꝫ de⁹ ɔtineē sub ente qd est intellect⁹ adequatū obiectū: g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ nulla notitia ponēs eam habētē extra viā ī termino q̄lis ē notitia beatifica ē possibilis viatori: sꝫ theologia ē hmōi g̃ ꝛc. Minor ꝓbaē. qꝛ notitie eiusdē obiecti videnē esse eiusdē spēi dicēte philosopho poster. 1. secāē sciētie quēadmodū ꝛ rea: sed notitia theologica beatoꝝ est. beatifica qꝛ dei g̃ et oīs alia eiusdē obiecti erit eiusdē spēi: ꝛ p ɔn̄s beatifica: oīs aūt theologia est de deo vt de suo obiecto. ergo ꝛc.

Rñsio. vbi sic procedā. primo eñ pmittā quādā distinctionē doctoris subtilis. Scḋo ꝓcedā ad solutionē q̄stionis. ¶ Quātū ad primū supposita ꝓtestatiōe alias p me facta. vez qꝛ nō intēdo aliqd ī hoc libro nec in aliq̄ alio dicere qd sit ɔtra fidē vl̄ sanā ecclie doctrināꝫ ꝛ si (qd absit) aliqd tale ex ignorātia vel quacūqꝫ de cā dictum fuerit: totuꝫ reuoco ꝛ ecclie correctioni submitto: ¶ Distinctio pmittēda de theologia est talis. Theologia fm doctorē est duplex. vez q̄dā ī se: ꝛ q̄dā a nobis. Theologia ī se vocaē notitia dei ɔp̄hēsiua: qꝛ obiectū theologicū qd est de⁹ est scḋm se intelligibile mō quo ītelligiē a seipo Theologia aūt nostra dꝫ esse illa qua deus ipse est intelligibilis a nobis. nō eñ oī notitia q̄ de⁹ est intelligibilis secūdū se / est intelligibilis a nobis: sꝫ ecōuerso oī notitia qua est intelligibilis a nobis sit intelligibilis fm se: nullū eniꝫ obiectū creatū nec increatū pōt ab aliq̄ intelligi alia intellectiōe nisi illa qua ipm est ītelligibile fm se: sꝫ nō omī illa q̄ est intelligibile scḋm se possit intelligi a quocūqꝫ: vt ī sequēti articulo oñdiē. Ex quo sequiē qꝛ vocādo theologiā in se vl̄r omnē illā q̄ de⁹ eius obiectū est intelligibilis secūdū se / nō distinguiē seu diuidiē theologia in se vt sic sumpta ɔ̄ theologiā nostrā: qm supius nō diuidiē ɔtra inferi⁹ sꝫ vnū inferioꝝ ɔ̄ alterū sub eodē superiori cōtētū: vt hō cōtra asinū nō ɔ̄ aīal. sꝫ theologia in se p̄dicto mō sumpta se hꝫ ad theologiā nr̄am sicut supius ad inferi⁹. oīs ei theologia nr̄a est theologia in se hoc modo sumpta / ꝛ non ecōuerso. ergo theologia in se / in quā ꝛ theologiā nr̄am diuiditur theologia sumpta vl̄r / nō pōt esse theologia mō p̄dicto accepta vez ꝓ notitia q̄ de⁹ est intelligibilis fm se. ¶ Cōfirmaē. qꝛ nullū supius diuidiē in seipsum ꝛ in aliqd inferi⁹ suū: sicut aīal nō diuidiē in aīal ꝛ ī asinū: sꝫ in hoīeꝫ ꝛ in equū vel asinū: sꝫ theologia in se hoc mō sumpta ē ipa theologia vt vl̄r sumpta. theologia aūt nr̄a est theologia pticulariē accepta. cū eñ vt dictū est nullū obiectū sit intelligibile a nobis nec ab aliquo ītellectu nisi notitia q̄ est intelligibile in se. sꝫ nō oī illa q̄ est intelligibile scḋm se sit intelligibile a quocūqꝫ. per ɔn̄s nulla theologia est possibilꝭ haberi de deo nisi tm̄ illa qua de⁹ ei⁹ obiectū est cognoscibilis in seipso: que q̄dē dicitē theologia scḋꝫ se isto mō accepta. Ex quo sequiē ꝓpositū. vez qꝛ cū theologia in se vt sic sumpta ɔtineat sub se oēm theologiā possibilē: nec p ɔn̄s theologia vl̄r sūpta sit ea supior seu vniuersalior: qꝛ theologia ipa vl̄r sumpta nō pōt diuidi in theologiā nr̄am ꝛ ī theologiā in se vt p̄dicto mō acceptā: magis q̄ꝫ theologia in se vt sic sumpta possit diuidi in theologiā nr̄aꝫ ꝛ ī theologiā vt vl̄r acceptaꝫ. ꝛ ita theologia in se diuisa ɔ̄ theologiā nr̄am est p̄cise illa theologia q̄ sic est a theologia nr̄a distincta / qꝛ nec nr̄a est illa nec illa pōt eē etiā nr̄a. talis aūt theologia ī se nō est oīs notitia q̄ de⁹ est cognoscibilis: oīs eñ theologia nr̄a est notitia q̄ de⁹ est cognoscibilis: sicut oīs hō est aīal: sꝫ est notitia dei ɔp̄hēsiua: q̄ q̄dē de⁹ ipē intelligiē tm̄ q̄tū scḋm se est intelligibilis. nulla eñ dei nec alicui⁹ alterius rei notitia cōp̄hēsiua est nobis possibilis nec ecōuerso aliq̄ theologia nobis possibilis ē theologia dei ɔp̄hēsiua vt dicē infra. ergo sola theologia dei ɔp̄hēsiua: nō aūt theologia in se sumpta vl̄r ꝓ theologia q̄ de⁹ est intelligibilis / est ī quā ꝛ nr̄aꝫ diuidiē theologia vt vl̄r sumpta. Hmōi aūt theologia nr̄a q̄ ē notitia nobis de deo possibilis / est duplex. vez ītuitiua ꝛ abstractiua. prīa est cōprehēsoꝝ ꝛ altera viatoꝝ. theologia aūt ī se sumpta ꝓ dei notitia ɔp̄hensiua est tm̄ vnica ꝛ a diuina essentia in re extra totaliter indistincta. Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi respōdēdū est ad q̄situm / est sciēdū ad euidētiā dicēdoꝝ qꝛ theologiā viatori eē possibilē pōt duplr intelligi. vno mō qꝛ sit ipsi possibilis naturalr. alio mō supnaturalr. Primo mō adhuc dupliciter. vez actiue ꝛ passiue. Illud dꝛ eē hoī vel cuicūqꝫ alteri creature possibile naturalr actiue / ī qd pōt ex suis naturalib⁹ effectiue. illud aūt dꝛ alicui possibile eē naturalr passiue: cui⁹ ipm est ex se receptiuū nullo supnaturali sibi addito mediāte: sicut gr̄a ꝛ gloria ē creature beatificabili possibilis naturalr: ꝛ ēt aīa intellectiua corpi sufficiēter disposito isto mō: nō aūt primo mō vez effectiue. ¶ Scḋo ēt est sciēdū. qꝛ p viatorē est hic intelligēda oīs creatura beatificabilis ñ beā. voco ei hic viatorē vl̄r oēꝫ creaturā beatificabilē extra beatitudinē terminū sibi possibilē existentem.

His pmissis pro solutiōe q̄stionis pono quatuor ɔclusiones. ¶ Prima ē. qꝛ theologia in se vt diuisa ɔ̄ theologiā nr̄am / est īpossibilꝭ viatori ꝛ ēt ɔprehēsori. ¶ Hoc ꝓbaē. qm̄ theologia in se sic sumpta est notitia dei ɔp̄hēsiua: qualis ē sola illa q̄ de⁹ ipē ītelligiē adeq̄te. vez tm̄ q̄tū ē intelligibilꝭ scḋꝫ se: sꝫ tali notitia de⁹ nō ē intelligibilꝭ nisi tm̄ mō a seipo. g̃ ꝛc. Maior q̄tū ad pmā ei⁹ pteꝫ vez qꝛ theologia in se hic accepta sit dei notitia ɔp̄hēsiua appet in articulo p̄cedēti. Scḋa ps. vez qꝛ notitia ɔp̄hēsiua obiecti sit sola illa q̄ obiectū ītelligiē adeq̄te / ꝓbaē. qm̄ aut notitia ɔp̄hēsiua dꝛ eē illa q̄ sic obiectū ipm intelligiē distincte qꝛ nihil ei⁹ lateꝫ intelligētē: aut sola notitia adeq̄ta q̄ vez obiectū pcipiē adeq̄te. sꝫ pmū nō pōt poni: qm̄ nō oīs notitia q̄ obiectū distincte ꝛ q̄cq̄d est ei⁹ pcipiē appellaē notitia ɔp̄hēsiua: nisi dicaē qꝛ q̄lꝫ beatoꝝ ɔp̄hēdit deū cū nec de⁹ aliter q̄ꝫ isto mō ītelligaē nec possit intelligi ab aliq̄ ipsoꝝ. hoc aūt ē falsū. nō ei scḋꝫ doctrinā sanctoꝝ de⁹ dꝛ ɔp̄hēdi ab aliq̄ beoꝝ. lꝫ ei bꝭ dicāē ɔp̄hēsores nō tñ aliq̄s coꝝ dꝛ ɔp̄hēsor a notitia ɔp̄hēsiua ꝓpe supra: sꝫ large ꝓ notitia intuitiua distincta ꝛ clara modo quo theologia in se sumpta / vez ꝓ notitia dei intuitiua / nō diuidiē cōtra

theologiã nostrã. Cõstat eñ theologiã sumptam pro dei
notitia intuitiua absolute esse nobis possibilẽ. ergo ₇c. Mi-
nor vero q̃ deus nõ sit intelligibilis cõphẽsiua notitia sic
accepta nisi tm̃mõ a se ipso nec ẽt aliqđ aliud ens crea-
tũ possit ab aliquo intellectu creato intelligi isto mõ ap
paret. qm̃ notitia cõphẽsiua seu adequata dei ₇ cuiuscũ
q̃ alteri⁹ obiecti est sola vltimate pfecta ₇ supma q̃ nul
la alia supior nec pfectior potest esse: sed talis notitia est
sola illa qua de⁹ intelligit: q̃ est formaliter infinita ab ipo
in re extra totalr̃ indistincta. oĩs alia notitia possibilis
intellectui creato est forma accidẽtalis. non eñ magis
intellectus aliqs creat⁹ põt intelligere notitia increata
q̃ intellect⁹ diuinus intelligit semetipm̃ ₇ qđlibet aliorũ
q̃ intellect⁹ ipse diuin⁹ possit intelligere se ₇ alia aliqua
tali notitia creata accidẽtali mediãte. ergo ₇c. ¶ Cõseq̃ue
tia patz. q2 aliud ẽ habere aliquã notitiã p modũ obie
cti terminãtis actũ ₇ aliud p modũ act⁹ tẽdẽtis in ob-
iectũ. nõ eñ oẽ intellectui creato possibile p modũ ob-
iecti ẽ ipsi possibile p modũ act⁹: lz ecõuerso oẽ ipsi pos
sibile p modũ act⁹ sit ipsi possibile p modũ obiecti. qm̃
oĩs act⁹ est intelligibilis ₇ p cõñs põt eẽ obiectũ: nõ tñ oẽ
obiectũ põt eẽ act⁹. nec eñ act⁹ intellect⁹ increati est
aliqđ ens creatũ: nec act⁹ intellect⁹ creati ipm̃ ens increa
tũ: nec aliqđ ens creatũ alteri⁹ gñis a genere q̃litatis:
sed theologia scđz se vt hic accipit est notitia q̃ oẽ intel
ligibile a deo intelligit: ₇ p cõñs nõ est aliqđ ens creatũ
sed ipsemet de⁹. nec eĩ in deo distinguũt act⁹ intelligen
di ₇ potẽtia intellectiua inter se nec ab ipso deo intelli
gẽte ₇ intellecto. ergo lz theologia in se sit obiectũ beatificũ
cuiuslibet btõrũ: ₇ p cõñs sit possibilis in rõne obiecti cui
libet creature beatificabili: nõ tñ p modũ act⁹ sicut ista
cõclusio ẽ intelligẽda. q̃re ₇c. ¶ Preterea ad idẽ arguit
scđo sic. impossibile est actũ intelligẽdi creatũ in idẽ nu
mero coincidere cũ obiecto intellecto. ¶ Hoc statim ap-
paret. qm̃ obiectũ intellectũ aut ẽ act⁹ aut aliqđ ab ipo
distinctũ ₇ alteri⁹ gñis. Si primũ nõ coincidit in idem
numero cũ actu quo intelligit. nec eñ act⁹ rect⁹ vt hic
suppono / est idẽ numero cũ reflexo: sed act⁹ intelligendi
q̃ est obiectũ intellectũ respicit actũ q̃ intelligit vt act⁹
rect⁹ reflexus. ergo ₇c. ¶ Confirmat. q2 nullũ intelligendi
actũ oportet necessario esse intellectũ ab aliq̃ intellectu
creato habente ipm̃ magis q̃ ab alio intellectu ipm̃ nõ
hñte: vel magis q̃ aliud obiectũ ab actu ipso: sed si ali
quis act⁹ intelligẽdi intelligeret immediate p se nul-
lo alio actu mediãte in intelligẽte exñte talis act⁹ nõ pos
set esse in aliq̃ vt intellect⁹ ab ipo. q̃ eñ aliqđ obiectũ
scđm se inuariatũ ₇ exñs vniformiter nũc ₇ pri⁹ intelli
gat ab aliq̃ intellectu creato nũc ₇ nõ ante / hoc non põt
esse nisi ppter actũ alium ab ipso distinctũ in intelligẽ-
te exñtẽ nũc actualr̃ ₇ nõ ante. hoc aũt est falsuz. q̃re ₇c.
Si aũt ponat scđz. vez q̃ obiectũ intellectũ sit alterius
gñis ab actu intelligẽdi puta substantia: appet q̃ tale
obiectũ intellectũ nõ põt in idẽ coincidere cũ actu aliq̃
intelligẽdi creato: ₇ ita appet illa maior assumpta. vez
q̃ nullus act⁹ intelligẽdi creat⁹ põt eẽ idẽ cũ obiecto ali
q̃ intellecto: sed theologia in se vt hic accepta est sola illa
dei notitia q̃ ab ipo deo et⁹ obiecto est in re extra totalr̃
indistincta: sequit eñ ista q̃ deus se ₇ alia intelligit est
dei cõphẽsiua. ergo ₇c. ¶ Confirmat. q2 esto q̃ oĩs forma in
tẽsibilis. ₇ p cõñs dei notitia sit possibilis infinita adhuc
cõcreata intellectui creato nõ eẽt dei cõphẽsiua nec alicui⁹
alteri⁹ de q̃ haberet similiter notitia infinita. qm̃ talis
notitia creata lz infinita adhuc esset improportionabilr̃
inferior ₇ impfectior notitia increata qua est intelligibile
tã obiectũ increatum q̃ quodlibet ens creatũ. nõ enim
deus alio ₇ alio: sed eodẽ actu vult ₇ intelligit semetipm̃
₇ qđlibet ens creatum: sed nulla notitia alicuius obie
cti inferior supma possibili est cõphẽsiua. ergo ₇c. ¶ Ex pdi-
ctis seqũt corollarie. q̃ nec obiectũ increatũ nec aliqđ cre

atũ est ab aliq̃ intellectu creato intelligibile notitia cõphẽ
siua / hoc ẽ supma possibili: nec ẽt diligibile amore cõsili
vez supmo possibili. ¶ Hoc appet. qm̃ cũ de⁹ eodẽ actu
increato a se indistincto intelligat se ₇ alia: p cõñs oẽ ens est
intelligibile ₇ volibile sicut ₇ factibile seu creabile actu
infinito increato: sed cõstat q̃ null⁹ intellect⁹ creat⁹ põt
aliqđ intelligere neq̃ velle mediãte aliq̃ tali actu: sed so
lo actu creato illo incõpabilr̃ inferiori. ergo ₇c. ¶ Sed cõ p
dicta forsitã arguet pmo. p illud qđ dicit Apls. i. Cori.
13. nũc cognosco ex pte: tũc aũt cognoscã sicut ₇ cogni-
tus sum: sed cõstat q̃ q̃libet a deo cognoscit notitia cõphẽ-
siua. ergo ₇ tali cognoscet q̃lz in gloria sempiterna. q̃re ₇c.
¶ Scđo. q2 diligibilia inequalr̃ nõ sunt diligibilia eodẽ
actu. q̃ eñ eodẽ actu diligũt vel intelligunt equalr̃ dili
gũt vel intelligũt: ₇ p cõñs eodem actu diligibilia eq̃lr̃
sunt diligibilia: sed nõ oĩa sunt equalr̃ imo inequalr̃ dilig
bilia nec a deo equalr̃: sed inequalr̃ diligũt. ergo ₇c. ¶ Ad p
mũ dicẽdũ ẽ. q̃ illa siĩtudo apli est intelligẽda de cogni
tiõe clara ₇ intuitiua: q̃ q̃dẽ q̃lz cognoscet tunc sicut et
cognit⁹ est nũc: nõ aũt de notitia cõphẽsiua pprie sũpta
cuiuz impossibili tũc sicut nunc. Et q̃ sic Apls intelligat
appet p illud qđ ibidẽ pmittit cũ dicit: videm⁹ nũc per
speculũ in enigmate tũc aũt facie ₇c. nũc eĩ hẽm⁹ de deo
tm̃ notitiã enigmaticã abstractiuã. tũc aũt hẽbim⁹ fa-
cialẽ seu intuitiuã nõ aũt cõphẽsiuã pprie sũptã nisi vocãdo
cõphẽsiuã vlr̃ ₇ valde large oẽm intuitiuã. ¶ Ad scđz. qñ
dr̃ q̃ q̃ eodẽ actu diligũt ₇ eodẽ actu intelligũt equalr̃
diligibilia sũt: dicẽdũ q̃ hoc nõ est verũ saltẽ respectu il
lius q̃ oĩa intelligit / ₇ diligit eodẽ actu a se totalr̃ indis
tincto sicut intelligit ₇ vult oĩa ipe de⁹. q̃ eĩ creatura in
tellectualis nõ possit diuersa diligere inequalr̃ hoc est
ex impfectiõe ₇ limitatiõe act⁹. si eĩ act⁹ eẽt a potẽtia in
distinct⁹ ₇ p cõñs eque vt ipa illimitat⁹ sicut nũc eadẽ po
tẽtia cognoscim⁹ vl̃ volum⁹ diuisa: quoz q̃dã cognosci
mus vel volum⁹ equalr̃ ₇ alia inequalr̃: ita ₇ tũc oĩa eo
dẽ actu mediãte diuisa eẽnt a nobis nota ₇ volita: sed act⁹
intellect⁹ ₇ volũtatis diuie est ab ipo totalr̃ indistinct⁹. ergo ₇c.
¶ Cõfirmat. q2 deũ velle inequalr̃ diuisa nõ ẽ nisi ipa ab eo
volita eẽ bona inequalia. nõ eĩ magis dr̃ diligere virginẽ ma
trem q̃ beatũ Petrũ: nisi ppter maius bonũ ipsi colla
tũ ₇ volitũ: sed sicut de⁹ eodẽ actu a se indistincto pducit
diuisa bona inequalia ita eodẽ actu intelligit ₇ vult ipa
ergo ₇c. Nõ videt ẽt pdicta ppõ vlr̃ eẽ vera ẽt in creaturis
maxime si creatura intellectualis eodẽ actu diligat finẽ
vltimũ puta deũ ₇ alia ppter ipz. hoc eñ supposito cũ
ordinate alia diligẽs ppter deũ magis diligat deũ / p cõñs
diuersa ab ipa creatura intelligibili dilecta eodẽ actu in
equalr̃ diligũt. q̃re ₇c. ¶ Scđa cõclusio ẽ. q̃ theologia
intuitiua oĩs nõ cõphẽsiua est possibilis viatori. ¶ Hec
appet. qm̃ oĩs notitia accidẽtalis est possibilis viatori
btĩficabili. sed oĩs theologia alia a cõphẽsiua ẽ accidẽtalis
notitia. ergo ₇c. ¶ Maior pbat. qm̃ oẽ accñs possibile est in
aliq̃ subiecto susceptibile sicut eĩ hoĩ nõ põt repugnare ri
dere: ita nec alicui accidẽti subiecto cuicũq̃ inesse: sed oĩs
notitia accidẽtalis ẽ accñs de gñe qualitatis. ergo est pos-
sibile inesse suo subiecto. eius aũt subiectũ receptiuũ ẽ pci
se creatura intellectualis. ergo ẽ possibile ipsi ẽt in via manẽti:
qm̃ nihil ponit viatorẽ extra viã hic acceptã: nec p cõñs
ẽ ipsi viatori manẽti impossibile nisi ẽmin⁹ vltiat⁹. hmõi
aũt termin⁹ non est visio: sed fruitio vt oñdet in. 4. ergo ₇c.
¶ Et si cõ hoc arguat. q2 idẽ nõ põt eẽ cõphensor insimul
₇ viator: sed videns intuitiue deũ est cõphẽsor. ergo nõ põt insimul
esse viator. ¶ Ad hoc põt dici q̃ maior assumpta ẽ ve-
ra de cõphẽsore fruẽte obiecto cõphẽso seu intuitiue cogni
to: nõ aũt de ipso nõ fruẽte sed tm̃mõ intuẽte. ₇ q2 de⁹ nõ
statuit vt cõiter infundere vnũ istoz actuũ sine altero idõ
idẽ cõiter nõ est cõphẽsor insimul ₇ viator. lz hoc hẽat instã
tiã in Paulo vsq̃ ad tertiũ celũ rapto. nec eñ q2 tũc cõ
phensor desiuit eẽ viator. q2 ita fuit deũ intuens q̃ non

fuit ipso frui.Si tñ q: de⁹ est obiectũ vltimũ in qd tẽdim⁹ id volueris vocare terminũ creature beatificabilis oẽm actũ creaturã beatificabilẽ cũ obiecto beatifico ꝯiũgẽtẽ vt sic ꝯstat notitiã dei intuitiuã eẽ terminũ creature btĩficabilis:nec eẽ possibilẽ sibi vt ĩ via actualiter remanẽti:ſʒ hoc ẽ vti ĩpropriẽ significato vocabuli vez termini creature btĩficabilis:cũ ei⁹ termin⁹ ñ sit.oĩs ei⁹ act⁹ ſʒ tñ vltim⁹ ⁊ ꝑfect⁹ finis cuiuslibet alteri⁹.talis aũt nõ est visio ſʒ fruitio.q̃re ⁊c.¶Minor vez q̄ oĩs theologia alia a ꝯp̄hẽsiua sit accidẽs/apparet.qm̃ oĩs notitia alis ab illa qua intelligit de⁹ est de gñe q̃litatꝫ sola eñ diuina notitia ẽ a deo intelligẽte simplr̃ idĩtificata.oĩs alia possibilis creature intellectuali est distincta ab ipsa vt accidẽs a substãtia.nulla eñi intellectualis natura põt in idẽ coincidere cũ aliqua sibi possibili notitia sicut nec notitia ipsa cũ re intellecta:ſʒ sola diuina notitia ẽ cõp̄hẽsiua vt dictũ est supra.ḡ ⁊c.¶Cõfirmatur.q: idẽ est subiectum receptiuũ notitie abstractiue ⁊ ĩtuitiue create:⁊ ita cuicũq; vna istaꝝ ẽ possibilis ⁊ altera:ſʒ cõstat q̄ viatori est possibilis oĩs accidentalis dei notitia abstractiua.ḡ ⁊ intuitiua.cũ nec ista vt dictum est sit creature beatificabilis termin⁹ vltim⁹:nec ꝑ ꝯñs ponere viatorem aliquem extra viam.

Sed est hic dubiũ: quõ hm̃oi dei notitia intuitiua sit viatori possibilis.vez vtruʒ naturalr̃ vel tñ supnaturalr̃.¶Ad hoc dicendũ est.q̄ talis dei notia ĩtuitiua est cuilibʒ creature btĩficabili possibilis naturalr̃ passiue seu subiectiue:supnaturalr̃ aũt tñ ⁊ non naturalr̃ effectiue.hoc apparet.qm̃ suppono hoc ex dicẽdis ĩ tertio ⁊ ĩ quarto:q̄ q̄libet creatura btĩficabilis est ex suis naturalib⁹ subiectũ receptiuũ oĩs act⁹ btĩfici nõ aũt p̄ĩcipiũ ꝓductiuũ.ſʒ illd̃ dr̃ alicui eẽ possibile naturaliter passiue qd ẽ in ipo scḋʒ suã naturã accepto oĩ alio circunscripto receptibile subiectiue.⁊ illud dr̃ eẽ possibile tñ supnaturalr̃ effectiue qd est a solo deo ꝓducibile nõ aũt ab aliq̄ naturali agẽte.ergo ⁊c.¶Tertia cõclusio est q̄ theologia abstractiua est tã actiue q̄ passiue possibilis naturaliter viatori.¶Hec ẽ euidẽs.q: cõstat q̄ de facto talis theologia vez dei notitia abstractiua tã fidelib⁹ q̄ p̄hĩs infidelib⁹ est cõmunis.vtrique eĩ istoꝝ cognoscũt de deo multa:⁊ cõstat q̄ nõ nisi notitia abstractiua q̄ nõ est supnaturalis:cũ infidelib⁹ sit cõmunis.ḡ naturalis ⁊ naturaliter possibilis creature btĩficabili effectiue.¶Cõfirmat̃.q: notitia fidei q̄ fideles intelligũt deũ est notitia abstractiua nõ supnaturaliter eis infusa:ſʒ naturalr̃ acq̄sita ⁊ ab eis ꝓducta.nec eñ de⁹ infundit fidei actũ:ſʒ tñ habitũ fidelib⁹ in baptismo.qd apparet:tũ q: nullus credit nec quod sit credẽdũ agnoscit ꝑ fidẽ infusaꝫ:ſʒ tñ ꝑ naturalr̃ acq̄sitaꝫ iuxta illud Aposto.10.c.ad Ro.fides ẽ ex auditu:auditus aũt ꝑ ṽbũ Christi.tũ scḋo q: suppono ex dicẽdis ĩ tertio/eẽ vltra fidei hitũ infusuꝫ hitũ acq̄situ in q̄libet auditoꝝ:ſʒ hit⁹ non acquirit̃ naturalr̃ ab aliq̄ nisi mediãtib⁹ actibus ab ipso elicitis effectiue.ergo cuilibʒ fideliũ viatorum est possibilis/immo etiã ẽ vel fuit de facto in quolibet dei notitia abstractiua.

Sed sunt hic tria dubia.primũ est.an notitia theologica fideliũ ⁊ infideliũ sit de eisdẽ.Scḋʒ an notitia fidei cuiuslibʒ credẽdoꝝ sit naturalr̃ possibilis vl̃ aliquoꝝ tñ.Tertiũ:an sit possibilis viatori aliq̄ notitia abstractiua alterius speciei ꝑ rõnis a notitia fidei similiter abstractiua.

Ad primũ dico q̄ sic.Ad cuius euidentiã est sciẽdũ.q̄ act⁹ intelligẽdi ali⁹ est ab actu iudicãdi siue assentiẽdi.hoc aũt suppono ex dicẽdis postea in hoc libro.nõ eĩ oẽ qd q̄s ĩtelligit iudicat eẽ verũ: licet ecõuerso oẽ qd q̄s iudicat ĩtelligat.notitia aũt fidei dicit actũ iudicãdi siue assentiẽdi p̄supponẽtẽ actũ ĩtelligẽdi:ſʒ ꝯstat q̄ act⁹ ĩtelligẽdi res significatas ꝑ articulos fidei tã fidelib⁹ q̄ ĩtelligẽtib⁹ infidelib⁹ est cõis:nõ aũt act⁹ assentiẽdi seu iudicãdi.lʒ eĩ ĩfidelis sicut ⁊ fidelis intelligat dei filiũ eẽ passum ⁊ incarnatũ:deum esse trinũ ⁊ vnũ:nõ tñ talib⁹ intellectis infidelis assentit:ſʒ dissẽtit:q: nec talia iudicat eẽ ṽa ſʒ falsa. qd nõ faceret nisi ea intelligeret.⁊ id dr̃ ĩfidelis nõ q: credẽda nõ ĩtelligit:ſʒ q: eis intellectis dissentit.Aliq̄ aũt sũt credẽda ĩ quoꝝ actu ĩtelligẽdi ⁊ iudicãdi seu assentiẽdi ꝯueniũt fideles cũ ĩfidelib⁹: vt q̄ de⁹ ẽ vnic⁹ ⁊ oĩʒ ꝓductiu⁹ seu creator ⁊ gubernator.Et sic app̄et:quid ad istud p̄mum dubiũ sit dicẽdũ.qm̃ notitia theologica q̄ ẽ act⁹ ĩtelligẽdi infideliũ est eorũdẽ ⁊ oĩm illoꝝ quoꝝ est notitia theologica fideliũ similr̃ sumpta mõ.sumpta vez ꝓ actu ĩtelligẽdi.nõ aũt act⁹ fidei q̄ dr̃ eẽ act⁹ nõ intelligẽdi:ſʒ assentiẽdi seu iudicãdi.talẽ eñ actũ nõ hẽt ĩfidelis cõiter circa aliqd credibiliũ ad Christi humanitateꝫ spectantiũ nec oĩm alioꝝ:ſʒ tñ aliquoꝝ respiciẽtiũ eius diuinitatem nõ eñ infideles credũt lʒ intelligãt: trinitatẽ ꝑsonaruꝫ nec originem earũdem.

Ad secũdũ dicẽdũ q̄ nõ.Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ:q̄ credibiliũ aliq̄ sunt naturalr̃ intelligibilia vt q̄ de⁹ est vn⁹.talia aũt nõ saltẽ a nobis in p̄ñti vita sine reuelatione diuĩa:vt q̄ de⁹ ẽ trin⁹ ꝑsonalr̃:q̄ dei fili⁹ est incarnat⁹:⁊ q̄ oĩʒ alioꝝ ad Christi humanitatẽ spectãtiũ:nullũ eñ taliũ fuisset nec eẽ potuisset a nobis cognitũ nisi extitisset diuinit⁹ reuelatũ.⁊ id lʒ notitia taliũ sit ĩ nobis subiectiue ⁊ a nobis ẽt effectiue:q: tñ nõ nisi mediante supnaturali magistro vez deo talis credibilia explicãte:ꝓpter hoc taliũ notitia nõ dr̃ esse nobis possibil' naturalr̃ simplr̃ cũ supponat eoꝝ supnaturalẽ reuelationẽ:cuius ꝯ̃riũ est de q̄busdã aliis credibilib⁹ vt de vnitate ⁊ ĩfinitate dei ad quoꝝ notitiã absq; reuelatiõe tali supnaturali p̄hĩ ex suis naturalib⁹ ꝑuenerũt.act⁹ aũt credẽdi q̄ ẽ act⁹ assentiẽdi seu iudicãdi p̄supponẽs actũ intelligẽdi respectu oĩm credibiliũ est possibilis ꝑ naturã:supposito tñ actu p̄uio cognoscẽdi.oĩs eñ aliq̄d intelligẽs põt sibi esse assentiẽs vel dissentiẽs ipm̃ eẽ verũ vl̃ falsuꝫ sicut ĩtelligit iudicãdo.¶Ex his app̄et q̄d ad istud dubium sit dicẽdũ.qm̃ notitia fidei sumpta ꝓ actu intelligẽdi fidelib⁹ ⁊ infidelibus cõis respectu oĩʒ credẽdoꝝ nõ est naturalr̃ possibilis viatoribus respectu oĩm credibiliũ:ſʒ solũmõ aliquoꝝ sine deo supnaturalr̃ talis reuelãte.notitia aũt fidei sumpta ꝓ actu credẽdi q̄ nõ est act⁹ intelligẽdi:ſʒ assentiẽdi ipsuꝫ actũ ĩtelligẽdi necessario p̄supponẽs/ẽ respectu oĩʒ credibiliũ possibil' naturalr̃ ꝯ̃ter vez supposito actu ĩtelligẽdi ad ipm̃ necessario añte:nõ aũt simplr̃ ⁊ absolute ꝓpter actũ hm̃oi quẽ supponit q̄ nõ ẽ possibilis naturalr̃ respectu oĩʒ:ſʒ tñ respectu aliquoꝝ credibiliũ vt dictũ est.¶Sʒ hoc nõ videt̃ rõnabilr̃ esse dictum.qm̃ oĩs notitia fidelis catholici ẽ possibilis ĩfideli.ĩmo ẽt de factõ oĩa credẽda q̄ cognoscũt fideles cognoscũt ẽt ĩfideles.nec eĩ dr̃ ĩfideles q: credibilia nõ cognoscunt:ſʒ q: eis cogniti ñ ꝯsẽtiũt:ſʒ poti⁹ ꝯ̃dicũt:ſʒ oĩs notitia quã nũc hẽt.infidelis hẽret vel hẽre posset:esto q̄ de⁹ nullũ credibiliũ alicui reuelasset.ḡ ⁊c.¶Confirmatur.q: intellect⁹ creat⁹ nõ tñ ĩtelligit possibilia:ſʒ ẽt ĩpossibilia: nec tñ intelligit eẽ facta illa q̄ iudicat eẽ facta:ſʒ ẽt q̄ nõ iudicat eẽ facta nisi ea intelligeret nõ iudicaret seu assentiret nec ẽt dissentiret:cũ oĩs act⁹ iudicandi seu assentiẽdi ⁊ dissentiẽdi p̄supponat actũ intelligẽdi:ſʒ ꝯstat q̄ ĩfidelis p̄hĩa dissentit illis q̄b⁹ assentit catholicus:q: vel ea reputat ĩpossibilia vt q̄ de⁹ est trinus ⁊ vn⁹:vel q: iudicat ipa nõ facta:esto q̄ possibilia credat ipsa:vt q̄ de⁹ ẽ incarnat⁹ ⁊ alia oĩa credẽda humanitatẽ Christi respiciẽtia.ḡ ĩtelligit oĩa ista.q̃re ⁊c.¶Et ideo ad dubiũ hoc

secūdū aliter est dicēdū. vez q notitia cuiuslibet credendoꝝ est naturalr possibilis. esto q post talē notitiā intellectiuā nō essent in intelligēte act⁹ iudicādi seu assentiēdi q̄ est act⁹ credēdi: sz act⁹ dissentiēdi: vbi ipsa credita existerēt reuelata. ¶ Hoc appet ex dictis. qm̄ eosdem fidei articulos format īfidelis phūs quos format fidelis catholicus scd̄m arguta sup⁹: sz ipsi articuli fidei ī mēte formati nō sunt aliud q̄ act⁹ ītelligēdi ꝯplexi. ḡ eosdē actus intelligēdi hēt infidelis respectu credibiliū ⁊ fidelis. lz in īfideli sequaẽ post suū actū intelligēdi act⁹ dissētiēdi: ī fideli aūt assentiēdi. ⁊ ꝓpter diuersitatē hoꝝ actuū: vez assens⁹ ⁊ dissēs⁹: nō aūt ꝓpter diuersitatē intellectionū vn⁹ dr̄ fidelis ⁊ alius infidelis. q̄re ⁊c. ¶ Confirmaẽ. qr eisdē creditis q̄b⁹ assentit fidelis dissentit infidelis: sed nō dissentit nisi intelligeret. ergo ⁊c.

Ad tertiū respōdeẽ q sic. qm̄ omnis notitia non beatifica possibilis ē viatori cōicabilis. ¶ Hoc apparet. qr ēt notitia beatifica qualis est dei notitia intuitiua ē ipsi possibilis vt dictū ē supra. min⁹ autē videẽ repugnare viatori notitia nō beatifica q̄lis est abstractiua: q̄ notitia beatifica: sz notitia aliqua dei abstractiua alia a notitia fidei ⁊ ab ipsa alterius rōnis est possibilis ḡ ⁊c. Minor declaraẽ. qm̄ notitia hn̄s euidētiā ex obiecto qualis est oīs illa q̄ habeẽ de re scd̄m se īmediate vl̄ aliqua specie mediāte ipsam repn̄tāte est alteri⁹ rōnis a notitia tm̄mō ab extrinseco euidēte puta ab aliq̄ asserente: sz notitia fidei h̄ita de deo a nobis solis innititur auctoritati: nec p ꝯn̄s ē euidēs ex obiecto: sz tm̄ ex testimonio asserēt; s. min⁹ aūt de deo q̄ de aliq̄ obiecto creato est possibilis notitia abstractiua euidens ex obiecto cognito vel intuitiue immediate vel abstractiue specie aliqua mediāte deū ipsum cognitū pn̄tāte. ḡ ⁊c. ¶ Confirmaẽ. qr notitia abstractiua habita de obiecto virtute notitie intuitiue p̄terite eiusdem ē alteri⁹ rōnis ab omi notitia fidei abstractiua: sed de facto in Paulo viatore p⁹ ei⁹ raptū manēt e fuit notitia abstractiua de deo quā habuit ꝓpter intuitiuā dei notitiā q̄ in t̄p̄o p̄cessit: ex q̄ in eo remansit memoria rei vise. ergo ⁊c.

Sed tūc occurrūt circa hec tria dubia. P̄mū est. an talis notitia possibil̄r abstractiua sit pfectior q̄ notitia fidei. Scd̄z an talis notitia abstractiua sit effectiue vel tm̄ passiue possibilis naturalr̄ viatori. Tertiū an Paul⁹ potuerit hēre talē notitiā abstractiuā q̄lem habuit de deo post raptū si nō vidisset antea ip̄m deum.

Ad primū dicendū est q sic aliquo mō ⁊ alio mō nō. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū q vna notitia pōt dici pfectior alia n̄ qr certior: sz qr pfectior q̄ditatiue vel obiectiue. illa notitia dr̄ pfectior alia q̄dditatiue q̄ est intensior ⁊ p ꝯn̄s ꝯpositior. ⁊ hoc q̄n notitie ad inuicē ꝯparate sunt eiusdē rōnis. q̄n aūt sunt alteri⁹ rōnis illa licet nō sit intēsior nec ꝯpositior est q̄dditatiue pfectior q̄ est speciei pfectioris: sicut albedo q̄lz q̄tumcūq remissa est q̄dditatiue pfectior oī nigredine quātūcūq intēsa. illa aūt notitia dr̄ tm̄ denominatiue ⁊ extrinsece pfectior q̄ est pfectioris obiecti. sicut visio corporalis albedinis pōt dici perfectior isto mō q̄ intellectio nigredinis. Q aūtē certitudo nō sit notitie nec p ꝯn̄s vna notitia dicatur certior alia potest ex hoc declarari. quoniaz nullus quātūcūq aliq̄d intelligit dr̄ esse certus nisi cū actu intelligēdi hēat actū iudicādi hoc qd̄ intelligit eē verū. ḡ certitudo non est in ītelligēte p actū intelligēdi sed immediate p actū iudicādi. ¶ Cōsequētia ē euidēs nūq̄ enī redreret ad habēdū certitudinē de obiecto aliquo intellecto aliq̄d p̄ter actū ītelligēdi si certitudo esset ī ītelligēte precise p actū intelligēdi. ¶ Aīs ex hoc videẽ posse ꝓbari ⁊ declarari: qm̄ eadē credibilia q̄ fidelis intelligit / cognoscit ⁊ intelligit phūs īfidelis. eiusdē ēt rōnis sūt notitie vtroꝝ̄q respectu eoꝝdē credibiliū cognitoꝝ ⁊ tm̄ hoc nō obstāte īfidelis nō est cert⁹ immo dubi⁹ de talib⁹ sibi notis de q̄b⁹ est cert⁹ fidelis. ḡ cū hoc nō possit eē ꝓpter diuersitatē actuū cognoscēdi qr vnuz ⁊ idē est notū vtriq: sequiẽ q hēat eē ꝓpter actū iudicādi seu assentiēdi fidelis quo caret qui lz īfidelis. q̄re ⁊c. ¶ Confirmaẽ. q ēt inter fideles vnus est certior alio de eodē credito. nō eīm oēs fideles sunt eq̄ certitudiāl̄r credētes. q̄ro tūc q̄ sit cā hui⁹ diuersitat; vez q̄re vn⁹ fideliū credat certi⁹ q̄ alt⁹. qm̄ aut hoc ē ꝓpter pfectiorē actū intelligēdi aut ꝓpter pfectiorē actū iudicādi vel assentiēdi vni⁹ q̄ alteri⁹. sz nō pōt poni primū: qr mlti simplices credibilia eis ꝓposita īperfecte ⁊ multum obscure seu ꝯfuse intelligētes sunt certi⁹ ⁊ firmius credētes q̄ mlti magni clerici fideles credēda distincti⁹ agnoscentes. Distīcti⁹ eī ⁊ pfecti⁹ intelligit vn⁹ magister ī theologia q̄ vetula deū eē trinū ⁊ vnū ⁊ oīm de nihilo creatorē: nō tñ hec firmi⁹ nec certi⁹ credit. ḡ relinquiẽ q ista maior vel minor certitudo credētis sit ꝓpter maiorem ⁊ minorē pfectionē act⁹ credēdi: q̄ nō est act⁹ intelligēdi: sz iudicādi. ex quo sequiẽ ꝓpositum: qm̄ illo aliq̄d ē simpliciter tale ꝓpter qd̄ pfecti⁹ positū ip̄m dr̄ magis tale. eadē ei forma subiectū dr̄ albū ⁊ albius. sed maior certitudo seu firmitudo est in quolibet fideliū ꝓpter pfectiorē actū credēdi: nō aūt ꝓpter pfectiorē actū intelligēdi. ḡ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet qd̄ ad illud dubiū sit dicēdū. qm̄ pōt dici primo q illa notitia abstractiua nō ē pfectior q̄ notitia fidei obiectiua. scd̄o q nec est perfectior q̄dditatiue qr cōpositior seu intēsior. tertio q nec est q̄dditatiue pfectior qr certior. quarto q est pfectior q̄dditatiue scd̄m se: supposito q sit sicut ⁊ eē videẽ / perfectioris speciei. ¶ Primū appet. qm̄ hmōi notitia abstractiua ⁊ notitia saltē aliqua fidei sunt eiusdē obiecti: vez dei. q̄re ⁊c. ¶ Scd̄m ēt appet. qm̄ hmōi notitia abstractiua ⁊ fidei sunt alteri⁹ spēi: sz taliū vnā nō dr̄ q̄dditatiue alio pfecti⁹ tm̄ qr intēsi⁹ seu ꝯpositi⁹: cū ēt simplici⁹ seu remissi⁹ spēi pfectioris sit pfecti⁹ q̄cūq alio lz intēsiori ⁊ ꝯpositiori impfectioris spēi. ḡ ⁊c. ¶ Tertiū ēt est euidēs ex p̄dictis qm̄ vt dictū ē certitudo ꝓprie n̄ habeẽ p actū ītelligēdi: sz magis ⁊ īmediati⁹ p actū credēdi seu iudicādi: qui est act⁹ credēdi. certitudo hmōi n̄ habetur ex notitia fidei īmediate nec a tali notitia abstractiua. si aūt accipiaẽ notitia fidei ꝓ actu credēdi sic certitudo habeẽ p notitiā fidei sic acceptā et nō p talez notitiā abstractiuā. ex q̄ sequiẽ q nullo mō talis notitia abstractiua ē certior q̄ notitia fidei. nisi forte dicaẽ certior aīter ꝓ q̄to ad ipsam seq̄ẽ act⁹ iudicādi siue assentiēdi pfectior q̄ sit act⁹ credēdi q̄ sequiẽ ad notitiaz fidei sumptā ꝓ actu ītelligēdi. ¶ Quartū ⁊ vltimū appet. qm̄ notitia euidēs ex obiecto pfectior specifice videẽ eē q̄ notitia eiusdē obiecti nullā hn̄s euidētiā ex obiecto: sed notitia abstractiua de qua ē hic sermo / est aliq̄ mō euidēs ex obiecto: nō aūt notitia fidei. ergo ⁊c.

Ad secūdū dicēdū q talis notitia abstractiua ē possibilis viatori effectiue n̄ simplr̄ ⁊ absolute: sz tm̄ ꝯd̄iter. vez supposito aīte ad ipsaz necessario requisito. hoc appet: qm̄ hmōi notitia p̄supponit aliquaz spēm distincte deū repn̄tātē creatā in intelligēte seu derelictā vt ī Paulo ex notitia p̄uia īuitiua vl̄ alit̄ vndecūq. sz hmōi aīs puta talis spēs vel intuitiua notitia ex q̄ ip̄a derelinquiẽ vt fuit de facto ī Paulo nō ē effectiue in p̄tāte viatoris: ip̄a aūt posita ipsiq vez viatori cōicata pōt ī seip̄o viator sicut ⁊ Paul⁹ fecit de fctō hmōi notitiam abstractiuam elicere effectiue. ergo ⁊c.

Ad tertiū apparet qd̄ dicēdū. qm̄ esto q Paulus nūq̄ vidisset deū / talē notitiā hēre potuisset qualē habuit post raptū. ⁊ hoc dupl̄r. qr vno mō a se

ipso immediate effectiue ⁊ alio mō a deo ⁊ nō a seipso. ¶ Hoc apparet. qm̄ ols hñs hoc qđ in Paulo remāsit post visionis actū posset in eūdē cognitionis abstractiue actū in quē Paulus potuit ⁊ de facto habuit effectiue ex seipso post raptū. ſ3 illud idē qđ fuit in Paulo ex actu visionis pino derelictū posset a deo imprimi cuilibet viatori sine aliqua notitia ītuitiua antecedēte. ḡ ⁊c. Maior apparet. qm̄ nec Paulus post raptū potuit in talem cognitionis actū ꝓpter intuitiuā notitiā p̄cedētē: ſ3 tm̄ ꝓpter speciē aliquā vel aliqđ aliud qđ post huiusmodi notitiā intuitiuā p̄teritā remansit in ipso. nihil em̄ pōt in aliqđ effectiue immediate ꝑ illud qđ actualr nō existit. ergo cū notitia p̄terita intuitiua nihil faceret in Paulo ad abstractiuā notitiā quā habuit eliciēdā ſ3 tm̄ ad hoc faceret ⁊ sufficeret illđ qđ ex tali notitia derelictū in ipso manebat: ꝑ ꝯñs si illud sine intuitiua notitia p̄cedēte in eo fuisset: in eūdē actū quē post ītuitiuā notitiā p̄cedētē habuit potuisset. quare ⁊c. Minor videlicet ꝙ idē qđ fuit ī Paulo post raptū posset a deo ipsi mi viatori sine notitia ītuitiua p̄cedēte / apparet. qm̄ si ne q̄ aliqđ pōt eē ⁊ ꝑ diuinā potētiā fieri / pōt ⁊ factū sub iecto eius receptiuo imprimi. ſ3 illud qđ fuit in Paulo post raptū māsit in eo de facto intuitiua notitia nō manēte. ḡ cū creatura intellectualis sit eque immediatum subiectū ei⁹ sicut notitie intuitiue receptiuū: ꝑ ꝯñs pōt sibi a deo īprimi absq̄ aliq̄ notitia intuitiua p̄cedente. ¶ Ex q̄ apparet primuȝ. veȝ ꝙ p̄dicto modo Paul⁹ sine notitia intuitiua p̄cedēte potuisset hēre notitiā quā habuit de deo post raptū / īmediate a se effectiue. ¶ Secūdū veȝ ꝙ alio modo eā hēre potuisset nō a seipso: sed tm̄ a deo sine tali notitia p̄cedēte / apparet. qm̄ in talem notitiā abstractiuā Paul⁹ ex se effectiue nō potuisset nisi aliqđ in eo ex visiōe remansisset. qđ apparet. qꝛ aut potuit in talē notitiā agere ex se solo aut ex se ⁊ ex visione p̄cedēte: aut ex seipso cū illo in eo ex visione prima derelicto. ſ3 nō pōt primū qꝛ ꝯstat ꝙ ante habitā visioneȝ Paulus nō potuit in talē actū: sed potuisset si ex se sine alio ipse fuisset eius principiū ꝓductiuū. quare ⁊c. Nec pōt poni scđm. qm̄ vt p̄dixi illud qđ nō existit ad ꝓducēdū aliquid nihil facit: ſ3 visio hmōi nō fuit post raptū in Paulo. ḡ relinquit tertiū ⁊ vltimū. ex quo sequit maior assumpta veȝ ꝙ in talē actū post raptū Paulus ex se effectiue nō potuisset nisi aliqđ ī ipso post visionē fuisset qđ nō fuerat ante in eo: ſ3 illo in ipso nō manēte ſ3 to talē amoto adhuc erat possibilis sibi ⁊ cōmunicabilis notitia abstractiua cōsimilis ei quā habuit a seipō. ⁊ cōstat ꝙ nō ab alio q̄ a deo. solus em̄ deus pōt imprimere creature ītellectuali actū intelligēdi quēcūq̄ ī quē ipsa pōt ex se effectiue ⁊ hoc q̄cūq̄ ab actu ⁊ ab ei⁹ subiecto diuerso realiter circūscripto. constat aūt illud qđ fuit in Paulo relictū post visionis actū esse realiter distinctū ab eius notitia abstractiua in quā ipse potuit effectiue illo mediāte. ḡ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ q̄libet beatoꝝ pōt in aliquē beatoꝝ actū ītelligēdi deum.

Hec sequtur corollarie ex p̄dictis. qm̄ nō min⁹ in quolibet beato q̄ in Paulo videt relinqui ex actu vidēdi illud qđ sufficit cū eius subiecto ad ꝓducēdū actū aliquē intelligēdi. vel esto ꝙ nihil tale relinquatur ex visione in btō cū ipsa visio nō minus ad hoc videt sufficere q̄ aliqđ ex ipsa relictū. ḡ sicut Paul⁹ post raptū ita ⁊ quilibet beatoꝝ q̄rūcūq̄ est ex se videt hēre vt possit in aliquē actū intelligēdi deū aliū a beatifico intuitiuo. esto ꝙ forte de facto nō agat ad ipm̄: vel qꝛ forte nō ē cōpossibilis naturaliter cū actu visionis qđ tm̄ nō videt eē verū: vl̄ alia quacūq̄ ex cā. Si aūt beat⁹ desineret eē beat⁹ ⁊ p̄uaret actu vidēdi sicut Paul⁹ fuit p̄uat⁹ posset vtiq̄ ī talē dei notitiā abstractiuā ī quā potuit ⁊ queȝ de facto habuit ipse Paul⁹. ¶ Sic ad questionem.

Ad rōnes in principio apparet solutio

ex p̄dictis. ¶ Ad primā em̄ appet q̄ñ intellect⁹ creatus pōt circa deum aliquem actū intelligēdi elicere: ſ3 nō oēm. nec hoc oportet ꝯcedere: licet de⁹ sit sub obiecto intellect⁹ adequato cōtēt⁹. ¶ Ad aliā in ꝯriū patȝ ex dictis ꝙ falsum accipit in minori. nō eī notitia theologica viatoꝝ est beatifica cū nō sit intuitiua: q̄ etiaȝ vt dictuȝ est nō ponit viatorem in termino nec ꝑ ꝯñs extra viam. nec oportet oēs actus eiusdē obiecti esse eiusdeȝ speciei vt accipit in ꝓbatiōe illi⁹ minoris. ſ3 em̄ diuisoꝝ obiectoꝝ act⁹ ⁊ hit⁹ sint diuersi nō tm̄ eiusdē oēs actus ⁊ habitus sunt idem.

S Ecundo q̄ro. vtrū notitia theologica

ītuitiua possit eē sine suo obiecto p̄n̄te ⁊c. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ vnū realiter distinctorū exigit necessario alterū eē p̄ñs vt ipm̄ est actualr: ſ3 notitia ītuitiua ab ei⁹ obiecto nō min⁹ distinguit realiter q̄ notitia abstractiua. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ notitia rei p̄ñtis ⁊ actualr̄ exñtis nō magis est possibilis sine re ipa p̄ñte ⁊ actualr exñte q̄ notitia rei absentis sine ipsa re absente: ſ3 notitia intuitiua est de re non vt absente sumpta sicut ē abstractiua ſ3 vt p̄ri⁹ p̄ñs actualiter ⁊ exñs. ꝑ hoc em̄ ē alia ab abstractia qꝛ veȝ abstractiua est de re absente: intuitiua vero est rei vt p̄ñtis et actualiter existentis. ergo ⁊c.

Respōsio. vbi sic procedā. Primo enim

inquirā an notitie hmōi veȝ intuitiua ⁊ abstractiua distinguātur. Scđo si distinguūt q̄ño distīguūt. Tertio vi cā ad q̄stiū: an veȝ ītuitiua possit eē sine p̄ñtia ⁊ exñtia sui obiecti. ¶ Quātū ad primū est opinio cuiusdam dicētis ꝙ notitia ītuitiua nō distīguit realr ab abstractiua: ſ3 ꝙ eadē numero notitia dr̄ intuitiua eius obiecto exñte p̄ñte: ⁊ abstractiua qñ obiectū eius est absens. nā q̄ em̄ vt dicit sine necessitate pluralitas est ponēda: sed nulla appet necessitas ponēdi hmōi notitias sic diuersas abstractiuā veȝ ⁊ ītuitiuā. qm̄ oīa q̄ ꝓbāt abstractiuā differre ab ītuitiua possūt exponi dicēdo ꝙ eadē notitia numero dr̄ intuitiua qñ res cognita est cognoscēti p̄ñs: ⁊ abstractiua qñ est absens. ita ꝙ eadē cognitio sūpta cū obiecto vno mō cōnotato dr̄ intuitiua: ⁊ vt sūpta cū eodē obiecto tm̄ aliter cōnotato dr̄ abstractiua. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra opinionē istā arguit p̄mo sic. oīa illa realiter sunt distincta quoꝝ vnū cōtinet virtualr in p̄tāte alicuius ⁊ alterū nō. ſ3 notitia dei intuitiua nō cōtinet ꝟtualiter in p̄tāte creature ītellectualis. cōtinet aūt in ipsa ꝟtualr notitia abstractiua. ḡ ⁊c. Maior appet. impossibile eī est vnū ⁊ idē posse ꝓduci ab aliquo ⁊ nō posse produci ab eo. hoc aūt veȝ aliqđ posse ꝓduci ab aliq̄ ē ipm ī eo ꝟtualiter cōtineri: ⁊ nō posse ꝓduci ē ꝟtualiter in eo non ꝯtineri. ḡ ⁊c. Minor ēt appet. qm̄ eiusdē obiecti est notitia viatoꝝ fideliū abstractiua ⁊ beatoꝝ intuitiua: ſ3 ītuitiua q̄ ē btīfica dei notitia / nō pōt eē effectiue ab aliquo beatoꝝ: cū nullus btōꝝ possit beatificare se ipm̄: nec ꝑ ꝯñs effectiue in fruitionē nec ēt in visionem pōt aūt ī notitiā abstractiuā hītam ī p̄ñti via. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ nō min⁹ distinguit dei notitia abstractiua viatoꝝ a notitia ītuitiua ꝯp̄hēsoꝝ q̄ fruitio istoruȝ a fruitiōe illoꝝ: ſ3 amor seu fruitio dei q̄ habet ī via est alteri⁹ rōnis ab illa q̄ habet ī p̄ria. qđ appet. qꝛ fruitio p̄rie est beatitudo nō aūt fruitio q̄ habet in via. fruitio p̄rie ē sūme delectabilis ⁊ q̄etatiua nō aūt fruitio q̄ habet ī via. ſ3 idē act⁹ nō pōt eē beatific⁹ ⁊ nō btīfic⁹: delectabilis ⁊ q̄etatiu⁹ ⁊ nō delectabilis nec q̄etatiu⁹. ḡ ⁊c. ¶ Nec valȝ si dicat ꝙ act⁹ p̄rie dr̄ beatific⁹ ⁊ nō actus vie ꝓpter obiectū ꝯnotatū p̄ñs in patria ⁊ nō ī via. qm̄ tūc seq̄ret ꝙ p̄mium nō esset aliqđ ꝑ̄ñs formalr ī btō sibi ī sequēti reddēdū: ſ3 iā habitū ī p̄ñti. tūc ēt seq̄retur

q̄ ꝓpter maiꝰ meritū nō cōferret maiꝰ p̄miū:ſʒ vtrūq̄
hoꝝ eſt falſū.ḡ ⁊c.¶ Probatio p̄me ꝯñe.q꞉ cōſtat ꝙ ob
iectū eiꝰ beatifici q̄ð eſt deꝰ nō eſt in btō formalr̄:ſʒ obie
ctiue.ſʒ actꝰ p̄ñe ſcðm ſe nō diſtiguit̄ vt ſupponitur ab
actiuie niſi tm̄ ꝓpter cōnotatū obiectū.ḡ nihil de nouo
aduenit btō q̄ð fōrlr̄ ſit in ipo.¶ Cōfirmat̄.q꞉ beatꝰ nō
diſtinguit̄ a nō beato niſi ꝑ beatitudinē ī actu aliquo cō
ſiſtētē:ſʒ talis actꝰ nō aduenit beato ī p̄ria de nouo ſup
poſito hoc q̄ð cōcedit̄.vʒ ꝙ notitia dei intuitiua ⁊ abſ
tractiua et fruitio beatifica iſtas notitias ſequens ſint
idē totalr̄ in re extra.nō aduenit dico illis beatis q̄ ī via
habuerūt de deo notitiā abſtractiuā ⁊ fruitionē eā ſeq̄n
tem:et cū talibꝰ actibus deceſſerūt.hoc aūt eſt falſum.
qm̄ nulla creatura itellectualis ſe hēt alr̄ ad obiectū oī
no ſcðʒ ſe inuariabile:nec aliter tēdit ī ipm nūc q̄ puꝰ
niſi ꝓpter aliquē actū in ipſo nouiter exñtē:ſʒ cōſtat ꝙ
deꝰ in nullo ſcðm ſe ē mutatꝰ poſt q̄ aliq̄s eſt factꝰ beatꝰ
ḡ ſi beatꝰ nullū actū recipit ab illo quē prius habuit:nō
aliter mō q̄ puꝰ deū itelligit ⁊ diligit/q̄ð eſt falſuʒ.q̄re
⁊c.¶ Et q̄n dr̄ ꝙ imo aliter nūc itelligit q꞉ hēt obiectū
p̄ñs q̄ð ātea nō habebat.hoc nō valʒ.q꞉ aut itelligis ꝙ
deꝰ eſt mō nouiter realiter ſibi p̄ñs vel tm̄modo obiecti
ue abſtractiue vel in rōne obiecti alicuiꝰ actꝰ noui:ſʒ nō
pōt poni primū q꞉ deꝰ oīn creature eſt realr̄ p̄ñs.nec ſe
cūdū eſſētiā ſuā eſt realr̄ p̄ñs btō poſt eiꝰ beatificationē
aliter q̄ erat priꝰ ante ipſaʒ.nec ſcðʒ:q꞉ ēt viatori deum
intelligēti ⁊ deū diligēti deꝰ ipſe eſt p̄ñs in rōne obiecti.
ḡ relinquit̄ tertiū puta ꝙ deꝰ nō dicat̄ p̄ñs btō aliter q̄ n̄
beato niſi obiectiue.vʒ q꞉ eſt obiectū alicuius actꝰ ſpe
cialis nō ꝯuenientis nec ꝯpetere potētis alicui n̄ beato.
q̄re ⁊c.¶ Scða ꝯña ſupra illata ap̄ꝑet.vʒ ꝙ maius p̄
mium nō ꝯferret in ſequēti ꝓpter maius meritū habi
tū in p̄ñti.ap̄ꝑet.qm̄ q̄ro q̄d intelligis ꝑ maius p̄mium
ꝯferēdū:aut em̄ ꝑ maiꝰ p̄miū itelligis tm̄ deū btō āpliꝰ
p̄ñtandū aut aliq̄d poſitiuū ab ipſo deo diſtīctū hoī ꝯfe
rēdū.ſʒ p̄mū nō pōt poni:q꞉ ſicut deus nō magis eſt p̄ñs
obiectiue intellectuali creature q̄ nō itellectuali niſi ꝓ
pter actū aliquē poſſibilē intellectuali et nō alteri:nul
lius em̄ pōt eſſe obiectū niſi h̄ntis aliquē actum:ita nec
magis pōt obiectiue vni q̄ alteri p̄ñtari niſi ꝓpter actū
vniꝰ q̄ alīꝰ ꝑfectiorē:ſʒ ſi notitia ⁊ fruitio vie et patrie
ſint idē oīno nullus ꝓpter maiꝰ meritū ī p̄ñti cōſeq̄tur
nouū actū aliquē beatificū ī ſeq̄nti aliū ab illo queʒ ha
buit ī p̄ñti.imo totū p̄miū q̄ð meruit ille q̄ deū itellexit
notitia abſtractiua ⁊ dilexit habuit ī p̄ñti.ḡ ⁊c.¶ Nec
pōt poni ſcðʒ q꞉ hoc eſt ꝯ ſuppoſitū vʒ ꝙ notitia īuiti
ua ſit alia ab abſtractiua.ḡ ⁊c.¶ Alioꝝ opinio fuit di
cētiū ꝙ nec notitia abſtractiua nec ītuitiua ē aliq̄d diſ
tinctū ab intellectuali creatura intelligēte:ſʒ ē ipſamet
intellectualis ſubſtātia.nō em̄ intellectualis natura ē
receptiua alicuius accidentis.nec ꝑ ꝯñs itelligit aliq̄d
abſtractiue nec intuitiue mediāte aliquo accidēte:ſʒ tā
tūmō ꝑ ſeipſaʒ.¶ Sʒ hec opinio eſt abſurda.primo q꞉
eſt ꝯ eccleſie determinationē.ſecundo ēt q꞉ eſt ꝯ rōnem.
¶ Primū apparet.qm̄ cōſtat ſcðm determinationē ec
cleſie aliquid puta gratiam et virtutes infundi viatori
bus fidelibꝰ mediātibus ſacramētis:ſʒ iſta opinio hoc
expreſſe negat cū oīa collata fidelibꝰ ſacramētis mediā
tibus ſint accidētia:⁊ opinio iſta ponat aīam intellecti
uam nō eſſe accidētiū receptiuaʒ.ḡ ⁊c ¶ Confirmat̄.q꞉
opinio iſta hēt ponere vt videt̄ primo.ꝙ creatura beati
ficabilis ſeipſa pōt eſſe beata abſq̄ aliq̄ dei dono in ipſa
formalr̄ exñte.vel ꝙ nullo mō pōt eſſe beata.ſecundo ꝙ
nec aīa nec aliqua alia intellectualis creatura pōt tri
ſtari nec dolere nec gaudere:ſed q̄ðlibet hoꝝ eſt ꝯ eccle
ſiam ⁊ fidē catholicaʒ.ḡ ⁊c.Maior eſt euidēs.qm̄ ſi nul
lum accidēs eſt receptibile ī intellectuali creatura q̄ro

q̄n̄o vna talis vʒ ītellectualis creatura magis q̄ alia
poterit eē miſera vl̄ beata.q꞉ aut hoc erit in ea ex ſe ipā
vel ex aliquo alio a ſe diſtincto.Si primū.ergo creatu
ra beatificabilis pōt eē beata abſq̄ aliquo dei dono in
ipſa formalr̄ exñte.Si aūt detur ſcðm.ergo ſequitur ꝙ
nō poſſit eſſe beata.qm̄ illud quo mediante ſibi ī exñte
eſſet beata nō pōt poni niſi forma aliqua accidentalis:
ſʒ talis ſcðm iſtā opinionē eſt incōpoſſibilis oī creature
beatificabili itellectuali.ergo nulla pōt eē beata.¶ Ex
eadē ſequit̄ ꝙ nec poſſit triſtari de aliquo nec letari.qm̄
ꝙ vnꝰ triſtetur/⁊ aliꝰ cōſolet̄ ſeu letet̄/hoc nō pōt eē ni
ſi ꝓpter aliq̄ð accidēs ꝯueniēs in illo q̄ conſolat̄ ſeu le
tat̄ ⁊ propter aliq̄ð diſcōueniēs ī illo alio q̄ triſtat̄ exñs
nullꝰ em̄ hō mō magis q̄ antea cōſolat̄ nec triſtat̄ niſi q꞉
aliquo ſibi ꝯueniēte vel diſcōueniēte ei nō ī exñte antea
informatur:ſʒ hoc eſt impoſſibile ſi nullum accidēs pōt
recipi in aliqua itellectuali natura.ḡ ⁊c.Ex p̄dictis ap
paret ꝙ cū iſta opinio tā de ſacramētis q̄ de alijs multis
aliter ſentiat q̄ eccleſia et fides catholica:heretica eſt
cēſenda.¶ Scðm.vʒ ꝙ iſta etiā opinio ſit abſurda q꞉
ꝯ rōnē:apparet.qm̄ nō ſemꝑ creatura intellectualis in
telligit obiectuʒ actualr̄ ſibi p̄ñs:ſʒ ſi notitia non eſſet
aliud q̄ ipā cū obiecto ſibi actualr̄ p̄ñtato/hoc neceſſa
rio ſequeret̄.cōſtat em̄ ꝙ nec idē ſibi ipſi nec deꝰ alicui
eſt magis p̄ñs realiter vno tpe q̄ alio.nec tamē creatu
ra intellectualis ſemꝑ ſe intelligit neq̄ deum.ergo ⁊c.
¶ Confirmat̄.q꞉ nō magis idē oīno inuariabilr̄ pōt eē
intelligēs ⁊ nō intelligēs/volēs ⁊ nō volēs/q̄ albū ⁊ nō
albū:ſʒ obiecto creature intellectuali p̄ñte vniformiter
exñte ipſum pōt intelligi vel nō itelligi:⁊ de facto q̄nq̄
intelligit̄ ⁊ diligit̄.ergo hoc hēt eſſe q꞉ creatura intelle
ctualis in ſe aliqualiter variat̄.quare ⁊c.¶ Preterea
ad idē arguit̄.qm̄ aliud ē aliq̄d diligi ⁊ ipʒ nō diligi:ſed
odiri.ſʒ niſi illa/puta amor ⁊ odiū/eſſent aliqua accidē
tia diſtincta ab aīa ⁊ a re ipſa q̄ diligit̄ vel odit̄ hoc non
poſſet dici.imo haberet cōtrariū cōcedi vʒ ꝙ ideʒ eſſet
diligere ⁊ odire.cōſtat em̄ ꝙ aīa eadeʒ eſt q̄ nūc odit et
q̄ poſtea diligit.res ēt ipſa dilecta ⁊ odita in ſe eſt eadeʒ
⁊ aīe cōſimiliter realiter p̄ñtata.ergo ſi hmōi actus non
dicunt aliud q̄ aīam ⁊ rē ipſaʒ/oīno idē erit aliquid dili
gere ⁊ odire.hoc aūt eſt falſum.quare ⁊c.¶ Confirmat̄.
quia nulla vna ſubſtātia ē magis odium nec amor nec
notitia nec ignorantia q̄ altera:ſʒ ſi iſta nō dicunt aliud
q̄ creaturam itellectualē ⁊ eius obiectū:hoc neceſſario
ſequeret̄.qm̄ ꝯſtat ꝙ aīa intellectiua de aliqua ſubſtan
tia habet ſciētiam ⁊ de alia ignorātiā:aliquam diligit ⁊
aliam odit.et ita ꝑ ꝯñs ſi odiū nō eſt aliud q̄ odiens et
oditū:nec amor q̄ amās et amatū:nec intellectio aliud
q̄ intelligens ⁊ intellectū:vna ſubſtātia erit odiū ⁊ alia
amor/alia notitia ſiue ſciētia ⁊ alia ignorātia.q̄re ⁊c.Et
ideo q̄tū ad iſtū articulū aliter eſt dicēdū.¶ Ad cuius
euidētiā pone duas ꝯcluſiones ex p̄dictis aliqualr̄ iam
ꝓbatas.¶ Prima eſt ꝙ oīs notitia taʒ intuitiua q̄ abſ
tractiua eſt forma aliq̄ ꝑ ſe vna diſtīcta realiter a ſubſtā
tia itellectiua ⁊ a re itellecta.Hoc apparet pri°.q꞉ alit̄
deſtruitur ⁊ negatur omnis habitus tā intellectiuꝰ q̄
appetitiuus ⁊ per conſequens oīs vitium ⁊ virtꝰ.quo
niam non magis aliq̄s habitus poteſt poni aliqua for
ma talis ab habituāte ⁊ eius obiecto diſtincta q̄ actus
mediantibꝰ q̄bus acquiritur ⁊ ita negās actuʒ antece
dentem negat etiam omnem habituʒ cōſequētē.qm̄ cō
ſtat ꝙ habitꝰ nō pōt eē ipſa itellectualis creatura ⁊ res
eiꝰ obiectū.q꞉ tūc vniformit̄ oēs creature itellectuales
idē itelligētes ⁊ eligētes eēnt hituate.oēs ēt vniformit̄
oīa illa itelligerēt et eligerēt q̄ eis ꝯſimilr̄ p̄ñtata exi
ſterent:alia aūt nō intelligerēt ſilr̄ vniformiter neq̄ vni
uerſaliter.⁊ ita conſimiliter habit̄ haberet ⁊ actus.hoc

aūt est falsum.ḡ rc. ¶ Confirmat̄.q2 vnus r idē est vno
tpe hñs habitū r alio carens/ipso vno tpe vitiosus/et
alio virtuosus:s3 hoc esse nō posset si habit⁹ ab ipso disti
ctus nō esset.nō magis aūt habit⁹ q̄ actus potest poni
ab aīa distingui.ḡ rc. ¶ Preterea ad idem arguo sic
secūdo.non min⁹ act⁹ intelligēdi q̄ sentiendi est aliqd
p se vnū ab intelligēte r ab obiecto intellecto distinctū
s3 ꝯstat q sensatio est forma aliqua distincta ab aīa sen
sitiua r a qualibet re sensata.ergo r intellectio ab aīa ī
tellectiua r a re intellecta. Minor apparet.qm̄ si sensa
tio nō esset aliud q̄ anima sensitiua r res ipsa sensibilis
sibi pñs/impossibile esset rē sensibilē pñtē sensitiue aīe
nō sentiri. q eñ ꝯsimilr̄ sensitiuū r aīe sensitiue vnifor
miter presentatū magis vnum sentiatur q̄ alterū hoc
nō videt̄ posse eē nisi q2 aīa sensitiua hēt actum sentiē
di vnū r nō alterū.hoc aūt poni nō posset si actus sen-
tiēdi ab aīa sensitiua r a re sensibili indistinctus eēt:s3
cōstat q res sensibilis pñs aīe sensitiue sufficiēt ad sen
tiēdū disposite pōt p diuinā potētiā nō sentiri:vt appa
ret de facto in igne trium puerorum.ḡ rc. ¶ Confirma
tur primo.q2 si beati hoīes eēnt in igne infernali insil̄
cū damnatis nō magis in iferno q̄ in celo de igne dole
rent.q2 nec ipsum pciperēt aliquo sensu. ¶ Scdo.quia
si act⁹ sentiēdi eēt idē qd aīa sensitiua/r act⁹ intelligē
di idē qd aīa intellectiua/ nullus act⁹ sentiēdi eēt abs
tractio alteri⁹ speciei.s3 oēs eēnt idē specie r vn⁹/ve3 tā
actus sentiēdi q̄ intelligendi.nec p ꝯsequēs vna visio
corporalis magis differret ab auditiōe q̄ alia visiōe/
nec magis act⁹ intelligendi deum ab actu intelligēdi
aliquod ens creatū q̄ diuersi act⁹ intelligendi idē ob-
iectū.nec magis sonus eēt audibilis q̄ visibilis.nec ecō
uerso color magis visibilis q̄ audibilis:nec magis de⁹
cognitus nec dilect⁹ in sequēti q̄ in pñti:nec vlīter res
aliqua posset magis vno tpe ab aliquo sentiri nec itel
ligi nec diligi q̄ alia:cū r aīa sentiēs vel intelligēs vel
diligēs et etiā res ipa intellecta r dilecta supponatur
eē eadē nō intensa in aliquo nec remissa:r qlibet taliū
actuū dicat̄ eē ab aīa r a re ipsa penit⁹ indistinct⁹ nec
p ꝯñs intēsus aliqualiter nec remissus. Ista aūt oīa
supradicta r multa alia q̄ sequūt̄ ad positionē istā ne-
gantē ꝯclusionē p̄dictā sunt absurda:r nō tātum cōtra
ecclesiam r fidē catholicā:s3 etiā ꝯ philosophiam r ex
perientiā.scdm eñ philosophiā habit⁹ generant̄ ex acti
bus r tam actus q̄ habit⁹ sunt diuersi r specie distin-
cti in eadē aīa respectu diuersoꝝ obiectoꝝ r ēt respe-
ctu eiusdē obiecti sicut visio itellectio r volitio eiusdē
obiecti puta coloris sunt scdm speciē distincti.scdʒ etiā
philosophiā tā act⁹ q̄ habit⁹ sunt intēsibiles r remis
sibiles . qd etiā quilibet pōt experiri in se ipso cū meli⁹
vno tpe q̄ alio se intelligere vel efficaci⁹ aliquid elige
re r habituatū esse q2 ad actū ꝓmptior ēē experiat̄.hec
aūt omnia h3 negare si actus omnes intelligendi et p
ꝯñs alij/essent ab anima indistincti.ergo rc.

Secunda conclusio est. q notitia intuitiua ē distīcta realiter a notitia abstractiua.

¶ Hoc ap
pet.qm̄ vt argutū ē ꝯ primā opinionē/notitia beatoꝝ
quā hñt de deo ipsi bīi est distincta a notitia viatoꝝ : s3
viatoꝝ notitia de deo habita ē abstractiua:btōꝝ vo ī-
tuitiua.ḡ vna ab alia ē distīcta:s3 q̄ rōne notitia abstra
ctiua vni⁹ obiecti ē distincta a notitia intuitiua eiusdē
obiecti: eadē cuiuscūq alteri⁹ obiecti vna istarum no-
titiarū ab alia est distincta.ḡ rc. ¶ Cōfirmat̄.q2 illa no
titia q̄ rē pñtē repñtat vniformiter vt absentē oportet
q sit distincta ab oī illa q̄ qdē rē pñtē r exñtē tm̄modo
repñtat.s3 notitia abstractiua ē rei abstracte siue pñtis
siue absentis.notitia aūt intuitiua vt conceditur/est tātū
rei pñtis.ḡ rc. ¶ Scdo arguit̄ sic ad idē.notitia abstra
ctiua in aliquo ꝯseruata absq aliqua alia addita po
test obiectū illi⁹ notitie antea sibi absens ve3 intelligē
ti fieri ei pñs:nec tñ ex hoc intellect⁹ videret seu intui-
tiue intelligeret obiectuʒ hmōi sibi pñs plus q̄ antea
sibi absens.ḡ intuitiua notitia ab abstractiua necessa-
rio est distincta. ¶ Prima pars añtis est euidēs. ꝯstat
eñ q ꝓpter pñtiā quācūq obiecti cogniti nō oportet
necessario aliquā notitiā habitam pdere nec nouā acq
rere cognoscētē obiectū hmōi antea sibi absens r nec
nouiter ei pñs. ¶ Scda pars ve3 q tūc ꝓpter obiectū
sibi pñtatū nō videret ipsuʒ/appet primo.q2 īpossibile
est viatorē/deum quātūcūq sibi pñtatū magis ītuiti-
ue intelligere nūc q̄ prius nisi ꝓpter actū aliquē ītel-
ligēdi sibi cōmunicatū nouiter aliū a notitia abstracti
ua.alias si hoc negetur/tūc sequit̄/q viator deū abstracti-
ue itelligēs r diligēs sit beat⁹ cū nō magis fruitio bea
toꝝ distinguat̄ a fruitiōe viatoꝝ q̄ intellectio ab ītelle-
ctione vt supius est argutū.hoc aūt est falsum.ergo rc.
¶ Scdo.q2 nō magis notitia abstractiua intellectiua
pōt esse intuitiua : nec p ꝯñs ꝓpter ipsaʒ habitā potest
aliqs aliquod licet ei pñs actualr̄ intueri:q̄ visio cor-
poralis possit eē cognitio abstractiua:s3 cōstat q visio
sensitiua nō est cognitio abstractiua:s3 intuitiua:nec p
ipsam res visa cognoscit̄ nec cognosci pōt abstractiue:
s3 intuitiue sicut imaginatio est cognitio abstractiua.ḡ
rc. ¶ Sic appet p̄dictū assumptū superi⁹ añs. ¶ Con
sequētia probat̄ .qm̄ ex eodē actu intelligēdi nat⁹ est
causari in ītelligēte idē act⁹ assentiēdi.idē est accidēs ī
eodē subiecto ꝯsilr̄ nūc sicut ante disposito vniformiter
exñs eūdē hēt in ipso effectū:s3 p notitiā abstractiuaʒ
rei absentis cognoscēs h3 assensu quo assentit se nō vi-
dere rē absentē.vl̄ saltē nō hēt assensu q̄ assentiat se vi-
dere ipsam.ḡ eadē notitia in ipso manēte re cognita si
bi nouit̄ pñtata absq aliq̄ alia notitia ei nouit̄ cōicata
idē ipē r nō ali⁹ remanebit assēsus q̄ pri⁹.ve3 q̄ assētiet
se nō videre rē.vel saltē nō habebit magis q̄ pri⁹ assen
sum q̄ assentiat se videre eā l3 ei nouiter pñtatā : s3 oīs
hñs notitiā intuitiuā rei sibi pñtis videt ītuitiue ipsaʒ
r pōt hēre actū assentiēdi quo assentit se videre eam.ḡ
notitia intuitiua ab abstractiua scdm se realr̄ est distin
cta:nō q2 vna h3 obiectū pñs et alia absens:cū vt dictū
est abstractiua possit habere obiectum pñs r intuitiua
absens vt ī vltimo articulo ondet̄.q̄re rc. ¶ Cōfirmat̄.
q2 p eūdē actū cognitiuum vniformiter hñs ipm pcipit
ei⁹ obiectū:s3 p notitiā intuitiuā aliī vt dictū ē pcipit̄
obiectū q̄ p notitiā abstractiuā:cū vt ꝓbatū ē p notiti
am abstractiuā null⁹ videat obiectū l3 actualr̄ sibi pñs
ḡ rc. ¶ Tertio r vltio arguit̄ ad idē qm̄ ñ min⁹ notitia
ītuitiua īcōplexa distīguit̄ ab abstractiua īcōplexa, q̄
ītuitiua ꝯplexa ab abstractiua ꝯplexa:s3 oīs notitia ī-
tuitiua ꝯplexa distīguit̄ r ē alia a notitia abstractiua ꝯ
plexa.vñ notitie ꝯplexe viatoꝝ de deo sūt alie a ꝯplexis
notitijs beatoꝝ.ñ ei ꝓpōnes formate de diuinis a ꝯphē
soub⁹ sūt eedē:s3 diuse r alteri⁹ rōnis a ꝓpōnib⁹ viatoꝝ
de eisdē fōit; vt postea ī seqntib⁹ ondet̄.ḡ rc. Hec de .1°.

Quātū ad secūdū vbi est vidēdū quō

p̄dicte notitie distinguūt̄/est opinio q̄rūdā dicētiū q p
hoc notitie hmōi distīguūt̄ qm̄ notitia ītuitiua est cui⁹
virtute pōt cognosci an ei⁹ obiectū sit vl̄ nō.si eñ sit/sta
tim ītellect⁹ ei⁹ ītuitiuā notitiā hñs iudicat eā eēū ēt
ei⁹ obiecto ñ exñte notitia ipa p diuinā potētiā rema-
neret cuius virtute intellectus pciperet obiectum hu-
ius non manere:p ipsam etiam intuitiuā notitiā cogno
scit̄ ꝯtingēs veritas de re ipa intellecta vt qualis sit et
q̄ta.hmōi aūt p abstractiuā notitiā nō sciunt̄. hmōi eē

notitia abstractiua abstrahit ab eē ⁊ non esse nec ꝑ ꝯñs
scitur an res eiꝰ obiectū sit nō exñs actualr vl' exñs. Et
addit ista opinio ꝙ intuitiua notitia nō potest natura-
liter: sȝ tñ supnaturaliter eē sine obiecto actualr exñte
cuius ꝯtrariū est de notitia abstractiua. ¶ Cōtra opi-
nionē istā arguit. Et p̄rio ꝯtra illud ꝙ dicit notitiā ītui-
tiuā nō posse existere naturalr sine eius obiecto actua-
liter existēte: qm̄ nō magis aliqua notitia intuitiua de-
pēderet a suo obiecto ꝙ lumē a corpe luminoso: sȝ lumē
nō sic depēdet a corpore luminoso qn̄ aliquo tpe modi-
co possit existere sine ipso sicut appet de facto. ergo ⁊c.
¶ Cōfirmat. qꝛ quilibet sensibilit' experit' ꝙ notitia ī-
tuitiua sēsitiua sensibilis excellētis vt visio corporalis
manet aliquo tpe licet paruo: tali excellēti visibili non
manēte. sole etiā recedēte remanet visio in vidente qua
mediāte sibi apparet sol in eodē situ existere in quo priꝰ
vsqȝ ad aliquod paruum tps. ergo ītuitiua cognitio po-
test esse / imo etiā naturaliter ē de facto sine suo obiecto
actualr exñte. ¶ Ex p̄dictis appet etiā nō esse verū illō
qꝺ dicit opinio ista vcȝ ꝙ notitia ītuitiua ē ꝑ quā scitur
eius obiectuȝ nō esse qn̄ nō est: supposito ꝙ talis notitia
sine obiecto suo exñte supnaturaliter cōseruet': qm̄ noti-
tia intuitiua supnaturaliter ꝯseruata nō est alteriꝰ ra-
tionis a notitia intuitiua sine obiecto exñte naturalit'
remanēte: sȝ virtute talis notitie intuitiue post destru-
ctionē vel mutationē sui obiecti naturalr ꝯseruate non
cognoscitur eius obiectū nō existere vl' mutatū esse: im-
mo obiectum nō exñs ꝑcipitur vt exñs: ⁊ mutatū credi-
tur seu percipitur nō mutatū vt apparet ī sole viso qui
postqȝ mutatus ē in eodē situ aliquo modico tpe ꝑcipi-
tur in quo prius. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad ideȝ arguitur
sic: secūdo. deꝰ pōt infundere alicui actū aliquē cogno-
scendi aliquā rē absenteȝ quo tñ res illa sibi appareret
realiter esse p̄sens: sȝ hoc esset īpossibile si ois notitia in-
tuitiua sine obiecto suo exñte a deo ꝯseruata reputaret
ipsum obiectū suū nō esse. ergo ⁊c. Minor appet qm̄ aut
notitia ꝙ res nō exñs nec p̄ns appet p̄ns est abstracti-
ua aut ītuitiua: non pōt dici ꝙ sit abstractiua quia per
abstractiuā notitiā ñ appet ꝙ obiectū cognoscit' eē p̄ns
nec intuitiua scđm opinionē istam ponētē notitiā ītui-
tiuā nō esse nisi illā qua apparet eiꝰ obiectū nō existere
qn̄ non est vel existere qn̄ est. ꝑ istam aūt appet eē qꝺ nō
est. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat' qꝛ nō minus cognitio ītuitiua pu-
ta visio coloris vniformit' rep̄ntat suū obiectū siue sit si-
ue nō sit ꝙ aliqua ꝓpositio exñs ī mēte puta ista color
est in subiecto. hoc appet qm̄ nō magis notitia īcōplexa
intuitiua requirit suū obiectū existere ꝙ cōplexa: sȝ pre-
dicta ꝓpō ⁊ ois alia ꝯplexa cognitio vniformiter rep̄n-
tat rē siue sit siue nō sit alias nulla ꝓpō semel vera pos-
set postea esse falsa nec ecōuerso qꝺ ꝯstat nō esse verū. er-
go ⁊c. ¶ Preterea tertio arguit'. qꝛ vbi ē idē actꝰ cogni-
tiuꝰ q̄ priꝰ ē ⁊ idē assēsꝰ ipō mediāte cāt': sȝ obiecto noti-
tie ītuitiue destructo pōt manere ipsa eadē notitia ītui-
tiua ꝙ priꝰ saltē ꝑ diuinā potētiā vt ꝯcedit'. ergo ⁊ ideȝ
assensus: sed re exñte priꝰ ꝑ notitiā ītuitiuā quā hēbat
ītellectꝰ assentiebat ⁊ videbat rē esse. ergo post rē destru-
ctā consimilē hȝ assensum. quare ⁊c. Maior apparet. qꝛ
nec si negetr pōt ꝓbari ꝙ aliqꝺ principiū ꝓductiuū sem-
ꝑ h̄ns idē passuȝ vniformiter agat in ipsuȝ ⁊ in eo hēat
eūdē effectū: actus enim intelligendi ē aliquo modo cā
actꝰ assētiēdi ⁊ ita sicut idē calor semꝑ agit ī idē passuȝ
ad calorē eiusdē rationis: ita ⁊ idē actus ītelligēdi hēt
ī intellectu sibi coniūct' eūdē actuȝ assentiēdi. quare ⁊c.
¶ Confirmatur. qꝛ agens naturale non videt' agere cir-
ca idē passum ad effectus ꝯtrarios sicut apparet de ca-
lore semꝑ calefaciente ⁊ nunqȝ infrigidāte. etiā hoc ē ve-
rū tā de agente totali ꝙ etiā de ꝑtiali: sȝ actꝰ intelligen-

di respectu actus assentiēdi eo modo quo agit lȝ ꝑticu-
lariter et minus principaliter tñ naturaliter agit. ergo idē
actus intelligēdi nō hēbit in eodē intellectu cōtrarios
seu īcōpossibiles actꝰ assētiēdi cuiusmōi sūt assēsꝰ q̄ ītel-
lectꝰ assentit ⁊ iudicat rē eē ⁊ assensus q̄ assentit ipāȝ rē
eādē nō esse. ergo esto ꝙ res nō sit dū tñ remaneat eadē eiꝰ
notitia q̄ prius fuit re exñte remanebit et sil' secū idē as-
sensus quo vcȝ intellectꝰ assentiet ⁊ ītelliget rē ipāȝ exi-
stere licet nō existat actualr sicut priꝰ. q̄re ⁊c. ¶ Quar-
to ⁊ vltimo arguit' sic. oīus illa notitia est abstractiua
qua mediāte nec appet esse nec nō eē eiꝰ obiectū: sȝ tātū
ꝑcipit' absolute: sȝ si notitia ītuitiua est talis ꝙ ꝑ ipsam
appet eiꝰ obiectū eē qn̄ est ⁊ nō eē qn̄ nō est ipsa poterit
eē saltē ꝑ diuinā potētiā talr ꝙ nec ꝑ eā appebit eē nec
nō eē eiꝰ obiectū. ergo ipā ītuitiua pōt eē idē cū notitia ab-
stractiua: sȝ hoc ē falsū. ergo ⁊c. Minor ꝓbat'. qm̄ lȝ ꝯdictorie
oppositoꝝ de qlȝ necessario dicat' vnū necessario neget'
alterū nō tñ ꝯtrarioꝝ vel quorūcūqȝ oppositoꝝ positiuoꝝ
imo deꝰ pōt facere oē illō cui aliq̄ posita ꝯtraria vel quō-
cūqȝ īcōpossibilia sil' successiue ꝯueniūt ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtīgēt'
sine quolibet ipoꝝ sicut pōt facere materiā sine omi for-
ma accidētali: sȝ si ꝑ eandē notitiā intuitiuā appet res
p̄mo esse qn̄ est ⁊ postea nō esse qn̄ nō est vtrūqȝ hoꝝ vide-
licet apparere rē esse ⁊ apparere nō esse ꝯuenit h̄nti no-
titiā intuitiuā eādē ꝯtingent'. nec magis vnuȝ istoꝝum
ꝙ alterū est positiuū. ergo ⁊c. ¶ Et ideo dicit' alit' ⁊ rationa-
bilius ab aliis. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdū ꝙ noti-
tia intuitiua ⁊ abstractiua nō tm̄ sūt in intellectu: sȝ et ī
sensu. ⁊ euidētiꝰ ꝙ in intellectu apparet differētia hoꝝ
actuum in sensu. omnis eñ exterior sensatio ē intuitiua
cognitio vt visio / auditio / odoratꝰ / gustus / ⁊ tactꝰ. sen-
satio aūt īterior vt actꝰ imaginatiōis est actꝰ abstracti-
ue cognitiōis. Ex hoc ad ꝓpositū qn̄ q̄rit' quō ītuitiua no-
titia ⁊ abstractiua distiguāt'. dr ꝙ differētia hoꝝ actuū
intelligēdi innotescit nobis ex differentia p̄dictoꝝ inte-
rioꝝ ⁊ exterioꝝ actuum sentiēdi. oīs eñ illa intellectio
ꝑ quā sic aīa intelligēs se hēt in intelligēdo ad rem ītel-
lectā sicut sentiēs sensatiōe aliqua exteriori ad rē sensa-
tā. ita ꝙ intelligit rē ipsam sicut sentit ꝑ aliquā sensa-
tionē exteriorē: est ītellectio ītuitiua. illa aūt ꝑ quā res
cōsimiliter intelligit' sicut res sensata ꝑ actum īteriorē
puta ꝑ actū imaginādi sētitur dr ītellectio abstractiua
¶ Ex hoc ꝯcludit' corollarie: primo ꝙ per ītellectioneȝ
quācūqȝ intuitiuā semꝑ apparet esse eius obiectū siue
sit siue nō sit. ꝑ intellectionē aūt abstractiuā nec appet
esse nec appet nō eē siue sit siue nō. Scđo ꝙ huiusmodi
intellectiōes intuitiua vcȝ ⁊ abstractiua sūt actus alte-
rius spēi. Tertio ꝙ abstractiua notitia nō distīguit' ab ī-
tuitiua ꝑ hoc ꝙ abstractiua est indifferenter ita nō exi-
stente sicut exñte eius obiecto: intuitiua aūt non est nisi
exñte eiꝰ obiecto. ¶ Primū hoꝝ appet: qm̄ ītuitiua no-
titia pōt manere saltē ad breue tps eiꝰ obiecto ñ exñte
q̄ p̄fuit ipso manēte: sȝ vt ꝓbatū est vbi est idē actus ītel-
ligēdi ē ⁊ idē assentiēdi. ergo sicut ꝑ ītuitiuā notitiā appet
eius obiectū existere qn̄ est: ita ⁊ etiā qn̄ nō est ipsa eadē
notitia remanēte. ꝙ aūt notitia abstractiua non rep̄sen-
tet rē existere nec nō eē apparet ⁊ ab oībꝰ cōcedit'. est eñ
rei absentis nō vt exñtis nec vt non exñtis. ergo ⁊c. ¶ Se-
cunduȝ sequitur ex primo predicto. qm̄ oēs iste notitie
specie sunt distincte: ꝑ quarum vnam eius obiectum co-
gnoscitur et appet esse esto ꝙ nō sit. ꝑ aliā aūt nō sic co-
gnoscit' aliquid esse nec nō esse: sed sic se habēt vt dictū
est intellectio intuitiua ⁊ abstractiua. ergo ⁊c. ¶ Ter-
tium ⁊ vltimuȝ apparet. qm̄ falsa sunt illa duo que sup-
ponit talis differentia. non enim omnis notitia abstra-
ctiua potest esse indifferēter eius obiecto nō exñte sicut
exñte. aliq̄ eī est ītellectio abstractiua cāta ꝑ ītuitiuam

⁊ talis nõ potest esse indifferenter re non existente ⁊ existente magis ꝙ̃ intuitiua q̃ dicitur eiꝰ causa. Falsuꝫ ẽt est vt ostensum est aliud qḋ additur quãdo dicitur: ꝙ ĩtuitiua nõ potest esse: nisi re existẽte. potest eñ re nõ existente manere naturaliter sicut manet de facto eiꝰ notitia ĩtuitiua tã intellectiua ꝙ̃ etiã sensitiua: nõ tñ diu. Et hoc modo põt intelligi esse verũ dictũ quorũdam asserentiũ deum nõ posse facere notitiã intuitiuã sine suo existẽte obiecto q̃ facta sine ipso cõseruaret naturaliter magno tẽpore sine eo: cuius cõtrariũ est de notitia abstractiua q̃ naturaliter põt sine eius existẽte obiecto fieri: ⁊ facta diu etiã cõseruari. vel põt cõcedi deũ nõ posse facere notitiã intuitiuã: sine eius obiecto existente et ꝑ̃sente. sic intelligendo ꝙ nõ potest esse in aliquo notitia intuitiua ꝑ quã eius obiectũ sibi nõ appareat esse p̃ñs: esto ꝙ secũdum veritatẽ nõ sit ꝑ̃sens actualiter nec existens. Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum aliqui dicũt ꝙ est impossibile esse notitiam aliquaꝫ intuitiuam sine existentia sui obiecti. primo. q2 omnino est ĩpossibile aliquã visionẽ hẽre ⁊ per ipsam nihil videre: sꝫ si visio posset esse sine ꝑ̃sentia ⁊ existẽtia sui obiecti hoc necessario seq̃retur cũ existens tñ sit visibile. nõ aũt aliquid nõ existens. ergo ⁊c̃. ℂ Preterea. q2 relatio nõ potest separi a termino nec a fundamẽto: sed oĩs notitie ĩtuitiue ad suum obiectũ existens est relatio realis. ergo ⁊c̃. ℂ Sed ista opinio est absurda. primo. q2 nec visio vꝫ alia q̃cũq3 intuitiua cognitio: nec aliqḋ aliud accidẽs exigit magis necessario terminũ ꝙ̃ suũ subiectũ: sꝫ nec visio nec aliqua alia cognitio intuitiua exigit simpliciter necessario aliqḋ subiectũ cũ possit ꝑ diuinam potentiã fieri sine ipso. sicut q̃libet notitia abstractiua ⁊ oĩs forma alia accidẽtalis distincta realiter a subiecto. ergo ⁊c̃. ℂ Cõfirmat̃. q2 omnia realiter distincta sunt per diuinã potẽtiã separabilia: sed intuitiua cognitio non minus ꝙ̃ abstractiua est distincta realiter a suo obiecto vt visio ab omni colore. ergo ⁊c̃. ℂ Secundo: q2 non tñ supernaturaliter: sed ẽt naturaliter est de facto vt dictũ est superius / ⁊ magis explicabimꝰ inferius / ĩtuitiua cognitio sine eius obiecto exñte ⁊ cognoscenti p̃ñte. ergo ⁊c̃. ℂ Confirmatur. quia omnino est absurdũ dicere accidens aliquod sine omni alio accidente ⁊ subiecto possibile ꝑ se existere non posse ꝑ diuinã potẽtiaꝫ subiecto eius naturaliter receptiuo inesse / nisi existẽte alio accidente ab ipso realiter differẽte ⁊ localiter distãte: sꝫ aĩa sensitiua corpori cõiũcta est subiectũ visionis receptiuũ. q̃ visio sicut ⁊ omne aliud accidẽs ab aĩa distinctum potest ab aĩa ipsa ⁊ a quocũq3 alio separari. ergo ⁊ visio sic separata ab omni subiecto põt aĩe ĩmprimi ꝑ diuinã potẽtiã absq3 accidẽte alio. ⁊ ꝑ cõsequẽs sine quocunq3 colore alicubi existẽte. q̃re ⁊c̃. ℂ Nec valẽt illa q̃ ĩ ɔtrarium adducunt̃. Ad primũ eñ dicẽdũ est ꝙ falsum assumitur in minore: q2 sicut habens notitiam abstractiuã de re non existente / aliquid puta rem ipsam talis notitie obiectuꝫ intelligit: ita ⁊ habẽs visionem intuitiuaꝫ rei non exñtis dicitur videre rẽ ipsam quã licet non existentẽ ꝑcipit: ⁊ iudicat existentem sibiq3 p̃ñtem. cũ vt dictum est in articulo precedenti semꝑ ꝑ notitiam intuitiuam: ꝙ̃ diu manet in cognoscẽte / appareat eiꝰ obiectuꝫ exñs ⁊ p̃ñs: esto ꝙ nõ sit existens. sicut enim aliqua ꝓpositio primo vera põt postea esse falsa: ita ⁊ intuitiua cognitio incomplexa: talis inquam re eius obiecto existente est vera quia res ipsa est sicut eam esse talis notitia representat. falsa autem est postea quando videlicet remanet re destructa vel amota: quia tunc res non est: ⁊ tamen ipsam ꝑ talem notitiam anima esse iudicat

sicut prius. ab eo aũt ꝙ res est vel non est dicit̃ vera vel falsa: non tñ oratio seu complexa cognitio que est ipsa oratio seu propositio: sed etiã incomplexa cognitio intellectiua vel etiaꝫ sensitiua. q̃re ⁊c. ℂ Ad secundũ dico ꝙ si ꝑ relationem intelligant sicut faciunt formam aliquam per se vnam ab extremis distinctam / tam maior ꝙ̃ minor istius rationis est falsa. omnia eñ realiter distincta sũt ꝑ diuinam potẽtiam separabilia. vt in scdo ⁊ in q̃rto ꝓlixius ostẽdet̃. ergo ⁊ relatio est tã a fundamẽto ꝙ̃ a termino separabilia supposito ꝙ realiter distinguat̃ ab eis. Ex quo apparet ꝙ falsa erat illa maior. minor etiã q̃ subiungitur non est vera. non enim inter actũ aliquem cognitiuũ abstractiuum nec intuitiuum ⁊ suum obiectum est forma aliqua media ab vtroq3 distincta actu videlicet ⁊ obiecto. nec ꝑ consequens est ĩ actu aliquo relatio ad obiectum: intelligendo ꝑ relationem formam aliquã ꝑ se vnam ab actu ⁊ ab obiecto realiter differentem ⁊ actui inherẽtem. cum quo tamẽ stat ꝙ notitia omnis tã intuitiua ꝙ̃ abstractiua refertur realiter ad obiectum nõ mediãte forma aliqua alia a seipsa. eo eñ actus cognitiuus dicitur ad obiectum relatus quo ipsum exigit ⁊ supponit: sed notitia intuitiua supponit ⁊ exigit obiectum ꝑ suam substantiam nõ ꝑ relationem aliquam sibi inherẽtẽ ab ea differenteꝫ. sicut eñ q2 vna albedo seipsa est talis qualis alia: ideo est et similis semetipsa nõ similitudine mediante ab ea differente: ita cũ notitia seipsa exigat obiectuꝫ / ⁊ per se nõ per aliquid ei oppositũ refertur ad ipsuꝫ. quare ⁊c̃. ℂ Alij dicũt aliter. videlicet ꝙ notitia abstractiua facit reꝫ apparere absentẽ. intuitiua aũt cõstituit reꝫ in quodam esse obiectiuo apparẽte. qḋ quidẽ esse obiectiuũ cõstitutum manet simul cum notitia intuitiua cõstituẽte ipsum sine ꝑ̃sentia in se. Primũ: videlicet ꝙ notitia intuitiua cõstituat suum obiectum in quodã esse obiectiuo apparente probant ꝑ quasdam experientias. quaruꝫ prima est de baculo in aqua existente. in qua licet sit ĩteger tñ apparet fractꝰ. Secũda est de ferro ignito: quo in circuitu velociter moto videt̃ circulus igneus: cũ tamẽ talis circulus in re extra actualiter nõ existat. Tertia est de existente in aqua: cui moto in ipsa videntur moueri arbores existẽtes in ripa: cũ tamẽ secũduꝫ veritatẽ minime moueant̃. ergo huiusmodi talia apparentia ⁊ non existentia intuitiue cognita hñt esse aliqḋ obiectiuũ cõstitutũ per talem actum intuitiuum: cum non habeãt esse in re subiectiuum tale videlicet quale videnẗ habere. ℂ Ultimum videlicet ꝙ notitia intuitiua maneat in cognoscente re non presente sequitur ex predictis. quia apparet ad sensum ꝙ non existente circulo igneo in re extra nec motu arboruꝫ in terra: nec baculo fracto ĩ aqua. habetur de istis omnibus notitia intuitiua. ℂ Sꝫ hec opinio deficit quantum ad prima duo q̃ ponit. quia nec notitia abstractiua facit rẽ apparere absentem nec ꝑ̃sentem sicut nec existentem nec non existentem: cum sit res vt abstracte accepte. vt dictũ est in articulo precedenti nec notitia aliqua intuitiua constituit rem in aliquo esse obiectiuo tali apparente ab actu ipsius notitie ⁊ a re extra differente. Quod probatur primo sic. nihil est ponendum propter actum videndi intuitiuum qḋ nec ẽ visibile nec facit aliquid ad videndum: sed tale esse apparens constitutum per actum videndi sensitiuum est omnino inuisibile si ponatur: nec ad vidẽdum aliquod visibile aliquid facit: sed magis ipsum videri impedit. ergo. ⁊c̃. Minor apparet. quoniam omne visibile est realiter coloratum vel lucidum. non enim potest videri aliquid ab vtroq3 istorum distinctum: quod videlicet nec ẽ lux nec color: sed tale esse obiectiuũ per actũ vidẽdi sensitiuũ ɔstitutũ: nec ẽ lux realiter neq3 color. qḋ apparet

tum quia omnis color vel lux habet in re extra esse aliquod subiectiuū: tale aūt ens ꝯstitutū nullū habet esse: vt dicitur subiectiuū: sed tantūmodo obiectiuū: tū quia actus videndi colorem vel lucē nō producit colorē nec lucē: sed supponit: sꝫ huiusmodi ens obiectiuū apparēs producitur: vt dicit/ per actū vidēdi. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ ens huiusmodi nō facit aliquid ad videndū/ quoniā inuisibile causatū per actum videndi presuppositum nō potest aliquid facere ad videndū: sed tale ens obiectiuū est inuisibile: ⁊ supponit actū vidēdi sensitiuū cū ponatur causari seu ꝯstitui per ipsum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia visio intellectualis beatifica nō habet obiectū nisi tantū deū: ergo tale ens diminutū obiectiuū per ipsam causatū a deo distinctū nō facit aliquid ad talē actum magis ꝙ quodcūqꝫ aliud ens causatū. ¶ Ex predictis apparet ꝙ tale ens apparēs si ponatur cōstitutum per visionis actū nō debet vocari esse obiectiuū/ saltem respectu illius actus per quē est cōstitutum: cū nō sit ei9 obiectum: nihil eñ inuisibile ē obiectum act9 vidēdi: nec aliquod esse a deo distinctū actus beatifici. quare ⁊c. ¶ Secūdo arguit. ꝙ tale ens apparens obiectiuū nullo modo possit poni. Primo. quia oē possibile est substātia vel accidēs: sed tale obiectiuū ens apparens nō potest poni substantia nec accidēs cū nullū habeat esse subiectiuū: sed tātummodo obiectiuū. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia nihil a deo distinctum est eternum: sꝫ esset si per actū intuitiuum quo deus eternaliter intellexit quodlibet ens creatum: fuissent talia ficta obiectiua entia cōstituta. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ omnino videt esse incōueniēs ⁊ impossibile dicere ad aliquē actū realem cognitiuū in cognoscēte realiter existentē sequi aliquid ab ipso ⁊ ab eius obiecto distinctū nullū habēs alicubi esse subiectiuū sed tātum obiectiuū. ¶ Hoc apparet: quoniā oē cōsequēs qd̄ sequitur ad aliquod reale antecedēs: quo mediāte ipsum cōsequēs cōstituit: magis videt cē ens reale habēs esse aliqd̄ subiectiuū ꝙ ens rationis habens esse obiectiuū tantū: sed notitia intuitiua per quā vt dicit cōstituitur: ⁊ ad quā sequit huiusmodi ens apparēs: est forma accidētalis realis habens esse in cognoscente actualiter subiectiuū. ergo ⁊c. ¶ Ad istas tres experiētias que in cōtrariū adducunt respondet: ꝙ ex nulla illarū sequitur qd̄ infertur: videlicet ꝙ causet ens aliqd̄ diminutū seu obiectiuū: nec eñ baculus ī aqua apparēs fractus/ nec circulus igne9 ꝓpter virgam igniteam circulariter motam/ nec arbores que ī terra moueri videnť: probāt aliquod tale esse per actū videndi cōstitutum: sed solū probāt ꝙ talia visa obiecta in re extra existētia ex causa aliqua causant alias ⁊ alias visiones eo ordine quo potentia superior iudicatiua non sufficit iudicare sicut est: sed errat. sicut ꝙ baculus videat in aqua fractus nō est propter esse aliqd̄ obiectiuū cōstitutū ab actu videndi ⁊ a re extra distinctū: sed quia baculus et aqua sic mota vel anima circa ipsā causant diuersas visiones sibi tali ordine succedētes quali causarētur si baculus esset fractus. sicut etiā idem est in secūdo exemplo de ferro ignito circulariter moto: quia propter huiusmodi motū circularem velocē ferrū ipsum ignitū sic velociter motum in alio situ pri9 ⁊ in alio postea existente causant subito visiones diuerse sicut in medio diuersa lumina moto sole: que quidem visiones sunt tales ⁊ tali ordine causate quales ⁊ quali ordine si esset circulus igneus causarent. vel esto ꝙ aliquo modo sint diuerse ⁊ differenter causate: sunt tamen notabiliter sibi cōsimiles ⁊ cōsimiliter causate: ꝙ potētia superior iudicatiua visui correspondens nō potest ꝑcipere differentia inter istas seu inter obiectū representatum per istas et per alias que a circulo igneo causarent: ⁊ ideo errat iudicando sibi esse circulum igneū. Cōsimiliter ad tertiam experientiam est dicēdū. quare ⁊c. ¶ Secūdo respōdet aliter. licet redeat in idē. dicit eñ ꝙ quādo species a rei vise est intēsa: potest sine visibili ꝑsente aliquo tempore remanere: que manens sufficit ad cōseruationē visionis primo causate. nec eñ re visa destructa vel amota oportet destrui visionem specie remanēte. ⁊ ideo quia ferro ignito velociter circulariter moto species causata ab ipso primo vt in primo situ seu parte illius circuli existēte potest manere vsqꝫ ad completionē talis circuli: qua manēte manēt ⁊ oēs alie causate post ipsam ab eodem obiecto: vt in diuersis sitibus existēte: ideo possunt manere ⁊ manēt simul cū eis oēs visiones causate a prīa vsqꝫ ad vltimā. ꝓpter quas qdē visiones in vidēte insimul existētes potētia iudicatiua nō aūt visiua errat iudicādo ibi fore circulū. sunt eñ tales huiusmodi visiones ab igne in situ alio ⁊ alio existēte causate tales quales essent si esset circulus igne9: ꝓpter qd̄ potētia iudicatiua non potest iudicare sicut est. Ex hoc vlterius infertur: ꝙ propter nullū triū predictorū sequit ꝙ visio corporalis sit sine presentia rei visibilis: quia nec oculus videt circulū igneū nec baculū fractū in aqua/ nec arborē sic motam in terra: nec per cōsequēs sequitur ꝙ aliqua istarū visionum sit visibilis nō existētis: sed videat ignē circulariter motū: baculū in aqua/ ⁊ arbores in terra talibus visionibus ⁊ sic causatis ꝙ potētia superior iudicat rem visā esse aliter ꝙ sit vnde nec circulus igneus nec bacul9 nō fractus nec arbor nō mota in terra est obiectū actus vidēdi sed iudicādi. quare ⁊c. ¶ Et ideo quātū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā est sciēdū: ꝙ aliud est notitiam intuitiuam posse fieri primo sine suo existēte obiecto/ ⁊ aliud ipsam iam factam posse ꝯseruari destructo ipso eius obiecto. licet eñ qd̄ potest fieri sine aliquo posset cōseruari postꝙ est in esse positū sine eo: nō tamē ecōuerso oē qd̄ postꝙ factū est ꝯseruatur sine aliquo fuit ab eodē a quo ꝯseruat postꝙ factū ꝓducibile sine illo. vtrūqꝫ aūt istorum duorū modorū dupliciter potest intelligi notitiā intuitiuā posse fieri vel conseruari nō existēte eius obiecto. Uno modo naturaliter. videlicet. virtute alicuius cause secūde. ⁊ alio modo supnaturaliter tātum. videlicet virtute prime cause.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est. ꝙ nulla notitia intuitiua potest naturaliter eius obiecto absente causari/ nec causata potest ei9 obiecto remoto diu cōseruari. ¶ Hec probat. primo. qꝛ alias si ista ꝯclusio nō est vera nulla potest esse in nobis de re aliqua certitudo: hoc autē est falsum. ergo ⁊c. Maior patet. qm̄ maxima certitudo nobis possibilis est de sensibilibus. quā certitudinē habem9 per hoc ꝙ experimur nos actualiter ipsa sentire ⁊ eorū sensationes habere quibus mediātibus nobis cōstat ipsa que sentim9 eē presentia nobis: sed hoc falsum esset si sensatio et omnis alia intuitiua cognitio posset naturaliter causari ⁊ causata naturaliter conseruari magno tempore sine ei9 obiecto presente. immo hoc supposito nō videt ꝙ deus posset aliquem certificare de re aliqua existente: quoniam constat nos non posse certificari aliter ꝙ per aliquam notitiam an aliqua res sit existens et nobis presens. sed si notitia intuitiua posset naturaliter fieri/ vel facta diu cōseruari eius obiecto absente nec existente: nullus per notitiam intuitiuam cognoscens rem presentem et existentē posset certitudinalit scire nec cognoscere an talis res ī rei veritate existeret sibiqꝫ presens esset quā per talem notitiam intuitiuā ipse perciperet: nec multominus de hoc certitudinem habere posset per aliquā

notitiā abstractiuā cū talem constet fieri ⁊ manere sine suo obiecto presente. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia cū secūdū doctrinā philosophi ex sensationib⁹ generet̄ memoria / ⁊ ex memorijs experiētia: aut ex sensationib⁹ huiusmodi potest certitudinaliter argui rē ipsaꝫ sensatā esse presentē sentienti ⁊ actualiter existentē: aut nō. Si detur primū. habetur propositū. videlicet: ꝙ sic res existit sicut notitia intuitiua ostēdit: nec per cōsequēs potest notitia intuitiua fieri nec diu naturaliter ꝯseruari sine ei⁹ obiecto presente. Si aūt ponat̄ secūdū / tūc perit oīs certitudo: nec aliquis in aliqua arte potest certus existere ꝙ aliquid sic sit in re sicut aliqua notitia incōplexa vel cōplexa: puta ꝓpositio ipsa / illud esse ostēdit. hoc autē ꝯcedere est incōueniēs. ergo ⁊c. ¶ Scdo ad idē arguit̄. q2 nō minus depēdet visio intuitiua a presentia rei visibilis q̄ lumē ꝓductum a presentia luminaris. Hoc apparet per experiētiā: quoniā sicut videmus lumen desistere / corpore luminari absente / ita ⁊ visionē re primo visa destructa vel a vidente remota: sed lumē sic dependet a luminari ꝙ nō potest sine ipso p̄sente causari nec causatū magno tēpore naturaliter ꝯseruari. ergo ⁊ de visione respectu sui obiecti visibil' ꝯsimilit̄ ē dicēdū. q̄re ⁊c.

Secū da cōclusio est. ꝙ notitia intuitiua causata pōt sine ei⁹ obiecto presente naturaliter aliquo tēpore modico ꝯseruari. ¶ Hoc apparet: quia ⁊ sic est de facto vt apparet in visione solis ⁊ cuiuscūq3 alterius visibilis remanēte aliquo tēpore in vidēte eius obiecto absente: ⁊ etiā in auditione. cōstat enim ꝙ audiēs sonū factū in loco remoto percipit sonū distantē: nec tñ sonus ipe auditus est semꝑ manēs manēte actu audiēdi. Imo ipso corrupto manet eius auditio. ¶ Secundo. hoc idem apparet in oībus illis tribus exēplis seu experientijs alterius opinionis superi⁹ declaratis. ꝯstat enī ꝙ quādo videt̄ circulus igneus ferro ignito circulariter moto / visio est ignis absentis: nō enī ignis est in toto circulo in quo videtur. ergo ⁊c. ¶ Aliqui tamē nitūtur soluere: ad predicta dicētes ꝙ visio remanens post obiectū absens: nō est ipsi⁹ obiecti absentis: sed alicui⁹ alterius presentis in organo visiue potētie existētis. obiectū enī visum exterius causat (vt dicūt) in vidente nō tātū actū vidēdi: sed et aliquā visibilē qualitatē cui⁹ ē actus videndi / absente obiecto visibili exteriori. ¶ Sꝫ hic modus dicēdi videt̄ deficere. Primo. quia accipit dubiū: videlicet ꝙ obiectū visum exterius causet obiectū visibile in organo videntis interius: maxime cū organū visus sit coloratū colore cōtrario alicui exteri⁹ existenti: ⁊ ꝯtraria nō possunt naturaliter existere in eodē. ergo nec talis color potest causare in organo aliuꝫ eiusdē rationis sicut nec alterius rationis vt ꝯcedit. quare ⁊c. ¶ Scdo quia huiusmodi qualitas visibilis causata in organo: non est magis visibilis obiecto visibili exteriori absente q̄ presente: sed ipso presente nō videt̄: vt q̄libet experit̄. ergo nec eo absente. ¶ Tertio. q2 non magis illa qualitas causata in organo visus ab obiecto visibili exteriori est visibilis ab illo in quo est q̄ sua qualitas naturalis: sꝫ null⁹ pōt videre colorē naturalē organi visus. ergo nec aliqueꝫ aliū in eo causatū. ¶ Quarto q2 quilibet vidēs post obiectū exterius absens: experitur ꝙ talis visio est eiusdē obiecti cuius erat antea. nec enī experit̄ se videre aliqd existēs in se interi⁹: sed illud idē qđ p̄cfuit exteri⁹. quare ⁊c. ¶ Et si querat̄ quomō hoc pōt fieri. videlicet ꝙ visio maneat sine obiecto manēte. ¶ Ad hoc respōdet doctor quidā: cuius est vtraq3 ꝯclusio supradicta: ꝙ hoc fit ꝓpter excellentiā speciei visibilis remanētis ⁊ visionē huiusmodi cōseruātis. ¶ Sꝫ hoc nō videt̄ sufficere: quoniā nō min⁹ depēdet species visibilis ab obiecto q̄ actus videndi. Et ideo eadē questio potest fieri de specie sicut de actu vidēdi. quomō videlicet manere pōt sine obiecto p̄sente. Nec valet illud qđ subdit quādo dicit: ꝙ species ꝓpter eius excellētiā ⁊ quia fuit excellentis sensibilis ideo pōt manere obiecto absente: quoniā si excellētia speciei sensibilis existentis sensibilis esset causa quare ipsa posset manere ei⁹ obiecto absente: in tātū posset obiectuꝫ sensibile et eius species excellere ꝙ posset obiecto absente naturaliter semꝑ manere / vel saltē magno tēpore. ꝯsequētia est euidens: q2 si species propter tantā eius excellētiā ⁊ sui obiecti pōt tāto tēpore manere: ⁊ alia species excellētior ⁊ excellētioris obiecti poterit sine obiecto presente diutius remanere / ⁊ sic stante ꝑfectionis poterit esse ꝙ manebit naturaliter in magno tēpore sine obiecto p̄sente: et per cōsequēs sensatio ipsa per speciē hmōi conseruata: hoc aūt est falsum / etiā secūdū eū. ergo ⁊c. ¶ Preterea nō videt̄ ꝙ species sensibilis cōseruet actū sentiēdi: nec species intelligibilis actū itelligēdi. sicut enī lumē immediate depēdet ⁊ cōseruat̄ a corpore luminoso: ita taꝫ species q̄ cognitio intuitiua ab obiecto. ¶ Et ideo aliter potest dici. videlicet ꝙ sicut illius effect⁹ q̄ sine sua causa presente potest semꝑ manere: q2 nō est depēdēs ab ea in esse sed in fieri tātū: qđ ex hoc a posteriori cognoscit̄: q2 manet vniformiter sua causa absente sicut presente: nulla est causa alia inquirēda nisi natura talis effectus. Ita nec ꝙ aliqua visio maneat aliquo tēpore sine obiecto presente videt̄ esse causa alia assignāda: nisi q2 talis est natura hmōi visionis ⁊ cōditio: ꝙ nō dependet in esse simpliciter ab obiecto: qđ a posteriori ex hoc arguit̄. videlicet: q2 pōt / ⁊ si nō magno saltē aliq̄ paruo tpe existere sine ipso. ¶ Ex quo sequit̄ corollarie ꝙ illo paruo tēpore pro quo visio potest manere eius obiecto absente: nō potest haberi ab aliquo de re visa certitudo perfecta: q2 tamē post rem visam absentē ei⁹ visio nō potest naturaliter diu manere: ideo si manet diu: habet̄ a vidēte certitudo de ei⁹ obiecto viso. videlicet ꝙ sic est existēs sibiq3 p̄sens sicut ipse ꝑcipit ꝑ visionē hmōi in eo manētē diu.

Tertia & vltima cōclusio est. ꝙ cognitio intuitiua potest supnaturaliter fieri ⁊ semꝑ cōseruari sine eius obiecto presente. ¶ Hoc apparet. ⁊ sequitur corollarie ex scda predicta: quoniā sine quo aliquid potest naturaliter esse ⁊ quātūcūq3 modico tēpore cōseruari: potest sine eo supernaturaliter ꝑ diuinā potētiā fieri / ⁊ factū magno tēpore etiā ꝑpetuo cōseruari. hoc apparet. nihil enī vt ꝯparat̄ ad primū agēs requirit plus ad fieri q̄ ad esse / seu cōseruari: nec ad cōseruari multum q̄ modicū: sed notitia intuitiua vt patet ex cōclusiōe alia potest post q̄ est facta aliquo paruo tēpore cōseruari naturaliter re absente ⁊ nullaten⁹ existēte. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q2 deus potest facere oē qđ nō implicat cōtradictionē: sed visionē fieri ⁊ factam semꝑ manere sine obiecto presente: nullā includit cōtradictionē. qđ apparet: tū q2 visio ⁊ obiectū realit̄ distinguūt̄. nulla est autē ꝯtradictio vnam rem manere alia ab ipsa distincta realiter nō manēte: cū cōtradictio sit affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē: non aūt affirmatio vnius de vno ⁊ negatio eiusdē de alio distincto realit̄ ab illo. Tū scdo. q2 nō est maior cōtradictio / nec plus simpliciter impossibile aliquid fieri sine aliquo q̄ factū existere sine ipso / nec cōseruari seu esse magno tēpore q̄ paruo sine eo. sed notitiam intuitiuā cōseruari ⁊ esse aliquo paruo tēpore sine obiecto existēte / non implicat aliquā cōtradictionē: imo est possibile ⁊ de facto etiā ꝑ naturā vt patet ex precedētibus. ergo ⁊c. ¶ Ex ꝯclusiōe ista ꝓtest cōcludi corollarie: ꝙ licet in ordine ad causas naturales habeat

mus certitudinē de rebus sensatis: videlicet ꝙ ita exi-stāt sicut a nobis intuitiue sensibiliter cognoscunt̄: non tamē haberi potest talis certitudo in ordine ad supna-turalē causaʒ. quoniam licet visio nō possit diu manere naturaliter eius obiecto absente: posset tamē superna-turaliter visio fieri/ ꝛ in aliquo semꝑ cōseruari eius ob-iecto/ qḋ videret̄ presens esse/ nō existente. ꝛ ita licet ha-bēs diu actū vidēdi sit certus talis visionis obiectū exi-stere sibi ꝗꝫ presens esse: vt ei ꝑ talēʒ actū ostendit̄. ꝛ hoc naturaliter loquēdo. videlicet supposito ꝙ act⁹ huius-modi naturaliter cōseruetur: nō tamē si supernaturalit̄ maneat ꝛ cōseruet̄ a deo cū posset (vt dictuʒ est) semꝑ cō-seruari absꝗꝫ existente suo obiecto. ꝛ per ꝯñs taleʒ actū vidēdi habēs sine obiecto presente esset cōtinue in erro-re seu deceptione: cū existimaret sibi esse presens qḋ eēt absens/ ꝛ nullo mō existēs. talis aūt error foret inuinci-bilis: qꝛ nullo mō esset in potestate sentiētis. ¶ Sed cō-tra pmā cōclusionē arguūt dicētes: ꝙ immo sine obie-cto presente pōt visio naturaliter fieri/ ꝛ facta diu cōser-uari. qḋ probāt. qꝛ in somniis frequēter homo iudicat se videre vel audire: qḋ non faceret nisi videret aliqḋ ꝛ au-diret. sed cōstat ꝙ talis visio vel auditio nō habet obie-ctum presens in eo. ludificatus videt etiā multa que nō sunt sibi presentia. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc respondet̄. ꝙ nec somnians nec ludificatus videt aliqḋ sibi absens. sed vt̄ somniās se videre nihil videt: licet potētia iudicatiua ĩ-terior iudicet se videre: qꝛ nec forte vniuersalit̄ est verū ꝙ sensus cōmunis interior nō posset esse in aliquo actu suo nisi aliq̄ ꝑticulari exteriori sensu existēte in proprio suo actu. vel si hoc est verū tunc oportet ꝯcedere ꝯsequē-ter ꝙ in somniāte se videre est visio: nō tamē alicui⁹ ab-sentis: vt accipit̄: sed presentis ꝛ in ipso existentis. sicut eñ ex forti imaginatione interdū causat̄ in corpore ho-minis febris: ita potest secūdū aliquos causari in orga-no sensus particularis exterioris aliqua qualitas sen-sibilis: cuiusmodi est actus sentiendi somniātis: nō aūt illius absentis cuius sensus communis iudicat ipsum esse. ¶ Cōsequēter respondet̄ ad illud qḋ arguit̄ de lu-dificante. videlicet ꝙ ipse ludificatus nō videt vt acci-pitur res nō entes seu absentes: immo presentes. poten-tia tamē superior nō discernit qualia videt: ꝛ ideo errat iudicādo se videre: q̄ nō videt. q̄re ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio/ apparet solutio ex p̄dictis. quoniā vt dictū est: notitia intuitiua nō dicit̄ esse rei pre-sentis/ ex hoc ꝙ semꝑ exigat eam presentē. sed qꝛ semꝑ per eaʒ iudicat̄ seu percipit̄ esse presens/ esto ꝙ in rei ve-ritate non sit presens sed absens.

Tertio quæro. Vtrum viatores possint habere act⁹ intelligendi significata per articulos fidei eiusdē speciei ꝛ eque eui-dentes cū actib⁹ beatorū. ¶ Et videt̄ ꝙ sic: qꝛ act⁹ intelligēdi abstractiui respectu eiusdē obiecti vident̄ esse eiusdē speciei ꝛ eque euidētes posse esse in vno sicut in alio cognoscēte: sed actus ĩtelligēdi signi-ficata articulorū viatorū ꝛ beatorū sunt eorundem ob-iectorū: ꝛ sunt actus ĩtelligēdi abstractiui. nō eñ cōpre-hensores magis ꝗ̄ viatores intelligūt futurū nec pre-teritū intuitiue sed abstractiue tantū saltē loquēdo de notitia quā habent de talibus nō in verbo sed in gene-re proprio: ꝛ ita per cōsequens abstractiue intelligunt Christū fuisse incarnatū ꝛ passum ac oīa iudicaturum ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia habēs de aliquo obiecto visio-nē intuitiuā potest habere euidentē notitiā abstracti-uā acquisitam mediāte intuitiua illorū que cognoscit abstractiue de illo: plusꝗ̄ alius illud tātū ĩtelligēs abs-tractiue. alterius etiā rationis esse vident̄ taliū cogni-tiones cōplexe. videlicet ille quarū alie acquirunt̄ me-diante cognitione intuitiua incōplexa: ꝛ alie mediāte abstractiua: sed viatores nō habent de deo de q̄ cogno-scunt̄ veritates articulorū/ notitiā intuitiuā: sed abstra-ctiuā. comprehensores aūt habēt de ipso notitiaʒ intui-tiuā incōplexā: ꝛ per cōsequēs cōprehēsores habēt cō-plexas notitias abstractiuas credēdorū formatas me-diāte intuitiua notitia ꝯplexa: viatores aūt nō nisi me-diāte notitia abstractiua. ꝗ̄ ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic pro-cedā. primo eñ dicā ad quesitū: an videlicet sit possibi-le habere talē notitiā euidētē de credibilib⁹ sine visio-ne dei qualē habet beatus de eis mediāte visione dei. Secūdo inquirā. an de facto notitie istorū ꝛ illorū via-torū videlicet ꝛ cōprehensorū de credendis sint eiusdē rationis. Tertio. soluam aliqua dubia occurrētia cir-ca dicta.

Quantum ad primum est opinio cu-iusdam dicētis: ꝙ alique sunt veritates de deo credite non cognoscibiles euidēter sine notitia intuitiua tā dei ꝗ̄ etiā creature: vt ista. deus est incarnatus. nec eñ ali-qua veritas cōtingēs de re qualis est ista/ potest euiden-ter cognosci: nisi mediāte ĩtuitiua notitia rei extra: qm̄ notitia abstractiua nō representat suū obiectū esse: nec per aliquā notitiā abstractiuā incōplexam pōt haberi notitia cōplexa de veritate aliqua ꝯtingēti. quātūcūꝗꝫ enim ꝗs cognosceret hoīeʒ ꝛ albedinē abstractiue nū ꝙ sine intuitiua notitia hoīs ꝛ albedinis posset intellige-re hominē esse albū. ꝛ ita in proposito de ista. deus est in-carnatus. ꝛ de omni alia simili cōsimiliter est dicenduʒ videlicet ꝙ cuiuslibet taliū cōplexa euidēs notitia p̄-supponit intuitiuā notitiā terminorū. ¶ Secūdo dicit. ꝙ alie sūt veritates de deo credite necessarie. vt de⁹ ē tri-nus ꝛ vnus/ pater generat filiū/ ꝛ pater ꝛ filius spirāt spiritū sanctū: ꝛ alie similes de deo ad intra aliquid p̄di-cātes. ꝛ taliū notitia euidēs pōt haberi ex sola abstra-ctiua sine notitia ĩtuitiua terminorū. sicut eñ intelligēs abstractiue ꝛ distincte albedinē ĩtelligit euident̄ ꝙ al-bedo est color: ita ꝛ intelligēs deū distincte scit ꝙ deus est ens. nō est aūt hoc vt dicit vniuersaliter intelligēdū de oī necessaria veritate/ sed tantū de illa que nō ꝯpo-nit̄ ex cōceptu aliq̄ cōnotatiuo aliquid ad extra signifi-cāte: cuiusmodi ē ista. de⁹ est creatiu⁹ vel beatificatiu⁹ vel incarnabilis: ꝛ similia: q̄ nō pñt magis ꝗ̄ veritates cōtingētes euidēter intelligi sine notitia intuitiua ter-minorū. videlicet tā dei ꝗ̄ entis creati ꝑ alterū terminū connotati. ¶ Cōtra oīa tria predicta que ponit opi-nio ista arguit̄. Et primo ꝯtra primū: in quo videtur iste opinās innuere ꝙ notitia intuitiua habita de re extra causat notitiā ꝓpositionis cōtingentis: qḋ vtiꝗꝫ nō est verū: qm̄ notitia ĩtuitiua si aliquā aliā notitiā causat/ nō causat nisi vel sui ipsi⁹ vel sui obiecti/ vel rei vise ꝑ eā: sed propositio cōtingens/ nec est ipsa notitia intuitiua/ nec eius obiectū: cū eius obiectū visum sit res extra. er-go ꝛc. ¶ Confirmat̄. qꝛ nullus cognoscit aliqḋ cōplexū anteꝗ̄ formet ipsum. aliud etiā est cōplexū: puta ipsam propositionē formare seu causare ꝛ aliqḋ eius notitiaʒ seu assensum: sed ante ꝗ̄ aliꝗs aliquā propositionē for-matā cognoscat/ nec ipsam veraʒ esse intelligat: scit sic esse in re sicut ꝓpositio ipsa significat: puta sicut ista si-gnificat. homo est animal/ intelligit anteꝗ̄ intelligat ꝓ-positionē huiusmodi esse verā: qꝛ nec eam intelligit esse verā quousꝗꝫ format aliā in qua ipa est subiectū: vt istā. propositio ista. hō est aīal. est vera. sed cōstat ꝙ ante istā formatā ꝛ ꝑ cōsequēs ante primā intellectā eius subie-ctū iā intelligebat̄ ꝛ sciebat̄: nō ꝓpositio ipsa prior in se sed ei⁹ significatū: puta sic esse ĩ re sicut ipa significabat

ergo esto ꝙ cognitio rei extra ītuitiua causet īmediate ꝓpositionē/nō tamē ei⁹ assensū nec cognitionē. quare ⁊c. ¶ Preterea scḋo ad idē arguit᷑. qꝛ oē fieri possibile aliquo mediāte ab ipso realiter differēte potest a deo immediate fieri sine illo. sed notitia euidēs abstractiua veritatis cōtingētis cōplexe potest haberi mediāte notitia intuitiua habita de re. ergo ⁊ sine ipsa ab illa abstractiua realiter differente. ¶ Cōfirmat᷑. qꝛ non magis aliqua notitia abstractiua dependet necessario ab intuitiua ꝙ̄ ipsa intuitiua dependeat ex obiecto: sed notitia intuitiua nō sic dependet necessario simpliciter ex obiecto quin possit sup̄naturaliter fieri sine ipso: vt probatū est in alia questione. ergo ⁊ omnis abstractiua notitia ē etiā possibilis per diuinā potētiā sine omi alia notitia intuitiua. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet nō esse verū qḋ dicit de ꝓpositione necessaria cōposita ex ꝯceptu ad extra aliq̄d cōnotante: quoniā nō magis ad talē necessariā ꝓpositionē nec ad eius assensum seu cognitionē est necessaria dei nec alicuius alterius notitia intuitiua ꝙ̄ ad propositionē cōtingentē: sed vt probatū est sine omni preuia notitia intuitiua potest ꝑ diuinā potentiā formari ⁊ cōmunicari propositio euidēs rē ꝯtingenter significans: et rei contingentia ꝑ eā significate causari assensus. ergo ⁊c. ¶ Confirmat᷑. qꝛ deus posset causare īmediate aliquā speciē vel ꝓpositionē significantē euidenter deū nō posse incarnari includere cōtradictionē: sed per talem euidēter ⁊ certitudinaliter constaret deū esse incarnabilem. ergo ⁊c. ¶ Secūdo arguit᷑ cōtra aliud qḋ dicit de veritatib⁹ necessariis: quoniā habens talem propositionē necessariā in qua de deo aliq̄d p̄dicatur ⁊ simul cū ipsa videns deū intuitiue: euidētius cognoscit deū ꝙ̄ habēs ꝓpositionē eandē sine omi dei notitia intuitiua. ¶ Hoc apparet: quia cognitio ītuitiua est euidētior abstractiua: huiusmodi aūt propositio cōponit᷑ ex notitijs abstractiuis: nec ꝑ cōsequēs ꝑ ipsam cognoscit᷑ deus ipse sic euidēter sicut per notitiā intuitiuam: sed quāto deus euidētius cognoscit᷑ tāto propositioni necessarie vel etiā cōtingenti de ipso aliq̄d annūcianti certi⁹ ⁊ euidētius assentit᷑. ergo notitia taliū propositionū necessariarū habita ex sola dei notitia abstractiua nō est sic euidēs sicut illa q̄ habet᷑ post ei⁹ notitiā intuitiuā. ¶ Cōfirmat᷑. qꝛ non magis deus potest supplere causalitatē notitie intuitiue respectu assensus ꝓpositionis necessarie absolute ꝙ̄ respectu assensus propositionis ꝯtingentis vel etiā necessarie cōnotatiue: sꝫ secūdū opinātē nec ꝓpositio ꝯtingēs nec necessaria cōnotatiua sine intuitiua pōt aliquomō causare ita euidētem assensum sicut est intuitiua. nec per cōsequēs deus respectu assensus taliū potest supplere causalitatē notitie intuitiue. ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicēdū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ viatorē habere posse actū intelligēdi seu assentiendi eiusdē rationis ⁊ eque euidentem sicut habet cōprehensor de veritatibus articuloꝝ sup̄naturaliter veriꝙ̄ notis/pōt dupliciter intelligi: quia vno modo an hoc erit possibile sup̄naturaliter īmediate a deo causante ī viatore deū nō vidente p̄missas inferentes tales veritates eque euidentes ⁊ eiusdē rationis cū illis quas habet beatus videns deū. ¶ Alio modo. an hoc sit possibile naturaliter immediate a viatore deo tamē sup̄naturaliter sibi dante sine visione sui habitus vel species vel aliquid aliud a visione per qḋ ipse formet propositiones ita euidentes ⁊ eiusdē rationis cū illis quas format beatus actualiter deum videns. ¶ Hoc premisso ponuntur hic tres conclusiones.

Prima est. ꝙ Viator potest habere notitias credendoꝝ eque euidētes ⁊ eiusdem rationis cū notitijs cōprehensoꝝ: ⁊ hoc primo modo videlicet sup̄naturaliter immediate a deo. Hec probat᷑. quoniā cum de⁹ posset supplere causalitatē cuiuscūꝙ̄ cause scḋe/ꝑ cōsequēs omnis effectus possibilis pluribus causis secundis potest fieri ab vna illarū tātū/deo supplēte causalitatē seu vicē omniū aliarū: sꝫ notitia quā habet beatus de veritatib⁹ a nobis creditis producit᷑ ab ipso mediante notitia dei intuitiua: qua etiā mediāte habet p̄missas/veritates huiusmodi inferentes. ergo eque euidentē ⁊ eiusdē rationis notitiā taliū veritatū et premissas cōsimiles ⁊ eque euidētes potest deus infundere sine notitia intuitiua sui tali viatori sicut habet quilibet beatoꝝ: nec quātū ad hoc oportet distinguere inter ꝓpositiones necessarias ⁊ ꝯtingentes abstractas ⁊ cōnotatiuas. cū respectu cuiuslibet obiecti cognoscibilis necessarij vel cōtingētis sit vera vniformiter maior assumpta videlicet ꝙ omne effectū ⁊ per cōsequēs quencunꝙ̄ intelligēdi actū possibilē alicui naturalit᷑ aliquo mediante deus posset sup̄naturalit᷑ imprimere seu īfundere sine illo. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat᷑. qꝛ oīs ꝓpositio significās rē extra cuiusmōi est actus fidei viatoꝝ ⁊ act⁹ intelligēdi beatoꝝ/siue sit necessaria/siue cōtingens siue cōnotatiua siue absoluta distinguitur a notitia tam dei ꝙ̄ cuiuslibet alterius obiecti creati. ergo potest causari sup̄naturaliter a deo omni intuitiua notitia circunscripta. ¶ Cōsequētia est euidēs: qꝛ vt dictū est: oē possibile fieri aliquo mediāte ab ipso realiter differente pōt fieri supernaturalit᷑ sine illo: cū omnia realiter distincta sint per potentiam diuinam separabilia. quare ⁊c.

Secūda cōclusio est. ꝙ oīs veritas de deo credita demōstrabilis siue necessaria siue ꝯtingēs: ꝯceptus absolutos vel cōnotatiuos īcludēs pōt eē vno mō ⁊ alio mō nō eque euidēs viatori sine visiōe dei sicut cōp̄hēsori deū facialit᷑ intuēti. ¶ Hec declarat᷑. Ad cui⁹ euidētiā est sciendū ꝙ aut premisse ex quibus talis veritas est ꝓbabilis: sunt viatori infuse tales quales possēt a deo sine eius visione causari. aut nō: sed sunt tales quales sine visione dei sunt possibiles per naturā. cōstat enī ꝙ deus potest viatori infundere per se immediate omne illud in qḋ potest cōp̄hēsor mediante sibi infusa visiōe beata vt dictū est ī cōclusiōe prima: ⁊ per ꝯsequēs tales premissas veritates predictas demōstrabiles inferētes q̄les habet beat⁹. ⁊ hoc mō/videlicet talib⁹ p̄missis suppositis: ꝯclusio ex eis ꝓbabilis īfert᷑ a viatore naturalit᷑ ipsis tamē premissis supernaturalib⁹ mediātibus eque euidens ⁊ eiusdem rationis cū cōclusiōe quā infert ⁊ ꝓbat ac format beat⁹. nō aūt scḋo mō videlicet ex premissis sine visiōe dei naturalit᷑ possibilibus viatori. ¶ Hec cōclusio sic intellecta ꝓbat᷑. ⁊ primo quātū ad primam partem: quoniā habētes premissas ad probādū aliquā cōclusionē sufficiētes eque euidētes ⁊ eiusdem rationis possent formare ⁊ inferre ex eis cōclusionē eque euidētā ⁊ eiusdē rationis. sed viator nō habēs visionē dei pōt habere premissas ad omnē cōclusionē de deo creditā sufficiētes eque euidētes ⁊ eiusdē rationis cū illis quas format beatus naturalit᷑ mediāte visione dei: cū omne illud in qḋ potest causa secūda aliquo mediāte posset ⁊ prima sine tali medio existente. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars cōclusionis apparet per cōtrariā rationē: qꝛ nullus ex p̄missis ineuidētioribus ⁊ alterius rationis a premissis alterius cōclusionis potest formare nec inferre ꝯclusionem eque euidētē nec eiusdē rationis cū ꝯclusione illoꝝ. sed p̄misse naturalit᷑ possibiles viatorib⁹ deū nō vidētib⁹ ex quib⁹ probari potest ab eis aliqua cōclusio de deo nota

tā eis q̄ comprehensoribus sunt incuidētes p̄missis ipsorū cōprehensorū deū vidētiū ꝛ alterius ratiōis ab eis quidditatiue secūdū se licet nō significatiue in ordīe ad rē extra significatā. ergo ꝛ cōclusio etiā viatorū est consimiliter minus euidens q̄ cōclusio beatorū: ꝛ quidditatiue licet nō significatiue alterius rationis. Maior est euidens: quoniā intellectio cōplexa que est propositio ipsa formata cōclusio vel premissa tanto est euidentior quanto res extra per eam significata est intelligēti ꝛ ꝓpositionē formāti notior ꝛ clarior. sed cōstat q̄ cōprehēsor deū vidēs clarius ꝛ euidētius ipsum intelligit q̄ viator: tantū abstractiue eū intelligēs. ergo ꝛc. ¶ Q̄ etiaꝫ sint alterius rationis ex hoc eodē arguit̃. quoniā visio dei que particulariter cōcurrit ad formationē premissarum ꝛ cōclusionū predictarū est alterius rationis a notitia abstractiua cuiuslibet viatoris: qua mediāte ipsi formāt p̄missas cōsimiles ꝛ cōclusiones in significādo: licet dissimiles ī essendo: sed cause diuersarū rōnuꝫ siue totales siue partiales ꝛ maxime tales sicut sunt iste videlicet notitia intuitiua ꝛ abstractiua vident̃ agere ad effectus alterius rationis non in significando vt dictuꝫ est sed in essendo. ergo ꝛc.

Tertia cōclusio est. q̄ per nullum habitum vel speciē viatori supernaturalit̃ infusum pōt ipse viator formare propositionē aliquā de deo sine eius visione ita euidentē sicut sunt ille quas format de ipo quilibet beatoꝝ. ¶ Hec probat̃. quoniā nulla causa secūda alia ab intuitiua notitia potest supplere eius causalitatē respectu alicuius possibilis sibi effectus: nec aliquid ab ipsa distinctū creatū potest cū intellectu in aliquaꝫ notitiā abstractiuā simplicē nec cōplexā (qualis est ꝓpositio illa) pfectā ꝛ euidenteꝫ sicut ē ipsa visio. ¶ Hoc apparet primo quantū ad primā partē. quoniā licet prima causa possit supplere causalitatē omniū aliorū tamē vna causa secunda nō pōt supplere causalitatē alterius. Secūda etiā pars apparet: quoniā nec aliqua notitia alia ab intuitiua nec habitus nec species est tante perfectionis: nec ꝑ ꝯsequēs causalitatis: quante ipsa notitia intuitiua. quare ꝛc. ¶ Sic ergo apparet illa maior assumpta: videlicet q̄ causa secūda alia ab intuitiua notitia nō pōt supplere causalitatē ipsius nec agere ad aliquē effectū eiusdē rationis cū effectu sibi possibili: puta cū notitia abstractiua complexa ea mediāte formata: sed oēs species vel habitus ꝛ aliud quodcūq̄ ab ipsa intuitiua notitia est ab ea alterius ratiōis. ergo per nihil aliud ab ea potest ītellectus in notitiā aliquā abstractiuā cōplexā premissam vel cōclusam eque euidentē ꝛ eiusdē ratiōis cū illa: in quā potest intuitiua notitia mediante. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū: vbi est videndum quid sit de facto: est sciendū ad euidētiam dicēdorū. q̄ credēdorū de deo est triplex differētia. quedā enī sunt p̄terita: vt q̄ Christus fuit passus: descēdit ad inferos. et similia. Alia sunt futura: vt q̄ Christus est iudicaturus viuos et mortuos. ꝛ alia sunt p̄sentia: quorū alia sunt contingētia ꝛ nō necessaria: vt q̄ dei filius est homo factus: ꝛ q̄ Christus secūdū humanā naturā est ad patris dexterā sup oēs beatos alios exaltat᷑: ꝛ alia sunt necessaria quoꝝ quedā respiciūt seu connotāt aliqua dee extrinseca: vt q̄ deus est incarnabilis ꝛ omniū de nihilo ꝓductor. alia aūt sunt necessaria nihil deo extrinsecū connotātia. vt q̄ de᷑ est trin᷑ ꝑsonalit̃: ꝛ vn᷑ essentialit̃: q̄ deus pater generat verbū / q̄ pater ꝛ filius spirant spiritūsanctū. ꝛ similia. ¶ Hoc premisso ꝛ supposito etiā q̄ beatus vt beat᷑ nō videt intuitiue aliqd nisi deū. in nullo alio enī intuitiue cognito est beat᷑. nec per cōsequēs ad hoc q̄ sit beat᷑ oportet eū aliqd a deo distinctū ītuitiue nec aliq̄ alio mō cognoscere. pono q̄tuor ꝯclusiōes.

Prima est. q̄ notitię beatorum & viatorū habite de significatis articulorū necessarioruꝫ nihil deo extrinsecum connotantium sunt alterius rationis. ¶ Hec apparet. qm̄ vt dictū est ī articulo precedēti: oīs notitia intuitiua ꝛ etiā abstractiua mediante intuitiua formata est alteri᷑ speciei ab omni alia notitia abstractiua formata sine intuitiua notitia p̄cedēte: ꝛ sine etiā omni alio eius vicē ꝛ causalitatē supplente: sed notitia quā habet viator de re extra significata per articulū necessariū nihil deo extrinsecū expressiuū: vt q̄ deus ē trinus ꝛ vnus / ꝛ similiū est notitia abstractiua nō ītuitiua: nec ipsa mediāte nec aliquo alio eius vicē seu causalitatem supplēte causata. Illa autē quā habet de talibus cōprehēsor est duplex. videlicet. simplex ꝛ ꝯplexa. Simplex est intuitiua beatifica a deo sibi īfusa. Cōplexa autē est ꝓpositio ipsa formata ex abstractiuis notitijs habitis predicta dei intuitiua notitia mediante. ergo ꝛc. Minor apparet: quoniā nō minus intuēs aliquod obiectū potest de ipso habere notitiā abstractiuam q̄ ipsuꝫ nō intuitiue cognoscēs. sꝫ viator de deo nullā intuitiuā notitiā habēs habet de ipso notitias abstractiuas ex quibus format articulos: vt q̄ deus est trinus ī ꝑsonis: vn᷑ in essentia: ꝛ alios similes. ergo cū huiusmodi abstractiue notitie beatorū forment̃ ab eis mediante notitia dei intuitiua ipsorū: nō autē sic ab aliquo viatorū: per consequēs sequit̃ ꝓpositū. videlicet q̄ tā ītuitiua q̄ abstractiua notitia beatorū de predictorū significatis articulorū est alteri᷑ rationis a notitia viatorū habita de eisdē. ¶ Ex hoc sequit̃ corollarie. primo. q̄ propositiones necessarie significantes tantū deū nō cōnotātes seu importantes aliqd sibi extrinsecū: cuiusmodi sunt iste. pater generat filiū: pater et filius spirant spiritūsanctum ꝛ pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus distinguunt̃ ꝑsonalit̃ ꝛ sunt vnū essentialiter. ꝛ cōsimiles. sunt alterius rationis in viatoribus: ꝛ alterius in beatis: ꝛ hoc in essendo licet sint idē penitus in significādo. ¶ Secundo. q̄ propositiones predicte euidētiores ꝛ notiores sunt beatis cōprehensoribus q̄ catholicis viatoribus. Primū apparet: quoniā cū propositio significās rē extra qualis est quelibet predictarū nō sit aliud q̄ talis rei significate intellectio abstractiua cōplexa. hoc est duplex notitia. videlicet. vna que est subiectū: ꝛ alia predicatū. per cōsequēs omnes iste propositiones sunt diuerse in essendo licet sint idē in significando. quarū termini videlicet predicata notitia ꝛ subiecta sunt alterius rationis in essendo licet nō in significādo a terminis propositionū cōsimiliū in significādo fideliū viatoꝝ. ergo ꝛc. Minor apparet ex predictis: quoniā vt dictū est notitia abstractiua formata ex intuitiua est alterius rationis ab omni notitia alia abstractiua formata sine intuitiua mediante et alio quocunq̄ eius vicem seu causalitatem supplente. Alterius rationis dico vel tantū in essendo ꝛ nō in significando. vt quādo vtraq̄ notitia supradicta videlicet tam formata mediante notitia intuitiua q̄ alia est eiusdē obiecti. vel alterius rationis tam ī essendo q̄ in significando: vt quando hmōi notitie sunt diuersorū obiectorum: sed termini propositionum predictaruꝫ cōprehensorum sunt notitie simplices abstractiue formate ītuitiua dei notitia mediāte. termini aūt ꝓpositionū consimilium viatorum sunt notitie eiusdem rei significate: tamen formate sine dei tali intuitiua notitia mediante: et etiam sine omni alio eius causalitatem supplente. ergo licet termini propositionum: et per conse-

quẽs ipse notitie seu propositiones cõplexe viatorũ et beatorũ sint eiusdẽ rationis in significãdo propter vnitatẽ rei significate: sunt tamẽ quidditatiue seu ĩ essendo alterius rationis. ¶ Secundũ corollariũ sequit̃ euidẽter ex primo. quoniã quãto termini simplices propositionis mẽtalis sunt euidẽtiores tãto etiã est notior per actũ reflexũ cuius ipsius propositiõis veritas est obiectum ipsa propositio seu eius veritas: sed termini simplices propositionũ cõprehensorũ sunt euidentiores notitie abstractiue ꝙ̃ sint termini propositionũ in significando cõsimiliũ viatorũ vt ostensum est. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia quanto formata ꝓpositio ab aliquo est secundũ se notior tãto ipsam formanti ꝛ eius veritatem per actũ reflexũ speculanti eius veritas est euidentior. ergo cũ propositio omnis predicta ꝯprehensorum sit secundũ se notior: q2 ex euidẽtioribus terminis cõstituta ꝙ̃ cõsimilis propositio alicuius viatoris: per cõsequẽs sequit̃ ꝓpositũ: videlicet ꝙ euidẽtior est cuilibꝫ beatoꝝ veritas predictarũ necessariarũ omniũ propositionũ ꝙ̃ alicui viatorũ. ¶ Ex quo vlterius sequit̃. ꝙ cum propositionũ intellectarũ euidentiori ꝛ notiori efficacius assentiatur ꝛ maior assensus ꝛ citius prebeat̃: per consequens talibus propositionib⁹ cõprehensorũ ꝛ viatorũ intellectis ab vtrisq3 ipsorũ efficacius a beatis cõprehensoribus ꝙ̃ a viatoribus assentit̃: ꝛ sicut propositio intellecta beatoꝝ est / vt dictũ est / in essendo licet nõ in significando alterius rationis a propositione viatorum: ita ꝛ actus reflexi intelligẽdi ipsas istorũ ꝛ illorum sunt alterius rationis nõ tantũ in essendo: vt propositiones ipse intellecte sunt alterius rationis: sed ẽt ĩ significãdo: cũ sint eorum obiecta significata diuersa puta propositiones ipse ꝛ hoc maxime vt secundũ se sumpte: ꝛ sic ꝙ non vt sunt signa eiusdem rei significate.

Secunda cõclusio est. ꝙ notitię beatorũ ꝛ viatorũ habite de significatis articulorũ cõtingentiũ presentiũ sunt alterius rationis.

¶ Hec apparet ex eodẽ medio ex quo alia est probata: quoniã notitie complexe que sunt termini taliũ ꝓpositionũ beatoꝝ sunt alterius rationis a notitijs ĩcõplexis que sunt termini ꝓpositionũ ꝯsimiliũ viatorũ. ergo ꝛ propositiones istorũ sunt ĩ essendo nõ aũt ĩ significãdo alterius ratiõis a propositionib⁹ aliorũ. ¶ Antecedẽs apparet: quoniã beati ĩtuentur Christũ tam quãtũ ad diuinitatẽ ꝙ̃ etiã quantum ad humanitatem: licet ad eorũ beatitudinẽ principalem nihil faciat humanitas intellecta. viatores aũt nõ habẽt de diuinitate nec etiã de humanitate notitiã ĩtuitiuã sed tantũmodo abstractiuã: ꝛ ita p cõsequẽs notitie que sunt termini huius propositionis cõtingentis de presenti. dei filius est homo. sunt euidẽtiores in cõprehensoribus ꝙ̃ in viatoribus: ꝛ alterius rationis vt sunt cõprehensorũ a terminis cõsimilibus viatorum: quia vt sunt cõprehensorũ sunt notitie intuitiue vel abstractiue mediantibus intuitiuis notitijs formate seu causate: ꝙ̃ aũt ẽ sunt viatorũ nec sunt intuitiue nec abstractiue ab ĩtuitiuis causate. ergo cũ omnes propositiones vt dictũ est superius / sint alterius rationis quarũ termini videlicet subiectũ ꝛ predicatũ sunt alterius rationis in essendo licet non in significando: per cõsequens sequit̃ euidẽter ex predictis ꝙ ista propositio dei filius est incarnatus: ꝛ alia omnis cõsimilis / est in essendo vt beatoꝝ alterius rationis a ꝓpositione in significãdo cõsimili viatorũ. ex quo habet̃ ꝓpositũ: vez ꝙ notitie significatorũ taliũ ꝓpositionũ seu articuloꝝ beatoꝝ sunt alteri⁹ ratiõis a notitijs eorũdẽ significatoꝝ oĩm viatoꝝ: qm̃ nec cõplexe notitie significatoꝝ ꝓpositionũ sunt aliud ꝙ̃ ꝓpositiões ipe significãtes: nec notitie incõplexe aliud ꝙ̃ termini ꝓpositionũ. quare ꝛc. ¶ Ex hoc põt hic ꝯcludi seu inferri secũdo: qꝺ ex cõclusiõe precedẽti superius est illatũ. videlicet ꝙ ista ꝓpositio. dei filius est incarnatus: vel homo factus: formata a ꝯprehensorib⁹ est eis euidẽtior sicut ꝛ oĩs alia cõsimilis cuius significata sunt ab eis ĩtuitiue cognita: ꝙ̃ ꝓpositio cõsimilis ꝛ penitus eadẽ in significãdo formata a viatorib⁹. hoc ꝓbat̃ sicut secũdũ corollariũ ꝑcedẽtis cõclusionis superius est ꝓbatũ. ¶ Cõfirmat̃. quia ꝯstat ꝙ vidẽti intuitiue hoĩem ꝛ albedinẽ in eo actualiter existentẽ notior ꝛ euidẽtior est hec ꝓpositio. hõ ẽ albus: ꝙ̃ alicui alteri nullũ horũ intelligenti intuitiue sed tantũmodo abstractiue. ꝛ ita de ista. dei filius est homo. ꝛ de omni alia cõsimili ꝯsimilit̃ est dicendũ. sed qlibet beatoꝝ intuet̃ dei filiũ ꝛ hoĩem in ipso realiter existentẽ: nõ aũt hoc ĩtuitiue sed tantũ abstractiue ex auditu aliorũ intelligit qlibet viatoꝝ. ergo ꝛc.

Tertia conclusio est. ꝙ notitię beatorũ ꝛ viatoꝝ habite de significatis articulorũ cõtingentiũ futurorũ vel etiã preteritorũ sunt eiusdẽ rationis: ꝛ hoc loquẽdo naturalit̃: q2 supernaturalit̃ possent esse ꝛ forte sunt de facto alteri⁹ rationis.

¶ Hec apparet. ꝓ quãtũ ad p2iã partẽ. vez ꝙ naturaliter loquẽdo sint eiusdẽ rationis: qm̃ notitie abstractiue eiusdẽ obiecti significate ꝛ eisdẽ causis formate sunt eiusdẽ ratiõis specifice: sed articuli seu propositiones cõtingentiũ futurorũ vel ꝑteritorũ de deo credẽdoꝝ: vt ꝙ de⁹ fuit passus / ꝙ est iudicaturus. ꝛ consimiliũ / sunt vt beatoꝝ cõꝑhensoꝝ ꝛ vt viatorũ notitie cõplexe abstractiue eorũdẽ obiectorũ significatorũ: vt apparet euidenẽ. sunt etiã forte notitie a causis eiusdem rationis loquẽdo naturaliter. ¶ Hoc apparet: qm̃ huiusmodi notitie ꝯplexe que sunt propositiones ipse / sunt in beatis sicut ĩ viatoribus abstractiue / nec formant̃ ab eis magis ꝙ̃ a viatoribus ꝟtute notitie ĩtuitiue: quoniã licet beatus habeat notitiã intuitiuã de deo nõ tñ de aliq̃ creato ꝑterito vl' futuro: nec naturaliter põt habere: cũ notitia ĩtuitiua naturaliter nõ possit fieri nec facta ꝯseruari saltẽ diu de aliqua re absẽte: vt in scđo articulo est osñsum. sed ista ꝓpositio. dei filius vel Christus fuit passus / vel est iudicaturus nõ põt formari ex notitia ĩtuitiua significati alteri⁹ terminoꝝ sed vtriusq3 tãtũ: nõ em̃ ad ĩtelligendũ hoĩem fuisse vel esse actu albũ sufficit cognoscere ĩtuitiue hoĩem tantũ; nullus em̃ p hoc ꝙ ĩtuitiue ĩtelligit solũ hoĩem põt ĩtelligere ipsum fuisse vel futurũ esse albũ. ergo cõsimiliter in ꝓposito ꝓpter rationẽ cõsimilẽ est dicendũ. vez ꝙ licet qlibet beatoꝝ videat deũ cũ nõ videat aliqd aliud de ipso creditũ ꝑteritũ vel futurũ / nec naturalit̃ videre possit: p ꝯñs nec notitia cõplexa puta ꝓpositio ipsa ĩ qua de deo aliqd ꝑdicat̃ ꝑteritũ vl' futurũ / põt formari ab aliquo beatoꝝ ꝓpter notitiã ĩtuitiuã dei magis ꝙ̃ si nulla ĩ eis notitia esset talis. sed nihil aliud a notitia intuitiua dei apparet esse ĩ btĩs alterius rationis ab his q̃ sunt ĩ viatorib⁹: cui⁹ ꝟtute posset talis propositio aliqua formari sibiq3 formate ab eis assentiri. g ꝛc. ¶ Secũda pars cõclusionis vez ꝙ supnaturalit̃ posset esse aliter: vt vez ꝑdicte ꝓpositiões beatoꝝ essent alteri⁹ rõnis a ꝓpositionib⁹ eadẽ significantib⁹ viatoꝝ / apparet: qm̃ oẽm notitiã hmõi possibilẽ aliquo mediãte ab ipa differente notitia potest deus ipsis ĩfundere sine illo. sed propositiões ꝑdicte a btĩs formate si ipsaꝝ significata existerẽt / ꝛ btĩs ĩtuitiue nota eẽnt vtiq3 ipe eẽnt ĩ essendo licꝫ nõ ĩ significãdo alteri⁹ rationis a ꝓpositionib⁹ eadẽ significãtib⁹ viatorũ vel quorũcũq3 aliorũ significatorũ ipsorũ nõ ĩtuẽtiũ sed tãtũ cognoscentiũ abstractiue. g easdẽ ꝓpositiões ꝛ eiusdẽ rõnis põt de⁹ ĩprimere btĩs vel qbuscũq3 alijs nõ existẽtib⁹ eaꝝ significatis q̃re ꝛc.

Quarta & vltima cõclusio ē.ꝙ notitiæ
beatorū ⁊ viatoꝝ habite de significatis ipsarū ꝓpositio
nū necessariarū ac deo extrinseca cõnotantiū./ aliq̄ sunt
alterius rationis ⁊ alie eiusdē. ¶ Hec ꝓbaꝝ quantū ad
primā partē:qm̄ notitia abstractiua formata ex intuiti
ua ⁊ oīs intuitiua est alterius rationis ab omni notitia
abstractiua formata sine intuitiua ⁊ alio quocūq₃ ei⁹ vi
cē ⁊ causalitatē supplēte:sed alique sunt propositiões
beatorū ex cõnotatiuis cõceptib⁹ cõstitute formate ex
notitijs intuitiuis significatoꝝ ipsarū:nõ aūt formanꝫ
sic ꝓpositiones significãtes eadē viatoꝝ:vt apparet de
ista ꝓpositione.deus est incarnabilis.cū eñi beatus co-
gnoscat intuitiue tā deitatē q̄ ipsi vnitā humanitatē qđ
nõ facit aliq̄s viatorū:per cõsequēs cū deū esse incarna
tū necessario a posteriori inferat ipsum esse incarnabilē
hmõi ꝓpositio.deus est incarnabilis.formaꝫ a quolib₃
beatoꝝ mediātib⁹ intuitiuis notitijs diuinitatis ⁊ sibi
vnite humanitatis/ modo quo nõ formaꝫ ab aliquo via
toꝝ.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequiꝫ vlterius:ꝙ ista ꝓpositio
est notior cuilibet beatoꝝ q̄ alicui viatoꝝ:sicut eñi vidē
ti intuitiue albedinē ⁊ sentienti visum suū₃ ab ipsa dis-
gregari euidētior est hec ꝓpositio. albedo est disgrega
tiua:q̄ ceco nõ valēti albedinē intueri:ita ⁊ ī ꝓposito cõ
similiꝫ propꝫ rationē consimilem est dicendū.quare ⁊c.
¶ Secūda pars cõclusiõis:vez ꝙ sint alique ꝓpositio-
nes alie cõposite ex terminis cõsimilibus vez cõnotati
uis eiusdem rationis ⁊ equaliꝫ euidentibus in viatori-
bus ⁊ ī beatis:apparet de ista:deus est oīs possibilis de
nihilo ꝓductiuus:qm̄ beatus nullius sibi absentis põt
habere intuitiuā notitiā ex seipso:⁊ ita nullū ens crea-
tum vel creabile sibi absens intuitiue intelligit magis
q̄ viator:sed ad hoc ꝙ ista ꝓpositio deus est creatiuus
seu de nihilo productiuus talis entis/esset ī ipso euidē-
tior ⁊ alterius rationis q̄ propositio consimilis viato-
ris/oporteret ipsum habere intuitiuam notitiā:nõ tan
tum deitatis sed etiā talis entis possibilis. nec hoc etiā
sufficere videreꝫ:nõ eñi cognoscēti intuitiue deū ⁊ aliqđ
aliud ens productum videꝫ esse notius seu euidenti⁹ ta
le ens esse a deo productū:nec per consequēs deū ipsum
esse eius creatiuum:q̄ vtrunq₃ horū abstractiue tantū
modo cognoscēti.quare ⁊c. ¶ Confirmaꝫ.q: sicut null⁹
potest scire naturaliꝫ calorē eē calefactiuū licet intueaꝫ
ipsum:nisi a posteriori tantū:vez quia videt ad vnū₃ ca
lorē sequi in passo sibi presente alteratiõs cõsimiliꝫ in ꝓ
posito est dicendū:vez ꝙ nullus licet deum intuitiue co
gnoscēs potest intelligere nec scire euidēter naturaliꝫ
loquēdo ipsum esse alicuius entis sibi etiā intuitiue no
ti de nihilo productiuū:nisi a posteriori : vez q: scit ad
velle diuinum sequi ⁊ fieri huiusmodi ens creatū:⁊ ita
cui non est euidentius ad deum sequi effectiue aliquod
ens creatum/nec est sibi notius deū esse alicuius entis
possibilis de nihilo productiuū.sed esto ꝙ beatus intui
tiue videat nõ tantum deū sed etiā aliud ens creatu₃ qđ
viator intelligit tantūmodo abstractiue:ex hoc non vi
deꝫ ꝙ ipsi sit certi⁹ nec euidētius q̄ viatori ꝙ tale ens
sit a prima vel a secunda causa in esse positum:⁊ per cõ-
sequens an de nihilo sit factum.quare ⁊c. ¶ Si tamen
dicatur.ꝙ cognoscens aliquid intuitiue cui repugnat
produci ab aliquo alio q̄ a deo / euidentius potest co-
gnoscere a posteriori arguendo illud a deo esse creatū:⁊
per consequens deum esse eius / ⁊ per consequens cuiuſ
libet alterius creatiuum:cum omne possibile vniformi
ter possit a deo fieri:q̄ aliq̄s alius nõ cognoscens illud
nisi tantummodo abstractiue:sic potest dici ꝙ etiā pro-
positio supradicta alterius rationis est ⁊ euidentior vt
beatorum q̄ vt viatorum.beatus enim intelligit intui
tiue substantiā spiritualem creabilem:quod non facit
aliq̄s viatorum:⁊ ita videꝫ ꝙ ista propositio.angelus
vl' alia oīs intellectualis substātia est de nihilo ꝓducta
a deo.est notior beato q̄ alicui viatori:sed cui est notius
aliqđ esse de facto productū ab aliquo/ei etiam a poste
riori est euidētius ꝙ illud tale est,illi⁹ alteri⁹ de facto
ꝓducti ab ipo ꝑncipiū ꝓductiuū.q̄re ⁊c. Hec de scđo,

Quantū ad tertiū & vltimū vbi sunt
soluenda aliqua que possent moueri dubia circa dicta:
est primum dubiū circa hoc qđ dictum est:vez ꝙ non po
test eiusdem rationis propositio formari sine visione in
tuitiua:cū illa que formaꝫ mediante ipsa.hoc eñi nõ vi
deꝫ verum.p̄mo q: tunc eade₃ propositio non posset esse
vera ⁊ falsa:sed cõsequēs est falsum.ergo ⁊ antecedens
Cõsequētia apparet:q: re nõ existente nõ põt natura-
liter saltē diu manere eius notitia intuitiua:nec ꝑ con
sequens propositio formata mediante ipsa.ergo ista ꝓ
positio.album disgregat.que existente albo ⁊ disgregā
te est vera/ipso amoto nõ põt esse falsa:q: nõ potest ma
nere:sicut nec notitia intuitiua qua mediāte formaꝫ:q̄
autem formaꝫ mediante abstractiua notitia/re amota
vt supponiꝫ est alia.ergo ⁊c. ¶ Secundo.q: tunc etiam
sequereꝫ.ꝙ propositio contigens esset necessaria:quo-
niam oīs illa propositio est necessaria que sic est vera ꝙ
non potest esse falsa:sed si propositio formata mediāte
notitia intuitiua habita re presente est alia ab illa que
est formata mediante notitia abstractiua habita de ea
dem re absente/nulla propositio formata quātūcūq₃ cõ
tingens mediāte notitia intuitiua habita de re p̄sente
poterit esse falsa.cõstat eñi ꝙ nõ poteriꝫ esse falsa re ex
istente vt ꝑ ipsam significaꝫ:nec ipsa absente vel nõ exi
stente:q: tunc non erit de ipsa notitia intuitiua.nec per
consequens propositio p̄sa ea mediante formata:sed
alia vt supponiꝫ ab ipsa alterius rationis formata me-
diāte notitia abstractiua.ergo ⁊c. ¶ Secundū dubiu₃
est.an si deus causaret in mēte alicuius propositiões p̄
missas ꝯclusionē aliquā inferētes sine notitia intuitiua
tales quales nate sunt formari ipsa mediāte/sufficerēt
ad causandū assensum aliquem euidentem.Et videꝫ ꝙ
non:q: oi₃ assensus euidens req̄rit propositionē per se
notā vel per experientiā:sed vbi nõ est notitia intuitiua
ibi nec est experientia:nec propositio ꝑ se nota.ergo ⁊c.
¶ Tertium dubium est.An deus possit īmediate cau-
sare assensum causabilē mediantibus ꝓpositionib⁹ sinē
eis:⁊ econuerso an posset causare propositiones causa-
tiuas assensus rei significate sine ipso assensu. ¶ Ad p̄-
mum dubium respondeꝫ.ꝙ licet vt dictum est superius
propositio formata mediante notitia intuitiua sit alia ī
essendo/non tamen in significando a propositione eadē
significante mediante notitia abstractiua formata.Et
ideo qm̄ primo arguiꝫ ꝙ tunc eadē propositio nõ posset
esse vera ⁊ falsa:Respondeꝫ primo ꝙ verum est eadem ī
essendo non autem in significando:quia propositio for-
mata mediāte notitia intuitiua habita re presente que
est vera eius re significata manente idem significat:li-
cet idem non existat cum propositione formabili medi-
ante notitia abstractiua re ei⁹ significata absente:que
quidem propositio dicitur esse falsa. ¶ Secundo respõ
detur aliter.ꝙ immo ēt eadem propositio non tantū in
significando/sed etiam in essendo:puta propositio for-
mata mediāte notitia intuitiua potest esse primo vera
⁊ postea falsa.quoniam re existente vt ipsa significat
erit vera:non existente autem falsa:potest autem re ab
sente ⁊ nullo modo existente conseruari propositio ei⁹
significata formata mediante notitia intuitiua sicut
etiā ipsa intuitiua notitia põt/vt dictū est ī alia questio

de sine rei existẽtia per diuinã potentiã ꝯseruari.qua-
re ⁊c. ¶ Tertio alit̃ respondet̃:dicendo ꝙ licet eadem
propositio in essendo formata mediante notitia intuiti
ua nõ posset nũc alit̃ esse vera ⁊ postea falsa cũ re existẽ
te ipsa sit vera:nõ existente autẽ propositio ipsa nec ꝑma-
neat:nec per consequẽs vera nec falsa existat:tamẽ hoc
non est verum de propositione formata ab intellectu nõ
intuente rem mediante notitia abstractiua.talis enĩ ꝓ
positio sicut ⁊ notitia abstractiua oĩa põt manere natu
ralit̃ re per ipsam significata existente vel nõ existente
vt significat̃:⁊ ideo potest esse vno tempore vera ⁊ falsa
alio tẽpore re mutata. ¶ Ad secundũ qḋ arguit̃ cõtra
idem quãdo dicit̃ ꝙ tunc sequeret̃ ꝙ propositio cõtin-
gens esset necessaria.respondet̃ ꝙ nõ sequit̃:q: nulla ꝓ
positio est dicenda necessaria sed contingẽs seu contin-
gent̃ vera/que potest quomodocũq; esse falsa:sed cũ pro
positio formata mediãte notitia intuitiua posset sicut ⁊
ipsa notitia intuitiua per diuinã potentiã:esto ꝙ nõ na
turalit̃/sine rei significate existẽtia ꝯseruari:ꝑ ꝯñs ipsa
vera re eius significata existẽte poterit esse falsa re ipsa
amota.de nulla aũt propositiõe formata solũ mediãte
notitia abstractiua nõ est dubiũ qn eadẽ ꝑ ꝑ̃o vera pos-
sit etiã naturalit̃ postea esse falsa:vel etiã e cõuerso ꝑ ꝑ̃o
falsa ⁊ secũdo vera.quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ dubiũ respon
det̃.ꝙ si tales ꝓmisse sine notitia ĩtuitiua haberent̃ pos
sent vtiq; causare assensum euidentẽ licet nõ ita ꝑfectũ
sicut causaret̃ ꝑ ipsas ⁊ ꝑ notitiã intuitiuã cum eis insi
mul existentẽ. ¶ Primũ vez ꝙ assensus euidẽs causare
tur/probat̃.q: omnis ꝓpositio de re extra formata eui-
dens qualis est illa cuius opposita euident̃ includit im
possibilia/nata est causare assensuz aliquẽ euidentẽ rei
significate ꝑ ipsam:sed si tales haberent̃ ꝓmisse sine in-
tuitiua notitia quales sunt possibiles ipsa mediãte/ali
qua ipsarũ vel vtraq; esset talis vez significãs aliqd in
re extra/cuius cõtrariũ includeret repugnantiã euidẽ
tem.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃.q: oĩs propositio necessaria
vel cõtingens secundũ ꝙ est magis vel minus euidens
causat in nobis assensum aliquez magis vel minus eui
dentem esse vt sine intuitiua notitia habita:sicut aliqñ
aliquis habet assensum creditiuũ ex solis dictis alteri⁹
in se causatũ/aliquãdo opinatiuũ ex solis premissis ꝓ-
babilibus nõ tamen simpliciter necessarijs ⁊ per se no-
tis habitũ.ergo vbi sunt ꝓmisse per se note ⁊ simplicit̃
euidentes:licet sine omni notitia intuitiua rei significa
te per eas ibi sequit̃ assensus rei significate ꝑ conclusio
nẽ ab eis illatã seu veritatꝭ ipsius ꝯclusionis. ¶ Secũ
dum:vez ꝙ nõ sit ita perfectus assensus sicut esset ille q
causaret̃ ex eisdẽ premissis intuitiua notitia mediante
cũ eis insimul existente/apparet:quoniã cõstat ꝙ noti-
tia intuitiua cũ talib⁹ ꝓmissis existẽs aliqd ad assensuz
huiusmodi operat̃.cuius qdez notitie intuitiue causali
tatẽ super ipsum assensum non possent supplere premis
se habite sine ipsa:nec enĩ tũc ad assensum ampli⁹ agũt
ꝙ quãdo cũ ipsa notitia intuitiua insimul cõcurrunt.er
go ⁊c. ¶ Ad tertiũ ⁊ vltimũ respondet̃ ꝙ sic. qꝛ quod
cunq; realit̃ distinctorũ potest deus causare vnũ sine al-
tero:sed assensus huiusmodi causabilis ꝓpositionibus
mediantibus ab ipsis omnibus qbus mediantibus est
causabilis realit̃ est distinct⁹.ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯtra hoc
arguit̃ primo.q: si sine propositiõe aliqua potest causa-
ri assensus:ergo ad nullũ euidentẽ assensum habẽdum
est necessaria aliqua propositio euidens/qḋ est falsum.
¶ Secundo.q: non videns aliqḋ obiectũ puta angelũ
nõ videt̃ posse assentire rei significate ꝑ istã ꝓpositionẽ
ego video angelũ.sed posset si assensus non reqreret rei
cuius est intuitiuã notitiã existentẽ:nõ min⁹ aũt reqrit
propositionem assensus causatus ipsa mediante ꝙ no-
titiã intuitiuã ille q est causabilis mediãte ipa.ergo ⁊c.
¶ Ad primũ respondet̃.ꝙ licet propositio nõ sit simpli
cit̃ necessaria ad assensum habendũ:est tamẽ necessaria
ad ipsum hoc modo vez naturalit̃ habendũ.non enĩ seq
tur.deus potest supernaturalit̃ sine propositiõe aliqua
causare assensuz ĩ anima.ergo hoc potest naturalit̃ ani
ma per seipsam.quare ⁊c. ¶ Ad secundũ negat̃ assum-
ptuz.quoniã notitia intuitiua puta visio corporalis po
test esse sine obiecto existente:que visio tunc est falsa.sic
cõsimilit̃ nõ existente in me visione angeli potest de⁹ su
pernaturalit̃ mihi imprimere actũ intelligẽdi quo mi-
hi videbit̃ ꝙ videam ipsum:⁊ per ꝯñs quo mediante/li-
cet falso/habere possem actum assentiẽdi rei significate
per istã ꝓpositionẽ formatã.ego video angelũ.quoniaz
nõ minus credẽs ⁊ certitudinalit̃ intelligens seu existi-
mans se videre angelũ licet nõ videat veracit̃ ipsuz põt
assentire rei significate per istam propositionem predi
ctam ꝙ ille qui veracit̃ videt ipsum:quia si talis/licet
in rei veritate vidẽs/se videre nõ crederet:nec significa
to propositionis predicte assensum preberet.quare ⁊c.
¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in ꝓncipio questio-
nis apparet solutio ex predictis:falsum enĩ est qḋ acci-
pit̃ in maiore quãdo dr̃ ꝙ oẽs actus intelligendi abs-
tractiui eiusdẽ obiecti sint eiusdez speciei ⁊ eque euidẽ-
tes:q: notitia abstractiua mediante intuitiua causata
euidẽtior est ꝙ alia abstractiua nõ sic causata:⁊ alteri⁹
rõnis ab ipa:licet vtriusq; obiectũ sit totalit̃ idẽtinctũ.

QVarto quęritur. Vtrum anima
intellectiua intelligat in pñti intuitiue act⁹
suos theologicos vel qscũq; alios sibi actua
liter inherentes. ¶ Et videt̃ ꝙ sic:q: null⁹ co
gnoscit nec potest cognoscere veritatem aliquã contin
gentẽ per notitiã abstractiuã:sed tñ per intuitiuã.sed
anima intellectiua in presenti ĩtelligit se intelligere cre
dere sperare ⁊ velle vel nolle:ipsam autẽ credere vel vel
le vel intelligere est ꝯtingens:sicut subiectũ aliquod al
bum esse.ergo sicut anima nõ potest ĩtelligere subiectũ
aliqḋ album esse aut nigrũ nisi intuitiua notitia mediã
te:ita nec se intelligere credere nec velle ⁊ sic de alijs oĩ-
bus actibus sibi inherentibus quos oẽs sibi inesse in
telligit:quando sibi actualit̃ inexistũt.quare ⁊c. ¶ Cõ-
tra.q: intellectio intuitiua nõ est ipsam habẽti ineuidẽ
tior nec incertior seu obscurior ꝙ visio sensitiua:nec per
cõsequẽs obiectũ visionis sensitiue est sentienti euiden
tius ꝙ obiectũ notitie intellectiue intuitiue intelligẽti
sed cõstat ꝙ nullus experit̃ se actũ aliquẽ sibi inexisten
tem sic euident̃ intelligere sicut sensibilia/puta colorez
videre.nulli enĩ est eque clarus ⁊ notus aliqs actus su-
us sicut extrinsecus color visus.ergo ⁊c. ¶ Responsio
vbi sic ꝓcedam. Primo enĩ inqram an ĩtellectiua anima
in presenti ĩtelligat intuitiue aliqd sibi extrinsecũ ⁊ ab
ea separatũ. Secundo.an sic vez intuitiue intelliget ꝓ
prium actum suum. quod est quesitum.

Quantũ ad primũ est opinio aliquorũ
dicentiũ ꝙ sic:sensibilia enĩ intelligit nõ tñ abstractiue
sed etiã intuitiue.qḋ probat̃ per rationẽ iam factã:vez
q: homo nõ tñ sentit sed ⁊ intelligit veritates cõtigẽ-
tes:vt ꝙ albedo est/vel subiectũ est album.sed nõ potest
veritatẽ aliquã contingentem ĩtelligere per notitiam
abstractiuã.ergo per ĩtuitiuã. Minor apparet:q: cũ no
titia abstractiua vniformiter se habeat siue ei⁹ obiectũ
sit siue non:nec sit rei vt existentis:per consequens per
ipsam non potest aliquis esse certus an eius obiectum
existat actualiter in re extra:sed sensibilia existere ĩ re
extra cõstat homini non tantum per actum sentiendi:

sed etiā per actū intelligendi.ergo ⁊c.¶Cōfirmaƚ.quia
scientia acqritur mediante experientia:sed experiētia
non pōt esse sine intuitiua notitia.ergo ⁊c.¶Cōtra istā
opinionē arguiƚ dupliciē.p͛io qꝛ nō oportet huiusmodi
notitiā intuitiuā intellectiuā poni.secūdo.qꝛ nec ipsā
esse in nobis in presenti pōt probari.¶Primū probaƚ
sic.homo potest existens in via intelligere veritatē con
tingentē seu rem significatā per ipsā:⁊ ipsi ꝗ assentire si-
ne omni intellectione intuitiua.ergo huiusmodi intelle
ctio intuitiua non est ponenda necessario in hoīe viato-
re.¶Cōsequētia habet ꝯcedi ab opinione p̄dicta ponē
tiū huiusmodi intuitiuā intellectionē:quoniā ex hoc so
lū eam probāt:⁊ dicūt esse ponendā:vt ꝓpter verita-
tem huiusmodi cōtingentē notā homini viatori.¶An
tecedēs probaƚ:quoniā ad intelligēdū aliquod contin
gens:puta rem aliquā existere vel albā esse:licet sit ne
cessaria aliqua notitia intuitiua/non tamē intellectiua
necessario requiriƚ:sed sufficit sensitiua.¶Hoc statim
probaƚ.quoniā non minus rei sensate per ꝓpositionē
contingentem significate potest probari cōsensus intel
lectiuus ꝙ̄ et sensitiuus:sꝫ sensitiua īterior assentit rei
sensate sensu exteriori significate per ꝓpositionē ali-
quā contingentē.hoc probaƚ.qꝛ nisi aīal brutū assenti-
ret modo plus ꝙ̄ antea rei vise vel quocunꝗ alio sensu
exteriori percepte/ipsam nō plus post eius sensationē
exteriorē prosequereƚ ꝙ̄ ante eam:cuius cōtrariū euidē
ter apparet.ergo ⁊c.¶Cōfirmaƚ.qꝛ aut anima intelle-
ctiua est in homine eadem forma cum anima sensitiua
aut alia.Si primū.ergo idē est immediatū subiectū re
ceptiuum actus sentiendi ⁊ intelligendi:sed cognoscēs
sensibilia extra intuitiue mediante īntuitiua notitia sen
sitiua/nō indiget alia intuitiua:vꝫ intellectiua:cū sen-
sitiua sufficiat ad saluandū tam intellectionē contingē
tium ꝙ̄ oīa alia que in nobis experimur in via.ergo cū
anima intellectiua immediate cognoscat intuitiue sen-
sibilia per notitiā intuitiuā sensitiuā cuius est immedia
te receptiua/supposito ꝙ sit idem cū anima sensitiua/ꝑ
cōsequens nō oportet respectu sensibiliū ponere in via-
tore notitiam intuitiuā intellectiuā.¶Si aūt detƚ secū
dū:videlicet ꝙ anima intellectiua sit alia ab anima sen
sitiua:adhuc idem seq̄ƚ.quoniā licet tunc hoc suppo-
sito anima ipsa intellectiua nō cognoscat talia sensibi-
lia intuitiue:sed tantū anima sensitiua:tamē cognoscet
⁊ cognoscere pōt poni abstractiue oīa illa que sunt sen-
sibiliƚ intuitiue nota:nō eñ intellectio abstractiua exi
git sui obiecti intellectionē intuitiuā:sed ad ipsam suf-
ficit sensatio intuitiua/licet sit alterius cognoscētis for
me:vꝫ anime sensitiue.qđ ꝓbo:qꝛ sicut omē intellectū
potest esse volitū vł nolitū:ita ⁊ omne sensatū potest ab
homine sentiente existere intellectum abstractiue saltē
et hoc cōmuniter vt verū ꝯcedūt:nō tantum ponentes
animā intellectiuam esse idem cū anima sensitiua:sed
etiam aliꝗ dicentes hmōi animas esse distinctas.qđ ēt
apparet:quoniam nō magis ad intelligendum abstra-
ctiue obiectum sensatum/⁊ per sensum intuitiue cogni-
tū/est necessaria intellectio īntuitiua ꝙ̄ ad intelligendū
similiter abstractiue obiectum aliquod non sensatum
seu sensu aliquo non perceptum:sed obiectū nō sensatū
nec sensibile potest ab homine intelligi abstractiue sine
aliqua notitia intuitiua existente.ergo ⁊ obiectū sensi-
bile cognitū intuitiue per sensum.quare ⁊c.¶Secūdū
videlicet ꝙ talē intellectionē esse ī nobis nō posset pro
bari:apparet primo.quia illud per quod probant eam
ponētes est notitia veritatis cōtingentis:sed et hoc vt
dictū est nō sequiƚ intellectiua notitia intuitiua:sed suf
ficit sensitiua.ergo ⁊c.¶Secundo.quia habens diuer-
sas notitias intuitiuas videtur posse distinguere inter
illas.hoc apparet in exemplo euidēti de actibus intui-
tiuis exterioribus sentiendi.potest eñ homo distingue
re inter actū videndi ⁊ inter actum audiendi:⁊ scire cer
titudinaliter se videre ⁊ audire/vel alterū horū tantū:sed
intelligens ⁊ sentiēs aliquod obiectū sensibile non pōt
distinguere inter huiusmodi intellectionē ⁊ sensationē.
hoc probaƚ.quoniā si distinguit/aut ex obiectis aut sub
iectis aut ex diuersis modis causandi horū actuū:puta
qꝛ sensatio causaƚ mediante organo transmutato:nō au
tē ipsa intellectio:vel tantūmodo ab intrinseco:vꝫ ex se
ipsis:sed nō potest poni primū:cū supponanƚ esse eius-
dem obiecti:nec secūdū propter idē:vꝫ qꝛ sunt eiusdem
subiecti/supposito ꝙ anima īntellectiua sit idē cū anima
sensitiua:nec magis experimur actū sentiendi ꝙ̄ omnē
actum intelligendi nobis inesse mediante aliquo orga-
no corporeo:quo corrupto īpediaƚ tantū sensatio:⁊ non
intellectio.nec potest etiā dari tertiū:qꝛ nullū actum in
telligendi nec volendi/nec aliquē alium experimur in
nobis causari:nisi aliquo corporeo organo trāsmutato.
constat eñ ꝙ per intellectionem aliqua transmutatio
fit in capite interius que nō in manibus nec in pede/⁊
per dilectionem aliqua in corde que nō in capite/nec in
alia parte.ergo ⁊c.¶Confirmaƚ.quia licet intellectio
recipiatur in anima intellectiua vt in subiecto eius im
mediato non tñ nisi aliquo mediāte determinato orga-
no transmutato.aliter non plus aliqs experiret se īntel-
ligere in capite ꝙ̄ in pede:cū nulla maior trāsmutatio ex
intellectione huiusmodi in vna parte corporis ꝙ̄ in alia
sequeretur.sicut enim homo dicitur magis diligere cor
de ꝙ̄ manu vel pede:non qꝛ cor magis ꝙ̄ pes vł manus
sit amoris subiectum immediatum/sed ratione trāsmu
tationis facte magis in corde ꝙ̄ in aliqua parte alia ex
amore:ita ⁊ de intellectione consimiliter est dicendum.
Ex quo sequitur:ꝙ si in nobis esset aliqua intellectio in
tuitiua ista determinaret sibi modo preexposito aliqđ
organum determinatū:sed nullus experitur se habere
aliquā talem intellectionem intuitiuam in aliquo seu
mediante aliquo determinato organo:nec eñ mediante
te organo exteriori sunt in nobis nisi actus sentiendi ex
teriores:nec mediante aliquo interiori experimur in no
bis nisi actus sentiēdi interiores/nec mediante aliquo
interiori experimur in nobis nisi actus causabiles na-
turaliter in absentia suorum obiectorum:nulla autē no
titia intuitiua intellectiua/nec etiā sensitiua est sic cau
sabilis per naturam.ergo ⁊c.¶Et ideo quantū ad istū
articulum aliter est dicendum.¶Ad cuius euidentiā
est sciēdum:ꝙ sicut potētia sensitiua vniformiter se ha-
bet ad omne vniformiter sensibile:qꝛ nec magis in vnū
ꝙ̄ in alterum potest tendere:ita ⁊ potentia intellectiua
maxime separata ad omne intelligibile.ex quo sequiƚ:
ꝙ si potentia intellectiua potest ex se naturaliter intel-
ligere intuitiue aliquod obiectum:⁊ quodcunꝗ alterū
ab ipso distinctum:quoniam potentia intellectiua per
notitiam abstractiuam vniformiter respicit omnia:nec
magis vnum est ab ipsa intelligibile ꝙ̄ alterum abstra
ctiue:ita ⁊ de intuitiua intellectiua notitia est dicendū
videlicet ꝙ si aliquod ens est a potētia intellectiua cre-
ata intelligibile naturaliter intuitiue sine aliquo alio
supernaturali sibi apposito mediante:⁊ quodlibet alio
rum:sed constat ꝙ potentia intellectiua vniformiter re
spicit omnia mediante notitia abstractiua.ergo ⁊ me-
diante intuitiua.quare ⁊c.¶Hoc premisso pono qua-
tuor conclusiones.

Prima est.ꝙ anima habet in præsenti
de sensibilibus notitiam sensitiuam intuitiuā ⁊ abstra
ctiuam.¶Hec est euidens:quoniam omnis illa notitia

est intuitiua:qua ita cognoscit̄ res existens ꝙ nõ potest naturaliter fieri/nec facta diu naturaliter cõseruari si-ne presentia rei.illa autẽ est abstractiua que eius obie-cto presente vel absente vniformiter potest esse. sed qui libet nostrũ experit̄ se habere aliquã notitiam sensiti-uã vt omnẽ exteriorẽ causabilẽ solũ ⁊ diu cõseruabilem re presente/⁊ aliquã aliam similiter sensitiuã causabilẽ ⁊ diu conseruabilẽ re absente sicut presente vt omnẽ in-teriorem.ergo ⁊c.¶ Confirmat̄.qꝛ omnis notitia con-cernens obiectũ presens est intuitiua.alia autẽ que ob iectũ presens nõ exigit ad hoc ꝙ fiat/est abstractiua:sꝫ notitia sensitiua interior exigit ⁊ ꝯcernit ad hoc ꝙ fiat obiectuꝫ presens:non autem sensitiua exterior.ergo ⁊c. ¶ Maior apparet.qꝛ illa notitia dicitur intuitiua qua immediate ⁊ primo ab obiecto vel circa obiectuꝫ ab in-telligente ipso causata eius obiectũ cognoscit̄ existere: illa autẽ abstractiua qua obiectuꝫ intelligit̄ abesse. Di co autẽ notitiam intuitiuã esse nõ oẽm illã qua obiectũ cognoscit̄ existere/sed tantũ immediate causatã ab ob iecto vel circa obiectũ.videns enĩ albedinẽ format no-titiã ꝯplexam:puta propositionẽ ipsam in qua albedo affirmatur existere:per quã propositionẽ formatã post notitiã intuitiuã assentit intellectus rei significate per ipsam:nec tamẽ propositio ipsa formata est notitia in-tuitiua:sed tantũmodo abstractiua causata ex precuia i tuitiua:sed quilibet experit̄ circa obiectũ sensibile se ha bere aliquãdo actum aliquẽ sentiendi:puta omnẽ exte riorem primo ⁊ immediate causatũ per queꝫ cognoscit̄ certitudinaliter existere ipsuꝫ actualiter in re extra. ni si enĩ constaret videnti vel quocũqꝫ sensu exteriori alio sentienti rem ipsam sensatam existere:de nulla re alia/ nec de eius existentia vel presentia posset haberi cer-titudo aliqua.per actum autem sentiendi interiorem non constat eius obiectum existere:cum quilibet talis actus sit naturaliter causabilis vt dictum est in absen-tia sui obiecti.ergo ⁊c.

Secũda cõclusio est.ꝙ non potest pro-bari in nobis esse notitiam intellectiuã intuitiuam ali-cuius sensibilium obiectorũ nec aliquorũ intelligibiliũ aliorum.¶ Hec apparet ex his que cõtra opinionẽ ali am superius sunt arguta . Et confirmatur primo.qꝛ vi-sio sensitiua vel alia quecũqꝫ notitia intuitiua sensiti-ua nõ est perfectior nec clarior seu euidentior ꝙ intelle-ctio intuitiua.sed a nullo homine viatore potest proba-ri nec experiri in se eẽ de colore aliquã notitiã ita clareꝫ ⁊ certã sicut est corporalis visio/nec de sono sicut auditio ⁊ sic de quolibet sensibilium aliorũ/immo quilibet vide tur experiri contrarium:videlicet in se nullam esse no-titiam intellectiuã de aliquo sensibilium ita claram si-cut est intuitiua notitia sensitiua.ergo ⁊c.¶ Secũdo qꝛ omnia illa propter que saluanda probatur ab aliis in-tellectio intuitiua saluant̄ ⁊ possũt poni ipsa circũscri-pta videlicet ĩtuitiua ĩtellectiua:⁊ posita sensitiua ⁊ ali qua ea mediante causata notitia abstractiua intellecti ua:videns enim sensibiliter hunc colorem potest absqꝫ aliqua alia notitia intuitiua formare hanc propositio-nem:color est:cuius propositionis rei significate potest assentire ⁊ de ipsa certus existere ex sola sensatione in-tuitiua mediante propositione predicta formata omni intellectiua intuitiua notitia circũscripta:nec per cõse-quens ad cognoscẽdum veritatem aliquam cõtingentẽ nec propter causam aliquam aliam potest probari noti tiam intuitiuam in nobis esse nisi tantũmõ sensitiuam.

Tertia cõclusio est.ꝙ nullius rei intelle-ctionem intuitiuã habere possumus naturaliter in pre senti.¶ Hec ꝓbat̄.primo.qꝛ cuꝫ sensibilia sint magis ꝙ alia nobis nota/si de aliq̃ re possemus habere naturali ter intellectioneꝫ intuitiuã/magis de sensibilibus ꝙ de aliis esset nobis possibilis talis notitia per naturaꝫ:sꝫ de sensibilibus nõ habemus notitiam intuitiuã aliquã nisi tantũmodo sensitiuam:si enĩ haberemus ipsam ex-periremur eam sicut experimur notitiam sensitiuam:ꝑ ipsam etiã eque euident̄ ⁊ clare appareret nobis sensi-bilis:sicut per intuitiuam notitiam sensitiuã.hoc autẽ quilibet experitur esse falsum.per visionem enĩ sensiti-uam euidentius ⁊ clarius apparet videnti color ꝙ per actum aliquem aliũ cognitiuũ.ergo ⁊c.¶ Secundo.qꝛ si alicuius aliorꝫ a sensibilib⁹ habere possemus intelle-ctiuaꝫ intuitiuam notitiam in presenti/eadem ratione oĩm insensibiliũ quorũcũqꝫ maxime eorũ q̃ ad sensibilia vniformiter sic se habent ꝙ nõ vnum magis ꝙ alterum respicit ipsa:sed cõstat ꝙ non omniũ taliũ habere possu mus intellectiuã intuitiuã notitiaꝫ naturalit̄ in presen ti.ergo ⁊c.¶ Maior apparet ex predictis:qꝛ vt dictum est/sicut potentia sensitiua per actũ sentiendi intuitiuũ vniformit̄ potest ĩ quodcũqꝫ sensibile obiectũ:ita ⁊ intel lectiua per actum intelligendi.quare ⁊c.¶ Minor pro batur.quoniã omnis potens habere alicuius rei intel-lectionem intuitiuam/potest ea mediante formare in se notitiam abstractiuam:⁊ per ipsam acquirere scientiã: sed nec de sensibilibus nec de insensibilib⁹ potest aliqs acquirere ex seipso quocũqꝫ alio circũscripto vniformi ter scientiam:cũ aliquorũ scientia acquirat̄ per doctri-nam ⁊ aliorum per inuentionem propriam ⁊c.¶ Cõfir-mat̄.quia sicut oĩa per sensum intuitiue cognita sunt equaliter nota ⁊ certa equalẽ sensum habentibus ipsa sentiẽtibus:ita ⁊ oĩa intelligibilia intuitiue cognosci bilia intellectu sunt vniformit̄ ⁊ equalit̄ certa ⁊ clara oĩ bus ea intuitiue intelligẽtib⁹.sed cõstat ꝙ nõ oĩa intel-lecta sunt ipsa intelligentib⁹ eque clara ⁊ nota/nec oĩa sunt etiã oĩbus nota.ergo ⁊c.¶ Preterea ad idem ter tio arguit̄ sic.obiectũ increatũ est naturaliter ĩntelligi bile intuitiue:ergo ⁊ quodlibet aliud ens creatum. An tecedens suppono hic ex dicendis in tertio ⁊ in quarto: vt enĩ ibi dicetur:nullus a deo alius beatificare potest obiectiue nec etiã effectiue:sed potẽs producere diuine visiõis ⁊ fruitionis actũ potest beatificare effectiue:cuꝫ beatitudo consistat in aliquo horum actuuꝫ vel insimul in vtroqꝫ.ergo nullus a deo alius potest in aliquẽ actuũ predictorum:veꝫ in visionem nec in fruitionẽ.quare ⁊c. ¶ Cõsequentia probat̄ primo.qꝛ sicut potẽtia sensitiua ad sensibilia/ita ⁊ ĩtellectiua ad ĩtelligibilia:⁊ ita sicut sequit̄/potentia aliqua sensitiua puta visus põt videre hunc coloreꝫ:ergo ⁊ oẽm aliũ:ita ⁊ in ꝓposito sequit̄ vt videt̄ oĩe ens esse intuitiue intelligibile si potest sic in-telligi aliquod ens significatũ:⁊ ita ꝑ cõtrariũ si aliqđ ens maxime summe intelligibile ex se nõ põt naturalit̄ intelligi intuitiue ꝑ actũ ab ĩtellectu creato ꝓductum nec aliquod aliorum.¶ Secundo.quia sicut potentia intellectiua se habet ad oĩa intelligibilia abstractiue: ita se habet ad ipsa vt intelligibilia intuitiue quantum ad hoc ꝙ sint:nulla apparet ratio:quare magis notitia abstractiua vnius obiecti ꝙ alteri⁹ sit possibilis per na turaꝫ:ita ⁊ de intellectione intuitiua respectu omnium intelligibilium est dicenduꝫ:ergo sicut sequit̄/aliqđ ens põt naturalit̄ intelligi abstractiue notitia ab intellectu creato ꝓducta:ꝑ ⁊ qõlibꝫ aliorꝫ:vel ꝯuerso nõ põt intel ligi isto mõ aliqđ ens significatum:ꝑ nec aliqđ aliorꝫ:ita ⁊ ĩ ꝓposito de ĩtuitiua notitia ꝯsimiliter est dicẽdũ:veꝫ ꝙ si ĩtellect⁹ creat⁹ nõ põt ĩ notitiã ĩtuitiuã alicui⁹ obiecto rũ nec ꝗrũcũqꝫ aliorꝫ:ꝑ si notitia ĩtuitiua dei ẽ naturalit̄ ĩpossibil̄ erit ẽt ꝯsilit̄ ĩpossibil̄ notitia alteri⁹ oĩs entiꝫ.

quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut sensibile quanto perfectius tanto cognoscibilius: sicut color quanto perfectior tanto visibilior: ⁊ sonus audibilior quanto perfectior: et sic de omnibus aliis sensibilibus: ita ⁊ de intelligibilibus intellectione abstractiua vel intuitiua conformiter est dicendum. videlicet ꝙ nõ minus ens aliquod quantũcunq; perfectũ est intuitiue intelligibile: ꝗ quodcunq; aliud imperfectum. sed primum ens vltimate perfectum non potest naturaliter intelligi notitia intuitiua alicui creato itellectui possibili effectiue. ergo nec aliqđ aliorum.

Quarta & vltima conclusio est. ꝙ nec

etiam in sequẽti seculo aĩa nostra nec aliqs alius intellectus creatus potest aliquid intuitiue intelligere per se omni alio circũscripto. ¶ Hec potest probari consimiliter vt precedens: quia nec magis intellectui nostro in sequenti ꝗ in presenti: nec magis intellectui nostro ꝗ alteri creato est ex seipso possibilis effectiue notitia intuitiua dei. ergo nec alicuius alterius obiecti. antecedens et consequentia apparent ex predictis. ¶ Confirmatur primo. quia nullus intellectus creatus potest naturaliter intuitiue intelligere conceptum mentis alterius: sed si intellectus creatus posset alicuius entis creati habere ex se notitiam intuitiuam/et alterius cuiuscunq;. nulla enim posset ratio assignari: ꝓpter quã vnus angelus magis posset intuitiue intelligere alium angelum ꝗ proprium eius conceptum. et ita si non potest intueri eius conceptum: nec ipsum/nec per consequens aliquid aliorum. quare ⁊c. ¶ Maior assumpta apparet tam ex sacra scriptura: ex qua habetur ꝙ solus deus occulta cordiũ intuetur: ꝗ ex sanctorum doctrina: ex qua habetur ꝙ in angelis sunt illuminationes ⁊ locutiones. Alii enim loquuntur aliis eis que antea non nouerant explicando. sed si naturaliter vnus posset intueri cõceptum alterius huiusmodi illuminationes ⁊ locutiones omnino existerent ociose et superflue: cum omnia vni nota alius posset intuitiue intelligere ex seipso. quare ⁊c. Secundo. quia si intellectus creatus posset ex se absq; omni alio supernaturali sibi infuso aliquid intueri/non fuit necessarium alicui angelorum in sui creatione nec postea dari a deo aliquam speciem nec habitum/nec vnus angelorum scit nec potest scire plura ꝗ alius possit naturaliter scire: licet ꝗ actu sciat. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Consequẽtia apparet. quia omne intuitiue intelligibile est vniformiter scibile a quocunq; a quo est sic intelligibile. sed vt patet ex dictis si aliquod obiectum creatum est ab intellectu aliquo creato naturaliter intuitiue intelligibile/eadem ratione et quodcunq; aliud a quocunq; alio intellectu. ergo sicut calor potest calefacere indifferenter omne calefactibile sibi presens: ita ⁊ quilibet intellectus creatus intuitiue intelligere consimiliter omne existens: supposito vt supponitur ꝙ possit aliquid intelligere intuitiue naturaliter ex seipso omni alio circũscripto quare ⁊c. ¶ Falsitas consequentis apparet. quoniam constat ꝙ nihil eorum que deus reuelat tantum alicui beatorum potest naturaliter intueri aliquis aliorum: et ita cum non omnia omnibus reuelentur: nec per consequens notitia omniũ in verbo est equalis: sed potius inequalis. nec etiam scientia rerum in proprio genere que dicitur notitia vespertina. in tali enim non equabitur vetula licet superior in gloria magistro in theologia. nisi dicatur ꝙ scientia acqsita in ista vita non remanet in anima separata. ergo non omnia nota in verbo: nec etiam in genere proprio alicui beatorum potest cognoscere ex se ipso aliquis aliorum. quare ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quia nullus potest nisi per notitiam intuitiuam intelligere rem presentem aliter ꝗ absentem: sed intellectus creatus saltem angelus videtur posse intelligere rem presentem aliter ꝗ absentẽ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondetur ꝙ minor assumpta est vera non vniuersaliter sed tantum de illa re cuius intellectus creatus habet speciem vel habitũ vel quomodocũq; vocetur aliquid aliud a deo sibi infusum ad intellectionem intuitiuam necessario requisitum: non autem de aliis intelligibilibus quorum nullam speciem habet infusam: cum sine ipsa vt dictum est non sit possibilis notitia alicuius intelligibilis intuitiua. qua sola res cognoscitur actu presens. quare ⁊c. ¶ Sed circa hoc est dubium. quoniam cum potentia intellectiua sit perfectior ꝗ sensitiua non minus per se videtur posse in omnem actum intelligendi tam abstractiuum ꝗ etiam intuitiuum/ꝗ ipsa potentia sensitiua in actum sentiendi intuitiuum: sed potẽtia sensitiua potest ex se in actum sentiendi intuitiuũ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici: ꝙ licet anima intellectiua sit perfectior ꝗ sensitiua. ⁊ hoc accipiendo ista respectu diuersorum vt anima intellectiua est perfectior ꝗ anima sensitiua bruti. ex hoc tamẽ nõ sequit̃ ꝙ intellectiua sic per se naturaliter possit in actum intuitiue intellectionis sicut anima sensitiua in actum intuitiue sensationis. quia nec omne perfectius est actiuius. ⁊ ita licet loquendo de intellectione abstractiua sit simile de potentia intellectiua/ ⁊ de potentia sensitiua. quia videlicet sicut sensitiua exterior potest in sensationem intuitiuam: ita ⁊ intellectiua in intellectionẽ abstractiuam. non tamen est simile de potẽtia sensitiua exteriori ⁊ intellectiua: vt ad intuitiuas notitias comparatis. potentiam enim intellectiuã non posse in intuitiuam cognitionẽ per se sicut potest sensitiua/arguitur a posteriori: videlicet ex predictis. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ est opinio quo-

rundam dicentium ꝙ sic. quod probant. primo. quia anima potest experiri actus suos. experitur enim se intelligere diligere ⁊ sentire. sed experientia non potest esse nisi illorum quorum est notitia intuitiua. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia actu intelligens vel volens assentit huic propositioni contingenti. ego intelligo vel volo. sed non potest huic assentire nisi mediante notitia intuitiua de actu ipso habita. ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicendi nõ potest stare. primo quia sicut dictum est in articulo precedenti visio sensitiua non est eam habenti clarior nec certior ꝗ intellectiua: sed constat ꝙ videns corporaliter hunc colorem: non experitur se habere aliquam intellectionem eque claram sicut est ipsa visio corporalis coloris: nec experitur se sic clare cognoscere visionem: sicut colorem: quod tamen faceret si ipsam visionem intuitiue cognosceret intellectualiter: sicut cognoscit eius obiectum/videlicet colorem ipsum/sensibiliter. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia nulla ratio apparet: quare magis anima possit videre actum ꝗ habitum. sed secundũ sic opinantes anima nõ potest videre seu intuitiue intelligere aliquem sibi inexistentem habitum. ergo ⁊c. ¶ Ad primum eorum que pro opinione ꝑdicta adducuntur dicẽdũ: ꝙ vocando notitiam experimẽtalem intuitiuam seu facialem: falsum est quod in maiori accipitur. non enim anima viatoris suum actum aliquem experitur: vt apparet euidentius de actibus exterioribus sentiendi: quorum nullus est homini sentienti ita clarus nec euidens sicut obiectum eorum. qđ tamen/ vt di

ctum est/esset si intuitiue perciperetur. vocando autem notitiam experibilem omnem illam qua assentitur rei significate per propositionem importantem ipsam existere/sic concedi potest animam experiri actum sibi inexistentem. intelligens enim vel volens vel sentiens statim assentit rei per istam propositionem significate: ego intelligo volo vel sentio. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ intuitiue ab ipso actus huiusmodi videantur. quare ⁊c.

¶ Ad secundum dicendum ꝙ falsum assumitur in minore nō enim ad hoc ꝙ aliquis assentiat huic ꝑpositioni. ego intelligo lapidē: vel rei significate per ipsam requirit notitia intuitiua lapidis/nec eius intellectionis. sed sufficit notitia abstractiua lapidis vna ⁊ alia similiter abstractiua sue intellectionis: que quidem est pars propositionis. sicut enī visio sensitiua coloris ⁊ propositio ista formata: ego video colorem/ sufficiunt ad assensum rei significate per propositionem ipsam compositam ex intellectionibus abstractiuis: ita et actus volendi vel intelligendi rectus cum propositione formata ista/ ego volo velītelligo/sufficit ad assensum rei significate ꝑ ipā3. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendū: videlicet ꝙ non videt aliquis homo in via: nec potest videre seu intuitiue intelligere actus suos. ¶ Hoc probatur ab aliquibus primo sic. in cognitionibus intuitiuis non potest esse processus in infinitum. sed si anima intuitiue intelligeret actum suum/ huiusmodi processus in infinitum in talibus intuitiuis cognitionibus necessario sequeretur. quoniam qua ratione anima videns albedinem potest videre visionem/ eadem potest videre seu intuitiue intelligere visionē istius visionis per secundam visionem seu intuitiuam intellectionem/⁊ secundam per tertiam/⁊ sic in infinitum vlterius procedendo. quare ⁊c. ¶ Secundo arguunt sic ad idem. aut anima experitur actum suum sicut obiectum: aut sicut subiectum viuū proprium suum actum. sed non potest poni primum: quia tunc sequeretur euidenter ꝑcessus in infinitū. qua enī ratione aliqua intellectio vel sensatio potest esse obiectum alicuius visionis seu intuitiue intellectionis/ eadem talis intellectio intuitiua potest esse obiectum alterius: ⁊ illa alia alterius / in infinitum. ergo relinquitur secundum quod est propositum. quia cum notitiam intuitiuam nō oporteat ponere nisi respectu alicuius obiecti: nec etiam possit poni: per cōsequēs licet anima experiatur proprium actum suum: ex hoc nō sequitur ꝙ in ipsa intuitiua notitia sit ponenda. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū sine necessitate nō sit ponenda pluralitas/ si ad veritatē alicuius propositionis sufficiunt duo non oportet ponere tria: sed ad veritatem istius /anima experitur actum suum/sufficit actus ipse ⁊ anima eius subiectum. impossibile enim est ꝙ actus recipiatur in anima quin propositio ipsa sit vera. non potest enim in intellectu recipi cognitio actualis quin intellectus ipsā experiatur. ergo ⁊c. ¶ Sed iste rationes non concludunt vt apparet per singulas discurrendo. quando enim dicitur in prima ꝙ non potest esse processus in infinitum in cognitionibus intuitiuis/hoc negaretur. non enim minus inconueniens videtur concedere seu ponere processum infinitum in cognitionibus abstractiuis ꝙ̄ in intuitiuis: sed in abstractiuis oportet concedere: quoniam constat ꝙ actus intelligendi ⁊ omnes alij sunt intelligibiles et intelliguntur de facto ab anima in presenti/ et si non intuitiue tamen abstractiue. qui actus abstractiuus reflexus quo intelligitur actus rect⁹/est ītelligibilis alio actu reflexo similiter abstractiuo: et iste secundus tertio. et sic in infinitum. quare ⁊c.

¶ Ad aliud qḋ secundo arguitur / apparet ꝙ non valet quia falsum est illud qḋ accipitur cū dicitur ꝙ anima experitur actum suum nō vt obiectum. omnino enim est impossibile animā aliquid experiri: nisi tantum illud qḋ est sui actus experimentale obiectum: sicut est impossibile aliquid intelligi vel videri nisi quod est intellectionis vel visionis obiectum. et ita non magis potest anima experiri proprium suum actum nisi ipsum respiciat vt obiectum: et per consequens tendat in eum per alium actum: ꝙ̄ quodcunq; aliud ens creatum sibi extrinsecū. Et quādo contra hoc arguitur ex processu infinito in talibus actibus qui sequitur: Dico vt dictum est/ ꝙ nō est inconueniens huiusmodi processū infinitum in actibus intuitiuis cōcedere magis ꝙ̄ in alijs abstractiuis: ⁊ hoc est quantum est ex natura talium actuū. An autem aliūde sit repugnātia ponere talē processum ī intuitiuis actibus cognitiuis ⁊ non in abstractiuis/dicetur in alia questione. ¶ Ad confirmationem illam dicendum ꝙ falsum in minore accipitur cum dicitur ꝙ anima et actus receptus in ipsa sufficiunt ad veritatem istius. anima experitur proprium actum suum. Et quando probatur per hoc quia anima non potest recipere actum quin experiatur ipsum: Dico ꝙ hoc est falsum. quoniam vt dictum est nihil potest ab anima experiri nisi qḋ est sui actus experimentale obiectum. idem autem non potest esse sui ipsius obiectum: sed alterius actus tantum. et ita cum anima non possit experiri actum suum aliquem vnum nisi per alium tendat in ipsum: et nullum sit inconueniens in anima esse actum per quem tendat in obiectum extrinsecū sine omni alio actu existente in ipsa: per consequens non oportet necessario animam experiri actū suum. quare ⁊c. ¶ Et ideo conclusio supradicta potest probari aliter ex predictis ī alio articulo sic. omne illud qḋ potest intuitiue intelligere ex seipso aliquis intellectus creatus /⁊ quilibet alius. hoc apparet: quia sicut se habet potentia sensitiua ad sensibile ita intellectiua ad intelligibile. et ita sicut omne visibile vel quocunq; alio sensu intuitiue cognoscibile ab vno et ab omni alio habente potentiam sensitiuam eiusdem rationis cum eo: ita ⁊ de potentia intellectiua respectu intelligibilis est dicendū. videlicet ꝙ omne qḋ potest intelligi ab vno/potest consimiliter intelligi a quocunq; alio intellectu. sed nullus intellectus creatus potest intueri/ seu intuitiue intelligere conceptum mētis alterius. ergo nec aliquis potest huiusmodi suum conceptum proprium intueri. ¶ Confirmatur. quia sicut color ꝙ ex se est visibilis ideo in quocunq; subiecto existat potest videri: quia nec ex aliquo subiecto est visibilis: sed tantū ex seipso: nec per consequēs potest fieri inuisibilis ex subiecto: ita etiam et de quocunq; obiecto intellectualiter visibili est dicendum. videlicet ꝙ omne qḋ potest videri seu intuitiue intelligi ab aliquo intellectu creato/potest sic intelligi ab ipso vniformiter in quocunq; existat subiecto. sed ille idē actus intelligendi vel volendi numero qui est in vno posset esse in alio: quod si esset/ intelligi intuitiue non posset ab illo in quo non esset. ergo nec aliquis potest suum proprium intueri conceptum. ¶ Minor apparet. nisi dicatur ꝙ quilibet intellectus creatus potest ex se ipso absq; aliquo alio sibi apposito intueri conceptum et omnem actum mētis alterius: qḋ est falsū: quare ⁊c.

¶ Preterea secūdo arguitur sic ad idem. si ego vel quicunq; ali⁹ intellectus creatus intelligens angelum vel quodcunq; aliud obiectum: potest ex seipso naturaliter

intueri huiusmodi actum intelligēdi: aut hoc est verum
absolute tantum vt videlicet actus ipse est tale ens ab-
solutum ab eius obiecto distinctum: aut sic in ordine ad
eius obiectum: vt videns actum nō tantum est certus se
videre actum: sed etiā constat sibi de eius obiecto: puta
de angelo intellecto vel volito. Sed nō possunt ponere
primum illi qui dicunt ꝙ anima videt actus suos intui-
tiue: quoniam secundum ipsos ideo arguitur et proba-
tur ꝙ anima intuitiue percipit actus suos. quia scit seu
experitur inexistere sibi eos. intelligit enim se intellige-
re vel velle quod non potest per notitiā abstractiuam. sed
constat ꝙ anima vel quicunq; alius intellectus crea-
tus non tantum intelligit se velle ⁊ intelligere absolute
vt intellectio vel volitio est tale ens absolutū ab obiecto
distinctum: sed etiam intelligit se intelligere vel velle sue
intellectionis vel volitionis obiectum: puta angelū/ vel
quodcunq; obiectum aliud intellectum. non tantum eiꝰ
intellectus est certus se intelligere absolute: sed etiā tale
ens determinate. ergo si ideo quia intellectus creatus in
telligit se intelligere: actūq; sibi inexistere: arguūt ipsum
esse intuitiue cognitū: habēt etiam concedere actū esse
cognitum non tantum vt absolute sumptum: sed etiā vt
talis obiecti: cū intellectus intelligens se intelligere vel
velle sciat se intelligere vel velle tale ens determinate. er
go omnis intuitiue intelligere potens actum/ potest in-
telligere quid sit eius obiectum: ⁊ ita per consequēs cū
vnus intellectus creatus possit intuitiue intelligere cō-
ceptum alterius: supposito ꝙ ille cuius est talis conce-
ptus possit ipsum naturaliter intueri: sequitur ꝙ cuili-
bet intellectui creato possit naturaliter esse notū ⁊ cer-
tum quid sit ab alio cognitum vel volitum seu notum: quod
est falsum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia omne alicui cer
tum virtute alicuius actus in ipso existentis/ est etiā cer
tū alteri cuicūq;: in quo actus consimilis reperitur. sed
si intellectus creatus videt intuitiue proprios actus
suos virtute talis visionis/ seu intuitiue intellectionis:
certitudinaliter constat sibi intelligenti quid sit ab eo
intellectū. ergo ⁊ idem potest esse certum cuicunq; alteri
in quo actus consimilis potest poni. sed vt predictum est
si intellectus creatus potest videre conceptum suū: ⁊ qui
libet aliorum: ergo quilibet intellectus creatus virtute
visionis sibi possibilis actus alterius potest esse certus
quid alius intelligat siue velit. hoc autē est falsum ⁊ con
tra sacram scripturam. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid beatus po
test intuitiueītelligere actū suū beatificū? Ad hoc respō
dent aliqui dicentes ꝙ sic. licet enim vt dicunt viator nō
possit intuitiue intelligere aliquem actum suū: potest ta
men hoc quilibet beatorum: nec tantum actum: sed etiā
omnem in eo existentem habitū ⁊ seipsum. ¶ Sed si sic
dicentes intelligant ꝙ beatus ex seipso possit naturali-
ter intueri actum suum beatificum/ vel alium/ ⁊ seipsum
hoc non videtur verum: vt apparet ex dictis. quoniam
tunc sequeretur ꝙ quilibet beatorum posset videre cu-
iuslibet alterius mentis conceptum: cum quodcunq; vi-
sibile seu intuitiue intelligibile ab vno ⁊ ab alio vt supe-
rius est argutum: nec tantum etiā beatus/ immo ⁊ quili
bet damnatus posset cuiuslibet alterius videre cōceptū
sicut ⁊ suū proprium cum naturalia maneant integra in
ipsis sicut in beatis. hoc autē est falsum. quare ⁊c. ¶ Cō-
firmatur. quia beatus non magis potest ex suis natura-
libus videre seu intuitiue intelligere vnum aliquod ens
creatum: nec per consequens suum actum ꝙ quodcunq;
alterum obiectum: sed beatus non potest videre omne vi
sibile seu intuitiue intelligibile naturaliter ex seipso: quia
alias quilibet beatorum posset videre omne certum al-
teri diuinitus reuelatū: ⁊ tunc frustra fierent locutiones
nec essent illuminationes in angelis/ nec in alijs beatis
cum quilibet posset videre omne notum alteri ex seipso:
sed ista sunt falsa. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si forte dicatur:
ꝙ non est simile de actibus intrinsecis/ ⁊ de alijs obie-
ctis/ nec per consequens sequitur/ si intellectus creatus
beatus potest intuitiue intelligere actum suū ⁊ seipsum
ꝙ possit similiter intueri quodlibet aliud ens creatum
quoniam sicut color vniformiter est visibilis sensibiliter
in quocunq; subiecto existat: ita etiam quodcunq; aliud
ens intuitiue intelligibile vniformiter potest intelligi in
quocunq; subiecto: nec per consequens actus beatificus
nec quicunq; alius alicuius beatorum est magis nec ali-
ter cognoscibilis secundū se ab illo in quo existit: nec ipse
met beatus a seipso ꝙ a quolibet aliorū. quare ⁊c. ¶ Si
autem modo predicto dicentes intelligant ꝙ beati intel
ligūt actus suos intuitiue: et seipsos mediātibus specie
bus vel alijs quibuscūq; ad hoc necessarijs/ modo quo an
geli dicuntur intelligere: videlicet per species concrea-
tas seu habitus: sic potest concedi ꝙ beati intuitiue in-
telligūt actus suos ⁊ etiā semetipsos/ ⁊ alia multa: quo
rum habent species vel habitus/ sine quibus huiusmo-
di notitie intuitiue nō sunt possibiles p naturam: nisi sic
dicatur oportet cōcedere vt videtur/ ꝙ beatus possit ex
se videre seu intuitiue intelligere omne ens actu existēs.
non enim magis vnum ꝙ alterum sibi determinat ad vi
dendum. ⁊ ita si potest per se sine aliquo alio sibi apposi-
to videre seipsum ⁊ proprium actum suū: ⁊ quodlibet ali
ud ens creatum ⁊ etiam increatum vt superius est dedu-
ctum. hoc autem non videtur verum. quare ⁊c. ¶ Secū
da cōclusio est. ꝙ viator potest intelligere ⁊ sic intelligit
suum actum notitia abstractiua. ¶ Hec apparet. quia con-
stat ꝙ potest de ipso aliquam habere notitiam: sed nō in
tuitiuā: scḋ; ꝯclusionem primam. ꝙ ⁊c. ¶ Maior assum
pta apparet. quia omne ens saltem creatum est intelli-
gibile naturaliter ab ipso. Quod etiam de facto viator intel
ligat suum actum/ apparet: quia intelligit se intelligere:
et velle vel nolle. sed intelligens se intelligere velle vel
sentire/ aliquo modo intelligit suum actum. ergo ⁊c.
¶ Confirmatur. quia intelligens se intelligere format
hāc ꝓpositionem. ego intelligo intellectionem talis ob-
iecti intellecti. sed actus reflexus: puta intellectio intel
lectionis est pars istius propositionis. ergo ⁊c. ¶ Et si
queratur quomodo possit esse euidens et certum intel-
lectui ꝙ itelligat vel diligat ex sola abstractiua notitia
talis actus. Ad hoc respondetur ꝙ sola cognitio abstra
ctiua reflexa intellectionis vel cuiuscunq; alterius a-
ctus non vt absolute sumpti/ sed vt recepti in habente
eius notitiam abstractiuam reflexam sufficit ad hoc ꝙ
aliquis intelligat se intelligere siue se velle. ad hoc enim
ꝙ aliquis assentiat rei significate per istam propositio-
nem. ego intelligo. nulla intuitiua notitia est necessaria
sed sufficit propositio ipsa ex notitijs abstractiuis com-
posita siue ex abstractiua siue ex intuitiua intellectionis
notitia sit causata. dum tamen notitia ipsa recta ⁊ eius
reflexa sint in eodem subiectiue: hoc sufficit ad assensum
rei significate per propositionem predictā ex abstracti-
uis notitijs constitutam. non tantum eīm notitia intui-
tiua sed etiam recta abstractiua in intelligente recepta
nata est causare assensum respectu sui mediante proposi
tione formata ex notitia abstractiua reflexa ipsius intel
lectionis similiter abstractiue ⁊ recte formate. Et ꝙ hoc
sit verum potest declarari per hoc: quoniam constat ꝙ
non tantum intelligit hoc se intelligere/ sed etiam velle
vel sentire: nec tantum intelligit se velle/ vel nolle/ vel
sentire quod percipit intuitiue/ sed etiam quod sentit vel in-
telligit abstractiue. non videtur autem ꝙ magis voli-
tio vel nolitio sequens notitiam abstractiuam/ vel ip-
sa sensatio abstractiua sufficit ad assensum rei signifi-

cate per hoc complexū ego volo vel nolo vel sentio ꝙ cognitio abstractiua ad cognitionē rei significate ꝑ istud: ego intelligo. quare ⁊c. ¶ Ex predictis tā ī isto articulo ꝙ in primo potest inferri corollarie ꝙ virtute alterius formatur hec ꝓpositio complexa ⁊ assensus rei importate per ipsam. ego video sensibiliter colorem. ⁊ virtute alterius ista. ego intelligo angelum vel colorem ipsum. ¶ Hoc apparet. quoniam vtraqꝫ ꝓpositio supradicta ex notitia abstractiua reflexa actus composita formatur ⁊ suo significato assentitur notitia recta presupposita mediante. prima videlicet mediante visione sensitiua coloris: ⁊ alia mediante intellectione. visio sensitiua est notitia intuitiua: intellectio aūt abstractiua. ergo prima formatur virtute notitie ītuitiue sensitiue: cuius cognitio abstractiua est ipsius ꝓpositionis formate ꝑdicatū. secūda autem virtute intellectionis abstractiue: cuiꝰ reflexa intellectio similiter abstractiua est eius ꝑdicatū. consimiliter est dicēdum de assensu significati vtriusqꝫ. ex hoc eñ solo ꝙ notitia siue ītuitiua siue abstractiua alicuius obiecti recipitur in anima statim ipsa anima in qua recipitur potest formare hoc complexū. ego intelligo talem rem. cui ⁊ potest assentire tali ꝓpositione mediante formata. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

Q*Vinto quæro. vtrū in actibus* credendi vel intelligendi sit possibilis per naturam processus in infinitū. Et videtur ꝙ sic: quia omnis actꝰ intelligēdi est intelligibilis: non se ipso sed alio actu mediante. ergo est in actibus intelligendi ꝓcessus in infinitū. Antecedēs est euidēs. qm̄ licet intellectus ⁊ obiectū ītellectū possint in idem coincidere cū intellectꝰ possit ītelligere semetipꝫ: non tamē obiectū aliquod ab intellectu creato intellectum potest in idem coincidere cū actu suo intelligendi: cū oīs actus positus possit esse nō ītellectus: qđ fieri nō posset si actꝰ quo est intelligibilis ab ipso indistinctus esset. ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia ex quo omnis actus possibilis est alio actu a se intelligibilis / nō est dare aliquē actū vltra quē alius nō sit possibilis. ergo est ꝓcessus in finitus in eis. ¶ Contra. quia cū omnis actus intelligēdi intuitiuus supponat obiectum actu existēs ⁊ intelligenti ꝑsens: ꝑ consequēs intellectio intuitiua reflexa presupponit in intellectu existere simul cū ipsa rectā. sed nō possunt esse in aliquo intellectu creato simul infiniti actꝰ intelligēdi: imo est deuenire ad tot vltra quos nō possūt existere plures. ergo nō potest naturaliter esse processus in infinitū in eis / saltem in actibus ītelligēdi intuitiuis. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. primo eñ inquiram quid sit istorum actuū obiectū. Secūdo dicam ad quesitū: an videlicet sit in eis processus in infinitum.

Quātum ad primū est opinio aliquorū dicētiū ꝙ actus intelligēdi est duplex: simplex videlicet et complexus. Simplex dicitur ille cuius obiectum dicitur res extra incomplexa. ⁊ talis est omnis ille quo cōcipitur absolute sine affirmatiōe ⁊ negatiōe res ipsa. Cōplexus dicitur omnis ille cuius obiectū est aliquod verū complexū. ⁊ ideo actus intelligendi denominatur cōplexus: videlicet obiectiue. non eñ est ꝯpossibilior ꝙ primꝰ quidditatiue. Et quia scientia est ꝯclusionis que est veritas complexa affirmatiua vel negatiua: ideo sequitur ꝙ omnis actus sciendi obiectū est aliquod verū cōplexū: nō aliquod incōplexū. actus autē credendi non est actus intelligendi ꝓprie sumptus: cū actus intelligendi sit actꝰ cognoscendi ⁊ actus credendi sit actus assentiēdi seu iudicandi ꝑsupponens actum cognoscendi. nō eñ incognitum potest esse iudicatum. licet econuerso cognitum potest esse non iudicatum. Qꝫ autem actus credendi non sit actus intelligēdi / apparet: quia actus credendi cōuenit tantū fideli. actus aūt intelligēdi cōuenit fideli ⁊ infideli eosdē eñ articulos format / ⁊ ipsoꝝ significata cognoscit vterqꝫ: sed infidelis dissentit ei qđ apphendit: nec ipsum esse verū sed falsum iudicat: fidelis aūt cōsentit: ⁊ verum esse iudicat hoc qđ nouit. ergo actus credendi est distinctus ab actu intelligēdi quidditatiue: nō aūt obiectiue. idē eñ verū cōplexū est obiectū actus intelligēdi ꝯplexi precedētis / ⁊ actus credēdi sequētis ipm̄ necessario supponētis. Ex ꝑdictis omnibus inferūt sic opinātes ꝙ obiectū īmediatū tā scientie ꝙ fidei etiā est nō aliquod incōplexū: sed aliquod verū cōplexū. ¶ Contra opinionē istā quantū ad hoc qđ ponit de obiecto īmediate scientie ⁊ fidei seu actus assentiēdi: arguitur primo sic. nihil potest poni alicuius actus intelligendi obiectū nisi qđ est intellectū ꝑ ipm̄. qđ etiā nō est intellectū nō potest poni actꝰ assentiēdi obiectū. nullus eñ intellectualis assentit nec dissentit nisi ꝑintellecto. sed ꝑ scientiā q̄ est de rebꝰ extra nō intelligit aliquod verū cōplexū / nec fides etiā ꝑsupponit eē ꝑintellectū aliqđ verū ꝯplexū: nec est de ipo: sed tm̄ de eiꝰ significato. ꝗ ⁊c. ¶ Minor apparet. primo quātū ad primā partē: qm̄ verū cōplexū nō est aliud ꝙ ꝓpositio ipsa formata affirmatiua vel negatiua: sed sciētia q̄ est de rebus extra nō est alicuius ꝓpositionis ipsas res significantis. posita eñ demōstratione rē aliquā extra significāte natus est sequi ex ipsa actus sciēdi neutrꝰ premissarū ꝯcepta nec etiā cōclusione. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ quia verū cōplexū seu ꝓpositio ipsa formata nō est aliud ꝙ actus intelligendi cōplexꝰ / nec eñ ꝓpositio mentalis est aliud ꝙ plures actus intelligendi: quorū vnus affirmatur de alio: vel negatur. sed actus ītelligēdi nō est obiectū nisi actus reflexi. sciētia aūt que est de rebus extra non exigit aliquē actū reflexū. ergo nec aliqua ꝓpositio sciētifica siue sit cōclusio / siue ꝑmissa significās rē extra est illius sciētie obiectū: sed potius sciētia ipsa siue actꝰ sciendi rē extra: q̄ quidē est suū significatū. ¶ Ex eodem apparet secūda pars: videlicet ꝙ nec obiectum fidei sit verū cōplexū: sed suū significatū. quoniā formato aliquo vero cōplexo fidei articulo: puta deus est trinus ⁊ vnus ante notitiā reflexā ipsius statim potest sequi actus credendi seu assentiendi: cuius obiectum nō potest esse aliquid incognitum quale supponitur esse ipm̄ verū ꝯplexum. ergo eius obiectū est illius veri ꝯplexi significatū qđ quidē est cognitum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia fides catholica nō est de ꝓpositione sed de re extra ꝑ ꝓpositionē significata: puta ꝙ Christus est passus / deus est trinus ⁊ vnus / ⁊ similiū. nō eñ est de veritate aliciꝰ taliū ꝓpositionū: cū possit esse vera fides sine eis intellectis: sed de ipsoꝝ significatis. nec eñ fides nostra est de actibus nostris intellectis: sed de rebus intellectis. sed verū ꝯplexū nō est aliud ꝙ ꝓpositio formata in mente: q̄ quidē non est aliud ꝙ diuersi actus intelligendi: quorum vnus subijcitur / ⁊ alius ꝑdicat̄. ꝗ ⁊c. ¶ Si forte dicat̄ ꝙ falsū est illud qđ supponit̄. videlicet ꝙ ꝓpositio ipsa formata possit esse non intellecta: cum ipsa sit sui cognitiua siue apphensiua: ¶ Cōtra hoc arguitur dupl'r. primo quia assumptū est falsum. secūdo quia ex ipso esto ꝙ esset verum: non haberetur intētū. ¶ Primū videlicet ꝙ assumptum puta ꝓpositionē aliquā esse sui apphensiuā / sit falsū: ꝓbat̄. primo sic. nō magis aliquis cōplexus ꝯceptꝰ pōt esse cognitio sui ꝙ incōplexus ꝑ terminū īportatus. ¶ Hoc statim apparet. tū quia nec vnꝰ ꝯceptus nec aliꝰ est intellectus nisi ꝑ actū reflexū. actus aūt reflexus est ab actu recto distinctus. quare ⁊c. ¶ Tum quia oīs actus intelligendi siue simplex siue complexus potest esse non

intellectus licet actualiter sit in mente. sed hoc non vi-
deretur posse esse si aliquis esset apprehensiuus suiipsi-
us. sic ergo apparet maior assumpta. sed propositio in
mente formata non est aliud q̃ diuersi actus intelligēdi
simplices: quorum primus est subiectū. secūdus est copu
la. & tertius p̄dicatū. sic enim propositio mentalis cōpo-
nitur ex conceptibus sicut vocalis ex vocibus. & ita suc-
cessiue ordine quodam formantur huiusmodi cōceptus
in mente: ex quibus construitur propositio ipsa mētalis:
sicut voces proferūtur ore: ex quibus componitur propo
sitio vocalis. ergo &c. ¶ Confirmatur. quia omnis cōce-
ptus simplex vel cōplexus est cognitiuus tm̄ obiecti sui
significati. sed nullus cōceptus simplex vel cōplexus est
significatū sui ipsius. ¶ Hoc statim apparet in ꝓposito
de ꝓpōne q̄ est cōceptus formatus cōplexus: qm̄ cū ꝓpō
nō sit aliud q̃ subiectum copula & p̄dicatū: si ꝓpō est si-
gnificatū suiipsius: puta ista Christus est passus vel ho-
mo est albus: aut hoc est quia tota est significatū totius
ipsius: aut quia tm̄ est alterius ptis eius. sed non potest
poni scdm̄: quia neutra pars ꝓpōnis significat aliā. nec
em̄ subiectū significat copulā: nec p̄dicatū: nec ecōuerso.
sed qōlibet horū importat aliquid in re extra ꝓ quo ꝓ-
positio ipsa formata tota est vera. nec potest poni primū
quia tota ꝓpō nō posset poni significatū suiipsius toti⁹
nisi quia aut vna pars eius esset significatū alteri⁹: & ecō
uerso ps significata esset signū alterius ipsum significā-
tis: aut qr q̄libet esset sui ipsius significatū. sed primū est
impossibile. nec em̄ ī talibus potest eē circulus: puta q
aliquis ɔceptus sit signū & signatū eiusdem. cōceptus
etiā aliquis vt ē pars ꝓpōnis nō significat aliud q̃ illud
idē qō importat vt ꝑ se sine ꝓpōne accepta. sed nulla ps
propōnis vt ꝑ se non in ꝓpōne accepta significat aliam
nec seipāz. nō em̄ vnus cōceptus simplex significat aliū
nec seipm̄. ptes aūt ꝓpōnis mētalis nō sunt aliud q̃ sim
plices conceptus sicut ptes ꝓpōnis vocalis voces: nec
magis vnus cōceptus significat aliū nec seipsum q̃ vna
vox aliā nec se ipām. ergo &c. ¶ Preterea ad idē arguit̄
sic. aliqua ꝓpositio verificatur tantūmodo pro seipsa. vt
animal est genus / vel homo est species. et alia tantū pro
re significata. vt deus est trinus & vnus / homo est albus
et similia. sed hoc non posset dici si alia propositio signi-
ficaret seipsam & rem extra simul. talis em̄ si esset vera ꝑ
secūdo significato: esset vera vniformiter pro seipsa & pro
re per eam significata. & per consequēs talis propositio
esset eque falsa sicut vera: cū propositio nō sit talis in se /
qualē esse significat suū significatū. quare &c. ¶ Confir-
matur. nō magis aliqua ꝓpositio potest poni complexa
cognitio suiipsius q̃ diffinitio rei extra. vt animal ratio
nale sit diffinitio suiipsius. ¶ Hoc apparet. qm̄ omnis
diffinitio est diffinitio sui significati: & ita si aliqua ꝓposi
tio significaret seipsam eadē ratione diffinitio significa-
ret seipāz: & ꝑ cōsequēs esset suiipsius. sed hoc est falsum
constat enim q nūq̃ idem est nec esse potest diffinitio &
diffinitum. ergo &c. ¶ Preterea ad idē arguitur sic. quo
rūcūq̧ diuersorū generū vel eorūdē tamen realiter distin
ctorum vnū potest intelligi sine alio intellecto. sed cogni-
tio. tam incōplexa q̃ cōplexa que est ꝓpositio ipa est rea
liter distincta a sua re significata. ergo ꝓpositione forma
ta non intellecta potest esse intellecta res extra ꝑ eam si
gnificata. quare &c. ¶ Cōfirmatur. quia nō magis intel-
lectio aliqua potest esse sui significatiua / & ꝑ ɔsequēs ap
prehensiua q̃ visio vel quecunq̧ alia cognitio sensitiua:
sed constat q omnis cognitio sensitiua est tantū signifi
catiua & apprehensiua rei extra nō aūt suiipsius. nec em̄
visio coloris est significatiua / nec apprehensiua sui cum
ipsa non sit visibilis: sed tantū coloris. ergo &c. ¶ Secū-
dum: videlicet q esto q predictum suppositum puta q
omnis cognitio esset apprehensiua suiipsius: & per con-
sequens cognitio recta esset idem cū cognitione reflexa
ex hoc non habeatur intētū: videlicet q ꝓpositio sit co-
gnitio sui: ex hoc probatur. quoniam vt dictū est superius:
nulla pars ꝓpositionis potest esse cognitio alterius: nec
ipsius ꝓpositionis totius. ergo cū nulla pars ꝓpositio-
nis per se sumpta nec etiam in ꝓpositione accepta sit co
gnitio omnium partiū ꝓpositionis: nec per consequens
ipsius ꝓpositionis totius: nec sit etiam tota propositio
ipa: ꝑ consequēs esto q q̄libet pars ꝓpōnis sit cognitio
suiipsius vel etiā ꝓpōnis toti⁹ / ex hoc nō sequit̄: nec ha
betur q ꝓpositio ipsa tota sit cognitio apprehensiua sui
ipsius totius. ¶ Confirmatur. quia aut dicētes ꝓpositio
nem esse sui cognitionē intelligunt ꝑ ꝓpositionem p̄ci-
se partes eius: puta subiectū copulā & p̄dicatū: aut ali-
quid ab eis omnibus distinctū. sed nec potest poni scdm̄
quia nec ꝓpō est aliquid ab oībus suis ptibus distinctū:
ergo ꝑ ꝓpōnē non possunt sic loquentes intelligere nisi
tm̄ ptes insimul omnes eius / nō aliquā tantū earū. ergo
dicere ꝓpositionē eē sui cognitionē est idē qō dicere oēs
partes ꝓpositionis puta subiectum copulā & p̄dicatum
esse omniū ipsarū cognitiones. nec enim ꝓpō ipa tota est
aliqua cognitio / sed multiplex. hoc aūt cōstat esse falsum
qr si omnes ptes ꝓpositionis essent omniū cognitiones
oēs simul & quelibet earū esset cognitio cuiuslibet aliarū
qō est euidēter falsum. quia nec subiectū est vt dictū est
superius cognitio copule nec p̄dicati / nec ecōuerso p̄di-
catū est cognitio copule / nec subiecti. sed ista omnia sunt
tres ɔcept⁹ distincti rei extra significatiui. ¶ Nec valet
si dicat̄ q ideo ꝓpō ipsa dicit̄ esse suiipsius cognitiua: qr
quelibet ps eius est cognitio suiipsius: licet nō alicuius
alterius: qm̄ vt dictū est esto q assumptū esset verū qō tm̄
nō est / ex ipō non habetur intētū. videlicet q ꝓpō sit sui
cognitio. quoniā nulla ps ꝓpōnis vna est ꝓpō ipsa to-
ta. quare &c. ¶ Et ideo quantū ad istū articulum aliter
est dicendū. Ad cuius euidentiam p̄mitto duo. primū est
q sicut ꝓpositio vocalis nō est aliud q̃ voces diuerse or
dinate & successiue ꝓlate: ita nec ꝓpositio mētalis est ali
ud q̃ ɔcept⁹ simplices diuersi cōsimiliter quodā ordine
et successiue formati. qui cōceptus si recti / sunt rei extra
significatiui. si vero reflexi / sunt significatiui conceptuū
aliorū. ꝓpositionū enī aliqua potest ɔstitui ex cōcepti-
b⁹ rectis vt ista homo ē animal: & alia ex reflexis vt ista
homo est species. Ex hoc p̄misso supposito sequitur q
actus intelligendi simplex non distinguitur ab actu in-
telligendi complexo nisi sicut pars a toto vel sicut vnū a
multis. ¶ Hoc apparet: quoniam vt dictum est & adhuc
inferius ostendetur / actus intelligendi complexus non
est aliud q̃ ꝓpositio ipsa tota: cui⁹ pars quelibet per se
vt ab alia distincta puta subiectum copula & predicatum
est cognitio incōplexa. vnde nec aliter ꝓpositio menta-
lis dicitur cognitio complexa & quelibet eius pars incō
plexa q̃ ꝓpositio vocalis tota posset dici vox complexa
et quelibet eius pars vox incomplexa. nec aliter distin-
guit̄ cōcept⁹ simplex qui est pars propositionis totius
ab ipsa propositione tota mentali: que dicitur cognitio
complexa: q̃ quelibet vna vox que est pars propositio-
nis vocalis ab ipsa tota propositione vocali. quare &c.
¶ Ex hoc potest vlterius inferri q cognitio complexa
non est aliqua cognitio per se vna / alia ab omnibus incō
plexis: sicut nec vox complexa est aliqua vox ab omni in
complexa distincta: quoniam propositio ipsa tota siue
mentalis siue vocalis nō est aliquid aliud q̃ omnes eius
partes simul accepte. sed nec cognitio complexa est ali-
ud q̃ propositio mentalis / nec vox complexa consimili-
ter potest dici aliud q̃ propositio vocalis. cui⁹ quelibet
pars dicitur vox incomplexa: sicut & omnis ps ꝓpōnis

mentalis est cognitio incomplexa. ergo &c. ¶ Secundũ premittendũ est: ꝙ actus sciendi non est actus intelligendi vt ista accipiuntur proprie et appropriate. quia actus intelligendi secũdũ propriũ vocis significatũ dicitur tantũ actus apprehendendi siue incomplexus / siue cõplexus. actus sciendi ꝓprie sumptus non est actus apprehẽdẽdi: sed potius assentiẽdi vel iudicãdi p̃supponẽs actũ ipsum apphendẽdi. Quod aũt hoc sit verũ: videlicet ꝙ actus sciẽdi sit distinctus ab actu itelligẽdi ipsumq; supponat: ex hoc apparet. quoniã cũ tota demonstratio sit aliquo mõ causa sciẽtie tã actualis q̃ habitualis / ꝑ ꝯñs tã actus q̃ habitus sciẽtie est a tota demõstratiõe / videlicet tã a p̃missis q̃ etiã a ꝯclone distinct⁹. Quero tunc quomodo actus sciẽdi distinguit̃ a ꝯclusione / & a qualibet p̃missarũ: aut eñ distinguit̃ ab ipsa vt vnus actus apprehẽdẽdi ab alio actu apprehẽdẽdi: aut sicut actus ab obiecto: aut sicut act⁹ iudicãdi ab actu apphẽdẽdi. Sed nõ potest poni primũ: qꝛ tã ꝯclusio q̃ q̃libet p̃missarũ est actus apphẽdẽdi / & ꝯclusio & actus sciẽdi mediãte ꝯclusione causat⁹ sunt actus eiusdẽ obiecti. sed vn⁹ actus apprehẽdẽdi nõ causat aliũ actũ apphẽdẽdi respectu eiusdẽ obiecti. g̃ &c. ¶ Nec potest poni scd̃m. quia actus sciẽtie rei extra significate nõ est actus reflexus: sed rectus. sed oĩs actus ꝯclusionis vt obiecti est actus reflexus: cũ ꝯclusio ipsa sit act⁹ itelligẽdi ꝯplex⁹ sicut & q̃libet p̃missarũ. g̃ &c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ nõ oĩs sciẽtia est de actib⁹ itellectus. sed multe sunt de rebus intellectis. sed si cuiuslibet sciẽtie ꝯclusio demõstrata esset obiectũ / oĩs scientia esset de actibus intelligendi: cũ omnis ꝯclusio demõstratiõis mentalis sit ꝯclusio intellectualis. ergo &c.

His premissis pono quatuor conclusiones. Prima est. ꝙ nec actus credẽdi est articulus fidei: nec actus sciẽdi est ꝯclusio demõstrata. ¶ Hec ꝓbat̃ quãtũ ad primã ptẽ ex scd̃a pte iam ꝓbata. quia sicut se habet actus sciẽdi ad ꝯclusionẽ demõstrationis: ita act⁹ credẽdi ad vnũ ꝯplexũ puta ad articulum formatũ. sed actus sciẽdi sic se habet ad ꝯclusionẽ ꝙ non est ipsa: sed aliquo mõ effectus eius cũ ipsa mediãte causet̃. ergo &c. ¶ Maior assumpta apparet & ꝓbat̃. quia sicut ꝯclusio est actus cognoscẽdi ꝯplexus: cuius significato act⁹ assentiẽdi seu ipm̃ iudicãdi sic e͂ vt per ꝯclusionẽ iportat̃ est actus sciẽdi: ita ꝯsimiliter articul⁹ fidei ẽ cognitio ꝯplexa: qꝛ ꝓpõ formata vt deus est trinus & vnus: cui⁹ significato actus assentiẽdi est actus credẽdi. nõ eñ actus credẽdi respicit ꝓ obiecto articulũ: sed suũ significatum: sicut nec actus sciẽdi ꝯclusionẽ sed rẽ ꝑ eã significatã: ita etiã articulus est causa actus credẽdi / sicut ꝯclusio act⁹ sciẽdi: qꝛ sicut mediante ꝯclusione formata causatur immediate actus sciẽdi: ita & mediante articulo act⁹ credẽdi. quare &c. ¶ Minor videlicet ꝙ act⁹ sciẽdi nõ sit ꝯclusio sed aliquo mõ eius effectus. ꝓbat̃. primo ꝑ p̃hm̃ dicẽtẽ. 2. poster. ꝙ demõstratio est syllogismus faciẽs scire. ꝯclusio aũt est aliquid demõstrationis: nec ꝑ ꝯñs ipsa est scita: sed eius res significata. quare &c. ¶ Scd̃o arguit̃ ad idẽ ꝑ rationẽ sic. oẽ qđ est alicui icõpossibile est distinctũ ab omi eo qđ est eidẽ formaliter ꝯpossibile. sed actus dubitãdi est incõpossibilis actui sciẽdi: q̃ qđ ẽ actus sciẽdi est cõpossibilis ꝯclusioni & etiã actus dubitandi. nulli eñ pti ꝯclusiõis nec etiã toti⁹ demõstratiõis repugnat dubitatio. ergo &c. ¶ Cõfirmat̃ arguẽdo ex dictis aliq̃s sic. oĩs actus sciẽdi est distinctus ab omni actu credendi et ab omni actu opinandi. sed si ꝯclusio demõstrata esset idẽ qđ actus sciẽdi / aliquis actus sciẽdi esset oĩno idem cũ actu credẽdi & cũ actu opinãdi. ergo &c. ¶ Minor ꝓbatur: nõ simpliciter & vere: sed aliqualiter facta suppositione a multis ꝯcessa: videlicet ꝙ eadẽ ꝯclusio potest demõstratiue ꝓbari ꝑ modũ ꝓbabilis seu opinabilis / & per auctoritatem. hoc eñ supposito qđ tamen vt alias ostẽdetur est falsum / apparet minor assumpta. quoniã sicut scientia respicit ꝯclusionẽ demõstratã / & sic habet ad eandem fides ad ꝯclusionẽ ex auctoritate approbatã / et opinio ad ipsam ꝯclusionẽ vt ex medio ꝓbabili ꝯclusam. sed si actus sciẽdi nõ distinguitur a ꝯclusione demõstrata nec actus credẽdi a ꝯclusione ex auctoritate ꝓbata: nec actus opinãdi a ꝯclusione ꝓbabiliter ex syllogismo topico illata: & ita per ꝯsequẽs si oratio eadẽ est ꝯclusio demõstrata: & ex auctoritate ac ex medio ꝓbabili illata sequitur euidẽter falsum assumptũ: videlicet ꝙ idẽ omnino erit scientia opinio atq; fides. quare &c. ¶ Preterea secũdo ad ꝯclusionẽ p̃dictã arguitur sic. simplex aliquo modo distinguit̃ ab omni ꝯposito seu ꝯplexo. sed actus sciẽdi est simplex: & etiã actus credẽdi ac opinandi. tã cõclusio aũt demõstrata q̃ ꝓbabiliter ostẽsa q̃ etiã articulus fidei auctoritate formatus est qđ ꝯplexũ. quia ꝓpõ formata ex subiecto p̃dicato & ex copula cõstituta. g̃ &c. ¶ Minor apparet: quia oẽ cõplexũ includẽs plures cõceptus formatum a viatore formatur cõiter successiue. hoc apparet in ꝓpõne mentali. quia sicut voces q̃ sunt partes propõnis vocalis ꝓferunt̃ ore successiue: ita & ꝯsimili ordine formant̃ in mẽte ꝯcept⁹: q̃ sunt ptes ꝓpõnis mẽtalis. sed articulus fidei vel ꝯclusio demõstrata / vel quocũq; aliter illata est tale ꝯplexũ formalit̃ plures includens cõceptus vel voces. ergo &c. ¶ Secũda aũt pars minoris. videlicet ꝙ actus credẽdi vel sciẽdi sit simplex / apparet. quia nullũ ꝯplexum plures includẽs cõceptus vel voces ponit̃ simul totũ seu format̃ a viatore. sed vna ei⁹ pars post aliã successiue vt dictum est de ꝓpõne. sed tam actus credẽdi q̃ sciẽdi / q̃ etiã opinãdi ponit̃ simul tot⁹ in eodẽ instãti. alias i nullo vno istãti aliq̃s crederet neq; sciret sicut nec i aliquo vno istãti articulũ nec aliquã ꝓpõnẽ aliã formar. g̃ &c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ ꝓpõ formata q̃ est articul⁹ fidei nõ sufficit ad hoc ꝙ intellect⁹ ꝓpõnẽ ipsã formatã iudicaret esse verã. eãdẽ eñ ꝓpõnẽ formantiũ / alij iudicãt ipsam veram / alij vero falsam: qđ non esset si ipsa per se sufficeret ad hoc ꝙ vera iudicaret̃. actus aũt credendi vel sciẽdi est talis ꝙ eo posito intellectus iudicat ipsam veram. eo enim ipso quo intellectus rei significate per cõplexũ assentit seu credit cõplexũ ipsum formatũ iudicat ipm̃ esse verũ. g̃ oportet huiusmodi ꝯplexũ ab actu credendi & sciẽdi esse distinctũ. ¶ Ex p̃dictis apparet verũ esse illud qđ in principio huius articuli fuit p̃missum. videlicet ꝙ actus sciendi nõ est actus intelligẽdi: quoniã actus sciẽdi & ꝯclusio demõstrata sunt / vt infra dicetur eiusdẽ obiecti sicut & articulus fidei & actus credendi: sed vnus actus intelligendi non causatur ex alio respectu eiusdẽ obiecti. ergo cum actus sciẽdi causetur aliquo modo ex cõclusione que est actus intelligendi cõplexus sicut & articulus fidei quo mediãte causat̃ actus credendi: sequitur propositum: videlicet ꝙ nec actus sciendi nec credendi est actus intelligẽdi: sed assentiẽdi seu iudicandi. Sed quia ꝯclusio causatur ex p̃missis aliquo mõ: et tã cõclusio q̃ etiã vtraq; premissarũ est actus intelligendi complexus: idcirco forte non concludit ratio supradicta. & ideo melius illud probatur ex aliis dictis in precedentibus. ¶ Sed cõtra ꝯclusionẽ p̃dictam arguũt aliqui: tenentes contrariam: videlicet ꝙ actus credẽdi est idem qđ articulus fidei: & actus sciendi idem qđ conclusio demonstrata. Et probant hoc primo sic. nõ est sine necessitate pluralitas aliqua ponenda. sed nulla est necessitas ponẽdi actũ sciẽdi esse a ꝯclusione distinctũ nec actum credẽdi ab articulo fidei. g̃ &c. ¶ Scd̃o. quia omnis actus intelligendi cõplexus est ipsa ꝓpõ in mẽte formata ex diuersis actib⁹ simplicibus itelligẽdi: sed act⁹

scientificus nõ dicitur esse cõiter simplex intellectio: sed cõplexa. sola enĩ intellectio per terminũ importata dicitur esse simplex: qualis nõ est sciẽtifica. ergo &c. ¶ Tertio. quia in nullo videtur posse esse demonstratio sine sciẽtia existente in ipso: sed posset si sciẽtia ipsa a ꝯclusione: & a tota demõstratiõe differret. ergo &c. ¶ Ad ista. Ad primũ respõdetur negando qđ assumitur in minore. quoniã eũdem articulũ fidei format fidelis & infidelis. & tantum fidelis credit & infidelis discredit. eandẽ etiã cõclusionẽ demõstrabilem formãt diuersi. quoꝝ vnus dubitat de eius significato nec ipi assentit nec per ꝯsequẽs scit. alius aũt nõ dubitat de ipso. sed ei assentit: ipsumq; certitudinaliter scit. ergo necessitas est ponendi actũ sciendi eẽ distinctũ a ꝯclusione & actũ credẽdi ab articulo fidei. ¶ Cõsequentia est euidens. quia si actus credendi esset oĩno idem qđ articulus fidei: & actus sciendi idẽ qđ ꝯclusio demõstrata omnis articulũ fidei formãs esset fidelis ac actu credẽs: et ꝯclusionẽ demõstratã inferens actu sciens. hoc aũt est falsum. ergo &c. ¶ Ad secũdũ respõdetur q; actus ꝯplexus potest dici vno modo omnis actus plures includẽs. & sic actus cõplexus est ꝓpõ formata in mẽte: non aũt actus sciendi nec credẽdi: cũ nullus hoꝝ includat plures conceptus: sed tantũ vnicũ. Alio modo potest dici conceptus cõplexus omnis cõceptus mediãte cõplexione seu compositione vel diuisione causatus. et hoc modo actus sciẽdi & credendi potest dici actus cõplexus. videlicet quia mediante intellectione cõplexa hoc est ꝓpositione ipsa formata affirmatiua vel negatiua causatus. nõ enĩ actus sciendi & credẽdi potest dici actus cõplexus quidditatiue nec etiã obiectiue vt a multis ponit. quia nec eius obiectũ est aliqđ vnũ ꝯplexũ: sed eius significatũ. idẽ enĩ est obiectũ actus sciendi vel credendi & terminoꝝ ꝓpositionis: qua mediãte formatur siue causat. q termini sunt actus simplices intelligendi. & ideo actus sciẽdi vel credẽdi nõ potest vocari actus cõplexus nisi causaliter tantũ: videlicet quia causatur immediate mediãte conclusione cõplexa videlicet ꝓpositione formata. quare &c. ¶ Ad tertiũ respondet q; falsum accipit in maiori. licet enim oĩs demonstrans sit virtualiter sciẽs: nõ tñ est formaliter nec actu sciens nisi ex demõstratione causet actus assentiendi cõsequẽs. sed cũ huiusmodi actus sit realiter a demõstratione distinctus: per cõsequẽs potest esse demõstratio sine ipso. quare &c. ¶ Secũda cõclusio est. q; nec obiectum actus sciendi est cõclusio demõstrata: nec obiectũ actus credendi articulus fidei. ¶ Hec ꝓbatur. quoniã vt dictũ est in p̃cedẽtibus / nec fides catholica nec omnis sciẽtia est de actu intelligendi nec de voce vt de obiecto. sed oĩs cõclusio & articulus fidei est intellectio vel vox cõplexa. est enĩ ꝓpositio que potest esse vel formata in mente: & sic est intellectio cõplexa: hoc est plures itellectiões simplices ordinate formate. vel oce: & sic ẽ ꝓpositio vocalis ex diuersis vocibus constituta. quare &c. ¶ Cõfirmatur. quia nec actus sciendi omnis / nec credẽdi est actus reflexus: sed esset si ꝓpõ formata mẽtalis qualis est articulus fidei & cõclusio demõstrata eius obiectũ existeret. oĩs enim actus intelligendi vel assentiẽdi / cuius obiectũ est alius actus intelligendi / est actus reflexus. omnis aũt ꝓpositio formata in mente & per cõsequẽs articulus fidei & cõclusio est intellectio: imo intellectiones plures ordinate et successiue formate. ergo &c. ¶ Sed cõtra cõclusionem istã arguitur primo. quia actus assentiẽdi qualis est oĩs actus credendi & sciẽdi p̃supponit apprehẽsionẽ cõplexi alicuius. sed nõ p̃supponit apprehẽsionẽ nisi sui obiecti. ergo vnũ ipsum cõplexũ est eius obiectũ. ¶ Secũdo. quia omnis ꝓpositio est obiectũ sui assensus quẽ causat in mẽte ꝓpõnẽ ipsam formãte. sed oĩs ꝓpõ per se nota causat assensum sui in animo. ergo &c. ¶ Tertio. quia omnis cõcedens vel negans aliquã ꝓpõnẽ ipsam respicit ꝓ obiecto. sed ipsa nõ potest esse obiectũ alicuius negantis vel cõcedẽtis eã nisi quia est obiectũ cõsensus vel dissensus eius. nec enĩ aliquis eã negat: nisi quia dissentit ei: nec cõcedit: nisi quia ꝯsẽtit. ergo cũ ꝓpõ aliqua negetur & alia ꝯcedatur: & vna & eadẽ negetur ab vno & concedatur ab alio: per ꝯsequens ipsa est obiectũ cõsensus & dissensus. ergo et actus credẽdi & sciẽdi. ¶ Quarto. quia sicut intellectus prius apprehendit terminos q; componat cõplexũ: ita prius apprehẽdit ꝯplexum formatum q; sequatur in ipso assensus. sed hoc non esset nisi cõplexũ ipm foret talis assensus obiectũ. ergo &c. ¶ Quinto. quia habitus denominant & specificant ex obiectis. sed habitus sciẽtificus denominat a ꝯclusione sicut habitus principioꝝ a principio. sciẽtia enĩ dicit habitus ꝯclusionũ qui est alterius ratiõis ab habitu principioꝝ. ergo & ꝯclusio ipsa est obiectũ sciẽtie tã actualis q; habitualis: & principiũ similr est sui habitus immediatũ obiectũ. quare &c. ¶ Ad primũ respõdet q; falsum est qđ assumit in maiori. nõ enĩ actus cõsentiẽdi rei significate per ꝯplexũ qualis est actus credẽdi & actus sciẽdi rẽ aliã ab actu intelligẽdi / p̃supponit apprehẽsionẽ cõplexi puta ꝓpõis formate: sed rei per eã significate. nõ enĩ oportet fidelẽ catholicũ itelligere aliquẽ articuloꝝ: sed significata ipsoꝝ quoꝝ est actus credẽdi. nõ enĩ actus fidei catholice est de ꝓpõne formata. sed de re significata. quare &c. ¶ Ad secũdũ dicendũ q; ꝓpõ per se nota dicitur oĩs illa q̃ sic est euidens q; per ipsam formatam absq; aliqua eius ꝓbatione natus est sequi & causari in formãte vel in audiẽte ipsam assensus non sui / sed rei significate p eã: virtute cuius assensus intellectus postea actu reflexo potest intelligere ꝓpõnẽ huiusmodi esse verã. & ita falsum est qđ assumitur: videlicet q; propõ omnis p se nota causat assensum sui. nõ enĩ causat assensum sui sed rei significate p ipsam. nec per ꝯñs ipsa sed res significata est eius obiectũ. & hoc est verũ de ꝓpõne rẽ extra significãte. quia bene ꝓpõ vna alterius ꝓpõnis significatiua est eius assensus causatiua. & tũc talis ꝓpõ nõ significãs sed significata est obiectũ talis actus consentiẽdi causati mediãte ꝓpõne alia significãte. nec hoc est in aliquo cõtra ꝯclusionẽ p̃dictã. quia ꝯclusio huiusmodi est intelligẽda de actu sciẽdi recto significãte rem extra: sicut etiã significat quilibet articuloꝝ fidei: nõ aũt de actu sciẽdi reflexo significante propõnem. quare &c. ¶ Ad tertiũ ꝯsimiliter ẽ dicẽdũ. quoniã ꝯcedẽs aliquã propõnẽ intelligit eã esse verã. & ideo ipsi cõsentit cõsensu causato p vnã ꝓpõnẽ aliã significãtẽ. & ita bene verũ est q; talis assensus obiectũ est ꝓpõ nõ illa significãs q̃ mediante causat: sed alia significata & intellecta. idẽ enĩ est obiectũ actus intelligẽdi & actus consentiẽdi p actũ intelligẽdi causati. sed ꝓpõ est apprehensio seu intellectio illius cuius est significatiua: ergo siue huiusmodi significatũ sit res extra siue alia ꝓpõ formata ipsius vt obiecti erit actus cõsentiẽdi causatus mediante ipsa ꝓpõne: q̃ dicit actus cõplexus intelligẽdi. quare &c. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q; termini ꝓpõnis mẽtalis sunt ꝯcept⁹: & ꝓpõnis vocalis voces. sed cõstat q; nec ꝓpõ vocalis exigit nec requirit notitiã vocum: nec ꝓpõ mẽtalis notitiã cõceptuum eius terminoꝝ. nec enĩ aliqua ꝓpõ rem extra significãs exigit actũ intelligendi reflexũ qualis actus est notitia conceptuũ terminoꝝ omnis propositionis mentalis. et ita illud cõmune dictũ: videlicet q; ꝓpositio supponit notitiã terminorũ / nõ est veꝝ vt sonat. sed est sic intelligẽdũ q; ad ꝓpositionem formandam requirũtur notitie actuales tãq; ipsius propositionis partes: que quidem licet non sint notitie terminorum: sed termini ipsi: tñ dicũtur vulgariter notitie terminorum: forte quia sunt notitie illorũ pro quibus ꝓpositio ipsa verificat / vel falsificatur

⁊ ideo apparet ꝙ falsuꝫ est hoc qđ accipit̃ quãdo dicitur ꝙ intellectus prius apprehẽdit terminos q̃ ꝙ componat cõplexũ puta ꝓpõnẽ. nõ eñ ad ꝓpõnẽ formãdã requirit̃ notitia terminoꝝ eius: sed sufficiũt termini ipi q̃ sunt actus intelligẽdi. ꝯcedo tñ illud qđ additur: videlicet ꝙ intellectus pri⁹ apphẽdit cõplexum q̃ sequatur in ipso assensus ipsius cõplexi: nõ autẽ prius q̃ sit cõsensus rei significate per ipsum. formata eñ ꝓpõne absq; eius intellectione ⁊ cõsensu potest esse cõsensus rei significate cui⁹ ipsa ꝓpositio est intellectio. Et qñ additur ꝙ cõplexuꝫ est cõsensus obiectũ: Dico ꝙ verũ est illius cõsensus qui sequitur actũ intelligendi ipsum: non autẽ illius prioris qui sequitur actũ intelligẽdi suũ significatũ. ¶ Ad quintũ respõdet̃. quia nec sciẽtia dicitur habitus ꝯclusionis: nec alius habitus denoĩatur habitus principij tãq̃ obiecti: quia nec ꝯclusio est obiectũ vnius: nec principiũ alterius. sed quia actus vnius habitus causatur ꝑ principiũ et act⁹ puta sciẽtie ꝑ demõstrationẽ/vel ꝑ ꝯclusionẽ ei⁹: ideo primus habitus dicit̃ habit⁹ principioꝝ: ⁊ alius puta sciẽtificus cõclusionũ vel etiã demõstrationũ. ¶ Tertia cõclusio est. ꝙ obiectũ fidei catholice est res ꝑ articulum significata: ⁊ scientie rei extra est res ꝑ cõclusionẽ demõstrataꝫ ĩportata. Hec sequitur ex predictis: quoniam nõ potest poni obiectũ actus credẽdi nec sciendi. nisi vel ipsuꝫ verbũ ꝯplexũ vel suũ significatũ. sed nõ potest poni primũ vt in p̃cedẽtibus est ꝓbatũ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia vt arguebat̃ supra: nec fides catholica nec sciẽtia rei extra est de actib⁹ intellectiuis. sed de ipsoꝝ significatis. que quidẽ significata sũt eoꝝ obiecta. hoc eñ de quo est aliquis habitus vel actus est eius obiectũ. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idẽ arguit̃ sic secũdo. oẽ illud qđ est actus credẽdi vel sciẽdi obiectũ oportet eẽ p̃cognitũ. sed nec articulũ a fideli credente/ nec cõclusionẽ scientie a sciẽte oportet eẽ p̃cognitã nec mõ aliquo ĩtellectã. sed rem tñ per articulũ ⁊ ꝑ cõclusionẽ significatã. ergo res significata: nõ autẽ cõplexũ eius significatiuũ est ipsius obiectũ. ¶ Maior apparet. nõ eñ actus aliqs cõsentiẽdi nec iudicandi potest esse nisi tñmõ rei preintellecte. licet eñ nõ oẽ intellectum sit iudicatũ: tñ ecõuerso oẽ iudicatũ est ĩtellectũ. sed tã actus credẽdi q̃ sciẽdi est act⁹ iudicandi siue consentiẽdi. ꝙ ⁊c. ¶ Minor apparet ex dictis in p̃cedẽtibus: qñ nec fidelẽ actu credentẽ nec rem aliquã extra scientẽ oportet hr̃e aliquẽ actũ intelligẽdi reflexũ qualis est actus intelligẽdi quẽcũq; fidei articulũ ⁊ aliud quodcũq; complexũ. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur quia si fides catholica esset de articulis cõplexis ⁊ oĩs scientia de ꝯclusionibus vt de subiectis: sequeretur ꝙ tã fides catholica q̃ quecũq; sciẽtia esset habitus sermocinalis vel vt logica habit⁹ rãtiõis. hoc aũt ẽ falsuꝫ. ꝙ ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniã aut huiusmodi propositiões de quibus esset vt de obiectis tam fides catholica q̃ oĩs scientia essent vocales aut mẽtales. si primũ/ ergo cũ sermo vocalis esset obiectũ tam fidei catholice q̃ scientie ꝑ cõsequẽs tam fides q̃ quelibet sciẽtia esset habitus sermocinalis. Si autẽ ponatur scđm. ergo cũ ꝓpositio mẽtalis nõ sit aliud q̃ conceptus mẽtis: per cõsequẽs tam fides q̃ omnis scientia esset vt logica de actibus intellectus. quare ⁊c. ¶ Sed cõtra cõclusionẽ p̃dictã arguitur primo. quia fidelis non credit nisi quia assentit articulum esse verũ: sed hoc non esset nisi primus assensus esset respectu articuli. ⁊ nõ respectu sui significati. quare ⁊c. ¶ Scđo. quia nõ magis vn⁹ assensus depẽdere videtur ab apprehẽsione cõplexi ipsumq; respicere vt obiectum q̃ alius. sed aliquis dependet ab ipso: ipsumq; respicit vt obiectũ. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia multe sunt ꝓpositiones significantes impossibilia vel possibilia nõ existẽtia sed assensus sequens ꝓpositionẽ significãtẽ impossibile vel etiam possibile nõ existens/non videtur rem aliquam significatã respicere vt obiectũ. ergo ⁊c. ¶ Ad primũ apparet ex predictis ꝙ maior assumpta est falsa. non eñ credẽtẽ vel assentiẽtẽ rei significate per articulũ oportet intelligere ipsum articulum nec ei per cõsequẽs assentire. sed ecõuerso ad hoc ꝙ intelligat articulũ eẽ verũ eiq; assentiat/ oportet ꝙ assentiat sic fore ĩ re sicut significat articulus ipe. virtute eñ assensus rei significate ꝯplexũ significans cognoscitur ac iudicatur esse verũ. non ergo creditur rei significate ꝓpter assensuꝫ veritatis ipsius significãtis articuli. sed potius ecõuerso. quare ⁊c. ¶ Ad secũdũ apparet etiã ex dictis ꝙ nõ est vera maior assumpta: quoniã ꝓpositionũ alia significat rẽ extra: ⁊ alia nõ sed aliquã ꝓpositionẽ. ⁊ quia vniuersaliter oĩs assensus causatus mediante aliqua ꝓpositione supponit notitiã rei significate per eã nõ autẽ ipsius ꝓpositionis significãtis ⁊ assensum causantis. ideo falsum est qđ accipitur in maiore quãdo dicitur ꝙ nõ magis vn⁹ assensus q̃ ali⁹ dependet ab apphensione cõplexa: nec ipsum respicit vt obiectũ. quoniã aliquis est assensus cuius obiectũ nõ est cõplexum: sed eius significatũ. vt omnis assensus causatus ꝑ ꝓpositionẽ rẽ extra significantẽ. ⁊ talis licet depẽdeat a cõplexo: puta a ꝓpositione ipsa vt a causa: non tamẽ vt ab obiecto: nec per cõsequẽs est depẽdẽs ab ei⁹ apprehẽsione: sed tantũ ab apprehẽsione sui significati: cuius significati apphensio est ipsa propositio. alius aũt est assensus causatus: cuius obiectũ est cõplexũ. vt oĩs assensus causatus per vnã ꝓpositionẽ aliã significantẽ et talis dependet ab vno complexo puta a propositione significãte vt a causa. ab alio aũt vt a ꝓpõne alia significata sicut ab obiecto: ⁊ per ꝯsequẽs talis assensus depẽdet vt a causa ab apprehẽsione cõplexi: puta a propõne significãte. que quidẽ est apprehensio ꝓpõnis significate. ex quo apparet ꝙ nõ cõsimiliter se habẽt ad cõplexũ omnes cõsensus. quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ respondetur ꝙ siue res significata per ꝓpositionẽ causantem cõsensuꝫ sit extra animã vel in anima existẽs siue non sit aliquid existens. sed si esset hoc in aĩa vel extra aĩa existeret: siue significatum sit omnino impossibile existere eo modo quo denominatur significatum ꝓpositionis ⁊ consensus ipsam ꝓpositionẽ cõcomitãtis. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ omnis ꝯsensus causatur ab aliquo cõplexo puta mediante aliqua ꝓpõne in mente formata. ¶ Hec apparet. quoniam constat ꝙ actus consentiendi vel iudicandi supponit notitiam cõplexam puta ꝓpositionẽ formatam. quero quomodo? quia aut presupponit eam vt eius obiectum aut vt eius principiũ quodãmodo effectiuũ. sed nõ potest poni primũ vt in precedẽtibus est ꝓbatũ. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidẽs. nũq̃ eñ ĩtellectus est consentiens nec dissentiens: nec aliquid iudicans nisi sit affirmans vel negãs: ⁊ per cõsequens notitiã complexã puta propositionẽ formatã habens. nec enim post vnicũ simplicem actum intelligẽdi sequitur ĩ aliquo actus cõsentiendi seu iudicandi nec dissentiendi. quare ⁊c. ¶ Confirmatur per philosophũ dicẽtẽ. 2. poster. ꝙ demõstratio est syllogismus faciẽs scire: sed act⁹ sciẽdi vt dictũ est ĩ p̃cedẽtib⁹/ est actus ꝯsentiẽdi. Demõstratio aũt ẽ triplex propositio in mente formata. puta duplex premissa ⁊ cõclusio ex ipsa illata. ergo ꝯsensus scientificus est mediãte complexo causatus. Cõsimiliter potest argui de omni alio actu cõsentiendi: puta de cõsensu creditiuo ⁊ opinatiuo. qñ sicut se habet actus sciendi ad totam demõstrationẽ ⁊ ad ei⁹ conclusionem ita ⁊ consensus opinatiuus ad totam probabilem seu topicã rationẽ ⁊ ad ei⁹ ꝯclusionẽ: ⁊ cõsensus creditiuus ad rationẽ auctoritati innitẽtẽ/ ⁊ ad ei⁹ ꝯclusionẽ. sed ita se hꝫ assensus scientific⁹ seu ipe sciendi actus ad demõstrationẽ ⁊ ad ei⁹ ꝯclusionẽ: ꝙ ipsa ma

diante causatur. ⁊ ideo demõstratio ⁊ eius cõclusio dicit̃ ⁊ vocatur a philosopho eius causa. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie / ꝙ licet communiter distinguat̃ inter actũ intelligẽdi simplicẽ ⁊ cõplexum / nõ tñ est distinguẽdum inter actum consentiendi simplicẽ ⁊ cõplexum. quia nullus actus consentiendi est simplex / sed quilibet est complexus. qḋ apparet: quoniaꝫ actus complexus vt dictuꝫ est superius: vocatur propositio ipsa in mẽte formata ex diuersis actibus intelligendi simplicibus constituta. ⁊ ẽt actus eam p̃supponẽs põt dici actus cõplexus. Act⁹ autem simplex dicitur ille qui est pars ipsius propositionis mentalis: puta subiectum vel predicatum. ⁊ ꝑ consequẽs eam antecedens sicut pars oĩs p̃cedit nature ordine suum totũ: sed constat ꝙ actus consentiendi vel dissentiendi nõ p̃cedũt: sed post ꝯsequũtur propositionẽ formatam / nec per consequens sunt partes eius. nec enĩ propositio mẽtalis constat ex ꝯsensibus nec ex dissensibus: sed ex intellectionibus: sicut vocalis ex vocib⁹. ergo. ⁊c. ¶ Et tñ cõsensus vel dissensus est in se formalit̃ vnus act⁹ ⁊ simplex: q: nec plures icludẽs: licet plures p̃supponẽs propositio enĩ quã p̃supponit in eo nõ icluditur: cũ ab eo essentialiter distinguat̃. ideo potest dici sicut ⁊ est actus simplex formalit̃ seu quidditatiue: cum non sit ex diuersis actib⁹ vt totum ex partibus constitutus. dicit̃ aũt act⁹ complexus tantum originaliter / videlꝫ solum in ordine ad suam causam: puta ad propositionem immediate formataꝫ quã necessario exigit: q: nec aliter fit nec põt fieri per naturam nisi ea presupposita mediãte. ¶ Sed contra conclusionem istam arguitur: quoniam si consensus causentur ex propositionibus: ⁊ ꝯsensus alteri⁹ rationis erunt omnes illi qui causantur mediantibus ꝓpositionibus alterius rationis. sed hoc est falsuꝫ. quoniam propositio de preterito vel presenti. vt ista dei filius est vel fuit incarnatus de virgine natus: ⁊ similes: est alterius rõnis a propositione consimili de futuro. vt ab ista. dei filius incarnabitur vel erit incarnatus ⁊ nat⁹. nec tñ ex hoc act⁹ credendi causati mediãtib⁹ talibus propositionib⁹ sũt alterius rõnis. non enĩ fides patrum antiquorum est alterius rationis a fide omniũ modernoꝝ: ⁊ tñ constat ꝙ fides christum p̃cedentium antiquoꝝ q̃tuꝫ ad articulos christi humanitateꝫ respicientes erat in eis mediantib⁹ propositionibus: puta ipsis articulis affirmantibus aliquid in futuro fiẽdũ. articuli autẽ modernoꝝ annunciãt qḋ iam in preterito fuit factuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc posset dupliciẽ respõderi. vno mõ negãdo maiorẽ: quia cũ ex causis alterius rationis posset sequi effect⁹ aliquis eiusdem rationis: vt apparet de calore a sole ⁊ ab igne ꝓducto. ꝑ cõsequens licet propositiones sint cause consensuũ eas sequentium: ex hoc tñ nõ potest argui diuersitas specifica consensuum propter diuersitatem specificam propositionũ. q̃re ⁊c. ¶ Secũdo arguit̃ ⁊ melius ad ꝓpositũ respõdetur ad minorem dicendo ꝙ ꝓpões predicte non sunt alterius rationis quantum ad aliqḋ extremoꝝ ipsoruꝫ sed tñ est diuersitas inter ipsas quantum ad copulam ꝑ dĩas temporis variatam. talis autem varietas propositionũ: quarũ vna non est euidentior seu notior alia: non arguit varietatem consensuũ. solum enĩ ille ꝓpões arguunt consensus alteri⁹ rationis: q̃ sic variant̃ ⁊ diuersificãtur quantum ad vtrũq; vel alterũ extremoꝝ ꝙ vna est euidentior altera. nõ sic autẽ est in ꝓposito: q: nec vna propositionũ p̃dictarũ ratione solius copule diuersaruꝫ est euidentior q̃ alia: nec enĩ ista ꝓpõ deus est passus vel incarnatus est euidẽtior nec notior q̃ ista deus erit incarnatus vel passus. ⁊ ita cũ talis variatio copule non variet ꝓpositiones q̃tum ad maiorẽ euidentiam vel minorem: nec per ꝯñs q̃tum ad consensus alterius rõnis. additur tñ hoc ꝙ q: propositiões predicte sunt aliquo mõ in essendo alterius ratiõis ꝙ per cõsequẽs ponẽtes fidẽ esse de eis vt de obiectis: nõ aũt de eoꝝ significatis: habẽt forte ꝯcedere consequẽter ꝙ fides antiquoruꝫ christi humanitatem seu articulos ipsam explicantes respiciens est alterius rationis a fide articuloꝝ cõsimiliũ modernorum. hoc autẽ est falsũ. qḋ quidẽ falsum nõ oportet cõcedere ponẽtes fidẽ non esse p̃dictorum articuloꝝ complexorum sed significatoruꝫ ipsoꝝ sicut sic esse ponendũ in precedentibus est ostensum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ non oportet hic distinguere inter actum intelligendi ⁊ actum credendi seu consentiendi: nec inter vnũ actum intelligendi: puta simplicẽ: ⁊ aliũ videlicet complexum seu propositionem formatam. nec oportet hic respondendo ad q̃stiõ an videlꝫ sit in actibus intelligẽdi ꝓcessus ĩ infinitum de predictis actibus licet distinctis distinctaꝫ facere mentionem: quoniã si in vno actu aliquo predictorum est ꝓcessus in infinitũ: ⁊ in aliis quibuscũq;. ⁊ hoc loquendo de huiusmodi abstractiuis actib⁹. q̃ enĩ rõne in actibus abstractiuis simplicibus intelligendi est ꝓcessus in infinitũ: eadẽ ⁊ in actib⁹ intelligẽdi cõplexis: puta in ꝓpositionib⁹ formatis: ⁊ in actib⁹ cõsentiẽdi ex eis causatis. non est aũt quantum ad hoc simile de actib⁹ intellectiuis abstractiuis ⁊ intuitiuis. nec enĩ vt dicetur ĩfra est ꝓcessus in infinitũ vniformit̃ in vtrisq; istorum. propter qḋ oportet hic de actu intelligẽdi abstractiuo ⁊ de ĩtuitiuo distinctam facere mentionem: non autẽ de actu intuitiuo simplici ⁊ complexo: nec de consensu tale complexum puta propositionem ex intuitiuis notitiis cõstitutam sequente: q: sicut ꝓcessus in infinitũ vniformiter est vel non est in actibus intelligendi simplicibus abstractiuis ⁊ complexis ac ĩ actibus consentiẽdi post istos sequentibus: ita ⁊ de actibus intelligẽdi simplicib⁹ intuitiuis ⁊ de complexis ac consensibus causatis eis mediantibus est dicendum. ¶ Secundum premittendum est ꝙ hic non queritur an in actibus intelligendi rectis abstractiuis vel intuitiuis sit processus ĩ infinituꝫ ꝓcedendo semper ab vno actu intelligendi recto ad alium. quia nec de hoc est aliqua dubitatio: nec ꝑ ꝯñs debet fieri questio quia constat ꝙ sicut nulla causa scḋa determinat sibi certũ numerũ effectuũ quoꝝ est virtualiter cõtẽtiua: immo potest in vnum effectum post alium successiue sine fine: ita nec intellectus creatus sibi determinat certam multitudinem intellectionum in ipso virtualiter cõtentarum. sed potest nõ simul in quãtũcũq;: sed in infinitum in vnam post aliã successiue. sicut ignis potest ĩ infinitos ignes ⁊ calor in infinitos calores. ⁊ sic de oĩbus aliis causis secũdis respectu effectuũ in eis ꝟtualit̃ ꝯtentoꝝ. nõ ergo hoc ẽ dubiũ: nec ꝑ cõsequẽs q̃rit̃ de ꝓcessu possibili in ĩfinitum in actibus isto mõ: ab vno videlicet recto ad alium respectu eiusdem obiecti vel alterius ꝓcedendo sed tñ de processu in infinitũ ꝓcedẽdo ab actu recto ad primũ reflexũ eius videlicet recti apprehensiuũ / ⁊ a primo reflexo ad secundum eius apprehẽsiuũ: ⁊ sic semper ab vno actu reflexo intellecto ad alium reflexum eius apprehensiuum vlterius procedendo. ⁊ hoc vel in actib⁹ intelligendi abstractiuis vel ẽt in actibus ĩtelligendi intuitiuis. lꝫ enĩ tales non habeam⁹ in presenti vt dictum fuit in precedentibus: habebimus tamen in sequenti: et etiã in presenti in eos possemus si ad ipsos producendũ omnia necessaria haberem⁹. ¶ Põt ẽt hic dubitari ⁊ q̃ri an sit possibilis processus in infinitũ non tñ procedendo ab actu intelligendi vno abstractiuo ad alium abstractiuum reflexum: ⁊ ab vno intuitiuo ad alium intuitiuũ: sed ẽt procedẽdo ab intuitiuo ad abstractiuũ ⁊ econuerso ab abstractiuo ad intuitiuũ. cũ enĩ omne existens sit intelli

gibile etiã ab intellectu creato tam intuitiue ꝙ etiam abstractiue: per consequẽs oĩs notitia tam intuitiua ꝙ etiam abstractiua põt intelligi quãtũ est ex se vtroqꝫ isto rũ modorũ videlicet intuitiue ⁊ etiã abstractiue. q̃re ⁊c. ¶ Tertium p̃mittendũ est: ꝙ esse processũ in infinitũ in actibus supradictis potest intelligi dupliciť. vno modo an talis ꝓcessus sit possibilis sup̃naturaliter. Alio mõ an sit possibilis naturaliter. ⁊ sic dupliciť: quia vno mõ an sit possibilis ꝓcessus huiusmodi naturaliť effectiue. Alio mõ an passiue: sic intelligendo ꝙ sicut intellect⁹ est quotcũqꝫ actuũ vnius post alterũ productiu⁹ effectiue: ita sit⁹ etiã receptiu⁹ passiue.

His præmissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est ꝙ in actibus oĩbus intelligẽdi tam intuitiuis q̃ etiã abstractiuis ẽ sup̃naturaliť processus possibilis in infinitũ. ¶ Hec est euidẽs: nec de ipsa ẽ q̃stio qm̃ in oĩb⁹ effectibus est ꝓcessus in infinitũ possibilis isto modo. nõ eñ alicuius speciei indiuidua possunt fieri tot quin adhuc sint possibilia plura saltẽ sup̃naturaliť diuina potentia mediante. ergo tam in actib⁹ intellectis ꝙ ĩ alijs effectibus oĩbus est processus huiusmodi in infinitũ. ¶ Consequẽtia est euidẽs: qꝛ nec ꝑ ꝓcessum infinitũ ĩ aliquibus est aliud intelligẽdum ꝙ nõ posse fieri tot qn̄ sint possibilia adhuc plura. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ est hic dubiũ: an sicut non est status in huiusmodi actibus intelligendi q̃tum ad fieri: ita etiã nõ sit status quãtũ ad recipi in subiecto sic intelligendo ꝙ tot in subiecto possint simul recipi et existere quot possint fieri effectiue. ¶ Ad hoc videť dicẽdum: ꝙ sicut per diuinam potẽtiã idem corpus põt esse ĩ oĩbus locis simul nec põt esse tot quin adhuc possit esse in plurib⁹: ita ⁊ q̃tcũqꝫ actus intelligẽdi videntur posse ĩ eodẽ intellectu nõ naturaliť sed supernaturaliť existere subiectiue. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ in actibus intelligendi abstractiuis est possibilis naturaliter ꝓcessus ĩ infinitum. hec ꝓbať. qm̃ omnis actus intelligẽdi est intelligibilis alio actu a se diuerso. q̃ actus si ẽ abstractiu⁹ nõ exigit ꝙ suum obiectum: puta actus alius intellectus actualiter sit existẽs. ergo ab actu intelligẽdi recto abstractiuo: vel etiam intuitiuo ad actũ reflexũ primi apprehensiuũ ⁊ ab illo primo reflexo ad aliũ est processus in infinitũ. ⁊ hoc naturaliť ñ sup̃naturaliť tm̃. ¶ Añs ẽ euidẽs oẽ enim ens est intelligibile ab intellectu creato actu distĩcto nõ tm̃ ab intellectu intelligẽte: sed etiã ab obiecto intellecto: vt in precedentibus fuit dictũ: vbi etiam est ostensũ ꝙ notitia abstractiua non exigit in fieri nec ĩ esse suũ obiectũ existens: nec realiter sibi presens. ⁊ ita apparet illud suppositũ añs. ¶ Consequentia declarať ex hoc: qm̃ ꝙ ab actu recto intellecto ad reflexũ: quo intelligiť: ⁊ ab illo reflexo ad alium non sit possibilis ꝓcessus in infinitum: aut hoc esse habet: quia est deuenire ad aliquẽ actũ reflexum in intelligibilem: aut qꝛ lꝫ omnis actus sit intelligibilis. ⁊ per ꝯñs sit in eis q̃tuꝫ est ex se ꝓcessus huiusmodi in infinitus possibilis: nõ tñ potest de facto sic in infinitũ ꝓcedi in eis. quia qlꝫ actus intelligendi exigit in intellectu suũ actũ aliũ intellectũ: ⁊ intellect⁹ ipse nõ põt q̃tcũqꝫ actus intelligendi recipere: ⁊ per ꝯñs eũ deuenirẽ ẽ ad nũerũ actuũ sibi possibiliũ vltra quos nõ potest recipere oportꝫ ĩ actu vltĩo taliũ statũ esse: sic ꝙ lꝫ act⁹ ille vltimus de se sit intelligibilis: nõ tñ potest intelligi ab intellectu in quo est: cum ille non possit alium actuꝫ intelligendi recipere. nec per consequens ab illo actu vltimo ad alium aliquem procedere. sed nullum horum duorum potest poni. vtrunqꝫ eñ istorum excludit añs predictum quia vt accipit oĩs act⁹ possibilis est actu alio a se intelligibilis ⁊ intellectio abstractiua de q̃ est ꝯclusio ista nõ exigit suum obiectũ exñs nec actualiter sibi pñs: nec ꝑ consequẽs ex hoc ꝙ intellect⁹ nõ põt recipere quotcũqꝫ actus: sed determinatam multitudinem impediť hmõi ꝓcessus in actibus infinitus: cũ nec secundus actus p̃supponat primum nec vltimus aliquem aliorum: quare ⁊c. ¶ Ex eadem ratione sequitur ꝙ etiam est processus in infinitum quodammodo circulariter ꝓcedẽdo ab actu cognitionis intuitiue ad abstractiuum: ⁊ iterũ ab abstractiuo ad intuitiuũ: ⁊ econuerso ab intuitiuo ad abstractiuũ sine termino. vel incipiendo a notitia abstractiua ⁊ procedendo p̃io ab illa ad intuitiuã: et postea ab intuitiua ad abstractiuã ⁊ sic vlteri⁹ circulariť ꝓcedendo. ¶ Hoc apparet. quoniã notitia abstractiua põt intuitiue intelligi ⁊ intuitiua abstractiue. notitia autem abstractiua nõ requirit suũ obiectũ esse existẽs: ⁊ ita per ꝯñs notitia intuitiua p̃cedens nũc actualiť non existens põt intelligi abstractiue. q̃ q̃dem notitia intellecta notitia alia a prima intuitiua oportꝫ ꝙ actualiter sit existens: quia notitia intuitiua nec potest fieri nec facta diu conseruari naturaliter sine eius obiecto actualiť existẽte. non tamen huiusmodi notitiam intuitiuam habẽtem pro obiecto obiectiuam oportet manere ad hoc ꝙ abstractiue sit postea ĩtellecta. ⁊ ita a p̃io ad vltimũ cũ nulla notitia abstractiua req̃rat suũ obiectum actualiter existere: ⁊ omnis notitia intuitiua possit esse obiectum notitie abstractiue: ꝑ ꝯñs potest esse processus in talibus infinitus. esto ꝙ intellectus non possit recipere quotcũqꝫ tales act⁹: sed tm̃ determinatos: qꝛ nec notitia intuitiua exigit nisi suũ immediatũ obiectũ. nec abstractiua exigit aliqđ immediatum nec mediatũ siue remotum obiectũ. ⁊ ita ꝑ ꝯñs ꝓcedendo ab intuitiua vsqꝫ ad innumerabiles abstractiuas ⁊ intuitiuas circulariter modo p̃dicto vltima notitia abstractiua non requirit existere aliquam precedentiũ. ergo esto ꝙ intellectus determinet sibi certum nũerum actuũ q̃bus in eo simul existentibus plures non possit recipere ex hoc non impediť processus infinitus in actibus supradictis. hoc tñ supposito ꝙ intellectus habeat in se oĩa necessaria ad tales notitias intuitiuas a q̃b⁹ fit circularis processus ad notitias abstractiuas. quia nec intellectus creatus per se videť sufficere ad intelligendum aliquid intuitiue vt dictum fuit superius in quadam alia q̃stione. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ ꝓcessus infinitus est naturaliť possibilis dupliciť ĩ actib⁹ supradictis. videlꝫ v̾sus perfectius ascendendo ⁊ versus imperfecti⁹ descẽdendo ¶ Hec apparet. qꝛ quãto notitia est perfectioris obiecti tanto ceteris paribus diciť esse nobilior: ⁊ q̃to imp̾fectioris tanto imperfectior: sed processuꝫ p̃dictorum in actibus cognitiuis: alius est ab obiecto imperfectiori ad perfectius siue ab actu imp̾fectioris obiecti ad actum perfectioris obiecti. ⁊ sic semper versus actũ perfectioris obiecti ascendendo. ⁊ alius ecõuerso ab actu obiecti p̾fectioris ad actum obiecti imp̾fectioris. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ aut obiectum primi actus a quo incipit hmõi processus est ipso actu perfectius: puta qꝛ est substantia quã constat esse perfectiorem quolꝫ accidente: ⁊ per ꝯñs tali actu. aut est ipso imperfectius: puta qꝛ est aliqđ accidens corporale vt albedo quã excedit in p̾fectiõe oĩs intellectio: sicut et esse accidẽs spirituale q̃libet corporale: sed qm̃ obiectũ primi act⁹ est perfecti⁹ ipso actu totus processus a tali actu recto primo ad omnes alios reflexos est ab actu perfectioris obiecti ad actum imp̾fectioris obiecti: sicut si intellectio prima recta a qua incipit processus sit angeli: ipse angelus est perfectior sua intellectione recta. q̃ quidem recta intellectio est perfectior ꝙ reflexa: cuius ipsa est obiectũ: cũ sit nobilioris obiecti puta angeli. p̃ma etiã intellectio reflexa ẽ perfectior secunda: ⁊ secunda tertia: ⁊ sic semper vlteri⁹ ꝓcedendo qꝛ semper intellectio posterior est imperfectioris obiecti

ecōuerso aūt est in processu incipiente a notitia pfectiori suo obiecto vt a notitia albedinis vel cuiuscunq; alteri⁹ accidentis corporalis. qm̄ cū obiectum talis notitie pri me recte sit ipsa imperfecti⁹: p ɔ̄ns obiectū notitie pri̇e re flexe qđ est ipsa notitia recta: est pfectius obiecto notitie recte qđ ē ipsa albedo: ꝛ eadem ratione prima notitia re flexa habebit obiectum pfectius ꝙ prima. ꝛ sic semper vlterius ꝓcedēdo apparet ꝙ semꝑ est ꝓcessus a notitia obiecti imperfectioris ad notitiam obiecti perfectioris. ꝛ p ɔ̄ns a notitia impfectiori ad pfectiorē. vnde qn̄cūq; processus huiusmodi incipit a notitia prima recta impfe ctioris obiecti se ipsa est processus a notitia impfectiori ꝛ imperfectioris obiecti ad notitiam pfectiorem ꝛ pfectio ris obiecti: sicut ecōuerso qn̄ incipit a notitia pfectioris obiecti sic est ꝓcessus a notitia pfectiori ꝛ pfectioris obie cti ad notitiā impfectiorē ꝛ impfectioris obiecti. quare ꝛc. Sed nūqd ex hoc sequit̄ ꝙ sit possibilis aliquis actus ītelligendi formaliter infinitus: Dico ꝙ non: qm̄ licʒ in hu iusmodi actibus sit possibilis ꝓcessus in infinitū: non tn̄ sunt possibiles act⁹ infiniti. non em̄ sūt possibiles tot qn̄ possint fieri adhuc plures: sed infinitis nō sunt plꝛes pos sibiles. ergo non sūt possibiles infiniti. ergo esto ꝙ semꝑ vnus actus sit alio pfectior: ex hoc non sequit̄ ꝙ sit pos sibilis aliqs formalit̄ infinitus. ¶ Quarta ꝛ vltima cō clusio est. ꝙ in actibus intelligendi intuitiuis eundo ab vno ipsorum ad aliū: non est naturalit̄ possibilis ꝓcessus in infinitum. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ intellect⁹ creatus non po test naturaliter recipere quotcūq; actus: sed ē ad aliquā multitudinem determinatus: vltra quos non pōt simul aliquos recipere manentibus illis in ipso. ergo in actib⁹ intelligendi intuitiuis processus in infinitū est impossi bilis per naturam. Añs est euidens. non em̄ est verisile ꝙ intellectus creatus possit naturaliter quotcūq; act⁹ recipere seu habere insimul subiectiue nisi vnū post aliū non manentem sed ꝑtransientē. ¶ Consequētia probatur. qm̄ oppositum ɔ̄ñtis puta ꝙ sit ꝓcessus in īfinitū ī acti bus cognoscendi intuitiuis / infert oppositū antecedētis videlʒ ꝙ intellectus creatus sit ad quātācūq; ītellectio nuʒ multitudinē habendā indeterminatus: ꝛ p cōsequēs ꝙ in ipso possint simul quotcūq; actus ītelligendi existe re. qđ ex hoc ꝓbat̄. qm̄ notitia intuitiua vt dictū ē supra exigit suuʒ obiectum existens: ꝛ intelligenti actualiter esse ꝑsens: ꝛ ita per consequens cū prima notitia intuiti ua reflexa habeat secū notitiam rectam eius obiectum ꝛ scđa reflexa primā ꝛ tertia scđam: ꝛ sic in infinitū vltia exigat ꝛ supponat existere in ītellectu ītelligēte oēs ali as precedentes: sequit̄ euident̄ ꝙ si intellectus in talib⁹ actibus potest ī īfinitū procedere: ꝗ pōt quotcūq; act⁹ intelligendi recipere ꝛ simul habere. quare ꝛc. ¶ Ex pre dictis apparet ꝙ aliter est dicendum de processu in infi nitū in actibus abstractiuis: ꝛ alit̄ de ꝓcessu in actibus ī tuitiuis. qm̄ licʒ non sit repugnantia maior ex parte isto rum ꝙ aliorū: ꝙ sit in eis ꝓcessus in infinitū: est tn̄ repu gnantia ratione subiecti ipsoꝝ puta intellectus nō valē tis recipere quotcūq; actus: sed vsq; ad aliquē numeruʒ certum tantū. cuius ɔ̄trariū sequeretur si naturalit̄ pos set procedere in infinitū in cognitionibus intuitiuis. nō aūt ꝗ pōt ꝓcedere in infinitū ī notitijs abstractiuis nec etiā ab vna abstractiua ad intuitiuā ꝛ econuerso in infini tum circularit̄ ꝓcedendo vt superius est ostensum. qua re ꝛc. Sic ad questionē. ¶ Ad rationē ī ꝑncipio apparet solutio ex predictis.

Sexto quæro. vtrum aliquis con ceptus propri⁹ dei sit naturaliter possibilis viatori. ¶ Et videtur. ꝙ sic qꝛ cū act⁹ diligen di non sit nisi obiecti intellecti: per consequens omnis aliqđ obiectum tantū determinate diligēs est ipʒ determinate intelligens: sed viator potest ꝛ tenet̄ dilige re ac de facto diligit solum deum hoc modo videlʒ suꝑ oīa. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ de nulla re pōt haberi cōcept⁹ proprius nisi aut ītuitiuus aut abstractiu⁹: sed de deo nō potest haberi naturalit̄ cōceptus intuitiuus: qꝛ talis est beatificus impossibilis p naturā: nec abstractiu⁹ qꝛ talis non pōt haberi nisi mediāte specie representatiua rei cu ius est talis actus. non pōt aūt haberi talis species natu ralit̄ de deo. ergo ꝛc. ¶ Rñsio. vbi sic procedam. pꝛīo em̄ dicam ad q̄situ̅ videlicet an talis actus intelligēdi deuʒ sit naturaliter possibilis viatori. Scđo supposito ꝙ sic / ī quirā an veritas theologica quā format viator ex talib⁹ proprijs dei ɔceptibus / sit sic euidens sicut alie ꝓpōnes deū significātes que ꝓbant̄ in scientijs naturalib⁹. Ter tio videbitur an articuli fidei quos format viator possint sibi fieri euidentes mediante aliqua specie a deo sibi īfu sa. Quarto an talis veritas sit necessaria viatori propt̄ actum credendi.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ dupliciter pōt intelligi de aliquo propriū conceptū ha beri. Uno mō ꝙ ɔcept⁹ iste ꝓprius habeat̄ ante cōposi tionē ꝛ diuisionē siue ɔplexam intellectionē puta ipsam propositionē. Alio modo ꝙ habeat̄ post talem ɔpositio nē vel diuisionē siue ꝓpositionē. pōt em̄ haberi ɔceptus alicuius rei ꝓprius: vel primo mō videlicet īmediate: vel secūdo puta mediāte alio ɔceptu cōplexo causat⁹: sicut ex conceptu diffinitionis cōplexo causat̄ ɔcept⁹ diffiniti incōplexus a diffinitiōe distinctus: cū in ol demōstratiōe sint tres distincti termini: qđ non esset nisi diffinitū a diffi nitione differret.

Hoc præmisso ponuntur hic duæ con clusiones. ¶ Prima est. ꝙ viator habʒ ꝓpriū ɔceptū de deo causatuʒ in ipso mediante ɔceptu ɔplexo. ¶ Hec ꝓ batur. pꝛīo sic. viator potest intelligere ꝛ īterdū intelligit deum solū nihil aliud ab ipso intelligēdo. ergo habʒ pro priū ɔceptū de deo causatū in ipso: nō primo mō: ergo se cundo videlʒ mediāte ɔceptu ɔplexo. ¶ Añs videt̄ euis dēs: qꝛ vt argutū ē in pꝛincipio sol⁹ de⁹ pōt ꝛ debʒ diligi ta li mō videlicet suꝑ oīa: ergo ꝛ solus ipse pōt intelligi abs q; omni alio intellecto. sinc q em̄ aliqđ est diligibile: ꝛ in telligibile. quare ꝛc. ¶ Consequētia est euidens ꝙtum ad ꝑmā ꝑteʒ. non em̄ aliquid potest distincte intelligi ni si p proprium actum eius. Assumptū in ɔ̄ñ: videlicet ꝙ talis propri⁹ ɔcept⁹ dei non possit haberi ante ɔceptum cōplexū: ꝓbabit̄ ī alia ɔclusiōe. ¶ Preterea scđo arguit̄ qm̄ ɔstat viatorem habere de deo cōceptum ꝓpriū ɔple xum puta ens trinū ꝛ vnū. hic aūt cōcept⁹ multiplex et ɔplexus a viatore catholico habitus est soli deo propri⁹ sed ex huiusmodi tali conceptu ɔplexo deo ꝓprio causa tur aliquis simplex deo similit̄ ꝓprius. ergo ꝛc. Minor ꝓ batur. qm̄ si ex tali ɔceptu multiplici seu ɔplexo deo ꝓ prio nō causat̄ aliqs simplex vnicus ipsi similit̄ propri⁹ sequitur ꝙ nūꝙ viator habeat aliquē conceptū per quē intelligat solum deum. qm̄ sicut hm̄ōi voces ens trinū et vnum proferuntur ore successiue: ita ꝛ cōceptus eis cor respondentes format̄ in mente eodē tp̄is ordine: sed cō stat ꝙ nec in pꝛīo īstāti in q primus ɔcept⁹ ē in mente pu ta concept⁹ entis: nec in aliquo alio in quo est aliqs alio rū tantū: puta trinuʒ vel vnuʒ magis ɔcipit̄ deus ꝙ crea tura. ꝛ ita p ɔ̄ns sequit̄ ꝙ vel nunꝙ solus deus a viatore concipitur. vel ꝙ ex hm̄ōi diuersis ɔceptibus successiue formatis aliqs vnus tantū deo ꝓprius causat̄. sed ꝑmuʒ non pōt poni. ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc forsitā arguet̄. quoniā vn⁹ actus intelligēdi non causat alium respectu

eiusdē:nec ēt respectu alteri⁹ obiecti.nec eñ intellectio
vna albedinis causat aliā ipi⁹ albedinis nec nigredinis
nec alicui⁹ alteri⁹entis.ḡ nec ɔcept⁹ cōposit⁹ deo ꝓpri⁹
causat aliquē aliū simplicē eius. ¶ Ad hoc dicēdū est ꝙ
maior assumpta non est vera saltē vniuersaliter de omni
conceptu.licet eñ vnicus ɔceptus nō causet aliū:multi tñ
qui omnes vocanē conceptus ɔpositus / causant eiusdez
obiecti vnuz cuius sūt oēs illi simul sumpti. ¶ Hoc autē
probant aliqui ꝑ hoc q: ꝓpō causat actum sciēdi creden
di ⁊ opinandi:sed ꝓpositio nō est aliud ꝙ̄ cōplexa intel-
lectio seu multiplex.ergo ⁊c. ¶ Sed ista ratio non cōclu-
dit. q: videē supponere ꝙ actus hmōi sciendi credendi ⁊
opinandi sint actus intelligendi.hoc aūt nō est verū.sunt
eñ actus consentiendi non aūt intelligēdi.vt in questiōe
alia fuit dictum.quare ⁊c. ¶ Et ideo assumptū huiusmo-
di:videlicet ꝙ cōceptus cōplexus hoc est diuersi conce-
ptus possint causare vnum:ꝓbaē aliter primo:q: ɔcept⁹
relatiuus vt similitudinis vel equalitatis ⁊ similiuz est
vnicus:sed iste est ex ɔceptu ɔplexo seu ꝓpōne formata
causatus.q: enim concipiens duas albedines intelligit
vnaz esse talē qualis ē altera:ideo intelligitur vno ɔceptu
similitudo ipsa q̄ non est aliud ꝙ̄ extrema.ergo ⁊c. ¶ Se
cundo.quia ɔcept⁹ chimere est vnic⁹:sed iste est ex pluri-
bus ɔceptibus causatus formatis successiue:puta ex cō-
ceptib⁹ partiū diuersarū.ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc videē corolla-
rie posse ɔcludi ꝙ nec ɔclusio demōstratiōis seu tota de-
monstratio causat vnum actuz sciendi sumptū pro actu
consentiendi:sed etiā actū simplicē ⁊ vnicū cognoscēdi:
nec conclusio rationis ꝓbabilis seu tota ipsa rō causat
tantum actum ɔsentiēdi qualis dicitē esse actus opināndi
sed etiam actū intelligendi:nec rō innitens auctoritati
actum credendi tñ sed etiā actū vnū ꝓpriū simpliē cogni-
tiuū.q̄ q̄dē actus cognitiui licet scōz se simplices ⁊ incōple
xi:q: a ꝓpōne distincti: possunt tamen vocari actus com-
plexi:q: mediāte actu complexo puta ꝓpōne ipsa causa-
ti:sicut ⁊ actus consentiēdi ipsos sequentes. ¶ Scd̄a cō
clusio est ꝙ viator nō habet nec naturaliē habere pōt añ
compositionem ⁊ diuisionem seu oēm formatā ꝓpositio
nē aliquem ꝓprium ɔceptū de deo. ¶ Hec ꝓbaē.qm̄ oīs
intellectio ꝓpria cuiuscūq₃ obiecti quā habet añ cōposi
tionem ⁊ diuisionē viator/causaē in ipso mediante sensa-
tione:sed null⁹ ɔcept⁹ dei ꝓprius est in viatore mediāte
sensatiōe causatus.ḡ ⁊c. ¶ Minor probaē:q: omne intel
lectum intellectione mediante sensatiōe causata est eui-
dens cognoscenti:sed deū esse nulli viatori est euidēs si-
ne fide:cum multi infidelium negent esse ipsum.ergo ⁊c.
¶ Confirmatur.q: constat ꝑ sensationem non causari in
tellectionem alicuius impossibilis.⁊ hoc est euidēs cui-
cunq₃ q̄ sensationē hmōi q̄ mediante causaē talis intel-
lectio experiē:sicut cuicūq₃ intelligenti colorē visum est
certum ⁊ euidens ꝙ color nō est impossibilis:sed possibi
lis:sed nulli viatori sine fide est sic certū ⁊ euidēs deū nō
esse impossibilē sicut colorem visuz.ergo ⁊c. ¶ Preterea
ad idem arguitur.quia nulla sensatio causat immedia-
te aliquam intellectionē nisi vel sui vel ipsius similis ob
iecti:sicut visio corporalis nō causat intellectionē nisi vel
ipsius visionis vel coloris.ḡ nec dei nec alicui⁹ alterius
insensibilis rei propria notitia potest immediate ab ipsa
causari.quare ⁊c. ¶ Confirmaē.q: tā quodcūq₃ sensibile
ꝙ̄ eius sensatio est a deo distans ⁊ extranea magis ꝙ̄ a q̄
cunq₃ creatura:sed sic omne sensibile ⁊ eius sensatio ex-
traneanē ⁊ distant ab omi insensibili creatura:ꝙ nullius
talis ꝓpriū causant imediate cōceptū seu itelligēdi actū
ergo nec dei.quare ⁊c. ¶ Sed cōtra ɔclusionē primam ꝑ
cedentē adhuc arguitur.pmo q: si ex pluribus puta duo
bus conceptibus vt ex conceptibus entis primi vel infi
niti causatur aliquis ali⁹ tertius eadem ratione ex illo
tertio ⁊ ex duob⁹ precedētib⁹ causaē q̄rtus ⁊ sic in infini-
tum.hoc aūt nō videtur esse dicendum. ergo ⁊c. ¶ Secū
do.q: si ex pluribus conceptibus successiue formatis pōt
causari aliquis vnus ab illis oībus distinctus.ḡ ex qua
cunq₃ ⁊ quantacūq₃ magna historia lecta vel audita pōt
in ipso legente vel audiente vnus causari conceptus hu
iusmodi historie correspondēs. hoc aūt nō videē verum
ergo ⁊c. ¶ Ad pimum respondetur:ꝙ actus mediāte ali
qua propositiōe causat⁹ nō est nat⁹ esse pars illius ꝓpō-
nis cū sit eius effectus.nō est aūt inconueniens dicere ꝙ
possit esse pars alterius ꝓpōnis ex ipo ⁊ ex ipo alio cō-
plexo preuio constitute:ex qua propositiōe causaē alius
actus qui sit pars alterius ꝓpositiōis:ex qua iterū cau-
setur alius actus qui sit ps alterius ꝓpōis ⁊ sic in infi-
nitū.non eñ minus pōt esse ī intellectibus ꝓcessus in in
finituz ꝙ̄ in actibus reflexis.quare ⁊c. ¶ Responsio. Ad
secundum dicendum ꝙ nō sequitur ɔñs qd̄ infertur ꝓpter
duo.primo quia non omnes cōceptus importatos ꝑ oīa
vocabula cōtenta in vna aliqua magna historia pñt reti
neri in memoria qd̄ tamē requiritur ad hoc vt ex pluribus
cōceptibus possit causari vnus.nō eñ sequitur ꝙ in memo
ria possint retineri quotcūq₃ si possunt retineri aliqua. ḡ
nec sequitur ꝙ possit causari aliqs vnus conceptus ex
quotcūq₃ si pōt causari ex aliquibus. quare ⁊c. ¶ Scd̄o
q: ꝙ ex pluribus conceptibus puta entis infiniti cause-
tur vnus conceptus proprius dei/hoc est forte q: oēs hu
iusmodi plures conceptus simul sumpti significant idē
obiectū qd̄ significat ille vnus videlicet ipsuz deū:nō sic
autem est de omnibus conceptibus importatis ꝑ voca-
bula historie cuiuscunq₃ ⁊ quātecūq₃.quare ⁊c.

Quantum ad secūdum premitto duo
ad euidentiaz dicendorū. ¶ Primuz est.ꝙ veritas theo-
logica proprie sumpta hic vt hic accipitur est soluz illi⁹
ꝓpōnis ī qua subijciuē cōcept⁹ dei ⁊ pdicātur de ipo ali-
qui conceptus denominatiui vt sapiens iustus ⁊ similia.
¶ Secundum pmittendum est ꝙ ꝓpositionum theolo-
gicarum vel aliarum alie sunt distincte in essendo ⁊ nō in
significādo vt ille:quarum conceptus vni⁹ pdicati vide-
licet ⁊ subiectum sunt euidentiores ⁊ clariores ɔceptib⁹
alteri⁹.omnes tñ termini seu cōceptus ipsaruz sūt signi-
ficatiui eiusdem rei:sicut videns intuitiue rem aliquam
euidentius siue clarius ipsam cognoscit ꝙ̄ alius qui eaz
tantum abstractiue intelligit. ⁊ ideo si vterq₃ istorum
habeat de ipsa conceptū complexum puta ꝓpōnem for
matam/ꝓpositiones eoꝝ licz sint idem ⁊ eiusdem ratiōis
in significando:non tñ in essendo:qm̄ sicut simplex noti-
tia abstractiua est alterius rationis a simplici notitia in
tuitiua/licet vtraq₃ sit eiusdem obiecti:ita ⁊ ꝓpō vna for
mata ex notitijs abstractiuis est alterius rationis ab ol
alia ꝓpositione licet idez significāte ɔstituta ex notitijs
intuitiuis alterius rationis. dico non obiectiue seu si-
gnificatiue:sed tñmō q̄ditatiue. Alie autem sunt ꝓpō
nes distincte tam in significando ꝙ̄ ꝑ ɔñs in essendo.licz
enim non oēs concept⁹ simplices vel complexi distincti
⁊ alterius rationis in essendo sint consimiliter distincti
in significando:tamē econuerso distincti in significando
sunt distincti cōsimiliter in essendo.

His premissis pono duas cōclusiones.
¶ Prima est:ꝙ viator ⁊ comprehensor habent de deo
easdem cognitiones cōplexas puta ꝓpōnes formatas ⁊
incomplexas in significando:diuersas tamen in essendo
⁊ alteri⁹ rōnis. ¶ Hec apparet.qm̄ vt premissū est oīs cō
ceptus intuitiuus simplex vel cōplexus est ab omni cō
ceptu abstractiuo alterius rationis in essendo ⁊ eiusdem
in significando qm̄ est eiusdem obiecti cū eo:sed viator ha

bet de deo conceptum simplicem abstractiuū ꝛ comple
xū ex abstractiuis constitutū. cōprehēsor aūt habet de
ipso intuitiuū ꝯceptum similiter simplicē ꝛ complexū: pu
ta ꝙ deus est sapiens iustus trinus ꝛ vnus ꝛ silia. ergo
omnes iste ꝓpositiones theologice: deus est infinit⁹ tri-
nus ꝛ vnus sapiēs / ꝛ q̄cūq̄ alia de deo p̄dicata ꝛ nota tā
cōprehensoꝝ ꝙ etiā viatoꝝ / sunt in eis alteri⁹ rationis ī
essēdo ꝛ eiusdē in significādo. ¶ Cōfirmatur. q: cōcept⁹
eiusdem rationis in essēdo possunt esse eq̄li͛ euidentes:
sed nullus conceptus de deo a viatore habitus simplex
vel complex⁹ potest esse ipsi eque euidens: sicut est com
prehensori conceptus simplex vel cōplexus de eodē obie
cto videlicet de ipso habit⁹: vt cū obiectū cognitū abstra
ctiue tantū pōt esse: sic euidēs cognoscēti sicut est ipsi eui
dens obiectuꝫ cognituꝫ intuitiue. ergo ꝛc. ¶ Ex hac cō
clusione probata sequi͛ corollarie: ꝙ tam articuli fidei
ꝙ assentiendi actus eis mediātib⁹ causati sunt in viato-
ribus ꝛ in comprehensoribus alterius rationis in essen-
do lꝫ eiusdē in significādo. ¶ Hoc appet. qm̄ ꝯstat ꝙ btī
intuentur christi humanitatem ꝛ diuinitatē q̄ duo viato
res intelligunt tantummō notitia abstractiua. sed sicut
viatores cognoscentes abstractiue deū ꝛ hominem ī vni
tate persone formant articulos fidei tam ad diuinitateꝫ
ꝙ ad humanitateꝫ spectantes: puta hmōi ppōnes de⁹
essētialit͛ ē vn⁹ / trin⁹ ꝑsonalit͛ / pater generat filium / fili⁹
est incarnatus natus ꝛc. ita intuitiue vt btī deum ꝛ ho-
minem agnoscentes formāt articulos supradictos ex in
tuitiuis notitijs constitutos: sicut articuli viatorum con
stant ex notitijs abstractiuis: sed omnes tales ꝓpositio
nes ꝛ earum termini puta ꝯcept⁹ simplices ex q̄b⁹ cō
stant: sunt alterius rationis in essendo lꝫ sunt idem oīno
in significando q: eiusdem obiecti cogniti sicut est in ꝓ-
posito. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio est ꝙ ꝓpō theologi
ca in qua subijcitur deus ꝛ de ipso aliq̄d sibi ꝓpriū p̄dica
tur est in theologia ꝛ in naturali scientia alterius ratio
nis in essendo lꝫ eiusdem in significando. ¶ Hec probat͛
primo sic. omnes ille propositiones sunt in essendo alte-
ri⁹ rationis q̄rū vtrūq̄ extremoꝝ vel tm̄ alterū p̄dicatū
veꝫ vel subiectū est alteri⁹ rōnis: sed cōcept⁹ scdꝫ quē sub
ijcitur deus in propositiōe in qua de ipso ī theologia ali-
quid sibi ꝓpriuꝫ ꝓbat͛ / est alterius rationis a conceptu
secūdū quem subijcit͛ in alijs scientijs naturalit͛ adinuē-
tis. ergo ꝛc. ¶ Minor declaratur. quoniam theologus ī
telligit ꝑ vnum vel ꝑ ꝯceptū dei ens infinitum: quod est
nobilius ꝛ perfectius omnibus alijs entibus possibili-
bus non tantum diuisim sed etiam cōiunctim sumptis
q: ꝛ solū isto mō deus est q̄ maius cogitari non pōt. hoc
autē mō consideratur in theologia. In alijs aūt sciētijs
naturalit͛ adinuētis vt in metaphysica vel physica seu
naturali scientia deus consideratur vt per ipsum intelli
gi͛ ens infinitū excedens in perfectione quodlꝫ alioꝝ
possibilium per se sumptum: non autē oīa simul sumpta
sed conceptus dei vt primo mō sumpt⁹ est alterius rōnis
a cōceptu dei vt secundo modo accepto. ergo ꝛc. ¶ Ma
ior quantū ad primā ꝑtem videlꝫ ꝙ illo mō predicto de⁹
sit theologie subiectum: ꝛ de ipso in theologia p̄dicetur
omne p̄dicabile ipsi propriū / est euidens: qm̄ deus est sub-
iectū in theologia vt per ipsum intelligitur illud quo ma
ius seu perfectius cogitari non pōt sine repugnātia ter-
minoꝝ: sed de⁹ illo p̄mo mō nō alio secūdo mō sumpt⁹
est quo nihil maius seu perfecti⁹ cogitari potest. ergo ꝛc.
¶ Secunda pars videlicet ꝙ deus non in isto predicto
sed alio mō sumptus cōsideretur in alijs scientijs natu-
raliter adinuentis: ꝛ de ipso ī eis puta in metaphysica ꝛ
in naturali philosophia aliq̄ sibi ꝓpria p̄dicent͛: ꝓbatur
qm̄ euidens est metaphysico ꝛ naturali philosopho deū
esse illo mō quo deus ipse cōsideratur ab vtroq̄. ¶ Hec
apparet: qm̄ de nullo in aliqua scientia euidenter ꝓbat͛
seu demōstratur aliq̄d nisi de illo qd̄ eē possibile ē euidēs
sed deum esse hoc mō sumptū videlꝫ pro ente ꝑfectioꝛ q̄-
libet alioꝝ est euidētius metaphysico ꝛ naturali phō
non est aūt euidēs naturalit͛ ipsū esse vt alio mō sumptū
videlicet ꝓ ente ꝑfectioꝛ oīb⁹ alijs possibilib⁹ simul sum
ptis: quia nec deū esse ē per se notū nec naturaliter demō
strabile ex alio euidētius ꝙ ex motu vel ex aliq̄ causalita
te sed nec ꝑ motū nec ꝑ aliquē q̄lēcūq̄ effectū ꝓbat͛ deū
esse vt sumptū pro ente ꝑfectioꝛ oībus alijs possibilib⁹
simul sumptis: sed tm̄ vt per ipsum intelligitur aliq̄d ꝑ-
fectius omni alio possibili ꝑ se sumpto. ꝙ ꝛc. ¶ Cōfirma
tur. q: cōclusiones ꝓbate ex medijs alterius ratiōis sūt
etiā alterius rationis ab illo q̄ ꝓbatur ipsum esse in alia
sciētia naturalit͛ adinuēta. qd̄ apparet: q: in theologia ꝓ
batur deum esse tantum ex auctoritate. in alia aūt scien-
tia naturaliter adinuenta ꝓbatur ipsum esse ex motu vł
ex aliqua causalitate. ꝙ ꝛc.

Ex conclusione prædicta cum probati
one sua videtur corollarie posse ꝯcludi ꝙ lꝫ ī diuersis sci
entijs posset ꝓbari eadem conclusio in significando non
tm̄ in essendo. immo nulla cōclusio vnius scientie est cum
aliqua alterius scientie eiusdē rationis: sed alteri⁹ ī essē-
do. ¶ Hoc declaratur ex hoc: qm̄ vt dictum est oēs cōclu
siones sunt alterius rationis q̄ ꝓbātur ꝑ media alteri-
us rationis: sed diuerse scientie ꝓbantes conclusionē eā
dem in significando probant ipsam ꝑ media alterius et
alteri⁹ rōnis. ergo. ꝛc. ¶ Maior declarat͛. qm̄ licet cause
alterius rationis possint in aliq̄s effect⁹ eiusdē rōnis: nō
tm̄ oēs eis possibiles vident͛ esse eiusdem rationis: sed ali
qua vident͛ esse eis possibilia alterius rationis. ergo me-
dia per que in diuersis scientijs ꝓbant͛ conclusiones / q̄ q̄
dem media sunt diffinitiones seu descriptiones alterius
rationis / vident͛ posse causare aliq̄s intellectiones sim-
plices rei significate descripte seu diffinite alteri⁹ rōnis
ꝛ ꝑ ꝯn̄s omnes conclusiōes quarū huiusmodi simplices
notitie sunt subiecta / erunt alterius rationis. oēs eñ ꝓ-
positiones ille sunt alterius rationis quarū vtrūq̄ extre
moꝝ vel tantū alterum est alterius rationis. ergo cuꝫ
intellectiones simplices lꝫ eiusdem obiecti causate in di
uersis scientijs ex descriptionibus vel diffinitionibus di
uersis sint alterius rationis: ꝑ ꝯn̄s ꝛ cōclusiones quarū
intellectiones huiusmodi sunt subiecta / erūt alterius ra
tiōis. ¶ Minor videlicet ꝙ eadem conclusio in significā
do probata in diuersis scientijs probetur per media alte
rius rationis: ex hoc argui͛: qm̄ si medium ex q̄ ꝓbatur
conclusio eadem in significando: qd̄ quidem medium est
descriptio vel diffinitio rei: cuius cōcept⁹ simplex subij
citur ī ꝯclusione / est in diuersis sciētijs eiusdē rōnis: ergo
ꝛ omnes p̄misse ꝛ conclusio ex eis illata: ꝛ ꝑ ꝯn̄s demō-
stratio ipsa tota erit eiusdem rationis. sed ꝯn̄s est incō-
ueniens. ergo ꝛ aīs. ¶ Consequentia est euidens. q: om
nes illi syllogismi sunt eiusdem rationis quoꝝ oēs tres
termini simplices sunt eiusdem rationis: sed vbi media
sunt eiusdem rationis puta diffinitiones seu descriptio-
nes / sunt etiā subiecta talium medioꝝ q̄ q̄dem subiecta
sunt ītellectiones simplices causate per diffinitiones ip
sas seu descriptiones / simili͛ eiusdem rationis: ꝛ ita duo
termini puta diffinitum ꝛ diffinitio erunt eiusdem ratio-
nis. tertius etiā terminus qui est ipsa passio erit eiusdeꝫ
rationis. ergo. ꝛc. ¶ Confirmatur q: descriptiōes vel dif
finitiones alterius rationis causant concept⁹ simplicis
ꝓpositiones alterius rationis: sed media ꝑ q̄ ꝓbātur cō
clusiones in diuersis scientijs / sunt descriptiones vel
diffinitiones alterius rationis q: aliter vt p̄dictū est to-
ta demonstratio esset in diuersis scientijs eiusdem ratio-

nis. ergo cum ɔceptus simplices ppriȷ ex medijs diuersarum scientiarum sint alterius rationis: ꝛ subiecta in cōclusionibus ipsarū scientiarū: prima eīn in ɔclusione demōstrata passio de cōceptu simplici diffiniti mediāte diffinitione causato: ꝑ ɔñs ꝛ conclusio ipsa erit in diuersis scientijs alterius rationis: cū vt sepe dictum est / oēs conclusiones ꝛ alie quecunqȝ ꝓpōnes sint alterius rationis quarū vtrūqȝ extremoꝝ vel alterū tantum est alteri⁹ rationis. ¶ Maior assūpta ꝓbaꝫ pmo: qꝛ sicut se habet syllogismus vel ꝓpō ad assensum ipsa ꝓpōne vel toto syllogismo mediante causatū: ita ꝛ descriptio vel diffinitio ad simplicē ꝛ vnicū rei ɔceptū. vñ ꝛ diffinitio vel descriptio alterius rationis eq̄pollet mō aliquo syllogismo alterius rationis: sed ꝓpōnes vel syllogismi alterius rationis causāt assensuȝ alteri⁹ rationis. aliē frustra ad aliqd probandum adducerenꝫ demonstrationes diuerse ꝛ alterius ratiōis. ergo ꝛ descriptiones vel diffinitiōes alteri⁹ rōnis causant cōcept⁹ simplices alterius rōnis. ¶ Secundo. qꝛ describēs rem euidētius: ꝛ ꝑ ɔñs habēs descriptionē vel diffinitionem alterius rationis / habet cognitionē de re cuius est ipsa descriptio vel diffinitio: sed non haberet nisi alia descriptio aliā cognitionē simplicē causaret. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ cōcept⁹ simplices qui sunt descriptionis ptes successiue in mēte describentis formanꝫ. Horū aūt ɔceptuū null⁹ īterdū ē ꝓpri⁹ rei descripte: nec ꝑ ɔñs in īstāti ī quo formaꝫ prim⁹ nec in alio in quo formaꝫ secundus ɔcipiꝫ ɔceptu ꝓprio res descripta. ģnisi post oēs cōceptus gnales qui sūt descriptiōis partes aliqs ab eis distinctus relinquaꝫ in describente conceptus: nullus ꝓpter descriptionē euidentē haberet de re notitiam aliquā ꝓpriā certiorem seu clarioreȝ. hoc autem apparet esse falsum. ergo ꝛc. ¶ Sed ɔ̄ p̄dicta arguitur. prīo qꝛ eadē cōclusio pōt ꝓbari a priori ꝛ a posteriori: sed media sumpta a priori ꝛ a posteriori sūt alteri⁹ rationis. ergo eadem cōclusio potest ꝓbari ex medijs alterius rōnis. cuius ɔtrariū fuit dictū. ¶ Secūdo. qꝛ hec ɔclusio ens infinitum est. ꝓbaꝫ in theologia ꝛ in naturali philosophia: ꝛ est eadeȝ vtrobiqȝ. qđ probaꝫ. qm̄ sua cōtradictoria que est in ista / nullū ens infinitū est / eque cōtradicit ɔclusioni p̄dicte: vt naturalis pħie ꝛ vt theologie ꝛ p̄ncipijs vtriusqȝ. qđ dici nō posset si ista ens īfinitū est / alia in theologia ꝛ alia ī pħia esset. ergo ꝛc. ¶ Tertio qꝛ nisi in diuersis scientijs ꝓbareꝫ aliqua eadē cōclusio nulla scientiarū iuuaret aliam. hoc autē est falsum. ģ ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ ista ꝓpō deus est ens. ꝓbaꝫ vel est euidēs non tantum theologo ex fide: sed etiā pħo naturali. ergo eadem conclusio est diuersarum sciētiarū. ¶ Ad p̄mū respondetur ꝙ licet a priori ꝛ a posteriori ꝛ ex alijs medijs diuersis probari possit ɔclusio eadē in significādo: nō tn̄ talis ɔclusio ex diuersis medijs illata est in essendo eiusdem animo alterius rationis. ¶ Ad secundū consimiliter respondeꝫ: qm̄ licet ista cōclusio ens infinitū est / sit in theologia ꝛ in philosophia eadeȝ significatiue: est tamen diuersa ꝛ alterius rationis quidditatiue: nec tn̄ ex hoc sequitur qđ infertꝫ: videlicet ꝙ ista nullum ens infinitum est: non contradicat vtriqȝ conclusioni p̄dicte: quoniam omnis ꝓpositio q̄ contradicit alicui / ꝛ cuicunqȝ idem significāti. ꝛ quia hmōi cōclusio / ens infinitum est / idem significat in theologia ꝛ in philosophia lȝ quidditatiue sit alterius rationis in theologia: ꝛ alterius in naturali philosophia: per consequēs idem qđ vni istarum ꝛ alteri contradicit. quare ꝛc. ¶ Sed cōtra hoc forsitan argueretꝫ. quoniam ista ꝓpositio ens infinituȝ est / habet vt formata in theologia pro subiecto cōceptū significātem ens perfectius omnib⁹ alijs simul sumptis. subiectū autem ipsius vt est naturalis philosophie significat tantū illud quod est perfectius omni alio possibili per se sumpto. ergo propositiones huiusmodi non sunt ideȝ in significando. ¶ Respōdeo: ꝙ lȝ mō predicto accipiendo ens infinituȝ in propositione theologica supradicta aliquo modo ꝓpositiones predicte differant in significando: tn̄ qꝛ ens infinituȝ vt theolog⁹ sumit ipsū infert necēio ens infinitū vt a naturali philosopho sumptū. qđ eīn est pfectius omnibus alijs simul sumptis / ꝛ quolibet ipsorum licet nō econuerso. ideo cū vniuersalis negatiua inferat particularem: quia si nullus homo currit: nec sortes: per consequens in proposito si nullum ens infinitū est / siue sumendo ens infinitum vniuersaliter: vt videlicet se habet seu se extendit ad theologū ꝛ ad philosophum naturalem siue tn̄ vt cōsideratur a philosopho naturali specialiter nec ens īfinitū vt a theologo sumptū / ē. si eīn nō est aliqđ ens pfecti⁹ omni alio possibili per se sumpto: ergo nec ē aliqd perfectius oībus alijs simul sumptis. non tn̄ seqꝫ econuerso: nō est aliquid pfectius oībus alijs simul sumptis: ergo nec est aliqd pfecti⁹ omni a se alio ꝑ se sumpto. Ex quo apparet ꝙ ista / nullum ens infinitū est / si negat esse ens īfinitū vt a theologo sumptū / ita ɔtradicit huic ens infinitū est: vt ista est theologa: ꝙ nō ɔtradicit sibi vt pħica: nec enim philosophus affirmat ens infinitum theologice sūptū / esse: nec potest ꝓbare. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū consimiliter r̄ndeꝫ. nō eīn vna sciētia diciꝫ iuuare aliā: quia vtraqȝ ꝓbat eandē conclusionē in essēdo: sed quia eandem in significando: sicut philosophia diciꝫ iuuare theologiam: quia probat aliquas conclusiones idē significantes cū q̄busdam theologicis: licet ab illis q̄dditatiue distinctis. ¶ Ad quartum dicenduȝ ꝙ deus vt a theologo sūpt⁹ est vt dictū est ens pfectius oībus alijs simul sumptis. tale aūt ens esse: non est ꝑ se notū nec naturaliter demōstrabile a theologo nec a naturali philosopho licet sibi sit euidēs vel ex euidētib⁹ deductuȝ deū esse / intelligēdo ꝑ deū vt ipse philosophus intelligit ens aliqđ per se vnuȝ pfectius omni alio possibili per se sumpto: vt dictum est supra. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quātum ad tertiū pono duas cōclusiones. ¶ Prīa est. ꝙ si viatori infunderetꝫ ꝓpria species reprehensiua illorum quorū sunt articuli fidei / nulla propositio formata ex cōceptibus simplicib⁹ tali specie mediāte causatis esset eiusdē rationis cū aliqua ꝓpositione a viatore formata q̄ mediāte in eo causaꝫ actus credendi. ¶ Hec ꝓbatur prīo sic. habēs habitū aliquē vel specieȝ dei rep̄sentatiuā infusā pōt in actū intelligēdi deum pfectiorem ꝛ euidentiorem q̄ꝫ possit viator aliquis ꝑ seipm̄ sine tali habitu vel specie mediante. ergo actus hmōi tā simplices q̄ꝫ complexi formati tali specie vel habitu mediante sunt alterius ratiōis ab omnib⁹ actibus īntelligēdi ī quos potest viator ꝑ se sine tali specie vel habitu mediante. Antecedēs est euidens. quia nisi actus intelligēdi mediāte tali specie habitus esset perfectior omni actu intelligendi causato naturaliter sine ipsa specie vel habitu mediante / omnino frustra tales species ponerentur. ¶ Consequentia etiam apparet: quoniam nisi cognitio huiusmodi possibilis tali specie mediante esset alterius rationis a cognitione possibili homini per seipsum / sequeretur oppositum antecedentis: videlicet ꝙ hō sine tali habitu vel specie posset ī actum eque perfectum sicut ipsa specie vel habitu mediante: quia sicut intellectus tante perfectionis potest formare conceptum tante perfectionis per se: ꝛ perfectior intellect⁹ poterit ꝑ se in actū perfectiorem: ꝛ ita per consequens in eque perfectum et euidētem: sicut est ille in quē potest specie vel habitu mediante: supposito ꝙ iste nō sit ab illo alterius rationis. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia concept⁹ illi taȝ incōplexi q̄ꝫ complexi sunt alterius rationis q̄ causantur ex cau

tis alterius rationis:sed species illa vel habitus quo me
diante causarẽtur de deo in viatore tam incomplexe no-
titie ꝙ complexe essẽt si ponerẽt alterius rationis ab il
eo quo mediante viator causat nunc in se de deo incom
plexam notitiam ⁊ complexam:puta propositionem ip-
sa3. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguitur sic ad idem.
omnis notitia talis qualis nata est haberi ante com-
positionem per motione3 rei causantis propriam speciẽ
in cognoscente modo quo sensibilia cognoscuntur est al
terius rationis ab omni alia notitia a conceptu comple
xo vel quomõcũꝙ aliter ꝙ modo ꝓdicto causata:sed sub
iectum ⁊ predicatu3 propositionis quã format viator de
deo non sunt tales conceptus quales sunt nati haberi ꝑ
propriã speciem.sunt enim conceptus complexi vel sim
plices mediantibus complexis causati:vel saltem non
sunt tales quales sunt conceptus causati mediante spe
cie propria rei modo quo sensibilia cognoscuntur . ergo
ipsa extrema propositionis viatoris predicatum vide-
licet ⁊ subiectum/⁊ per consequens propositio ipsa tota
sunt alterius rationis a ꝓpositione ⁊ ab eius extremis
mediante specie propria rei formatis. ¶ Cõfirmatur . q2
constat ꝙ propositio quam format beat⁹ actu videns de
um de ipso:est alterius rationis ab illa quam format via
tor de deo sine eius visione.ergo etiam ꝓpositio forma-
ta tali specie vel habitu mediãte que respectu ipsius ꝓ
positiõis visioni quodãmõ adequaẽ/est alteri⁹ rationis
ab omni propositione viatoris sine tali specie mediante
causata. ¶ Antecedens est certum:quia propositio eui-
dens ⁊ propositio non euidens sunt alterius rationis:
sed propositio quam format beatus de deo est euidens
vt ista deus est trinus ⁊ vnus . que quidem in significan-
do eadem est ineuidẽs vel saltem non sic euidens vt a via
tore formata:⁊ ex extremis ineuidentibus notitijs vide-
li3 abstractiuis constans . sicut enĩ hec propositio albedo
est color disgregatiu⁹/est euidẽs vt formata a vidente:q2
ex notitijs intuitiuis euidẽtibus constans:consimilis au
tem propositio formata a ceco non valente de colore ha
bere notitiam intuitiuam sed tantummodo abstractiuã
est ineuidẽs:ita de propositione formata a viatore ⁊ a cõ
prehensore consimiliter est dicendum.quare ⁊c. ¶ Conse
quentia est euidens:quia propositio formata mediante
visione arguiẽ diuersa ab alia sine ipsa sed ab alio forma
ta propter diuersitatem visionis qua mediãte formatur
vna ab illo quo mediante formaẽ alia:sed non minus ab
illo dcq̃d sit distiguiẽ species huiusmodi vel habit⁹ ꝙ vi
sio ipsa.ergo ⁊c. ¶ Ex omnibus supradictis infertur si-
cut ⁊ inferri potest/corollarie: ꝙ si deus viatori infunde
ret speciem sui propriam vel visionem ipsam:nulla veri-
tas seu propositio theologica quã sine huiusmodi specie
⁊ visione prius formauit:posset ab ipso probari ex pre-
missis sibi possibilibus tali visione vel specie mediante.
¶ Hoc apparet:quoniã premisse tali habitu vel specie
mediante sibi possibiles essent euidentes. ex premissis
autem euidentibus sequitur tantum conclusio euidens
que est alterius rationis ab omni conclusione ineuiden
te qualis est omnis formata sine sui obiecti significati vi
sione vel specie mediante:ergo licet eandem propositio-
nem in significando posset formare hõ post habitam vi
sionem vel speciem quam ante:nõ tamen eãdem sed aliã
in essendo. ¶ Sed contra predicta arguitur primo.quia
beatus certificare potest viatorem de articulis fidei:sed
nullus potest alium certificare nisi de aliquo sibi noto:
ergo eundem ⁊ non alium articulum nouit / ⁊ per conse-
quens format comprehensor ⁊ viator. ¶ Secundo quia
Paulus post raptum cognouit multa euidentius ꝙ
aliqs alius viatorum:nec tamen ex hoc notitia ei⁹ fuit
alterius rationis a notitia aliorum respectu eorundem
intellectorum.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia eadem propositio
potest esse scita ⁊ credita:ergo eadẽ etiam propositio que est
euidens comprehẽsori dicaẽ esse ineuidẽs viatori.ergo ⁊c.
¶ Quarto.quia Paulus post deum visu3 et alius fide
lis qui nunꝙ vidit eum vel cõprehensor ⁊ viator possent
adinuice3 de deo sibi contradicere:sed nõ possent nisi cõ
ceptus eiusdẽ rationis de ipso haberent.ergo ⁊c. ¶ Quinto
quia si propositio quam format viator dicatur esse cum
illa quam format cõprehensor eadem nõ in essendo sed tã
tum in significando:eadem ratione ꝓpositio vera potest
dici vna ⁊ eadem cũ ꝓpositiõe falsa:⁊ similiẽ propositio cõ
tingens cũ necessaria.hoc autẽ est falsũ. ergo ⁊c . ¶ Ad
primum respondetur ꝙ bene comprehensor nouit rem si
gnificatam per articulũ viatoris:⁊ ideo potest eum cer-
tificare de ipsa. Articulũ aũt ipsũ viatoris esto ꝙ intelli
gat fore in viatore:non tamen format in se eu3 sed aliũ cõ
plexum ab ipso alterius rationis.qd quidem est proposi
tio euidens:qua mediante ipse assentit ei⁹ significato as
sensu alterius rationis ab actu credẽdi in quem potest
viator mediante articulo in se formato. nõ magis enĩ ꝓ
positio comprehensoris distinguiẽ a ꝓpositiõe viatoris
ꝙ assensus in eis causati eis mediantibus distinguanẽ .
quare ⁊c. ¶ Ad secundũ cõceditẽ ꝙ Paulus post raptũ
⁊ beatus quilibet videns deum cognoscit euidentius si
gnificata per articulos viatorum ꝙ aliquis ipsorum q̃
nunꝙ deu3 vidit nec eius specie3 in se habuit.ex hoc aũt
sequitur/cui⁹ contrarium in ratione inferẽ/ꝙ notitia ta-
lium tam complexa ꝙ incomplexa etiã de re visa habita
est alterius rationis a notitia complexa viatorum habi
ta de eadẽ re nõ visa.nec ꝑ cõsequens aliquis fidei arti-
culus viatoris potest esse conclusio demõstrationis ali-
cuius comprehensoris:cũ talis conclusio sit cognitio cõ
plexa euidens ex ꝑmissis euidentibus dependens:⁊ arti
culus viatoris ineuidens.quare ⁊c. ¶ Ad tertium respõ
detur:ꝙ non est intelligendum eandẽ conclusionem esse
scitam ⁊ creditam sic ꝙ eadem sit conclusio syllogismi
demõstratiui ⁊ creditiui:immo est alterius ⁊ alterius ra
tionis:sicut ⁊ premisse vtriusꝙ syllogismi sunt alterius
rationis. Non est etiã intelligẽdũ secũdo ꝙ eadẽ conclu
sio sit scita ⁊ credita sic ꝙ cõclusio eadem causet actum
sciendi ⁊ credẽdi. alterius enĩ rationis sunt in essendo li3
idem sint in significando cõclusiones ille:quarũ vna cau
sat actũ sciendi ⁊ alia actum credendi. ⁊ hoc tertio mõ ẽ
intelligendũ eandem conclusionem posse esse scitã ⁊ cre-
ditã:pro quanto videlicet idem est significatũ cõclusiõis
demonstrationis ⁊ cõclusionis syllogismi creditiui:⁊ ita
eidem rei significate assentit intellectus per demonstra-
tionẽ ⁊ per fidem. ¶ Et quando additur ꝙ eadẽ proposi
tio est viatori ineuidẽs ⁊ cõphẽsori euidẽs. Dico ꝙ verũ
est eadem in significando:est tñ alia ⁊ alia in essendo.q2 ĩ
possibile est ꝓpositionem euidentẽ esse q̃dditatiue idẽ cũ
ꝓpõne ineuidente.hoc autem est verũ:ꝙ eãdẽ rẽ quã via
tor cognoscit ineuidenter nouit cõprehensor euidẽter.er-
go cognitiones ipsorum oẽs tam incomplexe ꝙ comple
xe sunt alterius rationis.quare ⁊c. ¶ Ad quartũ appa-
ret ex dictis:ꝙ q2 ꝓpõnes ipsorum sunt omnino idem in
significando li3 differãt in essendo:adeo qd cõtradicit vni
⁊ alteri:sicut qd contradicit ꝓpositioni mentali ⁊ vocali
sibi correspondenti ꝓpter identitatẽ significati vtriusꝙ.
¶ Ad q̃ntũ respondetur:ꝙ oẽs ille propositiones q̃tũ-
cunꝙ diuerse in essendo dicuntur vna ꝓpositio vulgariẽ
q̃ sic significãt vnum ꝙ nõ potest vna earum esse vera al
tera existente falsa:nec econuerso:sed semper ad veritatẽ
vnius sequitur veritas alterius ⁊ econuerso.sic autem ẽ
in proposito de propositione viatoris ⁊ de ꝓpositiõe cõ
prehẽsoris:sicut ⁊ de propositione mentali ⁊ vocali:⁊ ita
non est simile de hoc ⁊ de propositione vera ⁊ falsa idem

significa⁊ ⁊c. quare ⁊c. ¶ Secūda conclusio ⁊ vltima est ꝙ quilibet articulorum fidei viatorum potest persuaderi ⁊ rationabiliter ꝓbari cuilibet viro īdifferēti. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam voluntas potest imperare virtuose intellectui ꝙ assentiat cuilibet articulorum siue significatis ipsorum: sed non potest virtuose voluntas imperare nisi intellectu dictante sic fore rationabiliter imperandum. ergo intellectus viatoris potest dictare rationabiliter cuiꝫ articulorum siue significatis ipsorum esse assentiendum. sed intellectus non dictat esse assentienduꝫ nisi vel ei qđ est per se notum vel probabile ex aliquo euidente. nullus autem articulorum est ꝑ se notus: ergo est ꝓbabilis ex aliquo per se noto vel saltem multum euidēte: qđ nec negaret ab aliquo indifferēte. ¶ Secūdo arguit sic ad idē. actus assentiēdi significato alicuius ꝓpōnis īeuidētis non causat naturaliter nisi ex aliquibus premissis euidentibus propositionem illā ineuidentē inferentibus euidenter: sed actus credendi est actus assentiēdi significatis per propositiones ineuidentes: puta per articulos: quorū nullus est euidens ex seipso. ergo quilibet est euidens saltem viro indifferenti probabilis ex aliquo alio euidenti. Maior apparet: quia alias quilibet posset omneꝫ conclusionē scire eiusqꝫ significato consentire anteq̄ eēt ex p̄missis euidentibus ⁊ ipsa notioribus demonstrata. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Ex predicta conclusione sequitur corollarie ꝙ fidelis nō assentit virtuose articulis seu eorum significatis ex solo impio voluntatis. quia ei qđ significatur per complexum aliquod per se notū potest virtuose ex solo volūtatis imperio vel etiam sine ipso et sine aliqua persuasione alia assentiri: sed vt dictum ē nullus articulorum est talie complexum per se notum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si imperium voluntatis sufficeret ad credendum opinādum ⁊ sciendū sine ratione aliq̄ euidente/ nullus indigeret ad sciēdum aliqua demonstratione/ nec ad opinanduꝫ aliqua probabili ratione/ nec ad credendum aliqua alia ꝑsuasione: ⁊ ita tunc per ꝯñs fidelis infidelem conuertere volens frustra sibi miracula facta poneret ad credendū. non magis etiam potest quis ex solo imperio voluntatis assentire conclusionibus ineuidentibus seu earū significatis q̄ dissentire principijs per se notis siue eorum significatis: sed hoc non potest ex solo voluntatis imperio sine omni alia ꝑsuasione. ergo ⁊c. ¶ Sed tūc est dubiū/ qđ est illud ex quo sumit huiusmodi persuasio propter quam viatores credunt seu assentiunt fidei articulis seu ipsorum significatis. ¶ Ad hoc respōdetur. ꝙ huiusmodi persuasio ad ꝓbandum veritateꝫ articulorum accipitur ex duabus ꝓpositionibus satis notis ⁊ ab omni viro indifferente concessis: quarum prima est ꝙ omnis ille ad cuius inuocationē fiunt miracula diuinitus est bonus ⁊ laudādus. Secunda est ista. illi omnes sunt fidei articuli tanq̄ veri ab oībus confitendi: quos tales esse ⁊ eis seu ipsorū significatis credēdū fuit a diuersis p̄nunciatum: quorum vnus nec potuit cum alio condicere: de eodem p̄nūciando: nec naturaliter scire quod prenunciauit ille. ¶ Ex vtraqꝫ enim istarum persuadentur omnes articuli fidei ex prima arguendo sic. omnis ille ad cuius inuocationē deus operatur miracula est bonus ⁊ laudandus: sed ad inuocationeꝫ apostolorū ⁊ aliorum fidelium bonorum deus est miracula operatus. ergo ipsi fuerunt boni ⁊ deo accepti: sed non fuissent si falsa aliqua docuissent. omnes ergo articuli fidei quos ipsi docuerunt ⁊ pro quorum defēsiōe se morti exposuerunt sunt veri ⁊ ab omnibus confitendi. Et si dicas ꝙ minor huius persuasionis videlicet ꝙ deus talia miracula ad inuocationeꝫ fidelium precedentium fuit operatus non est nobis euidens: Dico ꝙ immo est nobis euidēs eo modo quo aliquod preteritum vel presens nunq̄ visum potest esse euidens. constat enim ꝙ nec preteritum non existēs nec presens nec futurū potest nobis esse euidens nec certum nisi vel quia visum vel per aliorum audituꝫ modo quo scio ⁊ certitudinaliter mihi constat mundum incepisse ⁊ romā quā non vidi esse/ hoc modo est nobis certū miracula per inuocationem fideliuꝫ facta fuisse. quare ⁊c. ¶ Ex secunda propositione arguitur sic ad idem. non est verisimile ꝙ diuersi quorꝫ vnus non potuit scire qđ alteri notū foret: nec cum ipso condicere de aliquo falso vel vero predicendo concordauerunt in aliquo falso: sed diuersi sic dispositi ⁊ distantes ꝙ nec vnus potuit condicere cum alio vt ambo idem predicerent: nec scirent quod etiam alteri reuelatum/ vt p̄nunciando in credendis concordauerunt et p̄dixerunt q̄ postea euenerunt/ vt christi in mariā conceptionem passionē ⁊c. nunc completa a prophetis diuersis qui condixisse non poterant vt idem esse eis reuelatū assererent antea per multa tempora p̄nūciata. ergo ⁊c. ¶ Sic igit̄ apparet ꝙ primus fidei assensus nō innititur totaliter īperio volūtatis/ sed sic oīs fidei articulus ⁊ quilibet veritas theologica se habet ꝙ nata est ꝑsuaderi ex aliquibus euidentibus quibus mediantibus causatur huiusmodi fidei cōsensus siue credēdi actus. ¶ Sꝫ cum omnia credibilia sint essentialiter ordinata videtur ꝙ omnia sint reducibilia ad aliquod vnū principiuꝫ quo probant̄. ⁊ ideo est dubiū quod est illud. ¶ Ad hoc respōdetur ꝙ huiusmodi principium ad quod omnia credibilia reducunt̄: est illud iam predictū videlicet ꝙ oē illud de quo multi boni viri qui non poterant condicere de falso aliquo asserendo concorditer asserunt ꝙ deus eis reuelauit illud esse credendum ⁊ ꝙ ad inuocationē credentiū fierēt miracula q̄ ⁊ facta sunt postea vt etiam p̄nūciatuꝫ ab illis antea est verum. hec propositio est euidens: saltē euidentia multū probabili ⁊ persuasiua ad ipsam concedēdā: ⁊ ex ipsa ꝓbat̄ ⁊ infertur ꝙ christus fuit deus ⁊ hō verus de virgine natus: ⁊ alia omnia de ipso credita a sāctis oībus ⁊ prophetis p̄nūciata. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur primo: quia ēt per antichristū fient miracula nec tamen ex hoc sequitur ꝙ ipse sit deus nec etiam hō bonus. ¶ Secūdo. quia aut facta persuasione ex principio supradicto intellectus necessario assentit credendis seu eorum significatis: aut tantūmodo contingent̄. sed non potest poni primum. quia tunc non tantum assentaret eis fidelis: sed etiam infidelis. ergo relinquitur secunduꝫ: ꝫ ad contingent̄ assentiendum videtur requiri imperium voluntatis. ergo ⁊c. ¶ Ad primum respondetur ꝙ non est simile de antichristi miraculis ⁊ christi ⁊ aliorum bonorum. primo quia nō fuit prenūciatū de antichristo: sed de christo tm̄ ipsū esse debere deuꝫ: ⁊ ita nō erūt in antichristo vt in christo miracula cum prophetijs concordantia ad probandum ipsum esse deum. ¶ Secūdo quia nec antichristus faciet miracula proprie sumpta qualia sunt facta ꝑ christum ⁊ ad inuocationem martyrum. qualia autē sint vel esse debeāt miracula antichristi dicet̄ in quarto. ¶ Ad secundum concedendum est ꝙ non necessario sed contingenter assentit fidelis articulis seu eorū significatis stāte persuasione sibi facta predicta: ⁊ ideo vltra ipsam requiritur imperium voluntatis. vel potest dici ꝙ vir indifferens necessario assentit saltem assensu probabili: quia tamē contingit eum impediri propter apparentiam ad oppositum existentem: ideo ad omnem formidinem excludendam requiritur imperium voluntatis. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum est sciendum ad euidentiā dicendorum: ꝙ veritatem theologicam esse necessariam ad actum credendi potest intelligi dupliciter. vno modo ꝙ sit necessaria simpliciter. sic

q̄ nullo mō sine ipsa formata possit esse actus credēdi.
aliomō q̄ sit necessaria nō simplr̄ sȝ naturalr̄: qȝ nec na
turalr̄ pōt esse act⁹ credēdi sine hmōi veritate. Et sic ve
ritatē theologicā ad actū credēdi eē necessariā pōt itel
ligi dupl'r: qȝ vł q̄ sit necessaria i rōne obiecti: ita q̄ ipa
sit ei⁹ obiectū: vel q̄ sit necessaria nō sic sȝ quōcūq̧ aliī.
¶ Hoc p̄missō pono q̄tuor ɔclusiōes. ¶ Prīa ē. q̄ veri
tas theologica nō est simplr̄ necessaria ad actū credēdi.
¶ Hec appet. qȝ nihil est simplr̄ necessariū ad alterū qđ
pōt existere sine ipō. sȝ act⁹ credēdi pōt eē simplr̄ / qȝ sup
naturalr̄ sine veritate cuiuslibȝ ꝓpōnis theologice for
mata: qm̄ est ab ipa vt hic suppono distinct⁹ realr̄. quo
rūcūq̧ aūt realr̄ distinctoꝝ vnū pōt esse sine altero p̄ di
uinā potētiā. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ. qȝ oē possibile fieri na
turalr̄ aliq̄ mediāte ab ipō realr̄ differēte pōt fieri sup
naturalr̄ sine illo. hoc appet. qȝ oēm cuiuscūq̧ scđe cau
se effectū pōt p̄ia ꝓducere p̄ seipsaȝ: sȝ oīs act⁹ assentiē
di ⁊ p̄ ɔñs credēdi est possibilis fieri naturalr̄ mediāte i
tellectiōe ɔplexa: puta ipa ꝓpōne formata: ḡ ⁊ pōt fieri
supnaturalr̄ sine ipa. ¶ Scđa ɔclusio ē. q̄ veritas ꝓpō
nis theologice est naturalr̄ necessaria ad actū credēdi.
¶ Hec appet. qm̄ illud sine q̄ nō pōt realr̄ fieri alteꝝ / est
necessariū naturalr̄ ad ipm̄. sȝ act⁹ credēdi nō pōt natu
ralr̄ sine ꝓpōne theologica q̄ est ipe articulus format⁹
fidei in nobis fieri: nullus eñ experiē se ɔsentire alicui
ante notitiā habitā de ipō ɔplexā: puta ꝓpōnē forma
tā. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ. qȝ sicut se hȝ actus sciēdi ad ɔclu
sionē demōstratā: ita ⁊ act⁹ credēdi ad theologicā ꝓpō
nē formatā. sȝ oīs act⁹ sciēdi p̄supponit sic ɔclusionē q̄
nō pōt fieri naturalr̄ sine ipa. ḡ nec act⁹ credēdi sine ve
ritate theologica: puta ꝓpōne formata. ¶ Tertia ɔclu
sio est. q̄ veritas ꝓpōnis theologice: puta articuli fidei
nō est necessaria ad actū credēdi in rōne obiecti. ¶ Hec
appet. qȝ qđ est necessariū ad actū credēdi vel ad quēcū
q̄ aliū in ratiōe obiecti / est eius obiectū: sȝ nullū verū cō
plexū est obiectū actus credendi fideliū. ḡ ⁊c. ¶ Minor
appet p̄io. qȝ idē est obiectū act⁹ credēdi ⁊ illi⁹ cōplexi
puta articuli fidei mediāte q̄ formaꝛ ipse act⁹ credendi
sȝ ɔplexū / puta fidei articul⁹ / nō ē obiectū sumpti⁹: sȝ ei⁹
obiectū est suū significatū. ḡ ⁊c. ¶ Scđo. qȝ actus credē
di nō reqrit suū obiectū existere / sicut nec act⁹ sciēdi: sȝ
actus credēdi reqrit existere i credēte saltē naturalr̄ lo
quēdo articulū fidei: sicut act⁹ sciēdi i sciēte ɔclusionē.
ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ. qȝ cōsilr̄ ⁊ nō alr̄ est necessaria ad actū
credēdi ꝓpō theologica: puta articulus fidei: q̄ ɔclō de
mōstrata vł demōstrabił ad actū sciēdi: sȝ ad actū sciēdi
nō reqriꝛ cōclusio i rōne obiecti / nec eī ɔclusio ipa sȝ ei⁹
significatū est scle obiectū vt i p̄cedētib⁹ fuit dictū. ḡ ⁊c.
¶ Sȝ ɔ̄ ɔclusionē istā arguiꝛ. qm̄ oīs act⁹ credēdi ⁊ sciē
di terminaꝛ ad aliqd: sȝ ipossibile ē qđcūq̧ significatū cō
plexi: nec p̄ ɔñs talis cōplexi ipossibile significātis vł pos
sibile nō exñs significatū est aliqd: ipm̄ aūt cōplexū sēp
est aliqd. ḡ ipȝ nō suū significatū est act⁹ credēdi ⁊ sciēdi
obiectū. ¶ Ad hoc dicēdū ē q̄ nō min⁹ ipossibile vł nō
exñs pōt terminare actū credēdi q̄ actū itelligēdi. sȝ cō
stat q̄ act⁹ itelligēdi saltē abstractiu⁹ ñ reqrit suū obim̄
eē aliqd: cū ꝓpō aliq̄ vt supponiꝛ q̄ ē cognitio cōplexa si
gnificet ipossibile: ⁊ alia possibile nō exñs. ḡ ⁊c. ¶ Cōfir
maꝛ. qȝ itellectū itelligere aliqđ obim̄ nō est aliud q̄ in
ipō itellectu eē actū aliquē itelligēdi cui⁹ virtute itelle
ct⁹ ipe iudicat q̄lis cōditiōis tale obim̄ qđ dr̄ itellectuȝ
eēt si existeret: ⁊ ita q̄ ē ipossibile. vt chimera pōt itelligi
⁊ itelligiꝛ nō eē possibilis. nec eī p̄ istā ꝓpōnē / chimera i
telligiꝛ. aliud designaꝛ nisi q̄ itellect⁹ hȝ itellectionē p̄
quā iudicat qualis cōditiōis chimera ipa foret si existe
ret. ex q̄ appet q̄ nec act⁹ itelligēdi / nec p̄ ɔñs ipȝ seqñs
act⁹ credēdi exigit obim̄ possibile vt exñs actualr̄ in re
eē. q̄re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltia cōclusio est. q̄ veritas ꝓpō
nis theologice ē necessaria: ⁊ reqriꝛ ad actū credēdi ali
q̄ mō in rōne cause. ¶ Hec appet. qm̄ aut reqriꝛ ad ipm̄
vt ei⁹ obim̄ / aut aliq̄ mō vt ei⁹ p̄ncipiū effectiuū. sȝ nō p̄
mo mō vt ꝓbatū est. ḡ ⁊c. ¶ Preterea. qȝ ɔsilr̄ reqriꝛ ꝓ
pō theologica: puta articul⁹ fidei / ad actū credēdi: sicut
cōclusio demōstratiōis ⁊ demōstratio ipsa tota ad actū
sciēdi. sȝ demōstratio ⁊ ei⁹ cōclusio reqriꝛ ad actū sciēdi
in rōne cause: vt appet p̄ p̄hm̄ dicētē. 2. Poster. q̄ demō
stratio est syllogism⁹ faciēs scire. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ. qȝ il
lud q̄ mediāte aliqd fit: nec pōt naturalr̄ fieri sine ipso ē
ei⁹ aliq̄ mō cā. sȝ fidei articulus est sine q̄ formato existe
actualr̄ i credēte ñ pōt eē act⁹ credēdi / sicut nec act⁹ sciē
di sine cōclusiōe formata. ḡ ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad
rōnē i p̄ncipio dicēdū q̄ falsuȝ accipiꝛ i miore. pōt eī ha
beri de re notitia abstractiua absq̧ aliq̄ spē ei⁹ ꝓpria.

Questio de actu theologico: quero de habitu. p̄io. Utrū habit⁹ theologicus
sit sm̄ numerū vn⁹ tm̄. ¶ Et videꝛ q̄ sic. qm̄
vnitas ⁊ diuersitas habit⁹ arguiꝛ ex vnitate
obiecti. sȝ de⁹ q̄ ē / vt postea ostēdeꝛ / obim̄ theologicū ē vn⁹
scđm numerū. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. qȝ cū act⁹ hitus causeꝛ ex
cōclusiōe vt dictū ē i alia q̄stiōe: p̄ ɔñs ex diuersis cōclu
siōib⁹ diuersi videñ cāri act⁹. sȝ cōstat q̄ cōclusiōes theo
logice sūt diuerse ⁊ alteri⁹ rōnis: qȝ ⁊ cāte seu illate ex p̄
missis alteri⁹ rōnis. ḡ ⁊ act⁹ theologici hitus sūt diuer
si ⁊ alteri⁹ rōnis: ex diuersis aūt actib⁹ diuersi causanꝛ
⁊ acqrūꝛ hit⁹. ḡ ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. p̄io eī di
cā ad q̄sitū: vȝ an habitus theologicus sit vn⁹. Scđo
inquiram qualis sit huiusmodi habitus theologicus:
videlicet an sit idem cum fide an ab ea distinctus.

Quātū ad primū sunt duo modi dicē
di cōtrariū: quorū vnus est quorūdā dicētiū: q̄ habitus
theologicus nō est vn⁹ / sȝ mltiplex ⁊ diuersus. ꝓ qua cō
clusione ꝓbanda arguūt p̄io sic. oēs habitus inclinā
tes ad actus alteri⁹ ratiōis sunt alteri⁹ ratiōis: ⁊ p̄ ɔñs
multiplices ⁊ diuersi: nec eñ vnicus habitus numero
inclinat habituatū ad actus specie diuersos: sed theolo
gicus perfectus est inclinatus ad actus cōplexorū: pu
ta cōclusionū alterius ratiōis. ergo ⁊ habitus theologi
ci ad huiusmodi inclinātes. ¶ Secūdo. qȝ illorū sciētie
sunt diuerse cū quorū notitia vnius stat ignorātia alte
rius. sed talia sunt diuerse cōclusiōes theologice: ⁊ cuius
cūq̧ alteri⁹ sciētie. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qȝ qđ est cōpossi
bile alicui ⁊ cuicūq̧ alteri eque p̄fecto ē eiusdē ratiōis
cū primo: sed error vnius cōclusionis theologice ⁊ cuius
cunq̧ alterius sciētie est cōpossibilis cū sciētia alterius
cōclusiōis: nō autē cū notitia ipsius cōclusionis / cui⁹ est
ipse error: nō eñ circa idem potest esse in eodē error nec
ignorantia ⁊ sciētia. ergo sciētie diuersarū conclusionū
specifice sunt distincte. ¶ Quarto. quia habit⁹ plus q̄
numero distincti specifice distinguūtur: sed habitus di
uersarum conclusionum que sunt in theologia ⁊ in omi
alia scientia / distinguunꝛ plus q̄ diuersi habitus nūero
eiusdē cōclusionis. ergo ⁊c. ¶ Tunc ergo ponit ista opi
nio primo. q̄ quot sunt in theologia ⁊ alia quacūq̧ sciē
tia cōclusiones specifice distincte / tot sunt habitus spe
ciales cōsimiliter specie distincti. ¶ Secūdo. q̄ hoc nō
obstante tota theologia ⁊ alia quelibet scientia dicitur
vna propter ordinē conclusionū: puta qȝ earū predicata
ordinanꝛ sicut passiones magis ⁊ minus cōmunes vt
generis ⁊ speciei. que quidem oēs probari possunt de
specie vel quia earuȝ subiecta ordinanꝛ: vt quando pas
sio cōmunis demōstraꝛ in vna ɔclusiōe de gñe: ⁊ in alia
de specie: vel qȝ tota vna ɔclusio ordinaꝛ ad aliā: vt illa

in qua ꝓbaẜ passio aīalis de ip̄o/ꝛ illa in qua passio ho
minis de hoīe. ¶ Tertio dicit ꝙ eadē cōclusio ꝓbaẜ in
diuersis sciētijs: multe eñ sunt ꝯclusiones theologice q̄
ꝓbanẜ in alijs sciētijs. sciētia etiā qꝛ/alia est a sciētia ꝓ
pter q̇d: ꝛ tñ eadē ꝯclusio pōt probari qꝛ/ꝛ ꝓpter q̇d. er
go ꝛc. ¶ Secūdus modus dicēdi est alioꝝ ꝯtrariū dicē
tiū: vꝫ ꝙ theologia est vn⁹ habit⁹. ꝛ hic dicēdi modus
est bipertit⁹. q̇dā eñ dicūt ꝙ theologia ꝛ alia q̄libꝫ sciē
tia est vnus habit⁹ nō vnitate simplicitatis sꝫ cuiusdaꝫ
integritatis siue totalitatis habēs diuersas ptes quā-
titatiuas lumē vnū integrātes. sicut eñ syllogism⁹ cō-
poniẜ ex ꝓpositionib⁹/ꝛ ꝓpositiōes ex terminis: ita vt
dicūt habitus oīm ex diuersis ptibus ꝯstitut⁹ est vnus.

Alii aūt dicūt ꝙ theologia & alia omīs
sciētia est vnicus nūero habit⁹ aliqñ respectu oīm ꝯclu
sionū vnitate tāte simplicitatis quāte est vn⁹ habitus
respectu vnius cōclusionis tñ. Aliqñ aūt nō est sic vni-
cus sꝫ multiplex ꝛ diuersus. ¶ Ad cuius euidētiā ē sciē
dū scđm sic opinantes: ꝙ theologia de cui⁹ vnitate hic
specialr̄ queriẜ/potest dupl'r sumi: vꝫ large ꝛ ꝓprie. lar
ge vꝫ put includit vl'r oēs ỽitates ī scriptura sacra cō
tentas ꝛ ex his sequētes. Proprie aūt ꝛ stricte accipiẜ
put sumiẜ ꝓ habitu cuius conclusiones sunt nō oēs in
scriptura ꝯtente: sed solū ille in q̇bus subijciẜ cōceptus
dei de quo aliq̇d ꝓpriū p̄dicatū eius denoīatiuuꝫ p̄dica
tur. Tunc hoc supposito declaraẜ assumptū ab ip̄o: vꝫ
ꝙ theologia pōt esse vnus habit⁹: ꝛ sic est de facto in ali
quo. aliqñ aūt plures. Scđo ꝙ pōt esse habit⁹ vnus du
plicit̄. large vꝫ ꝛ ꝓprie. ¶ Primū ex hoc declarat ꝛ ꝓ
bat: qm̄ habit⁹ acq̇situs p̄io mediāte vna ꝯclusione est
alius ab oī illo q̇ post ipsuꝫ acq̇situ acq̇riẜ de nouo: me-
diāte alia ꝯclusiōe a p̄ma: oīs aūt habitus mediāte vni
ca ꝯclusione sola acq̇situs est vn⁹: sꝫ in theologia etiaꝫ
stricte sumpta sūt ꝯclusiōes diuerse: quaꝝ vna mediāte
ꝓbata sine alia pōt acq̇ri vn⁹ habit⁹: post quē pōt alia
ꝯclusione mediāte acq̇ri alius habit⁹: ex oībus etiā cō
clusionib⁹ theologicis sic diuersis potest fieri vna sola.
ergo ip̄a theologia vt p̄io acq̇sita: vꝫ mediātib⁹ diuer
sis ꝯclusionib⁹ successiue includit ꝛ dicit plures habit⁹
ptiales quoꝝ vnus est acq̇situs post aliū successiue. vt se
cūdo aūt mō acq̇sita iportat habitū nūero vnū tantum.
¶ Maior est euidēs: ꝛ etiā minor quātū ad illā partem
q̄ dicit ꝙ in theologia sunt mlt̄e ꝯclusiones quarū vna
mediāte sola pōt p̄mo acq̇ri vn⁹ habit⁹ ꝛ post ip̄m ali⁹
alia mediāte. Alia aūt pars vꝫ ꝙ ex oībus ꝯclusioni-
bus theologicis sic diuersis possit fieri vna/declaraẜ.
qm̄ vnius syllogismi vna est ꝯclusio: sꝫ vbi ꝯceptus sub-
iecti sciē est vn⁹: licet ꝯcept⁹ denoīatiui de ip̄o p̄dicabi-
les sint diuersi ibi pōt esse vnicus syllogism⁹: qꝛ vni⁹ sub
iecti pōt eē vnū mediū quo pōt ꝓbari vnica ꝯclusio sim
plex: vnū vꝫ tñ p̄dicatū habēs: vl' ꝯposita ex multis p̄
dicatis ꝯstituta. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmaẜ. qꝛ sicut qñ p̄mo ꝓ
baẜ vna passio de subiecto ꝛ postea alie acq̇rūẜ respectu
ꝯclusionū diuersarū diuersi habit⁹ successiue: ita si post
oēs istos ptiales habit⁹ acq̇sitos mediātib⁹ ꝯclusioni-
bus diuersis successiue formatis formeẜ vna ꝯclusio ex
oībus passionib⁹ simul p̄dicatis de ꝯceptu subiecti: ꝛ ꝓ-
beẜ sicut ꝛ pōt fieri ꝑ mediū ꝯpositū ꝓportionabiliẜ si-
cut ꝯclusio ip̄a ē ꝯposita/acq̇reẜ vn⁹ habit⁹ mediāte ta
li demōstratiōe ex medio ꝛ ꝯclusione ꝯpositis ꝯstituta
ex vna eñ demōstratiōe nō nisi vn⁹ act⁹/ꝛ actu mediā-
te vn⁹ habit⁹ gnaẜ. quare ꝛc. ¶ Sic ḡ appet p̄mū decla
rādū: vꝫ quomō theologia pōt eē vna sciā ꝓpt̄ vnū co-
pulatū p̄dicatū ex oīb⁹ denoīatiuis ꝯceptib⁹ theologi
cis ꝯstitutū et de subiecto theologico seu ei⁹ ꝯceptu in
ꝯclusiōe p̄dicatū: ꝛ talis vna ꝯclusio theologica pōt for
mari post formationē ꝯclusionū specialiū ꝯstitutarū ex
specialib⁹ p̄dicatis. talis tñ ꝯclusiōis ꝯposite ex tali p̄-
dicato copl'ato subiectū de q̄ tale p̄dicatū copl'atū diciẜ
ē vt dicit iste opinās alteri⁹ rōnis ī eēndo esto ꝙ ñ ī signi
ficādo a sbiecto cuiuslibꝫ ꝯclonuꝫ specialiū p̄cedētiū q̄
rū p̄dicatū ñ ē copl'atū sꝫ aliq̇d simplex tñ. ¶ Scđꝫ vꝫ
ꝙ theologia sit vn⁹ habit⁹ ꝓp̄e ꝛ large declarat: ꝛ p̄io
ꝙ ꝓprie: qm̄ oīs hitus ꝛ actus acq̇sit⁹ mediāte vna cō
clusiōe ꝛ vnico syllogismo est vnicus ꝓprie. sꝫ vt ꝓbatū
est theologia pōt acq̇ri mediante vnica ꝯclusione. ḡ ꝛc.
¶ Qꝫ ēt large sit vna sciā appet. qm̄ large illa sciā dicē
vna cui⁹ oēs ꝯclusiōes inuestiganẜ vniformiẜ ꝛ scđꝫ eā
dē artē siue mediū inuestigādi: sꝫ talis est theologia. cō
clusionū eñ theologicarū/alie sunt necessarie/ꝛ alie cō
tingētes. oēs necessarie reducūẜ ad dei infinitatē. ꝯtin-
gētes aūt ad ei⁹ miaꝫ iustitiā ꝛ bonitatē/q̄ oīa reducūẜ
ad infinitatē. ḡ ꝛc. ¶ Sꝫ circa oēs p̄dictos tres dicēdi
modos sunt dubia: nec aliq̇s eoꝝ videẜ sufficere. Et p̄io
ꝯ p̄mū modū dicēdi arguit ille doctor cui⁹ ē tertia opio
p̄mo sic. oēs passiōes theologice ꝓbabiles seu ꝯclusibi
les de cōceptu dei theologie subiecti pñt ī vna cōclusio
ne vni⁹ syllogismi de ip̄o cōceptu dei cōcludi: ḡ ꝛ theo-
logia pōt eē sciā de deo vnica sp̄e. ¶ Cōsequētia cōiter
vt euidēs cōcediẜ: qꝛ nec mediāte cōclusione vnica vni⁹
syllogismi acq̇riẜ nisi habit⁹ vn⁹ tñ. ¶ Añs appet: qꝛ
cōcept⁹ dei ē vnicus: q̄ cōcept⁹ vnic⁹ ē cōclusionis theo
logice subiectū: p̄dicatū ēt cōpositū ꝛ mediū cōpositū
ex oīb⁹ cōceptib⁹ q̇b⁹ ptes p̄dicati cōpositi notā est eē
vnū. ḡ ꝛ tot⁹ syllogism⁹/ꝛ ꝑ ꝯñs habit⁹ eo mediāte acq̇
sit⁹. ¶ Cōfirmaẜ. qꝛ nō min⁹ pōt eē vn⁹ habit⁹ ꝛ act⁹ cor
respōdēs cōclusiōi cui⁹ p̄dicatū est copulatū ex oīb⁹ p̄di
cabilib⁹ in q̄le/ꝙ habit⁹ corespōdēs ꝓpōni in qua p̄di
canẜ oīa in q̇d. ¶ Hoc appet. qꝛ p̄dicatū copulatū ex p̄-
dicatis ī q̇d eq̄ est ex multis copulatū sicut copulatū ex
p̄dicatis in q̄le. questio ēt q̄le est eq̄ est nata solū vna re
spōsiōe sicut q̄stio q̇d est/sꝫ habit⁹ correspōdēs vni ꝓpō
ni cui⁹ p̄dicatū ē copulatū ex mlt̄is p̄dicatis in q̇d/est
vn⁹: qꝛ ꝛ talis ꝓpō est vna. cui⁹ eē subiectū ē vn⁹ cōcept⁹
ꝛ p̄dicatū pōt eē sua diffinitio vl' descriptio ex p̄dicatis
mlt̄is in q̇d cōgregata. ꝯstat aūt ꝙ ꝓpō in q̄ p̄dicaẜ diffi
nitio de diffinito/vl' descriptio de descripto/est vna: ip̄i
ꝙ correspōdet vn⁹ act⁹ ꝛ habit⁹ diffinitiu⁹. ḡ ꝛc. ¶ Preter
ea arguit sic ad idē. vna ꝓpō pōt formari in q̄ oīa p̄dica
bilia ī q̇d sūt vnū p̄dicatū: ꝛ cū hoc pōt alia ꝓpō formari
ī q̄ solū vnū illoꝝ p̄dicabiliū ī q̇d: ꝛ nō aliō p̄diceẜ. ḡ simẜ
stāt ista: vꝫ ꝙ vnū p̄dicabile de aliq̄ pōt sciri de eo/igno
rādo an aliud p̄dicabile ei ꝯueniat: ꝛ ꝙ tñ oīa hmōi p̄di
cabilia possint sciri vno actu ō suo sbiecto mediāte alia
ꝓpōne ī q̄ oīa simẜ p̄dicanẜ. ꝛ ita cōsil'r ī ꝓposito pōt di
ci ꝙ pōt eē vna cōclusio euidēs ī q̄ tñ vna passio p̄dicaẜ
nō existēte alia euidēte ī q̄ alia p̄dicaẜ: ꝛ tñ ꝙ ētia ī q̄ ōbe
passiōes hmōi p̄dicāẜ sit nata eē euidēs. q̄re ꝛc. ¶ Cōfir
maẜ. qꝛ scđꝫ opināte aliq̇s errās circa ꝯclōnē pōt acq̇-
rere habitū p̄ncipij: ꝛ tñ ñ obstāte hoc pōt acq̇rē vnū ha
bitū respectu āboꝝ vꝫ p̄ncipij ꝛ ꝯclusiōis. ḡ ꝯsil'r ī ꝓpo
sito aliq̇s demōstrās vnicā ꝯclusionē cui⁹ p̄dicatū ē sim
plex pōt erraẜ circa aliā cui⁹ p̄dicatū ē sil'r simplex: ꝛ tñ
postea ꝑ maiorē inuestigationē pōt euidēẜ dmōstraẜ vtrā
ꝙ formādo ꝯclusionē ꝯpositā ꝛ ꝑ ꝯñs ea mediāte habē
vnicū sciēdi actū ꝛ habitū. q̄re ꝛc. ¶ Scđo arguit ꝯ illō
qō dicit: vꝫ ꝙ ordo ꝯclonuꝫ ꝑ sbiecta ꝛ p̄dicata sufficiēẜ
arguit vnitatē sciē: qm̄ ꝓp̄e passiōes theologice meta-
physice ꝛ physice pñt ꝓbari ō eodē sbiecto: vt eē bilifica
bil' disciplinabil' ꝛ corruptibil' ꝓbāẜ ō hoīe: nec tñ ptinēt
ad eādē sciāꝫ: cū p̄ia ptineat ad theologiā: scđa ad meta
physicā: ꝛ ētia ad physicā. ḡ ꝛc. ¶ Tertio ꝯ illō qō dici:
vꝫ ꝙ eadē ꝯclusio ē in diuersis sciētijs: qm̄ talis ead

ꝯclusio ĩ diuersis sciẽtijs/aut ꝓbaref ſcia ex eodẽ medio
vel ex alio in vna ⁊ ex alio in altera:ſʒ nõ põt poni primũ
q: tũc tota demõstratio esset vtrobiq; eadẽ:qd̃ poni non
põt.ergo relinquit scḋm.sed vbi sunt diuersa media ibi
sunt diuerse descriptiones subiecti vel passionis.diuer-
sa aũt descriptio causat in syllogizante diuersũ ꝯceptũ
simplicẽ:ergo nec cõclusio põt esse eadẽ ex diuersis me
dijs illata cũ vertef eius subiectũ:vcʒ simplex cõcept⁹.

Cõtra secũdũ modũ dicẽdi dupliciter

potest argui. Primo.q: ad vnitatẽ sciẽtie nõ sufficit vni
tas ordinis conclusionũ/nec etiã totalitatis:qm̃ multe
cõclusiones ad diuersas sciẽtias ꝑtinẽtes habẽt hm̃oi
ordinẽ magis q̃ alique q̃ sunt eiusdẽ sciẽtie:q: habẽt idẽ
subiectũ/vt hõ est beatificabilis/⁊ hõ est risibilis/quarũ
prĩa est theologica ⁊ scḋa physica.ergo ⁊c. ¶ Q: etiã
non sufficiat vnitas totalitatis apparet:q: multe sunt
cõclusiones ad eandẽ scientiã ꝑtinentes q̃ nõ se habent
sicut ꝑncipiũ ⁊ cõclusio ĩ integrãdo vnũ aliquẽ syllogi-
smũ/nec vna earũ infert aliã:sed sunt disparate sicut ꝯclu
siones diuersarũ sciẽtiarũ:q: sunt de diuersis reb⁹ de q̃-
bus sunt subiecta ꝓpria ⁊ ꝓprie passiones earũ.q̃re ⁊c.

Circa tertiũ etiã modum dicẽdi docto

ria duos modos dicẽdi ꝑexpositos impugnãtis arguit
primo q: falsũ accipit.scḋo:q: nõ saluat ꝓpositũ qd̃ in
tẽdit. ¶ Primũ ꝓbo.qm̃ accipit q̃ ex oĩbus cõclusioni
bus theologicis seu earũ passionib⁹ põt fieri vnũ p̃dica
tũ copulatũ ex quo de subiecto ꝓprio suo dicto erit vna
cõclusio demõstrabilis ex vno medio similiter copula-
to:ꝑ quã vnicã demõstrationẽ ⁊ suã vnicã cõclusionẽ ac
quiret vnus actus ⁊ eo mediãte vnus habitus. ¶ Con
tra hoc arguit primo sic.nec vnus tãtumõ actus itelle
ct⁹ creati/nec habitus põt esse quotcũq; realr̃ distincto
rũ. ¶ Hec apparet:solus em̃ actus diuini intellect⁹ q:
infinitus põt esse vnus quotcũq; intelligibiliũ obiecto-
rũ/nõ aũt aliq̃s actus nec habitus intellectus creati ⁊
maxime naturalis ⁊ naturalr̃ acq̃situs:ſʒ diuerse passio
nes seu p̃dicata denoĩatiua theologie saltẽ aliqua ⁊ cu
iuscũq; alterius sciẽtie ĩportãt vel aliquo mõ connotãt
realr̃ distincta:ergo siue talia p̃dicent diuisim in diuer
sis cõclusionibus/siue coniũctim in vnica ex p̃dicato co
pulato constituta/nõ videt q̃ ipa mediãte posset acq̃ri
aliq̃s actus nec habit⁹ tm̃ vnus. ¶ Cõfirmat.q: nõ mi
nus p̃dicatũ ꝓpõnis copulatũ ex diuersis p̃dicatis di-
uersas res ĩportãtib⁹ impedit vnũ vl' actũ vl' habitũ q̃
subiectũ copulatũ ex diuersis diuersa realr̃ simul ĩpor-
tãtibus:ſʒ respectu conclusionis hñtis tale subiectũ sic
copulatũ nõ posset esse actus nec habit⁹ tm̃ vnus.ergo
⁊c. ¶ Minor apparet.primo.q: nec actus sciẽdi nec ha
bit⁹ est ꝯclusionis vt obiecti:ſʒ sui significati.cõclusiõis
em̃ significatũ est actus ⁊ habit⁹ obiectũ.ipa aũt ꝯclu
sio est vtriusq; hoꝝ ꝑncipiũ effectiuũ:ſʒ magis tã act⁹ q̃
habit⁹ arguunt distingui ex obiectis distinctis q̃ ex qui
buscũq; alijs ꝑncipijs effectiuis.vbi aũt ꝑ copulatũ cõ
clusionis subiectũ vl' etiã p̃dicatũ ĩportant diuersa/ibi
sunt distincta actus sciẽdi ⁊ habit⁹ obiecta.g̃ ⁊c. ¶ Se
cũdo.q: cõclusio vl' alia q̃cũq; ꝓpõ vl' demõstratio nõ hʒ
q̃ sit alicui⁹ actus vl' habit⁹ causatiua:nisi q: significa
tiua:⁊ ita sicut q̃ significat vnũ ẽ cã habit⁹ ⁊ act⁹ vnici
tm̃/ita significatiua pluriũ obiectoꝝ videt esse cãtiua
actuũ ⁊ habituũ diuersoꝝ:ſʒ oĩs ꝯclusio vel alia q̃cũq; ꝓ
positio cui⁹ subiectũ vel ẽt p̃dicatũ ẽ copulatũ ex diuer
sis distincta realr̃ ĩportãtib⁹ significat realr̃ diuersa.g̃
⁊c. ¶ Tertio.q: nõ inin⁹ vna ꝯclusio cõstituta ex subie-
cto copulato ex diuersis diuersa realr̃ ĩportãtib⁹ ẽ mul
tiplex in significãdo/esto q̃ vna mõ aliq̃ in essendo:q̃ di
uerse ꝯclusiões in essendo:⁊ in significãdo:ſʒ diuerse con
clusiones in significãdo causãt diuersos act⁹ ⁊ habitus
sic q: diuersa significãt.q̃ si ꝑ ĩpossibile idẽ existerẽt q̃d
ditatiue dũ tñ distincte manerẽt significatiue/act⁹ ⁊ ha
bit⁹ diuersos cãrẽt.ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad
idẽ.ꝑtes ꝓpõnis mẽtalis siue ille q̃ sũt subiectũ copl'a ⁊
p̃dicatũ siue ẽt ille ex q̃bus ꝯponit subiectũ vl' p̃dicatũ
copulatũ successiue formant in mẽte sicut ⁊ voces diuer
se in ꝓpõne vocali.q̃ro tũc qñ causat ille act⁹ vl' habit⁹
vn⁹ ex ꝯclusione habẽte subiectũ vl' p̃dicatũ ex diuersis
ꝯceptib⁹ copl'atũ:aut em̃ causat ĩ p̃mo ĩstãti ĩ q̃ forma
tur p̃ma ei⁹ pars:vcʒ p̃mus ei⁹ cõcept⁹:vel in illo in q̃
format scḋs/vl' terti⁹:aut postq̃ sunt oẽs formati.ſʒ nõ
põt poni q̃ causet ante formationẽ toti⁹ ꝯclusionis:⁊ ꝑ
ꝯñs oĩm cõceptuũ ꝑtialiũ vtriusq; vel alteri⁹ copulati
extremoꝝ:qm̃ si sic:ergo non causaret hm̃oi act⁹ vel ha
bit⁹ ex tota cõclusione:ſʒ tm̃ ex aliqua ei⁹ ꝑte:cui⁹ con
trariũ supponit.nec potest poni scḋʒ:vcʒ q̃ causet hm̃oi
act⁹ vel habit⁹ vn⁹ post totã cõclusionẽ formatã ⁊ quã
libet eius ꝑtem:qm̃ ex diuersis successiue ꝓductis ⁊ acq̃
sitis nõ põt aliq̃d causari:nisi illa oĩa aliq̃ mõ maneãt ⁊
existãt qñ illud ab eis causat:non em̃ aliq̃d põt fieri nisi
ex ente ⁊ aliquo mõ actualr̃ existẽte:ſʒ ex tot cõceptib⁹
ꝑtialib⁹ potest ꝯstitui copulatũ aliq̃d p̃dicatũ/q̃ post
hm̃oi conceptuũ successiuã formationẽ conceptus ipsi
nõ possunt in formãte ipos formalr̃ nec memorie rema
nere.nec em̃ quotcũq; concept⁹ possent in mẽte eos suc
cessiue formãte simul remãere:nec mẽs põt de quotcũq;
p̃intellectis recordari.g̃ tot possent esse ⁊ ẽt de facto ẽ
videnẽ passiones theologie ⁊ cuiuslibʒ alteri⁹ scie q̃ nõ
magis ex vna conclusione ĩ qua ille oẽs coniũctim p̃di
cent poterit gñari aliq̃s vnus habit⁹ neq; actus q̃ me-
diãtib⁹ diuersis cõclusionib⁹ in q̃b⁹ ille diuerse passio-
nes p̃dicent diuisim. ¶ Confirmat.q: nõ magis põt q̃s
recordari de quotcũq; p̃intellectis ꝑ diuersos act⁹ suc-
cessiue formatos in mẽte:nec actus oẽs successiue habi
tos ꝯseruare q̃ legẽs vel audiẽs aliquã magnã historiã
quãtũcũq; cõtinẽtẽ diuersas voces diuersa ⁊ varia ĩpor
tãtes posset post ipsã totã lectã vel auditã de oĩb⁹ in ea
cõtẽtis vocabulis ⁊ eoꝝ significatis oĩbus recordari.ſʒ
cõstat scḋm esse homini naturalr̃ impossibile vt ẽt ĩ p̃ce
dẽtib⁹ fuit dictũ in quadã alia questione.g̃ ⁊ primũ.ex q̃
seq̃t ꝓpositũ:vcʒ q̃ sicut null⁹ põt ex aliq̃ historia quã-
tũcũq; magna lecta vel audita sensibilr̃ aliquẽ vnicũ tã
tũ actũ nec habitũ acq̃rere:ita nec ex cõclusione aliqua
hñte p̃dicatũ vl' subiectũ ex quotcũq; cõceptib⁹ ꝑtiali
bus copulatũ.q̃re ⁊c. ¶ Scḋm.vcʒ q̃ iste terti⁹ dicẽdi
mod⁹ nõ saluet ꝓpositũ ꝓpter qd̃ ponit/qd̃ ⁊ saluare ni
tit/apparet.qm̃ ipe nitit saluare q̃ theologia sit vnica
⁊ ꝓpter hoc ponit illã cõclusionẽ vnã ex p̃dicato copu-
lato multiplici cõstitutã.ſʒ esto q̃ talis cõclusio sic cõ-
posita ponat:ex hoc non seq̃t q̃ theologia ipa sit vnica
magis q̃ si nõ poneret.qd̃ ꝓbo p̃io.q: vt ꝓbatũ est/ex ta
li ꝯclusiõe nõ posset gñari aliq̃s sciẽdi habit⁹ neq; vnic⁹
sol⁹ act⁹. ¶ Scḋo.q: esto q̃ fieret ex ipa vnic⁹ habit⁹ ta
lis vn⁹ habit⁹ nõ destrueret habit⁹ ꝑtiales p̃io succes-
siue acq̃sitos ex diuersis demõstratiõib⁹ diuersaꝝ cõclu
sionũ ꝑtialiũ hñtiũ p̃dicata simplicia nisi ex diuersis pas-
sionib⁹ copl'ata.Scḋʒ em̃ istũ opinãtẽ ãte demõstratio
nẽ illã totalẽ ex medio ⁊ cõclusionis p̃dicato copulata
ꝯstãtẽ possũt fieri ⁊ sic sũt ĩ q̃libʒ scia demõstratiões ꝑ-
tiales q̃rũ q̃libʒ ꝯstat ex medio simplici ⁊ ꝯclusiõe hñte
p̃dicatũ silr̃ simplex puta vnicã passionẽ nõ ex pluribus co
pulatã:⁊ sic primo mediãte vna tali ꝯclusiõe illata acq̃
rit vn⁹ actus sciendi ⁊ habitus:⁊ mediãte alia alius q̃
oẽs successiue acquisiti sunt vt etiã cõcedit iste opinãs:
tam inter se q̃ ab illo vnico totali habitu mediante

illa vnica cõclusione ex p̄dicato copulato cõstituta alterius rationis. ergo cũ illo habitu vnico cõmuni ad oĩa acq̃sito nõ destruant̄ pticulares habit⁹ ex particularibus cõclusionib⁹ acq̃siti: ꝑ ↄñs nõ sequit̄ q̄ theologia vnica sed magis multiplex sit ponẽda. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. q: plures theologias ponit ille q̄ ponit diuersas speciales respectu diuersarũ specialiũ cõclusionũ ⁊ vnã cõmunem ab oĩbus illis specialib⁹ differẽtem respectu cõclusionis p̄dicatũ copulatũ habẽtis ⁊ a cõclusionib⁹ oĩbus alijs specialib⁹ alterius rõnis q̄ ille q̄ tm̄ ponit aliq̃s plures speciales: vꝫ respectu diuersarũ cõclusionũ specialiũ diuersas sicut ⁊ easdẽ respectu earũdẽ ↄclusionũ specialiũ absq̄ alia aliqua cõmuni respectu alicuius cõclusionis cõis a cõclusionib⁹ alijs specialibus differẽtis. sꝫ ista tertia opinio ponit istã theologiarũ multitudinẽ: nõ aũt due alie p̄cedẽtes. ergo magis negat q̃d saluare itẽdit: vꝫ sciẽtie vnitatẽ / q̄ aliqua aliaꝝ. ¶ Et ideo quãtũ ad istũ articulũ aliter quãtũ ad aliq̃d est dicẽdum.

¶ Ad cui⁹ euidẽtiã est sciẽdũ: q̄ passionũ theologicaꝝ puta cõceptuũ denoĩatiuoꝝ dei ꝓpꝛioꝝ: alij sunt diuinã essentiã tãtũmõ iportãtes nõ aliq̃d distinctũ cõnotãtes vt sapiẽtia iustitia ⁊ mĩẽoria infinita. alij sunt concept⁹ ↄnotatiui alioꝝ a deo / vt creatiuũ vl' beatificatiuũ: sicut eĩ risibile iportat actũ ridẽdi: ita ⁊ btĩficatiuũ actũ btĩficum ⁊ creatiuũ aliq̃d ens creatũ: q̃d nõ iportat trinum ⁊ vnũ iustũ vel infinitũ: nec aliq̃d alioꝝ q̄ denoĩatiue dicitur de deo ad intra. Siue hmõi aũt ↄceptus denoĩatiui idẽ iportẽt vel diuersa ex quo int' se q̃dditatiue in essendo supponunt̄ esse distincti / tripl'r possunt accipi. vno eñ mõ possũt sumi diuisim: vt vꝫ in cõclusione formata nõ p̄dicet̄ nisi vn⁹ ipsoꝝ tm̄. Alio mõ cõiũctim: vt vꝫ simul vel successiue in eadẽ ↄclusione plures p̄dicent̄. ⁊ vt sic dupl'r: q: vel tot q̄ p̄nt licet successiue i mẽte formati in simul remanere vel actualit' vl' saltẽ habitual'r: vel tot q̄ nullo mõ p̄nt oẽs memorie retineri: nec mõ aliq̃ ↄseruari.

Hoc p̄misso pono quatuor cõclusiões.

¶ Prima cõclusio est. q̄ siue cõclusiones theologice vl' cuiuscũq̄ alterius sciẽtie sint diuerse i essendo ⁊ in significãdo: siue tm̄ in essendo ⁊ nõ in significãdo: eis mediãtib⁹ successiue illatis diuersi actus ⁊ habitus acq̃runt̄.

¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ cõstat q̄ ex diuersis syllogismis demõstratiuis vel topicis diuersis tã in essendo q̄ in significãdo diuersi act⁹ ⁊ habit⁹ gñantur. hoc apparet: nõ eñ ex demõstrationib⁹ factis in diuersis sciẽtijs gñat̄ idẽ act⁹ nec habit⁹ sciẽtificus sꝫ diuersus: sꝫ cõclusiones alteri⁹ rationis tã in essendo q̄ in significãdo ꝓbant̄ ⁊ inferunt̄ ex p̄missis cõsil'r alterius rõnis: ⁊ ꝑ ↄñs demõstratiões ex talibus p̄missis ⁊ cõclusionib⁹ cõstitute sunt oĩno tã in significando q̄ in essendo alterius rationis. ergo ⁊c.

¶ Secũda pars cõclusionis: vꝫ q̄ etiã si cõclusiones differũt tm̄ q̃dditatiue nõ aũt significatiue eis mediãtibus diuersi actus ⁊ habit⁹ acq̃rant̄. ꝓbat̄. qm̄ ex diuersis actib⁹ q̃dditatiue sꝫ indifferentib⁹ obiectiue diuersi habitus cõsil'r vꝫ q̃dditatiue licet indifferẽtes obiectiue sequuntur. ¶ Hec apparet. qm̄ si ex oĩbus actib⁹ indistinctis obiectiue quãtũcũq̄ distincti q̃dditatiue gñarent̄ habitus eiusdẽ rõnis / sequeret̄ q̄ ex actib⁹ sensitiuis intellectiuis ⁊ appetitiuis gñarent̄ habitus eiusdẽ rõnis. cõstat eñ vnũ ⁊ idẽ oĩno posse esse sensatũ intellectũ ⁊ volitũ. hoc aũt est falsũ. ergo ⁊c. sed diuerse cõclusiões q̃dditatiue licet indistincte obiectiue nõ sunt aliud q̄ diuersi actus intellecti cõplexi. nec eñ mẽtis ꝓpõ est aliud vt sepe dictũ est in p̄cedẽtib⁹ / q̄ cõplexa intellectio. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. q: cõstat q̄ act⁹ intelligẽdi deũ tã cõplexi q̄ icõplexi btõꝝ ⁊ viatoꝝ sunt alteri⁹ rõnis: q: in btĩs sunt act⁹ intuitiui ⁊ in viatorib⁹ abstractiui: ⁊ tñ licet sint q̃dditatiue diuersi / sunt obiectiue totalr' idistincti. idẽ eñ oĩno significat ista ꝓpõ / de⁹ est trinus ⁊ vn⁹ / ⁊ alia q̃cũq̄ theologica vt a viatore ⁊ vt a cõp̄hẽsore formata licet q̃dditatiue nõ sit eadẽ in vtroq̄ / sed vt dictũ est ex diuersis actib⁹ specie q̃dditatiue diuersi habitus specie gñant̄. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idem arguit̄. q: ex demõstrationibus alteri⁹ rõnis gñant̄ habit⁹ sciẽtifici alterius rõnis: sꝫ cõclusiones diuerse q̃dditatiue licet sint indistincte significatiue seu obiectiue sunt conclusiones demõstrationũ alterius rõnis. ergo talib⁹ cõclusionib⁹ demõstrat' mediãtibus acq̃runt̄ habit⁹ alterius rõnis.

¶ Secũda cõclusio est. q̄ esto q̄ cõclusio demonstrata sit vnica ex subiecto vel p̄dicato copulato plura realit' importãte ↄstãs adhuc ipa mediãte licet vnica plures habitus gñantur. ¶ Hec apparet. qm̄ vt superius dictuꝫ fuit / ex diuersitate obiectoꝝ arguit̄ diuersitas actuuꝫ ⁊ habituũ: sꝫ cõclusionis hñtis subiectũ vel p̄dicatũ copulatũ ex diuersis cõceptib⁹ diuersa realit' iportãtib⁹ obiectũ nõ est vnicũ sꝫ multiplex. idẽ eñ est cõclusionis obiectũ ⁊ significatũ: multa aũt ponunt̄ esse p̄dicati vl' subiecti significata. ergo ⁊ obiecta. sꝫ quod est cõclusiõis significatũ seu obiectũ est etiã obiectũ sciẽtie acq̃site ipa mediãte: vt eñ in p̄cedẽtibus fuit dictũ obiectũ sciẽtie nõ est ipm̄ verũ ↄplexũ sꝫ ei⁹ significatũ. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ q̄ sciẽtie obiectũ nõ est p̄dicati cõclusionis sꝫ subiecti significatũ / q̃d subiectũ oportet cẽ vnũ ad hoc q̄ cõclusio ipa sit vna ⁊ sciẽtia ea mediãte acq̃sita: qm̄ nõ magis subiectũ q̄ p̄dicatũ est de rõne cõclusionis vel cuiuscũq̄ alteri⁹ ꝓpõnis: nec ꝑ ↄñs magis cõclusio vl' alia q̃cũq̄ ꝓpõ arguit̄ esse diuersa seu multiplex ex multiplicitate seu diuersitate subiecti q̄ p̄dicati. idẽ eñ ẽ obiectũ sciẽtie q̃d ẽ significatũ toti⁹ cõclusionis illate: cõclusio aũt ↄstat ex subiecto ⁊ p̄dicato. ergo ⁊c.

¶ Tertia cõclusio est. q̄ ex cõclusione demõstrata vna hñte p̄dicatũ copulatũ ex diuersis cõceptib⁹ idẽ iportãtib⁹ gñat̄ idẽ habitus: dũ tm̄ illi ↄceptus plures denoĩatiui positi a parte p̄dicati sint tot q̄ possint simul existere i mẽte formãte hmõi ꝓpositionẽ. ¶ Hec apparet: q: respectu eiusdẽ obiecti intellecti vna intellectione simplici vl' cõplexa ex vno medio demõstrata potest idẽ habitus gñari: sꝫ ↄclusio illata licet habẽs p̄dicatũ copulatũ supponit̄ cẽ vna ⁊ ex vno medio copulato sil'r demõstrata: ⁊ est conclusio cõplexa vnius obiecti: supposito q̄ oĩa illa a parte p̄dicati posita habeãt idẽ significatũ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. q: ꝑ vnã demõstrationẽ põt vn⁹ ⁊ idẽ act⁹ ⁊ habit⁹ sciẽtificus gñari: sꝫ talis cõclusio cui⁹ p̄dicatũ est copulatũ ex diuersis cõceptib⁹ simul existere possibilib⁹ ẽ cõclusio vni⁹ demõstrationis. ergo ⁊c.

¶ Quarta conclusio est. q̄ si cõcept⁹ partiales ex q̄b⁹ cõstituit̄ p̄dicatũ cõclusionis p̄dicte sint tot q̄ nõ possint aliquo mõ simul existere i mẽte eos successiue formãte nõ videt̄ posse vn⁹ habit⁹ gñari ex cõclusione hmõi demõstrata. ¶ Hec fuit ꝓbata superius: q: habit⁹ vl' act⁹ nõ põt gñari ꝑ aliq̃d n̄ existẽs: sꝫ si cõcept⁹ oẽs talis conclusionis sint tot q̄ simul non possint cẽ i mẽte: vltio ↄceptu formato nõ manẽt oẽs alij p̄cedẽtes. ergo nec ex oĩb⁹ / nec ꝑ ↄñs ex cõclusione eos oẽs vl'r icludẽte põt vn⁹ nec plẽa habit⁹ gñari. ¶ Sꝫ ↄ̄ rõnẽ istã forsitã arguet̄. q: sciã nõ gñat̄ ex sola cõclusiõe / sꝫ ex tota demõstratiõe: ⁊ ꝑ ↄñs ex q̃libꝫ p̄missaꝝ: sꝫ qñ cõclusio format̄ i mẽte nõ mãet i ipa actu aliq̃ p̄missaꝝ formata. ergo q̄ rõne ex p̄missa actual'r nõ manẽte sꝫ antea existẽte sciã gñat̄ / eadẽ ⁊ ex tota ↄclusiõe ei⁹ ptib⁹ p̄orib⁹ nõ manẽtib⁹ / sꝫ vltia tm̄ ipoꝝ. ¶ Ad hoc põt dici q̄ assũptũ ẽ falsũ: manet eĩ i mẽte ↄclusionẽ formãte vtraq̄ p̄missaꝝ formata actual'r vl' saltẽ v̄tual'r i aliq̃ effectu ex vtraq̄ i mẽte relicto. nisi eñ aliq̃ istoꝝ modoꝝ remaneret i mẽte sciẽtiam acquirẽte vtraq̄ premissa non magis post

ipsas formatas ꝙ ante posset sciētia naturalr̄ gn̄ari cū ex illo qḋ nullo mō aliqd est licet fuerit aliqd gn̄ari possit: ⁊ ita q̄n generat̄ sciētia ex demōstratiōe nō tm̄ ꝯclusio ſ3 ēt vtraq₃ ꝑmissa manet altero duoꝝ p̄dictoꝝ modoꝝ.nec tm̄ sequit̄.ꝑmisse due p̄nt manere altero hoꝝ modoꝝ simul i mēte.ḡ ⁊ oēs alij ꝯcept⁹ quotcūq₃.q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet aliqualr̄ q̄d sit ad q̄stionē istā dicēdū: qua vez querit̄ an theologia sit vna. q̄m potest dici vtiq₃ vna aliquo mō obiectiue siue significatiue nō autē q̄dditatiue loquēdo de theologia a viatore naturalr̄ acquisita. ¶ Primū apparet vez ꝙ obiectiue sit aliq̄ mō vna q̄m ꝯcept⁹ subiecti theologie/qḋ subiectū est deus vt ostēdet̄ in sequētib⁹/est subiectū oīm ꝯclusionū theologicarū: sed hmōi ꝯceptus subiecti ol₃ ꝯclusionū theologicarū ꝓpue acceptarū est vnicū significatū.qḋ q̄dez significatū est toti⁹ theologie subiectū.ḡ ipa theologia est obiectiue siue significatiue aliquo mō vna. Dico aūt aliquo mō: q̄m actus ⁊ habitus sciētificus nō tm̄ sunt significati subiecti ꝯclusionis: ſ3 etiā p̄dicati: licet significatū subiecti ⁊ nō p̄dicati dicat̄ subiectū sciētie: ſ3 p̄dicatū ꝯclusiōis qḋ ē passio itēdū īportat vl' aliq̄ mō ꝯnotat aliqd distīctū a significato subiecti q̄ vez significato subieti existēte codē penit⁹ ⁊ īuariato sicut sūt diuersa p̄dicata ita ⁊ eoꝝ saltē aliquoꝝ ⁊ si nō ol₃ sūt diuersa significata: ⁊ ideo q: tā subiecti ꝯclusiōis q̄ p̄dicati significatū est aliquo mō sciētie obiectū: lic₃ subiecti significatū dicat̄ subiectū: ꝑ ꝯn̄s licet tā actus q̄ habit⁹ theologie ⁊ cuiuscūq₃ alterius sciētie sit vn⁹ nūero obiectiue ī ordine ad suū subiectū qḋ est significatū subiecti oīm ꝯclusionū: nō tm̄ in ordine ad totū suū subiectū qḋ aliquo mō se extēdit ad p̄dicatoꝝ ꝯclusionū ol₃ significatū. ¶ Secūdū: vez ꝙ habitus theologie nō sit vnic⁹ q̄dditatiue apparet: siue loq̄mur de theologia viatoꝝ ꝯparata ad theologiā ꝯprehensoꝝ siue tātū sit sermo de theologia tantūmō viatoꝝ vel tm̄ ꝯprehēsoꝝ: q̄m ꝯstat ex p̄cedentibus ꝙ oīs actus itelligēdi tā simplices q̄ ꝯplexi q̄s habēt de deo ꝯprehensores/sunt alterius rōnis ab illis quos habēt de ipso viatores alterius: dico q̄dditatiue seu in essendo: non aūt obiectiue seu in significādo.nec enī ista ꝓpositio/deus est trin⁹ ⁊ vnus/quā format beatus est eiusdē rōnis: sed alteri⁹ a ꝓpositiōe ꝯsimili ⁊ idē significāte quā format viator: q: ipsa vt a cōprehensore formata est ex actib⁹ intelligēdi euidētib⁹ ꝯstituta: cuius ꝯtrariū est de alia a viatore formata ⁊ ita licet sint omnino idez in significādo sunt tm̄ alterius rationis in essendo: ſ3 ex actibus ⁊ mediātib⁹ ꝓpositionib⁹ alteri⁹ rationis in essendo ⁊ eiusdē in significādo fiūt habitus ꝯsimilit̄ alterius rōnis q̄dditatiue: ⁊ omnino īdē obiectiue siue significatiue.ergo ⁊c. ¶ Q: etiā loquendo de theologia tātū viatoꝝ nō sit vnica sed plures/apparet q̄m plures vident̄ esse ꝯceptus denoīatiui deo ꝓprij q̄ possint in memoria insimul retineri: nec ꝑ ꝯn̄s ex talib⁹ oībus pōt fieri vnū p̄dicatū aliqḋ copulatū alicui⁹ conclusiōis qua mediāte posset vn⁹ habit⁹ naturalr̄ gn̄ari vel esto ꝙ tali mediāte ꝯclusione ex oībus dei ꝯceptib⁹ denoīatiuis simul existere possibilibus ꝯstituta possit idē habitus gn̄ari: ex hoc nō sequit̄ ꝙ theologia respectu oīm ꝯclusionū partialiū ⁊ ꝯclusionis p̄dicte ex p̄dicatis ol₃ copulate sit vnica tm̄ cū illa theologia mediāte ꝯclusione cōmuni ex p̄dicatis aliarū ol₃ cōstituta habita sit ab alijs theologijs oībus que sunt respectu ol₃ cōclusionū specialiū alteri⁹ rationis. ꝯsimiliter est dicēdū de theologia beatoꝝ vt scḋm se sumpta. ¶ Ad rationes q̄ ꝯtra hec in p̄cedētib⁹ sunt adducte/patere potest solutio ex predictis. ¶ Hec de p̄imo.

Quantū ad secūdū vbi est vidēdū qualis sit hmōi habitus theologicus/est sciēdū ꝙ sicut aliud est cognoscere de aliquo q: est/⁊ aliud ꝓpter q̄d: ita ⁊ alius habitus est respectu p̄imi act⁹ ⁊ alius respectu secūdi: ⁊ ꝯsilr̄ sicut alius actus est cognoscere aliqd q: ē ⁊ alius ꝓpter q̄d est: ita ⁊ alius ē assensus rei itellecte q: est/vt ꝑ intellectionē significat̄/⁊ alius assensus rei ꝓpter q̄d ē: ⁊ sicut assensus hmōi sunt diuersi ita ⁊ habit⁹ eis correspōdētes ⁊ ad ipsos inclinātes: p̄im⁹ assensus vez q:/est actus credēdi ad quē inclinat habitus fidei: secūdus assensus est actus sciēdi ꝓpter q̄d: ad quē inclinat habitus sciētie ꝓpter q̄d. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est.ꝙ habit⁹ theologie quē acquirit viator ꝑ studiū ⁊ exercitiū in ipsa theologia est alius ab habitu fidei tā infuse q̄ etiā acq̄site alteri⁹ rationis. ¶ Hec apparet: q̄m fides tā infusa q̄ acq̄sita est cōis tā sciētibus q̄ ignorantib⁹ fidelib⁹. theologie aūt habit⁹ ꝑ studiū in theologia seu exercitiū acq̄situs ꝯuenit tm̄ intelligētibus ⁊ sciētibus: nō aūt alijs fidelibus simplicibus ignorātibus.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.q: multi fideles simplices theologiā ⁊ oēm aliā scientiā ignorātes excedūt magnos in theologia magistros in fide tā infusa q̄ ēt acq̄sita: sed hoc esse non posset nisi fides a theologia specie differret ⁊ alterius rationis existeret. quare ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est.ꝙ theologia hmōi ⁊ fides nō sunt alterius rationis in significādo/ſ3 tātūmō in essendo. ¶ Hec apparet.q̄m idē est obiectū ⁊ oīno indistinctū vtriusq₃ istoꝝ habituum vez fidei ⁊ theologie hoc aūt est ol₃ actuū ⁊ habituū significatiuū: qḋ est ipsoꝝ obiectū.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.q: cū idē sit obiectum veri cōplexi ⁊ actus assentiēdi ipsi₃ sequētis seu comediāte causati: ꝑ ꝯn̄s oēs illi actus assentiēdi habēt idez obiectū significatū: q̄ causant̄ mediāte codē vero cōplexo idē totalr̄ īportāte: ſ3 act⁹ fidei catholice ⁊ act⁹ sciēdi theologie sūt act⁹ assentiēdi mediāte eadē itellectione seu ꝓpōne ꝯplexa causati.ḡ ⁊c. ¶ Minor appet.q̄m sicut act⁹ credēdi est actus q̄ fidelis assentit significato alicui⁹ articuloꝝ mediāte ipo articulo p̄io formato.p̄us enī fidelis format hoc ꝯplexū/dei fili⁹ est incarnat⁹ q̄ credat: hoc est assentiat significato ꝑ ipsu₃: ⁊ sic de q̄libet aliorū.mediāte enī quolibet articulo nō itellecto ſ3 formato assentit fidelis suo significato cuius significati intellectio ꝯplexa est articulus ipe formar⁹ ī mente: ita ꝯsilr̄ de actu sciēdi habit⁹ theologici ē dicēdū: vez ꝙ talis est act⁹ ꝯsentiēdi quo theologus ipse assentit articuloꝝ significatis nō nisi mediātib⁹ ipsis articulis formatis.oīs enī act⁹ ꝯsentiēdi p̄supponit notitiā sui obiecti nō tm̄ simplicē ſ3 ꝯplexā. ſ3 actus oēs sciēdi ⁊ credēdi sunt act⁹ ꝯsentiēdi: articuli aūt fidei sunt ꝓpōnes formate q̄ q̄dē sūt notitie ipe ꝯplexe obiecti act⁹ credēdi ⁊ actus sciēdi theologici.idē aūt est obiectū act⁹ ⁊ habitus.ḡ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est.ꝙ theologia a fide distincta est habit⁹ inclināns ad assensu₃ ꝓpter q̄d: fides aūt īclinat ad assensu₃ eiusdē rei p̄intellecte tātū q:. ¶ Hec apparet p̄io.q: ꝯstat ꝙ habit⁹ theologie sciētific⁹ ab habitu fidei est distinct⁹: ſ3 cū sit vterq₃ istoꝝ eiusdē obiecti ⁊ mediāte eiusdē vero ꝯplexo idē significāte acq̄situs nō videt̄ ꝙ alit̄ q̄ isto mō habit⁹ hmōi possint distingui: vez q: vn⁹ est ꝓpter q̄d ⁊ alius tm̄ q:: maxime q: fides tm̄ innitit̄ auctoritati: nec ex alio ad ꝓbādū ꝯclusionē accipit mediū q̄ ex auctoritate: ⁊ ita ꝑ ꝯn̄s non dicit ꝓpter q̄d: q: nec arguit a priori/sed tm̄ dicit quia/arguēdo a posteriori.quare ⁊c. ¶ Secūdo.quia theologia a fide distincta aliquā certitudinē dat theologo quā non dat fides ipsa catholico: sed fide omnis catholicus est certus de articulo seu eius significato: quia est sicut per ipsum articulum importatur. De fidei autem articulo est tantum duplex questio. Una videlicet q: est: pu-

ta an ſit verus ⁊ alia ꝓpter qd vel q̃ꝛ pōt eē verus. ergo cū per fidē quantūcunq₃ intēſa₃ intellectus nō aſſentiat articulis niſi qꝛ coꝝ ſignificata ita ſunt ī re ſicut ꝑ articulos explicant̄: ⁊ habito qꝛ/tantū reſtat queſtio ꝓpter qd: ſequit̄ ꝙ habitus ſcientificus theologicus qui eoꝝdē eſt quoꝝ fides/ſit ꝓpter qd. ¶ Tertio. qꝛ ſyllogiſmus probās paſſionē de ſuo ſubiecto ꝑ propriā eius deſcriptionē vel diffinitionē facit aliquē aſſenſum ab oī alio licet ꝓbante eandē paſſionē ⁊ de eodē ſubiecto per mediū tamē ab eius deſcriptione ſeu diffinitiōe alterius rationis: ſed habitus ſciētie theologus arguit ⁊ ꝓbat de deo per propriū eius diffinitiuū ſeu deſcriptiuū cōceptū eius ꝓprias paſſiones: puta cōceptus proprios denotatiuos: fides aūt catholica ꝓbat eoſdem ⁊ de eodem ſubiecto/nō aūt per tale mediū: ſed ꝑ alterū ab illo alterius rationis: puta arguēdo a poſteriori per effectū vel quōcūq₃ aliter. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet: qꝛ niſi ſyllogiſmus probās paſſionē propriā de ſubiecto per eius propriā diffinitionē ſeu deſcriptionē cauſaret propriū aſſenſum/periret oīs ſcientia: qꝛ nec aliqua eſſet ſciētia ex demōſtratione cauſata: cū ſciētia nō ſit aliud ꝙ habitus adheſiuus ex actibus aſſentiēdi cauſatus mediāte demōſtratione ꝓbante paſſionē de ſubiecto ꝑ eius diffinitionē ſiue deſcriptionē in demōſtrāte relictus: hoc autē eſt inconueniens ⁊ euidēter falſum: vz ꝙ nulla ſit ſcientia. ergo ⁊c. ¶ Minor quantū ad primā partē vz ꝙ theologus arguat ex proprio dei diffinitiuo vel deſcriptiuo cōceptu/probat̄. quoniā ꝓprius cōceptus diffinitiuus vel deſcriptiuus ſubiecti ſciētie vel cuiuſcūq₃ alterius habitus/eſt mediū ex quo ꝓbat̄ in illa ſcientia paſſio de ſuo ſubiecto: ſed deus vt oſtēdet̄ in ſequētibus/eſt ꝓpriū theologie ſubiectū: ergo eius diffinitio ſeu deſcriptio viatori nota eſt mediū ex quo arguit̄ in ipſa. ¶ Confirmat̄. cōceptus ꝓprius diffinitiuus vel deſcriptiuus rei ſignificate ꝑ ſubiectū cōcluſionis demonſtrate eſt mediū ꝑ qđ illa cōcluſio in ſua ſciētia demōſtrat̄: ſed cuiuſcunq₃ cōcluſionis theologice vt ꝓprie ſumpte ſubiectū eſt cōceptus diffiniti ſeu diffinibilis dei. ipſe enī deus ſignificatus ꝑ iſtum duplicem conceptū: vz diffinitū ⁊ diffinitiuū/eſt totius theologie ſubiectū: ꝯceptus aūt diffiniti ſubiecti eſt ſubiectū omniū cōcluſionū ſcientie illius ſubiecti. cōceptus vero diffinitiuus eſt mediū in premiſſis aſſumptū. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars vz ꝙ fides catholica nō arguat ex tali medio ſupradicto/apparet: qꝛ nec tale mediū habet̄ a quolibet catholico: ſed tātū a theologo: ſolū enī in theologia inſtructus nō aliqs alius quātūcūq₃ catholicus habet propriā de deo deſcriptionē₃ ſeu diffinitionē ex qua ſcit inferre ⁊ concludere de ipſo eius propriā paſſionē: catholicus autē ex ſola fide tm̄ nouit ꝙ articulus eſt verus arguēdo a poſteriori: vz ex miraculis factis diuinitus ad īuocationē fideliū: vt in quadā queſtione alia ſuperius fuit dictum: quo etiā modo nō primo theologus probat cōtingentia. nullus enī quātūcūq₃ magnus magiſter poteſt per diffinitionē ꝓbare ꝙ dei filius fuerit incarnatus: nec aliqđ veroꝝ ꝯtingentiū aliorū. ¶ Ex quo videt̄ corollarie poſſe cōcludi ꝙ habitus theologie vt eſt taliū cōtingentiū non eſt a fide alterius rationis: qꝛ habitus adheſiui vel cognitiui eiuſdē obiecti ⁊ ex medio etiā eiuſdē rationis ꝯcluſionē mediante cauſati nō videnſ eſſe alterius rationis: ſ₃ habitus theologicus a viatore per exercitiū acquiſitus ⁊ fidei virtus vt cōtingentiū habēt idem obiectū ⁊ mediū ac ꝯcluſionē ex quibus cauſant̄ eiuſdē rationis. idētitas obiecti eſt euidēs ex hypotheſi. ꝙ etiā mediū ſit idē apparet: qꝛ nec theologus ex habitu theologie nec catholicus ex fide poteſt ꝓbare aliquē cōtingentiū articulorū aliter ꝙ per effectū puta ex euidētia miraculoꝝ: ex q̄ tertio apparet idētitas cōcluſionū videlicet ipſoꝝ articuloꝝ: qm̄ ex medio eiuſdē rationis ſequit̄ ꝯcluſio eiuſdē rōnis: ſ₃ mediū quo ꝓbant̄ articuli ꝯtingētes a theologo ⁊ a fideli catholico/ē eiuſdē rōnis ꝗ ⁊c. ¶ Quia tñ theologie totus habitus ſciētificus videt̄ ⁊ cōiter ꝓbat̄ eē a fide diſtinctus/ideo poſſet dici ꝙ fides ſic tm̄ inclinat ad aſſentiēdū rei ſignificate ꝑ quēlibe₃ articuloꝝ ꝙ nullo modo a priori nec a poſteriori demōſtrat nec ꝓbat aliquē ipſoꝝ. habitus aūt theologie ſcitus inclinat ad aſſenſum eoꝝdē obiectoꝝ: vz cōtingentiū ⁊ etiā neceſſarioꝝ articuloꝝ ſeu ſignificatoꝝ ipſoꝝ. quoꝝ aliqua vt neceſſaria ꝓbat a priori: vz arguēdo ꝑ diffinitionē vł deſcriptionē ꝓpriā dei ſui ſubiecti: alia a poſteriori vt contingentia: q̄ oſtēdit eē vera arguēdo vt dictū eſt ꝑ effectū: puta ex euidētiis miraculoꝝ q̄ deus extitit operatus vt dictū fuit ſupius ad īuocationē fideliū viatoꝝ. ¶ Sz cōtra ꝯcluſionē predictā arguūt aliq̄ dicētes ꝙ habitus theologie a fide diſtinctus nō eſt habitus aſſentiēdi: ſed ad actū aſſenſus īclinatiuus: ſ₃ potius cognitiuus ſeu apprehēſiuus. Quod ꝓbant. ¶ Primo. qꝛ talis aſſenſus ad quē inclinaret iſte habitus theologicus aut cauſaret̄ per ꝓpoſitiones aliquas ꝑ ſe notas aut ꝑ experiētiā: ſ₃ non pōt poni primū: qꝛ tūc nō magis fidelis ꝙ infidelis poſſet ꝯſenſum hmōi acq̄rere. nec ſcđm. qꝛ nullā experiētiā₃ habet fidelis quā nō poſſet habere q̄libet īfidelis. ꝗ ⁊c. ¶ Scđo. qꝛ diuerſi habitus aſſentiēdi reſpectu eiuſde₃ ꝯplexi ſic ſe habēt ꝙ vnus nō p̄ſupponit aliū magis ꝙ ecōuerſo: ſed fides quā p̄ſupponit habitus theologie a viatore ꝑ ſtudiū acquiſitus eſt habitus aſſentiēdi. ꝗ cū ipſe habitus theologie ſit eiuſdē obiecti ⁊ reſpectu eiuſdē veri complexi ſicut fides: ꝑ ꝯñs non poteſt poni habitus aſſenſus ſed magis habitus cognitiuus. ¶ Tertio arguit̄ ꝙ theologie habitus ſit a fide īdiſtinctus: qꝛ habēs aliquē ꝓpriū habitū experit̄ aliquē ꝓpriū actū: nec enī ex alio habitus cognoſcit̄ nec arguit̄ ꝙ ex actu: ſ₃ nullus fidelis theologus experit̄ aliquē actū aliū ab actu credēdi quē īfidelis nō experiat̄. ꝗ habitus theologicus ē ab habitu fidei īdiſtinctus. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ſi theologic habitus ꝑ exercitiū acquiſitus eēt a fide diſtinctus poſſet ſine ipſo haberi naturaliter a q̄libe₃ īfideli. hoc videt̄ eē falſū. ꝗ ⁊c. ¶ Ad primū r̄ndet̄: ꝙ ſicut ī aliis ſciētiis ꝑ experiētiā acq̄ſitis p̄miſſe ſine experiētia p̄cedēte nō ſufficiūt ad cauſandū ſciētiā ita ī ꝓpoſito cū fides hic ſit loco experiētie ꝓ quāto eſt cognitio qꝛ ſine ipſa experiētia: p̄miſſe theologie licet aliquo mō ꝑ ſe note nō ſufficiūt ad cauſādū actū theologicū nec ipo mediāte habitū ſine fide: ita ꝙ habēti fidē ꝓpōnes p̄miſſe ſunt ꝑ ſe note ⁊ ſufficiētes cauſare aſſenſū: nō aūt ſine fide. ¶ Scđo r̄ndet̄ aliť. ꝙ ſicut hñs alicuius rei experiētiā habet alios ꝯceptus de re ꝙ haberet ſine experiētia ipa: ex quibus ꝯceptibus ꝓpō ꝯſtituta ē ꝑ ſe nota ꝑſeitate excludēte demōſtrationē ꝑoꝛē/nō tñ ꝑſeitate excludēte experiētiā: ita habito aſſenſu fidei hñt̄ ꝯceptus aliq̄ īcōplexi ꝙ habeāt̄ ſine ipo. ⁊ ꝓpōex illis ꝯpoſita eſt ꝑ ſe nota ꝑſeitate excludēte mediū demōſtrationis nō aūt fidē. ¶ Ad ſcđm r̄ndet̄ negādo illud qđ accipit̄ ī maiore. qm̄ ſemꝑ aſſēſus q̄ aſſentit̄ rei qꝛ: puta qꝛ ſic eſt ſicut ſignificat̄ eē ꝑ ꝓpōnē/eſt aliꝰ ab illo q̄ aſſentit̄ ipi ꝓpť ſuā cām: ⁊ tñ ſcđs p̄ſupponit primū ⁊ nō ecōuerſo. aſſenſus enī ꝓpť qđ p̄ſupponit aſſenſū qꝛ: ⁊ nō ecōuerſo: ſ₃ ſicut ſe hꝫ actus ad actū ita habitus ad habitū ꝗ ⁊c. ¶ Vel aliť pōt dici ad minorē. vz ꝙ fides ⁊ habitus iſte theologicus nō ſunt reſpectu eiuſdē veri ꝯplexi: imo verū cōplexū qđ format theologus ī theologia ꝑ ſe eſt alterius rōnis ab illo qđ format ſimplex catholicus. alterius rationis dico quidditatiue non obiectiue ſeu ſignificatiue. idem enī omnino eſt ⁊ indiſtinctum vtriuſq₃ ſignificatum. ſicut enī habēs de re experientiā aliū hꝫ ꝯceptū ab illo q̄

habet demõstrationẽ:⁊ ꝑ ꝯñs alı⁹ habit⁹ ex sola experiẽtia ⁊ alius ex demõstratione causalı:licet ꝑ vtrũq; idẽ totaliter imponet:ita in ꝓposito de catholico solã fidem habente et de alio in theologia perito cõsimiliter est dicendũ:semꝑ enĩ ex actib⁹ alterius ratiõis generant̃ habitus alterius rationis. quare ⁊c. ¶ Ad tertiũ negat̃ illud qd̃ assumit̃ in minore. oĩs enĩ catholicus theologus experit̃ vltra actũ credẽdi aliũ actũ mĩtiplicẽ quẽ null⁹ infideliũ experit̃: puta actũ assentiendi cõclusionibus theologicis seu earũ significatis ꝓpter causã ĩ ꝑmissis expressam:nec enĩ hmõi act⁹ est actus credẽdi:vt dictũ ẽ nec ipsũ aliq̃s infideliũ experit̃: qm̃ nõ habet assensũ qꝛ nec ꝓpter qd̃:sed infideles nõ assentiũt qꝛ sic est in re sicut significat̃ ꝑ cõclusionẽ theologicã. ergo ⁊c. ¶ Ad quartũ dicendũ est ꝙ nõ oĩs habit⁹ põt naturalit̃ acquiri sine illo a quo realiter est distinctus:habitus enĩ electiuus est distinctus ab habitu prudẽtie dictatiuo. nec tñ naturaliter acquirit̃ habitus electiuus sine habitu dictatiuo. cuius ratio est:qꝛ recta electio que est actus ex quo generat̃ habitus electiuus presupponit realit̃ dictamen ex quo acquirit̃ habitus dictatiuus:sed sicut se habet actus ad actũ/ita habitus ad habitũ. ergo cõsimilit̃ in ꝓposito est dicendũ:qm̃ scientia ꝓpter qd̃ ⁊ assensus presupponit notitiã ⁊ assensum qꝛ:sed assensus fidei vt dictũ est superius:est qꝛ:assensus aũt habitus theologici a fide distincti est ꝓpter qd̃/respectu eiusdẽ obiecti. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ assensus ⁊ dissensus respectu eiusdẽ sunt actus incõpossibiles ĩ eodẽ. sed infideles nõ tñ carẽt assensu fideliũ/sed etiã habẽt dissensum cõtrariũ ergo eis nõ põt cõuenire assensus:nec ꝑ cõsequẽs assentiendi habitus qualis est theologicus/esto etiã ꝙ in aliquo infideli nõ sit dissensus sed tñ nõ assensus:⁊ per cõsequẽs sit infidelis nõ actu nec habitu positiue sed tantũmõ negatiue:nec tali naturaliter est cõpossibilis habitus theologicus a fide distinctus:qm̃ oĩs habitus naturaliter acquisitus ꝓsupponit actũ:cũ nec alit̃ q̃ ex ꝓprio suo actu preuio acquirat̃:sed actus ꝓprius theologici habit⁹ est assensus ꝓpter qd̃:quẽ assensum nõ habet ille q̃ caret assensu fidei:q est assensus qꝛ:vt sepe dictũ ẽ in p̃cedẽtib⁹ ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ ꝑ habitũ scientificũ a viatore ꝑ exercitiũ acq̃situ habit⁹ fidei intenditur ⁊ ꝑficit̃ intensiue. ¶ Hec ꝓbat̃. qm̃ quãto ĩ aliquo fideli est maior certitudo ⁊ minor est dubitatio tãto ꝑfectior est fides in ipso. Ex quo põt argui sic. ꝑ illud fides ꝑficit̃ ꝑ qd̃ fidelis amplius de credẽdis certificat̃ ⁊ ab ipso dubiũ remouet̃:sed hoc est habit⁹ theologicus a fide distinctus a viatore ꝑ exercitiũ ⁊ studiũ acquisitus. ergo ⁊c. ¶ Minor declarat̃:qꝛ fidelis simplex habẽs aliquã rõnẽ ꝯtra aliqd̃ credẽdoꝝ quã nõ scit soluere/nõ sic firmiter assentit sicut alius q̃ talis rõnis defectũ nouit:⁊ ideo eã soluere scit. hic ĩ quã maiorẽ habet certitudinẽ:⁊ ꝑ ꝯñs min⁹ dubitat q̃ ali⁹ q̃ rationẽ hmõi soluere nõ valet:s; theologicus ĩ theologia instruct⁹ scit rationẽ sibi occurrẽtẽ ꝯtra ṽitatẽ credẽdoꝝ soluere ei⁹ defectũ ꝑcipiẽs:qd̃ nõ põt ali⁹ simplex:puta rusticus licet catholic⁹. ergo cũ ꝑ habitũ theologicũ ꝑ studiũ acq̃situ viator certior de credẽdis efficiat̃:seq̃t̃ ꝙ ẽt ꝑ eũdẽ ei⁹ fides ꝑficiat̃. ¶ Sed ꝯtra hoc forsitã arguet̃:qm̃ multi fideles simplices sunt in fide aliq̃s magnos theologos excellẽtes:hoc aũt nõ posset cõtingere si ꝑ habitũ scientificũ theologicũ fides ꝑficeret̃:cũ simplices in theologia omnino inexercitati carẽãt totalit̃ tali habitu quẽ habẽt theologi in theologia periti. q̃re ⁊c. ¶ Ad hoc põt dupliciter dici. vno modo ꝙ assumptũ videlicet ꝙ simplices sint in fide alios excellẽtes/est verũ de fide infusa nõ autẽ de fide acquisita:quia nec ꝑ huiusmõi habitũ theologicũ a fide distinctũ:nec ꝑ eius actũ ꝑficit̃ fides infusa:sed tantũmodo acquisita:quoniam sicut ꝑ cognitionẽ ꝓpter qd̃ aliquid ẽ aliquo modo perficit̃ cognitio quia illud est:ita etiã assensus quo q̃s assentit alicui quia est perficitur ex assensu quo sibi assentit postea ꝓpter quid est. efficacius enĩ ⁊ certius assentit rei ille qui cognoscit ipsam esse eiusq; causã ac vtriq; assentit q̃ ille qui tantũ rem ꝑcipit esse sibiq; assentit:nõ ꝓpter aliquã ei⁹ causam:sed assensus fidei vt dictũ est supra est assensus qꝛ. assensus aũt habitus theologici a fide distincti est propter qd̃. ergo ⁊c. ¶ Et si cõtra hoc arguat̃:qꝛ idẽ assensus ⁊ eiusdẽ ratiõis est actus vtriusq; fidei infuse vꝫ ⁊ acquisite:⁊ per ꝯñs vtraq; fides perficit̃ ex eodẽ. dico ꝙ habitus supnaturalis qualis est fides infusa/nõ intẽdit̃ nec põt intendi nisi immediate a deo qui statuit ipsam non intendere nisi aliquo actu meritorio mediãte. hoc enim modo ⁊ nõ alio tã fides q̃ charitas q̃ ẽt oĩa alia virtus supnaturalis intendit̃ qñ intendit̃:sed nec habit⁹ theologicus vel acq̃sitio eius/nec actus est necessario meritorius:immo põt esse demeritorius ⁊ indifferẽs:vꝫ nec meritorius nec demeritorius. ergo ⁊c. ¶ Ad illud etiã qd̃ addit̃ qñ dicit̃ ꝙ idẽ est actus fidei infuse ⁊ acquisite:forte posset negari:qm̃ actus nõ est nisi illius habit⁹ qui inclinat ad ipsum ⁊ q̃ ex eo generat̃:s; nec fides nec charitas nec spes informa inclinat habentẽ ad aliquẽ actũ ꝓptius eliciendũ nec generat̃ ex ipso vt ostẽdet̃ in tertio. ergo ⁊c. ¶ Uel secũdo põt alit̃ respõderi dicendo ꝙ predictũ assumptũ vꝫ ꝙ simplices sint in fide alios excellentes est verum de fide formata/nõ aũt de fide informi. vnde ꝙ rusticus pro veritate fidei defensanda promptius se morti exponat q̃ magister in theologia: hoc non est propter maiorem certitudinem de credẽdis ⁊ minorem dubitationẽ:⁊ per cõsequens propter maiorem fidei vt a charitate distincte intensionẽ:sed propter maiorem dilectionẽ in rustico q̃ in magistro:quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. nõ enim vt dictum fuit superius/habitus ⁊ actus distinguũtur tantummodo ex obiectis:sed etiam ex mediis diuersis.

Secundo quæro vtrum habitus theologicus a fide distinctus sit scientificus accipiendo scientiam proprie dictam. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omnis ille habitus est proprie scientificus cuius actus est notitia euidens veri necessarii nata causari per premissas applicatas ad ipsũ per syllogisticum discursum:sed talis habitus est habitus theologicus:ergo ⁊c. ¶ Contra. quia scientia proprie dicta requirit subiectum passionem et causam per quam demonstratur seu est demonstrabilis ipsa passio de suo subiecto:sed deus est theologie subiectum de quo non est aliquid demonstrabile per causam: cum omne de ipo probabile sit ab ipso realiter indistinctum: cuius videlicet ipsius dei nulla est causa. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndum primo quid sit scientia formaliter Secundo vnde causetur originaliter. Tertio quesitũ videlicet an theologia sit scientia. Quarto respondebitur ad aliqua dubia.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam que ponit tria. Primum est. ꝙ scientia est notitia euidens veri necessarii nata causari per premissas applicatas ad ipsum discursum syllogisticum. ¶ Hoc probatur. quoniam constat ꝙ talis habitus est veridicus nec potest poni aliq̃s a scientia alius. ergo ⁊c. ¶ Secũdum qd̃ ponit exponendo diffinitionem predictam est ꝙ nõ est intelligẽdũ ꝙ sit de ratiõe sciẽtie ꝙ sit causata s; sufficit ꝙ sit nata cãri ꝑ discursũ syllogisticũ:qm̃ põt

causari ꝑ experientiā a discursu syllogistico distincte3 ❡Hoc autē probat primo. q2 non minus experientia ⁊ demonstratio licet differāt specie possunt causare notitiam eiusdem speciei ꝙ demōstratio quia ⁊ propter qd. ſ3 demōstratiões iste due licet specie distincte causant notitiam eiusdē rationis: quia nec est incōueniēs effectu3 eiusdē rationis causari a diuersis specie: vt apparet de igne ⁊ de sole ꝓducētibꝰ calorē eiusdē ratiōis. ergo ⁊c. ❡Secūdo. q2 si notitia scientifica nō posset acquiri per experientiā / hoc esset q2 experientia ipsa est modus acquirendi notitiam principiorū: sed hoc nō obstat: q2 nō est inconueniēs vtranqȝ istarū notitiarū ve3 principiorum ⁊ cōclusionū scientificā acquiri per experientiam: q2 vltra istum modū acquirendi scientificā notitiam est aliꝰ ipsi proprius: ve3 per demōstrationē. ergo ⁊c. ❡Tertiū qꝺ ponit hec opinio est: ꝙ preter notitiā principij ꝗ vocatur intellectus / ⁊ preter notitiam cōclusionū que est scientia: est notitia totius syllogismi que potest dici sapientia. vi. Ethicorum. inter alios habitus numerata. ❡Hoc probat primo. q2 non magis pōt esse vnus actꝰ vel habitus respectu vnius cōclusionis ꝙ respectu totius syllogismi: sed cōstat ꝙ vna scientia est respectu totius ꝯclusionis. ergo ⁊c. ❡Secūdo. q2 si huiusmodi habitus syllogismi totius nō posset dici sapiētia / hoc esset q2 sapientia est tantu3 circa causas altissimas ponēda sed hoc nō obuiat: quia hoc assumptū est verum nō de oī sapientia / sed tantū de sapientia in gradu summo accepta. ergo ⁊c. ❡Cōtra oīa tria ꝑdicta que ponit opinio ista arguit per ordinē. Et primo cōtra descriptionē sciētie quā ponit / arguit primo sic: non oīs scientia est vt de obiecto de actu intellectus: sed multe sunt de rebus extra intellectis vt de proprijs carū subiectis. sed hoc non potest poni secundū descriptionē scientie predictā / imo secūdum illā oportet dicere ꝙ omnis actus ⁊ habitus scientificus sit reflexus: q2 de actibus intellectus. ergo ⁊c. ❡Minor apparet. quoniā secūdū illā descriptionem scientia est notitia veri necessarij: sed verū nō dicit hic nisi cōplexum: puta propositio formata mētalis vł vocalis. non potest poni vocalis: q2 nec oīs scientia est de voce vt de subiecto: ergo mentalis. sed talis propositio nō est nisi mentis intellectio ꝯplexa. ergo ⁊c. ❡Maior: ve3 ꝙ nō oīs sciētia sit de actibus intellectus / nec per ꝯñs de vero cōplexo: licet sit satis nota / probat. q2 omnis demonstratio causat assensum rei quā significat ⁊ nō alicuius alterius: sed multe sunt demōstrationes significātes nō actū intelligēdi: nec actū aliquem intelligentis: sed rem intellectā existentē extra intelligētem. ergo ⁊c. ❡Confirmatur primo. q2 si scientia ex demonstratione causata est notitia veri cōplexi: quero cuius. aut enī est notitia illiꝰ cōplexi: puta demōstrationis vel cōclusionis ex qua causat / vel alicuius alterius. sed nō potest poni primū. q2 nec species / nec sensatio / nec intellectio / nec demōstratio causat alique3 habitū neqȝ actū nisi sui obiecti tantū: sed nullum istorum potest esse sui ipsius obiectū. nec potest poni secūdum propter eandē rationem: quia videlicet nō omnis demonstratio habet pro obiecto per ipsam significato aliquod aliud verum cōplexum. ergo ⁊c. ❡Secūdo. q2 diuersorū diuersi sunt habitus atqȝ actus: sed res extra significata ⁊ veru3 cōplexū ipsa3 significās: puta demōstratio vel ꝓpositio ꝗcūqȝ formata sunt obiecta realit' distincta: quorum res extra minꝰ depēdet a vero ꝯplexo ⁊ ab oī alio actu intelligēdi ꝙ ecōuerso actꝰ depēdeat a re ipsa. ergo nō minus pōt esse sciētia de re extra ꝗ non sit de aliquo vero ꝯplexo eā significāte: ꝙ ecōuerso possit esse ⁊ sit de facto sciētia de hmōi veris ꝯplexis: puta de ꝓpositionibꝰ significātibꝰ ꝗ nō est de rebus ꝑ eas significatis. s3 cōstat istā sciētia3 esse possibilē ⁊ de facto eē. ergo ⁊c. ❡Si forte dicat: ꝙ licet de cōplexo vt materialit' seu ꝗdditatiue sumpto possit esse distincta sciētia / nō tñ de ipso vt sumpto significatiue. ❡Cōtra hoc sic arguit. qm̄ aut ista ꝓpositio / hō est substātia / est vera: quā cōstat esse aliā ab ista. hō est substātia significat istā ꝓpositionē in aīa vt ꝗdditatiue vł vt significatiue acceptā. s3 nō pōt poni ꝑmū: q2 tūc ista ꝓpositio: homo est substātia / est vera: esset falsa: nec enī ista est vera nisi ꝓpter propositionē significatā ꝑ eam significatiue acceptā. ergo de cōplexo vt significatiue sūpto pōt esse proprius actus: ⁊ ꝑ ꝯñs habitꝰ cognitiuꝰ. ❡Scḋo arguit cōtra secundū qꝺ ponit ista opinio: ve3 ꝙ eadē cōclusio scitur ꝑ experientiā ⁊ per discursum syllogisticū: sic primo. q2 vt dictū est: nec sciētia habita per discursum nec per experiētiā est cōclusionis nec alicuiꝰ alterius cōplexi: sed sui significati vt obiecti. ❡Scḋo. q2 nec cōclusio ipsa ex experiētia formata est eiusdē rationis cū conclusione ex syllogistico discursu illata: qm̄ cōceptus formatus de re actualiter ītuitiue visa est alterius rationis a cōceptu formato de eadē re nō visa intuitiue. Hoc apparet. q2 nisi cōceptus formati mediante visione essent ab alijs sine tali visione formatis alterius ratiōis / sequeret' ꝙ ꝓpositiones formate de deo a beatis in patria nō essent euidētiores propositionibus formatis a nobis in via: qꝺ est falsum: sed ꝯclusio demōstrata est cōposita ex cōceptibus causatis sine visiōe rei significate. ꝓpositio aūt quā format ille qui rē experit' cōponit' ex cōceptibꝰ simplicibus causatis mediante visione rei intuitiua: ergo hmōi ꝯclusiones due: quarū vna format' mediāte experiētia: ⁊ alia infert' ꝑ discursu3 syllogisticū: licet sint idē significatiue / sunt tñ ꝗdditatiue alteriꝰ ratiōis. ❡Cōfirmat'. q2 oēs ille ꝓpositiōes sunt in essendo alteriꝰ ratiōis: quarū vna ē euidētior altera ⁊ ex euidētibꝰ cōceptibꝰ simplicibꝰ cōstituta: sed ꝓpositio formata mediāte visiōe ītuitiua qualis est illa qua3 format oīs ꝗ rē experit': cū experiētia ipsa sit notitia intuitiua / est euidētior ⁊ ex euidētioribꝰ notitijs simplicibus cōstās: ꝙ alia ꝗcūqȝ ꝓpositio sine tali visiōe mediāte ab aliq̄ intellectu creato formata: q̄lis est oīs ꝯclusio ex solo discursu syllogistico illata. ergo ⁊c. ❡Preterea esto ꝙ experiēs rem ⁊ demōstrās ꝯclusionē formēt ꝓpositionē: puta ꝯclusionē eiusdē ratiōis: adhuc ꝓbat' ꝙ actus ⁊ habitꝰ scientifici istorum sequētes sunt alteriꝰ ⁊ alteriꝰ ratiōis: qm̄ actꝰ sciēdi variat' ad variationē mediu3: s3 esto ꝙ cōclusio demōstrata sit eiusdē ratiōis cū cōclusiōe experiētia mediāte formata: tñ mediū vniꝰ qꝺ est experiētia ipsa: est alteriꝰ ratiōis a medio alteriꝰ: ve3 demōstrate cōclusionis: qm̄ mediū ꝑ qꝺ hmōi cōclusio sine experiētia demōstratur / est aliqua notitia abstractiua diffinitiua vł descriptiua: oīs aūt notitia abstractiua est ab oī intuitiua q̄lis est experiētia / alteriꝰ ratiōis. ergo ⁊c. ❡Minor assumpta apparet: qm̄ alias si neget' / nulla apparet via ad ꝓbandū opinionē / fidē ⁊ sciētiā esse alteriꝰ ratiōis. cū supposita cōclusione eadē qua mediāte causat' actus vel habitꝰ opinatiuus creditiuus ⁊ sciētificus nulla sit dissimilitudo ꝑterꝙ in medijs inter aliq̄ alia ad causandū hmōi actꝰ ⁊ habitꝰ req̄sita: ex qua inter ipos posset argui aliqua specifica differētia. q̄re ⁊c. ❡Cōfirmat'. q2 si ꝯclusio demōstrata cū sēsus expientia nō causat assensu3 alteriꝰ rōnis ab assensu causato ex sola ꝯclusiōe demōstrata sine expientia: ergo nullꝰ ad hñdu3 sciā3 de aliq̄ sensibili euidētē idiget aliq̄ expientia: nec sēsu r'spectu illiꝰ: q2 ex mltiplici demōstratiōe poterit cāri ita euidēs assēsꝰ sicut eēt ille quā cāret expiētia sēsꝰ. hoc aūt ē falsū: nullꝰ eī cecꝰ pōt de colorībꝰ naturalr' ex ꝗbuscūqȝ ⁊ quotcūqȝ demōstrationibꝰ ita euidentē notitiam acquirere sicut videns. ergo ⁊c. ❡Tertio argui

tur contra cõclusionẽ quã ista opinio ponit:vez ꝙ ꝑter
notitiam principij ꝛ ꝯclusionis est notitia totius syllo
gismiq̃ vocatur sapiẽtia.qm̃ falsum est qḋ hoc dictum
supponit.vez ꝙ scientia sit habit⁹ cognitiua cõclusione
ꝛ habit⁹ principiorũ/notitia principioꝝ:ꝛ sapientia no
titia totius demõstrationis ex ꝯclusione ꝛ ex premissis
constantis.qꝛ nec ad actum vel habitũ scie nec ad habi
tum principioꝝ req̃ritur aliquis actus intellectiuus a
demõstratione ꝛ a principio distinctus.ex sola nãqꝫ de
mõstratione quocũqꝫ ab ipsa alio circumscripto cãtur
act⁹ sciẽdi q̃ mediãte acquirit̃ habit⁹.ex solo etiã prin
cipio ꝑ se noto formato causat̃ act⁹:quo mediãte acq̃
ritur habitus principiorũ appellatus.q̃ tamen act⁹ et
habitus nõ sunt demõstrationũ nec principiorum vt ob
iectorũ:sed tãtũ rerũ significatarũ ꝑ ista.nõ em̃ oportet
demõstrantem ad actũ vel habitũ acquirendum ꝑ de
monstrationẽ habere ipsius demonstrationis aliquem
actũ:sꝫ tm̃ intelligere ipsi⁹ demõstrationis significatũ
sicut ꝛ de formãte principium est dicendũ.ergo ꝛc. ¶ Cõfir
matur.qꝛ demõstratio est causa actus ꝛ habit⁹ sciendi.
est em̃ scd̃m philosophũ syllogismus faciẽs scire:sꝫ non
põt facere scire nisi suũ obiectũ ꝑ eam significatũ:qḋ q̃
dẽ nõ est ipsamet:sꝫ alia res ab ipsa.nec em̃ demõstran
tẽ oportet apprehẽdere demõstrationem formataz:sed
rẽ aliquã ꝑ eaz significatã.ergo ꝛc. ¶ Et si dicat̃.q̄re ergo
sciẽtia vocatur habitus cõclusionũ:ꝛ alius habit⁹ prin
cipiorum ex quo nec cõclusio est obiectũ vnius nec prin
cipiũ alterius? ¶ Respõsio.ꝙ denoiationes hm̃oi non
sunt ab istis vt ab obiectis:sed vt ab illis quib⁹ mediã
tibus hm̃oi habit⁹ ꝛ act⁹ causantur.act⁹ vez ꝛ habit⁹
assentiẽdi.oĩs em̃ assensus ꝑsupponit notitiam cõple
xam.vez ꝓpositionem formatã.hm̃oi aũt ꝓpositio for
mata vel est ꝑ se nota q̃ vocat̃ principium:ꝛ assensus ea
mediãte causat⁹ dr̃ act⁹ ꝛ habit⁹ principij.vel nõ est ꝑ
se nota:sꝫ ex alia demõstrata.ꝛ assẽsus tali mediãte cau
satus dicit̃ act⁹ ꝛ habit⁹ ꝯclusionis. ¶ Et ideo q̄tuꝫ ad
istũ articulum aliter ꝛ meli⁹ respõdetur.vez ꝙ scientia
est notitia actualis vel habitualis ex demonstratione
causata nõ ipsius demõstrationis nec sue cõclusiõis : sed
rei significate ꝑ eã. ¶ Hoc appet ꝑ philosophũ dicẽtez
1.posteriorũ ꝙ sciẽtia est effectus demõstrationis.et ꝙ
demõstratio est syllogismus faciẽs scire.sed nõ facit sci
re:vt argutũ est in p̃cedentib⁹ nisi rem significatã q̃ est
suum obiectum.ergo ꝛc. ¶ Est aũt hic intelligendum : ꝙ i
ista sciẽtie descriptiõe accipit̃ scientia nõ ꝓprie ꝓ actu
intelligẽdi distincto ab actu assentiẽdi:sꝫ ꝓ consensu se
quente actũ intelligẽdi.qm̃ vt in p̃cedẽtibus fuit dictũ
actus sciendi nõ est actus intelligẽdi ꝓprie sumpt⁹ : sꝫ
magis actus assentiẽdi seu iudicãdi sic eẽ sicut importat̃
ꝑ demonstrationis ꝯclusionẽ ꝛ ꝓbatur per ipsaz demõ
strationẽ.q̃ quidem demonstratio ꝛ eius ꝯclusio est no
titia siue itellectio ꝯplexa ab actu assentiẽdi distincta.
¶ Cõfirmatur.qꝛ ab vna demõstratione nõ causat̃ act⁹
nisi vn⁹ ꝛ vni⁹ rõnis:sed act⁹ assentiẽdi quẽ cõstat ex de
monstratione causari est ab actu intelligendi alius ꝛ al
teri⁹ ratiõis.ergo nõ causatur ꝑ demõstrationẽ act⁹ hm̃oi
intelligẽdi: nec oportet ipꝫ causari.qm̃ aut huiusmodi
actus intelligẽdi causat⁹ esset vt obiecti ipsi⁹ demõstra
tionis vel eius cõclusionis: aut rei significate ꝑ ipsam.
sed primũ nõ potest poni vt superi⁹ est ꝓbatũ: nec opor
tet ponere secũdũ.qm̃ ipsa conclusio demõstrata est no
titia complexa obiecti scie.ꝑter autem notitiam com
plexã nõ oportet ponere ad causandũ sciẽtiã/aliquam
aliam distinctam ab ipsa ꝛ a qualibet p̃missorũ.q̄re ꝛc.

Ad illa quę superius pro opinione alia
adducta sunt: ¶ Ad primũ qm̃ arguit̃ ad ꝓbãdũ distinc
tionẽ illã:ꝙ notitia veri necessarij est habit⁹ veridicus
ꝛ nõ a sciẽtia alius: ꝯcedo ꝙ talis habit⁹ sic descript⁹
est sciẽtia.nõ tñ econuerso oĩs scientia est talis habit⁹
cũ tamẽ diffinitio debeat eẽ ꝯuertibilis cũ diffinito.qm̃
illa diffinitio ibi posita soluꝫ cõuenit actui vel habitui
reflexo cui⁹ obiectũ est verũ cõplexuꝫ nõ eius significa
tum.lꝫ aũt de vero complexo possit esse act⁹ ꝛ habitus
sciẽtificus:nõ tñ econuerso omnis act⁹ ꝛ habitus sciẽti
ficus nec q̃cũqꝫ ali⁹ est de vero vt de ꝓprio suo obiecto
sꝫ vel de ipso vl̃ de suo significato vt dictũ est supra.ergo ꝛc.
¶ Ad secũduꝫ.negandũ est illud qḋ assumit̃ in minore
qm̃ dr̃ ꝙ demõstrationes quia ꝛ ꝓpter qd̃ causant noti
tiam eiusdẽ rationis.sicut em̃ notitia causata median
te experiẽtia est alterius rõnis a notitia causata ꝑ de
monstrationem: ita ꝛ notitia causata ꝑ demõstrationẽ
qꝛ/a notitia causata ꝑ demõstrationem ꝓpter qd̃.quia
oĩa ista media vez experiẽtia ꝛ illud qḋ accipit demon
stratio ꝓpter quid/ꝛ tertiũ ex quo arguit demõstratio
qꝛ/sunt alterius rationis. ¶ Et qꝛ dr̃ ꝙ effect⁹ eiusdẽ ra
tionis põt causari a causis alteri⁹ rõnis: Dico ꝙ verũ
est a causis alterius rationis:quarũ vna est causa vni
uersalis ꝛ alia singularis:vt se habẽt sol ꝛ ignis.nõ au
tẽ videt̃ posse causari ex causis singularibus alterius
rõnis.sed in ꝓposito ista media ex quib⁹ causant̃ actus
ꝛ habit⁹ sciẽtifici ꝯclusione mediãte nõ se hñt sicut cau
sa vl̃is ꝛ singularis:sed qḋlibet est causa cõsimiliter sin
gularis.quare ꝛc. ¶ Uel etiã põt dici ꝙ licet aliqui re
periant̃ forte effectus cãbiles a causis alterius rõnis
ẽt a causis singularib⁹/nõ tñ in ꝓposito hoc est verũ de
istis effectibus:vt ex multis dictis in p̃cedẽtibus pos
set ꝓbari.quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ dicẽdum est.ꝙ notitia
scientifica nõ põt naturaliter acq̃ri aliter q̃ ex demon
stratione.ipsa est em̃ scd̃m philosophum effect⁹ demon
strationis solius.ꝛ dõ esto ꝙ sine demõstratione ex expe
riẽtia possit causari notitia aliqua:tñ talis nõ erit nec
dici poterit scia ꝓprie sumpta.quare ꝛc. ¶ Ad primuꝫ
illoꝝ que adducuntur ad ꝓbandũ habitũ illũ sapiẽtie
ab habitu principiorũ ꝛ ab habitu ꝯclusionũ distinctuꝫ
cõcedo ꝙ respectu totius syllogismi vt obiecti sicut cõ
clusionis potest eẽ vnus actus simplex/modo quo actu
simplici sine affirmatione ꝛ negatiõe cõpositione et di
uisiõe põt concipi tota domus vel aliud qḋcũqꝫ cõposi
tũ vel cõplexum.sed ex tali actu simplici intelligẽdi syl
logismum vel aliud qḋcũqꝫ obiectuꝫ nõ causatur aliq̃s
habit⁹ sciẽtificus quia nec talis actus est actus sciẽtie
saltẽ immediat⁹.immediatior em̃ est act⁹ cõplexus pu
ta ꝓpositio ipsa formata ex qua imediate causat̃ act⁹
cõsensus:qui est actus imediatior habitus.cõcedo igit̃
mentis syllogismũ sicut et ꝓpositionẽ posse cõcipi ta
li actu cõplexo nõ recto:sꝫ reflexo :et ꝑ cõsequẽs de ipo
vt de obiecto posse acquiri aliquem habituꝫ ex actib⁹
reflexis.nec tamẽ talis habit⁹ debet dici sapiẽtia ma
gis q̃ habitus ꝯclusionis solius vel principioꝝ.nec em̃
sapiẽtia a scia distīcta est habit⁹ reflexus:sed rect⁹.nec
ꝑ cõsequẽs hẽt ꝓ obiecto syllogismũ nec aliquẽ alium
intelligendi actũ simplicem vel cõplexuꝫ:sed res extra
nõ quascũqꝫ:sed supiores.vñ sapiẽtia nõ distiguit̃ a sciẽ
tia ꝑ hoc:quia sapiẽtia est respectu totius syllogismi/ꝛ
sciẽtia respectu solius ꝯclusionis eius:quia nec oĩs sa
piẽtia est syllogismi nec omnis sciẽtia est ꝯclusionis vt
obiecti.sed distinguit̃ ꝑ hoc:qꝛ sapientia est tm̃ de supio
rib⁹:sciẽtia aũt vt ab ipsa distincta/est de inferioribus
vtraqꝫ tamen causat̃ ꝑ totum syllogismuꝫ. ¶ Ad secun
dum consimiliter est dicenduꝫ.sapiẽtia em̃ nõ est aliud
q̃ perfectissima sciẽtia:que videlicet est respectu obie
cti eminentia.vñ oĩs sapientia est sciẽtia.licet non ecõ
uerso.quare ꝛc. Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est videndum ex quibus scientia causetur originaliter/est sciendũ ꝙ licet tota demõstratio sit sciẽtie causatiua: eius tñ ↄclusio est immediate act⁹ sciẽdi ⁊ ipso mediãte habitus scientifici causatiua. ⁊ ideo de ipsa qualis sit est specialiter hic videndũ. Ad qđ dicũt aliqui ꝙ ↄclusio demõstrabilis est omnis ⁊ sola propositio dubitabilis necessaria nata fieri euidẽs ꝑ propositiones alias necessarias intellectui euidẽtes ad eã ꝑ discursũ syllogisticũ applicatas. ¶ Primum vꝫ ꝙ ↄclusio demõstrabilis sit propositio dubitabilis ꝓbatur ꝑ philosophũ dicentem scđo posterioꝝ. ꝙ q̃stiones sunt equales numero his q̃ vere scim⁹. ex hoc enim dicto philosophi habet̃ ꝙ oẽ scibile est q̃sibile: sed omne quesibile est dubitabile. ergo etc. ¶ Minor apparet ꝑ philosophum dicentem. 7. Meta. ꝙ querere q̃re hõ est homo nihil est q̃rere: q2 non est dubitabile. ex hoc enim philosophus manifeste insinuat qđ nihil aliud q̃ dubitabile est quesibile. Est aũt hic aduertendũ ꝙ tripliciter potest intelligi aliquã ꝓpositionem esse dubitabilẽ. secũdũ ꝙ ꝓpositio dupliciter põt sumi. vꝫ materialiter siue quidditatiue. ⁊ quasi virtualiter siue significatiue aliud enim est dubitare de ꝓpositiõe vt materialiter siue quidditatiue accepta: vt vꝫ est quoddã cõplexum mẽtale vel vocale a re significata ꝑ ipsũ distinctum. ⁊ aliud est dubitare de ipsa vt significatiue accepta. quoniã dubitare de ipsa vt materialiter sumpta est dubitare qualeens sit in se: nõ aũt an sit vera vel falsa q2 nec dicitur vera nec falsa nisi vt significatiue accepta. ⁊ ideo dubitare de ipsa vt significatiue sumpta est hoc modo dubitare de ipa/vꝫ an sit vera. ⁊ tale dubiũ mag̃ est de re significata q̃ de ipsa propositione significãte. Hoc autꝫ mõ dupliciẽ põt intelligi ꝓpositionẽ esse dubitabilẽ. vno modo ꝙ sit dubitabilis an sit vera. alio mõ ꝙ sit de ipa dubitabile ꝓpter qđ est vera: licet non sit dubitabile an sit vera. ¶ Tunc hoc supposito. dico ꝙ cõclusio demonstrabilis nõ oportet ꝙ sit dubitabilis primo mõ. vꝫ vt materialiter sumpta. Secundo ꝙ nec secundo mõ vꝫ vt significatiue sumpta an sit vera. Tertio ꝙ oportet ipsaꝫ esse dubitabilẽ secũdo modo vel tertio: vꝫ vel an sit vel ꝓpter quid sit vera. ¶ Primuꝫ apparet. qm̃ dubiuꝫ nõ est nisi de obiecto noto aliqualiter dubitãti: sed nec demõstrationem nec eius ↄclusionem oportet eẽ notã demõstrãti ⁊ ꝑ ipsam demonstrationẽ sciẽtiã acq̃renti. nõ enĩ demonstrans cognoscit demõstrationeꝫ nec cõclusionem: sed rem significatã ꝑ ipam. ergo nõ est dubitabilis seu dubia demõstrãti ꝑ demõstrationem sciẽtiaꝫ acquirenti ipsa conclusio demonstrata vt materialiter sumpta. ¶ Secũduꝫ vꝫ ꝙ nec vt significatiue sumptã oporteat ipsam esse dubitabilem secundo modo videlicet an sit vera probat̃. qm̃ ꝓpositio ꝑ se nota nõ est dubitabilis an sit vera: sed ꝓpositio ꝑ se nota aliqua est demõstrabilis. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur dupliciter primo enĩ ꝓbatur supposito quod ab aliquibus cõcedit̃. videlicet ꝙ eadẽ cõclusio ꝓbat̃ a priori ⁊ a posteriori ꝑ experientiam ⁊ ꝑ demonstrationẽ. qm̃ omnis illa ꝓpositio est nobis ꝑ se nota qua nulla alia ẽ nobis notior: sꝫ aliqua ꝓpositio demõstrabilis est nobis sic nota ꝙ nulla alia est notior nobis ipsa. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ supposito ꝙ eadẽ cõclusio sit q̃ a priori ⁊ a posteriori ꝓbatur vna ⁊ eadẽ ꝓpositio põt esse notissima quo ad nos nõ tãtum secũdum naturam. ⁊ per cõsequens talis est propositio ꝑ se nota perseitate excludente notius quo ad nos seu ab effectu. nõ est autem notissima nec ꝑ consequens ꝑ se nota perseitate excludẽte notius quo ad naturam siue per causam: cum vt supponit̃ eadẽ ꝓpositio ꝑ effectum ⁊ ꝑ causam ꝓbetur. ergo ꝑ consequẽs eadem propositio põt eẽ nobis per se nota ⁊ indubitabilis/⁊ tñ demõstrabilis a priori. ¶ Confirmat̃. q2 hec ꝓpositio/omne totum est maius sua parte/ est notissima quo ad nos notitia causata seu habita ex experientia pura ex notitia intuitiua totius ⁊ partis: nec ꝑ ↄñs est dubitabilis ⁊ tñ ẽ demonstrabilis. ergo ⁊c. ¶ Primũ vꝫ ꝙ ꝓpositio ista nõ sit dubitabilis ꝓbat̃. q2 cõstat ꝓpositionẽ hmõi esse certam ⁊ euidentem: sed nõ posset esse certa nec euidẽs si esset dubitabilis. quod apparet. q2 qđ est de se dubitabile ⁊ ineuidens seu incertum non potest fieri certuꝫ nisi per aliqđ aliud certius ⁊ euidẽtius: sed ista ꝓpositio nõ põt ꝓbari ꝑ medium a posteriori sumptũ: q2 ipsa est notior omni alia ex tali medio constituta: nec per mediũ a priori q2 notitia a priori p̃supponit notitiã a posteriori vꝫ habitum ꝑ experientiam. ergo ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ ꝓpositio supradicta sit demõstrabilis/lꝫ indubitabilis/apparet. põt enĩ sic ꝓbari. oẽ qđ continet partẽ ⁊ amplius est ipsa maius: sed totuꝫ est huiusmodi. ergo ⁊c. ¶ Sed q2 illud qđ supponit̃ in rationib⁹ supradictis nõ est verũ. nõ enĩ vt in p̃cedẽtibus fuit dictum ẽ eadẽ ↄclusio in essendo lꝫ sit eadẽ in significãdo q̃ a priori ⁊ posteriori ⁊ per experientiam ac demõstrationẽ ꝓbatur. ideo aliter ad probandum illam minorẽ/vꝫ ꝙ aliqua ꝓpositio ꝑ se nota sit demonstrabilis/ arguit̃: ⁊ hoc suppositis duobus. quorum primũ est ꝙ alia ꝓpositio est quã format aliq̃s de re quando actualiter videt eam: ⁊ alia quaꝫ format post visioneꝫ hñs de ipsa soluꝫ abstractiuũ conceptum: descriptionem vꝫ vel diffinitionem. ⁊ forte ẽ tio alia illa quã format cõcurrẽtib⁹ insimul his duobus vꝫ intuitiua visione ⁊ abstractiua descriptione vel diffinitiõe. ¶ Secũdum suppositum est ꝙ ꝓpositio ista omne totum est maius sua parte est per se nota quocũq̃ p̃dictorum modorum formata: licet nõ sit eiusdem rationis in essendo: sed tñ in significãdo. ¶ Ex his duobus suppositis arguit̃ ad propositũ sic in forma. oĩs ꝓpositio in qua predicat̃ passio habẽs diffinitionẽ siue descriptionẽ: qua concessa de quocũq̃ ipsa passio verificatur de ipso omni alio circũscripto: ⁊ qua non posita nec de aliquo verificata nec passio illa verificatur de eo quocũq̃ alio posito/est propositio demõstrabilis: sed ista oẽ totum est maius sua parte / licet indubitabilis est talis. cõtinere enĩ ptẽ ⁊ ampli⁹ est descriptio passiõis pute maioris qđ in ipa p̃dicat̃ de toto. qua descriptiõe verificata de aliquo omni alio circũscripto verificatur et ipa passio omni alio circũscripto. nec pẽt verificari de aliquo de quo nõ verificat̃ ista descriptio quocũq̃ alio posito siue verificato de ipso. ergo ⁊c ¶ Et si dicat̃ ꝙ syllogismus p̃dict⁹ nõ est demonstratiuus: quia premisse nõ habent aliquam causalitatẽ respectu conclusionis q2 ipsa est indubitabilis: nec ꝑ ↄñs effic'ẽ certior ex p̃missis cũ tamẽ oĩs demõstratio sit ex causis: ¶ Contra hoc arguitur. qm̃ p̃missas habere causalitatẽ respectu cõclusionis nõ est aliud q̃ in eis accipi mediũ: quo posito ⁊ de aliq̃ verificato necessariũ est de eodeꝫ in cõclusione subiecto p̃dicatũ ipsius cõclusionis quocũq̃ alio circũscripto verificari: ⁊ sine quo verificato nõ põt conclusionis predicatũ verificari de ipso quocũq̃ alio posito ⁊ de ipo verificato. ⁊ ꝑ conclusionem ex premissis causari nõ est intelligẽdum aliud q̃ ipsam necessario ex eis inferri: sꝫ talis causalitas est vt euidenẽ apparet in p̃missis syllogismi p̃dicti. ergo ⁊c. ¶ Et quando dicit̃ ꝙ eius conclusio nõ est dubitabilis/cõcedo. nõ tamen ex hoc sequitur. ꝙ nõ sit modo p̃dicto causabilis ex p̃missis. ¶ Confirmatur. q2 nullum est incõueniẽs dicere ꝙ ꝓpositio aliqua puta ista/totũ est maius sua pte/ per se absolute formata causet assensum aliquem euidẽtem: alium tamen ab illo qui causatur ex demõstratione tota puta ex propo-

ſitione iſta vt ex premiſſis eam inferentib⁹ eſt illata:ſʒ oĩs ꝓpoſitio q̃ per ſe abſolute ꝓlata cauſat euidẽtez aſſenſuʒ eſt propõ ꝑ ſe nota. ⁊ oĩs ꝓpoſitio eſt demõſtrabilis q̃ vt ex p̃miſſis illata cauſat ſimul cũ eis aſſenſum aliũ q̃ ex ſeipſa.ergo ⁊c. ¶ Tertium ⁊ vltimũ:vʒ q̧ cõcluſionem demõſtrabilẽ altero p̃dictorum duoꝝ modorum oporteat eſſe dubitabilẽ/vʒ an ſit vel ꝓpter q̃d ſit vera/apparet.qm̃ mediũ qđ accipitur in p̃miſſis ſeu ipſe premiſſe demonſtratiõis.cum ſint aliquo modo cauſe ꝯcluſionis exprimũt cauſam veritatis ipſius:ſed oĩs illa ꝓpoſitio cuius veritatis cauſa põt ꝑ propõnẽʒ aliã explicari eſt dubitabilis ⁊ q̃ſibilis q̃ſtione ꝓpter quid eſt vera.ergo ⁊c. ¶ Et quia dubitãs de cauſa veritatis ꝯcluſionis poteſt certus exiſtere ⁊ in nullo dubitare de eius veritate:ideo ſequit̃.q̧ ꝯcluſio demõſtrabilis non oportet q̧ ſcđʒ ſe ſit dubitabilis nec in ordine ad ſuũ ſignificatũ:ſed tm̃ in ordine ad cauſam v̾itatis ipſi⁹.nec eñ queſtio ꝓpter quid totũ eſt maius ſua parte req̃rit q̧ ꝓpoſitio iſta totũ eſt mai⁹ ſua parte ſit dubitabilis quia.vʒ an ſit vera. q: nec queſtio iſta hoc querit:ſʒ tãtummodo q̃rit cauſã ꝓpter quã ipſa ſit vera.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.q: aliud eſt ꝓpoſitionẽ cauſare aſſenſum cũ q̃ ſtat dubitatio an ipa ꝓpõ ſit vera:⁊ aliud talẽ aſſenſum cũ quo ſtat dubitatio ꝓpter q̃d ꝓpoſitio ipſa ſit vera.ꝓpoſitio eñ illa q̃ cauſat aſſenſum aliquem cũ quo ſtat dubitatio an ſit vera ipſa ꝓpoſitio ẽ vtiq̧ dubitabilis.nõ autem proprie illa eſt dubitabilis q̃ cauſat aſſenſuʒ cũ quo nõ ſtat dubitatio an ſit:ſʒ tm̃ ꝓpter q̃d ſit vera:ſed oĩs talis eſt demõſtrabilis.q̃ non oĩs ꝓpoſitio demõſtrabilis eſt ſcđʒ ſe dubitabilis. q: tamen de ipſa vt ad cauſam veritatis ſue comparata eſt dubiũ ideo oĩs ꝓpõ demonſtrabilis poteſt dici aliquo modo dubitabilis/vʒ vel ſecũdum ſe:⁊ talis eſt dubitabilis proprie:vel in ordine ad cauſam veritatis/⁊ talis nõ eſt dubitabilis ꝓprie:ſed aliquo modo large.⁊ ſic apparet prima pars deſcriptionis ſcie. ¶ Secũda vʒ q̧ ſit neceſſaria/apparet.tũ quia ſecũdum philoſophũ ſciẽtia eſt de neceſſarijs. qđ nõ eſt intelligẽdum ſic q̧ oĩs ſcientie obiectum ſit ens neceſſarium:ſed q: concluſio ex cõceptu diffinitiuo ſubiecti ex paſſione ꝓpria cõſtituta eſt ſic neceſſario vera q̧ nõ poteſt eẽ falſa ſaltẽ exiſtẽte ſignificata ꝑ ipſam. Tum ſecũdo q: oĩs demõſtratio ſcđm eũdem philoſophũ eſt ex neceſſarijs ⁊ cauſis ꝯcluſionis:ſed premiſſe neceſſarie ſunt cauſe concluſionis neceſſarie.q̃ ⁊c. ¶ Tertia/vʒ q̧ ſit nata fieri euidens per propõnes alias euidentes/non eſt intelligenda ſic q̧ hm̃ói euidentia concluſioni poſſibilis euidentia p̃miſſarum ſit ipſarum propoſitionũ: ſed eoꝝ que ſignificant̃ ꝑ ipſas.qm̃ nihil põt eſſe euidẽs ĩtellectui niſi notũ ipſi:ſed demõſtrantẽ nõ oportet cognoſcere concluſionẽ demõſtratiõis nec aliquã p̃miſſarum ipſi⁹:ſed tãtum rẽ extra importatã ꝑ ipſas.q̃ hm̃ói euidẽtia concluſionis ⁊ p̃miſſarũ demõſtrationis eſt euidẽtia nõ ipſarum ꝓpõnum:ſed rei ꝑ eas ſignificate.hoc aũt modo intelligendo apparet iſta pars tertia iſti⁹ deſcriptiõis.qm̃ cõſtat cuicũq̧ ſciẽti cõcluſionis ſignificatũ eſſe euidẽs: ſed omne euidẽs alicui aut eſt euidẽs ipſi per ſe aut ex alio euidẽti.cõcluſio aũt demonſtrabilis eo modo vʒ ſupradicto quo eſt dubitabilis/nõ eſt ꝑ ſe euidẽs.nihil eñ vt dubiũ ſeu dubitabile ẽ euidẽs.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima/vʒ q̧ ꝓpões illas euidẽtes eẽ oporteat ad ineuidẽtẽʒ ꝯcluſionẽ hm̃ói applicatas/apparet. ſicut eñ in effectibus extra aiam ꝓductis videmus q̧ cauſas tꝑoꝝ naturales oportet eẽ approximatas paſſo ĩ q̃ effectus hm̃ói naturaliter inducunt̃ ita in ꝓpoſito cõſimiliter eſt dicẽdũ.nõ eñ ex p̃miſſa vna formata hodie ⁊ ex altera formãda die craſtina ſit euidẽs nec ſequit̃ cõcluſio aliqua:ſed ex eis immediate ⁊ debito ordine ſucceſſiue formatis efficitur euidens cõcluſio q̃ ex eis immediate ĩfert̃. Hoc aũt eſt p̃miſſas ad ꝯcluſionẽ ꝑ diſcurſũ ſyllogiſticum applicare: vʒ ex eis cõcluſionẽ ipſam ĩmediate inferre.quare ⁊c. Hec de ſecundo.

Quantum ad tertiũ vbi eſt reſpõdẽdũ ad q̃ſitũ:dr̃ p̃rio q̧ nihil qđ eſt realiter diuia eẽntia põt demõſtrari de ipa nec de ꝑſona. q: ꝓpõ eſt indubitabil̾ de qua nõ põt dubitare aliq̧s ei⁹ terminos app̄hẽdẽs: ſed talis eſt oĩs illa in qua aliq̃d qđ eſt realit̾ eſſentia diuia p̃dicat̃ de ipſa vl̾ de ꝑſona.q: tales termini nõ app̄hẽdunt̃ niſi diſtincte ⁊ intuitiue:ſed oĩs propoſitio formata ꝑ cognitiões diſtinctas q̃ habent̃ mediante notitia intuitiua eſt indemõſtrabilis q: indubitabilis.q̃ ⁊c. ꝯcept⁹ aũt attribuibiles ſi negatiui nec cõnotatiui deo ⁊ creaturis cõmunes vt ꝯcept⁹ ſapiẽtie nõ demõſtrant̃ de deo: q: ſunt probabiles in quid nõ in q̃les de ipo. alij aũt ꝯcept⁹ negatiui ⁊ ꝯnotatiui deo et creaturis cões ſi ſunt demõſtrabiles de deo diſtincte cognito ſunt demõſtrabiles de ipo ꝑ ꝯceptũ q̃dditatiuũ deo ⁊ creature cõmunẽ cui ꝯcept⁹ hm̃ói ꝯueniũt p̃mo.vt arguẽdo oẽ ens eſt bonũ de⁹ eſt ens.ergo ⁊c. ¶ Vltio dicit q̧ oĩa ꝓbabilia de cõceptu ꝓprio vel cõpoſito q̃lem tm̃ hẽmus in via de deo:q̃ q̃deʒ ꝓbabilia ſũt dubitabilia de hm̃ói tali ꝯceptu poſſunt demõſtrari de eo ꝑ diuinã eſſentiã tãq̃ ꝑ mediũ cui pri⁹ ꝯueniũt. ¶ Ex p̃dictis apparet q̃d ſit ſcđm iſtũ dicẽdũ ad q̃ſitũ.qm̃ ſcđm eũ ſcia eſt habitus cõcluſionũ demõſtrabiliũ:⁊ ita cũ aliq̃ ſint in theologia demõſtrabilia ⁊ alia nõ: reſpectu demõſtrabiliũ ẽ ſcia/nõ aũt reſpectu alioꝝ. ¶ Sʒ iſte modus dicẽdi eſt oĩno irrõnabilis q̃tũ ad oĩa ĩ ipo ꝯtẽta.hoc eñ qđ dicit p̃mo: vʒ q̧ nihil qđ eſt realr̃ diuia eſſentia põt demõſtrari de ipſa nec de ꝑſona/aut ĩtelligit q̧ nihil tale ſit demõſtrabile q̃dditatiue mõ quo p̃dicatũ ꝯcluſiõis dr̃ demõſtrari de ſubiecto/vel ẽt ꝯcluſio ipa tota demõſtratiõis. vel denoĩatiue mõ quo res.ſicut dr̃ ĩtellecta q: intellectionis obiectũ ſignificatũ ita põt dici p̃dicatũ ⁊ ſubiectuʒ ⁊ cõcluſio vl̾ alia q̃cũq̧ ꝓpõ ipa tota ⁊ ꝑ ꝯñs demõſtrari q: eſt ſignificatũ obiectũ ꝑ qđlibet p̃dictorũ puta per ſubiectũ p̃dicatũ ⁊ ꝑ ꝯcluſionẽ ⁊ ꝑ totã demõſtrationẽ. ſi intelligat p̃rio mõ nihil ad ꝓpoſitum:q: hoc mõ nulla res extra aiã a ꝯceptu ⁊ voce ẽ demõſtrabilis de aliq̃. q: ſolũ ꝯcluſiõis demõſtrationis p̃dicatũ vel ꝯcluſio ipa tota hoc mõ dr̃ demõſtrari:ſʒ nihil aliud a voce ⁊ ab actu intelligẽdi põt eẽ cõcluſio nec aliqua ꝓpõ nec ei⁹ ſubiectũ nec p̃dicatuʒ.qm̃ oĩs ꝓpõ ꝯponit̃ ex vocib⁹ vt vocalis vel ex ꝯceptib⁹ vt mẽtalis.nulla aũt ꝯponit̃ ex alijs reb⁹ ſignificatis.ptes aũt ꝓpõnis dicunt̃ ei⁹ ſubiectũ ⁊ p̃dicatũ q̃dditatiue ſi aũt res extra ſignificate.q̃re ⁊c. ¶ Si aũt intelligat ſcđo mõ nihil qđ ẽ diuia eſſentia demõſtrari de ipo ꝯdicit ſibi ipſi cũ dicit q̧ cõcept⁹ cões vt verũ bonũ ⁊ vnũ ſunt demõſtrabiles de ipo ꝑ q̃dditatiuũ ei⁹ ꝯceptuʒ et q̧ oĩa p̃dicabilia de ꝯceptu dei ꝓprio ꝯpoſito dubitabilia de eo ſũt demõſtrabilia de ipo ꝑ diuinã eſſentiam.qm̃ ſignificatũ ꝯcluſionis demõſtrate dr̃ hoc mõ eẽ demõſtratũ:ſicut ⁊ ſignificatũ p̃dicati ꝓpõnis p̃dicatũ/⁊ ſignificatũ ſubiecti ſubiectũ:ſʒ ꝯſtat q̧ hm̃ói ꝯcept⁹ de deo p̃dicabiles ⁊ demõſtrabiles vt cõcluſiõis demõſtrabil̾ p̃dicata ſignificãt diuinã eẽntiaʒ ergo ipſa ẽ demõſtrabilis iſto mõ ſicut ⁊ p̃dicatũ ⁊ ſubiectũ ac mediũ demõſtrationis.eſt eñ vt ꝯcedo ⁊ ponit iſte opinãs mediũ ꝑ qđ probatur predicabile ꝓpoſituʒ de ꝯceptu ꝓprio ꝯpoſito quẽ tm̃ habem⁹ in via de deo. ꝯſtat aũt q̧ non poteſt nec debet intelligere diuinã eẽntiam eſſe demonſtrationis medium vt quidditatiue:ſed tm̃ vt denominatiue ſumptũ:vʒ q: medij quidditatiue

accepti significatū.hoc aūt mō ipa essentia pōt dici tam subiectū q̄ p̄dicatū ɔclusionis demōstrate. est em̄ significatū ɔceptuum diuersoꝝ:quoꝝ alius est mediū demōstrationis alius subiectum ⁊ alius p̄dicatū ɔclusionis nō est aūt aliqd̄ hoꝝ q̄ditatiue sumptū cū q̄libet hoꝝ vt sic sumptū sit ꝓpōnis ɔstitutiuū.q̄ q̄dē ꝓpō vt dictū est non ɔstituitur ex alijs q̄ ex ɔceptibus vel ex vocibus significātib⁹.quare ⁊c. ¶ Ad rationē illam q̄ ꝓbat qd̄ p̄dictū est:vȝ illud qd̄ est diuina essentia nō posse demōstrari de ipsa q: oīs ꝓpō in qua illud qd̄ est essentia p̄dicaꝫ est idubitabilis/appet q istа ratio nō concludit.p̄io:q: talem supponit:vȝ aliquam eē ꝓpōnē in qua aliq̄d qd̄ est diuina essētia realiter p̄dicaꝫ. null⁹ em̄ ɔceptus nec vox est diuina essentia realiter lȝ sit significatiuū ipsius:sȝ oīs ꝓpōnis tā p̄dicatū q̄ subiectum est ɔcept⁹ vel vox.ģ nullū ꝓpōnis p̄dicatū est realiter diuina essentia.nisi sumas p̄dicatū denoīatiue mō p̄dicto: vȝ ꝓ p̄dicati significato.vt sic aūt accipiēdo p̄dicatū falsa est ꝓpō ista sumpta ēt scd̄m ipsum.qm̄ cum dr̄ q de⁹ est verus vel bonus/ɔstat q diuina essentia est tam subiecti q̄ p̄dicati huius ꝓpōnis significatū.nec est deus est bon⁹ nec verus alio q̄ seipso.⁊ tn̄ scd̄m ipm̄ ista ꝓpō est demōstrabilis.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q: nō oīs ꝓpō quocūq; mō indubitabilis est idemōstrabilis.⁊ ita esto q ꝓpō oīs cui⁹ p̄dicatū est illud qd̄ ē realr̄ diuīa essentia/sit idubitabilis: ex hoc nō sequitur q sit idemōstrabilis. ¶ Tertio.q: ꝓpō necessaria nō per se euidēs est demonstrabilis:q: nata fieri euidens ex alijs ꝑ se notis ⁊ euidentibus ad ipsam per discursum syllogisticū applicatis:sȝ multe sunt ꝓpōnes q̄s format viator in q̄bus diuina essentia est significatū tam subiecti q̄ p̄dicati:q̄ sunt necessarie nō tn̄ euidētes ꝑ se.ergo ⁊c. ¶ Et qm̄ dicit q illa ꝓpō est indubitabilis de qua nō potest dubitare aliquis ei⁹ terminos appr̄hēdens:aut intelligit ꝑ ꝓpōnis terminos p̄dicatū ⁊ subiectū ex quib⁹ ipa ꝓpositio cōstat:aut significata vtriusq; istoꝝ p̄dicati vȝ ⁊ subiecti. Si primū nulla ꝓpō dr̄ ꝑ se nota nec euidens q: appr̄hēsis eius terminis sic acceptis non cōtingit dubitare de ipa.q: ad hoc q ꝓpositio ꝑ se nota vel aliq̄cūq; sit alicui euidēs nō oportet ipm̄ appr̄hendere aliquē terminoꝝ:sȝ tm̄ significata ipsoꝝ.nec em̄ ista ꝓpositio/totū est maius sua pte/est euidētior appr̄hendēti terminos eius ⁊ significata simul ipsoꝝ:q̄lis est ille qui hȝ duplicē ɔceptū:vȝ rectum q̄ est rerū significatarū: ⁊ reflexum qui est ɔceptuum rectoꝝ ꝓpōnis hmōi terminorum:q̄ illi qui tantum percipit significata terminoꝝ nullo termino itellecto.quare ⁊c. ¶ Si aūt ponaꝫ scd̄m vȝ q ꝑ huius ꝓpōnis terminos intelligat significata ipsoꝝ/sic pōt ɔcedi ꝓpō supradicta.vȝ q oīs illa ꝓpō ē idubitabilis de qua nullus pōt dubitare eius terminos hoc est subiecti ⁊ predicati significata intelligēs:sȝ tūc minor sub ista maiori sic itellecta assūpta est falsa. multas em̄ ꝓpōnes format viator: quarū subiectū ⁊ p̄dicatū significāt deū:de quarū veritate pōt dubitare lȝ significata terminoꝝ appr̄hēdat. q̄re ⁊c. ¶ Et qm̄ additur q tales termini ꝓpōnis in qua p̄dicaꝫ illud qd̄ est diuina essentia nō appr̄hēduntur nisi distincte ⁊ intuitiue. Dico q falsum est:quia immo a nullo viatore:sed tm̄ a beato appr̄henduntur isto mō siue sumas terminos pro conceptibus ꝓpositionem ɔstituētib⁹ siue pro re per eos significata puta ꝓ ipa essentia diuina.ex alijs enim conceptibus simplicibus constat ista ꝓpositio deus est trinus ⁊ vnus vt a beato ⁊ ex alijs vt a viatore formata:cum beatus formet ipsam mediante notitia intuitiua rei ꝑ ipam significate non autem aliq̄s viatoꝝ.⁊ io lȝ termini huius ꝓpositiōis vt beati sint euidētes non tn̄ termini ei⁹ vt viatoris.quare ⁊c. ¶ Cōtra aliud qd̄ dicit de ɔceptu sapiētie:q vȝ non est demonstrabilis:arguiꝫ primo.q: non minus pōt sapiēs demōstrari ꝑ ens intellectuale ꝑfectum q̄ vnum vel verum et bonum per ens absolute sumptū:sed q̄libet istorum puta verū vnum ⁊ bonuȝ ē demonstrabile vt concedit de deo ꝑ ens absolute acceptum.ģ etc. ¶ Secūdo.q: falsuȝ est qd̄ accipit qm̄ dicit q sapiēs p̄dicaꝫ de deo in quid. nō em̄ p̄dicaꝫ in q̄d:sed in quale de deo sicut ⁊ de ente creato vt in sequentibus ostēdetur. ¶ Nec sequiꝫ.sapiētia est a diuina essentia i re extra totaliter indistincta.ergo nō p̄dicaꝫ de ipsa in quale:sed in q̄d. q: non magis cōceptus sapientie importat totaliter idē qd̄ conceptus deitatis q̄ concept⁹ veritatis bonitatis ⁊ vnitatis idē cū conceptu deitatis:sed vnum ⁊ verum ac bonū p̄dicanꝫ vt concedit de deo in q̄le.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.q: omnis ɔceptus q̄litatiuus p̄dicaꝫ in quale de ɔceptu q̄dditatiuo de q̄ p̄dicaꝫ esto q significet omnino idem cū ipso:sed cōcept⁹ sapiētie deus de deo est q̄litatiuus lȝ sit cū conceptu dei eiusdeȝ rei vȝ deitatis significatiu⁹.ģ ⁊c. ¶ Et ideo q̄tuȝ ad istū articulū aliṫ ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: q cū scia causeꝫ ꝑ demōstrationē ei⁹ tn̄ pōt esse scia ꝓpe sumpta de quo pōt aliq̄d demōstrari. Demōstratio aūt est ex primis veris ⁊ causis scd̄m philosophum.hoc autē vȝ demōstrationem eē ex causis dupl'r pōt intelligi vno modo ꝓprie ⁊ realiter sic intelligendo q medium in p̄missis demōstrationis assumptū exprimat causam realē rei significate ꝑ ɔclusionem seu ꝑ eius p̄dicatum de subiecto demōstratū.alio mō nō q medium hmōi significet talē cām:sed q: est diffinitio seu descriptio de q̄ p̄dicatū conclusionis dr̄ ꝑ prius q̄ de ipso conclusionis subiecto.qd̄ mediū vt in p̄missis acceptū dr̄ eē causa nō rei ꝑ ɔclusionē significate:sed ipsius ɔclusiōis illate:ꝓ q̄to ex p̄missis conclusio ipa infertur eiusq; significato assensus p̄betur.Et q: ex demōstratione causaꝫ scia io sicut demonstratio ita ⁊ scia eius effectus dupliciṫ pōt sumi.vno modo ꝓ scia acquisita ꝑ demonstrationem p̄mo modo sumptā vȝ exprimentē in premissis cām rei significate ꝑ p̄dicatū cōclusionis ipsius.⁊ alio mō pōt sumi ꝓ scia acquisita ꝑ demonstrationem exprimenteȝ causam nō rei significate ꝑ conclusionem:sed ipsius cōclusionis que infertur:cui⁹ significato assentitur necessario ex premissis.

Hoc p̄misso:& cum hoc supposito q alia est theologia viatoꝝ ⁊ alia beatorum in essendo lȝ sit eadē in significando : dico p̄mo q theologia non est scia p̄mo modo sumpta. Scd̄o q nec theologia viatorum est scia scd̄o mō. Tertio q theologia beatorum est scia isto modo scd̄o accepta. ¶ Primū est euidens.qm̄ constat q talis scientia impossibilis est de deo theologie subiecto. non enim aliquid a deo distinctum est causa nec pōt esse alicuius rei significate per conceptū denominatiuum demonstrabilem de deo.q: aut talis conceptus importat precipue deum cuius nulla est causa: aut vltra ipsum aliquid ab eo distinctum cuius solus deus ipse est causa.quare ⁊c. ¶ Secundum etiā probatur.qm̄ oīs scientia isto modo ꝓprie sumpta est causata mediāte conclusione demonstrata ex p̄missis per se notis ⁊ euidentibus ac assensum euidenteȝ ɔclusionis seu rei significate ꝑ ipam causantibus:sed talis demōstratio de deo est naturaliter impossibilis viatori.ģ ⁊c. ¶ Minor apparet.quoniam licet cōclusionibus theologicis seu earum significatis catholicus indubitāter prebeat assensuȝ q: sic sunt sicut per cōclusiones hmōi puta ꝑ articulos fidei explicantur ⁊ hoc ꝓpter fidē cuius assensus est quia:vt dictuȝ fuit supius: nulla tn̄ propositio ex qua infertur talis conclusio est ꝑ se nota nec

causat assensum aliquem euidētē. qđ appet. q̃m oīs ꝓpositio ⁊ alia q̄cūq; a notitia fidei simplex intellectio possibilis naturalr̄ catholico ⁊ heretico: sed ꝯstat ꝙ hereticus nullam pōt formare ꝓpōnē ex diffinitione seu descriptione dei constantem sibi euidentem ⁊ iō cōclusionem aliquam theologicam necessario inferentem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 theologia vt a fide distincta est vt dictum fuit superius habitus ꝓpter qđ corā dē quorū fides tm̄modo dicit quia: sed cōstat ꝙ nō dicit ꝓpter qđ hoc est causam realē rei significate ꝑ ꝯclusionē: sed tm̄ ipsius ꝯclusionis quā infert ⁊ arguit ex p̄missis q̃ro ex qualibus p̄missis: q̃m aut ex p̄missis per se euidētibus diffinitionē seu descriptionē dei ꝓ medio accipiētibus: aut ex talibus non per se euidentib9. sed non pōt poni primū q2 tales sunt oībus tam fidelibus q̄ infidelibus euidentes. ḡ relinquit̄ scđm: ex quo sequitur ꝓpositum: vz ꝙ theologia vt ex talibus p̄missis non ꝑ se euidentibus arguens nō sit scia: cū demonstratio ex q̄ causatur scia accipiat p̄missas euidentes ⁊ assensū cōclusiōis causantes: ⁊ nulla ꝓpositio in qua p̄dicat̄ aliquis conceptus denōiatiuus dei de sua diffinitione vel descriptione ꝓpria nobis possibilis q̄ vt supponit̄ hic accipi pro premissa est nobis notior nec euidentior conclusione ipsa in qua de deo cōceptus hmōi p̄dicat̄. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguitur. q̃m conclusionum theologicarū alie sunt ꝯtingētes vt ꝙ dei fili9 est incarnatus ⁊ fuit de virgine natus: alie necessarie vt ꝙ de9 est trinus ⁊ vnus: sz nec contingens nec necessaria est a viatore demonstrabilis. ḡ nec scibilis. quare ⁊c. ¶ Minor appet. q̃m nec demōstratio nec scia ꝓp̄e sūpta est de cōtīgētib9: sz tm̄ de necessarijs ⁊ ex necessarijs scđm phm̄. nō est ēt demōstratio ex oībus necessarijs: sed tm̄ ex ꝑ se notis ⁊ euidētibus: sed vt dictū est nulla ꝓpō licet necessaria ī q̄ p̄dicat̄ passio dei ꝓp̄a puta aliq̄s denoīatiu9 cōceptus ē viatori notior nec euidētior ꝯclusione ex ipsa inferenda. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q2 ꝓpositio in q̄ p̄dicat̄ passio de diffinitiōe seu descriptiōe illi9 qđ si pōtest ēēt cognosci nec ꝓbari eē possibile ñ est notior illa in qua p̄dicat̄ eadē passio de conceptu diffiniti. nec tale ēē vz qđ nō scitur euidēter esse possibile videt̄ posse eē subiectum scie: cū de subiecto scđm philosophū oporteat precognoscere quia est: sed deum vt a theologo acceptum esse non est euidenter cognoscibile nec naturalr̄ a viatore demōstrabile. q̃m lz philosophus naturalis ꝓbet esse deum sumptū pro ente perfectiori omni alio possibili per se sumpto: nō tamen ipse nec aliquis alius pōt probare esse deū sumptum pro ente perfectiori oībus alijs possibilib9 simul sumptis: sed hoc mō theologus deum esse accipit ⁊ supponit. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra conclusionem p̄dictam arguitur primo. q2 de omni illo habitus ⁊ act9 est scientificus qđ est diffinibile diffinitione ꝑ quā vt per medium demonstrantur de ipso eius ꝓprie passiōes: sed theologia ē in qua probant̄ de deo ei9 subiecto sue proprie passiōes ꝑ suam propriā diffinitionem siue descriptionem nobis notam. ḡ ⁊c. ¶ Secūdo. q2 si theologia non est scia hoc habet esse aut quia passio subiecti theologici vz dei nō est demonstrabilis de ipso cui conuenit primo: aut q2 dei nulla est passio scibilis siue demonstrabilis de eo: cum omnis passio differat realiter a suo subiecto ⁊ nihil sit in deo realiter distinctū ab ipo: aut quia de deo non possunt formari alique propositiōes denominatiue q̄ tm̄ ⁊ nulle alie sunt demōstrabiles. sed primum non obuiat. quia omnis passio propria alicuius ē demōstrabilis de ipso ꝑ diffinitionē ei9 de quo p̄dicat̄ noti9: sed dei sunt multe ꝓprie passiōes. ergo per conceptum diffinitiuum sunt de ipso demonstrabiles ⁊ per cōsequens scibiles. nec secūdū: q2 falsū est qđ assumitur vz ꝙ nulla sit ꝓpria passio dei. Nec valet illud qđ arguitur ad hoc probandū. quādo dicitur ꝙ passio distinguitur realiter a suo subiecto. quoniā licet passio sumpta secūdum illud qđ est quidditatiue differat realiter a subiecto quia est quidam mentis conceptus denominatiuus: nō tamen significat aliqđ distinctum realiter a subiecto saltem oīs passio esto ꝙ aliqua cōnotet aliquid distinctum realiter ab ipso non vt actualiter: sed vt potentialiter inexistens sicut risibile dictū de hoīe ⁊ creatiuū de deo. Nec potest poni tertiū q2 etiam falsum accipit vt apparet ex predicto secūdo. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia theologia vt a fide distincta est habitus veridicus intellectus conclusionum. aut ergo est habitus opinatiuus aut scientificus: sed nō potest poni opinatiu9. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q2 dictum fuit in p̄cedentibus ꝙ oēs fidei articuli ⁊ cōclusiones theologice reducunt̄ ad aliqđ principium per se notum ex q̄ ꝓbant̄. puta ad illud oīs ille est bon9 ac deo acceptus ⁊ ꝑ ꝯsequēs qđ ipse asserit sibi a deo reuelatum est verū ad cuius inuocationem deus supernaturaliter miracula operatur: sed beati apl̄i qui omnia credēda sibi diuinitus fuisse reuelata vt vera asseruerunt tales fuerunt. ergo ⁊c. ¶ Ad primum concedo maiorem: sed nego minorem. q̃m per diffinitionem de qua passio demonstrabilis non est notior q̄ de diffinito non potest de ipso diffinito passio demōstrari: sed passio in theologia explicata deo propria nō est notior de diffinitione dei viatori q̄ de conceptu diffiniti. ergo ⁊c. ¶ Ad secūdum dico ꝙ propter nullū illorū theologia nō ē scia: sed tantum quia passio theologica nō est a viatore demonstrabilis ꝑ conceptum diffinitiuū seu descriptiuū cum de tali vt dictū est non sit notior passio q̄ de ipso diffinito. vel esto ꝙ sit notior non tamen est simpliciter per se nota nec euidēs talis ꝓpositio: nec per ꝯñs sufficiens ad causandū aliquem assensum sciētificū. ¶ Ad tertium dicēdum ꝙ assensus q̄ circumscripta fide assentitur conclusioni theologice seu rei ꝑ ipsam significate propter diffinitionē seu descriptionem in p̄missis vt medium sumptā de qua conclusionis p̄dicatum dicit̄ nō videtur posse poni assensus scientificus cū nō sit causat9 vt dictū est ex ꝓpōnibus per se notis ⁊ ideo esto ꝙ assensus causat9 ex predicto principio per se noto de hmōi cōclusionibus theologicis seu earū significatis ⁊ fidei articulis sit scientificus: supposito ꝙ principiū hmōi puta ꝙ illud est verum qđ assentitur ab aliquo ad cuius inuocationē de9 miracula opat̄ sit cū minore sub ipo assūpta sufficiēter per se notū ⁊ euidens sicut requirit̄ ad demonstrationē scie causatiuā: non tamē assensus causatus per premissas diffinitionem dei nobis in via possibilē tanq̄ mediū assumentes. quare ⁊c. ¶ Ad quartum consimiliter est dicendū. vz ꝙ esto ꝙ assensus causat9 mediātibus cōclusionibus theologicis ex illo pūcipio per se noto sit sciētificus: nō tamē causat9 ex alijs p̄missis de quib9 tātū loq̄tur conclusio supradicta. quare ⁊c. ¶ Tertiū et vltimū vz ꝙ theologia beatorū sit scia p̄dicto mō accepta apparet. q̃m licet passio dei propria non sit notior de conceptu diffinitionis nostre quā habem9 de deo q̄ de conceptu diffiniti nec per consequens possit a nobis de deo per eius diffinitionem demonstrari: aliter tn̄ est dicendū de diffinitione quā beati habent de deo. q̃m diffinitio causata mediante rei notitia intuitiua clarior ⁊ certior est q̄ illa que formatur sine aliqua notitia eius intuitiua. ⁊ vnus istarū licet oēs sint eiusdem obiecti / et ꝑ consequens idē tn̄ significando / est alterius ratiōis ab alia in essendo: sz passio subiecti diffinibil' est notior de diffinitione euidente ⁊ certa q̄ de diffinito. diffinitio autem certa ⁊ euidens est illa que habet̄ mediāte noti-

tia intuitiua qualē diffinitionē habet de deo ꝗlibet bea
toꝝ non aūt aliquis viatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Et si forte dica-
tur: ꝙ sicut cōceptus diffinitionis beatoꝝ est euidētior
conceptu diffinitionis viatorum: ita ēt de conceptu dif
finiti consimiliter est dicendū: ⁊ nec ꝑ cōsequēs magis de
diffinitiōe ipsorum est notior passio ꝙ̄ de diffinito eorū-
dem: ꝙ̄ de diffinitione viatoꝝ sit notior ꝙ̄ de diffinito ip
sorum. quare ⁊c. ¶ Ad hoc concedēdū est qđ infert̄ sup
posito qđ supponit̄ in p̄missis. nihil enī est demōstrabi
le nec per consequēs scibile nisi ex notioribꝰ. quare ⁊c.
¶ Ex p̄dictis omnibus videtur corollarie inferri posse
ꝙ ꝯclusio theologica q̄ formatur a viatore nō est demō
strabilis nec per ꝯn̄s scibilis ex conceptu diffinitionis
q̄m si sic / aut a viatore ipsam formante aut a ꝯp̄hēsore.
sed non pōt dici ꝙ a viatore ꝓpter rationē p̄dictā vʒ
q: p̄misse in quibus viator accipit pro medio diffinitio-
nē subiecti seu rei significate ꝑ subiectum conclusionis
nō sunt sibi euidentes nec ꝑ ꝯn̄s ꝯclusionis assensū eui
dentem causantes. nec pōt dici scḋm ꝙ a ꝯprehensore.
q̄m diffinitio quā format cōp̄hensor de deo est alterius
rationis in essendo lʒ non in significando a diffinitione
viatoris: ⁊ ꝑ ꝯn̄s premisse comp̄hensoris sunt alterius
rationis a p̄missis viatoris: sed ex p̄missis ⁊ medio alte
rius rōnis nō sequitur nec infert̄ ꝯclusio eiusdem sed al
terius rationis. ergo cōclusio theologica viatoris non
potest demonstrari ex diffinitione comprehēsoris. qua-
re ⁊c. ¶ Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimum vbi
est soluendū ad aliqua dubia circa dicta: est primū du-
bium circa p̄dicta: quō est intelligendum demōstratio
nē totā esse causā scie: ⁊ p̄missas demōstrationis cau
sam ꝯclusionis. ¶ Secūdū: an omis ꝯclusio demōstra-
bilis sit necessaria vł necessario vera. videtur enī ꝙ nō.
quia omnis propositio in qua p̄dicat̄ passio de suo sub-
iecto est demonstrabilis: sed aliqua talis potest eē falsa
vt omis illa in qua predicat̄ passio de subiecto ab ipsa
realiter distincto: cū omnia realiter distincta sint sepa
bilia. quare ⁊c. ¶ Tertiū: an sola illa ꝓpō sit demōstra
bilis cuius p̄dicatū dr̄ in quale ⁊ nō aliqua alia habēs
p̄dicatum de subiecto in quid dictum. ¶ Quartum: an
omnis propositio necessaria sit per se primo an secūdo
modo. ¶ Ad primū videt̄ esse dicendum ꝙ p̄misse pos-
sunt dici causa conclusionis aliquo modo materialis ꝓ
q̄to ꝯclusionis termini assumunt̄ in p̄missis ⁊ ipsi mini
strantur ab eis: ⁊ aliquo mō causa in gn̄e efficienti e mo
do quo demōstratio ipsa tota hʒ dici ⁊ poni causa scien
tie. omne enī illud qđ ad effectum aliquē ꝓducendum
est necessario requisitū pōt dici eius principium effecti
uum: maxime si nō pōt poni causa eius ı̄ alio gn̄e cause
vʒ materialis / formalis / nec finalis / sicut hoc modo i-
tellectio pōt dici causa volitiōis vel nolitiōis respectu
eiusdem obiecti cū nullus possit diligere nec respuere
nisi intellectualiter sibi notum. ¶ Sed hoc non videt̄
posse stare. q̄m qđ est causa effectus alicuius existit q̄n
illud fit: sed quando infertur conclusio ⁊ habetur eius
assensus non oportet existere: sed tn̄ prefuisse aliquam
premissarum ⁊ assensum earum. ḡ nec ipse possunt poni
causa conclusionis nec ꝑ consequens tota demōstratio
erit causa scie: cum tā actus ꝙ̄ habitus scientificus se-
quatur post conclusionem illatam. ¶ Nec valet si dica
tur ꝙ lʒ non sint p̄misse secūdum se formalr̄ q̄n conclu
sio infertur sunt tn̄ virtualiter seu habitualr̄ in aliq̄ ex
eis in mente in qua p̄fuerūt antea derelicto. q̄m aut cō
clusio causat̄ seu infert̄ ex p̄missis p̄existentibus aut ex
illis effectibus eis mediātibꝰ derelictis. sed non potest
poni p̄mum q: premisse vt dictum est non sunt. nec per

ꝯn̄s aliquid causare possunt. ḡ relinquitur secundū: sʒ
effectꝰ illi sunt a p̄missis realr̄ distincti. ergo ex hoc ꝙ
ꝯclusio causatur ab eis non potest dici causari ex p̄mis
sis. ¶ Et ideo ad istud dubiū aliter videtur esse dicēdū
vʒ ꝙ premisse non dicuntur proprie saltem immedia-
te causare conclusionē: sed intellectus ipse est imedia
ta causa tam p̄missarum ꝙ̄ cōclusionis ipsarū. q: tamē
ꝯclusio nō infert̄ ab intellectu nec causatur nisi p̄missis
mediātibꝰ p̄existētibꝰ: ⁊ eis positis intellectꝰ infert cō
clusionem. ideo tn̄ p̄misse dicuntur existere causa con-
clusionis extendēdo cām ad effectum priorē a q̄ poste-
rior est dependēs sic ꝙ nō potest a causa naturali vter
q̄ fieri naturaliter sine ipso: vʒ posterior effectus sine
priori existente vel precedēte. nullo enī alio modo pre-
misse sunt causa conclusionis nisi q: sic ab intellectu p̄-
us ꝓducte ꝙ̄ conclusio inferatur aut sibi seu eius signi
ficato assensus p̄beatur. cōsimili modo ⁊ non alio tota
demonstratio potest dici causa scie: q: vʒ assensus scie̅
tificus non ꝓducit̄ ab intellectu nisi ipsa demōstratio-
ne mediante p̄existente q̄tum ad premissas: licet eiꝰ cō
clusio q̄n scientificus assensus ꝓducitur actualiter sit
existens. nec tn̄ ex hoc videt̄ habere causalitatem alte-
rius rationis sup actum vel habitum scientificū a p̄mis
sis. ¶ Ex hoc infertur corollarie a q̄busdā: plures cau-
salitates ꝙ̄ quatuor causarum q̄ ponuntur cōmuniter /
esse ponendas. q̄m causalitas effectꝰ prioris sup poste-
riorem ipsum priorem naturalr̄ requirentem / q̄lis cau-
salitas est p̄missarū respectu conclusionis / ⁊ totius de-
mōstratiōis respectu scie / nō est causalitas alicuius il
larum quatuor causarū / vt cause hmōi vʒ efficiēs / ma
terialis / formalis / ⁊ finalis proprie accipiunt̄: reducit̄
tn̄ ad causalitatem efficientis. sicut enī illud a quo ali-
quid producit̄ eius causa ponit̄: ab illo aūt aliquid fie-
ri arguimus q: ipm̄ ad eius presentiam sequi videmus
ita ⁊ illud sine quo p̄existente experimur nō posse aliq̄d
ab altero fieri nisi ad eius p̄sentiam potest eius causa
poni: sed sic est in proposito de p̄missis respectu conclu
sionis ⁊ de demonstratione respectu scie. ḡ ⁊c. ¶ Ad se-
cundum dicēdum est ꝙ sic. nō enī est demōstrabilis ma
xime demonstratione ꝓprie sumpta aliqua veritas seu
ꝓpō vera cōtingens. est enī demōstratio scḋm philoso-
phum ex necessarijs. Et q̄n arguitur de passione a subie
cto realiter differēte ⁊ ꝑ ꝯn̄s separabili ab ipso. vt calor
ab igne. Dico ꝙ ex hoc nō habet̄ ꝙ possit esse falsa con
clusio demonstrata. q̄m talis passio sic distincta non de
monstratur siue ꝑ p̄dicatum ꝯclusionis demonstrate si
gnificat̄ vt suo subiecto conclusionis vł subiecti signifi
cato actualiter: sed tn̄ vt habitualiter inexis. non enī
magis calor actualr̄ inexis est demonstrabilis de igne
ꝙ̄ actus ridēdi de hoīe. quare ⁊c. ¶ Ad tertium respon
detur ꝙ p̄dicatum in quid non est demonstrabile de suo
cōuertibili de quo ꝯuertibiliter p̄dicat̄. nec de aliquo
alio demōstratione accipiēte ꝓ medio aliq̄d significās
rē distinctā a re significata ꝑ minorem extremitatē. po
test tn̄ demonstrari de subiecto inferiori saltem accipiē
do demōstrationē large. ¶ Primū apparet. q̄m diffinitio
nō est demōstrabilis de suo diffinito: sʒ p̄dicatū in quid
se habet ad suū subiectū ꝯuertibile sicut diffinitio ad
diffinitū. omne enī p̄dicatū ı̄ q̄d est diffinitio sui ꝯuertibi-
lis de quo dr̄ in q̄d. ḡ ⁊c. ¶ Scḋm vʒ ꝙ nec sit demon-
strabile de aliquo alio puta de inferiori demonstratio-
ne cuius mediū significet rem distinctā a re significata
ꝑ minorem extremitatem / apparet. q̄m de nullo tali me-
dio dr̄ prius p̄dicatum in quid ꝙ̄ de suo inferiori de quo
haberet demonstrari: sed omnis demonstratio est ex p̄o
ribus ⁊ notioribus. ḡ ⁊c. ¶ Tertiū vʒ ꝙ possit demō-
strari saltem demonstratione large sumpta declaratur

qm̄ omnis syllogismus ex necessarijs notioribus prio-
ribus ⁊ causis cōclusionis cōstitut⁹ pōt dici demōstrati
uus:sed per talem pōt p̄dicatū in q̄d de suo inferiori vt
aīal de hoīe demonstrari sic arguēdo.oīs substātia aīa
ta sensibilis est aīal:sed hō est talis substātia.ergo ⁊c.
¶ Ad quartum ⁊ vltimū rñdet q̄ sic.qm̄ cuiuscꝫ ꝓpo-
sitionis necessarie predicatū aut est diffinitiuū subiecti
quale est oīe illud qd̄ p̄dicat̄ de ipso in quid/⁊ ēt aliqd̄
p̄dicatū in quale vt differētia:aut nō.si sic/est ꝓpō in pri
mo mō dicēdi ꝑ se.si nō/nō pōt hmōi p̄dicatū esse differē
tia cū talis sit pars diffinitionis:sꝫ habet esse passio vt
ab accidente distincta:cum ꝓpositio in qua accidens a
subiecto distinctū de ipso vt ei inherēs actualr̄ affirma
tur:nō sit necessaria:sed cōtingēs.oīs aūt ꝓpō in qua
predicatur passio de suo subiecto ꝓpositio est in secun-
do mō dicendi per se.ergo ⁊c.¶ Additur tñ hic q̄ in di
uinis est propositio identica vt ista diuinitas est pater-
nitas.q̄ non est ꝓprie loquendo aliqua predicarū lꝫ sit
reducibilis ad aliquam ipsarum.¶ Sic ad q̄stionem.
¶ Ad rationem in principio/appet solutio ex p̄dictis.

TErtio quero.vtrum notitia pra
ctica a notitia speculatiua sit specie distin-
cta.¶ Et videt̄ q̄ sic.qm̄ magis distinguit̄
notitia practica a speculatiua q̄ vna specu
latiua ab alia vl̄ vna practica ab alia:sꝫ ꝯstat q̄ mul
te notitie speculatiue inter se ⁊ silr̄ multe practice īter
se distinguūt̄ specie.ġ ⁊c.¶ Cōtra.q: si iste notitie eēnt
distincte specie vel hmōi earū distinctio argueret̄ seu ac
ciperet̄ ex earū obiectis significatis vel ꝯclusionib⁹ si-
gnificantib⁹ vel ex diuersis finibus:sed ex nullo horꝫ
videtur posse accipi nec argui distinctio inter istas ha-
bituales notitias.idē eñi pōt esse obiectū ⁊ finis ⁊ per
ꝯñs ꝯclusio ipsaꝝ.ergo ⁊c.¶ Respōsio.vbi sic ꝓcedā.
q: eñi eodē notitia practica est a speculatiua distincta
quo est practica:iō p̄mo inquirā vnde notitia aliqua di
cat̄ practica ⁊ ꝑ ꝯñs a notitia speculatiua distīcta.Se-
cundo dicam ad quesituꝫ.vꝫ an notitia practica a spe
culatiua distinguatur specie.

Quantū ad primum sunt duo modi di
cendi p̄mo excludendi.quoꝝ vnus est cuiusdam dicē-
tis q̄ ꝓprium extrinsecū distinctiuū notitie practice a
speculatiua quo quidē notitia ipsa dr̄ practica est ꝯclu
sio sua practica:q̄ quidem vt dicit est suuꝫ obiectū.sicut
ei ꝯclusio speculatiua est obiectū scīe speculatiue:ita ⁊
ꝯclusio practica est obiectū scīe practice.¶ Hoc ꝓbat
qm̄ aut distinctiuum notitie practice a speculatiua est
obiectū aliquod incōplexum significatū:vel aliqd̄ ve-
rum complexum significatiuū:sed non potest poni p̄i-
mum.qm̄ de omni tali obiecto potest esse scīa tam spe-
culatiua q̄ practica cum habeat aliquas passiones cō
clusibiles de ipso practice ⁊ alias speculatiue.ergo reli
quitur scdm̄ vꝫ q̄ habitus notitie practice a specula
tiua propriū distinctiuū sit aliquod verum complexuꝫ
hoc aūt non potest esse aliqua premissarum.ġ conclusio
ex p̄missis ipsis illata.¶ Confirmatur.quia notitia di
citur practica a praxi:sed praxis huiusmodi a qua pra
ctica nominatur/est pars ꝯclusionis sue.ġ ⁊c.¶ Cōtra
istum modum dicendi arguo p̄mo sic.si notitia practi-
ca dr̄ practica a praxi/nō nisi ab illa q̄ est obiectuꝫ ei⁹:
sed ꝯclusio scīe practice nō est eius obiectum:sed res si-
gnificata per ipsam:sicut res significata per conclusio-
nem speculatiuam est obiectum scīe speculatiue:nō aūt
conclusio ipsa.quoniam actus intelligendi simplex vl̄
complexus qualis est propositio ipsa formata practi-
ca vel speculatiua non est obiectuꝫ actus nec habitus
recti:sed tantum reflexi.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.quia
omnis formans conclusionem alicuius scientie practi-
ce vel speculatiue in mēte habet actū talis scientie eli-
citū complexum cognitiuū quo tendit actualiter in ei⁹
obiectum.¶ Hoc apparet.quia propositio ipsa forma
ta mentalis est talis actus intelligēdi complexus:sed
nullus formās ꝓpositionem intelligit necessario ip̄am
nec potest intelligere nisi per actum alium intelligēdi
ab ea realiter differentem sicut omnis actus reflexus
a recto.ergo nulla propositio formata alicui⁹ sciētie est
eius obiectum:sed potius actus qui nunq̄ potest ī idē
coincidere in intellectu creato cum suo obiecto.quare
⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem.nulla scīa potest a
praxi aliqua dici practica nisi ab illa cui⁹ ipsa est dire-
ctiua:sed nulla scientia est directiua sue ꝯclusionis.er-
go ⁊c.¶ Minor apparet.qm̄ nulla scientia est directiua
alicuius qd̄ non est notum per ipsam.cōstat eñi q̄ non
magis sciens q̄ omnino ignorans potest dirigi circa si
bi ignotum ꝑ scientiam ei actualiter inherenteꝫ.alias
omnis scientia vna posset dirigere habituatum ip̄a cir
ca obiecta lꝫ ignota aliarum omnium scientiarum:qd̄
est euidenter falsum.sed omnis conclusio ⁊ alia quecū
q̄ propositio est ignota habenti tm̄ actum vel habituꝫ
scientificū cuius talis ꝓpositio dicitur esse.¶ Hoc ap-
paret.quia per nullum actum vel habitum cognitiuuꝫ
cognoscitur nisi eius obiectū:⁊ ꝑ consequēs oīe aliud
ab obiecto distinctum est ignotuꝫ:sed omnis ꝓpō cu-
iuscūq̄ scientie est distincta realiter ab obiecto illi⁹ sci
entie:sicut conceptus significatiu⁹ in mēte existens a
re significata.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.q: sola illa scīa
est directiua conclusionis vel cuiuscūq̄ alterius ꝓposi
tionis que docet propositionem ipsaꝫ formare:sed nul
la scīa practica vel saltem non omnis hoc habet face-
re:tm̄ enim istud videtur ad logicam ꝑtinere vel etiam
ad grammaticā que est de sermone.ġ non omnis scien
tia practica dicitur practica a conclusione nec ab ali-
qua propositione tāq̄ ab illo cui⁹ est directiua.¶ Pre
terea tertio arguitur sic ad idē:posito syllogismo pra-
ctico puta isto oē bonuꝫ est exequendū seu eliciēdū:sed
temperate viuere est bonū.ergo ⁊c.huiusmodi inquaꝫ
posito practico syllogismo potest intellectus assentire
assensu practico omni alio circūscripto.qui quidē assen
sus practicus ex tali syllogismo causatus est act⁹ scien
tie practice ipsius practici habitus causatiuus.q̄ro tūc
q̄d sit obiectum istius assensus?qm̄ aut obiectum eius
est conclusio ex talibus premissis illata:aut res extra
per ipsam significata.sed non potest poni p̄imuꝫ.q: ob
iectum assensus intellectus non potest poni aliq̄d igno
tum:sed predicto syllogismo posito oībꝫ ab ipso alio cir
cūscripto nulla eius premissarum nec conclusio est īntel
lecta cum non possit intelligi nisi per actum ab ip̄a rea
liter distinctum qui nō ponit̄.quia nullus actus alius
ab ipso syllogismo esse supponitur.ergo hmōi assensus
habet esse vt obiecti rei ꝑ ꝯclusionem significate.nec ꝑ
ꝯsequens ꝯclusio ipsa est practici actus puta talis as-
sensus nec habitus obiectum.¶ Confirmatur.quia
idem est obiectum actus assentiēdi et actus intelligen
di complexi quo mediante causat̄ ipse actus assentien
di:sed ꝯclusio syllogismi practici supradicti ⁊ cuiuscūq̄
alterius est actus intelligendi complexus quo mediā
te causatur assensus.ergo qd̄ est obiectuꝫ ꝯclusionis/⁊
assensus eam sequētis.sed ꝯstat q̄ nulla conclusio nec
alia quecūq̄ propositio speculatiua vel practica est ob
iectum sui ipsi⁹.ergo nec assensus.quare ⁊c.¶ Nec va
let ratio que adducitur pro ꝯclusione predicta.quan-
do enim dr̄ in maiore q̄ notitie practice distinctiuum
aut est obiectum aliquod incomplexum aut verū com

plexum. vnū hoꝝ est dandum sic intelligendo sicut hēt
intelligere si ad ꝯclusionem arguit quam intēdit: vez ꝙ
practica distīguatur a speculatiua ex obiecto aliquo in
complexo nec ex vero ꝯplexo tanꝗ ex suo proprio obie
cto. quia ꝯplexum non est obiectū practice scientie nec
speculatiue: sed suum significatum. potest autem scien-
tia practica distingui a speculatiua ex vero ꝯplexo nō
tanꝗ ex suo obiecto: sed vt ex eius principio effectiuo. ē
enī syllogismus verum ꝯplexum quo mediante causa-
tur actus ⁊ habit⁹ tā practicus ꝗ speculatiu⁹. ex alijs
autem syllogismis demonstratiuis acquirit sciētia pra
ctica ⁊ ex alijs speculatiua. quare ⁊c. ❡ Ad cōfirmatio
nem illam apparet ꝙ falsum in minore accipit quando
dicit ꝙ praxis a qua scia dr̄ practica / est pars cōclusio
nis sue. qm̄ sola intellectio est pars ꝯclusionis ⁊ cuius-
cunqꝫ alterius ꝓpositionis quā format intellectus inte
rius in seipso: sed non oīs praxis nec forte scdʒ multos
aliqua a qua scia dr̄ practica est intellectualis notitia
ergo ⁊c. ❡ Minor est euidens. qꝛ aliqua scientia dr̄ pra
ctica ab actu volūtatis vt illa que ōndit qd diligēdum
quid respuēdum: alia ab actu sensitiui appetitus: vt tē-
perantia moderatiua seu repressiua insurgentium paſ
sionū circa ipsum sensitiuuʒ appetitū: ⁊ alia circa actū
potētie executiue: vt scientia factibiliū docēs qd ⁊ quo
modo exterius sit agnoscēdū: sed constat ꝙ propositio
formata ab intra non ꝯponitur vt ex proprijs suis par
tibus ex volitionibus vel nolitionib⁹ / nec ex sensatiōi
bus seu sensitiui appetitus actib⁹ / nec ex aliqbus alijs
exterioribus opationibus: sed tantum ex simplicibus
intellectionibus: quia nec propositio in mēte formata
est aliud ꝗ ipsa intellectio complexa. ergo ⁊c. ❡ Cōfir-
matur. qꝛ aliud est praxis ⁊ aliud intellectio eius. et ita
lʒ intellectio praxis sit pars alicuius propositionis: nō
tū praxis ipsa saltem aliqua alia ab intellectione / sup
posito vt quidā dicunt / ꝙ intellectio possit dici praxis
a qua sit practica aliqua scia. quoniam illud non pōt eē
pars ꝓpositionis quo non existente potest esse propo-
sitio ipsa tota. ❡ Hoc apparet. qm̄ nullo mō pōt totum
aliquod actu existere sine qualibet sua parte: sed nullo
actu existente alio ab intellectione pōt esse omnis pro-
positio taʒ practica ꝗ speculatiua. nulla enī ꝓpō cū sit
abstractiua intellectio exigit suū obiectum ꝑ eaʒ signi
ficatum. qꝛ nec ēt intuitiua notitia ipsiuʒ necessario exi
git: cum possit ꝑ diuinaʒ potentiam fieri sine eo: vt in ꝓ
cedentibus fuit dictum. ergo ⁊c.

Secundus modus dicendi est alterius

doctoris ponentis ꝙ notitia dr̄ practica ex obiecto sic
incomplexo nō tū vt absolute sumpto: sed vt ad scientē
relato / sic intelligēdo ꝙ omnis scia illa est practica cu
ius obiectum est agibile a sciente: non auteʒ vt eius ob
iectū est agibile absolute. qm̄ notitia quā hēt angelus
de operibus non ab ipso sed a nobis agibilibus / non est
practica: sed magis speculatiua. sicut nec illa etiā quā
nos habemus de eius operatione puta de motu celi
est ī nobis practica. quod apparet. qꝛ oīs notitia pra
ctica est scientis directiua ad aliqd opandū: sed nullus
potest dirigi in ope sibi impossibili. ergo nec notitia an-
geli de operibus nostris ipsi impossibilibus nec notitia
nostra de eius operationib⁹ est practica: sed esset nisi ad
notitiam practicā requireret ꝙ eius obiectū esset agi-
bile ab ipso sciente. ergo ⁊c. ❡ Contra istā opinionē ar
guo primo sic. notitia nō dicitur practica propter illud
qđ est sibi ⁊ speculatiue commune. ❡ Hoc apparet. qm̄
per illud a quo dicitur practica distīguitur a speculati
ua: sed vnū non distinguitur ab alio per illud qđ est vtri
ꝗꝫ commune: sed vnum ⁊ idem qđ est ab homine vel ab
angelo agibile potest esse obiectum scientie tam specu-
latiue ꝗ practice ipsius angeli vel hominis tale agi-
bile virtualiter continentis. ergo scientia non dicitur
practica nec distinguitur a speculatiua quia eius obie-
ctum est agibile a sciente. ❡ Minor assumpta apparet
qm̄ constat ꝙ de eisdem nostris operibus a nobis agibi
libus nos habemus sciētiam non tantum practicā: sed
etiam speculatiuā. cognoscere enī cuius gnīs sint / quia
qualitatis actus ⁊ habitus virtuosi a nobis agibiles
non est sciētie practice: sed speculatiue. sicut enī ista ꝓ-
positio deus est diligēd⁹ / est practica: ⁊ ista omnis act⁹
virtuosus est eliciendus ⁊ ꝑ ipsum habitus acquirēdus
ita ⁊ ista est speculatiua / dilectio dei ⁊ omīs actus ali⁹
virtuosus ⁊ habitus est qualitas. ⁊ ita cum homo ⁊ an-
gelus formet de eisdem agibilib⁹ propositionem practi
cam ⁊ speculatiuam: per ꝯn̄s sequitur propositum: vez
ꝙ vnum ⁊ idē agibile a sciente est obiectū notitie vtri-
usqꝫ videlicet practice ⁊ speculatiue. ❡ Cōfirmat. quia
nulli⁹ obiecti cognoscibilis notitia vni intellectui crea
to possibilis est alicui alteri impossibilis: sed mot⁹ ange
li est intelligibilis nō tantū notitia practica q̄ de facto ī
telligitur ab angelo ipsum exequēte: sed etiam notitia
intuitiua qua ēt: vt ꝯcedit ista opinio / a nobis intelligi
tur. ergo ⁊ notitia practica eiusdem mot⁹ est nobis poſ
sibilis ⁊ angelo notitia speculatiua. nō enim quia ange
lus mouet celū est ipsi impossibilis de motu aliqua no
titia quā de ipso habere posset si celū non moueret. qua
re ⁊c. ❡ Preterea ad ideʒ arguo sic secūdo. omīs act⁹
⁊ habitus acquisitus mediante syllogismo practico est
practicus / sicut et mediāte speculatiuo acquisitus est
speculatiu⁹: sed homo potest formare syllogismuʒ eius-
dem rationis de motu angeli sibi impossibili cum illo
practico quē de ipso format angelus sic arguēdo. ab il
lo est celuʒ mouēdū a quo deus vult moueri ipsum: sed
deus vult ipsuʒ moueri ab angelo. ergo est mouēdū ab
ipso. talem inquā syllogismum practicum non tm̄ facit
angelus: sed ēt potest facere homo purus. ergo sicut an-
gelus ipso mediante acquirit actuʒ scientificū practi-
cū puta assensum rei significate ꝑ ꝯclusionem ipsius: ⁊
ipso. mediante habitum practicum: ita consimilia po-
test homo acquirere eodem syllogismo preexposito me
diante. ❡ Confirmatur. quia qđ est essentialiter per se
tale / in quocūqꝫ ponatur vniformiter manet tale: sed si
cut aliquis syllogismus est essentialiter speculatiuus:
⁊ ideo est talis a quocūqꝫ intellectu format⁹: ita aliqs
alius est practicus consimiliter videlicet essentialiter
sicut predictus. ergo talis a quocūqꝫ intellectu forma
tus ⁊ in quocūqꝫ receptus est vniformiter practicus. cū
ꝗ syllogismum quē format angelus de motu possit for-
mare homo licet motus non sit ab eo agibilis: ⁊ ecōuer
so illum quem format homo de operibus a se agibili-
bus possit formare angelus: lʒ talia opera sint ipsi im-
possibilia: per consequens syllogismus practicus ē poſ
sibilis intellectui creato de aliquo ab ipso non agibili:
immo vniuersaliter de quocūqꝫ est possibilis secunduʒ
se. potens autem demonstrationeʒ practicam formare
potest ipsa mediante actum ⁊ habitum acquirere pra-
cticum. quoniaʒ causa se habens vniformiter in aliqui
bus in essendo potest etiam se habere in eis vniformi-
ter in agendo: sed syllogismus practicus qui est practi
ce scientie aliquomodo causa est eiusdem rationis in il
lo a q̄ res quā significat est agibilis ⁊ in alio a quo nō ē
agibilis. ergo agit ad consensum practicum ꝯsimilem
in vtroqꝫ. nec enī est verisimile ꝙ si ab aliq̄ syllogizāte
practice de actu exequendo auferretur potentia agēdi

seu exequendi illud qđ per syllogismū ɔ̄cludit̄ ex eadē
quā potētiā hēbat ātea ꝙ ex hoc talis syllogism⁹ cau-
saret in ipso aliū assensū ꝙ̄ prius.q̄re ⁊c. ¶ Preterea ter
tio ad idem arguitur. q2 omnis notitia opera seu circa
op⁹ alterius directiua est practica ⁊ non speculatiua: s3
notitia ostensiua quid agendum est directiua operis:ꝙ̄
uis opus qđ fiēdū ostēdit a sciente in q̄ huiusmodi noti-
tia existit/ agibile nō sit.hmōi enī due notitie videlicz oē
quod deus instituit fieri est fiendum ab illo a quo vult il
lud fieri:sed deus statuit celū ab angelo moueri debere
⁊ hoīez tēperate viuere: carnis concupiscētias refrena-
re sunt directiue in quocūq3 intellectu existant:siue in il
lo a q̄ talia sunt agibilia siue in alio.ergo ⁊c. ¶ Cōfirma
tur.q2 si notitia practica hominem dirigens in agendo
esset in angelo/ipsa esset etiā angeli directiua:sicut ecō-
uerso si notitia angeli circa motum celi directiua esset i
homine esset hominis directiua circa eundē motum celi
non vt ab ipso hoīe:sed vt ab angelo agibilē.per ipsā enī
cognoscit homo ꝙ celum est mouēdū ab angelo: sicut et
per notitiam directiuam hoīs circa aliqđ ab ipso nō ab
angelo agibile/angelus intelligit ⁊ dicit hoc non a me
sed ab hoīe est agendum.omnis autez notitia est directi-
ua ⁊ practica q̄ ostēdit cognoscenti qđ ab ipso vel ab ali
quo alio est agendum.quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet
ꝙ ratio q̄ pro opinione predicta adducitur/non ɔcludit:
quoniam falsum accipit qñ dicit ꝙ scientia quam habz
angelus de operibus a nobis non autem ab ipso agibili
b⁹ nō potest esse practica.tā in nobis enī de talib⁹ ꝙ̄ etiā
in nobis de alijs ab ipso āgelo nō a nobis agibilibus po-
test esse sciētia practica:vt probatum est supra.quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam premitto q̄-
tuor. ¶ Primum est:ꝙ in questione ista nō loquēdum ē
nisi precise de notitia practica cuius obiectum est aliqđ
agibile seu factibile.nō ei est hic sermo de notitia practi-
ca cuius obiectum est prima cā:supposito ꝙ aliqua eius
notitia sit practica. de quo inqretur in alia questiōe. Est
autez duplex notitia talis operationis agibilis comple
xa seu ɔpositio practica. vna que dictat ipsā eē exeqn-
dam:⁊ alia que ipsā explicat esse bonam.prima ē maior
secunda vero minor syllogismi practici dictatiui: q̄ talis
est . omnis bona operatio nobis p̄cepta diuinit⁹ est agē
da sicut ⁊ mala vitanda:sed dilectio dei super omnia est
huiusmodi .ergo ⁊c. Maior enī hui⁹ syllogismi practici
est dictatiua executionis.⁊ minor expressiua bone opera
tionis. ¶ Secūm p̄mittendū est:ꝙ hic non reqritur vnde
notitia predicte p̄xis puta opatiōis agibilis dicat̄ pra
ctica formalit̄:⁊ sit hoc modo puta formaliter seu q̄ddi-
tatiue a notitia speculatiua distīcta. sed q̄ritur vnde cau
saliter dicatur seu arguat̄ practica ⁊ a speculatiua distin
cta.Hoc apparet: qm̄ ɔstat ꝙ notitia practica dicitur
practica ⁊ a speculatiua distincta quidditatiue vel for-
malit̄ semetipsa.omnis enī forma accidentalis qualis ē
notitia practica agibilis vel habitus est seipsa talis q̄-
lis est ⁊ distincta ab omni forma accidentali ⁊ a quacun
q3 alia alterius rationis.⁊ ita cum notitia practica ⁊ spe
culatiua sint due forme accidentales specie differentes
non magis est querendum nec dubitandum vnde notitia
aliqua sit practica ⁊ a notitia speculatiua distīcta forma
liter:ꝙ̄ vnde nigredo sit nigredo ⁊ distincta specie ab al-
bedine ⁊ ab omni forma alterius rationis . ergo hic non
queritur/quia nec dubitatur/vnde notitia sit practica et
a speculatiua distīcta formaliter:sed vñ originalit̄ seu cā
salit̄.hoc aūt modo videlicet originaliter seu causaliter
nihil ē tale nisi ex causis suis:⁊ ita notitia practica habz
ꝙ sit practica actiōis seu agibilis regulatiua ⁊ ab oī no

titia speculatiua distincta causaliter ex suis causis:non
ex quibuscūq3:sed tm̄ ex aliqbus puta ex causis proprijs
eius:non autem ex causa communi sibi ⁊ notitie intuitiue
cuius causa est ipse intellectus.non enīz intellectus nec
etiam obiectū cognitum arguit notitiā practicā:esto ꝙ
vtrūq3 horum vel saltē intellectus ipse sit causa eius:qm̄
idem intellectus ⁊ idem obiectum est causa notitie vtri-
usq3 vez tā practice ꝙ̄ etiā speculatiue.sed a sola illa cau
sa dicitur practica ⁊ causaliter a speculatiua distincta q̄
sic est sibi videlicet practice propria/ꝙ nō potest esse ab
ipsa aliqua notitia speculatiua.huiusmodi aūt causa re-
spectu practice cōclusionis est vtraq3 premissarum dua-
rum : quarum videlicet maior est dictatiua executionis
⁊ alia ostensiua bone operationis.que q̄dem due premis-
se non tantum sunt cause proprie notitie practice com-
plexe:puta conclusionis ex eis illate:sed etiam assensus
practici ⁊ habitus ipsum sequentis rei per conclusionez
significate.ad quem assensum habitus practici actuz et
ad ipsum habitum practicū ɔducendum non tm̄ concur
rit vtraq3 p̄dictarum premissarum duarum:sed etiam cō
clusio ipsa ex eis illata ⁊ etiam immediati⁹ ꝙ̄ aliqua pre
missarum.ipse autem premisse si sunt per se note sicut et
esse vident̄/saltez maior / non sunt practice ex alijs causa
liter:sed tantum formaliter ex seipsis. ¶ Tertium p̄mit
tendum est:ꝙ cum premisse predicte inferant ɔclusionez
practicam virtute medij in eis assumpti:de hmōi medio
est dubium an accipiatur ab obiecto conclusionis qđ ē
natura actionis siue ipsum agibile:an ab obiecto agi-
bilis in qđ per ipsam actionem seu operationem signi-
ficatā per cōclusionē tendit̄:an a fine ipsius in quē huius
modi practica operatio ordinatur.sicut enim in factibi-
libus est opus factibile artificis vt domus ⁊ scđm cōiter
loquentes eius actiua factio ⁊ passiua vt forma aliqua
regulatiua ⁊ tertio finis ipsius domus:ita ⁊ i agibilibus
puta in actib⁹ īmanentib⁹ est ipsū agibile vt nolitio vel
volitio vel intellectio ei⁹ actiua ɔductio:supposito cōī
dicto qđ tm̄ falsum reputo:videlicet ꝙ ɔductio sit forma
aliqua per se vna distincta realiter a ɔducente ⁊ a pro-
ducto secundo eius puta agibilis intellectionis videlicz
volitionis obiectū intellectuz vel dilectū:qđ q̄dē nō poni
tur in factibilib⁹:et q̄rto est finis ɔpter quez ipsū agibi-
le agit̄ seu ɔducitur. q̄ quidem finis q̄n3 est idem cum
obiecto ⁊ aliquando distinguitur ab eo. ¶ Est igitur secū
dū hoc.hic dubium de medio cōclusionem practicā infe-
rente a quo predictorum accipiat̄:an videlicet mediū ip
sum sit cōsideratio ipsius agibilis operatiōis puta voli
tionis per conclusionem practicam importate:aut con-
sideratio obiecti eius puta illius qđ diligitur ⁊ amatur
autem consideratio finis ipsius agibilis vez volitionis
vel cuiuscūq3 alterius practice operationis.non oportet
autez quartū ponere videlicet an sit ɔsideratio actionis
productiue ipsius agibilis. q2 hoc supponeret falsū vide
licet actionem seu productionem esse formam aliquam p
se vnā a producente ⁊ a producto distinctam qđ nō est ve
rum vt in principio secundi prolixius ostendet̄. ¶ Quar
tum premittendum est ꝙ illud idem est obiectum intelle
ctus practici syllogizantis ⁊ dictantis de aliquo agibili
qđ est obiectuz ⁊ finis ipsius agibilis exequendi.⁊ ita nō
oportet querere an mediū syllogismi practici sumat̄ p̄n
cipaliter a fine agibilis vel ab obiecto practici itellect⁹
cū idē sit obiectū vni⁹ ⁊ finis alterius:l3 aliud sit obiectū
practici intellectus ⁊ aliud finis eius.Deus enī dilect⁹
est obiectum agibilis:puta ipsius dilectionis et finis ei⁹
esto ꝙ non sit finis practici intellectus.nec enim intelle
ctus potest accipere medium ab aliquo sibi ignoto: sed
intellect⁹ practic⁹ accipit mediū a fine agibilis.cognitio
enim finis agibilis/vt infra dicetur/est medium ex quo

arguit practic⁹ intellect⁹: ergo ipse finis agibilis ē obie
ctum practici intellectus: nec p ɔñs oportet distīguere
inter obiectum ei⁹ ⁊ finē agibilis: esto ꝙ sit distinctio in
ter obiectum ⁊ inter finē practici intellectus.

His premissis pono tres cōclusiones.

¶ Prima est ꝙ mediū ɔclusionis practice pōt sumi du
plex. vnum vꝫ ab agibili ⁊ aliud a fine ipsius. ¶ Hec ꝓ
bat. qm̄ mediū sūptū ex fine agibilis ē notitia ipsi⁹: sicut
etiā mediū sumptū ab agibili ē notitia eius: sed cōclusio
practica ɔcluditur ⁊ infertur taꝫ ex notitia agibilis q̄ ex
notitia finis eius. ergo ⁊c. ¶ Minor declaratur. qm̄ deū de
bere diligere possū practice dupliciter ɔcludere. primo ar
guendo sic. ōis opatio ad quam aliq̄s obligat̄ est ab ipso
exeq̄nda: sed dilectio dei est opatio hm̄oi ad quā q̄lꝫ obli
gatur. ergo est a quolibet exequenda. ¶ Scd̄o possum idem
ɔcludere sic arguēdo. ōis actio quā q̄libet tenet̄ exequi
propter deuꝫ / est ꝓpter ipm̄ a q̄libꝫ exeq̄nda: sed dilectio
proximi est hm̄oi. ergo ⁊c. sed ɔstat ꝙ in p̄io syllogismo
hoꝝ duoꝝ mediū acceptū est notitia agibilis: vꝫ ipsi⁹
dilectiōis. mediū aūt scd̄i syllogismi est notitia finis eius
videlicet dei ad quē debet dilectio huiusmodi ordinari. ergo
⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ euidentius seu efficaci⁹
⁊ principalius medium ad ꝓbandum conclusionem pra
cticam est notitia finis agibilis q̄ ipsius agibilis nec ob
iecti eius. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ tāto mediū est efficaci⁹ quan
to infert conclusionem euidētius. sꝫ ɔclusio practica eui
dētius infert̄ ex notitia finis agibilis q̄ ex notitia ipsi⁹
agibilis nec obiecti eius. qm̄ ⁊ p̄misse in quibus ponitur
tale medium: videlꝫ notitia finis euidentiores sunt illis
in q̄bus ponitur mediū notitia agibilis sine expressione
finis ipsius: cum vtraq̄ ipsarū vel saltem altera: vt minor
sit dubia ⁊ de ea sit querendum propter q̄d / vt apparet in
minore primi syllogismi que est ꝙ dilectio proximi est ad
quā quilibꝫ obligatur. hoc enim manet dubiū ⁊ rōnabiliter
est querēdum propter quid debeo diligere ꝓximum. hoc
autem dubium non est in aliqua premissarum alterius
syllogismi. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia esto ꝙ neutra
premissarum vnius syllogismi q̄ alterius sit magis du
bia vt secundū se sumpta. non enim est notius proximuꝫ
debere diligere propter deū q̄ ipsuꝫ debere diligere ab
solute: nec per consequens premisse vnius syllogismi in
ferunt conclusionem euidētius q̄ premisse alterius. ta
men pro quanto de altera premissarum vnius potest q̄
ri ⁊ dubitari propter quid: sicut et de cōclusione illata: nō
autem de aliqua premissarum alterius: cum in ipsa expli
cetur causa finalis: adeo vna probatio potest dici effica
cior q̄ alia: vt illa cuius medium est notitia finis magis
est efficax q̄ alia cuius medium est notitia agibilis vel
obiecti eius. quare ⁊c. ¶ Preterea arguitur sic ad idem
laudabilior est finis circumstantia q̄ obiecti. qd̄ apparet
quoniam constat ꝙ melius ⁊ laudabilius est diligere ꝓ
ximum propter deum q̄ econuerso diligere deum propter
proximuꝫ: sed hoc non esset nisi circumstantia finis circū
stantiam obiecti excederet. cuiusdem cū obiecti est vter
q̄ istorum actuum ex sola finis circumstantia distinctorum:
sed ex illo sumitur in practicis syllogismis mediuꝫ
efficacius ⁊ principalius qd̄ est laudabilius ⁊ moraliter
melius. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ mediū ad pro
bandum conclusionem practicam cōuenientius ⁊ magis
opportunū est notitia finis q̄ notitia agibilis vl' obiectū
ipsius. ¶ Hec probatur. quoniam quod est vltimum in
executione debꝫ esse primum in intētione: sed consecutio
finis est vltimū in adeptione seu executiōe. ergo eius itē
tio debet p̄cedere: sꝫ ab illo ē i syllogismo practico mediū
conuenientius assumendum: quod est primitus intelli
gēdum: ergo a fine prius intento est medium syllogismi
practici conuenientius assumendum q̄ ab aliquo alio.
¶ Ex predictis omnibus sequitur corollarie: ꝙ conclu
sio practica dicitur practica principaliter ab obiecto nō
ipsius conclusionis: sed ab obiecto mediū ɔcludentis ip
sam. ¶ Hoc apparet. quoniam lꝫ conclusio sit practica i
mediate obiectiue aut per ipsaꝫ significata puta ab opa
tione ipsa exequenda / non tū concluditur nec infert̄ nec
per consequens causaliter practica dicit̄ principalit̄ nec
conuenient̄ aliter q̄ per mediuꝫ a fine ipsius agibilis ac
ceptum: qd̄ quidem medium est actualis notitia talis fi
nis. ¶ Hoc ꝓbatur per rationem qua communit̄ sic ar
guitur. supposito ꝙ notitia puta conclusio ipsa q̄ est no
titia complexa sit practica ex fine: aut est practica a fine
vt extra i re posito: aut a fine vt aptitudinalit̄ intētō: aut
ab ipso vt actualiter considerato. sed nō pōt poni primū
videlicet ꝙ sit practica ex fine vt in re posito: q: hoc mo
do notitia practica precederet finem ipsum videlicet
nō positū actualiter in effectu. nec scd̄m: quia aliq̄ vo
luntas non intendit actu nec appetit talem finē. nec ter
tium. quia finis non causat q: est aptus natus intendi. er
go relinquitur quartum ⁊ vltimum qd̄ est propositū: vide
licet ꝙ notitia dicitur practica a fine vt finis ipse ē act⁹
consideratus: hoc est a consideratione seu intellectione
finis. ⁊ per ɔñs per hoc ꝙ finis agibilis est cognitus / et
obiectum intellectus. ¶ Confirmatur. quia aliquando
actio seu opatio potētie inferioris est illud respectu cui⁹
ipsa ē practica: sed notitia practica nō pōt causari ab il
la actione sicut a fine in esse reali cum sit innobilior ipsa
notitia: nec ab amore: q: potest causari circūscripto omni
actu voluntatis. ergo ab intellectione eius: ⁊ per conse
quens per hoc ꝙ ipsa est obiectum intellectus. ¶ Sꝫ cō
tra hoc arguitur primo. q: illud non est causa notitie pra
tice quo circumscripto nihilomin⁹ ipsa notitia esset pra
ctica: sed ponēdo ꝙ finis non esset obiectum illius noti
tie adhuc notitia ipsa ordinaret̄ ad executionem: ⁊ per
consequens esset practica. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia cū
intellectus non inferat talem conclusionē p tale mediū
frustra nec a casu: per consequens infert eam per ipsum
propter aliquē finem intentuꝫ. ergo non ideo est ɔclusio
practica: quia tale est eius mediū: sed ideo est tale mediū
⁊ talis conclusio practica: quia talis est finis ad queꝫ or
dinatur. ¶ Tertio. q: circumstantia finis est partiale ob
iectum actus: ⁊ ita per consequens si notitia est practica
ex ɔclusiōe finis ipsius agibilis / erit etiam practica a co
gnitiōe sui obiecti. quare ⁊c. ¶ Quarto. q: agibile essen
tialius dependet ab obiecto q̄ a fine: sed ab illo a quo
essentialius est dependens est magis concludenda eius
bonitas vel malitia. ergo ⁊c. ¶ Maior probatur. quia
actus voluntatis specificatur ex obiecto suo: ⁊ per con
sequens maxime debet argui eius conditio tam in gñe
nature q̄ moris ab ipso. peior enim est malitia actus ex
genere que sibi conuenit ex obiecto: q̄ malitia ex fine. er
go ⁊ bonitas ex genere ē melior q̄ bonitas ex fine: ⁊ p cō
sequens arguit meliorē actum ipsumq̄ exequendū. qua
re ⁊c. ¶ Ad ista per ordinem respondetur. ¶ Ad primū
dicitur ꝙ assumptū in minori est falsuꝫ: quia conclusionē
aliquā ad finem ordinari non est aliud q̄ ipsam esse talē
qualis nata est concludi per conceptum finis tanq̄ per
medium. quare ⁊c. ¶ Ad secundum negatur qd̄ assumi
tur in maiore. quoniam sicut respectu primi actus volun
tatis idē est finis ⁊ obiectū: ita ⁊ respectu primi act⁹ itelle
ct⁹ ɔsimilit̄ ē dicēdū. alias sꝑ itellect⁹ ferret̄ i vnū obiectū
ꝓpt̄ alterū i infinitū: ⁊ iō qm̄ in syllogismo practico p ɔce
ptū finis agibilis ɔcludit̄ ɔclusio / ɔcludit̄ p ipꝫ vt ꝓpt̄ fi
nē itētum. nec oportet q̄rere ꝓpter q̄d ɔsiderat itell. ex
talem finem / supposito ꝙ ista consideratio sit primus
act⁹ intellectus: quia hoc supposito idem est obiectum.

⁊ finis ipsius. vnde si ex ꝯsideratione honoris dei conclu datur dei dilectio exequenda: talis dei ꝯsideratio habe re pōt deū ipsum tam ꝓ fine ꝙ pro obiecto. Si autē talis consideratio presumat actum alium intellectus vel vo luntatis virtute cuius causetur modoquo ꝯsueuit pro cedere intellectus in intendendo finem tunc potest dici ꝙ intellectus considerat vnum propter alterum ascēdē do vsqȝ ad primū actum: ⁊ sic licet omnes actus alij a pri mo habeant aliud pro obiecto ⁊ aliud pro fine intēto: pri mus tñ actus idē respicit pro vtroqȝ videlicet tā ꝓ obie cto ꝙ pro fine actualiter intento: esto ꝙ habitualiter ala aliquando intēdat aliū finē. nec eñ semꝑ refert actualit̄ ad illud ad qḋ refert habitualiter. quare ⁊c. ¶ Ad ter tium dicit̄: ꝙ esto ꝙ finis sit pars obiecti dilectionis: nō tamen qūlcūqȝ: sed principalior pars obiecti. ⁊ iḋ ei⁹ ꝯsi deratio est principalius mediū vel totale vel pars tota lis medij principalis ad conclusionē practicam ꝯcluden dam. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum dicitur ꝙ actus lauda bilior ⁊ melior ē ex fine ꝙ ex obiecto: sicut appꝫ de actu diligendi ꝓximum propter deū. nisi enim hic actus esset ex fine laudabilior ꝙ ex obiecto / nō esset melior ꝙ actus diligendi deū ꝓpter ꝓximum qḋ est falsum: ⁊ sicut ex fi ne actus est melior ꝙ ex obiecto: ita ⁊ peior ex defectu fi nis debiti ꝙ obiecti: vt malitia ex fine distīguit̄ a malitia ex obiecto. quia tamē vbicunqȝ actus est malus malitia obiecti est malus malitia finis debiti: cū impossibile sit actum ex obiecto malum esse ad finem debitū ordinatū non autem econuerso. potest enim actus habere obiectū bonum ⁊ ordinari ad finem indebitū. ideo ꝙtum ad hoc potest dici ꝙ peior est malitia ex obiecto ꝙ ex fine intēto cum ad malitiam obiecti sequatur malitia finis ⁊ cuius cunqȝ alterius circūstātie ⁊ non econuerso. Et ideo ad ra tionem in forma apparet ꝙ minor falsum accipit. essen tialius enim actus moralis dependet a fine ꝙ ex obie cto cum eiusdem obiecti vnus actus sit bonus quia vni us finis sētētiōe circunstantionatus: ⁊ alius malus: quia ad finem alium ordinatus. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est dicen dum ad quesitum / est sciendum ꝙ aliquos actus vel ha bitus esse distinctos potest dupliciter intelligi: videlicet vno modo quidditatiue in essendo: ⁊ alio modo obiectiue in significando. actuum eñ ⁊ habituū distinctorū aliquī sunt distīcti primo modo ⁊ alij secūdo modo. Primo mo do sicut actus vel habitus fidei opinionis ⁊ scientie re spectu eiusdem obiecti. De eadeȝ enim re significata om nino secundū se indistincta possūt esse omnes tres actus ⁊ habitus supradicti. Secundo autem modo distinguū tur actus ⁊ habitus diuersorum obiectorū vt gramma tica et logica. qui quidem omnes habitus sic distincti dis tinguūtur etiam primo modo: licet non econuerso. licet enim non omnes actus vel habitus distincti in essendo sint distincti in significando / tamen ecōuerso omnes dis tincti in significando sunt etiam alterius rationis in es sendo. omnes enim actus ⁊ habitus eiusdē rationis sūt obiectorum eiusdem rationis. quare ⁊c. ¶ Hoc premisso dico ad questionem: primo ꝙ omnis practica scientia est distincta specie in essendo ab omni speculatiua. Secun do ꝙ in significando notitia ipsa practica est idem cum aliqua speculatiua / ⁊ distincta ab alia. ¶ Primum ap paret: quoniam actus ⁊ habitus arguuntur esse al terius rationis ex eorum medijs siue syllogismis ipsis totis quibus mediantibus acquiruntur alterius ratio nis. ¶ Hoc appꝫ. aliter si negetur nulla via remanet ad probandum opinionem fidem ⁊ scientiam esse habitus vel actus alterius rationis. nulla enim alia a medijs vel syllogismis totis quibus mediantibus habitus acqui runtur reperiuntur / ex quorum diuersitate possit argui diuersitas inter habitus huiusmodi siue actus: sed tot⁹ syllogismus practicus cuiusqȝ medium in premissis ac ceptuȝ est a syllogismo speculatiuo ⁊ ab eius medio alte rius rationis. ergo ⁊ actus ac habitus speculatiuus et practicus eis mediantibus acq̄siti sunt alterius ratio nis. ¶ Minor apparet. quia medium syllogismi practi ci: vt patet ex articulo precedenti / est cognitio finis agi bilis loquendo de syllogismo dictatiuo cuius conclusio est cognitio ipsius agibilis exequendi. Maior autem pre missaruȝ est dictatiua executionis: ⁊ minor expressiua de bite actionis: sed nullum horum est in syllogismo specula tiuo. nec enim eius mediuȝ est intellectio finis operatio nis agibilis: nec maior premissarum dictatiua executio nis: nec minor expressiua debite actionis: nec cōclusio si gnificatiua ipsius agibilis exequendi. ergo ⁊c. ¶ Con firmatur. quia ex causis eiusdeȝ rationis ⁊ per habitus eiusdem rationis hō potest in actus eiusdem rationis. sȝ constat ꝙ speculatiuus ⁊ practicus nō possunt in eosdeȝ actus. non enim potest naturalis philosophus agere si cut medicus: cū tñ de eodeȝ obiecto puta corpore huma no ⁊ de sanitate ⁊ infirmitate notitiam tam actualem ꝙ habitualem habeant omnes simul. ergo cum vnus pos sit propter notitiam practicaȝ aliquid cognoscere qḋ nō potest alius habens eiusdem obiecti notitiam specula tiuam / sequitur ꝙ vna notitia istarum ab alia specie sit distincta. ¶ Secundum videlicet ꝙ in significando noti tia practica sit idem omnino cum aliqua speculatiua et distincta ab alia / apparet: quoniam omnes notitie eius dem obiecti sunt idem in significando. nec enim actus nec habitus nec species significant aliud ꝙ ipsorum ob iectum: sed aliqua speculatiua habet obiectum idem cum aliqua practica ⁊ distinctuȝ ab alia. ¶ Hoc apparet vnuȝ enim ⁊ idem potest esse obiectum notitie tam spe culatiue ꝙ practice: sicut eundem motum superiorum corporum quem ꝯsiderat naturalis philosophus / consi derat medicus. ⁊ tamen consideratio philosophi est spe culatiua. medici aūt practica. non aūt omnis speculatiua scientia habet idē obiectum cum quacūqȝ practica. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio ap paret solutio ex predictis. vt eñ dictū est distinctio horū habituum arguit̄ non ex obiectis: sed ex eorum medijs ex quibus arguuntur conclusiones diuerse: quarum etiā conclusionum diuersitas quibus mediantibus ipsi act⁹ ⁊ habitus acquirūtur / diuersos arguit habitus atqȝ act⁹ vt dictum fuit in precedentibus.

QVarto quero vtrū habit⁹ theo logic⁹ sit practic⁹ an speculatiu⁹. ¶ Et videt̄ ꝙ practic⁹. qm̄ oīs hīt⁹ cui⁹ act⁹ ē praxis re gulatiu⁹ ē practic⁹. ¶ Hoc appꝫ. qr oīs hīt⁹ est practicus cuius act⁹ ē practic⁹: sȝ oīs act⁹ cognitiu⁹ praxis ⁊ regulatiu⁹ ē practic⁹. ergo ⁊ ei⁹ habit⁹: sȝ act⁹ hīt⁹ theologici ē hmōi. tota eñ notitia theologica ordinat̄ ad dei dilectionē hñdaȝ ⁊ opationē debitā ꝑficiendā. oīs aūt illa notitia ē praxis regulatiua: cui⁹ finis ē praxis ipa. ergo cum finis actus ⁊ habitus theologici sit praxis: videlicȝ dilectio superna ⁊ operatio debita: sequitur ꝙ tam actus ꝙ habitus theologicus sit practicus. ¶ Cōtra. quia om nis habit⁹ practic⁹ respicit ⁊ hēt aliqḋ agibile ꝓ obiecto sȝ obiectū hīt⁹ theologici nō ē tale. nō eñ ē aliqḋ ꝯtīgēs possibile: sȝ necessariuȝ nec ꝑ ꝯñs agibile: lȝ sit obiectum alicuius agibilis puta itellectionis ⁊ dilectiōis. ē eñ de⁹ theologie obiectū itelligibilis ⁊ diligibilis: nō aūt agibil̄ ergo ⁊c. ¶ Rñsio. vbi sic ꝓcedā. pmo eñ qr oīs sciētia practi ca ordinat̄ ad praxī. iḋ idrā ꝙ ē illa praxis l ordine ad quā regulandā ipa scientia dicit̄ practica. Secūdo ostendā

quam finem habeat theologia. Tertio dicam ad conclu
sionē: videlicet an theologia sit practica an speculatiua.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā
doctoris dicentis ꝙ sciētia dicitur practica a praxi quā
respicit primo per modum obiecti ⁊ secundario per mo
dum actus. vnde sicut scientia dicitur speculatiua a ve
ritate quā respicit primo per modum obiecti: ⁊ secunda
rio per modum actus: ita ⁊ de practica scientia compa
rata ad praxim a qua denominat̄ practica / est dicendū.
¶ Hoc ꝓbat sic. ꝯstat practicā dici practicā ab opatiōe
aut ꝗ ab operatione seu praxi habita tantum per modū
obiecti: aut ab operatione tantum habita mō actus: aut
ab illa que primo habetur per modū actus: ⁊ scōdario per
modum obiecti: aut ab illa que econuerso primo habetur
per modum obiecti ⁊ secundario modo actus. sed non
potest dici practica ab opatione primis tribus modis sū
ptis. ergo ab operatiōe quarto modo accepta. ¶ Minor
probatur ꝙtum ad omnes tres eius ptes. ¶ Et primo ꝙ
non dicat̄ practica ab operatione quam tm̄ respicit per
modum obiecti: qm̄ talis opatio sic accepta non magis
spectat ad practicā sciētiam ꝙ ad speculatiuā. imo ecō
uerso operatio sic accepta magis videtur ptinere ad sci
entiam speculatiuam ꝙ ad practicā. magis enim ꝯside
rat astrologus speculatiuꝰ motꝰ superiorū corporū p mo
dum obiecti: quia per se: ꝙ medicus practicus q̄ tantum
ipsos considerat vt in suis actibꝰ regulet̄. ꝗ ⁊c. ¶ Secū
da pars. videlz: qꝛ nec dicat̄ practica ab opatiōe quā tm̄
respiciat mō actꝰ / probat̄ ꝯsilr̄ sicut prīa. qm̄ ab opatiōe
cōi practice ⁊ speculatiue sciētia nō pōt dici practica ma
gis ꝙ speculatiua. sed opatio hoc mō sūpta videlicet p
per modū actus est cōis vtriq; sciētie istarū vez tā practi
ce ꝙ speculatiue. qm̄ omnis habitus intellectus respicit
aliquam operationem per modum actus: cū ois habitꝰ
ex actibus generetur. ergo ⁊c. ¶ Tertia ps videlicet ꝙ
nec dicatur practica ab operatione quā respicit prīo per
modū actꝰ ⁊ scōario p modū obiecti / ꝓbat̄: qm̄ si sic seq̄
retur ꝙ omnis scientia esset practica. ꝯn̄s est falsum: er
go ⁊ ans. ¶ Cōsequētia apparet: qm̄ ois scientia pōt se
reflectere super actum suum siue omnis sciens: sed om
nis quocunq; habitu informatꝰ se reflectens super actū
proprium habitus hēt ipsum per modum obiecti quē tā
prius habuit modo actus. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc infertur per
locum a sufficienti diuisione ꝙ scientia practica habz eē
illa que respicit aliquam operationem primo per modū
obiecti secūdario mō actꝰ. ¶ Ex pdictis īfert opinio ista
tria corollaria. primum est ꝙ praxis a qua scientia dici
tur primo practica est operatio imperata: non autem eli
cita: quoniam sola imperata non autem elicita habet
primo rationem obiecti ⁊ secundario rationem actus.
Secūdū est ꝙ sciētia dicitur primo practica ab operatio
ne voluntatis: non autem operationibus aliarum potē
tiarum nisi in ordine ad istā; quoniā sola volūtatis opa
tio habet primo rationem obiecti cum sit finis omnium
aliarum ⁊ secūdario rationem actus: quoniā omnes alie
operationes sunt volite propter operationē voluntatis
Tertium est ꝙ operatio intellectus vt volita ⁊ īperata
habet rationem praxis: quoniam talis primo habet̄ mō
obiecti cū voluntas vez vult actū huiusmodi intellectus
quem imperat: ⁊ secundario per modū actus. quare ⁊c.
¶ Qꝛ etiā sciētia speculatiua dicat̄ speculatiua a veritate
consimili mō sumpta ꝓbat. qꝛ ita se habet scientia specu
latiua ad veritatem sicut practica ad praxim seu opera
tionē. ergo sicut practica dicitur practica ab operatiōe
pmo cōsiderata per modū obiecti ⁊ secūdario habita mo
do actus: ita ⁊ illa sciētia dicitur speculatiua que qui
dem respicit veritatem non vt obiectum tantum: quā re
spicit eam intellectus tantum considerans ⁊ non assenti
ens seu iudicans esse verum nec falsum hoc qđ conside
rat. vt considerans an astra sint paria an non / neutri par
ti assentiendo. talis enim non respicit veritatem per mo
dum actus cum veritas sequatur actū consensus vel dis
sensus: nec scōario dicitur speculatiua a veritate quā re
spicit econuerso videlicet tantum per modū actꝰ vt eā
respicit intellectus habens actum consensus vel dissen
sus non reflectens se super eū: nec tertio a veritate quā
respicit primo vt actum ⁊ secūdario vt obiectū: quo mo
do eam respicit intellectus per actum reflexum quo ꝑ
cipit suum assensum: sed dicat̄ speculatiua a veritate quā
respicit ecōuerso: videlicet primo vt obiectū ⁊ secūdario
sicut actum: quomodo habet eam intellectus conside
rās primo aliquam cōclusionē veram quam infert post
ea ex pmissis. ¶ Sed ista opinio licet subtilis sit tm̄ du
bia: nec videntur vera in ea contenta superius explica
ta. non enim primo videt̄ esse de ratiōe sciētie practice hoc
qđ dicit: videlicet habere aliquā operationē prīo p mo
dū obiecti ⁊ scōario mō actꝰ: qm̄ nullꝰ pōt hr̄e opationē
aliquā sibi ad exequēdū īpossibilē: sicut actū: lz ipsā pos
set respicere vt obiectū: sed aliqua opatio pōt eē: ⁊ est de
facto subiectū sciētie practice seu obiectū: q̄ tm̄ est īpossi
bilis scientie et scienti: vt apparet de medicina cōsiderante
motus supiorum corporū: q̄s qꝛ sibi impossibiles nō pōt
habere vt actum: sed tm̄ mō eos respicit vt obiectū: sed
constat ꝙ medici ꝯsideratio circa motus huiusmodi lz si
bi impossibiles / est practica. ꝗ ⁊c. ¶ Sed forte dicetur ꝙ
licet medicꝰ non possit habere per modum actus illam
operationem eandem quam respicit vt obiectum: habet
tamen aliam circa quā dirigitur ꝓpter primam quā re
spicit vt obiectū. per notitiā enim supioꝝ dirigit̄ circa opa
tionem seu curationem corporum humanorum. hoc au
tem sufficit ⁊ est necessarium ad hoc ꝙ aliqua scientia
dicatur practica: videlicet ꝙ habeat aliquam opationē
primo p modum obiecti ⁊ secundo ꝙ habeat seu habere
posset ⁊ si nō illā saltē aliā mō actus: sicut est in ꝓposito
de medico. ¶ Cōtra. prīo qꝛ nec hoc ad sciētiā practicā
videtur esse necessarium: videlicet praxim aliquā agibilē
respicere vt obiectum. nō enim minꝰ nō agibile pōt eē obie
ctū sciētie practice ꝙ agibile sciētie speculatiue: sz ꝯstat
ꝙ sciētia speculatiua ē de praxi agibili vt de suo ꝓpo sub
iecto: sicut appet de metaphysica q̄ ē de vitijs ⁊ virtutibꝰ
⁊ etiā de logica q̄ est de actibꝰ ītellectꝰ: ⁊ tm̄ tā metaphy
sica ꝙ logica vt cōit̄ ꝯcedit̄ ē speculatiua. q̄re ⁊c. ¶ Se
cūdo. qꝛ cū idē sit obiectū sciētie practice ⁊ speculatiue nec
speculatiua nec practica denoiat̄: nec vna ab alia distin
guit̄ ex obiecto: sz si sciētia practica determinaret sibi cer
tum obiectū puta praxim operabilē ipa vtiq; denomina
ret̄ ⁊ distingueret̄ ex obiecto. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ lz sciētia
dicat̄ practica a praxi: tm̄ ab illa quā ꝯsiderat vt obiectū
cū eiusdē sit scientia speculatiua: sz ab illa quā dictat et
docet elicere sicut actū. ois enim scientia illa est vere pra
ctica que est alicuius praxis agibilis dictatiua: sed noti
tia hn̄s obiectū aliqđ non agibile distinctum a praxi est
praxis dictatiua: vt apparet de ista deus ē super omnia
diligendus: cōstat enim ꝙ licet istius notitie subiectum
seu obiectū sit deus ab omni praxi agibili distinctus: qꝛ
tm̄ est notitia ostensiua praxis circa ipsum deum agibi
lis ⁊ habende: ideo dicat̄ ⁊ est vere practica. ꝗ ⁊c. ¶ Se
cundo arguitur contra illa corollaria. non enim vidētur
vera illa tria corollaria q̄ infert opinio supradicta. nō enī
videt̄ esse de ratione scientie practice ꝙ opatio a q̄ sciē
tia dicitur practica sit imperata nec etiā elicita. esto enī
ꝙ nunꝙ medicus praxim quam considerat vt agendā
eliceret nec imperaret nihilominus ipsa medicina es
set scientia practica. quare ⁊c. ¶ Nec valet ratio que

ad probandū corollariū hoc adducitur: q: vt dictum est non oportet operationē a qua scientia dicitur practica elicitā: nec per ꝯñs habere rationem actus. ¶ Confirmat̄ quia scientia omnis dicitur practica que est praxis agibilis dictatiua: sed nulla sciētia est praxis agibilis dictatiua nec ostensiua quia ipsa operatio est imperata nec quia elicita: cū esto ꝙ nunꝗ̄ operatio a qua scientia dicitur practica posset imperari nec elici a sciēte nihilominꝰ esset practica. ergo ꝛc. ¶ Secundum corollarium videt̄ contradicere primo predicto: q: actus voluntatis non est imperatꝰ sed elicitus. nec enim voluntas imperat sibi sed aliis: sed vt dicitur in hoc secundo corollario actus voluntatis est praxis a qua dicitur scientia primo practica. ergo non dicitur primo practica ab operatione imperata: sed ab elicita: cuius contrarium dicit primum corollariū supradictum. ¶ Preterea nec istud secundum corollarium in se continet veritatē: quoniam non minus proprie ꝛ eque primo medicina dicitur scientia practica ꝙ̄ moralis sciētia que est de electiuis virtutibꝰ ꝛ de aliis voluntariis actibus: sed medicina nō dicitur practica ab actu voluntatis. ab illa eñ praxi quā docet agere denominatur practica. talis autem non est volitio nec nolitio sed sanitatis operatio seu bone dispositiōis in anima introductio ꝛ indebite amotio. ergo ꝛc. ¶ Tertiū corollarium vno modo intellectum est verum ꝛ alio modo falsū. Si enim intelligatur ꝙ actus intelligendi solum quia īperatus ꝛ volitus dicatur praxis quōcunq̄ consideratꝰ a qua praxi omnis scientia de ipso possibilis sit practica sic est falsum. non enim minus de actibus intellectus licet imperatis ꝛ volitis ꝛ quōcunq̄ per modum obiecti ꝛ actus habitis potest esse scientia speculatiua ꝙ̄ de virtutibus ꝛ de omnibus voluntatis actibus: sed cōstat ꝙ de istis non tantum est scientia practica puta moralis/ sed etiam speculatiua videlicet naturalis vel metaphysica. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. quia vt dicetur inferius/ nulla scientia licet sit de praxi vt de obiecto est practica nisi sit dictatiua vel ostensiua praxis fiende: sed potest esse sciētia de actibus intelligēdi ꝛ de alia omni praxi vt de obiecto absolute vt videlicet ē talis nature absq̄ hoc ꝙ dictet vel ostendat praxim huiusmodi exequendam. ergo ꝛc. Si autem intelligatur per corollarium supradictum ꝙ operatio intellectus vt aliquo modo considerata potest habere rationem praxis a qua scientia ipsā considerans dicetur ꝛ vere erit practica / sic est verū: sed ad hoc nihil facit ꝙ ipsa sit volita vel imperata: sed solū ex hoc ipsa huiusmodi intellectus operatio dicetur praxis a q̄ scientia de ipsa vt de obiecto erit practica si consideretur nō absolute vt talis nature puta generis qualitatis: sed vt bona vel mala/ exequenda vel respuēda: sicut magis declarabitur infra. quare ꝛc. ¶ Preterea nec illud quod dicit vltiō de veritate ista opīnio/ videtur eē verū: vz ꝙ sciētia dicat̄ speculatiua a veritate quā respicit primo per modum obiecti ꝛ scd̄ario mō actus. quoniam cū veritas de q̄ est hic sermo sit actus intelligendi complexi: puta ipsius propositionis non rei significate conformis: per ꝯñs talis veritas non videt̄ posse intelligi: sicut nec aliq̄s actus intelligēdi alius simplex aliter ꝙ̄ p actum intelligēdi reflexū: sed de ratione speculatiue sciētie non videtur esse ꝙ eā habens se reflectat super actū suum: nec hoc ipsa docet: sed tantum vt suum obiectū quod nō est aliquis actus eius. aliud enim est subiectū scientie seu obiectū ꝛ aliud actus eius. permulsum autem habitum neq̄ actum cognoscitur nisi eius obiectū quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia non omnis scientia speculatiua est de vero complexo. Sunt enī multe de rebꝰ significatis non de eorū signis: cuiusmodi sunt oīa vera complexa vocalia vel mentalia. sed omnis scientia considerans siue respiciens aliquam veritatem per modum obiecti est de ipso vero complexo rei extra significatiuo vt de obiecto. ergo ꝛc. ¶ Et quando dicitur ꝙ intellectus considerans primo aliquā conclusionē primā quā infert postea ex premissis habet ipsam primo vt obiectū ꝛ postea sicut actum: hoc non est ad propositum: esto ꝙ sit verum. quoniam ad nullam scientiam spectat considerare conclusionē propriam esse verā. solū enim per actū ꝛ habitū sciētificū ꝛ quēcūq̄ aliū habē tēdere intellectꝰ in actus ꝛ habitus obiectum. conclusio autem ipsa non est illius scientie in qua formatur ꝛ probatur obiectū nec subiectum: sed res significata per ipsam tantum. ergo nullius scientie practice vel speculatiue est cōsiderare vt obiectum veritatē alicuius conclusionis probate: sed veritatē rei significate. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia aut intelligis ꝙ scientia dicatur speculatiua a veritate primo per modum obiecti habita rei significate: aut a veritate sue conclusionis illate. sed non potest poni primum: quia tam practica scientia ꝙ̄ speculatiua est de veritate rei significate: cum res ipsa vt significata sit vtriusq̄ subiectum. nec per consequens ab ipsa vtriq̄ scientie ꝯuenire potest magis practica denominari ꝙ̄ speculatiua. nec secundum etiam potest poni: quia vt dictum est/ nec scientie speculatiue realis nec practice est obiectum aliquod verum complexū. nec per consequens conclusio aliqua sed eius significatum. quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendum: ꝙ scientia speculatiua dicitur a speculatione: ꝛ practica a praxi seu operatiōe: non vniuersaliter ꝛ absolute ista accipiēdo. quoniā omnis speculatio est praxis seu operatio: licet non econuerso omnis operatio sit speculatio. ꝛ ideo si diceretur practica ab operatiōe absolute accepta/ omnis scientia speculatiua esset practica/ licet non econuerso omnis practica esset speculatiua. si etiam scientia diceretur speculatiua a speculatiōe vniuersaliter sūpta: tūc cū omnis scientie vniuersaliter sit speculari suū propriū subiectum quod considerat: omnis sciētia practica esset speculatiua: quod est euidēter falsum. ¶ Tunc igitur sic est intelligendum scientiam esse speculatiuam a speculatione veritatis non quōcunq̄ intente: sed vt vltimum et proprium finem suum. Practica vero dicitur a praxi qđ idem est quod operatio: ad cuius directionem ꝛ executionem ipsa scientia q̄ practica nuncupatur vt in finem propriū ꝛ vltimū ordinatur. aliꝰ eñ est finis astrologie ꝛ alius medicine vel ipsius medicine ꝛ metaphysice: licet sit consideratio vtriusq̄ aliqua circa idem. considerat eī tā metaphysicus ꝙ̄ medicus humanum corpus eiusq̄ proprietates ꝛ accidētia differenter: q: metaphysica talia cōsiderat vt eorum veritatē ꝛ naturam agnoscat: ita ꝙ veritatis rei agnitio est finis vltimus quē intendit. medicina autem eadem considerat non vt in eorum speculatiōe seu agnitione persistat sed vt ad opinionem aliā exteriorem procedat: ꝛ hoc est qđ philosophus intelligit secūdo metaphysice: vbi dicit ꝙ finis speculatiue veritas/ practice vero opus. licet enim non tantum speculatiua sed etiam practica veritatem ostendat/ non tamen vt finem finem vltimum in quo sistat. ꝛ ideo dicitur ꝙ speculatiua est gratia sui: quia ad actum intellectiuum proprium videlicet ad speculationem veritatis agnite ordinatur. practica autem dicitur gratia alterius videlicet operationis alterius rationis ab operatione intellectus vel executionis ipsius intellectionis: vt declarabitur inferius.

Hoc premisso pono quatuor cōclusio

nes. ¶ Prima est q nulla sciētia dicit̃ practica ab aliqua praxi quia praxis est eius subiectum vel obiectum. ¶ Hec apparet: quia praxis est obiectum notitie vtriusq3 videlicet tam practice q̄ speculatiue: sed illud a quo scientia dicitur practica non est commune sibi ⁊ speculatiue: sicut nec illud a quo sciētia dicitur speculatiua. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia licet omnis sciētia ⁊ quecūq3 notitia cuius obiectū est praxis possit dici practica obiectiue ⁊ extrinsece seu denominatiue denominatione sumpta ab extrinseco eius obiecto modo quo theologia dicitur diuina / quia de deo: non tamen quidditatiue notitia practica vt a speculatiua distincta specie potest dici a praxi. quia ipsa praxis est obiectum eius: cum vt dictū est eadem omnino praxis notitie speculatiue ⁊ practice sit obiectum. non em̄ aliter notitia potest dici practica: quia est de praxi vt de obiecto: q̄ vt dicatur speculatiua: q: eius actus est speculatio seu cognitio veritatis. qm̄ sicut hoc obiectum qđ est praxis est cōmune practice notitie ⁊ speculatiue / ita ⁊ actus speculationis: sed constat q licet scientia speculatiua vt communiter sumpta possit denominari speculatiua extrinsece a speculatiõe quōcunq3 accepta: non tamen scientia speculatiua potest dici a speculatione sic sūpta vt speculatiua scientia a practica est distincta: cū speculatio tam practice q̄ speculatiue sciētie sit cōis. ergo consimiliter de praxi obiecto notitie speculatiue ⁊ practice est dicendum: videlicet q ab ipsa nō dr̃ qdditatiue notitia practica: vt practica a speculatiua notitia ē distīcta. ¶ Et si ꝯ ꝯclusionē istā arguatur: q: tam actus q̄ habitus distinguunt̃ denoīant̃ ⁊ specificant̃ ex obiectis. Dico q hoc est verū sane itelligēdo de actibus vel habitibus diuersa obiecta sibi determinātibus. non aūt de actibus vel habitibus eorundem obiectorum. l3 enim actus audiendi ⁊ videndi possint argui distincti ex eorum obiectis distinctis cū actus eiusdē rōnis non sibi determinēt obiecta alteri⁹ rationis qualia sunt color ⁊ sonus non tn̄ itellectio ⁊ volitio possunt denoīari nec specificari vt actus distīcti specie ex obiectis cū idē ⁊ oīno indistinctū sit eorū obiectū: s3 sic ē in ꝓposito de obiecto notitie practice ⁊ speculatiue. ꝙ ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio ē: q notitia dicit̃ practica a praxi cuius executionis est dictatiua: vel ad ipsam exequēdā inductiua. ¶ Hec apparet: qm̄ ꝯstat q notitia practica respicit aliquo mō praxim a q̄ vt distincta a speculatiua denoīat̃ et practica nuncupat̃. q̄ro q̄liꝰ: aut em̄ respicit eā absolute vt obiectū cuꝰ naturā ⁊ ꝓprietatē ostēdit: aut vt illō quod esse fiendum ⁊ fiendi modum exprimit: aut vt illud ad qđ exequēdū aliquo mō allicit ⁊ inducit: sed non pōt poni primū: q: vt dictū est in alia ꝓcedēti conclusiōe eadem praxis est obiectū notitie practice ⁊ speculatiue. et per ꝯñs vtraq3 notitia istarū respicit praxim vt obiectū cuꝰ naturā ⁊ ꝓprietatē ostēdit. ex eisdē em̄ elemētis metaphysicꝰ ⁊ medicus corpꝰ hūanū esse cōpositū ostēdit ⁊ eius infirmitatē ac sanitatē consimiles eius dispositiones esse dicit. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: finis practice secundū pħm est opus nō vtraq3 aliō q̄ praxis ipsa a q̄ notitia nuncupatur practica: sed praxis nō potest esse finis illius scientie q̄ tantum ostēdit naturā eius absolute: nō autem exprimit ipsam esse fienda3 nec ad hoc allicit seu inducit. qm̄ opus nō dicitur finis scientie practice nisi vt exequēdū exterius seu fiendū. nō em̄ est eius finis vt cognitum absolute tanq̄ existens talis vel talis nature: cū opatio siue praxis vt sit sūpta sic cōmunis notitie practice ⁊ speculatiue. ergo relinquit̃ secundū vel tertiū qđ est propositum: videl3 quia notitia solū illa dicatur practica q̄ praxim vt fiendam exprimit siue que ad ipsam agendam seu eliciendā allicit ⁊ inducit. ¶ Preterea ad idem arguitur. Ad cuius euidentiam est sciendum: q iste tres propositiones / dilectio dei est qualitas / dilectio dei est elicienda ⁊ deum diligere siue circa ipsum dilectione3 elicere / est bonum: sunt propositiones sic distincte. prīa enim que est praxis expressiua est speculatiua. Secunda autem que est praxis exequende dictatiua: et tertia que est ad ipsam exequendā inductiua / est practica. Quod apparet. quoniam vt dictum est non minus de praxi agibili q̄ de alio non agibili potest esse notitia speculatiua: sed omnis notitia est sui obiecti cognoscenti expressiua. ergo nulla notitia quia praxis expressiua / est practica. Hec autem prima propositio / dilectio dei est qualitas / est notitia praxis tantummodo expressiua. est enim propositio cuius subiectum est intellectio actus diligendi: ⁊ predicatū similiter est notitia eiusdem rei. ergo cum nulla notitia praxis vt obiecti absolute significatiua sit practica magis q̄ notitia alteriꝰ rei nō agibilis sequitur q predicta prīa propositio non est practica sed speculatiua. Alie autem due: quarū prima est praxis exequende dictatiua: ⁊ alia ad exequendum inductiua sunt practice: quia ad executionem operis ordinate. omnis enim notitia cuius finis est praxis dicitur practica sed talis notitia complexa est vtraq3 propositio supradicta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia constat q notitia practica differt praxi a notitia speculatiua. quero tunc quomodo: aut enim differt praxi tanq̄ obiecto significato ꝑ ipsam seu expresso: aut tanq̄ aliquo dictato per ipsū vt exequendo siue vt illo ad quod notitia practica allicit exequendum. sed nō potest poni primum. quia praxis vt sic sumpta videlicet vt obiectum notitie absolute acceptum magis spectat ad speculatiuam notitiā q̄ ad practicam. nec enim prima propositio trium predictarum videlicet dilectio dei est qualitas: quia praxis absolute sūpte non vt exequēde expressiua / est practica sed speculatiua. magis em̄ ad metaphysicū q̄ ad medicum noscitur pertinere. ergo relinquitur secundum ⁊ tertium qđ est propositum. propositio eni3 dictatiua praxis exequēde vt ista / deus est diligendus / est cōclusio practica syllogismi / ⁊ illa alia que est allectiua ad ipsam exequendam / vt ista deum diligere est bonum. cognitio enim qua aliquid fiendum cognoscitur esse bonum / allicit cognoscentē ad ipsum exequendum. est minor propositio eiusdem syllogismi: quare ⁊c. ¶ Ex predicta conclusione apparet mihi posse concludi corellarie q logica non est scientia practica vt imaginantur aliqui: ⁊ aliquando idem sensi: sed potiꝰ speculatiua. ¶ Hoc potest probari. nō q̄a logica est de actibus intellectus: quia actus intelligendi est vtiq3 vera praxis a qua aliqua scientia practica potest dici vt videbitur in conclusione sequēti: sed potiꝰ ex hoc q logica est de actibus intellectus vt absolute sumptis: nō autem est de eis vt de exequendis. sic enim logica explicat quid sit syllogismus q non dicit ipsum esse fiendum nec ipsum fieri esse bonum. sed vt dictum ē nulla notitia practica vt specie a speculatiua distincta dicitur practica a praxi: cuius tantum vt obiecti est expressiua: immo talis est speculatiua. illa autem est practica que est praxis exequende dictatiua vel ad eius executionem allectiua. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia eo modo scientia que est de actibus intellectiuis est speculatiua quo modo est speculatiua scientia de actibus volūtatis vel de alia omni praxi. s3 scientia que est de volitione vel de quacunq3 alia operatione non vt exequenda: sed tantum vt absolute accepta non est practica sed speculatiua vt apparet de ista amor est qualitas / vel domus componitur ex tecto parietibus ⁊ fundamento: ⁊ de aliis omnibus similibus naturam praxis vt absolute sumpte non vt fiende vel respuende exprimentibus. si enim talis notitia esset practica nulla posset esse de praxi specula-

tiua notitia: quod est falsum: ergo consimiliter cum
logica non sit de actibus intellectuus vt exequendis
vel respuendis sed tantum vt absolute sumptis: per con
sequens non est practica sed speculatiua. ¶ Assumpti
videlicet ꝙ logica tantũ naturam eorum de quibus est
absolute exprimat: non autem ad exequendum inducat
nec aliquid esse fiendũ dictet / apparet: cũ ista ꝓpositio
sit logica syllogism⁹ ꝯstat ex trib⁹ ꝓpositionib⁹: vel est
oratio in qua quibusdã positis ⁊ cõcessis necesse est aliud
accidere: sicut ⁊ ista / diffinitio est mediũ in demõstratiõe
non tñ ista / syllogismus est fiendus / vel diffinitio ẽ in de-
mõstratione ponẽda: nec ista bonũ est syllogismũ facere
vel diffinitionẽ ꝓ medio ĩ demõstratiõe ponere / ad logicã
sed magis ad moralẽ sciẽtiã dicit ptinere: cũ eñ spectet
ad politicũ ordiare quã sciẽtiã debeat acquirere: ꝑ ꝯñs
etiam ad eũdẽ videt ptinere dicere causationẽ demõstra
tionis ꝑ quã scientia acquirit bonã existere ⁊ fiẽdã. Sed
quicquid sit de ista affirmatiua / videlz de scientia ad quã spe
ctat duplex ꝓpositio supradicta: saltem constat de nega
tiua puta ꝙ neutra est logica nec ad ipsã aliquo mõ spe
ctans. quare ⁊c.

Sed contra hoc aliqui arguunt: probã

tes ꝙ logica sit sciẽtia practica. pͥmo q: ois sciẽtia sciẽtĩ
in suis opib⁹ directiua est practica: sed talis ẽ logica. ipa
eñ dirigit intellectũ in suis actib⁹. ergo ⁊c. ¶ Secũdo.
q: ois notitia est practica: cui⁹ ꝯclusio est practica. ẽ eñ
notitia practica ex obiecto qḋ quidẽ est eius ꝯclusio: sed
ꝯclusiones logice sunt practice: q: lz non sint dictatiue
sunt tñ actuũ intellect⁹ ⁊ operũ ostẽsiue. nõ tñ aũt ꝯclu
sio dictatiua sed ẽt ostensiua praxis est practica. ergo ⁊c.
¶ Tertio. q: nõ minus logica pcedit ⁊ dirigit actionem
intellect⁹ ꝙ̃ moralis sciẽtia actionẽ appetit⁹: sz moralis
sciẽtia: q: sic pcedit praxim ⁊ dirigit: est practica. ergo ⁊
logica ꝓpter ꝯsimilẽ rationẽ. ¶ Quarto. quia aut sciẽ
tia dicit practica ex obiecto: aut ex fine intento. sed quo-
cũq3 istorũ dato ipsa logica est ponenda practica: q: tã
ei⁹ obiectũ ꝙ̃ finis est praxis agibilis. ergo ⁊c. ¶ Quito
quia logica diuidit cõiter in docẽtẽ ⁊ vtẽtẽ: sz talis vsus
non videtur esse aliud ꝙ̃ praxis. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia
sciẽtia speculatiua non facit suum obiectum: sed logica
facit suũ obiectum. ergo ⁊c.

Ad ista apparet respõsio ex prædictis.

Ad primũ dicendum est ꝙ falsũ assumit in minori. nõ
eñ logica est intellect⁹ ĩ suis actib⁹ directiua: q: nec ẽ ip
sorũ actuũ seu executionis eorũ dictatiua: nec ad hoc in-
ductiua: sed tantum est eorum ostensiua. ex hoc autem
non arguitur esse practica / quia cũ omnis notitia sit sui
obiecti expressiua: per consequens si ideo logica argue-
retur practica: quia praxis puta operationis intellect⁹
vt obiecti proprij expressiua seu ostẽsiua: ois notitia pra
xis vt obiecti esset practica: nec de praxi posset esse ali-
qua speculatiua notitia. qḋ est falsũ. quare ⁊c. ¶ Ad se
cundum apparet ꝙ illud dupliciter deficit. pͥmo quia
falsum est qḋ supponit. videlz ꝯclusionẽ scientie esse sub
iectũ eius seu obiectum. nõ eñ cõclusio est obiectum sciẽ
tie: sed poti⁹ actus eius: vt patet ex dictis in pcedẽtibus
¶ Secundo quia esto ꝙ conclusio esset scientie obiectũ
ex hoc nõ sequeretur ꝙ ex ipsa licet praxis foret vel pra
ctica scientia diceret practica: cũ praxis omnis vt sepe di
ctum est sit obiectum non tãtũ notitie practice: sed etiã
speculatiue. ꝓpter qḋ falsum est qḋ apponitur quãdo di
citur ꝙ scientia nominatur practica ex obiecto. ¶ Ter-
tio. quia conclusiões logice non sunt practice. vt accipit
in minori immo sunt speculatiue. Et quando arguit: ꝙ
sint practice ex hoc q: sunt praxis ostensiue: conclusio au

tẽ dicitur practica siue illa q̃ est praxis dictatiua siue il
la que est eius ostensiua. Dico ꝙ hoc est falsum. si eñ om
nis notitia praxis vt absolute sumpte ostensiua esset pra
ctica: de nulla praxi posset esse aliq̃ notitia speculatiua: cũ
omnis notitia sit sui obiecti expressiua seu ostẽsiua: hoc
autem est falsũ. ergo nulla propositio est practica solũ: q:
praxis vt absolute non vt fiende vel respuende osten-
siua: sed quia ẽ executionis praxis dictatiua: vel ad ipsã
agendã allectiua: quia bonitatis eius expressiua: sed nul
la logicalis conclusio est talis. ergo ⁊c. ¶ Ad tertiũ aliq
respondent dicẽtes ꝙ non ois scientia cuiuscũq3 praxis
directiua est practica: sed tñ illa que ẽ directiua praxis
alterius ab actibus intellectus. ⁊ ideo licet tã logica ꝙ̃
moralis scientia sit praxis directiua: quia tñ logica non
dirigit nisi circa actus intellectus: moralis autem scien-
tia dirigit circa alios: ideo ista ẽ practica ⁊ nõ illa. ¶ Sz
ista solutio nõ valz. pͥmo: q: falsũ accipit vt dicit ĩ alia
conclusione qñ dicit ꝙ scientia nõ dicit practica: q: pra
xis intellectus directiua. nõ tñ enim illa pars moralis
scientie que est de virtutib⁹ electiuis: puta de fortitudine
iustitia ⁊ temperantia: est sciẽtia practica: sed etiam illa
que est de prudentia: cũ tamen prudentia sit actus ⁊ ha-
bitus intellectus. quare ⁊c. ¶ Secũdo quia sciẽtia pra-
ctica a praxi dicitur practica: sed praxis non minus dici
tur de actibus intellect⁹ ꝙ̃ de actibus voluntatis vel de
alijs exterioribus quibuscũq3. ergo ⁊c. ¶ Et ideo ad ra-
tionem illam aliter est dicendum. est eñ falsum id qḋ as-
sumitur in maiori: videlicet quia sicut moralis sciẽtia di-
rigit actionẽ appetit⁹ / ita ⁊ logica intellectus. nulla eñ
scientia dirigit nisi actionem illã quam dictat exequẽ-
dam ⁊ explicat tanꝗ̃ bonam. hoc autem facit moralis
scientia de praxi sua a qua dicitur practica: non autem
logica que tantum est de actibus intellectuis: puta de
syllogismis propositionibus ⁊ terminis non vt fiendis
vel respuendis: sed vt absolute acceptis. quare ⁊c. ¶ Ad
quartum apparet ꝙ falsum accipit quãdo dicit ꝙ finis
logice est praxis agibilis. solus eñ illi⁹ scientie praxis
est finis que est dictatiua executionis eius ⁊ ad ipsam
allectiua. non autez illius que tñ est eius vel talis natu
re absolute sumpte expressiua: nisi dicas ꝙ finis omnis
notitie ẽt speculatiue q̃ est de praxi vt de obiecto / est pra
xis: quod est falsum: quia tũc esset practica: sed logica ẽ
de actibus intellectus vt sepe dictum est absolute: non
autem vt fiendis tanꝗ̃ bonis: vel vt malis vitandis. er-
go ⁊c. ¶ Ad quĩtum dicendũ ꝙ falsum est illud assũptũ
videlicet logicã in docentem diuidi ⁊ vtentẽ. nõ eñ ma-
gis logica que est sermocinalis scientia ꝙ̃ grammatica
vel rhetorica sic diuidit: in vtentẽ videlicz ⁊ docẽtẽ. Ali-
qui tñ diuisionẽ istã logice sustinere vel poti⁹ glossare vo
lentes dicunt ꝙ per logicam docentem debet intelligi
ipsa sermocinalis scientia que est de syllogismis propo-
sitionibus ⁊ terminis: ⁊ ista est vere logica distincta ab
omni alia scientia. per logicam vero vtentem est intelli-
genda non ipsa sermocinalis scientia que est vera logica
nec aliqua alia vna scientia sed plures: videlicet omnis
scientia directiua actionis intellectus. talis eñ non est
eadem in omnibus scientijs: sed alia ⁊ alia in diuersis. re
spectu enim vnius oportet diffinitionem formalẽ esse me
dium demonstrationis: ⁊ respectu alterius descriptionẽ
sumptam ab effectu. que quidem scientie actionum in-
tellectus directiue ostendũt actiones huiusmodi esse bo
nas perse ⁊ communitati. ⁊ ideo logice vtentes huiusmo
di sic accepte sunt partes moralis philosophie tam
illius partis que est circa operationes appetitus ꝙ̃
etiam alterius que est circa operationes intellectus.
¶ Ad sextum ⁊ vltimũ respondetur ꝙ licet logica cau
set suũ obiectũ: non tñ considerat eius causationẽ nec ipsũ

dicausibile ab isto vl' illo: sed tñ vt absolute acceptum iudico non est practica sed speculatiua. ¶ Tertia ꝯclusio est φ praxis a q̄ dicit̃ sciẽtia practica mō ꝑdicto in alia cōclusione est omnis operatio tā exterior φ interior non tñ affectus: sed etiam intellectus. ¶ Hec apparet. quoniaȝ vt dicebat̃ superius scientia practica dicitur a praxi cuius est directiua vel dictatiua: sed non magis ꝓprie ẽ praxis operatio exterior nec interior appetit⁹ φ operatio intellectus. cū etiā est regulabilis seu dirigibilis operatio ĩtellectus: sicut operatio appetitus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̃ quia omnis illa scientia est practica cuius finis est opus qualis est sola illa que dictat praxim seu operationẽ aliquam exequẽdā: sed non minus pōt esse sciẽtia dictatiua praxis seu operationis intellectus exequẽde φ praxis affectus seu cuiuscunq̧ alteri⁹. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionẽ istam aliq̄ arguūt per illud qđ ponit pħus vbi dicit: φ intellectus extensione fit practic⁹. ex hoc eñ arguunt sic. intellectus nō dicit̃ extendi ad actū ꝓpriū: sed ad aliū cuius est directiuus ⁊ regulatiu⁹: sed non est practicus nisi qñ extensus q̄ extensione fit practicus. ergo non a propria praxi eius: sed alterius puta affectus vel cuiuscunq̧ alterius operationis ab actu intellectionis cuius scientia est dictatiua / dicit̃ practica. ¶ Ad hoc pōt dici concedendo φ intellectus extensione fit practic⁹ nō extensione ad actū aliū ab actu intelligendi: cū etiā posset extendi ad actum aliū puta volūtatis ⁊ potentie executiue vt ad obiectū manẽs speculatiu⁹: q̄ ⁊ de oī praxi potest eẽ sciẽtia speculatiua: sed dicitur ĩtellect⁹ extẽsiōe fieri practic⁹ pro quāto eius notitia nō ẽ practica nisi q̄ ad executionẽ praxis extensa: ⁊ vt ad finem eius ꝓpriū ⁊ vltimū finaliter ordinata. hoc aūt est scientie extrĩsecū videlȝ fieri suū obiectū: cū notitia speculatiua precipue sit sui obiecti apꝑhẽsiua: nō aūt ꝓductiua nec ꝓductionis seu executiōis etiā dictatiua. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est φ praxis a qua notitia dr̃ practica ẽ vl'r oīs illa cuius executiōis ipsa notitia est directiua siue praxis ipsa sit possibilis sciẽti siue impossibilis effectiue. ¶ Hec ꝓbat̃: qñ si notitia directiua praxis impossibilis effici a sciente non posset poni practica / hoc h̄ret esse q̄ de ratiōe notitie practice esset praxim cuius est directiua ipsa pratica notitia / poni inesse seu fieri aliq̄ñ de a sciẽte. ¶ Hoc apparet: qñ si respectu praxis nūq̄ fiende pōt eẽ sciẽtia practica: ⁊ etiā respectu ipsius lȝ fieri a sciẽte impossibile pōt poni: sed nō ẽ de rōne notitie practice φ praxis respectu cui⁹ dicit̃ practica ponat̃ ĩ esse aliq̄ñ a sciente. esto eñ φ medicus nūq̄ curaret infirmū nec operet̃ praxim: cui⁹ sua scientia est directiua adhuc nihilomin⁹ ei⁹ notitia eẽt vere practica. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̃. q̄ non tñ si nūq̄ medic⁹ scdȝ medicinā ageret: immo etiaȝ esto φ nec agere posset puta q̄ infatuat⁹ adhuc habit⁹ eius manens in aīa eẽt vere practic⁹ lȝ habẽti ipsū hmōi habitū esset ĩpossibilis oīs actus. ergo non est de ratione habitus practici nec etiaȝ actus φ praxis a qua dicitur practicus sit possibilis sciẽti. ¶ Cōsequẽtia est euidens. ⁊ antecedẽs ꝓbatur / quoniam si nullus morb⁹ esset curabilis nec praxis a qua medicina dicit̃ practica esset possibilis: nec tñ ꝓpter hoc medicina esset tunc minus practica φ sit mō cū illa esset tūc sicut nūc eius directiua et solū ex hac scientia dicat̃ practica: videlicet q̄ praxis directiua. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet falsaȝ esse imaginationẽ quorundam dicentium: φ licet notitia angeli de motu celi sit practica in ipso: notitia tamẽ nostra de codeȝ motu nō potest esse practica: sed speculatiua cū mot⁹ huiusmodi sit ab angelo qui ipsum exequitur operabilis nō a nobis. ¶ Hoc siquidem non est verum quoniam motus iste ⁊ alia omnis praxis potest intelligi ⁊ practice ⁊ speculatiue tam ab angelo φ a nobis. nihil enim est intelligibile ab aliquo intellectu creato aliquo modo vel quacunq̧ notitia / φ non sit consimili mō ⁊ notitia eiusdẽ rationis intelligibile ab omni alio intellectu creato. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū est opinio cuiusdā dicentis φ aliud est aliq̄d esse finem alicuius moraliter ⁊ aliud naturaliter intentū: qñ finẽ moralit̃ intendi est ad ipsuȝ cōsequẽdū eius amore moueri. nec eñ finẽ moraliter intentū causare est aliud φ eius amorẽ ad ipsū cōsequendum amantẽ mouere. ⁊ ita finis theologie moraliter intentus est multiplex ⁊ diuersus scđm φ diuersi ad eius inuestigationẽ ⁊ cōsecutionem amore diuersorū mouentur. finis autem naturaliter intentus est ille q̄ scđm naturalẽ ordinẽ formarū a ꝯditore nature institut⁹ est haberi ⁊ seq̄ ad illud cuius dicit̃ esse finis ipsūq̧ finis hmōi ꝓsupponit. ⁊ de tali theologie fine naturalit̃ ĩtẽto loquẽdo ei⁹ finis est dilectio dei. ipsa eñ dei dilectio presupponit notitiam theologicā: ⁊ nata est seq̄ seu haberi post ipsam. ad hoc eñ φ viator deū diligat tot modis ⁊ dilectionibus quot theolog⁹ ⁊ etiā oīs alius catholic⁹ tenet̃ eū amare / presupponit̃ theologia: que existẽ pōt theolog⁹ in tales act⁹. ad hoc eñ φ deus diligat̃ vt trinus ⁊ vnus presupponitur φ quilibet eum diligẽs intelligat eum ac consentiat fore talem ⁊ de omni alia conclusione theologica consimiliter est dicendū. quelibet enim explicat deū esse talẽ: vt qualis est diligẽdus. nec eñ aliquid potest diligi vt tale ab aliquo nisi precognoscat̃ sibiq̧ assentiat̃ siue sciatur esse tale ab ipso. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q̄ finis dicit̃ communit̃ causa eorū que sunt ad ipsum. aut q̄ dicit̃ cā eorū q̄ realit̃ ⁊ vere agit ad ipsa. aut tñ metaphorice: quia est id cuius dilectio mouet ad ea. vel tertio mō: q̄ presupponit ipsa ⁊ natus est seq̄ ad ea secūdū ordinem naturalem. sed non potest dici φ aliquid dicat̃ finis naturalis theologie nec alicuius alterius primo mō / quia finis de quo hic est sermo / sequitur ⁊ in esse ponitur post ordinata ad ipsuȝ. posterius autem non agit realiter ad productionem prioris. nec potest poni secūdo mō aliq̄d eẽ finis alicui⁹ alteri⁹ naturalis: qñ talis finis cuius videlicet ꝓcogniti amor mouet amantem ad ordinata ad ipsum / nō est / vt ꝑdictum est / finis naturalis sed moralis. ergo relinquitur φ finis theologie naturalis sit tñ illud qđ scđm ordinẽ naturalẽ ꝓsupponit ipsaȝ et natū est seq̄ ad eaȝ. hoc aūt est: vt dictū est / amor diuinus. ergo ⁊c. ¶ Sed hic dicẽdi modus videtur esse dubius: qñ non tñ deus est diligendus: sed etiā omne aliud ens creatuȝ propter ipm̄. ⁊ sicut amor dei ꝓsupponit notitiā eius post quaȝ natus est seq̄. ita ⁊ amor oīs rei alterius ꝓsupponit notitiā eius post quā consimiliter pōt haberi. sed scđm ꝑdictū dicẽdi modū ideo dilectio dei est finis naturalis theologie q̄ presupponit ipsā ⁊ nata est seq̄ ad eam. ergo cum cuiuscunq̧ alterius entis creati amor presupponat consimiliter eius notitiam ⁊ natus sit haberi post ipsum / per consequens sequit̃ φ finis naturalis cuiuscūq̧ sciẽtie est dilectio sui obiecti. ⁊ ita vlterius seq̄tur φ cū scđm opinātẽ theologia sit practica: q̄ ad dilectionẽ vt ad finẽ ꝓprium ordinata: per consequẽs oīs alia scientia cuiuscunq̧ rei create erit practica propter consimilem rationem. hoc autēȝ est falsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q̄ finis naturalis alicuius magis na[tus] est seq̄ ad ipsum φ alius ei cōtrarius: sed ad notitiam theologicam a viatore habitam potest seq̄ odiū dei [ab] ipso viatore deum cognoscente. non eñ quia cognosco ⁊ credo deum esse trinum et vnum / ideo necessario naturaliter loquendo eum diligo: immo possum eum sic intellectum non diligere ⁊ odire seu nolle: sȝ non plus dei amor φ odium presupponit eius notitiam: nec magis

ad ipsam habitã potest sequi amor ꝙ̄ odiũ. ergo nõ magis amor dei ꝙ̄ odium est naturalis finis theologie: supposito vt supposuimus ꝙ ideo amor sit finis theologie: quia ꝑsupponit ipsam ⁊ natus est haberi post eam. ¶ Preterea ad idem sic arguo. manente re qualibet substantialiter inuariata manet etiã inuariatus ordo naturalis eius ad finem sibi debitũ: sed deo reuelante seu infundente sui notitiam theologicam eandẽ quã nunc habemus / amor dei non esset finis eius: supposito ꝙ ipse ad eũ nos nõ obligaret nec ad ipsũ notitiã huiusmodi ordinaret. hoc enĩ supposito tanꝙ̄ possibili nõ video q̄re magis amor ꝙ̄ odiũ existeret finis eius. ⁊ tamẽ theologia ipsa tũc eẽt eadẽ sicut modo. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmatur. quia deus cõditor nature potuit ⁊ posset nũc statuere nõ dare gratiam nisi habẽti albedinẽ: quo supposito gratia ꝑsupponeret albedinẽ: ⁊ posset haberi post ipsam: nec tamẽ ex hoc gratia esset finis naturalis ipsius albedinis aliter ꝙ̄ sit modo. ergo cõsimiliter in ꝓposito: licet deus notitiã theologicã quam reuelauit ad diligẽdũ seipsum / eius obiectũ ordinauerit: ⁊ propter hoc ipsam cõcauit: ex hoc non sequitur ꝙ dilectio sit finis huiusmodi notitie theologie naturalis. ¶ Et si dicaẽ ꝙ nõ est simile de albedine respectu gratie ea mediãte cõferẽde: ⁊ de intellectione respectu dilectionis. ex hoc quia dilectio necessario ꝑsupponit notitiã sic ꝙ non est possibilis naturaliter sine ea. nõ autem gratia sic necessario albedinem naturaliter ꝑsupponit. hoc non obuiat: quoniam nec propter hoc sequitur ꝙ dilectio sit finis intellectionis: ꝓpter duo. ¶ Primo. quia esto ꝙ amor notitiã ꝑsupponat nõ tñ ad ipsam magis necessario natus est sequi naturaliter vt dictũ est ꝙ̄ odium / nec ꝑ ꝯsequẽs magis est finis eius. ¶ Secũdo. quia nec oẽ aliud ꝑsupponẽs quo mediãte potest naturaliter acq̃ri: dicitur finis eius. omnis enĩ actus hominis cognitiuus ⁊ appetitiuꝰ presupponit corporeũ organũ: quo mediãte potest sequi vt visio oculũ / auditio aurem: ⁊ sic de alijs. nec tñ actus huiusmodi dicuntur fines corporis nec speciei sensibilis vel intelligibilis: nec notitia intuitiua obiecti: qđ tñ necessario ꝑsupponit. quare ⁊c̃. ¶ Et ideo quantũ ad istum articulũ aliter est dicẽdũ distinguẽdo de fine morali supernaturali ⁊ naturali. finis enĩ moralis alicuius seu moraliter intẽtus dicitur esse illud qđ actu amatũ mouet ad adhibẽdũ: ⁊ q̃rẽdũ que sunt ordinata ad ipsũ. Finis naturalis illud ad qđ sic aliquid ordinaẽ naturaliter ꝙ existente illo puta ad finẽ huiusmodi ordinato nõ potest finis eiꝰ naturalis ne eueniat naturaliter impediri: nec potest sine ipso naturaliter haberi. sicut anima potest dici hoc modo finis naturalis corporis organici / ⁊ ad ipm̃ vltimate dispositi. Finis autem supernaturalis alicuius est illud quod ipsũ necessario ꝑsupponit naturaliter. ad quod naturaliter ꝑsuppositũ vt finis eius sequatur ordinatũ est supernaturaliter. hoc tertio modo amor dei potest dici finis habitus ⁊ actus theologici. quoniã constat ꝙ amor ꝑsupponit necessario naturaliter loquẽdo obiectũ intellectũ: nõ enĩ incognita possumus diligere nec odire sed theologia est notitia de deo habita. ergo ipsã amor dei necessario ꝑsupponit accipiẽdo theologiã ꝓ notitia actuali / nõ autem pro notitia habituali: cum nullus habitus sit simpliciter necessarius ad amandũ. sic autem tã amor dei ꝙ̄ odiũ sibi contrariũ ꝑsupponit eius notitiam theologicã / ꝙ post ipsam habitã ex diuino ⁊ supernaturali statuto amor ⁊ nõ odiũ debet sequi. ergo licet amor notitiã naturaliter necessario ꝑsupponat: quia tñ ad ipsũ nõ est necessariũ sequi naturaliter magis amorẽ ꝙ̄ odiũ: sed solũ ex statuto dei supernaturaliter sequi debz: ⁊ etiã scḋm dictamen debite rationis: ideo amor potest dici finis notitie theologice supernaturalis: ⁊ etiã aliqualiter: non tñ proprie ⁊ simpliciter naturaliter. videlicet ꝓ quanto vt dictũ est / amor dei nõ tantũ ex statuto supernaturali: sed scḋm dictamen rõnis naturalis debitũ ad notitiã theologicam debet sequi. ¶ Et si q̃ras quis sit finis theologie naturalis ꝓprie sumptus. Dico ꝙ finis naturalis ꝓprie sumptus alicuius est illud ad qđ sic illud cuius est ipse finis ad finẽ ordinaẽ ꝙ nihil ad ipm̃ in esse positum et necessario ꝑsuppositũ sequiẽ finis eius ꝙ nõ potest nõ sequi naturaliter nec sine eo poni: vt apparet de anima respectu corporis dispositi. vel esto qđ non necessario sequatur: nõ tñ potest sequi aliquid fini naturali cõtrariũ: et cõpossibile ad illud qđ diciẽ ordinatum ad ipsũ. nullo horũ modorũ dilectio potest dici finis theologie: sed si aliquid reperiatur qđ sic theologiam ꝑsupponat ꝙ ipsam habitã vel necessario naturaliter sequatur: vel saltẽ non possit sequi naturaliter aliquid illi incõpossibile ⁊ ꝯtrariũ: tale potest dici eius finis naturalis. Si autem nihil tale est nec theologie ẽ finis aliquis naturalis. nec hoc est inconueniẽs dicere: quia nec omniũ effectuũ oportet ponere finẽ aliquẽ naturalẽ: cũ non omnia necessario ordinenẽ nisi ad finẽ vltimũ supernaturalẽ. Eo tñ modo quo dicit phs scḋo metaph. ꝙ finis sciẽtie speculatiue est veritas: practice vero opus: vt expositũ fuit superius: potest dici ꝙ si theologia est speculatiua: eius finis est veritas. si practica vero opus illud: videlicet opus cuius ipsa est dictatiua. ¶ Ad illa que ꝓ opinione alia sunt arguta apparet ꝙ nõ ꝯcludũt. ¶ Quãdo enĩ diciẽ primo ꝙ finis naturalis est qui secũdum naturalem ordinẽ formarum natus est sequi: dico ꝙ verum est si sic naturaliter sequi est natus ꝙ non est natus sequi finis alius sibi ꝯtrarius sicut est in ꝓposito de theologia: ad quã potest sequi diuinũ odiũ amori cõtrariũ: quia tamẽ a cõditore nature supernaturaliter est statutũ: vt sequatur amor ⁊ nõ odiũ / sicut etiam sic debere fieri dictat ratio naturalis: ideo amor dei potest dici finis theologie tã naturalis ꝙ̄ supernaturalis modo p̃exposito. quare ⁊c̃. ¶ Ad cõfirmationẽ apparet ꝙ non valet ex dictis. quoniã nec illorũ triũ modorũ potest dici aliquid esse finis alterius naturalis. sed solũ vt dictũ est quãdo sic illud qđ est finis illud cuius est finis ꝑsupponit ⁊ natum est sequi ad ipsum ꝙ non potest sequi: vel nõ est natum sequi aliquid sibi cõtrarium. hic autem est oppositũ. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi est respondẽdũ ad q̃stiõ: videlicet an habitus theologicꝰ sit practicus an speculatiuus: est opinio cuiusdã doctoris dicẽtis ꝙ oẽs ꝯclusiones theologice sunt aliquo mõ practice: ⁊ aliquo modo non. ¶ Ad cuius euidẽtiam est sciẽdum scḋm eũ: ꝙ ꝯclusio practica triplex est. vna enĩ est cõclusio practica de exequẽdo dictatiua: vt ista / deus est diligẽdus vel proximus ꝓpter deũ. Alia est ad exequẽdũ allectiua seu bonitatis actiõis exp̃ssiua. vt ista / dilectio dei est bona. ⁊ talis ꝓpositio ẽ minor in syllogismo dictatiuo. Tertia conclusio practica potest dici omnis illa q̃ est a deo reuelata ad exercẽdũ actũ aliquẽ virtuosum: ⁊ vt homo perfectius operetur. ⁊ talis vtiq̃ põt dici practica. quia ad opus extensa / seu ordinata ex intẽtione auctoris nature ipsam hoĩs reuelãtis. ¶ Tũc ista distinctione p̃missa de triplici cõclusione practica / dicit ꝙ non oẽs conclusiones theologice sunt practice primo modo nec secũdo / sed tertio mõ tãtum. ¶ Primũ: videlicet ꝙ nec primo / nec secũdo mõ omnis ꝯclusio sit practica: apparet: quia cõstat ꝙ nec oĩs ꝯclusio theologica est de exequẽdo dictatiua: nec bonitatis executiõis seu praxis agibilis exp̃ssiua. Ista enĩ deus est trinus ⁊ vnus: vel alia quecũq̃ ꝓpõ theologica cuius tã subiectũ ꝙ̄ p̃dicatum est dei cõceptus: nec aliquã praxim agibilẽ eẽ dictat: nec ipsam bonam / nec malã explicat: cũ per ipsam nihil agi

bile importetur. sed ꝓpõ practica primo mõ est praxis agibilis dictatiua: secũdo autẽ mõ est eius bonitatis expressiua. ergo ⁊c. ¶ Scd'm. videlicet ꝙ tertio mõ oẽs cõclusiones theologice sint practice/ declarat ex hoc: qm̃ oĩs ꝯclusio theologica ⁊ assensus ea mediante causatus requiritur ad actum volũtatis virtuosũ respectu dei: ⁊ hoc immediate: ⁊ illo mediãte ad actiones seu operationes virtuosas aliarũ que ad finẽ ipsum vltimatũ ordinantur. ⁊ ꝓpter hoc sunt ꝯclusiones oẽs theologice diuinitꝰ reuelate. ergo oĩs ꝯclusio theologica est practica isto mõ. ¶ Cõseq̃ntia ẽ euidẽs ex hypothesi. videlicet ꝙ talis oĩs ꝯclusio possit dici practica. Antecedẽs ꝓbat. primũ quãtũ ad primã eius partẽ: videlicet ꝙ oĩs cõclusio theologica sit ĩmediate necessaria ad actũ volũtatis virtuosũ circa deum exercẽdum. qm̃ ad hoc ꝙ aliquis colat ⁊ diligat deum: vt trinũ ⁊ vnũ: tãq̃ patrẽ ⁊ omniũ creatorem ipsiq; vt tali debitũ exhibeat latrie cultũ/ oportet ꝙ intelligat ac assentiat ipm esse talẽ: videlicet trinũ ⁊ vnũ generantẽ filiũ ⁊ creatorẽ oĩũ. ergo oẽs iste tres ꝓpõnes theologice ⁊ assensus mediãtibus eis causati: videlicet deus est trinus ⁊ vnus: pater generat filiũ: ⁊ deus est creator omniũ: requirũtur immediate ad actum virtuosum diligendi ⁊ colẽdi deum. ⁊ sic mõ cõsimili est de omnibus propõnibus theologicis alijs arguẽdũ. quia alia mediãte quacũq; potest ꝑfectior cultꝰ deo exhiberi q̃ sine ipsa. quare ⁊c. ¶ Scd'a pars añtis: videlicet ꝙ etiã ꝯclusiões theologice oẽs mediante actu p̃dicto ordinẽtur seu req̃rãtur ad alia opa virtuosa ad finẽ vltimũ ordinata/ apparet. qm̃ nullus actus respectu alterius a deo est simpliciter virtuosus: nec perfectus: nisi sit eliciẽdus ꝓpter deũ/ et per ꝯsequẽs oĩs actus virtuosus cũ sit ꝓpter deũ elicitus exigit ⁊ supponit deum ipsum esse dilectũ. sed ad hoc ꝙ deus ꝑfecte diligatur: requirit ꝙ intelligat oĩbꝰ illis modis quibus ꝑ ꝯclusiones oẽs theologicas explicatur: sibiq; vt tali assentiat: qualis ꝑ ipsas oẽs ꝯclusiones theologicas affirmatur. ergo oẽs ꝯclusiones ipse theologice sunt immediate necessarie ad actũ virtuosum practicũ eliciendũ circa deũ finẽ omniũ vltimũ: ⁊ mediante illo ad actũ virtuosum eliciẽdum circa alia ordinata ad ipsum. quare ⁊c. ¶ Sed iste modus dicẽdi deficit: qm̃ licet sint vera quasi oĩa q̃ exprimit: ex illis tñ nõ sequit ꝯclusio quã ꝯcedẽdã ⁊ vt verã ex eis supponit: videlicet ꝙ oĩs theologica ꝯclusio/ ⁊ ꝑ cõsequẽs theologia tota sit practica. nõ em̃ sequit: omnis cõclusio theologica est ꝓpter praxim virtuosam: puta dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi ꝯsequẽdam diuinitus reuelata: ⁊ ad hoc ordinata. ergo ipsa est practica. quod ꝓbo primo sic. nõ magis cognitio dei ꝯpleta que est ꝓpõ theologica est necessaria ad deum virtuose ⁊ perfecte diligẽdũ: q̃ notitia cõpleta vel incõpleta cuiuscũq; creature ad eã diligendã. ¶ Hoc apparet: qm̃ sicut deus nõ põt diligi vt talis: puta trinus ⁊ vnus infinitus et omniũ ꝓductiuus: nisi intelligat ⁊ credat existere talis: ita nec aliquod ens creatũ põt diligi vt tale quale est mõ quo ⁊ diligẽdũ est: nisi etiã tale esse ĩtelligatur ipsiq; vt tali assentiatur. ergo cum oĩs ꝓpõ theologica sit practica vt dicit opinio ista: quia est ad deũ diligẽdũ necessaria ꝑ quãto est expressiua eius vt talis qualis est diligẽdus: sequitur ꝓpter cõsimilẽ rationẽ ꝙ oĩs ꝓpõ metaphysica ⁊ alterius cuiuscũq; sciẽtie erit practica: nec erit aliqua speculatiua: cũ omnis rẽ extra significans explicet sui subiecti significatũ: qδ est aliquod ens creatum esse tale qualꝫ est in sere vt diligendũ ab hoĩe ꝓpter deũ. ⁊ sic ꝑ ꝯsequẽs oĩs sciẽtia erit practica: qδ est falsuz. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia notitia theologica nõ est necessaria ad praxim circa deũ eliciẽdã: puta ad deũ diligẽdũ: nisi quia est ipsius dei diligibilis ostẽsiua. sed oĩs notitia est ostẽsiua sui obiecti: circa qδ põt ipsuz intelligẽs elicere praxim: videlicet amorẽ obiecti sic cognitũ exigẽtẽ. ergo si notitia theologica quia obiecti praxis puta dei diligibilis ostẽsiua/ dicit practica: oĩs alia notitia erit practica/ nec esse poterit aliqua speculatiua cũ oĩs sit necessaria ad eliciẽdũ actũ aliquẽ virtuosũ. hoc aũt ẽ falsuz. ergo ⁊c. ¶ Preterea secũdo arguo sic ad idẽ. magis notitia illa debet dici practica: q̃ est praxis ostẽsiua: seu expressiua: ⁊ significatiua: q̃ illa que est tñ obiecti ipsiꝰ praxis agibilis ostẽsiua. ¶ Hoc apparet. quia ex quo notitia denominatur a praxi practica: quãto praxim immediatius respicit: tãto ab ipsa videtur magis posse denominari: sed notitia cuiꝰ obiectũ est praxis immediatius et ꝓximius respicit praxim q̃ illa cuius obiectuz nõ est praxis: sed aliquid ab ea distinctũ qδ põt esse praxis obiectum. ergo magis illa põt denominari practica q̃ ista. sed nulla notitia que est ꝑ se praxis vt absolute sumpta ostensiua seu significatiua est practica. ¶ Hoc apparet. quia cũ oĩs notitia sit sui obiecti ostẽsiua ⁊ significatiua si notitia praxis vt obiecti absolute ostẽsiua esset practica/ nulla posset esse de praxi vt de obiecto intuitiua notitia: cũ nulla possit esse praxis notitia q̃ nõ sit eius ostẽsiua. hoc autem est falsum. ergo si notitia praxis absolute sumpte nõ vt exequite ostẽsiua nõ est practica: sed speculatiua: multo minus debet dici practica illa notitia: que nec est praxis vt obiecti ostẽsiua seu significatiua: nec dictatiua: sed tñ obiecti circa qδ potest praxis ipsa elici expressiua: sed multe sunt ꝓpõnes theologice vt oẽs deum tantũmõ importãtes: que nec praxim significãt vt absolute sumptã neq; dictãt eã etiaz vt fiẽdã. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia nulla ꝓpõ vt dictũ est in p̃cedẽti articulo dicitur practica nisi vel illa que est praxis exequẽde dictatiua: vel illa q̃ ẽ sue bonitatis expressiua. sed nõ oĩs ꝓpõ theologica ẽ aliqua istaꝝ. ergo ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ imo etiã põt vocari ꝓpõ practica oĩs illa q̃ est ad praxim necessaria/ tũc hẽmꝰ cõcedere ꝯsequẽter ꝙ oĩs notitia põt dici practica: nec aliqua est speculatiua. qδ apparet. ¶ Primo. quia omnis notitia cuiuscũq; obiecti est necessaria ad eliciẽdã praxim aliquã circa ipsum. cuz enim nullus scd'z cõe dictũ possit diligere incognitũ ꝑ ꝯsequẽs notitia cuiuscũq; obiecti est necessaria ad actũ diligendi ipsum. ¶ Secũdo. quia nõ magis notitia ad praxim necessaria qualis ẽ oĩs notitia cuiuscũq; obiecti alteriꝰ ad praxim ostẽsiua/ ẽ practica: q̃ notitia ipsius praxis vt obiecti ꝓprij expressiua. sed oĩs notitia theologica quia ostẽsiua obiecti praxis: ⁊ ꝑ cõsequẽs ad praxim ipsaz: puta ad dilectionẽ eliciẽdã circa ipz necessaria/ ẽ practica vt cõcedit opinio supradicta. ergo ⁊ oĩs alia notitia praxis vt obiecti ostẽsiua cũ etiã sit necessaria ad eliciẽdã praxim aliã circa ipsaz erit practica. ⁊ ita ꝑ ꝯñs cum oĩs notitia sit praxis vel obiecti ipsius: omnis notitia esset practica ⁊ nulla speculatiua. hoc autem est falsum: nisi practicũ accipiatur contra cõmunem modum accipiendi ipsum. ergo ⁊c. ¶ Aliorum opinio est dicentium ꝙ notitia est duplex: quedam que ordinatur ad praxim directe ⁊ per se vt illa que est praxis vt obiecti sicut notitia amoris/ vel cuiuscũq; alterius operationis. non enim magis amor nisi preintellectus potest diligi q̃ aliud quodcunq; obiectum. ⁊ ita sicut intellectio cuiuscunq; obiecti alterius a praxi est necessaria ad eius amorẽ/ vel odium: sic cõsimiliter dꝫ notitia amoris: ⁊ cuiuslibet alterius praxis est dicẽdum. Alia aũt est notitia ad praxim vt sic directe ordinata vt notitia alteriꝰ obiecti a praxi: circa qδ praxis potest elici. Directius enim ordinatur notitia praxis ad praxim q̃ notitia obiecti ipsius ordinetur ad eã. Et sic dicũt ꝙ notitia ad praxim ĩdirecte ordinata qualis est oĩs notitia alterius obiecti a praxi est speculatiua nõ practica. notitia autẽ directe ordinata ad ipsaz praxim qualis

est notitia ipsius praxis vt obiecti est practica. ¶ Prima ꝓbatur. quia omnis notitia est ad praxim directe vel indirecte ordinata: cũ oĩs sit vel praxis vel obiecti circa qḋ debet ipsa praxis elici ostẽsiua: ita si omnis notitia ad praxim quocũqȝ ordinata esset practica / nulla eẽt speculatiua: sed quelibet practica. qḋ est falsum. quare ⁊c. ¶ Scḋm ꝓbatur. quia cõstat notitiã practicã esse practicã a praxi ad quã ordinatur. aut ergo est practica illa que ordinatur indirecte ⁊ quocũqȝ: vel illa que tñ directe. sed nõ põt poni primũ. ergo scḋm: qḋ est ꝓpositũ. ¶ Ex hoc ad ꝓpositũ dicitur: ꝙ cũ ꝯclusionũ theologicarum alie sint expressiue obiecti praxis puta ipsius dei diligibilis: vt ista: deus est trinus ⁊ vn⁹ / vel pater generat filiũ. et sic de consimilibus: alie sint expressiue praxis: vt hec: diliges dominũ deũ tuũ: ⁊ per ꝯñs alie sunt speculatiue: quia nec ad praxim directe ordinate: alie autem practice propter cõtrariã rationẽ: quia videlicet ad praxim ordinantur directe. ¶ Sed nec iste modus dicẽdi est possibilis. qꝛ scḋm ipsũ seqꝛetur ꝙ de nulla praxi posset esse aliqua sciẽtia speculatiua. sed ꝯñs est falsum ⁊ incõueniẽs ergo ⁊ añs. ¶ Consequẽtia apparet. qꝛ scḋm modũ dicẽdi ꝓdictũ: omnis notitia ad praxim directe ordinata est practica. sed scḋm eundẽ: oĩs notitia q̃ est de praxi vt de obiecto / est ad praxim ordinata directe. que aũt est de obiecto praxis / indirecte. ergo omnis notitia cuius obiectũ est praxis est practica. ⁊ omnis alia cu⁹ obiectũ est aliqḋ ens aliud a praxi / est speculatiua. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia vt dictũ est: notitia nõ dicitur practica: nisi quia praxis exequẽde dictatiua vel bonitatis sue executionis expͥssiua. sed nõ omnis notitia praxis vt obiecti est sue executiõis dictatiua / nec bonitatis expͥssiua. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nõ valet ratio que ad ꝓbandũ cõclusionẽ istã adducitur: qꝛ nec illa notitia q̃ est de praxi vt de obiecto absolute sumpto: nec illa que est de praxis obiecto consimili modo sumpto / ordinat̃ directe ad praxim modo quo oportet scientiam practicam ordinari ad ipsam. quare. ⁊c.

Et ideo ad quæstionem istam aliter est dicẽdum. Ad cuius euidẽtiã est sciendũ: ꝙ alia est theologia in se: vt dei: alia intellectus creati: que est duplex: videlicet beatoꝝ / ⁊ viatoꝝ. Hoc p̃misso in prima q̃stione huius primi ꝓlixius declarato: ⁊ supposito etiã ex p̃dictis ꝙ omnis notitia practica sit executionis praxis dictatiua vel bonitatis expͥssiua / pono quatuor ꝯclusiões.

Prima est. ꝙ oĩs notitia practica respicit praxim / a qua dicitur practica: vt obiectũ. ¶ Hec ꝓbatur. qꝛ oĩs practica notitia est praxis executionis dictatiua: vel bonitatis expͥssiua. sed oĩ͞e ꝑ notitiã aliquã expressum vel dictatũ est eius obiectũ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ omnis notitia practica est regulatiua ⁊ directiua praxis. sed nõ posset regulare eã nisi cõsideraret ipsam. ergo praxim a qua sciẽtia practica dicitur: respicit ipa sciẽtia vt obiectũ. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ. omnis scientia practica respicit praxim dirigibilẽ seu regulabilẽ: cuius ipse practicus est actiuus. sed practicus ꝑ artẽ practicã nõ agit nec inducit nisi p̃cognitũ per notitiã practicam. nec eñ vt videtur medicus induceret sanitatẽ: nec expelleret ꝑ medicinã infirmitatem: nisi medicina esset notitia vtriusqȝ. omne eñ ꝓductũ ab artifice est p̃cognitũ. ergo notitia practica respicit praxim ꝓducibilẽ vt obiectum. ¶ Nec cõtra hoc est illud qḋ superius dictũ fuit: videlicet ꝙ notitia practica põt esse praxis impossibilis practico effectiue. vt notitia motus celi in homine. qꝛ maior rõnis p̃dicte nõ est sic intelligenda ꝙ ipse idẽ practicus sit praxis actiuus: cuius habet notitiã. sed ipse vel alius habẽs notitiã practicã eiusdẽ rationis ⁊ respectu eiusdẽ praxis. vt apparet de motu celi ad hominẽ ⁊ angelum in quibus est eius notitia practica cõparata. licet autẽ homo nõ sit talis mot⁹ executiu⁹: tñ notitia practica quã habet de eo ipsum respicit vt obiectũ. sed nõ minus notitia practica q̃ est illius practici qui est actiuus praxis a qua sua notitia dicit̃ practica: respicit praxim huiusmodi vt obiectũ: q̃ notitia practica q̃ est illius sciẽtis cui est impossibilis talis praxis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia omnis notitia practica est cõplexa: puta ꝓpõ formata practica. sed cuiuscunqȝ ꝓpõnis practice obiectũ est praxis. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia notitia practica vt sepe dictũ est habet esse executionis praxis dictatiua: vt ista: dilectio dei est exequẽda. vel bonitatis expͥssiua: vt ista: executio dilectionis diuine est bona. sed nulla simplex notitia ꝑ terminũ importata est executiõis alicuius dictatiua: nec bonitatis expͥssiua. omnis eñ intellectus aliquid esse fiendũ dictans: vel ipsum fieri eẽ bonũ explicãs / est affirmãs. nec eñ sine cõpositione seu affirmatione vnius de alio põt esse tale dictamẽ: nec explicatio. sed vbi est tñ notitia simplex seu incõplexa ꝑ terminũ importata / ibi nõ est aliqua cõpositio nec affirmatio. ergo nec notitia practica potest eẽ aliqua notitia incõplexa. ¶ Cõfirmatur. quia si aliqua notitia incõplexa eẽt practica / vel illa cuius obiectũ est praxis aliqua: vel alia cuius obiectũ est aliquid a praxi distinctũ. sed nõ potest poni primũ. quia tũc cũ talis notitia ideo p̃cise esset practica / qꝛ praxis vt absolute sumpte expͥssiua seu apprehensiua: seqꝛetur ꝙ omnis notitia de praxi: vt de obiecto foret practica: nec posset esse de ipsa aliqua speculatiua: cum oĩs notitia de praxi sit sui obiecti apprehensiua. hoc autẽ est falsum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest poni scḋm vt apparet euidẽtius. quia tũc etiã seqꝛet̃ ꝙ de nulla alia re a praxi posset esse aliqua notitia speculatiua. quod est manifeste falsum. ergo ⁊c. ¶ Maior. videlicet ꝙ obiectũ oĩs ꝓpõnis practice sit praxis / apparet: qꝛ ꝓpõnis mẽtalis vel vocalis obiectũ / nõ est aliud q̃ res significata ꝑ ipsam. sed oĩs practice ꝓpõnis mẽtalis subiectũ vel p̃dicatũ vel vtrũqȝ istoꝝ est intellectio praxis: ⁊ ꝑ ꝯñs significat praxim ipsam vt suũ obiectũ. quare ⁊c. ¶ Minor apparet ꝑ ꝓpões oẽs practicas discurrẽdo. ꝓpõnis eñ practice executiõis praxis dictatiue: vt istius: dilectio dei est exequenda / subiectũ est cognitio praxis: puta ipsius dilectionis. p̃dicatũ vero est cognitio executionis. Si eñ dicat̃ deus est diligẽdus / apparet ꝙ licet predicatum istius sit intellectio dei: tñ predicatũ est intellectio praxis vt exequẽde circa deum: vt debitũ eius obiectũ: huiusmodi etiã ꝓpõnis executio dilectionis est bona / q̃ nõ est dictatiua: sed expͥssiua subiectũ est cognitio executiõis praxis siue ipsius praxis puta dilectionis nõ vt absolute assumpte: sed vt fiẽde seu exequẽde: sed nulla est ꝓpõ practica: alia q̃ dictatiua praxis fiende vel sue bonitatis expressiua. ergo ⁊c.

Sed contra conclusionem prædictam forsitan arguetur. ¶ Primo. quia medicus practicus non tãtũ cõsiderat praxim puta sanitatẽ ⁊ infirmitatẽ sed etiã taliũ subiectũ puta corp⁹ aĩalis qḋ cognoscit ⁊ assentit sicut ⁊ medicus vel naturalis pħs / esse cõpositũ ex quatuor elementis. sed cõstat ꝙ talis notitia medici qua corpus vt sic vel aliter ꝯpositũ intelligit: nõ respicit nec habet praxim aliquã vt obiectũ cũ tamẽ sit practica. ergo nõ oĩs notitia practica respicit praxim / a qua dicit̃ practica / ꝓ obiecto. ¶ Secũdo. quia idẽ est subiectum sciẽtie ⁊ obiectũ. sed nõ oĩs practica sciẽtia habet praxim aliquã ꝓ subiecto. nec enim subiectũ medicine videt̃ esse praxis a medico inducẽda / puta sanitas nec infirmitas

sed post aial: qd est subiectum taliuz receptiuũ. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia nõ oportet scientiã practicã: nec aliquaz aliã sibi determinare aliqd ꝓ obiecto nisi quia denominatur ꝛ specificatur ab ipso. sed sciẽtia practica nõ dicit practica ex obiecto. ergo nõ oportet ipaz praxim aliquã respicere vt obiectum. ¶ Quarto. qꝛ nõ magis notitia practica sibi necessario determinat praxim aliquam pro obiecto q̃ notitia speculatiua sibi determinet obiectum contrarium / puta aliquid a praxi distinctũ quale est non agibile: sed tñ speculabile. ¶ Hoc apparet. quia sicut scientia nõ practica qualis est speculatiua sibi determinat obiectũ ꝯtrariũ: puta aliquid a praxi distinctum ad praximata se videt habere practica ad nõ praxim. ꝛ ita si non practica puta speculatiua est indeterminata ad praxim ꝛ ad nõ praxim: videlicet sic ꝙ vtrũqꝫ horũ põt esse eius obiectũ: ꝛ de notitia practica ꝯsimiliter est dicẽdũ. sed cõstat ꝙ notitia speculatiua est ĩdeterminata ad praxim ꝛ ad nõ praxim. tã de praxi eñ q̃ de alio ab ipa põt esse vt de obiecto scientia speculatiua. ergo ꝛc.

Ad primũ quando dicitur ꝙ notitia qua medicus cognoscit corpꝰ aialis: est practica: Dico ꝙ de corpore aialis põt haberi triplex notitia. vna simplex ꝛ incomplexa: ꝛ ista nõ est practica sicut nec aliqua alia incõplexa etiã cuꝰ obiectũ est praxis ipa. alia complexa: ꝛ hec est duplex: videlicet vna qua de ipõ intelligitur ꝛ affirmatur aliqua praxis agibilis circa ipm: vt ꝓpõ qua affirmat aial ipm sic debere sanari: ꝛ alia qua de ipõ intelligitur aliquid nõ agibile a praxi distinctum vt ꝙ est ex quatuor elementis distinctis ꝯpositũ vel substãtia ꝛ similia: prima notitia ꝯplexa seu ꝓpositio formata est practica: secũda aũt nõ / sed speculatiua. ꝛ ideo falsum est qd accipitur quando dicit ꝙ notitia medici qua cognoscit corpus aialis esse ꝯpositũ / sit practica. q̃re ꝛc. ¶ Et si ꝯtra hoc arguat. quia ꝓpositio speculatiua non pertinet ad scientiã practicã: sicut nec practica ad speculatiuã. sed ista ꝓpositio corpus animalis est ꝯpositũ ex q̃tuor elemẽtis / ponit in medicina: ꝛ spectat ad ipaz que tamẽ est scientia practica. ergo ꝛc. ¶ Respondeo: ꝙ ista ratio non magis ꝓbat ꝙ sit practica q̃ ꝙ sit speculatiua: qm cõstat ꝙ ista ꝓpõ est naturalis phie ꝛ metaphysice. sed iã metaphysica q̃ naturalis phia ẽ speculatiua. ergo si ad scientiã speculatiuã nõ spectat nisi ꝓpositio speculatiua / sequitur ꝙ ista non sit practica sed speculatiua. Tũc ḡ dico: ꝙ ꝓpõ ista in quacũqꝫ scientia formata est vere speculatiua: ꝛ nõ practica. cum nec sit praxis exequẽde dictatiua / nec eius modo aliquo exp̃ssiua. et ideo ꝯcedo vlterius ꝯsequẽter ꝙ magis ad scientiam speculatiuam ꝑtinet q̃ ad practicam: nec ꝑ ꝯsequẽs ad medicinã. quia tñ scientie multe sunt sibi mutuo subseruientes / ideo sepe ꝓpõ vnius sciẽtie ꝓpria accipitur in alia: non tã q̃ in ipa principaliter intenta: sed vt vtilis ꝛ deseruiẽs ad aliquã aliã ab illa que ad eã principaliter ꝑtinet: sicut est ĩ ꝓposito. medicina eñ principaliter ꝛ ꝑ se itẽdit praxim ꝛ exprimit vt in aialis corpus inducẽdam. ꝛ ita oĩs ꝛ sola ꝓpositio ad ipam ꝑtinet de directo cuius significatũ est praxis ipa exequẽda. quia tamẽ cognitio subiecti praxis ad medicum ꝑtinẽtis puta aialis vtilis est ad executionẽ praxis. nec eñ faciliter / nec ꝯuenienter medicus curaret aialis corpus indispositũ: nisi cognosceret aliquo modo naturã ipius. ideo ꝓpositio explicans naturã ꝓpriam ꝛ ꝯditionẽ aialis / licet sit speculatiua / format tamẽ in medicina quia vtilis ꝛ deseruiẽs ad praxim itẽtaꝫ finaliter exequẽdã. vnde ista ꝓpositio aial est talis nature: vel sic ꝯpositũ / ordinatur ꝛ vtilis est ad istã / aial infirmũ est hoc modo curandũ. que quidem ꝓpositio est vere practica ꝛ medicinalis. quare ꝛc. ¶ Est autẽ sciẽdũ ꝙ licet ꝓpositio eadẽ speculatiua formetur tam a practico q̃ a speculatiuo: nõ tñ vniformiter siue ꝓpter eãdẽ finẽ. ꝓpositio eñ speculatiua est finis scientie speculatiue: sicut ista / aial est substãtia vel ꝯpositum ex quatuor elemẽtis / seu veritas ꝑ ipam exp̃ssa est finis sciẽtie speculatiue cuius est. nec eñ scientia speculatiua intendit aliquid aliud a veritate. nõ est aũt talis ꝓpositio seu veritas ꝑ eam exp̃ssa finis sciẽtie practice vltimatus: cũ nec practicus puta medicus formet ipam ꝓpter rem eius significatã agnoscendã: sed ꝓpter praxim ad quaz seruit: quã ꝛ ipe intẽdit: principaliter ꝛ finaliter exequẽdam. quare ꝛc. ¶ Ad scðm quãdo dicitur ꝙ idẽ est subiectum sciẽtie ꝛ obiectũ / ꝯcessa ista ꝛ minori sub ea assumpta videlicet ꝙ subiectũ medicine est corpus aialis: Dicendũ ꝙ ista maior si est vera nõ est vera de corpore animalis vt absolute sumpto. qm vt sic magis ꝑtinet corpꝰ ipꝫ ad metaphysicã q̃ ad medicinã. sꝫ de corpe vt sanabili vel infirmabili: cũ nec medicus ꝯsideret corpus nec intẽdat ipm vt tale ens absolutũ: sed vt subiectũ praxis exequende quã intẽdit principaliter receptiuũ. ex quo seqꝛ ꝙ falsum minor illa accipit quãdo dicit ꝙ subiectũ medicine nõ est praxis exequenda: puta sanitas vel infirmitas: sed aial ipm taliũ receptiuũ: qm illud est scientie subiectũ: qd principalius est in ipsa intentũ. sed taꝫ medici q̃ oĩs alia sciẽtia practica intẽdit principaliꝰ praxim a qua dicitur practica: q̃ aliquid aliud distinctũ ab ipa. qm nihil aliud a praxi distinctũ ꝯsiderat nec intẽdit: nisi tñmõ ꝓpter praxim. Si eñ ꝯsideraret aliquid a praxi distinctũ: non in ordine ad praxim: sed vt ꝑ se absolute acceptũ / nõ eẽt practica sed speculatiua. sed ꝓpter qd vnũ qdqꝫ tale / ꝛ illud magis. ḡ cũ oĩs sciẽtia practica ꝯsideret praxim vt exequẽdã: ꝛ ꝓpter ipam ꝯsideret oẽꝫ aliã rem quã cõsiderat ab ipa distinctam: sequitur ꝙ praxim principalius ꝯsiderat ꝛ intendit q̃ aliquid ab ea distinctũ. qd aũt in aliqua sciẽtia est minus principaliter intẽtũ nõ põt poni magis eius subiectũ q̃ illud qd ĩ ipa principalius est intẽtũ. ergo ꝛc. ¶ Ad tertiũ concedo ꝙ sciẽtia nõ dicitur practica ex obiecto nec distinguit a speculatiua ex ipo: cũ vt dictũ est ĩ ꝓcedẽtibus / eadẽ oĩno praxis sit subiectũ vel obiectũ vtriusqꝫ notitie / practice videlicet ꝛ speculatiue. sed distinguit a speculatiua ꝛ dicitur practica ex fine intento: q̃ quidẽ est ipa eadẽ praxis non vt est sciẽtie obiectũ ꝯsideratũ: sed vt est aliquid ĩ effectu exterius exequẽdũ. eo eñ modo est finis sciẽtie practice quo practica sciẽtia ordinatur ad ipaꝫ. sed practica scientia nõ ordinatur finaliter ꝛ vltimo ad praxim aliquã cognoscendã. sed ad ipam exterius ꝓsequendã. vnde ꝛ per hoc sciẽtia practica ꝛ speculatiua: quoꝝ subiectũ est praxis eadẽ: distinguũtur: quia sciẽtia speculatiua ordinat ꝑcipue ad praxim huiusmodi agnoscẽdã. nõ autẽ practica: sed vltimo ordinatur ad ipam exequẽdã. quia tñ practicus nõ potest praxim exequi: nisi praxis fuerit antea sibi nota: ideo oportet praxim esse obiectum scientie que dicitur practica ꝓpter ipam: non quia scientia practica dicatur practica ex obiecto: sed quia ex fine intento. q̃ finis intẽtus videlicet praxis executio in re extra / supponit eius notitiã in anima: ꝛ ꝑ ꝯsequẽs ipam ꝑexistere vt obiectũ. Falsuꝫ ergo est illud qd assumit: vbi dicit ꝙ sciẽtia practica nõ oportet ꝙ respiciat praxim vt suũ obiectũ nisi dicatur practica ex obiecto. non eñ ex hoc / sed ex alio vt dictũ ẽ / praxim a qua dicitur practica hꝫ respicere vt obiectũ. quare ꝛc. ¶ Ad quartum ꝛ vltimũ: apparet ex dictis ꝙ nõ est simile de scientia practica ad non praxim: ꝛ de speculatiua cõparata ad praxim: qm vt dictũ est / huiusmõi sciẽtie: videlicet practica ꝛ speculatiua non ex obiecto cõsiderato: sed ex fine intẽto vltimo distinguũtur. ꝓpter qd licet ĩ idẽ subiectũ seu obiectũ possint

coincidere:non tamen in eũdem finẽ ꝓpriũ vltimate intẽtum. sed finis ꝓprius practice sciẽtie est praxis executio in quã non potest nisi sit practico primo nota. ergo oportet necessario omnẽ practicã scientiã dare de praxi: cuius executio est eius finis / a quo dicitur practica/notitiã: ⁊ ꝑ cõsequẽs ipsam respicere vt obiectũ. nõ eñ medicina sanitatẽ inducere posset nisi ipsam vt obiectũ primo ↄsideraret. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ sufficit ꝙ ipsam sanitatem ↄsideret vt finem ꝓpriũ. non oportet autem ꝙ eam respiciat vt obiectũ. ¶ Primo. quia praxis non est finis scientie practice: vt sanitas medicine: nisi vt ipsa mediãte a practico ponitur vel potest poni actualiter in re extra non põt autẽ vt dictũ est/aliquis ꝑ scientiã practicã eam in re ꝓducere vt effectũ nisi ipsaȝ i mẽte p̄habeat vt obiectũ. ¶ Secũdo. quia si praxis est finis ꝓpter quẽ omnia alia ab ipsa distincta in sciẽtia practica ptractãtur ⁊ cõsiderãtur: ergo multo magis ⁊ principalius vt arguebaẽ supius/finis ipse eius qui dicit̃ praxis i ipsa intẽditur. ⁊ ꝑ ↄñs est eius obiectũ. quare ⁊c̃. ¶ Confirmatur. qꝛ nõ est finis immediatus sciẽtie nisi cognitio sui subiecti in ipsa principaliter intẽti. ergo si praxis est finis sciẽtie practice ⁊ obiectũ: cuius videlicet praxis cognitio/licet sit finis sciẽtie practice immediatus/nõ tñ vltim⁹: quia tũc esset speculatiua cuius finis vltimus est veritas agnita vt dictũ est supra. sed finis vltimus sciẽtie practice est ipsius praxis p̄cognite ꝓsecutio in re extra. ⁊ ꝑ hoc sciẽtia practica distinguit̃ a speculatiua: cuius finis nõ est praxis ꝓductio i re extra: sed cognitio in anima. ꝓpter qđ licet sciẽtia speculatiua praxim respiciat vt obiectum nunq̃ tñ eã potest habere nec respicere vt effectũ ea mediante positũ i re extra. q̃re ⁊c̃. ¶ Sed cõtra hoc forsitan arguetur. qꝛ omnis sciens aliquã praxim ⁊ eius subiectũ videt̃ posse in ipso inducere praxim illã. sed speculatiuus ꝑ solam speculatiuã sciẽtiã potest scire praxim aliquã puta sanitatẽ vel infirmitatẽ: ⁊ eius receptiuũ subiectũ: puta aial. ergo põt in ipso inducere tales praxes. ⁊ ꝑ ↄsequẽs eas habere seu respicere primo vt obiectum: ⁊ postea vt effectuȝ. ¶ Ad hoc respõdeo. negãdo qđ assumitur i maiori. nõ eñ ꝑ omnẽ scientiã praxis põt induci: licet ꝑ oẽȝ scientiã cognoscatur: qꝛ nõ similiter/sed aliter cognoscit ipsam speculatiuus ⁊ aliter practicus. speculatiu⁹ eñ vt metaphysic⁹ cognoscit sanitatẽ absolute: vt ẽ talis nature: puta de genere qualitatis ab alijs entibus alterius generis sic distincta: nõ sic autẽ medicus ipsam ↄsiderat sed vt est talis humor ꝓportio ex talibus causis inducibilis: ⁊ ex alijs impedibilis. ⁊ ideo ipse potest eã mediãte sua scientia inducere: ⁊ non ille qui speculatiue eam considerat: quia non vt sit possibilis seu inducibilis: sed tãtũ modo absolute. quare ⁊c̃.

Secunda conclusio est ꝙ theologia in se qualis est sola illa quã habet deus põt dici practica ⁊ speculatiua respectu diuersoꝝ. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ theologia in se que est notitia qua deus cognoscit/vnica est et indistincta respectu omniũ cognoscibiliũ. eadẽ eñ oĩno notitia qua deus intelligit semetipm̃ cognoscit quodlibet ens creatũ. sed huiusmodi notitia vt est dei est intuitiua: vt aũt est alioꝝ possibilium potest dici vere practica. ergo ⁊c̃. ¶ Minor ꝓbat̃ ex dictis in p̄cedẽtibus: qm̃ oĩs notitia dictatiua alicuius opabilis vel exp̄ssiua bonitatis sue executionis dicit̃ practica. speculatiua aũt est illa vt dictũ est supra: que est alicuius obiecti nõ opabilis absolute. sed theologia in se videlicet diuina notitia existens vnica/est notitia dictatiua cuiuscũq; praxis opabilis: ⁊ exp̄ssiua bonitatis sue executionis. est etiam tertio alicuius obiecti inopabilis absolute. ergo ipsa est practica respectu praxis exequãde cuius est dictatiua et etiã respectu executionis ipsius cuius bonitatis est exp̄ssiua. respectu autẽ obiecti necessarij nõ agibilis est speculatiua. ¶ Minor apparet quãtũ ad oẽs tres ptes ei⁹: qm̃ solus deus est nõ agibilis/nec ꝑ ↄsequẽs praxis: qꝛ necesse esse omne ab ipso aliud est possibile: ⁊ ꝑ ↄsequẽs praxis cũ sit agibilis. omne autẽ ꝓductuȝ in esse ex tpe deus nouit ab eterno vt tali tpe ꝓducẽdũ. nec tantũ nouit ipm̃ vt tali tpe ꝓducẽdũ: sed etiã nouit ꝙ ꝓduci ipm̃ tali tempore erat bonũ. ⁊ eadẽ notitia qua nouit vtrũq; istoꝝ intelligit semetipm̃. ergo cũ cognoscere primũ illoꝝ videlicet oĩa possibilia esse tali tẽpore ꝓducẽda sit dictare de praxi fienda: secundum autem videlicet bonũ esse ipsa ꝓduci /cognoscere: sit bonitatẽ executionis praxis exprimere: ⁊ tertium videlicet intelligere diuinã essentiã non sit dictare: nec aliquo modo intelligere praxim aliquã exequẽdã: sed rerũ notitiã totaliter a praxi distictã per ↄsequẽs sequitur ꝓpositum: videlicet ꝙ huiusmodi theologia in se q̃ est ipsa diuina notitia a diuina essentia indistincta/ potest dici practica ⁊ speculatiua respectu diuersoꝝ intelligibiliũ obiectoꝝ. ¶ Cõfirmatur. quia deus est artifex sempiternus. omniũ eñ est artifex oẽm habẽs virtutẽ: oĩa ꝓspiciens: vt dicitur sap̄. 7. sed etiã doctrinã sanctoꝝ/vt Augusti. ⁊ alioꝝ/deus agit ad extra artificialiter seu ꝑ artẽ. sed omnis artifex ꝑ artẽ seu artificialiter agens anteq̃ ꝓducat in esse effectum: p̄cognoscit eũ in mẽte vt fiendũ: ⁊ etiam vt ipm̃ fieri esse bonũ. indebite eñ ageret nisi agere seu effectum ꝓducere esse bonũ p̄cognosceret. ergo deus artifex inobliquabilis sempitern⁹ anteq̃ aliquid in re extra ꝓducat vtrũq; istoꝝ cognoscit videlicet ⁊ ꝙ tale ens est ꝓducibile: ⁊ ꝙ ipsȝ ꝓducere est bonũ. sed primũ cognoscens istoꝝ habet de praxis executione notitiã dictatiuã. scđm autẽ habet de eius bonitate notitiã exp̄ssiuã. vtraq; aũt istaꝝ est practica. vnica aũt eadẽ notitia deus cognoscit se ⁊ alia omnia. vt autẽ huiusmodi notitia est sui ip̄i⁹ vt obiecti: cũ nõ habeat praxȝ ꝓ obiecto: nõ potest dici practica ⁊ speculatiua. ergo eadem diuina notitia potest dici practica ⁊ speculatiua. ¶ Sed ↄtra ↄclusionẽ istã forsitã arguet̃. primo: qꝛ vt dictũ fuit supius: oĩs notitia practica est ↄplexa. nulla eñ notitia incomplexa seu simplex ꝑ terminũ importata est executionis praxis dictatiua: nec bonitatis eius exp̄ssiua: nec ꝑ ↄsequẽs põt dici practica: scđm supradicta. sed diuina notitia qua deus ipse nouit se/⁊ alia est incõplexa et simplicissima. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. quia distincta specie nõ possunt i idẽ coincidere. sed notitie iste due: videlicet speculatiua ⁊ practica/specie sunt distincte. ergo nõ possunt in idẽ coincidere: nec ꝑ ↄsequẽs diuina notitia põt dici practica ⁊ speculatiua respectu diuersoꝝ cũ respectu omniũ sit in se vnica ⁊ penitus indistincta. ¶ Ad primũ dicẽdũ est ꝙ cõplexa notitia põt dici dupliciẽ: videlicet formaliẽ ⁊ ỽtualiter. Formaliẽ notitia ↄplexa est ꝓpõ in mẽte forata ex diuersis notitijs ei⁹ ptib⁹ ↄstituta. ⁊ hoc modo sumẽdo notitiã complexã est verũ qđ assumitur in minore: videlicet ꝙ diuina notitia nõ est cõplexa: sed simplicissima. Alio aũt modo videlicet virtualiter cõplexa notitia põt dici oĩs illa simplex formaliter ⁊ vnica qua tñ cognoscitur oĩa intelligibilia tã incõplexa notitia q̃ ↄplexa. ⁊ talis ↄplexa notitia sic accepta nõ est alicuius intellectus creati: sed tñmõ increati. diuinus eñ intellectus tam illa que ab intellectu creato cognoscũtur notitia simplici incomplexa q̃ etiam omnia intellecta notitia mediante complexa: puta ꝓpõe in mente formata intelligit vnica notitia simplicissima: ⁊ ꝑ ↄñs incomplexa a seipsa idistincta totaliter i re extra: ⁊ talis notitia cum sit dictatiua executionis praxis ⁊ sue bonitatis exp̄ssiua/ potest dici practica. ¶ Maior eñ assumpta q̃ i p̄cedẽtibus est ↄcessa: videlicet ꝙ oĩs notitia practica est

complexa est vera. τ sic est intelligēda accipiendo noti-
tiā īcōplexā altero pdictoꝝ duoꝝ modoꝝ puta formaliter
modo quo omnis notitia practica intellect⁹ creati est cō
plexa:q2 ꝑpō ī mēte formata ex diuersis ꝯceptibus ꝯsti-
tuta vel virtualiter tm̄ modo quo notitia practica intel
lectus diuini est ꝯplexa:quia praxis exequēde incōpara
biliter eminētius dictatiua ꝙ notitia aliqua ītellectus
creati.licet ista notitia creati ītellectus dictatiua sit for
maliter cōplexa:notitia aūt dei formaliter incomplexa.
quare τc̄. ¶ Cōfirmatur.quia notitia intellectus creati
nō dicitur practica quia cōplexa. alias oīs eius notitia
cōplexa esset practica:qḋ est falsum.sed dicitur practica
quia praxis exequende dictatiua vel quia bonitatis sue
executionis expsiua. ꝙ autē oīs talis notitia ītellect⁹
creati sit cōplexa/hoc non est quia practica absolute:sed
q2 est talis intellectus:videlicet creati non valentis exe-
cutionē praxis dictare:nec ipam esse bonā exprimere me
diante vnica notitia:sed pluribus successiue in mēte for-
matis/ex quib⁹ cōponi dicit̄ ipsa ꝑpositio dictatiua vel
expsiua.q̄ quidē est ipa notitia complexa.ergo respectu
illius intellectus qui oīa fienda dictat τ explicat vnico
actu tantū:nō minus pōt cōcedi esse notitiā practicam
licet simplicem τ vnicā incōplexā ꝙ in illo qui nō est ali-
cuius praxis fiēde dictatiuus nec expsiuus nisi mediā-
te ꝑpositione formata ex diuersis notitijs cōstituta. sed
intellectus diuinus vt dictū est: omnia fiēda dictat τ ex-
plicat vnico actu/que intellectus creatus dictat τ expli
cat mediante ꝑpōne in mēte formata ex diuersis ꝯcepti
bus constituta. ergo nō minus intellectus increatus po
test dici practicus ꝙ creatus.quare τc̄. ¶ Ad scḋm ꝯce
do ꝙ distincta specie nō possunt ī idē coincidere saltē illa
que sic specie distinguūtur sicut res extra animam essen
tialiter differentes.qḋ dico ꝑ tanto:q2 nō omnes diuerse
species īponūt tales res sic extra animā differentes: vt
alibi est prolixius declaratū. Et quādo postea additur ī
minore ꝙ notitia practica differt specie a speculatiua:
Dico ꝙ verū est de notitia speculatiua τ practica intelle
ctus creati.nō autē de notitia practica τ speculatiua in
tellectus increati. etenim ꝯcedo ꝯclusionē que debet in
ferri ex predictis ꝓmissis:videlicet ꝙ notitia practica τ
speculatiua intellectus creati nō possint ī idē coincide-
re.imo vbicūq3 sunt tales notitie realiter τ specifice sunt
distincte. ex hoc tamē nō sequitur ꝙ in deo notitia spe-
culatiua τ practica distinguūtur/nisi tm̄ penes obiecta
intellecta ꝑ ista vocabula cōnotata.notitia eīn omnis in
creata alterius rōnis est ab omni notitia creata.q̄re τc̄.
¶ Cōfirmatur. quia ꝑ rationem istā ꝓbaretur ꝙ oēs
scientie sint distincte in deo/arguēdo sic.theologia/logi-
ca/metaphysica/τ oēs alie scientie sunt distincte specie:
nec ꝑ ꝯsequēs possunt in idē coincidere in aliquo in quo
sint.sed sunt in deo.cōstat eīn ꝙ deus nouit obiecta oīm
scientiarū.τ ꝑ ꝯñs habet oīm sciētias.ergo in ipo sciētie
distinguūtur.sicut ista ratio nō concludit:q2 falsum sup-
ponit:videlicet scientias que sunt distincte specie esse in
deo:cū3 deus ipe vnico actu intelligat tam se ꝙ alia oīa.
ita ꝯsimiliter de notitia eius speculatiua τ practica est
dicendum. qm̄ sic notitia illa vnica diuina a sua essentia
indistincta dicitur theologia: vt ꝑ ipsam deus intelligit
semetipm̄.logica:vt ꝑ eādē intelligit syllogismū.τ sic dis
currēdo ꝑ alias scientias pōt noībus omniū nominari ī
ordine ad obiecta omniū quoꝝ est apphensiua.licet in se
sit vnica τ formaliter indistincta . ita ꝯsimiliter ꝑ omne3
modum de notitia speculatiua τ practica que dicitur de
diuina notitia/est intelligendum.quare τc̄.

Tertia conclusio. ꝙ theologia omnis

beatoꝝ ei est eiusdem rationis cū theologia viatorū non
simpliciter:sed tm̄ quantū ad practicum τ speculatiuū.
¶ Hec ꝯclusio quātū ad primā partē:videlicet ꝙ theo-
logia beatoꝝ nō sit simpliciter eiusdē rationis cū theolo
gia viatorum/ apparet tam de theologia actuali incom
plexa: ꝙ de actuali complexa τ habituali . qm̄ intelle-
ctio intuitiua alterius rationis est simpliciter in essendo
ab omni notitia abstractiua/licet eiusdē obiecti/τ ꝑ ꝯñs
idem scḋm videlicet cū intuitiua in significando.sed theo
logia incomplexa actualis beatoꝝ est intellectiua vi-
sio seu intuitiua dei:theologia aūt viatoꝝ actualis sim-
pliciter īcōplexa est intellectio abstractiua eiusdē obiecti. er
go licet huiusmodi actus theologici incomplexi beato
rum τ viatoꝝ sint idem ī significādo distinguūtur tm̄ spe
cie simpliciter in essendo. ¶ Confirmat̄.quia visio dei est
beatifica vt ꝯtēta effectiue seu virtualiter in aliquo bea
toꝝ. intellectio aūt dei quā habet viator nō est beatifica.
et est ab ipo effectiue elicita.ergo ab illa beatifica specie
est distincta. ¶ Cōsequētia est euidēs.q̄ sūt eiusdē ratio-
nis:a dūbus q̄ sunt eiusdē rōnis virtualiter ꝯtinent̄:nec vnū
pōt esse magis beatitudo ꝙ alterū. quare τc̄. ¶ Ex hoc
ꝓbato apparet scḋm:videl3 ꝙ etiā theologie ꝯplexe bea
toꝝ τ viatorū sunt alterius rationis.qm̄ theologie ꝯple
xe sunt ꝑpōnes theologice.huius enim mentis ꝑpōnes
theologice sunt notitie dei ꝯplexe.τ ideo dicunt̄ theolo-
gie actualis ꝯplexe. sed huiusmodi propōnes theologi
ce beatoꝝ alterius rationis sunt in essendo a ꝑpōnibus
theologicis/licet eadē significantibus/viatoꝝ.ergo τc̄.
¶ Minor apparet.q2 vt dictū fuit in ꝓcedentibus ꝑpō
formata ab intuēte rē ꝑ cā significatā mediāte eius no-
titia intuitiua alterius rationis est a ꝑpōne eiusdē rei si
gnificatiua formata ab ītelligēte rē cui⁹ significatū abs-
tractiue tm̄ mediāte ipa sola notitia abstractiua.sed be-
atus ꝑpōnes deū significātes vt istā:deus est trin⁹ τ vn⁹
pater generat filiū τ alias theologicas ꝯsimiles format
mediāte notitia intuitiua:qua nouit deū talium ꝑpōnū
significatū.nō sic aūt format tales ꝑpōnes viator:cū nō
habeat de deo talē notitiā intuitiuā:sed tm̄mō abstracti
uā.ergo τc̄. ¶ Confirmat̄.q2 nulli viatori pōt esse aliqua
talis ꝑpō seu eius significatū eque euidens sicut est cui
libet beatoꝝ:sed posset vtiq3 si ꝑpōnes ipsoꝝ omniū es-
sent eiusdē rationis.qm̄ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rationis vnū
licet imperfectius altero pōt fieri eque perfectū.τ ita act⁹
intelligēdi ꝯplexus viatoꝝ/seu ꝑpō ipa theologica eo-
posset naturaliter esse tante ꝑfectionis τ euidētie quāte
est ꝑpositio theologica beatoꝝ.hoc aūt est falsum. nullo
eīn mō viatorib⁹ possunt esse naturaliter eque euidētes
tales ꝑpōnes theologice:sicut sunt ꝯphēsorib⁹.ergo τc̄.
¶ Ex hoc secundo apparet tertium:videlicet ꝙ si beati
comprehensores acquirunt habitum theologicum sicut
acquirunt ipsum viatores mediātibus theologicis pro-
positiōibus supradictis/alterius rationis est in essendo
theologia habitualis beatoꝝ a theologia habituali cu-
iuslibet viatoꝝ.qm̄ habitus acquisiti ex actibus alteri⁹
ratiōis/sunt etiā alterius rōnis.sed actus beatoꝝ tā īcō
plexi ꝙ ꝯplexi:cuiusmōi sūt ꝓdicte theologice ꝑpōnes
sunt alterius rationis ab actibus in significādo ꝯsimili-
bus viatoꝝ.ergo habitus talibus actibus mediātibus
acquisiti istoꝝ τ illoꝝ sunt alterius ratiōis. τ sic apparet
prima ps ꝯclusionis ꝓdicte quātū ad oīa tria in ipsa cō
tēta:videlicet ꝙ oēs theologie tā actuales simplices in
cōplexe ꝙ cōplexe ꝙ habituales ex eis causate viatorū
sunt in essendo alterius rationis a theologicis in signi-
ficādo cōsimilibus beatoꝝ. ¶ Secūda pars:videlicet ꝙ
sint eiusdē rationis quātū ad esse practicum vel specula
tiuū/apparet.qm̄ theologie simplices incōplexe sunt ꝯsi
militer speculatiue tā beatoꝝ ꝙ viatoꝝ. nullus eīn act⁹
intelligendi simplex seu incōplexus cuiuscūq3 creati ī ad

tellectus potest esse dictatiu⁹ nec bonitatis executionis praxis expͥssiuus: vt dictū fuit superius: nec ꝑ ↄñs practicus: sed speculatiuus. sed theologie simplices viatoꝝ et beatorū nō sunt aliud ꝙ actus intelligendi incōplexi per terminū importati ipsoꝝ. ergo eiusdē rationis sunt quātū ad esse speculatiuū theologie simplices actuales beatoꝝ ⁊ omniū viatoꝝ. ↄsimiliter est dicendū de theologijs ↄplexis tā actualibus ꝙ habitualibus: videlicet ꝙ sunt eiusdē rationis quātū ad esse practicū vel speculatiuū: quia vniformiter quelibet istarū est practica vel speculatiua in eis. qḋ ꝓbo. qm̄ notitia cōplexa actualis vel habitualis: nō est practica nisi q2 praxis exequende dictatiua: vel q2 bonitatis sue executionis expͥssiua. ergo oēs ille theologie ↄplexe sunt vniformiter ⁊ cōsimiliter practice/ꝗ sunt cōsimiliter praxis dictatiue/ vel sue executionis expͥssiue. ⁊ ille oēs sunt cōsimiliter speculatiue que ab istis sunt cōsimiliter aliene: q2 videlicet nec sunt dictatiue praxis exequēde: nec executionis eius expͥssiue. sed notitie cōplexe taȝ actuales ꝙ habituales beatorum ⁊ viatorū sunt huiusmodi. ita eñ in beatis sicut ī nobis sunt alique ꝓpositiones theologice dictatiue praxis exequēde: vt ꝙ deus est diligēdus ⁊ colendus/ ⁊ alie executionis praxis expͥssiue: vt ꝙ deum colere ⁊ sup omnia diligere est bonū. ⁊ alie que nec praxim exequēdā dictāt nec eius executionem significant: vt sunt iste: deus est trinus ⁊ vnus/ deus pater generat verbū/ pater ⁊ filius spirant spiritū sanctū/ ⁊ oēs alie deum tm̄ ⁊ nihil aliud importantes. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. quia notitia non dicitur practica nec speculatiua quia talis vel talis in essendo: sed quia talis vel talis ī significādo. qḋ apparet quia practicū ⁊ speculatiuū dicūtur tā de increata notitia ꝙ de creata: vt dictū est supra. hoc autē verū nō esset si ista videlicet practicum ⁊ speculatiuū/ supponerēt notitias determinatas tales/ vel alias in essendo. ergo que sunt notitie siles in significādo sunt etiā eiusdē rationis et cōsimiles quantū ad esse practicum ⁊ speculatiuū. sed oēs theologie beatorū tā actuales simplices ꝙ cōplexe ꝙ habituales sunt eiusdē rationis penitus ī significādo et eorūdē obiectorū cū theologijs alijs viatorū. ergo ⁊c̄. ¶ Sed cōtra cōclusionē istā aliqui arguūt. Et primo cōtra primā partē eius. qm̄ eiusdē rei simplicis intelligibilis non possunt esse plures actus nec habitus intellecti alterius rationis. sed deus theologie tā viatorū ꝙ beatoruȝ obiectū est simplicissimus. ergo nec actuales nec habituales theologie beatoꝝ sunt in essendo alterius rationis a theologijs viatorū. ¶ Maior assumpta probatur. qm̄ impossibile est/ vt dicūt/ eidē rei simplici plura esse similia: quorū neutrū sit simile alteri: sed cōceptus seu intelligēdi act⁹ sunt siles obiecto cui⁹ sunt: q2 sunt tales ī esse obiectiuo ꝗlis est res extra eorū obiectū in esse subiectiuo. eorū aūt que sunt alterius speciei vnū nō est simile alteri. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo arguunt alij cōtra secūdam partē ↄclusionis. qm̄ omnis theologia ⁊ alia quecunqȝ notitia practica est alicui⁹ praxis regulatiua: sed theologia beatorū nō est regulatiua praxis ipsorū: sicut theologia viatorum est regulatiua praxis ipsorum. ergo ⁊c̄. ¶ Minor ꝓbatur. q2 notitia practica est regulatiua praxis possibilis: nō aūt alicuius impossibilis practico effectiue: sed amor quo beati deū diligūt est eis impossibilis effectiue. amor aūt viatorū est ab eis effectiue. ergo respectu huius praxis exequēde: videlicet dilectionis diuine esse potest ⁊ est in viatoribus theologia practica praxis huius dictatiua. nō aūt in beatis: nec ꝑ ↄsequēs theologie viatorū ⁊ beatorum sunt similes quantū ad practicū et speculatiuū. ¶ Ad primū istorū negāda est illa maior assumpta. eiusdē eñ rei sensibilis sunt actus sentiendi ⁊ intelligendi specie distincti: nec minus etiā eiusdem rei simplicis itelligibilis possunt esse actus intelligēdi specie distincti: vt intuitiuus ⁊ abstractiuus: quos constat esse alterius speciei. ¶ Ad ꝓbationē hui⁹ maioris quādo dicitur ꝙ impossibile est eidē rei simplici plura esse similia ⁊c̄. Dico ꝙ hoc est verū de similitudine loquēdo que est indiuiduorū eiusdē speciei: qualis similitudo nō est inter ipm̄ intelligendi actū ⁊ suū obiectum. non enim actus intelligēdi est realiter silis suo obiecto: sicut vna albedo assimilatur alteri: ⁊ sicut sunt similia quecunqȝ alia eiusdē speciei: cū omnis actus intelligendi sit a suo obiecto alterius rationis. sed dicitur actus intelligendi silis suo obiecto nō siltudine rerū in essendo: maxime loquendo de actu recto ⁊ de eius obiecto: sed similis tantū modo dicitur actus obiecto in significando: ꝓ quāto videlicet omnis verus intelligendi actus/ ⁊ alius quicūqȝ cōceptus repͥsentat rem talē qualis in seipā existit. quare ⁊c̄. ¶ Ad scōm apparet ꝙ illud deficit dupliciē. pͥmo quia licet fruitio beatifica nō sit beato possibilis effectiue/ ex hoc nō sequitur vt patet ex dictis in p̄cedentibus ꝙ respectu eius nō sit vel esse possit notitia practica ī beato: cū homo etiā in p̄senti ⁊ angelus possit acqͥrere sciētiā practicā praxis sibi īpossibilis dictatiuā: vt in p̄cedētib⁹ est ꝓbatū. ¶ Scḋo. q2 esto ꝙ hoc sit verū: videlȝ ꝙ beatus nō possit respectu sue fruitiōis beate acqͥrere notitiā practicā ex hoc nō sequiꝛ ↄclusio ꝗ īferꝛ: videlicet ꝙ aliter sit loquendū de theologia viatorū/ ⁊ de theologia beatoꝝ quātū ad esse practicū ⁊ speculatiuū: imo magis sequiꝛ oppositū: videlȝ ꝙ sint siles quātū ad hoc theologie ipsorū: qm̄ nō magis viator ꝙ beatus pōt respectu fruitionis beate habere notitiā practicā: nec minus beatus ꝙ viator pōt effectiue in amorē vt beatificū ipsi⁹ dei et ꝑ ↄñs respectu ei⁹ sibi effectiue sicut ⁊ viatori possibile habere notitiā dictatiuā practicam vt viator habet. Ex quo apparet ꝙ minor hui⁹ rōnis scḋe falsuȝ accipit: nec ei⁹ ꝓbatio ↄcludit: q2 vt ostēsum ē dupliciter deficit.

Quarta & vltima cōclusio est: ꝙ aliqs habitus ⁊ actus theologicus viatorum ⁊ etiam beatorum est practic⁹: ⁊ alius speculatiu⁹. ¶ Hec ꝓbatur ex oīb⁹ supradictis: qm̄ oīs act⁹ ⁊ habit⁹ executiōis praxis dictatiuus vel expͥssiuus est practicus. speculatiuus aūt oīs alius: qui videlicet nullā praxim exequēdā dictat: nec aliq'o mō significat. sed tā beatorū ꝙ viatorū aliqs actus intelligēdi ↄplexus est praxis exequēde dictatiu⁹ vt ille quo tā beati ꝙ viatores intelligūt deū esse sup oīa diligendū. alius actus ipsorū est executionis bonitatis praxis expͥssiuus: vt ille quo intelligūt deū diligi vel ei⁹ dilectionē exequi esse bonū. alius aūt actus ipsorū theologicus ⁊ ꝓprius ꝙ duplex p̄dictus est nulli⁹ praxis exequēde dictatiuus: nec mō aliquo expͥssiuus siue significatiuus: vt ille quo intelligunt deū ipm̄ esse trinū ⁊ vnū/ patrem generare filiū/ ⁊ similia. per ꝗ nō importatur nec significatur aliqua res creata: sed tm̄mō īcreata. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatꝛ. quia cū vt patet ex p̄cedētibus omnis notitia practica praxim aliquā significet vt obiectū: ꝑ ↄñs nulla notitia potest poni practica ꝑ quā nō significatur praxis aliqua: sed oīs talis est speculatiua. sed ꝓpō theologica ꝑ cui⁹ subiectū ⁊ p̄dicatū nihil importatur a deo distinctū qualis est ista: deus est trinus ⁊ vnus: pater generat verbū ⁊ alie multe/ nullaȝ praxim aliquo mō significant nec importāt. ergo nec aliqua talis ꝓpositio theologica ē practica/ sed speculatiua. e cōuerso autē omnis illa est practica ꝗ est exequēde praxis dictatiua vel executionis expͥssiua. nō tamē aliqua talis ꝓpositio seu cōplexa cognitio practica est sic ꝓprie ⁊ perfecte theologica sicut alia speculatiua. qm̄ cū ↄplexa cognitio siue qḋ idē est ipa ꝓpositio dicatur theologica: quia dei theolo-

gie subiecti significatiua/p ꝯsequēs pfectius ⁊ amplius est theologica omnis illa cuius tā subiectum q̄ p̄dicatū significat solū deū q̄ alia cuius p̄dicatū vel subiectū importat aliquid ab ip̄o deo distinctum. sed ꝓpositio theologica speculatiua est talis: q nec ei⁹ subiectū nec p̄dicatū significat nisi deū. dei eñ notitia est eius subiectū ⁊ p̄dicatū vt patet in qualibet p̄dictarū. cuiuscūq autē ꝓpositionis practice theologice subiectū vel p̄dicatū est cognitio praxis: et per ꝯñs significat rem aliquam a deo distinctam. ergo ⁊c̄.

Ex prædictis apparet quid sit dicēdū ad questionē istā qua q̄rit an habit⁹ theologicus sit practicus an speculatiuus: q2 nec oīs habitus theologic⁹ est practicus: nec oīs speculatiuus: sed aliq̄s practicus vt oīa acq̄situs mediātibus actib⁹ ꝯplexis itellectiuis practicis cuiusmōi sunt ꝓpōnes in mēte formate praxis exequēde circa deū dictatiue: vel bonitatis executionis ip̄i⁹ exp̄ssiue. ⁊ alius est speculatiu⁹: vt oīs mediātib⁹ ꝓpōnib⁹ speculatiuis theologicis (q̄les sunt oēs solū deū significātes ⁊ nihil aliud) acquisitus. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguit̄ p̄mo. q2 oīs notitia practica respicit praxim aliquā vt obiectū: sed nulla notitia theologica habꝫ praxim aliquā ꝓ obiecto. Hoc ꝓbat̄. quia idē est theologie subiectū ⁊ obiectū: sed totius theologie subiectū est deus: nō aliquid ab eo distinctū. ergo nec praxis est eius obiectū. quare ⁊c̄. ¶ Scd̄o. quia esto q actus ⁊ habitus theologici sint plures / magis tñ videnē esse idē inter se q̄ cū aliis actibus ⁊ habitibus nō theologicis practicis vel speculatiuis: sed non essent si aliqui ipsoꝝ practici ⁊ alij speculatiui existerēt. q2 magis oīs habitus practicus distinguit̄ a speculatiuo: ⁊ ecōuerso speculatiuus a practico: q̄ distinguātur speculatiui vel practici inter se et ita magis distingueē actus ⁊ habit⁹ theologicus practicus a speculatiuo theologico / q̄ ab alio aliquo practico cuiuscūq rei create: ⁊ similiter magis theologia speculatiua differret a theologia practica q̄ a metaphysica vel a logica / vel ab omni alia sciētia speculatiua. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c̄. ¶ Ad p̄mū ꝯcedo q oīs notitia practica respicit praxim aliquā ꝓ obiecto. sed tūc nego minorē q̄ dicit q notitia theologica nullā praxim respicit pro obiecto. Ad ꝓbationē eius quādo dicitur q idē est theologie subiectū ⁊ obiectū: Dico q subiectum theologie ⁊ cuiuscūq alterius sciētie potest poni duplex: vnū qd̄ significatur p subiectū ꝯclusionis illius sciētie. subiectū eñ ꝯclusionis alicuius scientie est cōceptus rei q̄ est illius sciētie subiectū. ⁊ hoc modo accipit̄ ꝯmuniter ⁊ ꝓprie subiectū. Alio modo potest esse ꝓp̄: licet nō sic accipiatur cōiter dici subiectum significatum p ꝯclusionis predicatū: esto q res significata per ip̄m sit alia a re significata p subiectū. qd̄ dico ꝓ tanto: quia aliquādo est sic / ⁊ aliq̄n aliter. aliq̄ enim lato multiplex ē ꝯclusio theologica vt oīs speculatiua nullius rei create significatiua cuius tā subiectū q̄ p̄dicatū significat tñ deū. alia autē est / vt oīs practica / cui⁹ p̄dicatū vel subiectū significat aliquid a deo distīctū puta praxim: ⁊ que dicit̄ practica. Tūc igit̄ q̄n dicit̄ q toti⁹ theologie subiectū est deus nō aliquid ab eo distinctū: Dico q hoc est verum p̄cipue de theologia icōplexa que nō est practica sed speculatiua. nullus eñ actus intelligēdi simplex ⁊ ꝯplexus est theologicus nisi cuius obiectū est deus. nō aūt est verū de oī theologia cōplexa: sed tñ de intuitiua. oē eñ p notitiam theologicā significatū siue p eius p̄dicatū siue p subiectū pōt dici eius obiectū ⁊ subiectū: sed oīs practice theologie subiectū vel p̄dicatū significat aliquid a deo distinctū qd̄ dictatur p theologiā huiusmodi exequendū vel ip̄m exequi exp̄mit̄ eē bonū. ergo ⁊c̄. ¶ Si tñ p theologie subiectū precise itelligat̄ res significata p ꝯclusionis theologice subiectū / tūc negāda ē illa maior assūpta q̄ dicit q idē ē theologie subiectū ⁊ obiectū. nullus eñ pōt ponere i aliquo aliquē cōceptum cuius nullū sit obiectū significatū. sed multe sunt ꝓpōnes theologice vt oēs practice: q̄rū alteꝝ extremoꝝ p̄dicatū videlꝫ vel subiectū est ꝯceptus cui⁹ obiectū significatū ⁊ itellectū nō est deus: vt iste / dilectio dei ē exequēda: vel deus ē diligēdus. cui⁹ p̄dicatū est ꝯcept⁹ nō dei: sed praxis: videlꝫ dilectionis debite ip̄i. prime aūt ꝓpōnis subiectū est ꝯcept⁹ eiusdē nō tñ dei in casu genitiuo. Deus eñ debꝫ eē vel p se tñ: vl' cū aliquo sibi apposito significatū p subiectū cuiuscūq theologice ꝯclusionis: q2 semp subiectū sciētie cuiuslibꝫ debꝫ eē significatū subiecti cuiuslꝫ ꝯclusiōis ip̄i⁹. est eñ subiectū ꝯclusiōis sciētie ꝯcept⁹ subiecti: p̄dicatū vero ꝯcept⁹ denolatiu⁹ q̄ ē passio subiecti ip̄i⁹ sciētie. deus aūt est subiectū theologie vt videbit̄ i alia q̄stiōe. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad scd̄ꝫ ꝯcedo q act⁹ ⁊ habit⁹ speculatiui magis inter se q̄ cū practicis ꝯueniūt q̄dditatiue: nō aūt obiectiue seu subiectiue: cū idē possit eē subiectū act⁹ seu habit⁹ practici ac speculatiui ex sola diuersitate alicui⁹ sibi appositi. eadē eñ ꝓpō quātū ad subiectū / diuersificata tñ q̄tū ad p̄dicatū est practica ⁊ speculatiua: vt iste due: deus est trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ deus est sup oīa diligēd⁹: nō differūt quo ad subiectū: cū vtriusq subiectū sit ꝯcept⁹ rei eiusdē: videlꝫ dei theologie subiecti: sed tñ quo ad p̄dicatū. q2 p̄dicatū p̄me ē ꝯcept⁹ trinitatis ⁊ vnitatis idistīcte a deo significato subiecti. p̄dicatū vero scd̄e ē ꝯcept⁹ praxis exeq̄nde: videlꝫ dilectiōis diuine. ⁊ ideo ista dicit̄ practica. prima aūt speculatiua. ¶ Tūc igit̄ ꝯcedo q oēs actus ⁊ habitus theologici ꝯplexi sunt iter se magis idē q̄ cū aliis subiectiue seu significatiue ꝓpter idēntitatē subiecti oīm videlꝫ dei: nō autē quidditatiue nec etiā significatiue in ordine ad p̄dicatū qd̄ multarū ꝯclusionū theologicarū est ꝯceptus alicuius rei create. magis autē distīguit̄ res creata puta praxis p p̄dicatū importata / a re icreata p subiectum ꝯclusionis theologice significata: q̄ vna res creata ab alia. q̄re ⁊c̄. ¶ Q2 autē nō sit icōueniēs ꝯcedere act⁹ vel habit⁹ theologicos aliquos puta practicos ⁊ speculatiuos magis inter se q̄ ab aliis differre q̄dditatiue / apparet. quia nō est magis icōueniēs dicere actū vel habitum speculatiuū magis differre ab omni practico quidditatiue q̄ ab aliquo alio speculatiuo: q̄ dicere vnū actum intelligendi intuitiuū magis differre ab omni alio obiectiue: licet eiusdem obiecti: q̄ ab aliquo alio intuitiuo: licet alterius obiecti. sed secundū nō est inconueniens: imo ꝯceditur tāq̄ verum. ergo sicut de deo sunt possibiles actus theologici intelligendi intuitiui ⁊ abstractiui magis quidditatiue: nō tñ significatiue inter se distincti: q̄ actus intuitiui distinguātur ab actibus abstractiuis: nec abstractiui ab intuitiuis alioꝝ omniū obiectoꝝ. ita ⁊ in ꝓposito de speculatiua dei notitia ⁊ practica potest dici. quare ⁊c̄. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex p̄dictis. ¶ Ad primam eñ apparet q falsum accipit quando dicit q oīs actus theologici habitus est practicus. nec valet eius ꝓbatio. quādo eñ dicit q omnis actus theologicus ordinatur ad praxim: dico q nō est verum eo modo quo oportet notitiam practicam ordinari ad praxim. sola enim illa notitia est practica que sic ordinatur ad praxiꝫ sicut dictatiuū seu dictans ad rem dictatam vt exequendam: vel sicut expressiuum seu exprimens eius executionē esse bonam. hoc autem modo apparet ex dictis q nō omnis notitia theologica est ad praxiꝫ ordinata: sed aliqua que est practica ⁊ non alia: que quidem est speculatiua. quare ⁊c̄. ¶ Ad scd̄ꝫ in contrariū quando dicitur q obiectū actus ⁊ habitus theologici est solus deus: Dico q verū

est de actu theologico incõplexo ⁊ de actu ꝯplexo ⁊ de habitu theologico speculatiuo nõ aũt de actu ꝯplexo nec de habitu practico.qm̃ cuiuscũq; actus practici et ꝑ ꝯñs habitus ipm̃ sequẽtis significatũ obiectuʒ est ali quod ens ꝯtingens puta praxis.vt em̃ dictuʒ est cũ nul la notitia ꝯplexa sit practica nisi praxis exequende di ctatiua vel bonitatis sue executiõis expssiua/ꝑ ꝯñs opor tet praxim esse ꝑ notitiaʒ practicã significata. nulla eñ notitia dictat nec explicat aliq̃d qδ nõ significat:ſʒ cu iuscũq; notitie significatũ est eius obiectũ.nec em̃ aliud est dicere aliquid esse actus notitie obiectũ ꝙ̃ dicere eẽ ꝑ ipsum significatũ.ꝗ aliq̃d a deo distinctũ est cuiuscum= q; notitie practice theologice obiectum vel ꝑ ei⁹ sub iectum vel per predicatum significatũ.quare ⁊c̃.

Q Veſito de actu & de hitu theo logico quero tertio ⁊ vltimo de eius obiecto siue subiecto.¶ Et primo vtrum subiectum theologie ⁊ cuiuscũq; alteri⁹ scie sit omniuʒ passionũ eius ⁊ veritatũ ꝯclusione virtualiter ꝯtentuʒ. Et videt̃ ꝙ sic.q: illud continet virtualiter aliquã pas= sionem ꝑ qδ ꝓbatur talis passio de quocũq; de quo pro batur:sed ꝑ diffinitionem subiecti scie ꝓbant̃ oẽs ꝯclu siones ⁊ ꝑ ꝯñs passiones de illis de quibus sunt demon strabiles.ꝗ ⁊c.¶ Cõtra.q: qδ est alicuius virtualr̃ con= tẽtuũ est ei⁹ causalr̃ ꝓductiuũ:ſʒ scie subiectũ nõ ẽ pas sionum eius nec ꝯclusionuʒ causaliter ꝓductiuũ.ꝗ nec virtualiter cõtẽtiuum.¶ Respõsio.vbi sic ꝓcedã.p̃mo em̃ inquirã quid sit ponẽdũ in scia subiectũ.Scδo dicã ad quesitũ vcʒ an scie subiectũ sit veritatum ꝯclusionũ suarũ oĩm vniuersaliter contentiuum.

Quãtum ad primũ est opinio cuiuſdã

dicẽtis ꝙ subiectum scie est subiectum ꝯclusionis scite hoc em̃ est subiectũ scie qδ passioni ꝓbate subijcit̃ in cõ clusione.q̃ quidẽ ꝯclusio ex subiecto ⁊ passione probata ꝯstituta/est totalis scie obiectũ licet eius subiectũ sit al tera pars ipsius ꝯclusionis tm̃. ¶ Pro ista ꝯclusione vcʒ ꝙ subiectum ꝯclusionis scite sit subiectũ scie/argui tur primo.q: cũ ad sciam nõ requiratur aliquid aliud ꝙ̃ ꝯclusio ex premissis illata/oportet subiectũ scie eẽ alte rum istorum vcʒ ꝯclusionẽ vel alterã p̃missarum vel ali quem simplicem terminũ alicuius istarum ꝓpositionũ puta maiorem vel minorẽ extremitatem vel mediũ:sed constat ꝙ nõ est aliqua p̃missaruʒ nec ꝯclusio ipsa tota ex eis illata:q: ꝯclusionis p̃dicatum demonstrat̃ de sub iecto scie:non demõstratur aũt de cõclusione nec de pre missis nec est medium q: mediũ non ponit̃ in ꝯclusione ĩ qua ponit̃ subiectũ cũ de ip̃o ꝓbetur passio:nec maior extremitas:q: maior extremitas est passio de subiecto ꝓbanda.ergo relinquit̃ ꝙ subiectũ scie sit minor extre mitas q̃ est subiectũ ipsius cõclusionis scite.¶ Confir= matur.q: scia põt haberi sine om̃i eo qδ nõ ẽ ꝯclusiõis subiectum nec maior extremitas nec altera p̃missarum nec ꝯclusio ipsa.sed nõ potest haberi sine eius subiecto. ergo oportet ponere eius subiectum esse alterũ p̃dicto= rũ. nõ potest aũt esse scie subiectũ aliqua ꝓpositionuʒ p̃ dictarũ:q: cũ de subiecto scie probetur passio in ꝯclusio ne ex premissis illata oportet ipsum esse aliquid tam a p̃missis ꝙ̃ a ꝯclusione distinctũ.nec potest esse medium nec maior extremitas ꝯclusionis p̃dicatũ ꝗ oportet ꝙ subiectuʒ scie sit minor extremitas q̃ est ꝯclusionis sub iectum.¶ Scδʒ vcʒ ꝙ ꝯclusio ipsa tota sit totalis sciẽ= tie obiectũ/ꝓbatur.qm̃ habitus denoiatur ex obiectis ipsoꝝ:sed scia ẽ cõiter habitus ꝯclusionũ:sicut intelle= ctus habitus principioꝝ.ꝗ ꝯclusio est obiectum habi= tus scientifici ⁊ principiũ habitus intellectiui.¶ Cõfir matur.q: idem est obiectum actus ⁊ habitus:sed obie= ctum actus sciẽtifici nõ est aliqδ incõplexũ:sed ꝯplexũ non qδcũq;:sed conclusum ex alijs ꝯplexis notitiis ergo ⁊c.¶ Sed hic modus dicẽdi est omnino irrationa bilis q̃tum ad vtrũq; p̃dictorum duoruʒ que ponit:vcʒ ꝙ conclusio sit totale obiectum scie: ⁊ secundo ꝙ eius altera pars tm̃ puta subiectũ sit scie subiectum.qm̃ sub iectũ scie non est partiale obiectum scie:sed totale. nul la em̃ ratio põt poni quare magis vna pars obiecti sciẽ= tie ꝙ̃ altera sit eius subiectũ:sed conclusio vt ꝯcedit est totale scie obiectũ.ergo nõ magis vna pars ei⁹ ꝙ̃ alia est subiectũ. ¶ Sed forte ista ratio nõ concludit nec ꝯ̃ opinantis intensionem arguit.q: vt etiã patet ex q̃bus dã dictis in questione precedenti/aliqualiter posset dis tingui inter subiectũ scie ⁊ obiectum.Et ideo cõtra opi nionẽ istaʒ aliter arguo.Prĩo sic.om̃e subiectũ sciẽtie ⁊ obiectum est scitum:sed nec cõclusio alicuius scie nec aliqua eius pars puta subiectum vel p̃dicatuʒ scit̃ nec sciri seu intelligi põt mediãte illa scia cuius est.ꝗ nec cõ clusio demõstrata põt dici scie obiectum nec ei⁹ vcʒ cõ= clusionis subiectum scientie subiectuʒ. ¶ Maior appa ret.nihil em̃ potest eẽ obiectũ habituale scientie nisi ha bitualiter nec actuale nisi actualiter intellectuʒ: sicut nec aliquid põt esse obiectuʒ sensationis nisi sensatum nec visionis nisi visum. non em̃ sonus põt esse visiõis ob iectuʒ q: ipsi repugnat videri.quare ⁊c.¶ Minor etiã est euidẽs.qm̃ cõclusio scie in mẽte formata nõ est aliud ꝙ̃ notitia cõplexa sciẽtifica ex actibus intelligẽdi sim plicibus puta subiecto p̃dicato ⁊ copula constituta:sed notitia sciẽtifica nõ potest seip̃a actu nec habitu eẽ sci= ta. nullus enim actus nec habitus intellectiuus causa tus põt esse idẽ cũ obiecto intellecto per ipsum.ꝗ nulla conclusio sciẽtifica nec pars eius aliq̃ põt esse scita seu intellecta actu nec habitu ꝑ illam sciam ad quã dr̃ per tinere.quare ⁊c.¶ Cõfirmatur.quia non omnis scia ẽ de actibus intelligendi simplicibus nec cõplexis:sed es set si conclusio esset scie omnis obiectum/et eius subie ctum scientie subiectum.¶ Hoc apparet.q: sciẽtia non est de alio ꝙ̃ de suo obiecto vel subiecto:q: hoc soluʒ est per sciam cognitum videlicet suum subiectũ ⁊ obiectũ nõ est autem scientia de alio ꝙ̃ de illo qδ cognoscit̃ ꝓ= pter ipsam: sed omnis conclusio in mente formata est notitia complexa ex multis incomplexis notitijs con= stituta.ergo si sola ipsa est scientie obiectum ⁊ eius sub iectum ipsius scie subiectum /sequitur propositum vi= delicet ꝙ om̃is scientia est de solis actib⁹ intellectiuis cũ nec ex alijs rebus significatis aliqua propositio con stituatur.hoc autẽ est euidenter falsum.ergo ⁊c.¶ Pre terea secundo arguo sic ad idem.idem est obiectũ act⁹ sciẽtifici ⁊ habit⁹ eo mediante causati:sed obiectũ act⁹ scientifici non ẽ cõclusio nec eius subiectum est etiam actus subiectum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.quoniaʒ actus scientificus est assensus intellectus mediante cõ clusione ex premissis demonstrationis illata causatus cuius q̃dẽ assensus obiectuʒ nõ põt esse ꝯclusio ipsa:sed res per eam significata.quoniam idem est conclusiõis ⁊ assensus ea mediante causati obiectum.conclusio au tem ipsa non potest esse suiipsius obiectum:cum vt di= ctum est nullus actus intelligendi creatus possit esse suiipsius obiectum.Ex eodem apparet ꝙ nec conclu= sionis subiectum põt eẽ scientie subiectum:quia cõclu= sionis subiectum est actus intelligendi:cuius significa tum non ipse actus eius signuʒ vt dicetur infra/ est sciẽ tie subiectum.ergo ⁊c.¶ Confirmatur.quia nec actus scientificus est obiectum scie nec aliqua ei⁹ pars est ei⁹ subiectũ.ꝯstat enim ꝙ ista vcʒ oĩa actus scientie ⁊ eius

subiectum siue obiectum realiter distinguuntur: ꝫ conclusio ipsa scientie in mẽte formata est actus scientie ⁊ si nõ imediat⁹ saltem pꝛim⁹ quo mediante causat̃ act⁹ scientificus immediatus. ¶ Hoc apparet. qꝛ act⁹ sciẽtie imediat⁹ est assensus itellect⁹ mediãte notitia ɔplexa demõstrata ⁊ ex p̃missis illata causatus: ꝫ hmõi notitia ɔplexa nõ est aliud q̃ ipsa cõclusio demõstrata. ḡ ⁊c.

Et ideo quantũ ad istum articulum aliter est dicendũ. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendũ: ꝙ aliud est subiectũ scie: ⁊ aliud ratio subiecti scie: ⁊ aliud subiectum ɔclusionis demonstrate. qm̃ subiectũ sciẽtie est res significata ꝑ minorem extremitatẽ q̄ est conclusionis subiectũ. ratio aũt subiecti dr̃ esse duplex ɔcept⁹. vꝫ medius termin⁹ qui est diffinitio posita in p̃missis / ⁊ diffinitũ qd̄ est conclusionis subiectuꝫ. Alius em̃ est cõceptus diffinitiõis seu diffinitio / ⁊ alius diffiniti seu diffinitũ. subiectuꝫ aũt ɔclusionis est ratio subiecti sciẽtie nõ vtraqꝫ p̃dictarũ duarũ: sed altera tantum ipsarũ vꝫ diffinitũ in ɔclusiõe ip̃a subiectũ. ¶ Ista tria oĩa declarãt̃. Et pꝛimo pꝛimũ: vꝫ ꝙ scie realis subiectũ sit res ex̃ ꝑ ɔclusionis subiectũ ⁊ ẽt per p̃dicatũ ac ꝑ totã demonstrationẽ significata. qm̃ scia causat̃ aliqualr̃ ⁊ habet̃ ꝑ demõstrationẽ: ꝫ ꝑ demonstrationẽ nõ põt haberi scia nisi de re significata ꝑ eã. ḡ res ꝑ demõstrationẽ significata est de qua vt de obiecto habet̃ scia: sed illud cuius vt obiecti est scia ꝑ demõstrationẽ causata / est ipsi⁹ scie subiectũ. ḡ ⁊c. ¶ Confirmat̃. qꝛ aut subiectũ realis scie hꝫ esse aliqua pars demõstrationis vel demõstratio ip̃a tota vel res ꝑ eã significata. sed nõ põt poni pꝛimũ nec scd̃m ꝓpter duo inter alia. P̄mo qꝛ nõ omnis scie immo nec alicuius reale subiectũ est act⁹ intelligendi cõplexus nec incõplexus: sola em̃ logica ꝓpꝛie est de eis: ꝫ demonstratio mentalis nõ includit aliq̄d nisi tm̃ actus intelligẽdi cõplexos puta ꝓpõnes ⁊ icõplexos vꝫ ꝓpõnuꝫ terminos. ḡ nihil eius põt poni scie realis subiectũ cũ talis scia nõ sit de cõceptib⁹ mẽtis: sed de reb⁹ extra ꝑ ɔcept⁹ hmõi significatis. ¶ Scd̃o. qꝛ scia ⁊ eius act⁹ scientificus q̄ est assensus / causat̃ ꝑ totam demõstrationẽ nõ ꝑ aliquã ptẽ eius tm̃: ꝫ hmõi assensus sciẽtificus nõ põt esse respectu ipsi⁹ totius demõstrationis nec alicuius ptis eius cũ iste assensus p̃supponat suũ obiectũ cuius est esse cognitũ. nec demõstratio aũt nec pars ei⁹ aliqua est ꝑ demõstrationẽ cognita: sed tm̃ res ꝑ eam significata. ḡ ⁊c. ¶ Preterea ad idẽ arguit̃ sic scd̃o. scd̃m philosophũ ⁊ scd̃m cõiter de subiecto scie loq̄ntes. De subiecto scie habent̃ due p̃cognitiones an demõstrationẽ: vꝫ q̄d est ⁊ qꝛ est: sed hmõi due p̃cognitiones nõ habent̃ de ɔclusionis subiecto: sed eius significato. ḡ subiectum scie nõ est ɔclusionis subiectũ: sed ei⁹ significatũ. ¶ Minoꝛ appꝫ. nõ em̃ an demõstrationẽ nec etiã post ip̃aꝫ formatã rẽ extra significantẽ opoꝛtet p̃cognoscere aliquẽ ɔceptũ simplicẽ nec cõplexũ: nec ꝑ ɔñs demõstrationẽ ip̃am nec aliquã ei⁹ ptẽ: sed tm̃ rẽ significataꝫ ꝑ eã puta ꝑ ɔclusiõis subiectũ. nõ em̃ demõstrantẽ nec ꝑ demõstrationẽ rẽ extra significatã sciẽtẽ opoꝛtet hr̃e actũ itelligẽdi reflexũ: qd̄ tñ opoꝛteret si ɔclusiõis subiectũ vel alia q̄cũqꝫ eius pars cognosci haberet: cũ quelibet sit act⁹ intelligendi q̄ nõ põt intelligi ab illo ĩ quo est / nisi ꝑ actũ reflexũ. ḡ cũ p̃cognitiões hmõi nõ sint alicuius actus intelligẽdi nec ꝑ ɔñs alicuius ptis demõstrationis significantis: sed rei significate: sequit̃ ꝙ nec subiectũ scie põt dici subiectũ ɔclusiõis nec aliqua alia pars demõstrationis: ꝫ res ip̃a significata quã opoꝛtet p̃dicta precognitione duplici p̃cognoscere demõstrantẽ. ¶ Confirmat̃. qꝛ diffinitio subiecti scie realis est mediũ ad ꝓbandũ aliquã passionẽ de ipso: ꝫ cõstat ꝙ hmõi diffinitio nõ ẽ diffinitio alicui⁹ cõceptus mentis qualis est subiectũ ɔclusionis ⁊ alia q̄libet pars demõstrationis nulli⁹ em̃ demõstrationis nec alicui⁹ alteri⁹ ꝓbabilis rationis mediũ est diffinitio nec descriptio subiecti ɔclusionis / nec alicui⁹ alteri⁹ partis talis rõnis. qꝛ talis descriptio vel diffinitio eẽt intellectio reflexa: cũ eius obiectũ esset actus intelligẽdi. mediũ aũt demõstrationis vl̃ cuiuscũqꝫ alteri⁹ rõnis rẽ ex̃ significãtis nõ est aliqua reflexa intellectio: sed recta rei extra significatiua. ḡ ⁊c.

Sed cõtra p̃dicta forte arguet̃. non em̃ videt̃ verũ eẽ qd̄ dictũ est: vꝫ ꝙ subiectũ scie sit res ip̃a impoꝛtata ꝑ totã demõstrationẽ. qm̃ in demõstratione nõ tm̃ ponit̃ subiectũ seu diffinitũ significãs ip̃m ⁊ eius diffinitio idẽ significãs: sed etiã passio ei⁹. sed passio nõ videt̃ esse idẽ cũ subiecto nec ip̃m impoꝛtare: ꝫ aliquid ab eo distinctũ. ergo ⁊c. ¶ Scd̃o arguitur ꝙ nulla res extra aĩam ẽt significata ꝑ solum ɔclusionis demõstrate subiectũ sit subiectũ scie. qm̃ oĩs res extra aĩam est realiter singularis: sed singulare nõ est subiectũ scie. ergo ⁊c. ¶ Minoꝛ ꝓbat̃ dupl̃r. P̄mo qꝛ qua rõne vnum aliqd̄ singulare eẽt alicui⁹ scie subiectũ eadẽ oĩa alia ẽt infinita possibilia eiusdẽ rõnis cũ ipso. et sic nullius scie esset aliqd̄ vnũ subiectũ: sed infinita. qd̄ est falsũ. Scd̃o. qꝛ de singularib⁹ non põt a nobis haberi certitudo. eis enim abeuntibus nullus põt esse cert⁹ an sint vel non sint: sed de subiecto scie est nobis possibilis certitudo. ergo etc. ¶ Confirmat̃. qꝛ scia nõ est de coꝛruptibilibus: sed tm̃ de impossibilib⁹ aliter se hr̃e: sed singularia sunt coꝛruptibilia ⁊ variabilia. ergo ⁊c.

Ad primũ dicendũ est ꝙ licet passio in demõstratione posita sit distincta realr̃ a subiecto scie est tñ eius significatiua. qm̃ passio q̄ in demõstratione ponitur nõ est aliud q̃ quidam mẽtis cõcept⁹ qualitatiuus denolatiue p̃dicat⁹ de ɔclusiõis subiecto ⁊ de medio termino in p̃missis idẽ significãs cũ vtroqꝫ vꝫ cũ cõclusionis subiecto ⁊ cum medio termino q̄ ẽ eius diffinitio / licet aliq̄d distinctũ cõnotet ab vtriusqꝫ significato risibile enim lꝫ cõnotet vel p̃ncipalr̃ significet possibilẽ actũ ridẽdi tñ cũ hoc impoꝛtat rẽ extra q̄ est subiectũ scie eandẽ quã ipoꝛtat diffinitũ ɔclusionis subiectũ qd̄ est hõ ⁊ diffinitio q̄ est mediuꝫ puta aĩal rõnale. q̃re ⁊c. ¶ Ad scd̃m appꝫ. ꝙ rõ illa eque ꝓbat ɔclusionis subiectũ nõ esse scie subiectũ sicut nec rẽ extra significataꝫ ꝑ ip̃m. qm̃ oĩs ɔclusionis subiectũ est aliqs ɔcept⁹ mentis. q̄ quidẽ in essendo est eque singularis sicut res significata ꝑ ip̃m: ⁊ ita nõ magis vnus cõceptus singularis q̃ infiniti possibiles eiusdẽ rõnis põt eẽ alicui⁹ scie subiectũ. ip̃e etiã ɔcept⁹ mẽtis est eq̄ coꝛruptibilis ⁊ variabilis sicut res extra aĩam significata ꝑ ip̃ꝫ. ergo nõ magis q̃ ipsa põt eẽ alicuius scientie subiectũ. ¶ Tũc igit̃ respõdet̃ ad rõnẽ in foꝛma ɔcedẽdo sicut ⁊ hñt ɔcedere sic arguentes / ꝙ cum res singularis extra significata sit subiectum sciẽtie / qua ratione singulare aliquod vnum est scientie subiectum / eadem omnia alia eiusdẽ rationis secũ ẽt si sint possibilia infinita: tñ sic scientia est de eis ꝙ non requirit ip̃a esse sic multiplicata seu numerata actualiter nec distincta: immo cum sit indifferenter de eis omnibus videlicet de rebus singularibus eiusdem rationis: consimiliter esset / nec esse de ipsis sibi repugnaret si omniũ eoꝛum esset natura vnica singularis. Et hoc modo ẽ intelligendum dictuꝫ vulgatum doctoꝛum dicentium ꝙ scientia non est de singularibus: sed tm̃ de vniuersalib⁹. vꝫ ꝙ lꝫ cuiuslibet scie subiectũ sit singulare significatũ / hoc tñ scia nõ req̄rit: cũ vnifoꝛmiter esset scientia perfecta ⁊ eiusdem rationis ꝫ isto ꝙ

eius subiectū esset res vlis ⁊ non aliq̄ singularis.necesse
scia que est de angelo requirit ꝙ eius subiectum sit Ga
briel vel Raphael:nec aliquis alius angelus singula-
ris:nec ꝙ singulares angeli sint inter se distincti:cū sicut
esset sciētia de eis si natura angelica esset vnica ⁊ indis
tincta in eis. ⁊ hoc modo est intelligendum vnius scien
tie esse vnum subiectū:vez quia passiones pbatę in sciē
tia lz sint vere de pluribus indiuiduis singularibus vt
risibile de pluribus hominibus q̄ omnes possunt dici ⁊
sunt subiectum scie q̄ est de homine: non tñ q: plures ⁊
distincti:cū consimiliter esset scientia de hoīe esto ꝙ nō
esset possibilis nisi vnus vel ꝙ oēs essent nūero vn⁹ ho-
mo. ¶ Et qñ addit ꝙ de singularibus nō habet certitu
do q̄nata est haberi de scie subiecto/hoc negatur.quo-
niam scientia non certificat an suum subiectum sit nec
ne. nec enim sciens est certus propter scientiam an sub
iectum sue scientie sit existens an non existens.⁊ ista in-
certitudo nō alia hētur de singularib⁹ abcūtib⁹ seu no-
bis absentibus.quare ⁊c. ¶ Ad cōfirmationem illam
cōsimiliter respōdet:vez ꝙ scia dr esse p:io de corrupti
bilibus non ꝙ oīa de q̄bus est sint incorruptibilia:sz
q: scientia non requirit ꝙ sint corruptibilia cū ꝯsimilit
foret de eis esto ꝙ nunq̄ corrumperentur nec corrum
pi possint. ¶ Secūdo dr esse de impossibilibus aliter se
habere pro quanto est de rebus quibus inesse positis i-
possibile est ꝓpositiones demonstrationis res hm̄oi im
portantes quibus mediantibus causatur ipsa scia esse
falsas.nō aūt ē intelligendū q̄ res ipse de quibus sunt
scientie sint possibiles aliter se habere cū sint corrupti-
biles ⁊ mltiplicit variabiles.q̄re ⁊c. ¶ Secūdū decla
randū vez ꝙ ratio subiecti scie nominetur ab auctorib⁹
conceptus eius duplex p̄dictus videlicet tam diffinitū
qd̄ est conclusionis subiectū q̄ diffinitio eius que est me
dium/apparet pmo.quia etiam vulgariter cognitio
rei vocatur ratio ei⁹.vnde ⁊ diffinitio dr rei cui⁹ est q̄d-
ditatiua ratio: cum tamen diffinitio nō sit aliud q̄ cōce
ptus multiplex rei cuius est expressiuus.⁊ ita oīs rei
conceptus potest dici ratio eius.conceptus aūt est du-
plex: videlicet diffinitiuus ꝓpositioni aliqualiter equi
pollens quia ex pluribus conceptibus constans:⁊ diffi
nitum seu eius conceptus vnicus per simplicem termi-
num importatus.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q: ratio subiecti
scientie ponit in demōstratione:sed in demonstratione
non ponuntur nisi tres termini puta diffinitū qd̄ est cō
clusiōis subiectū:diffinitio q̄ ē mediū: ⁊ passio p̄dicata
de ipso ꝯclusionis subiecto.ergo oportet alterum istoꝵ
vel omnia esse rationem subiecti scie:sed oīa nō possunt
dici esse ratio subiecti. non enim passio dr esse ratio rei
saltem quidditatiua cū sit cōceptus quidditatiuus nō
in quid p̄dicabilis/sed in quale.sunt etiā mlte passiōes
conceptus cōnotatiui ⁊ expressiui aliorum a subiecto
scie realiter distinctorum vt appet de risibili cōnotante
seu explicāte actū ridēdi ab homine/⁊ de creatiuo crea
turam possibilem a deo realiter differentem.quare ⁊c.
¶ Sed contra hoc forsitan arguetur pmo q: oīs cō-
ceptus rei potest dici ratio eius:sed passio subiecti sciē
tie est conceptus eius.g ⁊c. ¶ Secundo.q: in demōstra
tione ꝯcluditur ⁊ probatur passio de subiecto sciētie per
rōnem ipsius:sed sola diffinitio subiecti est p quā demō
stratur saltem demonstratione potissima passio de ipso
scientie subiecto.ergo sola ipsa nō autē diffinitū ꝯclusio
nis subiectū est ratio subiecti scie. ¶ Ad pmū appet
rnsponsio ex predictis.qm̄ lz vt dictum est passio sit con
ceptus rei q̄ est scie subiectum/nō tñ dr ei⁹ ratio: vel q:
non est ꝯceptus ei⁹ soli⁹/sz etiā alicui⁹ alteri⁹.vel q: si est
ꝯcept⁹ ei⁹ solius nō tñ q̄dditatiuus sz qualitatiu⁹ seu
denoīatiuus.⁊ ideo lz possit dici rō subiecti large nō tñ
proprie vt hic est sermo de ipsa.quare ⁊c. ¶ Ad secūdū
dicendum ꝙ passio non p̄dicatur de subiecto scie:sed de
subiecto conclusionis.qm̄ passio demonstrata de illo p̄
dicatur qd̄ sibi subiicitur in propositione in qua ponit:
sed in nulla ꝓpositione subiicitur nec ponitur res signi
ficata:sed eius signum puta conceptus si propositio est
mentalis:vel vox in ꝓpōne vocali.ergo cum subiectuz
scientie realis sit res extra significata vt dictum est su-
pra/subiectum aūt ꝯclusionis ⁊ cuiuscunq; alterius ꝓ-
positionis mentalis sit concept⁹ mentis/per ꝯñs cōce
ptus denominatiuus qui dr passio nō p̄dicat de subie-
cto scie:sed de subiecto ꝯclusionis qd̄ est diffinitū:⁊ etiā
de subiecto maioris p̄misse qd̄ est diffinitio.q: tamē pas
sio hic p̄dicata de cōceptu verificatur tamē de re extra
significata siue de conceptu subiecto vt supponēte pro
re ipsa:ideo dicitur passio de subiecto scie demonstrari
⁊ predicari q: tam conclusio q̄ premisse demonstratio-
nis verificātur pro tribus significatis lz nulla res signi
ficata predicetur nec subiiciatur in eis. ¶ Et quādo ad
ditur ꝙ passio probatur p rationem subiecti scientie:
Dico ꝙ verum est per rationem subiecti sumptā ꝓ dif-
finitione:qualis ratio subiecti non est diffinitum qd̄ est
conclusionis subiectum.ex hoc tamen non sequit quin
possit dici ratio ei⁹ alio modo sumpta:licet proprie rei
ratio dicatur eius diffinitio. ¶ Tertium ⁊ vltimum de-
clarandum videlicet ꝙ subiectum conclusionis sit ra-
tio subiecti sciētie/apparet ex dictis.quoniam subiectū
conclusionis est conceptus quidditatiuus subiecti sciē
tie:sed talis siue sit diffinitum quale est iste/siue diffini
tio quale est mediū in premissis assumptum/dr esse ra-
tio rei cuius est.ergo cum subiectum sciētie sit res ipsa
tam per medium q̄ per conclusionis subiectum signifi-
cata sequitur propositū.vez ꝙ ratio ei⁹ potest dici vtrū
ꝙ istoꝵ. ¶ Ex q̄bus omnibus apparet differētia inter
tria predicta:videlicet inter subiectum scie/subiectum
cōclusionis demōstrate ⁊ rationem subiecti sciētie.quo
niam subiectum scientie realis est res extra significata
ratio subiecti est duplex eius conceptus:vez diffinitio ⁊
diffinitum qd̄ est conclusionis subiectuz.sic tamen diffi
nitio potest dici ratio subiecti scientie qd̄ est res extra
ꝙ non ratio subiecti cōclusionis qd̄ est cōceptus in ani
ma.quoniam conceptus non dicitur ratio proprie nisi
sui obiecti:sed diffinitio rei extra nō habet pro obiecto
conceptum in anima quale est conclusionis subiectuz
ergo ⁊c. ¶ Sic igitur patet ex dictis qd̄ erat in pmo
articulo declarandum:videlicet quid sit ponenduz sciē
tie subiectum:quia res extra per demonstrationis me-
dium ⁊ per conclusionis subiectum importata. ¶ Ad
illa que pro opinione alia superius sunt adducta/appa
ret solutio ex predictis. Prima enī ratio ⁊ sua cōfirma
tio falsum accipit quando dicit ꝙ ad scientiam non re-
quiritur nisi conclusio ex premissis illata ⁊ subiectum
nec maior extremitas:per consequēs nec minor nec ali
qua propositionum.qm̄ scientia non potest haberi sine
suo subiecto vt est eius obiectum:sed scientie subiectuz
qd̄ ē eius obiectū non ē de numero predictorum cuz qd̄
libet predictoruz sit mentis conceptus in anima:⁊ sub
iectum realis scientie sit res extra.q̄re ⁊c. ¶ Ad aliud
quando arguitur ꝙ scientia dicitur habitus conclusio
num:Dico ꝙ non denominatur scientia a conclusione
vt ab eius obiecto vel subiecto:sed vt ab eius aliq̄ mo-
do immediato principio effectiuo.mediante enim con-
clusione demonstrata causatur assensus rei significate
per ipsam : qui assensus dicitur actus scientificus:ex
quo postea acquiritur ipse habitus.⁊ hoc modo non
alio intellectus dicitur habitus principiorum ⁊ scien-
tia conclusionum.quare ⁊cetera. ¶ Ad confirmationē

appet q falsū accipit qñ dicit q actus sciētificus respicit ꝯplexū vt obiectū. qm̄ aut p actū sciētificū intelligit assensum aut actū intelligendi ꝯplexum: sed nec assensus nec actus intelligendi ꝯplexi obiectuȝ pōt poni cōplexum: sed incōplexū puta res ipsa tā per actū intelligendi ꝯplexum q̄ p assensum sequētem ipm̄ significata vt ostēsū ē supra arguēdo ꝯ opinionē p̄dictā. Hec de primo.

Quātum ad secūdum est opinio cuiusdam tenentis ptē negatiuā: veȝ q nō est de rōne subiecti alicuius scie virtualiter continere passiones ipsius. ¶ Hoc probat primo. qr aut intelligit p subiectum continere virtualiter passionem subiectū posse causare i se ipso passionē ipam vt rē aliquā in eo formalr existētem seu existere potentē: aut posse causare eius cōceptuȝ in aīa. sed nō potest poni p̄mum: qr nō omnis passio est res aliqua a subiecto distincta. nec scdm̄. qr nulla res creata est notitie alterius rei virtualiter cōtentiua: sed quelibet est intellectus ad sui notitiam tantū motiua. g̃ ꝛc. ¶ Confirmatur. qr nō imꝑfecti⁹ cōtinet cā efficiēs suū effectum q̄ subiectū cōtineat suā ꝓpriam passionē: sed cā efficiens nō cōtinet virtualiter notitiā sui effectus. g̃ nec subiectū notitiā passionis. ¶ Scdo. qr si subiectuȝ ꝯtineret virtualiter notitias suarū oīȝ passionū ipso cognito posset cognosci naturalr q̄libet eius ꝓpria passio sed hoc ē falsum. qr nec cognita aīa pōt naturalr intelligi q sit beatificabilis: nec stutiuc ēt vidēs calorē ꝛ suā etiā intelligēs passionē puta calefactiuā posset sine experiētia cognoscere calorē ipm̄ esse calefactiuū. Et hoc est ꝓpter qd̄ iste ꝓbat q notitia subiecti ꝛ passionis nō semper continent notitiaȝ ꝓpōnis immediate. qm̄ ista est imediata/calor est calefactiuus: q̄ tm̄ nō pōt intelligi ex notitia passiōis puta calefactiui ꝛ subiectiui. q̄re ꝛc. ¶ Tertio. qr cōtinētia virtualis notitie passionis ꝛ cōclusionis demōstrationis magis est attribuēda medio q̄ subiecto: sed demōstrationis mediū interdum est subiecto extrinsecū ꝛ oīno ab ipso distinctū. vt patet de interpositione terre p quā probat eclypsis de luna. ergo ꝛc. ¶ Quarto. qr nihil ducit in notitiā alterius nisi qd̄ virtualiter continet ipsum: sed subiectū nō cōtinet virtualiter oēm suā passionē: cū aliqua passio sit notior suo subiecto. g̃ ꝛc. ¶ Sed ꝯ opinionē istam arguitur primo sic. oīs cā cōtinet virtualiter illud respectu cui⁹ dr̄ eē cā: sȝ ratio subiecti est aliquo mō cā ꝯclusionis ꝛ p̄dicate in ipsa passionis. g̃ ꝛc. ¶ Minor probatur p philosophuȝ dicentē q demōstratio est ex primis ꝛ veris ꝛ immediatis causis ꝯclusionis. ex hoc eñ appet in demōstratiōe esse aliqd̄ qd̄ est aliquo mō cā ꝯclusiōis. hoc aūt nō pōt esse aliquod cōplexū per se totū: qr cuiuslibet p̄missaruȝ altera pars est ꝯstituens ꝯclusionē g̃ hmōi cā habet eē aliq̄s ꝯceptus incōplexus qui est pars alicuius p̄missarū. talis nō pōt eē aliq̄s illoꝝ q̄ ponunt in ꝯclusiōe: sȝ p̄ter illos nulli⁹ ali⁹ est nisi medi⁹ terminus q̄ ē rō subiecti. g̃ ꝛc. ¶ Confirmat. qr mediū eo mō continet virtualiter illud cui⁹ dr̄ causa quo est eius cā: sed mediuȝ ipm̄ vt probat/est aliquo mō cā ꝯclusiōis: cū demonstratio sit ex causis. cōstat aūt q nō est cā eius tanq̄ alicui⁹ existentis in re extra aīaȝ. nec eñ ꝓpter diffinitionē alicuius rei nec ꝓpter ēt totā demōstrationē causat aliquid in re extra p diffinitionē seu demōstrationē significata ꝛ ita p ꝯñs hmōi causalitas est intelligenda in ordine ꝯceptuum: vt subiectum eē cām veritatū vel continere oēs veritates nō sit aliud q̄ q rei q̄ est subiectuȝ scie ex hoc q est talis qualem requirit p se diffinitio p̄ma ei⁹ ꝯuenit q p ipā nate sunt v̄itates seu passiōes illi⁹ scie p̄dicari ꝛ verificari. sicut qr hō est talis res qualis importat p aīal rōnale: iō de ipo vel ꝓ ipso verificat risibile ꝛ oīs alia passio i scia hoīs de ipo hoīe demōstrata. q̄re ꝛc.

Et ideo q̄tum ad istum articulū respondetur aliter ꝛ meli⁹ sc̄dm opinionē doctoris subtilis dicentis q de rōne primi subiecti cuiuscūq; scie est cōtinere aliquo mō virtualiter oēs veritates ipsius. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q hoc puta primum scientie subiectum virtualiter continere veritates illius scietie potest tripliciter intelligi. Uno modo intelligendo p hmōi veritates in eo virtualiter cōtentas aliquas in subiecto scie existētes ꝛ ab eo cātas. alio mō intelligendo p istas veritates p̄cipue diuersos ꝯceptus cōplexos puta ꝓpōnes formatas nō in subiecto de quo est scia: sȝ in subiecto in quo est veȝ i sciēte formaliter existētes. ꝛ sic intelligēdo veritates scie subiectū ꝯtinere eas virtualiter pōt intelligi dupliciter. vno modo q ꝯtineat ipsas virtualiter hoc est effectiue seu causaliter modo q̄ vnus ignis cōtinet aliū/ꝛ oīs alia cā effectiua suū sibi possibilem effectū. alio mō q ꝯtineat ipas nō effectiue seu causaliter: sed antecedēter: pro q̄nto veȝ est illud quo posito ponit oīs passio ꝛ verificat de quocūq; alio de q̄ ipsum primū ei⁹ subiectū verificat omi alio circunscripto: nec potest verificari de aliquo alio ab illo de quo ipsum verificatur. hoc eñ est esse primū passionis subiectum veȝ esse illud de quo verificat p̄so passio ꝛ de oī alio ꝓpter ipȝ. quod ei sic hȝ ad alteruȝ vt añs ad ꝯñs / pōt aliq̄ mō dici cā ipsius licet non effectiua: vt dicetur infra.

Hoc premisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est: q nec subiectum scie nec rō ei⁹ ꝓpria cōtinet v̄tualr aliquā veritatē nec passionē illius scie primo mō trium p̄dictoꝝ intelligendo. ¶ Hec appet. qm̄ passiones p̄dicabiles de p̄mo subiecto scie sunt diuersi ꝯcept⁹ denoīatiui de aliq̄ cōceptu q̄ddītatiuo ꝓpōnis subiecto verificabiles ꝓ re q̄ est scie subiectū ꝛ vtriusq; terminoꝝ ꝓpōnis significatū: sȝ cōstat q ꝯcept⁹ hmōi nō sunt cābiles in re extra q̄ est subiectū de q̄ est scia: sȝ tm̄ in aīa q̄ est subiectū in quo est ipa scia. g̃ ꝛc. ¶ Confirmatur. qr subiectū scie realis est res extra. prima ei⁹ ratio que est etiā primū passionū subiectum est sua diffinitio de qua est p̄so not⁹ q̄ de aliquo alio primus ꝯceptus illi⁹ rei denoīatiu⁹: sed nec subiectū scie qd̄ est res extra nec diffinitio sua q̄ est prima ei⁹ ratio ꝛ primū nō scie sȝ passionis subiectū/causant aliquā passionē in re extra: nec eñ p demōstrationē aliquid causat in re p eā significata: sed tm̄ in aīa. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra. qr aliq̄ passio demōstrata est res distincta a subiecto ꝛ causata ab ipso vt calor ab igne. ¶ Respōsio. q calor causatus ab igne et existens in eo non est eius passio demōstrabilis vel predicabilis de eo: sed tantum concept⁹ ipsi⁹ vt calefactiui vel calefactibilis calorē significans non vt actualiter: sed vt possibiliter existem. hmōi aūt cōcept⁹ demonstrabilis non est in igne: sed in mente. quare ꝛc.

¶ Secunda cōclusio est: q nec subiectum scie nec ratio eius cōtinet virtualiter aliquā veritatē nec passionē illi⁹ scie scdo mō trium predictoꝝ: veȝ causalr saltē totaliter siue p modū cause totalis. ¶ Hec ꝓbat. ꝛ p̄mo de subiecto scie: qm̄ subiectū scie ꝛ oīs notitie abstractiue pōt esse ꝛ est nō existēs consilr sicut existens actualiter in re extra: sed illud qd̄ nō est aliquid in re extra nō potest esse causa alicuius effectus totalis nec etiā partialis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qr nullus effectus realis pōt esse ab aliquo nō ente: sed subiecto scie non ente nec existente actualiter in re extra fiunt demonstrationes ipso: ꝛ ꝓbātur ac in mente formantur passiones probabiles de conceptu subiectum ipsum scientie importante. ergo ista nō possunt ab ipso fieri effectiue. ¶ Secūda pars veȝ de diffinitiōe q̄ dr̄ esse ratio subiecti sciētie de-

ꝙ nec ipſe ſit cā paſſionum ſciē effectiua ſaltē totalis appet p̄mo.q: oīs actus intelligēdi eſt ab intellectu vel totaliter vl' ſaltē ꝑtialiter effectiue:nec ꝑ ꝯñs aliqd ab ipſo diſtinctū qualis ē ratio ſubiecti q̄ eſt diffinitiua intellectio rei/pōt eſſe totalis cā effectiua alicuius alterius actus intelligēdi:ſꝫ paſſiōes hmōi.demōſtrabiles ⁊ de ſubiecto ꝯcluſionis p̄dicabiles nō ſunt aliud q̄ quidam actus intelligēdi denolatiui.ergo ⁊c. ❡Scđo.q: qđ cauſatur alio nō exñte nō pōt eſſe ab ipſo totalr̄ nec ēt partialiter effectiue:ſꝫ nō exñte diffinitiuo conceptu cauſaꝫ ꝯceptꝰ qualitatiuus qui dr̄ eſſe paſſio in mente. ergo ⁊c. ❡Minor appet.q: ſicut termini ꝓpōnis ⁊ propoſitiones ſyllogiſmi vocalis ꝓferuntur ore ſucceſſiue nec qñ ꝓfertur ſecunda ꝓpō/eſt prima:ſed deſinit eē/ſicut ⁊ primo ꝓpoſitionis termino deſinēte formaꝫ ſecūdus:ita ⁊ de ſyllogiſmo ⁊ de ꝓpōnibus eius mentalibꝰ eſt dicēdū.⁊ ita ſicut deſinēte maiori ꝓpoſitione ꝑōt formari poſt ipſā deſinētē minor in mēte:ita ⁊ p̄dicatū maioris qđ eſt paſſio/pōt formari eiꝰ ſubiecto qđ eſt diffinitio formata in mēte antea/deſinēte.vt cū dr̄ aīal rationale ē riſibile nō oportet actu manere ſubiectū p̄mo formatū qñ ꝓferꝫ ſeu formaꝫ ore vel mēte p̄dicatū.ḡ hmōi ſubiectū qđ eſt diffinitio nō pōt eē cauſa effectiua paſſionis de ipſa p̄dicate totalis nec ēt ꝑtialis. ❡Tertia et vltima ꝯcluſio eſt:ꝙ nec ſubiectum ſciē:ſed eius ratio ꝓpria eſt virtualiter continens oēm illiꝰ ſciē paſſioneꝫ tertio mō illoꝝ trium p̄dictoꝝ. ❡Hec ꝓbaꝫ. Ad cuiꝰ ꝓbationis euidētiā eſt ſciendū:ꝙ ꝯtinere virtualr̄ iſto modo paſſiōes oēs ſciē nō eſt aliud q̄ eē p̄muꝫ mediū ꝓbandi primam concluſionem:ex cuius ꝓbatione dependent ꝓbationes aliarū oīm ꝯcluſionuꝫ poſterioꝝ talis ſciē. naꝫ eſſe illud de quo ſcđm p̄dicationē directam eſt ſic ꝑ ſe notū primū ꝯceptū denolatiuum verificari ꝙ ad eius verificationeꝫ euidētē de aliquo eſt euidēs ꝯceptū illum denolatiuū verificari de eodē eſt eſſe cauſaꝫ talis ꝯcluſionis ſeu eius veritatis ꝑ modū añtis ꝯñs inferētis:ꝓ q̄to veꝫ ad oēm ꝓpōneꝫ veram in qua p̄dicaꝫ de aliquo tale primū paſſionis ſubiectū qđ ⁊ eſt ad ꝓbandū ipſaꝫ de eodē mediū/ſequiꝫ ⁊ arguiꝫ veritas talis ꝯcluſionis in qua veꝫ p̄dicaꝫ paſſio ipſa de eodē de q̄ primū eius ſubiectū fuerat p̄dicatū. ❡Hoc p̄miſſo appet ꝯcluſio q̄tū ad primā eius partē:veꝫ ꝙ ſubiectū realis ſciē non eſt cauſa ēt modo tertio ſupradicto ꝯtinens virtualiter paſſionē.qm̄ res extra ſignificata nec eſt paſſionis ſubiectū nec eſt ad ꝓbandū ipſam de aliquo mediū ſꝫ qđ eſt cauſa paſſionis ſiue ꝯcluſionis ipſam annunciātis iſto mō veꝫ ꝑ modum antecedētis ipſaꝫ ꝯcluſionem ſeu eiꝰ veritatē inferētis/eſt ipſiꝰ paſſionis p̄dicati ꝯcluſionis primū ſubiectū:⁊ ideo ad ꝓbandū ipſam de oī alio mediū.ḡ ⁊c. ❡Maior eſt euidēs.q: res extra ſignificata lꝫ ſit ſubiectū ſciē non tñ pōt dici ſubiectū alicuiꝰ ꝓpōnis nec ꝑ ꝯñs paſſionis.q: paſſionis ſubiectū vel ē illud in quo paſſio ipſa ſubiectiue recipiꝫ:⁊ hoc non eſt niſi anima vel aliqua intellectualis forma.in nulla eñ re alia poteſt actus intelligēdi recipi ſubiectiue.vel eſt illud de q̄ in ꝓpōne paſſio p̄dicaꝫ:⁊ tale nō pōt eē res extra ſignificata:ſꝫ ꝯceptꝰ vl' vox ſignificatiua.ḡ ⁊c. ❡Secūda pars ꝯcluſionis veꝫ ꝙ prima rō ſubiecti ſciē ſit modo p̄dicto cā virtualr̄ ꝯtinēs veritates ꝯcluſionū talis ſciē ꝓbatur.qm̄ qđ eſt primū paſſionū ſubiectū et mediū ad ꝓbandū ipſas de omni alio de q̄ verificanꝫ ꝯtinet virtualiter veritates oīꝫ ꝯcluſionū in q̄bus paſſiones p̄mi ſubiecti talis ſciē p̄dicantur. ❡Hoc appet. q: vt p̄miſſum eſt/nō eſt aliud in ꝓpoſito aliqd ꝯtinere virtualiter paſſionem q̄ inferre eam de aliquo ſeu eſſe mediū ad ꝓbādū ipſam de eo.nec v̄tualiter ꝯtinere ꝯcluſionem ſeu eiꝰ veritatē eſt aliud q̄ eē mediū ad inferendū ipſam ſeu ꝓbandū vt veram:ſꝫ p̄dicta ratio ſubiecti ſciē eſt hmōi primū paſſionū ſubiectū ⁊ ad ꝓbanduꝫ eas mediū. ❡Hoc apparet.q: nec ꝑ primam rationem ſubiecti ſciē eſt hic aliud intelligendū q̄ illam diffinitionē vel deſcriptionē eius de qua primus ꝯceptus denolatiuus talis ſciē eſt primo notus ⁊ ꝯcluſus in acquiſitione ipſius ſciē:⁊ ꝑ ꝯñs mediū ad probandū primam ꝯcluſionē ex cuius ꝓbatione depēdēt ꝓbatiōes aliaꝝ ꝯcluſionū poſteriorum in tali ſciā.ergo ⁊c. ❡Cōfirmatur.q: oē illud de q̄ p̄mo verificaꝫ aliqua paſſio ꝯtinet ipſam virtualiter eo mō añter ꝙ ad verificationem ipſiꝰ de aliquo ſequiꝫ ⁊ inferꝫ a priori verificatio paſſionis de eo:⁊ ſilr̄ ad falſificationē eiꝰ de aliq̄ ⁊ paſſio ē falſa de ipſo q̄cūq₃ alio poſito. De nullo eñ pōt falſificari paſſio de quo verificaꝫ illud qđ ipſam dr̄ virtualiter continere.nec de aliq̄ pōt verificari de q̄ ipſꝫ qđ veꝫ eam virtualiter ꝯtinet/falſificaꝫ:ſꝫ in oī demōſtratiōe cuius p̄miſſe ſunt indemōſtrabiles eſt aliqs talis ꝯceptꝰ ſic ſe hñs ad ꝯceptū denolatiuū p̄dicabilē in quale q̄ quidem ꝯceptus eſt paſſio. ❡Hoc appet.q: nulla ꝓpō eſt indemōſtrabilis in qua p̄dicaꝫ paſſio de ſubiecto ſuo nō primo:cū oīs ꝓpō cuius ſubiectum eſt nō primū paſſionis p̄dicate ſit demōſtrabilis ꝑ ꝓpōnē aliā cuiꝰ p̄dicatū ē ipſa paſſio ⁊ ſubiectū eius ſubiectū p̄mū.ergo ⁊c.

Ex p̄dictis apparet ꝙ rōnes p̄dictæ facte ꝯ opinionē doctoris nō ſunt ꝯ mētē eius.qm̄ nō intēdit doctor dicere ꝙ rō ſubiecti ſciē contineat paſſiones ſeu ꝯcluſiones eiꝰ virtualr̄ effectiue ſiue ꝑ modū cauſe efficiētis ꝯ qđ arguūt rōnes ille:ſꝫ ꝙ ꝯtinet virtualr̄ illa oīa ꝑ modū añtis ꝯñs aliqđ neceſſario inferētis. ſicut eñ cā efficiēs ꝯtinet virtualr̄ ſuū effectū quē pōt ꝓducere:ita ſuo mō añs pōt dici veraciter ꝯtinere v̄tualiter ꝯñs qđ ex ipſo neceſſario ſequiꝫ ⁊ inferꝫ.q: ſicut cā effectiua eſt qua poſita ſequiꝫ effectus ita ⁊ añs eſt ad qđ poſitum ſequiꝫ ꝯñs.⁊ iſtam cauſalitatē nō aliā reſpectu ꝯcluſionū ⁊ paſſionū ſciē intēdit doctor attribuere ſubiecto vel rōni ſubiecti ſciē.ꝯtra quā nō vadūt nec arguunt rationes p̄dicte vt appet ꝑ ſingulas diſcurrēdo. ❡Ad primam eñ patet ꝙ maior falſum accipit:⁊ ab inſufficienti petit q: ꝑ ſubiectū continere virtualiter paſſionem nō eſt intelligēdū aliquod illoꝝ duoꝝ:ſꝫ tertiuꝫ ſuperius expreſſum:videlicet ꝙ ſubiectū continere virtualiter paſſionem eſt rōnem ſubiecti eē primū eiꝰ ſubiectum ⁊ mediū ad ꝓbādū eā de quocūq₃ alio de q̄ veraciter p̄dicaꝫ: nec ſequiꝫ:rō ſubiecti nō ꝯtinet paſſionē nec ꝯcluſionē effectiue.ḡ nec v̄tualr̄ dicto mō.qm̄ cum hoc ꝙ rō ſubiecti ſciē q̄ eſt primū paſſionis ſubiectū nō ꝯtinet effectiue ſeu cauſaliter paſſionē nec demonſtrationis ꝯcluſionē/ſtat ꝙ eſt illud de quo p̄mo verificatur paſſio q̄ ⁊ ꝑ ipm̄ ꝓbatur verificari de oī alio:⁊ hoc eſt ipſam rationē ſubiecti alia ꝑ eam demonſtrabilia virtualiter ꝯtinere:ſicut licet premiſſe nō cauſarēt ꝯcluſionē effectiue q: tñ concluſio ipſa eſt vera ſeu arguiꝫ ⁊ inferꝫ vt vera q: premiſſe ſunt vere:ideo premiſſe dicuntur ꝯcluſionem virtualiter continere.quare ⁊cetera. ❡Ad confirmationem apparet conſimiliter ꝙ non vadit ad mētem doctoris contra quem arguit: quia non accipit ſicut debet accipere: ⁊ doctor intendit concedere ſubiectū primū ſciē paſſiones ⁊ veritates ſciē naturalr̄ ꝯtinere.alia eñ ꝯtinentia naturalis eſt illa qua cā efficiens ꝯtinet ſuū effectū:⁊ alia illa qua ſubiectū ſciē vl' eius rō continet ꝓpriā paſſionē ⁊ ꝯcluſionē. Quando ēt dr̄ in minore ꝙ cā efficiēs non continet v̄tualr̄ notitiā ſui effectus/ſi intelligatur ꝙ non continet ipſā virtualiter effectiue/eſt verum:ſed tunc nihil ad propoſituꝫ: quia nec aliquod ſubiectum continet virtualiter iſto

modo aliquā passionem. Si aūt intelligatur de ꝯtinentia mediꝫ demonstrationis ⁊ subiecti cōclusionis / sic est falsuꝫ. q2 aliq̄ notitia lꝫ nō q̄libet cause cōtinet virtualiter aliquā notitiā effect⁹ / mō quo mediū demōstrationis continet virtualr passionē siue cōclusionē cuius ꝑdicatū est passio ip̄a. quare ⁊c. ¶ Ad scdm̄ dr ꝙ habito ꝯceptu diffinitiuo ꝑfecto subiecti scie ⁊ sufficienti possunt haberi ⁊ ꝓbari ex ipso oēs conceptus denoīatiui q̄ passiones dicuntur. nō oportet aūt ipsas passiōes posse ꝓpter ꝯceptū subiecti lꝫ sufficiētē ⁊ ꝑfectū cognosci cū nec itelligant̄ nisi ꝑ actū reflexū. ¶ Et qn̄ arguit̄ ꝙ cognoscēs aīaꝫ ñ pōt itelligere ip̄aꝫ eē brificabilē: Rn̄detur ꝙ si hoc est veruꝫ / cā huius ē: q2 de aīa nō pōt haberi naturalr ꝯceptus q̄dditatiu⁹ ꝑfectus. q2 nec precognitiōes euidētes de ipso ad talē ꝯceptū hn̄dū necessarie sunt nobis possibiles ꝑ naturā. ¶ Ad tertiū qn̄ dr ꝙ ꝯtinētia hmōi virtual' est attribuēda medio / ꝯcedo nec hoc est ꝯ̄ ꝓpositum: q2 vt patet ex dictis mediū demōstratiōis potissimū ꝑme ꝯclusiōis subiectū ⁊ rō propria subiecti scie idē dicūt. nō ē aūt itelligēdū ꝙ hmōi cōtinētia virtualis ꝑdicta sit subiecti scie q̄d est res ex̄ significata: sꝫ ꝑme rōnis hoc est diffinitionis siue descriptionis ipsius ꝑ quā subiectuꝫ scie explicat̄ ⁊ de qua ꝓpria passio ꝑdicat̄ ⁊ ꝑ ipsaꝫ de oīm alio ꝓbat̄. ¶ Ad vltimū qn̄ dr ꝙ subiectū non ꝯtinet virtualr suam passionē: dico ꝙ verum est de subiecto scie: nō aūt de ꝑmo subiecto ꝓprie passionis. q2 subiectū est mediū demonstrationis. tale eīn subiectuꝫ mō ꝑexposito ꝯtinet virtualr passionē pro q̄nto est mediū probādi eā de oīm alio de q̄ ipsuꝫ ꝑdicat̄. ¶ Et qn̄ arguit̄ ꝯ̄ hoc q2 iꝑfectius nō continet ꝑfectius virtualr / si loquatur de cōtinentia cause efficientis nihil ad ꝓpositū. q2 nec de ista est hic sermo. loquendo ēt de ista nō arguit̄ q̄n subiectū possit eē causa etiā effectiua saltē partialis ⁊ si non totalis passiōis seipso nobilioris. Si aūt loquat̄ de cōtinentia nō cause efficientis: sed antecedētis aliq̄d ꝯ̄ns inferētis: qualis cōtinētia est ꝑmi subiecti passionis: sic illud assumptuꝫ est falsum. qm̄ descriptio seu diffinitio subiecti scie de q̄ prima passio est primo nota est mediuꝫ ad probandum ip̄am ⁊ alias de q̄cunq3 de quo ip̄a hmōi descriptio vel diffinitio ꝑdicat̄. ⁊ hoc siue conceptus hmōi denoīatiui q̄ sūt passiōes / sint oēs iꝑfectiores tali medio siue aliqui sint ꝑfectiores eo. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stioneꝫ. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero. vtrum aliquod vnicū ens creatū vel increatū sit toti⁹ theologie subiectū. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. q2 idē est totius theologie subiectū ⁊ cuiuslibet veritatis theologice obiectū: sꝫ oīꝫ veritatum theologicarū obiectum est vnicū increatū veꝫ deus ipse. ꝯ̄ ⁊c. ¶ Cōtra. q2 vt patuit supra aliqua theologia est practica cui⁹ obiectum est praxis ⁊ alia speculatiua cui⁹ obiectum vl' subiectū nō est praxis sꝫ de⁹: sed deus ⁊ praxis nō sunt vnicū ens creatū nec icreatū. q2 praxis ē ens creatū / de⁹ aūt increatū. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi ꝑmo excludā duplicē opinionē. Scdo dicā alit' ad q̄stionē. Tertio soluā ad aliq̄ q̄ possunt moueri dubia circa q̄stionis solutionem.

Quantum ad primum: opinio excludēda est cuiusdā ponentis ⁊ dicentis ꝑ ordinē ista q̄tuor. ¶ Primū est: ꝙ ratio subiecti scie ⁊ subiectū ipsuꝫ sunt idem omnino. ¶ Scdm̄: ꝙ subiectū theologie viatoruꝫ est subiectū cōclusiōis theologice eoꝝ. ¶ Tertiū: ꝙ subiectū ꝯclusionis theologice ⁊ ꝑ ꝯ̄ns theologie beatoꝝ est de⁹ ipse. ¶ Quartū q̄d sequit̄ ex ꝑdictis est ꝙ nō est aliq̄d vnū subiectū toti⁹ theologie viatoꝝ. ¶ Primuꝫ ꝓbat primo. q2 impossibile est habere sciaꝫ sine scita rōne subiecti: sꝫ scia pōt haberi ignorato quolibet alio ab omnibus ꝑtibus demōstrationis. ergo oportet rationē subiecti esse aliquā earū. nō pōt aūt esse alia q̄ subiectū ergo ⁊c. ¶ Scdo. q2 sicut se habet rō agendi ad actum ita rō subiecti ad sciam: sꝫ sic se hꝫ rō agendi ad actū ꝙ semꝑ cōcurrit ad eam. ergo ⁊ rō subiecti ad sciam. sꝫ ad ip̄am ꝯcurrere nō oporteret si a subiecto differret. ergo ⁊c. ¶ Scdꝫ veꝫ ꝙ subiectū theologie viatoꝝ sit subiectū cōclusionis theologice ip̄oꝝ / ꝓbat ꝑmo. q2 impossibile est hēri sciam sine notitia sui subiecti: sed scia pōt haberi sine notitia cuiuscūq3 q̄d nō est cōclusio nec aliqua ꝑmissarum nec mediū nec cōclusionis subiectū nec ꝑdicatum. ergo alterū hoꝝ oportet esse scie subiectū: sꝫ nec mediū nec aliqua ꝓpositionū nec ꝯclusiōis ꝑdicatū potest esse hmōi scie subiectū. ergo ⁊c. ¶ Scdo. q2 oē scie subiectū est aliq̄d incōplexū: sꝫ preter cōclusionis subiectum ꝑdicatū ⁊ mediū nō est aliud incōplexum q̄d possit esse scie subiectū. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 illud est subiectū scie de quo considerantur ⁊ probantur passiones et ꝓprietates in illa scia: sꝫ hoc nō est aliud q̄ cōclusionis subiectum: ergo ⁊c. ¶ Quarto. q2 illud est subiectū scie quo posito oī alio circūscripto habet̄ subiectū scie: ⁊ eo amoto non pōt haberi quocūq3 alio posito: sꝫ cōclusionis subiectum est hmōi. ergo ⁊c. ¶ Tertium veꝫ ꝙ deitas sit subiectum cōclusionis theologice beatorum ex hoc declarare videt̄. q2 subiectuꝫ theologie ip̄orū ē res extra nō aliq̄s cōceptus in aīa: sꝫ idē est subiectū theologie ⁊ conclusionis theologice. ergo res extra veꝫ deitas ip̄a est subiectū cōclusionū theologicarū oīꝫ beatorū. ⁊ q2 idē est subiectū cōclusionis theologice ⁊ theologie: cōclusio aūt theologica est q̄dā ꝓpō in mēte formata: ideo addit ꝙ dicētes ꝑtea cuiuscūq3 ꝓpōnis ꝑdicatuꝫ veꝫ ⁊ subiectū esse itellectiōes nō aūt res extra intellectas oportet ponere ꝯ̄ꝑter ꝙ de⁹ nulli⁹ theologie ē subiectū nec beatoꝝ nec ēt viatoꝝ. ¶ Quartū ⁊ vltimum veꝫ ꝙ nō sit aliq̄d vnū subiectū toti⁹ theologie viatoꝝ sequit̄ vt euidēter apꝑet ex scdo. qm̄ cū scdm̄ illud subiectū theologie sit subiectū ꝯclusiōis theologice ꝑ ꝯ̄ns quot sunt subiecta cōclusionū theologicarū tot sūt subiecta theologie: sꝫ subiectū ꝯclusionū theologicarū oīꝫ ip̄oꝝ viatoꝝ nō ē tm̄ vnū sꝫ multa. nō eīn oīꝫ ꝯclusionuꝫ theologicarū viatoꝝ ē idē ꝯcept⁹ subiect⁹: sꝫ ali⁹ i vna ⁊ ali⁹ in alia. sec⁹ eīn est de ꝯclusionib⁹ beatoꝝ: supposito ꝙ subiectū illarū oīm sit res ex̄ puta deitas ip̄a. hoc eīn supposito idē ⁊ vnicū erit subiectū oīm theologicaꝝ ⁊ ꝑ ꝯ̄ns toti⁹ theologie ip̄oꝝ nō aūt si cōcept⁹ mētis ponatur esse subiectū cōclusionū eoꝝ sicut viatoꝝ. hoc eīn supposito ita oportet ponere multa subiecta theologie beatorum sicut viatorum.

Hec opinio est omnino improbabilis quātū ad oīa q̄tuor supradicta in ea cōtēta: vt patet discurrēdo ꝑ singula. ¶ Primū eīn apꝑet esse falsuꝫ ex dictis in q̄stione ꝑcedēti. ibi eīn est ostēsum ꝙ subiectū scie realis est res extra. rō aūt subiecti est duplex ei⁹ conceptus in aīa non sunt aūt idē res extra significata ⁊ ei⁹ signum puta cōcept⁹ exn̄s in aīa. q̄re ⁊c. ¶ Ad primaꝫ rōnē in ꝯ̄riū cōcedo maiorem: sꝫ nego minorē. q2 immo scia pōt hēri ignorata tota demōstratiōe ⁊ q̄libet ei⁹ ꝑte nō aūt pōt hēri ignorata re ex̄ ꝑ eā significata. q2 nec scia ē demōstratiōis nec alicui⁹ ꝑtis ei⁹ vt obiecti: sꝫ tm̄ rei. ip̄a eīn demōstratio ⁊ q̄libet ei⁹ ꝑs est act⁹ itelligendi: q̄ nō est obiectū act⁹ recti: sꝫ reflexi. scia aūt habita ꝑ demōstrationē rem extra significātē est h̄itus ⁊ act⁹ rectus nō reflexus. quare ⁊c. ¶ Ad secundā dico ꝙ alr se habet ratio agēdi ad agēs ⁊ ad actionē: ⁊ aliter rō sub

tecti scie ad subiectum ꝛ ad sciam.qm ratio agendi vel
ē realiter ipsum agēs vel est in eo vt pars in toto vel for
ma in subiecto/supposito ꝙ per agens intelligatur non
illud a quo est actio seu res acta:sed vel eius subiectum
modo quo aqua dr calefaciēs:vel compositum ex ipso
modo quo totum compositū ex forma et materia dicit
generans cuȝ tn̄ generatio non sit a materia:sȝ a forma
ipsa etiam ratio agēdi sumpta pro immediato princi-
pio actionis est ab ipsa actione distincta.nō sic autē se
habet ratio subiecti ad subiectuȝ nec ad sciam:qꝛ ratio
subiecti cū sit ꝯceptus rei nec est ipsum subiectum pu-
ta res cuius dr esse ratio/nec meo aliquo modo.sic aūt
se habet ad sciaȝ ꝙ est ipsa seu eius actus cū sit rei que
est subiectum scientie ꝯceptus.ꝛ ideo quando ꝯcludit
ꝙ ad scientiam oportet cōcurrere rationem subiecti/si
per scientiam intelligas habitum:ꝯcedo ad habitū sci
entificū ꝛ ad omnem aliū naturaliter acquisitū ꝯcur-
rere rationem sui subiecti vt ꝓpriū suuȝ actum quo me
diante intellectus acquirit habituȝ.si autem p sciam i
telligas non habitū sed scientificuȝ actū:sic dico ꝙ ad
sciaȝ nō oportet ꝯcurrere rationeȝ subiecti tanꝙ aliqd
ab ipsa diuersū:qꝛ hoc suppositum nō est veruȝ cū ratio
subiecti sit ipsa scia sic accepta.quare ꝛc.❡Scdȝ etiā
dictū huius opiniōis veȝ ꝙ subiectū theologie viatoꝝ
sit subiectum ꝯclusionis theologice ipsorum/apparet
euidenter esse falsum.❡Primo.qꝛ subiectum theolo-
gie tam viatorum ꝙ beatorum est aliqua res extra ani
maȝ significata:nō aliquis conceptus in anima.sed se-
cundum euȝ ꝛ scdm veritatē subiectū ꝯclusionis theo-
logice viatoꝝ ꝛ omnis alterius ꝓpōnis est conceptus
mētis.ergo ꝛc.❡Secundo.qꝛ oēm theologuȝ oportet
scire theologie subiectū:sed nullū theologū oportet sci
re alicuiꝰ theologice ꝯclusiōis subiectū.ergo ꝛc.❡Mi
nor apparet.qꝛ nullum hn̄tem actum intelligēdi rectū
simplicē vel ꝯplexū oportet habere aliū actū reflexum
nec per ꝯn̄s intelligere primum rectū:cū nec euȝ possit
intelligere p seipsum:sed tantūmodo per reflexum:sed
omnis ꝯclusio ꝛ q̄cūqȝ alia ꝓpō theologica in mēte for
mata est notitia recta ꝯplexa.est enim intellectio rei ex
tra significatiua.ḡ ꝛc.❡Ad primā rationē in cōtrariū
appꝫ ꝙ falsum accipit in minore.qꝛ immo vt dictum ē
p sciam rei extra nullius illorum habetur notitia:cum
qōlibet eoꝝ sit ꝯceptus in aīa:quē non intelligit sciēs
ꝑcise rem aliquā extra. ꝛ ideo scia realꝭ recta habet vtiqȝ
sine omni notitia alicuius illoruȝ:nō aūt sine notitia
rei extra ab eis omnibus distincta.quare ꝛc.❡Ad se-
cundam dico:ꝙ si per incomplexū intelligas terminū
puta ꝓpositionis subiectum vel p̄dicatū/nō magis ta
le incōplexum ꝙ cōplexum pōt esse subiectū alicuius
scie rei extra qualis est theologia.si aūt p incōplexum
itelligas rē extra significatā p terminū puta p ꝯclusio
nis theologice subiectū/cōcedo tale incōplexū eē theo
logie nō aūt ꝯclusionis theologice subiectū:sȝ cōclusio
nis subiectū est ꝯceptꝰ rei q̄ est subiectū theologie.ꝛ sic
dicēdū est de subiecto cuiuscūqȝ alterius scie recte et de
subiecto ꝯclusionis sue.veȝ ꝙ subiectū scie est res extra
sȝ subiectū ꝯclusionis est ꝯceptꝰ eius significatiuus.q̄-
re ꝛc.❡Ad tertiā apparet ꝙ itelligēdo p ꝓprietates
vel passiōes sicut ꝛ debet intelligi/ꝯceptꝰ denoīatiuos
in q̄le p̄dicabiles hmōi passiones dicunꝭ considerari ꝛ
ꝓbari in scia tā de subiecto ipsiꝰ scie qđ est res extra ꝙ
etiā de subiecto ꝯclusionis qđ est ꝯceptꝰ in aīa differen
ter.considerantur cū de re extra vt signa de signato.de
illo cū talia aliq̄ mō cōsiderāꝭ circa qđ formanꝭ. quia
nec p passionem in scia cōsiderari est intelligendū pas-
sionē ipam in scia intelligi:sȝ formari.nō cū sciētē rē ex
tra oportet vt dictū est intelligere aliquē suū cōceptuȝ
sed passiones p̄dicabiles nō sunt aliud ꝙ q̄dā denoīati
ui cōceptꝰ mētales.ḡ nō dicunꝭ cōsiderari nec ꝓbari in
scia tanꝙ aliq̄ obiecta intellectiua:sȝ dicunꝭ cōsiderari
hoc est formari.vñ cū dr ꝙ ad talē sciam ptinēt talꝭ pas
sionis ꝯsideratio/nō est aliud itelligēdū ꝙ ꝙ ad ipaȝ si
ue ad sciētē ptinet ipsius passionis formatio.actus aūt
intelligendi formaꝭ seu ab intellectu ꝓducitꝭ circa obie
ctum p eū significatū:ꝛ ita cū subiectū scie sit passionū
talis scie obiectū significatū p ꝯn̄s de ipō dicunꝭ ꝯside
rari hoc est circa ipm̄ dicunꝭ formari seu ꝓduci.nō aūt
de conclusionis subiecto considerānꝭ hoc modo:qꝛ nec
cōclusiōis subiectū qđ est mentis cōceptus est ipsaruȝ
obiectū significatū:sȝ potiꝰ subiectū de quo dicunꝭ seu
affirmanꝭ ꝛ verificanꝭ nō ꝓse: sed ꝓ re significata.qua
re ꝛc.❡Ad quartaȝ appꝫ ex dictis ꝙ minor est falsa
quia vt dictū est subiectū cōclusionis est cōceptꝰ mētis
q̄ nō pōt eē scie rei extra subiectū:sed eiꝰ signū.❡Ter
tiuȝ dictū suū videlicet ꝙ deitas sit subiectū cōclusiōis
theologice beatoꝝ appꝫ esse euidēter falsū:p̄mo qꝛ nō
minus cōclusio ꝛ oīs alia mētis ꝓpō beatoꝝ ꝙ viatoꝝ
est intellectio cōplexa:sed nulla intellectio cōplexa cō
ponitꝭ ex rebꝰ intellectis aliīs ab intellectionibus.ergo
nec cōclusio theologica beatoꝝ nec p ꝯn̄s eiꝰ subiectū
nec predicatum pōt eē deitas increata: sȝ aliq̄ notitia
formata.❡Scdo.qꝛ nō magꝭ alicuiꝰ ꝓpōnis subiectū
ꝙ p̄dicatū pōt esse aliqd ab actu intelligēdi distinctum
ꝛ ita si deitas vel alia res quecūqȝ ab intellectiōe distin
cta pōt esse ꝓpōnis subiectū ꝛ p̄dicatuȝ/tūc sequitꝭ ꝙ
possit fieri ꝓpō aliqua cōposita tm̄ ex rebus significa-
tis vt illa cuiꝰ vtrūqȝ extremoꝝ p̄dicatū veȝ ꝛ subiectū
est res significata ab omī intellectione distincta:et alia
cōposita ex actu intelligendi ꝛ ex re extra significata
vt illa cuiꝰ alterū extremoꝝ erit cōceptꝰ ꝛ alterū res si
gnificata p ipm̄:sȝ quodlibet hoꝝ est falsuȝ.sicut eī vtrū
qȝ extremoꝝ ꝓpōnis vocalis est vox veȝ tā subiectū p̄-
mo formatū ꝙ copula ꝙ predicatū:quoꝝ vnuȝ post alte
rū ꝓfertur successiue a loquēte:ita de ꝓpōne mētali ꝯsi
militer est dicēdū:veȝ ꝙ non constat nisi ex actibꝰ intel
lectiuis successiue in mēte formatis.quare ꝛc.❡Ter-
tio.qꝛ beatus nō minus format in se ꝙ viator totaȝ cō-
clusionē theologicā ꝛ aliā oēm ꝓpōnem q̄ mediāte ali
quid intelligit qđ ꝛ pōt naturaliter intelligere p seipm̄
sed nulla ꝓpō cuius subiectuȝ vel p̄dicatum est deitas
pōt formari ab aliquo beato nec ab alio:qꝛ formatio ꝓ
pōnis dicit formationē seu factionē cuiuslibet partis
eius veȝ tam subiecti ꝙ p̄dicati:deitas aūt q̄ supponitꝭ
altera pars ꝓpōnis nō potest ab aliquo fieri nec forma
ri.ḡ ꝛc.❡Quarto.qꝛ vbi est tm̄ vnicus cōceptus vꝭ nul
lus ibi nulla pōt poni ꝓpō:cū omīs ꝓpō mētis mltos
includat cōceptus:sed si in mente bti deitas sit subie-
ctum sue cōclusionis in ipō vel tm̄ erit vnicꝰ actꝰ intel
ligēdi veȝ p̄dicatū vel nulꝰ:supposito ꝙ sicut subiectū
est deitas ita ꝛ p̄dicatum eius sit res alia ab itellectiōe
distincta.ḡ ꝛc.❡Nec valet si dicatꝭ ꝙ esto ꝙ deitas sit
cōclusiōis bti subiectū adhuc hmōi cōclusio poterit cō
stare ex duobꝰ actibꝰ intelligēdi veȝ ex copula ꝛ ex p̄di
cato.qm̄ nō magis copulā ꝓpōnis mētis nec p̄dicatuȝ
oportet eē cōceptū in mēte formatū ꝙ eius subiectū.et
tō si ꝓpō in mēte formata pōt hēre rē extra aīam ꝓ subie-
cto/eadē rōne poterit ipam hēre tā pro copula ꝙ eē ꝓ
p̄dicato.quare ꝛc.❡Confirmatꝭ.qꝛ nullus intellectus
creatus pōt mediante vnico solo actu intelligere cōpo
nendo nec diuidendo siue negādo vel affirmādo:sed om
nis intellectus creatus siue beatus siue non beatus in
quo est propositio formata/intelligit componendo vel
diuidendo: puta vnum de alio affirmando vel ab eo
negando.ergo sunt in ipso plures actus intelligendi

quorũ vnus affirmatur de alio vel negat̃: actus autẽ affirmatus vel negatus dicitur ꝓpositionis p̃dicatũ: ille autem de quo affirmatur vel negat̃ dr̃ eius subiectũ. ergo ꝛc. ¶ Ad rationem in ꝯ̃uum appꝫ ꝙ falsa est minor q̃ dicit ꝙ idem est subiectum theologie beatorum ꝛ ꝯclusionis theologice ipsorum. cũ eñ vt dictũ est oñis ꝓpositionis tam beatoꝝ q̃ viatorum subiectũ sit cõceptus in aĩa: subiectum aũt theologie vtrorũq; sit res extra vt dicet̃ infra: ꝑ ꝯñs non magis est idem subiectum theologie ꝛ ꝯclusionis theologice tam beatorũ q̃ viatorum / q̃ signum exñs in anima ꝛ eius significatũ exñs in re extra. quare ꝛc. ¶ Quartum ꝛ vltimũ ẽt est falsuꝫ ꝛ ex falso illatũ: qđ aliq̃ ꝓbãt ꝑ hoc / theologia est vnic⁹ habit⁹. ḡ ꝛ vnicũ est subiectũ eius. ¶ Sed ista ratio deficit. q: añs falsum accipit: sunt eñ vt dictum est ꝛ ostẽsum in p̃cedentibus / diuersi habitus theologici non tñ vnic⁹. ¶ Et iõ aliṙ ꝯ̃ dictum istud quartuꝫ põt argui sic. subiectum theologie nõ est vt illud dictum supponit ꝯclusionis theologice subiectum: sed res extra significata ꝑ ipsum: sed res extra significata ꝑ subiecta omniuꝫ ꝯclusionum proprie theologicarum tam beatoruꝫ q̃ ẽt viatorum est vnica vt dicetur in sequenti articulo. ḡ ꝛc. Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad q̃stionem istã est aliter rñdẽdũ. dico ꝙ loquẽdo ꝓprie de subiecto / deus sub ratione deitatis est subiectũ toti⁹ theologie. ꝛ hec est opinio cõmunior ꝛ verior. ¶ Pro ista ꝯclusione arguit vnus doctor primo. q: illud est subiectum theologie cuius precognitiones presupponunt̃ in ipa sed hoc est solus deus in theologia. q: omni alio a deo ignorato põt in theologia fieri syllogism⁹ fidei. ergo ꝛc. ¶ Secũdo. q: nullus habitus potest acquiri sine notitia sui subiecti: sed habitus theologie põt acquiri sine notitia cuiuscũq; alterius a deo. ergo nihil a deo distinctum est theologie subiectum. ¶ Tertio. q: illud ẽ subiectum theologie quo posito verificantur syllogismi et illatiões fidei: ꝛ quo non posito nõ possunt verificari: sꝫ hoc est deus ipse solus. ergo ꝛc. ¶ Quarto q: illud est subiectũ theologie qđ est subiectũ fidei ĩfuse ꝛ acq̃site: sed deus ipse est subiectum fidei acquisite ꝛ infuse. ḡ ꝛc. ¶ Sed iste rationes cõclusionẽ p̃dictã nõ ꝓbãt. prime eñ tres accipiunt minores falsas vt patet discurrẽdo per singulas. ¶ Falsa eñ est minor prime rationis que dicit ꝙ de⁹ est quo posito potest in theologia fieri syllogismus omnis fidei. qm̃ nullum credibiliũ humanitatẽ Christi exprimentium potest ꝓbari nec formari posito deo solo: cuꝫ quodlibet talium exigat ꝛ exprimat aliqđ ens creatũ deo ꝑsonaliter copulatũ: sed vnũqđq; taliũ credẽdoꝝ est verũ complexum theologicum. ergo etc. ¶ Confirmat̃. q: oĩs ꝓpõ in mente formata est notitia cõplexa cuiuscũq; rei significate ꝑ vtrũq; ei⁹ extremorum p̃dicatũ vꝫ ꝛ subiectũ: sꝫ multe sunt ꝓpões theologice nõ tñ ꝯtingẽtes: sed etiam necessarie: quarũ alterum extremoꝝ p̃dicatũ vꝫ vel subiectũ significat aliquid a deo realiṙ distinctũ vt de⁹ est humanat⁹ passus ꝛ resuscitat⁹: ꝛ q̃libet aliaruꝫ ꝓpõnum ꝯtingẽtium. Idẽ etiã appꝫ in ꝓpositionibus necessarijs ꝯnotantib⁹ aliq̃d a deo distinctũ: vt de⁹ est creatiu⁹: cuius p̃dicatũ cõnotat vel principaliter significat creaturã: ꝛ de⁹ est glorificatiuus / cui⁹ p̃dicatũ significat gloriã vt possibileꝫ ergo oĩs talis ꝓpõ theologica in mẽte formata est notitia ꝯplexa alicuius distincti a deo: sed posito seu cognito solo deo non põt cognosci nec probari aliqua cõclusio importans aliq̃d distinctũ ab ipso. ergo falsa est illa minor q̃ dicit ꝙ posito solo deo ꝛ oĩ alio ignorato põt fieri in theologia oĩs syllogism⁹ fidei. q̃re ꝛc. ¶ Ex eisdẽ appꝫ falsitas minoris scđe rõnis q̃ dicit ꝙ theologia põt acq̃ri sine notitia cuiuscũq; alteri⁹ a deo: qm̃ sine q̃ põt acquiri habit⁹ / ꝛ actus: sꝫ multi sunt act⁹ theologici q̃ nõ possunt acquiri sine notitia aliquoꝝ a deo realiter distinctoꝝ vt oẽs assensus causati mediãtibus notitijs ꝯplexis seu ꝓpõnibus formatis aliquid importantib⁹ p̃ter deũ cuiusmõi sunt oẽs ꝓpões theologice ꝯtĩgẽtes ꝛ ẽt aliq̃ necessarie: qm̃ q̃libet taliũ est notitia cõplexa alicuius distincti a deo. assensus aũt mediãte ꝓpõne causatus hẽt pro obiecto rẽ ipam totam p̃cognitã ꝛ ꝑ ꝓpõnem significatã. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̃. quia sicut ista ꝓpõ hõ est risibilis se hꝫ ad actũ ridẽdi / vł ista ignis vel sol est calefactiuus / ad caloreꝫ possibilẽ: ita ꝛ ista deus est creatiuus / q̃ est theologica / ad creationeꝫ ꝛ ista de⁹ est beatificatiu⁹ / ad beatitudinẽ cõicabilẽ: sꝫ ꝯstat ꝙ p̃me nõ possunt formari nec formate ꝓbari nisi cognita re significata tã ꝑ subiectũ earũ q̃ ꝑ p̃dicatum nullus eñ intelligẽs p̃cise hominẽ vł ignẽ vel solẽ sine calore ꝛ actu ridendi vt possibili ĩtellecto põt cognoscere hoĩem esse risibilẽ nec solẽ vel ignẽ esse calefactiuuꝫ ergo ꝛ de ista ꝓpõne ꝯsĩli theologica deus est creatiu⁹ ꝯsimiliṫ est dicẽdũ: vꝫ ꝙ ad ipsam formãdã ꝛ formatã ꝓbãdã oportet preintelligere creaturã siue rẽ aliquaꝫ possibilẽ. secus aũt est de ista deus est trinus ꝛ vnus vel pater generat filiũ: ꝛ de oĩ alia theologica nihil distinctũ a deo significante. quare ꝛc. ¶ Ex p̃dictis tertio apparet falsitas minoris tertie rationis: q̃ est ꝙ de⁹ ẽ quo solo posito verificantur syllogismi oẽs ꝛ illatiões fidei in theologia. hoc siquidẽ euidenter apparet falsum. nisi homo enim fuisset verbo vnitus nullus articulus fidei humanitatẽ Christi exprimẽs esset verus vt etiã ꝓbatũ est. solo deo cognito nulla ꝓpõ theologica exprimẽs aliquid distinctũ ab ipso deo posset in mẽte formari nec formata ꝓbari. ergo ꝛc. ¶ Minor ẽt quarte rationis q̃ est ꝙ solus deus est subiectũ fidei acq̃site ꝛ infuse nõ videtur per se nota: nec forte simpliciter est vera. ẽ eñ fides tam infusa q̃ acquisita de oĩ re significata ꝑ quẽlibet articuloꝝ fidei. qm̃ fidei actus est assensus cuius obiectũ est totũ significatũ ꝑ articulum fidei ꝯplexum quo mediãte causat̃: sed licet articuli fidei ꝑtinẽtes ad diuinitatem aliqui significẽt solũ deũ / oẽs tamẽ ad humanitatẽ spectantes ꝛ aliqui etiã ad diuinitateꝫ vt ꝙ de⁹ est creator celi ꝛ terre / significant aliquam reꝫ creatã a deo distinctã. ergo ꝛc. ¶ Et ideo predictum cõmune dictum ꝛ communiter ꝯcessum vꝫ deũ eẽ theologie subiectum est aliter ꝓbandũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ: ꝙ subiectum actus ꝛ habitus sciẽtifici dupliṙ potest sumi. vno modo ꝓprie ꝛ alio modo large. Subiectum sumptuꝫ proprie scie est precise illud cuius ratio continet virtualiter modo preexposito in alia questiõe omnes cõclusiones demonstrabiles in scia. ꝛ subiectũ scie sic acceptum est cuius ꝯceptus est subiectum oĩs ꝓpositionis directe ꝛ proprie talis sciẽtie. nec enim est directa scientie ꝓpositio nisi illa cuius subiectũ est subiecti scie rõ. esto ẽt ꝙ passio sit subijcibilis in ꝓpositiõe scientifica ꝓpria ꝛ directa / adhuc habet̃ ꝓpositũ: vꝫ ꝙ rõ siue ꝯcept⁹ subiecti scie est subiectũ talis ꝓpõnis. qm̃ lꝫ ratio rei ꝓprie dicat̃ ꝯceptus eius quidditatiu⁹ tamen large etiã potest dici rõ eius oĩs ꝯceptus ipsius denotatiu⁹. passio aũt subiecti scie nõ ẽ aliud q̃ ꝯcept⁹ eius denotatiu⁹. subiectũ igiṫ hoc modo vꝫ ꝓprie sumptũ est res cui⁹ ꝯcept⁹ q̃dditatiu⁹ p̃supponit̃ in scia tã q̃ illud de q̃ ꝓpria passio eius est notior ꝛ ꝑ ꝯñs vt mediũ ad ꝓbandũ ipam ꝛ alias posteriores de oĩ alio de quo verificãtur. Subiectũ aũt scie large sumptum põt dici omne qđ est ipsius scientie obiectum. quale est oẽ tã subiecti q̃ p̃dicati cuiuscũq; ꝓpõnis sciẽtifice signifi

catū.idē eñ est obiectum actus ꝛ habitus.sed conclusio
scientifica est actus scientificus:cum sit notitia comple
xa conclusa: cuius obiectum est tam sui subiecti ꝙ pre
dicati significatum.ergo ꝛc.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est.ꝙ aliqua est ꝯclusio theologica q̄ signifi
cat deū.ꝛ aliqua q̄ iportat aliq̄d ab eo distinctū.¶ Hec
apparet.quoniā illud/ꝓpositio ī mēte formata ex intel
lectionib⁹ simplicibus ꝯstituta significat cuius ei⁹ ex-
trema:vꝫ subiectū ꝛ predicatū sunt actus intelligēdi.
hoc eñ est cuiuslibet ꝓpositionis significatū:qđ est par
tim eius obiectū.sed aliqua est ꝓpositio theologica vt
ista/deus est trinus/vel pater generat verbū:ꝛ alie mul
te:quoꝝ vtrūq; extremū:vꝫ subiectū ꝛ p̄dicatum sunt
actus intelligēdi deū tātū:nō aliq̄d ab eo distinctū.alie
aūt sunt vt iste/deus est diligēdus/deus est omniū crea
tiuus:quarū alterū extremoꝝ est actus intelligēdi ali-
quod ens creabile vel creatū/a deo distinctum. ergo ꝛc.
¶ Cōfirmaꝛ.qꝛ vt dictū fuit superius in quadā questio-
ne/omnis ꝓpositio practica est praxis exequēde dicta-
tiua vel expressiua:ꝛ p ꝯsequēs significatiua:sed multe
ꝓpositiones theologice sunt practice.ergo ꝛ praxis:et
p ꝯñs rei a deo distincte significatiue.ꝙ autem sint alie
multe solius dei significatiue est euidēs .ergo ꝛc.¶ Se
cūda ꝯclusio est.ꝙ accipiēdo large subiectuꝫ:aliq̄s ha-
bitus theologicus respicit solū deū vt subiectū:ꝛ aliq̄s
alius aliq̄d ab ipso distinctū.¶ Hec apparet:ꝛ sequitur
ex predicta.qm̄ idē est actus ꝛ habitus/obiectū ꝛ subie
ctū large sumptū.sed ꝓpositionū theologicarū que sūt
actus intelligēdi theologici cōplexi/alie sunt quarū ob
iectū significatū est solus deus:ꝛ alie quarum obiectū si
gnificatū est aliq̄d a deo distinctū.vt apparet ex predi-
cta ꝯclusione prima.ergo ꝛc.¶ Cōfirmaꝛ.qꝛ nec p sub-
iectū de quo est notitia large sumptū est aliud intelligē
dum ꝙ obiectū p ipsam notitiā intellectū.sed multe no
titie ꝯplexe theologice sunt alioꝝ obiectoꝝ a deo:alie
aūt solius dei tm̄.ergo ꝛc.¶ Tertia ꝯclusio est.ꝙ omīs
actus incōplexus theologicus/ꝛ etiā habit⁹ ex ipo ge-
neratus/supposito ꝙ nō tātū ex cōplexis:sed etiā ex in
cōplexis actibus generetꝛ aliquis habitus/respicit pro
subiecto solū deū:nō aliq̄d ab eo distinctū/etiā large ac
cipiendo subiectū.¶ Hec ꝯclusio est euidēs:supposito
ꝙ p vnū simplicē actū itellectus creatus nō intelligat
nisi vnū obiectū tantū:qm̄ tā actus ꝙ habitus denoīaꝛ
theologicus ex obiecto intellecto:vꝫ ex deo:nec p ꝯñs
aliq̄s actus intelligendi nō deū sed tm̄ aliq̄d ab ipso dis
tinctū/pōt dici theologicus/sꝫ supposito ꝙ vnus act⁹
intelligēdi intellectus creati nō possit esse pluriū obie-
ctoꝝ:nullus actus intelligēdi incōplexus vnicus pōt
esse obiecti creati ꝛ increati:vꝫ dei:ꝛ ita p ꝯñs nullius
actus simplicis theologici obiectū pōt esse aliq̄d a deo
distinctū:sed qđ nō pōt esse alicuius actus obiectū/nec
subiectū de quo est etiā large sumptū.¶ Cōfirmaꝛ.qꝛ si
actus theologicus vel habitus incōplexus pōt esse ali
cuius alteri⁹ obiecti ꝙ dei/aut erit illi⁹ solius: aut ip-
sius ꝛ alterius:puta dei.sed primū nō pōt poni:qꝛ null⁹
actus nec habitus est theologicus cuius obiectū nō est
deus:sꝫ aliq̄d ab ipso distictū tm̄.nec pōt etiā poni scđꝫ:
supposito vt suppoiꝛ:ꝙ vn⁹ actus intelligēdi simplex
intellect⁹ creati nō possit esse pluriū subiectoꝝ.ergo ꝛc.
Si aūt assumptū negeꝛ ꝛ dicaꝛ ꝙ immo vn⁹ ꝛ idē act⁹
simplex intelligēdi pōt esse pluriū obiectoꝝ/vt dei ꝛ al-
terius entis creati/tūc ꝯsequēter est neganda cōclusio
supradicta:qm̄ sicut actus intelligendi cōplexus:puta
ꝓpositio in mēte formata dicitꝛ theologica:licet sit alte
rius rei a deo vt obiecti significatiua:qꝛ denoīaꝛ theolo
gica nō ab illa sed ab alia:puta a deo:q̄ est etiā eius ob-
iectū significatū ꝛ p eam intellectū:ita ꝛ de actu intelli-
gēdi simplici/supposito ꝙ possit esse dei ꝛ alteri⁹ entis
creati cōsimiliter est dicendū:vꝫ ꝙ talis actus denoīa-
bitꝛ theologicus:nō a re creata sed ab increata p eum si
gnificata seu intellecta. quare ꝛc.¶ Quarta ꝛ vltima
cōclusio est.ꝙ accipiēdo subiectū sciētie ꝓprie/sol⁹ de⁹
est subiectū toti⁹ theologie.¶ Hec ꝓbaꝛ.qm̄ illud diciꝛ
sciētie subiectū ꝓprio modo sumptū/cuius cōcept⁹ est
omniū ꝯclusionū ꝛ quarūcunq; etiā aliarū ꝓpositionuꝫ
illius scientie subiectū:sed deus ipse sub rōne deitatis ē
cuius ꝯceptus aliq̄s quidditatiuus vel qualitatiuus ē
subiectū oīm ꝓpositionū theologicarū.ergo ꝛc.¶ Mi-
nor apparet.nulla eñ ꝓpositio ē ꝓprie theologica nisi
cuius vel vtrūq; extremoꝝ vel saltē alterū:vꝫ vel subie
ctū vel predicatū significat ipsum deū.nulla eñ ꝓposi-
tio cuius vtrūq; extremū significat ens creatū tantum/
potest esse theologica.ergo oportet ꝙ omnis ꝓpositio
nis theologice subiectū vel predicatū sit ꝯceptus dei.ꝓ
prior aūt est ꝓpositio in qua p̄dicaꝛ aliqua passio de cō
ceptu dei ꝓprio q̄dditatiuo ꝙ in qua fit econuerso:vꝫ
predicaꝛ cōceptus dei quidditatiuus de ꝓpria passiōe
ergo ꝛc.¶ Cōfirmaꝛ.qꝛ cōstat ꝙ deus est cuius notitia
intendiꝛ in theologia/q̄ etiā ab ipso denoīatur.vñ ipse
deus est de cuius cōceptu ꝓprio ꝛ simplici concludun-
tur ꝛ probanꝛ in theologia oēs cōceptus denoīatiui taꝫ
ad intra ꝙ aliqua cōnotantes ad extra:vt deū esse trinū
ꝛ vnū sapientē ꝛ iustū omniū creatorē:ꝛ similia de cōce-
ptu dei proprio p̄dicata.Aut ergo cōcept⁹ dei propri⁹
de quo cōcludunꝛ ꝛ predicantur in theologia est passio
siue cōceptus denoīatiuus:aut quidditatiuus.sed non
potest poni primuꝫ:ergo scđm.illud aūt est theologie ꝛ
cuiuscunq; alterius scientie subiectū/cuius cōcept⁹ q̄d
ditatiuus est cōclusionū illius sciētie subiectū.ergo ꝛc.

Ex hoc sequitur corollarie ꝙ ratio po-

tissima subiecti theologie qđ est deus est predict⁹ quid
ditatiuus eius cōcept⁹ simplex ꝛ proprius p nomē dei
importat⁹:quoniā illa est potissima ratio subiecti sciē-
tie cuiuscūq; de qua sue passiones in cōclusionib⁹ predi
canꝛ:sed ꝓprius ꝛ simplex dei conceptus est hmōi. Iste
enim propositiones/deus est trinus ꝛ vnus sapiēs ꝛ iu-
stus/deus est diligendus/creauit mundū.ꝛ alie similes
sunt theologice cōclusiones:quarū oīm p̄dicata dicunꝛ
de conceptu dei quidditatiuo in talibus cōclusionibus
subiecto.ergo ꝛc.¶ Sed tūc est dubiū:cū oporteat dare
aliquod mediū in quacunq; scientia de quo passiones p̄
dicenꝛ notius:ꝛ p cōsequēs per ipsum ꝓbenꝛ de illis de
quibus in cōclusionibus predicanꝛ:qđ est in theologia
tale mediū ad probandū passiones theologicas de con
ceptu dei simplici quidditatiuo de quo in cōclusionib⁹
theologicis predicanꝛ.¶ Ad hoc respōdeꝛ:ꝙ hmōi me
diū est iste cōcept⁹ cōplexus:puta ens infinitū sumptuꝫ
pro substantia infinita/nō pro ente transcēdente:qꝛ ta-
le ens infinitū cōsimiliter p̄dicatur de cōceptu dei ꝛ sa-
pientie:ꝛ alioꝝ omniū:qđ nō est verum de illo qđ est me
diū ad ꝓbandum passiones de ꝯceptu quidditatiuo et
ꝓprio diuinitatis.ꝙ autē hoc sit verū:vꝫ ꝙ ens infini
tum sit tale mediū declaratur:qm̄ illud est mediū ad ꝓ-
bandum passiones seu ꝯceptus qualitatiuos ꝛ denoīa-
tiuos de ꝯceptu quidditatiuo subiecti scientie:de quo
passiones seu ꝯceptus denominatiui hmōi notius pre
dicanꝛ:sed inter oēs dei ꝯcept⁹ de nullo notius predicā
tur passiones theologice maxime cōcurrente fide ꝙ de
isto ꝯceptu:vꝫ de ente infinito.ergo ꝛc.¶ Sic igiꝛ po-
tissima ratio subiecti theologie est ꝯcept⁹ dei simplex
quidditatiuus ꝛ cōceptus entis infiniti ꝯplexus tamē

differenter: q꞉ ꝯceptus dei simplex est prima ratio q̄ est subiectū passionū q̄ in ꝯclusionib⁹ theologicis ꝑdicant̄ cōceptus autē entis infiniti est prima ratio de qua subiecta in premissis passiones theologice notius predicant̄ ⁊ per quam de cōceptu dei simplici subiecto in conclusionibus inferuntur. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertiū vbi est respondendum ad aliqua que possent argui ꝯtra dicta / sunt inter alia duo dubia: quoꝝ p̄mū est de hoc qđ dictū est: vꝫ ꝙ subiectū theologie ꝓprie sumptum est vnū. Secūdū. ꝙ ens infinitū est ꝯceptus de quo passiones theologice notius predicant̄. ¶ Arguit̄ eīm ꝯtra primū primo. q꞉ theologia nō tractat de paucioribus immo de plurib⁹ q̄ in alijs sciētijs pertractent̄: sed aliquarū scientiarū nō potest poni vnū subiectū propter diuersitatē rerū de quibus in eis agit̄. ergo nec in ista. ¶ Minor patet. q꞉ subiectum cuiuslibet realis scientie est res extra que non est vnica sed multiplex ⁊ diuersa. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q꞉ nō omnes ꝯclusiones theologice sunt de deo: nec omniū subiectū est cōceptus dei. ergo nec deus est subiectū totius theologie: sed aliquid ab ipso distinctū est alicuius partis subiectū. ¶ Cōsequētia est euidēs. q꞉ vt dictū est subiectum sciētie proprie etiā proprie sumptum / est res extra cuius ꝯceptus est ꝯclusionis scientie subiectū. vt ēt dictum est / illud est totius theologie subiectū: cuius cōceptus est subiectū omniū theologicarū ꝯclusionū. ergo si ꝯcept⁹ dei nō est subiectum oīm ꝯclusionū theologicarum: sed ꝯceptus alicuius rei alterius est aliquaꝝ subiectū: nec solus deus est totius theologie subiectum quare ⁊c. ¶ Secundo arguit̄ ꝯtra secundū dictū p̄mo. q꞉ de illo passiōes theologice nō sunt p̄mo note: de q̄ an ipsi cōueniāt dubitat̄: sed ens infinitum est hmōi: a multis eīm dubitatur ⁊ querit̄: an ens infinitū sit trinū ⁊ vnū ⁊ etiā an deus sit ens infinitū: vnde ⁊ in scientijs naturalibus ꝓbatur deum esse ens infinitū ergo nec ꝑ ꝯñs ex istis premissis probat̄ ꝙ deus sit trinus ⁊ vnus. q̄re ⁊c. ¶ Secundo. q꞉ ꝯceptus negatiuus qualitatiuus ⁊ cōplexus nō videt̄ esse notissim⁹ / nec de ipso passiones notius q̄ de alijs ꝑdicari: sed ens infinitū est talis ꝯcept⁹ vꝫ negatiuus qualitatiuus nō quidditatiuus ēt cōplexus. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q꞉ habēs cōceptū veritates sciētie virtualiter ꝯtinentē pōt in ipsas naturaliter deuenire. sed viator habet de deo theologie subiecto istū conceptum: vꝫ ens infinitū: nec tamē ex eo potest ad veritates ꝯclusionū theologicarū naturaliter deuenire. ergo hoc est q꞉ talis ꝯceptus nō est ipsarū virtualiter cōtentiuus: nec ꝑ ꝯñs mediū sufficiēs ad ꝓbandū eas. quare ⁊c. ¶ Quarto q꞉ prima ratio subiecti de qua passio primo verificat̄: ⁊ ꝑ quā de alijs probat̄ / videtur esse prior predicatione ⁊ cōmunior subiecto cōclusionis: sed ens infinitū non est isto modo prius nec cōmunius cōceptu simplici dei qui est ꝯclusionis subiectū de quo passiōes theologice ꝑdicant̄. ergo ⁊c. ¶ Ad ista respōdet̄. ad primum qđ arguit̄ ꝯtra primū dictum dicit̄. ꝙ tam theologie q̄ cuiuslibet alterius sciētie est subiectū vnicum. sed differēter. In theologia eīm est vnitas tā in subiecto q̄ in ratione subiecti. Deus eīm qui est theologie subiectum est res vnica ⁊ singularissima. eius etiā ꝯceptus quidditatiuus qui dicit̄ ratio subiecti scientie ⁊ subiectū ꝯclusionis est vnus. In alijs autē scientijs licet sit vnitas ex parte rationis subiecti que sufficit ad vnitatē sciētie: nō tamē ex parte subiecti: vꝫ rei extra. nullius eīm scientie alterius a theologia subiectū est aliqua vna res singularis tantū: cū omnia indiuidua eiusdē ratiōis licet distincta essentialiter in re extra sint eiusdē scientie subiecta. licet tamē sint diuersa oīa: sunt vnū quodā modo equiualēter pro quāto omniū est vnus diffinitiuus cōceptus: ⁊ hoc vꝫ talis vnitas diffinitiōis rerū extra sufficit ad sciētie vnitatē. ¶ Tūc igit̄ ad rōnē dicit̄: ꝙ licet in theologia multa cōtineant̄ ⁊ tractent̄: solū tamē conclusiones iste sunt theologice proprie: quarū subiectū est cōceptus dei. ⁊ large etiā ille que ex isto dei cōceptu qui est prima ratio subiecti theologie / depēdēt. alie autem inducunt̄ ad declarationē ipsarū: que tamē nō sunt theologice proprie. ¶ Ad secundū ꝯsilr̄ respondet̄. q꞉ sicut omnis ⁊ sola res extra cuius ꝯceptus quidditatiuus est subiectum ꝯclusionis sciētie / est subiectū sciētie ita ⁊ sola ꝯclusio illa est illius sciētie cuius subiectū est cōceptus quidditatiuus rei que est subiectū talis sciētie: ⁊ ita ꝯclusiones quarū subiectū non est ꝯceptus dei nō sunt proprie conclusiones theologice: sicut ista conclusio / homo est risibilis / nō est theologica: sꝫ ista / deus fecit hominē risibilem: q꞉ in ista ꝯceptus dei subijcitur: nō aūt in prima. quare ⁊c. ¶ Ad alia que arguunt̄ ꝯtra secūdū. ¶ Ad primum dicit̄ ꝙ sicut si esset demōstratio naturalis illa ratio qua ꝓbat̄ deum esse trinū ⁊ vnum ꝑ ens infinitū presupponeret ꝑ experiētiā ꝯclusionem ipsam probandā seu rem per eam significatā esse notā: puta ꝙ deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ tunc quereret̄ propter quid / ⁊ diceret̄ ꝙ quia ens infinitū: de quo ꝯceptu passio etiā alia quelibet theologica esset notissima supposita ipsa experimētali notitia: ita nunc supposita fide loco experientie syllogizādo ex p̄missis ꝑdictis probat̄ ⁊ infertur ꝯclusio euidēter / nō cuilibꝫ: sed catholico. est eīm ens infinitū acceptū pro medio ꝯceptus de quo verificātur noti⁹ q̄ de aliq̄ alio theologice passiōes: ⁊ si nō notitia naturaliter euidēte saltem notitia fidei innitente. ¶ Et quādo arguit̄. ꝙ dubitat̄ ⁊ querit̄ an ens infinitū sit trinū: dicit̄ ꝙ verū est fidei notitia circumscripta: non aūt ipa supposita. Et quādo addit̄ ꝙ deū esse infinitū ꝓbat̄ in scientijs naturalibus: Dicit̄ ꝙ verum est accipiendo deū pro illo ꝙ scitur naturaliter deū esse: ⁊ vt sic accipiēdo deū ꝯcedit̄ ꝙ nō est notissimū de ipo ens infinitū. q꞉ de eo vt sic sumpto querit̄ et ꝓbat̄: nō aūt querit̄ nec ꝓbat̄ de ipo vt accepto a theologo mō quo nō pōt sciri naturalr̄ nec ꝓbari: sed tm̄ supnaturaliter deū esse ⁊ ideo de deo vt sic sumpto vꝫ theologice sic fide supposita ens infinitū ē notissimū ꝙ de nullo alio est noti⁹ q̄ de eo. ¶ Et si querat̄. quomō deus accipitur a theologo: modo quo nō est notū naturaliter / nec demōstrabile ipsum esse / ⁊ quo alio mō deus sumptus scitur naturalr̄ ⁊ probat̄ esse: ¶ Ad hec respōdetur ꝙ deus duplr̄ pōt sumi. vno mō pro ente eminētiori quocūq; alio possibili per se sumpto. Alio modo pro ente eminētiori ⁊ perfectiori: nō tantū omni alio ꝑ se sumpto: sed ēt oībus possibilib⁹ simul sumptis. Primo modo ꝓbatur in scientijs naturalibus: ⁊ sic scitur ipsū esse. Scđo aūt modo quo accipit̄ a theologo non potest sciri nec ꝓbari naturalr̄ deum esse. ¶ Ad secundū negat̄ illud in maiore assumptū. licet eīm infinitū ens sit ꝯceptus negatiuus: esto ēt ꝙ sit ꝯceptus qualitatiuus ⁊ ꝯplexus: de ipo tm̄ notius q̄ de aliquo alio predicant̄ theologice passiōes. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertium respondet̄. ꝙ maior illa assumpta non est vera: vꝫ ꝙ habēs ꝯceptū cōtinentē veritates scientie possit in eas naturaliter deuenire est tātū vera de cōceptu illo veritates hmōi virtualiter ꝯtinente: qui quidem conceptus habetur ꝑ experientiā: ⁊ ꝑ quē ꝑ ꝯñs concludunt̄ oēs in eo contente veritates virtualiter euidenter. In proposito aūt hmōi dei cōceptus: vꝫ ens infinitum / nec sic habetur: vꝫ ꝑ experientiā: sed per fidem: ⁊ ideo licet per eum possint sciri ⁊ concludi omnes theologice veritates posteriores fide mediāte: nō tamē naturaliter euidenter. quare ⁊c. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū

respōdet. ꝙ p̄sa ratio subiecti de quo passiões p̄so verificant est equalis ambitus cum cōclusionis subiecto cū quo tamē stat ꝙ ratio prima hmōi subiecti sciētie cōtinet virtualiter cōclusionem ꝓ quanto est mediū ad inferēdū ipsam. qr eñ passio euidentius p̄dicat de ratiōe subiecti scientie: vcꝫ de diffinitione ꝙ̄ de subiecto conclusionis: puta de diffinito: ⁊ qr passio primo conuenit diffinitioni nec alicui pōt cōuenire nisi cui ꝯuenit diffinitio: ideo ipsa dicit cōclusionē in qua passio p̄dicat de diffinito/virtualiter cōtinere: nec tamē ex hoc oportet diffinitionē ipsam esse vniuersaliorē diffinito. notius eñ est risibile de animali rationali ꝙ̄ de homine: licet animal rationale nō sit vniuersalius ipso hoie diffinito. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in p̄ncipio appet solutio ex p̄dictis.

Circa primā distinctionem in qua magister inquirit materiā huius libri/que quidē materia est deus absolute secunduꝫ rationē sue pfectionis acceptus quo solo vt hic ostendit est fruendū/⁊ omni alio ab ipō vtendum: Quero primo. vtrū eodeꝫ actu ꝙ quis diligit propter deum aliquod ens creatuꝫ diligat ipsum deū. ¶ Et videt ꝙ sic. quoniā impossibile est diligi aliquod ens vnū propter alterū nisi vtrūqꝫ actualit sit dilectū: sed si diligēs aliquid propter deū non eodem actu sed alio diligeret vnū illorū: ⁊ alio alterum/posset vno illorū destructo/puta illo quo diligebat deus/manere alius quo diligebat aliud ens creatū: p quē actuꝫ homo ferret in suū obiectū: sicut antea ferebat. per eundē eñ actū vniformiter potentia tendit in obiectuꝫ: ⁊ ita p ꝯñs diligeret propter deū illud obiectū creatū sicut antea diligebat: sed nō existēte actu diligēdi deum: nō posset deus ipse esse dilectus: ergo sequit ꝙ si diligens ens creatū propter deuꝫ alio actu diligat creaturam ⁊ alio deum: ꝙ poterit diligere ens creatū propter deum non dilectuꝫ: hoc autē est impossibile. ergo ⁊c̄. ¶ Contra. qr actus fruendi ⁊ vtendi sunt realiter distincti: sed diligēs ens creatū ordinate propter deū: diligit vtrūqꝫ ⁊ fertur in vnū: puta in creaturā actu vtendi: in deum autē actu fruendi. ergo ⁊c̄. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. primo eñ inquirā quid sit obiectū dilectionis dei propter seipsuꝫ. scdo an sit virtuosus ⁊ moralit bon⁹ vterqꝫ istoꝝ actuū.

Quantū ad primū est opinio quorundam dicentiū: ꝙ sicut actus intelligendi cōclusionē propter principiū: obiectū est vtrunqꝫ istorū: vcꝫ tam cōclusio ipsa ꝙ̄ principiatū: ⁊ in proposito: actus quo quis aliquid diligit propter deum dilectū: in quē vcꝫ deuꝫ dilectū refert dilectū aliud ꝓpter ipsum/respicit pro obiecto vtrunqꝫ horū: vcꝫ tam deū ꝙ̄ aliud ens creatum propter deū dilectum. ⁊ hic actus potest vocari/licet essentialiter vnicus / actus fruēdi ⁊ vtēdi respectu diuersoꝝ obiectorū suorū. sicut eñ idem actus dicitur actus conclusionis: vt eius obiectum est cōclusio: ⁊ actus principij vt eius obiectum est principiuꝫ: ita in proposito iste actus vnicus diligēdi pōt dici actus fruendi vt est dei: vtendi autem vt est alterius obiecti: puta entis creati. ¶ Sed hic modus dicendi deficit in duob⁹. Primo in cōclusione quā ponit. Secūdo in exemplo quod ad ꝓbandum adducit. ¶ Primū. vcꝫ ꝙ nō sit vera cōclusio quā cōcedit: vcꝫ ꝙ amor alicuius propter deū respiciat vt obiectū vtrunqꝫ istorū: probatur primo. qr creaturaꝫ propter deū diligere/est deum ipsum dilectionis huiusmodi creature finē constituere: sed deū finē dilectionis creature constituere est amorē eius prehabere / virtute cuius causetur amor creature. ergo deus nō est obiectū talis amoris: sed prioris ad istum secundum mouentis. ¶ Secundo. qr sicut illius actus intelligendi cuius aliqua plura simul sunt obiectū neutrū eoꝝ est propter alterum intellectū obiectum: ita nec actus diligēdi aliqua plura vnum eorū est ꝓpter alterum obiectum dilectum ergo p cōtrarium illius actus quo vnum diligit ꝓpter alterum nō est vtrunqꝫ eorū obiectum: licet eñ vtrunqꝫ ipsorum sit dilectū: nō tamē p eundem actum. quare ⁊c̄. ¶ Confirmat. qr sicut aliud est cōclusionē ꝓpter principium siue rem significatā p vtrunqꝫ istorū esse intellectionis obiectū: ⁊ aliud qd̓ principiū causet cōclusionis siue rei significate p eam assensum: quia nec ad hoc ꝙ hmōi assensus qui est actus scientificus causet per principiū sufficit ꝙ vtrūqꝫ horū sit eiusdē actus obiectum: sed oportet actū intelligēdi significatū p principiū esse alium ab actu tam intelligendi ꝙ̄ assentiendi significatū p conclusionē: ita ⁊ in ꝓposito: cum amoris quo creatura diligit ꝓpter deum / causa sit amor dei: sicut principium causa cōclusionis ⁊ assensus sequētis: p cōsequēs ad veritatē huius /creatura diligit ꝓpter deum/nō sufficit vn⁹ actus cui⁹ sit obiectū vtrūqꝫ istoꝝ: sed alius est necessarius respectu vnius: vcꝫ dei: ⁊ alius respectu alterius: vcꝫ creature: cuius prior qui vcꝫ est dei/dicitur esse causa. quare ⁊c̄. ¶ Secundū. vcꝫ ꝙ exemplū sit incōueniens qd̓ ponit/apparet. qm̄ exemplū qd̓ ad ꝓpositum declarandū accipit: vcꝫ ꝙ actus intelligendi conclusionē ꝓpter principiū respicit ꝓ obiecto vtrunqꝫ istorū: vel nō est ad ꝓpositū vel est falsum. qd̓ apparet: quoniā aut intelligit dicere sicut facit: ꝙ actus iste itelligēdi cōclusionē aliquā ex p̄missis causet p syllogismū ipꝫ: ita ꝙ intellectus nō possit facere syllogismum quin co ipso intelligat eius cōclusionē ⁊ p̄missas ꝓpter quas itellectas intelligat cōclusionē: aut ꝙ intellectus soluꝫ intelligat ipsum syllogismū: nō qr actu factū: sed siue sit siue nō modo quo pōt domū existentē siue nō existentē ⁊ quodcūqꝫ ꝯplexū aliud notitia abstractiua intelligere. ¶ Si primū detur: est falsum. si secūdū/exemplū nō est ad ꝓpositū. ¶ Primū apparet. qr nullus syllogizās p syllogismū intelligit nisi significatū p syllogismū: qd̓ ē res extra vl' aliqua alia ab ipō syllogismo distincta. nec eñ syllogismus nec aliqa alius intelligēdi actus cōplexus vel incōplexus significat seipm̄: sed tantū significatur p actū reflexū: ⁊ ita sicut eliciēs circa aliqd̓ obiectū extra actū incōplexū intelligēdi vel sentiendi non intelligit taleꝫ actū: sed tantū eius obiectum: ita de actu intelligendi cōplexo qualis est syllogismus ⁊ ꝓpositio in mente formata/cōsimiliter est dicendū: vcꝫ ꝙ p nullū talem actum intelligendi cōplexum intelligit actus ipse: puta syllogismus vel ꝓpositio: sed eius significatū tantū: cuius etiam est assensus causatus p ip̄m: cū idem sit obiectū actus intelligendi cōplexi: ⁊ assensus eo mediante causati: vt in p̄cedentibus fuit dictum. ergo ⁊c̄. ¶ Ex hoc plixius in precedentibus declarato apparet falsitas tam opinionis illorū qui dicunt: ꝙ intellectus formans ꝓpositionem vel syllogismū eodem actu intelligit ꝓpositionem ⁊ eius terminos ⁊ conclusionē ⁊ p̄missas: ꝙ̄ aliorum dicentiū ꝙ ista omnia intelligit non tamen eodē actu: sed alio terminū ⁊ alio ꝓpositionē alio p̄missam ⁊ alio conclusionem illatā: quoniā nec ꝓpositionem formans /nec syllogizans intelligit nec potest intelligere nisi vltra ꝓpositionem ⁊ syllogismum aliqd aliud sit in ipso/syllogismum nec eius cōclusionem nec aliquā premissarum nec aliquē terminorū actu intelligendi vnico nec diuersis: quoniā nullus potest intelligere aliquod intelligibile obiectuꝫ nisi p aliquem actum ab ipso distinctum: sed terminus ꝓpositionis mentalis

⁊ ipsa ꝓpositio ac syllogismus totus est quoddā intelli
gibile obiectū in mēte formatū a re extra significata dis
tinctū. ergo sicut intellectus creatus rem extra nō pōt
intelligere nec sentire nisi ꝑ actū in se existentē: ⁊ ab ipsa
re differētē: ita nec aliquē actū intelligēdi simplicē qua
lis est terminus ꝓpositionis / nec complexū qualis est
propositio ipsa: vel ex propositionibus cōstitutum: qua
lis est syllogismus / potest intelligere nisi ꝑ actū aliū in
se existentē ⁊ ab huiōi obiectis intelligibilibus: puta ꝓ
positionibus terminis vel syllogismis realiter differen
tē. ex quo sequit̄ ꝓpositū: vȝ ꝙ nullus syllogizās vel ꝓ
positionē vel aliquē terminū eius formās seu in mente
ꝓducēs potest aliquod istorū ītelligere vnico actu: nec
pluribus: supposito ꝙ nō sit in ipō aliqs actus a talib⁹
obiectis ītelligibilib⁹ distinctus. quare ⁊c̄. ¶ Cōfirma
tur. q: actus rectus nō intelligit̄ nisi ꝑ reflexum ab ipso
realiter distinctū: sed tam ꝓpositio ꝙ̄ eius terminus ꝙ̄
syllogism⁹ rei extra significatiu⁹ in mente formatus / est
actus intelligēdi rectus. ergo nō pōt ab intellectu crea
to intelligi: nisi ꝑ aliū ab ipso distinctū. quare ⁊c̄. ¶ Cō
firmat̄. q: nō est magis incōueniēs intelligere rē extra
mediāte aliquo actu recto nō intellecto / ꝙ̄ videre albe
dinē visione nō visa: nec etiā intellecta. diuersoꝝ eīm īntelli
gibiliū realiter vnū pōt intelligi alio non intellecto. sed
oīs actus intelligēdi rectus simplex vel cōplexus qua
lis est syllogism⁹ ꝓpō ⁊ ei⁹ termin⁹ / est ab eius obiecto
distinctus. ergo potest esse syllogismus ꝓpositio ⁊ eius
terminus rei extra significatiuus nō intellect⁹. quo ta
mē intelligat̄ res extra significata a quolibet horū rea
liter distincta. quare ⁊c̄. ¶ Sed aliqui ad ꝑdicta viden
tur respōdere velle negādo qđ in eis supponit̄: vȝ ꝙ ꝓ
positio eius terminus ⁊ syllogismus sit mētis concept⁹
dicūt enim ꝙ ista nō sunt actus intelligēdi / sed quedaȝ
intelligibilia obiecta ab intellectu: nō per actum intel
ligendi: sed ꝑ alium ab illo producta: vt propositio per
actū cōponendi ⁊ diuidendi qui est alius ab actu intelli
gēdi. ¶ Contra hoc arguit̄ primo. q: impossibile est ali
quē habere in mēte syllogismū formatū: vel ꝓpositionē
⁊ nihil intelligere: sed si ꝓpositio vel syllogismus esset
ab omni actu intelligendi distinctus posset vtiqꝫ qlibet
demōstrare ⁊ propositionē in mente formare ⁊ nihil in
telligere: cū ad nullum obiectum intelligibile ab omni
actu intelligēdi distinctū sequatur necessario actus in
telligendi ipsum. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q: sicut ꝓpositio
vocalis ad voces: ita mentalis ꝓpositio ad mētis con
ceptus. sed termini ꝓpositionis vocalis sunt precise vo
ces ore formate. ergo ⁊ termini propositionis mētalis
non sunt alij ꝙ̄ conceptus animi seu actus intelligen
di in mēte formati. quare ⁊c̄. ¶ Tertio. q: ꝑ syllogismū
demonstratiuū causatur actus scientificus: qui quideȝ
vt dictū fuit in ꝑcedentibus est assensus rei significate
ꝑ ipsum: sed assensus nō potest esse nisi circa ꝑcognituȝ.
semꝑ enim actus assentiendi ꝑsupponit actū intelligē
di: licet non ecōuerso. ergo cū post syllogismū īmediate
sequatur assensus scientificus oportet rē significatā ꝑ
ipsum cuius vt obiecti est ipse assensus / esse ꝑintellectā
hoc autē nō oporteret si syllogismus ⁊ aliud quodcūqꝫ
cōplexum obiectū in mente formatū esset ab omni intel
lectione distinctū. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q: assensus intel
lectus nō ꝑsupponit nisi obiectū cuius est esse ꝑintelle
ctū actu intelligēdi cōplexo: sed ꝑsupponit ꝓpositionē
in mente formatā: nullus eīm sine ipsa mediante in men
te existente pōt alicui assentire intellectualr̄ nec dissen
tire. ergo talis ꝓpositio in mēte ꝑsupposita qua sola ex
istente causat̄ assensus huius vel dissensus: nō est aliud
ꝙ̄ actus intelligendi cōplexus eiusdē obiecti: cuius est
ipse assensus qui post euȝ sequit̄ vel dissensus. quare ⁊c̄.

¶ Quinto. q: esto ꝙ hoc esset verū: puta ꝙ huiōi ꝓposi
tio vel terminus eius ⁊ syllogismus mētis nō esset act⁹
intelligēdi: sed coꝝ obiecta intelligibilia: ex hoc nō seq̄
retur ꝙ syllogizans vel ꝓpositionē in mente formās ha
beret intelligere talis obiecta formata actu vnico: nec
pluribus: immo magis cōtrariū: cū ad nullū obiectū in
telligibile in intellectu positū necessario sequat̄ actus
aliquis intelligēdi ipsum. quare ⁊c̄. ¶ Sic igitur appa
ret ꝙ si exemplū ꝑdictū de intellectu intelligēte cōclu
sionē ⁊ ꝓpositionē ⁊ terminū intelligat̄ modo ꝑexposi
to / nō est verū. ¶ Et ideo quātū ad istū articulū aliter ē
dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ proximū vel
quodcūqꝫ aliud diligere ꝓpter deū / est deum esse finem
moraliter mouentē ad diligendum alterū ꝓpter ipsum
cū eīm hic dicit̄ aliquid diligi ꝓpter alterū ly ꝓpter di
cit causalitatem finis moralis illius cui addit̄: quia veȝ
ipsum est finis dilectionis alterius qđ dicit̄ diligi ꝓpter
eum. aliquid aūt esse finē moraleȝ alterius / vel causare
ipsum ꝑ modū talis finis est ipsum amari amore cuius
virtute causet̄ effectus ille respectu cui⁹ dicit̄ esse finis.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ obiectū actus diligēdi ꝓximū vel qđ
cunqꝫ aliud ꝓpter deū nō est hoc totū verum cōplexum
proximus est diligendus ꝓpter deum. ¶ Hec apparet.
q̄m amor nō est obiecti incogniti: q: secūdum Augusti
nū inuisa diligere possumus nō autē incognita: sed licet
ꝓpositio cōplexa formata in mēte sine omni alio actu
reflexo: vȝ proximus est diligendus ꝓpter deū / est inco
gnita: cū actus rectus simplex vel cōplexus qualis est
ista ꝓpositio: nō posset esse intellectus ꝑ se sine reflexo:
ergo amor sequēs ꝓpositionē huiōi dictatiuam non est
ipsius ꝓpositionis cōplexe incognite: sed rei ꝑ eā signi
ficate. ¶ Cōfirmat̄. q: nō magis act⁹ volūtatis sequēs
ꝓpositionē dictatiuam formatā rei extra significatiuā
habet ꝓpositionem ipsam ꝓ obiecto: ꝙ̄ assensus intelle
ctus ꝓpositionē ipsam etiā sequēs ⁊ actū ꝑueniens vo
luntatis: sed assensus intellectus sequēs ꝓpositionē nō
respicit ꝓ obiecto ipsam: sed rem ꝑ eam significatā: que
sola nō ipa ꝓpositio est intellecta. g̃ ⁊ de actu volūtatis
cōsimiliter est dicendū: cū nō minus ꝙ̄ assensus intelle
ctus exigat suū obiectū ꝑexistere intellectum. ¶ Ex hoc
apparet improbabilitas opinionis dicentiū: ꝙ ꝓposi
tio formata actus intelligendi qui eā sequit̄: est eius vt
obiecti. primo siquidē hoc est falsum: ⁊ improbabile. q:
nō eodem actu intelligitur actus aliquis intelligēdi et
suū obiectū: sic intelligendo ꝙ actus aliquis quo aliqđ
suum obiectū intelligit̄ possit esse ratio intelligendi se
ipsum: sed ꝓpositio in mēte formata rei extra significa
tiua est actus intelligēdi obiectū ab ipsa realiter distin
ctū: post quē actum nō oportet sequi aliū actū in intelle
ctu in quo format̄. ergo nec actus intelligendi qui est in
intellectu ipsa formata est eius vt obiecti: cū actus hu
iusmodi intelligēdi sit ipsamet ꝓpositio: ⁊ nullus actus
possit esse obiectū suijpsius. ¶ Secūdo. q: tunc sequere
tur ꝙ actus diligendi ꝓximū ꝓpter deū: q̄ sequit̄ istud
cōplexum dictatū formatū / proximus est ꝓpter deū dili
gēdus / nūꝙ̄ esset saltē totaliter virtuosus: q̄m actus di
ligēdi ꝯformis recto intellectus dictamini est eiusdē ob
iecti: cuius est ipsum dictamē preuius intellectus ⁊ as
sensus medians inter dictamen ipsum preuium ⁊ vo
luntatis actū: sed ista ꝓpositione dictatiua formata in
intellectu posita / homini est appetēdū vltimū premiū ꝓ
pter deū / actus intelligendi ⁊ assentiendi qui sequit̄ est
vt dicit̄ ipsius ꝓpositionis formate. ergo ⁊ amor qui ta
li dictamini ꝯformiter elicit̄. Tūc quero: q: aut act⁹ hu
iusmodi diligendi siue ꝑncipiū appetendi est vt obiecti

precise ꝓdicte ꝓpoſitionis formate/aut ſimul eius ⁊ rei per eam ſignificate? Si primū:ergo eſt actus totalitˀ vitioſus:quoniam omnis actus quo appetit̃ alicui quod eſt impoſſibile ſibi eſt vitioſus.ſed iſte eſt talis.nec em̄ premium eſt poſſibile propoſitioni formate ſed rei per eam ſignificate. Si autem ponat̃ ſecūdū idē ſequetur ꝙ licet hmōi premiū qḋ diligit̃ ſeu appetit̃ ſit poſſibile alteri obiecto huiꝰ actus:puta rei ꝑ ꝓpoſitionē ſignificate:nō tamē ipſi ꝓpoſitiōi.⁊ ita ꝑ cōſequēs talis actꝰ erit vitioſus ſaltē vt ad vnū obiectorū illoꝝ duorum ⁊ ſi nō vt ad alterum cōparatus.quare ⁊c̄. ¶ Secūda concluſio eſt.ꝙ obiectū amoris creature ꝓpter deū conformis predicto dictamini intellectus/nō eſt deus:ſed tantūmodo creatura. ¶ Hec ꝓbat̃ primo.q2 nullū obiectū preamatū amore mouēte ad amorē alterius obiecti eſt obiectū illius ſecūdi amoris ad quē mouet ⁊ cuius dicitur eſſe cauſa:ſed actus virtuoſus quo creatura aliqua diligit̃ ꝓpter deum:ſupponit deū eſſe dilectū amore mouente ad amorē huius creature.ergo ⁊c̄. ¶ Minor ꝓbatur.q2 amor virtuoſus quo creatura diligit̃ ꝓpter deu3 reſpicit deū ꝓ fine morali a diligente creaturā intento. ſed cū aliqd eſſe finē moralem alterius non ſit aliud ꝙ ipſum eſſe amatū amore cuius virtute cauſat̃ eius effectus:ꝑ cōſequēs nunꝙ dilectio creature reſpicit deū vt finē moraliter intentū:niſi deus ipſe ꝑametur amore cuius virtute cauſetur dilectio creature.ergo amor virtuoſus quo creatura diligit̃ ꝓpter deum preſupponit amorem aliū deū ipſum pro obiecto habentē:⁊ amorē iſtum creature mouentē.idē autē obiectū dilectū nō oportet eſſe obiectū duorū actuū diligendi realiter diſtinctoru3 quorū vnus cauſat alterū.ergo ⁊c̄. ¶ Preterea ſecūdo arguitur ſic ad idem.circūſtantia virtuoſi actus nō eſt obiectū ipſius:ſed deus ꝓpter quē diligit̃ creatura dilectione virtuoſa ⁊ moraliter bona eſt circumſtantia talis actus.ergo nō eſt obiectū eius. ¶ Maior apparet.qm̄ circumſtantie actus virtuoſi quē dictat recta ratio exequendū ſunt locus finis debitus ⁊ tempus:ſed conſtat ꝙ licet recta ratio dictet deū vel ꝓximū ꝓpter ipſum eſſe ꝯcurrentibus talibus circūſtātijs diligēdū:nō tamē ad iſtū actū virtuoſum eliciendū oportet hominē diligere aliquā taliū circūſtantiaru3 talis actus:puta locu3 nec tēpus nec etiā finē intentū tam predilectū.ergo nullum horū eſt actus virtuoſi cuius eſt circūſtantia obiectū. Dico autē actus cuius eſt circūſtantia:q2 bene eſt obiectū alterius ꝑcedentis:puta dictaminis cui eſt dilectio bona moraliter cōformanda.ſunt enim predicta omnia circūſtantie morales nō ipſius precedētis dictaminis ſed dilectionis ei conformis.q̄re ⁊c̄. ¶ Minor videlicet ꝙ deus ſit circumſtātia omnis actus dilig: aliud propter ipſum/apparet.q2 omnis actus debitꝰ ꝓpter quem dictat ratio recta actum aliquē exequendū eſt moralis ⁊ principalis circumſtantia talis actus:ſed deus predilectus eſt finis debitus propter que3 a recta ratione dictatur proximus diligendus.ergo deus non eſt obiectu3 dilectionis qua diligitur ꝓximus propter eum. ¶ Preterea tertio arguit̃ ſic ad idem.actus diligendi proximū propter deum in debito loco ⁊ tempore eſt actus virtuoſus ⁊ perfecte charitatiuus:ſed nō eſſet ſi hoc totū videlicet proximū propter deū / pro obiecto haberet:tunc em̄ poſſet eſſe nō ſic virtuoſus.puta:ſi aliquis videns ſe nunꝙ beatitudinem poſſe conſequi niſi per actum diligendi:hoc totū videlicet proximum propter deum/ex ſola beatitudinis ꝯcupiſcētia motus hūc actu3 eliceret:talis inquā non eſſet actus perfecte charitatiuus nec moraliter virtuoſus:quia fine debito ſibi carens.ergo ⁊c̄. ¶ Preterea quarto arguo ſic.ſolū deū diligens ⁊ propter ipſum proximum diligendū cognoſcens /poteſt noviter diligere ipſum proximum tantum propter actū preuiū diligendi deum.ſed dilectio omnis proximi cauſata ex dilectione dei ꝑuia eſt virtuoſa omni obiecto dilecto noviter circūſcripto.ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur.q2 ſi ideo actus diligendi proximū ꝓpter deum reſpiciat deū vt obiectum:quia recta ratio dictatiua ꝑcedens talem actū dictat:vc3 propter deum ꝓximū eſſe diligendū:eadem ratione debes dicere ꝙ actus iſte habet locū ⁊ tempus idoneum pro obiecto:cum etiā eadē ratio dictet deum eſſe diligēdū loco ⁊ tempore opportuno:ſed hoc eſt falſum.ergo ⁊c̄. ¶ Et ſi dicas ꝙ non eſt ſimile:q2 ratio recta dictat proximū eſſe diligendum propter deum dilectū:non aūt in loco dilecto nec in tempore dilecto:ſed i loco ⁊ tempore opportuno: Dico ꝙ hoc eſt verum:⁊ ex hoc ſequit̃ propoſitum:quoniā nec ratio recta dictat proximum eſſe diligendū propter deum dilectū dilectione terminata ad ꝓximum:ſed ad deū mouentē ad dilectionem aliam ad ꝓximum terminatam. quare ⁊c̄. ¶ Tertia cōcluſio eſt.ꝙ licet eodē actu poſſit diligi proximus ⁊ deus:que quidem duo videlicet deus ⁊ ꝓximus important̃ ꝑ hoc complexum:diligēdus eſt proximus propter deū/non tamen talis actus eſſet virtuoſus nec eo mediante propter deum diligeretur ꝓximus. ¶ Hec apparet primo.q2 vt dictu3 eſt ꝑ actū quo duo obiecta aliqua inſimul diliguntur vel intelliguntur neutrum eorum diligitur nec intelligitur ꝓpter alterum:cum vnum diligi ꝓpter alterum ſit ipſum diligi ꝓpter alterum predilectū amore ad amorem eius inducēte:nec ꝑ conſequens talis actus eſt virtuoſus cum careat debito ſibi fine. ¶ Secundo.quis nullus actus dilectionis elicitus eſt virtuoſus niſi cōcors recto dictamini preuie rationis:ſed actus vnicus quo ſimul diligitur deus ⁊ proximus / nō eſt talis:quia actus diligendi proximum concors recte rationi eſt actus vtendi elicitus propter actum fruendi.ratio enim recta dictat deū primo debere ꝓpter ſe diligi amore mouēte ad dilectionem proximi.primus amor videlicet dei eſt actus fruendi. Secundus autem videlicet proximi eſt actus vtendi:ad quem mouet primus:videlicet actus fruendi.vbi autem duo diliguntur actu vnico/ ibi neutrum illorum dilectorū mouet ad diligendum alterum:nec per conſequens propter vnu3 diligitur reliquū.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōcluſio eſt: ꝙ actus virtuoſus quo diligit̃ propter deum proximus/eſt alius ab illo quo diligitur deus . vtrunꝗ tamen iſtorū actu vel habitu diligit:videlicet deum ⁊ proximū/omnis virtuoſe diligens ꝓximū propter deum. ¶ Hec apparet quātum ad primā partē ⁊ ſequitur corollarie ex predictis.quoniam vt dictū eſt diligere virtuoſe proximū propter deu3:eſt dilectio proximi cauſata mediante preuio amore dei:ſed vnus ⁊ idē actus non cauſatur ex ſeipſo nec mouet aliquē ad ſeipſum:ſed ad alium.ergo alio actu diligit deum ⁊ alio proximum diligens vnum propter alterum . ¶ Secunda pars concluſionis:videlicet ꝙ vtrūꝗ diligat/ſequitur ex eodem:quoniā nullus actualiter mouetur ad alterū diligendū propter aliquod predilectum:niſi eius actu vel habitu dilectio ſit in ipſo:ſed diligens proximū propter deum cōmouet̃ ad diligendum ipſum proximum propter deum actu vel habitu predilectum.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad ſecundum pono quatuor concluſiones. ¶ Prima eſt.ꝙ ponentes concluſionem nō rem ſignificatam per ipſam eſſe actu3 ſciēdi/nō poſſunt ponere deum ſed complexum ſignificans ipſum eſſe obiectum actus huiuſmodi virtuoſi:videlicet diligēdi deum propter ſe. ¶ Hec probat̃.qm̄ idem eſt obiectū

actus diligendi virtuosi ⁊ actus intelligendi dictatiui
quid diligendū. hoc apparet: null⁹ enim actus dilectio
nis potest esse virtuosus nisi sit cōformis recto dictami
ni rationis: nō potest autē sibi esse cōformis nisi sit eius-
dē obiecti: sed dictamē rectū qd̄ supponit iste actus vir
tuosus diligendi deū est ista ꝓpositio practica in mente
formata / deus est ꝓpter seipsum sup̱ omnia diligendus
que quidē propositio vt cōcedūt nō autem res significa
ta per eam est obiectū actus practici sciendi: puta assen
sus ea mediante causati. ergo ipa eadē ꝓpositio nō sub
significatū: qd̄ est res extra / erit amoris tali cōformis di
ctamini obiectū. ¶ Cōfirmat. q: hic voluntas virtuose
tantū diligit: qd̄ intellectus esse diligendū credit ipsiq̄
vt tali vel diligendo assentit. ¶ Hoc apparet. q: nec vo-
luntas aliquid saltē extra se diligit / nisi qd̄ intellectus
ei vt diligendū ostēdit. hoc autem ⁊ nō aliud intellect⁹
voluntati vt diligendū ostendit qd̄ diligendū esse credit
ipsiq̄ vt tali consentit. sed si obiectū actus sciendi est ꝓ-
positio in mente formata nō res per eam significata: hec
propositio practica / deus est propter se diligendus / non
res ꝑ eā significata est obiectū actus sciendi ea mediā-
te causati: ⁊ per ꝯñs ipsa nō eius significatum est cui as-
sentit practicus intellectus: cū sciendi actus nō sit ali⁹
q̄ assensus mediāte ꝯclusione causatus: ⁊ ꝑ cōsequens
ipa nō eius significatū est hoc qd̄ sic diligendū esse intel
lectus credit: ipsiq̄ nō rei ꝑ ipsā significate vt tali assē
tit. ergo ⁊ amor sequens post istū consensum practicum
si sit ipsi ꝯformis habet habere idem obiectū. quare ⁊c.
¶ Secunda conclusio est. q̄ ponētes deum nō posse in
presenti intelligi secundū se: sed tantum in aliquo esse fi
cto supponente pro eo / habent dicere ꝯsequenter ipsum
non esse secundū seipsum: sed tantū secundum illud esse
fictū hm̄ōi actus amoris obiectū. ¶ Hoc apparet eodē
medio sicut primū. quoniam hoc solum diligitur qd̄ p̄-
intelligitur ⁊ secundū illud esse qd̄ intelligitur: nō autē
aliquid videtur posse diligi secundum illud esse secūdū
qd̄ nō potest intelligi: sed vt dicunt deus secūdum se nō
pōt in p̄nti naturalr̄ intelligi: sed tantū in aliq̄ esse ficto
supponente pro ipso licet distincto ab eo. ergo ⁊c. ¶ Cō
firmatur. quia hoc solum ⁊ nihil aliud a voluntate vir-
tuose diligitur qd̄ sibi ab intellectu recte dictāte vt dili-
gendum ostenditur: sed intellectus non potest aliquid
vt diligendum ostendere: qd̄ non potest percipere. ergo
si deum secundum se non potest intelligere: nec vt dili-
gendum voluntate ostendere: nec per cōsequens deus
ipse secundum se potest talis actus virtuosi obiectum
existere. ¶ Ex predictis duabus conclusionibus ap-
paret omnimoda improbabilitas et falsitas vtriusq̄
duarum opinionū dictarum: cum quelibet earū habeat
negare hominem posse in actum istum diligendi deum
propter se: cum tamen ad ipsum sit necessario obligat⁹.
¶ Tertia cōclusio est. q̄ obiectum huius actus virtuo-
si: puta dilectionis dei propter se: est deus ipse secundū
se absolute sumptus. ¶ Hec apparet. quoniā aut hm̄ōi
actus deus secundū se est immediate obiectū: vl̄ secūdū
aliquod esse ab ipso distinctum: vel nullo modo deus est
talis actus obiectum: sed aliquod aliud ens creatum.
sed non potest poni secundum: nec tertium: quia nec ali-
quod aliud ens creatum nec deus secundū aliquod esse
a se distinctum est virtuose propter se diligendus: cum
nullo a deo alio sit fruendum ⁊ omni eo sit fruēdum qd̄
est propter se diligendum. ergo relinquitur primum qd̄
est propositum. ¶ Confirmatur. quia hoc est huiusmodi
actus immediatū obiectū de quo sic diligendo est datū
preceptum: sed preceptum hm̄ōi est tantū de deo solo se
cundū se non de aliquo alio diligēdo. ergo ⁊c. ¶ Quar
ta ⁊ vltima conclusio est. q̄ aliter quantum ad aliquid
deus est diligendus propter seipsum: ⁊ aliter quodlibet
aliud propter eum. Hec apparet: quoniā creatura est di
ligenda propter deum ⁊ propter finem predilectum di-
lectione mouente ad dilectionem ipsius creature: vt in
precedenti articulo est ostensum: nō sic autē deus est pro
pter se diligendus. nec enim hic ly propter se importat
partem obiecti dilecti: alias sequeretur q̄ deus ipse di
lectus esset bis obiectum eiusdem actus. nec importat
etiā deū ipsum esse preamatum sibi: quia alias sequere
tur q̄ deus non posset dici ꝓpter se dilectus nisi mediā
tibus duobus actib⁹ diligendi: quorū vnus moueret ad
alium. qd̄ est falsum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia actus
diligendi creaturam propter deum licet sit solius crea-
ture vt obiecti: tamen p̄supponit actum aliū diligendi
deū dilectionem dei: vt eius aliquo modo causam: sed nō
est sic in ꝓposito de ista dilectiōe dei propter se. ergo ⁊c.
¶ Sed tunc sunt hic tria dubia. ¶ Primum est. qualis
actus est iste actus diligendi deum propter se. Secun-
dum. an ly ꝓpter se hic notet causalitatem finis istius
actus diligendi deū ꝓpter se: sicut notat in actu diligē
di qd̄cūq̄ aliud p̄ter deum. hic enim vt in alio articulo
fuit dictū notat ly propter deū q̄ deus dilectus est cau
sa finalis amoris creature. Tertium. an deus sit ꝓpter
se summe diligēdus: quia summe bonus: an propter ali-
quam aliam rationem. ¶ Ad primū respōdetur ⁊ bene
q̄ actus huiusmodi virtuosus diligēdi deū propter se ē
ordinata dei fruitio regulata ꝑ istum syllogismum pra-
cticū dictatiuum: deus est propter se ⁊ super omnia dili
gendus. sed iste videlicet pater filius ⁊ spiritussanctus
est deus. ergo est super omnia diligendus. cum enim o-
mnem dilectionē seu electionem moraliter bonam re-
ctum dictamen precedere debeat sine quo nulla electio
moraliter bona existat: per consequens nec actus huius
modi diligendi deū propter se bonus moraliter esse pos
set: nisi ipsum syllogismus dictatiuus predictus prece-
deret. ¶ Ad secundum respondetur. q̄ ly propter tene
tur hic positiue ⁊ notat causalitatem finis: aliter tamen
q̄ cum dicitur q̄ creatura debet diligi propter deum. vt
propter preintellectum ⁊ predilectum dilectione mouē
te ad huc creature amorem per modum quo finis ama
tus mouet amantem ad alia ordinata ad ipsum. Deus
autem dicitur esse diligendus propter se non vt propter
predilectum: sed tantum vt propter p̄intellectum intel-
lectione practica dictatiua mouente similiter aliquali-
ter per modum finis moralis precogniti licet non pre-
dilecti ad amorem ipsum suggerendo vt taliter exequē
dum. ⁊ ita ly ꝓpter deum importat in prima ꝓpositiōe
deum ipsum esse predilectum: ⁊ per consequens intelle
ctū. in secunda autem importat rem diligendā esse tā
tum precognitam esse deum. quia ⁊ ꝓpter hoc quia de⁹
est super omnia diligendus: ⁊ ipse non vt p̄amatus: sꝫ vt
p̄cognitus est causa finalis istius act⁹. quare ⁊c. ¶ Ad
tertium ⁊ vltimum respondetur q̄ deus est sup̱ omnia
diligendus ꝓpter p̄ceptum ab ipō de hoc datū. ex quo
sumitur maior vniuersalis que est ista / om̄e qd̄ est deus
est sup̱ omnia diligēdū. hoc enim accipitur ex lege vni
uersalis p̄cepti / Diliges dominum deum tuum. ⁊ etiam
ꝓpter hoc quia deus. ex quo sub maiore p̄dicta accipi-
tur minor ista: sed iste est deus. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequi-
tur q̄ non dilectio sed consyderatio deitatis non boni-
tatis est medium ad probandum deum esse sup̱ omnia
diligendum. ¶ Hoc apparet. quoniam dilectio dei non
est exequenda: quia nec sic exequi precipitur / propter
ipsum vt propter preamatum: sed tantum propter eum
vt propter preintellectū esse deum solum: ita q̄ si ꝑ im-
possibile deitas ⁊ bonitas distinguerētur in ipō / adhuc
deitas non bonitas esset finis talis actus: ⁊ ꝑ cōsequēs

magis cognitio deitatis q̄ bonitatis est mediū ad probandum eum esse sup omnia diligendum. si enim quia bonus argueretur sup omnia diligendus: quilibet magis deberet diligere qd̄ est seipō melius. qd̄ est falsū: nisi dicatur aliter sicut forsitan posset dici vt in tertio ostendetur. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum est sciendum q̄ dupliciter potest intelligi actū aliquē existere virtuosum. vno modo supernaturaliter/modo quo est virtuosus actus omnis premio dignus eterno: ⁊ hoc modo nullus actus est virtuosus nisi ipsum exercēs sit gratia informatus. Alio modo naturaliter quo modo ē virtuosus omnis actus moraliter bonus: qui etiā est dignus premio saltē aliquo tēporali. hic aūt non accipit actus virtuosus primo modo: qr vt sic cōstat p fidē nullum actū esse virtuosum ex se nec ex operāte nisi gratia mediāte. sꝫ accipit actus virtuosus scd̄o mō: qualis nō exigit gratiam nec aliquam supnaturalem aliā formā.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes ¶ Prima est. q̄ nullus actus est intrinsece seu essentialiter virtuosus. ¶ Hec probat. quoniā illud qd̄ est essentialiter ⁊ intrinsece tale nō potest desistere esse tale: sed omnis actus homini vel cuicunq̄ alteri creature intellectuali possibilis potest esse non virtuosus. ergo nullus est essentialiter ⁊ intrinsece virtuosus. ¶ Minor probatur. oīs actus creature intellectuali possibilis potest immediate a deo fieri: ⁊ factus creature cōmunicari: sed nullus actus ad quē operat solus deus est virtuosus/nec aliquo premio dignus. nec enim fruitio beatifica est actus virtuosus: quia ad ipsam nō operat effectiue aliquis beatus sed solus deus. ⁊ ita cōsimiliter de q̄libet actu alio a solo deo facto ⁊ cōmunicato alteri est dicēdū: vꝫ q̄ nullus talis est virtuosus. ergo nullus ex se est virtuosus. ¶ Nec valet si dicat. q̄ actus bon⁹ aliquis vt amor dei ppter se nō potest cū spiratione actiua ⁊ passiua fieri quin sit bon⁹ ⁊ virtuosus: quoniā si huiusmodi actiua spiratio ⁊ passiua sit aliqd ab ipso amore distinctū potest vtiq̄ amor ipē immediate ⁊ totaliter a deo fieri cū vtroq̄ istorū: nec tamen sic factus esset virtuosus/nec aliquo premio dignus. quare ⁊c̄. ¶ Nec valet secūdo si dicat. q̄ licet supnaturaliter aliquis actus possit eē non virtuosus/ nō tñ naturaliter a causa secūda factus. Primo siquidē hoc nō valet: quia ex hoc habetur ppositum: vꝫ q̄ nullus actus sit essentialiter virtuosus cum tale essentialiter ⁊ intrinsece nō possit etiā supernaturaliter desinere esse tale. ¶ Secundo. quia etiam assumptum nō videtur verum: vꝫ q̄ actus aliqs non posset naturaliter fieri non virtuosus: cum omnis actus virtuosus requirat circumstantias debitas: puta locum ⁊ tempus ⁊c̄. que nō sunt eius obiecta sine quib⁹ vel eorū aliquo possit fieri per naturā. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. q̄ primus actus predictorum duorum: videlicet diligēdi aliquid propter deum/est virtuosus. ¶ Hec probatur. quia omnis electio seu dilectio cōformis dictamini recto practico est bona ⁊ moralit̄ virtuosa: sed amor creature propter deū est huiusmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. quoniam sicut deum esse propter se super omnia diligendum est dictamen rectū practicum/quod supponit actus diligendi eum propter se ipsum: ita creaturam propter deum esse diligendam est rectum dictamen cui est creature ipsius dilectio conformanda: quoniam omnis intellectus intelligens finem aliquem consequendum recte dictat esse exequendum omne qd̄ intelligit vt necessarium ad finem huiusmodi obtinendum. sed creature dilectio ppter deū est homini necessaria vt ad finē ipsi debitū consequendū ⁊ ad deū etiā ipsum pfecte diligendū: nullus enim potest deū pfecte virtuose diligere nisi etiā diligat oē illud qd̄ vult diligere ipsum deus. ipē autē deus vult hominem diligere proximum propter se. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia conclusio est. q̄ actus secūdus: vꝫ diligendi deū ppter seipsū est actus virtuosus. ¶ Hec apparet. qr omnis dilectio quā supponit dilectio virtuosa/est virtuosa: sꝫ dilectio proximi ppter deum que est virtuosa p̄supponit dilectionem dei ppter seipsum vt eius aliquo modo causam. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. qr omnis dilectio cōformabilis recto dictamini potest existere virtuosa: sed dilectio dei ppter se est hmōi: est enī conformabilis isti dictamini practico/deus est ppter se sup omnia diligendus: hoc ens trinum ⁊ vnum est hmōi. ergo ⁊c. cum enī deus sit sic diligendus soluꝫ qr deus vt apparet ex precepto: p̄ 9ño a nullo alio q̄ a deitate est sumenduꝫ medium ad pbandum eum esse taliter diligendum: non oportet autē deitatē esse p̄amatam ⁊ preintellectā ad hoc vt postea cōcludat ipsam esse ppter se sup omnia diligendā: qr dilectio dei ppter se est p̄dilectio virtuosa simpliciter: nec p̄ consequens ad hoc q̄ sit virtuosa aliam p̄supponit. Ex quo apparet q̄ aliter est dicendū de dilectione creature ppter deum ⁊ aliter de dilectione dei ppter seipsuꝫ. quoniam prima presupponit non tantum notitiam practicam dictatiuam: sed etiam praxim ipsam dictatam: puta dei amorē: nec enī virtuose creatura potest diligi propter deum nisi ppter ipsum preintellectum ⁊ p̄dilectuꝫ vt notitia practica dictatiua intelligitur diligendus: videlicet dilectione amorem creature virtualiter cōtinēte ⁊ ad ipsum inducente. vnde medium ad cōcludenduꝫ deum ppter se diligendū est tantuꝫ notitia dei practica dictatiua sine aliqua praxi supposita. medium autē ad concludendum creaturam esse diligendam ppter eum est notitia practica dictatiua aliquā praxim supponēs puta amorem dei/⁊ aliam dictās: videlicet amorē creature. ⁊ quia vtraq̄ notitia dictatiua est vera ⁊ recta taꝫ prima videlicet qua dictatur q̄ deus est sup omnia diligendus/q̄ secunda qua dictatur q̄ p̄ximus est propter eum diligendus: ideo vterq̄ istorum actuum dilectiōis est virtuosus tali presupposita notitia practica dictatiua. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. q̄ predictorum duorum actuum virtuosoꝝ primus est amor dei propter se. ¶ Hec apparet ex dictis: qm̄ causa prior est suo effectu: sed vt dictum est/amor dei propter se est aliquo modo causa motiua amoris creature propter deum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qr actus aliū necessario presupponens est ipso posterior aliquo modo: sed amor virtuosus creature ppter deum p̄supponit amorem dei ppter seipsum. ergo ⁊c. ¶ Et quia amor dei ppter se est actus primus inter actus volūtatis: ideo sicut p̄mum intellectus dictamē nullum aliud presupponit: ita nec istum voluntatis actum aliquis prior alius antecedit secus autem est de amore proximi ppter deum qui est actus secūdus: qui etiam stāte dictamine nisi simul cū ipso esset dilectio finis/non sufficeret sola eius consideratio ad hoc q̄ actus hmōi debite ⁊ virtuose fieret: cū ad ipsum mouere debeat finis intētus: vꝫ dei dilectio/nō sola cōsideratio. aliter enim deus est finis moralis act⁹ diligendi ipsum: ⁊ aliter actus diligendi proximum ppter eum: quia primi actus est finis moralis solum: qr eius cōsideratio quā precise supponit ad eum inducit. scd̄i aūt act⁹ est finis moralis: qr nō eius cōsideratio immediate/sed amor cōsiderationē seu intellectionē supponēs est cuius virtute causatur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in p̄ncipio appet solutio ex predictis.

Secundo quero. Vtrū̃ actus vtē̃di necessario presupponat actum fruendi. Et videtur ꝙ sic. quoniā actus fruendi est amor dei ꝓpter se. actus aūt vtendi est amor creature ꝓpter deum. sed constat ex questione p̄cedenti ꝙ amor creature ꝓpter deum p̄supponit amorē̃ dei ꝓpter seipsum. ergo ⁊c. ¶ Contra. q: non omnis actus vtendi est virtuosus: immo tam actus vtendi ꝙ̄ fruē̃di aliquis est vitiosus: sed nullus actus vtendi cuius causa est actus fruendi qualis est amor creature ꝓpter deum / est vitiosus / sed virtuosus. ergo non omnis actus vtendi p̄supponit vt causam sui actum fruendi. ¶ Respō̃sio. vbi sic est procedendū̃. est enim primo videndū̃ quid sit vti ⁊ frui: ex quo apparebit quesitū̃: an vez vnus istorū̃ actuū̃ p̄supponat aliū̃. Secū̃do an creatura intellectualis sit principium istorum actuum effectiuum.

Quantum ad primum Magister diffinit ista / vez frui ⁊ vti / in litera sic dicens: Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter seipsā̃. Vti vero illud qđ in vsū̃ venerit referre ad obtinendum illud quo fruendum est. Ex ista descriptiōe magistri data de frui ⁊ vti sequitur: ꝙ frui non est aliud ꝙ̄ amor alicuius rei absolutus: nullum amorem alium presupponē̃s vt causam sui ad ipsū̃ inducentem: qualis amor est precise ille quo aliquid diligitur propter se vt ꝓpter finem moraliter tā̃tummodo intellectū̃: non autem ꝓpter finem moraliter p̄dilectum: quia vt dictum est in alia questione: amor quo aliquid diligitur ꝓpter se: licet p̄supponat sui obiecti notitiam: non tamen dilectionē̃. Vti autē̃ est amor nō̃ sic absolutus sed relatus quodā̃modo seu referibilis ad amorem aliū̃ ⁊ alteri⁹ obiecti a suo ꝓprio quē̃ supponit. est enim actus diligendi vnum ꝓpter alterum p̄dilectum amore mouente ad causandum ipsuz actum vtendi. Et quia talis actus vtendi si debitus presupponit amorez non cuiuscunqȝ obiecti: sed finis vltimi: videlicet dei tā̃tummodo cuius amor p̄suppositus est fruitio: quia absoluta dilectio: ideo dicit magister in descriptione predicta ꝙ vti est id qđ in vsum venerit referre ad obtinendū̃ id quo fruendū̃ est. qđ nō̃ sic est intelligendū̃ quasi act⁹ vtendi sit quo mediante habeatur actus fruendi: cū̃ sit poti⁹ ecō̃uerso: quia actus fruendi est causa actus vtendi: sed quia actus fruendi licet presuppositus vel eius obiectum deus est aliquo modo finis eius. ad finem autem dicuntur referri posse ⁊ ordinari omnia que sunt ad ipsum. ideo actus ipse vtendi dicitur referri in deuz quo fruendum. Vel etiam potest dici: ꝙ cū̃ fruitio dei sit duplex: videlicet vna beatifica que est in patria: ⁊ alia nō̃ beatifica que est in via: ad vtranqȝ istarum potest referri act⁹ rectus huiusmodi vtē̃di / tamē̃ differē̃ter. ad fruitionem enim non beatificam refertur: nō̃ vt ad aliquid per ipsum habendum: sed vt ad aliquid ipsi presuppositum: vt eius aliquo modo causam. ad aliam autem videlicet ad fruitionem beatificam sicut ⁊ fruitio non beatifica presupposita referri potest: sicut ⁊ oīs actus meritorius vt ad aliquid obtinendum. sic igitur vt apparet ex dictis frui est precise amor alicuius propter se: vti autem amor alicuius ꝓpter alterum. ¶ Ex quo infero corollarie primo. ꝙ solus deus est obiectū̃ debitum actus fruendi: omne autem aliud positiuum a deo creatum est obiectum similiter debitum actus vtendi. Secundo. ꝙ omnis actus vtendi supponit actum aliquem fruendi / ⁊ non econuerso. Tertio. ꝙ creatura intellectualis non potest eodem actu frui vno obiecto ⁊ vti alio quo vtitur propter illud quo fruitur. Quarto. ꝙ nec eodem mediā̃te actu potest frui ⁊ vti insimul eodem obiecto. ¶ Primum corollarium apparet. quoniam cum actus fruendi sit vt dictum est amor alicuius propter se: p̄ cō̃sequē̃s solum illud est huius actus vt virtuosi obiectum debitum: qđ est propter se tantummodo diligendum: ⁊ p̄ cō̃trarium cum actus vtendi sit amor alicuius propter alterum: illud est eius obiectum debitum qđ nō̃ est ꝓpter se sed propter alterum diligendum: sed solus deus finis vltimus est ꝓpter se diligendus: non autem aliquod entium aliorū̃: sed tantū̃modo ꝓpter ipm̄. ergo ⁊c. ¶ Cō̃firmatur p̄ magistrum in litera dicentem ꝙ res quibus fruē̃dum est sunt pater filius ⁊ spiritussanctus: que nos beatos faciunt. res autem quibus vtendum est / mū̃dus est ⁊ in eo contenta creatura. hoc enim solo est fruenduz cuius amor debitus est primus nullum alium presupponens. ⁊ per contrarium illo tantummodo est vtenduz cuius amor debitus non est primus: quia amorem alium non sui sed alterius presupponens. nullius enim alterius a deo amor virtuosus est primus: cum amorez alterius videlicet finis vltimi p̄supponat. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur: quoniam actus ex se bonus non presupponit alium vt sit bonus: sed amor proximi per se sumptus est ex se bonus. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quia actus qui ex se repugnat malo est formaliter ex se bonus: sed amor proximi ex se repugnat odio proximi: qđ est malum. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respō̃detur. ꝙ si per actum ex se bonum intelligatur actus habens obiectum debitum / actus diligendi proximum est hoc modo vtiqȝ ex se bonus: ⁊ hoc modo repugnat odio proximi cuius obiectum est indebitum. si autem per actum ex se bonum intelligatur actus omni circunstantia ipsi debita informatus / actus diligendi proximum non est sic ex se bonus. vnde diligens absolute proximum nō̃ ꝓpter deū̃: licet diligat bene ⁊ virtuose p̄io mō̃ vez obiectiue: nō̃ t̄n̄ scđo mō̃: q: nō̃ diligit sicut debz cū̃ careat debita intē̃tiōe: videlicet amore finis vltimi ꝓpter quē̃ debet elicere talē̃ actum. licet aūt amor proximi sine amore dei p̄supposito elicitus nō̃ sit cō̃plete bon⁹ nec moralit̄ virtuosus: non tamē̃ semp̄ est demeritorius: nisi quā̃do est sine amore dei actu ⁊ habitu. nec eni᷑ actus moraliter bonus qualis est ipse / est demeritorius q̄n̄cūqȝ in finē̃ vltimuz actualiter nō̃ refertur: immo licet actualiter nō̃ relatus est meritorius dum tamen habitualiter referatur. quare ⁊c. ¶ Secundum corollarium / videlicet ꝙ actus vtendi semper supponat actum fruendi ⁊ non econuerso / apparet: quoniam amor alicuius absolute precise supponit notitiam sui obiecti: non autem amorem aliquem eius nec alterius. ecō̃uerso autem omnis amor vnius propter alterum presupponit amorem illi⁹ videlicet propter quem diligit primū̃: nullus enim diligit vnum propter alterum non dilectum: sed actus fruendi vt dictum est: non est aliud ꝙ̄ amor alicuius ꝓpter seipsum. ergo nullum alium actum diligendi: nec per consequens vtendi supponit. actus aūt vtendi est amor vnius ꝓpter alterum. ergo supponit amorem aliū̃ ⁊ alterius obiecti. de cuius amore supposito quero: quoniā̃ aut est amor eius propter se vel propter alterum. si propter se: ergo est actus fruendi: ⁊ p̄ consequē̃s habetur ꝓpositū̃: videlicet ꝙ actus vtendi presupponit actū̃ fruē̃di. Si aūt dicat̄ ꝙ amor iste p̄suppositus sit amor eius propter alterum. ergo presupponit amorem illius alterius cuius amor oportebit ꝙ sit amor ꝓpter se cū̃ nō̃ sit in talibus processus in infinitum: ⁊ omnis actus diligē̃di vnum propter alterum supponat alium actum a se distinctum: et ita sequitur propositum: videlicet ꝙ cum oporteat deuenire ad amorem alicuius ꝓpter se p̄suppositū̃ ab actu vtendi: ꝙ actus vtē̃di supponit aliquem actum fruendi. ¶ Et si queras qualem actum fruendi

supponat. Respondeo q̄ aliquis actus vtēdi est rectus et debitus ⁊ alius indebitus. primus supponit actū fruē di debitum qualis est amor dei propter se. secundus aūt supponit actum fruendi indebitum qualis est amor crea ture propter se in deum nullo modo relatus. ¶ Ex hoc apparet solutio questionis qua queritur an oīs actus vtendi supponit aliquem actum fruēdi: quoniam si tam bonus q̄ malus actus vtendi supponit aliquem actum fruēdi: cum non sit alius ab istis: nec per consequens est aliquis actus vtendi sine existente secum actu fruendi. ¶ Sed est hic dubium primū: an omnis actus volendi sit actus fruendi vel vtendi: vel sit aliquis neuter ab istis ali⁹ ⁊ diuersus. Scḋ an nolitio possit dici fruitio. ¶ Ad primum respondetur q̄ est vtiq̄ aliquis actus alius ab actu fruendi ⁊ vtendi: sic intelligendo q̄ non est aliquis istorū actualiter: sed bene habitualiter. sicut diligēs crea turam nihil de deo actualiter cogitando habet actum di ligendi creaturam neutrum. nec enim talis dilectio crea ture est vsus: quia nō est propter alterum actualiter pre dilectum: nec proprie est fruitio: quia nō est dilectio crea ture propter se vt propter preintellectam taliter diligē dam: sed est dilectio creature absolute nō propter se isto modo quo dilectio rei ꝑpter se est fruitio: nec propter al terum. ¶ Cōfirmatur. quia dilectio qua quis diligit cre aturam aliquam absolute nihil de deo cogitādo: nec ꝑ cō sequens propter eum ipsam diligēs non est mala nec de meritoria: sed omnis fruitio rei qua est vtendū est viciosa et demeritoria. ergo cū creatura qualibet sit vtēdū eius absoluta dilectio sine dilectione dei ꝓsupposita existēs non est fruitio. constat etiam q̄ non est actus vtendi cū talis fruitionē supponat. ergo ⁊c. ¶ Sed licȝ sic dicatur communiter: tamen forte posset dici aliter. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q̄ sicut actuū intellectus alius est simplex seu incomplexus ⁊ alius complexus puta ꝓ positio in mente formata qua mediante non autē ex so lo vnico actu intelligendi incomplexo sequitur seu cau satur actus assentiendi vel dissentiendi intellectus: ita consimiliter posset poni duplex volēdi vel nolēdi actus vnus īcomplexus: qualis posset dici ille qui immediate sequeretur post actum intelligēdi incomplexum ante ꝓ positionem in mente formatam: ⁊ per consequens ante aliquem intellectus assensum nec dissensum. nec enim vi detur inconueniens dicere ⁊ concedere voluntatē posse aliquem actum licet non omnem elicere circa obiectum quomodocūq̄ ⁊ qualicūq̄ actu intellectum. alius autē actus volūtatis posset dici complexus: vt ille qui seque retur post actum assentiēdi intellectus ꝓsupponētē actū intelligendi complexum puta propositionē formatam. ⁊ talis actus volūtatis est oīs electio seu volitio sequēs post dictatiuū practicū syllogismū: qualis volitio solum modo est virtuosa ⁊ moraliter bona. sola enī illa est talis que est recto dictamini practico conformis. ¶ Tūc hac distinctione actuū voluntatis supposita posset dici q̄ cū omnis actus vtendi ⁊ fruendi sit vitiosus vel virtuosus et moraliter bonus vel malus: ⁊ nullus actus volūtatis sit talis nisi complexus: puta ille qui sequitur post dicta tiuū practicum syllogismū. alius eīn simplex nec bonus natus est esse moraliter neq̄ malus. per consequens lo quendo de actu volendi complexo non est dare aliquem qui non sit vel actus fruendi vel vtēdi. quoniā cū omnis talis volūtatis actus supponat practicū syllogismū de diligēdo dictatiuū/ aut obiectū cuius est actus diligendi fuit dictatum vt propter se: aut propter alterū diligēdū. Si primū est actus fruēdi debitus si dictamen fuit verū indebitus aūt si dictamen fuit erroneum. Si autē pona tur scḋm: ergo ⁊ actus volendi ipsi conformis est actus vtēdi debitus vel indebitus. omnis enim actus diligēdi

aliquid propter se quod fuit dictatum ⁊ preintellectum vt taliter diligendum/ est actus fruendi: ⁊ omnis actus diligēdi aliquid propter alterum propter quod ipsum esse diligēdum fuit dictatum ⁊ preintellectum/ est actus vtendi. sed nihil intellectus dictat vt diligendum nisi al tero istorum duorum modorum videlicet propter seipm̄ vel propter alterum. ergo omnis actus volendi comple xus predictus/ qualis solus natus est esse fruitio vel vsus/ est alter istorum. Loquēdo autem de actu volendi simplici ꝑcedente omnē actum complexum ⁊ assensum vel dissensum: ⁊ per consequēs omne dictamen ꝑuū intel lect⁹/ nō oportet q̄rere an aliquis talis actus sit neuter ab istis duobus: videlicet fruitione ⁊ vsu: cū nullus talis sit aliquis istoꝝ: nec possit esse. Et ideo quādo dicitur q̄ possum diligere creaturā absolute nihil cogitādo de deo cōcedo. Et quando additur q̄ talis actus nec erit vsus nec fruitio creature: dico q̄ verū est si sit actus incōple xus ꝑcedēs omne dictamen practicū ⁊ ꝑuū syllogismū. nō aūt aliter. quare ⁊c. ¶ Ad scḋm: dico q̄ fruitio sum pta proprie ⁊ vt sumitur a doctoribus non est nolitio: sed sola volitio seu dilectio. non eīn odiēs seu nolēs dicitur frui nolito seu odito: nisi dicas q̄ damnati fruūt deo: qḋ est falsum: sed tātum diligēs frui vel vti dicit̄ re dilecta. frui si ipsaȝ diligit ꝑpter se: vti aūt si ꝑpter aliud. Si ta men aliquis vellet vocare fruitionē omnē actū quo volū tas tendit in vnū propter seipm̄/ ⁊ actū vtēdi quēcūq̄ ꝑ quē tendit in vnū ꝑpter alterū: sic vtiq̄ nolitio aliqua posset dici fruitio: vt illa qua quis odit seu respuit aliqḋ obiectū ꝑpter seipm̄: ⁊ alia actus vtēdi: vt illa qua quis odit vnū propter alterū. ¶ Tertiū ⁊ vltimū corollarium videlicet q̄ creatura intellectualis alio actu fruatur et alio vtat̄: nō codē saltē simul/ potest ꝓbari ex dictis: qꝛ actus fruēdi est causa actus vtēdi: ⁊ actus vtendi ꝓsup ponit actū fruendi vt aliquā causam sui: vt apparet ex dictis in ꝑcedentibus. sed idē nō potest se ꝓsupponere vt aliquā causam sui. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut se habet intelligens vnū ꝑpter alterū puta cōclusionē seu rem per eā significatā ad principiū/ seu eius significatū ad vtrūq̄ obiectū intellectū: ita ⁊ volēs seu diligens vnū propter alterū ad vtrūq̄ obiectū volitū seu dilectum. sed sic se habet intelligēs vnū propter alterū ad vtrūq̄ obie ctum intellectum q̄ non eodem sed alio actu intelligit vnū ⁊ alio alterum. nullo enim modo eorum que intelli gunt̄ actu eodem vnū vel actus intelligendi ipsum est ra tio nec aliquo modo cā actus intelligendi alterum. ergo et in proposito de diligente vnū propter alterū ꝓdilectū qualis est omnis vtens ⁊ fruens/ consimiliter est dicendū videlicet q̄ alius est actus vtendi quo diligit vnū ꝑpter alterū: ⁊ alius actus fruendi quo illud ꝑpter qḋ diligit alterum diligit per seipm̄. hic enim ꝓdilectū actu fruēdi seu ipse actus fruendi est causa inducēs ad diligendū al terū actu vtēdi. qḋ fieri nō posset si respectu vtriusq̄ ob iectoꝝ vnicus actus esset. ꝗ ⁊c. ¶ Sed nunqd successiue posset esse idem actus frui ⁊ vti? ¶ Ad hoc forte diceret̄ q̄ sic. quoniam si aliquo fruente aliqua re creata hoc est ipsaȝ ꝑpter se diligente anteq̄ actū istū dimitteret deū diligere inciperet: ⁊ postea vidēs propter eū dilectum eē rem huiusmodi diligendam/ eam hoc modo videlicet propter deū diligeret/ idem actus in ipso vt videtur re manere posset: ⁊ in illo eodem actu quo re illa creata an tea fruebatur/ nūc tali casu posito vteretur. sicut etiam posset vt videtur contingere econuerso: videlicet q̄ act⁹ esset primo vsus ⁊ postea fruitio. quia diligens aliquid propter deum: et per consequēs vtens illo posset dimit tere deum diligere actu illo quo aliud ab ipso diligit re manēte i eo. sed cōstat q̄ actus iste tūc nō esset i ipō act⁹ vtēdi cū ꝑ ipsum nō diligeret vnū ꝑpter alterū. ergo ⁊c.

¶ Si hoc non placeat potest forte aliter dici. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ sicut actus intelligendi complexi conclusi puta conclusiones ⁊ actus assentiendi eis mediātibus causati ex medijs ac premissis alterius rationis sunt alterius rationis: alias nō posset probari ꝙ fides scientia et opinio essent alterius speciei: ita consimiliter posset dici de actibus voluntatis: videlicet ꝙ actus huiusmodi causati mediantibus diuersis dictaminibus seu intelligendi actibus alterius rationis / essent etiam alterius rationis: sed actus diligēdi aliquid propter se sequens dictamen sibi conforme preuiū in mente / ⁊ actus diligēdi ipsum propter alterum postea sequens dictamen aliud superueniēs similiter sibi conforme / sunt huiusmodi actus tales. ergo tales nō essent eiusdem: sed alterius rationis: nec per consequēs idem actus esset primo actus fruendi: ⁊ postea actus vtendi. ¶ Sed hoc non videtur sufficere: quia dictamine remanente eodem quo videlicet intellectus dictat creatura esse vtendum / voluntas poterit frui ea primo: ⁊ postea vti ipsa. ¶ Ad hoc forsitan diceretur: ꝙ non tantum actus volendi causati mediantibus diuersis dictaminibus practicis itellectus sunt alterius rationis: sed etiā illi quorum vnus causatur mediante vno: quo mediante alius non causatur: sed sic est in proposito. actus enim fruendi creatura non causatur mediante dictamine precedente quo intellectus dictat ipsa esse vtēdum: quo tū mediante causatur actus superuenientis: vez vsus rectus qui postea sequitur. quare ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimū corollarium supradictum: videlicet ꝙ nec eodem actu possit simul frui ⁊ vti eodem obiecto aliqua creatura intellectualis / videtur sequi ⁊ posse argui ex predicto: quoniam non magis est possibile eodem obiecto frui ⁊ vti simul mediante eodem actu ꝙ̄ frui vno obiecto ⁊ vti alio. sed secundū creatura intellectualis non potest vt probatum est. solus enim deus est qui eodem actu vtitur ⁊ fruitur: non tamen respectu eiusdem obiecti: quia fruitur semetipso ⁊ vtitur quolibet alio. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnis fruens diligit illud quo fruitur propter se: vtens autem illud quo vtitur propter alterum. sed nullus eodem actu potest idem obiectum diligere propter seipsum ⁊ propter alterum predilectum: cum actus diligendi vnum propter alterum supponat vnū alium actū a se distinctū vt sui aliquo modo causaz. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid saltem mediantibus diuersis actibus potest homo frui ⁊ vti simul eodem obiecto? ¶ Ad hoc videtur dicendum ꝙ sic. quoniam sicut intellectus ex diuersis medijs infert diuersas conclusiones in essendo: licet sint eedem in significando quibus mediātibus sequunt in ipso diuersi consensus: vt consensus sciētificus / fidei / ⁊ opinatiuus: ita consimiliter potest dici ꝙ mediantibus diuersis dictaminib⁹ practicis de aliquo diligēdo possūt act⁹ diligendi causari diuersi. sed vnū ⁊ idem obiectum potest esse ab intellectu practico apprehēsum ⁊ dictatum vt diligendum quantum ad aliquid propter seipsum ⁊ quātū ad aliquid propter alterū. ergo potest simul diligi vtroqꝫ isterum modorum: ⁊ per consequens tam actu fruendi ꝙ̄ etiam vtendi. Quia tamē vnum ⁊ idem non possit esse intellectum vt diligēdū simpliciter: ⁊ tantūmodo propter se: ⁊ simpliciter ⁊ tantūmodo propter alterum: ideo vocando actum vtēdi tantum illum qui est cōformis actui dictandi obiectum esse simpliciter ⁊ tantū propter alterum diligendū / ⁊ actum fruendi similiter illum qui est cōformis dictamini quo obiectū cuius est fuit dictatum vt simpliciter ⁊ tantū propter se diligēdū / nō possunt vt sic sumpti actus fruendi ⁊ vtendi concurrere insimul in eodem fruente ⁊ vtente respectu eiusdē obiecti. ¶ Sed forte aliquis dubitando querere posset. quia actus vtendi necessario presupponit actum fruēdi magis ꝙ̄ econuerso cū vt dictū est / actus huiusmodi essentialiter sint distincti eorum enim que essentialiter distinguitur / neutrū ꝓsupponit alterum. ¶ Ad hoc est dicēdū: ꝙ sicut aliud est effectum aliquem fieri vel conseruari absolute: ⁊ aliud est ipsum fieri vel esse ab ista determinata causa. primū enī non supponit causam istam existere: sed secundū / cū a nō existēte non possit aliquid fieri: neqꝫ esse seu conseruari actualiter postꝙ̄ factū. ita cōsimiliter in proposito aliud est intelligere vel diligere aliquid absolute vt tale ens / ⁊ aliud est ipsum intelligere vel diligere propter alterum primū enim non exigit nec supponit aliquod obiectū alterū intellectū nec dilectū. sed secundū: cū illud alterum seu eius intellectio vel volitio sit causa itellectionis vel volitionis eius: ⁊ omnis effectus exigat suam causam a qua actualiter est dependens: sed actus vtendi non est actus diligendi aliquid absolute: sed est actus diligendi vnū propter alteruꝫ ꝓdilectum actu fruendi: sicut actus sciendi est actus assentiendi conclusioni seu rei per eam significate nō absolute: sed propter aliū assensum mediātibus premissis causatus. ergo licet destructo actu fruēdi possit manere idē actus qui prius dicebatur vsus / tamen iam tunc nō possit vocari actus vtēdi: sed actus absolute aliquid diligendi: cum actus vtendi dicat actū diligendi vnū propter alterum predilectum alio actu nūc vt supponitur circūscripto: ⁊ ita talis actus non potest tūc dici vsus magis ꝙ̄ lumen solis destructo sole conseruatum a deo dicatur conseruari a sole. secus autem est de actu fruendi comparato ad actum vtēdi: quoniā actus vtendi nullo modo dicitur esse causa actus fruendi: nec actus aliquis denominatur fruitio in ordine ad actum vtendi. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ fruitio est duplex in genere: videlicet inordinata ⁊ ordinata. Fruitio inordinata dicit omnis illa qua aliquid diligitur propter se qd̄ est ꝓpter aliud diligēdū. ⁊ talis est omnis actus fruendi quocūqꝫ alio a deo: cū nihil ab ipso aliud sit propter se nec summe diligendum. Fruitio autē ordinata est illa qua diligitur propter se diligendum. et quia solus deus est propter se diligendus: adeo talis fruitio est solius dei nec alicuius alterius esse potest. Huiusmodi autē talis fruitio ordinata est duplex. est enim vna quietans: vt fruitio patrie beatifica: ⁊ alia non quietās fruentem vt fruitio vie. tam comprehensor enim ꝙ̄ viator diligit deum propter se: ⁊ per consequens fruitur ipso. non tamen fruitione eiusdem sed alterius rationis cum fruitio comprehensoris sit quietatiua et satiatiua ipsius: nō autē fruitio viatoris. ¶ Ex quo sequit corollarie ꝙ fruitio beatifica ē a letitia seu delectatiōe realiter indistincta. ¶ Hoc i quarto prolixius ostēdēdū apparet hic breuiter. quoniam eorū que ab omni delectatiōe ⁊ cōplacētia cōsimiliter realiter sunt distincta / vnū nō potest esse magis quietatiuū appetit⁹ siue satiatiuū ꝙ̄ alterū. ¶ Hoc apparet. quia nec appetitus ipe creatus aliquis intellectiuus nec etiā sensitiuus satiatur nec quietatur formaliter nisi delectatione ⁊ complacentia mediante in ipso actualiter existēte. sed fruitio patrie est quietatiua: non autem fruitio vie. ergo hoc est quia fruitio patrie est delectatio seu cōplacentia ipsa a qua fruitio vie realiter est distincta. ¶ Cōfirmat. quia inter alia ideo ꝓbatur ꝙ fruitiones iste videlicet vie ⁊ patrie sunt alterius rōnis: qꝛ vna est quietatiua ⁊ nō alia: sed nisi fruitio patrie esset quietatiua formaliter semetipsa ⁊ ꝑ consequēs e delectatione siue letitia indistincta / ista ratio nulla esset: quoniā si fruitio patrie est ab omni cōplacētia realiter distincta ipsa nullo modo esset ꝗetatiua ꝑ se ante cedētem: sed tā

mediante complacentia cōsequēter eā contingēter concomitante: sed ex hoc non sequitur nec arguitur fruitionem ipsam patrie vt sumptā scdm̄ se esse a fruitione viatoris: sed sumpta alterius rationis: quoniā huiusmodi leticia cōsimiliter posset sequi ad fruitionem viatoris sicut ad fruitionē comprehēsoris: cum ab vtraqꝫ realiter ponatur esse distincta: nec fruitio comprehēsoris magis ꝙ̄ fruitio viatoris sit eius receptiui subiectū: sed ipsa intellectualis creatura. ergo ⁊c̄. ¶ Sic igit̄ apparet ꝙ fruitio ordinata vna est comprehensoris ⁊ alia viatoris ab illa cōphensoris alterius rationis. huiusmōi autē fruitio ordinata viatoris potest subdiuidi: quoniam alia potest dici fruitio ordinata perfecte/ ⁊ alia ordinata tamen aliqualiter imperfecte. fruitio viatoris ordinata ⁊ perfecta est illa qua deus est obiectū propter se/ ⁊ summe quātum potest diligi ab ipso viatore fruente diligitur. Dico autem quantum potest ab ipso diligi: ⁊ non quantum deus ipse est diligibilis. quia cum sit diligibilis ⁊ intelligibilis in infinitum ⁊ actu īfinito creature intellectuali impossibili: nulla creatura pōt diligi nec īteligi quātū in se est diligibilis ⁊ intelligibilis. fruitio autē viatoris ordinata tamē quātū ad aliquid imperfecta est illa qua quis deum diligit propter se: non tamē quantum potest esto ꝙ ipsum super omnia diligat. talis inquā fruitio licet sit ordinata quia habet obiectum debitum ⁊ bonum finem intētum/ est tamē aliquantulum imperfecta: quia tepida seu remissa: non tamen est intelligendum ex hoc ꝙ sit demeritoria nec moraliter vitiosa: immo est moraliter bona ⁊ meritoria/ non tamen quantum esset si intensior existeret. non enim preceptum de dilectione dei exequenda sic obligat ad supremū dilectionis gradum homini possibilem ꝙ ipsi homini imputetur aliquod peccatum si eliciat actū dilectionis aliquē citra illum.

His premissis pono quantū ad istum articulum tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ creatura intellectualis est principium effectiuum actus vtendi. ¶ Hec ab omnibus conceditur vt per se nota ⁊ euidens: quoniam constat ꝙ creatura intellectualis potest omne obiectum diligere qd̄ potest intelligere: ⁊ eo modo ipsum potest diligere quo preintelligitur ⁊ sibi vt diligendum ostenditur. sed ens creatum quo tantummodo est vtēdū est naturaliter intelligibile. ⁊ potest esse intellectum seu dictatum/ ⁊ sic est de facto ab intellectu practico vero vt propter aliud diligendum modo quo diligi est vti. ergo et quocunqꝫ ente creato potest vti. sed non posset nisi talem actum virtualiter contineret. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. quia aut circa obiectum creatum intellectum ⁊ dictatum vt propter aliud diligēdum potest voluntas aliquem elicere actum vel nullum. sed non est dandum secundum quoniam omne intellectum potest esse volitum vel nolitum: qd̄ non esset nisi volūtas circa ipsum aliquem actum elicere posset. ergo relinquitur primum: videlicet ꝙ aliquem actum circa ipsum voluntas elicere possit: sed licet volūtas possit difformiter eligere dictamini practico intellectus/ nō tamē necessario. alias electio discordans a recto dictamine non esset mala moraliter nec vitiosa cum nō esset in volūtatis potestate eius opposita videlicet electio concors. ergo cum voluntas possit concorditer eligere recto dictamini intellectus ⁊ intellectus verus dictet ens creatum esse propter aliud diligēdum: ⁊ per consequēs eo esse vtendum: sequitur ꝙ volūtas ipsa effectiue poterit in hunc actū. ¶ Secunda conclusio. ꝙ creatura intellectualis est principium effectiuū seu productiuum actus fruendi nō beatifici. ¶ Hec apparet eodem modo sicut prima: quoniam voluntas creata potest velle naturaliter oē obiectum preintellectum eo modo quo sibi ostēditur ⁊ preintelligitur vt volendū alias vel nullum actum volendi elicere circa ipsum posset/ vel actum difformē a recto dictamine haberet elicere: qd̄ est falsum. sed aliquod obiectū puta primū est qd̄ intellectus verus intelligit ⁊ volūtati ostēdit vt propter se non propter aliquid aliud diligēdum. ergo ⁊ sic potest diligi: ⁊ per consequēs voluntas potest in actum fruēdi. ¶ Confirmatur. quia omnis actus vtendi supponit aliquem actum fruendi: vt dictum est in articulo precedēti: sed nec actus aliquis volendi nec intelligēdi homini naturaliter possibilis qualis est iste actus vtendi supponit actum aliquem sibi naturaliter impossibilem effectiue. ¶ Preterea ad idem secūdo arguitur. quoniam nullus actus volūtatis est meritorius nec moraliter bonus nec malus nisi a volūtate creata effectiue elicitus: sed act⁹ diligēdi deū propter se qui ē actus fruēdi possibilis viatori cum ad ipsum sit ex precepto obligatus/ est meritorius ⁊ moraliter bonus. ergo est volūtati create naturaliter possibilis effectiue. ¶ Confirmatur. quia actus diligendi aliquid propter deum non est perfecte moraliter bonus nec meritorius: nisi propter actū presuppositum coexistētē sicut quo actu fruēdi diligitur ipse deus. vnde ipse solus sine alio positus est perfectus: ⁊ complete moraliter bonus: non autē aliquis alius sine ipso. ergo non minus iste ꝙ̄ alius est in potestate volūtatis create/ maxime cum ad ipsum sicut ⁊ ad alium puta vsum sit obligatus quilibet ex precepto: ⁊ nullus sit ad actū aliquē sibi impossibilē obligatus. ¶ Nec valet qd̄ cōtra hoc aliqui obiiciunt. quia homo est obligatus ad merēdū/ ad precepta implendū/ ⁊ ad peccata vitandum: cū tamen ex se non possit in aliquod istorū sine diuina gratia mediāte. quia homo nō est obligatus ad merēdū: nec per consequēs ad precepta meritorie implēdum: nec ad peccata meritorie vitandum/ sic intelligēdo ꝙ peccaret mortaliter in non faciēdo quodlibet vel aliquod predictorum. quoniam cōstat ex fide nullum sine gratia posse mereri vitam eternam: nec per consequēs sine ipsa posse meritorie isto modo implere precepta: nec vitare peccata: nec tamē propter hoc sic tenetur peccata vitare/ ⁊ precepta meritorie implere: ꝙ nō vitando peccata nec implendo precepta isto modo videlicet meritorie peccet mortaliter nec etiam venialiter. non enim existēs extra statum merēdi puta in aliquo mortali peccato peccat mortaliter in vitando aliquod mortale vel veniale peccatum: nec in implendo aliquod preceptum: puta in honorando parētes. sed constat ꝙ talis nec implet preceptum meritorie nec vitat peccatum. ergo licet quilibet teneatur vitare peccatum ⁊ implere preceptum absolute/ non tamen sic videlicet meritorie: sic intelligendo ꝙ peccet precepta sic non implendo ⁊ peccata omnia non vitando: cum aliter ꝙ̄ meritorie possit sine peccato vitare. ¶ Tunc ergo dico ꝙ eo modo quo quilibet obligatur ad vitādum peccata ⁊ ad implendum precepta potest vtraqꝫ ex seipso in quodlibet istorum. ꝙ autem sancti dicunt nullum ex se naturaliter posse ista sine diuina gratia mediante/ est dupliciter verū. vno modo quia nullus potest ista meritorie/ licet absolute sine gratia existente: que impossibilitas precise oritur ex diuino statuto quo deus ipse vult solius existētis in gratia actum bonum acceptare vt vita eterna dignum. Alio modo potest intelligi dictum sanctorum ꝙ sine gratia nullus potest etiam absolute nō tantum meritorie implere precepta: nec vitare peccata faciliter sicut ipsa gratia mediante: immo licet hoc sit possibile simpliciter: tamen valde difficulter. ¶ Sed circa predicta posset queri ab aliquo que fruitio nō beatifica sit viatori possibilis effectiue: videlicet vtrū ordinata vel inordinata: et si ordinata/ an perfecta vel tā

tūmodo imperfecta. ¶ Ad hoc videtur esse dicendū primo: ꝙ ipsi est possibilis effectiue tā inordinata fruitio q̄ ordinata. secūdo/ ꝙ tam ordinata perfecte q̄ etiam imperfecte. ¶ Primū apparet. quoniam viator potest frui vtendis & vti fruēdis. ergo ipsi est possibilis tam actus fruendi q̄ vtendi inordinatus. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia omnis actus est inordinatus cuius obiectum est indebitum. licet enim non omnis actus sit ordinatus cuius obiectum est debitum: cum aliunde q̄ ex obiecto possit esse inordinatus: tamen nullus actus transiens super obiectum indebitum potest existere ordinatus: sed obiectum quo est vtendum est fruitionis obiectum indebitum sicut & aliud quo fruendum ipsius actus vtendi. ergo &c. ¶ Antecedēs apparet tam ex sanctorum doctrina q̄ ex ratione etiā: quoniā cum voluntas possit eligere & cōformiter & difformiter recto vel erroneo rationis dictamini precedēti/ per ꝯsequēs potest vti eo quo intellectus dictat esse fruendū: & frui eo quo dictat esse vtendum. quare &c. ¶ Secundum videlicet ꝙ tam ordinata perfecte q̄ imperfecte sit viatori possibilis effectiue apparet. quoniaꝫ illa fruitio dicitur perfecte ordinata qua obiectum propter se diligibile diligitur propter se & perfectissime quantum diligens ex se potest. illa autem est imperfecte ordinata que est obiecti debiti puta dei propter se diligibilis: non tamen suprema in quam diligens ex se potest: sed cōstat ꝙ vtroqꝫ istorum modorum potest viator quilibet frui deo: videlicet suprema fruitione non absolute sed sibi possibili effectiue: & aliqua alia inferiori vel remissiori. ergo &c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ creatura intellectualis non est principium productiuum alicuius actus fruendi/ nec vtendi in aliquo alio a seipsa. ¶ Hec apparet. quia vt in tertio & in quarto vbi ista conclusio prolixius ostēdetur postea declarabitur/ act⁹ huiusmodi nō possunt produci a creatura intellectuali: nisi actione immanente: nec magis intellectualis creatura potest extra se tales actus producere q̄ ignis calorem gignere nisi tantūmodo in seipso: vt videbitur in secūdo. ¶ Quarta conclusio est. ꝙ creatura intellectualis non est beatifice fruitionis principiū productiuū. ¶ Hec probanda prolixius in tertio & in quarto/ apparet hic breuiter: quoniaꝫ solius dei est pro meritis premiare seu beatificare/ non tātum obiectiue sed etiā effectiue. sicut & solus ipse habet effectiue pro demeritis condemnare. sed ab illo effectiue est beatitudo a quo est ista fruitio: quia nec beatitudo est aliud q̄ talis fruitio vt ostendetur in quarto/ ergo cū nulla creatura intellectualis sit sui beatificatiua: nec p ꝯñs talis fruitiōis beate virtualiter cōtētiua. ¶ Confirmatur. quia volūtas est libera respectu omnis actus sibi possibilis effectiue. sed respectu fruitionis beate nulla est ī volūtate beati libertas. ¶ Maior ē euidens. quia nullū actum voluntatis necessario/ sed sic contingēter & libere in se causat ꝙ potest ipsum nō causare: & postq̄ causatus est suspēdere seu ab ipso desistere. ¶ Minor etiam est euidens. quoniam non magis gloria est in potestate beati vt possit seipsa priuare beatus q̄ pena in potestate damnati: sed cōstat ꝙ nec damnatus potest a se penam expellere: nec beatus gloriam perdere. ergo nec in supposito respectu pene sue: nec in beato respectu sue glorie est libertas aliqua. quare &c. ¶ Sed cōtra istam conclusionem arguit quidam. primo: quia volūtas per fruitionē est perfecte quietata: sed nō esset si ad ipsaꝫ tantum passiue & nullo modo actiue se haberet. non enī plus modo voluntas quietaretur q̄ si per aliam realitatem foret actiua: & per aliam passiua. si autē sic esset nullo modo perfecte quietari posset nisi & passiue reciperet & actiue produceret. ergo &c. ¶ Secundo. quia actio aliqua voluntatis est ipsi magis conueniens q̄ alia. ex quo sequitur ꝙ voluntas nō tantū in recipiēdo: sed etiā in agendo magis ꝑficitur per vnam q̄ per aliam actionem. sed in talibus non potest poni processus in infinitū quia tunc sua actiuitas nō posset quietari. ergo oportet ponere statum ad actum aliqueꝫ quo perfecte quietetur actiue. sed talis nō potest poni ali⁹ a beatifico. ergo &c. ¶ Tertio. quia eo modo anima premiabitur quo meruit: sed actiue meruit. ergo &c. ¶ Tunc igitur ponit iste qui sic arguit tres modos dicendi. quorū vnus est ꝙ anima ipsa & omnis alia creatura beata actiue se habet ad fruitionem beatam: non tantum passiue. Hoc autē vt dicit tripliciter potest poni: vno mō dicēdo ꝙ licꝫ visio dei sit totaliter effectiue a deo/ tamen eius fruitio sequens efficitur a voluntate: & ab eius visione beatifica procedēte. & quia non cuicunqꝫ habenti meliora naturalia datur perfectior visio: ideo nec omnis perfectior in naturalib⁹ potest in fruitionem perfectiorem: cum in nullam fruitionē possit ex se sine visione secū causante. ¶ Secūd⁹ modus quē iste idem doctor ponit est/ ꝙ licet actus fruendi sicut & intelligendi sit a deo totaliter effectiue: tamē anima per ipsum quē recipit actiue in obiectum tendit. est enim amor motus anime ad rem/ nō tātū ī instāti ꝓ quo producitur: sed etiam toto tempore quo amor a quocūqꝫ ꝓductus manet in anima postq̄ ꝓductus. est enī amor quedam actio immanens per quā anima ipso informata amore actiue tendit in eius obiectū. ¶ Tertius modus quē ponit est: ꝙ licet fruitio non possit effectiue poni primo in esse nisi tantum a deo: tamen postq̄ de nō esse nouiter accipit esse ab ipsa potest ad eam agere effectiue ipsam necessario conseruando voluntas ipsa beata cui est a deo communicata. nec est inconueniens ponere aliquem effectum soli deo possibilem ad nouiter producendū: respectu cuius postq̄ est productus creatura aliqua habeat aliquā causalitatem: cum etiam anima respectu charitatis & aliarum omniū virtutum supernaturalium soli deo effectiue possibiliū habeat causalitateꝫ subiecti. dicit tñ finaliter ꝙ primus istorū modorum dicēdi est rationabilior inter omnes. ¶ Sed mihi videtur ꝙ omnes isti modi dicēdi sint irrationabiles & absurdi. Et ideo arguo contra ipsos. & primo ꝯtra primū quē reputat rationabiliorem. primo sic. non magis fruitio beatifica q̄ visio est in potestate beati nec per consequens effectiue ab ipso. ¶ Hoc statim apparet. quia vel fruitio est tota beatitudo vt ostēdetur in quarto: vel saltem ad beatitudinē non minus/ immo principalius pertinet q̄ visio: sed creatura intellectualis non potest ex se in visionem dei: nec etiam alicuius alterius rei: vt fuit ostensum in prologo qḋ etiam ipse concedit. ergo &c. ¶ Sed ad hoc ipse respōdet dicēs ꝙ non est simile de visione & de fruitiōe: quoniam fruitio ipsa est motus anime ad rem. non autem visio. ¶ Sed ista solutio dupliciter deficit. primo quia falsum accipit quando dicit ꝙ fruitio & non visio est motus anime ad rem. quoniam aut intelligit ꝙ fruitio sit vere & proprie motus: vel tantum metaphorice & similitudinarie pro quanto sicut per motum mobile tendit in terminū ita & per fruitionis actum voluntas fruens tendit in obiectum. sed constat ꝙ non potest ponere primum. non enim fruitio postq̄ facta & tota in esse posita/ dicitur esse motus. si autē accipiatur vt in fieri vna pars post aliam acquiritur successiue: vt sic non est motus anime ad rem videlicet ad eius obiectū: sed magis posset dici motus vel vnius partis ad aliam cum sit acquisitio partium successiua/ vel ipsarum partium ad earum subiectum: modo quo tam visio sic sumpta q̄ alia omnis forma cuius vna pars post aliam acquiritur successiue/ consimiliter dicitur esse motus. ergo relinquitur primū videlicet ꝙ motū hic accipiat secūdo mō. sed nec

sic potest accipere: quia non minus per visionem q̃ per
fruitionem anima tendit in obiectum: ⁊ ita si motus hic
dicitur omnis actus per quem habens ipsum tendit in
suũ obiectũ/ nõ magis fruitio q̃ visio dicitur esse motus
esto ꝙ sit ꝑfectior act⁹. sic ergo apparet ꝙ solutio supra
dicta primo deficit: quia falsum accipit quando dicit ꝙ
fruitio est motus anime ad rem: non autem visio. ¶ Se-
cundo deficit. quia esto ꝙ assumptũ sit verum sane intel-
lectum modo quo dicitur ꝙ dilectio non autem visio est
transformatiua amãtis in amatum/ tamen ex hoc nõ se-
quitur propositũ qd̕ infertur: videlicet ꝙ magis fruitio
q̃ visio sit effectiue in potestate nature create. nõ eñ oĩs
dilectio trãsformatiua amantis in amatũ est ĩ potestate
amãtis: esto ꝙ aliqua. sicut ⁊ aliqua visio est ĩ potestate
videntis: licet nulla sit transformatiua vidẽtis in suũ
obiectum. non enim quia visio nõ est sic in obiectũ vt di-
lectio trãsformatiua/ ideo sequitur ipsam visionẽ minus
q̃ fruitionẽ ꝯtineri effectiue in ꝑtãte nature create: cũ
fruitio licet transformatiua ⁊ nõ visio/ non sit ex hoc im
perfectior: immo perfectior visione: ⁊ in ipsa sit beati-
tudo: vel vt credo totaliter vel saltem principaliter: nec
magis natura intellectualis videatur esse vnius actus
beatifici q̃ alterius virtualiter contentiua. quare ⁊c̃.
¶ Confirmatur. quia non magis actus beatificus est in
facultate actiua seu potestate alicuius creature q̃ ha-
bitus glorie: sed iste habitus glorie non ponitur existere
effectiue ab alio q̃ a deo. ergo ⁊c̃. ¶ Secundo arguo cõ-
tra secundũ modum dicẽdi: quia cõsimiliter deficit dupli
citer sicut primus: videlicet primo q2 concedit qd̕ nega-
re ⁊ impugnare intẽdit. secũdo quia ad suũ propositum
ostendẽdum accipit vnũ falsũ. ¶ Primũ apparet. q2
ipse arguit contra illos qui dicunt fruitionem beatificã
esse effectiue tantum a deo: sed iste secũdus modus dicẽ-
di quẽ ponit/ hoc expresse concedit: videlicet taꝫ fruitio
nem q̃ visionem esse tantũ a deo effectiue: ⁊ non a beato.
quare ⁊c̃. ¶ Secũdum videlicet ꝙ falsum sit qd̕ accipit
ad ostendẽdum propositum qd̕ intendit/ apparet: q2 ipse
intẽdit ostendere ꝙ beatus se habeat ad suũ actum bea-
tificum aliqualiter effectiue. ad qd̕ declarãdum dicit ꝙ
per actum beatificũ ipse actiue tendit in eius obiectum
hoc siquidẽ nec est verum nec aliquid facit ad suũ propo
sitũ ostẽdendũ. ¶ Primũ apparet: quoniã nihil põt dici
actiuũ principiũ nec se habere actiue nisi in ordine ad ali
quid ab ipso productum: sed licet fruens per ipsum frui-
tionis actum tendat in obiectũ: nullum tamẽ ex hoc ha-
bet effectum a se productum magis q̃ si non tenderet in
obiectum. ¶ Hoc apparet: quia ex quo ipsa fruitio tota
liter hic conceditur esse a deo effectiue/ per consequens
ipsa non est effectus fruentis. nec potest dici ꝙ quia bea-
tus tendit in deum per huiusmodi fruitionẽ: ideo produ
cat aliquid aliud in seipso nec in aliquo alio a seipso. nõ
enim minus fruitione q̃ visione potest omni alio circũ-
scripto tendere in obiectũ. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmatur. quia
aut beatum per fruitionis actum actiue tendere in ob-
iectum dicit in beato aliquid productuꝫ ab ipso: aut nõ.
sed primũ nõ potest poni: quia sicut/ vt dictũ est/ visione
informatus tẽdit in obiectũ oĩ alio a visione remoto: ita
et de fruitione consimiliter est dicẽdum. ergo relinquitur
secũdum. sed cũ nõ magis fruitio q̃ ipsa visio vt hic con
cedit sit effectiue a beato: nec magis per ipsam q̃ per vi
sionem tendat beatus in obiectum: per consequẽs si bea
tum se actiue habere ad fruitionis actum: ⁊ precise ten-
dere in obiectum/ sit idẽ: nõ magis debet negare beatũ
ipsum visionem q̃ fruitionẽ respicere effectiue: qd̕ tamẽ
facit. quare ⁊c̃. ¶ Secũdũ videlicet ꝙ esto ꝙ anima bea
ta actiue per fruitionẽ ⁊ non per visionem tendat in ob-
iectum/ ex hoc nõ sequatur propositũ/ puta ꝙ creatura
intellectualis beata se habeat ad fruitionẽ magis q̃ ad
visionem actiue/ apparet. quoniã nulla res quia produ-
cit aliquid realiter distinctũ ab aliquibus duobus in ipsa
virtualiter non contẽtis dicitur magis se actiue habere
ad vnũ illoꝝ q̃ ad alterum: sed visio ⁊ diuina fruitio sunt
duo: quorum vtrũq3 vt concedit est tantũ effectiue a deo
non ab aliquo beatoruꝫ. ergo per hoc ꝙ beatus aliquid
in se producit qd̕ ab istis duobus realiter est distinctum/
nõ magis ad vnũ illoꝝ q̃ ad alterũ potest se habere acti
ue: sed si per fruitionem ⁊ nõ per visionem tẽdit actiue in
obiectũ/ hoc habet eẽ vt dictũ est ꝓpter aliquid a se pro
ductum. impossibile enim est nullum habẽs productũ
esse actiuũ seu effectiuũ. tale autẽ ꝓductũ a beato fruẽ-
te quo mediante ipse tendat effectiue in obiectũ: licet nõ
possit poni: tamẽ si ponatur nõ minus a fruitione distin
guitur q̃ a visione. ergo nec propter ipsũ dicitur beatus
magis se habere actiue ad fruitionẽ q̃ ad visionẽ. qua-
re ⁊c̃. ¶ Et quando additur ꝙ amor est actio immanẽs/
si per actionem immanentẽ intelligas ipsum actũ alicui
precipue amanti actualiter inherẽtem/ cõcedo tam amo
rem q̃ intellectionẽ q̃ etiam sensationẽ esse actionẽ im-
manentem. si autẽ per actionem immanẽtem intelligas
aliquid ab amore distinctũ per se vnũ: talẽ actionẽ nõ de
bes ponere magis respectu amoris q̃ intellectionis. vel
esto ꝙ ponas/ ex ipsa nihil habes: quoniã siue talis actio
sit a volũtate beati effectiue siue non ꝓpter ipsam nulla
arguitur in beato actiuitas respectu fruitionis ab actiõe
ipsa realiter differẽtis. quare ⁊c̃. ¶ Tertio arguo cõtra
tertium modũ dicendi. quoniã cũ dicis ꝙ volũtas beati
potest ꝑ istũ q̃ fruitio est in ipsa a deo posita effectiue/ ad
eã agere effectiue: aut ꝑ agere effectiue itelligis tãtum
recipere subiectiue: aut aliquid in esse ponere/ aut in esse
positũ conseruare. sed non potes dicere primũ. primo q2
recipere formã aliquã subiectiue non est ad ipsam agere
effectiue: nisi dicas ꝙ materia ꝓducit effectiue formã sub
stantialẽ quã recipit subiectiue: qd̕ est falsuꝫ. ¶ Secũdo
quia nõ magis fruitionẽ q̃ visionẽ beatus recipit subie-
ctiue. ⁊ ita si ꝓ hoc dicitur fruitionẽ producere effectiue
quia ipsam recipit subiectiue/ vniformiter visionẽ ⁊ frui-
tionẽ elicit effectiue: qd̕ negas. ¶ Tertio. quia si idẽ est
fruitionem producere effectiue/ qd̕ ipsam recipere subie
ctiue/ nõ oporteret querere nec disputare an fruitio vel
visio beatifica sit effectiue a beato: cũ nullum sit dubiuꝫ
apud catholicũ quin sit subiectiue in ipso. ¶ Nec põt po
ni secũm videlicet ꝙ ꝑ agere effectiue hic intelligas ali-
quid in esse ponere. Primo. quia nihil in beato poni-
tur preter actum ⁊ habitum beatificum: sed nec habi-
tus glorie/ nec charitatis/ nec aliquis actus beatificus
ponitur in esse ab ipso: sed tantũ a deo. ¶ Secundo. quia
esto ꝙ aliquid ab istis distinctuꝫ poneretur in esse: seu fie
ret a beato/ ex hoc non sequeretur propter illud ab ipso
productum beatum se habere actiue magis ad fruitionẽ
q̃ ad visionem. quare ⁊c̃. ¶ Nec potes ponere tertium:
videlicet ꝙ ꝑ agere hic intelligas conseruare: quia non
aliter fruitio q̃ visio conseruatur in beato. ⁊ ita nõ plus
beatus agit ad vnũ istorum actum q̃ ad alterum effectiue:
supposito ꝙ agere non sit aliud q̃ cõseruare. ¶ Se-
cundo. quia aut beatus dicitur conseruare fruitionẽ ali-
quid ad ipsam agendo/ vel tantum ipsam recipiendo: sed
non potest poni aliquod istorũ vt apparet ex dictis. qua-
re ⁊c̃. ¶ Nec valẽt rationes eius adducte superius con-
tra oppositam cõclusionẽ ꝑdictam: vt apparet per singu
las discurrendo. ¶ Ad primã cũ dico ꝙ minor est falsa
nec valet ei⁹ ꝓbatio. qñ cũ dicit ꝙ si volũtas ꝑ aliã rea
litatẽ ꝓduceret effectiue ⁊ ꝑ aliam reciperet subiectiue
nũq̃ quietari posset nisi reciperet ⁊ eliceret: Dico ꝙ imo
si illa realitas q̃ tũ esset passiua quietaret ꝑ solã receptio-

nā. neutra enim per se sumpta vt distincta ab alia posset quietari per vtrūqꝫ istorū: cū neutri vt supponitur essent possibilis ista duo: videlicet recipere subiectiue ⁊ elicere effectiue: sed sic est in ꝓposito: quoniā creatura beatificabilis est ꝑcipue fruitiōis beate receptiua ⁊ nō actiua nihil autem potest per aliquid sibi impossibile quietari ergo ⁊c. ¶ Ad secūdum nego illud assumptū quando dicitur ꝙ in actionibus volūtatis non potest poni status in aliquo actu alio ab huiusmōi actu beato. est enī aliqs ab illo alterius rationis quo nullus superior seu perfectior beato effectiue possibilis potest esse: ⁊ de tali posset dici ꝙ beatus siue nō beatus in producēdo ipsum perficeretur actiue vocando naturam beatificabilē esse perfectam ⁊ quietatam ipsam actiue attingere sūmā possibilem sibi formam. quare ⁊c. ¶ Si quis etiam cōtēderet ꝙ imo in talibus actionibus est possibilis ꝓcessus in infinitum sic intelligēdo ꝙ omni actu volendi quē anima potest efficere actu posset alium perfectiorem producere in infinitum: illud qđ ex hoc infertur puta ꝙ sua actiuitas non posset quietari/ forte nō esset incōueniēs. nō enī est maius inconueniēs dicere suam actiuitatē quietari nō posse ꝙ̄ suam passiuitatem seu receptiuitatē: sed ista non potest sic quietari: videlicet ꝙ aliquis actus quātūcūqꝫ perfectus sit in ea receptibilis quo perfectior non possit in ipsa recipi subiectiue/ omni enī visione vel fruitione beata possibili alicui ꝯmunicata alia perfectior est possibilis ⁊ per consequens cōmunicabilis: cū omni forma intensibili qualis est fruitio ⁊ visio/ sit possibilis alia perfectior eiusdē rationis: nisi poneretur aliqua infinita possibilis: qđ est falsum. ergo ⁊c. ¶ Ad tertiū dico ꝙ voluntas nō meretur per actum vt ipsum recipit. quia nec vt sic in sua potestate existit: sed vt ipm̄ elicit modo quo dicit respectu eius habere libertatē: quia potest elicere vel suspendere: actum tamen elicitum non libere sed naturaliter ⁊ necessario recipit. ⁊ ita si cōsimiliter ꝑmiatur sicut meretur ⁊ nō aliter/ sequitur ꝙ eius premiū tōtum consistit in eliciendo ⁊ non in recipiēdo. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis. licet enim oīs actus vtendi presupponat actum aliquem fruendi: non tamen necessario ordinatum qualis est fruitio dei: sed istum vel alium. quare ⁊c.

Ertio quero: vtrum vnus istorū actuū predictorum: videlicet fruendi ⁊ vtēdi sit alterius principium productiuū. ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniam actus vtendi est amor vnius propter alterum predilectū actu fruēdi: sed amor illius propter quē preamatum aliud est amatum est causa illius amoris non alia vt videtur ꝙ̄ effectiua. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia actus libere productus nō videtur esse effectiue ab aliquo naturali agēte: sed omnis actus volūtatis in quē potest volūtas/ libere ꝓducitur quādo ꝓducitur. nullum autē aliud a voluntate est agens liberū sed naturale. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedā. primo enī inquiram quid sit istorū actuū obiectū debitum. Secūdo dicam ad quesitū: videlicet qđ sit ipsorū principium effectiuū. Tertio soluam vnū dubium: videlicet an possit demonstratiue probari nos obligari ad quēlibet istorum actuum.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā dicentis ꝙ obiectum fruitionis tam cōꝑhēsorū ꝙ̄ viatorū est visio diuina: nō aūt ipsa essentia visa. ¶ Sed ista opinio est impossibilis ⁊ absurda. primo quia fruitio est obiecti ꝑintellecti: sed obiectū ante fruitionē preintellectum nō est visio nec aliqua alia res creata: sed diuina essentia sola. ergo ⁊c. ¶ Secūdo: quia fruitio cū sit amor obiecti amati propter seipsum est eius obiecti ⁊ non alicuius alterius qđ est propter se diligēdum. sed tale est solus deus: nō eius visio magis ꝙ̄ ipsa fruitio vel quecūqꝫ alia res creata. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia in nulla re creata vt in obiecto potest creatura intellectualis beatificari. nullum enim creatū est beatificatiuū obiectiue nec effectiue: sed fruitionis obiectū est beatificatiuū. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia obiectum fruitionis cōprehēsoris nō est imperfectius obiecto fruitionis viatoris: nec fruitio comprehēsorum est imperfectior fruitione viatorum: sed vtraqꝫ esset inordinata ⁊ imperfectior ⁊ imperfectioris obiecti si eius obiectum esset visio. nulla enim re creata est fruendū: sed tantūmodo increata: cuius videlicet dei est fruitio viatoris. hoc enim est sue fruitionis obiectum: de quo propter se diligendo super omnia est preceptū. ꝙ ⁊c. ¶ Quinto. quia omnis intellectio ⁊ dilectio sequens ipsam tam cōꝑhēsoris ꝙ̄ viatoris sunt eiusdē obiecti: cū nec dilectio sit vt cōmuniter dicitur nisi rei ꝑintellecte: sed visionis obiectum est solus deus. ergo ⁊ fruitionis obiectum nō est visio sed tantum deus. ¶ Et ideo quātum ad istum articulum aliter. est dicendum: videlicet ꝙ obiectum actus fruendi ordinati tam comprehēsorum ꝙ̄ viatorū est solus deus. obiectū aūt actus vtēdi est ens creatum. hoc probatur: quoniā illud est obiectum actus fruendi ordinati debitum: qđ est propter se diligibile. ⁊ illud est obiectum debitū actus vtendi qđ est diligibile ꝓpter alterum: sed solus deus est secundū rectū iudicium rationis ꝓpter se diligibilis. ens autē creatum est diligibile propter ipsum: vt in questione alia fuit dictū. ꝙ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnis actus fruēdi aliqua re creata ⁊ vtendi increata sic est malus ⁊ vitiosus ꝙ nullo modo potest moraliter esse bonus: sed omnis actus habens obiectum debitū potest esse virtuosus ⁊ moraliter bonus ergo nec deus est obiectū debitū act⁹ vtēdi: nec aliquod ens creatū actus fruendi. sed ecōuerso. ergo ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis apparet falsam ⁊ omnino improbabilē esse opinionē predictā dicētiū ꝙ tam fruitio patrie ꝙ̄ vie habet aliqđ vtile pro obiecto videlicet visionē dei que est obiectum vt dicunt actus fruendi beatorum ⁊ desiderij viatorum: cum quo tamen vt dicunt stat ꝙ tam isti ꝙ̄ illi diligunt deum propter se. ¶ Hec enim opinio ponit inconnexa ⁊ ex terminis repugnātia: puta ꝙ aliquis diligat deū ꝓpter se: ⁊ tamen ꝙ tantum diligat eius visionem ab ipso realiter differētem: quoniam si tam viator ꝙ̄ comprehensor diligūt deum propter se: ⁊ tantū obiectum fruitionis vtriusqꝫ est dei visio quā beatus obtinet ⁊ viator desiderat ⁊ expectat: ergo tā comprehensor ꝙ̄ viator tendit ꝑ actum aliquē volūtatis in vtrūqꝫ istorum: videlicet in deum/ ⁊ in visionis actum. Quero tunc vtrū eodē actu/ aut alio in vnum ⁊ alio in alterum? si alio/ ille quo beatus tendit in deum est beatificus: non autem ille quo tendit in visionem magis ꝙ̄ ille quo tendit in angelum/ vel in quodcūqꝫ aliud ens creatū. ille etiā quo viator tēdit in deū propter se est actus charitatis perfectus ad quē ex precepto est quilibꝫ obligatus: nō autē alius quo appetit huiusmōi visionē. Si autem dicatur ꝙ vtrūqꝫ istorum videlicet deus ⁊ visio sit eiusdem actus obiectū talis actus nec erit beatificus nec charitatiuus: vt est visionis: sed tantummodo vt est dei. quare ⁊c. ¶ Preterea quando dicitur ꝙ vtile est obiectum tam fruitionis comprehensorum ꝙ̄ desiderij viatorum/ aut per vtile intelligunt delectabile seu delectationem ipsam amore concupiscentie appetibilē: aut talis delectationis obiectū terminatiuū ⁊ principiū ꝓductiuū. si primū ꝙ nō debēt ponere visionē dei esse obiectū fruitionis beatorꝫ nec desiderij viatorꝫ: quia visio vt a fruitiōe distincta nō est

delectatio:nec per cōsequēs amore cōcupiscētie appetibilis:sed tota delectatio seu cōplacētia est ipsa fruitio: vt in q̄stione alia fuit dictum: ⁊ in quarto prolixius ostē detur. ¶Si autem ponant secūdū: videlicet ꝙ per vtile hic intelligant ipsius delectationis vtilis ⁊ cōcupiscibilis obiectum terminatiuū / ⁊ principium effectiuū: cōstat ꝙ delectabilis seu vtilis summe delectabilis obiectū nō potest existere nisi deus. ergo ⁊c. solus igitur deus est obiectum actus ordinati fruendi ⁊ creatura actus ordinati vtendi. ¶Hec de primo.

Quantum ad secūdum vbi est vidēdū an vnus istorum actuū predictorū sit alterius principiū effectiuū: Est sciendum ꝙ vnū esse alterius principiū effectiuū pōt dupliciter intelligi: videlicet proprie / mō quo ignis est causa ignis: ⁊ omnis causa alia sui effectus qui ab ipsa ponitur effectiue. Alio modo large vocādo causam effectiuam effectus alicuius oē illud qđ nō est finis eius: nec materialis nec formalis causa: ⁊ tamen sic est ad ipm̄ ꝓducendū necessario requisitū: ꝙ ipso posito mediante effectus est possibilis per naturā: non autem ipso circūscripto.

Hoc premisso pono hic quatuor conclusiones. ¶Prima est. ꝙ nec actus fruendi est actus vtendi: nec ecōuerso principium effectiuū ꝓprie sumptū. ¶Hec probatur. quoniā cū omnis actus voluntatis nobis effectiue possibilis de quo hic ē sermo: sit ī nostra potestate: vt videlicet fiat vel nō: quocūq; in anima existēte per consequēs solū illud videtur esse omnis talis actus principium productiuū proprie sumptū qđ est liberum et contingenter omnis actus sibi possibilis non necessario productiuū: sed sola intellectualis substantia nō aliqua forma accidētalis: nec per cōsequēs volitio ipsa est tale principium: videlicet contingenter et libere productiuū / et si nō cuiuscūq; actus sibi possibilis saltē omnis actus voluntarii. ergo nullus actus voluntatis potest esse proprie effectiue ab aliquo alio q̄ a voluntate. ¶Cōfirmatur. quia aliquis deum magis diligens propter se ipsum: ⁊ per consequens perfectiorem actum fruendi habens q̄ alius / quandoq; diligit proximū propter deum minus: ⁊ per consequēs habet actum vtēdi remissiorem sed si actus fruendi esset causa effectiua actus vtendi vel ecōuerso / hoc non esset: sed semper habens actum perfectiorem fruendi videretur habere actum perfectiorē vtēdi ⁊ ecōuerso: quoniā causa perfectior naturaliter agēs quale est omne aliud a volūtate ⁊ ꝑ ꝯsequens actus huiusmodi fruendi ⁊ vtendi / in perfectiorem potest effectū: immo necessario agit ad ipsum. ¶Nec valet si dicatur ꝙ licet vnus actus istorū sit perfectior ī vno q̄ in altero: et per consequēs quantū est ex se posset in effectū perfectiorem: quia tamen nō agit ad ipsum sine volūtate que est a geno liberū potens coagere imperfectiori cause ad perfectiorem effectum: ⁊ perfectiori ad imperfectiorem: ideo habens actum perfectiorem fruendi potest habere imperfectiorem actum vtendi. ¶Hoc non valet: quoniā licet voluntas sit libera respectu actus sui ab ipsa immediate causati: non tamen respectu alicuius causati in eo aliquo mediante ab ipsa realiter differente: ⁊ in ea formaliter existente. nō enim nūquā respectu alicuius talū est libera consequēter esto ꝙ antecedēter: sicut apparet euidenter de habitu ⁊ de actu saltem aliquo vt de tristitia ⁊ letitia. non enim est de potestate anime post actus electiuos nō acquirere ⁊ in se recipere habitū electiuū: nec est in sua potestate post obiectum nolitum non tristari: nec de volito non letari: cū tamē scđз cōmuniter loquētes tā tristitia q̄ letitia ab omni actu volendi ⁊ nolēdi realiter sit distincta. ergo consimiliter in proposito si vnus istorū actuū causaretur alio mediante posito priori actu antecedēte nō posset volūtas nō ponere nec etiā retinere cōsequentem. quare ⁊c. ¶Si quis tamen vellet tenere cōclusionem oppositā faciliter posset soluere ad predicta.

¶Secunda cōclusio est. ꝙ actus fruendi est actus vtēdi principium effectiuū aliquo modo: videlicet large sumptum. ¶Hec apparet. quoniam omne illud dicitur isto modo causa alterius effectiua qđ nec est eius causa finalis / nec materialis / nec formalis: ⁊ tamen ad ipsum ꝓducēdū naturaliter est necessario requisitū: sed sic se habet actus fruendi ad actum vtendi. ergo ⁊c. ¶Minor est euidens. quoniam constat ꝙ actus fruendi non est formalis nec materialis causa actus vtendi: nec etiam finis eius. q̄ñ actus vtēdi debitus est amor alicuius propter deum nō propter aliquid ab ipso distinctum. ⁊ ita per consequens solus deus est vltimus eius finis: ⁊ tamen actus fruendi est sic ad actum vtendi requisitus necessario ꝙ nō potest fieri sine ipso. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia vt dictum fuit in precedentibus / omnis actus vtendi presupponit aliquē actum fruendi: sed non presupponit ipsuз vt eius causam materialem formalem nec finalem: ergo vt efficientem. ¶Preterea ad idem arguitur. quoniam actus vtendi est amor vnius propter alterū predilectū: sed constat ex precedentibus in quadā alia questione huiꝰ dist. ꝙ ly propter importat aliquā causalitatem tam in obiecto predilecto q̄ etiam in eius dilectione presupposita que est actus fruendi / non aliam in dilectione a causalitate agentis vel finis. ergo ⁊c. ¶Confirmatur: q: cōstat ꝙ aliquis potest diligere duo aliqua absolute vt deum ⁊ proximum: neutrum propter alterum diligendo. ergo actus fruēdi deo propter quē presuppositū quis diligit proximū habet seu importat causalitatem aliquam super actum diligendi proximū. ¶Cōsequētia est euidēs. quoniam si nullam causalitatem vnus istorum actuū super alium importaret: nec magis proximus propter deū q̄ ecōuerso deus propter proximū esset dilectus: nec vnū diligere propter alteruз esset aliud q̄ diligere ambos simul: nec per cōsequēs posset aliquis diligere aliqua duo simul: quin vnū eorū diligeret propter alterū. hoc autem est falsum ⁊ cōtra antecedēs predictum. ergo ⁊c. ¶Tertia conclusio est ꝙ actus vtēdi nullo modo est causa effectiua: nec aliqua alia actus fruendi. ¶Hec apparet. ⁊ sequitur ex p̄dicta. quoniā qđ p̄supponit alterum iam productum nō est necessariū ad ipsum producēdum: nec per consequēs potest esse eius principiū productiuū etiam large sumptū. sed vt dictū est actus vtendi presupponit actum fruendi. ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia in causis ⁊ effectibus nō potest esse circulus: videlicet vt vnū sit causa alterius ⁊ econuerso. sed vt dictuз est / actus fruēdi est causa modo p̄dicto actus vtēdi. ergo ⁊c. ¶Q, etiam nō sit eius causa finalis / apparet: quia amoris presuppositi vt finis omniū post deū ⁊ motuū principium non potest aliquis amor alius esse finis: sed actus fruēdi ordinatus qui videlicet est amor solius dei ꝓpter se / est talis amor ergo ⁊c. Q, autē nō sit causa materialis nec formalis / apparet. ¶Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ p̄dilectio obiecti actus fruēdi est causa ipsius actus fruēdi ꝯsimiliter sicut actus fruēdi dicit esse causa actꝰ vtēdi. ¶Hec ꝓbat q̄ñ sicut vtēs diligit obiectū quo vtitur ꝓpter alterū: videlз ꝓpter illū quo fruitur: ita ⁊ fruens diligit illud quo fruit ꝓpter ipm̄: qđ quidē ꝓpter ipm̄ importat aliquam causalitatē respectu actus fruendi cōsimilem ei quā importat ly ꝓpter alterum respectu actus vtendi. nisi enī causalitatem aliquam importaret non posset dici deus ipse diligi propter se. esto ꝙ diceretur diligi absolute sed constat ꝙ deus non dicitur diligi propter se pre

dilectum:sed tātū ꝓpter se ꝑintellectum:vt taliter diligēdū. si enī propter se ꝑdilectū/oporteret ipsum esse dilectum per duplicem dilectionis actum ad hoc ꝙ esset ꝓpter se dilectus:vt in quadā alia questione arguebatur superius. Deus igitur propter se dilectus est dilectus ꝓpter se ꝑintellectum vt taliter diligendū.ergo sicut creaturā propter deum esse dilectam:supponit aliū dilectionis actum:ita ⁊ deū ꝓpter se eē dilectū ꝑsupponit actū diligēdi ipsum: vt taliter diligēdum. ⁊ ita per ꝯsequēs sequitur ꝓpositū: videlicet ꝙ cū deus similiter dicatur diligi ꝓpter se ꝑintellectum: sicut creatura ꝓpter eum dilectū:ꝙ ꝯsimilē hoc importat causalitatē ꝓpter se in preintellectione dei ꝑsupposita sicut ꝓpter deū in eius dilectione.¶ Confirmatur.quia aliquis potest deum intelligere ⁊ creaturā etiā absolute nō vt ꝓpter deum diligendā: nec deū etiā vt ꝓpter se diligēdum:sed tantūmodo absolute:sed eo modo potest deus diligi: quo ꝑintelligitur:⁊ ita ꝑ ꝯsequēs absolute: ergo deum diligi ꝓpter se importat sup eius intellectionē presuppositā causalitatem aliquā:vt videlicet ꝓpter intellectionē ipsā ꝑsuppositā qua deus percipitur ⁊ ꝑintelligitur vt taliter diligendus/moueretur animus ad ipsum conformiter diligendū:sed istam ⁊ nullam aliā causalitatem dicit ꝓpter deū respectu actus diligendi aliud ꝓpter ipsū in dilectione dei ꝑsupposita.ergo ⁊c.¶ Consequentia est euidens. quia nisi deum ꝓpter seipm diligi importaret causalitatem aliquā super intellectionē dei ꝑsuppositam: sed solum diceret actum diligendi ⁊ intelligendi ipsum absolute: cum omnis deum diligens sit eum intelligens: oīs eum diligens ipsum ꝓpter se diligeret:qḋ est falsum.ergo ⁊c.¶ Sed forte contra ꝑdicta arguitur. quoniam illud cuꝰ virtute mouetur homo ad aliud: videt̄ esse eius principium effectiuū: non tātum large: sed etiā proprie sumptū.sed vt nūc est concessum:⁊ etiā in questione alia quadā fuit dictū/amor dei est cuius virtute ille qui fruitur mouetur ad hūc actū vtendi:videlicet diligēdi creaturam ꝓpter deum:⁊ dei intellectio practica dictatiua: qua deus ipse dictatur vt propter se diligendus/est qua mediante mouetur animus ad ipsum ꝯformiter huic dictamini diligendū.ergo ⁊ dei intellectio presupposita est actus fruendi ⁊ eius dilectio actus vtendi causa nō tantum large/sed etiam proprie effectiua: cuius ꝯtrarium fuit dictum.¶ Ad hoc potest dici ꝙ maior assumpta nō est vniuersaliter vera. premisse enim sunt: quarū virtute intellectus assentit conclusioni ex eis illate siue rei ꝑ ipsam significate:nec tamen premisse ipse sunt cause effectiue talis consensus:accipiēdo ꝓprie causam effectiuā cum premissis ipsis non existentibus actu:sed precedentibus sequatur talis ꝯsensus: ⁊ nihil quo non existente aliquid sequitur/possit dici proprie causa eius: sed large pro quāto fit eo mediāte:licet non existente: sed precedēte/effectus sequitur:qui non fieret nisi illud quod dicitur causam eius antea precessisset. ⁊ ita consimiliter in proposito est dicendum.non enim amor dei mouet ad amorem proximi:nec cognitio dei ad amorem dei:tāꝗ motor mouet mobile ad possibilem ipsi formam:vt calidū calefactibile ad calorem. cum forma ista: puta amor dei vel proximi:non ab intellectione nec a dilectione alia presupposita/sed immediate ab ipso mobili puta ab intellectuali substantia inducatur. quia tamē talis substātia mediantibus talibus presuppositis puta intellectione et dilectione inducunt in se actus huiusmodi effectiue: ideo a talibus actibus presuppositis moueri dicitur effectiue:⁊ non aliter.quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est opinio cuiusdam dicentis ꝙ deus potest diligi propter se super omnia dupliciter. vno modo:vt cadit sub ꝑcepto et vt sic constat non posse probari ratione naturali dilectionem dei sup omnia esse virtuosam:nec nos esse obligatos ad ipsam:cum dei dilectio sic accepta nō sit possibilis sine ꝑsupposita charitate.qḋ sola fide ⁊ sanctoꝝ auctoritate est notum:nō aliqua naturali ratione. Alio modo potest sumi:vt est naturaliter possibile modo quo nō tantum deum sed etiam aliud ens creatum potest naturaliter diligere plus ꝗ omnia alia: ⁊ nec sic potest probari demōstratiue istum actū esse virtuosum:nec ad ipm esse aliquem obligatum.¶ Sed licet conclusionē huius opinionis crediderim esse verā: non tñ hanc distinctionē quā ponit de duplici dilectione dei super omnia:quarum duarum illa que est ex precepto supponit charitatem et alia nō. Unde cōtra hoc arguo sic. omnis faciens ꝯtra aliquod preceptum peccat mortaliter. sed nullus extra charitatē existens in diligēdo deū sine charitate peccat mortaliter:nec etiā venialiter.ergo nō facit ꝯtra ꝑceptū nec per ꝯsequēs ex ꝑcepto ad diligendū deū sup omnia obligatur.¶ Confirmatur.quia nō tātum peccat mortaliter omnis qui omittit actum de quo exequendo habet preceptū:sed etiā exequēs ipsum si omittit aliqḋ cū quo in existente eum tenetur exequi ex precepto. ¶ Hoc apparet.quoniam non tantum omissio actus: sed etiā circūstantie alicuius debite actui est peccatum vt apparet de quocūq actu quātūcūq bono ex obiecto ad finē indebitum ordinato:sed exequi actū diligendi deū ꝓpter se ⁊ super omnia sine charitate in diligēte existēte nō est peccatum:ergo nec charitatis assistentia est ex ꝑcepto circūstantia ad hūc actū homini debitum requisita.quare ⁊c. ¶ Et ideo ꝑtermissa distinctiōe opinionis ꝑdicte dicēdū est ꝯformiter cū eius principali ꝯclusiōe. primo ꝙ hominem esse ad istū actū diligendi deū super omnia obligatū nō potest demōstratiue ꝓbari aliter ꝗ articuli fidei. esto ꝙ posse aliqualiter ꝓbabiliter persuaderi. Scd̄o ꝙ ꝯsimiliter est dicendum de actu vtendi videlicet diligendi alia ꝓpter deum. Tertio ꝙ nec potest etiā demōstratiue probari aliquē istoꝝ actuū existere virtuosū. ¶ Primū probatur.quā oīs ratio q̄ potest adduci ad ꝓbationē huius ꝯclusionis puta ꝙ debeā deū sup oīa diligere/habet arguere ex suprema dei perfectione ⁊ sua nobilitate vel ex eius causalitate. non enī potest arguere ex ꝑcepto:quia preceptū esse de sic diligendo deū / sola fide est notū. sed nulla rō ex aliquo istoꝝ duoꝝ arguēs seu īferēs deū esse super oīa diligēdū ꝯcludit:qꝛ maior falsū accipit.ꝗ ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. ⁊ primo ꝙ maior rationis arguens ex dei nobilitate sit falsa:quia omnis talis ratio que ꝓbaret deum esse sup oīa diligendū esset ista. quāto vnūqḋq est ꝑfectius tāto est a quolibet diligēdum amplius. sed deus est perfectior omnibus.ergo est sup omnia diligendus.cōstat autē ꝙ maior istius rationis est falsa: nisi dicas ꝙ magis teneris diligere angelum ꝗ teipsū:qḋ nō est verū.quare ⁊c. ¶ Secundo hoc idē apparet de maiore rationis arguentis ex dei causalitate: quoniam ex dei causalitate sic haberet argui. magis quilibet tenetur diligere illud a quo habuit suum esse ꝗ aliquod aliorum:sed deus est causa omniū.ergo ⁊c. ¶ Constat ꝙ maior huius ratiōis est falsa. nisi dicas ꝙ magis teneor diligere parentes a quibus habeo esse meum ꝗ meipsum et magis etiā solē ⁊ alia superiora que sunt etiā aliquo mō cāe inferiorum/debeo diligere ꝗ angelū/nec aliquā alium meū ꝓximū:qḋ est falsum.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ circūscripto diuino ꝑcepto nulla rō naturalis videt̄ ꝯcludere aliquē deo obligatū eē nisi sicut ꝑme cause vniuersi ⁊ totius cōitatis eius duci: sed naturalis ratio iudicaret me citius debere velle et eligere tam principem ꝗ omnes alios totius communitatis esse vitiosos ꝗ

me folum⁊ ꝙ ꝯſo magis me velle viuū viuere ⁊ diligere ꝙ omnes alios ſimul ſumptos.ꝗ ⁊c. ¶ Nec valꝫ ſi cōtra hoc inſtet.qꝛ ratio naturalis dictat hoīem ſe morti debere exponere pro re publica. qm̄ hoc eſt verum alia vita ſuppoſita vel obligationis ad hoc exiſte lege aliq̄ poſitiua:aliter non.niſi em̄ rō naturalis ex morte ad quā iudicat eſſe hominē exponendū premiū aliquod expectaret vel diuinum preceptum ad hoc obligatiuū ſupponeret: nunq̄ hominē ſe morti ꝓ alio exponere debere ꝓ re aliq̄ iudicaret.nullus em̄ ꝓpter ꝑnitum qḋ non credit futurū iudicat aliqḋ meritū exequendum: ſed aliā vitam eſſe vł diuinū preceptū de morte in caſu aliquo eligēda/nō eſt naturaliter notuꝫ ſed fide tm̄.ꝗ ⁊c. ¶ Qꝛ aūt nos obligari ad actum predictum poſſit demonſtrari: ſicut demonſtrantur omnes articuli fidei/ apparet.qꝛ ex eiſdem mirabilibꝰ que deus ſupernaturaliter exitit operatus mediātibus ſetis articulos fidei confitentibꝰ ⁊ aſſerentibꝰ ex qbꝰ ꝯcludiꝭ ꝟitas ipſorū articulorꝫ vt ſuꝑ ꝓlogū fuit dictum/concluditur ⁊ ꝓbaꝭ quēlꝫ eſſe obligatum ad iſtū actū/videlꝫ deū ſuꝑ oīa diligēdū:tū qꝛ ⁊ ipſi ſic deuꝫ ſuꝑ oīa dilexerunt:tū qꝛ ⁊ ad hoc ſe obligatos aſſeruerūt.qḋ ſi verum non eſſet non feciſſent vel ſi feciſſent eis mediātibus falſū aſſerētibꝰ nō fuiſſet deus talia mirabilia opatus.q̄re ⁊c. ¶ Sic ergo apꝑet primū:vꝫ quō poteſt ꝓbari ⁊ quomō nō hoīeꝫ ad actuꝫ fruendi deo exiſtere obligatum. ¶ Secundū vꝫ ꝙ ꝯſimiliter ſit dicenduꝫ de actu vtendi apparet.qm̄ per nullam rationē poteſt ꝓbari aliquem exiſtere obligatum ad aliquem actum neceſſario exigentem alium ad quem obligari hominem non eſt notum:ſed actus vtendi aliqua re creata:qui eſt actus diligendi ipſam propter deum ſupponit actū fruendi videlꝫ diligendi deum propter ſeipſum : ad quem actum nos obligari non poteſt a nobis demonſtrari ratione aliqua naturali alia q̄ illa qua ꝓbanꝭ fidei articuli vt probatuꝫ eſt.ꝗ ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ cuicūꝙ eſt notū ſe eſſe obligatū ad aliqḋ/eſt notum ſe eſſe obligatuꝫ ad oē aliud qḋ illud neceſſario preſupponit:ſed actus vtendi ꝑſupponit actum fruendi/ergo eo mō ⁊ non aliter eſt notum ⁊ demōſtrabile nos obligatos exiſtere ad actuꝫ vtēdi q̄ ad actū fruendi quē actus vtendi neceſſario ꝑſupponit.q̄re ⁊c. ¶ Tertiū videlicet ꝙ nō poſſit demōſtrari aliquē actuū predictorū exiſtere virtuoſum/ ꝓbatur. quoniam nullus actus ꝓbatur virtuoſus niſi ꝓbeꝭ ꝙ eſt debite circumſtātionatus:ſed naturaliter nō videꝭ poſſe ꝓbari aliter q̄ ꝓbentur articuli fidei aliquē iſtorū actuuꝫ eſſe debite ⁊ ꝑfecte circumſtantionatū.ꝗ ⁊c.Minor probatur. quia inter ceteras circumſtātias actui debitas ſine qbꝰ nō pōt aliqs actus eſſe moraliꝭ virtuoſus eſt conditio agētis actū ipſū exequentis.qḋ apparet: qꝛ vnus ⁊ ideꝫ actus circa idem obiectum elicitus ⁊ ad eūdem finem ordinatus ac alijs circumſtantijs ſibi debitis informatꝰ/eſt vni bonꝰ ⁊ in alio vitioſus.qḋ eſſe non poteſt niſi propter circūſtantias ⁊ ꝯditiones varias agentum ſeu exequentiuꝫ actū ipſum:vꝫ qꝛ vni actus eſt debitus ⁊ alteri indebitꝰ. Ex quo ſeqꝭ ꝙ oīs actus q̄ ꝓbaꝭ eſſe alicui virtuoſus ꝓbaꝭ eſſe eidem debitus:ſed actū diligēdi deum ſuꝑ oīa ⁊ alia propter ipſū/nō pōt ꝓbari eſſe homini debituꝫ/eſto ꝙ ꝓbetur eſſe bonum eius obiectū ⁊ finē intentū.nulli em̄ aliter q̄ per fidem vel aliter q̄ ꝓbentur fidei articuli poteſt notum eſſe nec probari ipſum debere aliquid aliud diligere amoliꝰ q̄ ſeipꝫ. ꝗ nec ipſi pōt ꝯſtare aliter q̄ per fidē nec ꝓbari aliter q̄ ꝓbetur veritas oīm fidei articulorꝫ aliquē actuū ꝑdictorꝫ exiſtere virtuoſuꝫ. ¶ Cōfirmaꝭ.qꝛ nec vt videꝭ ex dictis pōt ꝓbari actum diligendi deū ſuꝑ oīa habere debitum obiectū:cū hoc aliter nō ꝓbeꝭ q̄ vł ex dei nobilitate vel ex cauſalitate:ex q̄rū neutro ſeqꝭ vt dictū eſt ꝯcluſio q̄ infertur.quare ⁊c. ¶ Sic ad queſtionē. ¶ Ad rationē in principio apꝑet ſolutio ex ꝑdictis.

Quarto quero: vtrum actus ꝑdicti videlicet fruēdi ⁊ vtēdi neceſſario ꝑſupponāt eorū obiectū ꝑexiſtere intellectū.

¶ Et videtur ꝙ ſic.qm̄ nō minus oīs actꝰ volēdi ⁊ nolēdi ꝑſupponit obiectū intellectuꝫ:q̄ actꝰ appetitus ſenſitiui obiectū ſenſatū:ſꝫ ſic actꝰ oīs appetitꝰ ſenſitiui ſupponit obiectū ſenſatū:qꝛ nullꝰ obiectū aliqḋ niſi actus ſentiendi aliq̄ appꝛehenſū pōt ſenſibiliꝭ reſpuere nec amplecti ſeu appetere.ergo ⁊c. ¶ Contra. quia nullus effectus poſſibilis videtur ad ſui fieri neꝙ eſſe neceſſario exigere niſi qḋ eſt ipſius aliq̄ mō cauſa.illud em̄ qḋ non eſt cauſa aliq̄ alicuius nō videtur eē neceſſariū ad ipm̄ ꝓducenduꝫ:nec ad ꝓductū poſtea ꝯſeruandū: ſed intellectio non eſt cā alicuius actꝰ volēdi vel nolēdi.ꝗ ⁊c. ¶ Riſio vbi ſic procedam. Primo em̄ inq̄rā an actus intelligendi obiectū volitū vel nolitū ſit volitionis vel nolitionis principiū ꝓductiuū. Secundo dicam ad q̄ſitū:vꝫ an omnis actus volendi ⁊ etiā nolendi exigat neceſſario obiectum volitū vel nolitū ꝑexiſtere intellectuꝫ.

Quantum ad primum eſt opinio quorūdā tenentiū ꝑteꝫ affirmatiuā.videlꝫ ꝙ intellectio obiecti eſt cauſa effectiua actus volendi vel nolendi obiectū ipſuꝫ qḋ volitio vel nolitio ꝑſupponit exiſtere intellectū. imaginantur enim ꝙ ſicut in diuinis ſecunda perſona tantum ꝓducitur a ꝑma: tertia autē a ſecūda inſimul ⁊ a prima:ita in creatura itellectuali ad imaginē dei facta cōſimiliter eſt dicendū:vꝫ ꝙ cū in ipſa intellectuali ſubſtātia notitia ⁊ amor ꝯſiſtat trinitatis ꝑſonarū imago:ſecūda ꝑs imaginis q̄ ē notitia verbi diuini repꝛeſentatiua eſt tm̄ a prīa vꝫ ab ipſa intellectuali forma ꝑſone prīs repꝛeſentatiua. ſicut ſecūda ꝑſona diuina tm̄mō eſt a prima. tertia autem videlicet amor repreſentatiuus ſancti ſpiritus eſt a ſecunda inſimul ⁊ a prima:videlicet a notitia ⁊ ab anima : ſicut tertia diuina perſona quā repreſentat vꝫ ſanctus ſpiritus inſimul a patre ⁊ a filio eſt ſpiratus. ¶ Pro iſta ꝯcluſiōe arguiꝭ.qm̄ vbicūꝙ reperiꝭ illud propter qḋ omne aliud eſſe ponitur ⁊ conceditur ꝓductiuū principiū alicuius/ipſū etiam debet poni eē principiū ꝓductiuū:ſed i intellectione reſpectu volitionis vł nolitionis obiecti intellecti reperiꝭ totuꝫ illud ꝓpter qḋ omne aliud qḋ eſt ꝓductiuū principium alicuius/arguiꝭ eſſe principiuꝫ ꝓductiuū eius.ꝗ ⁊c. ¶ Minor apꝑet.qm̄ non eſt via alia ad ꝓbandū aliquid eſſe prīcipiū alicuius actiuū ſeu ꝓductiuū niſi qꝛ ad poſitionē vnius ſequiꝭ ⁊ poniꝭ alterū: ⁊ illud ad cuius poſitionem ponitur alterū non eſt cauſa eius materialis nec formalis nec finalis.ſꝫ ꝯſtat ꝙ intellectio nō eſt cauſa formalis nec materialis nec finalis actus volūtatis. ⁊ tamen eſt ſic neceſſaria ad omnē eiꝰ actū ꝙ ipſa poſita pōt ſeq̄ ⁊ fieri actus ipſe volendi vꝫ vel nolendi:non aūt ipſa amota:cū nullus poſſit odire nec diligere niſi obiectū actualiꝭ itellectū.ergo ⁊c. ¶ Cōtra opinionē iſtā arguit q̄dam ſic. in quocūꝙ qḋ eſt ꝓductiuū principiū alicuius forme abſolute oportet ponere actionē aliquā reſpectiuā:qm̄ effectus abſolutus ſibi poſſibilis actualiꝭ fit ab eo:ſed talis actio reſpectiua actus voluntatis productiua non pōt in alio poni q̄ in intellectuali natura.ꝗ ſola ipſa eſt oīs actus voluntatis cauſaliter ꝓductiua. ¶ Maior ꝓbaꝭ.qꝛ qm̄ ad veritatem alicuius propoſitionis non ſufficiūt aliqua pauca oportꝫ ponere plura:ſed ad ꝟitatē huiꝰ ꝓpoſitiōis vnū ens abſolutum eſt ab alio effectiue/non ſufficiunt ipſa entia abſoluta quorum vnum dicitur alterius eſſe cauſa:cū eis quocūꝙ mō ſe habētibꝰ poſſit ꝓpoſitio eē falſa ſicut ⁊ eſt vtroꝙ ipſorum vel altero a ſolo deo producto ⁊ in

esse: posito. ergo ad hoc q sit vera oportet ponere in illo qd dicitur esse causa formam aliquam respectiuam: qua existente non possit ppositio esse falsa. ¶ Minor videlicet q talis actio respectiua nō possit poni respectu act⁹ volūtatis in intellectione nec in aliquo alio a natura intellectuali: pbatur. qm si aliqua forma alia ab aīa esset causa talis actionis/sp talis forā q̄diu ī aīa existeret ageret ⁊ causa talis actionis esset. qd poni non pōt: qr cū posita quacunq forma in aīa ipsa aīa posset velle vl' non velle: p ꝯñs si ī aliq̄ forma ī aīa existēte esset actio pductiua act⁹ volendi vel nolēdi: esset ibi actio sine aliq̄ pducto termino qd est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qr nullum non viuum quale est omne ab aīa ⁊ a q̄cunq natura intellectuali distinctum pōt esse principiū pductiuū alicui⁹ actus/cuius productio vel suspensio est in nr̄a ptāte: sed posita quacunq forma in aīa ipsa pōt libere actū volendi vel nolendi elicere ⁊ suspendere. g̃ talis act⁹ non pōt esse effectiue ab alio q̄ ab ipsa. ¶ Sed licet hui⁹ rationis ꝯclusionē reputē verā nō tñ valet/nec ꝯcludit ipsa rō q̄ pbat ⁊ ꝯclusio supradicta sibi ꝯtraria impugnatur. qm maior ē falsa quā accipit: ⁊ ēt minor hoc supposito qd cōcedit qui sic arguit. ¶ Primum vero q maior sit falsa in secundo ostendetur: vbi in prima q̄stione plixe pbabitur q nec productio actiua nec passiua est in re extra formam aliqua per se vna a pducēte ⁊ a pducto distincta. nō enim minus calor pōt pducere calorem/⁊ vnus calor fieri ab alio sine tali actione vel passione mediante ab vtroq calore realiter differente: q̄ talis actiua pductio vel passiua sine actiua pductione ⁊ passiua alia mediāte. qd tñ fieri oportet eū ꝯcedere ⁊ oēs tales formas respectiuas ponentes: vel ponere in eis pcessū in īfinitū: vt vero vna sit mediāte alia sine fine. hoc aūt poni non pōt. ergo ⁊c. ¶ Nec valet ratio quam adducit ad pbationē maioris pdicte: qm non tm̄ absolutum: immo etiā omnem respectū ab isto absoluto distinctum pōt deus totalit' facere per se ipsum. oē enī qd pducit mediāte causa secunda aliq̄ secū concurrēte: pōt imediate pducere per se. qd sic probo. oē illud qd postq̄ est destructū deus per se pōt reparare: potuit ⁊ per se primo pducere qn̄ noviter est pductum: sed quodcunq ens positiuum vt hic suppono ex dicendis in q̄rto/postq̄ destructū pōt deus idē in nūero reparare: ⁊ p se nō causa secunda aliqua mediāte: ⁊ cum naturalit' nihil interruptum sit reparabile. g̃ si talis actio regulatiua sit forma aliqua positiua ab extremis distincta/pōt fieri a solo deo: ⁊ per ꝯñs ad veritatem istius actio pductiua vel passio ignis est ab igne/non sufficit ignis ⁊ actio vel passio magis q̄ ad veritatē hui⁹ ignis est effectiue ab igne sufficiant duo ignes. ergo oportet ponere actionē esse ab agente mediante alia actiōe in infinitū. quod poni nō pōt quare ⁊c. ¶ Praeterea scd̄o cū habit⁹ est causa actus: nec tñ in habitu respectu act⁹ vt dicit est aliqua actio respectiua. g̃ ad hoc q aliq̄d agat ad effectum aliquē/nulla talis indiget actione seu actiua vel passiua productione.

¶ Secundum vero q minor etiam non sit vera supposito q omne agens agat tali mediāte actione quod ponit apparet. nō eī video vel saltē nō pbat rō q talis actio sit intellectioni īpossibilis respectu volitionis: nec est noti⁹ talem actionem non posse esse ab intellectione ⁊ in ipsa q̄ volitionem. immo videretur notius intellectionem nō posse in volitionē q̄ nō posse hr̄e huiusmodi actionē. ¶ Nec valet illud qd adducitur ad pbandum qm dicitur q semper intellectio q̄diu in aīa existeret talē actionem haberet. qr hoc non seq̄tur. qr cui est impossibilis effect⁹ ⁊ actio productiua huius respectiua eius. non hn̄s etiam semper effectum non habet semper actionem pductiuā sed cū intellectio si ponatur causa volitionis ponat causa partialis non totalis: p ꝯñs non pōt per se sine anima eius subiecto agente in talem effectum. anima autem ipsa ad talem effectum potest non agere quacunq intellectione fuerit informata. ergo nec oportet q intellectio ipsa licet sit volitionis ⁊ nolitionis partialiter pductiua semp habeat agere in anima q̄diu est in ipsa. quare ⁊c. ¶ Tunc igitur dico ad rationem in forma negādo maiorem ⁊ minorem. ¶ Ad cuius maioris pbationem dico q imo ad veritatē hui⁹ ignis ē effectiue ab igne/sufficiūt duo ignes sine aliq̄ media actione. Et qm contra hoc arguitur. qr ppositio potest esse falsa ipsis existentibus/cōcedo: sed ex hoc non seq̄tur q̄n ipsi ad veritatem huius ppositionis sufficiant. illa enim ad aliq̄d sufficiunt: qb⁹ solis existentib⁹ illud potest accidere vel pōt non accidere absq aliquo alio eis apposito vel amoto: sed sic est in pposito: qm hic ignis pōt nullo mediante respectu fieri ⁊ ab isto igne alio ⁊ a deo. si primum ppositio erit vera: si secundum/ppositio erit falsa. Hoc mō ⁊ non alio habes tu respondere ad rationem que consimilit' arguit cōtra ponentes huiusmodi actionem respectiuam: qr cum deus posset in omne possibile per se solū/poterit ī hmōi actionem vel passionem respectiuam: ⁊ ita p consequēs poterit fieri a deo actio seu actiua pductio illa qua vn⁹ ignis est natus pducere alium ⁊ facta poni in igne. quo supposito falsum erit dicere talem actionē seu actiuam pductionem esse ab igne. qd enim est a solo deo pductum non potest dici esse effectiue ab aliquo alio: esto q sit receptum subiectiue in eo. ex quo apparet q falsum dicit opinio cum ait: q contradictionem implicat. actionē ponere subiectiue in aliquo non agente ipsa mediante. qm nulla res potest dici agens nisi cui correspondet aliquid ab ipsa pductum ⁊ in esse positum: sed si actio seu productio qua ignis vnus pducit aliū/est forma aliqua ab vno igne realiter distincta/potest fieri a deo cū eius termino puta igne illo: qui ea mediante poterit fieri ab igne alio q̄ eadem productio potest vtiq cōicari illi igni a qua potuit cum suo termino fieri effectiue: sed cōstat q per hoc q sibi communicaretur ipse nullum haberet a se pductū qr quero qd̄ non huiusmodi actionē seu actiuā pductionem: nec eius terminū puta ignem: cum vtrūq istorū supponatur a deo tm̄mō esse factum: nec aliq̄d aliud ab istis distinctum. g̃ ⁊c. Cū igit' vt euidenter apparet/posset esse actio pductiua supposito q sit talis forma qualis ab ipso ponitur ppositione existēte falsa q̄ dicit actionem esse a tali principio absoluto. ergo si illa vt accipit non sufficiunt ad veritatem ppositionis quibus quōcūq existentibus ⁊ se habentibus potest ppositio esse falsa: p consequens nec ad veritatem hui⁹/gnātio ignis est ab igne effectiue/sufficit ignis ⁊ gnātio. ⁊ ita ponas inter ignē et generationē vnā aliam mediantē prioē ⁊ īter illā ⁊ ignem aliam in infinitū. quā cūq responsionē tu dabis hic eādē tibi dabo negando actionē respectiuam hmōi quā tu ponis. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qr per te habitus ē actiu⁹ act⁹ absq actione aliqua mediāte: ⁊ tñ ꝯstat q idē act⁹ ī quē pōt habit⁹ simul cū potētia habita potest fieri a deo ⁊ factus cōicari potentie. q̄ posito ita ista esset falsa. habitus est causa effectiua actus. sicut ista/potentia est causa ipsius: ⁊ tñ vt ꝯcedis ad veritatē huius habitus est causa actus/nulla actio pductiua in habitu: sed tantum ī potentia est ponenda: nec etiam pōt poni. ergo lz ad veritatem huius habit⁹ est causa effectiua actuū/sufficiant act⁹ ⁊ habitus sine actione media vni⁹ ad alterū: propositio tñ ipsa potest esse falsa actu ⁊ habitu in anima existentibus. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem etiam quā apposuit/apparet q non concludit. quoniā esto q nihil ab aīa ⁊ ab omni intellectuali natura distinctū posset esse totale nec etiam principale actiuū principium actus libere pductū: tamen diceretur a multis q pōt esse talis act⁹

pͥncipium productiuum minus pͥncipale:⁊ hoc modo intellectio poneretur ab eis ad actum volendi ⁊ nolendi concurrere effectiue. ¶ Et ideo nō intendo predicte ratiōni nec sue confirmationi:sed ꝯcedēdo ꝯclusionēꝫ dico quantum ad istum articulum aliter.

Ad cuius euidētiam pono quatuor cō clusiones. ¶ Pͥma est:ꝙ nō potest euidēter ostendi seu probari intellectionem esse nec non esse pͥncipium productiuū actus volendi vel nolendi ipsum necessario exigentis. ¶ Hec probat̄.qm̄ nulla ratio adducit̄ nec etiāꝫ vt videtur adduci pōt ab aliquo pro vna pte nec pro alia q̄ concludat nec euidenter aduersariū ꝯuīcat.ḡ neutra pars pōt euident̄ probari:nec per consequens est ab aliquo ptinaciter asserenda. ¶ Consequentia est euidens:sꝫ antecedēs probat̄:⁊ pͥo ꝙ nulla ratio posset adduci ad probandum partem affirmatiuam:vcꝫ ꝙ sit pͥncipium productiuum:nisi a posteriori vcꝫ q2 videm̄ᵘ vnum sequi ad alterūꝫ.⁊ causa effectiua alicuius dicitur esse ad quā pͥsentem sequtur effectus:sed nō omne illud ad cuius p̄sentiam sequtur alterū qđ nō pōt ad absentiā eius seq̄:ē causa eius. ergo esto ꝙ posita intellectione possit sequi actus voluntatis non autem ipsa amota/ex hoc non sequitur nec arguitur euidenter ꝙ intellectio ipā sit actᵘ voluntatis pͥncipiū effectiuū:sed non pōt hoc ꝓbari ex alio. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens.constat enī ꝙ nullus posset scire calidum magis q̄ frigidū esse calefactiuum ⁊ caloris pͥcipiū ꝓductiuū sicut ⁊ frigidū infrigidatiuū nisi videret ad vnū calidū seq̄ alterū calidū ⁊ ñ frigidū:⁊ econuerso ad vnā frigiditatē seq̄ aliā ⁊ nō caliditatē:nec sciremus hominē magis q̄ equū esse risibilē nisi propter actū ridendi quē videmus seq̄ ad hoīem non ad equū.nō enī quia vnus calor est eiusdem rationis cum calore ⁊ alterius a frigore/ideo sequtur ꝙ calor non sit ꝓductiuᵘ frigoris:sed caloris.cum nō oē ens factum sit alterius eiusdem rationis secū pͥncipiū ꝓductiuū:⁊ aliqua imo multa sint pͥncipia productiua aliorū ab eis ⁊ alterius rōnis.quare ⁊c. ¶ Minor videlicet ꝙ ex hoc non posset argui saltē euidēter qđlꝫ esse cuiuslibet qđ sic ad ipsū seq̄t ꝙ non potest fieri sine eo/pͥncipium ꝓductiuum/appet in multis.non enī organū sensus:sed tm̄ aīa sensitiua ꝑ se vel simul cum specie est sensationis pͥncipiuꝫ ꝓductiuum.⁊ tamen nullus sentiendi actus pōt fieri naturalit̄ nisi sensus organo mediāte.assensus ēt ꝯclusiōis seu rei per eam significate non causat̄ nisi p̄missis mediantibᵘ ad ipsas aūt sequtur:nec tm̄ ipse p̄misse sūt cause assensus huiusmodi producti:cū eis non existentibᵘ assensus huiusmodi ꝓducatur. De aliis multis posset instari q̄ non sunt cause ꝓductiue quorūdam.q̄ tm̄ fiunt mediantibus ipsis nec possūt fieri naturalit̄ sine eis. ergo ⁊c. ¶ Scđo ꝓbatur ꝙ non possit euidenter ꝓbari alia pars:vcꝫ ꝙ intellectio non sit causa ꝓductiua actus voluntatis ipsam necessario exigentis. qm̄ nihil pōt ꝓbari non esse alicuᵘ pͥncipium ꝓductiuum in quo repit̄ respectu eius totuꝫ illud ex quo quodlibet alterum pͥncipiū ꝓductiuū arguitur ⁊ scit̄ esse effectus sibi possibilis pͥncipium ꝓductiuū:sed ī intellectiōe respectu actᵘ volūtatis repit̄ totū illud ex quo vnus ignis arguitur cā alterius effectiua:⁊ oē aliud agens arguit̄ esse causa sui effectᵘ.ḡ ⁊c. ¶ Maior apparet. quia vt dictum est ex nullo alio arguit̄ ꝙ vnus ignis sit causa alterius effectiua nisi q2 seq̄t̄ ad eius presentiam ⁊ non ad eius absentiam nec ad p̄sentiā alteriᵘ puta aque:sed sic est in ꝓposito:qm̄ oē intellectum pōt esse volitum vel nolitū:nō aūt aliqđ nō p̄intellectū.⁊ ita ad presentiam intellectionis potest seq̄ actus volūtatis ⁊ non ad absentiam.ḡ ⁊c. ¶ Ad istaꝫ rationem respōdet doctor ille cuᵘ alia rō superiᵘ īprobatur:⁊ dicit ꝙ non est vna ars vl̄r in omnibᵘ ad ꝓbandum qđcūq̄ esse alicuius pͥncipium ꝓductiuū. ⁊ posito ꝙ illud assumptū esset vtile medium ad probandum aliqđ esse alterius pͥcipium ꝓductiuum:puta quia ad vnum sequtur alterum oportet addere hoc:vcꝫ nisi aliunde īnotescat ꝙ tale ad cuius positionem sequitur alterum non sit causa ipsius vt accipiatur ista maior/oē illud ad cuᵘ positionē seq̄t̄ alterū ē ponēdū eᵘ pͥcipiū ꝓductiuū nisi ꝙ nō possit poni aliūde sit notū:sꝫ ī ꝓposito sic est ꝙ lꝫ ad intellectionē sequatur actus voluntatis tm̄ nobis notum est intellectionem non posse causam existere actᵘ volūtatis aliunde.puta ¶ Pͥmo ex hoc q2 posita omni intellectione ⁊ alia forma quacūq̄ in anima in eius potestate est diligere vel non diligere velle vel nolle.⁊ per ꝯñs cū pͥcipiū talium actuum sit contingent̄ ⁊ libere elicitiuū ipsoruꝫ nullum distinctum ab anima pōt poni eorū pͥncipiū ꝓductiuū:cū nullū ab aīa distinctū sit effectᵘ sibi possibilis libere sed mere naturaliter ꝓductiuū. ¶ Scđo.q2 nullū agēs naturale qualis est ītellectio pōt poni esse actiuū pͥncipium illius qđ aliqñ ꝓducitur intensius ⁊ ꝑfectiᵘ ipso existente debiliori siue remissiori.nunq̄ enī calidum nec aliud qđcunq̄ naturale agens debilius agit nec pōt agere ad effectū ꝑfectiorē:sed experimur interdū in nobis esse dilectionem ꝑfectiorem ⁊ intellectionē remissiorem/⁊ econuerso intellectionem ꝑfectiorē ⁊ dilectionē remissiorē.ergo ⁊c. ¶ Sed ista responsio dupliciter deficit. Pͥmo.q2 falsum accipit:qñ dicit ꝙ non est vnus modᵘ cōis in omnibus arguendi aliquid esse alterius pͥcipium ꝓductiuuꝫ. nec enī ipse dat nec potest viā aliā ad ꝓbandū vnū esse causam alterius effectiuā nisi q2 ad vnū seq̄t̄ alterum.non enī vt dictum est ꝓbari pōt ꝙ vnus ignis sit ꝓductiuus alterius ⁊ non aque q2 est cū ipso ⁊ non cum aqua eiusdem rationis:cum agentiuꝫ alia sint equiuoca ⁊ alia vniuoca.cū nec quodlibꝫ sit alterius eiusdem rationis secū pͥncipium ꝓductiuum:sed aliqua sint actiua ⁊ pͥncipia productiua aliorum ab eis alterius rōnis ⁊ non aliquorum cum eis eiusdem rōnis : vt sol est ꝓductiuᵘ caloris:⁊ non alterius solis.q̄re ⁊c. ¶ Secūdo deficit predicta responsio:q2 esto ꝙ regula seu ars p̄dicta ad ꝓbandum aliqđ esse alterius pͥncipium ꝓductiuuꝫ sit intelligenda cum illa modificatione seu specificatiōe per cū apposita tm̄ falsuꝫ est qđ addit postea quādo dicit ꝙ aliunde nobis innotescit ꝙ intellectio non pōt esse cā effectiua actuum voluntatis. hoc siq̄dem non est verum vel si est/nō ꝓbatur ꝑ eā. ¶ Unde ad pͥmū ꝑ qđ ꝓbat assumptum/Respōdeo ꝙ minor est falsa:vel saltem non est nobis euidēs ꝙ sit vera. Si eī euident̄ ꝯstaret ꝙ nullum ab anima distinctū esse posset taliū actuum q̄ libere ꝓducuntur pͥcipiū effectiuū nō oporteret q̄rere qđ hic q̄ritur/videlꝫ an intellectio esset actus volūtatis pͥncipium ꝓductiuum:qm̄ ꝯstat intellectionem ab aīa nostra ⁊ ab omni natura intellectiua realiter distingui:⁊ actuꝫ volendi vel nolendi in nobis ⁊ a nobis libere ⁊ contingenter produci. Et qñ dicitur ꝙ nullū ab aīa distinctum est effectus sibi possibilis libere sed naturalit̄ ꝓductiuū/cōcedo de illo qđ est totale pͥncipiū effectiuuꝫ intellectio autem non sic est causa videlicet totalis nec etiam pͥncipalis volitionis nec nolitionis:sed ꝑtialis ⁊ minᵘ pͥncipalis.⁊ ideo lꝫ ad ipsam q̄tū est ex se ꝯcurrat naturalit̄ ⁊ sic agat/tm̄ q2 causa alia pͥncipalis vcꝫ volūtas habꝫ in sua potestate non agere vel agere intellectione manēte:ideo actus ipse voluntatis libere dicitur ꝓduci absolute ⁊ simpliciter: esto ꝙ non in ordine ad intellectioneꝫ in cuius potestate non est vt actus seq̄tur voluntate nolente ad ipsum agere:nec vt non sequatur voluntate volente agere ⁊ agente.non est enī ꝑ se notum nullū agēs naturale posse concurrere ad effectum libere sic ꝓductū

cum secũdum multos obiectum q̃d̃cunq; intellectum ⁊ volitũ vel nolitũ ẽsse dicat tam actus intelligẽdi q̃ actus volendi vel nolendi. qd̃ quidẽ obiectũ ꝯstat ꝙ nõ minus sit agens naturale q̃ actus aliq̃s intelligendi. quare ⁊c.

¶ Ad secundum ꝯsiliter est dicendum: quia illa maior assumpta est vera de illo naturali agente: qd̃ vel est causa effectus totalis vel principalis concurrens cũ alia causa naturali vniformiter q̃tum est ex se semꝑ agente nec intẽsius vno tempore q̃ alio: vel circa vnũ obiectũ q̃ circa aliud agere valente / et omnib⁹ vniformit̃ se hñtib⁹ ad actum ꝓducendũ necessario requisitis. non aũt maior ista est vera de naturali ꝑtiali agente: cum quo hẽt ꝯcurrere ad effectum sibi debitum ꝓducẽdum agens alterũ liberũ ipsius effectus difformit̃: q: intensioris vel remissioris principium ꝓductiuũ quõcũq; se habente ipso naturali agente. hoc appꝫ clare in exẽplo sensibili de duobus vel q̃tcũq; necessarijs ad motuꝫ alicuius grauis. cõstat enĩ ꝙ vno eorũ existẽte fortioris virtutis motiue potest mouere si vult illud graue cũ alio secũ mouente debilioꝛ forti⁹ ⁊ cũ alio fortioꝛ q̃ fuerit primuꝫ concurrẽs secum debilius: sed sic est in proposito vt apparet euidẽter de voluntate ⁊ de intellectione ꝯcurrentibus effectiue ad ꝓducendum actum aliquem voluntatis. ergo ⁊c.

¶ Sed contra predicta potest argui ex q̃busdam dictis doctoris predicti. primo q: nullũ agens naturale põt existens in passo sibi debito carere naturaliter loquẽdo suo effectu cui⁹ dicit̃ esse naturaliter productiuum. ¶ Hoc apparet in euidenti exemplo de igne stupe vel cuicũq; alteri combustibili applicato: sed intellectio est agens naturale cuiuscũq; effectus sibi possibilis: ⁊ constat ꝙ non semper habet in anima actũ aliquẽ voluntatis. ergo ⁊c.

¶ Secundo. q: nulla res simplex causatur mediantibus duabus actionibus seu actiuis ꝓductionib⁹ respectiuis sed actus voluntatis est forma simplex ad quem si concurrerent intellectio ⁊ aĩa haberẽt agere duabus ꝓductionibus mediantibus: cum sint agentia realiter distincta. g̃ ⁊c.

¶ Ad primum respõdeo: sicut dictũ est in precedentibus: vꝫ ꝙ illa maior assumpta tantum est vera de naturali agente totali / vel etiam de ꝑtiali non depẽdente in agendo ab aliquo libero: sed tantũmodo ab aliq̃ naturali. non autem est vera saltꝫ euidenter de naturali agẽte ab agente libero dependente: sic ꝙ agente naturali in subiecto disposito existente effect⁹ ab ipso ⁊ ab alio agẽte libero dependens non ponat̃ vel non est totalit̃ in potestate agentis liberi ⁊ non naturalis: sed sic est in ꝓposito. non enĩ est simile de intellectione respectu volitiõis ad quam ꝓducendum habet ꝯcurrere agens liberuꝫ puta voluntas: ⁊ de igne respectu ignis vel caloris: ad cui⁹ ꝓductionem non concurrit aliqua secunda causa libera sed tantũmodo naturalis. quare ⁊c.

¶ Ad secundum respondeo primo: ꝙ nec vnam nec plures respectu alicui⁹ effectus oportet ponere actionẽ tanq̃ formã aliquam ꝑ se vnam a producente agente ⁊ ab effectu ꝓducto distinctã. Sc̃do ꝙ si tales actiones ponantur nõ est maius inconueniens concedere respectu eiusdem effectus simplicis concurrere tales actiones diuersas q̃ diuersa principia ꝓductiua: ⁊ ita q̃t agentia sunt necessaria ad effectũ aliquem simplicem vel compositum producendũ tot possunt ⁊ debent concedere ꝯcurrere actiões seu actiuas ꝓductiones ponentes ipsas. nec ex hoc q: vꝫ diuersis ꝓductionibus partialibus idem effectus ꝓducitur / sequitur ꝙ idẽ bis vel pluries ꝓducat̃ magis q̃ q: a diuersis agẽtibus ꝓducitur / hoc sequatur. quare ⁊c.

¶ Secunda cõclusio est. ꝙ rationabilius ⁊ probabilius est ponere intellectionem non esse q̃ esse actiuꝫ voluntatis videlꝫ volendi ⁊ nolendi principium ꝓductiuũ. ¶ Hec videtur posse ꝓbari ex hoc / q: lꝫ rationes q̃ adducũt ad ꝓbãdum vnã partem vel aliã non demonstrent nec euidenter ꝯcludãt quin ꝓbabiliter omnes ab aduersarijs solui possint: tñ ille q̃ adduci possunt ad ꝓbandũ partem istam videlicet negatiuam / puta ꝙ intellectio non sit causa volitionis effectiua / ꝓbabiliores sũt alijs q̃ ꝓ parte contraria adducũtur sicut posset ostendi (nisi ꝓpter ꝓlixitatẽ) ꝑ singula discurrendo. nulla enĩ ratio alicuius apparentie adducitur ad ꝓbandum partem affirmatiuam nec adduci põt nisi q: actus volendi vel nolendi possunt sequi post actũ intelligendi ⁊ nullatenus sine ipso. sed ex hoc vt dictum / est supius nõ sequit̃ euidenter ꝯclusio q̃ infert̃: videlicet ꝙ intellectio sit causa taliũ actuũ effectiua. pro parte autem alia adducuntur alia ꝓbabiliora vt oĩa supradicta q̃ licet vt ostensum est non arguant euidenter / ꝓbabiliora tñ sunt alijs q̃ ꝓ ꝑte alia arguunt̃. q̃re ⁊c.

¶ Confirmatur. q: qd̃ est ꝑfectionis in formis inferioribus non videt̃ sine ratione cogente formis supioribus ⁊ ꝑfectioribus denegandum: sed formam actiuam posse ꝑ modum cause totalis efficientis in effectuꝫ sibi debitum / est ꝑfectionis in forma ⁊ conuenit formis inferioribus. calor enim est caloris ⁊ frigus frigoris totale principium ꝓductiuum ergo cũ natura intellectiua sit forma ꝑfectissima cui⁹ effect⁹ ꝓprius est actus intelligendi ⁊ volendi vel nolendi respectu quoꝝ ipsam habere totalem causalitatẽ actiuã nulla appareat repugnantia: ꝑ ꝯñs nec hoc qd̃ est perfectionis est sibi sine ratione aliqua denegandũ. quare ⁊c.

¶ Preterea ad idẽ arguit̃: q: nulla vnica naturalis forma videtur esse cõtrariorum effectuũ totale nec etiã ꝑtiale principium ꝓductiuum. nec enĩ calidũ agit ad frigidum: sed tantum ad calidum: sicut nec frigidũ ad calidũ sed ad frigidum: ⁊ sic de quolibet aliorum agẽtiũ naturaliũ videt̃ esse dicendũ. sed post intellectionẽ rei eiusdem rationis sequitur actus volũtatis ꝯtrarij puta volendi ⁊ nolendi diligendi ⁊ odiendi. re enĩ intellecta ⁊ eius intellectione eiusdem rationis existente qñq; sequit̃ ⁊ elicitur circa ipsam velle ⁊ aliqñ nolle. ergo hmõi act⁹ ꝯtrarij non possunt esse effectiue ab intellectione cum sit agens naturale.

¶ Ex predictis infero corollarie ꝙ non est hec vna pars nec alia ꝑtinaciter asserenda / esto ꝙ vna sit ꝓbabilior q̃ altera: quia qd̃ nec est per se notum nec ex aliq̃ per se noto demonstrabile nec etiam fide certum non videtur eẽ ab aliq̃ pertinaciter asserendũ: sed neutra pars est in ꝓposito per se nota / vꝫ nec affirmatiua puta ꝙ intellectio sit actus voluntatis causa effectiua: nec negatiua vꝫ ꝙ non sit: nec demonstrabilis ex aliquo ꝑ se noto nec fide certa. g̃ ⁊c.

¶ Sed ꝯ ꝑdicta forsitã argueret̃: quia secundum ea nec ꝙ ignis sit causa ignis nec caloris calor nec aliqua alia causa secunda alicuius effectiua / est ab aliquo asserendum: cũ nec aliter cõstet q̃ q: ad vnuꝫ sequitur alterum.

¶ Respõdeo. ꝙ hoc / puta ad vnũ semꝑ sequi alterum / est cõueniẽs mediũ ad ꝓbandum vnũ fore causam alterius effectiuam in illis oĩbus in quibus nulla potest ostendi repugnantia euidenter nec ꝓbabilit̃ ponere vnũ esse causam alterius effectiuaꝫ: sicut est in proposito de ignibus ⁊ caloribus ⁊ multis alijs: quorum vnum sequitur ad alterum: nec põt ꝓbari euidenter nec ꝓbabiliter fore inconueniẽs seq̃ ad ipsũ vt ad sui principium ꝓductiuuꝫ sꝫ in ꝓposito non ẽ sic. quia volitio vl̃ nolitio q̃ post intellectionẽ sequitur / ꝓbat̃ ẽt si nõ euidẽter tñ ꝓbabilit̃ ꝙ non põt sequi ad ipsam vt ad eius principium effectiuum q̃re ⁊c.

¶ Tertia conclusio ẽ ꝙ vocando vniuersalit̃ causam effectiuã oẽ illud quod ad ꝓducẽdum effectum ẽ necessarium non vt eius forma nec vt materia nec vt finis / intellectio ẽ causa effectiua volitionis ⁊ nolitionis. ¶ Hec ẽ euidẽs. certum enim ẽ ꝙ intellectio ipsa non ẽ volitionis nec nolitionis forma nec materia neq; finis: ⁊ tñ ꝙ est ad ipsam saltẽ ad aliquam ꝓducẽdam vt dicetur in se

quenti articulo necessario requisita. ergo rc. ¶ Confirmatur. q2 non minus ppue pōt dici aliquid sine q̄ existente alteruz non pōt fieri/causa eius: q̄ aliqd dicatur causa effectiua illius qd fit ipso non existente: sed pmissis nō existentibus causat oclusionis assensus: cuius ipse pmisse dicuntur cause effectiue. ḡ non minus intellectio sine q̄ actualiter existente non causat actus aliqs voluntatis dici poterit causa eius. ¶ Quarta r vltima conclusio ē q aliculus actus voluntatis causa imediata ē actus itelligendi/r alicuius alterius causa immediata non ē act9 intelligendi pcedens: sed actus assentiēdi ipsum sequēs r inter actum volendi vel nolēdi r inter ipsuz actum intelligēdi medians. ¶ Hec pbat. qm̄ illū actū intellect9 hic voco causam actus volūtatis immediatā post q̄ imediate seqtur actus ipse volendi vel nolēdi: sed aliqua volitio vel nolitio est q̄ imediate seqtur post actum intelligendi ante actum assentiendi et dissentiendi: vt illa que sequitur post actū simplicem intelligēdi. cū solo em̄ actu simplici intelligendi nō pōt esse aliquis assensus nec dissensus intellectus: cuz tales act9 intellect9 semp supponant actus intelligendi complexos: puta ppositiones i mente formatas. nec tm̄ videtur ipossibile circa tale obiectum solo actu intelligendi simplici apprehensum voluntatē aliquem volendi vel nolendi elicere actuz. Alia autem est volitio vel nolitio sequens imediate post actū assensus vel dissensus: vt illa q̄ sequit post actum intelligendi complexum: qm̄ post actum opleτum intelligēdi immediatius seqtur actus intellectus assentiēdi vel dissentiendi q̄ aliqs volendi vel nolendi. actus em̄ ipse assētiendi vel dissentiendi mediat inter actum pcedentem intelligendi: r inter actū sequentē volendi vel nolendi. ergo rc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ad euidentiam dicendorum: q obiectū volitū vel nolitū oportere preexistere intellectū pōt dupliciť itelligi. vno mō q hoc sit necessariuz simpliciter r absolute: sic q nec naturaliter nec supnaturaliť aliqd nō intellectū possit esse volitum nec nolitū. Alio mō q sit necessariū non simpliciter: sed tm̄ naturaliter: sic intelligendo q naturaliť nullus possit diligere nec odire nisi pintellectuz. r vt sic adhuc pōt intelligi dupliciť. vno mō q oporteat ipsū obiectum volitum vel nolitum esse pintellectū tm̄ hītualiť. Alio mō actualiť r vt sic dupliciť: q2 vel q hoc sit verū de omni obiecto volito vel nolito vez q oporteat esse ipsum actu pintellectum: vel tm̄ de aliq̄ r non de alio puta de obiecto volito vel nolito volenti r nolenti extrinseco r extra ipz existēte: nō aūt de actu pprio subiectiue existē i ipo. Et si de oī obiecto siue de aliq̄ itelligat itellectionē esse ad volitionem necessariam dupliciter pōt intelligi. vno mō q sit necessaria ad ipsam nouiť pducendā sic q nullus nouiter posset velle nec nolle nisi actualiter intellectum. Alio mō q sit necessaria non tm̄ ad ipsam nouiť pducendam: sed ad pductā etiam oseruandā sic q nullus possit naturaliter permanere sub volitiōe nec sub nolitiōe nisi intellectiōe obiecti voliti vel noliti i ipso actualiter remanente.

Hoc premisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est q obiectum non intellectum nec aliq̄ mō cognitum pōt esse supnaturaliter volitū vel nolituz. Hec quā alias plixius pbaui in qdā qlibz apparet mihi euidens r a quolibz theologo ocedēda. qm̄ actus volēdi r nolendi ab omni actu cognoscendi tam intelligendi q̄ sentiendi realiter sunt distincti: sed quorumcūq realiter distinctorū quodlibet potest supernaturaliť sine alio fieri: r factum subiecto eius naturaliter receptiuo cōicari. ergo omnis actus volendi r nolendi naturaliter possibilis mediante actu intelligendi pōt fieri r cōicari nature intellectuali supernaturaliter sine eo: sed omnis forma intellectiua hñs actū volendi vel nolendi vult p velle r odit p nolle: sicut intelligit p intelligere. ergo rc. ¶ Confirmatur. q2 nulluz vnū accidēs magis necessario exigit alterum: nec p ons volitio vel nolitio intellectionem q̄ suum subiectū: sed nec volitio vel nolitio nec aliqd aliud accidens exigit necessario suum subiectū simpliciter: cū possit sine ipso fieri supnaturaliter. ḡ rc. ¶ Secunda cōclusio est q obiectum actu primo intellectum r volitum vel nolitum potest postea saltez aliquo modico tempore naturaliter remanere volitum vel nolitum intellectiōe preuia desinente. ¶ Hec probat. qm̄ non magis volitio vel nolitio dependet ab intellectione q̄ notitia intuitiua a re visa: nec q̄ species rei sensibilis ab eius obiecto presente. sed non sic notitia intuitiua dependet a re intellecta nec species rei sensibilia ab obiecto qn naturaliter aliquo tempore tam notitia intuitiua sine sui obiecti presentia/q̄ species sensibilis possit esse. licet ei nec species nec intellectio intuitiua nec sensatio possit primo naturaliter fieri re absente/tm̄ vtrunq istorum postq̄ est factū potest aliquo tempore obiecto non existente naturaliter conseruari sicut r de facto accidit: vt in q̄dam questione super prologum fuit dictum. ḡ r in pposito de actu volēdi vl̄ nolendi comparato ad actum intelligendi cōsiliter pōt dici. ¶ Cōfirmat. q2 nec magis actus volendi vl̄ nolendi videtur necessario dependere ab actu intelligendi q̄ actus intellectus assentiendi vl̄ dissentiendi ab actu intelligendi: sed sic actus assentiendi vel dissentiendi depēdēt ab actu oplexo itelligendi: q lz si naturaliť sine ipso possint fieri: pñt tm̄ eo destructo aliquo tempore remanere. ḡ rc. ¶ Et si cōtra hoc arguatur. q2 null9 pōt diligere incognitū scdm August. Dico q eo mō ē intelligēdum nullum posse diligere incognitum: q̄ est verū nulluz posse intuitiue cognoscere aliqd non existens obiectum hoc aūt est verum duobus modis: r falsum aliis duobus. Si em̄ intelligas q supernaturaliter non possum sentire r intuitiue intelligere obiectum absens: r nullo modo existens/sic est falsum: vt super ploguz est ostēsum. Si ēt intelligas q nec naturaliter aliquo modico tēpore possum intuitiue cognoscere non existens/etiā est falsum vt ibidē ē pbatuz. Si aūt intelligas q obiectum non existēs anteq̄ intellectum non possit primo intuitiue naturaliter cognosci: nec existens qn̄ primo cognitū si postea desinat esse/potest naturaliter diu manere ituitiue cognitum: sic est verū. ergo r in proposito consiliter est dicendū vez q incognita possunt supnaturaliter diligi r etiā naturaliter aliquo paruo tempore/si qn̄ prio nouiter diligi incepere cognita extitere. non autem incognita possunt naturaliter primo nouiter diligi anteq̄ vnq̄ fuerit intellecta: nec postq̄ intellecta diu manere dilecta corū intellectione preuia circumscripta. ¶ Tertia conclusio ē: q si aliqd obiectuz nunq̄ intellectum potest eē volitū r nolitum tale videtur esse actus aliquis interior volentis vl̄ nolētis: puta actus intelligēdi vl̄ volēdi vl̄ aliqs aliorū. ¶ Hec probatur. qm̄ itelligens aliqd obiectum sibi displicēs pōt omni alia cognitiōe reflexa circūscripta delectari delectatiōe q̄ aut ē ipsa volitio aut aliqd eaz seqns sz talis delectatio non pōt esse de obiecto intellecto: qa supponit q sit displicēs/lz eius notitia sit accepta: nec pōt poni de aliq̄ alio q̄ de ipsa notitia q̄ supponit eē placens r cōueniēs: lz eius obiectū sit displicēs. ergo cuz notitia eius vt obiecti ē delectatio: r p ons volitio sit ignota seqtur ppositum: vez q actus itelligēdi nō itellectus pōt eē volitus. ¶ Consimiliter arguitur de actu volendi quoniam volēs aliquid volitione non itellecta pōt de vo

litiõe huiusmodi delectari:sed nihil insensibile est anime
intellectiue placens nec acceptum nisi volitum.ergo vo
litio non intellecta potest esse volita. ¶ Nec valet si dica
tur q̄ idem est actus voluntatis rectus ⁊ reflexus:⁊ ita
omnis volitio est non tantum obiecti:sed etiam suip
sius. propter quod ad eam volendum non est necessaria
alia intellectio ab illa q̄ est sui obiecti:q̄ꝛ si hoc eēt verū
videlicet q̄ idem esset actus voluntatis rectus ⁊ reflex⁹
sequeretur q̄ nullus sine petõ posset diligere deum ꝓpter
se. qḋ apparet.q̄ꝛ nullus sine peccato pōt diligere ꝓpē
se aliquam rem creatā:sed si idem est actus volūtatis re
ctus ⁊ reflexus/eodem actu fruitionis q̄ quis diligit deū
ꝓpter se diligit rem creatam vez actum ipsius:⁊ ꝑ ɔ̄hs eo
fruitur sicut deo.hoc autem non potest fieri sine peccato
ergo.⁊c. ¶ Consimiliter videt̄ posse argui de alijs acti
bus vez sentiendi anime coniuncte corpori.nisi forte di
catur q̄ non est simile de istis ⁊ de actibus intelligendi ⁊
volendi:q̄ꝛ lz aliq̄ intellectio obiecti displicentis ⁊ no
liti sit ɔuenīēs:⁊ ideo possit eē delectatio talis actus vt
obiecti ⁊ non obiecti ipsius:non sic tñ ē de actibus sentiē
di:cum tales non possint esse ɔuenientes anime nisi eoꝝ
obiecta sit conueniētia: nec disconueniētes nisi sint discō
ueniētium obiectorum. ¶ Sed hoc non obstat: quia nec
etiam volitio est nisi obiecti conuenientis ⁊ nolitio discō
uenientis:cū nihil apprehensum vt disconueniens sit vo
litum nec vt cōueniens nolitū.⁊ tamē pōt esse ⁊ sepe est
delectatio in volēte:non tñ de re volita:sed etiam de vo
litione ipsa non intellecta:sed ol ei⁹ notitia circūscripta.
⁊ ita cōsimilit̄ posset dici de actibus sentiendi tā appre
hensiuis q̄ appetitiuis/maxime si oēs actus hmōi tam
sensitiua vez q̄ intellectiua ponant̄ existere in eadem aīa
subiectiue. ¶ Et si queratur:quomō actus hmōi possint
esse voliti cum non sint intellecti: respondet q̄dā doctor
tenens conclusionem p̄dictam:q̄ lz actus huiusmodi nō
sint intellecti actualit̄: sunt tñ intellecti virtualiter:sic ī
telligendo/q̄ aīa recipiēs tales actus ex hoc q̄ recipit
eos puta actum intelligendi ex hoc q̄ ɔponit hoc ɔple
xum ego intelligo vel diligo / si dilectionē recipit statim
huic assentit.⁊ hoc vocat̄ hic actū intelligi virtualit̄: vez
posse aliqualit̄ experiri ipsū post formatū ɔplexū. ¶ Sz
ista responsio dupliciter deficit.p̄io/q̄ꝛ suppositum interi
mit.secūdo q̄ꝛ incompossibilia ⁊ cōtraria accipit. ¶ Pri
mum appet.q̄ꝛ hec p̄dicta conclusio q̄ est sua supponit
q̄ actus non intellectus sit volitus.hoc aūt ista respon
sio interimit:q̄ꝛ ponit q̄ ideo actus pōt esse volitus : q̄ꝛ
post ipsum habitum ⁊ ɔplexum formatū quo dicitur ego
intelligo vel diligo/intellectus pōt cōsentire. constat eñ
q̄ ꝓpositio non formatur in mente nisi ex actibus sim
plicibus seu incomplexis intelligēdi: q̄ vocantur ipsius
ꝓpositionis termini.ḡ istam ꝓpositionē/ego ītelligo vel
diligo/nullus format nisi eius significata/puta intelligē
di vel diligendi actum importatū ꝑ predicatum ⁊ alterū
importatum per ly ego subiectum intelligat:cuius oppo
situm supponebatur:vez q̄ actus sic erat volitus q̄ non
intellectus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.q̄ꝛ ꝓpositio mēta
lis non ɔstat nisi ex intellectionibus:sicut nec vocalis ni
si ex vocib⁹: ⁊ ita istius ꝓpōnis ego diligo/ predicatū nō
potest esse actus diligendi:sed intellectio ipsius actus di
ligendi vt obiecti.ex quo sequitur q̄ oīs diligens q̄ñ ꝓpo
sitionem istam/ego diligo/habet in mente formatā habz
suum diligendi actū: vt obiectum actualit̄ intellectum.q̄
re ⁊c. ¶ Consimilit̄ pōt argui de intelligente ⁊ ꝓpōnem
istam/ego intelligo / in mēte formātē.q̄ꝛ aut hmōi ꝓpō
nis p̄dicatū est intellectio recta/aut reflexa q̄ intelligit̄
ipsa recta.sed non pōt dici q̄ recta: q̄ꝛ sicut subiectum
eius qḋ est ego ē intellectio intelligētis: ita ⁊ predicatum
qḋ est intelligo habet esse notitia intellectionis recte p̄

supposite in intelligente.q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur.q̄ꝛ si hui
ius ꝓpōnis subiectū eēt notitia ītelligētis:⁊ p̄dicatum
eius recta notitia non reflexa/in nullo intelligēte se pos
set esse notitia alicuius obiecti recta sine ꝓpōne ista for
mata:sed hoc est euident̄ falsum .ergo ⁊c. ¶ Secundum
vez q̄ falsum accipiat solutio supradicta/apparet ex p̄ri
mo p̄dicto:q̄ꝛ dicit q̄ actus pōt esse volitus q̄ꝛ tantum
virtualiter non autem actualit̄ cognitus. hoc eñ appet
non eē cum primo connexū:immo ipsi cōtrariū:cū ex pri
mo sequitur/non est ꝓbatū/ actū ipsum actualiter p̄existe
re intellectum.quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter ē dicēdum vez
q̄ tenēdo conclusionē p̄dictā:puta q̄ actus non ītelle
ctus possit eē volit⁹/nō pōt assignari alia causa possibili
tatis istius nisi q̄ꝛ actus est talis nature ⁊ in aīa ipsū reci
pitur subiectiue.plura eñ requiruntur ad volendum extrī
secus ⁊ a voluntate separatū q̄ ad volēdū nō quodcūq̄ si
bi intrīsecum obiectum/sed tñ ꝓprium sui actū. ¶ Si
autem hoc negetur:⁊ dicatur q̄ non magis actus q̄ aliud
obiectū pōt eē volit⁹ vel nolit⁹ añ q̄ sit actualiter intelle
ctus/tunc oportet negare alterum duorum assumptorū
supius vel vtrūq̄:vez q̄ actus non intellectus potest eē
delectabilis siue de ipso vt de obiecto potest eē delectatio
⁊ q̄ talis delectatio vel ē ipa volitio vl̄ aliquid eā seq̄ns
ac añ se p̄supponēs.Ex his duobus ꝓbatū ē sup⁹ actū
non p̄intellectū posse eē volitum.⁊ iō negato horum duo
rum altero vel vtroq̄:non sequitur cōclusio q̄ infert̄/vez q̄
actus non intellect⁹ possit eē volit⁹.sz primū horū nō vi
detur posse negari:cū illud possit in se quilibz experiri:vez
q̄ de intellectione alicuius obiecti noliti non pcepta po
test delectari: ⁊ similiter de volitione: cum de omni actu
conueniēti in anima posito ꝑ se solo possit sequi ī anima
delectatio seu letitia ⁊ de disconueniēti tristitia.lz eñ ob
iectū letitie beatifice beatoꝝ sit de⁹:tñ nihilominus ipsi
beati etiā videt̄ delectari de actu tam visionis q̄ fruitio
nis ipsorum tanq̄ de actibus eis conuenientibus:ꝓpē qḋ
eēt in eis delectatio de talibus esto q̄ non essent actua
liter ītellecti. ¶ Confirmat̄ p̄mo.q̄ꝛ volūtas pōt vt vide
tur velle animam non hr̄e aliquā intellectionē:q̄ volitio
ne stante nulla habetur intellectio:ita ꝑ ɔ̄hs erit in aīa
volitio:⁊ nulla intellectio. ¶ Secundo. q̄ꝛ stante quacū
q̄ vnica cognitione sola voluntas pōt velle vel nolle il
lam:cum possit ab ea auertere intellectū. non eñ ab ip
sa intellectum auerteret nisi eam nollet : nec vt ipsi con
traret imperaret nisi ipsam vellet:sed vbi est sola vna in
tellectio vel alia q̄cunq̄ cognitio/non potest esse ab illo
in q̄ ē ītellecta cū null⁹ act⁹ ītelligēdi possit intelligi nisi
actu ītelligēdi alio mediante . ergo ⁊c. ¶ Scḋo vez dice
re in aīa intellectiua esse delectationē obiecti insensibil̄
qualis delectatio ꝑtinet ad intellectiuā:sicut alia ad sen
sitiuam:q̄ quidem intellectualis delectatio non sit voli
tio:nec ipsam volitionem supponēs:est contra commune
dictum ⁊ suppositum ab omnibus tanq̄ verū.quare ⁊c.
¶ Quarta ɔclusio ē q̄ opinio ponens obiectum extrin
secum ab actu distinctum posse esse volitum vl̄ nolitum
post q̄ sensatum lz non intellectum/ non posset euident̄
improbari immo posset ꝓbabiliter sustineri. ¶ Hec ꝓba
tur:q̄ꝛ hec positio non posset vt videt̄ aliter impugnari
nisi aut ꝓpter auctoritates August.⁊ aliorum dicentium
q̄ incognita non possunt diligi:aut q̄ꝛ actus volēdi ⁊ no
lendi causat̄ mediante actu intelligendi:⁊ nec ꝑ consequns
potest naturaliter sine ipso causari.sed primum non ob
uiat:maxime ponendo eandem aīam esse subiectum re
ceptiuū cognitionis sensitiue ⁊ intellectiue.q̄ꝛ hoc suppo
sito obiectum sensatum non intellectū ab anima intelle
ctiua volitum non eēt ab ea totalit̄ incognitum.lz eñ nō
esset intellectione esset tñ sensatiōe cognitū.ex auctorita
tibus autē nō hētur nisi q̄ totalit̄ īcognita non pñt eē di

lecta volita: nec nolita. quare &c. ¶ Confirmatur. quia si act⁹ vno mō cogniti pñt eē voliti/nō min⁹ alia obiecta aliq̄ mō cognita intellectiōe vez vel sensatiōe pñt eē volita & nolita. ḡ &c. ¶ Et si dicatur: q̄ illud assumptum vez q̄ aliq̄d nullo mō cognitū possit eē volitum ē ꝯ auctoritatē August. & alioꝝ/dicitur q̄ nō est/q: itellect⁹ taliū auctorū dicentiū/q̄ incognita non possunt diligi/est q̄ oīs res dilecta est mō vel fuit prius cognita qñ nouit icepit esse dilecta: vel ē ipse actus cognitiuus aut appetitiuus. ¶ Sed ꝯ hoc arguit. primo/q: itellectio est volitiōis aliq̄ mō cā: cū ea mediante causetur vt dictum ē in alia questiōe. sz effectus nō pōt fieri naturaliter sine sua causa. ḡ nec volitio sine intellectione. ¶ Scdo. q: non minus dependēt volitio & nolitio ab intellectione q̄ assensus vel dissensus itellectus ab intellectione cōplexa/puta ꝓpositione in mente formata. sed nec assensus vel dissensus pōt esse nec fieri sine ꝓpositione huiusmodi in mente formata. ergo &c. ¶ Ad primū respōdet q̄ verū ē de illa volitione q̄ causat nō aliē q̄ mediāte priua intellectione: q̄lis est intellectio obiecti insensibilis alterius ab oī actu intelligentis & volētis. non autem de volitione actus intelligendi vel volendi: nec etiam obiecti sensati cuz taliū volitio sit nata causari sine preuia intellectione: vt dictū est. ¶ Ad scdm negat maior & minor. lz em̄ nullus p̄bcat assensum nisi prius formet complexū: aliq̄d tñ pōt velle q̄d nō p̄fuit intellectū. ergo plus depēdet assensus itellectus a complexo in intellectu formato q̄ volitio saltem oīs ab intellectiōe: & ita apparet q̄ maior ē falsa. ¶ Minor etiā negat: q: lz nec assensus nec dissēsus itellect⁹ possit fieri sine formatiōe ꝯplexi: tñ postq̄ fact⁹ pōt ipō ꝯplexo desinēte aliq̄ tpe ꝑmanere. q̄re &c. ¶ Sz nūq̄d alia obiecta isensibilia ab oī actu appꝛchēsiuo & appetitiuo distincta possunt eē volita vel nolita anteq̄ actualiter itellecta: Ad hoc videtur eē dicēdū: p̄mo q̄ talia nō pñt esse naturalit volita quousq̄ p̄fuerit intellecta. ¶ Scdo: q̄ postq̄ fuerit itellecta & volita pñt manere volita: esto q̄ n̄ remaneāt itellecta. ¶ Primū ꝓbat. q: si talia obiecta insensibilia nūq̄ itellecta nec ꝑ ꝯñs aliq̄ mō nota possēt naturaliter eē volita/seq̄ret q̄ dormiens posset diligere deum: & ꝑ ꝯñs mereri per talē dilectionis actū. hoc autē est falsum. ergo &c. ¶ Sz forte ista rō nō cōcludit: q: nec dormiens pōt diligere actus sentiēdi sibi inexistētes: nec eorum obiecta sensata: cū tñ forte/vt dictū est/dilectio taliū actuū & obiectoꝝ sensatorū non necessario p̄supponat itellectionē ipsoꝝ. q̄ aūt vigilans magis q̄ dormiēs pōt talia diligere vel odire hoc habet eē ex dēa vtriusq̄ q̄cunq̄ sit illa q̄ posset poni hui⁹ causa. Et iō illud assumptum aliter pōt ꝓbari. ¶ Primo. q: de talibus obiectis vidētur itelligēde esse auctoritates sanctorū dicētiū q̄ incognita non pñt esse volita nec nolita. ¶ Scdo. q: & q̄lz hoc in se experitur: vez q̄ nullum taliū diligit nec respuit quousq̄ ipsum p̄cepit. ¶ Sz ꝯ hoc arguit primo/q: voluntas potest velle oppositum eius q̄d recta ratio dictat & precipit esse volendum: sed tale est incognitū. ergo &c. ¶ Secundo. quia voluntas potest imperare intellectui vt consideret deum: q̄d non faceret nisi ipsum vellet quādo hoc imperat. sed quando imperat intellectionem dei exequendam non habet ipsam. ergo deus est volitus anteq̄ actualiter intellectus. ¶ Ad primum concedo maiorem: sed nego minorem. non enim oppositum eius quod dictatur esse volendum seu eliciendum est incognitū: imo est intellectum: & si non notitia dictatiua q̄ dictet non simpliciter eliciendū/tamen vel sola notitia simplici absoluta vel etiam dictatiua q̄ dictatur & volūtati obiicit non vt simpliciter: sed vt secūdum q̄d: puta quia delectabile eliciendum. eadem em̄ ratio q̄ dictat temperate viuere esse simpliciter eliciendum: dictat intemperate viuere eē se delectabile bonum: & ideo secundum quid eliciendum licet simpliciter respuendum. quare &c. ¶ Ad secundum dico dupliciter. primo q̄ voluntas imperat intellectui considerationem dei iā actu existentē. Secundo dico q̄ itellectui habēti aliquā cognitionē dei i vniuersali & i cōfuso imperat voluntas aliā ꝑfectiorem seu magis distinctam. facile est dare exemplū. ¶ Secundum videlicz q̄ p̄dicta insensibilia obiecta possint postq̄ fuerint intellecta & volita manere volita: esto q̄ desinant existere intellecta/ꝓbatur. q: nō plus req̄rit actus interior volūtatis intellectionem q̄ ꝓsecutio seu executio actus exterioris req̄rat actum voluntatis. sed libera meritoria executio exterioris actus: lz exigat p̄cedentem non tamen semꝑ manentē actū volūtatis. alias nullus vadens ad sctm̄ Jacobū vl' continuans quemcūq̄ exteriorem aliū actuz bonum quē ichoauit ꝓpter deū mereret in ꝯtinuādo ipz nisi semꝑ actu intelligeret & diligeret deū. hoc autem est falsum. ergo &c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio respondetur dupliciter. vno mō negādo maiorem: q: non est simile de actu sensitiuo & de actu itellectiuo: q: actus sensitiuus non causatur nisi ad trāsmutatione organi: nec etiā act⁹ sensitiui appetitus: cui⁹ cōtrariū est de actu intelligendi & volendi. Secūdo negando minorem. ad actuz eī imaginationis ꝯcurrentis alteratur organum appetit⁹ sensitiui: non tm̄ respectu rei imaginate: sed etiam respectu ipsius imaginationis. sed talis actus imaginationis non est appꝛehensus nec sensibiliter notus ergo. &c.

Quinto quero: vtrum viator vel comprehensor fruatur contingent an necessario deo distincte p̄intellecto. ¶ Et videt q̄ necessario: q: obiectū q̄d q̄s nō pōt odire videt necessario diligere: sed nullus obiectuz aliq̄d sibi ostensum sub ratione omnis boni & sub nulla ratione mali mō quo deus distincte intellectus ostēdit/potest odire. ḡ &c. ¶ Cōtra q: secūdū August. nihil est in nr̄a ptāte amplius q̄ voluntas hoc est actus volēdi: sed nullus act⁹ quē aliq̄s necessario elicit i sua libera potestate existit. ḡ nullum actum fruendi nec vtendi viator nec comprehensor elicit necessario: sed tm̄ mō ꝯtingenter & libere. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enim dicam ad q̄situm/videlicet an necessario an libere tm̄ viator vel comprehensor diligat deū p̄intellectum. Secundo inq̄ram an sic diligat contingenter deum q̄ posset odire ipsum.

Quantum ad primum est sciendum: q̄ duplex ponit dei fruitio & intellectio. oīs em̄ dilectio dei propter se est fruitio: dei autem dilectio ē duplex: vez beatifica & nō beatifica. q̄ est duplex: vna viatorū & alia btōrū. non em̄ beati q: deū clarius q̄ nos vidēt sunt ipotentiores nobis ad aliquem dilectionis actum eliciendum circa deum eis facialiter demonstratuz: sed talis dilectionis seu fruitionis actus eis effectiue possibilis nō pōt eē beatific⁹ q̄a ille ē solū⁹ dei effect⁹. igit ē aliq̄s ali⁹: & ita fruitio nō btīfica ē cōis tā cōprehēsoribus q̄ viatoribus & sicut comprehensorum est duplex fruitio ita & duplex intellectio respectu eiusdez obiecti videlicet dei. alia em̄ est dei intellectio intuitiua cui correspondet fruitio beatifica. & alia abstractiua: q̄ potest esse in eis & effectiue ab ipsis sicut & a viatoribus.

Hoc præmisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est q̄ beatus necessario fruitur deo fruitione beatifica. ¶ Hec probatur. quoniam illa fruitione beatus necessario fruitur deo in cuius potestate non est eius suspensio nec positio: sed fruitio beatifica est huius

modi.non enim eius productio nec suspensio est in po-
testate alicuius beati.ergo.⁊c. ¶Maior apparet.quia
nullus stante fruitiõe in ipso põt nõ frui talis fruitiõis ob-
iecto:sicut neceñõ intelligere vel sentire obiectũ ꝙdiu ha
bet in se intelligendi vel sentiendi actum. ergo omnis il
le necessario fruitur aliquo cuius fruitionem quam ha-
bet non põt tollere a seipso:sed in cuius potestate nõ est
fruitionis habite suspensio:nec eius a se amotio. quare
⁊c. ¶Minor est euidens:quia suppono hic ex alibi sepe
dictis:ꝙ nec fruitio beatifica nec visio potest fieri nec
destrui nisi a solo deo.quare ⁊c. ¶Sed contra hoc for-
sitan arguetur: quoniam licet supernaturaliter forma
non possit fieri nisi a solo deo/supernaturalit̃ tamen post
ꝙ facta est ⁊ subiecto communicata videt̃ in ipso posse
naturaliter conseruari:sicut apparet in euidẽti exemplo
de charitate ⁊ ceteris virtutibus supernaturalibus infu-
sis anime in baptismo.tales eñ licet supernaturaliter.fi
ant a deo videntur tamen naturaliter conseruari in sub-
iecto puta in anima nõ min⁹ nec aliter ꝙ scientia vł alia
quecunꝗ forma naturaliter acq̃sita.ĝ ꝯsimilit̃ in ꝓposito
de istis actibus beatificis puta visione ⁊ fruitione videt̃
esse dicendum:vꝫ ꝙ lꝫ fiant supnaturalit̃ a deo: nec pos
sint aliter fieri ꝙ ab ipso:ꝯseruãtur tñ naturaliter in bea
tis:sed diligens ⁊ intelligens per actus infse et a se con-
seruatos videtur posse ab huiusmodi actibus cessare:et
ꝑ consequens non necessario sed libere per ipsos in eorũ
obiectum tendere.ergo ⁊c. ¶Ad hoc potest dici ꝙ volũ-
tas nec actum a se ꝓductum nec a deo sibi infusum po-
test suspendere:nec ab ipso cessare deo non permittente:
posset autem ipso sinente. ⁊ ideo concedo ꝙ actus hmõi
beatifici a deo btĩs infusi ab eis naturaliter cõseruarẽt̃ si
deus sic eos infunderet ꝙ in ptãte btõꝝ eorũ cõtinuati
oñe vel suspensionem dimitteret:⁊ tunc possent vtiꝗ bt̃i
ex se ab hmõi actibus cessare:⁊ ꝑ ꝯñs lꝫ ꝑ eos vt a deo ꝓ
ductos ⁊ eis communicatos nõ libere:sed necessario in eo
rum obiectũ tenderent:non tñ sic:sed aliter:vꝫ libere et
ꝯtingenter per ipsos vt continuatos: qꝛ eorũ ꝯtinuatio
non aũt ipsoꝝ prima positio esset in eoꝝ libera potestate
nunc aũt est aliter:qm̃ deus vult ⁊ statuit semꝑ act⁹ hu-
iusmodi ꝑmansuros:⁊ ideo dñr non naturaliter sed sup-
naturaliter conseruari lꝫ in eorum subiecto naturalit̃ eo
rum receptiuo continue cõseruẽt̃.nõ eñ dñr supnaturalit̃
ter ꝯseruari mõ q̃ accidẽtia sine subiecto in eucharistia
ꝯseruant̃.ita eñ accidẽtia sic supnaturalit̃ ꝯseruant̃ ꝙ
nullo mõ vt sic ꝑmanẽtia possent naturalit̃ ꝯseruari: nec
sic aũt actus btĩfici:qm̃ ipsi nõ minus ꝙ alij actus intelli
gẽdi vel volendi aũc possibiles effectiue/vt albedo in sup-
ficie/sũt post ꝙ a deo cõicati cõseruabiles per naturã.sꝫ
qꝛ actus intelligendi vel volendi illi dñr ꝓpẽe natura-
liter ꝯseruari q̃ possunt a conseruante suspendi:⁊ isti non
pñt deo sic supernaturalit̃ statuẽte:ideo dñr supnatura-
lit̃ ꝯseruari. ¶Ex quo apparet:ꝙ aliter supernaturalit̃
creant̃ ⁊ aliter supnaturaliter ꝯseruant̃:qm̃ sic superna
turaliter ꝓducuntur ꝙ naturaliter ꝓduci non possunt
nõ sic aũt supnaturaliter conseruantur:cum post ꝙ ꝓdu
cti ⁊ subiecto impressi sũt possent ab ipso naturaliter cõser
uari:sed tñ dñr supnaturaliter ꝯseruari:qꝛ non possunt
naturaliter destrui ex statuto supernaturali dei. ¶Sed
ꝯtra hoc forsitã arguet̃:qm̃ nec charitas/nec aliꝗs ali⁹
habitus infusus vel naturalit̃ acq̃sit⁹ põt corrũpi natu-
ralit̃ ab aĩa.nõ eñ ei⁹ destructio ẽ in sua ptãte.nec tñ ex
hoc negat̃ ꝙ in ipsa naturalit̃ cõseruetur. esto ẽt ꝙ ignis
nõ possit suũ calorẽ a se expellere nec amouere nihilomi
nus dicit̃ ipꝫ naturalit̃ ꝯseruare.ĝ ⁊ in ꝓposito ex hoc ꝙ
hmõi act⁹ beatifici nõ pñt ab eoꝝ subiecto naturali cor-
rũpi nõ habet̃ ꝙ supnaturaliter ꝯseruent̃. ¶Respõdeo
ꝙ secus est de habitu ⁊ de calore ignis:⁊ secus de actib⁹
beatificis ⁊ alijs omnibus actibus intelligendi vel vo-
lendi ⁊ etiam sentiendi.quoniaꝫ charitas ⁊ oĩs alius ha
bit⁹ tam ĩfusus ꝙ naturaliter acq̃sit⁹/⁊ calor ignis sunt
forme a causis effectiuis ipsarũ depẽdentes in fieri nõ in
esse.omnis aũt actus intelligẽdi vel volẽdi naturalis vł
supnaturalis ẽ sicut lumẽ in medio depẽdens nõ tantũ
a subiecto:sed ẽt ab eius principio effectiuo. ⁊ esto ꝙ idẽ
sit talis actus naturalis subiectum receptiuũ ⁊ pncipiũ
ꝓductiuũ/tñ dependet continue in fieri ⁊ in esse ab ipso
sub vtraꝗ istarũ rationũ:vꝫ tã vt in ipso recipit̃ subiectiu
ue ꝙ vt ab eo ꝓducit̃ effectiue.⁊ ꝙ effect⁹ depẽdẽs a sua
effectiua causa in fieri ⁊ in esse sic in ipsa naturalit̃ ꝯseruat̃
ꝙ in ei⁹ potestate est ei⁹ suspensio seu destructio / vel ipsa
causa amota ⁊ absente si sit causa naturaliter agens vt
appet de sole respectu luminis ab ipso in medio gñati:vel
nõ amota nec mutata si sit causa libere effectum ꝯseruãs
vt appet de aĩa intelligente ⁊ volente:ideo oĩs actus in-
telligendi vel volẽdi siue supnaturaliter infusus siue na-
turaliter elicit⁹:cui⁹ suspensio nõ est in ptãte subiecti sui
sed solius dei/dicitur supnaturalit̃ ꝯseruari/sicut si deus
statueret lumen a sole genitũ nunꝙ ex solis absentia nec
ab aliquo naturali agẽte alio corrũpẽdũ/ei⁹ ꝯseruatio di
ceretur supnaturalis lꝫ eius ꝓductio existeret natura-
lis.nõ sic aũt de habitu nec de formis alijs a suis causis
dependentibus tñ in fieri ⁊ nõ in esse ꝯtinue ẽ dicẽdũ.cuꝫ
eñ taliũ ꝯseruatio naturalis non sit a causis ipsorũ effe-
ctiuis:ꝑ ꝯñs nec eorũ suspẽsio siue destructio ẽ ab eis. ex
quo seq̃tur ꝙ null⁹ taliũ effectuum põt dici supnaturali
ter ꝯseruari:esto ꝙ a sua causa effectiua nõ possit destrui
seu corrumpi.quare ⁊c. ¶Ex ꝓdictis omnibus videtur
mihi corollarie inferri posse ꝙ lꝫ act⁹ btĩfic⁹ sit ꝯsimiliter
ĩgñabil̃ ⁊ naturalit̃ ĩpossibil̃ ad fiẽdũ:sicut ãgel⁹ vł alia
substãtia spiritualis vel corporalis ĩgñabil̃:nõ tñ est cõ-
similiter immo difformit̃ incorruptibilis. ¶Primũ appa-
ret:vꝫ ꝙ vniformiter sit ingñabilis. qm̃ illa oĩa q̃rũ q̃ħli
bet ẽ eq̃ ĩpossibile fieri ꝑ naturã vniformiter sunt ingña-
bilia ⁊ naturalit̃ ĩpossibilia:sed act⁹ btĩficus ẽ eq̃ ĩpossibi
lis effectiue cuicunꝗ cause scdẽ sicut q̃cunꝗ incorruptibilis
substãtia ⁊ alia omnia incorruptibilia.nulla ei causa scda
posset btĩficare:nec actũ beatificũ magis ꝙ angelũ cau-
sare.ergo ⁊c. ¶Scdm videlicꝫ ꝙ difformit̃ sint ista inco-
ruptibilia/appet.qm̃ illa oĩa sũt difformit̃ incorruptibilia
quoꝝ vnũ ⁊ nõ alterũ ẽ deo ꝑmittẽte corruptibile ꝑ natu
rã:sꝫ angelus ⁊ alie oĩa spũalia sic sũt incorruptibilia ꝙ a
nulla cã scda ẽt ꝑmittẽte p̃ma pñt magis corrũpi seu de
strui ꝙ effectiue fieri.act⁹ aũt btĩfic⁹ nisi a deo eẽt supna
turalit̃ ꝯseruat⁹ posset vtiꝗ ab ipso cessare btõ:⁊ ꝑ ꝯñs
ꝑmittẽte p̃ma cã põt naturalit̃ desinere eẽ:lꝫ nõ possit le
cipe.vñ illo mõ videt̃ eẽ btĩtudo incorruptibilis q̃ erũt in
corruptibilia corpora beatorum:aliter aũt illa erunt in
corruptibilia ꝙ aĩe ipsorũ vt in q̃rto ostẽdet̃. ⁊ ita ꝯsilit̃ de
corruptibilitate btĩtudinis ⁊ ãgeloꝝ ac alioꝝ simplicit̃
corruptibiliũ sicut ⁊ ingenerabiliuꝫ ẽ dicẽdũ.nõ ei ẽ icon
ueniẽs ponere formã aliquã simplicit̃ ingenerabilẽ:⁊ ꝑ
ꝯñs naturalit̃ impossibilẽ ad fiẽdũ:⁊ tñ simplicit̃ corru-
ptibilẽ:lꝫ nõ scdm q̃d ⁊ naturaliter possibilẽ ad eẽ totali
ter desinẽdũ. ¶Scda ꝯclusio ẽ ꝙ btũs fruit̃ deo fruitio-
ne alia a btĩfica mere libere ⁊ nõ necessario. ¶Hec ꝓbat̃
ꝑ rationẽ ꝯtrariã ei q̃ facta ẽ ꝓ ꝓcedẽti ꝯclusiõe:qm̃ oĩs
aliq̃ obiecto fruẽs in cui⁹ ptãte ẽ sue fruitiõis suspẽsio fru
itur tali obiecto ꝓ se libere ⁊ nõ necessario:sꝫ in ptãte bea
toꝝ ẽ cuiuscunꝗ fruitiõis ipoꝝ alteri⁹ a fruitiõe btĩfi.
suspẽsio/sicut ⁊ positio: talis ei fruitio nõ btĩfica ⁊ natu-
ralit̃ causat̃ ⁊ naturalit̃ ⁊ ꝑ ꝯñs libere ꝯfuat̃.ĝ ⁊c. ¶Mi
nor appet.p̃io/qꝛ nulla volũtas creata ꝯfuat necꝰio seu
manutenꝫ actũ quẽ libere a se elicit effectiue.ñ ei ẽ liberi
or in causãdo actũ ꝙ in ꝯseruãdo seu manutenẽdo ipsum

sed fruitionē nō btīficā qlibet btūs sicut ⁊ nō btūs libe-
re elicit effectiue.nullus em̄ act⁹ volūtatis elicit natu-
ralit̄ aliter q̄ libere.ḡ ⁊c̄. ¶ Scdo.qꝛ qd̄ nō tollit a bea
to libere posse itelligere nūc vnā creaturā nūc aliā vt ꝓ
pter deū diligēdā:ñ tollit ab ipo posse creaturā ꝓpt deū
diligere ⁊ ꝑ ꝯn̄s frui deo ⁊ postea a tali actu fruendi ces
sare. ¶ Hoc apparet.qm̄ nullus est liberioꝛ in intelligē
do q̄ in diligēdo cōformiter intellectioni preuie dictati
ue.sꝫ beat⁹ pōt itelligere notitia abstractiua/q̄ dicit̄ cē
rerū in ꝓprio gn̄e vespertina/nūc istā creaturā nūc aliā
notitia practica dictatiua ipsam esse ꝓpter deū diligen
dā:a qua dictatiua notitia pōt cessare.ergo ⁊ a dilectio
ne ipsi ꝯformi qua diligebat antea creaturā ꝓpter deū
fruitione alia a beatifica p̄dilectā. ¶ Assumptū vꝫ q
beati libere possint nūc vnū nūc aliud itelligere:nec sē-
per eadē intelligāt sed diuersa/apparet.quia cōstat q
orationes viatorū ipsi nouiter intelligūt:⁊ ꝑ earū exau
ditione ad deū nouiter se ꝯuertunt:nec tamē in actu in
telligēdi orationes viatorū nec deprecādi pro eis deuꝫ
semꝑ existūt.nec em̄ est verisimile viatores q̄ cōprehen
sores esse ad intelligendū liberiores loquēdo de notitijs
intellectiuis eis possibilibus naturaliter effectiue.ḡ cū
omnis diligēs ꝯformiter notitie practice dictatiue pos
sit suspēdere ⁊ suspēdat actū diligēdi nō manēte actu di
ctāte:sequit̄ q cū in potestate beati sit deliberatio siue
dictamē de aliquo diligendo q ꝯsimiliter erit in sua po
testate ois dilectio sibi possibilis effectiue/illo dictami-
ne mediante. ¶ Sed forte hic diceret̄: q licet beatus in
telligat notitia practica dictatiua deū esse propter se su
per oīa diligendū:⁊ alia oīa ꝓpter ipsum:nō tn̄ pōt ipm
diligere amore a se elicito:qꝛ ipsum diligit alio amore ꝑ
supposito:vꝫ beatifico. Si em̄ deus infunderet alicui
amorē ꝯformē recto dictamini de diligēdo tali dictami
ne circūscripto:si postea ille tale dictamē de diligēdo ac
quireret/ex hoc nō nouiter diligere inciperet:cū iaꝫ amo
rē cōformē tali dictamini prehaberet:sed sic est in ꝓpo
sito de fruitiōe beatifica beatorū.ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra istā
responsionē arguit̄ pͥmo.qꝛ falsum accipit/qn̄ dicit q
fruitio beatifica est ꝯformis notitie dictatiue de diligē
do/beato possibili effectiue. ¶ Secūdo.qꝛ falsum etiam
est aliud qd̄ supponit ⁊ ex hoc deducit: vꝫ beatum nō
posse in aliquā dei fruitionē. ¶ Primū probo sic.dile-
ctio qua res aliqua diligit̄ absolute:alia est ab illa qua
nō sic diligit̄ absolute.sed fruitio beatifica est dilectio q̄
btūs deū diligit absolute:nō aūt hoc mō diligit̄ illa frui
tiōe qua diligit̄ ꝓpt se p̄intellectū notitia dictatiua na-
turalit̄ possibili vt taliter diligēdū.ergo ⁊c. ¶ Minor
apparet.qm̄ fruitio beatifica sic absolute ad diuinā essē
tiā terminat̄:q nullo mediāte alio a quo depēdeat cau
sat̄.nō em̄ magis a visione q̄ visio ab ipsa dependet.illa
aūt fruitio q̄ est ꝯformis notitie practice dictatiue:qua
nō tm̄ viatoꝛ sed etiā cōprehēsoꝛ apprehēdit deū vt pro
pter se p̄intellectū nō ꝓpter aliq̄d aliud diligēdū:licet
ad eādē essentiā termiet̄:tn̄ alio mediāte puta notitia
ad ipsam inducente causat̄.ḡ ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ sicut
alia est notitia qua res aliqua intelligit̄ absolute ab il-
la qua intelligitur ꝓpter aliq̄d aliud pͥmo notū:ita et
alia dilectio illa qua aliq̄d diligit̄ absolute/nō ꝓpter ali
q̄d p̄dilectū:⁊ alia illa qua diligit̄ vel ꝓpter aliq̄d p̄di-
lectū vel ꝓpter aliq̄d p̄intellectū.hec em̄ causat̄ virtu-
te alicui⁹ cognitionis vel dilectionis p̄supposite ⁊ non
pͥma:sed fruitio beatifica est qua deus eius obiectuꝫ
diligit̄ absolute/non ꝓpter aliq̄d p̄dilectū nec p̄intelle
ctū.esto em̄ q visio diuina sit aliquo ordie prioꝛ ipsa:nō
tn̄ ei⁹ nec alicui⁹ alteri⁹ creature virtute causat̄.fruitio
aūt ꝯformis notitie practice abstractiue ⁊ dictatiue tā
cōprehensoꝝ q̄ viatoꝝ nec sic est diuine essentie absolu
te:qm̄ causat̄ aliquo mō virtute notitie practice dictati
ue qua tā viatoꝛ q̄ cōprehensoꝛ deū intelligit vt ꝓpter
se sup oīa diligēdū.sicut em̄ creatura nō posset dici di-
ligi ꝓpter deū dilectū/nisi dei dilectio esset dilectionis
eius aliquo modo causa:vt in quadā questione superi⁹
fuit dictū:ita nec deus diceret̄ ꝓprie diligi ꝓpter se/vt
hic sumit̄/nisi eius intellectio p̄uia dictatiua esset talis
dilectiōis causa aliqualit̄.⁊ hinc est q fruitio beatifica
nō est hoc modo dilectio dei ꝓter se nec ꝓpter alterū:sꝫ
dei dilectio absoluta.quare ⁊c̄. ¶ Preterea arguo sic
ad idem:tam actus fruendi deo q̄ etiam actus vtendi
quo creatura diligit̄ ꝓpter eū sequens notitiā practicā
dictatiuā est alterius ratiōis a fruitiōe beata:qua de⁹
tm̄ diligit̄/nō aliq̄d aliud ꝓpter ipsuꝫ:q̄ etiā fruitio bea-
ta nō sequit̄ aliqd̄ dictamē practicū vt eius virtute cau
sata:sed tā viatoꝛ q̄ cōprehensoꝛ intelligit notitia dicta
tiua deū vt sup oīa diligēdū ⁊ alia ꝓpter ipsum:qua me
diāte notitia ⁊ eius virtute nata est sequi ⁊ fieri dilectio
cōformis ipsi.ergo illa fruitio beatifica nō est cōformis
notitie beatoꝝ practice dictatiue:nec ꝓprie ꝯformabil̄
seu regulabil̄:cū nō sit ipsa mediāte possibilis:sed frui-
tio ꝓprie ipsi conformis/que ⁊ naturaliter est possibilis
est ab ipsa alterius rationis. ¶ Secūdū:vꝫ q nō sit ve
rū dicere beatū nō posse in fruitionē dei aliquā effectiue
pōt deduci ⁊ argui ex p̄dictis:qm̄ potēs habere ex se ef-
fectiue notitiā aliquā practicā dictatiuā de aliquo dili
gendo dilectiōe nōdū habita:potest dilectionē hmōi cō
formē tali dictamini elicere effectiue:sed nō minus com
prehēsoꝛ q̄ viatoꝛ deū intelligit notitia abstractiua a se
elicita/vt sup oīa diligēdū:⁊ vt ꝓpter quē est diligēdū
quodlibet alioꝝ:talis autē dictata dilectio exequenda
circa deū ⁊ circa alia ꝓpter eum non habet̄ a beato an
te hmōi notitiā practicā dictatiuam.est em̄ a fruitione
beatifica sicut ⁊ notitia practica supradicta a visiōe al-
teri⁹ ratiōis vt ꝓbatū est:nec est ipsi impossibilis:sicut
nec notitia abstractiua qua mediāte causat̄ est icōpossi
bilis notitie intuitiue.ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ nō min⁹
dei q̄ alteri⁹ obiecti notitia abstractiua ⁊ itutiua sunt
simul ꝯpossibiles in codē.sꝫ cōstat q notitia intuitiua ⁊
abstractiua eiusdeꝫ obiecti creati sunt simul possibiles
in codē:ḡ ⁊ obiecti icreati:⁊ ꝑ ꝯn̄s amoꝛ causabilis me
diāte notitia abstractiua practica dictatiua/⁊ alr⁹ bea
tificus.q̄re ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem.cū nō sit
actiuioꝛ anima nō beata q̄ beata:ꝑ ꝯn̄s ī oēm effectum
in quē pōt nō beata pōt ⁊ beata.sꝫ nō beat⁹ pōt in actū
intelligēdi deū abstractiuū ⁊ in actū diligēdi ipsum illi
cōformē.ḡ cū isti nō sint incōpossibiles actib⁹ beatificis
sequit̄ q in ipsos poterit effectiue quilibet beatorum.
¶ Confirmat̄.qꝛ omnino videt̄ irrationabile dicere q
beatus nō possit circa deū aliquē elicere intellectionis
actū:vel q possit circa ipsum elicere aliquā intellectio
nē nō tn̄ dilectionē.ꝯstat em̄ q sicut beat⁹ pōt itelligere
abstractiue quodlibꝫ creatoꝝ eē diligēdū ꝓpter deū:ita
⁊ pōt itelligere sūr notitia abstractiua deū ipsuꝫ vt sup
oīa diligēdū:ḡ etiā sic diligere pōt ipm/⁊ alia ꝓpter eū.
dilectio autēꝫ cuius virtute diligit alia propter ipsum
nō potest esse beatifica:cū illa nō sit ī sua potestate/nec
vt videt̄ ei⁹ virtute causari possit naturaliter alia.qua-
re ⁊c. ¶ Ex predictis patet q non est simile de fruitione
beatifica respectu fruitionis ꝯformiter elicibilis dicta
mini practico beatoꝝ ⁊ de fruitione cōicata sine dicta
mine eiusdem rationis cum illa que posset causari na-
turaliter virtute dictaminis precedentis:quoniā beati
fica est ab illa ipsi naturaliter possibili dictamine pra-
ctico mediante alterius rationis non minus q̄ noti-
tia speculatiua a practica: et ideo beatus licet ha-
beat beatificam/potest in aliam post habitam no-

tinā practicā dictatiuā: nō autē posset si aliā cū illa ante dictamē haberet. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ omni fruitione qua viator fruitur deo/fruitur libere nō necessario. ¶ Hec apparet/⁊ sequitur ex predictis. quoniam nō magis nō beatus ꝙ̄ beatus est ad diligēdū deū dilectione vtriusqꝫ possibili necessitatus: sed beatus vt dictum est ad nullā dei fruitionē seu dilectionē aliā a beatifica est necessitatus: cū possit nō frui deo omni tali fruitione nō beatifica. nulla alia aūt est nō beato possibilis ꝙ̄ nō beatifica. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ necessario fruens aliquo non pōt desistere frui eo/vt apparet de quolibet beato non valente desinere frui deo fruitione beatifica. sed viator omnē dilectionē sibi naturaliter possibilē in presenti potest suspēdere: ⁊ ab ipsa cessare: nec minus dilectionē dei qua ipsum diligit ꝓpter se ⁊ sup̱ omnia/potest suspendere ꝙ̄ dilectionē cuiuscunqꝫ rei create. g̃ ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguitur. qꝛ per omnē actū quē voluntas a se ⁊ in se elicit: libere in eius obiectum tendit. sed omnē diuine fruitionis actū/quo viator in deum tendit/ipse in se elicit. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. qm̄ voluntas creata nullū actū volendi vel nolēdi necessario sed libere elicit: sꝫ nō magis necessario ipsū ꝯtinuat ꝙ̄ eliciat. ergo omnē actū quē ex se effectiue eliciat libere continuat: ⁊ per ꝯsequēs pōt suspēdere. p̱ oēm aūt actū quē pōt supendere dicit̄ in obiectū libere tēdere: qꝛ nec ipsā in obiectū libere tendere est ipsam manente actu posse in obiectū nō tēdere: qꝛ hoc est impossibile: sed est ipsam posse actū suspendere. qd̄ suspēdere est in obiectū nō tendere. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ omnis actus meritorius est libere in potestate merentis: ⁊ tā quantū ad suā inchoationē ꝙ̄ etiā quantū ad suā cōtinuationē: nullū em̄ necessariū est meritoriū: ⁊ ita si alicuius inchoatio vel continuatio sit necessaria ⁊ nō libera/nō est meritoria: sꝫ cōstat ꝙ tam inchoatio ꝙ̄ ꝯtinuatio fruitionis dei est meritoria viatori. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionē istam ⁊ aliā secundā arguit̄ primo. qꝛ potens nō diligere aliqd̄ obiectū/potest odire seu nolle ipsuꝫ. ¶ Hoc apparet. qꝛ odire seu nolle nō videt̄ voluntati repugnare nisi ꝓpter diligere: ⁊ ita in quo pōt nō esse actus volendi vel diligēdi/in eo potest existere actus nolēdi seu odiendi: sed nullus intelligēs deū potest odire seu nolle ipsum. ergo ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ omnis fruens in patria est cōfirmatus in gloria: sed potēs nō frui deo nō est cōfirmatus in gloria. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ vbi cognitio obiecti delectabilioris inducit maiorē difficultatē nō fruendi ipso/ibi cognitio obiecti infinite bonitatis ⁊ delectabilitatis īducit infinitā difficultatē: ⁊ p̱ ꝯsequēs impossibilitatē: sed cōstat ꝙ quāto obiectū intellectū apprehēdit̄ vt delectabilius ⁊ melius/tanto ipsum nō diligere est intelligenti difficilius. ergo cū deus intelligatur vt delectabile infinitū/est intelligenti ipsum impossibile nō tēdere p̱ amorē in eū. ¶ Ad primū dicendū est ꝙ maior est falsa: licet em̄ omnis potēs aliquid odire possit illud nō diligere: nō tamen ecōuerso. plus em̄ importat odire ꝙ̄ nō diligere: quia non diligere seu non velle nullū importat actuꝫ sed eius priuationē siue suspensionē: nolle aūt seu odire importat actū positiuum cōtrariū illi quē priuat nō diligere seu nō velle: sed nō sequit̄ possum suspendere talē actū: ergo possum elicere actū illi cōtrariū. ¶ Ad ꝓbationē: quando dicit̄ ꝙ odire nō repugnat voluntati nisi ꝓpter actū diligendi ei cōtrariū: Dico ꝙ odiū repugnare volūtati potest dupliciter intelligi. Uno modo. ꝙ repugnet ipsi subiectiue: vꝫ vt in ipsa recipiatur. ⁊ vt sic concedo. ⁊ hinc est ꝙ voluntati existēti sine actu diligēdi potest a deo imprimi actus odiendi. Alio modo pōt īntelligi ꝙ repugnet ipsi effectiue: puta ꝙ ab ipsa efficiatur: ⁊ sic nego. non enim volūtati repugnat elicere effectiue actū odiēdi deum propter actum diligendi ipsum in ea necessario existentē. sed si repugnat: hoc est ꝓpter aliā rationē: de qua in sequēti articulo inquiret̄. ¶ Ad secundū dico ad minorē ꝙ potens nō frui deo fruitione beatifica nō est ꝯfirmatus in gloria: potēs autē nō frui fruitione nō beatifica est cōfirmatus in gloria: dū tamē nō possit nō frui fruitiōe beatifica: sed sic est in ꝓposito. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū respondet̄ vno modo. ꝙ maior illa assumpta est falsa de potētiis libera: aliter ꝓbaret ꝙ non tantū in patria sed etiā ī via homo frueretur deo necessario: qd̄ est euidēter falsum. quare ⁊c. ¶ Alio modo respōdetur. ꝙ nō est intelligendū obiectū intellectū reddere difficultatē sic ꝙ ꝓpter ipsum potētia tardius eliciat vel suspēdat actū: cū subito ⁊ in instanti eliciat vel suspendat ipsum. sed qꝛ cū maiori pena ipsum elicit puta ꝯtrariū ⁊ suspendit ꝓpositū: ex hoc aūt non sequit̄ ꝙ bonitas īfinita obiecti inducat īpossibilitatē ad actū ꝓpositū suspēdendū: sed maiorē penā ꝙ̄ quodcūqꝫ limitatum ⁊ finitum obiectū. ¶ Quarta ꝯclusio ⁊ vltima est. ꝙ fruitio nō beatifica cōprehēsorū est in essendo alteri⁹ rationis a fruitione omniū viatorū. ¶ Hec videt̄ ex hoc posse probari: qm̄ sicut actus assensus intellectus causati ex diuersis mediis seu premissis alterius rationis arguunt̄ esse in essendo licet nō in significādo alterius ratiōis: alias nō posset argui assensum sciētificū esse ab assensu fidei ⁊ opinatiuo alterius rationis: ita ⁊ act⁹ volendi causati mediantib⁹ notitiis dictatiuis alteri⁹ rationis vident̄ etiā posse argui alterius rationis: sed notitie abstractiue beatorū quibus mediantibus causant̄ ab eis fruitiones ipsorū: sunt vt ꝓbatū est sup̱ prologuꝫ alterius rationis a notitiis abstractiuis viatorū: quib⁹ etiam mediantibus causant̄ fruitiones ipsorū alterius rationis. notitia enim abstractiua qua beatus intelligit deum: causatur in ipso ⁊ ab ipso mediante notitia intuitiua: vel esto ꝙ non mediante ipsa/sic intelligendo ꝙ eius virtute causetur: supposito ꝙ ipsa nullo modo sit in potestate beati: tamen omnia intuitiue videns rem aliquam videtur causare posse de ipsa certiorem ⁊ euidentiorem notitiam abstractiuam: ꝙ̄ alius non videns ipsam. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ille notitie sunt alterius rationis: quarum vna quantumcunqꝫ intensa nunꝙ̄ potest esse eque certa ⁊ euidens sicut alia: sed tales esse videntur abstractiue notitie beatorum ⁊ viatorum: non enim est verisimile ꝙ aliquis viatorum possit habere ex se eque euidentem notitiam abstractiuam de deo sicut est abstractiua notitia cuiuslibet beatorum. ergo ⁊ notitie abstractiue ipsorum: ⁊ per consequens fruitiones ipsorum sunt alterius rationis. ¶ Quia tamen effectus eiusdem rationis multi fiunt a causis alterius rationis: ideo rationes iste licet sint probabiles non demonstrant. ¶ Sed est hic dubium. quoniam si abstractiua notitia cuiuslibet beatorum est perfectior ꝙ̄ notitia abstractiua viatorum. ergo etiam ⁊ dilectio dei causata mediante tali notitia abstractiua est perfectior in quolibet cōprehensorum ꝙ̄ in aliquo viatorum: qd̄ non videtur verū. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ nō est incōueniēs concedere consequēs qd̄ infertur. ¶ Alio modo potest responderi negando ꝯñam. quia nec volūtas cōprehensoris nec viatoris fruit̄ deo tali fruitiōe de quali est hic sermo/necessario sed libere. Et ideo ita potest beat[illegible] cut alius non beat⁹ vel ipsam intēsam elicere vel remissam. Quia tamen oīs habituatus in perfectiorē potest actū ꝙ̄ nō habituatus: ⁊ habituatus habitu perfectiori in perfectiorem ꝙ̄ alius habitu imperfectiori: ideo concedi potest ꝙ quia notitia abstractiua qua mediante elicit beatus fruitioneꝫ: perfectior est illa qua mediante elicit viator: ꝙ perfectiorem fruitionē potest elicere

quilibet comprehensorum ꝙ aliquis viatorum:nō sic tamen oportet esse de facto.¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū est opinio aliquorum dicentiū ꝙ anima nō potest in patria nec in via ex suis naturalib⁹ causare odiū dei ꝓpter se. qđ est opposi tū fruitioni.¶ Hoc probāt.qm̄ nō plus potest voluntas efficaciter odire deū ꝓpter se ꝙ intellectus possit assentire ꝙ deus sit malus ꝓpter se:vez q: deus.sed constat ꝙ itellectus huic nō potest assentire.ergo ⁊c̄. ¶ Maior apparet.q: tale odiū quo quis odiret ꝓpter se deū haberet causari mediante tali assensu intellectus:nec aliter videtur causari posse:⁊ ita si huiusmodi assensus est impossibilis/⁊ talis odij actus eo solo mediante naturalr̄ causabilis.¶ Minor vez ꝙ talis assensus itellect⁹ sit impossibilis/apparet.q: est principiū practicū opposi tū principio ꝑ se noto.¶ Cōfirmat̄.q: nō plus potest itellectus assentire ꝙ deus ex hoc ꝙ de⁹ sit mal⁹:ꝙ huic nullum bonum est appetendū/vel omne malū est appetendū/vel ꝙ viuere virtuose ⁊ secundū dictamē ratiōis debite nō est bonū:sed cōstat ꝙ intellectus nō potest talibus oppositis principiorum practicorum assentire:nec per consequēs volūtas pōt causare velle odiū boni:nec velle dilectionē mali.ergo ⁊ in ꝓposito de odio dei cōsimiliter est dicēdū.¶ Sed cōtra opinionē istā arguo:quoniā opinio ista videt̄ supponere vnum falsū:vez ꝙ volūtas nō possit causare aliquē odiendi nec diligēdi actum nisi post assensum vel dissensum intellectus prestitū.ex hoc cū videlicet q: talis cōsensus requirit⁹ ad odiū dei causandū est impossibilis:adeo arguit ⁊ odiū esse impossibile fieri per naturā. Q: aūt hoc suppositū non sit verū/sic probo.voluntas potest velle vel nolle omne actualiter intellectū:sed obiectū pōt esse actualiter itellectū absq; aliquo voluntatis assensu vel dissensu.ergo ad volendū vel nolendum nō est necessarius talis actus. ¶ Maior vez ꝙ omne intellectum possit esse volitum vel nolitum sic probari potest:qm̄ ad actū volendi vel nolendi eliciē dum nō aliud videtur necessariū esse ꝙ obiectū ostensū sed omne obiectū est voluntati ostēsum eo ipso quo intellectū.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmatur.quia nō minus immo magis videt̄ omne obiectū intellectū posse esse volitū vel nolitū ꝙ aliquod nō intellectū:sed vt dictū est i alia questione/aliqđ obiectū licet nō intellectū pōt esse ⁊ est iterdū volitū:vt ibi est exēplificatū de actu intelligēdi ⁊ volendi.ergo ⁊c̄.¶ Maior vez ꝙ obiectū possit esse actualiter intellectum absq; omni assensu ⁊ dissensu/apparet: quoniā hmōi assensus ⁊ dissensus p̄supponit actū complexum intellectus:puta ꝓpositionē aliquā in mente formatā.nū ꝙ enim intellectus assentit nec dissentit alicui qđ cognoscit/quousq; actu ꝯplexo ipsum esse vel nō esse tale intelligit:sed ante actū intellectus complexum est actus intelligēdi simplex seu incōplexus:q̄ dicit̄ actus cōplexi/puta ꝓpositiōis animi termin⁹.ergo sine omni assensu ⁊ dissensu consequente est obiectū actu simplici naturaliter intellectū.Posset etiā intelligi actu ꝯplexo absq; omni tali assensu vel dissensu:⁊ si nō per naturā saltē per diuinā potentiā.qm̄ ad nullū prius sequit̄ necessario simpliciter absolute aliquod posteri⁹ distinctū realiter ab ipso:sed actus assensus ⁊ dissensus intellect⁹ ..inguit̄ realiter ab omni actu intelligēdi tam simplici ꝙ cōplexo/⁊ est posterior ipo:ergo esto ꝙ naturaliter ꝯsit aliquē actū intelligendi cōplexū habeat sequi aliquis assensus vel dissensus necessario naturalit̄ loquendo:nō tamē simpliciter absolute:quia ne sequat̄ potest per diuinā potentiā impediri.¶ Sed forte ad rationem predictā diceret̄ sicut ⁊ aliqui dicunt:ꝙ licet post actum simplicē intelligēdi aliqđ obiectū ante actū intelligendi cōplexū:⁊ per cōsequens ante aliquē assensū nec dissensum intellectus p̄stitū volūtas possit aliquē elicere actū:nō tamē velle nec nolle:sed aliū ab istis:qm̄ actus volendi ⁊ nolēdi necessario p̄supponit actū intelligēdi cōplexum.¶ Sed cōtra istud qđ isti accipiūt:videlicet ꝙ velle ⁊ nolle actū intelligendi cōplexum supponunt argutū est supra ꝑ hoc:q: nō minus aliquod obiectum actu aliquo incōplexo intellectū potest esse volitū vel nolitū ꝙ nullo actu cōplexo nec simplici intellectū:sed vt dictū est aliquod obiectū nullo actu simplici vel complexo actualiter intellectū potest esse volitū.ergo nō minus imo multo magis obiectū solo actu simplici intellectū.nec ꝑ cōsequens est verū qđ dicit̄:vez ꝙ velle ⁊ nolle semꝑ supponant actū intelligendi cōplexū.quare ⁊c̄. ¶ Et ideo quantū ad istū articulum aliter quātū ad aliquid est dicendū. Ad cuius euidētiā est sciendū:ꝙ licet actus volendi ⁊ nolendi possint forte causari vt argutū est/ante actū intelligendi cōplexū:⁊ ꝑ ꝯsequēs ante oēs assensū intellect⁹ ⁊ dissensum:tm̄ talis act⁹ volēdi ⁊ nolendi,sic causabilis solo actu intelligēdi simplici,mediāte alterius rationis esse videt̄ ab actu volendi ⁊ nolēdi causato mediante actu intelligendi cōplexo ⁊ assensu vel dissensu prestito.quia ⁊ illa quibus mediātibus causant̄ actus isti volendi ⁊ nolendi sunt alterius rationis puta assensus ⁊ actus intelligendi cōplexus ⁊ incōplexus:nec magis solo actu intelligēdi simplici mediante videt̄ posse causari naturalit̄ act⁹ volēdi vel nolēdi causabilis post assensum intellectus vel dissensum ꝙ ex medio syllogismi ꝓbabilis causatiuo opinionis possit causari assensus scientificus.

Tūc igitur hoc p̄misso pono quatuor cōclusiones.¶ Prima est.ꝙ voluntas pōt odire deum sub ratione deitatis actu solo simplici apprehensum. ¶ Hec probat̄.qm̄ si deū taliter apprehensum nō posset odire/hoc esset q: volūtas nō esset nisi mediāte actu cōplexo intelligendi ⁊ assensu sequēte talis odij virtualr̄ cōtētiua.sed hoc falsum est vt dictum est.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmat̄.q: non magis ad odiū alicu⁹ causandū ab aliq̄ requirit̄ in ipso cōsensus quo cōsentiat illud esse malū ⁊ actus intelligendi cōplexus quo ipsum vt malū intelligat respuendū:ꝙ ad actū intelligendi requirat̄ cōsensus quo consentiat ipsum esse bonum:⁊ vt tale p̄intelligat diligendū:sed ad volitionē seu dilectionē nō requiritur talis actus intelligendi cōplexus nec cōsensus:cū vt dictū est aliquod obiectū nullo modo intellectū possit esse volitū ⁊ dilectū.ergo ⁊c̄.¶ Secunda cōclusio est ꝙ voluntas potest odire deum sub ratiōe deitatis actu complexo apprehensum odio causato effectiue a se mediante tali actu intelligendi complexo et assensu prestito ab alio sibi impresso.¶ Hec probatur.quoniam omnis actu complexo aliquid intelligens esse malum ipsūq; vt tali assentiens potest causare mediante tali assensu actum odiendi ipsum.¶ Hoc apparet.quoniam sicut omnis intelligens ac assentiens obiectum aliquod esse bonum/potest diligere ipsum:ita et odire qđ credit et percipit tanꝙ malum.nec enim ad eliciendum odium circa aliquod obiectum plus videtur esse necessarium ꝙ actus complexus intelligendi ⁊ consensus ipsum esse malum:sed licet intellectus non possit deum sub ratione deitatis apprehensum credere esse malum:tamen potest actu complexo a se elicito intelligere ipsum esse malum.nisi enim hoc intelligeret huic non dissentiret:cum omnis dissensus intellectus sicut et consensus presupponat actum intelligendi complexum.potest ergo intellectus in actum intelligēdi cōplexum a se elicitū quo percipiat deum esse

malum. post quē actū licet naturaliter loquēdo nō possit sequi ꝯsensus sed dissensus: tamen supernaturaliter per diuinā potentiā posset fieri econuerso: posset em̄ de⁹ suspendere dissensum ⁊ causare ac imprimere ipsi cōsensum/ quo crederet ipsuȝ esse malū ⁊ ideo respuēdū. ergo sequitur ꝓpositum: vȝ ꝙ possit actu a se elicito ipsum actu cōplexo ꝯsimiliter a se elicito apprehensum odire. ¶ Cōfirmať. q2 omne illud in qḋ posset anima mediante aliquo ipsi possibili naturaliter potest illo mediante ei infuso supernaturaliter: sed si in anima posset esse naturaliter actus intelligēdi deū vt deū esse malū: ⁊ actus cōsentiendi seu credendi ipsum esse talē/ ꝓductiua: ipsa posset vtiqȝ talibus actibus mediantibus euȝ respuere seu odire: q2 ꝙ nūc non posset eū odire hoc est vt cōcedi tur q2 actū consentiendi ipsum esse malū ad hoc necessarium nō pōt ex se habere. ergo in idē odiū poterit habito huiusmodi actu cōsentiēdi ad ipsum necessario vndecūqȝ: sed cōstat ꝙ pōt ipsum supnaturaliter recipere: nō em̄ talis actus est eis prohibitū seu impossibile magis ꝙ̄ ipsuȝ odiū diuinū: ⁊ ita tam dei odiū ꝙ̄ actus iste credendi deū esse malū posset p diuinā potētiā fieri ⁊ cōmunicari. quare ⁊c̄. ¶ Ex hoc potest cōcludi corollarie ꝙ nō tantū deus vt deus potest odiri supernaturaliter actu odiendi ab ipso producto ⁊ alteri cōmunicato: sed etiā aliquo modo naturaliter: vȝ cōsequenter: licet sup naturaliter antecedēter: quoniā sicut cecus illuminatus supernaturaliter nō minus naturaliť cōsequēter elicit actū videndi ꝙ̄ aliuș: ita ⁊ alis supnaturaliter recipiēs aliquod añs ad quod natū est sequi naturaliť aliqḋ cōsequens/ potest dici naturaliter posse in tale cōsequens licet nō nisi antecedēte supnaturaliter habito mediāte sed actus assentiendi seu credēdi deū esse malū est añs quo qualitercūqȝ habito mediante natū est fieri hoc cōsequens qḋ est diuinū odiū: ergo licet hmōi antecedens nō possit aliter haberi nisi supnaturaliter: tñ cōsequēs posset haberi naturaliť: ⁊ hoc supposito ipō antecedēte. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ etiam sine tali assensu ꝑdicto in mo existēte in anima ipsi cōtrario: puta actu credendi deum esse sicut ⁊ est summū bonum ⁊ sup omnia diligendum posset anima odire deū odio a deo ipsi impresso nō autē a seipsa effectiue causato. ¶ Hec apparet. quoniā anima potest odire deū ⁊ aliud qḋcūqȝ obiectū odio ipsi possibili: nō autē aliquo ipsi impossibili: sed anime existenti sub actu assentiendi seu credendi deū esse summe bonū ⁊ sup oīa diligendū/ est possibile a deo imprimi odiū eiusdē rationis cū illo qḋ posset causari naturaliter mediante assensu cōtrario in anima existente: non aūt tale odiuȝ potest causari ab anima. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. qm̄ licet prima causa possit p se imediate omne possibile sine omni alio mediāte ab eo realiť differente: nō tamē secūda causa: sed odiū dei/ de quo est hic sermo/ est possibile naturaliť ꝓduci mediāte actu assentiendi siue credendi deū malū ⁊ ideo respuendū. ergo licet naturaliter nō possit fieri sine ipso: tamē potest fieri supnaturaliter p seipsum. quare ⁊c̄. ¶ Cōfirmať. q2 odiū nō est cōtrariū formaliter nec repugnans nisi amori eiusdē obiecti: sed existente in anima actu intelligendi complexo ⁊ assentiendi siue credēdi deū esse summe bonū ⁊ sup oīa diligendū/ potest suspendi etiā naturaliter om̄is actus diligēdi vt apparet ex articulo precedēti. odiū aūt nulli videť repugnare si repugnat alicui nisi amori vel alicui alteri amorē ipsum necessario inferenti. ergo est compossibile odiū dei: ⁊ p ꝯñs pōt per diuinā potētiā fieri simul cū actu intelligēdi ⁊ credēdi deū esse summe bonū ⁊ sup oīa diligendū/ sicut ꝯtrarius ipsi amor posset fieri cū actu intelligēdi ⁊ credēdi obiectū amatū esse malū/ ⁊ totaliter odiendū. ¶ Sed est hic dubiū: an saltem illud odiū qḋ est naturaliť causabile post actū incōplexuȝ intelligēdi ante actū cōplexum ⁊ assensum aliquē habitū possit manere naturaliter cum actu isto intelligēdi cōplexo ⁊ actu credēdi obiectū ipsū intellectū esse bonuȝ ⁊ sup omnia diligendū. ¶ Ad hoc videtur dicēdū ꝙ sic. qm̄ nullā formā in subiecto aliquo prius existentē oportet remoueri ꝓpter aliquā sibi cōpossibilē subsequentē sed actus cōplexus intelligēdi ⁊ credēdi obiectū esse bonum ⁊ sup omnia diligendū sequens odiū causatū post actū intelligendi incōplexū non est repugnās ipsi. non enim magis imo minus repugnat ipsi ꝙ̄ alteri odio nato causari naturaliter mediante actu ꝯplexo intelligēdi ⁊ credendi: puta obiectū esse bonū ⁊ sup omnia diligēdum. huic aūt odio tali actu mediāte naturaliť causabili nō repugnat actus ipse cōplexus intelligēdi nec credēdi: cū vt dictum est actus hmōi intelligendi ꝯplexus ⁊ assensus sit ab omni amore distinctus: nec ad ipsuȝ aliquis amor sequať necessario naturaliť sed tantūmodo contingenter. ergo ⁊c̄. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ nullus pōt odire deū odio a se elicito mediante actu intelligendi ꝯplexo ⁊ credendi ipsum esse malū ⁊ odiendum sibi possibili naturaliter effectiue. ¶ Hec apparet quoniā talis actus credēdi nulli creature est possibilis effectiue. licet em̄ possim naturaliter deū esse malū intelligere nō tamē huic cōsentire. Ex quo potest argui sic in forma. cuicunqȝ est naturaliť impossibile illud qḋ est necessario requisitū ad effectū aliquē naturaliter ꝓducendum est etiā naturaliter impossibilis talis effectus: sȝ aliqḋ est odiū licet nō omne qḋ nō potest naturaliter fieri sine notitia sui practica ꝑcedente ⁊ dictāte ipsum esse malū ⁊ odiendū: ⁊ assensu cōformi tali dictamini ꝑcedēti. hic aūt assensus nō potest de deo nec de aliquo bono sine omni ratione mali apprehēso haberi ab aliquo causaliter ꝑ naturā: nullus em̄ potest assentire seu credere actu a se elicito ꝙ deus nec aliqḋ quodcūqȝ bonū sine omni cōditione mali apprehensum sit malū: nec p cōsequēs respuendū. ergo ⁊c̄. ¶ Dico aūt bonū apprehensum vt bonū/ vel deū apprehensuȝ vt deum: quoniā bene deus apprehensus sub aliqua alia ratione siue conditione mali puta in ratione punientis ⁊ affligētis: vt sic inquā pōt credi malus: ⁊ vt sic pōt odiri ⁊ de facto oditur actu odiendi cōformi assensui practico ꝑcedēti similiter ab odiēte ipso elicito effectiue: quo vȝ assensu deus creditur esse malus. Cōsimili modo dico de fine morali apphēso in vniuersali: vt si huiusmōi finis sit viuere virtuose seu secundum dictamen rationis debite/ huic vt sic absolute apprehenso nullus potest consentire credendo esse malam vitam huiusmodi virtuosam: nec per cōsequēs potest tali odio de quo est hic sermo/ odire ipsam vt taliter apprehensam. potest tamen ipsam apprehensam secundum aliquam cōditionem extrinsecam/ puta vt difficilem et penalem credere esse malam: et ideo ipsam vt sic intellectam odire odio causato mediante consensu practico quo creditur et assentitur existere ipsam malam: et ideo odiendam. Et hoc modo intelligendo est vera opinio multorum doctorum dicentium ꝙ finis apprehensus etiam in vniuersali non potest esse obiectum odij: nec ab aliquo potest odiri: quia videlicet finis vt sic intellectus non potest ab aliquo credi malus: nec consequens potest odiri odio causato mediante consensu quo obiectum oditum fuit antea intellectum ⁊ credetum tanꝙ̄ malum. nō autem ex hoc sequitur ꝙ talis finis necessario diligatur: sic ꝙ ab eius dilectione elicita nullus possit cessare: quoniam licet odium talis obiecti sit naturaliter impossibile propter carentiam consensus ad ipsum producendum necessarij: non tñ ex hoc amor ipsi ꝯtrarius est sic necessarius qn possit eli

ci:⁊ postq̄ est elicitus suspẽdi: ⁊ ita respectu fruitionis
talis finis nulla est absoluta necessitas in fruitiõe:licet
posset esse aliqua cõditionata siue necessitas ↄsequẽtis
sicut si aliquis prius vel in generali exequi omne per-
tinens ad hoiem virtuosum/⁊ secũdo apprehendat dei
dilectionẽ esse ad hoc necessariam/sic ↄcedi põt q̄ talis
necessario deũ diligit nõ absolute sꝫ necessitate cõsequẽ
tie ↄuenientes ex determinatione volũtatis p̄cedente ⁊
remanente:qua vult exequi omne apprehensum vt ne-
cessariũ ad hoiem virtuosum.nec talis necessitas est so
lũ in fruitione finis:sed etiã in volitiõe oĩm aliorũ:sicut
apparet de ꝓiciente merces in mare:qui necessario ꝓ-
iectionẽ hmõi eligit supposito q̄ velit euadere ⁊ intel-
ligat nõ posse euadere aliter q̄ talia expellendo. ¶ Ex
p̄dictis posset īferri corollarie:q̄ damnati possẽt odire
deũ odio a se elicito mediãte cõsensu q̄ ↄsentiũt siue cre
dũt deũ esse malũ ⁊ odiẽdũ vt taliter app̄hẽsuꝫ. ¶ Hoc
apparet.qm̄ ipsi eũ intelligũt vt eos punientẽ ⁊ actuali
ter affligẽtẽ.vt sic aũt potest vt dictũ est credi malus ⁊
odiri:licet nõ vt absolute apprehẽsus vt deus.quare ⁊c.
¶ Sed cõtra predicta forsitã arguer̃.qm̄ voluntas po-
test eligere cõtra dictamẽ intellectus preuiũ ⁊ cõformẽ
ipsi cõsensum p̄stituꝫ:ergo esto q̄ intellectus dictet deũ
esse bonum ⁊ sup omnia esse diligendũ:⁊ huic assentiat:
nec cõtrariũ credere valeat:vꝫ q̄ sit malus:ex hoc non
sequit̃ quin voluntas possit difformiter tali dictamini
⁊ cõsensui ipsi cõformi eligere:⁊ p cõsequens deũ odire.
¶ Ad hoc dicendũ est.q̄ aliqñ intellectus intelligit et
dictat duo incõpossibilia esse elicienda:vnũ vt simplicit̃
⁊ aliud vt secũdũ q̄d bonũ:vt viuere virtuose dictat eli-
ciendũ vt simplicit̃ bonũ:voluptuose autẽ vt secũdũ q̄d
puta quia bonũ delectabile: ⁊ vtriq̄ istorũ potest assenti
re intellectus nõ tamen simul.sicut enim actus intelli-
gendi dictamini taliũ contrariorum sunt simul possibi-
les:ita ⁊ cõsensus tales actus sequẽtes.nullũ em̄ est im
possibile cõsentire ⁊ credere simul q̄ viuere virtuose est
vt bonum simpliciter eliciendũ ⁊ vt penale respuenduꝫ:
⁊ viuere voluptuose quia delectabile eliciendũ.⁊ quia
actus volendi vel nolendi sequens notitiã practicaꝫ di
ctatiuam causatur mediãte cõsensu interueniẽte inter
actum ipsum volendi vel nolendi:⁊ actum dictatiuum
complexuꝫ intelligendi:ideo tali casu in quo sunt dicta
mina intellectus ⁊ cõsensus de cõtrarijs eligendis põt
vtiq̄ voluntas difformiter eligere vni illorum dictami-
ni ⁊ conformi ipsi consensui conformiter eligendo alte-
ri:⁊ ita nunq̄ eligit conformiter cuicunq̄ dictamini:sed
alicui.qñ autẽ est in intellectu vnicũ tm̄ dictamẽ ⁊ ↄsen
sus ipsi cõformis de aliq̄ eligendo:tũc licet volũtas pos
sit eligere difformit̃ tali dictamini ⁊ cõsensui negatiue si
ne ↄtradictiõe:q: põt nõ eligere q̄d dictatũ p̄fuit eligẽ-
dũ:nõ tñ positiue vel cõtrarie põt cõtrariũ eligere siue
diligere:nec odire:nisi loquar̃ de odio vl̃ amore possibi
li elici circa obiectũ ignotũ vl̃ circa cognitũ actu simpli
ci tm̄.nõ em̄ amor vel odiũ q̄d causat̃ mediã te solo intel
lectus cõsensu p̄supponente notitiã ↄplexam practicã
dictatiuã põt magis sine ista p̄supposita causari na-
turaliter:q̄ sine actu simplici intelligendi.nec enim ali
quod incognitũ:nec quomodocũq̄ sed tm̄ actu cõplexo
cognitũ põt esse volitũ vel nolitũ volitione ⁊ nolitiõe q̄
sit ↄsensum intellectus p̄stitũ. ¶ Sic ad questiõnẽ.
¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predi-
ctis.maior enim est falsa.

Sexto & vltimo quantum ad dis
tinctionẽ istam quero. Utruꝫ sit possibile ali
quem videre diuinam essentiam ⁊ frui ipsa tã
tum non visa nec dilecta aliqua personaruꝫ:
vel vnam personam videre ⁊ ea frui/nõ visa aliqua alia
rum. ¶ Et videtur q̄ sic.quia quorũcunq̄ realiter vel
quomodocunq̄ in re extra aliter distinctorum vnum
potest diligi ⁊ videri non viso altero nec dilecto.sed di-
uine persone sunt inter se distincte realiter ⁊ ab essentia
aliqualiter/tamẽ aliter q̄ realiter ī re extra:cũ essentia
sit vnica ⁊ ꝑsone plures/ ⁊ vnuꝫ nõ possit esse cũ pluribꝰ
idem totaliter in re extra.ergo ⁊c. ¶ Cõtra.quia vnum
⁊ idem omnino obiectũ non potest simul existere intelle
ctum ⁊ non intellectum/volitum ⁊ nõ volitum.sed tres
persone diuine sunt vnicum obiectum fruitionis ⁊ visio
nis:quia vnus deus:quo tantũmodo est fruẽdum.ḡ ⁊c.
¶ Respõsio.vbi sic ꝓcedam.quia sine omni illo quodli
bet est diligibile:sine quo est intelligibile:ideo primo in
quiram an vnũ illorũ sit intelligibile intuitiue ⁊ abstra
ctiue sine altero:puta essentia diuina sine aliqua perso-
narum/⁊ vna persona tantũ sine qualibet aliarũ. ¶ Se
cundo ex hoc apparebit an vnum istorum per se tãtum
sine quolibet aliorum possit esse fruitionis obiectum:

Quantum ad primum est opinio mul-
torũ tenentiũ partẽ negatiuã:vꝫ q̄ est impossibile in-
telligere essentiã non intellecta qualibet personarũ vel
vnã ꝑsonã tantũ. ¶ Pro ista cõclusione arguit̃ diuersi
mode a diuersis:quorũ vnꝰ arguit p̄mo sic.nõ est possibi-
lius nec minorẽ implicãs ↄtradictionẽ videre vnã ꝑso-
nã nõ visa alia:q̄ vnã ꝑsonã creare alia nõ creãte. Hoc
apparet.q: tota ratio īpossibilitatis:quare.s.est impossi-
bile vnã ꝑsonã creare sine alia:vl̃ eẽntiã sine q̄libet ꝑso
na/ẽ idẽtitas ī re ꝑsonarũ:sꝫ eadẽ rõ est ī ꝓposito:sꝫ ↄstat
scd̃ꝫ esse īpossibile:vꝫ vnã ꝑsonã creare sine alia.ḡ ⁊c.
¶ Scd̃o.q: si vnũ horũ posset ītelligi sine alio/hoc esset
q: vnũ nõ est de intellectu alteriꝰ.sed hoc non sufficit ad
hoc q̄ vnũ sine alio intelligi possit:quando illa quoruꝫ
vnum non est de intellectu alterius sunt vna res:sicut ẽ
in proposito.quare ⁊c. ¶ Tertio.quia nũq̄ debẽt ↄcedi
cõtradictoria nisi habeant̃ ex sacra scriptura:vel ex de-
terminatione ecclesie:vel ex talibus necessario arguã-
tur.sed vnam personam diligi vel videri non visa nec
dilecta alia/vel essentiã videri nõ visa ꝑsona/sunt ↄdi-
ctoria:cũ hic ↄtingat affirmatio ⁊ negatio eiusdẽ de eo
dẽ.ad q̄ ↄtradictoria cõcedẽda nõ ↄpellit fides catho
lica:cũ nec ista sint ī scriptura explicata nec ab ecclesia
determinata.ergo ⁊c. ¶ Quarto.q: si hoc esset possibi
le vꝫ vnum istorum videri sine alio sequeretur q̄ aliq̄s
posset primo videre eẽntiã ⁊ ꝑsonã:⁊ post eodẽ actu ma
nẽte mediãte videre eẽntiã ⁊ non personã:sꝫ hoc est im
possibile.qm̄ a ↄdictorio in cõtradictoriuꝫ nõ potest fie
ri transitus sine aliqua mutatione vel temporis succes
sione:quorum neutrum est in ꝓposito.ḡ ⁊c. ¶ Quinto,
q: impossibile est aliquid affirmari de aliq̄ ⁊ negari de
eo q̄d est totaliter realiter idẽ secũ.sed essentia ⁊ ꝑsona
sunt vnica res.ergo si essentia videtur ⁊ persona debet
concedi videri.consimiliter est dicendum de vna perso-
na ad aliam comparata:cuꝫ licet ꝑsona vna sit ab alia
distincta est tamen idem cum essentia ab omnibus per-
sonis indistincta totaliter in re extra.quare ⁊c. Et ideo
Augustinus primo de trinitate loquens de patre ⁊ filio
dicit q̄ neuter ostendi potest sine altero. ¶ Ex hoc do-
ctor iste infert q̄ philosophi ⁊ alij infideles licꝫ vnũ deuꝫ
tm̄ ponãt essentialiter ⁊ ꝑsonaliter ⁊ per consequens ne
gent trinitateꝫ ꝑsonarũ/tamẽ notitia ipsorũ quã habẽt
de deo/non tm̄ est essentie:sed etiam cuiuslibet ꝑsonarũ
licet enim ipsi nesciant se intelligere tres personas ta-
men vere intelligunt eas:quoniam intelligunt diuinaꝫ
essentiam:sed ipsa diuina essentia intellecta est tres per
sone:⁊ ab eis totaliter indistincta.ergo ipsi vere intelli-

gunt tres personas:licet nesciant seu non credant se in-
telligere eas:quia nec sciunt rem ab eis intellectaꝫ:vi-
delicet ipsam diuinam essentiam esse ab eis videlicet a
personis realiter indistinctam. ¶Et si contra predictũ
modum suum arguendi instetur:quia pater generat ⁊ fi
lius generatur:diuina essentia est pater ⁊ filius:nec ta-
mẽ generat nec generaꝛ.ergo nec ĩ proposito sequitur:
diuina essentia videtur/essentia est tres persone.ergo o-
mnes tres ꝑsone videnꝛ. Respõderet ꝙ nõ est simile.qꝛ
prima contradictoria:vꝫ eandẽ rẽ generare ⁊ nõ gene
rare/generari ⁊ non generari:habent concedi ex fide ꝓ
pter determinationẽ ecclesie secundũ quã essentia ipsa
diuina non generat nec generaꝛ:sed est pater qui gene-
rat/⁊ filiꝰ q̃ generaꝛ/⁊ spiritussanctꝰ qui spiraꝛ. Ad ista
autem cõtradictoria cõcedẽda:puta ꝙ eadẽ res videa
tur ⁊ non videatur:non est determinatio ecclesie neqꝫ fi-
des. quare ⁊c̃. ¶Secundo alius doctor ad eandẽ cõclu
sionem arguit primo sic.aut intellectione qua intelligi
tur diuina essentia non intellecto patre intelligitur ali-
quid a patre distinctũ/aut nõ.sed nõ potest poni primũ
quia tunc essentia que intelligitur nõ esset pater:qꝺ est
falsum.ergo relinquitur secundũ.sed si essentia intelle-
cta est a patre omnino indistincta.ergo nõ est plus q̃ pa
ter intellecta. quare ⁊c̃. ¶Secũdo.quia si pater posset
intelligi nõ intellecto filio/aut hoc esset quia pater eẽt
prius beatus q̃ filius/aut quia essentia diuina ⁊ rela-
tio distinguũtur.sed neutrũ hoꝝ est verum.ergo ⁊c̃.
¶Tertio.qꝛ ad regulandũ in concedendis ⁊ negandis
de deo sufficit logica philosophoꝝ cũ theologia catho-
licorũ.sed nec logica philosophoꝝ nec theologia catho
licorũ impedit istum syllogismũ/omnis essentia diuina
est a te intellecta:sed quelibet personarũ est essentia.er
go ⁊c̃.nec istum expositoriũ/hec essentia est intellecta a
te:hec essentia est hic pater vel filius ⁊ spiritussanctꝰ:er-
go ⁊c̃.sed cõstat ꝙ cũ regulam philosophorũ nec theo-
logorũ datam de concedendis ⁊ negandis in diuinis/q̃
est ꝙ omnia in diuinis sunt vnũ/vbi non obuiat opposi-
tio:nõ posset impedire aliquis predictoꝝ syllogismorũ
per cõsequẽs concedenda est ꝯclusio vtriusqꝫ.quare ⁊c.
¶Tertio alius arguit ad idem primo sic.cuius consti-
tuentia sunt seorsum cõceptibilia oportet constitutum
ex eis esse cõpositũ:sed diuina persona nõ est cõposita
sꝫ simplicissima vt habeꝛ extra de trinitate ⁊ fide catho
lica. Firmiter credimꝰ.ergo ⁊c. ¶Secũdo.quia essen-
tia ⁊ relatio nõ ponunt in numerũ:alias esset in diuinis
quaternitas rerũ:cuius cõtrarium diciꝛ extra de sũma
trinitate ⁊ fide catholica. Damnamꝰ.sed que sunt seor
sum cõceptibilia habẽt ꝓprias vnitates:⁊ per ꝯñs po-
nũt in numerum.ergo nullo modo essentia potest con-
cipi sine ꝓprietate relatiua:nec ꝑ consequens sine ꝑso-
na. ¶Tertio.quia ꝑ conceptum essentie concipiꝛ quic
quid pertinet ad obiectũ beatificũ seu pertinet ad bea-
titudinem obiectiue:sed omnes ꝓprietates relatiue sunt
huiusmodi:alias non magis esset beatificũ videre ꝑso-
nas diuinas q̃ creaturas.ergo ⁊c. ¶Quarto.qꝛ si essentia
posset videri nõ visa ꝑsona tũc sequereꝛ ꝙ volũtas crea
ta posset etiã naturaliter frui essentia nõ fruendo ꝑso-
na.hoc aũt est falsũ.ergo ⁊c. ¶Quinto.qꝛ aut cõcipiẽs
primo essentiã tñ sine ꝑsona qñ nouiꝛ incipit intellige-
re ꝑsonã intelligit aliquid qꝺ nõ ĩtelligebat antea:aut
nõ.sed nõ potest poni primũ:qꝛ tũc ꝑsona diceret aliqꝺ
essentie additũ ⁊ ab ipsa distinctũ qꝺ est falsum.ergo re
linquiꝛ secũdũ qꝺ est ꝓpositũ:qm̃ si qcq̃d est nũc a te in
tellectũ erat antea intellectũ nõ plus nũc q̃ prius ꝑso-
na est a te ĩtellecta.quare ⁊c. ¶Primus triũ p̃dictoꝝ
sic arguentiũ ad eandẽ ꝯclusionẽ in qua omnes cõcordãt
ponit ꝙ licet de ꝯceptu essentie ⁊ diuersarũ ꝑsonarũ ve
rificenꝛ cõtradictoria aliqua:tñ nõ istud:immo est om-
nino impossibile videri essentiã sine persona ⁊ vnã ꝑsonaꝫ
sine alia. ¶Secũdus ponit ꝙ ex hoc ꝙ in diuinis omnia
sunt vnũ/vbi nõ obuiat relationis oppositio ꝯcludiꝛ ꝙ ẽ
cõtradictio videre vnã ꝑsonã nõ vidẽdo aliã/vel essen-
tiã nõ vidẽdo ꝑsonã. ¶Tertius dicit ꝙ huiusmodi im-
possibilitas cõcludiꝛ ⁊ arguiꝛ ex indiuisione que est ĩter
diuinã essentiã ⁊ relationeꝫ.oẽs tamẽ tres p̃dicti ⁊ alij
multi cõcedũt eãdeꝫ cõclusionẽ. ¶Cõtra cõclusionem
istã arguitur.⁊ primo probaꝛ ꝙ possit intelligi vna per
sona aliquo cõceptu quo nõ intelligitur alia.⁊ hoc ostẽ-
ditur primo sic.hec propositio ĩ mẽte formata est vera ⁊
catholica/pater est alius ⁊ distinctꝰ a filio ⁊ spiritusan
cto.ergo quelibet ꝑsonarum est conceptibilis proprio
cõceptu seorsum sine altera. Antecedẽs est certum ⁊ a q̃
libet catholico cõcedẽdum. ¶Cõsequẽtia sic ꝓbatur.
omnis propositio in mẽte formata est ex diuersis intelle
ctionibus cõstituta.ergo ⁊ ista p̃dicta. Tũc queritur de
intellectionibus simplicibus:quarũ alia est subiectum
⁊ alia predicatum.quoniam aut illa que est subiectuꝫ/q̃
quidem est intellectio patris/est tantum ipsius patris:
aut nõ tantũ eius sed ⁊ aliarũ omnium personarum.sed
nõ põt poni scꝺꝫ:qꝛ tũc hmõi ꝓpositio nõ esset vera sed
potius falsa. Si enĩ hoc qꝺ dico/pater/est ĩtellectio oĩꝫ
ꝑsonarũ.ergo pater qui in ista ꝓpositione subijciꝛ represen
tat indifferẽter omnes personas:puta filiũ ⁊ spiritumsan
ctũ:a quibus pater ipse in ꝓpositione ista subiectus di-
citur alius.ergo dicere patrem esse aliũ a filio ⁊ a spiri-
tusancto est dicere patrem filium ⁊ spiritumsanctũ esse
alium a filio ⁊ a spiritusancto:hoc aũt est falsum. ¶Cõ-
firmaꝛ.qꝛ si subiectũ huius ꝓpositionis/pater est alius
a filio ⁊ a spiritusancto/est conceptus cõmunis personarũ
oĩm representatiuus/eadem ratione ⁊ p̃dicatũ qꝺ est fi
liꝰ ⁊ spiritussctũs:ex quo sequiꝛ ꝓpositũ:vꝫ ꝙ tũc ista
propositio est falsa/nec magis ꝯcedenda q̃ ista/pater fi
lius ⁊ spiritussanctus est alius a patre filio ⁊ spiritusan
cto.ergo relinquiꝛ primũ:vꝫ ꝙ oportet ꝯceptũ mẽtis ĩ
ista ꝓpositione subiectũ esse prime persone tm̃:⁊ conce-
ptũ aliũ eiusdem propositiõis predicatum aliarũ duas
tantũ ꝑsonarũ significatiuũ:ex quo habetur intẽtũ:vꝫ
ꝙ aliquo cõceptu concipitur aliqua vna ꝑsona tantuꝫ
⁊ nõ aliqua aliarum. ¶Cõfirmaꝛ.qꝛ nulla ꝓpositio ne-
gatiua est vera cuius vtriusqꝫ extremoꝝ est significatiuũ
totaliter eorundẽ. ¶Hoc est euidẽs.quoniam ex illis si
gnis mẽtalibꝰ vel vocalibꝰ/q̃ totaliter idẽ significãt/o-
mnis ꝓpositio cõstituta affirmatiua est vera:⁊ ꝑ ꝯñs ne
gatiua falsa:dũ tñ signa hmõi supponãt in ꝓpositione
nõ materialiter ꝓ seipsis sꝫ ꝓ rebus significatis:sꝫ con-
stat ꝙ ista ꝓpõ negatiua:pr̃ nõ est filiꝰ nec spũssctũs/est
vera eiꝰ terminis supponẽtibus nõ ꝓ seipsis:qꝛ imo vt
sic est falsa:sꝫ ꝓ rebꝰ significatis.ergo oportet eiꝰ extrema
sic esse diuersoꝝ significatiua ꝙ vnum puta subiectum
aliqꝺ ĩportet qꝺ nõ ĩportaꝛ ꝑ alterũ vꝫ p̃dicatũ:⁊ econ
uerso.quare ⁊c. ¶Si dicaꝛ ad rationẽ istã ꝙ licet ꝓ quã
to subiectũ ꝓpositiõis p̃dicte qua diciꝛ ꝙ pr̃ nõ ẽ filius
supponit tm̃ pro prima ꝑsona significet ipsaꝫ tm̃:tñ per
ip̃m non tantum intelligiꝛ illa sed quelibet aliarũ.pro-
positio aũt ẽ vera ꝓ illo ꝓ q̃ supponit subiectũ qꝺ ⁊ tm̃
significatur/licet nõ tm̃ ĩtelligaꝛ ꝑ ip̃ꝫ. ¶Cõtra hoc ar
guiꝛ:qm̃ vbi significari nõ ẽ aliud q̃ ĩtelligi:ibi qcq̃d in
telligiꝛ totũ significaꝛ:sꝫ ĩ ꝓposito significari ꝑ ꝯceptũ
ꝓpõnis p̃dicte subiectũ vel p̃dicatũ nõ est aliud q̃ intel
ligi ꝑ ipsuꝫ.nõ enĩ aliqꝺ mẽtis ꝯceptꝰ significat nisi suũ
obiectũ:totũ aũt suũ obiectũ ẽ ꝑ ip̃ꝫ significatũ ⁊ ĩtelle-
ctũ.ergo ⁊c. ¶Confirmaꝛ.qꝛ nullus terminus vocalis nec
mẽtalis supponẽs in ꝓpositione aliqua non materiali-
ter pro seipso:supponit pro aliquo alio a seipso:et non

pro altero:nisi quia significat vnum:vez illud pro quo
supponit/r nō alterū p quo nō supponit.sz i ista ppōne/
pater est alius a filio/subiectum non supponit materia
liter pro seipso sed pro suo significato:r non supponit vt
conceditur nisi tantum pro prima persona.ergo ipsa so
la r nulla alia est conceptus subiecti istius ppositionis
significatum:sed vt dictum est idem est dicere aliqd esse
conceptus significatum/r obiectum p ipsum ɔceptū in
tellectū:nec aliqd p ɔceptū pōt esse intellectū/nisi qd ē
p ipsum significatū.ergo rc. ¶ Preterea secūdo ad idē
arguit sic.eque est possibile vnā personā intelligi intel-
lectione incōplexa sicut cōplexa nō intellecta alia:sed
vna psona potest intelligi r sic de facto intelligit intel-
lectione cōplexa nō intellecta alia tali intellectione cō
plexa:sicut ponitur exemplū de ista ppositione in men-
te formata/prima psona est ingenita/secūda genita/ter
tia spirata.cōstat q p primam ppositionem nō intelligi
tur nisi pater:nec p secundā nisi filius:nec p tertiam ni-
si spiritussanctus/intellectiōe ɔplexa:que est ppositio
ipsa.ergo rc. ¶ Preterea tertio.non est impossibilius
vnā psonam intelligi alia nō intellecta q̄ vnā incarna-
ri alia nō incarnata.sed ɔstat secundū esse possibile r de
facto est.ergo rc. ¶ Nec valet qd hic dicit:vez q istud
puta vnā psonā posse incarnari sine alia incarnata:con
cedimus ppter fidem:quia ita dicitur in scriptura:non
dicit autē istud.r ita sicut non sequit/vna psona potest
incarnari sine alia/ergo r creare:ita nec in proposito.
¶ Hoc siquidē nō valet:quoniā omne illud de quo est fi
des r est in scriptura expressum/est verū r possibile.nul
lius enim impossibilis est fides.sed nulla apparet ma-
ior impossibilitas q vna psona sit intellecta sine alia:q̄
q vna sit incarnata sine alia.ergo licet nec fides sit de
hoc nec in scriptura explicet:tamen ex quo hoc appa-
ret eque possibile sicut illud de quo est fides:et nullum
possibilium sit deo negandum:per cōsequēs nec hoc qd
nō apparet ē impossibile/nec cōtradictionē implicās
est deo negandum. ¶ Nec valet qd dicitur de creatione.
quoniā deum creare est ipsuz velle rem fieri siue esse.vel
le autem est essentiale qd est omnibus psonis cōmune:
nō aūt psonam videri magis q̄ incarnari oportet dicere
aliqd essentiale psonis cōmune:sed tātū notionale.qua
re rc. ¶ Secundo probatur q possit intelligi essentia
absq psona aliqua intellecta. Et arguit primo sic.eque
est possibile intelligi essentiam intellectione incōplexa
sicut cōplexa sine psona intellecta:sed potest vtriq intel
ligi r de facto intelligitur essentia multis intellectioni
bus cōplexis quibus nō intelligit aliqua personarum.
ergo rc. ¶ Minor apparet de multis ppositionibus in
mente formatis que sunt intellectiones cōplexe:quarū
nulla verificatur de aliqua persona:sed tantū de essen-
tia:vt essentia diuina nō producitur nec producit:essen-
tia diuina est eadē in tribus psonis/vel est ipse tres per
sone:per nullam istarum nec aliarum multarum propo
sitionum catholicarum significatur nec per cōsequens
intelligitur aliqua psonarum. Si enim subiectum alicu
ius predictarū propositionum duarum esset conceptus
alicuius personaruz significatiuus falsa esset ppositio
vtraq istarum:cum quelibet persona sit producens vel
producta/r nulla persona sit insimul tres persone.ergo
rc. ¶ Si dicat.q p tales cognitiōes seu propositiōes
complexas bene intelligitur tantū essentia r non perso
na:quia hoc credere compellit fides catholica:nō autē
per aliquā aliarum que non sunt in scriptura expresse.
¶ Cōtra.q nō est possibilius essentiā itelligi sine psona
vna intellectione cōplexa vel incōplexa q̄ alia:sed de fa
cto multis intellectionib⁹ cōplexis a quolibet catholi
cis cōcedēdis cōcipit essentia qbus nō cōcipitur aliqua
psona.ergo rc. ¶ Tertio arguit.q etiā ecōuerso intelli
gatur aliqua intellectione cōplexa psona/nō intellecta
essentia.qm cū dicit q pater est realiter distinct⁹ a filio
q̄ ppositio est vera r ab omni catholico cōcedenda:aut
subiectū isti⁹ est ɔcept⁹ essentie ɔsilr sicut psone:aut nō
sed solius persone.sed nō potest poni primū:qz tunc non
magis p̄dicta ppositio esset vera q̄ ista/essentia est dis-
tincta realiter a filio.hec autē est falsa r heretica.ergo
etiā ista similiter esset falsa/pater est distinctus realiter
a filio/supposito q subiectum eius esset ɔceptus essen
tie cōsimiliter vt persone:sed cōstat q nō est falsa/sz ve
ra r catholica.ergo rc. ¶ Et ideo quantum ad istū ar-
ticulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciendū
q essentiaz videri seu intelligi sine psona intellecta/vel
vnā personam intelligi posse alia non intellecta/dupli-
citer potest intelligi. Vno modo sic q vnū istorū intelle
ctum esset aliquid in re extra distinctum ab alio non in
tellecto:vt essentia intellecta a psona nō itellecta. r tūc
hoc modo intelligendo sensus questionis hui⁹ esset:an
ista/puta psone diuine/sint tam inter se q̄ ab essentia sic
in re extra distincte:q possit intelligi vna earū sine alia
r sine essentia/tāq̄ vna res sine alia ab ipsa distincta/mo
do quo dicit q pōt intelligi sortes sine platone:r omne
aliud sine illo qd est alia res ab ipō. Et hoc modo potest
intelligi dupliciter vnū istorum intelligi sine altero. vno
mō q intelligat sine ipso tāq̄ sine illo qd sic est ab ipso
realiter distinctū q nō est aliqua vna res cū ipso:vt ap
paret in exēplo p̄dicto de sorte r platone:r de alijs om̄i
bus creaturis realiter distinctis. Alio modo.q intelli-
gat sine ipō tāq̄ sine illo/qd licet ab eo realit sit distin-
ctum est tñ vnica r eadem res cū ipso. Alio modo tertio
posset intelligi vnū istorū videri seu intelligi sine alio:nō
tanq̄ vnaz rem sine alia ab ipsa distincta:sed sic intelli-
gendo q sit aliqua intellectio p quā constet intelligen
ti q res intellecta est vnū istorū:puta deitas:r nō cōstet
ipsi q sit reliquū:puta paternitas vel trinitas:esto q
paternitas r deitas sint in re totaliter indistincta.sicut
nō obstante q color r albedo in isto indiuiduo sit vnica
forma simplex omnino indistincta in re extra:tñ homo
dicitur a remotis videre colorē sine albedine:non tanq̄
vnaz rem sine alia:ita q color visus sit res alia ab albe
dine sine qua dicitur esse visus:nihil enim est in hoc in-
diuiduo a remotis viso quod non sit visum:cum nec co-
lor et albedo distinguantur in ipso.quia tamen visio hu
iusmodi a remotis est talis q per ipsam constat viden-
ti rem visam esse colorem: non autem constat ipsi per
eam an sit albedo: ideo dicitur videri color potius q̄
albedo.

Hoc p̄missō pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. q impossibile est videri vnum istorum
sine altero: puta essentiam sine persona/vel vnam per
sonam sine alia/primo modo predictorum trium hoc
intelligendo. ¶ Hec est euidens. nec de ipsa est ali-
qua dubitatio nec questio apud catholicum:quoniam
illa quorum vnum potest intelligi sine alio isto mo-
do: sic realiter distinguuntur:q non sit aliqua res vni
ca ab eis indistincta: sed constat omnes diuinas per-
sonas esse rem vnicam: videlicet vnum deum essentia
liter:licet distinguantur personaliter.ergo r cet. ¶ Se
cunda conclusio est. q vna persona potest intelligi si
ne alia:non tamen essentia sine persona:nec econuerso
persona sine essentia secundo modo. ¶ Hec est euidens.
et primo quantū ad primam partem.quoniā cōstat per
sonas diuinas sic realiter esse distinctas q tamen sunt
vnica res ab eis oībus indistincta.cōstat aūt vnā psona
rū posse sine alia itelligi vt pbatū est supra.sz illoz vnū

intelligitur sine alio isto secundo modo: quorū vnum potest concipi sine altero: ⁊ tamen omnia licet inter se realiter distincta sunt vnica res omnino ab eis indistincta ergo ⁊c. ❡ Secunda pars: videlicet ꝙ nec essentia sine persona / nec persona sine essentia possit intelligi isto modo / apparet: quia ista nullo modo sunt realiter distincta sed indistincta totaliter in re extra: vt postea ostēdetur in sequentibus suo loco. ergo ⁊c. ❡ Tertia conclusio est ꝙ tam persona sine essentia q̄ econuerso ipsa essentia sine persona potest intelligi tertio ⁊ vltimo modo: ⁊ hoc notitia complexa. ❡ Hec apparet euidēter ex illis que cōtra opinionem aliam superius sunt argumētata. quoniam vt ibi dictū est multe sunt theologice ꝓpositiōes quarum alie sunt vere de aliqua vna ꝑsona tantum ⁊ nō de essentia / vt pater generat verbum / filius generatur / ⁊ spiritussanctus spiratur. alie sunt tantū vere de essentia ⁊ non de aliqua persona: vt essentia nō producit nec producitur: essentia est pater filius ⁊ spiritussanctus. sed nulla talium propositionū nec aliarū similium esset vera nisi essentia posset per aliquem cōceptum significari ⁊ intelligi sine aliqua persona significata et intellecta per eum. cum enim dicitur ꝙ essentia non producit nec ꝓducitur si per conceptum in ista ꝓpositione subiectum significatur ⁊ intelligitur eque primo ꝑsona sicut essentia: ⁊ similiter ꝑ subiectū huius / pater generat / idem importatur totaliter: ⁊ ꝑ subiectum istius / filius generatur: impossibile est omnes istas esse veras magis q̄ istas / pater generat ⁊ pater non generat. filius generatur ⁊ filius non generatur. essentia non producit nec producitur / essentia producit ⁊ producitur. ergo ꝑ contrarium cū cōstet propositiones illas primas ⁊ non istas alias esse veras nec cōpossibiles: sed vnam verā ⁊ aliam falsam: oportet ꝙ hoc sit quia per huiusmodi propositiones ⁊ extremo ipsarum significatur ⁊ per consequens intelligitur cum hic significari idem sit qđ intelligi / aliqua persona tantum sine alia: ⁊ per alias puta per illas que sunt vere de essentia ⁊ non de persona: econuerso significatur ⁊ intelligitur ita essentia ipsa ꝙ non aliqua ꝑsonarum. sed personam sine essentia intelligi vel ecōuerso essentiam sine persona non intelligi / non potest esse verum aliquo primorum duorū predictorum modorum: quia essentia nō distinguitur realiter a persona: nec ecōuerso persona ab essentia. ergo relinquitur ꝙ hoc sit intelligendū tertio modo tantum: videlicet ꝙ licet essentia ⁊ ꝑsona sint res vnica: quia tamen aliqua est possibilis intellectio ꝑ quā constat talem rem esse deitatem ⁊ non personam: et alia econuerso per quam constat esse ipsam personam nō autem deitatem: idco per hoc vnum horum dicatur sine alio intellectum. ❡ Quarta ⁊ vltima cōclusio. ꝙ etiā essentia potest intelligi sine persona ⁊ ꝑsona sine essentia modo predicto notitia incōplexa. ❡ Hec apparet. ⁊ sequitur corollarie ex predicta. quoniam notitia complexa que nō est aliud q̄ ꝓpositio in mēte formata constat ex notitijs incōplexis: quorū altera est ipsi⁹ ꝓpositiōis subiectū ⁊ alia ꝑdicatū: hmōi autē notitia cōplexa seu ꝓpositio formata illa eadem significat ⁊ nō alia que important eius extrema predicatū vel ⁊ subiectū que sunt notitie incōplexe. sed vt ostensum est alique sunt ꝯplexe notitie seu ꝓpositiones theologice que tantū significāt diuinā essentiā nō ꝑsonā: alie autē econuerso importāt nō essentiā sed ꝑsonā. ergo eadē ⁊ non alia per extrema ipsarum q̄ extrema sunt notitie incōplexe seu simplices / importanē ⁊ intelligunē. quare ⁊c. ❡ Cōfirmaē. qꝛ ꝑ notitiam cōplexā nō est aliud intelligendū q̄ diuerse notitie incōplexe quarū vna affirmaē de alia vel negaē. ex quo sequiē ꝙ nihil ꝑ ꝓpositionē seu cōplexā intellectionem significaē nec intelligiē distinctū a significatis ⁊ intellectis etiā ꝑ notitias simplices q̄ sunt ei⁹ extrema. quare ⁊c.

❡ Ad rationes in cōtrariū superius recitatas: ❡ Ad primā illius primi doctoris respondeē: ꝙ non est simile de creatione ⁊ de visione vel alia quacūq͂ intellectiōe: quoniā creatio est dei volitio qua vult creaturā poni in esse volitio autē ista est vnica ⁊ eadem omniū personarum. si autē posse creare cōueniret vni persone ⁊ non alteri / aliqua volitio qua videlicet res creatur cōueniret vni persone ⁊ nō alteri. qđ est impossibile: cum volitio huiusmodi sit deus. in proposito autem primam personam intelligi non intellecta aliqua aliarū non est aliud q̄ aliquā intellectionem esse in mente representantem rem illam que est eius obiectum esse primam personam ⁊ non aliā licet eadem res / puta deitas sit omnes persone: ita ꝙ hic affirmatio ⁊ negatio sunt ꝯditiones nō rei repēsentate sine significate ⁊ intellecte: sed intellectionis representātis. nec enim primam personam intelligi nō intellecta secunda est aliud q̄ intellectionem esse in mente: cuius veritas videtur per se ꝙ ei⁹ obiectū sit prima persona ⁊ non sic requirit ꝙ sit secunda: immo eius veritati non repugnaret ꝙ res illa non esset secunda persona. indifferēter enim actus huiusmodi esset verus: esto ꝙ res illa non esset filius: sed tantū pater: sicut modo est verus quoniam est simul pater ⁊ filius: ⁊ ita esse patrem ⁊ non filium intellectum est vnam intellectionem esse que representat suum obiectum esse patrem nō existente alia intellectione que nata est representare idem obiectum esse filium. sicut patet in exemplo de notitia qua intelligitur color non tamē albedo. ex quo sequitur ꝙ cum dicitur ꝙ pater intelligitur conceditur aliquid pro vno actu intelligendi: sicut cum dicitur / color videtur. cum autē additur filius nō videtur negatur idem qđ fuerat antea affirmatum pro alio actu intelligendi. non sic autem est nec dici potest cum dicitur / pater creat ⁊ filius non creat. ergo ⁊c. ❡ Ad secundum dicendū. ꝙ vna res potest intelligi diuersis conceptibus: per quorum vnum constat intelligenti rem ipsam esse hoc ⁊ non illud: licet sit vtrunq͂ illorum. sicut conceptu albedinis ⁊ coloris constat rem illam esse colorē ⁊ nō albedinem licet secūdū veritatem sit ipsa albedo. ergo multo magis in proposito cum persone diuine sic sint vna res ꝙ etiam sunt diuerse res: poterunt concipi diuersis conceptibus modo preexposito ⁊ seorsum. ❡ Ad tertium quando dicitur. ꝙ contradictoria non sunt concedenda nisi habeantur ex scriptura. Si cōtradictoria proprie accipiantur pro illis: quorum vno existente vero oportet alterū esse falsum: nec ambo possunt simul existere vera: nulla talia contradictoria continentur in scriptura: nec per consequens sunt cōcedenda ex ipsa. si autē ꝑ cōtradictoria intelligantur vniuersaliter omnia affirmatio ⁊ negatio que predicanē ⁊ verificantur de diuersis conceptibus eiusdem rei / sic falsum est qđ accipitur in minore: quādo dicitur ꝙ vnam personam vel essentiam videri non visa alia persona sunt talia contradictoria: ad que cōcedenda non compellis ex scriptura: quoniam scriptura ⁊ fides catholica concedit ⁊ asserit tanq͂ veras multas ꝓpositiones: ⁊ alias repellit vt falsas: sicut ꝯcedit istas pater generat / filius generatur / et spiritussanctus spiratur. negat autem istas / essentia generat vel generatur / essentia distinguitur a persona. sed hoc esset impossibile ponere et falsum vt superius est deductum / nisi aliquis conceptus esset ita vnius persone ꝙ non alterius / nec essentie: et aliquis econuerso esset ita essentie ꝙ non persone. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. qꝛ nullus catholic⁹ debet negare tanq͂ īpossibilia illa q̄bus fidis esse de facto ꝯsiteē q̄ etiā ad ea q̄ ī scriptura habenē necessario sequunē: sed ista / puta essentiā posse aliq̄ ꝯcepti

intelligi psona non intellecta per illam: et econuerso p-
sonā nō intellecta eēntia ipsa nec alia psona / sūt hmōi
ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. et primo q̄tum ad primā p-
tem: vez q̄ predictis similia sint ab omni catholico ↄsi
derāda / apparet. constat enī omnem catholicum opor-
tere confiteri ista: vez filiuz esse incarnatū nō aūt patrē
nec spiritūsanctuz: sed huic ↄsimiliter est possibile filiū
esse cognitū et non patrez nec spiritūsanctū. nunq̄ enim
poterit aliqua ratio assignari quare aliter sit possibile
filium sine patre et spiritusancto incarnari q̄ intelligi
quare ꝛc. ¶ Ex eodem apparet secunda pars vez q̄ ad
illa que sunt ī scriptura expressa necessario sequūt̄ ista
vez q̄ vna persona potest videri sine alia seu intelligi: et
essentia sine psona et ecōuerso. qm̄ nisi subiectū huius ꝓ
positionis / filius est incarnatꝰ / esset conceptus solꝰ se-
cunde psone: non aūt prime nec tertie: ꝓpositio ipsa eēt
falsa / sicut et ista. omnes tres psone sunt incarnate. et iō
falsum est qđ assumitur cum dī q̄ iste ꝓpositiones non
habentur in scriptura. quia immo habentur et si non in
se saltem in suis similibus et in illis ad quarum verita-
tem oportet cōcedere et ponere istas veras. non enī iste
ꝓpōnes / prima psona ē pater / prima psona nō est filiꝰ /
nec secūda pater / plus possunt esse vere q̄ iste / pma pso
na cognoscitur aliquo conceptu et secūda nō cognoscit̄
eodem conceptu. nec enī tales ꝓpōnes theologice nec
multe alie ↄceduntur nisi ꝓpter diuersos conceptus. q̄
rum vno / vna psona tm̄: et alio / alia significatur et intelli
gitur. quare ꝛc. ¶ Ad quartum. qm̄ dī q̄ tunc sequeret̄
q̄ nunc videns essentiam et psonā posset manente eodē
actu videre alteruz tm̄: Dico q̄ falsuz est. non enī eodē
actu: sed alio ab isto posset postea videre alterum horuz
tm̄. sicut enī habens conceptū quo intelligit suum con
ceptū obiectum esse colorem et albedinē / non potest per
talem conceptū manētē sed bene per alium possibilem
intelligere alterum hoꝝ tm̄ puta tale obiectum esse co
lorem. ita consimiliter in proposito est dicendum: nisi
velis concedere q̄ p diuinaz potentiam posset manere
conceptus aliquis in mēte eius obiecto incognito exn̄-
te. ¶ Ad quintū appet q̄ maior est falsa. qꝛ essentia et p
sona sunt vna res totaliter indistincta: et tamen vnuz et
idem affirmat̄ de psona et negatur de essentia: qꝛ psona
est ꝓducens et ꝓducta / essentia autē non. et ecōuerso ali
quid affirmat̄ de essentia qđ negat̄ de psona. quia essen-
tia est pater filius et spiritussanctus non aūt aliqua pso
narum. et ita nō magis sequitur / si essentia videtur q̄ p
sona videatur: vel econuerso si persona videtur q̄ videa
tur essentia: q̄ si vna persona generat̄ vel generat q̄ ge-
neret̄ vel generet alia / nec essentia. q̄re ꝛc. ¶ Ad illud
verbum Augustini. respōdetur: q̄ Augustinus intelli-
git vnam psonam non posse ostendi sine alia: hoc est qn̄
ostendatur res ipsa que est eadem essentialiter cū alia.
non sequit̄ aūt videns vnam psonam videt rē q̄ est alia
ergo videt aliam. sicut non sequitur videns a remotis
colorem videt rem que est albedo. ergo videt albedi-
nem. qꝛ nullus dī videre albedinē nisi habeat visionem
qua discernat et sciat rem visam esse albedinem. pōt aūt
habere visionem cuius obiectum licz sit albedo et color
non tamē per ipsam discernitur nec intelligitur nisi q̄ ē
color. cōsimiliter in proposito est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Ex
hoc appet falsuz esse qđ doctor iste infert corollarie: qm̄
dicit q̄ infideles trinitatē negantes et vnū deū tm̄ essen
tialiter agnoscentes intelligunt tres psonas. nullus eī
dī intelligere tres psonas nisi habeat notitiā earum re
p̄ntatiuā. et ideo licz res quā ipsi cōcipiunt sit tres psone /
qꝛ tn̄ notitia ista coꝝ hoc eis nō rep̄sentat: ideo nō dicū
tur p ipāz itelligere tres psones. sicut nec vidēs a remo
tis colorem dī videre albedinem licz res visa veraciter sit

albedo. quare ꝛc. ¶ Ad rationes alteriꝰ doctoris. Ad
p̄mam concedo q̄ intellectione qua intelligit̄ sola diui
na essentia nō intelligit̄ aliquid distictū a patre. nec ta
men ex hoc sequitur qđ infert̄: vez q̄ pater intelligat̄. si
cut nec sequit̄: visione qua aliquis videt colorē aliquē
a remotis nō videt̄ aliquid distinctū ab albedine. g̃ vi-
detur albedo. qꝛ p istaz albedo videt̄ nō tm̄ est intelligē
dum q̄ albedo siue res q̄ est albedo sit obiectum visum
sed q̄ hmōi obiectuz discernatur p talē notitiā vt albe-
do. ↄsimiliter est dicēdū in ꝓposito. et ideo qꝛ potest ha
beri aliqua notitia qua eius obiectum ita discernit̄ esse
deus q̄ nō psona licz vere sit psona: et ecōuerso alia qua p
sona et nō deitas ipsa: ideo p aliquem conceptum dī itel
ligi vnū hoꝝ et p alium alterum licz vtriusq̄ obiectum sit
vnicū et indistinctū. sicut p aliam visionē dī videri color
et p aliam albedo licet eadem res oīno sit vtriusq̄ obie
ctum. ¶ Et si q̄ras: ex quo inter albedinē et colorem vel
psonam et essentiaz nulla est distinctio ī re / quō aliquis
actus pōt esse magis vnius istorum rep̄sentatiuus q̄ al
terius et p ↄn̄s potest cōstare obiectum esse magis vnū
hoꝝ q̄ alterum puta colorem q̄ albedinem vel essentiā
q̄ psonam. ¶ Ad hoc dicēdum est q̄ actus ille videndi
dī esse coloris et nō albedinis. qui est talis cōditionis q̄
nō requirit suum obiectum esse albedinē. immo eiusdez
rationis actus ipse existeret si suum obiectū albedo nō
esset: sicut appet de visa albedine a remotis. nō enī vide
tur visione alterius rationis ab illa qua videt̄ nigredo
similiter a remotis. et iō p talem actū non potest videns
apprehendere rem visam esse albedinem: sed tm̄ colorē
hoc enī pcipit ipsum esse qđ exigit ipsum esse. nō exigit
aūt ipsū esse aliud q̄ colorē. g̃ nec pcipit nisi colorē. alrꝰ
aūt est actus sic albedinis vt obiecti q̄ non posset actꝰ
manere eiusdem ratiōis si obiectū visuz esset aliud q̄ al
bedo. et p talem exigētem suum obiectū esse albedinem
dī pcipi albedo: nec tm̄ ex hoc est inter albedinem et colo
rem: sed tm̄ inter vnum conceptū et aliū intelligendi ali
qua distinctio in re extra. Cōsimiliter est dicēdum in ꝓ
posito. qm̄ aliquis pōt esse actus intelligendi diuinam
essentiam q̄ non requirit ipsam esse cum psona eandem
immo si per impossibile essentia esset a persona realī-
ter distincta / per eundez actū app̄henderetur ipa essen
tia p quā modo. alrꝰ aūt actꝰ est alterius rōnis vez ille
quo app̄hendit̄ essentia et psona. quare ꝛc. ¶ Confirma
tur. qꝛ non magis sequit̄ essentia visa non est aliud q̄ p
sona nec albedo aliud q̄ color. ergo psona vl̄ color vide
tur. q̄ sequatur econuerso psona generās et genita non
est aliud q̄ essentia. ergo essentia est generans et genita.
vel essentia q̄ nō est generās nec genita est idē cū psona.
ergo nec psona est generās nec genita. quare ꝛc. ¶ Ad
secūdam appet: q̄ cōsimiliter potest argui si valet illa
ratio ad ꝓbandū q̄ essentia generet sicut pater. qꝛ aut
pater potest generare et nō eēntia nec aliqua alia perso
na: qꝛ pater ipe est potētior q̄ essentia. aut qꝛ est ab ipa
distinctꝰ. sed neutrum hoꝝ est dandum. ergo consimili-
ter in ꝓposito est dicēdum vez q̄ pater potest intelligi
nō intellecto filio nec essentia / nō qꝛ prius beatꝰ nec qꝛ
ab essentia distinctus: sed hoc sic est ponēduz qꝛ et ad ta
lia cōcedēdū ↄpellit fides catholica et scriptura. ¶ Ad
tertiā respondetur et bene: q̄ nec scđm logicaz philoso
phorum nec scđm regulam catholicorum tenet plꝰ for
ma syllogistica in illis paralogismis q̄ in istis. oīs es
sentia diuīa est improducēs et īproducta: q̄libz psona
est eēntia diuīa. g̃ q̄libz ē īproducēs et īproducta. vl̄ sic.
hec diuīa eēntia ē nō generās nec genita: hec eēntia di
uina est hic pater et hic filius. g̃ nec pater est generans
nec filius genitꝰ. constat q̄ cōclusio est falsa et heretica
nōminꝰ q̄ illa q̄ infert̄ in illis paralogismis de qbꝰ ar

guit.⁊ ꝑ ↄ̄ñs oportet dicere ꝙ nec illa nec ista seq̄t ex ꝓ
dictis ꝓmissis / ⁊ propter cõsimilez defectum in istis et
in aliis syllogismis:⁊ ita consimili modo possunt solui
illi sicut ⁊ isti.quomõ aũt ad talia sophistica sit soluen-
dũ dicet in dist.sequenti. ¶ Ad ꝓmam ratione alterius
doctoris apparet ꝙ falsũ illis imponit ꝯ quos arguit
nõ eñ ponẽtes essentiã posse videri sine ꝑsona ⁊ ecõuer
so intẽdũt dicere nec ↄcedere ꝑsonã esse q̄d ex aliq̄bus
seorsum conceptibus in re extra distinctis constitutum
sed tñ ꝙ eiusdem rei intellecte possunt esse plures con
ceptus quorum vnus rep̄sentet rẽ illã esse deum ⁊ nõ ꝑ-
sonam ⁊ alius econuerso.ꝯ hoc aũt ratio nõ cõcludit:q̄z
nec talis ↄceptuum possibiliũ multitudo aliquã cõpo
sitionem nec rerũ vel formalitatuz diuersitatez dicit in
aliqua ꝑsonarum.quare ⁊c. ¶ Ad secũdam cõsimiliter
est dicẽdũ.non eñ est intelligẽdum nec est dictum rela
tionem seu ꝑsonam ⁊ essentiam esse seorsum conceptibi
lia sicut aliqua plura in re extra distincta:ꝯ qõ ꝓcise ar
guit ista ratio sicut prima:sed ꝑ essentiam esse intelligi
bilem sine ꝑsona non est aliud intelligẽdum q̄ esse pos-
sibilem aliquã intellectionẽ rep̄sentãtẽ suũ obiectũ eẽ
deitatem ⁊ nõ paternitatem. ¶ Ad tertiã consimilr est
dicẽdũ.ↄcedẽdũ eñ est ꝙ nihil a diuia essentia distictũ
est obiectuz beatificũ nec ad beatitudinis obiectũ per
tinẽs.ex quo sequit̃ ꝙ ꝑ ↄceptũ diuine essentie cõcipit̃
totum obiectũ beatificũ.nõ tamen oportet tale obiectũ
beatificũ intelligi esse patrẽ nec filiũ ꝑ omnem eius con
ceptum.põt eñ haberi cõceptus cuius obiectum intel
ligetur tñmodo esse deus / nõ pater nec filius nec spiri-
tussanctus:nec tamẽ ex hoc sequitur ꝙ ꝓprietates / ꝙ
relatiue / ab obiecto beatifico sint distictie nec extra ob
iectum beatificũ.Et ideo qñ dr̃ ꝙ ꝑ conceptũ eẽntie cõ
cipit̃ quicquid ꝑtinet ad obiectũ beatificũ seu est ipsuz
ista est duplex:⁊ ĩ vno sensu est vera ⁊ in alio falsa.sicut
ista.ꝑ omnez cõceptũ coloris istiꝰ cõcipit̃ quicq̄d est hic
color.si eñ intelligatur ꝙ quicq̄d realiter est hic color
sit absolute talis cõceptus obiectuz / sic est vera:si aũt ĩ
telligat̃ ꝙ quicq̄d realiter est hic color sit sic talis con
ceptus obiectum ꝙ intelligit̃ esse tale ꝑ ipsum / sic est
falsa.q̄z albedo est hic color.nec tñ ꝑ actum vidẽdi oẽz
quo velut obiectum visum app̄hẽditur coloratũ / ap-
p̄hẽditur esse album.⁊ ita consimiliter in ꝓposito est di
cẽdum. ¶ Ad quartã dicẽdum est ꝙ nullum est incõue
niens ↄcedere ↄ̄ñs qõ infertur:vez ꝙ volũtas creata pos
sit frui etiam naturaliter essentia non fruẽdo aliq̄ ꝑ-
sonarum.nec infideles trinitatẽ ꝑsonarum negãtes et
deum vnum ponẽtes ac ꝑ se diligẽtes fruuntur tribꝰ ꝑ-
sonis:cũ nec eas intelligãt:sz tñmodo vno deo.fideles
etiaz viatores possunt frui essentia diuina nõ fruẽdo ali
qua ꝑsonarum.qñ omne obiectum intellectũ põt eẽ di
lectione eius intellectioni ꝓ̄ue practice dictatiue con-
formi dilectum:sz viator potest iam incõplexa notitia
q̄ ↄplexa intelligere vnum deũ nõ intelligẽdo aliquam
ꝑsonarũ:sicut ⁊ de facto intelligit ꝑ istam ꝓpositionem
in mẽte formataz / essentia nõ generat nec generat̃ nec
spirat nec spirat̃.nec eñ ista ↄplexa intellectio rep̄sen-
tat nec significat aliquã ꝑsonarũ:sz tñmodo vnũ deum
ẽ post istam intellectionem ↄplexam q̄ intelligit solum
deũ põt elicere aliquẽ sibi ↄformẽ fruitionis actuz q̄ ꝑ
ↄ̄ñs fructur deo tñ ⁊ non aliqua ꝑsonarum.quare etc̃.
¶ Ad quintã dico ꝙ ille q̄ primo intellexit essentiã tñ
non incipit aliquid intelligere qñ incipit intelligere ꝑ-
sonaz qõ q̄dẽ nouiter intellectũ ab illo qõ intelligebat
antea sit distinctum:sz incipit nouã intellectionẽ habe-
re ꝑ quã illud idẽ obiectuz qõ ꝑ intellectionẽ priorẽ tã
tum intellexerat esse deũ / nũc intelligit eẽ patrẽ vel ali
quã alterã ꝑsonarum.nec sequitur:quicq̄d ꝑ secũdaz in
tellectionẽ intelligit̃ ꝓfuit ꝑ primam intellectũ:sz ꝑ se-
cũdã itelligitur filiꝰ vel aliqua alia ꝑsona:ergo ⁊ ꝑ pri
mam.sicut nec sequit̃ / q̄cquid ꝑ secũdam ꝓductionẽ di-
uinam puta ꝑ spirationẽ producitur ꝓfuit cõmunicatũ
ꝑ primam.ꝓfuit eñ essentia q̄ est ois ꝑsona.sed spiritus-
sanctus scd̃a ꝓductione ꝓducitur:q̄z spiratione spirat̃
ergo ⁊ generatiõe generat̃ vel cõicatur. Vel aliter pos-
set responderi vt patet ex dictis in precedẽtibꝰ. ¶ Hec
de primo.

Quãtum ad secundum licet appareat
ex ꝓcedentibus q̄d dicenduz:ad maiorẽ tñ euidẽtiã est
sciendũ : ꝙ supposito ꝙ aliquẽ frui essentia nõ fruẽdo ꝑ
sona vel vna ꝑsona nõ fruendo alia posse intelligi oĩbꝰ
bus supradictis tribus modis quibꝰ dictũ est ĩ articu-
lo ꝓcedẽti posse intelligi aliquẽ videre essentiã nõ vidẽ
do ꝑsonam vel vnam ꝑsonam sine alia / põt hic q̄ri aut
de fruitione ordinata aut de fruitiõe absolute sumpta
siue de iordinata.⁊ siue de vna puta ordinata siue de ior
dinata siue de absolute sumpta q̄lis esset illa quã nõ ꝓ
cederet dictamẽ debite rõnis supposito ꝙ talis natura
liter sit possibilis põt hic q̄ri vel de fruitiõe viatoꝝ vel
de fruitione comprehensorum.

Hoc premisso pono quatuor cõclusio
nes. ¶ Prima est ꝙ viator põt frui fruitione ordinata
vna ꝑsona nõ fruẽdo alia:⁊ eẽntia ñ fruẽdo ꝑsona:⁊ ecõ
uerso ꝑsona nõ fruendo essentia. ⁊ hoc illo modo quo di
ctum est in articulo ꝓcedenti qõlibet ꝓdictorum posse ĩ
telligi sine alio intellecto. ¶ Hec ꝓbatur.qñ oĩs frui
tio est ordinata q̄ est cõformis recto ⁊ practico dictami
ni rationis:sed tali fruitione vez conformi recte ratio-
nis dictamini potest viator frui quolibet ꝓdictorũ non
fruendo alio.ẽ ⁊c. ¶ Minor appet.qñ cõstat ex articu
lo ꝓcedẽti viatorem ꝑ aliquam ꝓpositionem in mente
formatam vt ꝑ istam pater generat / intelligere solũ pa
trem:⁊ ꝑ aliam vt ꝑ istam essentia non producit nec ꝓ-
ducitur / solam essentiam non aliquam ꝑsonam:sz cũ cu
iuslibet taliũ intellectionis obiectũ sit summũ bonũ et
super omnia diligendum potest intellectꝰ viatoris vnã
ꝑsonam sine alia intellectam dictare vt sup omnia dili-
gẽdã:quã notitiã dictatiuã sibi possibilẽ constat esse ve
ram ⁊ rectam.potest aũt viator conformiter eligere cui
cũq3 dictamini rationis.ẽ ⁊c. ¶ Confirmatur.q̄z omne
intellectum põt esse dilectũ:⁊ sine quocũ ꝙ aliquid põt
esse intellectum / ⁊ dilectũ dilectione conformi ꝓ̄ue in
tellectioni ⁊ ꝑ ↄ̄ñs ordinata:sz quelibet ꝑsonarũ potest
intelligi sine alia / ⁊ essentia sine ꝑsona modo ꝓ̄expositio
in alio articulo.ẽ consimiliter potest diligi ⁊ ꝑ ↄ̄ñs or-
dinate. ¶ Preterea ad idẽ arguit̃.qñ volẽs ordinate
credere in aliquã ꝑsonarum tñ vult ordinate aliquam
ꝑsonarũ tñ:sz quilibet viator põt ⁊ debet credere ⁊ vel-
le credere / cũ nõ possit credere nisi volẽs / in omnes ꝑso
nas de quibꝰ sunt diuersi articuli:quoꝝ vnꝰ est notitia
tñ vnius ⁊ alius alterius sic ꝙ vnus esset vnius etiã ꝙ
alius nõ eẽt alteriꝰ / posset etiã viator credere vnũ negã
do alterũ.nec oportet credẽtẽ vniꝰ significatũ actu cre
dere nec intelligere alterũ:cũ possit q̄s itelligere patrẽ
generãtẽ non intelligẽdo filiũ genitũ nec spiritũsanctũ
spiratũ.ẽ ⁊ ↄ̄sir põt diligere. ¶ Scd̃a ↄclusio ẽ.ꝙ ei...
ↄprehensor potest cõsimiliter ordinate frui fruitione nõ
beatifica vno ꝓdictorum nõ fruẽdo alio. ¶ Hec proba-
tur eodem medio sicut prima.qñ sine quo aliquid est ĩ-
telligibile / ⁊ diligibile nõ minus a ↄprehẽsore q̄ a via-
tore:sz nõ minus ↄp̄hẽsor q̄ viator põt notitia abstracti
ua intelligere vnũ hoꝝ sine alio intellecto modo preex
posito in precedenti articulo:⁊ taliter intellectum põt

ꝑcipere ꝛ dictare ipsum eē sicut ꝛ est super oīa diligē dum. ꝗ ꝛ potest ipso frui fruitione cōformi tali dictamini ꝛ ꝑ ꝯñs ordinate. ¶ Minor apparet. qm̄ nō tm̄ viator: sed etiā cōꝑhensor format huiusmodi ꝓpōnes ꝑ quarū aliquas sola essentia sine aliqua ꝑsonarū / ꝛ ꝑ aliquas vna ꝑsona tm̄ itelligit̄ ꝛ significatur: que sunt iste. essentia nō generat nec generat̄. essentia est vnica nāe: ꝛo: essentia est ꝑncipium omniū creaturā. ꝛ alias multas format ꝑ quas sola diuina essentia intelligit̄ nō aliqua ꝑsonarum. alie aūt ꝑ quas non significatur nec intelligit̄ essentia: sꝫ persona nō omnis / sꝫ tm̄ aliqua / sunt iste. pater generat: filius generatur: spiritussanctus spirat: pater distinguitur a filio: filiꝰ est incarnatus. et alie multe sunt cōmunes viatoribꝰ ꝛ cōprehēsoribꝰ: ꝑ quas nō essentia sed ꝑsona aliqua significatur ꝛ intelligitur. cū igitur quilibet possit frui re intellecta fruitione ꝯformi suo dictamini: ꝛ intelligens vnū ꝑdictorum sine altero nō possit dictare esse fruendū qđ ꝑ ipsū non est intellectum: sꝫ tm̄ illo quod actu itelligit / ꝑ ꝯñs sequitur ꝓpositum vcꝫ ꝙ sicut ꝯꝑhēsor vnum ꝑdictorum sine alio intelligit ꝛ vt intellectū sic dictat ipso esse fruēdum: ꝙ potest vtroꝙ frui vno istorum sine alio ordinate. ¶ Nec valet si ꝯ hoc obijciatur: qꝛ comꝑhensor notitia beatifica intuitiua intelligit simul oīa: ꝛ sic percipit nullo illorum ꝑse sine alio esse fruendum. qm̄ illi intuitiue notitie nō correspondet ista fruitio nō beatifica: sꝫ alia beatifica: que est eorūdem quorum est ipsa notitia beatifica. hmōi aūt fruitio de qua est hic sermo non ꝓducitur mediāte intuitiua notitia sꝫ abstractiua / ꝛ ita ex cōformitate ad ipām hꝫ existere ordinata. quare ꝛc̄. ¶ Sed nunquid intelligens simul omnia puta tres ꝑsonas ꝛ essentiam posset frui vno istorum nō fruendo alio ordinate? ¶ Ad hoc videtur esse dicēdum ꝙ sic / cōparādo vnā ꝑsonam ad aliā: secꝰ ꝙ nō cōparando essentiam ad ꝑsonam. ¶ Primū apꝑet. qm̄ realiter distinctorū siue vno actu siue diuersis intellectorū vnum videt̄ posse diligi alio non dilecto. nec talis dilectio videt̄ necessario esse inordinata: cū vnuꝫ illorum possit dictari vt actualiter diligendū altero non sic actu dictato lꝫ actualr̄ sit intellectum. nō eīm omne obiectū intellectū qđ est diligendum oportet semꝑ intelligi vt actualr̄ diligendū. sed diuine ꝑsone realiter sunt distincte. ꝗ eis oībus itellectis nō videt̄ impossibile frui vna tm̄ ipsarum actu sine alia ēt ordinate. ¶ Scđm / vcꝫ ꝙ nō sic sit possibile frui eēntia sine ꝑsona vel ecōuerso ꝑsona sine essentia / ex hoc videt̄ qꝛ ista nō ponunt innumerū: sꝫ sunt vnicū omnino obiectum illius actꝰ quo ipm̄ obiectum hmōi intellectū apꝑhendit̄ sic essentia ꝛ ꝑsona puta deꝰ ꝛ pater / ꝙ eodem actu mediāte nō potest apprehendi alterum hoꝝ tātū sicut nec actu vidēdi quo obiectum visum percipit̄ color existens ꝛ albedo posset videri vnuꝫ istoꝝ tm̄. nec ista apprehenduntur vt duo: sed vt vnicum sicut ꝛ vere sunt vnum tm̄modo in re extra. sꝫ dilectio maxime ordinata nō videt̄ posse esse alicuius obiecti vt vno modo conceptibilis qn̄ sit eiusdē sub alio modo cōceptibilis: qm̄ vtroꝙ illorum siue sub vtraꝙ illarū rationum actualiter est cōceptū. qꝛ nec taliter cōcipiens pōt dictare vere ipso vt vno modo cōceptū est siue sub vna ratione fruendum: sicut videns istam albedineꝫ non pōt ꝑcipere talē colorem istū ꝛ nō albedinem esse diligendū. q̄re ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ beatꝰ nō pōt frui fruitione beatifica vno ꝑdictorum alio nō fruendo. ¶ Hec apparet. qm̄ huiusmodi fruitio beatifica nullo modo est in potestate beati: non enim pōt ipā nō frui: sꝫ necessario fruitur ꝑ ipsam omni illo qđ est eius obiectuꝫ: nec per cōsequens potest frui vno ꝛ non alio eorum que sunt ipsius obiectum. sed tam essentia ꝙ quelibet personarum est eius obiectuꝫ. ergo quilibet comprehēsoruꝫ habet frui necessario q̄libet ꝑdictoꝝ. sicut eīm visio ipsoꝝ ita ꝛ beatifica fruitio est omnium horuꝫ: nec magis beatus posset frui vno horum ꝛ nō alio ꝙ videre vnum puta viaꝫ personam non visa alia. ¶ Sꝫ nunquid per diuinam potētiaꝫ posset cōmunicari beato visio beatifica ꝛ fruitio alterius rationis ab actibus istis beatificis quos nūc hꝫ q̄ quidem eēt alicuius personarum tm̄ non omnium / vl̄ essentie ꝛ non persone / vel ecōuerso persone ꝛ non essentie? ¶ Ad hoc videt̄ esse dicēdum ꝙ nō. qm̄ notitia itutiua nō potest eē alicuius qn̄ sit etiā cuiuscūꝙ qđ est vl̄ totaliter idē secū: vel est aliqua res que est totaliter idē secū: sꝫ persona est cū essentia idē totaliter. q̄ quidem essentia est cū qualibet alīarū personaruꝫ idē. ꝯsimiliter ꝗ visio non potest esse essentie ꝛ non persone: qꝛ sunt vna res: nec vnius persone ꝛ non alterius: quia etiā oēs persone sunt vna essentia: q̄ quidem habet videri visa quālibet personarū. ꝗ ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est ꝙ fruitiones beatoꝝ q̄bus ipsi possunt frui vno ꝑdictoruꝫ sine alio sunt alterius rationis in essendo a fruitionibus viatorum. ¶ Hec apparet. qꝛ cōsimiliter differre vident̄ fruitiones istorum ꝛ illorum: sicut ꝛ absolute notitie dictatiue quibus mediātibus ꝓducunt̄. sed hmōi notitie abstractiue beatoꝝ sunt in essendo lꝫ nō ī significādo alterius rōnis ab abstractiuis notitijs viatorum lꝫ eīm ꝓpōnes easdem importantes formet viator ꝛ comꝑhensor / vt pater generat filium / pater ꝛ filiꝰ spirāt spiritū / essentia non ꝓducit nec ꝓducit̄ / ꝛ alias oēs theologicas ꝛ ab omni catholico confitendas: alterius tamen rōnis existūt in essendo ꝓpositiones huiusmodi in comprehēsoribus ꝛ alterius in viatoribꝰ: qꝛ ꝛ euidētiores notitias complexas ꝛ incomplexas habent beati ꝙ viatores vt super ꝓlogū fuit dictū. quare ꝛc̄. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem patet solutio ex ꝑdictis.

Circa distinctionē secūdam in qua magister ꝓbat ꝑ scripturas diuine essentie vnitatē / ꝛ ꝑsonarum pluralitatē q̄ sunt res q̄bus tm̄modo est fruendū / quero primo vtrū deuꝫ esse sit ꝓpō ꝑ se nota: an demōstrabilis euidenter? ¶ Et videt̄ ꝙ sit ꝑ se nota. qꝛ idem verum ꝯplexum est per se notū qđ apud nullū intellectum formantē ipsum est dubiū: sꝫ tale est istud / deꝰ est. ꝗ ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ deꝰ est trinus essentialiter ꝛ vnꝰ ꝑsonaliter: sed esse aliquod vnum tale ens videlꝫ trinum in ꝑsonis ꝛ vnū in eēntia nec est ꝑ se notum nec etiā demōstrabile ex aliq̄ ꝑ se noto. ꝗ ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedaꝫ. Primo inquirā. an ista ꝓpō deꝰ est / sit ꝓpositio ꝑ se nota. Scđo supposito ꝙ nō / saltēꝫ illa q̄ format̄ ab intellectu viatoris: videbit̄ an sit demonstrabilis.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ ꝑ ꝓpōnē ꝑ se notā: nō est intelligēdū ꝙ ꝓpō sit ꝑ se nec aliquo mō obiectum notitie qua dr̄ ꝑ se nota: nec ēt est intelligendum ꝙ ꝓpositio aliqua dicat̄ per se nota qꝛ est per se notitie vel assensiua sequētis notitiaꝫ ꝑncipiū ꝓductiuū: sꝫ per propōnē per se notam est intelligēduꝫ ꝓpōnē sic euidentē ꝙ statim per ipsam formatā natꝰ est causari assensus cuiꝰ obiectū est nō ꝓpō ipā formata: sꝫ res per eā significata. quo mediāte assensu intellectus assentit ꝓpōnē hmōi esse veram. ¶ Primū istoꝝ: vcꝫ ꝙ ꝓpō per se nota nō dicat̄ qꝛ est per se nec aliquo alio modo notitie alicuiꝰ obiectū / apparet. qm̄ omnis propositio in mēte formata est intellectio ꝯplexa: q̄ nō pōt esse suijpsius: sꝫ alicuius notitie alteriꝰ obiectū. nō eīm itelli

git nisi per actũ reflexũ. Si ꝗ ꝓpõ aliqua diceret per se
nota q̄ꝛ ꝑ se eẽt obiectũ notitie alicui⁹ / aut igit̃ suipsi⁹
aut alteri⁹. sꝫ nõ põt poni ꝑmũ: q̄ꝛ ĩpossibile est aliquã
ꝓpositionẽ nec aliquã aliã rẽ quãcũq̧ intelligi ab aliq̄
intellectu creato nisi mediãte aliquo actu intelligendi
a se realiter differente: nec ꝑ ꝯñs obiectũ aliquod intel-
lectum põt suipsius esse obiectũ. ¶ Nec põt poni scdꝫ
primo. q̄ꝛ nõ plus vna ꝓpõ q̄ alia põt esse obiectum al
teri⁹ notitie a seipsa: cũ oĩs ꝓpõ sit ĩtelligibilis actu
reflexo: ⁊ ita vna ꝓpõ nõ posset dici magis ꝑ se nota q̄
alia isto modo. ¶ Secũdo. q̄ꝛ oĩs ꝓpõ ꝑ se nota / est per
se nota statim vt est formata anteq̄ sit actualiter intel-
lecta. statĩ eñ vt format̃ ista ꝓpõ totũ ẽ mai⁹ sua pte añ
q̄ intelligat̃ actu reflexo q̄ sit vera dr̃ ꝑ se nota nõ in or
dine ad seipsam adhuc ignotam: sed in ordine ad rẽ co-
gnitã ꝑ ipsam significatã. ¶ Tertio. q̄ꝛ ꝓpõ ꝑ se nota nõ
exigit aliquã aliã ꝓpõnem nec incõplexã reflexã intel
lectionẽ: sꝫ ipsa nõ põt eẽ obiectũ cognitũ nisi ꝑ notitiã
reflexam ꝯplexam vcꝫ ꝑ aliam ꝓpõnem formatã vel ĩ
complexã. ergo sequit̃ ꝓpositum: vcꝫ q̄ ꝓpõ nõ dr̃ ꝑ se
nota q̄ꝛ est alicuius notitie obiectũ: cũ anteq̄ sit cogni-
ta possit dici ꝑ se nota. quare ⁊c̃. ¶ Scdm vcꝫ q̄ nec di
cat̃ ꝓpõ ꝑ se nota q̄ꝛ causatiua ꝑ se sue notitie nec assen
sus ipsam sequẽtis / appꝫ. q̃m ꝓpõ nõ est causatiua no
titie q̄ est ipsa. nihil eñ eẽ potest suipsi⁹ cã: nec notitie
reflexe qua ipsa ꝓpõ potest intelligi nisi eo modo quo
q̄dlibet obiectũ intellectũ est cã sue notitie dicente Au
gustino q̄ oĩa rea quã cognoscim⁹ cõgenerãt in nobis
notitiam sui. q̄d quõ sit intelligendũ alibi est ostensũ. ꝗ
propositio non dr̃ ꝑ se nota aliter q̄ q̄dlibet aliud obie-
ctum q̄ꝛ notitie principium effectiuũ nec q̄ꝛ assensus ea
mediante causati obiectum terminatiuũ. q̄ꝛ assensus q̄
ipsa mediante causatur nõ respicit vt obiectum ꝓposi-
tionẽ ipsam: sꝫ rem ꝑ eam significatam: vt sup ꝓlogũ
fuit dictũ. quare ⁊c̃. ¶ Ex ꝑdictis sequit̃ tertium ⁊ vlti
mum: vcꝫ q̄ per propositionem per se notã non sit aliud
intelligendũ q̄ propositionem sic ꝑ se sine ꝓpositione
alia euidentem q̄ ipsa formata statim sine oĩ alia cau
satur nõ notitia aliqua: cũ ꝓpõ in mẽte formata sit ipsa
notitia causata: sed assensus non ipsius ꝓpõnis: sed rei
per eam significate. virtute cuius assensus statim intel
lectus q̃n sup ꝓpõnem se ꝯuertit eius veritati assentit.
⁊ ꝑ hoc distinguit̃ ꝓpositio ꝑ se notã ab omni alia nõ ꝑ
se nota lꝫ vera. q̃m ꝓpositio nõ ꝑ se nota lꝫ vera nõ est ꝑ
se sine alia causatiua: vel illud quo solo mediãte causat̃
assensus rei significate ꝑ ipsum. nec sibi intellectus as-
sentit q̃n se sup eam ꝯuertit ipsaꝫ sicut ꝑ se notã credẽs
esse veraꝫ. sicq̧ ꝓpter duo aliqua ꝓpõ vt ista / totũ ẽ ma
ius sua parte / dr̃ ꝑ se nota: quorum vnũ sequit̃ ad alte
rum. ¶ Primũ est. q̄ꝛ est notitia complexa qua sola me
diante sine omni alia intellectus causat assensũ sui ob
iecti ꝑ intellecti. Scdꝫ est q̄d sequit̃ ad ꝑdictũ: q̄ꝛ ipsaꝫ
intellectus absq̧ omni alia formata eã ꝓbante intelli-
git q̃n se ad eam conuertit esse veram. lꝫ eñ eam veram
intelligat ꝑ aliam propositioneꝫ / tñ ꝓpositio illa ipsaꝫ
non probat: sed tñ significat esse vel annunciat eam ve
ram. His duobus duo ꝯria sunt in omni ꝓpositione non
ꝑ se nota vt in ꝯclusione illata. nec enim intellectus as-
sentit rei per eã negat eã sola mediante lꝫ ipsa sit eius
notitia cõplexa sicut ꝓpõ ꝑ se nota: sed assentit sibi me
diantibus ꝑmissis ea notioribus ex q̄b⁹ infertur: nec as
sentit etiã sine credit ipsam esse veram vt per se absolu
te formatam: sed tantum vt ex ꝑmissis illatam.

His præmissis pono quantum ad istũ
articulum quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ ista
ꝓpõ deus est / formatur tam a viatore q̄ etiã a ꝯꝑhenso

re. ¶ Hec appꝫ. q̃m propositio ista est articulus fidei ĩ
symbolo explicat⁹: sed oẽs fidei articulos format taꝫ
viator q̄ etiã ꝯprehẽsor. ergo ⁊c̃. ¶ Minor appꝫ quan-
tum ad primã partẽ: vcꝫ de viatore: q̃m constat q̄ viator
omnis catholicus credit oĩa significata ꝑ quẽlibet fi
dei articulorum: sed omnis actus credendi qui non est
aliud q̄ actus assentiendi / ꝑsupponit notitiam ꝯplexã
vcꝫ ipsam propositionem in mente formatam. nec eñ alĩ
ter q̄ ipsa mediante talis credendi seu assentiendi act⁹
potest naturaliter causari. nec eñ assensus nec etiã dis-
sensus aliquis intellectus põt esse vt dictum fuit in ꝑce
dẽtibus alicuius ignoti: nec etiam obiecti sola simpli
ci notitia seu in cõplexa intellecti. ꝗ ⁊c̃. ¶ Scda pars
vcꝫ q̄ etiaꝫ articulos formet beatus / apparet. q̃m lꝫ in
beatis non oporteat ponere actus credendi / tñ ipsi dei
⁊ aliorũ q̄ vidẽt in ipso possunt formare notitias abstra
ctiuas. possunt eñ vt dictum fuit in ꝑcedentibus circa
deum obiectũ eoꝝ beatitudinis aliquẽ elicere tã frui-
tionis q̄ intellectiõis nõ intuitiue sꝫ abstractiue actuꝫ.
potens eñt aliquid abstractiue intelligere intellectiõe
incomplexa / ⁊ complexa puta ꝓpositione formata ex
diuersis abstractiuis intellectionibus constituta. ꝗ ⁊c̃.
¶ Confirmatur. q̄ꝛ non minus ꝯꝑhensor immo ma-
gis q̄ viator potest intelligere aliqua vna notitia sim-
plici abstractiua diuinam essentiaꝫ actu visam / ⁊ alia si
militer abstractiua ꝑsonas: sed habens duas notitias
abstractiuas vnam de essentia ⁊ aliaꝫ de ꝑsonis potest
formare istam ꝓpositionem in mẽte vnam illarum noti
tiarum de alia affirmãdo: tres ꝑsone sunt vnus de⁹. po
test etiã quilibet beatoꝝ intelligere similiter abstracti-
ue solũ patrẽ vna notitia ⁊ filium alia / vel solum filium
⁊ hominem assumptuꝫ: ⁊ formare istas propositiões: so
lus filius est a patre generatus: ⁊ solus filius est huma
natus: ⁊ sic de alijs omnibus fidei articulis tam ad hu-
manitatem q̄ ad diuinitatem pertinentibus siue neces
sarijs siue contingentib⁹. quare ⁊c̃. ¶ Secũda ꝯclusio
est: q̄ ista ꝓpositio / de⁹ est / formata a cõprehẽsore ẽ eiuꝫ
ipsa formata a viatore eiusdem rationis in significãdo
sed omnino alterius in essendo. ¶ Hec appꝫ quantũ
ad primam partẽ. q̃m constat q̄ ꝑ istam ꝓpõnem in mẽ
te tam viatoris q̄ ꝯꝑhensoris formatam idem omni
no ꝯprehensor intelligit q̄d viator: sꝫ ille ꝓpões in mẽ
te formate sunt idẽ in significando quarũ obiectũ ꝑ eas
intellectum est idẽ. nec eñ ꝓpõ mẽtis significat nisi suũ
obiectum ꝑ eam intellectum. ꝗ ⁊c̃. ¶ Secunda pars vi
delicet q̄ sint alterius rationis in essendo / ꝓbat̃. q̃m il
le ꝓpões mentis sunt in essendo alteri⁹ rationis qua-
rum vna quantũcũq̧ ꝑfecta nunq̄ posset alteri adequa
ri: sed ista propositio deus est / a viatore formata nunq̄
quantũcũq̧ perfecta posset adequari ꝓpositioni consi
mili in significando formate a comprehensore. ergo ⁊c̃.
¶ Minor ꝓbatur. q̃m nullam de re aliqua habens no
titiam intuitiuam non potest habere de ipsa aliquam
ita euidentem nec perfectam notitiam abstractiuã nec
per consequens propositionem formatam ex ipsis abs
tractiuis notitijs constitutam: sicut ille qui rem ipsam
faciali ter intuetur. ¶ Hoc apparet ꝑ exemplum de ce-
co ⁊ de vidente. non enim cecus potest de colore habere
aliquam notitiam abstractiuam eque euidentem sicut
videns: cuius nulla est alia ratio nisi q̄ꝛ videns coloꝝ
format notitiam abstractiuam de ipso mediante visio-
ne q̄d non potest facere cecus. notitia autem abstractiua
mediante intuitiua formata est euidẽtior quacũq̧ alia
sine ipsa naturaliter habita. sed cõprehẽsor habet dei
notitiam intuitiuam qua mediante format istius ꝓpo
sitionis / de⁹ est / subiectum ⁊ ꝑdicatum: q̄ sunt due noti
tie abstractiue. taleꝫ autem notitiã intuitiuã nõ habet

viator de deo: nec ꝑ ꝯsequēs eius virtute potest forma
re abstractiuas notitias que sunt subiectū ⁊ predicatū
propositionis predicte. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia o-
mnes propositiones sunt in essendo alterius rationis ꝙ̄
rū oīa extrema vꝫ subiectū ⁊ ꝑdicatū sūt alteri⁹ rōnis
ꝙ̄ subiectū ⁊ predicatuꝫ propositionis ꝑdicte / vt viato-
ris sunt alterius rationis a subiecto ⁊ a predicato ipsi⁹
vt formate ab intellectu cōprehensoris. ergo ⁊c. ¶ Mi-
nor apparet. q꞉ notitia abstractiua mediāte ītuitiua for
mata est alterius rōnis a notitia abstractiua: licet eius-
dem obiecti: sine ipsa notitia intuitiua formata: sed sub
iectū ⁊ predicatū huius ꝓpositiōis quā format beatus
sunt notitie abstractiue de deo formate ꝟtute notitie ī-
tuitiue: subiectū aūt ⁊ ꝑdicatū ipsi⁹ quā format viator
sunt notitie similr̄ simplices abstractiue formate sine
aliqua precedente notitia intuitiua. ergo sicut scientifi
cus creditiuus ⁊ opinatiuus assensus quia ex diuer-
sis medijs causatus arguiꝛ alterius rationis: ita pro-
pter consimilem rationem notitie abstractiue incōple-
xe ⁊ per consequens cōplexe / videlicet propositiones
ex eis formate de deo a viatorib⁹ ⁊ a beatis / sunt ⁊ argui
possunt esse alterius rationis. Ex quo sequiꝛ. ꝙ nō tan
tum iste fidei articulus / deus est / sed etiā omnis alius a
beatis mediante visione formatus est in ipsis ⁊ in via-
toribus alteri⁹ rationis. Quod pōt ex hoc iteruꝫ cōfirma
ri: q꞉m̄ mediante notitia ꝯplexa: puta ꝓpōne ī mēte for
mata eiusdē ratiōis: semꝑ sequiꝛ assens⁹ eiusdē rōnis. ꝙ̄
ille propositiones mētis sunt alterius rationis quibus
mediantibus sequitur in formantib⁹ ipsas cōsensus al
terius rationis: sed consensus beatoꝝ significatis arti-
culorum in eis ꝓducti mediāte formatione ipsoꝝ est al
terius rationis a consensibus viatoꝝ. cōsensus eñi via-
toꝝ significatis articulorū est creditiu⁹: nō aūt est talis
cōsensus beatoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ ista ꝓ
positio / deus est / quā format viator non est ꝓpō per se
nota. Hec ꝓbatur. q꞉m̄ ꝓpositio per se nota est precise il
la vel dictū est que per se sine alia est causatiua assensus
rei significate ꝑ eam ⁊ terminatiuaꝫ assensus veritatis
sue vbicꝫ aliq̄ alia ꝓbatione: sꝫ ista propositio quā for-
mat viator non habet aliqđ istoꝝ. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Minor appa
ret. q꞉ sola propositio ꝑ se euidēs ⁊ ex notitijs euidenti
bus incōplexis ꝯstans / est talis vꝫ causatiua assensus
rei significate in intellectu formāte ipsam ⁊ terminati-
ua assensus eiusdē vꝫ intellectus ipsam formantis sue
veritatis sine alia ꝓbatione: sed ista ꝓpositio de⁹ est / vt
a viatore formata nō est euidens: q꞉ nec ex euidentibus
sed ex ineuidētibus notitijs incōplexis ꝯstans puta ex
abstractiuis notitijs rei non vise. ergo ⁊c. ¶ Confirma
tur. q꞉ non magis ista propositio de⁹ est / formata ab illo
q̄ deū non intueꝛ / est ꝑ se nota ꝙ̄ alia q̄cunq; in q̄ existe-
re ꝑdicaꝛ de aliq̄ alio a deo sibi nō viso. sed nulla ꝓpō in
q̄ existere ꝑdicaꝛ de angelo vl' de aliq̄ q̄cūq; alio a deo
formata ab illo qui rē que esse affirmatur non intuetur
est per se nota. lꝫ enim si vidēs rem aliquam puta albe-
dinem formet istam ꝓpositionem albedo est: talis pro-
positio sit ꝑ se nota: non tamē propositio talis formata
ab aliquo rem ipsam non intuente potest existere ꝑ se
nota. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ nō est simile de deo ⁊
de alijs entibus: q꞉ deus est ens necessarium impossi-
bile non esse: quodlibet aliorū est possibile nō esse q꞉ con
tingens. notius aūt est ens necessarium existere ꝙ̄ cōtin
gens. q̄re ⁊c. ¶ Hoc nō valet ꝑmo. q꞉ alius conceptus
est necessarium ens vel necesse esse ⁊ alius deus. ⁊ ideo
alia ꝓpositio est illa in qua ꝑdicaꝛ esse de deo: ⁊ alia in q̄
ꝑdicaꝛ esse de ente necessario siue de necesse esse. ꝓpter
quod non sequitur: si ista ens necessarium vel quod est
necesse esse et impossibile non esse est, / est per se nota ꝙ
ista sit per se nota deus est. ¶ Secūdo. quia nec ista / ne
cesse esse est / videtur etiam existere per se nota vt a via-
tore formata: q꞉ conceptus in ipsa subiectus nō est via-
tori euidens nisi fide: ⁊ ideo licet ꝑdicatum includatur
in ratione subiecti / sicut ꝑdicatū hui⁹ maius deo ē / nō
tamē ex hoc sequitur ꝙ sit ꝑ se nota: sicut nec ista / mai⁹
deo est. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ ista
ꝓpositio deus est / quā format ꝯprehēsor / est ꝓpositio ꝑ
se nota. ¶ Hec ꝓbatur ꝑ rationem cōtrariam ei que fa
cta est ad ꝯclusionem aliā. q꞉m̄ illa oīs ꝓpositio est ꝑ se
nota q̄ est in formante ipsam ꝑ se sine alia causatiua cō-
sensus rei per eam significate: ⁊ etiā terminatiua assen-
sus veritatis sue: sed ista ꝓpositio deus est a comp̄hēso
re formata est talis. nulla eñi alia ꝓbatione mediante
quilibet beatoꝝ assentit rei significate ꝑ ipsum ⁊ credit
existere ipsaꝫ veram. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Confirmaꝛ. q꞉ oīs ꝓposi
tio est ꝑ se nota que sic est euidens intellectui in quo est
ꝙ nullo modo cōtingit dubitare de ea: sed ista ꝓpositio
est talis apud omnem beatū diuinam essentiā intuentē
sicut ⁊ oīs alia in qua ꝑdicaꝛ esse de re ītuitiue cogni
ta. est eñi ꝓpō cōstans ex notitijs incōplexis euidētib⁹
q꞉ mediante visione causatis. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Preterea ad idē
arguiꝛ. q꞉ omnis notitia experimentalis vel ea mediā
te causata videꝛ esse alicuius actualiter existentis: sed
beatus experimētaliter cognoscit diuinā essentiā exi-
stere sicut ⁊ omnis alius rem illam quā intuetur: cū no
titia intuitiua naturaliter habita ꝑsupponat saltēꝫ q̄n̄
fit nouiter / existentiā sui obiecti. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Confirmaꝛ. q꞉
nullus vidēs intuitiue rem aliquā existentem pōt dubi
tare de ꝓpositione aliqua ꝑ eum formata de tali re ītui
tiue cognita sue actualis existētie ꝑdicante: sed omnis
ꝓpositio de cuius veritate non ꝯtingit dubitare eā for-
mantem / ē ꝑ se nota. ergo ⁊c. ¶ Preterea. q꞉ illa ꝓpō
est in beato per se nota de deo qua nulla alia est notior
sibi ꝙ̄ nec ꝑ cōsequens ꝓbatur ex alijs: sed mēte alie de
mōstrātur ex ipsa: sed talis est ista: nulla eñi ꝓpō est no
tior rem existere intuenti illa in qua de ipsa seu eius cō
ceptu conceptus actualis existentie ꝑdicatur. ergo ⁊c.
¶ Ex ista conclusione apparet veritas secūde partis se
cūde conclusionis: vꝫ ꝙ ista ꝓpositio est in beato alte
rius rationis in essendo ꝙ̄ sit in nō beato. omnis eñi ꝓ-
positio ꝑ se nota est alterius rationis a ꝓpōne non ꝑ se
nota: ⁊ hoc in essendo esto ꝙ nō in significando q̄n̄ sunt
eiusdem rei significatiue: sed tales sunt iste due proposi
tiones / quarum vna formatur a beato ⁊ alia a non bea-
to vt ꝓbatū est. ergo ⁊c. ¶ Sed nunquid si de⁹ infunde
ret viatori speciem aliquam deum rep̄ñtanteꝫ / ista pro
positio ꝑ eum formata existeret ꝑ se nota? ¶ Ad hoc po
test dici ꝙ sic: dum tamen species illa sibi infusa sic vicē
visionis diuine siue causalitatē suppleret ꝙ ea median
te causari possēt abstractiue notitie euidētes ex quib⁹
talis ꝓpositio in qua ꝑdicaretur cōceptus existētie de
cōceptu diuine essentie / formaretur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est viden
dum an deum esse sit demonstrabile euidenter / est scien
dum ꝙ ꝑ deum potest intelligi vel ens primum tm̄ vel
ens infinitum vel ens necessarium vel ens trinuꝫ ⁊ vnū.
quodlibet eñi istorum est conceptus complexus seu cō
positus solius dei significatiuus. Nō accipio autē nūc
in questione ista deū pro ente necessario nec pro trino et
vno nec pro ente infinito q꞉ de hoc erit sequens questio
vꝫ an deum esse infinitum sit per se notum: sed ꝑ deum
hic tantum intelligo ens primum: vt idē sit dicere deuꝫ
esse q̄d ens primū esse. Et tale ens primuꝫ posse demon
strari existere potest dupliciter intelligi. vno modo pro
prie videlicet ꝙ sic demonstretur ꝑ rationem euidentē

ꝙ nullus ad ipsam posset soluere cum colore. Alio mo-
do vocando demõstrationẽ large omnem rationem cui
cūq; etiā indifferenti ⁊ indeterminato ad alterā ptē hu
iꝰ q̄stiōis euidētiorē ꝙ eēt solutio q̄ posset dari ad ipā3.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ ista ꝓpositio / deꝰ est / formata ab intel
lectu viatoris nō est demōstrabilis demōstratione, pmo
modo accepta. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ ꝑ nullam viā aliam
primum ens esse est demonstrabile ꝙ ꝑ statum in causis
⁊ causatis ab ipsis omnibus sic arguēdo. aliqd est pro-
ductū aut a ꝓducente improducto aut a producente ꝓ
ducto. Si primu3 sequit̄ ꝓpositum vez ꝙ est ens p̄mū.
Si secundū aut tale ꝓducens ꝓductū est ꝓductum ab
īproducto vł a producto. si primū / hēbo intētū. Si secū
dum q̄ram iterū de tali ꝓducente ꝓducto a quo sit pro
ductū. ⁊ ita cum in causis ⁊ effectibus non sit ꝓcessus ī
infinitū oportet ponere causam aliquā improductā ⁊ ī
effectam ⁊ ꝑ ꝯñs p̄mam. ¶ Assumptum vez ꝙ nō sit ꝓ
cessus ī infinitū in causis / ꝓbatur. q2 si sic: aut in causis
essentialiter aut in causis accidētaliter ordinatis. s3 nō
in p̄mis: q2 causas essentialiter ordinatas oēs oportet
concurrere ad effectu3 aliquē ꝓducēdū. nō possunt aūt
existere infinita. nec in causis accidentaliter ordinatis:
q2 tota multitudo causatoꝝ tā in accidētaliter ꝙ in es-
sentialr̄ ordinatis est causata ⁊ nō ab aliq̄ illiꝰ multitu
dinis: s3 ab aliq̄ ex̄ ipā3: qđ ꝑ ꝯñs oportet eē incausatū:
⁊ ita sequitur ꝓpositum vez ꝙ est primū: aut causatum
a causis essentialiter ordinatis ⁊ tunc sequit̄ idem cu3
in talibꝰ causis sit status. quare ⁊c. ¶ Sed ista ratio l3
sit euidentior ꝙ solutio q̄ daret̄ ad ipā3 nō tn̄ sic est eui
dens totaliter qn̄ aduersarius posset ipsa3 euadere ali
qualiter cū colore. qđ apparet. q2 negaret aduersariꝰ p̄
dictum assumptū: vez non esse in causis ⁊ causatis ꝓces
sum in infinitū. Et qn̄ arguitur ꝙ non in causis essentia
liter ordinatis / q2 istas omnes oportet cōcurrere ad ef
fectu3: hoc nō est ꝑ se notū esto ꝙ verū: sicut nec alteru3
qđ additur qn̄ dr̄ ꝙ īfinita nō possunt simul esse: cū etiā
hoc a magnis viris negeť. Et quando additur ꝙ tota
multitudo oīm causatoꝝ est causata ab aliquo extra to
tam multitudinē ipsoꝝ qđ ꝑ ꝯñs oportet existere incau
satū cū nullū causatū sit extra totam multitudine3 cau
satoꝝ. diceretur ꝙ si hoc ē verū ꝓbat continuum ex pū
ctis ⁊ successiuu3 ex instantibus esse ꝯpositum / ⁊ in acti
bus reflexis intellectus esse statum ⁊ alia multa falsa.
signato eñ aliquo puncto in linea dicto a. quo est poste
rior omnis ps ipsiꝰ linee / argua3 vt tu arguis: quelibet
pars siue tota multitudo oīm ptium huius linee habet
aliquid priꝰ se citra a. sed illud prius tota ista multitu-
dine citra a. nō p̄t habere aliqđ priꝰ se citra a. q2 tunc
esset pars illiꝰ m̄ltitudinis. ꝙ est immediate post a. ⁊ ita
punctus est imediate post pūctū: ⁊ ꝑ ꝯñs est ex eis con
tinuum constitutū. ¶ Consimiliter arguitur status in
actibus intellectus sic. tota multitudo possibilis actui
intellectus habet aliquē actum posteriorē se: sed talis
posterior non habet posteriorē se: q2 sic esset pars predi
cte multitudinis: nec ꝑ ꝯñs esset ipsa tota posterior. er-
go ⁊c. ¶ Secunda conclusio est ꝙ propositio supradi-
cta a viatore formata est demonstrabilis demonstratio
ne secūdo modo accepta. ¶ Hec apparet ex ratione p̄
dicta ad conclusionem primam adducta: ⁊ ex respōsiōe
ad eam data. qm̄ ꝯstat rationem ista3 cuicūq; etiā indif
ferenti ⁊ ad neutram ptem huius cōclusionis determi-
nato esse incōparabiliter euidentiorem ꝙ predicta3 ad
eam datā solutione3. nec potest dari aliqua alia solutio
sic euidēs sicut est ratio supradicta: sed ratio illa ꝓbat
deu3 esse / accipiēdo deum vt in ꝓposito sumit̄: vez ꝓ en
te p̄mo. ꝙ ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 omnino ꝓpō ista videtur
euidens ⁊ a quolibet ꝯcedēda: vez ꝙ tota multitudo ef
fectuū causatoꝝ siue in ordinatis accidētaliter siue eēn
tialiter est causata ab aliquo extra illam multitudine3
cu3 nihil esse possit suiipsius causa: sed ex ista premissa
sequitur ⁊ infert̄ necessario p̄dicta conclusio vez ꝙ deꝰ
est. ergo ⁊c. ¶ Nec valet illud qđ obijcitur ꝯ ꝓpositio-
nem p̄dictam: qn̄ dr̄ ꝙ ꝓbaret̄ ꝑ ipsam in actibus intel
lectus esse statū ⁊ ꝯtinuum ex īdiuisibilibꝰ esse ꝯpositū
q2 licet hec passio q̄ est causari eo ipso quo ꝯuenit cuili-
bet parti diuisim multitudinis causatoꝝ cōueniat to-
tali m̄ltitudini ꝯiūctī: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ hoc ꝙ quelibet pars
multitudinis causatoꝝ est causata ⁊ tota ipsa multitu
do cōiunctim accepta / bene ꝓbet̄ causalitatis p̄mitas
in subordinatis scđm cām ⁊ effectū: tamē forte hec pas
sio que est habere prius vel posterius se l3 ꝯueniat diui
sim cuilibet parti multitudinis ordinatoꝝ scđm sitū vł
scđm durationē / nō tamen toti multitudini ⁊ omnibus
eius partibꝰ ꝯiūctim. quo supposito / de quo dicet̄ pro
lixius in scđo / falsa esset vtraq; ꝓpōnu3 p̄dictarum: vez
ꝙ tota multitudo actuū possibiliū intellectus h3 actu3
se posteriorē: ⁊ ꝙ tota multitudo ptium linee citra a. h3
aliquid prius se citra a. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio ē
ꝙ ista ꝓpositio deꝰ est / accipiēdo deū ꝓ cōceptu simpli
ci / ⁊ ꝓpō deitati formata ab intellectu ꝯp̄hēsoris nō est
demonstrabilis aliquo p̄dictorum duorum modorum.
¶ Hec probatur. qm̄ nulla ꝓpō prima / ⁊ ꝑ se nota est de
monstrabilis aliquo modo. ¶ Hoc apparet. q2 oē veru3
quocūq; modo large vez vel ꝓprie demonstrabile sup-
ponit aliquid notius se: sed ista propositio deus est / su-
mēdo deum huius ꝓpōnis subiectum ꝓ conceptu sim-
plici ⁊ proprio deitatis tm̄ est vt a ꝯp̄rehensore forma-
ta prima ⁊ per se nota vt dictum est in articulo precede
ti. ꝙ ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 vt dictum fuit in articulo p̄-
cedenti / nulla ꝓpositio videtur esse notior rem intuēti
ꝙ illa in qua ꝯceptus existentie de conceptu rei in[...]uti
ue agnite p̄dicatur qn̄ vterq; istorum conceptuum vir-
tute intuitiue notitie formatur. hec videtur ꝓpō notior
si eius subiectū sit diffinitio ꝙ si sit diffinitum. quare ⁊c.
¶ Quarta ⁊ vltima conclusio. ꝙ ista ꝓpositio deus est
sumendo deum alio modo vez pro ente primo / sicut acci
piebatur in p̄mis duabus cōclusionibus / est demōstra
bilis non per se nota vt a cōprehēsore formata. ¶ Hec
ꝓbatur. qm̄ ꝓpositio ista deus est / sumendo deum cuius
subiectum pro conceptu solius deitatis proprio nulliꝰ
alteriꝰ ꝯnotatiuo notior ē beato ꝙ q̄cūq; alia in q̄ p̄di-
cat̄ ꝯceptus existentie de cōceptu dei proprio ⁊ alicuiꝰ
alterius ꝯnotatiuo. qualis ꝯceptus est hoc qđ dic o pri
mum ens. primum eñ dicitur illud a quo omnia et quo
nihil priꝰ. ⁊ ita ꝯnotat ⁊ īportat alia ab illū qđ dicitur
esse primum. ergo ista propositio deus est / cuius [...]llu3
extremorum importat nisi solum deu3 / notior est b[e]ato
ꝙ ista primum ens est: cuius subiectum importat seu cō
notat aliquid affirmatiue vel negatiue vł vtroq; modo
a deo distinctum. vnde istam videt̄ beatus demonst[r]are
posse ex alia sic arguendo in tertia figura. deus est: sed
deus est primum ens. ergo primum ens est. nec mino[r] ēt
hic assumpta videlicet ꝙ deus est primum ens / vide[tu]r
esse per se nota: s3 ꝓbabilis ex alia notiori videlicet [ex]
ista / omne illud qđ est causa omnium ⁊ cuius nulla [po-]
test esse causa est primum ens: sed deus est huiusmodi [er]g[o]
⁊c. ¶ Confirmatur. q2 nulla ꝓpositio est per se nota c[u]-
ius p̄dicatum est conceptus existentie dictus de conc[e]-
ptu rei licet vise incuidenti: sed ista propositio primu[m]
ens est / est talis. l3 enim deus per huiusmodi ꝓpositio
nis subiectum qđ est primū ens significatus sit euidēs
cuilibet eum intuentium beatoꝝ: nō tamen vt significa

tus ꝑ quecūqȝ ɔceptū:qȝ nec omnis cōceptus de re visa formatus est vniformiter euidens. nec enim videnti albedinem est eque euidēs ꝙ albedo sit effect⁹ aliqȝ ab alio dependens sicut est euidēs ꝙ est extēsa. ⁊ ita cōsimiliter in ꝓposito hic cōceptus de deo viso formatus:vtȝ ens primū quo nullū aliud est possibile prius / nō est vniformiter euidēs:sicut qlibet alius quē format de deo beatus. ergo nec ꝓpō in qua ꝑdicaꝫ ɔceptus existentie de ipso est ꝑ se nota. ❡ Ex quo sequiꝫ ꝙ alia ꝓpō est ista in essendo ⁊ alterius rōnis / de⁹ est/ab ista primū ens est. qȝ lȝ ꝑdicatū sit idē vtriqȝ nō tñ subiectū: ꝗuis eiusdeȝ rei significatē sit signum. et ideo prima est ꝓpō per se nota nō aūt secunda. ❡ Sic ad questionem. ❡ Ad rationem in principio qñ dr̄ ꝙ ista ꝓpō/deus est/nō est dubia apud formantē:Dico ꝙ verum est de ipsa vt a beato formata accipiendo deum modo ꝑdicto. accipiēdo etiā deuȝ alio modo vtȝ pro ente primo/esto ꝙ beato nō sit dubia non tñ est ꝑma sed ꝓbabilis ex aliis prius nota. neutra aūt est ꝑ se nota vt a viatore formata. qȝ etiā vtraqȝ ista rum est dubia sibi nisi veritate fidei illustretur vel ex aliquibus aliis notioribus demōstretur vt superi⁹ est ostēsum. quare ⁊c. ❡ Ad aliā in contrariū appꝫ. ꝙ non fu mitur in questiōe ista sic de⁹ qñ dr̄ ꝙ deum esse est demōstrabile a viatore. qm̄ constat ꝙ trinitas ꝑsonaruȝ cum vnitate essentie nō est demōstrabilis nec viatori ꝑ se nota vt postea ostendetur. sed accipiendo deuȝ ꝓ ente primo. concedo tñ ꝙ etiā accipiēdo deū pro ente vno ⁊ trino ipsum vt sic sumptū etiam est ꝑ se notū cuilibet beatorum vel demonstrabile ex aliquo notiori/loquēdo nō de visione beatifica ꝑ quā constat totam trinitatē personarum ⁊ essentie vnitatem existere euidenteȝ:sed de abstractiuis notitiis tali visione mediante de diuina essentia ⁊ de ꝑsonis formatis:quarum notitiarum tam complexarum ꝗ incomplexarum formatarum ex incōplexis alie sunt aliis euidentiores. quare ⁊c.

Secundo quero vtrum deum eē infinitū sit ꝑ se notum an demonstrabile euidenter ex aliquo ꝑ se noto. ❡ Et videꝫ ꝙ sit ꝑ se notū. qȝ oīs illa ꝓpō est per se nota ⁊ indemonstrabilis que est euidens ex solis suis terminis incomplexis:sed ista de⁹ est infinit⁹ est talis:qm̄ cuicunqȝ intelligenti quid per deuȝ importaꝫ ⁊ ꝑ infinitū / est euidens deum existere infinitū. nec pōt quis istam propositionem formare ⁊ dubitare de ipsa formata an sit vera. ꝗ ⁊c. ❡ Cōtra. qȝ nulla ꝓpō est ꝑ se nota ꝑ cuius extrema importantur aliqua in re extra distincta:sȝ talis est ista:qm̄ infinitas est i re extra a deitate distīcta sicut gradus intrīsecus q̄dditatis ab ipa quidditate. nō enim idē potest esse suipsius gradus. ꝗ ⁊c. ❡ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enim inquiram an infinitum in ista ꝓpōne ꝑdicatum dicat aliquid in re extra a deitate distinctuȝ. Secundo dicam ad quesitum:vtȝ an istud verū ꝑdicatū complexum sit demonstrabile an per se notum.

Quantum ad primum est opinio quorūdam dicentiū ꝙ infinitas est in re extra aliquid a deitate distinctuȝ:sicut ⁊ finitas a qualibet re creata. Est enim finitas vt dicunt gradus intrinsecus cuiuslibet quidditatis create/⁊ infinitas increate. talis aūt gradus ē vt dicunt in re distinctus a quidditate cuius dr̄ esse ğdus. ❡ Pro ista opinione arguiꝫ. Et primo ꝙ infinitas sit a deitate distincta ⁊ ab omnibus relationib⁹ originis ⁊ ab attributis. qm̄ illud quo nō multiplicato alia sunt multiplicata ꝗ omnia dicūꝫ formaliꝫ talia propter ipȝ ab eis omnibus est distinctum:sed diuina infinitas est vnica/qua essentia ⁊ alia omnia multipliciꝫ attributa dicuntur formaliter infinita:relatiōes enim originis sunt diuerse:ergo infinitas est distincta ab istis omnibus in re extra. ❡ Scdo arguiꝫ idē de finitate vtȝ ꝙ distinguatur ab omi quidditate creata. qm̄ illud de quo aliquis potest esse certus distinguiꝫ ab omni illo de quo pōt eē dubius existēs de alio primo certus:sȝ existentes certi de q̄dditate creata dubitant de eius finitate vel possibili infinitate:sicut etiā de q̄dditate diuine relatiōis existētes certi ꝙ est ad aliud dubitāt multi ēt magni an sit formaliter infinita. ꝗ ⁊ infinitas a relatione diuina ⁊ finitas similiter est distincta ab omni quidditate creata. ❡ Sed opinio ista est omnino improbabilis ⁊ absurda. vnde arguo sic contra ipsam. Et prīo probo ꝙ infinitas non sit in deo aliquid positiuū ab ipso distinctū. qm̄ aut sumitur infinitū formaliter aut fundamentaliter. Si primo modo/infinitū non videtur dicere aliquid positiuū ab illo de quo dicitur distinctū magis ꝗ incorruptibile vel immortale vel inuisibile. nullum enim istorum nec similiū vt formaliter sumptū/dicit aliqd positiuū:nec putatiuū:sed tm̄modo negatiuū ꝓ quanto illa quorū talia sunt vel dicunt negationes sunt impossibiles subiectis de qb⁹ negatiui cōcept⁹ hmōi ꝑdicāꝫ. sicut corruptibilitas repugnat subiecto de quo dr̄ incorruptibilitas: finitas ei de q̄ dr̄ īfinitū ⁊ sic de aliis. igiꝫ ⁊c. ❡ Si aūt accipias fundamētalr̄ infinitū ꝓbo ꝙ nec sic dicat aliqd a deo distīctū. qm̄ sicut illud dr̄ īmortale cui repugnat mortalitas et incorruptibile cui repugnat corruptibilitas ita ⁊ illud dr̄ fūdamētalr̄ īfinitū cui repugnat oīs finitas quocūqȝ ab ipso alio circūscripto:sed deitas est cui omni alio circūscripto repugnat omnis finitas. ergo ⁊c. ❡ Minor apparet primo. quoniam non minus finitas repugnat diuine essentie nullo mediante alio a se ipsa ꝗ immortalitas anime rationali vel visibilitas: sed constat ꝙ nec aīa nec angelus dr̄ immortalis nec īuisibilis aliquo positiuo mediante ab eorum aliq̄ differente. ergo ⁊c. ❡ Secūdo. qȝ seipō simpliciter ⁊ vniuersaliter ꝑfecto repugnat etiā ex seipso nō ex aliquo alio omīs imperfectio ⁊ ꝑ ɔñs finitas seu limitatio:sed diuina essentia est ꝑfectissima ex seipsa. ꝗ ⁊c. Confirmatur. qȝ quodlibet qđ est tale seipso est perfectiori modo tale ꝗ si esset tale aliq̄ mediante a se distincto:sicut qȝ angelus seipso est incorruptibilis/ideo perfectiori modo est incorruptibilis ꝗ esset aliquid qđ poneretur esse incorruptibile tm̄ ꝑ aliquē sibi impressum habitum vel qđcūqȝ aliud sibi a ꝓpositum:sed deitas est ponēda modo ꝑfectissimo infinita. ergo ⁊c. ❡ Preterea arguo sic ad idem. nihil est possibile in re extra qđ sit perfectius deitate:sȝ si infinitas est ab ipsa distincta ipsa īfinitas erit perfectior ꝗ deitas. ergo ⁊c. ❡ Minor probatur. quia perfectius est illud cui ex se repugnat omīs imꝑfectio ꝗ illud cui ex seipso non repugnat:sed tātum ex aliquo alio ab ipso distincto:sed si infinitas ⁊ deitas distinguūtur/infinitati ex se repugnat omnis finitas seu limitatio ⁊ per consequēs imꝑfectio/non autē deitati nisi ꝓpter infinitatem ab ipsa vt supponiꝫ differentem. ꝗ ⁊c. ❡ Confirmatur. quia aut huiusmodi infinitas seipsa ē perfecta:ipsiqȝ ex se repugnat omīs īperfectio:aut mediante aliquo alio. si primum:eadem ratione fuit standum in diuina essentia ponendo ipsam ex se perfectam cum nihil possit ea perfectius reperiri. si autem ponas secundum querā de illo alio in infinitū:ergo ⁊c. ❡ Preterea arguo sic ad idem. omne qđ seipso excedit improportionaliter quodcūqȝ finitum/seipso est formaliter infinitum:sed diuina essentia seipsa excedit improportionaliter omne finitum. ergo ⁊c. ❡ Minor apparet. qm̄ aut excedit omne finitum vltra omnem proportionem aut non:sed tantum secundum aliquam. sed non pōt po

ni secūdum:qꝛ tunc poneretur esse formaliter finita.oē
enim ens secundum aliquam proportionem finituz ex-
cedens est finitum.ꝗ relinquitur primum qḋ est ꝓpositū.
¶ Nec valet hic responsio aliquorum dicentium ꝙ di
uina essentia vt secūdū se sūpta:nec est finita nec īfinita
nec ꝑfecta nec īꝑfecta:⁊ ita nec pōt esse ꝑfectioꝛ nec ī-
perfectioꝛ cum omne perfectius sit perfectum:nec ꝑ cō
sequens potest vt sic sumpta excedere aliquid intensi-
ue. ¶ Hec siquidem solutio est abominabilis. horroꝛ
eñi est dicere diuinam essentiam que est obiectum beati
ficum per seipsam ⁊ propter se super oīa diligendam
nullam dicere perfectionem. qm̄ sicut corruptibilitas
non repugnat nisi ei qḋ est seipō nullo mediante alio in
corruptibile nec mortale nisi ei qḋ seipso ē imortale/ita
⁊ finitas nulli repugnat nisi ei qḋ seipso nec alio mediā
te est formaliter infinitum:sed constat ꝙ finitas non re
pugnat nisi summe perfecto.repugnat autem diuine es
sentie.ergo ipsa ex se est summe ꝑfecta.quare ⁊c. ¶ Se
cundo potest argui consimiliter contra illud qḋ dicitur
de finitate/ꝓbando ꝙ nec finitas ipā est aliquid a crea
tura distinctum.qm̄ sicut diuina essentia seipsa excedit
improportionabiliter quālibet rem creatam ita ⁊ que-
libet res creata exceditur ab ea consimiliter semetipsa
⁊ ita ꝑ ꝯsequens est seipsa finita sicut diuina essentia in
finita. ¶ Secundo.qꝛ sicut quidditate increata nihil ꝑ
fectius est in ipsa ita nec quidditate creata potest esse ꝑ
fectioꝛ aliq̄s eius gradus ab ipsa distinctus:sed hoc ne
cessario habent dicere videlicet aliquē gradum quiddi
tatis create esse rem ipsaz perfectioꝛem omnes ponen
tes huiusmodi finitatem vt gradū ꝑfectionalem a crea
tura qualibet differētem.quoniam ex se perfectuz vt su
perius est argutū est illo perfectius qḋ nec est ex se per
fectum formaliter nec imperfectum:sed secundum po-
nētes gradus hmōi quidditas creata vel increata nul-
lam dicit perfectionē:sed tota ei⁹ perfectio est hic gra-
dus puta infinitas diuine essentie ⁊ finitas rei create.
ergo ⁊c. ¶ Tertio.qꝛ sicut nihil formaliter est deus cui
nō repugnet finitas:ita nec est aliqd in aliqua re crea-
ta cui non repugnet infinitas:cum nec infinitas de qua
hic loquimur sit aliud q̄ deitas.oīe aūt illud est finitū
cui repugnat infinitū:⁊ eodem est finitum quo distigui-
tur ab infinito.quodlibet aūt a deo infinito distictū ab
eo distinguitur semetipso.ergo ⁊c. ¶ Consimiliter po-
test argui contra illud qḋ ponit idem doctoꝛ de existen-
tia ⁊ eternitate dicēs ꝙ existentia similiter est gradus
seu modus intrinsecus cuiuscunq̄ rei create ⁊ increate
ab ipsa extra animam distinctus.⁊ similiter eternitas
vt dicit est gradus intrinsecus deitatis distinctus ab
eo.quoniam omne qḋ est in re extra creata vel increata
vniformiter est existens quantum ad hoc ꝙ vnum non
magis existit forma semetipso q̄ alteruz:⁊ maxime qḋ
est īperfectius.sed si existentia rei create distinguat ali
quid poni tantum ab essentia cuius est distinctuz extra
intellectum/illud nō poterit esse perfectius immo im
perfectius essentia.ergo non magis erit existēs seipsa
q̄ essentia:⁊ ita si existit seipsa eadem ratione ⁊ essentia
nec per consequens vt esse existat opoꝛtet ponere existē
tiam tanq̄ aliquid distinctum ab ipsa.si autem dicatur
ꝙ existit aliquo alio mediante queram de illo in infini-
tum.quare ⁊c. ¶ Consimiliter arguitur de eternitate.
videlicet ꝙ non sit aliquid a deo distinctum. quoniam
eternitas non est aliud q̄ diuina existentia que ab essen
tia est totaliter indistīcta.nec enim earū que sunt in deo
vnū ē exñs nec eēnū magi; q̄ alterū formalr ꝑ se ipz.q̄re
⁊c̄. ¶ Cōfirmat.qꝛ cū modus vt dicunt sit aliquo oꝛdi-
ne nature posterioꝛ re cuius dicit esse mod⁹ ipamq̄ rez
necessario ꝑsupponat/magis videretur ꝙ deberent po
nere omnem rei modum seu gradum ab ipsa quōcunq̄
distinctum existere propter rem:q̄ econuerso rem ipsaz
existere ꝓpter modum.ergo essentia non existit existen
tia:nec diuina essentia est eterna eternitate:sed existen
tia existit essentia ⁊ eternitas est deitate eterna/suppo
sita differētia īter ista.q̄re ⁊c. ¶ Preterea qꝛ sicut qḋli
bet seipso ⁊ non alio est finituz qḋ circumscripto omni a
se alio est finitum ita ⁊ seipso non aliquo alio vndecūq̄
est existēs formaliter ⁊ eternū qḋ oīi a se alio circūscri
pto per possibile vel impossibile esset existens actualiṫ
⁊ eternū:sed oīs res seu quidditas producta existeret
circūscripto quocūq̄ alio a seipsa:oīe etiā qḋ est deus
esset vniformiter quocūq̄ ab ipso distincto vel ꝑ possibi
le circūscripto.ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicas ꝙ existen-
tia non existit nec eternitas est eterna.qꝛ omne non exi
stens est nihil:⁊ exñs non eternū est temporale seu hñs
principium.impossibile eñi est aliquid ꝓductum actua
liter non exñs:sed tota quelibet res create et quecunq̄
eius modus intrinsecus siue gradus totuz est a deo pro
ductum realiter ⁊ creatum:nihil etiaz in deo est habēs
principium:sed quicquid est in eo caret ꝑīcipio forma
liter semetipso:hoc autē est esse formaliter sempiternū
videlicet non habere principium nec terminū secūdum
nominis significatum. quare ⁊ cetera. ¶ Et ideo quan
tum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius
euidentiā est sciendū ꝙ dupliciṫ potest accipi infinituz
vez formaliṫ ⁊ fūdamētaliter. Infinitū sumptū forma-
liter est negatio non priuatio finitatis sicut immortale
mortalitatis et incorruptibile corruptionis seu corru-
ptibilitatis.tā infinituz enim q̄ immortale ⁊ īcorrupti
bile negat qḋ est impossibile subiecto de quo ꝑ̄dicatur
qḋlibet istoꝛum.nec enim finitas est possibilis ei de quo
dicitur infinitum:nec mortalitas ei de quo immortale
nec corruptibilitas ei de q̄ īcorruptibile:sicut nec visibi
le ei de quo inuisibile ꝑ̄dicatur:sed priuatio est negatio
ei⁹ qḋ est possibile subiecto priuato vt apparet de ceci
tate respectu aīalis cui visio est possibilis.ergo nullū ꝑ̄
dictoꝛum vt formaliter sumptum est priuatio:sed abso-
luta ⁊ nuda negatio. Infinitum alio modo sumptum
videlicet fūdamētalṙ nō est aliud q̄ illud ens cui repu
gnat finitas ipsa sicut inuisibile qḋ est videri impossibi
le/⁊ īcorruptibile qḋ corrumpi est īpossibile.et hoc mo
do infinitū sumptum potest describi vt dicatur ꝙ infini
tum est qḋ excedit omne finitum vltra oēz proportionē
vel qḋ est perfectius quocūq̄ finito possibili.hoc eñi est
infinitum excedere improportionabiliter finitū: vide-
licet omne ꝑfectius oīi finito possibili. oīi eñi illo qḋ
secundum aliquam ꝓportionem excedit aliquod finitū
pōt esse aliud finitum perfectius. ¶ Ex quo apparet ꝙ
male arguunt contra istam descriptionem datam com
muniter de infinito aliqui dicentes ꝙ si deus faceret
infinitas albedines actualiter existentes quarum vna
esset semꝑ ꝑfectioꝛ alia ascēdēdo aliqua excederet aliā
vltra omnem ꝓportionem:nec tamen propter hoc exi-
steret infinita.qm̄ hoc non est verum.non enim excedit
aliquod finitum vltra omnem proportionem illud cui
potest fieri equale vel perfectius aliud finitum. vł ꝑ̄sto
ꝙ talis albedo excederet aliam vltra omnem propor-
tionem in specie albedinis ⁊ ideo esset in tali specie infi
nita non tamen excederet ipsam simpliciter in ge[ne]
siue in ratione entis finiti possibilis nec per consequēs
foret simpliciter infinita.quare ⁊c̄.

Hoc premisso pono quatuor cōclusio-
nes. ¶ Prima est ꝙ infinitū ꝑ̄mo mō vez formalṙ sum-
ptum nō est possibile existere in re extra. ¶ Hec ꝓbat.
qm̄ si infinitū vt sic sumptuz vez ꝓ negatione finitatis

possibilis est possibile existere in re extra aut in deo aut in aliq̄ re creata. sed nō pōt dici q̄ sit i aliqua possibili re creata: q̄ sicut cecitas nō pōt esse vbi est visus ita nec negatio finitatis in aliqua re finita: q̄ tunc idē eēt infinitum actualiter ⁊ finitū: sed oīa res creata vel creabilis ē finita / cuius finitatis negatio dicit p̄cise infinitum vt sic sumptum. ergo ⁊c. Nec pōt dici q̄ formalr̄ sit in deo. ℂ Primo: quia qd̄ nihil est i nullo ente ⁊ maxime in deo q̄ est essētia sibi possibilis existere potest: sed infinitū vt sic sumptū nihil est cū sit negatio absoluta. ℂ Secūdo: q̄ si infinitū vt sic sumptū dicatur esse: aliquid / nō nisi finitū. est eñ negatio finitatis. negatio autem ex affirmatione sibi opposita mēsurat. ⁊ ita cū finitas mortalitas ⁊ corruptibilitas ac alia oīa positiua de deo negata sint finita ⁊ negationes taliū erūt finite eo modo quo dicunt esse pura denominatiue vel aliter quōcūq̄: sed deus nō est essentialiter aliqd̄ finitū. ḡ ⁊c. ℂ Et si q̄ras quomō ergo deus dicit infinit⁹ ex q̄ infinitas non est in ipso? ℂ Rñdeo: q̄ sicut angelus dicit inuisibilis nō inuisibilitate tanq̄ aliq̄ in ipso actualiter existente / nec etiā possibiliter: sed q̄ color est ipsi ipossibilis qui solus dicitur esse visibilis: ita consimiliter deus dicitur formaliter infinit⁹ nō infinitate tanq̄ aliquo ab eo distincto existēte in ipso: sed q̄ distinctus essentialiter a qualibet re significata: cum nec esse i finitum sit aliud q̄ non finitum: ⁊ esse non finitum nō sit aliud q̄ esse ab omni finito distinctum. ℂ Ex hoc appar3 quomō sit impossibilis imaginatio quorūdam dicētium relatiōes originis nō esse infinitas formalr̄ nec finitas q̄ñ aut p eē formalr̄ infinitū intelligūt esse formalr̄ p̄cise negatiuū qd̄ solū importat hmōi infinitū: aut ens aliquod positiuū ab infinito huiusmodi denoīatum. Si detur primum ↄsimilr̄ debent dicere q̄ nec diuina essentia est infinita formalr̄ nec finita nec aliquod ens aliud positiuū quoniā nullū ens ē formalr̄ nihil. sed eē infinitū hoc mō est esse nihil. ergo. ⁊c. Si autem ponāt secundum sicut et ponere intendūt: tunc manifeste est falsum ⁊ impossibile qd̄ accipiunt q̄ñ dicunt q̄ relatiōes ille nec sunt infinite formaliter nec finite: quoniam de quolibet est verum alterū cuiuscunq̄ cōtradictionis extremum: sed finitū ⁊ infinitum non sunt priuatiue: sed cōtradictorie opposita. ḡ ⁊c. ℂ Confirmat. q̄ esse infinitū vt dictū est non est aliud q̄ non posse esse finitum: sicut etiā inuisibile est non posse videri: sz eq̄ q̄libz relatio originis sicut ⁊ diuina essentia distinguitur semetipsa a qualibz re finita: nec pōt essentialiter seu identice eē ipsa. ergo ⁊c. ℂ Secunda ↄclusio est q̄ infinitū secundo modo sumptū videlicet fūdamētalr̄ est tantum ens increatum. ℂ Hec appz: q̄ñ infinitū vt sic sumptum est p̄cise illud ens qd̄ vltra oēm ꝓportionē excedit quodcunq̄ aliud ens possibile limitatū vel etiā aliquo modo illimitatū: supposito q̄ de⁹ possit facere effectum aliquē infinitū: de quo postea inquiretur sed nullum aliud ens ab increato est possibile q̄ sic excedat nec etiā aliq̄ mō excedat oē ens aliud possibile: cū nullū ens aliud ab increato sit possibile cui nō possit fieri aliud eq̄le ⁊ etiā forsitā maius ipso. ergo ⁊c. ℂ Cōfirmatur. quia i[n]finitum hoc mō sumptum dicitur tm̄ illud qd̄ ab oī ente [f]inito possibili est distinctum: quia nec esse hoc mō infi[ni]tum: vt p̄dictū est supra / ē aliud q̄ esse ens nō finitū. eē [a]ūt ens nō finitū nō est aliud q̄ eē ens ab oī finito distin[ct]ū: sed solū ens icreatū est ab oī ente simplicr̄ finito dis[ti]nctū. omne eñ aliud a deo possibile est simplicr̄ finitū [q̄]p aliqd̄ sit possibile scdz qd̄ īfinitū: scdz imaginationē aliq̄rū. ḡ ⁊c. ℂ Tertia ↄclusio ē / q̄ infinitū primo mō vez formalr̄ sumptū nō importat positiue: sz tm̄ negatiue aliqd̄ a deo distictum. ℂ Hec appz. q̄ oīs negatio significat non positiue sed priuatiue seu negatiue affirmationē sibi oppositā / sicut ⁊ priuatio habitū / vt cecitas visionē ⁊ nō hō hoīem: ⁊ sic de aliis: sz infinitū hoc mō sumptū dicit p̄cise negationē oīs entis finiti possibilis: sicut nō hō solū⁹ hoīs. ḡ sicut nō hō iportat hoīem negatiue ab oī illo de q̄ ipsum non hō dicit equaliter differentē / ita ⁊ infinitū iportat negatiue quālibz rē finitā a deo distictā de q̄ solo dicitur infinitū. ℂ Confirmat. quia oīs res creata est aliqd̄ positiuū a deo distinctū: sed infinitū vt sic sūptū importat negatiue quodlibz ens creabile vel creatū ergo ⁊c. ℂ Quarta conclusio ⁊ vltima ē q̄ infinitū scdo mō videlicet fūdamētalr̄ sūptū nō iportat aliqd̄ a deo distinctū: sed tm̄mō iportat deū ipsū. ℂ Hec appz ⁊ euidenter seq̄tur ex p̄dictis: q̄ñ infinitū vt sic sumptū dicit p̄cise ens quod est ab oī infinito possibili distinctum et iproportionabilr̄ excedit ipsum: sed sol⁹ deus seipso nullo alio mediāte est distinct⁹ ab oī ente finito. ḡ ⁊c. ℂ Ex p̄dictis appz qd̄ dicendū ē ad istū primū articulū vbi erat videndū an infinitū qd̄ est huius ꝓpositionis / deus est infinitus / predicatū dicat aliqd̄ a deo distictū: q̄ñ lz infinitum aliq̄ mō sumptū importat negatiue aliqd̄ a deo essētialr̄ distictū: q̄ significat ens creatū: nullo aūt mō iportat aliquid increatū a deo distinctū. nulla eñ ē distictio inter icreata nisi tāū inter diuina supposita. nec eñ i diuinis sunt nisi tria / q̄ q̄dē tria sunt vnū. si aūt infinitas eēt in diuina essentia aliqd̄ distinctū ab ipsa poneret infinitū cū ipsa: cū oīa in re extra distincta sint nūerata seu plura ⁊ ita in diuinis essent plura distīcta ⁊ nūerata q̄ tria supposita. hoc aūt est impossibile: ⁊ cōtra determinationē ecclesie contentā cap. de summa tri. ⁊ fide catholica. firmiter credim⁹. ḡ ⁊c. ℂ Ad illud qd̄ primo arguebatur superius in contrarium appz q̄ falsū accipit q̄ñ dicit q̄ infinitas est aliqd̄ vnum in diuinis quo plura dñr esse formaliter infinita. nihil eñ est in diuinis infinitū mediante alio a se ipso / sicut nec aliquod creatum est finitū nisi tantummō p seipz. ℂ Ad aliud qd̄ postea addit q̄ñ dicit q̄ multi dubitāt an quidditas creata de qua sunt certi possit eē infinita: Dico q̄ falsū est loquendo de infinito simpliciter de q̄ tm̄mō est hic sermo: q̄ tale infinitū ē solus de⁹: ⁊ ita per ↄñs an aliqd̄ ens creatū possit fieri infinitū esset dubitare an possit fieri deus: de quo nunq̄ fuit dubitatum ab aliquo sane mentis. Si autem accipias infinitum secundum qd̄ de q̄ loquuntur aliqui concedentes deum posse facere albedinem vel omnem formam aliam intensibilem infinitam: sic arguit nihil ad propositū: quia cōstat tale infinitum esse a quidditate finita distinctum vt vnum indiuiduum ab alio non vt gradus a re cuius dicitur esse gradus. Nec dubitare an ista albedo de qua sū certus possit fieri infinita / est aliud q̄ dubitare an possint infinite albedines fieri ⁊ facte ipsi addi. ℂ Et quando addit q̄ de relationibus originis dubitatur an sint infinite: Dico q̄ dubitari an relatio originis sit infinita est dubitare an sit deus. accipiendo enim formaliter infinitum constat vt patet ex dictis omne quod est ab omni finitate possibili distinctum existere infinitū. tale autez est solus deus. quare ⁊c. ℂ Et si queras / quomodo ergo ens diuiditur per finitum ⁊ infinitum? dico q̄ ens in communi sumptū diuidit per finitum ⁊ infinitū nō tanq̄ per aliquis importantia aliqua diuersa a diuina essentia ⁊ ab alia re creata: sed tanq̄ per affirmatiuum ⁊ sibi cōtradictorie oppositum negatiuum: ⁊ hoc vt infinitum sumitur formaliter. vt sic enim infinitum dicit conceptum tantummodo negatiuum. si autem fūdamētaliter / ens diuiditur per finitum ⁊ infinitum sicut ens absolute sumptum per ens creatum ⁊ per ens increatum. ℂ Hec de primo.

Quantum ad secūdū est opinio aliquorum dicentium q̄ infinitum dupliciter potest sumi. vide[licet]

licet vno modo pro ente perfectiori quocunq possibili p
se sumpto. Alio modo pro ente perfectiori quibuscunq
aliqs simul sumptis etiam infinitis. ¶ Tunc dicunt q
primo modo sumendo ens infinitum potest demonstra-
ri naturaliter ⁊ probari saltem probatione que esset eui-
dentior sua solutione q deus est infinitus: non autem ac
cipiendo secundo modo infinitum. ¶ Primum probant
quia causa perfectissima equiuoca perfectior est suo effe
ctu: sed deus est causa equiuoca omnis effectus causabi
lis perfectissima. ergo ⁊c. ¶ Scdʒ probant: qꝛ primū ens
non probatur infinitū nisi ex medio supradicto puta ex
causalitate: sʒ ex cālitate non probatur esse infinitū isto
modo: sed primo accipiendo infinitum: quoniā perfecta
causalitas saluaretur in causis equiuoca ponendo ipsaʒ
esse nobiliorē quolibet effectu suo diuisim. ex hoc aūt q ip
sa poneret nobilior omni suo effectu diuisim nō sequeret
q esset nobilior omnibus simul sumptis cōiunctim. qua
tuor enim ꝯtinēt duo ⁊ tria diuisim non aūt coniunctim.
ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicendi nō videtur sufficere:
primo quia non est per se nota altera premissarum q̄ assu
mitur ad probandum deum esse infinitum infinitate pri
mo modo sumpta: vcʒ quia causa equiuoca est pfectior
suo effectu: quoniam aliquid esse causam alterius non p
bamus nec scimus nisi a posteriori / videlicet quia vnū se
quitur ad alterum: sed aliquando ad presentiam ipfectio
ris videmus sequi perfectius: vt mixtum generat ex ele-
mentis ⁊ herba ex terra: dicēte scriptura: germinet terra
herbam virenteʒ ⁊c. scdm etiā multos accidētia sunt ge
neratiua substātie: vt apparet in sacramēto eucharistie
vbi accidētia sine subiecto existentia sunt corrūpe corruꝫ
ptiua ⁊ generatiua quorum erant antea mediāte substā
tia: si etiā calor ⁊ alia ignis accidentia essent sine ignis
substātia iuxta aquā / nō min⁹ q̄ nūc forte corrūperet aq̄
⁊ generaret ignis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat q hoc
fieret tunc sicut fit nūc in sacramēto eucharistie virtute
prime cause supplentis vicē secunde deficiētis: q̄ hoc lʒ
sit verū non tn̄ est per se notum nec probabile ex aliquo
per se noto. ¶ Nec valet etiā si dicat q lʒ causa secunda
equiuoca possit esse imperfectior suo effectu nō tn̄ prima
quia pfectissima. quia aut accipis ⁊ supponis cā esse pfe
ctissimam in ratione entitatis: vel in rōne causalitatis.
Si primū: accipis ⁊ supponis qd̄ probare intendis. hoc
enī est hic pbandum videlicet primā causaʒ esse hoc mō
pfectissimā: quia formalr̄ infinitā. Si aūt ponas scdm̄
cū vt dictum est nullū entium scias habere causalitateʒ
respectu alterius effectiuam: nisi quia ad presentiā vni⁹
sequitur productio alterius: per ꝯns omne illud arguit
perfecte causalitatis existere ad qd̄ solū positum seqtur
alterum: sʒ scda causa suo effectu imperfectior in entita-
te ē talis respectu sui effect⁹ pfectioris. ¶ Et si dicas q
nō: qꝛ a tali cā non seqtur talis effectus ipsa pfectior vir
tute solius ipsius sed prime cause secū simul ꝯcurrētis
¶ Hoc non valet primo: qꝛ licet hoc sit veruʒ nō tn̄ ē p se
notum nec ab oībus concessuʒ / cū multi dicāt primā cau
sam non oportere ꝯcurrere cū scdā ad effectū sibi debi
tū pducendū. Secūdo: qꝛ esto q ꝯcurrat sicut ⁊ facit: nō
tamen plus cū vna causa respectu effect⁹ impfectioris q̄
cum alia ad pducendū effectum pfectiorem ipsa. q̄re ⁊c.
¶ Alia etiā ratio que adducit ad pbandum aliā cōclu-
sionē secundā videlicet q non possit pbari deum esse in-
finitum infinitate scdo modo sumpta nō cōcludit: q̄m qui
dicit q sufficit ponere causaʒ equiuocā pfectā esse perfe
ctiorem quolibet suo effectu diuisim non omnibus simul
coniunctim / hoc non videtur verum: quoniam cā nō po-
nitur pfectior isto vno vel illo nec alio suo effectu / nisi qꝛ
iste ⁊ ille ⁊ alius est ab ipsa. ḡ cā pfectissima pfectior debʒ
poni omnibus simul ⁊ cōiunctim sūptis q̄ oīa sunt ab ip-
sa. ¶ Cōsequētia ē euidēs: q̄m si ideo causa aliq̄ ponit ē
perfectior aliquo vno solo effectu vel duob⁹: qꝛ vnius tn̄
vel duo sunt effectiue ab ea. ergo si infiniti sint ab ipsa / p
fectior eis omnibus debet poni. sed in ꝓposito ipse sic ar
guens omnia possibilia ꝯcedit fieri posse a prima cā ē
sine omni alia ꝯcurrente / alias non esset verū qd̄ accipit
q̄m dicit q prima causa est causa equiuoca perfectissima.
nulla enī causa efficiens potest dici perfectissima que in
nullum potest effectū sine alia concurrēte ⁊ cōcausā ⁊c se
cū. ergo ⁊c. ¶ Et si dicatur q nō valet: quia licet causa
pfecta arguatur esse perfectior omnib⁹ illis effectibus i
quos potest simul / nō tn̄ illis in quos nō pōt insimul: sed
in vnū post aliū successiue: sicut nec ignis est pfectior infi
nitis ignibus in quoꝝ vnum potest post alium successiue.
primā aūt causā posse simul p se in omnia possibilia non
est notum. ¶ Hoc non valet: quoniaʒ ex quo supponit eē
causa perfectissima non debet negari ipsam posse simul i
omnia. ¶ Scdo: quia esto q non posset adhuc nō seqtur
quin ipsa sit pfectior omnibus effectib⁹ possibilib⁹ simul
sumptis: q̄m licet ignis: quia causa vnica ignis / nō argu
atur perfectior omnibus ignibus sibi possibilibus nec
etiā vno tn̄ quia est cuiuslibet causa vnica / tn̄ si esset cā
equiuoca perfectior esset vno tn̄ ⁊ oībus simul sumptis.
perfectior enī est angelus q̄ essent ignes simul sumpti
infinities infiniti. ergo et in ꝓposito de prima causa q̄ ē
oīm causa equiuoca quolibet per se sumpto pfectior con
similiter est dicendum: vcʒ q eo ipso q ponit pfectior quolʒ
per se sumpto / ⁊ omnibus simul sumptis. ¶ Nec valet il
lud qd̄ adducitur de q̄tuor cōtinētib⁹ duo ⁊ tria diuisim
non aūt duo ⁊ tria coniūctim: q̄m aliter ē dicēdum de ꝯtī
nente aliq̄ continentia quodāmodo quantitatiua ⁊ alit̄
de continente alia continentia quodammodo intēsiua: q̄
videlicet continens non est ꝯtentis excessiue maius: sed
intensiue pfectius. qꝛ licet continēs primum qd̄ vcʒ ē ꝯ
tentis extensiue siue discretiue maius: nō oporteat nec
possit ꝯtinere omnia illa cōiunctim q̄ cōtinet diuisim: tn̄
secus est de cōtinente alia scdo modo vcʒ pfectionaliter
seu intensiue: sic intelligendo q cōtinens est ꝯtentis pfe
ctius intensiue. omne enim tale continens eo ipso q̄ con
ceditur pfectius aliq̄bus pluribus ab ipso distinctis spe
cie ⁊ alterius rationis diuisim sumptis / debʒ etiā poni ⁊
concedi esse pfectius oībus simul sumptis: sicut appet
de angelo: q̄ eo ipso quo est pfectior isto igne ⁊ alio alteri
us rōnis ab ipso / est pfectior omnibus ꝯiūctim sūptis et
infinities infinitis: sed prima causa non potest poni pi
modo sed isto scdo esse omniuʒ effectuum sibi possibiliū
contentiua. ergo ⁊c. ¶ Et ideo q̄tum ad istū articulū ali
ter ē dicēdū. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdum q sicut di
ctum fuit in alia q̄stione de ista ꝓpositione / deus est / q vi
delicet alterius rationis ē illa quā format ꝯprehēsor et
alterius illa quā format viator / ita ⁊ de ista deus est in
finitus / de qua hic q̄ritur / ꝯsimiliter ē dicēdum. oēs enī
ꝓpōnes licet eiusdē rei significatiue sūt i esse ēdo alterius
rationis quoꝝ vnius ⁊ non alterius vtrunq extremoꝝ
vel tantum alteruʒ est notitia abstractiua formata medi
ante intuitiua eiusdem rei cuʒ ipsa significatiua. sed nul
lius ꝓpositionis deum significantis formate a viatore ali
quod extremorum est notitia mediante intuitiua dei for
mata: cū talis nō habeatur ab ipso: cuius contrarium est
de propositionibus deum significantibus beatorū. ḡ ⁊c.
¶ Posset igitur q̄stio ista qua querit / an deū eē infinituʒ
sit demonstrabile an per se notum / intelligi vel de propo
sitione illa q̄ est viatoris vl̄ de ipsa q̄ ē cōphensoris. ⁊ de
illa q̄ ē viatoris adhuc duplicit̄. Uno mō an talis sit per
se nota viatori eam formanti: an demonstrabilis ab ip-
so. Alio modo / an sit demonstrabilis si non ab ipso saltē
a comprehēsore. non potest autem q̄ri an illa q̄ est ꝯphē-

foris sit econuerso demonstrabilis a viatore: quia talis notitia non est sibi compossibilis ex suis naturalibus/cũ formetur/ vt dictum est/mediante dei notitia intuitiua.

Hoc p̄misso nõ distiguẽdo de ifinito vt distigunt predicte opiniões:sed intelligẽdo p infinitũ oẽ p̄fectius quocũq̨ possibili distincti siue alio p se sumpto ⁊ etiam coniunctim omnibus simul sumptis:pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̨ ista ꝓpõ de⁹ est infinitus quã format beat⁹ est ab ipso demõstrabilis:nec per ꝯñs est per se nota. ¶ Hec ꝓbatur.qm̃ omnis illa ꝓpõ est demonstrabilis:nec p ꝯñs per se nota:ad quam ꝓbandam possunt adduci alie notiores/q̃bus mediãtibus firmior causatur assensus tam de re per ꝓpõnez ipsam significata q̃ de sua veritate.sed ista ꝓpõ deus est ĩfinit⁹ a beato formata est hmõi.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.qm̃ lȝ ista ꝓpositio quã format beat⁹ cũ dicit/de⁹ ẽ infinitus/sit euidentior q̃ illa eiusdeȝ rei significatiua quã format viator cũ ꝓpositio cõprehẽsoris ꝯstet ex extremis p̄fectiorib⁹ puta ex notitijs abstractiuis incomplexis clarioribus q̃ illa alia viatoris: tamen non sic euidens est sibi quin sit alia euidentior ea ex qua ista potest ꝯcludi/⁊ illa mediante istam inferente eius veritati ⁊ rei p eã significate firmior assensus p̄beri:vt ista:oẽ illud qd̃ ẽ p̄fectius oĩbus alijs possibilib⁹ etiã simul sũptis/ẽ infinitũ.ex ista enĩ addita sibi minori ista:sed deus est p̄fectior oĩb⁹ alijs ab ipo possibilib⁹ ẽt simul sũptis põt syllogizando btũs ꝓbare ⁊ arguere deũ existere infinitũ. ¶ Sȝ ꝯ̃ hoc forsitã arguetur.qm̃ per esse infinitũ vt dictũ ẽ nõ est hic aliud intelligẽdũ q̃ esse p̄fectius oĩbus alijs simul sumptis.g̃ ꝓbare deũ esse infinitũ q2 est oĩbus alijs p̄fectior:est ꝓbare ideȝ per idẽ. ¶ Respõdeo/⁊ ꝯcedo añs:sed nego ꝯñaȝ: qm̃ lȝ esse p̄fectius oĩbus alijs significet ideȝ:nõ tñ est idem cũ hoc qd̃ dico infinitum: sicut licet aĩal rationale significet idem qd̃ hõ/nõ tñ est idem cum eo:nec posse seu aptuȝ natuȝ ridere est idẽ qd̃ risibile:lȝ significet idem cũ eo.nõ enĩ diffinitio seu descriptio est eiusdẽ ꝯcept⁹ lȝ eiusdẽ rei significatiu⁹ cũ diffinito seu descripto.eẽ aũt p̄fecti⁹ oĩb⁹ alijs possibilib⁹ simul sũptis est diffinitio seu descriptio ipsũ aũt infinitũ est sicut diffinitũ vel descriptũ. diffinitio aũt vel descriptio notior põt esse de aliq̃ q̃ diffinitũ:alias nũq̃ de aliq̃ posset ꝓbari vnũ istoȝ p alterũ qd̃ ẽ falsũ. arguit̃ enĩ sic:oẽ animal ratiõale ⁊ mortale est hõ:s3 sortes est animal rationale ⁊ mortale.ergo ⁊c. hic noti⁹ p̄dicat̃ aĩal rõnale de sorte q̃ hõ alias nulla eẽt ista ratio. ⁊ ita ĩ ꝓposito hec ꝓpositio deus ẽ p̄fectior oĩbus alijs in qua p̄dicat̃ de deo diffinitio siue descriptio ĩfiniti/notior põt esse q̃ ista deus est infinitus: in q̃ p̄dicat̃ ipsuȝ diffinitum siue descriptum veȝ infinitũ. ¶ Confirmatur. q2 nõ min⁹ ꝓpositio ĩ qua predicat̃ de aliquo diffinitio põt eẽ notior illa in qua predicat̃ diffinitũ de eodem:q̃ illa in q̃ p̄dicat̃ passio aliqua de diffinitione sit notior illa ĩ qua predicat̃ de diffinito:sed ꝯstat q̨ ꝓpositio cui⁹ subiectũ est diffinitio ⁊ predicatum passio:sicut ista/aĩal rationale ⁊ mortale est risibile notior est q̃ ista homo est risibilis /ĩ q̃ p̄dicatur eadem passio de diffinito:cũ ista sit demonstrationis. ꝯclusio ⁊ alia sit p̄missa.g̃ ⁊c. ¶ Qn̄ ergo dicit̃ q̨ si per hoc q̨ deus est perfectior oĩbus alijs ꝓbaretur q̨ esset infinit⁹/seq̄ret̃ q̨ ꝓbaretur ideȝ p idẽ:si intendis inferre q̨ ꝯclusio demõstrata sit cũ illa minore p̄missa idẽ in essẽdo:ergo:q2 vt dictuȝ est/in ista p̄missa deus est perfectior omnibus/predicatur diffinitio.in conclusione aũt diffinitum.diffinitio autem alterius rationis est in essendo lȝ non in significãdo a ꝯceptu diffiniti.⁊ ita cõsimilit̃ ꝓpõ ĩ q̃ p̄dicat̃ vel subijcit̃ diffinitio/alterius rationis est ab illa cuius subiectũ vel p̄dicatum est diffinitum. Si autẽ intendas inferre q̨ conclusio demonstrata sit eadem in significando cum p̄missa p̄dicta/concedo / nec sic ꝓbare idem per idem est inconueniens:immo vt veruȝ euidens concedẽdũ.cuiuscũq̨ enĩ demõstrationis cõclusio significat idem penitus cũ altera p̄missaruȝ:nec aliter põt aliq̃ propositio demõstrari q̃ p aliquã aliã eãdẽ secũ in significando sed diuersam in essendo:modo quo ista/homo est risibilis /demõstrat̃ p istã animal rationale est risibile. q̃ nihil aliud significat q̃ precedens.quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est q̨ ista ꝓpõ deus est infinitus /quam format viator/non est sibi nec alicui alteri per se nota. ¶ Hec sequitur ex prima ꝓbat̃ :quoniam nulla ꝓpositio formata a viatore de deo est sibi euidentior seu notior q̃ sit ꝓpõ idem cum illa significans comprehensoris formata ab ipso. ¶ Hoc est euidens.q2 propositio in mente formata tãto est euidentior ⁊ notior quanto notitie incomplexe ex quibus constat sunt euidentiores:sed notitie incomplexe ex quibus cõstat formata ꝓpõ a beato de deo cum formetur intuitiua dei notitia mediante sunt euidentiores notitijs abstractiuis cuiuscunq̨ ꝓpõnis de deo formate a viatore.ergo oĩs ꝓpositio comprehensoris de deo aliquid predicans est euidẽtior ⁊ notior sibi q̃ sit ꝓpositio viatoris idẽ significans ipsi viatori:sed ista ꝓpositio de⁹ est infinitus quã format beatus /non sic ipsi est euidẽs q̨ sit ipsi totaliter per se nota vt dictum est supra.ergo multo minus ipsa vt a viatore formata potest existere per se nota sibi nec alteri: quia nullus alius intellectus creat⁹ potest propositionis significata ĩtelligere p ꝓpositioneȝ nec etiã ꝓpositionem ipsam nisi ille in quo est ipsa ꝓpõ subiectiue:maxime supposito q̨ nullus possit naturalit̃ ĩtelligere alterius mentis ꝯceptum.⁊ esto q̨ possit naturaliter vel quõcunq̨ aliter intueri per moduȝ obiecti alterius conceptũ incomplexum. vel complexum puta ꝓpositionem formatam/non tamen potest intelligere p talem alterius mentis conceptum simplicem vel complexum eius obiectum.nullus enim intelligere nec sentire potest aliquid per actũ aliquem non in se:sed in alio existentem. ⁊ ita esto q̨ istam propositioneȝ a viatore formatam ⁊ in ipsius mente actualiter existentem/deus est infinitus/intelligeret beatus vel quicunq̨ alius intellect⁹ non tamen diceretur nec dici posset sibi talis propositio per se nec alio modo nota:quoniam propositio non dicit̃ per se nec p aliã nota q2 est notitie obiectũ vt ĩ questiõe alia fuit dictum:sed tantum:quia per ipsam intelligens eius obiectuȝ per eã significatum tendit sic vel aliter cõsentiendo in ipsum.sed esto q̨ btũs possit predictam viatoris ꝓpositioneȝ p̄cipere vt obiectũ/nõ tñ põt ĩtelligere eius significatũ:nec p cõseq̄ns in ipsum aliquo modo tẽdere per assensum causalẽ mediãte ꝓpositione p̄dicta:cũ nec ꝓpositio aliqua sit causatiua consensus nisi ĩ intellectu intelligẽte per ipsam.quare ⁊c. ¶ Sȝ possent hic moueri tria dubia. Primũ/an de⁹ istã eãdẽ nũero ꝓpositionẽ quã format viator deus est infinitus /possit ĩprimere cõprehensori ipa eadẽ remanẽte in intellectu viatoris. ¶ Secũdum:an supposito q̨ sic q̃libet eorũ intelligeret per hmõi ꝓpositionẽ seu conceptum complexũ ei⁹ obiectuȝ videlicet rem per eam significataȝ. ¶ Tertium.supposito q̨ sic/an ista esset euidentior vni istorum q̃ alteri puta comprehensori q̃ viatori. ¶ Ad primum videtur dicendum q̨ sic: quoniam non est impossibilius vnum accidens quodcunq̨ in diuersis subiectis esse q̃ idem corpus in diuersis locis:sed secundum est per diuinã omnipotẽtiã possibile:imo etiã ẽ de facto/vt appet de christo existẽte ĩ celo ⁊ ĩ eucharistie sacramẽto.g̃ ⁊c. ¶ Ad secundum videtur consimiliter esse dicendum q̨ sic:q2 si nec videtur posse esse aliquis actus cognitiuus complexus vel ĩcõplexus in aliq̃ intellectu creato nõ ĩtelligẽte p ipȝ.nõ enĩ videt̃ possibil⁹ ĩtellectũ creatũ intelligere

sine actu in ipso existente ꝗ non intelligere actu intelli-
gendi in eo manente:sed primū est impossibile.ergo ⁊c.
¶Et si dicatur ꝙ immo esset possibile videlicet intelle-
ctum habentem actum intelligendi non intelligere/de
quo in tertio amplius inquiretur.ergo multomagis de
bet concedi vt possibile omnem intellectum intelligere
per actū intelligendi in eo realiter existentem / ⁊ ita per
consequens si predicta propositio a viatore formata
eadem numero que est in ipso esset per diuinam potenti-
am in beato / non minus per eam beatus intelligeret
ꝗ viator:quia nec viator per talem propositionem nec
per aliam quamcunq̧ intellectionem complexam vel in
complexam intelligit vt ipsam eliciat effectiue:sed vt re-
cipit subiectiue:sed istā propositionem ⁊ viator ⁊ cōpre
hensor vniformiter subiectiue reciperent:ergo ⁊ per eam
eis inexistentem vniformiter intelligerent. ¶Confirma
tur.quia mirabilius videretur ꝙ ipsam neuter intellige
ret vel ꝙ vnus ⁊ non alius intelligeret:cum vterq̧ ip-
sam vniformiter reciperet vt supponitur:ꝗ ꝙ ambo si-
mul.Imo nec hoc videtur aliquod mirabile:sed magis cō
trarium videtur implicare impossibile supposito ante-
cedente/videlicet ꝙ eadem cōplexa intellectio esset actu
aliter ⁊ consimiliter in vtroq̧.ergo ⁊c.¶Ex hoc videtur
corollarie concludendum ꝙ de potentia absoluta dei om
nes electi possent beatificari ⁊ premiari eodē actu frui-
tionis numero mediante in omnibus existente vt eorum
premium esset numero vnum sicut ⁊ obiectum premiū ip
sorum.¶Hoc apparet:quoniam sicut catholici concedē
tes per diuinam potentiam vnum corpus posse esse in
pluribus locis simul/eo ipso concedunt ipsum posse esse
vbiq̧ in omnibus locis simul: ita consimiliter in propo
sito videtur esse dicendū/videlicet ꝙ si omnis actualis
forma:⁊ per consequens fruitio ⁊ visio beata potest exi-
stere in pluribus subiectis simul: ꝙ etiam in omnibus.
sed vt dictum est omnis habens actum intelligendi intel
ligit/⁊ actum diligendi diligit.omnis autem deum vidē s
⁊ fruitione illa beatifica diligēs est beatus.ergo omnes
electi possent vnico fruitionis actu numero ⁊ alio visio-
nis esse beati ⁊ premiari/non tamen vt videtur possent i-
equaliter esse beati supposito ꝙ equalem ⁊ eundē actū
fruendi habentes non possint esse inequaliter perfruen-
tes.Si autem diceretur ꝙ immo per equalē actum qd
ditatiue secundum seipsū possent diuersi inequaliter tē
dere in eius obiectum / de quo in tertio etiam aliquid in
quiretur/tunc etiā beati possent poni in premio inequa
les/cū nec aliquis dicatur alio beatior quia habet actū
beatificum pfectiorem vt secundum se quidditatiue sum
ptum:sed quia per ipsum tendit efficacius in eius obie-
ctum diligendo amplius ipsum.quare ⁊c.¶Ad tertium
⁊ vltimum videtur esse dicendum ꝙ non.nunꝗ enī eadē
propositio nec aliqua incomplexa cognitio similiter ea-
dem tam in essendo ꝗ in significādo videtur posse eē eui-
dentior vni ꝗ alteri:quoniam cognitio complexa vel in
complexa non dicitur euidētior vna ꝗ altera/nisi quia p
ipsam habens eam ⁊ cognoscens tendit in suum obiectū
qd̄ cognoscit clarius ipsiq̧ assentit firmius:sed per ean-
dem cognitionem in essendo ⁊ significando nullus vide-
tur posse cognoscere clarius nec obiecto ipsius cogni-
to assentire firmius.ergo ⁊c. ¶Et si contra hoc argui
tur.quia beatus habens istam eandem propositionem
quam habet viator/probaret eam ex premissis euidētio-
ribus ꝗ sunt ille ex quibus eam probat viator:⁊ ita per
consequens esset ipsi notior. ¶Dico ꝙ ille euiden-
tiores premisse non probarent istam:sed aliam ab ea al-
terius rationis in essendo:videlicet illam quā modo for-
mat beatus.nec enī ex premissis alterius rationis ꝯclu-
sio illata est eiusdē sed alterius rationis in essendo : este

ꝙ sit eadem sicut ⁊ premisse in significando . quare ⁊c.
¶Tertia conclusio est : ꝙ ista ꝓpositio deus est infinit⁹
quam format viator non est demonstrabilis ab ipso de-
monstratione euidenter aduersarium conuincente : licet
sit demonstrabilis demonstratione large sumpta:que vi
delicet esset euidētior solutiōe que daretur ad eā.¶Hec
apparet.quoniam ista propositio non videtur a viatore
aliter posse probari ꝙ per viam causalitatis efficien-
tis vel finalis.saltem ex hoc videtur posse sumi ad eam
probandū efficacius medium:videlicet quia deus ē om
niū causa perfecta equiuoca efficiens ⁊ finalis.talis au
tem causa oportet ꝙ sit perfectior omni suo effectu/⁊ per
consequens infinita:cum nec per infinitum hic aliud in
telligatur ꝗ illud qd̄ est perfectius omnibus aliis possi
bilibus simul sumptis.sed licet ista ratio sit euidentior
solutione ꝗ posset dari ad ipsā/non tamen conuincat to
taliter ⁊ euidenter aduersarium vt superius fuit dictum
quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia premisse ex quibus
ista propositio esset probanda sunt iste due : quarum
maior est ꝙ omnis causa equiuoca finalis ⁊ effectiua
totalis omnis effectus possibilis est perfectior ipso effe
ctu quocunq̧ possibili:⁊ per consequens infinita. Mi-
nor est ꝙ ipse deus est omnium possibilium talis causa.sꝫ
neutra premissarum istarum est per se nota vt dictum fu
it supra.ergo ⁊c.¶Sed contra conclusionem istam for-
sitan arguitur.primo:quia vt dictum fuit in probatione
prime conclusionis comprehensor probat istam conclu-
sionem videlicet deū esse infinitū/per istas duas premis
sas.quarū maior est ꝙ oē perfectius quibuscunq̧ ⁊ qtcūq̧
aliis possibilibus simul sumptis est infinitum. Minor
autem est ꝙ deus est tale ens videlicet sic perfectum.sꝫ
easdem premissas potest formare ⁊ format de facto via-
tor.ergo ⁊ conclusionem istam potest euidenter probare.
¶Secundo.quia omne verum necessariū est demonstra
bile vel per se notum:sed deum esse infinitum est verum
necessarium:vt dictum est/nec est per se notum a viatore
formatum.ergo ⁊c.¶Ad primum dicendum.ꝙ ille ꝑmis
se predicte quas habet viator non sunt eiusdem rationis
nec equaliter euidentes cum aliis eis consimilibus in si
gnificando quas format beatus:⁊ ideo ex premissis via
toris quia seuidentibus vel nō tantum euidētibus sicut
sunt premisse comprehensoris eiusdem significationis si-
cet in essendo alterius rationis nō probatur a viatore si-
cut a cōprehensore predicta conclusio euidenter : ⁊ quia
premisse in essendo alterius rationis/conclusiones infe-
runt similiter in essendo alterius rationis:ideo proposi-
tio ista deus est infinit⁹ a cōprehensore ex premissis eui-
dentibus illata ⁊ euidēter probata alterius rationis est
ī essendo ab ipsa a viatore ex premissis non sic euidētib⁹
demonstrata.¶Ad secūdū dicēdū est ꝙ omne verū com
plexum necessariū ē p se notū vel demōstrabile aut secū
dū se aut in aliquo alio sibi equipollēti.voco aūt oīa illa
complexa equipollētia ꝗ sunt eiusdem rei significatiua
sicut ista ꝓpositio deus est infinitus quam format viator
⁊ ipsa quā format cōprehēsor.⁊ ita lꝫ ista propositio vt ē
viatoris non sit per se nota nec demonstrabilis euidēter
in se:quia non ex premissis viatoris quia ineuidētib⁹ vt
dictum est:nec ex premissis euidentibus comprehēsoris
quia ille non inferunt ipsam:sed aliā ab ea alteri⁹ ratio
nis:est tū demonstrabilis in alia sibi in significando eq-
pollenti puta in illa quā ꝓbat beatus.¶Ex quo [illegible]
ret ꝙ ista ꝓpositio maior assumpta vꝫ ꝙ oīs ꝓpō ve-
necessaria vel est demōstrabil' vl' p se nota a viatore forma
ta/non ē vera nisi cum glossa.nullus enī fidei articulo⁊
a viatore formatus est per se notus nec naturalit' demon
strabilis ex per se notis secundum scilicet in suis equi-
pollentibus cuiusmodi sūt illi eadē significātes ꝗs for-

mant beati. quorum alii sunt per se noti ut deus est / alii autem demonstrabiles / ut deus est infinitus / deus est trinus et unus. ¶ Quarta et ultima conclusio est quod nec etiam ista propositio quam format viator / deus est infinitus / est demonstrabilis ab aliquo comprehensore. ¶ Hec apparet. quia si sic / aut demonstraretur ab ipso ex premissis eiusdem rationis cum illis viatoris vel ex premissis ab illis alterius rationis. sed non potest poni primum: quia tales premissas beatus non habet. nec secundum: quia ex premissis alterius rationis non sequitur nec probatur conclusio eiusdem sed alterius rationis saltem in essendo licet non in significando. ergo etc. ¶ Confirmatur. quia omnis conclusio demonstrata est a demonstrante formata: sed comprehensor non potest formare istam propositionem deus est infinitus talem videlicet qualis est illa quam format viator. ergo nec talem potest probare. ¶ Minor apparet ex dictis: quoniam ut dictum est / ista propositio deus est infinitus / quam format beatus constat ex notitiis simplicibus habitis mediante visione divina: sine quibus habet viator notitias abstractivas ex quibus format consimilem propositionem. sed ut dictum est supra / omnes tales propositiones sunt in essendo alterius rationis: ergo etc. ¶ Si autem dicatur quod licet comprehensor videat deum tamen per se sine visione concurrente potest notitias formare tam incomplexas abstractivas quam complexas eiusdem rationis cum illis quas format viator: tunc concedendum est consequenter quod propositio ista quam format viator / deus est infinitus: vel alia eiusdem rationis cum ipsa est formabilis non tamen demonstrabilis a comprehensore magis quam a viatore. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. falsum enim est quod accipitur in minore quando dicitur quod ista propositio deus est / ex terminis suis est nota ut apparet per precedentia.

Tertio quæro: utrum deum esse essentialiter unum sit per se notum vel demonstrabile evidenter ex aliquo naturaliter per se noto.

¶ Et videtur quod sic. quoniam nullus tenetur credere indubitanter nisi illud quod sibi constat certitudinaliter esse verum: sed esse essentialiter unum deum quilibet tenetur credere indubitanter. est enim primus articulorum fidei in symbolo explicatus. ergo constat cuilibet certitudinaliter esse verum. sed non potest constare hoc nec aliquod aliud complexum esse verum nisi vel sit per se notum vel demonstrabile evidenter ex aliquo per se noto ergo etc. ¶ Contra. quia esse unum principium primum improductum aliorum omnium productivum nec est per se notum nec demonstrabile ex aliquibus per se notis: sed tale ens primum principium omnium productivum non est aliud quam deus ipse. ergo etc. ¶ Responsio. ubi sic procedam. primo enim inquiram / an solus deus inquantum deus sit de se hoc individuum numero unum. Secundo dicam ad quesitum videlicet an ipsum essentialiter esse unum sit demonstrabile vel per se notum.

Quantum ad primum est sciendum ad

evidentiam dicendorum: quod rem aliquam esse per se vel de se talem puta hominem vel deum esse de se individuum / dupliciter potest intelligi. Uno modo quod sit de se hoc individuum hoc est absque aliqua alia re et quocunque alio sibi apposito ab ipso aliquo modo in re extra distincto: modo quo forte quantitas est res quanta de se sive per se dicitur quanta: supposito quod quantitas non sit res aliqua ab ea distincta sibi apposita qua sit quanta. Alio modo potest intelligi quod homo vel deus vel alia res quecunque sit de se vel per se hoc individuum: hoc est quod ipsa ut est talis qualis per suam diffinitionem specificam importatur / requirat quod sit tale individuum / sicut humanitas eo quod humanitas exigat quod sit fortes: sibique repugnet quod distinguatur a fortitate et ab omni alia differentia individuali. et hoc modo rem aliquam esse de se vel per se hoc individuum potest intelligi dupliciter. Uno modo quod sit ipsum in primo modo dicendi per se: quo modo esset de se hoc individuum si sua diffinitio explicaret quod res per eam significata a tali individuo esset indistincta. Alio modo quod sit tale individuum de se sive per se secundo modo: videlicet quia diffinitio rem ipsam explicans requirit quod res significata primo per eam ab hoc individuo sit indistincta licet hoc in diffinitione non ponatur sicut licet diffinitio hominis non explicet risibile: tamen exigit quod res quam primo significat puta homo est risibilis. et ideo homo dicitur risibilis non in primo: sed in secundo modo dicendi per se. et ita consimiliter omnis res illa potest dici de se vel per se in secundo modo hoc individuum cuius diffinitio specifica requirit licet non exprimat quod res quam primo significat sit implurificabilis et indistincta ab isto individuo.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: quod omnis res est de se sive per se hec sive individua et una numero primo modo. ¶ Hec probatur. quoniam eo quodlibet ens est in se unum quo ab omni alio est divisum seu distinctum et in se indistinctum. sed unumquodque est seipso non aliquo mediante sibi apposito ab eo distincto ab omni alio distinctum et in se numero indistinctum. ergo etc. ¶ Minor probatur. quoniam nihil est in se indistinctum nec per consequens ab alio essentialiter distinctum: cum eodem sit in se indistinctum et ab alio distinctum per illud a quo est distinctum. ¶ Hoc apparet. omnino enim videtur impossibile dicere aliquid esse sibi idem et in seipso indistinctum per illud a quo est distinctum: cum tali circumscripto ipsum nihilominus immo amplius esset tale videlicet in se indistinctum. sed eo quo res est in se numero indistincta et ab alia re distincta est numero una et individua. ergo etc. ¶ Confirmatur. quia nihil est individuum nec numero unum per aliquid aliud a quo numero est distinctum: sed quecunque in re extra distincta / numero sunt distincta. ergo nullum in re extra distinctorum est unum numero: nec per consequens individuum per alterum: sed quodlibet per seipsum. ¶ Minor apparet. quoniam quecunque plura quorum quodlibet est numero unum sunt distincta numero. sicut enim specie unum vel genere / est distinctum specie vel genere ab omni alio numero consimiliter specie vel genere alterius speciei vel generis: ita et omne numero in se unum est ab omni alio numero uno numero distinctum: sed quorumcunque in re extra distinctorum quodlibet est numero in se unum. ergo et ab omni alio numero est distinctum. quare etc. ¶ Ex ista conclusione in secundo prolixius explicanda et probanda apparet improbabilitas et impossibilitas imaginationis quorundam dicentium omne individuum creatum esse realiter constitutum ex individuali differentia et ex quidditate specifica: ut sortem ex humanitate et sortitate. que quidem sortitate humanitas ipsa sortis est una numero et distincta ab humanitate platonis. ¶ Hoc siquidem est falsum ut est in secundo prolixius ostendendum: et esto quod esset verum videlicet quod individuum sic esset compositum ut sortes ex humanitate et sortitate: nullo modo unum istorum duorum componentium esset numero unum per alterum nec ab aliquo alio numero distinctum: nec individuum ipsum totum compositum esset etiam numero unum magis per unum istorum quam alterum. et si aliquo modo esset magis unum per aliquod istorum quam per alterum magis esset unum per

quidditatem specificam q̄ per indiuidualem differentiā. ¶ Primum apparet: quoniam ponentes indiuiduum puta sortē esse compositū i re extra ex sorteitate ⁊ ex humanitate/vtrunq̄ istorum duorum videlicet tam sorteitatē q̄ hūanitatē hēt ꝯcedere ⁊ ꝯcedūt esse nūero in se vnū ⁊ ab alio distinctum. oē enim qđ est in sorte ⁊ in alio quocunq̄ indiuiduo est vnum numero: ⁊ per consequens distinctum numero a quocunq̄ alio ab ipso numero in se vno. sed vt dictum est nullum numero distinctorum est vnum numero per alterum. ergo nullo modo humanitas sortis est sorteitate numero vna cum ab ipsa numero sit distincta. ¶ Confirmatur. quia eorum quorum quodlibet est in se eque indiuisum per seipsum ⁊ ab alio diuisum siue distinctum/neutrum potest esse per alterum numero vnum nec numero ab aliquo distinctum: nec p consequens indiuiduum: sed quodlibet componentium aliquod indiuiduū vnum/totum est eque in se vnum seu indiuisum ⁊ ab alio distinctum sicut alterum per seipsum: vt apparet per exemplum de forma ⁊ de materia constituētibus substantiam compositam: quoniam licet forma sit perfectior q̄ materia non tamen est aliter q̄ ipsa in se indiuisa seu indistincta ⁊ ab omni alia re distincta. ergo si humanitas ⁊ sorteitas sunt duo aliqua in re extra sortem ipsum cōstituentia non magis humanitas erit vna numero nec indiuidua sorteitate q̄ sorteitas humanitate. ¶ Secundum videlicet q̄ nec totum indiuiduum constitutum sit etiā magis vnum numero ⁊ indiuiduū per vnum predictorum q̄ per alterum puta sortes per sorteitatem q̄ per humanitatem: sed potius econuerso: apparet. quia aut sortes dicitur esse tale indiuiduum numero vnum per illud sine quo sibi intrinseco existente: est impossibile ipsum esse: vel dicitur indiuiduum vnum numero principaliter illo qđ principalius est in ipso. si primum constat secūdū eos q̄ non est possibilius sortem esse sine vno istorum q̄ sine alio. vtrunq̄ enim est sibi intrinsecū: sicut ⁊ quodcunq̄ cōponentiū est composito ex eis intrinsecum/sine quorum vtroq̄ est impossibile existere ipsum compositum. quare ⁊c. ¶ Si autem dicis secundum: tunc sequitur q̄ magis sortes sit indiuiduum per humanitatem q̄ per sorteitatem: quia secundum eos quidditas specifica est perfectior: ⁊ per consequens i omni indiuiduo principalior q̄ sua indiuidualis differentia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia aut indiuiduum puta sortes est aliquid a predictis duobus componentibus simul sumptis distinctum: aut non/sed est tantummodo ista duo componētia puta sorteitas ⁊ humanitas simul sumpta. si ponas primum/ergo habes concedere q̄ tale indiuiduum constitutum est numero distinctum ab omnibus suis principiis ipsum constituentibus simul sumptis. nec per consequens potes dicere q̄ sit formaliter/esto q̄ causaliter eis nec eorum aliquo vnum numero: cum vt dictū est nihil possit dici vnum nūero formaliter propter illud a quo distinguitur numero. Si autem ponas secūdum: vero q̄ sortes non sit aliud q̄ hūanitas ⁊ sorteitas: ergo non potes ponere q̄ aliquid a sorte distinctum sit sorteitate numero vnū quia quero quid est illud: nō enim est aliquid ex humanitate ⁊ sorteitate constitutum: quia vt concedis sortes non est nisi humanitas ⁊ sorteitas. humanitas autem ipsa vt probatum est non est singularis seu vna numero sorteitate magis q̄ econuerso: immo si vnum istorum esset ponendum vt alterius ad vnitatem aliquam contractiuum magis debet dici q̄ humanitas sortis cōtraheret sorteitatem ad talem vnitatem videlicet numeralem: ⁊ per consequens q̄ sorteitas esset vna numero humanitate q̄ econuerso humanitas sorteitate: etiam secundum concessa ab eis videlicet quodlibet indiuiduum ex talibus esse compositum ponentibus: quoniam vt concedūt quidditas specifica perfectior ⁊ nobilior est q̄ indiuidualis differentia: vt humanitas q̄ sorteitas: sed quorumcunq̄ constituentium aliquod compositū/magis qđ est constitutiuū perfectius est imperfectioris actuatiuū seu cōtractiuum vel determinatiuum q̄ econuerso: sicut appet in exemplo de materia ⁊ de forma ex quibus constat substantia composita per se vna. non enim materia dicitur actuare nec specificare siue ad aliquid determinare formam: sed potius econuerso materia ipsa dicitur determinari siue actuari ex forma. ergo ⁊c. ¶ Ista opinio supradicta omnino absurda ⁊ improbabilis nunq̄ fuit doctoris subtilis: licet ipsi attribuatur a multis modernis: quoniam secundum ipsum vt colligi potest expresse ex his que dicit in secundo dist. tertia questione. vi. natura specifica in isto angelo vel in illo vel in isto homine vel in illo est de facto idem omnino realiter ⁊ eadem res extra animam cum differētia indiuiduali talis indiuidui puta huius hominis vel angeli. ponit etiam ibidem q̄ quelibet res extra animam est realiter singularis: ⁊ q̄ natura specifica nō est vna numero in pluribus indiuiduis: sed alia ⁊ alia in diuersis: ⁊ q̄ natura specifica vnius indiuidui non potest esse in alio: licet hoc/videlicet esse in alio/sibi ex sua diffinitione non repugnet. sed ex istis omnibus ⁊ ex multis aliis eius dictis ostenditur euidenter q̄ ipse nunq̄ conclusionem opinionis predicte senserit/sed contrariam posuerit: videlicet nullum indiuiduum sic realiter esse cōpositum vt doctores aliqui moderni intelligunt ipsiq̄ attribuunt: videlicet ex quidditate specifica ⁊ ex indiuiduali differentia tanq̄ ex duobus distinctis in re extra ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. primo quia impossibile est aliqua plura realiter aliquod compositum cōstituentia esse aliquid vnum tantum. ergo ponens differentiam indiuidualem ⁊ naturam specificam esse in re extra aliquod vnum solū non ponit nec ponere intendit ex eis aliqđ cōpositum indiuiduum realiter constitutum: sed doctor subtilis dicit naturam specificam ⁊ indiuidualē differentiā esse in re extra vnum tantum: quia vt dictū est supra pōit q̄ natura specifica in homine isto vel in angelo ⁊ i quocunq̄ alio singulari est de facto idem omnino realiter ⁊ vna res extra animā cū differentia indiuiduali. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idem. nullum singulariū realiter ⁊ numeraliter diuersorum potest dici singulare nec indiuiduū numero vnum per alterum vt superius fuit declaratum sed secundum istum doctorem vt patet ex dictis eius supra quelibet res extra animam est realiter singularis: ergo non intendit ponere aliquam vnam esse singularē nec numero vnam per alteram: nec per consequens quidditatem specificam per indiuidualem differentiam/supposito vt supponis/q̄ ista sint duo in quolibet indiuiduo in re extra animam quomodocunq̄ distincta. quare ⁊c. ¶ Tertio quia quodcunq̄ realiter componentium aliquod compositum vnum potest ab altero separari ⁊ extra ipsum alibi reperiri. ¶ Hoc apparet. quia omnia realiter distincta sunt per diuinam potentiam separabilia sed omnia cuiuscunq̄ compositi realiter constitutiua sūt realiter distincta: ergo ⁊ separabilia: sed secundum doctorem istum vt patet vbi supra/alia natura specifica est in vno indiuiduo ⁊ alia in altero. nec natura specifica vnius indiuidui vt dicit potest esse in alio: licet hoc sibi ex sua diffinitione non repugnet. ergo non intendit doctor ponere indiuiduum aliquod realiter esse ex natura specifica ⁊ ex indiuiduali differentia constitutum. ¶ Ad illa que a modernis doctoribus adducuntur ad probandum conclusionem predictam videlicet compositionem ex natura specifica ⁊ ex indiuiduali differētia in re extra/respondebitur prolixius in secundo. ¶ Ex predictis apparet q̄ non solus deus est cuius natura diuina est de se siue per se hoc indiuiduum singulare: intelligendo per esse

per se hoc indiuiduū esse hoc indiuiduū non per aliqd in re extra sibi appositum: sed tm̄mō per se ipsum. quoniā isto modo non minus natura hūana ꝛ alia queciūq₃ creata q̄ diuina essentia est īdiuidua seu singularis: ꝛ vna nūero formaliē semetipā nulla re alia sibi apposita mediāte. ¶ Secunda conclusio est ꝙ nullum indiuiduum creabile vel creatum est cuius natura specifica sit de se siue per se hoc indiuiduum secundo modo intelligendo vel tertio: vt videlicet sit sensus ꝙ natura specifica puta hūanitas ipsa ex hoc ꝙ est talis qualem requirit ꝛ exprimit diffinitio sua sit aliquod indiuiduū nūero per se vnū puta sortes vel plato vel aliquod aliorum. ¶ Hec conclusio sic intellecta probatur ꝛ bene / ab vno moderno doctore subtili in questione ista exponente primo sic. natura humana sortis ex hoc ꝙ est talis res qualem significat ꝛ explicat diffinitio specifica hominis / nō requirit ꝙ sit sortes. ergo nec sibi ex hoc ꝙ est talis res qualem significat diffinitio eius specifica puta ex hoc ꝙ est humanitas / repugnat distingui a sorte distinctione aliqua in re extra. ¶ Consequentia est euidens. Antecedens etiam apparet. quoniam si diffinitio eius hoc requireret: videlicet ꝙ humanitas quā significat / esset sortes / omnis res significata per eam esset sortes: et ita vel nullus homo aliꝰ eēt possibilis nisi sortes: vel omnis homo alius esset sortes. hoc autem euidenter est falsum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia et qđ de se requirit vnum oppositorum: de se repugnat alterum: sed nature humane ex hoc ꝙ est talis qualē significat sua diffinitio / nō repugnat de se nō esse sortē. alias nullus homo esset possibilis nisi sortes ergo nec de se sibi conuenit ꝙ sit sortes nec aliquod aliud indiuiduum isto modo. ¶ Secūdo arguit sic ad idem. si natura humana sortis requireret ex hoc ꝙ est humanitas ꝙ esset sortes / nullus a sorte alius esset homo: nec ꝑ consequens sortes ꝛ plato plus conuenirent q̄ sortes ꝛ asinus in re extra. ¶ Tertio. quia vnum ꝛ idem indiuiduum est idem cū alio specie: ꝛ differt nūero ab ipso: sed hoc esse non posset nisi ipsum esset tale: cum ex hoc ꝙ est natura specifica per diffinitionem importata non repugnaret ꝙ alio conueniret cum ipso / ꝛ alio differret ab eo. si enim hoc sorti inquantum est homo repugnaret videlicet ꝙ alio a platone differret ꝛ alio secum idem existeret / nunq̄ ab eo distinctum nūero ꝛ idem specie secū esset ergo ꝛc. ¶ Quarto: quia nature humane ex hoc ꝙ est scibilis scientia que est de hoīe non repugnat distingui a quolibet homine singulari: sed ipsa est scientie obiectum vt est diffinitionis significatū. ergo sibi vt ē talis natura qualem significat sua diffinitio non cōuenit ꝙ sit sortes nec aliquod aliud indiuiduū singulare: nec per consequēs est de se indiuiduum aliquod isto modo. ¶ Quinto ꝛ vltimo. quia nature humane sortis ex hoc ꝙ est humanitas non repugnat ꝙ sit minus vna sorti q̄ sortes sibi ꝑ se: sed hoc sibi repugnaret si ex hoc ꝙ est humanitas sortes esset. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur primo / quia demonstrata aliqua sensatione alicuius sensibilis vt radiū vniꝰ quē per talem sensationem confusam homo non potest distinguere ab alio / nature talis rei sensibilis nō repugnat ex hoc ꝙ est talis sensationis cōfuse obiectū / distingui a differentia indiuiduali ipsius sensibilis: ꝛ per consequens ab indiuiduo sensibili ipso toto sicut vnum realiter cōstituentium seu componētiū a composito seu realiter constituto: sed talis res sensibilis est talis confuse sensatiōis obiectū vt est diffinitionis nature specifice significatum. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quia si de facto natura specifica talis esset distincta ab isto indiuiduo adhuc esset cō similiter tali confusa sensatione sensibilis sicut mō. sicut si iste color a remotis visus visione cōfusa ꝛ ideo nō distincte inter ipsū colorē albū visum ꝛ nigrum eēt distincte res liter ab albedine / adhuc videretur eadem visione: cū nec modo videatur vt albedo: sed vt color: sicut nec illud sensibile singulare videt̄ vt ab alio singulari sensibili nūero est distinctū. quod enim vt sic ꝑcipitur ab alio a percipiente distinguit̄. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia nature huius ignis vel caloris non repugnat ex hoc ꝙ est principium generationis vniuoce ꝙ sit distincta ab indiuiduali differentia huius ignis vel caloris. ergo nec ipsa est de se hoc indiuiduū neq₃ illō. ¶ Antecedens est euidēs. quia si nature ignis specifice repugnaret distingui ab hoc igni nō magis hic ignis vel calor esset idē cū alio q̄ cū aqua vel cum sole: ꝛ ita non plus calor q̄ sol vniuoce generaret calorem: cum nec plus calor vnus esset idem cum alio q̄ cū sole. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Hoc modo ꝑdicto in ꝯclusione ꝛ sua probatione contento est intelligendū dictum doctoris subtilis quandoq₃ ponentis ꝙ natura specifica ꝛ sua indiuidualis differentia sunt non idem formaliter in re extra. non enī doctor intēdit dicere ꝙ distinguantur sicut duo aliqua numerata indiuiduum constituētia: cum ponat ꝙ sunt vnica res tantum. sꝫ qꝛ licet indiuiduū per eādem rem sit indiuiduū puta sortes ꝛ homo: immo sortes ꝛ homo in ipso sunt idem omnino de facto: tamen ex diffinitione hominis specifica nō repugnat homini distingui in sorte ꝛ a sorte ꝛ a q̄libet alio homine singulari. ꝛ ideo licet eadē res sit indiuiduum ꝛ natura specifica: quia tamen vt res ipsa est conceptus diffinitionis obiectum sibi non repugnat aliud indiuiduum ab illo qđ ipsa est de facto distinctū: ideo natura specifica dicit̄ ab indiuiduali differētia diffinitiōe distincta ꝛ non eadē formaliter sibi. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ deus est tale indiuiduum cuius natura diuina specifica est hic deus de se predicto modo hoc intelligendo. ¶ Hec ꝓbatur: quoniā sicut natura hūanitatis non est de se hic hō: qꝛ ipsa secūdū se non determinat sibi hūc hominē nec sibi repugnat distingui ab ipso: licet de facto vt est in ipso non distinguat̄ ab eo: ita econtrario omnis illa natura est de se hoc indiuiduum isto mō: cui ex se conuenit ꝙ sit tale indiuiduum ita ꝙ sic determinat sibi ipsum ꝙ non potest esse alteriꝰ sed deitas est talis natura. qm̄ nisi deitas sibi determinaret hoc indiuiduum sibi ex se / non repugnaret alterum: nec per cōseq̄ns esset aliqua repugnātia existere plures deos. hoc autem est euidenter falsum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: qꝛ si deitas ex hoc ꝙ deitas non requireret ꝙ eēt hic solus deus nūero vnus sibi ex hoc ꝙ deitas nō repugnaret ꝙ esset ab hoc deo distinctus: sed hoc est falsum ergo ꝛc. ¶ Consequentia est euidēs. qꝛ sicut qꝛ hūanitas non requirit ꝙ sit sortes: adeo posset q̄tū est ex se: nisi sibi hoc repugnaret aliunde ab eo esse distincta ꝛ cum ipso facere compositionem: ita in ꝓposito est dicendum: videlicet ꝙ deitati non repugnaret ex se compositio cū hoc deo: nisi sibi ratione deitatis conueniret indistinctio ab hoc deo: sꝫ deitati repugnat oīs compositio: ꝛ si nō per se primo modo q̄ nō sibi repugnat vt deitas: tamen sibi repugnat secūdo modo: quēadmodū sicut hoī repugnat hinnibile secundo modo: qꝛ homo secundū se determinat sibi secūdo modo risibile: ita quia deus ex hoc ꝙ deus sibi determinat omnem ꝑfectionem simpliciter cui repugnat oīs imꝑfectio / ꝛ ꝑ ꝯñs ꝯpositio / repugnat deo scđo mō. ¶ Preterea ad idē sic arguit̄ ab eodē. deitas reqrit ꝑ se ꝙ nō sit alius deus q̄ iste vnicꝰ singularis: sed oīs natura ex se reqrens nō eē aliqđ singulare nisi vnicū tm̄ / ē de se singularis. sicut enī qꝛ hūanitas nō reqrit vnicū singulare tm̄: ideo dr̄ ꝙ nō ē de se singularis: ita ꝑ cōtrariū oīs natura cui ex se repugnāt plura singularia debꝫ dici ex se singularis. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet: quoniam constat ꝙ deitati repugnat ꝙ sint plures dii: sed hoc sibi minime repugnaret nisi vnicū solū deū sibi determinaret: ꝛ ꝑ ꝯñs non esse aliū deum

requireret: quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia magis diuina essentia req̄rit ꝙ sit eadem cum hoc deo ꝙ̄ essentia angelica cū hoc angelo: vel natura hūana cū isto hoīe singulari: q: alias non plus repugnaret deo cōpositio ꝙ̄ āgelo vel alteri rei simplici create: sed si deitas ex hoc ꝙ deitas non req̄reret ꝙ esset hic deus / nec plus req̄reret ꝙ esset idē cum isto deo ꝙ̄ natura angelica cū isto: cū de facto ita natura angelica sit hic angelus sicut ꝛ deitas est hic deus. q̄re ꝛc. ¶ Sic igitur appet ex dictis ꝙ deitas est singularis ex se altero p̄dictorum duorū modoꝝ vltimorum supius expressorū intelligēdo: vez vel in pmo vel in scdo mō dicendi ꝑ se: q: deitas vel alia q̄cūq; res non tm̄ dicitur esse ex se illud qđ cadit siue significatur per diffinitionē: sed etiam oē illud qđ eius diffinitio req̄rit scdo mō / sicut hō ꝑ se dicitur risibilis: q: lȝ risibile non ponatur in diffinitiōe tm̄ diffinitio ipsa exigat ꝙ diffinitū sit tale puta risibile: ꝛ ita siue naturā diuinaȝ sibi determinare hoc singulare ꝛ esse indistinctā ab ipso ponatur ī sua diffinitione siue nō: sed diffinitio exigat diffinitū existere tale: semꝑ saluat ꝙ deitas sit de se singularis. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est ꝙ deitas est singularis de se siue per se secundo mō dicēdi ꝑ se nō pmo. ¶ Hec probatur qm̄ constat ꝙ deitas est de se singularis speciali mō: puta aliter ꝙ̄ aliq̄ natura creata sit singularis. ¶ Hoc apparet: q: nisi aliter esset de se singularis ꝙ̄ alia q̄cūq; natura creata / nō aliter sibi repugnaret plurificari ꝙ̄ nature create. aut ergo deitas dicitur singularis de se: q: non per aliqđ sibi appositum ab ea distinctum: aut q: ex hoc solo ꝙ est deitas est sic tale īdiuiduū singulare ꝙ nō pōt esse alterum: ꝛ hoc in pmo vel ī scdo mō dicēdi ꝑ se. sȝ nō pōt poni pmū: q: hoc est cōmune cuicunq; nature create: vez ꝙ de facto ē vt dictū ē singularis nullo sibi apposito a se alio mediāte. nec scdm̄ vez ꝙ sit de se singularis in pmo mō dicēdi ꝑ se. qm̄ nihil est ī pmo mō dicendi ꝑ se aliqđ nisi illō qđ ponit in sua diffinitiōe: sed in diffinitiōe deitatis nō cadit esse īplurificabile: nec esse īdistinctū ab isto deo: lȝ hoc sibi ꝯueniat: sicut nec risibile ponit in diffinitione hoīs: lȝ sibi ꝯueniat ex se scdo mō. ḡ ꝛc. ¶ Confirmat. q: deitas dicit de se singularis / q: sibi repugnat distingui ab hoc singulari ꝛ eē aliud singulare. ḡ eo mō ē de se siue ꝑ se singularis quo sibi conuenit indistinctio eius ab hoc indiuiduo ꝛ distinctio ab omni alio. sed hoc non ꝯuenit sibi in pmo: sȝ in secūdo mō. nō eīm magis in diffinitione deitatis cadit eius indistinctio in se nec distinctio ab alio ꝙ̄ risibile in diffinitione hoīs. sicut tm̄ hō rōne humanitatis sibi determinat risibile / ita ꝛ deus ratione deitatis ind[i]stinctionem ab isto indiuiduo singulari. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis oībꝰ apparet ꝙ solus deus est ꝑ se īdiuiduū ꝛ nullum aliud ab ipso cuꝰ natura specifica est ipsū de se mō p̄expositio intelligēdo: qm̄ soli diuine essētie ex hoc ꝙ est deitas repugnat ꝙ sit plīs dij eiusdem ratiōis: cū soli sibi ꝛ nulli alteri repugnet distīgui ab isto deo īdiuiduo singulari ꝛ eē cōem mltis. opposita aūt his cōueniunt omnibus naturis specificis entium creatoꝝ. quare ꝛc. ¶ Hec de pmo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad q̄situȝ: vez an deū modo p̄expositio esse vnū sit per se notum vel demōstrabile: est sciendum ꝙ hoc puta deum esse vnum esse demonstrabile potest intelligi tribus modis. vno modo an sit demōstrabile ab intellectu comprehensoris. Alio modo an ab intellectu viatoris. hec enim propositio deus est vnus / est vtriq; videlicet tā viatori ꝙ̄ ꝯprehensori cōis: lȝ in essendo sit alterius rationis in vno ꝛ alteriꝰ in alio. sic ꝛ oīs alia ꝓpositio quā formant vterq; de deo vt sepe in p̄cedentibꝰ fuit dictum. hoc autem modo puta a viatore demonstrari posse deum vnum esse adhuc potest dupliciter intelligi. vno modo ꝙ demonstretur per premissas proprias huic conclusioni tantum ita ꝙ mediū ex q̄ arguit non inferat nec demonstret aliam conclusionem ab ista. Alio modo probetur per cōe mediū quo probātur vniuersaliter omnia in scriptura contenta. ¶ Hoc premisso ꝛ supposito cum isto ꝙ hic accipitur demonstratio non tantum pro ratione simpliciter ꝛ totaliter euidenter aduersarium conuincente: sed etiam pro quacunq; que sit euidentior ꝙ̄ solutio que posset ab aliquo dari ad ipsam / pono quatuor conclusiones.

Prima est: ꝙ ista propositio deꝰ est vnꝰ quā format comprehensor / nō videtur sibi esse per se nota totaliter: sed est ab ipso demonstrabilis euidenter. ¶ Hec probatur. quia vt dictum fuit in precedentibus omnis illa propositio est demonstrabilis: nec est per consequens per se nota / q̄ sunt alie proprie notiores ex qbꝰ causatur assensus firmior rei per eam significate antecedenti ꝛ veritati sue ꝙ̄ consequenti: sed ista ꝓpositio deꝰ est vnus: quam format comprehensor / est talis. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ ꝓpositio in qua p̄dicat passionis diffinitio de subiecto notior esse videt ꝙ̄ illa in qua predicatur ipsa passio diffinita. que quidē videlicet propositio constituta ex subiecto ꝛ ex diffinitione passionis est proprie premissa / videlicet minor ex qua alia puta propositio in qua p̄dicatur passio de subiecto infertur. est eīm propositio talis conclusio demōstrationis: sed vnum est passio cuius diffinitio est esse in se indiuisum ꝛ ab alio diuisum siue distinctum. ergo ista propositio deus est vnus videtur posse esse conclusio istius demōstrationis: omne in seipso indiuisum ꝛ ab alio distinctum est vnum: sed deꝰ est in se īdiuisus: ꝛ ab omni alio distinctus. ergo est vnus quare ꝛc. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur: quoniam sicut vnuȝ est passio ita et existens: sed ꝓpositio ista quā format ꝯprehensor / deus existit / est sibi euidens ꝛ ꝑ se nota vt dictum est in pria questione huius dist. ergo nō omnis propositio in qua p̄dicat passio de subiecto est demōstrabilis. ¶ Ad hoc pōt dici vel negando qđ assumitur in maiori. non enim conceptus existentie est passio sicut conceptus vnius: vel si est ꝙ non est diffinibilis sicut vnum: vel si est passio diffinibilis siue descriptibilis ꝙ deum esse potest vtiq; demonstrari ex diffinitione siue descriptione existentie vel dei sumpta pro medio: nisi dicatur ꝙ licet aliqua propositio in qua predicatur diffinitio sit notior illa in qua predicatur diffinituȝ: non tamen omnis / sed aliqua puta ista deus existit / quā format beatus est sibi notissima: nec per consequens est demonstrabilis per aliquam notiorem. ¶ Secunda conclusio est ꝙ ista propositio deus est vnus quam format viator non est ꝑ se nota. ¶ Hec apparet pmo. quia non est notior ꝙ̄ propositio consimilis cōprehensoris: sed illa vt dictum est non est per se nota cū sit demōstrabilis. ergo ꝛc. ¶ Scdo q: nulla propositio in qua p̄dicatur de aliquo illō qđ est singulare in ꝯcreto est per se nota illi intellectui qui de ipso non potest habere proprium cōceptum nisi ex aliis sumptis: in q̄rū nullo tale p̄dicatū propriū reperitur: sȝ potiꝰ contrarium. ¶ Hoc apparet. qm̄ si de hoīe nullus posset aliquē habere ꝯceptū nisi ab equo cōcepto abstractū / nisi ꝙ̄ propositio in qua p̄dicatur risibile de hoīe esset nota sibi nec ab eo demōstrabilis ex alia notiori: ꝛ hoc quia in illo ꝙ soluȝ sibi format notū nō risibile / hinnibile sibi contrariū reperiretur: sȝ de deo nullū ī via hēmꝰ ꝯceptū: nec naturalit̄ hr̄e possumꝰ nisi quē colligimꝰ ex creaturis ꝑcōceptis. ergo nulla ꝓpō in qua p̄dicatur de deo illō qđ est sibi proprium ꝛ cuius contrarium reperitur in oībus creaturis est viatori per se nota nec etiā demōstrabil̄ ex

aliis simpliciter per se notis: sed talis est ista propositio
deus est vnus: intelligendo ipsam modo p̄expposito in ar
ticulo p̄cedenti. constat em̄ ex dictis in articulo p̄cedēti
ꝙ solus deus est de se vnus ratione diuinitatis: cui repu
gnat oīs pluralitas ⁊ diuersitas essentialis. hoc aūt mo
do non est vnū aliquod ens creatū. ergo ⁊c. ¶ Tertia cō
clusio est. ꝙ ista propositio quam format viator/deus est
vnus/est dēmōstrabilis ex vili medio quo demonstrantur
alia in scriptura ɔtēta. ¶ Hec est euidēs. nec de ista est q̄
stio. quoniā constat ꝙ ille due ꝓpositiones ex quibus fi
dei articuli demonstrātur/modo quo super prologū fuit
dictū/nō minus ꝓbant ⁊ inferūt deum esse vnicū q̄ quē
libet aliorū fidei articulorū ⁊ quecūq; in scriptura ex
plicite contēteꝝ. omnia em̄ in scriptura expssa ⁊ aliqua
theologicis cōfessa ex illis cōsimiliter demōstrātur. nihil
autē est expressius in scriptura tam noui q̄ etiam vete
ris testamēti q̄ vnitas dei. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima
conclusio est. ꝙ ista ꝓpositio deus est vnus/quā format
viator/est etiā demōstrabilis ex proprio medio demon
stratione que est euidētior sua responsione. ¶ Hec appa
ret ex rationibus factis ꝓ probatione tertie cōclusionis
articuli p̄cedētis. quelibet em̄ illarū ꝓbantiū deum esse
per se siue de se vnū/est euidentior q̄ solutio siue respōsio
que posset dari ad ipsam: vt apparere potest eas conside
rare volenti. quare ⁊c. ¶ Ad ꝓbandū etiā conclusionem
istā: videlicet deū esse vnū/ doctor subtilis arguit primo
ex infinito intellectu dei ⁊ ex infinita volūtate. ¶ Scdo
ex infinita bonitate: videlicet quia tūc plures dij essent
diligentiores: ⁊ ꝑ consequēs meliores q̄ eoꝝ aliqs per se
solus: nec per consequens esset aliquis summe bonus.
¶ Tertio ex potētia infinita: videlicet qꝛ eiusdē effect⁹
non possunt esse plures cause totales. ¶ Quarto ex in
finita pluralitate: videlicet quia si essent plures dij: non
repugnaret eis diffinitiue ꝙ eēnt infiniti: cū nec dei diffini
tio tunc magis q̄ nūc diffinitio hominis sibi determinet
certum numerū hominū/sibi determinaret certum nume
rum deorum. ¶ Quinto ex necessitate. quia si essent duo
necesse eēt/ꝙ eorū diffinitioni specifice nō repugnaret ꝙ
alio conuenirēt: ⁊ alio differrent: nec per consequēs ꝙ cō
positi existerent. sed iste oēs rationes doctoris vt videt
probabiliores sunt si bene deducātur ⁊ intelligantur q̄
respōsiones q̄ darētur ad ipsas. ergo ⁊c. ¶ Sed sunt hic
duo dubia: quoꝝ primū ē an ɔclusio ista possit demōstra
ri a viatore sicut a ɔp̄hēsore: videlicet ꝑ descriptionē vni
tatis arguēdo sicut arguebatur superius deuꝫ esse vnū:
quia est in se indiuisus ⁊ ab omni alio distinctus. ¶ Se
cundū est. an beatus per medium supradictū probet deū
esse vnū absolute tātū: modo que est vnū etiā quodlibet
ens creatum vel per se siue de se/ modo videlicet p̄expo
sito quo solus deus dicitur vnus. ¶ Ad primū videt di
cēdum ꝙ nō. quoniā licet easdē p̄missas in significando
quas format comprehensor formet viator: nō tamē sunt
idem in essendo/sed alterius ratiōis. ⁊ ita ista minor quā
format viator ex qua cōclusionē istā ꝓbat comp̄hensor:
videlicet ꝙ deus est in se indistinctus: ⁊ ab omnib⁹ aliis
distinctus: nō est sic euidens: nec ꝑ consequēs ad cōclu
sionē istā ꝓbandā sufficiēs/sicut est illa quā format cō
prehensor. ¶ Ad secūdū dicēdū est ꝙ alia est descriptio
vnitatis singularis absolute qua aliqd dicitur vnū ꝑ se
qꝛ nō ꝑ aliquid sibi additū ab ipso distīctū modo quo qđ
libet ens vt dictū est dicitur ꝑ se vnū: ⁊ alia vnitatis sin
gularis qua aliquid dicitur vnū per se primo vel secūdo
modo dicēdi per se/modo quo deus dicitur per se vnus
numero. Descriptio em̄ vnitatis primo modo sumpte est
esse indiuisum in se: ⁊ ab omni alio numero diuisum: ⁊ per
istam ꝓbat beatus deū esse vnicum absolute. Descriptio
autē vnitatis singularis secūdo modo sumpte est esse ali

quid qđ sibi ex diffinitione sua determinat vnicum singu
lare tātū: a quo differre sibi repugnat in secūdo modo di
cendi per se. ⁊ ꝑ istā potest ꝓbare beatus deum esse alio
modo vnū: videlicet illo modo expresso superius quo nul
lum aliud ens ab ipso est possibile esse vnum. ¶ Sic ad
questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solu
tio ex predictis.

Quarto quero: vtrum deū esse
trinū personaliter sit ꝑ se notū vel demōstra
bile euidenter. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ ꝑsonarū
trinitas ⁊ essentie vnitas idē dicunt totaliter
in diuinis. sed essentialis vnitas est demonstrabilis. ergo
et trinitas ꝑsonalis. ¶ Contra. quia naturaliter inintel
ligibile nō est demōstrabile. sed trinitas personarum di
uinarū est naturaliter inintelligibilis a quocūq; itellectu
creato. ergo ⁊ indemōstrabilis. ¶ Responsio. vbi sic ꝓ
cedam. primo em̄ inquirā an huiusmodi trinitas perso
narū diuinarū sit demōstrabilis absolute. Scdo vtrum
a nō beato tm̄ supnaturaliter eleuato. Tertio si ab intel
lectu separato in puris naturalibus cōstituto. Quarto
si ab intellectu cōiūcto simpliciter in solis naturalibus
sumpto.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā
moderni ponētis quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ
trinitas ꝑsonarū nō est demōstrabilis absolute. ¶ Hec
probat. qm̄ nulla ꝓpō ꝑ se nota est demōstrabilis ab illo
cui est per se nota. sed trinitas personarū est ꝑ se nota cui
cūq; ipsam intuēti ⁊ ꝑ ɔsequēs cuilibet beatoꝝ. ergo nō
est demōstrabilis ab aliquo eoꝝ. ¶ Secūda est. ꝙ si per
impossibile ostenderet alicui diuina essentia intuitiue nō
ostensis tribus personis nec cōmunicabilitate essentie:
tali intellectui posset demōstrari ꝙ diuina essentia est cō
municabilis. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ omnis ꝑ se passio nō no
ta de subiecto euidenter cognito potest demonstrari de
ipso sic euidēter cognito tali intellectui ipm̄ euidēter co
gnoscenti. sed cōmunicabilitas est passio diuine essentie.
ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ nulla relationū diuina
rum posset de diuina essentia tali intellectui demōstrari.
¶ Hec ꝓbatur. qm̄ oīs ꝑ se passio demonstrabilis de sub
iecto cōcomitatur ipsum vbicumq; reperiatur. sed nulla
relationū ꝑsonarū cōstitutiuarum concomitatur essen
tiam vbicūq; repertā: cū essentia sit in oībus personis in
quarū nulla est aliq̄ relatio originis. ergo ⁊c. ¶ Quar
ta ⁊ vltima quā ponit/ē ꝙ trinitas formaliter ⁊ actualit
nūq̄ demonstrari potest. ¶ Hec ꝓbat. qꝛ omne constans
ex indemonstrabilibus est indemonstrabile. sed trinitas
cōstat ex relationib⁹ indemōstrabilib⁹. ergo ⁊c. ¶ Vlti
mo addit ista opinio ꝙ quia ī diuinis nō est aliqua apti
tudo ad intra ab actu separata: nec ꝑ ɔñs diuina essen
tia potest demōstrari cōmunicabilis: quin eo ipō ɔsequē
ter inferat ꝙ est de facto cōicata. sicut si homo esset act⁹
purus ⁊ necessarius/omnis demōstrans eū risibilem de
monstraret ipm̄ actu esse ridentem. ideo due cōclusiones
vltime supradicte in quibus dicitur ꝙ nec relatio origi
nis nec trinitas est demōstrabilis sunt intelligēde de de
mōstratione hoc primo demōstrante: nō autē de illa qua
antecedēter demōstraret ꝙ diuina essentia est cōicabilis
ex qua ꝑ ɔñs argueretur ɔsequenter ꝙ esset actualiter
cōicata. ¶ Sed ista opinio ē irrationabilis ⁊ inepta quā
tum ad oīa supradicta in ea contēta: vt patet ꝑ singula
discurrēdo. vnde primo arguo contra primā ɔclusionem
sic. potens habere p̄missas sufficiētes ad cōclusionē ali
quā demōstrabilē inferēdā potest ex illis ɔclusionē huius
modi demōstrare. sed trinitas ꝑsonarū est demōstrabilis
de deo: ad quā demōstrādā de ipso potest beatus habere

premissas sufficientes.ergo 7c. ¶ Maior est euidẽs. Pro
batio minoris.quia vt concedis 7 expresse ponis in princi
pio sequentis articuli huius questionis / oĩs intellectus
habẽs de diuina essentia notitiã abstractiuã causatã me
diante specie ꝓpria eius repñsentatiua potest demõstrare
ipm esse cõmunicabilẽ tribus: 7 ꝑ ꝯñs deum esse persona
liter trinũ: cũ in diuinis nõ sit aptitudo separata ab actu
sed beatus mediante notitia intuitiua potest de deo for
mare notitias abstractiuas eiusdẽ rationis cũ notitijs
abstractiuis possibilibus haberi mediante specie supra
dicta vel perfectiores eis: 7 ꝑ ꝯñs potest ex illis forma
re pmissas cõsimiles illis vel euidentiores: ex quibus ali
quis habẽs speciẽ supradictã diuine essentie repñsentati
uam demõstraret huiusmodi ꝯclusionẽ.ergo 7c. ¶ Con
firmatur.quia vt dictũ fuit in pcedẽtibus / beati nõ tãtũ
habẽt de deo notitiã intuitiuam: sed multiplicem abstra
ctiuã intuitiua mediante causatã: sed tales habẽtes no
titias icõplexas possunt ex eis formare cõplexas: puta
ꝓpõnes ipsas: iter quas si alique se habẽt ad alias vt p
misse ad ꝯclusionẽ possunt ex talibꝰ ipsas inferre 7 ꝓba
re.ergo cũ deum esse personaliter trinũ sit ꝯclusio demõ
strabilis / vt ẽ ꝓpõ formata ex notitijs abstractiuis / 7 ta
lis sit beato possibilis cum pmissis ad eius ꝓbationem
necessarijs: per ꝯsequens sequitur propositum videlicet
ꝙ ipsa erit demõstrabilis a beato. ¶ Nec valet ratio quã
adducit: quoniam quãdo dicit ꝙ nulla ꝓpositio ꝑ se no
ta est demõstrabilis ab illo cui est ꝑ se nota / cõcedo. Sed
tunc quãdo dicitur in minore ꝙ trinitas personarũ est ꝑ
se nota beato ipsam intuentiꝰ / dico ꝙ licet sit ipsi ꝑ se nota
notitia incõplexa intuitiua beata qua ipsam vt eius ob
iectũ propriũ sicut visum intuetur: nõ tñ ꝓpositio cõple
xa ex abstractiuis notitijs cõstituta: in qua trinitas ipsa
pdicatur de deo / est ꝑ se nota: sed demõstrabilis ex alijs no
titiis: nõ minus a beato ꝙ̃ ab alio nõ beato.non enim
quia color visus est vidẽti ꝑ se notꝰ 7 nõ ceco / est minus
demõstrabilis omnis ꝓpõ de ipso formabilis a vidente
ꝙ̃ a ceco.quare 7c. ¶ Secũdo arguo contra secundã cõ
clusionẽ. quia aut intelligis diuinam essentiã esse cõmu
nicabilẽ posse tali intellectui demõstrari a seipso: aut ab
alio intellectu creato: aut supnaturaliter tñ a deo. Si di
cas ꝙ a seipso / cõtra primo. quia nullus intellectus cre
atus potest naturaliter intelligere: nec ꝑ ꝯsequẽs demõ
strare de aliquo aliquã aptitudinẽ nisi a posteriori pro
pter actum inexistentẽ. ¶ Hec sepe fuit in diuersis passi
bus declarata in quibus ostẽsum est ꝙ nullus quãtum
cũqꝫ intuitiue intelligeret hominẽ posset cognoscere ipꝫ
esse risibilem nisi cũ aliquãdo videret ridentẽ: nec vnum
ignem esse alterius ꝓductiuũ nisi ad vnũ videret vel ali
quãdo vidisset sequi alterũ: 7 sic de quolibet aliorꝫ apti
tudinẽ importantiũ: sed esse cõmunicabile dicit aptitu
dinẽ sicut 7 risibile. ergo nõ magis videns essentiã diui
nam nõ cõmunicatã posset naturaliter intelligere: nec ꝑ
cõsequẽs demõstrare eam esse cõmunicabilẽ: ꝙ̃ videns
hominẽ nũꝙ̃ risisse intelligeret vel demõstraret ipm risi
bilem esse. ¶ Secũdo: quia nõ magis videns essentiã non
cõmunicatã potest intelligere nec demõstrare ipsam esse
communicabilem ꝙ̃ videns ipsam actu cõmunicatam.
¶ Hoc apparet ꝑ exẽplũ de duobus: quorꝫ vnus videret
hominẽ actu ridentẽ: 7 alius nõ ridentẽ. non enĩ primus
minus ꝙ̃ secũdus posset intelligere 7 demõstrare hoĩem
esse risibilẽ.sed beatus videt diuinã essentiã tribus per
sonis actu cõmunicatã: 7 tñ nõ potest vt dicis demõstra
re ipsam esse cõmunicabilẽ.ergo multo minus hoc face
re possent q ipsam nõ cõmunicatã actu intelligeret.qua
re 7c. ¶ Ex eisdẽ apparet: ꝙ nec potest intelligi secundo
modo: videlicet ꝙ tali intellectui posset ab aliquo alio
intellectu creato huiusmõi ꝯclusio demõstrari: quia nec

non videnti hominẽ actu ridentẽ potest aliquis natura
liter demõstrare ꝙ homo sit risibilis magis ꝙ̃ vidẽti ipꝫ
actu ridere. ¶ Preterea: quia licet vnus intellectus cre
atus possit instruere: 7 docere aliũ mediãtibus aliquibꝰ
signis rerũ de quibus est eruditio expssiuis: nõ tñ potest
vnus docere alium causando in ipso aliquem intellectio
nis actũ incõplexũ nec cõplexũ: nec ꝑ ꝯsequẽs ꝯclusionẽ
alicuius demõstrationis: nec aliquã pmissarũ.quare 7c.
¶ Si autẽ intelligat tertio modo: videlicet ꝙ talis de
mõstratio sit possibilis supnaturalit a deo / contra: quia
aut huiusmodi ꝯclusio puta essentiã diuinã esse cõmuni
cabilẽ / est demõstrabilis nõ vidẽti essentiã cõmunicatã
vel nõ.si nõ: ergo nõ potest ab aliquo tali intellectui de
monstrari.nec enĩ qđ est impossibile potest deus. si autẽ
dicatur ꝙ ẽ demõstrabilis / nulli est dubiũ quin possit su
pernaturaliter tali itellectui demõstrari. ¶ Ad rationẽ
eius quando dicit ꝙ omnis passio potest demonstrari de
suo subiecto cognito euidẽter: Si intelligas ꝙ possit de
ipso sic cognito euidẽter demõstrari supnaturaliter: hec
nulli est dubiũ: supposito ꝙ ꝓpõ ex tali passione 7 subie
cto sic cognito euidenter sit demõstrabilis. Si autẽ intel
ligas cuiuscũqꝫ talis ꝓpõnis demonstrationẽ esse possi
bilem naturaliter / sic est falsuꝫ tã de passione importãte
rẽ a subiecto differẽtẽ sibi actualiter inherentẽ: vt calor
inheret igni: ꝙ̃ etiã de alia iportãte rẽ aptitudinaliter
existẽtẽ: vt risibile in hoĩe. cũ enĩ oĩs cognoscẽs distincte
ignẽ 7 euidẽter nec demõstrare nec scire posset eũ esse calĩ
dũ: ita nec cognoscẽs distincte 7 euidẽter hominẽ demon
straret eum esse risibilẽ: nisi actu ridẽdi sibi inexistere ali
quãdo cognouisset. quare 7c. ¶ Ad rationẽ in forma
cõcedo maiorẽ: videlicet ꝙ omnis passio de subiecto co
gnito euidẽter nota est demõstrabilis: imo est actualiter
demõstrata: supposito ꝙ sicut subiectũ est notitia simpli
ci incõplexa cognitũ euidẽter / ita 7 passio sit de eo mediã
te notitia cõplexa cognita euidẽter. nec enĩ ꝯclusio de
mõstrabilis dicitur euidẽs notitia quousqꝫ ẽ ex pmissis
demõstrationis illata: cũ illis mediãtibus efficacior seu
firmior pbeat assensus rei significate ꝑ ipsam ꝙ̃ sine eis.
¶ Et quãdo postea addit in minori ꝙ cõmunicabilitas
est passio essentie diuine / detur etiã totũ hoc: quia nec ex
istis pmissis sequitur ꝯclusio quã intẽdis: quia licet cõ
municabilitas sit passio deitatis: non tamen est nota re
ipsa licet euidẽter cognita ab illo qui eã videlicet deita
tem cognosceret actu nõ cõmunicatã.quare 7c. ¶ Pre
terea maior huius rationis sue ꝯtradicit euidẽter ꝯclu
sioni pdicte sue prime.quia notior est videnti diuinã essen
tiam cõmunicatã ꝙ̃ nõ vidẽti ipsam cõmunicatã cõmu
nitas de ipsa diuina essentia: sed vt dicit maior huius ra
tionis / oĩs passio nota de subiecto euidenter cognito est
demõstrabilis de ipso intellectui eũ sic cognoscenti.ergo
magis beato vidẽti essentiã cõmunicatã ꝙ̃ alteri viden
ti ipsam nõ cõmunicatã est demonstrabile ipsam esse cõ
municabilẽ: qđ est cõtra primã ꝯclusionẽ. ¶ Tertio ar
guo cõtra tertiã ꝯclusionẽ. quoniam omnis ꝓpositio ne
cessaria non ꝑ se nota videt esse demonstrabilis: vel in se
ipsa vel in aliqua sibi equipollẽti alia: sicut in questione
secũda huiꝰ distinct. fuit supius declaratũ.sed ista ꝓposi
tio / diuina essentia est filiatio paternitas 7 spiratio / 7 ꝑ
ꝯsequẽs tres persone / est vera 7 necessaria: nec tñ est ꝑ se
nota vt a viatore nec etiã vt a cõprehẽsore formata. er
go 7c. ¶ Confirmatur. quia oĩs ꝓpositio nõ ꝑ se nota cu
ius pdicatũ dicitur de subiecto in scdo modo dicendi per
se est demõstrabilis.sed talis est ꝓpõ supradicta: in q[illegible]
relationes originis de diuina essentia predicatur. quilibet
cuiꝫ relatio originis dicitur de essentia nõ in pmo: sed in
secũdo modo dicẽdi ꝑ se: vt videbitur postea in questiõe
alia: nec aliqua ꝓpõ in qua pdicatur aliqua ipsarũ de es

est per se nota.ergo ꝛc. ¶ Ad ratione͂ in cõtrariũ quãdo dicitur ꝙ nulla relatio cõcomitatur essentiã diuinã vbicũq3 repertã/ dico ꝙ ipsa relatio oĩs originis ꝯcomitat essentiã diuinã nõ sicut ꝯsequẽs antecedẽs ab ipso differens:sed sicut illud qđ est ab ipsa indistinctũ penitus in re extra: vt videbitur in q̃stione alia:nec ꝑ ꝯñs est inter ipsa talis cõcomitantia ꝓprie dicta. ¶ Et quãdo dicitur ꝙ nulla relatio originis est in oĩbus personis: Dico ꝙ licet ista sit vera sane intellecta vt exponetur in questione alia: tame͂ cũ ipsa stat ꝙ quelibet relatio originis est res puta deitas ipsa que est omnis ꝑsona.sed magis paternitas diuina cõcomitatur oẽs personas: quia est res a personis oĩbus indistincta/ q̃ si esset in oĩbus vt aliquid distinctũ ab oĩbus. vel esto ꝙ hec inter alia non sit cõcomitantia ꝯcedẽda:cũ concomitantia videat̃ importare vel supponere diuersa aliqua in re extra saltem /nõ minus de essentia est demõstrabilis ⁊ scibilis oĩs relatio originis:quia oĩs relatio originis est essentia ipsa que est omnis persona:q̃ si oĩs relatio esset ĩ omni persona sicut essentia:nõ tame͂ esset res que est oĩs persona. quare ꝛc. ¶ Ex predictis ergo apparet ꝙ falsa est ꝯclusio quarta quã ponit:quia vt p̃dictũ ẽ quelibet relatio originis est predicabilis de diuina essentia in scđo modo:nec tñ ꝓpõ in qua p̃dicatur est ꝑ se nota.ergo ꝛc. ¶ Ad ratione͂ eius apparet ꝙ nõ concludit: quia ⁊ principium petit ⁊ falsum est qđ accipit quãdo dicit ꝙ relationes sunt idemõstrabiles.hoc eñ est qđ hic queritur ⁊ negatur.quare ꝛc. ¶ Qđ etiã addit vltimo ista opinio ad expositione͂ duarũ eius ꝯclusionũ vltimarum/ nõ videtur verũ qꝛ vt dicitur est essentia nõ potest naturaliter demõstrari cõmunicata quia cõmunicabilis:cũ non possit realiter intelligi naturaliter cõmunicabilis nisi qꝛ cõmunicata:sicut nec homo risibilis nisi qꝛ actu ridens:sed ĩ demõstrationibꝰ non potest esse circulus: videlicet vt p̃ncipiũ sit ꝯclusio et ecõuerso.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia cũ dicis ꝙ diuina essentia poterit demõstrari cõmunicata quia cõmunicabilis/ q̃ro a quo ĩtelligis ꝓprietate͂ posse demõstrari esse cõmunicatã actualiter isto modo: videlicet quia est cõmunicabilis? ꝯstat ꝙ nõ nisi ab illo qui ipsam scit ⁊ intelligit esse cõmunicabilem.ille eñ qui eã non intelligit esse cõmunicabile͂ quõ eã poterit demõstrare esse cõmunicatã ꝑ medium sibi ignotũ puta per huiusmodi cõicabilitate͂ ab ipso vt supponitur ignoratã? sed beatus qui videt diuinã essentiã ⁊ eius cõmunicabilitate͂ nõ potest demõstrare scđm primã eius ꝯclusione͂ ipsa3 esse cõmunicabile͂:nec actu cõmunicatã:alias posset demõstrare personarũ trinitate͂: qđ negat.ergo multo minus potest demõstrari ipsam esse cõmunicatã : quia cõmunicabile͂ ab aliquo alio diuinã essentiã nõ vidente vel ipsam intue͂te vt absolute sumptã/non autem vt actu communicatam. quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciendũ ꝙ beatum deũ intuitiue vidente͂ ⁊ trinitate͂ personaꝝ/posse demõstrare trinitate͂ ꝑsonarũ/põt tripliciter ĩtelligi. Uno modo ꝙ demõstret ꝯclusione͂ istam videlicet ꝙ deus est trinus personaliter seu tres persone ꝑ actũ beatificum eñ quo deu3 ⁊ personã quãlibet intuetur. Alio modo ꝙ demõstret nõ ꝑ actum beatificum incõplexũ: sed ꝑ notitias cõplexas puta per ꝓpões formatas ex intuitiuis notitijs causatis mediante beatifica notitia cõstitutas. Tertio modo ꝙ demõstret ipsam nõ aliquo p̃dictoꝝ modorũ:sed ꝑ p̃missas ex abstractiuis notitijs causatis mediante visione beatifica constitutas.

Hoc p̃misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est: ꝙ ista ꝓpositio quã format comprehensor deus est trinus personaliter seu tres persone/non est sibi per se nota nec demõstrabilis ꝑ actũ intelligendi beatificum eius tantũ. ¶ Hec apparet primo quantũ ad primã parte͂:videlicet ꝙ nõ sit sibi ꝑ se nota. primo quia non est sibi notior q̃ sit ista:deus est vnus:vel deus est infinitus. nõ eñ trinitas personalis notius p̃dicat̃ de deo q̃ infinitas vel vnitas essentialis.sed nulla p̃dictarũ duaru3 est sibi ꝑ se nota vt apparet ex alijs q̃stionibus supra. ḡ ꝛc. ¶ Secũdo.quia sola illa ꝓpositio est ꝑ se nota que mediante formata absq3 aliqua alia eã ꝓbante firmiter assentitur rei ꝑ eã significate ⁊ veritati sue : vt in prima questione huius dist. fuit expositũ.sed ista ꝓpositio deus est trinus ꝑsonaliter/ nõ est talis magis q̃ ista deus est vnꝰ essentialiter vel ĩfinitus formaliter. ḡ ꝛc. ¶ Scđa pars videlicet ꝙ nõ sit demõstrabilis per actũ beatificũ tãtũ apparet.quoniã nulla ꝯclusio est demõstrabilis per actũ vnicũ incõplexũ. sicut eñ ꝯclusio demõstrabilis est intellectio cõplexa:quia ꝓpositio in me͂te formata ex diuersis simplicibus seu incõplexis notitijs cõstituta: ita nec potest aliter q̃ ꝑ cõplexas notitias demõstrari. sed actꝰ intelligẽdi beatificus est actus intelligẽdi vnicus incõplexus.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia ꝑ illud ex quo cõclusio demõstrat̃ ꝯclusionis demõstrate rei significate et sue veritati firmius assentitur.sed nullo mediante vnico actu intelligẽdi ĩcõplexo aliquis assensus nec dissensus sequitur nec causatur.oĩs eñ actus intellectus assentiẽdi ⁊ dissentiẽdi p̃supponit actũ ꝯplexũ intelligẽdi: puta propositione͂ aliquã in me͂te formatã. ergo ꝛc. ¶ Scđa conclusio est. ꝙ nec p̃dicta ꝓpositio quã format beatus est demõstrabilis ab ipso ꝑ notitias cõplexas: videlicet per ꝓpões ex diuersis intellectionibus intuitiuis causatis mediante visione beatifica cõstitutas. ¶ Hec apparet.qꝛ omnis talis ꝓpositio est naturaliter loquẽdo impossibilis beato.qđ apparet. qꝛ omnis dei notitia intuitiua ẽ beatifica /in quã nõ potest naturaliter vt alias ostẽsum est aliquis beatorũ.sed tales notitie ex quibus p̃misse ad ꝯclusione͂ huiusmodi ꝓbandã sunt necessarie sunt notitie dei. qꝛ nec hic cũ dicitur ꝙ deus est trinus personaliter aliquid p̃dicat̃ nec subijcitur nisi dei cõceptus seu notitia incõplexa.ergo impossibile est p̃missas naturaliter beato possibiles ad istã ꝯclusione͂ ꝓbandam cõstitui ex notitijs intuitiuis mediãte beatifica visione habitis. ¶ Cõfirmatur.quia nec notitia beatifica est alterius notitie beatifice:sicut nec fruitio alterius fruitionis ꝓductiuũ principiũ nec mediũ per qđ possit in aliqđ istorũ aliquod ens creatum.sed omnis ꝓpositio in me͂te formata cõstat ex pluribus intellectionibus. nec eñ vnica incõplexa intellectio est nec esse potest ꝓpositio. ergo nulla ꝓpositio ex notitijs beatificis quales sunt oẽs intuitiue dei/ cõstãs/ potest mediãte visione beatifica formari ab aliquo beatoꝝ.quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est. ꝙ p̃dicta ꝓpositio quã format beatus/est ab ipso demõstrabilis tertio modo:videlicet ꝑ ꝓpões ex diuersis intellectionibus abstractiuis causatis mediãte visione beatifica cõstitutas . ¶ Hec ꝓbatur. ⁊ sequitur ex p̃dictis qꝛ constat ꝙ ista ꝓpositio deus est trinus personaliter quã format beatꝰ/ est vera ⁊ necessaria: nec ꝑ se nota:ergo demõstrabilis in se vel in alia sibi equipollenti.nec potest dari secũdũ videlicet ꝙ in alia.qꝛ ꝓpositio equipollẽs sibi ab ea alterius ratiõis nõ est nisi ꝓpositio viatoris.talis aute͂ nõ est demõstrabilis vt statim dicetur. ergo ipsa scđm se ẽ demõstrabilis.qꝛ si dicatur ꝙ imo ꝓpositio possibilis mediãte specie diuine essentie repñtatiua ẽ demõstrabilis/ que tame͂ est ab ista ꝓpõne beatorũ formata mediãte visione beatifica alterꝰ ratiõis /nulla apparet ratio quare magis illa q̃ ista sit demonstrabilis

cum neutra sit ꝑ se nota ⁊ ad vtrāq3 sint p̄misse vel esse possint ipsam necessario inferētes. nō eni minus beatus potest visione mediāte q̄ nō beatus mediāte specie in tales p̄missas ex quibus potest ꝓpositio huiusmodi demōstrari. sed nō potest beatus ipsam demōstrare ꝑ actū beatificū tantū: nec ꝑ ꝓpōnes ex ītuitiuis notitijs constitutas. ergo oportet ꝙ ꝑ alias videlicet ex abstractiuis intellectionibus cōstantes. ¶ Cōfirmatur. quia ista ꝓpositio a beato formata / deus est trinus / est notitia ꝯplexa abstractiua. nō eni vt dictū est / aliam de deo habere ex se effectiue potest nisi tm̄modo abstractiuā: cum intuitiua sit beatifica q̄ est possibilis soli deo. sed ꝓpositio ex abstractiuis notitijs cōstans nō videt̄ aliter demōstrabilis esse naturaliter q̄ ex p̄missis simul̄s cōditionis quantū ad hoc: vz quia ex abstractiuis nō intuitiuis notitijs cōstitutis. ⁊ esto ꝙ ꝓpositio abstractiua sit ex se demōstrabilis ex ꝓpōnibus intuitiuis: siue ex intuitiuis intellectionibus incōplexis cōstātibus: nō tamē ab illo intellectu qui nō potest effectiue ex se in tales p̄missas ex incōplexis intuitiuis notitijs cōstitutas. nullus autē intellectus creatus potest in aliquā dei notitiā intuitiuā: nec per cōsequēs in ꝓpositionē aliquā ex talibus cōstitutā. ergo ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguatur. quia beato est ꝑ se nota trinitas personarū: qd̄ autē est ꝑ se notū: nō potest demōstrari: Dico ꝙ licet beato sit ꝑ se nota trinitas personarū notitia incōplexa intuitiua: qua ipsā3 facialiter intuetur: nec ꝑ ꝯsequēs talis eius intuitiua cognitio sit demōstrabilis sicut nec sensitiua visio absoluta albedinis: nō tamē est sibi trinitas ꝑ se nota: vt ipsa est p̄dicte propōnis ꝑ eā formate obiectū. quia nec ipa ꝓpō que est abstractiua ꝑ eū formata ⁊ cōplexa intellectio est per se nota. ⁊ ideo ista que nō est ꝑ se nota est demōstrabilis: nō autē alia beatifica ꝑ se nota. Nec est aliquod īcōueniēs vnū ⁊ idē obiectum cōcedere ꝑ se notū vna notitia: ⁊ non per se notū alia notitia mediāte: magis q̄ sit incōueniēs vni ⁊ eidē firmiter ⁊ sine formidine assentire vt est ꝑ conclusionē demōstrationis significatū: ⁊ cū formidine nec sic firmiter vt est ꝯclusionis topice rationis obiectum. cōstat eni ꝙ tā cōclusio demōstrationis q̄ alia que est ꝓbabilis rationis / potest habere idē significatū cui vna cōclusione mediante assentitur firmiter ⁊ sine formidine / cū formidine aūt alia mediante. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ tā cōclusio supradicta formata a comprehēsore q̄ tota demōstratio videtur esse perfectior ꝯsimili cōclusione ⁊ demōstratione formatis a nō beato habēte speciē distincte diuinā essentiā rep̄sentantē. ¶ Hec apparet. qm̄ diuina visio notior esse videtur quacūq3 specie dei rep̄sentatiua. sed notitia ꝓducta mediāte nobiliori ⁊ perfectiori medio nobilior ⁊ perfectior esse videtur ergo notitia abstractiua incōplexa formata a beato de deo mediāte eius notitia intuitiua / ꝑfectior est q̄ alia formata a nō beato mediāte specie diuinā essentia sibi rep̄sentante. ex perfectioribus aūt incōplexis notitijs perfectior constituitur notitia omnis cōplexa puta ꝓpō ipsa formata: siue sit demōstrationis conclusio siue premissa. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdum ponit idē doctor

cuius est opinio illa in p̄cedēti articulo impugnata / quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ habēs notitiam abstractiuā de diuina essentia sub ratione sua propria potest demonstrare ipsam esse cōmunicabilem tribus suppositis. ¶ Hanc ꝓbat. quia omnis habēs speciē alicuius obiecti eius ꝓpriā quidditatē rep̄sentātē / potest demōstrare de ipso eius ꝓpriā passionē: sed cōicabilitas tribus suppositis est ꝓpria passio deitatis. ergo ⁊c. ¶ Secūda est. ꝙ talis intellectus potest demōstrare: licet nō prima demōstratione: ꝙ est actu cōmunicata. ¶ Hec ꝓbat: quia omnis intellectus aptitudinē alicui⁹ obiecti summe necessarij intelligens potest eo ipso arguere actū ad quem est huiusmodi aptitudo. sed deus est summe necessarius ergo cognoscēs diuinā essentiā esse cōmunicabilē potest cognoscere ipsā3 esse ꝯmunicatā. sicut si homo esset ens necessariū ⁊ purus actus / eo ipso ꝙ cognosceretur risibilis cognosceret̄ ꝙ actualiter esset ridēs. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ ꝓprietas cuiuslibet persone est demōstrabilis de diuina essentia. ¶ Hanc probat eodē modo videlz quia de omni necessario est demōstrabilis actus de quo est demōstrabilis aptitudo ad ipsum. sed cōicabilitas essentie cuilibz persone potest demōstrari de essentia. ḡ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima est. ꝙ tota trinitas pōt demōstrari. ¶ Hanc probat. quia vt dicit tota trinitas constat ex relationibus. q̄ quidē possunt demonstrari. ¶ Sed prime due ꝯclusiōes dupliciē deficiūt. primo q2 falsū3 accipiūt. Scdō. quia nec ipse nec alie sequētes due ad ꝓpositum faciūt. ¶ Primū apparet. qm̄ ois viator fidelis habet de diuina essentia sub ratione ꝓpria notitiā aliquā abstractiuā: nec tamē potest de ipsa demonstrare sed tātum fide credere personarū trinitatē. ergo falsa est prima cōclusio que dicit ꝙ omnis habēs de diuina essentia sub ratione ꝓpria notitiā abstractiuā potest demōstrare trinitatem siue ipsam esse tribus suppositis cōmunicabilem. ¶ Consequētia est euidēs. ⁊ antecedēs quātū ad secūdā partē: que est ꝙ viator nō potest demōstrare diuinā essentiam cōmunicabilē. qd̄ etiā ꝑ eum cōceditur: ⁊ inferius ostēdetur. ¶ Secūda pars videlz ꝙ viator catholicus cognoscat deū notitia abstractiua sub ratione ꝓpria apparet. qm̄ sub illa ratione ipsum abstractiue vel intuitiue intelligit sub qua ipm̄ diligit: sed ipse videlicet quilibet viator tenetur ī via deum diligere sub ratione ꝓpria deitatis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia obiectū maxime dilig̃entie extrinsecū dilectū videtur oportere p̄existere in intellectum. sed deus sub ratione ꝓpria deitatis habet a viatore diligi. ergo ⁊ sic potest intelligi nō notitia intuitiua: quia talis est beatifica. ergo abstractiua. ¶ Preterea arguo sic ad idē. viator tenetur deū diligere ꝓpter se ipsum: ⁊ suū proximū ꝓpter eū. ⁊ cōstat ꝙ ⁊ deum ꝓpter seipm̄ tenetur sup omnia diligere: ⁊ proximū ꝓpter deū ratione deitatis. quia nec aliud est fruitionis obiectum debitū: nisi deus sub ratione ꝓpria deitatis: imtātū ꝙ si ei⁹ deitas ⁊ bonitas ꝑ īpossibile distinguerētur / ista dilectio ipsi deberet ratione diuinitatis nō ratiōe bonitatis sed nec proximus potest diligi ꝓpter deū nisi ꝓpter ipm̄ predilectū vt deū: ⁊ p̄intellectum vt sic diligēdum: sicut nec deus etiā diligitur ꝓpter seipm̄ nisi vt ꝓpter se non predilectū sed p̄intellectum ⁊ p̄dictatū vt taliter diligēdum: vt in p̄cedēti dist. fuit ꝓlixius declaratum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ois electio ⁊ dilectio bona moraliter ⁊ virtuosa p̄supponit dictamen sibi conforme debite rationis: cuius dictaminis ⁊ dilectionis est idē obiectū. sed dilectio qua viator diligit deum scdm̄ rationē diuinitatis sup omnia ꝓpter seipm̄ ⁊ alia ꝓpter eū / est bona et moraliter virtuosa. ergo ipsam p̄cedere potest dictamen p̄euiū de diligendo idē obiectum. quare ⁊c. ¶ Sic ergo apparet primū: videlicet ꝙ cōclusio prima ⁊ etiā consimiliter secunda eisdē rationibus deficiunt: quia falsum accipiūt quādo dicūt ꝙ omnis habēs notitiā abstractiuam de diuina essentia sub ratione ꝓpria potest demonstrare ipsam esse cōmunicabilē vt dicit prima: ⁊ etiā actu cōmunicatā tribus suppositis vt ponit scdā conclusio. ¶ Secundū: videlicet ꝙ nec iste nec alie due vltime sint ad ꝓpositum: esto ꝙ dicerēt verū / apparet. qm̄ hic est sermo de intellectu nō beato: tamē supnaturaliter eleuato videlicet an talis possit demōstrare trinitatē personarū

sed nõ per omnẽ notitiã abstractiuã dei intellectus dicit̃ supnaturaliter eleuari. qm̃ p solũ illud dicitur esse eleuatus supnaturaliter:qđ ipse non potest ex se naturaliter: sed potest vtiq; effectiue in notitiã dei aliquã abstractiuã ad diuinã essentiã scđm rationẽ suã ꝓpriã terminatã alias vt dictũ est nõ posset deus vt sic diligi virtuose ab aliquo viatore sup oĩa. qđ est falsum.q̃re ꝛc. ❡ Cõfirmat̃. quia licet viator nõ possit habere de diuina essentia notitiam abstractiuã talem qualem habet beatus mediante notitia intuitiua beatifica:tamẽ ex hoc nõ sequitur quin sibi sit possibilis aliqua alia eadẽ cũ illa in significãdo licet ab ipsa in essendo alterius rationis. constat enĩ q; et viator ꝛ cõprehensor formãt notitias cõplexas puta ꝓpositiones eadẽ importãtes: vt q; deus est trinus ꝛ vnus q; pater solus generat filium:ꝛ pater ꝛ filius spirãt spiritũsanctũ: ꝛ alias oẽs ꝓpõnes theologicas deum tãtũ modo ĩportãtes.omnis aũt formãs in mẽte ꝓpositionẽ habet significati ꝓpõnis incõplexã intellectionẽ:cũ nec ꝓpositio ipsa sit aliud q̃ multe ĩtellectiões simplices: quarũ vna affirmatur de alia vel negatur. ergo cũ nõ tm̃ cõprehẽsor sed etiã viator formet in mẽte ꝓpõnes tantũ modo importãtes deum/ per ↄ̃sequẽs sequitur q; vterq; habet de deo sub ratione ꝓpria deitatis notitias abstractiuas tam ĩcõplexas seu simplices q̃ ↄ̃plexas/licet nõ eiusdẽ in essendo sed alterius rationis.quare ꝛc. ❡ Ad rationẽ pro prima ↄ̃clusione apparet q; illa ratio nihil facit ad ↄ̃clusionẽ:nec in aliquo ꝓbat eã.qm̃ quãdo accipit in maiore q; habens speciẽ rep̃sentatiuã obiecti potest de ipso demõstrare suã ꝓpriã passionem:licet ista maior assumpta sit falsa:cũ nõ oĩs passio possit haberi ex sola notitia sui subiecti vt dictũ fuit in articulo p̃cedenti: tamẽ detur sic intelligendo q; habẽs speciẽ rep̃sentatiuam obiecti illius de quo in specie presentato est possibile notitiã haberi naturaliter tali specie mediante: quia nec demõstratio fit ex speciebus: sed ex ĩtellectibus: nec ex ista aut maiori:nec ex minori sub ipsa assumpta q̃ est q; communicabilitas tribus suppositis est passio deitatis sequitur ꝓbãda ↄ̃clusio supradicta: videlicet q; oĩs habens notitiã abstractiuã de diuina essentia sub ꝓpria ratione possit ipsam esse cõmunicabilẽ demõstrare : qꝛ etiã sine specie mediãte diuinã essentiã p̃sentante põt haberi de ipsa: ꝛ sic habet̃ a viatore nõ valẽte eã demõstrare cõmunicabilẽ notitia abstractiua.quare ꝛc. ❡ Cõfirmat̃. quia nec etiã habẽs de diuina essentia notitiã abstractiuam mediante specie ꝓpria diuine essentie vel beatifica visione causatã/videretur posse demonstrare nec etiã intelligere diuinã essentiã ipsam esse cõmunicabilẽ nisi cũ intelligeret actu cõicatã: sicut nec aliquis intelligit hominẽ risibilẽ/licet intuitiue videat ipsum/ nisi p̃intellexerit actũ ridẽdi ipsi aliquãdo inexistẽtẽ.ergo ꝛc. ❡ Ex hoc apparet q; nec valet ratio pro secũda ↄ̃clusione adducta. quia illa supponit omnẽ habentẽ de deo notitiam abstractiuã posse cognoscere diuinã essentiã esse cõmunicabilẽ ꝛ demõstrare:qđ nõ est verũ:nec diuina essentia videtur naturaliter loquẽdo intelligi cõmunicata:quia cõmunicabilis:sed potius ecõuerso: sicut homo intelligit̃ risibilis:quia fuit aliquãdo visus ridens: magis q̃ econuerso. ❡ Tertia ↄ̃clusio ꝛ quarta que dicunt ꝓprietates personarũ esse demõstrabiles de diuina essentia:aut intelligũt q; sint demõstrabiles de ipsa a beato / ꝛ etiã a non beato supnaturaliter eleuato modo inferius explicãdo ꝛ sic cõcedo.nõ tamẽ ad hoc vadunt:nec hoc ostendunt rationes ꝓ eis adducte.aut intelligũt q; sint demonstrabiles ab oĩbus habentibus notitiã abstractiuã quãcũq; de diuina essentia sub ratione ꝓpria deitatis: ꝛ sic est falsum:quia talẽ notitiã potest habere naturaliter quilibet viator:cũ tamẽ nõ possit aliquis demõstrare trinitatem personarũ.quare ꝛc. ❡ Et ideo quantũ ad istũ articulum aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciendũ q; per intellectum nõ beatũ esse supnaturaliter eleuatũ nõ est aliud intelligendum q̃ ipsum esse aliqua specie rep̃sentatiua diuine essentie in quã ipse non potest naturaliter/ informatũ. ❡ Hoc apparet. qm̃ nõ est intelligendũ supnaturaliter eleuatũ ipm̃ esse actu visionis diuine essentie informatũ:qꝛ talis est beatus:hic aũt q̃rit̃ de ĩtellectu non beato. nec est etiã intelligẽdũ p intellectũ supnaturaliter eleuatũ ip̃z esse aliqua specie sibi infusa a deo rep̃sentatiua alterius obiecti q̃ dei vel actu intelligẽdi ipsum videlicet aliquod obiectũ creatũ existere informatũ. qm̃ talis intellectus licet esset supnaturaliter eleuatus:non tamẽ magis q̃ alius posset intelligere deum: nec p cõsequẽs eũ demõstrare trinũ personaliter nec vnũ essentialiter. hic aũt q̃rit̃ de ĩtellectu sic supernaturaliter eleuato q; quis supnaturaliter eleuatus potest aliter deũ intelligere q̃ alius nõ sic supnaturaliter eleuatus. nisi enĩ taliter eleuatus posset aliquo modo aliter q̃ alius intelligere deuz/ nõ oporteret q̃rere de ipso magis q̃ de alio an posset demõstrare trinitatẽ personarũ. ergo relinquitur ꝓpositũ: videlicet q; hic vocat̃ intellectus supernaturaliter eleuatus omnis intellectus qui ꝓpter aliquã supnaturalem speciẽ deum rep̃sentantem qua est informatus potest aliquã de essentia diuina habere notitiã nõ intuitiuã sed abstractiuã/quã nõ potest habere alius tali specie nõ informatus nec p ↄ̃sequẽs sic supnaturaliter eleuatus. licet enĩ talis vt intellectus viatoris possit habere ꝛ de facto etiã habeat de deo aliquã notitiã abstractiuaz : nõ tamẽ illi cõsimilẽ sed ab ipsa in essendo alterius rationis. huiusmodi autẽ species supnaturalis qua mediante intellectus dicitur supnaturaliter eleuatus /posset esse rep̃sentatiua vel diuine essentie tm̃ vel vnius personarũ vel simul omniũ:qm̃ sicut fuit in dist. alia declaratum intellectus creatus potest intelligere essentiã tãtũ nõ intelligẽdo aliquã personarũ:ꝛ ecõuerso. sed nõ minus diuina essentia sine persona vel ecõuerso persona sine essentia vel vtrũq; simul potest esse p speciẽ aliquã supernaturaliter possibilem obiectum representatũ q̃ obiectũ actu intelligendi intellectum.ergo ꝛc.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ❡ Prima est. q; intellectus supnaturaliter eleuatus p speciem rep̃sentantẽ sibi diuinã essentiã tm̃ sine aliqua personarũ non potest demõstrare trinitatẽ personarũ. ❡ Hec ꝓbatur. qm̃ intellectus supnaturaliter eleuatus potens demõstrare trinitatẽ personarũ põt ipsam intelligere aliter q̃ alius nõ supernaturaliter eleuatus sed in suis naturalibus cõstitutus. ❡ Hoc apparet. quia suppono ex dicẽdis in sequẽtibus articulis q; nullus intellectus creatus potest ex puris naturalibus trinitatem personarum demõstrare. ergo nec aliquis alius non valens aliter q̃ ipse trinitatẽ intelligere. Cõsequẽtia est euidẽs. quia omne demonstrabile ab vno ꝛ nõ ab alio est aliter intelligibile ab vno q̃ ab altero : sed supnaturaliter eleuatus p speciẽ rep̃sentantẽ essentiã diuinã tm̃ nõ aliquã personarũ nõ aliter intelligit nec potest intelligere aliquã personarũ nec p ↄ̃sequẽs trinitatẽ q̃ alius nõ supnaturaliter eleuatus. ergo ꝛc. ❡ Minor apparet. qm̃ intellectus supnaturaliter eleuatus non potest aliter q̃ alius nõ sic eleuatus deũ intelligere: nec aliũ de ipso conceptũ habere nisi precise ꝓpter talẽ speciẽ qua sola mediante eũ ĩformãte dicit̃ supnaturaliter eleuatus. sed ꝓpter istã speciẽ nõ potest intelligere aliquam personarũ aliter q̃ alius non supernaturaliter eleuatus: quia propter ipsam non potest intelligere nisi eius obiectum tm̃ per eã rep̃sentatũ. supponit̃ aũt q; non rep̃sentet aliquã

personarū:nec ꝑ ꝯsequēs trinitatē:sed tm̄modo deitatē
ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nō magis habēs speciē rep̄-
sentantē tantū diuinā essentiā:⁊ ꝑ ipsam eius notitiam
abstractiuā/potest demōstrare trinitatē personaꝝ q̄ ille
qui ꝑ possibilē vel impossibilē cognosceret intuitiue tm̄
ipsam essentiā nō cognita tali notitia intuitiua nec alia
aliqua aliq̄ ꝑsonarū.sed talis qui ītuitiue solā deitatē ⁊
nō trinitatē cognosceret nullo modo trinitatē demōstra
re posset.quia omne demōstratū est demōstranti notū:cū
nec ipsa ꝯclusio demōstrata sit aliud q̄ complexa intelle
ctio.ergo ⁊c̄. ¶ Preterea arguo sic ad idē. nō magis nō
beatus ꝑ speciē supradictā supnaturaliter eleuatus pōt
trinitatē demōstrare quā ꝓpter talē speciē nō potest ītel
ligere:q̄ beatus ꝑ notitiā aliquā abstractiuā mediante
intuitiua habitā qua solā essentiā intelligit/possit demō
strare aliquā personarū.sed beatus ꝑ nullā talē notitiā
potest demonstrare quia nec cognoscere trinitatē:ꝑ nul-
las etiā p̄missas cognitionē eius talē īferētes vel demō-
strantes demōstrat̄ aliqua personarū.ergo ⁊c. ¶ Minor
apparet ꝑ exēplum de ista cōplexa intellectione seu pro
positione/diuina essentia nō ꝓducit nec ꝓducit̄:quā qui
dē format nō tm̄ viator sed etiā cōprehēsor. cōstat enī q
per istā ꝓpōnē in mēte viatoris formatā nō significatur
nec ꝑ ꝯsequēs ab eo intelligit̄ aliqua personarū : cū oīs
persona sit ꝓducens vel ꝓducta. sed ꝑ nullā complexā
intellectionē seu ꝓpōnē demōstrari pōt aliquid qḋ nullo
modo est ꝑ ipsam intellectū nec significatū. ¶ Hoc appa
ret.q2 ꝯclusio ista ꝯstat ex duob⁹ terminis:quoꝝ vn⁹ pu
ta subiectū/ē minor:⁊ alius videlicet p̄dicatū/est maior
extremitas in p̄missis.nulla etiā ꝓpositio ꝓbās p̄dictā
videlicet diuinā essentiā nō ꝓducere nec ꝓduci videt̄ ꝓ-
bare aliquā personarū.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dicta cōclusione
pōt est cōcludi corollarie.q nec etiā intellectus supnatu
raliter eleuatus ꝑ speciē rep̄sentantē personarum tri-
nitatē ⁊ nō deitatē posset demōstrare aliquā personarū
esse deum. ¶ Hoc apparet ꝑ idē medium.quia oē demon
stratū esse tale est a demōstrāte ip̄m cognitū eē tale. sed
supnaturaliter eleuatus ꝑ speciē supradictā nō posset co
gnoscere aliquā personarū esse deum magis q̄ videns co
loratū a remotis posset ip̄m intelligere esse album. ergo
sicut cognoscens aliquid esse coloratum tm̄ nō potest de
mōstrare ip̄m esse album:ita nec cognoscēs aliquam vel
quālibet personarū ignorans vel nō intelligēs ipsamet
deū pōt hoc ꝑ intellectionē huiusmodi demōstrare. qua-
re ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est:q intellectus supnaturali-
ter eleuatus ꝑ speciē rep̄sentantē sibi diuinā essentiam ⁊
aliquā personarū vel aliquas tm̄ nō oēs/nō posset demō
strare trinitatē ꝑsonarū. ¶ Hec apparet consimiliter si-
cut p̄ma.qm̄ nec taliter supnaturaliter eleuatus pos-
set ꝑ huiusmōi speciē sic eū supnaturaliter eleuātē intel-
ligere oēs tres ꝑsonas sed tm̄ aliquā vel aliquas aliter
q̄ alius nō supnaturaliter eleuatus. ergo licȝ aliter q̄ il
le nō sic eleuatus supnaturaliter posset demonstrare esse
vnā vel duas ꝑsonas:nō tamē tres:nec ꝑ ꝯñs trinitatē.
¶ Tertia cōclusio est. q intellectus supnaturaliter ele-
uatus ꝑ speciē rep̄sentātē sibi diuinā essentiā ⁊ quālibet
personarum/potest demōstrare trinitatem personarum.
¶ Hec ꝓbatur.qm̄ omnis ꝓpositio vera necessaria nō ꝑ
se nota cōstans ex intellectionibus abstractiuis mediā-
te specie rep̄sentatiua rei ꝑ eā significate est demōstrabi-
lis:ab illo qui ipsam potest formare tali specie mediāte:
sed ista ꝓpositio formata mediante specie deum ⁊ perso-
nas rep̄sentante ex notitijs abstractiuis/deus est trinus
ꝑsonaliter/est vera ⁊ necessaria:nec tm̄ ꝑ se nota.ergo ⁊c̄.
¶ Maior est euidēs.qm̄ aut ꝓpō demōstrabilis est p̄di-
cta:videlicet cōstās ex notitijs abstractiuis habitis me
diante specie sue rei significate rep̄sentatiua:aut sine ali-
qua mediante specie intelligibili p̄sentante mediā tertiū
cōstans tm̄ ex notitijs intuitiuis.sed nō potest poni secūḋ
nec tertiū.ergo relinquit̄ p̄mū.qḋ est ꝓpositum. ¶ Mi-
nor apparet.qm̄ si sola ꝓpō constans ex diuersis intelle-
ctionibus intuitiuis esset demōstrabilis/nulla ꝓpō for-
mata de deo ab aliquo beatorū nec ab aliquo alioꝝ esset
demōstrabilis.quia nulla talis est possibilis.nec enī ali-
quis viatoꝝ habet nec habere potest aliquā dei intelle-
ctionē intuitiuā nec aliquis cōprehēsoꝝ nisi vnicā tm̄. ꝓ
positio aūt omnis in mēte formata constat ex pluribus.
Nec pōt dici secūḋ q ꝓpō aliqua sit demōstrabilis:cui⁹
extrema sunt notitie abstractiue rei nō rep̄sentate aliq̄
specie mediāte:sed tm̄ habite ex auditu:qm̄ tūc non ma-
gis vidēs q̄ cecus posset de coloribus demōstrare:nec ꝑ
cōsequēs sciētiā acquirere:qḋ est falsum. tunc etiā omne
ab aliquo auditū non ꝑ se notū esset demonstrabile ⁊ sci-
bile ꝑ ipsum cōsimiliter nō visum sicut visum:qḋ est simi
liter euidēter falsum ⁊ cōtra p̄hm dicētē q deficiēte sen
su oportet ⁊ sciētiā deficere que habet̄ ꝑ ipsuȝ.ergo opor
tet cōcedere tertiū ⁊ vltimū: videlicet q sola illa ꝓpō de
deo est demōstrabilis:cuius extrema sunt notitie abstra-
ctiue habite de re vel in se visa vel ī aliqua sui ꝓpria spe
cie p̄sentata.sed nō pōt dici q solū illa que est de re vi-
sa:quia nec visio rei requirit̄ ad habēdū de ipsa notitiam
abstractiuā: nisi quia est eius rep̄sentatiua.nō tm̄ aūt in
intellectiōe elicita:sed etiā in specie ꝓpria supponit̄ eē
rep̄sentata.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.q2 q ꝓpō ista: deus est
trinus ꝑsonaliter/quā format ille qui habet deum ⁊ oēs
personas rep̄sentatas ī vnica vel in pluribus speciebus
nō pōt demōstrari ab ipso: aut hoc est quia est ꝑ se nota
sibi: aut quia nō potest formare alias notiores ex quib⁹
istā inferat sibiq̄ siue rei ꝑ eā significate firmius consen-
tiat.sed non pōt poni p̄mū nec secūḋm: quia omnis obie-
ctum aliquod vidēs vel in ꝓpria specie ipsum p̄ius ha-
bēs pōt diuersas notitias de ipso formare tam incōple-
xas q̄ cōplexas alias alijs euidētiores sibiq̄ notiores:
esto q eiusdē rei intellecte significatiuas.ḡ ⁊c. ¶ Quar
ta ⁊ vltima cōclusio est:q tam ꝯclusio supradicta q̄ de-
mōstratio eius tota formata a beato est ꝑfectior q̄ ipsa
formata ab ītellectu nō beato supnaturaliter modo p̄ex
posito eleuato. ¶ Hec ex hoc videt̄ posse ꝓbari.quia no-
titia intellectiua ītuitiua ꝑfectior est quacūq̄ specie sup
naturali intellectum nō beatū supnaturaliter eleuante:
sed quāto illud quo mediāte ꝓducit̄ notitia/est ꝑfectius
tanto ⁊ ipsa notitia ꝓducta ꝑfectior esse videt̄. ergo no-
titia abstractiua producta virtute notitie intuitiue ꝑfe-
ctior est q̄ alia producta specie mediante. ¶ Ex hoc vide
tur posse corollarie concludi q tam cōclusio supradicta
demōstrabilis q̄ tota eius demonstratio puta q̄libet p̄-
missa ad eius probationē necessaria / ē alterius rōnis vt
formata a beato ⁊ alterius vt formata ab alio nō beato
modo p̄expositio supnaturaliter eleuato. ¶ Hoc videtur
ex hoc posse ꝑsuaderi:qm̄ nec actus sciētificus creditti-
uus ⁊ opinatiuus arguitur eē alterius rationis nisi ex
diuersitate medioꝝ quibus mediantibus producuntur
sed nōminus visio intuitiua dei est alterius rationis ab
omni specie intelligibili/licet rep̄sentatiua eiusdē obie-
cti/q̄ medium syllogismi demōstratiui creditiui ⁊ topici
vel q̄ oēs ipsi huiusmōi syllogismi.ḡ ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄.q2
q̄ sic se habēt q vnū quātūcūq̄ ītēsū nō pōt eē eque ꝑfe
ctum sicut alterū:talia omnia vidētur eē alterius ra-
tionis.sed sic se vidētur habere notitia abstractiua medi-
te visione:⁊ alia mediāte ītelligibili specie habita.sicut
enī nulla species quātūcūq̄ ꝑfecta videt̄ posse eē tante
ꝑfectionis quāte est actus visionis:ita nec notitia abs-
tractiua virtute speciei mediātis producta videt̄ posse
esse eque ꝑfecta sicut alia notitia abstractiua producta

mediāte intuitiua/nisi supnaturaliter loquēdo puta deo
supplente causalitatē notitie intuitiue seu imꝑfectionē
speciei intelligibilis.quare ⁊c̄.¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium est opinio prędicti
doctoris: qui ponit quantū ad istū articulū duas cōclu-
siones.¶ Prima est.ꝙ intellectus separatus pōt ex pu-
ris naturalibus intelligere trinitatē ꝑsonarū.¶ Hanc
probat.quoniā potēs intelligere aliquē respectū pōt in-
telligere vtrūqꝫ eius extremū:sed intellectus separatus
pōt intelligere respectū creature terminatū ad trinitatē
personarū.ergo ⁊c̄.¶ Minor apparet.quoniā talis itel-
lectus pōt intelligere qđlibet ens creatū:⁊ oē in creatu-
ra formaliter repertū:sed in omni creatura est vestigium
trinitatis: qđ vestigiū est respectus aliquis creatus:cu-
ius terminus est trinitas ꝑsonarū.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmat
primo:q: spiratio amoris creati habet ꝯformitatē ad spi
rationē spiritussancti:⁊ ꝓductio seu generatio verbi no-
stri ad generationē verbi diuini:sed intellectus separat⁹
pōt huiusmodi cōformitates intelligere.ergo etiā termi
nos ipsarū:videlicet spiritūsanctū ⁊ verbū.¶ Scđo.q:
anima nostra est facta ad imaginē trinitatis:sed intelle-
ctus separatus pōt intelligere animā ipsam nō tantum
vt absolute sumptā sed vt ad imaginē trinitatis factā.er
go ⁊c̄.¶ Scđa cōclusio est: ꝙ intellectus separatus nō
pōt demōstrare trinitatē ꝑsonarū.¶ Hāc ꝓbat.qm̄ ois
cognoscēs demōstratiue vnū ꝑ alterū prius cognoscit il-
lud ꝑ qđ demōstratiue cognoscit alterū: ꝙ ipsum qđ co-
gnoscit demōstratiue ꝑ illud alterū: sed ois itelligens re
lationē prius vel simul cognoscit eius terminū.ergo per
respectū cognitū nō pōt demōstrare ipsum:nec ꝑ ꝯns in
tellectus aliquis creatus pōt demōstrare ꝑ respectū co-
gnitū creature ad deū trinitatē ꝑsonarū.¶ Sed hic mo
dus dicēdi deficit in vtraqꝫ cōclusione ꝑdicta. Quando
eñ dicit in prima ꝯclusione ꝙ itellect⁹ separat⁹ pōt itel
ligere trinitatē ꝑsonarū: aut intelligit ꝙ possit eā itelli
gere notitia eiusdē rōnis cū illa quā habuit anteꝙ eēt a
corpore sepat⁹:aut notitia alteri⁹ rōnis ab illa. Si pmo
mō/pōt ꝓbabiliter cōcedi: sed hoc nihil ad ꝓpositū:quia nec
est hic sermo de intellectu cōiūcto nec separato vt ꝯsimi
liter sicut cognoscit coniūctus ⁊ eiusdē rationis notitia
cognoscēte. Si aūt detur scđm sicut ⁊ doctor iste intelli-
git cōclusionē:tūc arguo cōtra ipsam vt sic intellectam.
De deo nō videt posse haberi naturaliter notitia alteri⁹
rationis ab ista quā habet viator:nisi mediāte specie in
telligibili deū ipsum repñtāte.cōstat eñ ex alibi decla
ratis ꝙ nullus creatus intellectus pōt causaliter in no-
titiā intuitiuā nec in abstractiuā:nisi vel in notitiā fidei
vel in aliquā aliā possibilē haberi mediāte specie intelli
gibili repñtatiua dei.sed intellectus separatus nō pōt
ex se habere huiusmodi speciē magis ꝙ coniūctus.ꝗ ⁊c̄.
¶ Cōfirmat.q: nec intellectus separatus nec cōiūctus
pōt vt cōcedit etiā iste doctor/aliquē elicere actū nisi cir
ca obiectū sibi ꝑsentatū vel in seipso vel alio modo. ꝗro
tūc quō trinitas ꝑsentat in ratione obiecti intellectui se
parato vel eñ ꝑsentat scđꝫ se sibi/vl' mediāte aliqua spe
cie sensibili/vel itelligibili.sed nō pōt poni primū.nō eñ
deus est scđꝫ se in ratiōe obiecti aliter ꝑsens intellectui
separato nisi beato:ꝙ nō sepato. Nec scđm etiā pōt po-
ni primo: q: talis species sensibilis nō habet locū in ani
ma separata in qua nō ponit cōmuniter actus aliqs sen-
tiēdi. Secūdo.q: nec tali specie mediāte posset intelligi
alia notitia ab illa qua itelligit a quolibꝫ viatore:q: nec
talis species posset poni nisi alicuius soni audibilis. tali
aūt mediante habet de deo ab oī catholico notitia abs-
tractiua:videlꝫ notitia fidei q̄ est ꝑ auditū.ꝗ ⁊c̄.¶ Ad ra
tionē eius ⁊ simul ad ꝯfirmationē vtraqꝫ dico ꝙ tā ratio
ꝙ cōfirmatio peccat dupliciter. Primo q: in eis supponit
falsū videlicet ꝙ creature ad deū sit respect⁹ aliqs rā ꝙ
forma aliq̄ ꝑ se vna a deo ⁊ a creatura distincta.vt eñ in
scđo ꝓlixius ostēdet/ois creatura seipsa refert ad deū.
ala etiā itellectiua seipā ē ad imaginē dei facta nō medi
ante aliq̄ forma absoluta nec respectiua sibi apposita.ꝗ-
re ⁊c̄.¶ Scđo.q: concesso isto ꝑdicto qđ ꝑdicta opinio
supponit/falsum esset qđ postea addit:quādo dicit ꝙ in-
telligens respectū possit intelligere eius terminū.nō eñ
oportet intelligētē vnā rē aliquā intelligere aliā ab ipsa
essentialiter differētē.ergo nec potētē intelligere aliquā
rē creatā oportet posse itelligere increatam. sed relatio
creature ad deū vt dicis est aliquod ens creatū ꝑ se vnū
nō minus ab ipso distinctū ꝙ suū fundamētū.ꝗ nō magis
intelligētē respectū albedinis vel angeli ad deū oportet
intelligere deum talis respectus terminū: ꝙ intelligen-
tē talis respect⁹ fundamētū puta albedinē vel angelū.
¶ Confirmat.quia quanto magis aliqua sunt distincta
tanto minus intelligētē vnū eoꝝ oportet intelligere alte
rū:sed si relatio creature puta angeli ad deū est aliquid ꝑ
se vnū a deo ⁊ ab angelo distinctū:nō minus imo magis
ꝙ angelus distinguit a deo/vt probabitur i scđo.ergo ⁊c̄.
¶ Scđa ꝯclusio quā ponit est vera.tamē ꝯtradicit ꝑme
predicte.qm̄ cū ista ꝓpō:deus est trin⁹ ꝑsonaliter/sit de
mōstrabilis quia non ꝑ se nota/pōt demōstrari ab omni
intellectu diuinā essentiā ⁊ ꝑsonarū trinitatē cognoscē-
te vel intuitiue vel etiā abstractiue specie repñtatiua
taliū mediante.sed hoc modo ipse in prima ꝯclusione in-
telligere ⁊ ponere videt:videlicet ꝙ itellectus separat⁹
pōt intelligere trinitatē.ergo ⁊c̄.¶ Confirmat. quia re-
latio creature ad deum nō est species repñtās deū ma-
gis ꝙ suū fundamētū:sed deus nō pōt itelligi aliter ꝙ no
titia abstractiua possibili viatori nisi vel itutitiue vel abs
tractiua notitia habita mediāte specie repñtatiua dei
sub eius propria ratione.ergo ⁊c̄.¶ Ad rationē quā pro
ista cōclusione secunda adducit/apparet ꝙ nō cōcludit
quia falsum supponit:videlicet ꝙ intellectus separatus
intelligit deum ⁊ trinitatē ꝑsonarū ꝑ respectuꝫ creature
ad ipsum. nō eñ talis respectus est actus intelligēdi nec
species repñtatiua:nec ꝑ consequēs video si talis rela
tio cōcedat quare magis deus ꝑ eā dicatur intelligi ꝙ ꝑ
quācūqꝫ aliā rē creatam.¶ Preterea esto ꝙ ꝑdictū as-
sumptū sit verū/adhuc ratio deficit:q: ⁊ maiorē ⁊ mino-
rē falsam accipit.non eñ oportet prius formari ꝑmissas
ꝙ conclusionē ex eis demonstrabilē.licet eñ propter ꝑ-
missas formatas firmior ꝑbeatur assensus rei significate
per conclusionē/tamē ante ipsas sicut ⁊ post eas pōt cō
clusio ipsa formari: nec ꝑ cōsequēs est verū qđ assumitur
in maiore:videlicet ꝙ semꝑ demonstratum oporteat esse
posterius notum illo ꝑ qđ est demōstratum.¶ Et si dica
tur ꝙ quando conclusio formatur ante ꝑmissas tūc res
per eam significata non cognoscatur ex eis sed tantū qn̄
formatur post ipsas. tūc autē semꝑ cognoscat posterius
et ex eis.¶ Hoc non videtur adhuc verū.quoniā licet ꝓ
pter ꝑmissas ꝑbeatur rei significate ꝑ conclusionē con-
sensus firmior ⁊ alterius rationis a priori/nō tamē for-
te oportet notitias sic distingui posteriorē videlicet a pri
ori: vel esto ꝙ oporteat sicut ⁊ videtur probabili⁹/ saltē
sufficit ꝙ demōstratū potuit ꝑfuisse intellectū anteꝙ de
monstratū.⁊ ita esto ꝙ deus ⁊ trinitas ꝑsonarū ꝑintelli-
gātur ante relationē/ex hoc non sequitur ꝙ non possint
demōstratiue cognosci ꝑ eam.quare ⁊c̄.¶ Minor etiam
quā assumit est euidēter falsa.quoniā non magis primo
cognitum potest esse notum per posterius intellectum ꝙ
prius cognitum possit demonstrari per posterius intelle
ctum siue demonstratiue cognosci.ergo si diuina essentia
vel trinitas ꝑsonarum ꝑintelligitur ante relationē crea-

tate ad ipsam/ nullo modo p relationē huiusmodi potest intelligi trinitas personarum: sed potius econuerso. Si aut ē dicas q non pintelligitur. sed simul ambo puta relatio ⁊ terminus eius itelligunt: nec sic p relationē deus potest dici intelligi. quoniā coꝝ que simul intelliguntur q̄diū neutrū est species repñtatiua alterius: sed ambo sunt sicut diuersa obiecta intellectꝰ: neutrum videtur esse ratio intelligēdi alterū magis ꝙ nigredo visa sit ratio vidēdi albedinē. sed relatio huiusmodi non ponitur sicut species repñtatiua dei. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad istum articulū aliter est dicēdum: videlicet q intellectus talis nullo modo pōt demōstrare nec demōstratiue cognoscere trinitatē psonarū. ¶ Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimū consimiliter est dicēdum. Est tamē sciēdum q trinitatē psonarum demonstrari dupliciē pōt intelligi. Uno mō q demōstretur demōstratiōe habēte euidētiā ex obiecto/ modo quo fiūt demōstrationes cōmuniter in sciētijs. Alio modo q demonstretur demonstratione non sic habente euidētiam ex obiecto significato/ sed tātū ab extrinseco: modo quo demonstrantur vel rationabiliter psuadētur oīa in scriptura cōtēta. Primo mō est intelligēdū qd dictū est in vtroq articulo pdictoꝝ duoꝝ vltimoꝝ: videlicet trinitatē nō posse demonstrari ab aliquo separato intellectu nec etiā a coniūcto in puris naturalibus existente nō aūt scdo modo. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad primā rationē in principio dicēdum est primo: q licet trinitas in diuinis ⁊ vnitas idē dicant: nō tamē ex hoc sequitur vnū horū esse demōstrabile quia alterum est demōstrabile: cū propōnū idē omnino significātiū alia sit demōstrabilis ⁊ alia indemōstrabilis: ⁊ p se nota. ¶ Scdo. q trinitas ab eodē videlicet ab intellectu beato ⁊ etiā ab alio supnaturaliter eleuato est demonstrabilis sicut ⁊ vnitas. ab alio aūt intellectu in puris naturalibus existēte magis demonstrat vnitas essentialis ꝙ trinitas psonalis. ¶ Ad aliam in cōtrariū apparet solutio ex pdictis. non enī trinitas est omnino naturaliter intelligibilis: cū notitia fidei qua cognoscit a viatoribꝰ catholicis nō sit naturaliē possibilis. sed bene est naturaliter itelligibilis notitia intuitiua ⁊ abstractiua mediante specie eius repñtatiua habita: sine quarum notitiarum duarū altera ipsa est indemonstrabilis vt apparet ex predictis.

QVinto quęro vtrū diuina essentia ⁊ persona seu pp̄rietas psonalis relatiua sunt in re extra totaliter indistincta. ¶ Et videtur q sic. qꝛ in diuinis nō sunt nisi tantum tres res vt habetur extra de sum. trini. ⁊ fi. catholica. sed si diuina essentia esset distincta in re a qualibet personarū ibi essent quatuor res: videlicet tres psone seu proprietates relatiue ⁊ essentia. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia oīe illud qd est plura realiter distincta existēs in seipo vnū/ est a quolibet istoꝝ distinctū. sed diuina essentia existēs in se vna est tres psone seu proprietates relatiue realiter distincte. ergo ⁊c. ¶ Maior pbat. quia impossibile est vnū et idē totaliter in re extra esse idē cū aliquo ⁊ distinctum ab eo. sed si aliquid existēs vnū in se esset idē omnino in re extra cū pluribus realiter int̄ se distictis: hoc necessario sequeretur: videlicet q quodlibet illoꝝ pluriū esset idē totaliter ⁊ nō idē cū alio in re extra. ergo ⁊c. ¶ Respōsio vbi sic procedā. Primo enī recludā vnā opinionē. Scdo dicam aliter ad questionē. Tertio soluā ad aliqua q̄ possent argui contra ista.

Quantū ad primū est opinio aliquorū dicētiū q aliqua est diuersitas in re extra ⁊ inter essentiā et ppietatē relatiuā ratione cuius diuersitatis relatiua ppietas multiplicatur essentia nō multiplicata. Ex quo pōt argui ad ppositū: videlꝫ ad pbādū diuersitatē huiusmōi itēr ista. ¶ Primo: qꝛ illa oīa quoꝝ vnū multiplicat altero vnico remanēte ⁊ immultiplicato oportet aliquo mō eē distīcta. sed ppietates relatiue sunt multe realiter ⁊ distincte: essentia aūt tm̄ vnica. ergo ⁊c. ¶ Scdo. qꝛ qñ aliqua sunt ex natura rei oībus modis idē quicqd cōuenit vni ⁊ alteri: sed aliqd cōuenit essentie qd nō cōuenit alicui relatiōi originis nec psone: qꝛ essentia est q̄ribꝫ personarū ⁊ relationū originis. nulla aūt psona est alia: nec vna relatio est alia. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qꝛ si essentia ⁊ relatio significant idē oīno in re sunt nomina synonyma ⁊ p ɔñs quicqd verificat de vno istoꝝ significatiue sumpto verificabit de alio simili mō sumpto. hoc aūt est falsum: qꝛ vt dictū est/ ipsa essentia est ɔmunicata ⁊ ɔmunicabilis tribus psonis: nō aūt relatio originis. essentia etiā est vnica: relatiōes aūt originis sunt diuerse realiter et distīcte sicut ⁊ supposita. ergo ⁊c. ¶ Et si q̄rat ab istis qualis sit distinctio inter ista: respōdēt q duplex est distinctio in re. vna rerum q̄ dicit eē realis. ⁊ talis non pōt poni inter essentiā ⁊ relationē/ sed bene inter psonas diuinas. alia distinctio est formalis: qua vnū distinctoꝝ non est formaliter alterū. ⁊ talis distinctio est inter illa oīa quoꝝ vnū nō est de cōceptu: vel quoꝝ vni aliquid cōuenit aliquo mō qd nō cōpetit alteri. ⁊ talis distinctio est in pposito. nec enī aliqua relatio originis est de p se primo intellectu deitatis: ⁊ aliqd cōuenit essentie ⁊ dr̄ vere de ipa quia ⁊ ipi ɔuenit/ qd nō ɔuenit alicui relationi originis. ¶ Et si q̄rat an possit cōcedi q distinguātur formaliter vl' magis debeat dici q formaliter sint nō idē: Respōdēt q pōt vtrūq cōcedi q formaliter distinguātur: intelligēdo p distinctionē nō aliquā affirmationē: sed solā negationē. nec tñ sequit: formaliter distinguūtur/ ergo distinguūtur absolute: qꝛ in negatiuis nō tenet ɔsequētia a determinabili cū determinatiōe sumpto ad determinabile ipꝫ absolute acceptū. ¶ Cōtra istā opinionē arguit multipliciter. Et primo: qꝛ ista opinio videt ponere ⁊ cōcedere incōnexa ac incōpossibilia: videlicet q inter essentiā ⁊ relationē sit aliqua diuersitas in re extra qualis non est eiusdē ad seipsā essentie vel relationis ad seipsam. ⁊ tñ q nō debeāt dici distīcta absolute: sꝫ tm̄ cū modificatiōe siue determinatione. qm̄ q̄cūq plura in re extra/ possunt et debent concedi esse absolute distincta absq omni determinatione apposita. sed si essentia sit in re extra magis ꝙ a seipa a relatione distincta/ essentia ⁊ relatio ipa sunt in re extra plura ⁊ numerata. hoc apparet: quia aut sunt plura aut vnicū solū. si vnū tm̄: ergo nō plus distinguit essentia a relatiōe nec econuerso/ ꝙ vnū a seipso/ nec per ɔsequēs ꝙ essentia vel relatio a seipsa: qd negas. ergo habes ponere q essentia ⁊ relatio sunt plura in re extra ⁊ numerata. ¶ Cōfirmatur. quia p te aliquid verificatur in re extra de essentia: qd nō de relatione. sed hoc nō videtur fieri posse nisi ista essent plura ⁊ diuersa. quoniā de eodem totaliter in re extra non potest idem affirmari ⁊ negari. ergo si de essentia aliquid vere affirmatur qd de relatione negatur/ hoc est quia relatio ⁊ essentia nō sunt vnū in re. si enīꝫ essent in re vnū: qd negatur vel affirmat de vno/ ⁊ de altero indifferēter cū essent nola synonyma penitus vnū importantia. sed q̄cūq in re extra existētia non vnū/ sunt plura. vbicūq enim est vnū ⁊ vnū a primo vno distinctum ꝙtūcūq modicū in re extra/ ibi ope[...] necessario esse plura: cū nec plura importēt aliud ꝙ vn[...] ⁊ alterum. sed omnia ponēs relationē originis distingui in re extra ab essentia in diuinis/ habet necessario concedere in omni persona diuina esse vnū ⁊ vnū/ puta relationem ⁊ essentiā. ergo habet ponere illa plura. quare ⁊c.

¶ Preterea arguo sic ad idē/nō ꝓbās relationē distin-
gui in re extra ab esse/q: essentia est vnica ⁊ relatio mul
tiplex.essentia est tres oēs relationes et tres persone
vna aūt relatio non ē alia nec vna ꝑsona alia:ſ; ex istis
⁊ similibus rationibus arguit̄ ⁊ ꝯcludit̄ euidēter ꝙ re-
latio est in re extra alia ab eēntia:ſ; si relatio est alia ab
essentia:ergo relatio ⁊ essentia sunt plura.nullo eīm mo
do est alietas nisi vbi est pluralitas.sed vt dictū est in-
ter quecūq; est pluralitas in re extra debet ꝯcedi diuer
sitas absoluta:ḡ dicere essētiā ⁊ relationē eē plura ī re
extra qđ dicit p̄dicta opinio ponēs ipa ī re extra diuer
sa/⁊ cū hoc dicere ꝙ nō possunt dici esse distincta absolu
te:ſ; cū illa modificatiōe siue determinatione apposita
est dicere incōnexa ⁊ incōpossibilia.quare ⁊c̄. ¶ Nec va
let ratio in ꝯ̄uā qñ arguit̄ ꝙ in negatiua nō tenet ꝯña
⁊c̄.qm̄ nō magis ꝑ distinctionē istam formalem in p̄di-
ctis concessam ꝑ opinionē; istam debet intelligi nega-
tio ⁊ nō affirmatio ꝙ̄ ꝑ distinctionem realem de ꝑsonis
diuinis concessaȝ vel de aliis quibuscūq;.qđ probo.qm̄
cū ð: ꝙ relatio ⁊ essentia sunt nō idē formalit̄ vel distin
guunt̄:aut ītelligis ꝑ hmōi formalē distinctionē quā cō
cedis/importari p̄cise negationē ⁊ nō affirmationē;:q:
nulla ꝑ ipaȝ significatur diuersitas extremorū ſ; negat̄:
aut q: inter relationē ⁊ essentiā ipaȝ diuinā nō est distin
ctio tāꝙ̄ forma aliqua positiua ab eis distincta: aut q:
inter ipsa est diuersitas minima possibilis in re ex̄.ſ; pri
mum nō potes dicere vt probatū est. Si eīm ab essentia
⁊ a relatiōe oīs diuersitas negaret̄ nō magis essentia
esset idē sibiipsi ꝙ̄ relatiōi/ qđ negas:ḡ aliqua habet af
firmari de ipsis positiua diuersitas ī re ex̄ ꝙ̄ negatur de
vtroq; ipsoꝝ respectu sui ipsi⁹. Nec potes dicere secun-
dū:q: nec etiā distinctio realis ꝑsonarū nec essentialis
quarūcūq; creaturarū quantūcūq; distinctarū īportat
isto mō aliquid positiuū ab eis distinctū:nulla eīm disti-
cta sunt distincta distinctiōe tanꝙ̄ re aliqua ꝑ se vna ab
extremis distinctis diuersa.nec eīm diuersitas ꝑsonarū
diuinarum nec idētitas nec equalitas nec similitudo ꝙ̄
dicunt̄ relationes cōmunes in diuinis dicūt aliquid ī re
extra distinctum ab ipsis ꝑsonis:vt videbit̄ qñ de hmōi
erit sermo ḡ nō magis formalis distinctio cōcessa de re
latione ⁊ essentia importat negationē; sine affirmatio-
ne isto mō ꝙ̄ distinctio ꝑsonalis siue realis quā oportet
ꝯcedere de ꝑsonis:nec etiā ꝙ̄ alia quecūq; distinctio es
sentialis:cuȝ nulla distinctio sit aliud ꝙ̄ distincta vt in
secūdo ostēdetur ⁊ iā alibi pluries est probatū. ¶ Nec
potes ponere tertium ⁊ vltimuȝ:vȝ ꝙ tō hmōi forma-
lis distinctio dicat̄ importare negationē ⁊ nō affirmatio
nem,q: est minima distinctio possibilis in re extra.qm̄
ex hoc non sequitur ꝙ nō sit ꝯcedēdum ꝙ sit distinctio
absolute. ¶ Primo.q: sicut albū quātūcūq; remissum
potest dici absolute albū /ita ⁊ q̄cūq; quātūcūq; modi-
cum in re extra distincta possunt dici absolute distīcta.
¶ Secūdo.quia quecūq; possunt dici plura in re extra
possunt ēt dici ⁊ sunt absolute distincta:sed si essentia ⁊
relatio distinguātur in re extra magis ꝙ̄ illorum alte-
rum a seipso/ipsa sunt in re plura;⁊ nō vnum tantum:cū
nullum vnum tm̄ sit a se in re extra distinctum.ergo ⁊c.
¶ Confirmat̄.qm̄ sicut nō omnia alba sunt equalit̄ al-
ba:quo tamen non obstante album ð etiā absolute oē
[illegible]ectum quātūcūq; albedine minima informatū:ita
cōsimiliter in proposito quātūcūq; nō omnia absolute
dicta distincta sint intelligenda equaliter esse distincta
tamē quecūq; in re extra plura ⁊ nō vnum possunt dici
⁊ vere sunt absolute distincta sed essentia ⁊ relatio sunt
in re extra plura:ergo quātūcūq; inter ipsa sit minima
distinctio ⁊ ipsa sint magis idem ꝙ̄ alia quecūq; plura
in re extra distincta/ex hoc non habetur quin distincta
dici debeant absolute. ¶ Tertio.quia si ideo ista nō de
bēt dici absolute distincta quia modicum sunt distīcta
cum omnia alia sint distinctiora ꝙ̄ ista:nec debent dici
etiā idem existere absolute cum magis quodlibet corū
sit idem sibiipsi ꝙ̄ alteri absolute:ꝑsone etiaȝ diuine nō
debent dici distincte realiter absolute cum earuȝ realis
distinctio sit minima possibilis reperiri:nulla enim est
possibilis realis distinctio cuius extrema distincta rea
liter sint vnica res nisi tm̄ ista.sed hoc est falsum.tam ꝑ
sone enim diuine sunt ⁊ dici possunt distīcte realit̄ abso
lute ꝙ̄ essentia ⁊ relatio idem esse.ergo ⁊c̄. ¶ Quarto.
quia sicut ly formaliter est determinatiuū distīctionis:
cū ð: essentia ⁊ relatio sunt distincta formaliter:ita ⁊ ly
realiter cum dicitur ꝙ diuine ꝑsone sunt distincte reali
ter.ergo si a determinabili sumpto cū determinatione
ad determinabile absolute sumptū nō tenet ꝯsequētia
ita modicum sequitur ꝑsone diuine sunt distincte reali-
ter ergo distincte absolute:sicut essentia ⁊ relatio disti-
guūtur formaliter:ergo distinguūtur absolute vel sim-
pliciter.hoc autem est falsum.ergo ⁊c. ¶ Quinto.quia
licet a determinabili sumpto cū determinatione distra
hēte et ipsuȝ totaliter destruente vt mortuum vel pictū
determinant hominē/non possit inferri determinabile
absolute sumptum.non enim sequitur/homo mortuus
vel pictus:ergo homo absolute sumptus:tamē a deter
minabili sumpto cum determinatione nō totalit̄ distra
hēte seu destruēte ipsuȝ: sed diminuēte ⁊ remittēte tm̄:
bene potest inferri ipm̄ determinabile vt absolute sum
ptum:cum tale determinabile intensibile et remissibile
absolute sumptum sicut album dicatur de quocūq; sub
ipso cōtento tam intenso ꝙ̄ remisso:nec per consequens
qđ absolute dicitur esse tale intelligi debeat esse tale in
tense:sicut qđ dicitur absolute albuȝ non sequitur ꝙ sit
intēse album:alias nō sequeretur hoc est albū remissuȝ
ergo albuȝ.qđ est falsum.sed in proposito ly formaliter
determinās distinctionem intēsibilem ⁊ remissibilē/ali
qua enim minus ⁊ alia amplius distinguūt̄/non distra
hit nec totaliter destruit determinabile puta distīctio-
nem cui apponitur:immo supponit ipam ⁊ exprimit li
cet paruam:sicut remissum determinans albū ⁊ specifi
cās supponit albedinem/licet paruaȝ.omne eīm qđ ex
primit plura ī re extra exprimit ⁊ supponit nō destruit
totalem eorum diuersitatem:cuȝ impossibilis sit plura
litas in re extra aliquorum sine diuersitate eoruȝ:⁊ ecō
uerso vbicūq; est in re extra diuersitas ⁊ pluralitas:sed
vt probatum est opinio ista habet concedere essentiaȝ ⁊
relationeȝ esse plura in re extra:ergo ⁊ distincta.quare
⁊c. ¶ Minor iterū confirmatur:videlicet ꝙ opinio ista
concedat essentiam ⁊ relationem esse plura in re extra.
quoniam omnis ponens dualitatem concedit plura-
litateȝ.nec enim plus intelligo hic per aliqua esse plu-
ra ꝙ̄ ipsa esse non vnum tantum/⁊ per consequens plu
ra ꝙ̄ vnum:sed omnis ponens essentiam distingui a re-
latione in re extra amplius ꝙ̄ a seipsa ponit essentiam
⁊ relationem esse in re extra plura ꝙ̄ vnum eorum tan-
tummodo per seipsum. nisi enim hoc cōcederet sibi ex-
presse contradiceret ponendo essentiā magis distingui
a relatione in re extra ꝙ̄ a se.quia tunc ideȝ esset hoc di
cere sicut dicere ꝙ essentia magis distinguitur a se ꝙ̄ a
se. Si enim relatio ⁊ essentia sunt in re extra tantū vnū
nihil aliud per relationem ꝙ̄ per essentiam est intelligē
dum.quare ⁊c. ¶ Ex predictis potest secundo argui cō
tra conclusionem principalem huius opinionis que est
ꝙ essentia et relatio distinguuntur formaliter in re ex-
tra. Et hoc sic.conclusio ponens relationem et essentiā
esse in re extra distincta/ponit ipsa esse plura et non
vnum tantum:sed hoc est falsum et impossibile videlicȝ

essentiam ⁊ relationem dicere esse plura. Sūt eñ tātū
vnicum in re extra et nō plura. ergo ⁊c. ¶ Maior appa
ret ex p̄dictis. ¶ Minor puta ꝙ essentia ⁊ relatio non
sint plura ꝓbatur p̄mo auctoritate ecclesie. extra de sū
ma trini. ⁊ fi. catho. sic dicētis ⁊ determinātis ca. dāna
mus. Nos aūt sacro approbante cōcilio credim⁹ ⁊ con
fitemur vna cum p̄imo ꝙ vna quedam res est incomp̄
hensibilis ⁊ ineffabilis q̄ veraciter est pater filius ⁊ spi
ritussanctus tres simul ꝑsone ac singillatim quelibꝫ ea
rūdem. ⁊ ideo in deo solūmodo est trinitas non quater-
nitas. quia quelibet triū ꝑsonarum est illa res videlicꝫ
substantia/essentia/seu natura diuina: ⁊ illa res nō est ge
nerans nec genita nec ꝓcedens: sed est pater qui gene-
rat/filius q̄ gignitur/⁊ spiritussanct⁹ qui ꝓcedit. vt disti
ctio sit in personis ⁊ vnitas ī natura. In ista ecclesie de-
terminatione duo inter alia tangunt̄ ex quorum vtroq̄
apparet veritas illius minoris ꝓbande. Primū est ꝙ
in diuinis non est quaternitas: sed tm̄ trinitas. Scd̄m
ꝙ distinctio est in personis ⁊ vnitas in natura. ¶ Ex p̄i
mo istorū arguo p̄imo sic. vbicūq̄ est maior pluralitas
q̄ꝫ trium ibi est ad minus quaternitas. ¶ Hoc est de se
euidēs. omnis eñ minor pluralitas q̄ꝫ quaternitas est
trinitas vel dualitas. nulla autem talis est maior q̄ꝫ tri
nitas: sed si essentia diuīa ⁊ ꝓprietas relatiua sunt plu
ra in re extra/in diuinis est maior pluralitas q̄ꝫ sit trini
tas: quia sunt tres relationes originis seu ꝑsone ⁊ quar
tum qd̄ concessum ab istis omnibus distinctū est essen-
tia ipsa diuina. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: nulla in re ex-
tra distincta vident̄ esse minus eē numerata ⁊ plura q̄ꝫ
illa q̄ sic sunt distincta ꝙ tm̄ sunt res numero vna: sed di
uine ꝑsone sic distinguuntur in re ꝙ tamē sunt vna res
quo non obstante conceduntur esse plures res quia dis-
tincte: ergo omnia quōcūq̄ in re extra distincta habēt
poni plura. ⁊ ꝑ cōsequens si essentia ⁊ relatio sunt in re
extra distincta. sunt plura: ex quo sequit̄ quaternitas ī
possibilis ī diuinis. q̄re ⁊c. ¶ Nec valet hic solutio aliq̄
rum dicentiū ꝙ licet relatio ab essentia sit distincta sūt
tamē vna res/nec per ꝯñs sequitur quaternitas reruꝫ
cū essentia non ponat innumerum contra relationem.
¶ Primo siquidē hoc nō valet. q: etiā ꝑsone seu ꝓprie-
tates relatiue qd̄ idē est sunt vna res/⁊ tm̄ plures q: dis
tincte: ergo consimiliter in ꝓposito esto ꝙ essentia ⁊ re
latio sint res vna/ex quo tamē ponūtur distincta esse ī
re extra/habent poni plura. ¶ Secundo. q: qn̄ dicis ꝙ
essentia ⁊ relatio sunt vna res nec ponūt ī numerū: aut
intelligis ipsa esse vnum sicut idē sibi/nec ponere innu
merum magis q̄ꝫ idem contra seipsum vt essentia ꝯtra
se vl̄ relatio. aut nō sic in re extra ista intelligis eē vnū.
Si p̄imum: ergo negas qd̄ dixeras: vꝫ essentiam ma
gis in re extra distinctam esse a relatione q̄ꝫ a seipsa. qd̄
est ꝓpositum nostrum. Si autem concedis secūdum: q̄
ponis relationem ⁊ diuinam essentiam simul esse plura
⁊ ꝑ cōsequēs numerata. vbicunq̄ eñ sunt aliqua q̄ non
sunt tm̄ vnum in re extra sicut qd̄libet ipsorum est sibi
ipsi idē: ibi sunt plura q̄ꝫ vnuꝫ in re. q̄ ⁊c. ¶ Tertio. quia
quando dicis relationē ⁊ essentiam esse vnam rē: aut in
telligis ipsa eē rem vnam ab eis aliam: aut vnam rem
que est tm̄ essentia aut tm̄ relatio ipsa ⁊ nihil aliud in re
extra: aut vnam rem q̄ est relatio ⁊ essentia: sed ꝯstat ꝙ
non potes intelligere p̄imum. nulla enim est ī diuinis
res alia a relatione ⁊ essentia. ⁊ esto ꝙ esset/nec relatio
nec essentia esset illa: cum vnum distinctorum non sit al
terum: ergo oportet ꝙ intelligas relationem et essen-
tiam esse vnam rem aliquo aliorum modorū. sed quocū
q̄ illorū modorꝫ intelligēdo sequit̄ ꝙ essentia ⁊ relatio
in re extra sint īdistīcta totaliter: qd̄ tu negas. ergo ⁊c.
¶ Assumptū probatur. qm̄ illud qd̄ nihil ē in re extra

nisi sola diuina essentia vel sola ꝓprietas relatiua nul-
lo modo distinguit̄ ab ipsa ꝓprietate relatiua nec ab es
sentia in re extra: sꝫ si eētia ⁊ proprietas relatiua sunt
res vna ab eis totaliter indistincta: q̄ quidem res ē tm̄
essentia/relatio nō est aliquid nisi p̄cise essentia in re ex:
vel si illa res est tm̄ relatio/essentia nihil est nisi ipsa re
latio in re extra: ergo essentia ⁊ relatio nullo modo dis-
tinguūtur inter se magis q̄ꝫ quodlibet a seipso: ergo ⁊c.
¶ Idem sequit̄ si intelligat̄ ꝙ essentia ⁊ proprietas re
latiua sunt vna res vltimo illorum p̄dictorum modorū
videlicet vna res que est essentia ⁊ relatio. qm̄ aut hu-
iusmodi res vna de relatione ⁊ essentia ipsa dicta est sic
vna sicut idē sibi/vt essentia vl̄ relatio sibiipsi: vel non.
Sed non potest poni secūdum: q: tūc talis res nō tātuꝫ
nō esset vna: sꝫ aliq̄ mō plures: q: vt dictū est vbi est vnū
⁊ vnū ibi nō est vnū tm̄: sꝫ vbi sunt aliq̄ que nō sic sunt idē
sicut qd̄libet sibiipsi/ibi est vnū ⁊ vnū/⁊ ꝑ ꝯñs plura nō
vnū tm̄: q: vnuꝫ tm̄ nō potest eē distīctū a seipso mō ali-
quo in re extra. ergo relinquit̄ p̄imum: vꝫ ꝙ res hm̄ōi
que dicitur de relatiōe ⁊ essentia sit tm̄ vnica in re extra
sicut qd̄libꝫ sibiipsi. ex quo sequitur ꝓpositū: vꝫ ꝙ eēn
tia ⁊ ꝓprietas relatiua nō sint distincta aliqualiter in
re extra. qm̄ nihil est in re extra a seipso distinctū. sed si
essentia ⁊ relatio sunt tm̄ vnū a se totaliter indistīctum
sicut qd̄libet a seipso: nō magis est essentia a relatione
q̄ꝫ a seipsa distincta: ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ ꝑ
eādē rōneꝫ ꝓbat̄ ꝙ ꝑsone diuine non sint plures res cū
sint vnica ab eis omnib⁹ totaliter indistincta. qm̄ licet
ꝑsone diuine ⁊ proprietates relatiue sint vna deitas ab
eis omnibus totaliter indistincta/tamē ipse vꝫ ꝑsone
vel ꝓprietates relatiue inter se realit̄ sunt distincte licꝫ
ab essentia indistincte: ⁊ ita ꝑ ꝯsequens nō tm̄ sunt vna
res: sed plures. sꝫ hoc nō pōt dici in ꝓposito. qm̄ sic rela
tio ⁊ essentia sunt vna res ꝙ nec a tali vna re nec inter
se distinguūt̄. quia si inter se distinguūt̄ ⁊ numerāt̄ quā-
tūcūq̄ sint ab vno aliquo indistincta. sicut diuine ꝑsone
numerantur quia inter se distinguūtur licet sint indistī
cte ab essentia totaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Nec va
let qd̄ hic tertio dicunt aliqui concedentes relationeꝫ
esse non rem aliquam: sꝫ formalitatem seu quidd⁹tatem
aliam ab essentia. Primo siquidē hoc non valet: q: ista
omnia sunt nomina synonyma eadē penitus importan
tia: puta forma formalitas quidditas ens entitas res
⁊ realitas. nec potest poni aliquid in re extra qd̄ dicat̄
forma vel formalitas vel quidditas: qd̄ cōsimiliter nō
possit dici realitas et entitas. quidditas enim realitas
⁊ entitas sunt nomina synonyma ⁊ eque trāscendentia
ac conuertibilia. ⁊ ita vbicunq̄ est alia formalitas vel
q̄dditas ⁊ alia entitas ⁊ realitas ⁊ ens ac res. q̄re et c̄.
¶ Secundo. quia ecclesia in determinatione predicta
ponit solam trinitatem in diuinis: ⁊ negat seu excludit
omnem quaternitatem ab eis non tantum rerum sed q̄
rūcunq̄ aliorum quōcūq̄ vocentur distinctorum aliq̄lī
ter in re extra: sed ponens relationem ⁊ essentiam eē di-
uersas quidditates seu formalitates siue rationes for
males ⁊ plures in re extra/concedit et ponit expres-
se in diuinis quaternitatem ⁊ si non rerum saltem alio-
rum aliter vocatorum in re extra animam distinctorū.
ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia constat ꝙ quelibet relatio ori-
ginis ē res sic ꝙ tres relatiōes originis sūt tres re[s] ...
sentia etiam diuina dicitur vere res: alias nisi ipsa di-
retur vere res proprietates relatiue seu persone diuine
non possent dici vna res: cum non dicantur vna res ni
si illa que est deitas siue essentia diuina. sed pluralitas
⁊ diuersitas quorūcūq̄ in re extra animam distinctorū.
quorū qd̄libꝫ est res/est pluralitas ⁊ diuersitas rerū: ꝙ
si essentia ⁊ proprietas relatiua sunt in re eꝰ distincta-

ꝛ plura / pluralitas ꝛ diuersitas ipsoꝝ erit pluralitas
ꝛ diuersitas rerum extra. quare ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ si eēn
tia diuina ꝛ proprietas non possunt dici plures res licꝫ
distinguanꝫ ꝛ ꝯcedantur esse plura in re extra: aut hoc
est qꝛ ambo ipsa sunt vna res: aut quia neutrum est res:
aut quia vnum tantum ipsorum est res ꝛ non alterū. sꝫ
primum non obuiat: quia ēt ꝑsone diuine siue ꝓpueta-
tes relatiue sunt vna res: ꝛ tñ sunt et dicunꝫ plures res
quia distincte inter se / lꝫ ab essentia indistincte: ꝛ ita oīa
in diuinis distincta quoꝝ q̄libet est vera res possunt
ꝛ debent dici plures res esto ꝙ sint vna res. secūdū aūt
non potest poni / nec tertium: qꝛ vt dictum est tam essen
tia diuina est vera res increata q̄ etiam proprietas re-
latiua. ergo ꝛc. ¶ Nec valꝫ si dicas ꝙ ideo ꝓprietates
relatiue dicuntur plures res qꝛ realiter inter se distin-
guunꝫ / nō autem ab essentia: qꝛ aut intelligis relationē
hmōi seu ꝑsonas distīgui realiter qꝛ sunt sic diuerse res
ꝙ non sunt aliqua vna res: aut qꝛ licet sint vna res sunt
tñ diuerse. sed non potes dare primū qꝛ hoc est falsuꝫ et
hereticū vt apparet ex determinatione ecclesie supra-
dicta: ergo relinquiꝫ secūdum: sed cū tam essentia vt di
ctuꝫ est sit res vera q̄ proprietas relatiua / nō minus q̄
ꝑsone possunt ꝛ debent dici diuerse res: supposito q̄ ꝯ
cedis: vcꝫ ꝙ sint aliqua plura ꝛ in re extra distincta. er-
go ꝛc. ¶ Confirmaꝫ. qꝛ nulla in re extra animam distī-
cta numerata ꝛ plura possunt magis esse idē ꝛ minꝰ dis
tincta q̄ illa q̄ sunt vna res ab eis oībus lꝫ inter se dis
tinctis indistincta totaliter in re extra: sed diuine ꝑsone
sunt huiusmodi ꝛ tamē realiꝫ distīguūtur licet sint res
vnica. ergo et alia quecūqꝫ plura in re extra animā dis-
tincta nō minus q̄ persone / nec ꝑ consequens minus q̄
realiter sunt distincta. quare ꝛc. ¶ Ex hoc videꝫ corol-
larie inferendum: ꝙ ꝯcedentes tam essentiam ꝛ relatio
nē q̄ etiam attributa diuina distīcta esse formaliꝫ in re
extra sint diuersa aliqua positiua quocūqꝫ appellata /
habēt ꝯcedere vt videtur talia oīa esse distincta rea
liter. ¶ Hoc apparet. quoniam vt dictuꝫ est / omnis plu
ralitas ꝛ diuersitas eoꝝ quorum quodlibet est res / ē plu
ralitas ꝛ diuersitas rerū: sꝫ tā eēntia q̄ ꝓprietas relati
ua q̄ q̄libet attributū est res vera increata: ergo ponē
tes ꝛ concedentes pluralitateꝫ ꝛ diuersitatem īter ista
extra animam / ponūt pluralitatem ꝛ diuersitatē reruꝫ:
sed plures res ꝛ distincte extra animā non possunt mi-
nus distingui q̄ persone ꝛ ꝓprietates relatiue que sunt
vna res ꝛ tamē distincte realiter: ergo ꝛc. ¶ Confirmaꝫ
quia ꝙ alique res plures ꝛ distīcte extra animā sint mi
nus distincte ꝛ magis idem q̄ ꝑsone que realiter distin-
guunꝫ / hoc habet esse qꝛ tales plures res licet distīcte
extra alaꝫ inter se magis tamē ꝛ intimius sunt vna res
ab eis indistincta q̄ ꝑsone: sꝫ hoc est falsum oīno ꝛ im
possibile. nulle eñ res diuerse extra animā quātūcūqꝫ
modicum possunt esse magis vna res nec intimius q̄ ꝑ
sone diuine sint vna essentia īcreata: cū huiusmodi eēn
tia increata diuina sit ab omnibꝰ diuinis personis et a
qualibet ipsorum totaliter indistincta sicut idē penitꝰ
a seipso. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qꝛ sicut diuine ꝑso-
ne realiter distincte nō sunt magis idē q̄ alia distincta
realiter in creatis / nisi quia oīa creata realiter distin
cta sic sunt diuerse res ꝙ nō sunt vna res. diuine aūt ꝑ-
... ꝛ seu ꝓprietates relatiue cuꝫ hoc ꝙ sunt diuerse res
sunt etiam vna res ab eis omnibus indistincta. ita con
similiter nulle alie res diuerse a ꝑsonis seu a ꝓprietati
bus relatiuis possunt esse magis idem nec minus distī-
cte nisi magis ꝛ intimius sint res aliqua vnica q̄ ꝑso
ne: sed hoc est impossibile vt dictum est. ꝑ ꝛc. ¶ Sic er-
go probata est minor illius rationis: vcꝫ ꝙ relatio et
essentia diuina nō sunt plura in re extra / ex primo cōten

to in determinatione ecclesie supradicta / vcꝫ ex sola re
rum trinitate posita in diuinis. ¶ Secūdo ꝓbaꝫ eadeꝫ
minor ex alio in eadem determinatione expresso: q̄ est
ꝙ distinctio est in ꝑsonis ꝛ vnitas in natura. Quero eñ
quō intēdit dicere ecclesia vnitatem esse in diuina natu
ra: aut enim intendit dicere vnitatem esse diuine essen-
tie ad seipsam tantum: aut ad quālibet ꝑsonarum ꝛ re-
lationum. Sed nō potest poni primuꝫ. ¶ Primo. quia
si ecclesia intenderet dicere ꝙ vnitas est essentie ad se
ipsam tantum / ꝛ non ad aliquam ꝑsonarum seu relatio
num: sed distinctioneꝫ eius ab omnibus istis: hoc esset
contra primum q̄ dicit: videlicet in diuinis esse tantū
trinitatem et nullo modo aliam maiorem pluralitatē.
qm̄ vt superius est ostensum / ex hoc quaternitas seque
retur. ¶ Secundo. qꝛ vniformiter vnitas ꝛ indistinctio
est cuiuscūqꝫ ad seipsum non tantum diuine essentie
sed etiam proprietatis relatiue et cuiuscūqꝫ rei crea-
te. et ita si ecclesia intelligeret essentiam diuinaꝫ esse ab
omnibus proprietatibus relatiuis ꝛ personis distīctaꝫ
in re exª / non magis diceret vnitatem esse in diuina eēn
tia isto modo / vcꝫ ad seipsaꝫ / q̄ in relatiuis proprietati-
bus omnibus seu personis: cum non minor sit vnitas
cuiuslibet persone seu proprietatis relatiue ad se q̄ di-
uine essentie ad seipsam. ergo sequitur ꝙ per huiusmo-
di essentie vnitatem ꝛ personarum diuersitatem eccle-
sia intendat dicere essentiam a personis esse totaliter i-
distinctam: ipsas autem personas esse inter se distīctas
licet ab ipsa essentia sint totaliter indistincte. sic ꝙ īdis
tinctio quā ponit sit essentie a q̄libet personarum ꝛ ab
omnibus simul sumptis: distinctio autem ꝑsonarum in
ter se. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia non est minor vni
tas ꝑsonarum cum essentia q̄ sit diuersitas ipsorum ꝑ-
sonarum inter se. consimili modo etiaꝫ ecclesia videtur
intelligere vnitatē esse in natura diuina / sicut ponit dis
tinctioneꝫ existere in ꝑsonis ad se: sed distinctio quā tri
buit ꝑsonis / nō est alicuius ꝑsone ad se: sed vnius ad al-
teram: ergo ꝯsimiliter vnitas quā attribuit essentie / nō
tantum est ipsius ad se: sed etiam ad quālibet persona
rum. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ex quo essentia nō plus
distīguiꝫ ab aliqua ꝑsonarū in re extra q̄ a seipsa / ꝑ ꝯñs
idem est dicere vnitatem esse in natura diuina siue essen
tie ad proprietatem relatiuaꝫ siue personā ꝛ ad seipsaꝫ
ꝛ ita non magis oportuit dicere vnitatem esse in natu-
ra diuina ad personā q̄ ad seipsam vel q̄ cuiuslibet ꝑso
narum etiam ad seipsam. ¶ Hoc siquidē non valet. qm̄
licet assumptum sit verū / puta ꝙ essentia non magis ē
distincta ab aliqua persona q̄ a seipsa / tamē quia essen
tia est vnica ꝛ persone sunt tres realiter distincte: ideo
potuisset aliquis credere essentiam non tantum cum ꝑ
sonis esse idem quantum cum seipsa: sed distinctam esse
ab eis omnibus aliqualiter in re extra. ꝛ ideo ad errorē
huiusmodi excludēdū ecclesia posuit vnitatē esse in na-
tura diuina non maiorem in re extra ad seipsam q̄ ad
quālibet ꝑsonarum inter se realiter distinctarū. ¶ Nec
valet si dicas secūdo: ꝙ si vniformiter est sumenda ꝛ in
telligenda vnitas in natura diuina / sicut distinctio in ꝑ
sonis: ergo cum distinctio sit inter diuersa in re extra: et
vnitas etiam erit inter diuersa. ꝛ ita cum sit inter essen
tiam ꝛ personam seu relatiuam proprietatem per conse
quens ista erunt diuersa in re extra: cōtra q̄ hic argui
tur. quia ꝙ vnitas sit inter diuersa vt diuersa hoc est i-
possibile: sicut ꝙ distinctio seu diuersitas sit eiusdē ad se.
Et ita q̄ dictū est supra: vcꝫ vnitatē vniformiꝫ esse intelli
gendam in essentia / ꝛ distinctionem in personis / non de
bet intelligi quasi ꝙ vnitas sit essentie ad aliquid distī
ctum ab ipsa in re extra: sicut est distinctio in personis.
quia talis vnitas perfecte est impossibilis: videlicet

inter aliq̃ in re extra distincta solis dūtaxat diuinis ꝑsonis exceptis: quarū vnitas ⁊ diuersitas ē ꝑfecta: sꝫ qꝛ vt dictum est propter essentie vnitatem ⁊ personarum pluralitatem aliqua diuersitas potuisset credi esse inter personas ⁊ essentiam / ideo ecclesia hoc remouēs dicit vnitatē esse in natura vt comparata ad quālibet ꝑsonarū: qꝛ ad illud qđ poterat reputari ab ipsa in re ex̄ distinctuꝫ: sicut persone ipse adinuicem sunt distincte. ⁊ ita quātum ad hoc est intelligendum ecclesiam vnitatem attribuere ꝯformiter essentie siue diuine nature / et distinctionem ꝑsonis. qꝛ sicut ponit diuersitatē seu distinctionem inter ꝑsonas q̃ veraciter distinguunt: ita et vnitatē inter essentiam ⁊ ꝑsonam non tanq̃ inter distincta: qꝛ tunc nō esset ponēda vnitas sed diuersitas inter ipsa: sed tanq̃ inter illa que poterant videri distīcta cū tamē nō sint: sed penitus idē sunt q̄libet sibiipsi vt apparet ex supradictis. quare ⁊c. ¶ Sic ergo appet minor p̄dicta probata ex auctoritate ecclesie. ¶ Secūdo ꝓbatur etiā diuersis rationib⁹ a diuersis. Arguit enī p̄mo sic. nō sunt plura necesse esse: sꝫ tm̄ vnū. sꝫ si p̄rnitas vel alia q̄cūq; relatiua ꝓp̄etas ⁊ diuina ēntia sūt plura i re ex̄ distincta: vel plura erūt necesse eē: vel nulla ꝓprietas relatiua vt ab essentia distincta erit necesse esse: sꝫ ꝯstat q̄ vtrūq; illorum est incōueniēs. ergo ⁊c. ¶ Falsitas ꝯsequētis ē euidēs: qꝛ nihil est de⁹ nisi qđ est impossibile non esse / ⁊ ꝑ ꝯn̄s necesse eē: sꝫ quelibet proprietas relatiua est verissime de⁹. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicat q̄ ꝓprietas relatiua est diuina essentia nō formalit̄ seu quidditatiue sed idētice / itelligēdo ꝑ hoc aliquā diuersitatē in re extra inter essentiā ⁊ relatiuā ꝓprietatē. qm̄ q̃ vniformit̄ realr̄ sunt necesse eē / vniformit̄ realit̄ sunt de⁹ siue d̄itas i abstracto: sꝫ q̄lꝫ relatiua ꝓp̄etas ē realr̄ ⁊ vniformit̄ ⁊ eq̄lit̄ necesse eē: sicut ip̄a deitas: qꝛ nec ē īpossibilius deitatem nō esse q̃ p̄rnitatem vel aliā quācūq; relatiuam ꝓprietatē. ergo ⁊c. ¶ Consequentia ꝓbat. quoniā aut sola diuina essentia est necesse eē: aut nō / sed aliquid distīctū ab ipsa. si ponatur p̄mū ita q̄ nihil a diuina essentia in re extra distinctum sit necesse esse: ergo nulla proprietas relatiua erit necesse esse: supposito q̄ sit alia ab essentia in re extra. si aūt ponat secūdum vcꝫ q̄ necesse esse nō sit essentia tantū: sed aliqđ in re extra ab ipsa distinctū: ergo plura sūt necesse esse. ¶ Confirmat. qꝛ necessitas diuine essentie in nullo distīguitur ab ip̄a ⁊ ita sicut ꝓprietas relatiua est alia a diuina essentia i re extra / ita ⁊ a sua necessitate: sed nullum ab altero distinctū est formaliter necessariū ꝑ ipsum: qꝛ sicut q̄lꝫ ens ꝯtingens est ꝯtingens formalit̄ ꝑ se solū nullo alio mediāte / ita m̄lto magis om̄e necessariū est necessariū ꝑ seipsum formaliter nō ꝑ aliquid a se quōcūq; in re ex̄ distinctū. ergo ꝓprietas relatiua si ab essentia diuina ē formaliter alia ⁊ distīcta / nō est formalit̄ necessaria ꝑ diuinam essentiā: sed tātūmō ꝑ seipsam. ⁊ ita sequit̄ q̄ erūt duo necesse esse in re extra distincta quoꝝ q̄libet erit necesse esse seipso nō alio mediante. hoc aūt est om̄ino impossibile. ergo ⁊c. ¶ Nec valꝫ si dicas: q̄ cū sint tres ꝑsone quarū quelibet est necesse esse q̄ ꝑ ꝯn̄s erūt tria necesse esse. qꝛ ita etiaꝫ quelibet ꝑsona est de⁹ nec tn̄ ꝓpter hoc sunt tres dij sed vn⁹ solus: qꝛ omnes tres sunt vna deitas ab ea indistincte totaliter in re extra: ⁊ ita ꝓpter eādē rōnē dicuntur vnū necesse eē. nō sic aūt possunt hoc ponere nec saluare ponētes ꝑsonam siue relatiuā ꝓprietatem ab essentia diuina in re extra esse distinctam. qm̄ tales nō possunt dicere q̄ aliqua proprietas relatiua vt a deitate formalit̄ distīcta sit de⁹ nec sit necesse esse per deitatem: cum nullum necesse esse nec de⁹ sit necesse eē nec de⁹ formaliter ꝑ aliquid a se distinctū: sꝫ tm̄modo ꝑ seip̄ꝫ. ⁊ ita vel nulla erit relatiua ꝓp̄etas ⁊ de⁹ nec necesse eē: vel erūt plures dij ⁊ plura necesse eē. quorū vtrūq; ē īpossibile ⁊ absurdū. q̄re ⁊c. ¶ Preterea secūdo arguo sic ad idē. si ēntia diuina ⁊ ꝓp̄etas relatiua sunt duo in re extra distīcta / aut sunt eq̄ ꝑfecta aut nō. sꝫ nec pōt poni p̄mū nec sc̄dm: ergo nullo mō ista possunt poni vt duo aliqua in re extra. ¶ Minor ꝓbat qm̄ si dicat q̄ essentia diuina ⁊ ꝓprietas relatiua sint duo eque ꝑfecta. ergo sūt duo dij ⁊ duo necesse eē. ¶ Cōsequētia est euidēs. qꝛ nec ꝑ deū hic est aliud intelligendū vt in p̄cedētibus fuit dictū / nisi ens p̄mū ꝑfecti⁹ oībus alijs possibilib⁹ etiā simul sumptis: sꝫ si diuina ēntia ⁊ ꝓprietas relatiua sint duo eque ꝑfecta q̄libet ipsorū erit ens sic p̄mū ꝑfectius alijs oīb⁹ simul sumptꝫ ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat q̄ nō sint eque ꝑfecta: sꝫ ēntia sit ꝑfectior ꝓprietate relatiua vl̄ ecōuerso / tūc sequunt̄ duo absurda. Primū est: q̄ mag̃ distinguunt̄ ꝓprietas relatiua ⁊ essentia q̃ ꝑsone. Scđꝫ q̄ nulla relatiua ꝓp̄etas est deitas vel q̄ deitas nō est deitas. ¶ Primū apparet. qꝛ ꝑfectius magis distinguit̄ ceteris ꝑibus ab imꝑfectiori q̃ distinguunt̄ duo eque ꝑfecta maxime perfectione ab eis totaliter indistincta: sed oēs diuine ꝑsone sunt eque ꝑfecte ꝑfectiōe a q̃ sunt totalr̄ indistincte: ergo si essentia ⁊ proprietas relatiua sint inequaliter ꝑfecta magis q̃ persone ⁊ per cōsequēs essentialiter distīguūtur. nulla enim videntur magis esse distincta q̃ realit̄ mō quo distinguunt̄ ꝑsone nisi tm̄ distincta essentialit̄ ergo ⁊c. ¶ Secundum appet ⁊ sequit̄ ex p̄mo. qm̄ nullum a deo essentialiter distinctū nec imꝑfectum est de⁹ siue deitas in abstracto: sꝫ si diuina essentia ⁊ ꝓprietas relatiua sint inequaliter ꝑfecta sunt essentialiter distincta vt est ꝓbatū. eorum etiam alterū puta qđ est altero imperfectius est imꝑfectū. oē enī illud d̄r imꝑfectum q̄ est perfectius aliqđ alteruꝫ ab ipso distīctū. ergo cū nihil a deitate essentialiter distinctū sit essentialiter de⁹ nec relatiua ꝓprietas erit de⁹: cū nullū etiā imꝑfectum vel aliquo alio imꝑfectius sit deus nec relatiua ꝓprietas erit de⁹: supposito q̄ sit imꝑfectior q̃ ēntia. si aūt ꝑfectior ip̄a diuina ēntia / nō poterit esse de⁹. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut deitas ⁊ relatiua ꝓprietas puta p̄rnitas sunt eiusdē aut alteri⁹ ratiōis. Si eiusdē: ergo sunt eq̄ perfecta. omnia enī eiusdem rationis existētia non intēsibilia nec remissibilia qualia habent poni ista / sunt eq̄liter ꝑfecta: ⁊ ita ꝑ consequens erunt plures dij vt superius est ꝓbatū. Si aūt sint alterius rationis: ergo erūt inequaliter perfecta saltē secūdū m̄ltos ponētes (de q̄rum numero est ipse cuius est opinio supradicta) q̄ illa que sunt alterius rationis nō possunt esse equalis ꝑfectionis. ergo ⁊c. ¶ Cōsimiliter pōt argui de omnib⁹ relatiuis ꝓprietatib⁹ adinuicē ꝯparatis. qm̄ ex quo oēs ab essentia distinguunt̄ aut vt distincte ab essentia ipsa sunt inter se eiusdē vel alterius rationis. sꝫ non pōt iste dicere q̄ eiusdē. ¶ Primo qꝛ ponit q̄ paternitas ⁊ filiatio min⁹ ꝯueniūt q̃ plures paternitates vel filiatiōes inter se cōuenirent si per impossibile ibi essent. ¶ Secūdo. qꝛ vt dicit omne qđ est in diuinis est de se hoc implurificabile in plura eiusdeꝫ rōnis. quia qua rōne possent ibi esse aliqua eiusdem rationis plura eadem etiā infinita. ¶ Tertio. qꝛ scđm principia eiusdeꝫ nō eēt maior rō q̄re vna ꝓprietas relatiua eēt paternitas ⁊ filiatio q̃ econuerso ex quo om̄es essent eiusdē rōnis. ergo ⁊c. ¶ Nec potest secundo dicere q̄ sint alterius rationis qꝛ cū nulla alterius rationis esse possint vt cōcedit eq̄lis ꝑfectionis / ꝑ ꝯn̄s haberet dicere consequēter q̄ persone diuine nō sunt perfecte eq̄liter. hoc aūt ē īpossibile euidēter. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat ꝯ rōnē p̄dictam obijciendo q̄ ꝑ ipsam consilr̄ ꝓbaret q̄ vel non oēs ꝑsone sūt de⁹ vel sūt p̄res: ⁊ hoc arguēdo sicut de relatiōe

et essentia est argutũ. qꝛ aut omnes psone sunt pfecte eq̃liter: aut inequaliter. Si pmum. ergo plures dij. Si secũdum. ergo psona alia impfectioꝛ: nõ erit deꝰ. ❡ Respõdeo ꝙ ista ratio hꝫ nullã hꝫ euidẽtiã nec ꝯcludit. qm̃ concedo ꝙ diuine psone oẽs sunt pfecte equalit᷑: nec tamẽ ex hoc sequit᷑ ꝙ sint plures dij / sicut supius sequebatur. et ratio huius est qꝛ pfectio oĩm psonarũ est nũero vnica ab ipsis lꝫ inter se distictis totaliter indisticta. et ideo qꝛ earum omniũ pfectio tota q̃ est deitas ipsa / est vna et a psonis indistincta / p ꝯñs licet omnes psone sint pfecte non tamẽ sunt nec dici possunt plura pfecta: sꝫ tãtum vnum et p ꝯsequẽs vnus deus propter vnitatẽ perfectionis totalis vꝫ deitatis ab eis indistincte totalit᷑ in re extra. hoc autẽ nõ possunt illi dicere q̃ ꝯcedũt deitatem et relatiuam ꝓprietatem esse duo aliqua in re extra distincta: qꝛ vt ꝓbatum est supra nõ minus hoc supposito distinguũt᷑ ꝙ psone inter se: nec p ꝯsequens magis ꝓprietas potest dici deitas nec econuerso q̃ vna psona dicatur alia. et ita relatio et eẽntia hoc supposito nõ possunt dici vnum pfectuꝫ sicut psone: sed plura et disticta. quare etc. ❡ Alie rationes efficaces et meo iudicio isolubiles a catholicis scd̃m illa q̃ sunt tenenda et credenda de diuinis possent ꝯ predictam opinionẽ adduci / q̃s omitto causa breuitatis et etiaꝫ quia caruꝫ ali q̃ in seqũti articulo adducẽtur. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad q̃stionem istam est aliter respondẽdum / pono quatuoꝛ ꝯclusiones. ❡ Prima est ꝙ si ꝓprietates psonales eẽnt distincte a diuina essentia in re extra / necessario esset quaternitas in diuinis. ❡ Hec iam est probata in articulo pcedẽti / vbi est argutũ cõtra opinionẽ primaꝫ. qm̃ vbicunqꝫ sunt tria inter se realiter distincta et aliquid vltra ipsa distinctum ab eis omnibus quantũcũqꝫ modicum in re extra / ibi sunt quatuoꝛ in re extra distincta: sed ĩ diuinis scd̃m veritatem fidei sunt tres ꝓprietates relatiue seu psone realiter distincte: ergo si vltra omnia ista tria est aliquid puta essentia distincta ab eis oĩbus ĩ re / sequit᷑ euidẽter quaternitas in diuinis. ❡ Cõfirmatur. qꝛ omne positiuũ distinctũ in re extra ab aliquibus ponit in numerũ cũ ipsis. ergo vbi sunt tria inter se distincta et aliquid vltra ipsa distinctum ab omnibus in re extra / ibi sunt quatuoꝛ numerata: sed in diuinis sunt tres psone q̃ nõ dicunt᷑ tres siue numero ternario numerate nisi qꝛ in re extra disticte: ergo si pter ista essentia ipsa est distincta a psonis tribꝰ oĩbꝰ in re extra / ibi erũt tria / vꝫ supposita / et quartũ qd̃ est eẽntia diuina et p ꝯñs quaternitas: cũ tria et vnũ faciant quatuoꝛ: esto ꝙ vnum qd̃ est quartuꝫ nõ tm̃ distinguat᷑ ab illis tribꝰ quãtũ ipsa inter se distinguunt᷑. lꝫ eñ plus diuine psone distinguant᷑ a qualibet re creata q̃ ĩter se: qꝛ tñ nõ tm̃ a creatura sꝫ etiã inter se distinguunt᷑ in re extra / ideo verũ est dicere ꝙ tres psone diuine et quelibet res creata sunt quatuoꝛ in re extra. ꝯ cõsimiliter in ꝓposito esto ꝙ deitas minus distinguat᷑ a qualibet psonarum q̃ vna psona ab alia: si tamen ab eis omnibus distiguitur in re extra / sequit᷑ ꝙ nõ tm̃ sit trinitas: sꝫ etiã quaternitas in diuinis. ❡ Nec valꝫ si dicas ꝙ deitas nõ ponit in nũerum cũ psonis nec p ꝯñs habet᷑ quaternitas. qm̃ si non [illegible] in numerũ: ꝯ nõ est aliq̃d ab eis in re extra distincta. oĩa eñ in re extra distincta positiua sunt plura et p ꝯñs numerata seu numerabilia. ꝯ etc. ❡ Confirmat᷑. qꝛ aut deitas est precise psonalis ꝓprietas: aut aliq̃d distinctum ab ipsa in re extra. Si pmũ. ꝯ nõ est aliq̃d ab ipsa ĩ re distinctuꝫ. et sic bene est verum ꝙ nõ ponit nec potest ponere in numerum. idem eñ nõ numeratur nec diuiditur ꝯ seipsum. Si autem ponas secundum: ꝯ habes cõcedere numerũ. eque eñ ẽ ĩpossibile disticta in re extra positiua nõ esse plura et numerata p ꝯñs seu numerabilia sicut vnũ indistinctũ esse cõtra seipsum numeratum et distinctũ. qm̃ nec p aliqua esse numerata est aliud ĩtelligẽdum q̃ ipa esse plura. impossibile aũt est esse aliqua in re extra distincta q̃ nõ sint plura. et ita si deitas est distincta ab oĩbus ꝓprietatibus relatiuis quantũcũqꝫ modicũ in re extra / plura sunt tres ꝓprietates relatiue seu psone cũ diuina essentia q̃ sine ipsa. non essent autẽ plura nisi essent quatuoꝛ in re extra. ꝯ etc. ❡ Nec valet si dicas ꝙ persone non possunt sumi sine essentia. qm̃ si ĩtelligas ꝙ nõ possunt sumi hoc ẽ esse sine essentia: cõcedo. sed ex hoc nõ sequitur ꝙ nõ sit maioꝛ pluralitas essentie cũ psonis q̃ psonarum sine essentia. qꝛ nec etiam aliqua personarum potest esse sine alia et tamen maioꝛ pluralitas est earum omnium puta trium q̃ duaruꝫ vl̃ vnius tm̃. Si autẽ intelligas ꝙ nõ possunt sumi hoc ẽ intelligi sine essentia / hoc est falsuꝫ vt in pcedẽtibus est ꝓbatũ. ostẽsum eñ est in alia dist. ꝙ tam visio q̃ fruitio potest esse persone et non essentie et econuerso. et hoc maxime debent cõcedere ponentes deitatẽ esse in re extra distinctam a qualibet personarũ. omne eñ ens taꝫ creatũ q̃ etiã increatũ videtur esse intelligibile et diligibile ab alio sine illo a quo distiguitur in re extra / nõ minus si non potest q̃ si potest existere sine eo. q̃re etc. ❡ Preterea esto ꝙ istud assumptũ sit verũ: vꝫ ꝙ psona nõ possit sumi hoc est intelligi vel diligi sine essentia / ex hoc non sequitur ꝓpositum qd̃ intẽdis: vꝫ ꝙ non sit maioꝛ pluralitas essentie et psonarũ q̃ psonarum tantum. qm̃ nec scd̃m multos vna psona põt intelligi nec diligi sine q̃libet aliarũ: cum quo tamẽ oportet eos ponere ꝙ maioꝛ est pluralitas oĩm psonarũ q̃ duarũ vel vnius tm̃. ꝯ cõsimilit᷑ in ꝓposito potest dici. ❡ Cõfirmatur. qꝛ pluralitas maioꝛ vel minoꝛ aliquoꝝ in re extra non attenditur nec accipitur ex compositione ipsorum ad intellectuꝫ: videlicet ꝙ sunt sic vel aliter intelligibilia puta seorsũ vel non / sed oĩa simul tm̃. sed omnia in re extra distincta quõcũqꝫ intelligibilia sunt plura et per consequens numerata vel numerabilia. quare etc. ❡ Secunda conclusio est ꝙ si ꝓprietates personales seu persone essent distincte a diuina essentia in re extra / esset quaternitas rerum ẽt distinctaruꝫ realiter ĩ diuinis. ❡ Hec quãtum ad primam partem cõsimiliter est ꝓbata in articulo pcedẽti. qm̃ p rem nõ ẽ aliud ĩtelligẽdũ q̃ aliqd̃ positiuum qd̃cũqꝫ exñs actualiter in re extra: et ita oĩs quaternitas quoꝛũcũqꝫ in re extra aliam distinctoꝝ est quaternitas reruꝫ: sꝫ si deitas esset distincta in re extra a tribus ꝓprietatibus relatiuis / in diuinis esset q̃ternitas aliquorum positiuorum increatorum puta trium diuinorum suppositorum et essentie existẽtiũ et differẽtiũ in re extra. ergo etc. ❡ Confirmatur. quia constat ꝙ q̃libet persona est res: nec minus deitas potest dici res q̃ aliqua personarum: sed vbicũqꝫ sunt quatuoꝛ ĩ re extra distincta quoꝛuꝫ qd̃libet est res vera ibi necessario sunt quatuoꝛ res: ꝯ etc. ❡ Secunda pars conclusionis vꝫ ꝙ huiusmodi quaternitas eẽt rerũ realit᷑ distictaꝝ / ẽt fuit ꝓbata superius. quoniã vt ibi ĩ articulo pcedẽti fuit dictum nulle res plures distincte in re extra animaꝫ possunt esse minus disticte q̃ ille que sunt vnica res ab eis omnibus indistincta: sed persone diuine sunt vnica res quia vnꝰ deitas ab eis omnibus indistincta: et tamẽ qꝛ licet sint vna res sunt etiam plures / ideo realiter distinguũtur. ergo quecunqꝫ res plures distincte in re extra realiter sunt distincte: sed diuina essentia est res: ergo si est distincta a qualibet psonarum nõ minus q̃ realiter est distincta. quare etc. ❡ Confirmatur. quia non magis plures res disticte extra aĩaꝫ possunt eẽ ĩdisticte realit᷑ q̃

vna res possit esse distincta seu plures res realiter. sed cõstat secundum esse impossibile. nulla enim res vna realiter põt esse plures quarũ quelibet sit ab ipsa distincta realiter. vnde nec deitas posset esse aliqua personarũ si persone ipse essent ab ipsa realiter distincte. ergo &c. ¶ Nec valet quod hic aliqui somniãdo dicũt quod proprietas relatiua seu quelibet persona est idẽtice licet nõ formaliter essentia. quia immo formaliter est ab ipsa alia in re extra. vna autem persona nec formaliter nec idẽtice est alia: et ita plus distinguitur vna persona ab alia quam ab essentia. ¶ Hoc siquidem nõ potest stare. quoniam vt dictum est nulla potest esse maior idẽtitas inter aliqua distincta in re extra quam inter illa que cum hoc quod sunt distincta sunt res tãtum vna: sed talia sunt diuine persone. ergo nulla alia distincta possunt esse magis eadẽ in re extra: nec per consequens essentia potest dici magis identice proprietas relatiua quam vna persona dicatur alia. ¶ Cõfirmatur. quia quero quid tu intelligis quãdo dicis quod deitas est idẽtice paternitas. aut enim per hoc intendis dicere quod paternitas et deitas sunt idem totaliter in re extra sicut quodlibet sibiipsi: vt per aliquid esse tale identice intelligas esse idẽ sibiipsi. aut intelligis quod paternitas est identice deitas quia est idem secundum nõ tamen totaliter in re extra. Si primum intelligis: ergo ponis ista esse in re extra totaliter indistincta. ¶ Si autem secundum: contra primo: quia consimili modo deberes concedere vnam personam esse identice aliam. quoniam constat quod quelibet persona est res que est altera. nullo autem alio modo magis identice vnum ab aliquo distinctum potest esse ipsum quam isto modo: videlicet quod sit res ab illo penitus indistincta. ¶ Secũdo quia nullum ab aliquo equaliter distinctorum potest dici illud magis identice quam alterum ab eo non plus distinctum: sed supposito quod deitas et relatiua proprietas distinguantur sicut duo aliqua in re extra non minus distinguuntur quam persone inter se vt patet ex dictis tã in isto articulo quam alio. ergo nõ magis idẽtice deitas est paternitas quam paternitas sit filiatio vel quam pater sit filius. ¶ Cõfirmatur. quia per paternitatem esse deitatem idẽtice nõ potest intelligi paternitatem esse cum deitate vnum et idem totaliter in re extra: supponendo vt concedunt quod distinguãtur nec per hoc videtur quod possint aliud intelligere sic dicentes nisi quod licet paternitas et deitas sint duo distincta tamẽ cum hoc sunt vnũ: sed ex hoc nõ magis paternitas et deitas possunt dici vnũ seu idem identice quam persone: quia etiam ipse persone sunt ens vnicum tantum: videlicet vnus deus. nec plus seu intimius paternitas potest esse deitas supposito quod sit ab ipsa in re extra distincta quam vna persona sit altera cum equalis distinctio vt probatum est habeat vtrobique poni. ergo &c. ¶ Ex predictis concludo corollarie primo: quod si deitas et relatiua proprietas distinguerentur in re extra in diuinis esset quaternitas personarum. Secũdo: quod nullo modo est possibilis imaginatio aliquorum dicentiũ quod infinitas est ratio propter quã illorum que in diuinis distinguũtur formaliter in re extra vnum verificatur de alio in abstracto. ideo enim vt dicunt paternitas est deitas nõ autem filiatio in abstracto: quia licet paternitas distinguatur a deitate deitas tamen infinitas idẽtificat sibi ipsam: quod nõ potest facere filiatio cum nec sit formaliter infinita. ¶ Primum apparet. quoniam omnis res increata est persona: et quot ponuntur res increate tot cõceduntur et persone licet non tot dii: cum omnes persone sint essentialiter vnus deus: sed vt probatum est si deitas et relatiua proprietas distinguuntur in re extra in diuinis habent poni quatuor res. quot enim sunt distincta tot sunt res. ergo et persone. ¶ Secũdum de quo alias in sequentibus suo loco prolixior erit sermo apparet. ¶ Primo. quia infinitas nihil est in re nisi deitas vt in precedentibus est ostensum: et ita non plus potest dici quod deitas sit paternitas propter infinitatem quam quod sit infinitas propter deitatem. esto etiam per impossibile quod infinitas deitatis esset ab ipsa deitate distincta non esset propter ipsam deitas paternitas nec paternitas deitas in abstracto. nullo enim mediãte alio a deitate ipsa deitas est quelibet personalis proprietas seu persona: tum quia vltra diuinam essentiam et proprietates personales nihil est in diuinis: tum quia esto quod esset puta talis infinitas nulla põt ratio assignari quare magis deitatis infinitas seipsa esset proprietas personalis quam deitas. si autem deitas propter infinitatem suam esset idẽtice quelibet proprietas personalis ipsa deitatis infinitas esset seipsa quelibet talis proprietas personalis. quia si nõ seipsa vel non esset: vel si esset non nisi alio mediãte. sed nõ potest poni primum: quia illud quod non est proprietas personalis formaliter nõ potest esse causa essendi ipsam alicui alteri. nec secundum: quia tunc sequeretur processus in infinitum. ergo &c. ¶ Secũdo: quia quanto magis aliqua sunt idẽ in re extra tãto magis vnũ eorum potest dici identice alterũ in abstracto: sed magis sunt idẽ illa que sunt aliquod vnum seipsis sic quod illud vnũ est ab eis totaliter indistinctũ quam illa quorum vnum dicitur alterũ propter aliquod tertiũ ab vtroque distinctum. persone autem diuine sunt seipsis vnũ ab eis totaliter indistinctũ videlicet vna deitas. ergo magis sunt idẽ: et per consequens magis vna potest dici alia quam deitas et personalis proprietas sint vnũ: supposito quod sic in re extra distinguantur quod sint diuersa positiua quorum vnũ nõ dicatur alterũ nisi propter tertium ab vtroque distinctũ puta propter infinitatem distinctã tam a deitate quam etiam a qualibet personali proprietate. hoc autem videlicet deitatem magis distingui a persona quam vnam personam ab alia et magis personã vnam esse aliam identice quam diuinam essentiam est impossibile. ergo &c. ¶ Confirmatio. quoniam si infinitas deitatis est a deitate distincta in re extra non põt idẽtificare proprietatem deitati. duorum enim distinctorum in re extra animam vnũ non potest identificare tertiũ ab vtroque distinctum alteri magis quam sibi. sed proprietas personalis non minus distinguitur a deitate quam ab infinitate si talia ponantur esse distincta. ergo infinitas non magis identificat personalem proprietatem deitati quam sibi: sed sibi non identificat: quia vt dicunt ipsa non est infinita formaliter nec finita. ergo &c. ¶ Nec valet si dicant quod licet nõ sit infinita formaliter est tamẽ infinita idẽtice. Primo quia nec secũdum eorum principia essentia debet dici formaliter sed tãtum idẽtice infinita: cum infinitas vt cõcedũt sit extra conceptum deitatis diffinitiuum: et tamẽ dicũt quod essentia est infinita non autem proprietas relatiua. ¶ Secũdo: quia nõ magis proprietas personalis est infinita idẽtice quam deus. equaliter enim est idem deitati et infinitati: esto per impossibile quod infinitas et deitas distinguantur. ergo nõ magis infinitas identificat proprietatem personalem deitati quam deitas infinitati. ¶ Preterea aut intelligis quod infinitas deitatis idẽtificat deitati proprietatem personalem formaliter vel realiter. sed nõ potes ponere primum quia per te deitas et personalis proprietas semper manẽt distincta formaliter in re extra. nulla autem distincta sunt eadẽ seu idẽtifica eo modo quo distincta. Nec secundum primo: quia vt predictũ est quecunque distinguuntur in diuinis in re extra realiter distinguuntur: et ita si deitas et personalis proprietas distinguuntur in re extra realiter sunt distincta. realiter autem distincta non possunt esse realiter identica. ¶ Secũdo. quia esto quod sint distincta formaliter et idem realiter adhuc nõ possunt dici esse idẽtifica realiter. que enim semper fuerant eadẽ nec possunt esse diuersa nõ videntur posse dici esse identifica maxime mediante aliquo alio a seipsis quo tamen ipsa non sunt idem sed tãtummodo semetipsis. ¶ Hoc apparet: nisi dicas quod vnumquodque sibi idẽtificat semetipsum. quod nihil est dictu. sed si deitas et perso-

nalis proprietas sunt idem realiter ⁊ distincta formali-
sunt eadē ⁊ distīcta seipsis ⁊ semꝑ eternaliter extiterūt
sic eadem ⁊ distincta. ergo nō magis aliquo ab eis alio
mediāte possunt dici nec sunt identificata realiter ꝙ di
uersificata formaliter. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est
ꝙ deitas ⁊ quelibet ꝑsonalis ꝓprietas sunt in re extra
oībus modis idem sicut q̄libet sibiipsi. ¶ Hec seq̄
tur corollarie ex p̄dictis. quoniam constat ꝙ in diuinis
est tm̄ trinitas ⁊ vnitas. iuxta illud p̄me cano. Joan. v.
Tres sunt qui testimonium dant in celo: pater verbum
⁊ spiritussanctus: ⁊ hi tres vnum sunt. cui ⁊ cōcordat de
terminatio ecclesie in p̄cedenti articulo explicita. sed
vt ꝓbatum est si deitas ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas distingue
rētur in re extra sequeretur quaternitas in diuinis etiā
ꝑsonarum vt videtur secūdum predicta: vel esto ꝙ non
ꝑsonarum saltem aliquorum in re extra distinctorū. quo
rūcūq; autem maior pluralitas ꝙ trinitas est omnino i
possibilis in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū
dicitur in auctoritate Joā. p̄dicta ꝙ tres diuine persone
sunt vnum / aut ꝑ huiusmodi vnum intelligitur aliquid
ab omnibus tribus in re extra distinctum / aut non, sꝫ ab
eis omnino indistinctum. sed nō pōt poni primum: quia
tūc nō tm̄ essent tres sed quatuor in celo testimoniū ꝑ
hibētes. tris eīm ⁊ vnum ab eis distinctum faciunt qua
tuor vt in p̄cedentibus est argutum. relinquitur secūdū
qđ est propositum. ¶ Preterea arguo sic ad idē. ꝓprie
tas relatiua est idē cum deitate summa idētitate. ergo non
est inter ipsa distinctio aliq̄ in re extra. ¶ Cōseq̄ntia est
euidens. quia inter nulla in re extra aliquo modo distīcta
potest esse identitas summa: cum nec ista sit nisi euius-
dem ad se. Antecedens ꝓbatur. quoniam si proprietas
ꝑsonalis non est cum deitate idem summa identitate. ergo
inter ipsa est aliqua non identitas realis quia proprie-
tas ⁊ deitas non sunt idē. sed ꝯñs est falsum: quia illa que
nō sunt idē oīm idētitate, reali distinguunt̄ aliqua diuer
sitate reali: sed inter ꝓprietatem: ⁊ deitatem nulla con-
ceditur esse realis diuersitas. ergo ⁊c. Cōsequētia ꝓba
tur. quia ad negationē inferioris sequit̄ negatio superioris
indefinite ⁊ singulariter lꝫ nō vniuersalit̄. sicut bene se-
quitur: si nullus homo est albus: ergo animal nō est al-
bum. sed summa identitas est inferius ad realē identi-
tatē. vbicūq; eīm est summa idētitas / ⁊ realis. nō tamē
ecōuerso / vt dicunt qui huiusmodi formalē diuersitatē
inter proprietatem ⁊ deitatem in re extra ponunt. ergo
sicut vbi deficit hō: ibi deficit aliquod aīal ita ⁊ quibus
deficit summa idētitas etiā deficit aliq̄ realis idētitas.
quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si deitas ⁊ proprietas eēnt
in re extra distincta nihil posset esse idem cū aliqua re-
latiua ꝓprietate summa idētitate: sꝫ hoc videtur incō-
ueniēs: quia vt dictum est inter que non est summa idē
titas est aliqua realis diuersitas. ergo ⁊c. ¶ Consequē
tia probatur. quia nihil pōt eē magis idē cum ꝓprieta
te ꝑsonali ꝙ deitas: sed deitas vt supponitur non ē idē
cū ea summa idētitate. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguit̄ sic
ad idē. nihil a deitate distīctū ē beate fruitiōis obiectū
sꝫ q̄libet ꝓprietas ꝑsonalis est eiꝰ obiectū. ergo ⁊c. ¶ Ma
ior appet. quia fruitiōis obiectū est vnicū sup oīa diligen
dū. licet eīm tribꝰ ꝑsonis sit fruēdū tm̄ illic nō sunt plura:
sed vnicum visionis ⁊ fruitionis obiectuꝫ: qđ poni non
posset si relatio ꝑsonalis a deitate differret. ergo ⁊c. ¶ Mi
nor apparet. quia omne illud quo non est vtendum est de-
situm fruitionis obiectum: sed constat ꝙ nulla ꝑsona
seu personali proprietate ē vtēduꝫ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirma
tur. quia solo deo est fruendum: ⁊ quocūq; alio ab ipso
quocunq; in re extra distincto vtendum: ⁊ ita si ꝓprie-
tas ꝑsonalis ab ipsa deitate in re extra aliquo mō dif-
ferret / ipsa vtendum non autem fruendum esset. hoc au

tem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est
ꝙ deitas ⁊ ꝑsonalis proprietas non sunt idem per se in
primo modo dicendi ꝑ se. ¶ Hec probatur. Ad cuiꝰ eui
dentiam est sciendum ꝙ per istā nō idētitatem deitatis
⁊ proprietatis in primo modo dicendi per se / non ē intel
ligēda aliqua inter ista diuersitas in re extra: alias ista
cōclusio contradiceret p̄cedētī: sed tm̄ est intelligēda di
uersitas diffinitionū seu conceptuū: quoꝝ significatū li
cet sit vnicum in re extra: conceptus tamen ipsi diffini-
tiui illiꝰ rei significatiui sic sunt diuersi in aīa ꝙ vnus
non est alius: nec significato vnius repugnat distingui
a significato alterius quantum est ex talibus diffiniti
uis conceptibus sic distinctis licet aliunde sit repugnā-
tia: sicut licet res significata per deitatē ⁊ ꝑ paternita-
tem sit vnica ⁊ totaliter indistincta tamē nō repugnat
ipsi vt significatur ꝑ conceptum diffinitiuuꝫ vel descri
ptiuū deitatis distingui a significato ꝑ cōceptum aliuꝫ
vcꝫ paternitatis. ⁊ ideo quia ex hoc ꝙ ipsa res extra si
gnificata est talis qualem requirit seu exprimit descri-
ptio deitatis non requirit seu exigit licꝫ de facto sit ta
lis qualem exprimit descriptio paternitatis / dicuntur
ista in primo modo dicendi ꝑ se esse distincta: vocādo il
la esse distincta vel nō eadē in primo modo: q̄ sunt diuer
si conceptus: quoruꝫ vnus non exigit alium: nec res vt
significata per vnum requirit ꝙ sit eadem cum re si-
gnificata ꝑ alterum. requirit dico ex parte talium con
ceptuū: quia bene aliūde requirit. ⁊ est repugnātia tūc in
re extra ꝙ etiā in secundo modo dicendi per se non esse
vnam rem per tales cōceptus huiusmodi importataꝫ.
Hoc modo intendit doctor subtilis ponere diuinaꝫ es-
sentiam esse non eandem formaliter cum relationibus
originis nec etiam cum attributis / intelligendo per nō
identitatem formalem non diuersitatem aliquam in re
extra vt alij p̄cedentes intelligunt: sed tantum diuersi-
tatem cōceptuum / quorum vnus non dicitur de alio in
primo modo dicendi per se. sicut ꝑ contrarium illa ipse
vocat esse formaliter eadē quorum vnuꝫ cadit in diffini
tione alterius. Ista eīm duo simul stant: videlicet ꝙ ali
qui conceptus sint eiusdem rei ⁊ tamen ꝙ vnus non po
natur in diffinitione alterius: nec sit repugnantia ex ꝑ
te ipsorum ꝙ eis correspondeant diuersa significata: ⁊
licet hoc sit impossibile aliunde. ¶ Hec conclusio sic in
tellecta probatur primo sic. descriptio significans rem
illam increatam esse paternitatem non cadit in diffi-
nitione significante ipsam esse deitatem: nec econuerso
diffinitio seu descriptio deitatis in diffinitione paterni-
tatis. ergo ex hoc ꝙ res est talis qualem requirit pri-
mo et per se diffinitio deitatis ipsi non repugnat a pa-
ternitate distingui: ⁊ per consequēs ista formalit̄ sunt
non idem. non autem debent dici formaliter diuersa ꝓ
pter malum intellectum quo aliquis posset intellige-
re diuersitatē huiusmodi existere in re extra. ⁊ hoc ē ꝓ-
pter quod doctor licet dicat deitatem ⁊ proprietatem
eē non idē formaliter nunq̄ tamē concedit ꝙ formalit̄
distinguantur. ¶ Antecedēs probatur. quoniam si diffinitio
seu descriptio deitatis requireret per se primo modo ꝙ
res quā significat esset pr̄ / nulli posset cōpetere descri
ptio deitatis cui non competeret descriptio paternita-
tis: ⁊ ita cuicūq; persone diuine competit ꝙ sit deus / ve
re conueniret ꝙ esset iste pater. hoc autem est falsum. quia
filius ⁊ spiritussanctꝰ realiter a pr̄e distinctus est deꝰ. ergo
si aliquid a patre distinctū realiter est deus / sequit̄ pro
positum vcꝫ ꝙ pater sit a deo indistinctus. hoc nō sibi
ꝯuenit ex diffinitione deitatis. si eīm ex descriptione dei
tatis repugnaret patri a deo distingui ⁊ esset necessario
secuꝫ ideꝫ: cuicunq; qđ est deus repugnaret distingui a
patre: quod est falsum. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur.

qꝛ nõ ſequit̃.iſta res eſt iſte deus.ergo eſt iſte pater.ergo deo ex deſcriptione deitatis nõ repugnat diſtĩgui a patre ſiue a re vt ſignificata ꝑ deſcriptionẽ pſ̃ta. ¶ Cõſequẽtia eſt euidẽs.qꝛ ſi deſcriptio deitatis reqreret ꝑ ſe ꝑmo mõ ꝙ rẽs quã ſignificat eẽt pater/nulla res poſſet poni deus niſi pater.⁊ ita bene ſequeretur.iſta res eſt de⁹.ergo pater.ſicut quia deſcriptio hominis requirit ꝙ omnis res quã ſignificat ſit animal/ideo omnis hõ eſt animal.quare ⁊c. Antecedens eſt euidens.quia fili⁹ et ſpiritusſanctus eſt de⁹.quare ⁊c. ¶ Preterea arguitur ſic ad idem.licet eadem omnino res extra ſit de⁹ ⁊ pr̃ tamen non eſt idẽ ſignificare vel intelligere rẽ hmõi eſſe deum ⁊ patrem.immo ſic iſta diſtinguũt̃ ꝙ vt in diſtinctione alia eſt oſtẽſũ/poſſet res iſta videri viſione qua videns eſſet certus ꝙ res ipſa viſa eſſet de⁹:nec tamen ſciret ꝙ eſſet pater:ergo lꝫ diffinitio cõueniẽs illi rei ſecũdum vnũ deitatis ſignificet rem hmõi eſſe deum/non tñ ſignificat ipſam eſſe patrẽ quantũcũqꝫ ipſa in rei veritate ſit pater:⁊ ita ꝑ ꝯñs illi rei ex hoc ꝙ eſt talis res qualem requirit illa diffinitio ꝑ ſe ꝑ̃ o vꝫ deitas/non repugnat ꝙ nõ ſit paternitas ſiue pr̃. ¶ Cõſeq̃ntia eſt euidens.qꝛ omne illud cui ex hoc ꝙ eſt tale quale ĩportatur ꝑ conceptum deitatis repugnat ꝙ non ſit pr̃nitas habet intelligi eodẽ conceptu quo concipitur deitas:ſed vt dictum eſt licꝫ eadẽ res ſit deitas ⁊ paternitas poteſt tamen res huiuſmodi cõcipi aliquo cõceptu quo cõſtabit ipſam eſſe deitatem ⁊ nõ paternitatem.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ etiã cõſimiliter eſt in creatis:vꝫ ꝙ nulla ſubſtãtia ẽ pr̃ nec filius aliquo ſibi appoſito mediãte vt alibi eſt oſtẽſum.⁊ tamẽ qꝛ in deſcriptiõe ſubſtãtie non cadit paternitas nec filiatio.accidit eñ ſubſtantie vt eſt talis res qualem requirit ſua diffinitio ꝙ ab ipſa ſit alia ſubſtãtia q̃ quidem ſit eiuſdem rationis cũ eo qd̃ quidem ꝑ ſe ⁊ nihil aliud eſt eſſe patrẽ ⁊ filium dum tamẽ ſubſtantia ipſa a qua eſt alia ſit viuẽs intellectuali vita.ideo dicitur ꝙ ſubſtantia nõ ẽ paternitas vel filiatio in primo modo.ergo ⁊c. ¶ Hec dicitur fuiſſe opinio doctoris ſubtilis. nunq̃ eñ doctor intellexit ꝙ aliqua in re extra eſſet diuerſitas inter deitatem ⁊ ꝑſonalem ꝓprietatem puta paternitatem vel filiationem:ſed ꝙ res ipſa ſignificata ꝑ deitatem ⁊ quãlibet ꝑſonalem proprietatem eſt talis pro qua eſt verum dicere deitas eſt deitas ⁊ paternitas:⁊ ecõuerſo deitas eſt paternitas:nõ tamẽ formaliter hoc eſt in ꝑmo modo dicẽdi ꝑ ſe propter diuerſitatem nõ ſignificatorum ſed cõceptuum ſignificantiũ quorꝫ vnus dicitur de altero licet non pro ſeipſis ſed pro eorum ſignificatis.nec min⁹ realiter ⁊ proprie talis res eſt diuinitas ⁊ paternitas filiatio ⁊ paterna ſpiratio qꝛ eſt ſeipſa quodlibet iſtorum q̃ ſi eſſet iſta ꝑ diuerſa:ſicut non minus realiter ⁊ formaliter deus dicitur ſapiens et iuſtus qꝛ ſeipſo nec mediãte alio dicitur de eo quodlibet horum:q̃ creatura intellectualis in qua iſta tam inter ſe q̃ ab ipſa realit̃ ſunt diſtincta. ¶ Et ſi queras quomodo eſt poſſibile vnicam rem eſſe tres realiter diſtinctas abſqꝫ aliqua diuerſitate eius ab aliqua illarum trium realiter diſtinctarum: Dico ꝙ hoc eſt a viatore inintelligibile niſi ſit lumine fidei illuſtratus. vnde hoc ſolũ meo iudicio eſt ad intelligendum impoſſibilius ꝑ naturam ⁊ difficilius q̃ alia que ſunt fidei omnia ſimul ſumpta. Doctores tamẽ antiqui imaginantur deitatem ⁊ tres res relatiuas ab ipſa indiſtinctas quaſi vnam naturam ſimpliciſſimam angelicam vel humanam cui apponerentur tria realiter diſtincta tam inter ſe q̃ ab illa tali natura:quo facto per omĩpotentiã deo remouerent̃ oĩs diſtictio cuiuſlibꝫ illorum triũ ab illa natura ſimpliciſſima diuerſitate ipſorum ĩter ſe ſicut erat antea remanẽte. Hoc eñ ſuppoſito lꝫ ſit ĩpoſſibile vna res eẽt tres res:q̃ tres res eẽnt realiter diſtincte non diſtictione qua vna earũ non eſſet eadem alicui cui alia eſt idem/cum omnes eſſent vnica res tñ:ſed diſtinctione q̃ vna non eſſet altera. Sic in ꝓpoſito eſt intelligẽdũ:vꝫ generationẽ actiuã ⁊ paſſiuã ac ſpirationem paſſiuã eſſe tres res realiter diſtinctas nõ diſtinctiõe qua vna nõ ſit aliqua res que eſt quelibet aliarum:ſed qua vna non eſt alia. ¶ Et ſi dicas quomõ ex quo vna non eſt alia poſſunt omnes eẽ aliqua vna ab eis omnibus indiſtincta: Dico ꝙ conſtat ex fide ꝙ vna ꝑſona non eſt alia:⁊ tamẽ ꝙ omnes ſunt vnus deus:ſed facilius eſt intelligere vel ſaltem non difficilius ꝙ oẽs ꝑſone ſint vna res ab eis omnibus indiſtincta q̃ ꝙ ſint vna res ab eis omnib⁹ diſtincta. qm̃ ideo vna perſona non eſt alia quia eſt ab ipſa diſtincta.ergo nec omes ſimul perſone ſunt aliquod vnum qd̃ ab oĩbus eſt diſtinctum aliqualiter in re extra:maxime cum tale ſi poneretur ſic diſtinctum non minus eſſet a ꝑſonis diſtinctũ q̃ ꝑſone inter ſe ab inuicem diſtinguantur vt in precedentibus eſt probatum.quare ⁊c. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium & vltimum arguitur contra ꝑdicta. Et primo ꝓ opinione ꝑma ſupi⁹ improbata ſic.hec deitas ẽ hec paternitas:hec filiatio eſt hec deitas.ergo hec filiatio ẽ hec paternitas.cõſtat ꝙ ꝯcluſio non ſequitur ex premiſſis:ſed ſequeretur niſi inter deitatem ⁊ proprietates iſtas ꝑſonales aliqua in re extra diuerſitas poneret̃. non enim de eodem põt idẽ affirmari ⁊ negari:ſed paternitas affirmatur de deitate ⁊ negatur de filiatione.ergo deitas ⁊ filiatio diſtinguũtur:alias conſimiliter poſſet paternitas negari de deitate ⁊ affirmari de filiatione ſicut e conuerſo/niſi eẽt diuerſitas aliqua inter iſta.quare ⁊c. ¶ Secũdo.quia vt dicit̃ extra de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. Firmiter.ſancta trinitas ſecundum communẽ eſſentiã ẽ indiuiſa ⁊ ſecũdum perſonales proprietates diſtincta:ſed idem non videtur eẽ ſecundum idem diuiſum ⁊ indiuiſum/ſiue diſtinctuꝫ ⁊ indiſtinctum.ergo eſſentia ſecũdũ quã trinitas dicitur eſſe ĩdiuiſa/a proprietatibus ꝑſonalibus ſecũdum quas eſt diuiſa/eſt diſtincta aliqualiter in re extra. ¶ Tertio.quia eſſentia diuina non diſtinguitur ab aliqua perſona:quelibet autem vna perſona diſtinguitur ab alia.ergo et eſſentia diſtinguitur a ꝑſona. ¶ Conſequẽtia apparet.quia idẽ non põt ab eodem eſſe diſtinctum ⁊ non diſtinctum:ſed eſſentia eſt a filio indiſtincta:pater autem eſt diſtinctus a filio. ergo eſſentia aliquo modo eſt diſtincta a patre. ¶ Ad iſta omnia tria ſimul dico duo. Primũ eſt:ꝙ ſi probant aliquam diuerſitatem inter deitatem ⁊ perſonalem ꝓprietatem in re extra/probant ipſam diuerſitatẽ huiuſmodi eſſe realem. Secũdum:ꝙ nullam probant diuerſitatem in re extra inter iſta. ¶ Primum apparet primo. quia vt probatum eſt in precedentibus:nulla poteſt eſſe minor diuerſitas in re extra q̃ ſit diuerſitas ꝑſonarũ:quã tamen conſtat eſſe realem.ergo ⁊c. ¶ Secundo quia eque eſt impoſſibile vnam rem eſſe patrẽ ⁊ non patrẽ ſiue paternitatem ⁊ non paternitatem diſcretam ⁊ non diſcretam ſiue diſtinctam ⁊ non diſtinctam:ſicut hominem ⁊ non hominem vel humanitatem ⁊ non humanitatem.ergo ſicut quecunqꝫ poſitiua in re extra exiſtẽtia quorum vnum eſt humanitas vel alia res quecunqꝫ/⁊ alterum non/arguuntur eſſe diuerſa realiter ⁊ diſtincta:ita conſimiliter quecunqꝫ quorum vnum eſt paternitas et alterum nullo modo eſt paternitas/vel quorꝫ vnũ eſt diſcretũ vel diſtinctũ ⁊ alterũ nõ/arguunt̃ eſſe diſtincta realiter:ſi ex hoc diſtincta aliqualiter arguant̃:quoniã cuiuſcunqꝫ contradictionis extrema ſunt

equaliter eiusdē rei incōpossibilia: ⁊ ita nō est possibil'
eandē rem esse patrē ⁊ nō patrē/filiū ⁊ nō filiū/distinctā
vel discretā ⁊ nō distinctā: sicut hominē ⁊ nō hoiez vl' ange
lū ⁊ nō angelū ⁊ sic de alijs oībus cuiuscūq; ꝯdictionis
extremis: sed pdicta tria probāt deitatem ⁊ psonalem
ꝓprietatē esse distincta in re extra p ista cōtradictionis
extrema de eis verificata paternitas vel filiatio ⁊ non
paternitas vel nō filiatio siue passiua spiratio/diuisum
⁊ non diuisum/distinctū ⁊ nō distinctū: vez quia deitas
est paternitas: filiatio aūt nō paternitas: ⁊ etiā deitas
est filiatio ⁊ spiratio passiua: paternitas autē nec est fi-
liatio nec passiua spiratio: deitas est indiuisa ⁊ indistin
cta vel trinitas secundū ipsam non aūt secūdū persona
les ꝓprietates: immo secundū ipsas est distincta realr̄
seu diuisa. ergo ⁊c. ¶ Scdm vez ꝙ pdicta nullā distin-
ctionē ꝓbēt in re extra inter ista: vez inter deitatē ⁊ pso-
nalem proprietatē/apparet primo de omnibus in vni-
uersali. quoniā cōstat ꝙ non probāt diuersitatē impossi
bilē: puta realē quā etiaz nec concedunt nec concedere
possunt illi qui sophistica illa adducunt: sed vt ꝓbatuz
est. si ꝓbarent diuersitatē aliquam probarēt ipsam esse
realem. ergo ⁊c. ¶ Secūdo apparet in speciali p singu
gula discurrendo. Ad primū quādo dicit ꝙ hec deitas
est hec paternitas/⁊ tamē hec filiatio nō est hec pater-
nitas: aut p istam negatiuam tu intelligis ꝙ hec filia-
tio nō sit illa res q̄ ē paternitas: aut ꝙ illi rei ex hoc ꝙ
est paternitas non conuenit ꝙ sit filiatio: licet sit res q̄
est ipsa. Si primo modo intelligat negatiua pdicta est
falsa: nec sic est a catholico cōcedenda: cū secūdū fidem
omnes persone sint vna deitas: ⁊ per cōsequēs quelibet
est res que est altera. Secūdo aūt modo intelligēdo/sic
est vera: sz ex hoc nō seqr̄ aliqua distinctio ī re extra īter
paternitatē ⁊ deitatē: nō eīm sequit̄ deitas est res que est
paternitas/filiatio est eadē res que est paternitas: nō
tamen conuenit ipsi vt est paternitas/siue ex hoc ꝙ est
paternitas ꝙ sit filiatio. ergo deitas ⁊ filiatio vl' pater
nitas distinguunt̄. ¶ Ad secundū cōsimiliter respōdet̄.
quoniā p istam negatiuam/trinitas secundū cōmunem
substantiā nō est diuisa/non est intelligendū ꝙ trinitas
nō sit psone ipe que sunt distincte: sed ꝙ trinitati ex hoc
ꝙ est essentia diuina nō conuenit aliqua distinctio: sed
nō sequit̄: trinitas scdz personales ꝓprietates est discre
ta siue distincta: ⁊ sibi ex hoc ꝙ ē hec essentia diuina nō
conuenit talis distinctio. ergo trinitas secundū perso-
nales ꝓprietates distinguit̄ ab hac essentia. ¶ Ad ter-
tiū. quādo dicit̄ ꝙ diuina essentia non distinguit̄ ab ali-
qua personarū/apparet ꝙ cōsimiliter est dicendū: quia
ista negatiua habet duplicē ītellectū. vnū ꝙ essentia di-
uina nō sit res que distinguit̄ ab ipa persona: ⁊ sic est fal
sa: ⁊ in isto sensu cōclusio sequeret̄. si eīm persona est res
que distinguit̄ ab alia psona: ⁊ essentia non esset aliqua
res distincta a psona: bene sequeret̄ ꝙ essentia esset dis-
tincta etiā realiter a persona. Alius eius ītellectus po-
test esse ꝙ ex hoc ꝙ res ista est diuina essentia nō conue-
nit ipsi ꝙ sit distincta a persona: ⁊ sic est vera: nec tamē
ex ipsa sequit̄ aliqua diuersitas in re extra inter essen-
tiam ⁊ personā. Et ita hoc modo distinguendo oēm pro
positionē negatiuā in qua essentiale predicat̄ de notio-
nali vel notionale de essentiali in propositione affirma
tiua negat̄: pōt ad talia ⁊ alia eis similia sophistica re-
spondert. ¶ Secundo respondet̄ aliter ad pdicta distin
guēdo pmissas ī eis assumptas secūdū ītellectū siue sen
sum vniuersalē siue particularē: aliqua eīm ꝓpositio in
diuinis est vera vt particulariter nō autē vt vniuersalr̄
intellecta: sicut ista/essentia patris est filius/est vera vt
singularr̄ nō aūt vt vniuersalr̄ sumpta: modo quo ista/
hec essentia est deus/est vera. q2 oīe qd est hec essentia
est deus: non autē omne qd est essentia patris est filius:
quia pater ⁊ spiritussanctus sunt essentia patris/nec ta
mē aliquis ipsorū est filius. Et ideo quādo dicit̄ in primo
argumento. ꝙ hec deitas est paternitas/ista est vera nō
vt vniuersaliter intellecta: modo quo inferret cōclusio-
nē quā intendit: quia si hec esset vera vniuersaliter. hoc
est/oīe qd est essentia esset paternitas/⁊ filiatio est hec
essentia: bene sequeret̄ ꝙ filiatio esset paternitas: sz ma
ior nō ē vera vt sic vniuersaliter/sed vt particularr̄ sum
pta sic intelligēdo/aliquid qd est hec essentia est filius.
sed tunc nō sequit̄ cōclusio sic arguendo: aliquid qd est
hec essentia est paternitas/hec filiatio est hec essentia.
ergo est paternitas. ¶ Ad secundū ⁊ ad tertiū cōsimili
ter est dicendū. quoniā quādo dicit̄ ꝙ trinitas secundū
essentiam est indiuisa/est vera vt singulariter intellecta
puta ꝙ est indiuisa secundū aliqd qd est hec essentia: nō
autē vt vniuersaliter intellecta: puta ꝙ trinitas secun-
dum omnia que sunt essentia sit indiuisa: quia secūdum
proprietates est diuisa que sunt ab essentia indistincte.
¶ Cōsimili modo est tertia propositio distinguēda: que
dicit ꝙ essentia non est distincta ab aliqua personarum
quia si intelligat̄/ꝙ non sit aliquid qd sit distinctum ab
aliqua psonarū/est falsa: essentia eīm est pater quē ꝯstat
esse distinctū ab vtraq; aliarū personarū duarū. ¶ Ter-
tio respondetur ad primū: ꝙ per istā/hec deitas est hec
paternitas/intendit fides ꝙ ipsa deitas requirit secun
dum se ꝙ sit paternitas: licet paternitas ipsa non sit de
primo sed de secūdario deitatis intellectu. per istā autē
paternitas non est filiatio/intēdit significare ꝙ illa ea
dem res requirit secundū se ex hoc ꝙ paternitas/ꝙ dis
tinguat̄ a filiatione. Iste aūt ꝓpōnes due sunt cōpossibi
les sine distinctione aliqua in psona: videlicet ꝙ eadem
omnino res sit deitas ⁊ paternitas: ⁊ tamē ꝙ vt deitas
ipsi repugnet distingui a filiatione/non autē vt patern
tas. ⁊ ideo nō sequit̄/hec deitas est hec paternitas/hec
filiatio est hec deitas. ergo ⁊c. ¶ Cōsimiliter ad alia re
spondet̄. quia per istā/distinctio est in persona/intēdit
fides significare ꝙ illa res requirit secundū se ex hoc ꝙ
est pater filius ⁊ spiritussanctus/ꝙ psone distinguant̄
sicut ⁊ per istā/trinitas est distincta secūdū psonales ꝓ-
prietates. per istas autē trinitas secundū cōmunē sub-
stātiā est indiuisa/⁊ vnitas ē in natura: intēdit ꝙ illa ea
dē res requirit ꝙ sit vna ⁊ indiuisa ex hoc ꝙ est natura
diuina. ¶ Ad alias rationes superius adductas consi
militer est respōdēdū sicut ad predictas. ¶ Ad primaz
eīm quādo arguit̄: ꝙ essentia est vnica/⁊ personales pro
prietates plures: si ītelligas ꝙ sic est vnica ꝙ nullo mo
do plura: ⁊ personales proprietates ecōuerso sic plures
ꝙ nullo modo vnū/sic est falsuz: cū ⁊ essentia sit persone
⁊ persone sint essentia. Si aūt intelligas ꝙ essentia est
res vna secundū se immultiplicata/est tamē omnis illa
multiplicata ⁊ actualiter nūerata: sic ꝯcedo: sed ex hoc
nō sequit̄ qd infertur/vez ꝙ essentia sit a personis distin
cta: ⁊ si sequeret̄/realis immo ⁊ essentialis distictio seque
ret̄/oē eīm qd sic est multa ꝙ nullo mō est vnū ab eis īdi
stinctum: distinguit̄ essentialr̄ ab omni eo qd sic est vnū
ꝙ non est aliqua plura ⁊ multiplicata ab ipso totaliter
indistincta: ⁊ ita si diuina essentia sic sit vna ⁊ immulti-
plicata ꝙ non sit a psonis distinctis ⁊ multiplicatis to
taliter indistincta/sequitur ꝙ ab eis essentialiter sit dis
tincta: hoc autem est impossibile ⁊ absurdum. ergo ⁊c.
¶ Ad secundā concedo ꝙ quando aliqua sunt idem to-
taliter: omne qd conuenit vni ⁊ alteri: hoc est quod cōue
nit vni ⁊ conuenit rei que est alterum: ⁊ ideo quia deitas
⁊ quelibet psonalis proprietas sunt idem penitus in re
extra/quicquid conuenit deitati ⁊ conuenit rei que ē q̄
libet proprietas: cuz nec aliqua personalis proprietas

sit aliqd nisi tantū deitas. vnde sicut cōuenit essentie q̄ sit filius: ita ⁊ rei que est pater cōuenit q̄ sit ille idem filius. ⁊ quādo dicitur q̄ ꝑsona vna non est alia: ⁊ ita nec pater est filius: hoc est verū modo p̄expositio intelligendo: nō eīm est intelligēdum: q̄ pater nō sit res q̄ est filius sed ideo pater dicitur nō esse filius: q2 ex hoc q̄ est pat non conuenit ipsi secundū se q̄ sit filius. nec eīm ita sunt incompossibilia: vz q̄ pater sit illa essentia q̄ est filiꝰ / ⁊ q̄ ipsi nō ꝯueniat scḋm se ex hoc q̄ est pater q̄ sit filius. Ex quo apparet q̄ licet ī istis / essentia est filius / pater nō est filius / affirmetur idem ⁊ negetur de eodē: cū essentia de qua filius affirmatur / ⁊ pater de quo negaṫ sint idem totaliṫ in re extra: nō tamen fides intendit ꝑ propositiones p̄dictas affirmare ⁊ negare idē de eodē vniformiṫ: sz potius differenṫ: q2 filius affirmaṫ de essentia absolute: quia essentie secundū se cōuenit q̄ sit q̄libet ꝑsonaruz: negaṫ aūt de patre nō sic absolute: cū pater vere sit res q̄ est filius: sed cū reduplicatione p̄dicta / vt ista pater non est filiꝰ equipolleat isti / patri ex hoc q̄ pater non conuenit q̄ sit idē cū filio essentialiter: sz ex hoc q̄ est diuina essentia. Ex quo apparet: q̄ ista / pater nō est filius / nō est isti / essentia est filius / cōtradictorie opposita: sz esset si ista affirmatiua esset reduplicatiua sic itelligēdo ipsa: / essētia secūdū rationē essentie est filiꝰ: q2 ista inferret istā / oīe qḋ est essentia est filiꝰ. ꝯstat aūt istā eē cōtradictorie oppositā huic / pater nō est filius / vniuersalis eīm affirmatiua ⁊ particularis negatiua contradictorie opponunṫ. quare ⁊c. ¶ Ad tertiā ⁊ vltimam quādo dicit: q̄ essent noīa synonyma / concedēdum est istud vocādo nomina synonyma omnis idē totaliter in re extra significātia: cū hoc tamē stat q̄ res illa eadē importatur ꝑ ista nomina secundū diuersas eius descriptiōes formales: quaita vere et cōueniunt / immo verius ⁊ ꝑfectius q̄ si eis correspōderēt diuersa aliqua in re extra. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SExto quero. Vtrum opinio ponens aliā esse indiuisionē relationis originis a se ipsa ab illa q̄ est eiꝰ a diuina essentia / coincidat cū opiniōe exclusa in q̄stione p̄dicta ⁊ cum hoc ponat incompossibilia ⁊ absurda. ¶ Et videtur q̄ sic. quoniā omnis opinio ponēs deitatē ⁊ ꝑsonalē proprietatē distingui aliquo modo in re extra: nō tamē realiter coincidit cū opinione illa dicētiū ipsa in re extra distingui tantum formaliṫ. ¶ Hoc apparet. quoniaz nec ista opinio supradicta aliud ponit nisi q̄ ista sunt distincta in re extra: nō tamē tantū quantum ꝑsone q̄ realiter sunt distincte. sz opinio hec ponēs huiusmodi indiuisiones / hec habet ponere velit nolit: vz diuinaz essentiam ⁊ relationē distingui aliqualiṫ in re extra. quoniaz alias indiuisio essentie a relatione vel econuerso nō esset alia ab indiuisione ipsiꝰ relationis a seipsa. nec ista opinio hoc posset ponere nisi cōcederet ista aliquo modo in re extra differre. si autē hoc non ponit / dicit vt inferiꝰ ostendeṫ / incōnexa ⁊ incōpossibilia. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia opinio ista negat illā predictā: nititur etiā saluare diuinarū ꝑsonarū simplicitatē: ⁊ ponere in diuinis tantūmodo trinitatē: sz illa opinio habet ponere vt patuit in alia questione quaternitatē in diuinis. ergo ista alia est ab illa. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. primo recitabo opinionē istam ⁊ eius motiua. Secundo ostendā q̄ coincidit in idē totaliṫ cum alia supradicta. Tertio. q̄ si opinans non intendat coincidere: vel esto etiā q̄ intēdat coincidere cū illa accipit incōpossibilia ⁊ absurda.

Quantum ad primum doctor iste opinionis huiusmodi inuentor ponit duas cōclusiones ad propositū in secūda q̄stione sui quodlibeti. ¶ Prima est q̄ aliqua est indiuisio paternitatis a se ipsa extra aiam que nō est ipsius a deitate: quia deitas ipsa est indiuisa a paternitate quadā alia indiuisiōe a prima que est paternitatꝭ a se. ideo saluaṫ diuine ꝑsone simplicitas: ⁊ cū hoc conceduntur affirmatio ⁊ negatio de eisdē. ¶ Istam cōclusionē probat primo sic. si in deo esset multitudo paternitatū nō ex hoc esset in ipso multitudo deitatū nec ecōuerso. ergo nec indiuisio paternitatꝭ est indiuisio deitatis. ¶ Cōsequēs ꝓbaṫ primo. q2 sicut mō essentia est eadē / ⁊ tamē sunt multe ꝓprietates relatiue: ita ⁊ tunc esto q̄ essent multe paternitates / essentia esset vnica sicut modo. ¶ Secūdo. quia secūdū Augu. v. de trinita. cap. vi. si pater nō genuisset nihil minus esset īgenitus: ex quo sequitur q̄ ablatio paternitatis non est ablatio deitatis: sed quorum vnius ablatio nō est remotio alterius: nec multiplicatio eius est multiplicatio illiꝰ. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguiṫ sic ad idē. alia est repugnantia essētie diuine ad diuisionē ⁊ alia paternitatis. ergo ⁊ alia ē indiuisio vnius ⁊ alia alterius. ¶ Antecedēs apparet. quia essentie repugnat pluralitas ex se: paternitati aūt quia est eadē ipsi. ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia est euidēs. q2 nec alicuius indiuisio est aliud q̄ sui repugnantia ad diuisionē. ¶ Tertio arguit. q2 paternitas fundat ꝓpriam diuisionē sui a filiatiōe / q̄ multo magis fundat ꝓpriā indiuisionē sui a se. Añs patet. q2 paternitas distinguiṫ a filiatione nō aūt essentia. ¶ Consequētia probaṫ primo. quia quodlibet prius est indiuisum in seipso q̄ diuisum ab alio. Secundo. q2 quodlibet inquātum fundat diuisionem sui ab alio / oportet esse vnū in seipso. ¶ Quarto arguit. q2 essentia est indiuisa a filiatione aliqua indiuisione q̄ non conuenit paternitati. ergo multo magis est indiuisa a seipsa aliqua indiuisione que non cōuenit paternitati. ¶ Quinto. q2 aliter indiuisio essentie esset indiuisio trium omniū personarū: cuius contrariū habeṫ extra de summa trinitate ⁊ fide catholica Firmiter credimus. vbi diciṫ q̄ hec sancta trinitas est secundum cōmunē substantiam indiuisa: ⁊ secundū proprietates personales discreta. ¶ Sexto. q2 si oīs indiuisio essentie esset ꝑsone hoc non esset nisi q2 essentia esset ꝑsona. sed id ex hoc nō sequiṫ. primo: q2 nō solum essentia est quelibz persona singillatim: sed etiam omnes ꝑsone simul coniunctim. Secundo. quia licet absolute essentia sit ipse ꝑsone / ex hoc nō sequiṫ: ꝑsone distinguunṫ ergo essētia distinguiṫ: ⁊ ita nec etiā ī ꝓposito sequiṫ ꝯsimiliṫ. essentia est indiuisa tali indiuisione. ergo ⁊ ꝑsona. ¶ Septimo. q2 paternitas est incōmunicabilis aliqua incōmunicabilitate qua essentia nō est incōmunicabilis. ergo eadē ratiōe pōt dici īdiuisa aliqua īdiuisione qua essentia nō est īdiuisa. ¶ Octauo. q2 ad saluanduz fidē vel oportet ponere q̄ cōtradictoria verificanṫ de eodē ratione infinitatis: vel q̄ deitas ⁊ relatiua proprietas realiṫ distinguunṫ: cū de eis cōtradictoria verificenṫ: vel oportet ponere tertiū: vz aliquem modū idētitatis seu īdiuisiōis deitatꝭ ad seipsā ꝓpriū / ⁊ aliū ab illo q̄ est sui ad ꝓprietatē relatiuā. sed prima duo nō possunt poni: q2 oīno sunt īpossibilia. ergo ⁊c. ¶ Nono. q2 res ꝑ prius est īdiuisa ī se q̄ diuisa ab alio: sed cū p̄ori stat oppositū posterioris: ergo licet paternitas nō sit distincta a deitate tñ pōt retinere ⁊ sic retinet ꝓpriam īdiuisionem sui ī se siue a se. ¶ Scḋa ꝯclusio quā ponit ī articulo scḋo eiusdē q̄stionis ꝓpōne quarta arguēdo contra opinionē p̄mā est: q̄ hmōi īdiuisiōes supradicte sunt ī re extra aiam. ¶ Hāc cōclusionē ꝓbat ipse articulo scḋo eiusdē q̄stionis in ꝓpōne quarta arguēdo ꝯtra p̄mā opinionē. q2 scḋm cum priuatiōes habituū sunt in re extra itellectū: vt cecitas

in oculo ⁊ tenebre in medio. priuationes etiā formaruꝫ sunt in materia: sed hmōi īdiuisiones sunt q̄dā priuationes. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbaṫ ꝑ p̄hm̄ p̄mo physicoꝝ: ⁊ ēt ꝑ rationē: q: omni actu intellectus circūscripto cecus est p̄uatus lumine: ⁊ aer tenebrosus p̄uatus luce. sed illud quo aliqua res extra aīam est talis omni actu intellectus circūscripto/ est vere extra intellectuꝫ aliquid in re extra. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est ostēdendū ꝙ ista opinio coincidit in idē totaliter ī re cū prima/ differēs sola voce/ est sciendū: ꝙ doctor iste in opinione ista p̄dicta ꝑ indiuisionē nō pōt intelligere nec intelligit/ vt apparet ꝑ rationes quas adducit ad primā cōclusionē nisi tm̄ indistinctionē. ꝑ hmōi em̄ indiuisioneꝫ ipse nitiṫ saluare ꝑsone simplicitatē ⁊ vitare in diuinis oēm pluralitatē trinitate maiorē. hoc aūt nō faceret nisi ꝑ indiuisionē relationis ab essentia indistinctionē ītelligeret. vn̄ hec indiuisio nō est negatio seu p̄uatio diuisiōis vt diuisio distinguiṫ a distinctione: ſꝫ vt diuisio est idē qḋ distinctio. non em̄ inter q̄cūq₃ est distinctio ⁊ diuisio: cū multa distincta sint cōiuncta ⁊ vnita: nec ꝑ cōsequēs diuisa: ſꝫ licet oīa diuisa sint distincta: tn̄ hic nō videṫ doctor iste sumere indiuisionem vt est negatio seu p̄uatio diuisiōis vt diuisio se habet in plus q̄ distinctio: sed tm̄ vt diuisio est distinctio. Ex quo infero ꝙ ꝓprius loqueréṫ si hmōi indiuisiones quas ponit vocaret indistinctiones: qm̄ in diuinis nulla est nec esse pōt diuisio. est aūt īter ꝑsonas distinctio. ⁊ ideo ad insinuandū nullā eē inter relationē ⁊ essentiā distinctionē in re extra possibilē ī diuinis/ melius diceréṫ relationis ab essentia esse indistinctionē negantē distinctionē existētē inter ꝑsonas diuinas/ q̄ indiuisionē negātē diuisionē īpossibilē in diuinis. Sed tn̄ q: nō est curandū de voce qn̄ cōstat de re/ ideo sufficit ad ꝓpositū ꝙ hic indiuisioneꝫ accipit iste doctor ꝓ indistinctione. ¶ Hoc supposito ꝓbo ꝙ ipsi⁹ opinio nō est alia q̄ p̄ria: ꝯ quā ipē arguit. qm̄ scd̄m ꝯclusionē primā alia est indiuisio paternitatis a se / ab illa q̄ est paternitatis ab essentia. ꝗ paternitas ⁊ essentia sunt ī re extra distincta sed ꝑ te ⁊ scd̄m veritatē nō distinguūṫ realr̄. ergo aliquo alio mō min⁹. hoc aūt ⁊ nō plus ponit opinio illa p̄ria. ꝗ ⁊c. ¶ Añs est sui. ꝓbo ꝯñam. qm̄ oppositū ꝯsequētis infert oppositū añtis: si em̄ paternitas ⁊ deitas sūt idē totaliter sicut q̄dlibet sibiip̄si: ꝗ nō est alia indiuisio seu indistinctio paternitatis a deitate ab illa q̄ est paternitatis a se: aliās ideꝫ esset dicere ꝙ alia indiuisio seu indistinctio est paternitatis a se: ⁊ alia ei⁹ ab essentia: qḋ dicere aliā esse indiuisionem paternitatis a se ab indiuisiōe paternitatis a se: qḋ nihil est dictu. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. q: cū dicis aliā indiuisionē paternitatis a seipsa ab illa q̄ est ei⁹ a deitate/ aut ꝑ paternitatē ⁊ deitatē intelligis idē totalr̄ in re extra: aut nō/ ſꝫ aliqua diuersa. sed nō potes ponere primū: q: tūc oīno esset falsū qḋ accipis: vꝫ aliā esse īdiuisionē paternitatis a se ab illa q̄ ē paternitatis a deitate. nō em̄ est alia indiuisio paternitatis a se ab illa q̄ est a paternitati a se vnica em̄ est indiuisio seu īdistinctio sicut ⁊ vnitas eiusdē a se. ꝗ ꝑ paternitatē ⁊ deitatē habes ītelligere aliq̄ in re extra diuersa nō realiter vt dicis. ꝗ aliquo alio mō minus q̄ realiṫ. hoc autē ⁊ nihil aliud ponit opinio illa quā reprobas. ꝗ in nullo ꝯclusio ista differt ab illa: nisi tantū in voce: vꝫ q: illa opinio dicit īter paternitatē ⁊ deitatē esse formalē diuersitatē siue distinctionē/ quā tu vocas īdiuisionē aliā tn̄ ab illa q̄ ē ipsi⁹ paternitati a se. ¶ Preterea arguo sic ad idē. aut indiuisio q̄ est paternitatis a deitate ē maior īdiuisiōe seu īdistinctiōe q̄ est paternitati a se vel equalis vl̄ minor. ¶ Hoc apparet. qm̄ ex q̄ alia est vt dicis ab illa / oportet te dare alterū triū p̄dictoꝝ. ſꝫ nō potes dicere ꝙ sit maior: qm̄ nō pōt eē maior īdiuisio seu īdistinctio vel vnitas in re extra q̄ eiusdem ad se: nec potes dicere ꝙ sit equalis: qm̄ nulli⁹ ab alio quōcūq₃ in re extra distincto indiuisio seu indistinctio est tāta quāta est īdistinctio eiusdē a se: ſꝫ ex quo vt accipis alia est īdiuisio p̄rnitatis a se ab illa q̄ est ei⁹ a deitate/ aliq̄ mō paternitatē ⁊ deitatē habes concedere distingui in re magis q̄ istoꝝ alterū a seip̄o. ꝗ relinquiṫ tertiū: qḋ est ꝓpositū: vꝫ ꝙ minor sit indiuisio in re scd̄m opinioneꝫ tuam paternitatis a deitate: q̄ a seipsa: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ inter paternitatē ⁊ deitatē sit aliqua diuersitas in re extra: qḋ p̄cise ponit opinio quā īpugnas. ¶ Cōfirmaṫ. q: tu ponis hmōi īdiuisiones alias ⁊ diuersas ad saluandū vt dicis cōtradictoria q̄ dicunṫ de deitate ⁊ de relatiua ꝓprietate / ipē em̄ relatiōes originis dicunṫ diuerse ⁊ multe nō aūt essentia. īpa aūt essentia ecōuerso diciṫ vnica tm̄ nō aūt ꝑsone siue iste ꝓprietates relatiue. sed nisi intēdas aliquā diuersitatē īter ista ponere in re extra: nō saluas talia nec aliqua alia ꝯtradictoria verificari de istis magis q̄ de eodē totalr̄ indistincto. esto em̄ ꝙ alia sit īdiuisio cuiuslibet relatiōis originis a seip̄a/ ⁊ alia ei⁹ ab essētia: cū ꝯtradictoria p̄dicta nō dicanṫ de talib⁹ īdiuisionib⁹/ ſꝫ de ipsis īdiuisis seu īdistinctis: essētia em̄ ip̄a diciṫ vna ⁊ ꝓprietates plures: ꝑ ꝯñs si ꝓprietates nō ponas magis ī re eē diuersas esse ab essentia q̄ essētia ip̄a differat a seip̄a: nō magis ꝓpṫ hmōi īdiuisiōes saluas talia cōtradictoria posse verificari de essentia ⁊ de relationib⁹ ꝑsonarum. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ ꝓpōnes affirmatiue vel negatiue quarū termini supponūt nō ꝓ seipsis sed ꝓ eoꝝ significatis semꝑ sunt vniformiter ꝯtradictorie ⁊ icōpossibiles: qn̄ subiecta ipsarū licet diuersa de qb⁹ idē affirmaṫ ⁊ negaṫ significant idē. sicut si lapis significaret idē oīno qḋ hō/ nōminꝰ ista essent ꝯtradictoria ⁊ icōpossibilia / hō est aīal / lapis nō ē aīal: q̄ ista / homo est aīal / hō nō est aīal: licet non ista / hō est dissyllaba vox: nō aūt angel⁹: q: in istis est suppositio terminoꝝ q̄ subiiciunṫ in talib⁹ ꝓpōnib⁹ ꝓ seipsis ⁊ nō pro rebus significatis: sed cū diciṫ / deitas est vna tm̄ / ꝓprietates ꝑsonales sunt plures ⁊ nō vna tantū / vterq₃ istarū ꝓpōnū termin⁹ subiect⁹ supponit nō materialiter pro seipso: ſꝫ tm̄ ꝓ suo significato. ꝗ si deitas subiecta ī prima ꝓpōne ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas q̄ subiiciṫ in alia significāt idē totaliter in re extra / nō magis ista possunt esse simil̄ vera / deitas ē vna / ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas ē multiplex / vel deitas ē cōicabilis multis non aūt paternitas: q̄ ista / deitas est vna ⁊ nō vna seu multiplex / deitas est multis cōmunicabilis / ⁊ deitas non est multis cōmunicabilis. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis concludo corollarie primo. ꝙ ista opinio nō magis saluat q̄ alia prima diuine ꝑsone simplicitatē ꝓpter hmōi indiuisionē. Secūdo. ꝙ nec vitat magis q̄ illa quaternitatē in diuinis. ¶ Primū apparet. qm̄ vt ꝓbatū est ꝑ hmōi indiuisionē paternitatis a deitate nō pōt intelligere totalē indistinctionē eiusdē ad se: nec maiorē indistinctionē seu vnitatē q̄ ista. q: talis est impossibilis. ergo habet intelligere aliquaꝫ vnitatem minorem illa qua quodlibet est idē sibi. talē aūt tantū ponit alia opinio. sed ponētes inter diuinitatē ⁊ ꝑsonaleꝫ proprietatē equalē vnitatē vel diuersitatē vniformiter saluare possunt eius simplicitatē: maxime si in aliis ad simplicitatē req̄sitis necessario nō discordant: sicut nec iste opiniones faciūt. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. quia quādo dicis ꝙ ideo saluaṫ ꝑsone simplicitas: q: deitas est indiuisa a paternitate alia īdiuisione ab illa q̄ est paternitatis a seipsa / habes intelligere vt ꝓbatū est: ꝙ diuinitas est indiuisa a paternitate minori indiuisione q̄ sit indiuisio paternitatis a se. ꝗ tamē indiuisio licet minor illa

sufficit ad simplicitatē:sed hoc idē ꝛ nihil aliud ponit ꝑ
dicta opinio quā impugnas:in hoc eñ ꝙ dicis ꝙ pater
nitas aliquo mō distinguit̄ in re extra a deitate ꝛ nō a se
ipsa:ponit minorē esse indiuisionē:q꞉ aliquā maiorē dis
tinctionē inter deitatē ꝛ relatiuā ꝓprietatē ꝙ inter pro
prietatē vel deitatē ꝛ seipsā.ergo sicut tu dicis istā indi-
uisionē licet minorē sufficere ad saluandū ꝑsone diuine
simplicitatē/ita potest idē dicere opinio supradicta:cū
illa maior distinctio quā ponit inter deitatē ꝛ ꝓprieta-
tē maior vez ꝙ sit distinctio alicuꝰ istoꝝ a seipō:nō sit ali
ud ꝙ hmōi minor indiuisio seu idistinctio:quā tu ponis
ergo ꝛc̄.¶ Secundū sequit̄ ex primo ꝑdicto.qm̄ ponen
tes alicubi eq̄lē diuersitatē ponunt equalē pluralitatē
sed ista opinio ꝛ ꝑcedēs ponūt in diuinis equalē diuersi
tatē tā extensiue ꝙ etiā intēsiue.qꝺ apparet.q꞉ vt̄ ꝓba-
tū est/hec opinio ponit diuersitatē in re extra inter rela-
tionē originis ꝛ essentiā:ꝯstat etiā ꝙ ponit īter ꝑsonas ī
inter nulla aūt alia ab istis ponit alia opinio distinctio
nē aliquā in diuinis:ambe ēt opiniōes iste ponūt inter
ꝑsonas ꝛ habēt ponere diuersitatē intēsiue equalē:vez
realem cū identitate essentiali.inter essentiā etiaz diui-
nā ꝛ relationē habēt ponere diuersitatē equalē:q꞉ mini
mā possibilē in re extra:quā prima opinio vocat forma
lē.secūda aūt vocat eā indiuisionē minorē indiuisiōe ꝙ
est cuiuslibet a seipso.ergo cū ambe opiniōes iste ponūt
in diuinis tam intēsiue ꝙ extēsiue equalē in re extra di-
uersitatē:sequit̄ ꝯsequēter ꝙ habeant ponere equalē
pluralitatē:nec ꝑ ꝯñs magis pōt ista ꝙ alia vitare qua
ternitatem. ¶ Cōfirmat̄.q꞉ oēs vniformiter ponentes
tria realiter distincta ꝛ vnū aliqꝺ vltra ipsa abeis omi
bus distinctū aliqualiter ꝛ cōsimiliter in re extra/po-
nūt ꝛ habēt ponere vniformiter quaternitatē.nō eī pos
sunt poni tria ꝛ vnū abeis distinctū in re extra quin po-
nant̄ quatuor.sed ambe opiniones ꝑdicte ponūt tres ꝑ
sonas realiter distinctas/ꝛ vnuz abeis oībus minus ꝙ
realiter:tū in re extra aliqualiter distinctū:ergo ambe
vident̄ ponere in diuinis cōsimiliter quaternitatē:nec
saluare pōt magis ista ꝙ alia in diuinis esse tātūmō tri
nitatē.Ex qbꝰ oībꝰ apparet:ꝙ cōtra istā opinionē quā
tū ad primā eius ꝛ pricipalē cōclusionē nō est aliter ar-
guēdū ꝙ eo modo quo contra opinionē aliaz in questio
ne alia est argutum.¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū & vltimū vbi est ostē
dēdū:ꝙ siue iste opinās intendat cū opiniōe ꝑdicta co-
incidere/siue nō:accipiat incōpossibilia ꝛ absurda/ostē
do.Primo:ꝙ si nō intēdit coincidere cū opiniōe illa ꝙ
prima cōclusio sua accipit incōnexa ꝛ incompossibilia.
Secūdo:ꝙ siue intendat coincidere cū ipsa:siue deuia-
re ab ea/ꝙ scōa ꝯclusio eiꝰ sit falsa ꝛ īpossibilis.¶ Pri
mū appet,euidēt ex dictis ī articulo precedēti:qm̄ hec
opinio nō pōt deuiare a prima/nisi neget oēm diuersita
tē in re extra inter deitatē ꝛ ꝑsonalē ꝓprietatē:ꝛ ꝑ cōse
quēs ꝙ cōcedat nō plus esse idē paternitatē sibi ipsi ꝙ
deitati:sed si hoc facit sibi ipsi ꝯtradicit ista prima eius
cōclusio quā accipit qñ dicit ꝙ alia est indiuisio pater-
nitatis a deitate ab illa paternitatis a se:qm̄ eiusdē a se
nō est alia ꝛ alia indiuisio seu indistinctio nisi vnica tan
tūmō in re extra.ergo ꝛc̄.¶ Cōfirmat̄.q꞉ cū dicit aliā in
diuisionē esse paternitatis a se ꝛ aliā paternitatꝭ a dei-
tate/habet intelligere minorē esse indiuisionē paterni-
tatis a deitate:q꞉ maiorē distinctionē ꝙ paternitatis a
se:sed eiusdē a se in re extra totaliter indistincti due indi
uisiōes seu idistinctiōes/quarū vna sit maior ꝛ altera mi
nor/sunt icōpossibiles.ergo ꝛc̄. Preterea cū ꝑ deitatē
ꝛ paternitatē idē oīno intelligere habeat ī re extra:sup
posito vt supponit̄/ꝙ discordet ab opinione predicta:
ꝑ ꝯñs nō magis pōt dicere indiuisionē seu idistinctionē
pr̄nitatis a seipsa eē maiorē ꝙ idistinctionē eiꝰ ab essen
tia/ꝙ ecōuerso:puta ꝙ maior sit idistinctio seu idiuisio
pr̄nitatꝭ ab eēntia ꝙ a seipsa:hoc aūt ē falsū.ꝗ ꝛc̄.¶ Ma
ior apparet.q꞉ ex quo idē oīno ꝑ paternitatez ꝛ ꝑ deita-
tē intelligis/nō video quare magis indiuisionē seu idis
tinctionē paternitatis ab essentia dicis esse minorē illa
ꝙ est a seipsa/ꝙ ecōuerso.Si eñ idē oīno ꝑ hoīem ꝛ ꝑ an
gelū importaret̄/oīs ꝓpō affirmatiua vel negatiua cu
ius termini supponerēt nō pro seipsis sꝫ pro significatꝭ
esset vniformiter vera de vtroqꝫ vl̄ falsa:ꝛ ita tunc sicut
hec ꝓpō esset falsa indiuisio seu indistinctio angeli a se-
ipso est alia ꝛ maior idiuisione seu idistinctiōe eiꝰ ab an-
gelo:ita ꝛ sua ꝯuersa indistinctio hoīs a seipso est maior
indistinctione eius ab angelo:vel si vna esset vera cōsilr
ꝛ altera:cū idē ꝑ vtranqꝫ importaret̄ totalr̄ in re extra.
ergo ꝛ in ꝓposito cōsimiliter est dicendū ꝓpter cōsimilē
rationē.¶ Minor est euidēs.q꞉ vt sepe dictum est/nulla
potest esse maior indiuisio seu indistinctio indiuisione ꝙ
est eiusdē a seipso.¶ Cōfirmat̄.q꞉ sicut se habēt eadē di
uersa ad diuersitatē siue distinctionē/ita vnū ꝛ idē oīno
in re se habet ad indiuisionē seu indistinctionez sui a se:
sed quecūqꝫ diuersa eadē ꝛ vniformiter sumpta sic se ha
bēt ad diuersitatē siue distinctionē/ꝙ vniꝰ ab altero nō
est maior ꝛ minor distinctio nec diuisio.nec eñ est veruz
dicere ꝙ sortis a platone/vel hoīs ab asino/vt iste vni-
formiter adinuicē comparant̄/sit vna diuisio seu distin-
ctio maior altera.licꝫ eī plus differat sortes ab asino ꝙ
a platone/ꝛ a platone vt vno mō sūpto/ꝙ ab ipō vt alio
modo sumpto in re extra diuersificato:nunꝙ tñ eis vni-
formiter se habētibꝰ in re extra ꝛ similiter comparatis
est verū dicere aliā ꝛ aliā siue maiorē ꝛ minorē esse diui-
sionē seu distinctionem vnius ab alio.ergo etiā ꝛ de vno
ꝛ de eodē in re extra oīno inuariato vt cōparato ad indi
uisionē seu indistinctionē ꝯsilr̄ ꝑ oīa est dicendum:vez ꝙ
eius a seipō est vnica indiuisio seu idistinctio/nō plures
quarū vna sit maior alia.sed vt cōcedis si opinioni alte
ri ꝯtradicis/paternitas ꝛ deitas sunt in re extra oībꝰ
bus modis idē sicut quodlibet sibi ipsi.ergo ꝛ inter ipsa
est vnica idiuisio/talis vez ꝛ tāta qualis ꝛ quāta ē cuius
libet a seipso.quare ꝛc̄.¶ Secūduz:vez ꝙ scōa cōclusio
eius sit oīno falsa ꝛ impossibilis/apparet:qm̄ ī diuinis
nō est nisi trinitas ꝑsonarū:sed nec trinitas ista nec aliꝗ
ꝑsona nec essentia est ꝓuatio nec negatio:quā importat
vt dicis oīs talis indiuisio.ergo nulla talis idiuisio est ī
deo:nec in aliquo in re extra.nihil eñ existēs in diuinis
nec per cōsequēs aliqua proprietas personalis est indi
uisa a seipsa:nec ab essentia mediāte aliquo positiuo ꝛ ꝓ
uatiuo existente in aliqua re creata.quare ꝛc̄.¶ Cōfir-
matur.q꞉ quero qꝺ ītelligis per hmōi indiuisiones pre-
dictas quas dicis in ista cōclusione secūda existere ī re
extra:aut eñ ꝑ eas intelligis ꝑcise ipsa idiuisa seu idis
tincta:puta deitatē ꝛ personalē proprietatē:aut aliqꝺ
positiuum vel ꝓuatiuum vel negatiuū ab eis distinctū.
Sed nō potes dicere ꝑmū īter alia ꝓpter duo.¶ Pri-
mo.q꞉ nulli est dubium maxime catholico qn̄ diuinitas
et quelibet personalis proprietas sit actualr̄ ī re extra
aīam:ꝛ ideo nō oporteret te dicere tales idiuisiones exi
stere ī re extra:si per ipsam precise ītelligeres ipsa idi-
uisa:nisi supponas apud aliquē esse dubiuz/an deus sit
ī re extra aīam an ī aīa tantum ꝛ quelibet personarū.
¶ Secundo.q꞉ si per hmōi duas indiuisiones quarum
vna est paternitatꝭ a seipsa ꝛ alia eiꝰ a diuina essentia/ī
telligas tantum ista īdiuisa:vez paternitatez ꝛ essentiā
ergo dicere aliam esse ī re extra aīam idiuisionē paterni-
tatis a seipsa ꝛ aliam paternitatis a diuina essentia
est dicere ꝙ paternitas ipsa sit distincta ab essentia ī re

extra:quod habet negare si opinioni predicte vult con-
tradicere vt superius est probatū.ergo ꝛc.¶ Assumptū
vez ꝙ dicere aliā esse indiuisionē in re extra paternita-
tis a seipsa:ꝛ aliā paternitatis ab essentia:sit cōcedere
paternitatē esse distinctā ab essentia in re extra:si ꝑ hu-
iusmodi indiuisiōes nō intelligatur aliud q̃ ipsa indiui
sa:apparet:qm̄ indiuisiones hmōi cōcedit esse plures ꝛ
existere in re extra.ergo ꝛ paternitas ꝛ essentia cū qui
bus indiuisiones hmōi sunt idē totaliter vt supponitur
in re extra/sunt plura ꝛ existētia in re extra:quecūqꝫ au
tē talia oportet distincta existere in re extra.non magis
em̄ plura vt plura in re extra existentia possunt esse vnū
tantū/q̃ qd̓ est vnum tātūmodo sit plura.ergo ꝛc.¶ Cō
firmat.q2 idē nō est maius nec minus seipso:sed vt cōce
dis indiuisio paternitatis a se est minor indiuisione pa-
ternitatis a deitate.ergo si per istas indiuisiones duas
nō intelligas nisi tātū paternitatē ꝛ deitatem/habes cō
cedere ꝛ ꝯcedis paternitatē esse in re extra a deitate dis
tinctā magis q̃ a seipsa.sic ergo apparet primū:vez ꝙ
nō potes ponere ꝙ ꝑ istas indiuisiones ipa indiuisa tā
tum intelligant.ergo sequit secūdū vez ꝙ ꝑ eas habes
intelligere aliqd ab eis distinctū ꝓuatiuū vel negatiuū
sed nihil positiuū vel ꝓuatiuū ab oībus proprietatibus
relatiuis ꝛ a deitate distinctū est ponibile in diuinis.er-
go ꝛc.¶ Preterea arguo sic ad idē.nō magis indiuisio
seu indistinctio est aliqd in indistinctis seu in īdiuisis q̃
diuisio in diuisis seu distinctio in distinctis qd̓ qdem sit
distinctū ab eis:sed nulla diuisa nec distincta sunt diui-
sa nec distincta mediāte aliqua diuisione nec distinctio
ne tā q̃ aliquo positiuo vel priuatiuo ab ipsis diuisis vl̓
distinctis aliqualiter differente ac in eis actualiter siue
realiter existente.ergo ꝛ cet.¶ Minor apparet.quia si
cut similia vel equalia eo precise sunt similia ꝛ equalia
quo vnum est tale ꝛ tantum quale et quantum est alte-
rum:ita diuersa vel dissimilia eo sunt dissimilia ꝛ diuer-
sa quo vnū nō est tale quale alterū/vel nō est ipsum:sz ꝙ
vnū diuersorum vel dissimiliū nō sit alterum/vt ꝙ ange
lus nō sit homo:ꝛ ꝑ ꝯsequēs sit ab eo aliꝰ:hoc nō habet
formalr̓ ab aliquo alio.a se ĝ ipso.ergo ꝛc.¶ Cōfirmat.
q2 nec vnio est aliqd realiter ī extremis vnitis distinctū
ab eis/nec diuisio in diuisis.ergo nec indiuisio in indiui
sis.¶ Hoc prolixe probabit in tertio ꝛ ī quarto.¶ Cō-
sequētia est euidēs:tum q2 indiuisio videt dicere nega-
tionem vl̓ ꝓuationē diuisionis secūdū istum doctorē:nō
magis autē ꝓuatio q̃ habitꝰ ipsi ꝯtrarius est aliqd rea
liter in subiecto. Tum q2 vnitas siue vnum nō est aliqd
ab eo cuius est distinctū existēs in ipso vt in aliquo diui
so ab ipso:sed indiuisio hm̄ōi nō videtur aliud importa-
re q̃ vnitatem.ergo ꝛc.¶ Nec valēt rationes eiꝰ quas
adducit pro prima nec pro secūda ꝯclusiōe.¶ Ad istas
oēs cōclusiones adductas ad probādum primam con-
clusionem:vez aliam esse īdiuisionem paternitatis a se
ꝛ aliam eius a deitate:respōdeo cōsimiliter sicut respō
sum est:ꝛ ad omnia argumenta facta in q̄stione alia pro
opinione pria.Dico em̄ sicut ibi dictū est.¶ Primo.ꝙ
omnes iste rationes si aliquid probant/probant diuer-
sitatem realem inter proprietatem ꝛ deitatem.Secun-
do:ꝙ nihil probāt.¶ Primum apparet primo.q2 vt ꝓ
batum est/eiusdem a se non potest esse maior ꝛ minor in
diuisio seu indistinctio:sed omnes iste rationes probāt
aliam esse indiuisionem paternitatis a se/ꝛ aliam eius
a deitate:ꝛ constat ex dictis in precedētibus ꝙ suppo-
nunt maiorē indiuisionez esse paternitatis a se q̃ a dei-
tate.ergo omnes probant diuersitatem esse aliquam in
re extra inter deitatem ꝛ personalem proprietatem:sed
nulla diuersitas in re extra potest esse minor illa que est
personarum diuinarum:quaz constat esse diuersitatem
realem/vt probatum est in alia questiōe.ergo ꝛc.¶ Se
cūdo.quia aut proprietas personalis:puta paternitas
est res indiuisa indiuisione deitatis a seipsa:aut non sz
est res indiuisa indiuisione paternitatis a se ꝛ a deitate
sed opinans secundum primam conclusionem quaz po
nit ꝛ secundum rationes quas ad eius probationē ad-
ducit:non videtur posse ponere primum:quoniam si pa
ternitas est tantum res puta deitas indiuisa indiuisio-
ne sui a se:vez deitatis a deitate:non est vera conclusio
quam accipit:vez ꝙ alia est indiuisio paternitatis a se/
ꝛ paternitatis a deitate:quia qd̓ est res tātummodo in
diuisa indiuisione deitatis a deitate nō est res indiuisa
alia indiuisiōe ab ista.hoc em̄ est oīno impossibile:dicere
paternitatē esse rem tātūmodo indiuisaz indiuisiōe dei-
tatis a deitate:ꝛ cum hoc esse rem indiuisaz alia indiui
sione.ergo habet ponere secūdum:vez ꝙ paternitas nō
est res indiuisa indiuisione deitatis a deitate:sed est res
indiuisa indiuisiōe paternitatis a paternitate ꝛ pater-
nitatis a deitate:ꝛ ita per ꝯsequens sequitur ꝙ magis
sit distincta a deitate q̃ deitas a seipa:sed vt dictum est
supra/omnia distincta in re extra sunt distincta realiter
ergo ꝛc.¶ Cōfirmatur sic arguēdo:hec deitas est indi
uisa ista indiuisiōe ab hac deitate/hec deitas est illa res
que est paternitas.ergo illa res que est hec paternitas
est indiuisa hac indiuisione ab ista deitate/illa vez ꝛ nō
alia qua deitas est indiuisa a seipa.constat aūt ꝙ tu ne
gas istam cōclusionem ex predictis premissis illatam
cum ponas paternitatem esse indiuisam alia indiuisio-
ne ab illa qua deitas est indiuisa in seipsa:sed ꝯclusionē
istam non potes negare vt probabo concedendo vtrāqꝫ
premissarum.ergo oportet te negare alteram:ꝛ constat
ꝙ nō potes negare maiorem:que est ꝙ hec deitas est in
diuisa ista īdiuisione ab hac deitate.ergo oportet nega
ra minorem que est/ꝙ hec deitas est res illa que est pa-
ternitas:sed si deitas non est res que est paternitas
plus distinguitur deitas a paternitate q̃ distinguantur
persone:cum quelibet ꝑsona sit res que est alia:ꝛ ita per
consequens paternitas ꝛ deitas nō tantum realiter sed
amplius etiā ꝛ per consequens essentialiter distinguun
tur:hoc autem est omnino falsuz ꝛ impossibile.ergo ꝛc.
¶ Assumptum vez ꝙ illatio conclusionis predicte ra-
tionis non possit impediri vtraqꝫ premissarum cōcessa
apparet.quoniam si modus arguendi predictus nō te-
neret/maxime hoc esset vbi obuiat relatiōis oppositio
sed ibi valde bene tenet vt apparet sic arguēdo,hec dei
tas est filiꝰ/hec deitas est illa res que est pater.ergo pa
ter est illa res que est filius.constat ꝙ hic vbi tamē ar-
guitur in terminis relatiuis/ꝯclusio sequitur:ꝛ modus
arguendi est bonus.ergo ꝛc.¶ Secundum vez ꝙ hm̄ōi
rationes non probent conclusionem quam intendit/ap
paret primo de omnibus in vniuersali.quia conclusio o-
mnium quam probarēt si aliquam probarēt/est impos-
sibilis:cum probent vt dictum est diuersitatez in re ex-
tra inter deitatem ꝛ personalem proprietatem/que po-
ni non potest vt in precedentibus dictum est.ergo ꝛ cet.
¶ Secundo apparet in speciali per singulas discurren
do.¶ Ad primam enim respondetur ad antecedens:ꝙ
si essent multe paternitates quaruz quelibet esset talis
qualis est ista:nunc de facto necessario sequeretur ꝙ es-
sent plures deitates:cū enim ista paternitas sit totalr̄
idē qd̓ deitas/ipa multiplicata ꝛ deitas haberet mul-
tiplicari:ꝛ ita falsum est antecedens vt sic intellectuz.
¶ Ad primam eius probationem apparet ꝙ non est si
mile de pluralitate proprietatuz:que modo sunt de fa-
cto:ꝛ paternitatū.quoniam paternitas est talis ꝙ non
possent eē plures sibi similes de facto:nisi essent plures
deitates:ex hoc autem ꝙ paternitas filiatio ꝛ spiratio

que modo sunt plures de facto/non sequitur plures deitates. ¶ Ad secūdā probationē respōdet: q si pater nō genuisset ita q generatio que nūc est de facto nō fuisset nec deitas esse potuisset: cū nec generatio sit aliud q deitas. ex quo sequitur vltra q iste ingenitus non fuisset: & hoc per consequētiā necessariā gratia materie: nō tamē esset ɔña formalis. & sic intelligit Augustinus: q illi rei ex hoc q est ingenita/hoc est ex hoc q est talis qualem formalis descriptio ingeniti reqrit: nō repugnat p̄rio & p se q nō genuisset: licet aliunde ipsi repugnet. quare &c. Hoc modo potest cōcedi vt verū/antecedēs predictum sic intelligēdo ipsum: q si multitudo paternitatū talium esset q cuilibet formalis descriptio paternitatis cōueniret: nō sequerent multe deitates quātum est ex descriptione paternitatis: hoc est/quia paternitas sic multiplicata est talis qualē exprimit & requirit diffinitio siue descriptio sua. et ideo est concessum in alia questione q licet paternitati diuise repugnet realiter distingui a deitate: non tamen primo & p se: p̄ prout vez est talis qualem eam explicat descriptio sua. sed ex hoc nō sequit q alia sit indiuisio paternitatis a se & a deitate: q hmōi indiuisiones sunt indiuisiones que nō possunt poni diuerse respectu eiusdē rei ad se: licet possit cōcedi q nō repugnat paternitati p se & primo mō habere aliā indiuisionē sui a se ab illa que ē sui a deitate: sicut nec repugnat ipi hoc modo q distinguat a deitate: repugnat aūt ipsi realiter & totaliter in re extra. ¶ Uel potest aliter & breuius respondere: cōcedēdo aīs & negando cōsequētiā: q si essent plures p̄rnitates se habentes ad deitatē sicut se habēt ad ipsā p̄rnitas filiatio & spiratio/nec de facto multitudo paternitatū nō esset multitudo deitatuz: sed vna deitas: sicut modo tres psone sunt vna deitas: nec tamē ex hoc sequit q mō de facto paternitatis īdiuisio nō sit indiuisio essentie: immo oppositū: quoniā eo ipso q tunc deitas esset quelibet illarū paternitatū/sequeret q indiuisio cuiuslibet paternitatis esset indiuisio seu indistinctio deitatis. ergo cōsimiliter modo: q deitas est quelibet ppruetas psonalis/sequit q indiuisio & indistinctio cuiuslibet ppruetatis est indiuisio & indistinctio deitatis quare &c. ¶ Ad secundā negat illud assumptum quando dicitur q alia est repugnantia &c. sicut eñ deitati repugnat plurificari ex hoc q est deitas & paternitas: ita & paternitati cōsimiliter. est eñ etiam deitas & paternitas: & iō nō plus repugnat deitati plurificari ex se q paternitati: nec plus paternitati/q est eadē deitati/q ecōuerso repugnet deitati: q est eadē p̄rnitati: sz ɔsimilis ē per omnia repugnantia vtrobiq quantuz est in re: nec per consequens aliqua repugnantia ad diuisionez: nec indiuisio conuenit deitati, que non conueniat paternitati. ¶ Ad tertium dicendum q tam antecedens q consequens est falsum. nec enim paternitas fundat diuisionē sui a filiatione: nec indiuisionem sui a seipsa: cum nec huiusmodi diuisio nec indiuisio sit aliquid in re extra distinctum ab istis que dicuntur diuisa vel indiuisa. Et quando dicitur q paternitas distinguitur a filiatione et non ab essentia: aut intelligitur q essentia non sit illa res que distinguitur a filiatiōe: & sic est falsa: cū sit p̄rnitas ipsa que differt a filiatione. aut q paternitati non cōuenit secundum se per se primo ex hoc q est deitas/sed tantum quia paternitas/q distinguatur a filiatione: et sic est verum. ex hoc aūt nō sequitur q paternitas & deitas seu indiuisio vnius & indiuisio alterius distinguant sed tantū q illi rei ex hoc q est deitas non repugnet primo & p se/sed aliunde/distingui a filiatione. ¶ Ad quartam cōsimiliter est dicendū. quando eñ dicit q essentia est indiuisa a filiatione aliqua indiuisione que nō cōuenit paternitati: falsum est: sic intelligēdo q paternitas nō sit de facto res illa q sic est a filiatione indiuisa. si autem intelligat alio modo: vez q illi rei ex hoc q est paternitas non cōuenit secūduz se q sic sit a filiatione indiuisa: sic est verum: sed ex hoc nō sequitur q de facto alia sit indiuisio paternitatis & alia deitatis: sed tātuz q aliqua indiuisio repugnat illi rei ex hoc q deitas: q nō ipsi repugnat ex hoc q paternitas primo & p se/licet aliunde. quare &c. ¶ Ad quintam: concedo q indiuisio essentie est oēs indiuisiones trium psonaruz: q nec indiuisio essentie est nisi essentia/nec indiuisio psone aliud q psona: sz essentia est oēs psone. ergo &c. Nec eccl̄ia p hoc q dicit trinitatē eē secūdum communē substantiam indiuisam/secūdum proprietates psonales diuisaz/intēdit negare essentiam eē indiuisiones omniū psonarum: sed tantum vult dicere q esse indiuisuz cōuenit trinitati ex hoc q psone sunt vna deitas: & nō ex hoc q sunt pater filius & spiritussanctus: & p ɔtrarium esse distinctum cōuenit eidē rei ex hoc q est tres psone: & non ex hoc q est vna deitas. ¶ Ad sextam/ɔceditur q q essentia est qlibet psona: ideo omnis indiuisio essentie est psone: & econuerso. ¶ Ad primam propositionē in contrarium apparet q illa ratio est ad oppositum: quoniam sicut diuina essentia nō tātum est qlibet psona singillatim/sz ēt oēs simul coniunctim: ita & indiuisio ipsius essentie ad seipsam ē indiuisio cuiuslibet psone & omnium simul. ¶ Ad secundam dicitur q nō est simile de distinctione & de indiuisione. ideo eñ negatur hec cōsequētia/psona distinguit a psona: essentia est psona: ergo essētia distinguitur a psona. quia p hoc consequēs intelligitur secūdum cōmunē intellectum q distinguitur a psona/cōueniat essētie ex hoc q est deitas: ex quo sequeretur concedēdo cōsequens sic intellectum pluralitas deitatuz. & ideo hoc mō intelligendo cōsequēs/nō valet cōsequentia. nō eñ sequitur/pater de facto distinguitur a filio. ergo ex hoc q pater est deitas competit ipsi distingui ab ipso. sed q in proposito cum arguitur/psona est indiuisa tali indiuisione/essētia est psona/ergo psona est indiuisa ab essentia: & p ɔña ecōuerso/intelligit scōm ɔmunē hominū intellectuz q psona sit de facto essentia que est indiuisa a seipsa ista indiuisiōe: ideo ista ɔña admittit & nō prima que etiā ad fidē admitteret: si ɔña in ipsa illatum p̄tenderet cōsimilē intellectū ei quē p̄tendit ɔña hic assumptū. si eñ ɔña illud/qd est/ergo essentia distinguit a psona/signaret q essentia est res q distinguit a psona/cōcedi posset: q & verū esset: est eñ essentia pater q distinguitur a filio/& filius q a patre. ¶ Ad septimā cōsilr respōdet: nō eñ est simile de incōicabilitate & de indiuisione: qm p istā/paternitas nō est cōmunicabilis/nō intelligitur q paternitas nō sit de facto illa res q est cōmunicabilis: sz q ipsi ex hoc q est paternitas nō cōuenit secundum se q sit idē filio quē pōt pducere in essentiali idētitate. hoc aūt ɔuenit ipsi ex hoc q est essentia. sz nō sequitur/hoc cōuenit ipsi ex hoc q deitas/ergo ex hoc q p̄rnitas. in pposito aūt est alr: qm hic nō querit an aliqua īdiuisio cōueniat patri ex hoc q p̄rnitas/q nō ɔueniat ipsi ex hoc q deitas: sed an de facto cōueniat aliqua indiuisio p̄rnitati/q nō ɔueniat realit deitati. ¶ Ad octauā appet ex p̄dictis q p hmōi īdiuisiōes nō saluant illa q secūdū fidē sunt cōcedēda: q oīa possunt saluari absq hoc q ɔ̄dictoria ɔcedāt vera: & absq talib⁹ indiuisionibus & diuersitate aliqua in re extra inter essentiaz & psonā: & hoc mō p̄expositio in qōne alia & in ista: vez dādo intellectus ɔpossibiles ppōnū scōm quos nulla requirit distinctio in psona: sic vez q p negatiuā cōcessam in fide: vt p istā deitas nō distinguit a filio: vel p̄rnitas nō est cōicabilis filio: & p ɔsimiles nō itelligat q res significata p subiectū nō sit illa eadē q significat p p̄dicatū ne

gatū/mō quo est vera ista/hō nō est asin⁹/⁊ oīs ꝓpōnes ne-
gatiua alia in creaturis:sed ꝙ illi rei vt importat ꝑ sub
iectū nō cōueniat primo modo dicēdi ꝑ se illud qđ signi
ficat ꝑ p̄dicatū quantūcunq; realr̄ ⁊ de facto sic ab ip̄o
totaliter indistinctū. ¶ Ad nonā qñ dicit̄: ꝙ res prius
est indiuisa in se q̄ diuisa ab alia: hec est falsa euidēter si
per ipsam intelligat̄ ꝙ res possit esse indiuisa in se existo
ꝙ nō sit diuisa ab alio: modo quo ꝓcedit̄ oīe prius pos
se a posteriori separari. Si aūt maior ista assumpta itel
ligat̄ sic ꝙ res illa est prīo indiuisa in se q̄ diuisa ab alio
ꝙ ex sua ratione qdditatiua nō repugnaret ipsi ꝙ in se
esset indiuisa ⁊ nō diuisa ab alia: licet hoc ipsi aliūde re-
pugnet: sic pōt cōcedi. cōclusio etiā huius argumēti cō
cedēda est: vez ꝙ paternitas est indiuisa in seip̄a: nec est
etiā a deitate distincta: ⁊ ꝑ ꝯñs est ab ipsa ꝯsilr̄ indiuisa
cū eñ hic ꝑ indiuisionē nihil aliud sit intelligendū q̄ in-
distinctio/ꝑ ꝯñs a quo aliqđ est indistinctū ⁊ indiuisuz.
¶ Ad rationē vltimā ꝑ quā probat ꝯclusionē secundā
dico ꝙ accipit vtrāq; p̄missam falsam tam maiorē vez
q̄ minorē. Primū vez ꝙ maior sit falsa ostendet̄ ꝓlixi⁹
in secūdo: vbi de hoc vez an p̄uatio sit aliquid i re extra
erit questio specialis: in qua ꝓbabit̄ ꝓlixe ꝙ p̄uationes
nō sunt magis q̄ negationes aliqđ in re extra. qđ etiaz
pōt breuit̄ hic ꝓbari. ¶ Prīo: q: posito subiecto habi-
tus receptiuo sine ipso habitu ⁊ omni alio ab ipso subie
cto ⁊ habitu circūscripto ip̄m subiectū veraciter ⁊ reali
ter est priuatū. ergo priuatio non dicit aliqđ in re extra.
¶ Antecedēs apparet in exemplo euidēti de aere/qui
positus sine lumine in ip̄o existente omni alio circūscri-
pto ab ipso aere differente/vere dicitur existere tenebro
sus: ⁊ oculus cecus solū q: videre nō valēs: ⁊ sic de alijs
q̄buscūq;. ¶ Cōsequētia est euidēs: q: qđ est tale aliquo
mediāte a se differēte/nō pōt tale existere sine illo: sicut
subiectū nō pōt esse album sine albedine: nec mediū il-
luminatū sine lumine. sed si priuatio esset aliqđ in re ex
tra/omne subiectū priuatū esset priuatū formalr̄ aliquo
mediāte a se differente: nec ꝑ cōsequens posset priuatū
existere sine illo: ergo per cōtrariū/si omne subiectū ha
bitus susceptiuum est priuatū habitu in ipso nō posito
nec aliquo alio ab ipso distincto: sequit̄ ꝙ priuatio nō ē
aliqđ in re extra distinctū a subiecto priuato. ¶ Secun
do. q: cōcept⁹ affirmatiuus ⁊ negatiuus idē oīno signi
ficārēt differenter: nisi eñ vidēs ⁊ cecus/lumen ⁊ tenebra
homo ⁊ nō homo ⁊ sic de alijs oībus taz priuatiue q̄ cō
tradictorie oppositis/idē omnino significarēt: sibi nō re
pugnarēt nec ꝯtradicerēt respectu eiusdē significati. sz
cōstat ꝙ cōceptus affirmatiuus nō significat esse: aliqđ
distinctū ab omni positiuo. ergo cū ꝯceptus negatiuus
vel p̄uatiuus significet precise nō esse hoc qđ cōceptus
affirmatiuus significat esse: ꝑ ꝯsequēs nec cōceptus ne
gatiuus significat aliqđ tale. ¶ Cōfirmat̄ duplr̄. primo
q: cōceptus negatiuus non significat esse aliquid: sz tā-
tum non esse. qđ apparet: q: si significaret aliqđ esse/vel
illud idem qđ affirmatiuus: ⁊ hoc nō/q: tūc nō esset cō-
ceptus ipsi oppositus. vel aliud: ⁊ hoc nō/tū q: vt dictū
est/nō significat aliquid nisi illud qđ significat affirma
tiuus ipsi ꝯtradictorie vel priuatiue oppositus. Tū q:
illud tale suū significatū aut esset incōpossibile signifi-
cato ꝯceptus affirmatiui: ⁊ sic esset talis cōceptus non
negatiuus nec priuatiuus sed contrarie opposit⁹: aut
cōpossibile: ⁊ sic esset cōceptus positiuus disparatus.
ergo significatū priuationis vel negationis non est ali
quid in re extra. ¶ Secūdo. q: cū dicit̄ ꝙ cecitas vel te
nebra est/aut affirmat̄ aliqđ esse aut negat̄. sz nō pōt di
ci ꝙ aliqđ affirmet: ergo negat̄. affirmaret̄ aūt si talia
dicerēt aliqđ i re extra: sicut affirmat̄ aliqđ esse cū dicit̄
albedo ē. ergo ⁊c̄. ¶ Minor: vez ꝙ ꝑ talia nihil affirme-
tur/euidēter apparet. q: si aliqđ/quero qđ est illud. con
stat ꝙ nō est habitus eis oppositus. nō eñ tenebra affir
mat esse lumē/nec cecitas visionem: nec aliqđ aliud ab
istis distinctū. Tū q: vt dictum est/tenebra nō significat
negatiue nisi qđ lumen significat positiue: ⁊ sic de omni
alia priuatione ⁊ negatiōe. Tū q: si tenebra aliqđ signi
ficaret distinctū a lumine ipsi incōpossibile: lumen ha-
beret duo ꝯtradictorie sibi opposita: vez nō lumen/⁊ il-
lud aliud ꝑ tenebrā importatū. hoc aūt est falsum: nihil
eñ est cōtradictoriū seu priuatiue oppositū lumini nisi
vnum: nec alicui alteri habitui. ergo ⁊c̄. ¶ Sic ergo ap
paret primū: vez falsitas illi⁹ maioris. ¶ Scđm vez ꝙ
etiā minor sit falsa/que est/ꝙ hmōi indiuisiones sint p̄-
uationes/ꝓbo sic. nulla negatio est priuatio nisi cuius
habitus negatus est aptus natus existere i subiecto de
quo dicit̄ talis negatio. ¶ Hoc apparet: nō enim lapis
dicit̄ cecus: sed aīal. q: habitus ꝑ cecitatez negatus est
possibilis aīali ⁊ nō lapidi. sed diuisiones siue distinctio
nes negate ꝑ huiusmodi indiuisiōes dictas de deo sunt
impossibiles in diuinis. impossibile eñ est ꝓprietatē ꝑ-
sonalē vel essentiā esse diuisam seu distinctam diuisione
seu distinctione opposita indiuisioni qua dicitur indiui
sa. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. q: quicqđ est admixtra possibi
le in diuinis totū est necessario ⁊ de facto: ergo nulla ne
gatio dicta de deo est in ipso p̄uatio: sed tantuz negatio
absoluta vt a priuatione distincta: prout vez negatio tā
tū dicit carentiā rei negate sine aptitudine habēdi ipsā
a subiecto de quo dicit̄ negatio. cōtrariū est de priuatio
ne. quare ⁊c̄. ¶ Et si dicat̄: ꝙ non tm̄ p̄uatio ꝓprie sum-
pta/sed etiā negatio est in re extra. ¶ Cōtra. q: tunc in
quolibet tam in deo q̄ in oīni alio ente creato essent rea
liter infinita: qm̄ negatiōes dicunt̄ numerari penes eis
cōtradictorie oppositas affirmationes: sed taz deus q̄
quodlibet ens creatuz est nō q̄cunq; aliud ens ab ip̄o
⁊ ꝑ cōsequens infinita: vel saltē oīa alia ab ipso negātur
ab eo. q̄ cū tot sint negatiōes quot res negate tot erunt
realr̄ i quolibet ente quot sunt entia ab eo distincta. sed
hoc est omnino falsum ⁊ impossibile. ergo ⁊c̄. ¶ Confir-
mat̄. q: negatio/vt dictū est/nō affirmat aliqđ esse: sicut
nec p̄uatio: sed tantūmodo negat esse illud idez qđ affir
mat affirmatio: quia idem significat. ergo ⁊c̄. ¶ Sic er
go apparet ex dictis: ꝙ falsa est tā maior q̄ minor illi⁹
rationis: quia nec priuationes habituum sunt in re ex-
tra intellectum: nec huiusmodi indiuisiōes quas ponit
in diuinis sunt p̄uationes: sed potius negatiōes in eis.
¶ Et quando dicitur ꝙ omni actu intellectus circun-
scripto cecus est priuatus lumine ⁊ aer tenebrosus: con
cedo. sz ex hoc nō sequit̄/ꝙ tenebra nec cecitas sint ali-
quid in re extra: quia nec cum dicitur ꝙ aer est tenebro
sus vel homo est cecus/aliqđ affirmatur esse sed potius
negatur. non enim magis tenebra dicta de aliquo af-
firmat aliquid esse de ipso q̄ non homo vel non quod
cunq; aliud ens creatum dictum de deo. Et ideo quan-
do additur: ꝙ illud quo aliquid est tale circunscripto
omni actu intellectus est aliqđ in re extra: Dico ꝙ verū
est de illo solo: quo aliq̄ existente in eo aliquid est tale.
sed hoc modo aer non est tenebra tenebrosus nec ho-
mo cecus: non eñ aer est tenebrosus propter aliquid in
eo existens: sicut homo dicitur albus: sed propter ali-
quid non existens. quare ⁊ cete. ¶ Sic ad questionem.
¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predi-
ctis. ostensum enim est ꝙ nec opinio ista potest negare
aliam: nec magis q̄ illa saluare in diuinis simplicitatē
nec ponere tantummodo trinitatem. quare ⁊c̄.

Sequitur Quæstio.VII.

SEptimo & vltimo quantum ad distinctionē istā quero: Utrū ꝑsone diuīe sint ex essentia ⁊ ex ꝓprietatib⁹ relatiuis realiť cōstitute. ¶ Et videť ꝙ sic: qm̄ res ex illis cōstituūť ꝑ quoꝝ vnū cōueniunt ⁊ ꝑ alterū distinguūť: sed ꝑsone omnes cōueniūt ⁊ sunt idez in essentia: distinguūtur autem ꝓprietatibus relatiuis. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. q: oīa cōstituentia sunt distincta in re extra / ⁊ cōstitutuz ex eis est cōpositū: sed nec relatio originis ⁊ essentia sūt aliqua in re extra distincta: nec ꝑsone diuine sunt cōposite sed simplicissime. ergo ⁊c. ¶ Rn̄sio. vbi sic procedam. Primo eīm inquirā: an aliquid sit in vna ꝑsona qd̄ non in altera. Secundo: an ꝑsone sint se totis distincte. Tertio ex his dicam ad questitum: vez an ꝑsone diuine dici debeant constitute.

Quātum ad primum sunt duo ad propositum necessaria p̄mittenda. Primū est ꝙ dupliciter potest intelligi aliqd̄ esse in aliquo. vno modo ꝓprie. ⁊ alio modo large: tamē vsitate. ¶ Primo mō omne qd̄ est in aliquo est aliquo modo distinctū ab ipso. hoc modo diciť esse in aliquo sicut pars in toto / vel accidens in subiecto: ita ꝙ semꝑ esse in aliquo isto mō importat distinctionē aliquaz in re extra inter illud qd̄ diciť esse, in alio ⁊ illud in quo diciť esse. Alio modo sumiť large: licet nō minus vsitate / modo quo aliqd̄ esse in aliquo nō est aliud ꝙ̄ illud in q̄ aliqd̄ diciť esse / esse ip̄m: ita ꝙ ī re nulla est diuersitas inter illa quoꝝ vnū diciť esse in altero. hoc modo diciť esse humanitas in forte. per quā propositionē nō est intelligenda aliqua diuersitas in re extra: sed tātū ꝙ humanitas est tota entitas fortis: vel ꝙ fortes est humanitate homo. ¶ Secundū p̄mittenduz est. ꝙ aliquid esse in vna persona qd̄ nō in alia: pōt intelligi multis modis. Uno modo accipiēdo esse in alio primo modo: prout vez ꝑ ipsuz aliqua distinctio importať. Alio aūt secundo modo: vt vez per ipsuz nulla importatur distinctio. ⁊ vt sic potest ītelligi dupliciter. Uno modo ꝙ aliquid sit cōcedendū tanꝙ̄ veruz de cōceptu vni⁹ persone tantū ⁊ nō de cōceptu alterius in cōcreto vel in abstracto: qd̄ quidem concessum ⁊ affirmatum de vna ꝑsona tantū nō sit idem essentialiter cuz alia. Alio modo ꝙ sit idem essentialiter cū ipsa: sit tamen personaliter distinctum ab ea.

His p̄missis pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est. ꝙ nihil est in aliqua persona diuina distinctum ab alijs omnibus: accipiendo esse in / ꝓprie primo modo. ¶ Hec est euidens intelligendo ipsaz de his que dicunť esse in diuinis adintra. qd̄ dico propter humanitatē assumptam: que dicitur ī verbo existere isto modo. Loquēdo aūt de increatis: ꝙ nihil sit hoc mō in aliqua ꝑsonarū / ꝓbať. qm̄ nihil est possibile ī diuinis qd̄ sit distinctū aliq̄ mō in re extra ab oīb⁹ personis: alias sequereť quaternitas in diuinis. sed omne qd̄ est in alio isto modo est in re extra distinctū ab ipso. ergo nihil est hoc mō in aliqua personarum. ¶ Cōfirmatur. q: si aliquid est isto modo accipiendo eē in alio in aliqua persona: aut ī vna tantum: aut in qualibet. sed nō potest poni primū: quia nihil potest dici esse in vna persona ⁊ non in alia nisi sua proprietas relatiua / vt paternitas in patre. non magis autem paternitas potest dici esse ī patre ꝙ̄ filiatio in filio / ⁊ passiua spiratio in spiritusancto. ergo nō potest dici ꝙ magis in vna persona ꝙ̄ in alia sit aliquid isto modo. Nec simul in oībus: quia illud tale qd̄ poneretur esse hoc modo in qualibet personarum: aut esset vnum ⁊ idem in omnibus: aut vnum in vna ⁊ alterum in alia. sȝ primum non potest poni: quia si in oībus personis esset aliquod vnum distinctum ab oībus in re extra / sequeretur ꝙ ī diuinis essent quatuor res: vez tres ꝑsone ⁊ quartū puta illud vnū qd̄ esset in oībus vt aliqd̄ distinctum ab eis. Nec potest poni secunduz: vez ꝙ vnū sit in vna persona ⁊ alterum in alia isto modo: quia tunc in diuinis essent sex res: vez tres ꝑsone: et alia tria ab eis vt supponiť distincta: quoꝝ vnū esset in p̄ma ⁊ alterū in secūda ⁊ reliquū in tertia. ergo nihil est hoc mō ī aliqua persona qd̄ ab alijs sit distinctū. qd̄ dico ꝓ tāto: q: bene vna persona est in alia isto mō: cū realiter sit ab ipsa distincta: ⁊ tamē est in ipsa secundū sententiā saluatoris dicētis. Jo. 12. Ego in patre ⁊ pater ī me est. qd̄ quomodo sit intelligēdū in sequētibus inquiretur. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ nihil est modo predicto ī vna persona tanꝙ̄ aliquid realiter idem secum / ⁊ aliquo modo in re extra distinctum qd̄ nō sit in alia. ¶ Hec apparet ⁊ sequiť ex predictis: qm̄ vt probatū est nihil est in vna ꝑsona distinctum ab ipsa nisi quelibet alia. vt in p̄ma non est aliqd̄ distinctum ab ea nisi secūda ⁊ tertia: sed secūda ⁊ tertia realiter distinguuntur a p̄ma. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: si aliquid posset dici isto mō existere ī vna persona qd̄ non in alia / hoc haberet esse illa relatio originis q̄ diciť ipsi esse ꝓpria: vt paternitas diceretur esse tātū in patre / filiatio in filio / ⁊ spiratio passiua in spiritusancto. sȝ hoc poni nō potest: quoniā huiusmodi ꝓprietates relatiue nō sunt in re extra aliquid aliud ꝙ̄ persone. in nullo eīm distiguitur a patre paternitas / nec a filio filiatio / nec a spiritusancto spiratio in re extra. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia vt dictū est in probatiōe p̄cedētis cōclusionis / si hm̄oi relationes originis distinguerenť aliqualiter a ꝑsonis / sex res existerent in diuinis: cū tn̄ sint tātū tres: que oēs sunt vna res summa. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis duab⁹ cōclusionib⁹ apparet quō tales ꝓpositiones vulgate sint intelligende: puta paternitas est tātū in p̄ma ꝑsona / filiatio in secūda / ⁊ passiua spiratio ī tertia. si eīm intelligas paternitatē esse in p̄ma ꝑsona tanꝙ̄ aliqd̄ ab ipsa aliquo modo in re extra distinctum vel tanꝙ̄ aliquid eius: ita ꝙ p̄ma persona vltra paternitatē aliquid ab ea distinctū includat: falsa omnino est talis ꝓpositio. nec eīm deitas est aliqd̄ distinctū a ꝓprietatibus relatiuis: nec ꝑ cōsequēs aliqua persona est aliquid aliud in re extra ꝙ̄ ipsa ꝓprietas relatiua: vt p̄ma paternitas seu generatio actiua / scd̄a passiua ⁊ tertia spiratio passiua. vn̄ ista ī diuinis sunt oīno noīa synonyma: pater paternitas / p̄ma persona / ⁊ ḡnatio actiua: sicut ⁊ ista. filius / filiatio / secūda ꝑsona / ⁊ generatio passiua: ⁊ ista / tertia persona / spiritussanct⁹ / et spiratio passiua. ergo ⁊c. Si autem per propositiones istas / paternitas est in p̄ma persona tantum / filiatio in secūda / ⁊ spiratio in tertia / intelligas p̄mam personam tātuz esse patrem / secundam filium / ⁊ tertiaz spiritumsanctū. sic est vera quelibet talium propositionuz. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ nihil est in vna ꝑsona qd̄ nō sit in alia secundo modo. ¶ Hec apparet. quoniam constat ꝙ quelibet persona est res ab omnibus personis alijs essentialiter indistincta: sed qd̄ est in aliquo isto mō ⁊ non in alio / est distinctum essentialiter ab omni illo in quo non dicitur esse. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quelibet diuina persona est tam in concreto ꝙ̄ in abstracto omne quod dicitur esse in ipsa excepta alia persona. de cuius modo existendi in alia hic non agitur. sed constat ꝙ nulla persona est aliquid distinctuz essentialiter ab aliqua alia persona: nec enim pater est nisi deus vel deitas et pater vel paternitas: nec in ipso aliquid dicitur esse nisi deitas ⁊ paternitas a deitate totaliter indistincta: sed quodlibet istoꝝ est idē essentialiter cū qualibet personarū. ergo ⁊c.

¶ Quarta & vltima ↄclusio est: q aliquid est in vna persona quod nō est in altera tertio & vltimo modo. ¶ Hec apparet. qm constat q aliquid est verū tam in ↄcreto ꝙ in abstracto de vna ꝑsona qđ nō est verū de alia. quia est a qualibet aliarū distinctū personaliter: licet sit ab eis essentialiter indistinctū. ergo aliquid isto modo est in vna persona qđ nō est in aliqua aliarū. ¶ Cōsequētia est euidens. Antecedens etiā apparet. hec enim est vera / prima persona est pater & paternitas nō autē secūda nec tertia sic intelligēdo q sit secū idē personali idētitate sed tm̄ essentiali. quare &c. ¶ Cōfirmatur. quia oēs ꝑsone sunt realiter distincte / sic q vna non est altera: sed nō possent realiter esse distincte nisi aliquid esset ĩ vna qđ nō in altera isto modo / hoc est nisi vna esset aliquid qđ non altera aliquo modo. ergo oportet q vna sit aliquid tā in cōcreto ꝙ in abstracto qđ nō est altera. quero quomodo: quia aut vna est aliquid qđ nō est altera essentialiter: aut personaliter. sed non potest poni primū / quia omnia realiter distincta / quoꝝ vnū nō est idē cū alio essentialiter / sunt essentialiter distincta: persone autē sunt essentialiter indistincte. ergo relinquitur secundū qđ est ꝓpositū: videlicet q vna persona nō est altera / nec ipsi idē personaliter sed essentialiter tm̄. quare &c. ¶ Sed cōtra hoc arguitur primo sic. hec essentia diuina est filius. hec essentia diuina est hec paternitas. ergo paternitas est filius. ¶ Secūdo potest argui ex opposito sic. hec essentia est filius / hec paternitas nō est filius. ergo hec paternitas nō est hec essentia. sed cōstat q cōclusio est falsa / & nō maior. ergo minor. quare &c. ¶ Tertio arguitur etiā vniuersaliter sic. oīs essentia diuina est filius / nulla paternitas diuina est filius. ergo nulla paternitas diuina est deitas. cōclusio est falsa et nō maior: ergo minor: nec ꝑ ↄñs aliquid ē verū de vna persona qđ nō sit verū de alia: cū illud tale nō possit poni nisi relatio originis. ergo &c. ¶ Ad ista respondent aliqui dicētes q ꝓdicti arguendi modi & alij omnes eis ↄsimiles sunt defectuosi / peccantes ꝑ fallaciā accidētis quoniā diuina essentia est tres res distincte. & ideo eius vnitas nō sufficit ad cōcludendū vnū extremū de altero eoꝝ videlicet que inter se realiter sunt distincta & ab essentie indistincta totaliter in re extra. nā ꝙ enim quādo ꝓmisse habēt vī oppositiōis relatiue ĩ diuinis sequitur ↄclusio ex eis: cū nō sit ibi vnitas mediĳ ad hoc necessario requisita. sic autē est in ꝓposito cū arguitur. hec diuina essentia est filius / hec diuina essentia est paternitas. ꝙ &c. ¶ Sed iste modus soluēdi nō videtur sufficere. qz & falsum videtur accipere quādo dicitur q in ꝓdicto modo arguendi deficit vnitas mediĳ. quoniā mediū ibi est conceptus diuine essentie: sed diuina essentia significata nō est diuersa sed vnica: licet enim sint tres persone: nō tamē minus essentia omniū ꝑsonarū est vnica & eadē numero ꝙ essentia cuiuslibet creature sit eadē sibiipsi. ꝙre &c. ¶ Cōfirmatur. quia illa vnitas sufficit ad mediū syllogismi non variātis mediū que sufficit ad contradictionē. ad ipsam enim cōtradictionē requiritur maxima vnitas rei significate: cū cōtradictio sit vnius & eiusdē scđm idē & eodē modo. sed vnitas diuine essentie ad hoc sufficit: qm̄ ↄstat q ista sunt cōtradictoria / essentia patris nō est / essentia filij est: nō minꝰ ꝙ ista sortes est / sortes nō est. ergo nec minor est vnitas deitatis ꝙ sortis quātūcūqz sortes sit tantum vna res & diuinitas sit tres res. quare &c. ¶ Et ideo ad ꝓdicta respōdetur aliter & melius dando intellectus ꝓmissarū modo quo in ꝓcedētibus ad cōsimilia est respōsum. ¶ Ad primū enim dicitur q maior ꝗ est q diuina essentia ē filius / est vera sic intellecta q diuina essentia est res ꝗ est filius. & in intellectu cōsimili est vera minor sub ea accepta. essentia enim etiā est res ꝗ est paternitas. ex istis autē ꝓmissis nō sequitur ↄclusio que infertur: sed sequitur ista hec paternitas est res que est filius puta essentia que est filius. & hoc est verum. Qz autem modo predicto / & nō aliter debeat intelligi & concedi vtraqz premissarum huius syllogismi / apparet: quoniā cū dicitur q hec essentia est filius / aut itelligitur q hec essentia ex formali descriptiōe deitatis requirit ꝑ se primo modo q sit filius / aut q ipsa est realiter res que est filius: sed nō potest poni primū vt in ꝓcedentibus est ostēsum. ergo &c. ¶ Cōsimiliter distinguēdū est & dicēdum de minori. ideo autē ex talibus premissis non sequitur cōclusio que infertur: videlicet q paternitas est filius: quia intellectus & sensus huius videtur esse q paternitas scđm se sit filius / qđ est falsum: cū scđm se ab ipso realiter distinguatur. ¶ Ad secūdū cōsimiliter est dicēdum: videlicet q maior ꝓmissarū est vera cum illa predicta determinatione intellecta. Minor autem falsa vt cū cōsimili determinatione accepta. quoniā sicut hec essentia est res que est filius ita & hec paternitas: & ꝑ ↄsequēs hec cōclusio negatiua cū ista determinatione intellecta / hec paternitas nō est filius: est falsa. Si autē ꝓmisse accipiātur absolute sunt multiplices & ideo distinguēde: cū in vno sensu sint vere & a fide cōcesse & in alio false nec catholice cōcedēde. ¶ Ad tertium similiter respondetur. cū enim dicitur in minore q nulla paternitas est filius / si itelligatur q nulla diuina paternitas est res ꝗ est filius: est falsum & hereticū. Si autē intelligatur q paternitas ex hoc q paternitas nō habet q sit filius: sic est verum: & etiā cōclusio que sequitur ex talibꝰ sic intellectis ꝓmissis est ista / nulla paternitas diuina ex hoc q paternitas est essentia: que est vera: quia cum ipsa stat q sic paternitas est realiter diuina essentia q est ab ipsa indistincta totaliter in re extra: vt sepe dictum est supra. quare &c. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum: licet appareat ex precedētibus quid dicēdū / ad maiorē tamē euidētiā est sciendū: q personas diuinas esse se totis distinctas pōt dupliciter intelligi. Uno modo realiter: sic intelligēdo q illud quo vna persona distinguitur ab alia sit ipsa tota ꝑsona distincta nō aliquid eius tm̄. & sic persone ipse dicātur se totis distincte: qz illa quibꝰ distinguūtur sunt ipsemet persone tote distincte. Alio modo q illud quo vna persona distinguitur ab alia sit nō tātū realiter sed etiā ꝑ se primo modo ex sua formali diffinitione relatiua ipsa tota persona distincta. Cōsimiliter duplici modo potest intelligi ipsas ꝑsonas esse idē seu cōmuniter se totis. ¶ Hoc ꝓmisso ponuntur hic quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: q persone diuine nō sunt distincte se totis scđo mō itelligēdo. ¶ Hec apparet. quia illud cui ex sua diffinitione non repugnat aliqđ cōe habere cū alio / & aliquid ꝓpriū quo distinguatur ab ipso / nō est isto mō videlicet per se primo distinctū ab eo se toto: sed ꝗlibet persona diuina vt ad alteram comperata est talis / videlicet q sibi ex sua diffinitione relatiua nō repugnat includere in se talia plura distincta: licet aliunde ipsi repugnaret & totaliter in re extra / vt dictum fuit supra. ergo &c. ¶ Secunda conclusio est: q nec diuine persone sunt idem seu cōueniūt se totis isto secundo modo predicto. ¶ Hec apparet eodem medio sicut prima. ¶ Tertia q persone diuine distiguūtur personaliter se totis modo primo. ¶ Hec probatur. qm̄ simplicissimū a quocūqz distinguitur se toto distinguitur isto modo. ¶ Hoc apparet. quoniam non cōtinēs seu includens plura non potest distingui ab aliquo per aliqđ sui tantū: sed simpliciter simplex nō continet in se plura ergo non potest distingui ab aliquo aliter ꝙ se toto: sed ꝑsone diuine sunt simplicissime. ergo &c. ¶ Nec valet si dicatur q pluralitas et simplicitas simul stant. primo qz hoc non est verum in eadem persona. secundo / quia esse

ꝙ esset verū videlicet ꝙ pluralitas nō repugnaret simplicitati/nec simplicitas pluralitati aliquoꝝ extra aīaꝫ distinctoꝝ:tñ sic de facto q̄libet ꝑsona est simplex ꝙ nulla pluralitas est ĩ ipsa aliquoꝝ distinctoꝝ quātūcūqꝫ modicū ĩ re extra:sicut patet ex dictis ĩ p̄cedētib⁹ deitas ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas ĩ nullo extra animā distiguant̄. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.quia in diuinis nō sunt nisi tres res.sed nisi persone diuine essent se totis distincte isto modo.videlicet realiter/sic ꝙ illa quibus realiter distinguūtur nō sint alia ab ipsis ꝑsonis distinctis/seq̄ret̄ ꝙ in diuinis essent sex res:⁊ ꝙ deitas ⁊ ꝑsonalis ꝓprietas distinguerentur aliqualiter in re extra.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. q̄ꝛ si illa quibus ꝑ se distinguūtur nō sunt ꝑsone sed aliqua ꝑsonaꝝ/ nō possunt poni nisi ꝓprietates personales/⁊ ita cū iste sint tres si tres ꝑsone distinguātur eis tāq̄ aliquibus ab ipsis aliquo modo in re extra distinctis sequitur ꝙ sint sex res in diuinis:videlicet tres ꝑsone ⁊ tres proprietates relatiue q̄ ab ipsis ⁊ ꝑ ꝯñs ab essentia ponunt̄ distincte aliqualiter in re extra. hoc aūt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est:ꝙ ꝑsone diuine sunt primo modo p̄dicto idē seu ꝯueniūt se totis. ¶ Hec probatur eodē modo q̄ꝛ tō alia est ꝓbata:q̄ꝛ cōstat ꝙ ꝑsone diuine sunt vnū ⁊ idē essentialiter sicut distinguūtur personaliter.aut ergo sunt idē se totis vel tñ aliquibus ipsarū. sed nō potest poni secūdū: tū q̄ꝛ in nulla ꝑsona est aliqua pluralitas/nec ꝑ ꝯñs aliquid ⁊ aliquid. tū q̄ꝛ si ꝑsone cōuenirēt seu idē existerēt p̄cise in aliquibus ipsarū per ꝯñs distinguerent̄ nō se totis: sed aliquibus q̄ essent distincta ab illis in quibus tñmodo vt supponitur conuenirēt: ⁊ tūc seq̄retur ꝙ q̄libet persona esset cōposita ex aliquo sibi ꝓprio/⁊ ex alio cōmuni cuilibet alterū distincto ab illo ꝓprio in re extra/⁊ per ꝯñs essent sex res in diuinis:imo etiā nouē.q̄ꝛ nō magis illa q̄bus ꝑsone realiter distinguūt̄ q̄ illa quib⁹ sunt idē oportet eē ab ipsis ꝑsonis distincta: ⁊ ita si illa tria quibus tres persone distinguūtur sunt aliquo modo a ꝑsonis distĩcta ĩ re extra et illa in quibus cōueniūt si sunt plura/vel illud si cōueniūt tñ vno.ex quo sequitur ꝙ vel essent nouē res in diuinis si rationes conueniēdi seu idētitatis personarū essent tres/sicut tres ꝓprietates quibus dicunt̄ distingui vel saltē septē si ratio cōueniētie seu idētitatis personarū ponat̄ vna tñ:sed quodlibet p̄dictoꝝ est erroneū ⁊ absurdū.ergo ⁊c. ¶ Et si q̄ras quomodo eadē possunt eisdē puta seipsis conuenire seu esse idē realiter ⁊ differre: Ad hoc faciliter respōdetur ꝙ et si hoc nō sit possibile eodē modo/potest tñ fieri differēter: videlicet ꝙ sint idem tali idētitate ⁊ diuersa diuersitate nō illi idētitati opposita sed alia disparata sicut est ĩ ꝓposito. Diuine eñ persone sunt idē seipsis essentialiter ⁊ distinguūtur nō cōsimiliter puta essentialiter sed personaliter. Et ꝙ hoc sit possibile videlicet eadē in diuinis distingui seipsis vno modo ⁊ esse idē alio/habēt necessario ꝯcedere illi qui ponūt inter deitatē ⁊ personalē ꝓprietatē diuersitatē aliquam in re extra:q̄ꝛ scd̄m eos deitas ⁊ paternitas sunt idem realiter: nō tñ summa idētitate quāta est idē q̄libꝫ sibi ipsi. est ergo inter ipsa aliqua diuersitas ĩ re extra ⁊ realis idētitas:sed cōstat ꝙ nō possunt ponere ꝙ cōueniāt seu sint idem nec differant nisi tñmō semetipsis.ergo ⁊c.

Sed contra predictas quatuor conclusiones arguitur. Et primo cōtra primā. quoniā ei q̄d est simplicissimū repugnat oīs cōpositio: ⁊ ꝑ ꝯñs plura includere in quoꝝ vno cōueniat cū aliquo ⁊ ꝑ alterū distinguatur ab ipso:sed quelibet persona diuina est simplicissima.ergo ⁊c. ¶ Secūdo arguit̄ cōtra scd̄am. q̄ꝛ que nō sunt se totis idē/⁊ tñ sūt idē/oportet aliquo ꝯuenire seu idē esse ⁊ aliquo alio differre:ex quo etiā supponūtur esse distincta: sed diuine persone differūt/⁊ sunt idē:nec tamē sunt distincte se totis nec idē secūdum istas duas primas conclusiones:ergo alio differunt/⁊ alio sunt idem. hoc autem est falsum/⁊ in p̄cedentibus reprobatum.ergo ⁊c. ¶ Tertio arguitur cōtra tertiā conclusionē. Primo sic arguēdo.hec essentia est omnino indistincta in tribus ꝑsonis:hec paternitas indistincta est in vna persona/⁊ nō in alijs:ergo ꝑsone nō distinguūt̄ se totis. ¶ Secūdo.q̄ꝛ licet aliqua possint per vnū ⁊ idē aliquo modo variatū cōuenire ⁊ differre:nō tamē ꝑ ipsum oīno inuariatū:sed essentia diuina est in personis oīno eadem ⁊ inuariata.ergo per ipsam persone sic ꝯueniūt/⁊ sunt idē ꝙ nullaten⁹ distinguūtur.quare ⁊c. ¶ Tertio. quia illud q̄d includit aliquid q̄d est in alio/⁊ aliquid q̄d nō est ĩ ipso/ nō distinguitur ab eo se toto: sed quelibet persona includit aliq̄d q̄d est in alia persona/⁊ aliquid q̄d nō est in ipsa.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia si persone essent se totis distincte nō magis essent vnus deus q̄ vna persona/cū eodē q̄libet deus existeret ⁊ persona. ¶ Quarto arguitur cōtra quartam conclusionē. Primo quia aliquid persone est cōmunicabile ⁊ aliquid incōmunicabile:sed persone non cōueniūt nisi in hoc q̄d est cōmunicabile/⁊ oībus cōicatū.ergo ⁊c. ¶ Secūdo:quia omne illud in quo est paternitas est pater/⁊ in quo est filiatio filius: sed si persone sunt idē se totis omne q̄d est in vna et in alia.ergo ⁊c. ¶ Tertio.q̄ꝛ si persone sunt seipsis idē/ multo magis generatio ⁊ spiratio erūt idē.q̄d est falsum.quare ⁊c. ¶ Quarto.quia si ꝑsone essent idem seipsis/essentia esset triplicata sicut persona:cū nec essentia sit aliud q̄ persona. hoc aūt ē est impossibile.ergo ⁊c. ¶ Quinto.q̄ꝛ scd̄m Augustinū non eo deus quo pater/sed pater tñ est idē cū alijs ꝑsonis illo quo est deus.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ per eūdē Augustinū dicētē ꝙ oē q̄d relatiue dicit̄ est aliquid excepto relatiuo.

Ad primū contra primā cōclusionem potest dici ꝙ licet persona diuina sit realiter simplex sibi q̄s repugnantia reali repugnet oīa compō:nō tñ ꝑ se primo mō ex diffinitiōe sua includit simplicitatē/nec ꝑ ꝯñs excludit cōpositionē possibilē vt etiā in p̄cedētibus fuit tactū.q̄re ⁊c. ¶ Ad scd̄m ꝯtra scd̄am ꝯclusionē apparet euidēter ꝙ in nullo arguit ꝯtra ipsam. ¶ Ad alia oīa q̄ arguunt̄ ꝯtra alias vltimas duas ꝯclusiones/ꝯsilr̄ respōdet̄ sicut fuit respōsuꝫ ad alia argumēta facta istis ꝯsilia in p̄dictis. ¶ Ad p̄mū ꝯtra tertiā ꝯclusionē dicēdū ē ꝙ vtraqꝫ p̄missarū est multiplex. Maior eñ q̄ dicit ꝙ essentia est idistĩcta ĩ trib⁹ ꝑsonis/pōt hr̄e duplicē intellectū. Vnū ꝙ essētia sit ĩ trib⁹ ꝑsonis tāq̄ aliq̄d distĩctū ab eis et sic est falsa nec a catholicis admittēda: q̄ꝛ tūc esset quaternitas ĩ diuinis. Aliū ꝙ essētia ē tres ꝑsone siue tres ꝑsone sunt essentialiter vn⁹ deus:⁊ sic est vera. Minor etiā que ē ꝙ paternitas est ĩ vna ꝑsona tñ/pōt ĩtelligi dupliciter. Vno mō ꝙ sit ĩ ipsa tāq̄ aliq̄d ei⁹ q̄d nō sit in alia. ⁊ sic est falsa ꝓpter ꝯsimilē rōnē illi q̄ dicta est:q̄ꝛ videlicet seq̄ret̄ maior pluralitas q̄ trinitas ĩ diuinis/⁊ etiā cōpositio ĩ ꝑsonis. Alio mō ꝙ paternitas dicat̄ tñ eē in vna ꝑsona:q̄ꝛ tñ vna ꝑsona est pater:⁊ sic est vera. ⁊ ita vtraqꝫ p̄missarū istarū est falsa si ꝑ ipsas intelligant̄ aliq̄ duo in re extra distincta:quoꝝ vnū dicat̄ esse ĩ vna ꝑsona ⁊ alterū nō ĩ illa sed ĩ alia. Itelligēdo autem ꝑ maiorē ꝙ oēs tres ꝑsone sunt vna essentia/⁊ ꝑ minorem ꝙ vna persona distinguitur ꝑsonaliter ab alia/vtraqꝫ est vera: nec tamen ex ipsis sic intellectis sequitur conclusio que infertur:videlicet ꝙ persone nō sint se totis distincte. ¶ Vel potest dici aliter ad minorem. Si eñ intelligatur ꝙ paternitas sit res que est tantum in vna persona et non in alia:falsa est cum sit diuina essentia que est omnis persona vt accipitur in maiore. Si autem intelligatur ꝙ

paternitati ex sua diffinitione nõ cõuenit ꝙ sit essentia-
liter filius nec spiritus sanctus:nec per ɔñs ꝙ sit in eis
sic cõcedit:nec ex ipsa sic itellecta sequit nisi ꝙ ꝑsone nõ
habẽt ex suis diffinitionibus ꝑ seipsas ꝙ distinguant se
totis. hoc aũt in ꝑcedẽtibus est cõcessum. ¶ Ad secũdũ
respõdet: ꝙ licet in diuinis nõ sit variatio essentialis est
tamẽ ibi variatio ꝑsonalis. ⁊ ista sufficit. vnde ꝑsona diui
na vt ꝑsona/est talis ꝙ licet nulla sit ĩ ipã distinctio pos
sibilis de facto/est tñ ita verisilr ⁊ ꝑfecte pater ⁊ deus si
cut esset si in ipsa paternitas distingueret a deitate. et
hoc est qd̃ sufficit ad idẽtitatẽ essentialẽ ipsius cũ alia ꝑ-
sona a qua distinguit ꝑsonaliter. sicut eñi distinctio essen
tialis solũ requirit varietatẽ essentialẽ/ita ⁊ ꝑsonalis va
rietatẽ tñmõ ꝑsonalẽ. nec eñi ad distĩctionẽ ꝑsonalẽ solũ
requirit nisi ꝙ non oẽ quod est hec essentia sit hec ꝑsona
sic aũt est in ꝓposito. q̃re ⁊c. ¶ Ad tertiũ apparet ꝙ mi
nor est falsa. q: tũc vt dictũ est/seq̃ret maior pluralitas q̃
trinitas ĩ diuinis:nec aliqua ꝑsona est idẽ cũ alia ꝑ essen
tiã suã sicut tñ ꝑ alterã eius ptẽ: cũ nihil sit in ipsa nisi
sua essentia ab ea totaliter indistincta. ¶ Ad q̃rtũ respõ
detur ꝙ nõ sequit illud qd̃ infert. q: nomẽ dei est essentia
le cõueniẽs oĩb⁹ ꝑsonis ex hoc ꝙ sunt essentialiter vn⁹
deus. significat eñi illã summã rẽ q̃ est essentialiter tres
persone. sed nomen ꝓpriũ cuiꝫ ꝑsonarũ vt hoc nomẽ pa
ter significat vnã personã tñ esse distinctã ab aliis. hoc
aũt nomẽ ꝑsona significat cõmunius ⁊ magis ɔfuse quã
libet ipsarũ vt ab alia ꝑsonaliter est distincta: ⁊ ideo plu-
rificatur. q̃ia eñi hic sunt plura pluralitate personali/
ideo fides catholica vtitur aliquibus noĩbus talia ĩpor-
tãtibus in plurali: aliis aũt tñ in singulari: illis videli-
cet q̃ significãt rem illã nõ vt est ꝑsonaliter plura sed vt
est essentialiter q̃libet ꝑsona quo mõ est res vnica. ¶ Vel
scd̃o respõdet aliť: ꝙ licet eadẽ oĩnores sit illa q̃ pater ẽ
deus ⁊ qua est ꝑsona: q: tñ nõ oẽ qd̃ est ipsũ idẽ idẽtitate
qua sit vn⁹ deus secũ/est idẽ ei idẽtitate qua sit vna ꝑso-
na tñ: ideo nõ sequit/sunt plures ꝑsone ergo plures dii
qm̃ ꝑ istã ꝓpõnẽ pater ⁊ filius ⁊ spirit⁹ sanctus sunt plu
res dii/itelligit ꝙ sint essentialiter distincti. ⁊ ideo talis
ꝓpõ repellit tãq̃ falsa. ꝑ istã aũt pater/fili⁹/⁊ spũssctũs
sunt plures ꝑsone/intelligit solũ ꝙ ꝑsonaliter distinguũ
tur. qd̃ ⁊ verũ est. q̃re ⁊c. ¶ Ad primũ eoꝝ que arguũtur
cõtra quartã ɔclusionẽ quãdo dicit ꝙ aliquid ꝑsone est
cõmunicabile/ ⁊ aliquid incõicabile: si intelligatur ꝙ in
qualibꝫ persona sint duo in re extra distincta/ quoꝝ vnũ
sit cõicabile: ⁊ nõ alterũ. sic est falsum. Si aũt ꝑ ista pu-
ta aliquid ꝑsone esse cõicabile/ ⁊ aliquid incõicabile in-
telligatur ꝙ q̃libet ꝑsona est ab alia essentialiter idistin
cta/ ⁊ ideo est res cõicabilis: ⁊ ꝑsonaliter distincta/ ⁊ ideo
incõicabilis: sic est verũ. nec tñ ex hoc sequit ɔclusio que
infertur. vnde ꝑ illã aliquid ꝑsone est cõicabile/ debet intel
ligi ꝙ ꝑsona ipsa põt ꝓducere aliã eãdẽ sibi essentiali-
ter. ꝑ istã autẽ aliquid ꝑsone est incõicabile/est intelli-
gẽdũ ꝙ ꝑsona nõ potest ꝓducere aliã eandẽ sibi ꝑsona-
liter. ex his autẽ sic intellectis nõ sequit qd̃ infertur: vi-
delicet ꝙ ꝑsone nõ sint idẽ se totis. ¶ Ad scd̃m dicendũ
ꝙ licet cõcedẽdũ sit ꝙ paternitas est res que est filius:
nõ tñ est cõcedẽdũ nec sequitur ꝙ sit filius: quia pater-
nitas distinguit realiter a filio: licet nõ essentialiter. per
istã aũt ꝓpõnẽ paternitas est filius: designat ꝙ pater-
nitas nõ distinguat. nõ autẽ ꝑ istã: paternitas est res q̃
est filius/intelligit ꝙ nõ distinguat realiter: sed tñ ꝙ nõ
essentialiter. ⁊ ideo hec admittit ⁊ nõ illa. Et q̃ñ dicit
tur ꝙ oẽ illud in quo est paternitas est pater: Dico ꝙ ve
rũ est de illo in quo sic est paternitas sicut est ipsa paterni
tas ꝙ distinguit realiter a filio ⁊ a spiritu sancto. nõ aũt
de quocũq; in quo est absolute paternitas/siue qd̃ est res
que est paternitas: cũ q̃libet ꝑsona sit deitas: q̃ est tota-
liter ĩ re extra idẽ qd̃ paternitas. ¶ Ad tertiũ: qñ dicit
ꝙ generatio ⁊ spiratio extra idẽ/ɔcedẽdũ est si sit sermo
de generatione ⁊ de spiratione actiua. si aũt de spiratiõe
passiua nõ sequit: q: talis ꝑsonaliter distinguit a ḡratio
ne tã actiua q̃ passiua. nec tñ est intelligẽdũ ꝙ oẽ qd̃ est
spiratio actiua sit generatio actiua: cũ etiã ḡratio passi-
ua realiter a generatione actiua distincta sit idẽ cum ip
sa spiratione actiua: sed ꝙ aliquid quod est spiratio acti
ua est generatio actiua. ¶ Ad quartum apparet ꝙ non
sequitur triplicatio essentie/sed magis oppositum: cum
eadẽ essentia simplicissima sit tres persone coniunctim ⁊
ipsarũ q̃libet singillatim. si eñi essentia esset triplicata ꝑ
sone nõ essent vna essentia: ⁊ ita ꝑ cõtrariũ cũ oẽs ꝑsone
sint vna essentia: sequit ꝙ ipã nõ põt existere triplicata.
quare ⁊c. ¶ Ad quintũ ⁊ vltimũ respõdet: ꝙ illd̃/ nõ eo
deus quo pater est: sic intelligit: ꝙ licet eadẽ res oĩno
sit illa qua est deus ⁊ pater: tñ ipsi ex hoc ꝙ est pater nõ
cõuenit ꝙ sit deus/nec ecõuerso ex hoc ꝙ est deus ipi cõ
uenit ꝑ se primo ꝙ sit pater: alias oĩs ꝑsona q̃ est deus
esset pater/qd̃ est falsuꝫ. vnde si ꝑ ĩpossibile distinguerẽ-
tur deitas ⁊ paternitas in re extra: adhuc nihilominus
esset pater ⁊ deus. vel ideo dicit nõ eo deus quo pater/q:
nõ quilibet qui est deus est pater. vnde nõ est ɔña forma-
lis: est de⁹: ꝰ pater. ¶ Ad ɔfirmationẽ respõdet ꝙ veꝝ ẽ
ꝙ oẽ relatiue dictũ est aliqd̃ excepto relatiuo. ⁊ hoc scd̃ꝫ
diffinitionẽ. oẽ eñi relatiue dictũ est talis res cui ex hoc
ꝙ est relatiua nõ repugnat ꝑ se primo ꝙ esset in ipso en-
titas distincta a relatiuo/licet in ꝓposito aliunde repu-
gnet de facto. vel ideo hoc dicit q: verũ est ꝙ p̃ma per-
sona nõ tñ est pater/sed deus. ⁊ ideo dicit aliqd̃ excepto
relatiuo/nõ ꝙ sit distinctio inter ista in re extra: sed quia
prima ꝑsona ita est vere deus ⁊ pater sicut si in ipsa dei-
tas ⁊ paternitas distinguerẽtur. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium & vltimũ vbi est
respondẽdũ ad q̃stionẽ: apparet euidẽter ex precedẽtibus
quid dicendũ. nullo eñi mõ cõcedẽdũ est/ nec sine pericu
lo dici põt ꝑsonas diuinas esse realiter cõstitutas: cũ oẽ
realiter ɔstitutũ includat plura ĩter se extra aĩam distin
cta puta ɔstituẽtia ipsũ: ⁊ in nulla ꝑsona sint talia sic dis
tincta: vt est ex ꝑcedẽtibus declaratũ. ¶ Cõfirmat. quia
nulla res cõstituit realiter semetipsaꝫ. ¶ Hoc apparet.
siue accipiat cõstituens ꝓprie ⁊ formaliter ꝓ incluso in
cõstituto/siue large ⁊ ĩproprie: videlicet virtualiter siue
causaliter: vt vocet cõstituens alterũ hoc qd̃ est ꝓducẽs
ipm̃. sed nulla diuinarũ ꝑsonarũ includit aliqd̃ a se distin
ctũ aliqualiter in re extra: ꝰ nulla põt poni realiter cõsti
tuta: nisi voces constitutũ ab aliquo ꝓductũ ab ipõ. hoc
eñi mõ ɔstitutũ accipiẽdo qd̃ est abuti vocabulo oĩs ꝑso
na ꝓducta põt dici ɔstituta ex ꝑsona alia ꝓducẽte non
etiã ex essentia ⁊ ꝓprietate relatiua tãq̃ ex aliqb⁹ plu-
ribus ꝑsone ĩtrinsecis ⁊ in re extra distinctis: cũ vt sepe
dictũ est ĩter deitatẽ ⁊ ꝑsonalẽ ꝓprietatẽ nulla sit distin
ctio ĩ re extra. q̃re ⁊c. ¶ Si tñ alicubi dictũ reperiat ꝑso
nã esse cõstitutã ex ꝓprietate ⁊ deitate/puta prima ꝑso-
na ex paternitate ⁊ deitate/ ꝑ huiusmõi ɔstitutionẽ siue
ꝑsonã primã ɔstitutã ex paternitate ⁊ deitate nõ ẽ aliud
intelligẽdũ q̃ ipsam eẽ deũ ⁊ patrẽ verũ nõ min⁹ ꝑfecte
et veraciter q̃ si ĩ ipsa paternitas eẽt a deitate distincta
et ꝑ ɔñs alio esset deus ⁊ alio pater: ex quibus duobus
ipsa persona prima esset realiter ɔstituta. ¶ Sed hic est
dubiũ an ex simplicitate diuine ꝑsone possit argui omni
moda identitas in re extra inter deitatem ⁊ personalem
proprietatẽ. Et videtur ꝙ non. quoniã si simplicitas po
test stare cũ maiori diuersitate/multo amplius cum mi-
nori. sed summa simplicitas diuina stat cũ distĩctiõe rea
li ꝑsonarũ que maior est distĩctiõe illa q̃ ponit a quodã

inter deitatem ꝛ relatiuã ꝓprietatẽ/ cũ nec talis ponaẽ
ab eis realis.ergo ꝛc.¶Ad hoc dicendũ est:ꝙ vtiq; oĩs
diuersitas in re extra inter deitatẽ ꝛ personalẽ ꝓprieta
tem tolleret persone diuine simplicitatẽ:ꝛ ꝑ ꝯñs ex eius
simplicitate arguiẽ oĩmoda idẽtitas inter ista.¶Hoc ꝓ-
batur.qm̃ oẽ simplicissimũ est vnũ. ergo illa plura q̃ sic
sunt in aliquo:ꝙ nõ sunt aliquod vnũ nullo modo conti-
nens ipsa/ põt esse simplicissimũ:sed si deitas ꝛ ꝑsonalis
proprietas eẽnt ĩ re extra distincta/nullo mõ possent eẽ
aliquod vnũ tñ vt põt ex ꝑcedẽtibus euidẽter probari.
ergo ꝛc.¶Ex hoc apparet: ꝙ nõ est simile de diuersita-
te ꝑsonarũ ꝛ de ista: qm̃ ꝑsone diuine sic distinguũtur ꝙ
sunt vnica res: videlicet vna deitas ab eis oĩbus ꝛ ab ea
rũ qualibet in re extra totaliter indistincta.ꝛ ideo nõ ma
gis deitas ꝯponit cũ aliqua ꝑsona q̃ cum seipã: nec vna
persona cũ alia/cũ nec vna sit aliquid in re extra nisi res
que est q̃libet alia.hoc aũt impossibile esset ponere si ꝑso
na seu ꝓprietas ꝑsonalis ꝛ essentia distinguerenẽ aliqua
distinctione in re extra.quare ꝛc. ¶Confirmaẽ. qꝛ nulla
distinctio posset esse in eadẽ ꝑsona inter deitatẽ ꝛ ꝑsona-
lem ꝓprietatẽ nisi essentialis vt apparet ex dictis in ꝑce
dẽtib9: sed talis diuersitas est summe simplicitati incom
possibilis.ergo ꝛc.¶Sic ad questionẽ.¶Ad rationem
in ꝑncipio apparet solutio ex ꝑdictis.nõ eñ vt dictũ est
ꝑsone diuine alio cõueniũt/ꝛ alio distinguũtur: sed eadẽ
penitus videlicet semetipsis.

CIrca dist.tertiam in qua
magister ostẽdit quomõ vnitas di
uine essentie ꝛ trinitas ꝑsonaꝝ co-
gnoscaẽ ex creaturis/ Quero vtrũ
de deo possint haberi aliq̃ cõcept9
denoĩatiui ab omni ei9 cõceptu q̃d
ditatiuo distĩcti.¶Et videẽ ꝙ sic.
qꝛ de omni subiecto sciẽtie habenẽ
tales cõceptus:cũ ꝛ ex eis constet
cõclusio ipsa in sciẽtia demõstrata. sed deus est subiectũ
sciẽtie puta theologie etiam possibilis viatori. ergo ꝛc.
¶Contra.qꝛ si de aliqua re simplici possent haberi con
ceptus ꝓprij multi/eadẽ ratione infiniti. hoc aũt est fal-
sum.ergo cũ deus sit ens simplicissimũ nõ possunt de ipo
tales diuersi cõcept9 haberi.¶Respõsio.vbi sic ꝓcedẽ-
dũ. Quia eñ cõcept9 huiusmodi si ponanẽ possibiles eẽ
plures/nõ possunt distingui quãtũ est ex ꝑte obiecti nisi
scd̃m rationẽ: licet sint distincti ex ꝑte sui: ideo ad vidẽ-
dũ qualẽ ordinẽ habeãt/est inquirẽdũ.Primo an qualẽ
ordinẽ habẽt aliqua vbi distinguũẽ realiter/talẽ habeãt
vbi scd̃m rationẽ tãtumõ distinguũtur. Scd̃o dicendũ est
ad q̃situ̇:videlꝫ an de deo possint plures ꝯcept9 haberi.

Quãtũ ad primũ dicitur ꝙ propositio
ista que est doctoris/ vera est si intelligaẽ debite isto mõ:
qualẽ ordinẽ habẽt aliqui cõceptus vbi eis correspõde-
ret distinctio in re:talẽ habẽt vbi eis nulla correspondet
distinctio in re:quãtũ ad hoc ꝙ sicut vnus coꝝ nõ cadit ĩ
diffinitiõe siue descriptiõe q̃dditatiua alt̃i9 vbi eis corre
spõdet distĩctio ĩ re:ita nec vbi nulla eis in re distinctio
correspõderet:sicut apparet de sapiẽtia/iustitia/ꝛ de trã
scẽdẽtib9 q̃ dicũẽ de deo:ĩ q̃ eis nõ correspõdẽt distĩcta sꝫ
eadẽ oĩno indistĩcta:ꝛ de creatura vbi eis distincta reali
ter correspõdẽt.ꝛ tñ sicut in creaturis vnus istoꝝ conce
ptuũ nõ poniẽ in diffinitione alterius:ita nec etiã in diui
nis.nõ magis eñ iustitia dicta de creatura poniẽ in dif-
finitione sapiẽtie dicte de ipsa : cum tñ sapiẽtie ꝛ iustitie
dictis de creaturis correspõdeant realiter distincta: sa-
piẽtie aũt ꝛ iustitie dictis de deo idẽ oĩno ꝛ totaliter ĩ re
extra vt postea ostẽdetur.¶Hec ꝓpositio sic intellecta
probatur primo. quia coꝝ quoꝝ vnũ cadit in diffinitione
alteri9/ vnũ ꝑdicatur de alio in primomodo dicẽdi ꝑ se:
sed taliũ ꝯceptuũ vn9 nõ ꝑdicatur de alio in primo modo
dicẽdi ꝑ se vbi eis nulla correspondet distinctio in re ma
gis q̃ vbi eis distincta realiter correspondẽt: sicut osten
detur quãdo de distinctione attributoꝝ agetur. ergo ꝛc.
¶Secũdo.quia oẽ transcẽdẽs vt in distinctione ista di-
cetur/est ꝯceptus vniuocus deo ꝛ creature de vtroq; vnĩ
uoce ꝑdicatus.sed cõceptus vniuoci sic se habent ad oĩa
respectu quoꝝ sunt vniuoci/ꝙ non magis vnus cadit in
diffinitione alterius pro vno puta ꝓ re simplici q̃ ꝓ alio
videlicet pro re cõposita vbi talibus cõceptibus distin-
cta realiter correspondẽt. ¶Hec ꝓbatur. quoniã si vn9
taliũ conceptuũ caderet ĩ descriptione formali alĩus vt
dicũtur de re simplici in qua eis idẽ realiter corresponde
ret:non autem vt supponũt pro re composita:in qua eis
distincta realiter correspondẽt:sequeretur ꝙ conceptus
vtriq; subiectus quidditatiuus nõ esset eiusdẽ rationis
sed alterius vt rei simplicis ꝛ cõposite:sicut ponaẽ exẽ-
plũ de substãtia dicta de deo/ꝛ de creatura.quia si sapiẽ-
tia dicta de substãtis cũ dicitur/ substãtia est sapiẽs: ca-
dat ĩ diffinitione ipsius vt supponẽtis pro substãtia sim
plici increata:nõ autẽ vt dicitur de creatura:sequitur ꝙ
substãtia diciẽ equiuoce de deo ꝛ de creatura. in nulli9 eñ
diffinitione conceptus vniuoce dicti de aliquibus cadit
aliquid vt cõceptus ille dicitur de vno coꝝ/qđ nõ cadit
vt dicitur de altero . hoc aũt vꝫ conceptus huiusmodi
transcẽdẽtes quidditatiuos vel denominatiuos equiuo
ce dici de deo ꝛ de creatura/est incõueniẽs: quia tũc seq̃-
retur ꝙ nulla vna cõclusio deo ꝛ creature coĩs posset ꝓ-
bari.ergo ꝛc. ¶Tertio.quia licet sapiẽtia ꝛ iustitia dei
sit a sua substãtia indistincta/ꝛ a substãtia creata omnis
sua sapiẽtia ꝛ iustitia distinguaẽ:tamẽ sicut ista est vera
substãtia creata est sapiens sapiẽtia existẽte realiter ab
ea diuersa:ita esto per ĩpossibile,ꝙ diuina substãtia esset
sicut creata distĩcta a sua sapiẽtia: nihilomin9 hec esset
vera / substãtia diuina est sapiẽs.ergo veritas huius pro
positionis nõ requirit idẽtitatẽ inter diuinã substãtiam
et suã sapientiã.¶Antecedẽs apparet.quia licet sequa
tur gratia materie:substãtia diuina est sapiens/ergo sua
sapiẽtia est realiter ipsi idẽ:nõ tamẽ est formalis conse-
sequẽtia. qꝛ alias teneret in omni materia:qđ non facit.
¶Cõsequẽtia apparet.quia nullũ ꝯsequẽs requirit ali-
quod antecedẽs cũ cuius opposito posset stare: sed veri
tas huius ꝓpositionis deus est sapiẽs:posset stare cũ di
uersitate sapientie diuine a sua substãtia si talis diuersi-
tas ꝑ ĩpossibile poneretur.ergo ꝛc. ¶Quarto.quia ad
hoc ꝙ vnus cõceptus cadat in formali descriptione alte
rius non sufficit ꝙ vterq; idẽ significet in re extra:alias
ista ꝓpositio/deus est sapiens vel iustus vel pater/ esset
ita per se sicut ista deus est deus:qđ falsum est.ꝛ ita ꝑter
idẽtitatẽ rei significate videtur requiri ꝙ sint concept9
eiusdẽ coordinationis ꝑdicabiliũ: vel ꝙ veritas ꝓpõnis
in qua vn9 ꝯceptus de alio ꝑdicaẽ/req̃rat ꝑ se ꝙ res si-
gnificata ꝑ ꝑdicatũ sit q̃dditas vel ꝑs q̃dditatis rei si-
gnificate ꝑ subiectũ. sed hm̃oi ꝯditiones nõ existũt ĩ il-
lis ꝯceptib9: qui sic se habẽt ĩter se respectu diuersoꝝ q̃-
bus ꝯueniũt ꝙ vnus nõ cadit in descriptiõe alterius: si
cut apparet in ꝓposito de oĩbus cõceptibus trãscẽdẽti-
bus. ergo ꝛc.¶Cõfirmaẽ.quia vniuoca sunt quorũ vnũ
nomẽ ꝯmune est ꝛ ratio substãtie eadẽ. ex quo sequiẽ ꝙ
oẽ vniuocũ vbicunq; reptũ habeat eadẽ diffinitionẽ siue
descriptionẽ.sed cõceptus hm̃oi trãscẽdẽtes reperiunẽ
vniuoce in diuinis ꝛ in creaturis.ergo ꝛ scd̃m eadẽ diffi
nitionẽ: nec ꝑ ꝯñs aliquid cadit in diffinitione alicuius
vt dicti de deo qđ nõ cadit in diffinitione ipsius vt diciẽ
de creatura.ꝛ ita nõ magis vnus est de ratione alteri9 in-

diuinis vbi idē olno in re correspōdet eis: ꝗ̄ i creaturis: vbi eis distincta realiter correspondēt.quare ꝛc̄. ¶Cōtra ꝯclusionē istā doctoris sic expositā ꝛ ꝓbatā: arguit vnus qui ipsam falsam reputat. Primo sic. aut intelligitur ꝑ ꝓpōnē ṗdictā: ꝙ vnū in re sit plura ratiōe/ ꝛ sic est falsa: aut ꝙ vnū scḋm rem habeat multos cōceptus qui talē habeāt ordinē qualem haberēt si eis distincta correspōderēt: ꝛ sic etiā ꝓpō intellecta est falsa. ¶Primo: quia tūc sequeret̄ ꝙ sicut homo ꝛ albedo ordinātur vt subiectū ꝛ accidēs/ ita ꝛ cōcept⁹ ipsoꝝ/ cū vt dicit̄ talem habeāt ordinē. hoc aūt est falsum. ¶Secūdo. quia si ꝯceptus hominis ꝛ aīalis correspōderēt aliqua distincta in sorte: talis ordinarētur sicut actus ꝛ potētia: non aūt coꝝ cōceptus hoc modo existerēt ordinati. ¶Tertio. quia si deus ꝛ deitas distinguerētur/ vnū esset perfectius alio/ nec tñ mō cōceptus huiusmodi sic se habēt. ¶Quarto. quia si homo ꝛ animal distinguerētur: nō se haberēt sicut superius ꝛ inferius. ergo nec modo conceptus ipsoꝝ. sed hoc est falsum/ quia nūc de facto cōcept⁹ aīalis est superior ad ꝯceptū hominis. ergo ꝛc̄. ¶Quinto. quia quādo dicit̄ ꝙ qualem ordinē haberēt aliqua si distinguerētur realiter/ talē habēt secūdū rationē/ vbi ratione tātūmodo distinguūtur/ aut intēdit doctor ponere possibile aut impossibile. si primū/ nihil ad ꝓpositum cū hoc sit īpossibile. si īpossibile/ adhuc ꝓpositio ista est falsa. ergo ꝛc̄. ¶Ad ista apparet ꝙ nō arguūt cōtra mētem doctoris nec vadūt ꝯtra intellectū ṗexpositū dicte propositionis: vt apparet ꝑ singula discurrendo. ¶Ad primū enī apparet ꝙ ꝯña nulla est. quia nō dicit̄ in propositione ṗdicta ꝙ talē habeāt ordinē ꝯceptus in essendo qualem habent ipsoꝝ significata. ꝛ ideo licet significatū vnius ꝯceptus sit subiectū significati alteri⁹/ nō tñ oportet ꝯceptū vnū esse alterius subiectū. cū hoc tñ stat ꝙ cōceptus huiusmodi cōponētes ꝓpōnē verā ꝓ subiecto et accidēte si cōueniāt rei simplici/ non tñ cōposite/ nō magis vnus cadit in diffinitione alteri⁹ vt sunt rei simplicis: ꝗ̄ vt sunt rei cōposite. et hoc sufficit ad veritatē ꝓpōnis doctoris scḋm eius intellectū ṗmissum. ¶Ad scḋm cōsimiliter respōdet̄: videlicet ꝙ nō valet ꝯña. quī vt dictū est nō dicit̄ in ꝓpōne ꝙ cōceptus habeāt īter se oēm ordinē talē qualē haberēt sua significata in essendo si esset distinctio inter ipsa: sed tñ ꝙ cōcept⁹ illi sic se habēt ꝙ vnus nō cadit in diffinitione formali alteri⁹: sicut se haberēt ꝯsimiliter si eis aliq̄ distinctio correspōderet. nūꝗ̄ etiā vnus est alterius diffinitiu⁹ siue sint respectu eiusdem rei signate/ siue respectu diuersaꝝ. ¶Ad tertiū ꝯsimiliter est dicēdū. ¶Ad quartū: si intelligat̄ ꝙ cōceptus aīalis ꝛ hoīs haberēt eūdē ordinē ī essendo quē coꝝ significata si essent distincta/ nō est verū/ nec hoc intēdit ponere doctoris ꝓpō supradicta. Si autem intelligatur/ ꝙ si in hoīe esset distictio inter humanitatē ꝛ animalitatē ꝙ tūc vnus cōceptus nō esset superior ꝛ cōmunior in significando alio sicut ꝛ modo: falsum est. ¶Ad quintū si doctor qñ ꝓpositionē illā sic format īpossibile ponat/ nō est verū qḋ assumit videlicet ꝙ ꝓpō vt sic intellecta sit falsa. immo est vera: nec hoc esset inconueniens ponere: esto ꝙ antecedēs qḋ supponitur sit impossibile quia sepe aliqua cōsequētia est necessaria gr̄a materie/ licet nō sit cōsequētia formalis. sed licet tā antecedens ꝗ̄ ꝯñs sit necessariū: tamē quia ꝯsequētia non est formalis cōtingit inferre ꝙ oppositū ꝯsequētis natū est quātū est ex forma cōsequētie stare cū antecedēte/ ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ añs natū esset fore verū: esto ꝙ ꝯñs ꝑ impossibile esset falsū. et isto mō est intelligēdū in ꝓposito. ꝓbat̄ enī ꝙ ṗdicatū nō cadit in formali descriptione subiecti in ꝓpōne cōposita ex terminis ꝯcretis/ vt cū dicit̄ substātia ē sapiēs qꝛ ad veritatē istius nō sequit̄ formali ꝯña ꝙ res significata per ṗdicatū sit quidditas nec pars quidditatis rei significate per subiectum. ¶Hec de primo.

Quantū ad secūdū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ īpossibile est de eadē re simplici diuersos cōceptus haberi: quoꝝ vnus sit quidditatiuus/ ꝛ alius denominatiuus sine oī distinctione intrinseca vel extrinseca eis correspōdēte. ex quo infert ꝙ oīs ṗdicatio est per se primo mō dicēdi ꝑ se/ in qua nihil īportat̄ ꝑ ṗdicatū vel ṗdicabile de subiecto qḋ sit extrinsecū ipsi subiecto. ex hoc vlterius sequit̄ qḋ ꝛ cōcedit/ ꝙ oēs cōcept⁹ attributales de deo dicti sint conceptus quidditatiui. ¶Pro ista ꝯclusione arguit primo sic. impossibile est ꝙ eidē rei simplici sint duo silia: quoꝝ neutrū sit sile alteri: sed cōceptus est silis illi cui⁹ est. ꝗ eiusdē rei simplicis nō possūt esse plures cōcept⁹: quoꝝ vn⁹ sit dissilis alteri. cōceptus aūt q̄dditatiu⁹ ꝛ denolatiu⁹ sunt dissiles. ꝗ ꝛc̄. ¶Scḋo qꝛ oīs ille cōcept⁹ est q̄dditatiu⁹ ꝑ quē exṗmit̄ tota q̄dditas/ ꝛ nihil aliḋ. sed ꝑ oēꝫ cōceptū attributalē de deo dictū nihil ei extrinsecū cōnotantē exṗmit̄ tota quidditas dei/ ꝛ nihil ipsi extrinsecū. ꝗ ꝛc̄. ¶Tertio. qꝛ oīs ꝯceptus ille ē q̄dditatiu⁹ respectu alicui⁹/ q̄ supponit primo pro ipsa quidditate/ ꝛ nō ꝓ aliquo alio subiecto vel denolato ab ip̄a quidditate: sed ī ista deus est sapiēs vel iustus/ sapiētia vel iustitia supponit tñ ꝓ diuinitate/ q̄ nec est subiectū/ nec aliquo mō denoiatū ab aliquo significato ꝑ sapiētiā vel iustitiā. ꝗ ꝛc̄. ¶Quarto. qꝛ ꝯceptuū idē totaliter exprimētium vnus nō pōt esse denominatiuus si ali⁹ sit quidditatiu⁹: sed cōcept⁹ sapiētie vel iustitie de deo dictus nō exṗmit aliud ꝗ̄ cōceptus entis vel substātie vel dei/ nec habet etiā aliū modū significādi. q̄libet aūt istoꝝ est cōceptus quidditatiu⁹. ꝗ ꝛc̄. ¶Quinto. qꝛ cōcept⁹ diuine sapiētie eq̄liter abstrahit̄ a deitate sicut a sapiētia creata. ergo nō magis respectu vnius ꝗ̄ respectu alterius est cōcept⁹ q̄dditatiu⁹/ sed respectu sapiētie create est cōceptus q̄dditatiu⁹. ꝗ ꝛc̄. ¶Sexto. qꝛ qua rōne de eadē re simplici possent eē plures tales cōceptus: quoꝝ alius esset quidditatiu⁹/ ꝛ alius denoiatiu⁹: eadē rōne infiniti. nec enī ex pte ītellectus nostri nec ex pte obiecti posset dari aliqua ratio q̄re ad certū numerū haberēt reduci. hoc aūt est incōueniēs. ꝗ ꝛc̄. ¶Septimo qꝛ nō videt̄ ꝙ res aliter sit cōceptibilis abstractiue ꝗ̄ intuitiue. sed intuitiue nō est visibilis nisi visione eiusdē rationis distincta ab eodē intellectu: lꝫ possit videri a pluribus ītellectib⁹/ pluribus visionib⁹: quarū vna sit magis/ ꝛ alia min⁹ distincta/ siue cōfusa. ꝗ ꝛc̄. ¶Octauo. qꝛ nisi intellectu existēte eodē ꝛ obiecto/ cōceptus/ q̄ est eorū effectus/ argui posset idē/ nulla eēt via ad ꝓbādū veritatem alicuius effectus. hoc aūt est incōueniēs. ergo ꝛc̄.

¶Cōtra ꝯclusionē istā arguit̄ primo sic. illa ꝓpō nō ē ꝑ se ṗmo modo dicēdi ꝑ se/ q̄ ad hoc ꝙ sit vera nō req̄rit ꝙ res significata ꝑ ṗdicatū sit q̄dditas/ nec ps q̄dditatis rei significate ꝑ subiectū: sed talis est ista: deus est iustus vel sapiēs/ ꝛ alia oīs in qua ṗdicant̄ cetera attributa de deo. ꝗ ꝛc̄. ¶Maior apparet. qꝛ veritas cuiuscūꝗ̄ ṗdicationis ī q̄ aliq̄d ṗdicat̄ ṗmo mō dicēdi ꝑ se/ req̄rit ex formali habitudine terioꝝ ꝙ ṗdicatū significet q̄dditatē vel q̄dditatis ptē rei significate ꝑ subiectū. ¶Minor ꝓbat̄. qꝛ ista ꝯña nō est formalis: deus ē sapiēs: ꝗ sapiētia est deitas vel ps deitatis: īmo hec ꝓpō eēt vera q̄tū ē ex foīali habitudine terminoꝝ: esto ꝑ impossibile ꝙ deitas et sapientia essent in re extra distincta sicut substantia creata et sua sapiētia distinguūtur. ergo ꝛc̄. ¶Nec valet si dicatur: ꝙ per istā rationem consimiliter proberetur ꝙ ista propositio nō esset necessaria/ qḋ tñ est falsum. ¶Respondet̄ enī ad hoc ꝙ nō est verū. qꝛ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpositio sit necessaria/ sufficit ꝙ eadē res īportetur

per suũ subiectũ ⁊ p predicatũ:sicut in ppposito eadẽ res
oĩno importetur p subiectũ ⁊ p p̄dicatũ ppõnis p̄dicte.
hoc aũt nõ sufficit ad hoc q ppositio sit in pmo modo
dicẽdi p se vera:sed oportet q res signata p subiectũ sit
quidditas vel pars q̄dditatis rei significate p p̄dicatũ
sic necessario ex habitudie terioꝝ q si aliter accideret p
positio vera esse nõ posset. aliter eñi est loquẽdũ de perse
itate rei significate:⁊ aliter de perseitate ppõnis signifi
cãtis. loquẽdo eñi de pseitate rei nulli est dubiũ quin de⁹
sit p se sapiẽs atq iustus:⁊ qõlibet alioꝝ q̄ predicant̃ de
ipso. nõ eñi est iustus nec sapiẽs aliquo mediãte alio a se
ipso. cũ hoc tñ stat q ppõ ĩ qua aliquod taliũ p̄dicat̃ nõ
sit p se pmo modo ppter rationẽ p̄dictã. ¶ Cõfirmat̃.
q: ppõnẽ esse necessariã nõ est aliud q̄ ipsam rẽ p eã si
gnificatã necessario esse talẽ qualẽ ppõ significat esse eã
sed ppõnẽ esse verã in pmo modo dicẽdi p se / est eius p̄
dicatũ requirere ad hoc q sit vera q eius significatũ sit
quidditas vel pars quidditatis rei significate per subie
ctũ:siue qõ idẽ ẽ q p̄dicatũ sit subiecti diffinitiuũ. nõ mi
nus eñi subiectũ ⁊ p̄dicatũ huius ppõnis: aĩal est homo
significãt idẽ q̄ p̄dicatũ ⁊ subiectũ eiusdẽ ppõnis cõuer
se / homo est aĩal: ⁊ tñ ista est vera p se in pmo mõ:⁊ non
pma: cuius ratio nulla est alia nisi q: terminus aĩal est
hoĩs diffinitiuus:⁊ nõ ecõuerso. quare ⁊c̃. ¶ Preterea
scd̃o arguit̃ sic ad idẽ. oĩs ppõnis p se in pmo modo p̄
dicatũ aut est tota diffinitio:aut pars diffinitionis subi
iecti. ¶ Hoc apparet. q: nec scd̃m pħm in pmo poster.
aliud est intelligẽdũ p p̄dicatũ dici de subiecto ĩ pmo mõ
q̄ esse diffinitiuũ ipsius. sed nec sapiẽs nec aliquod alioꝝ
attributoꝝ est cõceptus dei diffinitiuus. ergo nec de ipo
in pmo mõ dicẽdi p se p̄dicatus. ¶ Minor pbat̃. q: ille
terminus nõ est alterius diffinitiuus: quoꝝ duoꝝ termi
noꝝ distinctio rei significate nõ infert p formalẽ ↄsequẽ
tiã pbationẽ in qua vn⁹ p̄dicat̃ de alio / eẽ falsaꝫ. ¶ Hoc
apparet. q: distinctio rei significate p subiectũ ⁊ p p̄dica
tũ ppõnis p se in pmo mõ infert ipsam esse falsaꝫ: sicut
si aĩalitas distingueret̃ ab humanitate / hec ppõ esset fal
sa / homo est aĩal: sed distinctio rei significate p cõceptus
hmõi attributales dictos de deo ⁊ p ↄceptũ dei subiectũ
de quo p̄dicant̃ nõ infert p ↄsequẽtiã formalẽ ppõnẽ in
qua ipsi p̄dicant̃ de deo esse falsam. nõ eñi hec ppõ / deus
est sapiẽs vel iustus / esset falsa: esto p ĩpossibile q iusti
tia ⁊ sapiẽtia essent distincta a diuina essentia in re extra
ergo ⁊c̃. ¶ Nec valet si dicat̃ q hic arguit̃ ex suppositione
ĩpossibili:⁊ ex qua nõ sequit̃ ↄclusio vera. pmo q:
ĩmo etiã argumẽtũ currit de facto. arguit eñi ex ĩpossibi
litate qua de facto ista ẽ ĩpossibilis: totaliter deitas disti
guit̃ a diuina sapiẽtia:⁊ de ĩpossibilitate qua hec est ĩpos
sibilis etiã de facto: deitas totaliter distinguit̃ a sua en
titate. licet eñi de facto vtraq sit ĩpossibilis nõ tñ simi
liter: sed dissimiliter: q: sic se habet ĩpossibilitas pme q
nõ arguit ppõnẽ in qua p̄dicat̃ sapiẽtia de deo eẽ falsaꝫ.
impossibilitas autẽ scd̃e ppõnis argueret ppõnẽ illam
deus est ens / esse falsam. ex hac aũt differẽtia taliũ ĩpossi
bilitatũ q̄ ẽ de facto / pcedit argumẽtũ. quare ⁊c̃. ¶ Se
cũdo: q: falsuꝫ est qõ accipit̃ quãdo dicit̃ q ex suppõne
impossibilis nõ potest aliqua ↄclusio sequi vera. Si eñi
hoc esset verum nõ oporteret q̄rere an si spiritus sanct⁹
nõ pcederet a patre ⁊ a filio posset ab vtroq distigui: et
alia multa q̄ sepe ex suppositione impossibilis a doctori
bus ptractant̃. quare ⁊c̃. ¶ Cõfirmatur hoc p Augusti
nũ dicẽtẽ: q pater diuinus nõ eo ẽ pater quo ĩgenit⁹. qõ
quidẽ ipse pbat ex suppositione impossibilis / cũ subiun
git: quia si non genuisset nihil prohibuisset ipsum esse in
genitũ. constat eñi q hoc suppositum videlicet patrem
nõ genuisse / non est minus impossibile q̄ sapientiã diui
nam et essentiã distingui aliqualiter ĩ re extra. ergo sicut
Augustinus arguit q pater nõ eo generat quo est pso
na nõ pducta / p hoc q: nõ sequit̃ p ↄsequẽtiã formalẽ:⁊ si
persona nõ pducta. ergo generat eã. q: esto q p impossi
bile nõ genuisset nihil min⁹ quãtũ est ex forma ↄñe eẽt
psona nõ pducta. cõsili mõ pot argui in pposito. q̄re ⁊c̃.
¶ Preterea arguit̃ scd̃o cõtra opinãtẽ ex pprijs ei⁹ di
ctis. Primo. q: vt ↄcedit / ista ppõ: deus est pater / nõ est
in pmo mõ dicẽdi p se: sed nõ magis sapiẽtia vl' qõcũq
aliud attributũ dictũ de deo ĩportat totaliter idẽ cũ ipa
q̄ paternitas: vt apparet ex dictis in p̄cedẽti dist. ⁊ esto
q ipse hoc negaret / saltẽ cõcedit q ĩpossibile est cogno
scere deitatẽ nõ cognoscẽdo paternitatẽ:⁊ p ↄsequens p
oẽm cõceptũ quo ↄcipit̃ paternitas habet ↄcipi deitas.
sed scd̃m eũdẽ ideo hec ppositio: deus est sapiens: est p se
in pmo modo dicẽdi p se: q: idẽ p subiectũ ⁊ p p̄dicatũ
importat̃. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. quia cõcedit trãscẽdẽtia
puta cõceptũ substãtie ⁊ sapiẽtie vniuoce p̄dicari de deo
et de creatura: sed hoc nõ esset verũ si sapientia p̄dicaret̃
in pmo mõ de deo. qõ apparet: q: conceptus ois dicit̃
scd̃m eãdẽ oĩno descriptionẽ de illis oĩbus de quib⁹ vni
uoce p̄dicatur: sed illud in cuius descriptiõe vt dicit̃ de
vno cadit aliquid qõ nõ cadit ĩ ei⁹ descriptione vt dicit̃
de alio / nõ dicit̃ de vtroq scd̃m eãdẽ descriptionẽ totaliẽr
nec p ↄñs vniuoce. in descriptione aũt substãtie vt dicte
de creatura nõ cadit sapiẽtia: nec sapiẽtia vt dicta de ipa
creatura cadit ĩ eius diffinitione. ergo consilr est dicẽdũ
de ipsis vt dicuntur de diuinis: supposito vt cõcedis q di
cãtur vniuoce de eis ⁊ de creaturis. ¶ Confirmatur. pri
mo: quia secũdũ eũ ista ppõ: deus est sapiẽs: ideo est p se
in pmo mõ dicẽdi p se: q: sapiẽtia eque abstrahit̃ a deo
et a sapiẽtia creata sicut cũ dicit̃ / sapientia creata est sa
pientia. sed cũ dicit̃ deus est pater: consimiliter paternis
tas eque abstrahit̃ a deitate ⁊ a paternitate creata. ergo
consilr erit ista p se / deus est paternitas / sicut ista pater
nitas creata est p̄nitas: qõ tñ negas. ¶ Scd̃o. q: ideo
nõ videt̃ concedere hãc eẽ p se pmo mõ dicẽdi p se: deus
est sapiẽs: q: non solũ verificat̃ de deo sapiens ĩ concreto
sed etiã ipsa sapiẽtia ĩ abstracto. sed sic est in pposito. cõ
simili eñi modo deus dicit̃ paternitas in abstracto sicut
pater in concreto. ergo non minus debes concedere istã
esse veram in pmo modo q̄ aliam. quare ⁊c̃.

Et ideo quantum ad istum articulum

aliter est dicẽdũ: loquẽdo conformiter dictis istius docto
ris cuius sunt oẽs rationes p̄dicte facte contra aliã opi
nionẽ. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã est sciẽdũ: q ĩ hoc distĩguit̃ p̄
dicatio p se in pmo mõ a p̄dicatiõe p se ĩ scd̃o: q: p̄dicatũ
ppõnis pmi modi p se est concept⁹ q̄dditatiu⁹ subiecti
de quo p̄dicat̃ diffinitiu⁹. p̄dicatũ aũt ppõnis scd̃i modi
non ẽ concept⁹ subiecti diffinitiu⁹ nec q̄dditatiu⁹: sed q̄li
tatiu⁹ seu denolatiu⁹. hmõi aũt denolatiu⁹ cõcept⁹ ẽ du
plex. vn⁹ eñi ẽ alterius rei significatiu⁹ ab illa q̄ p subiectũ
de quo dicit̃ p̄dicat̃: vt concept⁹ albi vel etiã sapiẽtie p̄
dicatus de creatura. ⁊ iste potest subdiuidi: q: q̄dã ẽ cui⁹
significatũ est subiecto de quo dicit̃ inexistẽs vt album.
alius cuius significatũ seu connotatũ nõ est inexistens
actualiter sed possibiliter: vt risibile vl' calefactiuũ. ali⁹
aũt est oĩno eiusdẽ rei significatiuus cũ illa q̄ p subiectũ
de quo dicit̃ ĩportat̃: vt concept⁹ patris vel sapiẽtie di
ctus de deo. Cõcept⁹ etiã quidditatiu⁹ maxime large
sumpt⁹ posset poni duplex. vn⁹ large tñ ⁊ ĩpropie sum
ptus condiuisus ↄtra ↄceptũ denolatiuũ pmo modo
sumptũ: vt videlicet diceret̃ conceptus alicuius quiddi
tatiuus oĩs ille qui est cũ ipso eiusdẽ rei significatiue tota
liter expssiu⁹ siue sit siue nõ sit eius diffinitiu⁹. Alio mo
do ⁊ ppie conceptus quidditatiuus dicit̃ tñ ille q est
alterius diffinitiu⁹ ⁊ eiusdẽ rei cũ ipso significatiuus.

Hoc premisso pono quatuor conclu-
siones. ¶ Prima est. q nullus cõceptus denoĩatiu9 pro-
prie sumptus significatiuus alicui9 diuersi a deo existẽs
in eo est possibilis haberi de ipso. ¶ Hec videt͂ eẽ euidẽs
cuicũq catholico:nec de ipsa ẽ aliqua q̃stio.qm̃ de nullo
simplici tali mõ q nõ põt aliq̃d in ipso formalit͂ eẽ ab eo
in re extra aliquo modo distinctũ/ põt talis ɔceptus ha
beri. Hoc apparet:q2 talis cõceptus vt supponit͂ signifi
cat aliquid distinctũ a significato subiecti de q:quo dicit͂
existẽs i ipso:vt apparet de albo ꝛ de sapiẽte dicto de cõ
ceptu alicuius rei create. sed talis res sic distincta nõ põt
esse in aliquo summe simplici qd̃ est oẽ qd̃ habet siue qd̃
est in ipso.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit͂ corollarie: q nulla põt
esse p̃dicatio in scd̃o mõ de deo cuius p̃dicatũ sit talis cõ
cept9 denoĩatiu9. Et si ad istũ intellectũ opinio supius i
probata diceret sapiẽtiã ꝛ alia attributa p̃dicari de deo
nõ in scd̃o sed in primo mõ dicẽdi p se: verũ dicit:sed tñ i
proprijssime ꝛ aliter q̃ phs accipit p̃dicari p se in primo
mõ.nõ eñi omnẽ ppõnẽ cuius p̃dicatũ ꝛ subiectũ idẽ si-
gnificãt/phs dicit esse primi modi:nec est dubiũ abutẽdo
vocabulo isto mõ oĩa talia p̃dicari de deo in primo mõ p
se:ꝛ nullatenus in scd̃o: cũ constet p nullũ taliũ ĩportari
nisi deũ trinũ ĩ in re extra. ¶ Scd̃a ɔclusio est: q cõcept9
denoĩatiuus etiã pprie sumptus cõnotatiuus alicui9 di
uersi a significato subiecti ẽ possibilis hñi de deo. ¶ Hec
apparet tã de cõceptu cõnotatiuo alicui9 ad extra disti-
cti essentialiter a deo vt ẽ creatiuũ/q̃ etiã de ɔceptu ɔno
tatiuo alicuius ad intra distincti realiter nõ a diuina es-
sentia sed a psona/vt generatiuũ ꝛ spiratiuũ.ɔstat eñi q
deus est creatiuus:pater solus generatiuus ꝛ generãs:ꝛ
pater ꝛ filius sunt vnũ principiũ spiratiuũ ꝛ spirans.sed
qd̃libet istoꝝ est ɔceptus denoĩatiuus alicuius distincti
realiter ab illo de quo dicit͂ cõnotatiu9. sicut eñi risibile
cõnotat actũ ridẽdi vt possibilẽ:ꝛ calefactiuũ calorẽ:sic
ita ꝛ creatiuũ qd̃libet rẽ creabilẽ:generatiuũ personã ge
nerabilẽ:ꝛ spiratiuũ spirabilẽ seu spiratũ.ergo ꝛc. ¶ Mi
nor videlicet q qd̃libet p̃dictoꝝ sit cõceptus denoĩatiu9
siue qualitatiuus/apparet.q2 oĩs ɔceptus est respectu il
lius denoĩatiu9 siue qualitatiuus cuius nõ est diffinitiu9
sed nec creatiuũ est dei/nec generatiuũ psone diuine diffi
nitiuũ.ergo ꝛc. ¶ Nec valet si cõtra hoc arguit͂.q2 gene
ratio est idẽ cũ patre:est eñi essentialiter imo ꝛ totaliter
ipse pater.q2 ex hoc nõ sequit͂ q sit diffinitiua: q2 etiã cõ
ceptus sapiẽtie dictus de deo importat totaliter idẽ cũ
ipso:nec tñ ex hoc sequitur q sit eius diffinitiuus.cõsimi
liter in pposito est dicẽdũ:q2 licet p patrẽ ꝛ p gñationẽ
et p deũ oĩno idẽ ĩportet͂ in re extra/sunt tñ cõceptus di-
uersi quoꝝ vnus nõ est alterius diffinitiu9.qd̃ apparet p
Augustinũ dicẽtẽ:vt fuit supius allegatũ. q si pater nõ
genuisset nihil minus ipse ĩgenitus fuisset: hoc aũt oĩno
falsum existeret si generatio actiua cõceptus diffinitiu9
eius esset.si eñi generatio esset diffinitiua prime psone si-
cut aĩal hoĩs:ista eẽt formalis ɔña/nõ est generatio acti
ua/ergo nec prima psona: sicut ista/ nõ est aĩal/ergo nec
hõ.hoc aũt negat Augustinus vbi supra.ergo ꝛc. ¶ Tertia
cõclusio est:q de deo possunt haberi: ꝛ habent͂ cõceptus
denoĩatiui nihil ab ipso distinctũ significãtes nec aliquo
modo cõnotãtes. ¶ Hec apparet: q tales cõcept9 sunt
sapiẽs/iustus/bonus/ꝛ similes attributales.constat eñi
nullũ taliũ q̃ dicunt͂ de deo aliquid significare nec cõno-
tare distinctũ ab ipso:cũ deus seipso sit sapiẽs:ꝛ qd̃libet
predictoꝝ est de eo dictũ omni ab ipso alio circũscripto:
nec tñ vt pbatũ est supra/aliq̃s istoꝝ ɔceptuũ est q̃ddita
tiuus cũ nõ sit dei diffinitiuus.ergo ꝛc. ¶ Minor͂ lʒ pbatã
in p̃cedẽtib9:videlʒ q nullus talis cõcept9 sit dei diffini
tiu9/declarat doctor p̃dict9 p hoc:qm̃ q̃ñ eidẽ rei simpli-
ci cõueniũt cõceptus diuersi ꝛ diuersoꝝ ordinũ p̃dicabi-
liũ:nullus ɔceptus ppri9 vni9 ordinis cadit i descriptio
ne formali alicui9 ɔceptus alteius ordinis.exẽplũ huius
ponit de substãtia relatiõe ꝛ quãtitate.q̃bus trib9 gñib9
scd̃ʒ aliq̃s correspõdet eadem res significata.ꝛ tñ hoc nõ
obstãte:videlʒ rei significate idẽtitate:q2 tria ista sunt cõ
ceptus ordinũ diuersoꝝ:adeo nũq̃ i diffinitiõe istius rei si
gnificate data scd̃ʒ ɔceptũ vni9 ordinis/cadit aliq̃s ɔce
ptus alterius duoꝝ ordinũ. nec eñi hec p̃dicatio hoc ẽ quã
titas vel quãtus vel relatus siue relatio est p̃dicatio pa
in p̃mo mõ:q2 nec aliq̃s hoꝝ ɔceptuũ q̃ de hoc p̃dicant͂
est eius diffinitiuus licʒ nõ sit alicuius rei ab eo alterius
expssiu9 siue significatiuus. sed deus licet nõ sit i genere
tñ ipsi cõueniũt diuersi ordines cõceptuũ. ex hoc eñi q
est substãtia ipsi cõuenit ordo cõceptuũ cõmuniũ ipsi et
alijs substãtijs:q2 sapiẽtia/q̃dã ipsi cõueniũt conceptus
cõmunes ei ꝛ alijs sapiẽtijs:q2 est q̃dã generatio/ cõue-
niũt ipsi cõceptus cõmunes ei ꝛ alijs generationibus.ergo
in descriptione quidditatiua formali qua debet describi
scd̃m conceptũ suũ primi ordinis nõ debet poni aliquis
cõceptus alicuius alterius ordinis:qm̃ cõceptũ ɔmunẽ
describi p re descriptione formali/est ipm describi p ɔce
ptus cões pprios sui ordinis p̃dicabiliũ.ergo p̃dicatũ hui9
ppõnis: de9 ẽ sapiẽs:nullo mõ cadit i diffinitiõe subiecti
magis q̃ p̃dicatũ isti9 angel9 ẽ sapiẽs/i diffinitiõe ãgeli
cũ ɔcept9 huiusmõi trãscẽdẽtes eãdẽ habeãt diffinitio
nẽ ꝛ eiusdẽ rõnis existãt vbicũq siue de q̃cũq dicantur:
alias nõ vniuoce sed equiuoce dicerent͂: qd̃ falsum est:vt
postea ostẽdet͂.ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ɔclusio ẽ:q oẽs
cõceptus denoĩatiui p̃dicti p̃dicant͂ de deo i scd̃o mõ di-
cẽdi p se:vel saltẽ magis p̃dicatio taliũ est reducibil͂ ad
modum illũ q̃ ad aliũ. ¶ Hec apparet.qm̃ cõstat q ac-
cipiẽdo p̃dicationẽ p se primo mõ sicut sumitur a phõ ꝛ
cõmuniter ab oĩb9 q̃ nõ abutunt͂ tali vocabulo/talis p̃-
dicatio istoꝝ cõceptuũ de deo nõ est p̃dicatio in p̃mo mõ
cũ vt dictũ est/nullus taliũ cõceptuũ p̃dicabilium sit dei
diffinitiu9:licet eiusdẽ rei cũ ipso significatiu9.nulla etiã
alia p̃dicatio a p̃dicatione scd̃i modi inuenitur:cui ista p̃
dicatio taliũ ɔceptuũ de deo tñ q̃tũ isti assimilet͂.ergo ꝛc.
¶ Cõfirmatur.quia subiectum huius p̃dicationis: deus
est sapiẽs/ est cõceptus quasi specificus in coordinatiõe
cõceptuũ quibus cõuenit cũ substãtijs:ꝛ p̃dicatũ est alte
rius rationis seu coordinationis. ergo cũ non possit p̃di
cari de ipõ in quid/oportet q predicetur ꝛ verificetur de
eo in quale. quare ꝛc.

Ad alia quæ pro opinione alia sunt ar-
guta respõdet͂. Ad primũ apparet euidẽter q falsuʒ ac-
cipit in maiore loquẽdo de illa silitudine q̃ ɔcept9 dicit͂
esse similis suo obiecto ɔcepto.nõ eñi est inter ɔceptũ ꝛ
suũ obiectũ silitudo aliqua in essendo qualis est iter illa
indiuidua q̃ sunt eiusdẽ rõnis:sed tñ cõceptus dicit͂ rei
cõcepte silis in significãdo/p quãto videlicet ɔcept9 ta
lem rem esse representat seu exprimit qualis ipsa in se
existit. Q2 aũt de tali similitudine maior intellecta/sit
falsa apparet:quoniam constat eandẽ rem posse concipi
notitia sensitiua ꝛ intellectiua intuitiua et abstractiua
notitia creata et increata:qui omnes conceptus videli-
cet sensitiuus/intellectiuus/intuitiu9/creatus ꝛ increa
tus ꝛ abstractiu9 sunt alterius rationis: ꝛ tamen eiusdẽ
obiecti.ergo ꝛc. ¶ Ad scd̃m apparet q falsuʒ accipit in
maiori.nõ eñi ɔcept9 aliq̃s dicit͂ q̃dditatiu9 pprie lʒ lar
ge q2 q̃dditatis expssiu9 sed q2 ei9 diffinitiu9/apud mul-
tos eñi ẽ dubiũ q̃n vocãdo q̃dditatiuũ dei ɔceptũ omnẽ
illũ q̃ ĩportat idẽ qd̃ deus ꝛ p ɔñs totã ei9 q̃dditatẽ oẽs
ɔceptus attributales de ipso dicti sunt vere q̃dditatiui
lʒ aũt hoc mõ oẽs cõceptus de ipõ dict9 sit q̃dditatiuus

nō tñ ols dicit de ipso in primo mō. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū cōsimiliter est dicēdū. vocādo eñ cōceptū quidditatiuū ꝯceptū subiecti de quo dicit diffinitiuū: ꝛ ꝑ ꝯñs in primo mō ꝑdicatū/maior assumpta est falsa. ¶ Ad q̄rtū apparet cōsimiliter ꝙ accipit falsum in maiore. quia ad hoc ꝙ cōceptus aliquis dictus de aliquo sit quidditatiuus nō sufficit ꝙ importet eādē quidditatē cū ipso sed ꝙ predicet de ipso in primo modo. nō aūt oīm importātiū eādē q̄dditatē vnū ꝑdicat de alio isto mō. nec eñ substātia dicit q̄uātas nec similis vł dissimilis isto mō: cū tñ nec quātū nec simile vel dissimile importet aliq̄d distinctū ab ipsa substātia: de cui⁹ cōceptu dicit ī re extra. q̄re ꝛc.

¶ Et si q̄rat: ex quo cōceptus aliqui sunt eiusdē obiecti totaliter indistincti vnde magis pōt cognosci vel argui vnū eoꝝ q̄ alterū esse quidditatiuū: ¶ Ad hoc respōdet et bene ꝙ dupl'r. Primo eñ hoc cognoscit ex habitudine terminoꝝ: sic intelligēdo ꝙ quādocūq̄ ex ꝑdicatione cōcreta vnius de alio nō sequit formalr ꝯñā ꝙ res importata ꝑ ꝑdicatū/sit quidditas nec pars quidditatis rei significate ꝑ subiectū tale ꝑdicatū nō cadit in diffinitione subiecti: nec ꝑ ꝯñs est eius quidditatiu⁹: q: nec diffinitiuus. sicut ponit exēplum de ista: deus est sapiens: cuius veritas nō requirit formalr ꝯñā ꝙ sapiētia ꝑ ꝑdicatū significata sit deitas nec aliquid ei⁹. Ecōtrario aūt sic cōceptus de aliquo ꝑdicatus cognoscit esse eius quidditatiuus qñ veritas ꝓpōnis exigit ꝙ res significata ꝑ ꝑdicatū sit quidditas vel ꝑs quidditatis rei significate ꝑ subiectū: vt ponit exēplū de ista: homo est aīal: vel deus est substātia. Alio mō cognoscit vnū cōceptū nō esse alterius diffinitiuū: nec ꝑ ꝯñs quidditatiuū ex diuersitate coordinationis ꝑdicabiliū: videlicet q: sunt diuersarum taliū coordinationū: licet idē oīno significēt in re extra.

¶ Ad quintū qñ dicit ꝙ ꝯceptus sapiētie equaliter abstrahit a deitate sicut a sapiētia creata/hoc ē verū realiter: sic intelligēdo ꝙ cōceptus sapiētie nō est magis cōceptus vnius q̄ alterius. ex hoc tñ nō sequit ꝙ de deitate ꝛ de sapiētia creata vniformiter ꝑdicet. nō eñ vniformiter cōceptus sapiētie abstrahit a deo sumpto scđm cōceptū in ista ꝓpōne subiectū: deus vel substātia increata est sapiens/ꝛ a sapiētia creata. cōcedit tñ ꝙ equaliter ꝛ vniformiter abstrahi pōt a deo scđꝫ aliquē eius cōceptū sicut a substātia creata scđꝫ eius ꝯceptū. ꝛ ideo sicut predicat ꝑ se ꝑmo mō de ꝯceptu aliquo substātie create/ita ꝑdicat ꝯsimili modo de ꝯceptu cōsimili substātie increate. nō tñ de isto qui subijcitur in ꝓpōne ista: deus vel substantia prima est sapiens: sed de subiecto huius sapiētia infinita est sapiētia. ¶ Ad sextū apparet ꝙ ista ratio est cōtra eōm cōīter. qm̄ scđm eū cōceptus aliqui cōnotatiui affirmatiui ꝛ negatiui ꝛ etiā cōceptus paternitatis et filiationis ꝑdicant in quale nec ꝑ ꝯñs in primo modo de cōceptu diuinitatis. ꝛ ita qua ratione sunt tot isti/ eadē vt arguit īfiniti. vnde an ꝯcept⁹ de deo ꝑdicabiles nō per se primo quos de ipso habemus: ipsisq̄ ex fide attribuimus sint finiti vel infiniti: ꝛ si finiti quot sint: hoc nō videt existere nobis certū: cū multi alij quos ignoram⁹ in ꝑsenti sint de ipso ꝑdicabiles forsitan isto mō. hoc aūt nobis modo cōstat: videlꝫ tales cōceptus huiusmodi eē plures: esto ꝙ nobis eoꝝ certus numerus nō sit not⁹: sicut habet ipsemet q̄ sic arguit respōdere. ¶ Ad septimū respōdet ꝙ minor est falsa. posset eñ res eadē sicut deus videri visionibus alterius rōnis: ꝑ quarū vnā vidēs intelligeret deū ipm̄: sic ꝙ discerneret īter eū ꝛ q̄lꝫ ens creatū: nō tñ iudicaret eū esse trinū sed tñ deū: ꝑ aliā aūt iudicaret eū ꝛ apphēderet eē trinū. Esto etiā ꝙ minor sit vera maior est falsa: q: mediante vnica visione potest intellectus cōponere ꝛ diuidere: ꝛ sic mediante cōpositione et diuisione causare cōcept⁹ simplices abstractiuos alteri⁹ rationis. ¶ Ad octauū constat: ꝙ veritas omnis cause non arguit neq̄ ꝓbat veritatē effectus cū idē sit effectiuū alterius ratiōis principiū ꝓductiuū: ꝛ maxime agēs liberū. saltē quicquid sit de hoc sufficit ꝙ in proposito nō obstante vnitate intellectus ꝛ obiecti / alia potest poni causa diuersitatis talium conceptuū: videlicet vel varietio visionū vel cōpositionis ꝛ diuisionis. mediante enim alia ꝛ alia cōpositione natus est alius ꝛ alius cōceptus causari. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quero vtrū conceptus predicabiles de deo in secūdo modo dicēdi ꝑ se sint demōstrabiles de ipso. Et videt ꝙ sic. quia ols ꝓpositio vera necessaria ꝑ se nō euidens nec totaliter ꝑ se nota/videt esse demōstrabilis ex alia notiori: sed ꝓpōnes in quib⁹ ꝑdicant huiusmodi cōceptus denomiatiui de deo: puta deus est sapiēs iustus. ꝛ sic de alijs/sunt necessarie: nec tñ totaliter per se note. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia ols ꝓpō demōstrabilis exigit medium aliquod cui prius cōueniat ꝛ de quo sit notius ꝑdicatū. sed huiusmodi cōceptus de deo ꝑdicabiles isto modo nō vident esse notiores de aliquo alio: nec prius ꝑdicabiles q̄ de ipso. ergo ꝛc. ¶ Respōsio: vbi sic ꝓcedēdū. Primo eñ videbit quid est mediū ī demōstratiōe. Scđo quereretur an ꝯceptus huiusmodi ꝑdicabiles in secundo modo sint demonstrabiles de deo de quo sunt predicabiles a comprehensore. Tertio supposito ꝙ sic/ an naturaliter a viatore.

Quantum ad primū dicitur ꝙ duplex est demōstratio, est eñ vna potissima cuius ambe ꝑmisse sunt indemōstrabiles simpliciter. alia aūt nō sic potissima cui⁹ ꝑmisse lꝫ sint imediate ꝯclusioni q̄ non pōt etiā ꝑ alias ꝓbari efficacius q̄ ꝑ ipsas/sunt tñ ipe demōstrabiles ꝑ alias ꝓpōnes priores. Tūc dicit ꝙ mediū demōstrationis ꝑmo mō sumpte est diffinitio. mediū aūt in demōstratione alio mō sumpte nō oportet ꝙ sit diffinitio: sed pōt eē cōceptus vni⁹ rei: puta illius q̄ est cā alterius qđ ꝓbat. ¶ Primū apparet. qm̄ ꝓbatio ꝑmissaꝝ nō cessat quousq̄ ꝯceptus subiecti īplicit⁹ ꝛ mediū significēt idē. licet eñ ꝑ ꝯceptū vnius rei ꝓbet cōceptus de alia re a priori vt per animā ꝙ hō sit susceptibilis disciplinē: tñ semꝑ manet q̄stio ꝓpter q̄d hō ē susceptibilis discipline quousq̄ habeat cōcept⁹ diffinitiuus eīe. cōceptus autē iste habitus dicit cām explicite veritatis ꝯclonis: vltra quā nō oportet q̄rere aliā. ¶ Sed ē tūc dubiū q̄ diffinitio est illa q̄ debꝫ esse mediū ī demōstratiōe. ¶ Ad hoc respōdet: ꝙ aliud est mediū ꝓbādi ꝯceptū īplicitū passionis de subiecto/ꝛ aliud mediū demōstrādi ꝯceptū diffinitiuū datū ꝑ additamētū passiōis de sbiecto ꝛ ad mediū demōstrādi diffinitionē itrinsecā passionis seu descriptionē cōpositā ex ꝯceptib⁹ q̄dditatiuis passionis de subiecto. cōceptus eñ īplicitus passionis seu simplex demōstratur de ꝯceptu simplici subiecti ꝑ diffinitionē passiōis datā ꝑ additamēta. nihil eñ exꝑmit ꝑfecte īmediatā cāꝫ īherētie passiōis sbiecto nisi qđ īcludit naturā vtriusq̄/passionis videlꝫ ꝛ sbiecti. hoc āt facit diffinitio passiōis data ꝑ additamēta. ꝛ lꝫ tal' demōstratio nō sit potissima simpl'r: ē tñ potior q̄cūq̄ alia q̄ possit ꝯclō huiusmōi demōstrari: nulla eñ alia demōstratio est eq̄ efficax ad ꝓbāduꝫ talē ꝯclonē. Diffinitio āt passiōis data ꝑ additamētū ꝓbat de subiecto ꝑ diffinitionē formalē passionis datā ꝑ īrīseca sui gn̄is. q: eñ passio est talis/iō reqrit tali īherere subiecto: sicut q: aīa est q̄ viuim⁹/sentim⁹/ꝛītelligim⁹/ iō arguit ꝙ aīa ē act⁹ corꝑis. Diffinitio aūt formał passionis demōstrat de subiecto ꝑ diffinitionē sbi. Hec de ꝑmō.

Quantū ad secūdū vbi est respondendum ad quesitum/videlicet an propositiones hmōi in quibus predicanť tales cōceptus denominatiui de deo sint demōstrabiles/ sunt duo premittēda ad euidentiam dicēdorū. ¶ Primū est. ꝙ tales ꝓpōnes alterius rationis ĩ essendo lȝ non in significādo formanť a cōphensore ⁊ alterius a viatore. ¶ Hoc probať: qꝛ ꝓpōnes sunt alterius rationis quarum termini simplices vȝ subiectū ⁊ p̄dicatuȝ sūt alterius rationis: sȝ omnes termini simplices talium ꝓpositionū sunt alterius rationis in comprehensore ⁊ alterius ĩ viatore: qꝛ hmōi termini sunt notitie incōplexe abstractiue formate a comprehensore mediāte diuina visione. viator autē format tales notitias incomplexas abstractiuas ex quibus ꝯponunť ꝓpōnes per eum formate sine tali visione: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eius notitie huiusmodi sue tam simplices abstractiue ꝙ̄ cōplexe: puta ipse ꝓpōnes formate/sunt perfectiores alijs notitijs ꝯprehensoris et ab eis alterius ratiōis: cū omnis notitia abstractiua formata mediante intuitiua sit alteri⁹ rōnis ab illa q̄ formatur sine intuitiua mediante ⁊ sine aliquo alio ei⁹ causalitatē supplente. Questio ergo ista q̄ q̄ritur an ꝯceptus hmōi sint de deo demōstrabiles pōt intelligi tam de ꝯceptibus ⁊ formatis ꝓpositionibus a cōprehēsoribus ꝙ̄ etiā de istis formatis a viatorib⁹: nō an sint demōstrabiles ab eis puta a viatoribus: quia de hoc est sermo in sequēti articulo: sed an secundum se sint demonstrabiles esto ꝙ nō ab eis. ¶ Secundum p̄mittendū est ꝙ cū demōstratio dicatur esse ex causis conclusionis/dupliciť hoc pōt intelligi. vno mō sic ꝙ res significata ꝑ mediū terminū mediet īter rem significatā per subiectū ⁊ inter rem significatā per p̄dicatum ꝯclusionis demonstrate: ⁊ sit de facto causa ipsius. Alio modo sic ꝙ p̄misse se habeant ad ꝯclusionē quantū ad predicationem vel mediationem ⁊ immediationem ꝯceptuū vniformiter sicut se haberent si ꝑ īpossibile esset in re talis mediatio ⁊ distictio. ¶ Primo mō intelligendo demōstrationē eē ex causis/non oportet q̄rere nec hic q̄riť an aliquid sit demonstrabile de deo. ꝯstat enī ꝙ nō: qꝛ ꝑ subiectuȝ ⁊ ꝑ p̄dicatū cuiuscꝫ ꝓpositionis affirmatiue in qua de ipso aliquis taliū ꝯceptuū p̄dicať idem penitus importatur: nec per consequēs inter eorū significata cum non sint diuersa sed vnicū potest aliquid mediare/vt causa ipsius inter deū ē ⁊ ab ipso distincta quorū ꝯceptus cōnotatiui p̄dicantur de ipso: vt cū diciť ꝙ deus est creatiu⁹ omnium vel creauit omnia/nulla res est media: cuȝ nec creatio actio sit aliquid distinctū a deo nec creatura per ipsam cōnotata sit a deo mediante aliq̄ alio ab ipsa creatura ⁊ a deo distincto. ergo seq̄tur ꝙ demōstratio de qua hic queritur habet intelligi esse ex causis secūdo mō ⁊ hoc sufficit ad verā demōstrationē: qm̄ si omnis demōstratio perfecta haberet esse ex causis p̄io mō hoc intelligēdo/nulla demonstratio esset vera cuius medium est diffinitio vel commune subiectum ꝑ qd̄ ꝓbať passio de aliquo inferiori sub eo cōtēto. constat enī ꝙ diffinitio eandem rem īportat cū diffinito. nec per consequēs demonstratio cuius mediū est diffinitio passionis vel subiecti/est ex causis sic intelligēdo ꝙ res significata ꝑ medium sit causa realiter ꝯclusionis siue rei significate per eam. consimiliter dico de cōmuni subiecto. non enī hō significat rem mediātē inter risibile ⁊ sortem: de quo risibile cōcludiť ꝑ hoīeȝ. quare ⁊c. Sole igitur p̄misse dicūtur cause ꝯclusionis: qꝛ sunt euidētiores ipsa licet idem in re significent cum ea: ⁊ sūt quibus mediātib⁹ efficacius assentitur veritati conclusionis ⁊ rei per ipsā significate: ⁊ ideo assimilantur cause reali extra intellectum: quia sicut causa est ad quam sequiť effectus ita ⁊ premisse demōstratiōis sunt/ quarum virtute sequiť talis assensus scientific⁹ rei per conclusionem significate: ⁊ ideo licet res significata per p̄missas demōstratiōis nec possit dici causa rei significate per conclusionem: nec etiam ipsius ꝯclusionis: tñ premisse ipse dici possunt ⁊ sunt aliquo mō cause/⁊ si nō conclusionis saltē assensus sciētifici conclusionem seq̄ntis ⁊ etiam aliqualiter conclusionis.

His premissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nulla ꝓpō formata a viatore cōstans ex aliquo dei ꝯceptu quidditatiuo subiecto ⁊ ex alio denotatiuo p̄dicato / est demonstrabiľ. ¶ Hec ꝓbať qm̄ si aliq̄ talis vt ista/deus est sapiens vel iust⁹ ⁊ q̄cūcꝫ alia silis esset demōstrabilis: q̄ro a q̄: qm̄ vel a viatore vľ a comp̄hensore: sed nō a viatore vt ꝓbabiť in seq̄nti articulo: nec etiaȝ a beato. g̃ ⁊c. ¶ Scd̄a pars minoris/vȝ ꝙ talis ꝓpō nō sit demōstrabilis a btō/ ꝓbatur: qm̄ si beatus posset demonstrare aliquā talem ꝓpōnem a viatore formataȝ/vel illam eādē nūero quam format viator/vľ aliā eiusdem rōnis cū illa: sȝ cōstat ꝙ non potest poni primuȝ: qꝛ nec illa pōt esse in ipso: nec per ꝯn̄s demōstrari ab eo: ois etiam ꝯclusio demonstrata est cōplexa notitia demōstrantis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s est in ipso vt accidēs ĩ subiecto: nec videtur posse poni scd̄m ꝓpter consimilē rōnē: qꝛ vȝ nec beatus pōt formare p̄missas ex quibus possit talis ꝓpō demōstrari/esto ꝙ ipsa possit eiusdē rōnis cū illa q̄ ē viatoris a beato haberi. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ hmōi premisse ex quibus beatus demonstraret aliquā talem ꝯclusionem aut essent ꝑ se note ⁊ euidētes: aut nō. si ꝑ se note vel quōcuncꝫ euidentes ex eis non sequereť ꝯclusio eiusdem rōnis in essendo cū ꝯclusione viatoris: qm̄ nulla talis ꝯclusio viatoris est nec esse pōt sic euidēs sicut esset ista ꝯclusio q̄ a btō ex p̄missis euidentib⁹ inferretur. ois enī ꝯclusio ē euidens q̄ ex p̄missis euidentib⁹ est illata. ergo nec ipsa esset eiusdē sed alterius rōnis ĩ btō ⁊ alterius ĩ alio. non enī due cognitiones simplices vel cōplexe sūt eiusdē īmo alterius ratiōis: quarū vna nūq̄ pōt esse tāte euidētie quāte est alia: sed ꝯstat ꝙ nulla talis conclusio a viatore formata posset esse tante euidētie quāte esset cōsimilis cōclusio in significando illata ex p̄missis euidētibus ⁊ ꝓbata. quare ⁊c. Si autem dicať ꝙ p̄misse ꝯprehensoris essent ineuidētes: ex eis nō pōt aliqua ꝯclusio demōstrari. nec enī ex talibus p̄missis vȝ īeuidentib⁹ pōt aliqua ꝯclusio demōstrari. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ aut beatus format istam ꝓpōnē deus est sapiens vel trin⁹ ⁊ vn⁹ vel quācūcꝫ aliā idē significantē cū ꝓpōne viatoris mediāte visione beata/aut ꝑ se sine ipsa ad hoc aliq̄d operante. Si primum/ergo ꝓpō ista formata est alterius rationis in essendo ab illa quam format viator: qm̄ ois notitia abstractiua mediāte intuitiua formata ē alterius rōnis in essendo ab illa q̄ hr̄etur sine notitia tali intuitiua mediante: sicut alterius est rationis notitia abstractiua quaȝ de coloribus habet cecus ab illa quaȝ habet vidēs: deus aūt non videť ab aliquo viatorum. g̃ ⁊c. Si autem ponatur scd̄m/vȝ ꝙ lȝ beatus videat semꝑ deū tñ pōt formare aliquam abstractiuā notitiā simplicem ⁊ ꝯplexā sine notitia intuitiua ad hoc concurrente: que per consequēs formata ꝓpō erit eiusdē rōnis ĩ essēdo cū illa quā format viator: nec talis ab ipso poterit demōstrari: qm̄ aut p̄misse ex quibus haberet seu posset ipse ꝓpōnē hmōi demōstrare erūt euidentes ⁊ mediāte visiōe ac eius virtute formate: aut non sicut ipsa ꝯclusio demonstrāda. Si primū: ex talibus p̄missis euidentib⁹ ꝯclusio seq̄tur ⁊ demōstrabiť euidens: ⁊ per ꝯn̄s ab illa que supponiť non eē euidens/ alterius rationis. sicut enim ex p̄missis ineuidētib⁹ non infertur ꝯclusio euidēs/ita ⁊ ex euidentib⁹ nō inferť nisi euidens. quare ⁊c. Si aūt detur scd̄m/vȝ ꝙ tales p̄misse non sint euidentes nec virtute notitie intuitiue forma

te/ex eis non põt talis ꝯclusio demõstrari magis a beato ꝙ a viatore:tñ qꝛ ex ꝑmissis inevidentibus vt dictum est/a nullo aliqua ꝯclusio demõstrari põt:tum qꝛ sicut talis ꝯclusio ita ꝛ eius totalea inevidẽtes premisse sine visionis mediante virtute formate sunt eiusdẽ rõnis in viatorib⁹ ꝛ in beatis:nec ꝑ ꝯñs põt magis ab vno ꝙ ab alio ex talibus ꝑmissis talis ꝯclusio demõstrari. ¶ Secunda ꝯclusio est/ꝙ nec ecõuerso aliqua ꝓpõ formata a ꝯprehẽsore de deo est demõstrabilis a viatore. ¶ Hec apparet qꝛ aut illa est alterius rõnis in essendo ab omni ea ꝗ est possibilis viatori/aut eiusdẽ.si alteri⁹/nõ põt ab ipso demonstrari:qꝛ nec haberi.si eiusdem:nec talis potest vt dicetur in articulo sequẽti. Et quia omnis notitia comprehensoris habita de deo virtute notitie intuitiue est alterius rationis a quacunqꝫ habita sine ipsa ꝛ intuitiua dei notitia est impossibilis viatori:adeo nec etiam aliqua ꝓpositio tali mediante notitia dei intuitiua formabilis est a viatore demõstrabilis:cũ ois talis sit sibi impossibilis. Ex quo sequitur ꝙ ꝓpter causam aliam ꝓpõ a viatore formata de deo non põt demonstrari a beato ꝛ ꝓpter aliam econuerso ꝓpositio formata de deo a beato nõ põt demõstrari ab aliquo non beato:qm̃ ideo propositio viatoris est a beato indemonstrabilis:quia licet sit forte ipsi possibilis tñ ipsa secundum se est simpliciter indemonstrabilis. nec per ꝯñs põt ab aliquo demõstrari.ois eñ ꝓpõ cõstãs ex ꝯceptibus inevidentibus qualis est omnis ꝓpõ quã habet viator de deo:ꝛ etiam illa quã habet ꝯprehensor si ne visionis virtute formata est simpliciter indemõstrabilis vt potest patere ex dictis. propositio autem quam format comprehensor est a viatore indemõstrabilis: non ꝙ ipsa ex se sit indemonstrabilis:quia immo est demonstrabilis:cum ꝛ ab ipso ꝯprehẽsore possit demõstrari vt dicetur in ꝗstiõe seq̃nti:s; qꝛ est ĩpossibilis sibi vez viatori. ¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ omnis ꝯcept⁹ denominatiu⁹ deo ꝛ creature cõmunis talis qualem format btũs põt demonstrari de deo a quolib; beatoꝝ. ¶ Hec ꝓbaẽ sic prio:ois conceptus denoĩatiuus põt de quocũqꝫ demõstrari per illud de quo ꝑdicaẽ notius ꝙ de illo/ꝛ hoc ab omi ĩtellectu in quo est conceptus ille de ꝗ ꝯceptus hmõi denoĩatiuus ꝑdicatur notius:sed ois ꝯceptus denoĩatiu⁹ deo ꝛ creature cõis cuiusmodi est ꝗlib; attributalis ꝯcept⁹ ꝗlitatiuus vt sapiẽtia intellectus ꝛc.ꝑdicatur notius ꝛ prius de conceptu ꝯplexo diffinitiuo siue descriptiuo dei eiusdẽ ti/qlẽ hẽt beat⁹/ꝙ de cõceptu ꝗdditatiuo dei simplici.ꝗ btũs põt oẽm talẽ ꝯceptũ denoĩatiuũ demõstrare de ꝯceptu dei ꝗdditatiuo simplici per ꝯceptũ ei⁹ ꝯplexũ diffinitiuũ. ¶ Maior est euidẽs:qꝛ ois illa ꝓpõ est demõstrabilẽ qua est alia notior ꝛ euidentior habens idem ꝑdicatũ secumqꝫ ꝛ ex tali illa prima ꝓbaẽ:sed talis est ois illa cui⁹ ꝑdicatũ est noti⁹ de aliꝗ alio subiecto.ꝗ ꝛc. ¶ Minor potest ꝓbari multipliciter.primo in vniuersali:qꝛ gñaliter loquẽdo passio notius predicaẽ ꝛ prius predicaẽ de diffinitiõe ꝙ de diffinito:vt risibile de aĩali rõnali ꝙ de homie alias nunꝙ diffinitis subiecti esset medium ad ꝓbandũ passionem aliquã de subiecto.diffinitio etiã passionis notior ẽ de subiecto ꝙ passio:ꝛ passio de ipsa ꝙ de subiecto alias nec diffinitio passiõis siue descriptio eẽt mediũ ꝯueniẽs ad ꝓbãdũ passionẽ aliquã de ꝯceptu diffiniti subiecti. qđ similiter nõ est verũ.ꝗ ꝯsiliter in ꝓposito ꝗlibet cõceptus denoĩatiuus deo et creature cõis habens modum passionis dei⁹ ꝛ euidẽti⁹ siue notius ꝑdicaẽ de diffinitione siue descriptione dei cõposita ex cõceptibus ꝗdditatiuis ꝙ de aliquo dei ꝯceptu simplici. ¶ Confirmaẽ.qꝛ talis denoĩatiu⁹ ꝛ cõis cõceptus de deo ꝑdicabilis aut ẽ cõpositus ex cõceptibus cõibus:aut est simplex.s; vterqꝫ istorum est notior ꝛ euidẽtior de ꝯceptu alio ꝙ de conceptu dei simplici ꝗdditatiuo.ergo ꝛc. ¶ Minor declaratur:ꝛ primo de conceptu denominatiuo ex conceptibus cõibus composito:qm̃ ꝗlibet pars talis cõceptus cõpositi est cõis cõceptus:ꝛ per consequens habet aliquẽ cõceptum cõem ꝗdditatiuum dei de quo prio ꝑdicaẽ. ¶ Cõsequentia est euidens:qꝛ omnis ꝯceptus denominatiu⁹ respicit conceptu; aliquẽ ꝗdditatiuũ vt eius adequatũ subiectum quo posito ipse verificatur omi alio circũscripto:ꝛ quo nõ posito non põt verificari alio ꝗcũqꝫ posito. sed nullus conceptus dei ꝓprius põt esse tale adequatũ subiectũ respectu alicuius conceptus denominatiui deo ꝛ creature communis.ꝗ talis ꝯceptus denominatiui communis subiectum adequatũ est concept⁹ aliꝗs ꝗdditatiuus deo ꝛ creature cõis. ¶ Ex hoc arguiẽ ad ꝓpositum: quia ois concept⁹ denominatiuus prius immediati⁹ et notius ꝑdicatur de cõceptu ꝗdditatiuo sibi adequato ꝙ de aliquo particulari sub illo ꝯtento. ¶ Hoc appet.quia etiã tale adequatum subiectum est mediũ ad ꝓbandũ ipsum de ꝗcunqꝫ alio sub ipso ꝯtento.nullum aũt aliud sub ipso ꝯtentũ est mediũ ad ꝓbandum ipsu; de eo:eũ subiectum adequatum dicaẽ illđ quo posito talis cõcept⁹ verificaẽ de eo oĩ alio circũscripto:ꝛ ipso remoto non possit verificari de aliquo:sed ꝗlibet ꝑs cõcept⁹ denoĩatiui cõplexi dei est cõceptus cõmunis cuius subiectũ adequatũ est aliquis conceptus quidditatiuus non dei vel creature proprius/sed vtriuſqꝫ cõis/sicut ꝛ ipse denoĩatiuus ꝯceptus. ergo omnis talis denominatiuus conceptus euidẽtius ꝛ immediatius siue prius predicatur de tali conceptu ꝗdditatiuo cõmuni ꝙ de aliquo ꝯceptu ꝓprio dei ꝗdditatiuo. ¶ Ex hoc vlteri⁹ arguitur ꝙ talis cõcept⁹ denominatiuus ex talib⁹ cõibus ꝯceptibus ꝯstitut⁹ euidentius ꝛ prius ꝑdicetur de ꝯceptu dei ꝗdditatiuo composito ex ꝗdditatiuis illis denoĩatiuis correspõdẽtibus ꝙ de simplici cõceptu ei⁹ ꝗdditatiuo:qm̃ si ꝗlibet pars concept⁹ denoĩatiui complexi habet pro subiecto primo de ꝗ notius ꝑdicaẽ/aliquẽ cõmunẽ cõceptũ in descriptione dei cadentem:ꝗ ꝛ totalis ille cõplexus cõceptus denominatiu⁹ dei ꝓprius ꝑdicatur noti⁹ de totali illa descriptione dei. ¶ Scdo declaraẽ scda ꝑs illius minoris/vez ꝙ etiam cõceptus simplex denoĩatiuus sit euidẽtior de alio conceptu ꝙ de conceptu simplici dei ꝗdditatiuo:quoniam tali conceptui simplici denoĩatiuo põt correspondere aliqua descriptio ex cõceptib⁹ communib⁹ cõstituta.de quocũqꝫ autem talis conceptus descriptiuus compositus est notior/ꝛ concept⁹ simplex descript⁹:sed talis concept⁹ complexus denoĩatiu⁹ ex multis conceptib⁹ denominatiuis constitut⁹ notior ꝛ euidẽtior ẽ de conceptu complexo dei ꝗdditatiuo diffinitiuo ꝙ de simplici eius conceptu.ꝗ de simplici potest demonstrari per ipsum eius conceptũ ꝗdditatiuũ complexũ sicut ꝓbatum est statim supra.ꝗ ꝛc. ¶ Preterea scdo arguiẽ sic ad idẽ concept⁹ ꝑtis est mediũ ad ꝓbãdũ illud de toto qđ de ipsa parte est notius ꝙ de eo vbi reperiunẽ concept⁹ consimilẽ se hñtes/ꝛ de aliquo licet simplici consili ordie verificabiles:sicut ꝯcept⁹ toti⁹ ꝛ ꝑtis ibi ex talib⁹ potest fieri syllogism⁹ demonstratiu⁹ consilis ei ꝗ fit ex conceptu toti⁹ ꝛ ꝑtis:ꝑ cuiusmodi cõceptũ de toto aliꝗd demõstratur:sed multi concept⁹ concreti denoĩatiui sunt verificabiles de deo eodẽ ordie seu modo ꝑfectiõis in ꝗd vel in ꝗle ꝛ eodẽ modo mediationis vel imediationis ꝗ verificarẽtur de ipso si eẽt ex ꝑtibus constitutus.sicut eñ tũc aliꝗs conceptus primo verificaretur de conceptu ꝑtis/ꝛ ꝑ ipsum ꝓbareẽ de conceptu toti⁹/ita consili modo se hñt iste ꝑmisse.ex ꝗ ꝓbaẽ conclusio ista/oẽ illud qđ est intellect⁹ vel affect⁹ vel habet intellectũ ꝛ affectũ est intellectiuũ ꝛ volitiuum:s; de⁹ est huiusmodi.ergo ꝛc. Constat enim ꝙ ꝑmisse hui⁹ similiter se hñt inter se tñ ꝗ ad ꝓbationẽ terminorũ ꝙ etiã quo ad imediationẽ eoꝝ:sicut si intellectus ꝛ.

voluntas esset ps dei sicut ala ipsa intellectiua est ps homins. consimili eni mo itellectuũ ꝛ volitiuũ est cõcept⁹ denolatiuus de deo p̄dicabilis sicut de hoie. sicut etiam probando hominem esse intellectiuum ꝑ maiorem predictam/maior illa est notior cõclusione. intellectiuũ eni et volitiuũ euidentius ꝛ notius p̄dicatur de illo conceptu ꝯplexo sui diffinitiuo qui accipiẽ pro medio in premissis ꝙ de ꝯceptu simplici puta de hoie q̄ est subiectum cõclusionis. ita ꝛ in ꝓposito consimiliẽ ꝑ oia est dicẽdum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qꝛ si tales conceptus non sint demonstrabiles de cõceptu dei simplici: aut hoc est qꝛ nulla res reperitur a significato p̄dictorum duorũ cõceptuum distincta cuius cõcept⁹ possit esse medium ad ꝓbandũ vnũ de alio: aut qꝛ nullus alius repitur cõceptus dei q̄dditatiuus de q̄ sit notior talis ꝓbandus de conceptu dei simplici denominatiuus conceptus. sed primũ licet sit verũ non tñ obuiat secũdũ aũt est falsuz. ergo ꝛc. ¶ Prima pars minoris ꝓbaẽ. qꝛ si illud obuiaret nũꝙ diffinitio posset eẽ medium ad ꝓbandum aliquid de diffinito cum per diffinitionem ꝛ per diffinitũ vnum ꝛ idẽ totaliter importeẽ hoc aũt est falsum. quare ꝛc. ¶ Scða ps minoris est ꝓbata supra vbi ostensum est ꝙ cõcept⁹ hmõi denominatiui tam simplices ꝙ cõplexi sunt notiores de conceptu dei q̄dditatiuo complexo ꝙ de eius cõceptu simplici incomplexo. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguiẽ sic ad idem. ois concept⁹ denolatiuus est demonstrabilis non de subiecto eius primo: sed de alio sub ipso cõtento per suum primũ subiectũ. hec fuit superius declarata. sed conceptus dei q̄dditatiuus simplex non est primum subiectũ taliũ cõceptuũ: sed primũ eius subiectũ est conceptus q̄dditatiuus dei complexus. ergo ꝛc. ¶ Minor licet iaz ostensa supra iterũ declaratur: qꝛ forte diceret ꝙ de deo non põt haberi aliq̄s conceptus q̄dditatiuus alius a cõceptu simplici/q̄ possit primum subiectũ taliũ poni. ¶ Contra hoc arguitur: qꝛ qñ dicit phus discribendo primũ subiectum ꝙ primũ subiectum alicuius cõceptus est quo posito conceptus ille verificaẽ omni alio circũscripto: aut per hmõi subiectuz primũ sic descriptũ intelligit aliquã rẽ extra: aut tãtũ cõceptum in aia. sꝫ nõ primum: qꝛ subiectum dicit phus eẽ demonstrationis medium ad ꝓbandũ cõceptũ denolatiuum de ipso adequate dictuz de q̄cunq̄ alio cõtento sub eo. res aũt extra nõ põt eẽ pars ꝓpõnis: nec per ꝯñs medium demonstrationis. ergo relinq̄ẽ scðm: sꝫ de deo ꝛ omni alia re simplici possunt diuersi conceptus q̄dditatiui haberi: licet nõ diuersorũ: sed vnius ꝛ eiusdẽ significati. nec magis est inconueniens vnum taliũ pluriũ ꝯceptuũ esse conceptus denominatiui subiectuz primũ ꝙ alterũ/ꝙ in cõceptib⁹ q̄dditatiuis ꝛ denolatiuis aliorũ entiũ scꝫ creatorum. nõ magis etiã est inconueniens tales denolatiuos cõceptus eẽ notiores de vno dei q̄dditatiuo ꝯceptu ꝙ de alio: lꝫ vterq̄ idem significet totaliter in re extra ꝙ in creatis passionem eẽ notiorem de diffinitione vt risibile de animali rationali ꝙ de homine diffinito: cum nonmin⁹ diffinitio ꝛ diffinitũ cuiuslibet entis creati sint cõceptus significatiui eiusdem rei ꝙ diuersi conceptus dei q̄dditatiui. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est ꝙ p̄dicti cõceptus denominatiui possunt demõstrari de suo subiecto primo sicut ꝛ alia ois passio. ¶ Hec apparet ex p̄dictis: qꝛ subiectum primum passionis diciẽ vno modo qd̓ est primum primitate adequationis/vꝫ qꝛ conuertiẽ cum tali passione siue p̄dicato denolatiuo. Alio mõ: qꝛ p̄dicatũ ipsum denominatiuuz est notũ de ipso prius ꝛ euidentius ꝙ de aliq̄ alio. nõ eni de omni subiecto adequato p̄dicatũ denolatiuũ est notius: qꝛ diffinitio ꝛ diffinitũ cõuertuntur: ꝛ per consequens si vnum istorũ est primũ subiectũ primitate adeq̄tionis respectu alicuius p̄dicati/ꝛ alterũ: nec tñ p̄dicatuz ipsum est eque notũ de vno sicut de alio. notior enim est passio ꝛ ois denolatiuus conceptus de diffinitione ꝙ de diffinito. sed oẽ illud de q̄ aliqd̓ p̄dicatum demõstrabile ẽ notius ẽ mediũ ad ꝓbãdũ ipsũ de alio de q̄ non sic est notum. ergo conceptus denolatiuus est demonstrabilis de suo primo subiecto isto mõ sumpto. ¶ Confirmo. qꝛ cõceptus denominatiui ꝓprij tam simplices ꝙ complexi sunt demõstrabiles de cõceptu q̄dditatiuo dei simplici per cõceptũ eius q̄dditatiuũ cõplexũ sed cõceptus dei q̄dditatiuus simplex est primum subiectũ taliũ quia adequatũ. ergo ꝛc. ¶ Cõtra istam cõclusionez arguit q̄dam ꝛ ꝓbat ꝙ nulla passio demõstraẽ de suo subiecto primo loquendo de demõstratione simpliciter q̄ ꝓbat de oi ꝛ semꝑ primo: qꝛ subiectum primũ est illud cui cõuenit passio omni alio circũscripto: ꝛ quo circũscripto nulli alteri cõuenit: sed de tali impossibile est passionem demõstrari: qꝛ tunc passio cõueniret demõstrationis medio subiecto primo eius circũscripto: nec per cõsequens primum subiectuz esset primũ. ¶ Scðo: qꝛ demonstratio est ꝑ mediũ cui passio demõstrabilis prio conuenit: ergo nõ potest demõstrari de subiecto cui cõueniẽ prio. ¶ Tertio qꝛ ꝓpositio in q̄ p̄dicatur passio de suo subiecto primo/ẽ immediata: sed ꝓpõ immediata est ĩ demõstrabilis. ergo ꝛc. ¶ Sꝫ ista appꝫ ꝙ non arguit nec vadũt ꝯ mẽtẽ seu intellectũ conclusionis p̄dicte: qꝛ non accipiũt subiectũ primum sicut accipitur in ipsa. conclusio enim illa accipit subiectũ primũ ꝓ conceptu q̄dditatiuo simplici incomplexo de q̄ aliq̄s denolatiuus conceptus conuertibiliter predicatur. In oib⁹ aũt istis rationibus accipiẽ primuz subiectum pro illo cui p̄dicatũ denolatiuũ conuenit pri⁹ siue de q̄ p̄dicaẽ notius. tale aũt subiectũ primũ passionũ est conceptus q̄dditatiuus nõ incomplex⁹/sꝫ diffinitiu⁹ complexus/vt dictum est superius. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium dicendum est ꝙ nõ. nulla eni ꝓpositio theologica videtur esse naturaliẽ in via demonstrabilis ab aliq̄ viatore. ¶ Hoc ꝓbaẽ prio sic/ois demonstratio p̄supponit duas p̄cognitiones subiecti conclusionis siue rei significate ꝑ tẽrm: vꝫ si est ꝛ q̄d est rei: sꝫ iste due p̄cognitiones non psũt haberi de deo naturaliter ab aliquo viatore. ergo nec de ipso seu de eius conceptu potest in via a viatore aliq̄d demonstrari. ¶ Maior habeẽ a pho ĩ prio posterioꝝ. Minor declaraẽ: qꝛ cognitio si est diciẽ eẽ illa virtute cuius cognoscẽs assentit rem cognitã eẽ. cognitio aũt q̄d rei est cognitio q̄dditatiua quaz habemus virtute prime cognitionis vꝫ si est: sꝫ intelligẽdo per deũ sicut itelligit theologus ens pfecti⁹ alijs omnibus simul sumptis/deum esse non cognoscitur naturaliẽ: nec ꝓbaẽ euidẽter: ergo nõ magis de deo possum⁹ in via aliq̄d demonstrare ꝙ de illo de q̄ non constat nobis esse ens possibile: qꝛ nec de ipso habemus notitiã aliquã siue p̄cognitionẽ q̄d est ad demonstrationẽ necessario requisitã nisi quid nois tantum. qd̓ est consimiliẽ possibiliũ ꝛ ĩpossibilium. ¶ Confirmaẽ. qꝛ si aliq̄d posset demonstrari de deo a viatore istorum q̄ creduntẽ de ipso: aut cognitio per quam talia ꝓbarenẽ de ipso/esset cognitio dei ĩtuitiua aut abstractiua mediante intuitiua vel aliqua specie dei representatiua causata. aut esset aliqua alia notitia arguitiua qualem habemus de vno qd̓ concludiẽ ꝛ probamus esse per alteruz: vt subiectum ꝓpter accidẽs sibi inherens. sed non potest poni aliqd̓ istoꝝ: qꝛ omnes iste tres notitie de deo sũt naturaliter ĩpossibiles viatori. nec eni habet dei cognitionem ĩtuitiuã: nec speciẽ eius rep̄sentatiuaz: nec notitiaz alicuius alteri⁹ a deo ex qua possit arguere euidẽter deũ esse eo modo q̄ poniẽ ꝛ crediẽ nec eni fidelis plus ꝙ infidelis videt deũ nec hẽt aliquã speciẽ rep̄sentantem eum/nec plus ꝙ ipse potest conclu-

dere deū esse p sensibilia vel p q̄cunq̄ alia sibi nota. q̄re
ꝛc. ¶ Sed ꝯ hoc arguit̄ primo: q2 scd̄m doctrinam sctō-
rum ad ꝓbandū illa q̄ sunt fidei adduci possunt necessa-
rie ratiōes. ¶ Secūdo: q2 ꝯceptus denominatiuꝰ ꝓbat̄
de omni ꝯceptu q̄dditatiuo simplici p conceptū q̄ddita
tiuum eius ꝯplexū / vt in alio articulo fuit dictū: s3 nō
tm̄ cōprehensor / sed etiā viator h̄t de deo cōceptum de-
nominatiuū ꝛ q̄dditatiuū simplicē ꝛ complexū. g̃ non
magis potest cōp̄hensor ꝗ viator talia demonstrare.
¶ Tertio. q2 ꝓpō necessaria nō p se nota est demonstra-
bilis a quocūq̄ eam formare valēte. ¶ Hoc appet: quia
talis dependet ex p̄missis aliq̄bus per se notis ad quas
potest viator formans eam naturalit̄ deuenire maxime
cū termini ip̄arū ꝯtineant̄ sub ꝯceptu entis: quē ipse via
tor pōt naturalit̄ habere: ꝛ per ꝯn̄s ab eo p compositio-
nē ꝛ diuisionē descēdere vsq̄ ad ꝓprios conceptus ex q̄-
bus ꝯponunt̄ ꝓpōnes hm̄ōi per se note: s3 ꝓpōnes theo
logice quas format viator / vt deus est triuꝰ ꝛ vnus intel
ligens vel volens ꝛ alie sunt necessarie nec tn̄ p se note. g̃
ꝛc. ¶ Quarto. q2 potens h̄re cōceptum subiecti pōt in-
ferre omnes veritates de ip̄o ꝯclusibiles: sed viator pōt
habere naturalit̄ ꝓpriū conceptum dei / cū deus ipse sit
subiectū theologie possibilꝭ viatori. g̃ ꝛc. ¶ Maior ꝓba-
tur: q2 ꝯceptus subiecti cōtinet virtualit̄ illa q̄ sunt i sci
entia: ꝛ eius diffinitio est mediū ad ꝓbādū ipsa. ¶ Quin
to. q2 ex creaturis ꝓbat̄ euidēter deū esse. g̃ de ipso an̄ꝗ̄
aliq̄d demōstretur de eo / pōt haberi p̄cognitio si est: ꝛ per
ꝯn̄s ea habita potest demōstrari ipsum esse triniū: ꝛ alia
necessaria fide de ipso nota. ¶ Ad ista respondetur per
ordinem. ¶ Ad primū dicit̄: q 13 ad ꝓbandum illa q̄ sūt
fidei adducant̄ necessarie rōnes / non tn̄ tales sunt nobis
euidētes. licet em̄ q tales rationes cōcludāt necessario
sit fide certum / non tn̄ euidenter notū: sicut si arguatur
sic / oē ens primū vel infinitū vel necessariū est trinum et
vnum intellectiuū ꝛ volitiuū vel quodlibet aliorū q̄ deo
attribuuntur: sed deus est hm̄ōi. g̃ ꝛc. Talis inquā ratio
bene ꝯcludit necessario: vt credimꝰ. hoc tn̄ aliter ꝗ per fi
de3 nescimus: q2 nec aliqua p̄missarū nec ꝯclusio est ali-
ter nobis certa. q̄re ꝛc. ¶ Ad secundum dicēdum ē q nō
omnes ꝯceptus denominatiui sunt demōstrabiles de q̄-
cunq̄ cōceptu q̄dditatiuo: sed tm̄ ꝯceptus denoīatiui q̄
habentur post p̄cognitionē rei si est de conceptu q̄ddita
tiuo eoꝝ subiecto habito similiter post p̄cognitionē rei
si est: q̄ q̄dem cōceptus denoīatiuus est de tali conceptu
q̄dditatiuo simplici demōstrabilis p ꝯceptū q̄dditatiuū
sui diffinitiuū: q̄ q̄dem dicitur esse quid rei. nullus aūt cō
ceptus denominatiuus alicuiꝰ de quo non habet̄ p̄cogni
tio si est: nec per ꝯn̄s potest haberi de ipso q̄d rei / s3 noīs
tm̄ / est demōstrabilis: cū medium demonstrationis nō sit
q̄d noīs: sed q̄d rei: q̄ quidē nō pōt esse alicuiꝰ impossibi
lis / nec alicuius alterius q̄ euidēter nescitur eē possibi
le: cum de tali nō possit haberi notitia si est quā supponit
q̄d rei. s3 cōceptus tā denoīatiui ꝗ q̄dditatiui quos for-
mat viator de deo habētur sine p̄cognitione euidenti dei
si est. nec enim viator habet de aliq̄ credibili nisi ꝯceptū
q̄d noīs tm̄. g̃ 13 conceptus viatoris ꝛ cōp̄hensoris tā
simplices ꝗ complexi de deo habiti / sint idem in signifi-
cando / sunt tn̄ oīno in essendo alterius rōnis: cū ꝯceptꝰ
ꝯp̄hensoꝝ sequat̄ p̄cognitionem euidētē dei si est / q̄ me
diante notitia intuitiua euident̄ intelligūt et assentiunt
deum esse: ꝛ ideo habent de ipso q̄d rei: non aūt viatores
nisi q̄d noīs tm̄: ꝓpter ꝯtrariam rōnē: vel q2 nō p̄nt habe
re de deo p̄cognitionē si est. q̄re ꝛc. ¶ Ad tertiū cōsimilit̄
est dicēdum. falsū em̄ accipit̄ in maiori qn̄ dicit̄ q omis
ꝓpō non per se nota necessaria est demōstrabilis. nō em̄
est demonstrabilis nisi ꝓpō illa q̄ format̄ post p̄cognitio
nem si est. illa enim q̄ sine tali p̄cognitione formatur / nō
magis est demonstrabilis ꝗ aliqua ꝓpositio in q̄ aliq̄d
de aliquo impossibili predicat̄: q2 nec de subiecto talis ꝓ
positiōis siue de subiecti significato habet̄ alia notitia
ꝗ q̄d noīs tm̄: q̄ est impossibilium consimiliter sicut possi
bilium. non em̄ alicuius possibilis pōt haberi q̄d rei quo
usq̄ de ipso habeatur notitia si est: ꝛ p ꝯn̄s sciat̄ q possi-
bile est. ¶ Et qn̄ additur q termini p̄missarū ex q̄bꝰ ta-
lis ꝯclusio dependet cōtinent̄ sub conceptu entis quē via
tor naturalit̄ pōt habere / dicit̄ q sicut termini cōclusio-
nis non sunt nisi ꝯceptus quid nominis tm̄: ita ꝛ termini
quarumcunq̄ p̄missarum quas viator pōt adducere ad
ꝓbationem eius / sunt etiam cōceptus ꝯsimiles: nec per
ꝯn̄s p̄nt esse euidentes premisse ex eis formate nec alicu
ius ꝯclusionis demonstratiue. quare ꝛc. ¶ Ad quartū
respondet̄ q non oīs conceptus subiecti continet illa q̄
sunt in sciētia eius: sed si aliq̄s est talis non nisi ille quo
constat esse illam rem significatam q̄ dicit̄ subiectū: q̄ ꝛ p
conceptum denoīatiuum importat̄: vel aliq̄s conceptus
alius sequēs istū vel diffinitiuū dicēs q̄d rei nō noīs tm̄
sed talē cōceptū non pōt habere naturalit̄ intellectꝰ via
toris de deo in via. g̃ ꝛc. ¶ Ad quintum ꝛ vltimū respon
detur: q licet euidenter ꝓbetur deū esse accipiēdo deū ꝓ
aliquo ente p̄mo / nō tn̄ accipiēdo deū vt accipit̄ a theo-
logo: nec per consequens de deo vt sic sumpto haberi po
test nisi cōceptus q̄d nominis tm̄. esto etiā q ꝓbetur p̄i
mum ens esse: ꝛ ipsum ens p̄imū sit triniū ꝛ vnum: ex hoc
non seq̄tur q ꝓbetur deum trinum ꝛ vnū esse q2 13 eadē
res significetur per istas duas ꝓpōnes / p̄imum ens est
ꝛ ens trinum ꝛ vnum est / tn̄ hoc nobis notum nō ē nec ē
notū naturaliter esse pōt. quare ꝛc. ¶ Sed est hic dubiū
quoniam ex q̄ de p̄mo ente pōt haberi p̄cognitio si est: vi-
det̄ etiā q de ipso possit haberi q̄d rei nō tm̄ q̄d nominis:
ꝛ per consequens de ipso ꝛ si non de deo alio modo sūpto
demonstrari posse conceptus hm̄ōi denoīatiuos. ¶ Ad
hoc dici pōt q 13 de primo ente viator habeat p̄cognitio
nem si est / non tn̄ de ꝯceptibꝰ eius denoīatiuis siue de ip
so primo ente vt taliū cōceptuū significato. hoc autē re-
quiritur ad hoc q ipsi possint de aliquo demonstrari. nō
em̄ sufficit p̄cognoscere demōstrantem si est res vt ipsa ē
significatū subiecti cōclusionis puta conceptus q̄ddita
tiui: sed oportet etiam eū habere p̄cognitionem si est ip-
sius vt est significatum p̄dicati puta cōceptus denoīati
ui de conceptu q̄dditatiuo demōstrati: q2 tā de subiecto
ꝗ etiam de passione oportet precognoscere si est.

TErtio quero: vtrum aliquis con
ceptus vnus numero deo ꝛ creature cōis sit
nobis possibilis. ¶ Et videtur q sic: q2 omis
conceptus est illis cōis de q̄bus est predicabi
lis: sed oēs cōceptus transcendentes quos ꝯstat nobis
esse possibiles / quoꝝ q̄libet est vnus nūero / sūt p̄dicabiles
de deo ꝛ de creatura. g̃ ꝛc. ¶ Contra: q2 oīs conceptꝰ vnꝰ
respicit aliq̄d vnū obiectū p ipsū apprehensum / s3 nullū
in re extra pōt esse obiectū cōe intelligibile deo ꝛ creatu
re. ergo nec aliq̄s cōceptus. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedam
Primo em̄ ostēdam q oportet cōcedere cōceptū aliquē
deo ꝛ creature esse cōem. Scdo inquiram an ipsū opor
teat ponere vnicum. Tertio an eius sit aliquod vnum
tm̄ obiectum significatū se extendens ad deum ꝛ ad q̄li
bet ens creatum.

Quantum ad primum: q aliquis conce
ptus sit deo ꝛ creature communis: hoc multipliciter po
test ꝓbari: nec ab aliquo debet negari. Potest siq̄dē hoc
ꝓbari primo per primum principium: quod est / de quoli-
bet affirmatio vel negatio vera. qm̄ constat q subiectum
huius ꝓpōnis sicut ꝛ cuiuslibet consimilis alterius vel

uersalis est cōmune deo ⁊ cuilibet creature/sicut ⁊ vtrobiqꝫ ꝓpō ipsa est vera:sed hmōi subiectum nō est aliud ꝙ̄ actus intelligēdi:sicut nec etiam ꝑdicatū.ꝗ ⁊c. ¶ Confirmaꝛ.qꝛ si nullus actus intelligēdi posset esse cōis deo ⁊ creature:hoc eēt solū qꝛ nihil in re extra potest eis esse cōe: sed hoc nō obuiat:qꝛ nec aliqua alia entia creata distincta possunt in re extra in aliquo cōuenire : sed omnia sunt se totis realiter distincta vt ꝓbabiꝛ in scđo proli⁊e ⁊ de distinctiōe ista ostēdeꝛ postea.⁊ ita si ideo deo ⁊ creature nullus posset esse conceptus communis : quia deus ⁊ creatura in nullo eis cōi ꝯueniunt in re extra:ꝓpter cōsilē3 rōne3 nullis aliis ī re extra distictis posset eē aliqs cōceptus communis:nec per ꝯñs eēt possibile aliqđ vle cū nec vniuersale sit aliđ ꝙ̄ de pluribꝰ ꝑdicabile.nihil aūt est de pluribus ꝑdicabile nisi conceptus eis cōmunis in ꝓpositione mentali vel vox in ꝓpōne vocali. hoc aūt est euidenter falsum.cōstat eñ oē vniuersalia non tm̄ vocalia sed etiam mentalia de pluribus ꝑdicabilia:⁊ per ꝯñs eis communia.ꝗ ⁊c. ¶ Secundo arguiꝛ sic ad idem. non plus negat negatio ꝙ̄ ponat ipsi contradictorie opposita affirmatio:sed ens ⁊ nihil vel non ens se habent sicut conceptus affirmatiuus ⁊ negatiuus : ergo quicquid negatur per vnum affirmaꝛ ꝑ alterū:sed constat ꝙ non ens seu nihil negat oē ens.ꝗ et ens ipsi ꝯdictorie oppositum affirmaꝛ siue ꝯmuniꝛ se hēt ad oē ens. ¶ Confirmaꝛ. qꝛ nisi conceptus entis se extenderet ad omne ens/ nihil siue non ens ⁊ ens non essent contradictorie opposita/qđ est falsum.quare ⁊c. ¶ Et si forte dicatur ꝙ ens non est vnus cōmunis cōceptus sed insimul omnes/contra hoc potest argui primo per rationē doctoris de conceptu certo ⁊ dubio : qꝛ viator potest esse certꝰ de aliquo ꝙ sit ens existens dubius an sit infinitū an finitū/ increatu3 an creatum . ergo conceptus entis alius est a quolib3 aliorū3. ¶ Consequentia est euidens:qꝛ eadem propō non potest eidem intellectui esse certa ⁊ dubia:s3 ista a.est ens est certa:hec autem/a.est deus vel creatura substantia vel accidens est dubia.ergo oportet prima3 ꝓpōnem esse aliam a secunda.nō est aūt alia quo ad subiectū nec quo ad copulam:ergo quo ad ꝑdicatū. ex ꝗ seqtur ꝓpositū:ꝙ ve3 conceptus entis est aliꝰ a quolib3 aliorū:nec ꝑ ꝯñs est aliquis ipsorum eo inferiorū:sed in se vnus aliisqꝫ omnibus sub ipso contentis communis ⁊ de eis ꝑdicabilis sicut ꝗlibet conceptus alius vlis de suis inferioribus sub eo cōtentis. ¶ Tertio ad ide3 arguiꝛ:qm̄ omne simpliciꝛ trāscendēs est vniuersaliter oībus cōmune:sed cōstat ꝙ ta3 ens ꝙ̄ alia multa sunt transcendentia.ꝗ qđlibet tale est deo ⁊ creature commune.Maior est euidens : qm̄ omne ꝑdicabile est cōmune illis de ꝗbus est ꝑdicabile:sed qđl3 transcendens est ꝑdicabile tam de deo ꝙ̄ de quolib3 alio ente creato.ꝗ ⁊c. ¶ Confirmatur.quia cōstat ꝙ ista ꝓpō in mente formata/ens est ꝑdicabile de deo ⁊ de ente creato/est vera.ꝗro tūc de huius ꝓpōnis subiecto:qm̄ aut eiꝰ subiectum est conceptus cōis enti creato ⁊ increato:aut ꝯceptus ꝓprius alteri istorū:aut duplex conceptus vnꝰ ve3 entis increati:⁊ alius entis creati.sed nō pōt poni secūdum nec tertium:qꝛ tūc nō esset vera:sed falsa ꝓpō supradicta.ꝗ relinquiꝛ primū qđ est ꝓpositū ve3 ꝙ aliqs cōceptꝰ deo ⁊ creature cōmunis est nobis possibilis. ¶ Minor/ve3 ꝙ ens ⁊ omne aliud ꝑdicabile secū cōuertibile sit transcendens/ est euidens:qm̄ sicut hō vniformiter se habet ad omnē hoīem singulare3 ita ⁊ ens ad quodcūqꝫ possibile vel existens:quantum ad hoc ꝙ sicut hō est predicabilis vliter ⁊ indifferenter de quocūqꝫ termino seu conceptu supponēte ꝓ quocūqꝫ hoīe singulari:ita et ens de ꝗcūqꝫ supponēte ꝓ ꝗcūqꝫ possibili vł actualiꝛ existēte. ¶ Nec valet si dicaꝛ ꝙ nō est idē cōceptꝰ entis ꝗ ꝑdicaꝛ de deo ⁊ de ente creato:nec per cōsequēs aliqs vnus conceptus est eis cōmunis:qm̄ nec est ide3 conceptus hoīs ꝗ ꝑdicatur de sorte ⁊ ꝗ ꝑdicaꝛ de platone.alia eñ ē ꝓpō in qua subijcitur sortes:⁊ alia in qua plato.ergo ⁊ alius conceptus predicaꝛ in vna alius ī alia. ¶ Consequētia ē euidens:qꝛ sicut in ꝓpōne vocali terminus vocalis vniꝰ ꝓpositionis nō pōt esse alterius:eo:cum vox nō possit post ꝙ̄ formata est seu ꝓlata ꝓferri eade3 nūero realiter siue ꝗdditatiue:sed tm̄ equalēter ⁊ significatiue:ita ⁊ de cōceptu termino ꝓpōnis mentalis cōsiliter est dicēdū : ve3 ꝙ cōceptus alicuius mētalis ꝓpōnis terminus non potest idem in numero realiter esse terminꝰ alterius formate propositionis ante vel post illam:cum nec conceptus interruptus possit idem in numero naturaliter reparari. ꝗ alius ꝯceptus hoīs predicaꝛ in ista ꝓpōne /sortes est hō:⁊ alius in ista plato ē hō ꝓut ꝓpōnes hmōi sunt mentales:sicut ⁊ voces etia3 sunt diuerse qñ ꝓpōnes ipse sūt vocales:⁊ tñ hoc non obstante hō dicitur esse cōis oībꝰ hominibus ⁊ de eis ꝑdicabilis:qꝛ esto ꝙ de facto aliꝰ cōceptus de vno ⁊ alius de alio ꝑdicetur:hoc non est qn̄ ꝗlibet ex se indifferenter sit ꝑdicabilis de ꝗlibet:cū nullu3 singularū magis ꝙ̄ alterū sit obiectū ꝑ ipsū significatu3. sed de ꝯceptu entis respectu oīm aliorū ꝯsimiliter ē dicēdū.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaꝛ.qꝛ cum ens diuidaꝛ in ens creatum ⁊ increatū siue finitū ⁊ infinitū:ꝗro qđ est subiectu3 huius ꝓpositionis in intellectu formate/entis aliud est īfinitum ⁊ aliud finitū:aut eñ hmōi subiectū est aliqs cōceptus deo ⁊ creature cōis:aut aliqs ꝓprius deo tm̄ vel creature:aut vtrūqꝫ ve3 ꝓprius deo ⁊ ꝓprius creature . s3 non pōt poni scđm:quia tunc ꝓpō esset falsa: sicut ⁊ communiꝛ omnis alia ex transcendētibꝰ constituta.nec tertiū ꝓpter ꝯsimile3 rationē:⁊ etiam qꝛ tunc ens nō diuideretur in infinitū ⁊ finitū sicut vle siue supius ī sua inferiora:cum omne vniuersale superius sit aliquis conceptus vnus a suis inferioribus distinctus.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum est opinio cuiusdam tenentis partē negatiuā:ve3 ꝙ nec cōceptus entis nec aliquis aliꝰ deo ⁊ creature cōis cōuenit vniuoce eis. ¶ Ad cuius euidentiam ipse in primo suo . dist.scđa.q.i. distinguit de cōceptu dicēs ꝙ conceptꝰ pōt accipi vno modo ꝓ intellectiōe ipsa:⁊ alio mō pro rōne obiectali cōcepta. Primo mō ꝯceptus entis sumptꝰ est vt dicit intellectio confusa ꝗ intelligiꝛ totus ambitus entis. cum eñ hoc signu3 oē distribuat pro toto significato entia:ꝑ ꝯñs non est dubium/vt dicit/qn̄ intellectus vnica entis intellectione cōfusa transeat super totum entis significatum. ¶ Tunc hac distinctione premissa ponit tres conclusiones. ¶ Prima est ꝙ intellectioni confuse entis non correspondent multe rationes obiectales rerum diuersaru3 proprie eis simul copulate vel discrete. ¶ Hanc probat. qm̄ si multe rōnes obiectales correspondērent tali entis intellectioni cōfuse:aut eiꝰ totalis rō obiectalis esset aggregata ex ꝓprijs rationibꝰ obiectalibꝰ oīm indistinctorum:aut ex omnibꝰ specierum ⁊ generum subalternorum ⁊ generalissimorum : aut ex rationibus dei ⁊ substātie/ vel dei et accidentis tantum. Sed non potest poni primum:quia tunc esset ex infinitis aggregata ⁊ infinita essent in actu. Nec secundum:qꝛ laici concipiūt ens cu3 tamē non habeāt ꝓpriū cōceptū oīm generū.nec eñ habent conceptū ꝓpriū vbi nec qñ.ergo ⁊c. Nec potest poni tertiu3 nec quartū.qꝛ si ratio entis esset aggregata ex ꝓpria ratione dei ⁊ substantie tm̄/hec esset falsa/accidēs est ens:sicut et ista/substātia est ens/si eēt aggregata ex propria ratione dei ⁊ accidentis tm̄.ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est:ꝙ nec itellectioni confuse entis correspondet vna rō obiectalis simplex cōcepta ꝗ sit cōis omnibꝰ

aliis. ¶ Hanc ꝓbat primo: qꝛ si esset vna talis ratio obiectiua communis omnibꝰ illa seipsa descenderet sine differentia addita in rationes ꝓprias singulorum: ⁊ esset eadem cum eis. ꝯñs ē falsum. qꝛ tunc etiam singulorū ꝓprie rationes essent eiusdem rōnis inter se. ꝗ cū sunt eiusdem rōnis in tertio ⁊ inter se. hoc aūt est falsū. ergo ⁊c. ¶ Secundo: qꝛ hmōi ratio obiectiua entis aut esset absoluta aut respectiua si vna. sed nō pōt dici absoluta: qꝛ tunc nō ꝯueniret respectiuis. nec respectiua: qꝛ tūc nō ꝯueniret absolutis. ꝗ ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ rationes p̄dicamētales obiectiue sunt simplicissime ⁊ maxime absolute cum sint se totis diuerse: ⁊ ꝑ ꝯñs vltra illas non est aliqua vna rō obiectalis in qua conueniant. quare ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima ꝯclusio principaliter intenta est ꝙ lꝫ intellectio entis cōfusa sit vna non tñ est vniuoca. ¶ Hanc ꝓbat: qm̄ omni intellectioni vniuoce correspōdet aliq̄ obiectalis rō vna ꝗ illa nō est vniuoca cui nulla correspondet obiectalis rō vna: sed talis est intellectio entis ꝯfusa: vt probatum est supra ergo ⁊c. ¶ Sed quia hic modus dicendi est oīno īpossibilis ⁊ contradictoria implicans: vt ostēdā: ideo arguo cōtra ipꝫ: ⁊ primo ꝯ distinctionē quā p̄mittit. ¶ Secundo ꝯ triplicē eius ꝯclusionē quā ponit. ¶ Contra distinctionem quā p̄mittit de ꝯceptu arguo. qm̄ qñ dicit cōceptum posse sumi vno mō pro ratione obiectali ꝯcepta aut accipit rationē obiectalē ꝓ re ipsa ꝯcepta extra aīaꝫ existente vel existere potente: vel ꝓ aliq̄ esse obiectiuo ab intellectu mediante intellectione / vt ipse alibi videt̄ imaginari / formato. sꝫ vtroqꝫ horū modoꝝ vel altero ipsorum accipiendo rationē obiectalē falsum est dicere ꝯceptum posse accipi vno mō ꝓ rōne obiectali. ꝗ ⁊c. ¶ Prima pars minoris appꝫ: qm̄ si p̄ūo mō accipiat rōneꝫ obiectalē / vcꝫ ꝓ re extra / ꝯstat ꝙ talis non pōt dici intelligēdi actꝰ nec aliqꝫ alius conceptus. non eñ magis aliqua substātia nec accidēs ab actu cognitiuo differēs pōt dici conceptus seu cognoscendi actus q̄ homo dicat̄ asinus. licꝫ eñ res extra a cōceptu distīcta dicat̄ cōcipi vel cōcepta in concreto quia est ꝯceptus obiectū: non tñ conceptus in abstracto. sicut licet hō dicatur albus in ꝯcreto qꝛ albedinis subiectū: non tñ albedo dicitur in abstracto. ꝗ nō magis pōt dici conceptū posse dupliciṫ sumi: vcꝫ ꝓ intellectione formata ⁊ ꝓ re ipsa intellecta / q̄ albedinē ꝓ tali forma accidentali ⁊ ꝓ substantia ipsi subiecta. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ forma accidentalis realius videt̄ denominare subiectū per ipsaꝫ actualiṫ informatū q̄ aliqd aliud ab ipso distinctū ⁊ localiṫ separatū: sed conceptus informat actualiṫ concipiētem: non autem obiectū ꝯceptū a cōcipiente distinctū: nec tamen cōcipiēs ipse sic a cōceptu denominat̄ ꝙ ꝯceptus in abstracto dicat̄. ꝗ multo minus aliqḋ obiectū ab ipso ꝯceptu ⁊ a cōcipiēte distinctum pōt hoc mō dici cōceptus. quare ⁊c. ¶ Secunda pars minoris / vcꝫ ꝙ ēt distinctio supradicta sit falsa accipiendo rationeꝫ obiectalem scḋo modo / apparet dupliciter. Primo: qꝛ talis rō obiectalis est īpossibilis vt alias est ostensum ⁊ in dist. ista amplius ostēdetur. nullū aūt impossibile pōt dici ꝯceptus: cū cōceptꝰ ipse supponat̄ esse possibilis ⁊ de facto. quare ⁊c. Secūdo. qꝛ esto ꝙ talis obiectiua rō puta ens hmōi obiectiuū fictū poneretur nullo modo posset dici ꝯceptus magis q̄ res extra habens esse extra animam subiectiuū. qm̄ cōceptus non dicit̄ nisi p̄cise illud quo res eius obiectū cōcipit̄: sed res extra animam existēs non ꝯcipit̄ nisi p̄cise mediante actu concipiendi existēte in cōcipiēte: vt in ꝓprio suo subiecto. nō enim albedo visa vel intellecta intelligit̄ nec videt̄ aliq̄ esse obiectiuo formato mediante actu ab actu intelligendi vel vidēdi ⁊ ab ipsa visa vel intellecta albedine differē te. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ tale ens cē obiectiuū tantū hñs ab intellectu intelligente albedinem vel quodcūqꝫ aliud obiectum formatū / si ponat̄ / non minꝰ imo plus distinguitur ab albedine intellecta ⁊ ab actu intelligēdi eā q̄ nigredo vel alia res q̄cunqꝫ habens esse aliquod subiectiuū. plus eñ distinguit̄ esse subiectiuū ab esse obiectiuo qḋ nō pōt hr̄e esse aliqḋ subiectiuū: q̄ ab aliq̄ eē alio subiectiuo. ꝗ non magis intelligens albedinem intelligit ipsā ꝑ tale cē obiectiuū formatū q̄ per nigredinem vel ꝑ aliud qḋcūqꝫ obiectū hñs verum esse alicubi subiectiuuꝫ quare ⁊c. ¶ Consequentia ē euidens: qꝛ sicut subiectum sola albedine est albū: non aūt aliquo alioꝝ ab ipsa albedie distinctoꝝ: ita ⁊ obiectū sola itellectiōe ē itellectū: nō autem vno magis q̄ alio illoꝝ q̄ ab omni actu itelligēdi realiter distinguuntur. quare ⁊c. ¶ Scḋo arguo simul ꝯ omnes tres ꝯclusiones quas pōit. Prīo: qꝛ accipit īcōpossibilia: qm̄ īpossibile est dare aliquē vnū cōceptuꝫ cui non correspondeat aliqḋ obiectū vel multiplex seu diuersum / vel saltē vnicuꝫ tm̄: sed scḋꝫ ꝯclusionē tertiā ꝯceptꝰ entis est vnus. ꝗ eius est vnū vel multa obiecta. qḋ negat prima ꝯclusio ⁊ scḋa. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ cū dicit̄ ꝙ ꝯceptui entis non correspondēt plures rationes obiectales nec vna: quero qḋ intelligit̄ per rōnē hmōi obiectalē: aut eñ per ipsam intelligit̄ p̄cise obiectū itellectū: aut eius ꝯceptus diffinitiuus: aut aliqḋ cē formatū ab intellectu mediante intelligendi actu circa obiectum ipꝫ cōceptū. sed non pōt intelligi tertium / vt ꝓbatuꝫ est supra: nec scḋm nec primum: qꝛ cuicūqꝫ cōceptui correspondet necessario aliqḋ obiectū vnū vꝉ plꝛa. nā si eiꝰ ē vnū obiectū / erit etiaꝫ eius ratio obiectalis sumpta ꝓ diffinitione vna. si autem eius sint diuersa obiecta / ⁊ rōnes obiectales ꝯsimili mō sumpte etiā erūt diuerse. ꝗ ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. ꝑ oēm ꝯceptuꝫ suo inexistētem subiecto aliqd concipit̄. ꝗ ⁊ ꝑ ꝯceptum entis. sꝫ obiectum cōceptū vel eius diffinitiuus conceptus pōt dici ⁊ est ratio obiectalis cōceptui correspondens. ꝗ falsum est dicere conceptū entis esse vnum ꝯfusuꝫ ⁊ sibi nō correspōdere aliquam rōnem obiectalē vnicā neqꝫ plures. ¶ Confirmat̄. qꝛ quot sunt obiecta ꝑ actum intelligēdi aliquē intellecta tot sunt rōnes obiectales tali actui correspondentes. sed ꝑ ꝯceptū entis oīa intelligūtur etiā scḋm ipsum. est eñ vt dicit entis intellectio ꝯfusa qua intelligit̄ totus ambitꝰ entis. ꝗ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet falsitas prime ꝯclusionis / q̄ dicit ꝙ intellectioni entis confuse non correspondent multe rationes obiectales rerum diuersarū copulate vel disiuncte: qm̄ per conceptum entis confusū oīa intelligunt̄ vt concedis. ergo ⁊ multe rationes obiectales tali cōceptui correspondent. ¶ Consequentia est euidens: qꝛ ꝑ rōnē obiectalē non video aliud posse intelligi q̄ vel reꝫ terminantem actuꝫ intelligēdi vel cōceptū eius diffinitiuū. Si primum / quot sunt obiecta intellecta tot sunt rōnes obiectales. Si scḋm: aut intelligis ꝙ cōceptui entis nō correspondent plures diffinitiones ꝓprie: qꝛ coꝝ cuiꝰ eꝫ est conceptus iste non sunt plures diffinitiones: ⁊ sic apparet euidenter / ꝙ est falsum. aut qꝛ lꝫ sint plures diffinitiones ipsoꝝ: tñ nullā earum habet ille lꝫ q̄ est solus cōceptus entis: nec conceptus hmōi entis est alicuius ipsarum expꝛ̄ssiuus / ⁊ sic est verū: sꝫ nihil ad ꝓpositū. Primo qꝛ nec conceptui generis nec speciei nec alicui alteri conceptui simplici correspondēt multe rationes obiectales sic sumpte: nec etiā vna tm̄. Nullus eñ conceptus rei recetus sed solus reflexus est diffinitionis expꝛ̄ssiuus / cū ipsa diffinitio sit conceptus: nec ꝑ ꝯseq̄ns diffinitio ipsa potest dici ratio obiectalis alicuiꝰ conceptꝰ recti: sed tñ reflexi. quare ⁊c. Secūdo. qꝛ aliud est alicuius conceptus rationē obiectalē esse aliquā rem diffinitam siue significatam: ⁊ aliud diffinitionē esse ipsam significātē. nec eñ eiusdem actus est vtrūqꝫ istoꝝ obiectum. ⁊ ideo lꝫ nec conceptui entis nec generis nec alicui alteri simplici recto

correspondeat diffinitio vnica neq; plures vt eius ratio obiectalis: correspõdent: sibi tñ res diuerse diffinibiles q̃rum sunt diuerse ⁊ proprie diffinitiones possibiles: q̃ q̃dẽ res diuerse non carẽ diffinitiões sunt per actũ hmõi itellecte. ⁊ hoc mõ est intelligendũ qđ arguendo supius fuit dictum / conceptui entis correspondere diffinitiones diuersas: vez non scđm se: vez vt q̃dditatiue: sed tñ vt obiectiue siue significatiue acceptas pro quanto res diuerse quarũ sunt diffinitiões hmõi ꝓprie sunt talis cõcept⁹ obiecta. eadẽ eĩ res significata est obiectũ diffinitionis ⁊ diffiniti / lz aliter per vnũ istorũ ꝯceptuũ: ⁊ aliter ꝑ alterum intelligat. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q: cum dicis ꝯceptui entis non correspondere multas rõnes obiectales hoc ẽ diffinitiones: aut intelligis ꝙ sibi nõ correspõdent multe diffinitiones vt ꝑ ipsum significate: ⁊ vt scđm se sumpte ꝓut vez a reb⁹ significatis realiter sunt distīcte: aut ꝙ nõ correspõdẽt sibi multe diffinitiones significatiue sũpte ꝓ rebus significatis: sic intelligendo ꝙ ꝑ hmõi entis cõceptũ nõ itelligit res aliq̃ vt nata est intelligi ꝑ suũ ꝓpriũ ⁊ diffinitiuũ cõceptũ. aut tertio ꝙ nõ correspõdẽt sĩ multe diffinitiões significatiue ⁊ absolute ꝓ rebus sũpte sic intelligẽdo ꝙ non correspondent sibi aliqua diuersa diffinibilia intellecta. Sz ipse non potest hoc itelligere p̄io istoꝝ trium modorũ. Primo: q: hoc est falsum etiã scđm ipsum: q: vt cõcedit ꝑ conceptum entis intelligitur confuse totus ambitus entis. ergo ⁊ diffinitio ipsa ⁊ oĩs cõceptus saltem alius ab ipsomet entis conceptu: cum sit de numero entiuz ⁊ intra ambitũ ipsoꝝ. ¶ Confirmat. q: per cõceptum entis non magis intelligit vnum entiũ q̃ alterũ. ergo ꝯsimiliter diffinitio sicut quodlibz alioꝝ entiũ extra animã existẽtiũ est cõcept⁹ entis obiectũ. vnde qđ statim p̄dictum est vez diffinitionẽ non posse esse obiectũ alicuius actus simplicis recti / videt esse intelligendũ de conceptu particulari puta generis vel speciei: non autez videtur esse verum de actu siue conceptu transcendente qualis est cõcept⁹ entis. talis eñ vniformit respicit qđlibet entium sicut cõceptus hoĩs quemlibz hoĩm. ⁊ ideo sicut habẽs hoĩs cõceptum non magis nec aliter sortez cõcipit q̃ platonem: ita nec habẽs ꝯceptum entis tantũ aliter concipit aliqđ obiectum diffinibile vel diffinitum q̃ suũ ꝯceptum diffinitiuum. quare ⁊c. ¶ Secundo. quia esto ꝙ hoc sit verũ: vez ꝙ conceptui entis non correspondeant diuerse diffinitiones: vt eius obiecta per ipsum intellecta: hoc non est specialiter verum de cõceptu entis sed vniuersaliter de omni alio cõceptu generis vel speciei ⁊ alio quocũq; ꝯceptu simplici recto. ⁊ ita si ideo arguis conceptũ entis non esse vnicum: quia sibi non correspondent plures nec vnica rõ obiectalis hoc mõ sumpta / consimiliter arguis ⁊ euidẽtius nullũ cõceptũ generis nec speciei nec aliquẽ aliũ rectũ esse vnicum: qđ est manifeste falsum. q̃re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet ꝙ nec potest itelligere tertio mõ: q: concedit vt dictum est ꝙ totus ambit⁹ entis ⁊ per ꝯñs omne ens intelligit ꝑ conceptũ entis. ergo per ipsum sunt diuersa diffinibilia intellecta. quare ⁊c. ergo relinquit ꝙ si per rationẽ obiectalẽ intelligat diffinitionem / hoc qđ dicit in ista cõclusione puta cõceptui entis non correspõdere diuersas rõnes obiectales / habet itelligere scđo mõ: vez ꝙ ꝑ conceptũ entis cõfusũ nulla res itelligit vt nata est intelligi ꝑ suum diffinitiuũ conceptuz hoc autẽ licet sit verum nihil ad ꝓpositũ: nec de hoc est aliqđ dubium: q: nec istud dicere est aliud q̃ dicere entis conceptũ non esse diffinitiuum alicuius rei propriũ. per nullum enim alium conceptum a diffinitiuo cõceptu res potest cõcipi vt ꝑ diffinitiuũ ꝯceptũ nata est itelligi apđ nullũ autez est dubiũ entis cõceptum non esse diffinitiuũ nec per ꝯñs per ipsum intelligi aliqđ obiectũ vt natũ est intelligi per suum diffinitiuũ cõceptũ. q̃re ⁊c. ¶ Confirmatur. q: licet ꝑ entis cõceptum intelligatur qđcũq; diffinibile obiectum: nõ tñ quocunq; mõ quo ipsum est intelligi aptũ natũ: sed tñ illo mõ q̃ res intelligit per ꝯceptũ diffiniti: nõ autez illo mõ quo res intelligit ꝑ ꝯceptũ diffinitiuum: cũ nec talis habeat ꝯceptus. lz eñ diffinitio sicut ⁊ res diffinibilis sit obiectum per conceptum entis intellectũ / nõ tñ ex hoc sequit ꝙ cõceptus ipse entis sit diffinitio alicuius obiectorũ per ipsum intellectoꝝ: nec ꝑ ꝯñs ꝙ sic per eũ aliquid intelligat vt natũ est intelligi ꝑ suum diffinitiuũ ꝯceptũ. Ex quo appet ꝙ prima ꝯclusio vel nõ est vera vel nõ est ad ꝓpositũ nec de ipsa est aliqđ dubium. ¶ Ad rationẽ quã ꝓ ipsa adducit / Dico primo ꝙ ratio ista cõtra opinantẽ ⁊ suã ꝯclusionem arguit: q: ꝯclusio sua quã tenet est ꝙ intellectio entis est vna confusa qua intelliguntur oĩa intelligibilia / ⁊ ꝑ ꝯñs infinita sũt in anima seu in mente vt intellectũ obiectũ est in intelligẽte. cõtra hoc aũt arguit ista ratio / vt appet. ergo ⁊c. ¶ Tũc scđo dico ad rõnẽ in forma ꝙ rõ obiectalis ꝯcept⁹ entis per ipsam intellecta est oẽ ens tam extra aĩam q̃ in aĩa existens / ⁊ ꝑ ꝯñs omnis conceptus nõ tñ indiuiduoꝝ sed etiam generũ ⁊ specierũ. ¶ Et qñ arguitur cõtra hoc primo: q: tunc infinita essent in aĩa: Dico ꝙ nõ sequit ꝙ infinita sint in aĩa subiectiue sed tñmõ obiectiue ⁊ denominatiue quadam denoĩatione extrinseca q̃ res visa dicitur esse in vidente: ⁊ res intellecta in itelligente. nõ est autem inconueniens isto modo esse in aĩa infinita vel saltem indeterminata. quot eñ act⁹ aliq̃s cognitiu⁹ est expressiuus siue significatiu⁹ tot dĩr esse in aĩa isto mõ. nõ tñ aũt concept⁹ entis: sed etiã hoĩs vel coloris ⁊ cuiuslibet alterius vlis est indifferent expressiuus nõ distincte sed cõfuse oĩm singulariuz possibiliũ: ⁊ ꝑ ꝯñs inumerabiliũ obiectoꝝ: sicut ⁊ hẽt dicere ipsemet: cũ ponat intellectionem entis esse vnã cõfusam ꝑ quã transit intellect⁹ sup ambitũ entis totũ. quare ⁊c. ¶ Ad illud qđ scđo arguit qñ dicit ꝙ laici concipiũt ens cũ tñ nõ habeant cõceptum ꝓpriũ oĩm generum: Dico ꝙ lz nullius generiz nec specierum habeãt ꝯceptũ ꝓpriũ tanq̃ actũ ꝑ quẽ tẽdant in obiectũ habẽtes solũ entis cõceptũ siue sint laici siue clerici: habent tamen ipsũ vt obiectũ confuse intellectum. eo eñ mõ hñs entis ꝯceptum habet cõceptũ cuiuslibet generũ ⁊ specierũ: q̃ hñs cõceptum hoĩs hẽt itelligere quẽlibz hoĩem singularez: sz habens hoĩs cõceptũ habet q̃libet hoĩm singularis ipsa vt obiectũ nõ distincte sed cõfuse conceptũ. ergo ⁊c. ¶ Scđa cõclusio q̃ dicit ꝙ intellectioni entis non correspõdet vnica ratio obiectalis: est vera si per rationem obiectalem intelligat rem conceptam. non eñ obiectum conceptus entis nec alicui⁹ alterius ꝯcept⁹ vlis est tñ vnicũ sed multa distincta: q: non est in re extra cõe aliqđ vnum qđ possit esse talis cõcept⁹ vlis obiectũ. Si etiã ꝑ rationẽ obiectalẽ itelligat aliquod ens finitũ hñs esse tñmõ obiectiuũ ab itellectu mediante intellectione formatũ: sic etiã est vera cõclusio non tamen magis de conceptu entis q̃ de alio conceptu q̃cũq; vniuersali. ꝑ nullũ eñ itelligẽdi actũ formatur aliqđ tale ens eẽ hñs tñmodo obiectiuũ. ¶ Et si dicas ꝙ immo conceptui generis vel speciei vt animalis ⁊ hominis correspondet aliqua vna obiectalis ratio sic accepta / cõsimiliter potes ⁊ debes hoc ponere in cõceptu entis. qđ appet: q: si non: hoc esset ꝓpter q: illa q̃ sunt sub ente nõ conueniunt in aliquo in re extra: nec ꝑ consequens mediãte conceptu entis põt formari aliqđ tale obiectũ omniũ representatiuum: sed hoc non obuiat. qđ apparet dupliciter. Primo: q: nec cõtẽta indiuidua sub genere vel specie sunt sic in aliquo eis communi conuenientia: immo sunt se totis distincta taz inter se q̃ ab aliis in re extra: sz hoc nõ obstãte ꝯceptui gñis ⁊ speciei: vt cõcedis correspõdet vnica ratio obiectalis. ergo ⁊c. ¶ Secũdo: q: nihil ab actu

cogni᷑uo distinctū est in aīa rerū extra distinct⁹ repꝛesen tatiuū siue significatiuum ꝗ̄ actus ipse cognitiuus:nec per ꝯ̄ns videt̄ esse īpossibilius pluriū obiectoꝝ ī nullo cō uenientiū eē aliqḋ tale ens fictū h̄ns tn̄ eē obiectiuū co rū repꝛ̄sentatiuū ꝗ̄ ipsorū eē vnicū intelligēdi actū:sꝫ ꝯce ptus entis est vnicus:lꝫ ipsorum obiecta sint tot aliter diuersa nullo mō ꝯuenientia in re extra. ergo ꝛc. ⁋ Si aūt ꝑ rōnē obiectalē intelligit diffinitionem obiecti:sic etiā cō clusio est vera:sꝫ tn̄ est ꝯ̄ pꝛimā ꝗ̄ dicit ꝙ ꝯceptui entis nō correspōdent plures rōnes obiectales.opoꝛtet eñ vt supra est argutū/oēm ꝯceptū h̄re vnicū obiectū vel pl̄a q̄re ꝛc. ⁋ Si aūt ꝑ rōnē obiectalē intelligat diffinitionē nō obiecti intellecti sꝫ ipsius ꝯcept⁹ entis:sic conclusio ē euidēt̄ falsa:q꞉ lꝫ entis conceptus nō sit diffinibilis dif finitione ꝓpꝛie sumpta:tn̄ cōcept⁹ ipse in se est vn⁹ ꝛ cōis oībus. Nec rōnes cōtra hoc valent. ⁋ Ad pꝛimā quādo dicit̄ ꝙ tūc talis rō obiectalis videlꝫ cōcept⁹ entis descē deret in rōnes siue cōceptus ꝓpꝛios singuloꝝ/cōcedo ꝙ conceptus entis descēdit ꝑ ꝯceptus sibi additos magis explicitos eoꝝdem entiū q̄ꝝ ipsū ens est ꝯceptus tran scendens:nec tamē cōceptus hmōi sub entis cōceptu cō tenti cuiusqꝫ diuisiui seu specificatiui sunt inter se eiusdē rōnis lꝫ cōueniant in tertio puta in ipso entis cōceptu.si cut nec concept⁹ diuersarū specierū sunt inter se eiusdem rōnis:lꝫ cōueniant in tertio/puta in ꝯceptu gn̄is cōi eis. ⁋ Ad scd̄am appꝫ pꝛ̄o ꝙ illa rō est cōsimiliter cōtra ipꝫ ponentē intellectionē entis eē vnā lꝫ ꝯfusā. cū eñ ē ab ipso q̄rēdū an talis intellectio sit absoluta an respectiua. ad qḋ ipse hꝫ r̄ndere ꝙ est absoluta in essendo: non autē in significando : cū sit signum oīm non tn̄ absolutoꝝ sed etiam aliorū. nec seq̄t̄/est absoluta in essendo:ergo nō conue nit respectiuis isto modo.absolutū eñ est signum nō tn̄ absolutoꝝ:sed ēt relationum . nō tn̄ eñ absoluta sed ēt relatiua sūt intelligibilia.intellectio aūt oīs q̄ ē signū rei ī tellecte est absoluta:siue eius obiectū sit absolutū siue ēt respectiuū.q̄re ꝛc. ⁋ Ad tertiā dicēdū est ꝙ falsū est illḋ qḋ accipit qn̄ dicit ꝙ rōnes p̄dicamētales sūt maxīe ab stracte.nihil eñ ē maxīe abstractū q̄ aliq̄d ē abstractius. sed cōceptus entis cōis oībus gn̄ib⁹ est eis abstractioꝛ ꝛ vniuersalioꝛ:qḋ etiā opoꝛꝫ ipꝫ cōcedere velit nolit cū po nat entis cōceptū esse vnū ꝛ oīb⁹ cōem. ergo ꝛc. ⁋ Et qn̄ di cit ꝙ sint simplicissime ꝛ se totis distincte/cōcedo ꝛc:cū hoc tn̄ stat ꝙ aliq̄s cōceptus est eis cōis quidditatiuus quia oīm diffinitiuus.lꝫ eñ deus sit simplicissimus ꝛ ab omni creato ente se toto distinctus:tn̄ entis cōceptus est dei ꝛ oīs alteri⁹ entis scꝫ creati q̄dditatiu⁹/cum sit cōis oīb⁹ ꝛ coꝝ diffinitiu⁹.q̄re ꝛc. ⁋ Tertia ꝛ vltia ꝯclusio ac cipit īcōpossibilia ꝛ ꝯ̄dictoꝛia:vꝫ ꝙ cōcept⁹ entis sit vni c⁹ et nō vniuoc⁹:cū oīs cōcept⁹ scd̄m se vn⁹ q̄tūcūqꝫ pl̄ib⁹ sit cōis/sit vniuoc⁹:sꝫ ꝯcept⁹ ētis vt ꝯcedit ꝯclusio ē vn⁹ ergo ꝛc. ⁋ Cōfirmat̄.q꞉ alit̄ ē imaginādū ꝛ dicēdū de vnita te seu vniuocatione cōcept⁹ ꝛ aliē de vnitate:siue vniuo catiōe vocis:qm̄ lꝫ nō oīs vox vna sit vniuoca sꝫ aliq̄ sit equiuoca vt pl̄uꝫ significatiua/nō scd̄m aliquā coꝝ vnicā rōnē:oīs tn̄ ꝯcept⁹ vn⁹ videt̄ eē vniuoc⁹.qḋ appꝫ:q꞉ si n̄ oīs vn⁹ ꝯcept⁹ ē vniuoc⁹:sꝫ tn̄ aliq̄s ꝛ ali⁹ n̄:aut ꝯcept⁹ vniuoc⁹ ē sol⁹ ille q̄ ē p̄cise vni⁹ obiecti:aut ille q̄ ē vl̄ vni us tn̄ vel etiā pl̄uꝫ ī aliq̄ tn̄ ꝯuenientiū ī re extra:q̄ḋ q̄dē cōe pl̄ib⁹ ē talis ꝯcept⁹ vniuoci vnū obiectū.sꝫ non pōt poni pꝛimū:q꞉ tūc null⁹ cōcept⁹ eēt vniuocus nisi solius singularis de vno solo p̄dicabilis:qḋ est falsū:cū tā speci es ꝗ̄ gen⁹ ꝗ̄ q̄ōlibꝫ aliorū vl̄iuꝫ sit cōcept⁹ vniuoc⁹ ꝛ vni uoce p̄dicabil̄ de oīb⁹ sub eo cōtētis.nec pōt poni scd̄m ꝓpter eādē rōnē:q꞉ vꝫ cū īdiuidua realit̄ distincta siue eiusdē siue alteri⁹ speciei sint se tot; distincta nihil cōe ha bētia in re extra:vt ꝓbatū ꝛ ostēsū est sepe aliās:ꝑ ꝯ̄ns se q̄ret̄ ꝙ nec ꝯceptus gn̄is nec speciei nec aliq̄ḋ alioꝝ vl̄iū esset vniuoc⁹.ergo cū conceptus entis in se sit vn⁹/relinq̄t̄ ꝙ sit vniuocus:licet illa q̄b⁹ ipse ē cōis ꝛ de q̄bus est p̄dica bilis non sint cōuenientia in re:cū nec etiā indiuidua eius dē speciei sint sic cōuenientia.q̄re ꝛc. ⁋ Ad rōnē quā pro ꝯclusiōe ista addūt qn̄ dicit ꝙ illa intellectio nō ē vniuoca cui non correspōdet rō obiectalis vna:appꝫ ex dictis ꝙ ista est falsa si ꝑ rōnē obiectalē intelligat̄ vel ipsa res in tellecta:vel ei⁹ rō diffinitiua.nec gn̄i eñ nec speciei nec alicui alteri cōceptui vl̄i correspōdet vnica obiectalis rō sic accepta:cū q̄ōlibꝫ taliū sit cōcept⁹ pluriū se totis re a liē diuersoꝝ non vni⁹ tn̄:cū quo tamē stat ꝙ est vniuocuꝫ q̄ōlibꝫ taliū vniuersaliū lꝫ non vnius tn̄ sꝫ pluriū exꝑ̄ssi uum.quare ꝛc.

Alius est modus dicēdi quorūdā dicē tiū cōceptū entis deo ꝛ creature cōem eē vniuocū:aliē tn̄ ꝗ̄ cōcept⁹ gn̄is vel speciei sit vniuoc⁹. Ad cui⁹ euidētiā distīguūt de vniuoco ꝯceptu dicētes ꝙ q̄dā est cōceptus vniuocus descēdens ī sua vniuocata scd̄m eūdē rōnē ꝛ eū dē modū essēdi eis cōem ac eūdē ordinē essentialē ꝛ etiā scd̄m eq̄lem ꝑfectionis gradū. ꝛ hoc mō est vniuocatio in sola spē specialissima. Aliud ē vniuocū qḋ descēdit ī sua vniuocata scd̄m eādē rationē ꝛ eūdē modū essendi ꝛ ēt se cūdū eūdē ordinē essētialē/nō tn̄ scd̄m equalē ꝑfectionis gradū:ꝛ hoc mō est vniuocū q̄ōcūqꝫ genus subalternū. ꝑ fectiorē eñ gradū animalis hꝫ hō ꝗ̄ brutū:lꝫ aīal ipm̄ descēdat scd̄m eādē rationē ꝛ eūdē modū essēdi in quālibꝫ specierū. Tertiū vniuocuꝫ est qḋ descēdit in sua īferioꝛa vniuocata scd̄m eādē rationē ꝛ eūdē modū essēdi:n̄ tn̄ scd̄m eūdē ordinē nec scd̄m eq̄lē ꝑfectiōis gradū.hoc mō nūer⁹ descendit in suas species. descendit eñ scd̄m eādē rōnē ꝛ numerus in cōi ꝛ scd̄m eūdē modū essendi:nō tn̄ scd̄m eun dē sꝫ scd̄m aliū ꝛ aliū ꝑfectionis gradū/ ꝛ etiā q̄dā ordīe essentiali:q꞉ ꝑ pꝛius descēdit in vnā speciē ꝗ̄ in aliā vt in binariū ꝗ̄ in ternariū.ꝑfectiorē tn̄ rōnē numeri ꝑticipat ternarius ꝗ̄ binari⁹. Quartū ꝛ infimū vniuocū est quod descēdit in sua īferioꝛa vniuocata scd̄m eādē rationē tn̄ n̄ aūt scd̄m eūdē ꝑfectiōis gradū nec scd̄m eūdē ordīeꝫ nec scd̄m eūdē modū essēdi. ꝛ tale vniuocū est ens qḋ descē dit in substantiā ꝛ accidēs:ꝛ multo magis qḋ descēdit in deū ꝛ in ens creatū. licet eñ ratio entis sit eadē in substā tia ꝛ in accidēte:habꝫ tn̄ in eis diuersum ꝑfectionis gra dū.est eñ substātia ꝑfectioꝛ accidēte.pꝛius etiā descēdit ens in substātiā ꝗ̄ in accidēs.est enim accidēs substātiā p̄supponens . hꝫ ēt tertio ens aliū modū essēdi in substā tia ꝛ aliū in accidēte:q꞉ in substantia existit indepēdē ter ab alio subiectiue.nō sic aūt sed cōtrario modo in accite quare ꝛc. ⁋ Sed hic modus dicēdi est īpossibilis ꝛ etiā distīctio de vniuoco quā pōit:q꞉ falsū siliter accipit ꝛ sup ponit. qḋ appꝫ:q꞉ scd̄m ei⁹ totū ꝓcessū supponit ꝛ expꝛi mit oē vniuocū impoꝛtare vnū aliqḋ in re extra cōe pluri bus ꝛ in ipsa descēdere.qḋ appꝫ:q꞉ dicit ꝙ aliqḋ vniuo cū descendit in sua infeꝛioꝛa scd̄m eūdē/ꝛ aliud scd̄m diuer sū ꝑfectionis gradū ꝛ essendi modū:vt ens in substantiā ꝛ accidēs.hmōi aūt talis descēsus nō pōt ītelligi eē ipsi⁹ cōcept⁹ vniuoci : sꝫ alicuius obiecti per ipm̄ significati. q꞉ nec cōcept⁹ ipse vniuoc⁹ nec aliq̄s alius habet extra animam aliquem modū essēdi eundem nec diuersū nec ꝑ fectionis gradum/cum non sit nisi in anima ipsa tantuꝫ ergo sic opinantes ꝛ de vniuoco distīguentes intelligunt descendere in vniuocata puta indiuidua realiter distin cta non conceptum ipsum vniuocum communem eis vt signum signatis: sed aliquod obiectum vnum per conce ptū vniuocū pꝛ̄o impoꝛtatum vt hoīeꝫ in plures homi nes singulares / ꝛ sic de quolibet aliorum . sed hoc sup positum puta conceptum vniuocum aliquod vnum ha bere obiectum commune pluribus puta vniuocis omni

bus in re extra est simplr falsuꝫ ⁊ īpossibile vt pluries ē
ostēsuꝫ. nihil eñ pter ꝯceptū specificū de pluribꝰ p̄dica
bilē existētē in aīa subiectiue est indiuiduis eiusdē spēi
cōe. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaꝫ. qꝛ quero qd tu itelligis p hoc
ꝙ dicis spēm. vel genꝰ vel aliud quodcūqꝫ vniuocū de-
scēdere in sua vniuocata: puta in indiuidua existētia in
re extra: aut eñ p hoc intelligis vnum aliqd in re extra
pluribꝰ esse cōe ⁊ in eis distinctū ⁊ specificatū: aut soluꝫ
ipm ꝯceptū cōem pluribus vt signū signatis ⁊ p̄dicabi
lē de eis ⁊ ideo specificabilē seu determinabilē p quolibꝫ
ipsoꝝ siue p ꝯceptū ꝓpriū cuiuslibet ipsoꝝ: vt vniuocuꝫ
in sua vniuocata descēdere nō sit aliud q̄ ipm de aliquo
ipsoꝝ p̄dicare: siue aliqd ipsoꝝ sibi addere: ⁊ p hoc ipm
specificare. Sꝫ nō pōt itelligi p̄io mō: tū qꝛ hoc suppo-
nit falsuꝫ: veꝫ esse in re aliquod vnū cōe pluribꝰ realr dis
tinctis / vt dictū est ⁊ sepe ꝓbatuꝫ. tū qꝛ sto ꝙ esset tale
vniuocū dici nō posset: qm̄ vniuocū nō dicit nisi de aliq p̄
dicabili: nihil aūt ē p̄dicabile nec subijcibile in aliqua
ꝓpōne nisi vox vel ꝯceptus. nec eñ res significata alia
a ꝯceptu et voce est p̄dicabilis in ꝓpōne mētali aliqua
nec vocali: cū nulla ꝓpō sit nisi tātū ex ꝯceptibus vl' ex
vocibus ꝯstituta. ergo sequit ꝙ scdo mō sit intelligēdū
ꝯceptū vniuocū descēdere in sua significata vniuocata
siue in eorū signa ꝓpria. nō enim superius descendere
in inferius est aliud q̄ signo vniuersaliori addere signū
pticularꝰ. p hoc eñ signū vniuersale siue mētale vt cō-
ceptꝰ siue vocale specificaꝫ: qꝛ p aliud signū particula-
rius sibi appositū determinatur: vt cū dicit aīal homo
vel rationale. nec p animalis descensum in hoīem est
aliud intelligendū q̄ cōceptꝰ aīalis in anima existētis
specificationē ⁊ determinationē p alterius cōceptꝰ sub
sequētis / puta p ꝯceptꝰ rationalis appositionē. ex quo
apparet falsitas p̄dicte distinctionis de descensu vniuo
ci in sua vniuocata quātū ad oēs eius quatuor partes.
¶ Falsum eñ est p̄mū qd dicit: veꝫ esse aliquod vniuo-
cū vt speciem descēdēs in sua vniuocata scōm eundē p-
fectionis gradū essendi modū ⁊ essentialē ordinem. nec
eñ species est aliqd nec significat qd sit ī indiuidua sic
descendens: cū nec p speciē sit aliud intelligendū q̄ con
ceptus diuersoꝝ īdiuiduoꝝ eiusdē rationis nō alicuius
rei eis cōis significatiuus ⁊ indifferenter expressiuus. q̄
re ⁊c. ¶ Cōfirmaꝫ. qꝛ aut intelligis cōceptū specificū in
indiuidua descēdere isto mō tāq̄ aliqd existēs ī quolibꝫ
indiuiduoꝝ eis intrinsecū: aut nō sic: sed tanq̄ aliquod
predicabile de ꝯceptu ꝓprio cuiuslibet ipsorum ⁊ per
ipsum specificabile. Si des p̄mū: falsum habes ⁊ oīno
impossibilē intellectū: quia nec spēs est aliquid nec im
portat qd sit cōmune pluribus singularibꝰ ⁊ intrinsecū
eis: cū oē qd est in aliquo singulari sit singulare: nec p
ꝯñs ipsi ⁊ alteri intrinsecū: sed ei in quo existit tātū ꝓ-
priū / ⁊ realiter distinctū a quolibet aliorū. Si aūt intel-
ligas secundo mō: sic est verū conceptū specificū ⁊ quē-
libet aliuꝫ vniuocū ī sua vniuocata descēdere: sed ex hoc
nō sequit nec pōt dici ꝓprie ꝙ spēs descēdat in sua in-
diuidua scdꝫ eūdē pfectiōis gradū essendi modū ⁊ scōm
eundē essentialem ordinē. p quodlibet enim istoꝝ innui
tur ꝙ species ipsa sit aliquid seu importet qd sit in omi
bus indiuiduis actualiter in re extra. qd eñ nō est in ali
quibus realiter nō potest dici participari ab eis nec de
scendere in ea secundum eundem nec secūdum alium et
aliū perfectionis gradum ⁊ essendi modū. sed nec cōce-
ptus specificus nec aliquis alius vniuocus est aliquid
nec importat qd sit in indiuiduis: cum tantū sit cōceptꝰ
ipsorum indiuiduorum non alicuius entis eis ꝯmunis.
ergo ⁊c. ¶ Secunda pars diuisionis apparet etiam
cōsimiliter esse falsa: quoniā nec genus est aliqd nec im
portat qd sit in suis vniuocatis: cū nō sit aliud q̄ conce-
ptus pluriū rerū extra distinctarū specie expressiuꝰ nō
alicuius rei cōis eis. ergo falsum est dicere ꝙ cōceptus
generis descēdit in sua significata vniuocata secunduꝫ
eandē rationē eundē modū essendi ⁊ eūdē ordinē essen-
tialem ⁊ nō secūdū equalē pfectionis gradū. ¶ Confir-
maꝫ. qꝛ aut p istā vnā rōnē secundū quā ꝯponis ꝯceptū
generis descendere in sua vniuocata significata ī re ex-
tra aīam existentia / intelligis aliquā rem cōmunē tali-
bus rebus vniuocatis existentē in eis aut nō. Si p̄mū
falsum supponis vt dictū est. Si scōm / nō est verū qd di-
cis / ꝯceptū generis descēdere in sua significata scdꝫ eū
dē essendi modū ⁊ essentialē ordinē: sed scōm inequaleꝫ
pfectionis gradū. qm̄ qd nō est in aliquibus nō pōt dici
esse tali modo in eis: puta scōm eundē essendi moduꝫ et
inequalē perfectionis graduꝫ: sed ꝯceptus gñis nec est
nec importat aliqd qd sit in suis vniuocatis existētibꝰ
in re extra. ergo ⁊c. ¶ Et qn̄ dicit ꝙ homo pfectiorē gra
dū aīalis habet q̄ brutū: si itelligaꝫ p aīalis graduꝫ ali
qd ab homine ⁊ a bruto participatū ab eis aliquo mo-
do distinctū: vt homo dicaꝫ habere pfectiorē aīalis gra-
dū q̄ brutū aliquo modo: sicut vnū subiectū albū habet
pfectiorē gradū albedinis q̄ alterū: sic est falsum. quia
animal nō est nec importat aliqd ab hoīe ⁊ bruto sic dis-
tinctū ⁊ ab eis participatū: sed importat īmediate vtrū
qꝫ istorum vt aliquid eis commune. esto etiam per im-
possibile ꝙ sic homo haberet perfectiorē animalis gra
dum q̄ brutum / adhuc non sequeretur ꝙ conceptus
generis seu genus ipsum vniuocū descēderet in sua vni
uocata significata puta in hominem ⁊ in brutum secun
dum diuersum nec secundum eundem perfectionis gra
dum: cum conceptus generis sit tantum in anima nō in
aliquo in re extra. Si autē intelligatur hominem habe
bere animalis gradum perfectioreꝫ q̄ brutum: quia ho
mo est perfectius animal q̄ brutum: non intelligendo p
animal aliquam rem distinctam ab homine ⁊ a brutoꝫ
sed conceptum vtriusqꝫ ipsorum significatiuuꝫ: sic est ve
rum: sicut ⁊ hoc modo non p̄mo verum est dicere deuꝫ
esse perfectius ens q̄ aliqua creatura. si enim per ens
intelligeretur aliquid distinctum a deo ⁊ a creatura cō
mune vtriqꝫ in re extra: sic esset falsum dicere deum esse
ens perfectius nec imperfectius aliqua re create: cum
deus ipse nō sit nec esse possit aliquid tale. Cōsimiliter
in proposito est dicendum: sed ex hoc non sequitur qd in
fertur: videlicet ꝙ conceptus generis descēdat in signi
ficata in re extra existentia secundum alium nec secun-
dum eundem essendi modum: nec secundum diuersum
perfectionis gradū. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet
consimiliter falsitas tam tertie q̄ quarte partis p̄dicte di
cte distinctionis. nec enim numerus magis q̄ aliud ge
nus descēdit secūdū diuersum ordinem in suas species
esto enim ꝙ binarius sumptus pro re extra numerata
sit p̄or ternario simili modo sumpto / nō tñ genꝰ nūeri
qd est cōceptus cōis pluribus numeris alterius ratio-
nis est predicabile p̄ius nec aliquo modo alit' de bina-
rio q̄ de ternario: sꝫ indifferēter: ⁊ oīno cōsilr de oībꝰ nu-
meri speciebus: quarū speierū esto ꝙ vna sit nobilior al
tera nō sequit ꝙ genus descēdat in ipsas scōm inequa-
lē pfectionis graduꝫ: cū genus ipsuꝫ sit vnicus numero
mentis conceptus de pluribus predicabilis. ergo ⁊c.
Nec conceptus etiam entis descendit illo quarto mō
in substantiam et accidens quibus est communis vt si-
gnum signatis: nec per consequens est in eis sed tantuꝫ
in anima vt dictum est supra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.
qꝛ substātie ⁊ accidēti nō est cōmune aliqd in re extra. q̄
falsuꝫ oīno ē dicere eandē rationē entis esse in substātia
⁊ ī accidēte scdꝫ diuersū tñ pfectiōis gradū ⁊ essēdi mo
dū. ¶ Cōsequētia ē euidēs. qꝛ p huiꝰ rōnē entis eandē

in accidēte ⁊ in substātia existētē:aut itelligis ꝑ se ip̄3
entis cōceptū existētē in aīa:aut aliq̄d in re extra ep̄is
in accidēte ⁊ in substātia.sed nō primū:q2 ꝯcept⁹ mētis
nullū extra aīam habet essēndi modū nec ꝑfectiōis gra
dū cū nō sit nisi in ipsa aīa tantū:sed secundū cū ratio en
tis habet extra animā in substātia ⁊ ī accidēte diuersu3
essendi modum ⁊ perfectionis gradū.ergo ⁊c̄.

Et ideo quātū ad istū articulū aliter est

dicendū.❡Ad cui⁹ euidētiā est sciendū ꝙ vniuocū lic3
q̄n̄q3 diuidatᷣ nō tn̄ ꝓprie contra analogū ⁊ denoīatiuū:
sed ꝯtra equocū/mō quo vnū diuiditᷣ ꝯtra plura:vel vnū
vnius significatiuū cōtra vnum pluriū significatiuum.
❡Hoc apparet.qm̄ vniuocū aut dicitᷣ de voce exteriori
aut de cōceptu interiori:sicut ⁊ analogū ac denoīatiuu3
nullū em̄ istoꝝ dicitᷣ de re significata s3 de voce vel de cō
ceptu significante:vt ista dicuntᷣ de voce/equiuocum est
oīs vox pluriū rerū signū secūdū plures substantie ra
tiones.⁊ ideo dicitᷣ vnū equocū q2 eque vocat seu signifi
cat plura:vniuocū aūt dicitᷣ ecōtrario vnū:ꝙ licet sit cō
mune pluribus nō tn̄ secundū diuersas sed secūdu3 eāde3
substātie rationē:⁊ ideo dicitᷣ vnū vniuocū:q2 vocat plu
ra in vnū:hoc est in vnā substātie rationē.ꝑ quā substātie
rationē pōt intelligi vel descriptio ipsa seu diffinitio si
gnificās idē cū ipso noīe vniuoco:vel ꝓpri⁹ cōcept⁹ mē
tis causatus in audiente tale vnū de quocunq3 dictū vᷣ
p̄dicatū.talis em̄ ꝯceptus mētis idē significās cū ipso
noīe vniuoco pōt dici ratio substātialis eius:sicut cōce
ptus simplex aīal hoc est causat⁹ in audiente hoc vnum
vniuocū qd̄ est aīal a quocūq3 ꝓlatū ⁊ de quocūq3 dictu3
pōt dici ratio substātie a qua vnū ipsu3 dicitᷣ vniuocū:⁊
hoc modo ꝓprius ꝙ primo accipitᷣ in descriptione vni
uoci ratio substātie.qd̄ apparet:qm̄ diffinitio ꝯuenit eis
dē q̄bus diffinitū ⁊ vniuoce:⁊ ꝑ ꝯn̄s secundū eandē sub
stantie rationē:sed nō secundū rationē candē ꝑ diffini
tione sumptā:cū diffinitionis nō sit diffinitio:sed secūdū
eādē rationē scd̄o modo ve3 pro ꝯceptu eiusdē rationis
causato in audiente diffinitione3 vel diffinitū acceptam
ecōuerso aūt vnū equocū dicitᷣ significare secūdū diuer
sas substātie rationes cōsimili mō sumptas.sicut enim
oēs audiētes vnū vniuocū vt aīal de quocunq3 dictū ha
bēt cōceptū eundē:ita ecōuerso audiētes vnū equiuocū
vt canis/habēt aliū ⁊ aliū ꝯceptū:secūdū ꝙ canis dicitᷣ
de diuersis.Et hoc modo sumēdo vniuocū ⁊ equocū ve3
prout dicuntᷣ de voce/apparet ꝙ distinguuntᷣ:sicut vnū
significatiuū nō vnius rei tn̄ sed pluriū tn̄ secundū vnū
ꝯceptū:⁊ vnū significatiuū pluriū ⁊ scd̄m aliū ⁊ aliū ꝯce
ptū.Ut aūt dicuntᷣ ista de ꝯceptu nō distinguuntᷣ aliᷣ ꝙ
vnū ⁊ multa:qm̄ nec cōceptus vniuocus est ali⁹ ꝙ cōce
ptus vnus de pluribus predicabilis in ꝓpositione men
tali:ꝯceptus aūt equocus est ꝯcept⁹ multiplex ⁊ diuer
sus.❡Hoc appet.qm̄ ille ꝯcept⁹ in ordine ad quē vnū
dicitᷣ vniuocū dicitᷣ vniuocus:⁊ ille dicitᷣ equocus in or
dine ad quē vnū dicitᷣ equocū:sed vnū dicitᷣ vniuocū ī or
dine ad ꝯceptū vnicū:equocū aūt in ordine ad cōceptu3
multiplicē ⁊ diuersum.ergo ⁊c̄.❡Minor apparet ex de
scriptione vniuoci ⁊ equiuoci:qm̄ vniuocū est oīe vnū
significās plura scd̄m eandē substātie rationē.equocu3
aūt qd̄ significat diuersa ⁊ secūdū diuersas substantie ra
tiones.s3 hic vt p̄dictū est ꝑ hmōi substātie rationē non
est aliud intelligendū ꝙ ꝯceptus mētis.ergo ⁊c̄.❡Ex
p̄dictis apparet illud p̄ᷓo assumptū:ve3 ꝙ licet vniuo
cū distinguatᷣ ꝯtra equocū mō p̄expositō/nō tn̄ ꝓprie cō
tra denoīatiuū nec ꝯtra analogū vt equocū:qm̄ superius
nō distinguitᷣ seu diuiditᷣ ꝓprie ꝯtra inferi⁹.s3 vniuocū re
spicit tā denoīatiuū ꝙ analogū nō equocū vt supi⁹ suu3
inferi⁹:q2 oē denoīatiuū ⁊ analogū nō equocū ē vniuocu3
licet nō ecōuerso.❡Hoc appet.qm̄ oē vnū pluriū signi
ficatiuū ẜm vnū ꝯceptū est vniuocū:oīs ēt ꝯcept⁹ vnus
est vniuoc⁹:s3 oē vnū nō equocū pluriū significatiuū q̄le
est denoīatiuū ⁊ analogū ē hmōi:oē ēt vnū significatiuū
pluriū est significatiuū eoꝝ ẜm diuersos vel tn̄ ẜm vnū
cōceptū:s3 tn̄ equocū est ẜm diuersos cōcept⁹ significa
tiuū.ꝗ qdlib3 tale vnū denoīatiuū ⁊ analogū qd̄ nō ē eq
uocū est vniuocū.❡Cōfirmatᷣ arguēdo p̄ᷓo de noīe de
noīatiuo.q2 tale vnū puta iust⁹ idē significat cū iustitia a
qua dr̄:sicut ⁊ ꝟtuosus cū ꝟtute.licet em̄ hmōi noīa de
noīatiua cōcreta subiecta cōnotēt ⁊ ꝑ eis supponāt/qd̄
nō faciūt abstracta a q̄b⁹ ip̄a descēdūt:tn̄ tā illa q̄ signi
ficāt ꝙ alia q̄ cōnotāt oīa lic3 diuersa ẜm eādē rōnē sub
stātie hoc est ẜm eūdē ꝯceptū īportāt sicut ⁊ abstracta.
nō em̄ min⁹ causatᷣ idē ꝯcept⁹ in audiēte cōcretū:puta
iustū vᷣ ꝟtuosu3 ꝙ abstractū de q̄cūq3 p̄dicatū.ꝗ nō mi
n⁹ denoīatiuū vnū ꝙ abstractū pōt dici vniuocū.❡Se
cūdo arguitᷣ de analogo.qm̄ ad hoc ꝙ vnū sit vniuocu3
nō requiritᷣ vt dictū ē nisi ꝙ sit pluriū significatiuū ẜm
eūdē ꝯceptū:ꝙ aūt vnū illoꝝ pluriū significatoꝝ sit ꝑfe
ctius:⁊ ꝑ ꝯn̄s dicatᷣ tale pri⁹ alio/vel nō sit ꝑfecti⁹ nec ꝑ
ꝯn̄s dicatᷣ tale pri⁹ nec posteri⁹ alio/hoc accidit vniuo
co:pōt tn̄ vtrūq3 istoꝝ duoꝝ stare cū ip̄o:q2 cū q̄ pōt stare
vnū vniuocū significatiuū pluriū ẜm vnū conceptū/pōt
stare vniuocū:sed vnū significatiuū pluriū ẜm eūdē cōce
ptū pōt stare cū vtroq3 istoꝝ duoꝝ:qm̄ tā diuersa eq̄ ꝑfe
cta ꝙ inequalᷣ ꝑfecta possunt eundē habere ꝯceptum.
vnū aūt significans plura inequalᷣ ꝑfecta quoꝝ vnū dr̄
ciᷣ alio p̄us tale dr̄ analogū.ꝗ oē vnū tā analogu3 ꝙ de
noīatiuū ab equeco distinctū est vere vniuocū.Ex q̄ seq
tur ꝙ ēt cōcept⁹ tā denoīatiu⁹ ꝙ ēt analog⁹ est vere vni
uocus:q2 oīs ēt ꝯceptus vnus est vniuocus:s3 ꝯceptus
analogus ⁊ denoīatiuus est vnic⁹ ⁊ predicabilᷣ de plu
ribus:alias vnum nō diceretur vniuocum.ergo ⁊c̄.

His p̄missis pono quatuor cōclusiōes

❡Prīa est.ꝙ sumēdo vniuocū ꝓprie vt distinguitᷣ ꝯtra
equiuocū aliqd̄ est vniuocū tam vocale ꝙ mētale deo ⁊
creature cōmune.❡Hec ꝓbatᷣ p̄ᷓo sic.oīe vnū signifi
catiuū pluriū scd̄m eundē cōceptū est vere ⁊ ꝓprie vni
uocū:vt vniuocū ꝯtra equiuocū est distinctu3:sed multa
sūt noīa quoꝝ quodlibet significat deū ⁊ quodlibet ens
creatū scd̄m eūdē cōceptū.ergo tā vnū ꝙ ꝯceptus deo ⁊
creature cōis est vniuoc⁹.❡Minor declaratᷣ de hoc no
mine qd̄ est ens:qm̄ cōcept⁹ entis nō est cōcept⁹ dei nec
entis creati nec substātie nec accidētis nec oēs isti simulᷣ
ꝗ est aliq̄s vn⁹ ab oīb⁹ inferiorib⁹ ali⁹ ⁊ cōis oīb⁹ scd̄3
quē hoc vocabulū ens est oīm significatiuū.❡Aīs pro
batᷣ:qm̄ cōstat ꝙ sicut aliq̄s pōt videre albedinē tali vi
sione ꝑ quā nō ꝯstabit ipsi ꝙ sit albedo:sed tantūmodo
ꝙ sit color:vt apparet de vidēte ipsā albedinē a remoti
s ⁊ a pōt intelligere rem aliquā tali intellectione qua nō
cōstabit ipsi an res ipsa intellecta sit substātia vel acci
dēs:s3 tn̄ mō ꝙ est ens:nō aūt an sit deus an aliqua res
creata.sed si conceptus entis esset conceptus substan
tie vel accidētis dei vel entis creati vel insimul oēs isti:
hoc esset impossibile:sicut si ꝯceptus coloris foret albe
dinis īpossibile esset habere ꝯceptū aliquē quo ꝯstaret
obiectū visu3 esse coloratū quo nō cōstaret ipsum albu3
existere.ergo cōcept⁹ entis ab omni conceptu inferiori
alio est distinct⁹.q̄ro tūc de ip̄o an sit cōis deo ⁊ creature
an creature tn̄:nō potest dici ꝙ creature tn̄:q2 ꝯcept⁹
entis absolute sumpti cōmunior ⁊ vniuersalior est ꝙ cō
cept⁹ entis creabilᷣ vᷣ creati.pōt ēt haberi ꝯcept⁹ q̄ cō
stet de aliq̄ ꝙ sit ens nō aūt an de⁹ an creatura.hoc aūt
eēt īpossibile si cōceptus entis eēt ꝓprius creature.ꝗ
relinquitᷣ ꝙ cōcept⁹ entis ē vniuoc⁹ deo ⁊ creature cōis.

¶ Confirmat. q: quilibet experit posse in se formare cõceptũ vnũ pluribꝰ cõmunẽ magis vel minꝰ ꝯfusum secũdũ maiorẽ vel minorẽ cõueniẽtiã ipsoꝝ nõ in aliquo cõmuni eis sꝫ tãtũmõ semetipsis: sicut ꝓpter cõuenientiã sortis ꝛ platonis intellectꝰ in se format ꝯceptũ hoīs cõmunẽ eis: quo mediãte de eis habito assentit vtrũqꝫ ipsoꝝ esse hoīem: sicut ꝛ ꝓpter cõueniẽtiã oīm aīalium in re extra format ꝯceptũ aīalis. ergo cũ oīa entia cõueniãt in re extra aliqua tali cõueniẽtia ꝙ verũ est dicere ꝙ qdlibet ipsoꝝ est ens / nulla apparet ratio q̃re intellectꝰ nõ posset formare cõceptũ aliquẽ entis cõmunẽ oībus entibꝰ: sicut format cõceptũ substãtie cõmunem oībus substãtijs: ꝛ cõceptũ accidẽtis cõmunẽ oībus accidentibꝰ: maxime cũ nõ magis accidẽtibꝰ vel substantijs vł alijs q̃buscũqꝫ diuersis creatis aliqd sit cõmune in re extra q̃ deo ꝛ creature: licet magis inter se entia creata conueniant q̃ cum deo. quare ꝛc. ¶ Preterea ad idẽ arguo sic scd̃o. ꝯceptus entis natus est causari mediãte visiõe ꝯfusissima ante oẽm ꝯpositionẽ ꝛ diuisionẽ sed oīs talis ꝯceptꝰ sic causatꝰ est simplex ꝛ vnicus: ꝛ ꝑ ꝯñs vniuocꝰ. ergo ꝛc. ¶ Maior ꝓbat. q: si aliqd singulare videret intuitiue visione ita imꝑfecta ꝙ virtute eiꝰ intellectꝰ natꝰ esset existere certꝰ solũ obiectũ ip̃m visũ eẽ ens: tũc mediãte tali visiõe causaret ĩ intellectu ꝯceptꝰ vnis visioni hmõi correspõdẽs. ꝯceptꝰ aũt vnis tali visioni correspõdẽs nõ esset nisi cõceptus entis: q: si alicꝰ inferior / ergo virtute ipsiꝰ visionis nõ tm̃ cognosceret ꝙ esset ens / sed tale ens: puta substãtia vł accidẽs: cuiꝰ cõtrariũ supponit. quare ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̃ visio ꝯfusissima nõ causat ĩ mẽte ꝯceptꝰ ꝓprios substãtie vel accidẽtis: ꝯceptꝰ ẽt cõpositꝰ vel disiũctꝰ nõ p̃cedit oẽꝫ cõpositionẽ vł diuisionem: sed cõceptꝰ entis põt causari mediãte visione vel alia quacũqꝫ sensatiõe ꝯfusissima ante oẽm ꝯpositionẽ ꝛ diuisionẽ. ergo ipse nõ est ꝯceptꝰ copulatꝰ nec disiunctus sed simplex ꝛ vnicus: ꝛ ꝑ ꝯñs vniuocus. ¶ Cõfirmat. q: virtute talis cõfuse sensationis nõ causat in intellectu nisi cõceptꝰ ꝓprius vel cõis illius rei sensibilis / vel ipsius sensatiõis. sed nõ põt dici q̃ sit cõceptꝰ ꝓprius: puta substãtie vel accidẽtis tãtũ vel copulatꝰ vel disiũctus. si eñ res sensata est accidẽs nõ põt causare cõceptũ substãtie ꝓpriũ: nec ꝑ ꝯñs copulatũ nec disiunctũ: vꝫ substãtie vel accidẽtis: cũ tã cõceptus copulatꝰ q̃ disiũctꝰ substãtie ꝛ accidẽtis p̃supponat cõceptũ substãtie ꝛ accidẽtis ꝓpriũ. nec etiã potest causare cõceptũ ꝓpriũ accidẽtis / supposito ꝙ sit sensatio magis cõfusa ꝛ imꝑfecta illa q̃ requirit ad talẽ cõceptũ accidentis propriũ producẽdũ. ergo ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est. ꝙ sumẽdo vniuocũ vt diuidit / licet ĩproprie / cõtra denoĩatiuũ: aliqd est vniuocũ cõe deo ꝛ creature. ¶ Hec ꝓbat. q: oĩe illud vnũ est vniuocũ isto mõ qđ est significatiuũ pluriũ scd̃m eũdẽ ꝯceptũ diffinitiuũ oīm ipsoꝝ. ¶ Hoc apparet. q: cõceptus vnus cõmunis pluribꝰ vt coꝝ diffinitiuus nõ est ipsoꝝ denoĩatiuus. nõ eñ cõceptꝰ denoĩatiuꝰ cõuenit ei cuiꝰ dicit eẽ denoĩatiuus in p̃io mõ dicẽdi ꝑ se: sed tm̃mõ in scd̃o: nec ꝑ ꝯñs ponit in diffinitiõe ipsiꝰ. sꝫ cõceptꝰ entis scd̃m quẽ hoc vocabulũ ens significat deũ ꝛ qdlibet ens creatũ / est diffinitiuꝰ dei ꝛ cuiuslibet entis creati. g̃ ꝛc. ¶ Minor probat. q: oẽ supiꝰ p̃dicat de quolibꝫ suo inferiori in qd et in p̃io mõ dicẽdi ꝑ se: sꝫ predicatio entis tam de deo q̃ de quolibet alio ente creato est p̃dicatio supioris de inferiori. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat. q: huiꝰ syllogismi / oīs substãtia est ens: deus est substãtia: ergo ens. vtraqꝫ p̃missarũ est p̃dicatio in qd: ergo ꝛ cõclusio. nõ eñ est minꝰ p̃dicatio essentialis ꝛ necessaria cõclusio q̃ eiꝰ p̃misse. quare ꝛc. ¶ Añs patet. q: in vtraqꝫ p̃missarũ p̃dicatũ est ꝑ se supiꝰ ad eiꝰ subiectũ scd̃m eãdẽ p̃dicationẽ ꝛ directã p̃dicabiliũ. Scd̃m eñ directã coordinationẽ p̃dicabiliũ illoꝝ in q̃bꝰ deus cõuenit cũ alijs substãtijs / directe subordinant isti cõceptus / deus / substãtia / ens: sic ꝙ si deꝰ deberet describi descriptione formali secũdũ cõceptum deitatis / cõceptꝰ substãtie poneret in sua descriptiõe ꝛ cõceptꝰ entis in descriptione data de ipso secũdũ cõceptũ substãtie: cũ substãtia sit supiꝰ ad deũ: ꝛ cõceptꝰ entis ad cõceptũ substãtie. quare ꝛc. ¶ Preterea secũdo arguit sic ad idẽ. eodẽ mõ hoc p̃dicatũ qđ est ens vel substãtia verificat de deo / q̃ ꝯdictorie sibi oppositum puta nõ ens vel nõ substãtia ipsi repugnat: sed non ens vł nõ substãtia repugnat deo essentialr̃ ꝛ q̃dditatiue: sicut nõ aīal hoī. ergo ꝛ ens ac substãtia ipsi cõuenit essentialr̃ ꝛ q̃dditatiue nõ aũt denoĩatiue. ¶ Cõfirmat. q: oīs cõceptꝰ vnꝰ q̃dditatiuꝰ est vniuocꝰ vt vniuocũ diuidit cõtra denoĩatiuũ: sꝫ cõceptꝰ siue substãtie siue entis deo ꝛ creature cõmunis est vnꝰ vt probatũ est supiꝰ: ꝛ est q̃dditatiuus. ¶ Hoc ꝓbat. q: oīs ille cõceptꝰ dr̃ q̃dditatiuꝰ respectu alteriꝰ cuius veritas de ip̃o req̃rit necessario ꝙ ĩportet totã eiꝰ q̃dditatẽ ꝑ illũ importatã vel aliquã eiꝰ partẽ: sed talis cõceptus est cõceptus entis vel substantie respectu dei ꝛ cuiuslibet alteriꝰ. sicut eñ ad hoc ꝙ ista sit vera / hõ est aīal / requirit ꝙ aīal importet vel totam humanitatẽ vel aliquã eiꝰ ꝑtẽ: ita ꝛ de ista deus est ens vel substãtia cõsilr̃ est dicendũ. quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est. ꝙ etiã aliqd est deo ꝛ creature cõe vniuocuꝫ denoĩatiuũ. ¶ Hec ꝓbat. q: oīs cõceptꝰ vnus cõis pluribꝰ nõ q̃dditatiuus alicuiꝰ illoꝝ est vniuocus denoĩatiuꝰ: sꝫ multi sunt tales cõceptꝰ vꝫ deo ꝛ creature cões nõ q̃dditatiui nec p̃dicabiles de eis in quid siue in p̃io mõ sꝫ potiꝰ in secũdo vt intellectꝰ vel volũtas ꝛ aliũ oẽs attributales ꝯceptꝰ. ergo ꝛc. ¶ Minor fuit ꝓbata ĩ p̃cedẽtibꝰ: ꝛ ꝓbabit adhuc amplius ĩ sequẽtibꝰ qñ aget de distinctione attributoꝝ. põt etiã hic breuiter declarari. Primo. q: cõceptꝰ in se vnus vniformit est p̃dicabilis de oībus q̃bus est cõis: sed q̃libet taliũ conceptuuꝫ attributaliũ vt iustũ bonũ ꝛ similiũ deo ꝛ creature cõuenientiũ est in se vnꝰ ꝛ vniuocꝰ nõ minꝰ q̃ entis cõceptꝰ. cõstat aũt nullũ taliũ p̃dicari in p̃io mõ: sꝫ tm̃mõ in secũdo de ꝯceptu substãtie create. ergo nec alr̃ p̃dicat de ꝯceptu substãtie ĩcreate. ¶ Secũdo. q: sicut ille cõceptꝰ dicit q̃dditatiuꝰ q̃ ad hoc ꝙ sit verꝰ de aliquo oportet ꝙ importet totã eiꝰ q̃dditatẽ vel aliquã eiꝰ ꝑtẽ: ita ꝛ oīs ille cõceptꝰ dicit denoĩatiuꝰ ꝛ p̃dicari de aliq̃ nõ ĩ p̃io sꝫ in secũdo mõ / cuiꝰ veritas de eo nõ req̃rit ꝙ ĩportet totaꝫ q̃dditatẽ ꝑ ip̃m significatã nec aliquã eiꝰ ꝑtẽ. sꝫ talis ẽ cõceptꝰ oīs attributalis deo ꝛ creature cõis. licet eĩ cõceptꝰ sapie vel iustitie de cõceptu deitatis dictꝰ eãdẽ oĩno q̃dditatẽ ĩportet quã cõceptꝰ deitatis subiectꝰ: tñ si ꝑ ĩpossibile sapia ꝛ iustitia dei eẽnt res distĩcta a diuĩa essentia sicut distĩguit ab oĩ substãtia creata / nihilominꝰ hec eẽt vera deꝰ est sapiẽs ꝛ iustꝰ: nec ꝑ ꝯñs veritas istiꝰ req̃rit ꝙ cõceptꝰ p̃dicatꝰ ĩportet eãdẽ q̃dditatẽ cũ illa quã significat cõceptꝰ subiectꝰ. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ accipiẽdo vniuocũ vt distinguitur licet ĩproprie contra analogũ / vno modo est aliqd commune vniuocuꝫ deo ꝛ creature ꝛ alio modo non. ¶ Hec declarat. Ad cuiꝰ euidẽtiã est sciendum ꝙ tres possunt poni modi analogie noīs vel conceptus / quoꝝ primus est secundũ diuersum moduꝫ predicandi idem de diuersis. ꝛ hic modus analogie subdiuidit ĩ duos: quoꝝ vnꝰ est conceptus predicati de vno in quid ꝛ de alio in quale accidentale. prius enim dicitur de illo de quo in quid q̃ de illo de quo in quale accidentale: et per consequẽs talis conceptus est analogus secundum prius ꝛ posterius predicabilis de diuersis. Exemplum huius ponit de ꝯceptu sapiẽtie vel iustitie ꝯcreto p̃dicato de ꝓpo in

diuiduo ꝛ de indiuiduo alieno: puta de substãtia. aliter eñ substãtia creata dicit sapiẽs vl' iusta / ꝛ aliter hec iustitia dicit iustitia / ꝛ hec sapiẽtia sapiẽtia. sapiẽtia eniȝ p̄dicat de ista sapiẽtia in qd: de substantia aũt creata in quale etiã accidẽtale: cuȝ substãtia creata denoiet sapiens nõ nisi ab accidẽte ab ipsa realiter differente. Secũdus modus analogie sumptus penes diuersum predicandi ꝛ verificãdi modũ eiusdem predicabilis de diuersis / est cõcept⁹ denominãs vnũ denoiatione intrinseca ꝛ p ꝯñs prius: alterũ aũt tantũ denoiatiõe extrinseca: ꝛ p ꝯñs posteri⁹: modo quo sanũ dicit de aiali ꝛ de vrina. Tertius ꝛ vltimus analogie modus sumitur penes inequalẽ pfectionis gradũ illoꝝ de quibus dicit ipse cõceptus analogus: qr veȝ vnũ illorum est altero pfectius. ¶ Ex hoc p̄misso apparet ꝯclusio. qm̃ accipiẽdo analogũ primo modo aliqs ꝯceptus vniuocus est deo ꝛ creature cõmunis vt vniuocũ distinguit ꝯtra analogũ sic acceptũ / nõ aũt vt distinguit ꝯtra analogum tertio modo sumptũ. ¶ Primũ apparet: qm̃ cõceptus vniuocus de pluribꝰ vniformit p̄dicabilis est vniuocus: vt vniuocuȝ distinguit ꝯtra analogũ primo mõ acceptũ: sed ois cõceptus attributalis ꝛ etiã qlibet alius deo ꝛ creature cõmunis est hmõi vnicus vt probatũ est ꝛ vniformiter predicabilis de deo ꝛ de creatura. sicut eñ cõceptus denoiatiui vt sapiens vl' iustũ predicant in scdo modo ꝛ in quale de substãtia creata / ita ꝛ de substãtia increata licet non in quale accidẽtale. sicut etiã quodlibet istorũ transcendentiũ predicat in qd de propriis indiuiduis creatis vt sapientia de ista sapientia creata: ita ꝛ cõsilit de ꝯceptu sapientie increate. ꝯceptus etiã entis ꝛ substãtie predicant in qd tã de diuina essentia q̃ de omi substãtia creata. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat: qr licet ꝯceptus sapiẽtie vt cõparatus ad ꝯceptuȝ sapiẽtie increate ꝛ substantie create vel ecõuerso ad cõceptũ sapiẽtie create ꝛ ad ꝯceptuȝ substantie increate / sit ꝯceptus analogus isto mõ: cuȝ prius dicat de conceptu sapiẽtie create vel increate qr in quid ꝛ primo modo / q̃ de conceptu substantie create vel increate de quo tãtũ p̄dicat in quale ꝛ secundo mõ tamẽ vt vniformiter siue ad ꝯcept⁹ eiusdẽ ratiõis vl' ordinis ꝯparat: puta vel ad ꝯceptus substãtie create ꝛ increate vel ad ꝯceptus sapiẽtie increate silr ꝛ create / vniformiter est de eis predicabilis: ꝛ p ꝯsequẽs est cõcept⁹ vniuocus vt vniuocũ distinguitur ꝯtra analogũ isto modo primo acceptũ. ¶ Secundũ veȝ q nullus cõceptus deo ꝛ creature cõmunis sit vniuocus vt vniuocũ diuiditur ꝯtra analogũ tertio mõ sumptũ / apparet euidenter quoniam constat deum ꝛ creaturam habere improportionabiliter inequalem perfectionis graduȝ. quare ꝛc.

Quantũ ad tertiũ & vltimũ sunt duo modi dicendi cõcordantes in affirmatiua: veȝ q conceptus entis ꝛ cuiuscũq3 alterius deo ꝛ creature cõmunis est aliqd vnũ obiectũ significatũ deo ꝛ creature ꝯmune. In hoc tamẽ discordãt isti duo modi dicẽdi: qr primus dicit q hmõi obiectũ vnũ nõ est aliqua res habẽs aliqd esse subiectiuũ: sed tantũmodo obiectiuũ. licet eñ deus ꝛ creatura nõ ꝯueniant i esse aliquo subiectiuo / possunt tamẽ cõuenire in aliquo esse vno obiectiuo: qd esse obiectiuũ est rei extrinsecũ ꝛ ab ei⁹ esse subiectiuo distinctũ. ¶ Qd pbat p:io. qr re quãtũ ad eẽ ei⁹ subiectiuũ nõ multiplicata multiplicat ei⁹ esse obiectiuũ tã scdȝ numerũ q̃ etiã scdm speciẽ: vt pȝ de albedine visa ꝛ itellecta. sicut eñ intellectio est a visiõe sensitiua alteri⁹ spẽtata ꝛ eẽ obiectiuũ mediãte itellectiõe formatũ ab eẽ obiectiuo mediãte sensatione formato. ergo ꝛc. ¶ Scdo. qr re corrupta quãtũ ad ei⁹ esse subiectiuũ in re extra manet quãtũ ad ei⁹ eẽ obiectiuũ scdm q dicit esse in aĩa. ergo oportet talia esse aliquo fore distincta. Ex quo infertur q distincta totaliter quantum ad vnũ istoꝝ puta subiectiuũ possunt esse idistincta quãtũ ad aliqd esse obiectiuum: sicut ꝛ ecõuerso habẽs vnicũ esse subiectiuum põt habere multiplex eẽ ꝛ variũ obiectiuũ. ergo licet deus ꝛ creatura sint distincta totalit quãtũ ad esse subiectiuũ eis tamẽ est cõe esse aliqd obiectiuũ qd est ꝯceptus deo ꝛ creature communis vnum obiectum.

Alius modus dicendi est quorũdã aliorũ cõcedentiũ deo ꝛ creature aliquod vnũ in re extra cõuenire nõ tm̃ obiectiue sȝ etiã subiectiue: vt entitatẽ eẽ in deo ꝛ in creatura: q̃ entitas dei ꝛ creature vna i re extra est cõceptus entis deo ꝛ creature cõmunis vnũ obiectum. ¶ Pro ista opinione arguit p:imo. qr de⁹ ꝛ creatura magis inter se cõueniũt in re extra q̃ cũ nihilo: sed nõ cõueniũt in rõnibꝰ ipsoꝝ propriis: ergo in aliquo cõmuni eis. ¶ Scdo. qr vbi est passio / ꝛ subiectũ: sȝ vnitas q̃ est passio entis est in deo ꝛ in creatura. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qr deus a creatura distinguit deitate magis q̃ entitate. qd fieri nõ posset nisi ẽtitas ipsi ꝛ creature ꝯmunis existeret. ¶ Quarto. qr differẽtia diuidẽs nõ repugnat diuiso: imo stat semp cũ ipso: sȝ ens diuidit p finitũ ꝛ infinitũ. ergo ꝛc. ¶ Quinto. qr deus ꝛ creatura sunt plura entia. qd nõ esset nisi entitas formaliter esset numerata in eis. quare ꝛc. ¶ Sexto. qr intellect⁹ certus de aliquo q est ens aliqd ꝯcipit i re extra existẽs: alias nõ esset certus de aliquo sed de nihilo. sȝ intellectus põt deũ intelligere intellectiõe qua sibi cõstat precise q est ens ergo aliqd cõcipit in deo formalr existẽs: sȝ nõ ꝯcipit rationẽ ꝓpriã deitatis: sȝ tm̃modo entitatis: alias nõ magis ipsi cõstaret q sit ens q̃ q sit deus. quare ꝛc. ¶ Septimo. qr ens p̄dicat de pluribꝰ qdditatiue sicut de deo ꝛ de quolibet ente creato: sed oẽ tale p̄dicatũ de pluribꝰ importat aliqd cõe eis. ergo ꝛc. ¶ Sed vterq3 istoꝝ duorũ modoꝝ dicẽdi est simplr ipossibilis ꝛ absurd⁹. Et ideo arguo p:io ꝯtra p:imũ duplr. Prio. qr falsuȝ supponit. Scdo. qr nec habet ꝓpositũ qd intẽdit. ¶ Primũ veȝ q falsũ sit fũdamẽtũ qd accipit: suppono hic ex dicẽdis in sequẽtibꝰ i dist. ista: vbi ostdet q tale eẽ obiectiuũ mediãte ꝯceptu ab itellectu formatũ ꝛ ab eẽ subiectiuo distinctũ nullatenus est ponẽdũ. nullũ eñ eẽ obiectiuuȝ habet obiectũ cognitum qd sit a se ꝛ ab actu cognoscẽdi distinctũ. nec ei aliqd dicit cognoscibile nec cognitũ nisi denoiatiõe extrinseca ab actu subiectiue existẽte in cognoscẽte accepta. hoc aũt eẽ obiectiuũ est qd hic modus dicẽdi p:im⁹ supponit. ergo ꝛc. ¶ Scdȝ veȝ q esto q p̄dictũ suppositũ esset verũ adhuc nõ haberet intẽtũ: veȝ q ꝯcept⁹ entis obiectũ eẽt vnũ: appet. qm̃ qd format p ꝯceptũ nõ ẽ ꝯcept⁹ obiectũ: sȝ tale eẽ obiectiuũ format vt dicũt ab itellectu p actũ itelligẽdi. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat. qr nec actus vidẽdi obiectum est coloratũ vel lucidũ nec alicui⁹ alteri⁹ act⁹ sentiẽdi aliqd sẽsibile habẽs eẽ extra aĩaȝ vl' i aĩa subiectiuũ. ergo nec act⁹ etiã itelligẽdi obtm̃ ẽ aliqd eẽ hmõi obiectiuũ. ¶ Cõsequẽtia ẽ euidẽs. qr illud idẽ qd ẽ obiectũ act⁹ sentiẽdi ꝛ itelligẽdi scdȝ ei idẽ eẽ subiectiuũ color ẽ obtm̃ act⁹ sentiẽdi ꝛ itelligẽdi. g ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ. nihil ẽ alicuius ꝯcept⁹ obtm̃ nisi qd ẽ p ipȝ ꝯceptũ itellectũ vl' notũ sȝ p entis cõceptũ nõ ẽ itellectũ aliqd eẽ obiectiuũ ab oĩ eẽ subiectiuo distictũ. g ꝛc. ¶ Maior appet p:io. qr qd cognoscit p actũ ñ format p ipȝ. nisi ei mõ act⁹ cognitiu⁹ ẽ sui obti p eũ cogniti formatiu⁹: sȝ eẽ hmõi obiectiuũ ẽ vt dicũt mediãte actu cognitiuo formatũ. g ꝛc. ¶ Scdo. qr p ꝯceptũ entis dõ ꝛ creature cõeȝ nõ cognoscit nisi illud de cui⁹ cõceptu ꝓpo cõcept⁹ ipe entis cõis veracit p̄dicat sȝ ꝯcept⁹ entis dõ ꝛ creature cõis ñ põt p̄dicari nec veracit

affirmari de aliquo tali esse hmōi obiectiuo. de nullo enim impossibili existere ens deo ⁊ creature cōmune p̄dicatur: sed esse hmōi obiectiuū qd ponūt est impossibile existere. omne enim potēs existere/vel pōt naturaliter esse per se ⁊ sic est substātia: vel nō nisi in alio subiectiue ⁊ sic est accñs. neutro aūt istorū modorum potest esse vt ponūt isti ens hmōi obiectiuū: ⁊ sic ꝑ cōsequēs est impossibile. quare ⁊c. ¶ Confirmatur: qꝛ si res intellecta habet esse aliquod obiectiuū ⁊ a se ⁊ ab actu intelligēdi distinctū qd quidem esse obiectiuū est etiā intellectū ⁊ ꝑ ꝯsequēs intellectionis obiectū: aut hmōi esse obiectiuū intellectum nō habet aliqd esse obiectiuū a seipso ⁊ ab intellectione distinctū: aut sic intelligitur ꝙ mediante eius intellectiōe aliud esse obiectiuū producitur. Sed nō potest poni secūdū: qꝛ tūc esset ꝓcessus in infinitū in talibus esse obiectiuis. ergo relinquitur primū. sed qua ratione esse obiectiuū rei habētis esse subiectiuū est intellectum absq; mediante esse obiectiuo alio cōsequenter: eadē res quelibet potest itelligi quātū ad suū esse exterius subiectiuū absq; esse obiectiuo aliquo cōsequēter. quare ⁊c. ¶ Preterea nō magis aliqd mediāte actu itelligēdi ꝓductū potest esse actus intelligēdi obiectū q̄ act⁹ ipse suiipsi⁹ sed impossibile est actū aliquē intelligendi esse obiectū sic t. sic enim intellectus intelligit per intelligendi actū eius obiectum ꝙ nullo modo pōt intelligere ipsuz actū nisi ꝑ alium superueniētē actū reflexum: ergo ꝯsimiliter si ꝑ actuz causatur esse aliquod obiectiuū ab obiecto talis actus distinctuz/tale esse nō poterit intelligi ꝑ actū eius causatiuum sed ꝑ aliū: ergo nec tale esse pōt poni cōceptus entis obiectum. ¶ Cōfirmatur. quia obiectum conceptus entis deo ⁊ creature tantū ꝯmunis nō est aliquid a deo ⁊ a creatura distinctū. nō enim ꝯcept⁹ obiectū est cōmunius q̄ ꝯceptus: ipse aūt ꝯceptus entis est vt supponitur deo tantū ⁊ creature communis: sed esse huiusmodi obiectiuū est a deo distinctum ⁊ ab omni ente creabili vel creato: cum omne ens creatū habeat eē aliquod subiectiuū qd nō potest habere vt ꝯcedis ens huiusmōi obiectiuū. ergo ⁊c. ¶ Ad primā rationē in ꝯtrariū: quādo dicitur ꝙ re non multiplicata quantū ad eius esse subiectiuū multiplicatur eius esse obiectiuū: Dico ꝙ verum est intelligēdo ꝑ esse obiectiuū actū ipsum cognitiuū cuius res ipsa dicitur esse obiectum: non aūt intelligendo ꝑ esse obiectiuū aliquid a re ipsa cognita ⁊ ab actu cognitiuo distinctū: cū tale esse impossibile sit: nec ꝑ cōsequēs multiplex nec vnicum esse possit. quare ⁊c. ¶ Ad secundam ꝯsilr est dicēdū. corrupta enim re quantū ad suū esse reale subiectiuū dicitur remanere eius esse obiectiuū: itelligendo per ipsum actū cognitiuū ꝙ manet in aīa vt accidens in suo subiecto proprio re corrupta: nō aūt intelligendo ꝑ esse obiectiuū aliqd a re intellecta ⁊ ab actu itelligēdi distinctū ipso actu mediante formatū. tale enim esse obiectiuum nec fuit ante rei corruptionem nec remanet post ipsam.

Cōtra secūdū modū dicēdi arguo cōsimiliter dupli͛r. Primo vez: qꝛ supponit falsum. Secūdo. qꝛ nec illo falso cōcesso habet intentū. ¶ Primū apparet. qm̄ nihil est in re extra deo ⁊ creature cōmune: cui⁹ ꝯtrariū supponit ⁊ accipit iste modus. ergo ⁊c. ¶ Assūptuz ꝓbatur primo. qꝛ nihil est in diuinis qd a diuina essentia distinguitur aliqualiter in re extra. quelibet enim relatio originis vt in distinctione alia est ostensum/est a diuina essentia indistincta totaliter in re extra: nec est ibi aliqd magis distinctū ab essentia q̄ relatio ipa. sz nihil a diuina essentia indistinctū totaliter in re extra pōt esse deo ⁊ creature cōe. g ⁊c. ¶ Scdo. qꝛ se totis distincta nō pōt eē aliqd cōe: sz de⁹ se toto distinguitur a q̄libz creatura cū sit simplr simplex. g ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut entitas dei ⁊ creature sunt eiusdē aut alteri⁹ rōnis. si eiusdē rōnis/g deitas ⁊ sua entitas distiguūtur realr: qd est falsū. ¶ Cōsequētia ꝓbatur. qꝛ oīa illa videntur realiter eē distincta quorū vnū est cū aliquo eiusdē rōnis: ⁊ alterū ē ab ipo codē alteri⁹ rōnis. ipossibile eī est vnū realr eē cū aliq̄ eiusdē rōnis ⁊ ab codē alteri⁹ rōnis. sz deitas ē ab entitate creature ⁊ ab oī eo qd ē i ipsa totaliter alteri⁹ rōnis. g si dei entitas ē cū ētitate creature eiusdē ratiōis/sequitur ꝙ deitas ⁊ sua entitas distinguantur in re extra. Si aūt dicatur ꝙ sūt alteri⁹ rōnis. g nōmin⁹ distinguūtur q̄ deitas ⁊ ꝓpria rō creature: nec ꝑ ꝯñs de⁹ ⁊ creature mag; i ētitate ꝯueniūt q̄ in suis ꝓpriis rōnib⁹: nec mīn⁹ de⁹ sua entitate q̄ deitate distiguitur a qualibet re creata: cuius ꝯtrariū ipsi dicūt. q̄re ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ aut hmōi entitas quaz iportat ꝯceptus entis/q̄ etiā vt dicūt formaliter est i deo ⁊ in qualibet re creata/est aliqd in re extra distinctū a deo ⁊ a q̄libet ente creato: aut nō. si sic/ergo ꝯcept⁹ entis nō pōt p̄dicari nec veraciter affirmari de ꝯceptu ꝓprio dei: nec alicuius alterius entis creati. qd est falsuz. ¶ Cōsequētia probatur. qꝛ nullus cōceptuū importātiū realiter distincta potest vere de aliquo affirmari. sed si entitas creature distinguatur in re extra ab ipsa ⁊ similiter entitas dei a deo realiter distinguitur: cū sic ista vt dicūt realiter distiguātur/sicut illa quorū vnū est cū alio eiusdē ratiōis ⁊ alterū ab codē alterius rationis: talia aūt oportet realiter eē distincta sicut ⁊ vniuersaliter quecunq; extra aīam distincta vt alias est ostēsuz. g cū ꝯceptus entis nō importet vt dicūt nisi hmōi entitatē/nō poterit vere affirmari de aliquo ꝓprio ꝯceptu dei significāte deitatē: nec de conceptu ꝓprio creature significāte eius ꝓpriā quidditatē ab entitate realr differētē. ¶ Confirmatur. qꝛ esto ꝙ ꝯceptus entis significet nō solā entitatē sz cuiuslibz ꝓpriā q̄dditatē adhuc nō poterit saltē i primo mō dicēdi ꝑ se p̄dicari de ꝯceptu ꝓprio dei nec alicuius creature significāte nō ipsam entitatē sed aliquā determinatā et ꝓpriā quidditatē: cū nihil p̄dicetur de aliquo in primo modo qd iportat aliqd realr distinctū ab ipo. g ⁊c. ¶ Si aūt dicatur ꝙ entitas hmōi nō est in re extra aliud q̄ deitas ⁊ creata quidditas. g ꝯcept⁹ entis nō iportat aliqd i re extra vnū plurib⁹ cōe: sz plura puta oīa se totis distincta immediate. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nō tm̄ deus ⁊ creatura sz ēt q̄cūq; entia creata sunt se totis distincta nihil cōe in re extra habētia vt declarabitur i scdo ꝓlixius: ⁊ ēt ostēdetur in dist. ista inferi⁹: g nec ꝯcept⁹ entis nec aliqs ali⁹ pluribus cōis iportat aliqd vnū cōe plurib⁹: sz tm̄mō illa plura primo ⁊ imediate. ¶ Ex hoc appꝫ falsitas opinionis q̄rūdā dicētiū ꝙ ꝯcept⁹ entis ē vniuoc⁹ ex ꝑte itellect⁹ nostri seu ex idifferētia modi ꝯcipiēdi: nō aūt ex ꝑte rei mō q̄ est vniuoc⁹ ꝯcept⁹ spēi ⁊ gñis: cui⁹ obiectū signatū est vnū aliqd i re extra iclusuz itrinsece i oib⁹ singularib⁹ vniuocatis. hoc siqdē stare nō pōt: qꝛ nec cōceptus gñis nec aliqs ali⁹ vniuoc⁹ habet ꝓ obiecto nisi qd ē vel eē pōt i re: sz tale vnū cōe plurib⁹ eisq; intrinsecū extra itellectū ē ipossibile vt ondetur infra qñ q̄retur quale eē habeat vniuersale. g licet signata ꝑ ꝯceptū gñis ⁊ spēi sint similiora ⁊ mag; eadē semetipsis q̄ obiecta signata ꝑ conceptū entis/nō tñ mag; illis q̄ istis ē cōe aliqd i re extra. q̄re ⁊c. ¶ Scdo. vez ꝙ cōcesso predicto falso supposito adhuc nō habeat intētum ista opinio/apparet. quoniā opinio ista vult saluare ꝙ conceptus entis cōmunis est aliqd vnū obiectum in re extra per ipsum cōceptū hmōi intellectū. sed hoc nō potest poni esto ꝙ ponatur ꝙ cōcept⁹ entis significet entitatē in deo ⁊ in creatura formaliter existentem. quoniaz aut hmōi entitas est a deo ⁊ a creatura distincta vt argutū est supra: vel nō. si nō/ergo nō est vnū hui⁹ cōceptus obiectū in re extra aliter q̄ sit

vnū deus ꝛ creatura. Si sic/ꝯstat ꝙ aliaeſt entitas dei ꝛ alis creature: quas oēs entitates tam increatā vez ꝙ̄ creatā importat ꝯcept⁹ entis: alias nō eſſet deo ꝛ creature cōis ſi tm̄ alterā importaret. ergo nō magis habes vnū obiectū huius entis conceptus ꝙ̄ ſi poneres eius obiectū eſſe deitatem ꝛ omnem creatam quidditatem. ¶ Cōſequētia eſt euidēs: q2 nō min⁹ ſunt plura realiter ꝛ diſtīcta entitas increata ꝛ create ꝙ̄ deitas ꝛ cuiuſlibꝫ creature ꝓpꝛia q̄dditas. quare ꝛc̄. ¶ Nec valet ſi dicas ꝙ entitas create ꝛ increata ſunt eiuſdē rationis nō aūt deitas ꝛ ꝓpꝛia quidditas creature: q2 tunc ſequeretur vt ꝓbatū eſt ſupꝛa ꝙ deitas diſtingueret̃ realiter a ſua entitate ꝛ ſilr̄ q̄dditas create a ſua: hoc aūt poni nō poteſt. quare ꝛc̄.

Ad rationes in contrarium. Ad primā

cōcedo ꝙ deus ꝛ creatura magis inter ſe ꝯueniūt ꝙ̄ cū nihilo. realiter enim inter ſe aliquo modo conueniunt ꝛ ſunt idē nō aliquo alio ꝙ̄ ſeipſis. ꝛ ideo falſuꝫ eſt quod addit̃ qn̄ dicit̃ ꝙ nō ꝯueniūt in rationibus ꝓpꝛijs ſed in aliquo cōmuni eis: cū nihil cōmune habeant in re extra preter ꝯceptū entis exiſtētē in anima in quo cōueniunt vt ſignata in ſignato: non tanq̄ in aliquo eis intrinſeco. ¶ Ad ſecūdā dico ꝙ nec in deo eſt entitas nec vnitas intelligēdo ꝑiſta aliqua ab ipō diſtincta ī re extra: q2 nec deus nec aliqđ aliud ens creatū eſt ens nec vnū formaliter ꝑ aliqđ ipſi additū ſ3 tātūmodo ꝑ ſeipſuꝫ. ¶ Et qn̄ dicit̃ ꝙ paſſio entis q̄ eſt vnitas/eſt in deo: dico ꝙ falſuꝫ eſt: paſſio eñ entis eſt ꝯceptus denolatiuus mētis: qui ſicut ꝛ cōceptus entis q̄ dicit̃ eſſe ſubiectū ipſius/nō eſt in aliquo alio ꝙ̄ in anima ſubiectiue. intelligēdo aūt ꝑ entis paſſionē puta ꝑ vnū nō ꝯceptū p̄dicabilē denolatiuū ſed obiectū ꝑ ipſum ſignificatū: ſic nec entis paſſio vez vnū: nec ens eius ſubiectū eſt in deo nec in aliq̄ alio ente creato: ſed tam deus ꝙ̄ quodlibet alioꝝ entium eſt tam paſſionis huius ꝙ̄ ꝯceptus entis in mēte ſignificatū obiectū. quare ꝛc̄. ¶ Ad tertiā apparet q̄d dicendū q2 cū deitas ꝛ dei entitas ſint idē totaliter in re extra: ꝑ ꝯñs falſum eſt illud qđ aſſumit̃ qn̄ dicit̃ ꝙ deitas diſtinguit̃ a creatura deitate magis ꝙ̄ entitate: ꝛ hoc realr̄ loquēdo ꝛ de facto. q2 tn̄ deitati ſiue rei q̄ ē deitas vt īportat̃ ꝑ ꝯceptū entis ꝯmunē nō repugnat eſſe idē ꝛ eiuſdē rōnis cū creatura: repugnat aūt hoc ipſi vt īportat̃ ꝑ cōceptū ꝓpꝛiū deitatis ita ꝙ ꝯcept⁹ ꝓpꝛi⁹ deitatis nō aūt entitatis eſt mediū ad probandū reꝫ hmōi increatā eē alterius rōnis ab omni re creata: ideo forte dicit̃ ꝙ de⁹ diſtinguit̃ a creatura magis deitate ꝙ̄ entitate: nō intelligēdo ꝑ hoc entitatē dei eſſe cōmuniorē ſeu min⁹ a creatura diſtinctam ꝙ̄ deitas diſtinguat̃ ab ipſa. quare ꝛc. ¶ Ad quartā dicendū ꝙ ꝑ hmōi diuiſa ꝛ diuidētia non ſūt intelligēda diſtincta aliq̄ in re extra: vt aliq̄ vident̃ imaginari ꝛ male. nō eñ rationalis aīalis diuiſiuuꝫ vel diſgregatiuū coloris vel infinitū ac finitū entis eſt res aliqua extra animā ab ipſo diuiſo diſtincta tāq̄ ab alia re extra animā exiſtēte: q2 eoꝝ q̄ ſunt extra alaꝫ diuerſoꝝ neutrū eſſe poteſt alterius diuiſiuū: cū quodlibet ſit eque ſingulare ſignificatū: nec ꝑ ꝯñs ſpecificabile ſeu determinabile ꝓpter alterū. In propoſito autē ꝑ aliquid eſſe alterius diuiſiuū nō eſt aliud intelligendū ꝙ̄ ipſum eſſe eius ſpecificatiuū ſeu determinatiuū. hoc autē mō nihil eſt diuiſibile nec diuiſiuū niſi ſignatuꝫ mētale vel vocale ſignificatiuū pluriū vel paucoꝝ. ꝯcept⁹ eñ mētis ſignificatiu⁹ pluriū dicit̃ diuiſibilis: q2 ſpecificabil̃ ſeu determinabilis ꝑ ꝯcept⁹ ſignificatiuos aliquoꝝ illoꝝ tm̄. ꝛ hoc modo eſt intelligendū ens diuidi ꝑ finituꝫ ꝛ infinitū: ſicut ꝯceptū ꝯmuniorē ꝑ ꝯceptus inferiores eadē ſed pauciora ſignificātes. cōcedo tamen ꝙ diuiſiuum nō repugnat diuiſo: nec ꝑ ꝯñs infinitū nec finituꝫ ꝯceptui entis ꝑ iſtos duos cōceptus vez finiti ꝛ infiniti diuiſo. omnes enim conceptus huiuſmodi poſſunt eſſe in eodem ſubiecto. Si autem per infinitum ꝛ finitum nō intelliges cōceptus diuiſiuos entis: ſed res ſignificatas ꝑ ipōs: vt ſic infinitū ꝛ finitum nō ſunt aliud ꝙ̄ ſignificata ꝑ ꝯceptū entis diuiſibilē ſeu diuiſum: nec ꝑ cōſequēs oportet dicere ꝙ ſibi non repugnēt magis ꝙ̄ ꝙ nō repugnet vnū ꝛ idē totalit̃ ſibiipſi. quare ꝛc̄. ¶ Ad quintā. concedo ꝙ deus ꝛ creatura ſunt plura entia. Et qn̄ dicit̃ ꝙ nō eēnt plura entia niſi entitas eēt nūerata ī eis: Dico ꝙ falſuꝫ eſt: q2 in nullis realiter diſtinctis eſt aliquid vnū ab eis oībus diſtinctū aut in eis numeratū: nec ꝑ ꝯñs aliqua eſſent plura entia ſi hoc qđ aſſumitur eſſet verū: qđ eſt falſuꝫ. quare ꝛc̄. ¶ Et ſi queras. quare ꝙ̄ magis deus ꝛ creatura dicūt̃ plura entia abſolute ꝙ̄ plura entia increata vl̄ plura creata/ex quo nō magis numerat̃ ī eis entitas abſolute ſumpta ꝙ̄ increata entitas vel creata. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ quecūꝙ diſtincta dicunt̃ eſſe plura ꝛ numerata non ꝓpter aliqđ cōmune in eis repertū. eo eñ aliqua ſunt numerata ꝛ plura quo diſtincta: de⁹ aūt ꝛ creatura ſicut ꝛ alia oīa diſtincta ſūt ſeipſis diſtincta: ergo ꝛ plura aut nūerata. e cōuerſo aūt quodlibet ſeipſo eſt ſibi idē ſeu indiſtinctū ꝛ ꝑ cōſequēs nō nūeratū. ꝛ ideo q2 ens abſolute ſumptū ſignificat nō aliquod vnū tm̄ ſ3 plura ſimul ſeipſis diſtincta ꝛ numerata vt deū ꝛ creaturā: ens aūt increatū ſignificat vnuꝫ tantū: ideo deus ꝛ creatura nō poſſunt dici ſicut nec ſūt plura entia increata ſed plura entia abſolute: licet entitas nō ſit magis ꝙ̄ deitas cōmunis ī re extra deo ꝛ creaturis: ſicut ſortes ꝛ plato dicunt̃ non plures ſortes nec plures platones: ſed plures hoīes/non ꝓpter humanitatem ab eis diſtinctam ꝛ in ipſis realiter numeratam ſed propter cōſimilē rationem: vez quia homo non aūt ſortem nec platonem importat ſe totis diſtinctos ꝛ numeratos ſortes autem ꝛ plato vnum tantum. quare ꝛc. ¶ Ad ſextam. ꝯcedo ꝙ intellectus de deo certus exiſtens ꝙ eſt ens concipit aliquid non ab ipſo diſtinctum qđ ſit in eo vt accipis: ſed ipſum ſiue rē illam que eſt a deitate ipſa totaliter indiſtincta. ¶ Et qn̄ arguitur contra hoc: q2 tunc non magis ipſi conſtaret ꝙ eſſet ens ꝙ̄ ꝙ eſſet de⁹ ſi res quā concipit eſſet deitas ſicut ꝛ entitas. Dico ꝙ nō ſequitur. qđ apparet primo ꝑ exemplū in creaturis de vidente albedinem a remotis. conſtat eñ ꝙ res viſa per ipſum eſt albedo ſicut ꝛ color. nec eniꝫ forma illa eſt albedo alio ꝙ̄ ſit color ſed eodem penitus in re extra: ꝛ tamē nō obſtāte hoc per actum hmōi ſenſibilē viſionis ſic conſtat videnti formaꝫ ipſam viſam eſſe preciſe colorem ꝙ non conſtat ei an ſit albedo vl̄ nigredo. quare ꝛc. ¶ Secundo hoc idē apparet in diuinis. vt enim probatuꝫ eſt in alia diſtin. licet relatio originis ſit ab eſſentia indiſtincta totaliter in re extra: tamen poteſt intelligi eſſentia non intellecta aliqua perſonarum ſeu relatiōe originis: ꝛ ita per conſequens poteſt haberi intellectio qua conſtabit intelligenti obiectum intellectum eſſe deum non autem patrem nec filium nec ſpiritūſanctū: cum tamen res intellecta non alio et alio ſit pater fili⁹ ꝛ ſpiritusſanctus/ſed eodeꝫ penitus in re extra ſit deus et quelibet perſonarum. quare ꝛc. ¶ Ad aliam et vltimam dicendum eſt ꝙ falſum aſſumitur in minore quādo dicitur ꝙ predicatum quidditatiuuꝫ commune pluribus importat aliquid commune eis. nihil eniꝫ eſt eis cōmune ꝑter predicatū ipſuꝫ oīm eoꝝ ſignum quorum dꝫ eē p̄dicatū q̄dditatiuū. nec eī aīal dꝫ p̄dicari de hoīe ꝛ de aſino q̄dditatiue ſiue ī p2īo mō dicēdi ꝑ ſe q2 īportat aliqđ ī re extra cōe homini ꝛ aſino: imo ſi tale aliqđ importaret/de eis hoc mō predicari non poſſet: q2 tale

eius significatũ esset necessario/ vt alibi est deductũ/ab
illis qb⁹ cõmune existeret puta ab hoīe ⁊ ab asino realr̄
ter distinctũ:sed nullũ predicatũ importãs rẽ distinctã
ab aliquo pdicaꝛ in primo mõ de ipso seu eius significa
to:cũ nihil predicetꝛ de aliquo isto modo nisi qd̄ est eius
diffinitiuũ.Diffinitio aũt ipsa tota ⁊ qlibet ei⁹ pars idẽ
oīno importãt licet differenter cũ diffinito.quare ⁊c̄.

Et ideo quãtũ ad istum articulũ aliter
est dicendũ. Ad cuius euidentiã pono quatuor conclu-
siones. ¶ Prima est. q̄ illis q̄ bus est cõmunis cõcept⁹
entis nõ est aliqd cõmune vniuocũ in re extra. ¶ Hec est
euidẽs.qꝛ deus ⁊ creatura qbus est cõmunis iste conce-
ptus,sunt se totis distincta:sed talibus nõ põt cõuenire
vnũ aliquod in re extra.ergo ⁊c̄. ¶ Confirmaꝛ.qꝛ nõ tã
tũ deus ⁊ creatura sed etiã oīa creata distincta sunt cõ-
similiter vcꝫ se totis realiter distincta.ergo nõ possunt
esse eadẽ in aliquo in re extra. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs.
qꝛ si aliquod vnũ in re extra pluribus realiter distinctis
esset cõmune:vt entitas deo ⁊ creature/vel humanitas
sorti ⁊ platoni:cũ nõ esset idem nũero in diuersis:sꝫ vnũ
in vno ⁊ alterũ in alio:aut essent oīa eiusdem vel alteri⁹
rationis:puta entitates tam dei q̄ creature/vel huma-
nitates sortis ⁊ platonis. Sed nõ potest dici q̄ eiusdẽ
quia tũc sequereꝛ vt superius est argutum/q̄ sortis hũa
nitas esset ab ipso sorte distincta realiter:⁊ entitas dei
a deitate:⁊ sic de alijs.qd̄ est falsum.nec põt poni scd̄m
vcꝫ q̄ sint alterius ratiõis:qꝛ tunc nõ magis essent vnũ
q̄ illa qbus cõueniũt:nec magis sortes ⁊ plato in huma
nitate nec deus ⁊ creatura in entitate conuenirent q̄ in
suis ꝓprijs rationibus:cuius cõtrariũ dicũt qui talem
vnitatẽ in re extra plurium in aliquo eis cõmuni ponũt
ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄a cõclusio est.q̄ esto q̄ significata gene-
ris cõceptũ vel ꝑ quẽcũq̧ aliũ vniuocũ ꝯuenirẽt in aliq̄
eis cõmuni in re extra adhuc talis ꝯceptus vniuoci ob
iectũ nõ esset illud tale pluribus vcꝫ oībus vniuocatis
cõmune. ¶ Hec probaꝛ.qm̄ obiectũ significatũ ꝑ conce
ptuꝫ vniuocũ pluribus cõmunẽ nõ est aliquid distinctũ
realiter ab omnibus singularibus de quorũ cõceptib⁹
proprijs est pdicabilis talis vniuocus ꝯceptus:sꝫ si sin
gularia vniuocata ꝯuenirẽt ĩ aliquo eis ꝯmuni tale qd̄
esset distinctũ ab omnibus eis realiter:qm̄ impossibile ẽ
plura realiter distincta conuenire in aliquo vno ab oīb⁹
bus realiter indistincto.ergo tale vnũ ab omnibus dis-
tinctũ non posset esse talis cõceptus vniuoci obiectuꝫ.
¶ Cõfirmatur.qꝛ nec per cõceptũ hominis importanꝛ
nisi hoīes singulares:nec per cõceptũ entis nisi res sin
gulares/⁊ sic de alijs omnibus cõceptib⁹ vniuocis quo
rũ quilibet importat precise singularia nõ aliquid disti-
ctum a quolibet singulariũ.sed si aliquid esset cõmune
omnibus singularibus vniuocatis illud esset distinctũ
ab omnibus.nec enim plures homines singulares pos
sunt cõuenire in aliquo ab eis oībus realiter indistincto
ergo cũ nihil ab omnibus hominibus singularibus rea
liter distinctum sit conceptus hominis obiectũ:per cõ-
sequens nec aliquid commune omnibus hominibus in
re extra/si esset obiectũ cõceptus hominis vniuoci/po
ni posset.quare ⁊c̄. ¶ Tertia conclusio est.q̄ esto q̄ sin-
gularis vniuocata essent in aliquo eis ĩtrĩseco cõueniẽ-
tia in re extra:quod quidẽ eis cõmune vniuocũ esset cõ
ceptus vniuoci immediatũ obiectũ adhuc cõcept⁹ vni
uocus cõis plurib⁹ nõ haberet vnũ obiectũ tantũ sꝫ plu
ra ⁊ realiter distincta. ¶ Hec probaꝛ.quoniã illud vnũ
in quo plura singularia cõueniunt nõ esset vnum ⁊ ideꝫ
nũero in diuersis sed vnũ in vno ⁊ alterũ in alio:sed ꝯce
ptus vniuocus nõ importaret vnũ tantũ illoꝝ sed oīa
qꝛ si vnũ tm̄ nõ esset cõceptus cõmunis pluribus singu-
laribus:sed soli illi in quo existeret illud qd̄ ꝯcept⁹ ipse
vniuocus importaret.ergo quot sunt singularia in re ex
tra tot essent obiecta sicut ⁊ nunc sunt ꝯceptus vniuoci
eis cõmunis:esto q̄ ipsa singularia huiusmodi ĩ aliquo
eis intrinseco cõuenirent:qd̄ ꝯmune eis intrinsecũ esset
cõceptus vniuoci obiectũ.nisi dicas q̄ huiusmodi com
mune singularibus esset idem nũero in oībus.qd̄ ẽ fal-
sum:quare ⁊c̄. ¶ Cõfirmaꝛ.qꝛ esto ꝑ impossibile q̄ vnũ
nũero esset cõmune ⁊ intrinsecũ oībus singularib⁹ vni-
uocatis adhuc cõceptus vniuoci nõ esset vnũ tãtũ obie
ctũ:qꝛ obiectum eius nõ esset tãtũ illud vniuocũ in quo
singularia cõuenirẽt:sed ipã oīa singularia: que constat
realiter esse distincta.ergo ⁊c̄. ¶ Assumptũ ꝓbaꝛ.qm̄ cõ
ceptus vniuocus siue entis siue generis vel q̄cunq̧ ali⁹
nõ pdicaꝛ de alijs q̄ de suis oībus significatis seu eorũ
cõceptibus ꝓprijs:sed cõstat oēm cõceptũ vniuocũ pre
dicari de suis oībus singularibus seu eorũ cõceptib⁹ ꝓ-
prijs:vt homo de sorte ⁊ platone ⁊ de quolibet alio hoīe
singulari:⁊ ens de deo ⁊ oīni ente creato alio singulari.
ergo ⁊c̄. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:q̄ nec concept⁹
entis nec alicuius alterius vniuoci pluribus cõmunis
est vnũ obiectũ tantũ:sed plura ⁊ realiter se totis distin-
cta. ¶ Hec sequiꝛ corollarie ex oībus supradictis:quo-
niã vt dictũ est/realiter distinctis qbus cõceptus vniuo
cus est cõmunis nihil in re extra vnũ est nec esse potest
cõmune.⁊ esto q̄ esset/ipsum obiectũ cõceptus vniuoci
esse nõ posset.Et esto q̄ esset adhuc obiectuꝫ cõceptus
huiusmodi nõ esset vniuocũ:cũ nec ipsum huiusmodi cõ
mune pluribus sit vnũ sed plura:vel esto q̄ vnũ/cõcept⁹
vniuocus nõ tãtum significet ipsum:sed omnia singula
ria in eo cõuenientia:que cõstat esse plura ⁊ realiter dis
tincta.ergo ⁊c̄. ¶ Cõfirmaꝛ.qꝛ oīa illa sunt indifferẽter
obiecta cõceptus vniuoci quibus ipse conceptus vni-
uocus est cõmunis ⁊ de quibus est predicabilis:sed taꝫ
conceptus entis q̄ quilibet alius vniuocus est ꝯmunis
pluribus singularibus de quoꝝ conceptibus ꝓprijs est
predicabilis.ergo ⁊c̄. ¶ Ex predictis apparet falsitas
opinionis quorundã dicentiũ q̄ per conceptum vniuer
salem puta speciei vel generis vel ꝑ cõceptum transcẽ
dentẽ entis nõ intelligiꝛ aliquod singulariũ existentiũ
in re extra:sed tãtũ aliqd̄ esse fictum seu obiectũ ab in-
tellectu formatũ singulariũ representatiuũ:quod qdeꝫ
diciꝛ tale vlẽ puta genus vel species vel trãscẽdẽs.hoc
siquidẽ stare nõ põt:qm̄ illud ẽ cõceptus obiectũ qd̄ est
cõceptũ seu intellectũ ꝑ ipm̄:sꝫ nec ꝯcept⁹ hoīs nec en
tis nec alicui⁹ alteri⁹ vniuoci ꝯcept⁹ obiectũ ꝑ ipm̄ itel
lectũ ẽ nisi singulare existẽs actualr̄ vel possibilr̄ in re
extra.sola em̄ illa vt dictũ est sunt ei⁹ obiecta ꝑ ipm̄ in-
tellecta:qbus ipe ꝯcept⁹ est cõis:⁊ de quoꝝ ꝯceptib⁹ ꝓ
prijs est pdicabilis:ꝯstat aũt q̄ nec ꝯcept⁹ hoīs est cõis
nisi hoībus singularib⁹:nec cõceptus entis nisi reb⁹ sin
gularib⁹ actualr̄ vl' potẽtialr̄ existib⁹:⁊ sic de alijs oīb⁹
vniuocis ꝯceptib⁹.nõ em̄ magis ꝯcept⁹ hoīs specific⁹
est cõis hoīi ab intellectu formato hoīm singulariũ rep-
sentatiuo q̄ asino vel angelo.ergo ⁊c̄. ¶ Et si dicas:quõ
vn⁹ ꝯcept⁹ poterit cẽ ĩfinitoꝝ obiectoꝝ:puta ꝯceptus
hoīs oīm hoīm singulariũ ꝑ ipm̄ vt supponiꝛ ꝯceptoꝝ:
Dico q̄ nõ est ĩpossibil⁹ imo ꝯuenienti⁹ ponere innume
rabilia vt oīa singlaria possibilia repñtari posse ꝑ vni-
cum intelligẽdi actũ ac intelligi tamẽ confuse ꝑ ipsum
q̄ ꝑ vnicum obiectuꝫ ab intellectu formatum ab omni
actu cognitiuo distinctum.sed tu ponis esse possibile im
mo ⁊ de facto scd̄m.ergo nõ debes reputare impossibile
esse primũ. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in princi
pio apparet solutio ex pdictis:falsum enim accipit vt
ostensum est/quando dicit q̄ omnis vnus conceptus re
spicit aliquod vnum obiectum cum nullus conceptus
communis pluribus respiciat vnum obiectum tãtum.

Quarto quęro. Utrum vniuocatio cōceptus entis deo & creature cōmunis se extendat ad differētias vltimas & ad passiones entis. ¶ Et videt̃ q̃ sic: q̃m ad illa omnia entis vniuocatio se extēdit q̃bus ipse cōcept⁹ entis vniuocus cōmunis existit: sed cōceptus entis oībus tam passionibus entis q̄ differētijs vltimis est cōmunis. ergo &c. ¶ Contra. q̃ vniuocatio entis se extendit p̃cise ad illa de q̃bus entis cōceptus est p̃dicabilis in primo modo dicendi per se: nō enim cōceptus aliq̃s est vniuocus illis de quorū alijs est predicabilis vno modo: puta in primo: & de alijs in scdo modo dicēdi p se: sed cōceptus entis non est predicabilis in primo modo sed in secūdo tantum de suis passionibus & de differētijs vltimis. ergo &c. ¶ Responsio. vbi sic p̃cedam: primo enim inquirā q̃d est intelligendū per passionē entis & p differētiam vltimam. Secundo dicam ad questionem propositam.

Quantum ad primū aliqui etiā magni dicunt primo. q̃ passiones entis / puta vnū verū & bonū importāt aliqua positiua in re extra distincta tā inter se q̄ ab illo q̃d importat̃ per earū subiectū: puta p entis cōceptū. Secūdo. q̃ etiā omnis differētia importat aliq̃d in re extra distinctū ab illo q̃d importat̃ per genus vel p quodcūq̧ aliud trāscēdēs cui⁹ ipsa differētia est diuisiua & ab illo q̃d importat̃ per speciē cuius est constitutiua. ¶ Pro primo arguūt primo: q̃ omnia distincta formaliter in re extra sunt diuersa aliqua positiua: sed entitas vnitas veritas & bonitas sunt huiusmōi. ergo &c. ¶ Minor p̃bat̃ primo: q̃ circumscripto omni actu intellectus quelibet res est ens vera vna & bona: nec p ɔ̄ns ista possunt secūdū rationē tātū esse distincta. ¶ Secūdo. quia quorūcūq̧ forma aliter eorūdē vnū p̃dicat̃ de alio in abstracto: sed neutrum istorū predicat̃ de alio isto modo. ergo &c. ¶ Tertio. q̃ neutrum formaliter eorūdem & idē penitus significantiū pōt addi alteri sine nugatiōe seu eiusdē repetitione: sed dicēdo ens vnū verū & bonū / nō ē nugatio seu eiusdē repetitio. ergo &c. ¶ Quarto. q̃ quecunq̧ differūt diffinitione differūt formalr̃ in re extra: sz secūdū cōmentatorē sup illo verbo philosophi. v. meta. dicētis q̃ ens & vnū sunt vna natura nō tñ vt vna ratiōe ostēsa ens & vnū significāt vnā naturam subiecto. diffinitiōe aūt duas. g̃ &c. ¶ Confirmat̃. q̃ idē nō pōt esse realr̃ passio suiip̃i⁹: nec diuerse etiā passiones reales possunt idē omnino importare nec esse: sed ista / puta vnū verum & bonū / sunt diuerse passiōes reales entis. g̃ &c. ¶ Pro secundo: videlicet q̃ differētia oīs realis importet aliquid in re extra distinctū ab illo q̃d importat cōceptus p ipsam diuisibilis & alius per eā specificatus & ɔ̄stitut⁹ arguūt quoniā omnia realiter ɔ̄stituentia aliquid seu cōponētia sunt distincta tā inter se q̄ ab ipso cōstituto. sed ex significato differentie diuidentis & ex significato alio gñis p ipsam diuisibilis cōstituit̃ significatū speciei. iuxta illud Porphirij dictū: q̃ differētia adueniens generi constituit speciē. ergo &c. ¶ Cōfirmat̃. q̃ illa q̃b⁹ aliqua sunt distincta oportet aliquo mō eē alia i re extra ab illis in q̃bus ipa sunt eadē & ɔ̄uenientia: sz species diuerse ab aliquo eodē gñe ɔ̄stitute ɔ̄ueniūt in gñe: sunt aūt p differētias p̃prias distincte: sicut & indiuidua eiusdē speciei cōueniūt in specie & distinguūt̃ p differētias p̃prias indiuiduales ipsoꝝ ɔ̄stitutiuas. ergo &c. ¶ Sed q̃ hic modus dicēdi est oīno irrationabilis & īpossibilis idō arguo ɔ̄tra ipsum. Et p̃o ɔ̄ primū q̃d dicit de passiōib⁹ entis. Pro sic: omne positiuū qualitercūq̧ existēs in re extra vel ī alia est vnū verū & bonū: sz q̃libet istoꝝ importat aliq̃d positiuū ab alio distinctum vt supponit̃. g̃ illud q̃d importatur p q̃libet istoꝝ est vnū veꝝ & bonū, quero quo: q̃ aut seipso aut aliq̃ alio mediāte ipsi apposito. sz non pōt poni secundū: q̃ quererem de illo alio an esset seipso vel alio ipsi addito vnū verū & bonū: & si alio / esset p̃cessus in infinitū: ergo relinquit̃ primū: sed eadē ratione qua illud q̃d importat̃ p vnū verū & bonū / ē seipso quodlibet istoꝝ / sunt etiā in p̃po stādū: videlicet q̃ positiuū īportatū p ipsum entis cōceptū ē et seipso vnū verū & bonū. quare &c. ¶ Cōfirmatur. q̃ scd̃m eos ponētes inter ista distinctionē aliquā i re extra: ens aliquo modo est nobilius sua qualibet propria passiōe: sicut & oē aliud subiectū singulare sua passione singulari. sz cū esse tale / puta vnū verū bonū seipso sit nobiliori modo esse tale q̄ esse tale alio mediāte sibi apposito: p ɔ̄ns nō magis imo min⁹ illud q̃d significat̃ p vnū verū & bonū poterit esse quodlibet taliū p seipsum nullo ipsi apposito mediāte: q̄ illud q̃d īportat̃ p entis ɔ̄ceptū: cū hoc sit illo p̃fectius. quare &c. ¶ Sed ad istā rationē respōdēt aliq̃ dicētes: q̃ licet tā ens q̄ illud q̃d importat̃ p quālibet istarū passionū sit vnū verū & bonū nō tñ ɔ̄similit̃: q̃ ens dicit̃ quodlibet taliū denominatiue: et ideo ē q̃libet taliū seipso: sed alio nō sibi addito mediāte: illud aūt q̃d īportat̃ p vnū est vnū q̃dditatiue: & aliud q̃d p verū est verū ɔ̄silr̃ q̃dditatiue. & ita de vno ɔ̄silr̃ est dicēdū: nec p ɔ̄ns aliquo mediāte sibi apposito: sed tñ modo seipso. ¶ Sed ɔ̄tra solutionē istā arguo: q̃ nō tm̄ q̃d ē tale q̃dditatiue sz etiā q̃d est tale denoīatiue pōt tale existere p seipsū nō p aliq̃d ipsi appositū ab eo distinctū: nec enim hō est risibilis: nec deus dicit̃ sapiēs neq̧ iustus q̃dditatiue sed tm̄ denoīatiue & in secūdo modo dicēdi p se: cū tñ nec hō sit risibilis nec de⁹ sapiēs neq̧ iustus nec creatiuus sicut nec calor calefactiuus nisi tm̄ modo semetipso. g̃ & in p̃posito: esto q̃ ens dicat̃ vnū verū & bonū: nō q̃dditatiue sz denoīatiue: ex hoc nō habet̃ nec sequit̃ q̃n possit eē & dici quodlibet taliū p seipsum. ¶ Cōfirmat̃. q̃ q̃d pōt esse tale seipso nō oportet ponere ipsum tale alio sibi addito mediāte: sed omne positiuū existēs siue p verū siue p bonū vel p entis ɔ̄ceptū significatū pōt esse vnū bonū & verū ɔ̄silr̄ p seipsum. ergo &c. ¶ Minor p̃bat̃. & primo de bono: q̃m nō magis imp̃fectius q̄ p̃fecti⁹ pōt poni bonū existere formalit̃ p seipsum: sed si ens ab istis passiōib⁹ est distinctū est eis p̃fectius vt cōcedūt q̃ distictionē istā ponūt: ergo q̃d importat̃ p entis ɔ̄ceptū cū sit p̃fectius illo q̃d importat̃ p bonū nō min⁹ sed magis pōt poni bonū existere p seipsum: q̄ illud positiuū q̃d importat̃ p bonū. quare &c. ¶ Secūdo arguit̃ idē de vno / primo. q̃ eo quodlibz positiuū est vnū quo ē in se diuisum & ab alio distinctū: sed hoc vniformiter conuenit cuicūq̧: nō enim magis vnum distinctorū q̄ alterum est seipso in se indiuisum & ab alio distinctum. ergo & cetera. ¶ Secundo. q̃ nō magis aliqua distincta possunt seipsis esse distincta q̄ eorū quodlibet sit seipso in se indiuisum: sed si ens vnū verum & bonum dicunt aliqua diuersa in re extra talia seipsis non aliquo mediante eis apposito sunt distincta. ergo et quodlibet ipsorum est in se indiuisum nullo alio q̄ seipso. quo aūt aliq̃d est in se indiuisum eo est vnum. ergo &c. ¶ Tertio arguitur simul de vnitate et veritate. quia nō minus cuilibet enti est intrinseca & idem totaliter in re extra veritas et vnitas q̄ cuilibet actiuo principio sua actiuitas: sed quodlibet actiuum principium seipso tantum et per nullum aliud sibi additum est actiuum. sicut enim calor seipso est calefactiuus: quando agit: ita et seipso nullo alio mediante est actiuus. ergo & cetera. ¶ Preterea aut intentio entis et vnius sunt due in re extra: aut tantum vnica. si tantum vnica: ergo ens & vnum non important diuersa: cuius contrarium supponitur. si due: ergo quelibet est vna. vbicunq̧ enim sunt duo in re extra distincta ibi sunt vnum et vnum. quare & cetera. ¶ Confirmatur. q̃ vt iam est argutum / omne in se indiui

sum τ ab alio diuisum seu distinctum est vnū. sed si inten
tiones entis τ vnius sunt distīcte/ intentio entis est ī se
indiuisa τ ab intētione vnius distincta: ergo nō magis
intentio entis est intētione vnius vna ꝙ ecōuerso. nihil
enim est vnum ꝑ illud a quo est diuisum seu distinctū. sꝫ
si ens τ vnū importāt diuersa in re extra/ nō minus intē
tio entis est distincta ab intētione vnius ꝙ econuerso. ꝗ
τc. ¶ Sed ad rationem ꝑdictam respōdet: ꝙ licet intē
tiōes entis τ vnitatis sint due nō tamē est ibi vnū τ vnū
qꝛ nō numeratur in eis vnitas sed intētio. ¶ Ad confir
mationem etiaꝫ dr̄ ꝙ tripliciter pōt esse aliquid indiui
sum/ vcꝫ vno modo quidditatiue vt indiuisio ipsa. alio
modo denominatiue vt indiuisionis subiectū pⁱmariū
τ immediatū: qđ qdem est ipsum vnū: τ tertio mō deno
minatiue sicut indiuisionis subiectum secūdarium et re
motum qđ qdeꝫ est ens. τ ideo non om̄e quocūqꝫ istoꝝ
modorum indiuisum est vnuꝫ: sed qđ est tertio modo in
diuisum. nihil enim est vnū vt cōtra vnitatem diuisum τ
ab ipsa abstractū/ sicut nec aliquid sine albedine dr̄ esse
album. quare τc. ¶ Sed ista omnia sunt absurda. Et iō
pⁱmo arguo ꝯ pⁱmum. qm̄ vbicūqꝫ numerātur duo ali
quoꝝ vtrūqꝫ est in seipso indiuisum τ ab alio distin
ctum/ ibi numerat vnitas/ τ ꝑ cōsequens reperit vnum
τ vnū: sed si intētiōes entis τ vnius sunt due in re ex dis
tincte non magis intētio vnius ꝙ intētio entis est in se
indiuisa τ alia distincta. ergo τc. ¶ Secūdo arguit cō
tra scđm/ vcꝫ cōtra solutionem datam ad confirmatio
nem. qm̄ qđ seipso om̄i alio circūscripto est in se indiuisū
τ ab omni alio distinctum/ nō potest esse indiuisiōis nec
diuisionis seu distinctionis subiectum pⁱmariuꝫ nec se
cūdarium: cum nihil possit esse sui ipsius subiectū: sed rō
entis scđm eos seipsa est distincta ab intētione vni9 ve
ri τ boni τ in se indistincta: ergo τc. ¶ Confirmat. quia
qđ seipso est nō aliquid seipso est ab illo distinctū/ nec ꝑ
cōsequēs esse pōt talis distinctionis subiectum: sꝫ si ra
tio entis est in re extra alia a ratione vnitatis veritatis
τ bonitatis/ ita est seipsa nō aliqua istarum/ sicut homo
est non asinus nullo alio ꝙ seipso. constat etiam ꝙ est
secūdum se indiuisa cū nō sit diuisa. nō eīn est nō diuisa
nec ꝑ cōsequēs indiuisa alia a seipsa. ꝗ τc. ¶ Secundo
arguo cōtra secūdū qđ dicit de differentijs. Pⁱmo: qꝛ
ista puta genus τ differētia τ species sunt cōceptus ꝑdi
cabiles cōmunes eidem rei simplici vt forme accidēta
li sicut apparet de colore albedine τ disgregatiuo: que
om̄ia tria dicūtur de eodem albedinis indiuiduo singu
lari qđ totuꝫ importatur ꝑ quodlibet istorum. nō enim
color importat vnam partem/ disgregatiuum aliā/ τ al
bedo tertiā: qꝛ tūc ista tria puta gen9 differētia τ species
nō possent ꝑdicari de eodem: sed tm̄modo de distinctis
realiter: qđ est falsuꝫ. quare τc. ¶ Secūdo. qꝛ neuter cō
ceptuum diuersa τ non eadem significātiū est alteri9 di
uisiuus. nec eīn ꝯceptus asini est diuisiuus ꝯceptus ho
minis: nec ꝯcept9 nigredinis ꝯcept9 albedinis/ τ sic de
elb9 alijs disparatis. sꝫ differētia dr̄ esse gn̄is diuisiua seu
ꝯtractiua. ꝗ oportet ꝙ sit eiusdem rei cum ipso saltē ali
cuius lꝫ nō oīm significatiua. nō eīn disgregatiuū signi
ficat omnem formā: sed tm̄ aliquā quā importat color
sicut nec rationale om̄ia sꝫ tm̄ aliqđ qđ significat aīal.
ergo τc. ¶ Tertio. qꝛ ponētes differētiam significare
aliqđ diuersum in re extra a genere τ a specie/ ideo hoc
ponūt τ dicunt ꝙ imaginantur omnia indiuidua in re
extra cuiuscūqꝫ speciei existentia esse ex diuersis realit
cōstituta: in quorū aliquibus puta differētijs seu earuꝫ
significatis sunt distīcta/ τ ī alio puta in genere τ in spe
cie seu eorum significatis sunt ꝯuenientia. sed hoc eorū
suppositum est omnino impossibile et falsum. vt enim
alias pluries est ostēsum om̄ia distincta in re extra sūt
se distincta totis nō in aliquo eis intrinseco ꝯuenientia.
nulla etiā res extra aīam est composita ex diuersis quo
rum vnū ꝑ genus τ alterū ꝑ differētiā importetur: cum
omnia rem aliquā componentia sint realiter distincta:
nec ꝑ ꝯñs cōceptus vnius eorū significatiuus sit ꝑdica
bilis affirmatiue de conceptu significatiuo alteri9: nec
cōceptus ē alicuius cōponētiū aliquod tertium ꝑdice
tur in pⁱmo mō de cōceptu constituti ex eis modo quo
tā genus ꝙ differentia de quolibet sub se ꝯtento indiui
duo ꝑdicatur. q̄re τc. ¶ Cōfirmatur pⁱmo. qꝛ sola sub
stantia ꝯstans ex forma τ materia est realiter composi
ta: nō aūt aliq̄ substātialis nec accidentalis forma/ nisi
forma intēsibilis τ remissibilis: que est componibilis nō
ex talibus quorum vnum sit significatū differētie et al
terū generis: sed ex indiuiduis eiusdeꝫ rationis: sed nec
substantia ex forma constās τ ex materia/ potest dici ex
istis cōposita tanꝙ ex genere τ differētia nec aliqua sim
plex substātialis forma nec accidētalis intēsa ex diuer
sis eiusdeꝫ rationis indiuiduis ꝯstituta. ergo τc. ¶ Se
cūdo. qꝛ omnia cōponētia seu cōstituentia sunt realiter
distincta τ inter se τ ēt a cōposito separabilia: sed īpossi
bile est colorē separari a disgregatiuo. nec ecōuerso dis
gregatiuū est separabile a colore: nec vtrūqꝫ istoꝝ ab al
bedine: ergo albedo non est aliquid ex istis realiter con
stitutuꝫ. quare τc. ¶ Tertio τ vltimo. qꝛ omnia in re ex
animam distincta sunt realiter distincta et essentialiter
si creata: sed genus τ differētia nō important aliqua sic
distincta. ergo τc. ¶ Maior est alias declarata τ ꝓba
ta. ¶ Minorem concedūt qui distinctionē inter ista ta
lia ponūt. ¶ Et ideo quantuꝫ ad istū articulū aliter est
dicendum. Ad cuius euidentiā est sciēdum: ꝙ cū passio
ꝓpria vt loquimur hic de ipsa τ differentia sint duo pre
dicabilia: nihil autem sit ꝑdicabile nisi aliquod signuꝫ
puta conceptus vel vox: ꝑ ꝯñs ꝑ passionem entis hic τ
ꝑ differentiam nō aliud intelligo ꝙ diuersos mentis cō
ceptus predicabiles in ꝓpositione mentali/ vel voces
ꝑdicabiles in propositione vocali: que omnia voces vi
delicet huiusmodi τ conceptus possunt accipi vel quā
tum ad illud qđ sunt vel quātum ad illud qđ dicunt.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est: ꝙ conceptus entis τ eius passiones sum
pte quātum ad hoc ꝙ quidditatiue sunt realiter diffe
rūt. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ quecūqꝫ separabilia siue seorsū
acceptibilia τ successiue ꝓducibilia sunt realiter distin
cta: sed ens τ eius passiones vt ista accipiūtur scđm id
ꝙ sunt quidditatiue/ sunt diuersi cōceptus seu voces ꝑ
dicabiles separabiles seu seorsum acceptibiles τ succes
siue ꝓducibiles. ergo τc. ¶ Minor apparet. qm̄ omnis
demōstratio cōstat ex tribus terminis realiter distinctis
successiue formatis: sed quelibet passio [illegible] entis ē de
monstrabilis de quocunqꝫ contento sub ente per ipsum
entis cōceptum/ sic arguendo. om̄e ens est vnuꝫ verum
τ bonum: sed deus vel creatura vel quodlibet aliorū est
ens: ergo τc. ꝗ quelibet entis passio sumpta vel pro vo
ce vel pro conceptu est terminus ab ente realiter dis
tinctus. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut in demonstratione vo
cali ꝓpositiones et earum termini simplices successi
ue formantur/ ita τ in demonstratione mentali cōcept9
eadem cum vocibus importantes consimili modo for
mantur. ergo sicut vocaliter arguēdo/ ens est vnum ve
rum et bonum. homo est ens. ꝗ τc. primo formatur ore
hec vox ens ꝙ eius vocales passiones vt sunt vnum ve
rum τ bonum: que quidem etiā diuerse τ successiue for
mate voces sunt seorsum acceptibiles: ita τ de conce
ptibus mentis talibus vocibus correspondentibus ex
quibus componit mentalis demonstratio cōsimiliter

p osita est dicendum:vez q primo habet seu formatur i
mête conceptus quidditatiuus entis q concept⁹ qua-
lificatiu⁹ seu denominatiuus sue passionis:qui etiã cõ-
ceptus lz eiusdem rei significatiui/sicut et voces eis cor
respõdêtes/sunt seorsuz acceptibiles. potest eñ haberi
pceptus entis quo res concipitur absolute sine conce-
ptu vnius quo concipitur vt sic puta vt in se est indiuisa
ergo rc. ¶ Secunda conclusio est. q ens et oês sue pas-
siones pdicte dicunt seu significãt vnû et idem totaliter
in re extra. ¶ Hec apparet ex dictis supra in arguêdo
p contrariam conclusionem. Et confirmatur. qm vt di-
ctum est in alia questione/cõceptus entis deo et creatu-
re cõmunis nõ importat aliquod vnû tm:sed simul oia
ergo illud idem importatur p ipsum entis conceptû qd
importatur p quãlibet suarû passionû puta vnum verû
et bonum. ¶ Consequêtia est euidens. qm oppositû con
sequêtis infert oppositum antecedêtis. q: si vnuz verû
vel bonum importãt aliqd aliquo mõ in re extra distin
ctum ab illo qd importat p entis conceptû:ergo conce
pt⁹ entis deo et creature cõmunis nõ importat simpli-
citer seu vniuersaliter oia:sed tm aliqua. g rc. ¶ Pre-
terea arguo sic ad idê. impossibile est dare aliquid posi
tiuû qd nõ sit vnuz verum et bonû:ergo vnû verû et bonû
nõ importãt aliquid ab ente distinctû. ¶ Antecedens
ab oîbus cõceditur. cõsequêtia probatur. q: oppositû
psequentis infert oppositû antecedêtis. Si eñ illud
qd importat vnû verû et bonum esset in re extra distictû
ab ente:cû oia sic distincta sint realr distincta et eêntialr
si creata et p pñs separabilia:g posset eê ens aliqd posi-
tiuum qd nec esset verû nec vnum nec bonum. quare rc.
¶ Confirmatur. q: omnino est incõueniens et absurduz
dicere ens aliquod positiuû esse verû bonum et vnum p
aliq a se essentialiter distincta:cuz neutrû realiter disti-
ctorum sit magis formaliter q alterû p seipsum aliqd
pdictorum:sed si ista puta ens verum et vnû et bonum di
cãt distincta aliqua in re extra:cum talia vt dictû ê ha
beant poni distincta realiter/hoc necrio sequet: vez q
ens aliquod positiuum erit vnum verû et bonum per ali
qua tam inter se q ab eo realiter distincta. g rc. ¶ Pre
terea dõ min⁹ ens importat idem totaliter cum omni-
bus suis passionibus secum pvertibilibus q cum aliis
conceptibus singularibus secum nõ cõuertibilibus. sed
constat q idem importat totaliter cum illis. nihil enim
importatur p hominem nec p fortem qd nõ importetur
p ens. alias eus non posset de omnibus sub ipso ptên-
tis conceptibus singularib⁹ seu eo inferioribus predi-
cari. ergo rc. ¶ Confirmatur. q: nõ magis passio entis
importat aliquid distinctum ab ente q passio alterius
inferioris subiecti importet aliquid distinctuz ab eo:sz
nulla passio demõstrabil de subiecto videt iportare ali
quid in re extra distinctum ab ipso saltem vt actualiter
lz vt possibiliter sibi inexistens/vt appet de risibili pno
tante actum ab homine differentem sibi non actualiter
sed possibiliter inherentem. ergo rc. ¶ Minor apparet
q: demõstrationis cõclusio in qua pdicat passio de sub
iecto/est necessaria propositio:qd non esset si passio rez
distinctam a subiecto existêtê in eo vel in alio importa
ret. nulla enim propositio affirmatiua est necessaria sed
contingens cuius pdicatum et subiectum importãt di-
uersa creata actualiter in re extra. g rc. ¶ Tertia pclu
sio est. q differentia sumpta secûdum illud qd est forma
liter/est a genere et a specie realr distincta. ¶ Hec appa
ret. quia pdicabilia omnia qnqz secûdû id qd sunt acce
pta realiter sunt distincta:cum sunt diuersi conceptus
mêtis vl voces seorsuz formabiles seu separabiles nec
de se inuicem pdicabiles:sed ista puta genus species et
differentia sunt de numero taliû pdicabiliû seorsum for

mabilium et separabiliû. ergo rc. ¶ Confirmatur. q: cõ
stat q potest haberi cõceptus generis puta aîalis/nul-
lo habito pceptu differentie nec speciei. non enim habê
tem cõceptuz aîalis/qui cõceptus est gen⁹/oportet ha
bere pceptuz rationalis qui est differêtia/nec hominis
qui est species. sicut nec hñtem conceptuz coloris opor
tet habere cõceptû disgregatiuû nec albedinis nec ali
cuius alterius speciei coloris:nec etiã econuerso habê
tem conceptum qui est species puta hominis vel albe-
dinis oportet habere cõceptus generis nec differêtie.
potest enim haberi pceptus qui est diffinitû sine conce-
ptu qui est diffinitio:cû res quelibet possit concipi vno
conceptu solo:diffinitio autem multos includat conce
ptus:vez genus et differentiam. vnde nõ minus hmõi cõ
ceptus mentales sunt distincti et separabiles q voces
eis correspondentes et cum ipsis eadem importantes. g
rc. ¶ Preterea arguit sic ad idem. predicabile de plu-
ribus et in quid oportet esse distinctû a pdicabili de pau
cioribus puta de aliquib⁹ tm illorum et in quale:sed ge-
nus est pdicabile de pluribus q species et q differentia
genus etiam et species pdicantur in quid nõ aût differê
tia:sed in quale. g rc. ¶ Confirmatur. q: impossibile est
vnum conceptum esse significatiuû aliquorum et noncê
significatiuû illorum:sed cõceptus qui est genus puta
color est significatiuus aliquorû puta nigredinis et ru-
bedinis et alior multorum:quorum nec concept⁹ diffe-
rêtie puta disgregatiuû/nec species puta albedo est cõ
ceptus significatiuus. ergo rc. ¶ Preterea ad idem ar
guo. q: vni⁹ generis sunt mlte species et differêtie realr
distincte:sed vnû in creaturis nõ põt idê existere cû plu
ribus realiter distinctis. ergo rc. ¶ Confirmatur. quia
idê nõ est sui ipsi⁹ diuisiuû nec specificatiuû seu determi
natiuû: sed pcept⁹ gñis determinatur seu specificatur
p pceptû differêtie et etiã speciei. ergo rc. ¶ Ex pdictis
potest inferri corollarie: q omnis differentia et species
est ab ente et a quolibet alio transcêdête realiter distin-
cta. ¶ Hoc apparet. qm non mui⁹ differentie et species
sub ente contenta distinguuntur ab ipso ente transcen-
dente q ab aliquo alio pdicabili inferiori sub eo contê
to:sed a genere et a specie q sunt pdicabilia ente inferio
ra et sub ipso contenta/vt pbatum est/species et differê
tia realiter sunt distincta. ergo rc. ¶ Sed cõtra pdicta
forsitan argueretur. qm nullum positiuum potest esse ab
ente distinctû. solû eñ nihil est ab ente distinctum nõ au
tem aliqd qd nõ est nihil cum omne tale sit ens:qd non
esset si ab ipso differret. sed cõstat q tam species q dif
ferentia q quodlibet aliorum predicabilium est ali-
quid positiuum. ergo rc. ¶ Confirmatur. quia constat
q ista est vera. homo vel rationale est aîal et ens:sed ho
mo est species/rationale differentia/aîal genus/et ens
trãscêdens:ergo nõ est veruz qd dictû est:vez q species
genus et differentia et ens transcêdês realiter sint distin
cta:cum nullum realiter distinctorû sit alterum. ¶ Ad
euidentiam solutionis istorum est sciendum q pdicta
omnia pdicabilia possunt dupliciter accipi: vez vl qd-
ditatiue pro seipsis: vel significatiue/vez pro eorum si-
gnificatis. vt primo modo sumunt realiter distiguñtur
nec vnû eorum de alio pdicat:nõ aût vt secûdo mõ:sz vt
sic vnum de alio veraciter affirmatur. ¶ Tûc ex hoc ad
illud qd primo arguitur qñ dr q nullum positiuum po
test esse ab ente distinctum: Dico q veruz est accipiêdo
ens. secûdo modo:vez nõ pro cõceptu significante tran-
scendente:sed pro suo significato: sic intelligêdo q nullû
positiuum est ponibile qd nõ sit conceptus entis signifi
catiuum seu obiectum p eum confuse intellectum exce
pto ipsomet entis conceptu qui nõ potest intelligi p se
ipsum sed p alium reflexum. et ita concedo q tã species

q̄ genus q̄ quodlibet p̄dicabilium alioꝝ q̄ etiā significata ipsorum sunt ens / hoc est cōceptus entis significatum: nō aūt aliquod istoꝝ sed nec aliquid aliud a conceptu entis puta aliquod eius significatuꝫ est ens alio modo sumptum vcꝫ q̄dditatiue pro seipso puta ꝓ cōceptu trāscendēte oīa importāte: imo ens vt sic sumptum est realiter distinctū ab omi suo signato quod non est signum vt sunt res extra aīam p̄ter voces: vt signum distinguitur a signato. ab alijs autem suis signatis sub primo cōtētis q̄ sunt signa cuiusmōi sunt genus / species / differētia / ⁊ alia p̄dicabilia distinguitur vt signū vniuersale ⁊ pluriū exp̄ssiuum a signis particularibus / qꝛ nō illoꝝ oīm sed aliquorum tm̄ significatiuia. quare ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē cōsimiliter est dicēdū. concedo enī q̄ hec est vera / hō vel rationale est aīal ⁊ ens / vt ista oīa accipiuntur nō q̄dditatiue ꝓ seipsis: sed ꝓ suis signatis. non enī hic terminus qui est homo vel rōnale est hic terminus qui est aīal / nec hic terminus q̄ est ens: sꝫ res signata per vnū istorum terminorum est signata ꝑ alterū. ⁊ iō tā ens q̄ aīal verificant̄ de hoīe ⁊ de rationali supponētibus ꝓ eorum signatis nō pro seipsis: modo quo verificatur de rationali differentia ⁊ de hoīe species. ex quo apparet consilia variatio medij in istis p̄missis homo ē aīal vel ens ⁊ hō est species: sicut in istis homo est ens / ens ē transcēdēs vel sortes est hō sortes est singulare de vno solo p̄dicabile. ⁊ ita non magis ex illis p̄missis ꝯclusio sequit̄ q̄ ex istis. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. q̄ genus species ⁊ differētia dicūt seu important vnū ⁊ idē omnino totaliter in re extra. ¶ Hec est tā ꝓbata superi⁹ arguēdo ꝯ opinionē contrariam supradictam. qm̄ diffinitū ⁊ sua diffinitio idē importāt totaliter in re extra: sed diffinituꝫ est ipsa species: diffinitio aūt genus ⁊ differentia simul sumpta: ḡ genus ⁊ differētia oīno idē dicūt cū specie. illud ēt idē qđ īportat gen⁹ / ⁊ sua differētia. qm̄ si dr̄a īportaret aliud ab illo qđ īportat genus / diffinitio ex genere ⁊ differētia constituta significaret realit̄ diuersa / nec ꝑ ꝯn̄s idē qđ diffinitū: cū ipsum diffinitū puta cōceptus specificus rei simplicis vt angeli significet vnum tm̄. licet enī multa indiuidua realiter distincta sint eius significatū: q̄dlibet tn̄ eorūꝫ est scđm seipsum vnū nec potest esse idē cum pluribus realiter distinctis. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. qꝛ genus ⁊ differētia p̄dicant̄ de specie ⁊ de quolibet sub ipsa contento in primo mō dicendi ꝑ se: sed nullū p̄dicabiliū importātiuꝫ diuersa aliqua in re extra p̄dicat̄ de altero isto mō. ergo ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū q̄d sit ꝑ differētiā vltimaꝫ intelligēdū: an oīus differētia sit dicēda vltima / an tm̄ aliqua. Ad hoc potest dici q̄ p̄dicabile vltimum potest dici vel infimū: vel illud qđ est simplicissimuꝫ: qđ vcꝫ nō est diffinibile nec descriptibile: sed in ipso stat vltimo resolutio ꝯceptuū. Primo modo vocando differētiā vltimam / differentia vltima est sola īdiuidualis. sola enim ista est infima. qꝛ sola ipsa est p̄dicabilis tantum de vno nec est alia de paucioribus p̄dicabilis. Secūdo autem modo oīs differentia etiā specifica generis diuisiua ē vltima. qꝛ ita ꝯceptus specificus est resolubilis seu diffinibilis ꝑ conceptum generis ⁊ differentie / q̄ conceptus differētie nō est diffinibilis iterū ꝑ alios ꝯcept⁹: ꝓpter qđ conceptus qui est differētia ē simplex: nō q̄ scđꝫ se sit simplicior specie: sꝫ qꝛ ꝯceptus specificus est ꝑ alios cōceptus cū ipo idē significātes explicabilis: nō aūt conceptus differētie. qm̄ si oīs differētia eēt sicut species diffinibilis diffinitione cōposita ex aliq̄ conceptu cōi ⁊ ex alio singulari: differētie eēt differētia: ⁊ sic eēt ꝓcessus in infinitū in differētijs. qꝛ hec differētia aīalis puta rōnale hēret aliā, ⁊ illa aliā ⁊ sic in īfinitū: qđ poni nō pōt. quare ⁊c. Hoc modo scđo accipit̄ differentia vltima in questione ista: videlicet pro omni differentia.

Ad illa que supius ꝓ opinione alia sūt adducta: ¶ Ad primū concedo q̄ oīa distincta formaliter in re extra sunt realit̄ distincta: sꝫ tūc nego minoreꝫ nō enī ens vnū verū ⁊ bonū sunt in re extra distincta vt pro suis signatis sumpta: vt ostensum est supra. ¶ Ad p̄mā ei⁹ ꝓbationē concedo q̄ omni actu intellect⁹ circūscripto q̄libet res est ens vna vera ⁊ bona: sed ex hoc nō sequit̄ q̄ talis distinguant̄: qꝛ etiā omni actu intellectus circūscripto de⁹ est realiter sapiens / iustus / infinitus ⁊ trinus: nec tamē ista sunt a deo distincta qꝛ de⁹ ipse est vere q̄libꝫ taliū nō aliquo alio q̄ seipso. sꝫ sic est in ꝓposito: q̄libet enī res est ens vera bona ⁊ vna nō aliquo alio q̄ seipsa. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū dico q̄ si vnū istorum nō dicit̄ alterū in abstracto vt veritas / nō ē vnitas hoc est qꝛ ista vt in abstracto sumpta accipiunt̄ ⁊ supponunt tm̄mō ꝓ seipsis nō ꝓ suis significatis. vt aūt ꝓ seipsis supponūt realit̄ vt dictū est differūt qꝛ diuersi conceptus vl̄ voces existunt: nec ꝑ cōsequens vnū pōt hoc modo p̄dicari de alio. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicendum q̄ non omnis eiusdem repetitio est nugatio: sꝫ p̄cise tūc qn̄ idem ꝑ diuersa ipsum consimiliter importantia replicatur: nō aūt qn̄ vnū ⁊ idē ꝑ diuersa ipm̄ dissimiliter signantia replicatur. nō enī est nugatio qn̄ diffinito additur diffinitio: cū tn̄ ꝑ diffinitū ⁊ ꝑ diffinitionem idē penitus importet̄: qꝛ nō cōsimilit̄ sed dissimilit̄ ꝑ ista duo idē significatur. sꝫ sic est in ꝓposito: lꝫ enī concept⁹ entis ⁊ vni⁹ idē significēt nō tn̄ cōsimiliter: sed poti⁹ differenter. quare ⁊c. ¶ Ad quartū cōcedo illud philosophi dictū: vcꝫ q̄ ens ⁊ vnū sunt vna natura hoc ē vna res per vtrūq̄ significata / nō tn̄ vt vna ratione ostensa. qꝛ lꝫ res ꝑ vnū ⁊ entis conceptū sit vnica tamē rō hoc est conceptus eius significatiuus est alius ⁊ alius: puta ꝯcept⁹ entis est alius a conceptu vnius: licet vterq̄ sit eiusdeꝫ rei significatiu⁹. ⁊ hoc est qđ cōmētator ibi ītelligit qn̄ dicit q̄ ens ⁊ vnū significant vnā naturā subiecto hoc ē in re ex̄ existētē: duas aūt diffinitiōes: hoc ē qꝛ illi⁹ nature lꝫ realit̄ eiusdē sūt due diffinitiōes ac si eēnt due res: q̄rum diffinitionū vna est scđm cōceptuꝫ vni⁹ ⁊ alia scđꝫ ꝯceptū entis. ¶ Ad ꝯfirmationē cōcedo q̄ idē nō ē passio suijpsius. imo oīs passio est distincta realiter ab illo cui⁹ est passio. diuerse etiā passiones cōcedo q̄ sunt realiter distincte tam inter se q̄ etiā a subiecto ipsarū: cum hoc tn̄ stat q̄ diuerse passiones idē oīno īportēt ⁊ significēt qđ subiectū: sicut est in ꝓposito de entis conceptu ⁊ de eius passionibus vt est in p̄cedētibus declaratum. q̄re ⁊c. ¶ Ad alia q̄ arguūt̄ de differētia / appet solutio ex sepe dictis in p̄cedentib⁹ q̄stionibus multis. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respōdendū ad questitum: Dicunt aliq̄ q̄ ens dupliciter pōt sumi seu duplex est entis concept⁹. vn⁹ q̄ solū est ꝑ se superior ad ꝯceptū dei ⁊ ad ꝯcept⁹ decē generuꝫ. ⁊ hoc mō sumit̄ ens stricte ⁊ put equipollet huic qđ dico ens completū. ⁊ scđꝫ istū ꝯceptū ens est metaphysice subiectū: ⁊ habet passiones puta vnū verū ⁊ bonū ⁊ differētias de q̄bus nō p̄dicatur ꝑ se primo mō: sed p̄dicatione identica tm̄. Ali⁹ entis concept⁹ est q̄ ē superior nō solū ad cōceptus predictos: sed etiam ad oēm cōceptū aliū cuiuscūq̄ entis siue sit ꝯcept⁹ rei ꝯplet⁹ siue sit cōceptus denominatiu⁹ qualis ē passio / siue sit differētia. ⁊ ens sic large ⁊ vniuersalit̄ sumptū vt vcꝫ diuidit̄ ꝯ nihil nulli⁹ sciētie pōt eē subiectū: qꝛ nec eius pōt eē aliqua passio. ⁊ vt sic ens sumptū p̄dicat̄ in q̄d ⁊ p̄mo mō de differētijs vltimis ⁊ de passionibus suoꝝ inferioꝝ. ⁊ ideo vniuocatio

entis vt sic h abet vt pͥmo mõ sumpti se extẽdit ad passiones ⁊ ad oẽs differẽtias. ¶ Sꝫ ꝯ distinctionẽ istã seu entis duplicẽ acceptionẽ arguo pͥmo sic. sicut se hꝫ conceptus aĩalis ad oĩa aĩalia singularia/ita ⁊ ꝯceptus entis ad oĩa possibilia entia: sꝫ sic se hꝫ aĩalis cõceptus ad oĩa singularia aĩalia seu ipsorũ ꝯceptus ꝙ est indifferẽter oĩbꝰ, supior ac eis cõis ⁊ de eis ꝑdicabilis. Respondet dici ꝙ sit duplex ꝯceptus aĩalis. vnus ꝑdicabilis de oĩbus suis inferioribus q̃dditatiue: ⁊ alrꝰ nõ de oĩbus sic q̃dditatiue: sꝫ de aliquibꝰ pͥmo mõ ⁊ de alijs aliter puta denominatiue siue secũdo mõ. nullus eñ ꝯceptus aĩalis est ꝑdicabilis q̃dditatiue de differentijs puta de rõnali ⁊ de irrõnali: sed de speciebus ⁊ singularibus tñ ergo ⁊ de ꝯceptu entis ꝯsimiliter est dicendũ. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 ꝯceptꝰ entis deo ⁊ creature cõis indifferẽter respicit ⁊ signat vt suũ obiectũ ꝑ ipm intellectũ oẽ ens possibile vel exñs: sꝫ nullus ꝯceptus põt esse superior nec communior illo q̃ ad oĩa exñtia ⁊ possibilia se extẽdit. ergo nec ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis est duplex: vnꝰ inferior ⁊ alrꝰ superior: cũ nihil possit eẽ superius eo qd̃ diuidit̃ ꝯ nihil. ens aũt qd̃ respicit omnes conceptꝰ entis deo ⁊ creature cõmune est: qd̃ diuidit̃ cõtra nihil cũ de alio quocũq3 a nihilo ꝯceptus hmõi sit ꝑdicabilis ipsiq3 cõis. q̃re ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ. sicut se hꝫ passio aliqua singularis ad illud cuius ẽ passio vt risibile ad hominẽ vel calefactiuum ad calorẽ ita ⁊ passio vlis seu supͥma ⁊ cõis vt vnũ verũ ⁊ bonũ ad entis ꝯceptũ cuius est passio: sꝫ sic se hꝫ risibile ad hominem ꝙ quõcũq3 accipiat̃ homo seu eius cõceptus semꝑ risibile est passio eius ⁊ calefactiuũ caloris ⁊ sic de oĩbꝰ alijs passionibꝰ ꝑticularibꝰ ad ipsarũ subiecta singularis compatis. nõ eñ est dicẽdũ ꝙ risibile sit passio hominis vno mõ sumpti ⁊ nõ sit passio eiꝰ alio mõ sumpti. ergo ⁊ de entis passionibꝰ vniuersalibus seu trãscẽdentibꝰ ꝯsimiliter est dicẽdum: vꝫ ꝙ semꝑ vniformiter sunt passiones ipsiꝰ quõcũq3 accepti: cũ non possit accipi nisi vno modo: quo vꝫ modo est ad oĩa se extendens. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. q2 qd̃ est de se tale semꝑ est tale/nec põt desistere eẽ tale nisi eẽt forte diuersimode absq3 aliquo sibi addito acceptibile seu situabile/⁊ vno mõ situatum diceretur tale ⁊ nõ vt alit̃ situatũ: vt apparet de re q̃ licet scd̃m aliquos scipͥa dicat̃ quãta ⁊ ꝑ ꝯñs magna vl̃ parua/põt tñ vt declarabit̃ in quarto desistere eẽ talis. sed q̃libet istorũ vꝫ vnũ verũ ⁊ bonũ est passio ꝑ seipm ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis: ꝙ nec aliquod istorũ põt desinere esse passio talis ꝯceptꝰ: nec hmõi entis cõceptus põt nõ esse subiectũ taliũ passionũ. q̃re ⁊c. ¶ Et ideo quãtum ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ: ꝙ cõceptũ aliquẽ pluribꝰ cõmunẽ eẽ vniuocũ/dupliciẽ põt itelligi. Uno eñ mõ ꝯceptꝰ põt dici vniuocꝰ respectu oĩm. Alio mõ q2 nõ tñ respectu oĩm est vnus: sꝫ etiã de oĩbus est vniformiter ꝑdicabilis. ⁊ ꝑ ꝯtrariũ ille ꝯceptus diceret̃ respectu aliquorum nõ vniuocus siue nõ vniuoce eis ꝯuenire de q̃bꝰ nõ esset ꝑdicabilis vniformiter sed potiꝰ differẽt̃: puta q2 de aliquibus q̃dditatiue ⁊ in pͥmo modo/de alijs aũt denoĩatiue siue qualitercũq3 alio mõ: sicut apparet de conceptu generis ꝑdicabili de specie ⁊ de differẽtia differẽter. ¶ Ex hoc concludo corollarie: ꝙ cum ꝯceptus entis possit comparari vel ad eius signata que nullo modo sunt nec esse possunt signa/vl̃ ad alia eius signata q̃ etiã sunt signa cuiusmõi sunt cõceptꝰ mẽtis ⁊ voces/nõ oportet q̃rere nec est dubiũ an entis ꝯceptus sit vniuocus vt se extẽdit vl̃ ad oĩa vel tñ ad aliqua sua signata que non sunt nec esse possunt signa: sꝫ tñ vt comparatur ad illa signata cuius sunt passiones ⁊ differentie et alia ꝑdicabilia: que non tantum sunt signata sed signa.

¶ Hoc apparet. q2 eñ cuꝫ entis conceptus vt cõis oĩbus sit vnus vt ꝓbatum est in q̃stione alia/ꝑ ꝯñs ꝯstat ipm esse respectu oĩm suorũ signatorum vniuocũ vt vniuocũ dicit ꝑcise vnũ ꝯceptũ: ꝙ soluꝫ est dubiũ an ipe respectu oĩm sit vniuocus hoc est vniuoce ⁊ cõsimilit̃ ꝑdicabilis de eis: an non/sed sola sua signata que sunt signa puta cõceptus vel voces. nõ aũt alie res sunt in ꝓpõne subijcibiles: ⁊ de eis est ꝑdicabilis conceptus entis. nec eñ ꝓpositio aliqua componitur nisi ex vocibꝰ vel cõceptibus nec per consequẽs lapis vel homo nec aliqua alia res a conceptu ⁊ voce q̃ quidẽ est vnũ entis signatum ⁊ non alicuius signũ/potest eẽ alicuius ꝓpõnis subiectũ nec ꝑdicatum. ꝙ non queritur hic nec est dubiũ an entis vniuocatio se extẽdat ad oĩa sua signata q̃ nõ sũt signa ꝑdicabilia nec subijcibilia: an tñ ad aliq̃: sed an se extẽdat ad omnia sua signata que sunt signa ꝑdicabilia et subijcibilia: an non ad omnia talia sꝫ tñ ad aliqua vt ad conceptum dei ⁊ oĩm generum ac specierum ⁊ nõ ad alia vt ad conceptus differentiarum ⁊ passionum.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis est vniuocus respectu omnium suorum signatorum vl̃ pͥmo modo. ¶ Hec apparet. q2 eñ conceptũ respectu aliquorum vt dictum est/esse vniuocũ isto mõ nõ est aliud q̃ ipsum esse vnicum respectu oĩm eisq3 cõmunem lꝫ differẽter: sed ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis respectu oĩũ possibiliũ est vnicus ⁊ oĩbus est cõis lꝫ differẽter. aliqua enim sunt q̃ tantuꝫ respicit vt signum signatũ: ⁊ de talibus nullo mõ est ꝑdicabile cum nec aliquod tale sit in aliqua propositione subijcibile. alia autem sunt eius signata que etiã sũt signa de q̃bus ꝯceptꝰ entis est ꝑdicabilis: lꝫ non vniformiter: vt dicet̃ infra. ꝙ ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 sicut se hꝫ cõceptus generis ad res signatas ⁊ ad diuersos conceptus eo inferiores puta ad ꝯceptuꝫ speciei ⁊ differẽtie/ita ⁊ conceptꝰ entis ad res signatas q̃ non sunt signa ⁊ ad alia sua signata signa diuersa quorum alia sunt conceptus generũ vel specierum ⁊ alia cõceptus differentiarum ⁊ alia passionum: sed conceptus generis respectu illorũ omnium est vniuocus isto mõ. ꝙ ⁊c. ¶ Est tñ sciendũ ꝙ in hoc ꝯceptus gñis respicit rem signatã ⁊ conceptum speciei vel singularis alit̃ q̃ cõceptus entis. q2 tã res signata q̃ omnis ꝯceptus inferior eius significatiuus est ꝑ entis ꝯceptũ signatus. nõ aũt hoc est verũ de ꝯceptu gñis nec de aliquo alio inferiori. ita eñ gñis cõceptus puta aĩal significat res diuersas eẽ puta oĩa aĩalia singularia/ꝙ nõ significat alicuius taliũ aliquẽ inferiorẽ ꝯceptũ nec aliud vocale signum. et habitũ est ꝙ ista ꝑdicatio hõ vel sortes est aĩal/nõ est vera sorte vel homine supponẽte pro se: sed pro re signata. ⁊ ꝓpter contrariã rõnẽ hec est vera/sortes vel hõ est ens/siue sorte vel homine supponente ꝓ seipso siue pro suo signato. q2 vꝫ entis conceptus est significatiuꝰ nõ tñ rei significate ꝑ hoĩs vel sortis ꝯceptũ in ꝑdicta ꝓpositione subiectũ: sed etiã vtroq3 istorũ ꝯceptuũ. ¶ Secunda ꝯclusio est. ꝙ ꝯceptus entis deo ⁊ creature cõis nõ ꝑdicat̃ in q̃d nec pͥmo modo de differẽtijs supponentibus pro suis signatis. ¶ Hec probat̃. q2 eñ oĩs ille cõceptus de quo aliꝰ est in pͥmo mõ dicendi ꝑ se ꝑdicabilis est diffinibilis: sed cõceptꝰ differẽtie nõ est ꝯceptus diffinibilis: ergo nec de ipso ꝯceptus entis est ꝑdicabilis isto mõ. ¶ Maior est euidẽs. q2 nihil ẽ ꝑdicabile de aliquo in pͥmo mõ nisi sua diffinitio tota vel eius pars aliqua. quare ⁊c. ¶ Minor ꝓbat̃. q2 cõceptus differentie est vltimꝰ vt rei significatiuus: sic intelligẽdo ꝙ in ipso nullꝰ aliꝰ est inclusus. oĩs eñ cõceptꝰ includẽs aliũ in pͥmo mõ/est cõceptus directe ordinabilis in linea ꝑdi-

camētali nisi sit ɔceptus dei in nullo genere existentis. Differētia aūt nō est directus sed collateralis cōceptꝰ pdicamētalis: ergo nō est ɔceptus alicuꝰ alteriꝰ inclusiuus: nec ꝑ ɔñs diffinibilis. ❡ Confirmatur. qꝛ si de cōceptu differētie sic accepto pdicaref ɔceptus entis isto modo/vel pdicaref de eo solus ipe entis ɔceptus/vl vltra eū aliqs alius. ſꝫ nō pmū. qꝛ ois ɔceptus singularis includens aliquē vniuersalē eo cōmuniorē includit aliū ꝑticularē secū cōuertibilē. nec pōt poni scdꝫ: qꝛ tūc differētia esset species. ois eñ cōceptus includēs in pmo mō duos vnū vniuersalē ⁊ aliū secū ɔuertibilem/est ɔceptus speciei vel singularis totius sub specie contēti. tūc etiā differētie esset differētia in infinitū si talis cōceptꝰ tales duos includens esset differentia. quare etc. ❡ Tertia ɔclusio est. ꝙ nec ɔceptus entis deo ⁊ creature cōis pdicaf in qd nec pmo mō de eiꝰ passionibꝰ consimilif sumptis: vcꝫ vt supponētibꝰ pro suis significatis. ❡ Hec pbaf. qm nihil est de pmo intellectu illiꝰ nec ꝑ ɔñs pdicaf de eo in pmo mō qd cadit in descriptiōe eiꝰ data ꝑ additum: sed ɔceptus entis cadit in descriptiōe sue passionis data ꝑ additū. ergo ⁊c. ❡ Confirmaf. qꝛ in descriptione passionis entis nō cadit solus entis ɔceptus sꝫ vltra ipsum aliqs alius. alias cōceptus descriptꝰ nō magis esset cōceptus passionis ꝙ cōceptus entis. De illo cōceptu alio a cōceptu entis qro an pdicef de ipso primo modo cōceptus entis: an nō? Sed nō pōt dici ꝙ sic qꝛ tunc talis cōceptus esset descriptibilis in cuꝰ descriptione haberet poni alius conceptus a cōceptu entis de quo eēt iterū querendū an ens esset de ipso pdicabile isto mō. ꝙ si sic/esset ꝓcessus ī infinitū in talibus descriptionibus ⁊ pdicatis qdditatiuis de cōceptu passiōis. ergo relinquif ꝙ de illo cōceptu ab entis cōceptu alio q quidē conceptus est eius passio/nō est entis conceptꝰ pdicabilis isto modo. quare ⁊c. ❡ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ entis cōceptus deo ⁊ creature cōis est pdicabilis in pmo mō dicendi ꝑ se de differētijs ⁊ de passionibꝰ oībus vt supponētibꝰ pro seipsis. ❡ Hec pbaf. qm cōstat ꝙ cōceptꝰ entis est pdicabilis isto mō de omi cōceptu gñis speciei ⁊ singularis: sꝫ tā differētia ꝙ passio vt sic sumpta: vcꝫ vt supponēs tñmodo ꝓ seipa/est res singularis determinate speciei ⁊ gñis: ergo nō minꝰ de ipsa vt sic sumpta ꝙ de albedine vel de sorte vel qcunqꝫ alio idiuiduo cuiuscūqꝫ alteriꝰ speciei est pdicabilis cōceptus entis isto mō. ❡ Minor apꝑet. qm vt dictū fuit in articulo pcedēti tā passio ꝙ differētia est cōceptꝰ mētis. ois aūt talis cōceptus est gñis ⁊ determinate speciei qualitatis: ergo nō minus pdicatio entis de passione ⁊ de differētia sic accepta est vera in pmo mō ꝙ pdicatio entis de intellectione vel de volitione: cū passio ⁊ differentia sint indiuidua eiusdē gñis qualitatis cū intellectione ⁊ volitione ipa. quare ⁊c. ❡ Confirmaf. qꝛ cōceptus entis deo ⁊ creature cōis est pdicabilis primo mō dicendi ꝑ se tā de ɔceptu dei ꝙ de cōceptu cuiuslibet decē generum ⁊ oīm generū specierū ⁊ īdiuiduoꝝ: sꝫ ois passio ⁊ differētia est gñis qualitatis cuiꝰ etiā est ois species ⁊ qdlibꝫ aliud pdicabile. ergo nō minꝰ ɔceptus entis est pdicabilis primo mō de dīa ⁊ de passione ꝙ de specie genere ⁊ accidēte. ❡ Ex pdictis sequif corollarie ꝙ differētie vno modo sumpte sunt conceptꝰ collaterales generū diuersoꝝ: ⁊ alio modo sunt directe in eodē gñe omes ⁊ cōsimiliter sicut species ⁊ alia pdicabilia. ❡ Hoc apparet. qm vt differentie sunt signa puta cōceptus supponētes ꝓ suis signatis vt sic sunt cōceptus collaterales generum diuersorum qꝛ oīm existētes in omnibꝰ pdicamentis non vt signata in signis sed vt partes in totis. est eñ pdicamētū collectio pdicabiliū diuersorum: quorum alia sunt collateralia vt differentie: ⁊ alia directa vt species ⁊ genera. vt aūt differentie supponūt pro seipsis: vt signata conceptuum alioꝝ sunt omnes sicut species ⁊ genera ⁊ omnia alia pdicabilia in pdicamento qualitatis vt signata in signo: non vt pars in toto. ❡ Et si queratur quomodo hoc potest esse: vcꝫ ꝙ vnuꝫ ⁊ idem/vt vno modo sumptū sit sic in pdicamēto ⁊ cōceptus entis pdicef de eo in pmo modo ⁊ non vt alio mō sumptum: Ad hoc potest dici ꝙ hoc est possibile ⁊ de facto sicut potest declarari in exemplo de conceptu entis cōmunissimo ⁊ etiā de conceptu dei ꝓprio. qm cōstat ꝙ conceptus entis trāscendens vt pro suis oībus signatis supponens modo quo est transcendens nō est cōceptus alicuius determinati generis: cum tamē ipe vt scdm se sumptus sit solius generis qualitatis existēs in ipso vt signatum in signo non vt pars in toto: cum nec sit genꝰ nec species nec differentia nec aliquod illorum pdicabilium quorum collectio dr esse pdicamentum. qre ⁊c. ❡ Idē apꝑet de conceptu dei. qm supposito ꝙ deus nō sit in genere vt signatum in signo de quo postea erit sermo: nec conceptus dei ꝓprius vt dei significatiuus est pdicamētalis conceptus ⁊ tamen non minus cōceptꝰ dei proprius vt secundū se sumptus est signatum gñis qualitatis ꝙ quicūqꝫ alius. ergo ⁊c.

Ex pdictis omnibus apparet solutio

questionis: vcꝫ ꝙ vniuocatio entis se extēdit ad passiones ⁊ ad differentias vt vno modo sumptas: vcꝫ pro seipsis: nō aūt vt alio modo sumptas puta vt supponunt pro suis signatis. ⁊ hoc accipiēdo vniuocū stricte ꝓ vno conceptu cōmuni pluribus ⁊ vniformiter pdicabili de eis. qꝛ conceptus entis nō est pmo modo pdicabilis de passionibus nec de differētijs sed secundo. ❡ Sed contra hoc arguif diuersimode a diuersis. Unus eī arguit primo. qꝛ secūdū phm̄ ⁊ cōmētatorē ens non est genus: nec hꝫ differentias. qꝛ nihil potest subterfugere rōnem entis. ergo non potest esse aliquid cui nō cōueniat ens qdditatiue ⁊ ꝑ consequēs primo modo. ❡ Consequētia est euidens. qꝛ si aliquid esset cui ens nō cōueniret qdditatiue/nō posset poni nisi eius differentia ⁊ ꝑ consequēs eius esset genus: qd est falsuꝫ. ergo ⁊c. ❡ Scdo. qꝛ oē qd est aliquid est quidditatiue ens: cum de omni tali cōtigat querere qd est: ⁊ respondendo oporteat dicere ꝙ est ens sed tam passio ꝙ differentia est aliquid. ergo ⁊c ❡ Tertio. qꝛ conceptus entis qdditatiuus se extendit ad omne illud pro quo hoc signum omne natum est distribuere: sꝫ hoc signum natū est distribuere ꝓ omni eo qd ē aliquid in re extra vel etiam in anima. ergo ⁊c. ❡ Quarto. qꝛ hmōi passiones differre ⁊ distinguere non ɔueniunt nisi ei qd est quidditatiue ens: sed cōueniunt differentie. ergo ⁊c. ❡ Quinto. qꝛ iste ꝓpōnes cōtradicunt/hec differentia est formaliter aliquid/ ⁊ hec differētia nō est formaliter aliquid. Si prima sit vera habef ꝓpositum: vcꝫ ꝙ differētia ē qdditatiue ens. si aūt scda sit vera/seqf ꝙ differētia sit nihil: ⁊ ꝑ cōsequēs ꝙ id qd differt ꝑ differētiā differat ꝑ nihil: qd est impossibile. ergo ⁊c. ❡ Alius arguit alif primo. qꝛ ens pdicaf per se de oī eo qd est in genere vel est pars existentis in gñe/sꝫ ois passio ⁊ dīa est in genere. ergo ⁊c. ❡ Secundo. qꝛ cōceptus entis deo ⁊ creature cōis nō minus est vniuocus ⁊ ꝑ se pdicabilis pmo modo de minus ꝙ de magis distinctis: sꝫ deus ⁊ creatura de qbus cōceptus entis est pdicabilis pmo mō magis distinguunf ꝙ vna dīa ab alia. ergo ⁊c. ❡ Tertio. quia aut dīe cognoscunf a nobis conceptu simplici ⁊ ꝓprio: aut aliquo cōi quidditatiuo: aut solū cōceptu denoīatiuo. sed non pmo mō. qꝛ tūc cognoscerenf intuitiue. ergo scdo mō vel tertio qd ē ꝓpositū: qꝛ ois ɔceptus denoīatiuus psupponit cōceptū qdditatiuū cui attribuif. ergo ⁊c.

¶ Alius arguit alit̄ p̄mo. q2 aliq̄s pōt esse cert⁹ de passione ⁊ de d̄fa q̄ sit ens / dubitādo an sit substātia an accidens: g̊ h3 conceptū entis vniuocū differētijs ⁊ passionibus cōmunē aliū a conceptu substantie ⁊ accidētis. ¶ Scd̄o. q2 d̄fa ⁊ ēt passio causat cōceptū entis: s3 non causat nisi suū ꝯceptū q̄dditatiuū ꝓpriū vel cōmunē. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q2 sub illa rōne est aliq̄d q̄dditatiue ens per quā sibi repugnat nō ens enti oppositū: sed per d̄fam repugnat rei non ens differētie oppositū. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q2 oīs p̄dicatio in abstracto est essentialis: sed hec est vera p̄dicatio in abstracto / rationalitas ⁊ veritas est entitas alias esset nihileitas. g̊ ⁊c. ¶ Ad ista omnia appet solutio ex p̄dictis duabus ꝯclusionib⁹ vltimis: in q̄bus est ostensum q̄ ens p̄dicat̄ quidditatiue seu p̄mo mō de differētijs vt vno mō / non aūt vt alio mō sumptis. ¶ Ad p̄mum eīm cōcedo q̄ nō pōt eē aliq̄d cui vt scd̄m se sumpto prout vel est concept⁹ entis obiectū nō ꝯueniat ens q̄dditatiue ⁊ in primo modo: ⁊ ita nulla est d̄fa entis: cū de differētia etiā scd̄3 se sumpta nō p̄dicetur gen⁹ hoc mō non eīm aīal p̄dicat̄ de rōnali supponēte ꝓ se aliquo mō: nec etiā de ip̄o vt supponēte ꝓ re p̄dicatur p2io modo. entis aūt ꝯceptus p̄dicat̄ de rōnali ⁊ de oīni d̄fa alia ⁊ de passione qualibet vt supponente pro se p̄mo modo. vt supponēte aūt ꝓ re nō p̄dicat̄ de aliquo hoꝶ isto modo: s3 alio puta idētice. ¶ Ad secūdū cōsimiliter est dicēdum. cōcedo eīm q̄ d̄fa ⁊ oē aliud vt secūdū se sumptū est q̄dditatiue ens: nō aūt d̄r q̄dditatiue ens d̄fa nec passio vt est tale predicabile supponēs pro re: nec t̄n ex hoc sequit̄ q̄ sit nihil. quare ⁊c. ¶ Ad alia duo cōsimilit̄ ē dicēdū. ¶ Ad quintū cōcedo q̄ ista sunt ꝯdictoria / d̄fa est formaliter aliq̄d ⁊ d̄fa nō est formalit̄ aliq̄d / vt d̄fa accipit̄ vniformiter nō aūt vt differēter. q2 vt d̄fa supponit ꝓ se vt vel est gn̄is qualitatis / sicut oīs alius ꝯcept⁹ mētis / d̄r vere formalit̄ siue p̄mo mō ens: sicut oīs alia forma accidentalis de gn̄e qualitatis: non aūt vt d̄fa est signū diuersoꝶ ꝓ eis supponēs mō quo ē in oī p̄dicamēto vt pars ī toto. nec sequit̄ / d̄fa sic accepta nō est aliq̄d p̄mo modo ergo est nihil: tum q2 scd̄m se sumpta est p̄mo mō ens. tū q2 etiā vt supponēs ꝓ suis signatis d̄r alio mō vere ens l3 nō primo mō. ¶ Ad alia q̄ arguit ali⁹. ¶ Ad p̄mū apparet ex dictis solutio. concedo eīm q̄ ip̄a d̄fa vt scd̄m se sumpta est in gn̄e qualitatis: ⁊ q̄ de ipsa vt sic sumpta p̄dicat̄ ens ꝯsimiliter sicut de specie vel p̄mo mō: nō aūt de ipsa vt alio mō sumpta modo q̄ est d̄fa ꝓprie ⁊ in quolibet gn̄e. ¶ Ad alia oīa cōsimiliter est dicēdū. oīa eīm ꝓbant q̄ ens p̄dicatur p̄mo mō de differētia absolute nō aūt q̄ p̄dicet̄ de ip̄a vt sic sumpta. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rōnem in principio appet solutio ex predictis vbi de conceptu vniuoco est destinctum.

Q Vinto quero vtrum viatori sit possibilis aliq̄s ꝯcept⁹ ꝓprius quo ꝯcipiat solum deū scd̄m seipsum. ¶ Et videt̄ q̄ sic quī q̄d est possibile ab aliquo scd̄m se diligi / ⁊ cōcipi. ¶ Hoc appet. q2 nō diligit̄ cōmunit̄ aliq̄d nisi nolitū: sed de⁹ scd̄m se ē a viatore naturalr̄ diligibilis: ergo ⁊ itelligibilis. ¶ Minor appet. q2 null⁹ tenet̄ ad aliquid sibi ipossibile: s3 quilibet viator tenet̄ deū ꝓpter seip̄m diligere super oīa. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia obiectum volūtariū ⁊ sup̄naturale nō est naturalit̄ cognoscibile scd̄m se maxime ab aliquo viatore: s3 de⁹ est obiectū mere sup̄naturale ⁊ volūtariū. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. p̄mo eīm dicam ad q̄sitū: vel an viator possit de deo scd̄m se aliquē ꝓpriū hēre cōceptū. Scd̄o inquirā supposito q̄ sic quō ⁊ q̄lē possit hēre cōceptū: vel an simplicē an ꝯplexū / q̄dditatiuū an denoīatiuū.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam dicētis p̄mo q̄ nec de⁹ nec aliq̄d q̄d sit ip̄e pōt cognosci a nobis in via scd̄m se in rōne obiecti. ¶ Scd̄o. q̄ pōt cognosci a nobis conceptu sibi ꝓprio cōposito ⁊ ēt simplici cōnotatiuo: q̄lis ꝯcept⁹ est creatiuū. ¶ Tertio q̄ nullius taliū ꝯceptuū nobis de deo possibiliū obiectū terminatiuū īmediatū est de⁹ scd̄3 seip̄m: s3 q̄dā obtīm fictū ꝓ deo supponere natū q̄ cognito de⁹ denoīat̄ cognit⁹. nec alit̄ de⁹ ipse q̄ in obiecto hmōi ficto ab eo distincto d̄r esse not⁹. ¶ Primū istoꝶ ꝓbat q̄ nihil pōt naturaliter cognosci in se abstractiue nisi p̄cognoscat̄ intuitiue. ¶ Hoc appet p exemplum de ceco ⁊ vidente. q2 eīm cecus nō pōt colorē videre ideo nec ip̄m scd̄m se pōt abstractiue cognoscere: q̄d pōt facere vidēs ꝓpter ꝯtram rōnem: sed de⁹ non pōt a viatore intelligi intuitiue: ergo nec scd̄m se abstractiue. ¶ Scd̄m: vel q̄ pōt cognosci cōceptu ꝯposito sibi ꝓprio ⁊ ēt simplici cōnotatiuo / appet scd̄3 eū. quī de deo habem⁹ cōceptū q̄ ē ens infinitū ⁊ q̄ est oīm de nihilo ꝓductiuū p̄ncipiū. p̄mus cōcept⁹ istoꝶ est cōposit⁹: secund⁹ simplex ꝯnotatiu⁹. q̄re ⁊c. ¶ Tertiū: vel q̄ taliū cōceptuū obiectū īmediatū terminatiuū sit aliq̄d ens fictū ꝓbat. quī aut eoꝶ obiectum est de⁹ ip̄e scd̄m se aut aliq̄d aliud supponēs ꝓ eo: s3 p̄mū nō pōt poni vt dictū est: ergo ⁊c. ¶ S3 ꝯ istū modū dicendi arguit̄ p̄mo p rōnem tactam in p̄ncipio. quī idē ⁊ sub eadē rōne est obiectū intellectū ⁊ volitū: s3 de⁹ secūdū se est dilectus a viatore dilectione virtuosa q̄ vel de⁹ ipse diligit̄ ꝓpter se sup oīa. ergo ⁊c. ¶ Minor appet. quī nihil a deo distinctū: s3 solus deus secūdum seip̄m est talis dilectiōis obiectū debitū. nihil eīm a deo distinctū est diligēdū sup oīa ꝓpter seip̄m. s3 hmōi obiectū fictū esto q̄ possit supponere ꝓ deo distinguit̄ t̄n nō minus q̄ aliud ens creatū verū ab ip̄o / vt ēt ponit ⁊ concedit ista opinio. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 dilectio virtuosa ⁊ moraliter bona q̄ aliq̄d diligit̄ p̄supponit notitiam intellectus p̄uiā dictatiuā: sed notitia p̄uia dictatiua cū sit obiecti diligibilis ostēsiua / est eiusdē obiecti ⁊ sub eadē rōne accepti cuius est ip̄a dilectio sibi conformis. ergo notitia dictatiua recta qua intellectus cōcipit deum eē ꝓpter se sup oīa diligendū / deū ip̄m secūdū se non aliq̄d ab eo distictū respicit vt obiectū. si vel aliq̄d ab eo distinctū puta tale obiectū fictū respiceret vt obiectum / esset notitia erronea: cū nihil a deo distinctum sit taliter diligendū. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idē. nullū impossibile est obiectū act⁹ intelligendi nec diligendi deū sicut nec aliquod aliud creatū obiectum: s3 tale ens fictū ponere est impossibile vt dictū est in p̄cedētib⁹ ⁊ plꝰi⁹ ostēdet̄ ī sequētib⁹. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 esto q̄ intellect⁹ intelligēs posset formare tale ens mediāte actu intelligēdi aliquod obiectū ab ip̄o intelligibile / nō t̄n videt̄ posse formare tale ens p actū intelligēdi obiectū ab eo intelligibile: s3 secundū istum modū dicēdi de⁹ secūdū se est a nobis naturalit̄ intelligibilis. ergo p nullū actū intelligēdi ip̄m pōt formare intellectus noster tale ens fictū: sed nec p actū intelligēdi aliquod aliud ens creatū. nō eī p actū itelligēdi vnū obiectū format̄ ens fictū alteri⁹ obiecti rep̄sentatiuū. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo. q2 esto q̄ tale ens fictū ponat̄ ⁊ intelligat̄ / adhuc de⁹ nō pōt dici itelligi ꝓpter ip̄m. quī ꝓpter nullū obiectū intellectū quoꝶcūq̄ totalit̄ distinctoꝶ ab obiecto aliq̄ intellecto ip̄m non intellectū obiectū pōt dici magis q̄ ꝓpter alterū intellectū: s3 tale ens fictū a deo totalit̄ est distinctū nō minus q̄ quodlibet aliud ens creatum: ergo nō magis ꝓpter ipsum q̄ propter aliud ens nullū creatū intellectū pōt dici deus veracit̄ intellect⁹: nec magis q̄ ecōuerso pro-

ꝓpter deū intellectū diceretur ens fictū hmōi intellectū:
sed ꝯstat ꝙ de⁹ nō d̄r intellectus ꝓpter intellectū aliqḋ
ens creatū:nec ꝓpter deū etiā intellectū diceref intelle
ctum tale ens fictū si poneref / nec aliqḋ aliud ens crea
tū.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaf.qꝛ nec etiā ens fictū hmōi videtur
posse scḋm se a nobis intelligi abstractiue.qm̄ notitia
abstractiua obiecti cuiuscūqȝ secundū se vt accipit ille
opinans / p̄supponit necessario notitiā intuitiuā eiusdē
obiecti.p hoc em̄ ꝓbat ꝙ deus nō pōt a nobis intelligi
secūdū se etiā abstractiue:qꝛ nō pōt cognosci intuitiue.
sed nec ens fictū hmōi qḋ ipse ponit aliqs viator cogno
scit intuitiue.ḡ nec pōt ipsum secūdū se itelligere abstra
ctiue nec deū p ꝯn̄s ꝓpter ipm̄.ḡ ⁊c. ¶ Preterea quar
to arguif sic ad idē.nō magis ꝓpter aliquod ens fictuȝ
intellectū dicif aliquod ens verū intellectū q̄ ꝓpter in-
telligendi actū intellectū dicat intelligi eius obiectuȝ.
¶ Hoc appet.qm̄ ꝙ ꝓpter ens fictū denoletur esse intel-
lectū aliquod ens veruȝ / hoc est qꝛ hmōi ens fictum est
talis entis veri rep̄sentatiuū ⁊ ideo ꝓ eo supponere na-
tum:sȝ actus cognitiuus est sui obiecti expressius rep̄sen-
tatiuus ⁊ id magis ꝓ ipso supponere nat⁹ q̄ aliquod ta
le ens fictū ab ipso distīctū.ḡ magis ꝓpter actū cogni
tiuū intellectiuū q̄ ꝓpter tale ens fictū pōt dici ⁊ deno-
minari esse cognitū eius obiectū:sȝ ꝓpter actū cogniti
uum cognitū nō pōt dici nec est intellectū ei⁹ obiectū:er
go nec propter tale ens fictū esto ꝙ ponaf ⁊ intelligaf
aliqḋ ab eo distinctū dicif intellectū. ¶ Minor appet.
non em̄ intelligentē aliquod creatū ens oportet intelli
gere obiectū increatū:sȝ actus beatificus tam visiōis
q̄ fruitionis est ens creatū cuius obiectum est increatū
ergo nō qꝛ intelligif act⁹ beatificus magis q̄ qꝛ intelli-
gif angel⁹ dicif intelligi ipe de⁹.quare ⁊c. ¶ Cōfirma-
tur.qꝛ ideo vt dicis deus dicif intellectus ꝓpter ens fi
ctum hmōi intellectum qꝛ istud ens tale est natum pro
deo supponere:sed hoc est falsum vt probabo.ergo ⁊c.
¶ Probatio minoris.qꝛ nihil ē natū supponere ꝓ aliq̄
obiecto in aliq̄ ꝓpōne nisi qḋ ē ei⁹ rep̄ntatiuū. ¶ Hoc
appet p exemplum tā de voce q̄ de conceptu.nulla em̄
vox in ꝓpositione vocali supponit nisi vel pro seipsa vł
pro re per eā signata.cōsimiliter dico de conceptu: vex
ꝙ nec ipse cōcept⁹ mentis pōt supponere in ꝓpōne mē
tali nisi vel ꝓ seipō vel ꝓ solo suo significato:sȝ tale ens
fictū nō est nec eē pōt dei secūdū seipm̄ rep̄sentatiuū nec
aliquo mō significatiuū.ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbaf p̄mo.
qꝛ secūdū opinionē istā de⁹ secūdū se ē ab intellectu via
toris inintelligibilis:sed eē rep̄sentatiuū alicuius obie
cti intellectui naturaliter possibilis p̄supponit suum
obiectū rep̄sentatiuū esse intelligibile.nullius em̄ natu
raliter inintelligibilis est naturaliter possibile aliquod
rep̄sentatiuū.ergo ⁊c ¶ Secūdo:qꝛ nō est minus repre
sentabile aliquod obiectū p actū cognitiuū q̄ per aliqḋ
aliud ab hmōi actu distīctū:sed qḋ est naturalr̄ intelli
gibile non est p actū intelligēdi naturaliter possibilē re
p̄sentabile nec significabile de⁹ aūt secūdū se vt conce
dis ē naturalr̄ inintelligibilis.ergo ⁊c ¶ Tertio.qꝛ oē
quod est intellectui alicuius obiecti rep̄sentatiuū habȝ
esse alicubi subiectiuū.nō em̄ min⁹ esse hȝ qḋ est rep̄nta
tiuū obiecti intelligibilis intellectui illo quod est repre
sentatiuū obiecti sensibilis sensui.nihil autem ē rep̄nta
tiuū obiecti sensibilis nisi qḋ hȝ eē aliquod subiectiuūȝ
ḡ nec obiecti intelligibilis intellectui:sed hmōi ens fi-
ctū nullū hȝ eē vt dicunt alicubi subiectiuum.ergo nec
est dei rep̄sentatiuū:nec p ꝯn̄s de⁹ ipse secūdū se intelli
gibilis potest dici intelligi ꝓpter ipsuȝ. ¶ Quarto.qꝛ
eox q̄ non sunt in itellectu / vnū nō est magis itellectui
rep̄ntabile nec ab eo itelligibile q̄ alterū ꝓpf seipȝ:sed
hmōi ens fictū nō est in intellectu.qḋ eī ē in itellectu nō
est ens fictū:sed verū hn̄s in ipso eē subiectiuū.ḡ nō est
magis ab itellectu itelligibile nec ipsi rep̄ntabile p seipȝ
q̄ aliud obiectū hn̄s esse verum ab intellectu separatū:
⁊ ita p ꝯn̄s si tale fictū ens intelligif ⁊ rep̄ntaf / hoc erit
aliquo ente eius rep̄ntatiuo alio mediāte.de quo quero
an sit ens fictū an verū hn̄s esse subiectiuuȝ:nō pōt dici
ꝙ sit ens verū.qꝛ tale ens verum rep̄ntatiuuȝ nō ē aliud
q̄ species vel actus cognitiuus:sȝ neutrum hox est ta-
lis entis ficti / sȝ obiecti veri rep̄ntatiuum.ergo ⁊c. Nec
pōt dici ꝙ sit aliud ens fictū.qꝛ q̄rerē de illo similiter si
cut de p̄mo an esset rep̄ntabile intellectui ⁊ ab eo itelli-
gibile mediante alio ente vero vel ficto ei⁹ rep̄ntatiuo:
nō mediāte vero vt dictū est:nec mediante alio ente fi-
cto intellecto.qꝛ tunc iterū q̄rerē de illo:⁊ sic esset ꝓces
sus in infinitū in talib⁹ obiectis itelligibilib⁹ fictis itel
lectui presentatis.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis ꝯcludo corol
larie:ꝙ ꝯtradictoria ⁊ incōpossibilia sunt illa duo q̄ po
nit opinio supradicta:vȝ ꝙ deus potest a nobis intelli
gi conceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ ꝯplexo:⁊ ꝙ deus ipse
secūdum se nullius actuū istox nobis possibiliū est obie
ctum terminatiuū.oē em̄ obiectū intellectum est actus
intelligendi obiectuȝ terminatiuū:⁊ ecōuerso qḋ nō est
actus intelligendi terminatiuū obiectū nec est intelle-
ctum p ipm̄:sed de⁹ vt ꝯcedif non est secūdū se alicui⁹
actus intelligēdi obiectū terminatiuū.ergo nec potest
esse obiectum intellectū.⁊ ita p ꝯn̄s dicere deum posse
intelligi ⁊ nullius actus intelligendi eē posse obiectuȝ
terminatiuū / est cōtradictoria ponere ⁊ idem de eodem
affirmare ⁊ negare. ¶ Confirmaf.qꝛ cū dicif ꝙ de⁹ pōt
a nobis intelligi ꝯceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ composi-
to / aut intelligif ꝙ talis actus intelligendi sit dei secū
dū se / aut nō:sed alterius ab eo.si dei secūdū se / ergo fal
sum est qḋ addif qn̄ dicif ꝙ de⁹ nō est secūdū se obiectū
alicuius actus intelligēdi terminatiuū:cū nō sit aliud
obiectū esse actus intelligendi terminatiuū q̄ ipsum eē
p actū talem intelligendi intellectum.si aūt dicas ꝙ ta
lis actus intelligendi nobis de deo possibilis nō sit dei
secūdū se:sȝ alterius obiecti puta illi⁹ entis ficti qḋ po
nis:ergo falsū est qḋ accipis qn̄ dicis deū posse a nobis
intelligi ꝯceptu sibi ꝓprio simplici ⁊ cōposito:cū null⁹
act⁹ intelligēdi obiectū aliquod a deo distinctū sit act⁹
ꝓprius intelligendi deū.ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad
istū articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidētiā est
sciendū ꝙ hic nō querif an deus sit secundū se a viato-
re intelligibilis intellectione intuitiua:sed tm̄ modo abs
tractiua.qm̄ nec intellectio intuitiua est viatox:sȝ com
p̄hensorum / cū sit beatifica:nec ip̄a etiā est naturaliter
sȝ tm̄ supnaturaliter possibilis alicui creato itellectui
effectiue solū.ḡ hic q̄rif de actu itelligēdi deū abstractio

Hoc supposito pono quatuor cōclu-
siones. ¶ Prima est ꝙ viator potest habere cōceptum
quo intelligat solum deū nō aliquid ab ipso distinctum.
¶ Hec ꝓbatur.qm̄ oē p se sine quocūqȝ alio condilecto
diligibile ab aliquo est etiā p se sine alio intellecto intel
ligibile ab eodem. sed deus est a viatore diligibilis p se
sine obiecto alio condilecto.ergo ⁊c. ¶ Minor appa-
ret.quoniam deus est diligibilis super omnia propter
seipsum ⁊ quodcūqȝ aliud propter ipsum: sed actus di-
ligendi deū vt obiectuȝ aliquod propter se non p̄suppo
nit actum diligendi aliud obiectum propter ipsum.er-
go ⁊c. ¶ Confirmatur.quia non minus qḋ est ordinate
diligendum propter se solum potest diligi sine quocūqȝ
alio condilecto q̄ qḋ est diligibile tm̄ propter alterum
possit diligi sine condilecto alio simul secum:sed crea-
tura est diligibilis ordinate propter alterum nō ꝓpter
se vł deus:quo non obstante potest diligi absolute sine

aliquo alio cōdilecto.ergo ꝛc.❡Ex conclusione ista se-
quitur corollarie. ꝙ esto ꝙ esset tale ens fictum quale
somniat alis opinio/non oporteret ipm̄ intelligi ad hoc
ꝙ deus intelligeretur:sicut nec diligi ad hoc ꝙ deꝰ ipe
diligeretur:magis ꝙ̄ quodcūq; non fictū sed verū aliud
ens creatum.❡Secunda ꝯclusio est ꝙ deꝰ ipse scḋꝫ se
est itelligibilꝭ naturalr̄ ab itellectu viatoris.❡Hec ꝓ-
batur ꝛ sequitur ex predicta.qm̄ constat deū esse natura
liter intelligibilem ab intellectu viatoris.aut ergo ē ab
eo intelligibilis scḋm se/aut non nisi in aliquo alio ente
ficto vel vero.Sed nō pōt poni scḋm.qꝛ qḋ non est intel
ligibile nisi in aliquo a se distincto non est intelligibile
ꝑ se sine alio intellecto:sed vt ꝓbatum est in alia cōclu-
sione deꝰ pōt intelligi ꝛ diligi sine aliquo alio cōdilecto
ꝛ intellecto:ergo relinquit̄ primum qḋ est propositum.
❡Confirmat̄.qꝛ esto ꝙ deꝰ non esset intelligibilis ab i-
tellectu viatoris nisi in aliquo alio intellecto ab ipo dis
tincto/adhuc videtur ꝙ ipse sit secūdū se intelligibilis
ab eodem.qm̄ aut hmōi intelligendi actus quo alio in
tellecto dī esse intelligibilis ipse deus/respicit vt obie-
ctum intellectū vtrūq; istoꝝ duoꝝ:vꝫ tam deum ꝙ̄ al-
terum ens:vꝫ fictū vel verū ab eo distinctū:aut alterū
hoꝝ tm̄ puta illud a deo distinctū quo itellecto dicitur
intelligi deꝰ ipse.sed non pōt poni secūdum.qm̄ deꝰ tūc
ꝓpter tale obiectum ab ipso distinctū intellectum nul-
lo mō existeret intellectus.nihil em̄ est intellectum nisi
qḋ est actus intelligēdi obiectum.ģ relinquitur primum
vꝫ ꝙ actus hmōi quo in aliquo a deo distincto intelle-
cto deus dicit̄ intellectus/respicit vt obiectū deuꝫ secū
dum seipsum nō tm̄ illud alterū ab eo distinctū.ex quo
sequitur ꝓpositum:vꝫ ꝙ deꝰ ipse sit secūdū se cognitꝰ
tali actu.nec videt̄ magis dici posse deū intelligi ī alio
intellecto ꝑ talem actum ꝙ̄ econuerso.neutrum em̄ rea
liter ꝛ totaliter distinctoꝝ eodem actu cognitoꝝ dicit̄
intelligi ꝓpter alterū:sed quodlibet ꝑ seipm̄:sicut ꝛ per
seipsum est talis actus terminatiuum obiectū.immo si
cut dicit̄ deꝰ intelligibilis ꝓpter seipsū ꝛ quodlibꝫ ens
creatū ꝓpter eū ꝛ nō econuerso:ita si alterū hoꝝ duoꝝ
obiectoꝝ eiusdem actus intelligendi increatum vꝫ ꝛ
creatū dicit̄ intelligi ꝓpter alterum/magis videt̄ debe
re dici aliquo mō illud ens fictū vel veruꝫ qḋ eodē actu
cuꝫ deo intelligit̄ intelligi ꝓpter deū ꝙ̄ econuerso deuꝫ
ꝓpter ipꝫ vel in eo.quare ꝛc.❡Preterea arguo sic ad
idē.nō tm̄ viator tenetur diligere deū ꝓpter seipsum:sꝫ
etiā ꝓximū ꝓpt̄ eū:sꝫ actꝰ diligēdi ꝓximū ꝓpter deū/
supponit deū scḋꝫ se ꝛ ꝓpt̄ se dilectū ꝛ ꝑ ꝯñs intellectū.
ģ ꝛc.❡Cōfirmat̄.qꝛ aut dilectio q̄ diligit̄ ꝓximꝰ ꝓpt̄
deū respicit deū secūdū seipm̄ vt obiectum dilectū:aut
aliquod ens fictū vel verū ꝑintellectum ab eo distictū.
Sꝫ nō pōt poni secūdū.qꝛ tunc ꝓximus non esset dile-
ctus ꝑ actum hmōi ꝓpter deum:sed ꝓpter aliud obie-
ctum a deo distinctū:nec ꝑ ꝯñs talis actus esset ꝑfectꝰ
ergo relinquit̄ primum quod est ꝓpositum.❡Preter
ea arguit̄ sic ad idē.ꝯstat ꝙ viator format in mēte arti-
culos fidei ꝯplexos:vt ꝙ pater generat filium:pater et
filius spirant spiritum sanctum:deꝰ est trinus ꝛ vnus ꝛ
mundi creatiuus/ꝛ alias omnes veritates ꝯplexas.Ja
omnes veritates seu veras propositiones in mente for
matas constat esse ex simplicibus seu incomplexis abs-
tractiuis intellectionibus constitutas.omnis em̄ ꝓpo
sitio mētalis constat ex cōceptibus sicut vocalis ex vo
cibus.Quero tunc quid sit obiectū talium intellectio-
num simplicium ex quibus huiusmodi articuli fidei
componuntur? aut enim obiectum eoꝝ est deus secū
dum seipꝫ:aut aliquod ens fictum vel verū ab eo distin
ctū.sed non potest poni secūdum.qm̄ tūc quilibet arti-
cu.loꝝ fidei eēt falsus.❡Cōsequētia est euidēs.qm̄ nul

lum aliud ens a deo fictum nec verū est trinum ꝛ vnum
nec creauit mundū:sꝫ si termini simplices puta notitie
simplices hmōi articuli deus est trinus ꝛ vnus/respice
rent vt obiectum aliquid a deo distinctuꝫ/hoc ista com
plexa propositio deus est trinus ꝛ vnus significaret pu
ta ꝙ illud ens a deo distinctum/qḋ quidem esset conce
ptuum simplicium ꝓpōnis obiectū/esset trinuꝫ et vnū
ꝛ sic de quolibet alioꝝ articuloꝝ.ergo relinquit̄
primum:vꝫ ꝙ obiectum cognitum terminoꝝ oīm fidei
articuloꝝ sit deꝰ secundum seipsum:qḋ est ꝓpositū.
❡Cōfirmatur.quia termini oīꝫ articuloꝝ fidei suppo
nūt ī eis nō ꝓ seipsis sꝫ ꝓ suis significatis.si em̄ ꝓ seipsis
supponerent/omnes fidei articuli ex eis taliter suppo-
nentibus compositi falsi essent:sed si obiectum signifi-
catum ꝑ terminos huiꝰ articuli/deus est trinus ꝛ vnꝰ
ꝛ alioꝝ similium esset aliquod ens fictum vel verum
a deo distinctum/nō minus hmōi articulus esset falsus
eius terminis pro tali ente significato supponentibus
ꝓ seipsis.non minus em̄ est falsum dicere aliquod ens
a deo distinctum esse trinum ꝛ vnum ꝙ̄ vnum terminoꝝ
vocalium vel mētaliuꝫ realiter distinctoꝝ esse aliū.
ergo ꝛc.❡Tertia conclusio est ꝙ deus potest intelligi
a viatore secundū se nō tm̄ ꝯceptu sibi ꝛ aliꝫ cōi:sed etiā
cōceptu aliquo ꝓprio sibi soli.❡Hec apparet:ꝛ sequit̄
ex ꝑdictis.qm̄ qḋ potest intelligi ꝛ diligi nullo alio itel-
lecto nec dilecto potest intelligi ꝛ diligi actu sibi ꝓprio.
per actum enim pluribus indifferentem cōmunem neu
trum illoꝝ est aliter intelligibile nec diligibile ꝙ̄ al-
terum:sed sicut probatum est deus potest intelligi ꝛ di-
ligi per se solū nullo alio itellecto.ergo ꝛc.❡Cōfirma-
tur.qꝛ quod est diligibile ab aliquo actu diligēdi sibi ꝓ
prio est etiā intelligibile ab eodem actu intelligendi si-
militer sibi ꝓprio.❡Hoc apparet.qꝛ sicut obiectuꝫ ab
solute dilectum ꝑsupponit absolutū actum intelligen
di ipsum:ita ꝛ actus ꝓprius diligendi aliquod obiectū
ꝑsupponit actum ꝓprium intelligendi ipsum:sed deus
est naturaliter a viatore diligibilis actu diligendi pro-
prio sibi soli qualis est actus diligendi ipsum sup oīa
propter se.ergo est etiaꝫ naturaliter intelligibilis actu
intelligendi sibi proprio dictatiuo talis actus diligen-
di sibi proprij exequendi.❡Preterea ad idem arguo.
qꝛ termini simplices articuloꝝ fidei sunt actus itelli
gendi deo proprij:sicut ꝛ ipsi articuli fidei sunt actus in
telligendi complexi cōsimiliter sibi ꝓprij:sed constat ꝙ
tam ipsi fidei articuli complexi ꝙ̄ eoꝝ termini incō-
plexi sunt naturaliter possibiles viatori.ģ ꝛc.❡Maior
apparet.constat enim ꝙ nec iste articulus deus est tri
nus ꝛ vnus/est notitia complexa in mente formata/nec
aliquis eius terminus notitia incomplexa nisi tm̄ dei
cui soli est propria.si eniꝫ termini huius articuli simpli
ces essent notitie possibiles alicuius obiecti a deo dis-
tincti/ꝛ articulus ipse totus esset complexa ꝛ vera noti
tia eiusdem obiecti:cum ꝓpō que est vera ꝓ re significa
ta non respiciat aliud vt obiectum ꝙ̄ significatū suoꝝ
simplicium terminoꝝ.hoc autem est falsum:videlicꝫ
ꝙ talis articulus possit esse alterius obiecti ꝙ̄ solius
dei.ergo ꝛc.❡Confirmatur.quia notitie proprie cōple
xe componuntur ex proprijs notitijs icōplexis.immo
non sunt aliud ꝙ̄ ipse proprie notitie incomplexe.sꝫ via
toꝛi sunt naturaliter possibiles plures notitie comple-
xe in mente formate quales sunt communiter fidei arti
culi omnes ꝛ maxime deum ad intra respicientes.ergo
ꝛc.❡Quarta et vltima conclusio est ꝙ actus proprij
cognoscendi deum naturaliter possibiles viatori sunt
alterius rationis ab actibus cognoscendi deum consi-
milibus beatoꝝ.❡Hec fuit ꝓbata in dist.alia ꝛ ī ꝓ
logo.quoniam vt ibi est argutū actꝰ cognitiuus abidꝰ a

ctiuꝰ alicuius obiecti nisi mediante noticia eius intuitiua formata / alterius rationis est vt ibi probatum est ab actu intelligendi abstractiuo eiusdem obiecti sine tali visione mediāte formato: sȝ actꝰ intelligendi deū possibiles viatori naturaliter non formantur mediante visione intuitiua: cuȝ nec deus ipse sic ab eis possit intelligi. actus autem consimiles in significando beatorum deum videntiū possunt ab eis formari ⁊ sic formantur mediante intuitiua noticia dei. ergo actus intelligendi abstractiui ipsoruȝ sunt in essendo alterius rationis ab actibus intelligēdi abstractiuis viatorum / saltem loquendo de illis actibus qui formantur a beatis virtute visionis: q: si ipsi licet deum videntes possint formare actus intelligendi abstractiuos dei / ad quorum productionem non concurrat eorū noticia intuitiua nec aliquid aliud loco eiꝰ / tūc hoc supposito tales eorum actus intelligendi deum abstractiui esse viderentur eiusdem rationis non tantum in significādo sed etiam in essendo cum actibus intelligendi deuȝ viatorum: ⁊ per consequens bene possent formare propositiones eiusdē rationis in essendo cū articulis fidei viatorū. qđ non possunt facere / supposito ꝙ oēs ipsorum actꝰ intelligēdi deū abstractiui sint ab eis virtute visiōis dei formati. tunc enim hoc supposito oēs termini simplices huius propositiōis / deꝰ est trinus ⁊ vnus / sūt cognitiōes alterius rationis in essendo in comprehensoribus ⁊ alterius in viatoribus: ⁊ ꝑ ɔñs ꝑpō ipsa totalis eiusdem rei significatiua. ¶ Ex predictis apparet falsuȝ esse qđ accipit alia p̄dicta opinio. quando dicit ꝙ noticia alicuiꝰ rei propria abstractiua p̄supponit eiusdē rei notitiam intuitiuam. licȝ enī mediante noticia intuitiua possit haberi noticia abstractiua rei propria alterius rationis ab illa q̄ potest haberi de eadem sine noticia presupposita intuitiua nec per consequens ille qui non habuit de re notitiam intuitiuam possit habere de ipsa notitiam propriaȝ abstractiuam eiusdem rationis cum illa que est possibilis habēti notitiam intuitiuam: potest tamen habere aliquam ꝓpriaȝ ab illa alterius rationis: sicut cecus potest de colore nunq̄ viso habere aliquem actum ꝓpriū abstractiuuȝ cognoscendi / licet non eiusdeȝ rationis cū illo quē habet vidēs mediāte visione ipsa formatū. ⁊ hoc habet cōcedere ipsemet q̄ illud ponit / ⁊ ex hoc ad suam conclusionem probandam arguit / cum dicat deum intelligi posse tm̄ in illo ente ficto qđ ponit / qđ ꝑ ɔñs ens fictū habet ponere esse intelligibile conceptu proprio abstractiuo cum tamen non sit intuitiue cognitum: vt in precedentibus est argutum. quare. ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum prætermissis diuersorum variis dicendi modis causa breuitatis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ deus pōt a viatore intelligi conceptu simplici vnico sibi proprio. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam constat deum concipi a viatore conceptu composito cuius quelibet partium est conceptus cōmunis deo ⁊ aliis: oēs aūt simul cōueniunt tantum deo. ¶ Hoc apparet de isto conceptu quo concipit̄ eē ens primum trinum ⁊ vnum: sed per tales conceptus successiue in mente viatoris formatos causatur vnicus simplex cōceptus soli deo proprius. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur multipliciter / ⁊ primo sic. viator post talem conceptum compositum multos continentē formatum intelligit solum deum: non autem aliquid preter ipsum. ¶ Hoc apparet: iam enim in precedenti articulo est probatum ꝙ viator potest intelligere deum solum: non autem potest intelligere ipsum / vt probabitur infra / ante compositionē hoc est ante conceptum compositum ex pluribus conceptibus communibus constitutum. ergo post talem hmōi conceptum habitū compositūȝ potest viator intelligere deum solum: sed hoc non posset nisi talis conceptus compositus vnicuȝ conceptū simplicē in eo causaret. ¶ Hoc probatur: quoniam conceptus communes puta ens trinum ⁊ vnum / ⁊ similes quorum vnio est ipse conceptus compositus / formantur successiue in mente sicut ⁊ voces eos signantes in ore. eodē enim ordine temporis formātur diuersi conceptus in mente quo proferuntur diuerse voces eos signantes ore: sed tamen oēs huiusmodi cōceptus diuersi successiue formati / puta ens trinum ⁊ vnum sunt cōes: nec in primo instāti quo formatur primus / nec in secundo quo formatur secūdus: nec etiam in vltimo quo formatur tertius ⁊ vltimus / cōcipitur solus deus / ⁊ ita si ex istis successiue formatis non causatur in mēte aliqs vnicus ɔceptus ab illis omnibus diuersis alius soli deo proprius sequitur ꝙ viator non potest ꝓpter conceptuȝ hmōi compositum nec per consequens ꝑ aliquem modū alium intelligere deum solum non intelligendo aliquid aliud preter ipsum. hoc autem est falsum vt in precedenti articulo est ostensum. ergo ⁊c. ¶ Preterea secundo arguitur sic ad idem. non minus descriptio complexa dei q̄ alterius rei pōt causare simplicem conceptum vnicum ab ipsa descriptione complexa multos conceptus includente distinctum: sed descriptio complexa cuiuscunq̄ rei create tam accidētis q̄ substantie causat conceptum vnicum simplicem eiusdem obiecti a se distinctum. ergo ⁊c. ¶ Maior probatur dupliciter. Primo / q: nisi conceptus complexꝰ diffinitiuus esset alius a conceptu simplici diffiniti nulla demōstratio posset fieri / cuȝ omnis consistet ex tribus terminis distinctis: quorum vnus est diffinitio / et alius diffinitum ¶ Secundo: quia p̄dicamentum est coordinatio conceptuum simpliciū. qđ non esset nisi diffinitum a conceptu diffinitiuo seu descriptiuo complexo differret. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio arguit̄ sic ad idē. cōplexus conceptus diffinitiuus vel descriptiuus equipollet ꝓpositioni / sicut aīal rationale equalet huic / hō est animal rationale: ⁊ ens infinitum huic / hoc ens ē infinitum sed propositio nata est causare aliquē cōceptū rei quā significat. constat enim ꝙ causat actum credendi sciendi ⁊ opinādi. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto arguit̄: quia viator habet de deo aliquem conceptum q̄dditatiuū sibi ꝓprium: sed talis non potest esse nisi conceptus aliqs simplex mediāte cōceptu ɔposito causatꝰ. nō enī totus ɔceptus cōpositus est q̄dditatiuus de deo predicabilis primo mō: cum talis includat ɔceptum aliquē relatiuuȝ / vt trinum ⁊ vnum ⁊ creatiuuȝ / vel negatiuū vt īfinitū: quorū neutrū est ɔceptꝰ de deo p̄dicabilis primo mō. ens aūt qđ est altera pars talis cōceptus ɔpositi / licȝ sit de deo p̄dicabile primo mō / nō tn̄ est conceptꝰ ipsi ꝓprius: sȝ cōis: nec ante ɔceptū ɔpositum pōt viator hr̄e aliquē ɔceptū dei ꝓpriū vt dicet̄ īfra. ḡ ⁊c. ¶ Sȝ cōtra ɔclusionē p̄dictā arguitur. primo q: nihil potest causari ab illo qđ nō ē: sȝ qñ conceptus simplex post conceptū ɔpositū p̄cedentē causatur / tunc cōceptus ipse compositꝰ nō existit: cū eius partiales conceptus sint / vt dictum est / sibi mutuo succedentes eo ordine q̄ succedunt voces eis correspondētes. ergo ⁊c. ¶ Secundo: quia q̄ ratione ex cōceptu composito duos conceptus simplices includente causatur vnus cōceptus simplex alius tertius / eadem ex illo tertio cū duobus aliis causabitur quartus / ⁊ ex quarto quītus: ⁊ sic ī infinitum: qđ poni non potest. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia esto ꝙ illi conceptus diuersi de deo habiti conceptū vnicum causent / talis conceptus causatus non erit significatiuus nisi eorundem quorum sunt conceptus priores alii eius causatiui: sed illi sunt conceptus non solius dei significatiui / cum non sint soli ipsi proprii sed communes / ergo nec iste ex eis causatus: nec per consequens per ipsum intelligitur solus deus. ¶ Quar-

torum dicere ꝙ intellectus noster posset ex suis naturalibus cognoscere essentiaȝ prime cause/est error inter Parisienses articulos condemnatus:sed hoc videtur ponere ⁊ asserere conclusio supradicta.ergo non est vera.

Ad ista per ordinem respondetur. Ad primum dicitur primo:ꝙ licet qñ conceptus simplex causatur nõ sint conceptus alij precedẽtes/sunt tamen aliqua puta species vel habit⁹ seu q̃cũq; alia eis mediãtib⁹ successiue formata causata:que sunt talis actus simplicis causa immediata. ꝯceptus aũt cõpositus potest dici causa mediata aliqua seu remota. ¶ Scḋo dicitur aliter:vꝫ ꝙ huiusmodi conceptus ꝯpositus non respicit aliuȝ simplicẽ eo mediante causatum:sicut causa effectum:sed sicut effectus prior effectũ posteriorẽ ipsũ priorem necessario exigentem.hoc aũt modo sepe effectus prior sine q̃ ꝓcedẽte nõ potest causari posterior/dicitur eius causa:modo quo dicitur ꝙ demonstratio est causa actus sciendi/cũ tñ demonstratio ipsa non sit talis actus causa effectiua ꝓprie sed anima:quia cum anima ipsa non causat actum huiusmodi nisi demonstratione mediante:ideo demonstratio dicitur eius causa. quod autem hoc modo est causa non oportet actu manere quando effectus ponitur in esse:sed sufficit ꝙ prefuerit:sicut apparet de demõstratione respectu scientie.non eñ quando post demõstrationẽ factam causatur actus sciendi puta actus assentiendi rei ꝑ demonstrationẽ significate:manet demõstratio ipsa tota nec ei⁹ aliqua premissarũ.q̃re ⁊c. ¶ Ad scḋm dicitur ꝙ nõ oportet in huiusmodi conceptibus ꝓcedere in infinitũ:q: causatio conceptus simplicis post diuisionem ⁊ ꝯpositionem siue ꝯceptũ ꝯpositum cadit sub imperio volũtatis.non eñ alicui⁹ rei hñs ꝯceptus diuersos successiue formatos format necessario in se primo aliquẽ ab illis oĩb⁹ distinctuȝ ꝯceptũ:sed tñmõ ꝯtingenter si vult cogitare seu intelligere vnico solo actu obiectũ qḋ diuersis ⁊ successiue formatis actib⁹ ꝓcognouit. Sȝ sic dicendo lȝ ostendatur ꝙ nõ necessario sequitur ꝓcessus in infinitum in talibus actibus:sed potest esse status si hõ vult in actu simplici causato mediante actu ꝯposito vel etiaȝ in actu cõposito:cũ nec ipsȝ simplex conceptus necessario consequatur:tñ nõ habetur qn possit esse ꝓcessus in infinitum volũtate volẽte post ꝯceptuȝ simplicẽ ex alijs preuijs causatũ causare aliũ ⁊ post illũ alium in infinitum:nisi dicatur ꝙ ille simplex causat⁹ ex cõceptu ꝯposito diffinitiuo est alterius rationis a q̃libet parte diffinitionis siue descriptionis:nec ꝑ ꝯñs sequitur ꝙ ex ipso possit causari aliq̃s alius:lȝ ipse ex ꝯceptu diffinitiuo seu descriptiuo ꝑuio fuerit cãtus.q̃re ⁊c. ¶ Ad tertium consimiliter est dicẽdũ/vꝫ ꝙ quia concept⁹ simplex sequens ꝯpositũ causatur libere non necessario; ideo post illos diuersos concept⁹ successiue formatos ꝯceptũ compositum preuium constituentes ⁊ diuersa significantes potest voluntas intellectui imperare vt cogitet vel simul de illis omnibus q̃ successiue mediantib⁹ diuersis cõceptibus ꝓcognouit /vel de aliquo illoꝝ tãtuȝ:⁊ per ꝯñs ipso volente cogitare vnicuȝ tñ illorum/causabitur actus simplex intellect⁹ illius tantũmodo expressiuus. Et ideo non ẽ verũ qḋ assumitur quando dicitur ꝙ conceptus causatus ex pluribus precedentibus sit illorum oĩm obiectoꝝ quoꝝ fuerãt illi priores conceptus.potest eñ esse alicui⁹ illoꝝ sicut in proposito:cũ eñ habeo istos deo ⁊ alijs cõmunes ꝯcept⁹ ens trinũ ⁊ vnũ/post ipsos successiue habitos deũ ⁊ alia representãtes possuȝ velle ꝯsiderare ⁊ intelligere deũ tantum nõ aliqḋ alioꝝ:⁊ sic causare cõceptũ vnicum habẽtem deum tantũmõ vt obiectum:q̃re ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum respondetur ꝙ articulus ille intendit condemnare opinionem ponentem intellectuȝ posse habere de diuina essentia notitiaȝ intuitiuam ⁊ etiã abstractiuam simplicem immediate ante compositionem ⁊ diuisionem causatam mediante notitia sensitiua vel qua cũq; alia intuitiua:nõ autẽ opinionẽ ponẽtẽ quã cũq; notitiã abstractiuam de diuina essentia esse naturaliter possibilẽ viatori:cũ vt argutum est in precedentibus viatores possit deum diligere ⁊ per consequens intelligere nullo alio intellecto nec secũ insimul cõdilecto. ¶ Confirmatur quia si articulus intẽderet negare vniuersaliter oẽm dei notitiam abstractiuã a viatore:esset cõiter contra omnes ponentes viatorẽ posse habere de deo cõceptũ aliquẽ cõpositum sibi proprium:qui cõcept⁹ ꝓprius composit⁹ ẽ diuine essentie immediatior q̃ conceptus simplex vnic⁹ illo mediante causatus.nisi eñ aliquem conceptum posset viator de deo habere nec ipsũ posset/nec per consequẽs teneretur adorare nec super omnia diligere ꝓpter se ⁊ alia propter ipsum vt superius est argutum.hoc autem ẽ falsũ.ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ deus potest a viatore intelligi conceptu simplici vel composito denominatiuo. ¶ Hec apparet.quia omnes attributales cõcept⁹ vt sapiens iustus bonus ⁊ alij sunt conceptus denominatiui non quidditatiui:cũ non sint de cõceptu q̃dditatiuo dei proprio ꝑdicabiles primo mõ:sed huiusmodi tales cõceptus omnes sunt viatori possibiles.ergo ⁊c. ¶ Maior videlicet ꝙ concept⁹ huiusmodi non sint q̃dditatiui nec de deo predicabiles primo modo/fuit probata in precedentibus ⁊ probabitur adhuc magis in sequentibus/videlicet dist.8.vbi agetur de distinctiõe attributorũ. ¶ Sȝ nunq̃d cõceptus huiusmodi denominatiui dei possibiles viatori sunt deo proprij an communes? ¶ Ad hoc potest dici ꝙ aliqui eorũ sunt communes vt sapiẽs iustus ⁊ alij cõiter conceptus attributales non cõnotatiui:alij ꝓprij affirmatiui connotatiui vt creatiuũ beatificũ ⁊ similes:⁊ alij proprij negatiui vt infinitũ. ¶ Tertia conclusio ẽ ꝙ deus põt ꝯcipi a viatore cõceptu composito q̃dditatiuo ⁊ simplici proprio similiter q̃dditatiuo. ¶ Hec apparet ⁊ sequitur ex predicta/qm̃ omnis ꝯceptus denoĩatiu⁹ respicit aliquẽ q̃dditatiuũ de q̃ est ꝑdicabilis tali mõ:⁊ ita de q̃ põt hri ꝯcept⁹ denoĩatiu⁹/⁊ aliq̃s ali⁹ q̃dditatiu⁹. ¶ Confirmatur.q: hñs ꝯceptũ de aliq̃ denoĩatiuũ põt ꝑdicare illũ imo ⁊ ꝑdicat seu affirmat de illo seu eius cõceptu de q̃ habet ipsum:ergo ⁊ habens ꝯceptuȝ de deo denoĩatiuũ ꝑdicat ipsuȝ de alio dei cõceptu. quero de illo qualis sit:aut eñ est denominatiuus aliquis alius prius habitus: aut q̃dditatiuus.si q̃dditatiuus/habeo ꝓpositũ: videlȝ ꝙ talis est viatori possibil’. Si denoĩatiu⁹ / talis est de alio ꝑdicabilis:⁊ ita cũ oĩs ꝯcept⁹ denoĩatiu⁹ sit ꝑdicabilis de alio ⁊ nõ sit in talib⁹ ꝓcessus i infinitũ oportȝ deuenire ad ꝯceptũ aliquẽ q̃dditatiuũ de nullo alio ꝑdicabilẽ:sȝ de q̃ aliĩ omnes denoĩatiui sunt ꝑdicabiles .quare ⁊c. ¶ Sȝ ẽ hic dubiũ qualis sit hmõi concept⁹ q̃dditatiuus dei possibilis viatori. Ad hoc põt dici ꝙ sibi ẽ possibil’ dei ꝯceptus q̃dditatiu⁹ cõis simplex ⁊ ꝯposit⁹/⁊ ẽt simplex ꝓpri⁹/nõ aũt cõposit⁹ ꝓpri⁹. ¶ Primũ appet:qm̃ ꝯcept⁹ tã ẽtis q̃ substãtie ẽ ꝯcept⁹ q̃dditatiu⁹ deo ⁊ creature cõis:sȝ cõstat vtrũq; istorũ tã seorsum q̃ simul ex eis ꝯceptũ cõpositum esse possibilẽ viatori. ¶ Maior est euidens:q̃tũ ad illam ꝑteȝ q̃ dicit ꝙ conceptus substantie ⁊ entis est deo ⁊ alicui enti creato communis.alia autẽ pars videlicet ꝙ vterq; hoꝝ sit q̃dditatiuus concept⁹.probatur:quia oĩs conceptus diffinitiuus est q̃dditatiuus respectu diffiniti siue sit eius diffinitio tota siue pars eius aliqua.sed tam conceptus entis q̃ substãtie cadit i diffinitione dei ⁊ alicui⁹ rei create. qḋ ꝓbatur:q: oĩs cõceptus superior cadit i diffinitiõe sui iferioris:sȝ ꝯcept⁹ tã entis q̃ sbe ẽ supior cõceptu ꝓpo tã dei q̃ ꝑ̃his sbe.ꝗ ⁊c. ¶ Scḋo:vꝫ ꝙ ẽt ꝯceptus simplex quidditatiuus dei proprius sit possibilis viatori apparet quoniam vt probatum est superius:cũ eq;

ptus cōplexus seu diffinitiu⁹ vel descriptiuus est causa-
tiuus conceptus q̇dditatiui simplicis eiusdem rei cuius
est diffinitio vel descriptio ipsa.sed viator habet de deo
conceptum propriū complexū ⁊ descriptiuū ex ꝯceptib⁹
quidditatiuis cōibus ⁊ ex aliquo denominatiuo ꝓprio
constitutū:vt ens vel substātia īfinita vel pria vel oīm de
nihilo ꝓductiua.ꝗ ⁊c. ¶ Confirmatur.q2 aut ꝯceptus il
le simplex vniuoc⁹ mediante descriptiōe dei causat⁹ est
q̇dditatiuus:aut denoīatiu⁹.sed nō denoīatiu⁹:q2 talis
est pars descriptiōis ipsius qua mediāte causat ꝯcept⁹
dei vnus ꝓpri⁹.ꝗ ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimū/vꝫ ꝙ viator nō
habeat de deo ꝯceptū ꝯpositū ꝓpriū/apparet:q2 ꝯposi
tus ꝯceptus quo a viatore ꝯcipit̄ ipse deus/est ille q̄ me-
diante causat̄ ꝯceptus q̇dditatiu⁹ simplex dei ꝓpri⁹:sꝫ
talis vel non est ꝯcept⁹ dei ꝓprius:vel si est/nō ē ex solis
q̇dditatiuis conceptibus/sed ex q̇busdam q̇dditatiuis
⁊ ex alijs denominatiuis pluribus vel tantū ex vnico cō
stitutus.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia deus non videtur
a viatore aliter posse describi q̄ per ens infinitum vel pri
mū vel trinū ⁊ vnū:q̄rū q̄libet dicit ꝯceptū denoīatiuū
ergo licet de deo viator habeat ꝯceptum q̇dditatiuū cō-
positum cōem/vt ꝙ est ens ⁊ substantia/non tn̄ propriuꝫ
nisi dicatur ꝙ mediante descriptione cōplexa dei pōt in
viatore causari non tn̄ vnus:sed multiplex ꝯceptus dei
q̇dditatiuus vnus post aliuꝫ successiue:modo quo causā
tur seu formantur illi q̄ sunt partes descriptiōis essentia-
lis dei. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est/ꝙ nullus con-
ceptus simplex dei proprius possibilis viatori potest ab
ipso ante compositionem ⁊ diuisionem haberi. ¶ Hec ꝓ
batur.pṁo/quia nullus illud qd̓ sic ꝯcipit/negat esse:sed
multi viatores infideles negauere deū esse.ꝗ ⁊c. ¶ Ma-
ior apparet:quia cuilibet est euidens ꝙ mediante sensa
tione rei non causatur immediate notitia propria alicu-
ius impossibilis:immo cuilibet est euidens obiectū illd̓ ꝑ
cuius sensationē causatur immediate notitia/existere:vt
apparet de colore īellecto quē esse possibilē ē euidēs cui
cunq3 intelligenti ipm̄/⁊ etiā existere cuicunq3 intelligen
ti ⁊ actualiter sentienti.sed notitia obiecti simplex causa
ta ante compositionē ⁊ diuisionē causatur ꝑ preuiaꝫ ali-
quam sensationē:ergo cuicunq3 cognoscenti deū notitia
simplici ꝓpria ante diuisionē ⁊ compositionem causata
est euidēs deū esse vel saltem ipm̄ eē non eē īpossibile:nec
per ꝯñs negat eum.quere ⁊c. ¶ Scd̓o.q2 per oēm intel
lectionem quam habemus experimur nos intelligere.nō
eñ aliter nos intelligere experimur nisi q2 intellectionē
recipimus.omnem autem intellectionē qua intelligim⁹
vniformiter recipimus/sed nullus experit̄ seipsum intel
ligere deum intellectione sibi ꝓpria ante compositioneꝫ
⁊ diuisionem:siue ante conceptum compositum.ergo ⁊c.
¶ Maior apparet:quia si sic experirēt̄ homines se deū
intelligere omnes vniformiter concederēt eū esse.hoc au
tem est falsum.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia sensatio non cau-
sat immediate intellectioneꝫ aliquā nisi vel rei sensibilis
obiecti eius vel sui ipsius:ergo non causat intellectioneꝫ
aliquam per quaꝫ nec aliquod sensibile nec ipsa sensatio
intelligatur:nec per consequens aliquam dei propriam
intellectionem per quam solus deus intelligatur.ergo
⁊c. ¶ Confirmatur.quia conceptus dei proprius impor-
tatus per hoc nomē deus non minus excedit conceptum
albedinis:⁊ cuiuscūq3 alterius rei sensibilis q̄ concept⁹
correspondens huic qd̓ est trinum ⁊ vnum.sed constat ꝙ
nullum sensibile nec aliqua eius sensatio potest causare
conceptum importatum per hoc quod est trinum ⁊ vnuꝫ
magis/immo multo minus q̄ possit causare conceptum
alicuius creature.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia nullum
obiectum creatum continet virtualiter nec per conse-
quens potest causare ante compositionem ⁊ diuisionem
conceptum proprium dei.sed illud obiectum/cuius sen-
satione mediante causatur ante compositionem ⁊ diuisi-
onem propria intellectio alicuius/continet aliquo mo-
do virtualiter ipsum.ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet/
qualis est conceptus dei:⁊ quomō sit possibilis viatori.
¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio di-
cēdū:ꝙ licet deus sit respectu notitie intuitiue beatifice
obiectum supernaturale:non tamen respectu cuiuscūq3
alterius notitie abstractiue:cum ista vt dictum est/rea-
liter sit possibilis viatori.

Sexto quero:vtrum conceptus

entis vl̓is sit prior generatione q̄ aliquis
alius cōceptus eo inferior singularis. ¶ Et
videtur ꝙ sic:quoniam ille conceptus sine
quo alius non est possibilis/videtur generatione existere
prior ipso:sed conceptus entis ⁊ quicunq3 alius superi-
or videtur esse hmōi respectu inferioris.cum enim con-
ceptus superior sit de ratione inferioris ⁊ non econuer-
so/non videtur posse haberi conceptus inferior nisi habe
atur superior inclusus in ipso:sed bene econuerso potest
esse superior sine inferiori propter contrariam rationem:
quia videlicet conceptus inferior non includitur in supe
riori.ergo ⁊c. ¶ Contra:quia obiectum cognitum prius
videtur esse motiuum intellectus ad notitiam suiipsius
tantum q̄ ad notitiam aliorum:sed conceptus propri-
us cuiuscunq3 rei intellecte est conceptus singularis:si-
cut et ipsum obiectum intellectum est singulare:con-
ceptus autē communis siue superior ⁊ vniuersalior nō
est conceptus vnius rei tantum:sed multarum.ergo ⁊c.
¶ Responsio.vbi sic procedā.Primo enim inquiram an
sit a nobis intelligibile aliquod singulare significatum.
Secundo dicam ad quesitū/videlicet an cōceptus com
munior sit in nobis generatione prior.

Quantum ad primum est duplex mo-
dus dicendi cōtrarius.Unus est cuiusdaꝫ dicentis ꝙ nō
tantum intellectus noster in via potest intelligere singu
lare:sed etiam de facto prima eius intellectio primitate
generatiōis est īellectio singularis sensibilis extra.q̄ q̄-
dem intellectio est īuitiua. ¶ Pro ista questione arguit
iste.Primo:quia nisi anima nostra haberet in via aliquā
intellectionē rei singularis intuitiuā/nulla veritas ꝯtin
gens posset euidēter cognosci ab ipsa/cum talis veritas
non sit cognoscibilis per notitiam abstractiuā.ergo ali-
qua notitia rei singularis est possibilis ⁊ de facto in ani-
ma viatoris.sed talis non potest poni posterior abstra-
ctiua cum non dependeat ab ipsa:sed potius econuerso
abstractiua dependeat ab intuitiua.ergo ⁊c. ¶ Secūdo
quia si intellectui repugnaret notitia īuitiua singularis:
aut hoc esset ratione imperfectionis:aut ratione perfe-
ctionis.sed non ratione imꝑfectionis:quia sensus imper
fectior est intellectu:⁊ tamen percipit singulare.nec rōe
ne perfectionis:quia singulare est perfectius q̄ vniuersa
le/qd̓ tamen constat esse intelligibile.ergo ⁊c. ¶ Tertio.
q2 si intellectus non posset intelligere singulare/hoc es-
set aut quia non posset immutari ab aliquo materiali/
aut quia non posset recipere aliquid materialiter.sed nō
propter primum:quia ab eodem potest immutari intelle
ctus ad notitiam singularis a quo immutatur ad noti-
tiam vniuersalis vnius tantum licet non alterius.nec
propter secundum:quia non plus repugnat notitie sin-
gularis recipi immaterialiter q̄ notitie vniuersalis re
cipi significatiue vel materialiter.ergo ⁊c. ¶ Quarto:
quia non minus anima coniuncta in via pōt intelligere
singularia q̄ separata:sed ꝯstat ꝙ separata anima intelli-
git singularia.ergo ⁊c. ¶ Quīto:quia qd̓ potest potētia

inferior ⁊ superior ei subordinata: sed sensus ⁊ intellectꝰ sunt potentie subordinate pro statu isto: ⁊ constat ꝙ sensus qui est potentia inferior intellectu potest cognoscere singulare. ergo ⁊c. ¶ Sexto / quia illud cognoscitur prima cognitione quod precedit omnem actum cognoscendi: sed hoc est singulare: non autem vniuersale / cum sit per actum intellectiuum fabricatū. ergo ⁊c. ¶ Septimo: quia cum singulare sit per se intelligibile: aut ē intelligibile per intellectionē propriam ipsius / aut solum per intellectionem vlis. sed non potest poni secundum: quia cum cognitio vlis indifferēter sit cognitio cuiuslibet singularis talis vlis / per consequens non plus per ipsum cognoscitur vnum singularium ꝙ̄ alterū. ergo ⁊c. ¶ Octauo: quia aut singulare ⁊ vle sunt intelligibilia eadem intellectione aut alia ⁊ alia. sed non eadem: quia tunc nec intellectio vlis precedet intellectionem singularis nec econuerso. ergo alia ⁊ alia. tunc queritur de notitia singularis / a quo causatur: aut em̄ causatur a notitia vlis aut ab ipso singulari intellecto vel ab eius specie: sed nō a notitia vniuersali: quia tunc p̄supponeret ipsam necessario: qḋ est falsū maxime scḋꝫ illos qui dicūt ꝙ plures notitie intellectuales non sunt intellectui simul possibiles ergo causat a re ipsa vel a specie eius representatiua: nec per ꝯñs exigit notitiam vlis. quare ⁊c. ¶ Secundꝰ modꝰ dicendi huic contrarius est cuiusdam alterius ponētis in primo suo distinc. 35. q. 5. ꝙ intellectus noster non intelligit pro statu isto per se aliquod singulare significatum licet possit intelligere singulare vagum. ¶ Pro ista conclusione ipse ibi arguit primo sic. nullum singulare significatum cognoscitur nisi ab intellectu aliquo demonstrāte ⁊ significāte ipsuꝫ sub certo situ ⁊ ordine ad apprehendentem: sed intellectus noster pro statu isto nullam habet cognitionem per quam sic possit designare seu demonstrare aliquod singulare. ergo ⁊c. ¶ Maior probat / quia cum indiuidua eiusdem speciei omnia sint simillima / omnis species que est similitudo rep̄sentatiua vniꝰ / ⁊ alterius: ⁊ ita per consequens cum species ex ratione sua non magis sit representatiua vnius ꝙ̄ alterius oportet ꝙ illa species per quam representatur ita vnuꝫ ꝙ nō alterum designet ⁊ demōstret certum sitū et ordinē obiecti rep̄sentati ad illū cui rep̄sentat vl' ꝯiunctū vt in tactu vel totaliter distātē vt in visu vl' ī auditu. ¶ Cōfirmatur primo: quia si species ex se plus representaret vnū indiuiduum ꝙ̄ alterum eiusdem rationis secum / virtute illius posset homo distinguere inter huiusmodi indiuidua eiusdem rationis simillima. hoc aūt est falsum. cuꝫ enim sint simillima non potest intellectus nec sensus distīguere inter illa. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur / videlicet ꝙ intellectus noster non habeat talem cognitionē per quā sic sub tali situ designet vel demonstret aliquod singulare: quia modus representandi sequitur modū essendi. sed nec species nec notitia est in intellectu res quanta. ergo nec representat vt hic ⁊ nunc / nec per consequens sub aliquo certo situ. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si in quolibet indiuiduo esset aliquid in quo foret dissimile alteri tunc euidens est ꝙ eius cognitio propria posset haberi sed nihil est in aliquo vno indiuiduo cui consimile nō possit esse in alio / ergo nulla cognitio potest esse propria alicui nisi sit demonstratiua ⁊ designatiua ipsius sub aliq̄ certo ⁊ proprio sibi situ: sed non est in nobis talis cognitio / vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Contra istos duos modos dicendi arguitur. ⁊ primo contra primuꝫ. Primo quia nec alicuius rei sensibilis nec alterius habemus in via intellectiuā notitiā intuitiuam: vt fuit probatum in prologo sed tantummodo abstractiuam: sed per abstractiuā notitiam nullū singulare videtur intelligi posse. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quoniam per solam illam notitiam singulare intelligitur qua ipsum ab intelligente ab omni alio distinguitur: sed nullam in nobis notitiam experimur abstractiuam intellectiuam nec etiam intuitiuam sensitiuam per quam ante compositionem et diuisionem vnum singulare possimus ab omni alio distinguere cum quodlibet sit alteri simile. ergo ⁊c. ¶ Secundo: quia si alicuius singularis haberemus notitiam propriā / talis notitia ita esset illius ꝙ non posset esse alicuius alterius / sicut notitia albedinis ita est ipsius albedinis ꝙ non potest esse nigredinis nec alicuius alterius coloris ab ipsa albedine alterius rationis: sed nulla notitia est in nobis que ita sit vnius singularis ꝙ non possit esse cuiuscumque alterius eiusdem rationis cuꝫ ipso. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quoniā ꝙ aliqua notitia sit ita vniꝰ obiecti ꝙ non possit esse alicuius alterius / hoc ꝓbare nō possumus nisi vel quia talis notitia depēdet ab illo obiecto ⁊ non ab aliquo alio: vel quia per ipsum distinguimus illud obiectū ab omni alio: sed nulla notitia nobis possibilis pro statu isto sic depēdet ab aliq̄ determinato significato obiecto: vt apparet de abstractiua q̄ nō req̄rit existentiā sui obiecti intuitiua autem sensitiua licet req̄rat suum obiectū p̄ns non tamē aliqḋ determinatū sensibile: quia ipso destructo ⁊ alio sibi simillimo posito loco eius eadē sensatio numero naturaliter remaneret: ꝓ nullā etiā actuꝫ cognitiuū quē experimur in nobis / distinguere possumꝰ aliqḋ singulare significatum ab alio sibi simillimo ⁊ eiusdē rationis cū ipso. nec em̄ videns aliqḋ albū primo pōt ipm distinguere ab alio sibi simillimo ⁊ in eodem situ ⁊ loco posito cuꝫ priori. ergo notitia albi prioris licet intuitiua non fuit illius singularis ꝓpria. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ideo concludimus sensationem esse alicuius sensibilis ꝓpriā puta visionem albedinis: quia experimur ꝙ ipsa albedine primo visa remota cessat eius visio sensitiua: sꝫ hoc non est verum de aliqua notitia abstractiua: cuꝫ nulla exigat suum obiectū presens: nec per ꝯñs de aliqua ītellectiua nobis possibili naturaliter in via / cū oīs talis sit abstractiua / pōt argui ꝙ sit propria alicuiꝰ obiecti. Nec etiā videtur simpliciter esse verum de intuitiua sensitiua: tū quia etiā ista naturalr̄ pōt aliq̄ modico tp̄e remanere sine suo obiecto manente vt fuit dictū ī ꝓlogo: tū quia obiecto isto prius viso destructo ⁊ alio sibi simillimo ī eiꝰ loco posito vel eadē visio numero q̄ erat antea remaneret: vel si alia sic esset priori similis ꝙ per ipsam eiꝰ obiectū nō ꝑciperet ab obiecto alterius fore distinctuꝫ: nec ꝑ ꝯñs ista nec illa pōt dici obiecti singularis. q̄re ⁊c. ¶ Preterea iste modus dicēdi deficit ī hoc ꝙ dicit notitiā singularis eē primā in nobis. lꝫ em̄ aliq̄ mō inferiꝰ declarādo habeamus notitiā singularis nō tū p̄ori vt ī seq̄nti articulo ostēdet. ¶ Scḋo arguitur cōtra scḋꝫ modū dicēdi. Primo: quia scḋꝫ istū modū dicēdi ⁊ rōnē ipsius nec deus nec angelus nec aīa separata pōt intelligere aliqḋ singulare: sed ꝯstat hoc falsum esse: ergo ⁊c. ¶ Scḋo quia non minus ītellectꝰ viatoris pōt hr̄e ꝯceptū ꝓpriū alicuiꝰ singularis creati ꝙ̄ dei sed apparet ex alia questione ꝙ pōt de deo singularissimo aliquem ꝓpriū hr̄e ꝯceptū. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat ꝙ quia deus est singulare cui nullū aliud ē simile: ideo pōt de ipso ꝓprius haberi conceptꝰ: non aūt de aliquo singulari creato propter ꝯtrariā rōnē: quia licet sortes ⁊ plato sint similes omnino / tū plus ꝯueniūt duo conceptꝰ alteriꝰ istorū / vt ꝯceptus replicatus seu duplicatꝰ sortis / ꝙ̄ ꝯceptꝰ sortis ⁊ platonis. alias non plus ꝯceptꝰ vniꝰ istorꝰ puta sortis distīgueret sorteꝫ ab aliis ꝙ̄ platonē. ergo similitudo sortis ⁊ platonis nō tollit quin aliq̄s possit haberi ꝯceptꝰ ꝓpriꝰ vniꝰ eoꝝ tū a ꝯceptu alterius ꝓprio alius ⁊ distinctus. ¶ Cōfirmat. quia non minus viator pōt intelligere aliqḋ singulare creatū nihil aliud ītelligēdo / ꝙ̄ deū: sꝫ pōt ītelligere solum deum ex q̄ in questione alia est argutum

ipsum posse habere conceptum eius proprium. ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū: ꝙ aliud est dicere intellectū intelligere rē q̄ est singularis: ⁊ aliud est dicere ipm intelligere singulare: sicut aliud est dicere visum videre a remotis rem que est albedo vel nigredo/ ⁊ aliud est dicere ipsum videre albedinem vel nigredinē constat enim ꝙ res visa a remotis est albedo vel nigredo. nec enim color visus est nisi albedo vel nigredo vel aliqua alia eius species. nec tamen ex hoc conceditur/nec est verum dicere ꝙ visus videat a remotis albedinē nec nigredinem nec aliquam aliam coloris speciem: sed tantum colorem: quia videre albedinem est habere visionē per quam obiectum visum apprehendatur ⁊ constet videnti esse album: et ita per nullum actum dicitur quis videre albedinem per quem sibi nō constat rem visam esse albedinem licet ipsa veraciter sit albedo: sed per visionem qua apprehenditur obiectum album aliquod a remotis/non cōstat videnti ipsum esse album: sed tantum modo coloratum. ergo licet res quam videt realiter sit albedo ⁊ color: ipse tamen non dicitur videre albedinem sed colorem. ¶ Cōsimiliter in proposito est dicendum/videlicet ꝙ aliud est intelligere vel sentire rem que est singularis ⁊ aliud est sentire vel intelligere singulare: quoniā sicut videre albedinem est habere visionem qua constat videnti formam visam esse albedinem: qualis visio est sola illa que est ita propria albedinis ꝙ non potest esse nigredinis: quā non habet videns obiectum remotum: sed videns ipsum sibi propinquum: ita consimiliter videre seu intelligere albedinem istā vel quamcunqꝫ rem aliam singularem est habere actum cognoscendi sibi proprium qui solus est eius ab omni singulari alio distinctiuus: sicut sola visio sensitiua albedini propria est eius a nigredine ⁊ ab omni colore alio cuiuscunqꝫ speciei alteriꝰ distinctiua. sed non omnis actus quo intelligitur res que est singularis est talis. ergo ⁊c. ¶ Secundo etiam est sciendum ꝙ cognoscere singulare dupliciter potest contingere. Uno modo: quia cognoscatur ante omnem compositionem ⁊ diuisionē. Alio modo ꝙ cognoscatur post diuisionem ⁊ compositionem siue conceptum compositū ex diuersis preuijs conceptibus simplicibꝰ formatis successiue ⁊ quodam ordine constitutū: modo quo viator potest habere de deo propriū conceptum: vt est in questione alia declaratum.

His præmissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ viator potest intelligere ⁊ sentire ⁊ sic facit de facto/rē q̄ est singularis. ¶ Hec ē certa nec alicui dubia: nec q̄stio aliqua est de ipsa: quoniam constat ꝙ omnis res extra animam est singularis: nec est alia possibilis nisi tantummodo singularis: sed omnes res extra animā possibiles sunt intelligibiles ⁊ alique earū sensibiles. g̃ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullus cōceptꝰ q̄tumcūqꝫ vlis est nisi rei singularis saltem in essendo/esto ꝙ aliquis ꝯceptꝰ sit vniuersalis in significādo. ¶ Hoc apparet discurrendo per omnes cōceptus p̄dicamētales. ois eñi cōceptus generis substātie ē solius rei singularis: cū nō sit nisi substantiarum possibiliū existere in re extra: quarum q̄libet est singularis in essendo: nec est vlis in significando siue in representādo: cū significare siue rep̄sentare nō sit p̄prie nisi vel actus cognitiui vel speciei: sꝫ tā actꝰ cognitiuus q̄ habitus q̄ species est de genere qualitatis generis etiam qualitatis et alius ois conceptus illius generis nō est nisi rei singularis in essendo: cū nulla alia q̄litas sit possibilis nisi singularis: licꝫ aliqua sit singularis in essendo ⁊ vniuersalis in significando: vt ꝯceptꝰ vel species pluribꝰ cōis. alia aūt ita est singularis in essendo ꝙ non est vniuersalis in significando: quia nullius rei vniꝰ nec plurium est significatiua: vt omnis qualitas alia ab actu cognoscendi ⁊ a specie intelligibili vel sensibili. Cōceptus etiam vniuersalissimus oībus ⁊ cōis entis non ē nisi rerū singulariū in essendo/quarum alie dicunt̄ vles in significando/sicut ipsemet conceptus entis/vt oīa signa mentalia vel vocalia pluriū non tamen tot quot ipse conceptus entis/significatiua. Alie autē non dicuntur sic vniuersales/vel quia non sunt alicuius vnius nec plurium signa/vt res extra animam alie ab oībus signis mentalibus ⁊ vocalibus: que ita significantur ꝙ non significant: vel quia sunt signa non plurium: sed vnius rei tm̄ vt signum mentale ⁊ vocale propriū alicuius singularium vt conceptus proprius sortis: vniꝰ eiꝰ solius significatiuū. Sic ergo apparet/ꝙ omnis cōceptus quātumcūqꝫ vniuersalis ⁊ pluribus cōis est tm̄ rerū singularium. ex q̄ sequitur propositum: vꝫ ꝙ viator nihil aliud intelligit neqꝫ sentit nisi rem q̄ est singularis. ¶ Preterea arguo sic ad idē. ois ꝯceptꝰ viatoris ⁊ cuiuscūqꝫ alteri possibilis est singularis vel communis siue vlis: sed neuter istorum est nisi rerū singulariū in essendo. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens. omnis enim cōceptus possibilis vel ē vnius tantum proprius: ⁊ sic est in significando ⁊ in essendo singularis: vel pluriū ⁊ sic est in significādo vlis: licet sit in essendo non minus q̄ alius singularis. ¶ Minor q̄tū ad illam partem q̄ dicit ꝙ cōceptus singularis sit rei singularis tantum/apparet. ¶ Scđa pars/vꝫ ꝙ etiā cōceptus vlis pluribus cōis sit rerum singularium: p̄bat̄ quia talis cōceptus/vt cōceptus aīalis vel entis vel est tm̄ entium singulariū possibilium diuersorum/vel alicuꝰ vnius communis eis vꝫ singularibus entibꝰ: sed vtroqꝫ istorꝫ ꝯcesso tam primo vꝫ q̄ scđo/lꝫ sit impossibile scđm habetur p̄positū/vꝫ ꝙ conceptus entis cōis non est nisi rerum singulariū tantum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet si detur primū vꝫ ꝙ ꝯceptꝰ entis sit imediate p̄cise oīm singularium entiū ⁊ ꝯceptus aīalis oīm singulariū aīaliū ⁊ sic de quolibet alioꝝ cōceptuū cōiū seu vliū. Idē apparet si ponatur secundum lꝫ sit impossibile/vt alias est ostensū: q2 aut illud pluribus cōe in re extra est vnū numero in eis oībus: aut non/sed ē vnū in vno ⁊ alterū in alio. si est vnum nūero/ergo est res singularis. sicut enim corpus existens in pluribus locis simul non minus ē singulare ⁊ numero vnum q̄ si esset in vno tantum: ita si vnꝰ homo numero est in omnibus singularibꝰ hominibꝰ non minus est res singularis q̄ quilibet hominū singulariū quibꝰ homo huiusmodi est cōis: sicut nec diuina essentia est minus singularis q̄ quelibet personarum. Si etiā dicat̄ ꝙ non est vnū numero in diuersis: sed vnum in vno et alterum in alio: cum q̄libet talium per conceptum cōē seu vniuersalē significatoꝝ sit singulare significatū: ideꝫ sequitur: puta ꝙ ꝯceptus cōis vel vniuersalis nō est nisi singularium rerū tm̄. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: quia idē oīno est conceptus cōis seu vlis obiectū ⁊ oīm cōceptuū singularium propriorum sub conceptu communi huiusmodi contentorum: sicut idem est obiectum seu obiecta significata ac intellecta per cōceptum hoīs in cōmuni ⁊ per cōceptus singulares omniū hoīm particulariū sub conceptu communi hominis contentoꝝ: sed obiecta conceptuum p̄priorum ⁊ singularium sunt singularia tantū non alia. ergo ⁊c. ¶ Secunda ꝯclusio est ꝙ viator potest intelligere singulare. ¶ Hec probatur: quia itelligere singulare significatum est habere proprium actum intelligendi ipsum tantum: sed talis actus rei singularis est viatori possibilis. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur: quia cui est possibil' actꝰ p̄priꝰ diligēdi aliqđ obiectū eidē ē possibil' actꝰ p̄priꝰ itelligēdi ipm: sꝫ viatori ē possibil' actꝰ p̄priꝰ diligēdi obiectū singulare significatū. p̄t ei diligere

viator vnum singularium tantum nullū diligendo alterum ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia conceptus quo distinguit vnū singularū a quolibet alterius est singulari ꝓprius q̄ ꝯcipit ipsum singulare significatū ⁊ nullū alterū: sed talis conceptus singularis est viatori possibilis. ꝫ ⁊c. ¶ Maior est euidens: quoniam sicut conceptus nigredinis ab albedine ⁊ a quolibet colore speciei alterius distinctiuꝰ est ipsi nigredini proprius: non autem conceptus alius communis puta coloris per quem nec nigredo concipitur nec albedo: ita ⁊ conceptus huiꝰ singularis nigredinis ab omni alia nigredine singulari distinctiuus est ꝓprius huic nigredini singulari quo ⁊ ipsa sola concipit non aliqua aliarum. ¶ Minor probatur: quoniam viatori est possibilis conceptus proprius distinctiuus cuiuscū⁊ rei sensibilis ab omni illo cui est dissimilis: sed singularia sensibilia licet sint in specie similia sunt tamen ī aliq̄ eis extrinseco dissimilia / vt omnes albedines sunt dissimiles vel quantum ad perfectionis gradum: puta quia vna intensior ⁊ alia remissior: vel quantū ad sitū: q2 vna ꝓpinquior ⁊ alia remotior / vel aliq̄ alio mō. ꝫ ⁊c. ¶ Sed est hic dubium quid esset dicēdū de indiuiduis oīno in oībus similibus an videlicet intellectus posset distinguere inter talia. ¶ Ad hoc respondet vnus doctor dicens q̄ si deus faceret duo indiuidua omnino similia: quorum vnū succedit alteri / nulla via apparet per quam intellectus noster posset apprehendere q̄ vnum ab alio esset distinctum quantumcū⁊ haberet proprium ⁊ distinctum vtriusq̄ illorū conceptum primo prioris ⁊ secūdo posterioris quoniam aliud est propriū alicuius habere cōceptum et aliud scire distinguere ipsum ac percipere ab omni alio esse distinctū. ad hoc eīn q̄ intellectus sciat distinguere īter talia duo similia: quorum vnum succederet alteri ī eodem situ / oportet q̄ haberet cōceptū vnius aliq̄ mō dissimilem ꝯceptui alterius: sed non habemus certitudinē nec videtur q̄ tales cōceptus sic dissimiles talium duorū obiectorū omnino similiū sibi succedētiū essent in nobis dissimiles imo potius esse viderent oīno similes sicut ipsorum obiecta. ergo licet essent ꝯceptus ꝓprij singulariū non tn̄ essent distinctiui eorū. ¶ Sz hoc nō videt rationabile esse dictū / vz q̄ aliud sit alicuius rei ꝓpriū hr̄e ꝯceptū ⁊ aliō posse distīguere ipsū: qm̄ ꝑ nullū aliū ꝯceptū q̄ per ꝓpriū pōt intellectus distinguere aliqd̄ obiectum ab omnibus alijs ab ipso distinctis. nō eīn cōceptꝰ cōis pluribꝰ est eorū distinctiuus: ꝫ cū nullus alius ꝯceptus sit possibilis nisi ꝓprius vel cōis / si ꝓpriꝰ nō ē distictiuꝰ ꝑ nullū cōceptū poterit iudicare intellectꝰ aliqd̄ apph̄ēsum obiectū ab oī alio esse distictū. hoc aūt est falsū. ꝫ ⁊c. ¶ Cōfirmat. q2 sicut se habet conceptꝰ cōis specificꝰ puta cōceptus hoīs ad distinguēdū oēm hoiēz a q̄cū⁊ alio alterius speciei: puta ab asine ita ⁊ ꝯceptꝰ sortis ꝓpriꝰ ad distinguēdū ipsum a platone ⁊ alio homine singulari sed primꝰ ꝯceptꝰ est oīm hoīm singulariū ab alijs īdiuiduis alterius speciei vl̄ gn̄is distictiuꝰ. ꝫ ⁊c. ¶ Nec valz si dicatur q̄ nō est silr: q2 cōceptus hoīs lz cōis est distinctiuꝰ hoīz ⁊ aliorū ꝓpt̄ dissimilitudinē ipsorū. qm̄ ꝓpt̄ eorū similitudinē nō distinguit intellectus īter ipsa: sz ꝓpt̄ actuz intelligendi ꝓpriū istis puta hoībus ⁊ nō alijs. qd̄ apparet: quia nec ꝑ actū intelligēdi cōem oībus vt ꝑ ꝯceptū aīalis distinguit nec pōt distinguere īter ipsa q̄tūcū⁊ dissilia. ꝫ ⁊c. ¶ Preterea īpossibile ē vnū īdiuiduū alteri priori ab ipo distincto realiter succedēs in eodē sic sibi esse silr̄ neq̄ idē sicut idē sibi ipsi. aliq̄ ꝫ est diuersitas ⁊ dissilitudo necessario inter oīa īdiuidua realr̄ distincta q̄tūcū⁊ simillima ⁊ in eodē situ successiue posita: q̄ non esset inter idē indiuiduū primo destructū ⁊ postea ī eodē situ ī q̄ erat ātea reparatū: sz ꝑ actū ītelligēdi ꝓpriū cuiuscū⁊ obiecti ꝑcipit eiꝰ dissimilitudo ac diuersitas ab omni alio consimiliter actu proprio sibi noto. ꝫ ⁊c. ¶ Confirmatur: q2 sicut videre albedinē nō ē videre rē q̄ ē albedo sed habere videndi actum ꝑ quē constat obiectū visum esse albū vt fuit superius declaratū: ita intelligere singulare non est intelligere rem q̄ est singularis: q2 hoc modo nullus intelligit nec potest intelligere nisi singulare: sed est habere aliquem intelligendi actum per quē constat īntelligenti obiectum intellectum esse tale singulare significatum: sed per omnem actum q̄ constat obiectū apprehensum esse tale singulare significatum pōt ipsum distinguere intellectus ab omni alio singulari ꝯsiliter apprehenso. talis autem actus est actus ꝓpriꝰ singularis nō aliquis alius. ergo ⁊c. ¶ Et ideo aliter ad hoc dubiuz videtur esse dicendū / vz q̄ si intellectus non posset inter talia obiecta sic simillima successiue posita distinguere hoc esset: q2 nullius ipsorū posset actū intelligēdi ꝓpriuz habere. ¶ Sed tunc remanet idem dubiū de hoc: vz an intellectus posset talis singularis sic alteri similis habere ꝓpriū intelligendi actū per quē posset ab alio sibi simillimo distinguere ipsum. ¶ Ad hoc videtur esse dicēdū q̄ talem actū non pōt habere naturaliter intellectus ꝯiūctus viatoris: sed bene intellectus separatus ⁊ etiā forte coniūctus alterius a viatore. ¶ Primū ex hoc videt posse declarari: quoniam intellectus viatoris sic a sensu respectu sensibilium dependet q̄ nō pōt hab re ꝓpriū intelligendi actum aliqd̄ sensibile nisi primo sensatū ꝑ ꝓpriū sentiendi actū: sed nulliꝰ singulariū simillimorū sibi ī eodem situ mutuo succedētium pōt sensus ꝓpriū habere actum vnius illorū singulariū ab altero distinctiuū. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet: ⁊ hoc intelligendo ipm̄ non de actu credendi nec de actu intelligendi sibi correspondēte ac ipm̄ ꝓcedente: q̄ potest haberi de re nullo sensu apprehensa solo auditu mediante / alio ipāz talem existere referente: modo quo catholicus hz̄ de deo ꝓpriū conceptuz vt in questione alia fuit dictum: sed de actu alio intelligēdi causato mediante obiecto existente. oīs eīn talis actꝰ intelligendi aliqd̄ obiectū sensibile viatoris ꝓsupponit obiectum ipsum esse vel fuisse sensibiliter apprehensum. ⁊ hinc est q̄ cecus de colore non potest ꝓpriū habere cōceptū intellectiuū ipso mediante colore causatū: sed tn̄ mediante alio referente ⁊ ipsi dicente colorē esse tale obiectū / vel tale puta nobilissimū sensibilium. q̄re ⁊c. ¶ Minor apparet ad sensū. q̄libz eīn experitur se non distinguere per actū sentiendi inter istud sensibile apprehensum et alteruz nisi ꝓsupposita aliqua dissimilitudine ipsorū: q̄ dissimilitudo ad ea distinguendum necessaria non est diuersitas nūeralis sola: quia si idem subiectum nūc ista albedine informatum īformaret priori destructa alia illi equali ⁊ omnino sil̄r: nullo modo visus posset distinguere inter ipsas. consilī modo dico de calore tactum īmutante. Si enim manu existēte in igne destrueretur calor ignis ⁊ apponeretur alius priori equalis ⁊ omnino similis / nullam diuersitatem sensus tactus apprehēderet īter calores ipsum similiter inmutantes. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia actus apprehensiuus seu cognitiuus pluriū non est proprius alicui eorum: nec per consequens distinctiuus: cum actus communis pluribus non sit ipsorum distictiuus. sed idem actus numero sensitiuus alicuius singularis videtur posse esse apprehensiuus cuiuscū⁊ alterius eiusdem rationis sibi in eodem situ succedentis ⁊ omnino consimilis in alijs: ⁊ per consequens est apprehensiuus plurium. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur primo: quia si deus conseruaret actum visionis huius albi in tali loco existentis ipso destructo ⁊ alio sibi simillimo in eodem loco posito taliter nouiter in eodem loco posito videretur absq̄ actu alio sentiendi a priori quod nō posset fieri nisi ille actus sentiendi esset cōmunis vtriq̄

ipo:ß non proprius alicui tantum. ¶ Secundo. quia vi
dens rem q̄ est albedo/quā tñ nō pcipit eē albedinē s; co
lore;/eundē nūero actū haberet si res quā videt nigredo
existeret.qd̄ appet:q2 act⁹ apprehensiu⁹ coloris non sibi
determinat albedinem magis q̄ nigredinē:sed indifferē
ter oēm colorē cuiuscūq; speciei respicit vel potest respi
cere: vt obiectū:sed nō mini⁹ vnus act⁹ nūero sensitiuus
pōt esse plurium obiectorum oīno similiū successiue vni⁹
post alterum/q̄ pluriū dissimilium z alterius rationis.ß
sicut idem numero actus videndi hoc obiectu; qd̄ est al
bum/conseruatus albo destructo posset esse apprehen
siuus obiecti qd̄ est nigredo positi in eodem loco:consimi
liter in proposito de actu sensitiuo cuiuscūq; singulariu;
est dicendum.quare zc. ¶ Secundū videlicet q̄ intelle
ctus separatus possit propriū cuiuscūq; singulariū quā
tumcūq; similium habere actum/ex hoc videtur:quoniā
quātūcūq; singularia sint simillima tñ realiter sunt disti
cta:sed intellectus separatus non dependens a sensu in
intelligendo potest quodcūq; obiectum ab ipso intelle
ctum distinguere a quocūq; alio qd̄ distinguitur ab eo.
hoc autem non pōt facere nisi per proprium eius actum
qui ita est vnius obiecti singularis q̄ non potest esse alte
rius quantumcūq; sibi similis.ergo zc. ¶ Minor appet
primo:q2 vt dictū est talis intellectus nō depēdet a sensu
vt coniunct⁹.ex hoc autem q2 coniunctus dependet i in
telligēdo a sensu / arguit̄ ipsum non posse alicuius singu
larium in oībus similiū ꝓprium habere actum vnius eo
rū ab alio distinctiuu;.ergo zc. ¶ Secūdo. quia omnino
videtur irrationabile dicere intellectū separatū nō posse
distinguere inter species omnino similes eiusdem ratio
nis secū insimul existentes. z licet ipsi sint in diuersis lo
cis z distantes /tñ talis ipsorum diuersitas seu locorū di
stantia nihil facit ad hoc q̄ possit distinguere inter ipsos
cum non minus inter eos omnino indistantes posset dis
tinguere vt videtur. ergo zc. ¶ Tertium videlicet de
intellectu coniuncto in statu alio/apparet si ponatur al
terum duorum: videlicet vel q̄ in statu illo intellect⁹ ha
bet modum intelligendi alium q̄ in isto/quia non sic de
pendet a sensu in statu alio vt in isto.vel q̄ sensus po
terit in statu illo habere proprium sentiendi actum cuius
cunq; singularium sensibilium q̄tūcūq; similium vnius
eorum ab alio distinctiuū. ¶ Si aūt negetur vtrunq; isto
rum tūc aliē videt̄ esse dicendū de intellectu coniuncto i
statu alio z in isto:videlicet q̄ nec in isto nec i illo habēt
aliqui intellectus creati nec habere possunt naturaliter
loquendo talem actum proprium vnius singularium ab
alio sibi simillimo distinctiuū. ¶ Ex predictis videtur es
se corollarie concludendum / q̄ actus intelligendi pro
prius quo intellect⁹ separatus intelligit aliquod singu
lare/est alterius rationis ab actu itelligēdi viatoris idē
numero singulare. ¶ Hoc probo sic/omnis ille actus
qui ita est proprius huius singularis puta sortis q̄ nul
lo modo potest esse alicuius alterius /est alterius speciei
ab illo qui licet de facto sit eiusdem singularis videli
cet ipsius sortis: tamen potest esse alterius : sed omnis
actus cognitiuus quo viator percipit aliquod singula
re potest esse cognitiuus alterius singularis sibi similis
succedens /vt supra ꝓbatum est.actus autem proprius/
quo intellectus separatus potest cognoscere aliquid sin
gulare ita est illius q̄ nō potest esse alicui⁹ alteri⁹ cogni
tiuus.ergo zc. ¶ Maior est euidens:quia omnes actus
cognitiui eiusdem rationis sunt apprehensiui obiectorū
eiusdem rationis : z ita sicut actus videndi albedinē ar
guit̄ distinctus specie ab actu videndi nigredinem:q2 nec
p primū potest videri nigredo:nec p scd̄; albedo sed tñ
nigredo:ita omnes act⁹ intelligēdi argui pñt a se alteri⁹
speciei:quo; vnus est alicuius obiecti apphēsiu⁹:cui⁹

non pōt esse alius. ¶ Scd̄a ps minoris /ve; q̄ act⁹ ꝓpri
us q̄ intellectus separat⁹ pōt pcipe singulare/nō pñt eē
apprehēsiuus alicuius singularis alterius / ꝓbatur.qm̄
vt dictum est superius /p nullū actū cōem plurib⁹ pōt intel
lectus distiguere inter illa:s; itellect⁹ separatus hēt actū
intelligēdi singulare signatum quo distiguit seu pōt dis
tinguere ipsu; singulare intellectū ab omni alio singula
ri.ß talis act⁹ ipsius nō est cōis pluribus.sed oīs actus
intelligendi aliquod singulare q̄ pōt intelligi aliqd̄ alte
rū singulare ab eo distinctū /est cōmunis pluribus.ß zc.
¶ Confirmat̄:quia sicut actus cognoscendi ꝓprius spe
ciei vt albedinis nō potest esse cognitiuus alterius pu
ta nigredinis:nec eñ visio albedinis potest esse nigredi
nis:ita nec actus proprie proprius vnius singularis tñ
pōt eē alicui⁹ singularis alteri⁹ cognitio. Dico aūt actū
intelligendi ꝓprie ꝓpriū:q2 vocādo actū ꝓpriū itelligē
di oēm illu; quo intelligitur de facto aliqd̄ singulare tñ
z nullum alteru;/talis actus sic proprius bene potest eē
vnius singularis:z est possibilis viatori. Potest eñ via
tor intelligere vnum singulare tantū non intellecto ali
quo aliorum:sed talis actus non est ꝓprie ꝓprius singu
laris huius: cum possit esse l; non sit de facto alterius:s;
intellectus separatus pōt habere actum intelligendi sin
gulare signatum proprie proprium ipsius singularis i
tellecti ab omni alio distinctiuū : quale; actum nō potest
habere intellectus viatoris coniunctus:esto q̄ possit sin
gulare vnum intelligere sine quocunq; alio intellecto. q̄
r: zc. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur.primo/q2 po
tens habere actum diligendi aliqd̄ obiectū propriū pōt
etiam hēre actū ꝓpriū intelligendi ipm:s; viator pōt hēre
actū ꝓpriū diligēdi aliqd̄ singulare tñ.ß zc. ¶ Scd̄o.q2
pñtes hītus eiusdē rationis hñt ēt actus eiusdē rōnis:s; i
tellectus separatus hēt habitus eiusdē rationis illis q̄s
habuit coniunctus:immo habet eosdē nūero:cū oēs habi
tus quos homo habuit in via remaneāt in aīa separata.
ß zc. ¶ Ad primū cōcedo q̄ potest habere actū itelligē
di sicut z diligendi proprium singulare signatum modo
predicto:actu; ve; sic ꝓpriū q̄ p ipm intelligit vnicum
singulare tñ: per quem etiam pōt distinguere ipm singu
lare itellectū a quocūq; singulari alio existēte:cū oē aliō
de facto existens sit sibi in aliq̄ dissimile.nō aūt sic itelli
git ipm per actū ꝓprie sibi ꝓpriū / q̄ p eum posset distin
guere ipsū a quocūq; alio possibili fieri. z hoc mō primo nō
scd̄o hēt etiā actū ꝓprium diligēdi ipm singulare signa
tū.sic eñ diligit ipm tñmō z nō alterū itellectū q̄ si illo
destructo fieret alteru; sibi simillimū vbi fuerat ante pri
mū/sicut vt ꝓbatū ē supra tale singulare posset itelligi
eodē actu nūero cū priori/ita z diligi.vel esto q̄ alio actu
intelligeretur z alio diligeretur:nec per huiusmodi actū
alium intelligendi ipsum a priori distingueretur seu dis
tinctū eē perciperet:nec ꝓpter actum aliū diligēdi aliō
obiectum a priori diligi putaret.quare zc. ¶ Ad secun
dum concedo q̄ remanent in aīa separata habit⁹ quos
habuit coniuncta:z per consequens potest eis medianti
bus in actus eiusdem rationis cum illis in quos potuit
quando in via corpori vnita fuit.s; ex hoc non seq̄t/q̄ nō
possit in aliquos alios ab illis alterius rationis. q̄re zc.
¶ Tertia cōclusio est q̄ actus intelligendi ꝓprius q̄ via
tor intelligit singulare est notitia abstractiua:que nō po
test causari ab ipso naturaliter nec haberi ante compo
sitionem z diuisionem. ¶ Hec quantum ad primam par
te;/videlicet q̄ talis actus intellectiuus sit abstractiu⁹
non intuitiuus / fuit ostēsa in prologo primo:vbi probatū
est q̄ intellect⁹ viatoris de nullo obiecto hēt notitiā itel
lectiuā ituitiuā / s; tñmō abstractiuā. ¶ Scd̄a aūt ps/
ve; q̄ tal' notitia singular' abstractiua ñ cāret̄ i ipo aīa cō
positionē z diuisionē:ꝓbat̄.qm̄ aut doctores dicētes q̄

Intellectus est vniuersalium et sensus singularium/ intelligunt q intellectus non est primo primitate originis nisi vniuersalium tantum: sensus autem econuerso est primo singularium. aut q intellectus non est tm̄ singularium: sed etiam vniuersalium. sensus aūt singularium tantū. sed non pōt poni secundum: primo quia sensus est vniuersalium: vt imaginatiua q̄ est etiam impossibiliū visiua etiam coloris apprehensiua tñ videtur esse vllum nec ꝑ consequens per hoc haberet differētia inter sensuz ꝛ intellectum. Secundo: quia q intellectus dicatur esse singularium hoc ex alio arguere non possumus nisi quia experimur nos cognoscere singulare: sed ex hoc non sequitur q sit singulare ꝛ sit cognitum saltem ante cōpositionem ꝛ diuisionem per intellectum/ cum possit esse et sit cognitum per sensum: ergo relinquitur primum videlicet q doctores per differentiam illam quā inter intellectum ꝛ sensum ponūt: intelligunt q sensus est primo singularium non autem intellectus ante compositionem ꝛ diuisionem: sed vllum primo tantum: est autem postea ꝛ singularium: vt dicetur in ꝯclusione alia. ꝙ ꝛc. ¶ Preterea arguitur ad idem. si ante compositionem ꝛ diuisionez viator habet aliquam singularis propriam abstractiuaz cognitionem: aut hoc sibi innotescit ꝛ constat: quia experitur actum huiusmodi dependere a ꝑsentia talis singularis intellecti: aut quia se experitur habere actum cuius virtute cognoscit non tantum rationem specificā sed etiam conditionem eius indiuidualem propriam sic q potest ipsum distinguere ab omni alio eiusdem rationis cū ipso. Sz non pōt poni primū: q2 notitia abstractiua non depēdet a presentia sui obiecti nec exigit ipsā. nec secundum: q2 nullū actū preter intuitiuum sensitiuuz experimur in nobis talem per quem videlicet possimus distinguere aliquod singulare ab omni alio sibi simillimo. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia omnis habens actuz intelligendi proprium hoc singulare tantum est certus ꝛ experitur se habere talem actum videlicet cōuenientez huic singulari solum: sed nullus in seipso experitur esse talem actum intelligendi aliquod singulare significatum. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur: quia omnis actus talis alicui singulari proprius est eius ab omni alio quantumcunq3 simillimo distinctiu9: sed nullus experitur se habere actum intelligendi aliquod singulare per quem sciat distinguere ipsum ab omni alio sibi simili. ergo ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc nec sensitiua notitia etiam esse poterit singularium: quod est contra dictum vulgatum doctorum/ q sensus est singularium intellectus autem vniuersalium. ¶ Respōdeo q non sequitur: quia quilibet experitur actum sensitiuum intuitiuū puta visionem dependere ab vno obiecto magis q̄ ab alio quantumcunq3 sibi simillimo existente simul cuz eo non sic autem est de notitia aliqua abstractiua: cum talis a nullo obiecto dependeat: per notitiam etiam sensitiuam intuitiuaz etiam singularium experimur nos posse distinguere inter ipsa: ergo tum quia intuitiua notitia sensitiua dependet ab obiecto aliquo modo quo non dependet notitia abstractiua: tum quia ipsa non autem abstractiua est singularium distinctiua/ arguimus ipsam magis q̄ abstractiuam eē singulariū. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur: quia dictum fuit superius q de nullo sensibili singulari potest haberi aliqua notitia propria sensitiua. ex quo etiam est probatum q intellectus viatoris non potest habere propriam notitiam singularis. ¶ Ad hoc dicendum est: q licet actus sentiendi non sic possit esse alicui singulari proprie proprius q sit eius ab omni alio possibili distinctiu9: vt probatum est superius: est tñ sic singulari proprius q est eius ab omni alio sibi in aliquo dissimili distinctiu9. nec primo autem modo nec isto secundo intellectus ante compositionem ꝛ diuisionem est singularium: ꝛ ita hic stat: ꝛ sic est intelligēda illa differentia que ponitur a doctoribus inter intellectum ꝛ sensum seu inter actum intelligendi ꝛ actum sentiendi. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est q actus intelligendi proprius abstractiuus quo viator intelligit singulare/ causatur in ipso post compositionem ꝛ diuisionem hoc est post conceptum diffinitiuum seu descriptiuuz cōpositum per viam compositionis ꝛ diuisionis habitum. ¶ Hec probatur et sequitur ex predictis: quoniam sicut viator potest diligere ita ꝛ intelligere aliquod singulare significatum: ꝛ per consequens habere propriuz ei9 intelligendi actum: qui actus vel habet causari in eo ante compositionem ꝛ diuisionem/ vel post: sed nō potest ante vt probatū est. ergo ꝛc. ¶ Preterea q isto modo possit causari in eo propria singularis intellectio: sic ꝓbaī: omnis intellectus potens habere propriam descriptionem conuenientem alicui soli ꝛ nulli alteri quantūcūq3 sibi simili potest post illam habere simplicem notitiam vniuocam eidē ꝓpriā: sed intellectus viatoris potest habere de singulari descriptionē ꝓpriam sibi soli. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet: quia vt dictū est in alijs q̄stiōe/ omnis diffinitio seu descriptio alicui ꝓpria est q̄ mediāte nata ē causari simplex notitia ipsam sequēs eiusdez rei. ꝛ ꝑ hoc ꝓbatum est ibi viatorē posse habere ꝓpriam ꝛ simplicem notitiam dei. quare ꝛc. ¶ Minor ꝓbaī: q2 intellect9 viatoris pōt de aliquo singulari vt de isto colore visibili aliquā ꝓpōnē formare: puta istā/ hic color est in tali situ vel est ab alio distinctus vel a me visus ꝛ similia: quorum quodlibet est eius descriptio propria data ꝑ extrinseca. ergo ꝛc. ¶ Confirmaī. q2 cū intellectus viatoris dicit seu format hoc complexum/ hic color videī: aut huius ꝓpōnis subiectū est cōceptus huius coloris tantum/ aut nō. s3 nō potest dici q non: q2 tale ꝯplexū seu ꝓpōnē formans solum est hūc colorē demōstrans. non autem ipsum solū magis q̄ aliud demōstraret nisi ꝓpōnis huius subiectū eēt eius cōceptus tantuz. ¶ Cōsimiliter arguiī de ista ꝓpōne qua diciī q hec albedo est distincta. non enim huius subiectū est cōceptus alicuius alterius albedinis q̄ istius singularis. ¶ Nec valet si dicatur q sensus nō intellect9 format hmōi ꝓpōnes: ꝛ ꝑ ꝯñs ipsarū termini sunt actus sentiendi nō actus intelligendi: q2 intellectus format ꝓpositiones ꝛ syllogismos expositorios: quales sunt illi q̄ ex terminis singularibus cōstāt: vt ꝓpositiones ꝑdicte. q̄re ꝛc. ¶ Sz ꝯ rationē ꝑdictā aliter pōt argui primo: q2 cū diciī q intellect9 viatoris format hoc ꝯplexū hic color singularis intelligiī/ diciī q verum est intellectione cōi sibi ꝛ alijs: nō aūt aliqua sibi ꝓpria ei9 ab omni colore singulari alio distinctiua. Si eīm intelligas intellectū viatoris posse formare tale ꝯplexū/ hic color singularis videī intellectione sibi ꝓpria / supponis ꝓbandum: vez viatorē cognoscere singulare notitia sibi ꝓpria ei9 ab oībus alijs distinctiua. Nec valet si hoc ꝯplexū ī isto ītellectu sumptū vis ꝓbare ꝑ sequēs ꝯplexū alterum quo vnum singulare affirmaī ab altero esse distinctum. quia diceretī q hoc non apprehendiī per intellectum sed per sensum videlicet talis differētia singularium: nec per ꝯñs talis ꝓpō pōt ab ītellectu formari: nec ex actibus intelligēdi componi. quare ꝛc. ¶ Secūdo. quia si subiectū ꝛ ꝑdicatum taliū ꝑdictarū ꝓpōnū sunt conceptus singulariū ꝓprij nō cōes: ergo falsum est qđ dicunt due cōclusiones ꝑdicte/ videlicet q de nullo singulari habetur cōceptus proprius ante cōpositionē ꝛ diuisionē: sed post. ¶ Consequentia est euidēs. quia subiectū ꝓpōnis est ante ipsam cōpositā ꝓpositionē: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑcedit cōpositionē. ergo si propositionis subiectū est actus intelligēdi ꝓprius alicui singulari ante omnē cōpositionem seu ꝓpōnē vel de

ſcriptionē habetur de ſingulari ꝓpria notitia. quare ⁊c. ¶ Ad primū concedēdū videtur ꝙ ex illa prima ꝓpōne hic color ſingularis intelligitur/a viatore formata nō ꝓbatur niſi plus addatur ꝙ eius ſubiectū ſit notitia propria huius coloris ſingularis tantū. ꝓbatur aūt ex illo qḋ pro eius ⁊ alterius ꝓbatione adducitur quādo ſubditur ꝙ intellectus viatoris format ſyllogiſmos expoſitorios ⁊ ꝓpōnes ex terminis ſingularibus conſtitutas. ¶ Sed quia formare ſyllogiſmū expoſitoriū nō eſt aliud ꝙ̄ formare ꝓpōnes diuerſas ex ꝓprijs intellectionibus ſingularium cōſtitutas/ideo qui negaret viatorē habere poſſe ꝓpriū alicuius ſingularis cōceptū/negaret etiā cōſequēter ipſuʒ formare poſſe talē expoſitoriū ſyllogiſmū. Et ideo efficacius arguitur ad ꝓbandū ꝓpoſitū:videlicʒ viatorē poſſe habere ꝓpriū ſingularis conceptū intellectiuū:per hoc: quia quilibet experitur ſe diligere ita hoc ſingulare ꝙ non alterū: ſed omne ſingulariter dilectū eſt per actū intelligēdi ꝓpriū intellectū/maxime qḋ eſt dilectum dilectione cōformi intellectus dictamini p̄cedēti. ergo ⁊c. ¶ Ad ſcḋm reſpōdet quidā doctor qui concedit et ponit duas vltimas cōcluſiones p̄dictas/ꝙ ſubiectū propoſitionū illarū nō p̄cedit omnē cōpoſitionē explicitam ⁊ īplicitā. licet eñ nō ſemꝑ ꝯpoſitio maneat actualiter quādo ſubiectū formatᷣ/oportet tñ ꝙ ſaltem p̄ceſſerit:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ maneat qñ formatᷣ ſubiectuʒ virtualiter nā ꝙ̄ eñ intellectus viatoris aliquā rē ſingularē videns demōſtrat illam rem ſingularē dicēdo hoc ſingulare vel illud abſolute ſed implicando hoc quod video vel hoc qḋ eſt talis ſitus:ſed hoc non eſt aliud ꝙ̄ cōponere. ergo ⁊c. ¶ Sed hoc nō poteſt ſtare. Primo:quia cuiuſcūqꝫ propoſitionis tā neceſſarie ꝙ̄ ꝯtingētis mētis ſubiectū ⁊ p̄dicatū ſunt diuerſi cōceptus ſucceſſiue in mente formati ſic ꝙ ſubiectū p̄cedit durationis ordine p̄dicatū ⁊ copulā. ſi etiā ex parte ſubiecti ponātur diuerſi/vnꝰ eoꝝ p̄cedit aliū. ergo cū ſubiectū huius ꝓpōnis hec albedo ſingularis intelligitur vel videtur/ſit vt cōceditur cōceptꝰ proprius huius albedinis ſingularis/ſiue cū ipſo implicetur ſiue exprimatur aliquis cōceptus alius puta conceptus talis ſitus vel nullus/conſtat ipſum p̄cedere p̄dicatū ⁊ omnē aliū cōceptū ipſi ante p̄dicatū appoſitum. ergo cum nullū prius implicet aliquod poſterius nec cōceptus ſingularis ſubiectū huius ꝓpōnis implicat/nec requirit aliquē cōceptū aliū de ipſo p̄dicatū/nec ſibi ante p̄dicatū appoſitū/nec ꝑ ꝯñs aliquā exigit explicitam nec implicitā cōpoſitionē nec ꝓpōnē. quare ⁊c. ¶ Scḋo quia vidēs iſtā albedinē ſingularē quā antea nūꝙ̄ vidit nec precognouit poteſt formare iſtā ꝓpōneʒ/hec albedo ſingularis eſt hic vel hec albedo videtur. huius ꝓpōnis ſubiectū qḋ eſt cōceptus iſtius ſingularis albedinis tñ non ſequitur ſed precedit iſtam propoſitionē totam:nec ſequitur aliquā aliā. quia ſi ſic/quero quid erit illius ſubiectū:/quia aut cōceptus ꝓprius ſingularis tm. ⁊ ſic habetur ꝓpoſitū videlicet ꝙ ꝯceptꝰ ꝓprius ſingularis habetᷣ ante cōpoſitionē/ſeu ꝯpoſitam ꝓpōnē. niſi dicas ꝙ ſubiectū illiꝰ alterius ꝓpōnis p̄ſupponit aliā in infinitū qḋ poni nō poteſt. aut eius ſubiectum eſt cōceptus vlis. qḋ etiā poni non poteſt:cū nec conceptus ſingularis exigat ꝯceptū vniuerſalē. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Et iḋ ſuppoſito ꝙ ſubiectum talis ꝓpoſitionis formatē ab īellectu viatoris ſit conceptus proprius ſingularis/oportet concedere conſequenter ſingulare poſſe a viatore intelligi etiam ante compoſitionem ⁊ omnem deſcriptionē conceptu aliquo proprio ſibi ſoli non tamē eque p̄fecto cum illo ꝗ poſt cōpoſitionem ſeu compoſitā deſcriptionē cauſatur in ipſo. ¶ Hoc ꝓbatur. qñ conſtat ꝙ tā deſcriptio ⁊ oīs ꝓpoſitio ꝙ̄ ꝗlibet eius pars p̄cedit illū conceptū ſimplicē qui ipſa mediante cauſatur. partes eñ ſunt priores toto:et ita ſi tota deſcriptio vel affirmatiua ꝓpō eſt prior cōceptu ea mediāte cauſato: multo magis erit eiꝰ pars ꝗlibet prior eo:cū omne prius priori ſit prius poſteriori:ſed pars deſcriptionis ꝓprie ſingulari eſt cōceptus ipſi videlicet ſingulari deſcripto ꝓpriꝰ. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia deſcriptio huic albedini ſingulari ꝓpria conceditur eſſe iſta/hec albedo viſa ſeu intellecta vel iſto loco ſituata vel ab omni alia albedine diſtīcta. ſed talis deſcriptionis ſeu cōplexe cognitionis albedinis altera pars eſt notitia incōplexa ipſi albedini ſingulari ꝓpria. ipſa eñ eſt ſubiectū omniū taliū ⁊ aliarū ꝯſimiliū ꝓpoſitionū ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia licet quādo deſcriptio cōponitur ex pluribus ꝯceptibus:quoꝝ nullus ꝑ ſe ſumptus eſt deſcripto proprius ſed oēs ſimul/cauſetur ipſius deſcripti mediāte deſcriptione tali eius notitia propria ⁊ prima quā nō p̄ceſſit aliq̄ alia ꝙ̄ fuerit deſcripto ꝓpria/hoc tamē nō eſt nec eſſe poteſt quādo deſcriptio cōponitᷣ ex pluribus cōceptibus quoꝝ alius eſt deſcripto ꝓpriꝰ. licet eñ ex tali deſcriptione cauſetur notitia deſcripto propria nō tñ prima:cum omnis notitia que eſt pars deſcriptionis aliqua ſit prior omni illa que eſt ipſa mediante cauſata. ſed deſcriptionis ꝓprie ſingulari altera pars conceditᷣ eſſe notitia ipſi ꝓpria. ergo ⁊c. ¶ Ad rationes prime opinionis. Ad primā iā fuit reſpōſum in prologo/vbi dictū eſt ꝙ ꝓpter notitiā veritatis cōtingētis nō eſt neceſſariū ponere in anima aliquā notitiā intuitiuā p̄ter ſenſitiuā. ¶ Ad ſecūdā dicendū ꝙ intellectui repugnat pro ſtatu iſto habere notitiā ꝓprie ꝓpriā ſingularis non ratione perfectionis nec imꝑfectionis ſed ratiōe ſtatus in quo dependet in intelligēdo a ſenſu qui nō eſt nec eſſe poteſt appꝛhēſiuus ſingularis actu ꝓprie ꝓprio ipſi ſoli licet aliquo actu aliquo alio modo ipſi ꝓprio: vt in p̄cedētibus eſt oſtēſum. modo etiam cōſimili intellectus eſt ſingulariū cognitiuus. Si aūt dicatur ꝙ ſenſus ē ſingulariū ⁊ nō intellectus:tūc poteſt dici ꝙ licet actus intellectiui ſint ꝑfectiores ſenſitiuis quātū ad laudabilitatē virtutū:non tñ quātū ad conditionē cognitionis ſingularium. ꝙ̄re ⁊c. ¶ Ad tertiā dico:ꝙ intellectus nō eſt ꝓ ſtatu iſto appꝛhēſiuꝰ ſingulariū niſi modo p̄expoſito:nō propter aliquod illoꝝ que ponit illa ratio: ſed quia vt dictū eſt/īellectꝰ noſter ꝓ ſtatu iſto depēdet a ſenſibilibꝰ que nō poſſunt ipm immutare ad intellectionē aliquam propriā alicui ſingulari niſi p̄expoſito mō ſupra. ¶ Ad quartū ⁊ quintā in p̄cedētibus eſt reſpōſuʒ. ¶ Ad ſextā dico ꝙ falſum eſt illud qḋ aſſumitur quādo dicitur ꝙ nihil eſt fabꝛificatū ꝑ īcelligēdi actū. nō eñ vlē eſt aliquod ens fictū ꝑ actū intelligēdi fabꝛificatū: vt ponit ille qui ſic arguit. ſed eſt ipſe actus intellectus plurium ſingulariū expꝛeſſiuꝰ/ſicut oſtēdetur in alia queſtione. quare ⁊c. ¶ Ad ſeptimā dico: ꝙ ſingulare eſt ꝑ ſe intelligibile tā intellectione cōmuni ꝙ̄ ipſi ꝓpria nō tamē ab intellectu viatoris niſi accipiēdo intellectionē ꝓpriā modo p̄expoſito ſupra. ¶ Ad octauā quādo ꝙ̄rit an vniuerſale et ſingulare ſint intelligibilia eadē notitia an alia ⁊ alia/dico ꝙ omne vlē eſt ſingulare in eſſendo. nec eñ vlē vt declarabitur in alia ꝙ̄ſtione/eſt aliud ꝙ̄ terminus vocalis vel mētalis plurium ſingulariū ſignificatiuus. omne autem tale eſt ſingulare in eſſendo. ⁊ ideo non oportet querere an eadē an alia ⁊ alia notitia intelligatur vlē ⁊ ſingulare:quaſi iſta ſint diuerſa obiecta ſeorſum īcelligibilia. qꝛ hoc eſt falſum. ſed bene verū eſt ꝙ alia eſt notitia que dicitur vlis in repꝛeſentādo/⁊ alia que dicitᷣ ſingularis: cōſimili mō ſicut alia eſt notitia hominis in cōmuni ⁊ alia ſortis in ſingulari:nō ꝙ obiectum notitie vlis ſit vlē magis ꝙ̄ obiectū notitie ſingularis:quia nullius notitie obiectū eſt niſi ſingulare vel vnū cū tñ vt notitie ſingularis vel īdifferēter multa vt notitie vlis. ¶ Et quādo ꝙ̄ritur

a quo causatur notitia huius singularis: Respondetur
q̄ vna causatur mediante cōpositione siue reflexione in-
tellectus sup sensū. vt illa que causatur mediāte descri
ptione siue ꝓpōne tali formata / hec albedo quā video ē
hic situata vel ab illa alia distincta. alia autem causatur
ante cōpositionē vt illa que est talis ꝓpōnis subiectum.
¶ Et quādo additur q̄ cause notitie singularis possunt
in ipsam absq̄ vlā notitia p̄cedente: Dicitur q̄ nō est ve
rū: q2 nec sensatio nec species qua mediāte causatur est
nata mouere itellectū primo nisi ad cōceptū vniuersalē:
et hoc ꝓ isto statu / quātūcūq̄ ꝯcept⁹ ipse vlis nō sit cū
conceptus singularis. quare ꝛc̄. ¶ Ad alia que pro opi
nione arguūtur. Ad primū dico q̄ minor est falsa. habet
eīm cognitionē aliquam intellectus ꝓ statu isto qua ipsi
est nota res non tantū vt absolute sumpta sed etiā vt ta
liter situata. ¶ Ad ꝓbationē apparet q̄ nō valet. Pri
mo: quia nō magis sensatio q̄ itellectio est quāta. ꝛ ideo
si ideo intellectio nō potest esse rei quāte quia nō est quā
ta: nec aliqua sensatio esset etiā rei quāte: qđ est euidēter
falsum. ¶ Secūdo. quia tūc sequeretur si illud qđ acci-
pit ista ꝓbatio esset verū / q̄ nec angelus nec etiam deus
esset alicui⁹ singularis cognitiuus. hoc autē est erroneū
et absurdū. ergo ꝛc̄. ¶ Ad cōfirmationē concedo q̄ indi
uidua possibilia sunt simillima. ideo nō pōt ꝓ isto statu i
tellectus quia nec sensus habere actū aliquē cognitiuū
sic alicui singulari ꝓpriū q̄ non possit idē esse alicuius
alterius vt declaratum est superius. quia tamen quātū-
cūq̄ simillima omnia realiter sunt distincta: ideo sunt in
telligibilia proprijs intellectionibus ab intellectu inde
pendēte in intelligēdo a sensu. ¶ Et si queras q̄re etiam
sensus nō est singulariū ꝑ actus sentiendi coꝝ ꝓprios dis
tinctiu⁹ sicut ꝛ intellect⁹: ex quo singularia huiusmodi /
licet simillima sunt distincta: Dico q̄ quecunq̄ sit huius
causa / ita esse de facto quilibet experitur pro isto statu vt
in precedentibus est probatū. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum vbi est respon-
dendū ad quesitū premitto duo ad euidētiā dicendorum.
¶ Primū est: q̄ per conceptū cōmuniorē ꝛ minus ꝯmu
nē nō sunt intelligēdi duo cōceptus: quoꝝ vnus sit vni⁹
obiecti tm̄ cōmunis pluribus ꝛ alius alterius cōmunis
paucioribus vel vni soli: sed sunt intelligēdi duo conce-
ptus: quoꝝ superior seu ꝯmunior est plurium singulariū
q̄ inferior / vt apparet de cōceptu albedinis ꝛ coloris. co
rundē eīm omniū obiectoꝝ quoꝝ est cōceptus albedinis
inferior est conceptus coloris superior se cōmunior. non
tm̄ est tm̄ illoꝝ sed etiā alioꝝ / ꝛ per ꝯñs pluriū: non tamē
nisi singularium. ꝛ ideo dicitur cōceptus cōmunior nō in
se quidditatiue cū sit cōceptus vnicus numero singula-
ris / nec propter aliquod vnū obiectū in re extra per ipm
significatū cōmunius illo qđ importatur per inferiorem
conceptū: sed ꝑ se ꝓpter maiorē multitudinē singula-
rium per ipm q̄ per conceptū inferiorē signatorum. cō-
ceptus eīm cōmunior seu supior dicitur quia pluribus cō
ueniēs singularibus. cōceptus aūt inferior / quia conue
niens paucioribus. ¶ Secundum premittendum est q̄
aliud est rem concipi confuse / ꝛ aliud explicite seu distin
cte. rem enim concipi cōfuse est ipsam concipi eo modo
quo importatur per diffinitū. distincte aūt eo mō quo per
diffinitionē. vnde notitia cōfusa dicit hic notitia diffiniti
seu tpꝰ diffinitū. notitia aūt distīcta notitia diffinitiua.
ꝛ q2 ōis notitia diffinitiua est ex plurib⁹ ꝯstituta / ōis co
gnoscēs rem explicite ꝛ distincte habet plures notitias
successiue formatas: cū vt p̄dictū est rē distincte ꝛ expli
cite intelligere nō sit aliud q̄ eius diffinitionē habere.

His premissis pono sequendo opinio
nē doctoris subtilis quatuor cōclusiones. ¶ Prima est:
q̄ loquēdo de cōceptibus cōfusis primus cōceptus qui
habetur a nobis p̄terite generationis seu tēporis est cō-
cept⁹ cōmunis specificus qualis est ille qui est ꝯmunis
pluribus indiuiduis solo numero distinctis: quoꝝ aliqđ
efficacius mouet sensum. ¶ Hec ꝓbat̄ a doctore. primo
quia illud qđ mouet intellectū creatū ad actum / primo
mouet ipm ad perfectiorē actū ipsi possibilē. ¶ Hoc ap-
paret. quia agit seu mouet naturaliter. omnis autē cau-
sa naturalis agit primo ad effectū q̄ potest perfectissi-
mū: sed obiectū intelligibile cū specie potest in ꝯceptū
specificū: alias homo nūq̄ haberet ipꝫ: qui cōceptus est
ꝑfectior sibi possibilis. ꝗ ꝛc̄. ¶ Secūdo. q2 metaphysica
est vltima in ordine doctrine. qđ nō esset si cōceptus com
muniores essent priores: cū cōceptus seu actus eius sint
cōmunissimi. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. quia si cōceptus cōmu-
niores precederēt conceptū specificum esset magnū tem
pus anteq̄ posset haberi a nobis conceptus specificus
hoc autē est falsum. ergo ꝛc̄. ¶ Maior apparet. q2 multi
sunt cōceptus cōmuniores specifici quos omnes nō pōt
simul intellectus habere sed vnū post aliū successiue: et
ita si omnes haberēt p̄cedere cōceptū specificum nō pos
set haberi cōceptus ipse specificus ante aliquod magnū
tēpus. ¶ Contra cōclusionē istā arguitur diuersimode a
diuersis. An⁹ eīm arguit in primo suo dist. 2. q. 2. Primo
quia secūdū Auic. ens prima impressiōe imprimitur: sed
cōceptus entis est cōmunissimus: nō autem specificus.
ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo. quia cōceptus entis minus reqrit
intellectū vigorari q̄ conceptus specificus. ꝛ ideo puer
citius apphendit de re q̄ est ens q̄ q̄ sit albedo vel hō.
¶ Tertio. quia conceptus specificus solū habetur ꝑ in-
uestigationē: alias nō esset difficile videre que indiuidua
sint eiusdē / ꝛ que alterius rationis. cōceptus aūt cōmu-
niores nō requirūt talē inuestigationē / maxime ꝯceptus
entis. ergo iste ē prior. ¶ Quarto. quia ꝓpō cōposita ex
terminis trāscēdentibus vt de quolibet affirmatio vel ne
gatio vera / est prima notitia ꝯplexa. ergo ꝛ eius termini
sunt prime notitie incōplexe. ¶ Quinto. quia priora ge
neratione sunt imꝑfectiora. agens eīm naturale proce-
dit ab imꝑfectiori ad perfectius. sed entis conceptus est
imꝑfectior q̄ specific⁹. ꝗ ꝛc̄. ¶ Sexto. q2 posteriora sunt
ad cognoscēdū difficiliora. ¶ Ali⁹ arguit: Primo / q2 pri
mi actus obiectū p̄cedit ipm: sed solū singulare / nō autē
vniuersale: nec ꝑ ꝯñs obiectum actus specifici precedit
suū actū. est eīm vl̄e ens fictū qđ actum sequitur nō p̄ce-
dit. ergo ꝛc̄. ¶ Secundo. q2 causa naturalis causat pri-
mo effectum perfectiorē quē potest: sed cognitio singula
ris in quā potest vt ī alio articulo dictū est / perfectior est
q̄ aliqua cognitio vl̄is. ergo ipsa est prior. ¶ Secūdo ar
guit cōtra maiorem rationis p̄dicte quā accipit ꝓ se do-
ctor ad ꝓbandū ꝯclusionē p̄dictā / ꝛ contra totā illā ra-
tionē suā primā. Primo. quia visibile distans primo cau
sat visionē imꝑfectiorē q̄ perfectiorē. ¶ Secūdo. q2 aut
intelligitur q̄ causa naturalis causat primo effectum ꝑ
fectissimū: quia agit primo ad perfectissimum indiuidui
possibilis ipsi gradū / ꝛ sic est euidēter falsū: vt apparet
in augmēto forme intēsibilis. aut itelligitur q̄ potest in
effectum perfectissimū quia potest primo in indiuiduū
nobilissimū speciei: ꝛ sic etiā est falsum tā de causa parti
ali vt apparet de anima que cū vna notitia causat pri-
mo volitionē imꝑfectiorē / ꝛ postea cū alia perfectiorē: q̄
de causa etiā totali: quia tunc si causa totalis naturalis
potest in plures effectus eiusdē rationis / non magis po
test se determinare ad perfectissimū q̄ ad infimū effectū
et ita vel ad neutrum eorum aget vel aget ad omnes in
simul: qđ est falsum. quare ꝛc̄. ¶ Tertio. quia omne agēs
vltimate quātū potest agit ad quodcunq̄ possibile sibi

primo:sed qđ agit ad cõceptũ specificũ agit naturaliter et vltimate quãtũ potest.omne aũt qđ potest in cõceptũ inferiorẽ/τ superiorẽ.ergo nõ prius agit ad ꝯceptũ specificũ inferiorem ꝙ ad ꝯceptũ entis τ generis ꝯmunious sed agit simul ad omnes si ratio tua valet. ¶Quarto. quia falsũ est illud qđ in ratione accipitur quãdo dicit ꝙ cognitio specifica est pfectissima in quã põt causa naturalis motiua intellectus. perfectior eñ est notitia singularis in quã potest. ¶Tertio arguit cõtra secũdã rationẽ:quia tũc seq̃ret ꝙ scientia de specie specialissima esset prima:qđ est falsum. Primo quia scđm phm sciẽtia de vniuersalibus est prior ordine doctrine:ergo metaphysica:que est de trãscẽdẽtibus τ vniuersalissimis nõ est vltima sed prima. ¶Scđo.qr esto ꝙ ẽmini eius vel sciẽtie speciei specialissime essent notissimi/nõ seq̃t ex hoc ꝙ cõplexa essent notissima/nec p ꝯñs ꝙ scientia ipsa esset prima. ¶Tertio.quia nõ tãtũ sensibilia sciũtur sed etiã insensibilia vt substantie τ alia multa que non cadũt sub sensu:sed talia nõ possunt intelligi nisi mediãte cõceptu entis:qui habet per ꝯñs esse prior.ergo τc̃. ¶Quarto τ vltimo arguit contra tertiam rationẽ:quia si ideo ponat conceptus specificus prior quia alias magnũ tẽpus sequeretur anteꝙ haberet/ eadẽ ratiõe cõceptus entis debet poni prior: quia ꝯsimiliter nisi ponatur prior nõ poterit haberi ante magnũ tẽpus. ¶Ad ista omnia p ordinẽ respõdetur. Et primo ad primũ illoꝝ q̃ arguit primus doctor/dicitur dupliciter. Uno modo ꝙ cõceptus entis primo imprimit scđm ordinẽ distincte cognitionis:nõ autem scđm ordinẽ cognitionis ꝯfuse:de quo est cõclusio supradicta. Alio modo ꝙ ens dicit vlr primo imprimi nõ formaliter vt est in se ꝯceptus distinctus ab alijs omnib⁹ sed antecedẽter τ virtualiter ꝓ quãto quacũq; cognitione habita de re statim illa mediãte potest haberi cõcept⁹ entis de ipsa:τ ita licet nõ semp primo imprimatur cõceptus entis in se explicite:tñ in impressione cuiuscũq; alterius cõceptus habetur cõcept⁹ entis virtualiter τ antecedẽter/ pro quãto p omnẽ cõceptũ aliũ ab ipso cuiuscũq; entis realis statim potest intelligi rẽ illã talis ꝯceptus obiectũ esse ens.nõ sic aũt est de cõceptibus inferioribus oĩbus respectu oĩũ suoꝝ supioꝝ:videlicet ꝙ statim p conceptũ inferiorẽ possit haberi omnis conceptus superior/ sicut ꝯceptus entis. ¶Ad scđm respondet ꝙ intellectus sufficiẽter est ex se ad ꝯceptũ specificũ vigoratus. ¶Ad tertiũ respondet: ꝙ licet cõceptus specificus illoꝝ que nõ cadũt sub sensu habeatur p inuestigationem hoc est p cõpositionẽ τ diuisionẽ cõceptuũ ꝯmuniũ non tamen cõceptus specificus sensatorum: quia conceptus talis specificus taliũ immediate habetur per sensum. Qꝫ autem sit difficile distinguere inter indiuidua eiusdẽ rationis/nõ ꝯuenit ex difficultate habẽdi conceptum specificũ rei sensibilis:sed ex magna siĩtudine taliũ indiuiduoꝝ.nõ eñ intellectus potest faciliter arguere distinctionẽ inter aliqua nisi videat dissimilitudinẽ aliquã inter ipsa.omnia aũt eiusdem rationis indiuidua sũt similia valde.quare τc̃. ¶Ad quartũ dicit ꝙ omnis ꝓpõ ex terminis transcẽdẽtibus cõposita est primo nota in ordine cognitionis distincte nõ confuse. ¶Ad quintum dicitur ꝙ imo semp agens naturale causat primo pfectissimũ effectũ quẽ potest pro tunc. ꝙ autẽ aliquando non causet primo pfectissimũ sed impfectiorẽ a quo procedat ad perfectiorẽ/hoc est ꝓpter aliquã indispositionẽ vel ĩpedimẽtũ ratione cuius nõ potest ꝓtũc ı effectũ perfectissimũ:sed in ꝓposito nullũ est impedimẽtũ ꝓpter qđ nõ possit causari conceptus specificus prius. est autem impedimẽtũ de conceptu singulari. ¶Ad sextũ respondetur ꝙ posteriora hoc est substantie τ alia insensibilia sunt ad cognoscendũ difficiliora ꝙ priora/hoc est ꝙ accidentia prius cognoscibilia. Si autẽ per priora intelligãtur vniuersaliora/τ per posteriora inferiora/sic hoc videlicet vniuersaliora esse priora/nõ est vlr de omnibus verũ sed tñ de insensibilibus. respectu autẽ sensibiliũ non est verum.licet enim conceptus entis sit prior ꝙ cõceptus specificus respectu insensibilium:non tamẽ respectu sensibiliũ/de quibus tantũ loquitur ꝯclusio supradicta.

Ad alia quæ alius arguit. Ad primum dicendũ est ꝙ eadẽ res singularis est obiectũ conceptus singularis τ vlis.nõ eñ vle est obiectũ aliquod sequens actum vt accipit ratio: sed est actus ipe cõmunis pluribus significãtibus/ vt signum signatis. licet autem obiectũ prime intellectionis τ omnis sequẽtis sit singulare tamẽ ex hoc non sequitur ꝙ ipa pma intellectio sit propria ipsi soli/nec p ꝯñs singularis. ¶Ad scđm negatur illud assumptũ quãdo dicitur ꝙ ꝯceptus singularis est pfectissim⁹ in quẽ potest causa naturalis.licet eñ sit pfectior ꝙ ꝯceptus specificus/nõ tamẽ potest in ipm/sed in specificũ obiectũ sensatũ. ¶Ad primũ quod arguit contra pmã rationẽ apparet ꝙ non est ꝯtra ipsam/quia obiectũ visibile distãs causat effectũ pfectissimũ quẽ potest pro tũc.nõ eñ potest in actũ ita pfectum sicut quãdo obiectũ ipm visibile est ꝓpinquũ.sed sicut quando est ꝓpinquũ agit pmo ad conceptũ specificum vt ad supmũ ipsi possibilẽ absolute/quia tũc nullũ est impedimẽtum: ita quando est distans agit primo non ad effectum perfectissimum sibi absolute possibilem propter impedimentum/puta propter distantiam primo a sensu : sed in effectum pfectissimũ in quẽ potest ꝓtunc impedimẽto huiusmodi existẽte:τ talis effectus ipsi ꝓtũc possibilis est visio nõ speciei puta albedinis: sed coloris:qua mediãte causatur actus intelligendi impfectior τ cõmunior illo q̃ est causabilis mediãte visione pfectiori τ distinctiori: q̃lis habet de obiecto ꝓpinquiori. ¶Ad scđm iam est responsum.q̃a vt dictum est:omnis causa naturalis agit primo ad effectũ pfectissimũ sibi ad quẽ pmo determinatur non a se ipsa/sed ad prima:vt postea declarabitur in q̃rto. ¶Ad tertiũ dicitur/ꝙ visione repñsentante suũ obiectũ esse colorem tñ actus intelligendi ipa mediãte pmo causabilis est ꝯcept⁹ coloris non autẽ ꝯceptus entis: quia nec ad ipm/nec ad aliquẽ alium supiorẽ conceptũ coloris sufficiũt illa q̃ in pmo istãti ꝯcurrũt ad ꝯceptũ huiusmodi ꝓducẽdum:sed cõceptus coloris adequat virtutẽ motiuã ipsoꝝ.τ ideo non est verum illud qđ assumitur in minore:videlicet ꝙ omne potens in cõceptũ inferiorem et superiorẽ.sic eñ visio albedinis est qua mediãte ꝓducitur cõceptus intellectus specificus ꝙ nõ aliquis ali⁹ primo ante imperium volũtatis. illo tñ habito primo sine volũtatis imperio potest intellectus abstrahere τ formare conceptũ entis τ alios supiores: τ ita concedi põt ꝙ aliquo modo non tamẽ imediate τ pmo/qđ potest in conceptus inferiores potest τ in supiores. ¶Ad quartũ iam est respõsum.q̃ licet notitia singlaris sit pfectior ꝙ specifica/non tñ potest in eã naturalis causa que potest in specificã. ¶Ad illud qđ arguit cõtra scđa3 rationem cõceditur ꝙ scientia de speciẽb⁹ nõ omniũ sed rerũ sensibilium est prima ordine doctrine scđm istum processum: videlicet cognitionis cõfuse. ¶Ad primũ qđ arguit in contrarium respondetur ꝙ scientia vniuersaliũ est prior licet nõ scđm istum ꝓcessum de quo est hic sermo: sed secũdum alium videlicet cognitionis distincte. ¶Ad secũdum dicitur ꝙ imo sicut termini realis scientie que videlicet ẽ de specie sũt primo noti in ꝓcessu pdicto/ ita τ cõplexa ex talibus terminis constituta. ¶Ad tertiũ iam in pcedẽtibus est respõsuꝫ. ¶Ad illud qđ vltimo arguit

tur: contra tertiā rationē/negatur illud qd̄ assumitur: quia habito quocūq; cōceptu inferiori statim potest haberi cōceptus entis: sicut sciens de aliquo q̄ est albedo vel color/statim si vult/sine magno tēporis interuallo pōt scire q̄ est ens: non aūt ecōuerso sciens ipm̄ esse ens potest sic statim intelligere q̄ est color. quia licet sequatur: color/ergo ens/nō tū ecōuerso. ex quo apparet q̄ nō est simile quare ꝛc. ❡ Cōfirmatur. quia si anima cū sensatione habita de re aliqua primo causaret conceptū entis/eadem ratione causaret secūdo cōceptū substātie: ꝛ sic descēdēdo esset magnū tempus ante q̄ haberetur cōceptus hominis specificus. ❡ Cōsequētia est euidēs. quia totalis causatio istorum omniū conceptuū/ꝛ processus a primo videlicet a cōceptu entis vsq; ad vltimū specificum esset mere naturalis/nec esset in hominis potestate post conceptū entis statim causare conceptū hoīs ante ꝯceptus oēs intermedios successiue habitos. ecōuerso autē si anima cū sensatione habita primo causat cōceptū hominis statim cū voluerit poterit causare conceptū entis: quia habito conceptu inferiori potest haberi conceptus superior/non sic autem econuerso. quare ꝛc.

Sed sunt duo dubia circa dicta. Primū est: quid est sensibile efficacius ꝛ fortius sensum mouere. Scḋm est. quia vt in p̄cedēti articulo dictū est/intellect⁹ viatoris potest habere conceptū ꝓpriū singulari nō tm̄ specificū: ergo sensatio qua mediante causatur ꝯceptus intellectus est virtualiter contētiua non tm̄ conceptus specifici sed etiā cōceptus ꝓprij singularis: cuius cōtrariū dictū est. ❡ Ad primū respōdetur: q̄ sensibile forti⁹ et efficacius sensū mouere nō est aliud q̄ ipm̄ sensationē perfectiorem ꝛ distinctiorem causare: mediante qua distinctiori ꝛ perfectiori sensatione anima causat in se distinctiorē ꝛ perfectiorem intentionem: vt mediante sensatione per quā scitur obiectū esse coloratū causatur in intellectu ꝯceptus generis puta coloris: ꝛ mediante alia perfectiori que est albedinis causatur conceptus intellectus distinctior ꝛ perfectior specificus ipsius albedinis. qd̄ ꝓbatur. quia cause alterius rationis possunt habere aliquos effectus licet nō oēs alterius rationis: sed sensatio distinctior ꝛ īdistinctior q̄ sunt aliquo modo cause actuū intelligēdi/sunt alterius rōnis/ꝛ p̄ ꝯñs mediāte sensatione distinctiori habetur immediate distinctior ꝛ perfectior scḋm speciē intellectio q̄ sit illa que est nata haberi mediante sensatione cōmuniori seu indistinctiori tam perfectiori. ❡ Confirmatur. quia dictum vulgatū doctorū ponentiū q̄ confusa sunt prius nota/est verū/ꝛ intelligendū scḋm ꝓportionē intellectus ad sensum. qz enim sensatio nostra prius cōmuniter est indistinctior/ꝛ postea habet distinctior: ideo primo intellectio est cōmunior et vilior/ꝛ postea distinctior ꝛ singularior: tm̄ stante distincta sensatione nō causatur primo origine intellectio cōmunior sed distinctior ꝛ perfectior/que est possibilis causari mediante sensatione huiusmodi. quia vt argutum est causa naturalis non impedita causat primo effectū perfectissimū quē potest: sed tam sensatio ipsa q̄ alia concurrentia omnia primo ad intellectionē ꝓducendam sunt cause naturales: ꝛ anima habēs sensationē de aliq̄ re distinctā potest illa mediāte causare conceptū specificum correspōdētē tali distīcte sensationi sibi possibili: nō autē conceptū ꝓpriū alicui singulari. ergo ꝛc. ❡ Ad scḋm qd̄ est contra hoc/dico q̄ licet viator habeat actū intelligēdi sic ꝓpriū alicui singulari q̄ p̄ ipm̄ intelligat ipm̄ illud/ꝛ nullum alterum/ꝛ consimili modo actū ꝓpriū sentiendi aliquod singulare tm̄/nō potest habere naturaliter actū aliquē cognitiuū sensitiuū nec intellectiuū sic alicui ꝓpriū q̄ non possit idem esse alicuius alterius sibi omnino similis ꝛ eiusdem specifice rationis: nec per ꝯñs aliquis actus ipsi possibilis cognitiuus est omniū indiuiduorū eiusdē rationis possibiliū sed tantū diffinitiuū distinctiu⁹ vt dictū fuit supius. sed nullus actus cōmunis pluribus indiuiduis eiusdē rationis possibilibus est singularis cōceptus sed magis specificus. ergo ꝛc. ❡ Si aūt dicatur q̄ licet actus intelligēdi ꝓprius singulari sit possibilis viatori: nō tamē nisi post cōpositionē ꝛ diuisionē: tūc diceretur ꝯsequēter q̄ talem actū distinctiorē ꝛ specifico ꝛ propriū indiuiduo nō cōtinet virtualiter aliqua sensatio sed vltimus ꝛ pfectissimus ipsa mediante ꝓducibilis est specificus vt dictū est superius. ❡ Secūda ꝯclusio est. q̄ inter cōceptus distinctos conceptus cōmunior est prior et inferior posterior. ꝛ hoc in ordine accidētalis cognitionis. ❡ Hāc ꝓbat doctor. Primo quia nihil cognoscitur distincte seu explicite nisi habeātur oēs conceptus p̄dicabiles de ipso in quid et primo modo/a ꝯceptu entis sic primo vsq; ad cōceptū quidditatiuū vltimū descendēdo ergo cōceptus superior seu ꝯmunior est prior q̄ inferior. ❡ Antecedēs ꝓbat. q̄ cognoscere rem explicite seu distincte est eius diffinitionē habere: sed perfecta cuiuslibet diffinitio ꝛ completa est ex omnibus quidditatiuis conceptibus de diffinito in primo modo dicēdi p̄ se p̄dicabilibus constituta. ❡ Hoc apparet. quia nec est aliqua ratio quare magis vnū talium p̄dicabiliū ponatur in diffinitione q̄ alterū. ergo ꝛc. ❡ Consequētia apparet. quia ex quo distinctus seu diffinitiuus conceptus inferior includit omnē superiorē ꝛ nō ecōuerso/quia nec ꝯceptus inferior est de superiori p̄dicabilis primo modo/sed econuerso: per ꝯñs sequitur q̄ cōceptus superior sit prior q̄ inferior cū possit haberi sine ipso ꝛ nō ecōuerso/loquēdo vt nūc loquimur de cōceptibus distinctis nō de confusis. ❡ Scḋo. quia metaphysica vt dicit Auic. est prior quacūq; alia sciētia scḋm ordinē distincte sciendi. ergo eius conceptus qui sunt transcēdētes ꝛ ꝯmunissimi sunt priores scḋm istum ordinē. ❡ Contra ꝯclusionē istam arguit quidā. Primo. quia omne obiectum potest distincte cognosci sine illo qd̄ nō est de rōne eius essentiali/nec est essentialiter inclusum in eo. sed cōceptus entis nō includit essentialiter in cōceptu specifico/nec aliquis alius superior in inferiori/nec est de essentia alicuius rei extra cum sit cōceptus in anima. ergo ꝛc. ❡ Scḋo. quia cōceptus entis nō minus cōuenit deo in quid/q̄ creature: ꝛ p̄dicatur de ipso in primo modo: ꝛ tm̄ sine eo deus potest distincte cognosci: cū sit simpliciter simplex: qd̄ vel habet totaliter intelligi vel totaliter ignorari. ergo ꝛc. ❡ Sed ista nō sunt cōtra ꝯclusionē sicut ipsam doctor intelligit intellectam. Doctor enī vt dictū est: per notitiā distinctā intelligit notitiā diffinitiuā/nec vocat aliud aliquid distincte cognosci q̄ eius diffinitionē hr̄i. cōstat autē q̄ isto modo vtēdo vocabulo nō potest haberi distinctus conceptus inferior sine quolibet supiori de ipso p̄dicabili primo modo. Rationes autē p̄dicte accipiūt distinctiuam cognitionē in primo modo in alio intellectu videlicet ꝓ cognitione totius rei cui⁹ nihil latet cognoscētē. nō oīs autem talis distincta notitia sic accepta est diffinitiua. ꝛ ideo non sunt ad propositum. ❡ Unde ad primā quādo dicitur q̄ omne obiectū potest distincte intelligi sine illo qd̄ nō est de ratione eius essentiali/cōcedo si p̄ essentialem rationē intelligas diffinitionē/ꝛ per distincte intelligi rei intellecte diffinitionē haberi. si autē aliter/non est ad ꝓpositū. Tūc ad minorem quādo dicitur q̄ ꝯceptus entis nō includitur in ꝯceptu specifico/nec alicuius rei extra. Dico q̄ verū est sicut ps in toto, includitur tm̄ essentialiter in diffinitione ipsius quia est pars eius. semper enī ꝯceptus superior est pars nō ꝯceptus inferioris sed diffinitionis ipsius. ꝛ ideo licet res possit distincte ꝯcipi

sine conceptu cōmunioꝛi superioꝛi: vocando distinctā cō ceptionē eius totius ⁊ omniū partiū suarū intellectionē nō tñ vocādo distinctā cognitionē ipsius cogniti diffinitionē. Et qñ dicit ꝙ cōceptus entis est in anima/nec per consequēs est de essentia rei extra. Dico ꝙ licet nō sit de essentia rei extra/est tñ de essentia diffinitionis sue/sicut pars de essentia totius. res autē extra non potest distincte cognosci sine eius diffinitione cum nec eius distincta cognitio vt hic de ipsa est sermo sit aliud ꝙ̄ sua diffinitio. quare ⁊c̄. ¶ Ad secūdū cōsimiliter est dicēdū. falsum enim est qđ in minoꝛe accipit quando dicitur ꝙ deus potest distincte cognosci sine conceptu entis/accipiēdo distinctā cognitionē modo p̄dicto: videlicet ꝑ diffinitione. ¶ Nec valet illud qđ ad hoc ꝓbandū addit quādo dicit ꝙ deus est simpliciter simplex/quia licet sit simpliciter simplex in re/est tamē diuersis ꝯceptibus quidditatiuis vt tu ipse supponis qui sic arguis/conceptibilis puta cōceptu entis vel substantie communi ipsi ⁊ alijs ⁊ aliquo alio ꝓprio ipsi soli. omne aūt tale est diffinibile seu describibile: cū nec diffinitio seu descriptio sit aliud ꝙ̄ aggregatio pluriū conceptuū quidditatiuoꝝ ipsius descripti vel diffiniti de ipso p̄dicabiliū primo modo. nullum aūt tale est distincte conceptibile sine eius diffinitione siue descriptione/nec per cōsequēs sine omnibus ꝯceptibus quidditatiuis ei⁹ ꝑticularib⁹. quare ⁊c̄. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ etiam in ordine habitualis cognitionis conceptus superioꝛ est prioꝛ ꝙ̄ inferioꝛ: ⁊ hoc loquēdo vt in cōclusione secūda de istis distinctis cōceptionibus nō confusis. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā qualem ordinē habēt effectus alicui cause possibiles vt ab ipsa actualiter sunt producti/secundum talē in causa ipsa antequā actualiter ꝓducātur virtualiter ⁊ quodāmodo habitualiter cōtinentur: sed cōceptus supioꝛ ⁊ inferioꝛ quādo a memoria actualiter ꝓducūtur: talem habēt ordinē ꝙ prius necessario habet ꝓduci superioꝛ ꝙ̄ inferioꝛ si distinctus vt probatū est. ergo memoria vt taliū actuū virtualiter seu habitualiter cōtentiua prius continet cōmunioꝛē seu superioꝛē ꝙ̄ inferioꝛem. ¶ Confirmatur. quia causa naturalis non producit prius vnum effectū ꝙ̄ alterū nisi quia prius est vnius ꝙ̄ alterius virtualiter cōtētiua. sed memoria que est naturalis causa prius agit ad ꝯceptū ꝯmunioꝛē siue superioꝛem ꝙ̄ ad inferioꝛē distinctū: sicut econuerso prius agit ad conceptū indistinctū inferioꝛē puta specificū ꝙ̄ ad superioꝛē. ergo actus distinctus cōmunioꝛ est habitualiter seu virtualiter prioꝛ ꝙ̄ inferioꝛ: ⁊ econuerso act⁹ inferioꝛ indistinctus est consimiliter prioꝛ ꝙ̄ superioꝛ. ¶ Contra istam conclusionem arguit quidam. Primo quia repugnat prioꝛibus dictis: quoniā vt dictum est in precedētibus causa naturalis nō impedita causat primo conceptū perfectissimū quē potest qualis est vt dictū est cōceptus specificus. sed cōceptus qui primo causat primo in causa virtualiter cōtinetur. ergo conceptus primo habitualiter seu virtualiter contētus nō est cōceptus cōmunissimus sed specificus. ¶ Secūdo. quia rem habitualiter cognoscere est eius speciē habere: ⁊ ꝑ ꝯñs illud cuius species est primo rep̄sentatiua est habitualiter p̄mo notū: sed siue sit eadē species vlis ⁊ minus vlis/siue alia et alia semꝑ videtur prius esse respectu cōceptus ꝑfectissimi puta specifici. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. quia ille cōceptus primus in intellectu causatur qui in causa primo virtualiter cōtinetur: sed talis est vt dicit ista cōclusio/ꝯcept⁹ cōmunioꝛ: ergo iste causatur prius ꝙ̄ specificus cui⁹ cōtrariū dictū est prius. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ illud qđ dictū est superius: videlicet ꝯceptū specificū causari prius est verū sicut ⁊ ibi fuit dictū/loquēdo de ordine cognitionis cōfuse. nō autē de ordine cognitionis distincte. ¶ Ad scdm respōdet: ꝙ licz eadē species sit respectu ꝯceptus vniuersalis ⁊ singularis/nō tamē opoꝛtet ꝙ illa licet sit naturalis causa/primo causet effectū perfectissimū puta specificū. quoniā causatio act⁹ intelligēdi habita specie intelligibili nō semꝑ est necessaria sed libera. nō enī habita specie necessario intelligit homo: sed potest non intelligere. ⁊ ideo ꝙ eadem specie mediāte possit haberi cōceptus superioꝛ ⁊ inferioꝛ nō opoꝛtet ꝙ prim⁹ sit inferioꝛ/nec ꝑ ꝯñs perfectioꝛ: sed potest esse superioꝛ imperfectioꝛ. secus autem est tamē quādo causatio effect⁹ mediante causa naturali causabilis nō est libera/q: nec est in potestate volūtatis: qualis est prima causatio intellectionis post habitā sensationē ante omnē volitionē ⁊ nolitionē. ¶ Ad tertiū apparet solutio ex p̄dictis. quoniā verū est ꝙ ꝯceptus cōmunioꝛ distinctus primo causatur et ideo primo in causa virtualiter cōtinetur/nec hoc est cōtra aliud dictū superius/vbi dictū est ꝙ ꝯceptus specificus causatur prius: quia hoc est verū scdm ordinē cōcipiendi confuse vt dictū est sepe. quare ⁊c̄. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est ꝙ cōceptus inferioꝛ est simpliciter prioꝛ ꝙ̄ conceptus superioꝛ. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ totus ordo cognitionis confuse est prioꝛ toto ordine distincte cognitionis. prius enī generatiōe res a nobis indistincte seu confuse ꝯcipitur ꝙ̄ explicite seu distincte. ergo qđ est prius scdm ordinē confuse cōcipiendi est simpliciter prius. sed cōcept⁹ inferioꝛ puta specificus est prioꝛ scdz istū ordinē ꝙ̄ aliquis superioꝛ seu cōmunioꝛ alius vt ꝓbatū est prius. ergo ⁊c̄. ¶ Contra cōclusionē istam arguit ille idem qui arguit cōtra alias p̄cedētes. Primo quia omne qđ distincte cognoscit a sensu potest distincte cognosci ab intellectu. sed ante intellectionē confusam potest res distincte cognosci a sensu: ergo ⁊ ab intellectu: nec ꝑ ꝯñs opoꝛtet intellectionē confusam p̄cedere distinctā. q̄re ⁊c̄. ¶ Secūdo. quia multa sunt genera que nō possunt cōcipi sine speciebus. ergo saltem in talibus cōfusa cognitio nō p̄cedit distinctā. ¶ Ad primū negatur illa maioꝛ assumpta. qm̄ nihil est distincte ab intellectu cognitū nisi qđ est ꝑ diffinitiuā notitiā intellectum vt hic loquimur de cognitione. sed nō omne ꝑ sensum distincte cognitum potest statim esse per diffinitionē intellectū. quoniā sensatio prius causat cōceptum diffiniti natū causari a sensu quo mediante prius habetur etiā conceptus diffiniti natus causari ab intellectu/ꝙ̄ habeat diffinitio. licet enī in illis que nō cadūt sub sensu prius habeatur cōceptus complexus ꝙ̄ simplex/tamē in illis que cadūt sub sensu est cōtrarium. quia semꝑ in talibus cōceptus cōfusi diffiniti p̄cedūt conceptus complexos indistinctos diffinitionū. quare ⁊c̄. ¶ Sed hic est dubiū quare cōcept⁹ alio mediante causatus est posterioꝛ ipso: sed vt dictū est in p̄cedētibus mediāte diffinitione causatur conceptus simplex vnicus qui est diffinitū. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc dicendū est ꝙ cōceptus ille simplex vnicus mediante diffinitione causatus est alius a cōceptu diffiniti prioꝛi ante cōceptum cōplexū diffinitiuū habito: ⁊ foꝛte alterius rationis ab ipso. quare ⁊c̄. ¶ Sed quia hoc nō videt rationabiliter esse dictū/ideo aliter est dicendū: videlicet ꝙ illud qđ dictū est i p̄cedētibus/videlicet conceptū simplicē causari mediante ꝯceptu diffinitiuo cōplexo/est verū ⁊ intelligendū de insensibilibus tm̄. nō autē de sensibilibus. sensibilium enī primo habet cōceptus quidditatiu⁹ simplex incomplexus: sed insensibiliū nō nisi post cōceptum diffinitiuum seu descriptiuū complexum. ¶ Ad scdm dicitur ꝙ esto ꝙ indiuiduū distincte cognoscatur a sensu/non tamen ab intellectu primo: intelligēdo ꝑ distinctam cognitionē ipsam diffinitionē. nec ꝑ ꝯñs videtur verū illud assumptū: videlicet ꝙ multe sint species que non possunt cognosci sine genere. intelligēdo enī sicut debet intelligi per speciē conceptū cōmunē plurib⁹ differētib⁹ numero

et per genus conceptum communem pluribus differen
tibus specie potest vtiqꝫ species intelligi: hoc est conce-
ptus qui est species haberi nō habito cōceptu qui est ge-
nus: ꝛ hoc respectu coꝝ que cadūt sub sensu/esto ꝙ non
respectu alioꝝ. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem
in principio apparet solutio ex pdictis tam in ista que-
stione ꝙ in alus questione.

Septimo quero: vtrum vniuer-
sale habeat aliquod esse in aīa vel extra ani-
mā subiectiuū vel tm̄mō obiectiuū. ¶ Et vi-
detur ꝙ habeat aliquod esse subiectiuū: qꝛ oē
ens actu existēs habet aliquod tale esse cū sit existēs vel
per se vt substātia/vel in alio vt accñs in subiecto. p habe
re autē esse subiectiuū nō intelligitur aliud ꝙ existere al
tero istoꝝ duoꝝ modoꝝ. sed vle: est aliquid actu existens
quandoqꝫ ꝛ p ꝯñs est substātia vel accñs. ģ ꝛc̄. ¶ Cōtra.
quia omne actu in re existēs esse subiectiuū altero duoꝝ
modoꝝ pdictoꝛum habēs/est vnū numero singulare. sed
vle non est aliquod singulare. ergo ꝛc̄. ¶ Responsio. vbi
sic pcedā. Primo eīn excludā opinionē ponentium vle
habere esse solūmodo obiectiuū. Secūdo dicā aliter ad
quesitū. ostendā eīn ꝙ vle: habet verū esse subiectiuū.

Quantum ad primū est opinio cuius-
dam dicentis in primo suo dist. 2. quest. 6. ꝙ conceptus
vlis nō est aliqua intellectio cōfusa/nec species singula-
ris in essendo ꝛ vlis in repñtādo/nec qualitas aliqua
sequēs actum intelligēdi causata p ipm singularia equa
liter repñtans. nec potest dici ꝙ sit nihil ex natura sua
sed tm̄ ex institutione aliqua: sed est aliquod ens nullum
habens esse alicubi subiectiuū sed tm̄ ī anima obiectiuū
est eīn vt dicit quoddā ens ab intellectu fictū habēs tale
esse in esse obiectiuo quale habet res extra in esse subie-
ctiuo. ¶ Primū: videlicet ꝙ vlis nō sit intellectio cōfu-
sa/probat primo. quia p intellectionē ꝯfusam sicut ꝛ per
omnē aliā aliquid intelligitur/sed p intellectionē confu
sam pluribus cōmunē vt p intellectionē hominis in cō-
muni nō potest intelligi aliquod singulare tm̄ nec simul
omnia/quia tūc intelligerētur actualr̄ īfinita. ergo ha-
bet intelligi p ipsam aliquod vle. obiectum autē intelle
ctum ab actu quo intelligit est distinctū. ģ ꝛc̄. ¶ Scōm
videlicet ꝙ vle: nō sit species/probat. Primo quia non
est ponenda talis species intellectionē pcedens. Scōo
quia esto ꝙ ponatur/nō intelligitur p actū intelligendi
quo intelligitur vle. Tertio. quia tūc vle non abstrahere
tur/sed subiectiue generaretur. ¶ Tertiū. videlicet ꝙ
non sit talis qualitas/probat: quia nulla talis res est in
anima ꝙ ab habitibus actionibus ꝛ passionibus sit dis-
tincta. ¶ Quartū. videlicet ꝙ nō sit p se ex institutiōe
sed aliqd ex natura sua significās/patet: quia alias nul-
lum vle: ex natura sua esset gen⁹ nec species sed ex insti-
tutione sola: ꝛ tūc deus cōsimiliter posset esse vlis sicut
quodcūqꝫ alterū: qđ est falsum. ergo ꝛc̄. ¶ Quintū ꝛ vlti
mū: qđ vt principale intentum infert ex pdictis/probat.
Primo quia ens diuiditur scđꝫ phm in ens in anima/et
in ens extra animā/qđ solū diuiditur in decē pdicamēta
sed ens in anima hic non potest sumi pro ente in anima
subiectiue/quia tale est in genere qualitatis/ꝛ per ꝯñs
ens reale. ergo sumitur ibi p ente in anima tm̄modo ob-
iectiue. quare ꝛc̄. ¶ Secūdo. quia figmenta ꝛ chimera p
positiones ꝛ syllogismi de quib⁹ est logica artificialis ꝛ
respectus rōnis sunt tm̄ in anima obiectiue sicut ꝛ crea-
ture fuerūt ab eterno in mēte diuina/ nō alicubi subiecti
ue. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. quia nisi poneretur esse huiusmodi
obiectiuū nullus ꝯcept⁹ posset poni cōmunis vniuocus
deo ꝛ creature: cū nihil in esse subiectiuo sit eis cōe. ģ ꝛc̄.

¶ Quarto. qꝛ aliter nō distinguerētur prime intētiōes
a secundis nisi ens huiusmodi poneretur. ¶ Quinto. qꝛ
nisi tale ens poneretur: sequeretur ꝙ nunꝙ idē nō va-
riatū posset de pluribus pdicari/ nec vnū gen⁹ posset po
ni respectu plurium specierum: quia nō idē de oībus/sed
vnū de vna/ꝛ alterū de alia pdicaretur. ¶ Sexto. qꝛ tūc
etiam sequeretur ꝙ idē esset subiectū in ppōne vniuer-
sali/ꝛ in ppōne particulari. ¶ Septimo. quia auctorita
tes sonant ꝙ deus potest fingere talia/ꝛ ꝙ intellectus
noster fabricat siue format vlia a singularib⁹ abstracta.
ģ ꝛc̄. ¶ Sed hic modus dicēdi est oīno impossibilis. ideo
arguo contra ipm. Primo. quia tale ens fictū nullate-
nus est ponendū nec potest poni. Secundo. quia esto ꝙ
poneretur per impossibile non esset alicuius conceptus
realis singularis nec vniuersalis obiectū. Tertio. ꝙ nec
esse posset vle. ¶ Primū pbo. Primo: quia omnis sub-
stātia vel accñs est verū ens subiectiuū esse habens: nec
aliquod esse positiuū est possibile ꝙ sit alterū ab vtro-
qꝫ istoꝝ: quia omne ens possibile vel est aptū per se existe
re ex se/ꝛ sic ē substātia: vel ī alio subiectiue ꝛ sic ē accñs
sed huiusmodi fictū ens esse obiectiuū tm̄ habēs nec po
test esse vt dicis per se/nec in alio subiectiue. ergo non est
aliquid possibile/sed oīno impossibile. ¶ Confirmatur.
quia qđ nullo modo potest existere simpliciter est impos
sibile. omne eīn possibile potest aliquo modo existere. sed
tale ens nullo modo potest existere: cū oē potens existe
re possit existere vel per se vel in alio subiectiue. ꝛ hoc nō
cōceditur esse posse aliquo istoꝝ modoꝝ. ergo nō est aliqđ
possibilius ꝙ figmentū puta chimera vel quecūqꝫ ipos-
sibilis. quare ꝛc̄. ¶ Secūdo. ꝙ min⁹ diuersis magis vel
saltē nō minus potest idē ꝯceptus esse vnicus ꝛ ꝯmunis
ꝙ magis ī re extra diuersis. sed huiusmōi ens obiectiuū
ab intellectu fictum minus est distinctū ab omni alio ve
ro ente creato ꝙ a deo. eīmmo eīn est impossibile ponere
aliquod ens positiuū a creatura fictum nō magis a deo
distinctum ꝙ ab aliquo alio vero ente creato. ergo nō mī
nus tali enti ficto ꝛ aliis omnibus veris creatis pōt esse
idē ꝯceptus entis vniuoc⁹ ꝛ ꝯmunis ꝙ deo ꝛ creaturis.
sed hoc etiā scđm ponētes tale ens fictum/est falsū. nec
eīn entis cōceptus se extēdit nisi ad deū ꝛ ad ens creabi
le vel creatū diuisum per decē genera tm̄. ergo huiusmo-
di ens fictū nullatenus est ponēdū. ¶ Cōfirmatur. quia
cōcept⁹ entis deo ꝛ creature cōmunis ad omne possibile
se extēdit. ergo omne illud est impossibile cui talis cōce-
ptus nō potest cōpetere. sed tale ens fictū est huiusmo-
di vt cōcedūt. nō eīn potest esse talis cōceptus obiectum
quia nec cōceptus ipse est ipsi cōmunis ꝛ aliis: sed solis
entibus veris verū esse habētibus vel habere valētibus
subiectiuū. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. qꝛ vltra deum qui non est
in aliquo pdicamētoꝝ scđm dictū vulgatū/oē aliud ens
possibile positiuū est in aliquo decem generum. non sunt
enim nisi decē rerū prima genera seu pdicamēta tm̄. sed
huiusmodi ens fictum nō ponitur/nec potest poni in ali-
quo horum decē pdicamentoꝝ vt signatum in signo nec
vt pars in toto: cū omne qđ est in aliquo decē pdicamen
toꝝ aliquo istorū modoꝝ habeat verum esse aliquod sub-
iectiuū. ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut ipsi repugnat eē
in genere ratione perfectionis vel ratione imperfectio-
nis sue. sed non propter perfectionē: quia pfectiora sunt
alia omnia entia esse habētia subiectiuū: quorum quod-
libet est in genere preter primū. nec propter imperfectio
nem/quia supponitur esse aliquod positiuū qđ ē obiectū
actuū intelligendi vniuersalium seu cōfusoꝝ ꝛ cōmuniū
omne autē tale est in pdicamento vt signatum in signo
qm̄ tales conceptus pluribus cōmunes sunt pdicabilia
puta genus species ꝛ differentia/ex quibus constāt ipsa
oīa pdicamenta. oīa autē obiecta taliū pdicabiliū ꝙ sunt

partes p̄dicamentoꝝ/quia nec p̄dicamentū est aliud ꝙ̄ collectio diuersoꝝ p̄dicabiliū/sunt i p̄dicamēto vt signa tū in signo.ergo ꝛc. ¶ Quarto.quia decē sunt p̄dicamēta tm̄.sed si ponātur huiusmōi entia ficta nō erūt tm̄ decē/sed viginti vel infinita.ğ talia non sunt possibilia/nec ponēda. Maior cōmuniter ꝯcedit ꝛ vulgariter supponit tāꝙ̄ vera. ¶ Probo minorē.qꝛ huiusmodi entia ficta hñtia esse obiectiuū tm̄ sunt rerū signa ab intellectu formata:quoꝝ alia sūt vt ꝯcedūt qui ea ponūt/vniuersalio ra alijs vt genera speciebus.sed ex talib⁹ signis rerū cōstituitur p̄dicamētū:quia nec ip̄m p̄dicamētū est nisi aggregatio taliū signoꝝ.ergo aggregatio taliū entiū fictorum est vere p̄dicamentū.sed nō aliquod illorum decem vulgariter positorū.ğ p̄ter ipsa sunt alia decē.nō enim est verisile ꝙ ens fictū omniū rerū decē generū sit magis vnius p̄dicamēti vel vnū p̄dicamentū ꝙ̄ conceptus oīm habens in mente esse verum ꝛ subiectiuū.constat autē ꝙ tales cōceptus licet omnes quarūcūqꝫ rerū sint in eodē predicamēto:videlicet qualitatis vt signatum in signo non tm̄ vt partes in toto:imo isto modo sunt in decē p̄dicamētis:cū omnia decē p̄dicamēta sint ex diuersis cōceptibus:vt p̄dicamentū substātie ex cōceptibus substātie predicamētū qualitatis ex cōceptibus qualitatis/ꝛ sic de alijs/vt totū ex partibus ꝯstitutū.ergo ꝛ de huiusmodi fictis entibus earūdē rerū signis cū cōceptibus cōsimiliter est dicēdū:videlicet ꝙ licet oīa sint significatum eiusdē generis sicut ꝯcept⁹ oēs/sunt tm̄ generꝫ diuersoꝝ vt aggregationes diuersoꝝ taliū diuerse sint diuersa p̄dicamēta:puta multitudo siue collectio taliū que sunt signa substantiarū tm̄ sint vnū p̄dicamētū:ꝛ collectio aliorum que sunt signa qualitatū/alterū:ꝛ sic de alijs:et per ꝯñs habebimus.20.predicamenta:quoꝝ decē erūt collectiones conceptuū esse habentiū subiectiuū/ꝛ alia decē erunt alie decē collectiones eorū earūdē rerū signorum/nullum tamē esse habentiū subiectiuū:sed tātūmodo obiectiuū. Imo sequitur ꝙ erūt vel esse poterūt p̄dicamenta huiusmodi infinita.qm̄ huiusmodi ens fictū est esse act⁹ intelligēdi obiectū.omne aūt obiectū intellectuꝫ potest habere maxime vl'e quale est istud ens fictū/imo ꝛ de facto habet esse obiectiuū:qd̄ vt dicit est ens fictū.ergo entiū fictoꝝ q̄ sunt signa rerū extra erūt alia entia priorum entiū fictorum signa que erūt ob eis aliorum p̄dicamentorum:ꝛ istorum erunt alia/ꝛ sic in infinitum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur.quia omne predicabile est in aliquo p̄dicamento vt pars in toto/sed quodlibet ens fictū tale est aliquod p̄dicabile scd̄m eos.ergo est in aliquo p̄dicamēto.sed nō in aliquo istoꝝ decē.quia ista decē nō cōstant ex p̄dicabilib⁹ fictis sed veris puta ex ꝯceptibus in mente esse habētibus subiectiuū.ergo sunt p̄dicamēta alia preter ista. ¶ Maior est euidens.quia nec p̄dicamentū est aliud ꝙ̄ collectio p̄dicabiliū puta generū speciarū ꝛ differentiarum. ¶ Minor probatur.quia omne vl'e est p̄dicabile:ꝛ ecōuerso omne de pluribus predicabile est vl'e.sed scd̄m opinantē huiusmodi ens fictū est vl'e: nec est aliqd̄ vl'e nisi ens tale:ꝛ ita omnia genera species ꝛ differētie et alia q̄cunqꝫ vniuersalia sunt talia entia ficta.ergo vel omnis decē p̄dicamenta ab omnibus concessa sunt p̄cise ex talibus fictis entibus ꝯstituta/vel p̄ter ista sunt alia. Sed primū nō pōt poni:quia diffinitio cui⁹ partes sunt genus ꝛ differentia/est notitia rei cōplexa sicut ꝛ omnis propositio:ꝛ p ꝯñs oēs partes tā diffinitionis ꝙ̄ cuiuscūqꝫ mentalis ꝓpōnis sunt notitie incōplexe.nec diffinitio aūt nec mētalis ꝓpō constat nisi ex p̄dicabilibus que sunt partes p̄dicamētorū.ergo p̄dicamēta ista decē non cōstant ex fictis entibus/sed ex notitijs intellectualib⁹ seu ꝯceptibus verū habētibus subiectiuū esse in mēte/sicut realē accidēs in subiecto.quare ꝛc. ¶ Quinto.quia

nō magis hm̄ōi ens fictū est ponēdū in notitia vl'i tanꝙ̄ aliquid positiuū a notitia ipsa ꝛ ab eius obiecto distinctū ꝙ̄ in notitia singulari siue singularis rei:sed ipsi non ponūt tale ens fictū in notitia singulari.ğ ꝛc. ¶ Probo maiorē.qꝛ notitia vl'is puta hoīs in generali nō est vt obiectū p ipsam intellecti nisi hominū singulariū tm̄ vt in p̄cedētibus q̄stionibus est ostēsum.ergo illa eadē singularia q̄ sunt obiecta diuersaꝝ intellectionū singulariū sunt obiecta vnius intellectiōis vl'is que est tm̄ illoꝝ.sed nulla apparet ratio:q̄re magis in vna itellectione ꝙ̄ in alia illarū que sunt eorūdē obiectoꝝ sit ponendū tale ens fictū ab intellectione ꝛ ab eius obiecto distinctū.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.qꝛ intellectio singularis qua itelligit vnū tm̄ pfectior est ꝛ distinctior ꝙ̄ intellectio vl'is qua intelligūtur plura aliqua indistincte/ꝛ ita magis mediāte ip̄a notitia singulari ꝙ̄ vl'i potest huiusmodi ens fictū formari seu fingi:ꝛ maxime qꝛ scd̄m istū opinātē tale ens fictū ponentē/p hoc ꝙ intellectus videt aliquā rē extra fingit consimilē in mente:sed intellectiua visio rei extra est intellectio singularis qua determinate intelligit res talis:ergo hoc ens fictū mediāte visione rei singularis ꝓductū nec videt esse ponēdū in notitia vl'i sed magis i singulari qua sola mediāte ꝓducitur:nec videt esse rep̄sentatiuū indistincte plurium singulariū/sed vnius tm̄/nec per ꝯñs posse supponere/vt ponit/ꝓ plurib⁹ sed ꝓ vno solū:quoniā eiusdē obiecti videtur rep̄sentatiuū esse et p ꝯñs pro ip̄o ꝛ non pro alio supponere posse/cuius solius fuit illa visio intellectiua qua mediāte productū extitit sed illa non fuit nisi vnius rei singularis tantū.ergo ꝛc. ¶ Sexto.quia nec anima rationalis nec aliqua forma intellectualis est productiua nisi forme accidētalis. sed omne accidens existēs habet vel in alio naturaliter/vel per se supernaturaliter esse subiectiuū.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia oīno est improbabile ꝛ contra omnē rationē ponere animā vel aliquā aliā causam secūdā nec etiam primā esse realiter ꝓductiuā alicui⁹ entis positi/qd̄ nec postꝙ̄ productum est possit per se existere/nec in aliquo alio subiectiue.sed tale est huiusmodi ens fictū qd̄ ponis vt dictis.ergo ꝛc. ¶ Secūdo probo scd̄m:videlicet ꝙ nō possint ponere huiusmodi ens fictū alicuius esse conceptus vl'is nec singularis realis obiectū. Primo.qꝛ om̄e qd̄ est alicuius cōceptus realis obiectū/est i p̄dicamēto aliquo vt signatum i signo. sed huiusmodi entia ficta vt dicūt in nullo p̄dicamēto existūt.oē enim cuiuscūqꝫ p̄dicamēti significatū habet seu habere pōt esse aliqd̄ obiectiuū.ğ ꝛc. ¶ Maior apparet.qꝛ oīs cōceptus realis est alicuius generis p̄dicamētalis:qꝛ aut est cōmunis plurib⁹ et sic est vl'e: qd̄ habet esse p̄dicabile alterū illoꝝ ex qb⁹ integratur oē p̄dicamētū:aut est ꝓprius vni tm̄/ꝛ sic ē singulare de vno solo p̄dicabile:vt ꝯceptus sortis.sed cōstat ꝙ obiectū taliū ꝯceptuū cōmuniū vel singularium quoꝝ collectio est p̄dicamētū/est in ipso p̄dicamēto vt signatum in signo:qꝛ nec esse p̄dicamēti significatū ē aliud ꝙ̄ esse p aliquē p̄dicamēti ꝯceptū obiectū intellectū ergo ꝛc. ¶ Scd̄o.qꝛ oīs cōceptus vl'is seu cōis est p̄dicabilis de oībus suis obiectis p eū intellectis/siue de eorū cōceptibus ꝓprijs. ¶ Hoc apparet p exēplū tā de conceptu entis ꝙ̄ aīalis ꝙ̄ in oībus alijs.est enim ꝯceptus entis p̄dicabilis de ꝓprio ꝯceptu dei/ꝛ de ꝓprijs cōceptibus oīm creatoꝝ/sicut ꝛ cōceptus aīalis cōis de ꝯceptib⁹ ꝓprijs oīm singulariū aīaliū.qꝛ qd̄libet est indifferēter ei⁹ obiectū p ip̄m intellectū.sed nec ꝯceptus entis trāscēdētis/nec aliqs ꝯceptus alius alicuius generis est p̄dicabilis de aliquo ente huiusmodi obiectiue:qꝛ vt cōcedis tale nō est nec dici pōt substātia nec accidēs/nec trāscēdēs.qꝛ tale vꝫ trāscēdēs nō ē cōe vniuocū nisi ad deū et ad ens creatū qd̄ est alicuius decē p̄dicamētoꝝ:de quoꝝ

numero nō est ens huiusmodi obiectū. ergo rc. ¶ Ter-
tio. q2 qđ plus distinguit a reb9 significatis seu obiectis
oīm p̄dicamentoꝝ q̄ ipsa p̄dicamēta seu eoꝝ significata
obiecta inter se adinuicē sint distincta / nō magis pōt eē
cōceptus p̄dicamētalis alicuius ipsoꝝ obiectū ꝑcū intel
lectū q̄ res significata ꝑ vnū p̄dicamētū / ⁊ ꝑ collectionē
oīū cōceptuū p̄dicabiliū cui9 ꝑticularis sit alteri9 p̄dicamē
ti nec alicui9 ꝯceptus sui obiectū. sed cōstat q ens fictū
huiusmodi si ponat magis distinguit ab oībus p̄dicamē
tis ⁊ ipsorū significatis q̄ ipsa p̄dicamēta inter se sint dis
tincta / nec ipsorū significata: ⁊ tñ sic p̄dicamētoꝝ saltem
aliquoꝝ vt substātie ⁊ qualitatis significata sūt distīcta
q nullū obiectū alicuius ꝯceptus vnius istoꝝ p̄dicamē-
torū pōt esse obiectū alicuius ꝯceptuū alterius. ĝ multo
minus ens fictū magis a significatis oīm p̄dicamētorū
distinctū q̄ qualitas a substātia / poterit eē obiectū ꝯce
ptus alicuius p̄dicamēti nec entis trāscēdētis / cū talis
vt dictū est nō sit / nisi dei ⁊ decē p̄dicamētorū / nec ꝑ ꝯñs
alicuius ꝯceptus realis / cū nō sit possibilis aliquis ali9
a p̄dictis. ¶ Minor quātū ad primā ꝑtē apparet. magis
eñ distinguit ens fictū nullū habens esse subiectiuū sed
tñ obiectiuū ab omni vero ente esse subiectiuū habente
q̄ vnū taliū entiū veroꝝ esse subiectiuū habentiū distin-
guat ab alio. cōstat aūt oībus vt euidens vnum taliū en
tium verorū esse subiectiuū habētiū distingui realiter ab
alio. ĝ rc. sed res significate ꝑ decē p̄dicamēta / ⁊ ipa oīa
p̄dicamēta rerū signa sunt vera entia in re extra: est eñ
quodlibet p̄dicamētorū collectio ꝯceptuū existentiū in
aīa: q̄ q̄dē sūt diuersa p̄dicabilia ⁊ signa rerū extra. ĝ rc.
¶ Alia ps minoris videlicet q significatū ꝑ p̄dicamētū
qualitatis nō sit obiectū significatū ꝑ aliquē ꝯceptū ge-
neris substātie / ē euidēs. ¶ Quarto. q2 ꝯceptus p̄dica
mētales nō sunt ꝯceptus rerū īpossibiliū existere saltē ī
esse subiectiuo. sed hmōi entia ficta nullū habēt nec habe
re possunt esse subiectiuū. ĝ nō sunt obiecta p̄dicamētorū
nec alicuius ꝯceptus eorū. ¶ Quinto. q2 aut obiecta p̄-
dicamētoꝝ seu ꝯceptuū p̄dicabiliū puta generis speciei
et differētie: quorū diuersorū diuerse collectiones sunt di
uersa p̄dicamēta / sunt hmōi entia ficta tñ: aut ipsa ⁊ en
tia vera simul: aut tñ vera ⁊ nō ficta. Sed nō pōt poni pri
mū. q2 tūc entia vera in re extra esse subiectiuū habentia
nō essent a nobis intellecta: cū nō sint intellecta nec pos-
sint a nobis intelligi nisi ꝑ aliquē ꝯceptū p̄dicamētalē
tūc etiā ꝯcept9 p̄dicamētales puta genera / species / et
differētie nō essent p̄dicabiles nisi de entib9 fictis tñ seu
eorū ꝯceptibus ꝓpriis. null9 eñ ꝯceptus cōis est p̄dica
bilis nisi de ꝯceptibus ꝓpriis illorū q̄ sunt eius obiecta.
vtrūq3 aūt istorū est falsu3. ĝ rc. Nec potest poni scdm: q2
entia vera ⁊ ficta talia non sunt in eisdē p̄dicamētis / nec
cōceptus entis dei ⁊ p̄dicamētis cōis se extēdit ad ta-
lia entia ficta vt ꝯcedūt qui ea ponūt. sed oīa ꝯceptuū p̄-
dicamētaliū obiecta sunt in p̄dicamentis vt signata in
signis. ĝ relinquit tertiū qđ est ꝓpositū: vez q nullius cō
ceptus alicuius decē p̄dicamentorū obiectū est aliquod
ens fictū: sed solū ens verū habēs seu habere valēs eē in
seipso vel in alio subiectiuū. q̄re rc. ¶ Sexto. q2 nullius
ꝯceptus alicuius p̄dicamētorū obiectū est nisi substātia
vel accidēs: cū nec aliquis p̄dicamentalis cōceptus sit
predicabilis de alio q̄ de substantiis vel de accidētibus
vel de ꝓpriis eorū cōceptibus. sed talia entia ficta nec cō
ceduntur esse substātie nec accidētia: ergo nec alicui9 ꝯce-
ptus alicuius p̄dicamētorū possunt poni obiectū. ¶ Ex
quo apparet q oīno est falsu3 qđ ponit p̄dicta opinio
q̄ dicit: vlē est ens fictū qđ est cōcept9 cōfusi seu cōis ob
iectū. Primo. q2 vt dictū est eadē singlaria sunt obiecta
intellectionū singulariū ꝓpriarū ⁊ cōmuniū cōfusarū: nec
per ꝯñs ens fictū est alicuius intellectus cōis p̄dicamē-
talis obiectū. ¶ Scdo. quia sicut intellectio singularis
predicat de vna singulari tñ / ita ⁊ intellectio cōis vt cō
ceptus hoīs de plurib9 singularib9: q2 de oībus hoībus
sed nō p̄dicat nisi de illis seu eorū ꝓpriis ꝯceptib9: quoꝝ
est cōis cōceptus. ergo rc. ¶ Tertio. q2 tūc res extra eē
subiectiuū habēs / nō posset cōcipi nisi ꝯceptu sibi ꝓprio
singulari: nō aūt aliquo pluribus cōi. hoc aūt est falsum.
ergo rc. ¶ Cōsequētia ē euidēs. q2 cōcept9 oīs cōis plu
rib9 aut est trāscēdēs vt cōceptus entis / aut est aliq̄s p̄-
dicamētalis cōceptus vt gen9 vel spēs vel dr̄a. q̄libet
eñ istorū p̄dicabiliū est scdm veritatē cōcept9 / nō ens fi
ctū vt ponit opinio supradicta. s3 nullius istorū ꝯceptuū
pōt poni obiectū res aliq̄ singularis extra: vt ꝓbat ista
opinio. q2 qua rōne vt arguit vnū singulariū eēt taliū ob
iectū / eadē q̄libet aliorū / ⁊ ꝑ ꝯñs infinita singularia es-
sent ꝑ quēlibet taliū ꝯceptuū intellecta: qđ est īpossibile
ĝ rc. ¶ Falsitas ꝯñtis apparet. q2 nō magis vnū singu
lare in essendo licet vlē in rep̄sentādo est intelligibile cō
ceptu ipsi ꝓprio ⁊ alio cōi cōfuso q̄ alterū qđ ē singlare
in essendo nec est vlē in rep̄sentādo: q2 nec aliq̄d rep̄sen-
tat. Hoc apparet ꝑ exēplū de voce vna numero plurī si
gnificatiua / ⁊ de q̄libet re ꝑ ipsam significata. nō eñ plu-
ribus cōceptibus est intelligibilis vox l3 vlis ī rep̄sentādo
q̄ res ꝑ eam significata singlaris tā in essendo q̄ oī alio
mō. sed oē tale ens fictū ab intellectu formatū habet ne-
cessario esse vnū nūero singulare ī essendo: esto q sit vlē
in rep̄sentādo: ĝ nō magis ipm̄ q̄ aliqđ aliorū singulariū
in re extra est intelligibile cōceptu aliquo tali cōfuso et
pluribus cōi. q̄re rc. ¶ Quarto. q2 vt statim infra dicet
nihil est vlē nec de plurib9 p̄dicabile īcōplexū nisi mēta
lis termin9 vel vocalis. sed nullus istorū terīorū ē p̄dica
bilis nisi de suis significatis seu eorū cōceptib9 seu voci
b9 ꝓpriis. oīa eñ p̄dicabilia vocalia vl̄ mētalia vt spēs
differētie ⁊ gn̄a sunt p̄dicabilia ꝑ se de singularib9 reb9
extra seu earū signis ꝓpriis non de entibus hmōi fictis.
nec eñ hic terminus vocalis aīal p̄dicat in ꝓpōne vo-
cali nisi de alia voce significatiua alicui9 vl̄ aliquorū sin
gulariū in re extra: sicut nec cōceptus ipsius aīalis cōis
in mēte formatus in ꝓpōne mētali nisi de aliquo īferiori
et singulariori cōceptu siliter ex ꝑ̄sse singulariū ī re ex-
tra. ĝ rc. ¶ Tertio ⁊ vltimo probo tertium: videlicet q
ista opinio nō possit ponere hmōi ens fictū tale esse ali-
quod vlē: accipiēdo vlē vt accipit a philosophis ⁊ ab oī-
bus doctoribus aliis. Primo. q2 vlē vt ab oībus cōiter
sumitur: nō est aliud q̄ aliquod de pluribus predicabile.
sed ens fictū tale non potest poni p̄dicabile de pluribus
nec de vno: ergo nec dici vlē. ¶ Probo minorē. quia oīs
propositio vel est vocalis vel mentalis. in ꝓpositione vo
cali predicatur ⁊ subiicitur termin9 vocalis. propositio
nis autē mētalis tā subiectū q̄ p̄dicatū est aliquis cōce
ptus mētis. quia sicut ꝓpō vocalis cōponitur ex vocib9
ita ⁊ mētalis ex cōceptibus. partes aūt ex quibus ꝓpō
oīs cōstat sunt eius p̄dicatū ⁊ subiectū. sed tale ens fictū
nō potest esse aliquis vocalis terminus nec mētalis / cū
tam vox q̄ cōceptus mētis habeat aliquod verū eē sub
iectiuū quale negatur ab huiusmodi ente ficto. ergo rc.
¶ Scdo. quia ꝓpō in mente formata est q̄dā intellectua
lis notitia cōplexa ex subiecto ⁊ p̄dicato tāq̄ ex diuersis
incōplexis notitiis cōstituta: imo nō est aliud q̄ tales in
cōplexe notitie in mēte successiue formate. ex quo sequit
q nihil ab omni intellectione distinctū pōt esse alicuius
talis ꝓpōnis subiectū nec p̄dicatū. sed tale ens fictū po
nitur esse distinctū ab omni intellectione. sic eñ dr̄ eē in-
tellectionis confuse obiectū: q est ab oī intellectione tā
ab illa videlicet cuius est obiectum q̄ ab alia quacunq3
magis distinctum q̄ substantia vel alia res extra quecū-
q3 distinguatur a sua intellectione: cum tale ens fictum

nullū ponatur habere nec habere posse esse subiectiuū.
ergo hmōi ens fictū nō est predicabile nec subijcibile in
aliqua ꝓpositione mentali nec in vocali vt apparet.er
go non est vle. ¶ Tertio.qz eē vle sub ente cōtentū ē ali
quod illorum q̄ philosophus enumerat:vz genus vel
differētia/vel species/vel ꝓprium/vel accidēs. Hoc ap
paret.qz oē p̄dicabile incomplexū de plurib⁹ est aliqđ
istoꝝ quinqꝫ.vle autem non est aliud q̄ de pluribus p̄di
cabile:sed nullum quinqꝫ p̄dictoꝝ p̄dicabilium est ens
fictum.imo qđlibet est ens veruꝫ.ergo ⁊c. ¶ Minor ap
paret primo.qz ex istis vt ex terminis incōplexis cōsti-
tuit̄ oīs ꝓpō in mēte formata cui⁹ oīs pars vt dictū est
habet esse aliqua notitia incōplexa hñs verum eē ⁊ sub
iectiuū non obiectiuū tm̄. ¶ Secūdo.qz diffinitio est cō
plexa intellectio diffiniti:ptes aūt diffinitionis sunt no
titie incōplexe.ergo genus ⁊ dr̄a q̄ sunt eius ptes sunt ī
tellectiōes:nec ꝑ ꝯñs sūt ficta entia imo vera. Species
etiā nō pōt esse ens fictum:qz ipsa est de qua p̄dicat̄ diffi
nitio.eius em̄ est diffinitio primo.nō est aūt diffinitio en
tis ficti:sed veri. Nec ꝓpriū dici pōt ens fictū nec etiaꝫ
accñs:siue ista duo vz ꝓprium ⁊ accñs sumant̄ pro re-
bus significatis extra siue vt sunt q̄dam p̄dicabilia ab
alijs trib⁹ distincta.qm̄ ꝓpriū primo mō sumptū nō est
a subiecto distinctū vt risibile ab hoīe. Accñs etiā cōsi
militer sumptū est ens verum eē hñs subiectiuū. vt secū
do aūt modo ista sumuntur sunt conceptus mētis sicut
alia omnia p̄dicabilia.ergo ⁊c ¶ Quarto.qz p̄dicabi-
lia ⁊ oīa quorūcūqꝫ p̄dicamētoꝝ vlia sunt rerū extra si-
gnificatiua.nec enim vle aliquod p̄dicat̄ nisi de suis si-
gnificat̄ vel eoꝝ ꝯceptib⁹ ꝓprijs supponētib⁹ ꝑ eis:sꝫ
talia ficta entia nō possūt vt ꝓbatū est supra esse taliuꝫ
rerū signa.ergo nec sunt p̄dicabilia:nec ꝑ ꝯñs vlia. ¶ Quī
to.qz aut ista speciei diffinitio qua dicit̄ ꝙ est illud qđ p̄
dicat̄ de pluribus differētibus numero/ꝯuenit conce-
ptui in mēte formato aut tali enti ficto.sꝫ non pōt poni
scđm.ergo relinquit̄ pmuꝫ qđ est ꝓpositū:vz ꝙ vle qđ est
species nō est tale ens fictum:sꝫ ꝯceptus q̄ est ens veruꝫ
ī mēte formatū. Et sicut arguit̄ de specie ita pōt argui
de gñe ⁊ de oī alio vli. ¶ Probo minorē.qz subiectū ꝓ
positionis in mente formate in qua p̄dicatur species vl̄
aliud quodcūqꝫ vle de singulari vt aīal vel hō de sorte
nec est res extra significata nec ens fictū eius signū:sed
rei ipsius singularis ꝯceptus. ¶ Hoc appet.qz nec res
extra significata pōt esse pars ꝓpōnis:nec respectu in-
tellectiōis singularis sꝫ tm̄ respectu vlis cōis ponitur
ab istis tale ens fictum.ergo huius ꝓpōnis mētalis ī qua
p̄dicatur vle de aliquo singulari subiectū nō pōt eē aliđ
q̄ ipsius rei singularis ꝯceptus in mēte formatus:sꝫ ꝓ-
positio mētalis nō cōponit̄ ex ente vero qualis est oīs
mentis ꝯceptus:⁊ ficto.ergo talis ꝓpositionis p̄dicatum
qđ ē vle non est ens fictū sꝫ verū:vz mētis ꝯcept⁹.sicut
em̄ ꝓpō vocalis ꝯstituit̄ ex solis vocib⁹ ita ⁊ mētalis ex
solis ꝯceptib⁹:ex quo sequit̄ ꝓpositū:vz ꝙ nec diffini
tio speciei nec alicuius alteri⁹ p̄dicabilis vlis ꝯuenit
enti ficto sed vero. ¶ Sexto.qz qđlibet p̄dicamentū est
ens realiter eē verū ⁊ subiectiuuꝫ hñs.qđ appet.qz ens
realiter extra aīaꝫ vt istemet dicit q̄ hmōi entia ficta po
nit diuidit̄ in decē p̄dicamenta.ergo nullū p̄dicamētū inclu
dit ens aliqđ fictū nullum eē hñs valēs subiectiuū/sed
tm̄modo obiectiuū:sed qđlibet p̄dicamētū includit ml̄
ta ⁊ diuersa vlia p̄dicabilia cū nec sit aliud q̄ taliū colle
ctio seu multitudo.ergo nullū taliū est ens fictum sed verū.
¶ Ex p̄dictis apparet falsitas p̄dicte opinionis quan-
tum ad tria oīa in ipsa contenta.qz nec tale ens fictū
qđ ponit est possibile: nec est alicuius cōceptus p̄dica
mētalis obiectum:nec aliqđ p̄dicabile:nec ꝑ ꝯñs vle.
¶ Quarto ⁊ vltimo ēt pōt ꝓbari ꝙ nec aliq̄s ꝯceptus
esset p̄dicabilis nec vocalis termin⁹ vlis supposito ꝙ
talium obiectū eēt tale ens fictū non aliquod verū.qm̄
hoc supposito nec termin⁹ vlis vocal̄ nec mētalis pos
set supponere ī aliqua ꝓpōne ꝓ aliquo singulari:sꝫ tm̄
ꝓ ente ficto signo singulariū vli:sed si hoc esset verū nul
lum vlium posset vere p̄dicari de aliquo singulari in ꝓ
pōne mētali nec vocali:nec ꝑ ꝯñs aliqđ posset eē vle cū
oē vle sit de plib⁹ singularib⁹ p̄dicabile.ergo ⁊c. ¶ Maior
appet.qz nullū p̄dicabile in aliq̄ ꝓpōne pōt supponē ni
si vl̄ pro seipso vel ꝓ suo significato:sed res aliqua sin-
gularis extra significata nō est aliqđ p̄dicabiliū vlium
nec eorum significatū supposito(vt cōcedit̄) ꝙ signifi-
catū ꝯceptus vlis sit solū tale ens fictū.ergo omne vle p̄di
catū in aliqua ꝓpōne supponēs ꝓ alio a seipso hꝫ sup-
ponere ꝓ hoc ente ficto suo proprio significato. ¶ Mi-
nor:vz ꝙ hoc supposito nullum vle sit p̄dicabile vere
de aliquo singulari apparet.qz omnis ꝓpositio in qua
aliq̄s vlis terminus p̄dicatur de singulari termino sup
ponēte nō pro seipso:sꝫ ꝓ ente hmōi ficto est falsa.cōstat
em̄ ꝙ nullum ens fictum est deus:nec hō:nec aīal:nec
angelus:nec aliquod alterum ens reale.ergo omnis ꝓposi
tio in qua aliquod talium p̄dicatur de aliquo termino
supponente ꝓ ente ficto est falsa:sed subiectum istaruꝫ
oīm ꝓpositionum/ens infinitum est de⁹:homo est aīal ⁊
oīm similiū q̄ non possunt verificari carū terminis stan
tibus seu supponentib⁹ ꝓ seipsis hñt supponere ꝓ suis
significatis q̄ non sunt(vt supponitur)nisi talia entia fi
cta.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄.qz cum termini ꝓpōnis mētis
sint conceptus nō possunt supponere ꝓ alijs a seipsis q̄
ꝓ rebus eis mediātibus intellectis:sed si ens fictuꝫ nō
aliquod alterū verū est talium vlium terminoꝝ obiectū
⁊ ipsum solum est mediante conceptu mentis vl̄ intel-
lectum:ergo ⁊c.sed constat ꝙ tam vniuersalibus termi
nis supponentibus pro seipsis q̄ pro talibus entibus
fictis eis mediantibus(vt supponitur)intellectis com
muniter omnes ꝓpositiones catholice vt deus est ens
infinitum trinum ⁊ vnum:pater generat verbum:pater
⁊ filius spirant spiritum sanctum:⁊ etiā alie in creatis
vt homo est animal vel substātia: albedo est accidēs:et
omnes alie consimiles erunt false:cum nulla taliū pos
sit esse vera nisi terminis ipsis supponentibus pro re-
bus extra veris pro quibus non possunt supponere sup
posito vt supponitur ꝙ obiectum talium terminorum
significantium sit p̄cise hmōi ens fictū.ergo ⁊c. ¶ Nec
potest opinans iste dicere ꝙ obiectum significatuꝫ per
huiusmodi conceptus vniuersales de pluribus p̄dica-
biles primum ⁊ immediatum est ens fictum:obiectum
autem mediatū ⁊ remotum est qđlibet singulariuꝫ quo
rum est signum tale ens fictum.qz probat ꝙ per nulluꝫ
vniuersale seu confusum conceptum intelligit̄ aliquod
singularium extra.quia tunc vt arguit simul intellige-
rentur infinita:sed omnem cōceptum intelligit habens
ipsum quodcunqꝫ eius obiectum nō tantum immedia-
tum seu ꝓximum sed etiā remotum.ergo ⁊c.

Ad illa quę pro opinione p̄dicta addu-
cuntur ꝑ ordinem respondetur. ¶ Ad p̄mū concedo ma
iorem ⁊ nego minoreꝫ.quia imo ꝑ intellectionē hoīs cō
fusam in cōi intelligit̄ aliquod ens veruꝫ/puta qđlibet
singularium. ¶ Ad ꝓbationem in cōtrarium qñ dr̄ ꝙ
tunc vna intellectio erit infinitorum. Dico ꝙ nō est ma
ius incōueniēs vnam intellectionē q̄ vnam vocem vel
vnicum ens fictum esse vniuersale signū innumerabiliū
obiectorum:sed constat vnū terminuꝫ vocalem ⁊ per te
vnum ens fictum esse signum omnium singulariuꝫ.er-
go ⁊c. ¶ Et quando additur ꝙ tunc simul intelligunt̄
eodem actu infinita:Respōdetur ꝙ omnia singularia

itelligi dupliciter pōt fieri. Uno mō ꝙ singulare aliqd
puta plato dicat̄ tūc intelligi qn̄ est in mēte act⁹ intelli
gēdi: quo cōstat intelligenti obiectū cognitum eē tale i
diuiduū. ⁊ hoc modo est cognoscere singulare distincte:
nec sic cognoscit̄ aliqd singularium nec simul omnia ꝑ
actū intelligendi ꝯfusum. nec isto modo possunt intelli
gi omnia singularia infinita nec finita ab aliquo intelle
ctu creato ꝑ vnicum actum tm̄. Alio mō pōt dici sortes
vel aliud indiuiduū cognosci qn̄ habet̄ conceptus nat⁹
verificari de eius conceptu proprio supponente ꝓ ipso
indiuiduo significato. ⁊ hoc modo concedendū est ꝑ con
ceptum cōmunem vt ꝑ conceptū entis in vl'i intelligi i
finita. qr̄ concipere infinita isto modo intelligendi non
est aliud ꝙ̄ habere vnicum actuȝ intelligēdi verificabi
lem de conceptibus infinitoꝝ. ¶ Ad scḋm qn̄ ðr ꝙ non
est ponenda species intentionem p̄cedens: Dico ꝙ est
falsum vt alias ostendet̄. ¶ Ad tertiū ꝯceditur ꝙ spe-
cies nō intelligit̄ ꝑ actū intelligendi vl'e nec etiam ens
fictū vt supra est ostensum: cū vl'e vt dicet̄ in sequēti arti
culo non sit aliud ꝙ̄ vocalis termin⁹ vel mētalis / puta
ꝯcept⁹ quē ꝯstat eē distictū tā a specie ꝙ̄ ab hmōi ente
ficto / nec ꝑ cōsequēs magis ꝓbas speciē non esse vl'e ꝙ̄
ens fictū tale: maxime cū species ponat̄ esse reale signū
plurium hn̄s esse aliqd subiectiuum: ⁊ oē tale non min⁹
ꝙ̄ ens fictū possit dici ⁊ sit vl'e in repn̄tādo lȝ nō tale de
quali hic est sermo vt dicet̄ in sequenti articulo. ¶ Ad
tertium dico ꝙ vl'e nō posset vere abstrahi nisi eēt aliqd
pessibile positiuū. nec sequit̄ / subiectiue generat̄: ergo
nō abstrahit̄: cū nec vl'e abstrahi sit aliud ꝙ̄ cōceptū cō-
munem plurib⁹ realiter generari. quare ⁊c. ¶ Ad quar
tum quo ꝓbat ꝙ non est talis qualitas / cōcedo. qr̄ nec
talis qualitas est ponēda: ipse tamen licet ꝓbet ꝙ non
sit / cā ponit: cū nec tale ens obiectiuū qd fingit aliud ꝙ̄
qualitas esse possit. ¶ Ad quintū cōcedo ꝙ nō oē vl'e ē
ex institutione: sed aliqua sunt vl'ia naturalia, ⁊ alia ar-
tificialia seu ex institutione. nō tn̄ vl'e a natura seu na-
turale est aliquod fictum ens sed verum ens / puta con-
cept⁹ in mēte subiectiue exn̄s. ¶ Ad alia que arguunt̄
ꝓ principali ꝓposito: vȝ ad ꝓbandum tale ens fictum
distictū ab omni alio ente vero. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ
ens in aīa diuisum ꝯ ens extra aīam nō est aliquod tale
esse obiectiuum: sed est omne ens possibile esse vel ēt nō
ens seu impossibile vt intellectuȝ. vnde diuisio entis in
ens in aīa ⁊ in ens extra aīam est eadem cum ista: entiuȝ
quoddaȝ denominat̄ ens denominatione intrinseca ex
hoc ꝙ ipsum est vel natū est esse in rerū natura siue itel-
ligat̄ siue non intelligat̄. ⁊ aliud ðr ens denominatione
sola extrinseca ⁊ metaphorica ex hoc solum ꝙ est conce-
ptus alicuius aīe obiectum. ⁊ ita conceditur ꝙ ens in
aīa contra qd diuiditur ens extra animaȝ sumitur non
pro ente existente in anima subiectiue sȝ tm̄ modo obie
ctiue qd tn̄ ens obiectiuū n̄ ē vt arguis aliqd eē positiuū
sequens intellectiōis actum: sed ē obiectum intellectū
sic denoīatum denominatione extrinseca: vȝ obiectū
intellectuȝ vel ens obiectiuū qr̄ intellectionis obiectū.
sed non sequitur / est ens intellectum: ergo ens aliqd po
sitiuuȝ verū nec fictum ab intellectione distinctū. si enī
respectu cuiuscunq; obiecti intellecti esset aliquod tale
esse obiectiuuȝ vt aliquid positiuum ab actu distinctū:
cum hmōi ens obiectiuū si poneretur esset intelligibile
ꝑ ꝯn̄s respectu eius esset ponendum alterū in infinituȝ.
quare ⁊c. ¶ Ad secūdū de chimera ⁊ de artificialib⁹ cō
similiter est dicendū. tam chimera enim ꝙ̄ artificialia
dicuntur habere in mente artificis anteꝙ̄ fiant esse ob-
iectiuū. qr̄ lȝ nihil sint sunt tamen actus intelligēdi ob
iectuȝ quia actualiter intellecta: nec magis dom⁹ ante
ꝙ̄ fiat quia ab artifice intellecta ꝙ̄ quia volita arguit̄

habere in mente artificis esse obiectiuum aliquod siue
fictum. omnino enim est absurdum ens aliquod positi-
uum a deo distinctum eternū de facto ponere: cū etiam
secūduȝ aliquos hoc sit impossibile: vȝ fieri aliquid ab
eterno. constat aūt ꝙ omnis creatura lȝ in tempore siue
a pricipio ꝓducta fuit a deo eternaliter intellecta. ita
si obiectum ab artifice intellectum haberet eē aliquod
obiectiuū positiuum ab actu artificis distinctū / multa
fuissent entia sempiterna. quare ⁊c. ¶ Ad illud qd dici
tur de ꝓpositionibus ⁊ syllogismis / apparet ꝙ non cōclu
dit qr̄ falsum supponit: vȝ talia nō esse vera entia. est ei
enim ppositio mētalis notitia complexa multas in
cludēs notitias incomplexas successiue in mēte forma
tas / sicut formantur termini ꝓpositionis vocalis. syllo
gismus aūt est ex multis ꝓpositionibus constitutus: ⁊
ita tam syllogismus ꝙ̄ ꝓpositio vocalis ⁊ mentalis est
verum ens non fictuȝ. ¶ Confirmatur. qr̄ ꝓpōnes ⁊ syl
logismi non tm̄ sunt ex terminis vl'ibus sed etiā ex sin-
gularibus. sed scḋm eū respectu singulariū nō est ponē
dū tale ens fictū: ergo nec tales propositiones vel syllo
gismi constantes ex terminis singularibus possunt po
ni constitui ex talibus fictis entibus obiectiuis. quare
⁊c. ¶ Ad aliud qd arguitur de respectibus rōnis respō
det̄: ꝙ aut ꝑ rōnis respectū itelligi aliquē ꝯceptū respe
ctiuū existentē in aīa cui non correspondet aliqs respe
ctus realis extra. aut respectuȝ qui nō est possibilis eē
in re: sed tantum cogitatur esse: aut respectum illū q po
test esse nondū tn̄ est sed cogitatur esse. sed propter ratio
nis respectum acceptum quocūq; istoꝝ modoꝝ non est
necessarium ponere tale ens fictum. qr̄ nec tale etiam si
poneretur magis respectus rationis ꝙ̄ absolutuȝ ens
diceretur. ergo ⁊c. ¶ Ad tertium apparet ꝙ illa ꝯn̄a
que assumitur ē falsa. quia licet nulla res extra sit deo
⁊ creature cōis: est tamen ⁊ esse potest eis idem conce-
ptus / puta entis vniuoc⁹ ⁊ cōis. Nec magis qui sic ar-
guit potest ponere deo ⁊ creature esse vniuocū ⁊ cōmu-
ne vnum ens fictū ꝙ̄ istū entis cōceptū verū. sicut enim
ipse ponit illud ens fictum esse singulare in essendo / et
tamen in representando vl'issimum / quia dei ⁊ creature
quibus nihil est commune in re significatiuum: ita ⁊ de
hmōi entis conceptu consimiliter est dicendum. quare
⁊c. ¶ Ad quartū consimiliter cōsequētia illa que assu
mitur est neganda. qr̄ nec tale ens fictum si poneret̄ es-
set nec dici posset scḋa intētio: nec per consequēs si non
ponit̄ tollitur dr̄a intentionis secunde a prima. de qua
diuersitate vȝ secunde intentionis a prima dicet̄ in se-
quentibus suo loco. ¶ Ad quintum apparet ꝙ nō con
cludit. primo. qr̄ non magis ens fictum est idē in nume-
ro in pluribus ꝓpositionibus subiectum nec p̄dicatuȝ
ꝙ̄ idem conceptus. ¶ Secundo. qr̄ consimiliter hoc ar
gumentum arguit ens fictū esse ponendum respectu sin
gularis sicut respectu vniuersalis / cum non minus idē
terminus singularis sit in pluribus ꝓpositionibus pre
dicabilis ꝙ̄ idem terminus vl'is: sed ipse qui sic arguit
respectu singularis tale ens fictuȝ nō ponit vt in p̄cedē
tibus dictum fuit. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qr̄ falsuȝ est qd as
sumitur quando dicitur ꝙ nec idem non variatum pōt
p̄dicari de pluribus nec vnicum genus poni respectu
pluriū specierū. idem enim numero terminus vocalis
vel mentalis vl'is p̄dicatur ⁊ verificatur de subiecto ꝓ
plurib⁹ supponente in eadē ꝓpositione vl'i affirmatiua
vt cum dicit̄ oīs homo est aīal. ꝙ aūt in diuersis ꝓpōni
bus accipiatur alius ⁊ ali⁹ terminus / hoc nō est quin ill
le idem numero qui fuit prioris ꝓpositionis p̄dicatum
vl' subiectū posset eē alteri⁹: cū sit verificabilis nō min⁹
ꝓ re significata ꝑ scḋam ꝓpositionem ꝙ̄ ꝓ re significa
ta ꝑ primam: sed qr̄ idem termin⁹ nūero post ꝙ̄ format⁹

⁊ destructus nõ põt naturaliter reparari. Si eñ posset
idẽ vocalis vel mẽtalis terminus repari eadem nume
ro vox p̄dicata in ista ꝓpositione hõ est aïal p̄dicaretur
in oĩ alia subsequẽte. hoc aũt est impossibile. ⁊ iõ tñ in
diuersis ꝓpositionibus successiue formatis vocalib⁹ ꝙ̄
mẽtalib⁹ in qb⁹ p̄dicat̃ de diuersis terminus q̃ est gen⁹
accipitur idẽ genus nõ numero / qꝛ hoc est naturalit̃ im
possibile / sed tñ specie: ipsum tñ genus scdm̃ se est idē
in numero p̄dicabile de diuersis. ⁊ sicut dictũ est de gñe
ita consimiliter de omni alio p̄dicabili est dicẽdũ. ⁊ hoc
sufficit ad ꝓpositum. quare ⁊c. ¶ Ad sextum appet. ꝙ
non sequit̃ illud qd̃ assumit̃: qꝛ subiectũ ꝓpõnis vl̃is est
terminus vl̃is vel singularis distributus p aliqd̃ signũ
vl̃e vt qlibꝫ fortes currit. subiectũ aũt ꝓpõnis singularꝭ
est terminus singularis sine hmõi signo sumpt⁹. nec est
incõueniẽs cõcedere eũdẽ terminũ taliter variatũ pos-
se eẽ ꝓpõnis vl̃is ⁊ singularis subiectũ. ¶ Ad vltimum
respondet̃ ꝙ dicẽtes intellectũ fingere talis / puta aliq̃
impossibilia vel abstrahere vl̃ia / non intelligunt ipꝫ ꝓ
ducere nec posse i esse ponere talia entia ficta positiua
a suo actu intelligendi distincta: sed intellectum finge-
re impossibilia est intellectum intelligere ipsa. intelle-
ctum abstrahere vel causare vl̃ia est ipsum causare in se
cõceptus cões de pluribus p̄dicabiles ⁊ a singularib⁹
abstrahibiles: qꝛ mediãtibus cõceptibus singularibus
formabiles. lꝫ eñ sine ꝯceptibus inferiorib⁹ possint su-
periores haberi / tñ inferioribus ⁊ minus cõib⁹ habitis
facilius cõmuniores habent̃: sicut habito conceptu co-
loris facile est habere ꝯceptũ qualitatis ⁊ entis. cogni
to eñ de aliquo ꝙ est color statim põt itelligi ꝙ est ens
⁊ qualitas: non sic aũt econuerso. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum licet appareat
ex p̄cedentibus qd dicẽduꝫ: ad maiorẽ tñ euidẽtiam est
sciendũ ꝙ duplex posset intelligi esse vl̃e: vꝫ vnũ forma
liter in essendo: ⁊ alterũ quodãmõ virtualit̃ in repñtan
do. Vl̃e formaliter ĩ essendo adhuc posset imaginari du-
pliciter: vꝫ vel qꝛ nõ esset vnũ aliqd̃ singulare / vl̃ qꝛ licꝫ
esset vnũ numero in seipso formalit̃ / esset tñ plura disti
cta numero inter se realiter: mõ quo diuina essentia põt
dici vl̃e. qꝛ cũ hoc ꝙ est numero vna ⁊ singularissima est
tamẽ plures ꝑsone inter se realiter distincte: sed ab ipsa
totaliter indistincte. Uniuersale aũt virtualit̃ in repre-
sentando dr̃ oẽ illud qd̃ lꝫ formalit̃ sit ĩ se vnicũ est tamẽ
signũ plurium repñtatiuũ ⁊ significatiuũ. ⁊ tale vl̃e po
test poni duplex: vꝫ vnũ qd̃ non est p̄dicabile nec subij-
cibile in aliqua ꝓpõne vt species sensibilis vel intelligi
bilis ⁊ habitus ⁊ qd̃cũqꝫ aliud ab actu itelligẽdi exñs
in aïa. nulla eñ ꝓpositio format̃ ĩ mẽte nisi ex actib⁹ co
gnitiuis. ⁊ ita nl̃la forma alia ab eis lꝫ vl̃is qꝛ signũ plu
riũ / est p̄dicabilis nec subijcibilis sicut nec imago pluri
um rerũ extra repñtatiua etiã est p̄dicabilis nec subijci
bilis magis ꝙ̄ res quas significat lꝫ sit isto mõ vl̃is. Al
terum aũt est vl̃e p̄dicabile ⁊ hoc ẽ vl̃e proprie sumptuꝫ
⁊ a philosopho descriptũ / qd̃ est mltiplex. qꝛ quoddã p̄
dicabile ⁊ subijcibile in ꝓpõne mentali: ⁊ tale vl̃e est in
tellectuale. aliud qd̃ est p̄dicabile ⁊ subijcibile in ꝓpõ-
ne / exteriori aliquo sensu / puta vi su perceptibili. vt nu-
tus vel alia qd̃cũqꝫ signa quocũqꝫ sensu ꝑceptibilia qui-
bus mediãtibus aliqui possunt mutuo sibi loqui: ⁊ p ꝯñs
formare aliquas ꝓpõnes. Uniuersale tñ p̄dicabile sum
ptum magis vsitate ⁊ ꝓprie est vocalis ⁊ mentalis ter
minus / vox vꝫ ⁊ conceptus / pluriuꝫ significatiu⁹: ⁊ de
isti vniuersali specialiter est hic sermo.

Hoc p̄misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ vl̃e formaliter in essendo sumptum pri
mo mõ duorum p̄dictoꝝ est impossibile in oĩb⁹. secundo
aũt modo est necessario in diuinis: sed est impossibile in
creatis. ¶ Hec est euidens quo ad primam partem. qm̃
constat ꝙ omne ens possibile eẽ vt possibile diuidit̃ cõ-
tra impossibile / sub quo ente possibili continet̃ necessa-
rio esse / est singulare significatum: nec aliquod ens crea
tum nec increatum est nec esse põt qd̃ nõ sit aliquod de
terminatũ ⁊ in essendo singulare significatũ: sed vl̃e sũ-
ptum primo mõ in essendo formaliter esset illud vt sup-
ponit̃ qd̃ nõ esset aliquod singulare. ergo tale ẽ simplicit̃ ⁊
vl̃r impossibile. ¶ Scd̃a pars: vꝫ ꝙ vl̃e formaliter in
essendo sumptũ scdõ mõ sit necessario in diuinis / appa
ret. qm̃ oĩs vnica res numero in seipsa a pluribus distin
ctis rebus inter se realiter totaliter indistincta est vl̃e
formaliter in essendo sumptum scdõ mõ in p̄cedentib⁹
explicato: sꝫ diuina essentia ẽ talis res necessario. est eñ
vna res q̃ est tres res inter se distincte: sꝫ ab ipsa totaliter
indistincte. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet falsitas opiniõis di
centiũ diuinã essentiã esse in re extra distinctam a qua
libet ꝑsonarũ. hoc eñim supposito diuina essentia nõ es-
set aliqua ꝑsonarum: nec p ꝯñs esset vl̃e hoc mõ: qꝛ ita
esset vna res ꝙ non plures sicut oĩs alia res creata. tũc
etiã necessario esset quaternitas in diuinis: q̃ ⁊ alia mul
ta sunt absurda / q̃ ad opinionẽ illam sequi in dist. alia ẽ
ostensum. quare ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars ꝯclusionis
p̄dicte: vꝫ ꝙ vl̃e modo p̄dicto scdõ sumptũ nõ sit possi
bile in creatis appet. qꝛ impossibile est dare vnicã rem
creatam a pluribus distinctis realiter indistinctã tota
liter. hoc enim diuina essentia habet solũ vt singularissi
mũ ⁊ stupẽdũ. oĩs res alia preter ipsam est distincta rea
lit̃ ⁊ essentialiter ab oĩbus inter se distictis in re extra.
sed vl̃e hoc modo sumptũ est precise illa res singularis
vnica que est plures ⁊ ab eis totaliter indistincta. ergo ⁊c.
¶ Ex hoc apparet falsitas opiniõis quorũdã dicẽtiuꝫ
ꝙ preter vnitatem numeralem qua qd̃libet singulare
est idẽ sibi est dare aliam in re extra / vꝫ specificam qua
omnia eiusdem rationis indiuidua ꝯueniũt ⁊ sunt idẽ
in aliquo eis cõi ⁊ intrinseco ⁊ in re extra aliquo modo
vno. qꝛ partici patiõe speciei plures hoïes sunt vn⁹ hõ
qui q̃dem vnus homo cõis oĩbus singularibus est vt di
cunt conceptus specifici imediatũ ⁊ primum obiectuꝫ.
¶ Hec inquã opinio quã aliq̃ doctori attribuunt / cũ tñ
nunq̃ eam ipse posuerit: sed ꝯtrarium totum dixerit ⁊
scripserit vt alias ostendi: est omnino falsa et impossi-
bilis vt est ostensum aliqualiter ĩ quadã questione dist.
precedentis: ⁊ ostẽdetur prolixius in secundo. Unde et
ista opinio videtur tale vl̃e ponere in creatis quale est
in diuinis vel saltem nimis ei conforme: videlicet vnã
rem que sit plures. ¶ Qd̃ apparet. quoniã aut ille vn⁹
homo communis ⁊ intrinsecus omnibus singularibus
est in eis numero vnus: aut non: sed alius in vno ⁊ alius
in alio. sed ipsi non possunt dicere ꝙ sit alius in vno et
alius in alio. quoniam ponunt ꝙ homines singulares
conueniunt realiter in homine eis communi ⁊ intrinse-
co / ⁊ distinguuntur proprijs indiuidualibus differẽtijs
sed si alius homo numero esset in vno homine singula-
ri ⁊ alius in alio hoc stare non posset: tunc enim nõ ma-
gis conuenirent in homine ꝙ̄ in differentijs ipsoruꝫ: cũ
non magis differentia indiuidualis vnius sit alia a dif
ferentia alterius ꝙ̄ humanitas vnius ab humanitate
alterius. non enim hoc possunt negare dicentes ꝙ dif-
ferentie hmõi sunt alterius rationis non autẽ humani
tates / sed eiusdeꝫ ⁊ ideo licet diuersoruꝫ humanitates
sint diuerse nõ tñ tm̃ quantũ ipsorum indiuiduales dif-
ferẽtie. hoc siquidem ipsi non possunt dicere. Primo. qꝛ
ponunt ꝙ homo cõmunis singularib⁹ est eis oĩb⁹ sic in
trinsecus ⁊ de ipsis in p̄mo modo dictus ꝙ est ab ipsis

⁊ eorum indiuidualibus differētijs realiter indistinctus omnia autem creata alterius rationis existentia realiter ⁊ essentialiter sunt distincta. ¶ Secūdo. q: ponit ꝙ oēs homines singulares sunt idem realiter in homine eis cōi: qui homo omnibus singularibꝰ intrinsecus est in re extra aliquo mō vnus: sed nulla realiter ⁊ numero distincta in creaturis habēt talem vnitatē. ¶ Tertio. q: ponit ꝙ obiecta ꝯceptus specifici puta hois pluribus cōis non sunt plura singularia: q: tunc ꝑ talem cōceptum essent actualiter intellecta indiuidua infinita: sed si alius homo numero est in vno hoie singulari ⁊ aliꝰ in alio cū concedant conceptū specificum terminari ad hominem vt ad obiectum: ⁊ non possint dicere ꝙ magis terminetur ad hoiem qui est in vno ꝙ̄ ad aliū q̄ est ī alio singulari: ꝑ ꝯñs oportet eos concedere ꝙ terminatur ad obiecta numero distincta ⁊ singularia īfinita: puta ad tot homines seu hūanitates quot sunt hoies singulares. hoc autem negant: cum dicant cōceptum specificum habere tm̄ obiectū vnicum cōmune pluribus in re extra. ꝗ videtur ex omnibus supradictis ⁊ ex alijs multis ab eis positis ⁊ cōcessis ꝙ ipsi habeāt ponere vnum hoiem numero esse in omnibus singularibꝰ. De isto autem vno homine oībus singularibus intrīseco q̄ro an sit idem realiter cū omnibus / an distinguat̄ realiter ab eis: nō possunt dicere ꝙ realiter distinguatur q: ponunt ꝙ est aliquid intrinsecū oībus ⁊ de esse omniū. nulliū aūt realiter distinctoꝝ est alteri intrinsecū nec ipsi essentiale: ergo videtur ꝙ habeant concedere ꝙ est ab oībus singularibus realiter indistinctus iste homo vnicus. ex quo sequit̄ ꝓpositum assumptum declarādū vz ꝙ ista opinio ponit vnicā rem creatā eē realiter plures singulares numero distinctas: ⁊ ꝑ consequēs ponit vl̄e formaliter in essendo in rebus creatis tale quale est necessario ī diuinis. hoc aūt est oīno impossibile ⁊ absurdum. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ vl̄e sumptum virtualit̄ quocūq; p̄dictoꝝ modoꝝ superius est possibile ⁊ formaliter singulare. ¶ Hec apparet quantū ad primam partem. qm̄ constat vnum ⁊ idem esse posse et de facto esse plurium rerum signū. qd̄ appet ꝑ exemplū tam de conceptibus cognitiuis ꝙ̄ de vocibus significatiuis ꝙ̄ etiā de alijs sensibilibꝰ signis. vnꝰ em̄ ⁊ idē numero conceptus entis est oīm entiū singularium / sicut vnus conceptus animalis omnium aīalium / ⁊ vnus cōceptus hominis oīm hominū singulariū in re extra / q̄rum omniū eorūdem est terminus vocalis tali ꝯceptui correspondēs vt ista vox ens ⁊ ista aīal ⁊ hec hō. qd̄ potest ꝓbari ex dictis in p̄cedentibus euidēter. ¶ Prio. q: hmōi vocales termini ⁊ mentales sunt signa illoꝝ omnium de quoꝝ terminis ꝓprijs vocalibus vel mētalibus p̄dicant̄: sed ipsi ⁊ alij oēs vniuoci termini sunt p̄dicabiles de terminis ꝓprijs oīm singularium rerū q̄bus sunt cōmunes: vt ens de omni ente: aīal de oī aīali / ⁊ homo de omni hoīe singulari hoc est de termino ꝓprio mentali ⁊ vocali cuicūq; homini singulari. terminus em̄ cōis mentalis vt cōceptus est p̄dicabilis de ꝓprijs singularium conceptibus in ꝓpositionibus mētalibus. terminus aūt cōmunis vocalis de ꝓprijs vocibꝰ diuersorum singularium significatiuis supponentibus pro suis significatis in ꝓpositionibus ex vocibus constātibus. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q: aut huiusmodi ⁊ quicūq; alij cōmunes termini sunt significatiui diuersoꝝ singularium: aut alicuius tm̄ eorum: aut alicuius vniꝰ eis omnibus intrinseci vel extrinseci communis esse subiectiuum vel tantum obiectiuum habentis: sed non potest poni vt apparet ex predictis tam in ista questione ꝙ̄ superius in alijs in quibus est actum de vniuocatione entis / nisi tm̄ primum istoꝝ. omnia em̄ alia in p̄cedentibus sunt exclusa. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q: non magis vnus actus sentiēdi ꝙ̄ vnus actus intelligendi pōt esse indifferenter plurium rerū signum: sed vnus actus ⁊ idem numero sensitiuꝰ potest esse indifferēter pluriū singulariū. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet in exēplo de actu vidēdi aliquod visibile a remotis: qd̄ visibile ꝑ actū sentiendi apphensum solū discernitur coloratū. constat siquidem talem actū posse esse indifferenter quorūcūq; colorum omnium specierum. qm̄ actus qui est ita vnꝰ obiecti apprehēsiuus ꝙ non potest esse alterius / puta albedinis ꝙ non potest esse nigredinis / est albedinis a nigredine actu consimili apphense vz ꝓprio distinctiuus. ꝑ ipsum etiā constat obiectum apprehensum eē tale videlicet album. sed nec per actum sentiendi visibile remotum apprehenditur visibile esse albū nec a nigro esse distinctū nec ab aliquo alio colore alterius speciei. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q: constat oēm cōmunem terminū posse distribui pro omnibus singularibus quibus dicit̄ esse cōis: vt homo pro oī homine ⁊ ens ꝓ oī singulari ente. alias nūꝙ̄ ex terminis cōibꝰ posset formari aliq̄ vl̄is: sed tm̄ particularis vel indefinita ꝓpositio: nec fieri aliq̄a debitus syllogismꝰ: qd̄ est euidēter falsum: sꝫ cōmunes termini nō distribuunt̄ nisi vel pro seipsis vt dicendo omnis homo est vox: vel ꝓprius pro eorum significatis. vt dicēdo omnis homo est aīal siue currens. cōstat aūt singularis existētia ⁊ ꝑmanētia in re extra ab huiusmodi terminis esse distincta: ergo cum ꝓ eis terminis ipsi distribuāt̄ hn̄t esse eorū significata. q̄re ⁊c. ¶ Quinto. q: nisi conceptus hmōi ponerentur: quorum vz quilibet sꝫ vnus esset signum pluriū indistincte / de nulla re posset haberi aliquis conceptus nisi sibi soli ꝓprius et ipsius ab omni alia distinctiuus: sed hoc est euident̄ falsum. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia omnis conceptꝰ vnius tm̄ singularis non alicuius alterius expressiuus siue significatiuus est ei proprius ⁊ eius ab omni alio distinctiuus. sed nisi esset possibilis vnus cōceptus plurium singularium indifferenter significatiuus / oīs cōceptus possibilis esset vnius tm̄ vel alteriꝰ singulariū: nō em̄ vt supponit̄ posset esse plurium: ergo quilibet esset alicui singulari proprius ⁊ eius ab omni alio distinctiuus. ¶ Minor: vz ꝙ hoc sit falsū apparet prio ad sensum de actu videndi album vel nigrum aliquod multū distans: qd̄ quidem ꝑ talem actū nec apprehendit̄ esse album nec distinguitur a nō albo. Scd̄o. q: tunc nullū esset vl̄e p̄dicabile in aliqua propōne: cum nec tale vl̄e sit aliud ꝙ̄ signum intelligibile vl̄ sensibile plurium singulariū indistincte. hoc autem est falsum: ergo oportꝫ ponere vnicum ꝯceptum ⁊ ꝑ ꝯñs etiā vnicum sibi correspondentem vocalem terminum vt plurium singulariū rerū signū. quare ⁊c. ¶ Secūda pars: vz ꝙ tale vl̄e in repñtādo / qd̄ ꝓbatū est eē possibile / sit singulare formaliter in essendo / appet: q: vt ꝓbatū est supra sola diuina excepta essentia nullum aliud vl̄e est possibile formaliter in essendo. ¶ Cōfirmat̄. quia qd̄ est realit̄ vnū numero est singulare formaliter in essendo: sed quodlibꝫ tale vniuersale est vnum numero sicut quodlibet aliud singulare. non minus enim hic terminus vocalis ens ꝙ̄ iste terminus sortes / nec minus entis cōceptus cōis ꝙ̄ cōceptus ꝓprius sortis est formaliter numero in se vnꝰ. ꝗ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ vl̄e in repñtādo acceptū quocūq; p̄dictorum modorum est de facto. ¶ Hec ē euidens. constat enim esse de facto multa singularia formaliter in essendo: quorum quodlibet existens formalit̄ numero in se vnum / est signum plurium singularium realiter distinctorum: sed qd̄libet talium est vniuersale hoc modo sumptū. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet tam in spēbꝰ ꝙ̄ in conceptibus ꝙ̄ in terminis vocalibus ⁊ alijs si-

gnis sensibilibus cõibus. quodlibet em̃ talium est pluriũ rerũ signum / est tñ in se formaliter in essendo nõ minus vnũ numero singulare q̃ qõlibet suorũ significatorũ. q̃re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. q̃ omne vl'e h₃ esse subiectiuum verũ vel in re ex̃ vel in aĩa. ¶ Hec apparet. qm̃ omnis substãtia vel accidẽs realit̃ in aĩa vel extra ipsam existens est verũ ens esse subiectiuũ hñs: s₃ vlium vnũ tñmodo est vl'e formaliter in essendo puta substãtia increata: alia oĩa sunt vniuersalia in representando: quorum alia sunt vera accidẽtia in aĩa existẽtia vt conceptus p̃dicabiles ⁊ subijcibiles in ꝓpõne mẽtali: alia extra aĩa₃ vt voces ⁊ alij termini sẽsibiles p̃dicabiles ⁊ subijcibiles in ꝓpõne formabili extra mẽtẽ. alia etiã possunt esse substãtie vt imagines corporales que sunt pluriũ rerũ signa: s₃ nõ p̃dicabilia nec subijcibilia sicut p̃ma: ve₃ accidẽtia. nulla em̃ ꝓpositio est cõponibilis ex substãtijs: s₃ tñ ex accidẽtibus: s₃ ꝯstat q̃ qõlib₃ vlium p̃dictorum est verũ ens subiectiuum exñs: qm̃ est realiter vel in se vt substãtia vel in aĩa vt conceptus vel extra ipsam vt vocalis vel alius oĩs. p̃dicabilis terminus a ꝯceptu exñs in aliquo alio subiectiue. ĝ ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. q: qd̕ in se nullũ h₃ esse verum nõ põt esse aliorũ signum: sed vl'e oẽ in repñtando est aliorũ a se signum: ĝ ⁊ in se est aliqd̕ ens verum. ¶ Preterea oẽ realiter productum vt signum plurium vel ex institutione vel ex natura sua est aliquod verũ ens esse subiectiuũ nõ tñ obiectiuũ seu fictũ hñs: sed oẽ vl'e in repñtãdo est realit̃ ꝓductũ vel ab aĩa vt ꝯcept⁹ q̃ est signũ pluriũ a natura vel ab alio vt termin⁹ vocalis vel ali⁹ qui est signũ plurium talium: ve₃ singulariũ ex institutione sola. q̃ eñ ista vox hõ sit significatiua pluriũ ⁊ ista sortes vni⁹ tñ illorum / hoc nõ est ex alio q̃ ex institutiõe. secus aũt est de ꝯceptu cõi hoĩs ⁊ de conceptu ꝓpo sortis. primus eñ nõ ex institutione aliqua sed ex natura sua est pluriũ: ⁊ secũd⁹ vnius tñ illorum. ⁊ hĩc est q̃ vniuersalia mẽtalia sunt eadẽ apud oẽs non aũt vocalia nec aliqua alia ex institutiõe significãtia. qd̕ eñ est a natura est idẽ apud oẽs. qd̕ aũt ex istitutiõe ⁊ ad placitũ / nõ est idẽ apd̕ oẽs oĩa tñ vniuersalia tã naturalia q̃ artificialia sunt aliq̃ vera entia ⁊ non ficta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nĩ si vniuersalia predicabilia ⁊ subijcibilia essent vera entia / ꝑ hoc q̃ aĩa nouiter actu simplici vel ꝯplexo intelligeret nulla res de nouo sibi adueniret. quod est falsum ⁊ erroneũ. ergo ⁊c. ¶ Consequẽtia ꝓbatur. q: aĩa nõ intelligit nisi vel per cõceptum cõmunẽ plurib⁹ vt ꝑ conceptum hominis q̃ cõceptus ẽ vl'e qd̕ est species / vel ꝑ conceptum ꝓprium alicui singularium vt ꝑ conceptu₃ sortis tñ / vel per ꝯceptũ ex plurib⁹ talibus constitutu₃ vt per ꝓpositionem in mente formata₃: sed si vl'e nõ est aliquid exñs alicubi subiectiue: nec cõceptus cõmunis pluribus: cũ nec vl'e in ꝓpositione mẽtali p̃dicabile sit aliud q̃ talis ꝯceptus / nec per ꝯñs ꝓpositio ex talib⁹ conceptibus ꝯstans erit aliquid exñs in mente. nõ magis aũt ꝯceptus ꝓprius quo concipitur aliqd̕ singulare tñ est aliquod ens in mẽte exñs q̃ ꝯceptus cõis pluribus vt cõceptus hoĩs: sicut nec magis terminus vocalis vnius tñ singularis significatiuus vt sortes / est aliquid in re extra q̃ alius terminus vocalis vt hic terminus hõ significatiuus plurium rerũ simul: ergo a p̃mo ad vltimu₃ si vl'e nõ ẽ aliqd̕ ens alicubi subiectiue exñs nihil aĩe aduenit ꝑ hoc qd̕ nouiter intelligit. falsitas cõsequẽtie est euidẽs. ĝ ⁊c. ¶ Ex predictis oĩbus sequitur q̃ omne vl'e p̃dicabile est distinctũ realiter tam ab illis de quibus p̃dicat̃ q̃ ab illis pro quib⁹ verificatur de eis de quibus p̃dicatur: ⁊ hoc quando est in ꝓpositionib⁹ suppositio terminorũ non pro seipsis: sed pro suis significatis. ¶ Hoc apparet. qm̃ vl'e non est p̃dicabile proprie nisi de illo qd̕ est in ꝓpositione subijcibile. nihil autẽ est in propositiõe subijcibile sicut nec predicabile nisi terminus vocalis vel mẽtalis. terminus aũt respectu cui⁹ terminus vl'is ẽ vniuersalis ⁊ de quo est p̃dicabilis est tñ terminus singularis: sed oẽs termini singulares siue sumpti pro vocibus siue pro proprijs singulariu₃ cõceptibus sunt distincti a terminis vniuersalibus consimili modo sumptis. realiter em̃ est distinctus ꝯceptus hoĩs a conceptu sortis ⁊ cuiuslibet alterius singularis sicut ⁊ ista vox homo ab ista que est sortes vel plato: ergo vl'e realiter est distinctu₃ ab omnibus illis terminis singularibus de quibus est p̃dicabile: ⁊ respectu quorũ ⁊ cuiuslibet significati ipsorũ ẽ vl'e. Q₃ etiã realiter distinguat̃ ab illis pro quibus verificatur de p̃dictis supponentibus nõ pro seipsis / appꝫ. q: ꝓpositio affirmatiua vl'is de singulari vt hoĩs de sorte vl' platone nõ est vera nisi terminis talis ꝓpositionis mẽtalis vel vocalis supponentibus ꝓ rebus extra eorum significatis: s₃ cõstat q̃ nõ minus vl'is terminus est distictus ab omnib⁹ suis significatis q̃ a terminis singularibus de quibus est p̃dicabilis eorũdem significatiuis. ergo ⁊c. ¶ S₃ cõtra. q: vl'e est intrinsecũ suo cuilibet singulari nec aliqd̕ singulariu₃ potest ꝑfecte seu distincte intelligi sine vniuersali suo ⁊ superiori q̃libet intellecto: sicut sortes nõ potest intelligi distincte nisi hoĩe itellecto: s₃ qõlib₃ realiter distictorũ potest disticte itelligi sine illo a q̃ realit̃ est distinctũ: q: nec ipm̃ põt ei esse intrĩsecũ. ĝ ⁊c. ¶ Respõdeo q̃ vl'e dicit̃ esse singulari intrinsecũ nõ tanq̃ aliquid eius: cum sit terminus ab ipso essentialiter distinctus: sed quia est eius diffinitiuus. omnis enim conceptus superior ⁊ vniuersalior cadit in diffinitione cuiuslibet conceptus inferioris ⁊ per consequens singularis. ⁊ hoc modo non alio est intelligendum ⁊ est verum illud qd̕ additur quando ẽ q̃ singulare nõ põt itelligi distincte sine vniuersali. rem enim distincte intelligi vt hic sumitur est eius diffinitiuã notitiam haberi. omnis autẽ singularis diffinitiua notitia integratur ex omnib⁹ cõceptibus superioribus vt diffinitio sortis ex conceptu hominis / animalis / corporis / substãtie / ⁊ entis. ⁊ iõ qñ dicit̃ q̃ sortes nõ potest disticte intelligi sine hoĩe / verũ est sic intelligendo q̃ non põt haberi sine conceptu hominis cõi eius ꝓpria diffinitio: q̃ hic vocat̃ sua disticta cognitio. Ex quo apparet q̃ minor ve₃ q̃ oĩ₃ realit̃ distinctorũ vnum potest intelligi sine alio / sub intiore p̃dicta sic intellecta nõ est ad ꝓpositu₃: q: verum est q̃ qd̕libet talium potest intelligi sine alio intellecto / non tñ sine ipso intelligente posito. ⁊ ita concedo q̃ sortes põt intelligi sine hoĩe hoc est sine conceptu hominis intellecto nõ tñ sine ipso posito. q: sicut res nõ põt indistincte ĩtelligi sine eius notitia indistincta posita / cũ quo tñ stat q̃ intelligi potest sine ea intellecta / ita nec disticte sine notitia distincta que hic vocatur diffinitio. ad cognoscẽdum autem rem distincte licet oporteat diffinitionẽ habere / non tamen oportet ipsam nec aliqua₃ eius partẽ cognoscere. ⁊ ideo cum cõceptus hominis vl'is sit pars diffinitionis sortis / ad cognoscendum sortem distincte oportet ipsum habere non tamen eum cognoscere: cu₃ nec notitia reflexa qua potest cognosci diffinitio ipa vl' pars eius aliqua / aliquid faciat ad rectam cognitionẽ rei distinctam vel indistinctam. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

OCtauo & vltimo quantum ad distinctionem istam q̃ro: Utru₃ partes vestigij ⁊ imaginis distinguant̃ aliqualiter .n. re extra. ¶ Et videt̃ q̃ sic. q: ꝑtes tã imaginis

q̃ vestigiū repn̄tant distīcte realiter distincta puta diuina supposita: sed vnum ⁊ idem totaliter ī re extra nō videtur esse signum distincte expressiuum plurium distinctorum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: partium tā imaginis q̃ vestigij vna repn̄tat vnam psonam et altera altam: sed hoc poni non posset si vna nō differret aliquo modo ab alia in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. q: memoria intellectiua ⁊ volūtas sunt partes imaginis: ⁊ veritas vnitas ac bonitas partes vestigij: sed ista sunt penitus idem in re extra. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedā. Primo enim inquiram an potētie creature rationalis puta memoria intellectiua ⁊ voluntas sint idem in re extra totaliter vel distincta. ¶ Secundo inquiram de actuum harum potentiarum puta intellectionis ⁊ dilectionis differentia vel indifferentia. Tertio ex dictis inferam solutionem questionis.

Quantum ad primum est opinio quorūdam dicentium ꝙ p̄dicte aīe potentie ⁊ oēs alie sunt idem realiter: sed distinguuntur formaliter in re extra: sicut diuersa quedam que sunt diuersorum principia ꝓductiua ⁊ subiecta receptiua: vt intellectus possibilis ē tantum receptiuus actus intelligendi cuius agens est productiuus: voluntas aūt est productiua ⁊ receptiua odij ⁊ amoris ⁊ sic de alijs omnibus potentijs diuersis diuersorum actuum ꝓductiuis ⁊ receptiuis. ex hoc sequitur ꝙ necessario distinguuntur taꝫ inter se q̃ ab anima nullius talium actuū ꝓductiua nec receptiua aliqualiter in re extra: sed non realiter. quia tunc essent separabilia. ergo tm̄ formaliter. ¶ Sed quia iste modus dicēdi est omnino impossibilis: nec vnq̄ fuit de mēte doctoris licet hoc ipsi attribuant omnes cōmuniter moderni ipsum tenentes / ideo eo pretermisso in secundo prolixius reprobando dico aliter quantum ad istum articulum.

Ad cuius euidētiam pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si potentie anime vel cuiuscūq: alterius rōnalis creature distinguerentur mō predicto tam ab aīa q̃ inter se: realiter ⁊ essentialiter eēnt distincte. ¶ Hec probatur. q: oīa illa realiter ⁊ essentialiter sunt ⁊ argui possunt esse distincta: quorū vnū nullius effectus est immediatū effectiuum p̄ncipium: nec receptiuū subiectū. alia aūt ab ipso sic sunt diuersorum realiter effectuum ꝓductiua pricipia ⁊ receptiua subiecta / ꝙ neutruꝫ est effectus alterius ꝓductiuū principiū nec receptiuum subiectū: sꝫ essentia rationalis creature ⁊ p̄dicte eius potētie puta voluntas ⁊ intellectus sunt hm̄ōi scd̄m opinionē p̄dictā. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. impossibile eñ est vnā rē eē alicuius effect⁹ possibilis ꝓductiuā ⁊ nō ꝓductiuam: receptiuaꝫ ⁊ nō receptiuā. Si ista negatur ⁊ dicatur ꝙ sufficit talia esse formaliter distincta: nunq̃ q: scīa est receptibilis in aīa et non in lapide / ⁊ ecōuerso albedo in lapide ⁊ non in aīa / arguitur aīaꝫ a lapide realiter esse distinctā: nec calorē a frigore / q: calidū est calefactiuū ⁊ nō infrigidatiuū: et frigidū ecōuerso est infrigidatiuū ⁊ nō calefactiuū. sed hoc est falsum. ergo necessario est cōcedēdū. oē illud qd̄ est alicuius realis effectus ꝓductiuum pricipiū vel receptiuum subiectum esse realiter distinctū ab omni illo qd̄ non est talis effectus ꝓductiuuꝫ principiū nec subiectum. quare ⁊c. ¶ Minor appet. q: scd̄m eos essentia intellectualis creature nullius act⁹ puta intelligendi nec volendi vel nolendi est immediatū pricipiū ꝓductiuum nec receptiuū subiectū. ⁊ esto ꝙ aliqui eoꝝ ponāt ꝙ immo essentia agit simul cū potētia immediate concurrēte ad quēlibet talē actū / nullus tm̄ eoꝝ ponit nec potest scd̄m sua principia ponere essentiā ipsam / sed tm̄ potentiā esse alicuius talis actus immediatū subiectū. potētie aūt puta volūtas ⁊ intellectus sic vt dicunt se hn̄t ad actus ipsarum puta ad actuꝫ intelligendi ⁊ volendi ꝙ intellectus est intellectionis ⁊ nō volitionis: ⁊ voluntas econtrario est volitionis ⁊ nolitionis nō aūt intellectionis ꝓductiuū pricipiū ⁊ receptiuū subiectū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: magis illa argui possunt esse distincta: quorum vnum est alicuius forme seu effect⁹ realis effectiuum principiū ⁊ receptiuum subiectum ⁊ alterum nō / q̃ illa quorum vtrūq: est eiusdē act⁹ seu effectus ꝓductiuū principiū ⁊ receptiuuꝫ subiectū: tm̄ de facto vnum eoꝝ ⁊ nō alterū ꝓducit ipsum effectiue vel recipit subiectiue: sed quecūq: talia quoꝝ vcꝫ vnū actus ꝓducit vel recipit aliquid qd̄ nō ꝓducit vel non recipit alterū lꝫ posset / realiter ⁊ essentialiter arguūt esse distincta. ꝯstat eñ ꝙ oē subiectū albedine informatū est realiter distinctum ab omni alio ipsa nō informato licꝫ informabili. omne etiā illud a quo effectus aliq̇s realis est ꝓductus / est distinctū essentialiter ab omni illo a quo non est ꝓductus de facto lꝫ potuerit ꝓduci: ergo multo magis omnia illa realiter sunt distincta: quoꝝ vnuꝫ est forma aliqua informatū qua non est nec esse potest alterum informatū / cuius etiā forme illud eā informatū fuit principiū ꝓductiuum ⁊ nō alterū: sed scd̄m opinionē p̄dictam sic se hn̄t potētie rōnalis creature ⁊ essentia ad act⁹ diuersos. ergo ⁊c. ¶ Scd̄a ꝯclusio ē: ꝙ nō oportet ponere hm̄ōi potētias rōnalis creature esse īter se nec ab essentia distinctas aliqualiter in re extra. ¶ Hec apparet: q: vnū ⁊ idē pōt eē principiū effectiuū ⁊ subiectū receptiuum actuuꝫ diuersorū: sed sola diuersitas actuū creature intellectuali possibiliū est mediū arguendi diuersitatem potentiarum tam inter se q̃ ab essentia ī re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: potissimum medium ex quo alij arguunt huiusmodi potentias puta intellectum ⁊ voluntatem esse distinctas tam inter se q̃ ab essentia in re extra / est q: actus volendi producitur libere ⁊ contingēter: actus aūt intelligēdi necessario ⁊ modo nature. sed ex ista minori non sequit̃ conclusio que infertur: vcꝫ huiusmodi potentiarū diuersitas in re extra quia maior ante minorem istam assumpta: vcꝫ ꝙ ab eodem pricipio indistincto totaliter in re extra nō potest esse vnus effectus libere ⁊ alius modo nature ⁊ necessario: non est vera in diuinis nec ēt secundum eorum principia in creatis. constat enim ꝙ vnū ⁊ idem est principiū spirandi libere nō necessario spūm ⁊ generandi mō nature verbum ⁊ creandi contingent̃ qd̄libet ens creatū. in creaturis etiam non videtur secundum eorum principia esse vera: q: ꝯcedūt ꝙ oē obiectū intellectū est cōcausa sue intellectionis: sed volūtas si ab intellectu distinguitur / potest esse obiectum intellectum: ergo ⁊ pōt agere effectiue ad actum intelligendi. sed talis non ꝓducit̃ libere vt dicunt: sed modo nature: ergo voluntas agit libere ad vnū actū puta ad volitionem vel nolitionem: ⁊ ad alterum necessario ⁊ modo nature: videlicet ad intellectionem. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ huiusmodi potētie nō sunt / nec esse possunt inter se nec ab essentia distincte mō aliquo in re extra: ⁊ hoc sumendo quālibet potētiarū istarū pro principio effectiuo et subiecto receptiuo actuū a quib⁹ ipsum vniuocū principiū ⁊ subiectū p̄dictū diuersimode denoiat̃. ¶ Hec apparet. q: oīa distīcta ⁊ maxīe ī creaturis in re eē sūt distīcta realr̄: immo hec e est vera ī diuinis etiā vt fuit declaratū in quadā q. dist. p̄cedētia. vt eñ appet ex declaratis ibi oīa distīcta quātūcūq: libet modicū in re eē siue ī creatis siue in diuinis sunt distincta realiter: ⁊ ī creatis essentialit̃: nō aūt in diuinis nisi psone distīguūt̃ realit̃ ⁊ sūt idē eēntialit̃. ī creatis aūt q̄cūq: sūt distīcta / realit̃ ⁊

essentialiť.nec eñ ĩ creaturis sicut in diuinis est dare ali
quam essentiam a pluribus rebus totaliť indistinctam
ꝫ potẽtie hmõi non possunt inter se nec ab essentia disti
gui essentialiter nec realr.ergo nec ĩ re extra aliqualiť.
¶ Minor appet.qꝛ oĩa sic distincta sunt ꝑ diuinam po-
tentiam separabilia.⁊ ita si illud qd̓ est in aĩa ꝓncipiuꝫ
ꝓductiuũ ⁊ subiectũ receptiuũ intellectionis esset distĩ
ctũ realiť ab aĩa ⁊ ab illo qd̓ est ꝓncipiũ ꝓductiuũ ⁊ sub
iectum receptiuum volitionis aĩa posset esse sine intel
lectu ⁊ voluntate ⁊ intellectus sine volũtate/ita ꝙ pos
set fieri aliqua creatura q̃ posset intelligere ⁊ non dilige
re nec odire:⁊ alia econuerso puta voluntas que posset
non intelligere sed amare:hoc autem ⁊ multa alia que
sequerentur sunt impossibilia ⁊ absurda.ergo ⁊c.¶ Cõ
firmatur.qꝛ impossibile est dare vnam aliquam rẽ crea
tam esse plures/vel ecõuerso plures esse vnam.hoc eñ
est solũmodo in diuinis.sed omnia in re extra distincta
sunt plura.qꝛ nec vnũ vt vnum est distinctũ.omnia aũe
in re ex̃ plura sunt plures res qꝛ q̃libet eorũ est ens vel
res:nec magis oĩno possunt dici vna res vel vnum ens
q̃ plures singulares homines vnus homo:ergo si potẽ
tie aĩe sunt distincte in re extra sunt plura entia seu plu
res res q̃ nõ possunt eẽ vna res.oẽs aũt plures res que
non sunt vna res ab eis totaliter indistincta sunt distin
cte essentialiter.ergo a ꝓmo ad vltimum si potẽtie aĩe
distinguunť in re extra aliqualiter/et essentialiter:hoc
aũt est impossibile.ergo ⁊c.¶ Et si dicať:cũ potẽtie sint
plures quõ possunt esse cũ essentia q̃ est vnica idẽ essen-
tialiter in re extra:¶ Ad hoc est dicendũ ꝙ ipsa essen-
tia lꝫ vnica est omnium actuuꝫ sibi possibiliũ naturaliť
immediatũ principiũ ꝓductiuum ⁊ subiectum recepti
uum.sicut eñ essentia caloris est effectiua caloris ita ⁊
essentia creature rõnalis potest esse per se non median-
te aliqua potẽtia,ab ipsa distincta effectiua intellectio
nis ⁊ dilectionis ⁊ aliorum actuũ diuersorum:a quibus
sortitur diuersa vocabula. dꝛ eñ potẽtia intellectiua vt
intellectiõis/volitiua vt volitionis/⁊ sensitiua vt sensa
tionis productiua ⁊ receptiua.⁊ ita per talem diuersita
tem potentiarum non est intelligenda diuersitas prin-
cipiorum ꝓductiuorꝫ ⁊ subiectorꝫ receptiuorum talium
actuum:sed p̃cise diuersitas actuuꝫ ipsorum eidem sub-
iecto receptiuo possibilium ⁊ principio ꝓductiuo . qua
re ⁊c.¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est ꝙ hmõi potentie
sunt distincte formaliter seu quidditatiue licet sint in re
extra totaliter indistincte.¶ Hec ꝓbatur.qꝛ illa omnia il
la dicuntur formaliter seu quidditatiue esse non eadeꝫ
sed distincta/quorum vnum non cadit in diffinitione al-
terius lꝫ significet idem secũ totaliter ĩ re:sed hmõi po-
tentie sic se habent tã inter se q̃ respectu essentie ꝙ nul
la cadit in diffinitione alterius nec essentie.nec eñ itel-
lectus est volũtatis diffinitiuus nec essentie aĩe nec ecõ
uerso.ergo ⁊c.¶ Cõfirmať.qꝛ vbicũq; aliqua res est ta-
lis ꝙ licet vnica est significabilis tñ seu conceptibilis
diuersis conceptibus quorum vnus non est alterꝰ diffi
nitiuus/dicũť esse isto modo distĩcta:ergo ⁊c.¶ Et hoc
modo intendit doctor subtilis ponere differentiam in-
ter illa quando dicit ꝙ potẽtie sunt idem realiter nõ tñ
sunt idem formali p̃dicatione.non eñ per istam forma-
lem nõ identitatẽ intelligit vt alij ipsi ĩponũt aliquã in
re extra diuersitatẽ.qꝛ vt exponit in primo dist.secunda
⁊ in .8.de dist.relationis ⁊ essentie in diuinis/ꝑ nõ eẽ idẽ
formaliter non intelligit nisi ꝙ vnũ non cadat in diffini
tione formali alterius.ad hoc autem nõ sequiť ꝙ talia
dicant aliqua in re extra diuersa.⁊ sic ĩ proposito ꝑ hoc
ꝙ dicit potẽtias differre seu non esse idem formaliter in
telligit ꝙ natura anime est talis ꝙ licet sit intellectus
⁊ voluntas ⁊ quelibet aliarum potẽtiarũ:qꝛ principiuꝫ
ꝓductiuum ⁊ subiectum receptiuum oĩm talium actuũ
tñ ex hoc ꝙ est vnum istorum puta intellectus/qꝛ intel
lectionis principium ⁊ subiectum/non repugnat sibi in
primo modo distingui ab alio puta a voluntate nec ecõ
uerso:qꝛ nec diffinitio formalis intellectus includit dif
finitionem voluntatis nec econuerso.aliunde tamẽ sibi
repugnat hmõi distĩctio:repugnat inquã et reali repu-
gnantia non tamẽ in primo modo/nec etiã in secundo:
cum nec vnuꝫ horꝫ cadat in diffinitione alterius/nec nõ
distingui ab eo sit passio eius.nec eñ intel lectus requi
rit ex sua descriptione specifica ꝙ non distĩguatur a vo
luntate nec econuerso.quare ⁊c. ¶ Sed cõtra hoc põt
argui dupliciter. Primo.qꝛ qñ dicis ista puta intellectuꝫ
⁊ voluntatẽ esse formaliter nõ eadem vel diuersa/aut ꝑ
intellectum ⁊ voluntatem intelligis diuersũ cõceptũ
in aĩa formatũ:aut talis conceptus obiectum.si primũ
sic est verũ vnũ horꝫ cõceptuũ non eẽ alterꝰ diffinitiuũ
tñ vt sic ista sumpta realiter ⁊ essentialiter sunt distĩcta
sicut diuerse forme accidẽtales eidẽ subiecto accidẽta
liter ĩherẽtes.Si aũt ponať scdꝫ/sic nõ videť posse dici
horꝫ vnũ ab alio esse distinctũ siue ipsi nõ idẽ formaliter
hoc est diffinitiue:qꝛ nõ cadit in diffinitiõe alterꝰ.tũ qꝛ
ista vt sic sumpta nõ sunt plura:nec ꝑ ꝯñs vnũ ⁊ alterũ:
sed vnũ tñmodo in re extra.tum qꝛ conceptus obiectũ
extra significatũ nec sui nec alterꝰ est diffinitiuũ:cũ dif
finitio nõ nisi ex cõceptibus cõponať.ergo ⁊c.¶ Secũ
do.qꝛ doctor ꝑ hoc probat intellectum a voluntate for-
maliter esse distinctũ.qꝛ eidẽ nõ possunt oppositi modi
agẽdi ꝯpetere cuiusmõi sũt agere libere sicut agit volũ
tas ⁊ modo nature quo agit intellectꝰ:sꝫ ꝑ istã rõnẽ ex-
p̃sse doctor ponere videť inter ista ⁊ probare diuersita-
tem aliquã in re extra.quare ⁊c.¶ Ad ꝓmum concedo
ꝙ intellectus ⁊ voluntas vt pro conceptibus accipiũ-
tur essentialiter distinguuntur.licet enim conceptus q̃
concipitur essentia anime vt priuatiua ⁊ receptiua in-
tellectionis ⁊ conceptus quo concipitur vt priuatiua ⁊
receptiua volitionis sint conceptus eiusdem rei/reali-
ter tamẽ ⁊ essentialiter sunt distincti nec ꝑ consequẽs ꝑ
intellectum ⁊ per voluntatem que dicunť distingui tñ
diffinitiue seu formaliter siue quidditatiue/ꝑ que oĩa
idem exprimitur/intelliguntur actus huiusmodi sic di-
uersi:sed ipsorum obiectum vt diuersimode intelligibi
le per tales diuersos actus.Et est sensus cũ dicitur ꝙ ĩ
tellectus est diffinitiue a voluntate distinctus ꝙ res il
la vt obiectum vnius istorum actuũ puta vt ĩtelligitur
tanq̃ intellectionis principium ⁊ subiectum/nõ req̃rit
ꝙ ipsa eadem sit alterius actus obiectum:vꝫ ꝙ sit vo
litionis effectiuum principium nec receptiuuꝫ subiectũ
qꝛ si per impossibile alia res esset illa que est intellectio
nis principium ⁊ subiectũ ab illa que est volitionis pri
cipium similiter ⁊ subiectum/vtriusq; talium esset eadẽ
diffinitio que modo est vnius tñ.quia eisdem diuersis
conceptibus diffinitiuis est nunc ista vnica res cõcepti
bilis/quibus essent tunc cõceptibiles ⁊ diffinibiles res
diuerse.Et quando dicitur ꝙ intellectus ⁊ voluntas vt
sic nõ sunt aliqua plura:sed vnũ tñ q̃ nõ est alicuiꝰ dif-
finitiuũ/cũ nihil sit diffinitiuũ nisi cõceptꝰ tñ.Dico ꝙ
lꝫ sit vnum in re est tamẽ diuersimode conceptibile ⁊ di
uersis diffinitiõibꝰ diffinibile.⁊ iõ in ordine ad tales di-
uersos eius diffinitiuos conceptus de ipso lꝫ vno loquĩ
mur vt de pluribus:⁊ licet ipsum non sit diffinitiuuꝫ/qꝛ
tamen est diuersarum diffinitionum obiectũ ⁊ vt est vni
us accidit ei ꝙ sit obiectum alterius/ideo ipsiꝰ vt vniꝰ
talium diffinitionum obiectum dꝛ q̃dditatiue distĩgui
a se vt alterius obiecto.vel ipse diffinitiones dicuntur
tñ q̃dditatiue distĩcte nõ vt scdꝫ se sũpte/qꝛ vt sic essen
tialiť sũt distĩcte/sꝫ ĩ ordine ad ipsarꝫ idẽ obiectũ.¶ Ad

n iij

scdꝫ dicendū ꝙ ex hoc ꝙ aīa pōt agere illis duob⁹ oppositis modis agendi / bene sequitur ꝙ eius natura sit talis ꝙ sibi ex diffinitione formali qua est intellect⁹ / quia agens modo nature ad intellectionē / non repugnat distingui a volūtate. ex hoc aūt non sequit̄ aliqua iter ista diuersitas ī re extra. Et tō quādo doctor dicit ꝙ p̄dicti modi agendi ꝯ̄rij nō possunt ꝯuenire eidem non intelligit ꝙ cōueniāt diuersis in re extra de facto vt vꝫ illud q̄ď est ꝯ aīa libere agens ad volitionem sit distictū ab illo q̄ď agit modo nature ad itellectionē: sed ꝙ illi essentie q̄ est vtriusqꝫ istoꝝ actuū pͥncipiū nō ꝯuenit vt principium vnius ꝙ sit pͥncipium alterius: nō ꝯuenit dico in p̄mo mō dicēdi p se nec etiā in scdo. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est ꝙ dilectio ⁊ intellectio sunt forme reales tam inter se q̄ a creatura intellectuali cui sunt possibiles / realiter differētes. ¶ Hec pbat̄. ⁊ pͥo quantū ad pͥmā ptē: vꝫ ꝙ sint forme inter se distincte. qm̄ experimur ꝙ multa intelligimus q̄ tn̄ nō diligim⁹ g̊ intellectio ⁊ dilectio distinguunt̄. ¶ Cōsequentia est euidēs. q2 oppositū ꝯn̄tis infert euidenter oppositum aītis. Si enim intellectio ⁊ volitio essent idem / in quocūqꝫ esset intellectio foret volitio: cum omnis intellectio esset volitio ⁊ econuerso: sed oīs ille est volens in q̄ volitio est existens: ergo oīs intelligens esset volens seu diligēs obiectū intellectū. hoc aūt q̄libꝫ experit̄ eē falsum. g̊ ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 nō minus respectu obiecti creati q̄ respectu increati pōt esse intellectio sine omni volitione ⁊ nolitione: sꝫ respectu obiecti increati intellectio ⁊ volitio realiter distinguunt̄: ⁊ vnū istoꝝ fuit de facto separatū ab alio ⁊ positū sine ipo / vt visio sine fruitione in Paulo vsqꝫ ad tertium celum rapto. g̊ ⁊c. ¶ Secūda pars ꝯclusionis: vꝫ ꝙ distinguantur ab omni intellectuali substātia sequitur ex pͥma. qm̄ aīa ⁊ q̄cūqꝫ alia intellectualis creatura est res vnica: itellectio autem ⁊ volitio plures ⁊ realiter differentes: sed impossibile est plures res creatas realiter distinctas esse ab aliqua tn̄ vna realiter indistinctas. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 tam actus meritorij viatoꝝ q̄ beatifici compreh̄esoꝝ sunt distīcti realit̄ a subiect[is] ipsoꝝ: sꝫ act⁹ meritorij viatoꝝ sūt act⁹ diligēdi ⁊ credēdi: act⁹ āt btīfici sunt visio ⁊ fruitio sēpiterna g̊ ⁊c. ¶ Preterea nō min⁹ act⁹ q̄ habitus distinguunt̄ a subiectis eorum: sed habit⁹ intellectiui ⁊ appetitiui tāꝫ naturales q̄ supernaturales ab aīa essentialit̄ sunt distīcti: alias nec fides nec spes nec charitas possent dici in baptismo necvnq̄ īfūdi: q̄ď est contra determinationem ecclesie. nunq̄ etiam aliquis habitus virtuosus posset remitti nec intēdi sicut nec aīa: q̄ď est euidenter falsum ⁊ contra illam orationem apostolorum dicentiuꝫ. Matthei. xx. Dn̄e adauge nobis fidē. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 constat habit⁹ adquiri et adquisitos augeri p actū: vt charitatē per actū diligendi ⁊ fideꝫ per actū credendi: sed hoc esset impossibile nisi actus hmōi essent ab eorum subiecto distīcti. non magis enim mediāte vno actu q̄ alio generaretur nec augeretur habitus / nec magis vnus habit⁹ q̄ ali⁹ nisi sicut vnus habitus distinguitur ab alio / ita ⁊ vnus actus ab altero: ⁊ per ꝯn̄s quilibet a subiecto. g̊ ⁊c.

Sed circa conclusionem istam prædictam sunt duo dubia. Primū est circa primam ei⁹ partem. quoniam secundū Augustinum. x. et. xi. confes. dilectio retinetur ⁊ conseruatur in memoria: sed omne q̄ď retinetur ⁊ conseruatur in memoria est intellectio: ergo dilectio est quedam intellectio. ¶ Secundum est circa secundam partem: quomodo huiusmodi actus ⁊ habitus intellectiui ⁊ appetitiui possunt corrumpi: cū nullum appareat contrarium q̄ď sit eorum corruptiuum / ⁊ nullum accidens corrumpatur nisi vel ab agente contrario vel corrupto suo subiecto. ¶ Ad primum respondetur: ꝙ Augustinus vocat ibi dilectionē illud q̄ď causatur in anima mediante dilectione intellecta. semp̄ eñ ex notitia obiecti derelinquitur in cognoscēte aliquid quo mediante obiectum p̄ intellectum presentante potest anima recordari illius obiecti ⁊ intellectionis preterite. ⁊ ideo post notitiā, dilectiōis remanet in aīa sp̄es eius repꝛesentatiua: quā August. hic vocat dilectioneꝫ: ⁊ dicit ipsam esse in memoria non tanq̄ ab aliquo in anima distincto: sed q2 ipsa anima vt talium conseruatiua denominat̄ memoria / sicut intellectus vt conseruatiuus intellectiōis / ⁊ volūtas vt volitionis: ⁊ ideo volitio dr̄ esse in volūtate ⁊ intellectio in intellectu. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ ita modicum actus sensitiui habent contrarium eorum corruptiuum sicut actus ⁊ habitus intellectiui: ita etiam est incorruptibile subiectum eoꝝ sicut istorum: q2 idem est omniū immediatū subiectū: supposito ꝙ anima intellectiua non sit in homine alia ab aīa sensitiua: ⁊ tamen experimur actus intuitiuos sensitiuos corrūpi ⁊ destrui ad absentiam obiectorum suoꝝ vt visionē ad absentiā visibil̄ ⁊ sic de aliꝭ. sꝫ sicut obiectū p̄ñs est necessarium ad conseruationē actuū sentiēdi / ita ⁊ continuatio seu exercitium actuum est necessarium ad conseruationem omnium habituum. q̄ď arguimus a posteriori: vꝫ q2 videmus ꝙ sicut ad absentiam obiecti sequitur destructio actus sentiendi ita ⁊ ad cōtinuam ⁊ diuturnam cessationem ab actib⁹ habitus seq̄tur amissio habitus. sicut enim mediantibus actib⁹ ꝓducitur ⁊ intenditur / ita ⁊ eis cessantibus remittitur ⁊ finaliter totaliter destruitur. destructo eñ illo q̄ď est necessarium ad conseruationeꝫ alicuius / oportet illud destrui. ⁊ ideo non est verum illud q̄ď assumitur quādo dicitur ꝙ forma accidentalis nō destruitur nisi corrupto subiecto vel ab agente cōtrario. ꝙ enim subiecto destructo destruatur accidens q̄ď erat in ipso / hoc est quia ad eius conseruationem subiectū est necessarium: ergo si p̄ter subiectum aliquid aliud est necessarium ad accidentis conseruationem / non minus illo destructo q̄ suo subiecto accn̄s corrūpet̄: sed aliq̄ sunt accidentia ad quoꝝ conseruationem sunt necessaria aliqua alia preter ipsorum subiecta. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio ē. ꝙ omnis intellectio est distincta ab actu sentiendi ⁊ volitio ⁊ nolitio ab actu appetitus sensitiui. ¶ Hec probatur primo quantum ad primam partem: vꝫ ꝙ actus intelligendi ⁊ sentiēdi sint distincti. quia actus causati in anima p transmutationem organorum ad p̄sentiam obiectorum realiter sunt distincti ab illis qui causantur in mente ab anima sine p̄sente obiecto ⁊ organo transmutato: sed omnes sensationes sunt tales actus qui necessario causantur in nobis sicut in brutis ad transmutationem organorum p p̄sentiam obiectorum: nō sic aūt causantur ab anima intellectiōes. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia sensatio est nobis ⁊ brutis cōis non aūt intellectio. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ intellectio est aliqua sensatio non tamen omnis: q2 actus eiusdem rationis itellectiui sunt possibiles intellectiue aīe sepate ⁊ ꝯiuncte sꝫ nullus actus sentiendi credit̄ naturalr̄ eē possibilis aīe sepate. g̊ nullus act⁹ intelligēdi ips[i]⁹ aīe sepate nec p ꝯn̄s cōiūcte est sensatio. ¶ Scda pars: vꝫ ꝙ volitio sit distincta ab actu appetitus sensitiui / pbat̄. q2 cōcupiscētia sensitiua respectu rei delectabilis sensibil̄ stat q̄nqꝫ cū velle q̄nqꝫ cū nolle appetit⁹ itellectiui: g̊ tā nolle q̄ velle est ab ipsa distinctum. ¶ Consequētia est euidens. Antecedēs pbat̄. quia si p̄esente aliquo sensibili

delectabili necessario sequeref cōsensus appetitus intellectiui:puta actus volēdi post ꝯsensuȝ appetit⁹ sensitiui:tūc oīs delectatio seu ꝯcupiscētia sēsitiua respectu obiecti illiciti esset mortale peccatū:qḋ est falsū.q̄re ⁊c̄. ¶ Cōfirmaf.q: sepe existēte cōcupiscentia seu delectatiōe appetitus sensitiui respectu alicuius delectabilis volūtas nō vult illud delectabile:imo semꝑ quando est concors recto dictamini rationis habet nolle respectu eius.ergo si cōcupiscentia appetitus sensitiui esset quedā volitio sequeref ꝙ aīa simul vellet ⁊ nollet idēȝ.hoc aūt est falsum.ergo ⁊c̄. ¶ Tertia cōclusio est.ꝙ oīs intellectio volitio ⁊ nolitio producif ab aīa sine aliquo ꝓducente mediāte tanq̄ forma aliqua relatiua ꝑ se vna distincta ab anima ꝓducente ⁊ ab actu ꝓducto. ¶ Hec intellecta nō dē actibus sup̄naturalib⁹ vt de beatificis vel de alijs a deo infusis:sȝ de naturalib⁹ tm̄ ⁊ naturalit̄ ꝓductis/ꝓbaf:⁊ p̄mo quātū ad p̄mā partē:vēȝ ꝙ oēs act⁹ tales ꝓducanf ab aīa. ¶ P̄:mo.q: sicut nihil ē calefactiuū nisi potētia calefactiua:ita nec intellectiōis nec volitionis vel nolitionis ꝓductiuū nisi potentia intellectiua dictatiua ⁊ potētia volitiua ⁊ nolitiua spiratiua:sed talis potētia nō videtur esse nisi aliqua forma vna que nō est in homine alia ab aīa.ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄o.q: illud qḋ causat volitionē ⁊ nolitionē est obedibile voluntati actus libere eliciti. ¶ Hoc apparet.q: in hm̄ōi actib⁹ causatis ꝯsistit meritū ⁊ demeritū: qḋ solū respicit volūtariū seu liberū.illud ēt qḋ causat intellectionē est obedibile imperio volūtatis.intelligimus eīm cū volumus:⁊ volūtate intellectū auertēte a cōsideratione/intellectio desinit esse:sed nulla res non viua nec alia a forma itellectuali est p̄ncipiū alicui⁹ effectus sibi possibilis libere ꝓductiuū:nec ꝑ ꝯñs potest demereri ī aliq̄ nec mereri nec ē obedibil̄ volūtati.ḡ ⁊c̄. ¶ Scd̄a pars: vēȝ ꝙ nō sit aliqua actio seu productio relatiua mediāte qua actus hm̄ōi ꝓducanf ab aīa/probabitur prolixe in secūdo:vbi ostēdef ꝙ nullius cause secūde nec p̄me actio ꝓductiua est aliqua forma ꝑ se vna distincta a ꝓducente ⁊ a re ꝓducta. ¶ Contra conclusionem istaȝ arguitur. Et p̄mo contra p̄mā eius partē.q: potentia actiua est p̄ncipium trāsmutādi alterum nō seipsuȝ:sȝ qḋ est hoȝ actuuȝ ꝓductiuū p̄ncipiū est potentia actiua:ergo est transmutādi p̄ncipium aliq̄d a se distinctū sed illud per hm̄ōi potētias trāsmutatur in quo actus ipsaruȝ predicti ab eis producti recipiunf.ergo cū recipiantur in aīa non possunt produci ab ipsa. ¶ Secūdo cōtra secundā partē p̄:mo.q: ad veritatē istius/aīa dicit verbū ⁊ spirat amoꝛē actum/non sufficit ip̄a cū istis actibus in ea existentibus:cū eis in ipsa existentib⁹ possit ꝓpositio esse falsa.si eīm sint a deo producti licet ī ea recepti/ꝓpositio erit falsa.ergo ad veritateȝ huius propositionis saluādā oportet ponere vltra actus istos in anima formā aliquā relatiuam ab actibus absolutis ⁊ ab aīa ipsa distinctā:puta dictionem verbi ⁊ spirationē actus volendi. ¶ Secundo.q: sine actionibus hm̄ōi relatiuis:puta sine actu dicēdi ⁊ spirandi nō potest saluari imago in anima rationali:cū constet in diuinis esse dictionē verbi ⁊ spirationē spiritussancti.ergo ⁊ in anima ad imaginē facta dei sunt ponēdi actus hm̄ōi relatiui. ¶ Ad p̄mum apparet ꝙ illa maioꝛ assumpta non est vniuersaliter vera. aqua eīm est sui infrigidatiua:⁊ ꝑ cōsequens suiipsius transmutatiua ad frigiditatē:sicut ⁊ ignis est in se caloris productiu⁹:⁊ leue sursum ⁊ graue deoꝛsum suiipsius motiuum:⁊ ideo maioꝛ illa tantū est vera de p̄ncipio transmutatiuo seu actiuo actione trāseunte:hoc est de illo qḋ est p̄ncipiuȝ producendi aliq̄d non receptibile in seipso.cū enim omnis causa secunda supponat aliquod subiectum effectus sibi possibilis receptiuum:per consequens si ipsa non sit receptiua effectus sibi possibilis opoꝛtet ꝙ supponat aliq̄d a se distinctum.illius autem potentia actiua dicif trāsmutatiua in quo est effectus ipsi possibilis inductiua.quare ⁊c̄. E cōtrario aūt potentia actiua actione immanēte hoc est potentia ꝓductiua effectus receptibilis in seip̄a/potest esse ⁊ est suiipsius trāsmutatiua:sed talis potentia est volitiua ⁊ intellectiua.ergo ⁊c̄. ¶ Ad secundū qḋ arguif cōtra secundā partem.dico ꝙ maioꝛ assumpta est falsa.ille eīm res sufficiunt ad veritatē ꝓpositionis quibus solis existentibus aliquo modo nullo alio eis apposito ab ipsis distincto est vera ꝓpositio:sed aīa ⁊ act⁹ huiusmodi absoluti sunt talia ꝙ eis existentibus tali mōd vēȝ ꝙ vnū sit ab alio puta actus ab anima/ꝓpositio est vera que dicit ꝙ aīa generat verbum vel spirat amoꝛē. ad hoc autē ꝙ vnum hoȝ sit ab alio effectiue nō magis est necessaria forma aliqua media relatiua ab vtroq̄ distincta q̄ ad hoc ꝙ vnū sit in alio subiectiue:cōstat autem ꝙ tam intellectio q̄ volitio potest esse in aīa subiectiue circumscripta quacunq̄ forma relatiua vel absoluta disticta realiter ab aīa ⁊ ab actu.ergo ⁊c̄. ¶ Et qñ additur ꝙ actu existente in anima pōt ꝓpositio esse falsa:cū actus possit fieri a deo: cōcedo:sed ex hoc nō sequitur ꝙ actus cum anima nō sufficiat ad hoc ꝙ ꝓpositio illa possit esse vera:qḋ apparet triplicif. ¶ P̄:imo.q: cōstat ꝙ ad veritatem huius/actus intelligendi vel volendi est in anima subiectiue nulla res alia ab actu ⁊ ab anima est necessaria/cuȝ omnī alia destructa actus possit esse in anima:⁊ tamen hoc non obstante manentib⁹ eisdem tribus si vna separetur ab alia ꝓpositio erit falsa. Nec tamē ex hoc ꝙ actus separabitur ꝑ differentiā positiuam ab anima opoꝛtet ꝙ destruaf res aliqua:q: sicut istarū duarū rerū vnio nō requirit alicuius rei alterius ꝓductionē:ita nec earū separatio exigit alicuius coꝛruptionē.sed nō minus actus intelligendi ⁊ volendi potest sine aliqua forma media esse ab anima effectiue q̄ in ip̄a subiectiue.sicut ergo ad veritatē huius/actus est subiectiue in anima/nō est necessaria aliqua res tertia:nec tamē ex hoc sequif quin rebus istis duabus manētibus possit ꝓpositio esse falsa:cum vna istarū possit separari ab alia/nulla alia re coꝛrupta:ita ī ꝓposito cōsimiliter est dicendū.quare ⁊c̄. ¶ Scd̄o.q: sicut oē qḋ est in subiecto potest separari ab eo:ita ⁊ omne qḋ fit ab aliquo agente secūdario potuit nō fieri ab eo:⁊ idem potuit fieri ab agente p̄imo:sed nō magis si effectus nec ab aliqua causa secunda ꝓductus non fuisset ab ipsa sȝ tantum a p̄ima in esse positiua opoꝛtuisset non esse formam aliquā relatiuā distinctā ab effectu ⁊ a causa ip̄m producente/q̄ opoꝛteat nō esse aliq̄d distinctū ab accidēte ⁊ a subiecto accidēte separato qḋ p̄fuit ipso existēte in eo:sed oīs res ab accidente ⁊ a subiecto distincta manens accidente existente in subiecto potest manere accidente separato ab ipso:quo tamen non obstante ꝓpositio erit falsa que antea erat vera.ergo ⁊c. ¶ Tertio quia oīs res possibilis est immediate a sola p̄ima causa producibilis.ergo ⁊ talis actio relatiua distincta ab anima ⁊ ab actu non tantū actus pōt fieri immediate non ab anima sed a deo tantū:sed actu ⁊ hm̄ōi actione factis a deo falsa erit ꝓpositio in qua dicif ꝙ anima est causa effectiua actus.ergo si ille res non sufficiūt ad veritatē ꝓpositionis quibus quomodocūq̄ existentibus potest ꝓpositio esse falsa/opoꝛtet addere aliam rē quartaȝ ab anima actione ⁊ ab actu distinctā : de qua arguā consimiliter sicut de actione:q: cū possit fieri immediate a deo:nec ipsa existente necessario erit ꝓpositio vera: immo poterit esse falsa. ¶ Ex quo sequif:ꝙ si ista cōsequentia est bona/actus pōt esse in aīa ⁊ tamē nō esse ab

anima.ergo ad hoc q̄ ista ꝓpositio sit vera/act⁹ est effe
ctiue ab anima/est necessaria aliqua res alia qua existē
te non possit ꝓpositio esse falsa:nulle res quotcunq̄ po
nantur etiam infinite sufficiēt ad veritatem huius pro-
positionis/actus est ab aīa effectiue:nec ꝑ ꝯñs ista pro
positio poterit esse vera:sicut nec aliqua alia in qua ef-
fectus aliq̄s a sua causa secūda fieri predicetur.hoc au
tem est euidēter falsū.ḡ ꝛc. ¶ Cōsequētia est euidēs.qꝛ
vt dictū ē om̄e possibile est imediate a solo deo ꝓducibi
le:sed nullus effectus ꝓductus a sola causa prima pos-
set vere dici ꝓductus ab aliqua causa secunda.ergo ꝛc.
¶ Nec valet qđ hic respōdet vnus dicēs:q̄ sicut impos
sibile ē subiectū albedine informatū nō eē albū:ita ꝛ ani
mam vel aliam rem creatā informatā ꝓductione hm̄ōi
relatiua nō esse causā. ¶ Primo siquidē hoc nō valet:qꝛ
nullū subiectū informatū aliquo effectu a solo deo ꝓdu
cto est eius causa effectiua licet subiectiua. Hoc est eui-
dens:nisi dicas q̄ anima est causa in se efficiens gratiā
in via ꝛ gloriā in patria:qđ est falsum.sed om̄e accidēs
possibile quale ē vt dicis hm̄ōi actio relatiua/est a solo
deo producibile ꝛ suo subiecto eius receptiuo cōmuni-
cabile.ergo potest esse subiectū aliquod tali informatū
actione ꝓductiua sine hoc q̄ sit causa alicuius effecti-
ua. ¶ Secūdo.qꝛ si om̄e illud in quo hm̄ōi actio relati-
ua existeret necessario causa effectiua esset:quero cui⁹?
quia vel habes dicere q̄ esset causa effectiua talis acti-
onis vł alicuius effectus absoluti possibilis ꝛ ea mediā
te ꝓducibilis. Sed nō pōt dici q̄ esset causa effectiua ta
lis relatiue actionis:quia ipsa vt supponit̄ est a sola pri
ma causa nō ab aliq̄ alia effectiue. Nec alicui⁹ effectus
absoluti ab ipsa realiter distincti. ¶ Primo.qꝛ nō min⁹
talis absolutus effectus q̄ ista actio relatiua potest eē
a sola prima causa. ¶ Secūdo.qꝛ quorūcunq̄ essentialr̄
distinctorū potest diuina virtute vnū ab alio separari/
ꝛ sine ipō fieri:sed hm̄ōi actio relatiua est vt cōcedit̄ for
ma essentialiter distincta ab omni effectu ea mediāte ꝓ
ducibili absoluto.ergo diuina virtute pōt effectus abso
lutus sine actione hm̄ōi relatiua produci:ꝛ ipsa posita
omnis absolutus effectus ne eueniat impediri.ex quo
sequitur q̄ talis actio relatiua ꝓductiua posset fieri ēt
aliquo modo naturaliter sine aliq̄ effectu absoluto eius
termino.quoniā omnis causa naturaliter ꝓductiua vł
quomodocūq̄ virtualiter quodā ordine cōtentiua plu-
rium realiter distinctorū potest naturaliter agere nō ad
posterius sed ad prius illoꝝ in ipsa virtualiter contēto
rum absq̄ hoc q̄ sequatur posterius deo ipsū fieri pro-
hibente.sed omnis causa secunda effectiua est virtualr̄
contentiua duorū realiter distinctorū:vꝫ actionis rela-
tiue ꝛ forme alterius absolute ꝓducibilis ea mediante:
supposito vt supponit̄ q̄ ista realiter distinguant̄.ḡ licet
causa scđa nō possit in effectū absolutū sine actiōe hm̄ōi
preuia relatiua:qua sola mediante ꝯtinet ipsum:potest
tamē naturaliter esse ab ipsa talis actio relatiua nullo
alio mediāte in ea virtualr̄ cōtento absq̄ effectu produ
cto aliquo absoluto deo ipsū supnaturalr̄ fieri ꝓhibēte.
¶ Tertio ad principale arguit̄.q̄ omne accidens in ali
quo subiecto existēs pōt ab ipso ꝑ diuinā potentiā sepa
rari ꝛ poni in alio eiusdē rationis cū primo.ergo actio
ꝓductiua qua ista anima dicit verbū vł spirat amorem
cum sit accidēs ab ipsa ꝛ ab actu differēs potest separa
ri ab ea ꝛ imprimi alteri:sed talis anima nō diceret nec
spiraret licet dictione ꝛ spiratione informata existeret.
qđ ꝓbo.qꝛ si talis anima cui deus dictionē ꝛ spirationē
que prefuit in alia imprimeret diceret ꝛ spiraret:quero
quid?quia aut diceret et spiraret hm̄ōi dictionē ꝛ spira
tionē:aut eis mediātibus verbū aliquod ꝛ amorē.sꝫ nō
potest poni primū:tū quia nullus dicit nisi verbum/nec
spirat nisi amorem:huiusmodi autē actiones relatiue
supponunt̄ esse distincte realiter ab istis actionibus ab
solutis. Tū qꝛ etiā cū om̄e dicens ꝛ spirans realiter sit
producens:nihil spirat nec dicit illud qđ nō ꝓducit:sed
anima cui de⁹ actiōes hm̄ōi relatiuas imprimeret nul-
lo mō eas effectiue ꝓduceret.ergo nec eas diceret nec
spiraret. Nec potest poni secūdū:vꝫ q̄ diceret vel spira
ret actū aliquē absolutū.qꝛ si sic:aut illū qui prefuit in
anima in qua fuit talis actio relatiua:aut aliū.sed nō il
lū. Primo quia nulla anima potest dicere actū aliquē
nec spirare in alia anima existentē:sed cum talis actus
absolutus ab omni tali actione relatiua cōcedatur esse
distinctus posset manere in eadem anima in qua prius
eius actione ꝓductiua ab ea separata et alteri cōmuni-
cata vel posset totaliter destrui. Secundo.quia effect⁹
ab vna causa secunda ꝓductus nō pōt postq̄ est produ-
ctus ab illa produci ab aliqua alia secunda:sed nec a ꝑ
ma nisi primitus destruatur.sed actus absolutus sup-
ponit̄ fuisse ab ipsa aīa in qua prefuit talis dictio ꝛ spi-
ratio relatiua/prius ꝓductus.ergo nō potest ab alia ꝓ-
duci. Nec potest dici secūdū:q̄ ꝓducat actū ab illo aliū.
Primo.qꝛ mediāte vna actione ꝓductiua nō potest na
turalr̄ produci nisi vnus effectus. Secūdo.quia esto q̄
simo posset/prima tū causa posset impedire ne fieret.ḡ
a primo ad vltimū sequit̄ ex omnib⁹ supradictis q̄ po-
test anima nihil spirās nec dicens esse actualr̄ informa
ta dictione ꝛ spiratione relatiua:supposito q̄ ꝑ ista in-
telligant̄ aliqua distincta realiter ab actib⁹ absolutis.
quare ꝛc. ¶ Sed forte dicet̄ q̄ nec actio nec forma aliq̄
alia respectiua potest sine causa secunda fieri nec facta
a suo subiecto separari ꝛ alteri imprimi. ¶ Cōtra ista ar
guo. Et primo cōtra primū.qm̄ omne illud potest a sola
prima causa sine secūda coagente fieri qđ postq̄ est fa-
ctū ꝛ destructū potest idē in nūero reparari:sed om̄e ens
possibile interruptū potest nō nisi a deo idē in nūero re
parari.ergo ꝛ ab ipso solo potuit fieri primo. ¶ Maior
patet.quia prima causa nō est impotentior ad producē
dū ꝑ se sine alio concurrente secū coagente omne ꝓduci
bile nouiter prīo ꝓductū q̄ ad ipsum destructū postea
reparādum.ergo qđ sine omni alia causa secūda effecti
ua potest reparare postq̄ est destructum/ꝛ ꝑ se potuit ꝓ
ducere quando fuit primo productū.quare ꝛc. ¶ Mi-
nor quantū ad illā partē q̄ dicit q̄ om̄e ens postq̄ destru
ctū sit reparabile:ꝛ quantū ad aliā etiā que dicit q̄ non
nisi a deo/suppono hoc ex dicēdis ī q̄rto ī materia de re-
surrectione.nullū em̄ ens vt ibi ostēdet̄ qđ corrūpit̄ ī pos-
sibile efficit̄:ꝛ ita cū omne possibile sit a deo ꝓducibile
ꝛ quodcunq̄ qđ p̄fuit licet nūc destructū sit maneat pos
sibile:ꝑ consequēs est a deo ꝓducibile nō minus modo
q̄ quādo fuit ꝓductum primo.ergo si forma relatiua sit
res aliqua positiua potest eadē numero reparari:ꝛ non
nisi a sola prima causa.nō em̄ aliqua causa secunda pōt
agere naturalr̄ ad aliquod ens corruptū idē in numero
reparādum.ergo ꝛc. ¶ Secūdo arguo cōtra secūdū du
pliciter. Primo.qꝛ esto q̄ illud sit verū:vꝫ q̄ actio re-
latiua puta dictio vel spiratio non possit separari a sub
iecto suo nec poni in alio/adhuc non soluitur p̄dicta rō.
Secūdo.quia hoc est falsum:vꝫ q̄ talis actio non pos-
sit separi a suo subiecto ꝛ poni in alio. ¶ Primū appa-
ret.qm̄ saltē nō potes negare quin actus ipse absolut⁹
dictus ꝛ alius vꝫ amor spiratus possit separari ab ani
ma in qua fuit/ꝛ poni in alia:actiōe hm̄ōi relatiua ꝛ spi
ratiōe remanēte in p̄ma:sed hoc supposito talis anima
non diceret aliq̄d nec spiraret:ꝛ tamē dictiōe ꝛ spiratio
ne informata existeret.ergo non est verum qđ assumitur
vꝫ q̄ sit impossibile aliquā rem creatā actione vł acti-
ua ꝓductione informatā nullius existere causam effecti

tiam.¶ Secūdū:vez q̄ p̄dictum assumptum sit falsum
supposito:q̄ relatio sit forma distincta realiter a subie-
cto:probo.quoniā omnē illā formam in subiecto aliquo
existentē potest deus separare ab ipso & ponere in alio
quam post destructam pōt reparare & alteri subiecto a p̄
mo in quo prefuit cōmunicare seu infundere:sed si forma
respectiua est a subiecto realiter distincta:ipsa postq̄ de
structa est / est eadē i numero reparabilis & reparata cō
municabilis nō tantū priori suo subiecto sed etiā cuicū
q̄ alteri eiusdem rationis cum ipso.ergo &c.¶ Contra
istud etiā prolixius arguit in quarto:vbi in materia de
eucharistia ostēdit q̄ oīe accidēs tam absolutum q̄ re
latiuū supposito q̄ relatio sit ab extremis distincta:est
ab omni suo subiecto separabile:& nō tātū alteri cōmu
nicabile:sed etiam possibile p se esse.quare &c.¶ Ad ter
tium qd̄ arguit cōtra istam scdām partē cōclusionis pre
dicte:Dico q̄ immo illi minus imaginē in creatura in-
tellectuali saluare possunt q̄ hmōi actiōes respectiuas
ponunt/q̄ illi qui ipas negāt.qd̄ apparet:quoniā ponē
tes tres ptes imaginis tantū:sicut et sunt tres psone di
uine respectu quarū dicit esse imago/magis saluāt ima
ginē q̄ ponentes ptes imaginis esse septē:sed negātes
hmōi actiōes respectiuas ponūt tres imaginis partes
tm̄:vnā improductā vt mentē seu animā ipsam:& alias
duas pductas:vez notitiā & amorē. Alij autem ponen-
tes pductiōes hmōi respectiuas actiuas & passiuas dis
tinctas realiter a pducibilibus & pductis ponūt septē
partes imaginis:vez tres partes absolutas & quatuor
respectiuas alias ab eis essentialiter distinctas:vez di-
ctionē actiuā & passiuā:spirationē actiuaz qua anima
spirat:& spirationē passiuā qua amor ab ipsa spiratur.
ergo &c.¶ Confirmat.quia sic vna psona diuina imme
diate producit ab alia:q̄ nec est ibi pductio actiua me
dia a psona pducente distincta:nec passiua a pducta.g
magis & proprius illi saluant imaginē qui ponunt eius
partes sic se habere q̄ vna immediate sit ab alia:q̄ illi
qui ponunt vnam esse ab alia mediātibus productioni-
bus diuersis a pducente & a pducto distinctis/actiua
vez & passiua.sed negantes huiusmodi actiones respe-
ctiuas ponunt vnam partem imaginis immediate ab
alia effectiue:qd̄ ponere nō possunt qui huiusmōi actio
nes respectiuas ponūt.ergo &c.¶ Quarta & vltima cō
clusio est.q̄ subiecta mediata actuum predictorum vi-
delicet intellectionis volitionis & sensatiōis sunt diuer
sa organa corporis humani.¶ Hec conclusio est insita
ta nec multum certa:videtur tamen probabilis:et pro
batur sic ab vno doctore.quilibet homo experitur se sen
tire intelligere & velle in determinatis partibus corpo
ris.ergo determinata & diuersa sui corporis organa sunt
istorum actuum subiecta.constat autem q̄ non imme-
diata:quia subiectum immediatum omnium est idem:
vez ipsa anima.ergo &c.¶ Antecedēs est euidēs.quili
bet enim experitur se videre ita in vna parte corporis q̄
non in alia:et audire:et sic de alijs actibus sentiendi.
magis experitur etiam se homo in corde diligere q̄ i ca
pite:& econuerso magis intelligere in capite q̄ in corde
aut in pede.¶ Consequentia probatur.quia ex opposi
to consequentis sequitur oppositum antecedentis:nisi
enim horum subiecta actuum essent diuersa corporis or
gana / non magis experiremur vnum istorum in vno or
gano & alium in alio:puta visionem in oculo/intellectio
nem in capite/et dilectionem in corde/q̄ econuerso.non
enim vnum actum magis in vna parte q̄ in alia experi
mur:nisi quia actus ipse aliquo modo magis partē illā
q̄ aliam sibi determinat seu respicit vt subiectum.ergo
&c.¶ Confirmatur.quia nisi diuersa corporis organa
essent horum actuum diuersorum subiecta/non magis
vnus istorū actuum impediret ex lesione vnius organi
q̄ alterius:sed hoc experimur esse falsum.ita enim act9
videndi impedit ex lesione oculi:q̄ non ex lesione alte-
rius organi:& actus audiendi ex lesione auris q̄ non ex
lesione oculi.& sic de alijs.ergo cum ipsa organa nō sint
principia effectiua talium actuum:oportet q̄ sint aliquo
modo ipoꝝ subiecta. ¶ Sed cōtra hoc forsitan argue-
tur p̄mo.quia idem accñs numero non potest esse in di-
uersis subiectis.sed quilibet istorum actuū est vnus nu
mero.ergo non potest esse simul in anima et in organo
corporeo aliquo:quod constat ab ipa anima esse distin-
ctum.¶ Secundo.quia accñs inextensum & spirituale
nō potest esse in aliquo subiecto corporeo & extenso:sed
quilibet istorum actuum est accñs inextensum.ergo &c.
¶ Tertio.quia nihil est subiectuz horum actuum rece-
ptiuum nisi qd̄ potest tendere in obiecta ipsorum:subie
ctum enim actus vidēdi videt/& actus intelligendi in-
telligit:& sic de alijs:sed constat q̄ nec sentire nec intel
ligere nec diligere est corporis sed anime.ergo nec istos
actus recipere subiectiue est corporis sed tantū anime.
¶ Cōfirmatur:quia nec anima ipa sentit nec intelligit
nec diligit p huiusmodi actus vt eos elicit effectiue:sed
tātum vt ipos in se recipit subiectiue.ergo si corpus po
test ipsos recipere poterit p eos sentire intelligere & di
ligere:qd̄ est falsum. ¶ Quarto.quia anima separata
potest intelligere & diligere:qd̄ non posset nisi ipa horū
actuum totale subiectum receptiuū existeret.quare &c.
¶ Ad ista tenendo conclusionem p̄dictā/licet dubiā et
insolitā/posset pbabiliter responderi.¶ Ad p̄mum di-
ceretur q̄ licet idem accñs nō possit esse in diuersis sub-
iectis totalibus:potest tamen in diuersis existere par-
tialibus:sicut & forma substātialis puta anima ratio-
nalis non potest esse in diuersis corporibus quorū qd̄
libet sit eius adequatum subiectū:& tamen potest esse &
est de facto in diuersis subiectis ptialibus/puta in omi
bus corporis ptibus:que oēs simul sumpte sunt vnū
ipsius totale & adequatum subiectum.ergo si eadē sub
stātialis forma/puta anima / potest esse i diuersis subie
ctis distātibus cuiusmōi sunt organa corporis ipa ala
informati:multo magis videtur eē possibile vnū accñs
posse existere in diuersis subiectis ptialibus indistāti-
bus:sicut anima est idistās a qualibet corporis sui pte.
quare &c.¶ Ad secundū diceretur q̄ verum est q̄ acci-
dens inextensum non potest p se sine forma substātiali
inextensa esse in aliquo subiecto extenso:potest autem
mediāte substātiali forma inextensa in eodem subiecto
corporeo existēte in quo ipa. & ita in pposito/licet act9
huiusmodi q̄ inextensi & spirituales nō possint natura
liter sine anima esse in aliqua parte corporis subiectiue
possunt tamen esse in ea anima existēte in ipa/& hoc na-
turaliter loquendo.supernaturaliter enim non videtur
impossibilius accidēs inextensum esse immediate sine
omni substātiali forma in subiecto extenso q̄ extensū as
sumi a deo inextenso:sed hoc multi dicūt esse possibile.g
&c.¶ Ad tertiuz oportet negare illā maiorem.non eni
omne illud in quo potest esse actus intelligēdi potest in
telligere p ipm̄:quia secundū illos q̄ dicunt q̄ deus pos
set assumere accñs actus intelligendi volendi vel sentiē
di possent esse realiter in deo sicut nūc de facto humani
tas est in verbo:cum tamen sit impossibile deum p act9
huiusmodi sentire intelligere aut velle.ergo &c.¶ Ad
confirmationem concedo q̄ anima intellectiua sensiti
ua & volitiua sentit intelligit & diligit q̄ huiusmōi act9
recipit/non quia elicit:& ita concedo cōsequenter.q̄ o-
mne istorū actuū receptiuum subiectum potest p ipos
sentire intelligere & diligere:dum tamen sit sensitiuum
intellectiuum & volitiuum:sed tale non est corpus licet

sit aliquo modo istoꝝ actuum receptiuum:non eñ omne illud dicitur intellectiuū qḋ est actus intelligendi receptiuū:sed qḋ ꝑ ipsum inse receptū apprehēdere pōt eiꝰ obiectū:tale autem nō est nisi intellectualis substātia. ergo ꝛc. ¶ Ad vltimū concedo ꝙ anima separata pōt intelligere ꝛ diligere nō autem sentire.ex quo sequit̄:ꝙ licet actus intelligendi anime cōiuncte subiectū remotum sit aliquod organū determinatū:sicut ꝛ actus sentiendi:sic tamen actus sentiendi respicit determinatū corporis organū ꝛ animā vt adequatum subiectum qḋ non potest esse naturaliter in altero istorum tātū:cuius contrariū est de actu intelligēdi ꝛ diligendi vt fide tenemus. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū est primo videndum in quibus consistit vestigiū ꝛ imago. ¶ Ad qḋ dicūt aliqui ꝙ vestigiū qḋ est cōmune omnibus creaturis ꝛ imago solū rationalibus representant eadē:vꝫ tria tribus appropriata ꝑsonis:puta memoriā ꝛ intellectionē ꝛ volūtatē.i hoc tamē diff̄erūt:qꝛ ista tria tribꝰ appropriata ꝑsonis representant̄ ꝑ vestigium qḋ est in creaturis irrationalibus obiectiue:ꝑ imaginem autem que est in creaturis intellectualibꝰ formalr̄.sicut eñ sapientia artificis creati aliter relucet in domo ꝛ aliter ī discipulo:quia in domo bene disposita relucet tantū vt in effectu seu obiecto ꝓducto:in discipulo aūt quodam modo formaliter pro quāto ipē formaliter est sapiēs:cuius sapiētie causa est artifex seu magister:ita ꝛ de artifice sempiterno vt comparato ad creaturas rationales capaces memorie volūtatis ꝛ intelligētie ꝛ ad alias quibus talia nō conueniūt/est dicendū:vꝫ ꝙ memoria que formaliter est in creatura intellectuali representat memoriā appropriatā patri:intelligētia intelligētiā filij: ꝛ voluntas voluntatem spiritussancti:ꝛ ita tria ista tribus appropriata ꝑsonis rep̄sentātur ꝑ imaginē quodāmodo formaliter:ꝑ vestigiū autē rep̄sentant̄ nō sic:sꝫ aliter vꝫ quasi obiectiue.sicut eñ domus licet non sit capax sapientie formaliter:tamē rep̄sentat sapientiā artificis:quia nisi fuisset in artifice sapientia non fuisset domus sic debite ordinata:ita cōsimiliter omnes alie creature ab intellectualibus/licet non habeant formaliter tria predicta vꝫ memoriā intelligētiā ꝛ voluntatē:qꝛ tñ omnes primo sunt determinate ꝛ certe:ideo arguunt memoriā in prima causa:qꝛ nō habentia memoriā non agūt illa sic determīata. Secūdo sunt distīcte:ꝛ ideo relucet in eis diuinus intellectus filio appropriatus oīa distinguēs ꝛ distincte ꝯcipiēs. Tertio habēt determinatū ordinē:ꝛ ideo relucet in eis diuina voluntas oīa ordinans.quare ꝛc. ¶ Alij dicūt aliter:vꝫ ꝙ vestigiū qḋ est creaturarū omniū cōsistit in vnitate ꝛ trinitate. In hoc eñ quelibet creatura est trinitatis vestigiū:quia est in entitate vna:ꝛ in relatiua proprietate aliquo modo trina:vꝫ in vnitate veritate ꝛ bonitate. Quelibet eñ res creata est vna vera ꝛ bona:que tria vꝫ eius vnitas veritas ꝛ bonitas sunt eadem entitas:ꝛ ideo quelibet representat trinitatē tñ imperfecte dupliciter. Primo eñ representat vniuersaliter ꝙ vna essentia potest aliquo modo esse trina licet existēs vna.ꝛ ideo rep̄sentat aliqualiter dei vnitatē ꝛ ꝑsonaꝝ trinitatē. Alio mō ēt rep̄sentat appropriata ꝑsonis. Ex hoc eñ ꝙ q̄libꝫ creatura ē res ꝓducta arguit ꝛ rep̄sentat potentiā patris:qꝛ vera rep̄sentat sapiētiā filij oīa veracit̄ disponētis:qꝛ bona rep̄sentat bonitatē spirituisancto appropriatā. ¶ Imago aūt assignat̄ dupl'r. Uno eñ mō sumit̄ ꝓ ipa mente aīa vel quacunqꝫ alia intellectuali creatura cū tribus suis potentijs:vꝫ memoria volūtate ꝛ intelligētia:q̄ oīa vt dictū est sunt vnū in re extra:nō tñ formalr̄ seu prio mō vt dictū est in prio articulo.ꝛ ita imago vt sic sumpta rep̄sentat aliquo mō distinctius q̄ vestigiū trinitatē:qꝛ non tñ representat sicut vestigiū:ꝙ aliqua res pōt esse vna essentialiter ꝛ trina ꝓprietate relatiua cōmuni viuentibus ꝛ alijs vniuersaliter omnibus:sed etiam ꝙ vna natura rationalis pōt esse trina scḋm ꝓprietates aliquas relatiuas:sicut vna anima est aliquo modo tria p̄dicta. ¶ Secūdo sumit̄ aliter ꝛ meliꝰ imago:vt vꝫ ponitur a sanctis ꝯsistere ī mēte siue in aīa vl' in quacūqꝫ alia intellectuali substātia notitia ꝛ amore:ꝛ vt sic sumpta rep̄sentat deū hoc modo. Memoria eñ cuius est speciē cōseruare ꝛ dicere/rep̄sentat patrē filiū generātē:intelligēdo ꝑ memoriā nō aliud q̄ aīaꝫ vel aliā itellectualē creaturā/q̄ vocat̄ memoria vt speciei cōseruatiua ꝛ verbi dictatiua. Intelligentia autē hoc est notitia ipsa a memoria producta seu dicta representat ipsum filium generatum:ꝛ amor q est tertia pars imaginis spiritūsanctum spiratū. ¶ Ex p̄dictis apparet solutio questionis.quoniā cōstat Primo:ꝙ partes vestigij sunt idē penitus ī re extra. Secūdo. ꝙ etiā partes imaginis sunt idē cōsimiliter in re extra:vt imago accipit̄ primo modo. Tertio.ꝙ partes imaginis secūdo mō sumpte realiter sunt distincte. ¶ Primum apparet:quia ꝑ ea vestigij sunt vt dictum est scḋm aliquos certitudo seu determinatio distinctio ꝛ ordo debitus cuiuslibet creature:scḋm alios autē vnitas veritas ꝛ bonitas:sꝫ res quelibet creata eadē penitus in re extra est determinata distincta et ordinata:ergo partes vestigij primo modo sumpti sunt idem ꝛ secūdo mō:qꝛ ꝓbatū fuit in quadā questione superius:ꝙ vnitas veritas bonitas ꝛ entitas sunt idē totaliter ī re extra.ergo ꝛc. ¶ Secūdū vꝫ ꝙ partes imaginis primo modo sumpte sint etiā idem totaliter in re extra/apparet:quia potentie anime ꝛ omnis alterius rationalis creature vt distincte ab actibus sunt tam inter se q̄ cum essentia idē totaliter in re extra:vt ꝓbatū est supra.sed partes imaginis vt secundo modo sumpte sunt ipse potentie sine actibus ꝑ se sumpte.ḡ ꝛc. ¶ Tertiū ꝛ vltimū:videlicet ꝙ partes imaginis alio mō sumpte realiter sint distincte/apparet:quoniā vt probatum est supra/notitia ꝛ amor realiter distinguunt̄ tam inter se q̄ ab omni substantia intellectuali creata:sed intellectualis substantia notitia ꝛ amor sunt tres partes imaginis hoc modo sumpte.ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio dicēdum est ꝙ immo vnū ꝛ idem realiter potest esse representatiuum pluriū aliqualiter ꝛ si nō ꝑfecte/sicut nec perfecte imago nec vestigium est trinitatis personarum representatiuum.

Circa distinctionē quartam in qua magister determinat de generatione filij a patre:ostendit enim quomō est verum dicere ꝙ deus genuit deum:Quero primo vtrū sit ḡnatio in diuinis. ¶ Et videt̄ ꝙ sic.qꝛ vbicunqꝫ est generans et genitum ibi est actiua generatio ꝛ passiua:sed in diuinis est pater generās ꝛ filius generatus.iuxta illud p̄s. Dominꝰ dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te.ḡ ꝛc. ¶ Cōtra.qꝛ omnis generatio tam actiua q̄ passiua est distinctū aliquid in re extra a generante ꝛ a genito:sed non est aliquid in diuinis distinctum a persona producente ꝛ producta:ḡ nec est ibi ḡnatio nec aliqua alia actiua productio nec passiua. ¶ Responsio.vbi sic procedā. Primo enim incipiendo a notioribus inquiram an sit ꝛ quomodo sit generatio in creatis. Secundo dicam ad questiō videlicet an sit et quomodo sit in diuinis.

Quantum ad primum dicunt aliqui ꝙ generatio ⁊ omnis productio in creaturis est respectus intrinsecus adueniens de genere relationis distinctus realiter ab omni actione ⁊ passione: actio enim ⁊ passio sunt respectꝰ extrinsecus aduenientes: sꝫ ꝓductio oĩs tam actiua ꝙ passiua est respectꝰ intrinsecus aduenĩes. omnis aũt respectus intrinsecus aduenĩes est distinctꝰ realiter a quocũꝗ alio respectu extrinsecus aduenĩete. ¶ Ista opinio est omnino impossibilis vt ostendeẽ post ea in secũdo: vide quia ibi cõtra eã ⁊ eius motiua ꝓlixius argueẽ/ideo hic non oportet arguere contra ipsam: sed ea vt impossibili pretermissa dico aliter quantum ad istum articulum.

Ad cuius euidentiã pono quatuor cõclusiones. ¶ Prima est. ꝙ non oportet ponere generationem aliquã in creatis tanꝙ formã aliquã ꝑ se vnam ab extremis distinctã. ¶ Hec ꝓbaẽ sic. inter generãs et genitum nullũ oportet ponere mediũ ab vtroꝗ distinctũ nisi illud quo disponiẽ generationis subiectũ ꝑsuppositum. ergo generatio nõ est forma aliqua a generante ⁊ a genito distincta. ¶ Añs est euidẽs: qꝛ sicut forma accidentalis caloris nullũ effectũ cõtinet prius virtualiẽ ꝙ calorẽ nec ab ipso est ĩ subiecto calefactibili disposito aliqd aliud priꝰ eoꝛ: nec ab igne videẽ eẽ priꝰ aliquid forma ignis/subiecto eiꝰ puta materia disposita exñte: sed si inter generãs ⁊ genitũ oporteret esse aliqđ mediũ ab vtroꝗ distinctũ ⁊ ab omni illo quo disponitur generationis subiectũ/tale medium haberet fieri a generante ante genitũ effectiue. ergo ⁊c. ¶ Consequẽtia ꝓbatur. qm̃ gñatio actiua ponitur tanꝙ aliquid q̃ mediante generãs generat: ⁊ passiua vt illud quo genitũ generatur: sed tam illud quo generãs generat ꝙ illud q̃ genitũ generaẽ habet eẽ prius aliquo ordine generato quia realiter distinctorum que sunt eque ĩmediate ab eodẽ agente neutrum dꝫ fieri alio mediãte. Nec potest dici ꝙ actiua gñatio nec passiua sit materie pireu. posite dispositiua: qꝛ nulla forma incõpossibilis termino gñationis est dispositiua materie ad ipm̃: sed tam actiua generatio ꝙ passiua est ĩcõpossibilia termino gñatiõis. habito enim ipso cessat oĩs generatio vt ꝯcedũt. qđ nõ esset nisi gñatiõis terminꝰ ipsi incõpossibilia existeret. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ nulla substãtia est generãs qꝛ accidẽte aliquo informata: sed tñ qꝛ aliquis substantia est ab ipsa. sed ad hoc ꝙ vna substãtialis forma sit ab alia in materia vltimate disposita/nõ est necessaria aliqua accidẽtalis forma alia ab illa qua disponiẽ materia. ꝗ ⁊c. ¶ Secũda cõclusio ẽ: ꝙ gñatio nõ põt poni respectꝰ aliquis intrinsecus aduenĩẽs ab eius oĩbus extremis differens in re extra. ¶ Hec ꝓbatur. ⁊ primo ꝙ non potest dici respectus intrinsecus: qꝛ aut intelligiẽ ꝙ sit intrĩsecus proprie/vcꝫ quia est de essentia alicuius vt ꝑs de eẽntia sui totiꝰ. vel large: vcꝫ ꝑ quãto necessario poniẽ ad positionem extremorũ. sꝫ cõstat ꝙ nõ p̃io modo nec secũdo. qꝛ nullum posteriꝰ a priori essentialiter distinctũ poniẽ priori posito necessario absolute qn possit non poni saltẽ ꝑ diuinã potentiã: sed hmõi respectꝰ cõceditur esse posterior suis oĩbus extremis ⁊ distinctꝰ essentialiẽ ab eis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaẽ. qꝛ qđ destruiẽ ad positionẽ aliquorũ nõ ponitur in esse ad positionẽ eorũ: sed scđm ponẽtes ꝓductionẽ tam actiuam ꝙ passiuam esse formã aliquã respectiuam ab extremis distinctam posito ꝓducẽte ⁊ producto destruiẽ siue cessat oĩs actiua ꝓductio ⁊ passiua. ergo ⁊c. ¶ Scđo ꝓbaẽ ꝙ non sit respectus de gñe relationis diuersus realiter ab extremis: qm̃ nullus talis est prior sed posterior ordine nature lꝫ non durationis suis extremis. ¶ Hoc cõceditur et ponitur ab omnibꝰ ponẽtibꝰ tales respectus: sed gñatio ⁊ oĩs ꝓductio ẽ prior nõ posterior suis extremis/supposito ꝙ sit aliqd distinctũ ab eis. aĩno eẽ est inintelligibile ⁊ cõtra oẽm rõnem dicere ꝙ genito in esse posito ponaẽ eius gñatio: ⁊ ꝑ cõsequẽs ꝙ gñatio sit posterior genito/⁊ omnis ꝓductio suo ꝓducto. tũc em̃ ꝓductum nõ ꝓduceret ꝓductione: sed potiꝰ ecõuerso: cũ nullo modo aliqd primo in esse positum possit dici esse ꝓductũ mediante aliquo posteriꝰ in esse posito: sed potiꝰ ecõuerso ergo ⁊c. ¶ Confirmaẽ. qꝛ ĩpossibile est substãtiã aliquã a qua est alia effectiue nõ esse seu fuisse generantẽ: cum nec aliud sit dicere vnam substantiã generare aliam ꝙ ipsam esse a qua est alia. sꝫ si generatio est respectus intrinsecus adueniens posterior generato poterit esse genitũ sine ipsa: qꝛ nullum posteriꝰ distictũ realiter a priori poniẽ necessario ipso priori posito a quocũꝗ. ⁊ ita cũ substãtia genita sit prius ĩ esse posita ab alia substãtia vt cõcedũt/ꝙ sequaẽ generatio ipsa ab vtraꝗ substãtia tã generante vcꝫ ꝙ genita realiter distincta: ꝑ ꝯñs vna substãtia posita ĩ esse ab alia poterit nõ seq̃ aliq̃ gñatio. q̃ supposito nec vna substãtia erit generãs nec alia genita si nec generãs dꝫ nec genita: nisi sit gñatiõe hmõi ĩformata. hoc aũt est falsũ. ꝗ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ẽ. ꝙ si generatio eẽt forma aliqua ꝑ se vna a generãte ⁊ a genito distincta: magis esset ponenda absoluta ꝙ respectiua. ⁊ si respectiua magis de gñe actionis actiua/⁊ passiua de genere passionis ꝙ de gñe relationis. ¶ Hec probatur primo quãtũ ad primã partem: vcꝫ ꝙ magis eẽt ponenda forma absoluta ꝙ respectiua. ¶ Primo. qꝛ vt ꝓbatum est alias/nullus respectꝰ est distinctum aliqd ab extremis. ergo si hmõi actiua ꝓductio seu gñatio ⁊ passiua distinguiẽ ab extremis/nõ põt poni respectus aliquis. quare ⁊c. ¶ Secundo. quia generatio ⁊ omnis productio si est aliqd a producẽte ⁊ a ꝓducto distinctũ est illud quo mediante poniẽ in esse productũ: sꝫ mediãte respectu non põt poni in esse aliqđ absolutũ. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ ꝓductio quecunꝗ diciẽ esse a ꝓducẽte immediate. nõ em̃ ꝓductionis est ꝓductio: nec generationis generatio/nec actionis actio: qꝛ tunc esset in hmõi actionibꝰ ꝓcessus in infinitũ. sed quãto illud qđ est ab aliquo agente est ab ipo indistinctius/tanto ceteris paribus videẽ posse esse ab ipso immediatius. ¶ Nec valet si cõtra hoc obijciaẽ. quia generãs est prius alterãs cum tamen alterationis terminus sit ab ipo magis distinctus ꝙ terminus generationis: quia terminus alterationis nõ est a substantia generante: sed ab aliquo eiꝰ accidente alterante ⁊ materiam presuppositam disponente. ergo cum generans ⁊ omne aliud producens sit absolutum/⁊ vnum absolutum minus sit distinctum ab alio ꝙ respectus vt etiam concedunt et dicunt qui respectus hmõi ab extremis distictos ponũt/ꝑ ꝯñs oĩs ꝓductio cũ sit ĩmediate a ꝓducẽte videẽ magis posse poni forma absoluta ꝙ aliqua respectiua. ¶ Scđa ꝑs ꝯclusiõis: vcꝫ ꝙ si esset forma respectiua magis eẽt ponenda de gñe actiõis ꝙ de genere relationis/ꝓbaẽ. qm̃ scđm ꝓncipia eoꝝ qui tales respectꝰ ab extremis distictos ponũt/oĩs respectus de gñe relationis ꝑsupponit vtrũꝗ extremoꝝ eiꝰ: vcꝫ tã fũdamẽtũ ꝙ terminũ. ẽ em̃ vt dicũt posteriꝰ ordĩe nature oĩbꝰ suis extremis cũ seq̃tur ipsa. sꝫ ꝓductio nõ põt poni res aliqua sequẽs sꝫ magis ꝑcedẽs ꝓductũ: actio aũt poniẽ ꝑcedere suũ terminum. ꝗ ⁊c. ¶ Minor: vcꝫ ꝙ ꝓductio nõ posset poni aliquid sequẽs terminũ sed ꝑcedens/apparet: tũ qꝛ productio cessat ⁊ desinit eẽ habito ꝓducto vt cõcediẽ: sꝫ qđ posito aliquo desinit eẽ ipsum nõ sequiẽ/sed ꝑcedit. tũ qꝛ generatio ⁊ oĩs ꝓductio ẽ sui termini ꝓducti effectiua aliquo mõ: sed posteriꝰ non est cã prioris: ad cuius positio

nē sequit̄:nec aliq̄d etiā respectus de gn̄e relationis est causa sui termini: sed potius econuerso vt cōcedūt alibi.ğ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.q: licet actio nō sit actionis/est tamen ad omnem formā ab actione ipsa ⁊ a passione distincta: sed ad productionē nulla videt̄ esse actio/alias oē generās ⁊ vl̄r omne ꝓducēs oporteret multis mediantibus actionib⁹ esse agēs/quorū vna esset ad effectū absolutū productū: alia ad ꝓductionē actiuā: ⁊ alia ad passiuam: hoc aūt videt̄ esse falsū.ğ.⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ gn̄atio in creatis nō est forma aliqua ꝑ se vna distīcta ab extremis: puta a gn̄ante ⁊ a genito. ¶ Hec ꝓbat̄. Pͥmo q: a generāte vt generās ē/nō est effectiue nisi substātialis forma: sicut nec ab alterāte nisi accidentalis: sed si gn̄atio esset aliqua forma vna a generāte et genito distincta haberet eē forma accidētalis: q̄ nō posset esse effectiue nisi tm̄ a generāte.ğ.⁊c. ¶ Secundo: q: nulla forma accidētalis pōt eē īmediati⁹ a generāte vt generās ē/ꝙ forma substātialis q̄ ī ipo v̄tualr̄ ꝯtinet̄: sicut nec a calore videt̄ posse fieri alia forma īmediati⁹ ꝙ calor: ⁊ sic de oī alia cā vniuoca a q̄ effect⁹ vniuoc⁹ īmediatius esse videt̄ ꝙ aliq̄s effect⁹ equiuoc⁹: s; huiusmodi gn̄atio ⁊ alia q̄cūq; ꝓductio si ponat̄ distincta forma a ꝓducente ⁊ a ꝓducto: habet eē forma accidētalis ab oī ꝓducēte alterius rōnis. ğ cū sit a ꝓducēte nō pōt esse ab ipso magis ꝙ ꝓductū vniuocū sine ꝓductiōe alia mediāte: ⁊ ita si respectu geniti puta ignis oportet ponere ꝓductionē pͥuam ab igne genito ⁊ a generante distictā ⁊ respectu talis productionis magis ab igne generāte distincte ꝙ sit ignis genit⁹ oportet ponere aliā ꝓductionē mediā: hoc aūt est īpossibile: q: tūc sequeret̄ ꝓcessus infinitus in hmōi ꝓductionib⁹.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur pͥmo: q: sicut materia est substātialis forme immediatū subiectū eius immediate receptiuū: ita ⁊ substantia generans esse videt̄ talis forme immediatū principium ꝓductiuū. ergo nec generatio passiua est ponēda in materia/nec generatio actiua in substātia generāte: cū inter immediata illa: vez quoꝝ vnū vel immediate est in alio subiectiue vl̄ ab alio effectiue: nullū mediū sit ponēdū. ¶ Secūdo. q: nulla apparet ratio quare ab vna forma substātiali non possit esse eque immediate alia vt forma ignis a forma ignis ⁊ calor a calore/sicut talis generatio vel quecūq; alia actiua ꝓductio vel passiua: cum omnis talis sit effectus equocus ꝓductus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis ab ipo distinctus ꝙ alius vniuocus absolut⁹: s; oīs ꝓductio habet esse immediate a ꝓducēte si ponat̄ distīcta a ꝓducto: ğ eq̄ īmediate pōt eē ab ipo ꝓductū seu ꝓducibl'e absolutū: nec ꝑ ꝯn̄s talis productio a ꝓducēte ⁊ a producto differēs est ponēda. ¶ Nec valet qꝺ hic dicūt aliqui: videlicet ꝙ talis ꝓductio nō est ꝓducētis effectus: sed via ad ipm: q: oīs res nūc nouiter exn̄s ⁊ nō ante est ver⁹ ⁊ realis effectus nō alicui⁹ alterius ꝙ illi⁹ a quo ē posita in eē. nec min⁹ debet dici eius effect⁹ si ponit̄ in esse ab ipo īmediate ꝙ si poneret̄ alio mediāte: sicut nec minus illud accn̄s est in subiecto qꝺ est in eo immediate ꝙ illud qꝺ est in ipso vnione vel quacunq; forma alia mediāte. sed hmōi ꝓductio quā ponūt/est vt dicūt forma real'r nouit̄ ī eē posita: sicut ⁊ absolut⁹ effect⁹. nec pōt poni ī eē ab alio ꝙ ab eodē agēte a q̄ ponit̄ absolut⁹ effect⁹ ei⁹ termin⁹.ğ siue ꝓductio ponat̄ a ꝓducēte in eē alia ꝓductiōe mediāte siue īmediate vere ē effect⁹ ꝓducētis.q̄re ⁊c. ¶ Et si q̄ras.q̄d ē gn̄atio ī creatis: Dico ꝙ gn̄atio nō ē aliud ī creatis ꝙ due substātie: quarū vna est ī materia p̄supposita īmediate ab alia: sicut nec vniuersal'r ꝓductio est aliud ꝙ duo vel plura q̄cūq;: quorum vnū est ab alio immediate effectiue. qꝺ ⁊ pōt esse. non enim magis ad hoc ꝙ aliquid sit ab alio effectiue ē necessariū aliquid ab vtroq; distinctū/ꝙ ad hoc ꝙ vnū sit in alio subiectiue: sed ad hoc ꝙ aliqua forma sit ī alio vt forma substantialis in materia vl̄ accidētalis in subiecto/vt calor in igne/nō est necessarium aliquid ab ipā forma ⁊ ab eius subiecto distinctum. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet qꝺ erat in isto articulo pͥmo declarandū: vez quō sit ꝓcedendū esse in creatis gn̄ationē. qm̄ si ꝑ gn̄ationē intelligas formā aliquā qua mediante vna substātia sit ab alia effectiue: que quidē generatio sic accepta desinit esse substātia genita existēte: vt sic nō est generatio in creatis nec aliqua actiua productio nec passiua. si autem per generationē intelligas vnā substantialem formā q̄ immediate est in materia presupposita ab alia ⁊ vniuersaliter per ꝓductionem quecunq; plura: quoꝝ vnū est immediate ab altero effectiue: sic apparet euidēter esse in creatis generationē ⁊ aliā ꝓductionem. videmus eñ vnū entium creatoꝝ sequi ⁊ in esse poni ad presentiā alterius ī passo presupposito: vt calorē ad presentiā caloris: ⁊ vnum ignē ad presentiā alterius. non magis aūt ad presentiā cuiuslibet istoꝝ sequeret̄ alterum puta ad p̄sentiā vnius ignis alius/⁊ ad presentiā vnius caloris alius/ꝙ frigus vl̄ aliquis eius effectus/nisi ista taliū ⁊ nō alioꝝ essent cā. quare ⁊c. ¶ Hec de pͥmo.

Quantum ad secūdum qꝺ est quesitū vez an sit gn̄atio ī diuinis/aliq̄ videt̄ dicere ꝙ ī diuinis ē gn̄atio dictio natiuitas germinatio ꝓductio ⁊ origo. ꝑ q̄ oīa īportent̄ distincta aliqualit' ī re extra. Quod ex hoc probare videnť: q: aliq̄d repugnat filio inquātū est verbū: qꝺ nō repugnat ei inquātū est natus: ⁊ aliquid ī quātū est natus qꝺ nō vt genitus: ⁊ aliquid vt genit⁹ qꝺ nō vt ꝓductus: ⁊ aliquid quarto vt productus qꝺ non ipsi repugnat vt originat⁹. ğ ista oīa vez dictio natiuitas generatio ꝓductio ⁊ origo aliqualit' sunt in re extra distincta. ¶ Cōsequētia est euidēs: q: īpossibile est vnū ⁊ idez repugnare ⁊ non repugnare eidem per idem. quare ⁊c. ¶ Sed hic modus dicendi videtur mihi valde periculosus ⁊ absurdus: quia ad ipsum sequitur euidenter maior rerum pluralitas ꝙ trinitas in diuinis. qꝺ apparet. Pͥmo. quia inter nulla diuina potest esse minor distinctio ꝙ inter essentiam ⁊ personam seu relatiuam proprietatez. sed vt probatum est in secūda distinctione nulla distinctio quantūcunq; minima in re extra potest poni inter essentiam ⁊ personam: ad quā nō sequatur quaternitas in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia omnes relationes diuine sunt realiter inter se distincte: licet ab essentia totaliter īdistincte: s; per illa oīa supius n̄erata importāť relatiōes diuine: ğ si oīa sunt distincta in re extra plura ꝙ tria/sunt distincta real'r in diuinis: hoc autē est falsuz. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: aut ꝑ illa oīa īteligis p̄cise ꝑsonas aut essentiā aut aliq̄d ab istis distinctū. s; nō tantū ꝑsonas nec tantū essentiā: q: inter essentiā ⁊ ꝑsonas nulla est distinctio in re vt ꝓbatū est ī dist. p̄dicta: nec ꝑsone sunt nisi tres īter se distīcte ⁊ ab essentia indistincte: illa aūt q̄ enūeras sunt plura ꝙ tria distīcta vt asseris in re ex̄. ğ ꝑ illa habes intelligere aliqua distincta a ꝑsonis ⁊ ab essentia aliqual'r in re extra: sed nihil tale est possibile ī diuinis/cū diuina essentia nō sit nec eē possit nisi tm̄ tres res q̄ sunt vna summa res. ğ ⁊c. ¶ Et ideo quātū ad istuz articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ dupliciter posset aliquis intelligere gn̄ationē vel spirationē existere ī diuinis. Uno mō intelligēdo ꝑ ipsaz aliq̄d in re extra distinctū a ꝑsona ꝓducēte ⁊ ab alia ꝓducta quātūcūq; modicū in re extra: sic ꝙ productio actiua esset in producente et passiua in producta: tanꝙ aliquid distinctum in re extra ab ipsa. ¶ Alio modo intelligendo per huiusmodi generationem seu spirationez nō aliud ꝙ ꝑsonā generātē ⁊ genitā

spirātē ⁊ spiratā:vt dicere gn̄ationē ⁊ spirationē existe-
re in diuinis nō sit aliud ꝙ̄ dicere ibi esse plures partes
quarum vna est immediate ab altera omni circūscripto
ab eis distincto alio quātūcūꝗ̄ modico ī re extra:mō q̄
vt dictū est supra/est gn̄atio ⁊ alia productio in creatis.

Hoc p̄missō pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est.ꝙ in diuinis nō est nec esse potest genera-
tio,nec aliqua alia ꝓductio primo mō.¶ Hec ꝓbat̄.qm̄
ī diuinis nō sūt nisi tm̄ tres res:vꝫ ꝑsone q̄ sūt vna res
sed si in diuinis esset gn̄atio isto modo ibi essent plures
res ꝙ̄ tres.ergo ⁊c̄.¶ Minor apparet.qm̄ nulla ī re ex-
tra distincta possunt minus esse distincta ꝙ̄ ꝑsone:cum
apud oēs ꝑsone sint vnū:⁊ nulla distincta ī re extra pos-
sint magis eē idē ꝙ̄ illa q̄ sūt vnū:sꝫ ꝑsone licet sint vnū
tm̄ realiter distinguūt̄.ergo ⁊ oīa alia distincta quātun-
cūꝗ̄ modicū in re extra realiter sunt distincta.⁊ ita per
cōsequēs si in diuinis esset gn̄atio tanꝙ̄ aliq̄d distinctū
ab omni ꝑsona in re extra:talis gn̄atio esset realiter dis-
tincta a qualibet ꝑsonaꝝ:ex quo sequeret̄ maior plura-
litas realiter distinctoꝝ ꝙ̄ trinitas ī diuinis:hoc aūt
est impossibile.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmat̄.q: talis gn̄atio vel
alia quecūꝗ̄ productio si eēt aliq̄d distinctū ab oīm ꝑso-
nis:aut eēt aliq̄d ꝓductū aut improductū:sꝫ nō pōt dici
ꝙ existeret ꝓductū:q: nihil ab omni ꝑsona distinctū est
ibi ꝓducēs nec ꝓductū:q: sola diuina essentia est ibi nō
producēs nec ꝓducta:sed talis ꝓductio supposito ꝙ sit
distincta ab oīm ꝑsona ⁊ ab oīm essentia:cū nec ipsa es-
sentia sit aliq̄d distictū ab oīm ꝑsona:est eñ precise tres
res:esto etiā ꝙ generatio sit essentia:adhuc habet̄ inten-
tū/vꝫ ꝙ gn̄atio nō sit in diuinis vt aliq̄d distinctū ab oī-
bus ꝑsonis:cū nec essentia ipsa sit in re extra aliud ꝙ̄ ꝑ-
sone.ergo ⁊c̄.¶ Preterea si in diuinis esset gn̄atio vel
spiratio isto mō/aut eēt aliq̄d subsistēs aut in ꝑsona exi-
stēs.sed nō primū:q: tm̄ tres ꝑsone sunt subsistentes ī di-
uinis ab vna numero essentia totaliter īdistincte.nec se-
cūdū.q: nihil est in aliqua ꝑsona existēs ab ea differēs
nisi qḋ est in se subsistēs:tm̄ eñ q̄libet ꝑsona est in quali-
bet sicut videbit̄ qñ de hoc aget̄:oīs alia ꝑsona est in se
subsistēs.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmat̄.q: nō minꝰ in diuinis ꝙ̄ ī
creatis ꝓductū pōt esse a ꝓducente oīm ꝓductione cir-
cūscripta ab ipso ꝓducēte ⁊ a ꝓducto distincta:sꝫ ī crea-
turis vt supra ꝓbatum est nulla est actiua ꝓductio nec
passiua a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto distincta.ergo ⁊c̄.¶ Pre-
terea nihil distinctū in re extra ab oīm persona est ī vna
ꝑsona magis nec aliter ꝙ̄ in alia:sed si in diuinis esset
actiua ꝓductio ⁊ passiua isto mō:vꝫ tāꝙ̄ aliq̄d distictū
ab oībus ꝑsonis/ipa nō posset poni indifferēter in oībꝰ:⁊
tantū eñ actiua poneret̄ in ꝑsona ꝓducente ⁊ passiua ī
ꝓducta.hoc aūt non pōt poni.ergo ⁊c̄.¶ Cōfirmat̄.q:
aut hmōi actiua ꝓductio esset in ꝓducente ꝑsona ante
productā:aut post ipsam:vel simul.sed nō primū nec se-
cundū nec tertiū:q: nihil ꝑsona producens cōsequit̄ pro-
pter ꝓductuꝫ.nihil eñ pater habet a filio/sed tm̄modo
a seipso:a quo nihil habet qḋ distinguat̄ ab eo ⁊ ab aliis
ꝑsonis oībus in re extra ⁊c̄.¶ Sed contra hoc forsitan
arguet̄.q: prima persona ita est generās ꝙ nō genita:⁊
scḋa ecōuerso nō est generās sꝫ genita.ergo aliq̄d puta
generatio actiua est in prima ꝑsona ⁊ nō in secūda:⁊ pas-
siua in secūda ⁊ nō in prima.¶ Respondeo:⁊ cōcedo an-
tecedens:sed nego cōsequētiā:nō eñ prima ꝑsona dicit̄
generās nec secunda genita nisi q: prima est a qua scḋa
nō autē secūda est a qua prima.hoc aūt nō est ꝓpter dis-
tinctū aliq̄d ab vtraꝗ̄.quare ⁊c̄.¶ Secunda ꝯclusio ē.
ꝙ ī diuinis ē actiua ⁊ passiua ꝓductio scḋo mō sumpta.
¶ Hec est euidēs apud catholicū.qm̄ vbicūꝗ̄ ē vna res
a qua ē altera ab ipa realr̄ disticta/est actiua ⁊ passiua
ꝓductio isto mō.¶ Hoc apparet.q: nec actiua ꝓductio
vt sic sumpta importat nisi rē a qua est altera ipsaꝫ/que
est ab ea secūdario cōnotādo:sicut ⁊ passiua ꝓductio im-
portat p̄cise primo rē q̄ est ab alia ipsaꝫ a qua ē scḋario
cōnotādo:sꝫ in diuinis sunt tres ꝑsone vt tres res distin-
cte:a quaꝝ prima sola/est secūda:⁊ a prima ⁊ a secūda si-
mul tertia:hec nō est demonstrabilis vt postea ī sequē-
tibꝰ ondet̄:sed catholico fide certa ⁊ nota.ꝗ̄ ⁊c̄.¶ Sed
cōtra ꝯclusionē istā forsitā arguet̄.q: ꝑsona ꝓducēs dis-
tinguit̄ a ꝓducta ꝓductiōe actiua:sicut ⁊ ꝓducta a ꝓdu-
cēte ꝓductiōe passiua.ergo actiua ꝓductio est aliq̄d in
persona ꝓducente ⁊ passiua in ꝓducta distinctū ab ea.q̄-
re ⁊c̄.¶ Rn̄deo:ꝙ si intelligas ꝑsonā ꝓducētē distictā
esse a ꝓducta ꝑ ꝓductionē tāꝙ̄ ꝑ aliq̄d sibi ꝓpriū a se in
re extra distictū/accipis falsū.nulla eñ ꝑsonarū est dis-
tincta ab alia aliquo alio a seipsa.Si aūt itelligis per
ꝓductionē actiuā p̄cise ipsaꝫ ꝑsonā a qua est alia:⁊ ꝑ ꝓ-
ductionē passiuā ꝑsonā q̄ est ab alia:sic ꝯcedo ꝑsonā ꝓ-
ductā differre a ꝓducente ꝓductione passiua/⁊ ecōuerso
ꝑsonā ꝓducentē ab ipsa esse distinctā ꝓductione actiua
qḋ nihil aliud est dicere ꝙ̄ ꝙ vna ꝑsona istarū ꝑ hoc ar-
guit̄ distincta ab alia:q: vna est a qua altera:puta ꝓdu-
cēs ⁊ ꝓducta:que quidē est ab alia.ex hoc aūt nō sequi-
tur ꝯñs qḋ infert̄.quare ⁊c.¶ Tertia cōclusio est.ꝙ in
diuinis est actiua ꝓductio ⁊ passiua quātū ad aliq̄d cō-
similiter sicut in creaturis:⁊ quātū ad alia dissimiliter.
¶ Hec apparet:⁊ primo silitudo.qm̄ sicut in creatis nō
est actiua productio nec passiua tanꝙ̄ forma aliqua a
ꝓducta ⁊ a ꝓducēte distincta:sed p̄cise ꝓductio in crea-
tis importat aliqua plura:quorū vnū est immediate ab
alio:vt in alio articulo est ꝓbatum:ita ꝯsimili modo est
actiua ⁊ passiua ꝓductio in diuinis:vꝫ nō vt aliq̄d dist-
ctū in re extra ab extremis ꝓducēte vꝫ ⁊ ꝓducto:sꝫ vt
ꝓductio importat plura realiter distincta:quoꝝ vnū est
ab alio.ergo ⁊c.¶ Scḋa pars conclusionis vꝫ dissimi-
litudo productionis in diuinis ⁊ in creatis apparet:qm̄
in creaturis oīe ꝓducēs ab oīm suo ꝓducto est distin-
ctū nō tantū realiter sed etiā essentialiter:sic intelligen-
do ꝙ impossibile est reperire aliqḋ ꝓducēs creatum qḋ
sit cū ꝓducto ab eo vna essentia aliqua indistincta:sed
modo ꝯtrario est actiua ⁊ passiua productio in diuinis:
quoniā licet ꝑsona ꝓducēs a producta sit realiter distin-
cta:sic tamē est idē essentialiter cū ea ꝙ est vnica res cū
ipa:licet eñ oēs ꝑsone inter se realiter sint distincte sūt
tamen essentialiter indistincte:⁊ ꝑ ꝯñs licet sint plures
res personaliter sunt tñ vnica res essentialiter ab eis oī-
bus indistincta totaliter ī re extra.quare ⁊c.¶ Sed cō-
tra ꝯclusionē istā forsitā arguetur/⁊ primo cōtra primā
partem.quia omnia predicamenta sunt realiter distin-
cta:sed productio in creaturis est alterius predicamen-
ti a suis extremis.ergo est distincta ab eis.¶ Secundo
contra secundam:quia impossibile est vnam rem esse ꝓ-
ductam ⁊ non productam/producentem ⁊ non produ-
centem:sed omnis persona diuina est producens vel
ꝓducta ipsa autem essentia nec est producens nec pro-
ducta.ergo ab omnibus personis realiter est distincta:
nec per consequens persone omnes sunt vna essentia.
quare ⁊c.¶ Ad primum concedo ꝙ omnia predicamē-
ta vt quidditatiue sumpta:videlicet vt p̄dicamētū im-
portat collectionem ⁊ multitudinem diuersorum conce-
ptuum predicabilium realiter sunt distincta:nō aūt oīa
sed tantummodo aliqua sunt distincta vt significatiue
hoc est pro rebus per ipsa significatis accepta.et ita
licet predicamentum actionis formaliter seu quiddita-
tiue acceptum sub quo vel in quo vt signatum in signo
est omnis actiua productio creature/sit distinctum ab
omni p̄dicamēto alio absoluto cōsimili mō sumpto:in q̄

predicamento similiter vt signatum in signo est omnis creatura absoluta producēs ⁊ ꝓducta: nō tamē ex hoc sequitur aliqua diuersitas ex parte rerū significatarū: vt alias est prolixius declaratū. quare ⁊c. ¶ Ad secundū cōcedo maiorē sic intelligēdo ipsā: ꝙ omne producens ⁊ productū est essentialiter nō tantū realiter distinctū ab illo qd nō est realiter ipsū ꝓducens suppositū nec ꝓductū. ¶ Tūc ad minorē quādo dicitur ꝙ essentia diuina nec est producēs nec ꝓducta: dico ꝙ ista vt sub maiore modo ꝑexposito intellecta accepta est falsa: quoniam constat ꝙ ipsa diuina essentia est pater generās: filius genitus ⁊ spiritussanctus spiratus: qz tamen diuine essentie vt indifferenter se habet ad tres ꝑsonas nō cōuenit ꝑ se primo generare nec generari/ nec ꝓducere nec ꝓduci: adeo dicitur isto modo ꝙ nec est ꝓducēs nec ꝓducta: nec tamē ex hoc sequitur ꝙ a personis realiter sit distincta. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ ista ꝓpositio sane intellecta ē vera ⁊ a catholico cōcedēda/ omnis diuina ꝓductio est eliciens seu ꝓducēs vel elicita seu producta. ¶ Hec probatur. quoniam actiua generatio non est aliud in re extra ꝙ pater: nec enim pater est aliquid ab actiua generatiōe distinctū: generatio etiā passiua est idē cōuertibiliter cū filio: spiratio actiua idē cū patre ⁊ filio: ⁊ passiua idē cū spiritusancto ergo nō minus videtur ista cōcedēda/ generatio actiua vel paternitas generat/ ꝙ ꝙ pater generat. ⁊ sic de alijs. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qz subiectū huius ꝓpositionis/ generatio actiua vel paternitas generat/ non videtur ꝓ alio posse supponere ꝙ pro patre: sicut nec subiectum huiusmodi spiratio actiua spirat/ pro alio ꝙ ꝓ patre ⁊ filio. nec subiectū huius/ generatio passiua generatur/ pro alio ꝙ pro filio nec subiectū huius/ passiua spiratio spiratur/ pro alio ꝙ ꝓ spiritusancto. sed omnis illa propositio est vera in qua generare predicatur de subiecto supponēte ꝓ patre: ⁊ generari de alio supponēte pro filio. ⁊ sic de alijs. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si cōtra rationē istā instetur: qz nec diuina essentia est aliquid distinctū a ꝑsona: nec tamē sequitur ꝙ generet nec generetur: qz licet diuina essentia nō sit distincta a persona aliqua: est tamē alia ꝑsona distincta ab illa: cuius cōtrariū est in ꝓposito: qz nec diuina generatio actiua distinguitur a patre: nec est aliqua alia persona ab ipsa distincta: ⁊ ita de generatione passiua respectu filij ⁊ de spiratione passiua respectu spiritussancti consimiliter est dicēdum. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra istā conclusionē aliqui arguūt dicētes: ꝙ nullo modo aliqua productio potest dici in diuinis elicita seu producta. Quod probāt primo. qz nec actionis est actio nec productiōis productio: sed omnis producti est productio. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qz nulla origo primi ꝑsuppositi originati est originata seu ꝓducta: sed generatio passiua in diuinis est origo primi suppositi originati. ergo ⁊c. ¶ Maior probatur. quia nullū prius primo originato est originatū: sed generatio passiua cum sit primi originati videlicet filij cōstitutiua/ est aliquo ordine prior ipso: sicut constituens constituto. ergo non potest esse producta. ¶ Consimiliter per eandē rationē probaretur: ꝙ nec generatio actiua posset dici generans seu producens: quoniam nullū prius primo producente est producens: sed actiua generatio cum sit constitutiua patris primi producentis est aliquo ordine prior ipso. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idem potest argui: quia vt dictum fuit in precedentibus tam actiua productio ꝙ passiua dicunt vtrumqz extremorum producens videlicet ⁊ productum. ergo cū generatio actiua ⁊ passiua distinguāt patrem ⁊ filium: non magis hec erit vera/ generatio actiua generat vel passiua generatur: ꝙ ista pater ⁊ filius generant vel generantur. ¶ Ad primum concedo ꝙ generationis seu productionis accepte pro aliquo a producente ⁊ a producto distincto nō est productio: quia nec talis productio est possibilis in diuinis nec etiam in creaturis: bene tamen productionis passiue pro producto sumpte est productio actiua: videlicet res illa a qua est res alia producta: sed hoc modo sumitur tam in creatis ꝙ in diuinis actiua productio ⁊ passiua. ergo ⁊ cetera. ¶ Ad secundum concedo maiorem: intelligendo per originem aliquid ab originante ⁊ ab originato distinctum: sed tunc minor sub maiore sic intellecta accepta est falsa: vt probatū est supra. ¶ Nec valet ratio que pro ipsa adducitur: quia accipit duo falsa: quorum primum est ꝙ persona diuina sit realiter cōstituta: hoc siquidem non est verum: vt in distinctione .ij. superius fuit dictum. ¶ Secūdum est. ꝙ generatio passiua sit prior filio. nihil enim est prius filio nisi pater: ⁊ ita si per generationem passiuam intelliges aliquid a patre distinctum: falsū est qd accipis. quare ⁊c. ¶ Ad tertium qd arguit de generatione actiua consimiliter est dicēdum. qz nec prima persona est realiter cōstituta magis ꝙ cōposita: nec generatio actiua est prior ipsa: sed ab ea totaliter distincta. quare ⁊c. ¶ Ad vltimū dico ꝙ non magis generatio actiua ꝙ pater connotat filium vt suū terminum correlatiuum: ⁊ ita sicut pater in ista propositiōe: pater generat filiū: supponit pro prima ꝑsona tātum: alias propositio esset falsa: ita ⁊ de ista/ generatio actiua vel paternitas diuina generat: vel generatio passiua vel filiatio generatur: consimiliter est dicendum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis tā in vltimo ꝙ in primo articulo questionis.

Secūdo quæro. Vtrum hęc propositio/ deus generat deum/ sit vt vera a quolibet catholico cōcedenda. ¶ Et videtur ꝙ sic. qz pater generat filiū/ sed pater generās est deus: ⁊ etiā filius genitus est deus: ergo deus generat deū. pater etiā ⁊ filius spirant spiritumsanctū: sed vtraqz persona spirās vel ⁊ spirata est deus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qz deus est tres ꝑsone/ sed tres ꝑsone nec ꝓducūt nec ꝓducuntur. ergo ⁊c. ¶ Responsio vbi sic procedā. primo enim premittā de propositione ⁊ terminorum eius suppositione vnam distinctionem. Secūdo dicā ad questionē.

Quantū ad primum supposito ex alijs sepe dictis: ꝙ propositio non constat ex rebus signatis sed ex signis siue terminis vel vocalibus vt vocalis: vel mētalibus puta cōceptibus vt mētalis. distinctio premittenda de propositione et terminorum eius suppositiōe est ꝙ propositio est duplex ⁊ eius suppositio multiplex. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ quedā propositio est cuius termini licet sint numero distincti quia impossibile est aliquam propositionē constare ex solo vno termino numero: sunt tamen eiusdem speciei. ⁊ talis propositio dicitur oīs illa in qua idē predicatur de seipso vt homo est homo/ vel albedo est albedo: nō enim idē numero dicitur predicari de seipso: qz hoc est impossibile: tūc enim propositio constaret ex solo vno termino/ cum idē numero terminus esset predicatum ⁊ subiectum: qd fieri non potest: sed dicitur idem specie predicari de seipso quia videlicet subiectum ⁊ predicatum sunt duo vocales vel mentales termini eiusdē speciei ⁊ eiusdē rei numero significatiui. Alia est propositio cuius termini sunt voces vel conceptus alterius speciei vt oīs illa in qua non sic idem predicatur de seipso/ vt homo ē animal/ sortes vel deus est ens: ⁊ similes: quarum cuiuslibet predicatum ⁊ subiectum tam secundum se sumpta ꝙ etiam aliquo mō vt comparata ad ipsorum significata dicuntur esse alterius rationis. licet enim conceptus superior significet idem numero qd importat cōceptus

inferiora/vt cōceptus entis illud idē qd̄ significat conce-
ptus dei/ꝛ ꝯceptus aīalis illud idē qd̄ cōceptus hoīs ꝛ
sortis:nō tn̄ significat illud p̄cise/sed multa alia ab illo al-
teritus rōnis:cuius ꝯtrariū est de prima ꝓpōne: in q̄ idē
specie dicit̄ p̄dicari de seipso hoc est de alio eiusdē spēi cū
ipso.tales em̄ termini idē oīno significant adequate/nec
aliqd̄ ꝑ vnū nisi qd̄ ꝑ alterū īportat̄.Et ideo ī tali ꝓpōne
dicit̄ p̄dicari idē de seipō:qꝛ licet p̄dicatū sit realiter diffe
rēs a subiecto:tn̄ vtriusq̄ p̄dicati vez ꝛ subiecti significa
tū est oīno idē numero: rōne cuius significati solū est ve-
ra oīs talis ꝓpō.nulla em̄ talis affirmatiua ꝓpō pōt eē
vera eius ēminis vez p̄dicato ꝛ subiecto supponētibus ꝓ se.
ipsis:sed tn̄ ꝓ significato ipsoꝝ.qd̄ apparet/qm̄ īpossibi
le est ꝓpōnes cōtradictorias simul existere veras.ergo
oīs illa affirmatiua est falsa cui cōtradictorie opposita
negatiua est vera: sed oīs ꝓpō negatiua in q̄ idē p̄dicat̄
de seipso mō p̄expositio est vera eius ēminis supponētibus
pro seipsis:sicut ista/hō nō ē sortes/sortes nō est sortes:ꝛ
sic de alijs: qm̄ cū vt dictū est subiectū taliū oīm sicut et
quarūlibet aliarū sit realiter a p̄dicato distictū/licet eius-
dē rei cū ipō significatiuū: ꝑ ꝯñs oīs ꝓpō in q̄ vnus taliū
terioꝝ negat̄ ab alio/est vera:sed talis est oīs illa in qua
idē p̄dicat̄ negatiue de seipō eius teris supponētibus ꝓ
seipsis.ergo nulla affirmatiua ipsi ꝯtradictoria est vera
eius terminis supponētibus cōsimiliter:sed aliter puta ꝓ si
gnificato tn̄ ipsoꝝ/rōne cuius dicit̄ ꝓpue idē p̄dicari de
se nō rōne terioꝝ:cū vnus terminus nō sit alius sed sit ab ipō
numero distinctus:licet specie īdistinctus: ꝓpō affirmati
ua est vera.❡Ex hoc sequit̄ corollarie ꝙ ī nulla ꝓpōne
in qua idē dicit̄ p̄dicari de seipō vere affirmatiue esse pōt
suppositio materialis. ❡Ad cuius euidentiā est sciēdū
ꝙ licet sit tn̄ in vlī duplex supradicta ꝓpō: triplex tn̄ di
cit̄ eē ī propōnibus suppositio: vez materialis/simplex/ ꝛ
personalis. Suppō material' est ī oī illa ꝓpōne cuius ter
minus subiectus supponit nō pro suo significato extra
distincto ab oī signo/sed vel pro seipō vt ī propōne vocali
qua dicit̄ ꝙ hō ē nomē/vel pro alio signo ꝑ ipz significato
vt ī ꝓpōne formata ī mēte qua dicit̄ ꝙ cōceptus entis est
qualitas vel trāscēdēs.talis em̄ mētalis propōnis subie
ctū nō pōt esse cōceptus rectus deo ꝛ creature cōmunis:
sed cōceptus reflexus teriatus ad rectū conceptū vt ad
eius obiectū. qd̄ pōt euidēter ꝓbari.qm̄ de nulla re nisi sit
p̄intellecta aliqd̄ p̄dicat̄ ī propōne formata ī mēte:q̄ q-
dē res intellecta siue sit cōceptus siue aliud nō est talis
propōnis subiectū/sed ipa eius intellectio qua dicit̄ exi-
stere intellecta.nullus em̄ mētis ꝯceptus pōt esse seipso
sed tn̄ mediāte actu alio intellectus. ꝙ ꝯceptus entis deo
et creature cōis ī mēte formatus:licet nō intellectus sit ve-
raciter p̄dicabilis ꝛ subijcibilis ī aliq̄ propōne ī mēte for
mata.pōt em̄ aliqd̄ obiectū īcognitū eē propōnis mētis
subiectū sicut ꝛ p̄dicatū.qꝛ nec sbiectū nec p̄dicatū opor-
tet eē p̄cognitū:sed eē ipm̄ ꝯceptū quo īntelligit̄ vtrūq̄ si
gnificatū.tn̄ de nulla pōt verificari p̄dicatū alicuius ꝓpō-
nis mētalis nisi de p̄cognita ꝑ eius subiectū.sed hoc p̄di
catū qd̄ ē q̄litas vel trāscēdēs verificat̄ ī ꝓpōne p̄dicta
de ꝯceptu entis cōi deo ꝛ creature.nullus em̄ alius est trā-
scēdēs.ꝙ oportet istū ꝯceptū eē īntellectū a formāte istaꝫ
propōnē ꝑ ipm̄ propōnis subiectū.ex quo sequit̄ ꝓpositū
vez ꝙ huius ꝓpōnis subiectū/ꝯceptus entis est trāscēdēs/
est cōceptus reflexus teriatus ad ens trāscēdēs ꝛ ꝓ ipō
supponēs:cū si pro seipō supponeret propō falsa esset: qꝛ
nec cōceptus reflexus q̄lis est ipe/dicit̄ esse trāscēdēs:ꝛ
tn̄ hoc nō obstāte est hec suppositio materialis sicut ꝛ in
ista/hō est nomen:vel esto ꝙ aliter q̄ ī ista:qꝛ huius subie
ctū supponit pro seipō:illius aūt subiectū supponit ꝓ alio
vez ꝓ ꝯceptu recto eius obiecto:tn̄ vtraq̄ ē materialis:qꝛ
vtrobiq̄ ē suppositio pro signo. Unde duplex pōt distin-
gui suppositio materialis.vna in qua terminus supponit
pro signo nō significato ꝑ ipsum terminū supponētē:tn̄
esto ꝙ per alium puta per predicatum de eo:vt cum dici
tur/homo est nomen.hic enim homo supponit pro seipō.
q̄ videlicet homo ī ista propositione terminus subiectus,
est signū non significatū ꝑ seipsum ī esto ꝙ ꝑ p̄dicatum.
Alia aūt suppositio materialis est in qua terminus sup-
ponit pro signo alio a seipō et ꝑ seipm̄ significato: vt cū
dicit̄ ens est transcēdēs. Ex quo apparet illud assumptū
supius declarādū:videlicet ꝙ in nulla propōne affirma-
tiua in qua idē p̄dicatur de se vere/pōt eē suppositio ma
terialis.qm̄ oīs propō talis in qua esset suppositio ma-
terialis eēt falsa:cū nūq̄ sit vera nisi p̄cise rōne eiusdē rei
ꝑ vtrūq̄ propōnis terminū p̄dicatū vez ꝛ subiectū signi-
ficate.quare ꝛc̄. ❡Sic ergo apparet prima suppositio
vez materialis duplex.Etiā ꝙ hoc sit verū vez ꝙ non tn̄
illa suppositio possit dici materialis in q̄ terminus suppo
nit pro seipō:sed etiam illa in qua supponit pro alio/tn̄ si
gno ꝑ eū significato: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ possit poni duplex sup-
positio material'/ pōt declarari ex hoc. qm̄ si materialis
suppositio requireret ꝙ oīs subiectus ꝛ p̄dicatus termi
nus supponeret tm̄mō pro seipō:oīs propō ī qua esset ta
lis suppositio eēt falsa.qm̄ cū oīs propōnis termini rea-
liter sint distincti et scdm̄ se quidditatiue sumpti: ꝑ ꝯñs
oīs propō affirmatiua est falsa ꝛ negatiua ipsi ꝯtradicto
ria vera:eius subiecto ꝛ p̄dicato supponētibus pro seipsis.
cōstat em̄ ꝙ hic vocalis terminus homo ab isto q̄ ē nomē
vel vox realiter est distinctus.ergo vtroq̄ istoꝝ supponē
te pro seipo hec ꝓpō hō est nomē vel vox erit falsa ꝛ ne-
gatiua ipsi ꝯtradictorie opposita erit vera. ergo ad hoc
ꝙ ista sit vera/hō ē nomē vel alia oīa ipi similis/oportet
dicere ꝙ licet subiectū supponat pro seipso:nō tn̄ p̄dica-
tū supponit pro se:sed pro alio puta pro signo ꝑ ipz signi-
ficato in ista propōne subiecto:ꝛ ideo qꝛ nō supponit pro
re extra:sed pro eius signo licet alio a seipō/dicitur mate
rialis suppositio.Ex quo sequitur ꝙ materialis supposi
tio nō requirit ꝙ oēs termini propōnis supponāt pro se
ipsis:imo oīs talis propō affirmatiua ī qua eēt talis sup-
positio esset falsa vt dictū est.ergo licz quādoq̄ subiectū
in aliqua suppositiōe tali supponat pro seipō:possit etiā
supponere q̄nq̄ pro alio:semꝑ tn̄ in oī tali propōne mate
rialē suppōnē habēte videt̄ eius termini supponere ꝓ eo
dē:vez tā ī illa cuius subiectū supponit ꝓ seipō:vt in ista/
hō ē nomē.huius em̄ p̄dicatū nō videt̄ supponere ꝓ alio q̄
ꝓ hoīe in ipa subiecto supponēte etiā ꝓ seipō:q̄ etiā in
illa cuius subiectum supponit pro alio a seipō: vt in ista
ens est trāscēdēs.huius em̄ p̄dicatū vez transcēdēs nō vi
detur supponere ꝓ alio nec verū esse q̄ ꝓ ipō entis con-
ceptu deo ꝛ creature cōmuni:pro quo etiā solo supponit
huius ꝓpōnis subiectū.vnde ꝛ vlr̄ hoc videtur esse verū
videlicet ꝙ oīs affirmatiue ꝓpōnis subiectū et p̄dicatū
supponūt ꝓ eodē.omnis em̄ affirmatiua ꝓpō videt̄ esse
falsa cuius subiectū supponit pro alio ab illo ꝓ quo sup
ponit p̄dicatum: q̄re ꝛc̄. ❡Suppositio autem simplex
dicitur esse illa in qua terminus subiectus supponit vel ꝓ
seipō non absolute sumpto sed in ordine ad significatum
vel pro suo significato quolibet singulari extra: sic tamē
ꝙ p̄dicatū non est natum verificari de ꝓprio eius ꝯceptu
sed tm̄modo de ꝯmuni:vt ponitur exēplū in multis ꝓpō
nibus in pōrīa concessis:quarum prima est ista:homo est
substātia scdā. Secūda.hō est magis substātia q̄ aīal.
Tertia.hō est substātia que dicit̄ de subiecto ꝛ non est in
subiecto.q̄ quidē tres ꝓpōnes ponūtur a pħo in p̄dica-
mētis:quarū omniū p̄dicata nō vidētur eē vera nisi vel
de subiectis ipsarū supponētibus ꝓ seipsis:nō tn̄ vt quid
ditatiue pro seipsis: sed vt significatiue in ordine ad eo-
rum significata acceptis : vel pro ipsorum significatis

videlicet pro rebus significãtibus extra sumptis ꝛ supponẽtibus: de quoꝝ ꝯceptib⁹ ꝓprijs nõ sunt nata verificari: sicut etiã apparet ĩ ista ꝓpõne / hõ est species vel p̃dicabil̾ de plurib⁹ dr̃ntib⁹ nũero. cõstat eñ ꝙ hõ nõ p̃dical̾ de sorte nec de platone / nec verifical̾ de ipsis singularibus hoĩbus ĩ re extra: nec ipse homo supponit pro se ipso. non eñ hec est vera / sortes est homo / homine ipso p̃dicato supponẽte ꝓ seipõ: sed ꝓ singulari significato. sed hoc mõ spẽs vel qđ idẽ est p̃dicabile de plurib⁹ dr̃ntib⁹ nũero p̃dicatur ꝛ verifical̾ de homine in ꝓpõne p̃dicta qua homo ipse verifical̾ de singularib⁹ qñ p̃dical̾ de eis. Dico eo modo quantũ ad hoc ꝙ sicut de sorte vel de platone nõ p̃dical̾ hoc supponẽs ꝓ seipso absolute sumpto ita nec species vel p̃dicari de pluribus differẽtib⁹ nũero verifical̾ de hoĩe vt supponẽte isto mõ. ergo aut verifical̾ de eo vt supponẽte ꝓ se nõ absolute: sed vt sumpto significatiue: vel qđ videl̾ veri⁹ verifical̾ de ipõ vt supponẽte pro re extra q̃libet singulari vt ꝓ platone ꝛ sorte: de cuius tñ ꝯceptu ꝓprio nõ verifical̾. nõ eñ sortes est species nec substantia scđa. ¶ Tertia suppositio est ꝑsonalis vel ol̾s illa in qua terminus subiectus sic supponit ꝓ aliquo indiuiduo singulari ꝙ p̃dicatũ talis ꝓpõnis natũ est de cõceptu ei⁹ ꝓprio verificari: vt cũ dicil̾ homo currit. Sola aũt prima īter suppositiões tres p̃dictas est q̃ nõ põt esse in aliqua ꝓpõe in qua idẽ p̃dical̾ de seipso: vt probatum est prius. ex quo sequil̾ ꝙ in tali propõne habet esse suppositio ꝑsonalis vel simplex. ¶ Sed cõtra hoc qđ dictũ est de suppositione simplici / arguitur / ꝛ ꝓbal̾ dupliciter ꝙ quãdo in ꝓpõe terminus supponit simpliciter vt in ista / homo est species / vel est p̃dicabilis de plurib⁹ numero differẽtibus / homo nõ supponit ꝓ re extra: sed tñ mõ ꝓ seipso. ¶ Primo. qꝛ res extra significata nec põt esse ꝓpõnis subiectũ nec p̃dicatũ. ergo nec hui⁹ ꝓpõnis subiectũ / cõcept⁹ hoĩs est p̃dicabilis de plurib⁹ / põt supponere ꝓ alio q̃ ꝓ se. ¶ Scđo. qꝛ p̃dicari de pluribus et esse speciẽ est intentio scđa que nõ cõuenit rei extra. ergo hoc p̃dicatũ qđ est species vel p̃dicabil̾ de plurib⁹ nõ verifical̾ de hoĩe vt supponẽte ꝓ re: sed magis vt supponẽte ꝓ se. ¶ Ad primũ respõdel̾: ꝙ licet res ipsa extra nõ p̃dicel̾: sed eius cõceptus: ꝛ etiã subijcial̾: tñ ꝯceptus p̃dicat⁹ verifical̾ de ꝯceptu subiecto aliqñ vt supponẽte ꝓ re eẋ significata: aliqñ vt supponẽte ꝓ seipõ absolute / ꝛ aliqñ vt supponẽte ꝓ se ĩ ordine tñ ad suũ significatũ vt supra ẽ dictũ. ¶ Ad scđm̃ rñdel̾ ꝙ dupl̾r põt dici aliqđ eẽ p̃dicabile. Uno mõ dr̾ predicabile ꝛ subijcibile oẽ illđ qđ põt esse ps ꝓpõnis. pars eñ ꝓpõnis q̃ p̃cedit copulã: est subiectũ: ꝛ illa q̃ ipsã sequil̾ / p̃dicatũ. ꝛ sic est verũ ꝙ res extra nõ est p̃dicabilis nec subijcibilis in aliqua ꝓpõne. Alio mõ aliqđ põt dici p̃dicabile vel subijcibile qđ est ꝑ p̃dicatũ vel ꝑ subiectũ ꝓpõnis significabile: ꝛ p̃dicatuꝫ et subiectũ qđ est ꝑ ptes ꝓpõnis significatũ: ꝛ vt sic ꝯuenit rei extra. ꝛ ideo qñ dr̾ ꝙ p̃dicari de plurib⁹ vel spẽs qđ est idẽ / ẽ scđa intẽtio: verũ est vt p̃dicari de plib⁹ vel etiã de vno solo accipil̾ primo mõ: nõ aũt vt scđo mõ. nec tñ ex hoc videlꝫ qꝛ hõ vt supponẽs ꝓ seipso est p̃dicabil̾ de plurib⁹ illo mõ: videlicet vt ps ꝓpõnis / sequil̾ ꝙ p̃dicatũ verificel̾ de ipso vt absolute sumpto: sed vt ad significatũ potius ꝯpato: pro quo p̃cise nõ pro seipso supponẽs verifical̾ ipse hõ de sorte ꝛ de quolibet alio homine singulari. quare ꝛc̃. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respon

dendũ ad q̃stũ / pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ subiectũ huius ꝓpõnis / deus generat vel spirat deũ / qđ q̃dẽ subiectũ est ꝯceptus dei / habet in diuersis ꝓpõnibus oẽs tres suppositiões p̃dictas: videlicꝫ simplicẽ materialẽ ꝛ ꝑsonalẽ. ¶ Hec apparet. qꝛ ol̾s ille termin⁹ habet tres suppositiones istas qui in aliqua ꝓpõne supponit ꝓ seipso: tũc eñ habet suppositionẽ matialẽ: ĩ alia ꝓ suo significato de cui⁹ cõceptu ꝓprio ẽ verũ ꝓpõnis p̃dicatũ: tũc eñ habet suppõnẽ ꝑsonalẽ: ꝛ ĩ alia pro aliquo suo significato de cui⁹ ꝯceptu ꝓprio nõ est verũ talis ꝓpõnis p̃dicatũ. tũc eñ habet suppõnẽ simplicẽ. sed talis termin⁹ est deus. g̃ ꝛc̃. ¶ Maior apparet ex dictis ĩ articulo p̃cedẽti. ¶ Minor declaral̾ ꝛ exẽplifical̾ ĩ trib⁹ propõnibus: quarũ prima est ista / deus est q̃litas. Scđa ista deus est generãs. Tertia / deus est creans: vel tres ꝑsone et q̃libet ipsarum. Cõstat eñ ꝙ prime ꝓpõnis subiectũ est cõceptus dei supponẽs tñmõ ꝓ seipso. Scđe aũt subiectum est idẽ ꝯcept⁹ supponẽs ꝓ aliquo suo significato puta ꝓ sola p̃ma ꝑsona. de cui⁹ ꝯceptu ꝓprio est verũ hui⁹ ꝓpõnis p̃dicatũ. hec eñ ẽ vera: p̃ma ꝑsona siue pater generat / cui⁹ subiectũ ẽ ꝯcept⁹ propri⁹ soli illi ꝑsone. Tertie aũt ꝓpõnis subiectũ est idẽ dei ꝯcept⁹ supponẽs pro re significata. de cui⁹ tñ ꝯceptu proprio nõ ẽ verũ tal̾ propõnis p̃dicatũ. ꝯcept⁹ eñ dei propri⁹ hic sumil̾ ꝓ cõceptu alicui⁹ ꝑsonarũ tñ. cõstat aũt ꝙ nulla ꝑsona sola est creãs / nec tres ꝑsone. g̃ in p̃ma propõne istarũ / deus habet suppõnẽ materialẽ: ĩ scđa ꝑsonalẽ / ꝛ in tertia simplicẽ. q̃re ꝛc̃. ¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ ista propõ / de⁹ generat vel spirat deũ: esset falsa: supponẽte materialiter vel simpl̾r deo ei⁹ subiecto. ¶ Hec apparet. qñ ꝯstat ꝙ nec cõceptus dei in mẽte format⁹ g̃nat neq₃ spirat / nec etiã tres ꝑsone diuine ꝑ ꝯceptũ hm̃õi ĩportate. sed propõ supradicta ei⁹ subiecto supponẽte pro seipso significaret p̃mũ: vꝫ ꝙ ille ꝯcept⁹ g̃naret deũ. eius aũt subiecto ꝓ suo significato simpl̾r supponẽte significaret scđꝫ / vꝫ ꝙ oẽs tres ꝑsone nõ aliq̃ tñ ipsarũ g̃naret deũ / vt apparet ex p̃declaratis. g̃ propõ ista eẽt falsa / altero istoꝝ modoꝝ ei⁹ subiecto supponẽte ĩ ipõ. ¶ Tertia ꝯclusio ẽ: ꝙ ista ꝓpõ supradicta ẽ vera ꝛ necessaria vtroq₃ eius termio p̃dicato vꝫ ꝛ subiecto ꝑsonaliter supponẽte. ¶ Hec ẽ eadẽs. qñ ol̾s illa propõ ẽ vera isto mõ cui⁹ p̃dicatũ ẽ verũ de subiecto supponẽte pro aliquo suo ꝓprio significato. de cuius cõceptu propõ ẽ verũ etiã ipm̃ p̃dicatũ. sed tal̾ propõ ẽ ista / deus g̃nat deũ. ei⁹ eñ p̃dicatũ qđ ẽ g̃nare deũ ẽ p̃mo verũ de p̃ma ꝑsona seu de ꝯceptu ei⁹ proprio supponẽte pro ea cui⁹ ꝯcept⁹ hic dicil̾ propri⁹ cõcept⁹ rei significate ꝑ deũ hui⁹ propõnis subiectũ. vnde nec deus dicil̾ g̃nare deũ / nisi qꝛ p̃ma ꝑsona g̃nat scđaꝫ / ꝛ tã p̃ma q̃ scđa est deus. g̃ ꝛc̃. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclo est: ꝙ ista ꝓpõ sepe dicta ẽ vera ꝛ absolute ab oĩ catholico cõcedẽda. ¶ Hec apparet. ꝛ seql̾ ex p̃dicta. qñ ol̾s illa ꝓpõ absolute ẽ vera ꝛ sine distinctiõe aliq̃ cõcedẽda: de cui⁹ subiecto ꝑsonaliter supponẽte p̃dicatũ ẽ verũ: sꝫ talis ẽ ista vt ostẽsuꝫ ẽ. g̃ ꝛc̃. ¶ Cõfirmal̾. qꝛ sicut ol̾s propõ ĩdefinita: vt ista / hõ currit / habꝫ duas causas veritatis siue põt dupl̾r esse vera: vno mõ / oĩ hoĩe singulari currẽte: ꝛ alio mõ solo vno: nec minus est vera / nec magis distinguẽda / nec min⁹ ꝑ ꝯñs absolute cõcedẽda scđo mõ q̃ primo: ita cõsil̾ter potest dici de omni alia propõne: cuius subiectũ est termin⁹ indefinite acceptus pluriũ rerũ nõ tñ essentialiter sed tñ ꝑsonaliter diuersarũ significatiu⁹: vꝫ ꝙ ẽ absolute vera et cõcedẽda siue p̃dicato ꝯueniẽte cuilꝫ subiecti significato siue vni ipoꝝ tñ. sed cõstat ꝙ g̃nare cõuenit ꝛ si nõ oĩ ꝑsone ꝑ cõceptũ dei hui⁹ propõnis subiectũ / tñ alicui vꝫ prime ꝑsone / ꝛ spirare prime ꝛ scđe. ergo nõ minus est absolute vera ꝛ cõcedẽda ista / deus g̃nat deũ / q̃ ista / de⁹ est infinit⁹ vel creauit mũdũ: sicut nec min⁹ ista est absolute vera / hõ currit solo sorte currẽte q̃ quocũq₃ hoĩe singulari. ¶ Sed ꝯtra cõclusionẽ istã arguil̾ multipl̾r. Primo. qꝛ ꝓpõ ĩ vno sensu vera / ꝛ ĩ alio sẽsu falsa / nõ ẽ absolute sine distinctiõe aliq̃ p̃us ꝯcedẽda: sed ꝓpõ supradicta ẽ hmõi vt pꝫ ex alijs ꝯclonib⁹ ĩ q̃b⁹ dictũ ẽ ꝙ ei⁹ subiectũ p̃t h̾r=

tres suppositiones: & q ipso habente suppositionẽ materialẽ vel simplicem/ ꝓpõ ipsa est falsa. si aũt ꝑsonalem est vera. ḡ nõ est absolute cõcedẽda: sed ꝑmo distinguẽda. ❡ Scðo. qr ꝓ illo hic in ipsa supponit eius subiectũ qð primo significat̃ ꝑ ipm: sed dei cõceptus in ea subiectꝰ primo significat deitatẽ seu deũ qui est ꝑsonaliter trinus sed nec generare est verũ de deitate/ nec de deo ꝑsonaliter trino. ergo &c. ❡ Tertio. qr cũ cõcretũ & abstractũ idẽ significẽt/ idẽ est dicere/ deũ generare deũ/ & deitatẽ generare deitatẽ. sed ꝯstat q scða ꝓpõ qua dicit̃ q deitas generat deitatẽ/ est falsa. ergo &c. ❡ Quarto. qr oĩs ꝓpõ indefinita qualis est ista/ habet esse vera ad minꝰ ꝓ aliquo indiuiduo ꝓprio sui obiecti: sed sicut indiuiduũ hoĩs nõ est nisi hic homo singularis: ita nec dei nisi hic deus. oĩs aũt hic deus est trinus: de quo nõ ẽ verũ generare/ qð est huius ꝓpõnis ꝑdicatũ. ergo &c. ❡ Ad primũ dico q si illud qð assumitur ĩ maiori est verũ/ nulla ꝓpõ est absolute cõcedẽda: sed antea distinguẽda. qm̃ nec ista ꝓpõ/ deꝰ est ens infinitũ/ nec trinus & vnus/ nec homo est aĩal vel risibilis/ nec aliqua alia est vera in omni sensu intellecta nec quomodocũqȝ supponẽtibus eius extremis subiecto videlicet & ꝑdicato: imo quelibet ꝑdictarũ est falsa: earũ subiectis & predicatis supponẽtibus materialiter pro se ipsis: vera aũt ipsis supponẽtibus ꝓ rebus significatis nec tñ ex hoc sequitur q aliqua ipsarũ sit distinguenda anteqũ cõcedẽda: qr apud cõmunẽ vsum omniũ ꝓpõnes tales intelligũtur & sic cõcedũtur earũ terminis supponẽtibus ꝓ rebꝰ significatis: sicut & iste/ homo est nomẽ vel vox/ terminis supponẽtibus econtrario ꝓ seipsis: nec in istis aliter q̃ materialiter ꝓ seipsis/ nec in aliis aliter q̃ ꝑsonaliter ꝓ significatis terminũ supponere intelligũtur a sane ĩtelligẽtibus. ex quo seq̈t̃ q nec ꝓpositionẽ veram eius subiecto supponẽte materialiter ꝓ seipso vt hõ est nomẽ/ nec aliã verã eiꝰ subiecto supponẽte ꝑsonaliter pro significato oportet distĩgui: qm̃ talis suppositio est nota oĩbus cõtẽt: sed põt q̃libet taliũ absolute negari vel cõcedi. quare &c. ❡ Ad scðm respõdet̃: q sicut cõceptus hoĩs specificus licet nõ significet primo sortem vt absolute sumptus: tñ primũ eius significatũ pro quo ipse hoĩs cõceptus supponit in ista ꝓpõne/ homo currit/ est sortes: cũ & pro ipso nõ pro alio sit vera. ꝓ illo aũt supponit ꝓpõnis subiectũ: & illud vt ꝓpõnis subiectũ primo significat: cũ nec supponere hic sit aliud q̃ significare pro quo ꝑdicatũ est de ipso verũ: ita licet dei cõceptus specificus vt absolute acceptꝰ primo significet absolute deũ nõ tñ aliquã ꝑsonarũ: tñ vt huius ꝓpõnis subiectũ/ deꝰ generat deũ/ pater est primũ eius significatũ. pro quo ꝓpositio ipsa est vera. ❡ Ad tertiũ respõdet̃ q deitas vel essentie ĩ abstracto significat rẽ ipsam siue naturã ĩcreatã vt tribus ꝑsonis ꝯmunẽ: propter qð nõ põt de ipsa ꝑdicari aliquod notiõale qð ꝯuenit tñ alteri vel aliquibus personis: nõ oĩbus. deus aũt in concreto põt supponere indifferẽter vel pro oĩbꝰ ꝑsonis vel tñ pro vna. quare &c. ❡ Ad quartũ respõdet̃ q qm̃ vnũ indiuiduũ est plures ꝑsone sufficit q ꝓpõ indefinita verificet̃ pro vna illarũ tñ: nec oportet q verificet̃ pro illo indiuiduo inquantũ est oẽs ille ꝑsone simul. sed sic est in proposito. ergo &c. ❡ Sic ad q̃stionẽ. ❡ Ad rõnẽ in principio apparet solutio ex ꝑdictis: qm̃ licet deus sit tres ꝑsone: non tñ in ista propõne/ deus generat deũ/ huiusmõi subiectũ supponit pro tribus oĩbus/ sed tñ pro vna ipsarũ. q̄re &c. ❡ Sed cõtra primo: qr scðm istã expositionẽ etiã posset concedi ista/ deus est distinctus seu alius a deo/ eius subiecto & ꝑdicato supponẽtibus ꝑsonaliter: qð est falsum. ❡ Scðo quia si deus generat deũ/ vel se vel aliũ: sed nõ se: qr nihil generat semetipm̃: nec aliũ deum: qr tũc essent plures dii. ergo &c. ❡ Ad primũ dicitur q non est simile de ista & de alia propositione. quoniã negatio quã signat distinctio negat vniuersaliter & distributiue ẽminũ ꝑdicatũ ipsam sequentẽ ab omni significato ꝑ subiectũ. & ideo ista/ deus distĩguit̃ a deo/ equipolleret isti/ deus nõ est idem alicui deo. hec aũt est falsa. quare &c. ❡ Ad scðm cõcedi põt q genuit se deum sic intelligẽdo quia genuit personã que est idẽ deus secũ: nec tñ ex hoc sequitur q genuit se absolute: quia generans & genitum personaliter distinguũtur. quare &c.

CIrca dist. quintã: in qua magister ostendit & determinat q diuina essentia nõ generat/ nec generat̃: Quero primo de hoc: vtrũ videlicet diuina essentia possit dici generare & generari. ❡ Et videtur q sic. quia oĩe illud qð est res generans & res genita/ põt dici vere generare & generari. sed constat q diuina essentia est res generans & res genita cũ sit a ꝑsonis oĩbus totaliter indistincta. ergo &c. ❡ Contra. quia omne generans est a genito & vniuersaliter oẽ producẽs distinctũ realiter a producto. sed diuina essentia est ab oĩ persona tã producẽte q̃ producta indistincta totaliter ĩ re extra. ergo &c. ❡ Responsio. vbi supposito tanq̃ certo et ꝑ ecclesiã determinato extra de sum. tri. & fi. cath. cap. damnamus. q ipsa essentia nec generat nec generat̃ nec aliquo modo producit̃ nec producit ad intra/ sic ꝓcedã. Primo enĩ inquirã quomodo hoc sit intelligẽdũ. Scðo inquirã an filius possit dici generari de substãtia patris et an semper generetur.

Quantũ ad primũ est sciendum q ista propositio/ essentia nõ generat nec generat̃/ põt habere duplicẽ ĩtellectũ: videlicet vnũ q essentia nõ sit res que generat nec q̃ generat̃: sed q ab omni re generãte & genita distinguat̃: vt ista/ essentia nõ generat nec generat̃/ sit vera sicut ista/ homo non est angelus: vel alia quecunqȝ negatiua: ꝑ cuius ꝑdicatũ & subiectũ importãtur distincta in re extra: ratione cuius distinctionis significatorũ ꝑdicatũ negat̃ a subiecto. Aliũ intellectũ potest habere videlicet q essentia dicatur esse non generãs nec genita in primo modo dicendi per se.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ❡ Prima est: q ista ꝓpositio/ essentia nõ generat nec generat̃/ primo modo ĩtellecta posset ab illis cõcedi qui ponunt ipsam essentiã distingui a ꝑsonis oĩbus in re extra. ❡ Hec probat̃. quoniã cũ tñ diuine persone alique ꝓducãt & alie producãtur: nihil ab eis in re extra distinctũ est res producẽs nec producta. ❡ Hoc apparet qr nulla res alia ab oĩ ꝑsona diuina est ꝓducẽs aliquã ꝑsonã: nec ꝑsona ꝓducta. sed cũ oĩa ĩ re extra distĩcta sint res diuerse vt in ꝑcedẽtibus est ostẽsuȝ/ cũ nulla res alia sit ibi producẽs nec ꝓducta nisi sola ꝑsona diuina: ꝑ ꝯñs si diuina essentia esset ab oĩbus ꝑsonis distincta in re extra/ esset res alia ab eis. ḡ nec posset nec deberet cõcedi seu dici aliqua res producẽs nec producta. ❡ Cõfirmat̃ qr nullũ realiter distinctorum potest dici alterum. sed si diuina essentia est distincta a personis oĩbus in re extra est ab eis omnibus realiter distincta: vt probaui in dist. scða. ergo nõ est aliqua personarũ/ nec per ꝯñs res producẽs nec producta. ❡ Preterea esto q nõ distinguentur ab eis realiter sed tantum vt dicunt formaliter in re extra/ adhuc non videt̃ q essentia ipsa possit dici ꝑsona que generat nec persona que generatur: qm̃ scðm eos sic essentia est ab oĩ ꝑsona distĩcta q est aliã quidditas alia

ab omni persona:siue formalitas sicut intellectus anime est formalitas alia a volūtate: licet realiter secū idē. sed cōstat ꝙ licet intellectus ⁊ volūtas ⁊ aīa sint res vna/ex quo tñ sunt plura in re extra quomōcūq; distincta/ nō pōt dici ꝙ intellectus sit illa formalitas seu quidditas q̄ elicit ⁊ recipit actū volendi/nec ecōuerso videlicet ꝙ volūtas sit illa que elicit ⁊ recipit actū intelligēdi:licet dicat̄ realiter idē secū.ergo ⁊ ī ꝓposito ꝯsimilit̄ est dicēdū:videlicet ꝙ cū nō minus generare sit solius ꝑsone prime ⁊ generari scdē: vel ipsa scda/⁊ generare prima:ꝙ dicere ⁊ recipere verbū creatū sit intellectus: ⁊ spirare ⁊ recipere amorē sit volūtatis:nō magis diuina essentia poterit dici illa res q̄ generat nec illa q̄ generat̄ ꝙ intellectus creatus illa volūtas q̄ spirat amorē: nec ecōuerso voluntas ille intellectus qui dicit ⁊ recipit verbū. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ nullū in re extra distictoꝝ est alterū in re extra vt ab ipso distictū: sed diuina essentia est/vt dicūt/distīcta a ꝑsonis oībus in re extra:ergo vt sic in re extra distincta non est aliq̄ ꝑsona:nec ꝑ ꝯñs res generans nec genita. ¶ Scda cōclusio est:ꝙ ꝓpō ista ꝑdicta/essentia nō generat nec generat̄/in ꝑmo intellectu ꝑdicto ītellecta est falsa/nec ab aliquo ꝯcedēda. ¶ Hec ꝓbat̄.qm̄ oē illud qd̄ est a re generāte ⁊ a re genita īdistictū realiter in re extra/est vere res generans ⁊ res genita. ¶ Hoc apparet ex opposito. qm̄ qd̄ nō est res q̄ generat nec res q̄ generat̄ oportet ꝙ tā a re generāte ꝙ a re genita sit distinctū. sed diuina essentia est a ꝑsona tā generāte ꝙ genita indistincta totaliter in re extra:qꝛ si esset distincta ab ipsa in re extra aliqualiter/⁊ realiter.nō pōt aūt distingui realiter.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ in diuinis nō sunt plures res ꝙ tres.sed nisi diuina essentia esset res ꝓducēs/⁊ alia res ꝓducta: ibi essent quatuor res:videlicet vna q̄ est generās vt prima ꝑsona:alia q̄ est genita vt scda:⁊ tertia que est spirata:quarta q̄ esset distincta a tribus predictis:videlicet ipsa essentia:supposito ꝙ non esset res aliqua trium ꝑdictorū videlꝫ nec ꝓducēs nec ꝓducta.oē eñ qd̄ est ī re extra ⁊ nō est res talis est distinctū ab ipa ⁊ ꝑ ꝯñs ponit in nūerū cū eis:qꝛ oīa in re extra distīcta sūt plura:⁊ ꝑ ꝯñs numerata.ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit̄.quia illud qd̄ sic est realiter pater/filius/⁊ spiritus sanctus ꝙ est ab ipsis oībus indistinctū totaliter in re extra/vere est res que generat ⁊ res q̄ generat̄ ⁊ alia q̄ spiratur:sed diuina essentia est huiusmodi.ergo ⁊c. ¶ Minor habetur extra de sum.tri.⁊ fid.cath.c.damnamus.vbi sic dicitur: Nos sacro approbante concilio credimus ⁊ confitemur cum Petro ꝙ vna quedā summa res est incōprehēsibilis q̄dē ⁊ ineffabilis que veraciter est pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus tres simul persone ac singillatim quelibet earūdem.et ideo in deo solūmodo trinitas est non quaternitas.ergo cum scdꝫ istā ecclesie dētminationē sic diuina essentia sit oēs tres persone ⁊ quelibet earū ꝙ nō ponit innumerū cū eis/quia tantū est ibi trinitas nō quaternitas/per ꝯñs sequitur euidenter ꝙ essentia oīno est indistincta a personis oībus in re extra.ex q̄ sequit̄ ꝓpositū videlicet ꝙ ipsa vere est res generās ⁊ res generata:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ ꝓpō huic opposita qual̄ est supradicta/est falsa. ¶ Confirmatur ꝑ illud qd̄ vbi supra subdit ecclesia: vbi ait ꝙ diuina essentia est pater qui generat/⁊ filius q̄ generatur/⁊ spiritus sanctus qui procedit. ergo ꝓpositio ista/essentia non est res que producit:nec res que producitur/est vt falsa ⁊ determinatiōi isti ecclesie cōtraria ab omni catholico neganda. ¶ Ex predictis duabus cōclusionibus infero corollarie nō esse tutū dicere ꝙ essentia diuina sit distincta ab omnibus personis quātūcūq; modicū in re extra. quoniā vt apparet ex prima cōclusione sic dicētes habēt cōcedere ꝙ essentia nō est pater qui generat/nec filius qui generatur/nec spiritus sanctus qui procedit/cū sit distincta ab istis omnibus in re extra. et esto ꝙ dicāt ꝙ imo est realiter q̄libet ꝑsonarū/ nō tamē possunt dicere que sit q̄libet earū totaliter in re extra:cū ponāt ipsam esse distinctā ab oībus aliqualiter in re extra.sed hoc videtur esse contra determinationē ecclesie supradictā.ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ ista ꝓpō supradicta/diuina essentia nō est res q̄ generat/nec q̄ generatur/nec q̄ spiratur/ scdo modo intellecta est vera et a catholico cōcedēda. ¶ Hec ꝓbat̄.qm̄ nihil pōt dici vere aliquid in primo mō dicēdi ꝑ se nisi illud qd̄ cadit in sua diffinitione : sed ꝑdicatū huius ꝓpōnis/diuina essentia est pater qui generat vel filius qui generat̄:non cadit in diffinitione subiecti. ergo ipsa non est vera primo modo. ¶ Maior est euidēs. nulla eñ ꝓpō affirmatiua est vera in ꝑmo mō:nisi illa cuꝰ ꝑdicatū ē sui subiecti diffinitiuū. ¶ Minor ꝓbat̄.qm̄ subiectū ꝓpōnis huius est ꝯceptus diuine essentie. ꝑdicatū aūt est conceptus ꝑsone. ꝙ aūt ꝯceptus ꝑsone nō cadat in diffinitione cōceptꝰ essentie sic ꝓbat̄.cuicūq; cōpetit ꝙ sit talis res qualis īportat̄ ꝑ conceptū diffinitiuū diuine essentie/ ei cōuenit ꝙ sit tal̄ qualis importat̄ ꝑ oēm cōceptū q̄ est pars diffinitionis essentie. ¶ Hec est euidēs in exēplo.qꝛ eñ cōceptꝰ aīalis corporis substātie ⁊ entis est ps diffinitionis hoīs ꝓpter qd̄ ista ꝓpō est vera in ꝑmo mō: hō est aīal corpus substātia ⁊ ens:ideo cuicūq; ꝯuenit ꝙ sit tal̄ res qualē importat diffinitio hoīs/necessario cōuenit ꝙ sit tal̄ q̄lē importat quilibet ꝑdictoꝝ cōceptuū ipsam hoīs diffinitionē ꝯstituētiū.sed cōstat ꝙ nō oīs res īportata ꝑ diffinitionē siue descriptionē diuine essentie ē res importata ꝑ cōceptū talē puta alicuius determinate ꝑsone.filius dei eñ est vere essentia diuina: nō tñ pater:nec pater est filiꝰ nec spiritus sanctus.ergo nullius ꝑsone determinate cōceptus est deitatis diffinitiuus:nec ꝑ ꝯñs de eiꝰ ꝯceptu predicabilis ꝑmo mō. ¶ Confirmat̄.qꝛ oē ꝑdicatū dictū de aliquo primo mō dicit̄ de quocūq; de quo dicit̄ eiꝰ subiectū:sicut de quocūq; ꝑdicat̄ homo/ ꝑdicant̄ aīal corpꝰ substātia:quoꝝ qd̄libet dicit̄ de hoīe ꝑmo mō:sed diuina essentia dicit̄ de tribus ꝑsonis realiter distinctis: quarū nulla dicit̄ de altera.licet eñ deꝰ sit realiter ⁊ totaliter ī re extra pater/filius/⁊ sp̄us sctūs/nulla tñ ꝑsona istarū est altera.ḡ nec aliqua ꝑdicat̄ de diuina essētia ꝑmo mō. quare ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguat̄: qꝛ cū nulla ꝑsonarū sit distincta ab essentia ī re extra/ ꝯceptus ꝑsone nō īportat nisi illud idē qd̄ īportat cōceptus essentie.ḡ ē de ipso ꝑdicabilis ꝑmo mō. Dico ꝙ añs est verū:sed ꝯña nō valet.qꝛ nec oīm cōceptuū idē importātiū in re extra vnus est alterius diffinitiuus nec ꝑ ꝯñs de ipso ꝑdicabil̄ ꝑmo mō:sed tñ illoꝝ cōceptuū diuersoꝝ vnus est diffinitiuus alterius ⁊ ꝑ ꝯñs de ipso ꝑdicabilis primo modo: cuiꝰ videlicet conceptus diffiniti obiectū significatū quodcūq; oportet esse tale q̄le est res significata ꝑ eius diffinitiuū cōceptū:cuius ꝯtrariū est in ꝓposito.⁊ ideo licet qꝛ ꝯceptus ꝑsone ⁊ ꝯceptꝰ essentie idē significāt totaliter in re extra vnꝰ ꝑdicetur de alio idētice: non tñ primo modo. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est:ꝙ ista ꝓpō/diuina essentia generat ⁊ gñat̄ vel spirat ⁊ spirat̄/vt sic absolute sumpta/est falsa:nec est ab aliquo catholico ꝯcedēda. ¶ Hec probat̄ ⁊ infert̄ ab aliquibus ex tertia supradicta:qm̄ vt dicūt:nulla ꝓpō in qua de vltimate abstracto ꝑdicat̄ aliquid natū ꝑdicari de subiecto eiꝰ sic vltimate abstracto tm̄ in ꝑmo mō dicēdi ꝑ se/est vera nisi sit vera ī ꝑmo mō: et ita ꝑ ꝯñs oīs talis in primo modo falsa est simpliciter falsa:sed in ista ꝓpōne:diuina essentia generat vel generatur:ꝑdicatū est natū tm̄ ꝑdicari ī primo mō ⁊ subiectū de q̄ ꝑdicat̄ ē vltimate abstractū.ḡ cū ista ꝓpō scdꝫ ꝯclusionē tertiā supradictā nō sit vera imo falsa ī ꝑmo mō:nec simpliciter ⁊ absolute sumpta poterit esse vera. ¶ Sed

ista ratio meo iudicio non concludit. ¶Primo.quia scḋm istã rõnẽ ista ꝓpõ/diuina essentia est res ꝓducẽs ⁊ res q̃ producitur/esset falsa:quoniã idẽ ⁊ ꝯsimiliter abstractũ est subiectũ istius ⁊ alterius:nec ꝑdicatũ hu9 qḋ est res generans seu ꝓducẽs ⁊ producta/est aliter ꝑdicabile q̃ predicatũ alterius:qḋ est producẽs ⁊ productũ absolute sumptũ. ergo cũ ista ꝓpositio/diuina essentia est res que producit ⁊ que produciť/nõ sit vera in primo modo/nec sumpta simpliciter erit vera si ratio ista valet. hoc autẽ est falsum vt supra est ꝓbatũ.ergo ⁊c. ¶Secũdo.q2 non minus creare q̃ generare est adiectiuũ ꝑdicabile in primo modo.sed hoc nõ obstante hec ꝯceditur tãq̃ vera/essentia diuina creauit omnia: cũ tamẽ nõ sit in primo modo vera.ergo ⁊c. ¶Confirmatur. quia nõ minus paternitas q̃ diuina essentia est abstracta/cũ tamẽ de ipsa ꝑdicentur vere multa cõcreta que non sunt de ipsa in primo modo vera. paternitas em̃ vere diciť deus distincta a filio ⁊ a spiritu sancto: tam ipsa etiã q̃ quelibet alia proprietas personalis q̃ etiã diuina essentia in abstracto vere dicitur videri a quolibet beatoꝝ ⁊ beatificare quẽlibz eoꝝ.ergo ⁊c. ¶Alij ꝓbãt aliter ꝯclusionẽ ꝑdictã ꝑ hoc quia generare siue ꝓducere ⁊ produci nõ ꝑdicantur nisi tantũ de illo de quo primo ⁊ immediate ꝑdicanť:sed supposita sola sunt de quibus talia immediate ⁊ primo ꝑdicari possunt.ergo ⁊c. ¶Sed nec ista ratio valet. ¶Primo.quia supponit qḋ est eque dubiũ sicut principale ꝓpositũ:videlicet q generare ⁊ generari nõ possint ꝑdicari primo ⁊ immediate de diuina essentia. cum em̃ diuina essentia sit ab omni persona indistincta totaliter in re extra/ꝑ ꝯñs non est magis natũ generare vel generari ꝑdicari de persona immediate ⁊ nõ de essentia/q̃ q non predicentur de ipsa essentia abstracte.ergo ⁊c. ¶Secundo. quia nec maior assumpta est euidẽs: videlicet q producere ⁊ ꝓduci nõ possint ꝑdicari nisi de illo de quo dicunť immediate.Et primo.quoniã non magis generare ⁊ generari dicitur de persona primo ⁊ immediate q̃ res generans ⁊ generata.sed constat q hoc non obstante videlicet q persona dicatur primo res generãs vel genita/nihilominus vtrũq3 istoꝝ dicitur de essentia: vt ꝓbatũ est supra.ergo ⁊c. ¶Cõfirmať. quia si generãs vel genitum non diceretť nisi de illo de quo verificať primo/ꝗ nõ diceretť de deo:qḋ est falsum:q2 deus in ꝯcreto vere diciť ꝓducere ⁊ ꝓduci. ¶Cõsequẽtia est euidẽs.qm̃ illud ipsi habẽt hic vocare predicari de aliquo imediate ⁊ primo qḋ ꝑdicať de ipso ꝯuertibiliter ⁊ adequate.sed cõstat q persona prima nõ aũt deus est de qua ꝑdicať generare conuertibiliter ⁊ adequate/sicut ⁊ sola secũda ꝑsona de qua generari/⁊ tertia de qua spirari dicitur isto mõ. ergo ⁊c. ¶Et si dicas q ideo hec est vera/deus generat/q2 hu9 subiectũ qḋ est deus/in cõcreto supponit tãtumõ ꝓ ꝑma persona:cõsimiliter tibi diceret aduersarius q cũ deitas et deus sint equalis ꝯmunitatis/cũ etiã hec sit vera/deitas est pater/nõ minus ꝑ ꝯñs deitas in abstracto q̃ de9 in concreto poterit supponere ꝓ prima ꝑsona. quare ⁊c. ¶Aliter magister sentẽtiarũ ꝓbat ꝯclusionẽ istã i dist. ista.caplo ꝑmo.vbi sic arguit. hoc noie essentie intelligimus diuinã naturã q̃ cõmunis est trib9 ꝑsonis ⁊ tota in singulis:adeo nõ est dicẽdũ q pater genuit diuinã essentiã.quia si pater diceretť genuisse diuinã essentiã/essentia diuina relatiue diceretť ad patrẽ.⁊ subdit. Item cũ deus pater sit diuina essentia/si eẽt eius genitor esset vtiq3 genitor eius rei q̃ ipse est/⁊ ita eadẽ res seipsam genuisset. Hec sunt verba magistri: ꝑ que ipẽ sic videtur velle arguere. Diuina essentia significat rem vt tribus personis cõmunẽ/⁊ ab eis totaliter indistinctam.sed constat q tres persone nõ dicitur producere nec produci.ergo ⁊c. ¶Cõfirmatur.quia si essentia diuina vt tribus cõmunis esset genita/ergo vt in patre esset genita: sed essentia vt in patre est pater:ergo pater esset genitus a seipso. ¶Consimiliter posset argui de filio.quia si essentia vt cõmunis tribus generat/ergo ⁊ vt in filio:sed vt in filio est filius: ergo filius est generans semetipsum.hoc autẽ est falsum et impossibile.ergo ⁊c. ¶Sed contra istam rationẽ magistri etiã est illud qḋ superius est argutũ:videlicet q nõ magis diuina essentia q̃ deus importat rem communem omnibus personis. ⁊ ideo si propter hoc ista dicitur esse falsa/essentia ꝓduciť ⁊ producit/propter eandem rationem ista erit falsa/deus producitur ⁊ producit. ¶Confirmatur.quia sicut diuina essentia vt est in patre est pater/ita ⁊ deus ẽ deus.et ideo sicut tu arguis q si essentia dicatur generari/⁊ pater:ita ꝓpter eãdẽ rationẽ potes idem arguere si deus dicatur generare. ¶Aliter arguũt alij dicẽtes q ista propositio/essentia generat/importat q essentia sit quoddam ens per se existẽs distinctũ a ꝑsonis a quo generatio capiat eẽ/sicut generatio a supposito.sed constat q iste eius intellectus est falsus.ergo ⁊c. ¶Ista etiã/essentia generatur/implicat q essentia capiat esse simpliciter per generationẽ. sed constat q hoc est falsum.quia ipsa prefuit in patre: in quo a nullo accepit esse.ergo ⁊c. ¶Sed nec ista ratio concludit propter duo. Primo.quia falsum est qḋ accipit:videlicz q ista ꝓpositio importet illud/puta q essentia sit distĩcta ab omnibus personis a qua generatio capiat esse: q2 nec aliqua cõsimilis propositio hoc significat in creatis: puta ista ignis generatur/nõ importat q ignis genitus sit a quo generatio accipiat esse: cum nec a producto sed tantum a producente aliquid accipiat/nec productio sit in creatis nec etiam in diuinis aliquid distinctum ab extremis. ¶Secũdo.quia si ista propositio hoc importat qḋ accipis/⁊ consimili modo ista/deus generatur.ergo non magis est ista q̃ alia ꝯcedẽda.hoc autem est falsum.ergo ⁊c. ¶Et quãdo dicitur q ista/essentia generatur/implicat q essentia capiat esse simpliciter: qḋ est falsum: Diceret aduersarius q idem implicat ista/deus generatur: videlicet q deus ipse accipiat esse simpliciter: sed nõ minus est falsum dicere deum in concreto q̃ deitatem in abstracto accipere esse simpliciter. ergo ⁊c. ¶Ultimo arguit doctor ille cuius est ratio supradicta/ad idem sic. sicut album sumitur quandoq3 pro aggregato ex albedine et subiecto/modo quo ista non est vera/lignũ est album:aliquando autem tãtum pro subiecto albedinis/modo quo ista est vera/lignum est album:ita ⁊ producens vel productum ⁊ aliud quodcunq3 concretum: et ita generãs seu producens ⁊ productum de diuina essentia predicatum non potest aliter sumi q̃ altero predictorũ duorũ modoꝝ sed vtroq3 istorum modorũ propositio ista est falsa. ꝗ ⁊c. ¶Minor probatur.quia si huiusmodi ꝑdicatum videlicet producens vel productũ/primo modo sumatur:videlicz ad similitudinẽ aggregati ex albedine ⁊ subiecto/includit intrinsece generationẽ sicut albũ consimili modo sumptũ albedinẽ:⁊ ita sicut album nõ predicatur nisi de cõposito ex albedine ⁊ subiecto ipsam albedinẽ includẽte/ita nec generãs nec genitũ vel ꝓductũ nisi de aliquo productionẽ intrĩsece includẽte:sed ꝓductionẽ itrĩsece nõ includit illud ꝓ quo essentia diuina in ista ꝓpõne supponit.nõ em̃ põt supponere ꝓ ꝑsona: sed ꝓ natura oib9 personis cõmuni:de cuius ꝯceptu primo nõ est ꝓductio actiua nec passiua.ꝗ ⁊c. ¶Si aũt ꝓducens vel ꝓductũ sumatur scḋo modo:videlicet ad siĩtudinẽ albi ꝓ albedine subiecti accepti/adhuc propositio est falsa.quia talis ꝓpositio/essentia ꝓducitur vl' ꝓducit/dat itelligere q essentie cõueniat ꝓducere ⁊ ꝓduci scḋo mõ dicẽdi ꝑ se sed vt sic intellecta est falsa: quia que per se alicui insunt siue primo siue secũdo modo/vel insunt: sed oĩs res que

est essentia est ꝓducēs nec ols etiā est producta.ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista ratio est sufficiēs: qꝛ cōsimili mō arguā ꝙ nec ista sit vera deus est ꝓducēs ⁊ productus. cōstat eñ ꝙ productio nō includit ī deo ītrīsece pmo mō/nec ꝯuenit ipsi scḋo mō magis ꝙ diuine essentie in abstracto et ita ꝑ eādē rōnē probat̄ ꝙ nec ista/ de⁹ ḡnat/ erit vera accipiēdo generāš quocūq; illoꝝ modoꝝ.hoc aūt ē falsū ergo ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ nō est sile/qꝛ deus ī cōcreto supponit ꝓ ꝑsona:nō aūt diuina essentia ī abstracto magis pro vna ꝙ̄ pro alia pōt supponere sed pro oīb⁹ idistīcte. hoc nō videt̄ verū:qm̄ ī ista ꝓpōne q̄ vera ē/essentia ē res generās distīcta a re ḡnata ⁊ spirata/essentia ipa supponere videt̄ tm̄ pro pma ꝑsona:q̄ qdē sola ē realit̄ distīcta a filio genito ⁊ a sancto spiritu spirato.ergo ⁊c.

Et ideo breuiter quātum ad hoc dico duo. Primū est.ꝙ cōclusio supradicta est vera ⁊ ab ecclesia determiata. Scḋz:ꝙ nulla rō efficax pro ei⁹ probatiōe pōt adduci: excepta sola determiatiōe ecclesie/⁊ etiā quia talis propō essentia generat seu ꝓducit/falsuz videt̄ ptēdere intellectū. ¶ Primū apparet extra de sum.tri.⁊ fi. cath.cap.supi⁹ allegato.Dānam⁹.vbi dicit̄ ꝙ illa sūma res nō est generās nec genita nec procedēs. ¶ Scḋz apparet ex pdictis rōnib⁹ supius recitatis q̄ pro ꝯclusiōe hmōi adducunt̄:q̄ nō vident̄ ꝯcludere/qꝛ oēs fundant̄ in vno:vez ꝙ essentia ī abstracto nō pōt supponere pro aliq̄ sola ꝑsona.cōstat eñ ꝙ si essentia vel deitas ī abstracto supponeret pro pma ꝑsona: sicut deus ī ꝯcreto:nō min⁹ esset vera ista/deitas ḡnat/ꝙ̄ ista/deus ḡnat. sed cū essentia dicat̄ esse ꝑsona ī abstracto/nō min⁹ ꝙ̄ deus ī ꝯcreto et ecōuerso: cū eñ est vera ista pater est essentia siue deitas/sicut ista pater est de⁹/ꝑ ꝯñs nō apparet aliq̄ rō q̄re essentia in abstracto nō possit supponere ꝓ ꝑsona.q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. Primo ī ista propōne/essentia est res generās distīcta realiter a ꝑsona genita ⁊ spirata/essentia ipa supponit tm̄ pro pma ꝑsona.ergo ꝯsimiliter videt̄ posse supponere in ista: essentia est generans vel genita.quare ⁊c. ¶ Scḋo.qꝛ ꝙ albedo in abstracto nō possit supponere pro eodē pro quo album in cōcreto/hoc est quia albū in cōcreto aliquid īportat puta subiectū distinctū realiter ab albedine ī abstracto. Si eñ albedo ⁊ album idē oīno significarēt/nec aliq̄d ꝑ vnū īportaret̄ nisi qḋ ꝑ alterū īportat̄/pro quocūq; posset albū supponere ⁊ albedo: cū nec aliq̄s vocalis termin⁹ vel mētalis ī aliq̄ ꝓpōne supponat nisi pro illo qḋ aliquo mō significat: sed deus ī cōcreto nō īportat nisi tm̄ illud qḋ significat deitas ī abstracto.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videt̄ sequi corollarie vltimum dictū:vez ꝙ ideo hec propō/essentia diuina ḡnat vl' ḡnat̄ ab ecclesia nō admittit̄ sed vt falsa repellit̄:qꝛ licz ipsa essentia supponēte pro pma ꝑsona sit vera:tñ qꝛ hoc nō videt̄ ptēdere propō ipsa/sed magis ꝙ supponat pro re in creata vt est indifferēter q̄libet ꝑsonarū/mō quo constat ipsam eē falsam:ideo repellit̄ tāꝙ̄ falsa. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ aut ecclesia ꝑ istā negatiuā diuina essentia nō producit̄ nec producit/intēdit ponere siue esse rē aliquā puta ipaz essentiā in diuinis que ab oī producēte ⁊ producto supposito distinguat̄/⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ talis res nō possit dici producēs realiter nec producta/aut ꝙ essentia non dicitur producēs nec producta in pmo mō dicēdi ꝑ se/ aut ꝙ nō potest dici producēs nec producta propter falsum intellectū quē propō ipsa ptēdit ratione illius pro quo essentia ei⁹ subiectū supponit. Sed non potest poni pmū:qꝛ tunc ecclesia sibi contradiceret:cū dicat in caplo super⁹ allegato ꝙ illa res summa/videlicet essentia diuina est pater qui generat filius qui generatur ⁊ spirit⁹ sanctus qui procedit.nec secundū/quia esto ꝙ huiusmodi propositio non sit vera in pmo nec in secūdo modo dicēdi ꝑ se ex hoc nō sequitur vt argutū est superius/quin sit vera/ ergo relinquit̄ tertiū qḋ est propositū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ per istam: filius est de substātia patris/aut intelligit̄ ꝙ fili⁹ sit de substātia patris tāꝙ̄ de illo qḋ est aliq̄d ei⁹ tantū:ita ꝙ ly de substātia patris dicat circūstātiā cause formalis ⁊ materialis/ vel cuiuscūq; alterius partis ex qua cōpositū dicitur esse. vel tantū ꝑ ipsam intelligunt sancti qui eam ponunt ꝙ filius quia a patre genitus habet ꝙ sit eadē substantia cū ipso: vel qḋ idē est ꝙ filius quia a patre genitus habet ꝙ sit substātia patris. ¶ Hoc premisso pono quattuor ꝯclusiones. ¶ Prima est ꝙ filius nō est de substātia seu ex substātia patris:scḋm pmū intellectū. ¶ Hec apparet.qꝛ qḋ est sic simplicit̄ simplex ꝙ nulla in ipso includūtur distincta quātulacūq; modicuz in re extra/nō potest dici sicut nec est de aliquo seu ex aliquo illo modo:sed quelibet ꝑsonarū est sic simpliciter simplex.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.quia diuina essentia non est intrinseca alicui personarū tāꝙ̄ aliquid tātū ipsarū: sed est tota persona quelibet diuisim ⁊ oēs simul coniūctim: nec aliqua persona importat aliquid aliquo modo distinctū ab ipsa.ergo cū patris substātia sit ipsa diuina essentia q̄ equaliter est omnis ꝑsona/nullo modo filius potest dici genitus de patris substātia isto modo. ¶ Secunda ꝯclusio est:ꝙ nec filius potest dici de patre genitus isto modo:puta scḋm pmū intellectū pdictū. ¶ Hec apparet:quia nō magis pater est aliq̄d filij ꝙ̄ ei⁹ substātia seu essentia.pater eñ a filio realiter ē distinctus nec ꝑ ꝯñs vt sic est aliquid eius. res autē que est pater videlicet deitas que dicitur eius substātia/est tot⁹ filius sicut ⁊ totus pater ⁊ spiritus sanctus/ nō tantū aliquid eius.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est:ꝙ filius est generatus de substātia patris secūdū aliū intellectū pexpositū. ¶ Hec apparet.quoniā constat filiū esse a patre genitū etiā eē eādē numero essentiā siue substantiā cū eo.ergo ipse filius est generatus de patris substantia illo modo. ¶ Confirmatur.quia constat scḋm doctrinā sanctorum filium esse de patris substantia generatū. que propositio a sanctis posita/nō videt̄ posse intelligi aliter ꝙ̄ altero predictoꝝ duoꝝ modoꝝ. sed pmo modo non potest intelligi nec est vera.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie ꝙ ly de substātia patris in ꝓpositione ista importat aliquo modo causalitatē ⁊ cōsubstantialitatē. īportat dico causalitatē originatiuā nō proprie sumptā vt in creaturis repertā/vbi omnis causa originatiua seu effectiua a producto essentialiter est distincta:sed vocādo large et ī proprie causam originalē ꝑsonā quālibet producētē. est eñ pma ꝑsona puta pater originatiuus filij ⁊ ꝯsubstātialis ipsi:cū sit eadē numero substātia cū ipō. ex quo sequitur/ꝙ cū ꝑ propositionē pdictā denominetur ꝯsubstātialitas ⁊ origo/ propiior est ista propositio in diuinis filius generatur de substantia patris vel spiritus sanctus spiratur de substātia patris ⁊ filij:ꝙ̄ aliqua cōsimilis in creatis: puta ista: ignis genitus est de substantia ignis generantis. ¶ Hoc apparet.quoniā licet ignis genitus sit originaliter a generantis substantia/nō est ipsi tamē tantum consubstātialis sicut filius patri ⁊ spiritus sanctus patri ⁊ filio:quoniā sic oēs persone sunt ꝯsubstātiales ꝙ sunt vna numero substātia. eē aūt ꝓductū creatū est alia essentia numero a suo pncipio ꝓducēte. ergo ⁊c. ¶ Ex pdictis sequit̄ corollarie ꝙ filius nō pōt dici creatus:qm̄ cū creatio sit de nihilo ꝓductio/nihil cui⁹ aliq̄d prefuit est creatū: ⁊ si nihil cuius aliquid prefuit est creatum/multo min⁹ illud cuius tota essentia pfuit/pōt dici creatum:sed tota essentia filij ⁊ spiritus sancti pexstitit in patre ꝓducēte. passiua etiā generatio nō est aliud ꝙ̄ dei

tes in patre pcedens. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. q2 nullũ essen tialiter indistinctoꝝ põt dici ab alio creatũ: sed oẽs per sone sunt vna essentia. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclu sio est ꝙ filius semꝑ generat̃ ꝛ fuit eternaliter generat᷒ de substãtia patris. ¶ Hec ꝓbat̃ ab aliquibus ꝑ hoc. q2 cõstitutiuũ suppositi sempiterni semꝑ stãtis est etiã sem piternũ et actualiter semꝑ manẽs. sed oĩa diuina suppo sita sunt eterna ꝛ semꝑ ꝑmanẽtia: quoꝝ primũ puta pa tris principiũ cõstitutiuũ est actiua generatio: filij autẽ passiua: ꝛ spiritus sancti spiratio passiua. ergo ꝓductio nes huiusmodi sunt eterne ꝛ semꝑ necessario ꝑmanẽtes. ¶ Sed ista ratio nõ concludit. q2 falsum supponit quan do dicit ꝙ ꝑsone diuine sunt realiter ꝯstitute. nõ enim vt alias in ꝑcedẽtibus dictũ est magis debẽt dici cõstitute ꝙ̃ cõposite. ¶ Et ideo aliter potest ꝯclusio ꝑdicta ꝓbari per hoc: qm̃ sicut illud dicit̃ fuisse ab aliquo ꝓductũ nõ tñ actu ꝓduci ab ipso / qḋ est positũ in esse ab eo / ꝛ postꝙ̃ est in esse positũ põt existere sine ipso / ita illud dicitur nõ tm̃ fuisse ab aliquo ꝓductũ: sed etiã semꝑ actu ꝓduci ab ipso / qḋ sic est in esse positũ ab eo effectiue ꝙ nõ põt per manere actualiter sine ipso. ¶ Hoc potest haberi ab Au gustino suꝑ Gñ. dicente ꝙ aer nõ est factus lucidus sed semꝑ fuit lucidus. cuius dicti nulla alia ratio potest esse nisi quia lumen quo aer illustratur sic in esse a sole in ae re ponitur ꝙ licet ab ipso positũ non tamẽ potest mane re actualiter sine ipso actualiter ꝑmanẽte. ꝛ ideo dicitur ab eo ꝙ̃diu manet semꝑ generari ꝛ aer eo mediãte cõti nue illustrari. sed oĩa tria diuina supposita sunt eterna quoꝝ secundum sic est a primo / ꝛ tertium a primo ꝛ a se cũdo ꝙ impossibile est ipsa ꝓducta supposita existere si ne ꝓducẽtibus ipsa: cum oĩa sint vnica numero essentia. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex ꝑdictis in alio articulo q̃stionis.

Secundo quero: vtrum diuina essentia sit formalis terminus generationis qua filius generatur / ꝛ spirationis qua spũs sanctus spirat̃. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. qm̃ essentia oĩs rei ꝓducte est formalis terminus ꝓductionis sue: sed diuina essentia est essentia cuiuslꝫ ꝑsone diuine ꝓducte. g̃ est terminus ꝓductionis sue. ¶ Cõtra. q2 cũ terminus ꝓ ductionis accipiat esse ꝑ ꝓductionẽ a ꝓducẽte / nihil ꝑ cedẽs ĩ producẽte ꝓductionẽ ꝛ ꝓductũ põt esse termin᷒ ꝓductionis: sed diuina essentia ꝑcedit in oĩ diuino suppo sito ꝓducẽte ꝓductũ ꝛ eius ꝓductionẽ. est enĩ diuina es sentia ipa ꝓducẽs substãtia: cõstat aũt ꝓducẽs eẽ ꝑus ordine ꝙ̃ ꝓductũ. g̃ ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic ꝑcedã. Pri mo enĩ excludã triplicẽ dicẽdi modũ. Scḋo dicaꝫ aliter ad q̃situ. Tertio soluã ad quoddã dubiũ: videlicet an di uina productio ad intra sit vniuoca an equiuoca.

Quantũ ad primũ sunt tres opiniones oẽs cõtrarie opinioni doctoris subtil. ꝛ specialiter pri me dic: quaꝝ prior est ꝙ formalis termin᷒ gñationis nõ est essentia. sed gñatio passiua est termin᷒ formalis gña tionis actiue. ipsius aũt passiue gñationis nõ põt eẽ ali quis terminus formalis. ¶ Hec tria ꝓbat iste doctor. Et primo primũ videlicet ꝙ essentia nõ possit esse formalis termin᷒ gñationis nec alicui᷒ alteri᷒ ꝓductionis / Pri mo ꝑ rationẽ factã in principio: vꝫ q2 cũ essentia ꝑcedat gñationẽ ꝛ oẽm productionẽ diuinã / nõ capit esse per eã qḋ aũt est terminus gñationis capit esse ꝑ gñationẽ. er go ꝛc. ¶ Scḋo. q2 si essentia esset formalis termin᷒ gña tionis / aut caperet esse simpliciter ꝑ gñationẽ: aut non: sed tñ esse in filio. sed primũ nõ põt poni / q2 tũc seq̃ret̃ ꝙ essentia filij q̃ simpliciter caperet esse / foret distincta ab essentia patris q̃ nullatenus capit esse simpliciter. qḋ est falsuꝫ. nec scḋm: q2 licet forma aliqua cõicata vni ab alio terminet cõicationẽ: nõ tñ gñationẽ: sicut apparet de aĩa: q̃ vt ĩ corde cõicet̃ alij mẽbro / tñ nõ terminat gñationẽ qua mẽbrũ hmõi gñat̃ / cũ non capiat esse ꝑ illã gñationẽ ergo ꝛc. ¶ Tertio. q2 oẽ producẽs habet relationẽ ad ter minũ formalẽ productũ. sed ĩ ꝓposito pater nõ refert̃ ad essentiã. ergo ꝛc. ¶ Scḋm: videlicꝫ ꝙ gñatio passiua sit termin᷒ gñationis actiue / sequit̃ ex primo: qm̃ in filio nõ est nisi essentia ꝛ gñatio ipsa passiua / ꝛ ita ꝑ ꝯñs alterũ hoꝝ habet esse terminus formalis actiue gñationis: sed nõ essentia vt probatũ est. ergo ꝛc. ¶ Tertiũ: vꝫ ꝙ gña tio passiua nullũ habeat terminũ / ꝓbat ex hoc: qm̃ si ha beret terminũ aliquẽ: aut hmõi eius terminus esset essen tia / vel gñatio ipa / vel tota ꝑsona. sed nõ primũ vt proba tũ est. nec scḋm: q2 nihil est terminus suiipsius. nec tertiũ q2 aut tota ꝑsona esset formalis termin᷒ ratione essentie aut ratione proprietatis relatiue: sed neutrũ hoꝝ põt po ni. ergo ꝛc. ¶ Scḋa opinio est alterius dicẽtis ꝙ gñatio nis passiue terminus est pater non filius: q2 filius refert̃ gñatione passiua ad patrẽ / ꝛ nõ econuerso. gñationis aũt actiue formalis termin᷒ nõ est ipsa gñatio passiua nec es sentia: sed ꝑsona: vꝫ filius. ꝛ hoc nõ distĩguẽdo t̃minũ ꝓ ductiõis formalẽ cõtra totalẽ: sed supponẽdo t̃minũ for malẽ pro illo qḋ capit esse ꝑ productionẽ: ꝛ tñ nõ est for maliter ipsa productio. ex quo sequit̃ ꝙ gñatio passiua nõ possit dici formalis productiõis t̃min᷒ isto mõ: q2 ipa gñatio est ipsa productio: ergo nõ est t̃min᷒ a productiõe distinctus. ¶ Q2 aũt nec essentia sit eius t̃minus / ꝓbat. Primo ꝑ rõnẽ alteri᷒: vꝫ q2 de rõne formalis t̃mini pro ductionis est ꝙ habeat eẽ formale ꝑ productionẽ: sicut ꝛ de rõne t̃mini totalis ꝙ solũ ꝑ productionẽ habeat eẽ totale: sed diuina essentia nõ habet esse formale ꝑ aliquã productionẽ. g̃ ꝛc. ¶ Scḋo. q2 nihil idẽ est ꝑncipiũ ꝓdu ctionis elicitiuũ ꝛ termin᷒: alias idẽ eẽt prius ꝛ posteri᷒ seipso cũ principiũ sit prius termino: sed essentia est oĩs diui ne productiõis ꝑncipiũ. ergo ꝛc. ¶ Tertio. q2 fili᷒ habet essentiã solo vnico mõ habẽdi ipsam: sed habet eã vt prin cipiũ elicitiuũ spirationis spũs sancti. g̃ nõ vt terminus. ¶ Quarto. q2 si essentia diceret̃ t̃min᷒ gñatiõis: hoc nõ esset nisi q2 est cõicata filio ꝑ gñationẽ. sed ex hoc nõ ma gis sequit̃ ꝙ essẽtia sit t̃min᷒ gñatiõis ꝙ̃ spiratio actiua que etiã ꝑ gñationẽ cõicat̃ filio. ergo ꝛc. ¶ Quinto. q2 si forma ꝑexisteret ꝛ materia nouiter fieret / ipa materia nõ forma eẽt t̃min᷒ formalis productionis. ergo t̃min᷒ for malis productiõis nõ dicit̃ q2 est forma t̃mini totalis / sed q2 ꝑmo capit eẽ ꝑ productionẽ: sed ꝑ productionẽ nõ ca pit eẽ essentia. ergo ꝛc. ¶ Sexto. q2 formal̃ t̃min᷒ produ ctiõis realiter refert̃ ad producẽtẽ. sed essentia nõ refert̃ ad aliquã ꝑsonarũ. ergo ꝛc. ¶ Tertia opinio est cuiusdã alterius dicẽtis ꝙ gñatio diuina ẽ cõicatio ꝛ productio. quo supposito dicit tria. ¶ Primũ ẽ: ꝙ diuina essentia ẽ formalis t̃minus gñatiõis vt gñatio est cõicatio. qm̃ illud est formalis terminus generationis sic sumpte qḋ ꝑ ipaꝫ cõmunicat̃. sed ꝑ generationẽ essentia cõicat̃ filio sicut et ꝑ spirationẽ spiritui sancto. ergo ꝛc. ¶ Scḋꝫ est ꝙ ter minus formalis gñatiõis vt ipa gñatio est ꝓductio non est essentia sed filiatio / siue ipsa passiua gñatio. ¶ Hoc ꝓbat̃. q2 illud qḋ ꝑcedit ꝓductionẽ nõ põt poni ei᷒ t̃mi nus sed illud qḋ sequit̃: vel saltẽ nõ ꝑexigitur. sed diuina essentia preexigitur ꝛ presupponitur gñationi diuine / nõ aũt relatio ipsa. ergo ꝛc. ¶ Tertiũ est ꝙ totalis gñatio nis t̃min᷒ est filius. q2 illud est totalis productiõis t̃mi nus qḋ est ipꝫ totũ qḋ producit̃: sed filius est ipꝫ totũ qḋ generatur / ꝛ spiritus sanct᷒ hoc totũ qḋ spiratur. g̃ ꝛc. ¶ Cõtra omnes tres opiniones predictas arguo primo simul sic. Aut oẽs iste opiniones ꝑdicte intelligũt esse in ter essentiã / relatiuã ꝓprietatẽ / ꝛ personã diuersitatẽ in

re extra aliquã aut nullã. Si primũ/falsum supponũt: q:
maiorẽ pluralitatẽ rerũ ꝙ trinitatẽ in diuinis ponũt. Si
scdm/ergo falsum est hoc in quo oẽs cõueniũt: videlicet
ꝙ vnũ ṗdictoꝝ sit formalis generationis terminus ꝛ nõ
alterũ: cũ ꝑ vtrũqꝫ eoꝝ importet idẽ totaliter ĩ re extra.
ex quo sequit ꝙ quõcũqꝫ ṗdicte oẽs opiniones itelligãt
diuersitatẽ siue oĩmodã vnitatẽ inter ṗdicta existere ĩ re
extra/nõ potest alicuꝰ eaꝝ ꝯclusio esse vera. ¶ Minor
declaratur. Et primo quãtũ ad eius primã ptẽ: videlicet
ꝙ si ꝑ illa intelligãt diuersa aliqua in re extra ꝙ ponãt
maiorẽ pluralitatẽ ꝙ trinitatẽ in diuinis. qm̃ impossibi-
le est ponere aliqua distincta quãtũcũqꝫ modicũ in re ex-
tra quin talia sint plura in re extra eo ipso quo distincta
vnde plura ꝛ distincta sunt ꝯuertibilia. q: oĩa plura sunt
distincta/ꝛ ecõuerso oĩa distĩcta sunt plura eo modo quo
distĩcta. vt si sunt distincta in aĩa sunt plura in ipsa: si ĩ re
extra/sunt plura etiã ĩ re extra. ergo si essentia ꝓprietas
et persona sunt in re extra distincta/sequit ꝙ sit in diui-
nis septenarius aliquoꝝ in re extra distinctoꝝ. sunt eñ
ibi tres psone ꝛ tres ꝓprietates relatiue ꝛ essentia cõis
oĩbus: inter q̃ oĩa vt supponit est diuersitas aliqua licet
modica in re extra. ergo ꝛc̃. ¶ Cõfirmat. quia cõcedẽtes
aliqd puta a. esse formalẽ vel totalẽ alicuius realis ꝓdu
ctionis terminũ: ꝛ aliquid puta. b. nõ esse illius ꝓductio
nis terminũ: nõ videnẽ posse dicere talia: videlicet. a. ꝛ. b.
esse vnicũ in re extra/ꝛ ꝑ ꝯñs hñt cõcedere ꝙ sunt plura
sed prima opinio triũ ṗdictaꝝ ponit ꝙ essentia nõ põt
esse terminꝰ formalis generationis actiue/sed ipsa gene
ratio passiua: secũda ꝙ terminꝰ generatiõis nec est essen-
tia nec generatio passiua/sed psona: ꝛ tertia ꝙ terminus
formalis gñationis vt cõicatio est essentia ꝛ non relatio:
vt aũt gñatio est ꝓductio ecõuerso. psona aũt est totalis
gñationis terminus. ẽ prima opinio ponit ꝛ habꝫ ponere
inter essentiã ꝛ gñationẽ diuersitatẽ/ꝛ ꝑ ꝯñs pluralita-
tẽ aliquã in re extra. scda ĩter psonã ꝛ gñationẽ passiuã
et essentiã: ꝛ tertia sĩliter inter ista. nisi eñ prima opinio
intelligeret esse ĩ re extra diuersitatẽ inter essentiã ꝛ rela
tionẽ siue psonã/nõ ꝓbaret essentiã nõ posse eẽ ꝓductio
nis terminũ: sed gñationẽ passiuã: q: essentia nõ capit eẽ
ꝑ gñationẽ actiuã nec refert ad eã ꝓducens: sed gñatio
passiua est q̃ capit esse ꝛ ad quã refert realiter generãs.
¶ Cõsĩliter nisi secũda opinio ponere itẽderet diuersita
tẽ inter psonã ꝛ essentiã ꝛ gñationẽ/nõ ꝓbaret essentiã
nõ posse eẽ terminũ ꝓductiõis q: nõ capit eẽ: nec gñatio
nẽ passiuã/q: ẽ ipsamet ꝓductio: ꝛ idẽ vt arguit nõ ẽ ter
minus suĩ ipsius. ¶ Cõsĩliter apparet de opinione tertia
videlicet ꝙ itẽdat ponere vel habeat diuersitatẽ aliquã
inter illa. ẽ ꝛc̃. ¶ Scda ps minoris: videlicet ꝙ si oĩa su-
pradicta intelligãt vnũ ꝛ idẽ totaliter in re extra/nõ sit
verũ illud in quo oẽs conueniũt/apparet. qm̃ si per a. et
b. idẽ totaliter ĩportet/nõ posset aliquis dicere ꝙ. a. ma-
gis ꝙ. b. curreret nec saltaret/nec alicuius terminꝰ ꝓdu
ctionis realis existeret: sed oẽs opiniones ṗdicte conue-
niũt in hoc ꝙ vnũ illoꝝ ꝛ nõ alterũ est terminꝰ ꝓductio
nis. ergo ꝛc̃. ¶ Scdo arguo specialiter cõtra quãlibet ṗ
dictaꝝ opinionũ. Et primo cõtra primã. Primo. q: opi
nio ista videt esse cõtraria opinãti. quoniã ipse alibi ar-
guit cõtra illos qui ponũt ĩter essentiã ꝛ relatiuã ꝓprie-
tatẽ esse dualitatẽ aliquã in re extra: ꝛ nitit saluare illa
que cõcedunt de diuinis a catholicis ꝓpter diuersas in
ꝯclusiones q̃s ponit: quarũ alia est vt dicit deitatis a se ꝛ
alia ipsius a relatiõe: sed nisi ꝑ huiusmodi indiuisiões di
uersas ipse itendat ponere aliquã diuersitatẽ ĩter essen
tiã ꝛ relationẽ/nõ video quõ ꝓpter ipsas possit saluare
qd hic dicit ꝛ ꝓbat: vcʒ essẽtiã nõ posse eẽ gñationis ẽmi
nũ: sed ꝓprietatẽ relatiuã. ẽ hoc qd hic dicit est cõtra il-
lud qd alibi ex itẽtione ponit. ¶ Secũdo cõfirmat. q: ex

hoc ꝙ in filio nõ est nisi essentia ꝛ passiua gñatio ipse in-
fert ꝙ passiua gñatio sit gñationis actiue terminꝰ/cũ nõ
sit eiꝰ ẽminꝰ essentia. sed si ꝑ gñationẽ passiuã ꝛ essentiã
ĩ re extra oĩno idẽ ĩtelligeret. hoc nõ diceret nec sic argu
eret. ẽ ꝛc̃. ¶ Tertio. q: falsuꝫ est illud qd addit tertio/qm̃
dicit ꝙ gñatio passiua nõ habet terminũ. qm̃ passiua ge-
neratio est idẽ oĩno qd filiꝰ: cuiꝰ terminꝰ põt dici sanctꝰ
spũs ab ipso ꝛ a patre spiratus: vt in sequẽtibus dicetur
inferius. q̃re ꝛc̃. ¶ Scdo arguo cõtra opinionẽ secundã.
Primo. q: etiã videt cõtradicere opinanti: cũ dicat ali-
bi ꝙ ꝓprietas relatiua nullũ ponit ĩnumerũ cũ essentia
in re extra. ex hoc aũt qd hic ponit sequit ꝯtrariũ: vcʒ ꝙ
relatio ponit innumerũ nõ tm̃ cũ essentia: sed etiã cũ pso
na/ꝛ ipsa etiã essentia cũ psona. qm̃ vt hic dicit terminꝰ
formalis ꝓductionis nõ põt esse essentia. q: nõ capit esse
per ꝓductionẽ: q: etiã ipsa est principiũ ꝓductionis: nec
per ꝯñs põt eẽ terminꝰ: nec ꝓductio vel generatio passi
ua q: terminus ꝓductionis nõ est ꝓductio: sed psona est
hmõi terminꝰ a ꝓductione distinctus. ergo expsse hic po
nit ꝙ filius generatus a gñatione passiua sic est distinctꝰ
ꝙ ipse ꝛ nõ generatio ipsa passiua est generatiõis actiue
terminus. nec essentia etiã põt esse terminꝰ. ẽ cũ ista oĩa
dicta sua non videant posse saluari ponẽdo ipsam psonã
productã ꝓductionẽ passiuã ꝛ essentiã esse vnũ tm̃mõ in
re extra/ꝑ ꝯñs ex istis dictis eiꝰ sequit ꝙ sint plura in
re extra distincta. hoc aũt est ab eo alibi negatũ: est etiã
in se falsuꝫ. q: ad hoc sequeret vt deductũ est superius re
rũ septenariꝰ in diuinis. ergo ꝛc̃. ¶ Cõfirmat. q: etiã oẽs
sue ratiões quibus ꝓbat essentiã nõ posse esse ꝓductiõis
terminũ sed psonã videntur idẽ innuere: videlicet diuer-
sitatẽ inter psonã ꝛ essentiã: ꝛ ꝑ ꝯñs pluralitatẽ aliquã
in re extra. q̃re ꝛc̃. ¶ Tertio ꝛ vltimo arguo cõtra tertiã
opinionẽ. qm̃ aut opinio illa ꝑ cõicationẽ ꝛ ꝑ ꝓductionẽ
intelligit oĩno idẽ in re/aut nõ. sed nõ põt poni scdm: qm̃
patris ad filiũ nõ est nisi vnica relatio: ꝛ ita licet illa dica
tur gñatio ꝛ cõicatio/nõ tñ ista ĩportãt in ipsa aliqua ali
quo mõ diuersa: sed idẽ totaliter ĩ re extra. ¶ Cõfirmat.
q: nec etiã pris ad filiũ dicit esse vnica relatio tãꝙ aliqd
distinctũ in re extra ab vtroqꝫ relatiuoꝝ. neutra eñ pso
narũ refert ad alterã ꝑ aliquid ab eis distinctũ. sed quali
bet dicit referri ad alterã ꝑ seipsam: ꝛ ideo cuiuslibet di-
citur esse relatio vna: nõ tñ a psona ipsa relata distincta
sed q: ipsa persona relata est vna. ergo ꝑ cõicationẽ ꝛ ꝑ
ꝓductionẽ nõ possunt intelligi in diuinis aliqua in re ex
tra diuersa. ex quo sequit primũ: videlicet ꝙ ꝑ ista nõ in-
telligitur nisi vnũ tm̃mõ in re extra. ergo falsuꝫ est qd ac
cipit ista opinio qm̃ dicit ꝙ essentia nõ relatio est termi-
nus formalis huius gñationis vt gñatio est ꝓductio. ecõ
uerso aũt relatio est eius terminus formalis vt est ꝓdu-
ctio: psona aũt ẽ terminus totalis. ¶ Cõsequẽtia est eui
dẽs. qm̃ si idẽ oĩno in re extra est dicere gñationẽ diuinã
esse cõicationẽ ꝛ ꝓductionẽ/ergo nõ magis essentia põt
dici eius terminꝰ vt cõicatio: ꝛ relatio: vt ꝓductio/ꝙ ecõ
uerso. ¶ Preterea argui põt scdo cõtra opinionẽ istã
sicut cõtra alias ṗcedẽtes: vcʒ ꝑ hoc q: videt expsse po-
nere diuersitatẽ inter essentiã/relatiuã ꝓprietatẽ/ꝛ psonã
ꝛ ĩter cõicationẽ ꝛ ꝓductionẽ. qd apparet. q: nisi hoc po
neret nõ diceret essentiã esse terminũ gñatiõis vt gñatio
est cõicatio nõ aũt vt ꝓductio: ꝛ relationẽ seu passiuam
gñationẽ ecõuerso eẽ formalẽ terminũ gñationis: vcʒ vt
gñatio est ꝓductio ꝛ nõ vt cõicatio: ꝛ psonã esse totalẽ
terminũ nõ formalẽ. nisi eñ inter cõicationẽ et ꝓductio
nẽ aliquã diuersitatẽ ponere itẽderet/nõ video q̃re ma-
gis essentiã diceret eẽ terminũ cõicatiõis ꝛ relationẽ ꝓ
ductionis ꝙ ecõuerso: nec magis etiã psonã diceret esse
terminũ totalẽ ꝛ relationẽ formalẽ ꝓductiõis: essentiã
aũt cõicationis ꝙ ecõuerso/nisi ipam psonã imaginaret

sicut quoddam totū ex relatione ⁊ essentia sicut ex duo
bus distictis ĩ re extra aliqualiter ꝯstitutū.⁊ ita ꝑ ꝯñs
ponit non tm̄ essentiā distīguit a relatiõe: sed etiā ꝑsonaꝫ
a relatione ipsa ⁊ ab essentia:sicut constitutū a duob⁹ dis
tinctis constituentibus in re extra:sꝫ ista oīa sunt absur-
da.ergo ⁊c.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quæsi-
tum aliter est dicendū:est sciendū ad euidentiā dicendoꝝ
ꝙ diuinā essentiā eē formalē ḡnatiōis terminū pōt hr̃e q̄
druplicē intellectus.Unū quē habere videnẽ omnes opi-
niones tres supradicte:ꝙ essentia sit terminus ꝑtialis ꝓ
ducti capiens esse simpliciter in ꝓducto per ꝓductionē
mō quo dicitur ꝙ forma substātie ḡnate est formalis ter
minus generationis.¶Secundus intellect⁹ huius pōt
esse:ꝙ prīa ꝑsona ꝓducta sit ex ꝓprietate relatiua ⁊ essē
tia ꝯstituta:cui vcꝫ ꝑsone realiter constitute ipsa essentia
que est alterū eius ꝯstituentium/sit communicata ꝑ ḡna
tionem actiuā:non tm̄ vt accipiēs esse simplicit̃ ꝑ ipsam
generationē:sꝫ tm̄ vt accipiens esse in supposito ḡnato
mō quo si ante generationem substantie cõposite ignis
ꝑcederet eius substantialis forma supnaturaliter creata
vel per ĩpossibile naturaliter ꝓducta sine materia/⁊ post
ea ex ipa ⁊ ex materia nouit̃ creata ḡnaret̃ nouiter ignis
substantia ꝯposita/ipsa forma substantialis ignis dicere
tur terminus talis ḡnationis.¶Tertius intellect⁹ pos
set esse propositionis ꝑdicte:ꝙ filius accipiat ꝑ ḡnatio-
nem tanq̄ per aliq̄d distinctū a patre generante ⁊ ab ip
so filio genito in re extra ꝙ sit essentia que vel q̄ est illud
qd̄ est.¶Quartus intellectus etiā posset esse vt essentia
dicat̃ formalis termin⁹ ḡnationis vel spirationis/nō tāq̄
alicuius distincti a ꝓducente ⁊ a ꝓducto supposito in re
extra:sꝫ q: ꝙ ipse filius genit⁹ sit essentia q̄ subsistit hoc
habet a patre a quo est ĩmediate non mediante ḡnatiōe
tanq̄ aliquo distincto a patre generāte ⁊ ab ipso filio ge
nerato.

Hoc præmisso pono quatuor conclusi
ones:quarum tres omnes prime sunt negatiue:⁊ quarta
tm̄ affirmatiua.¶Prima ē ꝙ essentia nō pōt dici forma
lis termin⁹ ḡnationis nec spirationis diuine scd̄m primuꝫ
intellectum.¶Hec probatur.primo q: ꝑsona diuina nō
est cõposita/sed simplicissima in re extra:sꝫ si essentia eēt
hoc modo terminus ꝓductionis/vcꝫ tanq̄ aliq̄d ꝓducti
non tanq̄ tota eius natura:sed poti⁹ vt pars aliqua oīs
persona ꝓducta esset ꝯposita:q: ex duobus puta ex essē-
tia ⁊ ex ꝓprietate relatiua distinctis ĩ re extra aliqualit̃
cõstituta.ergo ⁊c.¶Scd̄o:quia essentia nō magis disti-
guit̃ in re extra ab aliqua ꝓprietate relatiua q̄ a seipsa
vt ꝓbatum est supra in dist.5.sed si essentia eēt ꝓductiōis
terminus isto mō vcꝫ tanq̄ aliq̄d ꝓducti nō vt ipm̄ totū
oporteret ipsam a ꝓprietate relatiua ⁊ a ꝑsona tota ꝓ-
ducta esse distictā aliq̄liter in re extra.ḡ ⁊c.¶Tertio:q:
diuina essentia est necesse esse:nec ē ꝓducēs nec ꝓducta/
vt dictū est in q̄stione alia:sed omne accipiens a ꝓducēte
esse simplicit̃ ē ꝓductū realiter.ḡ essentia nō accipit esse
simplicit̃ ꝑ ꝓductionē ab ipso ꝓducente supposito:nec ꝑ
ꝯñs potest dici ꝓductionis terminus isto modo.¶Con
firmatur/q: oē ꝓductū tale quale/est omne accipiēs esse
simpliciter.qd̄ habet seu est ab alio est distictum realiter
ab ipso:sed essentia diuina est ab oīb⁹ diuinis suppositis
simul sumptis ⁊ a quolibet ipsorum indistincta totaliter
in re extra.ergo ⁊c.¶Secunda conclusio est: ꝙ nec di-
uia essētia pōt dici formal̃ ꝓductiōis termin⁹:scd̄ꝫ ĩtellectū
scd̄ꝫ q̄tuor ꝑdictorū.¶Hoc ꝓbat̃ ꝑ eadē media excepto
vltimo per que prima:qm̄ si hoc modo essentia esset for-
malis ꝓductionis terminus essentia esset distincta in re
extra a ꝓprietate relatiua ⁊ ꝑsona ab eis vt cõstitutum
a ꝯstituentibus/vel saltem si ꝯpositū est a suis cõponen
tibus indistinctuꝫ non posset vitari vt videtur quin ꝑso
na esset composita:q: ex ꝓprietate relatiua ⁊ ex essentia
constituta.sꝫ hoc poni non potest.ḡ ⁊c.¶Confirmat̃.q:
pater generās non cõicat filio ꝑtem sui nec aliq̄d ei⁹ tm̄
cum tot⁹ filius sit a patre:sed si filius esset ex relatione
⁊ essentia ꝯstitutus cui pater cõicaret solam essentiā/cõi
caret ipsi aliq̄d ei⁹ tm̄:daret etiā ipsi ꝑtē sue substātie ali
quam aliā retinendo:q: essentiā cõmunicatam sibi reti-
neret:q̄ nec vt cõceditur accipit esse per generationē sim
pliciter:sꝫ tm̄ eē ĩ filio:cui⁹ ꝓprietas relatiua accipit eē
simplicit̃ q: nec ꝑfuit ĩ patre vt haberet ꝯcedere hic mo-
dus dicendi ponens essentiam ipsam esse ḡnationis for-
malē terminū.hoc autem est oīno absurdum ⁊ erroneū.er
go ⁊c.¶Preterea oē ꝯstitutū ex aliq̄ ꝑsupposito ĩ alio
nec per ꝯñs accipiente esse simpliciter in isto ⁊ ex aliquo
altero in nullo alio ꝑsupposito/est ex duobus distinctis ĩ
re extra realiter ꝯstitutū:sed scd̄m istuꝫ scd̄ꝫ intellectū ꝓ
positionis ꝑdicte omnis ꝑsona diuina ꝓducta est ꝯstitu-
ta ex essentia ꝑsupposita in supposito ꝓducente nec per
ꝯñs esse simpliciter accipiēte/⁊ ex ꝓprietate relatiua nō
presupposita in supposito producēte/sꝫ in ipsa ꝑsona pro
ducta esse simpliciter accipiēte:ḡ essentia ⁊ ꝓprietas re
latiua sunt duo in re extra distincta in q̄libet diuino sup
posito.hoc aūt est impossibile ⁊ absurduꝫ.ḡ ⁊c.¶Confir
matur.q: aut per ꝑsonam ꝓductā eius relatiuam ꝓprie
tatem seu ꝓductionē passiuam ⁊ ꝑ essentiam diuinā ĩtel
ligis ideꝫ oīno/aut diuersa aliqua in re extra.sꝫ nō videt̃
ꝙ possit idē intelligi ab aliq̄ ponēte essentiam esse forma
lem ꝓductionis terminū isto mō vcꝫ secundū intellectū
illū ꝑdictum scd̄ꝫ.qm̄ ille ponit ꝑsonā ꝓductā esse ex ꝓ-
prietate relatiua ⁊ ex essentia cõstitutā.Si aūt ꝑ oīa ista
idem oīno in re intelligeret/ hoc nō poneret nec ponere
posset.nihil eñ dicit̃ esse ꝯstitutum realiter ex seipso.nec
per ꝯñs magis ꝑsona ꝓducta diceret̃ ex essentia ⁊ ex ꝓ
prietate relatiua ꝯstituta q̄ alterū horuꝫ tm̄ vcꝫ essentia
vel ꝓprietas relatiua diceret̃ constituta ex ꝑsona.nō pos
sent etiā dici in plurali plura ꝯstituētia ipsa essētia ⁊ ꝓ-
prietas relatiua si in nullo distincta existerēt in re extra
ergo oportet ꝙ iste ĩtellectus scd̄us quo essentia diuina
dicit̃ esse formalis ꝓductiōis termin⁹/ponat inter essen
tiam ⁊ ꝑsonam ac relatiuā ꝓprietateꝫ aliquā in re extra
diuersitatem:sed oīs diuersitas talis est impossibilis in
ter ista.ḡ ⁊c.¶Preterea q̄ro q̄d iste intellect⁹ secūdus ĩ
telligit qñ dicit̃ ꝙ essentia ꝑ ꝓductionē non accipit esse
simpliciter:sed accipit esse in ꝓducto.aut eñ ꝑ ꝓductuꝫ
intelligit aliquid in re ab essentia distinctum/aut non.si
primū/supponit ⁊ intelligit falsum:quia essentia diuina
nec a ꝓducente supposito nec a ꝓducto distinguitur ĩ re
extra.Si secūdū/tunc nescio quid velit intelligere qñ di
cit ꝙ essentia accipit esse in ꝓducto:q: ita posset dicere
econuerso vcꝫ ꝙ ꝓductum accipit esse in essentia:vel ꝙ
ꝓductū accipit ꝙ sit essentia.imo ⁊ hoc eēt ꝓprie dictuꝫ
q: oīs persona ꝓducta habet a ꝓducente ꝙ sit eadē se-
cum essentia:sicut dicet̃ infra.ḡ ⁊c.¶Et si contra hoc ar
guatur.q: August.⁊ alij doctores catholici dicūt ꝙ pat̃
cõmunicat siue ꝑstat filio essentiam:qd̄ etiā ipsemet fi-
li⁹ incarnatus asseruit Joānis.10.vbi dixit.qd̄ dedit mi-
hi pater maius omnibus est.hoc eñ exponit̃ de essentia
sibi per generationem a patre collata.Dico ꝙ sancti nō
intelligunt neq; Christus ꝙ pater communicet essentiaꝫ
filio tanq̄ alicui ab ipsa communicata essētia distincto:
sed ꝙ filius habet a pr̃e ꝙ sit secū vna essentia ab vtroq;
penitus indistincta.¶Tertia ꝯclusio similit̃ negatiua
est ꝙ nec essentia pōt dici termin⁹ ꝓductiōis diuine scd̄ꝫ
tertiū intellectū.¶Hec ex ꝑcedentib⁹ ꝓbata est:qm̄ vt

dictū est/nulla actiua ꝓductio nec passiua diuina est dis-
tincta ab aliq̄ ꝑsona diuina nec ab essentia in re extra.ſ ʒ
ille tertius intellectus ponit ipsam ꝓductionem diuinā
a ꝑsona ꝓducēte ⁊ a ꝓducta esse distīctā in re extra. ꝗ ⁊c.
¶ Confirmaṫ.quia nullus effectus secunde cause vel pri
me tn̄ est immediatius a sua causa effectiua scđa vel pri
ma ꝙ vna ꝑsona diuina ab altera vʒ a ꝓducēte ꝓducta.
sed sic est omnis effectus immediatē a sua cā prima vel
secunda ꝙ nulla inter causam ⁊ effectū est ꝓductio me-
dia passiua nec actiua ab ipsa cā ⁊ a suo effectu distincta.
nec eīn creatio actiua nec passiua angeli vel cuiuscunqʒ
alterius rei distinguitur in re extra a deo creāte ⁊ ab effe
ctu creato:nec generatio ignis ab igne generante ⁊ geni
to:vt ꝓbabiṫ ꝓlixius in scđo.ergo ⁊c.¶ Quarta cōclu-
sio affirmatiua ⁊ vltima est ꝙ diuina essentia est termin⁹
diuine ꝓductiōis formalis scđm q̄rtū ⁊ vltimū itellectū
superius explicatū.¶ Hec sequiṫ ex oīb⁹ supradictis
qꝛ nullus modus alius a quatuor supradictis videtur
esse possibilis intelligendi diuinam essentiā esse ꝓductio
nis formalē terminum:ſʒ nullus trium p̄dictorū est possi
bilis:vt ꝓbatum est.ergo ⁊c.¶ Cōfirmaṫ.quia cōstat ꝙ
in diuinis non sunt nisi tres res vʒ tres ꝑsone: quarum
secunda est a prima ⁊ tertia a prima/⁊ secunda:ꝗ omnes
tres ꝑsone sunt vna essentia licet differūt in hoc:qꝛ prīa
persona est illa essentia non ab alio a seipsa: scđa autem
est ipsa a prima: ⁊ tertia a prīa ⁊ a secunda:ſʒ si ꝑsona pro
ducta esset a ꝓducente talis essentia mediante ꝓductio
ne actiua ⁊ passiua ab vtraqʒ ꝑsona distīcta seq̄renṫ duo
absurda:quorum primū est ꝙ in diuinis esset maior plu-
ralitas ꝙ̄ trinitas rerum. Scđm:ꝙ persona non esset i-
mediate ꝓductiua ꝑsone:sed mediāte duplici ꝓductiōe
actiua videlicet ⁊ passiua:⁊ tunc seq̄reṫ vlteri⁹:ꝙ cū oīe
qđ ē in diuinis sit vel res ꝓducēs vel res ꝓducta/ꝙ due
res essent ꝓducētes filiū:vʒ prima ꝑsona ⁊ eius ḡnatio
actiua: a q̄bus etiā essent due res distincte ꝓducte vʒ se
cūda persona ⁊ eius ḡnatio passiua.non tn̄ etiā pater ⁊
filius spirarent spiritū sctm̄:ſʒ spiratio actiua ab eis dis-
tīcta:nec solus spūs sctūs esset spūs sed spiratio passiua
ab ipso distincta sed ista omnia ⁊ alia plura q̄ ad positio
nē illā sequunṫ sunt erronea ⁊ absurda.ꝗ ⁊c.¶ Et si q̄ras
quomō diuina essentia poterit dici terminus ꝓductionis
alicuius si nulla sit ibi ꝓductio a ꝑsonis distincta.¶ Re
spondeo:ꝙ sicut formaʒ substantialeʒ ignis geniti eē ter-
minum ḡnationis nō est aliud ꝙ̄ ipsam esse immediate i
materia ab igne alio generante non ḡnatione ab vtroqʒ
igne distincta aliq̄ mediātenta:nec essentiā esse ḡnatio
nis vel spirationis terminū est personā q̄ est essentia esse
ab alia persona mediante ꝓductione ſʒ imediate omī ta
li productione distincta in re extra a ꝑsona ꝓducēte ⁊ ꝓ
ducta totaliṫ circumscripta.nec minus ꝓprie hoc mō in-
telligendo essentia dicitur terminus ꝓductionis in diui-
nis ꝙ forma in creaturis ꝙ̄ ponendo talē ꝓductionē me-
diam a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto distinctā:qꝛ nec in diuinis es
sentia dicitur termin⁹ nisi illius a q̄ est originaliṫ ꝑsona
q̄ est essentia:nec res ꝓducta aliqua in creatis nisi illius
a quo res hmōi est ꝓducta:sed nec ꝑsona in diuinis pōt
esse originaliṫ ab aliqua ꝓductione distincta a ꝑsona/ſʒ
tm̄modo a ꝑsona/nec similiter res ꝓducta ab aliqua cā
prima vel scđa pōt esse causaliṫ ab aliq̄ ꝓductione distin
cta a causa.ex q̄ sequitur ꝙ esto ꝙ ꝓductiōes hmōi distī
cte a ꝓductis ⁊ a ꝓducentibus ponerenṫ nullo mō ꝓdu
cta aliqua intrinseca nec creata eorum termini ꝓprie di
cerentur.ergo ⁊c.¶ Ex p̄dictis sequitur ꝙ aliquo mō simiṫ
⁊ alio mō dissimiliter dicṫ diuina essētia formalis termi-
nus ꝓductionis in diuinis:⁊ forma vel res ꝓducta alia
in creatis.¶ Similitudo ē in hoc:qꝛ nec i diuinis nec i crea
turis terminus productionis est aliud ꝙ̄ termin⁹ ꝓducē

tis:non aūt alicuius ab ipso ꝓducente ⁊ a ꝓducto distin
cti.¶ Dissimilitudo aūt est multiplex:primo quia termi-
nus ꝓductionis in creaturis est distinctus essentialiṫ ab
eo cuius est terminus:non autem i diuinis.Scđo:qꝛ ter
min⁹ in creaturis est ipsa res ꝓducta:nō aūt essentia q̄
dicitur termin⁹ mō p̄expositio est ꝓducta:sed ꝑsona q̄ est
essentia ipsa:q̄ q̄dem ꝑsona ꝓducta pōt etiā dici vere ꝓ-
ductionis terminus.Tertio:qꝛ productionis cause scđe
terminus p̄supponit aliq̄d qđ est subiectum eius recepti
uum:non autem in diuinis.¶ Et si queras quō potest di
ci persona ꝓducta magis ꝙ̄ essentia ab ipsa totaliter in
distincta:Ad hoc respondetur:ꝙ non magis persona est
res q̄ est ꝓducta ꝙ̄ essentia:ipa tn̄ ꝑsona dicitur absolute
ꝓducta ⁊ nō essentia. Ad qđ intelligēdū aliq̄ ponūt quō-
dam exemplū de imagine alicuius hoīs ꝓducta in lapi-
de vel in ligno per ipossibile absqʒ aliquo sibi addito/vʒ
ligno i quo talis ponereṫ imago.hoc eīn supposito vere
diceretur ꝙ imago illa est a tali artifice ꝓducta/nō tn̄ li-
gnum ipsum vel lapis:ꝙ̄tūcunqʒ lignum ipsū vel lapis
esset vere res q̄ eēt ꝓducta:cū vt supponiṫ imago eēt ab
eo realiter indistincta.⁊ si hmōi imago primo in ligno ꝓ
ducta esset ꝓducta ab vna alia consimili priori imagine
a ligno similiter indistīcta ſʒ ab ipsa primo ꝓducta ima-
gine distīcta: talis prima imago vere diceretur ꝓducere
secundam:non aūt lignū/esto ꝙ lignum esset ꝯsimiliter
res illa videlʒ prīa imago ꝓducens/sicut ⁊ secūda ꝓdu-
cta.⁊ tūc si hmōi due imagines: quarum prima secunde
ꝓductiua esset totaliter in ꝓducta/ꝓducerent tertiā ab
eis distinctā sed a ligno totaliter indistinctam:sic q̄libet
earū ꝓduceret illā tertiā/non tn̄ lignum ꝓduceret ipsam
licet esset ille due res seu imagines q̄ ꝓducūt eā.sic ꝯsimiṫ
aliquo mō est imaginandū in diuinis. Et sic intelligēdo
saluantur multa ab omnib⁹ catholicis confitēda.saluaṫ
eīn ⁊ habeṫ modus quo pōt intelligi primo ꝙ vna ꝑsona
tn̄ est non aliq̄ alia incarnata.Scđo ꝙ essentia est cōica
bilis immo actu cōmunicata omnib⁹ ꝑsonis:non autem
aliqua ꝑsonarū.Tertio ꝙ essētia est tres ꝑsone ⁊ quelibʒ
earū:non aūt aliqua ꝑsonarū tn̄ est tres persone. Quar
to ꝙ relatio distinguit ꝑsonas:non aūt essentiaʒ.¶ Pri-
mum vʒ quō vna persona pōt dici sine alia cum tn̄ sit se
cū eadē essentia/incarnata/pōt declarari ꝑ exemplum p̄
dictum de trib⁹ imaginibus inter se distinctis:ſʒ a ligno
totaliter indistinctis.Si enim vna istarū imaginū tn̄ in
dumēto aliquo vestireṫ talis imago vere diceretur tali idu
mento induta:non autē aliqua aliarū duarū quātūcūqʒ
q̄libet illarū esset illa res/vʒ lignū/qđ vere diceretur eē
tali indumento vestitum. sic ꝯsimiliter in ꝓposito est di-
cendum:vʒ ꝙ lʒ tam pater ꝙ̄ spūs sanctus sit res q̄ ē hu
manitate induta seu incarnata:sicut etiā est res q̄ ē ḡne
ta cum sit diuina essentia indistincta a filio generato:nō
tn̄ est incarnata ꝑsona sicut nec generata:immo tā pater
ꝙ̄ spiritus sanctus est realiter distinct⁹ a ꝑsona genera-
ta/q̄ sola diciṫ incarnata.¶ Scđm apparet ꝑ idem exē
plum:qꝛ sicut ꝑ istaʒ/lignum eē cōicatum tribus imagi
nibus/non esset intelligendū aliq̄d ab ipsis imaginibus
distinctum cū lignū vt supponiṫ esset ab illis licet inter
se distinctis totaliter indistinctū:sed tn̄ esset intelligen-
dum ꝙ lignum esset tres imagines/quarū nulla eēt alia
nec ꝑ ꝯns sibi hoc mō cōmunicata:sic ꝯsiliter per istam
essentia diuina communicaṫ tribus/nō est itelligēdū ali-
quid a trib⁹ illis distinctū:qꝛ tunc iam essent quatuor in
diuinis:sed ꝙ tres ꝑsone sunt vnus de⁹ abeis totaliṫ in
distinct⁹ sicut ille tres imagines existerent vnū lignū.nul
la aūt ꝑsona sic cōicaṫ:cū q̄libʒ ab aliis realiter distīguaṫ.
¶ Tertium apparet ꝯsimiliṫ:qꝛ sic lignū diceret tres
imagines:non aūt aliqua illarū: lʒ q̄libʒ earum esset res
que est tres imagines.sic consiliter i ꝓposito est dicēdū.

¶ Quartum et ultimum est ꝯsiliter intelligendum: qn non est intelligendū cū dicitur ꝙ relatio distinguit personas / ꝙ ipsa relatio sit aliqd ab oibus personis distinctū earum distinctiuū: sꝫ ꝙ quelibꝫ ꝑsona ad aliam relatiue dicta est ab ipsa distincta: non autem ab essentia: sicut ꝗ libet illarum trium imaginū esset distincta ab alia non a ligno. ¶ Et si dicatur ꝙ exemplū hmōi de imaginibus et de ligno supponit īpossibile: vꝫ ꝙ vna res sit tales plures imagines sic distincte et a ligno totaliter indistincte: ¶ Dico ꝙ verum est ꝙ hoc est impossibile in creatis vꝫ ꝙ vna res sit plures: non tamen est impossibile imo simpliciter necessariuꝫ in diuinis. ꝗ ꝯcesso sicut est ab oi catholico ꝯcedēdum / intelligibilius est ponere illam reꝫ vnicam / puta essentiā diuinā esse a ꝑsonis totaliter īdistinctam ꝙ̄ aliquo mō in re extra distinctaꝫ: tū qꝛ ad hoc sequitur quaternitas rerum: tū qꝛ neutrū distinctoꝝ est sic est alterum: et ita per ꝯñs si essentia esset distincta ī re extra a qualibꝫ ꝑsonarū non esset aliqua earum: nec per consequens vna res esset plures in diuinis sicut nec in creatis.

Ad rationes aliarum opinionū. Ad primā prime opinionis insimul et scđam apparet solutio ex predictis. non eñ est intelligendum nec doctor intelligit essentiam esse ꝓductionis terminū tanꝙ̄ illud qđ ꝓducitur et in esse ponit / mō ꝗ in creaturis aliqd terminus ꝓductionis esse conceditur / sed qꝛ ꝑsona ꝗ ꝓducitur habꝫ a ꝑsona ꝓducente ꝙ sit eadem essentia cum ipsa. hoc ēt modo ꝯsimili pōt dici ꝙ diuina essentia est principiū gñationis et spirationis: vꝫ non tanꝙ̄ aliqd ꝑsone ꝓducētis sed tanꝙ̄ ipsa persona ꝓducēs: a qua est alia ꝑsona ꝓducta. quare ⁊c. ¶ Ad tertium ꝯcedo ꝙ ois ꝑsona producens refertur seipsa ad terminum productū: et econuerso productum ad producens. eo eñ refertur pater diuinus ad filiū et econuerso filius ad patrem / ꝗ pater est a ꝗ filius et filius ꝗ a patre. qꝛ nec dicere patrem referri ad filium est aliud ꝙ̄ dicere patreꝫ eē a ꝗ est filius: nec filiuꝫ referri ad patreꝫ est aliud ꝙ̄ dicere filiuꝫ esse a patre: sed omnis diuina ꝑsona producens aliam est seipsa non aliquo mediante illud a ꝗ est ꝑsona producta: sicut econuerso ipa ꝑsona producta seipsa formaliter est que ab alia. ergo nulla personarum referṫ ad aliā relatione aliq̄ mediante ab eis mō aliq̄ differente. Et ideo qñ dicitur ꝙ producēs hēt relationem ad terminū productū ꝯcedo ad illū terminuꝫ ꝓductum qui originaliṫ est ab ipo. habet inquā ad taleꝫ terminū relationē non tāꝙ̄ aliqd ab ipso et a termino distinctum: sed referṫ realiter mō ꝓdicto ad ipsum. et qñ additur ꝙ pater non referṫ ad essentiā ꝯcedo: qꝛ est ab ipsa totaliter indistinctus. et ideo bene sequiṫ ꝙ ipsa essentia non pōt esse ꝓductionis terminus isto mō vꝫ tanꝙ̄ aliqd originaliter a ꝓducēte: cū ois talis terminꝰ a suo principio ꝓducente realiter sit distinctus. non tñ ex hoc sequiṫ ꝙ non possit dici productionis terminꝰ alio mō explicato superius. quare ⁊c. ¶ Ad aliud ꝗ probatur ꝙ generatio passiua sit terminus / si per generationem passiuam ītelligat essentiam vel ꝑsonā / ꝯcedo. si aūt aliqd aliq̄ mō distinctum a persona et ab essentia / talis passiua gñatio et omnis alia productio eſt īpossibilis in diuinis. ¶ Et qñ dicitur ꝙ in filio non est nisi essentia et generatio passiua. Dico ꝙ intelligendo ꝑ ista aliqua in re extra distincta / propositio assumpta est falsa: sed hec est vera filius nō est nisi essentia et gñatio passiua ab ipsa essentia penitus idistincta. quare ⁊c. ¶ Ad vltimū qđ arguit ꝙ generatio passiua non habet terminum: qꝛ non seipsam nec essentiam. Dico ꝙ imo generatio passiua ꝗ est ipse filius habet terminū a se productū vꝫ spūm sanctum et essentiam īproductam ꝗ pōt dici spirationis terminus sicut et gñationis modo expresso superius. ¶ Ad primum scđe opinionis quo probaṫ ꝙ pater est terminus generationis passiue et filius actiue / concedo modo predicto hoc intelligendo: vꝫ qꝛ filius ipse est ꝗ a patre et pater a ꝗ filius: nō autem intelligendo per generationeꝫ actiuaꝫ et passiuā aliqua a ꝑsonis in re extra distincta. ¶ Et qñ addiṫ ꝙ formalis terminus gñationis actiue non est ipsa passiua gñatio nec essentia: sed ꝑsona est terminus totalis: Dico ꝙ īntelligendo vt videnṫ ista verba sonare ꝙ ꝑsona sit quasi quoddā totum ex gñatione passiua et ex essentia ꝯstitutū qđ quideꝫ non aliqđ ꝯstituentiū sit gñationis terminus hoc est falsum vt superius est ostensum. ¶ Et qñ additur ꝙ gñatio passiua non pōt dici terminus productiōis acceptus pro illo ꝗ capit esse ꝑ productionem: et tñ est formaliter ipsa productionī ꝑ productionis terminum non esse formaliter productionē intelligas ipsū a productiōe et a producente esse in re extra distinctum / nulla est in diuinis productio nec productionis terminꝰ isto mō vt probatum est supra. si autem per hoc non intelligas ponere diuersitatem aliquam in re extra inter productionem et eius terminum / nihil ad propositum: nec minus ipsa passiua productio ꝙ̄ ꝑsona potest dici realiter productionis actiue seu patris generantis terminus: cum ipsa passiua generatio sit a filio totaliter indistincta in re extra. quare ⁊c. ¶ Ad primū illoꝝ ꝗbus probatur ꝙ essentia nō sit terminus / ē iā responsuꝫ supius. ¶ Ad secūdū dico ꝙ illa maior assumpta est vera vniuersaliter in ꝗbus producēs et productum non possunt esse vna res: non autem in diuinis propṫ ꝯtrariam rationem: quia vꝫ ibi ꝑsona producens et producta sunt vnica essentia: ꝗ per ꝯñs vt producens pōt esse et est productionis principiū / et vt producta persona terminus modo declarato superiꝰ. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ lꝫ propositio maior sit vera et arguat ꝯtra illos qui ponunt essentiā habere rationē quasi materie et termini formalis: qꝛ solum altero istorum modorū est essentia in qualibet ꝑsonarum: non est tñ vera vniuersaliṫ sumpta: qꝛ sicut ignis genitus habꝫ formam substātialem ignis vt terminum generationis ignis et vt principiū generationis ignis: sic eñ est ab vno igne originaliter ꝙ ab ipsa pōt esse alius ignis: consimiliter sic in proposito eadem essentia ꝗ est filius / qui a p̄re per ꝯñs gñationis terminus est potētia spirandi spūm sctm: et ꝑ ꝯñs spirationis principium. quare ⁊c. ¶ Ad quartū dico ꝙ lꝫ spiratio actiua filij et eiꝰ essentia sint ideꝫ in re extra: qꝛ tñ generatio ipsa reqrit ꝑ se ꝙ essentia ipsa diuina sit totalis substātia ꝑsone producte: non sic aūt reqrit ꝙ ꝑsona producta sit spiratio actiua: ideo essētia diuina dicit gñationis terminus et non spiratio actiua: nullā tñ ꝑ hoc intelligendo diuersitatē inter essentiam et spirationē actiuā. ¶ Sed qꝛ essentiam eē gñationis terminū non est aliud vt in p̄cedentibus fuit dictum: nisi filiū esse diuinaꝫ essentiam et hoc habere a patre: non autem magis necessario in re filius ꝗ a p̄re habet ꝙ sit deus ꝙ̄ ꝙ sit spirās ꝗcqd sit de ꝑcitate propositionis ꝗ nihil facere videṫ ad hoc ꝙ aliqd dicatur vel sit terminus alicuius ꝓductionis: tñ cū per actiuam spirationē et ꝑ essentiā idem oīno importetur non est inconueniens si vtrūꝗ horū terminus gñationis esse dicatur. ¶ Ad quītū apparet ex dictis ꝙ essētia non dicitur generationis formalis terminꝰ quasi sit forma materie / sicut dicitur formalis gñationis terminꝰ in creatis: sꝫ qꝛ est tota essentia ꝑsone ꝓducte a producēte. ¶ Ad sextū iam est responsum. ¶ Ad primum tertie opinionis qñ diciṫ ꝙ essentia cōicaṫ per gñationeꝫ vt cōmunicationē: concedo ꝙ cōicatur per generationē vt cōmunicationem et vt productionem mō supius explicato. ¶ Ad secundū qñ diciṫ ꝙ essentia p̄cedit productionem relatio aūt sequitur / si intelligas per relationem rē aliquā

ab essentia distinctā falsum est. concedo tñ ꝙ essentia vt est patris aliquo ordine ꝑcedit ꝓductionem/hoc est oēm ꝑsonam ꝓductam:nec tñ ex hoc seqtur ꝙ non possit esse terminus:licꝫ eñ non possit esse terminus ꝓductionis tan ꝙ ꝓductum qđ accipit esse a ꝓducente ab ipso ꝓducto realiter differēte:tñ pōt esse terminus alio modo supꝰ. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū qñ dicit/ꝙ filius est totum qđ generat/concedo ꝙ filius gñatur:si tñ itelligas filiū esse totum seu totalem gñationis terminū tāꝙ aliquid ex relatiōe et essentia ꝯstitutum:non ē verū.nihil eñ est in filio nec in aliqua alia ꝑsonarū ab essentia in re extra distictū nec per cōsequēs potest dici totū nec realit ꝯstitutū aliquod diuinum suppositū magis ꝙ essentia in re extra.q̄re ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex superius sepe dictis.

Circa distinctionē sextā in qua magister declarat modū q̄ est gñatio ī diuinis:⁊ inqrit/ an pater voluntate an necessitate gñet filiū:Quero primo/ vtrū diuina gñatio ⁊ spiratio sit vniuoca. ¶ Et videt ꝙ sic:q2 oīs illa ꝓductio dicit vniuoca cuius principiū ⁊ terminꝰ formalis sūt eiusdē rōnis:sꝫ gñatio ⁊ spiratio diuina sūt hmōi:cū essentia nūero eadē sit oīs diuine ꝓductiōis principiū ⁊ terminus:vt fuit dictum superiꝰ in alia questione.ergo ⁊c. ¶ Contra:q2 ꝓductū ꝓductione vniuoca potest in ꝓductū eiusdē rationis cū ꝓducente: sed filius nō est gñatiuus:sꝫ pr solus.ergo nō est ab ipso vniuoce productus nec secū eiusdem rōnis. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ ꝑmittaꝫ aliqđ ad q̄stionis intellectū Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ generationem vel spirationem diuinam esse vniuocā vel equiuocam/ de q̄ est q̄stio/ pōt habere duplicē intellectū Vnū ꝙ ꝓductio diuina de q̄ q̄ritur an sit vniuoca an equiuoca sit aliqđ ab oībus ꝑsonis distinctum in re extra.qđ quidem sic distinctum denoīet alterum horū vꝫ vniuocū vel equiuocū. Aliū ꝙ per hmōi ꝓductionem non intelligatur aliqđ a ꝑsonis oībus distinctum:sꝫ ꝑ se ipm ꝓducens suppositū ⁊ ꝓductū:nec ꝑ ꝯñs ꝓductionē esse vniuocā vel equiuocam sit aliud ꝙ ꝓducens ⁊ ꝓductum esse vniuoca. Producēs aūt ⁊ ꝓductū esse vniuoca vel equiuoca pōt intelligi dupliciter. vno modo ꝙ dicāt vniuoca:q2 in aliquo eis cōi ac intrinseco in re extra cōueniētia/ab ipso tamē eis cōi aut itrīseco aliq̄ modo distincta. Alio modo:q2 seipsis sunt eiusdem specifice rōnis non mediāte aliquo ab eis distincto ac ipsis intrīseco. Et sic adhuc dupliciter. Vno mō ꝙ sic sunt eiusdeꝫ rōnis ꝙ sunt vna essentia numero ab eis omnibus indistincta. Alio modo ꝙ licꝫ sint eiusdem rationis specifice non sunt tñ vna aliq̄ res nūero ab eis indistincta:sed sic q̄libꝫ ab alio est distinctum se toto ꝙ non est aliqđ eis cōe qđ sit vnum nūero. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum pretermissis causa breuitatis multis q̄ hic dicuntur a diuersis:pono q̄tuor cōclusiones pro solutione q̄stionis. ¶ Prima est:ꝙ accipiendo ꝓductionem vniuocam ⁊ equiuocaꝫ primo mō vꝫ pro aliq̄ distincto ab ipso producente principio ⁊ producto/nulla ꝓductio pōt dici nec est vniuoca nec equiuoca magis ꝙ alia nisi sola quadam denoīatiōe extrinseca. intrinsece aūt oīs ꝓductio sic accepta est vniuoca. ¶ Hec ꝓbatur:qñ illud qđ dicit tale ꝑ se in ordine ad alteruꝫ ⁊ tñ ꝓpter ipm ab eo essentialiter distinctū/dicit tale nō intrinsece:sꝫ sola denoīatione extrinseca tantum:sꝫ nulla ꝓductio sic accepta dicit nec ē magis vniuoca ꝙ altera ex seipsa:sed ꝑ se ꝓpter eius extrema ab ipa essentialit distincta/ꝓducēs vꝫ ⁊ ꝓductū.ergo ⁊c. ¶ Minor declaratur in exēplo de ꝓductione caloris a sole calido virtualiter ⁊ ab igne vel a q̄cunq alio calido formaliter. ꝙ eñ ꝓductio secūda magis dicatur vniuoca ꝙ prima/hoc nō est ex ipsa:cum non minus/immo eq̄liter prima ꝓductio vꝫ qua sol ꝓducit calorem sit vna nūero ⁊ vnius speciei specialissime:sicut illa qua vnus calor ꝓducit aliū: ⁊ ita sicut calor vnus ꝓductus ab alio non est magis vniuocꝰ intrinsece neq vnus ꝙ calor ꝓductus a sole:ita nec ꝓductio caloris magis ꝙ ꝓductio solis est vniuoca neq vna ex seipsa sꝫ tñmō in ordine ad extrema:vꝫ q2 calor ꝓducens ⁊ ꝓductus sunt duo eiusdem rationis specifice:non autem sol ⁊ calor ꝓductus.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat.q2 qđ ē scđm se intrinsece cuꝫ alio eque vnum/est eq̄liter cū eo ipso vniuocum seu vniuocatum:sꝫ oēs ponētes ꝓductiones hoc mō/vꝫ vt formas aliquas respectiuas ab extremis ꝓducēte vꝫ ⁊ producto essentialiter differentes/habent ꝯcedere ꝙ ꝓductio cuiuscūq ꝓducentis respectu cuiuscūq ꝓducti quantūcūq ab ipso distantis ⁊ alteriꝰ rōnis/est vniuocū indiuiduum nūero ⁊ vnius speciei: ⁊ ꝑ ꝯñs tñ vnum q̄tū pōt esse aliqua alia ꝓductio alicuius alterius ꝓducentis respectu ꝓducti eiusdeꝫ rationis cū ipso:ꝙ non magis ista ꝙ illa est nec dici pōt vniuoca ex se ipsa. ¶ Scđa conclusio est:ꝙ intelligendo mō ꝑdicto ꝓductionem vniuocam ⁊ equiuocā non est aliqua ꝓductio vniuoca nec equiuoca in diuinis. ¶ Hec appet: q2 nulla est in diuinis ꝓductio sic accepta:q̄ vꝫ a ꝓducente ⁊ a ꝓducto supposito sit distincta.q2 vt sepe dictum est ī ꝑcedentibus/tunc sequeret ꝙ esset maior pluralitas ꝙ q̄ternitas in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat.quia nō magis talis ꝓductio media a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto ī rē extra distīcta est in diuinis ꝙ in creatis ponenda:immo esto ꝙ ē et sic in creaturis/nullo mō est possibilis in diuinis: sed nec est in creatis/vt probatuꝫ est alias.ꝙ ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ nec ꝓductio secundo modo sumpta/vꝫ pro producente ⁊ producto ꝯuenientibus in aliq̄ eis intrinseco ⁊ aliquo mō distincto in re extra ab eis est vniuoca ī diuinis nec etiam ī creatis. ¶ Hec apparet primo q̄tū ad primā partē/vꝫ ꝙ nō sit hoc mō vniuoca ꝓductio ī diuinis qñ sic oēs ꝑsone diuine ꝯueniunt in essentia numero vnica ꝙ ipsa est ab eis omnibꝰ ⁊ a q̄libꝫ earū indistincta totaliter in re extra:vt ꝓbatum est supra.ergo ⁊c. ¶ Scđa pars vꝫ ꝙ nec ēt isto mō sit vniuoca ꝓductio in creatis apparet:q2 sic oīa creata in re extra diuersa sunt seipsis distincta ꝙ nihil extra intellectū est eis itrinsecū nec vniuocū:vt sepe alias est ꝓbatum.ꝙ ⁊c. ¶ Ex hoc seqtur/ꝙ vniuocatio sic accepta est simpliciī īpossibilis:nec eñ est possibilis in diuinis ꝓpter maximā ꝑsonarū producētiū ⁊ productarū vnitatem:nec ē possibilis in creatis propē ꝯtrariā rationē vꝫ propter magnā puta essentialeꝫ oīm producētium ⁊ productoꝝ diuersitatē. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ ꝓductio vniuoca est in diuinis vt sumit secundo mō:in creatis aūt est non sic:sꝫ ꝑ se vt sumitur quarto mō. ¶ Hec appet:⁊ primo q̄tū ad primā ꝑteꝫ:qñ producti vniuoca sic accepta non est aliud ꝙ producēs ⁊ ꝓductū. q̄ q̄dē duo licꝫ realit sint distincta/sunt tñ numero vna essentia:sꝫ diuine ꝑsone sunt talia/vt pꝫ ex dictis supra.ꝙ ⁊c. ¶ Scđa ps vꝫ ꝙ nō sit in creatis possibilis productio vniuoca isto mō apparet / ꝓpter ꝯtrariam rōneꝫ: q2 impossibile est aliqua creata realiter distincta eē vnicā rem seu essentiam indistinctā:immo oīa creata distincta realiter ⁊ essentialiter:sꝫ omne productū a producente est distinctū realiter:ꝙ ⁊ in creatis essentialiter: vbi plures res non possunt esse numero vna.ergo ⁊c. ¶ Se

cunda pars: vez q in creatis sit productio vniuoca quarto et vltimo modo sumpta / apparet: qr nec aliter aliqd dicitur in creatis ꝓduci vniuoce et aliud equiuoce nisi qr ꝓductorum alterum est cũ ꝓducto eiusdem et aliud alteri⁹ rationis specifice: sicut calor dicit a calore vniuoce et a sole equiuoce gñari: quia est cum calore eiusdem et a sole alterius rõnis: sic tñ q calor ꝓductus est distinctus se toto a calore ꝓducẽte: sz non tñ ꝗtũ a sole. ¶ Et si dicatur q etiaz eorum que sunt alterius speciei dum tñ sint eiusdez gñis / vnũ dicitur ab alio vniuoce gñari sicut mulus ab asino: potest ꝯcedi q nec genituz esse vniuocũ cuz gñante est aliud ꝙ esse vniuocũ secum seu vnũ: sz non tñ illa q̃ sunt eiusdem speciei sed etiam q̃ sunt eiusdem gñis sunt aliquo modo vnuz et ꝯueniẽtia in re extra: sz non tñ ꝗtũ illa que sunt eiusdẽ speciei: ergo et talia possunt dici vniuoca et per ꝯñs vniuoce generata: non tñ ita ꝓprie sicut illa q̃ sunt in eadem specie: qr nec tãta est vnitas inter illa quanta inter ista. quanto autem inter ꝓducens et ꝓductũ est maior vnitas tãto etiã est maior vniuocatio inter ipsa. ¶ Ex quo sequitur q tñ in diuinis est ꝑfecta vniuocatio: non autem in creatis. quoniã in solis illis ẽ ꝑfecta vniuocatio inter q̃ est realis diuersitas et summa vnitas: sed diuina supposita sunt talia: non aũt creata aliq̃. sola enĩ diuina supposita sic sunt realiter distincta q sũt essentialiter indistincta et vna nũero essentia. alia aũt oĩa creata sunt distincta realiter et essentialiter: ꝗ ꝓductio ꝑfecte vniuoca non est possibilis in creatis: sed tñ modo l diuinis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio dicendum q non minus illud ꝓductuz est vniuocũ et vniuoce ꝓductũ qḋ est numero eadem res cum ꝓducente ꝙ illud qḋ non est cum producente ipso aliqua res vna numero: sz possit producere aliquid eiusdem rationis cũ ipso: sed ꝑsona diuina est vna essentia cum ꝓducente. quare autẽ filius non possit gñare nec spũs sanctus / postea inquiretur qñ de hoc agetur.

SEcundo quero: vtrum volũtas paterna an sola memoria sit principiũ generandi verbum. ¶ Et videtur q voluntas. qr omne voluntarie ꝓductuz est a volũtate ꝓductum: sed pater generat verbuz volũtarie et libere nõ coacte: non enĩ liberius spirat spũm sanctum ꝙ dicat verbum spiratio autem spũs sancti est libera: ergo rc. ¶ Contra quia sicut voluntas est principium spirandi ita et memoria est principium dicendi: nec magis voluntas põt esse principiũ dictionis ꝙ memoria spirationis: sed productio verbi ẽ dictio sicut ꝓductio spũs sancti spiratio. ergo rc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enĩ inquiram an diuine ꝓductiones sint eiusdẽ an alterius rationis. Secundo procedã ad solutionẽ q̃stionis. Tertio tangã aliqua dubia.

Quãtum ad primum intelligendo per huiusmodi productiones diuinas nõ aliqua a ꝑsonis distincta l re extra / vt dictum est supra / dupliciter posset intelligi productiones hmõi seu personas esse eiusdem vel alteri⁹ rationis. Uno mõ vez ꝯparando eas iter se an vna sit eiusdez rõnis cum alia. Alio mõ cõparando eas ad essentiam / an vez omnes sint eiusdez rõnis cuz essentia ipsa. Aliqua autẽ esse eiusdem rationis specifice non est aliud ꝙ ipsa esse simillima et magis esse eadem ꝙ quecũq alia in re extra.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q non oportet q̃rere an ꝓductiones diuine vt ad essentiam ꝯparate sint cũ ipsa eiusdẽ vel alterius rõnis specifice. ¶ Hec ꝓbat. qm̃ talis q̃stio ꝑsupponit essentiam a ꝓductiõibus eẽ distinctã aliqualiter in re extra. sed hoc suppositum est falsuz / vt sepe in ꝑcedẽtibus est ꝓbatuz. ꝗ rc. ¶ Maior appet: qm̃ de nullo vno eo numero et oĩno in re extra indistincto est dubitãdũ ab aliquo nec q̃rendum an sit formaliter eiusdẽ vel alteri⁹ rõnis. eo enĩ ipso q̃ in re cognoscit esse vnuz / scitur nõ posse esse formaliter diuersaruz rõnũ diuersa in re extra importantiuz. quare rc. ¶ Cõfirmat: qr solũ de diuersis indiuiduis numero distinctis querit an sint eiusdem an alteri⁹ rõnis / quia ꝑcise taliuz aliqua sunt eiusdẽ rõnis vt simillima et maxime ꝯuenientia in re extra / et alia alterius vt magis diuersa nec sic similia in re extra: sed diuina essentia est idẽ numero indiuiduũ et oĩno in re indistinctũ cum qualibet ꝑsonarũ seu ꝓductionũ et cum oĩbus simul sumptis. ꝗ rc. ¶ Scđa ꝯclusio est: q ꝓductiones diuine seu ꝑsone sunt inter se realiter distincte. ¶ Hec apparet ex fide: quoniã q̃cunq realiter plura realiter sunt distincta: sz ꝓductiones diuine seu ꝑsone sunt realiter plures: iuxta illud prime Joã. 5. Tres sunt q̃testimoniũ dãt i celo: pat verbum et spũs sctũs. ꝗ rc. ¶ Confirmat. qr cũ nihil scđm August. possit ꝓducere semetipsum: ꝑ ꝯñs illa oĩa realit sunt distincta quoꝝ vnum est ꝓductũ ab alio: sed scđm fidem diuine ꝑsone sunt talia. ꝗ rc. ¶ Tertia conclusio est: q ꝓductiones seu ꝑsone diuine sunt magis idem in re extra etiã vt adinuicẽ cõꝑate ꝙ possint esse alia q̃cunq distincta quantumcũq modicũ in re extra. ¶ Hec põt ꝓbari: qm̃ magis illa oĩa licet plura inter se realiter distincta sunt eadem in re extra q̃ sunt vna res nũero ab eis inter se distinctis penitus indistincta / ꝙ illa q̃ sic sunt distincta q non sunt aliqḋ vnũ ab eis indistinctũ: sed ꝑsone seu ꝓductiones diuine sz inter se realiter distincte: sunt tñ vnica res numero seu essentia ab eis penitus indistĩcta: nulla autem alia in re extra distincta sunt sic aliqḋ vnum ab eis indistinctum / cũ oĩa alia a diuinis ꝑsonis distincta in re extra sint distincta realiter et essentialit. ergo rc. ¶ Et si dicatur q ꝯclusio ꝑdicta non loquitur de idẽtitate ꝓductionũ seu ꝑsonarũ diuinarũ cũ essentia: sed de idẽtitate ipsarum inter se / nec ꝑ ꝯñs est ad ꝓpositũ rõ supradicta. Dico q imo est ad ꝓpositũ: qm̃ rõ ista ꝓbat hmõi magnam identitatẽ ꝓductionũ diuinarum inter se / de q̃ est ꝯclusio assumpta / ex idẽtitate summa ipsarũ cũ essẽtia. ex ista enĩ summa idẽtitate cuiuslibet ꝑsonarũ cũ essentia a personis penitus indistincta bene arguit et infert maior identitas personarũ seu ꝓductionũ diuinarũ inter se ꝙ possit esse iter alia q̃cũq sic in re distincta q nõ sũt aliqḋ vnum ab eis indistinctum: sz nõ tanta arguat nec sit idẽtitas vnius ꝑsone cũ alia quãta est cuiuslibz cuz essentia quare rc. ¶ Quarta et vltima ꝯclusio ẽ: q oẽs diuine ꝓductiones seu ꝑsone sunt inter se eiusdẽ rõnis specifice. ¶ Hec videt seq̃ corollarie et ꝓbari posse ex ꝑdictis: qm̃ cuz aliqua realiter distincta esse eiusdem rõnis specifice non sit aliud vt dictum est ꝙ ipsa esse simillima et multuz ꝯuenientia in re extra: nec enĩ dicit sortes eiusdẽ speciei cum platone et alterius a brunello / nisi qr platoni multũ similis / brunello non sic similis sed magis dissimilis i re extra: per ꝯñs illa q̃ sunt similiora et magis eadẽ seu ꝯuenientia in re extra ꝙ q̃cunq alia / magis ꝙ oĩa alia sũt ponenda eiusdẽ specifice rationis: sed oẽs ꝓductiones diuine seu ꝑsone sunt magis idem et similes inter se mutuo i re extra ꝙ alia creata q̃cunq distincta / vt ꝓbatuz est supra in ꝯclusiõe tertia: ergo magis diuina supposita sunt eiusdem rationis ꝙ alia q̃cunq creata. quare rc. ¶ Et si contra hoc arguas: qr si per ĩpossibile essent duo patres in diuinis similiores inter se existerent ꝙ nũc pater sit similis filio vel spiritui sancto. ex q̃ sequitur q tunc patres essent eiusdez rationis inter se: non aũt cum filio nec cũ spũ sancto: ita nec ꝑ ꝯñs mõ. ¶ Respõdeo q non valet. Prio

qꝛ antecedens est impossibile. Scḋo:qꝛ nec ad ipm̄ seq̄t aliqḋ ꝯñs qḋ infertur. ¶ Primū/ vz ꝙ antecedens sit impossibile/ apparet.nihil enim est in diuinis ad intra possibile nisi qḋ est de facto/cū oē qḋ est ibi sit necesse impossibile nō esse. ¶ Scḋm vz ꝙ ad hmōi ipossibile aūs non sequatur aliqḋ ꝯñs illorum q̄ inferūtur/apparet: qꝛ primum consequens qḋ infert̄/ est ꝙ si in diuinis essent plures patres illi essent inter se similiores. Scḋm est: ꝙ non essent cum filio nec cū spū sancto eiusdem rōnis sed tm̄ inter se.sed nullū istoꝝ ex aūte illo ipossibili sequit̄. ergo ꝛc. ¶ Minor pbat̄:ꝛ primo ꝙ non seqtur primum qꝛ q̄ non possent esse magis eadem/nec magis similia i re extra:sed sic pater est idem cum filio ꝛ spū sancto/ꝙ si per ipossibile poneret̄ alius pr̄ ab isto realiter distinctus non posset esse amplius idē secū:qꝛ nulla realiter distincta possunt esse magis idem in re q̄ illa q̄ sunt vnum ens sed si poneret̄ alius pr̄ ab isto esset distinctus realiter ab eo:ergo nō magis esset idem cum ipso q̄ cū filio ꝛ spū sancto/cum qbus est ens vniuocū oīno essentialiter indistinctū.ergo ꝛc. ¶ Scḋa ps minoris/vz ꝙ nec seq̄t scḋz cōsequens/apparet:tū qꝛ scḋm infert̄ ex primo/qḋ nō seqtur/vt pbatum est:tum qꝛ nec etiā ex pmo ꝯcesso videt̄ sequi scḋm necessario:qꝛ lz vna albedo sit similior cum vna q̄ cum alia in re extra/ex hoc non seqtur qn̄ omnes sint eiusdē specifice rationis.quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad q̄stum:est opinio q̄rundam modernorum dicentium/ꝙ diuina memoria ꝛ voluntas sunt in deo in re extra distincta tam inter se q̄ ab essentia: sic ꝙ memoria non voluntas est principium generādi vbū:ꝛ voluntas non memoria est principiū pducēdi spūz sanctū.cū vtroq3 tā istoꝝ duoꝝ pricipioꝝ ꝯcurrit essētia:ita ꝙ essētia cum ipsa memoria ē vnum totale principiū dicendi verbum:ꝛ eadē essentia cū voluntate est similit̄ totale principium spirandi spūm sctm̄. ¶ Primum hoꝝ/vz ꝙ memoria ꝛ voluntas diuina sint in re extra distincta:pbant p hoc:qꝛ principiū pductiuū vnius rationis plurium non est ex se determinatū ad certum numerū illoꝝ:sed diuina essentia in se vna est principiū pluriū pductiuūz:vz verbi ꝛ spūs sancti:ergo oportet duo aliq̄ esse partialia principia pductiua formalit̄ qb⁹ essentia ipsa sit determinata ad dualitatem pductoꝝ:sed talia non pñt esse nisi memoria ꝛ voluntas.g̃ ꝛc. ¶ Scḋm vz ꝙ memoria sit pductiua verbi ꝛ voluntas spūs sancti / pbatur:qꝛ sola memoria est principium dicendi ꝛ voluntas spirandi: sed productio verbi est dictio:pductio aūt spūs sancti spiratio.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc etiam seqtur diuersitas inter p̄dicta: cum memoria ita sit dictiua ꝙ non spiratiua: ꝛ voluntas econuerso spiratiua ꝛ non dictiua.q̄re ꝛc. ¶ Tertium/vz ꝙ essentia habeat cōcurrere cum vtroq3 p̄dictorū/pbant primo:qꝛ nisi essentia principiū dicendi ꝛ spirādi existeret/nec spiratio nec dictio vniuoca pductio eēt. ¶ Secundo:quia nec memoria nec voluntas continent formaliter nec virtualiter essentiam q̄ est terminus gñationis ꝛ spirationis.quare ꝛc. ¶ Sz opinio ista q̄tū ad omnia tria p̄dicta in ipsa cōtenta est oīno absurda ꝛ impossibilis:nec vnq̄ fuit de mente doctoris subtilis:lz ipsi ab aliq̄bus imponat̄. Unde arguo cōtra ipsam. Et pmo contra primū. ¶ Primo:qꝛ memoria voluntas ꝛ essentia non sunt magis distincta q̄ essentia ꝛ ꝓprietas relatiua sed ista sunt totaliter indistincta/vt pbatū est supra.g̃ ꝛc. ¶ Secundo:qꝛ nec ista sunt magis disticta in diuinis q̄ in creatis:sed in creatis sunt oīo idem. nō:ꝛ enim intellectualis create substantie voluntas ꝛ memoria distinguūtur in re extra:vt pbatū etiā fuit supra.g̃ ꝛc. ¶ Tertio:qꝛ si ista essent disticta in re extra/in diuinis esset maior pluralitas q̄ trinitas:vt de essentia ꝛ relationib⁹ i p̄cedentibus est argutum.essent etiam distincta realiter sicut ꝛ persone:cum nulla in re extra distincta possint magis esse idem nec minus disticta q̄ ipsa diuina supposita sed ista sunt ipossibilia. ergo ꝛc. ¶ Contra hoc etiam arguet̄ prolixius qn̄ de distinctione attributoꝝ inq̄ret̄ inferius in dist.8. ¶ Ad rationem in cōtrariū dico ꝙ maior assumpta est euidēter falsa. Primo:qꝛ solum illud quod est ad plura indeterminatum/sicut materia/indiget aliq̄ determinante ipsum ad alterum ipsoꝝ. Diuina autem essentia non est sic indeterminata ad aliquam pductionē. ¶ Scḋo:quia non magis memoria nec voluntas supposito ꝙ ab essentia distinguant̄ possunt determinare essentiam q̄ essentia possit determinare seipsam ad certum numerū pductoꝝ: cū determinatiuū vt sic sit pfectius q̄ determinabile per ipz:ꝛ nihil pfectius diuina essentia possit esse. ¶ Tertio:qꝛ impossibile est idem realiter esse suipsius determinatiuū:ꝛ ita si ista determināt realiter essentiaz/ab ipsa realiter distinguuntur/qḋ est impossibile. ¶ Quarto:quia quanta necessitate diuina essentia ē i se vna res/tanta est plures ab eis totaliter indistincta nec magis indiget aliquo a se distincto ipsam determinante ad hoc ꝙ sit plures q̄ ad hoc ꝙ sit vna:cum eadez omnino sit vna ꝛ plures persone:sed constat ꝙ nihil ab ea distinctum ipam determinat ad essentialem vnitatez ergo nec ad pluralitatem psonarū.quare ꝛc. ¶ Quinto quia qḋ determinat̄ ad aliqua ad q̄ est īdeterminatū/ est distinctum a q̄libet illoꝝ:nec p ꝯñs aliqḋ est determinabile a se nec ab alio ad seipsuz proprie loquendo:sicut essentia est non minus in re extra idez cum qualibet persona q̄ cum seipsa:ergo non magis est a se nec ab alio determinabilis ad psonas seu pductiones a psonis indistinctas q̄ ad seipsaz. ¶ Ex q̄ infero corollarie:ꝙ esto ꝙ maior ista assumpta esset vera/adhuc nō sequitur conclusio intenta:qꝛ falsum supponitur in minori / vz ꝙ essentia sit ex se indeterminata ad plura.lz eni sit pricipiū pluriū pductionum:non tm̄ pōt dici ad illas indeterminata:cuz sit ab eis oībus ꝛ ab earum qualibz indistincta. solū autem illud pōt dici indeterminatum ad illa plura sibi possibilia q̄ ab ipso sunt distincta aliqualiter in re extra.q̄re ꝛc. ¶ Scḋo arguo contra secunduz. Primo quia supponit falsum/ vz memoriā a volūtate in diuinis esse distinctā. ¶ Secūdo:qꝛ si essent distincta/cū scḋz oēs concedētes distictionē iter ipsa vnuz eoꝝ sit pfecti⁹ altero vt voluntas perfectior q̄ memoria/vel scḋm alios econuerso: per ꝯñs si ipsa essent diuersarum psonarū vz filij ꝛ spūs sancti principia productiua/cum pductū a nobiliori principio sit nobilius/vna psonarum pductarū esset pfectior q̄ alia/qḋ est falsum. ¶ Tertio.qꝛ omnes persone seu pductiones diuine sunt eiusdem rōnis inter se: vt dictum est in articulo p̄cedenti:sed non essent si diuersa ꝛ alteri⁹ rōnis principia productiua haberēt.g̃ ꝛc. ¶ Quarto:qꝛ productiones diuine sunt idem oīno cuz principijs pductiuis seu suppositis pducentibus ꝛ pductis:sed si voluntas ꝛ memoria distinguāt̄ in diuinis/erūt vt videtur alteri⁹ rationis:ergo ꝛ generatio ac spiratio q̄ sunt idez cum ipsis erunt alterius rationis.hoc aūt est falsuz.quare ꝛc. ¶ Ad rationem in contrariū:qn̄ dicitur ꝙ sola memoria est principiū dicendi ꝛ voluntas spirandi: Si per ista vz p memoriā ꝛ p voluntatem intelligantur aliqua in re extra distincta/quoꝝ vnū sit principiū vnius ꝛ aliḋ alterius/sic est falsum etiā in creatis: quia eadē essentia intellectualis create est principiū pducēdi verbū ꝛ amorem.vt est principium producendi verbum/vocatur memoria: vt est principiū pducendi amorē/voluntas.consimiliter in ꝓposito est dicendum / vz ꝙ intelligendo p memoriā ꝛ voluntatem aliqua in re extra distincta non

magis mēoria q̄ volūtas pōt dici principiū dicendi:nec econuerso voluntas magis q̄ memoria principiuz spirā dicendum vnum ⁊ idem in re oīno sit principium ꝓductiuū et terminus formalis dictiōis verbi ⁊ spirationis spūs sancti. si tñ hmōi principium in se vniuocum vis vocare sicut ⁊ sancti vocant memoriā vt est pricipiū verbi:⁊ illō idē vez essentiā ipaz vocas volūtatē vt est pricipiū spūs sancti/sic est verum:sȝ tunc nihil ad ꝓpositū. ¶ Tertio ⁊ vltimo arguo ꝯtra tertiū primo:qȝ scdm eos principiū ꝓductionis actiue est fundamentum ipsius:sicut ⁊ eius formalis termin⁹ est (vt dictuȝ ē) fundamētū ꝓductiōis passiue:sed actiua gñatio est vni ca sicut ⁊ spiratio:ergo ⁊ principium:cū vnius relationis non sit nisi vnicū fundamētū. ¶ Secūdo:quia ꝙ plura distincta principia ꝓductiua sint ad idem ꝓducēdū necessaria/hoc non videt accidere nisi ꝓpter imperfectionem virtutisq̄ illoꝝ. nulla enim alia ratio pōt poni: quare neutrū eoꝝ sufficiat sine alio per seipsū nisi ei⁹ ipfectio:sed diuina essentia q̄ est pricipiū oīm productionum ad intra ē pfectissima:ergo nihil ab ipsa distinctuȝ oportet esse nec potest principiū taliū ꝓductionū. ¶ Tertio:qȝ idē oīno ē pricipiū ⁊ terminus taliū ꝓductionū:eo mō hoc itelligēdo quo i alia dist. esse intelligenduȝ fuit expositum:sȝ terminus formalis taliū oīm productionum est essentia non aliqd distinctuȝ in re extra ab ipsa.ergo ⁊c. ¶ Quarto:qȝ memoria voluntas ⁊ essentia sunt/vt dictum est/idem totalit in re extra:nec per consequens possunt dici plura principia ꝓductiua quare ⁊c. ¶ Ad primam rationē in ꝯtrariū iam est respōsum. ¶ Ad secundaȝ qñ dicitur ꝙ nec memoria nec volūtas continēt virtualiter essentiā q̄ est ꝓductionis terminus/cōcedo:sed ex hoc nō seqtur qd infertur/vez ꝙ essentia vt aliquid distinctū ab istis puta memoria ⁊ voluntate/ sit principiū taliū ꝓductionū:quia nec etiaȝ ipa essentia continet virtualit ꝓductum nec productionis terminum:nec enim idem continet virtualiter semetipsum:sed essentia est omnino idem cum psona ꝓducta sicut cum se ipsa.ergo non eius virtualiter contētiua. ¶ Confirmat. quia omne ꝓductionis principiuȝ ꝓducti vel ꝓductiōis termini virtualiter contētiuū est vere ꝓducens cū ab ipso vere ⁊ realiter sit ꝓductū:sed diuina essentia non est ꝓducens nec ꝓducta.ꝗ ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ sic arguentes male intelligunt diuinam essentiam esse ꝓductionis principium:non eñ vt ipsi intelligunt secundū ꝙ arguunt/diuina essentia est ꝓductionis principiū tanq̄ aliqd psone ꝓducte nec termini ꝓductiōis qd ē ipsamȝ essētia virtualiter contentiuū:sed alio modo in vltima q̄stione dist. precedentis superius explicato. ¶ Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cui⁹ euidentiam est sciendum ꝙ propositio ista/memoria est principium generādi verbum/vel ista/ voluntas sola non memoria est principiū spirandi spūm sanctū pōt habere duplicē intellectum. Unū ꝙ aliq res importet per vnū istorū videlicet per memoriā distīcta ab illa q̄ importat per voluntatē:⁊ ꝙ illa prīa vez īportata per memoriā sit pricipium dicendi verbū ⁊ non spirādi spūm sanctū.alia aūt principium spirādi spiritum sanctum nō sit illa res que est principium dicēdi verbū. Et aliū: ꝙ licȝ p ista duo idē in re importetur oīno sic ꝙ eadem omnino res sit memoria ⁊ voluntas: tñ ꝙ vt est principiū dicendi verbum nō requirit in primo modo p se ꝙ sit voluntas sed ꝙ sit memoria:⁊ consimiliter ecōuerso vt est principium spirandi spiritum sanctum requirit ꝙ sit voluntas ⁊ non ꝙ sit memoria.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est:ꝙ si memoria esset principiuȝ dicēdi verbū ⁊ voluntas spirandi spiritū sctm scdȝ primū intellectum/sequeretur ꝙ ista vez volūtas ⁊ memoria realiter essent distincta. ¶ Hec apparet:quia vnum ⁊ idē realiter non pōt esse ⁊ non esse respectu eiusdem ꝓducti pricipiū ꝓductiuum:ergo si memoria est res q̄ est principiū dicendi verbum ⁊ voluntas non est illa:⁊ ecōuerso volūtas sit res q̄ sit principium spirandi spūm sanctum: ⁊ memoria non est illa:seqtur ꝙ ista realiter sint distincta. ¶ Nec valet si contra istam rationem instet:qȝ psona gñat ⁊ gñat ⁊ non essentia diuina:nec tamē seqtur ꝙ essentia ipsa sit distincta realit a psona.qm immo essentia ipa diuina est illa res q̄ gñatur:⁊ illa q̄ gñat:sed in proposito supponit contrarium:vez ꝙ memoria non sit res illa q̄ est spirādi principium:nec volūtas econuerso sit illa q̄ est principiū dicēdi verbum.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia nulla distincta quantumcunq; modicum in re extra possunt esse minus distincta q̄ diuina supposita.hec alias fuit declarata.sed diuina supposita realiter sunt distīcta: ergo memoria ⁊ voluntas essent distincta in re extra si memoria esset verbi ꝓductiua ⁊ voluntas sancti spiritus spiratiua secundum istum intellectum predictū.ergo ⁊c. ¶ Scda conclusio est/ꝙ predicto primo modo intelligēdo voluntas nō est magis spiratiua q̄ memoria/nec memoria ecōuerso est magis q̄ voluntas verbi ꝓductiua. ¶ Hec sequitur corollarie ex predicta: quoniam inter nulla alia nisi tantū inter personas est possibilis aliqua realis distinctio in diuinis/sed si memoria esset magis q̄ volūtas productiua verbi/⁊ voluntas magis q̄ memoria spiratiua spiritus sancti/inter ista esset realis distinctio vt dicit precedens conclusio.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia nec per memoriam nec per voluntatem importatur nisi sola diuina essentia que tantum est verbi dictiua ⁊ sancti spiritus spiratiua.quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ nec voluntas est principium dicendi verbum nec memoria spirandi spiritum sanctum secūdum alium intellectū videlicet secundum vltimū supradictū. ¶ Hec declarat:qȝ niam sicut licet eadem essentia anime sit productiua intellectionis ⁊ volitionis/tamē ipsa vt intellectionis productiua ⁊ receptiua modo quo dicitur intellectus nō requirit per se p̄mo ꝙ sit elicitiua nec receptiua volitionis in ordine ad quam denominatur voluntas:⁊ ita per cōsequens recipit intellectionem non inquantum est volūtas sed inquantum est intellectus: ⁊ econuerso recipit volitionem vt voluntas non vt intellectus.ita consimilr ter in proposito est dicendum/ videlicet ꝙ licet diuina essentia sit intellectus ⁊ voluntas/non tamē est productiua verbi vt voluntas/nec spiratiua spiritus sancti vt memoria/sed vt producentia natura.ita cum generatio verbi ⁊ spiratio spiritus sancti requirit per se ꝙ eius pricipium sit natura producens/ꝙ non sequitur/hec generatio requirit ꝙ eius principium sit natura producens ergo requirit per se primo modo ꝙ sit memoria vel volūtas.oppositum enim consequentis posset stare cum antecedente nisi esset repugnantia aliunde.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia licet intellectus ⁊ voluntas sint idem cuȝ deo omnino in re/tamē nec intellect⁹ seu memoria nec voluntas predicatur de ipso in primo modo dicendi per se vt in distinctione octaua declarabitur:sed principium generandi verbum ⁊ spirandi spiritum sanctum est essentia vt deus:sic ꝙ si per ipossibile esset deus ⁊ non intellectus nec voluntas adhuc esset spirandi principium ⁊ dicēdi nō aūt econuerso/videlicet si esset intellectus vel voluntas ⁊ non deus:hoc est talis res qualem importat conceptus quo cognoscitur ipsum esse voluntatē ⁊ intellectū ⁊ non talis qualem importat conceptus quo cognoscit ꝙ est deus.ergo ⁊c. ¶ Hec est expressa intentio magistri in distinctione ista in qua ad argumentum quod facit cōtra seipsum probando ꝙ deus genuit filium voluntate

cuius contrarium ipse dixerat: quia voluntas et diuina essentia seu natura idem sunt: ⁊ ita non magis filius est natura filius ꝙ voluntate. Respondet ꝙ nõ sequitur. qđ declarat per exemplum: quia licet voluntas diuina ⁊ sua prescientia sint idem omnino in re extra: non tamen quicquid dicitur de vno istorum dicitur ⁊ de alio. ⁊ ita concludit ꝙ sic est in proposito: videlicet ꝙ licet vnum sit natura dei ⁊ voluntas: dicitur tamen pater genuisse filiuȝ natura nõ volũtate/⁊ deus natura non volũtate. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ memoria potest dici principium dicendi verbum/⁊ voluntas principium spirandi spiritum sanctum secundum intellectum predictum ⁊ hoc non proprie sed appropriate. ¶ Hec apparet primo quantum ad primam partem: quoniam nihil dicitur ꝓprie memoria nisi respectu intellectionis/sicut nec volũtas nisi respectu volitionis: sed diuina essentia que sola est principium dicendi verbum ⁊ spirandi spiritum sanctũ/est ab intellectione ⁊ a volitione oĩno indistincta: nec magis vt productiua verbi requirit ꝙ sit intellectio ꝙ ꝙ sit volitio: nec econuerso vt spiratiua spiritus sancti magis ꝙ sit volitio ꝙ ꝙ intellectio: cum neutra harum productionum requirat nisi ꝙ earum productiuũ principium sit essentia producentis qua est deus vt dictum est: nec magis etiam verbum est intellectio ꝙ amor nec spirit⁹ sanct⁹ magis amor ꝙ intellectio. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars videlicet ꝙ appropriate memoria dicatur a sanctis generatiua verbi ⁊ voluntas spiratiua spiritus sancti: et hoc modo possit dici: appꝫ: quia licet verbum non sit realiter nec magis proprie intellectio ꝙ volitio/nec econuerso spiritus sanctus magis amor seu dilectio ꝙ intellectio: tamẽ verbo appropriatur itellectio et spiritui sancto dilectio: ergo etiaȝ ipsa essentia potest dici isto modo memoria vt verbi generatiua/⁊ voluntas vt est sancti spiritus spiratiua. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium sunt inter alia octo dubia in questiõne ista. ¶ Primum est/an volitio sit principium generandi verbum. ¶ Secundum: an huiusmodi generatio sit cognitio ⁊ dilectio. ¶ Tertium: an cognitio sit principium generandi verbum. ¶ Quartum: an pater producat filium voluntate imperãte ⁊ memoriam cum intelligẽtia copulante. ¶ Quintum/an ꝓducat ipsum voluntarie. ¶ Sextum an ꝓducat eum voluntate approbãte. ¶ Septimũ/an producat ipsum natura siue naturaliter. ¶ Octauum ⁊ vltimũ/an producat ipsum necessitate. ¶ Ad prima tria est consimiliter per omnia respondendum sicut ad questionẽ principalẽ est responsum/videlicet ꝙ sicut principiũ generandi verbum est a voluntate indistinctum: non tamen hec generatio requirit ipsum esse voluntatẽ sed deitatem: ita ipsũ idem principium est volitio ⁊ intellectio: ipsa etiam generatio ẽ cognitio ⁊ dilectio: sicut ⁊ essentia ab istis omib⁹ indistincta: tamen illi rei per ista omnia īportate inquantum est volitio vel intellectio/non conuenit ꝙ sit talis ꝓductionis principium/vt de voluntate ⁊ memoria superius fuit dictum. ¶ Ad quartum dicendum ꝙ non. hec eñ productio non requirit ꝙ voluntatis imperium sit ei⁹ principium: qm̃ ista productio est deus cui⁹ nulla est nec esse põt causa finalis. ergo nec huius ꝓductionis est causa finalis: cuius amor moueat ad imperãdũ ipsam. ¶ Cõfirmatur. qꝛ in ꝓductiõe hmõi nullus potest accidere error: ergo nec ad ipsam requiritur deliberatio nec amor finis necessarius ad excludenduȝ errorẽ actionis: nec per consequẽs imperium voluntatis qđ respicit amorẽ finis ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia pater ꝓducit sicut ⁊ diligit filium propter se cum fruatur eo: ⁊ ita per consequẽs filius est causa finalis hui⁹ productionis. Respondetur ꝙ pater diligit ⁊ producit filium non propter finem alium: sed producit eum tanꝙ finem vltimum nõ suipsius sed aliorum a se: ⁊ ita producit ipsum non propter finem alium: sed sic propter se tanꝙ propter finem vltimum aliorum a deo: non tamẽ tanꝙ propter causam finalem productionis que est omnino eadem essentia cũ seipso/propter quod ipsa ꝓductio non requirit amorem alicuius finis pro principio. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nec requirit etiam ꝙ eius principium sit copulans memoriaȝ cum intelligentia: tum quia talis copulatio seu compositio fit mediante voluntatis imperio. Tum quia deus non componit nec diuidit nec procedit ab imperfecta notitia ad perfectam. ¶ Ad quintum respondetur: ꝙ aut per patrem producere filiuȝ voluntarie intelligitur ꝙ ꝓducat ipsum contingenter: ⁊ sic non producit voluntarie cum producat ipsum necessario: aut ꝙ producat volens producere ipsum: ⁊ sic potest dici ꝙ producit voluntarie. vult enim producere omne quod producit. non tamen sic producit volens seu voluntarie ꝙ productio ista requirat ꝙ eius principium sit voluntas volens. ¶ Ad sextũ consimiliter est dicendum/videlicet ꝙ producit filium voluntate approbante: non ꝙ productio ista requirat ꝑ se acceptationem seu approbationem hmõi esse principium sui: sed quia pater de facto productioneȝ huiusmodi approbat ⁊ acceptat. ¶ Ad septimum respondetur: ꝙ productio huiusmodi est naturalis/nõ vt naturale diuiditur contra supernaturale: sed vt diuiditur contra violentum ⁊ etiam contra voluntarium. nec enim est productio violenta nec voluntaria: hoc est medio voluntatis. est enim eius principium natura patris non inquantuȝ volitiua: sed vt intellectiua: cui vt sic non repugnat esse principium agendi non libere. quare ⁊c. ¶ Ad octauum ⁊ vltimum respondetur/ꝙ producit filium vtiqꝫ necessario non necessitate violentie nec indigentie sed necessitate opposita contingentie. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex ꝑdictis tam in secundo ꝙ in tertio articulo questionis.

Circa distinctionẽ septimam in qua magister inqrit/an filius possit gñare/ et vtrũ sit in ipo potentia generãdi / quero de istis duobus. Et primo de primo: vtrũ filius possit gñare. ¶ Et videtur ꝙ sic: qꝛ omnia quorum est vnicum principiũ ꝓductiuũ possunt ꝑ ipm indifferẽter in ideȝ ꝓductũ: s ꝫ diuina essentia q̃ est pricipiũ dicendi verbum/est eadem oĩm ꝑsonaruȝ: ergo nõ magis pater per ipsam põt ꝙ filius vel etiã ꝙ spũs sanct⁹ generare. ¶ Contra. qꝛ si posset gñare/aut seipsum: aut aliuȝ filium. sed non primuȝ: quia nihil põt ꝓducere semetipsũ nec secundum: quia non sunt possibiles plures filij in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad questionem. Secundo tangã aliqua dubia circa solutionem.

Quantum ad primum pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ filius non potest generare sicut nec spiritus sanctus spirare. ¶ Hec est euidens per fidem catholico: quoniam omne qđ est in diuinis ad intra possibile/est de facto: sed constat per fidem ꝙ nec filius generat de facto nec spiritus sanct⁹ spirat. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ ista conclusio potest probabiliter persuaderi catholico. ¶ Hec apparet. potest eñ per rationem factam in principio: videlicet/quia non po

test generare seipsum:nec patrē qr pater generat eū:nec spiritū sanctū:quia spiritus sanctus nō est genitus sed ꝓcedens siue spiratus:nec quartā personā/qr talis est impossibilis.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat.qr nulla ē necessitas ponēdi ꝑsonā quartā esse possibilē in diuinis.ergo nō est ponēda:nec ꝑ ꝯñs potest filius generare:cū nō possit generare patrē nec spiritū sanctū. ¶ Antecedēs ꝓbat.qr constat ꝙ ex fide nō ē necessitas ponendi immo negādi quartā personā:nec potest accipi talis necessitas ex aliqua ratione:qr potissima ratio que ad hoc potest fieri/ē quia filius est equalis potētie cū patre:ꝛ per ꝯñs potest generare sicut ipse:sed ista ratio nō cōcludit. ¶ Primo quia secūdū Augustinū in litera ꝙ filius non possit generare / hoc nō ē ex defectu sue potētie:cū sit eiusdē essētie ꝛ potētie cū patre:sed hoc est qr non oportuit:vel ꝙ nullus filius est ab ipo possibilis generari. ¶ Secundo qr si ista ratio cōcluderet/ꝓbaret diuinarū ꝑsonarū multitudinē infinitā.ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est.ꝙ ꝯclusio hmōi vel filiū nō posse generare:nō pōt euidēter probari nec etiā ꝑsuaderi infideli trinitatē neganti. ¶ Hec apparet.qr talis negat filiū sicut ꝛ patrē ꝛ spiritum sanctū:nec pōt ipsi ꝓbari ꝙ filius sit ꝛ ꝙ generare non possit.esto etiā ꝙ ipsi ꝓbetur vel quomodocūqꝫ declaretur ꝙ filius sit sicut esse credit a catholicis/vel patri in oībus equalis eiusdē essētie ac potētie:nullo mō ipsi posset ꝓbaretur ꝙ nō posset generare:sed magis cōtrarium vel ꝙ generare posset:cū eiusdē essentie cū patre ꝛ equalis potētie ponatur.quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est.ꝙ ista conclusio est mere credita:nec potest ēt catholico trinitatē ponēti demonstrari. ¶ Hec ꝓbatur dupliciter. Primo.qr ponēs trinitatē diceret ꝙ pater ꝛ filius vel solus filius generaret tertiā ꝑsonā:quā quidē poneret esse filiū filij:nec cōtra horū duorū aliquod posset nisi ex creditis argui euidēter.qꝺ eñ fides tenet patrē ꝛ filiū spirare ꝛ nō generare spiritū sanctū:ipse negaret dicēdo ꝙ talis eorꝫ ꝓductio nō est spiratio sed generatio vel eiusdē rationis cū illa qua solus pater generat filiū vel alterius ab eo.si etiā poneret ꝙ solus filius generaret sicut ꝛ a solo patre generatur:non posset nisi ꝑ illa q̄ sunt fidei euidēter impugnari.quare ꝛc. ¶ Secundo.quia oēs rationes que a doctoribus adducūtur:licet earū alique sint ꝓbabiles sunt faciliter solubiles / nec ꝯcludūt vt patet ꝑ singulas discurrendo. ¶ Arguitur eñ ad cōclusionē istam ꝓbandam diuersimode a diuersis. Quidā arguit primo.qr impossibile est in eodem fūdamēto esse plures relationes oīno eiusdē ratiōis nisi ꝓpter diuersitatē terminoꝝ absolutorum:sed in diuinis nō sunt diuersa absoluta.ergo non possunt ibi fundari plures generationes eiusdē rationis. ¶ Secūdo. quia idē ꝓducens naturale ꝛ totale nō potest ꝓducere de eodem nisi vnicum vnius rationis tantū.ergo nec diuina essentia q̄ est vnica potest esse ꝑncipium naturale ꝛ totale ꝓducendi filium nisi vnū. ¶ Tertio:quia quando aliqua sunt oīno eiusdē rationis nihil est ꝯpossibile vni cui simile nō sit cōpossibile alteri:sed si filius generaret tūc alia paternitas eēt ꝯpossibilis cū sua filiatione:ꝛ aliqua paternitas eiusdē rōnis cū paternitate patris.ergo cū paternitate patris ingeniti esset aliqua filiatio ꝯpossibilis:qꝺ est falsū.quare ꝛc. ¶ Alius arguit ꝑmo.qr qcqd recipit in aliq̄ recipit ꝑ modū rei recipiētis:sed generatio actiua recipit in deitate.ergo cū deitas nō sit quedā res ꝑticularis:sed natura simplr ꝛ qdditas tota subsistēs/ꝛ generatio simlr erit natura simpliciter ꝛ q̄dditas tota subsistēs:sed talis nō pōt plurificari.ergo ꝛc. ¶ Secūdo.qr vni notitie tantū pōt correspōdere vnū ens obiectiuū.sed gñari in diuinis est cōstitui in esse obiectiuo.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qr gñatio constituēs patrē est tota subsistēs sic ꝙ nō pōt plurificari:ergo nec filiꝰ pōt plurificari.quare ꝛc. ¶ Quarto.qr alia nr̄a ꝑ vnā notitiā solū ꝯstituit vnū ens obiectiuū.g̊ multo fortius in diuinis.quare ꝛc. ¶ Alius tertio arguit ꝑmo.qr qꝺ nō est ex se determinatū ad aliqꝺ vnū nec ē determinatū ad certū numerū indiuiduorū eiusdē ratiōis cū eo:sed potest stare quantū est ex se cū infinitis:sed filiatio diuina nō pōt stare cū infinitis / alias de facto eēnt infiniti filij in diuinis.ergo ꝛc. ¶ Secūdo.qr vbi est vnicū ꝑncipiū qꝺ habet vnā ꝓductionē necessariā semꝑ stātem simulqꝫ adequatā/ibi nō pōt esse nisi ꝓductio illi sola:sed in diuinis nō est nisi vnicū ꝑncipiū generandi:vel memoria secūda que habet vnā ꝓductionē sibi adequatā ꝛ necessariā ac semꝑ stātē.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qr qꝺ ē de se hoc nō potest multiplicari:sed filiatio diuina est de se hoc.ergo ꝛc. ¶ Alij vt doctores antiqui arguūt ad cōclusionē istā aliter. Primo.qr cum nulla quarta res sit possibilis in diuinis:qr tota virtus diuina est exhausta:ꝑ ꝯñs non potest in diuinis alius filius gñari.quare ꝛc. ¶ Secūdo.qr gñatio actiua est hec:hoc est pater.g̊ non plus potest filius gñare q̄ possit esse idē ꝑsonaliter cum patre. ¶ Tertio.qr generatio diuina est semꝑ stās ꝛ terminū adequatū habēs vel filiū.ergo nō pōt filius generare aliū generatione ista nec alia:qr tūc filiatiōes infinite essent possibiles in diuinis.ergo ꝛc. ¶ Quarto.qr qꝺ est eiusdē ratiōis nō pōt plurificari nisi ratione materie:sꝫ filiatio diuina est īmunis ab oī materia.ergo ꝛc.

Qz autē iste rationes nō cōcludāt licet alique earū ꝓbabiles existāt/patet ad singulas rñdendo. ¶ Ad primā eñ illius doctoris ꝑmi:dico ꝙ dupliciter deficit. Primo.qr falsū vt videt supponit:vel relationē fundari in essentia:idē eñ non fundat in seipō:sꝫ essētia est ab omni relatione originis indistincta in re extra nō minus q̄ a seipā.ergo nullo mō filiatio ꝓprie loquēdo fundat in essentia:nec etiā fundaret si eēt multiplex ꝛ nō tātū vna. ¶ Secūdo.qr esto ꝙ filiatio dicat fundari in essentia nō videret ꝑbo infideli maiꝰ incōueniēs cōcedere in essentia fundari posse diuersa eiusdē rationis sine distinctiōe absolutoꝝ q̄ diuersa alteriꝰ ratiōis cuiusmodi sit actiua gñatio ꝛ passiua.q̄re ꝛc. ¶ Preterea rō illa nō ꝓbat quin saltē filiꝰ posset generare filiū a se alterius rationis ꝛ etiā eiusdē.qr nec ꝓbat quin ista eadem actiua gñatio q̄ est vt dicit in patre possit esse in filio.nō eñ esset magis incōueniēs īmmo minꝰ ꝑbo concedere actiuā ꝛ passiuā gñationē fundari in eodē supposito q̄ in eadē potētia qꝺ tu ponis:cū etiā fm cōiter loquētes actiua ꝓductio ꝛ passiua fundent in eodē supposito in creaturis.nō tñ potētia generādi actiua ponit ab eis eadē cū passiua.quare ꝛc. ¶ Ad secūdā dico ꝙ illa etiā multipliciē deficit. Primo.qr ꝓbat ꝙ pater non possit spirare spiritum sanctum:nō enim videt impossibilius ꝑbo infideli vnū ꝛ idem esse principium producendi diuersa eiusdem q̄ alterius ratiōis.sed diuina essentia nō potest esse vt accipit ratio principium naturale producēdi diuersa eiusdē rationis.ergo nec aliquo mō poterit esse ꝑncipiū naturale vel qualecūqꝫ ꝓductiuū filij et spiritus sancti:que due ꝑsone supponunt esse alterius rationis. ¶ Secūdo.qr cū oēs ꝑsone vt ꝓbatū est supiꝰ sint eiusdē rationis:ꝑ ꝯsequēs essentia nō poterit eē generatiua ꝛ spiratiua:qꝺ est falsum. ¶ Tertio.quia saltē nō ꝓbat ratio ꝙ non possit ꝓducere filium alterius rationis. ¶ Ad tertiā apparet simlr ꝙ nō valet. Primo quia esto ꝙ filius generaret nihil in ipso existeret nisi qꝺ modo est in eo/excepto filio generato:sicut nec modo paternitas prime persone est aliquid ab ipsa et a secūda distinctū existēs in prima magis q̄ in seda:qr nec

primā ꝑsonā esse patrē est paternitatē esse in ipsa tanꝙ aliquid distinctum ab ea et a filio gn̄ato/sed est precise ipsam primam personā esse a qua est secūda q̄ filius nūcupatur: ⁊ ita si filius aliū filiū generaret nullam paternitatem acquireret vt aliquid distinctum a seipso et a filio gn̄ato. quare ⁊c̄. ¶ Secundo. q: esto ꝙ paternitas aliqua esset in filio generāte diceret ꝙ illa nō esset cum paternitate prime ꝑsone eiusdē rationis vt ratio supponit. ¶ Tertio. q: nec illa maior assumpta multū est euidēs: qm̄ spiratio actiua habet secū in filio generationē passiuā: ⁊ tn̄ in patre in quo est eadē q̄ in filio actiua spiratio sane itelligēdo nihil gn̄atiōi passiue ꝯsimile correspōdet. ⁊ ita ī ꝓposito ꝯsimiliter diceret. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad illa que arguit alius doctor que nullā penit⁹ habēt ꝓbabilitatē. Ad primū apparet ꝙ multipliciter deficit ¶ Primo. q: falsuꝫ accipit qn̄ dicit generationē recipi in deitate. idē eni nō dicit ꝓprie recipi in seipso. oīs aūt ꝓductio diuina est idē cū essentia. ¶ Secūdo. q: ꝓbat ꝙ nō possint esse plures ꝑsone. nō magis ei gn̄atio passiua est tota quidditas subsistēs ⁊ natura simpliciter q̄ ꝑsona: ergo nō magis poterit multiplicari ꝑsona q̄ generatio passiua qd̄ est euidēter falsum. ¶ Tertio. q: falsuꝫ est qd̄ accipit qn̄ dicit ꝙ deitas nō est nature singularis q: immo est singularissima cū sit summe vna. ¶ Quarto. q: ex hoc ꝙ deitas ⁊ passiua generatio est vna simpliciter ⁊ quidditas tota subsistēs/nō sequit̄ ꝯclusio quaꝫ infert: veꝫ ꝙ nec deitas nec gn̄atio passiua sit plurificabilis. Primo. q: ꝑsona est plurificabilis q̄ tn̄ est a deitate indistincta. Secundo. q: oīs substātia creata dicitur subsistēs ⁊ ꝑ se stās: cū tn̄ nō minus sit plurificabilis q̄ accidēs nō subsistēs. quare ⁊c̄. ¶ Ad secundū apparet ꝙ etiā illud multipliciter deficit. Primo. q: duo falsa supponit: veꝫ ꝙ ꝑ notitiā ꝓducat̄ aliqd̄ eē obiectiuū ab ipsa notitia ⁊ ab eius obiecto distinctū: qd̄ est supius improbatū: ⁊ ꝙ in diuinis generari sit ī tali esse obiectiuo constitui. hoc eni est omnino abominabile ⁊ absurdum. ¶ Secūdo. q: hoc ꝯcesso: veꝫ ꝙ verbū diuinū sit aliqd̄ in esse obiectiuo productum: maior quam accipit ista ratio negaretur: q: nec ipsa est notior ꝯclusione ꝓbāda. nō eni est euidētius infideli vnā diuinā notitiā ab essentia indistinctā posse esse plura in esse obiectiuo ꝓducta/⁊ ꝑ ꝯn̄s plures filios q̄s tu intelligis ꝑ hmōi entia obiectiua/q̄ esse plura alia realiter distīcta nō sic in tali esse obiectiuo ꝓducta. quare ⁊c̄. ¶ Ad alia duo apparet solutio ex p̄dictis. ¶ Ad primū alteri⁹ doctoris apparet. Primo ꝙ nō ꝓbat si aliqd̄ ꝓbat nisi ꝙ nō sit possibilis alius fili⁹ eiusdē ratiōis cuꝫ isto: nō aūt ꝓbat q̄n sit possibilis alt⁹ ab isto alteri⁹ ratiōis. ¶ Scd̄o ꝙ etiā nō ꝓbat esse impossibileꝫ aliū filiū eiusdē rationis cum isto: qm̄ vt dictū est in p̄cedētibus oēs diuine ꝑsone sunt eiusdē rationis: quo nō obstante est determinat⁹ ⁊ certus numer⁹ ꝑsonarū. quare ⁊c̄. ¶ Ad scd̄m dico ꝙ etiaꝫ illa ratio deficit. Primo. q: falsum supponit: veꝫ principiū dicēdi verbū esse distinctū a principio spirandi spiritū sanctū. eadē eni essentia nō aliqd̄ distinctū in re extra ab ipsa est tā principiū q̄ formalis termin⁹ modo exposito in p̄cedētib⁹ istarū duarū ꝓductionū. ¶ Scd̄o. q: generatio diuina est adequata essentie: q: dicit̄ eius principiū et semꝑ stāas: ⁊ ita ꝑ ꝯsequēs si illa maior assumpta est vera/nō erit spiratio: nec ꝑ ꝯn̄s ꝑsona tertia ī diuinis. quare ⁊c̄. ¶ Tertio. q: quero quomodo itelligis principiū generādi habere ꝓductionē adequatā/quia aut intelligis ꝙ habet ipsam adequatā intensiue/sic ꝙ est cum ipso eque perfecta: vel extensiue: veꝫ quia nulla alia generatio est possibilis. Si primo modo: ꝯcedo p̄ncipiū esse generatiōi adequatū sicut idē penitus sibi ꝑsi sed ex hoc nō sequit̄ ꝯclusio ꝓbanda: veꝫ ꝙ nō sit possibilis alia gn̄atio. q: etiā oīe agēs vniuocū in creatis vt ignis ꝓducens aliū ignē/habet ꝓductū sibi intēsiue adequatū. quo nō obstāte tā ignis generās q̄ genit⁹ potest in īfinitū in vnū aliū ignē post alterū. Si aūt intelligas secūdo modo/petis ꝓbandū. hoc eni est ꝓbandum veꝫ ꝙ filius ꝓductus sit eius gn̄atiuo principio termin⁹ adequatus: sic ꝙ ꝑ ipsum nō possit ꝓduci alius. quare ⁊c̄. ¶ Ad tertiū qn̄ dicit̄ ꝙ filiatio diuīa est de se hec/si itelligis ꝙ est de se hec/hoc ē nullo addito: ꝯcedo. sꝫ ex hoc nō sequit̄ ꝙ nō possit esse alia filiatio eiusdē ratiōis quia ⁊ ꝑsona est de se hec ⁊ oīs alia res creata isto modo Si aūt itelligis ꝙ est de se hec hoc est implurificabilis q: nec potest esse alia eiusdē nec alterius rationis: hoc ē qd̄ querit̄ nec ꝓbat̄. quare ⁊c̄. ¶ Ad p̄mū qd̄ arguit̄ ab antiquis/apparet ꝙ ipsi ꝑ hoc ꝙ dicūt totā diuinā virtutē generatiuā esse exhaustaꝫ nō possunt aliud intelligere q̄ ꝙ nullus alius filius est possibilis ī diuinis. hoc aūt est qd̄ querit̄. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū ⁊ tertiū iā est dictū. ¶ Ad quartū dicendū ꝙ illa maior assumpta est simpliciter falsa ⁊ ꝯdemnata vt apparet tā in angelis q̄ in accidētib⁹ in q̄bus oībus est diuersitas seu multiplicatio sine omni materia. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est responden dū ad aliq̄ dubia q̄ possent moueri circa dicta: ¶ Primū dubiū est. q: nō videt̄ ꝙ ꝑsone diuine sint eiusdē immo alterius rationis: cuius ꝯtrariū dictū est: qm̄ sic filius est a patre ⁊ spiritus sanct⁹ a patre ⁊ a filio/ꝙ est impossibile eꝯuerso: veꝫ primā ꝑsonā esse secūdā/secundā tertiā/⁊ tertiā secūdā ꝑsonā/⁊ ꝑ ꝯn̄s ab illa q̄ nūc ē scd̄a eē illā q̄ nūc est prīa/⁊ primā eē a scd̄a ⁊ a tertia. sꝫ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rōnis eē q̄ vnū pōt esse ab alio sicut eꝯuerso. ergo ⁊c. ¶ Secūdū est. q: videt̄ ꝙ filius posset generare eadeꝫ gn̄atione actiua qua pater. Primo q: generatio actiua non potest esse incommunicabilis filio ex hoc q: opposita relatio est in ipso: quia saltem tunc posset communicari spiritui sancto in quo non est passiua generatio: nec ex se est incommunicabilis cum sit quedam quidditas specifica sicut spiratio actiua. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia generatio actiua necessario ꝯsequitur essentiaꝫ que communicatur filio: sed nihil sequitur necessario illud qd̄ est alicui sine ipo. ergo ⁊c. ¶ Tertiū est. quia videtur ꝙ filius possit generare saltem alia generatione eiusdem rationis cum ista: quoniaꝫ filius est omnipotens. ergo potest tantum quantum pater. quare ⁊c. ¶ Quartum est. quia videtur ꝙ de facto generet ⁊ eadem generatio sit in ipso que est in patre: quia alias non esset eque necesse esse sicut pater: quia pater esset necesse esse tam propter essentiam q̄ propter huiusmodi generationem actiuam/non autem filius nisi propter alterum tantum istorum. ergo ⁊c. ¶ Ad primum dico ꝙ licet illa minor sit vera in creaturis in quib⁹ effectus ꝯtingenter est a sua causa/nec magis hic ignis est effectiue ab illo q̄ eꝯuerso nisi quia iste precessit illud qd̄ fuit ꝯtingenter a prima causa sic determināte: que determināte contrarium sicut ⁊ facere potuit/fieri contrarium potuisset: videlicet ꝙ ignis qui nunc est effect⁹ esset causa illius qui nunc dicitur causa eius vt in quarto declarabitur prolixius: tamē in diuinis vbi nulla est ꝯtingentia sed omnimoda necessitas non sic sed aliter est dicendum: quoniā nec min⁹ necessario ⁊ īmutabilit̄ vna ꝑsona est ab altera oībus eiusdē rationis existētib⁹ q̄ esset si existerēt ꝑ impossibile alteri⁹ rōnis. quare ⁊c. ¶ Et si ꝯtra hoc arguas: q: oīa illa sunt alteri⁹ rōnis quorū vnū potest in aliqd̄: ⁊ alterum non potest in aliqd̄ eiusdem rationis cum illo: sed spūs sctūs nō pōt ꝓducere aliqd̄ eiusdē rōnis cū filio quē gn̄at pater nec secum

quē spirat pater ꝛ filius.ergo ꝛc̄. ¶ Respōdeo ꝙ licet filius nō possit generare sicut pater/nec spūs sanct⁹ spirare sicut pater ꝛ filius:tam filius tn̄ ꝙ spiritus sanct⁹ est essentia que est res generās ꝛ res spirās:vꝫ deitas ipsa:sed non minus immo magis illi sunt vni⁹ rōnis ꝙ̄ sunt vna essentia/licet vnū ꝓducat aliqͩ ꝛ nō alterū/ꝙ̄ illa q̄ sunt diuerse essentie licet ꝓductiue rerū eiusdē rōnis specifice.ꝛ illa maior assumpta est tm̄ vera in creaturis:vbi oīa diuersa essentialiter sunt distincta. ¶ Ad secūdū dicendū ꝙ generationē actiuā alicui ꝑsone communicari/nō est aliud ꝙ̄ ipsā esse generantē:filius autē nō potest esse generās semetipsum nec aliū/nō ex īpotētia sua/sed qꝛ nihil est generabile nisi solus ipē qͥ nō pōt generari a se. ¶ Ad p̄mū in cōtrariū respōdeť. ꝙ actiua generatio est incōmunicabilis de se:hoc ē nullo alio mediāte:licet nō sic sit de se īcōmunicabilis ꝙ īcōmunicabilitas sit de ꝓ̄mo ītellectu ipsi⁹:sicut nec hoc modo deus est pater nec filius nec spūs sanctus:cū quo tamē stat ꝙ sic est de se quelibet ꝑsona:ꝙ non aliquo mediante:cū nec aliq̄ ꝑsona sit in re extra ab eo distincta. ¶ Ad secūdū dicēdū est ꝙ esto ꝙ illud qͦ sequiť aliqͩ vniuersaliť sit vbicūqꝫ est illud/nō tn̄ qͦ sequiť aliqͩ nō sic vniuersaliter:sicut est ī ꝓposito.actiua eñ generatio nec sic vniuersaliť sequiť essentiā:qꝛ licet sic dicať sequi eēntiā ꝙ sit ipsa:nō tamē est oīs res ab essentia indistincta ꝛ ideo licet essentia sit in filio:hoc est sit ipse fili⁹:tn̄ ipsa actiua ḡnatio sicut ꝛ pater cū quo est idē totaliť in re extra/ab ipō filio realiter est distincta.quare ꝛc̄. ¶ Ad tertiū respōdeť negando ꝯ̄ñam.nō eñ sequiť/est oīpotēs.ergo pōt generare.esto ꝙ sequať ꝙ posset quantū est ex se nisi esset repugnātia aliunde.qm̄ omnipotentia ꝑ̄ se respicit possibile vt diuisum ꝯtra necesse esse:non aūt vt cōtra impossibile.nec eñ deus dicit omīpotēs respectu suiipsius/sed respectu cuiuscūqꝫ alterius.q̄re ꝛc̄. ¶ Ad quartū ꝛ vltimū apparet.ꝙ cū ḡnare nō sit aliud ꝙ̄ pater/sicut nec ḡnari aliud ꝙ̄ filius:ꝑ ꝯ̄ñs nō magis fili⁹ potest dici ḡnare ꝙ̄ dicať pater:nec pater ḡnari magis ꝙ̄ ꝙ sit filius. ¶ Ad illud qͦ arguiť in ꝯtrariū respōdeť ꝙ tā pater ꝙ̄ fili⁹ est necesse esse eadē necessitate vꝫ deitate. ¶ Et qn̄ dicit.ꝙ īmo pater est necesse esse duplici necessitate vꝫ deitate ꝛ paternitate/nō sic aūt fili⁹/apparet ꝙ falsum assumiť:qꝛ deitas ꝛ pr̄nitas siue actiua generatio non sunt duo/sed vnū tantūmō in re extra:nec ꝑ ꝯ̄ñs ꝓpter ipā pater dicit necesse eē duplici necessitate:nō magis etiā pr̄nitas seu actiua ḡnatio ꝙ̄ passiua est necesse esse.ꝛ ita eadē oīno necessitate qua pater est necesse esse nō ab aliquo a se distincto/ꝛ filius est necesse esse formaľr ex seipō/ꝛ originaliter ab alio vꝫ a patre:nō tamē alia necessitate persona ꝓducta est necessaria ab alia ꝙ̄ illa qua ꝓducēs dicit necessaria ex seipsa. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet ex dictis ꝙ maior est falsa in diuinis.

SEcundo quæro. Vtrū in deo sit potentia generādi ꝛ spirandi. ¶ Et videtur ꝙ sic.qm̄ omē generās ꝛ spirans est potens generare ꝛ spirare:sꝫ pater est generās:ꝛ ipē cū filio ē spirans.ergo pater potest generare/ꝛ ipse cum filio potest spirare.sed omne potens generare ꝛ spirare habet potentiam generandi ꝛ spirandi.ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra.quia in eo quod est purus actus non potest esse admixta potentia aliqua:sed deus est actus purus nec potest esse aliquid alicuius potentialitatis in aliqua persona diuina.ḡ ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic ꝓcedā.Pͥo eñ dicam ad quesitum:videlicet an in deo sit potētia generatiua ꝛ spiratiua. Secūdo supposito ꝙ sic/inquirā qͩ sit hmōi potētia:vꝫ an sit ipā diuina eēntia an ꝓ̄pr̄etas relatiua an aliqͩ ab istis distinctū aliqualiť in re extra.

Quātum ad primū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ solū pater dicit posse ḡnare filiū ad illū intellectū secūdū quē dicit ꝙ pōt esse deus.nō autē est in ipō aliqua potētia generatiua/sicut nec in aliqua alia ꝑsona est potētia ꝓductiua. ¶ Hoc aūt ipē ꝓbat ꝓ̄mo.quia nulla diuina ꝓductio ad intra est elicita.si enim ḡnatio actiua esset elicita/cū pater ꝯstituať ꝑ eā/pater ꝯstitueretť ꝑ aliquid elicitū:qͦ est falsum.ergo talis actiua ꝓductio nō requirit aliquā potentiam q̄ sit eius ꝓ̄ncipiū. ¶ Scd̄o.qꝛ si aliqua talis potētia generandi esset in ꝓ̄ma ꝑsona ꝛ nō in secūda/aliqua ꝑfectio simpliciter eēt in vna ꝑsona que non esset in alia:qͦ est falsum.ergo ꝛc̄. ¶ Tertio.qꝛ aut huiusmodi potētia generādi est generatio ipsa:aut essentia:aut tota ꝑsona.sed nō pōt dici ꝙ sit ḡnatio:qꝛ potentia generādi est principiū ḡnationis ꝛ ideo oportet ipsā ab ea eē aliqͩ distinctū.nec eēntia ꝓpter idē:nec tota ꝑsona:quia tunc pater esset potētia suiipsius.ergo ꝛc. ¶ Quarto.quia in ente simpliciter necessario non differt potentia ab actu.sed si in diuinis esset talis potentia ipsa esset ab actu distincta.ergo ꝛc. ¶ Quinto.quia tunc filius esset impotēs:cum careret vna reali potentia que esset in patre. ¶ Sexto.quia si aliqua potētia generandi esset in patre/illa esset aliqͦ absolutum:sed omne absolutum qͦ est in patre est in filio:in quo tamen non est potentia generandi.ergo ꝛ ce. ¶ Contra opinionem istam arguitur.quoniam aut opinio ista intendit dicere ꝙ potentia generatiua vel spiratiua non est in deo tanꝙ̄ aliquid distinctum in re extra ab ipso:vel ꝙ non est in ipso eo modo quo dicimus ꝙ in ipso est intellectus voluntas ꝛ omnipotētia:per que in deo existentia non importantur aliqua a deo diuersa in re extra. Si primo modo/concordat cum alijs.omnes enim communiter hoc sentiunt ꝛ sentire debent ꝙ nec potentia generandi nec spirādi nec aliquid aliud qͦ dr̄ esse in deo sint aliquid distinctum ab eo:quia nec relationes originis licet plures sunt distincte a diuina essentia in re extra:nec per consequens est in deo aliqua relatio originis isto modo. Si autem intelligas secūdo modo/sic est falsum:quia nec hoc modo esse in aliquo potētiā generādi est aliud ꝙ̄ ipsum posse generare:sed null⁹ sane mentis potest negare deum posse generare ꝛ spirare.ergo nec magis potest negare ipsum potentiam generandi ꝛ spirandi habere. ¶ Confirmatur.quia sicut ī deo esse potentiam intellectiuam non est aliud ꝙ̄ dicere ipsum posse intelligere non potentia ab actu distante:ita nec in deo esse potentiam generandi est aliud ꝙ̄ dicere deum semper generare:ꝛ per consequens posse generare:vt posse seu possibile diuiditur nō cōtra necesse esse sed tantū vt diuidit ꝯtra impossibile:sed nullus potest negare deum intelligere ꝛ ḡnare ac spirare esse possibile vt possibile diuidiť cōtra impossibile.ergo nec negare in deo esse potentiā intelligendi generādi ꝛ spirandi. ¶ Cōsequētia est euidēs.qꝛ nec dicere in hoc igne eē potētiā actiuā generādi aliū ignē:ꝛ in igne ḡnabili ab eo potētiā passiuā est aliud ꝙ̄ dicere istū ignē eē a quo alt⁹ est possibilis:per hoc eñ solum ꝙ ab hoc igne pōt poni alius in esse ipse dicit habere actiuam:ꝛ alius ab eo possibilis passiuā potentiā generādi:sed ꝯstat ꝙ prima ꝑsona est a qua secūda pōt generari:ꝛ ꝓ̄ma ꝛ scd̄a a qͥbus tertia pōt spirari.ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē nō minus creare excepto termino cōnotato est idem cū deo ꝙ̄ generare ꝛ spirare.ergo sicut in deo dr̄ esse potentia creādi quātūcunqꝫ creatio nō sit elicita seu ꝓducta qꝛ nec a re creata distincta ꝛ a deo creante:ita licet generatio vel spiratio non sit elicita: qꝛ tn̄ persona ḡnans

⁊ spirata est elicita seu ꝓducta potest dici esse in deo potentia generādi ⁊ spirandi: licet aliter ꝙ̄ potentia creādi quantū ad hoc quia potētia creandi respicit terminū cōtingētē ab ipa essentialiter differētem: potētia autē generandi terminū necessariū ab ipa simpliciter indistinctū. ¶ Confirmat̄. q2 eo modo quo aliqd respectu alicuius dicit̄ esse potēs / est in eo potētia respectu ei⁹: sed omne illud a quo est originaliter alterū est potēs respectu ipsius licet differēter: q2 si illud est necessariū dicit̄ potēs in ipsum nō ꝯtingenter sed necessario. nō enim tantūmodo ens cōtingēs dicit̄ possibile fieri ab aliquo sȝ etiā necessariū dicit̄ possibile ꝓduci ab illo a quo ꝓducit̄: vt possibile ꝯtra īpossibile diuidit̄. nō tātū aūt ꝓducēs ens cōtingēs sed etiā ens possibile non contingens potest aliqualiter dici potens. si autem producibile ab aliquo est contingēs / ipsum principium productiuum dicitur potens respectu eius contingenter. ergo ⁊c̄.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā est sciendum ꝙ in deo esse potētiam generandi vel spirādi: potest dupl'r intelligi. Uno modo. ꝙ sit in ipo / vt dictū est / sicut aliquid distinctū ab eo. Alio modo nō sic: sed ꝙ ꝑ potentiā istā esse in deo īteligat̄ deū esse talē potētiā: sicut nec ꝑ istā deitas est in patre intelligit̄ nisi ꝙ pater est deitas: alias ꝓpositio est falsa / si ꝑ eam intelligat̄ aliqua diuersitas in re extra īter significatū ꝑ subiectū ⁊ ꝑ significatū ipsi⁹. Et isto mō in deo esse potentiā generādi ⁊ spirandi pōt quadrupl'r intelligi. Uno modo. ꝙ ista potētia sit principium ḡnationis ⁊ spirationis vt aliquoꝝ distinctoꝝ a ꝑsonis. Alio mō ꝙ sit ꝑncipiū ꝓductiuū tm̄mō ꝑsonaꝝ nō aliquoꝝ ab eis distictoꝝ. Alio mō sūpto ꝙ sit ꝓductiuū ⁊ alteri⁹ originatiuū. Alio mō ꝙ nō sit ꝑncipiū ꝓductiuū sic ꝙ ab ea original'r sit ꝓductū: sȝ sit illō ꝑ qō ꝯuenit ꝑncipio ꝓductiuo. ¶ Hoc ꝑmisso pono q̄tuor ꝯclōnes. ¶ Prima est. ꝙ in deo nō est aliqua potentia ꝓductiua ad intra nec ad extra secūdū ꝑmū intellectū. ¶ Hec probat̄. quoniā sicut in illo qō est sapiēs ꝑ seipm̄ nō ꝑ aliqd ab eo distinctū nō est sapiētia tanq̄ aliqd distinctum ab ipo in re extra: cū nullum in quo sit talis sapiētia sit sapiēs semetipso: sed tantū mediāte alio: ita nec in illo qō seipo potest in quodcūq3 possibile tam necessariū ꝙ̄ cōtingens potest esse potentia isto modo: sed deus seipo ē ḡnatiuus ⁊ spiratiuus possibilia necessariŭ ⁊ creatiuus cuiuscūq3 possibilis cōtingētis. ergo nec potentia generādi nec spirandi nec creandi potest in ipso existere isto modo. ¶ Minor declarat̄. q2 nō minus deus est potens ḡnare spirare ⁊ creare seipo nullo alio mediante ꝙ̄ oīs causa secunda possit in effectū sibi debitū ꝑ seipsam: sed omnis causa secunda sic seipa est effectus sibi possibilis ꝓductiua ꝙ sua potentia ꝓductiua est ab ipsa penitus indistincta. nec eīn ignis potest generare ignem aliquo alio ꝙ̄ seipo: nec calor ꝓducere calorē: nec aīa vel alia q̄cūq3 intellectual' creatura dicere itellectionē nec spirare amorē: ⁊ sic de aliis oībus: vt alias fuit declaratū prolixius. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄. quia esto ꝙ in creaturis potentia ꝓductiua differret ab essentia: hoc tamē non potest poni in diuinis vbi non sunt nisi tres res que sunt vna summa ab eis penitus indistincta. quoniā talis potētia sic distincta vel esset aliqua ꝓprietas relatiua vel ipa diuina essentia vel aliqd distinctū tam ab essentia ꝙ̄ ab omi ꝓprietate relatiua. sed nō pōt poni tertiū. q2 tūc in diuinis nō esset tantū trinitas sed aliqua maior pluralitas distinctoꝝ in re extra: que est omnino impossibilis. ḡ relinquit̄ ꝑmū vel scdm̄: qō est ꝓpositū: cū oīs relatio originis sit ab eēntia diuina totalit' īdistincta. ¶ Secūda ꝯclusio est. ꝙ nec in deo est potētia generandi nec spirādi nec etiā creādi scdm̄ intellectū secundū. ¶ Hec apparet. qm̄ ꝓductiones ad intra diuine sunt a ꝑsonis totalit' indistincte: sicut etiā creatio actiua est a deo indistincta ⁊ passiua a qualibet re creata: sed esse in deo ꝓductiuā potentiā isto mō supponit ꝯtrariū: vȝ tales ꝓductiones esse ab ipsis ꝓductis ⁊ a ꝓducentibus distinctas. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ in deo est potētia generatiua ⁊ spiratiua scdm̄ tertiū ⁊ etiā quartū intellectū. ¶ Hec apparet. qm̄ constat ꝙ in diuinis est aliqua res nec ꝓducēs nec ꝓducta ad intra: que tn̄ est ratio ꝓducēdi. est etiā ibi vna res a qua alia generat̄ ⁊ alia spirat̄. prima eīn ꝑsona est a qua ḡnatur scda: prima autē ⁊ secūda a qb⁹ spirat̄ tertia. sed illud a quo aliqd generat̄ vl' spirat̄ dicit̄ potētia generādi ⁊ spirādi tertio mō: illud aūt ꝑ qō ꝑsona generat vel spirat dicit̄ potētia generādi quarto mō sumpta. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄. q2 sicut in igne esse potētiā generādi nō est aliud ꝙ̄ ignē esse cuius virtute potest alius ignis poni: ita nec in diuinis ē potētiā generādi ⁊ spirādi est aliud ꝙ̄ vel esse ibi vnam rē a qua potest alia ab ipa distincta realiter generari et alia spirari: vel esse ibi aliqd ratione cuius ista res generās pōt ḡnare ⁊ alia spirās spirare: sed in diuinis sunt ista: est eīn ibi vna ꝑsona alteri⁹ ḡnatiua / ⁊ due tertie spiratiue: ⁊ essentia ab oībus īdistincta: q̄ est ratio generādi ⁊ spirādi. ḡ ⁊c̄. ¶ Et si ꝯ̄ hoc arguas. q2 essentia ⁊ ꝑsona sunt totalit' indistincta. ḡ nō pōt dici eēntia magis rō ḡnandi nec spirādi ꝙ̄ ꝑsona: nec ꝑsona magis ḡnare vel spirare ꝙ̄ essentia. ¶ Ad hec ⁊ alia similia q̄ possent cōtra ꝑdicta argui in ꝑcedentib⁹ est respōsuȝ. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ ī deo est potētia creādi nō quarto mō sȝ tertio mō sumpta siue scḋm tertiū nō aūt scḋm quartū īellectū. ¶ Hec apparet. qm̄ sic oēs ꝑsone sunt creātes ⁊ q̄libet ipsaꝝ: ita ꝙ etiā essentia ab oībus īdistincta cōcedit̄ ⁊ vere dicit̄ creās: ⁊ ab ipa nō tantū a ꝑsonis dicit̄ fieri q̄libet creatura: sed illud dicit̄ potētia ꝓducēdi scḋm tertiū intellectū a quo originaliter est ꝓductū: ⁊ illud secūdū quartū intellectū supius expositū a quo original'r nō dicit̄ esse ꝓductū sed est ratio ꝑ quā est a ꝓducēte ipȝ ergo potētia creatiua nō est in deo quarto mō sed tantū tertio mō sumpta. ¶ Ad rationes illi⁹ doctoris in ꝯtrariū respondet̄. ¶ Ad primā apparet solutio ex ꝑdictis. qm̄ nō est intelligēdū potētiā generatiuā esse ꝑncipiuȝ generationis actiue / sed ꝑsone genite: ⁊ hoc altero duorū modoꝝ supius expssoꝝ q̄bus in diuinis dicit̄ esse potētia generādi. ¶ Ad scdam respōdet̄ ꝑmo. ꝙ ratio ista arguit etiā ꝯtra opinantē. qm̄ scḋm eū ⁊ scḋm veritatē ḡnatio actiua est tm̄ in patre: hoc est ḡnatio actiua est sola ꝑma ꝑsona ⁊ nō aliqua alia: sȝ ipa est ꝑfectio simpl'r. ḡ aliqua ꝑfectio est in vna ꝑsona q̄ nō est in alia. ¶ Scdo respōdet̄. ꝙ nō arguit ꝯ̄ potētiā generādi sūptā vt cōiter sumit̄ a doctorib⁹. qm̄ tal' potētia vt dicet̄ ī alio articulo est essentia: ipa eīn est qua ꝑma ꝑsona pōt ḡnare ⁊ q̄ ꝑma ⁊ scda ꝑnt spirare: sȝ essentia est ī oīb⁹ ꝑsonis. ḡ ⁊c̄. ¶ Et si q̄ras. quare ḡ fili⁹ nō pōt ḡnare ex quo est ī ipo sicut ⁊ ī pr̄e potētia generādi? ¶ Ad hoc rn̄det̄. ꝙ diuina essentia ita est qua pr̄ pōt ḡnare / ꝙ nō qua fili⁹ nec spūs sctūs: sicut aīa ita est qua potest esse visio in oculo ꝙ nō in tibia nec in pede: licet anima ipsa realiter sit vbiq3. ¶ Nec valet si dicat̄. ꝙ posse ꝓducere seu generare ꝑsonam est ꝑfectio simpl'r / non mi⁹ ꝙ̄ posse ꝓducere creaturam: quoniam verum est ꝙ esse potentiam qua pater potest generare est ꝑfectio simpl'r: ⁊ ideo conuenit essentie in qualibet ꝑsonarum: quia constat ꝙ tam essentia filij ꝙ̄ spiritus sancti est potētia qua pater pōt ḡnare. ex hoc tamē nō sequitur ꝙ filius possit generare nec spūs sanctus: q2 nec esse potētiā qua potest filius vl' spiritus sanctus ḡnare est ꝑfectio aliqua cū icludat repugnātiā

vt tenemus p fidē. ¶ Ad tertiā iam dictū est ꝛ dicetur
in sequenti articulo ꝙ potentia generādi ꝛ spirandi po
test dici essentia modo preexposito. Et quando dicitur
ꝙ essentia non potest esse principium generationis ali-
cuius persone: cum sit ab omnibus indistincta: concedo
ꝙ nō potest esse principiū generandi psonā tanꝗ a quo
persona ipsa est originata seu generata: nec ꝑ ꝯñs hoc
modo est principiū generandi sed aliquo mō alio supra
dicto. ¶ Ad quartā apparet ex dictis ꝙ falsū accipis
in minore: qꝛ siue vocēs actū generationē actiuā siue ꝑ-
sonam seu generationē passiuā / potentia generatiua nō
distat magis ꝙ intellectiua ab actu. ¶ Ad quintā ap-
paret solutio ex p̄dictis tam in ista ꝙ in alia questione.
¶ Ad sextā iam est responsū: ꝙ licet esse absolutū qḋ ē
in patre sit in filio ꝛ in spiritu sancto: nō tamē illud est oī
bus potentia generādi. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum aliqui dicūt ꝙ
sola ꝓprietas psonalis est potentia generandi: qꝛ act⁹
generādi cōuenit soli patri. ergo ꝛ potentia generandi.
¶ Sed hec ratio nō cōcludit: quia ꝓprietas patris est
ab essentia filij indistincta: cū eadē sit essentia vtriusq̄
vꝫ patris ꝛ filij: que quidē essentia est ab oībus ꝓprie-
tatibus psonalibus indistincta. ergo quādo dicit̄ ꝙ ꝓ-
prietas psonalis patris cōuenit soli patri: ꝛ actus gene
randi si intelligat̄ ꝙ sic cōuenit soli patri ꝙ nō est aliqḋ
qḋ sit in aliqua alia psona iū: est euidēter falsū. ergo ꝛc̄.
¶ Preterea aut ꝑ actū generādi ꝛ ꝑ potentiā generā-
di intelligis idem in re: aut nō / sed aliqua diuersa. Si p̄-
mū: ergo nō magis ꝓbas potentiā generandi esse aliqḋ
cōueniēs soli patri quia actus generādi cōuenit ipsi so
li: ꝙ posses arguere ecōuerso. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ꝓprietas
personalis nō dicit̄ potētia generandi respectu suppsi⁹
sed actus gñationis actiue est ip̄a patris ꝓprietas per-
sonalis. ergo ꝛc̄. ¶ Si aūt ponas secūdū: vꝫ ꝙ ꝑ actū
generandi intelligis aliquid diuersū in re a potētia ge
nerādi: ergo tibi cōtradicis: cū dicas ꝛ ꝓbare intendas
ꝙ potētia generādi sit ꝓprietas patris quā cōstat esse
indistinctā a gñatiōe actiua. ip̄a eñi gñatio actiua sola
est patris ꝓprietas psonalis. quare ꝛc̄. ¶ Alij dicūt ali
ter: ꝙ aut ꝑ potētiā generādi itelligit̄ potētia qua hec
persona generat deū sibi similē: aut illa qua generat ꝑ-
sonā a se distinctā. est eñi hec generatio assimilatiua et
distinctiua. vt primo modo potētia generandi est diui-
na essentia: secūdo aūt modo ꝓprietas relatiua. ¶ Sꝫ
nec hic modus dicēdi est ratiōabilis: quoniā nō minus
imino multo magis in diuinis ꝙ in creatis vnū ꝛ idem
est potētia ꝓducēdi simile ꝛ distinctū: sed sic apparet in
creaturis ꝙ vnū ꝛ idē est ꝓductiuū p̄ncipiū simile ꝛ dis-
tinctū: sicut ꝛ ipsum ꝓductū vnū ꝛ idem est producti si
mile ꝛ ab eo distinctū. nec eñi ignis generatus est gene-
rāti similis ꝛ ab eo distinctus alio ꝛ alio sed tantūmodo
semetipso: sicut ꝛ eadē ignis generantis essentia fuit ꝓ-
ductiua ignis similis ꝛ distincti. ergo ꝛ in diuinis consi-
militer est dicēdū. quare ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si aliqḋ eēt
principiū ꝓducendi sibi simile ꝛ nō distinctū a se / ꝗ esset
principiū ꝓducendi seipsum: hoc autem est falsum. ꝗ ꝛc̄.

Et ideo quantū ad istum articulū aliter
est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ poten-
tia generādi tripliciter pōt sumi. Uno modo ꝓ illo quo
psona est potēs generare ꝛ generat: nō tamē ipsum ge-
nerat qḋ dicit̄ potētia sic accepta. Alio mō ꝓ illo qḋ po
test gñare. ꝛ tertio modo / ꝓ illo qḋ dicit̄ potētia primo
modo nō tantum vt est illud quo persona pōt gñare / sed
quo actu gñat. ¶ His p̄missis pono quatuor ꝯclusiōes.
¶ Prima est. ꝙ diuina essentia est potētia generādi ꝛ spi
rādi p̄mo mō sumpta: vꝫ ꝓ illo ꝗ psona pōt gñare ꝛ spi
rare. ¶ Hec declarat̄. qm̄ sicut essentia dicit̄ termin⁹ ge
nerationis ꝛ spirationis nō tanꝗ aliqḋ accipiēs esse ip̄a
gñatione vel spiratione mediāte: sed qꝛ est tota essentia
psone generate ꝛ spirate: que qdē psone sunt termini ge
nerationis ꝛ spirationis vt accipiētes esse a generāte ꝛ
a spirāte: ita cōsimilit̄ essentia patris generātis pōt di-
ci principiū generādi: qꝛ licet ab ipsa nō generet̄ psona
est tamē patris generātis natura: qua pater ip̄e est po
tēs generare. ¶ Cōfirmat̄ ꝑ magistrum ꝗ dicit in litera
ꝙ potētia generādi est ipsa natura patris: que qdem li
cet eadē sit in filio: nō tamē ip̄a sic est in filio ꝙ ꝑ eā pos
sit fili⁹ generare: sed sic est in filio sicut potētia qua pōt
ipse filius generari. ergo ꝛc̄. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ
potētia generādi secūdo modo sumpta ꝓ illo a quo ori-
ginaliter est psona genita / est p̄cise ipsa patris persona.
¶ Hec est euidens. qꝛ solus pater est a quo potest fili⁹ ge
nerari: nō aūt patris essentia: cū sit a filio totalit̄ indisti
cta: ꝛ oē genitū a generāte oporteat realr̄ eē distinctū
ergo ꝛc̄. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ oīs potētia gñatiua
ꝛ vniuersaliter ꝓductiua in creatis primo modo / est po
tētia etiā ꝓductiua secūdo modo sumpta. ¶ Hec appa
ret. qm̄ in creatis illud idē qḋ est producēs est ratio pro
ducendi distincta realiter a ꝓducto. nec eñi magis for-
ma accidētalis ignis vt calor ꝓducens aliū / distinguit̄
realiter a ꝓducto ꝙ eius essentia: sed in diuinis ideo dis
tinguimus inter potētiā ꝓducēdi ꝛ ꝓducentē: siue inter
potētiā ꝓducēdi sumptā ꝓ ꝓducente: ꝛ potētiā ꝓducē
di sumptā ꝓ ratione ꝓducēdi que est ipsa essentia ꝓdu
centis: qꝛ licet ꝓducēs a ꝓducto realiter distinguatur /
eadē tamē numero est oīno essentia vtriusq̄: nec ꝑ cō-
sequēs potest dici ꝓducens ꝓprie nec ꝓducta. ergo per
cōtrariū cū essentia omnis forme create agētis sit sicut
ꝛ forma ip̄a distincta realit̄ ab effectu forme: nec effect⁹
forme create causa ꝓductiua sit nisi eēntia ipsi⁹: seq̄t̄ ꝙ
in creatis idē est ꝓducēs ꝛ rō ꝓducēdi. ¶ Ex hoc sequit̄
corollarie p̄io. ꝙ nō oporteat distinguere ī creatis: sꝫ tā
tūmō in diuinis inter potētiā ꝓducēdi p̄mo illoꝝ duoꝝ
modoꝝ ꝛ īter potētiā ꝓducēdi scḋo mō acceptā. ¶ Se
cūdo. ꝙ aliter diuina essentia dicit̄ potētia ꝓductiua ad
intra / ꝛ aliter essentia oīs rei create actiue. ¶ Primū ap
paret ex dictis. ¶ Sꝫ ꝯtra hoc forsitā arguet̄. qm̄ ignis
ꝯpositus ex materia ꝛ ex forma dicit̄ generās: potētia
aūt generādi dicit̄ ei⁹ forma. ꝗ etiā in creatis est distin-
ctio inter generātē ꝛ potētiā generādi. ¶ Preterea nō
magis distinguit̄ pr̄ generās ab essentia dicta alio mō
potētia generādi ꝙ eēntia cuiuscūq̄ forme create ꝓdu
ctiue ab ip̄a forma ꝓducēte. ꝗ nō magis est distinguēdū
in diuinis ꝙ ī creatis inter ꝓducētē ꝛ īter potētiā ꝓdu
cēdi alio mō sumptā. ¶ Ad primū respōdeo ꝙ solū illḋ
dicit̄ ꝓprie ꝓducere cui⁹ virtute ponit̄ ꝓductū ī eē: hoc
aūt nō est materia ignis generātis respectu ignis geni
ti: sꝫ tātūmō ei⁹ forma: ꝗ separata a materia seq̄ret̄ ei⁹ v̄tute
mediāte idē effectus penit⁹: sicut ꝛ calor separat⁹ a subie
cto ē calefactiu⁹ ꝯsilr̄ sicut p̄mo. ꝛ hoc est signū a poste-
riori arguēdo: ꝙ nec subiectū accñtis aliqḋ facit ad ꝓ-
ductionē seu actionē ipsi⁹: nec materia ad gñationē sub
stātialis forme: nec ēt ꝯpositū: tū qꝛ est a partib⁹ indisti
ctū: tū qꝛ esto ꝙ distinctū / ip̄o corrupto ꝛ sola substātiali
forma manēte idē effect⁹ seq̄ret̄ ea separata a materia re-
manēte ꝗ fuisset secut⁹ antea ab ip̄a in materia exñte.
Ex quo sequit̄ ꝙ sola ip̄a dr̄ ꝓprie eē agēs cū a sola ip̄a
effect⁹ sequat̄: nec ei⁹ subiectū dr̄ agēs nisi denominati
ue tantum et quadā denominatione extrinseca: vꝫ qꝛ
est subiectū agentis puta forme: nec ꝯpositū etiā dicit̄
agēs nisi eo modo quo homo totus dicit̄ crispus vel si-
mus. quare ꝛc̄. ¶ Ad scḋm dico ꝙ licet non plus distin-

guatur persona generans vel spirans ab essentia q forma creata agens seu producens a sua essentia: tamē sic persona producens est distincta realiter a persona producta: q producens est essentia a producto sicut ⁊ a producente totaliter indistincta: propter qd ipa vtriusq persone vez producentis ⁊ producte essentia / nec producēs dicitur nec producta. contrarium autem est de essentia omnis rei create, agentis: quoniam illa sic est cum re ipa agente idē q ab omni illo realiter distinguitur a quo ipa realiter est distincta. quare ⁊c. ¶ Secundum corollariū sequit̄ ex pmo. quoniam diuina essentia non dicitur generatiua ⁊ spiratiua sic q spiratū ⁊ genitū originaliter sit ab ipsa: cum nec ipa sit generans nec spirans / neq genita nec spirata. essentia aūt omnis rei create actiue et producentis sic dicitur productiua q productum quādo in esse ponitur est ab ipa: sicut etiam isto modo ipsa diuina essentia dicitur pductiua ad extra vez creatiua.

¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. q generatio actiua potest dici potentia generādi tertio modo sumpta. ¶ Hec apparet. quoniam sicut in creatis aliquando causa dicitur illud a quo potest esse effectus: et vt sic non semper sunt simul causa ⁊ effectus: modo quo dicitur q fortes est causa domus: aliquando autem dicitur causa illud qd actu causat: ⁊ vt sic causa semper est insimul cum effectu: modo quo domificator dicitur causa domus: ita consimiliter suo modo potest dici in proposito de potentia generandi: videlicet q sumpta pro potentia vt est illud quo persona non tantum potest generare sed etiam actu generat / vt sic potētia generatiua importat essentiam a generante ⁊ a genito indistinctam: ⁊ generationem actiuam non a generante sed tantum a genito realiter differentem ⁊ etiam a spirato. ¶ Ad hoc etiam declarandum adducitur exemplum in precedentibus positum de tribus imaginibus in ligno existētibus ab ipo tamen totaliter indistinctis / licet inter se distinctis. Si enim lignum illud esset prima illarum imaginum nō ab aliquo a se nec ab imagine alio: ⁊ cum hoc esset illud quo ipsa prima imago faceret q secunda imago idem esset omnino ligno: hoc modo vere tunc diceretur q prima imago generaret secundam: ⁊ q lignum ipsum esset potentia qua ipsa esset potens generare secundam: lignum autem simul cum generatione actiua ab eo indistincta que actiua generatio esset potentia actu generans non tantum generare potens. sic consimiliter suo modo est imaginandum in proposito. nec tamen est intelligendū ex pdictis q i diuinis posse generare vel spirare ⁊ actu generare vel spirare aliqualiter distinguantur: nec per consequens q potentia generandi sumpta pro illo quo persona potest generare vel spirare sit distincta a potentia generandi vel spirandi sumpta pro illo quo actu generat siue spirat. cum hoc tamen stat q potentia generandi primo modo sumpta / que est patris essentia / est a generante ⁊ a genito indistincta. potentia autem generandi sumpta secundo modo includit generationē actiuam a persona genita realiter differētem licet ab essentia generantis persone ⁊ genite totaliter indistinctam. Ex quo sequitur: q potentia generandi isto vltimo modo sumpta est omnino idem cum potentia generandi secundo modo sumpta: quoniam potentia generandi secundo modo sumpta / vt dictum est supra / est persona generans: que includit generationem actiuam: vel est ipa generatio actiua. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis: quia vt dictum est non magis potentia generatiua q intellectiua distat in deo ab actu. licet autem puro actui repugnet potentia distans ab actu / non tamen indistans ab ipso.

Circa distinctionē octauam in qua magister determinat de pprietatibus diuine essentie cōmunibus psonis oībus ⁊ specialit̄ de duabus: vez de simplicitate et immutabilitate: est querendū de istis duabus. Et pmo de pma vez de simplicitate diuina qro: Utrum repugnet simplicitati diuine esse i aliquo genere. ¶ Et videt̄ q sic. quia cui repugnat oīs cōpositio / ei repugnat esse in genere: sed diuine simplicitati repugnat omnis compositio. ergo ⁊c. ¶ Maior pbatur. qr omne ens cōpletum directe existēs in genere est cōpositum ex significato gñis ⁊ ex significato differētie in re extra. nec em̄ genus ⁊ differentia q sunt partes diffinitionis qua est diffinibile omne existēs in gñe / significāt idem penitus in re extra. ergo ⁊c. ¶ Contra. qr multa sunt simplicissima / que tamen sunt in genere: sed hoc fieri non posset si simplicitati esse i genere repugnaret. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet de aīa ⁊ de angelo. omnis em̄ intellectualis forma est simplicissima omni carens cōpositione: ⁊ tamen est in genere substantie. quare ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic pcedā. Primo em̄ inquirā an deus saltem aliquo modo posset poni seu concedi esse in genere. Secūdo supposito q sic / sumendo genus vno modo nō autem alio mō / dicā ad quesitū an illo modo vez quo sumendo gen' deo repugnat esse in genere / ipsi repugnet ratione simplicitatis ei'. Tertio ostendā qd est illud genus in quo deus potest dici existere. Quarto tāgā aliq dubia circa ista.

Quātum ad primū dicitur cōmuniter q deus nullo modo est in aliquo genere. ¶ Hoc aūt probat̄ primo. qr cuius cōceptus nō est species alicui' gñis nec ipm est indiuiduū alicuius gñis: sz cōcept' dei specificus nō est species alicui' gñis. g ⁊c. ¶ Maior apparet quia genus nō significat nisi illa que significantur per suas species: sed illud cuius conceptus specificus non est species non importatur per aliquam speciem. ergo nec per genus. quare ⁊c. ¶ Minor apparet. quia solus conceptus predicabilis de pluribus differentibus numero est species: sed talis non est conceptus dei: conceptus em̄ specific' significat multa indiuidua possibilia qd nō facit cōceptus dei: cū sint impossibiles plures dij. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qr nulli rei in genere existenti repugnat per se primo modo nec secūdo q partibus diffinitionis specifice ipsi cōuenientis correspondeant in ipsa re partes diuerse. sed cuicunq de quo verificatur descriptio dei specifica repugnat per se primo vel secundo modo q partibus descriptionis correspondeāt partes diuerse in re videlicet in deo. ergo ⁊ cet. ¶ Maior declaratur. quia omnis diffinitio specifica cuiuscunq existentis in genere est vniformiter communis pluribus ⁊ verificabilis de eis. ergo nec plus requirit q suis partibus correspondeat eadem res in eodem indiuiduo q in diuersis: sed constat q in diuersis hoc nō requirit. ergo nec in eodem hoc requirit per se primo nec etiā scdo modo dicendi per se: licet contrarium sit de facto videlicet q in quolibet vno indiuiduo eadem realitas correspondet partibus sue diffinitionis de facto. ¶ Minor apparet. quia omnis imperfectio ⁊ p cōsequens compositio repugnat summe deo: ⁊ ita p consequens repugnat ipsi primo vel secūdo mō. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio. qr nō plus pōt cōcept' substātie q ē gen' significare deū q cōcept' sapiētie q ē spēs q̄litatis: sz cōcept' iste sapiētie nō ēē de deo: talitas ita sapiētia icreata sicut creata eēt q̄litas g seq qd ē falsū. g ⁊c. ¶ Preterea q̄rto. null' cōcept' cōis

pluribus coordinationibus p̄dicabiliū seu diuersis p̄dicamētis est genus:sed ois ꝯceptus simplex tam substātie ꝙ entis ꝙ relatiōis deo ⁊ creature cōis est cōis diuersis p̄dicamentis.ergo nullus talis pōt esse genꝰ:sꝫ nec conceptus dei proprius.constat ergo cū nullus conceptus de deo p̄dicabilis sit genus:ꝙ nec ip̄e deꝰ pōt esse in gn̄e. ¶ Minor assumpta declarat̄:qꝛ scd̄m doctores accidēs nō est genus:sed nulla alia ratio pōt dari quare accidēs nō sit genꝰ:nisi qꝛ est ꝯceptus cōmunis multis p̄dicamentis.non em̄ potest dici ꝙ non sit genus qꝛ nō habet differentias:qꝛ immo habet differentias cū diuidat̄ p absolutū ⁊ respectiuū.ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra opinionē istā arguo dupliciter. Primo.qꝛ genus vt describit̄ a logicis ⁊ sumit̄ a phōrio non est aliud ꝙ p̄dicabile de pluribus differentibus sp̄e in eo qd̄ quid:omnis ergo conceptus talis vꝫ sic de taliter differētibus p̄dicabilis est genus in quo sunt omnia sic differētia quibus ꝯceptus hmōi est cōmunis ⁊ de q̄bus seu de ip̄oꝝ conceptibus ꝓprijs est p̄dicabilis:sed multi sunt cōceptus tales deo ⁊ ⁊ creature cōmunes vt dicetur infra.ergo ⁊c̄. ¶ Secundo.qꝛ nō omne cuiuscunqꝫ generis significatū est aliq̄d p se vnum: solū em̄ genus quātitatis substantie ⁊ qualitatis significat aliq̄d p se vnū:nō autē aliqd̄ aliorū:sed simul plura:vt actio p̄ducēs ⁊ p̄ductū:vbi locū ⁊ locatū ⁊ sic de quolibet aliorū:sed nec genus actionis nec vbi nec relationis sibi determinat vtrūqꝫ extremorū que significat esse tantūmō ens creatū:vt etiā magis explicabitur infra:omne aūt p aliquod genus vl̄ p aliquā eius speciē significatū est in genere vt hic loquimur de esse in genere.ergo ⁊c̄.

Et ideo quantum ad istum articulū dico aliter. ¶ Ad cuius euidētiā p̄mitto duo. Primū est. ꝙ cū genus de quo hic querit̄ sit genꝰ gn̄alissimū multa sub se cōtinēs inferiora:vel etiā p genus hic posset intelligi totū p̄dicamentū qd̄ est multitudo seu collectio p̄dicabiliū eoꝝ que sunt in gn̄e quocūqꝫ p̄dictoꝝ modoꝝ sumpto:alia sunt in ipso vt signatū in signo:alia sunt in ipso sumpto ꝓ toto p̄dicamento vt ptes in toto:⁊ in gn̄e sumpto nō ꝓ toto p̄dicamēto:sꝫ ꝓ solo gn̄alissimo:nō vt signatum in signo nec vt ptes in toto:sed vt signa pticlaria seu minus vniuersalia sub signo vniuersaliori ⁊ cōmuniori:eorūdē tn̄ cū ip̄is signis minus vniuersalibus significatiuo:⁊ nō tm̄ illoꝝ sed aliquoꝝ alioꝝ. Exemplū huius pōt poni de gn̄e substātie in quo p̄mo mō sumpto ꝓ toto p̄dicamēto sunt in ip̄o genus generalissimū:puta ꝯceptꝰ substātie:alia genera subalterna/vt ꝯceptꝰ corporis ⁊ aīalis ⁊ species specialissime/vt ꝯceptꝰ hominis vel asini ⁊ lapidis:⁊ differētie vt ꝯceptus rationalis:omnia inquā ista ⁊ quodlibet alioꝝ sunt in p̄dicamēto substantie vt ptes in toto:qm̄ nec p̄dicamentū est aliud ꝙ collectio p̄dicabiliū:p̄dicabilia aūt vt alias dictū est sunt mētales termini:puta ꝯceptus vel voces.ergo p̄dicamētum mō constat vt totū ex ptibus ex alijs ꝙ ex ꝯceptibus vel ex vocibus/vt alias fuit declaratū plurius. In gn̄e scd̄o mō vꝫ vt signatū in signo/est ois res extra aīam singularis:que ita est signatum seu obiectū p ꝯceptū gn̄is intellectum ꝙ nō est signum: vt oēs homines asini angeli lapides ⁊ q̄cūqꝫ alie substātie singulares. In gn̄e aūt sūpto tm̄mō ꝓ supmo seu gn̄alissimo p̄dicamēti substātie sunt tertio mō oēs ꝯceptꝰ inferiores siue generū siue differentiarū siue sp̄erū ⁊ etiā singulariū:ꝯceptꝰ em̄ corporis est nō ꝓprie in ꝯceptu sꝫ sub ꝯceptu substātie q̄ est genꝰ supmū vt signum earūdē rerū quarū ꝯceptꝰ substātie est signū:nō tn̄ tot rerū quot substātie ꝯceptꝰ est signū.⁊ iō ꝯceptꝰ substātie dr̄ signū vniuersalꝰ/nō qꝛ signū rei vlioris ⁊ pluribꝰ cōis/sꝫ qꝛ signū pluriū.hoc mō etiā est sub ꝯceptu corporis q̄libꝫ alioꝝ inferiorū ꝯceptuū vt aīalis ⁊ hoīs ⁊ rōnalis:q̄ oēs sunt sub ꝯceptu substātie. ¶ Ex p̄dictis īfero ꝙ deus nō pōt poni eē in gn̄e nisi vno triū p̄dictoꝝ modoꝝ:vꝫ vt signatū in signo mō quo est in gn̄e obiectū qd̄cūqꝫ p ꝯceptū gn̄is intellectū.licet em̄ ꝯceptus dei possit intelligi esse ī gn̄e ꝓ p̄dicamēto sumpto vt ps in toto:vel esse in gn̄e ꝓ generalissimo vel ꝓ alio oī gn̄e vniuoco supiori accepto vt signū minus cōe sub signo vniuersaliori:nō tn̄ deus ip̄e signatus vel ꝯceptus pōt poni in gn̄e cū nō sit signū sed signatū aliquo istorū duorū modorū:sed tm̄ vt signatuꝫ in signo:⁊ de hoc tantū est q̄stio. ¶ Secūdū p̄mittenduꝫ est.ꝙ genus gn̄alissimū ⁊ totū ip̄m p̄dicamentuꝫ dupl̄r pōt sumi. Uno mō vt genꝰ dicat̄ vniuersalit̄ oē p̄dicabile in q̄d de pluribꝰ differentibꝰ sp̄e q̄cunqꝫ ⁊ cuiuscūqꝫ cōditionis sint hmōi sic diuersa.⁊ hoc mō genꝰ describitur a Porphyrio. Alio mō magis specialit̄ ⁊ vsitatius sumit̄ genꝰ p̄cise ꝓ p̄dicabili de pluribꝰ sp̄e sic diuersis ꝙ nulli eoꝝ specie diuersoꝝ repugnat habere alterū indiuiduū ab ip̄o essentialit̄ distinctū eiusdē rationis scd̄ꝫ mō quo sola creata entia dicunt̄ specie esse distincta sic ꝙ quodlibet eorū est significabile seu ītelligibile p conceptū sp̄et specialissime intermediū inter ꝯceptū generis ⁊ ꝯceptū ꝓpriū singularis.qui q̄dem ꝯceptus specificus intermedius respicit vt sua obiecta aliqua plura singularia possibilia eiusdē specifice rationis. ¶ Consimiliter pōt sumi dupl̄r p̄dicamentū:vꝫ vno mō vniuersalit̄ ꝓ collectione seu multitudine quoꝝcūqꝫ p̄dicabiliū cōmuniū ⁊ minꝰ ꝯmuniū seu singulariū/⁊ vt sic includit vt ptē sui genus p̄mo mō acceptū. Alio mō specialiter pōt sumi ꝓ collectione seu multitudine tm̄ illoꝝ ꝯceptuū p̄dicabiliū:quoꝝ cuilibet rei singulari p qd̄cunqꝫ taliū p̄dicabiliuꝫ significate ꝯuenit ꝯceptus specificus intermediꝰ vt dictū est inter ꝯceptū inferioris gn̄is ⁊ inter ꝯceptū ꝓpriū singularis.et hoc mō p̄dicamētum sumptū includit vt ptem sui genus nō p̄mo modo:sꝫ tm̄ scd̄o mō acceptū:qm̄ genus vt p̄mo mō sumptū vniuersalior ꝯceptus est ꝙ supmū genus p̄dicamēti isto mō scd̄o sumpti.nullꝰ aūt ꝯceptus vlior ꝯceptu supmo p̄dicamēti est aliquid illius p̄dicamenti.quare ⁊c̄.

His p̄missis pono quatuor ꝯclusiōes.

¶ Prima ē.ꝙ deꝰ ip̄e ē vere ī gn̄e p̄mo mō accepto vt signatū ī signo. ¶ Hec ꝓbat̄.qꝛ oē illd̄ vere ē ī tali gn̄e isto mō qd̄ ē obiectū p ip̄m significatū seu ītellectū:sꝫ multi sunt ꝯceptꝰ quoꝝ q̄libꝫ ē genꝰ isto mō sūptū:quoꝝ oiū obiectū ē deꝰ.ergo ⁊c̄. ¶ Maior appꝫ.qꝛ genꝰ isto mō sūptū ē ꝯceptꝰ ois vl̄ vocal̄ terminꝰ p̄dicabil̄ de plibꝰ dr̄ntibꝰ sp̄e in q̄d quōcūqꝫ se hn̄tibꝰ.ꝯstat aūt tā entis ꝯceptū ꝙ substātie cōeꝫ deo ⁊ creature:qꝛ vtriusqꝫ istoꝝ obiectū significatū ac p eū ītellectū ē indr̄nt̄ deꝰ ⁊ creature:⁊ ē talē ꝯceptū:vꝫ de plibꝰ sp̄e dr̄ntibꝰ in q̄d p̄dicabilē.ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ ois ꝯceptꝰ de pluriū singulariū ꝯceptibꝰ tam specificis ꝙ ꝓprijs singularibꝰ p̄dicabilis ē genꝰ isto mō sumptū:⁊ p ꝯn̄s oē illud ē in gn̄e sic accepto vt signatū ī signo:de cuiꝰ ꝯceptu vl̄ specifico vl̄ singulari ꝓprio ē p̄dicabile tale genꝰ:sꝫ multi ꝯceptꝰ quoꝝ q̄libet est genus hoc mō sūptū sūt p̄dicabiles ⁊ si nō de ꝯceptu dei specifico q̄ est īpossibilis/tn̄ de ꝯceptu singulari ip̄i soli ꝓprio sicut appꝫ de ꝯceptu entis ⁊ substātie ⁊ de alijs īferiꝰ explicādis p̄dicabilibꝰ vniuoce de ꝯceptibꝰ tā specificis ꝙ alijs creature ꝙ etiā de ꝯceptu dei ꝓprio singulari licet nō de ꝯceptu specifico īpossibili.ergo ⁊c̄. ¶ Scd̄a ꝯclusio ē ꝙ ꝯceptus dei est ī gn̄e ꝓ p̄dicamēto sumpto p̄mo modo vt pars in toto:⁊ in genere pro vno solo predicabili sumpto vt signū minus vniuersale siue singulare sub signo superiori ⁊ vniuersaliori. ¶ Hec apparet.quoniam

pdicamētū vt sic acceptū est in se cōtinens ⁊ ꝯplectēs
vt totū suas partes / omne cōceptum predicabile vel de
pluribus vel tantū de vno / siue illud vnū sit cōceptibile
cōceptu specifico cōi pluribꝫ indiuiduis eiusdē ratiōis
siue nō / sꝫ tm̄ ꝯceptu sibi ꝓprio ⁊ cōi sibi ⁊ alijs ab eo al
teriꝫ rōnis. genus etiā sumptū ꝓ vno pdicabili est omne
predicabile in quid de pluribus specie differentibus ab
solute: ⁊ per ꝯñs cōtinet sub se vt superius seu cōmuniꝫ
inferius ⁊ minus cōmune: omne pdicabile de aliquo tā
tū vel aliquibꝫ illoꝝ de quibꝫ oībus est predicabile ipm
genus: sed cōceptus dei ꝓprius est quoddā predicabile
de vno tantū illorū de quibus est predicabile genus hoc
modo sumptū qđ est pars predicamēti cōsimili mō sum
pti. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. qꝛ cōceptus substātie q̄
est genus supremū predicamēti substātie: ⁊ conceptus
specificus qui est genus sub illo contentū / est predicabi
lis de deo seu de eius conceptu ꝓprio: ⁊ de cōceptibꝫ ꝓ
prijs tam singularibus q̄ specificis diuersarū creatura
rū. Deus em̄ dicit spiritus: aīa ⁊ angelus etiā dicuntur
spūs: ꝯceptꝫ aūt dei ꝓprius est pdicabilis tantū de deo
sicut ꝯceptus angeli de angelo. ⁊ sic de alijs. ergo quili
bet talis ꝯceptus inferioꝝ est sub ꝯceptu generis eis cō
muni: vt signum inferius ⁊ singularius sub signo cōiori
⁊ vniuersaliori. quare ⁊c̄. ¶ Cōfirmat. qꝛ in eodē gñe ꝓ
pdicamēto sumpto in quo est res vt signatū in signo / est
eius ꝯceptus vt pars in toto / ⁊ in ipo genere vt pro vno
predicabili sumpto vt signū particularius sub signo cō
muniori ⁊ vniuersaliori: sed vt probatū est: deus ipse qui
est res extra significata ⁊ itellecta est in gñe hoc mō sū
pto qđ genꝫ est pars predicamēti ꝯsimili modo sumpti
vt signatū in signo. ergo ⁊c̄. ¶ Minor apparet. quia nec
res intellecta est in pdicamento vt signatū in signo: nisi
qꝛ est obiectū alicuius ꝯceptus seu actus intelligēdi: q̄
est pars predicamēti. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ
deus nō est in gñe nec in aliquo predicamēto secūdo mo
do accepto vt signatū in signo. ¶ Hec apparet. quoniā
nulla res est obiectū vel signatum gñis sic accepti nisi
que est intelligibilis cōceptu aliquo speciei intermedio
inter cōceptū ipsū generis ⁊ cōceptū ꝓpriū singularis
rei ipsius. ¶ Hoc apparet ex illo secūdo pmisso superiꝫ
sed deus nō est ꝯceptibilis aliquo tali ꝯceptu. ergo nec
est in genere nec in pdicamento aliq̄ sic accepto. ¶ Mi
nor ꝓbatur. qꝛ cū cōceptus speciei specialissime de q̄ so
lo est sermo / sit ꝯmunis pluribus indiuiduis eiusdem ra
tionis: omnis res tali conceptu intelligibilis potest ha
bere aliam eiusdē ratiōis secū: sed deus nō est talis res.
cōtradictionem em̄ implicat esse plures deos. ergo ⁊c̄.
¶ Nec valet si dicat: ꝙ sunt tres diuine persone quarū
q̄libet est deus: qꝛ oēs psone sunt vnicum indiuiduū essē
tialr̄ indistinctū: cū sint vnica essentia numero: ꝯceptus
aūt oīs specificus est cōis pluribꝫ indiuiduis essentiali
ter distinctis: vt apparet de cōceptu hoīs aīal ⁊ cuius
cunꝗ alterius speciei. quare ⁊c̄. ¶ Quarta ⁊ vltima cō
clusio est. ꝙ cōceptus dei proprius nō est in gñe sumpto
pro predicamento secūdo modo predicto vt pars in to
to / nec in genere pro vno solo predicabili cōsimili modo
sumpto vt signum minus commune seu inferius sub si
gno ꝯmuniori siue superiori. ¶ Hec sequitur ex tertia si
cut secūda ex prima. quoniam omnis res intellecta est
in genere qđ est pars pdicamenti vt signatum in signo
cuius cōceptus est sub ipso genere vt signū inferius sub
superiori: ⁊ est secū eiusdē predicamenti: sed vt probatū
est in tertia ꝯclusione: deus non est in aliquo genere isto
modo sumpto vt signatum in signo: cum genus hoc mo
do sumptum precise habeat pro obiecto intellecto rem
conceptibilem cōceptu specifico communi pluribus in
diuiduis eiusdem specifice rationis: qualis cōceptꝫ est

deo impossibilis. ergo dei conceptus nō est ordinabilis
in aliquo predicamēto sic sumpto: nec de eo est predica
bile genus aliquod talis pdicamenti: vez ex predicabi
libus tantū de indiuiduis conceptibus specificis cōsti
tutis. ergo ⁊c̄. ¶ Ad primā rationē illius doctoris ap
paret ꝙ nō arguit contra dicta. quoniam illa sua maior
assumpta est vera de genere secūdo modo: nō autem de
genere pmo modo accepto. Accipiēdo enim genus lar
ge vez pmo modo pdicto / omne illud potest dici indiui
duū generis / hoc est obiectum ꝑ conceptum generis in
tellectum / de cuius ꝓprio conceptu est pdicabilis con
ceptus communis pluribus differētibus specie ⁊ de eis
in quid pdicabilis: cum omnis talis cōceptus sit genꝫ
isto modo acceptum: sed deus est tale obiectū: licet em̄
de eius conceptu specifico nihil sit pdicabile: quia nec
conceptus specificus est possibilis de ipso haberi: est ta
men pdicabilis de conceptu sibi ꝓprio singulari con
ceptus communis pluribus spē differentibus absolute
ergo licet cōceptus dei specificus hoc est ꝓprius nō sit
species nec de ipo etiā sit pdicabilis conceptus aliquis q̄
sit spēs specialissima: ex hoc nō seq̄t ꝙ si sit de ipo pdica
bilis cōceptus generis isto modo accepti: nec ꝑ ꝯñs ꝙ
non sit in genere sic accepto. ¶ Ad secundā cōsimiliter
est dicendum. ¶ Ad tertiā appet ꝙ maior assumpta est
falsa: qm̄ licet cōceptus substātie dicte a substādo acci
dētibꝫ nō magis significet deū q̄ ꝯceptus qualitatis: si
gnificat tm̄ ipm ⁊ repñtat seu respicit vt obiectū cōce
ptus substātie dicte a ꝑ se existēdo. esto etiā ꝙ ꝯceptus
substātie nō significaret deū: ex hoc non sequit quin ali
quis alius qui est genꝫ esto ꝙ nō supmū in pdicamento
substātie / sicut est ipe ꝯceptus substātie / posset significa
re cū ac respicere vt obiectū. quare ⁊c̄. ¶ Ad quartā ap
paret pmo. ꝙ illa maior nō est vera loquēdo de gñe mo
do pdicto: vez vniuersaliter ꝓ omni pdicabili de pluribꝫ
differētibus specie accepto. ¶ Secūdo cōcessa maiore
vez ꝙ nullū tale pdicabile diuersis pdicamētis ꝯmune
est genus vez aliquod determinatū alicuius pdicamen
ti tātū illoꝝ: sed vel oīm vel nullius accipiendo genus
pcise ꝓ pdicabili vnius solius pdicamenti. ¶ Minor q̄
sub maiori ista accipitur est falsa: est em̄ de deo pdicabi
lis conceptus vnius solius coordinationis pdicamen
ti vt ꝯceptꝫ substātie spūs ⁊ alij diuersi / de qbꝫ in tertio
articulo erit sermo. quare ⁊c̄. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū est sciendū ꝙ du
plicit pōt distingui simplicitas vna qua aliqd sic ē sim
plex de facto ꝙ ipsi tm̄ nō repugnat ꝑ se pmo ex sua diffi
nitiōe nec ēt ꝑ se scđo mō ꝯpositio. ⁊ talis simplicitas ē
i mltis creatis. nō tm̄ em̄ nō ē itrinsece aliq̄ ꝯpositio i an
gelo nec i aīa itellectiua: imo sic q̄libꝫ itellectualis for
ma ē de facto simplex ⁊ idiuisibil ꝙ nihil pōt itrinsece
simplicꝫ eē ea. licꝫ aūt sic sit de facto simplex tm̄ ex diffi
nitiōe sua q̄ diuersis realr ꝯuenit / ipsi nō repugnat ꝯpo
sitio ꝑ se pmo mō: nec ēt scđo mō: cū nec simplicitas sit
passio eiꝫ: sicut risibilitas hoīs. Alia aūt simplicitas ē
q̄ aliqd sic ē simplex ꝙ sibi repugnat oīs ꝯpositio vl ꝑ se
pmo mō vl ꝑ se scđo mō: ⁊ sic est solūmodo deus simplex.

Hoc pmisso pono quatuor cōclusiões

¶ Prīa ē. ꝙ simplex pmo mō vez solū de facto nullam
ꝯpositionē hñs / ē i gñe. ¶ Hec appet. qꝛ oē ens creatū
qđ ē signatū ⁊ nō signū ē vt signatū i signo nō tm̄ in gñe
large sꝫ ēt i gñe ꝓp̄e sūpto: sꝫ mlta vt dictū ē sunt entia
creata simplicia isto mō vt oēs forme itellectuales. ꝗ ⁊c̄.
¶ Maior appet: qꝛ oīs res creata ē ꝯceptibilis ꝯceptu
specifico q̄ est species cōmunis pluribꝫ idiuiduis eiusdē
rōnis: sꝫ oīs res cuiꝫ ꝯceptꝫ specificꝫ ē spēs ē indiuiduū

alicuius generis etiã ꝓprie sumpti: ꝛ ꝑ cõsequens est in ipso vt obiectũ conceptum ꝛ significatum in conceptu eius signo. omne eñ conceptibile cõceptu q̄ est species ẽ incõceptibile ꝯceptu qui est gen⁹ etiã ꝓprie sumptuꝫ liꝫ non ecõuerso. ergo ꝛc. ¶ Unus tamen contra maiorẽ p̄dictam dicit ꝙ partes substantie essentiales nõ sũt in genere. qꝛ genus vt dicit est cõceptus p̄dicabilis de pluribus plusq̄ numero differentibus: quoꝝ nulluꝫ est pars essentialis alterius. ¶ Sed hoc qđ iste accipit nõ est verum: veꝫ ꝙ conceptus generis non se extẽdat ad partes essentiales alicuius. nõ enim minus pars essentialis substantie: puta materia ꝛ forma potest esse in genere q̄ eı⁹ ps quãtitatiua vel ĩtegralis. sed talis est ĩ genere: q̄libet eñ ps ĩtegralis aque est ĩ specie ꝛ ĩ gñe aq̄: ergo ꝛ quelibet pars essentialis est in genere ꝛ in specie sui totius vel quod videtur multis ꝓbabili⁹ in genere proprio. conceptus enim tã specificus q̄ generis de talibus partibus predicabilis alterius rationis esse videtur a conceptu generis ꝛ specifico predicabili de toto. ¶ Secunda conclusio est ꝙ simplicitas oẽm cõpositionem excludẽs de facto non est ratio ex qua possit ꝓbari ꝙ repugnet deo esse in genere illo modo sumpto in quo non potest esse. ¶ Hec sequitur corollarie ex alia p̄ma. qm̄ ex illa simplicitate que est alicuius in genere existentis nõ p̄ot ꝓbari ꝙ repugnet alicui esse in genere: sed simplicitas ista de qua est conclusio ꝓposita est vt dictum est multorum creatorum existentium in genere illo modo sumpto in quo deus ipse non potest esse. ergo deo non repugnat esse in genere tali ex simplicitate huiusmodi. quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est ꝙ alia simplicitas veꝫ secunda qua deus est simplex modo p̄ex positꝰ/est ratio ad ꝓbandum conueniens ꝙ deo repugnat esse in genere illo modo sumpto in quo ipse esse non potest. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ vt dictum est nulli existenti ĩ tali genere repugnat ꝯpositio ꝑ se p̄rio nec scđo: liceꝫ nulla compositio sit in ipso de facto: sed qđ est simplex simplicitate hoc scđo modo sumpta vt deus/non tm̄ ẽ simplex de facto: sed etiã sic est simplex ꝙ sibi repugnat ꝑ se omnis cõpositio. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ esse ĩ genere isto modo sumpto requirit ꝙ diffinitioni ips⁹ in genere existentis non repugnet primo modo dicendi ꝑ se nec scđo ꝙ partibus diffinitionis correspondeant distincte partes ĩ indiuiduo cui ꝯuenit talis diffinitio: sꝫ hoc repugnat diffinitioni dei. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ non tm̄ ex simplicitate p̄dicto mõ accepta: sed etiam ex alijs p̄ot ꝓbari ꝙ repugnat deo esse in genere sic accepto. ¶ Hec ꝓbatur. qꝛ om̄e illud ex quo ꝓbatur dei vnitas numeralis ꝛ omnis eius multitudo seu diuersitas impossibilis/est medium ad ꝓbãdũ ip̄m deũ non posse esse in genere sic accepto. ¶ Hoc statiꝫ apparet. qꝛ vt argutum est superius illud cuius ꝯceptus specificus non potest esse species alicuius generis/non potest esse in genere sic accepto: sed illud qđ sic ẽ vnum numero ꝙ nihil ab eo distinctum potest fieri eiusdeꝫ rationis cum eo non ẽ ꝯceptibile cõceptu qui sit species: ergo omne illud ex quo probatur dei vnitas numeralis ẽ medium ad probandum ꝙ ꝯceptus eius aliquis non potest eẽ species: nec ꝑ ꝯñs ip̄e potest esse in genere sic accepto: sed ꝙ deus sit necessario vnus nec possint esse plures/non tantum ꝓbatur ex simplicitate: sed ẽt ex essendi necessitate ꝛ ex omnipotentia et alijs mltis vijs. ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est sciendum. ꝙ p̄dicamentoꝛuꝫ alia sunt quorum q̄dlibet p̄dicabile in eis contentũ significat aliquid ꝑ se vnum de cuius conceptu ꝓp̄rio supponẽte ꝓ eo est p̄dicabile: vt p̄dicamẽtũ substãtie quãtitatis ꝛ q̄litatis. Alia aũt om̄ia respectiua sunt quoꝝ̃ nullũ p̄dicabilium in eis cõtentorum significat aliquid ꝑ se vnum sed plura simul: ꝓ quibus tantuꝫ potest supponere. nec eñ actio aliqua significat nisi ꝓducens ꝛ ꝓductum/nec vbi nisi locũ ꝛ locatũ/nec aliquod p̄dicamentum aliorum illorum importat nisi vtrunq; extremorum vt hic suppono ex alibi declarati vbi plixe ꝓbatum est ꝙ nullus respect⁹ est in re extra aliud q̄ extrema a seipsis relata: ergo cum deus nõ possit esse in genere nisi vt signatum in signo/ꝛ eorum que sunt in genere isto modo alia sint quoꝛuꝫ quodlibet ꝑ se vnum est in genere vt totale eius signatum in signo/vt illa omnia que sunt in p̄dicamento substantie quãtitatis ꝛ qualitatis: alia aũt quorum nulluꝫ vnicum per se sumptum est in ipso vt totale sed tm̄ vt ꝑtiale ei⁹ signatum vt illa que sunt in alijs septeꝫ generib⁹ respectiuis ꝑ consequens dupliciter potest intelligi deum esse in p̄dicamẽto. Uno modo ꝙ sit in ipso vt totale eius significatum: ꝛ hoc si sit in aliquo p̄dicamento p̄dictoꝛuꝫ triũ. Alio modo ꝙ sit in aliquo aliorum vt ꝑtiale eius significatum. ꝛ hoc modo deum esse in genere veꝫ vt eius significatuꝫ ꝑtiale/potest intelligi/vno modo ꝙ sit in genere deus essentialiter sumpt⁹ vt vnus: modo quo oẽs tres ꝑsone erunt vnicum significatum generis ꝑtiale: cum quibus omnib⁹ aliqua creatura sumpta erit significatum totale: ꝓ quo toto non ꝓ horum duoꝛuꝫ altero possit supponere genus ip̄m. Alio modo ꝙ deus ꝑtialiter sumptus vt trinus sit in genere sic ꝙ nulla ꝑsonarũ tm̄ sit totale sed ꝑtiale generis significatũ: ꝛ oẽs simul sumpte vel etiam tantum due sint sine aliquo ente creato alio totale gñis significatum/ꝓ quibus ꝛ possit supponere genus ipsum.

Hoc p̄misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est ꝙ deus nullo modo est in genere quãtitatis nec situs nec qualitatis vt alicuius horum aliquod significatum. ¶ Hec est euidẽs. qm̄ significatũ p̄cisum generis quantitatis est res tm̄ habens ꝑtes extra ꝑtes q̄ quidem res/sic distantes ꝛ dispositas habens partes non tm̄ est generis quãtitatis significatũ totale: sꝫ etiaꝫ situs significatum ꝑtiale. est enim situs totale significatuꝫ corpus ꝛ locus in quo circũscriptiue existit ip̄ꝫ corpus. significatũ aũt totale gñis qualitatis est accidẽs ab omni substantia realiter differens: sed constat deum non esse aliquod p̄dictorum. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio est. ꝙ deus vt essentialiter vnus acceptus est in genere substantie aliquo modo sumpte vt significatũ eius totale: ꝛ in alijs omnibus saltem alijs a p̄dicamẽto habitus vt eorum ꝑtiale significatum. ¶ Hec ꝓbaẗ quantum ad omnes tres eius ꝑtes. Et primo declaratur prima: veꝫ ꝙ sit gñis substãtie debito modo sumpte totale significatum. qm̄ significatum totale generis substãtie aut est ens vt ꝑ se absolute existẽs/aut vt alteri substãs veꝫ accidenti. sed non videẗ esse ponendum scđm. qm̄ significatũ totale generis substãtie est aliquod vnũ ens ꝑ se: sed hoc totum veꝫ ens accidenti substans non est ꝑ se vnum ens immo plura que sunt generũ diuersoꝛũ. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ substãtie p̄dicamẽtum nulluꝫ includit p̄dicabile qđ sit signum alicuius accidentis a substãtia realiter differentis. alias non plus diceretur genus substãtie q̄ accidentis si signum existeret vtriusq;: sed si eius significatuꝫ esset hoc totum qđ est ens accidenti substans/eius partiale significatũ esset accidẽs nec aliqua substantia ab omni accidẽte esset in genere substãtie: qđ est falsum: ergo significatum generis substantie non est ens vt alteri substans sed ꝑ se stans nulli inherens: sed ꝯstat ꝙ de⁹ est tale infinitũ ens ꝛ sūm̄ũ

ergo ipse est p se sine alio generis substantie totale significatum. ¶ Secunda pars pclusionis: vez q etiā deus ipse sit aliorum sex generum partiale obiectum significatū/appet p singula discurrēdo. significatū enim totale vbi/non est nisi locus & res alia quecūq existens in ipso. significatū actionis & passionis pducens & pductuz & psuppositum passum. Significatū quando/tempus et res temporalis qualis potest dici omnis coexistens ipsi: vez tempori. significatum relationis ex materia aliqua absolute: vt similitudinis duo alba similia: & diuersitatis diuersa. & sic de alijs. ¶ Ex hoc pōt argui ad propositū sic in forma. oē qd realiter est in loco est vbi partiale & cum ipso loco totale significatum: oē etiā a quo aliquid est pductum ab ipso essentialiter distinctum in passo psupposito est cum producto & psupposito sibi passo significatū totale actionis & passionis: omnia ēt realiter relata absoluta vt eadem vel diuersa similia vl' dissimilia sunt totale significatum relationis: & omne qd ē in tpe siue cum tpe/quādo. sed deus est realiter in omni loco: pducit omnia extra se aliqua coꝝ creando & alia in subiecto psupposito pducendo: est ab omni creatura realiter distinctus illiq dissimilis & inequalis: & p cōsequens ad ipsam relatus est etiā simul cum tempore: ergo ipse cum creatura potest dici significatū totale oīm. sex generum pdictorum: vez cum loco vbi: cum re ab eo causata actionis & passionis: cum creatura vt ab ipa distinguit & ea minor illiq dissimilis dr significatum relationis: & cum tpe quando. ¶ Confirmatur. qr nullū sex generum pdictorum dicit rem aliquam p se vnam: sz tm plura realiter distincta: vt vbi locum & locatuz: actio et passio pducens & pductum: & sic de quolibet aliorū: sz constat q deus non minus realiter est in loco nec min⁹ pducit realiter creaturam q aliqua causa scda: nō minus etiam ab omni re creata distinguitur illiq inequalis ac dissimilis dr immo magis q aliqua vna res creata alteri: nec minus est simul cū tēpore. ergo &c. ¶ Tertia pclusio est q si significatum habitus totale est omē habēs & omne habitum in ipso realiter sustentatum solus dei fili⁹ pōt dici eē in genere habitus vt partiale significatuz eius. ¶ Hec appet. qr in solo ipo humanitas assumpta est realiter sustentata: nec reali⁹ aliquod ens creatum habituatum suum sustentat habitum q solus ipse dei filius hominem sustentet assumptum: g si gñis habit⁹ significatum est omis res habēs & habita in habente realiter sustentata: seqtur ppositum: vez q solum verbuz diuinū est cum assumpto homine habit⁹ significatum. ¶ Quarta & vltima cōclusio est q deus ipe vt personaliter sumptus hoc est oēs tres psone vel tātum due sunt totale significatū gñis relationis. ¶ Hec apparet. qm omnia eadem realiter vel distincta similia vl' dissimilia sunt relata & p pñs relationis puta identitatis vel diuersitatis similitudinis vl' dissimilitudinis totale significatum: sed diuine psone inter se sunt distincte realiter idez essentialiter similes & equales: que omnia dicunt relatiōes. g &c. ¶ Sed numqd diuine psone etiaz p se sumpte sine aliqua re creata possunt dici significatum actionis & passionis? ¶ Ad hoc potest dici q aut actio & passio siue actiua pductio & passiua que sunt supma genera actionis & passionis/dicūt vlr producens & pductum: aut tm pducens & pductum ab ipo pducēte essentialiter distinctum: aut pducens & pductū & passum psuppositum. Si ponatur pmum/cū cōstet in diuinis esse realiter pducens & pductuz/p pñs psona pducens & pducta erunt totale significatum gñis actionis & passionis: cuz nec tale significatū sit vt supponit aliud q pducens realiter & pductum. Si autem ponat scdm vel tertium est dicendum pñm/cuz nec in diuinis pductum a pducēte essentialiter sit distinctum nec de aliquo passo psupposito sit pductum. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum vbi est respondenduz ad aliqua q possent argui cōtra pdicta/arguit pmo cōtra omnes pclusiones quatuor supradictas. Et primo p pmam. qm oē qd dr vere magnuz & quantum/ p pñs est gñis quantitatis significatū: sed deus dicitur magnus imo maximus/qr infinitus. ergo quantus & in loco p pñs situatus: cū oē quantum existens in loco possit habere situm in eo. ¶ Qr etiaz sit significatum gñis qualitatis arguit. qr de ipo aliqd pdicatur in quale qd ē pprius modus pdicādi gñis qualitatis. ¶ Scdo arguitur p secūdā. Philo. qr ens creatū diuidit in decē gña: & deus non continetur sub aliquo illorum. ¶ Secūdo. qr impossibile est idem cōtineri in gñe substantie & accidētis: sed omnia alia gña a genere substantie sunt gña accidentium diuersoꝝ: ergo nihil potest esse in gñe substantie & in aliquo aliorum. ¶ Tertio. qr omnino videt absurdum dicere deū esse in gñe passionis cum passio sit imperfectionis sicut quando & vbi. ¶ Quarto. qr nec deus & creatura sunt actio nec passio: nec deus & tps sunt qn nec de⁹ & locus vbi: cum vbi scdm illum auctorē sit circūscriptio corporis: nec deus & creatura sunt relatio: ergo ipe de⁹ nō est cū creatura significatū alicuius gñis pdictorum. ¶ Tertio arguitur contra tertiaz. qr hō assumptus non est habitus: ergo nec dei filius est cū ipso significatū ipi⁹. ¶ Quarto arguit contra quartā. qr i diuinis psonis non est aliqua relatio realis exceptis relationibus originis que nō sunt in pdicamento relationis. ergo &c. ¶ Preterea q deus non sit in gñe arguit pmo p articulum excommunicatū: qui dicit q ponere deum esse in genere/est error. ¶ Secūdo. qr nec ens nec aliquod aliud transcendens deo & creature commune videtur esse genus. ¶ Ad primum respondet Augusti. dicens. v. de tri. ca. i. Intelligamus deum sine quantitate magnum & sine situ vbiq presentē. non eī mole magn⁹ dicitur sed pfectione. nec p consequens situaliter est in loco. ¶ Ad secundum dicēdum q non omne pdicatum in quale est generis qualitatis: sed illud cui⁹ significatum est p se vnum: qd qdem a significato substātie de cuius pceptu pprio pdicatur realiter est distinctum. nullum autem tale de deo predicatur in quale. quare &c. ¶ Ad primum eorum q arguuntur contra secūdam cōclusionez potest dici q immo philosophus diuidit ens reale absolute sumptuz in decē gña. Qd si negetur: & dicatur q immo tm̄modo ens creatum: dicendum est pñsequenter q deus non est in aliquo generū in que diuidit ens creatuz: cum hoc tn̄ stat q ipe vere est modo pexposito in quolibet generum pdictorum: que illo supposito erunt alia ab omnibus decē generibus creatorum. nec hoc debet incōueniens aliquod reputari: qr cōstat deū esse ens p se subsistens in hoc cum substantia creata cōueniens. est etiam in loco: & agit ad extra ac est cū tēpore simul: sed significatum generis substantie nō est nisi ens subsistens: vbi nisi locus & locatū: & sic de quolibet aliorum: ergo si tu dicis predicamentum substātie nō significare nisi ens subsistens creatum nec aliquod aliorum/cum cōstet non minus deum p se existere in loco et simul cum tempore esse & agere q aliquod ens creatuz non minus ista omnia poterunt significari aliquo vno incomplexo nomine vel, cōceptu pdicabili qui poterit dici genus saltem large sumptum siue sit idem cū alijs vel diuersuz ab eis: qr in hoc non est diuersitas nisi tantum verbalis. magis etiaz modus quo deus est in loco conuenit cuz modo essendi rerum spiritualium creatarum q modus essendi istaruz cum modo essendi corpo

ralium: τ ita ſi tam angelus ꝙ̃ corpus exiſtens in loco
ſignificatur ꝑ vbi eiuſdem ſpẽi/ nõ minus deus τ ange-
lus in loco conformius exiſtentes. ¶ Nec obſtat. qꝛ de⁹
eſt vbiq; non in aliquo loco ſignificato tñ: ſicut quodli-
bet ens creatum. qꝛ ſi ꝑ omnipotentiam dei corpus ali-
quod eſſet vbiq;/ nihilominus ita tũc ſicut τ nũc eſſet ſi
gnificatũ vbi. quare τc. ¶ Ad ſcd̃m concedo ꝙ ideꝫ nõ
poteſt eſſe in p̃dicamento ſubſtantie τ in p̃dicamẽto ac-
cidẽtis a ſubſtantia realiter differentis: modo quo ſolũ
p̃dicamentum qualitatis τ ſecundum alios quantita-
tis non autem aliquod aliorũ maxime ſeptẽ reſpectiuo
rum vt alias ꝓlixius eſt oſtenſum. ¶ Ad tertium dicen
dum ꝙ paſſio ſiue paſſiua ꝓductio dicit duo vel tria: vi
delicet ꝓducens/ ꝓductum ab ipſo eſſentialiter diſtin-
ctum/ τ paſſum p̃ſuppoſitum. primum horum nõ eſt im
ꝑfectionis: ſed tertium τ ſecũdũ. licet enim tam ꝓductũ
a ꝓducente eſſentialiter diſtinctum ꝙ̃ paſſum p̃ſuppo-
ſitum ſit imperfectum/ non tñ ꝓducens ip̃m. τ ideo con
cedo ꝙ eſt abſurdum dicere deũ eſſe in genere actionis
vel paſſionis vt eius partiale ſignificatum tertium vel
ſecundum: nec deus ipſe eſt in gñe vt tale eius partiale
ſignificatum: cum nec poſſit eſſe tale ens productum
a ꝓducente eſſentialiter diſtinctum nec paſſum p̃ſuppo
ſitum. nõ tamen eſt inconueniens dicere ipſuꝫ eſſe taliũ
generum primum partiale ſignificatum: cũ conſtet ipꝫ
eſſe principium ꝓductionis omnium creatorum. ¶ Ad
quartum dicendum eſt ꝙ cum ſimilitudo duorum albo
ruꝫ non ſit in re extra niſi tñmodo ipſa alba: nec vbi ni
ſi locus τ res exiſtens in coꝛꝑ conſequens non appet ra
tio q̃re duo alba nõ poſſunt dici ſimilitudo τ om̃ia alia
illud q̃d īportãt p̃ciſe ipa: niſi forte talis predicatio ne
getur ꝓpter aliquem modum ſignificãdi variũ termi
noꝝ. ¶ Ad illud q̃d arguit̃ ꝯ tertiã cõcluſionẽ concedo
ꝙ hõ aſſumpt⁹ nõ eſt habit⁹ ſi vocas habitũ tunicã vel
aliud ſimile indumentũ. τ ita ſi genus habit⁹ ſignificat
tñ talẽ habitũ de pãno factũ τ aliquid aliud ipſo indu
tum conſtat dei filiuꝫ non eſſe talis habitus ſic accepti
totale nec etiã ꝑtiale ſignificatũ. ¶ Ad illud q̃d arguit̃
cõtra quartã ꝯcluſionẽ qñ dicitur ꝙ in diuinis nõ ẽ ali
qua relatio realis niſi tñ originis: Si ꝑ relationẽ realẽ
intelligis formã aliquã ꝑ ſe vnam a relatis diſtinctaꝫ/
dico ꝙ i diuinis nulla eſt relatio realis nec originis nec
alia vt patet ex dictis in p̃cedẽtib⁹. Si aũt ꝑ relationẽ
intelligas p̃ciſe extrema relata/ vtiq; in diuinis dr̃ eſſe
relatio realis. realiter eñ diuine ꝑſone ſunt ſimiles τ eq̃
les ced̃e τ diſtincte. qꝛ tñ hm̃oi p̃dicabilia relatiua non
p̃dicant̃ ꝯtingent̃/ ſed neceſſario de ꝑſonis ideo nec poſ
ſunt dici eſſe de gñe accidẽtis etiaꝫ large ſumpti: modo
q̃. vij. gña reſpectiua dicunt̃ accidẽtiũ gña: nõ qꝛ diuer
ſam rem a ſubſtantia τ a qualitate importantia: ſed qꝛ
p̃dicabilia accidẽtaliter ſeu ꝯtingenter: modo quo etiã
multa p̃dicabilia dicunt̃ de deo vt omnia q̃ verificãtur
ex tꝑe de ipſo qualia ſunt oĩa reſpiciẽtia τ exigẽtia crea
turam vt domin⁹ matus ſeu ꝑfectius τ ſimilia reſpecti
ua. ¶ Ad articulũ excõmunicatũ dico ꝙ nullus negat
ꝯceptũ p̃dicabilem de differẽtibus ſpecie p̃mo mõ eſſe
cõem deo τ p̃dicari de ipſo: ſed ꝑ genus in quo dicit̃ eſſe
deus ego nõ intelligo aliud ꝙ̃ talem ꝯceptũ in quo oĩa
illa eſſe dicunt̃ vt ſignata in ſigno quib⁹ ip̃e eſt cõis. τ
ſi a articulus ille nõ intẽdit ꝯdemnare vt erroneũ dice
re deũ eẽ in gñe ſic accepto: ſed ponere ipſum eſſe in ge
nere alio mõ ſumpto. ¶ Ad vltimũ dicũt aliqui ꝙ ens
non eſt genus. qꝛ eſt cõe ad om̃ia gña. alij ꝙ ideo/ qꝛ nõ
habet differentias. ¶ Sed primum horum non ſufficit
qꝛ de rõne gñis vlr̃ ſumpti nõ eſt niſi ꝯcept⁹ p̃dicabilis
de differentibus ſpecie vt dictum eſt ſupra: nec gen⁹ vt
ſic ſumptum videtur requirere aliquam differentiaruꝫ

τ eſto ꝙ requirat/ ens habet eas ſaltem vt aliquo mo-
do ſumptum. quare τc. ¶ Quia tñ non eſt diſputandũ
nec contẽdendum de nomine qñ conſtat de re ideo cõ-
cedo tibi ꝙ ens non eſt genus ſumptũ vt tu accipis ar-
guẽdo: veꝫ pro aliquo p̃dicabili q̃d eſt tñ vnius p̃dica
menti: et hoc tñ non ſequit̃ nec habetur qñ deus ſit ĩ ge
nere etiã ſumpto pro aliquo determinato p̃dicabili q̃d
eſt vnius ſolius p̃dicamenti vt apparet ex articulo pre
cedenti. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rationem in prin
cipio apparet ſolutio ex p̃dictis.

SEcundo q̃ro vtrum diuinę ſim
plicitati repugnet aliquã diffinitiõe ꝓpria
diffiniri. ¶ Et videt̃ ꝙ ſic. qꝛ cui repugnat eſ
ſe in genere: τ diffiniri ꝓprie. ¶ Hoc appet.
qꝛ omnis diffinitio ꝓpria cõſtituitur ex genere τ ex dif-
ferentia: ſed diuine ſimplicitati repugnat eſſe in gene
re ſaltem ſumpto ꝓprie vt dictum eſt in alia queſtione.
ergo τc. ¶ Contra. qꝛ cui repugnat eſſe diffinibile repu
gnat eſſe intelligibile conceptu cõi τ ꝓprio illi⁹ cõmu
nis diuiſiuo τ ſpecificatiuo. ¶ Hoc appet. qꝛ nec diffi-
nitio conſtat ex alijs ꝙ̃ ex iſtis: veꝫ conceptu aliquo ꝓ-
prio τ ex alio communi: ſed diuine ſimplicitati nõ repu
gnat ꝙ deus ipſe poſſit concipi conceptu ꝓprio τ com-
muni. ergo τc. ¶ Reſponſio. vbi ſic procedam. Primo
eñ inquiram an partes diffinitionis que ſunt genus τ
differentia/ dicant idem penitus in re extra. Scd̃o: an
omnia habeãt differentias eſſentiales veꝫ tam compo
ſita ꝙ̃ ſimplicia. Tertio dicam ad q̃ſitum: veꝫ an de⁹ ſit
diffinibilis diffinitione proprie dicta. Quarto. an oẽs
differentie ſint ponende in quacũq; diffinitione ꝯpleta.

Quãtum ad primum duo ſunt modi
dicendi concordantes in negatiua: videlicet ꝙ non di-
cant idem. Quoꝝ vnus ponit ꝙ dicunt diuerſas ꝑtes
eiuſdem totius: q̃d totuꝫ ſignificat ipſa ſpecies: ſicut co
loꝛ τ diſgregatiuum ſignant diuerſa in re extra ex q̃bus
tanq̃ ex partibus diuerſis conſtituit̃ ipſa albedo. diffe
rentia enim adueniens generi conſtituit ſpeciem. hoc
autem non poteſt intelligi de ſpecie gñe τ differẽtia ac-
ceptis pro conceptibus p̃dicabilibus: cum vnus con-
ceptus non ſit conſtitutiuus alterius: ergo habet intel
ligi de iſtis ſumptis ꝓ reb⁹ ſignificatis. quare τc. ¶ Sꝫ
iſta opinio vt oſtendetur prolixius in ſecundo/ eſt omni
no impoſſibilis. omnes eñiꝫ partes rem aliquam cõpo
nentes ſunt realiter differentes: nec totuꝫ ſeu ꝯceptus
eius p̃dicatur de aliqua talium ꝑtium nec de ꝓprijs cõ
ceptibus earum. τ ita ſi genus τ differentia dicerẽt par
tes alicuius rei compoſite ſignificarent realiter diuer-
ſa ac ſeparabilia: nec ꝑ ꝯñs poſſent de ſpẽ nec de aliq̃ eius
indiuiduo p̃dicari. hoc auteꝫ eſt falſuꝫ. quare τc. ¶ Ad
motiua huius opinionis in ſecundo reſpondebit̃: vbi τ
contra opinionem ipſam τ contra eius motiua ꝓlixius
arguetur. ¶ Secundus modus dicendi eſt cuiuſdã mo
derni dicentis ꝙ differẽtia dupliciter poteſt ſumi. Uno
modo ꝓ aliquo exiſtente in re extra quo innoteſcit no-
bis differentia vnius ab altero: ſicut hoc modo aĩa põt
dici differentia. τ vt ſic ſumpta differẽtia non p̃dicat̃ de
illo cuius eſt. Alio modo ſumitur dr̃a pro aliquo p̃di-
cabili non in quid ſed in quale: ꝑ quẽ conceptuꝫ aliqui
bus conuenientem τ alijs repugnantem innoteſcit no-
bis diſtinctio illius cui conuenit ab illo cui repugnat
τ differentia ſumpta hoc modo de qua querit̃ in ꝓpoſi-
to diſtinguitur a genere ſicut conceptus partis a cõce-
ptu toti⁹. genus enim dicit totam rem: ſed differentia
aliquam eius partem. eſt enim concretũ alicui⁹ [illegible]
cti ſignificãtis p̃ciſe ꝑtem rei: vt rationale [illegible]

mam intellectiuam. idē eñ cōcretū significat cū abstracto. ¶ Hoc autem vcʒ q genus ꝛ dr̃a sic distinguantur / ꝓbat primo. q: nisi genus a dr̃a sic distingueret̃ / sed per genus ꝛ dr̃am totum idem importaretur / nō magis genus in quid ꝛ differentia in quale q̄ econuerso predicaretur. ¶ Secundo. q: alias genus ꝛ dr̃a essent omnino conceptus synonymi cum essent eiusdem penitus obiecti: nec per ꝯñs magis vnus esset gen⁹ vel dr̃a q̄ alius. ¶ Tertio. q: querenti quid est homo respōdetur q animal: ꝛ qualis / dr̃ q ē rationalis: ſʒ talis diuersitas in huiusmodi respōsionib⁹ ad questiones istas non esset si ab eodem sumerēt genus ꝛ dr̃a. ergo ꝛc. ¶ Quarto. q: simplicia sunt in genere: ergo genus eorum nō pōt sumi a ꝑte sicut sumitur differentia. quare ꝛc. ¶ Contra opinionem istā ꝛ contra opinantē arguit̃ ꝛ rationabilit̃. Primo sic. ab illo eodem q̄ seipso distinguit̃ ab alio ꝛ cōuenit cū eo potest sumi ꝯceptus ꝓprius sibi ex hoc q: ip̄m distinguit̃ ab alio: sicut ꝛ cōis sibi ꝛ alteri q: ꝛ seipso cōuenit in eo: sed oīa q̄ sunt in genere sunt talia vt cōcedit vcʒ q seipsis ꝯueniunt ꝛ distinguunt̃: ergo sicut ab aliquo toto q: seipso ꝯuenit cū alio potest accipi ꝯceptus gñis vtriq; cōmunis / ita ꝛ eadē ratione ab codē cū etiā seipso distinguatur ab alio alterius gñis potest sumi cōceptus dr̃e ꝓprius sibi soli: nec p ꝯñs oportet differētiā magis q̄ genus sumi a parte. ¶ Scd̃o. q: q̄d est totalis differētia alicuius est totalis entitas. ¶ Hoc apparet. q: vnūquodq; ens eo ꝯuenit cuʒ alio ꝛ differt ab eo q̄ est ens: nō est aūt totum aliquod ens totaliter p aliquā sui ꝑtem: ergo cum pars non sit totalis entitas rei / nec conceptus ab ipsa sumptus erit dr̃a totius. ¶ Cōfirmat̃. q: omnia creata diuersa sunt aliquo modo idem ꝛ cōuenientia in re extra: ꝛ ita nō est aliqua pars alicuius totius sic diuersa a parte alterius quin sit etiam idē secū seu ꝯueniat aliqualiter ī re extra. Quo supposito pōt argui ex hoc sic. a quibuscūq; alterius rationis ꝯuenit̃ibus ꝛ differentibus potest accipi conceptus gñis eis cōis: ꝛ differentie ꝓprius eis: sed pars totius a qua vc dicis accipit̃ dr̃a: puta anima rationalis a qua sumit̃ rōnale q̄d est dr̃a / conuenit cum partibus alteri⁹ rationis / puta cum animabus animaliū sensitiuis ꝛ etiā cuʒ vegetatiuis ꝛ distinguit̃ ab eis: ergo potest ab ipsa ola accipi conceptus cōis eis ꝛ ꝓprius alicui ipsarum tm̄ sed talis conceptus dr̃e ꝓprius non potest dici q accipiatur ita a tota parte / puta a tota aīa: sed ab aliq̄ eius parte: tū q: anima est indiuisibilis carens partibus: tū q: esto q haberet ꝑtes cū non esset processus in infinitū in talibus tandem oporteret deuenire ad aliquas ꝑtes quorū non essent partes priores: cum tales partes non possint esse quantitatiue seu extense q̄ ponūtur diffinibiles in infinitū. ꝛ ita de illis vltimis partibus a quib⁹ acciperentur ꝓprij cōceptus nō posset dici q conceptus hm̄ōi acciperentur nisi ab ipsis totis ꝑtibus. sed ab eisdē q: conuenientibus potest accipi concept⁹ cōmunis eis: ergo conceptus gñis ꝛ dr̃e respectu partium alterius rationis possunt accipi totaliter ab eodem: ſʒ non minus ab eodem toto conueniente seipso cum alio et se differente ab ipso potest sumi conceptus gñis cōis propter eorum conuenientiam ꝛ alius proprius ꝓpter eorum differentiam / q̄ ab eadem parte. ergo ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū q per genus non est aliud intelligendum q̄ conceptus in quid p̄dicabil̃ de pluribus specie differentibus: quorum cuilibet est cōis conceptus specificus conuenicns plurib⁹ eiusdē rationis indiuiduis. Per speciē aūt itelligo ꝯ[...]um ip̄m specificuʒ solis indiuiduis eiusdē rōnis cōem ꝛ de eis similit̃ in q̄d p̄dicabilē. Per dr̃am autem ꝯceptum de pluribus in quale p̄dicabilem vt differētia specifica: vel de vno solo vt dr̃a iduidualis. Sumitur aūt hic p̄dicari ꝓut conuenit ꝑti alteri ꝓpositiōis q̄ dicatur p̄dicatum: nō autē ꝓut dicit̃ de re que est talis p̄dicati significatū. ¶ Hoc p̄misso ponunt̃ hic quatuor conclusiones. ¶ Prima est q genus species ꝛ dr̃a licet sint quidditatiue distīcta non tm̄ significatiue respectu eiusdem indiuidui de quo omnia p̄dicantur / ſʒ absolute siue vt vniuersaliter sumpta sint etiā significatiue distīcta. ¶ Hec conclusio ꝓbatur quātum ad oēs ꝑtes ipsi⁹. Et p̄mo p̄ma pars: vcʒ q p̄dicta omnia sint q̄dditatiue distincta / appʒet. qm̄ conceptus seorsum haberi possibiles sunt quidditatiue ꝛ essentialit̃ differentes: sed tales conceptus sunt tria p̄dicta: vcʒ genus species ꝛ differētia. potest eñ haberi cōceptus coloris cōis plurib⁹ differentib⁹ specie non habito conceptu alicuius specierum nec differentiarū. pōt etiā haberi ꝯcept⁹ speciei sine conceptu gñis ꝛ dr̃e: cū res possit concipi vt importatur p diffinitum non habito diffinitione. cōcept⁹ etiā gñis prius ordine aliquo temporis formatur in mente diffinientis q̄ conceptus differentie. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: cōstat q ista tria sunt diuersa p̄dicabilia. oīa aūt diuersa p̄dicabilia essentialiter sunt distincta. quare ꝛc. ¶ Secunda pars: vcʒ q etiā vt absolute ꝛ vniuersaliter sumpta significatiue sint distincta appʒet. quia licet omnia significata conceptus speciei sint significata conceptus gñis ꝛ differentie specie superioris / nō tm̄ ecōuerso. plura eñ significat conceptus aīalis q̄ hominis / sicut hoīs q̄ conceptus sortis. oīa enim illa significat quilibet conceptus de q̄bus est p̄dicabilis: sed cōceptus generis est p̄dicabilis de eisdem de quib⁹ q̄libet species sub eo contenta / ꝛ de pluribus q̄ aliqua vna specica per se sumpta / ſʒ non de pluribus q̄ oēs species eius simul sumpte. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima pars: videlicet q tria omnia p̄dicabilia supradicta vt de codeʒ indiuiduo affirmata / puta albedo disgregatiuum ꝛ color dicta de eodem indiuiduo / puta de hac albedine singulari / non dicant respectu eius diuersa sed idem penitus in re extra / puta ipsum totum indiuiduum de cui⁹ ꝯceptu ꝓprio p̄dicantur / appʒet. quoniam aut dicūt ip̄ʒ totum: vcʒ ipsam totam albedinem singulareʒ: ꝛ p ꝯñs dicunt idem. aut vnum istorum dicit vnam eius parteʒ ꝛ aliud alteram. Sed non pōt poni secūdum. q: quelibʒ pars huius albedinis est albedo color ꝛ disgregatiua. non enim vna eius pars est albedo alia color ꝛ alia disgregatiua. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: nullus cōcept⁹ significans solam partem alicuius totius est p̄dicabil̃ de toto seu de eius conceptu ꝓprio. nec enim anima est p̄dicabilis de homine: nec materia neq; forma de substātia composita: sed p̄dicta tria omnia p̄dicabilia sunt p̄dicabilia de eodem toto indiuiduo seu eius conceptu ꝓprio: ergo significāt totū ipsum: ꝛ p consequēs respectu ipsius idem penitus. ¶ Secunda conclusio est. q conceptus generis ꝛ dr̃e possunt sumi ab eodeʒ toto ꝛ etiā a diuersis ei⁹ partib⁹. ¶ Hec ꝓbat̃. ꝛ p̄mo p̄ma ꝑs ei⁹ videlicet q sumantur q̄nq; ab eodem toto. qm̄ vt dictū est supius / qm̄ idem totū indiuiduum codē vcʒ semetip̄o est idem seu conuenit cū alio ꝛ differt ab eo / de ip̄o eodē toto potest haberi vnus conceptus quo conueniat cuʒ illo / hoc est quo apprehendatur vt cum eo ꝯueniens: q: conceptus ille est vtriq; indifferēs: ꝛ vnus alius ipsi soli proprius quo per consequens apphēdatur vt ab alio differēs. ¶ Hoc est euidēs. qm̄ ex quo talis res seip̄a cōuenit cum alio ꝛ distinguitur ab eadeʒ / qua ratione potest concipi p conceptuʒ sibi ꝛ alteri communem / eadē rōne ꝛ p conceptum ꝓprium sibi soli: sed cōcept⁹ hm̄ōi

ꝓprius si est adiectiuus p̄dicat̄ in quale:⁊ ꝑ ꝯñs est dr̄a
si non est adiectiuus nec p̄dicabilis in quale:sed in quid
potest haberi conceptus adiectiuus concretus eiusdē
rei significatiuus cum illo qui est conceptus speciei vel
indiuidui. talis autem erit conceptus dr̄e.ꝗ ⁊c. ¶ Cōfir
matur.q2 adiectiuum significans idem cum gn̄e inferio
ri est essentialis differentia generis superioris :sed hmōi
adiectiuum sumitur ab eodem toto a quo sumit̄ substā
tiuum qḋ dicitur esse genus.ergo ⁊c. ¶ Maior declara
tur.qm̄ omne p̄dicatum adiectiuum significans eandē
essentiam cum gn̄e est essentiale ⁊ in quale predicabile.
omne autem tale est differentia essentialis.nec em̄ p̄dica
tum aliquod dr̄ essentiale nisi significatiue:vez q2 essen
tie significatiuum.nec differētia/nisi q2 alicui ꝓprium ⁊
ꝑ consequens illius ab omni alio distinctiuū:nec p̄dica
bile in q̄le nisi significet adiectiue.adiectiuū aūt idez si
gnificans cū gn̄e inferiori vt corporeum cuz corpore hz
omnia supradicta.ergo ⁊c. ¶ Minor:vez q2 tale adiecti
uum significet idez siue sumat̄ ab eodē toto a quo gen᷒
appet de corporeo ⁊ incorporeo ꝑ q̄ substātia diuiditur.
constat em̄ q2 corporeū non minus dicit totum ⁊ sumit̄
ab eo q̄ substantia siue corpus: sicut nec incorporeum
vt ad genus suum contentū sub substantia comparatum.
quare ⁊c. ¶ Scḋa ps conclusionis:vez q2 aliqn̄ conce
ptus hmōi generis ⁊ differentie sumantur a diuersis ꝑ
tibus eiusdez rei: declarat̄ ꝑ exemplū de corpe ⁊ de dr̄a
aīalis. corpus em̄ qḋ est genus nō tm̄ dr̄ de toto homi
ne:sed etiam de altera eius pte:ita q2 indiuiduū corpis
qḋ est genus est non tm̄ totū aīal:sed etiam altera pars
ipsius.ex quo sequit̄ q2 hoc genus vez ip̄m corpus non
tm̄ sumitur a toto:sed etiam ab altera pte eius. Q2 etiā
aliqua dr̄a sumatur similiter ab alia pte ponit̄ exem
plum de aīali ⁊ non aīali per que potest corpus diuidi
sicut substātia ꝑ corporeū ⁊ incorporeum qḋ nō ē aliud
q̄ non corporeuz.hmōi enim dr̄a que est aīale sumi pōt
ab altera pte aīalis toti᷒:vez ab aīa sensitiua:ꝗ corp᷒
qḋ est genus ⁊ aīale qḋ est differētia ei᷒ sumi possunt a
diuersis ptibus: sicut etiam conceptus generis substā
tie diuisus ꝑ corporeum ⁊ incorporeum est cōmunis nō
solum substantie toti:sed etiā cuilibet eius pti: non aūt
corpus qḋ est genus sub substātia contentuz nisi toti et
eius alteri pti tm̄/licet enim quelibet ps totius substātie
dicat̄ substantia non tm̄ eius omnis ps:sed sola ip̄a sub
stantia tota ⁊ eius ps altera dicit̄ esse corpus.ergo ⁊c.
¶ Confirmatur.q2 non minus potest vtrumq3 istorum
vez ip̄m totum ⁊ q̄libet ps ip̄ius esse indiuiduum illius
communis generis substantie q̄ quelibet ps lapidis
⁊ aque sit indiuiduum conceptus inferioris:vez speciei
qm̄ vbi ptes alique sunt eiusdem rationis ⁊ eque cōue
niunt cōuenientia gn̄is sicut alie conuenientia specifi
ca/qua rōne cōceptus specificus est communis istis ea
dem ⁊ conceptus gn̄is poterit esse cōmunis alijs:sed si
cut ptes homogenee integrales aque vel ignis conue
niunt conuenientia specifica q2 sunt eiusdez specifice rō
nis/ita ⁊ ptes eēntiales/puta forma substātialis ⁊ ma
teria ꝯueniūt ꝯuenientia gn̄is.nō em̄ q2 sunt alteri᷒ ra
tionis sequit̄ qn̄ eque cōueniant ꝯuenientia gn̄is sicut
ptes integrales ignis ꝯueniunt ꝯuenientia specifica.ꝗ
⁊c. ¶ Et si contra hoc arguatur.q2 nec forma nec mate
ria est ꝑ se:sed ꝑ reductionem in gn̄e substantie. Respō
detur q2 falsum est vocando ꝑ se esse in genere substātie
illud de cuius conceptu ꝓprio p̄dicatur conceptus ge
neris substantie pmo modo ⁊ in quid.non minus em̄ cō
ueniunt hō ⁊ corpus suum q̄ homo ⁊ lapis:sz idem con
ceptus generis est cōmunis homini ⁊ lapidi:ergo ⁊ ho
mini ⁊ suo corpori:⁊ cuilibet substantie toti ⁊ sue parti.
quare ⁊c. Si autem accipis esse in genere substantie
non ꝑ se sed ꝑ reductionem/esse illud de quo licet genus
substantie sit consimiliter p̄dicabile sicut de omni alio
suo indiuiduo:ip̄m tamen natum est esse ps essentialis
alicuius totius ꝑ se in genere substantie existētis:sic po
test concedi tales ptes esse in genere isto modo. ¶ Ter
tia conclusio est q2 nec genus nec differentia que sumit̄
a toto requirit ꝑ se q2 solū sumatur ab ip̄o. ¶ Hec decla
ratur.⁊ pmo de genere. Primo.q2 non plus requirit cō
ceptus gn̄is q̄ conceptus speciei q2 sumatur a toto:⁊ q2
nec significat essentialius seu plus ip̄m totum q̄ conce
ptus speciei:sed cōceptus speciei nō requirit q2 signifi
cet solum totū cum dicat̄ non tm̄ de toto sed de qualibz
eius pte.quelibet enim ps ignis est ignis ⁊ cuiuslibz al
terius eiusdem rationis cum toto ptes habentis.ꝗ ⁊c.
¶ Secundo.q2 etiam aīal non solum cōuenit toti sz pti
omnis enim substātia animata sensibilis est aīal:sed si
anima sensitiua est extensa in corpore quelibet ps cor
poris animati anima sensitiua est talis substātia: ꝯstat
etiam ptes quorūdam animaliū vt anguille que viuūt
a toto diuise eē tales substātias:vez sensibiles aīatas.
si etiam anima sensitiua hominis est ab intellectiua dis
tincta non tm̄ totus homo sed etiā altera eius ps ē sub
stantia animata sensibilis:nec ꝑ ꝯñs aīalitas requirit
ꝑ se q2 tm̄ ꝯueniat toti: corpus etiā qḋ est gen᷒ ꝯuenit
non solum toti aīali:sed etiam alteri eius pti.illa ei ps
aīalis que informatur anima est corporeitas q̄dam ve
ra.ergo ⁊c. ¶ Tertio.q2 omnis conceptus p̄dicabilis
de aliquo in quid est p̄dicabilis vniformiter de ip̄o siue
alteri coniuncto siue sepato ab eo:sed sepata quacumq3
pte ignis integrali vel essentiali de substantia p̄dicat̄
in quid de ip̄a.querēti em̄ q̄d ē materia ignis vel forma
a materia sepata/vere respondetur q2 est substantia.er
go etiam ptes hmōi ꝯiuncte in toto vere sunt indiuidua
gn̄is substantie sicut totum:nec minus in diffinitiōe cu
iuslibet taliuz ptium q̄ totius substantia ex eis compo
site cadit conceptus generis substantie.q̄re ⁊c. ¶ Con
firmatur.q2 aliqn̄ ps conuenit cū alijs indiuiduis eius
dem generis sicut totuz: vt corpus hominis plus cōue
nit cum igne ⁊ lapide vel ligno q̄ homo.ꝗ non min᷒ po
test abstrahi conceptus corporis cōis ipsi corpori hōis
⁊ alijs q̄ eis ⁊ toti homini.quare ⁊c. ¶ Secundo ꝓbat̄
idem de dr̄a:vez q2 nec requirat q2 significet solum totū
Primo.q2 si ꝯceptus differentie eque conueniret pti si
cut toti/adhuc non minus totum ip̄m distingueret eēn
tialiter ab omni alio a quo distiguit̄ modo:sed si cōueni
ret pti non tm̄ significaret totū.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q2
non solum a ptibus alterius rationis a toto sumit̄ diffe
rentia:sed etiam a ptibus eiusdem rationis cum ip̄o:sz
omnis talis conceptus a ptibus cum toto eiusdem ra
tionis acceptus est communis toti ⁊ cuilibet eius pti
ergo ⁊c. ¶ Confirmatur ꝑ exemplum de multis.corpo
reum em̄ qḋ est differētia substantie conuenit toti ⁊ pti
saltem alicui: ⁊ substātiale omni pti ⁊ toti. ¶ Quarta
⁊ vltima ꝯclusio q2 genus ⁊ dr̄a non requirunt q2 sumā
tur ab eadem pte: immo eis nō repugnat significare ꝑ
tes diuersas ⁊ sumi ab eis. ¶ Hec ꝓbatur ꝑ hoc.q2 aliq̄
ps alicuius totius est eiusdem generis remoti cuz toto
⁊ alia eiusdem generis ꝓpinqui cum ipso:sicut ponitur
exēplū de homine:cuius vna pars vez corpus est eiusdē
generis remoti cuz ipso.diffinitio enim corporis qḋ est
genus ipsum remotum conuenit toti homini ⁊ isti eius
parti. si autem anima sensitiua distinguatur ab intelle
ctiua:illa pars hominis que est composita ex corpore ⁊
ex anima sensitiua est eiusdem generis ꝓpinquioris cū
homine ipso toto.animalitas enim conuenit toti ⁊ tali
parti non autem alteri:videlicet corpori.ergo nō repu
gnat generi propinquo ⁊ remoto/nec ꝑ consequens ge

neri ⁊ differentie ꝙ sumantur a diuersis ꝑtibus. ¶ Ad
illa q̄ pro opinione alia adducuntur faciliter responde-
tur. ¶ Ad primum dicendum est ꝙ genus ⁊ differentia
nō habent talem diuersum modum ꝑdicandi vez ī quid
⁊ in quale ꝓpter diuersitatem obiecti significati: sz mo-
di significandi: vez quia vnū significat adiectiue q̄d al-
terum significat substantiue. ¶ Ad secundum respon-
detur ꝙ licet significent idem respectu eiusdem indiui-
dui non tamen ex hoc sunt conceptus synonymi. q: con
ceptus generis est cōmunior cōceptu differētie. ¶ Ad
duo alia apparet responsio ꝑ ꝑdicta. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciēdum ꝙ
simplicia habere differentias essentiales: sicut ⁊ com-
posita / dupliciter potest intelligi secundum ꝙ differen-
tia dupliciter pōt sumi. Uno modo ꝓ re extra. Alio mo
do ꝓ conceptu ꝑdicabili existente in anima. ⁊ ita posset
intelligi composita habere differētias ꝑmo modo sum-
ptas sicut simplicia: vel secundo modo: vez sic intelligē
do ꝙ sicut genus rerum compositarum vt concept⁹ ani
malis diuiditur in species ꝑ differentias ita ⁊ gen⁹ re-
rum simpliciū / puta color. Et hoc modo etiā esse differē
tiam simplicis rei potest dupliciter intelligi. vno modo
ꝙ sit differentia ꝯuertibilis cum conceptu specifico. vl'
de aliqua alia differentia non cōuertibili cū eo. ¶ Hoc
ꝑmisso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ vni
formiter rei simplicis ⁊ composite est differentia primo
modo sumpta. ¶ Hec apparet. quoniam differentia vt sic
sumpta est ꝑcise illud quo vna res ab alia est distincta:
sed talis distinctio vnius ab alio cōsimiliter est in sim-
plicibus sicut ⁊ in compositis. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓba-
tur. quoniā tam simplicia q̄ composita distinguunt̄ cō
similiter semetipsis: sicut vn⁹ homo se toto ab asino: ⁊
vnus angelus ab alio. ergo nec in simplicibus nec ī cō-
positis differentia vt sic sumpta est aliud q̄ distincta.
ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: licet totum compositum di
cat̄ cōmuniter distingui per formā: tum q: forma est ꝑs
ei⁹ ꝑncipalior ⁊ nobis notior: tū q: forma vnius ꝯposit
magis a forma alteri⁹ saltē alterius rōnis q̄ materia vni
us a materia alterius est distincta: tamen cōstat ꝙ vnū
compositum ab alio ē distinctū qualibz eius ꝑte: cū nō
magis materia vnius sit materia alterius q̄ forma vni
us sit forma alteri⁹. sed differentia vt sic sumpta suppo
nitur esse illud quo vna res distinguit̄ ab alia. esto etiā
ꝙ dr̄a vt sic sumpta tantum dicatur de forma ꝑ quā ꝑn
cipaliter innotescit nobis diuersitas vni⁹ rei ab alia / ad
huc in simplicibus est nō minus q̄ in compositis diffe-
rentia sic accepta. quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio est
ꝙ etiam in simplicibus est differentia sumpta secundo
modo: sic intelligendo ꝙ genus rerum simplicium est
diuisibile per differentias pro conceptibus ꝑdicabili-
bus in quale acceptas sicut genus cōpositorū. ¶ Hec
ꝓbatur ex dictis in articulo ꝑcedenti. quoniam ꝯcept⁹
gn̄is ⁊ conceptus differentie possunt sumi ab eodem in
re extra et significare idem omnino non minus in sim-
plicibus q̄ in compositis: sed ꝓpter nullam aliam ra-
tionem posset repugnare generi rerum simplicium pos
se diuidi ꝑ differentias nisi q: genus ⁊ differentia habe
rēt significare diuersa in re extra: qualis diuersitas nō
est in reb⁹ simplicib⁹. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: negā
tes conclusionem istam ideo negant eam ⁊ ꝓbant con-
trariam: videlicet ꝙ conceptus generis rerū simplici
um non sit diuisibilis ꝑ differentias: q: dicunt ꝙ conce-
ptus generis sumitur a toto: conceptus autem differen
tie a ꝑte. ⁊ ita ꝑ consequens illa omīa quibus cōcept⁹
generis ⁊ differentie ꝯueniunt / habent esse composita:
sed q̄d ipsi supponunt: vez cōceptū dr̄e esse ꝑtis tm̄mō
non toti⁹ / falsū est: vt ꝓbatum est supius. ḡ ꝛc. ¶ Sed
contra conclusionem istam arguit̄ ꝑmo. quia concept⁹
oēs illi sunt synonymi qui sunt signa eiusdem rei: sed ge
nus ⁊ differentia non sunt conceptus synonymi: ḡ non
possunt esse eiusdem rei. q̄d tamē essent si res simplex es
set obiectum vtriusq₃ eorum. ergo ꝛc. ¶ Secundo. q: oē
habens genus ⁊ differentiam est diffinibile: sed accidē-
tia non sunt diffinibilia cum tamen sint conceptibilia
conceptu generis: ergo hoc est q: ipsorum nulla pōt eē
talis differentia gn̄is diuisiua: cuius rō non potest esse
aliqua alia nisi q: sunt simplicia. ergo ꝛc. ¶ Confirma-
tur. q: aut accidēs non est diffinibile ꝓpter dependētiā
eius ad subiectū: aut q: non potest intelligi sine substā
tia: aut q: imperfectū: aut q: licet habeat differentias
tamen sunt nobis ignote: aut q: nō hʒ differentias. Sz
non propter ꝑmum: q: non minus dependet substantia
composita q̄ tamen est diffinibilis / a partibus ⁊ ab omi
bus suis causis naturalibus q̄ accidētia a subiecto. nec
ꝓpter secūdum: q: q̄d pot est sentiri sine alio / ⁊ intelligi
sed accidens est sensibile sine substantia. ḡ ꝛc. nec pro-
pter tertiū. q: minus excedit substantia accidēs q̄ de⁹
substantiā creatam: q̄ tamen est diffinibilis. nec ꝓpter
quartum. q: notiora sunt nobis accidentia q̄ substātie:
q̄ tamen sunt diffinibiles. ergo ꝓpter quintū: vez q: non
habet differētias: cuius nulla pōt causa poni nisi ei⁹ sim
plicitas. ergo ꝛc. ¶ Ad ꝑmum respondetur ꝙ maior as
sumpta non est vera: vez ꝙ omnes conceptus eiusdē rei
sint synonymi. q: ħmōi / puta synonymum equiuocum
⁊ vniuocū / sunt ꝓprietates vocis signātes nō concept⁹
mētis: vel esto ꝙ ꝯceptus adhuc illi nō possunt dici syn
onymi quorum vnus est alio communior: vel si equales
sint ambo vnus tñ sic habet ad alium sicut concept⁹ sum
ptus a toto ad conceptū sumptū a ꝑte lz ambo sumant̄
a toto. quare ꝛc. ¶ Ad secundū ⁊ ad confirmationē in
simul respondetur concedēdo ꝙ accidēs non ē diffinibi
le diffinitione cuius ꝑtibus correspondeat nec correspō
dere possit diffinito composito ex ꝑtib⁹ essentialibus in
re extra. ⁊ ideo non diffiniuntur tali diffinitiōe sumpta
vez ex diuersitate ꝑtium essentialium rei extra. q: sunt
simplicia simplicitate opposita ꝯpositioni ex materia
⁊ ex forma: cū hoc tñ stat ꝙ accidēs ⁊ omnis alia forma
simplex est diffinibilis diffinitiōe ꝓprie sumpta ⁊ ex cō-
ceptibus quidditatiuis sui generis constituta. ¶ Ter-
tia conclusio ꝙ respectu rei simplicis potest esse diffe-
rentia essentialis cum conceptu specifico conuertibil'.
¶ Hec ꝓbatur ⁊ sequitur ex ꝑdictis. qm̄ omnis differē
tia diuisiua superioris est cōuertibilis cum inferiori: vt
corporeū diuisiuum substātie cū corpore / ⁊ incorporeū
cum spiritu / ⁊ sic de aliis: sed non minus genus infimū
substātie sicut animal / ⁊ accidens vt color / est diuisibile
ꝑ dr̄as q̄ alia genera superiora: ergo cum inferius tali
genere sit tm̄ conceptus specificus: ꝑ consequens habe
tur ꝓpositū: vez ꝙ aliqua est differentia essentialis cū
conceptu specifico cōuertibilis non minus in simplici-
bus q̄ in compositis: cum nec talis differentia habeat
esse cōceptus / vt dictum est supius / alteri⁹ rei ab illa q̄
conceptus generis est obiectum. quare ꝛc. ¶ Cōfirma-
tur. q: adiectiuū idē significās cū inferiori conceptu est
dr̄a essentialis diuisiua supioris ⁊ constitutiua ipius in
ferioris: cū sit pars sue diffinitionis qua ꝓbatur omne
illud cui cōuenit talis diffinitio ab omni alio cui nō cō
petit esse distinctum. ¶ Hec apparet ꝑ exemplum de cor
poreo q̄d est adiectiuū idē significās cū corpore inferio
ri gn̄e substantie ꝑ q̄d ipsa substātia diuiditur ⁊ corpus
seu ei⁹ completa diffinitio constituitur: sed tale adiecti
uum non minus in simplicibus q̄ in compositis repit̄.
ergo ꝛc. ¶ Maior ꝓbatur. q: ad differentiam essentia-

tem sufficiunt ista quinqꝫ. Primū est: ꝙ significet essentiā totā vel aliquā eius ꝑtem. Scḋm ꝙ ꝑdicetur de cōceptu specifico in quale. Tertium ꝙ sit pars diffinitionis specifice date ꝑ conceptus ꝓpriū gn̄is. Quartū ꝙ ꝑ eam differat specie ab aliquo cum quo ꝯuenit in genere cōmuniori. Quintū. qꝛ licet dr̄a ipsa sumat̄ ab eodem a quo ꝯceptus gn̄ls tn̄ ꝑ se hoc diffinitio specifica nō requirit: sꝫ ista oīa cōueniunt tali adiectiuo ꝑdicto. ergo ⁊c. ¶ Minor etiā ꝓbatur. qm̄ nō minus in simplicibus q̄ in compositis est descensus siue ꝓcessus a cōceptu cōi ipsoꝝ simplicium ꝑ eius diuisionem ad diffinitionem siue descriptionem ꝓpriam cuiuslibet eoꝝ. sicut eñ substātia diuiditur ꝑ corporeū ⁊ incorporeū / ⁊ substātia corporea est diffinitio corporis: ita ⁊ in simplicibus est diuisio ꝯsilis / vꝫ gn̄is ꝑ diuersa adiectiua: lꝫ nō semper sint noīa imposita. eo eī ipo quo rei simplicis sunt multi ꝯceptus quidditatiui ꝑdicabiles ī quid possunt etiā essentiali ꝑdicabiles ī q̄le cuiusmōi sunt oēs essentiales dr̄e. nec tamē oportet dr̄as hmōi importare aliqd distīctū ab illo qḋ importat̄ ꝑ ꝯceptum gn̄is vel ꝑ ꝯceptum specificū in re extra: sicut nec diuersis q̄dditatiuis cōceptibus subordinatis ꝑdicabilibꝰ in quid de eodē oportet correspōdere nec correspōdēt diuersa aliqua in re eē. nec eñ in angelo sunt tot ꝑtes quot de ipo sunt ꝑdicabiles cōceptus isto modo. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra ꝯclusionē istaꝫ arguitur primo. qꝛ cōceptuū ꝯuertibiliū eiusdē rei non magis vnus est ꝑdicabilis in qd q̄ aliꝰ: sed tam ꝯceptꝰ generis q̄ alius vꝫ speciei est ꝑdicabilis in qd non aūt ꝯceptus dr̄e. ḡ ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ respectu eiusdem obiecti oīno nō possunt esse plures ꝯceptus ꝯuertibiles alias qua rōne plures: ⁊ infiniti. ergo ⁊c. ¶ Ad primum respōdet̄ negando maiorē. nō eñ corpus ꝑdicat̄ in quid ⁊ corporeū in quale qꝛ diuersa significant in re extra: sꝫ quia corporeum est adiectiuū nō aūt corpꝰ ipm̄. ¶ Ad scḋm negat̄ illa consequentia. qꝛ sicut eiusdē rei possūt esse diffinitiones siue descriptiones diuerse nō tn̄ infinite / ita ⁊ de ꝯceptibꝰ incōplexis cuiusmōi sunt genus et dr̄a est dicendū. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ oē ens creatū est diffinibile etiā diffinitiōe sumpta ꝓprie. ¶ Hec sequit̄ corollarie ex ꝑdictis. qm̄ cum diffinitio ꝓprie sumpta nō constet nisi ex gn̄e ⁊ ex dr̄a / ꝑ ꝯn̄s potest esse cuiuscūqꝫ cuius est iste duplex ꝯceptus possibilis vꝫ dr̄e ⁊ gn̄is: sed hmōi duo conceptꝰ vt probatū est / sunt non tm̄ ꝯpositorum sed etiā simplicium. ḡ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ illa diffinitio est ꝓpria cuius ꝑtibus que sunt genus ⁊ dr̄a nō repugnat ꝑ se licet aliūde ꝙ eis correspōdeant diuersa ex ꝑte cuiuslibet rei significate: sed diffinitio qua quodlibet ens citra deū nō minus simplex q̄ compositū est diffinibile / est talis. ḡ ⁊c. ¶ Minor appꝫ. qꝛ oī enti creato est vel eē pōt aliud simile ⁊ secū idē in specie. diffinitio autem non est vniꝰ tātum indiuidui: sed equaliter conuenit ei ⁊ cuicūqꝫ alteri sibi simili: ergo non plus requirit ꝙ illud qḋ correspōdet generi sit illud qḋ correspondet differētie in eodē q̄ ꝙ illud qḋ correspondet generi in alio indiuiduo sit illud qḋ correspōdet dr̄e in isto. quare ⁊c. ¶ Hec de scḋo.

Quantum ad tertium apparet ex ꝑcedētibus quid dicēdū. Ad maiorē tn̄ euidētiā est sciēdū ꝙ diffinitio est duplex: vꝫ vna ꝓprie siue stricte et alia large sumpta. Diffinitio ꝓprie sumpta est oīs illa q̄ cōstat ex gn̄e ⁊ differētia ꝓprie sumptis cuiusmōi sunt illud genus ⁊ illa dr̄a q̄bus existentibus in aīa nō repugnat ꝑ se ꝑmo modo nec scḋo ꝙ eis in eodē indiuiduo cui ꝯuenit diffinitio ex eis cōposita correspōdeat distinctio ī re extra. Diffinitio large sumpta est q̄ componit̄ ex gn̄e ⁊ dr̄a large sumptis: que vꝫ non sunt ꝑdicte cōditionis qꝛ vtrīqꝫ repugnat ꝑ se rei cui ꝯuenit diffinitio ex tali genere ⁊ ex tali dr̄a constituta: ꝙ talibus diffinitionis ꝑtibus correspondeat aliqua distinctio in re eē. ¶ Hoc ꝑmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est ꝙ deus non est diffinibilis diffinitione sumpta proprie vꝫ ꝑmo modo. ¶ Hec apparet. qm̄ oē sic diffinibile est ꝯceptibile ꝯceptu gn̄is sumpti ꝓprie ⁊ ꝯceptu dr̄e talis cōceptus gn̄is diuisiue. ¶ Hoc appꝫ. qm̄ diffinitio ꝓpria oīs est ex talibus cōceptibus constituta: sꝫ deus non est talibus conceptibus conceptibilis: ergo nec ꝓprie diffinibilis. ¶ Minor ꝓbat̄. qm̄ nulli rei existenti in genere sumpto ꝓprie / q̄ qdē res sola est ꝯceptibilis talibꝰ duobus conceptibꝰ / repugnat ꝑ se ꝑmo nec scḋo modo ꝙ istis duobus distinctis conceptibꝰ videlicet generi ⁊ dr̄e correspondeat distinctio in re ipsa. hec fuit supius ꝓbata. sed deus est res cui ꝑ se repugnat talis distinctio sicut oīs ꝯpositio ⁊ iꝑfectio alia. ergo etc̄. ¶ Confirmatur. qꝛ deus nō est ī gn̄e ꝓprie sumpto vt dictū est in alia questione. eius aūt qḋ non est in gn̄e nulla pōt esse dr̄a generis diuisiua: ergo nec diffinitio ꝓprie sumpta ex tali genere ⁊ dr̄a constituta. ¶ Scḋa cōclusio est ꝙ simplicitas absolute sumpta non est cā ex qua possit argui ꝙ deo repugnet ꝓprie diffiniri. ¶ Hec appꝫ. qꝛ ꝓpter idem arguitur deū non esse diffinibilē proprie ꝓpter qḋ habet̄ ⁊ ꝓbat̄ ꝙ nō est in gn̄e sumpto proprie: sed hoc non arguitur ex simplicitate absolute sumpta cū multa omnino simplicia in re vt dictum est ī alia questione sint in gn̄e et ꝑ ꝯn̄s diffinibilia proprie. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ simplicitas dei est rō ex q̄ potest argui ꝙ sibi repugnet modo ꝑexposito diffiniri. ¶ Hec apparet. qm̄ ex eodē arguit̄ ꝙ sibi repugnat diffiniri ꝓprie ex quo arguitur ꝙ sibi repugnat esse in genere: sed sibi repugnare esse in genere sumpto ꝓprie arguitur ex eius tali simplicitate ꝙ sibi repugnat oīa cōpositio ⁊ ꝑ ꝯn̄s distinctio in re ꝑ se ꝑmo vel secūdo modo / qualiter non repugnat alicui rei create / lꝫ sibi repugnet aliunde. cū eñ diffinitio oīs rei create ꝯueniat pluribus indiuiduis ꝑ ꝯn̄s non plus requirit ꝑ se ꝙ non sit distinctio in eodem indiuiduo q̄ ꝙ non sit in diuersis. ḡ ⁊c. ¶ Et si querat̄ an ex sola simplicitate dei tali possit argui ꝙ repugnet sibi posse proprie diffiniri: pōt dici ꝙ non: quoniam ex illis oībus arguitur ꝙ non pōt sic diffiniri ꝓprie ex quibus arguit̄ ꝙ nō pōt esse in gn̄e sumpto ꝓprie: sed hoc ex multis alijs q̄ ex simplicitate arguitur vt dictum est in q̄stione alia. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ deꝰ est diffinibilis diffinitione secundo modo accepta. ¶ Hec appꝫ. qm̄ oē illud est diffinibile isto mō qḋ est conceptibile cōceptu q̄dditatiuo cōi ꝑdicabili in qd / ⁊ cōceptu etiā alio simili q̄dditatiuo ꝑdicabili in quale: sed deꝰ est hmōi. ergo ⁊c. ¶ Maior appꝫ. qm̄ diffinitio large sumpta ē ex gn̄e ⁊ differētia large sumptis constituta. genus autē large sumptū est oīs conceptus differentibus specie cōis ⁊ de eis ꝑdicabilis in quid. Differentia aūt ꝯsimili modo sumpta ē cōceptus magis ꝓprius ꝑdicabilis in quale de aliq̄bus illorum de quibus conceptus generis est ꝑdicabilis in quid. omne ergo conceptibile talibus duobꝰ quidditatiuis conceptibus / quorū vꝫ vnus est communis ⁊ in quid ꝑdicabilis / aliꝰ vero specialis magis ⁊ in quale ꝑdicabilis / ē diffinibile diffinitione ꝯstāte ex genere ⁊ ex differētia large sumptis: sꝫ deꝰ ē hmōi. ¶ Hoc appꝫ. cōstat eñ ꝙ deus est conceptibilis conceptu entis cōi sibi ⁊ alijs ⁊ in quid ꝑdicabilis de oībꝰ eis. est etiam cōceptibilis alijs multis conceptibus sibi ꝓprijs de ipso in quale ꝑdicabilibus vt ꝙ est ens infinitū ꝑmū triuꝫ ⁊ vnū. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appꝫ falsitas opinionis cuiusdam dicentis ꝙ ideo deus non est diffinibilis proprie

quia omnis diffinitio ꝓpria componitur ex partibus aliter tius rationis quarum vna est determinabilis et alia determinans/de qua quidem determinãte predicatur vniuersaliter determinabilis et non econuerso: sed talis diffinitio repugnat deo cum non sit nisi compositorum. ergo ꝛc. ¶ Hec inquã opinio falsum accipit in minore rõnis huius: quia non oĩs diffinitio ex talibus partibus constans est compositorum: immo etiã põt esse simplicium nec ꝑ ꝯñs repugnat deo ꝓpter simplicitatem. cõstat enim conceptum entis esse determinabilem ꝑ infinitũ vel ꝑ primum et ꝑ trinum et vnum: et de quolibet horum etiam vniuersaliter p̃dicabilem et non econuerso: ergo si oĩs diffinitio ex talibus ꝑtibus constituta est ꝓpria/deo nõ repugnat diffinitio ꝓpria: qđ est falsum etiam secundũ opinionem istam. quare ꝛc. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum est sciendum ꝙ diffinitio potest poni duplex: vꝫ vna q̃ est completa et explicita rei cognitio complexa: et alia que est medium sufficiens ad ꝓbandum aliquam passionem simplicem vel complexam. non enim omnis sufficiens diffinitio secundo modo/est perfecta p̃mo modo lꝫ ecõuerso. licet enim omnis explicita et perfecta rei cognitio complexa sit medium ad ꝓbandum omnem passionem demonstrabilem de subiecto: non tamen econuersa omnis diffinitio sufficiens ad ꝓbãdum quãcũqꝫ passionem de subiecto est ꝑfecta et sufficiens rei cognitio p̃mo modo. ¶ Hoc p̃misso pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ q̃to in diffinitione ponunt plures differentie tanto diffinitio ip̃a est completior et ꝑfectior. ¶ Hec ꝓbatur. quia cum diffinitiuus conceptus sit ꝑfectior diffinito siue ꝯceptu nominis sicut conceptus explicitus cõceptu implicito/ ꝑ ꝯñs quãto diffinitio est magis explicita: nec enim aĩal rõnale est conceptus magis explicitus q̃ homo nisi quia aĩal rationale sunt duo ꝯceptus/hõ autem vnus tm̃. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. quia sicut tanto aliqđ ꝑfectius cognoscitur qualitatiue quãto plures passiones sciuntur de ip̃o: ita et ꝑfectius q̃dditatiue quãto plures ꝯceptus quidditatiui vel in quid vel in quale p̃dicabiles habent de ip̃o: sed diffinitio data ꝑ intrinseca est talis cognitio: vꝫ comp̃hẽdens diuersos quidditatiuos ꝯceptus: ergo tãto est ꝑfectior quanto cõplectitur in se plures ꝯcept9 tales: sicut et diffinitio data ꝑ additamẽtũ tanto est ꝑfectior quanto in ip̃a plures ponunt accidentales differentie. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est ꝙ in omni diffinitione completa modo p̃dicto sumpta q̃ videlicet est ꝑfecta cognitio rei explicita/debet poni omnis differentia. ¶ Hec sequitur ex p̃dictis. quia si diffinitio omnis tanto est ꝑfectior quanto in ip̃a ponuntur plures differẽtie: ergo nulla potest esse ꝑfectissima nec sufficienter explicita nisi illa q̃ est omnes differentias et etiã oĩa genera comp̃hendẽs. ¶ Cõfirmat. quia nulla põt assignari ratio quare magis ĩ diffinitione alicuius ponatur vna eius differentia q̃ alia sibi essentialis consimiliter sicut illa: et ita ꝑ ꝯñs in diffinitione ꝑfecta hoc modo sumpta vꝫ ꝓ notitia rei explicita/aut hꝫ poni omnis differentia aut nulla: sed nõ põt poni scđm: ergo relinquitur p̃muꝫ qđ est ꝓpositum. ¶ Ex hoc videt corollarie concludendũ et concedendũ ꝙ nullus viator potest alicuius rei habere diffinitionem ꝑfectaꝫ et hoc naturaliter loquẽdo. non videtur enim ꝙ possit habere oẽs ꝯceptus de aliquo ĩ qđ et in quale p̃dicabiles p̃mo modo: lꝫ oẽs ꝯcept9 huiusmodi sũt necessarij ad ꝑfectã diffinitionem cuiuscũqꝫ rei. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est ꝙ non oportet oẽs differẽtias ponere in omni diffinitione ꝑfecta secũdo modo accepta. ¶ Hec appet. quia oĩs diffinitio illa secũdo modo sumpta est ꝑfecta q̃ est sufficiẽs medium ad ꝓbandum passionem aliquam de subiecto sed non ẽ necessaria oĩs differentia diffinitioni sufficiẽti ad ꝓbandum passioneꝫ quãlibet de subiecto. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. quia ad ꝓbandum de subiecto ꝑ diffinitionem aliquam passionem sufficit in diffinitione hmõi ponere illud quod reddit causam talis passionis. sicut si passio demonstrabilis sit specifica vt risibile: sufficit ponere differentiam specificam hominis vltimam que sola explicat eius causam puta rõnale. Si autem passio demonstrabilis esset cõmunior oporteret in diffinitione eam ꝓbante apponere aliquam cõmuniorem differentiã causam passionis huiusmodi exp̃mẽtem: nisi forte conceptus generis exp̃meret talem causam: ergo ꝛc. ¶ Hoc modo est intelligendum qđ ponit philosoph9. vij. metaphy. vbi dicit loquẽs de diffinitiõis vnitate ꝙ sola differentia vltima debet poni cum gñe in diffinitione. hoc siquidem non est verum loquendo de diffinitione p̃mo modo sed tm̃ isto secundo modo sumpta: vꝫ vt est medium sufficiens ad ꝓbandum risibile de homine vel quãcũqꝫ aliam passionem specificam de subiecto cum enim sola differentia vltima dicat causam taľ passionis que sola sufficit ꝓ medio ad eius ꝓbationeꝫ: per consequens nulla est alia necessaria p̃ter ip̃am ad diffinitionem vt ꝓbantem passionem: licet sit necessaria ad eam vt existentem ꝑfecte explicitam rei cognitionem. ¶ Quarta et vltima cõclusio est ꝙ diffinitio in qua ponitur genus et differentia siue multiplex siue tm̃ vnica non est nugatoria. ¶ Hec declarat. quia cum dicitur animal rationale/ly rationale qđ est differentia animalis non debet accipi scđm descriptionem ip̃m aĩal explicite includentẽ vt videlicet rationale equipollet huic qđ est animal habens animam rationalem: sed secũduꝫ descriptionẽ aliam ip̃m non sic explicite includentem vt videlicet rationale est idem qđ habens aĩam rõnalẽ non includendo explicite animal. Primo enim modo esset nugatio dicendo animal rationale: quia idem eẽt ac si diceretur aĩal animal habens animam rationalẽ: nõ autem secundo modo: quia vt sic dicendo ꝙ sortes est animal rationale est sensus ꝙ sortes est aĩal hñs aĩam rationalem. Et hoc modo loquẽtes exponunt illud philosophi dictum p̃mo posteriorum: vbi philosophus ip̃e ꝓbat ꝙ genus non p̃dicat ꝑ se p̃mo modo de dĩa: quia aĩal hõ essent duo aĩalia. hoc enim sic declarãt: genus nõ potest esse ꝑs descriptionis illius differentie sibi addite q̃ ponenda est loco ip̃ius quia tunc vnum animal eẽt plura animalia: quoniã si sortes est animal rationale et aĩal sit ꝑs descriptionis ponende loco ip̃ius rationalis/tũc ista sortes est animal rationale valeret istã sortes ẽ aĩal aĩal habens aĩam rationaleꝫ: et cum in descriptione nõ debeat esse nugatio sequitur ꝙ huic descriptioni hoĩs que est animal rationale correspondeãt duo animalia: et ꝑ consequens sortes qui est vnuꝫ animal erit duo animalia. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ nec etiam erit nugatio dicendo aĩal homo: quia diceretur consimiliter: vꝫ ꝙ homo sumetur consimiliter sicut rõnale: vꝫ non vt est animal rationale sed vt est idem qđ habens animam rationaleꝫ. quia hic terminus substãtiuus hõ non est determinatiuus animalis sicut adiectiuum suuꝫ determinat substãtiuũ vt etiam significat in adiacẽtia ad conceptuꝫ animalis cui additur. et ideo si homo debeat describi non sufficit prius exp̃ssisse cõceptum animalis sed oportet ꝙ conceptus animalis nouiter ponatur in descriptione sua cum non significet in adiacentia ad ip̃sum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in p̃ncipio appet solutio ex predictis.

Sequitur Questio Tertia.

Tertio quero: vtrū diuinæ simplicitati repugnet q deus non sit ꝯsimiliter ꝑ se sapiens iustus/⁊ alia attributa que de ipso predicātur/sicut dicitur esse deus. ¶ Et videtur q sic: qꝛ diuine simplicitati repugnat omnis distinctio excepta sola distinctione personarū: ⁊ per ꝯñs distinctio in re extra inter talia attributa: sed cui repugnat distinctio aliquoꝝ de ipso dictorum ei repugnat nō eē ꝑ se qd̄libet eoꝝ/sicut qd̄cūq3 alterū a q̄ qd̄libet illoꝝ est indistinctuꝫ totalit̄ in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōtra: qꝛ nō magis attributa q̄ relationes originis sūt idem cum diuina essentia ī re extra: sꝫ non obstā te summa idētitate essentie ad quamlibꝫ relationem originis/veꝫ tāta quanta est ipsiꝰ essentie ad seipsam/adhuc nulla relatio originis dicitur de diuina essentia per se primo. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedā. Primo eñ inq̄raꝫ/an attributa q̄ dicūr de deo habeant aliquā distinctionem. Scd̄o dicā ad q̄stionem.

Quantum ad primum est sciendum: q attributa huiusmodi dupliciť p̄nt sumi. veꝫ vno mō scꝫ q̄dditatiue: vt sunt q̄dā ꝑdicabilia de cōceptu proprio deitatis. ⁊ alio modo significatiue/puta ī ordine ad significatum per attributa hm̄ōi impositatum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prīa est q omnia attributa diuina vt prīo mō sumpta sunt tam inter se q̄ a deo realiter distīcta. ¶ Hec est euidēs: qꝛ diuersi conceptus seorsum formabiles ⁊ ꝑdicabiles sunt realiter differentes. sꝫ intellectus voluntas vel sapiētia ⁊ cetera attributa de deo dicta siue de cōceptu eius ꝓprio predicata/vt cū diciť/deus est sapiens ⁊c. non sūt aliō vt sic sūpta veꝫ primo mō q̄ diuersi conceptꝰ mēt; seorsū formabiles ī alio ⁊ de eodē deitatis ꝯceptu ꝑdicabiles. possū eī hr̄e ꝯceptū q̄ itelligā deū eē sapiētē nō habēdo ꝯceptuꝫ q̄ intelligā eū iustū: ⁊ sic de aliis oībꝰ q̄rū q̄libet pōt sine alio hr̄i ⁊ hr̄itus de ꝯceptu dei ꝓprio ꝑdicari. ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio ē q oīa attributa vt scd̄o mō sūpta sunt tā inter se q̄ a deo indistincta totaliter ī re extra. ¶ Hec ꝓbatur. Prīo sic/si iusticia vel sapiētia vel quodcūq3 aliō attributū īportaret aliqd a deo distinctuꝫ q̄tūcūq3 modicū ī re extra/tale a deo distīctū eēt minus necesse esse q̄ deus ipse: sꝫ hoc ē īpossibile/veꝫ deū eē aliqd a se realiť distinctū qd̄ sit minꝰ necesse eē q̄ ipē seu eiꝰ deitas. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur: qꝛ cum deitas distinguatur ab illo quantumcunq3 modicum in re extra: aut sunt duo necesse esse siue due necessitates essendi dualitate correspondēte illi distinctioni: aut vna tantū. Sed nō potest poni secundum: quia essendi necessitas est ipsa deitas: a qua sapientia vel iustitia distincta esse supponitur in re extra. nihil autem distinctum a necessitate essendi vt distinctū potest esse necesse esse: ergo si deitas ⁊ sapientia sunt in re extra distincta: ⁊ tamen non sunt plura necesse esse saltem pluralitate correspondente tali eorum distinctioni/sequitur q sapientia vel quodcunq3 aliud attributum vt a deitate distinctum non est necesse esse sed possibile non esse vt distinctum a necesse esse. hoc autem est impossibile. ergo oportet ponere primum/videlicet q sunt duo necesse esse dualitate aliqua in re extra: sed nec hoc est possibile: quoniam aut huiusmodi due essendi necessitates essent equales/vel inequales. si equales: ergo sunt eiusdem rationis: et per consequens qua ratione vna earum/eadem et altera erit deus: et per consequens erunt plures dii pluralitate aliqua in re extra quod est impossibile. Si autem dicatur q sunt inequales: ergo altera erit magis possibilis non esse vel minus impossibilis non esse puta illa que distinguitur a suprema necessitate essendi. ei enim qd̄ est minus necesse esse minus repugnat non esse: ⁊ per consequens minus est necesse esse q̄ ei qd̄ est magis necesse esse. hoc autē est impossibile/videlicet q aliq̄ta possibilitas essendi ⁊ non essendi sit compossibilis alicui necesse esse. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguitur sic ad idem: si diuina essentia ⁊ sua sapientia sunt in re extra distincta: aut se totis: aut non se totis: sed in aliquo cōueniunt ⁊ in alio distinguuntur. sed nō potest poni primum: quoniam omnia in re extra se totis distincta sunt realiter distincta. tanta eñ ⁊ talis est aliquorum distinctio in re extra quanta ⁊ qualia sunt eorum distinctiua. impossibile autē est q talia realiter distinguantur: cum sola personaruꝫ distinctio in diuinis sit realis. Nec potest poni secundum: quoniam aut illud distinctiuum ⁊ alterum quo sunt idem sunt vnum et idem sūma identitate: aut non. Si sunt idem ī re extra summa identitate: ergo non magis deitas ⁊ sapientia conueniūt seu sunt idem in vno istorum q̄ in alio. Si non: querendū est de istis sicut de primis/videlicet de deitate ⁊ de sapientia an sint se totis distincta vel in aliquo conueniant ⁊ in alio differant: ⁊ cum non sit in talibus processus ī infinitum oportet deuenire ad aliqua se totis distincta et per consequens realiter: qualiter non possunt distinguī aliqua ī diuinis solis exceptis personis. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vt sepe in precedentibus argutū est nulla distincta quantumcunq3 modicū in re extra possunt minus esse distīcta q̄ illa que sunt vnica res seu essentia ab eis totaliter indistincta: sed diuine persone licet sint res vnica numero/realiter distinguuntur: ergo ⁊ omnia alia distinguuntur realiter que sunt distincta quantumcunq3 modicum in re extra. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur q non magis predictus arguendi modus est contra distinctionem attributorum q̄ contra distinctionem diuinoꝝ suppositorum: de quibus consimiliter sicut de attributis potest queri an distinguantur se totis vel non: quoniam concedendum est personas diuinas distingui personaliter se totis ⁊ esse idem essentialiter consimiliter se totis. nullo enim modo est concedendum diuinas personas cōuenire seu idem esse in aliquo ⁊ distingui aliquo alio ab illo in re extra distincto: quia tunc in qualibet persona essent duo aliqua in re extra distīcta/quod est omnino impossibile. ⁊ ita cum persone diuine sint tres res ⁊ vnica ab eis totaliter indistincta: nec per conseq̄ns alio ⁊ alio sed eodem sint tres res ⁊ vna/videlicet seipsis non per aliquid distinctum ab eis: per consequens ꝯcedere oportet diuinas personas ⁊ se totis esse vnam rem ⁊ per consequens idem/⁊ etiam plures res ⁊ per consequens distinctas non ab illa vnica: sed inter se. non potest autem sic dici de attributis: quia diuina essentia non ē nisi tres ꝑsone: sed si attributa distinguantur in re extra ab essentia ⁊ ab omni persona: ergo deitas nō erit iustitia nec sapientia nec aliquod aliorum: sed sic erit distincta ab istis omnibus q non erit talium aliquod in re extra. ¶ Consequentia est euidens. tum quia vt dictum est essentia nō est aliquid distinctum a personis omnibus in re extra: tū quia nec est aliquid distinctum a seipso quantumcunq3 modicum in re extra. nulla enim personarum ab eis distinguiť magis in re q̄ persona vel essentia a seipsa. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. in diuinis non sunt plura in re extra distincta q̄ tria: sed essent si huiusmodi attributa vt sic sumpta a deitate differrent quantumcunq3 modicuꝫ in re extra. ergo ⁊c. ¶ Maior est ab omni catholico concedenda. ¶ Minor apparet: quoniam omnia in re extra distincta ab essentia/⁊ a qualibet persona: ergo si attributa huiusmodi sunt distincta ab essentia et ab omni persona: ⁊ per consequēs sequitur propositū/videlicet q in diuinis essent plures res q̄ tres persone

¶ Consequentia est euidens: quoniam lʒ diuina essentia
quia indistincta a psonis / non ponat innumerũ cũ eis / tñ
oĩa distincta tam ab essentia q̃ a psonis oĩb⁹ in re extra
ponunt cum eis inumerũ: ⁊ p ꝯñs psone sumpte cum ta
libus sunt plura q̃ per se trĩmõ sine eis. quare ⁊c. ¶ Con
firmatur. qr si deitas distinguit̃ ab attributis hmõi in re
extra: aut ipsa distincta sunt eiusdẽ rõnis: ⁊ tũc seqt̃ plu
ralitas deoꝝ vt in pcedẽtibus est argutum: aut alterius
⁊ tunc seqtur ꝙ vnum sit alio pfectius: ⁊ per ꝯñs alterũ
impfectius: sed vtrunqꝫ hoꝝ est ĩpossibile. ergo ⁊c. ¶ Nec
valet si fiat argumentũ simile de psonis: qꝛ persone di
uine sunt oĩno eiusdeʒ rõnis specifice: nec tñ seqtur ꝓpẽ
hoc ꝙ sint plures dij: cuʒ deitas sit vnica ⁊ ab eis in re ex
tra penitus indistincta. hic autem supponitur contrariũ
videlicet ꝙ attributa ab ipsa diuina essentia sint distin
cta. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ licet eadem res
omnino per deitatem ⁊ per sapientiaʒ vel per oẽ aliud at
tributũ importetur: tñ illi rei ex hoc ꝙ est deitas non cõ
uenit p se primo ꝙ sit sapientia vel iustitia vel qdcunqꝫ
aliud attributum. ¶ Hoc ꝓbatur: quoniaʒ sicut in descri
ptione cuiuscũqꝫ cui ex hoc ꝙ homo ꝯuenit aĩal p se pri
mo / ponit̃ aĩal: ita ⁊ in descriptione significante rẽ incre
atam esse deitatem ponitur omne illud qd sibi ꝯuenit p
se in primo mõ dicendi per se: sed in descriptione represen
tante illam rẽ esse deitatem non includitur cõcept⁹ ĩpor
tatus p sapientiam vel iustitiam / nec econuerso in descri
ptione eiusdem rei significante ipsam esse sapientiam in
cluditur conceptus significans ipsam esse deitatem vel
iustitiam: ⁊ sic de alijs oĩbus attributis. ergo ⁊c. ¶ Pre
terea arguitur sic ad idẽ: Descriptio deitatis represen
tat rẽ cuius est esse deitatẽ ⁊ non iustitiam neqꝫ sapiẽtiã
sicut nec econuerso descriptio sapientie / hoc est represen
tans rem illã esse sapientiam / representat eam esse deita
tem nec iustitiam nec intellectũ nec aliqd aliud attribu
tum: nec econuerso alicui attributoꝝ / hoc est descriptiõi
significanti eandem reʒ esse aliquod attributũ / conuenit
per se primo descriptio deitatis: nec descriptio vnius at
tributi alteri: vt descriptio significans rem illam esse sa
pientiam non includit iustitiaʒ. ¶ Añs appet: qꝛ si per
impossibile res increata esset deitas ⁊ non sapientia / ad
huc esset talis qualeʒ ipsam ĩportat descriptio deitatis
qd non esset si in ea caderet sapiẽtia. consimilit̃ si econ
uerso res illa per impossibile esset sapientia ⁊ non deitas
nec iustitia / adhuc esset talis qualis per descriptioneʒ sa
pientie ĩportat̃. ergo ⁊c. ¶ Cõseqñtia est euidẽs: qꝛ qd cõ
uenit alicui p se primo sic ponitur ĩ ei⁹ descriptiõe / ꝙ si p
ĩpossibile res nõ eẽt talis qualis per illd qd ipsi pri͂o mõ
ꝯuenit ⁊ ĩ eius descriptione ponit̃ / ĩportat̃: nec p ꝯñs eẽt
talis qualeʒ ipsam esse importat descriptio eius tota: ꝫ
p ꝯtrariũ illud q̃ posito vel p ĩpossibile amoto res eẽt ta
lis q̃leʒ esse antea aliq̃ descriptio eius tota importabat
sibi veʒ tali descriptioni vel rei vt p eã significate nõ ꝯue
nit p se pri͂o mõ dicẽdi p se q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ ĩ illis
q̃rũ vnũ ꝯuenit alteri pri͂o mõ dicendi p se: qꝛ veʒ est eius
diffinitiuũ / semp est formalis ꝯñs vel negatiue vel affir
matiue ab vno ad alterum arguendo: sicut bene sequitur
formali consequentia / est hõ: ergo animal: ⁊ econuerso ne
gatiue / non est animal ergo nec hõ: sʒ in istis nulla est ꝯñs
formalis. lʒ enim demonstrando rem increatã sit gratia
materie ꝯñs necessaria / hec res est sapiẽtia: ergo iustitia
⁊ econuerso: non tñ est bona ꝯñs gratia forme: alias vale
ret in oĩi materia: qd est falsum. ergo ⁊c. ¶ Hoc modo ẽ
intelligenduʒ qd aliqñ dici a doctoribus cõsueuit / veʒ ꝙ
attributa tam inter se q̃ ab essentia sunt q̃dditatiue hoc
est diffinitiue distincta: ꝓ q̃to veʒ res ĩcreata lʒ vnica ẽ tñ
nata describi seu diffiniri plurib⁹ descriptiõib⁹ seu diffini
tionibus: quarum vna importat eam esse sapientiam et
alia iustitiam: quarum vna nõ magis includit̃ primo mõ
in alia q̃ si eis correspõderẽt diuerse aliqua in re extra.
¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ illi rei increate ex
hoc ꝙ est deitas hoc est talis qualis per descriptionem
qua cognoscitur ꝙ est deitas ĩportat̃ / ꝯuenit per se scdo
mõ ꝙ sit sapiẽtia ⁊ iustitia / ⁊ talis qualis importatur eã
per ista q̃ etiam p oĩa alia attributa. ¶ Hec ꝓbatur: qꝛ
eo modo quo repugnat alicui oĩs ĩperfectio ꝯuenit ip
si omnis pfectio: sed deitati hoc est rei vt significate p de
scriptionem importantẽ ipsaʒ esse deitatẽ repugnat om
nis imperfectio non primo mõ: cũ nulla pfectio ponatur
in eius diffinitione: sed scdo mõ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur
qꝛ per descriptionem deitatis / hoc est rep̃sentãtẽ reʒ ĩcrẽ
increatam esse deitatẽ / nescit̃ ipsam esse iustitiam nec sa
pientiam: nec aliquid importatum per aliquod aliud at
tributum: sed p eam scit̃ tñ rem huiusmodi esse deum: sed
per omnem descriptionem habetur conceptus rei in de
scriptione ipsa ꝯtentus: ergo nulla attributalis pfectio
ponitur in descriptione deitatis: nec per ꝯñs opposita ĩ
perfectio ipsi repugnat primo modo: ergo repugnat ipsi
scdo modo. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respon
dendũ ad q̃situm licet satis appareat ex precedentibus
quid dicendum / est tñ sciendum ad maiorem euidentiam
dicendorum ꝙ deum esse per se iustum vel sapiẽtẽ potest
dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ dicatur talis p se pseis
tate rei excludente videlicet omnem aliam rẽ quamcũqꝫ
vt sit sensus / deus est per se sapiens vel iustus / hoc est nõ
per aliquid a se distinctuʒ quantumcũqꝫ modicũ in re ex
tra. Alio modo ꝙ dicatur talis per se perseitate proposi
tionis: quia veʒ est res talis importata per deitatem ⁊ sa
pientiam vel iustitiam: ꝙ consimiliter hec ꝓpositio / de⁹
est sapientia / vel deus est sapiens / est per se vera sicut ista
deus est deus. ¶ Hoc premisso dico ex precedentibus in
alio articulo corollarie inferendo. Primo ꝙ deus est ita
per se sapiens vel iustus ⁊ quodlibet aliorum que de ip
so dicuntur: sicut dicitur esse deus / loquendo de perseita
te primo modo sumpta videlicet omnem rem aliam ex
cludente. ¶ Secundo ꝙ deo conuenit esse per se hoc mo
do quodlibet talium propter summam eius simplicita
tem cui repugnat nõ esse vniformiter per se quodlibet ta
lium siue illud quod per talia importatur: sicut sibi repu
gnaret ꝙ non sit per se deus loquendo de perseitate rem
aliam excludente. ¶ Tertio ꝙ loquendo de perseitate
secundo modo / videlicet propositionis / aliter est dicen
dum. ¶ Primũ apparet: quoniã qd est aliquis nullo alio
a seipso / est quodlibet illorum vniformiter per se / loquen
do de perseitate rem aliam excludente: sed deus non ma
gis nullo mediante alio a seipso est deus q̃ sapiens iu
stus ⁊ aliorum quodlibet que de ipso dicuntur. vt enim ꝓ
batũ est in articulo precedenti talia hmõi attributa non
dicunt in deo aliqua distincta: ergo cum deus eodem sit
iustus sapiens ⁊ aliorum quodlibet quo est deus: per cõ
sequens sequitur propositum: videlicet ꝙ vniformiter ẽ
hoc modo quodlibet taliuʒ sicut de⁹. ¶ Et si contra hoc
arguatur: quia voluntas dei non intelligit sed intellect⁹
sicut nec intellectus vult sed voluntas: ergo inter ista vi
detur esse aliqua distinctio in re extra: Ad hoc respon
detur / ꝙ non sequitur: quoniam aut per añs vbi dicit̃ ꝙ
voluntas diuina non intelligit nec intellectus vult: intel
ligitur ꝙ voluntas dei non sit res que intelligit nec in
tellectus res que vult: ⁊ sic est falsum. aut intelligitur ꝙ
licet res eadem que est voluntas intelligat sicut ⁊ illa
que est intellectus: non tamen intelligit per se primo ex
hoc ꝙ voluntas: nec res q̃ est intellectus vult ex hoc ꝙ
intellectus: et sic est verum. ex hoc eĩ ꝙ res est talis q̃lis

importatur per intellectum non diligit:nec econuerso intelligit q̄ talia qualis importatur per voluntatem. Ex hoc autem antecedente sic intellecto:nō sequitur ꝯñs qḋ infert. quare ⁊c. ¶ Secūdū vero ꝙ diuine simplicitati repugnat distingui a predictis:⁊ per consequens ꝙ propter summam eius simplicitatē sit ita per se hoc modo quolibet talium sicut deus / apparet:qm̄ non minus distinctio talium ab essentia diuina repugnat diuine simplicitati q̄ distinctio personarū seu relationū originis:sed distinctio personarū non inter se sed ab essentia diuine simplicitati repugnat:vt in distinctione alia fuit dictum. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ saltem attributa pñt esse inter se distincta/esto ꝙ non ab essentia:nec hoc repugnat diuine simplicitati. quoniam lȝ non omnis distinctio quorumcūq̄ in re extra repugnet diuine simplicitati: immo aliqua ipsi necessario conueniat:⁊ de facto cū ipsa ⁊ ī ipsa existat:non tamen nisi sola realis distinctio personarum hec em̄ sola excepta nulla alia in re extra potest poni diuersitas in diuinis. Cōcedēdū tñ hic esse videtur ꝙ attributorum distictio inter se non repugnaret diuine simplicitati:quoniā cui non repugnat maior distinctio/neq̄ minor:sed maior est diuersitas ꝑsonarum q̄ illa q̄ ab aliquibus ponit̄ inter attributa inter se adinuicē comparata. ergo ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimum vero ꝙ loquendo de perfectate ꝓpositionis / aliter sit dicēdū/apparet:quoniaȝ de⁹ lȝ non per aliquid a se distinctum sit sapiens neq̄ iustus sed eodem penitus quo est deus: tñ hec ꝓpō deus est de⁹ est vera in primo modo dicendi ꝑ se:nō autem ista/deus ē sapiens vel iustus:qm̄ ad veritatem ꝓpōnis per se p̄mo modo non sufficit identitas rei importate ꝑ subiectum ⁊ p̄dicatum ipsius:sed vltra hoc requiritur ꝙ predicatum ipsum sit subiecti diffinitiuuȝ:vt cū dicitur/deus est ens. conceptus em̄ entis cadit in diffinitione cōceptus dei ⁊ omnis alterius inferioris/qb⁹ ipse est communis:vel ꝙ subiectum ⁊ predicatum sint conceptus eiusdē rōnis/vt quando idem p̄dicatur de seipso:vt cū dicitur de⁹ ē deus sed neutrū istoꝝ est cum dicitur ꝙ deus est sapiens vel iustus vel intelligens vel volens. lȝ em̄ per subiectum ⁊ ꝑ p̄dicatū cuiuslibet talium idem esse in re extra totaliter importetur:tñ subiectum ⁊ predicatum sunt conceptus diuersi ⁊ alterius rationis:quorum vnus non est alterius diffinitiuus:quia non cadit in diffinitione ipsius. ⁊ ideo nulla talium ꝓpositionum est vera per se p̄mo mō quātumcunq̄ sit omnino idem ⁊ indistinctum subiecti ⁊ predicati significatum. ¶ Ex hoc apparet falsitas opiniōis cuiusdam dicentis contrariū vero ꝙ vniuersaliter oīs illa propositio est vera primo modo dicendi per se cuius termini significant ideȝ realiter nihil extrinsecū ꝯnotando hoc siquidem est falsum:qm̄ termini huius ꝓpōnis/de⁹ est pater/ ideȝ omnino significant:nec aliqḋ extrinsecum connotant:cum nulla relatio originis distinguatur in re extra ab essentia magis q̄ essentia a seipsa:⁊ tamen propositio ista non est per se primo modo vera. quod ꝓbatur quia omne quod vere affirmatur de aliquo primo modo vniuersaliter affirmatur de ipso/hoc est de omni contēto sub eo:sicut q: homo est per se p̄mo modo animal/ oīs hō est animal:q: etiam deus est per se primo substātia ⁊ ens ideo omne quod est deus est substantia ⁊ ens:sed constat ꝙ non omne qḋ est deus est pater nec fili⁹. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si hec propositio/deus est pater/cuius termini idem significāt/esset ꝓpositio per se primo modo vera sequeretur ꝙ esse deū conueniret trib⁹ ꝑsonis equoce sed hoc ē absurdū ⁊ impossibile. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbat. qm̄ si esse patrē est de primo ꝯceptu dei:qḋ est si ista ꝓpō deus est pater/est vera in primo mō dicēdi ꝑ se:ꝗ in his ꝓpositionibus puta ꝑsona siue pater est de⁹/filius est de⁹/ ⁊ spūs sctūs est deus/de⁹ ipse equiuoce predicatur: qm̄ omne illud predicatū dicitur equoce de illis qḋ vt dictuȝ de vno includit aliqḋ qḋ non includit vt dictum de alios sed deus vt dictus de prima persona includit p̄mo mō esse patreȝ:nō aūt vt dictus de aliqua aliarū. ergo ⁊c. ¶ Assumptum vero ꝙ esse patrē includatur in deo vt p̄dicato de prima ꝑsona: apparet:q: prima persona īcludit p̄mo modo esse patrem ⁊ deus p̄dicatus de ipsa: supposito ꝙ ista sit per se primo modo de⁹ est pater. nec em̄ potest poni per se isto modo nisi p̄dicatum includatur in subiecto. Ex quo sequitur ꝙ dicentes ꝓpositionem istam deus est pater/esse veram per se primo mō/ haberēt concedere cōsequenter: ꝙ etiam esse patrem ꝯuenit per se primo filio ⁊ spūi sctō:qm̄ sicut oē illud qḋ est homo includit ꝑ se primo mō dicendi ꝑ se quicqḋ includit̄ in hoīe isto modo puta animal substātiā ⁊ corpus:ita ꝯsimiliter oē qḋ ē deus ē per se primo mō dicendi per se oē qḋ in deo includit̄ isto modo:sed si ista ꝓpō deus est pater filius vel spūs sanct⁹ est per se primo mō/esse patrem ⁊ filiū ⁊ spiritū sanctū cadit in descriptione dei cui quolibet hoꝝ ꝯuenit ꝑ se p̄mo:ꝗ omne qḋ est deus est per se primo pater filius ⁊ spūs sanctus. hoc autem est euidenter falsum:q: pr̄ est deus qui a filio personaliter ⁊ realiter est distinctus: ⁊ econuerso filius a patre cōsimiliter distinctus est deus. ꝗ ⁊c. ¶ Minor videlicet ꝙ tres personas esse deum equiuoce sit impossibile / apparet: quia omnes sunt vnus deus ⁊ vnica deitate ab eis omnib⁹ indistincta:sed plura nō possūt esse equoce aliqḋ vnum ab eis ꝯsimiliter indistinctum. ꝗ ⁊c. ¶ Ex hoc vlterius apparet falsitas opinionis eiusdē dicentis ꝙ sic sapiētia infinita est formaliter bonitas vel deitas īfinita:ꝙ si quodlibet hoꝝ esset diffinibile/ cuilibȝ esset vna diffinitio correspondens. hoc siqdem non est verum:qm̄ licet ꝑ ista oīa sicut ⁊ per deitatem ⁊ per paternitatē idem omnino importetur in re extra:res tñ hmōi increata lȝ vnica est diuersimode ꝯceptibilis. pōt em̄ cōcipi conceptu q̄ intelligitur ꝙ est pater:non tñ ꝙ est de⁹ alias ista ꝓpositio esset falsa/pr̄ distiguit̄ realiter a filio ⁊ ista/omnes ꝑsone realiter sunt distincte:quoniam constat vtriusq̄ istarū ꝓpōnū subiectū esse ꝑsonarū ꝯceptū. aut ergo hmōi ꝯcept⁹ in his ꝓpōnibus subiectus est tm̄ modo personarū:aut non:sed etiā deitatis. Si primū/ habetur ꝓpositum vero ꝙ pōt haberi conceptus q̄ intelligātur omnes ꝑsone vel vna nullo conceptu habito deitatis. Si aūt ponat̄ scdm̄:ꝗ ꝓpō ē falsa cū de⁹ sit a ꝑsonis oīb⁹ ī distinct⁹:ꝗ tā ex p̄dictis q̄ ex alijs multis ꝓpōnib⁹ theologicis oportet ꝯcedere rē illam increatā lȝ vnicā diuersis ꝯceptib⁹ esse conceptibilē:⁊ scdm̄ diuersitatem talium ꝯceptuuȝ diuersimode descriptibilē. alia enim descriptio ipsi conuenit scdm̄ ꝯceptum q̄ ꝯcipit̄ ꝙ est deus: ⁊ alia scdm̄ conceptum alium q̄ intelligitur ꝙ est sapientia vel talis vel alia persona. nec magis vna istarum descriptionum includit aliaȝ primo modo q̄ conceptus simplex q̄ intelligit̄ ꝙ est deus/includet illū aliū simplicē quo potest intelligi esse sapientia vel iustitia vel persona. quare ⁊c. ¶ Hoc modo doctor subtilis posuit ⁊ ponere intellexit inter essentiam proprietatem ꝑsonalem ⁊ attributa non identitatē formalem siue ex natura rei:non intelligendo/vt aliqui ipsi attribuunt qui male ipsuȝ exposuit/ per huiusmodi non identitatem formalem seu ex natura rei diuersitatem aliquam in re extra:sed quia natura rei increate est talis ꝙ licet pro ipsa sit verum dicere formaliter/hec est in primo modo deitas est deitas vel sapientia est sapientia:non tamen deitas est sapientia isto modo / videlicet primo. quantūcunq̄ enim eadē res per deitatē ⁊ ꝑ sapiētiā īportet̄:⁊ ꝑ ꝯñs deitas sit sapientia realit̄ nō tñ formalit̄/hoc ē p̄mo mō ꝓ q̄to ꝯcept⁹ sapiētie nō pl⁹ cadit ī diffinitione illius rei scdm̄ vnū vero ꝯceptū deitatis sibi correspōdētē q̄ si īter ista puta īter deitatē ⁊ sapiētiā

esset distinctio aliqua in re extra: nec aliud doctor iste intellexit p nō esse idē formaliter ex natura rei/nisi ꝙ natura rei est talis ꝑ qua talis ṗdicatio non est hoc mō vez primo modo dicēdi p se vera: sicut nec p aliqua esse idem formaliter aliđ intelligit ꝙ esse idem primo mō dicēdi per se. ad quod nō sufficit ꝙ res sit vnica: sꝫ oportet ꝙ illi cōceptus eā īportantes sint eiusdē rōnis: vel si alterius/ꝙ vnus sit diffinitiuus alterius vt dictū fuit supius. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. falsum em̄ est qđ accipit in minori qñ dicitur ꝙ cui repugnat distingui ab aliquo ei repugnat non esse per se illud. diuine em̄ essentie repugnat distingui in re extra ab omni ꝑsona/nec tamē ex hoc seqtur ꝙ persona dicatur per se primo modo de ipsa: vt dictum est supra.

Quarto q̃ro: vtrū attributa diuina distinguant̄ tā inter se ꝙ ab essentia distinctione aliq̄ rationis. ¶ Et videt̄ ꝙ sic: qm̄ illa quorum vnum nō dicit̄ de alio in primo modo dicendi per se/videtur saltem secundum rationem esse distincta: sed talia sunt attributa tam vt inter se ꝙ vt ad essentiam comparata/vt dictum fuit in q̃stione alia. ergo ꝛc. ¶ Contra: quia nō magis realiter indistincta possūt dici secunduꝫ rationē distingui ꝙ econuerso illa q̄ sunt secundum rationē eadem dicantur realiter esse distincta: sꝫ illa que sunt secundum rationem aliqđ vnū tantum ꝛ indistinctum totalit̄ in aīa: non possunt esse diuersa aliqua in re extra. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ dicam ad quesitum. Secundo soluā ad vnū dubium quesito annexum.

Quantum ad primū est opinio cuiusdā dicētis ꝙ nullo modo attributa hmōi pñt dici secūdū rationem distingui. quoniam aut ista attributa sunt in deo formaliter ꝛ subiectiue: aut tantummō obiectiue. sed non potest poni secunduꝫ: quia qđ habet esse tantū obiectiuū nō est diuina essentia: sꝫ qđlibꝫ attributū est diuina essentia. ergo relinquit̄ primum. sed q̄ sunt subiectiue in re extra nō pñt dici scđm rōnem distingui. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: q̄ cadūt sub primis diuidentibus nō possunt coincidere in idem: sꝫ ens primo diuidit̄ in ens reale ꝛ in ens rationis: ergo ens rationis habēs esse tm̄ obiectiuuꝫ nō pōt esse aliqđ ens reale quale est deus. ergo ꝛc. ¶ Cōtra opinionem istā arguit̄. qm̄ aut opinio ista dicens vnā rē non distingui ab alia nec a seipsa distīctiōe aliqua rōnis intendit dicere ꝙ nō distinguit̄ distinctione rōnis tāꝙ aliquo sibi intrinseco eius ab aliquo distinctiuo: aut ꝙ non pōt etiā denominari distincta denominatione extrīseca ab aliqđbus ratione distinctis. Si primū/sic est verū: sꝫ nihil ad ꝓpositū: quia nullus ponit rē aliquā extra a seipsa nec ab alia scđm rōnem hoc mō esse distinctam. Si autē ponat̄ scđm/est falsum vt declarabitur infra. q̄ ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēdū ꝙ attributū vt dictū fuit in alia q̃stione dupliciter pōt sumi. Uno mō ꝓ aliquo ꝓbabili de deo ꝛ de ꝑsonis oībus ꝯiunctim ꝛ ꝯdiuisim. Alio modo ꝓ re extra/veꝫ ꝓ ꝑfectiōe diuina ꝑ qđlibet taliū ṗdicabiliū importata. Primo modo attributa sumpta sunt multa realiter ēt distincta. sunt em̄ vt sic conceptus diuersi communes predicabiles ī ꝓpōne mētali de conceptu ꝓprio dei. vel etiā possunt dici noīa personis communia ṗdicabilia in propositiōe vocali tā de nomine proprio dei omnibus ꝑsonis communi ꝙ etiā de ꝓpriis noībus ꝑsonarum supponentibꝰ non ꝓ seipsis sed ꝓ eorum significatis/veꝫ ꝓ ꝑsonis. Secundo autem modo attributuꝫ acceptū est vnicum tm̄ veꝫ ipsa essentia diuina. ¶ Tunc igitur quando querit̄ an attributa sint aliqua rationis distinctione distincta: aut accipiūt̄ attributa scđm primuꝫ intellectum mō quo accepta sunt plura ꝛ ꝓprie attributa: aut scđm aliū itellectuꝫ scđm: mō q̄ non est nisi vnicū attributū veꝫ ipsa deitas: q̄ nec ꝓprie dicitur attributum sed magis attributoꝝ oīm significatum. Et hoc mō talem rem videlicet essentiā distingui rōnis distinctione potest intelligi dupliciter: q: vel ꝙ distinguatur aliqua distinctione repta in ipsa vel fabricata a rōne: vel ꝙ denoīetur extrinsece distincta ꝓpter diuersitatem ꝯceptuum rōnis quorum oīm est obiectum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ attributa primo mō sumpta a diuina essentia realiter sunt distincta. ¶ Hec ē euidens: nec de ipsa est questio: qꝛ attributa vt primo mō sumpta se habent ad diuinam essentiā vt diuersa entia creata cū sint quedam ṗdicabilia realiter distincta ad ens increatū eorum omnium significatum. sunt em̄ attributa hmōi vt sic sumpta diuersi mētis cōcꝰ ꝯceptus: quoꝝ omnium significatum obiectū est deus de cuius ꝯceptu ꝓprio ṗdicantur. q̄re ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ attributū scđo mō sumptū veꝫ ꝓ essentia diuina q̄ est attributoꝝ primo mō acceptoꝝ obiectū significatum/non distinguit̄ vt est obiectū taliū ꝯceptuū diuersoꝝ distinctione rōnis tanꝙ aliq̄ a rōne inuento in ipsa diuina essentia existēte. ¶ Hec apparet: qm̄ omne quod sic distinguit̄ secundum rōnem ab aliquo/distinguit̄ in re extra ab ipso. nec em̄ rō distinctionem aliquam inuenit in re extra nisi illā q̄ existit in ea: sꝫ diuina essentia nullo modo distinguit̄ in re extra magis ꝙ a seipsa a sua sapientia/hoc est a significato eiꝰ/nec alicuius attributi alterius ꝓ quo supponit: quoniam de cōceptu dei ꝓprio ṗdicatur/vt in questione alia est ꝓbatū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: attributū scđo modo sumptū veꝫ pro re significata per omnia attributa primo modo sumpta de deo dicta non est nisi vnicum tantum vt dictū est: sed si res extra vt significatū taliū attributalium ꝯceptuum diuersorum esset diuersa diuersitate aliqua in ipsa a ratione reperta non esset omnium talium conceptuum significatum vnicum sed diuersa: quia nec in re vna vt sic aliqua diuersitas reperitur. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ nec attributum secundo modo sumptum/videlicet vt conceptuum omnium attributalium est obiectum potest dici distingui distinctione rationis tanꝙ aliquo in ipsa a ratione realiter fabricato. ¶ Hec apparet: quoniā intellectus per suum intelligendi actum non causat aliquid realiter ī obiecto. nihil enim obiecto cognito vel dilecto aduenit qđ realiter sit ī ipso propter tales actus intelligendi vel diligendi. nec em̄ intelligens vel diligens causat aliquid nisi actus huiusmodi qui non causantur in obiecto intellecto vel dilecto sed tantummō in ipso intelligente et diligente: ergo nec per huiusmodi attributales conceptus causat seu fabricat intellectus aliquid an obiecto ipsorum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia constat ꝙ intellectus non potest aliqđ fabricare qđ realit̄ sit in deo propter actum intelligendi vel volendi ipsum: sed deus est obiectum omnium istorum attributalium conceptuum diuersorum. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est ꝙ attributum predicto modo sumptum/videlicet ipsa diuina essentia/pōt dici rationis distinctione esse distincta quadam denominatione extrinseca vt est obiectū talium conceptuum attributalium realiter diuersorum. ¶ Hec apparet: qm̄ nō minus res pōt dici distincta quia obiectum actuum distinctorum/ꝙ dicatur intellecta sensata vel dilecta quia talium actuum est obiectum: sed constat ꝙ obiectum talium actuum puta intelligendi

vel sentiendi vel volendi dicitur q̄dā denominatione extrinseca intellectū volitū ꝛ sensatū. non enī color dicitur visus nec intellectus propter aliquid sibi intrinsecū nec coniunctū: sȝ pcise ꝓpter actū ab eo separatuȝ. ergo sicut res denominatur talis puta intellecta ab actu itelligendi vnico: ita ꝛ potest denominari denominatione extrīseca scdm rationeȝ distincta a diuersis actibus rationis: q̄rum omnium est obiectum. ¶ Confirmaẽ. qꝛ non minus res vnica secunduȝ se pōt a diuersis actibus quoꝝ est obiectū dici extrinseca denominatione distincta seu multiplex: q̄ res diuerse ꝛ multe dicanẽ vna ab vno actu intelligēdi eis cōmuni: sed res licet multe realiter ꝛ distincte dicuntur tñ vnum: quia vnius actus cōmunis omnibus sunt obiectū: mō q̄ dicẽ ꝙ participatione speciei plures homines sunt vnꝰ homo/ sicut ꝛ potest dici ꝙ participatione generis plura aĩalia lȝ specie distincta sunt vnum animal. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet quomodo est intelligendum illud qd̄ aliquādo consueuit dici/ veȝ ꝙ vnū ꝛ idē pōt scdm rationem a seipso esse distinctū. nō enī est hoc intelligendum primo nec scdo mō triū p̄dictoꝝ: sȝ vltīo tñ quia enī vnum ꝛ idē pōt esse obiectū diuersoꝝ actuuȝ rōnis: adeo vt obiectū vnius dicitur denominatiue distigui a seipso vt est obiectū alteriꝰ. ꝛ hoc mō pōt ꝯcedi diuinā essentiā distigui scdm rōnē a sua iusticia ꝛ a sapiētia: ꝛ sapientiā diuinā siliter a iusticia. qm̄ lȝ res significata per ista omnia sit vnica tamen est ꝯceptibilis diuersis conceptibus per q̄rum vnum illa res vnica intelligaẽ esse deꝰ ꝛ ꝑ aliuȝ sapiētia: ꝛ ꝑ tertiū iusticia/ ꝛ sic de alijs acsi talibꝰ diuersis ꝯceptibꝰ correspōderet aliq̄ diuersitas ī re extra. ¶ Ex hoc apparet vlterius opinionē p̄dictā esse irrationabilem: qm̄ aut habet negare rem illam increataȝ vnicam posse intelligi ꝯceptibus diuersis ꝛ alterius rōnis: aut ponere ꝛ concedere habet eūdem modum ꝛ vulgatum loquendi doctorum concedentiū rem eādem scdȝ rōnem distingui: mō p̄expositio hoc intelligendo/ veȝ qꝛ ē obiectum actuuȝ diuersoꝝ: mō ꝯsimili q̄ ꝯcedūt rē intellectam esse in mente intelligentis. nec enī obiectum intellectū nōdū in esse positū pōt dici realiter esse in aliq̄: nec per ꝯñs pōt dici esse sicut nec est in itellectu nisi p̄cise denoīatiue ꝛ q̄dā extrinseca denoīatione sumpta ab actu ī intellectu existente: sed non magis nec ꝓprius res nō existens realiter in aliquo pōt dici esse in intellectu propter eius actum cuius ipa est obiectū/ q̄ possit dici distigui ꝑpter diuersitatē actuū q̄rū ipsa etiā ē obiectū. ergo ꝛc. ¶ Ad rationem in contrarium concedo ꝙ attributa vt plura non sunt in deo formaliter sed in intellectu: cum sint diuersi ꝯceptus q̄rum quilibet est a diuina essentia vt ens creatum ab increato distinctus. cū q̄ tñ stat ꝙ qꝛ essentia ipsa diuina est eoꝝ oīm obiectū: iō ipsa dicẽ denoīatiue distingui secundum rōnē ꝓpter distinctionem talium cōceptuū diuersoꝝ. ¶ Et quādo dicitur ꝙ illud qd̄ hēt esse obiectiuum non est diuina essentia: Dico ꝙ attributa nō tantum hñt esse obiectiuuȝ: imo etiā verū esse subiectiuū non alibi q̄ in mēte: nec per ꝯñs ipsa vt sic sūpta sunt diuina essentia: sȝ ab ea realiter distincta lȝ de ea seu de eius conceptu proprio predicabilia: vt dictum est supra. ¶ Et quando additur ꝙ illa q̄ sunt subiectiue in re extra non possunt distingui secundum rationeȝ: Dico ꝙ falsum est modo p̄expositio intelligendo veȝ denoīatiue: modo q̄ res extra dicẽ intellecta. nō magis enim diuina essentia nec aliter dici pōt actu rōnis intellecta q̄ ꝑ actus diuersos intellectus quoruȝ est obiectum distincta q̄re ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē appet ꝙ multipliceẽ deficit. Primo: qꝛ vt dictū est supra ipsa attributa quocūq; sumpta verū esse habent subiectiuū creatum vel increatū non tñ mō obiectiuū vt videẽ supponere argumentū. Scdo: qꝛ lȝ ens rōnis acceptū ꝓ impossibili cui veȝ repugnat eē/ nō possit dici ens reale nec econuerso ens reale sit tale ens rōnis: tñ ens rōnis denominatiue sumptum veȝ ꝓ obiecto actus rōnis vere dicitur ens reale: ꝛ econuerso omne ens reale intellectū potest denoīatiue dici ens rationis ꝓ quāto veȝ est obiectū actus rōnis. ꝛ licet diuisio entis per ens reale ꝛ per ens rationis primo modo sumptū sit diuisio per incompossibilia/ non tñ illa q̄ est in ens reale ꝛ in ens rōnis scdo mō sumptū. ꝛ ita concedo ꝙ qꝛ deus est ens reale nō potest esse ens rōnis primo sed scdo modo sumptuȝ cū possit esse actuū rationis obiectū. ꝛ ideo sicut hoc mō dicitur ens rationis videlicet denoīatiue: ita etiam ꝛ cōsili mō ꝛ ꝓpter cōsimilē rationem pōt dici distingui distinctione aliqua rōnis: qꝛ veȝ est obiectū diuersoꝝ actuum rationis. ¶ Consimiliter respōdendū est ad alia oīa que adducunẽ pro opiniōe illa p̄dicta ab eo cuius est. oīa enī arguunt solū ꝙ res extra non pōt dici intrinsece secūduȝ rationem distingui/ ꝛ hoc verū est: non aūt ꝓbant q̄n denominatiue possit dici distingui/ sicut dicitur itelligi vel sentiri. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dubium hic soluendū est/ an p̄dicta puta deitas possit dici distigui a sapientia ꝛ ab alijs attributis ꝛ ipsa attributa etiā inter se per respectus rōnis. ¶ Ad hoc respōdet ille cuiꝰ est opinio in alio articulo improbata: ꝛ dicit primo ꝙ nō sūt ponendi respectus hmōi rōnis. Secundo ꝙ si ponerentur nullo mō distiguerēt attributa: cū nō essent de essentia eorum: immo essent totaliter eis accidētales. ¶ Sed cōtra primū arguẽ hic sicut arguitū est cōtra eū in articulo p̄cedenti. qm̄ aut intelligit ꝙ non pñt esse plures respectꝰ rationis q̄ sint essentia diuina ꝛ sua attributa: aut ꝙ itellectus non causat in deo aliquos q̄ distinguant ipm intrinsece: aut ꝙ non possint poni plēs ꝯceptꝰ respectiui eiusdē rei increate: q̄rū vnus representet ipsā esse deitatē tñ ꝛ alꝰ sapiētiā ꝛ sic de alijs. si ponat primū vl' scdȝ/ dicit verum: sed nihil ad ꝓpositum: qꝛ nullus ponit talia sic distingui ꝑ respectꝰ rōnis. si autem ponat tertiū dicit falsum. ¶ Et ideo q̄ntū ad istū articulū aliter est dicendū. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū: ꝙ ꝑ respectus hmōi rōnis non est aliud intelligendum q̄ diuersos conceptus intellectus respectiuos. Cōceptuū enī intellectus aliꝰ est absolutus vt ille q̄ res aliqua intelligẽ vt absolute sumpta: ꝛ alius respectiuus/ vt ille q̄ res eadem intelligẽ vt ad aliam ꝯparata: sicut ꝯceptus q̄ intelligereẽ deus/ vt res alia oīa ī proportionabilr excedēs: ꝛ q̄ itelligereẽ sapientia/ vt illud q̄ aliquis est formaliter sapiens vel potest sapienter operari ꝛ sic de alijs. vnū enim ꝛ idem omnino est conceptibile conceptu absoluto ꝛ conceptu alio respectiuo. ¶ Hoc premisso ꝛ supposito appet ex dictis in precedenti articulo quid ad istud dubium sit dicenduȝ quoniam cum res intellecta dicatur denominatiue distincta denominatione sumpta ex diuersitate conceptuum quorum res ipsa licet vnica est obiectum/ hinc est ꝙ si cōceptus huiusmodi diuersi sint respectiui ipsa potest dici distingui ex diuersitate respectuū hoc est respectiuorum actuum rationis: sicut ex diuersitate obiectorum actuū rationis dicitur distingui non per respectus sed ꝑ actus absolutos rationis. sed quot conceptus absoluti possunt de diuina essentia haberi/ tot ꝛ respectiui. ergo ꝛc. ¶ Minor appet. ꝯstat enī de diuina essentia diuersos a nobis haberi conceptus huiusmodi respectiuos: quorum vnus significat illam rem esse pro qua verum est dicere ꝙ deus est illud q̄ maiꝰ cogitari nō pōt: ꝛ alꝰ ipaȝ ꝓ q̄ ē verū dicere ꝙ deus ē formaliẽ sapiēs/ ꝛ sic de alijs: ita ꝙ quot modis deus est cōceptibilis absolute/ tot respectiue: siue q̄t ꝯceptꝰ sūt possibiles hri de ipo absoluti/ tot ꝛ respectiui. Hoc mō exponunẽ ꝛ exponi pñt doctores multi antiq. ꝛ

quorũ alij dixerũt q̄ p̄dicta puta essentia sapiẽtia ⁊ alia attributa distinguũtur p̄ ꝯceptus absolutos. alij q̄ p̄ respectiuos. nec isti enim nec alij intelligunt q̄ essentia sapientia ⁊ alia attributa sint aliqua ĩ deo diuersa: q̄ꝛ hoc falsum est: nec etiã q̄ ista vt ꝑ diuersis cõceptib⁹ mentis sumpta sint per tales mẽtis ꝯceptus distĩcta: q̄ꝛ vt sic sumpta non tñ denolatiue ⁊ extrinsece/immo realiť ⁊ intrinsece sunt distincta: nec pñt dici distingui extrinsece ⁊ denolatiue p̄ tales rõnis ꝯceptus/cũ vt sic sũpta nõ sint q̄dditatiue nisi ipsi hmõi conceptus distĩcti essentialiter vt dictum fuit supius: sed intelligunt doctores p̄dicti q̄ ipsa diuina essentia q̄ est obiectum taliũ ꝯceptuum diuersorũ vt sic/dicitur denolatiue distincta ex diuersitate ipsorum quorum est obiectum. ⁊ quia ipsa est obiectũ diuersorum conceptuũ absolutoꝝ ⁊ etiã respectiuorũ: ideo alij dicunt ipsam distingui p̄ ꝯceptus absolutos ⁊ alij p̄ ꝯceptus respectiuos. tam ꝯceptus eñ sapiẽtie q̄ iustitie q̄ oĩs alius quo est intelligibilis deus/põt esse absolutus ⁊ respectiuus. quare ⁊c. ¶ Nec huic dicto horũ doctorũ obuiat qđ dicũt aliqui modernorũ/vez q̄ attributa sunt ex natura rei distincta. hoc enim est sic intelligendum q̄ talis est natura rei p̄ concept⁹ attributales diuersos intellecta q̄ est ita conceptibilis diuersis conceptibus tã absolutis q̄ respectiuis sicut si in ipsa essent diuersa talib⁹ diuersis ꝯceptibus correspõdẽtia. ¶ Ex quo sequitur q̄ doctores quorũ alij dicũt attributa distingui scđm rõnez ꝯcept⁹ absolutos vel p̄ respectiuos: alij q̄ distinguunť formaliter vel ex natura rei: ⁊ alij ponẽtes ip̄a distingui tñ̄ mõ ratione vel intentione: nõ discordãt si bñ intelligãtur in re sed tñ in voce. ¶ Et si queras an cõcept⁹ hmõi respectiui sint eiusdẽ an alterius rõnis/ põt dici q̄ tã respectiuoꝝ q̄ absolutoꝝ conceptuum: alij sunt eiusdẽ ⁊ alij alterius rationis. Exemplum de primis respectiuis: qui vez sunt eiusdez rõnis/vt cũ dicit̃ illud q̄ deus ẽ formaliť sapiens est illud q̄ est formaliter sapiens. hui⁹ eñ ꝓpõnis in mente formate subiectũ ⁊ p̄dicatũ sunt ꝯcept⁹ sapiẽtie respectiui eiusdẽ speciei. Exẽplũ de alijs: vt cũ dr illđ q̄ de⁹ est formaliť sapiens ẽ illđ q̄ ẽ formaliť iust⁹. subiectum enim hui⁹ ꝓpõnis ẽ ꝯceptus sapientie respectiu⁹ p̄dicatũ vero ꝯcept⁹ iustitie siĺr respectiu⁹. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad illđ qđ ali⁹ ĩ cõtrariũ arguit q̄ñ dicit q̄ respectus hmõi nõ sũt intrinseci attributis: nec p̄ ꝯñs ipsa pñt distĩguere si ponanť/ appet q̄ nõ valet: q̄ꝛ nec act⁹ intelligendi ẽ ĩtriscecus obiecto: ⁊ tñ ab ip̄o obiectũ dicit̃ intellectũ. ¶ Ad primã rõnẽ ĩ p̄ĩcipio appet ex p̄dictis q̄ attributa sumpta ꝑ ꝯceptib⁹ q̄rũ vnus non dicitur de alio in primo mõ dicendi per se de q̄b⁹ illa rõ arguit/non tñ scđm rõnẽ sed ẽt realiter ⁊ essentialiť distinguunť. ¶ Ad scđam in cõtrariũ appet q̄ falsum accipit in minore: q̄ñ sicut illud qđ est realiter vnũ dicit̃ scđm rationem denolatiue multiplex ⁊ diuersum q̄ꝛ est diuersorũ actuuz rationis obiectũ: ita etiã econuerso qđ est realiť multiplex ⁊ diuersum põt dici vnũ scđm rationẽ ⁊ indistinctum: q̄ꝛ vni⁹ act⁹ rõnis obiectũ: mõ q̄ dicit̃ q̄ p̄ticipatiõe speciei hoc est ꝯceptus cõis specifici plures hoĩes vez oẽs singulares q̄b⁹ ꝯceptus hmõi est cõis sunt vnus hõ. q̄re ⁊c.

Q Vinto q̄ro: vtrũ de⁹ licet simplicissim⁹ possit esse formaliť sapiẽs iust⁹ bonus ⁊ alia oĩa q̄ de ip̄o ⁊ de p̄sonis oĩb⁹ affirmãtur. ¶ Et videť q̄ sic. q̄ꝛ non min⁹ formaliť est tale qđ est tale seipso q̄ illud qđ ẽ tale mediãte alio a se diuerso: sed deus est sapiens iustus ⁊ bonus ⁊ alia seipso: creata autem alio a se mediante. ergo ⁊c. ¶ Cõtra: quia cuicũq̄ qđ est formaliter tale cõuenit descriptio seu diffinitio illius q̄ dicitur esse tale: sed descriptiones seu diffinitiones proprie sapientie iustitie ⁊ aliorum que dñr de deo sunt diuerse ⁊ diuersoꝝ aliq̄liter ĩ re extra: nec per ꝯñs pñt ꝯuenire alicui simplici qualis est deus. ergo ⁊c. ¶ Rñsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludaz vnã opinionem. Scđo dicam aliqualiter ad q̄stionẽ. Tertio soluã ad aliqua q̄ possent moueri dubia circa dicta.

Quantum ad primũ: opinio excludẽda est cuiusdã doctoris dicentis q̄ noĩa attributalia de deo dicta sunt connotatiua aliquoꝝ ad extra: sic vez q̄ includũt conceptuz deitatis in recto ⁊ alia a deo aliqua ĩ obliquo. ¶ Hoc aũt ꝓbat primo inductione: quoniã nomẽ iustitie significat idẽ qđ deitas qua tribuitur cuilibet qđ ẽ suuz. clementia etiã est deitas qua egeni a miseria releuãtur: ⁊ sapientia ipsamet deitas que in deo relucẽt alia obiectiue: ⁊ sic de alijs omnibus quoꝝ qđlibz deitatẽ in recto ⁊ aliquid aliud cõnotat in obliquo. q̄re ⁊c. ¶ Scđo ꝓbat idez rõne sic. ꝯceptus attributales diuersi significant aliq̄ aliquo mõ distĩcta: sz talia distincta eoꝝ significata nõ possent esse in deo: quia nec hoc p̄mittit simplicitas eius summa. ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur: quoniã hec est vera deus intelligit malum: ⁊ hec falsa/deus vult malũ: sed si velle ⁊ intelligere non importarẽt aliqua distincta non magis vna esset vera q̄ alia. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbať q̄ñ si talib⁹ ꝯceptibus diuersis correspõderẽt in deo aliq̄ distincta: aut inter ip̄a esset distĩctio scđm q̄d ⁊ realis idẽtitas: aut hmõi sic distĩcta eẽnt diuerse formalitates inter quas tñ oẽs esset realis idẽtitas: aut tertio esset inter illa nõ identitas aliq̄ in re nõ tñ realis diuersitas: aut q̄rto talia essent idẽ realiť nõ tñ formaliť: hoc est ĩ primo mõ dicẽdi p̄ se. Sed nõ põt pōi primũ. tũ q̄ꝛ distĩctio nõ suscipit magis ⁊ minus nisi scđm magis ⁊ minus ĩ extremis. tũ quia deitas est entitas simpliciter ⁊ iustitia sua similiter. ergo non pñt ista scđm q̄d esse distĩcta. Nec põt poni secundum/q̄ꝛ si esset ibi pluralitas formaliter esset ibi aliqualis cõpositio ipsorũ. Nec tertiũ: q̄ꝛ si deitatis ad sapiẽtiã esset aliqua nõ idẽtitas ĩ re extra: q̄ ⁊ diuisitas: q̄ põt nõ põt. Nec q̄rtũ etiã potest poni. Mĩ ꝓbat. ¶ Primo p̄ Ansel. moraľ 16. ⁊ 17. vbi dicit q̄ p̄fectiones huiusmodi non p̄dicãt quale aut q̄ntũ: sed q̄d sit essentia. ⁊ subdit in fine q̄ oĩa vna consideratiõe dñr de deitate. ¶ Secundo per August. qui dicit. 7. de tri. q̄ eo deus quo sapiens: non tamẽ eo deus quo pater. Tertio: quia non min⁹ quidditatiue deitas est sapientia q̄ sapientia creata: sed omnis sapientia creata dicitur sapientia in quid ⁊ in primo modo. ergo ⁊c. ¶ Tertio: quia aut deitas est seipsa sapiẽtia ⁊ omnis perfectio alia simpliciter: aut nõ. sed ñ potest poni secundum: q̄ꝛ tunc aut non esset simpliciť perfecta. vel si sic hoc esset quia ex diuersis p̄fectionibus ab ipsa differentibus integrata: quoꝝ neutrũ põt poni. ergo relinquitur primũ qđ est ꝓpositum. ¶ Quarto: q̄ꝛ aut conceptus sapientie esset in genere: aut esset transcendens. sed non põt poni primum: q̄ꝛ tunc deus cui cõuenit talis conceptus esset in gñe: qđ est falsũ. nec scđm: q̄ꝛ tũc seq̄retur q̄ sapiẽtia creata contineret̃ sub duplici ꝯceptu: quorum vnus nõ esset sub alio: qđ fieri nõ põt. ergo ⁊c. ¶ Tertio ⁊ vltimo probat hoc idem per magistrum sententiarum dicentem dist. 45. q̄ cum dicitur deus est sciens vel volens/diuina essentia predicatur ⁊ deuz esse enunciatur: sed cum dicitur deus scit/essentia diuina predicatur non absolute ⁊ simpliciť: sed ita vt scientie que ipse est/omnia subiecta mõstrentur. ¶ Contra opinionem istam arguiť primo sic/deus est realiter ⁊ dicitur ꝓprie ac aliter sapiens ⁊ volens vel sapientia in abstracto ⁊ volitio ⁊ alia attributa q̄ dicatur angelus vel homo vel aliqua alia res creata: sed hoc non potest saluare ista opinio supra dicta: immo habet ꝯcedere q̄ deus nõ dicit̃ ꝓprius nec aliq̄ mõ aliter sapiẽtia vel iustitia nec intellect⁹ q̄ lapis vel

angel⁹ vel q̄cūq₃ alia res creata. ergo ⁊c. ¶ Maior ⁊ ab oībus cōīter ꝯceditur: ⁊ ab Augu. habet. ipse eñ Aug. in q̄daȝ homilia sup illud Joā. Ego sū vitis vera. sic dicit Sic dr̄ vitis p silitudinē: nō p ꝓprietatē: queādmodū ouis agn⁹ leo petra lapis angularis ⁊ cetera hmōi q̄ magis ipa sunt vera ex q̄bus ducūtur iste similitudines nō ꝓprieta-tes. Hec August. sed cōstat ꝙ nō sic p silitudinē: s₃ aliter veȝ p ꝓprietateȝ deus dicit sapiēs vel sapientia clemēs vel clemētia ⁊ alia q̄ de ipso dr̄r in scriptura pfectionem simpliciter īportantia. ergo ⁊c. ¶ Minor pbatur: q̄m nō magis deitas p se releuat egentes a miseria: nec est illud in q̄ relucēt obiectiue oīa: ⁊ reddit cuilibȝ qd̄ est suū: q̄ ꝓducat lapidē ⁊ āgelū ⁊ qd̄libȝ aliorȝ entiū creatorȝ: s₃ scd̄ȝ opinionem istā de⁹ solū dicit̄ clemēs quia est illud q̄ egeni a miseria releuant̄: sapiens quia ī ipso oīa ꝑncipiātur. ergo consimiliter pōt dici lapis angelus ⁊ alia oīa: q̄ ab ipso oīa ꝓducuntur ⁊ causant̄. ¶ Cōfirmat̄. q̄ nō magis deitas est reddēs cuilibet qd̄ ē suum q̄ det cuilibet effecti-ue esse ꝓprium: ⁊ ita sicut clemētia importat deitatē ī re-cto ⁊ alia in obliquo / ita ⁊ quodlibȝ aliorȝ. q̄re ⁊c. ¶ Pre-terea arguitur sic ad idem. nō seq̄tur: calor est q̄ ꝓduci-tur calor / ⁊ sol etiam est q̄ ꝓducit̄ calor: ergo sol est calor ita ꝓprie ⁊ ꝯsiliter sicut calor. q̄ hoc est falsum. non eñ omne ꝓducens calorē est calor nec omne ꝓducens hoīem dicitur esse homo cū nō omnis causa sit vniuoca. ergo cō-similiter ī ꝓposito nō seq̄tur deitas est qua egeni releuāt̄ ergo deitas est clementia: magis q̄ sequat̄ deitas est qua creantur oīa: ergo est formaliter oīa. quare ⁊c. ¶ Confir-mat̄: q̄ aliud est aliq̄d esse tale formaliter ⁊ aliud virtua-liter. qd̄ eñ est calor virtualiter / q̄ veȝ caloris ꝓductiuū principium / non est similiter calor cuȝ illo qd̄ est calor for-maliter. s₃ non magis aliquid arguitur nec dicit̄ esse cle-mēs formaliter q̄ est illud q̄ releuant̄ egeni: q̄ dicat̄ ca-lor formaliter quia est illud quo calor in esse ponitur cau-saliter. quare ⁊c. ¶ Preterea: aut sapiētia iustitia ⁊ alia dicta de deo proprie non similitudinarie seu figuraliter dicunt perfectionem simpliciter quantum ad totum corȝ significatum: aut tantum quantum ad alterum videlicȝ quantum ad illud qd̄ dicunt in recto: non autem quantū ad alia deo extrinseca que īportant in obliquo. Sȝ sic di-centes non possunt ponere primuȝ: quia huiusmodi crea-ta extrinseca que important in obliquo vt dicūt non sūt perfectiones simpliciter. nec enim miseria egeni quā im-portat clementia / nec lapis cuius representationē in deo importat sapientia / est perfectio simpliciter: ergo relinq̄t̄ secundum veȝ ꝙ nullum istorum importat pfectionē sim-pliciter quantum ad suum totum significatū. ex q̄ sequit̄ ꝙ non magis proprie nec aliter possit dici de deo q̄ illud significatum qd̄ non est pfectio simpliciter tm̄modo p se sumptum. non enim magis proprie deus dicit̄ deus ⁊ la-pis q̄ lapis tantum. ⁊ ita naturaliter loquēdo nihil īpor-tans deitatē ⁊ vltra ipām aliquam rem creatam pōt dici de deo magis ꝓprie nec aliter formal'r q̄ aliq̄d īportās tantummō huiusmodi rē creatā: quoniā sicut ad verita-tem copulatiue vt huius sortes ⁊ plato currūt / req̄rit̄ ve-ritas vtriusq₃ ptis: ita etiam nullū ꝑdicatū plura signifi-cās est verū de aliq̄ de q̄ nō est veruȝ alterū eius significa-tū: s₃ vt dicūt iustitia ⁊ sapiētia ⁊ cetera oīa de deo dicta important aliquam rem creatā quā constat non posse di-ci de deo proprie seu formaliter: sed tantum similitudina-rie seu figuraliter. ergo ⁊c.

Ex his appet iprobabilitas nō tm̄ opi-niōis ꝑdicte s₃ ēt aliarū triū: q̄rū prīa est ꝙ ista puta sapi-entia ⁊ alia nō sūt in deo formalit̄: s₃ tm̄mō eminēter. nec eñ vt dicūt cū dicim⁹ deū esse sapiētē vel iustū ⁊ silia aliq̄d significare intendimus q̄ ꝙ est aliq̄d excellētius omni sapientia ⁊ iustitia. Alia quorūdam dicētiū ꝙ per istam deus est sapiēs vel iustus / solū intelligit̄ ꝙ deus pōt cau-sare sapientiā ⁊ iustitiā. Tertia est aliorȝ dicentiū ꝙ per istam deus est sapiens / soluȝ intelligit̄ ꝙ deus agit ita p-fecte ⁊ sapienter sicut si in ipso esset sapientia: ⁊ sic ꝙ deus denoīatur sapiens solum in ordine ad effectū suum qui est ab ipso ita sapiēter sicut effectus sapientis a sapiēte. ¶ Harū triū opinionū iprobabilitas appet ex hoc qd̄ est argutum contra aliam opinionē primā: q̄ veȝ nulla ista-rum magis q̄ prima saluat: sed negat deum esse forma-liter ⁊ ꝓprie sapientem vel iustū / nec alio modo q̄ asinuȝ vel qd̄cunq₃ aliud ens creatum: q̄m non minus deus est eminentius ens q̄ lapis ⁊ angelus ⁊ aliud qd̄cunq₃ ens creatuȝ / nec minus continet virtualiter quodcunq₃ ⁊ po-test ipsum causare: non minus etiam potest agere ita per-fectum effectum sicut angelus vel quodcunq₃ aliud ens creatum q̄ sit ens eminentius sapientia ⁊ iustitia creata eiusq₃ virtualiter cōtentiua / ⁊ q̄ possit agere ita perfectū effectuȝ sicut ē effectus sapientis. s₃ secundum opinionē primā deus solū dicitur sapiens iustus ⁊ volens vl' itelli-gens ⁊ similia: q̄ est eminentius ens omnibus. scd̄m aūt secūdam ideo dicitur talia: quia potest causare ipsa ⁊ vir-tualiter continet ea. et scd̄m tertiam ideo dicitur sapiēs ⁊ iustus: quia pōt causare ita perfectum effectū / sicut oīs alius sapiens ⁊ iustus. ergo nulla istarū opinionū ponit deū dici aliī sapientem nec iustū nec aliqd̄ aliorum simi-liū q̄ lapidē vel asinū ⁊ quodcūq₃ aliud ens creatuȝ. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia secundum opinionē primā esse sa-pientiam non est nisi deitatem cōtinere eminēter oēm sa-pientiā. Scd̄ȝ secundā esse sapientiā vel iustitiam ē deū posse causare ipsam. Et scd̄m tertiam posse agere ita per-fecte / sicut si haberet sapientiam: sed deus cōtinet eminē-ter ⁊ potest causare quodcūq₃ possibile a se distinctū: ⁊ po-test ita pfecte agere sicut ipm̄: ergo non est deus aliter sa-piens neq₃ iustus q̄ lapis vel angelus vel qd̄cunq₃ aliud ens creatum. hoc aūt est absurdū. ergo ⁊c.

Cum prædictis tribus opinionibus vi-dentur coincidere alie due / quarum prima est aliquorum dicentiū ꝙ deus denoīatur sapiens ⁊ iustus ⁊ sic de alijs denoīatione negatiua. dicitur eñ deitas sapientia ⁊ iusti-tia quia: ipsi repugnat insipientia ⁊ iniustitia ⁊c. ꝙ hmōi pfectiones deo attribuere non est aliud q̄ ab ipso ipfectio-nes eis oppositas remouere. ¶ Secunda est aliquorȝ di-centium ꝙ de⁹ denoīatur sapiens denominatione respe-ctiua ad intra. dicitur eñ sapiens q̄ sufficiens sufficien-tia supplente vicē habit⁹ cognitiui eternorȝ: ⁊ volens vt sufficiens sufficientia supplente vicem actus volitiui: ⁊ sic de quolibet aliorū. ¶ Q₃ aūt iste due opiniones coin-cidant cum tribus alijs / sic ꝓbatur. aut deo repugnat in-sipientia: vt dicit prima opinio: ⁊ vt dicit secunda opinio est sufficiens sufficientia sapientie eternorum cognitiua quia est formaliter: aut tm̄ q̄ virtualiter sapiētia. sed nō possunt dicere ꝙ propter primū / videlicet quia est forma-liter sapientia: quia prima opinio dicit ꝙ de⁹ denominat̄ sapiens sola denominatiōe negatiua. scd̄a aūt dicit ꝙ denominatione respectiua ad intra. sed qd̄ est formaliter sapientia denominatione absoluta ⁊ positiua nō dr̄ sapiē-tia: nec aliqd̄ īdiuiduum sapiētie dicit̄ sapiētia q̄ ipsi re-pugnat insipientia: nec est supplens vicem habitus co-gnitiui eternorum: sed ipsum est habitus eternorum co-gnitiuus cui repugnat insipientia. ergo relinquitur secū-dum / videlicet ꝙ vtraq₃ opinio duarum predictarum habet dicere / ꝙ deus est virtualiter sapientia tantum. ex quo sequitur propositū videlicet ꝙ vtraq₃ istarū opi-nionū duarū coīcidit cū tribus alijs supradictis. ¶ Cō-firmatur. q̄ nō magis nec aliter deo repugnat insipiētia

nec in iustitia q̃ lapis vel asin⁹ vel q̃cunq̃ alia creatura.
Q̃ð apparet:quia deo non repugnat causare insipiētiā
vel iniustitiam effectiue/sed tantū ipsi repugnat esse insi
pientiam ⁊ iniustitiam quidditatiue:sed cōsimiliter ipsi
repugnat omnis alia res creata:sed secūdum primā opi
nionem vltimarum duarum deus denominatur sapiens
⁊ iustus solū quia ipsi repugnat insipientia ⁊ iniustitia:
ergo non aliter dicitur sapiēs neq̃ iustus q̃ lapis vel asi
nus vel quodcunq̃ aliud ens creatum. ❡ Idē sequitur ad
opinionē vltimam:quoniā secundū ipsā deus dicitur sa
piens ⁊ iustus quia est sufficiens supplere vicē sapientie
⁊ iustitie:sed supposito q̃ deus non sit formaliter sapiēs
per deum supplere vicem sapientie ⁊ iustitie non potest
itelligi aliud q̃ q̃ ipse potest agere sic perfecte sicut ali⁹
sapiens.ex hoc autem non sequitur q̃ deus dicatur sapi
ens neq̃ iustus aliter q̃ lapis vel angelus vel q̃ðcunq̃
aliud ens creatum:cū vt superius est argutum deus pos
sit ita perfectum effectū agere sicut aliquod ens creatū
quare ⁊c. ❡ Ad primum corū que pro prima opinione ad
ducta sunt superius:respondet̃ q̃ sicut disgregatiuū non
est albedini intrinsecū:sed extrinsecum:ita nec posse re-
leuare miseriā est de rōne clemētie etiā create:nec redde
re cuilibet q̃ð est suum de ratione iustitie:sed iustitia di-
cit pfectionem aliquam absolutā cuius proprietas sibi
tamen extrinseca est vt habens eam reddat cuilibet q̃ð
est suum:sicut ꝓprietas albedinis est disgregare visum.
Et ideo quādo dicitur q̃ iustitia dicta de deo est ipsa dei-
tas que redditur cuilibet q̃ð est suum/si intelligatur q̃
tribuere cuilibet q̃ð est suum/sit significato iustitie intrī
secum/sic est falsum.si autem intelligatur q̃ iustitie signi
ficatum est aliqua pfectio absoluta puta deitas ipsa/cu-
ius ꝓprietas de ea denominatiue dicta est reddere culi-
bet q̃ð est suum/sic est verum:quoniā sicut albedo signi-
ficat tantum rē aliquā absolutā:cuius ꝓprietas est dis-
gregare:ita ⁊ de iustitia/clementia/sapiētia:⁊ de aliis
consimilibus est dicendum. Ex q̃ sequitur:q̃ falsum est illð
q̃ð accipit ista opinio quādo dicit q̃ iustitia ⁊ alia attri-
buta de deo dicta significant deitatem in recto ⁊ conno-
tant alia in obliquo.non plus enim aliq̃ð talium signifi-
cat aliquid a deo distinctum q̃ albedo importat hoc q̃ð
dico disgregare visū. ❡ Ad secūdū negatur illa assum
pta maior/videlicet q̃ huiusmodi attributa de deo dicta
significent aliqua distincta:licet enī sint conceptus disti-
cti:sunt tamen omnino eiusdē obiecti. ❡ Et quando di-
citur q̃ deus intelligit malum:⁊ tñ nō vult ipsum:respō-
detur q̃ vna ⁊ eadem res est in deo intellectio ⁊ volitio:
⁊ idē est vtriusq̃ obiectū:⁊ per ꝯñs si per istam deus non
vult malū intelligatur q̃ deus non est volitio cuius obie
ctum est malum/sic est falsum:quia tñ res illa non vt vo-
litio sed vt intellectio habet malū pro obiecto:ideo dici
tur q̃ deus intelligit ⁊ non vult malum. ❡ Est tñ hic vl-
terius concedēdū/q̃ licet per deitatē ⁊ per sapientiam
idem importetur totaliter in re extra:non tamen hec ꝓ-
positio est per se primo modo vera/diuina essentia est
sapientia. ❡ Ad primū q̃ð contra hoc arguitur in ꝯtra-
rium/respōdetur q̃ licet pfectiones huiusmodi non im-
portent quale nec quantū de genere accidentis a substā-
tia differentis:sunt tñ p̄dicabilia in quale non in q̃d:non
enī p ipsa respōdetur ad interrogationē factā per quid
de deo:sumēdo tñ p̄dicatum q̃dditatiuū siue in q̃d vt dis-
tinguitur contra p̄dicatū importans accidens a subie-
cto distinctū/sic q̃ðlibet istorū dicit q̃d. ⁊ hoc mō itelligit
Ansel.ipsa p̄dicare non in quātū nec q̃le/sed q̃d:non aūt
sumendo p̄dicatū in quid pro illo q̃ð dicit̃ de alio i primo
modo dicendi per se. ❡ Et qñ additur:q̃ oīa vna conside
ratione dicuntur de deitate:respondetur q̃ hoc est verū
sic intelligendo q̃ quacunq̃ consideratione posita est ve

rum dicere q̃ deitas est res que est eius obiectum ⁊ ius
titia ⁊ quodlibꝫ aliorū. siue enī cōsideret̃ res illa vt dei-
tas siue vt iustitia/semp̄ ē verū dicere q̃ res q̄ ē deitas iu
stitia sapiētia ⁊ q̃ðlibꝫ aliorū est talis ꝯsiderationis obie
ctū:nō tñ ꝯsideratio eius sc̃ðm q̄ ē deitas ē ꝯsideratio ei⁹
in q̃tū est iustitia:q: nec illo ꝯceptu q̄ ꝯstat rē illā eē dei-
tatē ꝯstat ipsā eē sapientiā nec iustitiā.sicut lꝫ visionis q̄
videt̃ coloratū aliq̃ð a remotis obiectū sit res q̄ ē albedo
nō tñ albedo dr̃ videri sꝫ color:ꝓ quāto p actū illū nō cō-
stat obiectū visū eē albū:sꝫ tm̃mō coloratū. ❡ Ad scd̃m re
spōdet̃ q̃ sicut sortes eo ipso dicit̃ eē risibilis q: hō:⁊ ecō
uerso:q: hō ⁊ risibile ꝯuertūt̃:ita ⁊ i ꝓposito eo de⁹ q̄ sa
piens:q: oē q̃ð ē de⁹ ē sapiēs:⁊ ecōuerso oē sapiēs sapiē-
tia i creata ē de⁹:nō tñ isto mō eo de⁹ q̄ pr̃:q: nō oē q̃ð est
de⁹ ē pr̃:nec p ꝯñs ex hoc q̃ aliq̃d ē de⁹ seq̃t̃ q̃ sit pr̃. ex
hoc aūt Aug. nō itelligit q̃ magis sit p se p̄mo mō dicē-
di p se ista p̄dicatio de⁹ ē sapiēs q̃ ista deus ē pr̃. q̄re ⁊c.
❡ Ad tertiū respōdet̃ q̃ lꝫ res significata p cōceptū dei-
tatis vt ē sapiētia dicat̃ sapiētia i p̄mo mō dicēdi p se con
similiter sicut de sapiētia creata p̄dicat̃ sapiētia:nō tñ hec p̄
dicatio diuina essētia ē sapiētia/ē sic in p̄mo mō vera per
se sicut ista/sapiētia creata ē sapiētia. ❡ Ad q̄rtū ꝯcedit̃
q̃ deitas ē seipa simplicit̃ pfecta:⁊ p ꝯñs sapientia:iusti-
tia:⁊ q̃ðlibꝫ aliorū.nō enī ꝓpt̃ aliq̃d a se distinctū ē res ta
lis q̄lis iportat̃ p q̃ðcūq̃ tale q̃ð dr̃ pfectio simplicit̃:cuꝫ
hoc tñ stat q̃ alia formal' descriptio ē illi⁹ rei vt ē deitas
⁊ alia sc̃ðm q̄ ē sapiētia:ac si talib⁹ diuersis descriptionib⁹
correspōderēt diuersa aliq̄ i re extra. ❡ Ad q̄ntū dicit̃ q̃
ꝯcept⁹ sapiētie deo ⁊ creature cōis nō ē ꝯcept⁹ gñis ma
xime supti ꝓprie:sꝫ trāscēdētis. ❡ Et qñ arguit̃ q̃ sic sa
piētia creata ꝯtineret̃ sub duob⁹ ꝯceptib⁹/ꝯcedit̃ id q̃ ve
rū. cōtinet̃ enī sub ꝯceptu sapientie qui est gen⁹ q̄litatis
⁊ sub alio cōiori q̄ vꝫ ē trāscēdēs sub q̄ ꝯtinet̃ prior vt i
feri⁹ siue min⁹ cōe sub superiori siue cōiori.oīs enī sapiētia
creata ē idiuiduū gñis ⁊ sapiētie transcēdētis. ⁊ iō falsuꝫ
est q̃ð accipit̃ qñ dr̃ q̃ vnus illorū duorū ꝯceptuū sub q̄b⁹
cōtinet̃ sapiētia creata nō est sub alio. ❡ Ad illud q̃ð ar-
guit̃ p magistrū sententiarū appet q̃ ex illo nō seq̃t̃ ꝯclu-
sio quā intēdit ista opinio.qm̃ ex illis verbis magister nō
intēdit nisi q̃ sicut cū dicit̃ iste scit vel intelligit deū/dei
cōceptus ē p̄dicatū:sic cū dicit̃ iste scit creaturas p̄dicat̃
iste conceptus cōplexus/vꝫ sciēs creaturas:⁊ p ꝯñs cō-
ceptus creaturarū est ps hui⁹ ꝓpositiōis/sicut solus dei
concept⁹ prioris.ex hoc aūt nō seq̃t̃ q̃ ꝯcept⁹ sciētie in-
cludat ꝯceptū diuinitatis vt ipa ē q̄ creature relucent in
deo obiectiue:q: nec ꝯceptus dei p̄dicatur primo mō di-
cendi p se de ꝯceptu scientie. q̄re ⁊c. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est dicen-
dū aliter ad q̄situm/est sciendū ad euidētiam dicēdorum
q̃ aliq̃d esse formaliter tale pōt itelligi dupliciē. ❡ Uno
enī mō esse tale formaliter non ē aliud q̃ esse tale actuali
ter ⁊ realiē:mō quo dicim⁹ q̃ ignis est calid⁹ formaliter
q: calore informatus realiter:nō aūt sol:sꝫ tantuꝫ virtua
liter ꝓ quanto potest ab ipō fieri calor causaliter. ⁊ hoc
modo adhuc potest dupliciter intelligi aliquid esse tale
formaliter hoc est realiter. Uno mō:quia est tale realiē
seipō nullo alio mediante sibi actualiter inherēte:modo
quo forte vt dicetur in quarto res quelibet extensa est
quanta realiter nullo alio q̃ seipā vt talis̃ dispositas ha
bet partes.oē enī illð seipō est realiter tale cui ꝯuenit de
scriptio illius q̄cunq̃ alio posito vel amoto/sicut omne il
lud est seipō realiter sapientia q̃ð per se nō per aliq̃d sibi
appositū est talis res qualis p descriptionē ipi⁹ sapiētie
importat̃. Alio modo aliq̃d est realiter tale nō seipō:sed
alio mediante in eo existente:quia videlicet non est ta-
lis res qualis importatur per descriptionē illius q̄ dicit̃

eſſe talis:ſed eſt eius ſubiectū:modo quo ignis dicitur calidus ⁊ homo albus. ¶ Alio mō eſſe formaliter tale accipitur prout dicit determinationē ſiue ſpecificationem veritatis ꝓpōnis:⁊ vt ſic eſſe formaliter tale nō eſt aliud ꝙ eſſe tale in primo modo dicēdi per ſe.

Hoc premiſſo: pono quatuor concluſiones. ¶ Prima eſt: ꝙ deus nō eſt formaliter ſapiēs nec iuſtus/nec aliquid taliū intelligendo eſſe ſapiēs formaliter ſecundo modo triū ꝓdictorū. ¶ Hec eſt euidens. quia eſſe tale formaliter illo modo eſt aliquid eſſe realiter tale mediāte aliquo alio a ſeipſo: ſed deus nec eſt iuſt⁹ nec ſapiens nec bonus/niſi tm̄modo ꝑ ſeipſm̄: tū quia actus purus:tū quia ſimpliciſſimus. nullū aūt tale aliquo mediante ab eo differēte in ipſo exiſtente eſt actus purus cū ſit ab illo quo mediāte dicit̄ eſſe tale actualiter aliqualiter ⁊ perfectū. nec eſt etiā ens ſimpliciſſimū cum aliquid ſit ipſi cōponibile imo actu cū ipſo cōponat: puta illud quo dicitur eſſe tale. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia illud qđ ꝑ ſeipſm̄ eſt talis res qualis ꝑ deſcriptionem ſapiētie iuſtitie ⁊ aliorū cōceptuū attributaliū īportatur/ ſeipſo eſt ſapiens ⁊ iuſtū:⁊ ꝑ ↄ̄ñs nō alio mediante:ſed deus eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. tū quia vt dictū eſt/deus eſt actus purus/tū quia nec ſapientia nec iuſtitia nec aliquod taliū omnibus ꝑſonis cōmuniū poſſunt magis a deo diſtingui ꝙ relationes originis que ab ipſo ſunt totaliter indiſtincte in re extra. tū tertio: quia deus eſt talis formaliter puta ſapiens/ iuſtus/ modo eminentiſſimo. ſed ille eminētius eſt ſapiens ⁊ iuſtus qui ſeipſo eſt tal' ꝙ ille q̄ nō ſeipſo ſed alio mediāte ī ipſo exiſtēte. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet īprobabilitas ⁊ īpoſſibilitas opinōis dicētiū ꝙ iſta videlicet ſapiētia/iuſtitia/ ⁊ alia attributa dicunt in deo diſticta aliqua in re extra. Hec ſiquidē opinio ē oīno īprobabilis ⁊ īpoſſibilis. ¶ Primo quia tunc deus nō eſſet magis ꝙ homo ſapiens neq; iuſtus realiter ꝑ ſeipſm̄:ſed eſſet ſapiens/iuſtus/ ⁊ alia ꝑ diuerſas ꝑfectiones tā inter ſe diſtinctas ꝙ ab eſſentia ī re extra:qđ eſt cōtra Auguſtinū dicentē vbi ſupra: ꝙ deus eo ſapiens quo deus. ¶ Secūdo. quia tūc nec diuina eſſentia eſſet ſeipſa ꝑfecta nec actus purus nec ſimpliciſſima/nec tm̄ tria ſuppoſita ſed alia plura ī re extra diſtincta et ita eēt maior pluralitas diſtictoꝝ in re extra ꝙ trinitas in diuinis. ¶ Tertio. quia ſi in deo eſſent talia ſic diſtincta aut quodlibet iſtoꝝ eſſet obiectū beatificū aut vnū tantū ipſorum. ſi quodlibet: ergo ſunt multa obiecta beatifica ī re extra diſtincta:quoꝝ quodlibet eſt ſine alio beatificū:qđ eſt falſuȝ. ¶ Nec valet ſi cōtra hoc inſtetur arguendo de ꝑſonis multis:quarū quelibet eſt beatificatiua. qm̄ ꝑſone huiuſmodi licet multe ⁊ inter ſe diſtincte oēs tm̄ ſunt vna eſſentia ab eis indiſtincta in re extra. iſta autē attributa ſcđm eos dicūt in deo diſtincta tā inter ſe ꝙ a diuina eſſentia in re extra. ergo ⁊c. ¶ Si autē dicat̄ ꝙ non oīa iſta ſunt beatitudinis obiectū:ſed vnū eoꝝ tm̄ contra. Primo. quia tūc ſeq̄retur ꝙ illud ab oībus aliis realiter eſſet diſtinctū. oīno enī eſt impoſſibile ꝙ illa ſint idem realiter nec etiā eſſentialiter quoꝝ vnū eſt beatifici actus obiectum ⁊ non alterum:magis ꝙ illa quorū vnū eſt obiectum ſenſitiue viſionis vt color ⁊ non alterum puta ſonus. ¶ Secundo. quia tale obiectum beatificū non poſſet poni eſſentia vt ab omni alia ꝑfectione diſtincta cū obiectū beatificū ſit ꝑfectiſſimū: ⁊ eſſentia vt ſic ſumpta nō videatur eſſe ꝑfecta:quia nihil ab omni ꝑfectione diſtinctū vt ſine omni ꝑfectione acceptū poteſt dici magis ꝑfectū ꝙ aliquod ſubiectū ſine albedine ſumptū album/nec aliquod alioꝝ poſſet dici beatificū obiectū. Primo. quia ſola deitas nō aliquid ab ea diſtinctum eſt obiectum beatificū. Secūdo/quia ſi aliquod alioꝝ ab ipſa deitate diſtinctū eſſet obiectum beatificū/qua ratione vnū ⁊ alterū. nulla enim ratio poſſet poni quare magis diuina ſapientia eſſet beatificatiua ꝙ iuſtitia nec econuerſo: q̄re magis iuſtitia ꝙ ſapientia/ ⁊ ſic de omnibus aliis in diuina eſſentia vt ſupponitur exiſtētibus ⁊ ab ipſa diſtinctis: ſed ꝑdicta omnia ⁊ plura alia q̄ ad opinionē ꝑdictā ſequūtur ſunt incōuenientia ⁊ abſurda. ergo ⁊c. ¶ Si cōtra cōcluſionē ꝑdictā arguatur: quia non magis aliquid poteſt dici ſapiens ꝙ albū formaliter ꝑ ſeipſm̄: Concedo vniformiter iſta accipiēdo videlicet eſſe album ⁊ eſſe formaliter ſapientē: vt videlicet ſicut eſſe formaliter album eſt eſſe albedinis ſubiectū: ita cōſimiliter eſſe formaliter ſapientē ſit eſſe ſubiectū ſapientia informatū. non autē iſta difformiter accipiēdo: videlicet eſſe albū ꝓ ſubiecto albedinis/ ⁊ eſſe ſapientē ꝓ re ꝑ deſcriptionē ſapiētie importata modo quo deus dicitur formaliter ſapiēs: vel ꝓpri⁹ ipſa ſapientia. Nullo aūt alio modo aliquid poteſt eē albū niſi q: eſt albedinis ſubiectū. ſapiens autē poteſt eſſe et eſt aliquid quia ſapientie eſt ſubiectū vt creatura intellectualis: ⁊ aliquid vt deus tm̄modo ꝑ ſeipſum. quare ⁊c. ¶ Secūda cōcluſio eſt: ꝙ deus nō eſt formaliter ſapiens/ nec iuſtus/nec aliquod taliū accipiendo formaliter tertio modo: videlicet vt eſt determinatio ꝓpoſitiōis. ¶ Hec ꝓbata eſt in ꝓcedentibus queſtionibus: vbi oſtenſum eſt ꝙ licet ꝑ diuinam eſſentiā/ſapientiā/iuſtitiā/et alia omnia attributa idē importetur totaliter ī re extra tū quia ſunt cōceptus diuerſi intellectus: quoꝝ vnus nō plus cadit in diffinitione alterius ꝙ ſi eſſent obiectorum realiter diuerſorū: ideo nec ꝓpō aliqua in qua vnus predicatur de alio ꝓ re ſignificata eſt ꝑ ſe ꝑmo vera: cum nec ad ꝓpōnē talem videlicet affirmatiuā in ꝑmo modo dicendi ꝑ ſe verā ſufficiat idētitas rei ſignificate ꝑ ſubiectum ⁊ predicatū: ſed vltra hoc ſcđm pħm in libro poſt. ſit neceſſariū ꝙ predicatū ipſum ſit ſubiecti diffinitiuuȝ. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōcluſio eſt: ꝙ deus eſt formaliter iuſtus et ſapiens accipiēdo ly formaliter ꝑmo mō. ¶ Hec apparet. qm̄ illud eſt hoc modo formaliter ſapiens et iuſtū qđ eſt talis res ꝑ ſe qualis ꝑ deſcriptionē ſapientie ⁊ iuſtitie importatur. ſed deus eſt huiuſmodi. ergo ipſe eſt formaliter ſapiens vel ſapientia iuſtus ſiue iuſtitia/ ⁊ ſic de aliis. ¶ Minor ꝓbatur. qm̄ niſi deus eſſet talis res qualis ꝑ deſcriptionē ſapientie ⁊ iuſtitie importatur/nō aliter nec ꝓprius diceret̄ ſapiens ꝙ lapis vel angelus. ¶ Cōſequētia apparet. qm̄ aut deus dicitur ſapiēs aliquo mediante exiſtēte in ipſo ꝑ deſcriptionē ſapiētie importato/modo quo dicitur ſapiēs angelus vel homo: vel quia continet virtualiter ſiue cauſaliter vel eminēter ſapiētiā/vel quia eſt tal' res qualē importat deſcriptio ſapientie: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs eſt formaliter ipſa ſapientia. ſed non poteſt poni ꝑmū: vt in ꝑma cōcluſione/ ⁊ ſepe in precedētibus eſt ꝓbatū. ergo relinq̄uitur tertiū qđ eſt ꝓpoſitum vel ſcđꝫ: ad qđ ſequitur illud aſſumptū predictū: videlicet ꝙ nō aliter deus dicatur ſapiēs nec iuſtus nec bon⁹ nec aliquod ſimilium ꝙ aſin⁹ ⁊ quodcūq; aliud ens creatū. ¶ Falſitas cōſequētis eſt euidēs ex ſcriptura ⁊ ex ſanctoꝝ doctrina: ſcđm enī ſacrā ſcripturā et ſanctorum doctrinā ita ꝓprie ⁊ realiter deus dicitur intelligens volens ⁊ ſapiens ſicut generans ⁊ ſpirans. nō autē ſic dicit̄ leo nec lapis nec vitis nec aliquod aliorū entium creatorum: ſed tm̄ figuraliter ſeu ſimilitudinarie ſcđm Auguſtinū/vt fuit ſupius allegatū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: ſapientia/iuſtitia/ ⁊ quodlibet alioꝝ q̄ dicūtur de deo iſto modo formaliter/eſt ꝑfectio ſimpliciter: ſed non eſſet niſi deus ipſe eſſet tal' res qualis ꝑ deſcriptionē cuiuſlibet taliū importatur. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. Primo. q: illud dicitur eſſe ꝑfectio ſimpliciter qđ eſt ī quolibet melius ipſum ꝙ nō ipſum. ſed ſi deſcriptio ſapientie ⁊ alioꝝ

que dicũtur de deo nõ significaret talẽ rem qualis est diuina essentia/ sed aliã ab ea/nullum talium esset melius in quolibet ipm̃ q̃ non ipm̃: cũ nullum eorũ foret deo cõpossibile magis q̃ aliquod ens creatũ. qd̓ aũt est deo impossibile non est melius in quolibet ipm̃ q̃ nõ ipm̃. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. quia nullũ ens creatũ nec aliquis eius solꝰ ꝯceptus ẽ ꝑfectio simpliciter: sed si deus nõ est talis res qualis ꝑ descriptionẽ sapiẽtie vel iustitie importatur/ ꝑ ipsam huiusmodi descriptionẽ sapientie vel iustitie res creata aliqua importatur. ergo nec ipsa nec eius significatum est ꝑfectio simpliciter: nec dicitur de deo aliter q̃ quodlibet aliud ens creatũ. hoc aũt est falsum. ergo ⁊c̃.

¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ deus ꝓprius dicitur formaliter modo p̃expositto intelligendo sapientia ⁊ iustitia ⁊ aliorꝫ quodlibet in abstracto/ q̃ iustus vel sapiẽs in concreto. ¶ Hec apparet. quia sicut albedo nõ dicit̃ proprie esse alba/ ita nec sapientia sapiens: sed deus cum sit res importata ꝑ descriptionem sapientie vere est sapiẽtia. sicut enĩ illud qd̓ est res importata ꝑ diffinitionẽ albedinis est albedo: nõ aũt album ꝓprie in concreto: ita cum sit deus res importata ꝑ descriptionẽ sapientie ꝓprius ⁊ intelligibilius dicit̃ sapiẽtia ĩ abstracto q̃ sapiẽs in concreto. vtraqꝫ tñ ꝓpõ videlicet tam illa in qua p̃dicatur de ipso sapientia in abstracto q̃ illa etiã in qua p̃dicatur de eo sapiens in concreto/ est vera: ⁊ hoc intelligendo ꝑ huiusmodi concretũ ⁊ abstractũ idẽ penitus nõ diuersum: modo quo etiã in creatis aliquãdo abstractũ ⁊ concretũ p̃dicãtur de eodẽ: vt quãdo aliquid est tale nõ mediãte aliquo sed seipso: sicut linea dicitur in abstracto quãtitas/ ⁊ in cõcreto quanta: quia est quanta nõ alio a suis partibus differẽte sed tantũmodo ꝑ seipsam: q: videlicet taliter dispositas habet partes.

Sed contra ista arguitur: & probatur

ꝙ deus non dicatur sapiens nec iustus nec similia formaliter sed eminẽter. ¶ Primo q: deus est sapiens eminẽtiori ⁊ perfectiori modo quo potest: sed nobilior modus habendi sapiẽtiã ⁊ omnẽ aliã ꝑfectionẽ est habere ipsam eminenter q̃ formaliter. ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo. quia sapientia cũ sit creatura aliqua limitata nõ minus dicit impꝑfectionẽ q̃ asinus vel quodcũqꝫ aliud ens creatũ: ergo non cõuenit deo formaliter/ sed tãtũmõ eminẽter. ¶ Tertio quia nulla res extra animã ẽ vniuoca deo ⁊ creature: sed si deus diceret̃ sapientia formaliter magis q̃ aliqua alia res creata/ hoc necessario seq̄retur. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto. quia cõceptus sapiẽtie ⁊ oĩs alius viatoris importat aliquã impꝑfectionẽ cũ sit creature cõmunis: sed nullus cõceptus talis impꝑfectionẽ importans dicitur de deo formaliter. ergo ⁊c̃. ¶ Quinto. quia nõ plus deus cõuenit cum sapiẽtia creata q̃ cũ lapide. ergo nõ plus potest cõceptus sapientie attribui deo q̃ ꝯceptus lapidis. ¶ Ad ista ꝑ ordinẽ respondetur. ¶ Ad primũ negatur illa minor que dicit ꝙ nobilior modus habẽdi est habere perfectionẽ eminẽter q̃ formaliter. hec enĩ nõ est vera de ꝑfectione simpliciter licet de aliis. alias seq̄retur ꝙ nobiliꝰ esset habere deitatẽ eminẽter q̃ formaliter. qd̓ est falsũ et impossibile. quare ⁊c̃. ¶ Ad scd̓m dico: ꝙ licet conceptus sapientie sit q̄dã creatura/ ⁊ ꝑ ꝯñs sit ens limitatũ et impꝑfectum: est tamẽ signũ non tm̃ rei imperfecte puta sapientie accidẽtalis create sed etiam rei ꝑfectissime: videlicet substãtialis sapientie increate. ⁊ ideo deus dicitur sapiẽtia/ nõ ipsa sapiẽtia ꝓ se supponẽte magis q̃ dicitur asinus: sed dicitur sapientia/ supponẽs ꝓ re ꝑ eam significata. ⁊ hoc modo dicitur sapientie conceptus magis q̃ lapis vel angelus conuenire deo: quia videlicet [illegible] nõ ipse sapientie conceptus magis q̃ lapis vel asinus: sed quia est res significata per ipsum. ¶ Ad tertium respõdetur ꝙ ex hoc ꝙ deus formaliter dicitur sapiens: non sequitur ꝙ aliqua res significata per conceptum sapientie p̃dicatũ sit vniuocũ deo ⁊ creature: sed tm̃ cõceptus ipse. ¶ Ad quartũ respondet̃: ꝙ licet cõceptus ille cuius significatũ quodcũqꝫ est impꝑfectum non possit dici de deo: potest tñ de ipo dici oĩs ille cuius licet aliquod significatũ sit impꝑfectum: alterũ tamen est ꝑfectũ. sed talis cõceptus est cõceptus sapientie/ sicut ⁊ cõceptus entis ⁊ omnis alius deo ⁊ creature cõis. q̄re ⁊c̃. ¶ Ad quintũ respõdetur ꝙ licet deus ⁊ lapis non plus cõueniãt in re imo minus q̃ deus ⁊ sapiẽtia create: plus tamen deus ⁊ sapientia creata conueniunt vt signata in signo q̃ deus ⁊ lapis in descriptione sapiẽtie transcẽdẽti. talis enĩ descriptio est cõmunis deo ⁊ sapientie create nõ aũt alicui alteri creature/ licet cum deo magis cõuenientẽ q̃ ipa creata sapientia loquendo de conuenientia in re extra. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimũ vbi est

respondendũ ad aliqua que possent mouere dubia circa dicta: ¶ Primũ dubiũ est: an actus videndi deũ beatificus sit visio diuine essentie an sapiẽtie. hoc est: an sit actꝰ quo constet beato obiectũ visum esse deum tm̃ an sapientiam vel iustitiã vel aliquod aliorũ: an omnia simul ista. ¶ Scd̓m est: quid est intelligendũ ꝑ attributum: an videlicet ꝑ ipm̃ sit intelligendũ aliquod signũ an eius signatum. ¶ Ad primũ dicendum est ꝙ actus beatificus est actus videndi diuinã essentiam tantũ. nullus enĩ actus deo ⁊ creature ꝯmunis est beatificus: sed actus quo obiectũ intellectum constat intelligẽti esse sapiẽtiã vel iustitiã vel intellectum ⁊ sic de aliis attributis est deo ⁊ creature cõmunis. ergo nullus taliũ est beatificus: sed solus ille quo cõstat videnti obiectũ visum esse deũ. quia tñ habens conceptũ inferiorẽ/ statim potest habere supꝰiorem vt habẽs cõceptũ hominis potest formare cõceptũ animalis: ideo quilibet beatorꝫ habens diuine essentie cõceptũ beatificũ quo ipsi constat obiectũ visum beatificũ esse deũ potest isto mediãte formare ꝯceptus supꝰiores deo ⁊ creature cões/ cuiusmõi sunt ꝯceptus sapiẽtie vel entis et oẽs attributales transcẽdẽtes. qui quidẽ cõmunes cõceptus formati a beatis mediãtibus eorũ actibus beatificis videntur esse in essendo licet nõ in significãdo alterꝰ rationis a cõceptibus cõsimilibus viatorũ: sicut tam in prologo q̃ sepe alibi in p̃cedẽtibus fuit dictũ. ¶ Ad secũdũ respondet̃ ꝙ sicut p̃dicatũ ꝓpõnis vel subiectũ aliquãdo sumitur ⁊ ꝓprius ꝓ altera pte ꝓpõnis: aliquãdo etiã transfertur ad taliũ ꝓpõnis ptiũ significatum rite ⁊ de attributo cõsimiliter est dicendũ: videlicet ꝙ vno mõ potest sumi ꝓ illo qd̓ attribuitur: sicut vna pars ꝓpõnis attribuitur alteri pti eiusdẽ ꝓpõnis. ⁊ vt sic attributum sumptũ est p̃cise signũ/ cum nec ex aliis q̃ ex signis ꝓpõnes alique cõponantur. Alio modo potest accipi ꝓ re significata ꝑ ipm̃ attributũ p̃dicto modo acceptũ: q̄ quidẽ res dicitur denominatiue attribui. sicut enĩ ꝑ denoiationem extrinsecã res dicitur intelligi ex hoc ꝙ eius itellectio est ĩ mẽte/ sic etiã potest dici attribui ex hoc ꝙ eius cõceptus alicui attribuitur: vt ꝯceptus denominatiuus ei cuius est ꝯceptus denoiatiuꝰ: ⁊ vt sic nõ signũ sed res significata dicitur attributũ: vt est significatũ talis p̃dicati denoiatiui: qd̓ quidẽ dicitur primo modo attributũ et vt sic vna ⁊ eadẽ res dicitur attributum: ⁊ illud cui fit attributio: sicut res icreata de cõceptu cuꝰ ꝓprio deitatis p̃dicat̃ sapiẽtia. vt est deitas hoc est significatũ cõceptus subiecti dicitur esse illud cui fit attributio. vt aũt est sapiẽtia hoc est significatũ ꝯceptus sapiẽtie p̃dicati dicitur attributũ. Primo modo sumẽdo attributũ sunt multa attributa. quia multa sunt talia p̃dicabilia deno-

minatiue de cõceptu ꝓprio deitatis. Secũdo aũt modo sumẽdo attributũ est tñ nomẽ: cũ ꝑ omnia attributa primo modo sumpta de deo ꝑdicabilia nomen tñ videlicet ipsa sola diuina essentia imponeretur: que tñ licet vnica in essendo est obiectũ cõceptuũ multoꝝ ⁊ realiter diuersoꝝ vt sepius ĩ ꝓcedẽtibus fuit dictũ. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primã rationẽ in principio dico ꝙ licet deus sit se ipso nõ aliquo alio mediante sapiens/iustus/⁊ bonus/ex hoc nõ sequitur ꝙ aliquod horũ sit verũ de ipso formaliter: hoc est in primo modo dicendi ꝑ se: sed tñ accipiendo formaliter alio modo in ꝓcedẽtib⁹ explicato. ¶ Ad aliã in contrariũ cõcedo maiorẽ: sed nego minorẽ. licet eñ descriptiones ꝓprie sapientie/iustitie/⁊ alioꝝ que dicũtur de deo formaliter modo ꝓexposito sint quidditatiue diuerse/sunt tamẽ eiusdẽ rei signate/nec eis licet diuersis oportet correspondere in deo diuersa. quare ⁊c.

SExto & vltimo quantũ ad distinctionẽ istã quero de vltima eius parte videlicet de dei immutabilitate: vtrũ deus sit oĩno immutabilis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia quod est ĩmutabile substãtialiter ⁊ accidẽtaliter/est immutabile totaliter seu vniuersaliter. sed deus est ĩmutabilis substantialiter siue essentialiter cum sit necesse esse nec ꝑ ꝯñs possit incipe nec desistere esse: ⁊ accidentaliter cũ nullius subiectũ possit existere/nec ꝑ ꝯñs de nouo possit ipsi aliquid aduenire. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia omne qd̃ potest ĩcipe ⁊ desistere agere est mutabile: sed deus ẽ huiusmodi: quia etiam de facto agere incepit iuxta illud Ge. i. In principio creauit deus celũ ⁊ terrã. ⁊ postea tãdem ab actione cessauit: vt scriptura vbi supra exprimit cũ subiungit. Cõpleuit deus die. vij. opus suũ ⁊ cessauit ab vniuerso opere qd̃ patrarat. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo eñ incipiendo a notioribus inquirã vtrum sit possibile esse immutabile aliquid a deo distinctũ. Secũdo dicã ad quesitũ. Tertio soluã ad aliqua que possent argui contra dicta.

Quantũ ad primũ quod est facile: est sciẽdũ ꝙ cũ aliqd mutatũ esse sit ip̃z se habere aliter nũc q̃ prius/tres possunt poni mutationes: quarũ due sunt proprie: quibus ⁊ cõuenit supradicta mutationis descriptio. tertia autẽ dicitur mutatio large sumpta: quia nec ipsi ꝯuenit mutatiõis descriptio supradicta. Prima mutatio est accidẽtalis modo quo ẽ mutatũ oẽ illud qd̃ est quantũ ad aliquid ipsi extrinsecũ/⁊ ab ipso distinctũ realiter variatũ: ⁊ ꝑ ꝯñs est se habens aliter nũc q̃ prius: qꝛ videlicet ante fuit in eo aliquid qd̃ nũc nõ existit: vel ecõuerso nũc est in ipso aliquid qd̃ prius nõ fuit/vel ip̃m est alicubi vbi nõ fuit/vel nõ est vbi antea extitit. Alia ẽ mutatio substãtialis siue essentialis: q̃ potest poni duplex. vna ꝓprie sumpta: scꝫ quã essentialiter mutatũ manet aliter nũc q̃ prius/⁊ ꝑ ꝯñs dicit̃ ꝓprie esse mutatũ. ⁊ talis mutatio essentialis ẽ oĩs variatio ĩ aliquo ad essentiã pertinente eius qd̃ dicitur variari: quo quidẽ subtracto manet illud qd̃ dicitur variatũ isto modo: licet aliter q̃ maneret prius ꝓpter qd̃ dicit̃ essentialiter variatũ. Hoc modo potest dici variari seu mutari totũ aliquod habẽs partes vel extensas vt corpus/vel nõ extensas vt forma intensa: ⁊ hoc ꝑ appositionẽ vel subtractionẽ taliũ ꝑtiũ ad eius essentiã ꝑtinẽtiũ. Substãtialis aũt seu essentialis mutatio large sumpta est scꝫ quã vel nũc nõ existit vel prius nõ fuit qd̃ sic dicitur eẽ mutatũ. hoc modo res que nouiter in esse ponitur vel que totaliter destruit̃ mutari essentialiter dicitur. ideo tñ ĩproprie qꝛ vt dictũ est solũ illud ꝓprie est mutatũ qd̃ se habet aliter nũc q̃ ante sed nec illud qd̃ nouiter eẽ ĩcipit/nec qd̃ esse desinit se habet aliter nũc q̃ prius: quia nec qd̃ esse ĩcepit ꝓcessit/nec qd̃ esse desinit existit/nec ꝑ ꝯñs primũ nec scd̃m se habet aliter nũc q̃ prius. qd̃ eñ se habet aliter nunc q̃ ante: ⁊ prius fuit ⁊ modo existit. Hoc aũt vltimo modo ⁊ etiam alijs duobus prioribus aliquid esse mutabile p̃ot dupl'r contingere: quia vno modo ꝙ possit mutari a seipso. alio modo ꝙ nõ a seipso sed ab alio effectiue. ⁊ hoc modo adhuc dupliciter: quia vel ab aliquo agente naturali vel tantum a supernaturali.

His premissis pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ aliquod ens creatũ est omnino immutabile tã substantialiter q̃ accidẽtaliter a seipso: ⁊ etiã substãtialiter seu essentialiter a quocũq; agẽte alio naturali. ¶ Hec apparet. quantũ ad primã partem. qm̃ omne illud est substãtialiter seu essentialiter ⁊ accidẽtaliter immutabile a seipso: qd̃ nec ĩ se potest aliquid sibi extrinsecũ ⁊ accidentale inducere/nec aliquod tale in ipo existẽs a se remouere/nec se quantũ ad aliquid sibi essentiale seu intrinsecũ variare: sed tale ens creatũ est aliqd̃ vt materia. constat eñ ꝙ materia nõ est alicuius sibi intrinseci corruptiua nec aliquo modo transmutatiua: nec alicuius sibi extrinseci accidẽtis nec forme substãtialis in se existentis destructiua/nec alicuius taliũ sibi possibilium in seipsa causaliter inductiua vel effectiua. ergo ⁊c. ¶ Secũda pars cõclusionis: videlicꝫ ꝙ sit etiã aliquod ens creatũ essentialiter immutabile nõ tñmodo a seipso sed etiã a quocũq; alio naturali agente/apparet: quia oẽ naturaliter incorruptibile est naturaliter essentialiter ĩmutabile: ⁊ hoc immutabilitate opposita mutationi essentiali secundo modo ⁊ tertio modo sumpte: vel saltem immutabilitate opposita mutabilitati essentiali tñ tertio modo sumpte: sicut illud cuius ꝑtes essentiales licet possint ꝑ subtractionẽ ⁊ appositionẽ naturaliter variari non tñ ꝑ totalẽ alicuius earũ ꝓductionẽ nec corruptionem. sed multa sunt entia creata ingenerabilia ⁊ ĩcorruptibilia vt ipsa materia prima: cuius ꝑtes licet possint naturaliter ipsi subtrahi ⁊ apponi: non tamen simpliciter fieri nec corrũpi. alia aũt vt forme ĩtellectuales sunt simpliciter incorruptibilia ⁊ ingenerabilia ac substãtialiter inuariabilia ꝑ naturã: quia nec aliquid ꝑtinens ad essentiã alicuius taliũ potest naturaliter fieri nec corrũpi/nec ab ipso aliquid subtrahi/nec ipsi apponi: quia vl' nõ habẽt ꝑtes sed sunt forme oĩno simplices: vel si habẽt scd̃m imaginationẽ aliquoꝝ antiquorũ ponentiũ quãlibet talem substantiã esse ex forma ⁊ ex materia constitutam/tñ nec taliũ ꝑtiũ ipsoꝝ vnio nec diuisio nec ꝑ ꝯñs alicuius pertinentis ad ipsam essentiam subtractio nec appositio potest fieri ꝑ naturã. ergo ⁊c. ¶ Secũda ꝯclusio est: ꝙ aliquod est ens creatũ quod licet sit essentialiter immutabile ꝑ naturã/est tñ accidẽtaliter mutabile tam ab alio q̃ etiã a seipso. ¶ Hec apparet. qm̃ oẽ essentialiter incorruptibile sui motiuum ad diuersa accidẽtia sibi possibilia ⁊ ipsorũ huiusmodi accidẽtiũ a seipso expulsiuũ est accidẽtaliter mobile a seipso: sed multa sunt talia vt omnis intellectualis forma. tale eñ substantialiter incorruptibile ⁊ ꝑ ꝯñs immutabile per naturã potest in se diuersos actus intelligẽdi ⁊ volendi vel nolẽdi inducere/⁊ a talibus desistere/ac ab vno istorũ actuũ accidentaliũ ad aliũ se transferre. ergo ⁊ potest accidẽtaliter se mutare. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ omne ens creatũ incorruptibile est supnaturaliter mutabile essentialiter accipiendo mutationẽ essentialẽ large: non tñ accipiendo ipsam ꝓprie. ¶ Hec apparet quantũ ad primã ꝑtem. qm̃ ab illo/oẽ naturaliter incorruptibile ⁊ ingenerabile est mutabile essentiali mutatiõe large sumpta/a quo potest fieri nouiter: ⁊ postq̃ factũ ẽ annihilari totaliter: sed

oē ens nō minus ĩcorruptibile per naturā ꝙ̄ corruptibile est a deo creabile/ ⁊ de facto oīe tale in esse positū est ab ipso creatū: a quo etiā posset totaliter annihilari sicut et nouiter potuit ꝓduci. ergo ⁊ potest ab ipso essentialiter tñ ĩproprie mutari. Dico aūt improprie: quia sicut dictū fuit supra illud solū dicitur ꝓprie esse mutatū qḋ nūc existit ⁊ prius fuit/ tñ difformiter: sed nō sic se habet illud qḋ est mutatū essentialiter dicto modo. ergo ⁊c̄. ❡ Secūda pars videlicet ꝙ ꝓprie nō omne ens creatū incorruptibile sit etiā supnaturaliter mutabile essentialiter / apparet: quia illud ꝓprie est essentialiter mutabile qḋ manens est quantū ad partes sibi essentiales ⁊ intrinsecas variabile vel ꝑ alicuius ipsarū destructionē vel subtractionē: sed nō oē naturaliter ĩcorruptibile est tale. est eñ aliquod nō sic variabile essentialiter/ vt anima ĩtellectiua ⁊ alia omnis intellectualis forma. oīs eñ talis caret partibus: quia esto ꝙ sit cōposita ex materia ⁊ ex forma saltem ipsa forma q̄ est eius pars altera/ est simplex: nec per ɔ̄sequēs variabilis: sic ꝑ partes ad eius essentiā ꝑtinētes/ cū tales nō habeat/ vel si habet scḋ; quorūdā imaginationē falsam ponētiū potētias talis forme esse formalitates diuersas in re extra ab ipsa forma realiter indistinctas/ adhuc nō possunt forme huiusmodi penes tales ipsarū potētias modo p̄dicto essentialiter variari in aliquo seu mutari. q: cū tales potentie omnes sint vt dicūt eas ponētes ab essentia forme realiter indifferentes per ɔ̄ñs nulla earū potest ab essentia subtrahi nec ānihilari ipsa forme essentia remanēte. ergo ⁊c̄. ❡ Quarta et vltima cōclusio est: ꝙ nulla res a deo alia est possibilis q̄ sit totaliter ⁊ vniuersaliter ĩmutabilis. ❡ Hec est euidēs ex p̄dictis. qm̄ oīs res alia a deo est esse ⁊ nō esse possibilis. sed oīs talis est essentialiter mutabil' vel ꝓprie si habeat partes variabiles ipsa manēte vel ꝑ alicuius subtractionē vel corruptionē/ vel large si careat ꝑtibus talibus vt dictū est prius. tale eñ est essentialiter mutabile sicut mutationis essentialis termin⁹: licet nō vt subiectū ipsius. ergo ⁊c̄. ❡ Q: etiam quodlibet aliud a deo possibile sit mutabile subiectiue siue accidētaliter/ apparet. quia esto ꝙ forte non oē ens possibile sit aliquo accidēte informabile: tñ oē ens possibile creatū vel ē aliquo accidente ĩformabile/ vel saltem in subiectū receptibile: et ab ipso saltē supnaturaliter separabile: sed omne tale est accidētaliter mutabile. ergo ⁊c̄. ❡ Sed nunquid esse potest aliquid essentialiter mutabile a seipso? Ad hoc videtur esse dicēdū ꝙ nō: loquēdo de mutatione essentiali qua nouiter in esse positū vel nouiter destructū large dicitur esse mutatū. ❡ Hoc quātū ad primam mutationē est euidens. qm̄ cōstat ꝙ nihil potest ꝓducere nec in esse ponere semetipm̄: imo omne ꝓductū oportet a producente ipm̄ realiter esse distinctū. sed ab illo a nō esse ad esse mutari essentiali mutatione dicitur illud qḋ ꝓducit' nouiter a quo in esse ponit' causaliter. ergo ⁊c̄. ❡ Loquēdo etiam de mutatione que est ab esse ad nō esse/ idē videtur esse dicendū. nō eñ magis aliquod ens creatū videtur existere suipsius destructiuū ꝙ̄ ꝓductiuū: ⁊ ita sicut omne nouiter factū arguit alterꝝ ens a quo sit factū/ ita ⁊ corruptū vel quomōcūq; destructū/ alterū a quo sit destructū. quare ⁊c̄. ❡ Nec valet si insteť de accidente qḋ pōt destrui non effectiue ab aliquo suo destructo subiecto. qm̄ aut subiectū destruit' naturaliter aut supnaturaliter. si naturaliter/ prius destruit' accidēs ꝙ̄ suū subiectū. nec ꝑ ɔ̄ñs destruit' destructo subiecto. sicut eñ prior est forme accidētalis introductio ꝙ̄ substātialis: ita ⁊ corruptio eius ꝙ̄ corruptio forme substātialis. quare ⁊c̄. Si autē supnaturaliter/ tūc nō oportet accidēs destrui subiecto destructo. si aūt destruit' de facto/ ab eodē supnaturali agēte est accidētis destructio ⁊ subiecti. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respondendū ad quesitum: videlicet an deus sit immutabil'/ est sciendū ad euidentiā dicendoꝝ: ꝙ aliud est querere vtrū deus sit immutabilis/ ⁊ aliud vtrū ipsuz esse immutabilē possit ꝓbari aliqua ratione que vel aduersarium cōuinceret/ vel saltē euidētior esset ꝙ̄ solutio que ad ipsam dari posset. ⁊ hoc loquēdo nō tm̄ de demonstratiua ratione procedēte ex creditis: sed etiā de illa q̄ procederet ex aliquibus naturaliter notis. constat eñ ꝙ ex creditis arguendo bene ꝓbatur deū esse ĩmutabilē catholico euidēter.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ❡ Prima est: ꝙ deus est oīno ĩmutabil'. ❡ Hec apparet. quia qḋ ē immutabile tā essentialiter ꝙ̄ accidētaliter/ est immutabile vl'r: sed deus est immutabil' vtroq; istoꝝ modoꝝ. ergo ⁊c. ❡ Scḋa ɔclusio est: ꝙ deū esse substātialiter seu essentialiter immutabilē/ potest ꝓbari per rationē naturalē vel aduersariū cōuincentē/ vel saltē per rationē que ꝓbabilior esset ꝙ̄ solutio que ad ipsam ab aliquo dari posset. ❡ Hec ꝓbatur. qm̄ ad ɔclusionem istā ꝓbandā potest argui tam ex creditis ꝙ̄ ex alijs notis naturaliter sine fide: sed ratio ex ꝑmis ꝓcedēs videt' ɔclusionē euidēter inferre: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs aduersariū cōuincere. alia aūt ꝓbabilior ⁊ euidētior videt' eē viro indifferēti ꝙ̄ eius solutio. ergo ⁊c. ❡ Minor declaratur. et primo quātum ad primā partē videlicet ꝙ euidenter possit ꝓbari predicta ɔclusio ex aliquo credito arguēdo. qm̄ constat oē illud essentialiter esse immutabile qḋ nec potest incipere nec desinere esse: sed deus est huiusmodi. ergo ⁊c̄. ❡ Minor assumpta ꝓbatur ex credito: videlicet ex hoc ꝙ deus est necesse esse. ɔstat eñ ꝙ nullū ens necessarium qḋ est impossibile nō eē/ potest incipere nec desinere esse ex primo celi ⁊ mūdi in fine/ sed deus est ens necessarium qḋ impossibile est non esse. hoc est creditū a catholico fideli: non tñ cōcederet' ab alio infideli. ergo ⁊c. ❡ Scḋa pars minoris: videlicet ꝙ etiā ex naturaliter notis possit ad ɔclusionē p̄dictam adduci euidētior ratio ꝙ̄ esset aliq̄ ei⁹ solutio/ apparet sic arguēdo. primū ens a nullo alio ente ꝓductū sed oīz alioꝝ causaliter ꝓductiuū est ĩmutabile essentialiter. ❡ Hoc ꝓbatur. q: qḋ non pōt ab aliquo ĩ esse poni nec destrui est essentialiter immutabile. omne eñ annihilabile est ab alio ꝓducibile: sed ens primū cū sit non factū ab aliquo nō potest ab aliquo fieri: ꝗ̄ nec destrui. sed qḋ nō potest fieri nec destrui est essentialiťter immutabile: cū nec possit mutari a nō esse ad esse/ nec ecōuerso ab esse ad nō esse. ergo ens primū ē essentialiter immutabile. sed est dare aliquod tale ens primū a nullo factum: sed alioꝝ omniū a se principiū effectiuū. ❡ Hoc probatur sicut ꝓbatū fuit supius in distictiōe prima/ per per hoc. quia constat ꝙ tota multitudo ꝓductoꝝ siue sit finita siue infinita est ꝓducta. sed illud a quo est ꝓducta non potest esse aliqua pars talis multitudinis: alias idē esset a seipso ꝓductū. ergo cū omne ens ꝓductū sit pars talis multitudinis sequit' ꝙ est dare aliquod ens primū improductuz a quo alia omnia sunt producta. quare ⁊c. ❡ Tertia ɔclusio est: ꝙ deū esse accidētaliter immutabilē potest ꝑsuaderi ⁊ ꝓbabiliter declarari: nō tñ naturaliter demōstrari. ❡ Hec apparet adducēdo ratiōes secūdū quas ɔclusio ista ꝓbatur: q̄ vt videbitur: licz sint ꝓbabiles ⁊ alique etiā ꝓbabiliores ꝙ̄ ipsarū solutiones: non tamē sunt euidēter aduersarium cōuincētes. ❡ Arguit' quidē primo. q: scḋm ph'm. 7. physi. omne qḋ mouetur ab alio mouetur. sed nō est dare processum infinitū in talibus motis ⁊ mouentibus. ꝗ̄ oportet deuenire ad aliqḋ mouens immobile primū. ❡ Secūdo. quia qḋ est actus primus nō existēs in potētia ad aliquid qḋ nō habet: est

accidentaliter immutabile. sed primū ens qđ est deus: est tale ens. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q: si primū ens esset mutabile maxime argueretur tale quia est mouens: sed ex hoc nō sequitur ꝙ moueatur q: mouet ꝑ modū ītellecti ⁊ desiderati. qđ aūt est mouēs taliter nō est motum. ḡ ⁊c. ¶ Quarto arguitur ꝑ cōmē. 35. quia aliqđ est ī vniuerso motū ⁊ nō mouens ⁊ aliqđ motū ⁊ mouēs. ḡ etiā est dare aliquid mouēs / ⁊ nullo modo motum. ¶ Quinto arguitur ex ꝯmē. 31. 11. metaphysic. sic. quāto aliquid plus distat a materia / tāto est minus mutabile. ergo illud qđ distat ab ipā in infinitū sicut deus / nullo modo potest eē mutabile. ¶ Sexto quia deo cōuenit omnis ꝑfectio simpliciter quā melius est habere ꝙ̄ nō habere. sed immutabilitas totalis est ꝑfectio talis. ergo ⁊c. ¶ Predicte rationes oēs accepte ex diuersis cōmētis ⁊ principiis Aristotelis / licet sint ꝓbabiles: nō sunt tñ aduersariū euidēter cōuincētes: quia nec ꝯclusionē euidēter inferētes vt apparet ꝑ singulas discurrendo. ¶ Ad primā eñ diceretur ꝙ maior illa ꝓbi est vera de motione qua aliquid mouetur ab aliquo sicut a causa finali / ⁊ etiā de motiōe qua aliquid mouetur essentialiter sicut ab efficiente puta de illa qua aliqđ mouetur de nō esse simpliciter ad esse simpliciter. nō aūt de actione accidētali qua aliquid habēs esse simpliciter mouetur subiectiue ad aliquid sibi possibile quo carebat ante. ¶ Ad scđm cōsimiliter diceretur ad minorem videlicet ꝙ licet primū ens quod est deus sit actus purus nō existēs ī potētia essentiali ad esse simpliciter ⁊ ad nō esse / cum sit necessario esse / nec per ꝯñs sit mobile ab aliquo motiōe essentiali videlicet a non eē simpliciter ad esse simpliciter / nec etiā econuerso ab esse huiusmodi ad nō esse: non tñ est sic actus purus ꝙ careat omni potētia accidētali ad quodcūq; ipsi extrinsecū qđ potest in eo esse ⁊ nō esse. ⁊ ideo sicut agens liberū mouet seipm nō de potentia essentiali ad actū essentialem et simpliciter: quia hac motione ab alio habet moueri: sed de potētia accidētali ad aliquē accidentalē ipsi possibilem actūata ⁊ de primo ente poneret aduersarius cōsimiliter esse dicendū. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū consimiliter diceretur sicut ad primū: videlicet ꝙ quia agens primū mouet per modum amati ⁊ desiderati non arguitur ꝙ sit mobile: sed ꝙ sit immobile / non simpliciter siue vl'r sed eo mō quo vnū mouet̄ ab alio vt a causa finali. Hoc modo moueri ab alio / vt a cognito ⁊ desiderato / est moueri ab ipso isto modo: videlicet metaphorice vt a fine. illud aūt potest esse causa finalis sui in essendo / ⁊ esse in potentia vt moueatur a seipo etiā sicut a causa finali nō suiipsius / sed alicuius sibi possibilis effectus. quare ⁊c. ¶ Ad quartū cōsimiliter diceretur: videlicet ꝙ ille modus arguēdi ꝓbi quo arguit ex medio ⁊ ex vno extremo rum / alterū tenet ī motione qua aliquid mouetur ab aliquo / vt a fine. si eñ est dare hoc extremū puta motū ab aliquo vt a fine ⁊ mediū qđ est mouēs ⁊ motum similiter ab aliquo ꝑ modum finis / est dare alterum extremū qđ videlicet est mouens nō motū ab aliquo vt a fine. nō aūt valet hic arguendi modus de motione effectiua accidētali: licet etiā vt dictū est valeat de motione effectiua essentiali qua aliquid possibile est mobile ad esse simpliciter / ⁊ ad non esse ab alio effectiue. ¶ Ad quintū apparet ꝙ non concludit: qm̄ illa maior quā accipit non videtur vera de aliqua mutabilitate videlicet nec de accidētali nec etiā de essentiali. cū eñ materia sit ingenerabilis ⁊ incorruptibil' nulla forma creata quātūcūq; ab ea distincta potest esse minus mutabil' ꝙ̄ sit ipsa loquēdo de mutabilitate qua possibile dicit̄ mobile ad esse simpliciter et quādo est ad nō esse totaliter. nō videtur etiā eē vera de mutabilitate accidentali. quia hoc modo materia est immobil' a seipā: nō aūt omnis forma. Si aūt maior illa intelligitur de mutabilitate essentiali non que est a non esse totaliter ad esse simpliciter: sed de illa q̄ est a potentia materie essentiali ad actū forme substātialis: sic est vera: ex ipsa tñ nō sequitur nisi ꝙ deus sit tā a se ꝙ̄ ab alio immutabil' isto modo subiectiue videlicet sicut ad actū alicuius forme substātialis. nō aūt sequitur ex hoc quin possit moueri accidētaliter seu ad actū forme accidentalis. ¶ Ad sextū apparet etiā ꝙ non cōcludit euidēter. qm̄ vtraq; ꝓmissarū ab aduersario negaretur. argueret eñ primo aduersarius ꝙ maior sit falsa: videlicet ꝙ oīs ꝑfectio quā melius est cuilibet habere ꝙ̄ nō habere sit in deo: qm̄ posse existere ⁊ agere circūscripto omni alio supposito ab isto realiter distincto est ꝑfectio quā meliꝰ eēt isti ⁊ cuilibet alteri supposito habere ꝙ̄ non habere. esse etiā necesse esse a seipso nō ab aliquo alio ꝓducēte est talis perfectio vt diceret aduersarius. sed ista nō cōueniūt diuinis suppositis. nō eñ aliquod diuinū suppositū pōt existere nec agere sine alio ab ipso realiter differēte. nullū etiā suppositū diuinū ꝓductū est necesse esse a seipso sed ab alio originaliter vel a se ꝓducente ipsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ꝑfectionis esset in omni supposito ꝙ nihil esset in ipso nisi qđ est ꝑfectio simpliciter. sed hoc vt diceret aduersarius nō cōuenit alicui diuino supposito: cū nulla ꝓprietas ꝑsonalis sit ꝑfectio simplicit̄: nec etiam multi doctores catholici cōcedūt. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur apparet ꝙ licet ꝓdicta ꝯtra maiorē illius rationis obiecta nō valeant nec cōcludant / tñ ipsam ineuidētem reddunt ⁊ de eius veritate aduersariū dubitare faciunt. ¶ Minor etiā negaretur. diceretur eñ ꝙ talis totalis immutabilitas nō esset ꝑfectionis / sed imꝑfectionis / ⁊ tolleret omnē cōtingētiā istorū inferiorū ⁊ aliorum omniū futurorū. qđ eñ est oīno immobile / nō est indeterminatū ad posse agere ⁊ non agere / ad posse vnū acceptare / ⁊ alterū respuere. ⁊ ita omne qđ est ab agēte totaliter immutabili est ab ipso nō contingēter: sed omnia sunt a deo cōtingēter nō necessario. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ euidētiꝰ ꝓbatur deū esse immutabilē essentialiter ꝙ̄ accidentaliter. ¶ Hec apparet ex predictis rationibus adductis ad ꝓbandū deū esse immutabilem vtroq; istorū modorū. qm̄ tā illa ratio q̄ probat deum esse essentialiter immutabilē quia est ens necessariū / ꝙ̄ illa alia qua arguitur idem quia est ens primum est incōparabiliter euidētior ⁊ ꝓmissas accipit notiores ꝙ̄ aliqua sex aliarū ꝓdictarū quibus ꝓbatū est deū esse immutabilē vl'r: nō tñ specialiter sed etiā accidētaliter: vt apparet ex respōsionibus datis ad eas. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cuicūq; tā catholico ꝙ̄ heretico est notum ꝙ primum ens est necesse esse / impossibile nō esse simpliciter ꝙ̄ ꝙ sit ens nullam potētiā habēs ad aliquod accidēs vel ad aliud quodcunq; ab ipso distinctū qđ possit in ipso esse accidentaliter ⁊ non esse. sed ex hoc ꝙ primū ens est necesse esse arguitur immutabile essentialiter. ex hoc aūt ꝙ nō est in potētia ad aliqđ sibi possibile arguit̄ esse accidētaliter immutabile. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia etiā scđm veritatē fidei in verbo diuino sustētat̄ realiter homo / nec minus scđm multos doctores catholicos ponētes accidēs esse a diuino supposito assumptibile / posset accidēs in eo hoc supposito sustentari ꝙ̄ ipse homo assumptus sustentetur de facto / homo etiā assumptus posset dimitti / ⁊ iterum reassumi. sed hoc videlicet hominē vel quodcunq; aliud ens creatum sustentari de nouo in deo nō videt̄ posse fieri nisi deus ad hoc esset aliquo modo ī potētia accidētali: quia vel sine mutatiōe aliqua tñ sui esset in potētia ad tale ens in eo sustētabile assumēdū vel nō assumēdū. nullo aūt mō potest poni in potentia essentiali que est ad esse simpliciter ⁊ ad nō esse. ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium & vltimũ : vbi est
respondendũ ad aliqua que possent argui contra aliqua
supradicta: Arguitur primo: ꝙ deus sit mutabilis essen-
tialiter: quoniã nõ est maior repugnãtia inter esse ⁊ non
esse dei ꝙ̃ inter esse ⁊ nõesse cuiuslibet alterius rationis
entis creati: quĩ equaliter sunt repugnantia cuiuscunqȝ
cõtradictionis extrema. ergo nõ minus potest esse trans-
itus ab esse dei ad nõ esse ꝙ̃ ab eẽ entis creati ad nõ esse.
quare ⁊c. ¶ Secũdo arguitur ꝙ eius sciẽtia sit mutabi-
lis: q: deus potuit scire heri aliquid esse futurũ qđ mo-
do non scit esse futurum. ergo eius sciẽtia est mutabilis.
¶ Tertio arguitur de volitione. quoniã deus potuit vo-
luisse quid fore qđ mõ nõ vult fore. ergo eiꝰ volitio po-
tuit eẽ mutata. ¶ Quarto arguitur: ꝙ sit mutabil' imo
ꝙ etiam de facto mutatus fuerit accidentaliter: quoniã
omne illud in quo aliquid ab ipso distĩctũ realiter potest
recipi ⁊ existere nouiter / est mobile accidẽtaliter: sed deꝰ
est in quo etiã de facto homo assumptus ab eo distinctꝰ
accidẽtaliter fuit nouiter: ergo sicut nouiter dealbatus
accidentaliter est mutatus: ita et nouiter humanatus.
¶ Confirmaẽ. quia nõ magis albedo videtur nouiter si-
ne aliqua mutatione posse poni in deo ꝙ̃ in aliquo ente
creato: sed in nullo ente creato potest realiter poni albe-
do nouiter quin eo ipso illud dicatur mutatũ accidẽtali-
ter: cũ nec accidẽtaliter esse mutatũ sit aliud ꝙ̃ ipm esse
sub aliquo accidẽte qđ nõ erat in eo ante / vel carere eo
tam quod habebat prius. sed in deo potest esse accidens
realiter de nouo / supposito ⁊ cõcesso ipm posse assumi ab
eo. ergo ⁊c. ¶ Quinto arguitur: ꝙ possit ꝓbari ita eui-
dẽter ⁊ ꝯsimiliter deum esse immutabilem accidẽtaliter
sicut ꝓbatũ est ipsum esse immutabilẽ essentialiter: cuiꝰ
contrariũ dictũ est in articulo p̄cedẽti. hoc aũt apparet
accipiẽdo totã multitudinẽ entiũ mutabiliũ: ⁊ de ipsa ar-
guendo sicut argutum est in p̄cedẽtibus de multitudine
entiũ p̄dictorũ sic. tota multitudo entium mutatorũ est
mutata: sed nõ potest esse mutata ab aliqua parte eius.
ergo oportet dare aliquod ens immobile mouẽs ipsam.
quare ⁊c. ¶ Ad ista ꝑ ordinẽ respõdetur. ¶ Ad primũ. si
intelligatur ꝙ equalis sit repugnantia inter omnia con
tradictionis extrema vt simul sumpta / potest cõcedi: q:
cuiuscũqȝ cõtradictionis extrema vt simul sumpta sunt
impossibilia. sed ex hoc nõ sequitur qđ infertur. non enĩ
sequitur: ita est impossibile ⁊ ꝯtradictionẽ implicans la-
pidẽ vel hominẽ sicut deũ simul esse ⁊ non esse: ergo non
minus potest esse transitus successiuus ab esse lapidis
vel hominis ad non esse ꝙ̃ ab esse dei ad non esse ipsius.
Si autẽ intelligatur ꝙ sit equalis repugnantia inter p̄-
dicta diuersarum contradictionũ extrema non vt simul
sumpta / sed vt successiue acceptibilia / sic est euidẽter fal
sum: quia inter nullius entis contingẽtis quale est omne
aliud a deo / esse ⁊ post esse non esse / est aliqua repugnan-
tia que tñ est inter esse ⁊ nõ esse dei. cum enim deus sit ne-
cesse esse: ⁊ per consequẽs impossibil' nõ esse: eque est im-
possibile post dei esse sequi non esse sicut ipsum deum vel
quodcũqȝ aliud ens creatum esse insimul ⁊ non esse. qua-
re ⁊c. ¶ Ad secundũ respõdetur ꝙ licet deus heri vel ab
eterno potuerit scire aliquid esse futurum qđ nũc nõ scit
esse futurum / ex hoc non sequitur ꝙ sua scientia sit mu-
tata. quia ꝙ modo deus non sciat illud futurum: aut hoc
est quia ipsum quod preuidit futurum est iam in esse po-
situm / nec per consequẽs scitur a deo vt futurum sed vt
presens / vel hoc est quia deus nunꝙ̃ illud presciuit licet
prescire potuerit esse futurum. sicut enim potuit facere
aliud vniuersum / ita ⁊ potuit preuidere ab eterno ipsum
esse futurum. Si ponaẽ primũ / nõ sequitur ꝙ diuina sciẽ-
tia sit mutata. eodem enim actu omnino inuariato / quo
deus cognoscit aliquid fiẽdũ esse futurũ antequã sit factũ
ipsum intelligit esse factum ⁊ non futurum quãdo est in
esse positum. Si ponatur secundum consimiliter est di-
cendum: nec enim si deus presciuisset ⁊ voluisset ab eter-
no aliud vniuersum / ex hoc eius volitio vel intellectio es-
set innouata in aliquo nec mutata. nec enim ex hoc ꝙ ali-
quid potuit esse obiectum intellectionis ⁊ volitionis di-
uine qđ nũc nõ est nec fuit ab eterno obiectum / arguitur
aliqua mutabilitas in eius intellectione nec in volitio-
ne. potuit enim aliquid esse obiectum ipsius qđ non fuit
de facto absqȝ aliqua sui mutatione. quare ⁊c. ¶ Ad ter-
tium consimiliter est dicendum. ¶ Ad quartum in tertio
est respõsum. ¶ Ad quintum ⁊ vltimũ apparet ꝙ nõ est
simile nec potest sic argui de mutatione accidentali si-
cut arguitur de productione siue de mutatiõe essentiali.
quoniã arguendo de mutatione accidentaliter mutabi-
lium / minor illa est falsa que dicit ꝙ multitudo acciden-
taliter mutatorum non potest esse mutata ab aliqua eiꝰ
parte: quoniam licet idem nõ possit seipsum producere:
nec per consequens aliquid possit mutari substantiali-
ter seu essentialiter a seipso: potest tamen vnum ⁊ idẽ mo-
uere accidẽtaliter semetipsum. idem enim potest esse mo-
uens ⁊ motum: licet non producẽs ⁊ productum. ⁊ ideo
licet arguendo de multitudine omniũ entium producibi-
lium ⁊ essentialiter mutabiliũ ista minor que dicit ꝙ to-
ta multitudo entium producibilium vel productorũ seu
a non esse ad esse simpliciter mutatorum nõ potest eẽ ꝓ-
ducta ab aliqua parte eius / sit vera: cum idem vt dictũ
est non possit producere semetipsum: non tamen ista est
euidens licet vera que dicit ꝙ tota multitudo entiũ ac-
cidentaliter mutabilium non potest mutari ab aliqua ꝑ-
te tal' multitudinis: quia nec ista potest probari nisi ex
hoc ꝙ idem non potest mouere seipsum. hec autem ne-
gatur vt predictum est de motione accidentali / licet sit
vera de motiõe essentiali. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ.
¶ Ad rationem in principio negatur illa maior assum-
pta. non enim ad hoc ꝙ deus dicatur nouiter agens / re-
quiritur nisi nouus effectus: sicut nec ad hoc ꝙ dicatur
nouiter dominus requiritur nisi tantummodo nouus ser-
uus. non videtur etiam esse vera in agẽte creato. non enĩ
ad hoc ꝙ vnus ignis producat nouiter alium est necessa-
rium ignem producentem mutari ad formam aliquam a
producto igne differentem ipsi nouiter aduenientem / pu-
ta ad actionem seu productionem aliquam relatiuam:
quoniam productio effectus minus distincti a producẽ-
te non magis exigit mutationẽ ad formam aliquã aliã
a forma producentis ꝙ̃ productio effectus magis a pro-
ducente distincti: sed actiua ignis productio et passiua
magis per te distinguitur ab igne producente ꝙ̃ ignis ꝓ-
ductus. ergo sicut ponis huiusmodi actiuam productio-
nem esse ab igne effectiue: ⁊ in ipso recipi nouiter subie-
ctiue absqȝ forma aliqua precedẽte ad quã sit prima mu-
tatio generantis ignis: eadem ratione potes ⁊ debes cõ-
cedere ab isto igne posse fieri nouiter alium effectiue abs-
qȝ mutatione aliqua ignis generãtis ad formam aliquã
precedentem vel sequentem ab ipso igne genito realiter
differentem. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis
forma aliqua a subiecto producta potest recipi nouiter i
subiecto non mutato ad formam aliam precedentem / ꝙ̃
aliqua alia possit nouiter fieri sine mutatione tali ab eo
et in ipso tamen nõ recipi subiectiue: sed ignis ꝓductus
non recipitur in producente subiectiue: sed est ab ipso tã-
tummodo effectiue. productio autem hmõi respectiua
diciẽ ab ipso fieri effectiue / ⁊ in eo non mutato ad formã
aliam recipi nouiter subiectiue. ergo ⁊c.

CIrca distinctioné nonã in qua magister ostendit primo qđ est de generatione filij sentiendum Et secũdo qualiter est de ipã loquẽdũ: Quero de istis duobus. Et primo de primo: vtrũ in diuinis sit generatio/ ⁊ inter generans ⁊ genitũ aliqs ordo. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ vbicũqꝫ est ꝓducens suppositum ⁊ productum ibi est vera generatio/ ⁊ inter generans ⁊ genitum aliquis ordo: cum inter quecũqꝫ quorũ vnũ est ab alio sit aliquis ordo: sed ĩ diuinis est producẽs suppositũ et productũ. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia vbi est vnicum ens tantũmodo nõ potest esse generatio nec aliqua alia realis ꝓductio: sed nec aliquis ordo: cũ tã ois ꝓductio q̃ ordo habeat esse inter distincta: sed in diuinis est tantũ vnicum ens numero ⁊ nõ plura. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic procedam. Primo enim inquirã an in diuinis sit realiter generatio ⁊ spiratio. Secundo. an inter productum suppositum ⁊ producens sit aliquis ordo. Tertio soluã aliqua dubia circa ista.

Quãtum ad primũ: est opinio cuiusdã dicẽtis tã ĩ distinctione ista q̃ ĩ distinctione tertia q̃stione de imagine ꝙ in diuinis esse generationem potest sic ꝓbari. In quocũqꝫ est intellectio ibi est oẽ illud qđ ꝑ se cõuenit intellectioni: sed in deo est intellectio cũ in eo sit ois ꝑfectio simpliciter. ergo ⁊ in ipso est qđ ꝑ se cõuenit intellectioni: sed esse illud quo intellectus format obiectũ actiue in esse obiectiuo ꝑ se cõuenit intellectiõi: ergo in diuinis est intellectio qua obiectũ formatur actiue in esse obiectiuo sed obiectũ primũ sic formatũ nõ est ens diminutũ nec inherens cũ nulla sit in deo imꝑfectio. ergo est perfectum ⁊ subsistens. sed hoc ⁊ nihil aliud est deum dici vel generari. ergo ⁊ generatio est in diuinis. ¶ Sed ista ratio nõ cõcludit. Primo. quia falsum supponit: vez ꝙ intellectioni cõueniat ꝙ ꝑ ipsam obiectũ eius in aliquo esse formetur. hoc enĩ falsum est etiã in creaturis vt in p̃cedẽtibus fuit dictũ: ⁊ multo magis ĩ diuinis: qm̃ intellectio diuina est ab essentia totaliter indistincta. qua quidẽ intellectione prima ꝑsona nõ aliter seipsam ĩtelligit q̃ tertiã vel seipsam et essentiã ab oĩbus indistinctã: ⁊ ita si diuine intellectioni cõueniret ꝓducere obiectũ intellectum ĩ esse cognito seu obiectiuo: nõ magis secunda ꝑsona q̃ tertia: nec magis q̃ ꝑsona nec q̃ essentia esset tale obiectũ ꝓductũ: qđ est euidẽter falsum. ¶ Secũdo. quia intelligere cõuenit omnibus ꝑsonis. ergo ⁊ verbũ dicere seu generare: supposito vt cõcedis ꝙ verbũ dicere nõ sit aliud q̃ deũ intelligere seipm̃/ ⁊ ꝑ huiusmodi intelligẽdi actũ ꝓducere in esse obiectiuo primũ eius obiectũ. hoc autem est falsum. ¶ Tertio. quia diuina essentia nõ habet ꝑ ꝓductionem aliquã ꝙ cognoscat seipsam/ nec ipsi ꝑ ꝓductionẽ cõuenit ꝙ sit cognita a seipsa. ergo nec cõuenit deo ꝑ ꝓductionẽ ꝙ sit in esse cognito. sed vt dicit ista opinio deus ĩ eẽ cognito est filius ⁊ in esse dilecto spiritus sanctus. ergo filius nõ est ꝓductus nec etiã spiritus sanctus. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs. qm̃ qđ cõuenit deo sine ꝓductione non est ꝓductũ: sed ꝙ deus sit cognitus vel dilectus/ hoc nõ habet ex aliqua ꝓductione. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ si deũ generari seu dici non est vt accipit ista opinio nisi ipm̃ in esse obiectiuo ꝓduci/ quelibet ꝑsona erit verbũ genitum qđ est abominabile ⁊ absurdũ. ¶ Consequẽtia ꝓbat. qm̃ deũ in esse obiectiuo ꝓduci vt dicis est ipm̃ intelligi. ergo oẽ illud qđ est deus a se intellectus est in esse obiectiuo ꝓductũ/ ⁊ ꝑ ꝯñs verbũ genitũ a quocũqꝫ a quo in esse obiectiuo hmõi est ꝓductũ: sed q̃libet ꝑsona est deus tã a se ipsa q̃ a qualibet alia intellectus. ergo q̃libet est verbũ genitũ tã a seipsa q̃ ab omni alia. hoc aũt est euidẽter falsum. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantũ ad istũ articulũ aliter est dicẽdũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ aliud est q̃rere vel dicere in diuinis esse ꝓductionẽ/ ⁊ aliud hoc posse ꝓbari ꝑ aliquã rationẽ/ ⁊ aliud ꝙ hoc possit ꝓbari ꝑ rõnẽ aduersariũ cõuicẽtẽ/ ⁊ aliud ꝙ possit ꝓbari nõ ꝑ talẽ infidelẽ aduersariũ cõuincẽtẽ: sed ꝑ aliquã aliã catholicum in fide aliqualiter roborantẽ. aliud etiã est ꝓbare conclusionẽ istã videlicet diuinã ꝓductionẽ infideli ꝑ naturalẽ rationẽ/ ⁊ aliud ꝑ miracula ⁊ supernaturalia signa.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ĩ diuinis est ꝓpriissime ⁊ realiter duplex necessaria ꝓductio: passiua videlicet generatio et spiratio. ¶ Hec est nota catholicoꝝ: qm̃ constat ex fide esse tres personas: a quarũ prima est secũda/ ⁊ a prima et a secũda tertia. sed ꝓductio non est aliud q̃ aliqua realiter distincta: quoꝝ vnũ est ab altero. ergo ⁊c. ¶ Maior habetur in symbolo Athanasij: vbi dicitur ꝙ filius a patre solo est nõ factus nec creatus sed genitus/ ⁊ spiritus sanctus a patre ⁊ filio nõ creatus nec genitus sed ꝓcedẽs. Quare aũt magis ꝓductio filij q̃ ꝓductio spũs sancti dicatẽ generatio: ⁊ quare ecõuerso ꝓductio spiritꝰ sancti et nõ ꝓductio filij dicatur spiratio: postea in sequẽtibus dicetur. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ ista ꝯclusio vez in diuinis esse ꝓductionẽ/ ꝓbari potest tã fideli q̃ etiã infideli ꝑ miracula vt ꝑ q̃dam supnaturalia signa. ¶ Hec apparet. qm̃ cũ deus nõ approbet aliquã falsitatẽ: nec ꝑ cõsequẽs assentiat alicui asserenti eam ꝑ ipsum aliqua mirabilia operãdo: sequitur ꝙ omne illud sit verum qđ quidem diuersis asserentibus ⁊ pro ipso in diuersis mundi partibus se morti exponentibus deus ipse astitit ad operãdum per ipsos diuersa mirabilia sibi soli possibilia: sed huiusmodi articulus fidei ⁊ omnes alij sunt tales vt apparet in diuersis martyribus pro eorum veritate defensanda se morti exponentibus: per quos deus fuit mirabilia ⁊ potẽta innumerabilia operatus. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ cõclusio ista videlicet ꝙ in diuinis sit generatio vel alia quecunqꝫ productio nõ potest per rationem aliquam naturalẽ probari alicui infideli. ¶ Hec est euidens. quia omnis cõclusio que potest probari alicui habet aliquas premissas ea notiores ipsi: sed ad istã cõclusionem ꝓbandam infideli nõ possunt alique premisse accipi: quarum vtraqꝫ sit ipsi euidentior siue notior ipsa conclusione probanda: immo vel vtraqꝫ vel saltem altera premissarum naturaliter possibilium viatori/ ex quibus potest cõclusio ista probari/ est eque ineuidẽs sicut ipsa probãda cõclusio infideli/ nec per ꝯñs ex eis moueretẽ ad cõclusionem huiusmodi cõcedẽdam. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia trinitas personarum cũ vnitate essentie ab eis in re extra totaliter indistincte nullo modo est demõstrabilis nec attingibilis naturaliter in hac vita. q̃re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ in diuinis esse productionẽ potest ꝓbari catholico ꝑ aliquã rationẽ nõ euidẽter ꝯclusionẽ huiusmodi inferẽtẽ sed eius assensũ fideli roborantẽ. ¶ Hec ꝯclusio apparet discurrẽdo per rationes doctorũ catholicorũ que adducuntur ad hoc ꝓbandũ videlicet generationẽ ⁊ spirationẽ existere in diuinis. licet enĩ rationes huiusmodi quas ꝓpter vitãdã ꝓlixitatẽ recitare hic omitto/ cõclusionẽ istã euidẽter nõ inferant: fidem tñ fidelis roborant ꝑ hoc: quia ꝑ tales rationes articulus iste minꝰ apparet fideli impossibilis q̃ ante ipsas. potest enĩ fidelis nõ obstante fide sua habere cõtra articulũ fidei aliquã rationẽ quã nescit soluere: cuiꝰ rationis solutio ipsi apparere poterit ꝓpter ratiões ipsi adductas ad probandum articulum supradictum. sed

omnelllud est roboratiuũ assensus fidei per qđ potest fi delis soluere aliquid qđ videtur esse cõtra articulũ fidei. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundum est sciendum: ꝙ alius ẽ ordo nature/alius ordo originis/ ꝛ alius ordo du rationis vel tẽporis. Ordo eñi durationis vel tẽporis est inter illa quorũ vnũ est prius alio duratione: sic ꝙ prius duratione est aliquãdo puta in illo priori/illo quod est ĩpo posterius non existẽte. Ordo aũt nature est inter illa quorũ vnũ est sic alio prius ꝙ minus ipsi repugnat ꝙ p̃cedat etiã duratione vel tẽpore alterũ qđ videlicet dicit̃ posterius eo scđꝫ naturã/ ꝙ ecõuerso: nisi aliud obuiaret. Ordo aũt originis ẽ inter illa quoꝝ vnũ ẽ alteri⁹ p̃ncipiũ ꝓductiuũ: cui etiã min⁹ repugnat p̃cedere tp̃e siue dura tiõe suũ ꝓductũ posteri⁹/ ꝙ ecõuerso nisi aliđ obuiaret.

Hoc pręmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ oẽs tres ordines supradicti/ vꝫ tẽporis siue durationis/nature/ ꝛ originis attẽdãtur pe nes eadẽ signa mẽsure vꝫ penes istantia temporis dif ferẽter. ¶ Hec apparet. qm̃ eẽ prius natura alio est posse existere sine eo/vel ipsi minus repugnare illud quo dicit̃ esse prius p̃cedere: ꝛ sine eo existere ꝙ ecõuerso. prius aũt origine significat illud idem: ꝛ cũ hoc addit ꝙ posterius origine sit a priori. prius autem duratione est precedens suũ posterius sic de facto ꝙ pro illo istãti quo p̃fuit pri⁹ non erat posterius. sed prius ꝛ posterius quocũqꝫ predi ctorũ modorũ videtur accipi penes tẽporis instãtia dif ferenter. ergo ꝛc. ¶ Contra cõclusionem istam arguunt multi: tenẽtes oppositam: videlicet ꝙ nec ordini nature nec originis correspondeãt signa alicui⁹ mẽsure. qđ qui dem probãt. Primo. quia aut signa huiusmodi essent en tia realia vel rationis. sed non rationis cũ omni tali ente circũscripto qđ est prius natura vel origine est prius. nec entia realia. quia aut essent ipsemet res que ordinantur/ aut aliqua alia ab eis distincta. non primũ: quia nihil mẽ suraret seipsum. nec scđm: quia omni alio a priori ꝛ a poste riori natura vel origine circũscripto manet prius ꝛ poste rius sicut ante. ergo ꝛc. ¶ Secũdo. quia esse prius natu ra alio/ est posse existere alio nõ existente: esse aũt prius origine est eẽ illud a quo est posterius: sed omnib⁹ signis vel instantibus circũscriptis adhuc prius natura potest esse sine posteriori: ꝛ prius origine est a quo posterius. er go ꝛc. ¶ Tertio. quia totum p̃cedit quãlibet sui partem aliqua prioritate. ergo si sic precedere est habere talia si gna/ totũ esset in aliquo signo nature in quo non esset ali quacũqꝫ pars. hoc autẽ est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Quar to. quia ĩ diuinis ẽ ordo originis ꝛ nature: sed ordo talis in diuinis non potest attẽdi penes instantia tẽporis siue durationis. ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra opinionẽ istã arguitur quia videtur ꝯcedere ꝛ ponere opposita ꝛ omnino incõnexa qm̃ si esse prius natura alio est vt concedit posse existere sine eo/ ergo qđ est prius natura alio potest esse in aliquo instanti durationis sine illo. ex quo sequitur ꝙ hic ordo est respectu instantiũ tẽporis. ergo ponere nature ordinẽ inter aliqua/ ꝛ ponere ipsum nõ debere attendi penes si gna siue instãtia temporis aliqua/ est ponere opposita. ¶ Ad primũ qđ arguitur ĩ cõtrariũ/ respõdetur ꝙ signa huiusmodi sunt instãtia vel partes tẽporis. ꝛ ita ponen tes ꝙ tẽpus nõ est aliquid extra in re sed tm̃ in mẽte seu in imaginatione/ habẽt dicere consequẽter ꝙ talia signa sunt entia rationis nõ realia sine quibus nõ conciperetur prius ꝛ posterius/ nec per consequẽs ordo. ¶ Ad se cundum respõdetur ꝙ nõ est vera maior assumpta: vide licet ꝙ esse prius natura alio sit posse existere sine ipso: quoniã tũc etiã accidẽs esset prius natura substãtia: cũ possit existere sine ea. Nõ potest etiã dici ꝙ esse prius na tura sit posse esse sine alio/ ꝛ nõ ecõuerso. quia tunc nihil esset prius natura alio in creatis: cũ quorũcunqꝫ realiter distinctorũ vnũ possit ꝑ diuinã potentiã fieri sine alio ꝛ ecõuerso: sed prius natura dicit̃ eẽ illud cui ex sua ꝓprie tate ꝛ cõditione magis cõuenit posse existere sine alio ꝙ ecõuerso/ licet etiã alteri qđ videlicet dicit̃ posterius na tura/ possit cõpetere hoc puta sine priori existere absolu te. Et quãdo addit̃ ꝙ sine talibus signis prius põt esse si ne posteriori: dico ꝙ hoc est impossibile. qꝛ si potest esse si ne alio/ ergo in instanti temporis vel eui vel eternitatis. ¶ Ad tertiũ appꝫ ꝙ maior assumpta est falsa. nõ eñi to tũ est prius sed est posteri⁹ natura/ licet sit prius ꝑfectio ne: alias posset existere sine eis: cum prius vt proprie sumptũ sit posse existere sine posteriori. quare ꝛc. ¶ Ad quartũ dicẽdum ꝙ imo ordo nature ꝛ originis in diuinis est attendenda penes instãtia tẽporis modo in sequentĩ bus explicando. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ in diuinis nõ est/ nec esse potest aliquis ordo durationis. ¶ Hec est euidens. quoniã ordo durationis tantũ est possibilis in ter illa quorũ vnũ potest sic alterũ p̃cedere ꝙ potest esse in illo priori/ ipso posteriori non existente: sed hoc est im possibile diuinis personis: tum propter ipsarũ essentialẽ idẽtitatem quã nõ habent illa quoꝝ vnũ potest esse sine alio: tum ꝓpter ipsarũ omnimodã essendi necessitatẽ. qꝛ vide licet quelibet est necesse esse/ cui repugnat non esse. cũ eñi omnes sint vna diuinitas ꝛ vna essendi necessitas/ sequit̃ ꝙ non esse vniformiter ꝛ equaliter repugnat cuilibet per sonarum/ nec per consequẽs potest vna aliam duratione precedere. quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est: ꝙ in diuinis est ordo nature aliquo modo ꝛ non alio modo sumptus. ¶ Hec declaratur. Ad cuius euidẽtiam est sciendum ꝙ ordo nature quantũ spectat ad ꝓpositum dupliciter po test sumi. Uno modo ꝓprie vt diuiditur cõtra ordinẽ du rationis: ꝛ sic est inter illa quorũ prius licet de facto sit cum posteriori simul duratione: tamen ex cõditione sua magis duratione posset p̃cedere illud quo dicitur prius ꝙ ecõuerso. hoc modo dicitur ꝙ substantia est prior ordi ne nature suo accidẽte ipsi etiã coeuo: quia licet accidẽs ipsum posset duratione substantiam precedere ꝛ sine ea existere/ sicut ecõuerso substantia sine accidente: magis tamẽ cõuenit substantie posse accidẽs p̃cedere ꝛ sine eo existere ꝙ econuerso. Alio modo accipitur ordo nature vt etiam diuiditur cõtra ordinẽ duratiõis/ vt est inter il la quorum prius nõ potest existere sine posteriori nec ecõ uerso. esset tamen minor repugnãtia ꝙ illud qđ dicitur prius eẽt sine alio ꝙ ecõuerso nisi aliud obuiaret. ¶ Hoc secũdo modo ordo nature sumptus magis distinguitur cõtra ordinẽ durationis ꝙ vt primo modo sumptus. qm̃ ordo nature vt primo modo sumptus est cõpossibilis cum ordine durationis: nõ autẽ vt secundo modo acceptus. ¶ Tunc ex hoc apparet cõclusio: quoniam ordo nature vt primo modo sumptus nõ est in diuinis magis ꝙ ordo durationis: sed tãtum vt secundo mõ acceptus. ¶ Pri mũ ꝓbatur. quoniã ordo nature illo primo mõ sumptus est p̃cise inter essentialiter distincta. vnde ordo nature vt sic sumptus est ordo inter diuersas essentias seu naturas cõstat enim ꝙ omne potẽs existere sine alio/ sicut potest prius natura isto modo esse sine posteriori suo/ est distin ctum essentialiter ab eo: sed in diuinis non est aliqua di uersitas sed omnimoda vnitas essentialis. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qꝛ illoꝝ q̃ sunt equaliter necesse esse nul lũ põt esse sine alio: sed oẽs diuine ꝑsone sunt necesse eẽ ergo nõ tm̃ de facto sũt simul eternitatis duratiõe: sꝫ etiã ĩpossibile est aliter se habere. q̃re ꝛc. ¶ Scđm vꝫ ꝙ alio mõ sumptus ordo nature sit in diuinis/ declarat̃. qm̃ vbi cũqꝫ sũt aliqua quoꝝ vni min⁹ repugnaret nisi aliđ hoc

impediret ꝓcedere alterū duratione ꝙ econuerso ibi ē
ordo nature isto modo.ſꝫ in diuinis ſunt ſuppoſitum ꝓ-
ducens ⁊ ſuppoſitum ꝓductuꝫ: ⁊ lꝫ qꝛ ꝓductum ſuppo
ſitū ⁊ ꝓducens ſint ideꝫ neceſſe eſſe nō magis ꝓducēs
poſſit eſſe ſua ꝓductio ꝙ ꝓductū ſuppoſitum ſine ipſo
ꝓducente econuerſo tn̄ niſi hoc impediret vtrūꝙ̄ minoꝛ
repugnantia eſſet ꝙ ꝓducens ſuppoſitum ꝓcederet ꝓ
ductum ꝙ econuerſo.nullo eñ modo aliquod ꝓductū
etiam a ꝓducente eſſentialiter diſtinctum pōt duratiōe
ꝓcedere ſuum principium ꝓductiuum:ſed bene ecōuer-
ſo vt apparet in creaturis . ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vlti-
ma cōcluſio eſt ꝙ in diuinis eſt ordo originis. ¶ Hec ap
paret.quia ordo originis eſt inter quecūꝙ̄ quoꝝ vnum
eſt ab alio:puta poſterius a prioꝛi:cui vcꝫ prioꝛi min⁹ re
pugnaret niſi aliud obuiaret eſſe ſine poſterioꝛi ſeu ipſū
ꝓcedere ꝙ ecōuerſo:ſed ſic ſe hñt diuine ꝑſone vt appa-
ret.ergo ⁊c. ¶ Et ſi dicas ꝙ ordo originis nō poteſt po-
ni nec ordo nature niſi inter eſſentialiter diſtincta/ ꝯce
do accipiendo ordinem nature illo mō ſuperius explica
to/⁊ ordineꝫ originis conſimiliter:vcꝫ vt eſt inter illa ꝗ
rum vnum puta illud qđ eſt alterius ꝓductiuuꝫ poteſt
exiſtere ſine eo cuius eſt ꝓductiuum. non aūt accipien
do ordinem nature ⁊ originis vt eis ſeu eoꝝ extremis
nō eſt cōpoſſibilis aliquis ordo durationis.hoc eñ mō or
do nature ⁊ originis nō tm̄ poteſt eſſe inter eſſentialiter
indiſtincta/imo nec pōt eſſe inter aliqua alia eſſentiali
ter diuerſa. ⁊ ita ī diuinis pōt eē ordo nature:cū iſte nō
ſolū ſit inter illa quoꝝ prius poteſt ſine poſterioꝛi eē
modo quo eſt in creatis:ſed etiā īter illa quoꝝ vni puta
prioꝛi min⁹ repugnaret niſi aliud obuiaret/ꝓcedere du
ratione poſteri⁹ ꝙ ecōuerſo.eſt etiā ibi ordo originis/qꝛ
nō tm̄ min⁹ repugnaret prioꝛi exiſtere ſine poſterioꝛi/ꝙ
ecōuerſo niſi aliud obuiaret:ſꝫ ēt prius ipm̄ eſt poſterio
ris originatiuū ſeu principium ꝓductiuū.qđ quidē du
pliciter dicitur eſſe pri⁹ alio origine ī diuinis . Uno mo
do ſicut ſuppoſitum ꝓducens eſt prius ſuppoſito ꝓdu-
cto.alio modo ſicut illud qđ conuenit vtriꝙ̄ dr̄ pri⁹ ori
gine conuenire maxime ſi ſit abſolutū ꝓducenti ſuppo
ſito ꝙ ꝓducto. Cōſimiliter dupliciter aliquid pōt dici
prius ordine nature alio in diuinis vt vcꝫ non tm̄ ſuppo
ſitum producens dicatur prius nature ordine ſuppoſi-
to producto/ ſed etiam illud quod conuenit vtriꝙ̄ dica
tur prius nature ordine conuenire producenti ſuppoſi-
to ꝙ ꝓducto:qꝛ non tm̄ eſſet niſi aliud obuiaret ſeu im
pediret/minoꝛ repugnantia ꝙ ſuppoſitum ꝓducens ꝓ
cederet duratione productum ꝙ econuerſo:ſed etiāꝫ ꝙ
illud qđ eſt cōe vtriꝙ̄ ſuppoſito producenti vcꝫ ⁊ ꝓdu-
cto/prius duratione conuenirct ꝓducenti ſuppoſito ꝙ
producto.quare ⁊c. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi
eſt reſpondēdū ad aliqua ꝗ poſſent argui ꝯtra dicta/ar
guitur primo ꝙ in diuinis non ſit ordo nature.qm̄ inter
illa que ſunt ſimul natura non eſt prius aliquid alio ſe-
cundum ordinem nature:ſed oīa correlatiua ⁊ per cō
ſequens ꝑſona producens ⁊ producta ſiue actiua ꝓdu-
ctio ⁊ paſſiua ſunt ſimul natura.ergo ⁊c. ¶ Confirma-
tur.qꝛ ordo nature non videtur diſtingui in aliquo ab or
dine originis in diuinis. ¶ Secundo arguitur ꝙ ibi nō
ſit ordo originis.qm̄ illa que ſunt ſimul natura eodem
ſunt prioꝛa vel poſterioꝛa: ſed actiua ꝓductio ⁊ paſſiua
ſicut ⁊ ipſum producens ſuppoſitum ⁊ productum ſunt
ſimul natura. conſtat autēꝫ ꝙ productio paſſiua nō eſt
prioꝛ origine producto magis ꝙ ipſum productum ſup
poſitum ſit prius origine ſemetipſo:ergo nec actiua ꝓ-
ductio nec producēs ſuppoſitum eſt prius origine ꝙ ꝓ
ductum.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia productio paſ
ſiua non eſt aliud ꝙ productuꝫ.⁊ ita ſi precederet origi
ne ipſum/vnū ⁊ idem eſſet prius origine ſemetipſo.hoc
autem eſt impoſſibile.ergo ⁊c. ¶ Tertio arguitur ꝙ nō
omne illud quod conuenit perſone diuine a ſe precedat
origine perſonam aliam productam.quoniam alias ſe-
queretur ꝙ pater pri⁹ ſpiraret ſeu videret ⁊ eſſet beat⁹
ꝙ eſſet filius generatus cum ſpirationem habeat a ſe-
ipſo.hoc autem eſt falſum.ergo ⁊c. ¶ Quarto ⁊ vltimo
arguitur ꝙ etiam de facto minus repugnet prime per-
ſone precedere ſecundam duratione ꝙ econuerſo.quo-
niam propter plura hoc repugnat prime perſone ꝙ ſe-
cūde. Prime enim perſone non repugnat precedere ſe-
cundam ex hoc ꝙ eſt ingenita / nec ex hoc ꝙ eſt produ-
ctiua ſecūde : quia ſi precederet ipſam duratiōe adhuc
cum hoc poſſet ſtare ꝙ eſſet ingenita ⁊ ſecunde perſone
productiua.quare ⁊c. ¶ Ad primum dico ꝙ omnes ꝑ-
ſone ſunt ſimul natura:nec vna eſt ordine nature prioꝛ
alia vt prius natura dicitur de illo cui ex conditione
ſua minus repugnat eſſe ſine poſterioꝛi ꝙ ecōuerſo.Et
ſic loquendo de ordine nature conceſſum eſt ⁊ ꝓbatum
ſuperius ꝙ in diuinis non eſt prius ⁊ poſterius ſed oīa
ſunt hoc modo ſimul.cum hoc tamen ſtat ꝙ accipiēdo
ordinem nature alio modo/videlicet vt dicitur eſſe īter
illa quoꝝ vni minus repugnaret niſi aliud obuiaret
eſſe ſine alio ꝙ econuerſo:in diuinis eſt prius ⁊ poſteri⁹
iſto modo:nec perſone diuine ſunt ſimul nature ordine
vt ſic ſumpto. ¶ Ad confirmationem: nō eſt inconue
niens ꝙ eadem diuina perſona vt ab ipſa eſt alia dica-
tur origine prioꝛ ipſa. vt autem ſibi repugnaret minus
niſi aliud obuiaret eſſe ſine ſecunda ſiue ipſam duratio
ne precedere ꝙ econuerſo/dicatur nature ordine prioꝛ
ipſa. quare ⁊c. ¶ Ad ſecundum quando dicitur ꝙ illa
que ſunt ſimul natura eodē ſunt prioꝛa ⁊ poſterioꝛa/cō
cedo loquēdo de illo genere prioꝛitatis ꝗ ſunt ſimul/nō
autem de alio. Et ideo quia actiua diuina productio et
paſſiua ſunt ſimul duratione ⁊ nature ordine modo pre
expoſito intellecto/ eodem ⁊ omni illo quo vnum iſtoꝝ
eſt prius alio iſtis modis:videlicet duratione ⁊ ordine
nature/⁊ alterum. cūꝫ hoc tamen ſtat ꝙ inter ipſa ē ali
us ordo prioꝛitatis ⁊ poſterioꝛitatis videlicet originis
pro quanto vnum eoꝝ eſt ab alio ⁊ non econuerſo.
¶ Ad confirmationem concedo ꝙ paſſiua ꝓductio di
uina non eſt aliud ꝙ productum ſicut nec actiua aliud
ꝙ producens. ⁊ ideo nullo prioꝛitatis ordine paſſiua ꝓ
ductio ꝓcedit ſuppoſitum productum:ſicut nec actiua
producens:cum eodem ad ſeipſum non poſſit eſſe aliqs
ordo realis qualis eſt ordo originis nature et duratio-
nis.nec quia perſona producens ⁊ producta ſunt ſimul
natura ſequitur ꝙ producta ſit prioꝛ ſeipſa eo mō quo
producens eſt prioꝛ ea videlicet origine. imo ſequit̄ cō
trariū: quia ſicut eē pri⁹ origine eſt eſſe alteri⁹ ꝓducti-
uuꝫ/ita eſſe poſterius eſt eſſe ab illo prioꝛi ꝓductū.prio
ritas autem ⁊ poſterioꝛitas originis ſtat cum ſimulta-
te nature or dinis intellecti modo ꝓexpoſito in diuinis.
quare ⁊c. ¶ Ad tertium conceditur ꝙ ſpiratio actiua
prius origine conueniat patri ꝙ filio modo prius expo
ſito hoc intelligendo: videlicet illo ſecundo modo quo
vnum vt ſuperius fuit dictuꝫ dicitur prius origine alio
in diuinis.nec tamē ex hoc ſequitur ꝙ ſpiratio paſſiua
que eſt ſimul nature ordine cum actiua/ precedat filiuꝫ
origine:quia vt dictum eſt eoꝝ que ſunt ſimul natu-
re ordine vnuꝫ poteſt eſſe prius alio origine:ſicut in pro
poſito.licet enim ſpiratio actiua ⁊ paſſiua ſint ſimul na
tura/actiua tamē eſt prioꝛ origine ꝙ paſſiua. ¶ Et quā
do dicitur ꝙ tunc ſequeretur ꝙ prius pater ſpiraret vi-
deret ⁊ eſſet beatus ꝙ filius exiſteret generatus : Si ꝑ
hoc conſequens videlicet per patrem prius ſpirare vel
beatum eſſe ꝙ filium exiſtere/intelligatur precife ta-
lis prioꝛitas ꝙ minoꝛ eſſet repugnantia niſi aliud

obuiaret patris fruitionē ꝛ spirationē ꝑcedere filiū ꝙ
econuerso conceditur ꝯns. Si aūt ꝑ ipm intelligat ali-
qua durationis prioritas vel quecūq; alia a ꝑdicta inī-
ter patrem spirantem ꝛ beatum ꝛ filium generatum: cō
sequētia est neganda. ¶ Ad quartum ꝛ vltimū respōde
tur ꝙ falsum est illud assumptū: vꝫ ꝙ pluribꝰ vijs seu
propter plura repugnet reali repugnātia secunde ꝑso-
ne ꝑcedere primam ꝙ econuerso. ¶ Ad ꝓbationem qn
dicitur ꝙ non repugnat persone inquantum est ingeni
ta nec vt est secunde ꝓductiua ipsam ꝑcedere: respōde
tur ꝙ cum pma ꝛ secunda sint idē essentialiter/nō sicut
talis ꝑcessio repugnat realiter secunde ꝑsone inquātū
est genita: ita equaliter repugnat pme vt ipsa est eadē
essentialiter cū ipsa secunda ꝑsona genita ꝛ cū eiꝰ gn̄a
tione passiua. ꝛ sicut hmōi talis vꝫ durationis ꝑcessio
non repugnat ꝑsone prime inquantum est ingenita nec
inquantum generat sed aliunde repugnat: ita nec repu
gnat secunde ꝑsone ex hoc ꝙ ipsa est eadem essentialiꝰ
ꝑsone ingenite nec quia eadem essentialiter ꝑsone gn̄a-
tiue: sed aliunde vꝫ qꝛ idem secū ꝫ absolutenꝫ ꝙ quot
modis prioritas durationis repugnat realiter vni ꝑso
ne tot modis repugnat realiter cuilibet aliarum: cum
omnes sint essentialiter idem necesse esse: ꝛ talis repu-
gnātia non sit ꝑsonalis sed essentialis. ¶ Sic ad q̄stio-
nē̄m. ¶ Ad rationem in principio dicendum est ꝙ in di
uinis licet sit vnicum ens essentialiter sunt tamen plu-
res persone distincte realiter. quare ꝛc.

Secundo quero de secunda par
te huius distinctionis: in q̄ magister inq̄rit
quō de eterna generatione filij est loquēdū
vtrum debeat dici ꝙ dei filius semꝑ gignit
vel semper est genitꝰ vel semꝑ gignetur. ¶ Et videtur
ꝙ posset dici congrue quodlibet ꝑdictorum. qm̄ eternū
ꝛ immutabile ac totaliter inuariabile vniformiter pōt
dici fuisse semꝑ esse ꝛ futurum siue ꝑmansurū eē: sꝫ con-
stat ꝙ diuina generatio est eterna ꝛ inuariabiliter sem-
per manens. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ illud quod est perfe-
ctum ꝛ completum/ nec potest dici esse in fieri nec futu
rū: sed cōstat ꝙ diuina generatio est perfectissima ꝛ cō-
pleta: ergo nec potest dici esse in fieri nec futura: sed qō
generat videtur esse in fieri: qō autem generabiꝉ est fu
turum. ergo ꝛc. ¶ Responsio vbi sic ꝓcedam. Primo eꝉ
incipiendo a notioribus ostendam quomodo sit vtēdū
seu loquendum talibus sermonibus in creatis. ¶ Se-
cundo ex hoc dicam ad quesitum: vꝫ an sint proprij in
diuinis.

Quantum ad primum dico ꝙ aliquis
effectus cause est de quo vere dicitur ꝙ est ab ipsa ꝓdu
ctus ꝛ ꝙ producitur ꝛ etiam ꝙ producetur. Alius aūt
qui ita dicitur ꝓductꝰ ꝙ non dicitur ꝓduci simul nec
producēdus. ꝛ alius de quo dicitur ꝙ ꝓducitur ꝛ ꝙ ꝓ
ducetur non autem ꝙ sit productus. ¶ Ad quorū ꝫ eui-
dentiam est sciendum ꝙ siue actiua ꝓductio ꝛ passiua
sit forma aliqua per se vna a causa secunda ꝛ a suo effe-
ctu distincta/ siue non/ qō puto verius/ triplex pōt poni
differentia effectuum causarum secundarum quantuꝫ
spectat ad ꝓpositum. effectuum enim causarum secun
darum alius acquiritꝉ successiue: vꝫ vna eiꝰ pars post
aliam: sic tamen ꝙ taꝫ partes ꝑcedentes ꝙ sequentes
postꝙ adquisite sunt actualiter permanētes. hoc mo
do introducitur seu producitur naturaliter omnis for-
ma intensibilis ꝛ remissibilis vt albedo. Aliꝰ aūt est ef
fectus qui producitur simul totus sicut forma substan-
tialis supposito ꝙ non sit intensibilis. Et tertiꝰ effectꝰ
est qui sic successiue adquiritur ꝛ vna eius pars post ali
am inducitur ꝙ nunꝙ partes eius sequentes sunt cuꝫ
precedentibus simul actualiter permanentes. talis ef
fectus ponitur esse tempus vel motꝰ / supposito ꝙ mo
tus sit forma aliqua ꝑ se vna distincta a mobili ꝛ ab eiꝰ
termino in re extra: de quo inquiretur postea in secūdo.
Predictorū omniū effectuū aliqui sunt a causis suis
in fieri ꝛ in esse continue dependentes. alij autem dicū
tur a suis causis dependere in fieri non in esse. omnis il
le effectus dicitur a sua causa effectiua dependere ī fie-
ri ꝛ in esse qui sic tam quantum ad suum fieri ꝙ etiam
quantum ad suum esse exigit suam causam ꝙ nec pōt
naturaliter fieri nec factus manere actualiter sine ipa
ita ꝙ exigit causam ꝛ quantum ad suam efficientiam ꝛ
quantum ad suam ꝑmanentiaꝫ. talis effectus est lumē
a sole ꝓductum in medio ꝛ species genita ab obiecto. il
le aūt effectꝰ dr̄ a sua causa dependere in fieri non in es-
se qui licet exigat causam quantum ad suam efficientiā
non tamen quantum ad suam ꝑmanentiam: qꝛ postꝙ ē
factus potest causa eius a qua fuit productus posita
vel amota vniformiter ꝑmanere. ¶ Ex hoc ꝑmisso ꝛ cō-
muniter concesso apparet illud assumptum declarādū
vꝫ ꝙ aliquis effectꝰ dicitur factus esse ꝛ non fieri: vt il
le cuiꝰ vna pars post aliam adquiritur successiue: sic tn̄
ꝙ postea eius partes omnes sunt actualiter perma-
nentes: ꝛ magis ille cuius partes sic successiue adqui-
runtur ꝙ nunꝙ possunt esse insimul permanentes vt
tempus et motus. nec enim tempus vel motus ꝙdiu
manet/ nec etiam calor ꝙdiu successiue vna eius pars
post aliam inducitur/ dicitur perfecte factus sed fieri
quando autem cessat adquisitio caloris dicitur esse factꝰ
nō autem fieri. tunc autē motus nō est qn̄ fieri eius ces
sat. Alius aūt effectus de quo nunꝙ dicitur fieri sed fa
ctum vel futurum esse/ est omnis ille qui adquiritur si-
mul totus: nec dependet a causa sua quantum ad per-
manentiam: sed tantum quantū ad suā efficiētiā. nec eꝉ
supposito ꝙ ignis vnus generet aliū simul totum pōt
dici ꝙ ignis generatur: sed ꝙ est vel erit generatus. de
illo autem effectu qui dependet a sua causa in fieri et
in esse potest dici continue fieri ꝛ factum esse: maxime si
ꝓducitur simul totus/ ꝛ etiā ꝙ fiet. sicut vere dicitur ꝙ
lumē a sole in medio ꝓductum est vel fuit ab ipso ꝓdu-
ctum/ continue ꝓducitur ꝛ semꝑ ꝓducetur ꝙdiu rema
nebit. In hoc tamē differenter dr̄ talis effectus sit totꝰ
ꝓductus vt lumen a sole ꝛ species ab obiecto continue
fieri ꝛ ille alius effectus cuius vna pars ꝓducitur post
aliam successiue. qꝛ ꝑ hoc ꝙ prior effectus qui videlicꝫ
est simul totus ꝓductus continue fieri dicitur nihil ip
si apponi intelligiꝉ sicut nec apponiꝉ. cuiꝰ cōtrariū est
de illo cuius vna pars fit post aliam successiue. nec enī
talis cōtinue fieri dr̄ nisi quia vna pars eius post aliam
ꝓducitur. nō sic aūt dr̄ fieri continue alius effectus vt
lumen a sole vel species ab obiecto: sed tm̄ qꝛ a cā sua
dependet continue quo ad esse vnum. nec lumen gene-
rari a sole continue est aliud ꝙ ipm ab eo quo ad eē cō
tinue dependere. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respō-
dēdū ad quesitū pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima cō
clusio est. ꝙ de q̄libꝫ ꝑsona diuina ꝓducta vere dr̄ ꝙ est
ꝓducta ꝙ actu ꝓduciꝉ ꝛ ꝙ eternaliꝉ ꝓduceꝉ. ¶ Hec ꝓ
baꝉ. qm̄ oē ꝓductū ab aliquo simul totū vel etiā succes-
siue sine quo ipꝫ nō pōt fieri nec manere/ dr̄ vere ab ipo
eē vel fuisse ꝓductū ac ꝓduci ꝛ ꝙ et ꝓduceꝉ ꝙdiu ꝑma
nebit. ¶ Hoc appꝫ ꝑ exēplū adductū supꝛꝰ in creatis
sꝫ sic se hꝫ oīs ꝑsona ꝓducta ad ꝓducētem ī diuinis vt
appꝫ catholico. ꝫ ꝛc. ¶ Confirmaꝉ. qꝛ si effectus cause
scdē solū qꝛ n̄ pōt manere sine ipa naturaliꝉ/ dr̄ sꝑ ꝓduci

ab ipsa ꝙdiu manet: cum tamen posset supernaturalit existere sine ipa: multo magis diuina ꝑsona ꝓducta quã sine ꝓducente esse est impossibile simpliciter potest dici ꝓduci eternaliter. ¶ Secũda conclusio est. ꝙ melius et conuenientius est dicere ꝑsonam diuinam ꝓductam semper esse ꝓductam vt filium semper esse generatum et spũm sanctum spiratũ ꝙ filium generari et spiritũ sanctum spirari. Hanc ponit et eius rõnez reddit magister in litera. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ nec verbũ potest dici esse generatum nec generari cõtinue nec ꝙ gñabit con similiter eo modo quo dicunt talia ĩ creatis/supposito ꝙ in eis actiua ꝓductio et passiua sit forma aliqua a ꝓducente et a ꝓducto distincta. ¶ Hec appet. qꝛ illo supposito de nullo increatis dr ꝙ est generatũ nisi de illo cuius generatio est destructa vel manens cum ipso si sit effectus dependẽs a causa in fieri et in esse: qui nõ tñ fieri continue dr: sed etiã factus esse: nec de aliquo dicitur ꝙ generat nisi de illo qd generatione ab ipso distincta realiter informat: nec ꝙ generabitur nisi de illo qd generatione tali informabitur: sed cum actiua ꝓductio diuina non distinguat a ꝓducente ꝑsona nec passiua a ꝓducta/ꝑ consequens nulla ꝑsona diuina põt dici ꝓduci nec producta esse nec ꝙ producetur realiter isto modo. ¶ Quarta conclusio est ꝙ supposito qd verũ reputo ꝙ ꝓductio non differat in creatis a producẽte et a ꝓducto in aliquo similiter et in alio dissimiliter/sicut in creatis/potest dici in diuinis ꝙ ꝑsona est producta ꝓducitur et producetur. ¶ Hec appet. quoniam in hoc est similitudo primo: quia sicut in diuinis persona ꝓducta est immediate a ꝓducente sine productione media ab vtraqꝫ differente: ita et in creaturis omnis effectus ẽ cõsimiliter a sua causa. ¶ Secundo. quia sicut effectus in creatis qui ꝓprie dr ꝓduci ꝓductus esse et ꝙ etiam producetur/sic semper dependet a sua causa ꝙ nec potest esse nec fieri sine ipsa: ita et in diuinis persona producta sic est a producente ꝙ nec potest produci nec manere sine ipsa: cum sit essentialiter idem cuz ea. ¶ Est autẽ dissimilitudo pꝛio: quia persona producta est a producente essentialiter indistincta. omne autem productũ ĩ creatis est a producẽte distinctuz essentialiter. ¶ Secundo. quia per hoc ꝙ persona continue producit nihil nouuz ipsi adquiritur. in creaturis aũt aliquis effectus producitur continue cui cõtinue aliquid apponitur/vt ille cuius vna pars post aliam adquiritur: non autem ille qui totus simul producitur vt lumẽ a sole ĩ medio et species ab obiecto. immo tale consimiliter cõtinue produci dr quãtum ad hoc ꝙ sicut ꝑsona semper producitur in diuinis. in aliis multa est maxima dissimilitudo et modica similitudo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationez in principio concedo ꝙ illud quod est completum et perfectum non potest dici esse in fieri nec futurum eo mõ quo dicitur esse in fieri illud cuius vna pars post aliam adquiritur successiue: et futurum esse illud quod nondum est. hoc autem modo verbum nõ dicitur nec potest dici semper generari nec etiam ꝙ generabitur. illud autẽ quod est completum et perfectum bene potest dici semper eẽ in fieri siue produci et futurum eo modo quo effect⁹ aliquis simul tot⁹ a sua causa productus sine qua nõ potest existere dicitur ab ipsa continue ꝓduci et etiam ꝙ ꝓducetur licet iam perfecte et totaliter sit ꝓduct⁹: vt apparet de lumine producto a sole in medio et de specie genita ab obiecto. hoc autem modo non alio est verũ dicere in diuinis ꝙ persona secunda et tertia semper fuit et est producta ꝙ continue producitur et ꝙ etiam eternaliter producetur. quare ꝛc.

Distinctio.X.Quæstio.I.

Irca distinctionem decimam/ in qua magister postꝙ determinauit de gñatione filii incipit determinare de ꝓcessiõe sci spũs sempiterna: et pꝛio de ipso sancto spiritu procedente: qro vtrum spiritus sanct⁹ sit amor semꝑ nat⁹. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne libere a voluntate ꝓductum est amor spiratus: sed spiritus sanctus est a voluntate libere ꝓductus/sicut fili⁹ a memoria naturaliter generat⁹. ergo ꝛc. ¶ Cõra. qꝛ nullũ essentiale tribus diuinis ꝑsonis cõe est spiratũ nec generatum nec generans neqꝫ spirãs: sꝫ amor est essentialis in diuinis et tribus cõis et indistinctus ab oĩb⁹. spũs autem sanctus distinguit realiter a filio et a patre. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Pꝛimo eñi inquiram an natura diuina inquantũ est volitiua ꝑsone cõuenientis ad spirãdũ/sit pꝛincipiũ spirandi spũm sanctũ. Scdo dicam ad qõnem. Tertio soluã quoddã dubium.

Quantum ad primum pretermissa illa opinione que dicit ꝙ volũtas et memoria diuine sint aliqua in deo distincta: quorum vnũ vꝫ memoria est pꝛincipiũ generandi verbum: alterũ aũt vꝫ volũtas est pꝛincipiũ spirandi spũm sanctũ: ꝯ quã opinionẽ est argutuz in ꝓcedẽtib⁹: est hic sciendũ ad euidẽtiaz dicendorum. ¶ Pꝛimo ꝙ querere an diuina essentia inquantũ ẽ volitiua sit pꝛincipiũ spirandi spũm sanctũ/nõ est aliud ꝙ querere/vtruz hec ꝓpõ sit ꝑ se/diuina essentia vt volitiua est spiratiua magꝭ ꝙ ista diuina ẽntia vt est itellectualis natura ẽ volitiua. qd est: supposito ꝙ sic diuina essentia ĩ quãtũ est volitiua sit spiratiua ꝙ si ꝑ impossibile nõ esset intellectiua sꝫ tñmodo volitiua adhuc esset nihilominus spiratiua: sicut ista dicit ꝑ se/aĩa vt volitiua siue voluntas diligit seu põt diligere/nõ aũt ista intellectus vel aĩa vt itellectiua diligit. qꝛ si ꝑ impossibile vel ꝑ possibile scdm ponẽtes potẽtias aĩe ab ipa esse realiẽ differẽtes aĩa esset volitiua et nõ itellectiua/hoc ẽ hẽret potentiaz volẽdi et nõ itelligẽdi/adhuc posset diligere nõ tamen intelligere. ¶ Secundo est aduertendum ꝙ dupliciter potest accipi volitiuũ. Uno modo enim potest sumi vt est dña essentialis nature volitiue. Alio modo vt ẽ nomẽ potẽtie idẽ significãs qd potẽtia volitiua seu voluntas ipsa. ¶ Hec apparet. qm secundum ponẽtes intellectum et volũtatem differre vel realiter vel formaliter in re extra ab angelo et ab aĩa/nõ tñ volitiuum dr de potẽtia actus volendi immediate elicitiua: sed etiã de essentia in qua est talis potentia: que etiã ab ipa per diuinã potẽtiã sepata adhuc ipsa essentia existeret volitiua et intellectiua cũ esset talis ꝙ sibi essent nate competere hmõi passiones. Ex quo sequitur ꝓpositũ: vꝫ ꝙ esse volitiuũ vel intellectiuũ nõ tñ ꝯuenit itellectui et volũtati siue rei ĩquãtũ est itellect⁹ et volũtas siue substãs/supposito ꝙ distinguat ab eis: sed etiã ꝯuenit sibi inquantũ est substãtia intellectualis siue sit distinctio inter intellectualẽ substãtiã et tales eius potẽtias siue non sit sicut nec est distinctio aliqua in re ex. nõ eẽ talis idẽtitas tollitur qn natura ipa siue substãtia sit ita ꝑ se itellectualis et volitiua sicut esset si distincta existeret ab huiusmodi potentiis in re extra.

His premissis pono quatuor cõclusiones. ¶ Prima ẽ. ꝙ si volũtas eẽt aliqd distĩctũ a diuina essentia in re extra ipsa nõ eẽt sancti spũs spiratiua. ¶ Hec ꝓbat pꝛimo. qꝛ volũtas talis nõ est ꝓductiua nisi amoris: sed amor diuinus non est spirabilis nec aliquo mõ ꝓducibilis cum sit cõis oĩbus ꝑsonis et indistinct⁹ totaliter in re extra ab eis. Unde spiritus sanctus vt dr

ectur in sequenti articulo non est proprie lȝ appropriate magis amor q̄ pater vel filius. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qꝛ si talis volūtas eēt sancti spūs spiratiua vl' p se tm̄ vl' cum essentia simul: sed non p se vt ab eis concedit a quibus inter diuinam essentiam ꝛ huiusmodi potentiā differentia ponitur: nec cum essentia: tū quia vt alias fuit argutum in p̄cedentibus respectu cuiuscūq; termini producti sufficit vnicum principium productiuum pfectum nec possunt poni duo quorum vtrunq; sit perfectū: tum quia tunc sequeretur q̄ esset duplex actiua spiratio in diuinis ꝛ alia multa absurda. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est. q̄ diuina essentia inquantum est volitiua accipiēdo volitiuum pro potentia non ē sancti spiritus spiratiua. ¶ Hec sequitur ex p̄dicta. qm̄ si potentia volitiua non est spiratiua: ergo nec essentia siue substantia vt est ipsa. ¶ Confirmatur primo. qꝛ nec potētia volitiua nec essentia p ꝯña vt ipsa est principium producendi nisi amorem odio contrariuȝ. talis autem amor est perfectio simpliciter communis omnibus psonis vniuersaliter: nec per consequens est spiritus sanctus specialiꝰ. ergo ꝛc. ¶ Secundo. qꝛ nec volūtas nec essentia vt voluntas / est principium producendi aliquid a producente essentialiter indistinctum: sicut oīs psona producta est a producente indistincta. ¶ Tertio. qꝛ sicut posse generare non est posse intelligere ita nec posse spirare videtur eē idem qd̄ posse diligere: sed natura increata ex hoc q̄ est voluntas non habet nisi q̄ pōt diligere. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est. q̄ diuina essentia inquantum est volitiua accipiendo volitiuum pro essentiali differentia / hoc est inquantum est talis res qualis importaꝰ p volitiuū huiusmodi sic acceptum / est principium sancti spūs spiratiuum. ¶ Hec pbatur p̄mo. qꝛ licet non pprie tamen appropriate spūs sanctus dr̄ esse amor sicut ꝛ filius sapientia: sed non alia de causa principaliter amor videꝰ appropriari spiritui sancto nisi quia essentia est pse volitiua vt eius spiratiua. ergo ꝛc. ¶ Secundo. qꝛ spiritꝰ sanctus habet ex spiratione q̄ sit amor modo in sequenti articulo declarando: sed hoc nō haberet nisi hmōi eiꝰ spiratio suum principium spiratiuū requireret p se esse volitiuum: non autem p̄mo modo sumēdo volitiuuȝ. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est. q̄ consimiliter se habet diuia essentia vt intellectiua ad generationeȝ verbi / sicut vt volitiua ad spirationem spiritus sancti. ¶ Hec appet. quia sicut spiratio spiritꝰ sancti requirit pro principio diuinam naturam inquantum est volitiua modo p̄expositio hoc intelligendo: ita ꝛ ḡratio verbi requirit ipsam inquantum est natura intellectiua. sicut em̄ spūs sanctus ex spiratione est deus ꝛ amor: ita ꝛ verbum habet ex generatione sua q̄ sit deꝰ ꝛ verbum: ꝛ sicut si voluntas diuina p īpossibile esset distincta ab essentia ipsa volūtas non esset sancti spiritus spiratiua ita ꝛ de memoria respectu generationis verbi consimiliter est dicendū si p impossibile esset distincta ab essentia in re extra. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciendum

q̄ dupliciter accipiꝰ amor a sanctis ꝛ doctorib' catholicis. Uno em̄ modo sumiꝰ amor vt diuidiꝰ contra odiū sicut sapientia contra stultitiā. Alio modo sumiꝰ p producto p naturam rationalem inquātū volitiua est. Accipiendo amorem primo mō / dupliciter posset intelligi spūȝ sanctū eē amorē spiratū: veȝ pprie ꝛ approp̄ate. ꝛ siue sic siue sic adhuc dupl'r: scȝ q̄ ly spiratū amori appositū pōt eē amoris specificatiuū: vt sit sensus / spiritꝰ sanctus est amor spiratꝰ hoc est amor q̄ quidē amor est spiratꝰ. vel pōt esse nō ipsiꝰ amoris specificatiuum: sȝ p̄dicatū ab eo distinctū de spū sancto dictuȝ: vt sit sensus spūs sanctus est amor spiratus hoc est spūs sanctꝰ est amor ꝛ cū hoc est spiratꝰ: ita q̄ spiratū nō dicaꝰ de amore: sed de spiritu sancto. ¶ Consimilibus modis duobꝰ pōt apponi spiratū amori secūdo modo accepto / veȝ vt eius specificatiuum ꝛ vt p̄dicatum distinctum.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. q̄ spūs sanctus dr̄ amor p̄mo modo sumptus non tm̄ pprie sed appropriate. ¶ Hec appet p̄mo quantum ad p̄mā ptē: veȝ q̄ non sit spūs sanctus pprie talis amor. qm̄ nulli psone dr̄ esse ppruum illud qd̄ omnibus est cōe ꝛ ab eis totaliter indistinctū in re extra: sed amor sic sumptus est hmōi. Unde August. xv. de tri. ca. xix. In illa summa trinitate nō solus spūs sanctus est charitas. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars: veȝ q̄ spūs sanctꝰ dicaꝰ amor appropriate / apparet. constat enim taȝ ex scriptura q̄ ex sanctoꝝ doctrina q̄ dr̄ amor siue charitas sicut filius dei sapientia: sed nec filius est sapientia nec spūs sanctus amor sic acceptus pprie: ergo appropriate. qd̄ em̄ omnibus psonis est cōe nulli psone pōt eē pprium sed bene approp̄atū. ¶ Et si queraꝰ q̄re spiritꝰ sanctus dr̄ appropriate amor sic sumptus ꝛ filius sapiētia: ¶ Respondetur q̄ ratio huius potissima est. qꝛ spiritus sanctus pduciꝰ p naturā diuinā inquantū est volitiua. est aūt inquātū itellectiua verbi ḡratiua. ¶ Secūda ꝯclusio est q̄ spūs sanctus non pōt dici pprie nec appropriate amor spiratꝰ p̄dicto p̄mo mō vt spiratum est ipsiꝰ amoris specificatiuū: sed bn̄ vt est p̄dicatuȝ ab amore distinctū ꝛ de ipso spū sancto dictū. ¶ Hec pbatur. qm̄ nō magis amor vt sic sumptꝰ pduciꝰ nec pduciꝰ q̄ essentia in diuinis: sȝ si spūs sāctus diceret amor spiratus vt spiratū est amoris specificatiuum / sequereꝰ q̄ amor esset spiratus: ꝛ sic p̄dicareꝰ: qꝛ intellectꝰ talis ppōnis eēt iste / spūs sanctꝰ est amor q̄ est spiratꝰ. hec aūt ppō nō magis est vera q̄ ista spūs sanctꝰ est deitas q̄ est spirata. nō em̄ magis amor q̄ deitas est spiratꝰ. ergo sicut ista spūs sanctꝰ est eēntia spirata / est falsa / ita ꝛ ista spūs sanctꝰ est amor spiratꝰ mō p̄expositio intellecta. ¶ Secunda ps ꝯclusionis: veȝ q̄ ppō ista sit vera dūm̄ ly spiratū nō sit amoris determinatiuū nec de ipso sȝ de spū sancto p̄dicatū / appet. qꝛ ꝯstat spūȝ esse pprie spiratū ꝛ approp̄ate amoreȝ. ꝛ hoc est qd̄ dicūt aliq̄ distinguētes p̄dicationē quadrupliciꝰ in diuinis. Aliq̄ em̄ sunt vera de aliqua psona determinata pp̄e ꝛ non appropriate vt ḡrare de p̄re ḡrari de filio ꝛ spirari de spiritu sancto. hec em̄ est vera pp̄e / pꝰ generat filꝰ ḡraꝰ ꝛ spūs sanctꝰ spiraꝰ. Alia aūt ppō est vera i diuinis nō pprie sed appropriate: vt qn̄ p̄dicaꝰ aliqd̄ cōe oīb' psonis de aliqua tm̄ cui est appropriatum / licet aliis sit cōe vt cū dr̄ q̄ filius est sapientia vel spūs sanctus est amor. Alia autem tertia est vera non pp̄e nec appropriate: vt cum p̄dicatur de aliqua psona illud qd̄ oībꝰ est cōe īdifferenter nec est alicui approp̄atū specialiter: vt cū dr̄ q̄ pꝰ vel filius vel spūs sanctꝰ est deitas. nec em̄ diuina essentia ē appropriata alicui psonarū. Alia aūt ppō affirmatiua est vera in diuinis pp̄e simul ꝛ appropriate: vt illa cuius p̄dicatū est ꝯpositū ex vno p̄dicato pp̄o et ex alio appropriato: sicut ista spūs sanctus est amor spiratus: ꝛ ista filius est notitia genita. est enim amor p̄dicatū spiritui sancto approp̄atum / spiratū autem ppuum: sicut ꝛ notitia fil'r est p̄dicatū approp̄atum filio genitum aūt ppuum. qd̄ em̄ dictū est de amore spirato / cōsil'r est verum ꝛ intelligendū de notitia: videlicet q̄ illo modo quo hec est vera: spūs sanctus est amor spiratꝰ: ꝛ ista filius est notitia genita. sicut e contrario hec est falsa in illo intellectu sūpta in q̄ altera vt dictū est superiꝰ nō ē vera. ¶ Tertia ꝯclusio ē. q̄ spūs sanctꝰ est nō approp̄ate

sed proprie amor secundo modo sumptꝰ. ❡ Hec appet. quia amor vt sic acceptus non est psone cōis: sed tantū tertie psone ppriꝰ. immo est illa psona sola nō aliqua aliarum. sola enī psona tertia est q̄ requirit essentiā sui pductiuū pncipiuʒ existere volitiuū: sʒ amor vt sic sumptus est pcipue pductum p naturam rōnalem inquantū volitiua ē vt supius dictū est. ꝗ ꝛc. ❡ Sed nūqd etiā sapientia pōt sumi sic dupliciter sicut amor vcʒ eēntialiter ꝛ psonaliter? Ad hoc respondeꝛ ꝙ non. sancti enim ꝛ doctores catholici tm̄ sumunt sapientiā essentialiter nō aūt psonaliter. nunq̄ enī dicunt sapiētiā p se sumptā esse filio ppriam sʒ appropriatā: q2 omnibus cōmunez. amorem aūt sumūt nō tm̄ essentialiter vt oībus psonis cōmunem ꝛ spiritui sancto appropriatū: sed etiā psonaliter p pducto p naturā rationalem vt est volitiua. ꝛ lʒ consimiliter posset accipi sapientia: vcʒ psonaliter pro pducto ab eadē natura inquantum est intellectiua nō tm̄ sic de facto accipiꝛ a sanctis/ forte vt dicūt aliqui ad vitandū dicta hereticorum qui erant temporibus eoꝝ. ❡ Et si queratur. q̄re spiritꝰ appropriatur tertie psone cū omnibus ꝯueniat: q2 omnes sunt spūs. Ad hoc respōdeꝛ ꝙ lʒ spūs vt diuidiꝛ ꝯ corpꝰ sit essentiale ꝛ cōe oībꝰ/ nō tm̄ vt spiritus est idē qd̄ spiratus: modo quo in creaturis amor dr̄ spūs q2 spiratꝰ. ꝛ hoc mō spūs spūs dr̄ de tertia psona tm̄ non de aliq̄ aliarū. ❡ Quarta ꝛ vltima conclusio est ꝙ spūs sanctus dicitur pprie amor spiratus pdicto scđo mō sumptus. ꝛ hoc quocūq3 accipiaꝛ ipʒ spiratū: vcʒ siue vt amoris specificatiuū siue vt pdicatū ab eo distinctū de spū sancto dictum. ❡ Hec appet. qm̄ amor vt sic sumptus nō est aliud q̄ spūs sanctus quātū ad significatū lʒ nomē sit distinctū: sed ꝯstat ꝙ spiratuʒ vere ꝛ pprie dr̄ de spū sancto: ꝗ cū amor vt psonaliꝛ sumptus sit tm̄ spūs sanctus: sicut ista est vera amor est spiratꝰ/ ita ꝛ ista spūs sanctus est amor qui amor est spiratus: ꝛ sic p ꝯñs est vera vt spiratū est amoris specificatiuū. constat etiā ꝙ est vera vt est pdicatū distinctum de spū sancto: q2 spiritus sanctus ꝛ vere ac pprie dicitur amor sic sumptus/ ꝛ vere ac proprie dr̄ esse spiratꝰ. quare ꝛc. ❡ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: dubium soluendum est quō spūs sanctus dr̄ pcedere p modum amoris. ❡ Ad hoc respondeꝛ diuersimode a diuersis. Unus enī doctor ponit ꝙ cū in creaturis amans p actum amandi constituatur in quodā lato esse seu donato respectu amati/ hoc pōt sine omī imꝑfectione deo attribui. ꝛ sic pōt dici ꝙ spūs sanctus nō emanat vt amor sed vt spiritꝰ amoris: sic itelligēdo ꝙ spūs non est aliud q̄ deus in esse lato seu dato positus per vim amoris sui. ❡ Tunc scđm hoc diceret iste doctor ꝙ spūs sanctꝰ procedit p moduʒ amoris: hoc est q2 pducitur p actū amoris. ❡ Alij dicunt aliter: ꝙ q2 in diuinis pductio filij est pma sicut in creata imagine pductio notitie: pductio autem spūs sancti q2 scđa sicut pductio amoris est secūda in imagine creata: ideo pductio filij q2 pma/ dr̄ p modum notitie: pductio autē spūs sancti q2 secūda/ p modū amoris. ❡ Alij dicūt ꝙ q2 pductio filij est tm̄ ab vno sicut pductio notitie ī imagine creata: pductio autem spūs sancti a duobus sicut pductio amoris qui est in imagine creata ab intellectu ꝛ ab obiecto vel ab ipsa cognitione: ideo prima dicitur pductio p modum notitie ꝛ alia per modum amoris. ❡ Alij quarto dicunt ꝙ hoc est q2 cognitio est principium pducendi verbum: dilectio autem spiritum sanctum. ❡ Alij quinto dicūt ꝙ hoc est quia sicut notitia producitur impressiue modo nature per motionem rei ad animam: amor autem expressiue vel remissiue per motionem anime ad rem: ꝛ filius producitur pmo istorum modorum: spiritus autem secundo modo: ideo filius dicitur pduci modo notitie ꝛ spiritus sanctus per modum amoris. ❡ Alij sexto dicunt ꝙ hoc est quia intellectus est principiuʒ productiuum filij: voluntas autem spiritus sancti. ❡ Sed nullꝰ pdictorum modorum dicēdi videtur sufficere nec predictum dubiū soluere. Primus enī modus dicendi supponit falsum: vcʒ ꝙ spiritus sanctus sit deus p actuʒ amoris productus. nec enim in diuinis nec in creaturis producitur vt ab isto doctore assumitur obiectum cognitū p actum intelligendi in aliquo esse abstractiuo/ nec obiectum dilectum in esse lato seu donato p actum amandi. Si enim per actum amoris amans poneret obiectū in aliquo esse ab actu distincto/ qua ratione vnum obiectum ꝛ quodcunq3 alterum obiectum dilectum: sed q̄libet persona diuina diligit aliam ꝛ seipsam: ergo quelibet producit seu ponit in huiusmodi esse lato seu donato p actum amoris tam aliam q̄ seipsam: sed spiritꝰ sanctus vt dicit ista opinio nō est aliud q̄ deus per actum amoris in esse lato seu donato positus: ergo quelibʒ persona est spiritus sanctus tam a seipsa q̄ ab omni alia pductus. hoc autē est euidenter erroneū. ergo ꝛc. ❡ Nec secundus modus dicendi valet: tum quia si per impossibile productio spiritus sancti esset prima ꝛ productio filij secunda/ adhuc productio filij diceretur esse p modum notitie ꝛ productio spiritus sancti p modum amoris conformiter sicut modo. tum quia non omnis notitia pducitur primo in imagine creata: sed aliqua primo ꝛ alia secundo: nec tamen magis pductio prime q̄ secūde est per modū notitie. q̄re ꝛc. ❡ Nec tertiꝰ modꝰ dicendi sufficit. Primo, quia si per impossibile spiritus sanctus esset ab vna tantum persona adhuc esset p modum amoris. nō enim quia greci dicunt ipsum tantum ab vna persona esse spiratum/ ideo negant eum per modum amoris esse productum. ❡ Secundo. q2 forte non est veruʒ qd̄ accipit iste modus dicendi. non enim vt cōmunius dicitur amor pducitur ī imagine creata a pluribus q̄ notitia: quia nec notitia est amoris causa effectiua licet sit ad eaʒ necessario requisita. ergo ꝛ cetera. ❡ Nec quartus modus dicēdi valet: q2 falsuʒ accipit: videlicet ꝙ intellectio sit principium generandi verbū ꝛ volitio spirandi spiritum sanctum. non enim diuina essentia vt notitia est generatiua verbi/ nec vt amor est spiratiua spiritus sancti. licet cum hoc stet ꝙ ipsa essentia qd̄ est generationis ꝛ spirationis principium sit notitia ꝛ amor vt in precedentibus fuit dictum. quare ꝛc. ❡ Nec qntꝰ modus dicendi potest stare quia similiter falsum accipit. non enim amor est magis q̄ notitia motus anime ad rem: nec notitia ecōuerso producitur magis q̄ amor per motum rei ad animam. tam notitia etiam q̄ amor in creaturis producitur de potentia subiecti. nec plus vnus istorum actuum q̄ alius exprimitur a subiecto: licet ad p̄sentiam agentis positis omnibus ad actum intelligendi necessarijs sequatur necessario productio intellectionis ꝛ non volitionis: sed tantummodo contingenter. quare ꝛc. ❡ Preterea esto ꝙ hoc assumptum esset verum: videlicet ꝙ sic differenter producuntur amor ꝛ notitia in creatis/ non est verum illud quod additur quando dicitur ꝙ filius producitur in diuinis vno modo pdictorum: ꝛ spiritus sanctꝰ alio. nullo enī modo est dicendum ꝙ filius ꝛ spiritus sanctꝰ pducātur taliter. quare ꝛc. ❡ Nec sextus ꝛ vltimus modus dicendi valʒ: quia falsuʒ accipit sicut quartꝰ. nō enī diuina essentia est generatiua verbi nec voluntas spiratiua spūs sancti saltem vt ipsi intelligunt. ❡ Et idō aliꝛ respondetur ad dubiū supradictū: vcʒ ꝙ idō spūs sanctꝰ dicitꝛ pduci per modum amoris/ q2 eius pductio requi-

rit ꝑ ſe ꝙ eius principium ſit diuina eſſentia inquãtum eſt natura volitiua ſuppoſiti ꝯuenientia ad ſpirandū. ſicut enim amor in imagine creata ꝓducitᷓ ꝓductione q̄ requirit ꝑ ſe ꝙ eius principiū ſit eſſentia volitiua: ita ⁊ de productione ſancti ſpiritus eſt dicendum. ⁊ id̄ quia ſpiritus ſanctus ꝓducitᷓ ꝑ modum illum quo amor producitur in imagine creata quantum ad conditionē ꝑdi ctam licet in multis alijs diſſimiliter producatᷓ dicitur ꝓduci per modum amoris. ¶ Q: aūt hoc ſit verum: vē ꝙ ſpiritus ſanctus dicatᷓ ꝓduci per moduꝫ amoris / ap paret ꝑ Auguſtinum dicentē. v. de tri. ca. xiiij. ꝙ ſpiritꝰ ſanctus exit nō quō natus ſed quō datus. ¶ Item ideꝫ dicit. xv. de tri. ꝙ in hac trinitate non dicitᷓ verbum niſi filius nec donū niſi ſpiritus ſanctus ſed p̄mum donum vel datum in creaturis dicitur eſſe amor. nihil eñ aliud donatur niſi in virtute amoris. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia ſpiritui ſancto conuenit ex modo ꝓcedendi ꝙ ſit amor. hoc aūt ipſi nō cōueniret niſi ꝑ modum amoris ꝓcederet. ergo ⁊c. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rōnē in principio apparet ſolutio ex predictis.

SEcundo quęro. vtrum ſpiritus ſanctus producatur libere. ¶ Et videtur ꝙ ſic. q: omne illud libere producitur qd̄ a natura diuina inquantum eſt volitiua ꝓducitᷓ: ſed ſpiritus ſanctus vt predictum eſt in p̄cedenti q̄ſtione ſic a natura diuina ꝓducitur: vē inquantum eſt volitiua. ergo ⁊c. ¶ Contra. q: vbi eſt omnimoda neceſſitas nulla poteſt eſſe libertas: ſed ꝓductio ſancti ſpiritꝰ eſt omnino neceſſaria. ergo ⁊c. ¶ Reſponſio. vbi ſic procedam. Quia eñ conſtat ſpiritum ſanctum neceſſario ſpirari ſicut filium generari / ideo p̄mo inquiraꝫ: an vnū ⁊ idem poſſit eſſe reſpectu eiuſdeꝫ principiū libere ⁊ neceſſario ꝓductiuum. Secūdo ex hoc apparebit quid ſit dicendum ad queſitum.

Quantum ad primum eſt ſciēdum. ꝙ triplex poteſt poni libertas ſicut eſt triplex ipſi oppoſita neceſſitas. Eſt eñ vna neceſſitas violēte coactionis qua q̄dē neceſſitate g̃ue ꝓiectū neceſſario aſcēdit. Alia naturalis inclinationis qua graue neceſſario deſcēdit. Tertia eſt neceſſitas cuiuſdam ſpontanee immutabilitatis: qua neceſſitate deꝰ neceſſario ſe diligit. Ita ⁊ liberum poteſt dici. Uno modo illud qd̄ eſt liberum a violenta coactione. Alio modo illud qd̄ eſt liberum a naturali inclinatiōe ſeu determinatiōe. Et tertio mō illud qd̄ ē liberū a ſpōtanea imutabilitate. ¶ Hoc p̄miſſo ponuntᷓ hic q̄tuor ꝯcluſiōes. ¶ Prīa eſt: ꝙ nihil pōt eſſe principiū alicuius neceſſario ꝓductiuum tribꝰ modis neceſſitatis omnibus ſupradictis. ¶ Hec eſt euidens. q: neceſſitas tertia que vē eſt ſpontanee immutabilitatis / eſt neceſſitas ſolius liberi arbitrij. nihil eñ dicitur ſpontaneum niſi liberum arbitrium: ſed liberum arbitrium non eſt neceſſarium neceſſitate violentantis coactiōis / nec alia neceſſitate que eſt naturalis determinationis. non enim ex ſe eſt determinatū ſicut graue ad deorſum ⁊ leue ad ſurſum ad aliquem vnum actum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: illud ad qd̄ aliquid eſt violentatum non videtur eſſe ſpontaneum. ¶ Secūda cōcluſio eſt: ꝙ vnum ⁊ idem poteſt eſſe ⁊ reſpectu eiuſdem vel ſaltem reſpectu diuerſorum principium liberū ꝑdicta triplici libertate. ¶ Hec apparet. quoniā volūtas creata viatoris eſt reſpectu cuiuſlibet ſui actus libera oībus illis modis. nec eñ eſt in ea neceſſitas coactionis nec naturalis determinationis nec ſpontanee immutabilitatis: cum nec ad aliqueꝫ actum quē elicit ſit naturaliter determinata ſicut graue ad deorſum: nec coacta ſicut graue ad ſurſum. nō enim poteſt violētari ad actū eliciendum licet poſſit violentari ad ipſuꝫ recipiendū. vel eſto ꝙ poſſit tamen de facto non ſic violētatur. Nō eſt etiam in ea neceſſitas ſpontanee immutabilitatis cum omne qd̄ vult poſſit nolle ⁊ non velle. In deo aūt ⁊ in beatis ē etiā libertas oīs triplex ꝑdicta reſpectu diuerſorū. deꝰ eñ libere diligit quēlibꝫ btōrū: ⁊ q̄libet btōrum etiam libere deum quo beatifice fruitur libertate oppoſita naturali determinationi ⁊ alia oppoſita violente coactioni: non autem libertate oppoſita ſpontanee immutabilitati: ſed hoc modo diligunt libere q̄dlibet ens creatum. deus etiam ip̄e libere dicitur producere ſpirituꝫ ſanctū vt dicetur in ſequenti articulo ⁊ hoc libertate oppoſita coactioni ⁊ naturali determinatiōi non autem libertate oppoſita immutabilitati: ſed tali libertate agit libere ad extra. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōcluſio eſt. ꝙ vnum ⁊ idem non poteſt eſſe reſpectu eiuſdem principium productiuum neceſſario quocunq; modorum neceſſitatis predictorum / ⁊ liberum libertate quacūq; triplici ſupradicta illis tribus modis neceſſitatis oppoſita. ¶ Hec eſt euidens. q: qd̄ eſt principium alicuiꝰ libere ꝓductiuum libertate predictis tribꝰ modis accepta eſt contingenter principiuꝫ productiuum: ſed qd̄ eſt alicuius principium contingenter productiuum nō poteſt eſſe eiuſdem principium neceſſario productiuuꝫ vnum eñ ⁊ idem non poteſt ab eodem ꝓduci contingēter ⁊ neceſſario. q: qd̄ producitᷓ ab aliquo neceſſario ꝓducitur ab eo immutabiliter ſic ꝙ non poteſt non produci. qd̄ autem producitur contingenter potuit nō produci. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima concluſio eſt ꝙ vnuꝫ ⁊ idem poteſt eſſe reſpectu eiuſdem principium productiuum neceſſario neceſſitate immutabilitatis ſpontanee ⁊ liberum a neceſſitate tam naturalis inclinatiōis ſeu determinationis q̄ etiā violente coactionis. ¶ Hec probatur. quoniam poſſe peccare nec eſt libertas nec pars libertatis: ſed niſi libertas cum aliqua immutabilitatis neceſſitate ſtare poſſet / vtiq; poſſe peccare de ratione libertatis exiſteret: ergo libertas ⁊ immutabilitatis neceſſitas ſimul ſunt compoſſibilia ⁊ de facto ſunt in eodem ⁊ reſpectu eiuſdem. ¶ Minor apparet. q2 ſi poſſe peccare eſſet de ratione libertatis / nec deo libertas competeret neq; ſanctis cum nec deus nec beatus poſſit peccare. hoc autem eſt falſum ſecundum Anſelmū in lib. de libero arbi. ca. x. ꝙ ⁊c. ¶ Minor etiā apparet. quia in quo eſt peccādi incompoſſibilitas in eo ē aliqua immutabilitatis neceſſitas quia ⁊ ipſe ad peccandum peccato omiſſionis impoſſibilitas eſt ad faciendū qd̄ eſt ſcīēdū neceſſitas. quare ⁊c. ¶ Et ſi queras quomodo aliquis poteſt dici libere agere illud quod nō poteſt omittere: ¶ Ad hoc reſpondetur ꝙ dupliciter aliquod principium poteſt reſpectu alicuius dici liberum vt liberum diuiditur contra naturale. Uno enim modo dicitur principium liberum alicuius quia de facto pōt ad ipſum agere vel non agere concurrentibus ad ipſuꝫ producendum omnibus neceſſario requiſitis. ⁊ tale ē illius talis effectus productiuum principium contingenter. Alio modo aliquid poteſt dici p̄ncipium alicuius libere productiuum quia licet de facto non producat ipſum contingenter: tamen ſic vt contingenter ipſum producere poſſet niſi aliud obuiaret. Exemplū huius apparet tam in comprehenſoribus q̄ in illis viatoribus qui impeccabiles fuerūt. tales eñ peccatuꝫ libere vitauerunt. pro quanto licet de facto neceſſario ip̄m vitauerint: cum nec peccare potuerint vt ſupponitur: tamē quilibet eorꝫ peccare potuiſſet niſi aliud obuiaſſet: ſicut ⁊ omnes beati peccare poſſent niſi deꝰ hoc fieri īpediret. ⁊ ita licet qd̄ eſt principiū alicuiꝰ neceſſariū

necessitate immutabilitatis spontanee nõ possit esse li berũ primo modo/potest tamẽ esse liberum modo secũ do. ¶ Confirmatur. quia expresse videtur esse de intentione beati Anselmi in libro de libero arb. ꝙ simul stant libertas ⁊ necessitas in eodem scḋꝫ enim eũ. deus libere vult seipsum: quilibꝫ etiã beatorum diligit ipsuꝫ libere ⁊ tamen necessario. ¶ Nec valet si arguas cõtra hoc. qꝛ actus beatificus non est in potestate beati: ergo per ipsum non transit beatus libere super obiectuꝫ. tuꝫ quia licet actus ille non sit in potestate beati tamen esset nisi aliud obuiaret. tum quia esto ꝙ non sit in eiꝰ potestate ex hoc nõ sequit̃ nisi ꝙ beatus deum non diligit contingenter, sed necessario: cum hoc autem stat ꝙ libere diligat: cum nec deus possit nõ velle se/⁊ tamen dicit̃ scḋm Anselmum libere velle se. quare ⁊c. ¶ Sed circa hoc est vnum dubium. qm̃ voluntas creata non videtur necessitari posse ad actum eligendũ: lꝫ ad ipm̃ recipiendũ: sed cum voluntas viatoris teneatur ad actũ aliquẽ eliciendum: ꝑ consequens non videtur posse fieri impeccabilis nisi necessitata ad actꝰ sibi debitos exequẽdos ergo non potest ĩpeccabilis fieri. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ concesso illo assumpto: vꝫ ꝙ creatura intellectualis non possit necessitari ad actum aliquem volendi vel nolendi sibi debitum exequẽdũ/adhuc potest ĩpeccabilis fieri/vel deo eam obligari nolente ad exequendum aliquem actum/vel statuente ipsum ipsi infundere quãdo ad eum ipsam statuit obligari. ¶ Hec de primo.

Quãtum ad secundum vbi est respondendum ad quesitum/est sciendum ꝙ hic non queritur nec ab aliquo catholico dubitat̃ an spiritꝰ sanctus libere producatur libertate opposita necessitati immutabilitatis. qm̃ qḋ sic ꝓducitur cõtingenter ꝓducitur: spiritus aũt sanctus non minus necessario ꝓducitur q̃ filiꝰ cum sit secum essentialiter idem deo. soluꝫ igitur hoc q̃ritur an spiritus sanctus ꝓducatur libere libertate aliqua stante cum necessitate sicut ⁊ stare potest: sicut ⁊ in p̃cedenti articulo dictum est. ¶ Hoc p̃misso dicendũ est ad questionẽ ꝙ spiritus sanctus ꝓducit̃ libere. ¶ Hoc autem declarat vnus doctor ⁊ probat ꝑ hoc: qꝛ libertas vt dicit non debet attendi penes contingenter agere: sꝫ penes amorem complacentie. in hm̃ôi eñ amore ꝯplacentie consistit libertas. sed spiritus sanctus emanat ꝑ vim amoris complacentie. ergo libere. ¶ Sed hic modus dicendi deficit qꝛ falsa est vtraqꝫ p̃missarũ q̃s ad cõclusionem istam probandam accipit. Est siquidem primo falsa maior. qm̃ quando dicit̃ in ipsa ꝙ libertas cõsistit in amore complacentie/aut accipitur liberum vt diuiditur contra naturale/aut vt cõtra violentũ vel seruum. Si p̃mo modo/falsa est. qm̃ deus posset infundere anime actus maxime ꝯplacentie: sed respectu talis actus in quo tñ anima summe ꝯplaceret nullam causalitatem actiuã nec ꝑ cõsequens libertatẽ haberet/vt liberum diuiditur contra naturale. ergo ⁊ cet̃. Si autem libertas accipit̃ scḋo mõ/tũc nihil ad ꝓpositũ qꝛ vt sic nõ magis spũs sanctus q̃ filius libere est ꝓductus. nõ eñ magis ꝓductio spũs sancti q̃ filij est ab oĩ coactione ⁊ seruitute libera ⁊ immunis. q̃ ⁊c. ¶ Minoris falsitas appet ex dictis in alia q̃stione. non eñ vt ibi dictuꝫ est spũs sanctus ꝓducitur ꝑ vim amoris magis illo mõ quo doctor iste imaginat̃. ¶ Et iḋ quantũ ad hoc aliter est dicendum: vꝫ ꝙ ideo spiritus sanctus dꝛ ꝓduci libere ⁊ non filius/ qꝛ ꝓduci libere vt hic sumit̃ nõ est aliud q̃ ꝓduci ꝓductione ꝑ se requirente ꝓ ꝑ se principio naturã volitiuã: cui ex hoc ꝙ ẽ volitiua agere cõtingẽter competere posset nisi aliud obuiaret: sed hoc mõ spiritꝰ sanctus non autẽ filius est ꝓductus. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ lꝫ vnũ ⁊ idẽ totaliter ĩ re extra sit generatiuũ ⁊ spiratiuũ p̃ncipiũ/tñ ꝓductio spũs sancti req̃rit hm̃ôi p̃ncipium esse liberũ hoc est voluntariũ. qḋ q̃dẽ voluntariũ dꝛ liberũ vt liberũ est ꝯtra naturale diuisũ: cui vt sic non repugnaret ꝙ cõtingenter ageret nisi aliud obuiaret: vꝫ essentialis idẽtitas inter ꝓducens suppositum ⁊ ꝓductum. ꝓductio aũt filij requirit suum principium esse intellectuꝫ: cui nõ sic conuenit agere contingenter. quare ⁊c. ¶ Sic ergo appet ꝙ libertas qua spũs sanctus dꝛ spirari est libertas qua principium spiratiuum est liberum a coactione ⁊ a naturali inclinatiõe seu alio modo nature in principiando. necessitas aũt qua necessario ꝓducit̃ est necessitas spontanee libertatis q̃ stat cum libertate p̃dicta. ¶ Et si queratur quomõ igit̃ modus nature seu naturaliter ⁊ libere agendi opponũtur ex quo tam illa productio que est modo nature q̃ alia ẽ necessaria: Ad hoc respondetur ꝙ per hoc distinguuntur: qꝛ principio naturali repugnat posse contingẽter principiare ex hoc ꝙ est principiũ naturale: posito ꝙ sibi non repugnaret aliũde. volitiuo autem principio non repugnat ex hoc ꝙ volitiuum est posse contingent̃ principiare. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio appet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem vndecimã ĩ q̃ magister determinat de processione spiritus sancti a patre ⁊ a filio/ostendens ꝙ ꝓcedit insimul ab vtroqꝫ/ quero primo de hoc: vꝫ vtrum spiritus sanctus ꝓcedat a patre ⁊ a filio an ab altero horum tñ. ¶ Et videt̃ ꝙ ĩsimul ab vtroqꝫ. Primo per illud symboli Athanasij. Spiritꝰ sanctus a patre ⁊ filio non creatꝰ nec genitus sed procedens. ¶ Secundo. qꝛ nulla apparet ratio q̃re magis spiritus sanctus ꝓcederet ab vno istorum q̃ ab alio: ⁊ ita vel procedit ab vtroqꝫ vel a neutro: sꝫ secundum est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Contra primo per illud Joã. xv. vbi Christꝰ dixit. Cũ aũt venerit paracletꝰ ⁊c. q̃ a patre procedit. vbi nullam fecit de filio mentionẽ. ¶ Secundo. qꝛ vnum suppositum pfectissimum est sufficiens ꝑ seipsum ad omne ab eo ꝓducibile ꝓducendũ sed suppositum paternũ tam filij q̃ sancti spiritus ꝓductiuum est sufficientissimũ ⁊ pfectissimũ. ergo non minꝰ est ꝑ seipsum solum spiritus sancti q̃ filij productiuum. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum. Secundo inquiram vnum dubiuꝫ quesito annexum/puta an si per impossibile spiritus sanctus non procederet a filio distingueretur ab ipso personaliter sicut modo.

Quantum ad primum est vnum certũ ⁊ aliud dubium. Hoc qḋ est certũ apud catholicum est conclusio ipsa in se: videlicet ꝙ spiritus sanctus procedit a patre ⁊ a filio. nec circa conclusionem istã oportet insistere. est enim euidens tam ex sanctorum doctrina vt magister explicat in litera/q̃ etiaꝫ ex ecclesia: cuius auctoritate conclusio ista fuit determinata ⁊ vt articulꝰ fidei in symbolo misse posita. vbi sic dicit̃. Et ĩ spiritum sanctum dominum viuificantem: qui ex patre filioqꝫ procedit. qḋ symbolum fuit factuꝫ in concilio Niceno sicut apparet dist. xv. Canonis. ¶ Hoc autem greci negant dicentes spiritum sanctum tantum a patre procedere ⁊ non a filio. Hoc autem probant principaliter ex duobus. Primo. quia Christus loquens de processiõe spiritꝰ sancti patrẽ solũ nõ aũt filiũ noĩauit Jo. xv. vbi dixit Cũ venerit ille ⁊c. spũ. veritatis q̃ a p̃re ꝓcedit

ille me clarificabit. ¶ Secundo. quia in quodam symbolo ꝓmo edito trinmodo continetur ꝙ filius ꝓcedit a patre: ⁊ in fine symboli sub anathemate prohibetur vt nullus de fide trinitatis aliud docere nec ꝓdicare audeat q̄ ibi contineatur: ex quo inferunt greci latinos eē anathematicos: quia addiderunt filioqꝫ procedit contra ꝓhibitionem predictam. ¶ Sed nec ista nec alia que adducunt pro se ꝯcludunt. Unde ad ꝓmum respōdet glo. dist. xv. Canones. dicēs ꝙ ideo Christus nominauit patrem vbi supra vt patri attribueret dignitatem spirandi: ꝓ quanto vꝫ pater non habet ꝙ spiret ab alio sed a seipso: filius autē non habet a se sed a patre. Qꝫ autem Christus ꝑ illa verba non intellexerit spūm sctm̄ nō eē a filio appet ꝑ illud qꝺ ibidem subdidit quando dixit quia de meo accipiet: non enim spūs sanctꝰ a filio aliquid accipet nisi ab ipso ꝓcederet: sicut nec pater accipit aliq̄d a filio nec a spiritu sancto nec filius a spiritu sctō quia non procedit ab ip̄o. nihil eñ ꝑsona aliq̄ diuina accipit nisi tantum ab illa a qua ꝓcedit. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum respondet etiam glo. ꝓdicta ꝙ licet ꝓhibeat̄ in symbolo illo docere aliquid qꝺ sit contrarium alicui in illo symbolo contentorum non tamen ꝓhibet̄ quin possit aliud doceri qꝺ explicat ⁊ declarat aliq̄d qꝺ in illo symbolo cōtinetur: sicut hoc vꝫ filioqꝫ ꝓcedit / qꝺ latini i alio ꝓdicto symbolo addidere / illud qꝺ i alio erat positum declarauit. Unde iuxta hoc beatus Anselmꝰ de ꝓcessione spiritꝰ sancti arguendo contra grecos sic dicit. Si ideo greci negant spiritum sanctū procedere a filio quia hoc non est contentum in illo eorum symbolo eadem ratione deberent negare ipsum esse deuꝫ de deo cum nec hoc etiā in illo symbolo sit contentum. ¶ Sic igitur apparet hoc de quo est questio / vꝫ spiritum sanctum a patre ⁊ a filio procedere / esse certuꝫ apud catholicum.

Aliud aūt quod est hic dubiū: est. vtrū

ꝓdicta conclusio nota latinis possit contra grecos ꝓbari aliqua ratione naturali. ¶ Ad hoc respōdetur ꝙ sic. vnde ad ipsam probandam arguitur primo sic. tanta est identitas ⁊ simplicitas diuinarum ꝑsonarum ꝙ in omnibus sunt idem in quibus non obuiat oppositio relatiua nō qualiscūqꝫ: sed distinctio que est inter correlatiue opposita. nec enim distinctio absolutorum stat cum summa simplicitate nec distinctio relatiui ab absoluto nec etiā distinctio vnius relatiui ab alio disparato cui non opponitur relatiue. nec enim tali distinctiōi repugnat omnimoda vnibilitas saltem tanta quanta est ibi distinctio. ergo si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio non posset distingui ab eo: cuꝫ nulla inter eos esset relatiua oppositio. quare ⁊c. ¶ Secundo arguitur sic. oīe qꝺ cōuenit patri conuenit alteri ꝑsone diuine si non obuiat incōpossibilitas relatiua: sed spiratio actiua ꝯuenit patri: ⁊ nulla incompossibilitas relatiua obuiat quin conueniat ꝑsone alteri: ergo conuenit ipsi. sed nō conuenit spiritui sancto quia alias spiraret seipsum: ergo conuenit filio. ¶ Maior est nota ⁊ tam a latinis q̄ etiaꝫ a grecis concedenda. Ad cuius ꝓbationē arguit sic Anselmus de ꝓcessione spūs sancti. quoniam nisi maior hmōi esset vera non posset ostendi ꝙ sicut pater est eternus creator ⁊ iustus ꝙ filius esset talis. eadem eñ responsio dareť hic q̄ ibi. ¶ Minor quantum ad primam partem que dicit ꝙ spiratio actiua conuenit patri / est nota ⁊ a grecis cōcessa. Secunda pars: videlicet ꝙ nulla incompossibilitas relatiua obuiet quin conueniat filio / probatur. quoniam talis incompossibilitas non potest habere ortuꝫ ex parte filij: quia nulla repugnātia ē ꝙ ꝑsona ꝓducta modo nature ꝓducat modo volūtatis: nec ex hoc ꝙ spiratio actiua est eadem cum ꝑatione actiua que est incompossibilis cū passiua: quia etiam diuina essentia est idem cum generatione actiua: ⁊ tamen hoc non obstante ipsa est compossibilis cum generatiōe passiua a qua actiua realiter est distincta. nec quia spiratio actiua est de se incommunicabilis: quia hoc non est verum: cū vnitas deitatis requirat oīe qꝺ est in patre cui nō obuiat relationis oppositio esse cōmunicabile: nulla autem hic obuiat oppositio relatiua. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguitur sic ad idem. filius prius habet potentiam spirandi q̄ sibi correspondeat terminus spiritus: ergo filiꝰ ꝑ hmōi potentiam spirat. ¶ Cōsequētia est euidēs: alias si negaretur nūq̄ probaretur ꝙ opera trinitatis ad extra essent indiuisa ita ꝙ quelibet ꝑsona produceret creaturam a patre creatam. non eñ aliter hoc ꝓbatur nisi per hoc ꝙ omnes ꝑsone habeāt potentiam creandi anteq̄ eis correspondeat terminus creatus. quare ⁊c. ¶ Antecedens est euidēs. quia spiritus sanctus producitur ꝑ modum amoris: filius autem naturaliter ꝑ modū nature etiā scdm̄ grecos: sed ꝓductio per modū amoris ꝑsupponit ꝓductionē aliquā mō nature: ergo filiꝰ mō nature ꝓductus prius habet potentiā spirādi q̄ spiritꝰ sanctus sit productus. ¶ Quarto arguitur sic ad idem. oīe qꝺ conuenit patri est filio tribuendum nisi contrarium sit in scriptura expressum vel per se notum vel ab ecclesia determinatum: sed producere spiritum sanctum cōuenit patri: nec ꝙ non conueniat filio est expressum i scriptura nec deducibile ex ip̄a nec ꝑ se notū nec deducibile ex aliquo ꝑ se noto nec determinatū ab ecclesia. ergo ⁊c. ¶ Sed iste rationes nō arguūt euidenter vt patet per singulas discurrendo. ¶ Ad ꝓmam quando dicitur ꝙ ꝑsone diuine in omnibus sunt idem in quibus non obuiat oppositio relatiua: Dicetur ꝙ verum est accipiendo oppositionem relatiuam vl̄r pro distinctione relatiuorum vel oppositorū cuiusmōi sunt ꝓducens ⁊ ꝓductū / vel disparatorū cuiusmōi sunt illa quorū vnum non est productum ab alio: sed ambo a tertio. ¶ Et quādo dicitur ꝙ distinctio talium relatiuorum disparatorum nō posset stare cū summa simplicitate ista / negareť. nō eñ quia vna ꝑsona ꝓducit̄ ab alia arguit̄ ex hoc sūma simplicitas in diuinis: sed quia essentia est a ꝑsonis indistincta totaliter in re extra: sed siue ponatur ꝙ spūs sanctus ꝓcedit a filio siue ponat̄ ꝙ nō vt dicūt greci / consimilis ⁊ equalis identitas est inter essentiam diuinā ⁊ spirationē passiuā: ⁊ ꝯsimilis ⁊ equalis diuersitas inter ꝑsonas. nō eñ quia greci ponunt spiritum sanctum procedere a solo patre ⁊ non a filio ꝯpellunt̄ ponere maiorem diuersitatem esse inter filium ⁊ spiritum sanctum q̄ inter patrem ⁊ filiuꝫ ⁊ inter patrem ⁊ spiritum sanctum: nec aliquoꝫ maiorē diuersitatem inter essentiam ⁊ spirationem passiuam q̄ inter ip̄am ⁊ generationem actiuam ⁊ spirationeꝫ actiuam. consimiliter enim ponunt omnes ꝑsonas esse vnā numero essentiaꝫ / sicut nos / ab omnibus indistinctā totaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Ex hoc appet ꝙ nec valet cōtra grecos ratio aliquorum qua arguitur ex summa germanitate. dicūt eñ ꝙ inter diuinas ꝑsonas est summa germanitas que non esset nisi spiritus sanctus a patre ⁊ a filio procederet. quoniam aut sic arguentes vocant summam germanitatem summam identitateꝫ cū reali diuersitate possibilem siue cōsubstantialitatē: aut eorum quorum est talis germanitas vnius ab alio processionem. Si primo modo / falsum accipiunt in minore quando dicunt ꝙ non esset inter ꝑsonas summa germanitas nisi esset processio sancti spiritus ab alijs. non eñ minor consubstantialitas esset inter personas si ꝑ impossibile nulla esset ab alia / q̄ sit modo: duꝫ tamen omnes essent vnica essentia sicut modo. Si aūt germanitateꝫ

accipiāt secundo modo/sic petūt ⁊ supponunt ꝓbanduȝ
⁊ a grecis negatum:quādo dicunt ꝙ inter diuinas ꝑso-
nas est talis germanitas.hoc eniȝ est qḋ queriẗ ⁊ a gre
cis negatur.quare ⁊c̄.¶ Ad secūdam etiam rationem
diceret ꝙ oppositio relatiua que est filij ad patrē obui-
at ne filio spiratio actiua cōueniat.cū eñ actiua spira-
tio ⁊ actiua generatio sint idem totaliter in patre gene-
rante ⁊ spirante:nō est minor incōpossibilitas ꝙ filio cō
ueniat spiratio actiua q̄ ꝙ ipsi ꝯueniat generatio acti
ua:cū enim actiua generatio ⁊ actiua spiratio sint ideȝ
omnino/cui repugnat generare ⁊ spirare:sed constat ꝙ
actiua generatio repugnat filio.ergo ⁊ actiua spiratio.
¶ Nec valet illud qḋ arguiẗ contra hoc de essentia q̄
est idem cum generatione actiua:⁊ tamen est cōueniēs
filio cui repugnat ipsa actiua generatio:quoniam hoc
est quia ipsa essentia est tres res puta generatio actiua
passiua ⁊ spiratio passiua.sȝ sic essentia est quelibet ista
rum trium rerum ꝙ nulla istarum est alia licet sit essen-
tia ipsa que est illa:cum sit insimul omnea ille tres.ergo
cum actiua spiratio sit vna illarum trium rerū ab aliis
duabus realiter distincta:licet ab essentia que est illarū
quelibet indistincta:ꝑ ꝯñs licet actiua spiratio sit res
que est passiua generatio:non tamē ipsa actiua spiratio
magis q̄ actiua generatio potest dici gñatio passiua:si-
mo est ab ea vt dicerēt greci realiter distincta cōsimiliẗ
sicut gñatio actiua:nec ꝑ ꝯñs magis filio cōmunicabi
lis potest esse actiua spiratio q̄ actiua generatio.quare
⁊c̄.¶ Ex hoc etiā apparet ꝙ nec valet ratio contra gre
cos qua arguunt aliqui ex hoc ꝙ pater ⁊ filius habent
eandem vim spiratiuaȝ respectu spiritus sancti.quoniā
aut ꝑ istam vim spiratiuam intelligunt spirationē acti
uam:⁊ tunc supponūt qḋ probare intendūt veȝ ꝙ pater
⁊ filius spirant:aut intelligūt essentiam diuinam vt est
cōueniens suppositū ad spirandū:⁊ tunc ꝯsimiliter sup
ponūt ꝓbandū veȝ filiū esse cōueniēs suppositū ad spirā
dū:hoc eñ greci contra quos isti arguunt nō cōcedunt:
aut tertio ꝑ vim spiratiuam intelligunt essentiam ab-
solute sumptam:vt ab omni diuino supposito indistin-
ctam:⁊ tūc nō magis ꝓbant ꝙ filius possit spirare q̄ ge-
nerare:nec q̄ ꝙ spiritus sanctus possit spirare:cū tam fi
lius habeat cū patre eādē vim generatiuā ⁊ spiritus sā
ctus cū patre ⁊ filio eādē vim spiratiuam ⁊ etiā genera
tiuam ꝑ expositō modo sumptā.quare ⁊c̄.¶ Ad tertiaȝ
rationē posset responderi primo ad antecedens:secun-
do ad cōsequentiam.posset enim primo negari antece-
dens:dicerent enim greci ꝙ cum filius non habeat ali-
quē terminū a se spiratū:ꝑ ꝯñs nō ē verū ꝙ ipse habeat
potentiam spirandi prius q̄ habeat terminum spira-
tum:hoc eñ suppositū ꝓbandū ē veȝ spiritum sanctuȝ
esse a filio spiratū.¶ Cōfirmatur.quia quādo dicis ꝙ fi
lius habet potentiam spirandi:aut ꝑ potentiam spirā-
di intelligis spirationem actiuam:aut essentiam vt est
cōueniens suppositum ad spirandū:aut essentiam ipsaȝ
vt absolute sumptam.Si ponas primū vel secundum
supponis ꝓbandum.Si tertiuȝ/nō arguis nec habes i
tentum vt argutū est prius.ergo ⁊c.¶ Secundo nega-
retur cōsequentia.concesso eñ antecedēte sub isto intel
lectu/filius habet potentiam spirandi:hoc est habet es-
sentiam seu est ipsa essentia que est potētia spiratiua:nō
sequiẗ/ergo potest spirare:quia etiam spiritus sanctus
habet isto modo potentiam spiratiuā ⁊ filius potentiaȝ
generatiuam.¶ Nec valet si dicatur.ꝙ nec filius ha-
beat potentiam generandi ante terminū generatū:nec
spiritus sanctus potentiam spirandi ante terminū spi-
ratū:quia ex hoc non sequitur nec ꝓbatur ꝙ filius non
possit generare nec spiritus sanctus spirare vt ꝓbatuȝ
fuit in ꝑcedētibus.ergo ⁊c.¶ Ex hoc apparet ꝙ nec va
let illa ratio cōtra grecos qua aliq̄ arguunt cōtra ipsos
ex hoc ꝙ pater cōmunicat filio omnē vim ꝓductiuam
ipsi non repugnātem:nō repugnat autē ipsi vis spirati
ua.qm̄ hoc est qḋ greci negāt/intelligēdo ꝑ vim spirati
uam/sicut habent intelligere sic arguentes essentiam di
uinā vt est ꝯueniens suppositum ad spirandū.nisi enim
negarēt filium esse cōueniens suppositū ad spirandum
nō negarent eum magis q̄ patrē spirare spm̄ sctm̄.ḡ ⁊c.
¶ Ad quartā rationē appet ꝙ illa nullā habet euiden
tiā ꝯ grecos:qm̄ ipsi negant illa oīa que accipit minor
eius.Dicunt eñ primo:ꝙ spiritum sanctum non proce
dere a filio est expssum in scriptura/vt superius fuit dictū
¶ Secūdo ꝙ est determinatū ꝑmo ab ecclesia etiā lati
norum/que sub anathemate interdixit ne aliq̄d adde-
reẗ illi symbolo ꝑ eos edito.¶ Et si dicaẗ:ꝙ ecclesia la-
tinorū modo dicit cōtrariū:dicerēt ipsi ꝙ in hoc errauit
sicut ⁊ expresse dicunt:nec ꝑ ꝯñs aliquod argumētū su
per determinatiōe ecclesie latinoꝝ fundatū valet aliq̄d
cōtra eos.¶ Secūdo etiā dicerēt ꝙ spiritū sanctū nō ꝓ
cedere a filio ē deducibile ex aliquo ꝑ se noto catholico
veȝ ex hoc ꝙ spiritus sanctus ꝓcedit a patre:⁊ ꝑ ꝯñs spi-
ratio actiua est idē cū ipso ⁊ sua gñatione actiua:que ē
incōpossibilis generationi passiue.quare ⁊c̄.¶ Et ideo
dico breuiter:ꝙ exceptis auctoritatibus scripture ex q̄
bus probari potest spiritū sanctū a patre filioq̄ ꝓcedere
nō video ꝙ ꝑ rationē aliam possit euidentius argui cō-
tra eos q̄ ꝑ illam que posita est in principio questionis:
veȝ q: nulla potest assignari ratio quare magis spiritus
sanctus ꝓcedat a patre q̄ a filio:nec ad hoc est scriptu-
ra sacra:sed magis ad oppositū:⁊ ita cum nō possit dici
ꝙ nō sit a patre nec a filio:cōcedere oportet ꝙ est insimul
ab vtroq̄:vel saltem non habes nec ꝓbare potes ꝙ ma
gis sit a solo patre q̄ a solo filio:immo vbi non esset ca-
tholico fide notū an spiritus sanctus esset a patre ⁊ a fi
lio simul an ab altero horū duorum:magis ponēs ipm
spiritū sanctū ꝓcedere ab vnica ꝑsona tantū deberet po
nere vt videẗ spiritū sanctū procedere a filio q̄ a patre
quoniā ponens spiritum sanctū ꝓcedere a filio solo non
a patre saluaret oīm ꝑsonarū germanitatē in cōsubstā-
tialitate ⁊ origine consistentem:qḋ non faceret alius qui
spiritū sanctum poneret esse procedentem non a filio sȝ
a patre.hoc enim supposito nulla esset origo inter filiuȝ
⁊ spiritum sanctū:sed tantum inter patreȝ ⁊ alias duas
personas.esto autē ꝙ spiritus sanctus nō esset immedia
te nisi a filio:q: tamē filius est a patre/ideo licet spiritus
sanctus nō esset immediate originatus a patre:esset ta-
men originatus a filio originato seu generato a patre.
quare ⁊c.¶ Et si dicas.ꝙ immo ꝑ hoc ꝓbatur spiritum
sanctum ꝓcedere a patre ⁊ non a filio:quia actiua spira
tio est idem cum gñatione actiua que realiẗ distinguiẗ
a gñatione passiua:hoc nullum habet colorem:quoniā
tu non potes ꝓbare ꝙ actiua spiratio sit magis ideȝ cū
gñatione actiua q̄ cum generatione passiua:nisi quia
supponis spiritum sanctum spirari a solo patre ⁊ non a
filio:spiratio autē patris est idem cum ipō ⁊ cum sua ge
neratiōe actiua a se totaliẗ indistincta:sȝ hoc qḋ tu sup-
ponis est falsum ⁊ ꝓbandū:veȝ ꝙ spiritus sanctus spi-
retur a solo patre.nec enim magis potest ꝓbari ꝙ spire
tur a solo patre q̄ ꝙ a solo filio:⁊ ita sicut tu arguis ꝙ
spiratio actiua est idem totaliter cum generatione acti
ua:quia spiritus sanctus spiraẗ a solo patre:ita etiā ti-
bi econtrario arguiẗ ꝙ spiratio actiua est idem totaliẗ
cum generatione passiua:quia spiritus sanctus spiraẗ
a solo filio non a patre.ergo ⁊c.

Tunc igitur pono quantum ad istum
articulum quattuor ꝯclusiōes/eas omes quasi ex dictis

corollarie inferendo. ¶ Prima est. q nulla via potest ꝓ
bari spiritũ sanctũ magis spirari a solo patre q̄ a solo fi
lio. ¶ Hec apparet. quia si sic: aut hoc ꝓbaref ex aliqua
auctoritate sacre scripture: vel ex determinatione eccle
sie / vel ex sanctorum doctrina / vel ex ratione aliqua. sꝫ
non ex aliquo istorũ. cõstat enĩ q ex scriptura hoc nõ ꝓ-
baf sꝫ cõtrariũ: qꝛ esto q alicubi sacra scriptura loquẽs
de ꝓcessione sancti spiritus nõ exp̃mat nisi ꝑsonam pa-
tris vt greci arguunt / ex hoc nõ habef q neget licet nõ
ponat sanctum spiritum a filio procedere. ꝛ ita ex hoc
nõ potest argui propositum: tum qꝛ locus ab auctorita
te non tenet negatiue sed tantũ affirmatiue: tuꝫ quia li-
cet scriptura ibi ꝑsonã patris tantum exp̃mat tñ alibi
etiam ꝑsonam filii esse a qua spiritus sanct⁹ ꝓcedit / ex-
plicat. ergo ꝛc̃. ¶ Secunda conclusio est. q vbi nõ esset
ab ecclesia determinatũ nec nobis diuinitus reuelatuꝫ
an spirit⁹ sanct⁹ ꝓcederet a patre ꝛ a filio vel ab altero
horum tantũ: nec nobis constaret a qua istarum ꝑsona-
rum esset determinate: sed tantum sub indeterminatiõe
sciremus q esset ab vna vel alia puta a patre vel a filio
vel insimul ab vtroqꝫ: cõuenientius esset ponere ipsuꝫ es-
se a solo filio q̄ a patre. ¶ Hec appꝫt. quoniam licet ex
quo nulla appareret tunc ratio sicut nec appꝫt modo q̄
re magis posset spirare vna ꝑsona q̄ alia: non posset cõ-
uenienter poni determinate alteram ꝑsonarum tantuꝫ
esse sancti spiritus spiratiuaꝫ: tamẽ qui hoc poneret ma
iorem germanitatem seu originem inter ꝑsonas salua-
ret vt dictum est / vcꝫ omnis ille qui spiritum sanctuꝫ po
neret esse ꝓcedentem a filio non a patre / q̄ alius qui po
neret econuerso ip̃m spiritum sanctum non ꝓcedere a
filio: sed a patre. ergo ꝛc̃. ¶ Tertia conclusio est. q esto
q nec esset in scriptura exp̃ssum nec ab ecclesia determi
natum adhuc esset ponendum patrẽ ꝛ filium nõ alteruꝫ
horum tantũ spirare spiritum sanctũ. ¶ Hec appꝫt. qm̃
sicut in creaturis omnis ille effectus qui potest esse ab
aliquibus pluribus causis simul / quem non constat
magis esse ab vna illarũ q̄ ab alia effectiue / est ponen-
dus esse ab illis omnibus simul sumptis cum nulla ap-
pareat ratio quare magis sit ab vna illarum q̄ ab alia:
ita in ꝓposito consimiliter est dicendum: vcꝫ q cum spi
ritus sanctus possit ꝓcedere a duobus suppositis: vcꝫ
a patre ꝛ a filio / ab vtroqꝫ esset credẽdus ꝓcedere ab il-
lo cui non constaret ip̃m ꝓcedere ab altero horũ tantuꝫ
sed hoc vcꝫ spiritum sanctum ꝓcedere ab altero horum
tantum nulli in rei veritate constare posset cum sit im-
possibile: esto q nec esset in scriptura exp̃ssum nec ab ec
clesia determinatum q ꝓcederet insimul ab vtroqꝫ. er-
go ꝛc̃. ¶ Confirmaf. quia nullam habens rationem ꝓ-
pter quã ponat spiritum sanctum magis spiratum esse
ab vna ꝑsona q̄ ab alia: vel debet eũ ponere esse insimul
ab vtraqꝫ nisi hoc sibi ostendatur impossibile: vel a neu-
tra: cum nec magis possit vt supponif ponere ip̃m esse
spiratum ab vna q̄ ab alia: sed nulla determinatione fa
cta ab ecclesia nec exp̃ssione seu mentione aliqua facta
in scriptura sacra de ꝓcessione spiritus sancti ab vna ꝑ-
sona tantum vel a pluribus nulla posset haberi ratio ꝓ
pter quã spiritus sanctus magis posset credi rationabi
liter spirari ab vna ꝑsona q̄ ab alia / saltem magis a pa
tre q̄ a filio: esto q aliqualiter magis appareret aliqua
lis licet non sufficiens ratio q esset econuerso vt dictuꝫ
est supra vcꝫ a filio magis q̄ a patre vbi esset ponendũ
alterum horum tantum. ergo ꝛc̃. ¶ Quarta ꝛ vltima cõ
clusio est. q spiritus sanctus ꝓcedit a patre in filio ꝛ a
filio in patre. ¶ Hec appꝫt. quoniã omnis ꝑsona diuina
est ꝑ circũsessionẽ in qualibet alia: ꝛ hoc vcꝫ q sit in alia
habet ab omni illa ꝑsona a qua est ꝓducta: sed spiritus
sanctus est ꝓductus a patre ꝛ a filio: ꝛ est ĩ patre ꝛ ĩ filio
ergo habet hoc a patre ꝛ a filio. ex quo sequif non tan-
tum q spiritus sanctus sit a patre in filio ꝛ a filio in pa
tre econuerso: sed etiam q sit a patre in seip̃o ꝛ a filio in
seip̃o modo explicando quando de circũsessione mutua
ꝑsonaꝝ in sequentibus erit sermo. ¶ Hec de p̃mo.

Quantũ ad secundum dicunt aliqui q
istud dubiuꝫ de quo hic querif / est: an in filio sit p̃ter spi
rare gñatio passiua quo distingueref a spiritu sancto esto
q non spiraret eum. ¶ Sed hoc est irrationabiliter di-
ctum. Primo quia apud nullũ est dubium filiũ esse ge-
nitum magis q̄ patrem genuisse ip̃m. ergo non magis
est querendum an filius sit genitus seu an passiua gene
ratio sit in eo / q̄ an actiua generatio sit in patre. ¶ Se
cũdo. qꝛ passiua gñatio idẽ est oĩno in re extra qd̃ acti-
ua spiratio in filio: sicut ꝛ gñatio actiua idẽ qd̃ spiratio
actiua in patre: vt dicef in alia questione. actiua aũt ge
neratio est ip̃e pater gñans / sicut ꝛ passiua ip̃e filius ge
nerat⁹. ꝗ cũ actiua spiratio non differat a patre ꝛ a filio
nec a generatione actiua ꝛ passiua / nõ est ꝓprie dictum
esse in filio p̃ter spirare generationem passiuam nec in
patre actiuam. ¶ Et ideo aliť est dicendum: vcꝫ q p̃nci
palis immo ꝛ totalis intentio huius dubitationis est an
ista consequentia sit bona / spiritus sanctus non spiraf
a filio: ergo non distinguif ab eo. Nec aliud doctores ca
tholici intendũt querere ꝑ istam questionem: vtrũ si spi-
ritus sanctus non ꝓcederet a filio distingueref ab eo
nisi de consequentia supradicta. ¶ Hoc supposito p̃mit
to duo ad euidentiam dicendorum. Primum est. q cõ-
sequentia est duplex: vcꝫ materialis ꝛ formalis. Illa di-
cif esse consequentia formalis que tenet ex formalibus
rationibus terminorum: vcꝫ antecedentis ꝛ consequen
tis: ita q antecedens ꝛ cõsequẽs ex eorum formalibus
rationibus requirunt ꝑ se vel p̃mo vel secundo modo q
consequentia sit bona. ꝑ se p̃mo modo / sicut cuꝫ dicif est
albedo: ꝗ est color. ꝑ se secundo modo / sicut cum arguif /
est albedo: ꝗ est disgregatiuuꝫ. Cõsequẽtia autem mate
rialis dicif esse illa que non tenet ex formalibus ratio-
nibus terminorum / vcꝫ antecedentis ꝛ consequentis p̃
mo nec secũdo modo / tamẽ tenet de facto in aliqua cer-
ta materia ratione alicuius idẽtitatis vel diuersitatis
in ip̃a / sicut ponif exemplum de intellectu ꝛ voluntate.
hec est enim bona consequentia / intellectus recipit in-
tellectionem: ꝗ ꝛ voluntas. tenet siquidem ista cõseq̃n
tia gr̃a materie: vcꝫ ratiõe identitatis rei significate ꝑ
intellectum ꝛ ꝑ voluntatem / supposito q sit vna. nõ au-
tem est bona consequentia formalif quantum est ex ra-
tionibus terminorum: cum nec vnum istorum sit diffini-
tiuum alterius nec passio eius. ¶ Secundum premit-
tendum est: q disputantes de consequentia supradicta
possunt esse ĩ duplici dr̃a: quia vno modo possunt suppo
nere sp̃m a p̃re non ꝓcedere ꝛ tamen cum hoc ip̃m rea-
liť a filium existere: ꝛ tunc querere an sequaf / sp̃us san
ctus est ꝛ filius a quo tamen non est ip̃e sp̃us / ergo nec ẽ
ab eo distinctus. Alio modo de ista cõsequentia disputa
re possunt non supponentes sp̃m sctm̃ ꝛ filiũ simul esse.

His premissis pro solutiõe ad istud du
bium pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. q ista
consequentia non est bona formalif / sp̃us sanctus nõ ꝓ-
ducif a filio. ꝗ nõ distinguif ab eo. ¶ Hec ꝓbaf. quoniã
sola illa est formalif bona consequẽtia que infert ex for
malibus rationibus terminorum: vcꝫ antecedẽtis ꝛ cõ
sequentis. sed ista non est talis. ꝗ ꝛc̃. ¶ Minor appꝫt. qꝛ
non repugnat genito ꝛ spirato ex formalibus rationi-
bus eorum q distinguanf sicut aliqua disparata quorum
neutrum est ab alio sed ambo a tertio. nec enim in ratio

ne diffinitiua geniti nec spirati includit̃ ꝙ spiratum sit a genito magis ꝙ ecōuerso.ergo ⁊c̃. ¶ Cōfirmat̃.quia non magis ista cōsequentia de qua queritur est formalis ꝙ ista/filius nō generatur a patre:ergo non distinguit̃ ab ipso.sed ista non est bona cōsequētia gr̃a forme: licet teneat gr̃a materie.ergo ⁊c̃. ¶ Minor ꝓbat̃ ꝑ Augusti.dicentē.v.de trinita.cap.vi.ꝙ si ꝑma ꝑsona non genuisset adhuc cū hoc stare posset ꝙ esset ingenita:sed si ingenita/ergo distincta a ꝑsona qua genita:esto ꝙ ꝑ impossibile vt supponit̃/nō esset ab ipa.ergo ⁊c̃. ¶ Secunda conclusio est.ꝙ nec cōsequentia supradicta est materialit̃ seu gr̃a materie bona/sicam faciens supponat in antecedente tam filiū ꝙ spūm sanctū esse. ¶ Hec appet. quoniā non existente in filio illo quo ipe nō distinguit̃ a spiritu sancto nec spiritus sanctus ab eo/nō sequit̃ vnū suppositum istorum non distingui ab alio:sed fili⁹ non distinguit̃ a spiritu sancto ꝑ spiratione̅ actiuā sibi relatiue oppositā:sed ꝑ gn̄ationem passiuā disparatam: ⁊ hoc supposito vt suponit̃ ꝙ taꝫ filius sit ꝙ spiritus sanctus:nec tamē spiritus sit a filio spiratus sed tantum a patre.nō enim potest supponi ab aliquo esse patrem ⁊ filium ⁊ negari ab eo distinctio ꝑsonalis ipoꝝ.ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃.quia consequentia ista/spiritus sanctus non ꝓducit̃ a filio/ergo non distinguit̃ ab eo/non tenet etiam gr̃a materie nisi in virtute istius/nulla ꝑsona diuina potest distigui ab altera nisi ꝓprietate relatiua opposita qualis nō est inter illas ꝑsonas quaꝝ vna est ab alia:sed omnis supponens filium ⁊ spiritum sanctū esse: ⁊ non tamen spiritum sanctum ab ipo filio ꝓcedere:negat illud assumptū ⁊ ponit spiritū sanctum distingui a filio non ꝑ relationem seu ꝓductionem oppositam modo quo distinguit̃ filius a patre:sed ꝑ ꝓductionem disparatam.ergo ⁊c̃. ¶ Tertia conclusio est.ꝙ consequentia supradicta est bona gr̃a materie in rei veritate/supposito ꝙ in antecedente istius qđ est/spiritus sanctus non ꝓducit̃ seu ꝓcedit a filio/non supponat̃ filium nec spiritum sanctum esse nec non esse. ¶ Hec ꝓbat̃ ꝑmo.quia si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio.ergo non esset:nec ꝑ consequens ab aliquo distingui posset. Antecedēs ꝓbat̃. ¶ Primo.quia spiratio actiua est idem cum gn̄atione passiua sine qua filius esse non potest. ¶ Secūdo. quia in diuinis omnia sunt vnum vbi nō obuiat relationis oppositio:sed si spiritus sanctus non ꝓcederet a filio non esset inter eos relatiua oppositio.ergo nec distinctio. ¶ Tertio.quia si spūs sanctus non ꝓcederet a filio:ergo nec a pr̃e:cum non minus actiua spiratio sit in filio ideꝫ qđ filius seu generatio passiua/ꝙ in pr̃e idem cum pr̃e seu generatione actiua:sed si nō ꝓcederet a patre nec a filio/non esset:nec ꝑ consequens distingui ab alio posset.ergo ⁊c̃. ¶ Quarto.quia si spūs sanctus a filio non ꝓcederet/spiritus sanctus nō esset.ergo nec ab aliquo distingui posset. Antecedens ꝓbat̃.quoniā spūs sanctus est patris ⁊ filij nexus.vnde August.vi.de trini. ca.v.dicit/ꝙ spiritus sanctus non est pater nec filius sꝫ aliquis ab eis alius in quo vterqꝫ eorum coniungit̃:sed nisi ab vtroqꝫ ꝓcederet vtriusqꝫ nexus nō esset:nec vterqꝫ veꝫ tam pater ꝙ filius in spiritu sancto coniungeret̃: nisi ipe ab vtroqꝫ eorum ꝓduceret̃.ergo ⁊c̃. ¶ Quinto. quia si spūs sanctus non ꝓcederet a filio non esset in diuinis nisi vnica actiua ꝓductio.ergo nec esset nisi vnum ꝓductum. Probatio vtriusqꝫ ꝯñe: quia si spūs sanct⁹ ꝓduceret̃ a solo patre/actiua spiratio cū essentia in patre solo esset omnino indistincta a generatione actiua: ⁊ ita esset omnino vnica ꝓductio cum ea:sed si tantum esset vna ꝓductio actiua / ⁊ tātum vna passiua cum sem ꝑ multiplicentur correlatiua.quare ⁊c̃. ¶ Sexto.quia si spiritus sanctus distinguit̃ a filio/ergo ꝓcedit ab eo ergo econtrario sequitur/videlicet ꝙ si non ꝓcedit ab eo non distinguitur ab ipo. ¶ Antecedēs ꝓbat̃.quoniā aut spiritus sanctus distinguitur a filio sicut ꝓductum modo nature distinguit̃ ab alio simili mō ꝓducto:⁊ hoc non/quia tunc esset filius:aut sicut ꝓductum modo voluntatis a ꝓducto modo naturalis ꝓductionis intellectus.ꝙ si sic/ergo ꝓducitur a verbo non tantum a pr̃e: sicut amor in imagine creata ꝓducitur secundum aliquos non tantum ab anima ꝓducente verbum sed etiaꝫ ab ipo verbo ꝓducto. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ licet consequentia supradicta sit modo ꝑdicto videlicet gratia materie in qua sit / bona ⁊ teneat veracit̃:nō tamen euidenter. ¶ Hec appet.quoniam consequentia siue formalis siue materialis tenens euidenter omnib⁹ intelligentibus est nota ⁊ ab omnibus conceditur indifferenter:sed non est talis consequentia supradicta:non enim a grecis conceditur sed negatur.ergo ⁊c̃. ¶ Confirmatur.quia omnis consequentia euidens aut est euidens ꝑ se veꝫ ex suis terminis sicut ista/est homo/ergo animal:aut ex alijs ꝑ se notis euidentibus ex quibus est demonstrabilis ⁊ deducibilis.sed cōstat ꝙ cōsequentia ista/spiritus sanctus nō ꝓducit̃ a filio/ergo nō distinguitur ab ipo/nō ē ꝑ se nota/videlicet ex terminis suis:nec enim aliquid ꝑ se notum ex suis terminis negatur a viris intelligentib⁹ ⁊ peritis. nec est euidens secūdo modo/videlicet quia deducibilis ex alijs ꝑ se notis:quoniam licet illa ex quibus ꝓbata est in ꝑcedētibus sint ꝓbabilia:nō tamē euidētia nec ꝑ se nota nec grecos ꝯuincentia.ergo ⁊c. ¶ Assumptum videlicet ꝙ rationes ꝑdicte cōtra grecos euidēter nec arguāt nec eos cōuincant/apparet ꝑ singulas discurrendo ⁊ ipas soluendo. ¶ Ad ꝑmam em̄ respōdēt greci negādo illam cōsequētiam que infert̃ in antecedēte.ad cuius ꝓbationem apparet ꝙ nō arguit cōtra eos:quia ipsi ex ꝑsse dicūt contrariuꝫ eius qđ in ea accipitur:videlicet ꝙ spiratio actiua nō est idem cum generatione passiua sed realiter distincta ab ea:nec tamē ex hoc sequitur qđ aliqui inferūt: videlicet ꝙ nisi spiratio actiua esset cuꝫ generatiōe passiua idem ⁊ filij cōstitutiua ac distinctiua sicut generatio ipa passiua/ tunc spiratio actiua esset filio quasi affixa:quoniam secūdum eos nō magis actiua spiratio ꝙ generatio actiua est in filio:nec ꝑ ꝯsequēs potest dici ꝙ sit in eo quasi accidentalit̃ seu affixa:cum realiter sicut ⁊ generatio actiua ab ea sit distincta secūdum eoꝝ opiniones. nō enim actiua spiratio est idem cum aliquo supposito nō spirante:sed secūdum eos filius nō spirat/sed solus pater.ergo ⁊c. ¶ Ad secūdam dicerēt greci:ꝙ illa maior est vera accipiēdo seu vocādo relatiōis oppositionē omnem relatiuorum siue oppositorum siue disparatorum distinctionem:sed talis relationum disparatarum oppositio obuiat ne spiritus sanctus a patre solo spiratus sit.filius.licet em̄ spiratum ⁊ generatū nō sint relatiue opposita sicut generās ⁊ generatum:sunt tamē disparata.quare ⁊c. ¶ Ad tertiaꝫ cōsimiliter respōdēt sicut ad primam rationem negādo illam cōsequentiam/cuius probatio nō valet cōtra grecos:quia supponit actiuam spirationem esse idem cum generatiōe passiua:qđ ipsi vt dictum est negāt:cum nō ponāt personā generatam spirare:sed tātummodo generātem.quare ⁊c. ¶ Ad quartam respōderēt greci similiter negando cōsequētiam:ad cuius probationem dicerēt ꝙ spiritus sanctus nō dicitur patris ⁊ filij nexus quia ab vtroqꝫ productus :sed quia est appropriate licet nō proprie amor mutuus quo pater diligit filium /⁊ quo filius ecōuerso diligit patrem suum. ¶ Et si cōtra hoc arguatur: quia tūc etiam filius posset dici nexus patris ⁊ spirit⁹ sancti:cum sit appropriate sapientia qua sapit vterqꝫ

dicerent q̄ nō sic aliqua dicunt̄ esse in intellectiōe sicut
in dilectione cōnexa. ¶ Ad quintam dicerēt greci: q̄ li=
cet in diuinis nō sit nisi vnica actiua productio secūdū
rem/cum actiua gñatio ꝛ spiratio sint idem totalit̄: ta=
men isti rei vnice que est actiua gñatio ꝛ spiratio corre=
spōdēt diffinitiones diuerse/ac si eis correspōderet ī re
diuersitas. ¶ Et quādo addit̄ q̄ oportet ꝯmultiplicari
correlatiua/dicerēt q̄ veruꝫ est sic intelligēdo q̄ vbi est
gñatio actiua/ꝛ passiua: ꝛ vbi spiratio actiua/ꝛ passiua.
nō oportet tamē ꝓductiones actiuas esse plures si pas=
siue sint plures. ¶ Ad sextam ꝛ vltimam dicerēt simili
ter greci: q̄ falsum assumit̄ in illo antecedēte: quia im=
mo debet dici cōtrarium/vcꝫ q̄ quia spiritus sanct⁹ dis=
tinguit̄ a filio non ꝓcedit ab eo: cum actiua spiratio sit
realiter distincta a filio. ¶ Ad ꝓbationem appꝫ q̄ nō
valet. tum quia nō in omnibus partes imaginis create
se habēt sicut ꝑsone diuine: tum quia nec forte est veruꝫ
illud assumptum: vcꝫ q̄ amor in imagine creata ꝓduca
tur a verbo. quare ꝛc̄. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ra=
tionem in ꝑncipio appꝫ solutio ex ꝑdictis. q̄ eīn ad spi
randū spiritū sanctū cōcurrāt pater ꝛ fili⁹/nō est ꝓpter
imꝑfectionem alterius: sed quia eadem est vtriusq̄ po=
tētia spiratiua: sicut omnium personarum potētia crea
tiua est vnica/ꝓpter qḋ sunt indiuisa oīa trinitatꝭ opa.

Secundo quero. Vtrū pater spi
ret spiritū sanctū ꝑ filium. ¶ Et videt̄ q̄ sic.
quoniā nō minus ꝓprie potest dici q̄ pater
spirat spm̄ sanctū ꝑ filium: q̄ꝫ q̄ agit omnia
ad extra ꝑ ipm. sed pater dicit̄ ad extra oīa agere ꝑ fi=
lium. iuxta illud Joan. i. Omīa ꝑ ipm̄ facta sunt/ꝛ sine
ipo factū est nihil. ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra. quia corū que sunt
essentialiter idem ꝛ vnum/neutrum potest dici aliquid
agere ꝑ alterum magis q̄ꝫ econuerso. sed oēs tres ꝑ=
sone sunt vna essentia. ergo ꝛc̄. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓce=
dā. Primo eīn dicaꝫ ad quesitū. Secūdo soluā vnū du
biū: vcꝫ quō actiua spiratio se habeat ad p̄reꝫ ꝛ ad filiū.

Quātū ad primū: qḋ est facile: est scien
dum q̄ quatuor modis vnū dicit̄ agere aliquid ꝑ alte=
rum. Uno modo eīn subiectum ꝑncipij ꝓductiui alicu=
ius denomīatiue dicit̄ agere ꝑ alterum/puta ꝑ ipm̄ ꝓ=
ductiuum ꝑncipium cuius est subiectum: sicut aqua di=
citur infrigidare ꝑ frigiditatem/ꝛ ignis calefacere ꝑ ca
liditatem. Alio modo aliquid dicit̄ agere ꝑ alterum/si=
cut ꝑ instrumētum quo mediāte attingit effectum/mo=
do quo artifex dicit̄ per serram scindere lignum: vl' ali=
quid aliud facere ꝑ martelluꝫ. Tertio modo aliquid di
citur agere ꝑ alterum/vt prima causa ꝑ secūdam: mo=
do quo prima causa dicitur mouere celum ꝑ intelligen=
tiam/ꝛ omnem alium effectum ad quem ꝓducēdum cō
currit secūda causa aliqua agere ꝑ ipam causam secū=
dam. Quarto vnum dicit̄ agere ꝑ alterū tā q̄ꝫ ꝑ illud qḋ
est essentialiter idem secum ꝛ habet ab eo eandem cum
ipo potentiam ꝓductiuam: modo quo pater dicit̄ oīa
facere ꝑ filium: vt in ꝑncipio est argutum. ¶ Hoc ꝑmis=
so appꝫ quid dici debeat ad quesitum. constat enim q̄
pater non spirat ꝑ filium spiritum sanctum aliquo tri=
um primorum modorum: sed quarto ꝛ vltimo modo tā=
tum. ¶ Primū appꝫ. quoniam omne quod agit ꝑ alte
rum aliquo illorum trium modorum/est ab ipo essentia
liter distinctum: sed omnes ꝑsone diuine sunt essentiali=
ter indistincte ꝛ vna numero essentia. ergo ꝛc̄. ¶ Scḋm
vcꝫ q̄ pater dicatur spirare ꝑ filium quarto modo hoc
intelligendo/apparet. quoniam cōstat ex dictis in alia
questione q̄ filius spirat nō tantum pater: sed q̄ filius
spiret hoc originaliter habet a patre. ab eodem eīn ha=
bet q̄ spiret a quo habet q̄ sit deus. ergo ꝛc̄. ¶ Confir=
mat̄. quia in eodem intellectu in quo est veruꝫ dicere pa
trem creare vniuersum ꝑ filium/est verum dicere ipm̄ ꝑ
eum spirare spiritum sanctum. sed ꝑmum: videlicet pa=
trem creare ꝑ filium/est verum secūdum istum quartuꝫ
ꝛ vltimum intellectum. ergo ꝛc̄. ¶ Ex hoc potest cōclu=
di corollarie. Primo. q̄ vna causa secūda nō potest dici
agere ꝑ aliam ab ipa ꝓductam vt ignis generās ꝑ ignē
ab eo genitum: quoniam licet ignis genitus habeat ab
igne generāte potentiam agendi: videlicet potentiam
alium ignem generādi/non tamē eandem cum potētia
ignis generātis: sed ab illa aliam ꝛ essentialiter differē=
tem. ¶ Secūdo. q̄ nulla ꝑsona diuina ꝓducta potest di
ci agere aliquid ꝑ ꝓducentem. quoniā licet omnium sit
vna potentia creatiua: ipam tamē huiusmodi potētiaꝫ
creatiuam nō habet ꝑsona diuina ꝓducens a ꝓducta:
sed ecōuerso ꝓducta a ꝓducente. ¶ Tertio. q̄ deus pa
ter potest dici creare oīa nō tantum ꝑ filium sed etiaꝫ
ꝑ spiritum sanctum. quoniam nō minus spirit⁹ sanctus
q̄ꝫ filius habet a patre potentiam creatiuam. ¶ Quar
to. q̄ etiam filius potest dici creare ꝑ spirituꝫ sanctum.
quoniam spiritus sanctus nō tantum habet a patre sed
etiam a filio potentiam creatiuam. ꝙ ꝛc̄. ¶ Hec de ꝑmo.

Quantū ad secundum aliqui dicunt q̄
spiratio actiua q̄ est in patre ꝛ ī filio vna numero/est dis=
tincta formalit̄ in re extra a patre ꝛ a filio ꝛ a gñatione
actiua ꝛ passiua: licet ab eis sit realit̄ īdistincta. sic etiā
actiua spiratio se habet ad p̄reꝫ ꝛ ad filiū q̄ nō cōstituit
in esse ꝑsonali aliquē ipoꝝ. nec eīn pater cōstituit̄ nisi ge
neratione actiua/nec filius nisi gñatiōe passiua: ipa au=
tem actiua spiratio aduenit vtriq̄ꝫ/vcꝫ tam patri q̄ꝫ filio
iam in esse ꝑsonali ꝑcōstituto. ¶ Primū hoꝝ/vcꝫ q̄ spi
ratio actiua distinguit̄ in re extra a gñatione actiua ꝛ
a passiua/ꝓbant eisdem rationibus quibus ꝓbat̄ disti
ctio essentie a relationibus. ¶ Secūdū. vcꝫ q̄ hmōi spi
ratio actiua nō sit cōstitutiua/probāt primo. q̄ꝛ diuerse
constituta non cōueniūt in vltimo ꝯstitutiuo: sed pater
ꝛ filius sunt diuerse ꝑsone q̄bus vltimo aduenit spira=
tio actiua. ergo cū in ipa cōueniant nō potest esse consti
tutiua ipsarū. ¶ Secūdo. q̄ꝛ cōstitutiuū vltimo aduenī
ens est magis ꝓꝑrium q̄ꝫ ꝑcedens: sed spiratio actiua ē
in patre ꝛ in filio posterius q̄ꝫ actiua gñatio sit in p̄re/ꝛ
passiua in filio: nec tamē est magis ꝓpria immo minus
cum sit vtriq̄ꝫ cōmunis. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. q̄ꝛ nullū com
municabile constituit suppositū in esse incōmunicabili
sed spiratio actiua est pluribus ꝯmunicabilis. ergo ꝛc̄.
¶ Quarto. q̄ꝛ nullū cōstitutū in esse vltimato potest cō
stitui ꝑ aliquid sibi superueniēs: sed pater cōstituit̄ in vlti
mato esse ꝑ gñationē actiuaꝫ/ꝛ filius ꝑ passiuā. ergo ꝛc̄.
¶ Sed ista opinio quātū ad oīa in ipa ꝯtēta est abomi
nabilis ꝛ absurda. Primū eīn qḋ ponit/vcꝫ actiuā spira
tionē eē in p̄re ꝛ in filio vnā numero distinctā ab vtroq̄ꝫ
ꝛ a gñatione actiua ꝛ a passiua in re extra formalr̄ licet
nō realit̄/est īpossibile simplr̄. ¶ Primo. q̄ꝛ sola diuina es
sentia nō aliq̄d ab ea distinctū ī re extra est plures res:
nullū aūt vnū ab ipa distinctū ē realit̄ plura: sꝫ spiratio
actiua vt dicūt est distincta ab essentia in re extra: ꝛ est
vna nūero in patre ꝛ in filio. ꝙ nō pōt esse plura inter se
realiter distīcta: qualia sunt ꝑsone/vcꝫ ipē pater spirās
ꝛ fili⁹: vel actiua gñatio ꝛ passiua. ¶ Secūdo. q̄ꝛ si acti
ua spiratio distingueret̄ in re extra ab oīb⁹ ꝑsonis ꝛ ca=
rū ꝓprietatib⁹ relatiuis: tūc eēt q̄ternitas ī diuinis/vcꝫ
gñatio actiua ꝛ passiua/spiratio actiua ꝛ spiratio passi=
ua q̄ ab alijs oīb⁹ īdistīcta asserit̄ ī re extra. hoc aūt est ī
possibile. ꝙ ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄. q̄ꝛ nulla ꝓprietas relatiua
distincta in re extra ab alia pōt minus distingui ab ea q̄ꝫ

distinguant inter se relatiões ille que sunt vna essentia
sz tres ꝓprietates relatiue diuine licet sint essentia vna
tamē iter se realit̄ sunt distincte.ergo actiua spiratio si
ponat̄ ab illis tribus distincta:erit etiā realit̄ distincta
ab eis:⁊ ꝑ ꝯñs habebitur quaternitas rerū distinctaruz
realiter in diuinis.hoc aūt est īpossibile.ergo ⁊c̄.¶ Ex
hoc appet falsum esse illud qḋ dicit secūdo ista opinio:
vez spirationē actiuā aduenire suppositis constitutis.
¶ Hoc siquidē est falsum ⁊ impossibile.Primo.q: nihil
aduenire dicit̄ sibiipsi:sed actiua spiratio est idē qḋ ipz
spirās suppositū in re extra.ergo ⁊c̄.¶ Scḋo.quia fal-
sum est qḋ supponit istud dictū/vez diuina supposita q̄-
bus aduenit spiratio actiua esse realiter cōstituta:nullū
eñ diuinū suppositū potest dici nec est cōstitutū magis
q̄ compositū.¶ Ex quo infero corollarie:q̄ licet cōclu-
sio quā ꝓbant quatuor rationes supradicte sit vera:vez
q̄ spiratio actiua nō sit alicui⁹ ꝑsone diuine cōstitutiua
cū nec aliqua ꝑsona sit realiter cōstituta:oēs tamē ille
rationes falsum accipiunt in p̄missis.oēs eñ in p̄missis
accipiūt:q̄ pater ⁊ filius sunt due ꝑsone realiter cōstitu
te ḡnatione actiua ⁊ passiua:quibus p̄cōstitutis talib⁹
duabus ꝓprietatibus relatiuis aduenit vltimo actiua
spiratio.vtrūq; autē istoꝝ est oīno impossibile ⁊ absur
dū.vt eñ fuit in p̄cedētibus explicatū hmōi ꝓductiões
diuine actiue ⁊ passiue idē totalit̄ sunt in re extra cū ꝑ
sonis ꝓducentibus ⁊ ꝓductis.quare ⁊c̄.¶ Et ideo quā
tū ad istū articulū alit̄ est dicēdū:vez q̄ nulla actiua spi
ratio est distincta a spirāte filio ⁊ a patre siue ab actiua
ḡnatione ⁊ a passiua realit̄ nec formalit̄:intelligendo ꝑ
diuersitatē formalē diuersitatē aliquā in re extra.si tñ ꝑ
differre formaliter intelligat̄ nō esse idē in p̄mo mō dicē
di ꝑ se:sic bene pōt concedi q̄ pater ⁊ filius a spiratione
actiua formaliter distinguunt̄:modo quo dictū ⁊ ꝓbatū
fuit in p̄cedentibus q̄ diuina essentia intellectus sapiē
tia ⁊ alia similia sunt non idem formaliter:q: licet vnū
⁊ idem in re extra ꝑ ista oīa importetur:tamē nullius
istorum cōceptus cadit in diffinitione alterius.¶ Pri-
mū vez q̄ nulla inter spirationē actiuā ⁊ ꝑsonas spirā
tes sit distinctio in re extra/appet.tum quia vt dictū est
in diuinis non sunt nisi tres res:essent autem quatuor si
spiratio actiua a personis spirantibus esset distincta.
Tum quia nulla diuina actiua productio vl̄ passiua dis
tinguitur in re extra ab omnibus personis producenti-
bus ⁊ productis/vt sepe ostensum est in precedentibus.
ergo ⁊c̄.¶ Secundum.vez q̄ ista possint dici ⁊ sint dis-
tincta formaliter hoc est non eadem in primo modo/ap
paret.quoniam illa omnia licet eiusdem rei significati-
ua dicuntur esse formaliter non eadem isto modo quo-
rum vnum nō est alterius diffinitiuū:sed talia sunt ista.
licet enim eadem res per spirationē actiuā ⁊ per quod
libet spirans suppositum importetur:tamen non plus
conceptus patris spirantis vel filij siue actiue vel passi
ue generationis includit in suo primo diffinitiuo intel-
lectu conceptum spirationis actiue/q̄ si conceptibus
istis diuersis correspōderent in re extra diuersa.ergo et
cōceptus hmōi realit̄ diuersi sunt formaliter non idem.
⁊ res licet omnino eadem vt est ipsorum obiectum dici-
tur denominatiue similiter non eadem formaliter isto
modo:pro quanto videlicet vt est significatum obiectū
seu intellectum vnius istorum conceptuum non exigit
alterum:immo potest intelligi per quemlibet istorum
actuum sine actu alio existente:cum nec magis vnus
conceptus istorum requirat alterum q̄ si haberet distin
ctum ⁊ diuersum obiectū totaliter in re extra.quare ⁊c̄.
¶ Sic ad questionem.¶ Ad rationem in principio ap-
paret solutio ex predictis.

Circa distinctionē duo-
decimā in qua magister inquirit
quō spiritus sanctus ꝓcedit a pa
tre ⁊ a filio/postq̄ ostendit q̄ ab
vtroq; ꝓcedit/quero p̄mo.Utruz
pater ⁊ filius spirent spiritū san-
ctū vna spiratiōe tm̄.¶ Et videt̄
q̄ sic.qm̄ vni ꝓductiōi passiue nō
correspōdet nisi vnica sola actiua:sed spiratio passiua
est vnica tātum sicut ⁊ ipm̄ spiratū suppositū.ergo ⁊c.
¶ Cōtra.q: spiratio actiua est idē totalit̄ in re cū suppo
sito spirāte/vt dictū est in alia questione/sicut ⁊ passiua
est idem cū supposito spirato:sed suppositū spirās nō est
vnū tantū:sed duo realiter distincta sunt supposita spi-
rantia.ergo ⁊c.¶ Rñsio.vbi sic ꝓcedā.Primo enim di
cam ad quesitū.Secūdo inquiraz an pater ⁊ filius sint
vnicū spiritus sancti principiū spiratiuū.Tertio tangā
⁊ soluam aliqua dubia circa dicta.

Quantū ad primū apparet quid dicen
dū.quoniā questio ista est ꝑ ecclesiā determinata.extra
de sum.trini.⁊ fide catho.lib.6.cap.Fideliter.vbi sic di-
cit̄:Fatemur q̄ spiritus sanctus ex patre ⁊ filio nō dua
bus spirationib⁹ sed vna spiratiōe ꝓcedit.Huiusmodi
autē ecclesie determinatio duplicit̄ posset itelligi.Uno
mō eñ posset intelligi q̄ ecclesia vellet dicere spm̄ sctm̄
a patre ⁊ a filio vna spiratione ꝓcedere tanq̄ aliq̄ me-
diāte vel quomōcūq; se habēte ab ipis spirantibus sup
positis differente aliqualiter in re extra.Alio modo.q̄
ꝓcedat vnica spiratiōe nō tāq̄ aliq̄ a suppositis spirā
tib⁹ differēte:sed vt aliquo ab essentia que vnica est oīm
indistincto.¶ Tunc hoc supposito est dicendum:q̄ pa
ter ⁊ filius spirāt spiritū sanctum vnica spiratione tan-
tum:non secūdum p̄mum intellectū/sed sm̄ secundum.
⁊ hoc modo est intelligēda ista ecclesie determīatio:nō
aliter/vt exponit̄ a q̄busdā.¶ Primū.vez q̄ pater ⁊ fi-
lius nō spirēt vnica spiratiōe vt aliquo ab eis distincto
ꝓbatū est in alia questione:qm̄ vt ibi est ostensum/talis
spiratio est īpossibilis:vez que ab ipis spirātib⁹ suppo-
sitis sit distincta.ergo ⁊c.¶ Cōfirmat̄.q: eo mō pater et
filius spirāt vna spiratione quo pater generat filiū vna
ḡnatione actiua:⁊ filius ḡnatur vna ḡnatione passiua:
⁊ spiritus sanctus spirat̄ vna spiratiōe passiua.sed nec
pater ḡnat vna ḡnatiōe actiua ab ea distincta/nec fili⁹
isto mō generat̄ vna ḡnatione passiua/nec spiritus san-
ctus vna spiratione passiua:cū ꝓductio actiua in diui-
nis nō sit aliud q̄ ꝓducēs:nec passiua aliḋ q̄ ꝑsona ꝓdu
cta.ḡ ⁊c.¶ Ex hoc appet:q̄ ꝓbātes spirationē actiuā
eē vnā ꝑ hoc/q: volūtas ei⁹ p̄ncipiū ⁊ fundamētū est in
p̄re ⁊ in filio vna numero:male arguunt/⁊ spirationem
actiuā esse vnā numero indebite itelligūt vt p̄tēdit ista
ratio quā adducūt.¶ Primum appet.quia in arguen
do videntur supponere voluntatem seu ipam essentiaz
vt volitiuam esse in ꝑsonis vt aliquid aliquo modo ī re
extra distinctuz ab eis:⁊ esse etiā fundamētū spiratiōis
actiue/vt alicuius rei ab ipā distincte:quorum duorum
vtrunq; est simpliciter falsum.¶ Secundum videlicet
q̄ indebite intelligant spirationem actiuam esse vnam
appet ex eodem:quoniam intelligunt/vt ꝓbat earum
ratio supradicta/ipsam esse vnam secundum p̄mum in-
tellectum falsum/videlicet tanq̄ aliquid distinctum ab
omnibus ꝑsonis spirantibus.hoc autem est falsum/et
determinationi ecclesie contrarium.quare ⁊c.¶ Ex p̄-
dictis sequitur secundum p̄ncipale assumptum:videli-
cet q̄ determinatio ecclesie sit secundo modo intelligē-
da/puta q̄ spiratio actiua sit vnica modo qua essentia

ꝑsonarum omnium dicitur esse vna ab omnibus ꝑsonis licet inter se distinctis realiter indistincta. quoniā sicut se habet illud qḋ est cōmune tribus ꝑsonis ad oēs tres: ita cōmune duabus ad duas. ergo sicut esse qḋ est trib⁹ cōmune/vt sapientia/iustitia/vel creatio actiua ⁊ sic de alijs omnibus est in eis immultiplicatū ⁊ vnū tantum ab eis omnibus indistinctū:nō enim est vnū ab eis pluribus distinctū:ita ⁊ in ꝓposito de spiratione actiua cōmuni tantum duabus ꝑsonis/vez patri ⁊ filio/est dicendū. ¶ Sed cōtra hoc arguit̄ p̊mo. quia aut actiua spiratio est essentia tantū:aut vtrunq̄ suppositoꝝ spirantiū. si est essentia tantū/ergo est cōmunis omnib⁹ ꝑsonis/qḋ est falsum. si vtrunq̄ suppositorū spirantiū/ergo cum talia supposita sint plura/ipa spiratio actiua non poterit dici vna. ¶ Secundo. qꝛ si spiratio actiua est pater ⁊ filius cōiunctim/nō potest supponere ꝓ altero eorū diuisim:cum due ꝑsone non sint tantū vnica. si aūt est altera ꝑsona istarum tantū:ergo nō spirāt simul ambo. si autē est p̄cise essentia:ergo est cōmunis tribus ꝑsonis omnibus/sicut ipa essentia:qḋ est falsuz. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia si spiratio est cōmunis patri ⁊ filio/nō aūt ḡnatio/ergo spiratio ⁊ ḡnatio distinguūtur. ¶ Quarto. qꝛ relatio in diuinis multiplicat̄ ad multiplicationē nō fundamēti:cū essētia eadē nūero sit oīm fundamētū:sꝫ ad multiplicationē suppositorū relatiuorū. sed supposita spirātia spiratione actiua relata sunt multa. ergo ipa actiua spiratio nō est vna. ¶ Quinto. quia spiratio est ꝓductio libera:sed nō esset si foret tantū vna ab actiua ḡnatione ⁊ a passiua indistincta:cū non sit ꝓductio libera actiua ḡnatio nec passiua. ¶ Sexto. quia si actiua spiratio est vna:aut est generatione p̄or aut posterior. sed non potest dici p̄or quia aliquo pater p̄us spiraret q̄ ḡnaret:cū simul sint actiua spiratio ⁊ passiua. nec est posterior ipa quia tunc nō esset ab ea indistincta:cuius cōtrariū supponit̄. q̄re ⁊c. ¶ Ad p̊mū. cōcedo tibi q̄ spiratio actiua est ⁊ essentia ⁊ ambo supposita spirantia. ¶ Et quando arguis cōtra p̊mum. quia tunc erit cōmunis omnib⁹ ꝑsonis seu est oēs ꝑsone: Dico q̄ falsum est:nec hoc sequitur ex illo cōcesso/magis q̄ sequat̄:generatio actiua ē essentia que est cōmunis omnibus ꝑsonis seu ē omes ꝑsone:ergo et ḡnatio ipa actiua. licet enī generatio actiua sit essentia que est a ꝑsonis omnibus indistincta: ipa tamen est ab alijs personis/vez a filio ⁊ a spiritu sancto realiter distincta. Cōsimiliter in ꝓposito est dicēdum. ¶ Ad illud qḋ arguitur cōtra secundū similiter rn̄deo. q̄ non sequitur illud qḋ infertur:videlicet q̄ actiua spiratio non sit vna si est duo supposita spiratiua:quia diuina supposita sunt tria realiter distincta:⁊ tamen est vnica essentia:non minus q̄ illorū quodlibet ꝑ seip̄m. quare ⁊c. ¶ Ad secundum rn̄detur: q̄ hic terminus actiua spiratio significat illam rem summam/videlicet diuinā essentiā/inquantū ipa est ꝓductio spirit⁹ sancti:que quidem est pater ⁊ filius coniunctim:⁊ vterq̄ eorum diuisim:sicut sapientia importat eandem rem vt est tres ꝑsone simul coniunctim ⁊ quelibet ipārum diuisim. ⁊ sicut eadem sapientia vel deitas est simul tres ꝑsone coniunctim ⁊ quelibet earum diuisim:nec tamen tres ꝑsone sunt quelibet earum diuisim:nec aliqua vna ipārum est insimul omnes coniunctim:ita in ꝓposito actiua spiratio est pater ⁊ filius simul coniunctim ⁊ vterq̄ eorū diuisim:nec tamen alter eorum est vterq̄ cōiunctim. nō enim valet in diuinis talis modus arguendi/diuina essentia est tres ꝑsone:vna ꝑsona est essentia:ergo vna ꝑsona est tres ꝑsone. licet sequatur q̄ vna ꝑsona est res que est tres ꝑsone. consimiliter in ꝓposito non sequitur:hec spiratio est due ꝑsone simul/pater est hec spiratio/ergo pater est due ꝑsone. licet bn̄ sequatur q̄ sit res q̄ est due ꝑsone. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum. nō enī magis sequitur/actiua spiratio est communis duabus ꝑsonis/non autem generatio/ergo spiratio ⁊ generatio distinguūtur/q̄ sequatur/essentia est cōmunis tribus ꝑsonis/non autē aliqua ipārū/ergo essentia est distincta in re extra a qualibet ꝑsonarum. quare ⁊c. ¶ Ad quartum negandum est illud qḋ assumitur in maiore. nō enī relatio cōmunis pluribus ꝑsonis siue que est plures ꝑsone/vt spiratio aliter denominat ꝑsonas ipas q̄ essentia:nec ab eis est amplius distincta. ergo ⁊c. ¶ Ad quintum appet ex dictis in p̄cedentibus/q̄ spiratio non dicitur ꝓductio libera nisi quia spiritus sanctus requirit ꝓ ꝑ se p̊ncipio ꝓductiuo naturam volitiuam:cui ex hoc q̄ volitiua est/posset ꝯpetere contingenter agere nisi sibi repugnaret aliunde. ex hoc autez quia spiratio spiritus sancti dicit̄ libera isto modo/non sequitur q̄ sit a generatione actiua ⁊ passiua distincta. eadem enim ꝓductio potest dici in ordine ad ꝓductū naturaliter seu modo nature quo ꝓducitur filius/naturalis:⁊ libera in ordine ad spiritum sanctum ꝑ modum amoris vel voluntatis ꝓductum. quare ⁊c. ¶ Ad sextum ⁊ vltimum rn̄detur q̄ generatio actiua non p̄cedit in re spirationem actiuam vt ipa actiua spiratio est patris:nec est posterior ipa:cuz nullo modo in re sit distincta ab ea:licet rei importate ꝑ ista duo vez ꝑ generationem ⁊ ꝑ spirationem patris actiuam/corrn̄deant diuerse diffinitiones. ꝓpter qḋ hec p̄dicatio/pater generās spirat/non est vera in p̊mo modo dicendi ꝑ se:cum eius p̄dicatuz vez spirans non sit diffinitiuum subiecti qḋ est generans:quātumcunq̄ eadem res omnino ꝑ vtrunq̄ importetur. cuz hoc tamen est concedenduz q̄ generatio actiua est p̊us origine q̄ spiratio actiua cōueniat filio:p̊us eī origine p̄ma ꝑsona generat q̄ secūda habeat q̄ sit deus:ac ꝑ cōsequens q̄ sit sapiens vel spirans:⁊ hoc sane intelligendo. ¶ Hec de Primo.

Quantū ad secundū apparet cōsimiliter sicut ad p̊mum ex determinatione ecclesie quid dicēdum. Ecclesia enim conclusionem istam sicut ⁊ aliam p̄cedentem determinat de summa trinita. ⁊ fide catholica cap. quo supra. vbi dicit sic. Fatemur q̄ spiritus sanctus procedit ex patre ⁊ filio non tanq̄ ex duobus p̊ncipijs/sed tanq̄ ex vno. hoc autem est intelligendum/videlicet spiritum sanctuz esse ex patre ⁊ filio vt ab vno p̊ncipio non vt ex aliquo ab eis distincto:sed vt ab vno deo ab eis in re extra totaliter indistincto/modo quo expositum est in articulo p̄cedenti esse intelligendum spiritum sanctum ꝓcedere vnica spiratione tantū. Et hoc est qḋ dicit Augu. quinto de trini. cap. 17. Sicut inquit pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus se habent ad creaturaz relatiue sicut vnum p̊ncipium:ita pater ⁊ filius se habent ad spiritum sanctum sicut vnum principium:sed constat q̄ tres ꝑsone dicuntur vnum principium creature:quia sunt vna potentia creatiua ab eis omnibus indistincta totaliter in re extra. ergo consimiliter pater ⁊ filius dicuntur vnum p̊ncipium sancti spiritus:qꝛ sunt vnica numero potentia spiratiua ab eis consimiliter indistincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullum essentiale seu pluribus commune multiplicatur/nec per consequens dicitur pluraliter/sed tantum singulariter in diuinis:sed sicut esse p̊ncipium creature est essentiale:qꝛ tribus ꝑsonis commune:ita esse p̊ncipium spiritus sancti est commune duabus. ergo ⁊c. ¶ Minor appet. quoniam cum dicitur q̄ pater ⁊ filius sunt vnuz p̊ncipium sancti spiritus/idē est ac si diceretur q̄ pater ⁊ filius sunt vnus deus principians siue spirans spiritum sanctum:si enim ꝑ istam tu aliquid intelligas/puta q̄ pater ⁊ filius sunt

vnum suppositum spirans spiritum sanctum:cōstat q̄
ista ꝓpositio /pater ⁊ filius sunt vnum ṗncipium spirit⁹
sancti/sic intellecta est falsa. Alio autem modo/vz quo
ipā est intelligenda/est vera sicut sua expositoria.qua-
re ⁊c̄. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est circa istā ma
teriam dubium. Primo.an pater et filius possint dici
plures spiratores/an tantū vnus spirator. Secūdo.an
pater ⁊ filius debeant dici vnus spirans/an plures spi-
rantes. Tertio.vtrum pater ⁊ filius sint eo modo ṗnci-
pium spiritus sancti quo tres ꝑsone dicuntur esse vnuz
ṗncipium creature. Quarto.an ṗncipiuz hic de ꝑsonis
dictum sit essentiale an notionale. ¶ Ad ṗmum dicitur
q̄ pater ⁊ filius non magis debent dici duo spiratores
q̄ duo creatores.ex hoc/quis ꝑ istam daretur itelligi q̄
essent duo dualitate spirationuz siue virtutis spiratiuē
cum enim spirator sit substātiuū vltimate ꝑ istud adie-
ctiuū duo determinatū/ꝑ cōsequens ita ꝑ eam datur in-
telligi q̄ pater ⁊ fili⁹ sint duo dualitate virtutis spira-
tiue/sicut ꝑ istā/pater ⁊ fili⁹ sunt duo dij/dal intelligi du
alitas ⁊ multiplicatio deitatis. ¶ Nec valet si dical/si
cut ⁊ ab aliquib⁹ dical/ cū spirator possit supponere nō
tm̄ ꝓ essentia diuina:sed etiā ꝓ ꝑsona q̄ ꝑ cōsequēs ista
pater ⁊ fili⁹ sunt duo spiratores:est vera ⁊ cōcedenda p̄
dicato qd̄ est spiratores supponēte nō ꝓ essentia:sed tā
tūmodo ꝓ ꝑsona.quoniā non tm̄ spirator:sed etiā deus
potest supponere ꝓ ꝑsona.nec tamē ista cōceditur sed vt
falsa repellitur:pater ⁊ filius sunt duo dij/ꝓpter falsuz
eius intellectum quē p̄tendit secundū suum ꝓprium si-
gnificatū.⁊ ita in ꝓposito de ista/pater ⁊ filius sunt duo
spiratores/cōsimiliter est dicendum.quare ⁊c̄. ¶ Ad se
cundū dicitur q̄ pater ⁊ filius possent dici vnum spirās
⁊ etiam plures spirantes . sunt enim vnus deus spirās
⁊ plures ꝑsone spirātes. ¶ Et si dicatur q̄ similiter pos
sent dici cōsimilibus intellectibus plures spiratores et
vnus spirator:dical q̄ nō est simile de spiratore ⁊ de spi-
rante:quia spirans non est substātiuum sed adiectiuum
ꝓpter qd̄ ipm̄ nō est per duo ei appositū vltimate specifi
catū seu determinatū.sꝫ hoc adiectiuū duo ponit suā p̄-
luralitatem circa ꝑsonā.nō ei hoc adiectiuū duo apposi
tum huic adiectiuo spirantes ponit suam significatio-
nem circa adiectiuū cui additur nisi ī ordine ad suū sub
stantiuū.secus est cum dicitur duo spiratores:cum spi-
rator sit substantiuū vt in alio dubio fuit dictum. ¶ Si
tamen ꝑ istam/pater ⁊ filius sunt duo spiratores/tu nō
intelligas nisi q̄ sunt due ꝑsone spirantes:cōstat q̄ hu-
iusmodi ꝓpositio vt sic intellecta non est magis negan-
da q̄ ista/pater ⁊ filius sunt plures spirantes.ṗma ta-
men negatur a doctoribus ꝓpter falsum intellectum
quem p̄tendit vt superius dictum fuit. ¶ Ad tertiuz di
cendum q̄ consimiliter pater ⁊ filius sunt vnum ṗnci-
pium sancti spiritus:sicut omnes tres ꝑsone dicuntur
vnicum ṗncipium creature non solum quātum ad hoc
q̄ sit vna essentia que est ṗncipium cōe spirandi sicut
⁊ creandi:sed etiā quantum ad hoc q̄ sicut tres ꝑsone
dicunl vnus deus creans in ꝯcretozia ⁊ due vnicus de⁹
spirans. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum respondetur q̄ es-
sentiale dicitur dupliciter. Uno modo dicitur essentia-
le illud qd̄ est omnibus ꝑsonis commune. ⁊ notionale
qd̄ non sic est omnibus ꝑsonis commune ⁊ vt sic cōstat
q̄ ṗncipium spirandi spiritum sanctum est notionale
cum non cōueniat ꝑsonis oībus:sed tantū duab⁹. Alio
modo potest dici notionale illud p̄cise qd̄ conuenit tan
tum vni ꝑsone:⁊ essentiale qd̄ conuenit pluribus siue o
mnibus siue tantum duabus. ⁊ vt sic ꝯstat q̄ ṗncipium
spirandi spiritum sanctum non dicitur notionale sed po
tius essentiale. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem
in ṗncipio apparet solutio ex predictis.

SEcūdo quero. Vtrum pater &
filius spirent spm̄ sctm̄ inquantum sunt vnū
essentialiter/an inquantum plura ꝑsonali-
ter distincta realiter? ¶ Et videtur q̄ ṗmo
modo vz vt vnum essentialiter:quoniaz pater ⁊ filius
spirantes spiritum sanctum dicuntur esse vt visum est ī
alia questione/vnum ṗncipium spiratiuum ⁊ non plura
realiter nec distincta:sed hoc non eēt verum si pater ⁊ fi
lius spirarēt nō vt vnum essentialiter:sed inquantū sūt
plura ꝑsonaliter.ergo ⁊c. ¶ Contra.quia p̄dicatum ve
rum de aliquo subiecto reduplicato est veruz de ipo vni
uersaliter sumpto:sicut si homo inquantum homo est ri
sibilis/omnis homo est risibilis:sed hoc p̄dicatum qd̄ ē
spirare non est verum de omni eo qd̄ est deus:non eīn spi
ritus sanctus qui est deus spirat.ergo nec est verum de
patre ⁊ filio inquantum pater ⁊ filius sunt essentialiter
vnus deus.quare ⁊c̄. ¶ Responsio.vbi sic ꝓcedaz. Pri-
mo inquiram:an pater ⁊ filius spirent inquantum sunt
vnum essentialiter. Secundo.an spirent inquantum sūt
plura ꝑsonaliter:hoc est plures ꝑsone distincte realiter.
Tertio ⁊ vltimo tangam duo dubia:⁊ soluam ad ipa.

Quantum ad primum est sciendum q̄
ly inquantum et omnis alia reduplicatio equipollens
quadrupliciter potest sumi. Uno enim modo est nota p̄
cisionis. Alio modo reduplicationis. Tertio modo spe
cificat causalitatem . Quarto et vltimo conditionem
aliquam sine qua non. ¶ Exemplum de ṗmo.vt cum di
citur/humanitas inquantum humanitas est tantū hu-
manitas non vna nec plures. ⁊ sic sumendo inquantū/
ꝓpositio in qua ponitur exponitur per aliam talem ꝓ-
positionem/humanitas sumpta sine omni eo qd̄ nō est
de suo ṗmario intellectu est tātum humanitas:nec ꝑ cō
sequens est plures nec vna magis q̄ alba vel nigra:cuz
neutrum horum cadat in sua diffinitione:⁊ ipa accipial
cum p̄cisione eoꝝ omnium que non cadūt in sua diffini-
tione. ¶ Exemplum de secundo:videlicet vt inquantuz
accipitur reduplicatiue:sicut cum dicitur/homo inquā
tum homo est risibilis vel aīal:in qua ꝓpositione ly in-
quantum denotat q̄ res ꝓ qua subiectum supponit/ex
hoc q̄ est talis q̄lis significal ꝑ subiectū ipꝫ reduplica-
tum req̄rit ꝑ se q̄ sit talis q̄lis significal eē ꝑ p̄dicatū ēt
ꝑ se vel ṗmo modo dicendi ꝑ se vel secundo:⁊ ideo talis
ꝓpositio/sortes inquantum homo est risibilis vel aīal
significat ⁊ importat q̄ sortes ex hoc q̄ est homo requi
rit ꝑ se q̄ sit risibilis et animal. ⁊ vt sic accipiatur inquā
tū apparet ratio:quia talis ꝓpositio cuius subiectū est
hoc modo reduplicatū infert vl̄em ꝓpositionem:maxi
me quando illud sup quod cadit reduplicatio est termi
nus sine circūlocutiōe distribusbilis:qd̄ addil ꝓpter ali
quas instātias q̄ possēt fieri de diuinis:sicut ista/sortes
inquantum homo est animal vel risibilis/infert istā vni
uersalem/omnis homo est animal ⁊ risibilis.quoniam
ea que alicui insunt ꝑ se siue ṗmo siue secundo mō dicen
di ꝑ se/ vniuersaliter insunt:sed ly inquantuz vt redupli
catiue sumptum importat q̄ p̄dicatum insit ꝑ se subie-
cto reduplicato.ergo ⁊c̄. ¶ Exemplum de tertio:vide-
licet quando inquantum specificat causalitatem siue
conditionem rei secūdum quam res est causa quare ipsi
conueniat p̄dicatum: sicut cuz dicitur/sortes inquantū
homo ridet:vel albedo inquantum albedo disgregat:⁊
frigus inquantum frigus infrigidat:⁊ sic de aliis simi-
libus.licet eīn sortes nō req̄rat ꝑ se ṗmo nec scd̄o mō q̄
actu rideat/nec calor q̄ actu calefaciat:tamē sorti con
uenit actus ridendi per suam humanitatem sicut per
eius per se causalitatem:⁊ consimiliter calefacere con-

uenit huic calori ⁊ disgregare huic albedini. vnde ista ꝓpositio/sortes inquantū homo ridet/equipollet isti/sortes ridet ꝑ suam humanitatem sicut ꝑ suum ꝑ se ꝓncipium actus ridendi. modo consimili est vera ⁊ exponenda ista/ens inquantū ens est subiectū metaphysice: q̄ videlicet omne ens ꝑ suam entitatem sicut ꝑ suum ꝑ se essendi ꝓncipiū est metaphysice subiectū. ¶ Exēplū de quarto/vꝫ quando ly inquantum significat conditionem aliquam concomitantem: quam quidem conditionem illud ꝓdicatum requirit conuenire rei de cuius cōceptu ꝓpositionis subiecto ꝓdicatur: vt cum dicitur ꝙ color inquantū extensus vl' debite approximatus ē immutatiuus visus. ⁊ talis potest ⁊ debet exponi ꝑ aliquā copulatiuam sicut ꝑ istā/color est immutatiuus visus. ⁊ ad hoc ꝙ sit immutatiuus requiritur ꝙ sit extensus et debite visui approximatꝰ. ¶ Hoc ꝓmisso ꝓbatur ex ipso ꝙ sit vera ista ꝓpositio/pater ⁊ filius spirant inquantū sunt vnū essentialiter/⁊ etiam ista/pater ⁊ filius spirāt inquantū sunt vnū ꝓncipiū spirās. ¶ Prīa ꝓbat. quoniam omnis ꝓpositio habēs multas causas veritatis est vera: et vt vera conceditur absolute existentibus illis causis pluribꝰ veritatis vel aliqua tm̄ earū: sꝫ ista ꝓpositio/pater ⁊ filius inquantum vnum essentialiter spirāt/habet quatuor causas veritatis secundum ꝙ ly inquantum potest accipi quadrupliciter vt dictum est: et hec est vera saltem accipiendo ⁊ intelligendo ly inquātum stare in ea quarto modo: vꝫ prout explicat conditionem quam requirit necessario predicatum ad hoc ꝙ cōueniat seu verificetur de subiecto. ergo ⁊c̄. ¶ Minor appꝫ. quia sicut extensio ⁊ approximatio coloris ē conditio sine qua existente color ipe nō posset visum immutare: ita ⁊ vnitas patris ⁊ filij est sine qua pater ⁊ filius non possunt spirare. vnde hec copulatiua est vera/spiratio est vna ⁊ ideo requirit ꝙ eius principiū sit vnū ergo in eodem intellectu accipiēdo inquantum in quo ista color inquantum extensus vel approximatus videtur est vera: ē etiam ista vera/pater ⁊ filius inquantum sunt essentialiter vnum spirant. quare ⁊c̄. ¶ Secunda autem propositio que est ista/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant/est vera ꝓut inquātum accipitur secundo ⁊ etiā tertio modo: vꝫ reduplicatiue ⁊ specificatiue. ¶ Q̄ꝺ ꝓbat: ⁊ p̄mo ꝙ vt reduplicatiue: quoniam ista ꝓpositio/pater ⁊ filius ex hoc ꝙ sunt vnum principium spirans requirunt ꝑ se ꝙ spirent: est vera: sicut ⁊ est vera ista/sortes ex hoc ꝙ homo requirit ꝙ sit animal ⁊ risibilis. sed ꝓpositio supradicta est equipollens isti pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant: ⁊ est expositiua ipsius: sicut ista/sortes ex hoc ꝙ homo requirit ꝙ sit animal ⁊ risibilis / est expositoria istiꝰ/sortes inquātū hō ē animal et risibilis. ergo non minus est ista vera/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirās spirāt: ꝙ̄ ista/pater et filius ex hoc ꝙ sunt vnum principium spirans requirunt ꝙ spirent. ergo ⁊c̄. ¶ Secundo probatur ꝙ etiam sit vera alio mō/videlicet specificatiue: quoniam sic sumendo inquantum / ista propositio/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum principium spirans spirant/equipollet isti/pater ⁊ filius spirant per vnam potentiam spiratiuam ⁊ per vnam spirationem quibus sunt vnum principium per se spirans: sed constat ꝙ hec est vera: ergo ⁊ prima per istam exposita. ¶ Sed nunquid etiam propositio ista/pater ⁊ filius inquantū sunt vnū principium spirans spirant/est vera accipiendo inquantum primo modo/videlicet vt est nota precisionis omniū illorum que sunt extra rationem subiecti reduplicati: vt accipitur cum dicitur/humanitas inquantū humanitas est tantum humanitas non vnica neqꝫ plures? ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ sic. quoniam sicut ista/humanitas inquantū humanitas ⁊c̄. est vera circumscripto quocunqꝫ qḋ non est de humanitatis primario intellectu: ꝓpter quod dicitur esse vera vt ly inquantum tenetur p̄mo modo: videlicet prout est nota precisionis: ita et de ista/pater ⁊ filius inquantum sunt vnum ꝓncipium spirans spirant/consimiliter est dicendum. non autē de ista pater ⁊ filius inquantum sunt essentialiter vnū spirāt quoniam spiratio licet non importet aliquid ab eo distinctum tamen non est de ipsoꝝ primario intellectu: sꝫ constat ꝙ circumscripta spiratione actiua pater ⁊ filius non spirarent. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum apparet ex p̄cedentibus quid dicendū. quoniā vt potest ꝓbari ex dictis in articulo ꝓcedēti/nullo modo est vera nec cōcedēda ista/pater ⁊ filius inquantū sunt plures ꝑsone distincte realiter spirant. ¶ Q̄ꝺ probatur. quia si ista esset vera oporteret ipsam esse verā accipiendo ly inquantū aliquo illorum quatuor modorum in ꝓcedenti articulo expressorum: sed quocunqꝫ illorum modorū accipiēdo inquātum: propositio ista est falsa. ergo ⁊c̄. ¶ Minor declaratur discurrendo per omnes quatuor modos illos. Si enim accipiatur primo modo/videlicet vt est nota precisiōis apparet ꝙ est falsa: quoniam inquātum hoc modo sumptum prescindit a termino cui additur omne illud quod non est de eius primario intellectu: quo circumscripto ⁊ preciso adhuc predicatum est verū de subiecto hoc modo reduplicando. sed in proposito est oppositum: quoniam circumscripta seu precisa spiratione actiua que non est de primario intellectu patris ⁊ filij quibus additur ly inquantum: licet non importet aliquid ab eis distinctum/pater ⁊ filius non spirarēt. ergo ⁊c̄. ¶ Nec potest dici ꝙ sit vera sumpto inquantum secundo modo/videlicet reduplicatiue: quoniam ista propositio/pater ⁊ filiꝰ inquantum sunt distincte persone spirant/sumpto in ea isto modo inquantum/valet istam/pater et filius ex hoc ꝙ sunt distincte persone requirunt per se ꝙ spirent spiritum sanctum. sicut enim ista/sortes inquantum homo est risibilis vel animal/exponitur per istam cui equipollet/sortes ex hoc ꝙ est hō illue ꝓpter suā humanitatem requirit per se primo ꝙ sit animal ⁊ per se secundo modo dicendi per se ꝙ sit risibilis: ita ⁊ ista/pater ⁊ filiꝰ inquantum sunt persone distincte spirant/sumpto in ea inquantum consimiliter vt in ista exponitur per predictam/videlicet per istam/pater ⁊ filius ex hoc ꝙ sunt distincte persone requirunt per se ꝙ spirent. sed hec est falsa: quia quantum est ex formali ratione terminorum non sequitur/pater ⁊ filius sunt distincte persone: ergo spirant: immo simul staret quantum est ex se ratione terminorum ꝙ pater ⁊ filius essent distincte persone: et tamen ꝙ non spirarent nisi esset repugnantia aliunde. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. quia propositio vera cum inquātum isto modo accepto exigit ꝙ predicatum eius sit de primo intellectu vel de secundo subiecti: sed spiratio nō est de per se intellectu filij neqꝫ patris: licet non importet aliquid distinctum ab eis. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio probatur ꝙ nec sit vera accipiendo inquantum tertio modo/videlicet vt est nota causalitatis: modo quo ista est vera sortes inquantum homo ridet. quoniam licet pater ⁊ filius sint principium spirandi: tamen ipsa spiratio non requirit per se ꝙ sint distincte persone sic intelligēdo ꝙ precise eis conueniat spirare quia sunt distincte persone. sicut precise per se conuenit sorti ridere q̄ homo est: ⁊ calori calefacere quia calor. quoniam sicut quia homini conuenit ridere quia homo: ideo nulli alteri conuenit nisi homini: et conuenit omni homini: ita si patri ⁊ filio

quia sunt distincte persone conueniret spirare/nō conuenīret nisi tantum distinctis personis ⁊ conueniret omnibus distinctis personis.sed vtrūqȝ istorū est falsum:quoniam nec spirare conuenit solū personis distinctis coniūctim videlicet patri ⁊ filio/ cū conueniat cuilibet eorū diuisim non tantum vtriqȝ coniunctim. nec cōuenit omnibus psonis distinctis:sed solis duab⁹.ergo ⁊c̄. ¶ Quarto ⁊ vltimo probatur: ꝙ nec sit vera sumendo ly inquantum quarto modo videlicet vt specificat conditionem sine qua nō/per se requisitam ad spirationem spiritus sancti/modo quo est vera ista:color inquantum extensus est visus imutatiuus. ¶ Primo. quia nec tunc si sic esset vera spirare competeret vtriqȝ istarum duarum personarū diuisim sed tantum vtriqȝ coniunctim: cum nulli earum sine alia sumpta cōueniat esse personas distinctas. sicut enī quia ista/color vt extensus est visus imutatiuus/ est vera sumpto in ipsa isto modo inquantum:adeo arguitur et est verum ꝙ nullus color nisi extensus est visus immutatiuus: qȝ alias extensio nō esset conditio ad hoc ꝙ color videret̄ necessario requisita:ita consimiliter in ꝓposito si personarum distinctio est conditio ad spirandum spiritum sanctum necessario requisita/ nulli persone vni sed tantum pluribus coniūctim conuenit spirare. hoc autē est falsum.sic enim cōuenit ambabus personis cōiūctim ꝙ etiā conuenit vtriqȝ earū diuisim.ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo qȝ spiratio actiua spiritus sancti est tantū vnica:sed vna productio/licet sit de facto plurium/non tamē hoc videt̄ per se requirere videlicet ꝙ sit plurium ꝓductiua/⁊ non vnius tantum.ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: primum dubiū

hic soluendum est:quomodo est intelligendum spiritum sanctum esse amorem mutuū ⁊ patris ⁊ filij nexum. Secundo/ quomodo est intelligendū ipm̄ spirari ex amore mutuo.vtrūqȝ enī istorum duorum reperitur in dictis sanctorum. ¶ Ad primū respondetur: ꝙ spiritus sanctus dicitur amor mutuus dupliciter:vȝ ꝓprie ⁊ appropriate. Dupliciter enim amor sumitur in diuinis. Uno modo vt est perfectio simpliciter:videlicet prout opponit̄ odio et vt sic spiritus sanctus non dicitur ꝓprie amor sed appropriate:modo quo filius dicitur sapientia/⁊ pater potentia.quelibet enim personarū est amor realiter sic acceptus. Alio modo dicitur amor mutuus persona ꝓducta per spirationem perfectē.sicut ⁊ in creaturis amor perfectus mutuus est per spirationē productus. ⁊ hoc modo spiritus sanctus dicitur proprie non appropriate amor mutuus. Dicitur etiam a sanctis/⁊ vocatur patris ⁊ filij nexus:pro quanto a patre ⁊ filio est productus.solus enī spiritus sanctus est in cuius productione pater et filius connectuntur.⁊ ideo quia cum ipso producto idem essentialiter existunt/appellatur nexus ipsorum.non autem creatura dicitur nexus omniū personarum: quoniam licet in eius creatione connectantur omnes persone tamē non cōnectuntur secum in essentiali idētitate. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū respōdetur ꝙ aliquādo a sanctis amor mutuus appellatur/potētia spiratiua. ⁊ sic sumēdo amorē mutuū est verū spiritū sanctum spirari ex amore mutuo: hoc est ex perfecta potentia spiratiua in qua pater et filius ad perfecte spirandum ipsum spiritum sanctū connectūtur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio quādo dicitur ꝙ p̄dicatū verū de subiecto reduplicato est verū de ipso vniuersaliter sumpto: Dico ꝙ nō est verū quādo reduplicatio accipit̄ tertio vel etiā q̄rto mō: ꝓut vȝ ly inquantū specificat causalitatē:vt cū dicitur sortes inquantū homo ridet. nō enī ista infert vniuersalē puta istā/oīs homo ridet. Nec etiā est verū quādo inquātū accipit̄ quarto modo:vȝ prout notat seu specificat cōditionē aliquā sine qua nō/necessario requisitā.non enim sequitur/color nō potest videri nisi ipo existēte talis cōditionis:ergo oīs color talis est visibilis. sicut licet color nō sit immutatiuus visus nisi approximatus/non tn̄ oīs approximatus est visus immutatiuus: qȝ vltra approximationē est aliud necessariū.sed in ꝓpōne ista/pater ⁊ filius inquātū sunt vnū essentialiter spirant/ ly inquantū tenetur quarto modo.explicat enī vnitatē patris ⁊ filij sicut cōditionē necessariam sine qua pater ⁊ filius nō spirarent.licet autem ista conditio sit necessaria ad spirādū videlicet personarū vnitas:nō tn̄ ipa huiusmodi vnitas vt absolute sumpta sufficit ad spirandū/nec per ꝯñs ex ista/pater ⁊ filius spirant inquātū sunt essentialiter vn⁹ deus/sequitur ꝓpositio vniuersalis:videlicȝ ꝙ omne qd̄ est vnus deus essentialiter spiret.

CIrca distinctionē decimātertiā in qua magister inquirit an spiritus sanctus debeat dici genitus vel ingenitus: Quero primo de hoc.vȝ vtrum spiritus sanctus sit a patre ⁊ a filio veracit̄ generatus. ¶ Et videt̄ ꝙ sic.quia omne ꝓductū ꝓductione que est gñatio est vere genitū:sed spiratio qua spiritus sanct⁹ est ꝓductus est perfecta generatio cū sit productio substantie/⁊ generatio non sit aliud q̄ substantie productio.ergo ⁊c. ¶ Cōtra hoc arguitur ꝑ illud symboli Athanasij. Spiritus sanctus a patre ⁊ filio non factus nec creatus nec genitus/sed procedens. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim iquirā/an spiritus sancti spiratio sit generatio. Secūdo ex hoc apparebit questionis solutio: vȝ an spiritus sanctus sit genitus vel ingenitus.

Quantum ad primū est sciendum ad

euidentiā dicendorū: ꝙ generatio tripliciter potest sumi videlicet largissime/large/⁊ ꝓprie. Largissime vocat̄ generatio ꝓductio cuiuscūqȝ rei siue substātie siue accidentis que nō est creatio. Large aūt vocat̄ generatio solius substātie ꝓductio que etiā nō est creatio: siue talis ꝓductio sit mō nature siue quocūqȝ alio modo. Proprie vero generatio sumpta dicit̄ tm̄ ꝓductio substantie q̄ ꝓducit̄ modo nature:modo quo distinguit̄ gñatio ꝯtra ꝓductionē modo voluntatis. Hic aūt nō q̄ritur an spiratio sit generatio primo nec scd̄o mō sumpta:vt vȝ generatio diuiditur ꝯtra creationē.qm̄ cōstat nec de hoc aliquis dubitat ꝙ spiratio est generatio sic accepta.nō enī est creatio sed ꝓductio a creatione distincta:nec cuiuscūqȝ rei:sed tm̄ substātie increate. ergo relinquit̄ ꝙ hic accipit̄ generatio tertio ⁊ vltimo modo tm̄:vt vȝ est productio modo nature distincta ꝯtra ꝓductionē q̄ est modo voluntatis. spiratio aūt de qua querit̄ an sit gñatio sic vȝ tertio modo sumpta/est duplex/actiua videlicet ⁊ passiua.

Hoc premisso: pono quatuor conclu-

siones. ¶ Prima est: ꝙ spiratio actiua diuina est a generatione ꝓprie sumpta actiua ⁊ passiua indistincta totaliter in re extra. ¶ Hec apparet.qm̄ actiua spiratio i diuinis nō differt a psonis spirātibus in re extra.sed ꝑsone spirātes nō sunt aliud q̄ ipsa actiua gñatio/ ⁊ passiua. pater enim est generatio actiua ⁊ filius passiua.ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. quia nulla est distinctio in re inter illa que conueniunt vni et eidem persone. sola enim personis propria a psonis ipsis oīno indistincta sunt realiter distincta.que autem personis siue omnibus siue pluribus sunt ꝯmunia sunt immultiplicata in re extra ⁊ totaliter indistincta tam inter se q̄ ab ipsis personis.nullo enim

modo distinguũtur in re extra illa que sunt in eadem per
sona. sed actiua spiratio est cõmunis patri ⁊ filio/ ꝑ con-
sequens est in eadem persona cum generatione actiua ⁊
similiter in eadem persona cũ generatione passiua. ergo ⁊c.
¶ Secũda cõclusio est: ꝙ spiratio passiua est distincta re
aliter tã a generatiõe actiua ꝙ̃ etiã a passiua. ¶ Hec ap
paret. quoniam constat ꝙ spiritus sanctus a patre ⁊ a fi
lio realiter est distictus: sed spiritus sanctus est spiratio
passiua/ nõ autem actiua generatio nec passiua. ecõuerso
autẽ pater est generatio actiua/ ⁊ filius passiua. nullꝰ au
tem eorum est spiratio passiua cum nullus spiretur passi
ue/ sed spiret actiue. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si spi-
ratio passiua esset idem cum generatione passiua filij/ et
cum generatione actiua patris/ esset etiam idẽ cum spi
ratione actiua ipsi opposita: cum ista non sit aliud vt di-
ctum est ꝙ̃ ipsa actiua generatio ⁊ passiua. sed hoc est im
possibile: quia tunc idem spiraret seipm̃/ nec spiritus san
ctus spiratus distingueretur a spirantibus eũ/ nec ꝑ cõ-
sequens esset trinitas personarum distinctarum realiter
in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est/ ꝙ spiratio pas
siua ⁊ generatio actiua ac passiua habent ꝙ distinguan-
tur realiter a seipsis et etiam a suo principio differenter.
¶ Hec probatur. quoniam distinguuntur seipsis forma
liter. ꝙ autem inter se sic distinguantur formaliter hoc
habent ab essentia que dicitur esse eorum principium origi-
naliter: ergo tam seipsis ꝙ̃ ex suo principio non tamen ab
ipso distinguũtur differenter. ¶ Consequẽtia est euidẽs.
sed probatur antecedens. Primo quãtum ad primã par
tem videlicet ꝙ huiusmodi relatiões originis sint distin
cte formaliter semetipsis: quoniam eodem vnum est ab
alio formaliter distinctum quo quodlibet est in se indis-
tinctum: sed quelibet relatio originis est seipsa in se for-
maliter indistincta. ergo ⁊ ab omni alia a qua realiter dis
tinguitur est ꝯsimiliter distincta formaliter semetipsa. qua
re ⁊c. ¶ Confirmatur. quia aut huiusmodi originis rela
tiões diuine seu productiones realiter distĩcte distinguũ
tur formaliter ex seipsis vel ex essentia: sed secundum nõ
videtur esse dicendum/ nec conceditur: quoniã nulla dis-
tincta realiter possunt dici distĩcta formaliter ex illo qđ
est ab eis indistinctũ totaliter. omnino enim videtur esse
contra rationem dicere ꝙ aliqua realiter distincta dis-
tinguantur formaliter per illud qđ est idem cum eis to-
taliter. non enim ex illo sunt distincta formaliter: sed po-
tius eadem in re extra. sed diuina essentia vt hic suppo-
no ex dictis in ꝓcedentibus est idem totaliter in re extra
cum omnibus personis seu relationibus originis. ergo
nullo modo ex ipsa distinguũtur formaliter: sed sunt idẽ
nõ inter se sed cũ ipsa essentia ab eis totaliter indistĩcta.
¶ Secunda pars antecedẽtis ꝓdicti vȝ ꝙ relationes
diuine seu persone dicantur distingui ex essentia ipsa quasi
originaliter/ ex hoc potest declarari. quoniã licet essen-
tia non sit originans nec originata cum sola persona pro
ducat ⁊ sola persona ꝓducatur: non autẽ essentia licet a
persona ꝓducente ⁊ a persona ꝓducta indistincta: tamẽ
essentia est principiũ ꝓductionis actiue ⁊ terminus cu-
iuslibet passiue: sine hoc intelligẽdo videlicet vt est in ꝓ
cedentibus declaratũ. ergo ipsa diuina essentia est ꝑ quã
prima persona generat secũdam/ et prima ⁊ secũda spi-
rant tertiam. sed omnia producta realiter distincta pos-
sunt dici originaliter distingui tam inter se ꝙ̃ a producẽ
te ea ex illo qđ est principium ꝓductionis/ ⁊ ꝑ cõsequẽs
distinctionis ipsorum. sic duo ignes ab vno igne generati
distinguũtur originaliter ex essentia ignis generantis tã
inter se ꝙ̃ etiam ab ipso igne generante. ergo ⁊c. ¶ Ex
hoc concludo corollarie ꝙ etiam secũda persona potest
dici distingui originaliter ab omni alia ex prima tantum:
tertia autẽ ex prima ⁊ secũda. quoniã secũda tantũ origi

natur ex prima. tertia autẽ ex prima ⁊ secũda. quare ⁊c.
¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ spiratio actiua est ge
neratio ꝓprie sumpta: non autẽ spiratio passiua. ¶ Hec
sequitur corollarie ex ꝓdictis. quoniam generatio ꝓprie
sumpta est vt ꝓdictũ est ꝓductio modo nature distincta
cõtra ꝓductionẽ modo volũtatis. sed spiratio actiua est
talis ꝓductio videlicet naturalis: nõ aũt spiratio passi-
ua: imo ipsa est ꝓductio modo volũtatis. ergo ⁊c. ¶ Mi
nor apparet quãtũ ad primã eius partẽ videlicet ꝙ spi
ratio actiua sit ꝓductio modo nature: ⁊ ꝑ cõsequẽs ge-
neratio ꝓprie sumpta. quoniã cõstat ꝙ filij actiua gene-
ratio ⁊ passiua est talis ꝓductio videlicet naturalis seu
modo nature: ⁊ ideo dicitur generatio ꝓprie. sed spiratio
actiua est ipsa actiua generatio ⁊ passiua. est enĩ vtrãq
istarũ cõiũctim ⁊ quelibet earũ diuisim vt in distinctiõe. 7.
est ꝓbatũ. ergo ⁊c. ¶ Secũda pars minoris videlicet ꝙ
spiratio passiua nõ sit talis ꝓductio videlicet ꝑ modum
nature apparet. quia si sic/ aut est actiua gñatio patris/
aut passiua filij/ aut alia ab istis. sed nõ põt poni primũ
nec secũdũ: quia tũc nõ esset in diuinis trinitas ꝑsonarũ.
si enĩ passiua spiratio esset actiua patris generatio/ spiri
tus sanctus nõ esset a patre distinctus nec a filio si esset
eius passiua generatio. nec potest poni tertiũ: quia tunc
essent plures filiationes seu filij in diuinis cũ filiatio nõ
sit aliud ꝙ̃ passiua generatio sumpta ꝓprie videlicet ꝓ
productione que est modo nature distĩcta ab illa que est
per modum volũtatis. ergo ⁊c. ¶ Sed cõtra cõclusionẽ
istã vltimã arguitur dupliciter. Primo. quia si spiratio
actiua est generatio actiua: ergo ⁊ passiua est generatio
passiua. ¶ Cõsequẽtia probatur. quia omne a generante
productũ est genitum. sed si spiratio actiua est generatio
actiua: nõ minus ꝓprie pater generat spiritũ sanctũ ꝙ̃ fi
lium. ergo spiritus sanctus est vere genitus/ ⁊ ꝑ ꝯñs pas
siua generatio: ⁊ ita si cũ hoc est spiratus passiua spira-
tio est passiua generatio. ¶ Secũdo. quia scḋꝫ Damasc.
primo lib. c. 8. generare est sibi similẽ in natura de sua sub
stantia producere. sed constat ꝙ pater ꝓducit spiritum
sanctũ sibi similem in natura/ ⁊ de sua substãtia. ergo ge-
nerat ipm̃: ⁊ ita ꝑ ꝯñs passiua spiratio est vere gñatio.
¶ Ad primũ respondẽdum est negando consequẽtiã. li-
cet enĩ spiratio actiua sit generatio actiua ⁊ etiã genera
tio passiua/ non tamẽ spiratio passiua vt ꝓbatũ est supra
est actiua generatio nec passiua: imo est ab vtraq̃ istarũ
realiter distincta. ¶ Ad ꝓbationem cõcedo illud qđ as-
sumitur in maiore: videlicet ꝙ omne a generãte vt gene-
rans ꝓductum est vere genitum. sed nego minorem: licet
enim in patre nõ distiguaĩ actiua generatio ⁊ actiua spi
ratio tñ pater ita generat filium ꝙ non generat sed spi
rat spiritũ sctm̃. sicut licet actiua spiratio ⁊ passiua gña
tio sint idem in filio: tamẽ ita filius generatur ꝙ spiritũ
sanctũ non generat sed spirat. non enim minus pater po
test spirare generatione actiua ꝙ̃ filius generatione pas
siua: quia tamẽ licet spiratio actiua ⁊ generatio dicant
idem omnino in re/ illa res inquãtũ est generatio nõ req̃
rit ꝑ se ꝙ sit spiratio/ nec ecõuerso. nõ enim ipsi ex sua dif
finitione formali qua est spiratio repugnaret ꝙ distin-
gueretur a generatione: sicut nec econuerso ex diffinitio
ne formali qua est generatio hoc est talis res qualem im
portat generationis diffinitio/ repugnat ꝙ non sit spi-
ratio/ hoc est talis res qualem importat ipsius spira-
tionis diffinitio: sed huiusmodi/ repugnantia est ex alio
videlicet ex simplicitate diuina vt sepe fuit in preceden
tibus declaratum. Ideo non debet dici ꝙ pater generet
spiratione/ nec ꝙ spiret generatione: sicut nec ꝙ deus in
telligat voluntate sed intellectu/ nec ꝙ velit intellectu
sed voluntate. eo tamen modo quo ista est vera/ deus in-
telligit voluntate/ ⁊ ista/ pater spirat generatione actiua

et filius generatione passiua. sicut em̄ prima est vera nō per se primo mō perseitate ꝓpositiōis cū predicatū eius nō sit diffinitiuū subiecti: sed est vera ex idētitate rei significate p subiectū ⁊ pdicatū: quia eādē rē importat volūtas ⁊ diuinus intellectus: ⁊ ideo deus itelligit volūtatis intelligendo ꝙ volūtas diuina est illa res quā deus intelligit: sic ⁊ in proposito consimiliter est dicendum: videlicet ꝙ ista/ pater ⁊ filius spirant spiritum sanctū generatiōe/ non est vera per se primo modo sicut nec ista/ pater generat ⁊ filius generatur spiratione. neutra tamen istarum est falsa absolute loquendo. constat enī ꝙ pater ⁊ filius spirāt spiritū sanctum seipsis non aliquo mediāte ab eis distincto: sed nec pater est nisi generatio actiua/ nec filius nisi passiua. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum respondetur ꝙ illud dictum Damasc. est verum tantum de generatione large sumpta: non autem de ipsa proprie accepta vt videlicet diuiditur contra productionem voluntariā seu modo voluntatis. ad hoc enim ꝙ hoc modo sit generatio aliqua productio non sufficit ꝙ productum sit de substantia producētis ⁊ ipsi simile in natura: sed oportet cum hoc ꝙ sit ꝓductio naturalis: vt naturale diuiditur contra voluntarium: immo hec tantum sufficit ad generationem hoc modo sumptam. sol enim dicitur generare vermē cū tamen non producat eum de substātia sua: nec sit ipsi similis in specie. quare ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū q̄re magis productio verbi q̄ spiritus sancti dicitur productio naturalis/ ⁊ per consequēs generatio. ¶ Ad hoc diuersorū opinionib⁹ pretermissis dicēdum est vt in distinctione .10. fuit dictū: videlicet ꝙ hoc est quia passiua spiratio spiritus sancti est talis ꝙ requirit ꝓ per se principio naturam volitiuā inquantū est volitiua conuenienter suppositi ad spirandū: cui vt tali nō repugnaret nisi aliūde repugnātia esset/ ꝙ cōtigēter principiaret. Productio autem verbi dicitur naturalis: quia est talis ꝙ requirit p se ꝙ suū principium sit natura diuina inquātum est intellectualis ⁊ per consequēs inquātum est naturalis: vt naturale diuiditur cōtra volūtarium. ⁊ ideo illi rei sunime diuine: ex hoc ꝙ est principiū ꝓductionis verbi repugnat per se contingenter ꝓncipiare formali repugnantia: non autem ex hoc ꝙ est principium ꝓductionis spiritus sancti. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū apparet euidēter ex articulo precedenti quid sit respondēdū ad questitum immo etiā realiter est respōsum. quoniā cū in diuinis ꝓductum quodcūq; nō sit aliud q̄ ꝓductio passiua/ sicut nec ꝓducēs suppositū aliud q̄ actiua/ per cōsequēs nullum suppositū diuinū a generatione passiua distinctū potest dici nec est generatū: sed spiritus sanct⁹ a generatione passiua nō minus q̄ ab actiua realiter est distinctus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia spiritus sanctus nō est nisi spiratio passiua: sed spiratio passiua ab omi generatiōe tā actiua q̄ passiua vt ꝓbatum est supra realiter est distincta. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit. quia deus pater nō generat nisi filiū/ nec filius generat/ sed tantū cuꝫ patre spirat spiritū sanctū actiue. ergo nec spiritus sanctus est passiue genitus sed spiratus. ¶ Cōfirmatur. qꝛ omne genitū est ꝓductū modo nature/ sed spiritus nō sic videlicet isto modo sed alio est ꝓductus vt dictū est superius. ergo ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū an saltem ipse spirit⁹ sanctus/ ex quo nō est genit⁹/ possit dici ingenit⁹. ¶ Ad hoc dicendū est ꝙ sic vno modo/ ⁊ non alio modo. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēdū ꝙ ingenitū dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓprie: videlicet ꝓut est idē qḋ nō genitū. Alio modo vt est idē qḋ nullo mō ꝓductū. Primo modo accipiēdo ingenitum spiritus sanctus vere est ingenitus: cū vt sic ingenitū nō sit aliud q̄ nō genitū: ⁊ spirit⁹ sanctus vere sit nō genit⁹. Et hoc ē qḋ dicit Hieronym⁹ in regulis diffinitionū: vt magister recitat in litera. Spiritus (inquit) sanctus nō est pater/ sed ingenitus atq; infactus. Secdo aūt modo accipiēdo ingenitū apparet ꝙ spiritus sanctus nec genitus nec ingenitus potest dici. Unde Augustinus ad Orosiū: vt magister recitat in litera: sic ait. Spiritū sanctū nec genitū nec igenitū fides catholica declarat: qꝛ si dixerimus ingenitū duos patres affirmare videbimur. Si aūt genitū/ duos filios credere culpabimur. sicut enī solus filius dicit genit⁹/ ita ⁊ solus pater dicit ingenitus eo ꝙ ab alio nō sit. hec Augustin⁹. Ex quo apparet ꝙ aliter accipit ingenitū Hieronymus et aliter Augustinus. Et hoc est qḋ ponit magister in litera: vbi ꝯcordās dicta istoꝝ duoꝝ doctoꝝ/ sic ait. Ut istā que videtur repugnantiā de medio abigamus dicim⁹ ꝙ Hieronymus aliter accipit nomē igeniti/ ⁊ aliter Augustinus. accipit enī Augustinus ingenitum qui vel qḋ ab alio nō est/ ⁊ scḋm hoc de solo patre dicitur. Hieronymus vero dicit ingenitū nō genitum. ⁊ scḋm hoc potest dici de spiritu sancto: cū spiritus sanctus nō sit genitus. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. non enim vt dictum est/ omnis substātie ꝓductio est generatio ꝓprie sumpta: esto ꝙ sit generatio large sumpta.

Secundo supposito ꝙ spiritus sanctus nō sit genitus/ sed tantum a patre et a filio spiratus: Quero verū sit spiratus vniformiter equaliter eque p se ⁊ eque ꝓprie ab vtroq;. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne spiratū vel qualitercūq; ꝓductum a pluribus eadem numero potētia ꝓductiua ⁊ ꝓductione est ꝓductuꝫ vniformiter equaliter eque per se ⁊ ꝓprie ab eisdē. sed spiritus sanctus est spiratus a patre ⁊ a filio p eādem potētiam spiratiuam/ et vnica spiratione sola vt dictū ⁊ ꝓbatū est supra. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia ab illis ꝓducentibus ꝓductum non est vniformiter nec equaliter nec eque per se ⁊ ꝓprie ꝓductum: quorum vnū producit ipsum ex se/ ⁊ non alterum sed pater spirat spiritum sanctum a se: non autem filius sed a patre. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedā. Primo enim dicam ad questionem ꝓpositam. Secūdo tangam aliqua dubia circa ipsam.

Quātum ad primū pono quatuor conclusionēs. ¶ Prima cōclusio est: ꝙ spiritus sanctus spiratur a patre ⁊ a filio vniformiter vno modo: ⁊ difformiter alio modo. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam omne ꝓductum eodē numero principio ꝓductiuo ⁊ eadem ꝓductione a producentibus ipm̄ habitis differenter/ ꝓducitur ab eisdem quantum ad aliquid vniformiter/ ⁊ quantum ad aliquid difformiter. sed spiritus sanctus est huiusmodi. ꝓducitur enim seu spiratur a patre ⁊ a filio p idem ꝓncipiū ꝓductiuū/ ⁊ vnica spiratione sola: quā tamē spirationē et potentiam spiratiuam habent pater ⁊ filius differenter. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia sic ꝓductum est vniformiter ꝓductum quantum ad hoc ꝙ est ab eodem principio productiuo et eadem productione numero. difformiter autem quantum ad hoc ꝙ producentes ipm̄ habent talia differenter. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet quantum ad primam ꝑtem: videlicet ꝙ potentia spiratiua sit vnica ⁊ spiratio ipa/ ex dictis supra i distinctiōe .7. ¶ Scḋa aūt pars vꝫ ꝙ pater ⁊ filius non habeant vniformiter talia seu sine ipa/ vꝫ potētia spiratiua/ ⁊ spiratio ab ea indistincta/ apparet. qꝛ pater habꝫ hoc a se. fili⁹ aūt nō habet ꝙ spiret a se/ sed tantum a patre. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia querens an pater et filius spirent vniformiter: aut intendit querere vtrum spirent spiratione quam

vniformiter habeant: vel que spiratio ipsi sint: ⁊ sic cōstat ꝙ nō: qꝛ patri cōuenit spirare a se ⁊ filio a patre. an vtrū spirent vniformi spiratione / et potētia spiratiua. ⁊ tūc si vniformiter importat conformitatem aliquorum distinctorum in re extra / apparet ꝙ nec sic possunt dici spirare vniformiter nec difformiter cum non spirent distinctis spirationibus nec distinctis potentijs spiratiuis. si autē per ly vniformiter importetur tm̄ idētitas actionis ⁊ potētie spiratiue / vt sit sensus ꝙ pater ⁊ filius spirāt eadē spiratione ⁊ potētia spiratiua / apparet ꝙ sic ex declaratis in ꝑcedentibus. quare ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: ꝙ spiritus sanctus spiratur omnino equaliter nullo modo inequaliter a filio ⁊ a patre. ¶ Hec est euidens. qm̄ nullū productū a pluribus eadē ꝓductione ⁊ vnica potētia ꝓductiua potest magis ꝓduci ab vno eorū ɋ̃ ab alio / nec ꝑ ꝯñs inequaliter sed omnino equaliter: sed spiritus sanctus spiratur vt dictum est a patre et a filio / nō ab vnico principio spiratiuo ⁊ eadem spiratione. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō minus pater ⁊ filius spirāt eīno equaliter spiritū sanctū ɋ̃ omnes tres ꝑsone ꝓducant equaliter qōlibet ens creatū: sed tres ꝑsone cū agāt ad extra eadē creatiōe ⁊ potētia creatiua / nō possunt agere inequaliter sed eīno equaliter ad quodlibet ens creatū. omnia cū ad idē vel ád ꝯuersa inequaliter agenda essentialiter sunt distincta. ergo ⁊c. ¶ Et si cōtra ꝯclusionē istā arguatur. quia filꝰ spirat ꝓpter patrē: sed ꝓpter qᵒ vnūqḋqꝫ tale ⁊ illud magis. ¶ Respōdetᷣ ꝙ illa ꝓpositio assumpta / ꝓpter qᵒ aliquid agit ⁊ illud magis / est vera i genere causarū finaliū essentialiter distinctarū. hoc aūt modo filius nō spirat ꝓpter patrē. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitᷣ corollarie ꝙ pater nō spirat principalius ɋ̃ filius: quia alias nō equaliter sed inequaliter spirarēt. ¶ Sed ꝯtra hoc videtur esse Augustinus. 15. de tri. c. 17. ꝙ spiritus sanctus principaliter ꝓcedit de patre. ¶ Ad hoc respōdetur: ꝙ vno modo ꝑ ly principaliter posset intelligi potentia spiratiua maior vel spiratio efficacior in patre ɋ̃ in filio: ⁊ sic nullo modo pater spirat pricipaliter. nec sic intelligit Augustinꝰ. Alio autē modo ꝑ ly principaliter potest intelligi nō aliud ɋ̃ esse a quo alterū habet aliqd. et isto modo Augustinꝰ itelligit / ⁊ est verū ꝙ pater principaliter spirat: quia ē illud a quo filius habet ꝙ spiret. nec aliud Augustinus intēdit dicere quādo ait ꝙ pater principaliter spirat / nisi ꝙ pater nō habet ab alio ꝙ spiret: sed tantūmodo a seipso: filius aūt habet a patre. Et ꝙ ista sit itētio Augustini apparet ꝑ illud qᵒ vbi supra ipē subdit exponens quomō sit intelligendū qᵒ dixerat vcꝫ spiritū sanctū principaliter ꝓcedere de patre: De patre addidi (inqᵗ Augustinꝰ) qꝛ ⁊ de filio spiritū sanctū ꝓcedere repitur. sed hoc illi pater dedit. ¶ Cōsili mō itelligēdo pōt dici ꝙ pater pricipalīꝰ creat ɋ̃ filꝰ / ⁊ etiā ɋ̃ spūs sanctꝰ: ⁊ filꝰ ɋ̃ spūs sctūs. qꝛ sicut filius habet spirare a patre ita ⁊ creare. spiritus aūt sanctus ab vtroqꝫ. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ spiritus sanctꝰ potest dici a patre ⁊ a filio eque per se spiratꝰ vno modo / ⁊ alio modo nō. ¶ Hec declaratᷣ. quoniā ꝓductū ab aliquibus quoꝝ qōlibet agit ad ipꝫ / nō ꝑ aliquid a se distinctū vt ꝑ principiū ꝓductiuū sed tantūmodo ꝑ seipm / ꝙ tñ vnum agat habet ab alio ⁊ nō ecōuerso: ꝓducitur eque ꝑ se ab eis vno modo / ⁊ alio modo nō. in hoc siquidē talia plura productiua ꝓducētia illud ꝓducūt eque ꝑ se qꝛ qōlibet agit ad ipm nō ꝑ aliquid a se distinctū tāɋ̃ ꝑ principium productiuū: modo quo ignis nō calefacit cū calefaciat ꝑ principium calefactiuū: puta ꝑ calorem a se distinctum In hoc aūt ꝓducūt nō eque ꝑ se: quia vnū habet ꝙ ꝓducat a seipō / nō aūtē alterū sed ab alio. sed spiritus sanctꝰ spiratᷣ isto modo a patre ⁊ a filio vt apparet ex ꝑdictis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū queritur vtrum eque ꝑ se spiretᷣ spiritus sanctus a patre ⁊ a filio / aut queritur de perseitate propositionis que vcꝫ propositio sit magis per se: an illa in qua spiritus sanctus spiratus ꝑdicatur de patre: vt cū dicitur / pater spirat: an illa in qua de filio: vt cū dicitur / filius spirat. Et sic dicendū est ꝙ neutra est per se / nec ꝑ consequēs vna magis nec minus ɋ̃ alia. aut ɋ̃ritur de perseitate rei significate an videlicꝫ vna ꝑsona eque spiret nō ꝑ aliquid distinctū ab ipsa sicut alia. et sic dicendū est ꝙ ita vno modo ꝑdicto videlicet ꝓ quāto neutra spirat ꝑ aliquid a se distinctū vt ꝑ spiratiuum principiū: ⁊ alio modo non: vt videlicet vna spirat nō ab alio a seipsa: ⁊ alia non sic vt dictum est. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ spiritus sanctus est a patre ⁊ a filio spiratus eque proprie vno modo / ⁊ alio modo nō. ¶ Hec probatur. quoniam aut per spirare proprie intelligitur idem qᵒ spirare nō translatiue / aut idem qᵒ spirare a se. Si primo modo / constat ꝙ spirant eque proprie. non autem secundo modo sumendo spirare proprie: cum pater spiret a se: filius autem a patre. ergo ⁊c. ¶ Et quia spirari proprie dicitur cōmuniter ⁊ proprie: primo modo videlicet non transumptiue: adeo simpliciter est concedendū ꝙ spiritus sanctus est eque proprie spiratus a filio et a patre. ⁊ propter eandem rationem potest concedi absolute ⁊ sine aliqua distinctione ꝙ est ab eis spiratus vniformiter equaliter ⁊ eque per se. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi sunt solvenda aliqua que circa materiam istam ꝯsueuere queri:

Primū dubium hic soluendum est: an pater prius spiret ɋ̃ filius. Secundum. vtrum pater spiret filio mediāte. Tertiū est: vtrum pater spiret per filium. Quartum: vtrum spiritus sanctus spiretur nato filio an non nato. si enim spiratur nato filio / ergo est posterior ipso. si autē spiratur non nato filio / est ecōuerso. quia videlicet est prior eo: cum tamen in trinitate nihil sit alio prius neqꝫ posterius: sed tote tres persone coeterne sibi sunt ⁊ coequales vt dicitur in symbolo Athanasij. ¶ Ad ista per ordinem. ¶ Ad primū dubium apparet quid dicendum: quoniam constat ꝙ in diuinis non est prioritas durationis: de qua prioritate ⁊ posterioritate est intelligendum illud symboli. In hac trinitate nihil priꝰ neqꝫ posterius. nec est ibi prius nec posterius in natura nisi eo modo sumendo ordinem nature quo potest accipi large vt fuit dictum in distinctione. 9. nec est ibi prius causalitate: quia nec est ibi causa ⁊ causatum: cum causa dicatur illud ad cuius esse sequitur aliud / ⁊ per consequens inter causam et causatum sit diuersitas essentialis qualis est impossibilis in diuinis. est autem ibi prioritas originis: cum nec prius origine sit aliud intelligēdū ɋ̃ esse a quo alterum ab eo distinctum essentialiter vt in creaturis vel tātum personaliter vt in diuinis. ⁊ ita intelligendo per patrem spirare prius filio origine / ipsuꝫ spirare a seipso ⁊ filium ab eo / constat ꝙ prius spirat pater ɋ̃ filius isto modo. ¶ Confirmatur. quia minor esset repugnantia / patrem spirare spiritum sanctum filio non spirante ipsum ɋ̃ ecōuerso nisi aliūde hoc repugnaret vt fuit declaratū in distinctione. 9. sed patrem spirare prius origine ɋ̃ filiū non est aliud ɋ̃ ipsum spirare a se / ⁊ filiū ab ipso: cui videlicet patri minus repugnaret nisi aliud obuiaret spirare filio non spirante ɋ̃ econuerso. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum respondetur ꝙ aut per producens mediatum intelligitur producens qᵒ non producit nisi per medium vt per productiuum principium ab ipso distinctum: aut intelligitur aliquod vnū producens suppositum: a quo habet alterū suppositum ꝙ producat vnum ⁊ idem secū. Si intelligatᷣ primo modo / nullo modo est concedendū patrē spirare mediāte filio: sed bene scđo mō hoc intelligēdū.

¶ Primū ꝓbatur. quoniā principiū sancti spiritus spiratiuū est vnicum a patre ⁊ a filio īdistinctū/ nec magis filius est principiū huiusmodi spiratiuū patri/ ꝙ pater filio. ergo nec magis pater spirat mediāte filio isto modo ꝙ ecōuerso. ¶ Confirmatur. quia si pater hoc modo mediāte filio spiraret/ aut hoc esset quia spiratio ipsi immediate nō cōueniret/ aut quia spiratio ipsi īmediate cōueniēs nō terminaretur īmediate ad spiritū sanctū. sed non pōt poni primū cū pater sit ipsa spiratio actiua/ nec scḋm cū eadē sit spiratio actiua patris ⁊ filij: nec ꝑ ꝯñs spiratio vnius possit terminari īmediatius ad spiritū sanctū ꝙ alterius. ergo ⁊c. ¶ Scḋm videlicet ꝙ scḋo mō intelligēdo ꝑ patrē spirare mediāte filio sit ꝯcedēdū ipm sic spirare mediāte eo/ appet. quoniā cōstat vt sepe in ꝑcedētibus fuit dictū/ ꝙ pater ⁊ filius spirāt spiritum sanctū quē quidē spiritū sanctū spirare habet filius a patre. ergo ⁊c. ¶ Et si contra hec arguatur: quia spirare immediate est spirare sine omni medio: pater autem spirat immediate: ergo nō mediante filio: ¶ Ad hoc respondetur ꝙ licet pater dicatur spirare ⁊ spiret īmediate spiritum sanctum/ ⁊ sine omni medio vt est spiratio actiua immediate ad spiritum sanctum terminata: tamē inquātū ipse pater est a quo fili⁹ habet ꝙ spiret/ vt sic spirat vtiꝗ nō sine omni medio: sed scḋm ordinē originis supradictum. nullū eñ est incōueniēs dicere/ patrē spirare immediate vt est spiratio actiua ad spiritū sanctum terminata/ ⁊ mediāte filio inquātum est suppositū a quo filius habet ꝙ spiret. ¶ Ad tertiū iam fuit responsum in scḋa questione distinctiōis.ii. ¶ Ad quartū ⁊ vltimū respōdetur ꝙ si ꝑ istam/ spiritus sanctus spiratur nato filio/ intelligatur ꝙ spiritus sanctus incipiat spirari postꝙ filius est nat⁹ propositio est falsa. quia tres persone coeterne sibi sunt ⁊ coequales: cuius contrarium daret intelligere ista ꝓpositio modo ꝑexposito intellecta. ¶ Et quando arguitur: ꝙ si non spirat nato filio/ ergo est posterior eo: appa ret ꝙ nō sequitur. non enim valet magis illa cōsequētia ꝙ ista/ filius non precedit spiritum sanctū tēpore siue duratione ergo spiritus sanctus precedit filiū isto modo. quoniā nec per istā/ spiritus sanctus non spiratur postꝙ filius est generatus/ importatur nisi ꝙ ipse spiritus sanctus non est posterior tēpore siue duratione ꝙ filius. quare ⁊c. ¶ Si autem per istā· spiritus sanctus spiratur nato filio/ intelligatur ꝙ spiritus sanctus sit posterius posteritate originis spiratus ꝙ sit filius generatus/ sic potest concedi: nec contra hoc est illud symboli vbi dicitur ꝙ tres ꝑsone sibi sunt coeterne/ nec est in trinitate prius nec posterius: quia ibi nō negatur nisi illa prioritas ⁊ posterioritas que repugnat personis diuinis. talis autem non est prioritas nec posterioritas originis: sed durationis vel temporis. quare ⁊c. ¶ Sed nunquid pater prius origine generat filium ꝙ spiret spiritum sanctū? ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ non. tum quia actiua patris generatio ⁊ spiratio sunt idem totaliter in re extra. ordo autē originis nec potest esse nisi inter distincta aliqualiter in re extra. tum quia licet filius habeat ꝙ spiret a patre: et ideo possit dici spirare posterius origine ꝙ pater/ non sic intelligendo ꝙ iste ordo originis sit spirationis ad spirationem vt absolute sumptam: cū actiua patris et filij spiratio sit vnica: sed patris spirātis ad filium: tamen pater ipse nec spirationem nec generationem nec aliquid habet ab aliquo alio: sed tantummodo a seipso. ergo cum nihil existens in patre possit dici prius origine aliquo existente in ipso vt existente in ipso: licet vt existente in altero: nec per consequens pater potest dici prius generare nec posterius origine ꝙ spirare. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē decimāquartā in qua magister incipit determinare de processione spirit⁹ sancti tēporali/ postꝙ determinauit in ꝑcedentibus de eius processione eternali: quia ipse Magister primo ostendit ꝙ sanctus spirit⁹ procedit a patre ⁊ a filio tēporali processione: secundo querit vtrū spiritus sanctus detur aliquādo ab aliquo viro sancto: ideo quero de istis duobus. Et primo de primo. vtrū spiritus sanctus detur seu mittatur tēporaliter a seipso/ an tantū ab alio: videlicet a filio ⁊ a patre. ¶ Et videtur ꝙ non tantum ab alio: sed etiam a seipso. quia cum indiuisa sint omnia trinitatis opera/ omnis effectus in re productus est totius trinitatis ⁊ cuiuslibet personarū: sed missio sancti spiritus seu donatio creature facta est aliquis effectus visibilis vel inuisibilis secundū ꝙ differenter mittitur seu donat ipse sanctus spiritus vt dicetur in sequētibus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia ab eodem tantum ⁊ non ab alio persona diuina datur seu mittitur a quo producitur. sed spiritus sanctus non ꝓducitur a seipso sed a patre ⁊ a filio. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram quid per tēporalem sancti spiritus processionem/ missionem/ ⁊ donationem sit intelligendum. Secundo dicam ad quesitū. Tertio soluam vnum dubium.

Quantum ad primū dicitur communiter ⁊ bene ꝙ trinitatem dare spiritum sanctum creature: est ipsam trinitatem dare aliquod donū creature quo mediante natum est ipsi manifestari spiritum sanctū per modum volūtatis esse: sicut ⁊ est/ productū. Trinitatem autē mittere spiritū sanctū nō est aliud ꝙ ipsam mittere creature ītellectuali aliquod donū ꝑ qḋ ipi natū sit fieri manifestū spiritū sanctū sic esse ꝓductū. Spiritū sanctū procedere tēporaliter a trinitate nō est aliud ꝙ ab ipa trinitate tota ꝓcedere aliquod donū quo natum est manifestari creature spiritū sanctū ipm esse mō ꝑdicto ꝓductū. ¶ Ista ꝓbātur ꝑ magistrū dicētē.c.i. huius distinctiōis ꝙ missio hmōi est dei operatio: ⁊ ꝑ hoc ꝓbat ꝙ quelibet persona mittat: videlicet quia trinitatis oꝑa sunt indiuisa. missio autē sancti spirit⁹ est oꝑatio ad extra aliqua manifestans ꝑsonā ꝓductā que sola mittitur. non enim persona improducta qualis est solus pater dicitur vnꝙ missus. vnde Augustinus.2. de tri.c.5. Solus inquit pater nūꝙ legitur missus. ergo cū scḋm magistrū sentētiarū spiritus sancti missio/ vel datio/ seu temporalis ꝓcessio non sit aliud ꝙ aliqua dei operatio manifestans personā productā que nō manifestatur aliter nisi ꝑ hoc ꝙ manifestatur suus modus procedendi a ꝑsona ipam ꝓducēte siue sua passiua ꝓductio/ ꝑ ꝯsequens bene dictū est ꝙ spiritū sanctū ꝓcedere temporaliter vel dari vel mitti non est aliud ꝙ donū aliquod a tota trinitate procedere: seu creari creature dari seu mitti: quo mediante natū est ipsi fieri manifestum spiritum sanctū esse tali modo ꝓductū. ¶ Ex quib⁹ apparet ꝙ ista noia/ spiritus sancti tēporalis processio/ missio/ ⁊ datio sunt nomina synonyma ⁊ idē omnino significātia: videlicet donū aliqḋ a deo esse collatum sancti spiritus manifestatiuū. ¶ Et si queratur quo modo donū huiusmodi possit magis repŕsentare vnā ꝑsonā ꝙ aliā cū sit effectus cōmunis totius trinitatis: ⁊ per ꝯñs omniū ꝑsonarū: ¶ Ad hoc respōdetur ꝙ hoc est vel quia effectus ille/ licet omniū ꝑsonarū/ est tñ appropriatus alicui ipsarū: vel ꝑsone illi ꝓducte ꝙ dicit mitti mediāte effectu tali: vel quia effectus ille pertinet ad secundam vel ad tertiam partem imaginis create. ⁊ ideo effectus

pertinens ad secundā partē imaginis repſentat secūdā
personam productā modo intellectus sicut est producibilis
talis effectus: videlicet mētis cōceptus seu intelligendi
actus. si aūt pertinet ad tertiā partē imaginis / vt
sez ē amor / repſentat tertiā ꝑsonā ꝓductā mō volūtatis.
¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc sequeretur ꝙ si
esset effectus pertinens ad primam partem imaginis vt
species pertinens ad memoriam / representaret primam
personā esse missam: cū tamen prima persona nō legatur
missa. ¶ Ad hoc respondetur: ꝙ licet talis effectus repſentaret
primam personam: nō tamē representaret eam
missam: quia effectum representare personam missam est
ipsum repſentare personā esse productā. ⁊ ideo quia prima
persona nō est ꝓducta: nec ꝑ cōsequēs potest ꝑ effectum
aliquē repſentari siue manifestari vt producta seu
vt improducta: ideo nec dicitur mitti / nec vt missa representari
nisi velis cōtra cōmunē vsum doctorū vtentiū talibus
vocabulis personam mitti / personā ipsam manifestari
esse productā si est ꝓducta / ⁊ improductā si improducta.
hoc enī mō accipiēdo vocabulum missionis seu tēporalis
spiritus sancti processionis: non tantum dicitur
mitti persona ꝓducta: sed etiam improducta. ¶ Sed cōtra
hoc qd̄ dictū est / vez effectū pertinentē ad diuersas
partes imaginis representare seu manifestare diuersas
personas / vt effectū pertinētē ad secūdam partem / secūdam
/ ⁊ ad tertiā partē / tertiā personā / videtur posse arguī:
quia omnis notitia pertinet ad secūdā partē imaginis
create ⁊ amor ad tertiā: sed aliqua notitia a deo create
intellectuali infusa posset esse representatiua ⁊ manifestatiua
spiritus sancti vel patris nō secūde persone
videlicez filij: aliquis etiā actus amoris videretur magis
esse representatiuus prime vel secūde ꝑsone diuine ꝙ tertie.
ergo nō omnis effectus ꝑtinēs ad primā partē imaginis
repſentat ꝑsonā primā / nec pertinēs ad secūdam
partē / scdāz / nec ad tertiā tertiā: sed aliquādo ecōuerso.
¶ Minor ꝓbatur. quia notitia repſentat seu manifestat
suū obiectum magis ꝙ aliquid aliud qd̄ nō est eius obiectū.
amor etiā si est alicuius rei repſentatiuus magis videtur
esse sui obiecti repſentatiuus seu manifestatiu' ꝙ
alicuius alterius. idē dico de specie ad primā partē imaginis
ꝑtinente: videlicez ꝙ magis obiectū suū ꝙ aliquid
aliud manifestat. sed species ipsa potest eē nō patris sed
filij vel spirit' sancti repſentatiua vt sui obiecti. notitia
aūt ecōuerso / licz ad secūdā partē imaginis ꝑtinēs / pōt
esse prime ꝑsone vel tertie trinitatis / ⁊ amor ad tertiam
imaginis partē spectās potest esse prime vel secūde ꝑsone.
ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ duplex est manifestatio
seu repſentatio. Una enī est quasi vniuoca / ⁊ alia quasi
equoca. Repſentatio seu manifestatio vniuoca hic vocatur
illa q̄ fit ꝑ aliquid aliquo modo simile repſentato.
et hoc modo diuerse partes create imaginis manifestāt
seu repſētāt diuersas ꝑsonas trinitatis. Repñtatio aūt
equiuoca hic vocatur que non sic fit per simile / sed magis
per dissimile obiecto repſentato: modo quo termin'
vocalis vel conceptus mētis repſentat obiectū ꝓprium
vt signū suuz signatum. non enī signū est simile / sed potius
dissimile suo signato. vnde magis omnes voces et
mentis ꝯceptus sunt īter se similes ꝙ cū rebus significatis.
nec tamē vnū horum signorum est alterius signū representatiuū:
sed omnia sunt signa repſentatiua suorum
signatorum / licet ab eis magis ꝙ ipsa inter se differāt / distinctorum.
¶ Tunc ad ꝓpositum dico ꝙ licet non semꝑ
effectus ꝑtinēs ad primā partē imaginis repſentet primā
ꝑsonā / nec pertinēs ad secundā partē scdām / nec ad
tertiā tertiā isto secūdo modo videlicet equiuoce: modo
quo signū repſentat suuz obiectum signatum: tamen isto
modo vt arguit̄ ⁊ bene / prima pars imaginis possit esse
representatiua secūde ꝑsone vel tertie: ⁊ secūda pars prime
ꝑsone vel tertie: ⁊ tertia pars prime ꝑsone vel secūde:
tū nō est sic primo modo accipiēdo repſentationem seu
manifestationē puta vniuocā: q̄ vez fit ꝑ aliquid aliquo
modo simile obiecto repſentato. Hoc enī modo oīs notitia
q̄ est scda pars imaginis / est repſentatiua filij: esto ꝙ
sit patris vel sancti spiritus vt obiecti: q2 oīs notitia cuiuscūq3
ꝑsone diuine / vel etiā rei create / est in hoc similis
verbo increato: ⁊ ideo eius repſentatiua: q2 exigit qñ naturaliter
ꝓducitur ꝑ ꝑ se principio ꝓductiuo naturā intellectualē
inquātū intellectualis est: cui vt sic repugnat
agere cōtingēter seu libere. ⁊ ideo dicit̄ ꝓduci modo nature.
Consimile suo modo est in verbo increato vt fuit in
precedentibus declaratū. Amor etiā qui est tertia pars
imaginis est tū hoc mō: vez ꝑ modū similis repſentans
solā tertiā trinitatis ꝑsonā ꝓ quāto sicut illa exigit pro
per se principio ꝓductiuo naturā volitiuā inquātū volitiua
est: cui vt talis est cōuenit agere libere nō mō nature
pro quāto ipsi vt hoc modo considerate nō repugnaret
etiā ad intra nisi aliūde oriretur huiusmodi repugnantia
agere ꝯtingēter: ita ⁊ de amore creato aliquo mō ꝯsimiliter
est dicēdū. ¶ Et ideo ad ꝓpositū vel ꝑsonā mitti est
ipsam manifestari in aliquo quomodocūq3 eius repſentatiuo
/ vel nō nisi in aliquo eius repſentatiuo ꝑ modū quo
simile alterū sibi aliq'o mō simile manifestat. Si primū
dicat̄: vtiq3 ꝯcedendū est secūdā ꝑsonā posse mitti nō tū
mediāte aliq̄ dono ad secūdā ꝑtē imaginis sed etiā ad
primā vel ad tertiā pertinēte vt mediāte specie vel amore
ipsi' tātūmodo vt obiecti. Cōsimiliter de ꝑsonis alijs
est dicēdū. videlicz ꝙ hoc modo possunt ꝑ diuersas ꝑtes
imaginis ꝑsentari. Si aūt ponat̄ secūdū: vt sic nec missio
quia nec repſentatio seu manifestatio alicuius determinate
ꝑsone fit nisi mediāte determinato effectu ad determinatā
partē imaginis ꝑtinēte: sicut filius isto modo
manifestat̄ ꝑ notitiā / ⁊ spiritus sanctus ꝑ amorē vel per
aliqua diuersis appropriata ꝑsonis: vt fili' ꝑ habitualē
sapientiā / ⁊ spirit' sanctus ꝑ gratiam. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum dicitur ꝙ mittere
dupl'r pōt sumi. Uno modo large: ⁊ sic non est aliud
ꝙ manifestare personam aliquam productam per donū
aliquod ipsi appropriatū ipsam representans esse productam.
⁊ vt sic accipiendo mittere cum non sit aliud ꝙ tale
donum creature conferre / ⁊ donū huiusmodi sit cōmunis
totius trinitatis effectus / per consequēs ⁊ mittere
conuenit personis omnibus: ita ꝙ spiritus sanctus non
tantū mittitur isto modo a patre ⁊ a filio / sed etiam a se
ipso. nec hoc est inconueniens: imo sic est necessario dicēdū:
cum omnes effectus a personis oībus ꝯsimiliter ꝓducatur.
sicut enī oēs tres ꝑsone operate sunt humanitatem
assumptā / ⁊ ipsam ꝓductā vniuersit vni ipsarū tantum
modo quo plures homines possent vnū tantū induere ex
seipsis / ita ⁊ tres oēs ꝑsone possunt effectiue manifestare
creature vnā de seipsis tantū ꝑ aliquod donū qd̄ repſentat
personā istam manifestatā esse productam. ⁊ ideo
sicut ipse dei filius humanitatem quā assumpsit produxit
/ sibiq3 vniuit: ita ⁊ potest donum aliquod eius representatiuum
producere ⁊ creature conferre / ⁊ ꝑ cōsequēs
se mittere. Cōsimiliter est dicēdū de spiritu sancto. Alio
autē modo sumitur mittere magis stricte. ⁊ sic nō est idē
qd̄ manifestare absolute: sed manifestare cū auctoritate
mediāte tali dono collato ꝑsonā / que missa dicit̄ / eē productā.
⁊ isto modo sumēdo mittere nō oēs persone dicūtur
mittere / sed tantū ꝑsone ꝓducēs dicit̄ mittere ꝑsonā
productā manifestatam. vnde ⁊ hoc mō accipit mittere
Augustinus secundo de tri. c. 5. vbi loquens de missione
filij / dicit ꝙ exire a patre et venire in mundum / hoc est

mitti. semper enim persone producenti attribuitur auctoritas licet non maior nobilitas ꝙ̄ persone producte. Et ideo intelligendo per primam mitti ipsam manifestari ꝑ esse ab illa cui attribuitur auctoritas/sicut sola persona producta dicitur missa/ita ꝛ a sola persona ipsam producente dicitur esse missa. ꝛ hoc modo non dicitur spiritus sanctus mitti a seipso:sed tantū a filio ꝛ a patre:sicut nec filius a seipso/nec a spiritu sancto:sed a patre solo. Primo autem modo accipit mittere Augustin⁹.2.de tri.c.5. vbi dicit ꝙ filius a patre sine spiritu sancto mitti nō potuit. constat enim ꝙ illo primo modo accipiendo mittere nulla sine alijs omnibus potest mittere sicut nec aliquid ad extra agere. Ex quo apparet ꝙ aliter est loquē dum de mittere actiue ꝛ aliter de mitti passiue. quoniam quomodocūꝙ sumatur mitti passiue potest esse vnius solius persone: non autem mittere effectiue. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū:dubiū hic soluendū est: vtrum spiritus sanctus detur creature siue mittatur in ꝓpria persona vel tantū mediāte aliquo suo dono. ¶ Ad hoc respondet magister sententiarū in litera distinctione ista.c.2. ꝙ vtiꝙ spiritus sanctus datur non tantum in aliquo eius dono:sed etiam in seipso et in sua ꝓpria persona. qđ etiam probat ibi ꝑ Augustinū ꝛ Ambrosiū satis prolixe. ¶ Sed tūc est dubium quomodo sit intelligendum. constat enim ꝙ tota trinitas est realiter ꝛ secundum se vniformiter semper presens cuilibet creature:nec per consequens aliqua persona diuina secūdū se nouiter aduenit creature/sicut nec magister intendit dicere nec alij vt Augustinus ꝛ Ambrosius/per quos ꝓbat spiritū sanctū dari seu mitti in ꝓpria ꝑsona. ¶ Et ideo hoc exponitur. Uno modo ꝙ spiritus sanct⁹ dicatur donari in ꝓpria persona ex hoc quia donū creatum repꝛ̄sentans ipsum esse productum quo datur/non solum denominat effectū sancti spiritus videlicet scip̄m sancto spiritui appropriatū dari creature:sed etiam secūdum aliquē modum loquēdi sanctorum denominat ip̄m spiritum sanctū secundū se ꝛ in ꝓpria persona esse datum creature/seu missum. cū personā mitti seu dari creature ratiōali/hoc ē esse manifestatā actu vel habitu ipsi sit ipsā per aliquod donū tali persone appropriatū manifestari et esse productam. vnde Augustinus q̄rto de tri. cap. penl. Spiritui sancto donū eē ē a patre procedere ꝛ mitti est cognosci qđ ab illo procedit. ex quo apparet ꝙ Augustinus non intendit dicere ꝙ spiritus sanctus mittatur/nec mitti dicat/nec filius tēporaliter creature rationali in ꝓpria persona:nisi quadā denoīatione extrinseca sumpta ab isto dono ipsi appropriato collato creature rationali cui ꝑsona ꝓducta ꝑ tale donū repꝛ̄sentata dicitur mitti. ¶ Alio modo exponit ꝛ cōmunius ꝙ spiritus sanctus dicitur in ꝓpria persona datus ꝓ quāto ad collationē doni creati aīe rationali ipse spiritus sanctus est ipsi datus ad eam diligendū/ac ad bonū sibiꝙ ꝓficuū excitandū:ꝛ ideo dicitur ipsi dari sicut amicus dicit esse illi quē diligit datus/pro quāto ille ab eo dilectus potest ipso vti in omnibus ipsi vtilibus licitis ꝛ honestis. ꝛ licet hoc videlicet creaturam rationalem diligere ac ipsā ad bonum mouere mediante ipsi collato dono gratie sit toti trinitati cōmune:appropriatur tamen spiritui sancto propter donū ipsum collatum: quo mediante fiūt talia ipsi appropriata. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis. est enim vera cōclusio vtriusꝙ ratiōis/accipiēdo mittere diuersis modis. Si enim accipiatur large/est omniū personarum vt probat prima ratio. si autem ꝓprie/est solius producētis persone vt probat ratio secunda.

Secundo quæro de secundo de quo magister inq̄rit in vltima parte hui⁹ distinctionis: videlicet vtrum spiritus sanctus detur alicui seu mittatur ab aliquo viro sancto. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam ab eodem spiritus sanctus creature ratiōali mittitur siue datur a quo ei donū gratie vel quodcūꝙ aliud sancti spiritus procuratur. sed constat ꝙ dona sancti spiritus obtinētur ꝛ procurantur multis a viris sanctis ꝛ iustis. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia spiritum sanctū mittere est aliquod eius donū conferre:sed talis doni productio ꝛ collatio est possibilis soli deo non alicui viro sancto. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedā. Primo enim inquiram an spiritus sanctus detur aliquā do sine dono charitatis. Secūdo dicam ad quesitū: videlicet an spiritus sanctus detur a viris sanctis. Tertio. ostendā quomodo mitti conuenit vel non conuenit omnibus personis.

Quātum ad primū dicitur ꝙ spiritus sanctus non datur rationali creature perfecte sine charitate seu gratia gratum faciente. quia sicut dicit magister in litera/temporalis perceptio sancti spiritus est ad sanctificādū creaturam. nulla autē rationalis creatura potest perfecte sanctificari nisi mediante gratia spiritus sancti. ergo nec sine ipsa habita datur spiritus sanctus perfecte:cū nullū alium nisi habentem ipsam deus accepet ad vitā eternam. potest tamen imperfecte ꝛ secundum quid dari sine charitate ī alijs gratijs gratis datis. ¶ Sed hic modus dicendi non videtur conueniēs. quoniam vt dictum est in alia questione: spiritū sanctū dare nō est aliud ꝙ̄ cōferre creature aliquem effectū repꝛ̄sentātem ipsum spiritum sanctum esse taliter procedētem. ergo in quocūꝙ manifestante seu representante spiritū sanctum isto modo/dari potest ip̄e spiritus sanctus siue mitti. sed sine omni gratia gratum faciēte potest conferri homini aliquis effectus ipsi sancti spiritus expressiu⁹ seu manifestatiuus. omnis enim actus amoris est representatiuus spiritus sancti ꝛ processionis eius quodāmodo vniuoce. notitia autem est representatiua ipsius quodā modo equiuoce:vt dictum est in alia questione. ergo cum vtrūꝙ istorum videlicet tam amor ꝙ̄ notitia possit haberi ꝛ a deo infundi sine gratia gratum faciente: sequitur ꝙ sine ipsa possit spiritus sanctus dari. ¶ Confirmatur. quia si spiritum sanctum dare est effectum ipsi appropriatum ac representantem ipsum esse productum creature rationali conferre/quāto effectus homini collatus est spiritui sancto magis appropriatus ac ipsi⁹ ꝛ productionis ei⁹ magis seu euidētius representatiuus:tanto magis proprie ꝛ perfecte potest dici spiritus sanctus datus. sed amor actualis est effectus magis spiritui sancto appropriatus ac magis eius ac sue productionis representatiu⁹ ꝙ̄ amor habitualis:qualis amor est gratia gratum faciens. notitia etiā spiritus sancti euidentius est equiuoce eius repꝛ̄sentatiua ꝙ̄ ip̄a habitualis gratia. ergo ꝛc. ¶ Et ideo quantū ad istū articulū aliter est dicēdum: vel saltem est illud qđ cōmuniter dicit exponēdum. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ dupliciter potest intelligi spiritū sanctū perfecte dari seu mitti creature rationali. Uno mō quo dicat perfecte datus quoniam effectus creature rationali collatus/in quo ip̄se dicitur esse datus/est perfecte ipsum repꝛ̄sentans quātū est possibile ip̄m ꝑ creaturam aliquā representari seu manifestari. et hoc vel vniuoce vt representat per actū amoris sibi appropriatū:vel equiuoce vt representaretur per actū cognitionis ipsius spiritus sancti licet verbo appropriatum si talis actus īfunderet. Alio modo potest intelligi

et sic cōmuniter a sanctis et ab alijs intelligitur spiritū sanctū dari perfecte perfectione supernaturali: qualis ꝑfectio hic vocatur precise illa forma que est signū ꝓpriū electorū per quā rationalis creatura sanctificatur: quia vt digna eterna gloria acceptatur. ⁊ ideo isto mō spirit⁹ sanctus dicit̄ creature rationali ꝑfecte dari vtiliter siue perfectione vtili/ cū nihil ipsi in hac vita possit esse vtili⁹ tali forma vez gratia gratū faciēte supnaturali. Primo autē modo dicit̄ dari ꝑfecte ꝑfectione se tenēte ex parte repn̄tātis signi vez ipsius effectus collati creature rationali in quo effectu ipse spiritus sanctus est perfecte ⁊ euidentius q̄ in alijs impressis.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ accipiēdo missionē seu dationē sancti spiritus primo mō/ sanctus spiritus pōt a deo cōferri seu mitti creature rationali etiā ꝑfecte absq̄ aliquo charitatis dono: nō tñ sic dat̄ cōiter de facto. ¶ Hec quātū ad primā ptē: vez q̄ possit ꝑfecte dari sine dono gratie isto mō/ ꝓbata est supius: qm̄ quanto effectus in quo dat̄ sanctus spiritus est magis ipsi appropriat⁹ vel magis manifestās seu repn̄tās ipm̄ esse ꝓductū/ tāto ipse spiritus sanctus dicit̄ datus seu missus ꝑfectius isto modo: sed alia a charitate seu gratia gratū faciēte sunt spiritui sancto magis appropriata vel euidētius eius repn̄tatiua vel vniuoce vt actus amoris: vel equiuoce vt actus cognitionis ḡ cū deus ipse possit infundere vtrūq̄ istorū actuū tam cognitionem videlicet spiritus sancti q̄ dilectionē actualē ipsius vel alterius sine gratia gratū faciente: in vtroq̄ horū per cōsequēs posset perfecte sanctum spiritū dare seu mittere isto modo. ¶ Secunda pars: videlicet q̄ non sic pariter fiat de facto/ apparet tum quia nec cōmuniter deus infundit actum cognitiuū nec appetitiuū sed habitum: tum quia nec actum nec habitum infundit cōmuniter sine gratia gratū faciēte. cōstat enim q̄ quando in baptismo fides/ spes/ ⁊ virtutes alie infundūtur cum eis gratia simul infundit̄. ⁊ hinc est q̄ indispositus ad gratiam vt ficte veniēs ad baptismū nō recipit aliquam aliarum virtutum. quia nullam aliarum deus statuit infundere sine gratia gratum faciente: licet postq̄ contulit ipsas simul cum gratia eas non auferat siue subtrahat quotiēs subtrahit gratiam: alias nō maneret in aliquo existente in peccato mortali fides nec spes nec aliqua virtus alia. qd̄ est falsum. quando etiam postea deus infundit augmentum talium virtutum cum charitate insimul infusarum infundit augmētum ipsius charitatis: cum augmentum huiusmodi infundatur propter aliquē actum meritoriū/ qui quidē principalius meretur aliquē gradum charitatis. ergo ⁊c̄. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ spiritus sanctus primo datus seu missus cū charitatis dono remanet modo ṗdicto videlicet primo datus sine ipso charitatis dono prius collato. ¶ Hec sequitur corollarie ex ṗdictis. quoniā existente in creatura rationali supnaturali aliquo dono dei repn̄tāte ipsi aliquā diuinā personā productam que sola dicitur mitti seu dari/ manet in ea talis persona datū ipsi per donū supernaturale huiusmodi ṗsentata. sed fides supnaturalis infusa simul cū gratia est habitus cognitiuus personarū diuinarū omniū ꝓductarū. per fidē enim cognoscimus filium esse a patre/ ⁊ spiritū sanctū a patre ⁊ a filio eternaliter ꝓcedentē. huiusmodi autē fides manet vt dictū est cum mortali peccato: ⁊ per consequēs subtracto gratie spiritus sancti dono. ergo licet spiritus sanctus nō detur nec filius sine charitatis dono/ tamē datus cum ipso remanet in multis datus spirit⁹ sanctus ⁊ filius sine ipso. ¶ Et si queratur an talis habēs sine charitate talia supnaturalia dona dei vt fidem ⁊ spem possit sine charitate mereri eorū augmētum: Ad hoc videtur esse dicendū q̄ non. licet enim talis possit fidem ⁊ spem alterius rationis a fide ⁊ a spe infusis acquirere ac eorum augmentū ex diuersis actibus modo quo acquiruntur alij naturales habitus: non tamen augmentum istorum habituum infusorum: quoniam isti supponuntur esse habitus supernaturales soli deo effectiue possibiles: nec per cōsequēs possunt postq̄ habiti perfici seu intendi magis q̄ primo nouiter fieri/ nisi sola virtute dei. sed sicut de⁹ statuit eos primo non conferre sine charitate ita nec postea statuit eos perficere: seu ipsorum augmentum infundere sine ipsa. q̄re ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: q̄ accipiendo donationem sancti spiritus secundo modo/ nulli creature rationali mittit̄ siue donatur sine charitatis dono. ¶ Hec apparet tantum ex fide. constat enim: licet non aliter q̄ per fidem/ gratiā esse homini necessariam ad vitam eternam: quia gratia dei vita eterna: sed spiritum sanctū dari perfecte isto modo est ipsum dari in aliquo effectu sic perfecte vtili creature rationali q̄ eo mediante ipsa acceptatur vt vita eterna digna. talis autem effectus non est nisi gratia gratum faciens. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: q̄ licet spiritus sanctus non detur isto modo sine gratia gratum faciente: tamē non datur in sola gratia ipsa: sed etiam in alijs donis que cum ipsa insimul conferuntur. ¶ Hec apparet. quoniam in quocūq̄ effectu representante sanctum spiritum vel filium esse ꝓductum necessario homini ad salutem datur sanctus spiritus vel etiam filius isto modo. sed fides que est de generatione verbi ⁊ spiratione spiritus sancti ⁊ per consequens representans istas duas personas diuinas esse ꝓductas/ est necessaria homini ad salutez. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum est sciendum q̄ dupliciter potest spiritus sanctus dari. Uno enim modo potest dari ab aliquo causaliter seu effectiue: modo quo datur ab illo qui immediate efficit ⁊ infundit illud donū in quo spiritus sanctus dat̄. ⁊ hoc modo cōstat spiritum sanctū nō posse dari ab aliquo alio q̄ a deo: saltē quādo datur mediante aliquo dono supnaturali nulli effectiue possibili nisi ipsi. ⁊ hoc modo accipit Augustinus spiritū sanctū dari. 15. de tri. c. 26. vbi dicit. quomō deus nō est q̄ dat spiritū sanctuz? Scḋo mō potest dici dari ab aliquo occasionaliter/ modo quo dat̄ ab illo qui licet nō sit causa efficiēs nec infundēs homini illud donū in quo spirit⁹ sanctus dicit̄ ipsi dari/ est tñ occasio illius. ⁊ hoc mō spūs sanct⁹ dat̄ nō tm̄ a viris sanctis: sed etiā ab iniustis. hoc enī modo oēs ministrātes tā iusti q̄ iniusti debite aliqd̄ ecclesiasticum sacramētū dāt ipsi vez illi cui ministrāt occasionaliter spiritū sanctū. est enī quilibet eoꝝ occasio q̄ illi gratia cōferatur: cū sacramētū per ipm̄ illi ministratū sit antecedēs ad qd̄ collatū deus statuit ꝯferre tale ꝯsequēs puta gratie donū in quo dicit̄ ipsi dare spiritū sanctū. Hoc etiam modo oēs licet mali alium in fide instruētes ⁊ tandē ad bonū cōuertētes dicuntur ipsi spiritū sanctum dare. boni autem viri ⁊ iusti dicuntur nō solum sic dare alijs spiritū sanctū: sed etiam alio modo videlicet meritorie: vt pro eis orando ⁊ bona alia faciendo quibus mediantibus merentur eis gratiam sancti spiritus: qd̄ non possunt sic facere peccatores cū non sint in statu merendi. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium & vltimū apparet ex precedentibus quid dicēdum. quoniam si temporalis persone diuine missio seu donatio diceretur ipsius persone manifestatio/ ꝯstat q̄ mitti īdifferēter ꝑsonis oīb⁹ cōueniret. nō enī magis vna ꝑsona q̄ alia ē creature rōnali

manifestabilis aliq̃ effectu ipsi appropriato mediante ipsam repñsentante:sed non sic sumitur a doctorib⁹ catholicis nec a sanctis missio personarum:quã missio psone diuine vt a sanctis accipitur pter manifestationẽ includit et exigit q̃ psona diuina missa seu manifestata sit pducta. ⁊ ideo lʒ prima persona possit creature rationali per aliquod donuʒ ipsi appropriatum manifestari: tñ ex hoc qꝛ non est pducta ab alia:ideo nõ dicitur ipsi mitti. vnde Augusti.4.de tri.cap.vltimo de hoc loquens sic ait: Pater cũ ex tempore a quocꝙ̃ cognoscit̃ non dicit̃ missus. cui⁹ rationem ponit cũ subdit. Nõ eñi habet in quo sit aut ex quo pcedat. Sic ergo hoc mõ pprie accipiendo missionem psone sicut ⁊ a sanctis accipitur/cum missio psone sit manifestatio solius psone pducte:per cõsequens mitti non puenit psonis omnibus sed solis duabus pductis veʒ filio ⁊ spiritui sancto. vtraꝙ̃ aũt istarũ psonarũ legit̃ de facto missa in scriptura sacra. filium inquã missum asserit apostolus ad Galatas.4.dicens. At vbi venit plenitudo temporis in q̃ misit deus filium suum. Spũm aũt sanctum christus misit ⁊ mittere apostolis pmisit Joan.15.cũ dixit. Cũ venerit paracletus quẽ ego mittã vobis a patre spiritum veritatis ⁊c. Pater autem nunꝙ̃ legit̃ esse missus. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rõnẽ in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimam quintã in q̃ magister inquirit an spiritus sanctus mittat̃ temporaliter a seipso/⁊ an patri conueniat missio:viso de istis duobus ex pcedentibus in dist. alia q̃d dicendũ: Quero hic primo vtrum missio filij ⁊ spũs sancti sit secundum eadẽ dona dei. ¶ Et videtur q̃ sic:quia idẽ donum dei sicut donũ fidei est repñsentatiuum filij ⁊ spũs sancti:sed omnis persona pducta dicitur mitti creature rationali mediante dono collato ipsi representante ipsaʒ personam pductam. g̃ ⁊c. ¶ Contra:quia diuersis personis diuersa appropriantur:sed omnis psona pducta dicitur mitti mediãte effectu aliquo ipsi appropriato:⁊ ideo eam magis q̃ aliam repñsentante siue manifestante. g̃ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo eñi dicam ad q̃sitũ videlicet an filius ⁊ spũs sanctus mittant̃ secundum eadem an secũdum diuersa dona. Scdo soluam quoddã dubiũ/videlicet an vna persona diuina mittatur sine alia.

Quantum ad primũ dicitur communiter q̃ non mittuntur secũdum eadẽ dona:sed secundũ diuersa:qꝛ ⁊ diuersa sunt dona filio ⁊ spiritui sancto appropriata. dona eñi ptinentia ad voluntatem appropriãtur spiritui sancto:alia aũt ptinentia ad intellectum filio:et ideo mediantibus primis dicit̃ mitti spũs sanctus: ⁊ mediantib⁹ scdis veʒ ptinẽtibus ad intellectũ filius. nec tñ ex hoc ẽ intelligendum q̃ sicut quotiẽs volũtas inflammatur charitate totiens spũs sanctus mittit̃:q̃ ita etiaʒ totiens dei filius mittat̃ quotiens intellectus ad cognoscendum verum aliq̃d illustrat̃:quia nec filius dicitur pfecte mitti nisi qñ donum supnaturaliter ptinens ad intellectum simul cum dono charitatis ad volũtatem ptinẽtis infunditur. nec enim in cognitione naturali dicit̃ pprie filius mitti nec pfecte ł aliqua alia nisi simul cũ ipsa charitas infundatur. ¶ Sed cõtra istum modum dicẽdi arguo:quoniam oĩs psona pducta põt pprie dici missa ł quocunꝙ̃ dono supnaturali collato creature rationali representante psonam illam esse pductam:sed donum supnaturale appropriatuʒ vni psone est repñsentatiuũ nõ tñ illius cui est appropriatum:sed etiam alterius different̃.

Donũ eñi sapientie licet sit appropriatum filio:ipsumꝙ̃ vniuoce vt dictuʒ est in distinctione alia/repñsentet:nihilominus si est sancti spũs vt obiecti erit eius repñsentatiuũ equiuoce: modo q̃ signum aliq̃d representat suum signatum. amor etiam lʒ sit appropriatus spiritui sancto:si tñ est amor filij generati vt obiecti videt̃ q̃ in ipso possit ipse dei filius dici mitti. g̃ ⁊c. ¶ Et ideo q̃tũ ad istum articulum aliter est dicendũ:vel salteʒ illi cõi ⁊ vulgato dicto aliq̃d ad eius intelligentiam est addendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendũ:q̃ cũ psonam diuinam pductam mitti sit ipsaʒ creature rõnali manifestari:sicut potest dupliciter representari seu manifestari:ita etiam põt dupliciter dici mitti siue dari. Põt siquideʒ vno mõ manifestari siue representari q̃si vniuoce:modo quo repñsentatur in illo effectu cui⁹ pductio naturalis est aliqualiter similis pductioni ipsius psone repñsentate. ⁊ hoc modo est veruʒ illud commune dictum/veʒ q̃ ipse psone diuine non mittuntur secunduʒ dona eadem sed scdm diuersa. quia hoc modo psonam mitti siue donari est ipsam in effectu cui⁹ pductio assimilatur pductiõi persone pducte misse/manifestari:sed nõ omnis effectus pductus est similis pductioni cuiuscũꝙ̃ psone diuine:sed vt sic amoris pductio est similis pductioni spirit⁹ sancti/⁊ cognitiõis pductio gñationi verbi sane intelligẽdo. Et ita isto modo verũ est q̃ diuerse psone mittuntur sicut ⁊ manifestantur mediãtibus donis diuersis:vt psona filij mediantib⁹ donis ptinentibus ad intellectum: ⁊ persona spũs sancti mediantibus alijs ptinẽtib⁹ ad effectuʒ:quia ⁊ prima dona sunt filio appropriata ⁊ alia spiritui sancto/ppt̃ diuersos modos q̃bus dona hmõi diuersa saltem illa que sunt naturaliter possibilia sunt pducibilia/quodã modo illis cõsimiles quibus in diuinis filius ⁊ sanctus spiritus pducũtur. Alio mõ persona põt manifestari nec sic vniuoce sed quodam modo equoce: mõ quo signum manifestat ⁊ repñsentat suum signatum:⁊ hoc mõ vocando psone missionem talem eius manifestationem/persone mittunt̃ sicut ⁊ manifestantur per eadem dona ⁊ ad eandem ptẽ imaginis pertinentia. licet enim notitia q̃ est scda pars imaginis filium vniuoce repñsentet:tñ põt esse sancti spirit⁹ spirati a pr̃e ⁊ a filio vt obiecti:⁊ p̃ cõñs representatiua seu manifestatiua ipsius nõ vniuoce vt sancti spũs:sed equoce per modũ quo signum/licet in nullo suo signato simile representat ipsum. si autem actus vel habitus cognitiuus sit filij vt obiecti representabit ipsum dupliciter videlicet vniuoce modo in precedentibus explicato/⁊ equiuoce vt respicit ipsum tanꝙ̃ signum suum signatum. In actu etiaʒ vel habitu voluntatis si sit filij generati vt obiecti videt̃ ipse filius posse isto modo pprie dici dari quãtuncunꝙ̃ talis actus vel habitus non sit ipsi sed spiritui sancto appropriatus. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ & vltimum distinguitur de duplici missione. Est eniʒ vna missio persone visibilis q̃ fit mediante aliquo signo sensibili:qualis missio fuit verbi apparẽtis in specie hoĩs/⁊ spũs sancti missi in die pentecostes apostolis in linguis igneis:⁊ talis cõstat q̃ est missio vnius persone sine alia. solus eñi dei fili⁹ humanitatẽ assumpsit:nec per cõñs psona alia in specie hominis visibiliter missa fuit. Spũs etiam sanctus dicitur aplis in illis linguis igneis tñ missus:qꝛ licet ignis ille respiceret quamlibet personarum/vt effect⁹ suum principium effectiuum:non tñ vt signum signatũ nisi tñ spũm sanctum. ille eñi ignis materialis exterior erat signuʒ ardoris seu incendij amoris interioris apostoloruʒ quo fuerunt accensi mediante charitate spiritui scto appropriata. ¶ Alia missio est inuisibilis que fit mediante aliquo spirituali ⁊ inuisibili dono dei. ⁊ loquendo de missione hu

ḣuiusmodi constat ꝙ pōt etiam mitti vna persona sine alia accipiendo etiam missionē quocūqꝫ illorum duorum modorum expressorum in articulo p̄cedenti/vez tam ꝓ manifestatione vniuoca:q̄ etiam ꝓ manifestatione siue repñsentatione equoca. Potest enī infundi actus vel habitꝰ cognitiuus vnius ꝑsone tm̄ ꝓducte vt filij vel spūs sancti:ꝛ per consequens in ipso talis persona mitti vt in signo ipsam equiuoce repñsentante. posset etiā infundi actꝰ seu habitus voluntatis representans vniuoce spūm sanctum sine aliquo actu ꝛ habitu ītellectus representante consimiliter verbum dei:ꝛ econuerso actus vel habitus īntellectus sine aliquo actu ꝛ habitu voluntatis. ergo ꝛc. Licet autem de possibili vna ꝑsona posset mitti sine alia tm̄ nō sic saltē vt communiter fit de facto. cuiꝰ enī intellectum deus illuminat per sapientiam in qua mittit filiū ꝛ affectum īflammat per gratiaꝫ in qua mittit spūm sanctum:ꝛ etiam econuerso. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis quia vno modo vt dictum est ꝑsone mittunt̄ mediante eodem dono vt ꝓbat rō prima:ꝛ alio modo accipiendo missionem non mediante eodem sed diuersis mediantibꝰ vt probat secunda.

Secundo quæro: vtrum aliquis possit dici verbum diuinum vel spūm sanctū dare seu mittere sibiipsi. ¶ Et videtur ꝙ sic quia oīs potens cōicare alicui effectum aliquem alicui ꝑsone ꝓducte appropriatum personam illā esse ꝓductam repñsentantem/dicitur illi ꝑsonam talē per effectum huiusmodi representatam mittere seu donare: sed creatura oīs rationalis pōt in seipsa talē effectum ꝓducere. potest enī cognitionem repñsentātem filij dei generationem:ꝛ dilectionē repñsentātem spūs sancti spirationem in se elicere effectiue. ergo ꝛc. ¶ Cōtra: quia nulla diuinarum ꝑsonarum mittit̄ seu datur alicui creature rōnali nisi mediante aliquo dono supnaturali: sed tale donum supnaturale nulli alteri a deo est possibile. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī premittā vnam distinctionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum distinctio præmittēda necessaria ad solutionē q̄stionis ē ꝙ duplex pōt poni mittens personam diuinā: siue dupliciter potest sumi. Uno enī modo pōt dici mittens ꝑsonam diuinā vniuer omnis ille q̄ ꝓducit effectiue ł creatura rōnali/cui ꝑsona diuina dicit̄ tm̄ mitti/effectum ipsi vez ꝑsone ꝓducte appropriatū vt ipsam repñsentantem esse ꝓductam / siue talis effectum hmōi ꝓducens sit distinctum efficiēs ab ipsa creatura ratiōali/siue nō. Alio mō ꝛ magis vsitate vocat̄ mittens personam non omnis talem effectū ꝓducēs: sꝫ precise illud agens qđ est differens ꝛ distinctū ab illo cui imprimitur seu in q̄ recipitur effectꝰ huiusmodi subiectiue: vt mittens sic sumptū siue conferens spiritum sanctū vel dei filiū non dicatur omnis ꝯferens seu ꝓducens effectum talibus ꝑsonis appropriatū seu alteri ipsarum: sed tantummō illud qđ a recipiente effectū hmōi est distinctū. ¶ Et si dicas ꝙ nullo modo mittens ꝑsonaꝫ potest dici primo mō sed tm̄ secundo mō sumptum/concedo vt sumitur communiter: quia nec primo mō mittens appellatur a doctoribus nec a sanctis vulgariter: tamē noīa sunt ad placitum: nec minus videt̄ hoc vocabulum qđ est mittere personaꝫ diuinā qđ est solius dei vt ꝓprie sumptū/trāsferri posse ad esse illud qđ est effectus persone diuine appropriati ipsiusqꝫ repñsentatiui principiū ꝓductiuū: esto ꝙ non sit a subiecto talis effectus receptiuo distinctum q̄ ad illud qđ nullo modo est talis effectus principiū ꝓductiuum: sed est solū occasio ꝯferendi seu acquirendi ipꝫ sed mittere diuinam ꝑsonam transfert̄ ad tale/qđ appareret: quia vt dictuꝫ est in alia distinctione spūs sanctus dicitur mitti seu dari a viris sanctis ꝛ etiā ab iniustis: cū tm̄ ꝯstet nec iustum nec iniustuꝫ esse respectu illius cui dicitur mittere siue dare spiritum sanctuꝫ/alicuius effectꝰ in quo spūs sanctus datur principium ꝓductiuū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū supposito primo ꝙ nullus potest dici dare seu mittere spiritum sctm̄ nec dei filiū sibiipsi/accipiendo dare seu mittere secundo mō prout vez missio ipsa exigit mittentem distinctum ab illo cui fit missio: ¶ Secundo ꝙ persona diuina potest mitti seu dari vno mō in aliquo effectu ipsam vniuoce representātem:ꝛ alio mō in effectu eam equiuoce quodam mō manifestātem: vt in p̄cedentibꝰ fuit hoc expositū: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ creatura ītellectualis potest in seipsa ꝓducere ꝛ de facto ꝓducit effectus seu actꝰ distinctos personas tam vniuoce q̄ equiuoce representantes. ¶ Hec apparet: quoniam ꝑtes imaginis create saltem due vez notitia ꝛ amor ꝓducuntur a creatura ītellectuali effectiue ꝛ recipiunt̄ in ipsa subiectiue: sed iste due ꝑtes imaginis repñsentant duas ꝑsonas ꝓductas/vez filium ꝛ spūm sanctum vtroqꝫ p̄dictorum duorum modoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet:ꝛ primo ꝙ tales ꝑtes imaginis representent filium ꝛ spūm sanctum vniuoce: q̄m illud hic vocatur repñsentare vniuoce qđ est representatio aliq̄ mō simile:ꝛ ideo ipsū/q: sic est ei simile / repñsentat: sed predicte due ꝑtes create imagīs ī hoc dicūt a sctis ꝛ a doctoribꝰ catholicis ꝑsonis ꝑ eas repñsentatis siles: ¶ Primo quia sicut verbum diuinū ꝓducit̄ prius origine spū sancto: ita ꝛ notitia ipꝫ repñsentans prius amore sctm̄ spiritū representante. ¶ Secūdo: q: sicut ꝓductio verbi diuini dicitur naturalis seu mō nature q: exigit ꝓ ꝑse principio naturam intellectiuam inq̄tū intellectiua est: q̄ vt sic agit modo nature: spiratio autem spiritus sancti dicitur libera:ꝛ spūs sanctus spirari libere non modo nature sed voluntatis: quia exigit ꝓ per se principio naturam volitiuam inq̄tū volitiua est: cuius natura talis est agere non modo nature sed libere vt est declaratū in p̄cedentibus: ita ꝛ notitia q̄ est secunda pars imaginis filiū representans est effectiue ab intellectu seu ab anima vel a quacūqꝫ alia creatura rōnali vt intellectiua est. Amor autem q̄ est tertia pars imaginis spūm sanctum repñsentans est libere a volūtate ipsi ab ipsamet eadē rōnali creatura: inq̄tū volitiua est. ¶ Tertio: q: sicut secunda ꝑsona puta filius gñatur tm̄ ab vna vez a p̄re: spūs autem sanctus a duabus vez a filio ꝛ a p̄re: ita etiam secūdū aliquos notitia ꝓducit̄ ab vno solo vez a mente siue memoria fecunda que est prima ꝑs imaginis personam diuinā primam representans. amor autem spūm sanctum representans vt dicūt ꝓducitur a duobus vez ab ipsa eadem mente fecunda create imaginis prima parte ꝛ a secunda parte vez ab ipsa notitia. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars illiꝰ minoris vez ꝙ etiam iste create imaginis due ꝑtes repñsentent interdum personas equiuoce/apparet: q̄m hic vocatur illud representare alterum equiuoce qđ non representat ipsum q: sibi in aliquo simile: sed q: eius signum: ita ꝙ representans seu manifestans respicit representatum siue manifestatum non vt simile suum simile: sed vt signū suum signatum: modo quo omnis actus cognitiuus suū ꝓprium repñsentat obiectum. sed notitia licet verbo appropriata eiusqꝫ vniuoce modo p̄expositō representatiua/sicut ꝛ amor spūs sancti: potest tm̄ esse sancti spiritus vt obiecti: ꝛ amor consimiliter dei filij vez vt obiecti. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ p̄dicte due ꝑtes vltime imaginis que sunt naturales magis repñsentant vnū

uoce licet non equoce duas psonas pductas diuinas q̃
partes imaginis supnaturales. ¶ Hec apparet: quoniã
actus intelligendi ꝛ volẽdi naturaliter a creatura rõna
li producti hic vocantur ptes imaginis naturales. Su-
pnaturales aũt illi actus intelligẽdi ꝛ volendi q̃ sunt so
li deo possibiles effectiue vt visio ꝛ fruitio beata: sed con-
stat ꝙ lꝫ hmõi actus supernaturales qꝛ alijs naturalibꝰ
pfectiores pfectius psonas diuinas quarum sunt equo-
ce representent: saltem visio si dicatur ꝙ actus dilectio-
nis non habet obiectum presentare sed p̃sentatũ suppo-
nere: non tñ vniuoce: immo vt sic actus hmõi supnatura-
les personas diuinas impfectius rep̃sentant q̃ alij natu
rales. qḋ apparet: quia cum hmõi supernaturales actus
non sint sicut alij naturalit̃ pducibiles a creatura intel
lectuali: per ꝯñs nec inter ipsos ꝛ diuinas psonas sunt il
le tres similitudines supradicte q̃ sunt inter actus hmõi
naturaliter pducibiles ꝛ naturalit̃ pductos ꝛ psonas p
eos representatas. quare ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ actus hmõi
supnaturales a solo deo pducti ita diuinas personas vt
obiectum per ipsos signatum ꝛ per ꝯñs equoce rep̃sen-
tãt ꝙ nullo mõ vniuoce aliter neq̃ magis q̃ alie creatu
re. ¶ Tertia conclusio est/ꝙ nulli habitus sunt ita pfe-
cte diuinarũ psonarũ manifestatiui equoce nec vniuoce
sicut actus p̃dicti vꝫ intelligẽdi ꝛ volẽdi. ¶ Hec est eui-
dens quantũ ad primam partem: vꝫ ꝙ non ita pfecte
representet obiectum habitus equoce sicut actus. expꝛes-
sius enĩ signum obiecti est actus q̃ habitus. ¶ Secun-
da pars videlicet ꝙ nec vniuoce ita perfecte diuine pso-
ne rep̃sentent̃ per habitus sicut per actꝰ p̃dictos/appa-
ret: qꝛ nec habitus aliq̃ assimilant̃ duabus psonis diui
nis pductis in oĩbus illis tribus in q̃bus actus eis assi
milantur: esto ꝙ in aliq̃bus. lꝫ enĩ aliq̃ habitꝰ sicut ꝛ actꝰ
requirant pro suo principio pductiuo naturam intelle-
ctiuam/ꝛ alij volitiuam: non tamen primi vt intellecti p
ducuntur immediate sicut actus intelligendi a natura
intellectiua: nec alij vt appetiti a natura volitiua: sꝫ tñ tã
isti q̃ alij ex actibus multis preuijs generant̃. quare ꝛc.
¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ vocando mittẽtẽ si
ue dantẽ personas diuinas pductas primomõ/vꝫ quẽ
cunq̃ cõmunicãtẽ effectiue effectus personis appropria
tos earũq̃ rep̃sentatiuos: creatura intellectualis potest
dici etiam ppꝛijssime diuinas personas dare seu mittere
sibiipsi. ¶ Hec appꝫ et sequitur corollarie ex p̃dictis: quia
potens cõmunicare sibi effectus psonis pductis appro-
priatos earumq̃ rep̃sentatiuos potest vt supponit̃ dici
personas ipsas per tales actus representatas dare seu
mittere sibiipsi. hoc appꝫ: qꝛ nec psonas mittere seu da-
re est aliud vt supponitur q̃ tales effectus eas pductas
manifestantes cõmunicare. Ex q̃ sequitur ꝙ quãto p actꝰ
hmõi communicatos psone diuine pducte expꝛessiꝰ siue
euidentius manifestant̃ vel rep̃sentant̃/tanto in eis pso-
ne mittuntur isto mõ ppꝛius seu donant̃: sed creatura ra-
tionalis potest sibiipsi communicare ꝛ de facto cõicat ta
les effectus puta actus intelligendi ꝛ volendi personis
pductis vꝫ filio ꝛ spiritui sancto appropriatos/ipsasq̃
personas hmõi expꝛessius vniuoce vt pbatum est repre
sentantes ꝛ euidentius q̃ alij sibi possibiles infundi sup
naturales actus vel habitus. pt̃ etiam creatura rõna-
lis in se pducere actum rep̃sentantẽ equoce vꝫ vt signũ
signatum quamlibet diuinarũ psonarum. ergo ꝛc. ¶ Cõ-
firmatur: quia non minus ille q̃ meretur sibiipsi aliquẽ
effectum diuinitus sibi dari appropriatum alicui psona-
rum/vt sapientiã filio vel gratiã spũi sancto appropria
tam p actus a se pductos easdẽ psonas consimiliter vel
euidẽtiꝰ representãtes/potest dici tales diuinas psonas
dare seu mittere sibiipsi q̃ alius q̃ sibi meretur similia vl̃
est occasio quõcunq̃ vt sibi dẽtur illa sine sibi actu pꝛio
alicui psone appropriate eiꝰ rep̃sentatiuo: sed ministrãs
alteri debite sacramẽtũ vel quõcũq̃ aliter existens occa
sio ꝙ ipse consequat̃ gratiam appropriatam spiritui san
cto vel sapientiã filio dicit̃ illi mittere seu dare tales di-
uinas personas/esto ꝙ nõ fuerit occasio ipsi dandi talis
personis missis appropriata p aliquos actꝰ meritorios
ipsis psonis appropriatos earumq̃ rep̃sentatiuos. ergo
multo magis ille q̃ per actum elicitum ꝯtẽplationis ap
propriatum filio meretur sibiipsi sapientiam/ꝛ p actũ di
lectionis appropriatum spũi sancto gratiam eidem san-
cto spiritui appropriatam potest dici psonas diuinas p
ductas dare seu mittere sibiipsi. Nec hoc debꝫ ab aliquo
inconueniens reputari magis q̃ concedere ꝙ creatura
rationalis põt deum ponere in seipsa. cum enĩ obiectum
denominetur denolatione extrinseca intellectum: ꝛ dica
tur etiam esse in mente ab actu existente in ipsa: per ꝯñs
pducens in se actum intelligendi deum dicit̃ ponere in
se deũ: sed nõ est in re aliud dicere aliquẽ dare sibiipsi ali-
quam diuinam psonã q̃ dicere ipsum ponere in se eã me
diante actu in se pducto persone appropriato eiusq̃ re-
presentatiuo. ꝙ ꝛc. ¶ Sed nunq̃d omnis intellectio rep̃-
sentat filium ꝛ oĩs dilectio spũm sanctum? ¶ Ad hoc est
dicendũ ꝙ sic loquendo de rep̃sentante vniuoce: non aũt
equoce/vꝫ vt signum signatum/representat verbũ nisi il
la notitia q̃ est eius vt obiecti cogniti: nec similiter amor
hoc modo est spũs sancti nisi ille q̃ est eius vt obiecti dile
cti. Unde istoꝝ actuũ alij representant psonas vl̃ aliquã
personam tñ vniuoce: alij tñ equoce/ꝛ alij vtroq̃ modo.
¶ Primo mõ vꝫ tñ vniuoce rep̃sentat illa notitia ṽbũ
dei q̃ nõ ẽ ipsius filij: sꝫ tñ spũs scti: vel cuiuscũq̃ alteriꝰ
vt obiecti. talis inquaꝫ notitia dicit̃ rep̃sentare vniuoce
verbũ dei ppter similitudĩes supꝛius positas inter eius p-
ductionem ꝛ verbi dei generationem. ꝛ ppter ꝯsimilẽ rõ
nem amor non spũs sancti sꝫ filij vel alterius obiecti crea
ti dicitur representare ꝯsimilit̃ spũm sanctum licet ipsũ
non respiciat vt obiectum dilectũ: et ideo nec talis amor
rep̃sentat spũm sanctuꝫ nec predicta notitia filium equi
uoce mõ quo signum representat suũ signatũ q̃tũcũq̃ ab
ipso diuersum. ¶ Secundo mõ vꝫ equoce tantum repre
sentat spũm sctũ oĩs notitia ipsiuꝫ respiciens vt obiectũ
cognitũ/ꝛ amor filiũ quẽ respicit vt obiectũ dilectũ: quia
nec amor dicit̃ filij filio: nec notitia spũi sctõ: ꝛ ecõuerso
¶ Tertio mõ/vꝫ vniuoce ꝛ equoce rep̃sentat ṽbũ diui-
nũ oĩs notitia ipꝫ respiciẽs vt obiectũ. talis inquã notitia
sicut ꝛ omnis alia cuiuscũq̃ alterius obiecti ẽ ṽbo silis
in tribꝰ p̃dictis supꝛius: ꝛ ideo ipsum vniuoce rep̃sentat si
cut ꝛ oĩs alia notitia: ꝛ vltra hoc ista notitia respicit ver
bũ ipsum vt signum signatũ: cũ ṽbũ vt supponit̃/sit eiꝰ
obiectũ per ipsam intellectũ: ꝛ per ꝯñs equoce rep̃senta-
tum: pro quanto signum vt signum non exigit ꝙ sit sile
suo signato: lꝫ in proposito oppositum sit de facto. ꝯsimi
le exemplũ potest poni de amore q̃ est sancti spũs vt obe
iecti: lꝫ non sic ppꝛie dilectio sicut intellectio dicatur si-
gnũ sui obiecti rep̃sentatiuum. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad
rationem in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem deci-
mam sextam in qua magister distin
guit diuersos modos missiõis spũs
sancti: ostendit enĩ ipsum ꝛ etiã ver
bum mitti visibilit̃ ꝛ inuisibiliter:
Queritur primo/vtrum tam dei filiꝰ
q̃ spũs sanctꝰ fuerit visibiliter no-
bis missus. ¶ Et videtur ꝙ sic. pꝛo
de filio per apostoluꝫ dicentem ad Galatas. 6. Misit deꝰ
filium suum factum ex muliere. sed ꝯstat ꝙ ista missio in
qua de muliere assumpsit naturaꝫ hominis fuit visibilis

ergo &c. ¶ Secundo idem apparet de spū sancto in colūbe specie / vt dicitur Matth. 3. descendente. constat enim talem columbam fuisse visibilē. ergo &c. ¶ Contra: quia inuisibile et omnino insensibile non videtur visibiliter nec aliquo modo sensibiliter posse mitti: sed quelibet diuina persona est omnino insensibilis. ergo &c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim ostendam quid sit diuine persone missio visibilis. Secūdo dicam ad quesitum / videlicet an talis missio fuerit facta nobis. Tertio ad quid fuit vtilis.

Quantum ad primū potest dici quod missio visibilis est apparitio rerum corporalium sensibilium facta homini / ipsi personam diuinam missam et eius missionem inuisibilem representans. ¶ Dicitur primo in descriptione ista quod huiusmodi visibilis missio est rerum sensibilium apparitio. ¶ Hoc apparet: quia et per hoc differt missio visibilis ab inuisibili missione. Inuisibilis enim missio persone diuine fit mediante aliquo effectu inuisibili anime impresso. visibilis autem mediante aliquo sensibili signo. vnde impossibile est sine aliquo signo sensibili personam diuinam sensibiliter mitti. ¶ Secundo dicitur quod est apparitio talis rei facta homini. quoniam licet persona diuina possit insensibiliter mitti seu dari omni creature rationali siue spirituali siue etiam corporali: cum quelibet sit capax illius omnis effectus insensibilis quo mediante ipsi diuina persona insensibiliter mittitur seu donatur: non tamen potest dari seu mitti sensibiliter creature intellectuali alteri ab homine propter contrariam rationem: quia solus homo non aliqua alia intellectualis creatura est capax illius effectus sensibilis quo mediante persona sensibiliter mittitur. licet enim angeli possint sensibilia intelligere: non tamen sentire. persona autem diuina non dicitur proprie mitti sensibiliter mediantibus rebus sensibilibus vt intellectis sed potius vt sensatis. quare &c. ¶ Tertio additur quod talis res sensibilis representat personam missam. Hoc apparet: quoniam licet res sensibilis sit effectus omnium personarum: non tamen est signum omnium sed alicuius certi. alias si omnium esset signum sicut et indifferenter omnium est effectus / non magis tali re sensibili mediante diceretur mitti sensibiliter vna persona quam alia quod est falsum. quare &c. ¶ Quarto et vltimo additur quod etiam talis res sensibilis seu missio visibilis representat ipsius persone misse sensibiliter aliam videlicet inuisibilem missionem / hoc est effectum inuisibilem personam representantem existentem in anima illius cui persona diuina visibiliter mittitur seu donatur. Hoc pro tanto additur: quoniam nunquam missio persone sensibilis seu visibilis fuit facta sine missione inuisibili existente in illo cui ipsa visibilis missio fuit facta. In quocunque enim est gratia in ipso est spūs sanctus missus inuisibiliter seu donatus. Talem autem missionem inuisibilem factam per gratiam representat missio visibilis: non sic intelligendo quod semper missio visibilis quando fit significet missionem inuisibilem tunc primo fieri: sed significat ipsam vel prefuisse et adhuc sine aliquo sibi addito permanere: vel significat ipsam prefuisse et adhuc cum augmento sibi facto nouiter remanere. ¶ Exemplum de primo apparet in Christo super quem spūs sanctus in columbe specie visibiliter descendit: nec tamen ex hoc christus aliquam de nouo gratiam recepit: nec per consequens huius sensibilis spūs visibilis missio fuit signum alicuius missionis inuisibilis tunc facte: nec etiam augmenti missionis inuisibilis preexistentis: sed tamen fuit signum illius preexistentis missionis inuisibilis permanentis. ¶ Exemplum de secundo apparet in apostolis: quibus in die pentecostes spiritus sanctus visibiliter fuit missus. qui licet tunc non receperint primo gratie donum cum prehaberent ipsum / receperunt tamen eius augmentum: et ideo missio visibilis eis facta fuit signum missionis inuisibilis in eis preexistentis et augmenti eiusdem. nunquam autem talis visibilis missio fuit signum inuisibilis missionis tunc primo per gratiam simul cum ipsa missione visibili primo facte: quia nec vnquam diuina persona fuit visibiliter missa nisi iam preexistenti in gratia. in gratia autem preexistenti non potest isto modo diuina persona inuisibiliter primo mitti. quare &c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: non oportet immorari. quoniam constat primo omni catholico quod dei filius fuit missus visibiliter in assumpta humanitate. secundo quod spūs sanctus fuit missus Christo in specie columbe. vt habetur Matth. 3. et argutum fuit in principio. tertio quod etiam spūs sanctus fuit missus apostolis in linguis igneis in die pentecostes. Ex quo sequitur quod tam filius quam spūs sanctus visibiliter in lege euangelica fuit missus. ¶ Sed est dubium an etiam talis missio visibilis diuinarum personarum fuerit etiam facta aliquibus ante Christum in veteri testamento. Ad hoc respondet August. 4. de tri. 16. 17. et 19. quod non. ¶ Sed contra hoc arguitur primo per illud quod habetur Danielis 7. Aspiciebam in visione noctis / et ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. In his enim verbis Daniel videtur innuere quod sibi apparuit sensibiliter dei filius vt postea homo factus. ¶ Secundo per illud Gene. 19. vbi dicitur quod venere duo angeli Sodomam. per quos secundum August. 2. de tri. 11. representabatur persona filii et persona spūs sancti. ¶ Tertio per idem Gen. 18. vbi dicitur quod apparuerunt Abrahe tres viri. per quos representari potuerunt tres persone diuine essentialiter vnus deus: cum et de illis dicatur quod Abraham tres vidit et vnum adorauit. quare &c. ¶ Sed ad hec respondetur: quod licet in lege veteri ante Christum facte fuerint tales sensibiles apparitiones: quia tamen ille non representabant sicut et iste que facte fuerunt in nouo testamento / diuinarum personarum inuisibilem missionem: sed fiebant propter alias rationes: ideo non dicuntur fuisse perfecte personarum diuinarum visibiles missiones: nec missio visibilis legitur in scriptura nisi in nouo testamento: quia et illo tempore debuit homini innotescere per huiusmodi apertam et publicam missionem quod tunc debuit perfecte sanctificari propter ianuam sibi clausam antea et Christi merito reserandam. ¶ Sed est dubium quales res ille fuerunt in quibus diuine persone apparuerunt sensibiliter post aduentum dei filii. ¶ Ad hoc respondetur quod fuerunt vere res. constat enim quod humanitas in qua filius dei apparuit et missus visibiliter extitit res vera eiusdem speciei cum aliis hominibus fuit. columbe etiam species in qua spiritus sanctus super Christum descendit res vera et sensibilis fuit: vel talis videlicet vera et realis columbe qualis apparuit: et ignis in quo spūs sanctus apostolis fuit missus: potuit esse etiam verus ignis qualis et apparuit: vel potuerunt esse alie res abstracte: habentes tamen exteriora accidentia accidentibus ignis et columbe similia. vtrunque enim horum possibile extitit: et sicut deo placuit ita et factum fuit. semper tamen hoc est verum quod ille fuerunt vere res quia et visibiles. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum dicitur quod visibilis spūs sancti missio vtilis fuit: et hoc modo videlicet visibiliter ipse sanctus spūs mitti debuit. ¶ Primo quia missio sensibilis seu visibilis et intellectualis seu ad sensum et ad intellectum magis mouet communem conditionem hominum quam missio que fit ad intellectum tantum. ¶ Secundo: quia eadem missio publice facta coram multitudine magis est nata mouere communitatem ecclesie quam multe missiones priuate intellectualiter tantum facte. ¶ Tertio: quia redemptio facta publice per vnum deum et hominem redemptorem debuit habere testimonium per publicam sancti spūs missionem. et ideo missus est spūs sanctus visibiliter in linguis igneis in columbe specie et in flatu facto apostolis. dei autem filius missus est in specie hominis pro redemptione humani generis. non tamen vniformiter dei filius apparuit in homine

⁊ spūs sanctus in igne vel in colūbe specie. Sic eñi dei filius missus fuit in hoīe ꝙ ipsum in quo apparuit sibi assumpsit ⁊ ꝑsonaliter copulauit. nec sic autē spūs sanct⁹ missus fuit nec apparuit in colūbe specie nec in igne nec in flatu. nullum eñi horum fuit ipsi vt homo dei filio copulatū. Et ideo due dicuntur facte in nobis visibiles missiones: quarum vna que fuit dei filij fuit facta per realem assumptionem nature create sensibilis / vꝫ humanitatis in vnitatem ipsius persone sensibiliter nobis misse. alia autē triplex ꝑdicta q̃ fuit facta missio visibilis sancti spiritus in igne specie columbe ⁊ in flatu fuit sine assumptione alicuius istorum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet ꝙ falsum accipit in maiori quia immo insensibile potest mediante aliquo signo sensibili apparere ⁊ mitti: ⁊ ita lꝫ persone diuine sint insensibiles tamē sensibiliter possunt mitti eo modo quo dictū est in ꝑcedentibus ipsas mitti.

SEcundo quæro: vtrū tam dei filius q̃ spūs sanctus fuerit missus inuisibiliter ante Christum. ¶ Et videtur ꝙ sic: quia missio diuinarū ꝑsonarum inuisibilis est missio intellectualis que fit per aliqua dona spiritualia ipsis personis missis appropriata: vt dei filius mittit̄ inuisibiliter alicui per collatam sibi sapiētiā: ⁊ spūs sanctus eidem per collatam gratiam: sed cōstat ꝙ deus ante Christum multis dedit sapientiam illustrantem ⁊ gratiam inflammantem. ergo ⁊c. ¶ Contra: quia cum humana cognitio ortum habeat in presenti a sensu / missio personarū sensibilis debuit ꝑcedere earum inuisibilē ⁊ insensibilem missionem. sed ante Christum non fuit vt dictū est in alia questione missio diuine persone sensibilis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim ostendā quid sit intelligendum per diuinarum personarum inuisibilē missionem. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ cum dicitur diuinas personas mitti vel missas fuisse dupliciter vꝫ visibiliter ⁊ inuisibiliter / ista duo aduerbia puta visibiliter ⁊ inuisibiliter non spectant siue determināt ipsas personas missas: cum nulla diuinarum ꝑsonarum sit visibilis: nec per consequens possit esse alicuius ipsarum missio visibilis: sed eñi inuisibilis. propter qđ missio inuisibilis distincta ꝯtra visibilem non vocat̄ hic missio persone inuisibilis seu non visibilis: cū hoc modo oīs diuine persone missio sit inuisibilis: sed missio visibilis ⁊ inuisibilis dicitur in ordine ad effectum in quo persona ipsa mitti dicit̄ / ita ꝙ visibile ⁊ inuisibile seu visibiliter ⁊ inuisibiliter denominant seu determinant non ꝑsonā missam: sꝫ effectus varios scḋꝫ quos ꝑsona mittit̄. Dicitur eñi missio visibilis qñ ꝑsona mittit̄ mediāte aliquo effectu sensibili. Inuisibilis aūt quando fit mediante aliquo dei dono vel cuiuscunqꝫ alterius effectu īsensibili. Et vt sic sumpta missio inuisibilis potest poni duplex / vꝫ vna q̃ fit mediante aliquo supernaturali dono dei illum cui ipsa ꝑsona per tale donū rep̄sentata mittit̄ ad finem vltimum ordinante. ⁊ hoc mō accipit̄ a sanctis ⁊ a doctoribus catholicis missio diuine persone: quo modo sumpta nulli saltē principaliter et causaliter est possibilis nisi deo cuius solius est infundere tale donum. Alia large sumpta missio ꝑsone diuine pōt poni ⁊ vocari vniuersaliter omnis manifestatio ipsius diuine persone ꝓducte facta rationali creature per aliquem effectum supnaturalem vel naturalem tñ spiritualē ipsi ꝑsone misse appropriatum ac eius rep̄sentatiuum ipsi creature rōnali naturaliter vel supnaturaliter cōmunicatū. vtroqꝫ eñi istorū modorꝫ potest fieri vt ex precedentibus satis patet. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respondendum ad questitum / apparet quoniam si stat hic sermo de missione ꝑsonarum diuinarum inuisibili primo modo sumpta q̃ videlicꝫ fit mediante aliquo supnaturali dono a deo collato hominem ad finem vltimum ordinante / missio inuisibilis sic accepta fuit facta vniuersaliter omnib⁹ electis tam Christum ꝑcedentibus q̃ cum sequentibus. Si autem accipiatur missio inuisibilis secūdo modo vt videlicet fit per effectum naturaliter habitū persone misse appropriatum eiusqꝫ representatiuum / nec omnibus Christum ꝑcedentibus nec omnibus cum sequentib⁹ sꝫ tantum aliq̄bus tam istorum q̃ aliorum missus fuit dei filius ⁊ spūs sanctus isto modo. ¶ Primū apparet: quoniam constat vt videbitur in prima questione distinctionis sequentis / nullū electorꝫ Christum sequentium vel ꝑcedentium sine gratia fuisse gloriam consecutuꝫ. omnes ergo electi nūc saluati ꝑfuerunt in gratia in presenti: sed gratia est donū supnaturale dei ordinans ad salutē eternam: q̃ mediante spiritus sanctus cui appropriatur dicitur omni ipsam habēti inuisibilit̄ ⁊ supnaturaliter mitti ergo ⁊c. ¶ Quod etiaꝫ dei filius fuerit consimiliter ī aliquo supernaturali dono missus / apparet. quia sicut gratia affectum inflammans appropriatur spiritui sancto: ita et sapientia ⁊ q̃cunqꝫ habitus cognitiuus intellectum illuminās filio: qui ⁊ potest in tali supnaturali habitu cognitiuo dei mitti sicut ⁊ spiritus sanctus in dono gratie. sed sicut post Christuꝫ electis omnibus infundit deus donū gratie pertinentis ad affectum / ⁊ fidei pertinentis ad intellectum: ita fiebat etiam ante Christum: videlicet ꝙ omnibus electis fuit datum non solum donum gratie: sꝫ etiam alicuius fidei vel qualiscunqꝫ habitus cognitiui: quia ⁊ omnes Christū precedentes saluati sunt in fide futuri tunc mediatoris Christi: ergo ⁊ eis omnibus fuit missus tam dei filius q̃ spiritus sanctus mediantibus talibus duobus donis collatis omnib⁹ electis / eis vꝫ filio ⁊ spiritui sancto appropriatis. ¶ Et si cōtra hoc arguat̄ per illud Ioan. 7. vbi dicit̄ ꝙ nondū erat spiritus datus quia Iesus non erat glorificatus: ¶ Ad hoc respōdetur dupliciter. vno mō ꝙ nondū erat datus spiritus sanctus visibiliter ī signis igneis sicut post Christi glorificationē ⁊ ascensionem fuit datus apostolis. Alio modo ꝙ licet esset datus antea spiritualit̄ ⁊ inuisibiliter: non tamen ita abundanter sicut postea fuit datus saltē extensiue: quoniam intensiue multis sanctis patribus abundanter fuit datus. ¶ Secunduꝫ vꝫ ꝙ accipiendo missionem ꝑsonarum inuisibilem secundo modo / vꝫ que fit mediante aliquo effectu naturaliter ꝓducto persone ꝓducte appropriato eiusqꝫ rep̄sentatiuo / nō omnib⁹ electis sed aliq̄b⁹ fuerit facta missio sic accepta / apparet: qm̄ tales act⁹ naturaliter possibiles ꝑsonis appropriati earūqꝫ representatiui modo in precedentibus explicato sunt actus intelligendi ⁊ volendi: sed tales actus non fuerunt in electis omnibus: sed tantummodo in adultis. non eñi fuerunt in paruulis ante vsum rationis decedentibus: nisi forte alicui fuerint supnaturaliter communicati: sicut legitur de beato Ioanne in matris sue vtero post salutationem virginis exultante. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio dicendum ꝙ missionē visibilē deus noluit facere ante dei filium in humanitate assumpta visibiliter apparentē: ⁊ ideo cū sine inuisibili missione facta mediante grā supna non possit haberi ab aliq̄ salus eterna: per ꝯñs necessariuꝫ fuit vt missio inuisibilis fuerit ante missionē visibilem: necessariū dico fuit omnibus Christum precedentibus.

Distinctio.XVII. Quæstio.I.

Circa distinctionem decimamseptimam in qua postq̄ magister determinauit de modo missionis visibilis spūs sancti / incipit determinare de mō missionis inuisibilis ipsius: q̄ quidem missio inuisibilis fit per charitatē: quero primū vtrum oporteat ponere charitatē tanq̄ formam aliquam supnaturalē creatā accidētalē cuicūq; nature itellectuali deo chare actualiter inherentem. ¶ Et videtur q̄ sic: quoniam omnis deo charus seu acceptus est vita eterna dignus: sed nullus potest esse vita eterna dignus nec ad ipsam ordinatus nisi charitate superna actualiť informatus. iuxta illud Roma. 6. gratia dei vita eterna. ergo ꝛc. ¶ Cōtra: quia illud qđ est deo minus vel nullo mō acceptum non est necessarium ad hoc q̄ sit ipsi charū illud qđ ipsi secundum seipm̄ amplius est acceptum: sed charitas accepta pro tali accidētali forma nullo mō est nec esse pōt deo accepta seu chara sicut rationalis creatura vel saltē non tantū q̄tū ipsa. ¶ Hoc apparet: q̄ rōnalem creaturam esse deo acceptam est ipsam esse a deo ad gloriam ordinatam. hoc aūt mō non pōt charitas esse accepta deo cum nec sit beatificabilis magis q̄ aliqua alia irrationalis creatura. ḡ ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo cum exponam questionem. Secundo ꝓcedam ad eius solutionem.

Quantum ad primum est sciendū primo q̄ per formam supernaturalem hic intelligo omnē illā q̄ est soli deo possibilis effectiue. Est eñ duplex habitualis charitas. Una naturalis q̄ ex actib⁹ diligēdi deū frequentatis potest naturaliť acq̄ri ab hoīe ratione vtēte tam iusto q̄ iniusto. ꝛ de tali charitate non est ista questio / an sit ponenda necessario: qm̄ hic queriť de charitate qua informatus est deo acceptus ꝛ vita eterna dign⁹ talis aūt charitas non est ista naturaliter ex talib⁹ actibus generabilis: tū q̄ nec talis charitas est puuloꝝ sed tm̄modo adultorum: cū tñ paruuli sint per charitatem seu gratiam ad gloriam ordinati: tum q̄ charitas hmōi naturalis est communis ꝛ naturaliter possibilis tam iustis q̄ peccatoribus seu iniustis: cū oīs q̄tūcūq; iniustus possit in actum diligēdi deū: ꝛ per ɔ̄ns per ipm̄ frequentatū naturaliter acquirere talē habitum charitatis. charitas autem de qua hic q̄ritur est tm̄mō electorum. quare ꝛc. Alia charitas est supernaturalis / que soli deo est effectiue possibilis non ex actibus naturaliť generabil' / in quo tñ meritorie mō q̄ etiam gloria acquiritur ꝓpter act⁹. sicut eñ per actus bonos homo mereť p̄mium futurum ita ꝛ hui⁹ charitatis p̄existentis augmentum. de tali charitate q̄ est tñ iustoꝝ tam puuloꝝ q̄ aliorum queriť hic: ꝛ ideo diciť an oporteat ponere charitatem tanq̄ formam supnaturalem ad excludendā aliā naturalē. Talē autē charitatem supernaturalem oportere ponere pōt dupliciter intelligi: q̄ vel q̄ sit ponēda necessario absolute tā q̄ illud sine q̄ natura intellectualis non posset deo grata seu chara existere: sicut nec subiectū esse albū sine albedine: vel q̄ sit ad hoc necessaria nō absolute s; stāte diuina ordinatione. ¶ Scdo q̄tum ad hoc qđ ponitur qñ dicitur an charitas sit inherens nature intellectuali deo chare: est sciendum q̄ per naturam intellectualem esse deo charam non est aliud intelligēdū q̄ ipsā esse a deo vt dignam gloria acceptatā. sicut eñ deum odire iniustum nō est aliud q̄ ipsam ordinare ad supplicium: ita nec iustum esse deo charum siue ab eo dilectum est aliud q̄ ipm̄ esse ad p̄miū acceptatū. Est ergo ex omnibus supradictis intellectus questionis an in quocunq; actualiter ordinato ad p̄miū oporteat vel simpliciť absolute vl' saltē stante diuina ordinatione ponere charitatem non naturalem sed supernaturalem tantū. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est ad solutionem questionis procedendū / primo excludam vnā opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem. Tertio inquiram / supposito q̄ charitas sit ponēda / ad quid est necessaria. ¶ Quantum ad primum opinio excludenda est cuiusdam tenentis ptem affirmatiuam / vc; q̄ sic charitas est nature itellectuali necessaria ad hoc q̄ sit deo grata q̄ nullo mō ēt de potētia dei absoluta pōt sine ipa existere ipsi grata. ea autem inexistente sic est ipsi grata siue chara q̄ non posset esse nō chara. Ponit aūt iste opinās ad declarationē sue opinionis duas cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ aliqua forma creata est q̄ necessario ex natura rei cadit sub dei ɔplacētia per cuius inexistētiā; aīa vel q̄cūq; alia intellectualis natura necessario efficitur deo chara siue grata. ¶ Hanc ꝓbat primo: q̄ nullus actus immutabilis ꝛ eternus trāsit de nouo sup obiectū aliqđ nisi quia ab illo pticipat aliqđ eius obiectū immutabile ꝛ eternum: s; actus diuine intellectionis immutabilis ꝛ eternus transit de nouo nūc sup hoc obiectū creatū / nūc super alterum. modo eñ diligit deus dilectione charitatiua hūc mō aliū. ḡ hoc est quia ab eis pticipať formaliť inherens aliquod diuine dilectionis obiectum immutabile ꝛ eternum. tale aūt obiectum non est diuina essentia nec aliqua alia substantia: quia nec increata substantia nec creata alicui est inherens. ergo est aliqđ accidens. ¶ Secundo: q̄ sicut se habet esse oditum a deo ad deum odientem: ita ꝛ esse dilectum ad deum diligentem: sed nihil pōt esse a deo oditum nisi illud in q̄ reperitur aliq̄d odibile vt peccatū qđ ex natura rei est ab eo odibile: ergo nec aliq̄d potest esse dilectū seu acceptum nisi propter aliq̄d ex natura rei acceptabile in eo reptū. ¶ Cōfirmatur: quia cū forme opposite habeant formaliter effectus contrarios ex natura rei vt albedo q̄ dat eē album ꝛ nigredo esse contrarium: per ɔ̄ns cū iniq̄tas ꝛ charitas opponantur / sicut iniq̄tas ex natura rei dat necessario esse detestabile ꝛ oditum / ita ꝛ charitas esse acceptabile siue charum. ¶ Tertio: q̄ omnis necessario diligens aliquam virtutē necessario diligit eum habētē saltem in q̄tū illam pticipātem sed deus diligit necessario charitatē ꝛ iustitiā ꝛ oēm virtutem aliam. est eñ iustissimus ꝛ virtuosus: nec per ɔ̄ns potest odire aliquam iustitiam nec virtutem: cum etiam omnis virtus sit q̄daз pulchritudo: ꝛ pulchrū sicut ꝛ oē bonum sit deo acceptū. ergo ꝛc. ¶ Secunda ɔclusio ei⁹ ē q̄ charitas ista qua anima necessario redditur deo grata non ponitur in ipa aīa ex acceptatione diuina. ¶ Hāc ꝓbat primo: q̄ illud q̄ inexistēte acceptatur aīa ꝛ nō antea / non poniť in ipsa ex acceptatiōe picula: sed charitas est huiusmodi. ergo ꝛc. ¶ Secundo: quia cū anima non possit esse accepta ante gratiam: nec p ɔ̄ns pōt gratia ipsi dari ꝓpter acceptationem diuinā. ¶ Tertio: q̄ sicut se habet vīs dilectio dei ad illud sup qđ trāsit / ita ꝛ charitatiua q̄ est dilectio spiritualis ad aīam acceptatam: s; ex vī dei dilectiōe qua sibi complacuit in oī creatura nō ꝓfluit aliqua creatura: aliās cū immutabiliter diligat omnem creaturam immutabiliter omnis creatura fieret: qđ est falsū: ergo nec charitas ꝓfluit in anima grata ex dei dilectione charitatiua. ¶ S; ista opinio est omnino absurda q̄tum ad omnia in ipsa ɔtenta. ꝛ ideo arguo cōtra eam. ¶ Et primo contra duas ptes prime ɔclusionis: q̄rum prima est: q̄ est aliqua forma creata puta charitas ipsa q̄ necessario cadit sub dei complacentia. Secūdo q̄ per eius inexistentiā itellectual' natura necessario efficiť

deo chara seu grata. ¶ Contra primū istorum arguo primo sic. qd̓ de⁹ potest annihilare ⁊ qn̄qȝ de facto annihilat seu destruit non necessario diligit: sed charitatem in quocunqȝ actualiter existētē potest annihilare ⁊ de facto ꝓpter quodcūqȝ peccatum mortale annihilat: ꝙ ipsam nō necessario diligit seu acceptat. ¶ Maior declarat: q2 deum diligere vnum obiectum ⁊ odire alterum nullā īportat diuersitatem in ipso nec in aliq̄ existente in eo ad intra: cum eodem actu immutabili ipse feratur sup̄ omnia tam dilecta ꝙ alia non dilecta: sed tm̄ ista ꝯnotāt aliquā diuersitatem ad extra: sicut hoīem a deo diligi est ipsum ad bonū vltimū acceptari: odiri aūt est ipsum puniri vel ad supplicium ordinari: ergo aliam rem quācūqȝ deū diligere non est aliud ꝙ ipsaȝ ad bonum ipsi possibile ordinare vel de facto ipsi ꝯferre. charitati aūt non est possibile nec potest conuenire sup̄naturale bonum ab ipsa distinctum puta p̄miū sempiternum: cum non sit natura beatificabilis: sȝ tantuȝ bonū sibi intrinsecū / q̄ ipsa est formaliter talis natura: ergo cū deū ipsam diligere non sit aliō ꝙ deuȝ ipsā velle in tali esse sibi debito permanere: ꝑ ꝯñs si in hoc esse ipsam non necessario ꝯseruat: sed qn̄qȝ annihilat / nec ipsam necessario diligit seu acceptat. ¶ Confirmatur: quia non minus deus diceref odire illuȝ hominē vel angelū quē totaliter annihilaret propter culpaȝ vel propter quamcunqȝ aliam causam ꝙ illum quem statuit non annihilare sed semper punire: ergo deum rem odire maxime rem illaȝ cui nec pena alia potest inferri nec gloria: cum nec sit beatificabilis: qualis est charitas ⁊ oīs res alia insensibilis: est deū ipsam velle non esse. non cuȝ qd̓ deus vult nō esse dicitur velle esse: nec ꝑ ꝯñs acceptare: sed charitatem pōt velle non esse seu nolle esse ipsam totaliter destruendo. ꝙ ⁊c. ¶ Preterea scd̓o arguo sic ad idē. nullū obiectum ꝯtingens esse possibile ⁊ non esse de⁹ necessario diligit: sed charitas ē tale obiectū sicut quodlibet aliud ens creatum. ꝙ ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur: quoniaȝ cum deus dicatur diligere seu acceptare oīe qd̓ fecit nō autem aliquid qd̓ nunq̄ factur⁹ est / quero qd̓ est deuȝ acceptare illa possibilia q̄ sunt facta ⁊ non alia q̄ possent fieri meliora? Nō pōt dici ꝙ hoc sit aliud nisi deū velle ista existere ⁊ nō illa. nulla eni alia pōt dari causa: q̄re deus dicatur diligere illud vniuersum ⁊ non alterum qd̓ potuit facere isto ꝑfectius: nisi quia hoc voluit fieri ⁊ non illud. Ex quo sequitur ꝙ per hoc ꝙ deus dicitur diligere siue velle rem creatam maxime insensibilem non beatificabilem nihil aliud importatur ꝙ ipsum velle eā fieri siue esse: sȝ ꝯstat ꝙ deus omne ens possibile contingenter nō necessario fecit seu fieri voluit sicut ⁊ contingenter manutenet in esse ꝙ diu existit: sicut ⁊ illud quod fieri potuit deus contingenter fieri noluit: quia illud potuit facere et hoc omittere. ergo et hoc qd̓ fecit vult ⁊ aliud qd̓ non fecit non vult tantummodo contingenter. ¶ Confirmatur. quia si deus aliquod ens contingens vellet necessario tale non esset ens infimum ⁊ imperfectū sed perfectū non enim est verisile ꝙ magis necessario deus velit seu acceptet ens infimum ⁊ imperfectissimum ꝙ perfectum sed charitas cum sit forma accidentalis est ens incomparabiliter imperfectius ꝙ suum subiectum qd̓ est natura intellectualis: ergo nō magis necessario ipsam acceptat ꝙ suū subiectuȝ: qd̓ constat ipȝ diligere cōtingenter. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio ad ideȝ arguo sic. illud qd̓ deus necessario diligit necessario si ē agibile seu possibile agit et plus diligit ꝙ illud quod diligit contingenter: sed deus charitatem nec necessario agit seu producit nec ipsaȝ magis ꝙ naturam rationaleȝ eius subiectum immo minus diligit: cum deum magis aliquod obiectum diligere nō sit aliud ꝙ ipȝ illud obiectum nobilius velle esse ⁊ ad bonum amplius ordinare. ergo ⁊c. ¶ Maior probatur: quoniam deus non dicitur diligere aliquod possibile nisi ꝙ fiendum: sed tantum factum ab ipso vel fiendum: cum nec deum vt dictum est diligere aliquod ens creatum vl̓ creabile non beatificabile sit aliud ꝙ deum ipsum velle esse: sicut nec diligere beatificabile sit aliud ꝙ ipsum velle esse beatum. ¶ Ex hoc sic arguo. sicut se habet deum aliquod ens diligere ad ipsum velle illud ens existere: ita se habet deum necessario tale ens diligere ad ipsum tale ens necessario velle esse: sed deum charitatem diligere nō est aliud ꝙ ipsum charitatem velle existere: ergo nec deum charitatem necessario diligere est aliud ꝙ charitateȝ necessario velle esse: sed qd̓ deus necessario vult esse necessario sit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quero quomodo intelligis quando dicis charitatem esse formam creataȝ que ex natura rei cadit necessario sub diuina complacentia. aut enim intelligis ꝙ sic cadit sub dei complacentia: quia deus necessario acceptat seu diligit vel vult eā esse: aut quia vult eam non esse: aut quia vult eam necessario absolute non vt non existentem nec vt actualiter existentem. Sed non potest poni secundum nec tertium quia nulli complacet in hoc ꝙ posset facere ⁊ non vult ipsum facere neqȝ esse: ergo si deus vult charitatem non esse / charitas non cadit sub eius complacentia. ergo relinquitur primum quod est propositū / videlicet ꝙ si charitas necessario sub diuina complacentia cadit / ipsam sic deus necessario diligit ꝙ necessario existere ipsam facit quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur secunda pars maioris: videlicet ꝙ plus tale ens diligit quod necessario acceptat. quoniam magis illud videtur diligere qd̓ non potest nō diligere: ꝙ illud quod quandoqȝ diligit ⁊ quandoqȝ odit quandoqȝ producit ⁊ postea destruit. quare ⁊c. ¶ Secūdo arguo contra secundam partem conclusionis predicte. Primo: quia deum creaturam rationalem diligere est ipsum et velle premium conferre: sed nulle creature intellectuali quantumcunqȝ in gratia existenti deus necessario sed mere contingenter vult conferre premium. qd̓ probatur: tum quia si necessario vellet statim conferret tum quia ⁊ maius premium qd̓ posset vellet et conferret quorum vtrunqȝ est falsum. quare ⁊c. ¶ Secundo: quia eum quem deus potest annihilare vel manentem eternaliter condemnare: non necessario habet acceptare nec ad premium ordinare: sed existentem in charitate posset totaliter annihilare charitate manente: ⁊ ipsum etiam simul cum charitate existentem posset eternaliter condemnare. nulla enim creatura qualis est charitas impedit nec impedire potest qd̓ deo possibile est. existenteȝ autem in charitate esse in pena simul / nullam implicat impossibilitatem: cum etiam de facto Christus simul fuerit non tantum in gratia: sed etiam in gloria ⁊ in pena. nō magis autem gratie repugnat pena eternalis ꝙ aliqua temporalis. que enim sunt compossibilia pro aliquo tempore ⁊ pro semper. ergo ⁊c. ¶ Tertio: quia nō magis charitas est necessaria ratio acceptandi iustum ꝙ iniquitas odiendi iniquum. hec est tua: sed nulla iniquitas est necessaria ratio odiendi iniquum. Hoc probatur: quia cū deum odire iniquum sit ipsum punire vel velle seu statuere punire: quēȝ necessario odit / ⁊ necessario punit seu puniendum statuit: sed nullum quantumcunqȝ reprobuȝ ⁊ iniquum necessario punit seu puniendum statuit: sed mere contingenter: ⁊ sic punit ꝙ posset non punire si vellet: nec tantum non punire sed etiam premiare. ergo ⁊c. ¶ Ultimo arguo contra secundam conclusionem: q̄ est ꝙ charitas non ponitur in anima ex acceptatione diuina. quoniam aut intelligis ꝙ diuina acceptatio qua anima acceptatur vt vita eterna digna / nō precedit charitatem sic intelligendo ꝙ prius anima sit acceptata vt vita eterna digna ꝙ ipsi conferatur gratia: ⁊ sic nihil

ad propositum. nec hoc oportuit te dicere: tum quia nec istud est dubium apud catholicam: sed ex fide cuilibet per se notum: tum quia hoc iam fuerat in alia conclusione positum. Aut intelligis q charitas nõ profluit in animã ex aliquo dei acceptatione absoluta ⁊ vniuersaliter sumpta: ⁊ sic est falsum: quoniam nisi hoc vez charitatẽ poni in anima deus acceptaret non faceret: cum nec deum aliquid acceptare vt dictum est sit aliud q̃ ipsum illud velle fieri siue esse. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia finis in intentione agentis / etsi non in executione / precedit aliquo modo ordinata ad ipsam: sed charitas ordinatur ad felicitatem: ergo licet ab eterno deus voluerit omnibus electis et conferre pro tempore statuerit vtrumqȝ istorum duorum / videlicet charitatem et felicitatem: magis tamen quia eis voluit felicitatem voluit ⁊ conferre statuit charitatem q̃ econuerso: ergo licet in executione felicitas presupponat preexistere charitatem: non tamen in diuina intentione eterna: sed potiꝰ econuerso. quare ⁊c. ¶ Nec valent illa que pro opinione ista superius sunt adducta / vt patet per singula discurrendo. ¶ Ad primum eorum que pro prima conclusione arguunt / dico q deficit multipliciter. Primo: quia supponit falsum videlicet aliquod ens creatum puta charitatem esse obiectũ volitionis diuine immutabile ⁊ eternum. solus enim deus ipse est tale obiectum non aliquod ens contingens / vt superius est argutum. qđ enim potest esse ⁊ non esse et de facto aliquando est ⁊ postea non est / non potest esse diuine volitionis obiectum immutabile ⁊ eternuȝ. ¶ Nec valet si dicas q licet charitas non semper sit in actuali existentia: manet tamen semper in acceptatione diuina: quoniam aut intelligis deum ab eterno acceptare ⁊ velle charitatẽ: quia voluit ipsam fieri ex tempore: aut quia immutabiliter voluit ipsam esse. sed non potest poni secundum: quia potuit non fieri. Si primum: ergo nõ aliter charitas q̃ quodlibet aliud ens creatum fuit obiectum a deo volitum ab eterno. quare ⁊c. ¶ Secundo quia nec propter istud falsum suppositum / esto q esset verum / haberet intentum / videlicet q omnis charitate informatꝰ esset a deo necessario acceptatus. sicut enĩ nõ sequitur si video vel diligo colorem q videam vel diligã eius subiectum ab ipso colore essentialiter distinctum: ita ⁊ in proposito est dicendum: maxime cum propter vnum obiectuȝ necessario dilectum qđ nec potest existere nõ dilectum qualis charitas esse supponitur / necessario illud quod contingenter diligitur sit dilectum. quare ⁊c. ¶ Tunc ergo ad rationem in forma dico q illa maior assumpta est simpliciter falsa: quoniam cum actum diuine volitionis transire super aliquam rem creabilem vel creatam non sit aliud q̃ deum velle rem illam fieri siue esse / ⁊ deus possit ⁊ potuerit ab eterno nullum ens cõtingens fieri voluisse eius velle immutabiliter permanente: per consequens actus eius non requirit transire necessario super aliquod ens contingens: sed actus qui potest esse idem et omnino inuariatus esto q nullum obiectũ habeat qđ habebat antea super quod transeat potest etiam transire nũc super vnum obiectum nũc super alterũ absqȝ aliqua renouatiõe ⁊ participatiõe alicuius immutabilis ab aliquo talium contingentium obiectorum: quia nec ex illo obiecto immutabili / si ponatur ab alijs participari / vt charitas ab anima nouiter deo grata / saluatur plus immutabilitas actus diuine volitionis q̃ si non ponatur. quoniam aut actus diuine volitionis fertur seu transit precise super charitatem ab anima participatã: aut super ipsam ⁊ animam. si primum: ergo deus non acceptat animam / sed tantummodo charitatem. si secundum: ergo cum anima sit obiectum volitum contingenter: per consequens actus diuine volitionis licet immutabilis est obiecti contingenter et nouiter acceptati: nec minus sine charitate q̃ cum ipsa potest acceptari: cum ipsa charitate existente in ea / contingenter non necessario acceptetur. ¶ Ad secundum apparet ex dictis q falsum accipit in minore: quia cum hominem a deo esse oditum sit ipsum a deo esse puniẽdum ⁊ deus posset punire et annihilare hominem innocentem: per consequens posset ipsum absqȝ aliquo peccato existente in eo odire. ¶ Ad confirmationem consimiliter est dicendum. ¶ Ad tertium dico q maior ⁊ minor est falsa. non enim diligens rem aliquam diligit necessario aliam ab ipsa essentialiter differentem: nec per consequens diligens charitatem diligit necessario ipsam habentem. falsa etiam est minor que dicit q deus necessario diligit charitatem ⁊ omnem virtutem. ¶ Nec valet ratio qua probatur / videlicet quia virtus est pulchritudo ⁊ bonum: quia melior ⁊ pulchrior est natura intellectualis ad imaginem dei facta contingenter non necessario a deo dilecta. quare ⁊c. ¶ Ad primum ⁊ secunduȝ eorum que adducuntur pro alia conclusione concedo q anima non acceptatur a deo vt premio digna quousqȝ est charitate actualiter informata: nec per consequens charitas profluit in animã ex tali acceptatione preuia de facto licet posset fieri econuerso: cum sine gratia anima posset (vt dicetur in alio articulo) esse deo grata. ¶ Ad tertium dicendum q falsum accipit in minore: quia immo ex vniuersali dilectione dei qua sibi complacet in omni creatura / producitur quelibet creatura. immo nec deum vniuersali dilectione ⁊ cõmuni omni creature diligere creaturam est aliud q̃ ipsum velle fieri ipsam: nec tamen ex hoc sequitur qđ infert videlicet q creatura immutabiliter producitur: quia ab immutabili ⁊ inuariabili potest aliquid variabile fieri. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi ad quæstionem istam est aliter respondendum / pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: q sine charitate ⁊ sine omni alia forma creature intellectuali actualiter inherente potest ipsa intellectualis creatura existere deo chara siue grata. ¶ Hec probatur: quoniam intellectualem creaturam esse deo charam vt premissum est / ⁊ in quarto prolixius declarabitur / non est aliud q̃ ipsam esse a deo acceptam vt vita eterna dignam: ergo sine omni illo potest intellectualis creatura deo esse grata seu chara sine quo potest a deo esse accepta vt vita eterna digna: sed sine omni charitate ⁊ alia quacunqȝ forma sibi actualiter inherente potest intellectualis creatura esse accepta siue ad vitam perpetuam ordinata: quoniam sine omni illo deus potest creaturaȝ beatificabilem ad beatitudinem ordinare ⁊ vt dignam beatitudine acceptare / sine quo potest ipsam actu beatificare: sed sine omni charitate seu gratia ⁊ alia quacunqȝ forma ab ipsa beatitudine realiter differente potest deus absolute loquendo creaturam beatificabilẽ actu premiare seu beatificare. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur: quia ad beatitudineȝ non est necessaria aliqua creatura a natura beatificabili ⁊ a beatitudine essentialiter distincta. sed charitas est huiusmodi. non enim minus charitas q̃ fides vel spes vel alia quecunqȝ virtus theologica vel moralis est distincta a beatitudine sempiterna. ergo ⁊c. ¶ Contra: quia sicut est impossibile aliquem sine albedine formaliter esse album: ita et sine charitate esse charum vel sine gratia esse gratum. ¶ Respõdeo q verum est si arguas de facto vt statim dicetur: nõ tamen tenet similitudo de dei potentia absoluta. ratio cuius est / quia licet de facto fuerit diuinitus statutũ nullum existere deo gratum siue charum nisi gratia informatum: hoc tamen non fuit absolute necessarium quin ali-

ter fieri potuisset: cum hominē esse deo gratum non sit aliud q̄ ipsum esse ad gloriā actualiter ordinatum: ad qd̄ si deus voluisset non magis gratia q̄ albedo necessaria extitisset. nec forma illa nunc charitas seu gratia nuncupata est charitas seu gratia magis q̄ virtus alia ex natura rei sed ex ordinatione dei. qd̄ apparet. quoniam ex hoc vocatur gratia seu charitas quia ipsa mediante anima dicitur deo chara τ grata: hoc est accepta vt vita eterna digna: sed hoc illa forma non habet ex se ipsa magis q̄ alia virtus vel quecunq; alia res creata: sed tantum ex ordinatione dei statuentis rationalem creaturam tali forma sibi ab eo data informatam acceptare vt vita eterna dignam. sed sicut de ista forma statuit/ ita τ si voluisset de omni forma alia creature beatificabili possibili statuere potuisset: vt videlicet illa puta fide vel spe vel temperentia vel alia morali quacunq; virtute τ non aliqua alia mediante acceptasset animam vel quamcunq; creaturam beatificabilem vt vita eterna dignā. quo statuto possibili existente beatificabilis creatura fuisset mediante forma illa ipsi inexistente chara τ deo grata: τ per consequens forma illa charitas seu gratia nuncupata. ergo τc̄. ¶ Ex hoc apparet inter esse album τ gratum siue charum maxima dissimilitudo: quoniam esse album non est aliud q̄ esse tali forma determinata τ non aliqua alia informatum. Esse autē gratum nō est esse forma aliqua informatū sed ad vitam perpetuam acceptatū: τ hoc loquendo de possibili absolute. De facto autem concedo q̄ esse gratum exigit esse tali forma informatum. ¶ Secunda conclusio est. q̄ intellectualis creatura potest esse deo non chara seu grata et etiā ingrata charitate vel quacunq; alia intellectuali forma sibi actualiter inherente. ¶ Hec apparet. quoniam quocunq; existente in natura beatificabili ipsa potest a deo ordinari non ad vitam sed ad penam eternam: potest etiam illo manente non tantum non esse deo grata sed etiam ingrata actualiter seu odita. ¶ Hoc apparet: quia sicut creaturam beatificabilem a deo diligi non est aliud q̄ ipsam ab eo vt eterna vita dignam acceptari ordinari vel actu premiari: ita nec ipsam a deo odiri est aliud q̄ ipsam ad penam ordinari siue actu puniri. ¶ Nec valet si instet̄ de Christo τ de alijs sanctis q̄ fuerunt a deo summe dilecti et tamen puniti: vt ad hoc respondebitur in quarto: sed itellectualis creatura quātacunq; charitate vel gratia informata potest a deo nūq̄ premiari τ etiam eternaliter cōdemnari. propter nullam enim creaturam in natura beatificabili existentē deus necessitatur ad gloriam conferendam: nec impossibilitatur ad puniendum. ergo τ cetera. ¶ Nec valet si contra hoc arguas. q: sicut nullus nō potest esse albus albedine informatus: ita nec non gratus gratia informatus: quoniam esse album non est aliud q̄ esse albedine informatum. et ideo non magis subiectum aliquod potest esse non album et albedine informatum/ q̄ esse albedine informatum et non informatum: sed esse deo gratum non est etiam de facto esse gratia informatum sed actu ad gloriam acceptatū. licet enim de facto nullus sit vt dignus gloria acceptus nisi gratia informatus: posset tamen esse gratia ipsa priuatus ad gloriam ordinatus et actualiter premiatus. sed nullus potest esse actu ad gloriā acceptatus vel premiatus nisi deo gratus: quia sicut esse album est precise esse albedine informatum: ita etiam deo gratū esse est esse ab ipso ad premium acceptum vel actualiter premiatum. ergo licet de facto nullus sit deo gratus nisi gratia informatus/ tamen non dicitur proprie deo gratus quia gratia informatus: siue esse deo gratum non est esse gratia informatum/ sed esse ad gloriam ordinatum. illud enim non est proprie esse gratum sine quo creatura beatificabilis posset formaliter esse grata/ sed magis illud quo posito in natura intellectuali nō potest non esse grata τ quo non existente non potest existere grata. sed esse ipsam ad gloriam acceptam ad qd̄ non est necessaria gratia absolute/ est huiusmodi: non autem esse gratia informatam. ergo τ cetera. ¶ Ex predictis duabus conclusionibus sequitur corollarie q̄ charitas nō est simpliciter τ absolute necessaria ad hoc q̄ natura beatificabilis sit deo chara seu grata: nec propter hoc necessario est ponenda: loquendo vt hic loquimur de dei potentia absoluta. quoniam illud non est necessarium nature beatificabili ad hoc q̄ sit deo grata sine quo ipsi inexistente posset esse grata deo: τ quo inexistente posset ipsi esse ingrata: sed charitas seu gratia est huiusmodi vt probatum est ex duabus conclusionibus supradictis. ergo τc. ¶ Tertia conclusio est. q̄ natura beatificabilis non potest esse deo chara stante ordinatione diuina nisi charitate informata. ¶ Hec apparet. quoniam sine illo non potest creatura intellectualis deo esse chara seu grata ex ordinatione diuina sine quo deus statuit ipsam non premiare nec acceptare vt dignam vita eterna. sed charitas est talis forma. ergo τ cetera. ¶ Maior apparet. quia vt dictum est/ esse deo charum seu gratum est esse acceptum ab ipso vt vita eterna dignum. ¶ Minor est nota per fidem ex scriptura sacra et sanctorum doctrina. est etiam per ecclesiā determinata vt dicetur infra. ¶ Quarta τ vltima conclusio est. q̄ intellectualis creatura non potest non esse deo chara seu grata inexistente sibi charitate seu gratia τ manēte ordinatione diuina. ¶ Hec apparet. quoniam quibus manentibus creatura intellectualis non potest a deo non acceptari vt digna vita eterna: nec potest ipsi non esse grata seu chara. ¶ Hoc apparet. quia vt sepe hic est dictū τ in quarto plixius declarandum/ deo esse charum hominē siue gratum non est aliud q̄ ipsum esse ad vitam perpetuam actualiter ordinatum vel premiatum: sed ordinatio diuina τ charitas superna sunt ista quibus videlicet mediantibus non potest intellectualis creatura a deo non acceptari vt vita eterna digna. Hec similiter est nota ex fide. ergo τc̄. ¶ Ex predictis duabus vltimis conclusionibus sequitur corollarie q̄ charitas est de facto ex diuina ordinatione necessaria ad hoc q̄ natura intellectualis sit deo accepta τ vita eterna digna: quoniam illud est ad hoc necessarium sine quo hoc nō potest haberi: et quo existente non potest impediri: sed vt probatum est ex predictis duabus conclusionibus/ charitas est huiusmodi: nullus enim ex diuina ordinatione pōt nō acceptari: nec cū ipsa sibi inexistente actualiter reprobari nec odiri. ergo τc. ¶ Ex predictis oīb⁹ apparet solutio questiōis qua querit̄ an oporteat ponere charitatē tanq̄ formā aliquā supernaturalē nature intellectuali deo chare actualiter inherentē: qm̄ vt pbatū est oportet vtiq; oēm catholicū ponere τ concedere talem charitatē. Qd̄ appet. Primo ex scriptura. Scd̄o ex sc̄torū doctria. Tertio ex determinatiōe ecclesie. ¶ Primū apparet p aplm̄ dicētē. i. ad Corith. xiij. Si linguis hoim loquar τ angelorum: charitatē aūt nō habeā factus sū velut es so. aut cymba. ti. τ subdit in fine cap. Nunc aūt manēt fides spes charitas tria hec maior aūt his ē chari. ¶ Item ad Roma. iij. Iustificati gratis per gratiā ipsius. τc̄. ¶ Item ad Ro. v. Charitas dei diffusa in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. hoc expresse ponit charitatem a spiritu sancto esse distinctam. ¶ Item ad Titum. iij. Ut iustificati gratia ipsius heredes simus scd̄ʒ spem vite eterne. ¶ In multis ēt alijs scripture locis expsse hēt̄ τ ponit̄ charitas.

¶ Secundum videlicet ꝙ etiam ipsam ponant sancti ⁊ doctores catholoci apparet per Augustinū dicentē .xv. de trini. cap. xx. ꝙ sola charitas diuidit inter filios regis ⁊ filios perditionis/ ⁊ ꝙ nihil est dono charitatis excellentius. ¶ Item magister sententiarum licet in distinctione ista videatur dicere contrarium/ tamen in secūdo distin. xxvij. cap. i. expresse ponit charitatem tanq̄ virtutem creatam a spiritu sancto distinctam. ibi enim tractans de gratia querit quid sit virtus/ ⁊ respōdet ꝙ virtus est vt ait Augustinus bona qualitas mentis qua recte viuitur: ⁊ qua nullus male vtit: quam solus deus in homine operatur. Hec virtus sicut ipse exponit ibi postea non est nisi charitas seu gratia. In hoc etiam cōcordat omnium aliorum doctorum doctrina. ¶ Tertiū videlicet ꝙ ista conclusio sit per ecclesiam determinata apparet in lib. vij. de summa tri. ⁊ fide catholi. vbi dominus papa recitatis diuersis opinionibus de effectu baptismi: subdit ⁊ determinādo sic dicit: Nos attendētes generalem efficaciam mortis Christi que per baptisma applicatur pariter omnibus baptizatis/ opinionē secundam/ que dicit tam paruulis q̄ adultis cōferri in baptismo informantem gratiam ⁊ virtutes/ tanq̄ probabiliorem ⁊ dictis sanctorum ac doctorum modernorum theologie magis consonam ⁊ concordem sacro approbante concilio dicimus eligendam. ergo ⁊ cetera. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū vbi est videndū ad quid charitas est necessaria: dicit vnus doctor ꝙ homo indiget charitate seu gratia propter duo. Primo. vt sit per eam supernaturaliter iustus in habitu/ videlicet per amorem habitualem ipsi infusum: quo si permaneat habitualiter ⁊ perseueret in eo debeatur vita eterna ipsi ex misericordi ꝓmissiōe dei. Secūdo indiget charitate: vt per eam sicut per habitum supernaturalis iustitie sibi inherentem possit meritorie implere mandata dei ⁊ consilia Christi. nullus enim sine charitate potest seruare mādata nec aliquid agere deo gratum: nec per consequens sibi meritorium. ¶ Sed hoc non videtur rōnabiliter esse dictū: quoniaȝ aut intelligit gratiam seu charitatem esse huiusmodi ad duo predicta simpliciter necessariam absolute: aut non sed tantū supposita ordinatione diuina. Si p̄io modo/ falsum est vt ex dictis in articulo sa[?]a patet: quoniam per hominem esse charitate iustum non potest aliud intelligi q̄ ipsum esse deo acceptum. per hominem etiam non posse sine charitate meritorie agere non potest intelligi nisi ꝙ nullus actus hominis extra charitatem existentis acceptatur a deo tanq̄ dignus premio sempiterno reddēdo pro eo prosequenti ipsum. sed vtrūq; istoꝝ duoꝝ est necessarium non simpliciter absolute sed ex sola ordinatione diuina. sicut enim sine charitate existente posset deus absolute hominem acceptare vita ⁊ eius actum moraliter bonum vt vita eterna dignum. ergo ⁊c. ¶ Si autem intelligat secundo modo charitateȝ esse hominī necessariam propter illa duo predicta/ adhuc non videtur verum. Primo. quia paruuli mortui ante vsum rationis nullum impleuere nec implere potuerunt preceptum nec agere aliqd̄ opus bonum. ergo nec charitate indiguere propter illam causam secundā veȝ ad mādata vel consilia meritorie adimplenda. Secundo. quia nullus tenetur implere precepta meritorie/ sic intelligēdo ꝙ si impleat non meritorie peccet mortaliter nec ēt venialiter. non enim ille qui in peccato mortali existēs precepta obseruat peccat quando precepta obseruat: cum tamen constet ꝙ ipse meritorie non obseruet saltēȝ merito quo quis meretur premium sempiternum. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia nullus tenetur semper ad obseruantiam omnium preceptorum. licet enim omnia precepta obligent semper/ non tamen pro semper: non enim semper teneor honorare parentes/ nec semper prosequi illa que explicantur per alia precepta affirmatiua: ⁊ tamē semper ⁊ pro semꝑ homo tenetur habere charitatem. ergo non tenetur eam habere nec indiget homo ipā saltem semꝑ ad precepta obseruāda. ¶ Et ideo quātū ad istum articulum aliter est dicendum/ videlicet ꝙ gratia est necessaria omnibus electis ad finem vltimuȝ eis debitum consequendum. sicut enim omne ordinatum ad finem impossibilem consequi sine illo est necessarium cuicunq; volenti ⁊ debenti consequi finem illū: ita cū charitas sic sit ex diuino statuto ad finē vltimū ꝯsequēdū ordinans quēlibet electoꝝ/ ⁊ ad finē istū habendū eis necessaria/ ꝙ finis iste est īpossibilis sine ipsa stante ordinatiōe diuīa/ ꝑ ꝯñs est necessaria cuilibȝ ꝯsecuturo finē istū ad ipm̄ consequendū: sicut illud qd̄ ordinatur vl' ordinat ad finem est necessarium ad ipsum obtinendum. Nec tantuȝ est omnibus electis vniuersaliter necessaria isto modo siue propter causam predictam: sed etiā adultis ad mandatorum obseruantiam obligatis est necessaria ad mandata ipsa ⁊ alia supererogationis opera perfecte salubriter adimplenda: sic intelligendo ꝙ nullus potest sine charitate mandata seruare/ nec aliquid aliud agere qd̄ sit deo acceptum vt vita eterna dignum sicut nec sine charitate potest consequi vitam ipsam. ¶ Sed nunquid ad actum meritorium est sic charitas necessaria/ ꝙ sit impossibile absolute aliquem actum meritorium fieri sine ipā. ¶ Ad hoc aliqui dicūt ꝙ sic. sed tamen hoc est falsum vt apparet ex precedentibus: quoniam non plus est necessaria ad actum meritorium q̄ ad prosequentem ipsum esse deo acceptuȝ: sed ad hoc ꝙ homo sit deo acceptus non requiritur simpliciter necessario absolute sed tantum ex ordinatione diuina ꝙ sit informatus gratia. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. quia cum deus sit pronior ad misericordiam q̄ ad iustitiam/ non est impossibilius absolute ipsum acceptare vt vita eterna dignum aliquem bonum actum/ q̄ malum imputare ad eternum supplicium cuiuscunq; in puris naturalibus existentis: maxime cum actus etiā de facto sit meritorius vel demeritorius: quia voluntarius. ꝙ autem sit voluntarius hoc non habet a charitate sed precise a voluntate. sed constat malum actum existentis in puris naturalibus sine omni charitate sibi imputari ad penam: ergo ⁊ bonus si deus voluisset sibi imputari potuisset ad gloriam sempiternaȝ. ¶ Et ideo aliter est dicendum/ videlicet ꝙ accipiendo charitateȝ pro forma creata a spiritu sancto distincta/ vt loquimur hic de ipsa: licet de facto ex diuino statuto nullus actus possit esse meritorius sine ipsa: posset tamen loquendo de dei potentia absoluta. ¶ Si autem voces charitatem dei gratuitam voluntatem/ sicut magister hic accipit charitatem quando dicit ꝙ charitas est spiritus sanctus: sic est impossibile absolute non tantum de facto ex diuino statuto aliquem mereri vitam eternam nec ipsam consequi sine charitate. Et hoc modo est vera opinio magistri ponentis in distinctione ista charitatem esse a spiritu sancto indistinctam/ videlicet accipiendo charitatem pro illo sine quo est impossibile absolute mereri nec consequi vitam eternam. Nec enim charitas sic accepta potest dici aliqua res creata: sed sola dei voluntas gratuita spiritui sancto appropriata. quare ⁊ cetera. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis: quoniam bene concludit ꝙ charitas creata non est absolute necessaria ad hoc ꝙ intellectualis creatura sit deo grata:

non tamen quin possit esse ad hoc necessaria ex ordinatione diuina vt dictum est supra.

Secundo supposita ex predictis

charitatis necessitate cuilibet intelligenti catholico euidenti: quero de eius augmento intensiuo vel extensiuo possibili/vez verum charitas possit secundum suam essentiam tam intensiue q etiam extensiue diminui et augeri. ¶ Et videtur q sic quoniam omnis forma composita vel componibilis ex partibus eiusdem rationis est remissibilis vel intensibilis et etiam extensibilis: cum sit diuisibilis in partes in ipsa actualiter existentes: et quantum secundum philosophum.v. metaphysi. sit illud qd est diuisibile in ea que insunt: sed charitas est talis forma/vt videbitur infra. ergo etc. ¶ Contra. quia nulla forma simplex et spiritualis est extensibilis nec intensibilis: cum omne intensibile et remissibile sit componibile: sed charitas est forma spiritualis et simplicissima. ergo etc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram an charitas sit intensibilis et remissibilis. Secundo. an sit extensibilis.

Quantum ad primum est sciendum q

formam intendi vel remitti potest tripliciter intelligi. Uno modo. q vna et eadem forma numero omnino sit primo remissa seu imperfecta: et postea intensa siue perfecta: vel econuerso/vez q sit prius perfecta et postea imperfecta. Alio modo. q non sit eadem intensa et remissa seu imperfecta et perfecta: sed alia et alia. Et hoc potest dupliciter intelligi. Uno modo: q forma remissa et intensa siue imperfecta et perfecta sint sic diuersa sicut aliqua disparata: quorum neutrum est alterum nec aliquid in ipso inclusum. Alio modo: q sint forme diuerse nō sicut disparata: sed sicut illa quorum vnum licet non sit alterum: est tamen aliquid in ipso inclusum: modo quo distinguitur para a toto.

Hoc pmisso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. q nec charitas nec aliqua forma alia est intensibilis nec remissibilis primo modo. ¶ Hec probatur. quoniam nullum essentialiter et totaliter quātum ad illud qd est inuariabile est intensibile nec remissibile illo modo: sed tam charitas q alia res quecunq qdiu manet est inuariabilis secundum essentiam suam totam. ergo non potest dici nūc perfecta et postea imperfecta: nec econuerso. quare etc. ¶ Maior apparet: quoniam impossibile est vnum et idem esse intensius siue perfectius nec imperfectius semetipo: omne autem inuariatum vt sic est illud idem nunc qd fuit tunc. quare etc. ¶ Minor declaratur: quoniam omne illud est qdiu manet essentialiter inuariabile: cui nec potest aliqd subtrahi neq addi qd sit de eius essentia: sed tam charitas q alia res qcunq est tale ens: nulla enim res potest existere non existentibus omnibus ad eius essentiam pertinentibus. ergo cum illud dicatur isto modo essentialiter variari: cui subtrahitur vel additur aliquid ad eius essentiaz pertinens: et nullum tale sit possibile: sequitur q nec est aliquid essentialiter variabile isto modo. quare et cetera. ¶ Confirmatur. quoniam si vna et eadem forma potest esse primo minor seu imperfectior et postea maior seu perfectior: aut hoc erit absq aliquo sibi addito vel propter aliquid sibi additum. Sed non potest poni primum: quia vt videbitur in sequentibus/nulla forma intenditur nisi quia aliquid eiusdem rationis secum sibi apponitur. nec secundum. quoniam licet ex forma precedente et ex alia sequente priori adueniēte forma composita sit perfectior tam precedente q sequente per se sumpta: nec tamen precedens secundum se efficitur perfectior per sequentem sibi aduenientem: nec econuerso sequens per precedentem. nec enim aliquorum realiter distinctorum eiusdem rationis existentiū cuiusmōi sunt forma precedens et sequens/vnum est alterius perfectiuum. ergo nec forma remissa precedens est maior seu perfectior vel intensior per sequentem: nec forma intensa qualis est illa que componitur ex sequente et ex precedēte/efficitur remissa seu imperfecta propter subtractionem siue destructionem alterius partis eius. qd enim est destructum non dicitur esse remissum. sed destructa aliqua parte constituente totum/et totum ipsum dicitur ē destructuz. ergo et cetera. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguatur. quia ad sensum apparet subiectum calidum effici minus calidum non nisi propter aliquem caloris gradum subtractum. quoniam licet hoc sit verum/non tamen est in aliquo contra predictam cōclusionem: nec contra eius probationem: quia licet subiectum efficiatur minus calidum propter aliquem caloris gradum destructum: et calor in eo remanens illo destructo sit minor seu imperfectior toto calore in ipso subiecto antea existente: non tamen ex hoc sequitur q calor ille totus proprie posset dici remissus cum sit destructus: licet ille fuerit calor maior seu perfectior: et iste nunc remanens imperfectior siue minor. nec calor iste etiam remanens potest dici remissus respectu suiipsius: vt neq acceptus sine calore subtracto dicatur remissior seipso vt accepto antea cum calore illo sibi modo subtracto: quoniaz ex cuius subtractione calor remittitur ex eius appositione intenditur: sed iste calor nunc remanens non fuit intensior siue perfectior propter calorem nunc sibi subtractum primo appositum: quoniam vt dictum est/eorum que sunt eiusdem rationis/vnum non est alterius perfectiuum. ergo et cetera. ¶ Secunda conclusio est. q charitas est forma intensibilis secundo et tertio modo hoc intelligendo. ¶ Hec probatur. quoniam illa forma est hoc modo intensibilis que est ex pluribus formis eiusdem rationis componibilis: sed charitas est talis forma. ergo et cetera. ¶ Maior apparet. quoniam sicut vna res non est maior alia extensiue nisi propter plures quantitatis partes extra se inuicem existentes: ita nec perfectior intensiue nisi quia ex pluribus indistantibus partibus constituta. eorum enim que sunt eiusdem rationis nullum est alio perfectius nisi quia cōpositius: et illud est imperfectius alio qd est incompositius ipso/vt magis explicabitur in sequentibus questionibus. ergo omnis illa forma potest esse perfectior siue intensior alia que potest esse compositior ipsa: et est eiusdem rationis cum ea. sed forma ex pluribus formis eiusdem rationis componibilis potest esse ex pluribus constans q alia vel ab ipsa disparata vel non disparata sed i ipa īclusa: sicut tota albedo ex multis indiuiduis albedinis cōstituta est compositior qualibet sua parte in ea inclusa et alia quacunq albedine disparata pauciora indiuidua albedinis includente. ergo et cetera. ¶ Minor videlicz q charitas sit talis forma sic videlicet ex pluribus charitatis indiuiduis eiusdem rationis componibilis/apparet: quoniam constat ex fide omnem in gratia existentem acquirere successiue per diuersos meritorios actus diuersos charitatis gradus: quorum prior non destruitur propter sequentem. tum quia actus meritorius non meretur charitatem aliquā destrui sed infundi. sicut enim actus habitus non est eius destructiuus: sed potius productiuus: ita cum actus charitatiuus seu meritorius charitatē psupponat: nō est ratio destructiōis illius: sz potius appositionis alterius. Tū scdo, q nec i itēsione alicui⁹ forme grad⁹ pcedēs dq

struitur propter aduentum sequentis vt in sequẽtibus ostendetur. ergo in quocunq; in gratia existente et continue meritorie operante sunt diuersi charitatis grad⁹ ex quibus omnibus non minus efficitur vel constituit̃ vna charitas q̄ ex diuersis albedinis gradibus vna albedo: vel ex diuersis coloribus vnus color. non enim est dicendum ꝙ huiusmodi diuerse partiales charitates sint vnum tantum vnitate subiecti: quia magis sunt inter se vnum ⁊ essentialiter indiuise q̄ cum fide nec cum spe nec cuȝ aliqua alia virtute naturaliter acquisita. ergo ꝛc̄. ¶ Confirmat̃. quia vt ex fide tenemus glorie beatorũ sunt inequales secundũ inequalitatẽ gratiarũ eorũ sed nisi gratia seu charitas esset forma intensibilis tam primo q̄ secũdo modo / hoc poni nõ posset. ergo ꝛc̄. ¶ Minor est euidẽs: quoniã sicut vna anima intensiua non dicitur essentialiter pfectior alia: quia non est intẽsibilis forma: ita nec charitas seu gratia aliqua posset esse pfectior seu intensior q̄ alia nisi ipsa esset intensibilis isto modo ꝙ gratia vnius posset esse intẽsior: ⁊ alia ab ea disparata / veȝ illa que est alteri⁹ subiecti / remissior siue minor: sed eorum que sunt vnius rationis neutruȝ põt esse altero pfectius nisi qd̾ est ipso cõpositius: ⁊ ecõuerso oẽ intensibile cõpositius est perfectius: ergo cũ tota charitas superioris beati sit cõpositior non tm̃ charitate tota cuiuslibet alterius inferioris beati ab eo disparata: sȝ etiam qualibet sua parte in ip̃a inclusa: per consequens sequitur ꝙ ipsa est perfectior tam charitate alia disparata q̄ charitate nõ disparata sed in ipsa inclusa. ex quo habetur intentum: veȝ ꝙ ipsa est forma intensibilis vtroꝙ illorum duorum modorum superius predictorum.

¶ Tertia conclusio est. ꝙ charitas est forma remissibilis eisdem modis quibus est intensibilis. ¶ Hec appet ⁊ sequitur ex predictis: quoniam sicut vnum quantũ nõ dicitur extensiue maius nisi respectu alterius minoris: ⁊ quot modis vnum quantum dicit̃ alio maius / tot modis potest alterum dici minus: ita consimiliter in proposito est dicendum: videlicet ꝙ sicut vna charitas nõ potest esse seipsa perfectior nunc q̄ prius: ita nec imperfectior seu remissior erit: sicut vna charitas est perfectior intensiue alia siue disparata siue etiam non disparata sed in ea inclusa: ita consimiliter eadeȝ charitas potest esse imperfectior alia tam disparata q̄ non disparata sed ex ipsa ⁊ ex alia addita vt totum ex diuersis partibus constituta. ¶ Confirmatur. q: vna charitas nõ est perfectior intensiue nisi alia imp̄fectiori: sed cõstat vnã charitatem esse perfectiorem alia tam disparata q̄ non disparata. ergo ⁊ de facto quelibet illaruȝ est minor seu remissior q̄ illa. quare ꝛc̄. ¶ Ex hoc infero corollarie nõ esse verum dictum aliquorum ponentium ꝙ licet charitas sit remissibilis et intensibilis de possibili / nunq̄ tamen de facto remittitur: licet aliquando vt per peccatum mortale totaliter destruatur. hoc siquidem falsum est: quoniam charitas remissa non est aliud q̄ charitas imperfecta sicut nec intensa aliud q̄ perfecta: nec charitatem remitti est aliud q̄ charitateȝ imperfectam fieri: sed constat ꝙ de facto vna charitas est imperfectior alia. ergo ꝛc̄. ¶ Confirmatur. quia licet charitas de facto nõ remittatur per hoc ꝙ eius pars aliqua corrumpatur alia remanente: ex hoc nõ sequit̃ ꝙ ipsa non dicatur de facto remissa: quoniam nec aliqua forma alia puta calor intensus dicitur remissus esse: quia aliquis ei⁹ gradus est corruptus: sed tantum gradus caloris remanens post illum corruptum est calor remissior et imperfectior illo toto calore corrupto ex ipso calore remanente et ex alio amoto constituto. et sicut nunc gradus huiusmodi caloris remanens dicitur esse imperfectior q̄ esset calor totus quando erat ex ipso et ex alio constitutus: ita consimiliter idem calor quando erat pars illius caloris totius erat imperfectior seu remissior ipso toto ex calore isto et ex alio ex partibus constituto: nec per consequens calor iste nunc remanens dicitur esse remissus: quia alius gradus caloris ipsi proprius coniunctus est nunc destructus: sed propter nullam aliam causam dicunt modo predicto loquentes charitatem de facto non remitti: nisi quia nullius charitatis totius aliqua pars de facto destruitur alia remanente: cum propter peccatum mortale tota charitas subtrahatur. nulla autem pars eius subtrahitur nec destruitur propter peccatum aliquod veniale. ergo ⁊ cet. ¶ Quarta et vltima conclusio est. ꝙ licet de facto alia charitas sit remissa et alia intensa: tamen quantum ad aliquid charitas nõ remittitur de facto ꝯsimiliter sicut forme alie intensibiles remittuntur. ¶ Hec apparet. quoniam quelibet alia forma naturalis et naturaliter intensibilis ac remissibilis alteri forme eiusdem rationis equalis potest fieri et fit de facto ea minor et per consequens remissior propter alicuius gradus subtractioneȝ siue corruptionem: sed non sic aliqua charitas supernaturalis de facto remittitur: quia nulla eius pars remanente altera destruitur: cum propter nullum peccatum veniale pars eius aliqua destruatur. propter mortale autem tota ipsa charitas subtrahitur. ergo ⁊ cetera. ¶ Sed ista ratio non concludit: quia in minore falsum accipit: quando dicit ꝙ forma naturaliter remissibilis de facto remittitur quia aliquis eius gradus corrumpitur: quoniam vt dictum est supra / ante corruptionem talis gradus alius gradus post eius corruptionem remanens erat iam antea minor seu imperfectior intensiue tota forma ex talibus pluribus gradibus constituta ergo propter vnius gradus subtractionem alius gradus remanens non efficitur minor: cuȝ iam esset minor seu imperfectior intensiue tota forma ex gradu illo subtracto et ex alio remanente realiter constituta: nec etiã ipso gradu subtracto: quia aut gradus subtractus fuit perfectior q̄ remanens / aut imperfectior. si primum: ergo hic remanens non est factus eo remissior propter eius corruptionem: cum ipsi non corrupto adhuc coniunctus antea esset minor ipso. si autem ponatur secundum: ergo nec nunc etiam est minor ipso: sed maior siue perfectior intensiue. quare ꝛc̄. ¶ Et ideo aliter est probanda et intelligenda conclusio supradicta / videlicet ꝙ solum ex hoc charitas supernaturalis non dicatur de facto remitti consimiliter sicut forma alia naturalis quia vna forma naturalis et naturaliter remissibilis puta calor sic de facto remittitur ꝙ forma ipsa que erat alteri equalis antea corrũpitur remanente aliqua eius parte: que tamen non dicitur proprie esse remissa: cum nec sit in se perfectior vt alteri coniuncta q̄ vt ab ipsa diuisa. non sic autem est de charitate vt apparet ex fide. ergo ⁊ cetera. ¶ Sed quia nec corruptum dicitur proprie esse remissum nec etiam pars totius forme corrupte remanens propter subtractionem siue destructionem partis alterius: ideo loquẽdo proprie magis posset dici ꝙ charitas consimiliter de facto remittitur sicut remittuntur forme alie naturales q̄ ꝙ dissimiliter remittatur. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ suppono ex alibi

declaratis ꝙ nec extensum est aliud q̄ res habens partes distantes: nec extensibile est aliud q̄ quodcunq; tales partes habere possibile. ¶ Hoc supposito pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ res substantialis vel accidẽtalis naturalit̃ extẽsibilis nõ põt esse p naturam actualit̃ inextẽsa. ¶ Hec ꝓbat̃. q̄m res naturalr̃ extẽsibilis dicẽ res corporea apta nata habẽ ptes distãtes ⁊ extra se inuicem existentes: res autem actualiter inex-

tensa est omnis res carẽs partibus vel habens partes
totaliter indistãtes: sed nulla res extensibilis potest per
naturam priuari omnibus partibus nec habere partes
totalit̃ indistantes. ergo ⁊c. ¶ Secũda conclusio est. ꝙ
res omnis naturaliter extensibilis vel extensa potest ꝑ
diuinam potentiam effici inextensa. ¶ Hec probatur ꝑ
rationem contrariã ei que facta est ad cõclusionẽ prece
dentem. quoniã cuius virtute partes alicuius rei extẽ
se distantes possunt fieri indistãtes: ⁊ res illa extensa po
test fieri actualiter inextensa: sed per virtutem diuinam
partes rei extense distantes possunt fieri indistantes. er
go ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniã nõ est maior repugnã
tia partes vnius rei corporee seu extense fieri indistãtes
q̃ diuersas res corporeas seu extensas quarꝫ vna nõ est
pars alterius nec omnes alicuius totius. sed secunduꝫ
est deo possibile: qḋ apparet in pluribꝰ corporibus in ea
dem loco possibilibus esse simul. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃.
quia que nõ determinãt sibi certã ⁊ determinatã distan
tiam sed possunt etiã per naturã distare nunc plus vel
minus q̃ prius / possunt esse totaliter indistantia virtute
diuina: sed partes rei extense substantialis vel acciden
talis / vt ignis vel caloris / non determinant sibi certam
siue determinatã distantiã: cum res tam substãtialis q̃
accidentalis extensa possit fieri rarior vel densior: res
autem rarefacta habet partes distantiores ⁊ condensa
ta ꝓpinquiores. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ nõ potest
ꝓbari albedinẽ vel aliam quamcunqꝫ formã corporeaꝫ
accidentalẽ non posse recipi in anima vł in aliqua alia
spirituali substantia: quia est forma extensa que non po
test recipi in subiecto extenso. ¶ Primo. qꝛ licet albedo
sit forma extensa potest tamen vt probatum est per diui
nam potentiam fieri inextensa. ergo licet non possit re-
cipi in subiecto inextenso manens extensa: nec per con-
sequens naturaliter: cum nec per naturaꝫ possit esse ali-
ter q̃ extensa: non tamen sequitur quin supernaturali-
ter possit esse. ¶ Secundo. quia manens extensa vide-
tur posse per diuinam potentiam recipi in substãtia in
extensa: quoniam sicut forma substãtialis indiuisibilis
vt anima est in subiecto extenso: puta in toto corpore qḋ
informat ⁊ in qualibet eius parte: ⁊ etiaꝫ separata a cor
pore est in aliquo toto loco ⁊ in qualibet eius parte: ita
videtur per diuinam potentiam formam accidentalem
extensam a substantia corporea separatam posse recipi
in aliqua substantia inextensa: que quidem tota sit sub
tota illa forma extensa ⁊ sub qualibet eius parte. ergo
⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ nec charitas nec aliqua
alia spiritualis forma licet composita ex diuersis parti
bus quia intensibilis est extensibilis per naturam.
¶ Hec probatur. quoniam non magis res naturaliter
apta nata habere partes indistantes et per consequẽs
esse inextensa / potest per naturam habere partes exten
sas: et per consequens esse quanta seu extensa: q̃ econ-
uerso res habens partes distantes possit eas habere in
distantes. sed secundum est impossibile per naturam. er
go et primum. ¶ Quarta et vltima conclusio est. ꝙ nec
charitas nec aliqua alia forma spiritualis licet intensi
bilis: ⁊ per consequens componibilis: est etiaꝫ per diui-
nam potentiam extensibilis. ¶ Hec non potest probari
per hoc quia charitas et omnis alia forma spiritualis
est indiuisibilis: quoniam hoc est falsum: nullum enim
compositum ex pluribus realiter distinctis et separabi
libus est indiuisibile: immo omne tale est diuisibile: omne
enim habens partes realiter differentes ⁊ separabiles
est diuisibile. sed tam charitas q̃ alia omnis forma spi-
ritualis accidentalis est composita ex partibus eiusdẽ
rationis: cum sit forma intensibilis: que quidem partes
sunt realiter differentes et separabiles. sicut enim de fa

cto vnus gradus charitatis post alium acquiritur: ex q̃
bus omnibus vt totum ex partibus vna charitas con-
stituitur: ita et per diuinam potentiam posset vnus ab
alio separari vel vno destructo et alio remanente / vel
vtroqꝫ etiam remanente. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ nec
potest probari conclusio supradicta per hoc ꝙ chari-
tas non potest habere partes extra partes: quia par
tes diuise sunt vel esse possunt distantes: et per conse-
quens extra seinuicem existentes: sed partes charita-
tis ⁊ cuiuscunqꝫ alterius forme spiritualis intensibilis
possunt esse diuise et ab inuicem separate existere vel in
subiecto vel extra omne subiectum virtute diuina. er-
go et cetera. ¶ Ex hoc sequitur secundo ꝙ licet omne
quantum seu extensum habeat partes extra partes / nõ
tamen econuerso omne habens vel habere potens par
tes extra partes potest esse quantum siue extensum: cũ
nulla spiritualis accidentalis forma possit esse quan-
ta seu extensa: licet eius partes possint esse diuise ⁊ exi-
stere per diuinam potentiam separate. quoniam solum
totum illud est extensum qḋ est vnuꝫ ex partibus extra
se existentibus constitutum: sed partibus vnius chari-
tatis diuisis ⁊ extra se positis modo quo vna forma sub
stantialis potest esse extra aliaꝫ / vt anima extra animã
et vnus angelus extra alium / non magis remanet vna
charitas q̃ ex multis animabus fiat vna anima / vel ex
diuersis angelis in diuersis locis ꝯtinuis et contiguis
existẽtibus fiat vnus angelus. ergo sicut duo angeli nõ
possunt dici aliqua res continua seu extensa: quia nec
sunt vnum nec aliquis eorum habet partem aliquaꝫ ex
tra partẽ: ita nec charitas cuius partes sunt per diui-
nam potentiam separate ⁊ extra se inuicem existentes
est aliquid vnum magis q̃ nunc sint vne charitates di-
uersorũ electorũ: nec aliqua pars charitatis ab alia se-
parata habet partes distantes sed totaliter indistãtes.
ergo ⁊c. ¶ Et hoc est per qḋ potest argui ad cõclusioneꝫ
predictam: puta ꝙ charitas non est forma extensibilis
etiam per diuinam potentiam: veꝫ qꝛ impossibile est di-
uersas charitates separatas ⁊ extra se existẽtes sic cõ-
tinuari ꝙ ex eis possit fieri aliquid ꝑ se vnũ: sed solum il
lud precise est cõtinuũ seu extensum / ex cuius ꝑtibus ex
tra se existentibus ⁊ distantibus ipsum est totum aliqḋ
per se vnũ. ergo ⁊c. ¶ Et si queratur quare magis per di
uinam potentiã potest res extensa fieri inextensa q̃ ecõ
uerso res inextensa ⁊ maxime diuisibilis / quia ex diuer-
sis partibus ꝯstituta / fieri res extensa: cum non magis
partes rei distantes possint fieri indistantes q̃ indistan
tes distantes. ¶ Ad hoc apparet quid dicendum. quo-
niam si hic queratur de re inextensa supnaturaliter tã-
tum qualis esset oĩs res naturalit̃ extẽsibilis / vt albedo
vel substãtia corporea cuiꝰ ꝑtes eẽnt ꝑ diuinã potentiã
indistãtes: ꝯstat ꝙ talis res ĩextẽsa põt fieri extẽsa. Si
autẽ queraẗ de re naturaliter inextẽsa qualis est chari-
tas ipa ⁊ oĩs alia spiritualis forma: talis res inexten
sa licet ex diuersis partibus ꝯstituta nõ potest fieri res
extensa: quia nec eius partes possunt distare nec extra
se existere ipsa forma tota vnica remanente. econtrario
res naturaliter extensa potest manere vna eius parti-
bus factis indistantibus. non enim minus: sed aliquo
modo magis ista albedo est vna numero eius partibus
existentibus indistantibus q̃ distantibus. ergo ⁊ cetẽ.
¶ Et si queras vlterius causam talis diuersitatis
Ad hoc est dicendum ꝙ causa huius diuersitatis qua-
re veꝫ albedo potest manere vna et eadem numero ⁊ nõ
charitas eius partibus distantibus existentibus vel in
distantibus: non est nisi quia albedo est talis nature et
charitas alterius. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ratio-
nẽ in principio ꝯcedo ꝙ oĩs res ꝯposita vł ꝯponibilis ex

partibus eiusdem rationis indistantibus est intensibilis ꝛ remissibilis/modo preexposito in primo articulo hoc intelligendo:non autem omnis res talis est extensibilis vt dictū est in secundo articulo. ¶ Et qñ ꝓbatur ꝑ philosophum dicentē.v.metaphy.ꝙ quantū est diuisibile in ea que insunt:Dico ꝙ nō oīe diuisibile in eaq̄ insūt est quantū/cū oīe habēs partes realiter distinctas sit sic diuisibile nō tamē quantū:cū non habeat ptes hmōi in quas est diuisibile distantes sed indistātes/vt apparet ꝑ exemplū de intellectione vel scientia ꝛ gratia et de alia omni forma accidētali intensibili ꝛ remissibili inextensa.solum ergo illud qd̄ est diuisibile in ea que insunt puta in partes distātes dicitur esse quantū:ꝛ tale est diuisibile naturaliter nisi sit incorruptibile:sicut celū.illud autē qd̄ habet ptes indistantes licet sit diuisibile nō tamē est magis quantū seu extensum ꝙ̄ illud qd̄ est totaliter indiuisibile:q: carens omni parte:sed talis res est charitas ꝛ alia omnis forma spiritualis cuius partes sunt totaliter indistantes.vnde nec aliqua talis res cuius partes sunt indistātes est naturaliter diuisibilis sic in partes ꝙ possint ꝑ naturam sed tantū ꝑ diuinā potentiam existere adinuicem separate. ¶ Et ideo quādo dicitur ꝙ quantum est diuisibile in ea que insunt:Dico ꝙ verum est:ꝛ sic intelligit philosophus:non tantuȝ supernaturaliter sed etiam naturaliter.hoc autem modo non est diuisibilis res aliqua licet corruptibilis:habēs ptes totaliter indistantes.quare ꝛc̄.

Tertio quero. Vtrū charitas sit intēsibilis siue augmentabilis intēsiue ex diuersis gradibus eiusdem specifice rationis/puta ex diuersis īdiuiduis charitatis. ¶ Et videt ꝙ sic:qm̄ eorum que sunt eiusdem specifice rationis solum illud est perfectius altero qd̄ est cōpositius ipso:sed charitas intensa est eiusdē speciei cū remissa/ꝛ ē ea perfectior:ergo ꝛ cōpositior.sed charitas intēsa nō magis includit ꝙ̄ remissa aliqd alteri⁹ rōnis specifice ab ipa charitate.ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra.q: nō magis ex diuersis formis accñtalib⁹ ꝙ̄ ex diuersis substātialib⁹ eiusdē rationis pōt fieri aliqua vna forma:sȝ cōstat ꝙ ex diuersis formis eiusdē rationis substātialibus saltē spiritualib⁹ nō pōt fieri vna forma/nec ex diuersis aiabus vna aia.ergo nec ex diuersis charitatib⁹ vna charitas.quare ꝛc̄. ¶ Respōsio.vbi sic ꝓcedā.Primo est respōdēdo ad questiū ostēdā ꝙ charitas ꝛ alia oīs forma intēsibilis intendit ꝑ appositionē gradus eiusdē secū specifice rationis.Secūdo inquirā an gradus p̄existēs remaneat cum sequente intensionem huiusmodi terminante.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ hic non intelligitur nec est intelligendum formam aliquam intensibilem precedentem posse intendi seu perfici intensiue:quia nec aliq̄ forma est intensibilis isto modo/vt dictū est in primo articulo alterius questionis/sȝ tantum charitas ꝛ alia omnis forma intensibilis dicit hic intēdi ꝑ appositionē grad⁹ charitatis eiusdē rationis:quia ex tali gradu nouiter aduentente ꝛ ex alio precedente efficitur seu constituitur vna forma perfectior intensiue qualibet eius parte:ꝛ per consequens illo gradu precedente/qui tamen precedens gradus non dicit per appositionem alterius esse intensus.

Hoc supposito ex prędictis in alia questione pono hic quatuor cōclusiōes. ¶ Prima est.ꝙ charitas ꝛ alia omnis forma intēsibilis intendit ꝑ appositionē graduū seu indiuiduorum realiter distinctorum. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ aut forma isto modo intēdit/vel q: vnū alteri apponit/ex quorum vtroque ꝑfectior forma cōstituit:aut q: forma p̄cedens remissa corrūpit ꝛ alia ꝑfectior ꝓducit.Sed nō pōt poni secūdū.Primo.q: nō semper forma sequēs est ꝑfectior immo est aliquādo imperfectior ꝙ̄ p̄cedens.Secūdo.q: nec quando forma in subiecto intendit aliqua p̄cedēs destruit/vt in alio articulo ostendetur.ergo ꝛc̄. ¶ Confirmat.qm̄ sicut se habēt actus habitū p̄cedētes ad ipm̄ habitū eos sequentē:ita actus subsequētes ad vlteriorē gradū habit⁹ subsequentem. ¶ Hoc appar et.quoniam cū actus sequens habitum nō sit iꝑfectior immo ꝑfectior actu habitū precedente:ꝑ cōsequens nō magis mediante primo actu habitū precedente potest acquiri aliquis gradus habitus ꝙ̄ mediante actu secūdo primū gradū habitus supponente:sed constat primū habitus gradū esse ex actu p̄cedente ipsum habitū acquisitū ergo et aliquis gradus ali⁹ habitus acquirit ex actu primū gradū habitus subsequente:cum nec habitus intendatur aliter ꝙ̄ ꝑ actus. Actus aūt habitus nō corrumpit ipsum sicut nec act⁹ meritorius corrūpit charitatis habitū queȝ supponit.ergo ꝛc̄. ¶ Preterea arguo sic ad idem.quodcunque subiectū naturaliter transmutatū de nouo aut acquirit aliquid qd̄ non habebat primo:vel priuat aliquo qd̄ habebat antea.sed cōstat ꝙ subiectū tale factum magis tale vt albū cū sit albius/vel calidū calidius seu magis calidū/est realiter transmutatū:nec tamē amisit aliquid qd̄ habebat prius/vt probabitur inferius.ergo de nouo aliquid acquisiuit.quare ꝛc̄. ¶ Cōfirmat.q: illud qd̄ suscitatū absque aliquo ipsi apposito nec subtracto potest esse nūc min⁹ ꝛ postea magis tale est tale simpliciter semetipso nullo alio mediante ab eo realiter differente:ꝛ ꝑ cōtrarium qd̄ non potest simpliciter esse tale seipso:sȝ alio sibi apposito mediāte/nec existēs tale/potest sine aliq̄ sibi addito fieri magis tale:sed cōstat ꝙ subiectū nō potest esse albū nisi albedine mediante ab ipso realiter differente:nec aīa deo grata seu chara de eius potētia ordinata nisi mediāte charitate ab ipa realit̄ differēte.ḡ ꝛc̄. ¶ Ex hac cōclusione ꝓbata apparet falsitas ꝛ iprobabilitas opinionis dicentiū ꝙ quando forma intenditur nihil nouiter ipsi vnitur:sed tantū depurat ꝛ separat a suo contrario magis ꝙ̄ prius:ita ꝙ formā intēdi non est aliud ꝙ̄ ipsam depurari ꝛ ab alia forma ipsi cōtraria separari. ¶ Hec inquā opinio est improbabilis/vt apparet.Primo ex dicta cōclusione ꝛ sua ꝓbatione.Secundo.quia nō omnis forma intensibilis ꝛ remissibilis habet contrarium.nec enim luci nec lumini aliquid opponitur contrarie/sed tantūmodo priuatiue:ꝛ tñ tā lux ꝙ̄ lumē est forma itēsibilis ꝛ remissibilis:ergo formā itēdi nō ē ipsā ab alia forma ipsi cōtraria separari seu depurari. ¶ Confirmatur.quia aliquis gradus virtutis potest esse in aliquo gradu vitij sibi contrarie oppositi existente in ipso:sed non minus habēs virtuosum habitum imperfectum sine aliquo vitio sibi cōtrario potest acquirere habitū ꝑfectum:ꝙ̄ habens habitum virtuosum simul cū vitio et contrario opposito.nec enim forma contraria puta calor exigitur ad intensionē frigiditatis.ḡ nec formā aliquā perfici seu intendi est ipsam a forma sibi contraria depurari. ¶ Contra conclusionem tamen istā ꝓ opiniōe p̄dicta adducūt alique auctoritates phi. Dicit em̄ phūs.3.Topi.ꝙ illud est albius qd̄ est nigro minus permixtius.ex quo videt ab eo innui ꝙ aliquid esse albius est ipsum minus permisceri cum nigro ipsi contrario.quare ꝛc̄. ¶ Preterea idem philosophus in predicamentis attribuit susceptionem magis et minus illis que habent contrarium.vnde ꝛ ante proprietatem suscipiendi magis ꝛ minus premittit proprietatem de habere cōtrariū.ḡ videt innuere ꝙ nihil intēdit nec remittit nisi qd̄ suo ꝯtrario ꝑmiscet. ¶ Preterea q: fm ipm

philosophū ꝛ cōmentatorē.10.metaphysice. Mediū cōponitur ex extremis. ex quo seq̄ꝛ ꝙ contraria concurrunt insimul in eo/puta albedo ꝛ nigredo in rubrum: et per consequens vnū contrariorum intēditur: quia alterū sibi coniunctū remittiꝛ. ¶ Ad ista ꝑ ordinē respondetur. ¶ Ad primū diciꝛ ꝙ quādo phūs dicit.iij. Topico. ꝙ illud est albius qđ est nigro impermixtius non accipit impermixtionem ꝓprie: sed improprie/vꝫ pro maiori dissimilitudine. quanto enim subiectuꝫ est albius tāto est nigro dissimilius: ꝛ ideo dicitur impermixtius ipi ꝙ minus album: quātūcunqꝫ nigredo nō magis realiꝛ sit admixta remisse albedini ꝙ intense. ꝛ esto ꝙ esset/adhuc non diceretur subiectū albius quia nigro impermixtius: sed tantū quia cōpositius/vꝫ ex pluribus indiuiduis albedinis. Nec philosophꝰ dicit ꝙ subiectū sit albius quia nigro impermixtius/sed tantum ꝙ illud est albius qđ est nigro impmixtius: ꝛ hoc est verū: non tamen est in aliquo cōtra conclusionē predictā. ¶ Ad secundum dicitur: ꝙ licet philosophus attribuat precise magis ꝛ minus illis generibus quibus conuenit habere cōtrarium: non tamen attribuit magis ꝛ minus tantum illis speciebus que habent cōtraria/cum lux vł lumen intellectio ꝛ multa alia cōtrariū non habētia sint intensibilia ꝛ remissibilia vt dictum est supra. ¶ Ad tertium respondeꝛ. ꝙ pro quanto medium ē extremis similius ꝙ vnum extremorum alteri: ideo philosophus vocat medium esse compositum ex extremis. non autem est intelligendum extrema esse in medio vt partes ĩ toto. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ illa omnia per quorum appositionē forma intenditur sunt eiusdem specifice rationis. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā qđ est tale nunꝙ potest effici magis tale ꝑ aliquid dissimile appositū ei quo diciꝛ simpliciter esse tale: sicut albū non potest fieri albius ꝑ aliquid appositum albedini dissimile albedini ipsi. sed sola indiuidua eiusdē specifice rationis sunt ꝑfecte similia: omnia alia alterius rationis a specifice existētia sunt dissimilia. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝛ. q2 eodem quo subiectū aliquod diciꝛ magis tale diciꝛ ēt simpliciter esse tale. ergo illo subiectum nō potest dici magis tale quo nō potest dici simpliciter esse tale: sed constat ꝙ subiectū sola albedine dicitur simpliciꝛ esse album: nigredine nigruꝫ ꝛ calore calidum: ꝛ sic de alijs. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idem arguitur: q2 non magis forma intensa ꝙ remissa includit aliquid alterius rationis ab ipsa: immo quanto forma est intensior tanto est ipsi omnis alia forma alterius rationis incōpossibilior: sed forma intēsibilis licet remissa nō includit aliquam formam alterius rationis ab ipsa. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia ex diuersis rebus alterius specifice rationis nō videtur fieri aliquid per se vnum nisi eorum altero ad reliquum existēte vt informabile ꝛ aliquo modo actuabile ꝑ ipsum: sed charitas ꝛ alia omnis forma intensa est per se vna ex diuersis realiter: quorum neutrū est informabile nec aliquo modo actuabile ꝑ alterum/constituta. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc concludo corollarie. Primo. ꝙ non est dare aliquā charitatem indiuisibilem/nec aliquā formam aliam intensibilem ꝛ remissibilem: sed omnis talis forma est composita ex diuersis indiuiduis vt charitas ex diuersis charitatibus partialibus eiusdē specifice rationis: ꝛ quāto est compositior tanto est intēsiue perfectior. ¶ Secūdo. ꝙ omnis res creata est intensibilis ꝛ remissibilis ex cuius pluribus eiusdem rationis specifice indiuiduis indistātibus potest fieri aliquid per se vnum. ¶ Primū probatur: quoniam sicut omnis pars rei extense est quanta extensiue: ita ꝛ omnis pars rei intense seu perfecte est quāta intensiue: ꝛ sicut res extensa tanto est maior ceteris ꝑtibus quāto ꝯpositior ꝛ ꝯstās ex pluribꝰ ꝑtibus distātibus: ita ꝛ res omnis intensibilis tanto est intensiue ꝑfectior quanto est compositior: hoc est constans ex pluribus eiusdē rationis indiuiduis indistātibꝰ. nec enī inter indiuidua eiusdem rationis eque simplicia potest esse aliquis ordo secundum perfectius ꝛ imperfectius: vt vꝫ vnum sit perfectius alio: sed solum illud est inter talia ꝑfectius qđ est compositius. ergo ꝛc. ¶ Secundum corollarium probatur. quoniā sicut res extensa non est aliud ꝙ res habens ꝑtes distantes: nec potest esse res aliqua inextensa cuius partes vnite sint distantes: ita nec res intensa seu extēsiue perfecta/vt hic est sermo de ipa/ est aliud ꝙ res aliqua ex diuersis eiusdem rationis indiuiduis indistātibꝰ ꝯstituta: nec pōt esse aliqđ sic ex talibus constitutum qđ non sit intensum seu intensiue ꝑfectum. nec enim in alio albedo intēsa distinguiꝛ a remissa/nisi quia intēsa est ex pluribus indiuiduis albedinis indistantibus composita ꝙ remissa. nec potest poni ratio aliqua quare magis vna res ex talibus pluribus indistantibus componibilis sit intensibilis ꝛ remissibilis ꝙ alia. ergo ꝛc. ¶ Sed contra ista duo corollaria supradicta arguitur. Et primo contra primum arguit vnꝰ doctor: cuius opinio est: ꝙ charitas augmentatur per aliam realitatem a priori realiter differentem: cum ipsa tamen vnum facientem: que quidem realitas adueniens non participat rationem charitatis: nec per consequens potest dici charitas sed magis cōcharitas: que quidem non potest fieri sine priori a deo: nec etiam intelligi ab aliquo intellectu creato. ¶ Pro ista opinione quantum ad eius principalem conclusionem/vꝫ ꝙ forma non intendatur per appositionem indiuiduorū participantium eandem specificā rationeꝫ/arguit primo quia non aliter charitas vel alia quecunqꝫ forma intēsibilis videtur intendi ꝙ curuitas vel raritas ꝛ asperitas: sed curuum non efficitur magis curuum propter aliam curuitatem: nec rarum rarius propter aliam raritatem: nec asperum asperius propter aliam asperitatem sibi additam. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia charitas intensa est vna forma: sed diuerse charitates non possūt cōstituere vnam numero charitatem. non enim possunt facere vnum vnitate compositionis: cum vna charitas nō sit in potentia ad alteram: nec etiā vnitate homogeneitatis: quia homogenea nō vniuntur nisi ꝑ continuationem qualiter diuerse charitates nō possunt vniri. ergo illa ex quibus cōponitur charitas intensa nō sunt diuersa charitatis indiuidua. quare ꝛc. ¶ Secūdo arguitur cōtra secūdū corollarium. Primo. q2 nec substātialis forma nec etiā materia est intensibilis: sed tā materia ꝙ substātialis forma pōt ꝯstitui ex pluribꝰ eiusdē rationis ꝑtibus indistātibus. ergo nō omne ex talibꝰ componibile est intēsibile. ¶ Scđo. q2 nulla appet rō q̄re magis aliqua eiusdē rōnis idiuidua ꝙ ola alia possint sibi vnita mutuo facere aliqđ ꝑ se vnū: ꝛ ita ꝑ ꝯñs si oīe tale est ĩtensibile/ꝛ oīs res creata erit ꝯsimiliꝛ ꝛ vniformiter intēsibilis: qđ est falsuꝫ. quare ꝛc. ¶ Tertio. quia corpus rarum album quando condensatur apparet albius ꝙ prius: sed propter condensationem nō apponiꝛ ipi aliqua albedo de nouo. ergo ad hoc ꝙ aliquid intendaꝛ non oportet ꝙ ex pluribus indiuiduis eiusdem rationis indistātibus cōponaꝛ. ¶ Sed ista nō cōcludūt/vt appet ꝑ singula discurrendo. vnde opinio istius doctoris cōtra primū corollarium arguētis accipit duo falsa: quorum primum est ꝙ charitas p̄cedens intēdiꝛ ꝑ realitatē sequētē q̄ nō ꝑticipat rationē charitatis. ¶ Secundū. ꝙ huiusmodi sequēs realitas nō pōt fieri nec ĩtelligi sine realitate p̄cedenti. ¶ Q2 enim p̄mū horuꝫ sit falsuꝫ appet quoniam nulla res intenditur ꝓpter appositioneꝫ alicuius sibi dissimilis: quale est oīe illud qđ ē ab ipa alte

rī⁹ specifice rōnis.ꝙ om̄es realitates charitatē vł quā-
cūq₃ formā aliā intendentes ꝛ cōstituentes sunt eiusdē
specifice rationis:sed de omnib⁹ indiuiduis eiusdem spe-
cifice rationis est predicabilis idez conceptus specifi-
cus primo modo:ergo nō magis charitas precedēs di-
citur charitas ꝙ̄ sequens realitas ipsam augens seu
intendēs.¶ Cōfirmaṫ.quia charitas p̄cedēs non plus
conuenit cum charitate alia p̄cedente in subiecto alio
existente ꝙ̄ cū realitate ipsi adueniente eā intendente:
nec ꝑ ꝯsequens magis due charitates p̄cedentes sunt
indiuidua eiusdem specifice rationis ꝙ̄ charitas p̄ce-
dens ꝛ alia ipsi adueniens:sed constat omnes charita-
tes diuersoꝝ subiectorum p̄cedentes esse eiusdez speci
fice rationis.ergo ꝛc.¶ Secūdū etiā qd ponit ista opi-
nio appet esse falsum.quoniam quecūq₃ realiter distin-
cta sunt seorsum intelligibilia:ꝛ ꝑ diuinā potētiā sepa-
rabilia:sed forma p̄cedēs ꝛ realitas ipsi aduenīēs sunt
realiter distincta/vt habent concedere ꝛ concedunt.er-
go nō magis prima potest fieri ꝛ intelligi sine secunda
ꝙ̄ econuerso.¶ Confirmatur.quia forma p̄cedens ꝛ se-
quens sunt eiusdem rationis:ꝛ nec sequēs includit p̄ce-
dentē magis ꝙ̄ p̄cedens sequentē:sed quorumcūq₃ eius
dē vel alterius rationis realiť distinctorum quorū neu
trum includit alterū/vnū potest fieri sine alio indifferē-
ter ꝛ etiā intelligi.ergo ꝛc.¶ Ad p̄mū qd arguiť ꝑ opi
nione p̄dicta/respōdeo ꝙ secus est dicendū de intensiōe
charitatis ꝛ cuiuscunq₃ alterius qualitatis:ꝛ aliter de
extensione vel minoratione quantitatis:qm̄ quātitas
secūdū aliquos non dicit rem distinctā a re quāta vt de
clarabitur postea in quarto:ꝛ ita sicut res est quāta sim
pliciť semetipsa:quia vez sic disposita ꝛ distantes rea-
liter habet partes:ita potest effici maior seu extēsior ex
sola partium maiori distātia absq₃ aliquo sibi apposito
ab eius partibus distīcto:ꝛ minor ex sola partiū appro
ximatione maiori absq₃ aliquo subtracto a partib⁹ dis-
tincto.ꝛ ita ad hoc ꝙ curuū efficiatur curuius nō opor-
tet aliquid ipsi addi:sed eius partes magis mutuo sibi
approximari:sicut nec rarū efficitur rarius ex alicuius
appositione:sed ex partium maiori remotione.partes
autem rei extēse possunt fieri distantiores vel ꝓpinquio
res nullo eis apposito nec subtracto.non sic aūt est de
qualitatis intensione vel remissione:quoniā qualitas ē
res distīcta realiter a subiecto suo qd quidē nullo modo
sine qualitate ab ipo realiter differente ꝛ in eo actualiť
existente dicitur simpliciter esse tale:sed qd non est ta-
le nisi aliquo mediante ab eo diuerso existēte in eo nec
existēs tale/potest effici magis tale nisi mediante alio
sibi addito eiusdem rationis cum illo.quare ꝛc.¶ Si
autē dicať ꝙ immo quātitas est sicut ꝛ qualitas res dis
tincta ab illo cuius est/tunc dico ꝙ hoc supposito consi
militer est dicendum de intensione curuitatis vł rarita
tis ꝛ de intensione charitatis ꝛ cuiuscūq₃ alterius qua-
litatis quantum ad hoc ꝙ quodlibet istorum est intensi
bile tantū ꝑ partes eiusdem rationis ꝛ non aliter.qua-
re ꝛc.¶ Ad secundum apparet ꝙ falsum accipit in mi
nore:quando dicit ꝙ diuerse charitates non possunt cō
stituere aliquam per se vnam.¶ Ad probationem quā
do accipit ꝙ nō possunt facere vnum compositione/cū
vna non sit in potentia ad alteram nec homogenice/cū
non possint per continuationem vniri:apparet ꝙ ista to
ta probatio arguit cōtra ipsum ꝛ eius cōclusionem:quo
niam nec charitas vel alia quecūq₃ forma intensibilis
precedens est in potentia ad realitatem sequentem ma
gis si illa non ponatur ꝙ̄ si ponať charitas:nec pōt ipsi
per continuationē vniri velut homogenea hoc est eius-
dem rationis secum:supposito ꝙ precedēs sit charitas
ꝛ non sequens.ergo si iste ratio ei⁹ valet/sequitur cōtra
eum ꝙ forma intensa non est per se vna ex forma prece-
dente ꝛ ex realitate sequente alia constituta.quare ꝛc.
¶ Tunc igitur dico ad rationem in forma ꝙ diuerse cha
ritates eiusdem rationis vnite faciunt vnicam charita
tem vnitate compositiōis ꝛ homogeneitatis.¶ Et qn̄
dicitur ꝙ vnum eorum que sunt eiusdem rationis nō est
in potentia ad alterum:Dico ꝙ verum est tanꝙ̄ infor-
mabile seu actuabile per ipsum:sed sicut ad illud cui ē
vnibile.¶ Et quando additur ꝙ homogenea non pos-
sunt facere vnum nisi per cōtinuationē:Dico ꝙ hoc est
euidenter falsum ꝛ contra conclusionem arguentis vt
dictum est.non enim minus ex diuersis charitatibus
ꝙ̄ ex diuersis albedinib⁹ potest fieri aliquid per se vnū
cum tamen charitates non sint per continuationez vni
biles sicut diuerse albedines.ergo ꝛc.¶ Assumptuz ap
paret euidenter.quoniaz magis sunt vnibilia illa q̄ vni-
ta sunt indistantia ꝙ̄ illa que postꝙ̄ vnita sunt distantia:
sed vnita per continuationē sunt distantia:vnita aūt si-
ne continuatione vt diuerse charitates ꝛ alia quecunq₃
similia/sunt indistantia.ergo non magis prima possunt
vnum facere ꝙ̄ secunda.quare ꝛc.¶ Ad primum alioꝝ
que contra secundū corollarium adducuntur:respōdeo
ꝙ immo tam materia ꝙ̄ etiam omnis forma illa substā
tialis est intensibilis illius virtute per quam potest cuz
alia eiusdem rationis secum indistante ab ea facere ali
quid per se vnum.vnde si diuerse forme ignis substātia-
les non possunt vniri per naturam in eadem parte ma-
terie ad constituendū formam aliquam per se vnam/nec
naturaliter est intensibilis forma ignis:si autem hoc ꝑo
test fieri per diuinam potentiam/ꝛ per ipsaz est superna
turaliter intensibilis.¶ Ad secundum dicendum ꝙ il-
lud assumptum est falsum:quando dicitur ꝙ qua ratio
ne aliqua indiuidua eiusdem rōnis possunt facere ali
quid per se vnū/ꝛ q̄cūq₃ alia.licet eñ diuerse albedines
possint facere vnam albedinez:ꝛ diuerse charitates vni
cam charitatem:non tamen diuerse anime intellectua-
les vnam animam:nec diuersi angeli eiusdem speciei
vnum angelum:cuius ratio non est alia nisi quia vt di-
ctum est supra:albedo vel charitas est talis forma:ꝛ ani
ma vel angelus alia.quare ꝛc.¶ Sed contra hoc forsi-
tan arguetur.quoniam totum nō est in re extra aliquid
preter partes.ergo diuerse albedines partiales ex qui-
bus dicitur constitui vnica totalis albedo non sunt dis-
tincte ab illa vnica albedine:nec illa albedo vnica ē ali
ud ꝙ̄ multe vnite albedines partiales:sed non min⁹ pos
sunt vniri ꝛ esse indistantes diuerse anime vel angeli in
ter se ꝙ̄ diuerse albedines vel charitates.ergo non mi-
nus diuerse anime vnite possūt dici vna anima vel diuer
si angeli vnus angelus ꝙ̄ diuerse albedines vna albedo
ꝛ diuerse charitates vna charitas.¶ Ad hoc dicenduz
est concesso ꝛ pronunc supposito illo assumpto de quo
erit sermo in tertio/videlicet ꝙ totum non sit aliquid
preter partes:ꝙ non sic diuerse anime vel angeli sunt
vnibiles nec per consequens dici possunt vna forma si-
cut diuerse charitates vel albedines vna albedo.nec se-
quitur:diuerse anime vel angeli possunt esse equaliter
indistantes sicut diuerse albedines vel charitates:ergo
vniformiter sunt vnibiles.quare ꝛc.¶ Ad tertium re-
spondetur:ꝙ corpus album quando nouiter conden-
satur non est albius ꝙ̄ prius:videtur tamen albius ꝓ-
pter partium albedinis maiorem approximationem:
quoniam sicut plura lucida magis illuminant quan-
do coniuncta/et alia similiter omnia agentia fortius
agunt quando approximata ꝙ̄ quando distantia:ita
et huius albedinis plures partes magis seu effica
cius mouent sensum et per consequens magis viden
tur quando propinquiores ꝙ̄ qn̄ sunt remotiores si-

bē distantiores:sed in subiecto condensato sunt ꝓpinquiores ꝙ in rarefacto.ergo ⁊ cetera. ¶ Tertia conclusio est.ꝙ illa omnis eiusdem rationis indiuidua ꝑ quorum appositionem ⁊ multiplicationē forma intēditur faciunt vnam formam numero qn̄ vniūtur in eodē subiecto:vel esto etiam ꝙ inter se vnita sint ab ipso ꝑ diuinam omnipotētiam separata. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ diuersa accidētia eiusdem rationis solo numero differentia non possunt esse saltem naturaliter in eodem subiecto nisi ex eis omnibus numero distinctis fiat aliquid per se vnum:sed constat ꝙ diuerse charitates sunt in eadē aīa hñte charitatem intēsam ⁊ diuerse caliditates solo numero distincte in eadem aqua intense calefacta et sic de omni alia forma a subiecto intēse ꝑticipata:ꝙ oportet esse ex illis omnibus formis accidentalib⁹ eiusdē rationis in eodē subiecto existentibus vnam formā numero constitutā. ¶ Confirmatur.qꝛ non minus est vna numero forma intensa ꝙ remissa:sed cum forma intēsa includat plura ꝙ remissa nō posset esse vna nūero sicut ipsa nisi ex illis omnib⁹ que includit fieret aliquid per se vnum.immo nec etiam esset dare aliquam formā intensibilem quātūcūqꝫ remissā numero ꝑ se vnā:cū oīs quantūcūqꝫ remissa includat plura realiter distincta vt dictum fuit supra.ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur primo.qꝛ distincta numero nō possunt facere neqꝫ esse vnū numero:ergo si illa ex quibus componit̄ res intēsa sunt numero solo diuersa ⁊ eiusdem rationis specifice/extensa nec possunt esse nec facere aliquid per se vnum. ¶ Secundo.quia totū non est aliquid preter ꝑtes:ergo cum partes forme intense sint numero solo diuerse ⁊ ab ipsa forma intensa indistincte totaliter in re extra:per cōsequens forma intensa non est vna numero sed plures vel omnes partes solo numero vt supponit̄ differentes. ¶ Ad primum est dicendum ꝙ illa que sic differunt numero ꝙ vnū non est alterum vtrūqꝫ tamen eorum est pars toti⁹ talia vtiqꝫ numero sic diuersa sunt vel faciunt vnum numero/alias nullū totū esset numero vnū cū includat multa numero distincta.illa autem q̄ sunt diuersa numero:sicut diuersa tota que non sunt alicuius eiusdem toti⁹ partes/non sunt nec faciūt aliquid ꝑ se vnū.sed non isto modo sed primo/partes forme intense sunt numero distincte.quare ⁊c. ¶ Ad secundum supposito illo assumpto vel ꝙ totum nō sit aliqd preter partes dicēdū est ꝙ diuersa numero vno modo possunt esse vnū numero alio mō:sicut diuerse ꝑtes eiusdē toti⁹ sic distinguuntur numero ꝙ vna nō est alia:sic tamen cū hoc sunt vnū numero ꝙ vna non est separata ab alia:sed ipsi cōiuncta.nec tamē ex hoc seq̄t̄ ꝙ oīa coniūcta sic sint vnū cū non omnia vniformiter sint vnibilia nec coniūcta.quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est.ꝙ forma intensa ⁊ remissa sunt eiusdem rationis specifice. ¶ Hec probat̄.qm̄ omnis forma intensibilis ē homogenea ⁊ ꝑ ꝯñs ipsa tota est eiusdē rationis cum qualibet sua parte:sed tota forma intensibilis cōparatur ad quālibet suā ꝑtem sicut forma intensa ad remissam.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄.quia albedo est species specialissima:ergo omnis indiuidua sub ipsa cōtenta sunt eiusdem specifice rationis:sed sub ipsa continentur intensa albedinis indiuidua ⁊ remissa.cōsimiliter de charitate ⁊ de omni re alia intensibili potest argui.ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯ hoc arguit̄ primo.qꝛ natura sub aliquo determinato magnitudinis gradu sumpta:puta albedo decem graduū videtur esse species respectu omniū indiuiduorum ꝑticipantiū tot gradus:ergo illa omnia indiuidua sunt alterius speciei ab alijs inferioris magnitudinis albedinis intensiue.quare ⁊c. ¶ Antecedens ꝓbatur.qꝛ qđ est p̄dicabile ꝑ se primo de plurib⁹ indiuiduis solo numero distinctis videtur esse species respectu ipsorum:sed natura tante magnitudinis intensiue vt albedo tot graduū est p̄dicabilis de plurib⁹ numero differētib⁹:puta de omnibus indiuiduis albedinis tot grad⁹ participantibus.ergo ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ plures albedines eque intense plus inter se conueniunt ꝙ cū remissis:ergo ab eis potest abstrahi aliquis conceptus communis tantum eis:sed talis conceptus communis pluribus indiuiduis videtur esse specificus.ergo ⁊ cetera. ¶ Ad primum:negandū est illud antecedens assumptum.non enim albedo aliquo gradu magnitudinis specificata:puta tāta vel tanta:sed vt absolute accepta est species specialissima. ¶ Ad probationem appet ꝙ non valet:primo.qꝛ natura sic specifica non est p̄dicabilis in quid sed in quale de illis plurib⁹ indiuiduis quibus est communis. Secūdo.quia natura sic specificata ⁊ ꝑ talem magnitudinis gradum determinata non est aliud ꝙ natura ad aliquod indiuiduū contracta/cū nec gradus intense magnitudinis albedinis sit aliud ꝙ cumulus indiuiduorum vnitorum eiusdem rationis:sꝫ indiuiduū non potest poni species siue sit signatum siue vagum.nec enim qdā hō est species magis ꝙ iste homo puta sortes vel plato.ergo ⁊c. ¶ Ad secundū respondetur ꝙ licet plus cōueniant plures albedines intense inter se ꝙ cū remissis:esto etiam ꝙ possit haberi aliqs cōceptus communis solis albedinibus intensis ⁊ alius similiter communis solis remissis:ex hoc tamen nō sequitur ꝙ aliqs istorum sit species. qm̄ ad habendū conceptum specificum propriū istis ⁊ non alijs oportet ꝙ illa alia sic se habeant ꝙ in nullo eorum sit aliquid simillimum alicui qđ est in aliquo aliorum quib⁹ tn̄ conceptus ille specificus est communis. sicut qꝛ nihil est in aliquo qđ sit simillimum alicui qđ sit intrinsecum alicui homini nisi sola materia:ideo potest haberi concept⁹ specificus in omnib⁹ hominib⁹ tn̄ ꝓprius.ergo ꝑ contrarium ab illis non potest abstrahi concept⁹ aliqs specificus ꝓprius tm̄ eis ⁊ non alijs in quorum nullo est aliquid nisi simillimū et qđ est in altero siue qđ est ipm̄:sed sic se habent intēse albedines ad remissas. nihil enī est in albedine intensa qđ nō sit simillimū cuicūqꝫ albedini remisse.qm̄ licet tota albedo intēsa vna sit similior alteri albedini toti intense ꝙ alteri remisse:quelibet tn̄ ei⁹ pars videlicet albedinis intense est eque similis alicui alteri albedini/immo ⁊ cuicūqꝫ remisse sibi equali:sicut tota albedo intensa est similis cuicūqꝫ alteri albedini eque intense.quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est opinio aliquorum dicentium ꝙ in augmēto charitatis ⁊ cuiuscūqꝫ alterius forme intēsibilis tota forma p̄cedēs destruitur ⁊ alia illa perfectior nouiter aduenitēs producitur. ¶ Pro ista opinione arguit̄ primo.qꝛ termini motus sunt incompossibiles:sed forma remissa p̄cedens est terminus a quo motus intensionis cuius termin⁹ ad quē est forma adueniens intēsa seu intensiue perfecta.ꝙ ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ ex duobus in actu non fit vnum secūdū philosophū.vij.metaphysice:sed charitas ⁊ alia oīs forma intensa est vna forma:ergo non includit plura in actu ⁊ diuersa:qualia sunt gradus forme p̄cedens ⁊ sequens.quare ⁊c. ¶ Tertio.qꝛ idē subiectū non pōt simul esse magis ⁊ minus charū nec album:sed sic denominaretur si in ipso maneret forma p̄cedens remissa ⁊ alia sequens intensa.ergo ⁊c. ¶ Quarto.qꝛ consimiliter ē dicendum de intensione forme intensibilis ⁊ de augmēto seu extensione quantitatis:sed in augmento quantitatis molis tota quantitas p̄cedens corrumpit̄ vt apparet in corpore nouiter rarefacto. si enim corporis rare-

facti ꝑcedēs quātitas remanet icorrupta: aut igit̃ ī eodem subiecto in quo antea: aut in alio. sed non ꝑmū. qꝛ tunc in eodem subiecto essent simul plures quātitates vꝫ ꝑcedens ⁊ sequēs rarefactionem terminans ⁊ corpus ipm̄ rarefactum augens realiter seu extendēs. nec potest poni scḋm. qꝛ accidēs non migrat ab vno subiecto in alterum. quare ⁊c. ¶ Sed ista opinio est multū irrationabilis.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius euidentiā pono quatuor conclusiones: ex quarum qualibet potest argui contra opinionem ꝑdictam. ¶ Prima est. ꝙ si adueniente subiecto aliquo gradu forme intensibilis cum priori in eo existente eiusdem specifice rationis corrūperet̃ semper totus gradus ꝑexistens / non semꝑ post appositionē noui gradus seu indiuidui forme intensibilis in subiecto esset forma illa intēsior in eo ꝙ̄ prius siue ꝑfectior intēsiue. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ non semꝑ gradus forme supueniēs est ꝑfectior / immo aliqñ imꝑfectior ⁊ remissior ꝙ̄ ꝑcedēs. qḋ appparet. qm̄ gradus forme ꝑcedens / puta calor aliqs introductus in aquā / prius pōt esse ꝓductus a calido intēsiori ⁊ alius caloris gradus post illum adueniens a calido remissiori siue imꝑfectiori: sed calidū ⁊ qḋcunq̄ actiuum ꝑncipium quāto ꝑfectius tāto actiuius: ergo cū gradus caloris ꝑcedens sit ꝑfectior succedente qꝛ ꝓductus a fortiori agente: ꝑ ꝯñs si illo adueniente ꝑcedens destruit̃ / ꝓpter eius aduentū calor in subiecto non ꝑfectior sed imperfectior efficitur. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃ arguēdo in speciali de charitate sic. quāto actus est magis meritorius tanto meretur gradum ꝑfectiorem charitatis ⁊ etiam felicitatis: sed non semꝑ actus bonus sequens est melior nec magis meritorius seu deo acceptus ꝙ̄ ꝑcedens / immo interdum est cōtrarium vꝫ ꝙ actus ꝑcedēs est melior ⁊ magis meritori⁹ ꝙ̄ sequēs. possum eñ nunc deum diligere ꝓpter se ⁊ ꝓximuꝫ ꝓpter eū intensius ⁊ postea remissius. quāto autem talis actus est magis intensus tanto ceteris paribus est magis meritorius. ergo cū charitatis gradus prior quē meret̃ primus actus meritorius / puta actus diligendi deuꝫ magis intensus / sit ꝑfectior intensiue ꝙ̄ alius posterior quē meret̃ secundus actus meritorius ꝑ ꝯñs sequitur ꝙ si adueniente gradu secūdo charitatis corrumpitur prior / ꝓpter aduentū charitatis posterioris non adquiritur nec habetur maior seu ꝑfectior intensiue charitas in animo: sed imꝑfectior ꝙ̄ erat antea ¶ Secunda conclusio est. ꝙ si subiecto existenti sub aliquo gradu forme intensibilis adueniente aliquo alio eiusdem rationis corrumperetur prior forma / non intēderetur ꝑ appositionem graduum nec esset intensior qꝛ ex gradibus compositior. ¶ Hec apparet. qm̄ si adueniēte gradu forme intēsibilis posteriori corrūpet̃ prior hoc non esset nisi qꝛ posterior priori incompossibilis existeret nec cum ipso vnum facere posset: sed intensio formarum nō potest esse ex appositione seu compositione graduum incompossibilium vnum facere / non valētiuꝫ simul esse: quia impossibilis est compositio taliuꝫ. ꝗ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ aut gradus posterior qui est vt dicitur ꝑfectior ꝙ̄ prior est ipso compositior vel non sed est eque simplex. sed non potest poni ꝙ sit compositior: qꝛ albedo non potest poni composita nisi ex diuersis partibus seu indiuiduis albedinis: qualem compositionē vꝫ ex talibus indiuiduis / dicunt esse impossibilem ponētes ꝙ adueniēte gradu seu īdiuiduo albedinis posteriori corrumpitur prior gradus. si enim ex plurib⁹ eiusdem rationis gradibus seu indiuiduis compositionem esse possibilem concederent / corruptionem prioris propter aduentum posterioris non ponerent. ergo relinquitur ꝙ oportet ponere illo supposito gradum posteriorem lꝫ priori ꝑfectiorem esse eque simpliceꝫ cum ipo. ex quo sequitur propositum: vꝫ ꝙ forma nō intenditur ꝑ appositionem graduum nec est intēsior qꝛ compositior quia nulla est composita: sed quelibet est eque simplex. ¶ Ex ꝑdictis duabus cōclusionibus apparet falsitas ⁊ improbabilitas opinionis ꝑdicte dicentium formam ꝑcedentem corrumpi ꝓpter sequentem. qm̄ cōstat ⁊ ad sensum apparet formam intensibilem continue fieri intensiorem ⁊ perfectiorem ꝑ cōtinuam appositionē graduum eiusdem rationis vt etiā argutum est in ꝑcedenti articulo. eoꝝ que sunt eiusdem specifice rationis nullū est alio ꝑfectius nisi qḋ est ipso composit⁹: sed ista duo habet negare ista opinio vt appꝫ ex duabus conclusionibus supradictis. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio. ꝙ quādo forma intensibilis intendit̃ seu ꝑfectior efficit̃ gradus ꝑcedens non corrumpitur sed manet insimul cuꝫ sequente. ¶ Hec apparet primo corollarie ex ꝑdictis. secundo qꝛ si gradus ꝑcedens forme intēsibilis puta caloris corrumperetur ꝓpter aduentum sequētis / quero a quo agente? aut eñ corrumpetur semꝑ ab eodem agēte a quo fuit ꝓductus / puta a calido: vel a cōtrario puta a frigido. sed non potest poni ꝑmum qꝛ calidum non corrumpit calidū: sed ꝓducit ⁊ conseruat ipm̄. nec pōt dici ꝙ corrūpatur ab eius effectu: puta a gradu sequente caloris inducto / ꝓpter eandem rationē: qꝛ non magis illud calidum ꝙ̄ alterū qḋ est eius effectiuum principium corrumpit calidum sed frigidum. nec potest dici secundo ꝙ corrumpatur ab agente contrario: qꝛ tale agens non est vt supponitur ꝑñs passo. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ actus sequens habituꝫ non corrumpit ipm̄ habitum quem supponit: sed ꝑ talē actum habit⁹ adquirit̃ aliquis vlterior gradus eius: alias habitus non adquireret̃ nec intenderetur successiue ꝑ diuersos actus: qḋ ē falsuꝫ: ergo actus habitus ⁊ gradus ꝑcedens ⁊ sequēs ipsius sunt insimul in eodem. quare ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia ex vno actu non generatur totus habit⁹: sed si adueniente vltimo gradu habitus adquisito ꝑ vltimum actum eius corrumperet̃ totus habitus ꝑcedens / ꝑ illum vnicum actum vltimum esset totus habitus post ipsum remanens adquisitus. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ quando forma intensa remittit̃ nullus eius gradus nouiter generatur. ¶ Hec appꝫ primo. qꝛ vnum intensum non remittitur nisi ꝑ aliquod sibi cōtrarium / vt calidum ꝑ frigidū: sed vnū contrarioruꝫ nō est alicuius gradus alterius ꝓductiuum: sed poti⁹ corruptiuum: ergo calido frigidum remittente non ꝓducitur sed potius destruitur aliquis grad⁹ frigidi: nec ecōuerso producit̃ aliquis gradus calidi a frigido remissi. ¶ Secundo. qꝛ nulla forma remittitur: sed potius intenditur quando nouum indiuiduum eiusdeꝫ rationis secum sibi apponitur. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ꝑ hoc remitti dicit̃ qꝛ indiuiduum corruptum ꝑcedens fuit ꝑfectius ꝙ̄ sit istud sequens nouiter generatum. Primo qꝛ vt dictum est vnum contrariorum non est alicui⁹ gradus alteri⁹ ꝓductiuum. Secundo. qꝛ diuersi grad⁹ forme intensibilis ⁊ remissibilis non sibi repugnāt: nec ꝑ consequens ꝓpter vnum oportet destrui alterum. quare ⁊c. ¶ Ad ꝑmum illorum que supius sunt adducta ꝓ opinione alia / respondetur ꝙ terminus a quo intensionis forme non est gradus ipsius forme ꝑcedens vt accipitur in minore: sed negatio seu nō esse forme sequētis. ¶ Sed contra hoc arguit̃ primo. quia motus secundū philosophum est inter terminos positiuos. est eñ a subiecto in subiectū: ergo negatio non potest esse termin⁹ a quo motus intensionis. ¶ Secundo. qꝛ forma preće-

dens p se requiritur ad istũ intẽsionis motũ:sed non potest requiri ad ipsum aliter ꝙ̃ vt terminus p se a quo eiꝰ ergo ꝛc. ¶ Ad ista respondetur ꝙ motus vt a mutatione distinctus est a subiecto affirmato in affirmatum nõ sicut a p se termino a quo:sed sicut ab aliquo necessario requisito ad motum vt a mutatione distinctum.non enĩ motus vt a mutatione distinctus dr̃ esse nisi inter plura positiua receptibilia in codẽ subiecto.non tamen alterum horum positiuorum oportet esse terminũ a quo.Et quando dr̃ ꝙ forma p̃cedens p se requirit ad istũ intẽsionis motũ/conceditr:sed tamen non vt terminus p se a quo eius/ sed sicut aliquid coexistẽs cũ ipso termino a quo aptum natũ facere vnum p se cũ termino ad quẽ.quare ꝛc. ¶ Ad secũdum dicendum est ꝙ ex duobus in actu alterius rationis non fit vnum nisi alterũ eoꝝ sit in potentia ad reliquũ ꝛ informabile seu actuabile p ipꝫ.ꝛ de talibus tñ intendit loqui philosophus non autẽ de illis que sunt eiusdem rationis. ¶ Ad tertium concedo ꝙ idem subiectuꝫ non dr̃ simul magis ꝛ minus album. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ in ip̃o non remaneat forma p̃cedens puta albedo remissa qua dicebatur antea minꝰ. Et qñ additur in minori:ꝙ si in ipso maneret albedo remissa p̃cedens ꝛ alia sequens simul denominaretur magis ꝛ minus album:hec est falsa.qm̃ subiectuꝫ non dicitur minus album nisi qꝛ est tanta albedine ꝛ nõ pfectiori informatum. Unde esse minus album duo importat.vnum positiuũ:vcꝫ habere albedinem minorem ꝛ aliud negatiuum:vcꝫ non habere maiorem. ex quo sequitur ꝙ cũ adueniente gradu albedinis posterioꝛ albedo sit pfectior in subiecto ꝙ̃ prius/ꝙ subiectum ip̃m non potest dici tunc minus sed magis album lꝫ eadem albedine qua antea informatum.ꝛ hoc modo philosophus vocat.v.phys.magis album ꝛ minus album esse contraria:non ꝙ ista importent aliqua incompossibilia cum dicant indiuidua eiusdem specifice rationis:sꝫ ꝓpter diuersos modos denominationis ipsorum ꝛ incõpossibiles supradictos.quare ꝛc. ¶ Ad quartum: ꝛ vltimũ si teneatur communis opinio de quãtitate: videlicꝫ ꝙ sit res distincta realiter a re quãlia/est diff.cile vel forte impossibile respondere. tenendo autem ꝙ non est res distincta apparet solutio ex dictis in articulo p̃cedenti hoc enĩ supposito falsum est illud qd̾ assumitur qñ dicit ꝙ consimiliter est dicẽdum de intensione forme intensibilis ꝛ de augmento seu extensione quanti totis molis. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio appꝫ solutio ex p̃dictis ĩ primo articulo q̃stiõis.

Quarto & vltimo quãtũ ad istã distinctionem quero.vtrum charitas vl' alia quecũq; forma intensibilis summa sit possibilis. ¶ Et videt ꝙ sic.qꝛ infinitũ est summũ sed charitas ꝛ alia omnis forma intensibilis potest fieri infinita.ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur.qꝛ qd̾ est indeterminatũ ad certũ numeruꝫ indiuiduoꝝ potest stare cũ infinitis.cum enim oĩa finita sint determinata:per consequens qd̾ non potest stare cuꝫ infinitis est determinatũ ad finita:sed forma intensibilis ꝛ remissibilis:puta albedo sicut ꝛ omnis alia species ẽ indeterminata ad certum numerũ indiuiduoꝝ:ergo potest eẽ cum infinitis: sed finita vnita cõstituerẽt vnã formã accidentaliter ĩfinitam.ergo ꝛc. ¶ Cõtra.qꝛ nihil ẽ summũ cui pt̃ fieri alterum equale:sed cuicũq; charitati vel alteri forme ĩtensibili possibili posite in esse potest fieri alia similis et equalis siue illa in esse posita sit finita siue etiam infinita.ergo ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enĩ excludam opinionem vnam. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludenda est aliquoꝝ dicentium ꝙ potest vtiq; deꝰ facere charitatem seu gratiam ꝛ quãcũq; aliam intensibileꝫ formam summã. ¶ Hec aũt probatur primo.qꝛ aut ascẽdendo a forma intensibili imperfectiori ad pfectiorẽ est status ad supmam ꝛ summe perfectã possibileꝫ aut nõ. sed non potest poni secũdũ.qꝛ tunc sequeretur ꝙ eẽt aliqua forma possibilis q̃ in infinitum excederet istam puta albedinẽ imperfectã:ꝛ tunc illa eẽt infinita.quanto enĩ albedo superior magis excedit istam inferiorem imperfectam tãto ẽ perfectior:ꝛ ita p consequẽs q̃ excedit ipsam in infinitũ est infinita:sed infinita est impossibilis ergo ꝛc. ¶ Secũdo.qꝛ illa charitas vel albedo ẽ sũma vt hic sũmũ accipit q̃ nulla ẽ possibilis supior:sꝫ talis charitas vel albedo est possibilis.ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur.qꝛ deus potest creare tantã charitatem vel albedinẽ quanta est possibilis:sed charitate in esse posita tãta quanta est possibilis fieri/nõ potest aliqua alia esse maior.nulla enĩ charitas creata est tanta quanta ẽ creabilis qua alia perfectior est possibilis.ergo ꝛc. ¶ Tertio.qꝛ in finitis non est processus in infinitum:sed gradus forme intensibilis sunt finiti: nõ enĩ forma aliqua ĩtensibilis est possibilis infinita:ergo ascẽdẽdo a forma intensibili imperfecta ad pfectiorem non est ꝓcessus ĩ infinitũ:ꝛ p consequẽs est in ꝓcessu hmõi dare statũ:sed non potest eẽ status nisi in forma supma ꝛ summe perfecta qua nulla alia perfectior pt̃ esse.ergo ꝛc. ¶ Quarto.qꝛ deus potest facere tantam charitatem vel aliam quãcũq; intensibilem formã quanta est receptibilis in subiecto.nulla enĩ forma accidentalis in subiecto nõ receptibilis est possibilis:sed in subiecto non est receptibilis forma accidentalis quantecũq; pfectionis:q̃ nec est possibilis nisi determinate ꝛ certe pfectionis.ex quo sequit ꝓpositum: vcꝫ ꝙ ẽ possibile dare ipsam summã qua vcꝫ non est alia eiusdeꝫ rationis pfectior possibilis ¶ Contra opinionẽ istã arguitur primo sic.illa forma intensibilis non est summa qua alia est possibilis pfectior.sed quacũq; data alia potest fieri perfectior.ergo ꝛc. ¶ Minor probat.qm̃ nulla albedo vel alia quecũq; forma intensibilis potest poni in esse cui non possit fieri alia similis ꝛ equalis: sed illi alteri equali potest addi gradus vlterior eiusdem rationis:cũ omnia indiuidua forme intẽsibilis sint vnibilia: ꝛ quanto plura talia vniuntur tanto pfectior forma constituitur vt dictuꝫ est in alia questione:ergo illa forma secũda cum sit prima cõpositior erit ea pfectior.quare ꝛc. ¶ Confirmat.qꝛ nulla forma ĩtẽsibilis pt̃ esse sũma sicut nec quãtitas augmẽtabilis pt̃ eẽ maxĩa nec diuisibilis minima. oĩe enĩ intẽsibile pt̃ fieri pfectiꝰ:ꝛ extẽsibile maiꝰ:ꝛ diuisibile minꝰ:sꝫ nulla charitas vl' albedo ẽ possibil' nisi ĩtẽsibil' hoc ẽ q̃ alia nõ sit pfectior possibil'.q̃ ꝛc. ¶ Minor ꝓbat.qꝛ oĩs forma possibilis ẽ finita .nõ enĩ vt etiã cõcedit opinio supradicta/pt̃ fieri albedo nec charitas vel aliqua forma alia infinita:sed sicut quãtitas finita molis efficit extensior ex appositione quantitatis:nec potest fieri quãtitas finita sic magna que nõ possit maior fieri cũ possit pars aliqua sibi addi vel sine appositione aliqua p rarefactionẽ amplius extẽdi:ita quantitas finita virtualis puta albedo finite perfectionis potest effici pfectior ex appositione alterius albedinis cõsimilis seu equalis vel etiã minoris pfectionis /nõ sic ĩtelligendo ꝙ albedo precedens sit perfectior ꝓpter sequentem:sed ꝙ ex sequente ꝛ precedente efficitur aliq̃ perfectior ꝙ̃ esset precedens antea per se sumpta.quare ꝛc. ¶ Preterea ad idẽ arguitur.quia cuicũq; enti creabili in esse posito potest fieri ens alterum simillimum:

sed ei cui nihil potest esse equale/nec summe simile. ergo cuicunq3 enti possibili posito in esse potest fieri alterũ equale. que quidem plura entia equalia si sunt speciei intensibilis inductiue/sunt vnibilia: ꝛ per consequens ꝑfectiorís constitutiua eorum quolibet ꝑ se sumpto: nec ꝑ consequens eorum aliquod fuit summũ. q̃re ꝛc. ¶ Cõfirmatur. q: nulla albedo vel alia quecunq3 forma intensibilis potest fieri cui nõ possit addi alia eiusdem rationis specifice: ergo nulla potest fieri summa. ¶ Cõsequẽtia est euidens. q: nulla forma intensibilis cui potest addi alia eiusdẽ rationis/est summa: cu3 ex illa forma addita ꝛ ex alia ꝓcedente constituatur forma ꝑfectior q̃ esset prior antea ꝑ se sumpta. ergo ꝛc. ¶ Ad rationẽ ꝓ opinione ꝓdicta apparebit euidẽtius solutio ex dicẽdis in sequenti articulo. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi dicẽdum est aliter/est sciendum q̃ hic nõ accipit summũ simpliciter: q: sic solus deus est summus: sed accipit summum in tali specie albedinis vel charitatis vel cuiuscunq3 alterius speciei intensibilis. Et hoc modo indiuiduũ aliquod in aliqua specie esse summu3/ potest dupliciter intelligi: vez positiue/sic intelligendo q̃ sit ꝑfectius omni alio indiuiduo possibili eiusde3 speciei. vel negatiue: sic intelligendo q̃ nullum alterum possit eẽ eo perfectius sed equale. ¶ Hoc ꝓmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. q̃ quacunq3 charitate vel omni alia forma intensibili posita in esse deus potest facere ꝑfectiorem in infinitũ. ¶ Hec sequitur ꝛ apparet ex dictis ĩ primo articulo contra opinionem ibi exclusa3. q̃m vt ibi est argutum cuicunq3 forme intensibili potest alia eiusdem rationis addi/ex qua cum priori efficitur forma perfectior q̃ esset antea sola prior. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q̃m aut ẽ in ista vnione possibili diuersorum eiusdem rationis indiuiduorum ꝓcessus in infinitum: aut est dare statum in forma aliqua sic ꝑfecta q̃ non potest aliqua alia ipsi addi. Sed non potest poni secũdum. q̃m nõ minus vnibilitas est passio ꝛ proprietas omnis forme intẽsibilis ꝛ cuiuslibet sui indiuidui possibilis q̃ risibilitas hoĩs: s3 sicut non potest esse aliquis homo singularis non risibilis: ita nec potest esse indiuiduum alicuius forme intensibilis alteri possibili non vnibile: cum eñ omnia albedinis indiuidua vel charitatis sint eiusdem specifice rationis/si aliquod esset possibile alteri nõ vnibile quodlibet esset tale. sicut si aliquis homo singularis non esset risibilis/nec aliquis aliorum. ergo relinquitur primum vez q̃ in hmõi possibili vnione talium indiuiduorũ eiusdem rationis est processus in infinitu3: sic intelligendo q̃ nunq̃ est deuenire ad formam aliqua3 talem cui alia non sit vnibilis: s3 quolibet indiuiduo vnibili alteri eiusdem rationis potest eẽ aliud ꝑfectius eiusdem speciei intensibile: puta illud quod põt ex talibus plurib9 vnitis constitui. semꝑ enim compositum in talibus est ꝑfectius quolibet componentium ꝑ se sumpto: cum indiuiduum forme intẽsibilis quanto compositi9 tanto sit ꝑfectius vt dictum fuit superius. ergo ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est. q̃ summa charitas vel albedo vel alia quecũq3 forma intensibilis est impossibilis. ꝛ hoc accipiendo summum vel positiue vel etiam negatiue. ¶ Hec appet ꝛ sequitur corollarie ex ꝓma predicta. q̃m illud indiuiduum non potest esse summum positiue nec etiam negatiue quo potest fieri alterum perfectius eiusdem cũ eo specifice rationis: sed secundum conclusionem predictam nullius forme intensibilis potest fieri aliquod indiuiduum sic perfectum q̃ non possit fieri alterũ eiusdem rationis eo perfectius. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: sicut nullu3 extensiue quantum est maximum quo potest esse maius/nec minimum quo potest esse min9: ita nec aliquod indiuiduum intensiue perfectum potest eẽ supremum: seu summe perfectum quo potest fieri perfectius intensiue: sed quocunq3 indiuiduo forme intensibilis in esse posito ꝛ quantũcunq3 ꝑfecto potest alterum eiusdem rationis fieri perfectius. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc cõcludo corollarie primo. q̃ nullum tale forme indiuiduũ potest fieri infinitum. Secundo q̃ licet gratia aĩe Christi sit summa tam positiue q̃ negatiue respectu omniu3 aliarum de facto existentium: non est tamen aliquo modo summa respectu gratiarum fieri possibilium absolute. ¶ Primum apparet. q̃m nullum indiuiduum intẽsiue perfectum quo potest fieri perfectius alteru3 eiusdẽ rationis secũ est summum nec formaliter infinitum: sed vt supra ꝓbatũ est/quocunq3 indiuiduo forme intensibilis in esse posito potest fieri perfectius alterum eiusde3 rationis secum: ergo nullum potest fieri formaliter infinitum. ¶ Confirmatur. q: cum indiuiduum forme intẽsibilis non sit alio perfectius vt dictum est in alia q̃stione superius/nisi quia est eo compositius: ꝑ consequens si aliquod posset fieri infinitũ illud in se ꝯtineret actualiter ꝛ includeret indiuidua eiusdem rationis partialia numero infinita: sed fieri indiuidua infinita est impossibile. non enim deus potest facere tot indiuidua q̃n possit facere adhuc plura. illa aute3 indiuidua non sunt numero infinita sed finita quibus possunt addi alia: ꝛ per cõsequens possunt esse plura q̃ ipsa. quare ꝛc. ¶ Secũdum corollarium sequitur ex ꝓdicto. q̃m l3 grã anime Christi sit perfectior intensiue gratia cuiuslibet alioru3 non tamen est impossibile aliam ei equalem fieri ꝛ maiorem. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: gratie anime Christi posset alia eiusdem rationis addi: ergo ꝛ alia gratia ea perfectior potest fieri. ¶ Consequẽtia appet ex ꝓdictis tam in ista q̃ in alia questione. ¶ Tertia cõclusio est. q̃ quãtũcunq3 q̃cunq3 indiuiduo forme intensibilis in eẽ posito possit fieri alterum ꝑfectius in infinitum/non tamen ex hoc sequitur q̃ sit possibile fieri ens aliquod infinitum. ¶ Hec ꝓbatur. q̃m effectu producto semꝑ existente finito ꝛ limitato est in infinitum ascendere ad ꝑfectiorem effectum: ergo ex isto ascensu ab imperfectiorẽ ad perfectius in infinitum non sequitur nec habetur q̃ sit possibilis effectus aliquis infinitus. ¶ Consequentia est euidens. q: ex quo effectus ꝓductus semper supponitur esse finitus: quo non obstante est ab ipso ad perfectiorem in infinitum ascensus: ergo non est ex tali processu in infinitu3 ponendus effectus aliquis infinitus. ¶ Antecedens ꝓbatur. q: si ascendendo ab effectu producto finito ad perfectiorem/puta ab albedine remissa siue intensa tamen finita ad intensiorem/esset stat9 ad aliquam finitam summã/hoc esset q: nulla albedo alia posset fieri nisi illa. Hoc appet. q: si alia ab illa eẽt possibilis esset ipsi vnibilis: ꝛ per consequens esset alia ea ꝑfectior possibilis: nec in ipsa ꝑ consequens esset stat9: s3 hoc ve3 fieri aliquã albedinẽ post quã si possit fieri alia est impossibile. nec eñ deus põt facere vnicam nec plures tot albedines q̃ non sint adhuc possibiles fieri eis plures. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. q: esto ꝑ impossibile q̃ deus faceret alia hmõi indiuidua numero infinita/puta infinitos calores/adhuc possent fieri plures. ex quo sequitur q̃ infiniti nõ sunt possibiles. Qñ ꝓbat. quoniam deus non potest facere aliquod calidũ cui repugnet calefacere: sicut nec hominem cui repugnet ridere: ergo omnis calor a deo ꝓductus vel producibilis est caloris alterius productiuus quia calefactiuus: sed si essent calores infiniti a deo producti nullus illorum posset producere aliquem aliorum cum quilibet poneretur a deo esse productus: ergo omnes calores huiusmodi infiniti

essent ꝓductiui caloꝝ alioꝝum scḋm numerū a seipsis ex quo sequitur propositum: vꝫ ꝙ deꝰ non potest facere tot talia indiuidua quibus plura non sint possibilia fieri etiam per naturam: esto per impossibile ꝙ fierent infinita: ⁊ multo minus seu euidentius si indiuidua oīa in esse producibilia ponātur esse finita. ex quo habetur intentum: vꝫ ꝙ ab effectu ꝓductiuo semper finito ad ꝑfectiorem effectum lꝫ semper finitum est possibilis ꝓcessus ī infinitum: sicut a paucioribus ad plura secūdū numerum semꝑ tamen finitum. qm̄ cum quecūqꝫ ⁊ quotcūqꝫ indiuidua forme intensibilis sint vnibilia ⁊ quāto vniuntur plura tanto constituatur ex eis forma magis ꝑfecta / ꝑ consequens si in multitudine indiuiduoꝝ possibilium talis forme nō est status / nec in perfectione alicuius indiuidui intensiua. quare ⁊ cet. ¶ Preterea arguo sic ad idem. non magis qꝛ quocūqꝫ effectu quātūcūqꝫ ꝑfecto est possibilis alius perfectioꝛ in infinitū / sequitur ꝙ sit dare effectum aliquem infinitum ꝙ̄ qꝛ cōtinuū est diuisibile ī infinitū ⁊ semper in partes minores / sequitur ꝙ sit dare aliquam minimā eius partem: vel ꝙ sit deuenire ad continuum maximum seu extensiue infinitū / qꝛ ipsum est augmentabile seu extensibile in infinitum: sed vt hic suppono ex dicendis in secundo cōtinuū est semper extēsibile ⁊ minorabile qꝛ diuisibile semper ī partes minores in infinitum: nec tamen est possibile aliquod continuum infinitum: nec minimum cum quodlibet cōtinuum sit diuisibile. nullum aūt diuisibile potest esse minimum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ ꝯñs non interimit antecedens: sed si effectus aliquis infinitus eēt possibilꝭ / ꝓcessus in infinitū ab effectu īꝑfectioꝛi ad ꝑfectiorem semper ascendendo versus superius videretꝰ impossibilis vel saltē nō sic esset euidens sicut est ponēdo omnem effectum possibilem existere finitum: ꝗ ascēsus ab effectu imperfectioꝛi ad perfectiorem ī infinitū non infert effectum aliquem esse possibilem infinitum: sed magis contrarium vꝫ ꝙ nullus est possibilis effectus nisi tm̄ finitus. ¶ Minor apparet. qm̄ licet oīni albedine finita possit fieri alia perfectioꝛ: nec ꝑ cōsequēs possit esse status in aliqua albedine sic finita: non tamē albedine infinita videtur posse fieri alia perfectioꝛ: sed ascendendo ab imperfectioꝛi ad perfectius in illo videtur esse status quo aliud nō est possibile ꝑfectius: ergo cum ad albedinē positam vel poni possibilem infinitā videatur sequi status in ascendendo ad ꝑfectius / ꝑ consequens ex opposito vꝫ ex processu in infinitum in tali ascensu ad perfectius non sequitur ꝙ sit possibilis effectus aliqs infinitꝰ. ¶ Ex hoc appꝫ quā sit debile imo nullū fundamentū cui innitit̄ opinio supradicta: que videlicet ponit statū esse in aliquo indiuiduo forme intensibilis summo lꝫ finito ⁊ vltimate perfecto. qꝛ alias eēt possibilis effectus talis aliquis infinitus nisi esset status ad aliquem summum ⁊ vltimate perfectū. hoc em̄ non sequitur: sed magis contrarium vt superius est probatum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ oē possibile continuum est finitum: nec per consequens est possibile aliquod esse summum seu maximum quo non possit maius fieri extensiue. ¶ Hec probatur ꝑ p̄dicta. qm̄ nullum potest fieri continuum ita magnum quo nō possit fieri maius: ergo nullum est possibile infinitum. ¶ Consequētia est euidens. Antecedens ꝓbat̄. qm̄ sicut omne continuum possibile est diuisibile in minus ita et augmentabile seu extensibile ampliꝰ vel per rarefactionem vel per alicuius alterius cōtinui appōnē. ¶ Nec valet qꝺ hic dicunt aliqui. ꝙ continuum infinitum ī lōgum nō haberet aliquod extremum: nec ꝑ consequens posset aliquid ipsi addi per cuius appositionem efficeretur maius. qm̄ tale continuum infinitum posset diuidi: quo diuiso posset vtriqꝫ eius parti addi aliud continuum tante longitudinis quante fuit ipsum totum antea ꝙ̄ diuisum: cum nullum continuum sit possibile cui non posset fieri alterum equale vel saltem maius ꝙ̄ sit pars alia per se sumpta: sed tale constitutum ex altera parte illius continui diuisi ⁊ ex alia maioꝛi parte alia diuisa esset maius illo primo ꝯtinuo ex predictis duabus nūc diuisis partibus antea ꝯstituto: ergo illud primum continuum non ꝑfuit infinitum. quare ⁊c. ¶ Sed sunt hic dubia. Primū est: an continuū absqꝫ alicuius appositione ex sola ꝑtium eius rarefactione sit augmētabile seu extensibile in infinitum. Secūdum ē: an subiectum determinet sibi formam in ipso receptibilem vt anima charitatem ⁊ corpus albedinem secundum aliquem certum ⁊ determinatum perfectionis gradū / an non: sed possit recipere ipsam quantūcūqꝫ perfectā: ⁊ ꝑ consequens semper perfectiorem in infinitum: sicut et semper in talibus est ascensus ab imperfectioꝛi ad perfectius vt probatum est superius. ¶ Ad primum videtur probabiliter esse dicendum ꝙ non. immo in tali extensione que fit ex sola continua rarefactione est statꝰ quia alias sequeretur ꝙ corpus quantūcūqꝫ pue quantitatis vt faba vel vna scintilla ignis posset absqꝫ aliquo sibi inherente apposito tantum rarefieri ⁊ extendi ꝙ non posset in toto vniuerso recipi. hoc autē videtur omnino ridiculum. quare ⁊c. ¶ Ad secundum videtur esse dicendum etiam ꝙ subiectum nullam formam ī eo receptibilem sibi determinat secundum aliquem certū magnitudinis siue perfectionis gradum: sed ꝙ tante perfectionis forma accidentalis intensibilis est in subiecto receptibilis quante ipsa est fieri possibilis. ⁊ ita sicut ipsa potest in infinitum perfectioꝛ fieri sic ⁊ semper in infinitum perfectioꝛ in subiecto recipi. qm̄ nulla forma accidentalis in subiecto nō receptibilis / est possibilis: sed si forma accidētalis posset fieri tante perfectionis ꝙ ipsi repugnaret recipi in subiecto / hoc necessario sequeretur. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia forme eiusdē rationis sunt receptibiles in eodem subiecto: sed oīa indiuidua forme intensibilis ascendendo ab īperfectioꝛi ad perfectius sunt semper eiusdem rationis. nulla eī albedo quantūcūqꝫ perfecta ⁊ intensa potest fieri que sit alterius rationis ab albedine imperfecta: ergo ī eodem subiecto in quo potest recipi albedo imperfecta ⁊ alia quantūcunqꝫ perfecta. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primum illoꝝum que pro opinione excludēda in p̄cedēti articulo adducūtur / apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in minore quando dicit: ꝙ nisi ascendendo a forma imperfectioꝛi ad perfectiorem esset status in aliqua summa finita ⁊ vltimate perfecta / eēt aliqua possibilis que excederet aliam inferiorem in infinitum: que quidē ꝑ consequens esset formaliter infinita hoc eī nō sequit̄. qm̄ vt superiꝰ est probatū ex tali ascēsu ad perfectius non sequitur ꝙ possit accipi infinitum nec per consequens ꝙ possit aliquis effectus fieri aliū inferiorem eiusdem rationis in infinitum excedens sꝫ semper finite. non enī quia deus potest facere oī charitate creata aliam perfectiorē: sequitur ꝙ possit facere infinitam: nec ꝑ ꝯñs aliquā ab alia in infinitū distantē immo hoc consequens videtur interimere vt dictū fuit supius istud suppositū. si enim deus potest facere charitatem in infinitum aliam excedentem: ⁊ per ꝯsequens infinitam: ergo non quacūqꝫ creata potest facere aliā perfectiorem cum nulla videatur posse fieri perfectioꝛ ī finita. quare ⁊c. ¶ Sed contra hoc arguitur. quia quolibet charitate finita potest fieri charitas maioꝛ: sꝫ nulla charitas finita est maioꝛ omni charitate finita: ergo charitas infinita est possibilis. ¶ Ad hoc respondetur

ꝙ vtraq̄ premissarum est vera:non tamen sequitur nec est vera conclusio ex eis illata. sicut enim non sequitur deus potest facere aliquem diem post omnem diem:sed nullus dies distans finite potest fieri post omnem diez: ergo potest facere post omnem diem alium diem in infinitum distantem: ita nec in proposito sequitur conclusio propter defectum consimilem vtrobiq̄. quoniaʒ maior que dicit ꝙ omni charitate finita potest fieri charitas maior/est vera ipsa charitate supponente cõfuse nõ determinate pro aliqua charitate. in conclusione autẽ illata que est ꝙ potest fieri charitas infinita/charitas supponit determinate. ⁊ ideo quia variatur suppositio non sequitur conclusio. ¶ Confirmatur. q꞉ ista oĩ charitate finita potest fieri maior est vera q꞉ q̄libʒ singularis est vera: vt ꝙ ista charitate finita põt fieri maior ⁊ ista alia maior ⁊ sic de q̄libet aliarũ: ⁊ ideo sicut q̄libet hoĩe singulari ꝯcurrẽte est hec vera oĩs hõ currit: ita ⁊ ista oĩ charitate finita potest fieri maior lʒ sit vera tamen hec est falsa aliqua charitas determinata põt fieri maior omni charitate finita. nulla enim charitas signata potest esse maior oĩ: charitate possibili finita. sicut enim quelibet singularis prime vlĩs videlicʒ huius oĩ charitate finita potest fieri maior/est vera: ita ⁊ quelibʒ singularis istius aliqua charitas potest fieri maior oĩ charitate finita/est falsa. quia quacunq̄ charitate signata demõstrata de ipsa nõ est verum dicere ꝙ sit maior oĩ charitate finita. vnde sicut non sequitur: post quãlibet diuisionem continui potest fieri diuisio: ergo post omnẽ diuisionem potest esse diuisio: ita nec sequitur in ꝓposito sic arguendo. omni charitate finita potest fieri maior ergo potest fieri maior aliqua charitas omni charitate finita. sicut nec sequitur. oĩs homo est aliquod aĩal. ergo ꝯuerso aliquod animal est omnis homo. quare ⁊c̃. ¶ Ad secunduʒ apparet ratio similiter ex predictis ꝙ talem accipit in minore. ¶ Ad ꝓbationem quando dicitur ꝙ deus potest creare tantam charitatem quanta est possibilis: Dico ꝙ falsum est sic intelligendo ꝙ nulla alia pfectior sit possibilis illa quaʒ põt creare. nulla eñ charitas est creabilis qua alia perfectior sit inpossibilis. q꞉ñ sicut de⁹ non potest facere tot charitates q̄ bus non possit facere adhuc plures/ita nec potest facere aliquam charitatem imperfectam qua non possit facere aliam perfectiorem vt superius est ꝓbatum. q̄ ⁊c̃. ¶ Sed contra. q꞉ tantam charitatem potest deus creare quãta est ab ipso creabilis: sed nulla charitas ẽ possibilis maior illa que est a deo creabilis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q꞉ cuʒ deus possit creare tantam charitatem quantã potest creare: ergo hec ẽ possibilis de⁹ creat tã tam charitatem quantam potest creare: sed tali charitate nõ potest aliqua alia esse maior. ergo ⁊c. ¶ Ad primum potest concedi vtraq̄ ꝑmissarum: quia nec cõclusio que ex eis sequitur est in aliquo contra dicta. lʒ enĩ deus possit creare tantam charitatẽ quãta est ab eo creabilis/⁊ nulla alia maior sit possibilis/ex hoc nõ sequit̃ ꝙ de facto aliqua summa qua maior non possit fieri possit a deo creari: cũ nec talis sit possibilis vt probatũ est. quare ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dico ꝙ licʒ hec sit vera de possibili. deus potest creare tantam charitatem quantam potest creare: q꞉ idem predicat̃ hic de seipso: nõ tñ hec est vera de inesse: deus creat tantam charitatẽ quãtam potest creare. immo est impossibile ipsuʒ creare de facto tantam charitatem quantam potest de possibili: cum quãtacũq̄ creata possit creare maiorẽ. sicut enim est impossibile continuum esse de facto tantum diuisuʒ quantum est diuisibile de possibili: ita ⁊ charitatem eẽ tante perfectionis de facto quãte est possibilis. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertium quando dicitur ꝙ in finitis non est processus: Dicendũ ꝙ hoc est falsum: nec eñ in cõtinuo sunt partes actualiter infinite: sed finite: quo non obstante ipsum est diuisibile in infinitum: ⁊ ideo licet grad⁹ forme intensibilis possibiles sint finiti non est tamen ĩ eis status. nec quia tales gradus infiniti sunt impossibiles ex hoc sequitur ꝙ sit in eis status sed magis contrariũ vt in precedentibus est probatuʒ. quare ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimum apparet ex dictis ꝙ falsum est q̊d accipitur in minori. vt eniʒ dictum est/omnis forma accidẽtalis quantecũq̄ perfectionis est in subiecto aliquo receptibilis. quare ⁊c. ¶ Ad rationem in principio apparet ex dictis ꝙ minor est falsa que dicit ꝙ forma intensibilis potest fieri infinita. ¶ Ad probationem apparet etiam ꝙ falsum accipit quando dicit ꝙ indeterminatum ad certum numerum indiuiduorum potest stare cũ infinitis. deus enim est indeterminatus ad producẽduʒ certum numerum effectuum cum nõ possit tot producere q̄n possit ꝓducere adhuc plures sicut etiaʒ ⁊ q̊libet agẽs creatum nec tñ potest producere infinitos. Continuũ etiã est indeterminatũ ad certũ numerũ diuisionuʒ nec enim potest diuidi tot diuisionibus nec in tot partes quin possit adhuc diuidi amplius: non tamẽ potest esse diuisum infinitis diuisionibus nec in partes etiaʒ infinitas. Ipsum etiam cõtinuum est indeterminatum ad certam magnitudineʒ ⁊ paruitatem: nec tamen potest fieri maximum nec minimum: cũ omni continuo quanto possit fieri maius ⁊ minus vt dictum est superius. quare ⁊c̃.

Circa distinctionem decimãoctauã I qua magister postq̄ determinauit de processiõe tẽporali spiritus sancti ostẽdit quõ spiritus sanctus vt temporaliter missus dicitur donum seu datum in qua alia condonant̃: quero primo. vtrum donum sit spiritui sancto ꝓprium eius a personis alijs distinctiuum. ¶ Et videtur ꝙ sic per magistrum dicentem in litera ꝙ ipse spirit⁹ sanct⁹ dicitur donũ ex proprietate quã habuit ab eterno. vnde ⁊ ab eterno fuit donũ. sempiternum enim fuit donum non quia daretur sed quia processit a patre ⁊ a filio. sed q̊d conuenit soli spiritui sancto ab eterno est ipsi ꝓpriũ eius ab omnibus personis alijs distinctiuuʒ. ergo ⁊c. ¶ Contra. q꞉ sola spiratio passiua est proprietas spiritus sancti eius a personis alijs distinctiua: sed non magis passiua spiratio q̄ generatio actiua vel passiua dicitur esse donum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim dicam ad q̄situm. ¶ Secundo soluam ad quoddã aliud dubiuʒ. q̊d quidem est: an ipse spiritus sanctus dicatur esse eo donum quo dicitur esse deus.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ secundum philosophum quarto topi. donũ est datio irredibilis. est enim donum proprie sumptum datio liberalis ⁊ ꝑ consequens irredibilis. q̊d eñ dat̃ ratione alicuius reddendi non dat̃ liberaliter: sed precise illud q̊d datur gratia recipientis. sicut nec recipiens liberaliter recipit nisi tñ recipiat gr̃a ⁊ amore dantis nõ alicuius indigentie siue necessitatis. ex quo sequitur ꝙ amor est cui primo conuenit ratio doni: quoniam ⁊ amor est libere ab amante in amatum: ⁊ ab ipso vt a motiuo principio procedit omne aliud verum donum. ¶ Hoc premisso pono quantum ad istum articulum quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ spiritus sanctus est ⁊ dicitur vere donum. ¶ Hec non potest probari aliter q̄ per

auctoritates sanctorum:sed ipsaȝ expresse ponūt sancti ⁊ doctores catholici vt apparet p magistrum in litera adducentem diuersas auctoritates sanctorum dicētiū spiritum sanctum esse donum. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ spiritus sanctus dicitur donum vno modo proprie et alio modo non proprie sed appropriate. ¶ Hec appet. quoniam donum potest accipi vel pro amore vel etiam pro producto a volūtate. nō eñ amor dicit̄ produci magis ꝙ̄ essentia in diuinis. Si primo modo videlicet pro amore:sic spiritus sanctus dr̄ donum nō ꝓprie sȝ appropriate. dicitur eñ spiritus sanctus appropriate amor: sicut filius sapientia ⁊ pater potentia. Si autem secūdo modo accipiatur donum: vcȝ pro ꝓducto p voluntatē sic spiritus sanctus dicitur nō appropriate:sed proprie donū:nō sic intelligendo ꝙ voluntas que dicitur spiratiua spiritus sci ĩ sit aliquid in re extra distinctum a memoria que dicitur generatiua filij: sed quia licet idē ĩ re sit generatiuū ⁊ spiratiuum: ipm̄ tamen non est spiratiuum vt memoria sed vt voluntas:nec econuerso est generatiuū vt voluntas sed vt memoria: sicut fuit in p̄cedentibus declaratum. hoc eñ modo intelligendo spiritus sanctus tm̄ est productus p voluntatem:ergo ⁊ ip̄e solus non appropriate:sed ꝓprie dicitur esse donuȝ. Et hoc est qđ vult Augusti.iiij.de tri.vbi vt magister recitat hic in litera/dicit ꝙ sicut natum esse est filio a patre esse/ita spiritui sancto donū dei esse est a patre procedere ⁊ a filio. que verba Augustini exponēs ip̄e magister subdit sic dicēs. Hic apte ostēditur ꝙ spiritus sanct⁹ donum est eo ꝙ procedit a patre ⁊ a filio:sicut filius eo est a patre ꝙ natus est a patre.quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est ꝙ donum altero p̄dictorum modorum acceptum est ꝓprietas personalis . nullo modo tm̄ loquēdo ꝓprie potest dici proprietas constitutiua p̄sone. ¶ Hec appa ret quantum ad primā partem.qm̄ proprietas p̄sonalis distincta non ab essentia sed ab omi alia persona nō est aliud ꝙ̄ p̄sona ipsa:sicut generatio passiua non est nisi filius nec actiua nisi pater nec spiratio passiua nisi spiritus ipse sanctus:sed donum vt altero p̄dictorum duorum modoꝝ acceptum/dicit tm̄ spiritum sanctum cum solus ipse sit ꝓductus p voluntatem sane intelligendo vt in p̄cedentibus est expositum: ⁊ donū dicat tm̄modo tale ꝓductum.ergo ⁊c. ¶ Secunda pars:vcȝ ꝙ non sit ꝓprietas constitutiua ꝓprie loquendo appet.qm̄ cum p̄sona sit simplicissima non constituta magis ꝙ̄ cōposita:p consequens nihil est eius constitutiuū magis ꝙ̄ cōpositiuū/vt etiā pluries fuit in p̄cedentibus declaratū. quare ⁊c. ¶ Confirmatur tota conclusio p magistrū in litera sic dicentem. Nō ea proprietate dicit̄ filius esse a patre qua spiritus sanctus. naȝ filius dicit̄ esse a patre quia genitus ab eo:spiritus sanctus vero dicitur esse a patre ⁊ a filio qꝛ spūs sanctus est donum patris ⁊ filij quia procedit ab vtroqȝ. eo eñ dicit̄ spiritus quo donū ⁊ eo donum quo ꝓcedens. ergo cum secūdum magistrū vt ex istis verbis eius appet/ idem sit dicere spiritū sanctum donū esse. qđ ipm̄ a patre ⁊ a filio procedere:consimiliter donum vt sic sumptum vcȝ pro ꝓducto p voluntatem sicut ⁊ talis ꝓductio seu spiratio siue ꝓcessio passiua eterna esse dicitur p̄sonalis proprietas seu persona. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ licet spiritus sanctus tantum dicatur donum preexposito modo sumptum/ non tamen solus spiritus sanctus dicitur esse datus. ¶ Hec appet. quoniaȝ omnis persona missa dicitur eē data. vnde cui conuenit mitti ⁊ dari. sȝ mitti passiue cōuenit oī p̄sone ꝓducte. nec eñ spūs sanctus solus sed etiam filius dicitur esse missus:ergo ⁊ datus. ¶ Confirmatur p illud Esaie.ix. vbi dicit̄ de Christo ꝙ paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est . Et si queras quare filius nō potest dici donū cum dicat̄ dat⁹ ⁊ omne datum possit proprie dici donuȝ. Ad hoc dicēdū est ꝙ non omne datū potest dici nec est donū ꝓprio modo sumptum. nec eñ ꝓprie sumptū donū dicit̄ nisi amor vel aliquid p modum amoris hoc est p actum voluntatis ꝓductum. verbum autem diuinum nec est appropriate amor nec ꝓprie nec aliquo modo productum per modum amoris hoc est p actum voluntatis sed intellect⁹ sȝ intelligendo hoc sicut predictum est supius. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est videndum: an spūs sanctus eo dicatur donū quo deus: est sciēdum ꝙ spiritum sanctum dici eo donū quo deū/pōt dupliciter intelligi. Vno modo ꝙ illud quo spiritus sanctus dicitur donum ⁊ deus simul sit idem ⁊ vnicum ĩ re extra totaliter indistinctum. Alio modo ꝙ sic spiritus sanctus sit eo donum quo deus ꝙ ista duo sint conuertibilia: vcȝ esse donum ⁊ esse deum/ita ꝙ eo ipso quo aliquid est deus sequatur ꝙ sit donum ⁊ econuerso: modo quo secūdum Augustinum pater eo deus quo sapiens qui a oē qđ est deus est sapiens: ⁊ econuerso oīs sapiens sapientia increata est de⁹. ¶ Hoc p̄missō pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ secundum veritatem spiritus sanctus eo est donū quo deus tam ꝓprie ꝙ̄ appropriate p̄mo modo p̄dictorum duorum modorum hoc intelligendo. ¶ Hec appet. qm̄ secundum veritatē vt hic suppono ex dictis in p̄cedentib⁹ / diuina essentia qua q̄libet p̄sona dicitur esse deus est ab omnib⁹ p̄sonis quarum tertia dicit̄ ꝓprie ⁊ appropriate donum ⁊ ab amore ac ab omni alio attributo indistincta totaliter in re extra:sed spūs sanctus dr̄ donum qꝛ talis p̄sona sic producta: dicitur autem deus quia diuina essentia. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ secūdū opinionē ponētiuȝ relationem originis distingui in re extra ab essentia in diuinis / spirit⁹ sanctus nō est p̄dicto p̄mo modo ꝓprie eo donum quo de⁹. ¶ Hec appet. quoniam spiritus sanctus dr̄ ⁊ est donum ꝓprie vt a p̄sonis alijs est distinct⁹. nec eñ spiritus sanctus dicitur esse donuȝ ꝓprie nisi qꝛ ꝓductus a voluntate vt supradictū est:sed spūs sanct⁹ taliter ꝓductus est a spiratione indistinctus ⁊ idē secū totaliter in re extra. ergo cū spūs sanctus sit donum qꝛ talis p̄sona sic ꝓducta: deus aūt qꝛ diuia essentia: p cōsequens si essentia est distincta a proꝑtate relatiua et a p̄sona qualibȝ in re extra / alio spūs sanctus erit donū ⁊ alio erit deus . ¶ Confirmatur. qꝛ sicut filius verbum ⁊ secunda p̄sona idē dicunt / ita donū ⁊ spiritus sanct⁹. sed si p̄sonalis ꝓprietas seu p̄sona esset distincta ab essentia in re extra/alio in re extra tertia p̄sona eēt spiritus sanctus: sicut ⁊ secunda filius ⁊ prima pater: ⁊ alio earum quelibet esset deus. ⁊ sic etiam concedunt esse de facto omnes ponentes essentiam esse in re extra distinctam ab omnibus relationibus originis ⁊ p̄sonis. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ nec spūs sāct⁹ dicit̄ appropriate modo p̄dicto eo donuȝ quo deus:sed alio ⁊ alio: secūdum opinionē ponentium attributa esse distincta a diuina essentia in re eẋ. ¶ Hec appet. qm̄ spiritus sanct⁹ dr̄ ⁊ est deitate de⁹: donum aūt appropriate dicit̄ quia amor. sed secūdū p̄dictā illorum opinioneȝ amor sapiētia ⁊ alia attributa omnia sunt distincta ab ip̄a diuina essentia in re extra. ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio est. ꝙ nec secundū veritatē nec scd̄ȝ opinionem aliquā catholicam spūs sanctus dr̄ eo donum quo de⁹ secundo mō p̄dictoꝝ duoꝝ hoc intelligendo. ¶ Hec appet. qm̄ cōstat ꝙ non omne qđ est deus est donuȝ ꝓprie nec etiā appropriate sumptū: sed solū p̄sona p voluntatem ꝓducta vt dictum est supra. ergo eo modo quo eẋ verum dictā Au

gustini dicentis q pater eo deus quo sapiens nō tñ eo deus quo pater: qr non omne qđ est deus est pater: est etiam verum dicere q spiritus sanctus non eo deus quo donū: cum nec omnis psona diuina sit donum sed tertia tñ. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. quoniam vt dictū ē donū spiritus sanctus ꝛ passiua spiratio idem dicunt.

SEcundo quero vtrum spiritus sanctus sit donū ab eterno/an ex tempore tm̄ datum. ¶ Et videtur q ab eterno. qm̄ secundum August. v. de tri. ca. xvij. spirit⁹ sanctus exit a patre non quō nat⁹: sed quō datus. sed constat spūm sanctum esse a patre eternaliter emanantem. ergo ꝛc. ¶ Contra. qr spūs sanctus nō datur nisi creature: sed creatura est temporalis nō eterna: ergo ꝛ spūs sanctus nō eternaliter: sed tm̄ temporaliẽ fuit dat⁹. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo em̄ inquirā qre tertia psona dicitur magis q̄ prima ꝛ q̄ secunda spūs sanctus cum constet quālibet psonarum esse spiritum sanctum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum cōstat q tertia psona non est in re magis spūs q̄ prima nec q̄ secunda nulla em̄ psonarū est corpus: sed q̄libet est equaliẽ spūs ꝛ equaliẽ sāct⁹. nō ē ei sanctior vna psona q̄ alia: sꝫ q̄libet est sanctissima. Ex q̄ seq̄ẽ q hoc nomē spūs sanct⁹ est cōe trinitati ꝛ cuilibet psonarū. tota em̄ trinitas ꝛ q̄libet psona est spūs sanctissimus: quo tñ nō obstāre hoc nomē spiritus sanct⁹ appropriaẽ tertie psone. Cui⁹ rationem duplicem ponit beat⁹ Augustinus. ¶ Prima quaꝫ ponit. xv. de tri. ca. xxv. est ista. qm̄ spirit⁹ sanct⁹ pcedit a patre ꝛ a filio: fili⁹ autēꝫ ipse a solo patre: ꝛ ideo ne mens humana aliquod indignum existimaret de tertia psona dicendo ipsam pcedere ab vna psona vt a patre ꝛ ab alia vt a matre/nomē spirit⁹ sancti cōmune oībus psonis ipsi appropriatur ad opinionē hmōi remouendam. ¶ Secunda ratio est. quaꝫ ponit. vi. de tri. ca. xij. qm̄ pater ꝛ filius concurrunt ad spiritum sanctum producendum/ꝛ p ꝯñs connectuntur in ipso vt in principiato ab eis pducto. ꝛ ideo qr in eo cōnectunẽ realiẽ attribuitur ipsi nomen eis commune vt vcꝫ in ipō pater ꝛ filius connectanẽ nominaliter seu verbaliter/ad insinuandū q in eo realiter connectunẽ. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secūdum vbi est respōdendum ad questitum apparet scđm magistrū in litera q̄d dicendum. qm̄ spiritus sanctus vt dicit magister in dist. ista/sicut ab eterno pcedit/ita ꝛ ab eterno donū ē: nō qr donetur a patre filio vel a filio patri: sed quia ab eterno pcessit donabilis. ergo secundum magistrum lꝫ spirit⁹ sanctus dicatur eternaliter donum ꝛ donabile nō tamē datum. ¶ Confirmatur. quia cū spūs sanctus nō detur secūdū mētē magistri pr̄i nec filio/nō restat ipm̄ dari nisi tm̄modo creature: sed constat creature non esse datū nisi temporaliter tm̄. ergo ꝛc. ¶ Hoc idē dicit Augustinus. xv. de tri. ca. xviij. vbi vt magister recitat sic ait. Semp spūs sanctus pcedit ꝛ non ex tpe sed ab eternitate: sed quia sic pcedebat vt esset donabilis/iā donū erat ante q̄ esset cui daretur. nam donū pōt esse etiam anteq̄ deẽ. donatum autem nisi datum fuerit nullo modo dici pōt. sempiternum ergo spūs est donuꝫ: temporaliter aūt datū. ergo ꝛc. ¶ Sꝫ cōtra hoc est illud qđ idem Augustinus dicit. v. de tri. ca. xvij. qđ positū fuit in principio. vcꝫ q spūs sanctus exit a patre non quō natus: sed quomō datus. ꝛ ideo non dr̄ filius quia innatus est. ¶ Ad hoc pōt dici dupliciter. Uno modo q Augustin⁹ vocat hic datum ipꝫ donū qđ dr̄ donabile ab eterno: vt sit sensus spūs sanctus non est a patre natus qr nō pcedit ab ipō modo nature: sꝫ est ab ipso vt donū hoc est p modū amoris ꝛ libere p actū voluntatis/modo p̄ex posito in precedētibus hoc intelligendo. ¶ Alio mō potest dici aliter. Ad cuius euidentiā est sciēdū q dupliciẽ pōt intelligi donū qđ est sanctus spiritus alicui esse datū. Uno modo in psona ppria: vt vcꝫ spūs sanct⁹ dicaẽ datus ei in q̄ est scđm se ab illo a quo hꝫ q sit in ipso. Alio mō q spiritus sanct⁹ dicaẽ esse datus eo mō quo dr̄ esse missus: vcꝫ in aliquo effectu ipsi appropriato ac ipm̄ repn̄tante sicut in dist. xvi. fuit plixi⁹ declaratū. ¶ Hoc p̄misso dicendum est q accipiendo primo modo spūm sanctū dari ipse sanctus spūs est nō tm̄ donū sed etiam donū datum ab eterno: nō aūt secūdo mō nisi ex tpe tm̄. ¶ Primum apparet. qm̄ cōstat q cuꝫ quelibet psonarū sit in alia/spūs sanct⁹ est in filio ꝛ in patre: sed ab eodē a quo spūs sanct⁹ pduciẽ habet q sit in qualibꝫ alia psonarū in qua est: ergo spūs sanct⁹ est in patre a filio ꝛ ab ipō pr̄e in filio ꝛ ecōuerso. quare ꝛc. ¶ Hoc mō est verū dictū Augustini supius recitatū: vcꝫ q spūs sanct⁹ exit a patre ꝛ etiā a filio nō quō natus sed quō datus: ꝛ p ꝯñs q est non ex tpe sed ab eterno datus sicut ꝛ donū. ¶ Sed contra hoc forsitā argueẽ p̄mo. qr tunc etiā pater diceretẽ dare spūm sanctū nō tm̄ filio: sed etiā sibiipsi: sicut ꝛ filius similiter sibiipsi nō tm̄ patri: cū spūs sanct⁹ pducatur ab vtroq: ꝛ p ꝯñs q sit in vtroq habeat ab vtroq. ¶ Secundo. qr tūc etiā consimiliẽ posset dici q fili⁹ est a pr̄e quō datus: qm̄ filius est in spū sancto: ꝛ ita per ꝯñs potest ipsi dici datus: ꝛ non nisi a patre a quo solo est genitus. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qr q filius spiret spiritū sanctum qui dr̄ esse donuꝫ/habet a pr̄e: pater aūt spirat ipm̄: nec q spiret eū hꝫ a filio sed tm̄modo a seipso: ergo lꝫ pater possit dici dare spūm sanctū filio nō tñ pr̄i filius ꝛ econuerso. quare ꝛc. ¶ Ad primum potest dici vel q non est inconueniens cōsequens qđ inferẽ: vcꝫ q pater ꝛ filius dent sibiipsis spūm sanctū. vel si est inconueniens/q non sequitur: qr inter dantē spūm sanctum et illud cui datur oportet esse realē diuersitatē. quare ꝛc. ¶ Ad secūdum est sciēdū q lꝫ donū sit vel esse possit datuꝫ/nō tñ omne datū est nec esse potest ppric sumptū donum. cū donum ppric sumptum sit amor vel p modum amoris pductum. ꝛ ideo lꝫ filius dicatur dari: ꝛ p consequēs posset dici pductus vt datus creature temporaliter vel etiam forte spiritui sancto eternaliter absolute non tamen tanq̄ donū cum nec ipse sit donū nec p consequēs alicui donabilis tāq̄ ipm̄. sed hoc modo sol⁹ spiritus sanctus dicitur donabilis vel donatus. quare ꝛc. ¶ Ad tertium concedi potest q quantum ad illud spiritus sanctus nō daẽ vniformiter seu indifferenter patri a filio ꝛ filio a patre: sed tm̄ filio a patre ꝛ non econuerso: vocando psonam dantem spūm sanctū illam solam que spirat ipm̄ a se ꝛ a qua habet q spiret eū psona alia cui daẽ. cū hoc tamē stat q alio modo vtēdo vocabulo potest dici q spūs sanctus datur tam filio a patre q̄ ēt ipsi patri a filio econuerso. ¶ Sic ergo apparet primū videlicet q illo p̄mo mō accipiendo spiritum sanctuꝫ dari potest dici ꝛ est datus ab eterno. ¶ Secundum videlicet q secundo modo non sit datus nisi ex tempore apparet. qr nec hoc modo daẽ nec est donabilis nisi tantummodo creature itellectuali. sola em̄ ipsa est capax talis effectus sibi appropriati ac eius repn̄tatiui. q̄ mediante ipse spiritus sanctus dicitur dari. sed creatura omnis est temporalis. ergo ꝛc. ¶ Hoc modo intelligit magister in litera ꝛ Augustinus. xv. de tri. sanctum spiritum non eternaliter sed tantum temporaliter esse datum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem deci mamnonam in qua magister premisso ꝙ equalitas omnium personarum diuinarũ cõsistit in coeternitate magnitudie ⁊ potestate: primo ostendit ipsarum personarum esse equalem magnitudinem per essentie indiuisionem: ⁊ secũdo p̄ illam concludit earum circuminsessionem: quero de istis duobus/videlicet de personarũ eq̃litate in magnitudine/⁊ de earũ circũinsessione. ¶ Quantum ad primũ quero vtrum persone diuine sint equales perfecte in magnitudine. ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniam omnia illa sunt eq̃lia quorũ nullũ est ĩpfectum. non enim inequalitas est nisi inter illa quorum alterum est pfect⁹ siue maius: ⁊ per consequens alterum imperfectum. sed nulla persona diuina est imperfecta sed perfectissima. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur per illud Athanasij symboli/vbi dicitur ꝙ tres persone coeterne sibi sunt et coequales. ¶ Contra: quia cum secundum philosophum in predicamentis proprium sit quantitati secundum eam equale ⁊ inequale dici/equalitas ⁊ inequalitas tantum sunt in illis que sunt de genere quantitatis: sꝫ persone diuine nõ sunt de genere quantitatis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam duplicem dicendi modum. Secundo dicam aliter ad quesitum.

Quantum ad primum primus modus dicendi hic excludendus est quorundam dicentium ꝙ inter personas diuinas est identitas similitudo ⁊ equalitas. quoniam licet in deo non sit ratio communis alicuius generis: est tamen in ipso ratio speciei aliquoꝝ puta species qualitatis et etiam quantitatis. est enim in ipso essentia magnitudo ⁊ sapientia: que tamen non in re extra sed tantum secundum rationem sunt distincta. sed vnum in substantia facit idem in qualitate simile ⁊ in quantitate equale secundũ philosophum. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ hic modus dicendi est omnino irrationabilis: quoniam licet vera sit conclusio quam ponit: videlicet ꝙ inter personas diuinas est equalitas: omnino tamen est falsum hoc qđ accipit/quando dicit ꝙ in diuinis est ratio speciei: non tamen alicuius generis. quoniam esto ꝙ forte e conuerso in aliquo posset reperiri ratio generis sine ratione alicuius speciei: non tamen ratio speciei sine ratione generis/sicut ratio hominis sine ratione animalis. ergo si de deo verificatur ratio alicuius speciei/⁊ generis. ¶ Confirmatur. quia arguendo a specie ad genus et ab omni inferiori ad superius constructiue semper est bona consequentia: dum tamen termini consequẽtie puta inferius et superius supponant non simpliciter pro seipsis: sed personaliter pro rebus significatis. sed cum dicitur ꝙ in deo est magnitudo vel ꝙ ipse est magnus magnitudine que est species quantitatis/hic termin⁹ magnitudo qui dicitur esse species quantitatis non potest supponere pro seipso sed pro re extra significata: ergo non minus sequitur/deus est magnus: ergo quantus: vel sapiens: ergo qualis qualitate que est de genere qualitatis: q̃ sequitur/sortes est homo: ergo animal et substantia. quare ⁊c. ¶ Secũdus modus dicendi est aliquorum dicentium ꝙ licet in diuinis personis non sit equalitas similitudo vel identitas vt ista accipiuntur proprie: sunt tñ inter ipsas personas diuinas ista omnia large sumpta. ¶ Primum videlicet ꝙ non sint inter eas ista vt proprie sumpta/declaratur per hoc: quia secundum philosophum. 5. metaphysice ista tria sunt tres relationes que vt pprie sumpte ⁊ stricte tribus generibus sunt appropriate vt identitas substantie equalitas quantitati ⁊ similitudo qualitati. est enĩ identitas vnum in substantia/eq̃litas vnum in quantitate/⁊ similitudo vnum in qualitate: ita ꝙ fundamentũ pximũ idẽtitatis est tñ substãtia/eq̃litatis quãtitas/⁊ similitudinis q̃litas. sꝫ ꝯstat ꝙ in diuinis nec ẽ rõ generis substantie nec q̃titatis nec q̃litatis. g̃ ⁊c. ¶ Secũdũ vero ꝙ sint ibi ista large sumpta/declarat̃ p̃ hoc. qm̃ oẽ ens est in seipso q̃d: hẽt aliquẽ pfectibilẽ gradũ: ẽ forma vel habens ipsaꝫ: ⁊ ita sup̃ q̃dcũq; ens vt sic tripliciter ꝯsideratuꝫ fundat̃ triplex relatio supradicta cõiter ⁊ large sumpta: vt identitas fundat̃ sup̃ ipsum vt est q̃d: eq̃litas sup̃ ipsum vt ẽ magnũ/hoc ẽ hñs aliquẽ pfectionis gradũ: ⁊ similitudo vt est quale. hoc mõ sunt ĩter diuinas personas relationes hmõi trãscẽdẽtes. ¶ Sed nec iste modus dicẽdi videtur rationabilis propt̃ tria q̃ accipit ⁊ videt̃ supponere q̃ sũt falsa. Quoꝝ primũ ẽ ꝙ ista puta identitas silr̃tudo ⁊ eq̃litas sunt aliq̃ in re extra ab extremis relatis distincta ⁊ in altero coꝝ vꝫ in fundamẽto fundata realiter seu existentia vt accipitur in subiecto. hoc siquidem non est verũ: vt alias est ostensum/⁊ adhuc ostẽdetur in dist. 31. vbi de hoc agetur. ¶ Secũdum est ꝙ relationes hmõi vno mõ sunt determinati gñis/vꝫ put eq̃litas dicit̃ de quãtitate/silr̃tudo de q̃litate/⁊ identitas de substãtia. Alio aũt mõ sũt trãscẽdentes put vꝫ dñr de q̃libꝫ ente tã creato q̃ etiã increato. ¶ Hoc siquidem non ẽ verũ: qm̃ identitas consimiliter ⁊ s̃m eandẽ rationẽ dicit̃ de q̃litatibus vel quantitatib⁹ sicut ⁊ de substantijs: ⁊ silr̃tudo ac eq̃litas de substantijs sicut de q̃litatib⁹ vel quãtitatib⁹. nec enĩ vna albedo dicit̃ silr̃is alteri nisi q: est talis qualis ipsa: qđ non hẽt formaliter ab alio a seipsa. sed sicut vna albedo ẽ talis q̃lis alia semetipsa: ita ⁊ vna substãtia vel q̃titas est similiter talis qualis altera. sicut ẽt vna q̃titas ẽ tanta q̃ta alia nõ maior ipsa: ⁊ ideo dicit̃ ei eq̃lis: ita ⁊ vna substãtia vel q̃litas tanta quãta alia vel maior ipsa: ergo eq̃lis. ꝯsilr̃ter est dicendũ de identitate. ergo ista tria puta idẽtitas silr̃tudo ⁊ eq̃litas ⁊ eis opposita puta diuersitas dissilr̃tudo ⁊ ineq̃litas ñ magis sũt determinati gñis vt appropriãtur specialr̃ diuersis gñib⁹ q̃ vt dñr vñiter de oĩb⁹. ¶ Cõfirmat̃: q: oẽ accidẽs substãtie ĩexistẽs ⁊ ab ipsa realr̃ differens est alicuius determinati gñis nõ trãscẽdẽs: sꝫ s̃cđm opinionẽ istã ponẽteꝫ relationes istas ⁊ alias distingui realiter ab extremis nõ magis idẽtitas substantiarum silr̃tudo qualitatum ⁊ eq̃litas q̃titatũ sũt accidẽtis ab extremis diuersa q̃ identitas q̃litatũ vel quãtitatũ silr̃tudo substãtiarũ vel q̃titatũ ⁊ eq̃litas substãtiarũ vel q̃litatũ: qm̃ p̃ eãdẽ rõnẽ q̃ ꝓbat opinio ista silr̃tudinẽ q̃litatum puta duarum albedinũ vel identitatẽ duarũ substãtiarũ vt duorum angelorum esse formã distinctã realiter ab extremis: quia videlicet est forma que destruitur destructo solo altero extremorum reliquo remanente: arguitur ⁊ probatur ꝙ similitudo angelorum ⁊ equalitas ipsorum ab eis sit distincta realiter quia separabilis: et per consequens ꝙ sit forma accidentalis. nec enim ex quo ponitur esse res separabilis potest poni nisi accidentalis forma ab eis realr̃ distincta. ergo similitudo angelorum vel equalitas non minus est generis determinati q̃ ipsorum identitas. q̃re ⁊c. ¶ Tertiũ falsũ qđ videtur ponere opinio predicta ẽ ꝙ ista vꝫ idẽtitas similitudo ⁊ eq̃litas sunt ĩ diuinis p̃sonis tanq̃ aliqua distincta aliqualiter ĩ re extra ab eis. hoc siq̃dem non est verum vt in dist. 31. prolixius ostendet̃ quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quãtum ad secundum: vbi ad q̃stionẽ est aliter respõdẽdũ/ẽ sciẽdũ ꝙ magnũ qđ dẽ eq̃le vel ineq̃le vt ad alterũ ꝯpatuꝫ idem est quod pfectum. dicitur autem perfectum seu magnuꝫ aliquid multis modis. videlicet intensiue et extensiue. Intensiue dupliciter. Vno mo

do dicitur intensiue magnum siue perfectum illud quod est ex diuersis eiusdē rationis indiuiduis indistantibus realiter constitutum: mō quo albedo ⁊ oīs alia forma itē sic dicitur esse pfecta/vez quia ex talibus constituta vt ꝓbatū est in dist. 17. Alio modo aliquid dicit intensiue magnum siue pfectum: non qz ex aliqbus ꝯstitutum siue cōpositum cum sit simplicissimū. hoc mō tā angelus ꝙ de⁹ dicitur magnus intensiue non extensiue perfectus. scđm enim August. 6. de tri. in his q̄ nō sūt mole magna idē est esse melius qd̄ maius. Extēsiue etiaz dicit dupliciter eē magnū siue perfectū. Uno modo potest dici extēsiue magnum siue pfectū illud qd̄ includit aliqua pl'a discreta nō cōtinua nec ꝑ se vnū aliqd̄ facientia: modo q̄ numer⁹ q̄to est pluriū tanto dicit esse maior siue pfectior. hoc eñ mō pprie vel exercitus de magn⁹. Alio mō ⁊ ꝓprius extensiue dicitur esse magnū illud qd̄ includit ⁊ ꝯtinet ī se pl'a distantia/tamen cōtinua ⁊ vnita: ex quoꝝ vnione ⁊ continuatione ipm̄ est vt aliquod ꝑ se vnū totū realiter constitutum. Sicut magnū dicitur quatuor modis p̄dictis/ita ⁊ equale vel inequale dicitur totidē modis. dicit eñ eq̄le vnum perfectū simplex alteri simplici: vt angelus angelo/⁊ vnum pfectū siue magnum cōpositum alteri cōsili modo magno vt vna albedo intensa alteri: ⁊ numer⁹ numero: ⁊ continuum alteri continuo.

Hoc præmisso apparet quid sit dicendum ad quesitum: quoniam ꝯstat personas diuinas⁹ non esse equales secundum magnitudinem extēsiue acceptā nec etiam intensiue primo mō sed tantum secundo modo sumptā. ¶ Primū apparet: quoniaz in nulla ꝑsona diuina est aliqua magnitudo extensiua continua nec discreta nec intēsiua ꝯposita: sed simplicissima. ergo ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ sit inter ipsas eq̄litas scđm magnitudinez alio modo sumptam vez ꝓ ente perfecto simplici/apparet: qz omnis res taz simplex ꝙ ꝯposita alteri cōparata est ea pfectior vel impfectior vel eq̄ pfecta: sz vna ꝑsona diuina nō ē pfectior nec īperfectior alia: ergo eq̄ pfecta: ⁊ per ꝯñs equal': cū nihil aliud sit dicere aliqua distincta esse secundum magnitudinem talez equalia ꝙ ipa esse eq̄ pfecta. q̄re ⁊c. ¶ Sed hic sunt tria dubia. Primū est quid sit itelligēdū ꝑ hmōi eq̄litatē diuinarū ꝑsonarū. Scđm/an eq̄litas similitudo ⁊ idētitas differāt in diuinis. Tertiū/an vna ꝑsona diuīa dicat eq̄lis alteri ꝓpter vnitatē deitatis omnib⁹ cōis: vel ꝓpt ꝓprietatē relationis. ¶ Ad primū dico ꝙ si eēt vera opinio vulgata eoꝝ qui dicūt ꝙ equalitas similitudo ⁊ identitas sunt forme accidentales in creaturis distincte realiter ab extremis omnis eq̄litas similitudo vel idētitas cuiuscūq; rei create ad alteram comparata esset talis forma accidentalis ab extremis realit' distincta. nō eñ magis plēs res spūales/vt angeli vel aīe intellectuales/possunt seipsis esse idem similes ⁊ equales: ꝙ plures res eiusdē rationis et eq̄lis pfectiōis alie corporales vt plēa albedies vel quātitates vel substātie corpales. ⁊ ita si talia corporalia nō possunt dici idem nec similia nec equalia sicut nec alba vel nigra nisi identitate similitudine ⁊ equalitate tanq̄ formis accidentalibus ab eis differētibus realiter informata/consimiliter ⁊ de omnibus creaturis spiritualibus est dicendum. Quicquid autem sit de hoc in creaturis nullo modo in diuinis potest poni equalitas similitudo nec identitas tanq̄ aliquid distinctum in re extra aliq̄liter a personis. ¶ Ad secundum consimiliter est dicendū videlicet ꝙ nec ista vt de personis diuinis dicta sunt īter se sicut nec a personis distincta. sunt enim diuine ꝑsone idem totaliter diuerse equales ⁊ simpliciter similes semetipsis: quia quelibet per seipsā est talis ⁊ tanta qualis ⁊ quāta alia ⁊ vna essentia cū ipsa: licet alia persona ab ea. ¶ Confirmatur. quia etiam due res create vt due albedines equalis perfectionis sunt distincte numero idē specie equales ⁊ similes semetipsis non mediantibus aliquibus eis appositis ab eis distinctis: ergo multo magis hoc debet poni in diuinis vbi sunt tantuz tria distincta realiter ⁊ non plura. quare ⁊c. ¶ Ad tertium ⁊ vltimum est dicendum ꝙ cū diuina essentia in nullo sit distincta a proprietate aliqua relatiua magis ꝙ a seipsa vt in precedentibus pluries est probatum: per consequens nō oportet querere/an persone diuine dicantur equales similes eedem an diuerse propter essentiam an propter relatiuam proprietatem/tanq̄ inter ista sit aliqua diuersitas in re extra. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. quoniam equale et inequale non tantum dicuntur de magnitudine extēsa seu continua ⁊ discreta que sunt de genere quantitatis sed etiam de magnitudine intensiua seu intensa tam composita ꝙ simplici: qualis magnitudo dicitur de personis diuinis.

SEcundo quæro de secundo: videlicet de circūinsessione personarum/vtruz quelibet diuina persona sit realiter in qualibet alia. ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniam vt dicit saluator de seipso Joannis. 14. Ego in patre ⁊ pater in me est: sed non plus pater est in filio ⁊ econuerso ꝙ in spiritu sancto ⁊ ipse sanctus spiritus in patre ⁊ in filio. ergo ⁊c. ¶ Contra: quia si pater est in filio ⁊ filius in patre econuerso/pater est in seipso: sed hoc est falsum. nihil enim dicitur proprie existere in seipso: sed in alio. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram quid sit intelligendum per istam circuminsessionem personarum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum aliqui dicunt ꝙ huiusmodi personarum circuminsessio siue inexistentia vnius persone in alia est respectus aliquis distinctus in re extra aliqualiter ab ipsis personis. ¶ Quod probat: quoniaz constat ꝙ quelibet persona realiter est in altera ergo oportet ꝙ huiusmodi esse in seu inexistentia vnius persone in altera sit aliquid distinctum a personis omnibus in re extra. sed non potest poni aliquid absolutum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nec in creaturis inexistentia vnius eorum in alio vt locati in loco vel alterius cuiuscunq; existentis in alio est aliquid absolutum: sed tm̄ respectiuum ab extremis distinctū. ¶ Sed hic modus dicendi est impossibilis: quoniam tantum sunt in diuinis tres relatiōes videlicet originis indistincte totaliter a personis: ergo impossibile est per huiusmodi circuminsessionem siue inexistentiam vnius personarum in alia importari aliquid respectiuum nec absolutū a personis distinctum. ¶ Confirmat. quia in diuinis non sunt nisi tres res: que quidem sunt vna ⁊ summa res: ergo huiusmodi circuminsessio personarum non potest poni in diuinis tā ꝙ aliquid distinctum ab ipsis personis. ¶ Nec valet ratio qua probatur predicta conclusio. quando enim dicit ꝙ vna persona realiter est in altera/concedo: sed ex hoc non sequitur quod infertur: videlicet ꝙ sit in ipsa mediāte inexistētia diuersa ab ipsis personis omnibus in re extra: quia etiam omnes persone sunt realiter et ex tempore in qualibet re create: nec tamen sunt in ipsa mediante tali inexistentia: sed non minus vna persona potest esse et est ab eterno in alia omni tali relatiua inexistentia circumscripta distincta ab ipsis personis omnibus in re extra/ꝙ persone omnes sint immediate ex tempore in qualibet creatura. quare ⁊c. ¶ Ad con

firmationem dico ꝙ falsum accipit: quia vt ostēdetur in secundo ⁊ in quarto / nec inexistētia locati in loco nec alicuius creati alterius in alio est in re extra distinctum aliquid ab extremis. vnde confirmatio illa est ad oppositū. ¶ Et ideo q̄tū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ huiusmodi circūīsessio siue vnum esse in alio importat diuersitatem ⁊ aliquā eorū vnitatē siue intimitatē. ¶ Primū vero ꝙ circūinsessio dicat diuersitatem / apparet: quia nec idē dicitur ꝓprie existere in seipso: ergo omne qđ est realiter ⁊ ꝓprie in aliquo oportet ꝙ realiter distinguat̄ ab eo. quare ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ importat etiam aliquam intimitatem seu vnitatem / apparet. impossibile enim est aliqđ esse in altero nisi sit vnitum ⁊ per ꝯsequens aliquo modo vnū cū eo. nisi enī vnū esse in alio importaret aliquam extremorum intimitatem seu vnitatem: sed diceret solā diuersitatē: quodlibet esset in quolibet vniformiter: qđ est falsum. ergo vnum esse in alio vltra diuersitatem importat aliquam vnitatē. Nec tamen per istam diuersitatē nec vnitatem siue intimitatem est intelligendum aliquid in re extra distinctum ab illis quorum vnum dicitur esse in alio. Sic igitur per huiusmodi circuminsessionē siue existētiam vnius in alio non est intelligendum aliud q̄ diuersitatem aliquorum ⁊ intimitatem seu aliquam vnitatem ipsorum. Unde quod est ab alio distinctum ⁊ tamen ab eo indistans ipsi. ꝓ realiter vnitum seu presens potest dici in eo existens: sed ad hoc ꝙ aliquid sit distinctum ab alio ⁊ indistans ab eo / non requiritur aliquid ab eis in re extra distinctum: ergo nec ad hoc ꝙ vnum sit in altero. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ duplex est inexistentia vnius in alio. quedam enim est per solam presentiam vnius in alio: siue talis presentia sit contenti in continente vt locati in loco / siue vnius indistantis cū alio indistante ipsum tamen non continente. Alia inexistentia est que vltra presentiam seu indistantiam realiter distinctorum / quorum vnum dicitur esse in alio / importat consubstantialitatem siue essentialem ipsorum identitatem. ⁊ talis inexistentia vnius in alio est perfecta: quia dicit realem diuersitatē ⁊ essentialem idētitatem: ⁊ per consequens perfectam vnitatem siue intimitatem. ¶ Hoc supposito ita premisso apparet quid sit dicendum ad quesitum. Cōstat enim primo ex scriptura sacra vt argutū est in principio: ꝙ vna ꝑsona est in altera. Secundo ꝙ non potest esse in ipsa primo mō accipiendo inexistentiam: sed secundo. quoniam inter personas diuinas nō tm̄ est realis diuersitas cum presentialitate seu indistantia vnius ab alia: sed etiam cum consubstātialitate siue ipsarum essentiali identitate. ergo ⁊c. ¶ Sed nunquid posset poni aliquod exemplum in creaturis in quo sit aliquo modo consimilis modus essendi vnius in alio sicut vna persona diuina existit in altera? ¶ Ad hoc respōdent aliqui ꝙ sic: ponentes exemplum de partibus ⁊ de toto. est enim inter totum qđ est in partibus ⁊ partes ipsas cōsubstantialitas siue essentialis identitas. Ex quo arguunt sic ad ꝓpositū / videlicet ad probandū ꝙ vna ꝑsona possit eē ī alia ꝑ circūīsessionē. qꝛ nō pl' repugnat vni ꝑsone eē ī alia ⁊ ecōuerso ꝑ circūīsessionē q̄ repugnet toti esse in suis partibus ⁊ econuerso. sed secundum philosophum quarto physicorum / totum est in partibus ⁊ econuerso ꝑtes in ipso toto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur: quia si vna ꝑsona nō posset esse in alia / ⁊ econuerso: aut hoc esset quia īpossibile eēt vnū esse in alio ⁊ ecōuerso: aut hoc esset scđo quia persone sunt vnum essentialiter: aut qꝛ nō est sufficiēs distinctio inter ꝑsonas: aut quarto quia vna persona non continetur seu ambitur ab alia ⁊ econuerso.

Sed primū non impedit: quia falsum accipit / vt apparꝫ in toto ⁊ ī partibus. Nec secundū: quia ēt totuꝫ ⁊ partes sunt vnū essentialiter: ⁊ tamen totum est in partibus ⁊ partes in eo. Nec tertium: quia inter personas est realis diuersitas. Nec quartuꝫ: quia nec totum ambit partes nec partes totum magis q̄ idem seipsum. ⁊ tamen hoc nō obstante vnum istoꝝ est in alio ⁊ econuerso. quare ⁊c. ¶ Sꝫ hoc videt̄ irrationabiliter dictū. qꝛ nulla creata realiter distincta sunt cōsubstantialia hoc est essentialit̄ indistincta. ¶ Hoc apparet: qꝛ vbi precise reperit̄ realis diuersitas ⁊ consubstantialitas siue essentialis idētitas / vbi sūt plures res q̄ oēs sūt vna res siue essentia ab eis totaliter indistincta. sꝫ hoc est tm̄ nō ī diuinis: non aūt est possibile in creatis: ergo nec pōt reperiri exēplū aliqđ ī creatis in q̄ vnū sit ī altero sicut vna ꝑsona diuina ē ī alia: sic vꝫ ꝙ sit inter illa creata q̄rū vnū est ī alio ꝯsubstātialitas ⁊ realis diuersitas. ¶ Cōfirmat̄ arguendo de exēplo quod adducūt de partibus ⁊ de toto. quoniam aut totum ipm̄ est a partibus omnibus simul sumptis realiter indistinctum vel distinctum. Si primum: ergo vnū non est in alio magis q̄ idem in seipso. huiusmodi enim inexistentia vt dictum est diuersitatē importat realē. Si autē ponatur secundum: ergo non potest poni inter totum ⁊ partes cōsubstantialitas: cum inter quecūq; creata realiter diuersa sit etiam essentialis diuersitas. vbi autem est essentialis diuersitas non potest poni consubstantialitas. quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ ī nullo ꝯcludit p̄dicta ratio nec eius ꝯfirmatio / qua probatur ꝙ vna persona sit vel esse possit in altera. Et ideo aliter est dicenduꝫ: videlicet ꝙ nulla creata sunt nec esse possunt quorum vnum sit in altero sicut vna persona diuina est in alia: cū inter sola diuina supposita non inter alia sit simul ⁊ realis diuersitas ⁊ consubstantialitas siue essentialis identitas. Nec vnā personam esse in altera ⁊ ecōuerso potest probari aliter q̄ ꝓbetur inter ipsas esse diuersitatem realem ⁊ consubstantialitatem seu identitatē essentialem: cum nec aliud sit vnā personam esse in alia vt dictum est / q̄ ipsas esse indistantes consubstantiales et realiter diuersas. Ista autē omnia de personis diuinis sunt cuilibet catholico fide nota. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicenduꝫ est ꝙ non sequitur qđ infertur / videlꝫ ꝙ pater sit in seipso. non enim seq̄tur / pater distinguitur a filio ⁊ est ipsi consubstantialis ac ab eo indistans: et similiter a patre filius econuerso: ergo ⁊ idem a seipso. sed vnam personam diuinam esse in alia importat omnia ista. vꝫ cōsubstātialitatē ⁊ diuersitatem: vt dictum est supra. ergo ⁊c.

CIrca distinctionē vigesimam in qua magister ostendit diuinas personas esse eq̄les secundū potentiā in agendo: postq̄ ostendit ipsas esse equales secūduꝫ magnitudinē in essendo: Quero primo vtrū diuine persone sint equales ī potētia. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omnia que licet realiter distincta / sunt tñ sic vnum omnipotens ꝙ vnuꝫ sine alio nihil potest / sunt equalia in potentia: sed ꝑsone diuine sunt huiusmodi. sūt enim omnes vnū omnipotens: nec vna potest in aliquod possibile sine altera. sunt enim secundum Augustinuꝫ indiuisa omnia trinitatis opa. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia non minus est potētius aliquo illud qđ pōt ꝓducere ens aliqđ īfinitū qđ ipꝫ nō pōt ꝓducere: q̄ qđ pōt ꝓducere ens aliqđ limitatum qđ alterum nō pōt ꝓducere: sed pater pōt ꝑ generare filium sibi equalem ⁊ per ꝯsequens infinitū: pater

⁊ filius pñt spirare spūm sanctū similiter eis equalē:nec filius aūt pōt generare filium nec spūs sctūs spirare nec ꝓducere aliquid sibi equale.ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī inquiram qd sit hic intelligēdum ꝑ potentiam diuinarū ꝑsonarū. Scdō dicam ad quesitū.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ per istam diuinarū personarū potentiā non ē itelligēdū aliqd in re extra ab ipsis ꝑsonis distinctū:vt sit itellect⁹ q̄stionis/an diuine ꝑsone sint eq̄les an iequales ī potētia vt ī aliq̄ ab eis ꝑticipato ac distīcto aliq̄lit̄ ī re extra. ¶ Qḋ appet p̄io:q2 nihil ē ī ꝑsōis diuinis oīb⁹ distīctū ab eis.tā essentia eñi q̄ potētia ab ipsa indistincta ē idem in re extra totalit̄ in ꝑsonis. si eñi essentia vel potētia cēt aliqd in re extra distinctum a ꝑsonis seq̄ret̄ ꝙ esset maior pluralitas distinctorū q̄ trinitas in diuinis:s3 hoc ē īpossibile.g̃ ⁊c. ¶ Scdō:q2 nō magis creature actiue sūt potentes seipsis q̄ diuine ꝑsone:nec per ꝯñs magis potētia diuine ꝑsone distinguit̄ ab ipsa q̄ potētia creature distinguat̄ ab eaꝫ:sed in creaturis potētia rei create nō ē ab ipsa distinctū aliqd in re extra:sicut potētia calefactiua nō distinguit̄ a calore:nec ḡnatiua ignis ab igne ⁊ sic de alijs:g̃ nec potentia creatiua ab aliqua diuina ꝑsona. q̄re ⁊c. ¶ Sic g̃ appet ꝙ ꝑ hmōi potētiā ipsarū ꝑsonarum non est intelligēdū aliqd ab eis distinctū. Ex q̊ seq̄t̄ ꝙ cū potētia ꝑsonarū sit ab eis indistincta:sicut ēt potētie rerū creatarū ab eis:ꝑ ꝯñs sicut q̄rere/an aliq̄ duo entia creata puta duo ignes sint eq̄les ī potētia:nō ē q̄rere an sint eq̄les ī potētia tanq̄ in aliq̄ ab eis distincto ⁊ eq̄liter ꝑticipato:sed an in tot effectus ⁊ eq̄ ꝑfectos possit vnus sicut alt⁹ nō aliq̄ mediāte alio q̄ seipsos:ita ꝯsiliter ī ꝓposito est dicēdū. in hoc tñ dissiliter ī diuinis ⁊ in creatis:q2 in diuinis p̄s vt oēs diuine ꝑsone sūt vna nūero potētia q2 vna essētia oīm possibiliū creatiua. oīa aūt creata realiter distīcta actiua sūt diuerse potētie ⁊ diuersoꝝ realit̄ effectiue. ¶ S3 ē hic dubiū/an potētia de q̄ hic q̄rit̄ sit cōis ad potētiā ḡnatiuā ⁊ spiratiuā ⁊ ad potētiā creatiuam/an tñ dicat̄ creatiua. ¶ Ad hoc ē dicēdū ꝙ potentia ꝓductiua pōt sumi dupliciť. Vno mō large vt respiciat qḋcūq3 ꝓducibile siue necessariū siue possibile. Alio mō magis ꝓprie vt respiciat tñ possibile diuisum ꝯ necesse esse. Ut primo mō sūpta potētia ꝯstat ꝙ est cōis tā ad potētiā ḡnandi q̄ spirādi q̄ ēt creādi. vt aūt scdō mō sumit̄ nō cōtinet sub se potētiā ḡnatiuā nec spiratiuā ad intra. ⁊ hoc mō accipiūt potētiā cōit̄ scti ⁊ doctores catholici ī q̄stione ista. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū est sciēdū:ꝙ hic nō querit̄/an ꝑsone diuine sint eq̄les ī potētia itensiue tāq̄ in aliq̄ eq̄ ꝑfecto ab eis ꝑticipato siue totalit̄ idistīcto. q2 ꝯstat ꝙ vt sic sūt eq̄les/vt appet ex dictis in alia q̄stione vt eñi ibi dictū ē oēs diuīe ꝑsone sūt ꝑfecte eq̄les ī ꝑfectionia magnitudīe.s3 q̄rit̄/an sint eq̄les in potētia extēsiue:sic itelligendo ꝙ totidē ⁊ eadē sint ꝓducibilia ab oīb⁹ ꝑsonis:an nō:s3 aliqd sit ꝓducibile ab vna qḋ nō alia. ¶ Hoc supposito appet ex ꝑcedentibus qd dicēduꝫ ad q̄situm:quoniā extendendo potentiā ad potētiā ḡnatiuā ad spiratiuam ⁊ creatiuā ꝯstat ꝙ ꝑsone diuine non sunt equales in potentia/sed poti⁹ ineq̄les:sine oñi tñ imꝑfectione alicuius ꝑsonarū. vocando aūt potentiam sicut et cōiter vocant sancti solaꝫ potētiā creatiuā rei possibilis ꝓductiuā/sic oēs ꝑsone sunt eq̄les totaliter ī potētia sic accepta. ¶ Primum apparet:q2 dicere ꝑsonas diuinas esse eq̄les in potentia large sumpta/est dicere oēs ipsas esse quorūcū3 ⁊ eorūdem ꝓducibiliū ꝓductiuas. s3 hoc ē falsum:nec eñi filius est ꝓducibilis nisi a p̄re:nec spūs sanctus nisi a patre ⁊ a filio:ergo cum aliquid sit ꝓducibile ⁊ productum a patre qḋ non a filio:⁊ aliqd a patre ⁊ a filio qḋ nō a spū sancto:per consequens sequitur ꝙ persone diuine non pñt dici equales in potētia sic accepta. ¶ Ex hoc seq̄tur corollarie: ꝙ si omnipotentia includeret seu diceret vl̄iter potentiam cuiuscū3 ꝓducibilis ꝓductiuā/nec filius nec spūs sanctus posset dici omnipotens:sed pater solus:cū ipse sol⁹ sit oīa ꝓducibilia ꝓductiuus. nec tamē ex hoc seq̄tur ꝙ pater sit perfectior q̄ filius nec spiritus sanctus:quia ꝙ pater ⁊ non filius nec spiritus sanctus possit generare/⁊ pater ⁊ filius spirare non autem spūs sanctus/hoc nō arguit aliquam maiorē perfectionem in patre q̄ in filio vel in spiritu sancto. non eñi generare seu spirare est maioris ꝑfectiōis in patre q̄ generari in filio ⁊ spirari in spiritu sancto. q̄re ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ persone sint eq̄les extensiue in potētia alio mō sumpta/apparet per contrariam rationē:vez quia nihil est creabile vel quomōcū3 ad extra ꝓducibile ab vna ꝑsonaruꝫ qḋ non sit producibile a qualibet aliarum. sed illa dicuntur esse equalia in potentia a quib⁹ eadeꝫ sunt ꝓducibilia. ergo ⁊c. ¶ Hoc mō sancti ⁊ doctores catholici accipiunt potentiam quando dicūt ꝙ diuine persone sunt equales in potētia: ⁊ ꝙ q̄libet ꝑsona est omnipotens. si eñi per omnipotētiā intelligerent vel sub ipsa ꝯprehenderent potentiā generādi ⁊ spirandi siue posse generare ⁊ spirare:nec omnes ꝑsonas dicerēt esse ī potentia equales:nec omnes omnipotētes. ¶ Et si q̄ratur quare sancti accipiunt potentiā nō intelligēdo per ipaꝫ potentiam generatiuaꝫ nec spiratiuam. ¶ Ad hoc respōdetur:ꝙ quia sancti loquūtur contra hereticos qui dicebant filium esse patre minorem ⁊ imperfectiorem: ideo ad errorē huiusmodi excludēdū ⁊ ad insinuandum personas esse omnino equales secundum ꝑfectionē/non vocāt potentiā nisi illā que ꝑsonis omnibus est cōis:qualis nō est generatiua nec spiratiua sed tantummodo creatiua que respicit tantuꝫ possibilia vt possibile diuiditur ꝯtra necesse esse non vt diuiditur contra īpossibile. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationeꝫ in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro:vtrum potentia generatiua ⁊ spiratiua ad ītra contineātur sub omnipotentia. ¶ Et videtur ꝙ sic: quia omnipotentia distribuit pro quacunq3 potentia:sed tam potentia generatiua q̄ spiratiua est aliqua potentia. ergo ⁊c. ¶ Contra:quia persone diuine sūt equales in potentia vt dictum est in questione alia:sed ipse persone diuine non sunt equales in potentia generatiua nec spiratiua:ergo nec potentia generatiua nec potētia spiratiua est potentia:nec per consequens cōtinetur sub omnipotentia. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram/an potentia generatiua ⁊ spiratiua sit potentia. Secūdo dicam ad quesituꝫ/an potentia generatiua dei vel spiratiua contineatur sub omnipotētia.

Quantum ad primum apparet ex questione alia quid dicendum. quoniam potentia actiua potest sumi dupliciter. Vno modo vniuersaliter ꝓ ol potentia ꝓductiua. Alio modo specialit̄ tñ ꝓ potētia effectiua. in plus eñi se habet ꝓductiuū q̄ effectiuū ⁊ ꝓducibile q̄ effectibile:quoniā potentia effectiua dicitur tantuꝫ respectu ꝓducibilis a producente essentialit̄ differētis:sicut ⁊ effectibile dr̄ ꝑ se illḋ qḋ ꝓductū a ꝓducēte essētialit̄ ē distīctū. ⁊ hīc ē ꝙ effectibile seu effectū vl factū nō dr̄ nisi de ente possibili esse ⁊ nō esse:nec potentia primo effectiua dicitur nisi respectu talis entis sic possibilis. solū enim tale ens ꝓductiuū est a ꝓducēte essentialit̄ distīctū

⁊ ideo per oppositum nec potentia gn̄atiua dei nec spiratiua dicitur effectiua: nec aliqua ꝑsona diuina dicit̄ aliā efficiens nec ab ipsa effecta: quia vna ab alia est essentialiter idistincta. Productiua aūt potētia dicit̄ respectu ꝓducibilis cuiuscūq; siue a ꝓducēte essentialit̄ siue tm̄ realiter differentis. sicut ⁊ ꝓducibile ab aliquo seu ꝓductū dicit̄ vniuersaliter oē illō qd̄ est ab ipso pont possibile seu de facto in esse positum siue sit ab eo essentialiter siue tm̄ realit̄ distinctū. Ex q̄ seq̄tur ꝙ cū nō oē ꝓductū sit factuꝫ nec omne ꝓducibile effectibile nec oē ꝓducēs efficiens: sꝫ econuerso omne efficiens ꝓducens vel effectuū ꝓductiuū ⁊ omne effectibile ꝓducibile / ꝙ in plus se habet potētia ꝓductiua q̄ effectiua. ¶ Hoc p̄misso apparet omni catholico: primo ꝙ potentia generatiua ⁊ spiratiua dei ad intra / est potentia ꝓductiua. Secundo ꝙ non est potentia effectiua. Utrunq; istoꝝ apparet: qm̄ potentia generatiua vel spiratiua respicit tantum personā ꝓductaꝫ a persona ꝓducente realiter non essentialiter differentē: sed vt dictū est potētia ꝓductiua ē respectu cuiuscūq; ꝓducibilis. Non aūt effectiua dicit̄ nisi tm̄ respectu ꝓducibilis a ꝓducēte essentialit̄ differētis. g̃ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet q̄d ad illum primū articulū sit dicēdū: qm̄ potētia gn̄atiua ⁊ spiratiua ē vtiq; ⁊ dicit̄ potētia actiua primo mō vꝫ vniuersaliter sūpta: non aūt scd̄o mō accepta vꝫ pro potentia effectiua. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum: vbi respondendum est ad q̄stiū:

est sciendū ꝙ potētiā gn̄atiuā ꝯtineri sub oīpotētia nō est ipsam ꝯtineri sub ea vt singulare dicit̄ ꝯtineri sub vlī vt sortes sub oī hoīe: quasi ly omne additum potētie cū dicit̄ oīpotētia distribuat potētiā ipaꝫ cui additur pro quacūq; potētia: sicut cū dicit̄ oīs homo hoc signū oīs distribuit ⁊ stare facit hoīem ꝓ oī hoīe singulari. non eñ hoc mō potentia distribuit̄ pro oīpotētia singulari formalit̄ nec etiam eminēter cū dicit̄ omnipotentia. nō enim deus omnipotēs ē formalit̄ oīs potētia: ⁊ lꝫ oēꝫ potētiā singularē ⁊ oē ens ꝯtineat eminent̄: nō tm̄ ex hoc dr̄ oīpo. q2 si ꝑ impossibile eēnt duo dij cq̄ potētes quilibet diceretur oīpotens: nec tm̄ oīpotentia vnius ꝯtineret aliquo mō oīpotētiam alterius. solū g̃ ex hoc deus dicit̄ oīpo: q2 potest in oē possibile. nec eñ oīpotēs quātū ad significatū suū ꝓpriū dicit aliud q̄ illō qd̄ est i oē possibile potēs. ¶ Ex q̄ seq̄t̄ primo: ꝙ cū dr̄ oīpotētia vel oīpotens / nō distribuit̄ ꝑ ly omne potētia ꝓ oī potētia nec potens ꝓ omni potēte singulari: sed omnipotētia vel omnipotēs est vnum nomē equiualens vni termino recto specificato per signū distributiuū ⁊ suū distribuibilem terminū. qd̄ apparet: quia vt dictum est oīpotens idēꝫ est qd̄ potens in oē possibile. ¶ Secundo: ꝙ querere an potentia generatiua ⁊ spiratiua cōtineatur sub oīpotentia / non est querere an genituꝫ ⁊ spiratū cōtineatur vt singulare sub vlī sub ente possibili omni qd̄ respicit oīpotentia seu omnipotens. Hoc apparet: qm̄ constat ꝙ potētia gn̄atiua et spiratiua dei est ipsa diuina essentia: ⁊ per ꝯn̄s omnipotētia: que non est aliud q̄ diuina essentia. eodem eñ de⁹ vꝫ seipso est potens generare ⁊ spirare siue generans necessario atq; spirans quo pōt creare: ergo nō oportet q̄rere an potentia gn̄atiua vel spiratiua contineat̄ sub oīpotētia q̄si singulare sub vniuersali / vt sortes sub oī hoīe: cum oīpotētia sit illa eadē numero singularis potētia vꝫ ipsa diuina essentia quā importat potētia gn̄atiua et spiratiua: sꝫ est dubiuꝫ qd̄ hic q̄rit̄ / an ipsa diuīa essentia dicat̄ oīpotētia vl̄ de⁹ oīps vl̄ respectu oīs ꝓducibil̄ sub q̄ ꝯtinet̄ fili⁹ genit⁹ ⁊ sp̄us sctūs spirat⁹ / vel tm̄ respectu rei possibilis effectibil̄ sub q̄ non ꝯtinet̄ suppositū diuinū nō genitū nec spiratū. ¶ Ex quo apparet / ꝙ ista questio magis est verbalis ⁊ de significato vocis q̄ realis. ꝯstat eñ hic dere vꝫ ꝙ omnes diuine persone possunt ꝓducere omne possibile ab eis essentialiter distinctuꝫ quale est possibile diuisum cōtra necessarium. non aūt oēs p̄nt ꝓducere oē possibile absolute sumptum vt cōtra impossibile diuisum: quia nec omne tale possibile est ꝓducibile / sicut paternū suppositum improductum. alia aūt duo supposita / licet sint producibilia et producta / non tamen ab omnibus personis. Ex quo sequitur ꝙ qui vellet vocare omnipotens solum illud quod potest in omne producibile absolute ⁊ vniuersaliter sumptum / haberet dicere consequent̄ ꝙ solus pater est omnipotēs: non aūt filius cum nec possit generare: nec sp̄us sanctus / cū nec possit generare nec spirare. ⁊ tunc secundū hoc esset dicendum ꝙ potētia generatiua ⁊ spiratiua cadit seu ꝯtinet̄ sub oīpotentia mō preexposito hoc intelligēdo. Qui aūt vellet vocare omnipotens p̄cise illud qd̄ pōt i oē possibile diuisum contra impossibile / talis q̄ hoc vocabulo abuteretur h̄ret dicere consequēter ꝙ oīpotēs ē impossibile: nec aliqua persona diuina nec trinitas ip̄a tota est oīpotēs: cū nec aliq̄ diuīa ꝑsona nec oēs simul̄ possint ꝓducere oē possibile sic acceptum / cū non oē taliter sumptū sit ꝓducibile sicut suppositū paternū qd̄ impossibile est esse ꝓductū. Uocādo autem tertio oīpotēs illud qd̄ pōt in oē possibile diuisū contra ens necessariū mō q̄ accipitur a sanctis oīpotēs ⁊ omnipotentia: sic ꝯr̄ter est dicendum ꝙ oēs ꝑsone sunt oīpotētes: nec potētia gn̄atiua vel spiratiua cōtinet̄ sub omnipotētia sic accepta. ¶ Ex q̄ sequitur ꝙ hoc mō accipiēdo oīpotētiā nō est verum dicere ꝙ oīpotēs est soluꝫ qd̄ pōt in oē illud qd̄ non implicat contradictionem. nō enim iplicat ꝯtradictionē filium generari nec sp̄ūm sctm̄ spirari: nec tm̄ pōt fili⁹ generari nec sp̄us sctūs spirari ab omni persona omnipotente. ¶ Confirmat̄. q2 oīpotēs vt sic sumptū non respicit oē ꝓducibile possibile vt cōtra i possibile diuisum: sed vt ꝯ necessariū: sed possibile ꝓducibile cōtradictionē nō iplicās dicit̄ oē ꝓducibile necessarium vel ꝯtingens: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē possibile ꝓduci vt diuisum cōtra ipossibile. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc pōt argui: q2 Augusti. ꝓbat filium esse equalem patri per hoc: q2 si pr̄ non pōt gn̄are filium sibi equaleꝫ / seq̄tur ꝙ sit impotens: sed hoc non seq̄ret̄ nisi posse generare esset simplicit̄ posse. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondetur ꝙ licet consequentia Augusti. predicta sit bona: vꝫ ꝙ si pater nō posset gn̄are filium sibi equal̄ non esset oīpotens sed impotēs: nō tm̄ ex hoc seq̄tur ꝙ posse generare sit posse simplicit̄ vt loqmur hic de posse: cū posse vt hic sumit̄ solū sit r̄spectu possibil̄ ꝯtingētis. ⁊ tō sicut bn̄ seq̄t̄ / pr̄ nō ē de⁹: g̃ nō ē potēs nec tm̄ ex hoc seq̄t̄ ꝙ deū eē sit posse: ita ꝯsil̄r̄ i ꝓposito ē dicēdū. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnes i p̄ncipio apparet solutio ex predictis in vtroq; articulo q̄stionis.

Circa distinctionē vigesimam primā in qua magister incidēter determinat aliqua de q̄busdam dictionib⁹ exclusiuis ostēdēdo quō possūt verificari de diuinis ꝑsonis vt quō possit dici ꝙ tāta ē sola vna persona quāta oēs tres simul sumpte: ⁊ vtrum sit verū dicere ꝙ solus pater est deus: ⁊ ꝙ trinitas est sol⁹ deus: quero de istis duobus. Et primo de primo. vtrum hec sit vera: vꝫ ꝙ tanta est vna sola ꝑsona diuina quāta trinitas simul tota. ¶ Et videt̄ ꝙ sic: q2 sola vna ꝑsona ē diuina essentia: sed diuina essentia ē tāta quāta tota trinitas: immo est trinitas ipa tota. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra: q2 vna res non ē tot nec tantum quot ⁊ quantum sunt tres: quarum altera est ipsa / alie autem due sibi equales sunt ab eo realiter differentes. sed vna persona diuina sola est tan-

tum vna res. trinitas autem ipsa importat tres res equales et realiter differentes. ergo &c. ¶ Responsio. vbi sic procedã. Primo enim ostendam quomodo ad questionem istam est respondendum secundum opinionem ponentium diuinam essentiam esse ab omnibus personis distinctam in re extra. Secundo quid est ad ipsam dicendum secundum veritatem: ponendo opinionem aliam veram / videlicet ꝙ nulla est inter essentiam et personas diuersitas in re extra.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ vnum esse tantum quantum alterum est ipsum esse eque perfectum. et hoc vel intensiue: vt vna albedo dicitur tanta quanta alia quia eque intensa. vel extẽsiue: vt vnũ continuum dicitur tantum quantum alterum. vel discretiue: vt vnus numerus vel exercitus dicitur tantus quãtus alius. In proposito autem quando queritur / an vna sola persona sit tanta quanta trinitas tota / nõ accipitur tantum et quantum extensiue nec discretiue: sed intensiue. nec enim vna persona nec omnes simul sunt aliquid continuum: nec vna sola persona est discretiue tot persone quot simul omnes. ergo non querit / an vna persona sola sit tanta quanta omnes simul aliquo predictorum modorum primorum duorum: sed tertio modo tantum / vz an sit tante perfectionis vna persona intensiue per se sola quante est trinitas ipsa tota. ¶ Hoc supposito videt mihi ꝙ ponentes diuinam essentiam esse a personis omnibus simul sumptis distinctam existere in re / habent dicere consequenter ꝙ nullo modo vna sola persona est tãta quanta trinitas simul tota. ¶ Hoc probo sic. impossibile est vnum per se sumptum esse tante perfectionis intensiue quante est ipsum idem et alterum ab eo distinctum sibi equale: sed diuine persone omnes sunt in perfectionis magnitudine equales et realiter differẽtes sic ꝙ nec vna est altera nec res aliqua que sit ipsa: supposito ꝙ diuina essentia communis omnibus sit distincta ab eis omnibus in re extra. ergo &c. ¶ Maior est euidens: quoniam aut illud alterum dicit aliquem perfectionis gradum a perfectione primi per se sumpti distinctum / vel nõ. sed nõ potest poni secundum / videlicet ꝙ nullũ dicat perfectionis gradum a perfectione alterius distinctũ: quia supponitur ꝙ est equalis perfectionis secum. illa autem duo quorum vnum est perfectissimum: et alterum nullũ dicit perfectionis gradum / non possunt equaliter esse perfecta: ergo relinquitur primum: vz ꝙ importet aliquem perfectionis gradum a perfectione alterius distinctum: sed non magis vnum per se solum potest esse tante perfectionis intensiue quante est ipsum simul et alterum eque perfectum secum: ꝙ aliquod vnum continuum possit esse tantũ extensiue per se sumptum quantum est sumptum cum alio ipsi apposito ac equali. ergo &c. ¶ Minor quantum ad primam partem est euidens / videlicet ꝙ persone diuine sint equales. alia pars videlicet ꝙ sic sint realiter differẽtes ꝙ nec vna sit alia: nec res aliqua ab vtraque indistincta: ẽ etiã euidens / supposito vt supponitur ꝙ essentia sit distincta a personis omnibus in re extra. nec enim vna persona potest dici res que sit alia nisi quia est diuina essentia: sed si deitas cõmunis omnibus personis distinguitur ab ipsis personis omnibus in re extra: ex hoc ꝙ quelibet persona est deitas nõ sequitur ꝙ sit res que est altera. ergo &c. ¶ Confirmat. quia ꝙ vna sola persona dicat tanta quãta est trinitas tota: aut hoc est: quia vna persona est omnis alia persona et trinitas tota: aut quia est res puta deitas q est omnis persona formaliter vel eminenter. Sz cõstat ꝙ primũ non potest poni. non enim vna persona est aliqua alia que ab ipsa realiter sit distĩcta. Nec scdm potest poni supposito ꝙ essentia diuina sit distincta a personis omnibus in re extra. Nec tertiũ: quia si deitas esset eminenter omnis persona seu proprietas relatiua sequeretur ꝙ ipsa esset perfectior omni persona seu proprietate relatiua: et per consequens ꝙ omnis persona esset imperfecta et ab ipsa essentia diuina realiter distincta. quecũque enim quorũ vnum est eminenter alterum sunt realiter sic diuersa ꝙ vnũ est alio imperfectius: et per consequẽs imperfectũ. nec enim realiter eorundem vnũ põt esse altero perfectius: nec per consequens ipsum existere eminenter. sed ista videlicet ꝙ essentia diuina sit ab omnibus personis realiter distĩcta ac eis perfectior et per consequens ꝙ omnis persona sit imperfecta / sunt impossibilia et absurda. ergo &c. ¶ Si dicat ꝙ licet diuina essentia sit distincta a personis omnibus in re extra: non tñ realiter sed realiter est omnis persona: et ideo licet vna persona non sit alia: est tñ res puta ipsa diuina essentia q est ipsa cũ sit ab omni persona realiter indistincta. ¶ Hoc nõ valet. primo quia vt probatũ est supra in dist. 4. si diuina essentia sit distincta a personis omnibus in re extra / non minus ab eis omnibus ꝙ vna persona ab altera est distincta: ergo nõ magis hoc supposito diuina essentia esset aliqua personarum ꝙ vna persona sit altera. Secũdo: quia esto ꝙ hoc esset verum videlicet ꝙ essentia esset distincta in re extra ab omni persona: et ꝙ esset realiter omnis persona: non tamẽ sic esset omnis persona: nec ei idem sicut sibiipsi: cũ ab omni persona et non a seipsa supponatur esse distincta in re extra: ergo nec vna persona posset esse tanta / nec etiam ipsa diuina essentia / quanta est trinitas ipsa tota ¶ Consequentia probatur: quoniam vt dictum est supra / vnum per se sumptũ non est tantum quantum sumptum cũ alio ipsi equali ac ab eo in re extra distĩcto: sed omnes persone diuine vel proprietates relatiue habẽt poni eque perfecte cũ diuina essentia: alias si essentia esset eis perfectior: ipse essent imperfecte et ab essentia realiter distĩcte: ergo si essentia est ab eis omnibus distincta in re extra / nec vna persona nec ipsa essentia potest dici tanta quanta est trinitas simul tota. quare &c. ¶ Ex his predictis apparet impossibilitas et improbabilitas opinionis predicte ponẽtis diuinam essentiam esse distinctam a personis omnibus in re extra. ad illam enim opinionem sequitur maior pluralitas ꝙ trinitas in diuinis: et ꝙ nulla persona sit alia nec res que ẽ ipsa: et per cõsequens ꝙ persone omnes non sint vnicum ens perfectũ sed ista et alia multa que ad eam sequuntur sunt inconuenientia et absurda. quare &c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum dico primo ꝙ secundum veritatem vna sola persona diuina est tanta quanta est trinitas simul tota. Secundo ꝙ hoc potest saluare opinio que ponit diuinam essentiam esse in re extra totaliter indistinctã a personis omnibus simul sumptis ¶ Primum apparet: quoniam quelibet persona diuina est per se infinita non tantum trinitas ipsa tota: sed infinito nihil perfectius esse potest: ergo nec omnes tres persone simul sumpte sunt aliquid perfectius ꝙ earum altera per se sola: ergo et quelibet est tanta quanta est trinitas simul tota. ¶ Confirmatur. quia non tantum omnes tres persone simul sunt deus: sed etiam quelibet earum est deus nec prima habet aliquo modo ꝙ sit deus ab aliqua aliarum: nec secunda etiam nec tertia nisi tantum originalit. formaliter enim quelibet persona est deus seipsa non aliqua alia mediãte. ergo nec oẽs simul persone sunt aliqd perfectius ꝙ vna ipsarũ tantũ. ¶ Cõsequẽtia est euidẽs quia eo qđ est deus nihil põt esse perfectius: sed quelibet persona est deus formaliter semetipsa non tantum trinitas simul tota. ergo &c. ¶ Secundum: videlicet ꝙ predictã veritatem possit saluare opinio illa que ponit diuinã essentiam esse indistinctam totaliter in re extra a qualibet personarum et ab omnibus simul sumptis: probatur.

quoniam opinio ponens personam quamlibet esse rem aliquam a personis omnib⁹ indistinctā euidēter pōt pone re imo expresse ponit ⁊ saluat quamlibet personam esse tante pfectionis quante est trinitas simul tota. ¶ Hoc ē euidens: quia qđ est idem totaliter cum pluribus tantū est quātum oīa illa plura: nec solum ipm qđ est idē cū illis pluribus: sꝫ etiā oē illud qđ est idē totalr̄ in re extra cū illo ab illis pluribus indistincto: sed opinio q̄ ponit diuinam essentiam esse indistinctam totaliter in re extra a q̄libet personarū ⁊ ab omnibus simul sumptis/ponit quālibet personarum esse rem aliquam puta diuinam essentiam que ē trinitas simul tota cum sit ab omnibus trib⁹ personis indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia licet vna persona non sit alia cum sit ab ipsa realiter distincta: est tamē res videlicet diuina essentia que est omnis persona: cum a nulla magis q̄ a seipsa sit distincta in re extra. sed qđ est res a personis omnibus indistincta/esto ꝙ non sit omnis persona est tante perfectionis quante est omnis persona. ergo non tantum diuina essentia que est omnis persona est tanta quanta trinitas simul tota: sed etiam quelibet personarum: cum quelibet sit essentia que est omnis persona: licet vna persona non sit alia. et hoc expresse ponit opinio supradicta. quare ⁊c. ¶ Sed nunquid deus per se solus potest dici tante perfectionis quante est ipse simul sumptus cum qualibet vel cum aliqua re creata? ¶ Ad hoc est dicendū/ꝙ licet deus ⁊ creatura simul sint aliquid perfectius formaliter extensiue q̄ deus solus tantummodo per se sumpt⁹ quia tamen deus est omnis perfectio possibilis a se alia eminenter: adeo deus solus est tantus formaliter vel eminēter quantus ipse ⁊ quelibet res creata. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis: quoniam maior illa assumpta que dicit/vna res non est tanta quanta plures/vera est de illa re que sic est vna ꝙ nec est plures nec aliqua vna a pluribus indistincta. non sic autem est vna res aliqua vna persona cuꝫ quelibet vt dictum est sit diuina essentia a pluribus rebus videlicet ab omnibus personis indistincta totaliter in re extra.

SEcundo quæro de secundo: videlicet vtrū hec ꝓpositio sit vera: sola vna ꝑsona puta solus pater vel solus filius vel solus spiritus sanctus est de⁹. ¶ Et videtur ꝙ sic: qm̄ sola trinitas est deus: sed sola vna ꝑsona est res que est tota trinitas. est em̄ essentia diuina q̄ est omnis ꝑsona. ergo ⁊c. ¶ Cōtra: qꝛ nō omne qđ ē deus est vna ꝑsona sola. ergo nec sola vna ꝑsona est deus. ¶ Cōseq̄ntia ē euidens. qm̄ ꝓpositio affirmatiua cum exclusiua dictiōe accepta infert vlēm de terminis trāspositis: sicut ista/solus homo est risibilis vel currit/infert istam: ergo oē risibile vel currēs ē hō. quare ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enim dicam ad q̄sitū/vꝫ an ista sit vera: sola vna persona est deus. Scđo inq̄ram an hec sit vera/sola trinitas est deus.

Quantum ad primum est opinio quorundaꝫ dicentium ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuoꝝ non excludit alterum: ⁊ ita ꝑ hoc ꝙ dicit̄ pater solus/non excluditur filius: quoniam nihil potest excludi ab eo qđ est de intellectu ipsius: sed vnum relatiuorum est de intellectu alterius cum ponatur in diffinitione ipsius. ergo ⁊c. ¶ Tunc secundum opinionem istam forsitan diceretur ꝙ ista est vera/solus pater est deus: quia cum dictio exclusiua addita patri non excludat filium cum ista/solus pater est de⁹/stat ꝙ filius sit deus. ¶ Sꝫ hic modus dicendi deficit. Primo quia falsum accipit quando dicit ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuorum non excludit alterum. si enim hoc esset verum sequeretur ꝙ ista propositio esset falsa/solus pater est pater/vel solus filius est filius: et ista vera/sola creatura est. sed hoc est falsum. prima enim est vera ⁊ secunda falsa. ergo ⁊c. ¶ Consequentia probatur: quoniā hec est falsa/pater ⁊ filius sunt pater: ⁊ hec vera/omne quod est est creator vel creatura/vel sola res creata ⁊ increata est. sed si dictio exclusiua vni relatiuo addita non excludit sed includit alterum: ista propositio/solus pater est pater/equipollet isti/pater et filius est pater: quam cōstat esse falsam: ⁊ ista/sola creatura est/equipollet isti/creator et creatura est: quam constat esse veram. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia dictio exclusiua addita alicui subiecto excludit omne ab illo subiecto distinctum realiter ⁊ negatum: sicut cum dicitur solus homo/excluditur omne illud quod non est homo: sed constat ꝙ pater non est filius sed ab eo realiter est distinctus. ergo ⁊c. ¶ Nec valet ratio que ad probandum conclusionem predictam adducitur. non enim sic vnum correlatiuorum est de intellectu alterius ꝙ omni conceptu quo concipitur vnum concipiatur ⁊ alterum: alias hec propositio in mente formata/pater est persona improducta vel generat vel distinguitur realiter a filio/esset falsa: cum tamen sit vt vera ab omni catholico cōcedēda. quare ⁊c. ¶ Consequentia apparet: quoniaꝫ propositio ista sicut ⁊ omnis in mente formata constat ex diuersis actibus intellectus: quorum alius videlicet conceptus patris est subiectum: de quo quero/an sit conceptus seu actus intelligendi patreꝫ tātum an patrem simul et filium? Si primum: ergo habeo propositum/videlicet ꝙ non sic filius est de conceptu patris quin possit concipi pater aliquo conceptu quo non concipitur filius ⁊ ēconuerso. Si auteꝫ ponatur secūdum: ergo propositio supradicta est falsa sicut et ista/pater et filius sunt persona improducta vel generans et a filio realiter distinguūtur. Hoc autem non est verum. ergo ⁊c. ¶ Secūdo deficit modus dicendi predictus: quia esto ꝙ esset verum hoc quod accipit/non sequeretur ꝙ hec esset vera: solus pater est deus: quoniam spiritus sanctus non est relatiuum patris secundum ꝙ pater est: sed solius filius: ergo esto ꝙ cum dicitur solus pater non excludatur filius supposito ꝙ dictio exclusiua addita vni correlatiuorum non excludat alterum: ex hoc tamen non habetur quin excludat spiritum sanctum: de quo tamen vere dicitur predicatum vꝫ deus: quare ⁊c. ¶ Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicenduꝫ sicut dicitur communius. Ad cuius euidentiam est sciendū ꝙ dictio huiusmodi exclusiua solus/potest teneri seu accipi in propositione dupliciter/videlicet precisiue ⁊ exclusiue. Ut primo modo videlicet precisiue accipitur nihil a subiecto cui additur per ipsam remouetur seu excluditur: sed tantum denotatur ꝙ predicatum conuenit subiecto et est verum de ipso per se accepto nullo alio mediante. Ut autem secundo modo videlicet exclusiue: quo modo proprius ac communius sumitur: excluditur seu remouetur per ipsam a subiecto cui additur/oē vere ab eo negatum: ⁊ significatur per talem propositionem ꝙ predicatum sic competit subiecto adequate ꝙ nulli alteri conuenit a quo subiectum ipsum negatur. ¶ Hoc premisso apparet quid dicendum: quoniam si solus accipiatur primo modo videlicet precisiue: sic propositio ista potest concedi tanq̄ vera/solus pater vel solus filius vel solus spiritus sanctus est deus. non autem si secundo modo/videlicet exclusiue accipiatur: immo vt sic est falsa. ¶ Primum apparet/quoniam constat ꝙ hec propositio est vera/pater seipso non aliquo alio a se distincto mediante est deus: sed ista/solus pater est

deus idem significat qđ illa vt ista dictio exclusiua solus accipitur primo mō videlicet ꝑcisiue. vnde ista ꝓpositio solus pater est deus/vt solus accipitur ꝑcisiue/exponit per istam pater seipso non aliquo alio est deus. hanc autem propositionem constat esse verā. ergo ꝛc. ¶ Secundum vero ꝙ sit falsa vt ly solus accipitur secundo modo/quomō nō ꝑlo ꝑdicto accipitur exclusiue ꝓbatur: quoniam ista solus pater est deꝰ vt ly solus accipit exclusiue infert istam vlem terminis transpositis/omnis deus est pater sed cōstat ꝙ ista est falsa. ergo ꝛ pria. ¶ Maior apparet/quia per ꝓpositionem omnem cuius subiecto apponitur dictio exclusiua exclusiue sumpta/significatur ꝙ ꝑdicatum cōuenit soli subiecto nō alicui alteri ab eo negato: ergo per istā/solus pater est deus significatur ꝙ predicatū eius qđ est deus cōuenit soli patri non alicui alteri: sed si nihil a patre distinctum est deus/oīa deus ē pr. ¶ Cōfirmatur per regulaȝ adductā in pricipio/vȝ ꝙ semper ab exclusiua ad vniuersalem affirmatiuam de terminis trāspositis est bona ꝯña: sicut si solus hō est compositus ex aīa intellectiua ꝛ corpore: ergo oē sic cōpositū est hō. ergo ꝛc. ¶ Et qr ista ꝓpositio solus pr est deus ꝛ alia omnis i q̄ ponitur consimilis dictio exclusiua/accipitur cōmuniter ꝛ intelligit in sensu illo in q̄ tenet ipsa exclusiua dictio exclusiue: ideo absolute ꝛ simplicit est dicendum ꝙ non est vera: sed falsa ꝓpositio supradicta. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundum consimiliter est dicendum sicut dictum est ad primū: vȝ ꝙ ista ꝓpō sola trinitas est deus: est vera si sola tenеatur ꝑcisiue: quia constat ꝙ trinitas est deus ꝑ se/se ipsa. si autē teneat exclusiue non videtur esse vera: quoniam vt apparet ex regula allegata in articulo precedenti ista ꝓpositio sola trinitas est deus mō ꝑexposito intellecta infert istam vlem de terminis transpositis omnis deus vel oē qđ est deus est trinitas: sȝ hec est falsa. non enī pater est trinitas nec filius nec spūs sanctus: cum deus vere dicatur non tm̄ de trinitate tota: sed etiam de ꝑsona qualibet ꝑ se sumpta ergo ꝛc. ¶ Sȝ contra regulā supradictam instat: ꝛ ꝙ nō sit vniuersaliter vera ꝓbatur: quoniam non sequitur/tātū necessariū de necessitate est verum: ergo omne verum de necessitate est necessariū. ¶ Ad hoc respōdet ꝙ regula illa est vera qn̄ exponentes exclusiuam sunt ꝯuertibiles cum ipsa. quādo aūt aliqua exponēs non est ꝯuertibilis nec regula illa est vniuersalis: sicut declarat i exemplo ꝓposito. exponens enī predictam exclusiuaȝ tm̄ necessariū de necessitate est verum/q̄ quidem exponēs est ista nihil aliud a necessario est de necessitate verum/non est conuertibilis nec simpliciter vera: ꝛ ideo non sequitur: tm̄ necessarium de necessitate est verū/ergo omne verū est de necessitate necessariū: sed debet inferri: ergo omne qđ est de necessitate verum est necessariū. In ꝓposito aūt oēs exponentes istam exclusiuaȝ sola trinitas vel solus pater ē deus sunt simpliciter ꝯuertibiles: ꝛ ideo hic tenet rña. ¶ Sȝ nunquid saltē ista propositio/trinitas est solus deus/pōt cōcedi vt vera? ¶ Ad hoc respondet August. lib. 6. de trinitate secūdū ꝙ magister recitat in litera/ita dicēs. Trinitatem dicimus deū solū quāuis semper sit cum spiritibꝰ a animabus sanctis: sed solum dicimꝰ quia non aliud q̄ ipsa trinitas deus est. non enī illi cū illa deus sunt vel aliq̄ alia: sed ipsa trinitas tantū non illi vel alia deus est. Hec August. Ex q̄bus habetur ꝙ si per istam/trinitas est solus deus/intelligatur ꝙ non aliud q̄ trinitas vel ꝑsona aliqua trinitatis est deus/vel ꝙ trinitas est deus tantuȝ non aliquid ab ea distinctum/potest ꝯcedi propositio lȝ i ꝓpropria tanq̄ vera. si autem per eā intelligat ꝙ trinitas est deus solitarius qđ ꝛ magis per eam intelligi vr vt sic ꝓpositio non est vera. ¶ Sic ad questioneȝ. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. non enim vt dictum est hec est vera simpliciter/sola trinitas est deus. esto etiam ꝙ esset vera non sequeret ꝙ ista esset vera/solus pater est deus: nisi illo mō q̄ in precedentibꝰ est ostensum.

CIrca distinctionē vigesimamsecundā in qua magister determinat de quibusdam noībus q̄bus deꝰ est a nobis nominabilis: ꝛ hoc in gnāli ostēdens quomō deus ipse diuersimode ꝛ diuersis noībus noīatur: Quero primo: vtrum deus sit nominabilis aliquo nomine sibi imposito a viatore? ¶ Et videtur ꝙ sic: quoniā de facto deus nominatur multis nominibus sibi a viatore impositis: sed talis noīa viator ad deū significandum imponere non potuisset nisi deus ipse eis noīabilis extitisset. ergo ꝛc. ¶ Cōtra: qr oē illud qđ potest ab aliquo nomē iponi potest ab ipso conceptu aliquo sibi ꝓprio intelligi sed deus nō est sic ab intellectu viatoris intelligibilis. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī ꝑmittā de nominibus quandam cōmunem distinctionem. Secūdo dicam ad questionem.

Quantum ad primum distinctio communis de nominibus premittenda est: ꝙ noīm alia sunt prime ꝛ alia secunde impositionis. Nominū prime impositionis alia sunt prime ꝛ alia secunde intētionis. Nomina prime impositionis ꝛ etiaȝ prime intentionis dicunt esse illa q̄ significant res veras extra animam existentes vt hō angelus color ꝛ corpus. illa aūt dicuntur esse prime ipositionis ꝛ secūde intentionis q̄ significant ꝯceptꝰ mentis ꝛ pro eis supponunt: non aūt ꝓ rebus extra animam talium ꝯceptuum obiectis. ꝛ talia noīa sunt predicabile vlē genus species differentia diffinitio ꝛ diffinituȝ licet quodlibet istorum possit supponere non tantum ꝓ conceptu mentis: sed etiā pro voce. non tm̄ enī conceptꝰ mentis sed etiaȝ oratio vocalis dicitur diffinitio: ꝛ nomē etiā diffinituȝ ac vlē cū sit ꝑdicabile in ꝓpōne vocali sicut conceptus in ꝓpositione mētali. Noīa autem secūde impositionis dicūtur esse illa que significant non res extra signatas nec earum conceptus in anima existentes: sed voces rerum significatiuas vel vocū significatiuarū ꝯditiōes siue ꝓprietates: cuiusmodi noīa sunt nomē verbum ꝑticipiū casus numerus ꝛ similis proprietates nominum importantia. non aūt de numero talium videtur esse ꝓpō: quoniā ꝓpositionum alia est vocalis ꝛ alia mētalis: ꝛ ideo propositio non tantum dicitur de voce complexa: sed etiam de conceptione seu intellectione similiter complexa in mente formata. Unde posset dici ꝙ nominū alia significant res extra que ita sunt signata ꝙ non signa/vt homo lapis ꝛ similia. ꝛ talia dicūtur nomina prime intētionis ꝛ prime impositionis. Alia autem sunt quorum significata sunt aliorū signa ita ꝙ simul sunt significata ꝛ signa: alia tamen a significatis suorū signorum. ꝛ ista sunt in duplici differentia. alia enim sunt que tantuȝ significant conceptū iportatū vt conceptus vel actus intelligendi vel intellectio sensatio ꝛ similia nomina quorum signata sunt precise res existentes in anima: q̄ quidē sunt signa existentiū in re extra. Alia aūt sunt que tātū significant voces rerum significatiuas vel earuȝ ꝓprietates vt illa de q̄bus est exēplificatū supra: q̄ dicūtr noīa secūde ipositiōis. Alia aūt tertio sūt q̄ significāt tā voces q̄ cōceptus vt diffinitio ꝛ diffinitū ꝓpositio ꝑdicabile ꝛ vlē. Alia aūt sūt q̄ significāt tria oīa supradicta vȝ tam res q̄ earum conceptus ꝛ voces significatiuas vt qualitas

ens ⁊ aliud omne trāscēdēs. tam albedo eñ vel alia oīs qualitas in re extra significata ꝙ eius cōceptus ꝙ vox significatiua dicitur qualitas ⁊ ens ac aliud quodcunq₃ transcēdens puta vnū verum ⁊ bonū. ¶ Ex p̄dictis pōt concludi falsam esse opinionē quorūdā dicētiū ꝙ omnis vox significatiua signat primo mentis conceptū: et scđo rem extra eius obiectū. quoniā vt apparet ex dictis aliqua sunt nomina que ita significāt rē cōceptā ꝙ nō eius conceptū vt hō ⁊ angelus. Alia que ita significāt conceptum ꝙ nō significāt obiectū per eū apphensum: vt intellectio ⁊ sensatio. Alia aūt sunt q̄ significāt vtrūq₃ istorum tam conceptū videlicet ꝙ eius obiectū eque primo vt qualitas ⁊ ens. ergo falsum est dicere omnē vocē significare primo mentis cōceptū ⁊ secūdario rē extra que est eius obiectū. ¶ Consequētia est euidēs. sed antecedens probatur. quoniā omnis vox potest supponere in ꝓpōne vocali pro suo significato. sed nec homo nec angelus nec alia aliqua vox q̄ est significās rē extra vt significatiue sumpta potest supponere nisi pro re extra: nec intellectio vel sensatio nisi ꝓ actu siue cōceptu in anima existente. q̄litas autē ⁊ ens vel aliud omne transcēdēs potest supponere ꝓ vtroq₃ istorū indifferēter: quoniā tam res extra ꝙ eius cōceptus in anima affirmatur siue dicitur qualitas et ens ⁊ aliud omne transcendēs. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si instetur de ista ꝓpōne / homo est species / vel aīal est genus: i qua homo nō supponit nec aīal ꝓ re extra. quoniā in tali ꝓpōne homo nō accipitur significatiue. non enim supponit pro suo significato: sed tantummodo ꝓ seipso. ¶ Ex quo sequitur corollarie: ꝙ licet cōceptus mētis dicatur vere gen⁹ vel species quia p̄dicabilis i ꝓpōne mētali sicut vox in ꝓpōne vocali: nō tamē in ista ꝓpōne vocali / homo est species / p̄dicatū qđ est species verificatur nec affirmatur de ipso mētis conceptu sed tantū de voce significāte. quoniā nullius ꝓpōnis p̄dicatū verificatur nec affirmatur i ipsa ꝓpōne / nisi vel de eius subiecto supponēte pro seipso: vel de alio a subiecto si subiectū supponit ꝓ eo. sed huiusmodi ꝓpōnis vocalis / homo est species / subiectū nō potest supponere ꝓ mētis cōceptu: quia nec significat eū. nullus autē terminus potest supponere nisi vel ꝓ seipo vel ꝓ suo significato. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc arguitur: ⁊ ꝓbatur ꝙ omnis vox significet mētis conceptū. Primo ꝑ illud pħi dictum in p̄mo peri hermenias: quia voces sunt signa earū q̄ sunt in anima passionū. Secūdo quia scđm Priscianū / nihil aliud est esse partē orationis ꝙ mētis ↄceptū significare. Ex quo sequitur ꝙ omnis pars orationis significat conceptū mētis quare ⁊c. Tertio. quia voces sunt inuente ad exprimēdū mētis ↄceptū. sed illud significāt etiā p̄mo ꝓpter qđ exprimendū sunt inuētę. ergo ⁊c. ¶ Ad primū respondetur ꝙ pħs p̄ise intendit dicere ꝙ voces ⁊ mētis conceptus quos ibi vocat passiones sunt signa eiusdē rei ordinata: quia cū res prius cōcipiatur ꝙ ad ipsam significandum nomē ipsi imponatur: ꝑ ↄsequēs prius res ipsa ꝑ conceptū ꝙ ꝑ vocē significatur. ⁊ quia vox est signū rei posterius p̄supponēs conceptū vt signū eiusdē rei prius: ideo dicitur ꝙ vox significat hoc est dat intelligere ⁊ supponit seu exigit ↄceptū / quo mediāte est imposita ad significādū. non autē pħs intēdit dicere ꝙ voces significent passiones seu mētis cōceptiones vt ipsarū ꝓpria significata: alias ↄtradiceret sibi ipsi cū in multis locis dicat cōtrariū vcȝ ꝙ vox significat rē non aūt eius ↄceptū: vt quādo dicit pluries ꝙ diffinitio est oratio siue sermo indicās tātūmodo quidditatē siue essentiā rei. constat enī ꝙ conceptus rei in mēte formatus nō est essentia seu q̄ditas eius: nec ꝑ ↄñs importatur scđm pħm ꝑ sermonē diffinitiuū. quare ⁊c. ¶ Ad scđm respōdetur ꝙ ↄceptus mētis aliquādo appellatur omne cognitū ab intellectu et hoc modo vocando mētis conceptū obiectū intellectum est verū illud Prisciani dictū: vcȝ ꝙ oīs pars orationis significat mētis ↄceptū non ꝓprie vcȝ ꝓ actu in mēte existēte vt accidens in subiecto / modo quo est hic sermo de ipo / sumptū: sed vocādo mētis ↄceptū obiectū cōceptū. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū negatur illđ qđ assumitur in maiore. non enī oēs voces sunt inuētę nec institute ad exprimendū mētis cōceptū: sed aliquę ad exprimēdum ipsos mētis cōceptus vt intellectio ⁊ sensatio: alię ad exprimendū affectiōes: vt ista vox amor vel odiū / ⁊ alię passiōes ↄsequētes p̄dictas affectiōes sicut gaudiū vel leticia ⁊ tristicia / delectatio ⁊ dolor: que ꝓprie ꝑtinent ad sensitiuā sicut letitia ⁊ tristitia ad itellectiuā. alię ad exprimendū res extra: vt homo vel angelus ⁊ substantia. et alię ad exprimēdū voces: vt nomē verbū ⁊ oīa alia secūde impositionis. alię aūt voces institute sunt ⁊ inuētę ad exprimendū vtr̄ ⁊ differenter oīa supradicta vt ens ⁊ alia omnia transcendentia vt dictum est supra. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū vbi est respondē

dum ad quesitū: pono quatuor ↄclusiones. ¶ Prima est ꝙ deus est noīabilis noībus impositis ad eū significādū a quolibet hominū cōprehēsorū. ¶ Hec est euidens. quia quilibet beatorum intelligit distincte et clare deum / nec minus homo cōprehēsor ꝙ viator potest formare vocale signū: sed omnis potens distincte intelligere aliquod obiectū ac formare vocale signū potest ipm īponere ad significandū obiectū distincte apphēsum vbi iam sit ab alio impositū / ꝙ si sic: potest vti eo vt signo talis signati ad qđ significanduȝ est impositum. ergo ⁊c. ¶ Scđa cōclusio est: ꝙ etiā deus est noīabilis noībus impositis ad eū significandum a viatore. ¶ Hec ꝓbatur sic ab vno doctore. si viator nō posset instituere seu īponere nomen aliquod ad significandū diuinā essentiā / hoc nō esset nisi quia nō posset distincte itelligere ipsam. sed hoc nō obstat quia vox aliqua potest aliquid distīcte significare qđ nū ꝙ p̄fuit distincte intellectum: sicut apparet de ista voce / homo / que distincte significat omnē hominē tam p̄sentē ꝙ futurū: cū tñ hō futurus nō fuerit distincte intellect⁹ ab imponente ipsam ad significādū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nisi aliquid posset distīctius significari ꝙ intelligi / cū substantia nō intelligatur a nobis nisi in cōceptu entis cōmuni: ꝑ ↄñs nullū nomē impositū a viatore posset significare aliquā rē de genere substātię distincte qđ est falsum. quare ⁊c. ¶ Sed ista ratio accipit dubium vcȝ ꝙ nō oporteat ad aliquid distincte significandū siue ad nomē distincte significās imponēdū ipȝ esse distincte intellectū. sicut enī nullus pōt nomē aliquod īponere ad significādū aliquid nō p̄intellectū / ita nec ad significādū distincte nisi distincte p̄intellectum. nō enī magis absolute significatū oportet esse intellectum ꝙ distincte significatū distincte intellectū. sed cōstat ꝙ nullus pōt nomē aliquod ad significādū imponere nisi rem absolute ⁊ simpliciter intellectam. ergo nec distincte nisi distincte intellectam. ¶ Cōfirmatur. quia nūꝙ hec vox homo potuit imponi ad significādū magis istā rē ꝙ aliā: vt omnē hominē ꝙ lapidē: ⁊ lapis ecōuerso ad significādū magis lapidē: nisi aliquis cōceptus fuisset habitus ꝓprius homini quo nō intelligebatur lapis ⁊ alius ꝓprius lapidi quo hō nō p̄fuit intellectus. sicut enī hoc nomen substantia significat idistīcte hominē ⁊ lapidē: ⁊ hoc nomē ens qđlibet ens tam substātiā ꝙ accidēs similiter indistīcte: ita ⁊ omne aliud nomen indistincte ista omnia īportaret nisi nomina ad significādū imponēs ipsa significata distīcte intelligeret. quare ⁊c. ¶ Nec valet illud qđ arguitur quādo dicitur ꝙ hoc nomē homo significat distincte omnem

hominē.quia hoc falsum est. non enim hoc nomen homo
imponitur ad significādum distincte aliquem hominem
singularem sed indistincte:sicut ens significat qdlibet si
militer indistincte.quare ꝛc. ❡Ad cōfirmationē dico ꝙ
falsum accipit quādo dicit ꝙ substantia nō est cōceptibi
lis a nobis nisi in ꝯceptu cōmuni entis. omnis enim ille
cōceptus est substātie ꝓprius quo ita cōcipitur substan-
tia ipsa ꝙ non aliquod accidēs.ꝑ conceptū eīn cōmunē
entis non magis substātia intelligitur ꝗ accidēs/nec ac
cidens ꝗ substātia ecōuerso.sed aliquis cōceptus est pos
sibilis viatori quo ita cōcipitur substātia ꝙ nō accidēs
sicut ꝛ aliquis quo ecōuerso ita intelligitur accidens ꝙ
nō substātia.ergo ꝛc. ❡Et ideo est aliter probāda ꝯclu-
sio supradicta ꝑ hoc.quia omnis distincte intelligens rē
aliquā ꝛ vocem formare potens/potest vocem ipsam a se
formatā imponere ad significandū rem distincte ꝑintel-
lectam:sed viator potest deum distincte intelligere/ ꝛ vo
ces diuersas formare.ergo ꝛ ipsas ad eum significādum
imponere. ❡Minor quātum ad secūdā partē: videlicet
ꝙ viator possit voces diuersas formare/ē euidēs. ❡Pri
ma pars videlicet ꝙ viator possit deum distincte intelli-
gere/probatur: quia illud hic voco distincte intellectum
qd solū est ꝑ actum aliquē apphensum nullo alio apphē
so per ipm. ❡Hoc apparet.ideo enim hominis ꝯceptus
dicitur indistinctus quia ꝑ ipsum nō magis nec distinct⁹
cōcipitur vnus homo singularis ꝗ alius: sed quilibet in
distincte. ꝛ ꝑ contrariū ideo sortis cōceptus est distinct⁹
quia ita ꝑ ipsum intelligitur vnus homo singularis vez
ipse sortes ꝙ nō aliquis ali⁹:sed viator potest habere et
habet cōceptū quo ita intelligit deum tantū ꝙ non ali-
quod aliud ens creatū.ergo ꝛc. ❡Minor apparet. quia
potens diligere aliquod obiectū absqꝫ aliquo cōdilecto
potest ipsum intelligere absqꝫ alio intellecto: sed viator
potest super omnia deū diligere ꝓpter seipsum: cuius di-
lectionis actus solus deus est obiectum nō aliquod ens
creatū.ergo ꝛc. ❡Cōfirmatur. quia viator super omnia
deū diligens ꝓpter se ꝑintelligit ipm eē taliter diligendū
alias talis dilectio nō esset virtuosa nec moraliter perfe-
cta nisi eam ꝑcederet notitia dictatiua ipsi cōformis.sed
per talem dictatiuā notitiā qua deus ꝑintelligitur ꝛ di-
ctatur vt sup oīa diligēdus/nō intelligit nisi deus. ꝗ ꝛc.
❡Preterea ad idem arguitur.quia viator format ꝛ for-
mare potest tales ꝓpositiones in mēte/deus est infinitus
deus est obiectum beatificū ab omni re creata distinctū
et similes:de quarū subiecto quero an sit ꝯceptus solius
dei an nō/sed eius ꝛ alicuius alterius entis creati? Non
potest poni secūdū:quia tunc quelibet ꝓpōnū taliū esset
falsa.ergo relinquitur primū qd est ꝓpositū: vez ꝙ viator
potest habere cōceptū dei ꝓpriū quo intelligit ipsuꝫ: qui
conceptus nullius obiecti alterius esse potest.quare ꝛc.
❡Cōfirmatur.quia sic distincte intelligens aliquā vnā
rem ꝙ nō aliquā aliam vel vtrāqꝫ distincte intelligens
potest nomen imponere ad significandū ita vnam ꝙ nō
aliam:vel etiā diuersa nomina:vel idē ad significandum
vtrāqꝫ:sed viator potest vt dictum est deū distincte intel-
ligere ꝑ conceptū ipsi ꝓpriū.ergo ꝛc. ❡Tertia cōclusio
est:ꝙ etiam angeli ꝛ anime separate possunt formare si-
gna rerum non tamen sensibilia sicut homo sine assum-
pto corpore. ❡Hec apparet.quoniā tam angeli ꝗ ani-
me separate possunt mutuo sibi loqui/et vnus angelus
dicitur illuminare ꝛ docere alium . sed omnis alteri lo-
quens ipsum illuminans ꝛ docens causat aliquid. nō po
test autem angelus nec anima separata causare ī aliquo
alio a se cui loqꝑ actum aliquem intelligēdi nec aliquid
aliud preter tale aliquod spirituale nō sensibile signum
rerū de quib⁹ loquitur expressiuū vt in secūdo prolixius
ostendetur.ergo ꝛc. ❡Sed nunquid angeli vel anime se

parate possunt signa huiusmodi ab eis formabilia ad si-
gnificandū imponere? ❡Ad hoc dicēdum est ꝙ nō:sup
posito ꝙ signa huiusmodi significent illa que signifi-
cant a natura. nec enim signa naturalia significant ex
impositione aliqua:sicut intellectio vel sensatio vel spe-
cies non significāt illa que representant ex impositione
sed naturaliter ex seipsis. si autem possunt aliqua signa
formari ab eis sicut a nobis que non sint signa aliquorū
determinata/ nec aliquid significent a natura : possunt
vtiqꝫ talia imponere ꝛ instituere ad significandū.de hoc
autez quid sit verius apparebit in secūdo prolixius:vbi
agetur de locutione angelorum. ❡Quarta ꝛ vltima cō-
clusio:ꝙ signa a viatoribus imposita possunt esse eiusdē
rationis in essendo cum signis impositis ab hominibus
comprehensoribus: nō autem cum signis angelorum vel
animarum separatarum in essendo: sed tantummodo in
significādo. ❡Hec apparet quantum ad primam partē:
quoniam licet conceptus quo comprehensor intelligit
deum sit alterius rationis ab illo quo viator intelligit eū
tamen propter diuersitatem conceptuū signorum rerum
naturalium non arguitur diuersitas vocum signorum ea
rundem rerum ad placitum. omnes enim potentes for-
mare huiusmodi sensibilia signa seu vocalia eadem pos-
sunt ipsa formare ac ad significandū quecunqꝫ obiecta
imponere nisi iam sint imposita licet obiecta huiusmodi
sint diuersis ꝛ alterius rationis accidētibus intellecta:
sed viatores ꝛ comprehensores homines possunt eadem
signa sensibilia formare.non enim est verisimile quin be-
atus possit in patria verba vocalia eiusdem rationis for
mare que formauit ꝛ proferre nouit ī via.ergo ꝛc. ❡Sed
supposito sicut ꝛ tenendum est ꝙ inter beatos homines
sit sermo vocalis/nunquid omnes vtuntur eodem idio-
mate an diuersis in patria sicut fecerunt in vita? ❡Ad
hoc videtur probabiliter esse dicendum : licet non sit cer
tū quia nec in scriptura expressum/ ꝙ idē sit idioma vo-
cale omniū hominū beatorum. Si autem ponatur esse
diuersuz ita ꝙ sint illa eadē idiomata/ ꝛ sic diuersa apud
diuersos in patria que fuerunt apud eosdem in via:tunc
non quilibet posset intelligere alium loquentem sensibi-
liter nisi deo supernaturaliter cuilibet omnia idiomata
que in via non nouerat reuelante: sicut nec etiam si lo-
quātur eodem idiomate qd est probabilius/potest quili-
bet intelligere quēlibet nisi a deo supnaturaliter vel quo
modocunqꝫ aliter nouiter fuerit eruditus.quoniam aut
vnicum omniū idioma est distinctum ab omnibus que fu-
erunt in via nota diuersis beatis: aut aliquod illorum.si
primum: ergo cum illud nulli in via fuerit notum/ nec ꝑ
consequens aliquis beatorum hominū potest intelligere
ipsum nisi fuerit nouiter eruditus.si etiam ponatur secū
dum:cum id non fuerit antea notuz omnibus sed quibus
dam/nec in patria possunt ipsum intelligere illi qui non
nouerant antea nisi etiā nouiter sint instructi.quare ꝛc.
❡Secunda pars conclusionis predicte videlicet ꝙ si-
gna angelorum vel animarum separatarum non sint in
essendo sed in significādo eiusdem rationis cū signis vo-
calibus hominum comprehensorum vel viatorum/appa
ret:quoniam sensibile ꝛ insensibile non sunt eiusdem ra-
tionis in essendo licet in significādo/ si sensibile ꝛ insen-
sibile sint signa eorundem obiectorum: sed signa quibus
loquūtur angeli vel anime separate sunt insensibilia/eo
rundem tamen obiectorum significatiua quorum signa
nostra vocalia sunt ad placitum significatiua. ergo ꝛc.
❡Sic ad questionem. ❡Ad rationem in principio ap-
paret ex predictis ꝙ ratio illa falsum in minore accipit
qn dicit ꝙ deus non potest aliquo ꝯceptu sibi proprio in
telligi ab intellectu viatoris.

SEcundo quero vtrum nomina dicta proprie de deo significēt aliquid qd formaliter sit ī ipso. ¶ Et videtur q sic. quoniā deus dicitur ꝓprie et formaliter sapiens immortalis ⁊ ens: nō aūt leo nec vitis: sed tantū metaphorice. sic eñ scd̄m Augustinū in quodā sermone dicit̄ vitis per similitudinē nō ꝑ ꝓprietatē. sed nisi nomina supradicta puta ens ⁊ sapiens importarēt aliquid qd formaliter sit in deo/ nō ꝓprius nec magis formaliter q̄ alia dicerētur de eo. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia qd significat aliquid distinctū a deo/ nō importat aliquid qd formaliter sit ī ipo cū nihil distinctū a deo formaliter sit in eo. sed ꝑdicta nomina importāt aliqua a deo distincta. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam vnam opinionē. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primū est sciendum q eorum que dicitur de deo ꝓprie dimissis aliis que dicuntur de ipso transumptiue ⁊ similitudinarie/ alia sunt nomina positiua omnibus ꝑsonis cōmunia: vt ens/ sapiēs intellectus/ volūtas/ memoria/ ⁊ similia essentialia. alia sunt notionalia nō oībus personis cōmunia vt generatio actiua ⁊ passiua ⁊ spiratio. alia aūt sunt negatiua vt immortalis incorporalis vel īcorruptibilis ⁊ īfinitus. Nō dicitur aūt de ipso nomē aliquod priuatiuū. cuius ratio est: quia nomē priuatiuū ꝓprie sumptū est ꝑcise illud qd negat habitū possibilē cuicūq qd tali priuatiuo nomine nūcupatur: sicut apparet exemplū de ceco. nullus eñ nominat̄ cecus nisi cui est possibilis visus. sed deus non caret aliquo sibi possibili. ergo nec potest dici priuatus nec priuatiuo aliquo nomine nominatus. ¶ Hoc premisso et supposito etiā q negatio nō est aliquid extra animā existens in illo de quo dicitur/ nec ꝑ ꝯñs est dubiū de nolb⁹ negatiuis an significent aliquid qd formaliter sit in deo cū illa que negant sint ipsi incōpossibilia: cor aūt negationes nō sint aliquid in re extra: quātū ad alia noīa positiua de quibus est questio/ est opinio excludēda que ponit q deus nō dicitur sapiens siue intelligens siue volēs nec ens nec pater nec filius nec generās nec genit⁹ nec aliquod similiū siue eorum que dicūtur essentialia siue aliorum que dicūtur notionalia formaliter: sed tantum perfectionaliter. ¶ Pro ista conclusione vcȝ q nullum ꝑdicatorū dicatur de deo formaliter/ arguitur. Primo q2 nulla ratio cōtrahibilis est formaliter in deo. sed oīs ꝑfectio transcēdēs vt entitas vel sapientia ⁊ quecūq alia/ est talis ratio sic contrahibilis ꝑ rationes inferiores. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. quia nihil abstractū ab vno se toto distincto ab alio in re extra est ī illo: sed omne qd attribuim⁹ deo abstrahim⁹ a creatura se tota ab ipo deo distincta. ꝰ ⁊c. ¶ Tertio. quia in deo nō est formaliter nisi vnica sola ratio deitatis: qua quidem ipse ab omni alio est distinctus sed ratio deitatis cū sit a nobis inintelligibilis nō est aliqua istarū transcēdentiū que a nobis intelligūtur ⁊ deo attribuuntur: ergo nec aliqua taliū formaliter est in deo. ¶ Quarto. quia illa que scd̄m suas rationes formales distinguūtur manēt distincta vbicūq formaliter existūt sed huiusmodi perfectiones transcēdētes puta intellectus volūtas intellectio ⁊ volitio ⁊ alia sunt formaliter distincta: ⁊ in deo nō sic sunt disticta. ergo nec ī ipso sunt formaliter. ¶ Quinto. quia deus nō vult ꝑ intelligere: ꝰ nec ꝑ aliquid ab ipso indistinctū: sed in deo velle ⁊ intelligere idē dicūt: ergo deus nō intelligit ꝑ ītelligere magis q̄ per velle/ nec ꝑ velle vult magis q̄ per intelligere: sed si in ipso esset intelligere ⁊ velle formaliter/ vtiq ipse ꝑ velle diligeret seu vellet/ ⁊ ꝑ intelligēdi actū ītelligeret. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia continēs formaliter perfectionē duorum oppositorū nō est formaliter aliquod illorū: sed cū deus eodē actu velit ⁊ nolit/ idem actus eius cōtinet perfectionē volitionis ⁊ nolitionis. ergo talis actus ei⁹ nec est formaliter volitio nec nolitio. ¶ Septimo ⁊ vltimo arguitur de notionalibus. quoniā vbicūq est formaliter paternitas ⁊ filiatio ibi est actiua ⁊ passiua generatio a paternitate ⁊ a filiatione distincta. sed diuina paternitas ⁊ actiua generatio sunt idē sicut ⁊ filiatio cū generatione passiua. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vbi est paternitas ⁊ generatio actiua/ ibi paternitas est ꝓducta ꝑ ipsam generationē actiuā: sed diuina paternitas est simpliciter improducta. ergo ⁊c. ¶ Secūdū/ videlicȝ q de⁹ dicatur ꝑdicta omnia eminēter siue perfectionaliter/ ꝓbat per Damasc. dicētē ꝑmo lib. sentētiarū. c.4. q deus nihil est eorum que sunt: nō vt sit nō ens sed sup omnis ens et sup ipsum esse ens. ¶ Cōtra opinionē istā arguo. Primo sic. deus aliter dicitur ens sapiens et similia q̄ dicatur lapis vel angelus et quodlibet alterū ens creatum sed si nō dicitur formaliter ens nec sapiēs seu intelligēs sed tm̄ perfectionaliter seu eminenter nō dicit̄ aliter qdlibet istorum q̄ dicatur quodlibet ens creatū puta lapis vel angelus/ ⁊ quodlibet aliorū entiū creatorū. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qm̄ deus vt dicit ista opinio nō dicit̄ ens nec sapiēs/ nec aliquod aliorū transcēdētiū nisi tm̄ modo eminēter. sed cōsimiliter potest dici quodlibet ens creatū: qm̄ deum eminēter seu perfectionaliter esse aliqd nō est aliud q̄ ipsum esse perfectiorē illo. cōstat aūt deum esse eminētiorē seu perfectiorē nō tm̄ ꝑdictis que dicunt de ipso/ supposito q deus nō dicatur aliquod talium formaliter: sed etiā omni ente creato. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄ quia constat q hec est vera/ deus est eminētior siue perfectior qualibet re creata. sed dicere deum esse eminēter qdlibet ens creatū nō est aliud q̄ dicere ipm̄ esse perfectiorem ⁊ eminētiorē omni ente creato. ꝰ deus vere dicit̄ eminēter quodlibet ens creatū. sed nō aliter scd̄m opinionē istam dicitur ens nec sapiēs seu intelligens neq volens. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē. cū deus dicitur sapiens/ aut sapiens supponit pro sapiētia increata vel ꝓ creata vel pro aliqua alia vtriq cōi: vel ꝓ seipso vcȝ vt est tale ꝑdicabile transcēdēs nō pro aliquo solo significato. sed nō potest dici q supponat vltimo modo videlȝ simpliciter pro seipso/ modo quo hic supponit cū dicit̄ q sapiētia est transcendēs. qm̄ sapientia vel entitas vt sic sumpta nō est aliud q̄ vox vel cōceptus mētis/ sicut nec aīal qd dicitur esse genus. solus eñ terminus vocalis vel mētalis est ꝑdicabilis nō res extra ꝑ eū significata. ⁊ ita sapiens dictū de deo supponēs pro seipso nō est aliud q̄ talis terminus vocalis si ꝑdicatur in ꝓpōne vocali vel mētalis si in ꝓpōne mētali. sed cōstat q ista propositio/ deus est sapiens vel ens vel pater vel generans nō est vera aliquo eius termino supponēte ꝓ seipso: modo quo hec animal est genus vel homo est species/ est vera: sed ꝓ suo significato. quero tūc qd est istud significatū pro quo supponit huiusmodi ꝑdicatū: ⁊ pro quo ꝓpō ipsa est vera: Nō potest dici q sit aliqd cōmune deo ⁊ creature. quia nihil est eis cōmune in re extra: vt etiā ponit opinio ista. ergo aut huiusmodi res significata ꝓ qua supponit sapiens vel ens de deo ꝑdicatum est creata vel increata. si creata: ergo nō aliter dicitur ens nec sapiēs q̄ angelus vel lapis. nō eñ plus deus est eminēter sapientia accidētalis creata q̄ quecūq alia creatura. si autē dicat̄ q est res īcreata: ergo est deitas ipsa: ⁊ ꝑ ꝯñs deus nō dicit̄ de⁹ formaliter/ sed eminēter: qd est abominabile ⁊ absurdū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia ꝑdicatū huius ꝓpositionis in mēte formate/ deus est ens vel sapiens/ est cōceptus deo ⁊ creature cōmunis: cuius significatū nō potest esse aliqua res deo ⁊ creature ꝯmunis: quia talis res

est impossibile:sed eius immediatū significatū seu obiectū per cū cognitū est deus ⁊ creatura. ergo cū ꝓpositio ista sit vera eius ꝑdicato supponente pro suo significato aut supponit simul ꝓ deo ⁊ ꝓ creatura/aut tm̄ ꝓ creatura/aut tm̄ pro deo.sed nō potest poni primū nec secundū quia si supponeret pro deo ⁊ ꝓ re creata:ergo deus esset deus eminēter/⁊ quelibet res creata. si autē supponeret tm̄ pro creata:ergo nō diceretur aliter ens vel sapiens ꝙ angelus vel equus:que omnia sunt absurda.ergo relinquitur tertiū videlicet ꝙ tm̄ supponat ꝓ deo. sed deus non potest dici eminenter sed formaliter omne illud qd̓ dicitē de deo: ⁊ supponit tm̄ pro eo magis ꝙ dicatur deus eminēter ⁊ nō formaliter:quia licet cōceptus ille puta entis vel sapiētis et aliorꝝ transcēdētiū sit alius a cōceptu deitatis:non tn̄ supponit ꝓ alio obiecto significato:sed pro illo eodē verificatē ꝓ quo supponit.ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē.deus est obiectum plurium cōceptuū ut cōceptus entis sapiētis ⁊ aliorꝝ transcēdētiū tā inter se ꝙ a cōceptu deitatis realiter distictorū. ¶ Hoc apparet quia nisi deus esset cōceptibilis diuersis cōceptibus realiter differētibus nūꝙ de ipso posset a viatore nec etiam a cōprehensore formari in mēte aliqua ꝓpō:cū ois mētalis ꝓpō consistat ex subiecto ⁊ ꝑdicato tāꝙ ex cōceptib⁹ eius partialibus realiter distinctis. sed hoc est falsum.ꝗ deus ipse est diuersorū conceptuū obiectū. ¶ Hoc supposito arguo sic.omnis illa ꝓpō affirmatiua est vera formaliter nō eminēter cuius subiectū ⁊ ꝑdicatum sunt diuersi cōceptus ꝓ eodē obiecto ītellecto penitus supponētes. sed omnis ꝓpōnis in qua ꝑdicatur de deo aliquod trāscēdens puta ens vel sapiēs vel quodcūꝗ alterū/ ꝑdicatū et subiectū sunt cōceptus si ꝓpositio sit mētalis: vel voces si vocalis idē obiectū vez solum deū significātes ⁊ ꝓ ipso solūmodo supponētes.sicut enī cū dicitur/homo est animal vel ens/aīal ⁊ ens nō supponūt nisi tm̄ pro eadē re pro qua ⁊ homo:ita nec cū dicitur/deus est ens vel sapiens/ꝑdicatū licet sit cōceptus alius a subiecto supponit pro alio ab eius vez subiecti significato.ergo non magis deus potest dici ens vel sapiens eminenter ꝙ deus. ¶ Confirmatur.quia licet huius ꝓpōnis/deus est deus subiectū ⁊ ꝑdicatū sint cōceptus eiusdē rationis solo numero differētes:⁊ per ꝯñs minus in essendo ꝙ subiectum et ꝑdicatū istius/deus est ens vel sapiens:cū conceptus sapiētie ⁊ entis ⁊ alius omnia transcēdēs sit alterius a conceptu deitatis in essendo nō tn̄ in significādo: cū nec cōceptus entis ut de deo dictus pro alio supponat ꝙ ꝓ obiecto cōceptus deitatis ꝓpōnis subiecto.sed nō est formaliter magis vera illa ꝓpō cuius subiectū ⁊ ꝑdicatum sunt eiusdē rationis in essendo:sicut est ista in qua idē dicitur de seipso: ut homo est homo/vel deus est deus: ꝙ illa cuius ꝑdicatū ⁊ subiectū licet sint alterius rationis ī essendo:nō tn̄ in significādo/quia sunt signa eiusdē rei: ꝓ qua per utrūꝗ significata vnū de altero verificatur:ut cū dicitur homo est aīal vel deus est ens vel substantia.ꝗ ⁊c. ¶ Preterea cū dicitur ꝙ prima persona est pater: aut intelligitur ꝙ sit pater paternitate creata aut increata:⁊ similiter secūda fili⁹ filiatione creata vel increata.si creata cōcedo ꝙ ꝑma ꝑsona est pater/⁊ secūda filius eminēter/hoc est nobilior omni patre ⁊ filio creato.sed hoc modo nō magis vna ꝑsona potest dici pater nec fili⁹ ꝙ altera: nec ꝙ trinitas ipa tota.omnis enī diuina ꝑsona et trinitas tota est incōparabiliter nobilior seu eminētior omni paternitate ⁊ filiatione creata sicut ⁊ quecūꝗ alia creatura.si autē ītelligatur de paternitate ⁊ de filiatione increata/impossibile est dicere ꝑmā ꝑsonā esse patrē ⁊ secūdam filiū magis ꝙ deū existere eminēter:cū talis paternitas ⁊ filiatio videlicet increata sit a deitate indistīcta totaliter in re extra.quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia cuiuscūꝗ ꝓpositionis affirmatiue vere nō formaliter sed tātū perfectionaliter seu eminēter subiectū ⁊ ꝑdicatū supponūt ꝓ diuersis realiter:sed huius ꝓpōnis/prima ꝑsona est pater/vel secūda filius/vel deus est ens/⁊ similiū subiectū ⁊ ꝑdicatum supponūt ꝓ eadē re significata ꝓ qua vnum vez ꝑdicatū de alio puta de subiecto veraciter affirmatur.ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quia sicut illud dicitur alterū virtualiter qd̓ potest ipm efficere causaliter sicut sol dicitur virtualiter calidus:quia potest calorem efficere:⁊ ꝑ ꝯñs cū nihil possit efficere semetipm̄:sed alterum ab ipso essentialiter distinctum: cuiuscūꝗ ꝓpōnis in qua vnum verificatur de alio isto modo/ut calidū de sole subiectū ⁊ ꝑdicatū oportet significare essentialiter distincta ⁊ supponere ꝓ eisdē:ita ⁊ de omni ꝓpōne cuius ꝑdicatum verificatur de subiecto eminenter seu ꝑfectionaliter cōsimiliter est dicēdū. ⁊ ꝓpter consimilē rationē quia nō minus qd̓ est ꝑfectius altero oportet esse distinctū ab eo ꝙ effectiuū principium alicuius distinguatur ab ipso cuius est principium effectiuū:ergo ⁊c. ¶ Hec de ꝑmo.

Quātū ad secundū vbi ad quęstionem istam est aliter respondēdū: est sciēdum ꝙ nomina positiue predicta dicta de deo significare aliquid qd̓ formaliter sit ī ipso/dupliciter potest intelligi. Uno modo ꝙ eorum significatū sit in re extra aliquo modo distictū a deo et tn̄ ꝙ formaliter sit in ipso.⁊ hoc modo acciperetur proprie esse in: cū idē nō possit dici ꝓprie esse formaliter in seipso. Alio modo ꝙ eorū significatū esset in re extra a deo totaliter indistinctū/nec ꝑ ꝯñs dicatur in ipo ꝓprie esse nisi eo modo quo quādoꝗ idē dicitur esse formaliter ī seipo ut humanitas ī homine/deitas in ꝑsona/⁊ memoria ī intelligētia ⁊ volūtas in diuina essentia ⁊ etiā in ꝑsona. ¶ Secūdo est sciēdum ꝙ aliquid potest formaliter dici tale dupliciter. Uno modo quia ꝑ utrūꝗ vez ꝑ subiectum ꝓpōnis ⁊ ꝑ ꝑdicatum idē importatur:⁊ vnū verificatur de alio ꝓ eodē significato totaliter ꝑ utrunꝗ: ut cū dicitē homo est animal vel substātia. Alio modo:quia licet subiectum ⁊ ꝑdicatū significēt distincta realiter: vnum tn̄ significatum est ī alio actualiter:ut cum dicitur ꝙ homo est albus.quā autē ꝓpōnis subiectū ⁊ ꝑdicatū significant diuersa realiter quorum neutrum est in altero actualiter/nec ꝓpositio ipa affirmatiua ex talib⁹ terminis cōstituta potest esse vera formaliter.

His premissis: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est:ꝙ ꝑdicabilia predicta vocalia vel mētalia ꝓprie dicta de deo significant aliquid distictum a deo:qd̓ formaliter sit in ipo. ¶ Hec est euidēs.quia ꝑdicabilia transcēdētia ut ens sapiens pater filius ⁊ similia nō significāt rē aliquā deo ⁊ creature cōmunē cū ī nullo in re extra cōueniāt deus ⁊ creatura.ergo huiusmodi ꝑdicabilia significāt immediate ⁊ ꝑ se deū ⁊ creaturam: sed creatura que sola est distincta a deo nō est formaliter in ipo.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia licet omne transcendēs significet indifferēter deum ⁊ ens creatū:tn̄ nulla ꝓpositio affirmatiua in qua predicatur aliquis cōceptus transcēdēs de deo est vera nisi ꝑdicato ꝓ solo deo nō pro aliquo alio supponēte: sicut nec quando transcēdēs ꝑdicatē de aliqua creatura ꝓpositio est vera nisi ꝑdicato supponēte ꝓ sola re creata ipa:sed nullum transcēdēs dictū de deo supponēs tantū ꝓ eo significat aliquid distinctum ab ipo ꝓ quo sit vera ꝓpositio.ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est:ꝙ huiusmodi ꝑdicabilia dicta de deo nō sunt vera de ipo formaliter illo secūdo modo ītelligēdo. ¶ Hec apparet ⁊ sequitē ex prima ꝑdicta.quia illa ꝓpō est vera formaliter isto modo cuius subiectū ⁊ ꝑdicatū significāt distincta realiter quorum vnum est in alio actualiter:ut cum

dicitur/homo est albus: sed huiusmodi transcēdentia de
deo dicta nō significāt aliquid ab ipso distinctū qȯ sit i co
vt dicit ꝑcedēs conclusio. nihil eni est in deo distinctū ab
eo nisi eo mō quo homo assumptus dicitur esse in verbo
cū nec relationes originis sint distincte a diuina essentia
in re extra: vt ꝓbatū fuit supra. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur.
quia huiusmodi predicabilia transcēdētia vniformiter ⁊
cōsimiliter ꝑdicatur de deo ⁊ de ente creato/siue de con-
ceptu proprio dei/⁊ de alio conceptu ꝓprio entis creati:
sicut omne vle de suis inferioribus: vt animal de homine
et asino/⁊ homo de sorte ⁊ platone cōsimiliter ꝑdicatur.
sed conceptus transcēdēs puta ens sic ꝑdicatur de ente
creato puta de homine ⁊ de quocūq alio ꝙ nō verificat
de ipō ꝓ aliquo significato distincto ab eo qȯ formaliter
sit in ipō. nec eni cū dicitur homo vel angel⁹ est ens/est
sensus ꝙ ens ꝑdicatū importet entitatem ab homine ⁊
ab angelo differentē/⁊ in vtroq actualiter existētē: quia
nec entis ꝯceptus/nec aliquis alius cōmunis significat
aliquod vnum in re extra ꝯmune pluribus creaturis ma
gis ꝗ deo ⁊ creature: sed tñ cōcept⁹ entis importat deū
immediate ⁊ quodlibet ens creatū: cum quecūq create
realiter distincta sint se totis distincta nō in aliquo ꝯmu
ni eis conueniētia in re extra: vt alias ostēsum est. ergo ⁊c.
❡ Ex hoc apparet improbabilitas ⁊ falsitas opinionis
exclusē in articulo ꝑcedenti dicētis: ꝙ non ponētes ali-
quid vniuocū deo ⁊ creature nō possūt ponere aliquā isto
rum perfectionū trāscēdētium esse in deo formaliter. sed
hoc possunt ponere illi qui cōcedūt aliquid esse vniuocū
deo ⁊ creature. ❡ Hoc siquidē est falsum simpliciter. qm̄
aut opinio ista intelligit ꝑ huiusmodi trāscēdētia aliqua
in re extra diuersa: aut tñ diuersos mētis cōceptus idē
in re extra penitus ipoꝛtātes. Si primū: nullus potest
ponere/nec intendit vel saltē nō debet intēdere/quia nec
est possibile ponere talia in deo: cū oē qȯ est in ipō sit idē di
stinctū in re extra ab eo. Unde nec ponēs aliquid esse vni-
uocū deo ⁊ creature magis ꝗ negās potest ponere ꝙ in
deo sint formaliter entitas memoria volūtas et alia tāꝗ
in re extra tam inter se ꝗ a deitate distincta: cū nec huius
modi vniuocū sit nisi in ꝯceptu mētis/cuius obiectum si
gnificatū nō est aliquod vnū ꝯmune pluribus in re extra
sed omnia insimul illa plura. ergo ⁊c. ❡ Si autē ꝑ huius-
modi transcēdētia ꝑdicta intelligat diuersos mētis conce
ptus idē penitus importātes: nec etiā vt sic aliquis siue
ponat aliquid esse deo ⁊ creature vniuocū siue neget pōt
ponere talia in deo formaliter existere: cū huiusmodi trā
scēdētia nō sint aliud hoc supposito ꝗ diuersa i mēte exi
stentia subiectiue: quorum significata prima ⁊ immedia
ta sunt deus ⁊ creatura. ergo ⁊c. ❡ Tertia conclusio est:
ꝙ ꝑdicta ꝑdicabilia positiua dicūtur de deo siue de eius
cōceptu ꝓprio ⁊ sunt vera de ipso ꝓprie ⁊ formaliter pri-
mo modo ꝑdictoꝝ duorum accipiēdo aliquid formaliter
esse tale. ❡ Hec apparet. et sequitur ex ꝑdictis. qm̄ ois
illa ꝓpō affirmatiua est vera formaliter isto modo cuius
subiectū ⁊ ꝑdicatū idē significant/⁊ ꝓ eodē supponūt pe
nitus in re extra. sed talis ꝓpō est omnis illa in qua ꝑdi
catur aliquis conceptus transcēdēs vt ens vel sapiens
de cōceptu ꝓprio dei vel etiā de ꝯceptu ꝓprio entis cre
ati: cū dicit/deus est ens vel homo/vel quecūq alia res
creata est ens. nūꝗ eni cōceptus entis nec aliquis alius
vlis supponēs ꝓ aliquo alio a significato cōceptus ipō
inferioris ꝑdicatur de eo vel cōceptu inferiori. sicut aial
supponēs ꝓ asino nō potest verificari de homine: nec cō-
ceptus hominis supponens ꝓ platone de sorte. ergo ⁊c.
❡ Cōfirmatur. quia vt dictū est ꝯceptus transcēdēs si-
gnificat tñ deum ⁊ ens creatū. ergo cum dicitur ꝙ deus
est ens/que ꝓpositio est vera eius vtroq extremoꝝ sup
ponente nō ꝓ seipso sed ꝓ suo significato: aut ꝑdicatū qȯ
est entis ꝯceptus/supponit tñ pro deo significato ꝑ con
ceptum ꝓpriū deitatis huius ꝓpōnis subiectum: aut ꝓ
ente creato: aut insimul pro vtroq: videlicet ꝓ deo ⁊ pro
creatura. sed nō potest poni scdm nec tertiū: quia vtroq
istoꝝ modoꝝ entis cōceptu supponēte in ꝓpōne ipsa ꝓ
positio esset falsa: cū nec deus sit ens creatum tñ nec in-
creatū insimul ⁊ creatum. ergo relinquitur primū: qȯ est
propositū. ❡ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ ꝑdictoꝝ
predicabiliū transcēdētiū aliqua dicuntur de deo siue de
eius cōceptu ꝓprio formaliter primo modo ꝑ se. alia aūt
licet dicātur de ipso formaliter modo ꝑexposito/non tñ
per se primo modo. ❡ Hec ꝓbatur. qm̄ solus cōceptus ille
est ꝑdicabilis de alio ꝑ se primo modo qui est eius diffini-
tiuus: quia vez habet poni in diffinitione siue descriptio
ne ipsius. sed ꝑdictoꝝ ꝑdicabiliū de cōceptu dei proprio
aliqua sunt diffinitiua ipsius: vt cōceptus entis ⁊ substā
tie. alia aūt non sunt eius diffinitiua vt personalia puta
cōceptus paternitatis filiationis ⁊ passiue spirationis.
null⁹ eni hoꝝ ꝯceptuū ponitur in diffinitione cōceptus
proprij deitatis: licet idē cum ipso totaliter significet in
re extra: vt ista omnia fuerūt in ꝑcedentibus declarata.
ergo ⁊c. ❡ Sic ad questionem.

Ad primū illorum quę in articulo prę
cedenti pro opinione alia adducūtur: quādo dicit ꝙ nul
la ratio cōtrahibilis est in deo/ꝯcedo. sed quando addit
in minore ꝙ tam entitas ꝗ omnis alia ꝑfectio transcen-
dens est ꝯtrahibilis: si ꝑ entitatē intelligas aliquid in
re extra animam: dico ꝙ falsum est. nihil eni est in re ex-
tra animā nisi tñ singulare se toto distictū ab omni alio
singulari. nullū autem tale est cōtrahibile. quare ⁊c. Si
aūt ꝑ ens ⁊ per aliud omne transcēdēs intelligas sicut
debes nō aliquid aliud ꝗ cōceptū existentē in anima sub
iectiue/cōcedo ꝙ omne trāscēdēs vt sic sumptū sicut ⁊ est
sumendū/est cōceptus contrahibilis ꝗ ꝯmunis ꝑ alios
inferiores cōceptus: nec aliquod trāscēdēs sicut nec ali-
quod aliud vle est in deo nec in aliquo alio ente creato ni
si tñ in anima vt accidēs in subiecto. nec tñ ex hoc sequi
tur quin deus sit formaliter ens: quia nec deū nec aliqȯ
aliud ens creatū esse formaliter ens est ipm esse ens enti
tate tāꝗ aliquo differēte ab ipō ⁊ existēte in eo: sicut nec
isto modo sortes est formaliter homo nec animal nec cor
pus nec substantia: cum nullū hoꝝ dicat aliquid distin-
ctum a sorte existens in ipso vt dictū est supra. sed sortes
dicitur formaliter homo corpus ⁊ substātia: quia est tal'
res qualia importat per quēlibet istoꝝ cōceptuū ꝑdica-
bilium. ⁊ hoc modo deus ⁊ quodlibet aliud ens creatum
est formaliter ens: nō aūt lapis vel angelus nec aliquod
aliud ens creatū. ❡ Ad scdm dico ꝙ se totis distincta in
re extra possunt ꝯuenire in aliquo vno cōceptu eis ꝯmu
ni existēte in anima ab vno eoꝝ abstracto: alias nullum
vle esset possibile: cum vle nō sit nisi cōceptus existēs in
anima cōmunis singularibus distinctis se totis in re ex-
tra. ⁊ ideo falsum est illud qȯ accipit in maiori quādo di
citur ꝙ nihil abstractū ab vno cōuenit alteri se toto di-
stincto ab ipso. a re eni nihil abstrahi dicitur nisi cōcept⁹
quo res ipsa concipitur. vnus aūt ⁊ idem conceptus/vt
cōceptus animalis abstractus ab homine: cōuenit asino
ab homine ipso in re extra se toto distincto: sicut ⁊ conce
ptus hominis abstractus a sorte cōuenit platoni a sorte
se toto distincto. cōuenit dico non tāꝗ aliquid existēs in
eo: sicut homini dicitur cōuenire albedo. hoc enim modo
cōceptus nō cōuenit nisi creature intellectuali ꝯcipiēti
sed cōuenit ipsi sicut obiecto ꝑ eū cōcepto: modo quo cō-
uenit alteri a quo est abstractus. ⁊ ita in ꝓposito ꝯcept⁹
entis ⁊ alius ois transcēdēs a creatura abstractus cōue
nit isto mō deo licet ab ipsa creatura distincto i re extra

se toto abstractus. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū apparet ꝙ ex falsa imaginatione ꝓcedit. imaginatur eni rationē entis esse rationē aliquā in re extra vnā cōmunē oībus entib⁹ que sit obiectū ꝑse intellectum ꝑ istū entis ꝯceptū. hoc aūt est falsum. obiectū eni huius ꝯceptus nō est aliquod vnū cōe pluribus in re extra vt dictū est supra: sed sic oīa sicut obiectū ꝯcept⁹ aīalis est oē aīal singulare nō vnū aliqd̄ cōe eis oībus ī re extra. Et ideo ad ꝓpositū ꝯcedo illud in maiore assumptū: vꝫ ꝙ in deo nō est nisi vnica ratio deitatis. ꝯcedo etiā ꝙ nec deitas nec aliqua alia res creata ab actu intellectus distincta est aliqd̄ transcēdēs nec ꝓ seipso supponēs: q2 trāscēdēs nō est aliud ꝙ̄ conceptus mētis de pluribus p̄dicabilis vt supponēs nō simpliciter ꝓ seipso / sed ꝑsonaliter ꝓ quolibet illoꝝ suo significato. sicut eni homo dicit formaliter aīal: nō vt aīal supponit ꝓ seipso. hoc eni mō aīal cū sit quidā vocalis terminus vel mētalis est ab omni hoīe essentialiter distict⁹ sed vt supponit ꝓ re extra significata. ita ꝛ de ꝯceptu entis ꝛ de oī alio trāscēdēte ꝯsimiliter est dicēdū: vꝫ ꝙ quilibet taliū ē p̄dicabilis formaliter ꝛ ꝓprie de deo ꝛ de alio ente creato nō vt supponit ꝓ seipso / sed vt supponit pro suo significato. ¶ Et quādo addit ꝙ ratio deitatis est a nobis intelligibilis: Dico ꝙ falsum est: q2 imo ratio deitatis est a nobis intelligibilis saltē ꝑ rationē entitatis ꝛ quācūꝗ aliā trāscēdētē: ꝑ quā nō est intelligēdū vt accipit argumētū aliquod obiectū intellectū: sed ip̄m intelligēdi actū: cui⁹ obiectū est tā deus ꝙ̄ qđlibet ens creatū: vt supius fuit dictū. quare ꝛc. ¶ Ad quartū / apparet ex dictis ꝙ nō cōludit: quia falsum accipit ꝛ supponit. Imaginatur eni ꝯceptus hmōi trāscēdētes cōes oīb⁹ significare diuersa in re extra in quolibet ente existētia: qđ falsum est. nō eni significāt nisi īmediate qđlibet singulariū quibus cōceptus hmōi sunt cōes. Et ideo qn̄ dicitur ꝙ trāscēdētia sunt formaliter distīcta: puta intellectus / volūtas / ꝛ alia: si ꝑ trāscēdētia diuersa intelligas sicut debes ꝯceptus diuersos cōes deo ꝛ creature / cōcedo tales cōceptus etiā realiter eē distinctos. si aūt intelligas tales trāscēdētes ꝯceptus significare diuersa ī re extra cōmunia oībus qbus ꝯceptus hmōi sunt cōes: sic ē falsuꝫ. hoc eni mē ens verū vnū ꝛ bonū volūtas ꝛ itellectus nō sunt formaliter distīcta: sed bn̄ alio mō possunt ꝯcedi formalit̄ eē distīcta: cū oī tn̄ idētitate coꝝ ī re extra quātū ad ip̄oꝝ significata: vt fuit alias in p̄cedētib⁹ declaratū. ¶ Ad qntū alibi supra est respōsuꝫ. ¶ Ad sextū qn̄ dicit ꝙ actus quo deus vult ꝯtinet ꝑfectionē actus volēdi et nolendi / cōcedo de actu volēdi ꝛ nolēdi creato: nō aūt de actu increato. nō eni idē seip̄ꝫ ꝯtinet eminēter: sed qđ est imperfectius ip̄so / ꝛ ꝑ ꝯn̄s ab eo distinctum realiter. Ex hoc aūt non sequitur nisi ꝙ in deo non est velle nec nolle creatū formaliter / qđ constat esse verū. ¶ Ad septimū et vltimū dico ꝙ maior est falsa. nec eni etiam in creaturis actiua generatio distiguitur a paternitate / nec passiua a filiatione vt alias prolixius est probatū. vel esto ꝙ maior assumpta sit vera de paternitate ꝛ de generatiōe ac filiatione creatis: nō tamen de diuinis. Si tamen per rationem istam velis probare ꝙ in diuinis non sit formaliter paternitas nec generatio tāꝙ̄ aliquid distinctū in re extra a diuina essentia / ꝯcedo. probatum eni est in p̄cedētibus ꝙ diuina essentia est ab omni relatiōe originis sicut a seipsa indistincta totaliter in re extra. q̄re ꝛc. ¶ Ad cōfirmationē ꝯsimiliter est dicendū: vꝫ vel ꝙ maior est vtr falsa / vel si alicubi est vera nō nisi ī creaturis: vel ꝙ vera est cōclusio quā infert vꝫ in deo nō esse paternitatē nec generationē tāꝙ̄ aliq̄ distincta inter se / ꝛ ab essentia ī re extra: cū hoc tn̄ stat ꝙ de⁹ vere ꝓprie ꝛ formaliter sit generans atꝗ pater. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē vigesimātertiā ī qua magister determinat in speciali de trib⁹ diuinis nominib⁹: vꝫ de noīe persone / substātie / ꝛ essentie: Quero p̄mo: vtrū persona dicatur vniuoce de oībus personis tā creatis ꝙ̄ etiā increatis. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ sicut conceptus entis se habet ad omnia entia: ita cōceptus ꝑsone ad omnē personā. sed conceptus entis sic se habet ad omnia entia ꝙ est vnus ꝛ vniuoce p̄dicabilis de cōceptibus omniū: videlicet tam dei ꝙ̄ cuiuslibet alterius entis creati vt in p̄cedētibus est ostēsum. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia omnia illa quibus est ꝯmune aliquid vniuocum de eis predicabile sunt in genere: cum tale commune vniuocū de pluribus p̄dicabile videatur esse alicuius generis conceptus: sed nec deus nec aliqua persona diuina est in aliquo genere. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enim dicam ad questium. Secūdo inquiram an persona dicatur ad se / an ad alterum.

Quantum ad primū est sciendum: ꝙ personam dici vniuoce de omnibus personis tā creatis ꝙ̄ increatis potest intelligi duob⁹ modis. Uno modo sic ꝙ cōceptus ꝑsone significet aliquid in re extra cōmune personis oībus: qđ quidē sit eius p̄mū ꝛ immediatū obiectū ab illis quibus cōuenit in re extra distinctū. Alio modo sic: ꝙ cōceptus ꝑsone non significet aliquod tale vnū nec ip̄m respiciat vt obiectū: sed immediate ꝛ eque p̄mo ac indifferēter quālibet ꝑsonarum increatarum ꝛ creatarum.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ persone nō dicit cōceptū vniuocum cōmunē personis creatis ꝛ increatis / p̄mo modo intelligēdo. ¶ Hec est euidens. quia se totis distinctis non potest esse cōmune aliquid in re extra: sed persona increata distinguit se tota ab omni ꝑsona creata. ergo nihil in re extra vnū potest esse eis ꝯmune ꝛ intrinsecū: qđ quidē sit talis cōceptus persone cōmunis obiectum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur p̄mo. quia nullus cōceptus etiā tantū creaturis pluribus ꝯmunis potest esse vniuocus isto modo: cū omnia creata realiter diuersa sint se totis distīcta in nullo eis cōmuni ac intrinseco conuenientia in re extra sed multo minus cōuenire possunt hoc modo ens creatū et increatū ꝙ̄ plura entia creata. ergo ꝛc. ¶ Secundo. q2 nihil est intrinsecū deo nec in eo distinctum ab ipso. ergo omnis cōceptus p̄dicabilis de eius cōceptu ꝓprio / verificabilis de eo nō ꝓ seipso sed ꝓ suo significato significat solum deū. ꝛ si est cōmunis aliis significat etiā ens creatum: non autem aliquod vnū eis cōmune ꝛ intrinsecum. ¶ Antecedēs ꝛ etiā ꝯsequētia est euidēs ex pluries declaratis in p̄cedētibus. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ nec etiā ꝑsona dicit ꝯceptū vniuocū modo p̄dicto intellectū cōmunē personis tantūmodo increatis. ¶ Hec ꝓbatur. quia nihil personis diuinis est cōmune in re extra nisi sola diuina essentia. sed ipsa est ab eis oībus ꝛ a qualibet ꝑ se sumpta indistincta totaliter in re extra. ergo persona nō dicit conceptū vniuocū cuius obiectū sit aliquid vnū personis omnibus intrinsecū ꝛ ab eis ī re extra distīctū. ¶ Confirmatur. Primo. quia persone de solis personis diuinis p̄dicabilis est cōceptus cuius obiectū immediatum est quelibet personarū: sicut ꝛ cuiuscūꝗ alterius cōceptus cōmunis pluribus obiectū immediatū est quodlibet illorū. nō enim potest esse vni cum: cum pluribus nō possit esse aliquod in re extra vnum cōmune intrinsecum

⁊c ab eis distinctū vt fuit in precedētibus declaratū/et
est etiam in secūdo prolixius declarandū.ergo ⁊c. ¶ Se
cūdo.quia ꝑsona de solis diuinis personis p̄dicabilis nō
potest dicere aliquid cōmune eis nisi essentiā diuinā.sed
diuina essentia est ab eis indistincta totaliter in re extra
vt hic suppono ex dictis in p̄cedentibus.ergo ⁊c. ¶ Tertia
cōclusio est: ꝙ ꝑsona dicit cōceptū vniuocū secūdo modo
acceptū cōmunē tribus personis diuinis. ¶ Hec ꝓbat.
qꝛ omnis ꝯceptus vnus cōmunis pluribus vt obiectis
per eū imediate ⁊ indifferenter intellectis est vniuocus:
sed talē cōceptū dicit ꝑsona.importat siquidē vnum con
ceptū cōmunē tribus diuinis ꝑsonis ꝑ eū intellectis: de
quarū cōceptibus ꝓpriis est p̄dicabilis ꝑ se primo:dicen
do ꝙ pater/filius/⁊ spiritus sanctus est ꝑsona. ergo ⁊c.
¶ Minor ē euidēs. qm̄ vniuoca sūt:quoꝝ nomē est ꝯmu
ne ⁊ ratio substātie scd̄m illud nomē est eadē/hoc est con
ceptus:qui vꝫ cōceptus vnus nō dicitur cōmunis pluri
bus vniuocatis nisi vt obiectis ꝑ eū primo ⁊ immediate
intellectis:⁊ eodē nomine scꝫ ꝯceptū istū eis imposito
nūcupatis. ¶ Minor videlicet ꝙ ꝯceptus ꝑsone sit vn⁹
et distinctus a cōceptibus ꝓpriis ꝑsonarū diuinarū pōt
probari ꝑ rationes illas oēs vel saltē ꝑ aliquas earum
quibus fuit probata supius vnitas cōceptus entis com
munis oībus:vt ꝑ illā rationē doctoris subtilis de cōce
ptu certo ⁊ dubio.qm̄ intellectus creat⁹ potuit ante in-
carnationē dei filij esse certus ꝙ aliqua ꝑsona diuina es-
set incarnanda: dubitans an p̄ma an scd̄a an tertia. sed
cōceptus certus siue certificans intelligentē est aliquis
vnus ⁊ distinctus ab omni alio nō sic certo nec certificāte
ip̄m.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ oē p̄dicabile de pluribus
scd̄m idē nomē ⁊ scd̄m eādē diffinitionē est vniuocū ⁊ vni
uoce p̄dicabile de eisdē.sed ꝑsona sic est p̄dicabilis de tri
bus ꝑsonis diuinis.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio
est: ꝙ ꝑsona dicit cōceptū vniuocū modo secūdo p̄expost
to itellectū ꝯmunē oībus ꝑsonis tā increatis ꝙ̄ creatis.
¶ Hec apparet/⁊ ꝓbari potest ꝑ eandē rationē ꝑ quā ꝓ
bata est tertia cōclusio supradicta. ¶ Cōfirmatur. qꝛ si-
cut cōceptus entis communis oībus se habet ad oīa:ita
et conceptus ꝑsone ad omnē personā: sed conceptus en-
tis est respectu omniū sic vniuocus ꝙ omnia respicit vt
sua obiecta ꝑ ip̄m indifferenter ⁊ vniformiter intellecta
nō aūt aliquod vnum eis cōmune sed simul oīa:de quoꝝ
omniū cōceptibus ꝓpriis est p̄dicabilis.ergo ⁊ de conce
ptu ꝑsone respectu omniū ꝑsonarū ꝯsimiliter est dicēdū.
quare ⁊c. ¶ Sed circa ista aliqui querunt. ¶ Primo
an etiā relationibus originis sit aliquis cōceptus vniuo
cus ⁊ cōmunis de eis seu de earū cōceptibus ꝓpriis p̄di
cabilis. ¶ Scd̄o:an conceptus diuine essentie sit vniuo-
cus p̄dicabilis de ꝑsonis. ¶ Tertio.an deus ⁊ quelibet
persona possit dici substātia. ¶ Quarto.an cōcept⁹ sub
stantie sit vniuocus ⁊ vniuoce p̄dicabilis de ꝑsonis/sup-
posito ꝙ dicatur de eis. ¶ Ad primū dico ꝙ sic.quia ꝓ-
prietates ꝑsonarū relatiue sunt idem in re totaliter cū ꝑ
sonis/⁊ q̄libet est vere ⁊ pōt dici ꝑsona:⁊ ecōuerso ꝑsona
pōt dici ꝓprietas relatiua.vere eīn paternitas est pater
ac ꝑsona/⁊ ecōuerso pater siue ꝑsona patris dicitur vere
paternitas siue actiua generatio ⁊ relatio que est ꝯmu-
nis oībus relatiuis ꝓprietatib⁹ seu ꝑsonis. ¶ Ad scd̄m
aliqui dicūt ꝙ cōceptus essentie nō est ꝓprie vniuoce p̄-
dicabilis de ꝑsonis.qꝛ vniuocus ꝯceptus ꝓprie sumpt⁹
significat aliq̄d numeratū i suis vniuocatis.essentia aūt
nō numerat̄ in ꝑsonis.quare ⁊c. ¶ Sed sic dicētes irra-
tionabiliter loquūt̄.qm̄ licꝫ essentia sit vnica/persone tm̄
sunt plures:q̄bus oībus cōceptus essentie est cōmunis ⁊
de ꝯceptu ꝓprio cuiuslꝫ p̄dicabilis.sed hoc sufficit ad cō
ceptū ꝓprie vniuocū:cū nec aliq̄s ꝯceptus vniuoc⁹ cōis
pluribus obiectis ꝑ eū intellectis significet aliq̄d nume
ratū i ipsis distinctū ab eis:sed tm̄ ipsa numerata.nec eīn
cōceptus hoīs significat nisi singulares oēs hoīes numē
ratos.sed cōceptus essentie iportat diuersas ꝑsonas rea
liter/⁊ ꝑ ꝯñs nūeratas.ergo ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicēdū
videlicet ꝙ conceptus diuine essentie est vere et proprie
vniuocus ⁊ vniuoce p̄dicabilis de plurib⁹ distinctis non
essentialiter sed realiter:vꝫ de ipsis ꝑsonis essentialiter
indistinctis. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ si ꝑ ipossibile oēs hoīes sin
gulares essent essentialiter vnus hō:nō minus imo ma-
gis nūc ꝙ̄ tūc cōceptus hoīs esset vniuocus/et vniuoce
p̄dicabilis de oībus hoībus singularib⁹ essentialiter in-
distinctis.ergo ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēdū est ꝙ tā deus ꝙ̄ q̄li-
bet ꝑsona diuina dicit̄ substātia nō a substando acciden-
tibus/sed a per se essendo dicta. ¶ Ad quartum est dicē
dū de cōceptu substātie cōsiliter sicut de cōceptu essentie
fuit dictū.qꝛ tm̄ substātia scd̄m ꝙ ꝓprie dicit̄ ⁊ sonare vi
detur accipitur a substando: qḋ nō cōuenit deo/ideo pro
prius essentia ꝙ̄ substātia noīatur. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secundū vbi est videndū an

diuina ꝑsona sit ad se an ad aliud/est sciēdū ꝙ refert dice
re ꝑsonā vel quodcūq; aliud esse ad alterū ⁊ ad aliud.qm̄
alter vel alius iportat tm̄ diuersitatē realē.aliud aūt di
uersitatē essentialē.vñ q̄libet ꝑsona diuina licet dicat̄ eē
et sit alia vel altera a reliqua:nō tm̄ aliud.qꝛ licet sit īter
ipsas diuersitas realis:tm̄ est inter eas idētitas seu vni-
tas essentialis. Personā autē diuinā eē ad alterū vel ad
aliud dupliciter potest intelligi. Uno mō ꝙ sit ad aliud
vel ad alterū aliquo mediāte ab oī persona differēte: ita
ꝙ hoc p̄dicatū ad aliud vel ad alterū significet aliquid ī
re extra ab vtroq; extremoꝝ distictū:a quo ī ꝑsona existā
te ipsa ꝑsona sola denoīet̄. Alio modo ꝙ ꝑsona dicat̄ ad
aliud vel ad alterū nō ꝑ aliquid sibi appositū/sed per se
ipsam:vꝫ quia est illud a quo est alterū ab ea tm̄ reali-
ter vel aliō ab ea essentialiter distictū:ita ꝙ hoc p̄dicatū
ad aliud vel ad alterū dicat p̄cise duo extrema distincta
in re extra quorum vnū est ab alio nō aliquid ab eis dis-
tinctū/vꝫ ab ipsa ꝑsona ⁊ ab illo alio a ꝑsona distincto.
a se aūt dicit rē vnā tm̄ nō plura quoꝝ vnū sit ab alio.

Hoc premisso: pono quatuor conclu-

siones. ¶ Prima est: ꝙ persona diuina nō est ad alterū
vꝫ ad ꝑsonā aliā/primo modo hoc intelligendo. ¶ Hec
apparet.qm̄ in diuinis non est maior pluralitas ꝙ̄ trini-
tas distictoꝝ in re extra vt hic suppono ex dictis supra
sed si vna ꝑsona diceretur ad aliā seu referretur ad eam
isto modo vꝫ mediāte aliquo diuerso a personis oībus in
re extra: tūc sequeretur ꝙ esset maior pluralitas ꝙ̄ trini
tas in diuinis.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia relatio qua
vna persona dicitur ad aliā vt paternitas vel generatio
actiua qua pater refertur ad filium/nō magis distingui-
tur a personis quarū vna refertur ad aliā/ꝙ̄ essentia.sed
ipsa diuina essentia est vt ꝓbatū est in p̄cedentibus idem
in re extra totaliter cum personis.ergo ⁊c. ¶ Secunda
cōclusio est ꝙ nec diuina persona dicitur ad aliud vꝫ ad
ens creatū ab ipsa essentialiter distinctū primo modo p̄-
dicto. ¶ Hec apparet.quoniā ꝑ hoc ꝙ deus creaturā ꝓ
ducit nihil ipsi nouiter aduenit. sed quia creatura a deo
producitur deus ꝓprie ad eā dicitur seu refert̄.ergo hoc
videlicet deum esse seu referri ad ens creatū:nō dicit ali-
quid ab vtroq; distinctū. ¶ Confirmatur.quia nihil fuit
ab eterno nisi solus deus:qui nō fuit ab eterno sed tantū
ex tempore ad creaturā relatus.sed dei ad creaturā vel
econuerso creature ad deum nullum est mediū ab vtroq;
distinctum quo vnū referatur ad alterū:quia nec isto mo
do vnū creatorum refertur ad alterū vt alias prolixius
est probatum.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ ꝑsona

diuina est eternaliter ad alterum/hoc est ad personã aliã
ab ea essentialiter indistinctam secũdo modo p̃dictorum
duorum hoc intelligendo. ¶ Hec apparet. quoniã cõstat
primam personã esse a qua est ab eterno secũda: ꝛ ipsam
et secũdam a quibus est tertia similiter ab eterno: q̃ q̃-
dem omnes tres persone sunt essentialiter indistīcte: nec
vna est ab alia mediãte alio ab eis distincto. sed q̃libet
illorum essentialiter indistinctoꝝ dicitur isto modo eter-
naliter ad alterũ: quoniã vnum est realiter ab alio ab eter
no nullo mediante ab eis distincto. ergo ꝛc. ¶ Confirma
tur. quia hoc modo vna persona est ad aliam quo vna est
ab alia. sed nulla p̃sona est ab altera mediante aliquo ab
eis ĩ re extra diuerso: sed omni tali circũscripto ab eis se-
cũda est a prima/ et tertia a prima et a secunda. ergo ꝛc.
¶ Quarta ꝛ vltima cõclusio est. q̃ omnes p̃sone sunt ad
aliud tẽporaliter/ videlicet ad creaturã ab eis distinctã ꝛ
essentialiter. ꝛ hoc eodẽ secũdo modo p̃dicto intelligẽdo.
¶ Hec apparet. quoniã nõ tantũ effectus dicitur seu re-
fertur ad causam: sed etiã econuerso omnis causa dicit̃ re-
aliter seu refertur ad suũ effectũ. ꝛ hoc eo modo quo effe-
ctus est ab ea. q̃ nec eãm dicere referri ad effectũ est ali-
ud q̃ dicere ipsã esse illud a quo est effectus: sicut nec ef-
fectum dicere esse relatum ad causam est aliud q̃ dicere
ip̃z esse a causa. sed constat q̃ oẽs tres diuine p̃sone sunt
vna causa a qua est ĩmediate quelibet creatura/non me-
diãte aliqua p̃ductione actiua vel passiua tã q̃ forma ali-
qua relatiua ab ip̃a causa creatiua ꝛ a creatura distĩcta.
ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia nec diuina p̃ductio actiua
nec passiua ad intra est aliquid in re extra distinctũ a p̃so
na p̃ducẽte ꝛ a persona p̃ducta: sicut nec a diuina essen-
tia vt p̃batũ est supra: nec creatio actiua nec passiua ali-
quid distinctuꝫ a deo creante ꝛ ab ente creato vt p̃babit̃
in secũdo. sed hoc nõ obstãte vna p̃sona refert̃ ad alterã/
et oẽs ad creaturã. ergo hoc non est mediante aliquo ab
vtroq̃ extremoꝝ relatiuorũ distĩcto. quare ꝛc. ¶ Minor
apparet. q̃ vt dictũ est vnũ referri ad alterũ nõ est aliud
q̃ vnũ esse a quo alterũ/vel q̃d ab alio: sed p̃stat q̃ vere ꝛ
realiter vna persona est ab alia ꝛ ab omnibus insimul q̃-
libet res creata. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc cõcludo corollarie: q̃
negantes deum referri realiter ad creaturam: vel male
et indebite accipiũt hoc vocabulum/ videlicet esse rela-
tum: vel nõ dicũt verum. ¶ Hoc apparet. quoniã aut vo-
cant hic aliquid ad alterũ realiter esse relatum ip̃m esse
relatione tã q̃ forma aliqua ab vtroq̃ extremorũ relato-
rum distincta ĩformatũ: aut ip̃m esse a quo alterũ vel q̃d
ab ipso. Si primũ/ male vtuntur hoc vocabulo: ꝛ falsum
supponũt/ vcꝫ vnũ ad alterũ esse relatuꝫ quia tali forma
informatũ. nec eñ creatura hoc modo refertur ad deum
magis q̃ deus ad ipsam/ nec aliquod entiũ creatorũ ad
alterũ/ nec vna p̃sona diuina ad aliã: cũ que(?)ũcũq̃ rela-
torũ tam diuinorũ suppositorũ q̃ aliorũ omniũ creatorũ
relatio sit ab eis omnibus simul sumptis videlicet ab ex-
tremis relatis indistincta totaliter in re extra: vt pluri-
es in p̃cedẽtibus fuit dictũ/ ꝛ etiã p̃babitur prolixius ĩ
secũdo. ergo ꝛc. ¶ Si autẽ detur secũdũ/ apparet euidẽ-
ter q̃ falsum est q̃d accipiũt/ quãdo dicũt q̃ deus nõ re-
fertur realiter ad creaturã. eque eñ realiter deus est cau
sa a qua est realiter creatura/ sicut creatura ipsa econuer
so est effectus realis q̃ realiter est a deo: sed sicut ens cre-
atum dicere ad deũ realiter esse relatũ/ nõ est aliud q̃ di-
cere ip̃m esse eius effectũ/ ꝛ ab eo necessario depẽdẽtẽ: ita
nec dicere deũ ad creaturã realiter eẽ relatum/ est aliud
q̃ dicere ip̃z esse realiter eius causam. ergo ꝛc. ¶ Sed nũ
quid p̃sona vt absolute sumpta prout vcꝫ est cõmunis ad
creatã ꝛ ad increatã dicit rẽ ad se an ad aliud hoc est ab
solutũ an respectiuũ: ¶ Ad hoc dicẽdũ est q̃ sicut conce
ptus entis nõ dicit aliquid cõmune pluribus in re extra

sed immediate ꝛ eque primo illa plura oĩa sunt eius obie
cta per eũ intellecta quibus ipse est cõmunis vt dictum
est supra: ita ꝛ de cõceptu p̃sone cõmuni p̃sonis omnibus
tã creatis q̃ increatis p̃similiter est dicẽdũ/ vcꝫ q̃ impor
tat primo ꝛ ĩmediate/ ꝛ significat vt suũ obiectũ p̃ eum
cognitũ quãlibet p̃sonarũ tã increatarũ q̃ etiã creatarũ
Et quia p̃sona quelibet diuina est necessario ad alterã si
ue relatiua modo p̃expositio hoc intelligendo: persona
aũt oĩs creata est ad se non relatiua vt persona est. esto
eñ q̃ aliqua vna p̃sona creata sit aliquo modo ab alia
vt homo ab homine: nõ tñ hoc exigit nec requirit homo
necessario vt p̃sona: ideo potest dici q̃ conceptus p̃sone
oĩbus p̃sonis cõmunis ĩportat p̃sonã aliquã relatiuam
vt oẽꝫ increatã/ ꝛ aliã absolutã vt oẽm vel saltẽ aliquã
creatam: licet etiã oĩs creata possit dici relatiua in ordi
ne ad deum: ad quẽ refertur realiter quelibet res creata.
¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationem in principio p̃t dici
vel q̃ deus est in genere aliquo mõ sumpto vt dictũ fuit
in p̃cedẽtibus/ vel q̃ nõ oĩs p̃ceptus pluribus cõis ꝛ de
eis vniuoce p̃dicabilis est cõceptus alicuius generis: cũ
nullus p̃ceptus trãscẽdẽs sit p̃ceptus alicuius generis
saltẽ p̃prie sũpti sed cõis oĩbus decẽ p̃dicamẽtis. Et ita
hoc supposito negãdũ est illud q̃d accipit̃ quãdo dicit̃ in
maiore: q̃ oẽ vniuocũ p̃dicabile vniuoce de pluribus est
cõceptus generis. nec eñ cõceptus entis nec aliq̃s ali-
deo ꝛ creature cõis est p̃ceptus generis: licet sit vniuoc-
et vniuoce p̃dicabilis de eis saltẽ vt genus accipitur pro-
prie: nec p̃ p̃sñs sequitur q̃ deus sit in genere: licet de ip̃o
sit p̃dicabilis talis cõceptus vniuoce.

Secundo quero vtrũ hoc nomẽ persona sit prime an secunde ĩtẽtionis. ¶ Et videt̃ q̃ prime. q̃ñ illud nomẽ est prime intẽ-
tionis ꝛ nõ secũde/ q̃d significat rẽ extra/ p̃ q̃d
etiã respõdetur ad interrogationẽ factã p̃ quid de re ip̃a:
sed tale nomẽ est hoc nomẽ p̃sona. significat eñ rẽ extra
animã existẽtẽ tã creatã q̃ increatã. per ip̃m etiã respõ-
det̃ ad ĩterrogationẽ factã p̃ q̃d de tali re. q̃rẽti eñ quid
tres res increate: respõdetur scđm Augustinũ conueniẽ-
ter q̃ sunt tres p̃sone. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. quia nomẽ signi-
ficãs cõceptũ de pluribus p̃dicabilẽ est nomẽ secũde in-
tẽtionis non prime: cũ nec ip̃m de pluribus p̃dicabile sit
prima ĩtẽtio/ sed secũda. sed hoc nomẽ p̃sona significat
talẽ cõceptũ pluribus cõmunẽ/ ꝛ de eis p̃dicabilem. er-
go ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim in-
quiram quid est persona ꝛ quid suppositũ. Secundo di-
cam ad quesitum.

Quãtum ad primũ describitur suppo-
situm sic a quodã. Suppositũ est ens cõpletũ nõ consti-
tuẽs aliquod ens vnũ/ nec natum inherere alteri/ nec na-
tum ab aliquo alio sustẽtari. Hãc descriptionẽ exponẽs
dicit q̃ per primã eius particulã excluditur quelibet en-
titas partialis siue actualiter cõponat/ siue nõ. q̃ nihil
q̃d p̃t esse pars/ est ens cõpletũ: sed tñ ens partiale. ꝛ
ita excludit̃ anima separata ꝛ quelibet substantialis for
ma ꝛ etiã materia. ¶ Per secũdã aũt excluditur diuina
essentia: quia licet ipsa sit ens completũ tñ cõstituit ens
vnũ vcꝫ patrẽ ꝛ filiũ ꝛ spiritũ sãctũ. p̃pter idẽ relatio nõ
est suppositum. quia videlicet cum essentia cõstituit ip̃m
suppositum. ¶ Per tertiam particulam excludit̃ omne
accidens: cum oẽ accidẽs sit natum inherere: esto q̃ nõ
sit actu inherens. ¶ Per quartam autem ꝛ vltimam ex-
cluditur natura humana a verbo assumpta: quia licꝫ sit
nata per se existere: est tamen de facto in alio sustentata.
quare ꝛc. ¶ Sed nec predicta diffinitio suppositi siue
descriptio videtur conueniens: nec eius etiã expositio.

¶ Primū vero ꝙ descriptio nō sit conueniens/sic ꝓbat.
omne ens positiuū creatū est natum in alio sustentari:sz
scðm descriptionem p̄dictam suppositum importat tm̄
ens non natum in alio sustentari:nec aliquid est suppo
situm nisi tale ens solum:ergo nullū ens creabile nec crea
tū potest dici suppositum.sed constat hoc esse falsum:ģ
ꝛ illud ex quo sequitur/puta qð in descriptione p̄dicta
ponit̄:vez ꝙ solū illud sit suppositum qð nō est natum ī
alio sustētari.¶ Maior ē vez ꝙ oē ens creatum sit natū
sustentari in alio/hic suppono ex dicendis in tertio:vbi
ꝓbabit̄ ꝙ quodlibet ens creatum est assumptibile a di
uino supposito.omne aūt a diuino supposito assumpti-
bile est ab ipso sustentabile:sicut ꝛ assumptum actualit̄
sustentatuz.ergo ꝛc.¶ Confirmatur.q: licet solus ho-
mo assumptus sit actu in alio sustentatus/tm̄ non sol⁹
ipse sed alius omnis homo est sustentabilis in alio q:
assumptibilis ab eo.ergo si de ratione suppositi est nec
actualiter nec aptitudinaliter in alio sustentari:nec hō
assumptus est suppositū nec aliquis alius non assum-
ptus.hoc autem est falsum.ergo ꝛc.¶ Secundū vez ꝙ
nec sit cōueniens expositio descriptionis p̄dicte ꝓbat̄.
qm̄ falsum est illud quod accipit qn̄ dicit ꝙ essentia di-
uina nō est suppositum nec etiā relatio.q: vtrūq₃ istorū
ꝯstituit ens vnū vez ipsum suppositū.nō em̄ diuinū sup
positū est realiter cōpositū:nec ꝑ ꝯn̄s potest dici ꝓprie
nec realiter constitutum:cū nec ꝯstitutū sit aliud q̄ cō-
positum.quare ꝛc.¶ Confirmatur.q: aut diuina essen-
tia ꝛ relatio sunt tam inter se q̄ a ꝑsona constituta disti
cta aliqualiter in re extra:vel nō.sed nō potest poni pri-
mum vt plures in p̄cedentib⁹ est ꝓbatū:ģ relinquitur
secūdū.sed idē non constituit realiter semetipm̄:ģ cum
ꝑista omnia puta relationem diuinā essentiā ꝛ supposi
tum vel ꝑsonam idē in re totaliter importet̄/nō magis
pōt dici ꝙ ꝑsona sit ex relatione ꝛ ex essentia ꝯstituta q̄
ecōuerso relatio ipsa ex essentia ꝛ ꝑsona vel essentia ex
relatione ꝛ ꝑsona.quare ꝛc. ¶ Preterea qn̄ dr̄ ꝙ nec
essentia nec relatio est suppositum:aut intelligit̄ ꝙ ali-
quid importat̄ ꝑ personam qð non ꝑ essentiā nec ꝑ rela
tionē/vel ecōuerso aliq̄d ꝑ essentiam vel relationē qð
nō ꝑ ꝑsonam:vel quia nihil ꝑ vnū istoꝝ in re extra signi-
ficatur nisi qð ꝑ alterum importatur.Si p̄mū vel scðm
falsum supponit̄.q: vt sepe dictum est nec essentia a re-
latione nec a ꝑsona/nec ꝑsona a relatione ꝛ essentia dis-
tinguit̄ in re extra.si tertiū falsū est hoc qð dr̄ vez ꝙ nec
essentia nec relatio est suppositū nec ꝑsona.immo debz
dici ꝙ tā essentia q̄ relatio est suppositum ꝛ ꝑsona.illa
em̄ affirmatiua ꝓpositio est vera ꝛ negatiua opposita
sibi falsa ꝑ cuius subiectū ꝛ p̄dicatū iportat̄ vnum ꝛ idē
totaliter in re extra/ipsis vez subiecto ꝛ p̄dicato suppo-
nentibus nō simpliciter ꝓ seipsis:sed ꝑsonaliter pro re
significata.sz ista propositio diuina essentia siue relatio
est suppositum vel ꝑsona est talis:ergo hec est vera ꝛ ne
gatiua contradictorie opposita ipsi falsa.¶ Confirma
tur.q: hec est vera/diuina essentia vel paternitas vel ge
neratio actiua est pater filiatio vel passiua generatio ē
filius ꝛ passiua spiratio spūs sanct⁹.sed de quo dicitur
affirmatiue pater vel filius vel spūs sanct⁹ de eodem po
test cōcedi ꝑsona.ergo ꝛc.¶ Nec valet si contra hoc ar-
guatur.qr ꝑsona diuina ꝓducit̄ ꝛ ꝓducit:sz essentia ꝛ re
latio est ꝑsona diuina:ergo ꝓducit̄ ꝛ ꝓducit.hoc autez
est falsuz.ģ ꝛc.Quia nō magis sequitur:essentia est per
sona q̄ producitur ꝛ ꝓducit:ergo ꝛ essentia ꝓducit̄ ꝛ ꝓ-
ducit:q̄ sequat̄ essentia est pater qui generat filī⁹ q̄ gn̄a
tur ꝛ spūs sanct⁹ qui spiratur:ergo essentia ipsa generat
generat̄ ꝛ spirat̄.quare ꝛc. ¶ Preterea falsum esse vi-
det̄ qð in expositione descriptionis p̄dicte p̄mo accipit
qn̄ dicit ꝙ ꝑ primā descriptiōis ꝑticulā excludit̄ a sup-
posito oīs entitas partialis q̄ vez est vel esse pōt pars
alicuius totius:cū nullū tale qð vez pōt esse pars alteri
us sit ens completū:nec ꝑ ꝯn̄s suppositū. qm̄ si hoc eēt
verum nulla substātia corporea ꝛ extēsa posset dici sup
positum:cum possit esse pars alicuius totius per se vni
us ex ipsa ꝛ ex alia ipsi addita cōstituti:sicut oīs ignis
vel aqua ꝛ omne aliud elemētū licet sit de facto totum
potest esse tamen pars cuz possit ipsi addi aliud eiusdē
rationis ex quo cum ipso possit constitui aliquod totuz
maius.idem dico de mixto vt de subiecto ex corpore et
ex vegetatiua anima cōstituto/maxime si aīa ipsa vege
tatiua ponatur esse per totum corpus ea informatum ex
tensa.hoc enim supposito tam corpus ipsum q̄ ei⁹ ani-
ma ꝛ ꝑ ꝯn̄s totum ex eis compositum est natum esse ps
alterius maioris totius.ergo nulluz istoꝝ pōt dici sup
positum.sed hoc est falsum.ergo ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulū ali
ter est dicendum.vez ꝙ suppositum potest dici vl̄r quod
libet ens completum siue ꝑfectum nullius informati-
uum nec a forma substātiali informabile nec in aliquo
alio sustentatū. Accipitur hic ens completū seu ꝑfectū
nō simpliciter:q: sic solus deus est perfectus ꝛ comple-
tus:sed vl̄r ꝓ omni eo qð vl̄ est totum ex partib⁹ cōsti-
tutū:ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑfectius qualibet suaruz partium:vel est
simplex cui⁹ nec ē aliqua pars nec ipsum potest eē alte
rius pars:ꝛ per consequens dr̄ esse ꝑfectum quia nō po
test aliquid ipsi addi ex quo ꝛ ex ipso possit totū aliqð
ꝑfectius constitui.¶ Per hoc qð dicitur primo:ꝙ sup
positum est ens completum:modo p̄dicto intelligendo
excluditur a supposito quelibet pars totius.lz em̄ tota
aliqua substantia puta hic ignis sit suppositum/nō tm̄
proprie eius ꝑtes integrales dicunt̄ supposita.licet q̄li
bet sit sicut ꝛ totū ex forma substantiali ꝛ materia con-
stituta:quelibet tamen talium partium diuisa a toto dr̄
suppositum:q: tunc est totū ꝯpletum.Per hoc qð secū
do additur ꝙ nō est alicuius informatiuū/excludit̄ oīs
forma taz accidētalis q̄ substātialis mere vel substan
tie ꝯposite q̄lis ē rōnalis aīa ꝑfectiua.Per hoc qð ter
tio additur ꝙ nec est īformabile a forma substātiali/ex
cluditur materia ꝛ etiā substātia ꝯposita informabilis
tali forma.nec em̄ corpus humanū nec aliquod alteruz
sensitiua vl̄ vegetatiua aīa īformatū dr̄ ꝓprie supposi-
tum.Ultimū qð dicit̄ vez ꝙ nō sit in alio sustentatū/ad
dit̄ ꝓpter hoīem a diuino verbo assumptum qui non est
suppositū q: in alio sustentat̄.oīs aūt ali⁹ homo dr̄ sup
positū:q: lz sit in alio sustentabilis nō tm̄ sustentat̄ de fa
cto.ꝑ hoc aūt qð est sustētabile in alio non negat̄ eē sup
positū vt supius est ꝓbatū.¶ Ex descriptione supposi
ti supradicta apparet ꝙ licet aīa intellectiua nō sit sup
positum quilibet tm̄ angeloꝝ vere dicit̄ suppositum. q:
lz angelus sit simplex forma sicut ꝛ ipsa aīa:nō est tamē
forma vt aīa alicuius ꝑfectibilis informatiua. ¶ Viso
quid sit suppositum appet q̄d etiā ꝑ ꝑsonam sit intelli-
gendū.qm̄ ꝑsona nō est aliud q̄ itellectuale suppositū.
vnde suppositum ꝛ ꝑsona se habent sicut supius ꝛ inferi
us:q: oīs ꝑsona est suppositū:nō autē econuerso oē sup
positū ē ꝑsona.q: nec oē suppositū est itellectuale:qð q
dem est tm̄modo ꝑsona.Et hoc est qð innuūt Boetius
ꝛ Richar.Boeti⁹ em̄ describēs ꝑsonā dicit ꝙ ꝑsona est
rōnalis ꝛ īdiuidua substātia.Richard⁹ vero dicit ꝙ est
itellectualis nature incōmunicabil̄ eēntia.¶ Hec de .1.

Quātū ad secundū vbi est respondēdū
ad q̄situm:est p̄io vidēdū q̄d sit p̄ma intētio ꝛ scða. Se
cūdo ex hoc appebit r̄nsio ad q̄sitū.¶ Quātū ad p̄mū
dr̄ a q̄busdā ꝙ p̄ma itētio dr̄ vl̄r oīa q̄ddītas cuiuslz rei
vt absolute accepta.vt vez abstrahibilis ab oī eo quod

non est de sua intrinseca ratione. Scđa aũt intẽtio est
vt dicunt aptitudo conueniẽs tali quidditati in secũdo
modo dicendi p se. nõ eñ minus quidditas hoīs est scđa
se p̄dicabilis de pluribꝰ īdiuiduis q̄ sit risibile. ista aũt
hmõi p̄dicabilitas ē quedã aptitudo sicut ꝛ risibilitas
conueniẽs homini eodem modo dicendi p se vꝫ in se-
cũdo. sꝫ talis p̄dicabilitas est intẽtio scđa. vlr eñ qđ nõ
est aliud q̄ de pluribꝰ p̄dicabile / est scđa intẽtio. ꝗ ꝛc.
Vocãt aũt isti hmõi aptitudines quas dicũt esse scđas
intẽtiões / respectꝰ fundamẽtales de gñe relatiõis: sup
posito q̄ sint alicuiꝰ gñis determinati. nõ eñ sunt ꝓprie
alicuius p̄dicamenti determinati sꝫ trãscẽdẽtes: cũ sint
ab eoꝝ fundamẽto realiter indistĩcti sꝫ distincti forma-
liter in re extra. ¶ Sed ista opinio quantũ ad oīa q̄ di-
cit tam de intẽtione prima q̄ etiã de scđa est falsa. Et iõ
arguo ꝯ eaꝫ. ¶ Et p̄rio cõtra hoc qđ dicit de intẽtione p̄
ma: vꝫ q̄ est quidditas oīs rei absolute sumpta. P̄rio.
q: nulla prima intẽtio est scđa: nec etiã ecõuerso aliqua
scđa est prima. sed oīs rei q̃dditas est prima intentio vt
ponit ista opinio. ꝗ nulla res est scđa intentio: nec p ꝯñs
scđa intẽtio est aliq̃d sed mere nihil. qđ eñ nõ est aliqua
quidditas nec est aliqua res nec aliquid sed totaliter
nihil. sed hoc est falsum. ꝗ ꝛc. ¶ Secundo. q: oē qđ ē ali
cuius generis determinati est aliqua quidditas: sed se
cũda intẽtio oīa est de gñe relationis. q: cũ sit respectꝰ
vt dicit distinctus in re extra a fundamẽto ꝛ a termino
ꝛ p ꝯñs realiter / cũ oīa creata in re extra distincta reali
ter ꝛ essentialiter sint distincta vt alias est ꝓbatũ / opor
tet ipsum esse alicuius gñis determinati: ꝛ nõ alterius
a genere relationis vt concedit. sed oīs res cuiuscunq̄
generis determinati est aliqua q̃dditas: ergo cũ nulla
scđa intẽtio sit prima nec oīs quidditas est prima inten
tio. ¶ Confirmaꝛ. q: q̃dditas aliq̃ditas seu aliq̃d ens
ꝛ res sunt noīa equipollentia ꝛ eque transcẽdẽtia: ꝛ ita
si omnis quidditas esset p̄ma intẽtio ꝛ omne ens: nec p
ꝯñs posset poni scđa intẽtio. qđ est falsuꝫ. q̃re ꝛc. ¶ Se
cũdo arguo contra hoc qđ ponit de scđa intẽtiõe vꝫ q̄
est aptitudo conueniens extra aīam quidditati in scđo
modo dicendi p se. P̄rio. q: risibilitas nõ est secũda in-
tentio: sed risibilitas ipsa est hmõi aptitudo: ergo non
oīs aptitudo talis ē scđa intentio. nec põt poni aliqua
ratio quare magis vna talis aptitudo q̄ alia sit scđa
intentio: sicut nec q̄ vna sit magis q̄ alia passio ꝗ ꝛc.
¶ Scđo. quia si vniuersalitas siue p̄dicabilitas de plu
ribus numero differentibus esset aptitudo cõueniens
extra aīam hoī sicut ipsi conuenit risibilitas vꝫ in secũ
do modo: sicut sequiꝛ homo est risibilis: sortes est homo
ergo est risibilis: ita consimiliter sequereꝛ conclusio sic
arguendo / hõ est species seu p̄dicabilis de pluribꝰ diffe
rentibus numero: sed sortes est hõ. ergo ꝛc. hoc aũt ē est
falsum. quare ꝛc. ¶ Tertio. q: syllogismus ꝓpõ diffini
tio ꝛ similia quorum nullũ importat talẽ aptitudinẽ dicũ
tur intentiones scđe. ꝗ ꝛc. ¶ Quarto. q: aptitudo vt ri
sibile est vere p̄dicabilis de conceptu supponente pro
re extra aīam quã īportat: sed scđa ītẽtio significat tñ
modo ens in aīa subiectiue existens vt diceꝛ infra. ꝗ ꝛc.
¶ Quinto. q: considerãs ꝓpriã passionem hꝫ cõsidera
re etiã eius subiectum scđm suã ꝓpriam rationẽ. sꝫ logi
cus hꝫ considerare intẽtiones scđas q̄ sunt vt dicit ista
opinio passiones ꝓprie rerũ extra: ꝗ ꝛ consideratio oīꝫ
q̃dditatũ seu rerũ ex̄ aīaꝫ ptinet ad logicũ. hoc aũt ē fal
sum: ergo ꝛ prima ex quo sequiꝛ: vꝫ q̄ scđa intẽtio sit ꝓ
pria passio rei seu q̃dditatis ex̄ aīam existẽtis. ¶ Sexto
q: terminus scđe intẽtionis vt vel genus vel species nõ
est p̄dicabilis de aliquo supponente pro re extra: sꝫ tñ-
modo ꝓ seipso: sed oīs terminus significãs aptitudinẽ
rei extra aīaꝫ est p̄dicabilis de alio termino ꝓ illa re

ex̄ aīaꝫ supponẽte: vt appꝫ de risibili p̄dicabili de hoīe
supponente ꝓ suo significato nõ simpliciter pro seipõ.
ergo ꝛc. ¶ Maior patet. qm̃ cũ arguiꝛ sic: homo est spe
cies vel aīal est genus seu vlr de pluribꝰ p̄dicabile: sor-
tes est hõ ꝛ aīal: ꝗ est species ꝛ genus: non sequitur ꝯclu
sio. cuiꝰ ratio ponitur: quia mediũ qđ est homo vel aīal
variatur. qm̃ ī maiore in qua dr̄ q̄ hõ est species vel ani
mal est genus / supponit homo ꝛ aīal ꝓ seipso simpliciẽ
nõ autẽ ꝓ aliquo significato suo ꝑsonaliter. cũ aũt dicis
in minori q̄ sortes est hõ vel aīal supponit aliter vꝫ pro
re extra. sꝫ si terminus scđe intẽtionis puta genus vel
species esset p̄dicabilis de termino p̄me intentiõis vt
de homine vel animali supponentibus pro suis signifi
catis ꝑsonaliter nõ pro seipsis simpliciter: consimiliter
esset vera ista maior ꝓpositio ꝓ re extra / aīal est genus
vel homo ē species: sicut minor q̄ est q̄ sortes est homo:
nec p ꝯñs variareꝛ medium in p̄missis: ꝛ ita sequeretur
conclusio vꝫ q̄ sortes sit species ꝛ genꝰ: sicut sequitur
q̄ sit risibilis q: homo. hoc ē falsuꝫ. ꝗ ꝛc. ¶ Nec valꝫ il-
lud qđ arguiꝛ qñ dicitur q̄ quidditas hoīs est p̄dicabi
lis sicut ꝛ risibile. hoc siquidem est falsum. q: nihil dici
tur p̄dicabile nec p̄dicatum nisi vocalis terminus vel
mentalis. ¶ Confirmatur. q: vt arguitꝫ est si quiddi-
tas hoīs esset de pluribus p̄dicabilis sicut est risibile /
hmõi p̄dicatũ quod est de pluribus p̄dicabile conueni-
ret cuilibꝫ homini singulari ꝛ ꝓbareꝛ de ipõ p hominẽ
sicut risibile. hoc autem est falsum. ergo ꝛ cetera. Alia
etiam multa falsa continet opinio: puta id qđ dicit de
respectibꝰ fundamẽtalibꝰ: q̄ vꝫ sũt a fundamẽtis realiẽ
īdistĩcti ꝛ distincti formaliter in re ex̄: contra q̄ alias est
argutum. ¶ Et ideo opinione ista vt īprobabili ꝛ omnĩ
no irrationabili quantum ad oīa in ipsa contenta pre
termissa ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad
cuius euidentiam est sciendum. q̄ reruꝫ alie sunt extra
animam alie in anima vt accidentia in subiecto. Existẽ
tium extra animam subiectiue alie sunt signa ad placi
tum instituta vt voces significatiue: alie sunt talium si
gnificata: quarum alie sunt precise ita significata q̄ nõ
signa saltem ad placitum instituta: esto q̄ aliqua sint
naturalia rerum signa: vt species sensibiles ī medio ꝛ ī
organo existentes. alie autꝫ sunt signata ꝛ signa respe
ctu diuersorum ꝛ ad placituꝫ instituta. Et hec sunt ī mul
tiplici differentia: quia aliqua sunt signa vocum tantuꝫ
vt hoc vocabulum nomen vel verbum vel participium
vel vox et alius omnis vocalis terminus non natus in
aliqua ꝓpositione supponere nisi tñ pro voce significã
te nõ autem pro re extra per vocem significata. alia aũt
sunt signa conceptuum in anima existẽtium tñ vt hec
vox ꝯceptꝰ vel cognitio vel sensatio. Alia tertio sunt
signa vtriusq̄ p̄dictorum vꝫ tam conceptuum in aīa q̄
nominum in re extra vt iste omnes voces genꝰ species
predicabile vel predicatum subiicibile vel subiectuꝫ ꝓ
positio syllogismꝰ diffinitio ꝛ diffinitum. qđlibet horũ
ꝛ aliorum multorum potest supponere tam pro cõceptu
q̄ pro voce formata nõ autẽ ꝓ re extra significata. nul-
la eñ res alia ab actu intelligendi ꝛ a voce significan-
te est predicabilis nec subiicibilis in propositione: nec
per consequens vlr nec genus nec aliquod predictorũ
quorum quodlibet dicitur tam de voce significãte q̄ de
conceptu in anima existente. alia enim est diffinitio vel
diffinitum propositio terminus predicabilis ꝛ subiici-
bilis ꝛ syllogismus mẽtalis ꝛ alius vocalis. Alia aũt
quarto sunt signa omnium videlicet tam conceptuum
q̄ vocum q̄ etiam rerum omnium aliorum: vt ens ꝛ qđ
libet aliud transcendens. Existentium autem in anima
alia sunt predicabilia ꝛ subiicibilia ex quibus potest cõ
poni omnis propositio q̄ formatur in mẽte vt actus in

telligēdi. ſicut eīm oīs ꝓpō vocalis ꝯponit̄ ex vocib⁹
ita ⁊ mētalis ex conceptib⁹. nec eīm in ꝓpōne mētali eſt
ꝑdicabile nec ſubijcibile niſi conceptus: ſicut nec in ꝓ
poſitione vocali niſi vocalis termin⁹. Alia ſunt ex qui-
bus ꝓpoſitio non poteſt in mēte formata cōſtitui vt ha
bitus ſpecies intelligibilis ⁊ actus volendi vel nolēdi
⁊ alia omnia ab actibus cognoſcendi. ſolus enim act⁹
intelligendi ⁊ forte etiā ſentiēdi ſuppoſito ꝙ compone
re ⁊ diuidere ſit non tm̄ intellectus ſed etiā ſenſus / pōt
eſſe ꝓpōnis in mēte formate ſubiectū ⁊ ꝑdicatū: vocādo
ꝑdicatū ⁊ ſubiectū ptes ꝓpoſitiōis nō res ſignificatas
per ipſas.

Hoc ꝑmiſſo pono quatuor cōcluſiōes.

¶ Prima eſt. ꝙ prima intētio poteſt vocari vł omnis
res ſiue in anima ſiue extra aīam exiſtens alia ab acti-
bus cognitiuis nō aūt act⁹ aliquis cognitiuus. ¶ Hec
apparet. quoniā ꝑma intentio ⁊ ſecūda ſunt duo quorū
alterū dr̄ de quocūqꝫ nō aūt de aliquo ambo: ſed omnis
⁊ ſolus actus cognitiuus ſaltem intellectiuus dr̄ ſecū-
da intentio vt dicet̄ in alia ꝯcluſione: ergo oē aliud dr̄
intentio ꝑma ſiue ſit in anima ſiue extra. ¶ Maior ap-
paret. ſicut eīm finitum ⁊ infinitum vel creatū ⁊ increa-
tum ſunt duo ꝑdicabilia quoꝝ alterū nō autē vtrūqꝫ eſt
verū de quocūqꝫ: ita ⁊ de ꝑma intentione ⁊ de ſecūda cō-
ſimiliter eſt dicēdū. ¶ Ex ꝙ apparet falſū eſſe qd̄ dicit
opinio ſupradicta vꝫ ꝙ oīs quidditas ſit prima inten
tio. qꝛ quidditas ⁊ entitas ſiue ens ⁊ res idem omnino
important. ⁊ ita ſi omnis quidditas diceret̄ prima intē
tio oīs res ⁊ ens ſiue entitas: nec ꝑ conſequēs eſſet ali-
quid de quo diceret̄ ſecūda intētio vel de vno ⁊ eodē taꝫ
ꝑma ꝙ̄ ſcda ītētio diceret̄: quoꝝ vtrūqꝫ eſt falſū. eſt eī ſe
cūda ītētio aliqd ⁊ tn̄ nō aliqd qd̄ ſit pria: magis ꝙ̄ idē
dicat̄ finitū ⁊ infinitū creatū ⁊ increatū. ergo ⁊c. ¶ Con
firmatur. qꝛ nō eſt aliqua ratio quare magis aliqua pri
ma intētio ꝙ̄ oīs alia prima dicat̄ ſecūda. ⁊ ita ſi oīs qd
ditas vel res eſſet prima intentio ⁊ aliqua res eſſet ſcda
intētio / ⁊ quecūqꝫ alia. hoc aūt ē falſuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Se
cunda ꝯcluſio eſt. ꝙ ſecūda intētio dr̄ eſſe omnis ⁊ ſol⁹
actus cognitiuus vel ſaltē intellectiuus. ¶ Hec ꝓbat̄.
qm̄ illud de quo eſt logica vt de ſubiecto eſt ſecūda intē
tio: ſed logica videtur eſſe tm̄ de actibus intellectiuis.
ergo ⁊c. ¶ Maior appꝫ ꝑ Auicen. dicentē ꝙ logica ē
de ſecundis intētionib⁹ adiectis ꝑmis. Minor appꝫ.
qm̄ aut logica eſt de cōceptibus aut de vocibus aut de
alijs rebus ab iſtis oībus. ſed nō videt̄ ꝙ ſit de vocibus
nec eīm eſt ſermocinalis ſcīa vt grāmatica: nec de alijs
rebus ſignificatis diſtinctis a conceptib⁹ ⁊ vocibus ſi-
gnificatiuis vt ſcīa naturalis vel metaphyſica vel que
libꝫ alia realis ſcīa ſpecialis vt geometria vel arithme
tica. tunc enim logica non diceret̄ ſcīa rationalis mag
ꝙ̄ alia ſcīa. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ conſtat ꝙ logica
eſt de terminis ꝑdicabilibus ⁊ ſubijcibilibus incōple-
xis ⁊ de propoſitionib⁹ ac ſyllogiſmis ex eis formatis
ſed iſta tm̄ ſunt rerū ſigna vocalia vel mentalia. logica
aūt magis videt̄ eſſe de conceptibus ꝙ̄ de vocibus. er-
go ⁊c. ¶ Maior appꝫ. eſt eīm logica de quinqꝫ ꝑdicabi
lib⁹ puta de gn̄e / ſpecie / drā / ꝓprio / ⁊ accidēte: ꝙ nō ſunt
niſi ꝗdam dicibilia incōplexa. agit̄ etiam ī logica noua
tota de ſyllogiſmis ⁊ de ꝓpoſitionib⁹ ex ꝑdictis termi
nis incōplexis ꝑdicabilibus ⁊ ſubijcibilibus conſtitu-
tis: vt de demonſtrationibus de diffinitionibus ⁊ de dif-
nitis in libro poſterioꝝ: de ſyllogiſmis probabilibus in
topicis / ⁊ de alijs ī alijs libris. ergo ⁊c. ¶ Minor quātū ad
ꝑmam ptem vꝫ ꝙ ꝑdicta ſint rerū ſigna apparet. nul-
la enim propoſitio nec ſyllogiſmus nec diffinitum com
ponitur ex rebus ſignificatis: ſed ex conceptib⁹ vel ex
vocibus ſignificatiuis. nō eīm ſyllogiſmus nec ꝓpoſitio
conſtat ex albedine vel nigredine nec ex aliquo accidē
te alio exiſtente extra animaꝫ diſtincto a vocibus in re
extra / nec ex lapide vel ligno nec ex aliqua alia ſubſtā
tia. ergo ⁊c. ¶ Secūda ps videlicꝫ ꝙ logica magis ſit
de conceptibus ꝙ̄ de vocibus appꝫ. qꝛ vt dictum eſt vo
ces magis ſpectant ad grammaticū ꝙ̄ ad logicum. er-
go ⁊c. ¶ Si tamen dicatur ſicut et probabile videtur
ꝙ logica non tantum ſit de cōceptibus ſed etiā de voci
bus: conſequēter videt̄ eſſe dicendum ꝙ nō omne illud
de quo ē logica eſt intentio ſecunda. vox eīm ꝑma inten
tio dicitur nō ſecūda. vel nec dicitur prima intētio nec ſe
cunda: ſed ſignum prime intentionis ⁊ ſecunde: vt ꝑma
intentio dicatur res ſignificata tam a vocibus ꝙ̄ a con
ceptibus ſignificantibus diſtincta / ⁊ ſignū eius omnis
vox ſignificans talem rem: vt iſta homo vel animal ⁊ ſi
miles: quarum quelibet poteſt dici nomen prime inten
tionis. Secunda autem intentio dicatur conceptus in
anima ⁊ eius ſignum vox ſignificans ipſuꝫ: ſiue ſignifi
cet eum tātum vt iſta vox intellectio: ſiue ſignificet ipm
ſimul ⁊ vocem ſignificātē vt iſta vox genus vel ſpecies
vel diffinitio vel propoſitio. quodlibet enim horum dici
tur tam de conceptu in anima ꝙ̄ de voce in re extra for
mata. ⁊ talis vox omnis poteſt dici ſecunde intentiōis.
¶ Qꝫ autem logica ſit de vocibus non tantuꝫ de cōce-
ptibus ex hoc videt̄: qꝛ illa oīa que in logica declarā
tur de omnib⁹ ſupradictis vꝫ de ſyllogiſmis ꝓpōnib⁹
diffinitionibus ⁊ de terminis incomplexis conueniunt
tam conceptibus ꝙ̄ vocibus: ergo logica eſt de omnib⁹
iſtis. ¶ Antecedens apparet. ꝙ enim ſyllogiſm⁹ ſit ex
duabus premiſſis ⁊ tribus terminis / ꝙ propoſitio om-
nis conſtet ex predicato et ſubiecto / diffinitio ex ge-
nere ⁊ differentia / terminorum ſimplicium alius eſt pre
dicabilis de pluribus differētibus ſpecie in quid vt ge
nus / alius de pluribus differentibus tantum numero
vt ſpecies / et alius in quale vt differentia: iſta inquam
omnia ⁊ alia de predictis in logica declarata cōueniūt
tam conceptibus ꝙ̄ vocibus ſignificantibus. ſicut eniꝫ
iſta vox animal eſt predicabilis de diuerſis ſpecie ī ꝓpo
ſitione vocali: ita ⁊ ꝯceptus animalis in ꝓpoſitione
mentali: que quidem componitur ex duobus concepti-
bus incomplexis / quorum alius eſt ſubiectum et alius
ꝑdicatum ⁊ medius copula / ſicut propoſitio vocalis:
ſyllogiſmus etiam formatus in mente conſiſtit ex toti-
dem propoſitionibus ⁊ terminis ⁊ ſimiliter ſucceſſiue
formatis ſicut ſyllogiſmus vocalis: ⁊ ſic de omnibus
alijs. ergo ⁊ cetera. ¶ Et quando arguitur ꝙ gramma
tica eſt de vocibus / poteſt dici ꝙ non eſt inconueniens
idem conſiderari in diuerſis ſcientijs differenter. gram
maticus enim conſiderat circa voces congruum et in
congruum: logicus autem conſiderat ipſas vt ſunt re-
rum ſigna ꝑdicabilia ⁊ ſubijcibilia: metaphyſicus aūt
abſolute vt entia. quare ⁊c. ¶ Tertia concluſio eſt. ꝙ
aliud eſt prima intentio ⁊ aliud nomen prime intentio-
nis: ſic intelligendo ꝙ vel nullum nomen eſt prima intē
tio vel ſaltem non illa prima intentio reſpectu cuius di
citur eſſe nomen prime intentionis. ¶ Hec probatur.
quoniam nomen prime intentionis denominatur a pri
ma intentione ſicut ſignum a ſignato. ſic enim dicitur
nomen prime intentionis ſicut actus viſionis vel intel
lectionis dicitur albedinis vel cuiuſcumqꝫ alterius ob-
iecti cogniti. ſed non minus diſtinguitur ſignum voca-
le a ſuo ſignato ꝙ̄ mentis conceptus vel alius quicum
qꝫ actus a ſuo obiecto. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur.
quia prima intentio proprie ſumpta dicitur res ipſa ſi-
gnificata tā per conceptum mentis ꝙ̄ per cōceptum vo
cis. ⁊ licet vox poſſit dici prima intētio vocando primā

intentionem large ⁊ vniuersaliter omnē rem extra animam existentem: constat, tamen ꝙ vox ipsa ab illa prima intētione cuius dicitur esse nomen realiter est distīcta. res enim respectu cuius vox dicit̄ esse nomen ṗme intentionis est substātia vel accidēs extra aīaꝫ ꝑmanēter existens: sed nullum taliū est vox ipsa formata. ḡ ⁊c. ❡ Quarta ⁊ vltima est. ꝙ nomen secunde intentionis sic dicit̄ a secūda itētione ꝙ nulliū nomē scḋe intētiōis est, aliq̄ scḋa intētio. ❡ Hec appꝫ. qꝛ solus ꝯceptꝰ mētis dr̄ intētio secūda: nomen aūt secūde intētionis sicut ⁊ ṗme vox ipsa formata. nomen enī secūde intentionis dr̄ esse vox significatiua cōceptus tm̄ vt intellectio: vel ꝯceptus ⁊ vocis prime intentionis: nō aūt ipsius prime intentionis sumpte ꝓprie pro re extra a voce ⁊ a conceptu mentis distincta vt genus species subiectū p̄dicatū ꝓpositio ⁊ diffinitio ⁊ syllogismꝰ. quodlibet enī horū dr̄ vt dictum est superius tam de vocibus q̄ de conceptibus: non aūt de alijs rebus extra aīam significatis ab istis distinctis. sed constat ꝙ nulla vox est aliquis cōceptus mētis. ergo nec secūda intentio. ❡ Confirmatur. qꝛ secūda intentio est conceptus mētis p̄dicabilis ī ꝓpositione mētali de alijs conceptibꝰ: vt conceptus aīalis de conceptibus ꝓprijs asini ⁊ hominis ⁊ platonis ⁊ sortis supponentibus ꝑsonaliter ꝓ rebꝰ significatis nō aūt simpliciter ꝓ seipsis. non enī hec ꝓpositio homo est aīal: nec ista sortes est homo est vera terminis eius vocalibus vel mētalibꝰ ꝓ seipsis supponētibꝰ sed ꝓ suis significatis. nomē aūt scḋe intētionis est p̄dicabile ī ꝓpositione vocali de alio noīe nō secūde intētionis sꝫ prime: ⁊ hoc non vt supponit ꝑsonaliter ꝓ suo significato: sed tm̄ vt simpliciter ꝓ seipso. Primū vꝫ ꝙ nulluꝫ nomen secūde intētionis sit p̄dicabile de alio nomine alterius intētionis secunde sed ṗme / appꝫ. non enī hec ē vera sed falsa species est genus vł differētia: sed ista hō est species ⁊ ista, aīal est genus ⁊ rationale est dr̄a. hō autem aīal ⁊ rationale sunt noīa nō secūde intētionis vt genus species ⁊ dr̄a: sed ṗme. Nō est tñ vera hec ꝓpositio homo est species vel aīal est genꝰ vel rationale ē dr̄a hoīe aīali ⁊ rationali supponentibus ꝑsonaliter pro rebus significatis: sed tm̄ simpliciter ꝓ seipsis. nulla eniꝫ res extra aīam significata ꝑ terminū aīalis est genus: nec ꝑ terminuꝫ hoīs est species: nec ꝑ rationalis est dr̄a sed tm̄ ista sunt vera: puta genus species ⁊ dr̄a de vocibus ⁊ de conceptibus: qꝛ nec alia a vocibus ⁊ conceptibus sunt p̄dicabilia in aliq̄ ꝓpositione nec subijcibilia qḋ aūt non est p̄dicabile nec subijcibile non pōt dici genus nec species nec differentia. ergo ⁊c.

Ex prædictis apparet primo differentia inter noīa intētionis prime ⁊ secūde. noīa enī ṗme intētionis sunt signa rerū existentiū extra aīam vt homo lapis corpus substātia ⁊ similia: vel etiam existentium in anima aliarum omnium ab actibus cognitiuis vt habitus dilectio seu amor vel odiuꝫ letitia vel tristitia ⁊ alia omnia nomina significantia res in anima existentes a conceptibus differentes. omne enim nomen dicit̄ prime intentionis cuius res significata ad quā est īpositum est ipsa prima intentio. Potest autē dici prima intentio omne qḋ non est secunda intentio nec nomē scḋe intentionis nec ṗme. Scḋa aūt intentio est solus mentis cōceptus vt dictū est superius. ergo ⁊c. Nomina autem secunde intentionis dicunt̄ esse illa que ex sua institutione seu impositione significant tm̄ scḋas intentiones vꝫ mētis ꝯceptiones vt genus species dr̄a diffinitio ꝓpō ⁊ similia: quoꝝ qḋlibet iꝫ p̄dicabile de noībus ṗme intētionis ꝓ ñō tñ cōsimiliter sed aliter q̄ noīa ṗme intētionis. aliter enī hec ꝓpō. aīal ē genꝰ / est vera: ⁊ aliē

ista aīal est corpus vel substātia. genus enī qḋ est nomē scḋe intētionis p̄dicat̄ ⁊ verificat̄ de aīali supponente simpliciter pro seipso non ꝑsonaliter ꝓ aliquo eiꝰ significato extra aīam existente. e conuerso aūt corpꝰ ⁊ substātia q̄ sunt ṗme intētionis noīa dicunt̄ ⁊ verificant̄ de ipso aīali. vt supponente nō simpliciter sed singulariter seu ꝑsonaliter ꝓ omni suo significato extra aīam existente. quare ⁊c. ❡ Secūdo etiā appꝫ ⁊ sequitur ex predictis: ꝙ sicut nominū alia dicunt̄ intentionis ṗme ⁊ alia secūde: ita ⁊ intentionū secūdarū alie sunt prime intentionis ⁊ alie secūde. qm̄ illa mentis ꝯceptio que est secūda intentio dr̄ prime intentionis cuius obiectum ꝑ eaꝫ intellectum est ipsa prima intētio. illa aūt est secunde intentionis cuius obiectū est secūda intētio. Sꝫ mētis cōceptuum alij sunt primarū intētionū vt actꝰ intelligendi recti quoꝝ obiecta sunt res extra aīaꝫ vel etiā in anima existētes alie ab actibꝰ cognitiuis. Alij aūt sunt secūdarū intētionū vt obiectoꝝ: sicut omnes actus reflexi. qualis quidem actus est nō subiectū sed p̄dicatū cuiuscūq ꝓpositionis mentalis vere de ipso subiecto non ꝑsonaliter supponente pro suo significato sed simplicit̄ ꝓ seipso: vt istius ꝓpositionis non in ore sed in mēte formate aīal est genus vel homo est species ⁊ similiuꝫ. constat enī ꝙ iꝫ subiectum eius qḋ est conceptus hominis ⁊ animalis sit conceptus rei extra aīam existētis / nō tñ p̄dicatū qḋ est genus vel species est cōceptꝰ alicuius rei extra animam nec in aīa existentis alterius ab ipso cōceptu mētis in tali ꝓpositione subiecto. nec enī aliqḋ a mētis ꝯceptu est immediate species neq genus. sꝫ talis conceptus ad conceptū mētis ꝑ eum intelligentis terminatus est actus reflexus. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia aut huius ꝓpōnis in mēte formate aīal est genus p̄dicatū est actus intelligendi rectus aut reflexus. sed nō potest poni rectus: qꝛ tunc sicut subiectū qḋ est aīal pōt supponere ⁊ supponit in alia ꝓpōne vt ista animal currit vel est substātia / pro re extra significata: ita ⁊ hoc p̄dicatū qḋ est genus posset in aliqua ꝓpōne supponere ꝓ re alia ab actu intelligendi: cū cōceptus possit supponere non tm̄ pro seipso simpliciter: sed etiā ꝑsonalit̄ ꝓ suo significato. sed hoc est falsum. solus enim mentis conceptus est genus vel species. nec aliud significat genus vel species in mente formata q̄ mentis cōceptum nec ꝑ ꝯñs pro alio potest supponere in aliqua ꝓpositione in mente formata. ❡ Nec valet si contra hoc arguatur. quia ista ꝓpositio in mēte formata / amor vel odiuꝫ est species vel habitus intellectiuꝰ vel moralis virtus est genꝰ / est vera: cū tñ nullꝰ subiectū istarū sit actꝰ cognitiuus. quoniā hoc est falsum. qꝛ immo subiectū vtriusq istarum est actus intellectiuus nō habitus nec virtus nec odium neq amor. nō enim aliqua propositio in mente formata constat nisi ex actibus cognitiuis: ergo nec habitus nec aliquid aliorum potest esse subiectum talium ꝓpositionū ⁊ ī p̄dicatū. qꝛ nec species neq genꝰ veraciter affirmatur nisi de aliquo p̄dicabili de pluribꝰ in quid: sed constat ꝙ nihil existens in anima distinctum ab actibus cognitiuis est predicabile sicut nec subijcibile in propositione mentali: nec aliquid distinctum a vocibus est subijcibile nec predicabile in propositione vocali: ergo sicut cum formatur ista propositio in mēte homo est species vel etiaꝫ istius homo est animal subiectū est conceptus hominis non autem res extra eius obiectum ꝑ eum intellectū: ita ⁊ subiectum huius amor vel odium est species est actus intelligendi amorē vł odiuꝫ nō amor ipse vel odiū talis actus obiectum. cōsimiliter dico de subiecto huius habitus intellectus moralis virtutis: puta temperantia vel iustitia est genus. ergo ⁊c. ❡ Sic igitur apparet ꝙ licet subiectum huiꝰ ꝓpōnis

in mēte formate hō eſt ſpecies vel aīal eſt genus ⁊ ſimiliũ ſit actus rectus [illegible] gendi rem extra: non tñ pdicatū qđ eſt ſpecies vel [illegible] a poteſt poni actus rectus. ergo relin[illegible] ꝙ ſit actus intelligendi reflexus terminatus ad actū rectum nō ad aliud ꝙ ad illum in predicta propo[illegible] c ſubiectū. ſicut eſt huiꝰ ꝓpoſitionis vocalis [illegible] eſt ſp[illegible] pdicatū eſt vox cuius ſignificatū de qu[illegible] ficatū eſt nomen in ipſa ſubiectum: ve҃ hec vo[illegible] ⁊ [illegible] nſimilis ꝓpoſitionis formate in mēte pd[illegible] a [illegible] eſt actus in[illegible] lligendi cuius obiectū ſignificatū p[illegible] intellectū nō eſt aliud ꝙ actus rectus qui eſt huiu[illegible] ꝓpo[illegible] tionis ſubiectū. quare ⁊c. ¶ Tertia apparet [illegible] dictis ꝙ ſecūde intētōes nō ſunt de genere relati[illegible] ſed q[illegible] tis. oē [illegible] exiſtens in aīa ſubiectiue eſt de genere [illegible] ual[illegible] ati[illegible] ¶ Quarto ꝙ ſ[illegible] cūde intentiones ⁊ [illegible] que p[illegible] e n [illegible] n [illegible] ſunt e[illegible] ē generis. qm̄ vt dict[illegible] ſ[illegible] o[illegible] etiam in aīa alia ab ac[illegible] g[illegible] ꝯplexo eſt pruna intētio: [illegible] ꝙ [illegible] nt [illegible] m [illegible] extra animam ꝙ ſant m[illegible] ti[illegible] inct[illegible] abom[illegible] acciden ti[illegible] q[illegible] al[illegible] ati[illegible] tamen omnia in re extr[illegible] a[illegible] iſte[illegible] a [illegible] nec eſt ſubſt[illegible] tia nec quātitas ſi pon[illegible] d[illegible] ⁊ a q[illegible] tor[illegible] de genere q[illegible] go [illegible] ¶ [illegible] a[illegible] ter ſec[illegible] [illegible] q[illegible] a[illegible] tatco[illegible] anima [illegible] c [illegible] ipſ[illegible] ſ[illegible] in pdi[illegible] a[illegible] qual[illegible] mē te f[illegible] ſit [illegible] l [illegible] conce ptu[illegible] icobiliu[illegible] p con[illegible] q[illegible] n[illegible] itētion eꝙ ſunt binō[illegible] ptu[illegible] d[illegible] cabi[illegible] e[illegible] pdi[illegible] nē to qual[illegible] tatis vt pa[illegible] ſic[illegible] ꝯ vocal[illegible] conſtat tm̄ ex vocibus vt totu[illegible] ex [illegible] partib[illegible] ta ⁊ pdicamentum mentale ex co[illegible] ceptibus. p[illegible] me aūt intētiones diſtincte ab actibus c[illegible] gnitiuis q ſunt qualitates ſi[illegible] e i[illegible] anima ſiue extra aīam exiſtētes ſunt [illegible] di camento qualitatis non vt pte s in toto ſed vt ſignata in ſigno: [illegible] o modo quo ſunt in pdicamēto ſubſtantie oēs ſ[illegible] bſt[illegible] ſicut eīm pdicamentū ſubſtanti[illegible] eſt tota coordinatio [illegible] ptuū diuerſou[illegible] mnio o[illegible] n ſubſtantiarū que qđem ſubſtātie ſunt obiecta p[illegible] alca [illegible] ptus diuerſos ſignificata ⁊ intellecta: ⁊ p conſ[illegible] quens ſubſtātie ip ſe dicuntur eſſe in ſubſtantie pdicamēto vt ſignata in ſignoris ⁊ in ꝓpoſito de qualitatis pdicamento cōſimiliter eſt dicēdū. ꝗ ⁊c. ¶ Et ſi contra hoc arguat: qꝛ etiam ſecūde intētiones que ſunt mēte cōceptiōes poſſunt diuerſis conceptibus in[illegible] igi: q[illegible] m [illegible] m m[illegible] ltitudo poteſt eſſe pdicamētū in qu[illegible] p[illegible] ſio erūt ſecūde intentiones non vt partes in toto ſed vt ſi[illegible] ta in ſigno: cū oīne obiectum intellectū ſit iſto m[illegible] i[illegible] ge di ipm: ¶ Reſpōdeo cōcedendo cōc[illegible] iſion[illegible] m[illegible] at[illegible] nec eīm minus intellectio ꝙ albedo pōt intelligi conceptu gūis cōmuni pluribus differentibꝰ ſpecie ⁊ ꝯcep[illegible] u alio ſpeciei cōi diſſeris ſolo numero: ⁊ g[illegible] lere[illegible] vt o ꝙ vt ſignatum in ſigno. nec hoc eſt cō[illegible] aliqđ pdicto rum. qm̄ hoc qđ dictū eſt ſupra: ve҃ aliquas pmas intētiones ⁊ ſecūdas oēs eſſ[illegible] ind[illegible] fferēter in pdicam[illegible] to q̄litatis: qꝛ p[illegible] ſunt in eo vt [illegible] ata in ſi[illegible] e a[illegible] nō ſic: ſed vt partes in toto [illegible] intelligēdū de pdicamento ex rectis con[illegible] pt[illegible] tuis: nō autem de [illegible] ca mēto ꝯſtante ex actibus inte[illegible] s. nec enim obiectum pmo ſignificatū ⁊ in[illegible] pa[illegible] tē talis pdicamēti ꝯceptū eſt pmus int[illegible] e[illegible] are [illegible]

Ex pdictis omnibus appar[illegible] r[illegible] oſſio ad q̄ſitū. videt eīm ex pdeclaratis coroll[illegible] um ꝙ tā ſuppoſitū ꝙ ꝑſona eſt nomē p ne intēti[illegible] m[illegible] aūt ſcde. qm̄ illud eſt nomē nō ſcde intētionis ſꝫ p[illegible] n[illegible] qđ nu[illegible]

poſitū eſt ad ſignificādū pmas intētiones eē aīam vel ī aīa exiſtētes: ſ[illegible] tale eſt hoc nomē ſuppoſitū ⁊ hoc nomē ꝑſona ⁊ etiā ſingulare vl' indiuiduū. qđlibet eīm horum ſignificat rē eē aīa҃ exiſtētē. ꝑſona eīm ⁊ ſuppoſitū ſignificat ſubſtātiā tm̄: indiuiduū vero ⁊ vnū numero tā ſubſtantiam ꝙ accidētia ſiue in aīa ſiue extra animam exiſtētia. vn̄ tam pma intētio ꝙ ſecūda dr̄ indiuidua et numero vna. quo tñ non obſtante dicūtur nomina nō ſecūd[illegible] inte[illegible] ſed pme: ſicut ens ⁊ aliud oē tranſcendēs dr̄ e[illegible] ni[illegible] ite n[illegible] ē [illegible] ime intētionis. ſꝫ tñ nomē denominetur a quolibet ſuo ſignificato [illegible] oīa pdicta pura vnū ſingu[illegible] re vel ī diuiduū ens ⁊ aliud oē traſcēdēs poteſt dici nomen tam pme ꝙ ſecūde intētionis n[illegible] autem ſuppoſitum nec ꝑſ[illegible] na: [illegible] hoꝝ ſignificet niſi pmam intētionē nec quācūꝙ ſed ſubſtanti[illegible] ſi. quare ⁊c. ¶ Confirmat. qꝛ nom[illegible] de intētionis eſt tm̄ in ꝓpoſiti[illegible] ne vocali pdicabile de nominibꝰ pme intentionis nō ſupponentibus ꝑſonaliter ꝓ ſuis ſignificatis ſed tm̄ ſimpliciter pro ſeipſis. ¶ Hec appet de hoc noīe ſpecies vel genus ⁊ de al[illegible] is oībus ſecūde intētiōis. nec enim genus nec ſpecies e[illegible] pdicabile in ꝓpoſitione vocali nil de noibus prime intentionis vt genu[illegible] de aīali ⁊ de colore ⁊ ſpecies de homine ⁊ de albedine: nec [illegible] dicātur de iſtis vt ſupponentibus ꝑſonaliter p[illegible] ſ[illegible] ſi c[illegible] ſ[illegible] vt ſimpliciter pro ſeipſis. no[illegible] eīm verificat in ꝓp[illegible] on[illegible] vocali genus de animali ſupponente pro re ſi[illegible] ata. [illegible] d tm̄ modo p[illegible] ipſ[illegible] vo[illegible] ſignifi[illegible] t. nec eſt aliq[illegible] a re[illegible] eē aīa҃ ſignificata p aīal eſt genus: ſicut nec ſp[illegible] cies a[illegible] iqua ſignificata per hom[illegible] m. ſed hoc nomē ꝑſ[illegible] na ⁊ ſ[illegible] poſitum eſt pdicabile de nominibus prime intētio[illegible] ſu[illegible] ponentibus non ſimpliciter pro ſeipſis ſed perſo[illegible] aliter ꝓ ſuis ſignificatis. ſicut eīm hec ſortes currit vel eſt homo vel aīal/eſt vera ſorte ipſo eiꝰ ſubiecto ſu[illegible] pone[illegible] te non ſimpl[illegible] citer pro ſeipſo ſed perſonaliter pro ſuo ſignificato [illegible] a animam exiſtēte: ita ⁊ iſta ſort[illegible] o ⁊ omnis alia ſubſtantia intellectualis tam creat[illegible] [illegible] ā increata vt deu[illegible] pater filiꝰ ⁊ ſpiritus ſanctꝰ eſt ſ[illegible] oſit[illegible] perſona. [illegible] rgo [illegible] c. ¶ Ex hoc appet falſitas opinionis contrari[illegible] dicē[illegible] tium ꝙ perſona ⁊ ſuppoſitum ſunt nomina ſecunde inten[illegible] onis. ¶ Nec val[illegible] t ſi arguatur p hoc. qꝛ ſicut indi[illegible] uum ſe habet in oī ēn tetia ⁊ ſu[illegible] poſitū in natura ſubſtātiali ⁊ pe[illegible] ona ī natura intel[illegible] ectuali: ſed indiuiduū qđ eſt pdicabil[illegible] de oībus eſt nomē ſcde intētiōis: ergo ⁊ ſuppoſitū ac ꝑſona. Hec ſiquidem ratio nō valet: qꝛ falſum accipit in minore. nec eīm indiuiduū nec ſingulare nec vnum numero eſt nomē p[illegible] dicab[illegible] le de noibꝰ pme intētiōis ſupponentibꝰ ſimpliciter ꝓ ſ[illegible] ſis ſicut genus ⁊ ſpecies [illegible] alia noīa ſcde intētionis: ſe[illegible] ꝑſonaliter ꝓ ſuis [illegible] ignificatis. ſꝫ talia noīa ſunt pme intētionis vt dictū eſt ſupra. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ e[illegible] lo[illegible] oīe nomē ſignificās ſecūdā intentionem deno[illegible] b ipſa ⁊ dicat nomē ſecūde intētionis: ad h[illegible] c n[illegible] ꝙ ſingulare vel indiuiduū ⁊ vnum ſunt m[illegible] intētionis noīa ꝙ pme: ecū qđlibet iſtorū ſi[illegible] e[illegible] intētionē ſcdam ſed etiā pmā. ſꝫ ſuppo ſi[illegible] noīa ſignificātia tm̄ pmam in[illegible] tionē ꝗ ⁊c. [illegible] tra hoc arguit. ⁊ ꝓbat ꝙ ſingulare vel indi[illegible] o nē ſcde intētōis nō pme. Primo. qꝛ ſicut ſ[illegible] genus: ſꝫ ſingulare vel indiuiduū ad ſ[illegible] dicit intentionē nō pmam ſed ſcdam i[illegible] to[illegible] f[illegible] oēt illa intētiōe ſcda q̄ importat p genꝰ ergo ⁊c. ¶ [illegible] qꝛ illud nomē in cuius diff[illegible] nitione po n[illegible] ſt nomē ſcde intētionis: ſ[illegible] i[illegible] finitione huiꝰ noi[illegible] are vel iſtiꝰ qđ eſt indiuiduū ponit ſcda intētio. [illegible] e[illegible] n ꝙ ſingulare vel īdiuiduū eſt illi[illegible] eſt pdicabile [illegible] ſolo. pdicabile aūt eſt n[illegible] mē [illegible] intētionis. ꝗ ⁊c. ¶ Ad pmū dicit ꝙ quātū ad hoc ſingulare vl'

ſu

indiuiduū se habet ad speciem consimilit sicut species
ad genus.q: sicut de quocūq pdicat illud qd dicit spēs
puta homo/de eodē pdicat illud qd dr gen⁹ vez aīal: ⁊
nō econuerso: ⁊ hoc hoīe ⁊ aīali supponētib⁹ nō p seipsis
sed psonalit pro suis significatis: ita ⁊ de indiuiduo si-
ue singulari ⁊ de specie consi[illegible]ter est dicēdū.nō aūt est
simile quantū ad ppositū ad qd applicat sed omnino
dissimile: qm singulare vel indiuiduū significat veram
rem extra aīam existentē.oīs em̄ res extra aīam sūt sin
gularis ⁊ indiuidua: nō aūt species neqꝫ genus.nullum
em̄ hoꝝ dr nisi vel de conceptu in aīa vel de voce.quare
⁊c. ¶ Et si contra hoc arguat. q: plura singularia in re
extra vt omnes homines dicunt esse realiter eiusdē spe
ciei ⁊ gnis circūscripto oī actu rationis: ⁊ p ons denomi
nant ab intētione secūda. ¶ Dico q falsum est.non em̄
oēs hoīes dicunt esse vnius speciei nisi q: cōceptibiles
ɔceptu eis cōi qui est species: nec homo ⁊ asinus eiusdē
gnis nisi in ordine ad conceptū eis cōem ⁊ de eis habe
ri possibilez qui est genus.cū hoc tn̄ stat q circūscripto
omni actu rationis vnus hō est magis idē realiter cū
alio hoīe quolibet singulari q cum aliquo alio indiui-
duo alterius speciei. ¶ Ad secūdū dico q falsum est il-
lud qd accipit in maiori: vez q omne illud nomē sit se
cūde intētionis in cuius diffinitione ponit secūda intē-
tio. si em̄ q: pdicari ponit in diffinitiōe singularis vel i
diuidui arguitur q vtrunqꝫ istorum nominū sit nomen
scde intētionis nullū erit nomē intētionis pme sed qdli
bet erit secūde.qm̄ de omni nomine potest dici q est pdi
cabile de pluribus vel de vno: de pluribus vt oē nomen
plura significās sicut hō vel asinus aīal ⁊ corpus ⁊ alia
omnia noīa vl'ia: de vno solo vt sortes vel plato ⁊ quod-
cūqꝫ aliud nomen īpositū ad significādū talē rem de-
terminatam aliquā singularē: ergo sortes plato homo
aīal ⁊ corpus ⁊ alia omnia sunt secūde intentionis noīa
qd est falsum euidenter.quare ⁊c. ¶ Confirmat. q: no-
men secūde intētionis pdicat in ppone vocali de alio no
mine nō intentionis secūde sed pme supponēte non pro
re quā significat: sꝫ p se: sicut hō dicit species ⁊ aīal ge
nus vt dictū fuit superius. g non magis sequit q singu
lare vel indiuiduū dicat nomē scde intētionis qi de ipo
dr pdicari qd quidē est secūda intētio: q q hō sit nomē
secunde intentionis qi de ipso pdicatur spēs que ē etiā
secunda intētio. sicut em̄ hec/hō est species/est vera ho
mine supponente non p suo significato: sed p seipso: ita
⁊ ista/singulare vel indiuiduū est pdicabile de vno tm̄.
Ex quo sequitur q ista descriptio indiuidui vel singu[illegible]
ris nō est descriptio seu diffinitio exprimēs quid nois.
qm̄ oīs diffinitio exprimēs qd nois est pdicabi[illegible] de no
mine diffinito supponēte pro suo significato.sed ista vi
delicet pdicari seu pdicabile de vno solo nō[illegible] vera de
sorte nec de alio nomine singulari supponen[illegible] suo
significato extra aīam existēte: cū vt sepe [illegible] hil
sit pdicabile nec subijcibile pprie nisi vocal[illegible]
[illegible] mētalia. talis aūt est [illegible] ab el[illegible]
[illegible] go ⁊c. ¶ Et si querat circa ppo[illegible] ale
[illegible] magis act⁹ cognitiu⁹ dr [illegible] ab
ipso oīa dicuntur intētio prima q secū[illegible]
videtur esse dicēdū q noīa ad placitum [illegible] a
nec p ons oportet querere rationē quare [illegible] oc no-
mē ī ipositum fuerit ad significandum [illegible] ⁊ al
terū ad significādū aliā q e conuerso [illegible] en
secūda intētio dr de actibus cogniti[illegible] aūt vez
pma intētio de alijs.quia ita placuit inuentori: qui for
te hoc pot[illegible] moueri q: intellectus p[illegible] tendit in sui
actus [illegible] ⁊ intendit etiam ipsum [illegible] suū
actum. [illegible] aliqua potentia cogniti[illegible] edit actū
nisi propter obiectum. prius ēt percipit obiectū q actū
prior enim est actus rectus q reflexus.sed res videtur
denominari ⁊ dici intentio q: ipsa est quā intellect⁹ intē
dit ⁊ in quā tendit.ergo quia intellectus prius tendit i
obiectum ab actu distinctum q in proprium suum actū
⁊ prius ac principalius intendit ipsū: ideo forte actus
cognitiuus dictus est intētio secunda: aliud autem qd
cūqꝫ ab eo distinctum qd potest esse eius obiectum intē
tio prima. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem i pri-
cipio apparet ex dictis q falsum accipit in minore.non
enim psona significat conceptum aliquem existentem
subiectiue in anima sed rem extra videlicꝫ intellectua-
lē substātiā vt dictum est supra.

Irca distinctionem vi[illegible]
ge[illegible]ā queritur in qua magister
determinat [illegible] q[illegible]bus[illegible] no-
minibus numeralibu[illegible] ⁊ c[illegible] de
vno o[illegible] dēs qd ista nomina vnū
⁊ plura seu vnus ⁊ plu[illegible] vt duo
[illegible] re[illegible] gnifi[illegible] [illegible] que
[illegible] o primo.vtrū [illegible] eius vni-
tas distinguant al[illegible]qualiter in re e[illegible] ¶ [illegible] etur q
sic.quoniam sicut se habet vnit[illegible] tatem i
communi: [illegible] talis vnitas ad talem ent[illegible] specia
li puta vnit[illegible] de[illegible] ad de[illegible] sed [illegible] ens in
communi disti[illegible]guuntur in re[illegible] cum [illegible] bant si-
cut passio ⁊ subiectū: [illegible] idem n[illegible] pot[illegible] [illegible] suū p[illegible]
ergo ⁊c. ¶ Contra.quia non magis vnit[illegible] [illegible] inguitur
in re extra [illegible] re que dicitur [illegible] ē vna q p[illegible] tas ab illis
q [illegible] pl[illegible] pluralitas est ab illis de quibus
dicit[illegible] [illegible] indistincta [illegible] re extra.nulla enim distin-
cta siue in anima siue extra animam existētia dicuntur
plura aliquo eis addito [illegible] ante ab eis differ[illegible] alI-
qualit[illegible] in re extra.ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi [illegible] proce
dam. Primo enim inq[illegible] an vnum qd [illegible] ente cō-
uertitur ⁊ eius passio dicitur sit idem cu[illegible] vno qd ē nu-
meri principium/an ab eo distinctum. [illegible] eam
ad quesitum.

Quātum ad pri[illegible]um dicunt [illegible]liqui: q
vnum quod est numeri p[illegible]ncipium distinguitur ab illo
qd cum ente conuertitur ⁊ eius passio ponitur.quoniā
vnum quod est principium numeri est generis determi
nati. vnum autem qd est passio entis non est alicuius
generis determinati sed est transcendens: sicut ⁊ eius
subiectum qd est ens.sed qd est alicuius generis deter
minati non potest esse idem cū illo qd non est alicuius
generis determinati.ergo ⁊c. ¶ Mai[illegible] probatur. ⁊ pri
mo quantum ad primam eius partem: videlicet q vnū
quod est numeri principiū sit generis de[illegible]rminati.quo
niam principium numeri qd est vnū eiusdem generis
est cum numero.cum enim vnum aliquotiens replica-
[illegible] reddat numerum ipsum totum: p consequens ma-
gis est [illegible]iusdem generis cū eo [illegible] punctus cū linea que
nun[illegible] potest consurgere ex ipso [illegible] ticūqꝫ multiplica-
[illegible]o.sed ipse punctus non ponitur nisi in genere
[illegible] quantitatis cōtinue: ergo multo magis vnū
q[illegible] numeri principium est in genere quantitatis
discrete sicut ⁊ numerus ipse. ¶ Secunda pars videli-
cet q vnum quod [illegible] passio entis non sit alicuius gene
[illegible] determ[illegible] sed sit transcendens: apparet.quia ta
le vnum e[illegible] alia ambitus sicut ens ipsū eius subie
ctum.sed constat q ens non est alicuius generis deter-
minati.ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur.quia illa que nō
differunt nisi sicut diuisibile ⁊ indiuisibile non differūt
genere: [illegible]cut ponitur exemplum de linea ⁊ de puncto
que sunt eiusdem generis: quia nec differunt nisi sicut

diuisibile ꝛ indiuisibile.sed numerus ꝛ vnitas q̄ est prin cipium eius constituens cū nō differūt nisi sicut diuisibi le ꝛ indiuisibile.ergo ꝛc. ¶ Preterea quoīs mēsura discre ta ꝑmanēs est de gn̄e quātitatis discrete:sed vnitas ex qua componit̄ numerus est hmōi.est eīm mēsura nume ri.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.qꝛ alia est vnitas q̄ consequitur numerū vt ꝓpria passio suū subiectū:ꝛ alia illa q̄ est ei⁹ principiū constituens ip̄m.nec est prima q̄ vez est ei⁹ pas sio constituit ip̄m sicut nec aliqua passio suū subiectum sed p̄supponit eū ꝯstitutū.sc̄da aūt constituit eū.est eīm numer⁹ ex vnitatib⁹ cōstitutus.sed ista se habet ad nu merū sicut vnitas cōuertibilis cū ente ad ip̄m ens:ꝛ ita cōtinet̄ sub vnitate illa sicut numerus sub ente:nō aut̄ alia vnitas ex qua componit̄ numerus.ergo ꝛc. ¶ Contra opinionē istā arguo:ꝛ specialiter ꝯ tria que in ea cōtine ri vident̄ falsa. Primuꝫ est ꝙ vnum qḋ cū ente ꝯverti tur distinguitur ab illa vnitate ex qua numerus compo nitur. Secundum:ꝙ vnitas numeri ex qua ipse compo nitur distiguitur ab eo sicut īdiuisibile a diuisibili.quo tn̄ non obstante est in gn̄e quantitatis discrete. Tertiuꝫ est ꝙ in numero est duplex vnitas:vna veꝫ ex qua cōpo nitur:ꝛ alia q̄ ip̄m consequit̄. ¶ Contra primū istorū ar guit̄ primo sic. numerus nō distiguit̄ a reb⁹ numeratis sed est idem cū eis totaliter in re extra:ergo nec vnitas ex qua numerus ꝯponit̄ distinguit̄ ab illa vnitate q̄ cū ens cōuertit̄. ¶ Antecedens hic suppono vt ꝓbandū in q̄stione sequenti in qua de ip̄o specialiter erit sermo. Sꝫ ꝓbo ꝯsequentiā.qm̄ sicut se hꝫ numerus ad oīa numera ta simul sumpta/ita ꝛ quelibet pars numeri veꝫ vnitas ex qua ꝯponitur/ad qḋlibet numeratoꝝ entiū ꝑ se sum ptū:sic intelligendo ꝙ nō magis vnū ex quo numer⁹ cō ponit̄ importat aliq̄d in re extra distinctū ab illo ente ꝯ alia numerato ꝛ ab eis distincto de quo dr̄:q̄ numerus totus importet aliquid distinctū ab oīb⁹ numeratis en tib⁹ simul sumptis.ergo si numerus ꝑ se significat nu merata ꝛ vnū ex quo ꝯponit̄ ꝑ se/similit̄ importat il lud ens qḋ est alterū numeratoꝝ de quo solo dr̄.sꝫ omne ens tā creatū q̄ etiā increatū est numerabile ꝛ actu nūe ratū vt ad alterū ꝯparatū:ergo vnū ex quo numerus cōpo nit̄ est trāscēdēs:nec ꝑ ꝯn̄s ab vno qḋ cū ente ꝯuertitur differens seu diuersuꝫ aliq̄d significās in re extra. Ista ꝯsequētia vltima ex hoc patet.qꝛ ad quot numer⁹ se ex tendit ꝛ vnitas que ip̄m ꝯponit. ¶ Hoc appꝫ.qꝛ qḋli bet entiū nūeratoꝝ qḋ dr̄ vere vnū vnitate q̄ ē nūeri pri cipium seu constitutiuū/importat vl'r oē ens vt ab alio distinctū ꝑ se sumptū:sed hoc ꝛ nihil aliud īportat vnū qḋ dicit̄ esse passio entis. nō eīm tale vnū significat ali quid enti alicui additū:cū qḋlibet entium vt dicet̄ infe rius sit vnū ꝑ seip̄m non ꝑ aliq̄d ei appositum.ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄.qꝛ aut intelligit̄ ꝙ vnuꝫ qḋ est passio en tis distinguat̄ ab vno qḋ est p̄ricipiū numeri in essendo vel in significādo:sꝫ neutrū hoꝝ videt̄ esse ponēdū.ergo ꝛc. ¶ Probo minorē. Et primo ꝙ nō differāt ī essendo. qm̄ oīa signa siue vocalia siue mētalia vt ꝯceptus diuersi ī essendo distinguunt̄ aut sicut superius siue cōius ꝛ min⁹ cōe siue inferius sicut vox vel ꝯcept⁹ hoīs ꝛ aīalis:aut sicut diuersa aliqua disparata vt vox vel cōceptus ho minis ꝛ lapidis vl' platonis ꝛ sortis.sꝫ vnū quod est pas sio entis cū eo ꝯuertibilis/nō distiguit̄ ab vno qḋ ē pri cipium numeri primo mō.qꝛ vt dictū est oē ens numera bile ꝛ vnū qḋ ponit̄ esse nūeri p̄ricipiū/dr̄ de quolibꝫ nu meratoꝝ ꝛ significat qḋlibet ipsoꝝ:nec ꝑ ꝯn̄s vnū qḋ ē ꝯuertibile cū ente pōt eē cōius seu vlius signū ip̄o. Nec pōt dici ꝙ distinguant̄ secundo modo videlicet sicut di uersa aliqua disparata.qꝛ vnum disparatorum nō dicit̄ de alio:sed qḋlibet numeratorum ꝑ se sumptum est vnū vnitate q̄ dr̄ esse numeri principiuꝫ:ꝛ cū hoc dr̄ vere ens ꝛ ꝑ ꝯn̄s vnum vnitate q̄ est passio entis.ergo ꝛc. ¶ Se cūda pars minoris/veꝫ ꝙ nō differāt in significādo/ap paret ex eodem medio.qꝛ si distinguerent̄ in significan do aut hoc eēt qꝛ vnū significaret plā q̄ alterū:sicut cō ceptus aīalis importat eadem q̄ conceptus hominis ꝛ plura:aut qꝛ vnuꝫ significaret aliquid determinate ꝛ al terum non illud sed aliud ab illo distinctum:sicut conce ptus hoīs ꝛ lapidis vel platonis ꝛ sortis. sed neutrum hoꝝ est in ꝓposito.illa enim omnia ꝛ eadem ꝛ non alia q̄ significat conceptus entis ꝛ vni⁹ secū cōuertibilis si gnificat ꝛ importat vnū quod est numeri principium:cū oē ens sit nūerabile.sicut eī oīa plura entia sūt numer⁹: cū nec nūer⁹ dicat aliud q̄ entia nūerata:nec ꝑ ꝯn̄s nūe rus distiguit̄ ab ente nisi sicut plura ab vno:ita nec vnū qḋ est numeri principium importat nisi illud idē ꝛ totū quod significat ꝯceptus vnius cum ente cōuertibilis: ita ꝙ hoc vnum ꝛ nullum alterum est numeri principiū sicut illa eadem ꝛ oīa q̄ importat ens significat nume rus a numeratis totaliter indistinctus.quare ꝛc. ¶ Se cundo arguo ꝯ secūdū.ꝛ ꝓbo ꝙ non oīs vnitas ex qua omnis numerus ꝯponit̄ distinguat̄ ab ipso sicut indiui sibile a diuisibili. qm̄ vnitas qua res dicit̄ vna non est aliud q̄ res ipsa.ergo vnitas rei continue est continua ꝛ ꝑ ꝯn̄s diuisibilis nō īdiuisibil'.cū nullū īdiuisibile sit continuum.sed numerus non tm̄ componit̄ ex vnitati bus rerū indiuisibiliū sed etiā diuisibiliū ꝛ quantarum alius eīm est numerus continuorum ꝛ alius angelorum ꝛ quorūcūq; indiuisibilium aliorum:ergo lꝫ vnitas rei ī diuisibilis sit indiuisibilis non tamen vnitas rei diuisi bilis ē minus proprie numerabil' q̄ sit res īdiuisibilis. quare ꝛc. ¶ Confirmat̄.quia eque est impossibile vnita tem rei continue esse indiuisibilem sicut econuerso vni tatem rei indiuisibilis esse diuisibilem.vniformiter eniꝫ vnitas qua qḋlibꝫ est formal' in se vnū est idē secū:sꝫ cō stat ꝙ vnitas rei indiuisibilis nō potest esse diuisibilis. ergo ꝛc. ¶ Preterea ꝙ vnū sit indiuisibile ꝛ tn̄ in gene re quantitatis discrete/est omnino impossibile.nullum eīm indiuisibile est quantum:nec ꝑ consequens in gene re quantitatis.oīs eniꝫ quantitas discreta dicit plu ra discontinua ꝛ distincta:vnum auteꝫ vt sic non impor tat talia sic distincta.ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄.qꝛ aut intel ligit̄ ꝙ vnitas ex qua componit̄ numerus est in genere quantitatis discrete sicut pars in toto:modo quo cōce ptus oīs p̄dicabilis īcōplexus est ī aliquo p̄dicamēto aut sicut res extra aīam ex hoc dr̄ esse in gn̄e veꝫ vt signa tum in signo. Sed nō p̄mo mō.qꝛ solus termin⁹ numera lis importans plura discontinua ꝛ diuisa est hoc modo in gn̄e quātitatis discrete vt duo vel tria quatuor ꝛ alij termini nūerales. nec sc̄do modo:qꝛ hoc mō solū plura entia discōtinua ꝑ numeralem vocalem vel mentalem terminum importata sunt in gn̄e quantitatis discrete: sed vnū quod est numeri principium nō est talia entia.ergo ꝛc. ¶ Secundo arguo ꝯ tertiū.qm̄ qn̄ dr̄ ꝙ in nūero sūt due vnitates:ex quarum altera veꝫ prior ipse numerus ꝯponit̄:ꝛ alia aūt q̄ est posterior numerū ip̄ꝫ cōsequit̄:aut per numerum ꝛ per istas eius vnitates intelligitur ali quid a rebus numeratis distinctum:aut non. si p̄mum falsum supponitur vt in questione alia videbitur. si sc̄oꝫ ergo cum quelibꝫ res nūerata sit vna seipsa nō vnitate tanq̄ aliquo ipsi addito ab ea diuerso/ꝑ ꝯn̄s cum nec omnes res numerate simul sumpte sint vnum mediante aliquo alio a seipsis/falsum est dicere in numero esse duas vnitates ex quarum altera componit̄ ꝛ alia ipsuꝫ consequitur.idē enim non cōsequitur semetipsum.qua re ꝛc. ¶ Confirmatur.qꝛ vnitas ex qua numerus com poni dicitur est precise res quelibet numerata ꝛ ab alia similiter numerata distincta.nec enim numerus cōponi

dicit͡ nisi ex rebus numeratis a suis vnitatibus ꝓpriis indistinctis. numerū aūt ipm̄ nulla vnitas consequitur qꝛ nec aliqua vnitas a re cuius esse dr̄ distinguit͡. nō em̄ magis vnitas numeri distinguit͡ a numero ꝙ̄ vnitas q̄ dr̄ esse vna res q̄libet numerata / distinguat͡ ab ea: sȝ que libet res numerata est vna seipsa non aliquo eam consequente: ergo nec numerus siue sit idē cum rebus numeratis siue etiam sit distinctus ab eis. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiam est sciēdum ꝙ tam numerus ꝙ̄ vnū qd̓ dicitur eius principiū potest sumi dupliciter. Uno modo vt supponit simpliciter ꝓ seipo alio modo vt supponit ꝑsonalit͡ ꝓ suo significato. Primo modo nec numerus nec vnū qd̓ est eius principium est aliquid nisi vel cōceptus in aīa vel vocalis terminꝰ ore ꝓlatus. ⁊ hoc mō numerus acceptus est illud q̄ res ab aīa numerant͡. Secūdo aūt modo numerus significat res ipsas actualiter numeratas. Unū etiā qd̓ dr̄ eiꝰ principiū pōt poni duplex sicut ⁊ numerus ipse simılit͡ dicitur esse duplex: vȝ abstractus ⁊ cōtractus: sicut denarius hominū est cōtractus ⁊ specificatus: denariꝰ autem entiū est abstractus ⁊ indeterminatus. consimilit͡ oēs vnitates primi numeri dicuntur cōtracte: scd̓i vero abstracte. sicut em̄ ens est abstractū hoc est ꝯmunissimū ita ⁊ ens vnū: ⁊ sicut homo non sic est aliquid cōmunissimum seu abstractū / ita nec vnum ipsi additum.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est ꝙ vnū cū ente ꝯuertibile qd̓ est eius ꝓpa passio / ⁊ vnū qd̓ est numeri p̄ncipiuȝ primo modo sumptum vt vȝ supponit simpliciter pro seipso et est principium numeri abstracti / sunt ideȝ totaliter tam ī essendo ꝙ̄ in significando. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā sicut oē vnū vel bonū cōuertibile cum conceptu entis est passio eius / ita ⁊ oē vnū: sed vnum qd̓ est principium numeri transcendēs sumptū isto primo mō vȝ simpliciter ꝓ se ipso est cū ente conuertibile. ad quot em̄ se extēdit conceptus entis tot respicit ꝯceptus vniꝰ sic sumptꝰ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ oē nomē p̄dicabile in secundo modo tam de ipso entis conceptu transcendēti ꝙ̄ de oī alio inferiori de quo conceptus hmōi entis transcendentis est p̄dicabilis primo modo est eius passio: sȝ vnū qd̓ est principium numeri transcendentis est hmōi. cuȝ enim dr̄ vnum ens duo vel tria entia / ly vnum enti additum est conceptus deo ⁊ creature communis sicut ipse conceptus entis. nec est p̄dicabilis conceptus entis de aliquo inferiori conceptu / puta dei vel creature in p̄mo modo / de quo ꝯceptus huiusmodi vnius non sit p̄dicabilis secundo modo: quo etiā modo p̄dicatur de conceptu entis transcendenti cū dicit͡ ens est vnum. ergo ⁊c.

¶ Secūda cōclusio est. ꝙ tam vnū qd̓ est principiū numeri transcendētis sumptū secundo modo ꝙ̄ etiam ipe numerus consimili modo sumptus / vȝ pro suo significato / est p̄cise significatū vniꝰ qd̓ est passio entis cū ipso conuertibilis. ¶ Hec appet ⁊ sequitur ex prima p̄dicta qm̄ si vnum qd̓ est principium numeri transcendentis p̄mo modo sumptum vȝ pro seipso est vnum qd̓ est entis passio: ergo ⁊ significatū eius est significatū passionis entis. ¶ Confirmatur. qꝛ cū conceptus entis ⁊ conceptus vnius q̄ est passio eiꝰ significēt oē ens ⁊ respiciant vt obiectum intellectū ꝑ vtrūq; taȝ increatū vȝ ꝙ̄ creatū: ꝑ ꝯñs omnis conceptꝰ cuiꝰ obiectū ꝑ eū intellectum est oē ens / ī portat totū significatū vniꝰ qd̓ est passio entis: sed significatū ꝑ ꝯceptū vniꝰ qd̓ est principiū numeri trāscēdētis est omne ens. g̊ ⁊c. ¶ Tercia cōclusio est. ꝙ vnū isto mō sumptū vȝ pro suo significato non est entis passio. ¶ Hec ꝓbat͡. qꝛ passio entis est aliquod p̄dicabile de ipso cōuertibiliter in secūdo modo: sed obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius ꝯceptū nō est p̄dicabile nec subijcibile in aliqua ꝓpositiōe: saltē illud obiectū qd̓ ē ab oī voce distinctū: cū vt sepe in p̄cedentibus fuit dictuȝ non sit in aliqua ꝓpōne p̄dicabile nec subijcibile nisi vox vl̓ ꝯceptꝰ. g̊ ⁊c. ¶ Cōfirmat͡. qꝛ vnuȝ qd̓ est passio entis est aliqs ꝯceptꝰ vnus de illis omnibus p̄dicabilis quibus est cōis ipse cōceptus entis: sed nec obiectū ꝑ ipsum intellectū ac significatū est vnū tm̄ nec de omnibꝰ predicabile excepta sola voce. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc pōt inferri corollarie. ꝙ licet non omne significatū ꝑ vniꝰ cōceptū sit passio entis aliqd̓ tn̄ significatum eius potest dici passio entis. ¶ Hoc appet. qm̄ oē conuertibiliter p̄dicabile de ente in scd̓o modo dicendi ꝑ se est passio entis: sȝ hec vox vnū q̄ est obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius cōceptū est p̄dicabilis isto modo in ꝓpōne vocali de omni voce supponente ꝓ quocūq; significato. omnis em̄ ꝓpō vocalis est vera in secūdo mō dicēdi ꝑ se in qua p̄dicatur vnū de alia quacūq; voce aliqd̓ significante: ⁊ hoc ipsis p̄dicato vȝ ⁊ subiecto supponētibꝰ ꝓ suis significatis nō simpliciter siue materialiter ꝓ seipsis. quare ⁊c. ¶ Minor quantū ad primam ꝑtem que est ꝙ hec vox vnū est obiectū significatū seu intellectū ꝑ vnius cōceptū / appet. qm̄ cū cōceptus entis ⁊ vnius sint equalis ambitus oē qd̓ est obiectū vnius ⁊ alterius: sed oīs vox est obiectū intellectuȝ ꝑ entis ꝯceptū. qd̓ appet: quia ⁊ ꝯceptꝰ entis est p̄dicabilis de cōceptu vocis sicut de conceptu ꝓprio cuiuscūq; alteriꝰ rei tā create ꝙ̄ etiā increate. eo em̄ modo hec ꝓpō vox est ens est vera quo ista deꝰ vel homo est ens. g̊ ⁊c. ¶ Secunda pars vȝ ꝙ oīs ꝓpō vocalis in qua p̄dicat͡ vnū de aliqua alia voce ipo subiecto ⁊ p̄dicato supponentibus ꝓ eoꝝ significato sit vera in secūdo mōꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ hec vox vnū sit in ꝓpōne vocali p̄dicabilis isto modo: appet. qm̄ eo modo quo est vera ꝓpō mētalis cōstans ex ꝯceptibus / est vera alia ipsi corespōdēs vocalis constans ex vocibus idē significātibus cū illis conceptibus ꝓpositionem primam in mente formatam cōponentibꝰ: sed hec ꝓpō in mēte formata in qua p̄dicat͡ ꝯceptꝰ vniꝰ vel de ꝯceptu entis cōi vel de conceptu proprio entis creati vl̓ increati / ē vera secūdo mō subiecto eius ⁊ p̄dicato supponentibus ꝓ suis significatis. g̊ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ etiaȝ vnū qd̓ est principiū numeri cōtracti ad determīata entia nūerata / est passio entis ꝯsilit͡ sicut alio mō sūptū vȝ ꝓ seipō vl̓ etiā ꝓ voce significata ꝑ ipm̄: nō aūt ꝓ aliis voce ⁊ ꝯceptu. ¶ Hec appet. qm̄ sicut cū dr̄ deꝰ vel hō est ens / nō p̄dicatur de deo nec de hoīe nisi ꝯceptꝰ entis trāscēdētis oībꝰ cōis: ita etiā cū dr̄ vnus hō vel deꝰ / p̄dicat͡ ꝯceptꝰ vnius nō contractus sed cōis. ¶ Ex hoc pōt sic argui ad ꝓpositū. ꝯceptꝰ vniꝰ vl̓ vox deo ⁊ creature cōis est passio entis: sed vnū ex quo numerꝰ contractꝰ vt hoīm vel angeloꝝ componit͡ est vnū cū ente cōuertibile. qꝛ vt dictuȝ est sicut ens p̄dicatum de angelo ē cōe cuilibet enti tā creato ꝙ̄ increato: ita ⁊ vnum. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis omnibus sequitur corollarie ꝙ vnum qd̓ est principiū numeri non est de genere quantitatis. ¶ Hoc appet p̄mo. qꝛ vt ꝓbatū est tale vnū est passio cū ente conuertibilis: sȝ vnum conuertibile cū ente non est de genere quātitatis ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ nulla substātia vel qualitas vna ⁊ indiuisibilis videt͡ esse obiectū alicuius cōceptus generis quātitatis: sed quelibet substātia ⁊ q̄litas nō tm̄ extensa sȝ etiā inextēsa ⁊ indiuisibilis est obiectū significatū seu itellectū ꝑ cōceptū vniꝰ sicut ꝑ ꝯceptū entis cū ꝑ istos duos ⁊ voces eis correspondentes eadē perpetuo importentur. ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. qꝛ cum

dicitur q vnũ qd est numeri principiũ est in gñe quantitatis. Aut accipitur vnũ pro voce aut pro cõceptu aut pro omni alia re ab istis significata tam per vocem q̃ p cõceptũ vnius. Si primo modo/cõstat q oẽs voces sunt eiusdẽ gñis: nec p ɔñs magis ista vox vnũ q̃ ista deus vl' angelus vel intellectio est in genere quantitatis. Si secũdo modo/vz pro cõceptu/aut intelligitur q cõceptus vnius sit in genere quantitatis vt res signata in signo modo quo lapis dicit̃ esse in predicamento substãtie. et hoc non potest dici: quia hoc modo oĩs cõceptus etiam substantie tã create q̃ increate est in genere qualitatis. aut q sit in ipo vt pars in toto: modo quo conceptus lapidis ꝛ hoĩs est in genere substantie: ꝛ cõceptus albedinis in p̃dicamento qualitatis. ꝛ nec sic potest poni: qm̃ cõceptus cui⁹ obiectũ est vna substãtia vl' extensa vel inextensa de cuius solius cõceptu proprio ipse est predicabilis nõ videtur esse de genere quãtitatis: sed cõceptus vnius est hmõi: est enim predicabilis de cõceptu ꝓprio cuiuslibet substantie p se sumpte tam create q̃ increate. ergo ꝛc. ¶ Ex eodẽ sequit̃ q nec vnũ tertio modo sumptum/vz pro re significata alia a ɔceptu ꝛ a voce significãte/potest poni i gñe quãtitatis: qm̃ talis res nõ potest esse in genere nisi vt signatum in signo. nihil aũt est in genere quãtitatis hoc modo nisi res illa cuius cõceptus est gñis quantitatis. sed ɔceptus vnius nõ est vt dictũ est gñis quãtitatis magis q̃ ɔceptus entis. g̃ ꝛc.

Ad primum illorum que arguuntur ꝓ alia opinione apparet ex dictis q falsum in maiore accipit quãdo dicit q vnum qd est principium numeri est generis determinati. ¶ Ad ꝓbationem dico q vel numerus cũ sit a rebus numeratis indistinctus nõ est alteri⁹ generis ab eis: vel si est puta generis quãtitatis nõ est eiusdem generis secũ vnũ qd dicit̃ eius principiũ. sicut enim similitudo quia est cõceptus vnius albedinis ad aliam cõparate est alterius generis a conceptu albedinis absolute sumpte: nõ tamẽ ɔceptus vnius albedinis absolute accepte ab alio cõceptu eiusdẽ vel alterius simili modo sumpte: ita licet ɔcept⁹ numeri quia pluriũ rerũ distinctarũ sit alterius p̃dicamẽti a cõceptu cuiuslibet illarũ p se sumpte: nõ tamẽ vnius ɔceptus ipsius est alterius p̃dicamenti ab alio ɔceptu eiusdẽ: sed ɔcept⁹ vnius albedinis vel substantie ꝛ alterius substãtie vel albedinis sunt eiusdẽ ꝛ vnius obiecti: conceptus autẽ albedinis vel substãtie nõ est predicamẽti quãtitatis. g̃ ꝛc. ¶ Et quando addit̃. q vnum aliquotiẽs replicatũ reddit numerũ: Dico q nõ est verũ itelligẽdo p numerũ aliqd in re extra a rebus numeratis distinctũ. Unũ aũt replicatum dicitur reddere numerum sic intelligendo q plura quorum quodlibet est vnum sunt conceptus vl' vocis numeralis obiectum significatũ. ex hoc autẽ non sequitur q sit de genere quãtitatis. ¶ Nec valet illud qd additur de puncto: quia punctus nihil est in ɔtinuo secundũ aliquos/quib⁹ ꝛ assentio: supposito q cõtinuũ ipsum non sit ex indiuisibilibus ɔstitutum: ꝛ si in linea aliquid esset in eodem genere secum poni nõ posset nec etiam in eadem specie. quare ꝛc. ¶ Ad ɔfirmationẽ apparet ex dictis q tam maior q̃ minor est falsa. quia nec diuisibile ꝛ indiuisibile sunt in eodẽ genere nisi forte eẽt hic sermo de diuisibili extenso ꝛ de indiuisibili inextenso eiusdẽ rationis cũ eo/vt albedo esset indiuisibilis si fieret inextensa: nec vnum qd est omnino numeri principiũ est indiuisibile nec extensum vt supius fuit dictũ. ¶ Ad secundũ quando dicitur q vnitas est mensura numeri: dico q aut accipis ista duo/puta vnũ ꝛ numerũ pro cõceptibus rerũ signis: aut pro ipsis rebus signatis eorũ obiectis: aut accipis tertio numerũ pro ɔceptu ꝛ vnum pro re significata p ipsum. si primis duob⁹ modis/vnũ nõ est mẽsura numeri magis q̃ econuerso numerus sit mensura vnius: sunt enim diuersi conceptus quorũ vn⁹ non est mensura alterius. Nec vt accipiunt̃ secũdo mõ/vz pro suis obiectis: quia quelibet res numerata est p cõceptũ vnius significata: nec tantũ quelibet p se sumpta sed etiã omnes simul/cum etiam numerus totus dicatur vnus. ergo ꝛ cet. Tertio autẽ modo ꝛ vltimo potest dici vnũ mẽsura numeri modo quo obiectũ dicit̃ mẽsura actus intelligendi ipsum. est eñi numerus vt sic sumptus quidã cõceptus immediate formatus habẽs obiecta diuersa/videlicet omnia numerata/quorũ quodlibet est vnũ. qd autẽ isto modo est mensura numeri nõ est de genere quãtitatis/nisi dicas q substãtia etiã absolute sumpta oĩs tam inextensa vz q̃ extensa sit de genere quãtitatis: qd poni non potest. quare ꝛc. ¶ Ad confirmationẽ appet solutio ex p̃dictis. ¶ Hec de p̃mo.

Quantũ ad secundum vbi est respõdẽdum ad quesitũ: est sciendũ ad euidentiã dicendorũ q ens ꝛ ei⁹ passio que est vnũ possunt sumi dupliciter. Uno modo vt supponunt simpliciter pro seipsis. Alio modo vt supponunt p̃sonaliter pro suis significatis. Primo modo supponit ens quãdo de ipso p̃dicatur trãscendẽs ꝛ vnũ quando de ipso dicitur passio. solus eñi terminus entis vel vnius mẽtalis vel vocalis est trãscẽdẽs: quia omnis cõmunis ꝛ de eis p̃dicabilis nõ aliquod eius significatũ: sicut nec etiã dicit̃ passio p̃dicabilis in secũdo modo dicendi p se obiectũ significatũ p cõceptũ vnius ab ipso ꝛ a voce distinctum. Secũdo modo aũt supponunt cũ dicit̃ aliqd de eis/vz de ente vel de vno/qd est verũ de eorũ significato/vt cum dicitur ens quoddam ẽ finitum ꝛ aliud infinitum. ɔsimiliter cum dicitur q de⁹ est vnus/hmõi ꝓpositionis subiectum ꝛ predicatũ possunt sumi predictis duobus modis/vz vl' pro seipsis vl' pro eorum significatis.

Hoc p̃misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. q ens ꝛ vnum vt secundo modo sumunt̃/realiter ꝛ etiã specie nõ distinguuntur. ¶ Hec apparet: quoniam vnus ꝛ idẽ ɔceptus nõ est passio suipsius nec alterius eiusdẽ rationis cũ eo. omnis enim ɔceptus de alio p̃dicabilis in secũdo modo est alterius rationis ab eo. sed conceptus vnius est passio cõceptus entis de ipo ꝛ omni alio inferiori eo predicabilis in secũdo modo. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. q2 nõ minus distinguunt̃ ɔcept⁹ diuersi illi quorũ vn⁹ est predicabilis de alio secundo modo q̃ illi quorum vnus est p̃dicabilis de alio p̃mo modo sed oẽs tales ɔceptus quorũ vnus est alteri⁹ diffinitiu⁹ vt ɔceptus hoĩs ꝛ aĩalis vel entis distinguũt̃ specie nõ tãtũ numero. plus eñi distinguũt̃ ɔceptus animalis vl' corporis ꝛ entis a ɔceptu hominis q̃ duo cõcept⁹ hoĩs quorũ vn⁹ cũ dicit̃ hõ est hõ/p̃dicatur de alio/distinguãtur. g̃ ꝛc. ¶ Secũda ɔclusio est. q ens ꝛ vnũ vt secũdo mõ sumũt̃/vz p re significata/sunt idẽ totalit̃. ¶ Hec apparet. q2 nulla res est vna nec vera nec bona aliq̃ sibi apposito mediante: sed p̃ se ipsã. sed ɔceptus vnius importat precise illud quo quodlibet ens est vnũ. g̃ p vnũ nõ importat̃ aliqd ab ente distinctum. quare ꝛc. ¶ Maior vz q omnis res sit vna ꝛ vera ꝛ bona nullo mediante alio a seipsa/fuit ꝓbata in distin. iij. superius q̃stione quarta. ¶ Confirmatur. quia p subiectum ꝛ p̃dicatum equalis ambitus cuiuscunq ꝓpositionis affirmatiue necessarie nõ importantur diuersa: sed omnino idẽ in re extra. ¶ Hoc apparet. qm̃ oĩa distincta in re extra sunt distincta realiter vt alias est ostẽsum: sed nulla affirmatiua ꝓpositio põt esse vera necessario cuius p̃dicatũ im

portat rez distinctã realiter a subiecto siue a re illa quã importat subiectũ:sz ista ppositio/ens vł hoc ens puta homo vel lapis vel quodcunq̃ aliud demonstratum est vnũ/est necessario vera. impossibile enim est aliqd ens nõ esse vnũ. ergo p ens ⁊ vnum idem penitus importatur. ¶ Ex predictis apparet: q̃ licz ꝯcept⁹ entis ⁊ cõcept⁹ vnius sint diuersi realiter ⁊ essentialiter in essendo:sunt tamen idem totaliter in significando⁊. hoc modo est intelligendus pħus quãdo dicit q̃ idem est dicere ens hõ ⁊ vnus homo. non enim intelligit q̃ sint idem ens ⁊ vnũ sed q̃ est idez vtriusq̃ significatũ. diuersi enim ꝯceptus realiter possunt habere idem obiectum significatũ totaliter. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. q̃ cũ dicit̃ q̃ de⁹ est vnus/deus qd est subiectũ ⁊ vnus quod est predicatum realiter ⁊ essentialiter distinguuntur vt pro seipsis accipiuntur. ¶ Hec apparet cõsimiliter sicut prima. nõ enim minus conceptus vnius est distinctus ab omni cõceptu inferiori cõceptu entis⁊ p ꝯñs a ꝯceptu deitatis q̃ ab ipso cõceptu entis. non enim minus passio distinguit̃ ab aliquo cõtento sub suo adequato subiecto q̃ ab ipso adequato subiecto/vt risibile a cõceptu sortis q̃ a conceptu hoĩs. sed vnum qd est passio entis distinguit̃ essentialiter ab ipo entis cõceptu:ergo ⁊ a quocũq̃ alio sub eo ꝯtento. ¶ Cõfirmatur. q: oĩs ppositio si vocalis ꝯponit̃ ex diuersis vocibus:si autẽ mẽtalis ex diuersis ꝯceptibus. ergo ⁊ ista. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. q̃ vnus vel vnũ p̃dicatũ de deo significat aliquid distinctũ ab eo:nõ tamẽ supponit pro ipo sed tantũ pro deo. ¶ Hec pbatur primo quantũ ad primã partez vcz q̃ significet aliquid distinctũ essentialiter a deo vcz quodlibet ens creatũ:quoniã sicut vocalis terminus illud idem totũ significat vt in ppositione positus qd significat p se sumptus:ita ⁊ omnis simplex conceptus seu incomplexus:sed cõstat q̃ cõcept⁹ vni⁹ p se sumpt⁹ cum sit idez in significãdo cũ ꝯceptu entis subiecto ei⁹ significat omne ens tam creatum q̃ etiã increatũ:sicut ⁊ cõceptus entis qui est eius subiectum. ergo iste oĩa importat non tantũ vt p se sumptus sed vt in ppositiõe positus ⁊ de quolibet ꝯceptu inferiori alio affi... atus. quare ⁊c. ¶ Secũda pars vcz q̃ vt predicat̃ de deo nõ supponat nisi tantũ pro deo/apparet:q: tunc falsa esset ppositio ipsa/vcz vno eius p̃dicato supponẽte pro quocunq̃ alio:sicut ⁊ ista ppositio/homo est animal/est falsa animali supponẽte pro aliquo alio ab homine. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet solutio questiõis. vcz q̃ vnitas nõ importat aliquid in deo distinctũ ab eo quo deus ipse dicatur vnus:qm̃ ista ppositio/deus est vnus/est veracius predicato supponente pro solo deo non pro aliq̃ alio distincto ab eo. sed p̃dicatuz supponit pro illo quo deus est vnus. ergo hoc nõ est aliquid distinctũ ab ipso. ¶ Cõfirmatur. quia etiã quodlibet ens creatũ est vnuz formaliter per seipsum nõ p aliquid sibi additũ:vt in distinctiõe.iij. quest.iiij. prolixius est probatũ. ergo multo magis hoc est verũ de deo. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex p̃dictis: qm̃ verũ est q̃ ens ⁊ vnũ distinguunt̃ realiter in essendo nõ aũt in significando:ꝯceptus aũt vni⁹ ⁊ dei distinguũtur similit̃ in essendo ⁊ etiam in significando mõ predicto quo distinguunt̃ omnes conceptus quorũ vnus est communior ⁊ se extendit ad illa omnia ad que ali⁹ inferior et ad plura.

SEcũdo quero. Vtrũ trinitas personarũ diuinarũ sit verus nũerus ab ipsis psonis distinct⁹. ¶ Et videt̃ q̃ sic:qm̃ oĩs pluralitas rerum distinctarũ realiter est ver⁹ numerus ab omnibus rebus numeratis distinct⁹:sed trinitas diuinarũ psonarum est talis pluralitas. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet:quia que sunt in diuersis generibus realiter distiguunt̃:sed pluralitas siue numerus est ĩ genere quantitatis:multe aũt res numerate sunt alterius generis. ergo saltẽ ab illis omnibus numerus est realit̃ distinctus. ¶ Cõtra. q: nullũ accidẽs est in deo:sed si trinitas psonarum esset numerus ab ipsis personis numeratis distinctus in re extra/esset accidẽs de genere quãtitatis. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic pcedã. Primo enim inquirã an omnis numerus vniuersaliter sit a reb⁹ numeratis distinctus. Secũdo dicã ad questiũ: ⁊ ostẽdam q̃ trinitas personarũ est verus numerus a psonis tamẽ numeratis in re extra totaliter indistinctus.

Quantum ad primum est opinio quorũdã dicẽtiũ q̃ oĩs nũerus est forma aliqua p se vna a rebus numeratis distincta:que quidem secundũ aliquos est tantũ in anima ⁊ secundũ aliquos in re extra:vcz ĩ rebus numeratis:que vcz forma numeri est forme absolute vt dicũt aliqui:⁊ relatiue vt dicunt alij. ¶ Pro conclusione omnibus istis opinionib⁹ cõmuni/vcz q̃ numerus sit forma a rebus numeratis distincta/ arguit̃. Primo. q: vnum ⁊ idem non est in diuersis predicamentis sed numerus secũdũ philosophũ in lib. Predicamẽtoꝝ est in genere quantitatis:res autẽ numerate sunt alterius generis. ergo numerus est distinctus ab eis. ¶ Ex hoc arguit̃ a multis q̃ forma numeri est in re extra realiter a reb⁹ numeratis distincta. quoniã qd est in predicamento est verum ens extra animã ⁊ realiter distinctũ a quocunq̃ alterius p̃dicamẽti. ¶ Cõfirmat̃ pmo. quia subiectũ scientie realis est in re extra distinctuz realit̃ a subiecto alterius scientie realis:sed numerus est subiectũ arithmetice que est scientia realis:res autẽ numerate sunt subiecta aliarũ diuersarũ scientiaruz. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. q: obiectũ per se sensus est aliquid extra intellectũ distinctũ ab illo qd non est eius obiectũ:sed numerus secũdũ philosophũ.ij. de aĩa est de numero sensibilium:nõ autẽ est sensibilis omnis res numerata. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q: illud qd habet pprietates reales est ẽe aliquid in re extra:sed numerus est huiusmodi/vt apparet p philosophũ.iiij. Metaphysi. ⁊ primo Posterio. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc inferũt aliqui ⁊ arguunt q̃ numer⁹ sit forma absoluta:qm̃ oĩs quantitas est forma absoluta.

Alii autem probant q̃ sit forma relatiua. Primo. quia forma circuiens omne genus non est absoluta sed relatiua:sed numerus est hmõi:cũ sint numerabiles omnes res cuiuscunq̃ generis ⁊ etiã psone diuine que nõ sunt in gñe. ergo ⁊c. ¶ Secundo. q: nulla forma absoluta fundatur sup respectiuã:sed numerus fundatur super respectus:cum omnis respectus sit nũerabilis. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia illud cuius esse cõsistit in habitudine ⁊ pprietates sunt relatiue/est relatiuum sed numerus est huiusmodi. est enim numerus rei numerabilis numerus. eius etiã pprietates sunt paritas ⁊ ĩparitas que videntur esse relatiue sicut equalitas ⁊ inequalitas. ergo ⁊c.

Alii autem dicentes q̃ numerus distinguitur a rebus numeratis nõ est tamen in re extra:sed in anima:pbant hoc. Primo. q: nulla forma realis extra animã eiusdẽ specifice rationis fundat̃ realiter sup res cuiuslibet generis nec sup entia rationis nec super aliquid qd sit secum eiusdẽ rationis specifice:sed numerus binarius vł ternarius ⁊ quicunq̃ alius quarũcũq̃ rerum cuiuscũq̃ generis est eiusdem rationis siue sit rerũ extra aĩam/vt binarius substantiaꝝ ⁊ albedinũ/siue

sit entiū ratiōis/vt binarius syllogismorū q̄ est eiusdem
rationis cum binario angelorū:binarius etiam duorum
binariorū est eiusdē rationis cū vtroq̄ eorum ergo &c.
¶ Secūdo.q: omnis forma realis accidentalis que est
in subiecto extenso est extensa:sed numerus nō est extē-
sus licet sit rerū extensarū.eiusdē enī rationis est bina-
rius vel ternarius hominū & angelorū.q̄d nō esset si nūe-
rus rerum extensarū esset forma extēsa.ergo &c. ¶ Con
firmaē p phm dicentē.iiij. Phy. si.cap de tpe.q̄ cū sit I-
possibile numerantē esse impossibile est & numerū esse
sed q̄d depēdet ab anima numerāte nō potest esse aliqd
i re extra g &c. ¶ Aliorū opinio est distīguētiū de nūero.
Dicunt enī q̄ est vnus numerus q̄ñs diuisionem conti-
nui.& talis numerus qui tantū est quantitatum & rerū
omniū extensarū est species quātitatis:& est in re extra
distinctus a rebus nu[illegible]. Alius a[illegible] numerus q̄
sequiē diuisionē formalē [illegible] distinctionē quarūcunq̄ re
rū.& talis numerus est qued[illegible] multitudo transcendens
nullā rem distinctam importā[illegible] a rebus numeratis.nec
enim ternarius angelorū distīguiē a t[illegible] ang[illegible] nec
trinitas diuinorū suppo[illegible]torū ab ipsis diuinis supposi-
tis numeratis. ¶ Sed q: pdicta oīa sunt incopossibilia
& absurda:ideo arguo cōtra ipsos.Et pmo cōtra cōclu-
sionē pdictis oībus o[illegible]bus cōmunē vē q̄ numer⁹
saltem aliquis sit ali[illegible] rebus numeratis distinctum.
Q: eīn numerus sit a rebu[illegible] numeratis indistinctus ar
guiē pmo sic.cū numerus supposito q̄ sit aliquid a re-
bus numeratis distinc[illegible] habeat poni accidēs & p q̄ñs
in aliq[illegible]o subiecto existēs:aut existit in reb⁹ numerat[illegible]
aut in aīa numerante aut in aliquo alio a numerante &
a nūerato.sed non pōt poni in aliquo istorū existere sub-
iecti[illegible] ergo &c. ¶ Probaē minor.Et pmo. q̄ nō in re-
bus numeratis.qm aut in omnibus/puta aut numer⁹
denarius angelorū vel hoīm est subiectiue in oībus.aut
tm̄ in vno.sed nō pōt dici q̄ sit subiectiue in oībus:q:
vnū & idem numero accidēs nō potest saltē naturaliter
secūdū se totū existere in diuersis subiectis localiter di-
stantibus & diuisis:sed numerus denarius vel millena-
rius est vnū accidēs numero sicut & binarius supposito
q̄ numerus a rebus oīb⁹ nūeratis sit distinctus:vt etiā
cōcedunt q̄ hoc dicūt:ergo cū decē vel plures vel pau-
ciores hoīes numerati sint distincti realiter & diuersi seu
separati localiter nō potest numerus aliqs vnus in eis
omnibus existere subiectiue. ¶ Confirmaē.q: oīne sub-
iectū aliquo accidēte realiter informatū denoīnaē ab
ipso:sicut corpus dicē albū ab albedine & anima vel an
gelus intellectus ab intellectione.sed si numerus esset
subiectiue in oībus numeratis/quelibet res numera
ta esset numero vt accidēte ab ea distincto realiter info:
mata:ergo quelibet denominareē a tali nūero:& p q̄ñs
non tantū decē hoīes vel mille dicerenē tot vē decē vel
mille:sed etiā quilibet ipsorum.hoc autē est euidenē fal
sum.ergo &c. ¶ Ex hoc sequiē vlterius q̄ nec numerus
possit poni subiectiue in aliquo numeratorū tantū.Pri
mo.quia vt dictū est oīne subiectum accidente aliquo i
formatū est ab eo denominatū vt ab albedine albū.sed
nullū numeratorū perse sumptū denominaē a numero
nullū enī entium numero binario vel ternario numera
torū est duo nec tria vt dictū est.ergo &c ¶ Secūdo.q:
nulla potest assignari ratio:qnare magis denarius vel
ali⁹ quicunq̄ nu[illegible] angelorum vel aliorū quorūcū-
q̄ numeratorū est [illegible] vno eorum q̄ in alio subiectiue.
¶ Tertio.quia destructa aliqua vna re non oportet ne-
cessario destrui aliquam [illegible] ab illa essentialiter diffe
rentem & locali[illegible] distantē:sed numerus denarius vel
quicunq̄ alius est ac[illegible] ab omnibus numeratis locali
ter distantibus essentialiter differens & in vno eorū tan-

tum existens.ergo manente eius subiecto potest rema-
nere numerus ipe in eo destructo quocūq̄ alio et etiā
al[illegible]s omnib⁹ noue simul.hoc autem est falsum.ergo &c.
¶ C[illegible]rmaē.quia etiā omne accidens a subiecto reali-
te[illegible] differēs potest p diuinā potētiam fieri sine eo nō tan
tū sine alio q̄d nō est eius subiectū:nec ꝯtra hoc est aliq̄
istātia de absoluto nec de respectiuo accidēte vt in secū
do & in quarto prolixius ostendeē.sed impossibile est eē
numerū sine rebus numeratis:nō enī pōt esse numer⁹ de
narius sine decē rebus numeratis & sic de quolibet alio
rū.ergo &c. ¶ Secunda pars minoris vē q̄ numer⁹ nō
possit poni [illegible] in anima numerāte:probaē pri-
mo.q: anima numerans nō denominaē a numero suo q̄
dicatur decē vl' viginti:se[illegible] res ipe numerate hoc modo
denominanē a numero:q: ipse vere dicuntur esse nume-
rate.sed vt dictum est oīne subiectū denominatur ab ac
cidente ipsum realiter informante. ¶ Nec valet si dica
tur q̄ immo anima de[illegible]ominaē a numero cū dicaē nūe-
rās:quoniā [illegible] isto modo sol denominatur a calore.vē
quia est calorem producens:non tamen ex hoc conce-
ditur q̄ sit formaliter calidus:quia non est caloris sub-
iectū susc.ptiuū:sed principiū effectiuū.sed anima vt
supponiē est numeri subiectū.ergo ipsa nō tantū potest
dici numerās actiue sed etiā numerata passiue:hoc au
tem est falsum.ergo &c. ¶ Secūdo.q: in anima intelle-
ctiua numerante nō est aliqd subiectiue nisi species in-
telligibilis actus cognitiuus vel appetitiuus passio vt
letitia vel tristitia sequēs tales actus & habit⁹:sed nūe
rus nō est aliqd istorū vt euidēter appet.ergo &c. ¶ Con
firmaē.qm̄ res diuerse eodē sunt numerate quo sunt dis
tincte:sed res extra animā nō sunt distincte nec tot puta
decē vel viginti aliquo mediāte subiectiue in aīa existē
te.g &c. ¶ Tertia & vltima pars illi⁹ minoris vē q̄ nu-
merus nō sit subiectiue in aliquo alio a rebus nūeratis
& ab aīa numerāte/est euidens & probaē ꝯsimiliter sicut
pbatū est supra q̄ nō sit in rebus numeratis/vē q: nec
potest esse in aliquo vno tm̄ nec simul in pluribus.g &c.
¶ Cōfirmatur.q: omnino est absurdū dicere aliqd sub-
iectū accidētis nō denominari ab eo in ipso realiter exi-
stente:sed denominari ab eo aliud in quo ipsum accñs
realiter non existit:sicut q̄ substātia informata albedie
nō sit alba & q̄ alia nō informata sit alba:sed res nume-
rate denominātur a numero nō aūt alie.ergo numerus
non pōt esse accñs existēs in aliquo alio ab oībus nūe-
ratis.quare &c.

Ad primā ratione in cōtrarium quādo
dicē q̄ vnū & idem nō pōt esse in diuersis predicamētis
Dico q̄ verū est sicut pars in toto modo quo diuersi cō
ceptus mētis sunt in diuersis pdicamētis.nō enim vn⁹
& idem ꝯceptus generis differētie vel speciei potest esse
nisi i vno solo pdicamēto in quo esse dicē sicut pars i to
to.est enī pdicamentū collectio diuersorū cōceptuū pre
dicabiliū incōplexorū.cū hoc tn̄ stat q̄ vnū & idē potest
esse in diuersis pdicamētis vt signatū in signis modo q̄
res ꝯcepta dī esse in actu cōcipiendi.Eadē enī albedo
nūero q̄ vt absolute cōcepta est obiectū cōceptus ab[illegible]
luti speciei & gñis/vē albedinis & coloris:qui qdē cōce
ptus sunt partes pdicamēti qualitatis:vt ad albedinē
cōparata est obiectū ꝯcept⁹ relatiui puta similitudinis vt
ad aliā albedinē:vl' dissimilitudinis vt ad nigredinē ꝯpa
tur:q̄ quidē ꝯceptus dicunē esse ptes pdicamēti relatio
nis.Et ita ꝯsilr in pposito est dicēdū/vē q̄ licet res nu
merate vt plures substātie vel qualitates sint obiectū
conceptus q̄ dicē esse pars gñis quātitatis discrete si-
cut etiā eadē q̄litas vel substātia q̄ v. absolute sumpta
est obiectū ꝯceptus gñis qualitatis:si quali[illegible] & sub

ſtātie ſi ſubſtātia/eſt obiectū ɔceptus ḡnis quāt[illegible]tis
cōtinue vt habet vnā partē extra aliā.qḋ habere pot ſe
cūdū aliquos nullo addito mediāt ab ipſis ptib⁹ diffe
rēte.ex hoc tñ nō habet ꝙ numeru[illegible] a rebus numera
tis diſtinct⁹:neq; quātitas ɔtinua a re quāta vt ī quar
to oñdet ⁊ ſepe alibi ɔpſitus eſt oſt[illegible]m.qua[illegible] ⁊c.

Secundo arguo in ſpeciali contra opi-
niones ṗdictas.Et primo cōtra primā dicentiū oē₃ nu-
merū eſſe in re extra a rebus numeratis diſtinctū. Pri
mo.q: hoc ſaltē ē falſu₃ de trinitate ꝑſonaꝝ diuinarū.nō
eñ nūer⁹ ꝑſonarū ternarius pōt eē ab eis ī re extra diſ-
tinctus:alias eſſet in diuinis quaternari⁹ rerū.ſi eñ tri
nitas eſſet a tribus ꝑſonis diſtincta in re ext[illegible]a/eſſet res
quarta:⁊ ita ī diuinis eſſet q[illegible]aternitas:qḋ eſt impoſſibi
le ⁊ abſurdū.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.q: ſi numerus eſſet ī re
extra in rebus numeratis creatis vł increatis diſtinct⁹
ab eis poneret innumerū cū eis:ſic itelligedo ꝙ res nu-
merate ſumpte ſimul cū nūero eſſent plures ꝗ ſine nūe-
ro ꝑ ſe ſumpte. ¶ Cōſequētia eſt euidēs:q: quodcunq;
ab alio in re extra diſtinctū ponit cū eo innūerū:ſed hoc
eſt falſu₃ tam in diuinis ꝗ etiā in creatis:ve₃ ꝙ nume-
rus ponat innumerū cū rebus numeratis:ergo ⁊ illud
ex quo ſequit/ve₃ ꝙ numer⁹ ſit in re extra a rebus omi-
bus numeratis diſtinctus. ¶ Falſitas ɔñtis ꝓbat.qm
tunc ſequeret ꝓceſſus in infinitū in reb⁹ extra aīam exi
ſtentibus nūeratis.Accipio eñ tres res increatas vel
creatas.ſi iſtorū numer⁹ ternarius eſt in re extra ab oī-
bus eis diſtinctus.ģ tres res numerate ⁊ earū numer⁹
ternarius ab eis diſtinctus ſunt quatuor.De quo ve₃ de
numero quaternario triū rerū ⁊ numeri ternarij quero
an ſit idē in re extra cū iſtis quatuor numeratis an diſ-
tinguat ab eis.Si idem:ergo eadē ratiōe fuit ſtandum in
primo ve₃ in numero ternario ponēdo ipſū eſſe a tribus
rebus numeratis indiſtinctū totaliter in re extra.nō eī
minus tres diuine ꝑſone poſſunt eſſe tres:⁊ ꝑ ɔñs nume
rate ſeipſis omi numero circūſcripto tāꝗ aliquo ab eis
in re extra diſtincto:ꝗ ꝑſone ipe ⁊ earu₃ trinitas ab eis
in re extra diſtincta ſint quatuor:⁊ ꝑ ɔñs numerata ſe-
ipſis.nō minus etiā tres ſubſtantie create poſſunt dici
tres ſ ipſis ꝗ ip: ⁊ earū numerus ternarius qui ponitur
eſſe accidēs dicant eſſe ſeipſis quatuor in re extra.ergo
⁊c. ¶ Si aūt dicat ꝙ numerus quaternarius triū reru₃
⁊ numeri ternar ij ipſarū eſt ab ipſis reb⁹ nūeratis in re
extra diſtinct⁹:ģ ɔſtituit cū eis numerū maiorē:ve₃ qnā
riū:qui cū iteriter cū alijs quatuor numeratis cōſtituit
numerū ſenariū ⁊ ſenarius ſeptenariu₃ ⁊ ſic in infinitū.
ſed ꝓceſſus in infinitū talis eſt īpoſſibilis:q: ad hoc ſe-
quit nō tantū infinitas in potētia vnī⁹ poſt aliū/modo q̄
cōtinuū eſt diuiſibile/⁊ deus poteſt facere vnū effectum
poſt aliū ꝑfectiorē eo in infinitū:ſed etiā infinitas rerū
inſimul exiſtentium actualis/ve₃ numerorū q̄ ponunt
eſſe res in numeratio extra aīa₃ exiſtētes.nec eñ ꝑ hoc
ꝙ tres ſubſtātie actu ab aīa numerant aliqd eis addit
niēs nouiter ɔſequitur.ergo oīs numerus qui ſunt nūe
rabiles in eis exiſtit ſiue actualiter ſiue non actualiter
numerent:ſed vt ꝓbatū eſt ipe ſunt numerabiles nume
ri infinitis in eis exiſtētib⁹ ⁊ ab eis differētib⁹ ſuppo-
ſito ꝙ numerus ſit a rebus numeratis diſtinct⁹ in re ex
tra.ģ in eis ſunt actualiter in[illegible]nita. hoc aūt eſt falſu₃ ⁊ ī-
poſſibile.ģ ⁊c. ¶ Ad ratione in ɔtrariū appet ex dictis
ꝙ falſum accipit in maiore.nō eñ ve dictu[illegible]it quodcu[illegible]
ꝙ diuerſoꝝ ṗdicamētoꝝ obiecta q̄ dicunt eſſe in e[illegible]s vt ī
ſignis ſignata ſunt in re extra diſtincta.qre ⁊c. ¶ Ad ṗ
mā ɔfirmationē dico ꝙ nō oēs ſcientie realiſ diſt[illegible] ha
bēt ſ[illegible]biecta in re extra diſtincta cū eius [illegible] ponit eē
ɔi act[illegible] habit⁹ ſpecie diuerſū.ſicut eñ a[illegible] ɔceptu ha-

beo de vna albedine qñ eā intelligo abſolute/⁊ aliū qñ
ɔparo ipſ[illegible] ad aliā intelligēdo ꝙ eſt talis qualis illa ē:et
ꝑ ɔñs ipſi[illegible]s:[illegible]a ɔſilr aliū ɔceptū ⁊ habitum habere
poſſum de p[illegible]ib⁹ reb⁹ ſimul ſumptis ab earū nūero diſ
tinctis:[illegible]a[illegible] ū de qualibet ipſarū tantūmō ꝑ ſe ſumpta
quare ⁊c. ¶ Ad ſcḋm ɔcedo ꝙ numer⁹ ſi ab ipſis colo
rib⁹ eſſet di[illegible]inct⁹ cū nō ſit viſibilis rerū ſenſibiliū eēt ſē
ſibil[illegible]:q: ab ipſis reb⁹ n[illegible]eratis ſenſibilibus indiſtin
ctus.nō eñ binarius coloꝝ [illegible]ſſ:t viſibilis ſi ab ipis colo
ribus eſſet diſtinctus:cū nō ſit viſibilis niſi tan[illegible]odo
lux vel color.quare ⁊c. ¶ Ad tertiā qñ dicit ꝙ numer⁹
habet aliquas reales ꝓprietates:Dico ꝙ falſu[illegible] eſt itel
ligēdo ꝑ numerū aliqd in re extra a rebus nūeratis diſ
tinctū:⁊ ꝑ ꝓprietates ei[illegible] aliq[illegible]a ip[illegible] inherētia ipſumq;
realiť info: nātia mōquo maior aſſumpta eſt vera/ve₃
ꝙ habēs ꝓprietat[illegible]e[illegible] reales eſt aliqd ī extra.Dicit aūt
numerus habere ꝓprietates ꝓ quāto de ipo ſunt aliq̄
ṗdicabi[illegible]a ⁊ demō[illegible]ſtrabilia:vt ꝙ eſt par vł impar ⁊ alia
ꝗlib₃:ſicut diue[illegible]ſi ɔcept⁹ in aīa:nō tñ ſignificāt aliqua
diuerſa a r[illegible]b⁹ nume[illegible]at[illegible]s nec a numero in re extra.

Secundo arguo c[illegible]nt[illegible] illorum opinio
nē q̄ dicūt ꝙ numerus eſt fo[illegible] [illegible]ſp[illegible] a rebus nu
meratis in re ext[illegible]a diſtincta.q[illegible] [illegible]u oīs reſpectus vn⁹
exigat fundamētu ⁊ terminu:q[illegible]o quod [illegible]fud[illegible]nentū
⁊ terminus numeri ternarij v[illegible]l alt[illegible] cuiuſ[illegible] aut eē
nūeri ternarij fundamētū ſūt [illegible] [illegible]ucrate
aut vna tm:aut due ipſ[illegible]rū. Scḋo po[illegible]nt d[illegible] ꝙ oēs
tres nec etiā tñ due. ¶ Pr[illegible]o. q: vn[illegible] acc[illegible] [illegible]
ſubiectū:nec aliqḋ accñs vnu [illegible] [illegible]
b⁹ ſubiecti diuiſis ⁊ diſtātib⁹ cuiuſ[illegible] [illegible] vt
ſupius ē et eſt argutū:ſ[illegible]d [illegible] n[illegible]r[illegible] te[illegible]nari⁹ ſicut ⁊ q̄[illegible]nq;
al[illegible]⁹ ꝑ ſe ſumpt⁹ eſt vnica accñtalis fo[illegible] [illegible]s reſpectiua vt
ɔcedut:ģ nō plura ſed vnicū tñ habet ſub[illegible]ū. ¶ Se-
cūdo.q: ſi oēs tres res eſſent nūeri terna[illegible] fun[illegible]a[illegible]ētu₃
nihil poſſet poni ei⁹ terminu⁹:cū t[illegible]rmin[illegible] oīs reſpectus
realis vt ɔcedūt a fundamento realiť ſit diſtinct⁹:nec ꝑ
ɔñs idē poſſ[illegible] eſſe eius fundamētū ⁊ termin[illegible] nec aliqḋ
a trib⁹ reb⁹ quarū eſt numer[illegible] ternari⁹ di[illegible]tū poſſ[illegible] po
ni nūeri ternarij ternari⁹ cū numerus ter[illegible]ari⁹ n[illegible] depē
deat niſi [illegible] a trib[illegible] ergo ⁊c. ¶ Ne[illegible] p[illegible] [illegible] ꝙ
fundamētū numeri ternarij ſit vnica tñ illa₃ triu reru₃
Primo.q: nulla pōt aſſignari rō q[illegible]are mag[illegible] [illegible] alia
eſſet talis nūeri fundame[illegible]:cū nu[illegible]ner⁹ iſt[illegible] no[illegible] [illegible] ma
gis de vna ꝗ de alia:ſed de oībus trib⁹ ſi[illegible]ul. ¶ Scḋo.
q: fundamētū reſpect⁹ denoīat ab ipo n[illegible] aut aliqḋ aliō
a fundamēto.nihil eñ vt dictū eſt ſimile niſi qḋ eſt ſili-
tudinis fundamētū ſiue ſubiectū:ſicut nec albu n[illegible] qḋ
eſt albedine informatū.ſ₃ nulla res vna denoī[illegible] [illegible]nuero
ternario ſed tres omnes.ergo ⁊c.

Ad primum eorum qu[illegible] arguuntur in
cōtrariū:qñ dr̄ ꝙ forma circuitē[illegible] gen⁹ nō ē[illegible] abſoluta
ſed reſpectiua:Dico ꝙ nec ē abſoluta nec re[illegible]ſpectiua:in
telligēdo ꝑ ipſā vt q̄[illegible]r arguūt int[illegible]ligūt aliqḋ in re eē
exiſtēs ī reb⁹ oīm gene[illegible] ab [illegible]ib⁹ e[illegible]s diſtinctū.talis eñ
forma circuitēs oē gen⁹ [illegible]ſt īpoſſibilis:nec numer⁹ eſt taľ
forma:cū nō dicat aliqḋ a reb⁹ nūeratis diſtinctū. ¶ Et
qñ dr̄ ꝙ oē[illegible] res cuiuſcūq; gñ[illegible] oſūt nūerabile[illegible] [illegible]cedo:ſi
tñ nūe[illegible]o med[illegible]āte tāꝗ [illegible] [illegible]ē aīa n[illegible] crñte ⁊ a reb⁹ nūera
tis oīb[illegible] differēte.Si iñ ꝑ formā reſpectiuā itell[illegible]igas ṗci
ſe relatā:[illegible]cedo ꝙ nūerus īportat formā relatiu[illegible].oīs eī
terminu⁹ nūeralis vocalis vł mētalis īportat pciſe nue
rata cu[illegible]uſcūq; gñis vel etiā eē g[illegible]n⁹ e[illegible]ſtit[illegible]s. [illegible]cut iſte ter
min[illegible] tr[illegible] ſignificat tres res quaſcūq; [illegible] [illegible]c[illegible]eatas [illegible]
creatas.⁊ io eſt pdicabilis de t[illegible] minis [illegible] [illegible]
b⁹ oīm triū rerū nō tāꝗ īportās aliqḋ diſtinctu a [illegible]

catis illoꝝ oīm terminoꝝ siue ꝯceptuū ꝓpriorum: sicut nec ꝯcepꝰ entis de oībꝰ p̄dicabilis significat aliqd ab eis oībus distinctū vt in p̄cedētibꝰ fuit dictū. quare ꝛc. ¶ Ad secūdū/ apparet ex dictis ꝙ falsum accipit. supponit eñ res nūerari nūero mediāte tāq̄ aliq̄ in eis funda to ꝛ existēte actualr̄ in re extra. hoc aūt est falsū. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū ꝯcedo numerū esse relatiuū terminū sicut similitudo/ vꝫ qꝛ ipoꝛtat p̄cise nūerata sicut similitudo vl̄ simile ipa extrema similia appellata nō aliqd ab eis in re extra distinctum.

Tertio arguo contra opinionem dictā ꝙ numerꝰ est distinctꝰ a rebꝰ nūeratis/ nō ē tñ in re extra sed in aīa. qm̄ aut intelligūt numerū habere eē in aīa subiectiuū sicut habet eē accñs in subiecto: aut tñ mō obiectiuū. sꝫ neutrū pōt poni istoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Probo minorē. Et p̄mo ꝙ nūerus nō sit in aīa subiectiue vt accñs in subiecto. qm̄ in aīa nūerāte nō est aliqḋ accñs ab ea differēs nisi spēs intelligibilis ꝛ actus vel habitꝰ rerū numeratarū: sꝫ neutrū istoꝝ ē nūerus. nō eñ magis species vel actꝰ vel habitus intellectiuꝰ rerū nūeratarum est numerus/ q̄ ꝯceptus hoīs sit hō. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si actus intellectiuꝰ vel habitꝰ vl̄ aliud quodcūq; existēs in aīa subiectiue est numerꝰ: aut illud ē vnicū tñ: aut plura realr̄ ꝛ distincta. Sed nō pōt dici ꝙ sit vnū tñ: qꝛ oīs numerꝰ est q̄dā pluralitas: nō magis aūt vnꝰ actꝰ nūero vel aliud qḋcūq; existēs in aīa q̄ vnꝰ hō vel alia quecūq; vnica res extra aīaꝫ pōt dici plura puta duo vel tria: nec ꝑ ꝯñs numerꝰ. Si aūt dicat̄: ꝙ illud existēs in aīa subiectiue qḋ ē numerꝰ nō est vnicū ens sed plura: ergo oīs nūerus est a rebꝰ nūeratis totaliter indistinctꝰ: qḋ negas: nec oīs nūerus est subiectiue ī aīa sed aliq̄s in re extra. Probatio ꝯñe: qm̄ nō minꝰ plura entia realr̄ distincta ꝛ extra aīam existētia pn̄t esse nūerata ꝛ a ꝓprio ipsoꝝ nūero indistincta q̄ plura accñtia existētia in aīa subiectiue: sed plura accidētia ī aīa subiectiue existētia ꝯceduntͬ eē numerꝰ. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc apparet secūda ꝯña/ vꝫ ꝙ nō oīs nūerus est subiectiue in aīa: qm̄ vbi sunt res nūerate ꝛ numerꝰ ab eis vt ꝓbatū ē indistinctꝰ. sꝫ nō oēs res nūerate sunt ī aīa subiectiue: cū ī ipā nō sint subiectiue/ vt dictū est/ nisi tñ aliqua accidētia q̄bus mediātibꝰ dicuntͬ esse obiectiue alia in ipsa. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ cū formatͬ ista ꝓpositio in mēte/ sortes ꝛ plato sunt duo/ aut ꝑ eiꝰ subiectū ꝛ p̄dicatū importatͬ idē penitus: aut aliud ꝛ aliud in re extra. si idē/ habeo intētū/ vꝫ ꝙ nūerus binarius nō significat aliqd in aīa nec in re extra nisi tñmō nūerata. Si autē dicat̄ ꝙ diuersa aliqua īportantͬ: cōtra. qꝛ aut illud qḋ īportat p̄dicatū qḋ est duo est in aīa aut in re extra/ vꝫ ī platone ꝛ sorte. sed nō in re extra/ vt ꝯcedis. nec ī aīa: qꝛ aīa ꝓpositionē formāte vt sic sunt tñ duo ꝯcepꝰ quoꝝ vnꝰ est subiectū simplex vel copulatū/ vt cū dr̄/ sortes et plato: ꝛ aliꝰ p̄dicatū. qꝛ si est vnicus ꝛ simplex ꝯceptus seu incōplexus sicut est p̄dicatū huius ꝓpōnis sortes ꝛ plato sunt duo/ nō pōt dici nec est duo: licet sit ꝯceptus duoꝝ: sicut ꝯcepꝰ silitudinis p̄dicatꝰ cū dr̄: sortes ꝛ plato sunt siles. ergo ꝛc. ¶ Probatur. quia si hoc p̄dicatum duo importaret aliqd distinctū a sorte ꝛ a platone exñs in aīa/ nō aūt sortē ꝛ platonē exñtes ī re ex: tūc ista ꝓpō sortes ꝛ plato sunt duo vel ꝑsone diuine sunt tres/ eēt falsa: qm̄ ista ꝓpō nō est vera eiꝰ terminis supponētibꝰ ꝓ seipsis: nec pōt esse vera eis supponētibꝰ ꝓ coꝝ significatis supposito ꝙ significēt realr̄ distincta ꝛ sepata sicut faciūt/ vt ꝯcedis: cū ponas ꝙ duo significat aliquid exñs ī aīa: ꝛ ꝑ ꝯñs sepatū realr̄ ꝛ distinctū ab illo qḋ importatͬ ꝑ ꝯceptū copulatum subiectū vꝫ ꝑ platonē et sortē/ cū ꝑ hoc n̄ īportetͬ aliqd ī aīa: sꝫ tñmō ī re ex. g̃ ꝛc.

¶ Cōfirmat̄. qꝛ p̄dicatū cuiuscūq; ꝓpōnis affirmatiue eiꝰ terminis supponētibꝰ ꝓ suis significatis debꝫ affirmari de termino ꝓprio illiꝰ qḋ significat: nō aūt de termino alterꝰ rei a suo significato diuerso. ¶ Hoc apparet in exemplo de ista ꝓpōne vocali vl̄ mētali/ hō ē aīal/ vel sortes est hō/ ꝛ de ista/ lapis est aīal vel brunellus est hō. p̄me eñ due sunt vere: qꝛ earū termini supponūt ꝑsonalr̄ ꝓ significatis nō simplr̄ ꝓ seipsis: ꝛ termini q̄ sunt p̄dicata ī eis/ vꝫ aīal ꝛ hō/ affirmantͬ de aliis terminis ꝓpriis significatiuis rerū q̄ importātͬ ꝑ eos. Et ꝓpͤ cōtrariā rationeꝫ alie due sunt false: qꝛ vꝫ termini q̄ sunt earꝫ subiecta significāt res distinctas realiter ab oībus rebꝰ significatis ꝑ p̄dicata ipsarū. sꝫ si hoc p̄dicatū duo importat p̄cise aliqd existēs in aīa subiectiue/ nō minꝰ significata ꝑ subiectū ꝛ p̄dicatū istius ꝓpōnis/ sortes ꝛ plato sunt duo sūt idistīcta/ q̄ significata subiecti ꝛ p̄dicati istiꝰ/ lapis est aīal/ vel brunellus est hō. ergo illa nō erit magis vera q̄ ista: hoc aūt est falsum. g̃ ꝛc. ¶ Preterea. qꝛ aut illud existēs in aīa subiectiue qḋ importatͬ ꝑ duo ē vnicū tñ/ aut duo: sꝫ neutrū hoꝝ pōt poni/ vt supra ꝓbatū est. nec eñ duo significat vnū solū sed plura nec plura magis in aīa q̄ extra aīaꝫ existētia: sed q̄cūq; plura tot vꝫ tñ duo: sicut terminus ens significat qḋcunq; ens siue in aīa siue in re extra existens. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ sicut hic terminus aīal significat illa oīa vniformiter de quoꝝ ꝓpriis terminis ꝓ eoꝝ significato supponētibus p̄dicatͬ ꝛ vere affirmatur: ita ꝛ hic terminus duo. sed cōstat ꝙ ipse vere affirmatͬ nō tātum de existētibꝰ in aīa sed etiā de existētibus ī re extra: hoc est de ꝓpriis terminis significantibꝰ hec ꝛ illa. ergo ꝛc. ¶ Sic ergo apparet p̄ma pars illius minoris supꝰ ꝯcepte: vꝫ ꝙ numerus nō est habēs esse tñ in aīa subiectiuū. ¶ Secūda pars vꝫ ꝙ nec obiectiuū a rebꝰ numeratis distinctū/ probatͬ: qm̄ nihil dr̄ habere esse ī aīa obiectiuū nisi qḋ est eius obiectū ꝑ actū cognitiuū aliquem apprehensum: sed oīa talia vꝫ obiecta cognita ꝛ ab anima apprehensa siue sint in aīa siue extra sunt ipsa entia numerata/ a q̄bus oībus vt dicatͬ ipē numerꝰ est distinctus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatͬ. qꝛ aut hmōi ens obiectiuū qḋ dicis esse numerū aliquē/ puta binariū vel ternariū vel quēcūq; aliū/ est vnicū vel plura. sed neutrum hoꝝ potest poni vt ꝓbatū ē supra. ergo ꝛc. ¶ Preterea qꝛ cū tale ens nō possit eē substātia habet poni accñs: sꝫ oē accñs hꝫ eē naturalr̄ loquēdo in aliquo subiectiue. g̃ ꝛ numerꝰ/ nec ꝑ ꝯñs pōt habere esse tñ obiectiuū nullū alicubi subiectiuū. qꝛ nec pōt habere eē subiectiuū in re extra nec in aīa vt ꝓbatū est. si eñ oīs nūerus eēt subiectiue in aīa nulla res alia ab aīa eēt nūerata: ꝛ q̄libet aīa vna diceretͬ nūerata. hoc aūt ē falsū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatͬ. qꝛ si hic terminus duo vel q̄cūq; aliꝰ numeralis plura significās īportaret p̄cise vnū vel plura habētia esse tñ ī aīa obiectiuū nō aliqḋ subiectiuū de nullo alio posset p̄dicari nec veracitͬ affirmari nisi de termino ens hmōi vꝫ eē habēs obiectiuū nō aliqḋ subiectiuū significante. sed hoc est falsum. ergo ꝛc.

Ad primū eorū que in cōtrariū arguūtur: ꝯcedo ꝙ numerꝰ nō est in re extra tāq̄ aliqd distinctū a rebꝰ numeratis existēs in eis subiectiue. ex hoc tñ nō sequitͬ ꝙ sit ens habēs ī aīa esse tñ: cū nō sit aliud q̄ oīa numerata siue sint in aīa siue extra. ¶ Et qñ dicitͬ: ꝙ numerus binarius oīm vel ternarꝰ seu q̄cunq; alius est eiusdē rōnis: Dico ꝙ falsum est intelligendo ꝑ numerū binariū vel quēcūq; aliū aliqd a rebꝰ nūeratis distinctū ꝑ numerū ipm̄ significatū: sicut intelligēdo ꝑ entis ꝯceptū aliqḋ obiectū ꝑ ipm̄ itellectū ꝛ significatū/ hec est falsa/ ꝯcepꝰ entis est eiusdē rōnis in oībus q̄bus est

cōmunia.cū ɔceptus entis ⁊ alius q̄cunq̄ vl'is sit cōceptus īmediate respiciens vt obiecta ꝑ ipm īdistincte significata ⁊ intellecta/illa oīa qb⁹ est cōmunis ⁊ de quorū ɔceptib⁹ ꝓprijs est p̄dicabilis nō aliq̄d cōmune eis ab ipō ⁊ ab eis distinctū:cū nec tale cōe pluribus creatis sit possibile/vt sepe alibi est ostensum.sic ɔsil'r in proposito est dicēdū/vez ꝙ sicut aīal dicit̄ esse eiusdē rōnis in oībus aīalibus ⁊ ens in oībus entib⁹:ꝑ qō nō est aliō intelligēdū q̄ ɔ̄ceptū etiā numero vnicū cōem esse oībus aīalibus q̄ dicit̄ aīal obiectiue:⁊ ɔceptū entia oībus entibus:ita ⁊ terminus numeralis vocalis vel mētalis vt hic termin⁹ duo vl' q̄cūq̄ alius q̄ vocat̄ nūerus obiectiue/qꝛ vez significatiuus pluriū numeratoꝝ/q̄ q̄dē numerata sunt formalit̄ ipē numer⁹/dicit̄ esse eiusdē ratiōis respectu oīū:cū etiā vnicus quilibet taliū numeraliū terminoꝝ nūero sit īdistincte oīū significatiu⁹:nec ipē tn̄ est nūerus:nec aliq̄d significat a rebus numeratis distinctū.nec eni cū dicit̄/duo vel tria sunt numerus/ly duo supponit simpl'r seu materialr ꝓ seipō.nō eni magis hec ꝓpō/duo vel tria vel mille sunt nūerus/est vera ei⁹ subiecto supponēte ꝓ seipō q̄ ista/vnū est nūerus:qꝛ nec magis hic terminus duo vel mille est nūerus q̄ iste vnū vel vn⁹ vt s'm se q̄ddi tatiue acceptus.qꝛ tn̄ hic termin⁹ vnus nō sic significat plura vt iste termin⁹ duo vel mille/ideo numerus nō p̄dicat̄ de ipō.quare ⁊c̄. ¶ Ad scd'z dico ꝙ cū nūerus sit ipē res nūerate:quarū alie sunt extense ⁊ alie inextense:ꝑ ɔ̄ñs numerus alius est extēsus/vt nūer⁹ denarius vel quicūq̄ ali⁹ quātitatū/⁊ ali⁹ inextensus vt numerus denarius angeloꝝ. ¶ Et qñ contra hoc arguit̄:qꝛ forma extensa ⁊ inextensa nō sunt eiusdē rationis:sed oīa numerus denarius tā angeloꝝ q̄ aliorū extēsoꝝ est eiusdē specifice rationis:apparet ex dictis in alia solutione quō hoc sit intelligendū.nō eni hoc est verū accipiēdo ꝓprie numerū:sed vocādo numerū ipm numeralē vocalē terminū vl' ɔceptū q̄ numero vnus sic est pluriū numerabiliū significatiuus ꝙ est de oībus p̄dicabilis vt duo de oībus entibus duob⁹ seu de eoꝝ ꝓprijs ɔceptibus/nō de aliquo eoꝝ vnico ꝑ se sumpto.cuius cōtrariū est de alijs terminis cōibus seu vl'ibus non numeralibus/vt de ente vel substātia ⁊ de quolibet alio rū p̄dicabilium de omni suo inferiori vnico ꝑ se sumpto. ¶ Ad auctoritatē p̄hi dicētis ꝙ nō est nūer⁹ nisi sit nūerās:Dico ꝙ ex hoc nō sequit̄ ꝙ numer⁹ sit in aīa tanq̄ aliq̄d a rebus numeratis distinctū:sed ꝙ numerus est p̄cise res nūerate.res aūt nō sunt nūerate nisi ab aīa nūerāte eas distincte ɔcipiēte.ideo p̄hs forte dicit non esse numerū nisi existēte aliq̄ numerāte ⁊ nūerata intelligēte.

Quarto & vltimo arguo cōtra opinionē vltimā eoꝝ q̄ dicūt ꝙ numerus quātitatū est aliq̄d eis appositū nō aūt aliorum entiū:qm̄ que vniformiter sunt distincta ⁊ plura seipsis omi alio eis apposito circūscripto possunt a quocūq̄ ea intelligēte numerari vniformiter ꝑ se nullo alio mediāte in eis formalit̄ existente.sed nō magis plures hoīes vel alia q̄cunq̄ īdiuidua quāta sunt seipsis distincta ⁊ plura q̄ plures angeli vel alia quecūq̄ indiuidua inextensa.ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄ qꝛ q̄cunq̄ entia siue extēsa siue inextēsa plura puta duo vel tria vel quatuor manēt tot circunscripto quocunq̄ ab eis oībus realiter differēte. ¶ Hoc appꝫ.qꝛ nec sunt tot formalit̄ ꝓpter illud.nec eni sortes ⁊ plato sunt duo hoīes ꝓpter aliquod ens tertiū ab eis realit̄ distinctū ⁊ ita ꝑ ɔ̄ñs sortes ⁊ plato semꝑ manēt duo quocunq̄ ab eis distincto realit̄ circūscripto.sed numerus binari⁹ vt cōcedit̄ est ab eis realiter distinctus.ergo sortes ⁊ plato ⁊ alia duo quāta quecūq̄ vniformiter manēt duo numero binario eis apposito vel amoto:nec ꝑ ɔ̄ñs ꝓpter ipꝫ sunt duo.quare ⁊c. ¶ Preterea.quia aut huiusmodi numerus binarius vl' quicūq̄ alius quantoꝝ numeratorū existēs subiectiue in eis est accñs extēsum vel inextēsum:sed nō pōt poni extensum nec inextensum.ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbat̄.⁊ primo ꝙ nō possit esse extēsum.Primo.qꝛ vnū ens extēsum nō est numerus aliorum extēsorū.nō eni plura extēsa puta plures homīes vel lapides sunt plures nec numerati ꝓpter aliq̄d ens extensū seu quantū ab oībus eis diuersum. ¶ Secūdo.qꝛ cū omnis realiter distincta possint esse numerata ⁊ numerus oīm extensoꝝ sit extēsus ⁊ ab eis oībus distinctus:sequit̄ ꝙ sortes ⁊ plato vl' alia quecunq̄ entis duo quāta ⁊ eorū numerus binarius simul'r quātua erūt tria:quoꝝ triū extēsoꝝ realit̄ distinctoꝝ nūerus ternarius erit sil'r extēsus:⁊ ꝑ ɔ̄ñs ab illis trib⁹ realr distinct⁹:ex qb⁹ trib⁹ ⁊ ex numero quaternario ab eis distincto resultabit nūerus quinarius ⁊ ex illo senarius:⁊ sic erit in formis extēsis hmōi ꝓcessus in infinitū:imo erūt de facto in q̄buscūq̄ rebus extensis forme extense actualit̄ infinite.hoc autē est īpossibile.ergo ⁊c. ¶ Tertio.qꝛ numer⁹ nō dicitur esse quātitas cōtinua sed discreta:sed omē extēsum est cōtinuū.ergo ⁊c. ¶ Secūda pars minoris:vez ꝙ numerus nō sit accñs inextēsum/apparet.Primo.qꝛ nō magis accñs inextēsum pōt esse in subiecto extēso q̄ extēsum in subiecto inextēso. ¶ Secūdo.qꝛ nō magis diuersa entia extēsa sunt diuersa nec numerata aliquo inextēso mediāte in eis existēte q̄ plura inextēsa mediāte aliquo extēso in eis actualit̄ existēte.quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qꝛ si numerus binarius vel q̄cunq̄ alius est accidēs in rebus quātis numeratis existēs:aut simul in oībus aut in aliqua tn̄ ipsaꝝ.sed neutrū pōt poni istoꝝ/vt in precedentibus est probatū.ergo ⁊c.

Et ideo quātū ad istū articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciēdū.ꝙ numerus in vl'i ⁊ quilibet numeralis termin⁹ in ꝑticulari/vt duo vl' tria ⁊ q̄cūq̄ ali⁹ numeralia termin⁹ de q̄ dicit̄ nūerus/pōt sumi dupl'r. Uno mō vt supponit simpl'r ꝓ seipō:mō quo accipit̄ cū dicit̄ ꝙ numer⁹ est gen⁹ ad binariū ⁊ ad ternariū:⁊ binarius ⁊ ternari⁹ ⁊ quaternarius sunt species numeri:nō eni magis spēs neq̄ gen⁹ p̄dicat̄ de binario vel de aliquo alio numerali termino supponēte ꝓ suo significato q̄ gen⁹ p̄dicet̄ de aīali vl' spēs de homīe ɔsil'r supponēte:vez ꝓ re extra significata.⁊ iō sicut ista/hō est spēs vel aīal est genus/est vera hoīe ⁊ aīali supponētib⁹ ꝓ seipsis nō ꝓ aliquo eoꝝ significato:ita ⁊ ista numerus est genus/vel ista binarius ⁊ ternarius sunt species nūeri. ¶ Alio mō pōt accipi nūerus ⁊ q̄libet alius particularis numeralis termin⁹ vl' ɔcept⁹ vt supponit ꝑsonaliter ꝓ suo significato:mō quo sumit̄ nūerus cū dicit̄ ꝙ oīs numerus est quedā pluralitas distinctoꝝ/vel cū dicit̄ ꝙ binarius vel ternarius est numer⁹.sicut eniꝫ ista ꝓpō/sortes est hō/est vera subiecto ⁊ p̄dicato supponētibus ꝓ suo significato non ꝓ seipsis:ita ⁊ ista/binarius est numerus/nō autem ista/binarius est species numeri:sicut nec ista/homo est species animalis.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est.ꝙ numerus p̄mo mō sumptus/vt vez supponit simpl'r ꝓ seipō est distinctus realit̄ a reb⁹ numeratis ꝑ ipm significatis:nō est tn̄ in eis. ¶ Hec appꝫ.nec de ipsa est questio:qm̄ omē signū tā vocale q̄ mētale q̄lis est ɔceptus in mēte formatus est distinctū realit̄ ab omni suo significato:nec tn̄ est in ipso.sed nūerus vt sic sumptus non est aliud q̄ vox vel ɔceptus significās numerata:sic tn̄ ꝙ nō est p̄dicabilis de eorū aliquo ꝑ se sūpto/seu de termino ei⁹ ꝓprio:sed de omnibus simul sum

ptis seu de terminis eoꝝ ppꝛijs.nec eni sortes nec aliqd aliud vnū ens dicit duo sed sortes ⁊ plato ⁊ sic de alijs oibus numeralibus terminis.ergo ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ tam vox q̄ cōceptus distinguit a re significata:sed nūerus vt sic sumptus nō est aliud q̄ vox vel ꝯceptus.g̃ ⁊c. ¶Secūda cōclusio est.ꝙ si numer⁹ vt secūdo mō sumptus aliquoꝝ numeratoꝝ puta quantoꝝ esset ab eis distinctus/⁊ quoꝝcūqꝫ aliorū nō quātoꝝ cōsimilit distingueret ab eis.¶Hec apparet.qꝛ nulla potest ratio assignari:quare magis multitudo hominū vel alioꝝ quorūcunqꝫ extēsoꝝ sit nūerus ab eis oibus distinctus q̄ multitudo angeloꝝ vel quoꝝcūqꝫ indiuisibiliū alioꝝ.q̄ eni scipsis vniformit sunt plura ⁊ distīcta/vniformiter sunt numerabilia.sed oīa indiuidua siue extēsa siue inextēsa sunt plura vniformit ⁊ distincta.ergo si aliquoꝝ puta extēsorū numerus est ab eis distinctus/⁊ oim alioꝝ.¶Cōfirmat.qꝛ pōs ponēs numerū esse in genere quātitatis discrete nō distinguit inter numerū istorū entiū ⁊ illoꝝ puta extēsorū ⁊ inextēsorū.quare ⁊c.¶Tertia ꝯclusio est.ꝙ nullus numer⁹ p̄dicto secūdo mō accept⁹ est aliud q̄ ipsa numerata/siue numerata sint extēsa siue inextēsa.¶Hec ꝓbata superius ꝯtra opinionē cōtrariam arguēdo iterū cōfirmat.qꝛ impossibile est esse tres vl' quatuoꝛ substātias sine numero ternario vel quaternario nec quōcunqꝫ plures sine aliquo numero:cū ois pluralitas sit numer⁹.sed de⁹ pōt facere oēm substātiā ⁊ aliā rem quācūqꝫ sine omi alio ab ea realiter differēte vt patebit in secūdo ⁊ in quarto.ergo numerus nō est alidd a numeratis distinctū.¶Cōfirmat.qꝛ ois substantia pōt esse sine omi accñte ipsi actualit īherēte nec mō aliquo existēte:sed tn possibile est eē tres angelos vel hoies sine numero ternario:ergo numer⁹ hmōi non est aliquod accñs nec substantia ab eis distincta.quare ⁊c.¶Preterea:qꝛ nō plus nūerus vt sic sumpt⁹ est a rebus oibus numeratis distinctus q̄ vnitas ꝓpria cuiuslibet numeratorū sit distincta a quolibet eoꝝ:sed vnū nō importat alidd alicui appositū quo ipm dicat vnū esse/vt in questiōe alia fuit dictū.ergo ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ si numerus vt sic sumptus esset a numeratis distinctus facceret cum eis innumerū.de quo nūero maiori vcꝫ de ternario duorū hoim ⁊ numeri binarij ab eis distincti q̄ sit ipsoꝝ tm duoꝝ hominū:quero an sit idem cū numeratis/vcꝫ cum duob⁹ hoibus ⁊ eoꝝ numero binario:an nō.Si idē:ergo eadē ratione in p̄mo numero vcꝫ in binario hoim fuit stādū.si aūt dicat ꝙ nō sit idē:sed alidd ab eis distinctū:sequit ꝓcessus in infinitum:q̄ poni non potest/vt in p̄cedentibus est argutū.ergo ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima cōclusio est.ꝙ numerus vt sic sumptus nō dicit ꝓprie ens sed entia.¶Hec apparet ⁊ sequit ex tertia supradicta:qm nō magis plura entia realiter distīcta vt sic possunt dici vnū ens q̄ ecōuerso vnū ens dicat plura:sꝫ numerus vt sic sumptus est p̄cise numerata:⁊ p cōsequens plura.ergo ⁊c.¶Cōfirmat.quia plura loco ⁊ subiecto separata ex qbus p cōsequēs nō resultat aliquid per se vnū/nō possunt dici ens aliqd p se vnū:sed numerus vt sic sumptus est precise numerata loco ⁊ subiecto totaliter separata ⁊ sic distincta ꝙ ex eis nō resultat nec potest resultare ex aliquibus vt ex pluribus hominib⁹ vel angelis aliquid per se vnum.ergo ⁊c.¶Sed cōtra hoc arguit.quia numerus vere dicitur quantitas cum sit in genere quantitatis:sed qd dicitur quantitas potest etiam dici ens vnum.ergo ⁊c.¶Ad hoc respondeo:ꝙ aut quantitas predicata de numero est conceptus seu terminus significans quodcunqꝫ predicabile per qd respondet ad questionem factam per quantum vel quot:aut est cōceptus significans rem aliquam quantam extra ⁊ pro ipsa supponens.si p̄mo modo/potest propositio ista concedi/numerus est quātitas.ois enim numeralis terminus vel cōceptus est per quē respondetur ad questionē factam p quot.⁊ ideo quātitas isto modo sumpta verificatur de omi nūero supponēte non pro suo significato modo quo fuit dictū ꝙ non poterat dici vnū ens sed plura entia:sed tantūmodo pro seipso:modo quo predicat ⁊ ꝯceditur genus de animali ⁊ species de homie.⁊ hoc modo accipiēdo quātitatē potest dici ꝙ vniuersalit ois numerus tam quantoꝝ q̄ indiuisibiliū vt angelorū est de genere quantitatis quantūcūqꝫ res numerate p ipm significate nō sint quāte.Si aūt secūdo modo quātitas accipiatur vt ⁊ proprie sumit/vcꝫ vt importat rē extra quantā:sic ista ꝓpositio/numerus est quantitas/nō est vera:quia aut res numerate sunt extense/⁊ sic earuꝫ numerus vt supponēs pro eis potest dici quātitates ī plurali:non autē magis potest dici quantitas in singulari q̄ homines plures dicant vnus homo.aut res numerate sunt inextense/vt angeli:⁊ sic nūerus ꝓ eis supponēs nec pōt dici quātitas in singulari nec quantitates etiā in plurali.vt autē numeralis terminus supponit pro se ipso non potest dici quantitas sic accepta.

Sed est dubium quoniam si omnis numerus est species quātitatis:ergo ⁊ oēs res numerate ⁊ p ꝯñs angeli sunt in genere quātitatis.¶Ad hoc potest dici ꝙ intelligēdo p speciē quantitatis omnē cōceptum vel terminū de pluribus p̄dicabilē p quē potest respōderi ad questionē factā p quantū est vel quot sunt ois numerus est species quātitatis ⁊ oia numerata sūt in genere quātitatis:nec tñ sequit ꝙ sint quāta:sed ꝙ sint talis cōceptus obiecta.nō autem omnia talis conceptus obiecta sunt quanta. Intelligendo autem per speciē quantitatis solū terminū vel cōceptū significātē tātūmō rē extēsam:constat ꝙ non oim numerus sꝫ quātorū est de genere quantitatis.¶Hec de p̄mo.

Quantum ad secundum vbi est respōdendū ad quesitū:est opinio quorūdā dicentiū ꝙ trinitas diuinarū personarum nō est numerus.nō eni in diuinis potest esse aliquis numerus extra aīaꝫ/sed tātūmō in creaturis:quoniā vbicūqꝫ est realiter numerus ibi ē aliquid numerabile:sed licꝫ in creaturis sit alidd numerabile nō tamē in diuinis est secūdū rem alidd plurificabile seu numerabile.ergo ⁊c.¶Maioꝛ ꝓbat.quia si in diuinis esset alidd numerabile seu plurificabile:aut illud esset essentiale aut notionale.sed nō essentiale:oe eni essentiale est vnicū tm/nec secūdū ipsuꝫ est alidd numerus ī diuinis.nec notionale:qꝛ nullū cōe plurificabile fm rē est de se hoc:sed qcqd est in diuinis est de se hoc ergo ⁊c.¶Cōfirmat.qꝛ vbicūqꝫ est alidd plurificabile fm rē ⁊ nūerabile in alidb⁹ ibi est plus de pfectione in plurib⁹ q̄ in paucioribus:sicut maioꝛ pfectio est in tribus hoibus q̄ tm in duob⁹.sed nō est maioꝛ pfectio ī oibus trib⁹ psonis simul q̄ in vna tm earū.g̃ ⁊c.¶Sꝫ cōtra istā opinionē arguo.qm qñ dicit ꝙ nō est realit alids numerus in diuinis psonis/aut itelligit ꝙ nō sit numerus in eis tāq̄ alidd distinctū in re extra ab eis:aut ꝙ psone ipe nō sunt realit extra animā nūerate:nec per ꝯñs est numerus in eis a rebus numeratis īdistinctus.si p̄io mō/nō oportet distiguere inter diuinarū psonarū nūerū ⁊ numerū creaturarū:dicēdo ꝙ ī creaturis ē realiter numer⁹ nō aūt in diuinis.hoc eni falsum est:qꝛ vt ī p̄cedēti articulo est ꝓbatū/in nullis rebus nūeratis est numer⁹ tāq̄ alidd distinctū ī re extra ab eis.Si autē intelligat secūdo modo/falsum accipit euidenē.ꝯstat eni psonas diuinas esse extra aīam vere plures:qꝛ tres realiter distinctas.sed quecūqꝫ realit extra aīam plura et

distincta sunt vel esse possunt extra aīam nūerata. ergo rc. ¶ Cōfirmatur. q: vt dictū est in p̄cedēti articulo/numer⁹ vt supponit p suo significato nō est aliud q̄ pluralitas aliqua distinctoꝝ. vbicūq; ergo est pluralitas seu multitudo rerū realr̄ distinctarū: ibi est vere nūerus ab h̄mōi rerū pluralitate seu multitudine indistinctus. sed cōstat p fidē q in diuinis est rerū pluralitas/puta trinitas. ergo rc. ¶ Preterea si trinitas diuinarū psonarū non est realiter numerus/aut hoc est q: est idē cū personis/aut q: nō est realr̄/aut q: nō est essentialr̄ distictoꝝ. s; nō ppter primū: q: tūc nec trinitas nec quaternitas angeloꝝ vel quorūcūq; alioꝝ entiū creatoꝝ esset numerus/vt patet ex dictis in articulo p̄cedēti. nec ppter secūdū/q: hoc ē falsum. est eñ trinitas psonaꝝ trinitas rerū realr̄ distinctarū. nec ppter tertiū: q: ex hoc non habet nisi q trinitas psonarū nō est numerus rerū essentialr̄ distinctaꝝ: ex hoc nō sequit q nō sit numerus rerū distinctaꝝ: sicut licet trinitas hoīm vel quorūcūq; aliorū eiusdē speciei nō sit numerus rerū specie diuersarū: ex hoc nō sequit q nō sit numer⁹ absolute. ergo rc. ¶ Cōfirmat. q: oīs pluralitas rerū quarū quelibet dicit vere vna ab alia distincta est vere r dici pōt numerus. sic eñ se habet numer⁹ ad plura sicut vnū ad quodlibet illoꝝ plurū distinctoꝝ sed trinitas psonarū est talis pluralitas. quelibet enim diuina persona dicit vere vna ab oīm alia distincta: non aūt oēs simul dicuntur nec sunt vna persona. ergo rc.

Ad rationem in contrarium quādo dicitur: q vbi est numerus ibi est aliqd numerabile: si per numerabile r in plurib⁹ plurificabile intelligas aliqd vnū in re extra existēs in pluribus nūeratis r distinctū aliquo modo ab eis: Dico q falsum accipis: q: hoc mō nec in diuinis nec in creaturis est aliqd numerabile: nec per ɔñs esset numerus si hoc qd in maiore accipis esset verū. nec eñ homo dicit aliqd in re extra cōe oībus singularib⁹ hominib⁹ existēs in eis r distinctū ab eis: sed immediate importat oīa hoīes singulares seipsis totis in re extra distinctos/vt alias est ostensum. Si aūt per numerabile intelligas nō aliqd vnū cōmune plurib⁹ in re extra sed plura realiter distincta: q: nec vnū est numerabile nec plurificabile: sed tantū plura sunt nūerabilia sic maior est vera r minor sub ipsa sic itellecta assumpta falsa: cū in diuinis sint plura r si nō essentialiter tñ realiter distincta. quare rc. ¶ Et quādo queris qd sit nūerabile in diuinis: Dico q illud qd est ibi multiplex in re extra. hoc aūt est psona. alia est eñ psona patris alia filij r alia spiritus sancti. s; p personas numeratas nō est aliud intelligendū q̄ psonas ipsas esse multas realiter r diuersas. ergo rc. ¶ Ad illud qd primo arguit contra hoc qñ dicit q nullū plurificabile ē de se hoc: dicit r etiā minor/vz q oē qd est in diuinis sit de se hoc/intelligēdo p hoc singulare. oīs eñ diuina psona est de se hoc. s; ex hoc nō sequit nisi q nulla vna diuina persona sit plurificabilis: qd r verū ē. ex hoc aūt nō sequit q psone nō sint plurificate seu plures. quare rc. ¶ Cōfirmat. q: ēt oē ens creatū est de se seu p se psēitate rei hoc/hoc est nullo sibi addito singulare: r p ɔñs hoc ens. ergo si rō ista valet nō tñ arguit q in diuinis nō sit aliqd plurificabile nec numerus: sed q nec etiā in creaturis. hoc autē est falsum. quare rc. ¶ Ad cōfirmationē dico q plura essentialr̄ distīcta sunt pfectiora q̄ alterū tñ coꝝ: nō aūt plura essentialr̄ idistincta. r q: oīa īdiuidua creata sunt essentialr̄ distincta: iō de talib⁹ est vlr̄ verū illd assūptū/vz q maior pfectio est in plurib⁹ q̄ in paucioib⁹. nō aūt est hoc verū de psonis diuinis essentialr̄ īdistīctis cū eñ qlibet psona sit eēntia ab oī psona alia īdistincta totalr̄ ī re extra: p ɔñs oēs persone simul nō sunt aliqd perfectius q̄ vna tantum earum. quare rc.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicēdū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū q ista ppositio/trinitas psonarū est nūer⁹/est duplex: sm q ei⁹ extrema q̄ sunt diuersi termini/vz trinitas r nūer⁹ possunt supponere materialr̄ p seipsis/vel psonalr̄ p suis significatis/vz p reb⁹ nūeratis. Ut p̄mo mō/nō q̄rit hic de ipsa: quia cōstat q vt sic sumpta nulla ppō affirmatiua est vera: cū ei⁹ extrema realr̄ sint distīcta: nec p ɔñs vnū possit affirmari de alio sed negari. vñ etiā in ista ppōne/aīal est gen⁹/licz subiectū supponat p seipo nō tñ p̄dicatū qd est gen⁹: cū ipm gen⁹ p̄dicatū ab aīali subiecto realr̄ sit distinctū: nec p ɔñs aīal possit dici ipm. sed supponit p suo significato qd ē aīalis vocalis termin⁹ vel ɔcept⁹. ɔsilr̄ mō de ista/aīal est vox. si eñ vox p seipsa sicut aīal supponeret ppō falsa esset. ergo in pposito nō querit nec ab aliq̄ dubitat an trinitas psonarū vl̄ creaturaꝝ dicat nūer⁹ ipo nūero p̄dicato r trinitate ppōnis subiecto supponētib⁹ p seipis: sed pro suis significatis.

Hoc p̄missō pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. q trinitas psonarū diuinarū est r dicit vere nūerus. ¶ Hec appet. qm vt dictū est in p̄cedētibus nūerus nō est aliud q̄ res nūerate. ergo oīs pluralitas rerū numeratarū dicit vere nūerus. sed trinitas est talis pluralitas. ergo rc. ¶ Cōfirmat. q: negātes psonarū trinitatē dici numerū/ideo negant q: supponūt numerū esse aliquid in reb⁹ nūeratis distinctū ab eis: sed hoc est falsum: vt appet ex p̄cedētib⁹. ergo rc. ¶ Secūda ɔclusio est. q etiā diuine psone oēs vel tñ due possunt vere dici nūerus. ¶ Hec sequit ex p̄ma p̄dicta. qm si nūerus est p̄cise nūerata: ergo oīa plura r realr̄ nūerata possunt dici numerus: sed tā tres diuine psone q̄ due sunt res nūerate realr̄ r distincte. ergo rc. ¶ Cōfirmat. q: sicut de quocūq; p̄dicat hō/r aīal: ita r de qbuscūq; p̄dicant duo vel due tria vel tres/r numer⁹. sed de psonis diuinis p̄dicantur hec eñ est vera/pater fili⁹ r spūs scūs sunt tres vl̄ tria pater r fili⁹ sunt due vel duo. sunt eñ oēs tres psone vel tria supposita. ergo rc. ¶ Preterea. q: nūerus vere predicat de oībus plurib⁹ simul sumptis de quoꝝ quolibz p se sūpto dicit vere vnū: sed psone diuine sunt talia plura. ergo rc. ¶ Cōfirmat. q: qñ p ɔcretū nō iportat aliqd nisi tñ illud qd iportat p abstractū: de quocūq; vere affirmat vnū istoꝝ/r alterū. ¶ Hoc appet p exemplū de quātitate r quāto. q: eñ quātū nō iportat nisi solū illud qd significat quātitas in abstracto/vz rē extensam partē vnā extra aliā habētē: iō oē qd dr̄ vere quātitas r quātū/r ecōuerso vt alias est ostēsuz. sed sic se habēt in pposito ista duo/vz nūerus in abstracto r nūerata seu nūerabilia in cōcreto: q vz p ipa idē importat totalr̄ in re extra: vt pbatū est supra. diuine autē psone dicunt vere nūerate. ergo rc. ¶ Tertia ɔclusio est. q licet trinitas diuinarū psonarū sit nūer⁹ est tñ vere vnicū ens. ¶ Hec est euidēs. q: oēs psone licet plures sunt vna deitas numero ab eis indistincta totalr̄ in re extra. sed trinitas psonarū nō est aliud vt dictū ē q̄ ipse psone. ergo trinitas psonarū diuinarū licet sit numerus est tñ vnicū ens cum sit essentialit vnus deus. ¶ Cōfirmat. q: illa q̄ licet iter se plura r realr̄ distīcta sic sunt idē cū aliq̄ vno ab eis oībus indistincto in re extra sicut quodlibet sibiipsi/nō minus possunt dici vnū q̄ plura: sed diuine psone sunt huiusmodi: sunt eñ vna essentia que nō plus distinguit in re extra ab aliqua ipsaꝝ nec ab oībus simul sumptis q̄ psona aliqua a seipa/vt pbatū est supra in distin. iij. ergo rc. ¶ Ex hoc cōcludo corollarie: q aliter numer⁹ ternari⁹ psonarū diuinarū dicit numer⁹ quātū ad aliqd: r

aliter numerus ternarius quarũcũq; creaturarũ. quoniã nullus numerus ternarius nec alius creaturarũ dicitur vnicũ ens / sed plura: vt dictum fuit supra in articulo pcedẽti. trinitas aũt diuinarũ personarum vere dicitur esse vnũ ens: cũ hoc tñ vere dicatur esse plura. si eñ diceretur vnũ tñmodo ⁊ nõ plura / nullo modo posset dici numerus cũ oĩs numerus sit pluralitas aliqua siue multe. ⁊ ratio huius diuersitatis ĩ diuinis ⁊ in creaturis nõ est alia nisi quia in diuinis sunt tres res que sunt vnica ab eis oĩbus indistincta. in creaturis aũt hoc est impossibile reperire videlicet ꝙ sint vna res aliqua plura realiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ diuine persone dicũtur numerus vel numerate sicut alie res create quantũ ad aliquid similiter ⁊ quantum ad aliquid dissimiliter. ¶ Hec apparet ex pdictis. quoniã quecũq; tres res create dicũtur numerate siue numerus puta ternarius ab ipsis rebus creatis numeratis totaliter indistinctus. nec ipse tamen res create numerate: nec earum numerus ab eis indistictus dicitur esse aliquod vnum ens. sed multa tantũ vt superius est probatũ. sed trinitas ꝑsonarum diuinarũ est etiã numerus ab ipsis personis numeratis indistinctus. qꝛ esto ꝙ numerus esset distinctus a rebus numeratis in creatis hoc impossibile est ponere in diuinis. sic tamẽ persone diuine vel earum trinitas dicitur numerus ꝙ tã persone ipse ꝙ earũ numerus ternarius ab eis indistinctus est vnum ens: vt dictũ est supra. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex predictis. nõ enim numerus est accidens sumptũ pro re que potest subiecto adesse ⁊ abesse. et hoc accipiendo numerum pro suo significato. Si autẽ accipiatur numerus pro termino numerali de pluribus predicabili / sic cõcedo ꝙ omnis numerus est accidẽs / licet respectu aliquorum dicatur essentialis vt respectu illorũ ex quibus nunq; potest fieri aliquid vnum / sed semper q̃diu manent habent esse distincta. ⁊ per cõsequens propositio in qua predicatur terminus numeralis de eis est necessaria: vt numerus animarum vel hominũ ⁊ angelorum. respectu autẽ aliorum dicitur accidentalis: vt respectu illorum que licet sint nũc distincta / ⁊ per consequẽs numerata / possunt tamẽ postea facere aliquid ꝑ se vnum / ⁊ per consequens nõ semper de eis secundum essentias suas totas dicitur seu affirmatur idem terminus numeralis: vt apparet de numero igniũ vel aquarũ. decem enim ignes nunc / possunt postea esse vnus: ⁊ multe aque similiter vna aqua: ⁊ sic de alijs similibus. quare ⁊c.

CIrca distinctionẽ vigesimãquintã: in qua Magister determinat specialiter de noĩe ꝑsone. Quero pmo vtrũ hoc nomẽ ꝑsona et hoc nomẽ essentia idẽ significẽt totaliter in re extra. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia ꝓprietas ꝑsonalis non distinguit̃ in re extra a deitate magis q̃ deitas a seipsa. sed persona nõ importat nisi deitatẽ ⁊ relatiuã ꝓprietatẽ. hoc nomẽ essentia significat deitatẽ. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ hoc nomẽ essẽtia ĩportat rẽ a qualibet ꝑsonarũ totaliter indistinctã. hoc aũt nomẽ ꝑsona significat vnã rẽ a qualibet alterũ ꝑsonarũ realiter differẽtẽ. ergo oportet ꝙ significatũ vnius istoꝝ noĩm sit a significato alteri⁹ aliquo mõ distictũ. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedã. Primo eñ ostẽdã quõ hic ẽ respõdẽdũ fm opinionẽ illoꝝ q̃ ponũt ĩter essentiã ꝑsonã ⁊ relationẽ originis aliquã ĩ re extra distictionẽ. Scdo dicã aliẽ ad q̃stionẽ.

Quantum ad primũ: videtur mihi ꝙ omnes illius opinionis habẽt cõcedere ista quatuor inter alia. Primũ est: ꝙ nec diuina essentia nec relatio originis est persona / nec ecõuerso persona potest dici essentia nec relatio originis seu ꝓprietas relatiua. Scdm: ꝙ nec essentia nec relatio originis est ens ꝑfectũ. Tertiũ: ꝙ hoc nomẽ ꝑsona nõ significat idẽ qđ significat essentia. Quartũ: ꝙ nec essentia significat idẽ qđ ꝓprietas relatiua: nec ipsa ꝓprietas relatiua idẽ qđ essentia. ¶ Primũ istorũ probo sic. nullũ ex aliquibus realiter cõstitutũ potest dici nec ẽ alterũ illoꝝ ipz ꝯstituẽtiũ: sicut nec ecõuerso alterũ ꝯstituẽtiũ est ipz cõstitutũ. sed fm opinionẽ ponentiũ aliquã in re extra diuersitatẽ inter deitatẽ ⁊ relatiuam ꝓprietatẽ / ex ipsa deitate ⁊ ex relatiua ꝓprietate: tãq̃ ex duobus distinctis in re extra cõstituit̃ diuina ꝑsona. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ esto ꝙ totũ possit dici oẽs partes simul / ⁊ econuerso oẽs ptes simul sumpte ⁊ vnite sint totũ / ⁊ similiter omnia simul sumpta cõstituẽtia constitutũ: supposito ꝙ nec totũ ab oĩbus suis partibus nec cõstitutũ ab oĩbus suis cõstituẽtibus simul sumptis sit in re extra distinctũ: tamẽ nullo modo altera ptiũ est totũ / nec alterũ constituẽtiũ cõstitutũ. sed scdm opinionẽ istoꝝ licet ꝑsona non sit totũ nec essentia ⁊ relatio ptes eius: tñ persona est ⁊ vere dicit̃ cõstituta / ⁊ essentia ⁊ relatio ipsa dicunt̃ ⁊ sunt realiter eã ꝯstituẽtia. ergo ⁊c. ¶ Secũdũ: vz ꝙ oporteat eos dicere ꝯsequẽter ꝙ nullũ hoꝝ constituẽtiũ pdictorũ sit simpliciter ꝑfectũ: sequit̃ ex primo pdicto. qm̃ vt dictũ fuit in scda q̃stiõe distictiõis. 23. persona est oẽ suppositũ intellectuale. Suppositũ aũt dicitur ens cõpletũ seu ꝑfectũ nullius informatiuũ nec ab aliqua substãtiali forma informabile / nec in alio sustẽtatũ. ergo ꝙ ens nõ dicit̃ ꝑsona: aut hoc est / qꝛ nõ est intellectualis nature: aut qꝛ alicui⁹ alteri⁹ informatiuũ seu ꝑfectiuã / aut quia ab alio informabile: aut qꝛ in alio sustẽtatũ / aut quia aliquo modo imꝑfectũ. sed nec relatio originis nec essentia dicit̃ suppositũ nec ꝑsona. nõ põt aũt dici ꝙ hoc sit qꝛ nullũ horũ est ĩtellectualis nature / nec qꝛ alterius informatiuũ / nec qꝛ ab alio ĩformabile / nec qꝛ in alio sustẽtatũ. ergo qꝛ aliquo mõ ĩꝑfectum: hoc est qꝛ nullũ hoꝝ duoꝝ ꝯstituẽtiũ est sic ꝑfectũ ens ⁊ cõpletũ sicut ꝑsona ex eis realiter ꝯstituta. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ sicut nulla ptiũ totũ aliqđ actualiter cõponẽtiũ dicit̃ suppositũ: sed tñ totũ ipm cõpositũ sicut aliqđ cõpletius ⁊ ꝑfectius qualibet ptiũ: vt ĩ q̃stiõe pdictã supi⁹ fuit dictũ ita ⁊ de quolz ꝯstituẽtiũ respectu cõstituti ex eis realit̃ cõsist̃ est dicẽdũ. sed vt dictũ est fm opinionẽ istoꝝ essentia ⁊ ꝓprietas relatiua sunt duo ĩ re extra distĩcta ꝑsonã cõstituẽtia. ergo ⁊c. ¶ Tertiũ: vz ꝙ hoc nomẽ ꝑsona nõ significet idẽ qđ hoc nomẽ essẽtia fm eos / appet ex dictis. qm̃ hoc nomẽ ꝑsona vt dicũt significat rẽ ĩcreatã ex duobus ĩ re extra distĩctis realiter ꝯstitutã. hoc aũt nomẽ essentia significat tñ alterũ illoꝝ duoꝝ ꝯstituẽtiũ. sed vt dictũ est nullũ realiter ex plurib⁹ ꝯstitutũ ẽ alterũ illoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ nõ magis aliqđ ex plurib⁹ realiter ꝯstitutũ est alterũ cõstituẽtiũ q̃ totũ sit aliqua suarũ ptiũ. sed ꝑsona vt dicũt significat q̃cũq; diuinũ suppositũ ꝯstitutũ. hoc nomẽ aũt essentia pcise importat alterũ constituentiũ. ergo ⁊c. ¶ Quartũ ⁊ vltimũ vz ꝙ nec essentia significet idẽ qđ ꝓprietas relatiua fm opinionẽ eoꝝ / appet. qm̃ nõ min⁹ ꝯstituẽtia sunt ĩter se distĩcta q̃ a cõstituto ex eis: sicut nec minus partes totius distinguũtur inter se q̃ a toto. sed ista duo vocabula / essentia ⁊ proprietas relatiua significent illa ex quibus vt dicunt distinctis in re extra ꝯstituit̃ persone diuine. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia si essentia diuina ⁊ proprietas relatiua significarent idem totaliter in re extra: ergo inter deitatem omnibus personis cõmunem ⁊ relatiuas proprietates diuersis personis proprias nulla est diuersitas. hoc

autē licet sit verum/ tamē ipsi negant cū aliquā diuersitatem ponant inter huiusmodi in re extra. ergo ꝛc. ¶ Q etiā ꝓprietas relatiua nō significet idē qȝ essentia scḋm opinionē eorū/ apparet. quia vt dictū est ista scḋm eos significant illa ex quibus constituitur persona diuina: inter que vt dicūt est diuersitas aliqua in re extra. ergo ꝛc. ¶ Et quia p̄dicta omnia sunt absurda/ apparet quomodo sit irrationabilis ꝛ impossibilis opinio supradicta ad quā ipa sequitur ꝛ alia multa absurdiora vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad questionem istā est aliter respondēdū: est sciēdū ad euidētiā dicēdorum ꝙ ista duo nomina videlicet essentia ꝛ ꝑsona dupliciter possunt sumi: vȝ vl'r vt dicūtur de omnib9: ꝛ specialiter vt dicūtur tātūmodo de diuinis vt essentia diuina ꝛ ꝑsona diuina. Et p̄mo modo videlicet vt sunt cōmunia tam increatis q̄ etiā creatis dupl'r potest intelligi ipsa significare eadē vel diuersa. vno mō ꝙ significent diuersa totaliter disparata sic ꝙ nullum significatū vni9 sit significatū alterius. alio modo ꝙ significent diuersa nō sic vniuersaliter disparata: sed quia aliquid est significatum vnius qȝ nō alterius: nō tamē ecōuerso: modo quo homo ꝛ animal ꝛ omne inferius significat ꝛ superius dicitur significare seu importare diuersa.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ essentia ꝛ persona vt primo modo sumpta videlicet vt dicitur tam de increatis q̄ etiā de creatis significant diuersa secūdo modo hoc intelligēdo nō primo ¶ Hec apparet. quoniā essentia vt sic sumpta est nomē nō minus cōmune q̄ esse seu ens vel entitas et ita ꝑ ꝯñs est nomē transcēdēs significans omne possibile vt diuisum cōtra impossibile. sed ꝑsona nō significat omne tale possibile: sed aliquod tm̄ videlicet intellectuale suppositū tā creatū q̄ etiā increatū. ergo omnis ꝑsona est essentia: nō tn̄ ecōuerso oīs essentia est ꝑsona. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia licet ꝑsona vt sic absolute sumpta sit transcēdēs ꝓ quāto significat tam creata q̄ etiā increata: nō tamē significat omnia creata. essentia autē sicut ꝛ ens significat oīa. de nullo eīm dicitur ens de quo nō dicatur essentia. et ita ꝑ ꝯñs sic se habēt essentia ꝛ ꝑsona sicut cōmunius ꝛ minus cōmune vt animal ꝛ homo vel ens ꝛ substātia. sed omnia talia significāt diuersa modo p̄dicto intelligēdo vȝ quia aliquid significatur per illud qȝ est ꝯmuni9 qȝ nō significatur ꝑ illud qȝ est minus cōe: nō tn̄ econuerso. ergo ꝛc. ¶ Scḋa ꝯclusio est: ꝙ hoc nomē ꝑsona nō significat aliqd additū illi rei quā iportat hoc nomē essentia. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ nō min9 essentia q̄ ens significat qȝcūqȝ possibile positiuū. sed sic ens significat quodcūqȝ totū possibile positiuū siue increatū siue creatū: ꝙ nullū nomē alterū pōt significare aliquid suo significato additū ꝛ ab eo distinctū. nihil enī est possibile positiuū qȝ non sit entis significatum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ oīs vl'is vocalis terminus vel cōceptus significat īmediate oīa singularia de quoꝝ terminis vel cōceptibus ꝓpriis est p̄dicabilis: nō aūt aliquid in re extra cōmune eis. non eīm aīal significat rē aliquā cōmunē homini ꝛ asino/ sed īmediate ipm̄ totū hominē ꝛ asinū et quodlibet aīaliū singulariū aliorū/ nec ꝑ ꝯñs asin9 nec homo nec aliquod aliud aīal singulare iportat aliqd additū ei qȝ est significatū ꝑ aīalis terminū vel cōceptū vt fuit sepe tā ī hoc libro supius q̄ alibi ꝓlixius declaratū. sed hic vocalis termin9 vel cōceptus esse qui nō est alius q̄ entis cōceptus respicit hūc terminū ꝑsone/ sicut superius siue cōmunius minus cōmune seu īferius / vt apparet ex cōclusione alia. preterea: isto etiā ꝙ alia inferiora aliquid adderēt sup significatū suoꝝ superioꝝ: vt homo sup aīal: nō tn̄ ꝑsona/ cū ꝑsona dicat p̄cise tale puta itellectuale suppositū qȝ sup naturā nō addit aliqd positiuū vt in tertio ostēdetur. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ essentia ꝛ persona vt secūdo modo sumpta videlicet ꝓut dicūtur tātūmodo de diuinis vt essentia diuina ꝛ ꝑsona diuina/ nō significāt diuersa: sed idē penitus in re extra. ¶ Hec probat̄. quoniā si ista nomina sic accepta significarēt diuersa aliqua in re extra/ haberet esse altero duoꝝ predictoꝝ modoꝝ: videlicet aut quia eoꝝ significata essent disparata: videlicet quia nullū significatum vnius esset significatū alterius: aut qꝛ aliqd significaret ꝑ vnū qȝ nō ꝑ alterū/ licȝ nō ecōuerso. sed neutrū pōt poni istoꝝ. nec eīm hoꝝ significata sunt disparata/ nec vnū eoꝝ significat aliqd qȝ nō significet alterū. vtrūqȝ enim istoꝝ vȝ tā essentia q̄ ꝑsona significat tantū vnā rē que est tres res ꝛ nō aliquid vltra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ deitas nō magis in re extra distīguit̄ a ꝓprietate aliqua relatiua q̄ a seipsa vt ꝓbatū est supra in distinctione. 4. nec est in diuinis aliquid ab essentia ꝛ a ꝓprietate relatiua distinctū. sed hoc nomē essentia diuina significat deitatē: hoc nomen ꝑsona relatiuā ꝓprietatē. g̃ ꝛc. ¶ Preterea qꝛ nō magis essentia ꝛ ꝑsona significāt diuersa ī diuinis q̄ in creaturis. sed essentia ꝛ ꝑsona vt dicuntur de quacūqȝ alia re creata nō significāt diuersa. licȝ eīm essentia plura significet q̄ ꝑsona: eadē tn̄ oīno res creata que significat̄ ꝑ ꝑsonā/ ꝛ ꝑ essentiā. nec dicit̄ res illa ꝑsona ꝓpter aliqd additū ei qȝ significat hoc nomen essentia vt dictū est supra. g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ ꝑ ꝑsonā iportat̄ tm̄ intellectuale suppositū creatū vel icreatū: sed nec diuina essentia increata nec creata est suppositū ꝑ aliquid sibi additū ab ea in re extra distinctū. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra cōclusionē istā forsitan arguet̄. qꝛ qȝ intelligi potest sine alio est aliqd diuersum ab eo: sed deitas pōt intelligi sine aliqua ꝑsona vt ꝓbatū fuit supra in distinctiōe. 1. ergo cū deitas significet̄ ꝑ essentiā aliqd iportat essentia distinctū ab hoc qȝ significat ꝑsona. ¶ Ad hoc appȝt solutio ex dictis tā ī distinctione. 1. q̄. 6. q̄ etiā ex dictis ī distinctione. 2. q̄stione. 5. Non eīm est intelligendū deitatem posse intelligi sine ꝑsona tanq̄ sine alia re ab ipsa: sed qꝛ possum intelligere rē illā increatā esse deum/ nō intelligēdo eā esse patrē nec filiū nec spiritū sanctū/ licet res illa nō alio sed eodē penitus in re extra sit deus pater ꝛ fili9 et spiritus sanctus vt ibi est prolixius declaratū. q̄re ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est: ꝙ etiā diuina essentia et quelibet ꝑsona determinata puta pater vel filius vel spiritus sanctus importāt idē penitus i re extra. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ nō tm̄ oēs ꝑsone diuine simul sumpte vel ꝑsona in cōmuni accepta vt dicit̄ de oībus/ sed etiā nomē ꝓpriū vel cōceptus cuiuslibet determinate ꝑsone diuine significat rē que est deitas: cū nihil a deitate distinctū sit possibile ī diuinis. sed eādē rē ꝛ nullā aliā significat hoc nomē essentia. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ licet pater significet rē distinctā realiter a filio ꝛ a spiritu sancto/ nō tamē a deo: cū deus sit a ꝑsonis oībus ꝛ a qualibet totaliter indistinctus. sed nomē cuiuslibet ꝑsone determiāte significat nō tm̄ rē ab alia realiter distīctā/ sed etiā deitatē ab omnibus indistinctā. essentia autē nō aliud significat q̄ huiusmodi deitatē que ē vnica summa res ꝛ tres. ergo idē est significatū essentie et ꝑsone. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. qm̄ vt dictū est ꝑsona etiā determinata vt pater non tm̄ importat rē ab aliis personis realiter distinctā: sed etiā essentiam ab omnibus indistinctam. essentia etiā nō tm̄ significat deitatē a personis oībus indistinctam: sed etiā omnes personas inter se realiter distinctas/ licet ab ipsa essentia indistinctas. quare ꝛc.

Secundo quero vtrũ hoc nomẽ persona sit absolutũ an relatiuũ. ¶ Et videt ꝙ absolutũ. quoniã omne illud nomẽ dicitur absolutũ qḋ sic significat aliquod vnũ ꝙ non exigit alterũ ad hoc ꝙ dicatur de illo seu de ei⁹ cõceptu proprio seu nomine: ipsum significãte. sed tale nomen est persona. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia significatũ ꝑ nomẽ absolutũ in diuinis est vnicũ tm̃. sed hoc nomẽ ꝑsona non significat vnũ tm̃ sed plura: vez tria diuina supposita realiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic procedã. Primo em̃ ostẽdã quid est intelligẽdũ ꝑ nomẽ relatiuũ ⁊ per nomen absolutũ. Scḋo inquirã quid est huiusmodi nois persone significatũ. Tertio ex istis dicã ad quesitum.

Quãtum ad primũ pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nullũ nomẽ dicitur relatiuũ magis ꝙ̃ alterum formaliter ex seipso. ¶ Hec est euidẽs. quia omnis vox formata est formaliter res aliqua absoluta. nõ magis em̃ ista vox similitudo est relatio ꝙ̃ albedo nec relatiua nisi ꝓ esse in ordine ad significatũ. sed talẽ ordinem ad significatũ nõ habet vox aliqua ex seipsa: sed ex impositione sola. ergo ⁊c. ¶ Secũda est: ꝙ nec vnum etiã vocabulum aliquod dicitur magis relatiuũ ꝙ̃ alterum in ordine ad eius significatũ aliquod per se vnum. ¶ Hec probatur. quoniã si aliquod nomẽ diceretur relatiuũ vt similitudo ꝓpter eius significatũ aliquod per se vnum: aut huiusmodi eius significatum esset res aliqua ab omni ente absoluto distincta: aut non / sed ens aliquod absolutũ. sed nõ potest poni primũ: quia vt ꝓbabitur in scḋo: ⁊ est ꝓbatũ etiã in hoc libro distinctione. 30. nullus respectus in creaturis est in re extra distinctũ aliquid ab extremis: nec ꝓter entia absoluta est aliquid in re extra. nec potest poni secũdũ: q2 hoc est cõmune omni nomini significatiuo absoluto / vez ꝙ eius est significatũ aliqḋ ꝑ se vnum: vt homo ⁊ albedo ⁊ similia: quorũ qḋlibet licet multa significet / quodlibet tm̃ eoꝝ est ens aliquod per se vnũ. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est: ꝙ nomẽ dicit relatiuum in ordine ad diuersa eius significata simul sumpta: quorum vnum sine alio acceptum nõ est eius significatũ. nomẽ aũt absolutũ dicit in ordine ad significatũ eius aliquod ꝑ se vnum de quo ipm̃ verificat quocũqȝ alio circũscripto. ¶ Hec ꝯclusio declarat quãtũ ad vtrãqȝ ꝑtẽ simul. quoniã quero quare similitudo dicitur nomẽ relatiuũ ⁊ albedo absolutũ. aut em̃ hoc est quia similitudo importat rẽ aliquã per se vnã ab extremis puta a duabus albedinibus distinctã realiter. que quidem dicitur relatio a qua hoc vocabulum similitudo dicitur relatiuum. albedo autẽ nõ importat talem rem: sed vtrũqȝ eius extremorũ absolutorũ: quorum quodlibet per se sumptum est eius significatũ. aut hoc est quia similitudo sic significat illa plura extrema videlicet plures albedines simul sumptas ꝙ nõ vnicã per se tantũ: cuius contrariũ est de isto nomine qḋ est albedo / ⁊ de omni alio qḋ dicitur albũ. sed primũ nõ potest poni vt hic suppono ex declaratis ⁊ probatis alibi. ergo relinquitur scḋm: qḋ est ꝓpositum. ¶ Ex hoc concludo corollarie. ꝙ omne nomẽ plurale vt albedines vel homines vel etiã quodcũqȝ singulare multa significans nõ alterum tãtũ eorũ vt numerus vel populus vel exercit⁹ / potest dici et est vocabulũ relatiuũ. ¶ Hoc apparet. quoniã vt dictum est similitudo nõ dicitur vocabulum relatiuũ nisi quia sic est plurium simul significatiuũ ꝙ nõ alicuius vnius eorum tantũ de quo sine alio possit dici. sed nec albedines nec aliquod aliud vnum in plurali nec populus nec exercitus nec numer⁹ significat aliquod vnũ tantũ sed plura distincta. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ sicut dictũ est de vno nomine absoluto ⁊ de alio respectiuo ita consimiliter est dicẽdum de vno conceptu absoluto ⁊ de alio respectiuo. ¶ Hec probatur. quoniam sicut vnũ nomen non dicitur magis ꝙ̃ alterũ relatiuũ formaliter ex seipso ita nec vn⁹ conceptus magis ꝙ̃ alius dicitur respectiuus: cũ quilibet sit formaliter in anima qualitas absoluta: nec vnus magis refertur ꝙ̃ alius ad suũ significatum videlicet ad obiectum per eum intellectũ. nõ potest etiã cõceptus aliquis magis ꝙ̃ nomẽ dici relatiuus ex aliquo vno eius significato distincto ab omnibus absolutis: quia tal͛ res significata vt dictũ nõ est possibilis in creatis. ergo relinquitur ꝙ in tertio modo quo nomẽ vnum dicitur absolutum ⁊ alterũ relatiuũ: similiter cõceptus vnus denominetur absolutus / videlicet ille qui potest esse solius vni⁹ obiecti per eũ intellecti / ⁊ alius relatiuus videlicȝ ille q̃ nõ potest esse nisi tãtum plurium obiectorum insimul cognitorũ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia septem ponitur cõmuniter ꝓdicamenta respectiua ⁊ tria alia absoluta. sed cum predicamentũ vt alibi ostensum est sit collectio seu multitudo diuersorũ conceptuũ predicabilium / hoc non posset poni nisi ponẽdo aliquos conceptus formatos in aĩa absolutos ⁊ alios respectiuos. ꝯcept⁹ aũt respectiui vt dictũ est nõ possunt dici formaliter ex seipsis: cũ quilibet sit absolutus formaliter ex seipso: nec ex vno aliquo eius significato / cum omnis ꝯceptus absolutus sit vni⁹ obiecti significati seu intellecti. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ est opinio cuiusdam dicentis in primo suo in distinctione ista ꝙ ꝑsona diuina significat primo suppositũ itellectuale diuinũ: sicut ꝑsona absolute sumpta significat suppositũ intellectuale absolute sumptũ tã increatũ vez ꝙ̃ creatum. ⁊ q2 nec essentia diuina nec relatio ẽ formalit͛ itellectuale suppositũ: sed qḋ est ex essentia ⁊ relatiõe ꝯstitutũ / hoc tm̃ ẽ diuinũ suppositũ: ideo ꝑ ꝯñs ꝑsona significat tm̃ hmõi diuinũ suppositũ ex relatiõe ⁊ ex essentia ꝯstitutũ: nõ aũt essentiã ipsã nec relationẽ magis ꝙ̃ relatio puta paternitas vel filiatio seu passiua spiratio significet essentiam nec ecõuerso magis ꝙ̃ essentia significet aliquã relationẽ. ¶ Sed hic mod⁹ dicẽdi est irrõnabilis: q2 videt supponere duo falsa. quorũ ꝑmũ ẽ: ꝙ īter essentiã / relationẽ / et ꝑsonã sit aliqua diuersitas in re extra. Scḋm est ꝙ ꝑsona diuina sit ex relatione ⁊ ex essentia vt ex duob⁹ distinctis aliqualiter in re extra realiter constituta. vtrũqȝ em̃ istorũ est absurdũ vt sepe in ꝓcedẽtibus est ostensum. quare ⁊c. ¶ Et ꝓterea cũ suppositũ nõ sit notius ꝙ̃ ꝑsona / ꝑ ꝯñs nõ est cõuenienter dictum ꝙ persona absolute sumpta significet intellectuale suppositũ taȝ creatũ ꝙ̃ increatũ ⁊ persona diuina tantũ suppositũ icreatum. quia nec suppositũ increatũ siue diuinũ est notius ꝙ̃ persona increata vel diuina. nõ enim est notius quid per vnũ horum nominũ importetur ꝙ̃ per alterum. ¶ Et ideo quãtum ad istum articulum aliter est dicendũ sicut iam in ꝓcedentibus fuit dictũ / videlicet ꝙ ꝑsona seu intellectuale suppositũ significat omne ens intellectuale cõpletum in nullo alio sustentatũ nec informabile ab aliqua substãtiali forma / nec etiã alicuius iformatiuũ siue formaliter perfectiuũ. Quomodo aũt ista descriptio sit itelligẽda dictũ est in q̃stione scḋa distinctionis. 23. ¶ Ex hoc sequitur ad ꝓpositum: ꝙ diuina essentia vel ꝓprietas relatiua vere potest dici ⁊ est suppositũ ⁊ ꝑsona cũ ipsi ꝯueniat descriptio supradicta. est em̃ tã essentia ꝙ̃ relatio secũ idẽ totaliter in re extra ens intellectuale ꝑfectũ in nullo alio sustentatum nec ab alio informabile / nec alicui⁹ alterius informatiuum. Tunc igitur dico: ꝙ licet persona absolute sumpta plura significet ꝙ̃ diuina essentia cũ significet tam increata ꝙ̃ creata: non tm̃ persona diuina

aliquid importat nisi illud idē q̄d significat essentia ⁊ ꝓprietas relatiua vt dictū est in q̄stione alia. nō eni minꝰ in diuinis q̄ in creaturis eadē res totaliter est essentia ⁊ persona. sed in creaturis oīs ꝑsona est essentia nō ꝑ aliquid ipsi additū: sicut nec econuerso essentia creata aliq̄ est suppositū nec ꝑsona ꝑ aliquid positiuū distinctū ab ipsa essentia. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguet. qm̄ in diuinis nō est tm̄ vnicū suppositū seu ꝑsona. sed diuina essentia est nūero vnica. ergo ipsa nec debet dici suppositū nec ꝑsona. ¶ Respōdeo. q̄ p̄missę sūt vere: sed nō sequitur ex eis ꝯclusio que īfert magis q̄ sequatur q̄ nec deus sit aliqua ꝑsona nec aliqua ꝑsona sit deus: sic arguendo sicut tu arguis: nō est vnicum suppositum tm̄ vel ꝑsona in diuinis: sed deus est vnus numero: ergo sic est distinctus ab oībus ꝑsonis deus q̄ nec aliq̄ ꝑsona est deus nec deus est aliqua ꝑsonarū. ꝯstat q̄ ista ꝯclusio est falsa nec sequit̄ ex illis p̄missis. q̄ cū dicit̄ ī minore q̄ deus est vnus numero: aut intelligit̄ q̄ est vnus numero ꝑ exclusionē oīs pluralitatis quorūcūq̄ realiter distinctorū: et sic est falsa. qm̄ sic deus est vna res numero / q̄ etiam est plures que inter se realiter sunt distincte: aut intelligitur q̄ deus est vnus numero: sic tn̄ q̄ est a pluribus rebus numero ⁊ realiter inter se distinctis vez a ꝑsonis indistinctus totaliter in re extra / ⁊ sic est minor vera: sed ex ipsa nō sequitur conclusio illa sed ei opposita vez q̄ deus est oīs ꝑsona. cōsimiliter in ꝓposito quādo arguit̄ de ꝑsona vel de supposito est dicēdū. non eni est intelligendū q̄ in diuinis sint tria supposita vel tres persone sic diuerse q̄ nō sint aliquid vnū ab eis totaliter indistinctū / nec q̄ in diuinis sit sic vna nūero essentia q̄ ipsa nō sit aliq̄ plura realiter inter se distincta / licet ab ea totaliter indistincta. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis cōcludo q̄ hoc nomē ꝑsona diuina importat tm̄ illud q̄d hoc nomē deus in cōcreto vel deitas seu diuina essentia in abstracto. ¶ Sed contra. quia oēs ꝑsone sunt vnus deus. nō sunt aūt vna ꝑsona. ergo ꝑ deum ⁊ ꝑ ꝑsonā nō importatur idē totaliter in re extra. ¶ Respondeo: q̄ ratio est ad oppositū. qm̄ sic oēs ꝑsone sunt vnus deus q̄ etiā deus vere est quelibet ꝑsonarum. etiā quelibet ꝑsona dicit̄ essentialiter esse deus. hoc aūt nō esset si deus ⁊ ꝑsona importarēt aliqua diuersa ⁊ ī re extra distincta. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nō tm̄ deus in ꝯcreto sed etiā deitas vel diuina essentia in abstracto dicitur vere pater filius ⁊ spiritus sanctus. de omni aūt de quo dicit̄ pater vel filius vel spiritus sanctus dicitur et ꝑsona diuina. ergo diuina essentia ⁊ oēs ꝓprietates relatiue vere dicitur esse ꝑsona. q̄re ⁊c. ¶ Hec de secūdo.

Quantū ad tertium & vltimū: vbi est respondendū ad q̄stionē: est sciēdū ad euidētiam dicendoꝝ q̄ aliter est loquēdū de hoc nomine cōmuni ꝑsona ⁊ aliter de multis noībus specialibus sub eo cōtētis: de quorū quolibet supponente ꝓ re significata est p̄dicabile vt superius de inferiori hoc nomē persona. taliū eni nominū sub ꝑsone nomine cōtētorum aliqua cōstat esse absoluta vt sunt homo angelus ⁊ deus: alia relatiua vt pater et filius saltē in natura intellectuali. oīs eni talis pater vel filius est persona: nō tn̄ ecōuerso. nec tn̄ sequitur / pater ⁊ filius est ꝑsona: sed pater ⁊ filius sunt noīa relatiua ergo ⁊ ꝑsona: magis q̄ sequatur pater ⁊ filius vel paternitas ⁊ filiatio vel similitudo est ens: ergo ens est nomē relatiuum sicut quodlibet istorum.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ hoc nomē ꝑsona nō est relatiuū sed absolutū. ¶ Hec apparet. qm̄ illud nomē nō est relatiuū sed absolutū q̄d licet significet plura q̄dlibet tn̄ eoꝝ est aliquid ꝑ se vnū ⁊ talis noīs significatū ꝑ se p̄mū sum-

ptū quocūq̄ alio circūscripto. sed tale est hoc nomē ꝑsona. omne eni suppositū intellectuale vnicū ꝑ se sumptū dicit̄ ꝑsona vt quilibet vnꝰ angelus vel vnꝰ hō. licet eni ad hoc q̄ vnus hō vel angelus dicat̄ filius vel dissimilis requiratur aliud ens ab ipso: nō tn̄ ad hoc q̄ dicatur persona. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur ꝑ descriptionē superius positā de ꝑsona dicētē quid noīs. nō eni descriptio illa respicit necessario seu exigit plura sic q̄ nō conueniat alicui illorū ꝑ se accepto: sed tm̄ omnibus siue pluribus simul sumptis. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ nec etiā ista duo nomina persona diuina sunt relatiua / sed absoluta. ¶ Hec apparet. quia nō magis diuina persona seu diuinū suppositū est nomē relatiuū q̄ deus. sed deus non est nomē relatiuū sed absolutū: nec ꝑsona etiā ē relatiuū nomē vt ꝓbatū est ī ꝯclusione alia. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ si ꝑ īpossibile nō eēt nisi vnicū suppositū ī diuinis adhuc illō diceret̄ ꝑsona diuina. ergo nō magis ꝑsona diuina q̄ creata significat suppositū vnū in ordine ad alterū siue oīa simul sumpta tm̄: sed q̄dlibet ꝑ se ip̄m. hoc aūt non faceret si nomen relatiuū existeret: cum tale vt dictum est in primo articulo sic significet plura simul q̄ dicatur de eoꝝ aliquo ꝑ se sumpto. quare ⁊c. ¶ Nec valet si ꝯtra hoc arguatur. q̄ ꝑsona diuina significat tres ꝑsonas. q̄ etiā homo significat multos hoīes singulares: nec tn̄ est nomē relatiuū: q̄ sic significat illos oēs q̄ īportat quēlibet per se sumptū: ⁊ dicit̄ de ipso omni alio circūscripto cuius cōtrariū est de noīe relatiuo. ꝯsimiliter dico de ꝑsona cum dicat̄ de quolibet diuino supposito absolute sumpto ⁊ per impossibile quocūq̄ alio circūscripto. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: q̄ res significata ꝑ hoc nomē ꝑsona est realiter relatiua. ¶ Hec ꝓbat̄. q̄ oīs res illa dicit̄ realiter relatiua q̄ necessario exigit seu respicit aliā ab ea realiter distinctā sine qua īpossibile est existere ipsam. ¶ Hec fuit alias declarata: vbi fuit ꝓbatū q̄ nulla res dicit̄ ad alterā relata q̄ relatione informata tāq̄ forma aliqua ab illis rebus distincta: sed oīs res importata ꝑ hoc nomen persona est talis. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ constat q̄ nulla res creata potest existere sine increata ab ipsa essentialiter distincta. res etiā increata est tres persone: quarū vna non potest existere sine alijs duabus tā inter se q̄ a tertia realiter distinctis: licet essentialiter indistinctis. sed oīs res significata ꝑ hoc nomē ꝑsona est creata vel increata. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia omnis res est relatiua que vel est originaliter ab alia vel ab ipsa est alia que non potest existere sine ea. sed omnis res creata per ꝑsonā significata est ab alia puta ab increata sine qua nō potest existere. q̄dlibet etiam diuinū suppositū per personā significatū vel est a quo alterū vt p̄mū: vel q̄d ab alijs tantū vt tertium: vel q̄d ab alio ⁊ a quo alterum vt medium videlicet verbū. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra cōclusionem istā forsitan arguetur. Primo. quia omne nomen dicitur relatiuū cuius significatū realiter est relatū sed hoc nomē ꝑsona nō est tale / nec etiā diuina ꝑsona vt dictū est supra. ergo nec oē eiꝰ significatū est realiter relatū. ¶ Scd̄o. q̄ diuina essentia nō refert̄ realiter: q̄ nec ꝓducit nec ꝓducit̄. sed ꝑsona significat diuinā essentiā. ergo non oīs res ꝑ ꝑsonā significata est realiter relata. ¶ Ad p̄mū dico q̄ maior est falsa. alias si esset vera / oē nomē esset relatiuū: cum omnis res significata tā creata q̄ increata sit realiter res relata. ergo nomē nō dicitur relatiuū quia eius significatū realiter est relatum: sed quia nō habet significatū aliquod ꝑ se vnū de quo dicatur omni alio circūscripto. nō oē autē nomen est tale sicut nec hoc nomē ꝑsona. licet eni res ꝑ ip̄z significata sit realiter relata: nō tn̄ sic significat hoc nomen illa plura quorū vnum dicitur referri ad alterum vt simul sumpta: quin etiam significet ipsorum quodlibet per se sumptum. quare ⁊c.

¶ Ad secūdū dico ꝙ imo diuina essentia est res que refertur que ꝓducit ⁊ que ꝓducitur. est enim tres persone quarū vna refert̄ ad aliā: ⁊ alia est tantū ꝓducēs vt ꝑma alia ꝓducēs ⁊ producta vt secūda/ ⁊ alia tantū ꝓducta vt tertia. quare ⁊c̄. cum hoc tamē ꝙ essentia est totaliter indistincta a persona ꝓducente ⁊ a producta stat ꝙ ipsa essentia non producit nec ꝓducitur realiter nec refertur. qd̄ quidē quomō sit intelligēdū superius in distictiōe.5. est prolixius declaratū. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ aliqua nomina propria personarū tā diuinarū q̄ etiā creaturarum aliquarū sunt relatiua. ¶ Hec apparet. quia vt dictum est illa nomina omnia dicūtur relatiua: quorū quodlibet significat sic aliqua plura quorū vnū refertur ad alterum ꝙ nō importat aliquod ipsorū tantū: de quo scʒ de eius nomine ꝓprio dicatur alio circūscripto. sed aliqua propria nomina personarū tam increatarū q̄ etiam aliquorū nō tn̄ omniū creatorum sunt talia vt pater ⁊ filius generās genitum ⁊ spiratum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quodlibet enim nominū predictorū esto ꝙ primo significet aliquod vnū suppositum/ sic tamē cōnotat alterum ꝙ nō dicitur de primo principaliter significato sine alio ꝯintellecto. nullum enī diuinū suppositū nec creatum dicitur pater nisi existente filio/ nec generās nisi existēte genito/ nec filius econuerso nisi existente patre. horum autem nominū vltimū tantū videlicet spiratū significat tantū personam tertiam increatā: nō aliquam creatam. licet enī persona intellectualis creata vt angelus dicatur spirans actiue/ nō tamē passiue: quia nec res spirata est persona sed accidētalis forma. ⁊ ista licet spirās significet personam tam increatam q̄ creatam sicut ⁊ dicens: licet etiam spiratum sicut ⁊ dictū importet tā personam increatam q̄ etiā aliquā rem creatā/ nō tamē aliquā personā creatā: cum omnis creata spirata vel dicta sit accidētalis forma que nec est nec dici pōt ꝑsona. alia aūt omnia vʒ pater filius generās ⁊ genitū sunt nomina significātia aliquas ꝑsonas increatas ⁊ aliquas etiā creatas. hō enī dr̄ generās ⁊ genitus pater ⁊ filius: non autē angelus. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia illud nomē significās ꝑsonas aliquas increatas vel creatas vel insimul has ⁊ illas dicit̄ relatiuū: qd̄ ita respicit plura quorum vnum dicitur referri ad alterū: ꝙ nō dicitur de aliquo illorū solo ꝑ se sumpto/ altero ꝑ impossibile circūscripto. sed talia sunt nomina supradicta. si enī ꝑ impossibile esset vnicū tn̄ suppositū increatū/ illud licet diceret̄ ꝑsona vt dictū ē supra: nō tn̄ eēt nec eē posset pater nec filius nec generās nec genitū neq̧ spirās. ꝯsimiliter dico de omni alio supposito creato vnico ꝑ se sumpto: vʒ ꝙ nec tale denoīaret̄ aliquo taliū nominū ꝑdictoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid hoc nomē spiritus sanct⁹ ē de numero ꝑdictorū noīm relatiuoꝝ? ¶ Respōdeo. ꝙ nec hoc nomē spirit⁹ nec hoc adiectiuū sanctus nec vtrūq̧ istorū simul vʒ spiritus sanctus est nomē alicui persone diuine ꝓpriū/ nec est nomē etiā relatiuū. ¶ Primū apparet. q2 nomē cōmune pluribus ipsa oīa indifferēter importās nō pōt dici eē ꝓpriū alicui illoꝝ: sed vtrūq̧ hoꝝ duorū nominū ⁊ ambo simul sumpta sunt cōmunia oībus ꝑsonis increatis ⁊ multis etiā creatis. cōstat enī ꝙ tā pater q̄ filius est spiritus/ non corpus: est etiā sanctus/ imo sanctissimus: nec tn̄ quelibet ꝑsona diuina: sed etiā oīs aliā creata incorporea/ qual' est oīs alia ab hoīe/ dicit̄ spiritus: vt oīs angelus. nō tn̄ dicit̄ sanctus nisi beatus. ergo spiritus sanctus non sunt noīa tertie ꝑsone diuine ꝓpria/ sed tn̄ appropriata ꝓpter rationē in scda q̄stione.18. distinctionis supius explicatā. ¶ Scdm̄ vʒ ꝙ nec spiritus sanctus sit nomē relatiuū/ appet. qm̄ sic īportat quālibet ꝑsonarū ꝑ se sumptā ꝙ diceret̄ de ipsa sicut ⁊ hoc nomē ꝑsona etiam ꝑsona alia circūscripta. nec enī aliqua ꝑsona increata nec creata dicit̄ spiritus sanct⁹ q2 ꝓducit ꝑsonā aliā nec q2 ab alia est ꝓducta: sed vt ꝑ se absolute accepta. quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in ꝑncipio appet solutio ex ꝑdictis. qm̄ enī dicit̄ ꝙ nomē absolutū in diuinis significat vnuʒ tantum/ si intelligat̄ ꝙ sic significet vnū ꝙ illud vnū eius significatū nullo mō sit aliq̄ plura realiter inter se distīcta/ sic est falsuʒ vt supius fuit dictū. nec enī hoc nomē de⁹ qd̄ dicit̄ absolutū significat aliqd̄ sic vnum: cū diuina essentia quā significat sic sit vna ꝙ tn̄ est plura: vʒ tres ꝑsone distīcte realiter nō ab ipa sed inter se. ⁊ sicut hoc nomē absolutū deus significat vnum qd̄ tn̄ vnum est plura: ita ⁊ hoc nomen persone significat illa plura que tamē sunt vnum. sicut enī deus nō significat solū vnum ita nec hoc nomen ꝑsona importat seu significat tantum plura. quare ⁊c̄.

Circa distinctionē vigesimāsextā/ in qua Magister determinat in generali de ꝓprietatib⁹ personalibus a quibus aliqua nomina diuersa ꝑsonis ꝓpria imponūtur: Queꝛo primo: vtrū paternitas filiatio siue actiua ⁊ passiua generatio ac spiratio/ que dicūtur ꝓprietates personales/ sint relationes reales. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ ꝓprietates ꝑsonales ꝑsonas ꝯstituētes necessario sunt reales. sed ꝑdicta sunt ꝑsonas ꝯstituētes earū q2 ꝓprietates. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. q2 nō magis ista in diuinis q̄ in creaturis sunt obiecta realia ab extremis distincta. sed nullū hoꝝ īportat in creaturis aliqd̄ distinctū realiter ab extremis oīb⁹ absolutis: sed oīa ista īportāt ꝑcise extrema quorū vnū est ab alio. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enī inquirā an ista sint relationes reales in creatis. Secūdo dicā ad q̄stitū: videlicet an sint relationes reales in diuinis.

Quantum ad primū est sciendum: ꝙ ista videlicet generationē actiuā vel passiuā paternitatē vel filiationē vel spirationē esse realia in creatis pōt intelligi duobus modis. Uno modo: ꝙ qōlibet istoꝝ sit res aliqua ꝑ se vna respectiua distincta realiter ab extremis absolutis quorū vnū est ab alio effectiue. Alio modo ꝙ ista sint realia: quia ꝑcise sunt extrema ipsa absoluta que ꝯstat esse realia ⁊ vnum realiter eē ab alio effectiue.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nullū ꝑdictoꝝ puta actiua vel passiua spiratio vel ḡnatio vel paternitas vel filiatio est ī creaturis res aliq̄ respectiua ꝑmo mō sumpta. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ nulla res talis est possibilis in creaturis. oē enī ens creatū est absolutū. ⁊ licet sit relatiuū: q2 vnū ⁊ idē pōt absolutū existere ⁊ relatum: nō tn̄ est relatum quia relatione tāq̄ forma aliqua distincta ab ipso ⁊ ab alio ad qd̄ relatum dicitur informatum. ergo nullum horum est res aliqua respectiua modo ꝑexposito ītellecta. ¶ Cōsequētia est euidens. quia qōlibet horū/ vʒ tam actiua generatio q̄ passiua paternitas vel filiatio/ importet aliquid vel aliqua plura in re extra existentia. sed res respectiua sic intellecta nō est aliquid ī re extra. ergo nec actiua generatio nec passiua nec paternitas nec filiatio potest dici res huiusmodi respectiua. ¶ Antecedēs alias tam in scdo ꝓbādū q̄ alibi sepe ꝓbatū prolixe/ breuiter hic declaro sic. ꝯstat ꝙ nullum accidens absolutum vt albedo vel intellectio est respectus vt concedunt qui formas huiusmodi respectiuas ab extremis distinctas in creaturis ponūt: sed nō magis similitudo vel paternitas vel filiatio vel actiua vel passiua generatio vel alia quecūq̧ ab

eis posita relatio potest dici respectus aliquis q̄ albedo vel aliud quodcūq; accidēs absolutū: supposito illo qd̄ ab eis cōcedit/puta q̄ talis forma respectiua sit aliqua per se vna ab oībus extremis distincta. ergo ꝛc. ¶ Probatio minoris. qm̄ aut similitudo vel alia q̄cunq; relatio dicitur magis respectus realis q̄ albedo vel aliud qd̄cū q̄ accidēs absolutū: q: est alicuius vt subiecti in quo fundatur/aut q: est nō tm̄ alicui⁹ vt subiecti/sed etiā est ad alterū vt ad terminū absolute ꝛ de facto/aut q: simpliciter sic est vnius istoꝝ ad alterū q̄ nullo modo pōt existere sine vtroq; eoꝝ: quoꝝ alterū respicit vt terminū ꝛ reliquū vt subiectū. Sed nō potest poni primū: q: etiā oē accidēs absolutū est alicuius vt subiecti ꝑ ipsum actualiter informati nisi ab ipso subiecto ꝑ diuinā potētiā separatū. nec scdm̄: quia etiā multe forme accidentales vt oēs actiue sunt alicuius vt subiecti/et ad alterum vt ad terminū: sicut calor respicit ignem vt subiectū/ꝛ aliū calorem ab ipso producibilem vt terminū. nec potest poni tertium: quia quecūq; essentialiter distincta/sunt ꝑ diuinā omnipotētiā separabilia vt in scdo ꝛ ī quarto ꝓlix⁹ est ꝓbādū: sed vt dicūt oīs realis relatio in creaturis est distincta essentialiter ab oībus suis extremis. ergo ꝛc. ¶ Si dicat̄ q̄ licet accidēs absolutū respiciat subiectū et terminū/nō tm̄ ꝑ seipm̄. est em̄ in subiecto inherētia mediāte: ꝛ refert̄ ad terminū puta ad effectū sibi possibilem alio respectu mediāte. forma aūt respectiua vt similitudo vel paternitas vel filiatio nec subiectum nec terminū respicit mediāte alio a seipsa. ¶ Cōtra. Primo: q: assumptū est falsum: vꝫ q̄ accidēs absolutū sit in subiecto mediāte alio a seipso. nec em̄ accidētis inherētia est ab accidente ꝛ a subiecto distinctū aliqd̄ ī re extra vt in q̄rto in materia de eucharistia est ꝓbādū. nullū etiā accñs absolutū nec quodcūq; aliud ens principiū alicuius alterius productiuū est eius ꝓductiuū nec ꝓducēs quando actu producit ipm̄ mediāte aliquo a ꝓducēte ipo ꝛ a ꝓducto distincto vt ostēdetur in scdo. sicut em̄ calor est nullo a se alio mediāte in subiecto receptibil̄: ita ꝛ similiter per se ipm̄ est ꝓductiuus alterius caloris sibi possibilis. ergo nec subiectū nec terminū respicit mediāte aliquo sibi apposito sed seipso. quare ꝛc. ¶ Scdo. q: esto q̄ hoc assumptū esset verū adhuc nō soluitur argumētū nec habet̄ intētū: vꝫ q̄ magis vna forma accidētalis aliqua ꝑ se vna q̄ alia sit respectiua. qm̄ scdm̄ oēs ponentes inherētiam accidētis esse formā ꝑ se vnā ab accidēte ꝛ a subiecto distinctā/oīs forma accidētalis tam absoluta q̄ respectiua alia ab inherētia est in subiecto ipsa inherētia mediante tā q̄ forma aliqua ab accidēte ꝛ a subiecto realiter differēte. ergo cū scdm̄ eosdē tā paternitas q̄ filiatio vel actiua vel passiua generatio vel similitudo sit forma accidētalis alia realiter ab inherētia: nulla istarū formarū magis q̄ albedo vel quecūq; forma alia absoluta est in subiecto immediate sed inherētia mediāte. nulla etiā istarum formarū immediate respicit terminū. nulla em̄ creatura distincta realiter a ꝓductiuo principio ꝛ a ꝓducto termino ac a subiecto ꝓsupposito producti termini receptiuo respicit immediatius ꝓductū terminū q̄ eius ꝓductiuū principiū ꝛ subiectū: sed similitudo caloris ꝓducētis cū calore ꝓducto est vt dicūt aliqua creatura distincta essentialiter tā a calore ꝓducēte q̄ a ꝓducto q̄ a passo ꝓsupposito: sicut etiā paternitas ac filiatio vel actiua vel passiua generatio. ergo nec similitudo īmediatius respicit calorē ꝓductū q̄ calor eius ꝓductiuꝫ principiū/nec q̄ subiectū eius receptiuū: nec paternitas nec filiatio nec aliqua actiua vel passiua productio suū terminū q̄ subiectum/nec q̄ principiū productiuū respiciat terminū ab eo productū. sed vt dicūt nec aliquod accidēs distinctum ab inherētia in subiecto immediate recipitur/nec ipsum nec aliquis alius cause secunde effectus a sua causa effectiua immediate producitur: sed mediāte ꝓductiōe actiua ꝛ passiua. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis infero corollarie primo: q̄ ponentes respectum in creaturis tā q̄ formā aliquam ꝑ se vnā distinctā essentialiter ab extremis/habēt ponere ꝛ concedere cōsequēter omnē formā accidentalē actiuam ꝛ etiam substātialem materialem/hoc est alicuius perfectibilis seu informabilis perfectiuā esse formā respectiuā. ¶ Hoc probo. quoniā omnis talis est vnius ad alterum. respicit eniꝫ subiectū ꝛ terminū puta aliquē sibi possibilē effectum/nec potest a subiecto excepta sola anima ratiōali naturaliter separari: supnaturaliter aūt potest vt dictū est tā ipsa q̄ alia omnis forma ab eo essentialiter distincta: qualis conceditur esse forma quelibet respectiua. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicat̄ q̄ forma absoluta actiua pōt esse etiā naturaliter sine termino: vꝫ sine effectu sibi possibili: qd̄ nō pōt dici de forma respectiua. qm̄ hoc est falsum supposito q̄ forma actiua huiusmodi absoluta habeat passum dispositū sibi ꝓsens. nō em̄ ē naturaliter impossibilius similitudinē sine termino existere q̄ calorē calefactibile subiectū sibi ꝓpinquū nō calefacere/ꝛ ꝑ ꝯñs in ipso calorē īducere effectiue. quare ꝛc. ¶ Scdo īfero similiter etiā corollarie ex ꝓdictis: q̄ nec ponentes respectū esse in creaturis modo ꝓdicto vꝫ tā q̄ aliquid per se vnū distinctuꝫ essentialiter ab extremis omnibus simul sumptis/possunt saluare q̄ tal' respect⁹ sic ab eis positus sit ad aliud magis nec aliter q̄ quodcunq; aliud accidens absolutum/nec etiā magis nec aliter q̄ forma substantialis corruptibilis. ¶ Hoc probo. quoniam quando dicunt q̄ paternitas vel filiatio vel alius omnis respectus est ad aliud: aut intelligunt q̄ est ad aliud quia est essentialiter duo distincta: quorum vnū refertur ad alterum. aut quia licet sit aliquid per se vnū ab illis duobus distinctum/exigit tamē necessario vtrūq; illorum duorum. Sed non possunt ponere primū: quia contrarium dicunt videlicet q̄ talis respectus qui dicitur ad aliud ab extremis suis omnibus simul sumptis essentialiter est distinctus. ergo relinquitur secundū. sed ex hoc non habetur q̄ vna aliqua accidētalis forma magis q̄ alia sit ad aliud. tum quia supnaturaliter ꝛ simpliciter loquendo nulla magis q̄ alia exigit necessario aliquid a se distinctum essentialiter: cū omnia distincta essentialiter sint separabilia supnaturaliter. naturaliter aūt nō magis est separabilis aliqua forma vna accidētalis q̄ alia a subiecto/nec etiā q̄ forma substātialis corruptibilis. eque em̄ est impossibile naturaliter loquēdo calorē istuꝫ esse sine subiecto ꝛ sine termino puta alio calore ab eo ꝓducto circa passum dispositū ipsi ꝓsens: sicut similitudinem vel quācunq; formā aliā respectiuā sine extremis. quare ꝛc. ¶ Secundo. quia illud non potest dici ad aliud qd̄ nec est illud ad/nec illud aliud/nec refert̄ ad ipꝫ nec est ratio qua aliquid referatur ad ipsum. sed paternitas vel filiatio vel alia quecunq; relatio supposito q̄ sit distincta realiter ab extremis/nō est aliquod illorū/nec per consequēs est ad/qd̄ dicitur de fundamēto: nec aliud qd̄ dicitur de termino. fundamētū em̄ dicitur ad terminū vt vnum ens ad alterū. nec est ratio propter quā fundamentum referatur siue dicatur ad terminū: quoniam eo vna albedo dicitur ad alterā/quia ipsi similis: et ad nigredinem quia ipsi dissimilis: quo est talis qualis est alia albedo et non talis qualis nigredo. eo etiam generans refertur ad genitum et econuerso: et vnum puta generans dicitur pater et genitum filius: quo vnum est a quo alterum: ꝛ alterum quod ab illo: sed nec vna albedo est talis qualis alia/nec nō talis qualis nigredo mediante alio a seipsa ipsi accidentaliter inherēte/nec generās est a quo genitū propter aliquid ab vtroq; distinctū. g̃ ꝛc,

¶ Cōfirmatur arguēdo sic ad principalē conclusionē. si paternitas vel actiua generatio seu passiua τ filiatio hominis sūt forme accidētales ab hoīe ipso gñante τ a genito essentialiter differētes/q̄ro in quo subiecto existūt. aut enī sunt in corpore hominis vel in aliqua eius forma vel i ipso toto homine ex anima τ corpore resultāte/supposito q totū a ptib⁹ sit distinctū. Sed nō potest dici q in corpore nec in toto homine. tū quia tūc sequeretur q essent forme extēse:cū forma accñtalis inextensa non sit in subiecto aliquo corporeo seu extēso. hoc autē videtur oīno irrationabile concedere:qꝛ tūc ꝯsequēter oporteret dicere q quelibet pars corporis hominis generātis eēt generans τ pater:qꝛ generationis actiue τ paternitatis parte aliqua īformata:sicut q̄libet ps corporis dealbati dicitur esse alba. τ ita per ꝯñs diuisa aliqua pte corporis hoīs amoueret τ diuideret ab ipso aliqua pars paternitatis vel filiationis τ actiue vel passiue generationis: q̄ omnia videntur absurda. tū secūdo:qꝛ si generatio vel paternitas est forma aliqua accñtalis nō videt existere subiectiue nisi in potētia generatiua a qua est genitū effectiue:sed potētia hoīs τ cuiuscūq3 alterius aīalis generatiua/est ab anima indistincta vt patebit in.2.ergo τc. Nec pōt dici q huiusmodi forme sint subiectiue in aliqua forma hoīs corporea/puta in forma corporis ꝓpter easdem rationes. Nec i aīa. Primo. quia tūc esset forma indiuisibilis τ spiritualis sicut τ aīa eius subiectū. Secūdo. qꝛ remaneret in aīa a corpore separata vel remanere posset cū respectus nō destruat nisi destructo altero extremoꝝ vel vno ab alio separato. sed neutrū hoꝝ est ponēdū. g̃ τc. ¶ Preterea ad idē arguit. qꝛ remanētibus duobus hominib⁹/quoꝝ vnus fuit genitus ab alio/ necessario vn⁹ vt ille qui genuit est pater/τ alius qui est genitus est fili⁹ nō alterius q̄ eius a quo est genitus. sed si ille qui genuit esset pater precise/quia paternitate tā q̄ forma distincta ab ipso realiter:τ alius qui est genit⁹ filius filiatione ab eo distincta similiter informatus:genitus posset non esse filius eius a quo est genitus τ esse filius alterius a quo nūq̄ fuit genit⁹. τ silr generās posset nō eē pater ei⁹ quē genuit τ esse pater eius quē nūq̄ genuit:vt alias hoc prolixe ostēsum fuit cum aliis multis inconuenientibus que sequūtur ad opinionē istā ponētiū generationē paternitatē τ filiationē esse formas accidētales in creaturis distinctas realiter ab extremis. ergo τc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ homo p hoc q generat hominē nullam formā accidētalem pmanētem extensā vel inextēsam producit causaliter in seipso nec recipit ab homine generato/nec talis paternitas que in ipso ponitur vt forma accidentalis permanēs in subiecto videtur posse esse seu fieri effectiue ab alio q̄ a generante vel a genito/sicut nec filiatio in genito:in quo similiter non videtur fieri saltem necessario ab aliquo ipsorum:cum nullus causet eūde effectus sit ab ipsa necessario:sed possit a prima causa ne eueniat impediri. non potest autem impediri ne duorum hominum existentium quorum vnus genuit altum/generās sit pater τ genitus filius. ergo τc.

Secunda conclusio est: q nec aliquod

predictorum dicit tantum ens vnicum absolutū. ¶ Hec euidens est. quia constat q nullum ens creatum vnicum potest esse generans nec genitum/nec pater nec filius p seipsum omni alio ente creato ab ipso distincto realiter circūscripto. nullus enim potest esse generans nec genitus/nec pater nec filius nisi respectu alicuius alteri⁹ ab ipso realiter differentis. sed si quodlibet horum diceret tantum ens vnicum absolutum/hoc necessario sequeretur:videlicet q vnicum solū ens positiuū esset generās vel genitum pater vel filius per seipsum omni alio circūscripto:cum generatio non possit poni sine generante et genito nec paternitas nec filiatio sine patre τ filio. ergo τc. ¶ Confirmatur. quia si actiua generatio vel passiua vel paternitas vel filiatio dicit in creatis ens tantū vnicum absolutum: aut huiusmodi ens vnicum est generans tantum vel genitū tm/aut simul generans τ genitū/aut nec generans nec genitum sed tam a generante q̄ a genito realiter distinctū. Sed nō potest dici q sit generās tm nec genitum tm: quia impossibile est etiam in diuinis vnū τ idem esse generans semetipsum. τ ita vbicūq3 est generans vel quodcunq3 producens oportet ponere productum ab ipso producente realiter distinctum. nec potest dici q non sit generans nec genitum:quia impossibile est ponere generationem nec paternitatem nec filiationem sine generante τ genito realiter ab ipso generante distincto. ergo τc. ¶ Preterea quia si aliquod predictorum importaret tantum ens vnicum absolutū:aut huiusmodi ens esset accidēs/aut substātia. sed non accidens:quia cum omne accidēs absolutum possit per diuinam potentiam ab omni creata substantia separari sequeretur q posset esse tam generatio actiua q̄ passiua tā paternitas q̄ filiatio sine omni creata substantia:qđ est falsum. nec potest dici q sit vnica sola substantia. ergo τc. ¶ Cōfirmatur. quia nullū horū importat min⁹ seu pauciora vt in abstracto q̄ si sumatur in concreto. sed cōstat q quodlibet istorum vt sumitur in concreto videlicet generans vel genitum pater τ filius importat nō vnicum tātum/sed plura realiter distincta. ergo τc. ¶ Maior apparet. quoniā si generatio non importaret tot quot generans vel genitum: sed tantum diceret formam aliquā per se vnam: vt albedo. generans autem in cōcreto τ genitum significarent eandem formam connotādo aliquid ab ea distinctum ipsa realiter informatum vt albū quod connotat seu importat subiectum albedine informatum sicut albedo potest esse nō existente aliquo subiecto albo licet non econuerso:ita etiam cōsimiliter posset esse tam actiua generatio q̄ passiua nullo generante nec genito existēte:τ filiatio similiter sine filio/τ paternitas sine patre:licet non econuerso. ¶ Consequentia est euidens. qꝛ non magis vna forma accidētalis q̄ alia saltē absoluta potest a suo separari subiecto. ¶ Falsitas consequentis est manifesta. quare τc.

Tertia conclusio est: q nec aliquod no

minū predictorum significat plura insimul absoluta quomodocunq3 accepta siue in esse posita. ¶ Hec probatur. quoniam si paternitas vel filiatio/et actiua vel passiua generatio importarēt plura aliqua entia absoluta: vt quomodocūq3 sumpta τ in esse posita:a quocunq3 talia plura per huiusmodi importata vel eorum alterum poneretur in esse/vniformiter diceretur in esse actiua τ passiua generatio paternitas et filiatio. ¶ Hoc declaratur per exemplum de similitudine vel dissimilitudine. qꝛ enim similitudo importat plura quorum vnum est tale quale alterum absolute τ a quocunq3 illa in esse ponantur:adeo vniformiter talia sunt similia a quocunq3 agēte in esse posita: vel dissimilia illa quorum vnum non est tale quale alterum. non enim est maior similitudo inter duas albedines eque intensas productas ab vno agente q̄ ab alio effectiue. sed illa plura/que per predicta nomina importantur/ videlicet per actiuam vel passiuam generationem paternitatem τ filiationem/sic se habent q vt vnum eorum ponitur in esse ab alio talia dicuntur de eis:non autē si ponātur ambo in esse a tertio. non enim si illi duo homines quorum vnus fuit in esse positus mediante alio/fuissent immediate a deo vnus eorū diceretur generans videlicet pater:nec alius

ab alio genitus nec eius filius. ergo nec actiua nec passiua generatio nec paternitas vel filiatio dicit plura entia absoluta vt quomodocūq₃ accepta / seu a quocūq₃ in esse posita seu producta. ¶ Confirmatur. quia si actiua generatio vel paternitas vel filiatio seu passiua generatio huius hominis dicit plura quomodocūq₃ accepta ⁊ a quocūq₃ in esse posita: aut tantum dicit duos homines quorum vnus dicitur generans ⁊ pater / ⁊ alius genitus et eius filius absolute: hoc est vt a quocunq₃ in esse positos siue videlicet vnus eorum sit ab alio / siue ambo a tertio: aut vltra istos duos aliquid eis appositum / ac ab eis distinctū. Sed non potest poni primū: quia tunc si ambo fierent ab aliquo tertio puta a deo: consimiliter vnus esset pater ⁊ generans ⁊ alius filius eius ac ab eo genitus / sicut modo vno eorum alterū producente. hoc autē est falsum. ergo ⁊c. Nec potest poni secundum / quia omne ens positiuum potest fieri a deo immediate / ⁊ totaliter omni causa secūdaria circūscripta. ⁊ ita p cōsequēs nō tātum duo homines absoluti quorū vnus est ꝓductus mediāte alio: sed etiam quodcūq₃ aliud positiuū qd̄ importat ab eis distinctū realiter potuit immediate a deo fieri causaliter omni agēte alio circūscripto. esto etiā ꝙ illud additum non fieret a deo: sed ab alio agente creato: nullo modo vnus duorum hominum a deo solo immediate ⁊ totaliter productorum posset dici generans nec pater respectu alteri⁹ nec alius eius fili⁹ nec ab eo genitus. q̄re ⁊c.

Quarta & vltima cōclusio est: ꝙ quod

libet nominū p̄dictoꝝ īportat p̄cise plura absoluta entia isto mō videlicet vt vnū eorū est in esse positū ab alio: nō autem aliquid aliud ab eis distinctum aliqualiter in re extra. ¶ Hec probatur. Et primo quātū ad primā partē videlicet ꝙ importet plura quorū vnū est ab altero effectiue. quoniam illud significat actiua generatio vel passiua paternitas ⁊ filiatio huius hominis: quo posito omni alio circūscripto vnus homo dicitur vere pater et alius eius vere filius / vnus generās ⁊ alius genitus: sed positis duobus hominibus quorū vnus sit product⁹ ab alio seu in esse positus mediante ipso omni ab eis alio circūscripto vnus necessario est pater ⁊ generans ⁊ alius fili⁹ ab eo genitus: non autem posito vno eorum tantum nec etiam ambobus productis ab alio. ergo quodlibet predictorū nominū significat tātū duo absoluta puta duos homines nō quomodocūq₃ in esse positos: sed hoc modo videlicet vt vnus est ab alio effectiue. ¶ Ex eodem sequitur pars secunda cōclusionis: videlicet ꝙ nullum nominū predictorū significet aliud ꝙ̄ duo predicta entia absoluta p̄expositomodo sumpta: quoniā vno eorum ab alio posito ⁊ ambobus videlicet homine generāte ⁊ genito permanētib⁹ vnus est necessario pater alteri⁹ ⁊ alius ei⁹ filius quocūq₃ ab eis distincto realiter circūscripto. hoc autē verū nō esset si hominē esse patrē vel filiū generātē vel genitum diceret aliquid in re extra duobus hominibus appositum / ac ab eis distinctum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia illud precise importat quodlibet horū videlicet actiua vel passiua generatio paternitas ⁊ filiatio: quo posito vniformiter habetur generans ⁊ genitum pater ⁊ filius omni alio posito vel amoto. nō aūt significat illud propter qd̄ positū nō magis aliquis est pater nec generans nec filius nec genitus ꝙ̄ ipso amoto. sed sola duo entia absoluta puta duo homines quorum vnus est ab alio / sunt hmōi. eis eñ manentibus quocūq₃ ab eis distincto posito vel amoto vniformiter vnus est pater alterius / ⁊ vnus generans alius genitus. nullo autem ab eis distincto eis addito vnus est magis pater nec alius filius ꝙ̄ illo amoto. ergo nullum nominū predictorū importat aliquid in re extra nisi precise aliqua plura entia absoluta p̄expositomodo sumpta: quorum vnū dicitur generans ⁊ pater alterius qd̄ dicitur genitū ⁊ filius ei⁹.

¶ Si forte dicatur ꝙ impossibile est vnam substantiam vel aliam rem quācūq₃ creatam fieri ab aliqua causa secūda nisi mediante productione tanꝙ̄ forma aliqua a producente ⁊ a producta distincta: ⁊ ita eo ipso quo generatio importat vnam substantiam generantem ⁊ aliam genitam significat generationem actiuam et passiuam ab vtraq₃ substantia distinctam: Contra hoc in diuersis locis est argutum / et in prima questione. 2. sententiarum prolixius arguetur. ⁊ ideo ex iam dictis ⁊ etiam ex dicēdis in secundo suppono hic hoc simpliciter esse falsum. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet primo quid sit dicendum ad dubium in isto articulo pertractādum: videlicet an actiua gñatio vel passiua paternitas vel filiatio sint respectus reales in creaturis. qm̄ si vocas respectū realem formam aliquam per se vnam ab omnibus absolutis realiter differentem / nullū horum respectum aliquē importat ī creatis: cū respectus talis nō sit possibilis vt patet tam ex dictis superius ꝙ̄ ex declaratis alibi prolixius. Si autem vocas respectum ipsa extrema absoluta quorum vnum per seipsum nō per aliquod sibi appositum dicitur referri ad alterū / sic concedo ꝙ ista omnia dicunt respectus reales in creaturis. importāt eñ plures res extra animā existentes: quarum vna realiter est ab alia vt ab aliqua eius causa vt declaratum est supra. quare ⁊c. ¶ Scd̄o etiā ex p̄dictis apparet ꝙ opinio ista que ponit respectū in creaturis esse indistinctū totaliter ab extremis / saluat qd̄ nō potest facere alia ipsi cōtraria vulgata / oēm respectū esse ad aliud. qm̄ hoc qd̄ dico ad aliud duo importat: quorū vnū dicit̄ ad alterū. nihil eñ vnicū vt cōparatū ad seip̄m potest dici ad alterū vel ad aliud. ergo opinio ista saluat respectum esse essentialiter ad aliud que ponit respectū ip̄m nō esse aliquid p se vnū sed duo distincta quorū vnū respicit alterū: nō aūt opinio illa que ponit respectū esse formā p se vnā essentialiter distinctā ab omnib⁹ illis quorū vnū dicitur ad aliud. sed opinio prima que dicit respectū nō eē aliud ꝙ̄ extrema seipsis relata / ponit respectū essentialiter esse illa quorū vnū est ad alterū. hoc aūt nō ponit sed negat alia opinio vulgata que dicit respectū esse formā aliquā p se vnā ab extremis omnibus absolutis realiter differētē. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ relatio est ad aliud: qz est ad fundamētū ⁊ ad terminū: qz ex hoc nō habes ꝙ sit ad aliud essentialiter: cū vt dicis relatio distinguat̄ tā a fundamēto ꝙ̄ a termino realiter ⁊ essentialiter. nec etiā habes ꝙ sit ad aliud aliter ꝙ̄ forma absoluta / vt visio: vel alia q̄cūq₃ sensatio q̄ similiter est ⁊ ad subiectū in quo existit ⁊ ad terminū puta ad obiectū sensatū in qd̄ anima eius subiectū tēdit. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respon-

dendū ad q̄stiē: an vez p̄dicta sint relatiōes reales in diuinis / p̄mitto ad euidētiā dicendoꝝ qd̄ p̄misi in articulo precedenti: vez ꝙ generationē vel spirationē actiuā vel passiuā paternitatē vel filiationē diuinā esse relationem realē pōt dupliciter intelligi. Uno mō intelligēdo p relationē realē aliquid distinctū a personis oībus in re extra. Alio mō intelligendo p ipsam relationē realē nihil in re extra aliud ꝙ̄ psonas diuinas: quarū vna dicit̄ referri realiter ad aliā per seipsam / nō p relationē tāꝙ̄ p aliquid distinctū a psonis diuinis oībus in re extra.

Hoc premisso pono quatuor conclu-

siones. ¶ Prima est: ꝙ nullum p̄dictorū est realis relatio in diuinis primo modo hoc intelligēdo: vez intelligēdo p relationē aliqd distinctū a psonis oībus ī re extra.

¶ hoc pbatur: quoniam nihil est in diuinis distinctum ab omnibus personis: ergo nec est ibi relatio realis tamque aliquid distinctum ab eis. ¶ Cõsequentia est euidens. Antecedens probatur: quoniam in diuinis non sunt plura in re extra distincta q tria quorum quodlibet est suppositum et persona. Hoc enim hic suppono ex dictis in dist.17. sed si actiua vel passiua productio paternitas et filiatio essent in diuinis relationes reales distincte ab oibus personis aliqualiter in re extra/necessario sequeret q esset maior pluralitas distinctorum in re extra q trinitas in diuinis. ergo rc. ¶ Confirmatur. quia pternitas vel generatio actiua non magis dicitur de prima psona q de secunda/nec econuerso generatio passiua et filiatio magis de secunda q de prima: nisi qz prima psona est a qua secūda et secūda q a pria modo nature/et nõ econuerso. sed ex hoc q secunda persona est q a prima et prima a qua secunda et tertia q ab vtraqz tam a prima vez q a secunda nec oportet ponere nec potest poni paternitatem vel gñationem actiuam esse in prima persona/nec gñationem passiuam vel filiationem in secūda/nec spirationem in tertia tanq aliqd distinctum a personis omnib in re extra. ergo rc. ¶ Minor probat et primo quantum ad primā partem: vez q non oporteat supradicta esse in personis tanq aliqua distincta ab eis in re extra: ex hoc q vna persona est ab alia. quoniam non minus prima psona põt generare secundam et prima et secūda spirare tertiam absqz aliquo existente in aliqua psonaruz distincto ab ipsis personis oib in re extra/q aliqua causa secūda possit in debitum et possibilē sibi effectum omni alio circunscripto distincto a causa et effectu et in eorum altero existente: sed causa secunda potest in effectum sibi debitum vt ignis gñat ignem et hõ hoiem nullo mediante in gñante vel in genito existente et ab vtroqz differēte. vt cūi apparet ex articulo pcedente nec actiua nec passiua pductio nec paternitas nec filiatio significat aliqd in creatis distinctum realiter ab extremis vez a generāte et genito patre et filio. quo non obstante vere vnū eorum dicatur generans et pr et aliud genitum et filius. ergo multo minus hoc potest poni in diuinis psonis essentialiter indistinctis. quare rc. ¶ Secunda pars vez q nec possint poni talia esse a psonis distincta/apparet: quia tūc vt dictum est in diuinis esset maior pluralitas q trinitas distinctorum aliqualit in re extra: qd est impossibile. quare rc. ¶ Confirmatur. qz illud qd est vna psona tm siue sibi soli pprium non plus distinguitur ab ipsa q essentia q ē omnis persona: sed paternitas vel gñatio est sola prima psona sicut filiatio et passiua generatio sola secūda et spiratio passiua tertia. essentia autem q est oīs persona ē ab omnib psonis indistincta totaliter in re extra vt pbatū est supra in dist. secunda questione.5.et.6. ergo rc.

Secunda conclusio est: q quodlibet pdictorum est realis relatio in diuinis indistincta totaliter a psonis: vt paternitas et generatio actiua a patre: filiatio et passiua generatio a filio: et passiua spiratio a spiritu sancto. ¶ Hec apparet et sequitur corollarie ex prima predicta: quoniam constat solam primam psonam eē generantem et pfem/secūdam genitam et filium: tertiaz autem spiratam: et realiter immo realissime et pfectissime qdlibet istorum: nec prima autem persona est pr nec gñans nec secūda filius nec genita nec tertia spirata aliquo mediante a psonis omnibus differente aliqualiter in re extra/vt pbatum est in pclusione alia. ergo rc. ¶ Cõfirmatur. quia paternitas vel actiua gñatio et passiua/et etiaz passiua spiratio importat rem vnam q est ad alteram ab ipsa essentialiter indistincta per seipsaz vt aliquo mediāte ab eis differente: sed tn persone diuine nõ aliqd ab eis distinctum sunt res essentialiter indistincte: quarum vna est realiter ad alteram: ergo p nullum horuz importatur aliquid ab omnibus psonis distinctum. quare rc. ¶ Si contra conclusionem istam forsitan arguetur. quia aut pr vel paternitas vel actiua generatio importat vnaz psonam vez primam tm: aut primaz insimul et secundam. si vnam tantū: ergo si per impossibile non esset aliqua alia illa sola diceretur pater et actiue gñans: qd est falsū. si autem importat primam insimul et secūdam: ergo ista ppõ pater distinguitur realiter a filio vel pater generat filiū est falsa sicut et ista/pater et filius generant filium/cui illa equipollet supposito q pater primam psonam significet et secūdam. hoc aūt est falsum. ergo rc. ¶ Ad hoc dicēdum est q sicut in creaturis nullum horz vez pater vel generans vel filius vel genitus significat vnum tm sed plura non absolute: sed pexposito modo sumpta in articulo pcedenti: quo tn non obstante aliqñ supponit in ppositiōe qdlibet noim pdictorū pro altero significato vez pro principali istorum duorum: ita et de istis in diuinis psimiliter est dicendum/vez q lz quodlibz horz noim siue in concreto siue etiam in abstracto acceptorum significet plures psonas: quarum vna est ab alia: vna tn est principale et primarium significatū/et alia connotatum siue secundariu3 vel minus principale significatum: vt prima est principale et primū significatū per patrem vel p paternitatem et per generationem actiuam: p qua sola supponit qdlibet istorum non pro secunda q est connotatū seu minus principale eorum significatum cū dicit q pr generat filium et distinguitur realiter ab ipso: vel cū dicit econuerso q filius generat a patre et distinguitur realiter ab ipso. ex hoc autem non sequitur q si per impossibile esset vna psona q illa esset nec dici posset generans nec genita: nec filius nec pater: qz licet pater vel generans possit supponere p vnica persona sicut et supponit in ista ppõne/pater generat verbum: non tn põt supponere nisi pro illa vnica psona a qua est alia: sicut nec filius nec genitus nisi pro illa que est altera: non autem p illa q non est ab aliqua: sicut nec pr nec generans neqz spirās p aliqua vna a qua nulla est alia. quare rc.

Tertia conclusio est: q ponendo prædicta omnia videlicet generationem actiuam et passiuā ac spirationem paternitatem et filiationē esse indistincta totaliter a psonis/nobiliori mõ ponit et saluatur q vna persona realiter est generans et pater: alia filius et genita: et tertia spirata: q ponendo pdicta esse distincta a personis oibus in re extra. ¶ Hec pbatur: quoniam sicut qz deus est sapiens seipso non aliquo mediāte sibi apposito nobiliori et eminentiori mõ est sapiens q aliqua intellectualis creatura q est sapiens sapiētia sibi addita mediāte ab ipsa realiter differēte: ita psimiliter qd est pater alicuius et cum gñans vel filius et genitus p seipsum nõ aliquo mediante ab vtroqz differente pfectiori modo et eminentiori est tale: puta pater vel filius generans vel genitus: q si esset tale aliquo sibi apposito mediante ab ipso generante et a genito differente. sed ponētes ista puta actiuā et passiuaz generationem ac spirationē paternitatem et filiationem esse aliqua distincta a psonis oibus in re extra/dicūt vnā psonarum esse generantem et patrē/et aliam genitam et filium/et aliam videlicet tertiā spirataz non seipsis sed alijs mediantib ab eis omnibus in re extra distinctis. ponentes autē predicta esse a psonis totaliter indistincta dicūt psonas denominari a talib: vt primam a paternitate et a generatione actiua: secūdā a filiatione et a gñatione passiua: et tertiaz a spiratione passiua non tanq ab aliquibus ab eis distinctis aliqualit in re extra: sicut nec deus dicitur sapiens a sapientia ab ipso distincta: sed totaliter indistincta. ergo rc. ¶ Confirmatur

quia non plus ad hoc ꝙ prima persona dicat̃ generans est in ipsa necessaria gñatio tanq̃ aliq̃d distinctum ab ipsa q̃ dicat̃ formaliter seu realiter gñare: q̃ ad hoc ꝙ dicatur ⁊ sit spirans / sit necessaria spiratio actiua ab ipsa et a persona spirata distincta. nobiliori etiam modo ponit primam ꝑsonam esse generantem scḋm illē q̃ ponit eã generare sicut ⁊ spirat nullo alio mediãte a generante ⁊ a genito differente: q̃ ille q̃ ponit ipsam generare mediãte generatione actiua distincta a ꝑsona gñante ⁊ ab alia genita: spirare aũt nulla tali spiratione mediante ab ipsa ꝑsona spirante ⁊ ab alia spirata distincta. sed pr̃ ⁊ filius spirant nulla spiratione actiua mediante ab eis differente. vt eñ ꝓbatum est in dist. 10. spiratio actiua totaliter ẽ indistincta ab ipsis personis spirantibꝫ in re extra. ergo ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est: ꝙ ista questio nullum habet dubium apud catholicum. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam qñ querit̃ vtrum ꝑdicta vꝫ gñatio paternitas ⁊ alia sint relationes reales in diuinis: aut per hmõi relationes reales intelligũt̃ aliq̃ a ꝑsonis diuinis omnibus distincta in re extra: aut tm̃ intelligunt̃ ipse ꝑsone: vt vna earum puta scḋa est a prima: ⁊ tertia ab vtraq̃. sed in nullo intellectu istorum ista q̃stio habet dubiũ apud catholicum. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ ꝯstat catholico in diuinis esse tm̃ tres personas in re extra distinctas ⁊ non plura q̃ ista tria supposita in re extra distincta. ꝯstat ipsi etiam tria ista supposita esse realissima ⁊ ꝑfecta. ergo siue ꝑ relationes reales intelligantur aliqua a personis in re extra distincta siue non / sed tm̃ ipse ꝑsone: nullũ est apud catholicum dubium / an ista sint in diuinis relationes reales. constat enim ipsi ꝑsonas oẽs esse reales ⁊ vnam esse realiter ab alia. constat etiã ipsi per fidem non esse aliquid ab ipsis ꝑsonis distinctum in diuinis: cuꝫ ꝯstet ipsi esse ibi tm̃ trinitatẽ distinctoruꝫ in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia cõstat catholico ex fide esse tm̃ tres res increatas: quarũ vna est realiter ab alia puta secunda a prima ⁊ tertia a prima ⁊ secunda. sed per ꝑdicta puta per paternitatem vel filiationẽ passiuaꝫ generationem ⁊ spirationem diuinã non potest intelligi vt probatum est aliquid ab istis tribus rebus increatis distinctum in re extra: vel si intelligat̃ ꝯstat non esse talia in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio qñ dicitur ꝙ predicta sunt ꝑsonarum constitutiua: Dico ꝙ falsũ ẽ intelligẽdo per constitutiuum aliq̃d a constitutis pluribus in re extra distinctum vt dicetur in q̃stione sequenti.

Secundo quero: vtrum persone diuine constituant̃ ꝑsonaliter et distinguantur realiter ꝑ relatiões originis an ꝑ ꝓprietates aliquas absolutas. ¶ Et videtur ꝙ ꝑ relationes originis. quoniaꝫ per illud quelibet ꝑsona cõstituitur ⁊ a qualibet alia distinguit̃ qḋ sibi est ꝓpriũ: nõ autẽ ꝑ illud qḋ oĩbus est cõmune ⁊ ab omnibus indistinctum. sed sole relationes originis diuerse sunt diuersis ꝑsonis ꝓprie vt generatio actiua patri / passiua filio / ⁊ spiratio passiua spiritui sancto. essentia aũt ⁊ oẽ absolutuꝫ increatũ est cõe ꝑsonis ⁊ indistinctum ab eis totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Contra. q2 essentia diuina absoluta ẽ ab omni relatione originis ⁊ a ꝑsona totaliter idistincta ergo non magis relatio originis ꝑsone ꝓpria ꝑsonã ipaꝫ constituit nec distinguit q̃ essentia absoluta. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ ꝑmittam q̃d est intelligẽdum per relationem originis diuinam ⁊ per proprietatẽ absolutam. Secundo dicã ad questionem propositam.

Quantum ad primum est aduertendũ ꝙ sicut fuit ꝓbatum ⁊ declaratũ supra ĩ dist. 2. licet essentia diuina non sit in re extra magis distincta a ꝑsona aliqua q̃ a seipsa: ⁊ per consequens sit res q̃ ꝓducit̃ ⁊ ꝓducit cũ sit q̃libet ꝑsonarum: ipsa tñ non dicit̃ ꝓducens nec producta. ¶ Hoc supposito pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nec ꝑ ꝓprietatem absolutam nec ꝑ relationem originis in diuinis est intelligendum aliq̃d in re extra distinctum a ꝑsonis. ¶ Hec apparet: qm̃ diuina essentia est a ꝑsonis idistincta totaliter in re extra: vt hic suppono ex dictis in distinctione scḋa ⁊ alibi sepe supra. sed non magis aliqua relatio originis alicui ꝑsone propria distinguit̃ ab ipsa ꝑsona q̃ essentia a ꝑsonis oĩbus indistincta: nec aliquid absolutum ab essentia in re extra distinctum est in diuinis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia vt dictũ est in alia q̃stione cum ĩ diuinis non sit maior pluralitas q̃ trinitas distictorꝫ in re extra / per relatiões originis non est intelligẽdũ aliq̃d a personis oĩbus distictũ sed quodcũq̃ absolutum qḋ est deus / est etiam idem penitus in re extra cum q̃libet personarum ⁊ cum oĩbus simul sumptis: ergo nec per proprietatem absolutam nec per relationem est intelligendum aliq̃d a diuinis ꝑsonis distinctum. ¶ Secũda ꝯclusio ẽ: ꝙ nec ꝑ relationem originis est intelligendũ aliq̃d distinctum in re extra in diuinis a ꝓprietate absoluta. ¶ Hec ap̃pet. qm̃ per ꝓprietatem absolutaꝫ diuinã non est aliud intelligẽdũ q̃ diuina essentia: sed ipsa diuina essentia est ab omnibus relationibus originis ⁊ personis totaliter indistincta. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 cum relationes originis in diuinis sint tres distincte realiter / si ꝓprietas absoluta esset ab eis distincta esset maior pluralitas q̃ trinitas in diuinis. hoc autẽ est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ẽ: ꝙ per relationẽ originis diuinam non est intelligendum aliud q̃ vna ꝑsona a q̃ est altera vel q̃ est ab alia: vt per generationẽ actiuam seu paternitatem primam ꝑsonam a qua est scḋa: et per generationem passiuã seu filiationẽ scḋaꝫ q̃ ẽ a prima: ⁊ per spirationem passiuã tertia q̃ est a prima ⁊ a secunda. ¶ Hec apparet ex q̃stione ꝑcedenti. quoniam vt ibi dictum est nec in diuinis nec in creaturis ꝑ actiuaꝫ vel passiuam ꝓductionem est intelligendum aliquod vnũ tantũ: sed plura quorꝫ vnũ est ab alio: sed ĩ diuinis nõ ẽ pluralitas aliquorum q̃rũ vnũ sit ab alio nisi tñmõ ꝑsonarũ. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. quia aut ꝑ relationes originis diuinas intelliguntur tm̃ ꝑsone quaruꝫ vna est ab alia: aut aliq̃d distinctum ab ipsis personis omnibus in re extra. sed secundum est impossibile vt dictũ est: ergo relinq̃tur primũ qḋ est ꝓpositum. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ ꝑ ꝓprietatem absolutam diuinã est intelligenda ipsa diuina essentia q̃ nec ꝓducit̃ nec ꝓducit. ¶ Hec seq̃t̃ ex ꝑdictis quoniam sicut illud hic dicitur relatiuum qḋ est alterius ꝓductiuum vel ab alio ꝓductũ: ita ⁊ illud ecõtrario dicitur absolutũ qḋ nec est ꝓducẽs alterũ nec ꝓductũ. sꝫ oĩs diuina persona est ꝓducens vel ꝓducta vel ꝓducens simul ⁊ ꝓducta. essentia autem ipsa nec ꝓducens dicitur nec ꝓducta. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 illud hic vocatur absolutum qḋ non refertur ad aliquã ꝑsonarum: sed omnis persona diuina refert̃ ad aliã: ad nullã aũt ꝑsonam refert̃ essentia / cum sit ab oĩbus ⁊ a qualibet indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis omnibꝫ concludo ⁊ infero corollarie: ꝙ ꝑ ꝓprietatẽ absolutam diuinã et ꝑ relationem originis vnum ⁊ idem importat̃ realiter totaliter in re extra. ¶ Hoc apparet: q2 relatio originis ĩportat personam: ⁊ ꝓprietas absoluta essentiam diuinã: sed essentia diuina est in re extra idem totalit̃ cũ persona. ergo ⁊c. ¶ Si contra hoc arguat̃: quia ĩpossibile est vnũ ⁊ idẽ esse ꝓducens ⁊ non ꝓducẽs / ꝓductũ ⁊ nõ ꝓductum. sed essentia nec est ꝓducẽs nec ꝓducta. personarũ autẽ alia est tm̃ ꝓducẽs: alia tantum ꝓducta: ⁊ alia ꝓducẽs reas-

litera ꝓducta.ergo ab omni ꝑsona essentia est distincta. ¶Ad istud ⁊ alia multa respõsum est supius in distĩctiõe secunda.¶Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi est respõdendum ad questionem ꝓpositã/est sciendum ꝙ ꝑsonas diuinas esse constitutas ⁊ distinctas per relationes origiꝰ vel per ꝓprietates absolutas/dupliciter potest intelligi.Uno mõ:ꝙ constituantur ⁊ distinguant per aliqua distincta ab eis oĩbus in re extra.Alio modo ꝙ illa q̃ vocantur ꝑsonarũ ɔstitutiua ⁊ distinctiua non sint ab ipsis personis distincta. Personã diuinã etiã esse ɔstitutã dupliciť põt intelligi.Uno mõ ꝓprie:⁊ alio mõ large.Cõstitutũ ꝓprie sumptũ dicit esse illud qđ cõtinet aliqua plã constituentia inter se distincta.nullum eñ vnicũ carens multitudine oĩm distinctorum dicit ꝓprie ɔstitutũ:sicut simplex forma vt anima intellectiua nõ dicit ꝓprie ɔstituta.Alio mõ large põt vocari lʒ improprie ɔstitutũ qđ cum.ꝓ in esse positum vnũ ab alio distinctũ quãtũcũqʒ simplicissimũ nec continens in se seu includens aliqua in re extra distincta:vt esse ɔstitutum sic sumptũ non sit aliud q̃ esse vnicũ ⁊ distinctum ab omni alio ꝑ seipsum.

Hoc premisso: pono quatuor conclusiones.¶Prĩa est:ꝙ accipiendo ꝓprie ɔstitutũ nulla ꝑsona diuina est realiter ɔstituta.¶Hec apperet.qm̃ omne realiter ⁊ ꝓprie ɔstitutum includit in se seu ɔtinet plura ɔstituentia inter se distincta.¶Hoc appet.nec eñ aĩa intellectiua dicit ɔstituta:sed homo:qꝛ nec aĩa ɔtinet seu includit aliqua plã distincta sed hõ:sed nulla ꝑsona diuina continet seu includit aliqua plura in re extra distincta siue intrinseca:cum nulla sit in diuinis pluralitas distinctorum in re extra nisi tantũmõ ꝑsonarum.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.qꝛ ponẽtes ꝑsonam diuinã esse realiter ɔstitutam dicunt ipsam ex relatione ⁊ ex essentia existere ɔstitutaʒ sed essentia non distinguit in re extra ab aliqua relationũ nec ab aliq̃ ꝑsonarũ magis q̃ a seipsa:ergo non magis ꝑsona ɔstituit ex relatione ⁊ essentia q̃ essentia ex relatiõe ⁊ ꝑsona/nec q̃ relatio ex essentia ⁊ ꝑsona.¶Preterea ad idẽ arguitur.qꝛ coꝝ quoꝝ qđlibet est eque simplicissimuʒ vnum non est magis realiter cõstitutuʒ q̃ alterũ:cũ omne ꝓprie ɔstitutum sit ɔpositũ.sed q̃libet diuina ꝑsona est eque simplicissima/sicut essentia ⁊ ꝓprietas relatiua.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.qꝛ diuina essentia nec ẽ realiter ɔstituta nec est res aliqua q̃ sit ꝓprie ɔstituta:cũ omnis talis sit cõposita:sʒ diuina essentia est oĩs ꝑsona diuina:ergo nulla ꝑsona diuina est ꝓprie ɔstituta.¶Secũda ɔclusio est ꝙ accipiendo large ⁊ improprie ɔstitutũ q̃libet ꝑsona diuina dicit ɔstituta.¶Hec apparet.qm̃ oẽ vnũ ab omni alio realiter distinctum dicit isto modo constitutum:sed quelibet ꝑsona diuina est vna ⁊ ab omni alio realiter distincta.ergo ⁊c.¶Cõfirmat.qꝛ ꝑ ɔstitutum hoc mõ sumptũ non intelligit ɔpositũ:sed quodcũqʒ vnũ tm̃ ab omni alio realiter distinctũ.sed lʒ diuina essentia nõ sit res vna tm̃ sic eñ est vna numero ꝙ est plã vcʒ tria supposita inter se realiter distincta sed ab ipsa essentia totaliter indistincta:q̃libet tñ ꝑsona est tm̃ res vnica nõ plures:⁊ distincta ab oĩ alia tam creata q̃ etiam increata.ergo ⁊c.¶Ex p̃dictis concludo corollarie:ꝙ dicere tria esse diuina supposita cõstituta/nõ est aliud q̃ dicere tria esse diuina supposita realiter distincta.si aliud q̃ istud ꝑ ꝓpositionem istam intelligat non video ꝙ sit ꝓpõ vera nec catholice admittenda.intelligendo eñ per ɔstitutuʒ ɔpositũ ɔstat nullam ꝑsonam diuinã magis q̃ essentiã esse realiter ɔstitutã:cũ nec ꝑsona sit ɔpositior q̃ essentia:nec ab ea distincta magis q̃ essentia a seipsa.¶Et si queras:quare ergo magis persona dicit ɔstituta q̃ essentia/cum nõ sit distincta ab ipsa essentia in re extra:Ad hoc põt dici ꝙ sicut essentia est distincta ab vna ꝑsona ita et a q̃libet aliarum.est eñ tres ꝑsone seu tria supposita constituta:⁊ ꝑ ɔñs essentia non potest dici vnicũ ens tm̃ seu suppositũ ɔstitutum sed plura realiter distincta inter se lʒ non ab essentia ipsa.q̃libʒ aũt ꝑsona est tm̃ vnum illoꝝ trium distinctum realiter non ab essentia:sed a quolibet aliorum.quare ⁊c.¶Tertia ɔclusio est:ꝙ ꝑsone diuine nõ dicunt esse modo p̃expositio videlicet large ⁊ improprie ɔstitute per relationes originis nec ꝑ ꝓprietates absolutas tan q̃ per aliquã ab ipsis ꝑsonis distincta aliqualiť in re extra.¶Hec apparet.qm̃ nihil ẽ ɔstitutũ per illud qđ nõ cõtinetur nec est in ipso qđ dicitur ɔstitutũ:sed nihil absolutum vel respectiuum ab oĩbus diuinis ꝑsonis in re extra distinctũ est in aliqua personarũ vt supius est ꝓbatũ ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.qꝛ sola ꝑsona diuisa dicit relatiua ⁊ essentia cõis oĩbus absoluta.sed nec ꝑsone diuine dicũtur relatiue nisi quia vna earum est ad alteram non aliq̃ alio q̃ seipsa:nec essentia est distincta a persona aliqua i re extra.ergo ⁊c.¶Quarta ⁊ vltima ɔclusio est:ꝙ persone diuine eo mõ q̃ dicũtur ɔstitute sunt ɔstitute non ꝑ ꝓprietates absolutas:sʒ ꝑ ꝓprietates originis relatiuas ab ipsis ꝑsonis ɔstitutis in re extra totaliť indistinctas.¶Hec ꝓbatur:⁊ primo quantuʒ ad primam ꝑtem negatiuam/videlicet ꝙ non sint cõstitute ꝓprietatibus absolutis.qm̃ illa hic vocant ꝑsonarum ɔstitutiua q̃bus ipe ꝑsone realiter sunt distincte.sed persone nõ distinguũtur per aliqđ absolutũ.essentia eñ diuina q̃ sola est absoluta ab eis oĩbus q̃bus est cõis est totaliter indistincta:nec ꝑ ɔñs per eã vna ꝑsona distinguitur ab alia.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.quia ꝑsonarũ ɔstitutiua nõ tm̃ sunt a personis constitutis idistincta sicut ⁊ essentia:sed etiã sunt plura ⁊ distincta realiter sicut ⁊ ꝑsone.sed ɔstat ꝙ ꝓprietas diuina absoluta puta essentia est vnica licet a pluribus indistincta.ergo ⁊c.¶Scđa ps videlicet ꝙ ɔstituant ꝑ ꝓprietates originis respectiuas/seq̃tur ex prĩa.non eñ est in diuinis nisi essentia absoluta vnica:⁊ triplex ꝓprietas relatiua:sed essentia nõ est ꝑsonarũ ɔstitutiua et distinctiua.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.qꝛ vt dictum est ꝑsonarũ ɔstitutiua ⁊ distinctiua sunt plura realiter ⁊ distincta sicut ⁊ ipsa supposita ab eis indistincta totaliter constituta:sed ibi non est pluralitas rerũ seu ꝓprietatũ absolutarũ sed respectiuarũ.ergo ⁊c.¶Maior appet.qꝛ ꝑ rẽ respectiuã increatã vł creatã non est intelligendũ vt in q̃stione alia fuit dictum nisi vnam rem ad aliam relatam non aliquo mediãte sed tm̃modo per seipsam.qualis res videlicet ad aliaʒ seipsa relata ⁊ per ɔñs respectiua est omnis illa de qua ẽ altera vel q̃ est ab alia.sed oẽs tres ꝑsone q̃ tm̃ in diuinis multiplicant ⁊ distinguunt realiter/sic se habẽt ꝙ vna vt prima est a q̃ secũda ⁊ tertia:secunda aũt est q̃ a prima ⁊ a qua tertia:⁊ tertia q̃ a prima ⁊ a scđa.ergo ⁊c.¶Tertia ⁊ vltima pars ɔclusionis vcʒ ꝙ relationes hmõi originis personarũ ɔstitutiue sint ab ipsis ꝑsonis ɔstitutis indistincte totaliter in re extra/ꝓbata est in p̃cedẽtibus tum qꝛ vt argutum est alias sequeret ꝙ in diuinis esset maior pluralitas q̃ trinitas distinctoꝝ aliq̃liter in re extra:⁊ ꝙ nulla ꝑsona esset simplicissima sed cõposita:cuʒ omne ex aliquo a se distincto realiter ɔstitutũ sit aliqualiter compositum.tũ qꝛ sicut in creatis ita ⁊ in diuinis nec persona ꝓducens ꝓducit nec ꝓducta ꝓducitur ꝓductione aliqua mediante a ꝑsonis ipsis ꝓductis ⁊ ꝓducentibus distincta q̃tũcũqʒ modicũ in re extra.sed hoc habẽt negare necessario sicut negant omnes ponẽtes hmõi origines ꝑsonarũ ɔstitutiuas esse a ꝑsonis ipsis distinctas aliqualiter in re extra.ergo ⁊c.¶Confirmat.qꝛ per relationes originis non est intelligẽdũ aliud q̃ res plures quarum vna ẽ ab alia.non eñ relatio originis in diuinis nec

etiam in creaturis dicitur aliqua res ꝑ se vna vt absoluta ab omni alia ab ea diuersa:sꝫ tñ dicitur res a q̄ est alia vel q̄ est ab altera:sed in diuinis non sunt nisi tres res tñ quarum vna est ab alia vt secunda ⁊ tertia a prima:prima autem a q̄ est vtraqꝫ illarū duarum.ergo ꝑ hmōi relationes personarum distinctiuas sunt intelligende tñ ipe ꝑsone non aliqd ab eis oībꝰ distinctuꝫ in re extra.¶ Ex p̄dictis sequitur corollarie:ꝙ diuine ꝑsone sūt seipsis distincte. ¶ Hoc appꝫ primo.qꝛ eisdē ꝯstituūtur ⁊ distinguūtur vcꝫ relationibus originis supradictis:sed vt dictum est hmōi originis relationes sunt idē totaliter cū ꝑsonis ergo ⁊c. ¶ Scdo:qꝛ res diuerse simpliciter simplices distincte non pñt distīgui nisi seipsis:sed oēs diuine ꝑsone sunt simpliciter simplices:⁊ tñ distincte:ġ nō alijs mediātibꝰ a seipsis. ¶ Tertio:quia si ꝑsone diuie cōstitueerētur ⁊ distinguerentur non ex seipsis sed alijs ab eis distinctis:vel nō se totis sed aliqbus distinguerentur ⁊ in alijs ab illis distinctis cōuenirent:seqretur primo ꝙ in diuinis essent plura distincta in re extra q̄ꝫ tria. Secundo ꝙ q̄libet diuina persona esset aliq̄ mō ꝯposita:qꝛ ex pluribꝰ ꝯstituta.sed ista omnia sunt absurda.ġ ⁊c. ¶ Quarto:qꝛ etiā oīa creata simplicia vel composita realiter distincta sunt seipsis et se totis distincta/vt declarabitur prolixius in scdo.ġ ⁊c.

Sed contra prędicta arguitur multipliciter. Primo:qꝛ illa in qbus est aliqd vnū ab eis oībꝰ totaliter indistinctum nō pñt esse distincta seipsis:sꝫ diuine ꝑsone sunt hmōi.est eñ in eis essentia vnica ab oībus ipsis indistincta totaliter in re extra.ġ ⁊c. ¶ Scdo:quia ꝑsona diuina ꝯstituitur ex omi eo qd̄ in ipsa includitur:sed ipsa non tñ includit relatiuā ꝓprietatē:sed ēt deitatē:ġ quelibet persona ꝯstituit̄ ꝑ ꝓprietatem absolutaꝫ vcꝫ ꝑ essentiam:non tñ per relationē sibi ꝓpriam. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ essentia absoluta ⁊ relatio originis idem sunt/vt ꝯcedit̄ totaliter in re extra:ergo non magis aliqua ꝑsona ꝯstituitur ex relatione originis sibi ꝓpria q̄ꝫ ex essentia absoluta. ¶ Tertio:qꝛ ꝑsona ꝓprietas relatiua ⁊ essentia idē dicūt:ġ nō magis potest dici ꝑsona ꝯstituta q̄ꝫ essentia vel ꝓprietas relatiua.nec magis ꝑsona pōt dici ꝯstituta nec distīcta ab alia ꝓprietate relatiua sibi ꝓpria q̄ꝫ ecōuerso ꝓprietas relatiua dicat̄ ꝑ ꝑsonā vt pr̄nitas vl' actiua ḡnatio ꝑ patrē ꝯstitui ⁊ distīgui.ġ ⁊c. ¶ Quarto:qꝛ prima persona est generans generatione actiua:q̄ distinguitur a filio cōstituto ḡnatiōe passiua/ ⁊ a spū sancto spiratione passiua:sed nisi ḡnatio actiua esset in p̄re/passiua ī filio ⁊ passiua spiratio in spū sancto non magis pater q̄ꝫ filius generaret nec magis filꝰ q̄ꝫ pr̄ generaret nec spiritus sanctus realiter magis q̄ꝫ pater vel filius spiraret ergo ista ꝑsonis ꝓpria sunt in eis ⁊ per ꝯñs aliquo modo distincta ab eis.quare ⁊c.

Ad ista per ordinem. Ad primum dico ꝙ si aliq̄ essent sic inter se realiter distincta ꝙ tñ in eis esset aliqd̄ vnū distinctum aliquo modo ab eis/talia nō possent dici seipsis totis esse distincta saltem extrinsece licet intrinsece.que eñ tñ in aliquo eis cōi ab oībus tñ distincto cōueniūt/nō aūt in aliq̄ ab eis indistincto/non dicūr esse idē/seu cōuenire intrinsece sed extrinsece:mō q̄ plura substantialiter distincta vna numero albedine alba dicerent̄ in albedine conuenire.illa aūt q̄ sic sunt distincta ꝙ etiaꝫ sunt vnū aliqd̄ ab eis omnibus totaliter indistinctū:⁊ seipsis totis sunt idē seu conueniūt/⁊ seipsis etiā differunt sed talia sunt diuina supposita.Et ideo quando dr̄ in maiori:ꝙ illa in qbus est aliqd vnum ab eis indistinctum nō possunt esse seipsis distincta:Dico ꝙ falsum est:qꝛ ex quo supponuntur esse eadem ⁊ distincta:aut sunt eadem ⁊ distincta seipsis totis:aut sunt distincta aliqbꝰ ꝓprietatibꝰ ipsorꝫ ⁊ eadē in aliquo vno eis communi ab omnibꝰ illis ꝓprietatibꝰ ꝑsonis ꝓprijs distincto.Sed non pōt poni secundū:qꝛ supponit̄ ꝙ illud vnum cōe ꝑsonis oībus sit ab eis ⁊ a qualibet earuꝫ indistinctū totaliter in re extra:ergo relinqtur primum qd̄ est ꝓpositum. ¶ Confirmat̄.qꝛ aut ista ratio intendit ꝓbare ꝙ qꝛ ꝑsone sunt vnum puta vna essentia numero ab eis oībꝰ indistincta/non sunt seipsis totis distincte tñ:sed sunt ideꝫ insimul ⁊ distincte nō aliquo alio q̄ꝫ se totis:aut ꝙ nullo mō sunt distincte se totis sed aliqbus distinguunt̄ ⁊ in aliquo vno eis cōi ꝯueniunt ⁊ sunt idē.Si primū ītēdat ꝓbare:ꝯcedo ꝯclusionē. sicut enim essentia non est tñ vnica res sed plures distincte realiter licet vna:cū sit omnis diuina persona:ita nec persone tres sunt tñ distincte.cū hoc eñ ꝙ sunt distincte realiter sunt vnum etiam essentialit̄:⁊ hoc bene ꝓbat ratio.impossibile eñ est illa p̄ła q̄ cum hoc ꝙ sunt realit̄ distincta sunt vnum ab eis oībus indistinctum esse seipsis distincta tñmō ⁊ non idem.Si autem intendat ꝓbare scdm:ergo ꝓbat quālibet personam diuinam esse constitutam ex duobus in re extra distinctis:quorꝫ vnum vcꝫ ꝓprietas relatiua est ipsi ꝓprium et eiꝰ ab alia distinctiuum.alterū aūt ē ipsi ⁊ alijs ꝯmune vcꝫ ipsa essentia.hoc autem est impossibile ⁊ inconueniens:⁊ etiā est rōnē ipsaꝫ seu illud qd̄ in ea accipitur interimens.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet:et primo ꝙ sit inconueniens.qm̄ ad hoc vt argutum est superꝰ seq̄retur maior pluralitas distictorꝫ extra animam q̄ꝫ trinitas in diuinis:⁊ etiam ꝙ q̄libet ꝑsona esset ꝯposita/cum illud sit compositum qd̄ est ex pluribus distinctis realiter constitutū:que duo cōstat esse icōueniētia ⁊ absurda.quare ⁊c. ¶ Scda pars minoris/vcꝫ ꝙ rō ista si conclusioneꝫ p̄dictā intēdat seipsam interimat/apparet:qm̄ ipsa supponit ⁊ accipit in maiori ꝙ ꝑsone diuine sunt vna essentia cōis omnibus non tñ aliqd ab eis ī re extra distinctū sꝫ totaliter indistinctum.hoc aūt eundē ter est cōtra cōclusioneꝫ p̄dictā.ġ ⁊c. ¶ Et si queras/quō potest esse vnū qd̄ est a tribus totaliter indistictum:⁊ ita cum essentia sit vnica quō potest esse idem cum tribꝰ ꝑsonis totaliter in re extra:cum impossibile videat̄ idem totaliter in re extra esse tñ vnū ⁊ plura: ¶ Respōdeo:⁊ cōcedo ꝙ vnū ⁊ idem nō potest esse vnum tñ ⁊ plura:qꝛ qd̄ est plura non est tñ vnum:nec qd̄ est tñ vnum est plura:alias idem esset tñ vnum ⁊ non tñ vnū.lꝫ autēꝫ idem nō possit esse tantū vnum ⁊ plura:quia tunc seq̄retur cōtradictio manifesta:potest tñ esse vnum ⁊ plura:⁊ hoc oportet concedere omnem catholicū:vt apparet extra de summa trinitate ⁊ fide catholica. Ibi eñ expresse habet̄ ꝙ diuina essentia q̄ est vnica nō ꝓducēs nec ꝓducta est pr̄ filius ⁊ spūs sanctus:q̄ qdem ꝑsone sunt tres realiter distincte.hoc aūt videre lꝫ sit difficile immo ⁊ īpossibile sine fide:īpossibilius tamē seu difficilius esse videt̄ intelligere diuinam essentiam esse rem vnicā distinctam a personis omnibus in re extra:⁊ tñ esse quamlibꝫ ꝑsonaruꝫ nec ponere cum eis innumerū:cum omnia distincta in re extra sint plura nec vnuꝫ eorum sit alterum.ergo. ¶ Ad secundū qn̄ dicitur ꝙ persona diuina cōstituitur ex omni illo qd̄ in ipsa includitur:Respondeo ꝙ qn̄ dicitur vnam ꝑsonam distingui ab alia per suā ꝓprietatē relatiuam non autem per essentiam cōem oībus absolutā/non est intelligendum essentiam et hmōi ꝓprietatem vt paternitatē vel ḡnationē actiuā esse duo aliqua distincta in re extra in patre:quorꝫ vno puta ꝓprietate relatiua distīguatur a filio/⁊ alio vcꝫ essentia nō distinguat̄ ab eo.contra istū vnum intellectum superius est argutū.sed qꝛ lꝫ essentia diuina ⁊ paternitas vel pr̄ dicant idem:essentia tñ significat rem illam increatam vt vnā ⁊ eandē in personis oībus/non vt plures:proprietas autem relatiua puta pr̄nitas vel generatio actiua significat rem eādem non vt

sic vnā oīm ꝑsonarum sed ꝑ se vnā tm̄ ꝑsonam ab alijs
realiter distinctā.ideo ista ꝓpō/pater distinguitur ⁊ con
stituitur paternitate/conceditur:⁊ non ista/pater distingui
tur ⁊ constituitur essentia:q2 essentia supponit ꝓ oībus
tribus personis q̄ tm̄ sunt vnū.nulla aūt ꝑsona ↄstitu
itur nec distinguitur tribus ꝑsonis:pater aūt vel paterni
tas vel actiua generatio supponit tm̄ ꝓ vna ꝑsona ab oī
alia distincta seipsa:nec tm̄ ex hoc sequitur ꝙ pr̄ seu pater-
nitas vel actiua gn̄atio non importat idem cum essentia
quia importat ꝑsonam que est res ꝑ essentiam significata
ab alijs ꝑsonis oībus indistincta:non tm̄ in ꝓpōne suppo
nit pro ꝑsonis omnibus sicut essentia sed tm̄ ꝓ vna.q̄re
⁊c. ¶Ad confirmationē consimiliter est dicēdum.ↄcedi
tur eñ ꝙ q2 essentia ⁊ ꝓprietas relatiua puta generatio
actiua significāt idem penit9 in re extra non magis pat
constituit nec distinguit per rē quā importat gn̄atio acti
ua q̄ per rem importatā per essentiam:q̄ tm̄ non obstante
ꝓpō ista/pater distinguitur gn̄atione actiua/conceditur
⁊ est vera:non aūt ista/pater distinguit essentia.cuius p̄-
cisa rō est diuersa suppositio istorum terminorū vȝ essen
tie ⁊ gn̄ationis actiue.constat eñ ꝙ pr̄ distinguit a filio
per rem q̄ est essentia:cū paternitas siue pr̄ ⁊ actiua gn̄a
tio sit ab ipsa essentia indistincta:non tm̄ pater a filio dis-
tinguitur nec cōstituitur per filiū nec ꝑ spm̄ sanctū.⁊ q2
pro eis oībus indistincte supponit essentia:ideo ⁊c. ¶Cō-
firmatur.q2 lȝ essentia ⁊ ꝑsona secū9 proprietas relatiua
idē significēt totaliter in re extra:tm̄ intellect9 seu sensus
huius ꝓpōnis/pat distinguit a filio ꝑ essentiaȝ est ꝙ pr̄
⁊ filius nō sint vna essentia sed alia ⁊ alia.hic aūt sensus
est falsus:q̄ non est huius ꝓpōnis/pater distinguit a filio
per generationem actiuā siue per paternitatē ipam:ergo
⁊c. Lȝ tm̄ ꝑsone nō dicant distingui essentia sed ꝓprietati
bus relatiuis:cōmuniter tm̄ cōcedit ꝙ q̄libet ↄstituit ex
essentia ⁊ ex ꝓprietate relatiua:qđ q̄dē est ī vno sensu ve-
rum ⁊ in alio sensu falsum.Si eñ intelligat ꝙ ꝑsona cō-
stituatur ex ꝓprietate relatiua ⁊ essentia tanq̄ ex duob9
aliquo modo in re extra distinctis/sic est omnino falsum.
si autem per ꝑsonam esse ex deitate ⁊ relatiua ꝓprietate
constitutā intelligatur ipsam ꝑsonā quamlibet esse verū
deū ⁊ cū hoc esse relatiuaȝ cū sit q̄ ab alia vel a qua altera
sic est verum:nec hoc mō intelligendo ꝑsonam esse ↄstitu
tam/est negatū in p̄cedentib9 ꝑsonā magis ↄstitui ex ab-
soluta deitate q̄ ex relatiua ꝓprietate:sed vt constitutū
importat aliquod vnum ab alio distinctum.Hoc eñ mo-
do accipiendo constitutū nō magis persone dīr ↄstitui
ex essentia q̄ distingui. ¶Ad tertiuȝ apparet solutio ex
p̄dictis.oportet eñ concedere ꝙ cum res importata per il
la omnia sit eadem:non magis res quā importat persona ē
constituta q̄ illa quā importat essentia.vnde ⁊ hec ē ve-
ra/essentia est res constituta.est eñ q̄libet ꝑsona q̄ dicit
modo p̄exposito constituta.licet aūt diuina essentia dica
tur res q̄ est cōstituta:nō tm̄ essentia immediate dicit con
stituta:sicut licet dicat res puta ꝑsona que ꝓducit ⁊ alia
q̄ ꝓducit:non tm̄ ipsa ꝓducens dicit nec ꝓducta vt decla
ratum est in distinctione q̄nta. cōsilr̄ ꝓpter consimilē ra-
tionem in ꝓposito est dicendum.q̄re ⁊c. Concedo aūt ꝙ
non magis ꝑsona aliq̄ potest dici constituta nec ab alia
persona distincta q̄ sua ꝓprietas relatiua.eque eñ pr̄ni
tas distinguit a filio sicut pater:nec video quin ista sit cō
cedenda/paternitas est ꝑsona ⁊ gn̄at/sicut ista/pater est
persona et generat. ¶Et qñ dicitur ꝙ nō magis ꝑsona
poterit dici cōstituta ꝓprietate relatiua q̄ ecōuerso/nul
luȝ est inconueniens si concedat cōclusio sane intellecta
per istam eñ prima ꝑsona cōstituit ⁊ distinguit gn̄atiōe
actiua/non est aliud intelligēdum nisi ꝙ prima ꝑsona tm̄
⁊ nulla alia gn̄at non aliquo tm̄ sibi addito mediante ab
ipsa ⁊ ab alia ꝑsona genita differente. seipsis eñ vt dictū

est persone sunt distincte.sed nō minus ista/gn̄atio actiua
diuina vel paternitas est ꝑsona vel gn̄at filiū/est vera q̄
ista/prima ꝑsona gn̄at vel est pater.g̊ ⁊c. ¶Ad q̄rtū ⁊ vl
timum apparet ex dictis in p̄cedentib9 ꝙ si per gn̄atio-
nem actiuā ⁊ passiuā ⁊ ꝑ spirationē intelligat aliq̄d ab
omnibus personis distinctum q̄ tācunq̄ modicū in re ex
tra/nulla persona generat neq̄ spirat nec gn̄atur nec spi-
ratur.nulla eñ ꝑsona diuina ꝓducit nec ꝓducitur aliquo
mediante in ipsis existente ⁊ ab vtraq̄ ꝓducente vȝ ⁊ ꝓ
ducta differente.sicut eñ similitudo nō est aliud in re ex-
tra q̄ aliqua plura puta duo alba quoq̄ vnum est tale q̄-
le alterum ꝑ seipsum nō per aliq̄d ei appositum ab vtro
q̄ distinctū:ita nec ꝓductio est aliud q̄ aliq̄ plura quo-
rum vnum est ab alio nullo alio mediāte. ¶Tunc igitur
ad rationem in forma. qñ dicit in maiori ꝙ prima ꝑsona
est gn̄ans gn̄atione actiua qua distinguitur a filio cōstitu
to gn̄atione passiua/⁊ a spiritu sancto constituto spiratio
ne passiua:Dico ꝙ falsum est intelligendo per ista vȝ ꝑ
generationem actiuam ⁊ passiuam ⁊ ꝑ spirationē passi-
uā aliq̄ ab ipsis ꝑsonis in re extra distincta. ¶Qđ ꝓbo
primo:quia tunc vt argutū est supius seq̄ret compositio
ꝑsonarū ⁊ maior pluralitas q̄ trinitas in diuinis. ¶Se-
cundo:quia si ista tria p̄dicta sunt a ꝑsonis distincta ⁊ ab
essentia:aut oīa sunt ꝓducta:aut oīa improducta:aut ali
qua producta vt gn̄atio ⁊ spiratio passiua:et primuȝ vȝ
generatio actiua improducta. Sȝ non potest poni primū
vȝ ꝙ omnia sint producta. ¶Primo:quia oē ꝓductū
a suo producente realiter est distinctuȝ:sed si paternitas
vel actiua generatio est ꝓducta non potest esse ꝓducta
ab alio q̄ a prīa ꝑsona:ergo ab ea realiter est distincta.nō
minus aūt distinguitur gn̄atio passiua a secūda persona
nec spiratio passiua a tertia q̄ gn̄atio actiua a prima: er-
go in diuinis erūt sex res realiter differentes/qđ est im-
possibile ⁊ absurdū.q̄re ⁊c. ¶Secūdo:q2 pr̄ tm̄ generat
filiuȝ ⁊ spirat spūȝ sctm̄:nihil aūt ꝓducit ad īsta ab vtro
q̄ horum distinctum:nec filius ꝓducit aliq̄d distinctuȝ a
spū sancto:sed taȝ generatio q̄ spiratio passiua ponit eē
distincta in re extra a filio ⁊ a spū sctō:g̊ nullū hoꝝ potest
ꝓduci a pr̄e nec a filio nec a spiritu sancto cum spūs san
ctus non producat aliq̄d sed tm̄ ꝓducatur . g̊ ⁊c. ¶Ter-
tio:q2 nihil a filio ⁊ a spū sancto in re extra distinctum est
in diuinis ꝓductū:ergo nec aliqđ horuȝ/supposito ꝙ ab
eis omnibus distiguatur. ¶Quarto:q2 si aliqđ horū vel
oīa essent ꝓducta/vel igit̄ mediante alia ꝓductione acti
ua ⁊ passiua:vel non Sed non pōt dari primū: q2 tunc es
set ꝓcessus infinitus in diuinis in ꝓducētib9 ⁊ ꝓductis:
ergo relinquit̄ scđm.sed nihil a supposito ꝓducente diui
no est immediatius ꝓducibile q̄ alterum suppositum:vȝ
nihil immediatius est ꝓducibile a ꝑsona prima q̄ secūda
nec a secunda ⁊ a prima q̄ tertia.ergo ⁊c. ¶Nec pōt po-
ni secūdum/vȝ ꝙ illa oīa sint improducta:q2 tunc in di-
uinis essent quatuor improducta in re extra:immo.5.dis-
tincta:vȝ essentia pater gn̄atio actiua ⁊ passiua ⁊ spira-
tio passiua.Hoc autem est falsum:q2 sola prima ꝑsona et
essentia idem secuȝ est improducta.ergo ⁊c. ¶Secundo
quia tunc etiam seq̄retur ꝙ ista essent distincta realiter a
ꝑsonis ꝓductis:cū oē ens improductuȝ ab essentia di-
uina distinctum quale conceditur qđlibet p̄dictorum ab
omni ꝓducto realiter sit distinctum.ista ⁊ alia multa ab-
surda sequunt̄.g̊ ⁊c. ¶Nec pōt dici tertiū ꝙ gn̄atio acti
ua sit improducta ⁊ alia duo ꝓducta:q2 eadem inconue
nientia seq̄rentur videlicet ꝙ essent plura q̄ tria in diui-
nis realiter distincta.essent eñ quatuor ꝓducta vȝ fili9
generatio actiua ⁊ spiritus sanctus ac eius spiratio pas
siua:⁊ alia duo immo tria improducta vȝ essentia pater
⁊ eius generatio actiua:que tria cōcedunt̄ distincta existe
re in re extra.ergo ⁊c. ¶Confirmatur. q2 vt supra argu-

cbatur nihil immediati⁹ potest esse originaliter a pr̄e q̄ filius nec a patre ⁊ a filio q̄ sp̄us sanctus: sed constat q̄ si gn̄atio passiua pduceret non nisi immediate a pr̄e oīm generatione ab ipsa alia circumscripta: sicut nec spiratio passiua nisi a pr̄e ⁊ a filio consimiliter immediate. ergo nec ad generandū filiuȝ oportet ponere gn̄ationē nec ad spirandū sp̄m sanctum spirationem aliquā distinctā a psonis q̄tūcunq; modicum in re extra. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet q̄ falsuȝ rō supradicta in minore accipit qñ dicit q̄ nisi gn̄atio actiua esset ī patre passiua in filio ⁊ spiratio passiua in spiritu sancto/non magis pr̄ q̄ filius gn̄aret: nec magis filius generaret q̄ pater: nec sp̄us sanctus magis spiraretur. hoc siquidem falsum est. qm̄ vt dictum est nec pr̄ dicitur gn̄are gn̄atione actiua mediante in ipso existente ⁊ ab eo ac a filio differente: nec tali gn̄atione sic intellecta dicitur pr̄: nec filius filiatione filius nec gn̄atione passiua genitus: nec sp̄us sanctus spiratione passiua spirat⁹: sed tm̄ prima psona est generans ⁊ pr̄ quia ab ea est tali mō secunda: ⁊ secunda filius ⁊ genita qz est econuerso ab ipsa: ⁊ tertia spirata quia est a prima ⁊ a scd̄a. ad hoc aūt q̄ secūda sit a prima vel tertia a prima ⁊ a scd̄a nō req̄ritur nec pōt poni aliqua actiua pductio nec passiua distincta in re extra a psonis quarū vna est ab alia/vt probatum est supra. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem vigesimamseptimā/ī qua magister ostēdit primo q̄ pprietates psonales quas assignat August. sunt eedem cū illis quas ponit Hilarius: Secūde q̄ verbū et filius idem dicūt. eo enim verbum q̄ filius. quia de prio istoꝝ veȝ de pprietatib⁹ psonalib⁹ in p̄cedentib⁹ est q̄situm: ⁊ de earuȝ idētitate ac diuersitate: ideo illo dimisso quero de verbo. Et prio incipiendo a notiorib⁹ q̄ro de verbo creato/vtrū verbum creatum sit notitia actualis exñs in creatura intellectuali vt accidēs in subiecto. ¶ Et videt̄ q̄ sic: quia secundum August. verbum creatū est ipsa cogitatio: sed cogitatio non est aliud q̄ notitia elicita existens in creatura intellectuali actualiter cogitāte/vt accidens ī subiecto. g̃ ⁊c. ¶ Contra. qz v̄bū vocale significat verbum mentale/vt accipit̄ ⁊ expresse habetur ab August. 15. de trinitate. cap. 12. vbi dicit/q̄ verbum qd̄ foris sonat est signum verbi quod intus latet. sed verbum vocale non significat notitiam existentē in aīa subiectiue: sed potius rem intellectam existentem in aīa tm̄ obiectiue. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam duplicem dicendi modum. Scd̄o dicā alit̄ ad quesitum.

Quātum ad primum est vnus modus dicendi quorūdam dicentium q̄ verbum nr̄m non est aliq̄d absolutum puta notitia actualis seu actus intelligēdi: nec tm̄ aliquid respectiuū puta actus dicendi: sed ex vtroq; istorum duoꝝ veȝ ex actu absoluto intellectionis vt ex materiali ⁊ ex respectu dictionis vt ex formali vnū aliquid ꝯstitutum. ¶ Primum videlicet q̄ nō sit tantū actus intelligendi absolutus/pbatur. qz illud qd̄ secūdū suam rationē formalē est ad aliud non est aliq̄d absolutū sed verbuȝ est hmōi. secundū eni͞m August. verbū eo qd̄ verbum est ad verberātem ⁊ ad dicētem. ergo ⁊c. ¶ Secundum veȝ q̄ nec tm̄ sit aliq̄d respectiuum puta actus dicendi/pbatur: qz omne qd̄ est ad aliud est aliq̄d excepta relatione secundū August. sed verbū refert̄: g̃ preter dicere qd̄ est respectus est in ipso aliq̄d absolutum. ¶ Confirmatur. quia verbum est genituȝ: sed dicere non est genitū ergo ⁊c. ¶ Tertium veȝ q̄ verbum nr̄m sit aliq̄d constitutum ex actu absoluto intelligendi ⁊ ex respectu dicēdi probat̄. qz omne concretuȝ ꝯstituitur ex subiecto ⁊ ex forma denominante: sed verbū est quoddā concretū: ergo cōstituit̄ ex actu absoluto tanq̄ ex subiecto: ⁊ ex actu dicēdi respectiuo tanq̄ ex forma denolante: modo q̄ subiectum denolatur ab albedine esse album. ¶ Sed hic modus dicendi est ipossibilis ⁊ irrationabilis: quia falsum supponit ⁊ accipit fundamētū/veȝ q̄ act⁹ dicēdi sit respectiu⁹ aliquis per se vnus ab intellectu dicente seu pducente ⁊ ab actu intelligendi absoluto dicto siue pducto distinct⁹. Hoc siquidē non est verum vt sepe in p̄cedētibus est ostēsum. non eni͞m magis intellect⁹ ad pducendū actū intelligendi sibi possibilem absolutuȝ indiget aliquo respectu ab ipso ⁊ ab actu illo absoluto distincto in re extra/q̄ alia causa secunda ad pducendum effectū aliū sibi possibileȝ absolutum: sed nec ignis ad pducēduȝ ignem nec aliqua alia causa scd̄a ad pducendum effectū aliquē aliū sibi debituȝ indiget tali respectu ab ipsa ⁊ ab eius effectu in re extra distincto: cum nec sit possibilis talis respect⁹ sic sūptus/vt pbatum est in p̄cedentibus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qz vt pbatum est in prima q̄stione dist. p̄cedentis/nec actiua generatio nec passiua est in creatis necetiā in diuinis aliq̄d per se vnum a pducente ⁊ a pducto distinctū sed p dictioneȝ hmōi verbi nō pōt intelligi nec intelligit qui cā ponunt aliud q̄ pductionē actiuā intelligēdi actiuam ⁊ passiuam. g̃ ⁊c. ¶ Preterea: qz intellectus circa obiectū sibi p̄sentatuȝ specie mediante nihil immediati⁹ nec prius elicit q̄ actum absolutuȝ intelligendi: tm̄ sed si pductio actus intelligendi est ab actu intelligendi distincta/ea primo elicita mediante elicit̄ actus intelligendi. in intelligibile eni͞m est oīno q̄ pductū in esse positum seq̄tur non p̄cedat eius actiua pductio vel passiua. g̃ ⁊ pductio act⁹ intelligēdi absoluti est ab ītellectu mediāte alia ⁊ illa mediāte alia ī infinitū. hoc aūt poni nō pōt. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qz nō est ponēda pluralitas vbi nulla apparet necessitas: sed nulla est hic necessitas ponendi hmōi actum dicendi medium respectiuū inter ītellectū dicētē creatum ⁊ actū intelligendi ab eo pductū seu dictū: sicut nec inter actum volēdi spiratū ⁊ volentē spirantē aliquē actum spirandi cōsimiliter respectiuū: cum actus hmōi absoluti intelligendi ⁊ volēdi eq̄ immediate possint esse ab eoruȝ principijs pductiuis sicut act⁹ aliq̄ respectiui. g̃ ⁊c. ¶ Preterea verbū videtur dicere aliq̄d p se vnum nō per accidēs tm̄ quale est oē ex subiecto ⁊ accidente ab eo distincto realiter ꝯstitutū. ergo esto q̄ intellectus non pduceret actū intelligendi absolutum nisi mediante actu dicendi respectiuo ab eo essentialiter differente: sibi q̄ vt suo subiecto accidentaliter inherente: adhuc verbum nō esset compositum ex vtroq; istoꝝ essentialiter distinctoꝝ sed esset alterum eoꝝ tm̄. ¶ Confirmat̄. q̄ nec etiam ī diuinis verbum includit plura aliq̄ in re extra distincta: sȝ vnum tm̄: cum gn̄atio passiua non sit aliq̄d in re extra nisi psona ipsa genita/vt dictū est supra. g̃ ⁊c. ¶ Preterea nullum subiectū pducit̄ nec pductū ꝯseruatur mediāte aliq̄ accidente ab ip̄o realiter differēte ⁊ in eo actualiter existente. Hoc est euidens. quia accidens supponit suum subiectum: ⁊ ideo non potest esse mediū pducendi nec cōseruandi ipsum: sed potius ecōuerso. sed dictio verbi passiua seu pductio est accidens respectiuum vt dicunt existens in actu intelligendi absoluto pducto vt ī pprio suo subiecto: ergo nec ipso mediante actus ītelligendi absolutus pducitur nec pductus ꝯseruatur mediante dictione actiua existente subiectiue (vt dicūt) in intellectu. qz intellectus eque per se pōt ꝯseruare immediate actū intelligendi absolutum sicut talē respectiuū actum: ⁊ ita si

non potest conseruare hmōi actum sic respectiuum nisi mediante alio: nec illū aliū nisi mediante alio: τ sic in infinitū/ qđ poni nō potest. quare ꝛc. ¶ Ad primū qđ arguit qn̄ dicitur ꝙ illud qđ est ad aliud non est aliqđ absolutū: Dico ꝙ verū est ꝙ tale non est aliqđ absolutum nec etiā respectiuum tm̄ vnū nullū eīn vnū tantū est essentialr ad aliud/ cum ad aliud dicat plura realiter distīcta. τ ita si verbum est ad aliud importat duo absoluta: quorū vnū est ad alterum: τ ideo dicit relatiuum. non tm̄ est respect⁹ intelligendo per respectum aliqđ per se vnum. quare. ꝛc. ¶ Ad sc̄dm quo probat ꝙ non est actus dicendi/ cōcedo ꝙ intelligendo vt intelligit qui sic arguit per talem actum dicendi respectiuū aliqđ ab omni ente absoluto distīctū quia nec talis actus dicendi sic intellectus est possibilis in creatura nec etiā in diuina. non eīn memoria increata nec creata generat verbū mediante aliquo ab ipsa memoria τ a verbo distincto. Illud eīn Augustini dictum quomō sit intelligendum in dist. 30. ostendetur. ¶ Ad tertium quo ꝓbatur ꝙ verbum sit tale constitutū: quia omne concretum constituit ex subiecto et ex forma: Dico ꝙ ista est vl'r falsa. concretum eīn τ abstractum tantum dicunt de vocib⁹ vel cōceptib⁹ significatiuis: nec vox autem nec conceptus est aliquid ex talibus constitutū seu compositū: sed res significata per ip̄m. Si autem hoc mō accipiatur vꝫ ꝙ concretum quodcūqꝫ significat rem cōpositam ex forma τ subiecto: Dico ꝙ nec etiā hoc est verum. est eīn aliquod ꝯcretū quod non significat nisi tm̄ illud qđ significat suū abstractū vt albū τ quātum/ supposito ꝙ q̄titas nō sit distinctū aliqđ a re quāta. hoc eīn supposito de q̄ dicetur in q̄rto/ q̄tū non importat nisi rē extensam ptes extra ptes habentem/ eandē vꝫ quā importat quātitas in abstracto. similr etiā illud idē īportat et nihil aliud ab illo qđ importat similitudo in abstracto. et sic de quocūqꝫ alio noīe relatiuo. nulla eīn res per ipsum significata creata vel increata est ad aliam rē relata mediante aliquo alio ab vtroqꝫ. Ex quo sequitur ꝙ vnum relatiuū in cōcreto īportat tm̄ ip̄a extrema relata vt aliqđ ab eis distinctum: sed illud idē τ nō aliud significat relatio in abstracto. sec⁹ autē est qn̄ subiectū denoīat tale aliquo sibi addito mediante vt album albedine. De tali eīn cōcreto significante rē a subiecto distinctā ip̄m denoīantē est verū illud assumptū: vꝫ ꝙ aliquo mō importat tā subiectum q̄ etiam formā denominantem ip̄m. sed nō est tale concretū verbum. quare ꝛc.

Alia opinio excludenda est quorundam dicentium ꝙ vltra speciē/ habitū/ τ intelligendi actum/ quorū qđlibet est in anima subiectiue existens in ipsa realiter vt accidēs in subiecto/ est aliqđ obiectū formatū singularium rerū signū: qđ vocāt cōceptū formatum per intelligendi actū: τ hoc obiectum sic formatū singulariū rerum hēt esse non subiectiuum sed tm̄mō obiectiuū in intellectu intelligente aliqđ cōe nullo singularium intellecto: vt qn̄ intelligit hominem sine platone τ sorte τ sine quocūqꝫ alio singulari homine intellecto. talis enim actus intelligendi cum non habeat pro obiecto aliquem hoīem singularē nec aliquid per ꝯn̄s habens extra aīaꝫ esse aliqđ subiectiuū/ oportet ꝙ ei⁹ obiectū sit aliqđ ens ab intellectu formatū eē habens in ip̄o tm̄mō obiectiuū qđ est idolū τ signum oīm hoīm existētiū in re extra: quorū quilibet dicit in illo intelligi vt signatum in signo: et talr dicitur v'e puta genus/ species/ τ qđlibet p̄dicabilium aliorum. qn̄ eīn dicitur ꝙ aīal est genus vel homo est species: hoc ē verū aīali τ hoīe supponētib⁹ ꝓ hmōi obiectis formatis plurīū singulariū rerū signis. ¶ Tūc dicūt isti ꝙ verbū vt ab August. accipit dicit nō tm̄ act⁹ intelligendi simplex vel ꝯplex⁹ exn̄s ī aīa subiectiue: sed etiā ꝯceptus p̄dict⁹ seu obiectū mediāte actu intelligendi formatū hn̄s esse ī aīa tm̄mō obiectiuū. Hoc autē ꝓbāt p beatū August. 15. de trin. c. 12. sic dicētē. De his nūc disserim⁹ q̄ nūc cogitam⁹ τ nota sūt nobis etiā si nō cogitētur a nobis: sed certe si ea dicere velimus nisi cogitata nō possumus. ¶ Ex istis verbis vt dicūt intelligit August. ꝙ nō tm̄ act⁹ intelligēdi seu cogitandi exn̄s subiectiue ī mēte sed etiā illa q̄ cogitant q̄ q̄dē non pn̄t esse nisi in mente nec sine cogitatione pn̄t dici verba: sicut vt dicunt propositiones τ conceptus non possunt cogitari nec possunt esse nisi actualiter cogitentur. τ ita ista omnia possunt dici verba. ¶ Sed hic mod⁹ dicendi deficit dupliciē. Primo enim ꝯsimiliter sicut prior deficit/ vꝫ q: sicut ille ita τ iste falsū fundamentū accipit: vꝫ ꝙ in intellectu sit tale obiectum formatū per intelligēdi actū habens esse tātūmō obiectiuū. Secūdo: q: esto ꝙ hoc assumptū esset verum tale ens habens esse tantūmodo obiectiuū nō posset dici verbū. ¶ Primū/ vꝫ ꝙ illud assumptū sit falsū pluries in precedentibus est ostensum vbi cōtra tale esse obiectiuū p intelligēdi actū fabricatū plr̄i⁹ est argutū τ probatum ꝙ nullo modo esse hmōi est ponendū. nullum enim ens est possibile cui repugnet esse per se τ in alio subiectiue: cum omne ens possibile sit substātia vel accidens. si accidens potest esse in alio subiectiue: per se autem/ si substantia. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat. q: diuersis intelligentibus aliquod cōmune puta hoīem nō intellecto aliquo homine singulari/ constat ꝙ actus isti diuersi τ diuersorū intellectuum non possunt terminari ad vnū numero obiectum formatū. non eīn diuersi intellectus possunt hēre saltem naturaliter eundem actum intelligendi sed diuersos: per quos si forment aliqđ obiectum non possunt formare vnum obiectum numero sed diuersa. Hoc supposito quero quare vnus intellect⁹ potest intelligere magis obiectum a se q̄ ab alio intellectu formatum: et in ipso dicitur intelligere res extra singulares quarum hmōi obiectum formatum dicitur esse signū. aut enim hoc est: quia ab eo hoc obiectum τ non alterū est formatum effectiue aut quia hoc obiectuꝫ τ non alterum est in eo subiectiue. Sed non potest poni primū/ videlicet ꝙ q: est ab ipso effectiue: quoniam hoc nihil facit ad hoc ꝙ possit intelligi magis q̄ alterū ab ipso nō effectum. nō eīn minus actus intelligendi vel volendi a deo ī ipsus creature intellectualis pōt ab ipsa intelligi per actū reflexū q̄ actus ab ipsa elicitus effectiue. si etiam p impossibile intellectus creatus posset ꝓducere aliqđ extra se non magis tale ens ꝓductū posset esse eius q̄ alteri⁹ intellectus obiectū. Nec pōt poni ab eis secūdū: tū q: vt dicūt tale obiectū formatū nullū hēt esse alicubi subiectiuū: nec p ꝯn̄s magis est ī intellectu formante q̄ in alio nō formāte ip̄m: tū q: esto ꝙ esset subiectiue ī intellectu ip̄m formāte nō magis posset ab ipso intelligi q̄ ab alio intellectu maxime separato. nihil eīn preter actum seu mētis conceptuꝫ τ velle vel nolle est in aliquo intellectu creato subiectiue qđ nō possit consimiliter intelligi ab alio ītellectu sepato sicut ab illo in q̄ existit subiectiue. Licet enim intellectus vnus non possit vti specie in alio existente modo quo ipse ea vtitur videlicet vt signo quo mediante tendit in obiectum per eam representatū: nec etiam habitu vt eo mediante eliciat actum promptius sicut facit habituatus: vtrūqꝫ tm̄ istoꝝ videlicet tam speciem q̄ habitū q̄ oē aliud p̄ter actus p̄dictos existēs in intellectu subiectiue potest habere sicut τ ille in quo existit actualiter vt obiectuꝫ. quare ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. si obiectum actus intelligendi hominem in communi est aliqđ per actum intelligendi ibi formatum habens esse tantummodo obiectiuū/ quero per quem intelligendi actū formatur ens huiusmodi obiectiuū. aut eīn formatur per ip̄m met actū

caluo est obiectum: aut p aliud puta per actū intelligen di aliquem hominem singularem. sed nō potest poni pri mum: q per nullū intelligendi actū formaƚ nec ɔstituiƚ i aliq̄ esse ab eo distinctū suū obiectū. nec eīm creatura a deo ab eterno intellecta ꝛ volita habuit aliq̄d eē ab ei⁹ actu diuino fuit obiectū eternum distinctū. nec pōt etiam poni secundum. qm̄ si per aliquem intelligendi actum formaƚ aliq̄d tale obiectū intelligibile vt signū seu idolum rep̄sentatiuum alicui⁹/ nō nisi illud q̄d fuit obiectū p actum hm̄ōi intellectū: ergo per actum intelligendi sortem vel quemcūq; aliū hoīem singularem nō pōt formari aliq̄d obiectum rep̄sentatiuum oīm hoīm. nō eīm aliq̄d p actū intelligendi formatū pōt magis esse rep̄sentatiuum plu riū obiectoꝝ q̄ ipse actus ei⁹ formatus: sed act⁹ itelligē di sortē vl̄ quēcūq; aliū hoiēz singularē tm̄ nō pōt eē oīm hoīm. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaƚ. q null⁹ act⁹ itelligēdi magis q̄ volēdi vel sentiēdi est productiu⁹ seu formatiuus alicui⁹ ab ipso distincti non existentis in eius subiecto. producitur enim actione immanente: quia nec ipse nec aliquid per eum producitur extra eius subiectum ipsius principium productiuum: sed ens huiusmodi obiectiuum non poniƚ i eo esse/ cum nullū ponaƚ habere esse alicubi subiectiuū. ergo ꝛc. ¶ Secundum/ vez q esto q poneret tale obie ctum p̄dictum formatū non posset dici verbū/ de quo hic est sermo/ p̄batur. quoniam hic nō loq̄mur nisi tm̄ de ver bo mentis interiori/ de quo dicit August. 9. de trini. cap. 8. Sic veracē notitiam tanq̄ verbum apud nos habem⁹ ꝛ dicēdo itei⁹ gignim⁹ nec a nobis nascendo discedit. sz scd̄m opinantez p̄dictū obiectū illud q̄d ponit forma tū per intelligēdi actū nō est interi⁹ in mēte intelligētis. cū eīm vt dicit nullū alicubi eē habeat subiectiuū nō ma gis est in intellectu ip̄m formāte q̄ in alio. ergo ꝛc. ¶ Cō firmatur: q illa q̄d est in intellectu habēs esse subiectiuū ꝛ cuz hoc est rei intelligibilis rep̄sentatiuū signū/ magis videƚ posse dici verbū mētis q̄ illō q̄d lz sit rei signū: nul lū tm̄ hēt i mēte eē subiectiuū: sz spēs itelligibilis q̄ est i telligibilis rei signū existit in aīa vt accidēs i subiecto: nec tm̄ dr̄ verbū: g mīn⁹ pōt dici verbū tale obiectū forma tū nullū hn̄s esse i aīa subiectiuū. ¶ Preterea v̄bū pōt esse ꝛ frequēter ē i aīa nō itellectū. sufficit eīm q sit intel lectū ei⁹ obiectū. sz ens hm̄ōi q̄d poniƚ obiectiuū nō pōt manere vt ponit opinās nisi actualiter intellectū: nec tm̄ ꝓpter ip̄m intellectū pōt dici itelligi ei⁹ obiectū cui⁹ ip̄z vt ait opinās dicitur eē signū. Hoc p̄baƚ. qm̄ lz itellect⁹ intelligat ꝛ sensus sentiat obiectū p speciē rep̄sentantez ip̄m qm̄ vtiƚ specie nō vt obiecto tendēdo in ipsā p actuz sz vt medio tēdēdo in obiectū p eā: illō tm̄ qm̄ ipsā respicit vt obiectum intelligēdo eā ex hoc dr̄ intelligere ei⁹ obie ctū magis q̄ qui itelligit angelū dicaƚ itelligere asinū. ꝓ pter nullum eīm obiectū intellectū vel dilectū pōt dici in telligi nec diligi aliq̄d alterū obiectū ab eo essentialiƚ et totaliter distinctū. sed tale obiectū formatū q̄d intellect⁹ intelligit vt opinio ista ponit qm̄ itelligit aliq̄d cōe puta hoīem/ est distictū totaliƚ ab oī re singulari cui⁹ dr̄ esse si gnū etiā magis q̄ vnū singulariū ab alio distinguaƚ: g ꝓ pter tale obiectū formatū intellectū nullū singulariū per ip̄m significatū pōt denoīari existere intellectū magis i mo minus/ q̄ ꝓpter vnū singulare intellectū puta sortez plato dicaƚ intellectus: cū magis hō cōis hn̄s esse tm̄ ob iectiuū sit distinctus ab oīi homine singulari q̄ vn⁹ hō singularis ab alio. q̄re ꝛc. ¶ Confirmaƚ. quia per hoc q aīa intelligit vel diligit nullum ens habet aliquod esse obiectiuum nisi illud q̄d est talium actuum obiectū: q̄d videlicet est intellectum actualiter ꝛ dilectuz. sed res ha bens esse extra aīam subiectiuū potest esse taliū actuū obiectum. non potest autem actu esse obiectum nisi intel lectu actu intelligente: ergo non minus res extra aīam existens actualiter intellecta pōt dici verbum q̄ tale ob iectum formatum magis ab actu intelligendi distinctuz q̄ res habens esse subiectiuum distinguatur ab ipso. sed hoc est falsum. non enim res aliqua intellecta ab omni actu intelligendi distincta dicitur proprie esse verbum. er go ꝛc. ¶ Ad illud quod opinans predictus primo argu it quando dicit q intellectus potest intelligere hominez non intelligendo aliquem hominem singularem/ appa ret ex declaratis in distinctione tertia quomodo hoc sit i telligendum. Si enim intelligatur vt qui sic arguit intel ligit q conceptus quo intelligitur homo nullo singulari homine intellecto sit cōceptus alicui⁹ vnius obiecti dis tincti ab omni homine singulari: sic est falsuz: quia nec ali q̄d obiectū distinctū ab oīi homine singulari est magis homo q̄ asinus: nec per consequens actus aliquis intel ligendi aliquod tale obiectum distinctū ab omni hoīe singulari potest dici conceptus hoīs magis q̄ asini vel angeli si sit alterius obiecti ab eis. nō ergo est intelligen dum nullo singulari homine intellecto posse intelligi ho minem tanq̄ aliquod obiectū distinctū ab omni homine singulari: modo quo est verum dicere intellectum posse intelligere angelum vel lapidem nullo intellecto homi ne singulari: sed q potest haberi conceptus aliquis con fusus per quem lz apprehendantur omnes homines sin gulares: nullus tamen distincte magis q̄ alius percipitur sicut videns album ꝛ nigrum a remotis dicitur videre co lorem ꝛ non albedinem nec nigredinem: non q color qui dicitur visus sit res alia a nigredie ꝛ ab albedine: sed q per actum ipsum quia confusum ꝛ imperfectum sic albe do ꝛ nigredo videntur indistincte ꝛ imperfecte q per ta lem actum sensus non potest distinguere inter ipsa. sic si militer in proposito est dicendum: vt in precedētibus fuit plures declaratum. ¶ Et quando additur q illud obie ctum formatū est species ꝛ genus ꝛ oē aliud p̄dicabile: Dico q falsum est. nihil eīm distinctum ab oīi conceptu ꝛ voce significante est species neq; genus nec aliq̄d vlē cū omne vlē sit de pluribus predicabile ꝛ solus cōcept⁹ ꝛ vocalis terminus sit predicabilis vt dictum ꝛ p̄batuz est sepius in precedentibus. ¶ Ad illam auctoritatem Augustini apparet q male illa auctoritas ꝛ contra men tem August. exponitur. non eīm August. intendit nec ex auctoritate ista innuit q verbum dicatur obiectum cogi tatum q̄d quidem non potest esse nisi in mēte actu cogi tante: sed q rem aliquaz non possumus dicere hoc est ex primere alteri nisi cogitatā/ hoc est actu pre intellectam. ex hoc autem non sequitur q obiectum cogitatuz sit ver bū. Et esto q hoc intendat Augustinus: videlicet q illō obiectum cogitatum dicatur verbum quod precise est in mente actu cogitante: ex hoc non sequeretur q esset verbum hoc de quo tu arguis/ videlicet obiectum forma tum singularium rerum signum. quoniam huiusmodi ob iectum vt dicis/ non est in mente subiectiue sed tantum modo obiectiue. sed res extra animam existens non ali quod tale ens fictum est q̄d habet esse tantum in mente obiectiuum ꝛ non nisi in mēte actualiter cogitante: ergo magis hoc obiectum verum q̄ tale fictum deberet poni verbum si hoc q̄d ille qui sic arguit accipit esset verum. sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Preterea falsum etiam est aliud quod addit vltimo quando dicit q propositiones ꝛ conceptus sunt talia que non possunt esse nisi actuali ter cogitentur. quoniam nullus actus intelligendi rect⁹ simplex/ vel complexus qualis dicitur propositio forma ta in mente/ exigit actum reflexum: sed nullus concept⁹ intellectus creati rectus intelligitur nisi p aliū actum videlicet per reflexum: ergo potest esse in mente cōcept⁹ simplex rectus ꝛ complex⁹ videlicet propositio ip̄a abs q; hoc q actualiter intelligantur. ¶ Confirmatur. quia

per nullũ actũ intelligendi simplicẽ vel cõplexum põt intelligi nisi eius obiectũ. sed nullus actus intelligẽdi alicuius intellectus creati põt esse obiectũ suiipsi⁹ sed alterius actus ab ipso realiter distincti. ergo licet nec ꝓpositio nec aliq̃ alia simplex notitia possit esse in mẽte per quã eius obiectum nõ intelligat: põt tamẽ esse absq; hoc ꝙ ipsa itelligat. quare ⁊c. ¶ Preterea ꝓpositio omnis in mente formata nullũ esse habet subiectiuũ. est eñ in mẽte sicut accidẽs in subiecto. ꝯstat eñ ex duob⁹ actibus intelligẽdi simplicib⁹: quorũ vnus dicit subiectũ ⁊ alius p̃dicatũ/ vt in p̃cedẽtib⁹ fuit sepius declaratũ. ergo falsũ est qȯ iste supponit hic/ vez ꝓpositionem ⁊ cõceptũ aliquẽ habere esse in mẽte tantũmȯ obiectiuũ; non aliquod subiectiuũ. ¶ Cõfirmat. q: omẽ accñs realiter existens exigit subiectũ in quo actualiter est exñs. sed ois ꝯceptus vt ab obiecto ꝯcepto distinctus siue sit simplex siue cõplexus vt ꝓpositio ipa formata/ est accidẽs realiter ⁊ de gñe qualitatis. ergo tã ꝓpositio in mẽte formata q̃ etiã ꝓpositio ore ꝓlata habet esse aliqȯ subiectiuum. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quesitum

aliter est dicendũ: est sciendũ ꝙ verbũ vt potest haberi ex dictis Aug. in diuersis libris de trinitate multipliciter potest sumi: ⁊ hoc loquẽdo de verbo intus in mẽte formato: de quo solũmodo hic est sermo. quõcunq; autẽ verbũ ab Aug. acceptũ semꝑ verbũ est signũ. licet eñ nõ omẽ signũ sit verbũ: ecõuerso tñ omẽ verbũ est signũ existẽs in anima. Existũt aũt in anima aliqua subiectiue vt actus tam cognitiui q̃ iudicatiui q̃ appetitiui et habitus ac spẽs: alia obiectiue tantũ/ vt ois res extra animã ab ipsa anima intellecta. omne eñ obiectum cognitum dicit esse obiectiue in cognoscẽte mediãte actu cuius est obiectũ. Act⁹ aũt cognitiuus est multiplex/ videlicet sentiendi/ ⁊ intelligendi/ simplex/ ⁊ ꝯplexus/ rectus/ ⁊ reflexus.

Hoc p̃misso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ nihil est verbũ qȯ habet esse in intellectu ĩ tũmȯ obiectiuũ. ¶ Hec ꝓbat. qm̃ vt supius est arguтũ/ verbũ de quo est hic sermo est interius realr̃/ vez in mente intelligẽtis: sed qȯ habet esse in ipso tantũ obiectiue nõ subiectiue vt accidẽs in subiecto/ nõ est in eo realiter: sed tantũ intentionaliter. nec eñ lapis intellectus est in intelligẽte realius q̃ alius nõ intellectus: q: lapis intellectus solũ dicit esse in intelligẽte denominatiue: denoĩatiõe sumpta ab actu existẽte in ipõ itelligente a quo aũt huiusmodi a lapide eius obiecto non minus q̃ ab alio qui nõ est eius obiectũ/ realr̃ est distictus: nec per ꝯñs propter ipsum lapis eius obiectũ est in intellectu realius q̃ alius lapis qui nõ est eius obiectuz. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. q: omẽ verbũ est signũ: sʒ nullũ ens habẽs in intellectu esse tñ obiectiuũ nõ aliqȯ subiectiuũ; est intẽtionale seu mẽtale signũ sed poti⁹ significatũ. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ aut hmõi ens esse in ĩtellectu obiectiuũ habẽs est extra aĩam subiectiue: aut nullũ habet esse alicubi subiectiuũ: sed tm̃ in aĩa obiectiuũ. sed secũdũ nõ põt poni: q: tale ens vt ꝓbatũ est impossibile est. ergo relinquit primũ. sed res extra ĩtellecta nõ est signum intellectuale sed significatũ cũ sit obiectum intellectũ ꝑ ipsi⁹ intellectus ꝯceptũ. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idẽ arguit ꝑ Aug. qm̃ ipe Aug. a quo p̃ncipaliter est habitũ ĩ creaturis hoc vnũ/ nũq̃ vocat ṽbũ obiectũ intellectũ. nec eñ lapis vocat verbũ: nec aliqȯ obiectũ aliud intellectũ ab oĩ actu intellectus distinctũ. qua ratiõe eñ vnũ taliũ diceret ṽbũ/ eadẽ qȯlibet alioꝝ. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat. q: nõ min⁹ verbũ intellectuale q̃ vocale distinguit a suo significato obiecto. sed sic distinguitur verbũ vocale a suo significato: ⁊ sic verbũ vocale dr̃ de voce significatiua ꝙ nõ dicit de aliqua alia re significata ꝑ ipsaz. ergo ⁊c. ¶ Secũda ꝯclusio est. ꝙ nihil etiã vocat verbũ qȯ est in aĩa subiectiue ⁊ est distinctũ ab oĩ actu cognitiuo iudicatiuo ⁊ intellectiuo. ¶ Hec apparet. nec eñ aliq̃s actus appetitiuus vt amor vel odium nec aliq̃s habitus appetitiu⁹ vel cognitiuus/ nec act⁹ etiã sensitiuus nec spẽs aliqua dicit esse verbũ. nec Augusti. eñ in lib. de tri. in quo specialr̃ loquit ⁊ dicit multa de verbo: nec aliq̃s alioꝝ doctorũ hoc vocabulo vtentiũ vocat verbũ aliq̃d p̃dictoꝝ: nec qȯcũq; alterũ in aĩa ponat qȯ ab omĩ actu intellectus taz cognitiuo q̃ iudicatiuo realiter distinguat. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ verbũ ab Aug. vocat ois actus intellectiuus tam simplex q̃ cõplexus appꝛehẽsiuus q̃ etiã iudicatiuus. ¶ Hec apparet. vocat eñ August. verbũ omnẽ intellectiuum actũ vlr̃. decimoq̃nto de tri. cap. xi. vbi sic dicit: Si verba nõ sonãt ĩ corde tuo q̃d vtiq; cogitas: quasi dicat nihil: q: nullus põt aliquid mẽtaliter cogitare nisi existẽte in eius mẽte aliqua cogitatione. ois aũt cogitatio ĩtellectualis siue incõplexa siue cõplexa dicit esse verbum alias posset aliq̃s aliq̃d cogitare ṽbo nõ existẽte ĩ ipo quod non est verum/ magis q̃ econuerso secundum Augustinũ: vt vez aliquid cogitetur verbo nõ existẽte ĩ ipso intellectu alibi. Secũdo Aug. vocat verbũ nõ vlr̃ oẽm intellectiuũ actũ/ sed p̃cise actũ cõplexũ ꝑ quẽ alicui assentit vel dissentitur/ vt apparet decimoq̃nto de trinit. c. xvi. vbi sic dicit: Verbũ vero nõ est nisi qȯ de re que scitur gignit. falsum est isto mȯ verbũ nostrũ: nõ est cũ fallimur. cũ aũt dubitamus nondũ est verbũ de re de qua dubitam⁹. hic cõstat ꝙ August. vocat verbũ nõ vlr̃ omnez intelligendi actũ sed tantũ illũ ꝑ quẽ alicui assentit vel dissentit: q: ⁊ act⁹ talis vez assẽtiẽdi vl̃ dissentiẽdi seu iudicãdi sequit post actũ intelligendi complexũ: ⁊ ideo dicitur generari de re scita: hoc est preintellecta. non eñ potest haberi actus assentiendi vl̃ dissentiendi nec iudicandi nisi presupposito actu intelligendi. nec enim potest aliq̃s iudicare: ergo tur nec ipsi assentire nec etiã dissentire. hmõi autez actus assentiendi vel dissentiendi et iudicandi/ vt ostensum est alibi/ est distinctus ab omni actu intelligendi. ergo ⁊ ce. ¶ Consimili modo videtur accipere verbum decimoq̃nto de trini. cap. xi. vbi sic dicit: Necesse est cum verbum loquimur. i. qȯ scimus loq̃mur ꝙ ex ipsa scientia quã memoria tenemus nascat verbũ. ⁊ subdit. Formata q̃ppe cogitatio ab ea re quaz scimus verbuz est quod in corde tenemus: quod nec grecum est nec latinuz nec lingue alicuius alterius. Alibi etiam accipit verbum pro notitia cum amore producta vt nono de trinitate cap. octauo: vbi dicit ꝙ verbũ amore concipitur. ¶ Sic igitur ex predictis ⁊ alijs multis in diuersis libris Augustini contentis/ patet ꝙ Augustinus aliquando vocat verbum ⁊ sic potest vocari vniuersaliter omnis actus intellectus siue sit actus intelligendi simplex vel complexus/ vt propositio in mente formata: siue sit actus assentiendi vl̃ dissentiendi vel iudicandi sequens actum intelligendi complexuz. ¶ Sʒ est hic dubium an actus intelligendi dicatur verbum precise vt ab intellectu creato productus: an vt absolute et quomodocunq; in esse positus et acceptus. ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ vnus ⁊ idem numero actus totaliter tam essentialiter q̃ accidentaliter inuariatus nullo sibi addito nec amoto potest produci immediate et totaliter a prima causa/ secunda puta memoria creata ad ipsum nullatenus coagente: ⁊ ab ipsa causa secunda videlicet a memoria creata insimul ⁊ a prima. non enim ꝑ hoc ꝙ effect⁹ aliq̃s cause scḋe possibilis ab ipã cã scḋa

ꝓducitur aliquid positiuū est in ipō qđ nō possit esse in eo vt a pma causa tm̄ producto: cū pma causa possit per se agere ad oē positiuū producibile a secūda causa absq; ipsa secunda causa ad ipsum agente / vt alias in secundo prolixius ostendetur: cum hoc tamen stat ꝙ licet effectus vt a pma causa tantum vel vt ab ipsa pma ⁊ a secunda insimul productus sit idem ⁊ totalit̄ inuariatus / potest vocari vno nomine vt a secūda causa ⁊ alio vt a pma causaliter est productus: sicut si a pma causa maxime si sine passo psupposito est productꝰ dicitur creatus non generatus: econuerso autem si a secunda causa actus intelligēdi est productus dicitur generatus: nec tamen generatus est accidētaliter nec substantialr̄ seu essentialit̄ alius q̄ creatus. ⁊ ita ad propositum: cum noīa sint ad placitū imposita: hoc qđ dico verbum potest dici vel de actu intelligendi intellectus creati a quocūq; in esse positi vel de ipso vt tm̄ a memoria creata producto. ⁊ vt sic positus in esse actus intelligēdi vocatur ab Aug. ⁊ ab alijs doctoribꝰ cōiter v̄buz sicut enim in diuinis persona producta modo nature dicitur verbū: ita ⁊ in creaturis actus intelligendi nō qūocūq; in esse positꝰ: sꝫ mō nature ꝓductꝰ vocat̄ a doctoribus verbū. ¶ Ex p̄dictis apparet falsum esse dictū quorūdā ponētiū ꝙ actus intelligēdi a solo deo creatus nō est verbū: quia caret dictione passiua sine qua actus intellectiuus nō dicit̄ esse verbū. hoc em̄ falsum est intelligendo vt ipsi intelligūt per dictionem passiuam formā aliquā positiuam actui inexistentē: ⁊ ab eo realit̄ differentem. nec enim passiua nec actiua dictio est aliquа talis forma: ⁊ esto ꝙ esset posset vtiq; actus intellectiuus simul cum ipsa fieri a prima causa sine creata memoria coagente. ergo actus intellectiuus a deo productus nō ideo nō dicitur verbum quia caret aliquo qđ habet qñ a memoria creata est dictꝰ: sed solū q: hoc nomē verbū nō est īpositū ad significandū talē actū vꝫ intellectuū nisi vt a mēoria creata modo nature ꝓductū. ⁊ ideo non dicit̄ de ipō vt a supnaturali agēte libere ꝓducto: sicut nec hoc vocabulū creatū dicit̄ de aliquo effectu ab aliqua causa secunda sed tantū a prima ꝓducto: licet vnꝰ ⁊ idē effectus secūde cause possit esse pme. eūdē em̄ calorē numero ꝓductum ab igne potuit ꝓducere deus: a quo productꝰ sine subiecto p̄supposito dicitur creatus non autem vt ab ipso igne causatus: cum tm̄ scđm se sit totaliter inuariatus. ⁊ ita in proposito de verbo cōsimiliter est dicendū. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ etiā amor factus dicit̄ spiratus ille solus qui est a voluntate creata productus: non autē ille qui est a deo creatus: nec tamen amor a deo vel a volūtate creata ꝓductus est essentialr̄ nec accidētaliter variatus. ¶ Hec apparet ex p̄cedentibus. qm̄ sicut doctores vocant verbum actū intelligendi: qđ etiā vocāt dictū: nō vt a quacunq; causa sed tantum vt a memoria ꝓductum: a qua tamen producitur productione seu dictione actiua nec passiua mediāte ab ipso actu ⁊ a memoria differēte: ita ⁊ de amore consimiliter ꝓp̄a est dicendū. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicendū est ꝙ August. nō intendit dicere ꝙ omne verbū vocale significet verbum intellectuale loquentis: accipiendo ꝓprie significare prout est signi respectu signati: sed pro quāto verbū vocale ⁊ mentale sunt eiusdem signati duo signa ordinata: quorum pmū est verbū intellectuale ⁊ secūdum vocale. ⁊ ideo q: vocale exigit ⁊ supponit mentale seu intellectuale: licet non vt suū significatum: sed vt p̄uium signum quo mediante vocale verbum imponitur ad significandum illud idē qđ per ipsum intellectuale verbum est significatum: propter hoc tantum dicitur eius signum.

Secundo quero de verbo increato:

Utrū solus dei filius sit verbū increatuꝫ. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. quia in diuinis est vnicum verbū tantū. sed dei filius dicit̄ verbū. iuxta illud Joan. pmo. Verbū caro factū est. ergo nulla alia ꝑsona diuina dicit̄ esse verbū. ¶ Cōtra. q: omnis intellectualis notitia dicit̄ esse verbū: sed omnis persona diuina non magis vna q̄ alia est sapiētia seu intellectualis notitia increata. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo em̄ inquirā an solus dei filꝰ sit suppositū genitū increatū. Secūdo dicā ad quesitū: vꝫ an sit verbum.

Quantum ad primum est opinio cuiusdā

dā dicentis ꝙ in diuinis nihil absolutū est genitū. Qđ probat. qm̄ secundū beatū Augustinū pmo de trinit. semꝑ est realis distinctio inter generās ⁊ genitū. sed nihil absolutū in deo distinguit̄ realiter ab aliquo qđ sit ī ipso. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc infert secūdo: ꝙ genitū suppositū diuinū est persona relatiua: hoc aūt nō pōt vt dicit ratione ꝓbari: sed habet sola fide teneri. ¶ Sed hic modus dicendi dupliciter deficit. Primo. quia nō magis ostēdit dei filium esse genitum q̄ spiritū sanctū. non em̄ magis filius dei est ꝑsona relatiua q̄ spiritus sanctus. ergo quia ꝑsona relatiua / nō sequit̄ ꝙ sit gn̄atꝰ magis q̄ spiritus sanctus: quem constat non esse genitum sed spiratū. ¶ Secundo. q: videtur ista opinio ponere in diuinis diuersitatē aliquā in re extra inter absolutū ⁊ relatiuū in diuinis: cum tamē talis diuersitas sit omnino impossibilis vt sepe in precedētibus est probatū. ¶ Assumptuꝫ apparet. quoniā illud absolutū qđ ponit esse ī genitū a relatiuo qđ dicit esse genitū innuit sicut ⁊ alibi expresse ponit esse distinctū in re extra. hoc aūt est īpossibile. ergo ⁊c. ¶ Nec valet ratio ꝑ quam arguit. quoniam quādo dicit ꝙ nihil in diuinis absolutum est genitū aut ꝑ absolutū intelligit vnū ens tantū ad nullum alterū a se distinctū realiter cōparatum: ⁊ sic cōcedo ꝙ nec in diuinis nec in creaturis generatur nec ꝓducitur aliquod absolutum: cum nihil possit ꝓducere realit̄ semet ipsum. aut ꝑ absolutum intelligit quodcūq; vnicuꝫ ens relatum seu cōparatū ad alterum ꝑ seipsum non aliquo mediante ab vtroq; eoꝝ differēte. ⁊ sic est falsuꝫ. hoc em̄ modo oē ꝓductū tā increatū q̄ creatū est absolutū: licet ad ꝓducens ipsum realit̄ sit relatū. non em̄ vt in precedētibꝰ est probatū: ꝓducit̄ ab eo mediante ꝓductiōe tāq̄ aliquo a ꝓducente ⁊ a ꝓducto distincto: sed sicut ē ab ipso immediate productū: ita est ad ipsum immediate relatū: cū nec ꝓductū ad ꝓducēs eē relatū sit aliud q̄ ipm̄ ab eo esse ꝓductū. ¶ Et qñ addit̄ ī minore ꝙ nihil absolutū distinguit̄ ab aliq̄ qđ sit in ipō: cōcedo accipiēdo absolutū pmo mō: vꝫ ꝓ aliq̄ vno tm̄ a quo nullū alterū est ꝓductū: mō quo essētia dicit̄ absoluta: nō aūt accipiendo absolutū scđo mō: vꝫ ꝓ ente ꝑ se vno ꝑ se relato ad alterū ꝓducēs ipm̄: mō quo oīs ꝑsona diuina ꝓducta ē ad ꝓducentem relata. ¶ Et iđ qñ infert scđo p̄dicta opinio ꝙ suppositū diuinū genitū est ꝑsona r̄latiua: si ꝑ ꝑsonā relatiuā ītelligas rē aliquā distinctā ab essentia absoluta q̄ nec ē generās nec genita: sic ē falsū. si aūt ꝑ ꝑsonā relatiuā ītelligas rē ab eē̄ntia absoluta īdistictā ⁊ tm̄ a ꝓducēte realr̄ distinctā ⁊ ad eā relatā nō mediante aliq̄ ab vtroq; distincto: sic ꝯcedo: sꝫ ex hoc nō sequit̄ qđ opinio ista p̄dicta ītēdit: vꝫ ꝙ ꝑsona diuina ꝓducta sit relatiua aliq̄ mediāte ab ipā ⁊ ab alia ꝓducēte distincto. ¶ Et iđ quantū ad istū articulū alit̄ est dicēdū. Ad cuiꝰ euidētiā est sciendū ꝙ genitū dupliciē potest sumi. Uno modo large ꝓ omī substātia ꝓducta ab alia. ⁊ alio modo stricte tantum pro substantia producta modo

nature siue primo modo siue secundo accipiatur genitũ dupliciter põt itelligi substãtiã creatã vel ꝑsonã increatam esse genitã. Uno modo ꝙ sit genita gñatione mediante ab vtraqꝫ substantia vꝫ tam a generante ꝙ̃ a genita differente. Alio modo: ꝙ sit genita absqꝫ tali generatione aliqua mediante.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cõclusiões

¶ Prima est. ꝙ accipiẽdo genitũ primo mõ / filius dei est genitus. ¶ Hec apparet. quia omnis substantia producta ab alia dicitur genita isto modo. sed constat dei filium esse substantiam increatam productam a substãtia increata: videlicet a patre vt tenemus ex fide. ergo ⁊c. ¶ Secunda est. ꝙ nõ solus dei filius est genitus accipiendo genitũ dictõ modo. ¶ Hec apparet. q̃m nõ min⁹ spiritus sanctus ꝙ̃ filius est substãtia increata ꝓducta a substãtia increata. sed oẽ tale ꝓductũ dicit̃ genituꝫ isto modo. ergo ⁊c. ¶ Tertia est. ꝙ accipiendo genituꝫ secũdo modo vꝫ ꝓ substãtia modo nature ꝓducta / sola filij ꝑsona est genita nec aliqua alia ĩ diuinis. ¶ Hec apparet. q̃m licet idẽ sit ꝑncipiũ generatiuũ verbi ⁊ spiratiuũ spiritus sancti: vꝫ ipsa diuina essentia: tamen ipse dei filius solus procedit a patre modo nature: spirit⁹ autem sanctus ꝓcedit ab vtroqꝫ ꝑ modũ volũtatis: vt ostẽsum fuit supius in dist. nona. sed genitũ hic vocat̃ qd̾ est ꝓductũ ab alio isto modo vꝫ ꝑ modũ nature: nõ aũt qd̾ est ꝓductũ ꝑ modũ volũtatis. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃ per illud symboli. Filius a patre solo est nõ factus nec creatus sꝫ genit⁹: spiritus aũt sanct⁹ a patre ⁊ a filio non factus nec creatus nec genitus sed ꝓcedẽs. Quomõ aũt sit intelligendũ filiũ ꝓduci ꝑ modũ nature ⁊ spiritũ sanctum ꝑ modũ volũtatis / apparet ex dictis in ꝑcedentibus vbi supra vꝫ in dist. nona: ⁊ alibi sepe. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est. ꝙ dei filius est a patre genit⁹ non mediante aliqua gñatione distincta ab ipõ ⁊ a patre generãte: sicut ⁊ ꝯsilr̃ spiritus sanctus est spiratus a filio ⁊ a patre vꝫ absqꝫ aliqua spiratione mediãte a ꝑsonis distincta. ¶ Hec apparet ex sepe dictis in ꝑcedẽtib⁹. vt enim frequẽter superius est arguitũ / si diuina productio ad intra esset in re extra distincta a ꝑsona producente ⁊ a ꝑsona ꝓducta / essent in diuinis plura distincta ĩ re extra ꝙ̃ tria. hoc aũt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Assumptũ apparet. quia cõstat ibi esse tres personas. ⁊ ita si earuꝫ ꝓductiões puta actiua ⁊ passiua generatio ⁊ spiratio sunt distincte ab eis oĩbus in re extra / erunt ibi sex distĩcta: vꝫ tres ꝑsone ⁊ tres ꝓductiones: quaruꝫ due sunt passiua gñatio ⁊ passiua spiratio ⁊ vna actiua vꝫ generatio ipsa ⁊ essentia: quam similiter ponunt isti predicta concedentes esse distincta / distingui ab eis omnib⁹ in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia non minus productum potest attingi a producente passiue sine productione mediante passiua ꝙ̃ producens attingat ipsum actiue sine aliqua mediante productione actiua ab ipõ ⁊ a producto distincta. ¶ Hoc conceditur ab omnib⁹ ponentibus huiusmodi productiones distinctas a ꝓducẽtibus ⁊ productis tam in creaturis ꝙ̃ etiam in diuinis. oẽs eñ ponunt in producẽte productionem actiuam sicut ⁊ in producto ab ipso productionem passiuaꝫ. sed pater ⁊ filius spirant actiue spiritum sanctuꝫ absqꝫ aliqua spiratione actiua distincta ab eis ⁊ ab ipso spirato sancto spiritu in re extra. ergo nec in spiritu sancto oportet ponere spirationem passiuam tanꝙ̃ aliquid ab eo in re extra distinctum: nec per consequens generationeꝫ passiuam in filio nec actiuam in patre. non enim est magis necessaria aliqua actiua productio nec passiua media ad producendum filium ꝙ̃ ad producendum spiritũ sanctum. ¶ Minor vꝫ ꝙ actiua spiratio nõ sit aliquid distinctum a personis spirantibus ⁊ a persona spirata / cõceditur etiã ab illis qui generationẽ actiuã ⁊ passiuam ac spirationem passiuam ponũt esse distincta existere a personis. non enim ponunt nisi tres relationes originis cõstitutiuas trium ꝑsonarũ: sed si ponerẽt spirationem actiuam esse distinctã sicut gñationẽ actiuã ⁊ passiuam ac spirationẽ passiuã: haberẽt ponere res quatuor realr̃ differentes. ergo ⁊c. ¶ Sed forte dicetur ꝙ nõ est simile de spiratione actiua ⁊ de alijs ꝓductionib⁹ diuinis: vꝫ de gñatione actiua ⁊ passiua ac spiratione passiua: pro quanto q̃libet harũ est cõstitutiua alicuius ꝑsone / vt generatio actiua patris / passiua filij / ⁊ spiratio passiua spiritus sancti. spiratio autẽ actiua non est alicuius ꝑsone cõstitutiua: nec ꝑ ꝯñs oportet ipsam ponere sic in patre ⁊ in filio spirantib⁹: sicut generatio actiua ponit̃ ĩ patre passiua in filio ⁊ spiratio passiua in spiritu sctõ. ¶ Sed sic dicentes duplr̃ deficiunt. Primo q: rationem nõ soluunt. Secũdo quia dubiũ accipiũt. ¶ Primũ apparet quoniam esto ꝙ sane intelligẽda tres ꝓductiones ꝑdicte sint triũ ꝑsonaꝝ constitutiue: non aũt quarta que est spiratio actiua: ex hoc nõ habet̃ ꝙ minus spiratio actiua distinguat̃ a suppositis spirantibus nõ ꝯstitutis per ipsam ꝙ̃ ꝑsone distinguant̃ ab illis trib⁹ alijs ꝓductionibus ex quibus cõstituunt̃. nõ enim qd̾ aduenit cuicumqꝫ cõstituto vel cõposito min⁹ distinguit̃ ab eo ꝙ̃ illud qd̾ est eius constitutiuũ ipsiqꝫ intrinsecuꝫ: immo magis cum illud eius vꝫ nõ cõstitutiuum sed iam ꝯstituto adueniẽs sit ꝯstituto extrinsecũ: constitutiuuꝫ aũt eius sit ipsi intrinsecum. sed spiratio actiua aduenit suppositis spirantibus cõstitutis: generatio autẽ actiua ⁊ passiua ⁊ spiratio passiua ꝯstituunt personas. ergo si actiua generatio ⁊ passiua distiguunt̃ ab ipsis ꝑsonis in re extra: multo magis ipsa spiratio actiua: ⁊ ecõuerso si spiratio actiua est a suppositis spirãtib⁹ indistincta totaliter in re extra / ⁊ actiua gñatio ⁊ passiua. ¶ Cõfirmat̃. q: nõ minus realiter pater ⁊ filius spirãt ꝙ̃ pater generet filius generetur ⁊ spiritus sanctus spiret̃. ergo non plus oportet ponere patrem generare nec filiũ generari mediante generatione ab eis distĩcta: nec spiritũ sanctum spirari mediante spiratione passiua: ꝙ̃ patrem ⁊ filium spirare mediante spiratione actiua ab eis distincta. quare ⁊ cetera. ¶ Secundum videlicet ꝙ accipiant dubium / apparet quoniam quando dicũt patrem constitui generatione actiua / filium passiua / ⁊ spiritum sanctum spiratiõe passiua / nõ autem aliquam personam constitui spiratione actiua: aut intelligũt tres personas constitui dictis tribus productionibus tanꝙ̃ aliquibus distinctis ab eis omnibus in re extra: aut non sic: sed vocãt patrẽ constitui generatione actiua ipsum generare: ⁊ filiũ cõstitui generatione passiua ipsum generari: ⁊ spiritum esse spiratione passiua cõstitutuꝫ ipsum esse spiratum. Si ponãt primum / intelligunt ⁊ accipiunt falsum vt sepe in precedentibus est probatuꝫ. nulla enim diuina persona est ex aliquibus diuersis inter se nec ab ipsa persona realiter cõstituta: cum sit simplicissima. Si autem ponant secũdum / apparet ꝙ accipiunt dubium. quando dicunt ꝙ persone spirantes non constituuntur per spirationem actiuam: cum vt dictum est eque realiter pater ⁊ filius spirent sicut pater generat filius generatur et spiritus sanctus spiratur. quare ⁊ cetera. ¶ Confirmatur quia per istam / pater constituitur generatione actiua non videtur aliud posse intelligi nisi ꝙ pater est generatio ipsa actiua. ergo si pater non constituitur spiratione actiua: et accipiatur vniformiter constitui vtrobiqꝫ: maior diuersitas in re extra ponit̃ inter pr̃em ⁊ spirationẽ actiuã ꝙ̃ inter ipꝫ ⁊ gñationẽ actiuã. sꝫ tal' diuersitas est impossibilis. ꝓbatũ eñ est supra ĩ dist. 12. ⁊ 13. ꝙ

actiua spiratio ē a pr̄e ⁊ a filio siue ab actiua ḡratiōe ⁊ a passiua totaliter indistincta. ꝗ ⁊c. ¶ Hec de prima.

Quantum ad secundum vbi est respō-

dendū ad questitū: aliqui dicunt ꝙ filius dei solus in diuinis dicit̄ verbū: qꝛ verbū importat ꝯstitutū ex aliquo absoluto ⁊ ex dictione passiua: sed filius dei est tale suppositū ex dictione passiua ⁊ ex absoluta essentia cōstitutū: nullū aūt suppositū diuinū alterū est sic cōstitutū. ergo ⁊c. ¶ Sed sic dicēta deficiūt: qꝛ falsum innuūt ⁊ supponūt / vꝫ filiū dei esse ex essentia ⁊ ex dictione passiua tanq̄ ex aliquib⁹ distinctis in re extra quātūcūq̄ modicū cōstitutū. hoc eīm est impossibile: qꝛ nec essentia est in re extra distincta a ꝑsona nec a ꝓprietate aliqua relatiua vt sepe in p̄cedētibus est ostēsum: nullū etiā verbum creatū est ex talib⁹ cōstitutū: cum eius ꝓductio passiua seu dictio nō sit aliq̄d distinctū ab eo ⁊ a memoria ꝓducente / vt dictū est in alia questiōe. ⁊ ita hoc qđ p̄dicti accipiūt est falsum tam in diuinis q̄ etiam in creatis. quare ⁊c. ¶ Alij dicūt aliter. vꝫ ꝙ filius dei dicit̄ verbū qꝛ est notitia seu sapientia actualis: verbū autē importat talē notitiā taꝫ creatā q̄ etiā increatā. quare ⁊c. ¶ Sꝫ nec hoc sufficit. qm̄ licet filius dei dicat̄ sapiētia seu notitia actualis appropriate nō tamē ꝓprie magis q̄ pater vel spiritus sanctus. oēs eīm ꝑsone sunt vna sapiētia sicut ⁊ vna essentia. ꝗ si verbū importat notitiam actualem tm̄: non magis ꝓprie dicit̄ de filio dei q̄ de patre et de spiritu sancto. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciēdū: ꝙ verbū ꝓprie sumptū dicit̄ de quocūq̄ a memoria p̄mo producto. Dico aūt primo ꝓpter habitū a memoria creata mediātib⁹ actib⁹ ⁊ ideo nō primo ꝓductū. qui q̄dem habit⁹ nō dicit̄ verbū: sed tātū intellectiuus actus. nec aliud ab actu intellectiuo est verbum creatū: qꝛ nec aliud ab ipso ꝓducit̄ a memoria primo. oīne igitur ꝓductū siue increatum siue creatum qđ inquantū tale exigit suū principium sui primo productiuum esse memoriam / dicitur esse verbum. ⁊ hinc est ꝙ actus intelligēdi intellectus creati non dicitur esse verbum vt absolute sumpt⁹ sed tantū vt naturaliter ē productus. qm̄ vt naturalit̄ est productus exigit memoriā pro suo principio productiuo: cum a nullo alio q̄ a memoria concurrente possit taliter vꝫ naturaliter esse productus. supnaturaliter autem potest: quia licet per illud idem per qđ deus agit ad intra agat ad extra: tamen effectus eius non sic req̄rit illud esse memoriam sicut dei filius generatus.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes

¶ Prima est. ꝙ secūda persona diuina que sola est genita requirit ꝙ eius generatiuum principiū qđ est essentia sit mēoria intellectiua: ita ꝙ essentia diuina inquātū talis memoria est generatiua. ¶ Hec apparet. quoniaꝫ scđa ꝑsona est intellectuale suppositū mō nature productū scđꝫ doctrinā sanctorū: sed oīne tale ⁊ taliter productū requirit memoriā ꝑ ꝑse suo p̄ncipio ꝓductiuo. ꝗ ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut spiritus sanctus dicitur ꝓduci per modum voluntatis: qꝛ exigit volūtatē vt suuꝫ principium productiuum: ita ⁊ filius per modū intellectus: qꝛ vꝫ requirit intellectū esse suuꝫ principiū ꝓductiuū. non tamen sic intelligendo vt aliqui male intelligūt / ꝙ intellectus seu memoria ⁊ voluntas sint aliqua duo distincta: quorum vnum sit p̄ncipium verbi ⁊ alterū spiritus sancti. eadem eīm omnino essentia ⁊ indistincta totaliter in re extra est principium generandi verbū ⁊ spirādi spiritū sanctū: sane hoc intelligēdo vt ī p̄cedētibus fuit expositū. sed quia sic illa essentia vnica vt verbi generatiua est memoria intellectiua: hoc est talis res

qualis ꝑ memoriā importat̄: ꝙ si ꝑ īpossibile nō esset talis quale ꝫ importat volūtas adhuc esset generatiua v̄bi: nō autem si esset volūtas ⁊ nō memoria: sed tunc esset spiratiua spiritus sancti: hoc modo est intelligendū sicut ⁊ ꝓlixius in precedētib⁹ est expositū / memoriā esse principiū verbi ⁊ voluntatē spiritus sancti. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ secunda ꝑsona diuina dicit̄ ꝓprie verbuꝫ ⁊ filius. ¶ Hec apparet ⁊ sequit̄ ex p̄dictis. qm̄ tam fili⁹ q̄ verbū significat oē intellectuale suppositū ꝑ memoriā productū. oīne eīm intellectuale suppositū ab alio eiusdem rationis secū qualitercūq̄ ꝓductū dicit̄ ꝓprie ei⁹ filius. verbū aūt sic ab eo hoc modo vꝫ ꝑ memoriaꝫ modo p̄expositio est ꝓductum. sed secūda persona diuina ē intellectuale suppositū a patre essentialiter eodē secuꝫ productum: cuius principium ꝓductiuum est memoria vt dictū est in cōclusione alia. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ secūda ꝑsona eodē penitus dicit̄ verbū ⁊ filius nō alio ⁊ alio in re extra. ¶ Hec apparet. qm̄ nulla quātūcunq̄ diuersa signa vocalia vel mētalia significantia aliqđ vnū simplicissimū nullā pluralitatē includēs possunt dicta de illo supponere pro diuersis: sed penit⁹ pro eodē totaliter in re extra. sed secunda persona diuina sicut ⁊ quelibet alia est simplicissima non includēs in se aliqua in re extra diuersa. ergo ista duo nomina verbuꝫ ⁊ filius ipsam significantia non importāt aliqua distincta in ipsa existētia in re extra. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ esto ꝙ secūda ꝑsona esset vt dicūt alij ꝯstituta ex generatione passiua ⁊ ex essentia tanq̄ ex duobus in re extra distinctis tam inter se q̄ etiā ab ipsa persona / adhuc verbum ⁊ filius idem in ipsa penitus importarēt: vꝫ ꝑsonam ipsam ex talibus cōstitutā non aliquod tantum illorū ꝯstitutiuū nec etiā ambo simul: sꝫ tm̄mō cōstitutū. ergo ⁊c. ¶ Preterea secūda ꝑsona dicit̄ fili⁹ qꝛ est suppositū intellectuale generatū ab alio eiusdē rationis secum. verbū est: qꝛ est suppositū dictū: hoc est ꝑ memoriā productū. sed secūda ꝑsona nō est dicta aliquo alio q̄ ꝓducta. ergo ⁊c ¶ Cōfirmat̄. qꝛ sicut eadē res omnino dicitur color ⁊ albedo. nec eīm ista qualitas visibilis alio ē albedo ⁊ alio color: licet color dicat̄ de pluribus q̄ albedo. ita ⁊ in ꝓposito cōsimiliter est dicendū: vꝫ ꝙ licet filius in plus habeat se q̄ verbum vel saltem dicatur de aliquo de quo nō dicit̄ verbum: illud tamen de quo dicitur vtrunq̄ istorum nō alio ⁊ alio sed codeꝫ dicitur fili⁹ atq̄ verbum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est ꝙ verbum ⁊ filius tam vt ad eorum significata oīa cōparantur q̄ etiā vt secundū se accipiuntur / nō idē sed diuersa esse dicunt̄. ¶ Hec apparet. qm̄ ꝯstat ꝙ filius ⁊ v̄bū non sunt eadem vocabula formaliter sed diuersa. non sunt etiam nomina synonyma / nec etiā se habētia vt superius ⁊ inferius sicut se habēt color ⁊ albedo / aīal ⁊ homo. de aliquo enim dicit̄ vnū istorū de quo nō dicit̄ alterū ⁊ ecōuerso. nec eīm omnis filius est verbum nec oīne verbū est filius. homo eīm ab homine genit⁹ dicit̄ eius filius: non tamē verbū. ecōuerso autē actus intelligēdi a memoria creata ꝓductus dicit̄ verbū eius nō tn̄ fili⁹ vn̄ excepta sola secūda ꝑsona diuina nō est aliq̄d increatū nec creatū qđ simul dicat̄ fili⁹ ⁊ v̄bū. nullū eīm aliorū qđ est fili⁹ est verbū: nec qđ est verbū est fili⁹. ꝗ licet scđa ꝑsona diuina ꝑ ista significata sit vnica ⁊ īdistincta totaliter ī re extra: nō tn̄ ipa hmōi ei⁹ signa vt vl'r ⁊ absolute sūpta: nec ēt vt ad sua significata oīa ꝯpata sunt eadē sed diuersa etiam dispar ata: cum sola secunda diuina ꝑsona excepta nullum alterum ens vnum creatum nec increatum sit vtriusq̄ istorum significatum. ¶ Confirmatur. quia omnes illi vocales termini vel mentales sunt diuersi ⁊ etiam quodam modo disparati per quorum vnum aliquid importatur qđ nō per alterū ⁊ ecōuerso.

¶ Hec apparet. quoniam illi termini in ordine ad significata ipsorum dicuntur diuersi non tamen disparati sz subordinati: quorum vnus importat omnem rem quaz alius ꝛ non econuerso: sicut se habẽt color ꝛ albedo: vel aĩal ꝛ hõ: ꝛ oĩe superius ꝛ suũ inferius: oẽ enĩ obiectũ cõceptus inferioris vel vocis / ꝛ superioris: non econuerso. non enim omne qȯ est color dicitur albedo: sed econuerso omnis albedo dicitur vere color. illi autem vocales termini vel mentales dicuntur diuersi esse ꝛ etiam disparati nec subordinati: per quorum vnum aliquid significatꝰ qȯ non per alterum ꝛ econuerso: esto ꝙ aliquod vnũ tantum sit eorum significatum. sed talia sunt ista: vez filius ꝛ verbum: quoniam vt dictum est sola secũda persona diuina excepta nihil aliud dicitur verbum ꝛ filius: ꝛ ita ꝑ consequens habent diuersa significata ꝛ disparata: cum aliquid significetur per vnũ istorum qȯ non per alteruz ꝛ econuerso. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. non enim vt dictum est dicitur verbum aliqua notitia nisi illa que est a memoria producta: ꝛ per consequens realiter ab ipsa distincta: notitia autem siue sapientia diuina non est producens nec producta: cum sit ab omni persona totaliter indistincta. quare ꝛc.

Circa distinctioné vigesimamoctauam in qua magister determinat specialiter de duobus diuinis noĩbus priuatiuis / videlicet de ingenito et de innascibili: Quero primo. vtrum ingenitum ꝛ innascibile dicantur de solo patre. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam ingenitum et innascibile dicitur solum illud quod non est ab altero: sed omne diuinum suppositum preter primum / videlicet paternum est ab alio productum. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia omne non genitum potest dici ingenitum / ꝛ non natum innascibile seu innatum: sed non solus pater sed etiam spiritus sanctus est tam non genitus ꝙ̃ non natus. ergo ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic procedam. Primo enim premittam aliquid ad vidẽdum significata istorum vocabulorum. ¶ Secũdo dicam ad quesitũ.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ ista / videlicet ingenituz ꝛ innascibile dupliciter possunt sumi. Uno modo vt ingenitum importat precise genitum ꝛ innascibile natum: vt ingenitum sic sumptum idẽ sit qȯ non genituz ꝛ innascibile idem qȯ nõ nascibile seu non natum. nec ista videlicet natum et nascibile non natum ꝛ non nascibile differunt in diuinis esto ꝙ in creaturis. licet enim possit reperiri aliquod ens creatum nascibile ꝛ generabile quod tamen non est genitum neqꝫ natum: sicut homo immediate creatus a deo: in diuinis tamen omne non natum est innascibile ꝛ non genitum ingenerabile. Alio modo possunt ista accipi vt ingenitum negat non tantum genitum ꝛ innascibile similiter non tantum natum sed vniuersaliter qualitercunqꝫ productum: ꝛ vt sic accipiuntur plus negant ꝙ̃ vt primo mõ: sicut plura negat non animal ꝙ̃ non homo. sic enim productum est superius ad genitum et ad natum / sicut animal ad hominem ꝛ ad asinum. omne enim natum vł genitum est productum: non tamen econuerso omne ꝑductum est genitum siue natum. ergo ꝛ omne non ꝑductum est non natum ꝛ non genitum: non tamen ecõuerso omne non natum vel nõ genitum est nõ productum. ¶ Consequẽtia est euidẽs. quia ad negationem inferioris nõ sequitur superioris negatio: licet ad positionem sequatur positio. quare ꝛc. ¶ Ex predictis apparet q̇d ista significẽt siue de quibꝰ dicãtur: videlicet inascibile ꝛ ingenitum: quod quidem erat in isto articulo declarãdum. quoniaz aut queritur de illo quod significãt negatiue / aut de illo pro quo possũt supponere positiue. Si ꝑmo modo / cum illud idem qȯ significat affirmatio positiue significet opposita sibi negatio vł priuatio negatiue seu priuatiue / vt visus ꝛ cecitas / homo ꝛ non homo: per cõsequẽs ingenitũ vt primo modo sumptũ vez ꝑut negat solũ genitum / significat idem negatiue qȯ significat genitum positiue: ꝛ inascibile seu inatum vel nõ natum idem qȯ natum: sicut nõ homo idem qȯ homo. Ut autem accipiũtur secũdo modo videlicet prout negãt vniuersaliter esse productum nõ tãtũ genitũ nec tãtum natum: cõsimiliter est dicẽduz: vez ꝙ significãt idez negatiue qȯ importat productũ sumptũ vniuersalit̃ positiue. Si autem queratur de illo pro quo ista possũt supponere positiue: que etiam possũt dici eoruz significata secũdario: sic dicẽdũ est ꝙ ĩgenitũ vt primo modo sumptũ importat oĩe ens positiuũ nõ genitum: sicut nõ homo / oĩe ens qȯ nõ est homo: ꝛ inascibile cõsimiliter sũptum / oĩe ens positiuum qȯ nõ potest esse natuz. vt autem ista vez ĩgenituz ꝛ ĩnascibile accipiũtur secũdo modo puta prout negãt oĩe productum ĩgenitum ꝛ ĩnascibile / significãt tãtum illud qȯ nõ est nec esse potest productum. ¶ Ex q̃ cõcludo corollarie: ꝙ illa videlicet ĩgenerabile ꝛ ĩnascibile vt primo modo sumpta importãt diuersa / nõ autẽ vt secũdo modo accepta. Qȯ apparet quoniam licet natum ꝛ genitum idem dicãt totaliter ĩ diuinis: tãtum enĩ diuinum suppositum natum dicitur genitum: nõ tamẽ vniuersaliter oĩe natum est genituz nec econuerso oĩe genitum est natum. oĩs enĩ substãtia creata naturaliter producta dicitur gñata nõ tamẽ nata nisi sola intellectualis substãtia. nõ enim proprie ignis dicitur nasci sed gñari. ecõuerso etiam notitia naturaliter producta dicitur nasci de memoria nõ tamẽ ꝓprie gñari: cum nõ sit substãtia: cuiꝰ solius est gñatio ꝓprie sumpta. Augustinus tamẽ vocat ĩ multis locis notitiam mẽtis nostre prolem: quam dicit nasci ꝛ gñari de memoria. ꝛ ideo vtẽdo istis vocabulis sicut ipse eis vtitur / potest dici ꝙ oĩe natum est genitum: nõ tamẽ ecõuerso oĩe genitum est natum. ¶ Primum apparet. qm̃ nulla creatura dicitur proprie nata nisi ĩtellectualis substãtia ꝛ accidẽtalis notitia: sed quelibet istarũ dicitur gñata. ergo ꝛc. ¶ Secũdum apparet. quoniam nulla alia creatura a duabus predictis dicitur proprie nata: sed multa alia dicũtur esse proprie gñata. ergo ꝛc. ¶ Ex his apparet propositum / vez ꝙ vt ingenitũ ꝛ ĩnascibile accipiũtur primo modo / diuersa significãt: qm̃ ingenitum significat oĩe qȯ nõ est genitũ: ĩnascibile autẽ oĩe qȯ nõ est natũ: sed nõ est idem natũ ꝛ genitũ vt probatũ est. g̃ ꝛc. Ut aũt ĩnascibile ꝛ ingenitũ sumunt̃ scȯo mȯ vez ꝑut negãt vł̃ ꝛ qualitercũqꝫ ꝑductũ / appet ꝙ vt sic idẽ dicũt totaliter: q: nec isto mȯ est aliq̇d ĩnascibile nec ingenitũ nisi solũ paternũ suppositũ vt dicet̃ in sequenti articulo. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõdendũ / ad quesitũ apparet ex ꝑcedẽtibꝰ q̇d dicẽdũ. qm̃ si accipiant̃ ĩnascibile ꝛ ĩgenitũ ꝑmo mȯ illoꝝ duoꝝ in ꝑcedẽti articulo positoꝝ / cõstat ꝙ pater dicit̃ ĩnascibilꝭ ꝛ ingenitꝰ / nõ tñ solus. si aũt accipiant̃ ista scȯo mȯ / solus pater est innascibilis ꝛ ĩgenitꝰ: nõ aliquod alterum suppositũ ĩcreatũ nec etiã ens creatũ. ¶ Primũ apparet. quoniaz oĩe nõ genitũ neqꝫ natum nec generabile nec nascibile dicitur ingenituz ac ingenerabile isto modo: vt vez ista negant tantum genitum atqꝫ natũ. sed cõstat ꝙ tã pater eternus ꝙ̃ spiritus sanctus est huiõi: q:

nec pater nec spiritus sanctus est gñatus nec gñabilis
nec natus nec nascibilis:ergo tam pater ꝙ̃ spiritus san
ctus est innascibilis et ingenitus isto modo.quare ⁊ ce.
¶ Secundum / vȝ ꝙ vt secundo modo predicta acci•
piũtur solus pater dicatur innascibilis ⁊ ingenitus/est
euidens.quoniam solum illud ⁊ nihil aliud dicitur inna
scibile ⁊ ingenitum isto modo qḋ a nullo alio est produ=
ctum sed est totaliter improductũ.sed ꝯstat ꝙ solũ pa•
ternum ⁊ increatum suppositũ est simpliciter ⁊ vniuer
saliter improductum:omne autem alterum suppositũ
increatum ⁊ quodcunq̄ etiã ens creatũ est realiter pro•
ductum.ergo ⁊c̃. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur.
quoniam tam trinitas personarum diuinarum ꝙ̃ etiaȝ
essentia ipa diuina dicitur ingenita.sed persona patris
nõ est trinitas nec idem totaliter cum essentia.ergo nõ
solus pater dicitur ingenitus. ¶ Ad hoc dicendum est
ꝙ trinitas dicitur ingenita ratione alterius persone vi
delicet patris tantum:vt ingenitum accipitur prĩo mõ
vȝ prout est idem qḋ non productum/vel ratione dua•
rum personarum vȝ patris ⁊ spiritus sancti:⁊ hoc ꝓut
ingenitũ sumitˀ scḋo modo/vȝ vt est ideȝ qḋ nõ genitũ.
non enim trinitas personarum est aliud ꝙ̃ pater filius
⁊ spiritus sanctus:nec per consequens ista/ trinitas ꝑ•
sonarum est ingenita/est magis vera trinitate suppõẽ
te collectiue pro omnibus suis significatis /vȝ pro tri•
bus personis:ꝙ̃ ista/omnes tres persone sunt ingenite.
constat aũt istã esse falsam:cũ aliqua persona nullomo
do sit ingenita sicut filius.ſȝ vniuersalis affirmatiua nõ
potest esse vera particulari negatiua sibi contradicto•
ria existente vera.ergo ⁊c̃. ¶ Diuina etiam essentia liceȝ
dicatur non generans nec genita:⁊ per consequens in
genita:non tñ sic quin ipa sit vere res que est generans
⁊ res que est genita/quia pater ⁊ filius:cuȝ sit ab omĩ ꝑ
sona diuina indistincta totalitˀ in re extra. Quomõ aũt
cum hoc stet ꝙ ipsa nec est generans nec genita vide su
perius in distinctione.v. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad
rationem in principio quãdo dicitur ꝙ ingenitum ⁊ in•
nascibile dicitur tantum illud qḋ non est ab altera/con•
cedo accipiendo ista secundo modo:vȝ vt ingenitum ⁊
innascibile idem est qḋ nõ producibile nec productum.
⁊ ita vt sic verum est vt supradictum est/ꝙ solus pater
dicitur innascibilis ⁊ ingenitus/non autem vt ingenitũ
⁊ innascibile accipiuntur primo modo:vȝ pro non ge•
nito ⁊ non nato.vt sic enim spiritus sanctus est innasci•
bilis ⁊ ingenitus vt dictum est.⁊ hoc probat non aliud
ratio que adducitur in contrarium.quare ⁊c̃.

SEcundo quero. Vtrum ingeni
tum seu innascibile vel innascibilitas ⁊ pa•
ter siue paternitas dicant idem. ¶ Et videtˀ
ꝙ sic.quoniam innascibile ⁊ ingenituȝ signi
ficant tantum suppositum improductum/saltem vt in•
nascibile ⁊ ingenitum accipiuntur illo secundo modo ĩ
alia questione posito:vȝ pro non producto.sed pater
vel paternitas in abstracto vel actiua generatio nihil
aliud significat ꝙ̃ tale diuinum suppositum totaliter ĩ•
productum.non enim aliquod suppositum diuinum ꝓ
ductum dicitur esse generãs neq̄ pater.ergo ⁊c̃. ¶ Cõ=
tra.qꝛ affirmatio ⁊ negatio vel habitus ⁊ priuatio non
sunt idem.sed pater significat aliquid positiuũ vȝ sup
positum increatum:innascibile autem ⁊ ingenitum di=
cunt tantummodo priuatiuum seu negatiuum vȝ non
genitum neq̄ natum vel nullo modo productum . ergo
⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim premit
tam aliquid ad videndum istorum nominum maxime
priuatiuorũ diuersam acceptionem et significationem.
Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ
omnia ista nomina supradicta:vȝ pater innascibile ⁊ ĩ
genitum/possunt sumi dupliciter. Vno modo vt ista di•
cuntur de diuinis specialiter : ⁊ alio modo respectu oĩȝ
significatorum suorum vniuersaliter : vȝ vt dicũtur taȝ
de diuinis ꝙ̃ etiam de creatis.licet enim innascibile ⁊ ĩ
genitum sumpta pro non producto nõ dicãtur de crea•
turis sed tantum de vnico supposito increato:tamen vt
innascibile ⁊ ingenitum est idem significans qḋ non ge
nitum neq̄ natum/quodlibet horuȝ dicitur tam de duo
bus suppositis increatis ꝙ̃ etiam de multis aliis crea•
tis.nullum enĩ ens a solo deo creatum est genitum neq̄
natum.⁊ per consequens quodlibet talium potest dici
ingenitum ⁊ innascibile:si non est ab alio eiusdem ratio
nis producibile:vt omnes substantie separate.si autem
sit producibile ab alio eiusdem ratiõis/vt homo imme
diate creatus a deo/potest dici ingenituȝ ⁊ innatuȝ:nõ
tamen ingenerabile nec innascibile. Cõstat etiaȝ ꝙ hoc
nomen pater est cõmune prime persone diuine ⁊ multis
creaturis:sicut ⁊ hoc nomen generans vel genitum.ꝓ•
ma autem duo nomina priuatiua/vȝ innascibile ⁊ inge
nituȝ siue specialiter vt de diuinis siue vniuersaliter vt
de diuinis ⁊ de aliis dicta/habent duo significata:quoꝝ
vnum est primum ⁊ determinatum:alterum autem eo•
rum significatum potest dici secundarium ⁊ indetermi•
natum. Significatũ primum ⁊ determinatum per hoc
nomen ingenitum est illud idem qḋ est significatum ꝑ
hoc nomen genitum:⁊ hoc nomen innascibile significat
illud idem qḋ significat hoc nomen nascibile:tamẽ dif•
ferentˀ:quia genitum ⁊ nascibile vel natum significant
talem rẽ positiue:ingenitũ aũt ⁊ innascibile negatiue.
dicunt enim eiusdem rei remotionem cuius genitum ⁊
natum dicunt positionem.sed sicut rei remotio non po•
test intelligi sine re ipsa itellecta:ita nec significari sine
ea significata. Significatum autem secũdarium ⁊ inde
terminatum talium nominum potest dici omne illud
ens cui repugnat primum eorum significatum per ipsa
negatiue importatum vȝ esse genitum atq̄ natũ. Qḋ
probatur.quoniam omẽ illud potest dici nominis signi
ficatum pro quo distincto a nomine potest supponere
nomen ipsum. ¶ Hec apparet.quia nec nomẽ aliquod
videtur in aliqua propositione posse supponere nisi vel
pro seipso/vt hoc nomen homo supponit quãdo dicitur
ꝙ homo est vox:vel pro suo significato ꝓ quo supponit
nomen ꝑdictum cum dicitur ꝙ homo currit vel est ani•
mal.sed vtrunq̄ duorum nominum ꝑdictorum ⁊ quod•
cunq̄ nomen aliud negatiuum vel priuatiuũ potest sup
ponere pro quocunq̄ cui repugnat res per ipsum nega
ta.ergo ⁊ omẽ tale vniuersaliter potest dici eius signifi
catum. ¶ Minor apparet.constat enim ꝙ omne illud
cui repugnat generari ⁊ nasci dicitur ingenitum ⁊ inna
scibile seu innatũ:⁊ ꝓ quocunq̄ tali ente põt suppone•
re vtrunq̄ istorum:sicut non homo pro quocunq̄ quod
non est homo:⁊ non creatum seu increatum dicitur esse
omne illud cui repugnat esse creatum/⁊ sic de quolibet
aliorum. ¶ Ex predictis sequitur corollarie.ꝙ vt inge
nitum significat precise non genitum:⁊ innascibile tan
tum non natum/vtrunq̄ istorum nominũ importat mul
ta.significat enim tam duo supposita increata ꝙ̃ alia
multa creata.omnia enim illa modo preexposito im•
portant quibus repugnat generari et nasci . sed talia
sunt duo supposita increata videlicet pater ⁊ spiritus
sanctus ⁊ alia multa creata.vt autem ingenitũ ⁊ inna•
scibile negant vniuersaliter omẽ qualitercũq̄ ꝓductũ
sic tãtum significãt vnicũ suppositũ increatũ.solũ enĩ ꝓ
mum suppositũ diuinũ vȝ paternũ ẽ ⁊ nullũ alterũ:qḋ

est impossibile eē ꝓductū.ǵ ꝛc. ¶ Sic igit̄ apparet ex dictis quid significent predicta nomina negatiua: videlicet ingenitum ꝛ innascibile: ꝛ ista alia positiua vz pater et generans siue paternitas et generatio. importāt enim plura supposita intellectualia eiusdem rationis: quorum vnum est ab alio tali modo vz ꝑ modū nature. non enī pater vel generans in cōcreto importāt plura q̄ paternitas et generatio in abstracto. nullum etiam horum in abstracto nec in cōcreto significat tātū vnū sed plura distincta vel essentialr̄ vt in creaturis: vel tn̄ realr̄ vt in diuinis: nō vt absolute vel quōcūq sumpta: sed vt sic/vz vt vnū taliū pluriū realr̄ vel essentialiter distinctorū est a quo alterum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respōdendū ad questitū apparet ex precedētibus q̄d dicendū. ¶ Ad maiorē tn̄ euidentiā pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. q ingenitū ꝛ innascibile vt vīr sumpta nō significāt idē totaliter sed diuersa. ¶ Hec apparet. qm̄ ingenitū vt vīr sumptū significat nō genitū: ꝛ innascibile seu innatū nō natū. sed genitū ꝛ natu nō sunt idē totaliter sed diuersa. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qm̄ licet oē natū dicat̄ genitū/nō tn̄ ecōuerso oē genitū dicit̄ esse natū: cū natū nō dicat̄ nisi de ꝓducto viuo vel saltē de ꝓducto ab ipo aliquo licet nō de oībus: nō quo notitia intellectiua nō tamē dilectio licet sit ab eodē vitali principio dicit̄ esse nata. ignis autē vel lapis vel aliud quodcunq ꝓductū nō viuū nec ab aliqua causa scdā viua ꝓductū licet dicat̄ gn̄atū: nō tamē dicit̄ ꝓprie esse natū. ergo ꝛc. ¶ Scda ꝯclusio est. q ingenitu ꝛ innascibile vt singulariter sumpta significāt idē totaliter in re extra. ¶ Hec apparet. qm̄ ista dicunt̄ sumi singulariter vt cuiuslibet eoꝝ significatū est tantū vnicū/modo quo sumūtur qm̄ significāt totalr̄ improductū: cū tale/vt dictū ē/sit tn̄ vnicū suppositū increatū. sed hmōi vnicū suppositū increatū tantū est vtriusq hoꝝ noīm vt sic acceptoꝝ significatū. ergo idē habēt significatū tam primariū qd̄ est ꝓductū ꝑ vtrunq negatū/q̄ etiā secūdariū qd̄ est suppositū vnicū increatū: cui repugnat primū eorū significatū/vz esse ꝓductū. ¶ Tertia ꝯclusio ē. q pater ꝛ generās idē dicūt totaliter ꝛ cōsilr̄ in diuinis/nō autē in creaturis vt sumunt̄ vīr. put aūt dicūt̄ de aliq̄bꝰ specialiter/idē importāt in re extra totalr̄/tn̄ aliqualr̄ differēter. ¶ Hec apparet. Primo quātū ad primā partē: vz q ista noīa idē totaliter ꝛ etiā cōsilr̄ significent in diuinis. qm̄ pater significat a quo est alterū ꝑ modū nature originatū. sed hoc idē ꝛ cōsilr̄ significat generās. nō enī importat gn̄ationē tanq̄ aliq̄d distinctū a supposito generāte ꝛ a genito in re extra. ¶ Secūda pars vz q nō idē significent vīr in creatis/apparet: qm̄ plura importat generās q̄ pater. licet enī oīs pater fuerit generās non tn̄ ecōuerso oē generās dicit̄ esse pater. non enī ignis dicit̄ pater ignis nec aliqua causa equiuoca sui effectꝰ nec etiā vniuoca nō viua vita intellectiua vel saltē sensitiua. ergo licet oīa que significat pater/ꝛ generās/nō tamē ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima pars/vz q respectu illoꝝ specialiter de q̄bus ambo ista dicunt̄ vt respectu hoīs qui dicitur generās atq pater/idem importent realiter tn̄ aliqualiter differenter/apparet: qm̄ vt ꝓbatū est in p̄cedentibus/nullū hoꝝ nominū importat aliq̄d tn̄ vnū sed insimul plura quoꝝ vnū est a quo alterū/in hoc tamē aliqualiter differēter qr pater significat hominē a quo est generatus alius absolute: ꝛ ideo vtroq manēte semꝑ vnus dicit̄ pater alterius. generās aūt significat hoīez vt ab ipo est altꝰ ñ absolute sz nouiter generatus. ꝛ ideo hō nō dicitur semꝑ generās sicut dicitur semꝑ pater manente generato. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est. q predicta duo nomina/videlicet pater ꝛ generans/non significant idem qd̄ ingenitū ꝛ innascibile significant primo sed bene idem qd̄ ista significant secūdo vt aliquo modo nō autem vt alio modo sumpta: ꝛ hoc vt ista omnia dicūtur de diuinis. vt autem dicuntur de creaturis: nec significatum primariuz nec secundarium habent totaliter idem. ¶ Hec apparet. primo quantū ad primā partē/vz q significatū primariū horum nominū nō sit idem in diuinis nec etiā in creaturis. qm̄ ingenitū ꝛ innascibile significant negatiue primo vt dictū est supra genitum ꝛ natū vel productum vt alio modo sumpta: sed nec pater nec generans hoc important: cuz p̄cise vt dictū est significēt suppositū a quo tali modo alterū est ꝓductū: ꝛ ita in diffinitiōe cuiuslibet istorū cadit ꝓductū. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars vz q etiam significent idem qd̄ illa significant secūdo vt vno modo nō autem vt alio modo sumpta/apparet: quoniā vt innascibile ꝛ ingenitū sunt idem qd̄ nullo mō productum/non significant secūdo nisi vnicum tantum suppositum increatum. sed nec pater nec generās significant aliud in diuinis nisi tantūmodo istud idē vnicuz suppositum increatū: ergo idem significāt cum eis/vz cum ingenito ꝛ innascibili vt sic sumptis. vt autem ingenitū ꝛ innascibile dicunt tantū nō genitum ꝛ non natum/significant secundario duo supposita increata: vz patrem ꝛ spiritū sanctū. sed nec pater nec generās significat nisi alterum horū tantū. ergo non omnino idem significant vt sic sumpta. ¶ Tertia ꝛ vltima pars vz q vt dicuntur de creaturis omnino significent idē primo non autē secundo in eis/apparet. quoniam taz pater q̄ generans cōnotat genitum per ingenitum ꝛ natuz per innascibile negatiue significatū. sed non pro omni ente creato pro quo potest supponere. hoc qd̄ dico ingenituz vel innascibile potest supponere generans neq pater/nec econuerso aliquod ens creatum qd̄ dicitur pater vel generans dicitur innascibile nec ingenitum vocando ingenitum tantum illud cui repugnat generari: sicut ꝛ innascibile dicitur qd̄ nō potest nasci. nullus enim homo est innascibilis nec ingenerabilis licet pater. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis tam in secūdo q̄ in primo articulo questionis.

CIrca distinctionē vigesimamnonam in qua magister determinat de hoc nomine principium/ostendens q dicitur de psonis omnibus differenter: quia tam pater q̄ filius dicitur principium ad intra: spiritus autez sanctus ad extra tantum/videlicet respectu omnium creatorum: quorum omnes tres persone diuine dicuntur vnum principium: ¶ Quero primo. Utrum pater ꝛ filius sint vnum principiuz spiritus sancti: ꝛ pater ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus vnum principiuz cuiuslibet entis creati. ¶ Et videtur q sic. quia que sūt vna forma seu entitas numero/que quidem est principium productiuum aliquorum/possunt et debent dici vnum principium illorum. sed omnes tres persone diuine sunt vnica deitas numero: que quidem deitas vnicū est principium spirandi spiritum sanctum/ꝛ producendi omne aliud ens creatum. ergo pater ꝛ filius spirantes sunt vnum principium spiratiuum/et omnes tres persone creātes vnicū numero p̄ncipiū creatiuū. ¶ Cōtra. qr ratio p̄ncipij est respectiua q̄ multiplicat̄ multiplicatis fundamētis. sz psone diuine ꝛ relatiōes sup q̄s videt̄ fūdari rō p̄ncipij sunt distincte realr̄ i diuinis. ǵ ꝛc.

¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo eñ excludam vnū dicendi modum. Secundo dicā aliter ad quesitū.

Quantum ad primum est opinio cuiusdā dicētis ꝙ pater ⁊ filius sunt vnū ꝑncipiū spūs sancti ⁊ oēs tres ꝑsone cuiuslibet creature nō principiū tantū qđ nec tm̄ quo: sed vnū principiū qđ est mediū inter ista vꝫ inter illud qđ dicit̄ ꝑncipiū quo / ⁊ illud qđ dicit̄ tm̄ principiū qđ. Ad cuius euidentiā ponit ꝙ in creaturis aliqđ dicit̄ principiū alicuiꝰ quo tantū / vt calor principiū calefactionis: aliqđ principiū qđ ⁊ nō q̄: sicut ignis vel aliud oē corpus caloris subiectū ꝺ calefactionis seu caloris principiū ꝓductiuū: ⁊ aliqđ tertio dicit̄ ꝑncipiū mediū inter duo ꝑdicta / qđ quidē partim habꝫ rationē ꝑncipij quo / ⁊ partim rationē ꝑncipij qđ / vt cōcretū caloris vꝫ calidū: hoc eñ qđ dico calidū respectu caloris habet rationē ꝑncipij qđ. calidū eñ calefacit calore. respectu aūt ignis q̄ calefacit vt calidus habꝫ rōnē ꝑncipij quo. ¶ Tunc hoc ad ꝓpositū applicādo dicunt ꝙ pater ⁊ filiꝰ respectu spūs sancti ⁊ oēs tres ꝑsone respectu cuiuslibet creature sunt vnū ꝑncipiū non tm̄ quo nec tm̄ qđ / sꝫ vnū ꝑncipiū qđ ē mediū īter illud qđ ē tm̄ ꝑncipiū qđ / cuiusmōi ꝑncipiū ē suppositū: ⁊ illud qđ est tantū ꝑncipiū quo: quale ꝑncipiū spūs sancti est vis spiratiua ⁊ cuiuslibet entis creati potētia creatiua. ⁊ hmōi ꝑncipium inter predicta intermediū est cōcretum vis spiratiue ⁊ ꝯcretū potētie creatiue. cōstat eñ ꝙ vis spiratiua est in filio ⁊ in patre: ⁊ potētia creatiua in oībus simul tribus vna nūero ⁊ totaliter indistincta. ⁊ ideo licet ꝑncipiū spirās ⁊ creās qđ quidē est tm̄ qđ vꝫ ipꝫ diuinū suppositū nō sit vnū tm̄: tn̄ cōcretū tā vis spiratiue q̄ etiā creatiue significās vim hmōi spiratiuā ⁊ creatiuā ꝑ modū habētis ipsā intrinsece quā quidē suppositū habꝫ extrinsece / quod q̄dē est hmōi ꝑncipiū intermediū / est nūero vnū: sicut hoc ꝯcretū qđ est albū eēt nūero vnū si in pluribꝰ esset eadē albedo nūero q̄ cōsilit̄ ī ꝓposito hoc ꝯcretū qđ est spirās vel creās: cū sit vnꝰ nūero potētie spiratiue ⁊ creatiue: erit ēt vnicū nūero / licet tale abstractū sit pluriū. q̄re ⁊c. ¶ Sed iste modꝰ dicendi deficit. Primo in distinctione quā ponit de triplici ꝑncipio in creatis. Secūdo in applicatione quam facit ⁊ dicit postea in diuinis. ¶ Primū appꝫ. qm̄ falsum est hoc qđ ponit qñ dicit ꝙ subiectū forme est ꝑncipiū qđ forma aūt q̄ tm̄ / ⁊ ꝯcretū mediū inter ista. ¶ Cōtra ista tria oīa arguo. Et ꝑmo ꝯtra ꝑmū / vꝫ ꝙ subiectū forme nō sit efficiēs. qđ sic ꝓbo. illđ solū dicit̄ causa efficiēs alicuius effectus cuiꝰ virtute sequit̄ ad eius ꝑsentiā talis effectus circa passū dispositū sibi pñs. nō aūt illud pōt dici ꝑncipiū qđ efficiēs alicuiꝰ / quo posito nō magis illud sequit̄ q̄ ipo amoto. sꝫ subiectū forme est hmōi. q̄ ⁊c.

¶ Minor appꝫ ad sensū in oībus. nō eñ minus disgregat visū albedo separata a subiecto q̄ exñs in ipo. nec calor minꝰ calefaceret a subiecto separatꝰ q̄ ipli ꝯiūctꝰ nisi subiectū forte eēt talis forme ꝑncipiū equiuoce ꝓductiuū / vt ignis q̄ cāt in se ipo calorē. nec tñ ignis sine calore positꝰ videret̄ esse in aliqđ passū sibi extrinsecū caloris ꝑncipiū inductiuū: sed in se ipō tm̄: de quo in sequētibꝰ erit sermo suo loco. ergo subiectū forme nō pōt dici agens in passum extrinsecū sed tm̄mō forma ipsa / cū ad ipsā positā siue ī subiecto siue extra subiectū vniformiter sequat̄ actio ⁊ forme introductio in passo disposito existente: nō aūt ad subiectū positū sine forma saltē ad quodcūq̄ subiectū. ¶ Cōfirmat̄. q: oē qđ dicit̄ agens seu efficiens respectu alicuiꝰ effectus / ad cū totalit̄ vel saltē partialiter operat̄: sed subiectū forme saltē illđ qđ nō ꝯtinet virtualiter seu originalit̄ ipsā formam / sicut ignis ꝯtinet calorē sꝫ tm̄mō subiectiue seu potētialr̄: vt aqua calefacta cōtinet ipsum calorē: ⁊ superficies albedinē: nō cooperat̄ aliqđ siue agit totalit̄ nec ꝑtialiter ad effectū ipsius forme. non eñ substantia aque in qua est calor agit ad calefactionē: sed ad infrigidationē: cū sit nō caloris sed frigoris inductiua: nec substātia in qua est albedo ad disgregationē: nec corpus ī quo est aīa ad intellectionē nec ad sensationē ⁊ sic de alijs oībus. q̄ ⁊c.

¶ Ex eodē medio scđo pōt argui ꝯtra sc̄m mēbrū diuisionis ꝑdicte qđ ponit formā esse tm̄ ꝑncipiū agēdi quo tm̄: ⁊ nō agēs siue ꝓducēs qđ. qm̄ oē illud a quo causaliꝰ est effectus pōt dici ⁊ est veracit̄ causa eiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs efficiēs respectu ipsiꝰ. sed calor existēs in aqua nō ipa aq̄ eius subiectū est a quo calor alius inducit̄ ⁊ causatur ī subiecto calefactibili sibi approximato: sicut ⁊ disgregatio est ab albedine nō ab eiꝰ subiecto. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q: illđ a quo effectꝰ aliqs est totalit̄ causalr̄ pōt dici ⁊ est veracit̄ causa effectiua seu efficiēs respectu ipsius: sed a forma siue in subiecto existēte siue separata ab eo est totalr̄ effectus cuiꝰ ipa ꝺ esse ꝑncipiū quo ꝓductiuū: vt calefactio a calore: disgregatio ab albedine et sic de alijs: supposita tñ semꝑ gñali influentia ꝑme cause. ergo forma ipa potest dici non tm̄ ꝑncipiū quo agendi sed etiā agēs ipm nō aūt eiꝰ subiectū: cū nō plus subiectū forma aliqua informatū agat ad eiꝰ effectū q̄ si esset forma illi ꝯtraria īformatū: sicut forma substātialis aque nō plus agit ad calorem ꝓducēdū quādo est ipso informata: q̄ qñ est sub forma ꝯtraria: nec substātia quecūq̄ qñ est sub albedine plus agit ad disgregādū visū q̄ qñ est sub nigredine ei opposita. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad hoc idē arguit̄. q: nullū vnicū naturale agens videt̄ totalr̄ nec etiā ꝑtialiter agere ad ꝯtrarie ⁊ ꝯtradictorie opposita. sed si subiectum cuiuscūq̄ forme actiue esset agēs ad effectū possibilē sue forme / hoc necessario sequeret̄ / vꝫ ꝙ vnū ⁊ idē naturale agēs ageret partialit̄ tam ad cōtrarie q̄ etiā ad cōtradictorie opposita. ergo ⁊ cet̄.

¶ Minor apparet. qm̄ cōstat ꝙ aqua naturalr̄ agit ad ꝓductionē frigiditatis ⁊ ad corruptionē caliditatis. q̄ siñ informata caliditate agit partialit̄ cū calore eā īformāte ad calefaciēdū aliqđ passum: ꝑ ꝯñs agit ad caloris introductionē in illo passo / ⁊ ad corruptionē frigoris ꝑexistētis in eo: cū oē ꝓductiuū ꝑncipiū alicuius forme sit etiā corruptiuū sibi ꝯtrarie. ergo cū calor ⁊ frigus sint ꝯtraria / calor ⁊ nō calor vel frigus ⁊ nō frigus cōtradictoria / sequit̄ ꝓpositū: vꝫ ꝙ aqua vna ⁊ eadem agit naturalr̄ ad ꝯtrarie ⁊ cōtradictorie opposita. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: nullū subiectū agit ad corruptionē sui accidentis proprij naturaliter: immo agit ad eius ꝓductionem ⁊ conseruationem: sicut ignis ad productionem sue caliditatis / ⁊ aqua sue frigiditatis / vt apparet in aqua violēter calefacta que sibi dimissa omni agēte creato alio circumscripto infrigidatur calore inducto corrupto / ⁊ frigore in ipsa nouiter introducto. huiusmōi autem frigiditatis introductio ⁊ caliditatis corruptio non potest esse causaliter ab alio agente secundario q̄ ab aqua: cum ista fiant omni alio circumscripto: sed si subiectum forma informatum coageret forme ad eius effectum / vt aqua calefacta ad calorem producendum / hoc necessario sequeretur: videlicet ꝙ ageret ad corruptionem sui accidentis proprij naturalis: quod cum est productiuum caliditatis est destructiuum frigiditatis. ergo subiectum nullo modo causaliter agit ad effectum forme in ipso existentis tantum vt in subiecto et non contente virtualiter in eo vt effectus continetur in suo principio productiuo. sed qđ nullo modo agit ad aliquē effectū: nec pōt dici ꝑncipiū effectiuū quo / nec efficiens qđ ipsius: ⁊ econuerso illud quod agit totaliter ad effectum pōt dici efficiēs qđ ipsius. ergo cū forma exñs

In subiecto sit vt ꝓbatum est tota causa effectus/nō mi
nus existēs i eo pōt dici efficiēs q̄ separata ab eo. si au
tem calor ignis esset p se sine subiecto calefaceret pas-
sum sibi ꝓximum sicut modo: tunc autē nō posset dici
calefaciens qd subiectum:nec aliquid aliud a calore es
set agens qd seu calefaciens:ergo nec nunc calore ipso
existente actualiter in subiecto:cū nō mini⁹ agat seu ca
lefaciat calor subiecto vnitus q̄ ab ipso separatus:nec
magis subiectū ipso informatū q̄ non informatū agat
aliquid ad calorem. ¶ Tertio arguitur contra tertiū
qd ponit p̄dicta opinio:quando dicit q concretū puta
calidum est agens intermedium inter agens qd ⁊ agēs
quo: quale dicitur esse forma. qm̄ calidū in cōcreto nō
significat aliquid distinctum a calore ⁊ ab eius subie-
cto:sed vel significat calorem tm̄/vel ipsum ⁊ eius sub-
iectū. sed subiectū vt ꝓbatum est nec est agens qd nec q̄
forma autem ipsa dicitur esse agens:ergo non potest di
ci calefaciens aliter q̄ sit calor. ¶ Confirmatur. qr cali
dum vt cōcretū non pōt dici agens seu calefaciens. qm̄
concretū dicit vox ipsa que non est calefactiua sed res
p eam significata. Qn̄ ergo dr̄ q concretū vez calidū
est agēs intermediū/habet intelligi p concretū nō ipm
concretū:sed eius significatū:quero tunc qd est illud si
gnificatū p hoc nomen concretum qd est calidū qd vo
cas agens intermedium inter agens qd ⁊ inter agens
quo tm̄: vel em̄ hmōi significatū est calor vel eius subie
ctum vel aliquod tertium ab vtroq̄ istorum distinctū
sed non primum: quia vt dicunt calor est principiū agē
di quo tm̄. nec secundum:tum quia vt dicunt subiectū
est agens qd tm̄:tum quia secundum veritatem subie-
ctum nullo modo agit ad forme effectum vt superi⁹ est
probatum. nec potest poni tertium. quia nihil a subie-
cto forme ⁊ a forma ipsa distinctū est significatum p cō-
cretum. nihil em̄ calidum significat a calore ⁊ ab eius
subiecto distinctum in re extra. ergo ⁊c. ¶ Et si contra
p̄dicta arguatur: qr calidum ⁊ etiam caloris subiectū
vt ignis vel aqua dicitur calefacere p calorem: Dico q
illud a quo calor non est in passo calefacto p̄supposito
effectiue/nullo modo calefaciens ꝓprie potest dici. sed
calor in passo aque calide proximo introductus nullo
modo est effectiue a substātia aque lz calore informata:
sed tm̄ ab ipso calore in aqua actualiter existe:q̄ aqua
ipsa non est calefaciens proprie:sed dr̄ tantum calefa-
ciens denominatiue/denominatione sumpta ab extrin
seco: vez ab ipso calore existente in ipsa. qui quidem ca-
lor solus est calorem alium in passo inducens: ⁊ p ɔ̄ñs
ipsū calefaciens effectiue. sicut enim res intellecta de
nominatur ⁊ dicitur esse in intellectu ꝓpter actū cui⁹
ipsa est obiectum qui est in ipso intelligente: ita ⁊ aqua
denominatur calefaciens ⁊ calorem in passo sibi approxi
mato inducens ꝓpter calorem cuius est subiectum pas
sum ipsum realiter calefacientem ⁊ calorē in eo causa-
liter inducentem. quare ⁊c. ¶ Quādo aūt dicit q cali-
dū calefacit calore: aut intelligit q calidum in cōcreto
sumptum supponat pro calore: aut pro ei⁹ subiecto: aut
ꝓ composito ex vtroq̄. sed non potest poni tertiū: qr cō
positum ex accidente ⁊ substātia non est aliquid preter
partes. nec secundum: quia subiectum vt dictū est non
est agens sed tm̄ denominatur agens quia est subiectū
forme que dicit esse agens. Vel si dicas q immo suppo
nit pro subiecto eo modo quo subiectū ipsum dicit esse
agens: tunc sensus seu intellectus huius ꝓpositionis
calidū hoc est aqua calefacit calore/est q aqua est sub-
iectum caloris calefaciētis. ergo relinquit primum vez
q calidum supponit pro calore. ⁊ sic dicere q calidum
calefacit calore/est idē dicere qd calor calefacit calore
⁊ hoc est verum ⁊ proprie dictū: qr omne agens est agēs

seipso non aliquo mediante a se quocūq̄ distincto. sicut
em̄ nulla est distinctio in re extra inter subiectum quod
est accidentis receptiuum ⁊ illud quo dicit esse eius re-
ceptiuū: nec em̄ ignis est receptiuus caloris nec aqua
frigoris aliquo mediāte a se differēte: ⁊ sic de alijs om̄i
bus subiectis respectu suorū accidentium: ita ⁊ de prin
cipijs agentibus respectu suorum effectuum consimili
ter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Sic igitur appet p̄mum
vez falsitas illius distinctionis quā ponit opinio supra
dicta de triplici principio in creatis.

Secundo arguitur contra secundum

vez contra applicationem illam quā facit postea ad di-
uina. qm̄ aut p concretum vis spiratiue quod dicit esse
vnum principiū spirans/⁊ p concretum potētie creatti-
ue qd similiter ponit esse principium vnum creans/in-
telligit aliquid in deo distinctū ab ista spiratiua ⁊ crea
tiua potentia in re extra: aut nō. si sic/falsū accipit: qr
nihil est in deo vt suppono ex dictis in p̄cedētib⁹ distin
ctum a diuina essentia in re extra. ipsa autem essentia
non aliquid distinctū ab ea est potentia spiratiua gn̄a-
tiua ⁊ omnium creatiua/vt etiam ex dictis in p̄cedenti
bus hic suppono. ergo ⁊c. ¶ Si autem dicatur q p cō-
cretum hmōi non debet intelligi aliquid in deo distin-
ctum ab ipso seu ab eius vi spiratiua ⁊ potentia creati-
ua: ergo non aliter potest dici cōcretum illud esse vnū
principium q̄ abstractum: nec p ɔ̄ñs magis p cōcretū
q̄ per abstractū importatur principiū qd sit intermediū
inter p̄ncipiū tm̄ q̄ ⁊ inter principiū tm̄ qd. q̄re ⁊c. ¶ Cō
firmatur. qr quando dicitur q pater ⁊ filius sunt vnum
principiū sp̄us sancti: ⁊ oēs tres p̄sone vnū principiū
creature: non qd quale principiū est p̄sona: nec tm̄ quo
quale est vis spiratiua et potentia creatiua: sed vnum
principiū mediū inter ista: aut p ista tria principia quo
rum vnum vocatur principium tm̄ qd ⁊ alterum tm̄ quo
⁊ tertium medium inter ista/intelligunt diuersa vel idē
penitus in re extra. sed non potest poni primum. qr hoc
est impossibile. idem enim omnino sunt p̄sona ⁊ diuina
essentia in re extra. nec aliquid est in aliqua p̄sonarum
qd in re extra ab ipsa p̄sona ⁊ ab essentia sit distinctū:
ergo relinquitur secūdum: nec p ɔ̄sequens tale princi-
pium intermedium est ponendū inter p̄sonam que voca
tur principium qd/⁊ inter essentiam seu vim spiratiuā
⁊ potentiam creatiuam que vocatur principiū quo tm̄.
¶ Preterea non magis in diuinis q̄ in creaturis p prin
cipium ꝓductiuum qd/⁊ p principium quo importan-
tur diuersa aliqua in re extra: sed in creaturis vt appet
ex p̄dictis ista vez p̄ncipium qd seu agens ⁊ principiū
quo agendi idē important totaliter in re extra: cū nul-
la causa secūda sit agens vel actiua seu ꝓductiua aliq̄
alio a seipsa vt dictū est supra: nec est in creaturis aliqd
principium intermedium inter principium qd ⁊ quo. er
go ⁊c. ¶ Confirmatur. qr quando dicit q hoc concretū
spirans vel creans est vnū numero propter identitatē
virtutis spiratiue ⁊ creatiue: sicut album esset vnū nu-
mero dictum de pluribus eadem numero albedine infor
matis: aut ly vnum spirans vel creans supponit pro p̄-
sona: vel pro vi spiratiua ⁊ creatiua: vel ꝓ alio ab istis.
sed nō ꝓ p̄sona nec ꝓ alio ab ipsa persona ⁊ a vi spira-
tiua seu creatiua: qr tunc ꝓpositio esset falsa. nec enim
plures p̄sone sunt vna p̄sona: nec est aliquod vnū distin-
ctum in re extra ab essentia ⁊ p̄sona. essentia autem est
ipsa vis spiratiua ⁊ creatiua. ergo relinquitur secūdum
vez q ly vnum spirās vel creans habeat supponere ad
hoc q ꝓpositio ista sit vera pro vi spiratiua ⁊ creatiua:
sicut existente vna albedine in sorte ⁊ in platone ista ꝓ-
positio sortes ⁊ plato sunt vnum albū/nō esset vera ni

gis ꝙ si alia esset albedo vnius ⁊ alia alteri⁹ ipso albo eius ꝑdicato supponente ꝓ platone ⁊ ꝓ sorte subiectis albedinis. non enim sortes ⁊ plato sunt albedinis vnius subiectū: sed plura. non est etiā vera ipso albo supponente ꝓ alio ab albedīe ⁊ ab eius subiecto: nec ꝓ tali albū potest supponere: cum nec aliud significet ꝙ ipsam albedinē ⁊ eius subiectum: sed tm̄modo esset vera ipo albo ꝓ albedine supponente: nec em̄ huius ꝓpositionis sortes ⁊ plato sunt vnum albū / sensus seu intellectus est alius ꝙ iste / vna albedo est in platone ⁊ in sorte. nō enim potest dici ꝙ sortes ⁊ plato sint vna albedo: sed ꝙ in eis est vna albedo ꝓpter diuersitatem albedinis a sorte et a platone. si em̄ illa numero vna albedo esset a platone ⁊ a sorte indistincta totaliter in re extra: tunc sortes et plato dicerentur vnum album ⁊ vna albedo. ergo consimiliter in ꝓposito: cū vis spiratiua seu creatiua que est ipsa diuina essentia sit a personis omnibus indistincta totaliter in re extra: consimiliter ⁊ indifferenter ꝑsone diuine possunt dici vnum spirans vel creans in concreto ⁊ vna vis spiratiua siue creatiua potentia in abstracto. ergo non aliter vnum creans ⁊ vnum spirans dicit̄ vnum principium in concreto ꝙ vna spiratiua vel creatiua potentia in abstracto: nec ꝑ consequens diuine persone sunt vnum principium spirans vel creans aliter ꝙ vna potētia spiratiua ⁊ creatiua. quare ⁊c. Hec de pmo.

Quantum ad secundum vbi est ad questum aliter respondendum / est sciendū ꝙ hoc nomē pn̄cipium significat qḋcūq₃ a quo est alterum. omne em̄ illud a quo originaliter vel quomodocūq₃ aliter realiter est alterū est aliq̄ ordine eo pri⁹. ⁊ iō dr̄ pn̄cipiū respectu ei⁹. oē ei principiū ē pri⁹ eo cui⁹ ē pn̄cipiū. l₃ nō ecōuerso oē prius aliquo dicatur principium eius. quoniam principiū vltra ꝑoritatē importat quādā causalitatē vt causalitas se extēdit nō tm̄ ad cām ⁊ causatum: qualis causalitas est precise inter essentialiter distincta: sed etiam ad qualitercūq₃ producens ⁊ realiter ab eo ꝓductum qualis est inter ꝑsonas diuinas essentialiter indistinctas. non enim omne prius alio est eius originatiuū: nec realiter ꝓductiuum. omne igit̄ ⁊ solū illud hic vocatur principiū alterius qḋ est originatiuū seu realiter ꝓductiuū: ⁊ per ꝯñs eo prius.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est: ꝙ negantes omnem prioritatis ordinem in diuinis / nō vident̄ ꝯuenienter posse saluare patrē ⁊ filium eē pn̄cipiū spiritus sancti: l₃ possint saluare ꝙ oēs tres ꝑsone sunt pn̄cipium creature. ¶ Hec appet primo quantum ad pmam ptem. qm̄ vt dictum est principium hic importat aliquam ꝑoritatem nō tm̄ causalitatē: ꝙ omne pn̄cipiū alicuius est ipō aliquo modo prius. sed secūdum negantes oēm prioritatis ordinem in diuinis nulla personarum est aliquo ordine prior alia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū patrem ⁊ filium esse prius origine spū sancto nō sit aliud ꝙ dicere spūm sanctū eē originalit̄ ab ipis vel a filio ⁊ a pr̄e: ꝑ cōsequens negātes inter ꝑsonas diuīas oēm ordinē ꝑoritatis ⁊ posterioritatis hn̄t vt videt̄ negare originē ꝑsonarū. s₃ cōstat ꝙ nō ponens vnā ꝑsonam esse originatiuā alterius non pōt saluare aliquam ꝑsonam esse pn̄cipiū alterius. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars vero ꝙ possunt saluare ꝙ omnes ꝑsone sunt pn̄cipium creature / appet. qr ponunt omnes personas esse creaturam causantes / ⁊ ipsā non tm̄ originis seu causalitatis sed etiam durationis ordine ꝑcedētes. sed constat ꝙ omnis causa potest dici ⁊ est vere pn̄cipiū sui effectus. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ ponentes pmā causam nō agere immediate effectiue ad oēm effectum cuiuscūq₃ secūde cause non possunt saluare deum esse principium saltem immediatū oīm effectuū ꝓductorū. ¶ Hec appet. qm̄ vt dictū est l₃ oē principium alicui⁹ sit eo aliq̄mō pri⁹ / nō tn̄ ecōuerso oē pri⁹ aliq̄ est principiū eius: sed solū illud a quo est causaliter seu aliquo modo originaliter alterū respectu cuius dr̄ esse principium. sed si cause secunde possunt totaliter in effect⁹ eis debitos sine pma causaliter ꝑcipās: ad earum maxime naturaliū causarū ⁊ necessario agentium effect⁹ pma causa minime saltem immediate causaliter operatur: quantūcūq₃ possit ne eueniant impedire. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qm̄ hoc supposito vero ꝙ deus nō agat effectiue ad aliquem effectū cause secūde / nō magis dici poterit pn̄cipium talium effectuum ꝙ vnū entiū creatorum ꝑcedens duratione alterum cuius tn̄ non ē causa dicatur eius principium. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ pater ⁊ filius sunt principium spiritus sancti ⁊ oīes tres ꝑsone cuiuslibet creature. ¶ Hec apparet. qm̄ omne qḋ est originatiuū alicuius: ⁊ ꝑ ꝯsequens eo prius / dicitur vere ⁊ est principium eius. nec em̄ vt in ꝓposito accipitur aliud est dicere vnum esse principium alterius ꝙ ipsum esse originatiuum seu ꝓductiuū ipsi⁹. sed constat ꝙ spūs sanctus est originaliter a filio ⁊ a patre ⁊ omnes creature ab omnib⁹ tribus ꝑsonis. sunt em̄ secundū Augustinum indiuisa omnia ad extra opa trinitatis. nullus autem effectus potest esse ab aliq̄ causa secunda sine pma principaliter coagente vt patebit in secūdo. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ pater ⁊ filius sunt vnum principium spirit⁹ sancti ⁊ tres omnes ꝑsone cuiuslibet creature. ¶ Hec appet pmo auctoritate August. dicētis. v. de trini. ca. xv. i fine. ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ nō sunt duo pn̄cipia spūs sancti s₃ vnū: sicut pr̄ fili⁹ ⁊ spūs sanctus sunt vnum pn̄cipium creature non tria principia sicut vnus creator ⁊ vnus dominus. ¶ Secūdo arguitur ꝑ rōnem. qm̄ que sunt vna numero virt⁹ ꝓductiua aliquorū vere sunt ⁊ dici possunt vnū pn̄cipiū non plura ipsorum: sed pater ⁊ filius sunt vna virt⁹ numero spiratiua / ⁊ tres ꝑsone vna potentia numero creatiua creaturarum omniū ꝓductiua: ergo tam pater ⁊ filius sunt spūs sancti vnum pn̄cipium ꝙ tres omnes ꝑsone diuine cuiuslibet creature. ¶ Cōfirmatur. quia vt dictum est esse pn̄cipium alicuius non est aliud ꝙ eē originatiuum seu ꝓductiuum ipsius. ergo nec eē vnū principium aliquorum est aliud ꝙ esse vnū originatiuū seu ꝓductiuum ipsorum: sed vbi est vna virtus numero ꝓductiua ibi est vnum numero pn̄cipium ꝓductiuū: sicut vna albedo numero siue in vno solo siue in pluribus existat subiectis non est nisi vnicum tm̄ pn̄cipiū disgregatiuum: nec vnus calor nisi vnicum tantum pn̄cipium calefactiuum. ⁊ sic de quolibet aliorum. ergo ⁊c.

Sed tunc est dubium pro quo supponit vnum principium: cū dicit̄ ꝙ plures ꝑsone sunt vnū principium: videlicet pater ⁊ filius vnum principium spiritus sancti / ⁊ tres ꝑsone vnum principium creature. non enim potest supponere ꝓ persona: quia tunc propositio esset falsa. non enim plures persone sunt vna persona. nec ꝓ essentia vt videtur: quia essentia non spirat nec spiratur: nec ꝑ consequens potest dici principium ꝑsone spirate: cum id dicatur ꝓducti cuiuscunq₃ principiū quod est ꝓducens ipm̄. spirans autem seu ꝓducens spiritum sanctum non est essentia sed ꝑsona non vnica sed due videlicet pater ⁊ filius. ergo magis pater et filius possunt dici duo principia spiritus sancti ꝙ vnum tantum: ⁊ similiter tres ꝑsone tria principia creature ꝙ vnū tantum. ¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ sicut albedine vna numero existente in sorte ⁊ in platone sortes ⁊ plato di

cerentur vnum albuz: ipso albo propositionis subiecto supponente non pro sorte ⁊ platone nec pro aliquo alio ab albedine: sed tm̄ pro ipsa albedine que supponit vna numero esse. Jta consimiliter in proposito est dicenduz vez ꝙ vnum principium p̄dicatum de pluribus ꝑsonis non supponit ꝓ ꝑsona nec tm̄ pro vna aliqua ꝑsonarū nec pro aliquo distincto ab essentia ⁊ a ꝑsona: sed tãtuz pro ipsa essentia a ꝑsonis omnibus indistincta. intellectus em̄ huius ꝓpositionis pater ⁊ filius sunt vnū principium spirit⁹ sancti / vel tres ꝑsone sunt vnū principiū creature / est ꝙ pater ⁊ filius sunt vnus deus a quo ē spiritus sanctus ⁊ omnes ꝑsone sunt similiter vnus deus a quo est quelibet creatura. cum autem ꝑsone dicuntur vnus deus / hoc p̄dicatum qđ est deus nō supponit ꝓ ꝑsona: sed ꝓ essentia diuina. non enim ꝑsone sunt vna ꝑsona sed vna essentia. ¶ Et quando dicitur ꝙ diuina essentia non est spirans spiritum sanctum sed ꝑsona: nec ꝑ consequens essentia potest dici spiritus sancti principiuz sed ꝑsona: Respōdeo: ꝙ licet essentia nō sit spirās nec spirata / est tm̄ res spirans ⁊ res spirata cuz sit a personis indistincta totaliter in re extra. ⁊ ideo essentia nō dicitur principium spirandi spūm sanctum vt distinctū ab ipso: modo quo spirans ꝑsona dicit̄ principiuz ips⁹ sed dicitur principium tam a spirante ꝑsona vtra ꝗ̄ a ꝑsona tertia spirata indistinctum totaliter in re ex̄ / quo non obstante vez ꝙ sit idem cū spirato đr eius p̄icipiū quia est idem cum spirante a qua est originaliter ipsa ꝑsona spirata. Cū hoc etiā concedo ꝙ vtraqꝫ ꝑsona spirans potest dici principium spirate ꝑsone. sed non sequitur: ꝑsona spirans est principium persone spirate: sed ꝑsona spirans non est vna tantum: ergo nec est tm̄ vnum p̄icipium. sicut non sequit̄: persona spirans est deus: sꝫ persona spirans non est vna tantum / sed due sunt persone spirantes: ergo ipse ꝑsone spirantes non sunt vnus deus tantum sed duo. ¶ Et si queras: ex quo essentia est ab omni persona totaliter indistincta quomodo ista ꝓpositio persone sunt vnum principiuz est magis vera p̄ncipio supponente pro essentia ꝗ̄ pro persona: cum nec magis videatur posse supponere pro essentia ꝗ̄ pro ꝑsona ex quo persona ⁊ essentia dicunt idem totaliter in re extra: ¶ Respōdeo: ꝙ sicut quando dicitur ꝙ persona producitur ⁊ producit non autem essentia / non est intelligendum ꝑ essentiam rem aliquam a ꝑsonis omnibus in re extra distinctam: q: tunc sequeretur ꝙ esset quaternitas in diuinis vt superius in dist. scđa ꝓlixius est ostē sum: sed tantum est intelligendum ꝙ illi rei que importatur ꝑ personaz ⁊ per essentiam nō cōuenit producere nec ꝓduci vt importatur ꝑ essentiaz: sed vt importatur ꝑ personam: quia ⁊ nomen ꝑsone puta pater significat vnam rem tm̄ vez generantem a re genita realiter differentem. essentia autem non importat vnam rem tãtum sed vnam ⁊ plures. significat enim vnam rem a plurib⁹ inter se distinctis realiter ⁊ a qualibet earum totaliter indistinctam: vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. ita et in ꝓposito consimiliter est dicēdum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis. non enim vt dictum est principium importat aliquid absolutū nec respectiuum a personis distinctuz et in eis fundatum: cum tm̄ dicat essentiam ab omnibus ꝑsonis totaliter indistinctam: nec ꝑ ꝯñs in eis fundatā nec multiplicatam: cum idem non dicatur fundari proprie in seipso. quare ⁊c.

Secundo quero: vtrum principium dicatur vniuoce de principio sumpto ꝑsonaliter ⁊ de principio sumpto essentialiter in diuinis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia illud idez quod est p̄ncipium notionaliter ⁊ essentialiter in diuinis. sed qđ vnuz ⁊ idem existens dicit̄ de pluribus idez significãtib⁹ videtur vniuoce dici de eis. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia principium essentialiter dicitur de deo ⁊ de omnibus ꝑsonis in ordine ad extra vez ad creata. principium aūt notionaliter dicitur de aliquibus ꝑsonis tm̄ in ordine ad intra: vez de omni ⁊ de sola ꝑsona ꝓducente ī ordine ad ꝓductam ab ipsa. sed nihil de ꝑsonis vt comparatis ad intra ⁊ ad extra dictum videt̄ esse vniuocū. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo em̄ ostendā qđ est essentiale ⁊ notionale siue dictum essentialiter ⁊ notionaliter in diuinis. Secundo dicam ad quesitum. vez an principium vt̄r sumptum dicatur vniuoce an equoce de istis.

Quantum ad primum: constat ꝙ illud vocatur essentiale a doctoribus in diuinis qđ est cōmune omnibus ꝑsonis. illud aūt notionale qđ nō conuenit omnibus: sed tm̄ aliquibus vel vni earuz tm̄. nō sic intelligendo ꝙ illud commune omnibus vel tm̄ aliquib⁹ sit aliquid in re extra distinctum a ꝑsonis quibus dicit̄ cōuenire. nec em̄ deitas vel voluntas cōmunis oīb⁹ est aliquid distinctum ab omnib⁹: nec generatio actiua vł paternitas cōueniens soli patri aliqđ ab ipso ī re extra distinctū vt sepe in p̄cedentibus est ostensum. cū hoc tm̄ stat ꝙ sola vna ꝑsona est pater ⁊ generans ⁊ omnes de⁹ ⁊ ideo pater ⁊ generatio dicuntur nomina notionalia seu ꝑsonalia: deitas autez ⁊ volūtas essentialia. ¶ Ex hoc apparet quid ad istū articulū sit dicēdū. qm̄ illō p̄ncipiuz dicitur essentiale seu essentialiter ī diuinis qđ dicitur indifferenter ⁊ vniuersaliter de omnibus personis illud autem dicit̄ notionale seu notionaliter qđ dicitur de aliquibus tm̄ puta de duabus vel tm̄ de vna. sed p̄ncipium cuiuslibet creature dicitur vł̄r de omnibus ꝑsonis. principium autem ꝑsone ꝓducte dicitur tantum de aliquibus vez vel de vna tantum vt p̄ncipium filij qđ dicitur de solo patre: vel de duabus vt p̄ncipiuz spirit⁹ sancti qđ quidem dicitur de filio ⁊ de patre. ergo principium creature ad extra dicitur essentiale: notionale autem seu ꝑsonale ad intra vez principium spiritus sancti. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam vna ⁊ eadem essentia est p̄ncipiuz ꝑsone generatiuū ⁊ spiratiuū ⁊ cuiuslibet creatiuum: ergo non magis principiū spiritus sancti vel filij est notionale ꝗ̄ p̄ncipium creature. ¶ Respōdeo: ⁊ concedo antecedens / sed nego consequentiam. qm̄ licet eadem essentia sit p̄ncipium ꝑsone gn̄ate ⁊ spirate ⁊ cuiuslibet creature: non tamē cōsimiliter sumpta: q: vt essentia ē in p̄ma ꝑsona est gn̄atiua: vt prima ⁊ secūda spiratiua siue p̄ncipium spiritus sancti. vt autem est tres ꝑsone est creatiua siue principiū cuiuslibet creature. nec magis sequitur ꝙ p̄ncipiū ꝑsone diuine sit essentiale: sicut p̄ncipium creature: q: ꝑ vtrunqꝫ eadem essentia importatur: ꝗ̄ sequatur ꝙ essentia diuina sit tm̄ vna ꝑsona puta pater ⁊ distincta ab alia sicut pater ipse vel paternitas: vel ꝙ essentia diuina sit notionalis sicut paternitas. q: ꝑ ista oīa vez ꝑ deitatem et patrem siue paternitatem idem in diuinis totaliter importatur: cum essentia a nulla ꝑsona distinguat̄ aliqualiter in re extra. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quãtū ad secundū est opinio doctoris subtilis dicētis ꝙ p̄ncipiū nō đr vniuoce de p̄ncipio essentialiter ⁊ de p̄ncipio notionaliter sumpto. ⁊ hoc loqn̄do de relatione ꝑ hoc nomen p̄ncipiuz importata. dicit̄ tm̄ vniuoce de p̄ncipio ꝑsonali siue notionali ad intra: vez de p̄ncipio filij dicto de p̄re / ⁊ de p̄icipio spūs sancti dicto de filio ⁊ de patre. ¶ Primum ꝓbat. qm̄ p̄ncipium

essentialiter sumptum dicit relationem rationis tm̄.nõ
eñi est relatio realis sed rationis tm̄ dei ad aliquod ens
creatũ cuius de⁹ dr̄ essentialiter nõ notionaliter princi-
pium. vt autem p̄ncipium dr̄ notionaliter ad intra/ im-
portat relationem realem ꝑsone que dicitur p̄ncipium
ad aliam respectu cuius dicit͛ principium. sed relationi
reali ⁊ rationis nõ est aliquid cõmune vniuocum. q: re-
latio realis est relatio simplicit͛: relatio autez rõnis tm̄
scd̄z q̄d. eis aũt q̄rũ vnũ ē simplicit͛ tale/ ⁊ alterũ s̄m q̄d
tm̄ non potest aliquid esse cõmune vniuocum. ergo ⁊c.
¶ Secũdum: vez ꝙ principijs ꝑsonalibus siue notiona
libus ad intra ratio p̄ncipij sit communis vniuoce/ de-
clarat ꝑ hoc. q: relatio originis omnib⁹ ꝓprietatibus
ꝑsonalibus est communis. cõstat enim ꝙ taz generatio
actiua q̄ passiua q̄ etiam spiratio est quedã originis re
latio. ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicẽdi nõ apparet mi
hi rationabilis. Primo. q: videt͛ supponere ꝙ relatio
sit vnum aliquid ꝑ se in re extra distinctum a quolibet
absoluto. quod nec ĩ diuinis nec in creaturis est verũ vt
sepe in p̄cedẽtibus est ꝓbatum. ¶ Q: autem hoc suppo
nat/ apparet. q: ponit ꝙ hoc nomen p̄ncipium vt essen
tialiter sumptum ad extra importat tm̄ relationem ra
tionis: realem aũt vt ꝑsonaliter siue notionaliter sumit͛
⁊ ad intra. sed hoc nõ poneret nisi ꝑ relationem aliquid
ꝑ se vnum ab extremis relatis distinctum in re extra in
telligeret. non eñi relatio dei ad creaturaz potest nega
ri realis magis q̄ sua cõuersa vez creature ad deum: in
telligẽdo ꝑ relationem realem siue respectũ p̄cise vtrun
q₃ extremorum seipsis relatorum. constat enim deum
⁊ creaturam esse realia extra animam ⁊ realiter seipsis
relata. sicut eñi creatura est realiter a deo: ita ⁊ deus est
realiter a quo est causaliter creatura. sed dicere creatu
ram referri ad deum nõ ē aliud q̄ dicere ipsam eē ab eo:
ergo ⁊ deus etiã potest dici realiter referri ad ip̄am: cuz
ip̄e sit realiter a quo est causaliter quelibet res creata.
ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: quãdo dicit͛ ꝙ relatio vnius
ꝑsone ad aliam est realis: nõ autez relatio dei ad creatu
ram: aut ꝑ relationem realem intelligunt͛ sola extrema
realiter distincta: quorũ vnũ est alteri⁹ originatiuũ: aut
aliquid ꝑ se vnum tm̄ in re extra ab eis distinctum. Si
primum: ergo falsum est dicere dei ad creaturam nõ esse
realem relationem: cuz deus ⁊ creature sint vere res dis
tincte essentialiter: quarum vna realiter circũscripto oĩ
actu rationis est ab alia vez creatura a deo causaliter
sicut ⁊ vna ꝑsona est ab alia originaliter. Si autem dat͛
scd̄m: vez ꝙ ꝑ relationem realem intelligatur aliq̄d vnũ
tantum ab extremis relatis in re extra distinctuz: ergo
falsum est illud q̄d ponit͛ qñ dr̄ ꝙ vnius ꝑsone diuine ad
aliam est relatio realis. qm̄ non est aliquid ĩ diuinis dis
tinctum in re extra a ꝑsonis. non eñi generatio actiua/
vel paternitas distinguitur a patre: nec passiua genera
tio seu filiatio a filio: nec passiua spiratio a sp̄ũ sancto: g̊
non magis est realis relatio sic accepta vnius ꝑsone di
uine ad aliam q̄ omnium ad aliquam rem creatã. qua
re ⁊c. ¶ Scd̄o deficit mod⁹ dicendi p̄dictus in ꝯclusio-
ne p̄ncipali quã ponit qñ dicit ꝙ p̄ncipiũ nõ dicit͛ vni-
uoce de p̄ncipio sumpto essentialiter ⁊ de p̄ncipio sum-
pto notionaliter in diuinis. qm̄ non minus principium
potest dici vniuoce de talibus p̄cipijs q̄ cõceptus en
tis de deo ⁊ de oĩbus creaturis: sed cõceptus entis cõ
munis oĩbus est vniuocus ⁊ de oĩb⁹ vniuoce dict⁹
vt in dist. tertia fuit ostẽsum superius. g̊ ⁊c. ¶ Cõfirma-
tur/ quia p̄ncipium dictum essentialiter de ꝑsonis diui-
nis non dicit aliud q̄ principium notionaliter sumptuz
p̄ter ens creatum respectu cuius deus dicitur tale prin
cipium cõnotatum. ergo ⁊c. ¶ Et quando doctor acci-
pit. ꝙ immo principium essentialiter importat relatio-
nem rationis: Dico ꝙ non est verum intelligẽdo ꝑ rela-
tionem rationis aliquid positiuũ a deo ⁊ a creatura dis
tinctum. ⁊ esto ꝙ esset verum adhuc esset falsuz illud q̄d
accipit quando dicit ꝙ p̄ncipium non potest esse dictũ
vniuoce de principio essentialiter ⁊ de p̄ncipio notiona
liter sumpto. ¶ Primum apparet. q: nec dei ad creatu
ram nec vnius persone diuine ad aliam est aliqua rela-
tio realis nec rationis: intelligendo per rationis respe
ctum aliquid ab extremis relatis distinctum. nullũ eñi
ens positiuum est possibile ꝙ sit a deo ⁊ a creatura dis-
tinctum: cum nullum possit poni medium inter ens in-
creatum ⁊ ens creatum. quare ⁊c. ¶ Secũduz: vez ꝙ si
assumptum p̄dictum esset verum adhuc principium es-
set vniuocum p̄ncipio essentialiter ⁊ notionaliter sum-
pto/ ꝓbatur. qm̄ nõ minus quibuscũq₃ entib⁹ positiuis
a deo distinctis potest aliquis cõceptus vniuocus eē cõ
munis q̄ deo ⁊ omnibus creaturis. magis eñi distingui
tur deus ab omni alio ente creato siue reali siue ratiõis
q̄ ens reale ab ente rationis: si ꝑ ens rationis itelligis
aliquid positiuum. sed deo ⁊ oĩbus creaturis aliquis
cõceptus vniuocus est communis: ergo ⁊ relationi rea
li ⁊ rationis: nisi ꝑ rationis relationez intelligas vẽr ni
hil ⁊ impossibile totaliter in re extra. ¶ Confirmat͛. q:
conceptus entis videtur esse communis omnibus crea
turis. sed si relatio rationis est aliquid positiuuz/ est ali
quod ens creatum: cum inter ens increatum ⁊ creatuz
large sumptuz nullũ possit esse mediuz. ergo ⁊c. ¶ Nec
valet illud quod doctor arguit in cõtrarium: qñ dicit ꝙ
relatio rationis est ens secũdum quid nõ simpliciter vt
relatio realis: q: magis est ens secundum quid quelibȝ
creatura in ordine ad deũ q̄ relatio rationis vt compa
ta ad relationem realem: ⁊ deus magis ens simpliciter
q̄ relatio realis vel aliqua alia creatura: quo nõ obstã-
te aliquis conceptus vniuocus est deo ⁊ creature com-
munis. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulũ ali
ter est dicẽdum: vez ꝙ principium dicit cõceptuz vniuo
cum siue vnum ⁊ de principio essentialiter ⁊ de p̄cipio
notionaliter vniuoce dictum. qm̄ principium originati
uum vniuersalit͛ sumptum importat omne illud a quo
alterum est productum. sed hoc reperitur in diuinis taȝ
ad intra q̄ ad extra. quia ⁊ persona est a qua persona et
omnis persona est a qua est producta quelibet res crea
ta. vna etiã creatura est ab alia creatura. ergo p̄cipiũ
vt sic sumptum non tãtum dicit conceptum vniuocum
⁊ communem personis vt ad intra ⁊ ad extra compara
tis sed etiam creaturis. ¶ Confirmat͛. quia relatio ori-
ginis in communi sumpta nõ tantum est communis re-
lationibus diuinis sed etiã alijs ⁊ p̄dicabilis de eis. nõ
tm̄ enim ꝓductio actiua vel passiua persone diuine a ꝑ
sona: sed etiam omnis alia creature a deo vel creature
vnius ab alia põt dici relatio originis: intelligendo per
relationem originis ipsum originans ⁊ originatum nõ
aliq̄d ab eis in re ex͛ distictũ. ergo ⁊c. ¶ Cõsimiliter ē di
cendũ de p̄cipiato sicut dictum est de principio: vez ꝙ
p̄cipiatũ vniuersaliter sumptum est vniuocuȝ ⁊ vniuo
ce dictũ de omnibus p̄cipiatis siue originatis: videlicet
cet tam de diuinis personis productis q̄ de omnib⁹ effe
ctibus creatis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem
in principio dicendum est ꝙ falsum est quod accipitur
in minore: quãdo dicitur ꝙ nihil de personis diuinis vt
ad intra ⁊ ad extra comparatis dictum est vniuocum:
cum etiam multi conceptus vniuoci sint deo ⁊ creatu-
ris communes vt in distinctione tertia superi⁹ est osten
sum prolixius. quare ⁊c.

Distinctio. XXX. Quæstio. I.

CIrca distinctionem trigesimam in qua magister determinat de nobus importantib⁹ relationes ad creaturas: que quidem dicunt̃ de deo ex tpe: Quero pmo vtrum ponẽtes respectum esse aliquod vnũ tm̃ ab extremis relatis distinctũ in re extra/habeant cõcedere tam in diuinis q̃ in creatis aliqua icõueniẽtia et absurda. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̃ in diuinis habent ponere esse plures res q̃ tres qđ est impossibile et absurdũ. In creaturis etiã habẽt ꝯcedere mlt̃a: ⁊ inter alia. 10. inferius explicanda. que oĩa vt probabitur infra sunt icõuenientia ⁊ absurda. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ opinio cõmunis tam philosophoꝝ q̃ etiã doctoꝝ catholicoꝝ nõ habet ꝯcedere ad ipam sed aliqđ incõueniẽs: nec absurdum. nõ eñ est verisimile ꝙ tã philosophi q̃ doctores catholici in aliquo concordauerint ad qđ quidẽ sequatur aliquod incõueniens ⁊ absurdum: sed respectũ esse aliquid vnum tm̃ ab eius extremis distinctum fuit opinio oĩm p̃dictoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Responsio vbi sic ꝓcedam. Primo eñ ostendam ꝙ ista opinio ponentium respectum omnem realem esse distinctum ab extremis in re extra habet cõcedere in creatis decẽ icõueniẽtia. Secũdo inquiram an illa oĩa sint inconuenientia. Tertio ostendam ꝙ etiam in diuinis habet ponere aliqua incõuenientia ⁊ absurda.

Quantum ad primum pono decem cõclusiones. ¶ Prima est. ꝙ opinio ponentium respectũ in creaturis esse aliquid ꝑ se vnũ a suis extremis distinctum/habet ponere in oĩbus reb⁹ creatis esse processuz in infinitum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ accipio aliqua plura alba. de q̃bus sic arguo. Duo alba vel quecũq; alia absoluta non possunt esse vt dicunt formaliter similia semetipsis: sed similibus mediantibus ab eis realiter differẽtib⁹. sꝫ nõ magis ille sĩlitudĩes sunt nec eẽ possunt sĩles formalr̃ semetipsis q̃ ille albedines absolute: ergo cuz constet eas esse formalr̃ similes sicut ⁊ albedines/oportet concedere ipsas esse similes aliis similibus mediantibus: ⁊ illas similitudines secũdas mediãtib⁹ tertiis ⁊ sic in infinitum. ¶ Sed ad istam rationem dupliciť respondetur. Uno eñ modo dicitur ꝙ similitudines non sunt similes: sicut nec albedines albe. sicut eñ subiectũ albedinis sic dicitur albedine album ꝙ tñ albedo ipsa nõ dicitur formaliter esse alba: ita licet vnum album dicatur esse alteri albo similitudine simile ⁊ dissimilitudine nigro dissimile: nec similitudo tñ est similis nec dissimilitudo dissimilis. quare ⁊c. ¶ Aliter respondent aliqui concedentes similitudines posse dici similes nõ tñ sicut albedines ⁊ alia oĩa ab eis distincta. qm̃ qđ ẽ tale denominatiue nõ est tale formaliter seipso: sꝫ alio mediãte. qđ aũt est tale q̃dditatiue nõ denoĩatiue est tale seipso nõ aliquo alio mediante. sed similitudo dr̃ talis puta similis quidditatiue: oĩa aũt alia res ab ea tantũ denominatiue. ergo lꝫ alba non possint dici formalr̃ similia semetipsis sed similitudinibus mediantibus: ipe tñ similitudines seipsis sunt similes: ⁊ ita cum in eis sit status nõ sequit̃ ꝓcessus infinitus in formis hmõi respectiuis. ¶ Contra primam solutionem arguo. qm̃ nec albedo dr̃ sĩlis albedini nec aliqua alia res absoluta alteri nisi quia vna est talis qualis alia. vnde dicere vnam rem alteri esse similẽ nõ est aliud q̃ dicere vnam esse talem qualis est alia. ergo omnia illa vniformiter ⁊ equaliter dici possunt similia quorum vnum est tale vniformiter ⁊ equaliter quale alterũ. sed nõ minus nec aliter vna similitudo est talis qualis alia q̃ vna albedo sit talis qualis est altera. qꝛ sicut due albedines sũt numero distincte ⁊ specie indistincte: ita ⁊ earũ similitudines secũdum ponentes ipsas. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ non valet illud qđ dr̃ de albedine: vꝫ ꝙ lꝫ subiectũ ea informatum sit album/nõ tñ albedo ipsa dr̃ esse alba. qm̃ album non dicitur nisi de subiecto albedine informato. sed non est sic in ꝓposito. nõ enim due albedines dicunt̃ similes qꝛ formis aliis ab eis distinctis realiter iformate: sed p̃cise quia vna est talis qualis alia. vna autẽ non est talis qualis alia quia aliq̃ forma alterius generis informata: sed tm̃modo semetipsa. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ omnino est incõueniens dicere vnum eoꝝ q̃ sunt eiusdem gñis ⁊ speciei esse formaliter tale quale est alterum mediante forma aliqua alterius gñis ab vtroq;. sꝫ eodẽ oĩa sĩlia sunt formalr̃ sĩlia q̃ vnũ ẽ tale q̃le alterũ: ergo non magis similitudines q̃ albedines possunt dici formaliter similes semetipsis. ¶ Ex quo appꝫ vlterius ꝙ nec secũda solutio potest stare. qm̃ similitudines non possunt dici nec sunt seipsis similes nisi qꝛ vna earum est talis qualis alia formaliter semetipsa. sed nõ min⁹ vna albedo est talis qualis alia formaliter semetipsa q̃ vna similitudo sit talis qualis alia seipsa: cuꝫ nõ minus sint eiusdem gñis ⁊ speciei plures albedines q̃ plures sĩlitudines. ergo ⁊c. ¶ Consimilr̃ põt argui de dissimilitudine vel inequalitate ⁊ de alia omni relatione. quia eo albedo est nigredini dissimilis ⁊ hõ angelo inequalis ⁊ ab eo diuersus quo albedo nõ est talis qualis nigredo ⁊ quo homo est impfectior angelo ⁊ ali⁹ ab eo sed nullum istoꝝ habet hoc formaliter ꝑ aliquid ipsi additum: sed tm̃modo ꝑ seipsum. ergo ⁊c. ¶ Primo apparet. ꝙ non valet illud qđ dicunt qñ accipiunt ꝙ similitudo dicitur similis quidditatiue: albedo autẽ ⁊ oĩa alia res ab ipsa denoĩatiue qm̃ vt ꝓbatum est non magis similitudo potest dici seipsa similis alteri albedini vel econuerso si albedines sunt similes aliis formis mediantibus ⁊ similitudines: ergo oĩa vꝫ tam absoluta q̃ respectiua dicunt̃ vniformiter talia vꝫ quidditatiue vl' denominatiue. ¶ Secundo ostẽdo ꝙ cõcessa solutiõe p̃dicta adhuc non possunt vitare ꝓcessum in infinitum in formis hmõi respectiuis. Arguam enim sic. oĩa realiter distincta a similitudine equalitate vel inequalitate idẽtitate ⁊ diuersitate sũt talia puta similia vel dissimilia equalia vel inequalia eadem vel diuersa denominatiue nec ꝑ ꝯñs seipsis: sed mediãtibus aliis distinctis ab eis. Hoc appꝫ. qm̃ secũdum eos solum similitudines dicuntur esse similes seipsis: alia aũt oĩa mediantibus eis dicuntur esse similia. sed due equalitates vel inequalitates duarum albedinum sunt etiã secũdum eos res distincte a similibus: ergo cum eiusdẽ speciei inter se sint albedines erũt sĩles sĩlibus ab eis differẽtibus. ⁊ constat ꝙ nõ illis quib⁹ ipe albedines sunt sĩles: qꝛ secũdũ eos nihil aliud a similitudine est formalr̃ sĩle: nisi similitudine fundata in ipso. sĩlitudo aũt vni⁹ albedinis ad aliam cum sit in ipsa albedine subiectiue non potest esse in equalitate realiter distincta ab albedine. ergo similitudo vnius equalitatis ad aliã est alia a sĩlitudine vni⁹ albedinis ad aliam existẽs subiectiue in equalitate: sicut ille que sunt inter albedines sunt in ipsis albedinibus existẽtes sed similitudines istarum equalitatum possunt esse immo necessario sunt equales vel inequales. qm̃ aut sunt eque pfecte: ⁊ ꝑ ꝯñs equales: aut nõ ⁊ ꝑ ꝯñs inequales ergo sunt equales vel inequales non seipsis: sed mediãtibus aliis inequalibus si inequales/vel equalibus si equales. que quidẽ equalitates etiam sunt similes ⁊ nõ seipsis sed aliis similitudinib⁹ ab eis realiter differentibus: que iterum erunt inter se equales aliis equalitatibus

tibus vel inequales inequalitatib⁹. ⁊ sic sequit̃ non tm̄
ꝓcessus in infinitum: sed etiā circulus in formis hmōi
respectiuis: sic intelligendo ꝙ eorum que sunt eiusdem
rationis vnū erit subiectū alterius saltē remotū ⁊ ecō
uerso. similitudo eīm erit subiectum equalitatis ⁊ equa
litas similitudinis: ⁊ ita ꝑ ꝯñs vna similitudo erit sub-
iectum saltem remotum alterius similitudinis: cuȝ sit
subiectum equalitatis que est subiectū immediatum si
militudinis. ⁊ consimiliter vna equalitas erit subiectū
alterius: cū sit subiectum similitudinis in qua est ipsa
equalitas subiectiue. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q: cum
hmōi similitudines albedinum equaliū sint equales / ⁊
etiam ipsarum albedinuȝ equalitates sint similes non
minus ꝙ albedines si ab eis ponantur esse realiter dif-
ferentes: aut hmōi similitudines sunt equales seipsis ⁊
equalitates similes: aut medientib⁹ alijs. sed nō possūt
ponere primū cum dicāt omnia alia a similitudine ⁊ ab
equalitate esse silia ⁊ equalia denominatiue ⁊ extrinse
ce nō seipsis. ergo relinquitur secūdum qḋ est ꝓpositū
q: ad hoc sequitur euidenter ꝓcessus in infinituȝ: ita ꝙ
vna albedo ⁊ aliud ens quodcūqȝ erit subiectū infinito-
rum talium respectuū realiter distinctorum. est eīm sub
iectum vt dicunt similitudinis sui ad aliam albedinem
⁊ dissimilitudinis ad nigredinem: ⁊ ꝑ ꝯñs omniuȝ alio
rum que in hmōi similitudine ⁊ dissimilitudinem ea i-
mediate fundata subiectiue existūt. sed in eis sunt vt ꝓ-
batuȝ est actualiter infinita. ergo ⁊c. ¶ Qḋ dictū est de
p̄dictis cōsimiliter potest dici ⁊ argui de alijs vt de idē
titate diuersitate maioritate vel minoritate ⁊ vl'r de oī-
bus relationibus equiparantie vel disq̄parātie. in oībus
b⁹ eīm talib⁹ sequitur vniformiter vt potest ꝓbari consi-
militer ꝓcessus in infinitū. ¶ Nec valet qḋ hic aliq̄ fin-
gunt ⁊ somniāt: dicentes ꝙ licet absoluta sint silia dissi
milia equalia eadem vel diuersa alijs mediantibus nō
tū ista ſter se: sed similitudies sunt eq̄les vel inequales
eedē vel diuerse seipsis: ⁊ econuerso equalitates similes
vel dissimiles ⁊ sic de alijs ꝯsimiliter semetipsis. ¶ Hoc
siquidem non pōt stare. Primo. q: sicut nihil distinctuȝ
ab albedine potest seipso formaliter esse album: ita si si
militudo ⁊ quelibet aliarum relationū p̄dictarū sit for
ma aliqua ꝑ se vna / nihil distinctū ab ea pōt esse tale vȝ
simile qḋ est distinctuȝ a similitudine nec distinctuȝ ab
equalitate equale formaliter ꝑ seipsum: sed tm̄ q: tali-
bus relationibus informatū. sed hmōi relationes cōce-
duntur ab eis esse inter se distincte. ergo ⁊c. ¶ Secun-
do. q: si equalitates duarū albedinum equalium essent
similes seipsis / ⁊ ecōuerso similitudines earū equales si
militer semetipsis: tūc sequeretur ꝙ similitudines albe
dinum ⁊ equalitatea totalit̃ essent idem: nec ꝑ ꝯñs ab-
soluta essent alio formaliter silia ⁊ alio equalia: cui⁹ cō-
trarium ipsi dicūt. ¶ Consequentia est euidens. qm̄ cō-
stat ꝙ oīa equalia absoluta sunt vt dicūt formalit̃ eq̄lia
equalitate: sed si similitudines duorū equaliter alboruȝ
sunt equales seipsis / ipse similitudines sunt equalita-
tes: ergo equaliter alba eodem sunt formaliter similia
⁊ equalia. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia vt argutum est sup:
us / nulla potest assignari ratio q̄re magis due silitudi-
nes sint equales vel equalitates similes semetipsis ꝙ
duo alba vel quecūqȝ alia absoluta. ergo ⁊c.

Secunda conclusio est. ꝙ opinio supra

dicta hȝ concedere ꝙ ad productionem vel destructio-
nem cuiuscunqȝ vnius rei sequitur mutatio totius vni-
uersi. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam omnis res conceditur
realiter esse mutata que est aliqua reali forma nouiter
informata: vel ipsa que fuerat informata antea noui-
ter est priuata. sed opinio ponens huiusmodi relatio-
nes esse in re extra dilliceas realiter ab extremis habet
cōcedere ꝙ ꝓducta quacunqȝ vnica creatura oīs alia
nouiter informatur nō tm̄ vnica sed etiā multiplici for
ma reali ⁊ ecōuerso: vȝ ꝙ destructa aliqua re quacunqȝ
oīs alia remanens spoliatur non tm̄ vnica sed etiā mul
tis formis realiter distinctis quibus erat antea iforma
ta. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. Et primo quantū ad pri-
mam partem. qm̄ quelibet res producta nouiter est cui
cūqȝ alteri formaliter equalis vel inequalis / similis vl'
dissimilis / eadē vel diuersa: ⁊ ecōuerso alie oēs ipsi. oēs
eīm alie creature sunt ab ipsa realiter distincte: ⁊ alie sūt
ipsi similes alie dissimiles: immo oēs sunt ipsi formalit̃
similes ⁊ dissimiles differēter alie equales ⁊ alie inequa
les eedem in aliquo ⁊ diuerse in alio. sed scḋm opinionē
istam res non possunt esse tales vȝ equales vel inequa
les eedē vel diuerse similes vel dissimiles semetipsis: ꝗ
sequitur ꝙ cum vnica re ꝓducta quelibet alia vniuersi
incipiat nouit̃ esse ipsi similis vel dissimilis equalis vel
inequalis eadē vel diuersa: quelibet nouit̃ formis hmōi
respectiuis quibus refertur ad istā realiter iformatur.
ex quo sequitur ꝓpositum: vȝ ꝙ realiter quelibet alia
res mutatur q: multis formis non tm̄ vnica nouit̃ infor
matur. ¶ Confirmatur. q: cum secundum opinionē istā
diuerse res substātiales vel accidentales diuersis actio
nibus ꝓducantur: ⁊ diuersorum accidētiū subiecto ihe-
rentiū inherentie sint diuerse ab accidētibus inherenti
bus distincte: ꝑ ꝯñs q̄t hmōi relationes ponūtur noui
ter in qualibȝ re creata tot oportet nouiter in ipsa pone
re actiones seu actiuas ꝓductiones: supposito vt mul
ti huius opinionis concedunt ꝙ relatio a fundamento
non a termino ꝓducatur: ⁊ hoc siue ipsa actio sit in pas
so siue in agēte: cum idem sit hic talium effectuum vȝ
horū respectuū ꝓductiuum ꝑncipiū ⁊ passiuū vȝ fūda
mentū an quo etiā totidem oportet ponere passiōes seu
passiuas ꝓductiones: quas similiter concedunt esse for
mas ab actionibus differentes. quot etiam sunt oēs
forme p̄dicte accidentales tot oportet ponere inheren-
tias: quibus mediātibus ipse sunt suo subiecto actuali-
ter inherentes. Ex quo apparet quomodo posita aliq̄
vnica re q̄cūqȝ oportet concedere cuicūqȝ alteri illaȝ ꝑ
cedenti non tātum vnam sed etiam plures formas acci
dentales nouiter aduenire. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars mi
noris p̄dicte: vȝ ꝙ destructa aliq̄ creatura oīs alia re
manens spolietur seu priuetur realiter multis formis
quibus erat antea informata / appet. qm̄ cum secunduȝ
opinionem istam omnis relatio destruatur destructo
termino: per ꝯñs omnes forme respectiue p̄dicte / puta
similitudo ⁊ dissimilitudo equalitas ⁊ inequalitas idē
titas ⁊ diuersitas que erant in alijs omnibus creaturis
remanentibus vt in fundamentis ad istam vt ad earum
terminum nūc destructam sunt amote seu corrupte eaȝ
termino incorrupto. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia secū
dum opinionem istam relationes hmōi sic ponentem /
omnis relatio desinit esse non tm̄ suo fundamento sed
etiam termino desinente. sed omnis creatura est termi
nus alicuius relationum p̄dictaruȝ vel omniuȝ cuiusli
bet alterius creature: cum quelibet ad quamlibet tali-
bus relationib⁹ referatur. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur appa-
ret: ꝙ oportet opinionem istam concedere / quamlibet
rem creatam mutari ad productionem ⁊ corruptioneȝ
cuiuslibet alterius creature ⁊ etiam ad localem muta-
tionem. qm̄ secundum sic opinantes distantia est forma
aliqua respectiua per se vna distincta realiter a distan-
tibus existens formaliter in distante. sed constat ꝙ non
potest moueri localiter res aliqua vniuersi quin distet
post ꝙ est mota aliter ꝙ antea ab omni alia re creata: ⁊
econuerso quelibet alia res ab ipsa. ergo si nihil potest

distincte formaliter ab aliquo nisi mediāte distātia exi
stente in eo vt in subiecto:ꝑ consequens nec poterit ali
quid ab aliquo distare localiter:nec esse ipsi p̄sens aliť
nunc q̄ ante nisi propter aliam distantiā vel presentiaȝ
a priori:sed constat ꝙ res creata postq̄ localiter est mo
ta est aliter q̄ antea distās vel īdistās ab omi alia.alijs
enī est ꝓpinquior ⁊ alijs remotior.ergo omnia sunt mu
tata:cum ipsi propinquiora acquisiuerint nouam pro
pinquitatem ⁊ remotiora nouam distantiam ⁊ aliam a
priori:⁊ similiter res mota respectu sibi propinquiorū
aliam propinquitatem ⁊ respectu aliorum magis distā
tium nouam distantiam eorū p̄teritis prioribus distan
tijs ⁊ propinquitatibus eius ad illa omnia:et similiter
e conuerso destructis illis omnibus propinquitatibus
⁊ distantijs que erant ad ipsam antea omnium aliorū.
ergo ad motum localem cuiuslibet rei sequitur realis ī
nouatio ⁊ mutatio totius vniuersi:cum omnibus parti
bus vniuersi mutatis ipsum oporteat concedere eē mu
tatum. ❡ Nec valet qđ hic respondent aliqui dicentes
ꝙ res nō dr̄ ꝓprie mutari q̄z acquirit vel amittit noui
ter formam respectiuam / sed tantum propter formam
aliquam absolutam. quoniam quanta forma nouiter
adueniens est ab illo cui aduenit magis differens tan
to maior alietas seu diuersitas ⁊ per consequens maior
mutatio est in ipso.sed secundum ipsos magis distīgui
tur omnia respectiua realis ab omni absoluto q̄ vnum
absolutū ab alio absoluto.ergo non est minor sed maior
variatio ⁊ mutatio in subiecto quolibet absoluto pro
pter nouam consecutionem vel amissionē forme respe
ctiue q̄ cuiuscūq̄ alterius absolute. ❡ Confirmatur.q̄z
rem esse mutatam non est aliud q̄ ipsam se habere aliť
nunc q̄ prius:sed constat ꝙ quelibet res creata nūc no
uiter forma aliqua informata vel ipsa priuata qua erat
antea informata / se habet aliter nunc q̄ ante.ergo ⁊c.

Tertia cōclusio ē.q̄ opinio supradicta
hȝ ꝯcedere nullū creatorū referri formaliter ad alterū
nec dependere ab ipso. ❡ Hec probatur ex dictis in pri
ma ꝯclusione.qm̄ vt ibi dictum est / nihil formaliter po
test dici esse alteri simile idē nec equale ꝑ illud quo nec
est tale nec quantum quale ⁊ quantum est ipsum alterū
nec etiam idē secū.sed hec opinio ponens istas relatio
nes ponit omnia alia ab eis esse similia equalia ⁊ eadē
vel dissimilia inequalia ⁊ diuersa formaliter precise per
hmōi relationes quibus nullum similium est tale qua
le alterum nec vnū equalium tantum quantum alterū
nec eorūdem vnum est idem cum alio ⁊ sic de alijs istis
oppositis.qđ sic ꝓbo.nulla res alicuius generis est for
maliter talis nec tanta qualis ⁊ quanta est alia eiusdē
generis ⁊ speciei cum ipsa mediāte alia re alterius spe
ciei ⁊ generis ⁊ differēte essentialiter ab vtraq̄:nihil eti
am est idem formaliter cum alio eiusdem speciei vt vn⁹
homo cū alio.idem dico substantialiter ꝑ rem aliquam
ab eis omnibus eisdem specie essentialiter differentem.
sed relationes hmōi scđm ponentes eas sunt ab extre
mis earum omnibus absolutis alterius speciei ⁊ gene
ris ⁊ essentialiter differentes:ergo nec similitudine vna
albedo est formaliter talis qualis alia: nec equalitate
tanta quanta ipsa:nec identitate eadem cū ea.⁊ ita cū
secundum eos nullum absolutum possit referri formali
ter ad alterum nisi hmōi mediantibus relationib⁹ / qui
bus vt ꝓbatuȝ est nullum ens ad alterum referri potest
per consequens sequitur ꝓpositum:videlȝ ꝙ nullum taliū
creatorū potest formaliter referri ad alterum.qm̄ sicut
argutum est de p̄dictis relationibus ita cōsimiliter po
test argui de omnibus alijs eis oppositis / puta de dissi
militudine inequalitate ⁊ diuersitate.qm̄ sicut vna al
bedo non est talis formaliter qualis alia:nec per ꝯñs ei
similis mediante alia re alterius generis ab vtraq̄:ita
nec est formaliter alia a nigredine:nec alia qualis ipsa:
nec per ꝯñs ei dissimilis nec maior alia remissiori nec
minor alia perfectiori:⁊ per consequens ipsi inequalis
nec diuersa formaliter seu alia ab aliqua re alia creata
mediante aliqua alia re ab eis omnibus dissimilib⁹ in
equalibus ⁊ diuersis alterius generis ⁊ essentialiter dif
ferente.quare ⁊c. ❡ Confirmatur.q̄z sicut totum eo for
maliter debet dici maius parte ipsiq̄ inequale quo ex
cedit ipsam:q̄z vȝ est tantum quantum ipsa ⁊ amplius
ita vna albedo illo formaliť est intensiue maior alia ipsiq̄
inequalis quo excedit ipsaȝ: ⁊ alia minor ea illo forma
liter quo exceditur ab ipsa:⁊ illo distincta ab omni alio
a se ⁊ dissimiľ ei cui est dissimilis quo est alia ab illo a q̄
dicitur esse distincta ⁊ quo non est talis qualis illa cui ē
dissimilis.sed sicut totum ꝑ nihil ab eo ⁊ a parte distin
ctum excedit formaliter partem suam nec pars ab eo
exceditur:ita nec vna albedo excedit formaliter aliam
imperfectiorem:nec est diuersa ab ea nec non talis qua
lis nigredo:nec ꝑ cōsequēs ei dissimilis ꝑ formam ali
quaȝ alterius generis ⁊ diuersaȝ essentialiter ab eis.oī
enim tali forma circūscripta vna albedo est talis qua
lis alia ⁊ ꝑ consequens similis:⁊ tāta quanta alia eque
intensa ⁊ ꝑ consequens equalis:⁊ nō talis qualis nigre
do ⁊ per cōsequens ei dissimilis:⁊ sic de omnibus alijs
ergo ⁊c. ❡ Consimili modo ꝓbatur.ꝙ nec possunt po
nere aliquod ens creatum ab alio formaliter depende
re quantum ad suum esse:nec accidens subiecto forma
liter inherere.qm̄ secundum opinionem istam nec acci
dens potest subiecto formaliter inherere nisi inherētia
mediante ab ipso ⁊ a subiecto realiter differēte:nec vnū
ab alio dependere nisi mediante depēdentia existente
in ipso dependente vt accidēs in subiecto.sed nec acci
dens potest hoc modo subiecto inherere nec aliqđ ens
ab alio dependere.qm̄ nec accidens potest subiecto īhe
rere mediante illo qđ p̄supponit ipsuȝ in subiecto existe
re:nec vnum ens ab alio dependere illo mediante qđ q̄
dem p̄supponit ipsum existere.nulluȝ eī̄ prius existēs
potest per posterius quātum ad suum esse formaliter es
se dependēs nec prius in subiecto existens per aliquid
posterius esse ei inherens:cum nec aliquid aliud sit ac
cidens in subiecto existere q̄ ipsuȝ ei inherere vt ī quar
to est prolixius declarandū sed tam inherētia est poste
rius accidēte subiecto inexistente q̄ dependentia ente
ab alio dependente:supposito ꝙ sit vt concedunt acci
dens in ipso dependente ⁊ inherētia in accidente in sub
iecto existente existens.ergo ⁊c ❡ Confirmať.q̄z ponen
tes aliqua esse talia formaliter precise illis mediātib⁹
quibus amotis ipsa sunt talia:nec eis positis medianti
bus ipsa possunt esse talia:non possunt ponere ea eē for
maliter talia. ❡ Hec apparet in exemplo de illo qui po
neret substantiam esse formaliter albam non nisi nigre
dine.cum enim substantia non sit alba nigredine ī ipsa
posita:sed ea amota possit existere alba:ꝑ consequens
talis non posset ponere aliquam substantiam formaliť
esse albam.sed ponentes huiusmodi relatiōes ab extre
mis relatis distinctas ponunt omnia creata ab eis alia
esse formaliter inter se relata relationibus mediātibus
vt vnita mediante vnione / diuisa diuisione / ⁊ sic alijs re
lationibus:quibus omnibus circumscriptis earū extre
ma sunt formaliter talia: non autem mediantibus eis
positis possunt dici formaliter esse relata.ergo ⁊cetera.
❡ Minor quantum ad alteram eius partem videlicet
ꝙ huiusmodi relationibus positis vt distīctis realiter
ab extremis ipsa earum extrema non possint dici for
maliter esse relata / apparet de relationibus commu

nibus ex dictis in precedentibus. vt enim argutum est supra nulla realiter eadem vel diuersa equalia vel inequalia similia vel dissimilia possunt dici formaliter esse talia ꝓpter aliqua ab eis alterius generis ⁊ essentialiter distinctis: qualia dicũtur esse huiusmodi relationes. immediate etiam vnita non possunt dici esse vnita aliq̃ mediante ab eis realiter differente qualis dr̃ vnio: nec diuisa etiaꝫ possunt dici diuisa mediãte illo qd̾ p̃supponit ipsa esse diuisa: sicut nec vnita illo mediante qd̾ p̃supponit ea actualiter esse vnita. sed si vnio sit relatio distincta realiter ab vnitis ⁊ diuisio alia relatio distincta similit̾ realiter a diuisis: ⁊ vnio p̃supponit extrema sua eẽ coniuncta seu indistantia ⁊ per ꝯñs vnita: ⁊ diuisio ea eẽ distantia seu remota ⁊ ꝑ consequens diuisa. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars minoris p̃dicte / vcꝫ ꝙ p̃dictis relationibus omnibus circũscriptis earum extrema formaliter sint relata / apparet. quĩ constat ꝙ omni forma distincta realiter a toto ⁊ a qualibet sui parte ⁊ ab omnibꝯ eiusdem rationis indiuiduis circũscripta / ⁊ per consequens amotis talibus relationibus omnibus vt inequalitate similitudine ⁊ alijs ab istis vt dicitur realiter distinctis adhuc totũ esset inequale parti ⁊ vna albedo alteri remissiori ⁊ equalis alteri equaliter perfecte sibiq; similis ⁊ nigredini dissimilis. omni etiam accidente realit̾ differẽte a generante ⁊ a genito circũscripto nihilominus ille qui genuit esset pater ⁊ ille qui fuit genitus filiꝯ vniformiter sicut prius. nec eñ aliquis est pater nec filius qꝛ accidente aliquo informatus. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ omne prius est ꝑ diuinam potentiaꝫ sepabile a posteriori ab eo realiter differente. sed omnia extrema cuiuscũq; realis relationis sunt vt concedunt priora ordine nature relatione ipsa distincta realiter ab eis: ergo totũ ⁊ pars possunt esse sine maioritate ⁊ minoritate: duo alba vel quecũq; alia sine similitudine / generans ⁊ genitum sine paternitate ⁊ filiatione ab eis vt supponitur realiter differente / ⁊ sic de omnibus alijs. sed impossibile est totum non esse maius sua parte / albedinem non esse similem albedini ⁊ dissimilem nigredini ⁊ hominez generantem non esse patrem hominis existentis ab eo geniti. ergo ⁊c. ¶ Nec valet hic responsio aliquorum dicentium ꝙ licet albedines oẽs sint similes similitudine circũscripta ⁊ totum maius sua parte maioritate amota fundamẽtaliter nõ tamen formaliter: cũ nec aliq̃d sit simile formaliter nisi similitudine nec maius nisi maioritate. ¶ Hoc siquidem stare nõ potest. Primo. qꝛ aliqua formaliter esse similia non est aliquod eorum esse informatum aliquo ab vtroq; realiter distincto: sed vnũ ipsorum esse tale quale alterum: sicut nec totum esse formaliter maius parte est aliud q̃ totum excedere partem ipsam: sed nec totum excedit partem nec vnum album est tale quale alterum propter aliquod eis appositum ab ipsis distinctum. ergo ⁊c. ¶ Secundo: qꝛ si formalit̾ aliquid esse alteri simile vel inequale est ipsum esse similitudine ⁊ maioritate vt formis a se distinctis realiter informatuꝫ / modo quo subiectum dicitur esse albuꝫ: qꝛ videlicet subiectũ esse album est ipsum esse albedine informatum: non magis nec aliter inequalitate ⁊ similitudine circũscriptio totum erit maius sua parte: nec vnum album alteri simile: magis q̃ subiectum aliquod dicat̾ album vel nigrum albedine ⁊ nigredine ab ipo realiter separatis. sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si vnũ esse alio maius vel ipsi simile vel equale sit ipsum esse formis talibus respectiuis ab eo distinctis realiter informatuꝫ / ꝑ consequens quero quomodo intelligis quando dicis ipsum talibus priuatum non formaliter sꝫ fundamẽtaliter eẽ tale? aut eñ amota similitudine intelligis album esse alteri simile ⁊ totum maius parte quia albũ est similitudinis ⁊ totũ maioritatis actualiter: aut quia tantum potentialiter fundamẽtũ. sed nõ quia actualiter: cum huiusmodi relationes videlicet similitudo et maioritas supponantur non esse actualiter existentes: ergo quia potentialiter. ex quo sequitur ꝓpositum: videlicet ꝙ non magis duo alba sint similia q̃ dissimilia vel q̃ subiectum priuatum albedine sit album nec totum esse maius parte. licet enim subiectum sit actu albedine priuatum potest tamen esse ipsa informatum eiusq; fundamẽtũ: sicut totũ maioritatis ⁊ albũ similitudinis. sed album non dicitur simile albo fundamentaliter amota similitudine. nec totum maius parte amota maioritate / nisi quia totum ipsum maioritatis ⁊ album similitudinis potest existere fundamentuꝫ vt cõceditur. ergo ⁊c.

Quarta cõclusio est. ꝙ predicta opinio

non potest saluare aliquam formam substantialem esse in materia immediate nec aliquod accidens absolutuꝫ in subiecto nec humanitatẽ assumptã ĩ verbo. ¶ Hec ꝓbatur. quoniam que sunt vnita formaliter mediante aliquo ab vtroq; vnitorum realiter essentialiter distincto: nec possunt dici immediate vnita: nec si vnum eorum est in alio potest poni immediate esse in eo. sed secundũ opinionem istam nec forma substãtialis est in materia: nec accidens aliquod ab vnione distinctum in subiecto: nec humanitas in verbo formaliter nisi vnione mediãte ab istis vnitis omnibus realiter differente. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ aut vnio huiusmodi qua mediante vnũ vnitorum est in alio / est prius in suo subiecto q̃ vnum extremorum eius in altero: aut simul: aut posterius. Si detur primum / habetur ꝓpositum: videlicet ꝙ nulla forma substãtialis est primo in materia: cuꝫ priꝯ sit in ipa talis accidentalis vnio: nec eadem ratione accidens in suo subiecto: nec humanitas in verbo. si autẽ ponatur secundum vel tertium: ergo falsuꝫ est qd̾ supponit: videlicet ꝙ talia vnita sint vnita formaliter mediante huiusmodi vnione. quĩ eorum que eque primo ⁊ immediate sunt in aliquo neutrum est vnitum illi formaliter mediante alio magis q̃ ecõuerso: ⁊ minus etiaꝫ illud qd̾ ẽ in eo prius potest dici esse sibi vnitum mediante illo qd̾ posterius est in ipso q̃ econuerso posterius dicatur vnitum mediãte priori. ergo siue vnio sit in alio vnitorum eque primo ⁊ immediate q̃ alterum vnitum qd̾ est eius terminus siue posterius nullo modo extrema possunt dici formaliter esse vnita mediãte huiusmodi vnione. q̃re ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur secundo: ꝙ isti sic ponentes formas huiusmodi respectiuas non videntur posse saluare predicta nec aliqua alia formaliter esse vnita. quĩ vt superius est argutum ponentes aliquid esse tale formalit̾ ꝑ se illo mediante quo impossibile est existere ipm tale / non possunt saluare ipsuꝫ formaliter esse tale. sꝫ sic de huiusmodi relationibus opinãtes ponunt oĩa vnita alia ab vnione esse vnita mediante vnione ab eis realiter distincta: que quidem vt ꝓbatum est non possunt esse vnita. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̾ primo. qꝛ aut vnio hypostatica est in verbo aut non. sꝫ primum non videtur esse dicẽdum. quoniam verbum non nisi hominem eiusq; partes essentiales assumpsit. vnio autẽ hõi hypostatica nõ est vt dicunt aliquod istorum: ergo relinquitur secũdum quod ẽ ꝓpositũ. qꝛ nec humanitas videtur esse in verbo formaliter: nec aliquid in alio ꝑ illud quod non est in ipso. ¶ Secundo. quia vnum nõ est formaliter in alio nec per consequens ipsi vnitum quia aliquid ab vtroq; distinctuꝫ realiter est in ipso. ¶ Hec apparet. aliud eñ est a. esse formaliter in b. ipsiq; vnitum: ⁊ aliud c. esse in b. nec quia c. est formaliter in b. sequitur ꝙ ipsum b. sit

vnitā est a forma pp̄ter ipsam. sed vnio vt ponit ista opinio est forma accidentalis distincta essentialiter ab vnitis in quolibet eoꝝ vel i altero existēs vt accn̄s i subiecto ergo nullū vnitoꝝ est formalit̄ i alio p̄ hoc ꝙ talis vnio est i ipso: sed illo quo formaliter accn̄s est vnitū subiecto s hūanitas verbo/accidens est in subiecto ꝛ humanitas in verbo: ꝛ similiter substātialis forma in materia per illud quo ipsi formaliter est vnita. ergo ꝛc.

Quinta conclusio est: ꝙ opinio supradicta habet concedere deum nō posse facere aliquā substantiam sine accidentib' infinitis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ deus non potest facere aliquā substātiam ꝯpositam sine cōpositione seu vnione partiuꝫ: nec pōt facere aliquam substā tiam compositā nec simplicem ab aliquo alio ab ipsa formaliter indistinctam. oīs eniꝫ res possibilis est quando actu producta ab omni alia precedēti formaliter distincta ipsiꝗ similis vel dissimilis equalis vel inequalis. sed nō potest esse formaliter ꝯposita nec distincta similis nec dissimilis equalis nec inequalis vt concedunt / nisi accidētibus mediātibus ab ea realiter differentibus. tā compositio em̄ partium seu vnio q̄ distinctio ꝛ eq̄litas vel inequalitas ꝛ alia sunt accidentia ab illis q̄ ab eis denominantur talia / distincta. ergo nulla substātia est possibilis sine tot distinctionib' equalitatib' vel ineq̄litatibus similitudinib' vel dissimilitudinib' quot sunt alie res ab ipsa. ad huiusmodi autē formas respectiuas positas sequitur earum infinitas vt prima conclusione est ꝓbatuꝫ ergo ꝛc. ¶ Nec valet vt superius est ꝓbatū: si dicat ꝙ substantia potest esse ab alijs omnibus distincta composita similis vel dissimilis equalis vel inequalis fundamētaliter sꝫ non formaliter talib' relationibus circūscriptis. ¶ Confirmatur. quia vna creatura nō distinguit ab alia formalius q̄ a deo: nec est ipsi formalius nec amplius inequalis nec dissimilis. sed a deo non distinguit nec ē ei inequalis nec dissimilis alio formaliter q̄ seipsa. qm̄ sicut deus seipso est creatura perfectior formaliter siue maior nō aliq̄ maioritate a se ꝛ a creatura ipsa distīcta: ita ꝛ creatura ipsa dicitur consimiliter eo minor. quare ꝛc. ¶ Nec valꝫ qd̄ hic respondent aliqui: dicentes ꝙ deus dicit dn̄s creature vel maior ipsa quia est terminus relationis existentis in ea. Primo: quia vt argutum est supra / esse aliq̄ inequalia non est aliud q̄ vnum eorū non esse tātū q̄tū est alterum: ꝛ ita illo formaliter deus est creatura maior quo realiter est ea perfectior: ꝛ creatura econuerso illo est minor quo est ipso imperfectior. hoc autem non est aliquid a creatura ꝛ a deo distinctum. ¶ Secundo. quia minoritate non dicit aliquid esse maius: nec seruitute dominus. sꝫ relatio creature ad deū est relatio minoritatis ꝛ seruitutis. ergo talibus mediantibus nō dicitur ipse deus nec potest dici maior nec domin'. Si enim deus quia talium relationum est terminus denominatur ab oppositis relationibus / non oportet eas ponere (nec deberent huiusmodi relationes disquiperantie esse in creaturis) nisi tm̄ vnā in altero extremoꝝ eis mediantibus relatoꝝ. sufficeret em̄ ponere maioritatē in minori absq̄ maioritate ei contraria posita in maiori: quia totum qd̄ est vt dicunt minoritatis terminus / posset formaliter absq̄ maioritate i eo existente dici maius: vel econuerso pars posset formaliter dici minor toto absq̄ minoritate ex sola maioritate i ipso toto existēte ꝛ ad partem actualiter terminata. hoc autem ipsi negant. ergo ꝛc. ¶ Sic igitur apparet ꝙ ponentes relationes huiusmodi sicut ponunt / habent concedere consequenter nullam substantiam posse fieri sine innumerabilibus accidentibus existentibus in ipsa: quibus etiam correspōdent alia etiam innumerabilia accidentia i alijs oībus existentia a quib' ipsa substantia est distincta. ¶ Ex hoc app̄et vlterius opinionē istā oportere concedere deum non posse facere omnem effectuꝫ cause secūde sine ipsa causa secunda actualiter existente. nec etiam causa secūda posita posse oēm eius effectū suspendere siue ne eueniat impedire. ¶ Primum apparet. qm̄ relationes p̄dicte ꝛ oēs alie in creatis sunt effect' causarum secūdarum secundū ponentes ipsas. sunt em̄ vt dicunt eas ponentes effectus extremorum. sed nō p̄nt esse nec fieri vt dicunt sine eis / non tantum sine eis existētib' absolute: sed nec etiaꝫ sine eis agētibus. nec em̄ p̄nitas nec filiatio posset fieri sine duabus substantijs: quarum vna sit ab alia a q̄ sit filiatio / ꝛ paternitas ab altera effectiue. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat. quia minus dependet posterius a priori q̄ econuerso prius a posteriori: sed extrema relationum predictarum sunt eis priora: quo nō obstante tamē oportet eos ponere cōnexionē inter ipsa extrema ꝛ relationes eorum ꝙ extrema non possunt existere sine eis. ergo multo magis habēt cōcedere ꝙ nec econuerso ipse relationes possunt existere sine eis. ¶ Ex hoc seq̄tur secūdum / vꝫ ꝙ deus non possit effectuꝫ cause secūde suspēdere. qm̄ illud posterius non potest priori posito impediri qd̄ ad ip̄m necessario seq̄tur absolute. sed iste relatiōes effectus suorum extremorū sunt huiusmodi respectu causarū suarū: sicut ista opinio habet cōcedere vt apparet ex dictis. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc videtur vlterius concludendū ꝙ etiam habēt concedere consequēter deū non posse suspendere aliquem alium effectū absolutū cause secūde: puta calorem respectu ignis. qm̄ ad nullū absolutū magis necessario seq̄t aliqd̄ respectiuū ab ip̄o realiter distīctuꝫ q̄ ad ignē sequat calor: nec magis necessario duo aliq̄ absoluta agunt ad formā aliquā respectiuā vt duo alba ad similitudinē ab eis realiter differentem / q̄ ignis ad calorē. sed ponētes hm̄ōi relationes habēt cōcedere vt ꝓbatū est ipsas relationes seq̄ necessario ad positionē suoruꝫ extremoruꝫ. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis apparet ꝙ hn̄t similiter concedere ꝙ deus non potest ꝓducere nec etiam annihilare vnaꝫ creaturā aliquā per se solā. quia cōcedūt ꝙ ad productionē cuiuslibꝫ creature sequunt in ipsa relatiōes eius ad quamlibet aliarum: ꝛ ecōuerso cuiuslibet aliaruꝫ ad eam. q̄ qdē relationes ab ea realiter differentes ipsa destructa non p̄nt vt dicūt manere: sꝫ necessario destruūt cū relatio q̄libet corrupto suo fundamēto vel termino destruatur. quare ꝛc.

Sexta cōclusio est: ꝙ opinio supradicta hēt ꝯcedere vel ꝙ qd̄libꝫ agit i qd̄libꝫ: vel ꝙ qd̄libet agit in seip̄o isimul ifinita. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ aut hm̄ōi relationes cōce sunt cāliter a fundamēto vel a termino. Si primū: q̄ qd̄libet ens creatū ꝓducit i seipso isimul ifinita vl' saltē tot formas realit̄ distīctas quot sūt alia ab ea distincta. ¶ Cōseq̄ntia ꝓbat. qm̄ respectu diuersoꝝ t̄minoꝝ diuerse sūt relationes in eodē fundamēto. sꝫ qd̄libꝫ ens creatū refert ad qd̄libꝫ aliud ens creatū ꝛ ēt ad increatū: cū qd̄libꝫ a q̄libꝫ sit distīctū ipsiꝗ sile vl' dissimile equale vl' inequale. q̄ ꝓducit in seipso quodlibꝫ ens creatum tot huiusmodi relatiōes qb' formalit̄ dicitur eē tale: quot sunt alia respectu quoꝝ dicitur esse tale. Si autem ponatur secūdum / vꝫ ꝙ relationes hm̄ōi sint causalit̄ seu originaliter a termino / tūc oportꝫ ꝯcedere qd̄libꝫ eē actiuū i qd̄libꝫ ꝛ passiuū a q̄libꝫ. qm̄ oē alicui' forme realis receptiuū subiectū ē a q̄libꝫ passibile in q̄ forma hm̄ōi v̄tualit̄ ꝯtinetur: ꝛ econuerso oē alicuius forme p̄ncipiū ꝓductiuuꝫ est actiuū in qd̄cūꝗ subiectū ipsius realiter receptiuum. sꝫ qd̄libꝫ ens creatū est p̄dictis relationib' formalit̄ relatū ad qd̄libꝫ aliud ens creatū vt ad taliū relationū terminū: q̄ cū relatio sit actualit̄ i fūdamento relato / supposito ꝙ cāl't̄ seu originalit̄ sit ab ei' termino / sequitur propositum euidēter / videlicet ꝙ quodlibet in quodlibet agat et a quolibet patiatur. ¶ Ex hoc potest inferri corollarie

qꝺ etiā oportet opinionē istā ꝯcedere: oēs ꝯtrꝯcūqꝫ diuer
sa esse formarū accidentalium eiusdē rōnis materialiter
receptiua ⁊ caliter ꝓductiua: immo ꝙ etiā de facto oīa
entia create talia eiusdem rōnis ꝓducūt effectiue ⁊ in se
ipsis recipiunt subiectiue. ¶ Hoc apparet. qm̄ hmōi trā
scendentes relationes eiusdē rōnis existūt in quolibet ex
tremorū. sicut eñ albedo eiusdē rationis est ī oī subiecto
in quo est: ita ⁊ de qualibet relationum talium est dicēdū
vꝫ ꝙ omnis identitas vel diuersitas similitudo vel dis
similitudo equalitas vel inequalitas cuiuscūqꝫ ad qꝺcunqꝫ
est eiusdē specifice rōnis: ꝫ cum qꝺlibꝫ ens creatū ad qꝺ
libet aliud a se distinctū sit relationibꝰ hmōi īformatū qꝺꝰ
est ad ipm̄ relatū: qꝺ qꝺdē relationes a qlibet ꝓducunt siue
ponātur a fundamēto cāri siue a termino siue insimul ab
vtroqꝫ: per consequens sequit ꝓpositū euidenter: vꝫ ꝙ
forme hmōi respectiue ab oībus ꝯtrꝯcūqꝫ diuersis effe
ctiue ꝓducunt ⁊ in omnibus etiam subiectiue recipiunt.

Septia cōclusio ē: ꝙ opinio supradicta
hēt ꝯcedere formā aliquā accidentaleꝫ spūalē seu inextē
sam ⁊ indiuisibilē esse eiusdē ratiōis cū alia corporali seu
diuisibili ⁊ extēsa. ¶ Hec ꝓbatur ex ꝑdicta. qm̄ vt dictū
est/ eiusdē rōnis est idētitas vel diuersitas eqlitas vel in
equalitas vnius ad alteruꝫ cū alia ꝯuersa illius ad ipaꝫ.
sed diuersitas vel dissimilitudo rei spiritualis ad corpo
ralē est forma indiuisibilis ⁊ inextensa. ꝯuersa autē diuer
sitas vel dissilitudo q̄ vꝫ est rei corporalis ad spūalē/ est
diuisibilis ⁊ extensa. qm̄ oīs forma accidentalis existēs ī
subiecto indiuisibili est indiuisibilis: ⁊ alia existens ī sub
iecto diuisibili seu extēso ē diuisibilis ⁊ extēsa. quāta eñ
secūdum pūm est superficies tantā eius albedinē esse di
ces/ ergo omnis dissimilitudo ⁊ alia quecūqꝫ relatio cor
poris ad angelū vel ad deū: qua qꝺdē corpus ipm̄ eiꝰ sub
iectū referē ad angelū vel ad deū: est forma diuisibilis et
extēsa: cui correspōdēs relatio ī angelo exñs vel ī qcūqꝫ
subiecto alio inextēso ad subiectū extēsū relato habet po
ni forma indiuisibilis ⁊ inextensa cū eius subiectū sit to
taliter inextensuꝫ. sicut eñ subiectum extēsū puta corpꝰ
non est receptiuum forme accidentalis inextense: ita nec
subiectū inextensum vt angelus forme diuisibilis et ex
tense. Unde vnio anime ad corpus existēs in ipsa aīa in
tellectiua subiectiue hēt poni forma indiuisibilis: ⁊ alia
conuersa corporis ad aīam existēs in corpore vt accidēs
in subiecto/ diuisibilis ⁊ extensa: ⁊ tñ hmōi vniones sunt
eiusdem specifice rōnis sicut oēs similitudīes vel eqlita
tes ⁊ alie qcūqꝫ relationes inter eadem extrema sibi mu
tuo correspondentes. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ non ē ve
risimile ꝙ magis differat vnio anime rationalis ī corpo
re existentis ab vnione sibi correspondēte corpis qꝺ infor
mat/ vel inequalitas seu dissimilitudo ⁊ diuersitas vnius
istorum a diuersitate dissimilitudine ⁊ inequalitate alte
rius q̄ diuerse vniones vel qcūqꝫ alie relationes diuer
sorum extremorum non mutue sed potius disparate vt
vniones vel equalitates vel similitudines diuersarum
animarum vel corporum. sed iste videntur esse eiusdem
rationis. nō enim vnio anime sortis cum corpore suo po
test dici alterius rationis ab vnione anime platonis cū
suo et sic de alijs. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc ar
guatur: quia plus anima distinguitur a corpore qꝺ infor
mat q̄ ab alia anima: ⁊ ideo magis aīe possunt esse rece
ptiue accidentiū eiusdem rationis q̄ corpus ⁊ anima:
quoniam plus etiam distinguitur anima intellectiua a
corpore q̄ ab angelo vel ab alia anima: cum quo tamen
stat ꝙ vna anima intellectiua nō est alterius anime nec
angeli sed corporis perfectiua: ⁊ ita non semper magis
indistincta seu eadem sunt in minus distinctis receptibi
lia. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut albedo est vna

species sub qua omnia in quibuscunqꝫ subiectis existen
tia sunt eiusdem specifice rationis: ita ⁊ de equalitate in
equalitate identitate diuersitate similitudine dissimilitu
dine ⁊ vnione consimiliter est dicendum. ⁊ ideo si relatio
nes huiusmodi se extendunt tam ad corporalia q̄ ad spi
ritualia/ oportet eas ponere eiusdem rationis specifice ī
vtrisqꝫ. q̄ enim secundū se sunt eiusdem rationis non dis
tinguuntur specifice ab extrinseco: nec per consequens
ex subiecto seu fundamento eorum diuerso. quare ⁊c.

Octaua conclusio est: ꝙ opinio supra
dicta habet concedere seu ponere esse in verbo aliquam
formam accidentaleꝫ ab humanitate assumpta realiter
differenteꝫ. ¶ Hec probatur. quoniam homo assumptus
non est verbo formalius nec realius vnitus q̄ verbum
ipsi. sed vt dicit ista opinio nihil potest alteri formaliter
esse vnitum nisi mediante vnione ab eo realiter differen
te et in ipso vt accidens in subiecto actualiter existente.
ergo in verbo etiam est talis vnio distincta realiter ab ip
so et ab homine assumpto. ¶ Confirmatur. quia aut ver
bum ⁊ homo sūt immediate vnibiles omni alio ab eis rea
liter circumscripto: aut non nisi vnione huiusmodi medi
ante. Si primum: ergo frustra ponitur huiusmodi hypo
statica vnio. Si autem detur secundum: ergo cuꝫ nec for
malius nec realius sit homo vnitus verbo q̄ verbuꝫ ho
mini econuerso: per consequens non magis talis vnio
est ponenda in assumpto homine q̄ in verbo. quare ⁊c.
¶ Nec valet hec responsio aliquorum dicentium ꝙ ver
buꝫ dicatur formaliter vnitum vnione non in eo sed in ip
so assumpto homine existente. quoniam nihil potest de
nominari formaliter tale per illō qꝺ sibi totaliter et sim
pliciter est repugnās: sicut quia albedo repugnat ange
lo et non scientia/ ideo licet angelus possit dici sciens nō
tamen albus. sed cum verbū sustentet hominem: non au
tem sustentetur nec possit ab ipso homine sustentari: per
consequens vnio hoīs ad verbū cum sit sustētati ad sustē
tans est totaliter verbo repugnās. si enim vnio aliqua po
test conuenire verbo/ non nisi illa que est sustentantis
ad naturam assumptam ipso personaliter siue supposi
talit sustentatam. ergo nullo modo verbum ipsum potest
dici esse vnitum mediante vnione que est in assumpto ho
mine subiectiue. aut ergo potest esse vnitum formaliter
sine aliqua vnione in eo existēte: aut non. Sed primū ista
opinio negat: ergo oportet eam ponere secundum: quod
est propositum. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ licet verbuꝫ sit
vnitum realiter homini non minus q̄ homo ipsi: non ta
men formaliter cum sit sine vnione sui vnitus. quoniam
formaliter aliqua esse vnita nō est ipsa esse forma aliqua
distincta ab eis omnibus realiter informata: sed esse indi
stantia sic vel aliter secundum ꝙ differenter dicuntur eē
vnita. vt enim superius arguebatur nihil est formaliter
in aliquo nec ipsi vnitum quia forma aliqua alia informa
tum: sed eque verbum est indistans ab homine assumpto
sicut ipse homo a verbo. ergo ⁊c.

Nona conclusio est: ꝙ opinio supradi
cta habet ponere aliquas relationes reales distinctas
a relationibus originis in diuinis. ¶ Hec probatur. quo
niam constat ꝙ diuine persone sunt idem similes et eq
les essentialiter ⁊ distincte realiter: sed secundum opinio
nem istam nihil potest esse aliquod tale formaliter nisi re
latione mediante ab ipso differente. ergo oēs huiusmodi
relationes cōes sunt in diuinis distincte aliquam re extra
tū inter se q̄ etiā a ꝑsonis ⁊ a relationibus originis. Nec
valet si dicatur ꝙ licet res create non possint dici tales
formaliter semetipsis: persone tamen diuine sunt ta
les vt aliquo alio a seipsis. quoniam ꝙ diuine persone.

sint forme distincte ⁊ similes seipsis ac equales non mediā te distinctione nec similitudine nec equalitate ab eis distinctis: hoc nō est nisi q: vna personarum seipsa nō ē alia ⁊ est talis ⁊ tanta qualis ⁊ quāta est alia. ꝫ alia etiā oīa q̄rum vnū seipso oīm alio circūscripto non est alterū: est tale ⁊ tantū q̄le ⁊ quantū est ipm/sunt seipsis distincta si milia ⁊ equalia: sed multa creata reperiuntur talia. ꝫ ⁊c.

Decima conclusio est: ꝙ opinio prædicta h̄ abet ponere relationē realē esse nō tm̄ creature ad deum sed etiā ecōuerso dei ad quālibet creaturā.

¶ Hec pōt ꝓbari ex p̄dictis. qm̄ nō magis formalit̄ nec realiter creatura est effectus dei minor seu imꝑfectior ipso distincta ab eo ei dissimilis et inequalis q̄ econuerso deus ipse sit eius causa ab ea distincta eiꝗ dissimilis ⁊ inequalis: quia improportionabiliter ea perfectior siue maior. sed secundum opinionem istam nulla alia ab istis relationibus possunt esse nec dici talia formaliter nisi eis mediantibus in ipsis existentib⁹. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens. quia ita formaliter ⁊ realiter deus est nō creatura ⁊ illud a quo est ipsa/non talis qualis ipsa ⁊ eam excedēs sicut creatura econuerso est non deus ⁊ a deo ac imperfectior eo. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia impossibile est aliq̄d formaliter esse tale nō existente in eo illo per quod q̄dlibet dicitur formaliter esse tale: sicut nihil potest sine albedine in eo existente actualiter dici album. sed secundū opinionem istam ponentium huiusmodi relationes sicut subiectum formaliter esse album est ipsum esse albedine informatū: nec aliq̄d ab albedine distictū pōt formalit̄ eē album nisi albedine mediante ipsum actualiter informāte: ita nihil dicitur formaliter esse distinctū nisi distictiōe nec mai⁹ nisi maioritate: nec dissimile nisi dissimilitudīe mediante in eo actualiter existente. ergo sicut in omī subiecto albo formaliter est albedo: ita ⁊ in omī distincto ab alio ipsiꝗ inequali ⁊ dissimili est distinctio inequalitas ⁊ dissimilitudo: sed deus est a qualibet re creata distinctus eiꝗ dissimilis ⁊ inequalis: quia perfectior omnibus creaturis. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quātum ad secundū: vbi est inquirēdū an sint inconuenientia omnia supradicta decē ī articulo precedenti/apparet quid dicendum.

constat enim ꝙ sunt vtiꝗ inconuenientia ⁊ absurda ⁊ sic euidenter ꝙ vix ipa maxime eorum aliqua esse inconuenientia potest ꝓbari per alia notiora vel magis inconueniētia/vt apparet discurrendo per singula. ¶ Primū eīn videlicet infinitas effectuū apparet esse impossibile. vt enim alias ostensū est/sicut deus non potest facere aliquā formam intēsibilem vltimate perfectam: cum quacūꝗ data possit facere aliam ꝑfectiorem: ita nec pōt facere aliqua tot quin possit facere adhuc plura. hoc aūt non esset si infinita actu facere ipse posset cū nulla sit possibilis maior pluralitas q̄ infinita. ꝫ ⁊c. ¶ Secūdū vero mutationē toti⁹ vniuersi sequi ad ꝓductionem vel corruptionem vel quācūꝗ aliā mutationē alicuius vnius rei/est inconueniēs: qd̄ posuit Melissus: vt in primo physicorum recitat philosophus. qd̄ quidem apparet etiam inconueniens: quoniā aut forme huiusmodi respectiue nouiter aduenientes quacunꝗ re create nouiter posita vel mutata oīb⁹ alijs creaturis ꝓducūtur ab ipsis creaturis earum fundamentis quibus adueniūt: aut a termino earū puta ab illa re in esse posita vel mutata: vel tantum a pria causa īmediate. Sed nō ē ponendum primū. q: tūc seq̄ret̄ ꝙ ꝓducta qualibet re nouiter vel mutata oīs alia res creata ab ea distincta nouiter ⁊ diuersis actionibus ageret in seipsam. hoc autē videtur oīno inconueniens: vero ꝙ producto verme vel alio quocūꝗ ente hic inferius vel mutato aliud ens quodcūꝗ tā corruptibile q̄ īcorruptibile corporale et spirituale agat realiter in seipsum etiam diuersis actionibus realiter diuersis. ¶ Consequentia est euidens: quia respectu diuersorum productorum essentialiter distinctorū diuersas oportet in producente ponere actiōes seu actiuas ꝓductiōes. hanc habet concedere omnis ponēs actionem siue actiuam productionem esse formam aliquam per se vnā a ꝓducente ⁊ a producto distinctam sicut ponit ista opinio. sed huiusmodi relationes videlicet diuersitas vel identitas inequalitas vel equalitas similitudo vel dissimilitudo distantia vel ꝓpinquitas ⁊ inherētia cuiuslibet talium que adueniunt omnibus creaturis vniuersi ad ꝓductionem vel mutationem cuiuslibet vnius rei sunt vt dicit ista opinio distincta realiter tam inter se q̄ a rebus quibus adueniunt: ergo ab illis a quibus causaliter oriūtur diuersis productionibus producuntur. quare ⁊c. ¶ Nec potest poni secundum/videlicet ꝙ sint a terminis: quia tunc quodlibet ens productum nouiter vel mutatum ageret realiter diuersis actionibus ad predictas formas reales diuersas in quodlibet aliud a se differēs siue sibi presens siue quantumcunꝗ localiter vel quomodocunꝗ aliter a se distans. hoc autem videlicet ponere muscam vel albedinem ⁊ quamcunꝗ rem aliam corporalē agere diuersis actionibus realiter ad diuersa in quēlibet angelorum ⁊ in quodlibet aliud ens creatū/est omnino absurdum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest dici tertio ꝙ relationes huiusmodi sint tantum immediate a prima causa quoniam cum prima causa contingenter agat ad extra propter nullum prius productum necessitatur ad aliquod posterius producendum a priori realiter distinctū. sed huiusmodi relationes ponūtur esse distincte realiter ab extremis ⁊ posteriores eis: ergo a prima causa immediate non producuntur si ad earum extrema posita a quibus realiter distinguuntur/necessario simpliciter consequuntur: nec etiam ab aliqua causa secunda: cum prima possit impedire omnem eius effectum. quare ⁊c. ¶ Tertium/videlicet nullum creatorū referri formaliter ad alterum nec esse ab eo dependens nec ipsi inherens esse īcōueniens/apparet. quoniam vnum entium ab altero esse distinctum/eiꝗ esse equale vel inequale simile vel dissimile/ab alio esse dependens vel ipsi inherens vt accidens/⁊ subsistens vt substantiā accidenti/vnū esse causam vel effectum/huiusmodi tales ꝓpositiones ⁊ similes tam secundum theologiam q̄ scḋm philosophiā sunt necessario cōcedende. persone enim diuine scḋm veritatē theologie dicūt̄ equales similes personaliter distincte ⁊ essentialiter indistincte. deus etiam dicitur causa aliorum omnium a se productiua ⁊ conseruatiua ⁊ omnia creata dicūt̄ ab ipso ꝓducta ipsi dissimilia ⁊ aliqua aliquo modo et similia ⁊ ad imaginem eius facta: ipsiꝗ omnia īequalia. ergo ⁊c. ¶ Quartum vero nullam formā substantialē immediate esse ī materia: nec accidentalē absolutā in subiecto: nec h̄umanitatē assumptā in verbo esse īcōueniens/apparet. qm̄ materia tam a ph̄is q̄ a doctoribus catholicis ponit̄ īmediatum subiectū forme substantialis in ea accn̄taliter existētis. hoc aūt eē nō posset si ī ipā nō existeret nisi forma accn̄tali aliq̄ mediāte vero vnione ab ipsa materia ⁊ a forma substantiali realiter differente. nulla etiā apparet ratio q̄re magis hm̄ōi vnio relatiua possit esse īmediate in suo fundamēto alteri vnito nulla mediāte alia vniōe q̄ aliqd̄ accidēs ab ipō distictū ī suo subiecto. oīno etiā videt̄ īcōueniens dicere hoīem eē vnitū v̄bo mediāte tali hypostatica vnione a verbo ⁊ ab ipso assumpto hoīe essentialiter differente. quoniam sic aut huiusmodi vnio est in verbo/aut non sed tantum in homine assumpto. si non est in verbo: ergo nec ea mediante homo assumptus est in ipso. vt eīn in precedentib⁹ est arguitū/nihil est in aliquo formalit̄ ꝙ

aliquid ab vtroqꝫ distinctum est in ipso vez in illo quod dicitur esse in altero. si autem sit in verbo cū psupponat hominem esse in ipso: per ɔ̄ns magis debet dici q vnio est ī verbo ꝓpter hoīem assumptum existentem in eo q̄ econuerso. q̄re ꝛc. ¶ Quintum vez q ponere deum non posse facere substantiā sine accn̄te nec effectū cause scd̄e suspēdere seu impedire sit inconueniens / appet. qm̄ cū deus sit oṗs potest in omne possibile quale est omne illud qđ nō implicat ɔtradictionem. ex quo sequitur q omnino sit inconueniens ponere primā causam per se non posse in aliqđ possibile. cū eī vniformiter respiciat oē possibile: si aliquod possibile est ipsi impossibile: ꝛ qđcūqꝫ: sed substātiā esse vel fieri sine accidēte nullā implicat ɔtradictionem magis immo minus q̄ econuerso vez accidens eē vel fieri sine substantia. hoc aūt constat deo esse possibile saltē de aliquo accidente: ꝛ qua rōne de vno eadem ꝛ de omi alio vt patebit in quarto. ꝗ ꝛc.

Ex eodem apparet similiter esse inconueniens dicere primam causam non posse oēm effectum cause scd̄e suspēdere. Primo: qꝛ null⁹ effect⁹ hēt ad cām suam ɔnexione magis necessariā q̄ accn̄s ad substātiā: sed nec ad substātiā necessario seqt̄ accidēs: nec qđ ē mirabili⁹ econuerso ad accn̄s aliq̄ substātia creata: cū accn̄s possit ab omi substātia separi: ꝛ p ɔ̄ns fieri sine ipsa. ꝗ ꝛc. ¶ Scd̄o: quia prima causa non agit ad extra necessario sed ɔtingenter: sꝫ cū nulla cā scd̄a possit in effectū aliquē sine ipsa / vt patebit ī scd̄o: p ɔ̄ns si ad cām scd̄aꝫ positā sic suus effect⁹ necessario poneret̄ q non posset p aliquē impediri: cū nec posset poni sine prima ad ipm̄ causalit̄ principaliter opante: per ɔ̄ns seq̄retur q ipsa prima causa ad extra non ageret contingent̄ sed eq̄ necessario sicut causa scd̄a. ꝗ ꝛc. ¶ Tertio: quia ɔstat de facto p fideꝫ aliquē alicuius cause secūde effectū aliqñ fuisse diuinit⁹ impeditū / vt appet de igne triū pueroꝝ nō agente in passuꝫ dispositum sibi p̄ns. sed q̄ ratione prima causa impedire hmōi cause scd̄e effectum / eadē potest ꝛ potuit impedire oēm aliū. vnde ꝛ dicere ɔtrariū est inter articulos excōmunicatos per magistros Parisienses vt erroneū cōdēnatū. q̄re ꝛc. ¶ Ex p̄dictis apparet etiā esse inconueniēs dicere deum nō posse aliq̄d annihilare nō annihilādo aliq̄d aliud ab illo realiter distinctū. qm̄ eq̄ est possibile / oē ens ɔtingens non necessarium in esse positū destrui quocūqꝫ alio ab eo diuerso realiter remanēte sicut fuit possibile ipm̄ fieri seu produci nullo alio ꝓducto distincto realiter ab eodē. sed scd̄m oportet concedere fuisse possibile ergo ꝛ primū. quare ꝛc. ¶ Sextū vez non debere poni ab aliquo nec ɔcedi quodlibꝫ esse actiuum in q̄libet / apparet. qm̄ nullū entiū possumus scire esse principiū ꝓductiuū nisi illius quod ad presentiā eius seq̄ videm⁹ vt alias est ē in precedentibus declaratū. sed ad nullius rei p̄sentiam scimus nec cognoscere possumus seq̄ aliquē realem effectū in q̄libet alioꝝ: ꝗ nec quodlibet ens creatū ē a nobis ponendum vt actiuū principiū in q̄dcūqꝫ. ¶ Ex eodē apparet q nec oīa debēt poni vt formarū eiusdē rōnis materialit̄ receptiua: cū nec etiā aliqua esse eiusdē receptiua scire possimus: nisi vel qꝛ ipsa sunt eiusdē rationis vel qꝛ ī eis līꝫ alterius rōnis videm⁹ existere talia eiusdē rōnis. sed nec oīa sunt eiusdē rōnis nec scire possumus ī oībus aliq̄ eiusdē ratiōis actualiter ɔtineri. ꝗ ꝛc. ¶ Septimum vez formam accidētalem indiuisibilē ꝛ extēsiuā non esse eiusdem rationis / appet. quoniā nō magis forma substantialis inextensa ꝛ indiuisibilis qualis est aīa rōnalis distinguit̄ ab omi alia forma substantiali diuisibili ꝛ extēsa q̄ vnū accidēs inextensū ꝛ indiuisibile ab alio diuisibili ꝛ extenso. sꝫ cōstat q omnis substātia diuisibilis ꝛ extensa est alterius rationis ab omi alia indiuisibili et inextensa. ꝗ ꝛc. ¶ Octauū vez non esse tutum concedere esse immediate in verbo formaꝫ accidentalem aliquam ab humanitate distinctam / appareret. quoniam nec verbum dicitur homo nec hō assumptus deus nisi quia homo realiter ꝛ suppositaliter est in verbo. ergo omne in ipso verbo existēs eque immediate ꝛ ɔsimiliter sicut homo dicitur deus consimiliter sicut homo. ¶ Hoc apparet. qꝛ etiam scd̄m omnes ponentes q deus posset assumere naturam accidētalē sicut substātialē / ipsa accidentalis natura si assumeretur vere ꝛ realiter de⁹ diceretur: ꝛ de⁹ etiā diceret̄ tale accidens econuerso: sicut nūc dicit̄ esse hō. sed cōstat q nec deus dicitur aliqđ accidēs sicut hō: nec aliqđ accidens sed homo solus dicit̄ esse deus. ꝗ ꝛc. ¶ Nonum vez q nō debeant in diuinis poni alie relatiōes a relationibus originis / appet. qm̄ in diuinis nō sunt nisi tres res que sunt vna res summa. vt habet̄ extra de summa tri. et fide catho. sed ponens tales relationes cōes esse in re extra distinctas a relationib⁹ originis seu ab ipsis diuinis personis / ponit res plures distinctas realiter q̄ tres. nulla eīm distincta in re extra possunt esse minus distincta q̄ diuine psone seu relationes originis ab eis indistincte: q̄s constat realiter esse distinctas. ꝗ ꝛc. ¶ Decimū ꝛ vltimū apparet etiā esse inconueniens. qm̄ nihil dictū de deo ex tempore excepto assumpto homine est in eo aliq̄d realit̄ distinctum ab eo. sed hmōi relationes supradicte dicunt̄ de deo ex tempore. non eīm ab eterno de⁹ dicitur creator nec maior seu pfectior aliq̄ re creata. ꝗ ꝛc. ¶ Hec de scd̄o.

Quantum ad tertium pono decem conclusiones. ¶ Prima est: q ista opinio ponens relatiōes originis in diuinis distinctas in re extra a psonis habet ɔcedere q nulla psona diuina est ꝓducens nec ꝓducta realiter semetipsa. ¶ Hec ꝓbatur. qꝛ qđ ponit̄ eē tale aliquo mediante a se distincto non potest poni tale realiter semetipso. ¶ Hoc apparet. qꝛ eīm albedinis subiectū ponit̄ albū per aliq̄d a se distinctum vez per albedinem informantem ipm̄: ideo non potest poni albū per seipsum. et p ɔtrarium / quia deus est sapiens per seipsum: ideo non potest dici sapiens per aliquid sibi appositum a se in re extra distinctum. sed secunduꝫ opinionē ponētiū relatiōes originis in diuinis esse in re extra distinctas a psonis vez gñationē actiuā ꝛ passiuā ꝛ spirationē passiuā / prima psona generat generatiōe actiua / scd̄a gñatur gñatiōe passiua / ꝛ tertia spiratur spiratiōe passiua ab ipa in re extra distincta sicut generatio passiua a scd̄a ꝛ actiua a p̄ia. ꝗ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia non magis aliqua persona potest dici gñans seipsa nec genita nec spirata vel spirās si actiua productio ꝛ passiua est ab ea distinctum aliquid in re extra: q̄ deus diceretur sapiens seipso si sapientia distingueretur ab eo. sed constat q sicut nulla creatura intellectualis dicitur sapiens seipsa cum eius sapientia sit ab ea distincta: ita nec deus si per impossibile eius sapientia esset distincta ab eo aliqualiter ī re extra. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: q nec ista opinio potest ponere vnaꝫ personam diuinam referri ad aliam per seipsam. ¶ Hec sequitur ex predicta. quoniam persona producens eo refertur realiter ad ꝓductum quo est producēs eum: ꝛ ꝓducta similiter econuerso eo est ad producentem relata quo est ab ipsa producta. sed scd̄m opinionē istaꝫ nulla psona diuina potest poni producens nec ꝓducta realiter semetipsa / vt ꝓbatum est ī ɔclusione p̄ia. ꝗ ꝛc. ¶ Confirmatur quia qđ est tale alio mediāte a se in re extra distincto non potest dici esse tale realiter semetipso. sed scd̄m opinionē istam persone diuine referuntur adinuicem mediātib⁹ relationib⁹ distinctis ab eis oīb⁹ ī re extra. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: q ista opinio habet ponere personas diuinas eē ɔpositas. ¶ Hec ꝓbat̄. qꝛ omne ex aliq̄b⁹ plib⁹

distinctis q̃tũcũq; modicũ in re extra realiter ↄstitutum
est vere ↄpositum.sed ista opinio ponit quãlibet diuinã p
sonã:n esse ex essentia ꝛ ex relatione sibi ꝓpria ab ea i re
extra distincta vez tam ab essentia q̃ a psona realiter cõ
stitutã:ergo ꝛ ↄpositã. ¶Cõfirmat.q: impossibile est ali
qd simplicissimũ esse ex aliqbus distinctis in re extra rea
liter ↄstitutũ.simplicius em̃ est qd nullo mõ est ↄstitutuz
q̃ ex talibus realiter cõstitutũ.quare ꝛc. ¶Quarta con
clusio est q̄ ista opinio habet ponere in diuinis plꝰs res
q̃ tres. ¶Hec apparet.quia quot sunt in re extra distin
cta tot habent poni res. nec em̃ sunt distincta realiter ni
si diuerse res.oĩa autem in re extra distĩcta realiter sũt
distincta.nec em̃ vt hic suppono ex dictis in ꝑcedẽtibus
aliqua põt in re extra minus esse distincta q̃ diuina sup
posita que constat realiter esse distincta.sꝫ opinio ista po
nit in diuinis plura q̃ tria esse distincta in re extra.ergo
ꝛc. ¶Cõfirmatur.q: opinio ista ponit tres personas cõ
stitutas ꝛ tres relationes eas ↄstituentes distinctas ab
eis oĩbus in re extra:sed vt dictum est omnia in re extra
distincta sunt realiter distincta.ergo ꝛc. ¶Quinta cõclu
sio est q̄ ista opinio habet ponere vel q̄ non sola diuina p
sona ꝓducit ꝛ ꝓducitur in diuinis:sed aliquid qd distin
guitur ab omnibus psonis:vel q̄ aliqd distinctũ ab essen
tia in re extra est ibi qd nec ꝓducitur nec ꝓducit. ¶Hec
apparet.quoniam aut habet ponere q̄ hmõi relationes
originis ꝓducãt ꝛ ꝓducant̄:aut q̄ nec ꝓducant nec pro
ducantur.Si primum:ergo cum ab oĩbus personis distĩ
guantur vt asserit in re extra/seq̄t q̄ non sola persona ꝓ
ducit vel ꝓducitur in diuinis:sed aliqua alia distĩcta ab
oĩbus personis/vez hmõi relationes originis.Si autẽ
ponat secundũ:ergo cum concedat relationes ipsas ori
ginis esse distinctas ab essentia in re extra:per ↄñs habꝫ
dicere q̄ non sola essentia est improducens in diuinis ꝛ i
producta sed alia plura ab ipsa distincta aliqualiter in re
extra. ¶Confirmatur.quia ex quo generatio actiua vel
paternitas distinguitur tam a prima persona q̃ ab essen
tia in re extra:aut sola prima psona generat:aut non:sed
eius generatio actiua simul cum ipsa. Si primũ:ergo nõ
sola essentia est non generans nec genita:sed aliquid dis
tinctum ab ea in re extra.Si secundum:ergo plures res
generant ꝛ plures generantur ꝛ spirantur:cum non sola
persona generet nec sola psona generetur nec spiretur:
sed alia a personis distincta.consimiliter em̃ põt argui de
generatione ꝛ de spiratione passiua sicut de generatione
actiua.ergo ꝛc. ¶Sexta conclusio est/q̄ opinio ista po
nens relationes cõmunes personarum diuinarum esse ab
eis in re extra distinctas/habet ↄcedere hmõi relatiões
esse tam a psonis q̃ inter se realiter distictas. ¶Hec ꝓ
batur.quoniã nulle relationes in re extra distĩcte possũt
minus esse distincte q̃ relationes originis diuine:sed iste
realiter sunt distincte:ergo ꝛ relationes cões puta equa
litas similitudo ꝛ identitas personarum:supposito q̄ dis
tinguantur in re extra. quare ꝛc. ¶Cõfirmatur.quia nul
la in re extra distincta possunt minus distingui q̃ illa
que sic sunt diuersa q̄ sunt res vnice . sed diuina suppo
sita sunt talia sic diuersa:ꝛ tamen realiter sunt distincta
ergo ꝛc. ¶Septima cõclusio est:q̄ opinio ista penẽs hu
iusmodi relationes cõmunes esse distinctas in re extra a
personis/habet ponere personas ipsas diuinas non eẽ se
ipsis easdez similes nec equales. ¶Hec apparet.quoniã
ponens aliquid esse tale mediãte aliquo a se distincto/nõ
potest ponere ipsum tale existere semetipso.sꝫ opinio po
nens huiusmodi relatiões vez eq̃litatẽ similitudinẽ ꝛ idẽ
titatẽ i diuinis distictas a personis ponit psonas ipsas di
uinas esse easdem siles ꝛ eq̃les per huiusmodi relationez
ab eis in re extra distinctas.ponit em̃ q̄ sunt idem iden
titate eq̃les eq̃litate ꝛ siles silitudine mediãte ab eis dis
tincta.q̃ ꝛc. ¶Cõfirmat.q: ponens aliqua plꝰa esse idem
equalia ꝛ similia semetipsis nõ ponit identitatẽ eq̃litatẽ
ꝛ similitudinẽ in eis tanq̃ aliqua ab eis in re extra distin
cta.ergo econtrario opinio que ponit in aliquibus iden
titatem similitudinez ꝛ equalitatem tanq̃ aliqua ab eis
distincta quibus mediãtibus ipsa sunt talia videlicet ea
dem similia ꝛ equalia/ necessario negat illa esse talia per
seipsa.quare ꝛc. ¶Octaua ↄclusio est:q̄ opinio ista po
nens ꝑdictas relationes cões esse a psonis diuinis disti
ctas in re extra/habet ↄcedere in talibꝰ relationibꝰ ꝓces
sum in infinitũ. ¶Hec ꝓbatur.qm̃ nulla realiter distĩcta
põt poni magis eadem nec similia nec equalia semetipsis
nullo mediante alio q̃ psone diuine:sed ipse diuine psone
secundum opinionem istã non sunt seipsis formaliter idẽ
similes nec equales/vt apparet ex alia conclusione:er
go nec hmõi relationes cões a personis distĩcte siue rea
liter siue quõcunq; aliter in re extra possunt seipsis esse
idem similes nec equales.sed ↄstat q̄ equalitates psona
rum sunt essentialiter idem sicut ꝛ persone ꝛ similes ꝛ ẽt
equales/cũ vna non sit maior seu pfectior alia:ergo sunt
eq̃les aliis eq̃litatibꝰ ꝛ siles aliis silitudinibꝰ ꝛ idẽ aliis
identitatibus.de quibus arguã vt de primis:vez q̄ cum
sint similes idem essentialiter ꝛ equales ꝛ non seipsis:q̃
aliis mediãtibus:ꝛ sic apparet q̄ sequit̃ in eis infinitas
euidẽter. ¶Consimiliter potest argui de similitudinibꝰ
vel identitatibus personarũ quas ↄstat esse idẽ similes ꝛ
equales:ꝛ nõ seipsis magis q̃ sint psone.ergo ꝛc. ¶Cõfir
matur.quia aut huiusmodi relationes cõmunes sunt ta
les videlicet idem similes ꝛ equales seipsis vel mediãti
bus aliis.sed secũdum opinionẽ istaz nõ põt poni primũ:
ergo secũdum:ad qd seq̄tur ꝓpositũ vez processus in infi
nitũ. ¶Minor apparet.qm̃ diuerse equalitates non pos
sunt dici seipsis similes idem et equales nisi quia vna est
seipsa talis ꝛ tanta q̃lis ꝛ quanta est alia: et omnes sunt
vna essentia.sed nõ magis vna equalitas vel similitudo
vel identitas est talis ꝛ tanta seipsa qualis ꝛ quanta est
alia ꝛ cum ipsa vna essentia:q̃ quelibet persona sit seipsa
talis ꝛ tanta qualis ꝛ quanta est alia ꝛ cũ ea vnica essen
tia:ꝛ tñ persone diuine secundum istam opinionẽ nõ pos
sunt esse formaliter semetipsis sed mediantibus aliis idẽ
similes ꝛ eq̃les.ergo ꝛc. ¶Nona ↄclusio est:q̄ octo om
nia in predictis octo ↄclusionibus explicata q̃ habet po
nere ꝛ concedere opinio supradicta sunt inconuenientia
ꝛ absurda. ¶Hec apparet euidenter cuilibet per singu
la discurrenti. ¶Decima ꝛ vltima conclusio est: q̄ oĩno
est impossibilis opinio q̃ ponit talẽ relationẽ originis in
diuinis esse aliqd per se vnicũ distinctum a psonis oĩbꝰ
in re extra. ¶Hec sequitur corollarie ex ꝑdictis.quoniã
omne illud est inconueniens et absurdum ad qd sequitur
inconueniens ꝛ absurdum.sed ad istam opinionez sequit̃
inter alia octo predicta que sunt impossibilia inconueniẽ
tia ꝛ absurda.ergo ꝛc. ¶Ex predictis omnibꝰ seq̄tur co
rollarie q̄ nec in creaturis necessitaz in diuinis aliqua re
latio est aliquid per se vnum ab extremis relatis in re ex
tra distinctum. ¶Sic ad questionem. ¶Ad rationem in
principio quando dicitur in minore q̄ respectum esse ab
extremis distinctum est opinio tam philosophorum om
nium q̃ doctorum catholicorum:Dico q̄ non est verum
vt videbitur in questione sequenti.

SEcundo quæro:vtrum opinio
negantium relationẽ esse aliqd per se vnũ ab
extremis distinctum sit cõtra intentionez do
ctorũ catholicorum ꝛ contra philosophum
ꝛ cũ hoc habeat ↄcedere vel negare aliqd inconueniens
ꝛ absurdum. ¶Et videtur q̄ sic. qm̃ decẽ predicamenta

esse distincta fuit cōis opinio tam philosophorum q̄ doctorum catholicorū vt August. ⁊ aliorum: ⁊ ideo hoc negare videtur esse inconueniens ⁊ absurdū: sed negantes respectum esse aliquid per se vnū ab extremis distinctū habent necessario hoc negare: cum tantum tria p̄dicamēta / videlicet substātia q̄titas ⁊ qualitas ponant̄ absoluta: alia autem septem oīa respectiua. ergo ⁊c. ¶ Contra quia non est verisimile q̄ tam doctores catholici q̄ ph̄i concordauerint in aliquo ad qđ euidēter sequat̄ aliquod manifestum incōueniens ⁊ absurdū: sed ad opinionē ponentium respectum esse aliquid per se vnum ab extremis distinctū / sequūtur vt apparet ex q̄stione alia multa icōuenientia tam in diuinis q̄ etiam in creatis. ḡ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. ¶ Primo eīn ostendam opinionem istam negātium respectū esse aliquid per se vnū distinctum ab extremis esse ꝯcordem philosophis ⁊ doctoribus catholicis. Scđo tangam ⁊ soluam aliqua q̄ contra hoc arguuntur ab aliis. Tertio inferam ex predictis q̄ opinio ista non habet ponere nec negare aliquid qđ sit inconueniens in diuinis nec etiam in creatis.

Quātum ad primum arguo primo de omnibus modis relationis a philosopho positis. Ad cuius euidentiam est sciendū: q̄ scđm ph̄m. 5. metaphysice cap. de ad aliqđ / tres sunt modi relationis: quoꝝ primus sumitur penes numerū vel vnum ⁊ multa modo q̄ secundum eū ibidem dicit̄ ad aliquid duplū ad dimidium. Secundus modus sumitur penes actiuū ⁊ passiuū: q̄ modo calefactiuum dicit̄ ad calefactibile ⁊ ꝓductiuum ad ꝓducibile. Tertius modus ⁊ vltimus accipitur penes mēsuram ⁊ mensurabile: sicut se habent secūdū eū ibi scibile ad scientiam ⁊ sensibile ad sensum. ¶ Tūc igit̄ primo de p̄io mō relatiuoꝝ sic. Duplū ⁊ dimidiū sunt relatiua primi modi: ⁊ vnū refertur realiter ad alterum: sꝫ neutrū istorum refertur ad alterū per respectum aliquem ab vtroq̄ distinctum: ergo respectus primi modi quē ponit ph̄us non est aliqđ p se vnū a suis extremis relatis distinctum. ¶ Minor ꝓbatur. q̄m ſm ph̄um vn⁹ nūerus est duplex respectu alterius: ita q̄ diuersi nūeri sūt extrema relationis istius primi modi: sed null⁹ numerus pōt poni scđm principia ph̄i aliqđ p se vnum a reb⁹ numeratis distinctū vt in dist. 29. supius est ꝓbatū. qđ aūt nō est p se vnum non pōt esse alicu⁹ vnius numero accidētis subiectū seu fundamētū. ḡ nec duplicitas nec dimidietas est aliqđ accidēs per se vnū a nūeris suis extremis distīctū. ¶ Assūptum vꝫ q̄ numer⁹ non possit poni ſm p̄icipia ph̄i vt aliqđ p se vnū a reb⁹ diuersis nūeratis distinctū / appꝫ q̄m ꝯstat secūdum principia ph̄i q̄ oīe accidens existit in aliquo subiectiue: ⁊ accidēs vnū habet vnū subiectum sed nullus numerus pōt eē in aliquo vno subiecto: cū tñ si sit aliqđ p se vnū a reb⁹ nūeratis distinctū nō possit poni nisi accīns. non eīn aliqs numerus vn⁹ pōt esse in reb⁹ oībus numeratis cū talia numerata sint diuersa ⁊ distantia: in q̄bus non potest esse vnicū accidēs quale habet eē numerus / supposito q̄ a rebus numeratis sit distinctus nec tñ in vno numeratoꝝ magis q̄ in alio nec ī aliq̄ alio a rebus numeratis. nullum enim vnum potest esse alicuius numeri subiectū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia secūdum principia philosophi omnis res habet esse simplex vel ꝯpositū: sed nūerus nō potest poni res simplex omni parte carens: nec cōposita. q̄ si sic / aut ex ptib⁹ alterius rationis vel eiusdem. sed non primo modo. quia ſm ph̄um nullū accidens habet materiam ex qua. in omni autē cōposito ex partibus alterius rōnis sunt plura / quoꝝ vnum alterum perficit seu informat: cum ex talibus scđm ph̄um non fiat aliqđ per se vnū nisi vnū sit ī potētia ad alterum ⁊ per consequens respiciat ipm vt materia formam solū: sed numerus si est aliquid vnū a numeratis distinctū nō potest esse nisi accidens: ergo nō pōt esse cōpositus ex ptibus alterius rationis. nec scđo mō: vꝫ ex ptibus eiusdē rōnis. q̄m ſm ph̄um oē tale totū ex eiusdem rōnis ptib⁹ ꝯstitutū ē homogeneū de quo essentialit̄ p̄dicatū p̄dicat̄ de qualibet eius ptū. eiusdem eīn rōnis est tale totū cū qualibet suarū ptiū. sed ꝯstat q̄ nec numerus dict⁹ de binario predicatur de aliqua sui pte nec vnitas ecōuerso dicta de qualibet sua pte dicitur de numero ipso. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ q̄ hmōi relatiua primi modi puta duplū ⁊ dimidiū non dr̄ de numero aliquo vt a rebus numeratis distincto: sed tñ de ipso vt ꝓ rebus nūeratis accepto. q̄m nec res aliqua numerata dicit̄ dupla nec dimidia respectu alterius propter aliquid positiuū ab ea differens sibiq̄ accidentalit̄ inexistens. sicut eīn totum eo formaliter est maius parte quo est tantum quantum ipsa ⁊ aliquid vltra: eamala decem res sunt duple respectu q̄nq̄ illo quo decem sunt q̄nq̄ ⁊ quinq̄ simul. sed hoc nō cōuenit alicui ꝓpter aliqđ accidens ab eo differens ipsi accidentalit̄ inexistens. sicut eīn quocūq̄ a duob⁹ albis distincto amoto adhuc duo alba sunt similia q̄ vnum ē tale quale alterū: ⁊ equalia si vnum est tantū quantum alterū: ita quocūq̄ accidente a toto ⁊ a ptibus differente ⁊ a rebus decem numeratis posito vel amoto vniformiter totum est maius qualibet suarū partium. ⁊ decē res nūerate dr̄ duplum respectu q̄nq̄ earū tñ: ergo nec mediētas nec duplicitas est aliqđ per se vnum ab extremis distinctum in re extra. q̄re ⁊c. ¶ Confirmatur. q̄ qđ est tale seipso non potest dici tale aliquo alio mediante: sed totū seipso est maius parte ⁊ decē res duplū respectu q̄nq̄ nō aliquo accidente. substantialiter eīn nō accidētalit̄ totū est maius sua pte: cū per suā substātiā sit excedēs ipam sicut ⁊ decē res nūerate duple excedūt q̄nq̄. ḡ ⁊c.

Secundo arguo de relatiuis secūdi modi sic. secūdū ph̄um. 5. metaphysice ita realiter calefactiuū refertur ad calefactibile: ⁊ oīe aliud actiuum ad passibile: sicut calefaciens ad illud qđ calefit ⁊ oē agens ad passum. sed constat q̄ non magis aliqđ dicitur formaliter calefactiuum vel actiuū vel calefactibile vel quomodocūq̄ passibile q̄ deus dicat̄ creatiu⁹ ⁊ alia res ab ipso possibilis creabilis aliq̄ alio mediāte in ipso actiuo p̄cipio vel passiuo actualiter existēte. ḡ ⁊c. ¶ Maior q̄uis ostēdet̄ prolixius: probatur. q̄ eo actiuum principiū est actiuū q̄ est agens actualiter q̄n agit: sed nullum agens agit actualiter quando agit mediāte aliquo alio a seipso. esto etiā q̄ inter agens ⁊ passum esset respectus ab eis distinctus: nō tñ posset poni inter actiuū seu ꝓductiuū ⁊ ꝓducibile: cū ad non ens non posset esse respectus aliqs realis vt dicūt ponētes ipsos hmōi respectus ab extremis distinctos. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur q̄ in p̄cipio actiuo est respect⁹ nō actualis sed aptitudinalis seu potentialis. q̄m omnis forma accidentalis exn̄s actualiter in subiecto ē vere actualis: ⁊ ita si actiuitas dicat aliqđ existens in actiuo principio absoluto tale non debet dici potentiale sed potius actuale. si autem actu non sit aliqđ in ipso distinctū ab eo / habetur ꝓpositum / vꝫ q̄ hmōi relatiuum non dicit̄ relatiuum aliq̄ mediāte alio a seipō. ¶ Si forte dicatur q̄ calefactibile vel calefactiuū dicat respectum aliquē actualem: q̄ respectus aliquis actualis potest esse respectu termini actu non existentis. ¶ Cōtra hoc arguo dupliciter. Primo: quia aut hmōi respect⁹ actualis est vnic⁹ tñ ī p̄cipio ꝓductiuo respectu cuiuscūq̄ ꝓducibil̄ ab eo: aut diu̇s⁹ respectu ꝓducibiliū diuersoꝝ. sꝫ n̄ pōt pōi p̄mū: q̄ ſm cōēꝫ opinionē oīm ponētiū respectū eē ab extremis distinctū / nō magis respectu diuersoꝝ t̄minoꝝ q̄ fūdamētoꝝ pōt eēt vn⁹ r̄spect⁹. hoc ē

est expresse de intentione philosophi / vt videtur in libro predicamentorum. vbi dicit: q si aliquis diffinite scit aliquid eorum que sunt ad aliquid / et illud ad quod dicitur diffinite scietur⁹ et sicut exemplificat de duplo sic dicens. Et si scit diffinite quoniam duplum est / et cuius duplum est more diffinite nouit. sed si idem respectus posset esse multorum terminorum / scientem eius fundamentum non oporteret determinate scire aliquem illorum terminorum diuersorum magis q̄ alterum: et ita vel nullum eorum vel simul omnia / esto q essent infinita / oporteret cognoscere determinate: quorum neutrum concederet philosophus. quare &c. ¶ Nec potest poni secundum / scilicet q respectu diuersorum producibilium sint respectus diuersi in principio calefactiuo et in omni alio principio productiuo. quoniam cum quolibet productiuum principium sit vnius producibilis productiuum post alterum sine fine: per consequens sequeretur q in quolibet tali productiuo principio essent actualiter infinita vel saltem indeterminata: quia tot quot sunt ab ipso producibilia: quorum non est aliquis certus numerus neque finis. hoc autem omnino est inconueniens. ergo &c. ¶ Secundo sic arguo ad idem. cum nullum productum sit producibile iterum per naturam per consequens si ad quodcumque producibile ab aliquo principio est in ipso talis respectus / oportet respectum huiusmodi destrui ad productionem huiusmodi cuiuscumque producti: vnum scilicet ad productionem vnius et alium ad productionem alterius. hoc autem apparet esse falsum. non enim propter productum in esse positum oportet aliquid destrui nec corrumpi quod prius in principio productiuo. ergo &c. ¶ Tertio ad idem arguo. quia siue huiusmodi respectus sint multi siue solus vnicus in principio productiuo: cum sint distincti ab eo / oportet q sint causati in eo vel a seipso vel ab alio agente extrinseco. tunc arguo: quia cum quilibet sit producibilis vel respectu eorum sunt alij respectus in principio ipsorum productiuo / vel non. si sic / quero de illis alijs similiter producibilibus in infinitum. si non: ergo eadem ratione fuit standum in terminis absolutis eorum: nec per consequens respectu ipsorum sunt ponendi respectus huiusmodi in principijs productiuis. non minus enim calor potest esse caloris principium productiuum q̄ talium respectuum in seipso existentium absque omni respectu precedente a producibili et a producto ab ipso productiuo principio differente. ergo &c. ¶ Nec valet si dicatur q respectus huiusmodi sunt cum fundamento idem realiter: et per consequens sunt ab eo a quo est eorum fundamentum causaliter. Primo: quia respectus huiusmodi dicuntur esse diuersi in eodem numero fundamento. diuersa autem entia creata non possunt esse idem realiter cum aliquo vno realiter indistincto / alias res vnica esset plures: quod est impossibile in creatis. ¶ Secundo. quia esto q assumptum esset verum adhuc stat ratio / videlicet q non magis oportet alios respectus ponere respectu fundamenti et terminorum ipsorum q̄ respectu eorum in principio productiuo. sed constat q in calido producente aliud calidum non precesserunt respectus ad huiusmodi respectus qui sunt in ipso calore producto respectu producibilium ab eo innumerabilium calidorum siue calorum. ergo nec ipso calore producente oportuit precessisse respectum aliquem ad calorem productum ab vtroque videlicet a producente et a producto distinctum. quare &c. ¶ Tertio arguo de relatiuis tertij modi qualia sunt scibile et scientia: et hoc sic. si scientia refertur ad scibile propter respectum aliquem in ipsa actualiter existentem et ab ea et re extra aliqualiter differentem: aut huiusmodi respectus est scibilis seu intelligibilis: aut non. sed non potest dici q non tum quia ad hoc q scientia referatur ad scibile vel intellectio ad intelligibile non requiritur aliquid non intelligibile: tum quia omne possibile est intelligibile: ergo est intelligibile. et si est intelligibile notitia que est sui fundamenti per aliquam aliam: aut oportet esse in scientia qua est intelligibile aliud respectum ab ipso et a notitia que est intelligibile differentem: aut non. si primum: quod oportet procedere in huiusmodi respectibus processum in infinitum: quia tunc nec secundus respectus posset intelligi nisi mediante tertio: nec tertius nisi mediante quarto et sic in infinitum. hoc autem non potest poni. ergo &c. Si autem ponatur secundum: ergo eadem ratione fuit in primo standum scilicet in absoluto respectus huiusmodi fundamento. non enim minus absolutum q̄ respectus potest esse obiectum intellectum absque aliquo respectu alio in notitia existente. non enim magis ad sciendum aliquod absolutum q̄ ad sciendum respectum est necessarium aliquid ab actu sciendi distinctum. quare &c. ¶ Confirmatur. quia nec ad intelligendum aliquid nec ad sentiendum videtur esse necessarium nisi actus et eius obiectum: non autem aliquid sequens actum ab eo distinctum ergo nec ad scientiam actualem nec ad habitualem est necessarius talis respectus. non enim magis ad habitualem requiritur q̄ ad actualem. ergo &c.

Ex omnibus predictis potest probari non esse de intentione Aristotelis respectum aliquem de genere relationis esse aliquid per se vnum ab extremis relatis distinctum. Et hoc sic arguendo. tres enim sunt secundum philosophum .5. metaphysice modi relationum: sed nullus respectus alicuius illorum trium modorum est aliquid per se vnum ab extremis distinctum vt apparet ex precedentibus. probatum enim est q quodlibet relatiuum cuiuslibet illorum modorum dicitur relatiuum seu ad alterum formaliter per seipsum non propter aliquid sibi inexistens ab eo et a termino suo differens. ergo &c. ¶ Confirmatur primo. quia secundum philosophum .5. metaphysice cap. de ad aliquid. eorum que dicuntur ad aliquid secundum potentiam alia dicuntur ad aliquid vt quod fecit ad factum et facturum ad faciendum. sic enim pater filij dicitur pater. hoc siquidem scilicet pater fecit: illud autem scilicet filius passum est: hoc est genitus est. alia autem dicuntur ad aliquid secundum priuationem potentie vt inuisibile. sed constat q nec inuisibile nec aliquod aliud priuatiuum dicit aliquid distinctum ab illo quod dicitur esse tale. nulla enim res est inuisibilis sicut nec visibilis aliqua alio q̄ seipsa. si etiam philosophus intenderet q pater diceret aliquid positiuum a producente et a producto distinctum / non diceret aliquem esse patrem quia genuit nec filium quia genitus fuit: sed quia generans est tali forma accidentali scilicet paternitate et genitum alia scilicet filiatione informatum. hoc autem non dixit philosophus nec est verum. nec enim aliquod ens producens dicitur nec productum quia forma aliqua distincta ab eo realiter informatum. ergo &c. ¶ Secundo: quia philosophus in lib. predicamentorum describens ad aliquid non describit ipsum sicut aliquid per se vnum ab extremis distinctum: sed magis sicut idem totaliter cum extremis. quod apparet. dicit enim sic. Ad aliquid vero talia dicuntur quecumque hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur vel quolibet ad aliud: vt maius hoc ipsum quod est alterius dicitur. aliquo enim maius dicitur et duplex alterius dicitur hoc ipsum quod est. sed si relatiua dicerentur formaliter talia scilicet relata propter aliquod per se vnum ab eis distinctum / philosophus non diceret q hoc ipsum quod sunt hoc est secundum proprias suas essentias essent aliorum: sicut totum de quo exemplificat dicitur maius parte formaliter propter seipsum: quia hoc ipsum quod est hoc est secundum illud quod est essentialiter non autem accidentaliter scilicet quod aliquo a seipso et a parte distincto actualiter informatum. Si enim philosophus poneret q totum est maius parte quia informatum maioritate sicut subiectum dicitur album quia albedine informatum: sicut dicit in lib. predicamentorum cap. de qualitate q qualia dicuntur que secundum hoc puta secundum aliquam qualitatem / denominatiue dicuntur: vt a candore candidus et a grammatica grammaticus et a iustitia iustus: ita si ipse philosophus intellexisset relationem sicut et qualitatem esse formam aliquam per se vnam ab omnibus extremis relatis distinctam / dixisset vtique omne relatiuum esse relatiuum non secundum seipsum: sed quia aliquo a se distincto et a termino informatum: vt totum maius maioritate a se et a parte distincta: et pars minor minoritate / sicut dixit subiectum esse a candore candidum a

grammatica grammaticū ⁊ a iusticia iustum. sed hoc nō dixit: sed pot⁹ ꝯtrariū non tm̄ vbi supra sed etiam alibi. communiter vbicūq; loquit̄ de relatiuis loquitur de ipso non tanq̄ de aliquo ꝑ se vno existente in altero extremorum relatoꝝ: sed ꝑcise sicut de extremis relatis / vt appet 5. metaphysice. vbi describens eadē similia equalia ⁊ diuersa q̄ oīa constat esse relatiua / sic dicit. Eadem sunt q̄rū substantia est vna. diuersa vero quoꝝ aut species sunt plures aut materia aut rō substātie. ⁊ omnino opposite eidē dicitur diuersuz. Differētia vero q̄cunq; diuersa sūt idem aliq̄d entia. Similia dr̄ q̄ idez passa ⁊ quoꝝ q̄litas est vna: sicut et equalia quorum q̄ntitas similiter est vna. constat q̄ in omnibus istis philosophus loq̄t̄ de quolibz horum ꝑdictoꝝ relatiuorum sicut de vtroq; extremorum non sicut de aliquo ꝑ se vno existente in altero eorum. nō em̄ dicit illa esse eadem inter que est vna relatio identitatis: nec illa diuersa inter q̄ est vna relatio diuersitatis: nec similia illa q̄ habent eandem similitudinē: sed q̄ habent eandem qualitatē. non conueniūt aūt aliq̄ in q̄litate nec in substantia nec in q̄ntitate q̄ ꝯueniunt in relatiōe. q̄re ⁊c. ¶ Preterea secundo arguit̄ principaliter sic ad idē. philosophus habet ꝓ inconuenienti tertio physicorum dicere q̄ mouēs q̄libz mouetur. ⁊ accipit motū ibi large: vt vez motus se habet communiter ad successiuū seu ꝓprie motū dictū ⁊ ad mutationē simplicē oppositā mō q̄ etiā accipit motū. 12. metaphy. vbi ꝓbat q̄ ē dare aliqḋ mouēs vt mobile primū. sed si itēderet ponere hmōi relationes vt ponuntur cōmuniter tanq̄ formas aliquas ab extremis distinctas: hoc non diceret: nec oē mouens moueri ꝓ inconuenienti haberet: imo oē mouens moueri poneret. qm̄ sicut motū refert̄ ad aliq̄d mouēs: ita etiā mouēs refertur ad motū: sed non nisi relatione in ipso existente ⁊ ab eo realiter differēte: vt habēt dicere ⁊ dicūt q̄ tales relationes ponunt. q̄re cū nouiter mouens sit nouiter relatū ad rem motā per ipm̄ ꝑ relationem nouiter sibi aduenientez / seq̄tur q̄ realiter sit mutatū. hoc aūt est ⁊ contra philosophum ⁊ etiam contra catholicum theologum. q̄re ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur q̄ non oē mouēs sed aliqḋ est receptiuum talis relationis / vez actionis siue actiue motionis. qm̄ eadem ratione qua conceditur aliq̄d vere esse mouens vel efficiens alterum absq; respectu aliquo existēte in eo ⁊ diuerso ab ipso / pōt concedi de omni alio vel saltem de nullo alio ꝓbatur q̄ in eo oporteat ponere talez respectum ex hoc q̄ est mouens aliqḋ mobile a se distinctum: maxime cū ꝓpter talez respectū vnū non possit mouere alterum nec ꝓducere aliquē effectum: sed tm̄ mō ꝓpter seipm̄. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q̄ cū hmōi respectus arguatur esse in mouente ꝓpter motum ⁊ in efficiente ꝓpt̄ effectum ab eo ꝓductum: q̄ rōne dices vnum mouens vel efficiens non esse receptiuum talium respectuū / eadē potest dici de quolibet aliorum. q̄re ⁊c. ¶ Preterea tertio arguitur sic ad idem. scd̄m philosophum q̄nto physicorū ad relationem non est motus: sed hoc falsū esset: nec philosophus diceret cōtrariū si ꝑ relationez intelligeret formam aliquā per se vnā ab extremis diuersam ⁊ in eorum altero existentem vt accidēs in subiecto. hoc etiam supposito ad relationē esset motus: cū omne subiectum receptiuum alicuius forme realis ab ipso realiter differentis sit vere mobile vel mutabile ad ipm̄. q̄re ⁊c. ¶ Sed ad hoc dupliciter r̄ndet̄. Dicit̄ em̄ primo q̄ relatio non est aliq̄d ad se sed ad alteruz: ⁊ ideo nec illud cui aduenit mutatur ad se sed ad alterum. mutari aūt ꝓprie dicit̄ solum illud qḋ se habet ad se non ad alterū aliter nūc q̄ ante. q̄re ⁊c. ¶ Secundo dicitur q̄ licet philosophus dicat non esse motuz ad relationē: non tm̄ negat ad ipsam posse esse mutationē. ¶ Sed contra responsiones istas arguit̄. Et ꝯtra primā arguit̄ primo. qm̄ oē subiectuz forme alique positiue ab ipso realiter distincte nouiter informatum vere ⁊ ꝓprie est mutatū. sed relatio dicit̄ esse talis forma. q̄re ⁊c. ¶ Secundo. q̄ qm̄ dicitur q̄ relatio non est ad se: aut intelligit̄ per formam esse ad se / formam referri ad se / aut ipsam distingui realiter a quocunq; alio a se / aut nō exigere aliq̄d aliud a se nec ab ipso depēdere. Si detur primū vel scd̄z non minus relatio supposito q̄ sit forma aliqua ꝑ se vna est ad se q̄ albedo vel quecūq; forma alia absoluta. ita eciā relatio est sibiipsi eadem ⁊ ab oīi alio a se distincta / sicut q̄cūq; forma alia absoluta. si autem ponatur tertiū: seq̄t̄ q̄ nulla forma accidentalis possit dici maxime a philosopho forma ad se. quoniam scd̄m eum oē accidens nō minus absolutuz q̄ respectiuū sic necessario exigit subiectū ⁊ dependet ab ipso q̄ est impossibile existere sine eo. ergo non magis secūdum eū albedo q̄ relatio est forma ad se aliqua isto modo. nec etiā scd̄m theologuz: q̄ alias est ꝓbatum ⁊ ꝓbabitur ꝓlixius in secundo ⁊ in q̄rto / q̄ si relatio sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta potest vtiq; per diuinā potētiā fieri sine eis: nec per ꝯñs magis exigit fundamentū aliquod seu subiectum nec etiam terminū q̄ accñs aliqḋ absolutū. q̄re ⁊c. ¶ Tertio: q̄ qm̄ dr̄ q̄ relatio est ens ad alterum: aut ꝑ ens ad alterū intelliguntur ꝑcise extrema relata quoꝝ vnū dicitur ⁊ refertur ad alterū: aut aliq̄d vnū tm̄ ab eis distinctum. sed nō pōt poni secundum: q̄ vnum ens tm̄ non est ad alterum. vbicunq; em̄ est ens ad alterum ibi sunt duo. nec pōt dici q̄ relatio dicatur ad alterū quia licet sit vnū tm̄ exigit alterum / vez fundamētū ⁊ terminum: q̄ etiā visio tam sensitiua q̄ intellectiua exigit vtrūq; istoꝝ / vez subiectū ⁊ obiectum. ¶ Et si dicas q̄ non exigit ista simpliciter necessario cum possit per diuinam potentiam fieri sine eis: consimiliter dicam tibi de relatione: supposito vt concedis q̄ sit forma aliqua per se vna distincta realiter ab extremis. ergo non magis relatio q̄ visio est ad alteruz isto modo. ergo relinquitur primum / videlicet q̄ cuz dicitur q̄ relatio est ens ad alterum / per ens ad alterum est precise intelligendum vtrunq; extremorum: quorum vnum dicitur ad alterum per seipsum / non quia aliquo alio informatum. hoc autem est propositum / videlicet q̄ relatio non sit in re extra nisi tātū extrema relata. quare ⁊c. ¶ Secūdo etiam arguit̄ contra secundam responsionez dupliciter. primo: q̄ est cōtra intentionē phī. non em̄ tm̄ phūs intēdit negare motū ꝓprie sūptū sz et mutationē esse ad relationē. qḋ ꝓbatur ꝑ illud qḋ dicit. 5. physicorū vbi sic ait. Cōtingit altero mutāte verū eē alterum nihil mutans. ꝑ qḋ nō intelligit aliud q̄ ꝑ mutationē alteri⁹ extremorum reliquum extremum dici vere ad aliquid sine omni mutatione sui: sicut facta creatura deus incepit esse dominus sine oīi eius mutatiōe. ꝓducto etiā aliquo qḋcūq; alterū ꝑexistēs dicitur nouiter sibi simile vel dissimile nulla mutatiōe ei adueniente. q̄re ⁊c. ¶ Secundo quia ponentes relationez esse formam per se vnam ab extremis distinctam / habent concedere ad eam esse non tātum mutationem sed etiam motum ꝓprie sumptum. qm̄ oīis forme acquisitio successiua est mot⁹ ꝓprie sumpt⁹: sed si relatio puta similitudo vel dissimilitudo sit forma aliqua vna ab extremis videlicet ab albo distincta: sicut albedo ipsa acquiritur successiue: ita ⁊ huiusmodi similitudo vel dissimilitudo. quare ⁊c. ¶ Hoc etiam videlicet respectiuū non esse aliquid per se vnum ab extremis distinctum / videtur esse de intentione sanctorum et doctorum catholicorum. quoniam constat secundum doctrinā eorum deum dici vere creatiuum ac gubernatiuum omniū possibiliū ⁊ premiatiuum electoꝝ: nō min⁹ q̄ calidū dicat̄ calefactiuū. dr̄ et vere maior vel ꝑfectior oib⁹ / dominus oīm et similia q̄ ꝯstat esse relatiua. sed nullū taliū que de deo dicūtur nec eis opposita similiter relatiua ⁊c.

creature dicta important aliquid per se vnum a deo et a creatura distinctū: cū nec aliqd tale sit possibile. ergo &c. ¶ Preterea hoc etiā videtur sentire Augustinus. 5. de tri. ca. vltimo. vbi sic dicit. Deus dicit ex eo dominus cū habere cepit seruū. nec tñ propter hoc est mutatus. minimus eñ cū dicitur principiū relatiue dicitur/ nec tñ mutatur cū esse cepit principiū. ex quo infert propositum subdens. Si ergo minimus multotiēs potest dici relatiue sine sui mutatione multo magis deus potest dici dominus ad creaturā tēporaliter: nō tñ ipsius substātie aliquid accidere dicit. Hec Augustinus. ¶ Ex his Augustini verbis pōt argui ad propositū euidēter. qm̄ illud qđ nouiter dicit tale absq; aliqua sui mutatione nō est tale formaliter aliquo mediāte existēte et distincto ab eo: sed vt hic apparet per Augustinū tā de deo q̄ de creatura dicitur nouiter relatiuū absq; aliqua eorum mutatione. est eñ scđm Augustinū/ deus nouiter dominus maior/ inequalis/ et alia relatiua de ipso oīno inuariato dicta: sicut etiā minimus sine sui mutatione dicitur principiū: ita et albūm preexistens dicitur alteri nouiter facto simile et equale vel inequale. sicut etiā deus dicitur seipso dominus creature/ et maior et ecōtrario potest dici: et sic est quelibet creatura minor deo et eius serua nullo absoluto nec respectiuo mediāte ab ipsa aliqualiter differente. ergo &c. ¶ Cōfirmatur. quia nō tñ deus dicitur talis ad extra tēporaliter/ sed etiam ad intra eternaliter. cū eñ sit generans et spirans genitus et spiratus: per cōns ab eterno principiū generationis diuine vel suppositū generans est generatiuū/ et spirans spiratiuū/ et suppositū genitū generabile/ et spiratū spirabile ab eterno. sed cōstat q̄ ista oīa relatiua de deo ab eterno vera ad intra nō dicūt scđm doctrinā sanctorū aliquid distinctū a diuina essentia in re extra. sicut eñ deus ab eterno dicitur creaturus ita et generatiuus spiratiuus generabilis spirabilis generans et genitus spirās et spiratus nō mediāte aliquo alio a personis. ergo &c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū arguitur multipliciter. Et probat q̄ opinio supradicta ponēs respectū ab extremis distinctū sit cōtra itētionē tā phorū q̄ doctorū catholicorū. ¶ Primū/ vz q̄ sit cōtra intētionē phorum probatur. Et primo q̄ sit cōtra intētionē Aristotelis arguitur per illud qđ ait in predicamētis. vbi dicit. c. de ad aliquid/ q̄ ad aliquid dicūtur quecūq; hoc ipm̄ qđ sunt ad aliud sunt. sed nulla substātia nec res aliqua alia absoluta scđm id qđ est dicitur ad alterū. ergo &c. ¶ Preterea idē in eodē libro sic dicit. Eorū que scđm nullam cōplexionē dicuntur singula aut significāt substātiā/ aut quantitatē/ aut qualitatem/ aut ad aliquid/ aut vbi/ aut quando/ aut sitū esse/ aut habere/ aut facere/ aut pati. ¶ Ex hoc arguitur ad propositū. qm̄ cōstat scđm phm̄ q̄ quodlibet decē generū significat rem aliquā per se vnam. sed quodlibet septē generū significat tñ respectū nō aliquid absolutū. ergo vltra absolutū intēdit phs esse aliqd respectiuū ab omni absoluto distinctū. ¶ Preterea tertio idē phs dicit ī eodē libro: q̄ ī relatione est contrarietas sicut exemplificat de virtute et vitio que sunt relatiua contraria. Dicit etiā q̄ relatio videtur magis et minus suscipere: et q̄ illa que sunt ad aliquid sūt simul natura. sed per quodlibet horū videtur innuere euidēter relationē esse formā aliquā per se vnā in re extra. quare &c. ¶ Preterea quarto. quinto metaphy. distiguit tñ tres modos relatiuorum vbi ponens differētiā inter tertium et alios primos duos dicit q̄ in primis duobus modis relatio est in vtroq; extremorū. in tertio aūt modo nō nisi in altero tñ. hoc aūt phus nō diceret nisi intēderet relationē esse aliquid per se vnū ab extremis distinctū. quia nec aliter relatio potest dici esse in vtroq; vel tñ in altero extremorum. ergo &c. ¶ Preterea quarto metaphy. phs habet pro icōueniēti dicere q̄ omnia sunt ad aliquid. sed hoc incōueniēs non reputaret nec esset si relatio foret indistīcta ab extremis hoc eñ supposito oporteret cōcedere omnia existere relatiua. ergo &c. ¶ Preterea. 12. metaphy. dicit q̄ sicut predicamēta sunt alia ita et principia. vbi exēplificat specialiter de distīctiōe relatiōis ad alia/ et pricipiorū relatiōis ad principia aliorum. ex quo videtur q̄ intēdat ponere relationē vt rem aliquā ab alijs oībus differētē. ¶ Q etiā opinio ista sit cōtra intentionē aliorum phorum: probat primo per Algazelem. q̄ dicit. 1. metaphysice sue. c. 5. q̄ relatio ē accidēs substātie. constat aūt q̄ accidēs est aliquid distinctū a substantia. ergo &c. ¶ Secūdo per Simpliciū sup predicamēta/ improbātē opinionē istā/ vz dicētium relationē nō esse aliud q̄ extrema. ¶ Tertio per Auicēnā qui dicit tertio metaphy. sue: q̄ relatio habet propriā certitudinē propriū esse et propriam accidentalitatē: quod nō diceret nisi ipsam ab extremis distinctā esse poneret. g &c. ¶ Secūdū probat vz q̄ sit etiā opinio ista cōtra intētionem sanctorū. Primo. quia scđm Augustinū. 5. de tri. c. 5. in rebus creatis illud qđ nō scđm substantiā dicit restat vt scđm accidēs dicatur. sed cōstat q̄ relatio nō dicitur de aliqua re creata absoluta scđm substantiā: ergo scđm accidēs: qđ cōstat esse distinctū a substantia. quare &c. ¶ Secūdo. quia idem Augustinus dicit. 7. de tri. c. 6. q̄ ois essentia que relatiue dicit est aliquid excepto relatiuo. vt exēplificat subdēs: vt homo/ dominus/ equus/ iumētū/ nūmus/ et arca. homo eñ equus et nūmus substātie sunt dominus aūt seruus iumētū et arca relatiue dicūtur. hec Augustinus. Ex quibus videtur intelligere q̄ huiusmodi relatiua dicūt aliqua ī re extra a substātijs relatis distincta. ¶ Preterea hoc idē videtur sentire Ambro. 5. de tri. c. 5. vbi sic dicit. Si prius esset deus et postea pater generatiōis accessione mutatus est: auertat deus hanc amentiā. sed nisi generatio que est relatio esset aliquid distinctū a fundamēto nulla propter eius accessionē seq̄ret ī ipso mutatio. ergo scđm Ambrosiū/ generatio ipa est aliquid per se vnum ab eius fundamento distinctū. quare &c. ¶ Preterea hoc idē videtur sentire Damascenus in logica sua. c. 34. vbi sic dicit. Sciēdū q̄ quādo aliquid cōsideratur in se nō erit ad aliquid: cū aūt susceperit inseparabilē proprietatē ad aliud tñ dicit ad aliquid. ¶ Ex hoc arguitur. quoniam illud qđ recipitur in aliquo subiecto/ aliquo modo distinguitur ab ipso. sed scđm Damascenū/ relatio suscipitur in fundamento: ergo est aliquid distinctum ab ipso et a termino.

Ad ista respondetur per ordinem. Et primo ad illa que arguūtur ex phorū dictis. ¶ Ad primū dicēdū q̄ licet nulla res absoluta vnica scđm id qđ est nec aliquo modo dicat ad aliquid vt per se sumpta: cū ad aliquid nō importet tñ vnicū sed diuersa: dicitur tamē ad aliquid puta ad aliā posita scđm seipsam/ omni re alia ab vtraq; totaliter circūscripta. ¶ Ad scđm dicēdū q̄ phs in libro predicamentorū determinat de terminis propositionū incōplexis. qđ apparet ex ista auctoritate: in qua dicit: q̄ eorū que scđm nullam cōplexionē dicūtur. nec eñ dicibilia incōplexa sunt aliud q̄ termini simplices seu incōplexi propositionis. terminorū aūt taliū incōplexorum alij significāt res aliquas absolute/ nullas alias connotādo. et tales dicūtur esse in genere substantie qualitatis: et etiā vt cōmuniter dicitur in genere quātitatis. alij aūt sunt aliquid significātes: et cū illo aliud cōnotātes: ita q̄ tales nō dicūtur de vno aliquo per se sumpto. et tales termini sic sunt instituti ad significandū vnum q̄ tñ dant intelligere alterū: vel significāt simul vtrūq;

dõ eorũ alterũ per se tñ: dicitur esse termini relatiui. et
hoc mõ pħs intẽdit dicere. 7. genera siue pdicamẽta esse
ad aliquid: nõ tñ ꝙ significãtia res alias a rebus absolu
tis aliorũ absolutorũ generibus importatis. eãdẽ enim
qualitatẽ quã importat albedo ⁊ similitudo: et eandem
substantiã quã importat homo importat pater ⁊ filius:
quia tñ homo importat absolute ipsam: pater aũt vel fi-
lius sic importat vnã substãtiã ꝙ dat intelligere seu cõ
notat aliã: sicut ⁊ similitudo importat non tñ albedinẽ
sed plures simul / de quarũ nulla dicit̃ ꝑ se sumpta: ideo
homo dicitur terminus absolutus. similitudo aũt pater
et filius dicũtur relatiui termini. ⁊ ideo falsum est qđ ac
cipitur quãdo dicitur ꝙ nullũ illorũ septẽ generũ signifi
cat aliquid absolutũ. vtrũqꝫ enĩ significatũ ⁊ totale cu-
iuslibet termini relatiui est vere absolutũ. quia tñ nõ si-
gnificat aliquod vnũ tñ sed plura: quoꝝ vnũ dicitur ad
alteruꝫ ꝑ scipm: ideo dicitur relatiuũ. nec enĩ paternitas
importat aliquid a ꝓducente ⁊ a ꝓducto distinctum: cũ
scđm pħm nullus sit pater nisi quia genuit / nec filius ni
si quia genitus / nec similitudo / nec aliqua relatio aliqđ
aliud ꝙ extrema relata / nec vbi aliud ꝙ locũ ⁊ locatum:
et sic de quolibet aliorũ. quare ꝛc. ¶ Ad tertiũ dicendũ
est: ꝙ cõtraria dupliciter possunt dici. Uno enĩ modo ali
qua dicũtur cõtraria quidditatiue ⁊ realiter: qualia con
traria sunt positiua entia maxime sub eodẽ genere distã
tia ⁊ in eodẽ subiecto incõpossibilia simul: vt albedo ⁊ ni
gredo. Alio modo aliqua dicũtur cõtraria denominati-
ue sicut aliqua predicata denominatiua illorũ que sunt
cõtraria primo modo sumpta vel coꝝ subiecta. ⁊ hoc mo
do nõ primo dicũtur cõtraria ⁊ incõpossibilia relatiua. si
mile enĩ ⁊ dissimile sunt duo pdicata denominatiua cõ
traria: quia simile dicitur de qualitatib⁹ eiusdẽ ratiõis
dissimile autẽ de qualitatib⁹ ꝯtrariis ⁊ etiã de olb⁹ aliis
alterius rationis. ⁊ sicut idẽ nõ potest esse albuꝫ ⁊ nigrũ
simul: ita nec simile ⁊ dissimile respectu eiusdem. Aliud
etiã qđ pħs dicit / veꝫ relationẽ suscipere magis ⁊ min⁹
nõ est intelligendum realiter seu quidditatiue: veꝫ sic ꝙ
vna relatio puta similitudo sit intẽsibilis ex appositiõe
alicuius gradus similitudinis: modo quo dicitur intẽdi
albedo ⁊ omnis alia qualitas absoluta. sed sicut nouiter
aliquid dicitur denominatiue relatiuuꝫ puta simile vel
equale absqꝫ aliquo nouiter acquisito solum propter al-
terũ ab eo separatũ nouiter in esse positũ vel mutatũ: ita
cõsimiliter dicitur magis tale puta magis simile ꝙ ante
nõ ꝓpter appositionẽ alicuius gradus similitudinis ab
extremis similibus differẽtis: sed ꝓpter augmẽtũ vel de
trimentũ alicuius extremoꝝ similitudinũ puta alicuius
albedinis. intẽsior enĩ albedine nunc facta remissa alia
prius remissa est ipsi nũc similior ꝙ esset antea nulla mu
tatione facta in ipsa: sed ex sola mutatione siue remissio-
ne alterius eã excedẽtis prius. si etiam albedo prius re-
missa fuisset intẽsior effecta / fuisset etiã alteri similior nõ
ex acquisitione similitudinis ab albedine differẽtis: sed
tñ ex appositione alicuius gradus albedinis in quo il-
la alia ipsãmet antea excedebat. qđ enĩ nõ ẽ tale simpli-
citer mediante aliquo alio a seipso / nec potest esse aliquo
mediante a se alio magis tale. sed nulla extrema relata
sunt talia simpliciter mediãte aliquo alio a seipsis. albũ
enĩ seipso est simile albo ⁊ dissimile nigro / ⁊ sic de oĩbus
aliis. ergo ꝛc. ¶ Ad quartũ / qđ pħs dicit. 7. metaphy. di
cendũ ꝙ pħs per differẽtiã quã ponit inter tertium mo-
dum relatiuorũ ⁊ alios duos primos: non itelligit aliud
nisi ꝙ vnum relatiuoꝝ tertij modi infert alterũ / ⁊ nõ ecõ
uerso. nõ enĩ potest esse mẽsura nisi sit aliquid mẽsurabi-
le: sed bene ecõuerso. ⁊ ita nõ potest esse sciẽtia nisi sit sci-
bile / nec sensatio nisi sit sensibile. potest autẽ econuerso
esse scibile sine scientia / ⁊ sensibile sine sensatione aliqua
existẽte. ⁊ hoc vult ꝑesse intelligere pħs quando dicit ꝙ
in tertio modo relatiuorũ est relatio in altero extremorũ
tñ: sic ꝙ vnũ nõ refertur ad alterũ puta scibile ad scien-
tiaꝫ / nisi quia sciẽtia ecõuerso refertur ad ipm: hoc est qꝛ
scientia arguit ⁊ supponit ipꝫ. ⁊ ideo dicitur in sciẽtia eẽ
relationẽ ad scibile: qđ nõ est aliud ꝙ dicere sciẽtiã refer
ri ad scibile: hoc est ipm exigere. ⁊ qꝛ ecõuerso scibile non
exigit sciẽtiã / ideo dicitur nõ referri ad ipsam. nõ aũt est
talis diuersitas in aliis primis duob⁹ modis relatiuorũ
cũ neutrũ extremorũ eorũ magis nec aliter exigat alte-
rum ꝙ ecõuerso ꝓpter qđ neutrũ extremorũ illorũ modo
rum dicitur referri ad alterũ ꝓpter ipm magis ꝙ econ-
uerso. nec enĩ vnũ similium vel equaliuꝫ ⁊ sic de quolibet
aliorũ relatiuorũ illoꝝ modorũ magis exigit alterum ꝙ
exigatur ab eo. sed quodlibet refertur vniformiter ad al-
terum ꝓpter qđ dicitur esse relatio in vtroqꝫ: nõ tñ ꝙ ali-
qua forma distincta realiter ab vtroqꝫ. Et hoc mõ etiã est
intelligẽdũ illud qđ dicit pħs i pdicamẽtis: vbi ait ꝙ nõ
oĩa relatiua sunt simul natura. quia enĩ vnũ relatiuorum
tertij modi infert ⁊ exigit alterũ aliquo modo quo econ-
uerso illud alterũ nõ exigit ipm / ideo relatiua istius ter-
tij modi nõ dicuntur simul natura: sed vnũ dicitur prius
alio: vt scibile prius ꝙ sciẽtia. alia aũt ꝓpter cõtrariam
rationẽ dicunt̃ esse simul natura vt sunt pater ⁊ filius et
alia oĩa vtriusqꝫ illorũ primoꝝ duorũ modoꝝ: nec i aliquo
alio intẽdit pħs tertiũ modũ relatiuoꝝ esse distinctum
ab aliis primis duobus modis ꝙ tñ i pdictis. quare ꝛc.
¶ Ad quintũ dicẽduꝫ ꝙ licet oĩa res possit significare ⁊
significetur aliquibus nominibus relatiuis vnũ signifi-
cãtibus ⁊ aliud connotãtibus: nõ tñ ꝑesse significari po
test talibus sed etiã quibusdã aliis absolutis que dicun
tur de ipsoꝝ significatis sine aliis cõnotatis: quia ita rẽ
aliquã vnã absolute significãt ꝙ nullam aliã cõnotant.
Nec est aliud intelligẽdũ ꝑ hoc qđ dicitur: ꝙ nõ oĩa sunt
ad aliquid: sed aliqua tñ: nisi ꝙ aliqua sunt nomina abso
luta ⁊ alia relatiua / eadẽ tñ licet differẽter importantia
cũ nominibus absolutis vt apparet ex pdictis. ¶ Qꝛ au
tem pħs sic ⁊ nõ aliter intelligat / apparet. qm̃ ipse. 4. me
taphysice hoc inconueniẽs veꝫ oĩa esse ad aliquid / infert
arguẽdo ꝯtra illos qui dicebãt res oẽs nõ habere aliud
esse nisi tale quale apparet: sic ꝙ totũ esse ipsoꝝ consistit
in apparentia ipsoꝝ / ⁊ scđm ꝙ diuersimode apparẽt di-
uersuꝫ ⁊ variũ esse habẽt. sed constat ꝙ ex hoc nõ sequit̃
ꝙ omnia sint ad aliquid accipiendo ad aliquid ꝓ forma
aliqua relatiua ꝑ se vna ab extremis distincta puta a re
ipsa apparẽti ⁊ ab actu quo mediãte res dicitur homini
apparere. qm̃ in hoc antecedẽte qđ est / res est talis qual̃
apparet / nõ cõceditur esse nisi res ipsa ⁊ actus absolut⁹
ratione cuius siue quo mediãte res ipsa eius obiectũ di
citur alicui apparere. ergo ex istis duobus positis ⁊ con
cessis nõ magis sequitur aliquod aliud tertiũ ens creatũ
ab eis essentialiter distinctum ꝙ sequatur / sortes ⁊ pla-
to sunt / ergo ⁊ cicero. sed ad aliquid vt ponũt qui sic ar-
guũt est forma relatiua aliqua ꝑ se vna magis distincta
ab oĩbus extremis absolutis: veꝫ a re ipsa apparente / et
ab actu: ꝙ sortes ⁊ plato distinguantur a cicerone vel a
quocũqꝫ alio homine singulari. ergo ꝛc. ¶ Ad sextuꝫ qđ
pħs ponit. 12. metaphysice / dicẽdũ ꝙ ꝑ illud nõ est itelli
gẽdũ ꝙ ipse velit ponere relationẽ nec aliquã aliã formã
accidentalẽ esse aliquod pdicamẽtũ siue compositum ex
diuersis ptibus alterius rationis: sicut substãtia est ꝯpo
sita ex materia ⁊ ex forma: cũ ponat formã accidẽtalem
esse simplicẽ simplicitate excludẽte ꝯpositionẽ ex aliqb⁹
quomodocũqꝫ distinctis alterius rationis: cũ nec ex tali
bus scđm eũ fiat aliquid ꝑ se vnũ nisi vno eorũ existente
in potẽtia ad alterũ vt perfectibile ꝑ ipm: modo quo nul
lum accidentiũ alterius ratiõis respicit alterum / sed tñ

per illa verba pbo intendit dicere: q sicut in substantia est aliquid puta materia que primo formã recipit postq̃ caruit ea: ita est aliquid quod denominatur a relatiõe a qua non denominabatur ante. Sicut eñi materia quando primo pcedebat sub forma ignis nõ erat sub forma aque quãdo aũt ab aqua generante forma ignis est corrupta ab ipsa aqua est forma aque in materia psupposita introducta: ita subiectum qd erat antea informatũ nigredine/ nec per pñs denominabatur respectu albi simile: sed potius dissimile: nigredine amota et albedine in ipso nouiter introducta/nouiter dicitur simile: nõ tñ similitudine tãq̃ forma aliqua ab ipsa albedine differente ipsiq3 actualiter inherente vt apparet ex dictis tam in ista q̃ in alia q̃stione. ¶ Ad septimũ: quãdo arguitur p Alga. dicentem q relatio est accidens: Dico q verum est vocãdo accidẽs illo modo quo accipit ipm Anselmus monologuiorũ.25. Tale aũt accidẽs nõ importat distinctum aliquid in re extra ab illo respectu cui9 dicitur accidẽs vt declarabitur statim infra. quare rc. ¶ Ad octauũ: qd additur de Simplicio: dico q aut ipse loquit ibi ex opinione ppria aut ex opinione vulgari. si primo mõ/nõ est ipsi credẽdũ: sed magis pbo/Augustino r aliis doctorib9 contrariũ asserentibus vt apparet ex dictis in pcedẽtibus/est assentiẽdũ. si aũt secũdo modo: nihil ad ppositũ. ¶ Ad vltimũ dicẽdũ q per relatiõẽ habere ppriũ eẽ et ppriã certitudinẽ nõ est intelligendũ aliud q̃ ipm eẽ aliquod vnum vere predicabile r vere cognoscibile de re extra. vere eñi r realiter vna albedo dicitur similis r dissimilis: nõ tñ aliquo alio q̃ seipsa. r hoc mõ etiã est intelligendũ relationẽ habere ppriũ inesse seu ppriã accidentalitatẽ r debile seu minimũ esse: quia cõtingenter de re extra r accidẽtaliter pdicat: r de ipsa re totaliter immutata r inuariata quãdoq3 vere affirmatur r quãdoq3 vere negatur. si aũt alio modo doctor iste intelligat relationẽ habere ppriũ esse r ppriã accidẽtalitatẽ: vez tã q̃ aliquod accidens eidẽ quo dicitur inherens/ r ab ipso realiter differẽs/nõ est verũ: nec ei credendũ: sed magis Anselmo qui expresse tenet contrariũ vt inferius ostendetur.

Ad alia quæ arguuntur ex auctoritatibus sanctorum. Ad primũ quãdo dicit Augustinus q omne qd nõ scdm substãtiã dicitur restat vt scdz accidẽs dicatur/ pcedo: r cum hoc etiã dico q relatio nõ dicitur scdm substantiã sed scdm accidẽs. sed hoc qd additur cũ dicitur: q omne accidẽs est distinctũ realiter a substãtia est falsum r cõtra Anselmũ monologuiorũ. c. 25. sic dicẽtẽ: Quedã accidẽtia sunt q̃ accedẽdo r recedendo immutationẽ in subiecto faciũt vt color. alia aũt nullam omnino immutationẽ accedẽdo vel recedẽdo circa id de quo dicũtur facere noscũtur vt quedã relationes. pstat nãq3 q homini post annũ nascituro nec maior nec equal' nec similis fui. omnes aũt has relationes vtiq3 cũ natus fuerit sine omni mea mutatione ad illum habere potero r amittere scdm q crescet vel p qualitates diuersas immutabitur. hec impropie dicũtur accidẽtia que etiã conuenire deo possunt. sed prima dicũtur accidẽtia ppie. hec Anselmus. Ex his apparet quomodo scdm beatũ Anselmũ sit intelligendũ relationẽ dici scdm accidẽs et eẽ accidẽs. nõ enim debet intelligi/nec Augustinus intelligit ipsam esse accidẽs ab illo de quo dicitur differens sibiq3 inexistens: modo quo albedo r omnis alia qualitas absoluta est accidẽs. quia qd sic est accidens nec potest cõuenire deo nec etiã creature de nouo sine sui mutatione. sed relatio dicitur nouiter tam de deo q̃ de creatura sine aliqua mutatione ipsius. quia tñ relatio non est nouiter de aliquo pdicabil' nisi vel ipso vel aliquo alio nouiter i esse posito vel mutato: ideo dicitur accidẽs: large tamen et impropie sumptũ scdm Anselmũ. ¶ Et q isto modo intelligat Augustinus sicut r Anselmus relationẽ esse accidẽs r dici scdm accidẽs: nõ scdm substantiã: apparet p illud qd dicit ipse Augustinus libro. 5. de tri. ca. 4. vbi sic ait. Accidẽs itaq3 dici nõ solet nisi qd aliqua mutatione eius cui accidit amittitur. nihil itaq3 accidens deo: quia nec mutabile aut amissibile est in eo. Cõstat q hic Augustinus accipit accidẽs ppie: vez primo modo hoc eñi modo sumptũ accidẽs in nullo immutabili potest esse de nouo. Alio aũt modo accipiẽdo accidẽs non negat Augustinus magis q̃ Anselmus esse in deo. expresse enim dicit libro primo de tri. c. 4. et. 5. q licet i deo nihil scdm accidẽs dicitur: quia nihil ei accidit hoc est nouiter adueniens: nec tamẽ omne qd dicitur de ipso scdm substantiam dicitur. Item. 5. de tri. c. vltimo dicit q de9 tẽporaliter incipit dici qd antea nõ dicebatur. qd quidẽ minimũ ẽ relatiue dici vt de domin9 vel refugiũ ex tẽpore: nõ tñ scdm accidẽs creature ad quã dicit' scdm accidens: vez pdicto primo modo acceptũ: sed bene scdm accidẽs secũdo mõ sumptũ. q̃re rc. ¶ Ad secũdũ dico: q p illud Augustinus nõ intelligit vt apparet p exẽpla que ponit nisi q nomen relatiuum importat aliquid plus q̃ nomẽ absolutũ. hoc eñi nomẽ homo importat tñ talẽ rẽ dominus aũt importat eandẽ/ r cũ illa aliam: sicut eãdẽ rem quã importat albedo/ r similitudo vel dissimilitudo nõ tñ vnã sed plures. r ideo tam homo q̃ albedo dicitur de vno solo. nõ aũt dominus nec similitudo nec aliquod aliud relatiuũ. ¶ Ad tertiũ qd arguit' ex illo Ambrosii dicto dicendũ est: q quãdo aliquid nõ potest nouiter alicui cõuenire nec dici de ipso pp̃ter mutationẽ alicuius alterius ab eo sicut relationes multe dicũtur de creaturis r etiã de diuinis: tũc oportet si tale quid cõueniat alicui de nouo q ipm cui cõuenit nouiter sit mutatũ. sed sic est in pposito. qm generatio ad intra de qua loquit' Ambrosius: nõ potest nouiter dici de deo pp̃ter mutationem factã in aliquo alio ab eo. esto aũt q relatio psone diuine ad psonam sit quid positiuũ ab alia relatione realiter distinctũ: ex hoc nõ habetur q de relationibus creaturarum cõsimiliter sit dicendũ. est tñ de facto quãtum ad hoc simile: q sicut relatio in creaturis nõ distinguitur ab extremis absolutis ita nec in diuinis a personis. ¶ Ad quartũ qd arguitur p Damascenũ: dicendum q albedinẽ vel aliam rẽ quãcũq3 recipere ppietatẽ ad aliud nõ est aliud q̃ ipsam habere nouiter rẽ aliã secum accidentaliter existentẽ pp̃ter quã vel in ordine ad quã dicitur nouiter talis: vez similis vel dissimilis/equalis vel inequalis. nõ aũt pp̃ter aliquid ei superueniens: cuius ipsa realiter sit subiectũ. nõ magis eñi albedo alteri similis dicitur recipere similitudinẽ tãq̃ formã aliquã ab ea diuersaz q̃ deus dominiũ quo dicitur nouiter domin9 vl' sapiẽtiã. que tñ licet totaliter indistincta ab ipso frequẽter a multis doctoribus catholicis r in diuersis scripture locis dicitur esse formaliter in eo. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum apparet ex dictis tam in questione ista q̃ in alia esse corollarie inferendũ q opinio negantium respectũ esse aliqd per se vnũ ab extremis relatis realiter distictũ/nullũ habet ponere seu vitare icõuenies r absurdũ. ¶ Qd dupli' probatur. Primo. quia nõ est verisimile q opinio cõmunis tã pbis q̃ doctoribus catholicis ponat aliquod incõueniẽs r absurdũ. sed vt pbatum est in q̃stione ista ex dictis in primo articulo / opinio negans respectum esse ab extremis distinctũ aliquid in re extra/est opinio tam pboꝝ q̃ doctoꝝ catholicoꝝ. ergo rc. ¶ Secundo. quia cum vtraq3 pars ptradictionis nõ possit esse ipossibilis

nec ad vtrāq3 sequi possunt inconueniētia impossibilia ⁊ absurda. sed vt apparet ex dictis in questione alia ad opinionē isti contrariā vez ponentiū respectū esse aliquid p se vnū ab extremis distinctū in re extra/sequitur tam in creaturis q̄ etiā in diuinis multa ibi explicata inconuenientia ⁊ absurda que omnia vitat opinio ista ponens q̄ respectus nō est aliud in re extra q̄ extrema ipsa relata ꝗ ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc arguit̄ multipliciter. Primo. qr inconueniēs est et cōtra cōmunē opinionē phoꝝ ⁊ sanctoꝝ negare esse decē p̄dicamēta realiter distincta. sed omnis negās respectū esse ab extremis distinctū habet cōsequēter negare hoc vez esse decē p̄dicamēta realiter distīcta. ergo ⁊c. ¶ Scdo. qr plus cōueniūt similitudines inter se q̄ cū eq̄litatibus: ⁊ plus similitudines cū eq̄litatib⁹ ⁊ alijs relationibus eiusdē modi q̄ cū relationibus alioꝝ modoꝝ. sed hoc nō videtur posse ponere dicētes respectum oīm esse indistinctū totaliter ab extremis. ergo ⁊c. ¶ Tertio quia ens creatū primo diuiditur in ens absolutū ⁊ respectiuū. secūdo aūt ens absolutū diuidit̄ in substantiā/quātitatē/⁊ qualitatē. sed magis differūt illa que primo diuidūt aliquod cōmune diuisum q̄ illa que secūdo diuidunt aliquod illoꝝ primo diuidentiū tale cōmune. ergo nō minus sed plus distinguitur respectus ab omni ente absoluto q̄ substātia a quātitate ⁊ a qualitate. cōstat autem ista realiter esse distincta. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qr omnino est inconueniēs dicere illud qd̄ est principiū alicuius operationis realis non esse aliquid in re extra. sed relatio est principiū realis operationis puta delectationis vt appet de pluribus sensibilib⁹: de quib⁹ debito ordine ⁊ nō aliter situatis delectatur potētia sensitiua. ergo huiusmōi ordo est aliquid in re extra distinctū ab oībus illis absolutis sensibilib⁹ ordinatis. ¶ Quinto. qr magis in creaturis q̄ in diuinis relatiōes videtur esse distincte ab extremis absolutis: sed in diuinis relatiōes originis distinguūt̄ aliquo mō ab essentia l re extra. ergo ⁊c. ¶ Sexto quia Aristoteles tractat in metaphysica de relationib⁹ qd̄ non faceret nisi relatiōes ipe essent aliqd̄ in re extra. ergo ⁊c. ¶ Septimo. quia ꝓpria passio nō videtur eē idē totaliter cum subiecto. sed scdm̄ phm in predicamentis equale et inequale sunt passiones proprie quantitatis. ergo ⁊c.

Ad primum concedo maiorem. sed nego minorē. qm̄ p̄dicamētum nō ē aliud q̄ generalissimū dicibile icōplexū: vel tota coordinatio ⁊ multitudo taliū. qd̄ apparet p phm dicentē in libro p̄dicamētoꝝ: q̄ eoꝝ que scdm̄ nullā complexionē dicitur singulum aut significat substantiam aut quantitatez ⁊c. hic enim expresse phs ponit quodlibet p̄dicamentoꝝ esse dicibile seu p̄dicabile incōplexū. ⁊ hoc vt p̄dicamētū vocatur tm̄ genus sup̄mū ⁊ gn̄alissimū. vt etiā p̄dicamētū sumitur ꝓ tota coordinatione p̄dicabiliū nō includit nisi multa talia p̄dicabilia incōplexa. in nullo eni p̄dicamēto sic sumpto cōtinetur nisi genera species differentie ⁊ singularia. sed quodlibet hoꝝ est dicibile seu p̄dicabile incomplexū: qd̄ quidē vt alias dictū est: nō est aliud q̄ terminus vocalis vel ꝯcept⁹ mētalis. nihil eni est subijcibile nec p̄dicabile nisi alterū istoꝝ vt alias est declaratū. ergo p̄dicamētū scdm̄ phm nō est res extra significata que nec est p̄dicabilis nec subijcibilis: sed est tm̄ ex terminis significātibus vocalibus ⁊ mētalibus cōstitutū. sed negantes respectū dicere aliquid a rebus absolutis distinctū ponūt ⁊ ponere possunt decē coordinationes taliū p̄dicabiliū: in quarum qualibet ponunt vnū genus p̄dicabile gn̄alissimū ⁊ sup̄mū. ergo licet nō ponāt omnibus talibus coordinationibus correspōdere res significates diuersas: vere tm̄ ponūt decē p̄dicamēta sumpta ꝓ decē coordinationibus predicabiliū: ⁊ decem genera gn̄alissima ac sup̄ma. quare ⁊c. ¶ Et quādo arguit̄ q̄ decē p̄dicamēta scdm̄ phm realiter sunt distincta: Dico q̄ licet p̄dicamēta vt scdm̄ se/vez formaliter ⁊ quidditatiue sumpta: vt vez sunt q̄dā signa predicabilia incomplexa/sint diuersa: nō oīa tamē habent diuersa significata: cū eadē res sit significatū diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ vt apparet etiam p phm. qm̄ scdz ipm numerus est de genere quātitatis. sed constat q̄ numerus vt ꝓbatū est in p̄cedētibus nō dicit aliquid distinctum a reb⁹ numeratis. ergo cū substātie numerate sint in genere substātie/⁊ qualitates i genere qualitatis: numerus aūt omnis ab eis indistinctus in genere quātitatis: per ꝯn̄s habetur ꝓpositū: vez q̄ vnum ⁊ idē vt diuersimode sumptū est diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ significatū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia scdm̄ phm bicubitū ⁊ tricubitū sunt species quātitatis cōtinue: sed nec bicubitū nec tricubitū nec aliqua alia quāta cōtinua significant aliqua in re extra distincta a re quāta: vez a qualitate vl' substātia: cū quelibet res quāta scdz aliquos sit quanta nullo mediante alio a seipsa/ vt alias prolixius est ostēsum: qd̄ etiā esse de intētione phi est ꝓbatū. ergo scdm̄ phm idē est substātie vel qualitatis ⁊ quātitatis ꝯtinue significatū. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ licet relatiua eiusdem modi vt similitudines ⁊ equalitates plus conueniant inter se q̄ cū relatiuis alioꝝ modoꝝ vt cum scibili ⁊ scientia: vel cū alijs relatiuis secūdi modi quātū ad aliquē modū significandi vel p̄dicādi: nō tm̄ quātum ad rē significatā: imo isto modo aliqua relatiua eiusdē modi sunt realiter magis distincta inter se q̄ ab alijs relatiuis alioꝝ modoꝝ: sicut dissimilitudo ⁊ ineq̄litas q̄ sunt relatiua eiusdē modi vez primi plus differunt inter se q̄ a ꝓducibili ⁊ a principio ꝓductiuo q̄ sunt relatiua secūdi modi. qd̄ apparet: quia dissimilitudo vel inequalitas importat calidum ⁊ frigidū/vel duo calida ⁊ frigida graduū inequaliū. ꝓductiuū aūt ⁊ producibile dicitur de duabus caliditatibus vel frigiditatibus/⁊ de multis alijs eiusdē ratiōis ⁊ equalis pfectionis. multa eni sunt sibi equalium principia ꝓductiua. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ illud assumptū est verū quādo illa in que primo aliquod cōmune diuiditur sunt res extra diuerse modo quo aīal diuiditur in hominē ⁊ asinū/⁊ tam homo q̄ asinus in sua ꝓpria indiuidua: q̄ constat minus esse distincta q̄ sint hō ⁊ asinus per q̄ aīal primo diuiditur. nō autem hoc est verū qn̄ primo diuidētia aliquod cōmune nō sunt res diuerse significate nec diuersarū rerū signa: sed signa diuersa eiusdē rei diuersimode significate. tunc eni sufficit q̄ vnum taliū primo aliquod cōmune diuidentiū vere negetur ab alio non ꝓpter diuersum significatū: sed propter variū significandi modū. sed sic est in ꝓposito de absoluto ⁊ de respectiuo: i q̄ primo diuiditur ens creatū. absolutū eni dicitur tm̄ de vno: relatiuum autē nō nisi de pluribus simul sumptis. ¶ Et si cōtra hoc arguatur: qr quelibet species habet sub se indiuiduum aliquod per se vnū de quo p̄dicatur: Ad hoc est dicendū q̄ assumptum est verum tm̄ de specie generis substantie qualitatis et quantitatis: nō aūt de generibus respectiuis: cum nullum eoꝝ importet vnū tātū sed insimul plura. quare ⁊c. ¶ Ad quartū dicendū est q̄ falsum assumitur in minore quādo dicitur q̄ relatio est principium operationis realis accipiēdo relationem ꝓ aliqua vna forma distincta realiter a relatis. nulla enim talis forma est/nec per ꝯn̄s esse potest principiū actionis. ¶ Ad ꝓbationē quādo dicit̄ q̄ potētia sensitiua delectat̄ in obiectis sensibilibus debite ordinatis ⁊ situatis: Dico q̄ diuersa obiecta sensibilia vt diuersa lumina visibilia possunt diuersimode ordinari ⁊ situari circūscripta oīm ordine tāq̄ forma aliqua ab eis omnibus ordinatis realiter differente. ⁊ ita esto q̄

sensitiua potentia delectetur in visibilibus taliter & non
aliter ordinatis: ex hoc non sequitur q ordo sit aliqd ab
ordinatis distinctũ talis opatiõis puta delectationis pn
cipiũ pductiuũ. qm esto q ordo esset relatio distincta rea
liter ab oĩbus ordinatis, nõ posset in ipso potentia dele
ctari: quia potentia nõ delectatur nisi in obiecto super
qd fertur: sed nec potẽtia visiua potest nisi in colorẽ vel
lucem nec aliq alia sensitiua nisi in rẽ aliquã absolutã. &
delectatio q aliq potẽtia visiua delectat de pluribus vi
sis luminaribus ordinatis & debite situatis nõ est de or
dine tãq de aliqua forma vna distincta realiter ab oĩb⁹
talibus obiectis visibilibus ordinatis: cum nec talis for
ma si ponatur videatur: nec aliquo sensu alio sentiatur.
quare &c. ¶ Confirmatur. qr scdm phm. 5. physicorum:
relatio non est terminus nec principiũ actionis. & ideo si
ordo est relatio ab extremis ordinatis distincta nõ potest
esse istius delectationis nec alicuius alterius operatio
nis principiũ pductiuũ. sed tñ ipsa extrema absoluta or
dinata & taliter situata nõ aliquo mediãte ab eis distin
cto causant huiusmodi delectationẽ & sunt eius obiectũ.
sicut enim cause diuerse approximate agũt: nõ aũt separa
te seu distãtes: nec tamẽ ex hoc sequitur q approxima
tio causarũ sumpta p aliquo vno ab ipsis causis distin
cto sit effectus causarũ principiũ pductiuũ: cũ nec huius
modi approximatio sit aliquid in re extra a causis distin
ctum sicut nec distantia a distãtibus: nec si esset / eẽ pos
set effectus huiusmodi principiũ pductiuũ: ita cõsimili
ter in pposito est dicendũ de isto ordine vt ad ordinata cõ
parato. quare &c. ¶ Ad quintũ potest dupliciter respon
deri. Uno modo negãdo maiorẽ. qm in diuinis sunt tres
res relatiue: que quidẽ sunt vna summa res siue essentia
absoluta: & omnino vnũ & indistinctũ nõ potest esse idem
totaliter cũ quolibet plurium realiter distinctorũ. ideo
essentia que est vnica a qualibet relatione scdm aliquos
formaliter est distincta: licet sit ab eis oĩbus realiter in
distincta. persone aũt diuine includũt relationem & essen
tiam. ergo & ipse aliquo modo ab huiusmodi relationi
bus sunt distincte. nõ sic aũt est in creaturis: cũ nec in eis
sit aliqua vna res absoluta q sit plures res / nec est aliq
vna res relatione cõstituta sicut cõstituũtur persone per
relatiões originis i diuinis: ppter qd nõ est simile de di
uinis & de creatis. quare &c. ¶ Secundo potest aliter et
melius respõderi cõcedẽdo maiorẽ & negãdo minorem.
nullo enim modo aliqua relationũ originis in diuinis dis
tinguitur ab essentia in re extra. quoniã si essentia esset
ab oĩbus relationibus originis distincta quãtũcũq mo
dicũ in re extra: nõ tñ esset trinitas / sed etiam quaterni
tas in diuinis. tria enĩ & vnũ distinctũ a tribus oĩbus si
mul sumptis & a quolibet eorũ / sunt quatuor. sed in diui
nis nõ est nisi trinitas tñ. sunt enim tantũ ibi tres res que
sunt vna summa res. ergo illa vnica res summa est ab il
lis trib⁹ indistincta totaliter in re extra. quare &c. ¶ Ad
sextum concedi potest q relatiões sunt vere res & extra
animã existentes: nõ tamẽ ab extremis realiter differen
tes: sed pcise ex materia ipsa. nec tñ hoc arguitur qr phs
de eis tractat in metaphysica: qr metaphysica nõ tantũ
tractat de rebus extra significatis sed etiam de nomini
bus et de secũdis intẽtionibus taliũ rerũ signis. ¶ Ad
septimũ & vltimũ dicendũ q licet pprium sit distictũ ab
illo cuius dicitur esse pprium: non tamen importat in eo
aliquid distinctũ ab ipso. nec enim vnũ vel verum vel bonũ
importat aliquid ab ente distinctum: nec risibile aliquid
distinctũ ab homine pter actũ ipsi possibilẽ cõnotatũ.
et ita in pposito est dicẽdũ: vꝫ q nec equale nec ineqle
propriũ quãtitatis importat aliquid distinctũ ab extre
mis. in hoc tamẽ est dissimile de risibili & de equali vel in
equali. quia risibile tñ concernit actum ridendi non vt
actualiter sed vt potentialiter existentẽ. equale autem
et inequale dicunt vtrũq extremorum vt actualiter in
existens. quare &c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem
in principio apparet solutio ex predictis.

Tertio quæro: vtrum creaturæ
ad deuꝫ sit relatio realis. ¶ Et videtur q sic.
quia cuiuscũq dependẽtis est relatio realis
ad illud a quo necessario est depẽdẽs. sed ois
creatura depẽdet necessario a deo: cũ nec possit fieri nec
facta existere sine ipso. ergo &c. ¶ Contra. quia non ma
gis est relatio realis creature ad deũ q econuerso dei ad
creaturã. sed dei ad creaturam nõ ponitur esse aliqua re
latio realis: sed tantũmodo rationis. ergo &c. ¶ Respõ
sio. vbi sic procedã. Primo enim premittam vnam distin
ctionẽ ad questionis expositionẽ. Secundo inferã eius
solutionem.

Quantum ad primũ est sciendum: q
creature ad deum esse relationẽ realem potest dupliciter
intelligi. Uno modo q relatio huiusmodi realis sit for
ma aliqua per se vna a deo & a creatura distincta in ipsa
creatura existẽs: qua mediante creatura eius subiectũ
dicatur realiter referri ad deũ: sicut subiectũ aliquod di
citur albũ quia albedinis est subiectũ. Alio modo q per
huiusmodi realem respectũ nõ intelligatur aliquid ab ex
tremis vꝫ a creatura & a deo distinctũ: sed ipsa extrema
tantum: quorum vnũ refertur ad alterum realiter per se
ipsum: nõ quia forma aliqua informatum nec alicuius a
se quomodocũq in re extra distincti realiter est subiectũ.
¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ vbi est dicendum
ad questitũ: ptermissa opinione dicẽtium q relatio crea
ture ad deũ est aliquid in creatura distinctũ ab ipsa in re
extra scdm aliquos tñ formaliter: & scdm aliquos etiaꝫ
realiter: cõtra quas duas opiniones in principio secũdi
libri est prolixius arguendũ: pono hic breuiter quatuor
cõclusiones. ¶ Prima est: q si creature ad deũ esset re
latio realis scdm primũ intellectũ pexpositũ: vꝫ vt aliq
vna forma existens in ipsa creatura pcã relata: talis re
latio esset ab eo realiter & essentialiter distincta. ¶ Hec
appet. Primo. qr omnia creata quãtũcũq modicũ i re
extra distincta essentialiter sunt distincta vt alias est ostẽ
sum. sola enim illa in re extra distincta sunt essentialiter ea
dẽ que cũ hoc q sunt plures res sunt vnica ab illis plu
ribus distinctis realiter indistincta. sed talia sunt precise
tria supposita increata: nõ autem aliqua diuersa creata.
sed si relatio creature ad deũ esset scdm intellectũ pdictũ
realis: constat q esset distincta in re extra a qualibet cre
atura: cũ esset in ipsa vt in suo subiecto seu pprio funda
mẽto. ergo &c. ¶ Confirmatur. quia impossibile est vnaꝫ
rem esse suiipsius subiectũ realiter seu fundamẽtũ. ergo
omnia illa oportet esse res diuersas quorũ vnũ est reali
ter alterius subiectũ seu ppriũ fundamẽtum. sed si crea
ture ad deum esset relatio realis isto modo / ipsa esset si
cut & esse ponitur ab oĩbus sic eam imaginãtibus in cre
atura vt in suo pprio fundamẽto: ita q sic creatura ab
eis cõceditur fundamentũ & relatio in ea fundata q nõ
econuerso. ipsa enim creatura ponitur esse relationis hui⁹
fundamentũ. ergo sicut quia albedo est in substãtia, & for
ma substãtialis in materia arguitur realis diuersitas in
ter istas: ita & de relatione & de creatura eius fundamento
cõsimiliter est dicendũ. sed constat q oĩa creata sunt dis
tincta realiter & essentialiter. ergo &c ¶ Preterea oĩno
est inconueniẽs dicere q diuersa creata quorũ vnũ est al
terius fundamentũ realiter seu subiectum sint mutua

distĩcta ꝙ diuina supposita q̃ sunt vna essentia: sed cõstat ꝙ diuina supposita sunt res diuerse ⁊ realiter distincte: ergo ⁊ relatio hmõi creature ab ipsa creatura / supposito ꝙ creatura sit realiter eius fundamẽtũ ꝓpriũ seu subiectũ. sed oẽs res diuerse create sunt essentialiter distincte. sole enĩ persone diuine increate sunt essentialiter indistincte ⁊ realiter diuerse. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia oĩa plura creata in re extra quorũ vnum est realiter tale per alterũ / sunt realiter ⁊ ꝑ ↄ̃ñs essentialiter distĩcta. sed si relatio creature ad deũ sit aliquid in creatura existẽs ab ea differens in re extra / ipsa creatura q̃libet puta hic angelus ⁊ eius relatio ad deũ sunt duo: quorũ vnũ puta angelus est talis vȝ ad deũ relatus ꝑ alterũ puta ꝑ huiusmodi relationẽ: sicut homo dicitur albus ꝑ albedinẽ. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ĩpossibilitas opinionis quorũdã ponentiũ cõtrariũ: vȝ relationẽ creature ad deum esse aliquid ꝑ se vnũ in creatura existẽs vt in fundamẽto ab ea differẽs nõ realiter sed tñ formaliter ĩ re extra. vnde ⁊ cõtra opinionẽ istã in scđo prolixius arguetur / ⁊ ad eius motiua respõdebiť. ¶ Scđa ↄclusio est: ꝙ si creature ad deũ esset relatio realis scđm intellectũ primũ p̃dictũ / nullo modo creatura referretur ad deũ ꝑ talẽ relationẽ: esto ꝙ cẽt ꝑimpossibile realiter idẽ secũ: sed poti⁹ ecõuerso huiusmodi relatio posset dici aliquo modo referri ad deũ ꝑ creaturã eius fundamẽtũ. ¶ Hec ꝓbatur. Et primo quantũ ad primã partẽ: vȝ ꝙ nullo modo creatura referretur ꝑ ipsam taľ relationẽ. qm̃ qđ est tale se ipso nõ potest esse tale mediãte alio a se distincto. sed qđlibet ens creatũ est seipso ad deũ relatũ. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qm̃ eo quodlibet ens creatũ refertur ad deũ quo necessario ad sui existentiã exigit ipm̃. quia nec ens creatũ referri seu depẽdere ad deũ est aliud ꝙ necessario exigere ipm̃ / nec posse existere sine eo. sed quodlibet ens creatũ ꝑ seipm̃ non ꝓpter aliquid sibi appositũ a se distinctũ necessario exigit deũ nõ minus ad sui cõseruationẽ in esse ꝙ ad sui ꝓductionẽ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qȝ nullum entiũ creatorũ refertur ad deum / nec depẽdet ab ipso immediatius ꝙ alterũ. sed huiusmodi relatio creature si ponatur a creatura distincta nõ potest a deo depẽdere mediãte alio a seipsa: sed ꝑ se ĩmediate: alias esset in talibus relationibus ꝓcessus in infinitũ. ergo nec creatura aliqua depẽdet a deo remotius / nec ꝑ ↄ̃ñs mediante aliquo alio a seipsa. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idẽ arguitur. quia nihil potest esse tale ꝑ illud qđ presupponit existere ipȝ tale. sed si relatio creature ad deũ sit aliquid in creatura distinctũ ab ea / p̃supponit eã ad deũ relatã et ab ipso actualiter dependẽtem. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̃ qđ p̃supponit rem creatã existentẽ p̃supponit eam a deo actualiter dependentẽ: cum nec creatura aliqua possit fieri nec existere sine ipso. sed constat ꝙ si huiusmodi relatio est aliquid in creatura existẽs vt in suo ꝓprio fundamẽto / est posteri⁹ nature ordine ipsa creatura eius fundamẽto / ac p̃supponit eã actualiter existẽtẽ siue realiter siue quomodocũqȝ aliter sit ab ea in re extra distincta. esse enim in aliquo vt in subiecto fundatum ab eo in re extra distinctum p̃supponit ipsum. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia eo creatura ad deũ refertur quo ab ipso in esse manutenetur seu cõseruatur. sed creatura nõ manutenetur seu conseruatur aliquo mediãte ab ea differẽte / ac ĩ ipsa vt in fundamẽto ꝓprio existẽte. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia eque immediate creatura ꝓducta a deo cõseruatur seu in esse manutenetur sicut ⁊ producitur seu creatur: sed q̃libet creatura a deo immediate producitur nõ mediãte aliq̃ creatione actiua vľ passiua ab ipsa ⁊ a deo distincta vt in scđo prolixius ostendetur. ergo ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est: ꝙ nulla est relatio creature ad deũ sumpta scđm intellectũ predictũ. ¶ Hec ꝓbatur / ⁊ sequitur ex p̃dictis. quoniã oẽs ponẽtes relationẽ scđm istũ intellectũ in quolibet entiũ creatorũ / ponunt ipsam tãꝙ illud ꝑ qđ refertur ad deũ quodlibȝ ens creatum. sed hoc est falsum. qȝ vt ꝓbatũ est / esto ꝙ poneretur / per ipsam nullũ ens creatũ eius fundamentũ referretur ad deũ. ¶ Cõfirmatur. quia vt ꝓbatũ est in p̃cedẽtibus nec in diuinis nec in creaturis est relatio aliqua sic accepta: vȝ tãꝙ forma aliqua per se vnis ab extremis relatis distincta / nec magis inter deũ ⁊ aliquod ens creatuȝ ꝙ inter aliqua alia creata entia vel increata oportet ponere talẽ formã. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idẽ arguitur. qȝ inter ens increatũ ⁊ creatũ nullũ põt poni mediũ ab vtroqȝ distĩctũ. sed si creatura referretur realiter ad deũ relatione ab ipsa distincta / talis relatio esset mediũ: cũ esset tã a deo ꝙ a creatura distincta etiã realiter vt ꝓbatum est supra. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qȝ nõ ĩmediatius vnũ ens creatũ referť ad alterum vt album ad album: ꝙ quodlibet ens creatũ ad deũ. sed sic quodlibet ens creatum ad alterũ relatũ referť ad ipm̃ ĩmediate ꝙ nulla est relatio vnius ad alterum ab vtroqȝ in re extra distincta: sed quodlibet referť ad alterũ ꝑ seipsum vt ꝓbatũ est supra. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ creature ad deũ est relatio realis scđm aliũ intellectũ accepta. ¶ Hec apparet. quoniã relatio realis sic sumpta non est aliud ꝙ aliqua diuersa quorũ vnũ ad alterũ referť realiter ꝑ seipm̃. sed deus ⁊ q̃libet creatura sunt talia. oĩs enĩ creatura est ad deũ relata cũ sic ab eo dependeat ꝙ sine ipso existere nõ valeat: qđ ipsi nõ ↄuenit aliquo mediãte alio a seipso. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmať. quia eo modo est ponẽda relatio creature ad deũ quo creatura referť ad ipȝ sed oĩs creatura referť realiter ad deũ: cũ realiter scđm totum suũ esse sit ab eo depẽdẽs ipsumqȝ necessario exigens nõ aliquo mediãte sibi impresso vel quomodocũqȝ a se diuerso in re extra sed tantummodo semetipsa vt ꝓbatũ est supra. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex p̃dictis. eo enĩ modo quo creatura depẽdet a deo est eius ad deum relatio. sed ipsa vt dictũ est depẽdet ab eo nõ mediãte aliquo ab ipso distincto. ergo nec eius ad deum relatio est ab ipsa ⁊ a deo distincta. quare ⁊c.

QVarto quero: vtrũ sit realis relatio accñtalis vel fundamẽtalis vel aptitudinalis dei ad aliqđ ens creatũ. ¶ Et videť ꝙ sic. qȝ deus realiter est maior seu ꝑfectior q̃libet re creata / ipsamqȝ conseruans ⁊ creãs. sed ista oĩa vȝ maioritas creatio ⁊ conseruatio important relationẽ. ergo ⁊c. ¶ Contra. qȝ scđm pħm. 5. metaphysice mẽsurabile ⁊ mẽsura / que sunt relatiua tertij modi / nõ referũtur mutuo / sed p̃cise refertur mensura ad mensuram nõ aũt ipsa mẽsura referť ad mensurabile econuerso. sed deus ⁊ creatura se habẽt sicut mẽsura ⁊ mẽsurabile. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedã. Primo enim excludam vnã opinionẽ. Secũdo dicã aliter ad q̃stionem.

Quantum ad primũ: opinio excludẽda est quorũdã dicẽtium ꝙ licet sit relatio realis creature ad deũ distincta in re extra ab vtroqȝ extremorũ: nõ tamẽ ecõuerso est ipsi⁹ dei ad creaturã aliqua relatio accñtaľ nec aptitudinalis: sȝ tñ formalis. dicũt enĩ ꝙ respectuũ alius est formalis / alius accñtalis / ali⁹ aptitudinalis / et alius fundamẽtalis. Respect⁹ formalis vt dicũt / est ille qui inest suo fundamẽto ꝑ accidẽs non per se aliquo modo primo vȝ nec scđo modo: quo passio inest suo subiecto de quo est p̃dicabiľ nõ in primo sed in scđo modo ⁊ distinguiť formaliter ab eo. Respectus accñtalis est ille

e

qui est accidẽs ꝑ accidẽs suo fundamẽto inherens ⁊ ab eo per cõsequẽs realiter ac essentialiter differẽs. Respectus fundamẽtalis est ille qui est in suo fundamẽto in secũdo modo dicẽdi ꝑ se/nec ꝑ cõsequẽs distiguitur ab eo realiter:sed tñ formaliter:sicut distinguitur oĩs passio a suo ꝓprio subiecto. nec spectat huiusmõi talis respect⁹ fundamẽtalis aliquẽ terminũ accidẽtalẽ:⁊ ꝑ hoc tñ distinguit a respectu aptitudinali qui sempˀ respicit terminum nõ actualiter sed potẽtialiter existẽtẽ: sicut risibile respicit actũ ridẽdi. ⁊ ita ꝑ ꝯñs talis respectus aptitudinalis non habet sed expectat terminũ accidentalem. ¶ Tũc ad ꝓpositũ dicũt. Primo ꝙ relatio creature ad deũ nõ est accidẽtalis sed formalis. qꝛ respectus oĩs accidẽtalis est a suo fundamẽto realiter distinctus. sed relatio creature ad deũ est cũ ipsa idẽ realiter ⁊ solũ distincta ab ea formaliter. ergo nõ est actualis nec fundamentalis nec aptitudinalis. qꝛ oĩs talis inest per se scđo modo ⁊ ꝑ ꝯñs necessario suo fundamẽto. sed huiusmodi relatio creature ad deũ nõ sic inest creature sed ꝯtingẽter et ꝑ accidẽs: cũ creatura possit nõ esse. ergo ⁊c. ¶ Scđo dicũt ꝙ dei ad creaturã nõ est aliquis talis respect⁹ formalis nec actualis nec aptitudinalis sed fundamentalˀ. ¶ Primũ ⁊ scđm vꝫ ꝙ non sit respectus formalis nec actualis dei ad creaturã/ ꝓbat. qm̃ deus est imutabilis nec ꝑ ꝯñs potest in eo esse aliquid de nouo seu ex tẽpore. sed si esset eius ad creaturã aliqua relatio formalis: cum talis semper supponat terminũ/ꝑ ꝯñs nõ fuisset i deo ab eterno: sed ex tẽpore ⁊ de nouo/vꝫ creatura ipsa ꝓducta. ergo ⁊c. ¶ Tertiũ vꝫ ꝙ nec sit in ipso respectus aliq̃s aptitudinalis/ ꝓbãt. qꝛ oĩs respectus talis expectat in illo in quo est aliquẽ actũ possibilẽ seu terminũ accidentalẽ. sed deus nõ expectat aliquid sibi possibile cũ sit purus actus. ergo ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimũ vꝫ ꝙ sint in ipso ad creaturã respectus fundamẽtales/ ꝓbãt. qm̃ constat ꝙ deus est ꝓductiuus motiuus excessiuus et mẽsuratiuus cuiuslibet creature. sed ista puta ꝓductiuũ motiuũ excessiuũ ⁊ mẽsuratiuũ dicũt tales fundamentales respect⁹ ab eoꝝ fũdamentis realiter indistictos: ⁊ formaliter tñ licet in re extra distinctos. ergo ⁊c.

Sed hic modus dicẽdi est impossibilis et oĩno irrationabilis quãtũ ad oĩa in eo cõtẽta. Et ideo arguo cõtra ipm̃. ¶ Primo. qꝛ supponit falsuꝫ: vꝫ respectũ esse aliquid ꝑ se vnũ ab extremis distinctũ. qđ nec est verũ in creatis nec etiã in diuinis: vt in p̃cedẽtibus est ꝓbatũ. quare ⁊c. ¶ Scđo. qꝛ esto ꝙ hoc suppositũ esset verum adhuc distinctio que ponit de quatuor modis respectuũ nõ est vera: qꝛ coincidũt oĩa quatuor eius membra. oĩs eñ respectus in creaturis supposito ꝙ sit distinctus ab extremis potest dici respectus actualis qñ est actu: ⁊ formalis cũ sit q̃dã forma accidẽtalis: ⁊ fũdamẽtalis qꝛ in fundamẽto: ⁊ potẽtialis seu aptitudinalis qꝛ est apt⁹ existere. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaẗ. qꝛ qđ inest alicui per accidẽs est ab ipso realiter ⁊ essentialiter differẽs. impossibile eñ est subiectũ aliquod creatũ esse idẽ essentialiter cũ aliquo in ipso realiter ⁊ ꝑ accidẽs existẽte. sed respectus formalis vt opinio ista dicit: inest fundamẽto ꝑ accidẽs ergo est ab ipso essentialiter differẽs: ⁊ ꝑ ꝯñs accidẽtalis cũ oĩs respectus sit vt ponit accidẽtalis qui est a fundamẽto separabilis realiter ⁊ distinctus. quare ⁊c. ¶ Consimiliter potest argui de respectu fundamẽtali ⁊ aptitudinali. qm̃ quilibet istoꝝ est vt dicit aliquid per se vnũ ab extremis in re extra distinctum. sed oĩa creata sic distincta sunt realiter ⁊ ꝑ ꝯñs essentialiter distincta. ergo quilibet istoꝝ respectuũ ẽ a suo fundamẽto essentialiter distinctus/ ⁊ ꝑ ꝯñs accidẽtalis. ¶ Preterea aut respectus fundamẽtalis dicitur quia est i fundamẽto/aut quia est indistinctus realiter ab ipso. Sed non põt primo modo dici fundamẽtalis magis vnus q̃ alius: cũ quilibet vniformiter exigat fundamẽtũ ⁊ terminũ scđm doctrinã oĩꝫ hmõi respectus ponẽtiũ. Nec potest dici fundamentalis secũdo modo: vꝫ quia a fundamẽto suo realiter indistictus. quia hoc est ipossibile: vꝫ aliqua duo entia creata/quoꝝ vnũ est realiter alterius fundamẽtũ ⁊ subiectũ esse realiter indistĩcta: cũ nulla entia creata diuersa sint minus diuersa q̃ diuina supposita: que constat realiter esse distincta. ergo respectus huiusmodi ⁊ suũ fundamentum realiter ⁊ per ꝯsequẽs essentialiter distinguũtur: cũ in creaturis omnia realiter distincta sint essentialiter diuersa. ergo ⁊c. ¶ Cõsimiliter põt argui de respectu aptitudinali. quoniã aut respectus vocatur respectus aptitudinalis quia nõ est actu/sed potest esse: aut quia licet sit actu/tamẽ nõ habet actu terminũ sed expectat ipm̃: vt risibile expectat actũ ridendi. Sed nõ ꝓpter primũ: quia hoc modo omnis respectus ⁊ alia res quecũq; non existẽs sed possibilˀ potest dici aptitudinalis. nec ꝓpter scđm: quia nõ magis vnus respectus q̃ alius exigit terminũ actu entem: cũ omnes respectus i creaturis distinguãtur ab extremis. sed scđm eos aliquis respectus est vt omnis accidẽtalis a fundamento totaliter distinctus qui exigit necessario terminũ: ergo ⁊ quilibet aliorum. ¶ Confirmatur. quia si respectu actus alicui possibilis. vt in homine respectu actus ridendi est talis respectus aptitudinalis ab eo distictus formaliter in re extra/aut huiusmodi respectus est in eo vnus nũero tñ respectu omniũ actuum: aut alius ⁊ alius respectu alterius ⁊ alterius actus. sed nõ vnus: qꝛ vt dicũt vnus respectus nõ põt esse nisi vnius termini ⁊ vnius fundamẽti. nec alius et ali⁹: qꝛ tũc essent in homine tot forme huiusmodi respectiue tã iter se q̃ ab ipso i re extra distĩcte quot sunt possibiles ipsi actus: que quidẽ forme respectiue nõ possent minus distingui q̃ relationes originis icreate: ⁊ ita per ꝯñs distinguerẽtur realiter ⁊ essentialiter: cum nõ sit realis diuersitas sine essentiali differẽtia in creatis. hoc aũt ponere ⁊ cõcedere est absurdũ vt alias prolixius est ostẽsum. ergo ⁊c. ¶ Ex eodẽ põt ꝓbari esse impossibile respectus fundamẽtales ponere i diuinis: qm̃ vt dictũ est nulle forme respectiue create vel increate sunt inter se min⁹ distincte q̃ relationes originis i diuinis. sed iste sunt distincte realiter. ergo si in deo ad creaturã sunt respectus fundamẽtales distincti formaliter in re extra: vꝫ productiuũ motiuũ mẽsuratiuũ ⁊ excessiuũ: ista oĩa sunt i deo distĩcta realiter: qđ est impossibile ⁊ absurdũ: cum tantũ tria sint distincta realiter in diuinis. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia deus eo ⁊ nullo alio est productiuus seu creatiuus motiuus ⁊ mẽsuratiuus quo ꝓducit quãdo producit ⁊ mouet quãdo mouet quo est perfectius quocũq; alio a seipso. sed deo nullũ hoꝝ cõuenit mediante aliquo absoluto vel respectu alio a seipso. sicut eñ calor nõ calefacit/seu calorẽ producit/nec motiuũ creatũ mouet localiter se vel alterum nisi ꝑ seipsum: ita nec agens increatum mouet nec agit ad extra aliquid nisi tantũmodo ꝑ seipsum. sicut etiam totum nõ excedit quãlibet suarum partium nisi per seipsum: ita nec deus aliquod ens creatum. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idem arguitur. quia deus nõ tñtum est ad extra/sed etiam ad intra productiuus ⁊ producibilis. est enim pater generatiuus/filius generabilis/tam pater q̃ filius spiratiuus/ ⁊ spiritus sanctus spirabilis. nec tamẽ potest dici ꝙ ista vꝫ generatiuitas vel generabilitas spiritualitas vel spirabilitas sint aliqua distincta a personis: nec a relationibus actualibus originis i re extra. quare ⁊c. ¶ Sicut igitur apparet in vniuersali: ꝙ distinctio illa quadrimembris de respectibus multipliciter deficit: quia ⁊ falsum supponit ⁊ inẽ

bta coincidētia accipit. falsa etiam sunt omnia in ea contenta vt apparet discurrendo per singula. ¶ Quando enim primo describit respectum formalē: dicēdo ꝙ respectus formalis est iste qui inest fundamēto per accidēs / falsuȝ est: cum nullus respectus sit aliquid ab extremis distinctum / nec ꝑ cōsequēs possit inesse fundamēto ꝑ accidēs: nec aliquo alio mō realiter inexistēs: si tamē vnus aliqs respectus est talis / ⁊ omnis alius etiā erit tal' vt dictū est. Ex eodem apparet nō esse verum qđ dicit secundo de respectu accidētali. vel si est verum / dico cōsimiliter: vȝ ꝙ omnis respectus saltem in creaturis ē accñtalis: vȝ quia forme accidētalis suo fundamēto accidētaliter inexistēs. ¶ Falsum etiam est qđ dicit tertio de respectu fundamētali: vȝ ꝙ est aliquid inexistēs suo fundamento in secūdo modo dicēdi ꝑ se: quia vnū essentialiter distinctorum extra animam existētium nō conuenit alteri nec est in ipso in secundo modo dicēdi ꝑ se. sed ꝓbatū est ꝙ si respectus fundamētalis est aliquid a fundamēto distinctum / ab ipso realiter ⁊ essentialiter est distinctus. ergo non magis iste respectus q̄ alius est in suo fundamento isto modo. ¶ Confirmatur. quia solus vnus conceptus de alio predicabilis dicitur conuenire alteri: vȝ illi conceptui in ꝓpōne subiecto in primo vel in scđo modo dicēdi ꝑ se: sicut cōceptus aialis ꝯuenit cōceptui hoīs in primo modo: ⁊ cōceptus aūt risibilis in scđo: non aūt aliqua res extra intellecta vel significata. ergo si respectus fundamētalis est in re extra animam aliquid in fundamēto existēs / nō pōt dici ipsi primo modo nec scđo ꝯuenire: cū nullo modo possit de ipso p̄dicari. quare ⁊c. ¶ Quarto apparet falsuȝ esse qđ dicit: respectum aptitudinalē esse illū q̄ respicit ⁊ expectat terminū potētialē seu possibilē nō aūt actualiter existētem. qm̄ ois respectus ab extremis realiter distinctus exigit terminum actualiter existētē. sed ois respectus distinct⁹ ab extremis in re extra formaliter qualis est iste respectus aptitudinalis vt ꝯcedūt: est distinctus ab eis realiter. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia esto ꝙ talis respectus esset ad terminū nō actualiter / sed tm̄ potētialiter existētē: adhuc ipe nō deberet dici aptitudinalis: sed poti⁹ actualis. quoniam forma existēs actualiter nō debet dici aptitudinalis ꝓpter aliqđ possibile ab ea distinctū essentialiter qđ nec pōt fieri ab ipsa causaliter: sed hmōi respectus est aliq̄ forma existēs actualiter sine termino vt cōcedūt. q̄ quidē terminus ab eo distinctus essentialiter nō pōt poni in esse ab ipso causaliter: sed tm̄ ab eius fundamēto. nō enim actus ridēdi est a respectu aliquo sed ab hoīe effectiue. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet ꝙ nec sunt vera illa q̄ ponit ad ꝓpositū accedēdo / ⁊ diuisionē p̄dictā ad ipm applicādo. falsuȝ enim est primū qđ ponit qn̄ dicit ꝙ relatio creature ad deū nō est actualis sȝ fōalis. ¶ Primo. qr supponit relationē hmōi creature ad deū esse aliquid a creatura ⁊ a deo ī re extra distinctū: qđ non est verū vt in q̄stione alia est probatum. ¶ Scđo. qr si hoc suppositū esset verū / nō tm̄ formaliter sed etiā realiter ⁊ essentialiter relatio ista eēt ab ipsa creatura distincta: vt dictū est supra: ⁊ ita ꝑ ꝯñs esset respectus actualis. vnde falsum accipit qn̄ arguendo dicit in minore: ꝙ relatio creature ad deū non est distincta ab ea realiter sed formaliter in re extra. ois enim distinctio plurium in re extra est realis tā in diuinis q̄ in creatis: in quibus ois diuersitas realis est essentialis vt dictū ē sepe. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qr qđ inest alicui realiter ⁊ ꝯtingēter / necessario ē ab ipso distinctū realiter ⁊ essentialiter: sed vt opināis arguit supra relatio ad deū inest creature ꝯtingēter et realiter. ergo ⁊c. ¶ Hoc tm̄ est falsuȝ: vȝ ꝙ relatio insit creature ꝯtingēter cū sit ab ipsa ⁊ a deo īdistīcta totaliter. ¶ Nec valet ratio q̄ ꝓbat̄ qn̄ arguit̄ ꝙ creatura pōt nō esse. ex hoc enim nō sequit̄ ꝙ qn̄ est sit mediāte aliqua relatione in ipsa cōtingēter existēte / ⁊ ab ea ꝑ ꝯñs differēte. ¶ Scđo falsum est qđ addit qn̄ dicit ꝙ dei ad creaturā nō est aliqs respectus formalis nec actualis nec aptitudinalis sed fundamētalis. Primo. qr nullus respect⁹ est ponēd⁹ ali⁹ a relationib⁹ originis ī diuinis. Scđo. qr si ponat̄ nō debet dici tm̄ fundamētalis sed etiā formalis ⁊ actualis cū actualiter ⁊ formaliter sit existēs: cum sit vt ponūt a deo realiē indistinct⁹. Tertio qr de⁹ nō tm̄ ē ꝓductiu⁹ / motiu⁹ / mēsuratiu⁹ / ⁊ excessiuus creature: sed ēt actu ꝓducit creaturā / actu mouet / mēsurat / ⁊ excedit eā. sed fm̄ eos hmōi oēs relationes vȝ ꝓducētis mouētis mēsurātis ⁊ excedētis sunt relatiōes actuales ⁊ formales. ergo nō tm̄ sunt in deo respect⁹ fundamētales: sed etiā alij actuales ⁊ formales. ¶ Nec valet si dicat̄ sicut ⁊ alij qui dicūt: ꝙ deus dr̄ talis ꝓpē relatiōes actuales formales existētes ī creatura. qm̄ ī ipsa creatura nō sunt hmōi relatiōes / sed opposite. nō enim ī ipsa ē maioritas / sed minoritas / nec relatio ꝓductiōis actiue nec motionis nec mēsuratiōis / sed passiue respectu dei. sed deus nō pōt dici maior seu ꝑfectior minoritate nec mouere nec ꝓducere nec mēsurare ꝓpē relationē motionis ꝓductionis ⁊ mēsurationis passiue existētē in creatura. ergo ⁊c. ¶ Ad rationē ī ꝯtrariū qn̄ dr̄ ꝙ deus est īmutabilis / appet ex dictis ꝙ multiplr̄ deficit. ¶ Ad aliud quo ꝓbat̄ ꝙ nō sit ī deo respect⁹ aptitudinalis: qr deus nō expectat aliquid sibi possibile: Dico ꝙ ex hoc nō habet̄ q̄n in eo sit respect⁹ aptitudinalis. qm̄ si hō semp rideret / nec ꝑ ꝯñs actū ridēdi expectaret cū ipm semp haberet: ex hoc nō min⁹ q̄ nūc risibilis diceret̄. q̄re ⁊c. ¶ Ad vltimū quo arguit̄ ꝙ sit in deo respect⁹ fundamētalis: qr deus ē ꝓductiu⁹ / mēsuratiuus / motiu⁹ / ⁊ excessiuus: Dico ꝙ ex hoc non sequit̄ ꝙ in deo sint tales respect⁹: intelligēdo ꝑ ipos aliquid ī re extra distinctū ab vtroq; extremoꝝ: vȝ a deo ⁊ qualibet re creata: cū nec deus sit creature productiuus nec motiuus nec mēsuratiuus nec excessiuus mediante aliquo alio a seipso. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū vbi est ad questionē istā aliter respōdēdū: supposito ꝙ dei ad creaturā eē relationē realē pōt dupl'r intelligi consi'r sicut creature eē relationē ad deū vt ī q̄stione alia fuit dictū / pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ deus refert̄ ad creaturā non minus realiter / licet alit' q̄ creatura ad eū. ¶ Hec appet. qm̄ nō min⁹ realiter deus ē a quo est realiter creatura: q̄ creatura ipsa sit ab eo. sed ex hoc creatura dr̄ referri realiter ad deū: qr est ab eo ⁊ ꝯseruat̄ ab eo. Immo nō est aliud creaturā realiter ad deū referri q̄ ipsaȝ eē ⁊ ꝯseruari ab eo. si enim aliud diceret / posset eē creatura ad deū nō relata: qđ est īpossibile. ergo cū nō min⁹ causa realis dicat̄ ad effectū q̄ effectus ad ipsam causam: nec minus causam eē realiter a qua est effectus possit dici causam ad effectū inferri: q̄ effectum esse q̄ realiter est a causa sic effectuȝ referri ad ipsaȝ: ꝑ ꝯñs sequit̄ ꝓpositū: vȝ ꝙ de⁹ realiter refert̄ ad qđlibet ens creatū: licet aliter q̄ econuerso ens creatū referat̄ ad ipm. qm̄ ens creatū sic refert̄ ad ens increatū: ꝙ necessario exigit ipm: quia nec pōt fieri nec existere sine eo: nō aūt econuerso deus sic refertur ad aliqđ ens creatuȝ. ⁊ ideo relatio creature ad deū vocatur relatio dependētie: non aūt ē relatio dei ad creaturam. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr nō minus prima causa pōt dici referri realiter ad qđlibet ens creatū q̄ scđa ad suū ꝓpriū effectū. cum nec minus sed principalius effectus quilibet sit a prima causa q̄ a scđa. sed ois causa scđa maxime sui effectus cōseruatiua dicit̄ referri realiter ad suū ꝓpriū effectū vt solis ad lumē ab ipso genitum. ergo ⁊c. ¶ Sed contra istam cōclusionē arguitur. qr deus est immutabilis / nec ꝑ ꝯñs est in eo aliqđ ex tpe

sed si ipse referret realit ad creaturā talis relatio eēt tē
poralis: sicut et creature: ḡ talis non potest esse in eo. q̄
re rc. ¶ Respōdeo q ista ratio supponit falsuz: vez vnū
nō referri ad alterum nisi mediante relatione ab vtroqz
distincta. Tunc ergo ad rationem in forma concedo q
de9 est immutabilis et eternus: cū hoc tñ stat q refertur
realiter ex tpe ad quodlibet ens creatū: cū ex tpe pdu
xerit ipm: nec sit aliud deum referri ad ens creatum q̄
ipsum esse a quo realiter et causaliter ē qdlibet ens crea
tum. constat autem q est ab ipso ex tempore nō ab eter
no: nec est ab eo aliquod ens creatū mediante aliquo ab
soluto vel respectiuo ab vtroqz distincto. ergo rc. ¶ Cō
firmatur. qz ad hoc q primo causa nouiter ad ens aliud
referatur/ nō magis requiritur aliqua in ea mutatio q̄
ad hoc q vnū entiū creatoꝝ referatur ad alterum. sz per
hoc q causa secunda refertur ad suū effectum vel vnuz
album ad alterū nihil noui consequitur: nec pponis mu
tatur. nec eñ soli aduenit aliquid de nouo pducto lumi
ne ab ipso: nec vni albo vel nigro altero nouiter in eē po
sito vel destructo. ergo rc. ¶ Secunda pclusio est. q si
omne qd realiter refert ad alterū esset relatum ad ipm
mediante aliqua relatione distincta ab vtroqz eorū/ ali
qua talis relatio realis esset dei ad quodlibet ens crea
tum. ¶ Hec sequitur corollarie ex pdicta. qm vt dictū
est deus realiter refertur ad quodlibet ens creatum non
minus licet aliter q̄ quodlibet ens creatum ad ipsum.
ergo nō magis in creatura est relatio realis ad deū vel i
quocūqz aliorum creatorum relatorum ad alteruz q̄ sit
in deo ad quodlibet ens creatum. quare rc. ¶ Confir
matur. qz si omne relatum est relatione in eo existente et
ab eo differente relatum: ita se habet esse relatum ad re
lationem sicut esse albū ad albedinez: nec per cōsequēs
magis potest aliquid sine relatione a se distincta forma
liter esse relatū q̄ sine albedine esse album. sed cōstat q
impossibile est aliquid sine albedine esse album: ḡ et sine
relatione relatū. quare rc. ¶ Sed contra hanc cōclusio
nem forsitan arguetur. qz relatio exigit terminum: sed
nec deus nec aliquid qd sit i eo exigit aliquod ens crea
tum: qd tñ haberet poni terminus talis relationis exi
stentis in deo. ergo rc. ¶ Ad hoc respōdeo q relatio q̄
est idem realiter cū fundamento/ non exigit aliquid pl9
q̄ suum fundamentum: sed relatio dei ad creaturam nō
minus potest esse idem realiter cum suo fundamēto vez
cū deo q̄ relatio creature ad deum sit idem cū creatura.
sed per te relatio creature ad deum est idē realiter cum
creatura: ḡ et ista cum deo. constat autem q deus nō exi
git aliquod ens creatum. ergo rc. ¶ Confirmatur. quia
q relatio creature ad deum necessario exigat terminuz
vez deum/ hoc est quia eius fundamentū vez ens creatū
non potest esse nec fieri sine ipso. si eñ p impossibile ens
aliquod puta angelus posset esse et fieri sine deo ille idē
qui nunc fit ab eo/ eadē esset in ipso relatio q̄ est mō: sup
posito illo falso qd supponis: vez q relatio ei9 ad deuz
sit realiter idem secū. non eñ aliquo existēte pōt nō esse
illud qd est omnino realit sibi idem. sed tunc hmōi rela
tio non exigeret ad sui existentiā deum sicut nec suū p
prium fundamentū. ḡ rc. ¶ Preterea nō magis vna re
latio dei ad creaturam q̄ alia non magis ab eo distin
cta exigit aliquod ens creatum: sed p te dei ad creaturā
est respectus fundamētalis ab eo in re extra distinctus
puta creatiuū motiuū et cetera superius numerata. respe
ctus autem actualis si ponatur in deo ad creaturā non
oportet q ponatur ab eo magis distinctus q̄ sit iste ta
lis quē tu ponis respect9 fundamētalis. qm nō oportet
q plus distinguatur ab ipso q̄ respectus formalis crea
ture ad deum distinguatur ab ipsa creatura. talis autē
vt dicis est cum creatura idem realiter et distinctus tñ
formaliter in re extra. ergo rc. ¶ Uel potest dici aliter
ad rationem pdictam: vez q illud quod supponitur in
questione pdicta/ est falsum: vez q omne realiter relatū
sit relatum mediante aliqua relatione distincta ab vtro
qz eorum. adhuc tamen licet falsum ab eis cōcessuz/ se
quitur illud quod in pclusione predicta dicit. quare rc.
¶ Tertia conclusio est. q si dei ad creaturam esset rela
tio realis tā q̄ aliquid ab extremis puta a deo et a crea
tura distinctum/ deus non esset ad creaturā propter ta
lem relationem relatus. ¶ Hec probatur consimiliter
sicut fuit probata secunda conclusio consimilis alteri9
questionis. qm vt ibi est argutum qd est tale seipso non
potest poni tale aliquo alio ab eo distincto. sed sicut qd
libet ens creatum est seipso ad deum relatum: ita et con
similiter econuerso deus est propter seipsum relatus ad
quodlibet ens creatum. ergo rc. ¶ Minor pbatur. qm
non minus deus potest seipso referri ad quodlibet ens
creatum: q̄ econuerso qdlibet ens creatum referat ad
eum. sed vt in questione alia est probatum ens creatum
qd sic refertur ad deum q necessario exigit euz/ p seipz
non per aliquid ab eo distinctum refertur ad eum: ergo
et consimiliter deus ad quodlibet ens creatum. ¶ Con
firmatur. qz sicut ens creatum eo refertur ad deum quo
exigit ipsum et est ab eo: ita et ecōuerso deus eo refertur
ad quodlibet ens creatum quo est illud a quo est quodli
bet ens creatū: sine q nō pōt eē nec fieri aliqd ens ei eā. ū
sz sicut quodlibet ens creatū p seipsum non per aliqd
sibi appositum exigit deum: ita et deus seipso nō mediā
te aliquo alio est principium cuiuslibet possibilis produ
ctiuum et conseruatiuum. ergo rc. ¶ Sed contra pclu
sionem istaz forsitan arguetur. quia sicut se habet albū
ad albedinem ita relatum ad relationem. sed sic se ha
bet album ad albedinem q omne qd est album est albū
albedine: ergo et omne relatū est relatione relatū. ¶ Ad
hoc respondendū est negando maiorem. nō eñ aliqd eē
relatum est ipsum esse aliquo informatum distincto ab
vtroqz relatorum: sicut subiectum aliquod esse albū est
ipsum esse albedine ab eo distincta realiter informatuz
vt sepe in precedentibus ostensum. quare rc. ¶ Quar
ta et vltima conclusio est. q dei ad creaturam est relatio
realis non distincta realiter: sed indistincta totaliter ab
extremis. ¶ Hec sequitur corollarie ex omnibus supra
dictis. quoniam vt pbatū est deus realiter refertur ad
creaturam non minus licet aliter q̄ creatura ad ipsuz.
sed nec deus refertur ad creaturam nec creatura ad ip
sum mediante aliquo distincto ab aliquo relatorum vt
etiam est ostensum. ergo rc. ¶ Confirmatur. quia vt in
pcedentibus et alias prolixius est probatum: nec in di
uinis nec in creaturis nec alicui9 relatoꝝ ad alterū re
latio est distinctū aliqd ab extremis. nō eñ aliqua esse
realiter relata est ipsa informata esse aliqua forma ab
eis distincta: sed esse talia semetipsis omni alio circum
scripto: vt duo alba esse similia est vnum esse tale quale
est alterum: album et nigrum esse dissimilia est nigrū nō
esse tale quale est album: vnuz esse causam alterius est
ipsum esse a quo alterum/ et sic de omnibus aliis rela
tis: quorum nullum dicitur referri ad alterum p aliqd
ab vtroqz distinctum: sed tantummodo per seipsum. er
go rc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primam rationem
in principio apparet ex predictis solutio. non enim de9
est maior aliquo ente creato aliquo mediante alio: sed
tantummodo semetipso: nec per consequens habet q
sit ad ens creatum quo dicitur realiter esse maior rela
tus nisi modo predicto superius: videlicet per seipsum.
quare rc. ¶ Ad secundam in contrarium patet solutio
ex iam dictis.

CIrca distinctionem trigesimāprimā in qua magister determinat de nominibus importātibus relatiōes communes vniꝰ personarum ad alterā / postq̄ determinauit de nominibus significantibus relationes personaruꝫ omnium ad q̄libet ens creatuꝫ: Quero primo incipiendo a notioribus. vtrum iste relationes cōmunes: vcꝫ identitas similitudo ꝛ equalitas sint in creaturis relationes reales an tātūmodo rationis. ¶ Et videtur ꝙ reales. qꝛ omne illud est reale quo aliquid in re extra est realiter tale. sed omnia entia creata eiusdem rationis ꝛ equalis pfectionis sunt realiter similia similitudine / eadeꝫ identitate / ꝛ equalia equalitate. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ relatio realis distinguit̄ realit̄ ab extremis: sed relationes iste sunt in creaturis indistincte totaliter ab extremis. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi primo excludam vnam opinionem. Secundo dicā aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludēda est cuiusdā dicētis ꝙ relationes hmōi in creatis possunt dupliciter considerari. Uno modo vt fundātur mutuo super se adinuicem: sicut idētitas super equalitatē ꝛ ecōuerso equalitas super idētitatem. nō enim minus due equalitates sunt idē in specie equalitatis q̄ duo homines in specie hominis. ecōuerso etiā due idētitates possunt esse equales non minus q̄ due albedines vel q̄cūq; alia absoluta. Alio modo sumunt̄ vt p̄cise ad entia absoluta comparantur ꝛ in eis fundantur. Tunc dicit ꝙ vt primo modo accipiuntur non sunt relationes reales sed rationis. vt aūt secūdo modo / sunt relatiōes reales ab extremis realiter differentes. ¶ Contra istū modum dicendi arguo primo. qꝛ accipit ꝛ ponit incompossibilia ꝛ inecōnexa: vcꝫ ꝙ vnum fundetur super alterum a quo tamen non sit realiter sed tm̄ secūdum rationem distinctum. ista enim sunt incompossibilia. qm̄ omnia ī re extra oportet realiter esse distincta quorꝫ vnum est realiter alterius fundamētū. sed secūdum eum quelibꝫ istarum relationum fundatur sup alteram vt equalitas super identitatem ꝛ similitudinē ꝛ econuerso: ergo non tm̄ vt ad absoluta: sed etiam vt inter se adinuicem comparantur realit̄ distinguunt̄. quare ꝛc. ¶ Secūdo. quia cū dicitur ꝙ vna istarum relationum vt fundata super aliā puta similitudo diuersaruꝫ equalitatū vel idētitatum realiū est relatio rationis: aut p relationem rōnis intelligitur vtrūq; extremoꝝ vel alterum: aut aliquid a rōne fabricatum: aut aliquid existens in vtroq; extremoꝝ vel in altero ꝛ ab eis distinctum. Sed nō potest poni primū nec secundum. qꝛ vtrūq; extremorum vt dicit est in re extra non fabricatum ab aīa. nec tertium: quia qđ est fabricatū ab aīa nō fundatur in re extra. sed vna istarum relationū realium vt dicit fundatur ī alia. Nec potest poni vltimum: vcꝫ ꝙ sit aliquid existens in vtroq; vel in altero extremorum ꝛ ab vtroq; distinctum: qꝛ omne tale est in re extra sicut ꝛ suū subiectū: nec magis q̄ ipsum potest esse ens rationis ab anima fabricatuꝫ. quare ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ qđ est realiter tale circūscripto omni actu ꝛ opere rationis / ēt tale non aliquo ente rationis. sed omnes res extra animam existētes eedē similes ꝛ equales sunt realiter tales circunscripto omni actu intellectꝰ. relationes aūt huiusmodi vt concedit ista opinio sunt in re extra. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ aut similes aliquorum absolutorum vt alborum in re extra animam realiter existentes sunt similes equales ꝛ idem seipsis: aut relationibus rationis mediātibus aut realibus sicut sūt ipsarū extrema: vcꝫ illa alba / fundatis. sed non potest poni secundum: vcꝫ ꝙ p relatiōes rationis: quia non minus realiter circunscripto oī actu intellectus huiusmodi relationes supposito ꝙ distinguantur a suis extremis dicuntur tales: vcꝫ similes idē ꝛ equales q̄ earum extrema absoluta. nec tertiuꝫ: quia tunc sequeretur vt ipsemet arguit processus in infinitum ꝛ circulus in hmōi relationibus. ergo relinquit̄ primū vcꝫ ꝙ si huiusmodi relatiōes sint ab extremis realiter differētes ꝙ sint tales nō aliis mediātibus q̄ seipsis. ¶ Ex hoc vlterius apparet ꝙ falsum est illud quod ista opinio accipit / quando dicit ꝙ relationes iste vt ad absoluta entia comparate sunt reales ꝛ ab extremis earū absolutis realiter differentes. qm̄ non minus vnū ens absolutum puta vna albedo est seipsa omni re alia tam absoluta q̄ respectiua circūscripta talis qualis altera ꝛ tanta quāta ipa: q̄ vna similitudo vel alia quecūq; relatio vna sit per se talis ꝛ tanta qualis ꝛ quāta est alia. sed ꝙ vna similitudo nō sit alteri similis similitudine: nec equalis equalitate ab eis distincta in re extra sed seipa / hoc non est nisi quia vna per se nullo alio mediante est talis ꝛ tanta qualis ꝛ quanta est altera. ergo nec propter rationem consimilem est ponendum huiusmodi relationes esse distictas ab extremis absolutis relatis: cum non minus ista q̄ alia respectiua possint esse ꝛ sint talia puta eadem vel diuersa similia vel dissimilia equalia vel inequalia per seipsa. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad questum est aliter respondenduꝫ / apparet ex declaratis in distinctione precedenti superius quid dicendū. constat enim ex dictis ibi ꝛ sepe alibi. Primo ꝙ itelligendo p relationes ipa extrema relata relatiōes huiusmodi sunt reales formaliter ꝛ quidditatiue. Scđo / ꝙ etiā possūt dici relationes rationis aliquo modo puta denominatiue seu obiectiue. Tertio / ꝙ intelligendo p relationes aliquid ab extremis relatis distinctum quo mediante vnum referatur ad alteruꝫ / non sunt reales relationes huiusmodi in creatis. Quarto ꝙ nec etiam possunt dici proprie relationes rationis. ¶ Primum appꝫ. nulli eī est dubium quin creata entia que dicuntur ꝛ sunt similia vel dissimilia equalia vel inequalia eadem vel diuersa sint quidditatiue ꝛ formalit̄ vere res ꝛ extra animam realiter existentes. nec enim vnum album est alteri albo simile nec nigro dissimile nec equale vel inequale propter aliquid ab intellectu fabricatum ens rationis dictum. ergo ꝛc. ¶ Secundum: videlicet ꝙ relationes iste reales quidditatiue hoc est ipsa extrema relata realia quidditatiue possint etiam dici relationes rationis denominatiue / ex hoc potest declarari. quoniam cōstat ꝙ obiectum intellectum vel sensatum denominatur ab actu licet ipsi extrinseco nec in eo sed in potētia existente. non enim actus intelligendi ē in obiecto itellecto: sed ī intelligēte: sicut ꝛ actus sentiendi in sentiente non in obiecto sensato. quo non obstante obiectum ipsum ab actibus istis denominat̄ ꝛ dicitur intellectum ac sensatū. g̊ relatio realis ab extremis realibꝰ indistincta vt est obiectum actus rationis videlicet intellectionis potest dici relatio rationis extrinsece: videlicet in ordine ad actum cuius dicitur esse obiectum. Est autem duplex actus intelligendi. vnus absolutus quo apprehenditur absolute aliquod vnum tantum: qualeꝫ actum eiusq; obiectum designat vnum absolutuꝫ vt albedo hō ꝛ q̄libꝫ alioꝝ p̄dicabiliū de aliquo vno tm̄ ꝛ a

tali actu rationis seu intellectionis non denominatur eius obiectum relatio rationis: quia nec ipsum secundum se dicitur quidditatiue relatio realis. nullum enim vnū vt secundum se sumptum dicitur relatio realis: cum talis relatio semper dicat plura ⁊ realiter distincta. Alius actus dicitur relatiuus: vt ille quo plura apprehēduntur vt ad inuicem comparantur: sicut actus quo apprehenditur vnum album esse tale quale alterū. quē actum eiusq; obiectū quod est vtriusq; alborū simul/designat hoc vocabulum similitudo: ⁊ in ordine ad talem actum rationis eius obiectū quod ē intrīsece ⁊ qdditatiue relatio realis/potest dici seu denominari extrinsece relatio rationis. quare ⁊c. ❡ Tertium: videlicet ꝙ predicte relationes communes non sint reales/intelligendo ꝑ relationem realem aliquid ab extremis omnibus relatis distinctum: quo mediante vnum formaliter referatur ad alterum: apparet. quia vt probatum est in alia distinctione quōlibet relatorum refertur ad alterum non per aliquid ab eo distinctum sed tantummodo ꝑ seipsum vt album ad album vel ad nigrum ⁊ causa ad effectū ⁊ sic de quolibet aliorum. quare ⁊c. ❡ Confirmatur. quia si relationes huiusmodi importarent aliquid ab extremis relatis distinctum: aut illud esset in extremis/aut separatū ab eis. sed neutrum horum potest poni. nec enim vnū album est tale nec tantum quale ⁊ quantum est alterum nec per consequens sibi simile ⁊ equale ⁊ alteri dissimile ⁊ inequale per aliquid a se distinctū sibi vnitum vel a se separatum: sed tantummodo per seipsum: ⁊ sic de aliis omnibus relatis vt in precedentibus est probatum. ergo ⁊c. ❡ Quartum ⁊ vltimum vz ꝙ nec etiam proprie possint dici relationes rationis ab aliquo quo mediante vnum realiter referatur ad alterū/apparet. quia omni actu rationis circūscripto vniformiter sicut posito vnū album est tale ⁊ tantum quale ⁊ quantum est alterum vnum est alterius principium productiuum ⁊ sic de quolibet aliorum. ergo nullum realiter relatorum/puta similium vel equaliū vel quorumlibet aliorum/dicitur ad alterum propter actū aliquē rationis. quare ⁊c. ❡ Sic ad questionem. ❡ Ad rationem in pricipio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quæro. vtrum relationes iste communes: videlicet similitudo idētitas ⁊ equalitas sint i diuinis relatiōes reales: an tātummodo rationis. ❡ Et videtur ꝙ reales. quia omne quod est in diuinis est realissimum et perfectum. sed iste relationes sunt in diuinis personis. ipse enim diuine persone sunt realiter idem similes ⁊ equales. ergo ⁊ cetera. ❡ Cōtra. quia sole relatiōes originis sunt reales in diuinis: sed iste relationes communes sunt a relationibus originis differentes. ergo ⁊c. ❡ Respōsio. vbi sic procedam: consimiliter sicut in alia questiōe. Primo enim excludam vnam opinionem. Secūdo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludēda est quorūdam dicentium ꝙ hmōi relationes cōmunes sunt reales ⁊ realiter in diuinis personis ⁊ in re extra distincte ab eis. ❡ Quod ꝓbant. quoniam ad relationē realem tria sufficiunt: que omnia hic ꝯcurrunt. Quorū primum est ꝙ eius fundamentum sit reale ⁊ etiam terminus sit realis: secundum ꝙ extrema sint realiter distincta: ⁊ tertium ꝙ relatio huiusmodi innascatur ex natura rei. sed omnia ista concurrunt in proposito. constat enim ꝑsonas que sunt extrema istarum relationum esse realiter diuersas: ⁊ relationes istas ex natura rei inasci inter eas. fundamētū etiā est reale ⁊ terminus/vz essentia quantitas ⁊ qualitas. est enim essentia fundamētum ⁊ terminus identitatis: sua quantitas perfectionis equalitatis: ⁊ qualitas similitudinis. que omia constat esse realia in diuinis. ergo ⁊c. ❡ Contra opinionem istā ostendo impossibilem ⁊ improbabilem arguo. Primo. quia vt ꝓbatum est in ꝓcedentibus inter nulla relata inascitur aliqua relatio tanq̄ res aliqua ab ipsis distīcta qua mediante vnum relatorum formaliter referatur ad alterum: cum quōlibet referatur ad alterū ꝑ seipsum. ergo falsum supponit ista opinio quē dicit relationem realem inasci inter extrema ex natura rei. ❡ Secundo: quia videtur distinguere inter extrema relationis ⁊ fundamentum ⁊ terminum: cū tamen relationis extrema non sint aliud q̄ fundamentū ⁊ terminus. illa enim dicūtur relatiōis extrema quorum vnum refertur ad alterū: sed constat secūdum ponentes hmōi relatiōes esse ab extremis relatis diuersas/ꝙ earum fundamētū est immediate relatum ad terminum: sicut album similitudinis fundamentū dicit silr albo similitudinis termino. ergo ⁊c. ❡ Tertio. quia videtur innuere inter diuinam essentiam ⁊ ꝑsonas ac quantitatem seu gradum perfectionis ipsarum siue essentie puta infinitatem esse diuersitatem aliquā in re extra. hoc autem est falsum vt apparet ex sepe dictis in ꝓcedentibus. ergo ⁊c. ❡ Quarto. quia omnino est impossibile istas relationes puta idētitatem similitudinē ⁊ equalitatē esse in ꝑsonis diuinis tanq̄ aliqua distincta in re extra tam inter se q̄ ab eis: vt apparet ex illis octo incōuenientibus q̄ sequūtur ad positionem istam explicatis in octo ꝯclusionibus positis in secundo articulo prime questionis ꝓcedentis dist. ex quibus ibi ista opinio ē exclusa. ergo ⁊c. ❡ Quinto. quia nihil in diuinis distinctum in re extra ab omnibus ꝑsonis est ꝓducens nec ꝓductum: nec ꝑ consequēs aliquid ab eis distinctum pōt dici ex natura rei inter ipsas inasci. ergo si relatiōes hmōi sunt distincte in re extra a ꝑsonis/nō possunt innasci ex natura rei inter eas. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur primo. quia nihil est natum in diuinis nisi verbum tantum: nec productum nisi ipsum ⁊ spiritus sanctus: sed iste relationes vt dicit ista opinio distinguuntur ab omnibus personis in re extra. ergo ⁊c. ❡ Sexto. quia non minus diuina supposita q̄ alia creata entia esse possunt ⁊ sunt seipsis eadem similia ⁊ equalia. sed nulla creata entia sunt nec esse possunt eadem similia vel equalia nisi tantummodo per seipsa. nec enim duo alba possunt esse similia nec equalia per nigredinem: nec per consequens per aliquā formam aliā magis q̄ sit nigredo ab eis diuersam: cuius forma est similitudo ⁊ equalitas secundum ponentes relationes illas communes esse in creaturis distinctas realiter ab extremis. magis enim distinguūtur illa que genere q̄ que tantum specie distinguuntur. sed albedo ⁊ nigredo tantum specie: albedo autem ⁊ similitudo vel equalitas vel identitas vt concedunt genere distinguuntur ergo nullo modo alba possunt esse similia tali similitudine nec equalia tali equalitate: sed tantummodo ꝑ seipsa. quare ⁊c. ❡ Confirmatur. quia magis illa que licet realiter distincta tamen sunt vnum numero ens ab eis omnibus indistinctum/sunt seipsis similia eadem ⁊ equalia: q̄ illa que ita sunt diuersa ꝙ non sunt aliquod vnum numero ens: sed plura ⁊ essentialiter distincta. sed supposita diuina licet inter se realiter distincta/omnia tamen sunt vna numero essentia: videlicet deitas ab eis omnibus indistincta. omnia autem creata realiter distincta sic sunt essentialiter diuersa ꝙ non sunt aliquid vnū numero ab eis indistinctum: ergo magis diuina supposita q̄ alia quecūq; creata realiter distincta possunt esse et sunt seipsis nullo mediante alio existente in eis eadem similia ⁊ equalia: nec per consequens sunt in eis huius

modi relationes tamq̄ aliqua ab eis in re extra distincta sicut nec hoc modo sapiētia esse pōt in deo: cuꝫ deus sit sapiens ꝑ seipsum. nō minus aūt ꝑsc vna ꝑsona est talis ꝛ tanta qualis ꝛ quāta est alia ꝛ cū eo vna essentia: q̄ q̄libet sit sapiēs semetipsa. ģ ꝛc. ¶ Hec de pmo.

Quantum ad secundum vbi ē ad questionē istam aliter respondenduꝫ / apparet ex precedentibus quid dicendum. constat enim ex predictis tam in pcedēti questione q̄ in alia distictiōe / ꝙ in diuinis sunt hmōi relationes communes reales. intelligendo ꝑ relationem realē pcise ipsa realia extrema realiter seipsis relata: non aūt intelligendo per relationeꝫ realem aliqd ab ipsis ꝑsonis relatis distinctū aliqualiter in re extra nec etiā aliquid secūdum rationem distinctum quo mediante vna ꝑsona ad aliam sit relata. ¶ Hoc appet. qm̄ constat ex fide omnes ꝑsonas lꝫ inter se realiter distinctas esse vnam essentiam ab eis omnibus indistinctaꝫ. Constat etiam vnam ꝑsonam nō esse perfectiorem alia sed omnes formaliter eque perfectas. qḋ arguitur ex p̄mo. qm̄ eoruꝫ que sunt vna res seu essentia numero / vnū non potest esse perfectius nec imperfectius alio. Cōstat tertio quālibet ꝑsonarum esse talem qualis est alia: qꝛ omnes sunt intelligentes volentes omnipotentes eadem numero omnipotentia: ergo ipse sunt idem similes ꝛ equales pcise illo quo sunt vna essentia eque perfecta ꝛ vna est t alis qualis alia. ¶ Consequentia est euidēs. quia nec esse idem aliqua est aliud q̄ ipsa esse vnam essentiam: nec similia aliud q̄ vnum eorum esse tale quale alteruꝫ: nec equalia aliud q̄ vnum eorum esse tātum quātum est alterum. sed constat ꝙ diuine persone sunt vna essentia ī perfectione equales ꝛ similes non aliquo alio a seipsis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ si ꝑsone diuine dicantur eedem similes ꝛ equales mediante aliqua relatione ab eis distincta: aut talis relatio est in eis: aut non. sed non potest poni primum: qꝛ nihil existens in personis est in re extra distinctum ab eis. nec secundum: qꝛ nullo mediāte ente reali vel rōnis separata a ꝑsonis ꝑsone ipse sunt eedem seu vna essentia nec in perfectiōe similes nec equales: sicut nec aliqua alia creata dicuntur eadeꝫ similia ꝛ equalia. ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē potest argui sic. non minus diuine persone possunt eē ꝛ sunt eedem similes ꝛ equales sine identitate similitudine ꝛ equalitate ab eis differentibus in re extra vł etiaꝫ sibi in anima: q̄ vna earum dicatur ꝛ sit realiter producens ꝛ alia producta sine ꝓductiōe actiua ꝛ passiua ab ipsis ꝑsonis in re extra distincta. sed hoc modo pater generat ꝛ filius generatur / pater ꝛ filius spirant ꝛ spirit⁹ sanctus spiratur: veꝫ sine omni ꝓductione actiua ꝛ passiua ab ipsis ꝑsonis in re extra vel quōcūq; aliter distincta: qꝛ vt alias ostensum est / si ꝓductiones actiue ꝛ passiue essent a ꝑsonis distincte esset in diuinis maior pluralitas q̄ trinitas: qḋ est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut ꝑsonam esse producentem aliam non est aliud q̄ ipsam esse a qua est altera: ꝛ quia a prima nullo alio mediante est secunda: ꝛ a prima ꝛ a secunda similiter nullo alio mediante tertia: ideo non pōt dici ꝙ actiua productio vel passiua sit aliquid a personis distinctū in re extra: ita ꝛ ꝓpter consimilem rationem in proposito consimiliter est dicenduꝫ: veꝫ ꝙ cum ꝑsonas eē idē similes ꝛ equales non sit aliud q̄ ipsas esse vnam essentiam consimilis ꝛ equalis perfectionis / qḋ ꝑsonis cōuenit tātummodo ex seipsis: ꝑ consequens non potest dici ꝙ identitas similitudo ꝛ equalitas personarū sit aliquid ab eis distinctum. quare ꝛc. ¶ Ex predictis infero corollarie. ꝙ consimiliter est ad q̄stionem istā respōdendum: qua videlicet querit̄ de relationibus cōmunib⁹: sicut ad illā q̄ queritur de relationibus originis: videliceꝫ an sint relationes reales in diuinis. ¶ Hoc apparet. qꝛ vt dictum est tam iste relationes originis q̄ alie cōmunes sunt relationes reales in diuinis ꝛ etiam in creaturis: intelligendo per relatiōes reales ipā relata extrema realia: non auteꝫ intelligendo per eas aliqua ab ipsis relatis distincta. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē trigesimamsecundam in qua magister incidentaliter inquirit primo an pater ꝛ filius diligant se spiritu sancto: Secundo an pater sit sapiēs sapientia genita: Quero de istis duobus. Et primo de primo: videlicet vtrum pater ꝛ filius diligāt se spiritu sancto. ¶ Et videtur ꝙ sic per magistrum in littera. ꝛ ꝓbat̄. quia pater ꝛ filius diligunt se amore: sed spiritus sanctus est amor. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia nulla persona diligit se nec alteram nec etiam aliquam reꝫ creatam per aliquid a seipsa distinctum. sed constat ꝙ spiritus sanctus est a patre ꝛ a filio realiter distinctus. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim arguam contra vnum dicendi modum. Secundo dicaꝫ aliter ad questitum.

Quantum ad primum aliqui dicunt ꝙ ista propositio pater ꝛ filius diligunt se ꝛ alia spū sancto / est vera in hoc sensu / pater ꝛ filius spirant amoreꝫ. potest enim aliquid denominari ab illo qḋ procedit ab eo: sicut arbor dicitur florere floribus ab eō procedentibus: sed spiritus sanctus qui est amor procedit a filio ꝛ a patre. ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯ istū modum dicendi arguit̄ dupliciter. Primo. qꝛ si diligere secundum ꝙ sumitur notionaliter in proposito / esset idē totaliter qḋ spirare / nō magis esset concedenda ista / pater et filius diligunt se spiritu sancto: q̄ ista / pater ꝛ filius spirant se spiritu sancto. sed constat ꝙ ista secunda non est vera sed falsa. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia pater diligit filium spiritu sancto. sed ꝯstat ꝙ pr̄ nō dicitur spirare filiū ipm̄ spū sancto. ergo patrem spiritu sancto diligere non est ideꝫ qḋ patrem amorem spirare. ¶ Confirmatur. quia etiā ista est vera: filius diligit patrem ꝛ seipsum spiritu sancto: cum tamen sit falsum dicere ꝙ filius spiret patrem ꝛ seipsum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi supposita conclusione predicta: videlicet ꝙ sit vera propositio sic pradicta: est sciendu ꝫ ꝙ patrem ꝛ filium diligere se spiritu sancto potest intelligi quadrupliciter. Vno modo ꝙ diligunt seipsos spiritu sancto causaliter: sic intelligendo ꝙ spiritus sanctus sit causa dilectiōis qua pater ꝛ filius se formaliter diligunt. Alio modo formaliter ꝛ hoc proprie vel appropriate ꝛ quarto modo consequenter siue consecutiue per modum signi dilectiōis seu termini. ¶ Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ ista propositio pater ꝛ filius diligūt se spiritu s. non est vera vt diligere accipitur personaliter pro spirare. ¶ Hec apparet. quoniam licet pater ꝛ filius spirent spiritum sanctum / non tamen spirāt seipsos: cum inter spirans ꝛ spiratum sit realis distinctio. non spirant etiaꝫ spiritu sancto in ablatiuo: sed spiritum sanctum in accusatiuo. ģ diligere in ꝓpositione p̄dicta nō accipit̄ ꝑsonalr̄ ꝫ eēntialr̄. ¶ Scḋa ꝯclusio ē ꝙ ista ꝓpō pr̄ ꝛ fili⁹ diligūt se spū sctō / nō ē vera causalr̄

nec formaliter proprie. ¶ Hec apparet. qm̄ pater ⁊ filiꝰ non diligunt se formaliter nisi actu dilectiōis. ſ3 nec spiritus sanctus est causa actus dilectionis qua pater ⁊ filius se diligunt: nec alicuiꝰ q̄ð sit in eis: sed magis econuerso ipse sanctus spiritus actum dilectionis quo diligit formaliter habet a patre ⁊ a filio originalit̄. nec spiritus sanctus est ꝓprie dilectionis actus quo se formaliter diligūt pater ⁊ filiꝰ: cū huiusmodi actus sit cōmunis ꝑsonis omnibus ⁊ ab eis totaliter indistinctus: spiritus sanctus autem sit a patre ⁊ a filio realiter distinctus. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ ista propositio sepe dicta est vera tertio modo vȝ formaliter ⁊ appropriate. ¶ Hec apparet. qm̄ constat ꝙ quelibet diuina ꝑsona diligit se ⁊ alia formaliter dilectione. ſ3 spiritꝰ sanctus est dilectio nō proprie sed appropriate: modo quo filius dicitur sapientia ⁊ pater potentia: ergo ita est vera ista / pater ⁊ filius diligunt se vel alia spiritu sancto: sicut ista / pater ⁊ spiritus itelligūt filio. q̄re ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est. ꝙ ista propositio pater ⁊ filiꝰ diligunt se spiritu sancto / est vera etiā quarto modo: videlicet cōsequenter siue consecutiue: vȝ q: spiritꝰ sanctꝰ sequens patrem ⁊ filium est signum mutue dilectionis ipsorū. ¶ Hec apparet. qm̄ sicut effectus cōmunis aliquarum plurium causarum ad eum concurrentium est signum nexus ⁊ concursus ipsarum: ita ⁊ spūs sanctus cū sit a patre ⁊ a filio ꝓductus dicit̄ vtriusq̄ nexus ⁊ signum ꝑfectiōis: cū semꝑ ꝑfectio ꝓducentis resplēdeat in producto. est etiā signū mutue dilectionis ipsorum ꝓ quanto voluntas est eius spiratiuum principium: sicut ⁊ memoria est principium verbi generatiuum sane hoc intelligēdo: mō vȝ quo hoc debere itelligi in dist. sexta fuit superius declaratū. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnē in pricipio apparet solutio ex p̄dictis. qm̄ licet vna persona non sit idem realiter cū altera: sed ab ea realiter sit distincta: omnes tamen sunt vna dilectio spiritu sancto non ꝓpria sed appropriata. ꝓpter q̄ð vt dictum est conceditur ⁊ admittitur propositio supradicta. quare ⁊c.

Secundo quero de secundo videlicet vtrum pater sit sapiens sapiētia genita. ¶ Et videt̄ ꝙ sic. q: pater est sapiēs sapiētia: sed filius genitus est appropriate sapientia. ergo ⁊c. ¶ Contra. q: sapientia diuina nō est gñans nec genita: sed pater est sapiēs tali diuina sapiētia: q̄ videlicet nec est producens nec ꝓducta: ergo nō est verū dicere ipsum esse sapientē sapiētia genita nec ꝓducta. ¶ Responsio. vbi ꝓcedendo consimiliter sicut in alia q̄stione primo excludam vnam opinionem. Secūdo dicā aliter ad questionem.

Quantum ad primum: opinio excludē da est cuiusdā dicentis primo ꝙ pater est sapiēs sapientia ingenita in sensu cōpositiōis ⁊ sapiētia genita i sensu diuisionis. Scdo ꝙ filius est sapiēs sapientia ingenita in sensu diuisionis ⁊ sapiētia genita in sensu compositionis. ¶ Vtrūq̄ istorum ꝓbat. Ad cuius euidentiam dicit: ꝙ patrē vel filium esse sapientem sapientia genita vel ingenita in sensu ꝯpositionis / est intelligendū eiꝰ sapiētiā qua est sapiens esse in ipso genitā siue ꝑ gñatione habitam: vel non genitam si dicatur sapiens sapiētia ingenita. Esse autem sapientē sapiētia genita i sensu diuisionis est eius sapientiam esse nō in eo sed i alio genitam siue ꝑ generationem acceptam. ¶ Ex hoc apparet primum. qm̄ constat ꝙ sapientia patris nō est genita in ipso sed igenita: cū nihil i patre sit genitū. ſ3 licȝ sapiētia i patre sit ingenita est tamē i filio genita. q̄cq̄d enim habet filius / ꝑ generationem accepit. ꝙ hec est vera in sensu compositiōis / pater est sapiens sapientia ingenita: ⁊ ista in sensu diuisiōis / pater est sapiens sapientia genita. quare ⁊c. ¶ Scđm vȝ ꝙ filius sit sapiēs sapientia ingenita in sensu diuisionis / ⁊ sapientia genita in sensu compositionis / probatur ex eodem. qm̄ constat ꝙ sapientia filij est ingenita nō in filio: sed in patre ipso ergo ⁊c. ¶ Contrā istum modum dicēdi arguo. qm̄ non magis sapientia diuina q̄ essentia est generans nec genita. sed constat ex determinatione ecclesie ꝙ cum diuina essentia nō sit generans nec genita / omnis ꝓpositio est falsa in qua immediate de ipa generans vel genita p̄dicatur. Dico autem immediate: q: licet essentia non sit generans nec genita / est tamē ⁊ vere dicitur res que est generans ⁊ alia que est genita ⁊ alia que est spirata cum sit omnis persona diuina. ergo ⁊ de sapientia cōsimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q: non magis aliqua ꝑsona potest dici sapiens sapiētia genita q̄ sapientia generante vel sapientia spirante vel spirata: cum nec magis sapiētia sicut nec essentia sit genita q̄ generans vel spirans vel spirata. sed cōstat ꝙ ista ꝓpositio pater vel filius vel spūs sanctus est sapiens sapiētia generante vel spirante vel spirata / nō est vera nec reperitur in scriptura nec in sanctorum doctrina. ꝙ ⁊c. ¶ Nec valet illud quod arguitur quando dicitur ꝙ diuina sapientia licet sit in p̄re ingenita ē tñ i filio genita hec enī ꝓpō nō est vera. qm̄ oē genitū a gñante realiter est distinctum: sed essentia filij nō est distincta realiter a patre: immo est totaliter idem cū eo licet filius a patre realiter sit distinctus: ergo nec sapientia magis q̄ essentia patris est generans nec sapiētia filij generata. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia eadem numero ⁊ vnica essentia est omnium personarum: ergo si ipa vt est in vna persona est producēs / ⁊ vt in alia est ꝓducta / sequit̄ ꝙ vna ⁊ eadem res est ꝓducens ⁊ producta: nec ꝓducens distinguitur a producto realiter. q̄ð est falsum. quare ⁊c. ¶ Et quando dicitur ꝙ quicquid habet filius habet ꝑ generationem: Dico ꝙ hec est vera intelligendo ꝑ eam ꝙ filius ipe est generatus: non autem intelligēdo ꝙ filius habeat aliqua plura in re extra distincta que omnia sint generata: nec etiaȝ intelligēdo ꝙ omne illud quod est filiꝰ sit generatum. est enim diuina essentia que nec est generās nec genita nec spirata. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ad quæsitum est aliter respondendum / licet appareat ex precedentibus quid dicendum pono tamen ad maiorem euidentiam quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ ista ꝓpositio / deus vel quelibet diuina persona est sapiens sapientia ingenita / est vera ⁊ catholice cōcedēda. ¶ Hec apparet. quia constat ꝙ hec est vera: quelibet persona diuina vel deus est sapiēs sapiētia: ⁊ ista / sapiētia qua deus est sapiens est ingenita. nec enim est producēs nec producta. omne autem non producens nec productum est ingenitum. ergo ⁊ ista / quelibet persona diuina vel deus est sapiens sapientia ingenita / est vera ⁊ catholice concedenda. ¶ Confirmatur. quia non minus est vera propositio p̄dicta q̄ ista: quelibet persona diuia est deꝰ deitate ingenita. sed constat ꝙ ista est vera. tam pater enim q̄ filius q̄ sanctus spiritus est deus eadem numero deitate ingenita: cum non sit producens nec producta. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ ista propositio nō est vera: aliqua persona diuina vel deus est sapiēs sapientia genita. ¶ Hec sequitur ex predicta. quoniā ista propositio / pater vel filius vel spiritus sanctus est sapiens sapientia genita / infert istam / sapiētia diuina est

genita. sed hec est falsa. non enim est ꝓducens nec ꝓducta vt dictum est: sicut nec essentia. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut sapiētia genita supponit ꝓ essentia: aut ꝓ persona. si pro essentia / falsa est: cum essentia vt dictum est nec sit ꝓducēs nec ꝓducta: nec per consequens genita. si ꝓ persona / nec pater potest dici sapiētia genita sic accepta magis ꝙ̄ filius: nec sapientia videtur posse magis ꝙ̄ essentia supponere pro persona. essentia autem nō inuenitur supponere ꝓ persona: alias nō negaretur ista ꝓpositio / essentia producitur ⁊ producit. q̄re ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ ista propositio / pater ⁊ quelibet alia persona diuina est sapiens sapientia que est res genita est vera. ¶ Hec est euidens. qꝛ diuina sapientia qua est sapiens quelibet diuina persona est filius genitus. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ diuina sapientia qua est sapiens omnis diuina ꝑsona est ipsa diuina essentia: sed diuina essentia est res genita: cū sit quelibet persona diuina. ꝙ̄ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio ē. ꝙ similiter hec est vera: quelibet diuina ꝑsona est sapiēs sapientia que ē res generans ⁊ spirata. ¶ Hec ē euidens cōsimiliter vt p̄cedēs: vel quia diuina sapientia est omnia diuina persona: ⁊ per consequens pater generans: ⁊ spiritus sanctus spiratus: sicut filius generatus. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus ꝓprie potest dici deus ⁊ quelibet personarum sapiēs sapiētia q̄ est res generans ⁊ spirās genita ⁊ spirata ꝙ̄ dicatur deus deitate que est res generans ⁊ spirans genita ⁊ spirata. sed constat ꝙ secūda ꝓpositio est vera. licet enim diuina essentia nō sit generās nec spirans nec genita nec spirata / est tamen pater qui generat / filius qui generatur / ⁊ sanctus spiritus qui spiratur. vt habetur extra de summa trini. ⁊ fi. ca. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum est ꝙ licet filius sit appropriate sapientia nō tamē dicitur sapientia genita: cū sapientia non sit genita vt dictum est supra. quare ⁊c.

Circa distinctionē trigesimātertiam in qua magister determinat de comparatione ꝓprietatum ad personas ⁊ ad essentiam: q̄ro primo. vtrum ꝓprietates personales diuine sint formaliter infinite. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne non finitum est formaliter infinitū: sicut omne nō visibile est inuisibile. sed proprietates personales diuine non sunt finite: immo sunt nō finite: cum sint a diuina essentia indistincte totaliter ī re extra: vt probatum est supra in dist. secūda. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ omē formaliter infinitum est ī qualibet personarum: sed nulla proprietas ꝑsonalis est in omnibus personis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram qd est aliquid esse formaliter īfinitum. Secūdo dicam ad quesitum. Tertio excludam circa dicta quoddam dubium.

Quantum ad primum dicitur ab aliquibus ꝙ aliud est aliquid esse formaliter seu intrinsece et aliud idētice infinitum. cum enim infinitas sit quidē gradus quidditatis: sicut ⁊ finitas alius ipsi oppositus: per consequēs illud est formaliter infinitum cuius ista infinitas est gradus: sicut econtrario illud est finitum qđ habet finitatem vt proprium gradum suum. tam finitas enim a re cuius est ꝙ̄ infinitas ab illa cuius est distinguitur in re extra non vt formalitas seu quidditas a quidditate: sed vt grad⁹ a sua ꝓpria quidditate. Esse ergo formaliter infinitum vt dicunt ē habere infinitatē vt ꝓprium gradum suū. Esse autem idētice infinitum est esse idem cum quidditate cuius est huiusmodi infinitas. Ex quo sequitur ꝙ omnis quidditas cuius modus seu gradus proprius est infinitas est formaliter īfinita. oīs autem illa cuius modus seu gradus non est huiusmodi infinitas: sed est idem realiter ⁊ identice cum formalit̄ infinito: vel cum quidditate cuius gradus est īfinitas est identice infinita. ¶ Sed ista opinio deficit: qꝛ falsum fundamētū accipit quando dicit finitatem ⁊ īfinitatem esse aliqua positiua distincta ab eis quorum esse dicuntur aliqualiter ī re extra. ¶ Hoc siquidem simpliciter est falsum vt in quadam questiōe superius ⁊ ī quodā Quolibet prolixius ē ostēsum. vt enim ibi est probatum oē finitum ꝑ seipsum ⁊ per suam rationem propriam que est illud quod est nō per aliquid sibi additum est finitū. ⁊ similiter nihil dicitur esse īfinitum ꝑ aliquid sibi additum positiuum: qꝛ alias deus nō posset dici infinitus: cum nō sit ī deo formaliter aliquid a se quomodocūq̄ ī re extra distinctum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si esse formalit̄ infinitum est perfectionis seu arguit perfectionem ī eo qđ sic dicitur īfinitum: cum perfectiori modo sit tale qđ est seipso tale ꝙ̄ qđ est tale aliquo sibi apposito mediante: per cōsequēs deus ipse nō est ponēdus esse per aliqđ a se distinctum sibi additum infinitus: sed tātummodo semetipso omni alio circūscripto. quare ⁊c. ¶ Quia tamē cōtra opinionem istam est argutum prolixi⁹ vbi supra: ideo ea hic omissa dico aliter conformiter supradictis.

Ad cuius euidentiam pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ īfinitum sumptum formalit̄ nō dicit aliquid ī re extra. ¶ Hec probatur. qm̄ nec priuatio nec negatio vt ab ipsa priuatiōe distincta est aliquid in re extra: sed īfinitū vt formalit̄ sumptū non dicit aliquid positiuum: sed tātummodo negatiuum. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. Minor vero ꝙ īfinitum formalit̄ sumptum dicat negationem / apparet. qm̄ in hoc differt priuatio ⁊ negatio: qꝛ subiectum dicit̄ priuatum vt ad aliquid quo caret ipsi possibile comparatum. negari autem dicitur ab aliquo qđ nec est necesse potest in ipso: sicut bōū negari ab angelo. sed īfinitū de quocūq̄ dictū est tale. est enim infinitum carens finitate: sicut inuisibile visibilitate. sed sicut nihil est inuisibile nisi cui repugnat videri: ita nec infinitum nisi cui finitas est repugnans. ergo ⁊c. ¶ Sed ad hoc respondetur ꝙ licet infinitum vt formaliter sumptum ⁊ vltimate dicat finitatis negationem sicut ⁊ similia similitudinis relationem: tamen vt formaliter ⁊ primarie acceptum dicit aliquid positiuum / puta deitatis de qua dicitur gradum aliquē quātitatis ꝑfectionalē: sicut similia ī albedine dicūt albedinem isto modo vel primo: cum nō sint similia vltimo similitudine nisi qꝛ primo sunt similia in albedine. ¶ Contra. qm̄ sicut inuisibile preter negationem visibilitatis illud p̄cise dicit qđ est ratio repugnantie ne videri possit: ita ⁊ infinitum vltra finitatis negationem illud quo alicui repugnat finitas: ratione cuius repugnantie de ipso dicatur infinitum. sed sola deitas omni ab ea alio circumscripto est cui repugnat finitas. nō enim finitas ipsi repugnat sicut nec visibilitas vel corruptibilitas vel materialitas propter aliquid ab ea distinctum: ergo infinitum vltra deum de quo dicitur non dicit aliquid positiuum. ¶ Minor probatur. quia eo repugnat deo finitas quo deus ipse vltra omnem proportionem excedit omne possibile finitum ⁊ quo est impossibile ipsum esse finitum: sed deus ratione sue deitatis excedit improportionabiliter omne possibile finitum: nec est possibile immo simpliciter impossibile ipsum esse finitum. ipse enim ex seipso non ex aliquo sibi extrinseco ab eo

distincto est perfectissimus. ergo non magis infinitum de deo dictū ꝙ inuisibile vel incorruptibile dicit̄ ī re eē aliquid positiuum ab eo distinctum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. q2 perfectius est illud cui ratione sui repugnat omnis imperfectio ꝛ limitatio ꝙ illud cui ex se nō repugnat: sed ratione alicuius ipsi extrinseci in eo intrinsece non inclusi. sed nō est necesse potest aliquid positiuū qd possit esse perfectius deitate: ergo si deitas ex se ipsa nō excedit omne finitum nec ipsi repugnat: sed ratione alicuius alteri⁹ in ipsa intrinsece non inclusi: nec illi ex se poterit repugnare: nec per consequens poterit poni ratio ꝓpter quā finitas ꝛ omīs limitatio repugnat deo per illud eī cui imperfectio ꝛ limitatio non repugnat nō potest alicui repugnare. ergo ꝛc. ¶ Exemplum etiaȝ qd adducunt p̄dicto modo respondentes de albedine ꝛ de similitudine/est ad ꝓpositū ꝛ contra intentum eoꝝ. qm̄ sicut inter albedinem ꝛ similitudinem non est aliqd medium in re extra ꝑ qd alba dicantur similia: ita nec inter deitatem ꝛ infinitatē hoc est finitatis negationē est aliquid in re extra/ratione cuius de⁹ dicatur esse formaliter infinitus: ergo sicut duo alba dicuntur similia scdꝫ eos fundamētaliter ꝛ primo albedine: formaliter autē vltimo similitudine: ita ꝛ de deo ꝛ de infinitate in ꝓposito est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio ē. ꝙ infinitum sumptum fundamentaliter non est aliquid nec potest esse nisi sola quidditas deitatis. ¶ Hec apparet ꝛ sequitur ex p̄dictis. qm̄ sicut illud solum est inuisibile qd nō potest videri: incorruptibile cui repugnat corrūpi: ita ꝛ illud solum dicit̄ fundamentaliter infinitū ꝑ se ipsum qd ex seipso nō ex aliquo alio est impossibile finitum seu limitatū esse: sed solus deus ratione sue diuinitatis non ratione alicuius gradus ab eo distincti vt imaginantur alij est qd est impossibile esse finitum seu limitatū. ergo ꝛc. ¶ Prima pars minoris vȝ ꝙ nulli alteri a deo repugnet finitas/est euidēs: cū qdlibet aliud sit finitum. ¶ Secunda vȝ ꝙ deo repugnet seipso non aliq̄ alio mediāte/est ꝓbata in ꝯclusione alia p̄cedēti. ¶ Ex p̄dictis potest inferri corollarie: ꝙ infinitum dictum de deo nec p̄dicat de ipso: nec supponit in eo aliquid distinctum in re extra ab ipso. ¶ Hoc apparet. qm̄ aut accipitur infinitū formaliter ꝓ finitatis negatione: vel fundamētaliter pro eo cui repugnat finitas o ipsa negata. Si primo modo ꝯstat ꝙ nō est aliquid in re extra: sicut nec aliqua alia negatio vt dicit prima ꝯclusio. Si scd̄o modo: vt sic infinitū nō potest esse aliquid nisi deus cui soli ꝛ seipso repugnat omnis finitas ꝛ limitatio vt dicit secūda conclusio. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ aliquid eē formaliter infinitum non est ipsum esse aliquo informatuȝ nec alicui a se aliquo modo distincto coniunctū. ¶ Hec apparet ex predictis. qm̄ nihil est infinitum formaliter nisi infinitate: sed infinitas non est aliquid positiuū ī re extra distinctū ab illo qd d̄r infinitū. qm̄ aut infinitas sumitur formaliter: ꝛ sic cum sit negatio pura nō est aliqd in re extra: aut fundamētaliter: vȝ ꝓ illo cui repugnat finitas sibi opposita affirmatio: ꝛ vt sic nō ē aliqd distinctum ab illo re que d̄r infinita. sed constat ꝙ nec aliquid pōt sibi ipsi coniūgi realiter nec a se informari nec alij negatiōi nec priuationi vniri. ꝗ sequitur ꝓpositum: vȝ ꝙ esse formaliter infinitū nō ē ipm̄ esse aliquo īformatū nec alicui positiuo a se aliquo modo distincto coniūctū. ¶ Confirmatur. q2 aut per esse formaliter infinitum intelligis ipsum infinitum qd sumptū formaliter p̄dicat̄: aut illud ens de quo infinitū huiusmodi p̄dicatur. Si p̄mō modo/tale infinitum nō est aliquid in re extra: cū sit negatio pura: nec ꝑ consequens potest vniri alicui in re extra formaliter. Si secūdo modo illud quod sic dicit̄ infinitū vȝ deus ipse nullo alio ā seipso est formaliter infinitus vt probatum est superius. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis apparet falsitas opinionis p̄dicte/dicentiū ꝙ eē formaliter infinitum est habere infinitatē vt ꝓpriū ꝛ intrinsecum suum gradum. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est. ꝙ ꝓprie loquendo nihil in re extra potest dici formaliter infinitū. large tn̄ ꝛ vt cōmuniter accipitur/illud esse dicitur formaliter infinitum cui repugnat omnis finitas seu limitatio. ¶ Hec apparet. Primo quātum ad primam eius partem. qm̄ vt dictum est supra/infinitas formaliter accepta nō est nisi negatio pura: sed negatio non est aliquid in re extra. ergo ꝛc. ¶ Secūda pars apparet. qm̄ sicut illud dicit̄ esse formaliter inuisibile cui repugnat videri: ita etiam formaliter infinitum vt dicit̄ de aliquo existente in re extra/nō est aliud ꝙ esse ens cui omnis finitas seu limitatio est repugnans. ¶ Confirmatur. q2 cum dicit̄ ꝙ deus formaliter est infinitus. aut intelligitur ꝙ deus ipse sit infinitus vt infinitū sumitur formaliter ꝓ negatiōe finitatis: aut ꝙ est ens cui repugnat finitas. Sȝ primū nō potest dici: q2 vt sic ꝓpositio non ē vera. nec enim de⁹ dicitur formaliter esse nihil sed infinitum vt sic sumptū nō dicit aliquid in re extra. ergo relinquitur scd̄m qd est propositum: vȝ ꝙ aliquid in re extra esse formaliter infinitum non est aliud ꝙ esse ens cui finitas est repugnās. Unde sicut alal formalit̄ esse cecum nō est ipsum esse cecum sumptum formaliter ꝓ suo principali significato: vȝ pro cecitate: cum talis non sit aliquid in re extra: sed est ipsum esse ens videre non valens: ita consimiliter suo modo in proposito est dicendum. ¶ Ex p̄dictis apparet ꝙ nulla est illa distinctio qua distinguitur ab aliquibus inter esse formaliter ꝛ esse identice infinitū. nō magis eī oportet distingui īter esse formaliter ꝛ esse identice infinitū ꝙ inter eē formaliter ꝛ idētice inuisibile. vnde sicut oē qd dicitur inuisibile in re extra existens/est vniformiter inuisibile quia vȝ non potest videri: ita ꝛ oē nō finitum est vniformiter infinitum. sicut eī nullum ens inuisibile est inuisibile propter aliquid positiuum ipsi additū: ita nec infinitum d̄r aliquid nisi tm̄modo ꝓpter seipsum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. q2 sicut se habet non angelus vel non asinus ꝛ nō aliquid quodcūqꝫ ab hoīe ad ipsum hominem de quo dicitur: ita et infinitum ad deum. ¶ Hoc apparet. quia sicut homo dicitur non angelus nec quodcunqꝫ aliud ab ipso: ita ꝛ deum dicere infinitum non est aliud ꝙ ipsum dicere non posse esse hominem nec angelum nec aliquod aliud possibile ens finitum: ergo non magis distinguendum est inter aliquid positiuum esse formaliter et identice infinitum ꝙ inter hominem ꝛ aliud quodcunqꝫ esse non angelum ꝛ non quodcunqꝫ aliud a se formaliter ꝛ identice. ¶ Consequentia est euidens. quoniam sicut nullum ens creatum aliud ab angelo dicitur non angelus ꝛ non quodcunqꝫ aliud a se ipso nisi quia seipso est distinctum ab eo: ita nec aliquid positiuum dicitur infinitum nisi quia ab omni finito possibili seipso est distinctum. ergo omne positiuū quod dicitur infinitum est vniformiter īfinitum: vȝ q2 seipso ab omni finito formaliter est distinctum. quare ꝛc. ¶ Sed licet inter infinitum formaliter ꝛ identice nō sit distinguēdū: posset tamen distingui inter infinitum vt quidditatiue ꝛ inter ipsum vt denominatiue acceptum. infinitum enim vt quidditatiue sumptum est nihil: quia negatio finitatis. vt autem denominatiue acceptum est omne illud in re extra positū cui repugnat finitas quā negat infinitas. vnde illud est infinitum denominatiue de quo dicitur infinitum quidditatiue non vt pro seipso cum sit nihil: sed vt pro eo de quo d̄r supponens. ¶ Confirmat̄. quia cum d̄r ꝙ diuina essentia est formalit̄ īfinita nō aūt relatio origīs nisi q2 ē cū ipa eēntia realr̄ eadē

aut hoc intelligit esse verum pro tanto qz diuina essentia est infinita infinitate ipsi vnita vt intrinseco ei⁹ gradu. non autez sic relatio est infinita. aut qz essentie ex se repugnat omnis finitas nō aūt relationi nisi ppter essentiam. Sed nō potest poni primū ppter duo. ¶ Primo. qz illud non ē verum vt superi⁹ est probatū. Secūdo. qz esto q̄ esset verū / ex hoc nō sequeret̄ ppositū: vcz q̄ magis formaliter esset infinita essentia q̄ relatio ipsa. qm̄ cuz relatio sit essentie ⁊ ab ipsa ac eius infinitate cui est etiam vnita realiter indistincta: p ɔn̄s non magis essentia erit infinitate hmōi formalit̄ infinita q̄ relatio ipsa: ⁊ maxime cū etiā secundum ponentes hmōi infinitatē infinitas sit essentie extrinseca: nec p ɔn̄s ppter ipsam essentia possit dici infinita nisi quia realiter ⁊ identice ipsi vnita. quare ⁊c. ¶ Nec potest poni etiam secūdum vcz qz essentie repugnat omnis finitas nō aūt relationi qz hoc est falsum. qd̄ enī nō potest esse aliquod ens creatum: nec potest esse aliquid limitatum. sed nulla relatio originis potest esse aliquod ens creatuz siue sit ab essentia indistincta totaliter siue distincta aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respō-dendum ad quesitum d̄r ab eisdem quorum opinio est exclusa in articulo precedenti / q̄ licet relationes originis sint infinite negatiue hoc est nō finite: positiue tamen nec sunt infinite formaliter: nec finite. nec sequitur si sunt non finite q̄ sint infinite. qz nec finitum ⁊ infinitū sunt immediata nisi vt ad ens aliquod determinatū qd̄ habet aliquem pfectionis vel imperfectionis graduz tm̄ modo comparata. relationes aūt originis nec sunt pfecte: nec p ɔn̄s infinite: nec imperfecte: nec p consequēs finite. ¶ Pro ista opinione arguit̄. Et primo q̄ relationes hmōi non sint finite: qz nihil imperfectū formalit̄ est deus realiter. sed quelibet relatio originis est deus realiter: ergo non est imperfecta formaliter nec p ɔn̄s finita: cum omne finitū sit formaliter impfectū. ¶ Confirmatur. qz formaliter infinitū nō pōt esse idē cū aliquo formaliter finito: sed diuina essentia q̄ est formalit̄ infinita est idē realiter cū omnib⁹ relationib⁹ originis. ergo ⁊c. ¶ Scdō arguitur q̄ non sint formaliter infinite. Primo. qz oē formaliter infinitū est pfectio simpliciter sed nulla relatio originis est pfectio simpliciter. qz si sic nulla psona esset pfecta simplicit̄ ⁊ totaliter: cū nō in q̄libet immo nec in aliqua sit quelibet relatio originis. g̊ ⁊c. ¶ Scdō. qz nulla vna potētia potest habere plura obiecta adequata: sed oē infinitū est obiectū intellectiue ⁊ volitiue potētie adequatū: g̊ nō possunt esse plura infinita. sed plura vtiq̄ essent: si relationes infinite existerent: cū relationes ipse inter se realiter sint distincte. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qz plura infinita sunt meliora altero eoꝝ tm̄modo p se sumpto: sed oēs tres psone simul sumpte nō sunt meliores seu pfectiores q̄ vnica p se tm̄. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qz quorūcūq̄ infinitoꝝ in diuinis vnū p̄dicat̄ de altero in abstracto. sed nulla relatio originis p̄dicat̄ de alia isto modo. nec enī paternitas est filiatio nec passiua spiratio. ergo ⁊c. ¶ Sed ista opinio nō pōt stare. qz accipit falsum ⁊ oīno irrationabile fundamētū vcz q̄ finitū ⁊ infinitū sunt aliqua positiue distincta ab illis de quibus dicunt̄. hoc enī non est verum vt dictum est. sicut enī de⁹ eo dicit̄ infinitus quo ab omni finito īproportionabilit̄ est distinctus: ita ⁊ quodcunq̄ ab ipso aliud p illud est finitum p qd̄ ab ipso deo īproportionabiliter est excessum: sed omne aliud a deo īproportionabilit̄ excedit̄ ab eo quocunq̄ alio circūscripto: ⁊ de⁹ ipm̄ excedit improportionabiliter similit̄ per seipsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia qd̄ potest esse ⁊ est tale seipso nō debz nec pōt poni eē tale aliquo sibi apposito mediā-te. sed omne ens creatū potest poni ⁊ est finitū seipso: cū sit finitū omni alio a se circūscripto. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis apparet falsum esse ⁊ impossibile illud qd̄ accipit opinio ista: vcz q̄ relatiōes originis n̄ sūt positiue īfinite formalit̄ nec finite. qm̄ aut finitū ⁊ īfinitū accipiūt̄ fundamētaliter p rebus extra de quibus dicunt̄ ⁊ pro quibus supponūt: aut formaliter pro seipsis. Si primo modo: sic finitū ⁊ īfinitū nō dicūt aliud q̄ creatū ⁊ increatum. qz nec ens creatum est finitum nec increatū infinitū fundamētaliter nisi tm̄modo semetipso. ergo dicere q̄ est aliquid in re extra qd̄ nec est finitum nec infinituz formalit̄ nō ē aliud q̄ dicere q̄ est aliquid puta relatio originis que nec est creata: nec increata: nec de⁹: nec nō de⁹: qd̄ est abominabile ⁊ absurdū. Si aūt infinitū accipiatur secundo modo vcz formaliter p seipso: qz finitū nō accipitur formaliter aliter q̄ fundamentaliter: cum suum significatū sit quōcūq̄ accipiat̄ qd̄libet ens creatū: tūc finitū ⁊ infinitū vt sic sumptū opponunt̄ nō ɔtrarie nec priuatiue: sed ɔtradictorie: sicut hō ⁊ nō hō / ens creatū ⁊ nō ens creatū. sed cōstat q̄ de quocūq̄ verificatur necessario ⁊ conceditur alterum cuiuscūq̄ cōtradictionis extremū: ergo ⁊ finitū vel īfinitū vt sic acceptū quare ⁊c. ¶ Assumptū vcz q̄ finitū ⁊ infinitū formalit̄ sumptū nō opponant̄ ɔtrarie / appet. qz infinitum vt sic sumptū est mera negatio finiti ⁊ non est in re eē aliquid positiuū: sz oīa ɔtrarie opposita sunt positiua. ergo ⁊c. ¶ Qz etiā non opponant̄ priuatiue / pbat̄. qm̄ negatio affirmationis impossibilis ⁊ ipsa affirmatio non opponuntur priuatiue sed contradictorie. ¶ Hec appet. per hoc enī differt oppositio ɔtradictoria a priuatiua: quia priuatio que est alterū extremuz oppositionis priuatiue est negatio affirmationis: puta habit⁹ possibil̄ absolute subiecto: sicut se hʒ vis⁹ ⁊ cecitas dicta de aīali. negatio aūt que est extremū ɔtradictorie oppositionis respicit affirmationem impossibilem simpliciter ⁊ totaliter subiecto cuicūq̄ de quo d̄r ipsa negatio. sed sic est in proposito de finito ⁊ de infinito vt formaliter sumpto: videlicet q̄ finitū p infinitū negatū est īpossibile simpliciter oī illi de q̄ d̄r īfinitū: sicut hō cuicūq̄ qd̄ est nō homo ergo ⁊c. ¶ Ex hoc appet q̄ cū inter ɔtradictiōis extrema nullū sit nec esse possit medium de quo non dicatur alterū extremoꝝ: ⁊ finitū ⁊ īfinitū sint ɔtradictoria realiter licet videant̄ esse priuatiue opposita vocalit̄: q̄ oē illud quod negatur esse formalit̄ infinitū hʒ eē eo ipo finitū: sicut oē qd̄ non est non hō est necessario hō: ⁊ econuerso nihil potest esse infinitū nisi non finitū: ⁊ oē nō finitū est necessario infinitū: qz nec īfinitū vt formalit̄ sumptū est aliud q̄ non finitū: cū nō sit nisi pura finitatis negatio vt dictū est supra. g̊ ⁊c. ¶ Et qm̄ dicit opinio supradicta q̄ finitū ⁊ infinitū nō sunt immediate opposita nisi vt ad ens aliqd̄ hn̄s aliquē pfectiōis vel impfectiōis gradū tm̄modo compata: hoc dictum dupliciter deficit. Primo. qz supponit falsū. Scdō. qz esto q̄ hmōi suppositū esset verum ex hoc nō haberet̄ intentuz. ¶ Primum appet. qm̄ supponit q̄ grad⁹ pfectionis ⁊ imperfectionis sint aliqua ei opposita q̄ dicunt̄ imperfecta formaliter ⁊ perfecta ⁊ ab eis distincta aliqualiter ī re eē. hoc autem est falsum. nō enī de⁹ est pfectus formaliter aliquo alio q̄ seipso: nec aliquid ab eo distinctum dicit̄ propter aliquid sibi appositū impfectū. nō enī homo est pfectior asino nec īpfectior āgelo nisi tm̄modo semetipso quia impossibile est hominem nō esse asino pfectiorem ⁊ angelo imperfectiorē. nō esset aūt impossibile si hominis pfectio vl' imperfectio esset gradus aliquis ipsi extrinsecus vt imaginatur ista opinio: cum talia gradus haberet vt nunc suppono / ab homine realiter distin-

guit ꝑ consequens posset ab eo ꝑ diuinam potentiã separari.ergo ⁊c. ¶ Secũdũ/vꝫ ꝙ ꝑdicto supposito licꝫ falso cõcesso adhuc nõ habeat intẽtũ ista opinio/vꝫ ꝙ aliqd posset esse qđ nec sit ĩfinitũ formalr nec finitũ/apparet.qꝛ licet perfectio ponat̃ aliqs gradus rei ꝑfecte nõ tamẽ imperfectio debet poni aliquis talis gradus. nihil eñ est formaliter imperfectũ:quia aliquo ĩformatum vel quia positiuũ aliquod sibi intrinsecũ habẽs fectũ.oẽ eñ positiuũ est aliquo modo ꝑfectũ:cũ cõcedatur esse bonũ.nõ videt̃ aũt rationabile ponere aliqd eẽ imꝑfectum propter aliquod bonum ipsi coniunctum.ergo si imperfectio ponatur aliqs talis gradus positiu⁹ erit aliquod bonũ:nec ꝑ ↄ̃ns propter ipsũ poterit aliqd dici imꝑfectũ formalit̃ sed ꝑfectũ.ergo imꝑfectio non põt dicere supra rem cuius est aliquid positiuum:sed tantũ modo negatiuũ/vꝫ ꝑfectionis remotionẽ siue negationem/ vt negatio distinguitur a priuatione que est negatio habitus possibilis subiecto ꝑuato.ex quo sequit̃ ꝙ perfectũ ⁊ imperfectũ nõ priuatiue sed contradictorie opponuntur:nec ꝑ consequẽs potest aliquid reperiri de quo istorum alterum non dicatur/imperfectũ vꝫ vel ꝑfectũ:⁊ per cõsequẽs finitũ vel infinitũ.quare ⁊c. ¶ Si tamẽ ista opinio ponẽs aliqd esse qđ nec infinitũ est formaliter nec finitũ/acciperet formaliter infinitũ vꝫ pro finitis negatione pura quã dicit/tunc sic loquẽdo de infinito cõcedo ꝙ nec relatio originis nec ipsa essentia est infinita formaliter nec finita:cũ infinitũ vt sic sumptũ non sit aliquid in re extra:⁊ ideo nulla res dicit̃ isto modo formaliter nec identice infinita:cum nulla res possit cum nihilo esse idem. ¶ Et ideo quantũ ad istum articulũ aliter est dicendũ. ¶ Ad cuius euidentiã est sciẽdum ꝙ cũ querit̃ an relationes originis sint formaliter infinite:aut per predicatũ qđ est infinituꝫ intelligit̃ aliquid positiuũ ab ipsis relationibus ⁊ a diuina essentia aliquo mõ in re extra distinctũ:aut intelligit̃ ꝑcise ipsa diuina essentia vt absolute sumpta que primo dicit̃ infinita:aut intelligit̃ tertio non aliqd positiuũ:sed sola negatio finitatis que potest supponere vel formaliter pro seipsa vel fundamẽtalit̃ pro quocũqȝ ente in quo nõ reperitur nec potest esse affirmatio sibi cõtradictorie opposita puta finitas ipsa. ¶ Primo mõ accipiendo infinitũ/querere an relatio originis sit formaliter infinita ẽ querere an sit a se ⁊ a diuina essentia distinctum aliqualiter in re extra. Secundo modo est querere an sit ipsa diuina essentia. Tertio aũt modo an de ipsa dicat̃ negatio finitatis vno modo istorum duorum modoꝝ:vel alio vꝫ vt supponit pro seipsa vel pro omni alio positiuo cui est impossibilis omnis finitas quã negat ipsa infinitas sic accepta.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cõclusiões.

¶ Prima est.ꝙ nec alia relatio originis in diuinis nec etiam ipsa diuina essentia est infinita formaliter nec identice/ accipiendo infinitũ primo modo. ¶ Hec probatur.quoniã nec diuina essentia nec aliqua relatio originis est formalit̃ aliquid in re extra nec ipsi ideꝫ qđ ab ipsa essentia ⁊ a relatione qualibet sit distinctum.sed infinitũ hoc modo sumptũ supponitur esse distinctum ab essentia ⁊ ab omnibus relationibus originis simul sumptis.ergo ⁊c. ¶ Maior est euidens.deus enim nõ est nisi vna essentia vꝫ deitas ⁊ tres res vꝫ tres ꝑsone.ergo nihil qđ ab oĩbus istis est distinctuꝫ formaliter est ĩ deo nec per consequens est identice deus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ nec deitas est nisi deitas ⁊ tres persone siue relationes originis:nec econuerso tres persone seu relationes originis sunt aliquid a seipsis distinctum nisi deitas ipsa tantuꝫ:supposito ꝙ deitas sit ab eis distincta in re extra vt dicunt aliq.qđ est falsum.ergo si infinitum ab istis oĩbus est distinctum/non potest dici de aliquo istorũ tantũ nec de oĩbus simul sumptis. ¶ Assumptum vꝫ ꝙ deitas non sit nisi deitas ⁊ quelibet relatio originis:nec econuerso ipse relationes seu persone sint nisi deitas/apparet:quia vt probatum est in precedentibus nec infinitas dei est aliquid in re extra distinctum a deo:nec finitas ab aliquo ente creato finito.itellect⁹ autẽ et alia dicta de ipso vt nunc suppono ex dictis in ꝑcedẽtib⁹ nõ dicũt aliqua ab ipsa deitate distincta.⁊ esto ꝙ dicerent adhuc haberetur propositũ/vꝫ ꝙ nihil existens in deo formaliter nec identice potest dici infinitum sumptũ pro gradu aliquo positiuo:cum tale sit impossibile ex ꝑdictis.vnde infinituꝫ sic sumptum vꝫ pro aliquo positiuo distincto in re extra aliquo modo a deo est impossibile.Ex quo potest argui ad propositum sic in forma:deus non est formaliter nec identice aliquod impossibile:sed infinitum predicto modo sumptum est impossibile.qđ apparet:quia ↄ̃stat ꝙ huiusmodi infinitum non potest esse extra deum:cũ nõ possit esse creabile nec creatum nec formaliter in deo:cum in eo nihil sit nec esse possit formaliter distinctum aliquo modo in re extra a personis siue a relationibus originis:cum nec alio a seipsis deus sit formalit̃ infinitus.quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur.qꝛ licet infinitum sumptũ pro aliquo positiuo distincto ab essentia sit possibilẽ immo necessarium:supposito ꝙ relatio originis ab essentia distinguat̃ formaliter in re extra:⁊ ecõuerso hoc supposito infinitũ distinctũ ab omnibus relationibus originis sit etiam necessarium/vꝫ ipsa essentia diuina:non tamen aliquod infinitum positiuũ est possibile qđ ab istis oĩb⁹ sit distinctum/videlicet ab essentia ⁊ a relationibus.nihil enim ab istis omnibus est distinctum nisi quod est formaliter finitum.ergo ⁊ ce. ¶ Secunda conclusio est.ꝙ relatio originis non est formaliter infinita vt infinitũ sumit̃ secundo mõ:vꝫ pro diuina essentia tãtũ.⁊ hoc supposito ꝙ relatio ipsa sit distincta ab essentia in re extra. ¶ Hec apparet.quoniã qđ ab aliquo est distinctũ formaliter ĩ re extra:nõ dicit̃ formaliter esse illud.ergo si relatio originis est distincta formaliter ab essentia in re extra / nõ est formaliter ipsa.quare ⁊c. ¶ Hoc modo etiã posset dici ꝙ diuina essentia non est infinita formaliter: accipiẽdo infinitum pro relatione originis pro qua etiã potest accipi cũ ei oĩs finitas sit repugnãs.⁊ hoc modo posset dici ꝙ ipsa diuina essentia non est formaliter sed identice infinita:quia est realiter relatio originis que est formaliter infinita.sicut etiam ecõuerso potest dici ꝙ relatio originis non est formalit̃ sed identice infinita:qꝛ est ĩ distincta realiter ab essentia que est hoc modo formalit̃ infinita.sed sic non accipitur infinitũ ab aliquo in ꝓposita questione. ¶ Et si cõtra cõclusionẽ istam arguatur quia si relatio originis non est formaliter infinita:ergo finita:cum inter finitum ⁊ infinitum non sit mediũ:nec sit aliqd de quo non dicat̃ alterũ istorũ vt superius fuit dictum: ¶ Respõdeo ꝙ verum est vt ista vꝫ finitum et infinitũ accipiunt̃ ꝓprie vꝫ prout sunt ↄ̃tradictorie opposita:mõ quo finitum ⁊ infinitum sumptuꝫ pro illo cui repugnat omnis finitas/opponitur.nõ sic autẽ in conclusione predicta accipitur infinitum:cum precise ꝓ diuina essentia vel tñ ꝓ relatione originis accipiat̃.licet aũt diuina essentia sit infinita:non tamen omne infinitum est formaliter ipsa:nec ipsa est formaliter omne infinitum:supposito hoc qđ tamẽ falsuꝫ reputo:vꝫ ꝙ essentia diuina sit distincta formaliter ab omnib⁹ relationibus originis in re extra.supposito autem isto:nõ magis sequit̃/relatio originis non est formalit̃ infinita:ergo est formalr finita:ꝙ̃ sequat̃/relatio originis nõ ẽ for

maliter essentia:ergo est formaliter finita.quia nec infinitum ab ipsa relatione negatum est vt supponitur nisi essentia.sed licet relatio nō sit formalit᷑ /est tamē vt dicitur realiter ꝛ simpliciter ipsa essentia : qd̄ quidē esse nō posset si finitum aliquid esset.quare ꝛc. ❡ Tertia conclusio est. ꝙ nec relatio originis nec essentia est formaliter infinita vt infinitum accipitur tertio modo:ꝛ supponit tantūmodo pro seipso. ❡ Hec apparet:quoniam infinitum isto modo sumptum non est aliqd in re extra:cū sit sola negatio finitatis.sed qd̄ nihil est non potest verificari de aliquo positiuo vt supponit tantūmodo pro se ipso/ vz pro nihilo.nec enim hō est non angelus nec ipse deus nō homo magis ꝙ homo/vt nō homo accipit᷑ pro seipso/vz pro negatione:sed tantū vt supponit ꝓ quocunq; alio ab homine:ꝛ nō angelus pro omni alio ab angelo:ꝛ sic de alijs.ergo nec essentia diuina nec relatio originis nec aliquid aliud possibile in re extra est formalit᷑ infinitū:vt infinitū supponit tantūmodo pro seipso/vz pro negatione cuiuslibz finitatis. ❡ Confirmat᷑.qꝛ non magis deus potest dici hoc modo infinitus ꝙ aer tenebrosus vel ꝙ aliquis homo cecus:sed vt tenebrosum et cecum supponunt tantummodo pro seipsis vz pro priuationibus puris /nō possunt verificari magis ꝙ nihil de aliquo positiuo.ergo nec infinitum vt sic sumptuz ꝓpter consimilē rationem. ❡ Nec valet si contra hoc arguatur: ꝙ si deus non est formalit᷑ infinitus:ergo est formaliter finitus.qm̄ sicut ad aīal non esse cecum non seq̄tur ꝙ sit videns:nisi cecus supponat pro animali cui nō repugnat videre.si eñ accipiat᷑ vt supponit tātū pro ꝑuatione/nō sequit᷑ aīal non est cecū:qꝛ non est nihil seu priuatio:ergo est vidēs.ita ↄ̄similiter in ꝓposito nunꝙ non infinitū infert finitum nisi ipsuz infinitū negatū sit fundamētaliter sumptum/vz pro ente cui repugnat finitas.omne aūt qd̄ est nō infinitū sic sumptuz est finitū sicut ꝛ ecōuerso omne nō finitum est necessario infinitū. nō autem non esse infinitū pro negatione sumptū infert finitum:cuz nō esse infinitū sic sumptū nō sit aliud ꝙ nō esse formaliter nihil.quare ꝛc. ❡ Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ relatio originis in diuinis est formaliter infinita vt infinitū accipit᷑ tertio modo/vz pro negatiōe finitatis supponente pro quocūq; cui repugnat omnis finitas:quale est omne illud ens qd̄ nō est finitū. ❡ Hec appet.qm̄ sicut oē illd̄ ens dr̄ īuisibile qd̄ nō pōt videri:ꝛ nō vt inuisibile accipit᷑ seu supponit tm̄mō pro seipso:puta pro negatione signata:sz vt supponit pro re cui repugnat affirmatio negata:vz visio ipsa:ita consimiliter in proposito infinitum formaliter dicit᷑ esse illud cui repugnat omne finitū:sic ꝙ non potest esse formaliter aliquod ens finitum.ꝛ hoc vt infinitū supponit nō pro negatione finitatis/sed pro re cui oīa finitas negata repugnat.sz cōstat ꝙ cuilibet relationi originis repugnat esse finitum.nulla eñ relatio originis nec ꝑsona potest esse finita magis ꝙ essentia.ergo ꝛc. ❡ Confirmat᷑.qꝛ sicut inter visibile ꝛ inuisibile corruptibile ꝛ incorruptibile vt ista accipiunt᷑ ↄ̄tradictorie non est dare mediū:nec est reperire aliqd̄ de quo nō dicat᷑ alterum predictorum vt inuisibile ꝛ incorruptibile supponūt non pro seipsis sed pro rebus quibus sunt incompossibiles opposite affirmationes negate:ita ꝛ de finito ꝛ de infinito modo ꝑdicto accepto cōsimiliter est dicendū.sed cōstat ꝙ nulla relatio originis est finita formaliter magis ꝙ eē̄ntia.ꝗ est infinita.

Ex ꝑdictis cōcludo corollarie. Prīo ꝙ relationes originis sunt infinite ↄ̄sit᷑ sicut essentia ipsa diuina ꝛ non aliter. Secundo. ꝙ falsum est ꝛ omnino īprobabile dictū quorūdā ponētiū ꝙ īfinitas est causa propter quā in diuinis vnum predicatur de alio in abstracto/vt deitas de qualibet relatione originis:ꝛ propter cōtrariam rationē nulla relatio originis potest de alio predicari. ❡ Primū probat᷑.quoniā vt patet ex ꝑdictis diuina essentia non dicit᷑ nec est formaliter infinita/vt infinitum supponit pro aliquo ab ipsa distincto:sed tantūmodo vt supponit pro illo cui seipso repugnat omne finitum per ipsum infinitum predicatum negatū.sed propter eandē rationē penitus relatio ipsa est infinita:vz quia non minus ipsi ꝙ essentie repugnat oē finitū:cū sit ab ea nō minꝰ ꝙ ab essentia distinctū.ergo ꝛc. ❡ Cōfirmatur.quia sicut omnia alia a colorato ꝛ a lucido vt oīa spiritualia licet diuersa vniformiter ꝛ propter eādem rationē sunt inuisibilia:puta qꝛ possunt nō esse corporalit᷑ lucida nec actualit᷑ colorata:ita ꝛ quecūq; quātumcunq; diuersa ab omnibus finitis alia vniformiter sunt ꝛ consimiliter infinita:si ab omni finito vniformit᷑ ꝛ equaliter sunt distincta. ❡ Hoc apparet.quia nec esse infinitū est aliud ꝙ ens cui repugnat esse finitū:sicut inuisibile cui repugnat videri:ꝛ non hō ens cui repugnat homo.ergo sicut esse aliud ab homine vniformiter ꝛ similiter est non homo:ita ꝛ omne aliud ab oī finito cui equaliter repugnat esse finitū est vniformiter ꝛ equalit᷑ infinitum.sed omnes relationes originis ꝛ essentia eq̄liter a finitis omnibus distinguuntur.ergo ꝛc. ❡ Preterea dicētes diuinā essentiā ꝛ relatiōes originis eē difformiter infinita:qꝛ essentia formalit᷑ ꝛ relatiōes identice:hoc non ponunt/nisi qꝛ supponunt essentiā esse infinitā aliquo alio a seipsa ꝛ relatiōes:quia sunt vt dicūt idē realiter cū essentia ipsa quā dicūt illo infinitatis gradu esse formaliter infinitam.sed vtrunq; istorū est falsum. nec enī essentia est magis ꝙ relatio aliquo alio a se formaliter infinita:cum talis eius infinitas non sit aliqd̄ distinctū ab essentia in re extra.nec relationes etiā originis dicunt᷑ esse identice infinite quia sunt ab ipā essentia realiter indistincte:sed tantū qꝛ sunt distincte essentialiter a qualibz re finita:sic ꝙ eis est impossibilis oīs finitas.vnde si ꝑ impossibile ipse relatiōes hmōi essent ab essentia distincte realit᷑/nihilominꝰ essent formaliter infinite:dum tamen essent sicut ꝛ nunc sunt distincte a qualibet re finita.ergo ꝛc. ❡ Cōfirmatur.quia totalit᷑ distincta vniformiter sunt infinita vel finita.sed licet relationes originis interse realiter sint distincte ab essentia:tamen sunt indistincte totaliter in re extra/vt probatum fuit supra in distinctione secūda.ergo ꝛc. ❡ Secundum corollariū supradictū probo. Primo. qꝛ illud dictum illorū supponit falsum/vz infinitatē esse aliqd̄ distinctū ab essentia in re extra. Secundo. qꝛ esto ꝙ hoc suppositū esset verum adhuc non esset verum hoc qd̄ assumit᷑/vz ꝙ huiusmodi infinitas distincta ab essentia sit causa verificandi ipsam de relationibꝰ originis.quoniam qd̄ seipō non aliquo mediante alio est realiter ab aliquo alio indistinctum/est illud per seipsum nō ꝓpter aliquid sibi appositum ab eo aliquo modo distinctum. sed diuina essentia semetipsa quocūq; ab ea alio circunscripto est a personis seu relationibus omnibus originis realiter indistincta.ergo et seipsa est quelibet relatio originis seu persona quare ꝛc. ❡ Cōfirmatur. quia secundum eos ꝙ aliquid identificet sibi essentialiter illud quod ab ipō est distinctum formaliter:hoc est perfectionis ex parte identitatis. sed nihil distinctum a diuina essentia in re extra potest esse perfectius ipsa. ergo nec infinitas si ponatur ab ea distincta poterit esse causa identificandi ipsam essentiā cum aliquo ab essentia ipsa distincto formaliter in re extra.

Et si queras: quare ergo magis essentia

predicatur in abstracto de omnibus personis siue relationibus originis ꝙ vna persona de alia. ¶ Respondeo. quia diuina essentia est realiter ⁊ totaliter in re extra indistincta ab omnibus personis inter se realiter distinctis: ⁊ hec vero identitas essentie cum personis est causa propter quam est vera propositio affirmatiua in qua predicatur conceptus proprius deitatis de conceptibus proprijs personarum vel relationum originis: ⁊ per oppositum diuersitas relationum seu personarum diuinarum inter se est ratio propter quam conceptus vnius personarum siue relationum originis non potest vere de conceptu proprio alterius affirmari. ¶ Confirmatur. quia in diuinis non sunt nisi tantum tres res que sunt vnica res ⁊ simplicissima ab illis tribus realiter ⁊ totaliter indistincta non aliquo alio a seipsa. si enim alio iam non essent ibi tantum tres ⁊ vna a tribus indistincta: sed esset ibi quartum vero infinitas distincta iam a personis omnibus ꝙ ab essentia vt supponitur in re extra. ergo ⁊c. ¶ Preterea si infinitas sit distincta a diuina essentia in re extra: cum ipsa sit eadem realiter cum relationibus originis seu personis: aut est cum eis eadem seipsa: aut aliquo alio mediante. Sed non potest poni secundum: quia tunc esset processus in infinitum in diuinis: quod est impossibile ⁊ absurdum. ergo relinquitur primum. sed nihil a diuina essentia distinctum potest magis seipso esse a personis realiter inter se distinctis realiter indistinctum ꝙ ipsa essentia per se sumpta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut tu queris quare diuina essentia predicatur de omnibus personis ⁊ relationibus originis in abstracto magis ꝙ vna relatio vel vna persona de alia: ita consimiliter potest a te queri quare infinitas essentie predicatur de qualibet relatione magis ꝙ vna relatio originis vel persona vna de alia. ex quo enim vt dicis essentia predicatur de qualibet relatione originis in abstracto: quia est formaliter infinita infinitate a se distincta oportet ꝙ huiusmodi infinitas etiam sit vera de qualibet relatione originis in abstracto. sed constat ꝙ non potes dicere ꝙ predicetur seu verificetur de ea propter aliquid distinctum a seipsa: sed tantum quia per se est ab omnibus talibus relationibus originis seu personis realiter indistincta. ergo consimiliter potest dici ꝙ cum nihil distinctum ab essentia possit poni magis idem ꝙ ipsa essentia cum relationibus originis seu personis: nec per consequens aliquid ab essentia distinctum est causa verificandi ipsam essentiam de relationibus originis seu personis: sed tantum ideo talis propositio affirmatiua est vera quia essentia est ab omnibus relationibus originis ⁊ personis indistincta totaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: dubium ex dictis in precedentibus ortum ad quod hic est respondendum est: quia si relationes originis seu persone sint formaliter infinite: cum ipse sint plures quia tres ⁊ realiter distincte: per consequens sequitur ꝙ erunt plura infinita. sed infinitum non videtur esse nisi tantum vnum. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondeo. Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ sicut deus dicitur esse vnus essentialiter ⁊ trinus personaliter: ita consimiliter oportet dicere consequenter ꝙ est vnum infinitum ⁊ trinum. cum enim infinitum vt in precedentibus est ostensum non sit aliud ꝙ illud quod est ab omni finito distinctum: gratia quot sunt ab omni finito distincta ipsique repugnantia, tot oportet ponere infinita. sed tres sunt persone ab omni re finita distincte: quarum cuilibet repugnat omnis finitas ⁊ limitatio. ergo ⁊ tria sunt etiam infinita. que tamen tria sunt etiam vnicum numero infinitum. non enim video magis esse inconueniens concedere esse trinum infinitum ꝙ deum. ¶ Et si dicatur ꝙ licet deus concedatur esse trinus non tamen dicuntur esse tres dij: sed solummodo vnus deus: ⁊ ita consimiliter licet infinitum concedatur esse trinum non tamen potest dici ꝙ sint tria numero infinita: ¶ Respondeo ꝙ non est simile de deo ⁊ de infinito quantum ad hoc. quia deus dicitur tantum vnus propter essentie vnitatem pro qua supponit. infinitum autem potest supponere ⁊ supponit pro quocunque distincto ab omni finito: sicut inuisibile pro omni alio a lucido ⁊ a colorato. sed non tantum essentia diuina sed etiam quelibet relatio originis vel persona esto ꝙ sit distincta ab ipsa essentia formaliter in re extra, est alia ab omni finito. ergo ⁊c. ¶ Tunc igitur quando arguitur ꝙ non est nisi vnicum numero infinitum: Dico ꝙ verum est essentialiter non tamen personaliter ⁊ realiter modo quo vt appatet ex dictis in precedentibus sequitur ꝙ sint plura infinita. non enim opinio supradicta ponens relationes originis ⁊ personas esse formaliter infinitas, ponit esse plura infinita essentialiter sed tantum personaliter distincta: que omnia dicit esse vnum deum essentialiter: ⁊ per consequens vnicum infinitum. Nec oportet hic querere quod querunt aliqui: videlicet an illa omnia que in diuinis esse dicuntur formaliter infinita, sint infinita eadem an alia ⁊ alia infinitate. quia intelligendo per infinitatem aliquid a re que dicitur infinita distinctum nec est infinita vna nec alia ⁊ alia infinitate: cum quodlibet sit infinitum seipso omni alio circumscripto. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quia quod est vnicum ens tantum est etiam vnicum infinitum: ⁊ econuerso quecunque multa infinita sunt multa entia. sed nec relationes originis nec persone sunt diuersa entia. ergo nec multa infinita sed vnum tantum. ¶ Respondeo: ꝙ aut per ens intelligitur diuinam essentiam: aut relationem originis vel personam: aut aliquid distinctum ab istis omnibus in re extra, vero ab essentia ⁊ a personis. Si primum concedo ꝙ sunt vnum ⁊ non plura: sicut nec plura sed tantum vnicum infinitum consimili modo sumptum. si secundum, falsum est ⁊ erroneum dicere personas diuinas esse vnum ens tantum. sicut enim sunt tres persone realiter distincte: ita et tria entia: accipiendo ens pro persona. si autem tertio modo accipiatur ens, vero pro aliquo distincto ab essentia ⁊ a personis seu relationibus originis: sic persone nec sunt plura entia nec vnum. ¶ Et si queratur quomodo plura infinita realiter possunt esse vnicum infinitum ⁊ plura entia vnum ens: ¶ Respondeo ꝙ ita plura infinita possunt esse vnum infinitum ⁊ plura entia vnum ens sicut plures res dicuntur esse ⁊ sunt vna res. sed constat ꝙ in diuinis sunt tres res vero tres persone que quidem sunt vnica ⁊ simplicissima res non aliqua illarum trium tantum: sed deitas ipsa ab illis tribus indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primum illorum que pro opinione alia adducuntur ad probandum ꝙ relationes originis non sint formaliter infinite: Dico ꝙ falsa est minor que dicit ꝙ relatio originis non est perfectio simpliciter: vt videbitur in alia questione. nec ex hoc vero ꝙ relatio originis non est perfectio simpliciter sequitur quod infertur: puta ꝙ nulla persona sit perfecta simpliciter. quoniam licet in nulla persona sit omnis relatio originis: tamen quelibet persona est essentia ab omnibus personis seu relationibus originis realiter indistincta. ad hoc autem ꝙ aliquid sit perfectum simpliciter ⁊ vniuersaliter sufficit ꝙ sit illud quod est omnis perfectio realiter. quare ⁊c. ¶ Ad secundum: concedo ꝙ eiusdem potentie non possunt esse plura obiecta adequata sic ꝙ illa sint ita plura realiter ꝙ non vnum. infinita autem que hic ponuntur esse plura ⁊ distincta non sic sunt plura cum sint realiter vna res numero seu essentia ab eis indistincta que est intellectus ⁊ voluntatis obiectum huiusmodi adequatum. quare ⁊c. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum: videlicet ꝙ si ponerentur infinita plura que non essent vnum: talia vtique essent meliora eorum quolibet per se sumpto: non autem illa infinita que licet plura inter se sunt tamen vnicum ⁊ idem numero infinitum ab omnibus simul ⁊ a quolibet per se sumpto realiter indistinctum. sed sic est in proposito. ergo ⁊c. ¶ Ad

quartum apparet ex dictis q falsum accipit in maio-
re. solū eīn illud īfinitum predicatur de alio ī abstracto
qd est ab ipo realiter īdistinctuz. sed relatiões originis
vel persone licet sint formaliter īfinite: tamē inter se rea
liter sunt distincte. quare ꝛc. ¶ Ad ratione in principio
apparet ex dictis q falsum accipit in maiori.

Secundo quero. Vtrum omnis relatio originis in diuinis sit perfectio simpliciter.

¶ Et videt q sic. q2 qd nō est perfe-
ctio simpliciter nō potest esse idē realiter cū
aliqua perfectiōe simpliciter: sed quelibȝ relatio origi-
nis est idem realiter cum diuina essentia que est perfectio
simpliciter. est etiā īfinita formalit̄ vt ptȝ ex q̄stiōe alia
ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia perfectio simpliciter est tātum
illud qd est in quolibet melius ipsum q̄ nō ipsum: sȝ nul
la relatio originis potest esse nisi tātum ī vna persona:
nec per cōsequēs est ī qualibet ipsa melior q̄ nō ipsa: ali
as quelibet esset in personis oībus: qd est falsuȝ. ergo
ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Primo eīn īquiram
quid est perfectio simpliciter. Secūdo dicaȝ ad questio-
nem. Tertio excludam aliqua que possent argui cōtra
solutionem.

Quantum ad primum dicit vnus do-
ctor q perfectio simpliciter est oīe illud qd est in quoli
bet melius ipsum q̄ nō ipsum / hoc est q̄ quodcūq ipsi
īncompossibile. non tamē sic intelligēdo q ipsuȝ sit me
lius quocūq alio a se: quia tūc nō esset nisi tantū vnica
perfectio simpliciter vcȝ ipse deus. ¶ Q. autez hoc mo
do sit ītelligēdum dictuȝ Ansel. vcȝ q perfectio simpli-
citer est illud qd est melius ipsum ī quolibet q̄ nō ipsuȝ
hoc est q̄ quodcūq ipsi īcōpossibile: probat doctor iste
ex duabus maximis: quaruȝ prima vt dicit est q oīs
perfectio que est ī deo formaliter est melior quacūq que
nō est ī eo formaliter. ¶ Hec apparet. quia alias deus
posset esse melior seu perfectior supposito q ipsi defice-
ret aliquid qd est in quolibet ipsum melius. hoc autem
est falsum. ergo ꝛc. ¶ Secūda est. q oēs perfectiōes
simpliciter sunt compossibiles. ¶ Hec apparet. quia o-
mnes sunt ī deo: cum ipse deus simpliciter ꝛ vniuersalit̄
sit perfectus. sed nō possunt oēs esse ī eo nisi oēs es-
sent compossibiles. ergo ꝛc. ¶ Ex his arguit sic ad pro-
positum iste doctor. oīe quod deo repugnat est incom-
possibile perfectioni simpliciter. hoc apparet ex secun-
da maxima supradicta. sed oīe qd est perfectio simpli
citer est melius quocūq qd deo repugnet / vt apparet
ex prima maxima. ergo oīs perfectio simpliciter est
melior quocūq sibi incompossibili. ¶ Preterea arguit
sic ad idem. oīs perfectio que est ī deo est melior quo-
cūq sibi īcompossibili: sed oīs perfectio simpliciter ē
in deo. ergo ꝛc. ¶ Sed hic modus dicēdi multipliciter
deficit. ¶ Primo siquidem deficit: quia ī descriptiōe p̄
dicta quam de perfectiōe simpliciter ponit / cōtradicto
ria seu īcompossibilia accipit quādo dicit q perfectio
simpliciter est qd est melius quocūq sibi īcompossibili
nō tamē quocūq a se distincto. qm̄ cōstat q oīe alicui
incompossibile est distinctum ab eo: ꝛ ecōuerso oīe dis-
tinctum ab aliquo est impossibile esse ipsuȝ vt ab eo dis
tinctum. ergo oīe qd est melius quocūq sibi incōpossi-
bili / est melius quocūq a se distincto: ꝛ ecōuerso oīe qd
est melius quocūq a se distincto est melius quocūq sibi
īcompossibili isto modo. ¶ Cōfirmatur. quia cum dicit
q perfectio simpliciter est melior quocūq sibi īcompos
sibili: aut accipit īcompossibile pro illo qd nō potest eē
essentialiter illud qd est perfectio simpliciter: aut pro il-
lo qd nō potest esse simul cum eo realiter: vl' pro vtroq

istorum. sed quocūq istorum modorum accipiat nihil ē
alicui īcompossibile aliquo istorum modorum nisi qd ē
ab eo distinctum. vnde licet nō oīe ab aliquo distinctuȝ
sit sibi īcompossibile oīi modo / tamē ecōuerso oīe ali
cui īcompossibile est ab eo distinctum. oīe etiam ab ali
quo distinctum est īcompossibile esse ipsum. ergo omne
melius quocūq sibi incompossibili / est melius quocūq
a se distincto. ¶ Cōsequentia est euidens. q2 īcompossi-
bile perfectioni simpliciter quo ipsa perfectio simplici
ter dicitur esse melior / nō potest dici illud qd non potest
esse simul cum ea realiter: q2 nihil est alteri īcompossibi
le isto modo. ergo habet poni esse illud qd nō potest esse
ipsa perfectio simpliciter: nec cum ea esse vnuȝ essentia
liter. sed omne alteri incompossibile isto modo est distin
ctū ab eo: oīa etiā distincta sunt sic incōpossibilia: vcȝ q
vnum nō potest esse alterum. ergo si perfectio simplicit̄
est melior quocūq sibi īcompossibili / per ɔñs etiam est
melior quocūq a seipsa distincto sic q nō potest existe-
re idem secum. quare ꝛc. ¶ Preterea si perfectio simpli
citer est tātuȝ illud qd est melius quocūq sibi īcompos-
sibili / sequitur q nulla sit perfectio simpliciter in crea-
tis. sed cōsequēs videtur īconueniēs. ergo ꝛ antecedēs.
¶ Cōsequētia apparet. qm̄ nullū ens creabile nec crea
tum esse potest melius quocūq sibi īcompossibili: cum
oīi creato possit fieri aliud simile ꝛ equale in perfectio
ne: cui tamē est īcompossibile q2 ab eo realiter est distin
ctum: nec per cōsequēs potest esse ipsuȝ. quare ꝛc. ¶ Cō
firmat. quia iste intellectus huius hominis qui secūdū
sic opinantem est perfectio simpliciter: ita est īcompos-
sibilis intellectui alterius hominis sicut asino ꝛ econ-
uerso. non eīn est possibilius vnū intellectū esse aliū ītel
lectum q̄ asinū. sed vnus intellectus creatus nō est me-
lior alio eiusdem rationis cum eo. ergo si nihil est perfe-
ctio simpliciter nisi qd est melius quocūq sibi īcompos
sibili: nec intellectus erit perfectio simpliciter: nec vo-
luntas nec aliqd aliud in creatis. ¶ Nec valet si dicat:
q hic intellectus non est perfectio simpliciter vt hic in
tellectus modo quo est distinctus ab alio intellectu: sed
vt intellectus absolute sumptus: quoniam ī re extra nō
est nisi iste singularis ꝛ alius intellectus. nec eīn intelle
ctus vt vniuersalis est aliqd extra aīam subiectiue sed
tantum in aīa sicut oīe aliud vl'e. qd autem est tantum
in anima non potest esse melius quocūq sibi īcompossi-
bili: nec per cōsequens esse perfectio simpliciter sic de-
scripta. ergo ꝛc. ¶ Secūdo deficit ista opinio ī predicti
maximis seu regulis quas ponit: ꝛ etiā ī ratiōib' quas
ex eis elicit ꝛ ad probandum propositum adducit. qm̄
in omnibus istis supponit esse in deo aliqua ab ipa diui
na essentia distincta ī re extra ꝛ a relationibus originis
seu personis. que qdem diuersa ꝛ multa ī diuina essentia
existentia ꝛ personis oībus communia vt ītellectus vo
luntas ꝛ alia attributa / vocat perfectiōes simpliciter.
hoc autem est īpossibile ꝛ absurdum: vt ī precedētibus
est ostensum. ꝛ ideo si per perfectionem simpliciter ītel-
ligat ista opinio aliqd a diuia essentia ꝛ a psonis distin
ctum formalr̄ ī re extra: nulla pfectio simplicit̄ sic acce-
pta formalit̄ est ī deo: cū deus ab oī tali perfectiōne rea
liter ꝛ essentialr̄ sit distinct': ꝛ nō possit distigui essentia
liter ab aliquo qd formalr̄ sit in eo. Et ideo pma eius re
gula ī qua dicit q pfectio simplicit̄ q̄ est ī deo formalr̄ ē
melior quacūq q̄ nō est ī ipso formalr̄: si p pfectionē sim
pliciter accipiat seu ītelligat diuinā essentiā vel relatio
nē originis / qd tñ nō facit / cōcedo ipsam: q2 nec hoc est
aliud q̄ dicere deū esse pfectiorē quocūq alio ab ipso. Si
aūt p pfectionē simplicit̄ ītelligat sicut ꝛ facit aliqd a
p̄dictis oībus distinctū: vcȝ ab essentia ꝛ a relationib'
originis: falsa est regula quaȝ ponit: q2 falsum accipit:

eũ nulla talis p̄fectio in deo sit: nec p̄ cõsequẽs p̄fectior aliquo alio nec imperfectior esse possit. ¶ Nec valet ratio quã ad eius probationem adducit: quia ipsa diuina essentia ⁊ quelibet relatio originis est melior simplicit̃ ⁊ improportionabiliter quocunq̃ alio nõ existẽte in deo nõ autẽ aliq̃d aliud a predictis: quia nec aliquid aliud formaliter est in deo. quare ⁊c. ¶ Secũda regula quã ponit / p̄similiter est falsa totaliter accipiẽdo p̄fectiões simpliciter sicut ipse accipit: vʒ pro aliq̃bus distinctis formaliter in re extra a diuina essentia ⁊ a relationibus originis ac p̄sonis. hoc em̃ modo sumpta p̄fectio simpliciter nulla est cõpossibilis alteri: quia nullũ realiter et essentialiter distinctoꝝ est cõpossibile alteri: sic q̃ possit realiter esse ipsum. sed omnes p̄fectiões simpliciter sic accepte sunt s̄cd̃um eũ formaliter distincte: nec vt sic sumpte sunt nec esse possunt in diuinis / sed tantũmodo in creatis. ergo ⁊c. ¶ Ad probationem predicte regule quãdo dicit q̃ oẽs perfectiones simpliciter sunt in deo cõcedo loquẽdo de p̄fectionibus simpliciter infinitis q̃les sunt eẽntia diuina ⁊ relatiões originis: nõ aũt accipiendo p̄fectionẽ simpl'r pro aliquo alio ab istis: cũ nihil aliud sit nec esse possit simpliciter perfectuʒ: sed potius iperfectũ: quia creatum ⁊ limitatũ. ¶ Et quãdo arguitur q̃ deus est vniuersaliter p̄fectus: Dico q̃ verum est sed ex hoc nõ sequit̃ q̃ in ipso sit oĩs perfectio simpliciter: nec etiã aliqua sic accepta vʒ vt a predictis omnibus est distincta: cum nulla talis perfectio possit esse in vniuersaliter sed tantũ in partialiter ⁊ secũdũ quid perfecto. nec em̃ deus dicit̃ vniuersalit̃ p̄fectus ꝓpter multitudinem diuersarũ p̄fectionũ: cũ sit p̄fect⁹ tantũmõ semetipso quocũq̃ alio circũscripto. qd̾ em̃ est talibus diuersis perfectionib⁹ sibi additis p̄fectum vniuersaliter nõ potest esse perfectũ simpliciter ⁊ essentialiter: sed magis secundum q̃d ⁊ quasi accidẽtaliter: modo quo deus nõ est ponẽd⁹ p̄fect⁹. q̃re ⁊c. ¶ Ad p̄mũ qd̾ arguit quãdo dicit q̃ omne repugnãs deo est incõpossibile perfectioni simpliciter / cõcedo intelligendo per p̄fectionem simpliciter solum illud qd̾ est in deo seu est ipse deus realiter: qd̾ q̃dem tantũ ⁊ nihil aliud est melius quocũq̃ sibi incompossibili. ¶ Et quãdo addit in minore q̃ omnis p̄fectio simpliciter est melior quocũq̃ qd̾ deo repugnat cõcedo ipsam p̄fectionẽ simpliciter accipiẽdo cõsimilit̃ vʒ pro illo qd̾ est in deo formaliter seu est ipse deus realiter. sed ex istis p̄missis sic intellectis cõclusio que seq̃t̃ nõ est alia q̃ q̃ deus ⁊ q̃cq̃d formal'r est in ipso est quid melius quocũq̃ alio ab eo: de qua nũq̃ aliquis dubitauit. quare ⁊c. ¶ Ad secundũ consimiliter est dicendũ: q: nihil ab essentia ⁊ a relationibus originis distinctuʒ formaliter in re extra est in deo: quodlibet aũt horum que omnia sunt vnum realiter cõstat esse melius quocunq̃ alio qd̾ impossibile est esse aliq̃d istorum nec eis aliquo modo idem. quare ⁊c. ¶ Et ideo quantũ ad istuʒ articulum aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciendũ q̃ perfectio simpliciter p̄ot accipi dupliciter / vʒ quidditatiue vt est i re extra: ⁊ significatiue seu rep̄ntatiue vt est i mẽte vel etiã vt dicit̃ de voce. ⁊ hoc scd̾o mõ p̄fectio simpliciter sumpta est signũ perfectionis simpliciter p̄mo modo sumpte / vʒ q̃ est in re pro qua ⁊ potest supponere ⁊ per consequens differt ab ea essentialiter ⁊ totaliter sicut signum distinguitur a signato.

Hoc premisso pono duas cõclusiones.

¶ Prima est. q̃ p̄fectio simpliciter primo modo sumpta est sola illa res que est melior omni alia possibili ab ea essentialiter distincta sibiq̃ incõpossibili. ¶ Hec nõ p̄ot probari demõstratiue. q: diffinitio dicens q̃d nominis nõ est demõstrabilis de noĩe diffinito: sed illud qd̾ accipit ista cõclusio esse p̄fectionẽ simpliciter / nõ est aliud q̃ diffinitio exprimẽs significatũ huius nominis p̄fectio specificati p̄ hoc aduerbiuʒ simplicit̃. ergo ⁊c. ¶ Minor vʒ q̃ hoc qd̾ in conclusione ista exprimit̃ sit p̄fectionis simplicit̃ significatũ ostenditur ex vsu doctorũ hoc modo vtentium: ⁊ sic ipsum accipientium: sicut apparet p̄ Ansel. monol. xvi. vbi vt predictuʒ est superius / p̄fectionẽ simplicit̃ accipit isto modo / vʒ pro illo qd̾ in quocũq̃ est melius ipsum q̃ nõ ipsum. sed cõstat q̃ non potest accipi hic non ipsum negatiue seu contradictorie q: sic oĩe ens esset p̄fectio simpliciter: cum quodcunq̃ sit melius sua negatione sicut ens nõ ente. ergo accipitur hic nõ ipsum positiue seu cõtrarie: vʒ ꝓ quocunq̃ alio positiuo ente ab illo qd̾ dicit̃ esse p̄fectio simpliciter sibi incompossibili: quia non potest esse ip̄m nec cũ eo aliquod vnum. ex quo sequitur ꝓpositũ / vʒ q̃ p̄fectio simpliciter vt ab Ansel. accipitur non est aliud q̃ res extra que melior est seu p̄fectior omni alia possibili ab ea distincta sibiq̃ incõpossibili: quia nec non ip̄m est aliud q̃ quodcunq̃ ab eo qd̾ dicitur p̄fectio simplicit̃ distinctũ. sed cõstat q̃ p̄fectio simplicit̃ sic accepta habet esse aliquod in re extra. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc concludo corollarie q̃ p̄fectio simpliciter sic accepta ⁊ ab Ansel. descripta non est nec esse potest aliquid nisi deus: quoniã solus deus est semp̄o melior ⁊ improportionabiliter p̄fectior quocunq̃ alio qd̾ non est ip̄m: nullũ autem aliud ens creabile potest esse melius q̃ non ip̄m positiue acceptum: hoc est q̃ quodcũq̃ aliud positiuũ ab eo realiter distinctuʒ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. quia nullũ ens a deo aliud potest fieri p̄fectius omni alio ab eo possibili eiusdem cum eo nec alterius speciei. quia esto q̃ aliquid posset a deo fieri infinitũ adhuc illud si fieret nõ esset melius quocũq̃ alio possibili positiuo: cum posset aliud fieri sibi equalis p̄fectionis licet nõ p̄fectius eiusdem specifice rationis: ergo siue nõ ipsum in descriptione p̄fectionis simpliciter positum accipiat̃ vniuersaliter ꝓ omni alio a p̄fectione simpliciter tam increato vʒ q̃ creato / siue tãtũmodo ꝓ creato / nihil a deo distinctum in re extra p̄ot esse p̄fectio simpliciter sic accepta. ¶ Ex hoc apparet falsum esse dictũ cõmuniter loquentiũ: ponentiũ q̃ huiusmodi trãscẽdẽtia: puta ens / intellectus / sapiẽtia / et alia similia de deo dicta sũt p̄fectiões simpliciter. hoc siquidem nõ est veruʒ loquẽdo de p̄fectione simpliciter dicto mõ. Qd̾ probo: q: cum dicit̃ q̃ sapiẽtia est p̄fectio simpliciter: aut sapiẽtia que in ista ꝓpositiõe subiicitur supponit ꝓ aliquo creato vel ꝓ increato vel ꝓ cõmuni ab vtroq̃ abstracto. si pro sapientia creata / ꝓpositio est falsa: quia nec sapiẽtia creata nec aliqua alia res creata est melior quacunq̃ alia re ab ip̄a: nec p̄ p̄ñs p̄ot esse perfectio simpliciter sic accepta. si autẽ supponit ꝓ sapientia increata / talis sapientia est ipsa diuina essentia: que quidem bene est p̄fectio simplicit̃: q: melior q̃cunq̃ alia re ab ea: nõ tñ est p̄fectio simpliciter alia a iusticia volũtate intellectu ⁊ ab aliis trãscendẽtibus que ab eis etiã p̄fectiones simpliciter p̄cedunt̃. quoniã aut alia omnia a sapiẽtia supponunt ꝓ eodẽ ꝓ quo sapientia / vʒ ꝓ essentia diuina: aut pro alio realiter ab ip̄a. si pro alio / nullũ eorũ potest dici p̄fectio simpliciter ꝓpter rationẽ p̄dictam / vʒ q: nullũ a deo realiter distinctũ est melius quocũq̃ nõ ipso. si aũt supponũt ꝓ eodẽ / p̄cedo ipsa esse nõ p̄fectiones pluralit̃ sed p̄fectionẽ simpliciter singularẽ vnicam realiter indistinctã. Si aũt dicat̃ q̃ sapiẽtia de qua p̄dicat̃ p̄fectio simpliciter supponit pro aliquo cõmuni increate sapiẽtie ⁊ create: sic etiã falsa est ꝓpositio ꝓpter duo. Primo. q: vt sic sapiẽtia supponit ꝓ illo qd̾ nõ est aliq̃d i re extra sed tñ subiectiue in aĩa. sed p̄stat q̃ tale qd̾ vʒ est i itellectuali creatura

vt accidēs ĩ subiecto / nõ potest esse ꝑfectio simpliciter. Secundo. qr esto ꝙ tale esset in re extra: puta in omnibus singularibus / vt aliq̃ imaginant̃ / adhuc non posset esse ꝑfectio simpliciter: cũ nõ esset melius omni alio a se vniuersalit̃. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qr si sapiētia vt trāscēdens est aliq̃d in re extra / aut igit̃ vna nũero in oībus / vez tam in diuinis q̃ in creatis de q̃bus dicit̃: aut alia ⁊ alia in diuersis. Sed nõ potest poni p̄mũ. Primo. quia nihil existēs vnum numero in re extra aiam est in pluribus numero distinctis nec predicabile de eis: nec ꝑ consequēs vniuersale sed singulare. Secundo. quia si in diuinis ⁊ in creaturis esset eadē numero sapiētia / aut ip̄a esset eadem realiter cum increata sapiētia ⁊ creata / aut distincta realiter ab vtraq̧. Sed nõ potest poni primũ. qm̃ cum sapientia increata sit ipsa diuina essentia / si aliquid vnũ numero in re extra esset ab ipsa increata sapiētia ⁊ creata realiter indistinctũ / ipsa diuina essentia ⁊ accidētalis creatura qualis est oīs sapiētia creata essent vnũ ⁊ idē numero in re extra: qđ est impossibile ⁊ absurdum. ergo ⁊c. ¶ Nec potest dici secũdo ꝙ hmõi sapientia transcendēs vna numero sit distincta realiter ab increata sapientia ⁊ creata. Primo: qr impossibile est eē aliq̃d in re extra distinctũ realiter a deo ⁊ a quolibz ente creato: cũ omne a deo distinctũ necessario sit creatuz. Secũdo. quia nihil a deo distinctum est realiter in ipso. ergo nec transcendens sapientia que ab ipso ponit̃ realiter esse distincta / potest esse in deo: nec etiā videt̃ esse ĩ aliquo ente creato: quia tũc sequeret̃ ꝙ esset in ipso duplex sapientia / vez transcēdens ⁊ creata sub ea contēta quarũ neutra diceret̃ de altera. ꝗ ⁊c. ¶ Si autē dicat̃. ꝙ sapientia transcēdēs nõ est in re extra vna numero in omnibus: sed alia in vno ⁊ alia in alio: hoc poni non potest: quoniā tũc sapiētia transcēdens non esset aliud q̃ omnes simul sumpte singulares sapiētie in re extra: cũ nulla sapiētia sit in aliquo singulari exterius existente nisi sapientia singularis: sed hoc est falsum: quia sapientia transcēdēs sicut ⁊ omne aliud transcēdens est vl̃e: de pluribus predicabile. est eñ sapientia transcēdēs tam de increata sapiētia q̃ de creata p̄dicabilis: plura autē singularia distincta essentialiter in re extra non sunt vl̃e p̄dicabile de aliquo singulari. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̃. qr si transcēdens sapientia nõ est aliqua vna numero sed omnes simul in re extra / aut est increata sapiētia ⁊ creata / aut alie ab istis: quarũ vna est in sapiētia increata et alie in sapientijs creatis diuerse vez in diuersis. Sed nõ potest poni primũ. qr tunc transcēdens sapiētia nõ posset predicari de aliqua sapientia singulari increata vez vel creata: magis q̃ deus de aliqua re creata. nec etiaz secũdũ potest poni eadem ratiõe. ergo ⁊c. ¶ Sic igitur apparet: ꝙ nõ est verũ illud ꝯmune dictũ / vez ꝙ transcēdentia omnia deo ⁊ creaturis cõmunia / vt ens / sapientia ⁊ alia sunt ꝑfectiones simpliciter: cũ nullũ talium vt supponēs simplicit̃ ꝓ seip̄o modo quo est transcendens sit aliquid in re extra sed tm̃ cõceptus in aĩa: vt autem supponit ꝑsonalit̃ pro aliquo in re extra existente sicut supponit sapiētia cũ dicit̃ ꝙ est infinita vel ꝙ dominꝰ sapientia fundauit terrā: stabiliuit celos prudētia: vt sic nõ est trāscēdēs: cũ sit a diuina essentia indistincta. Supponit aũt sapientia simplicit̃ cũ dicitur ꝙ est vniuersale omnibus cõmune de deo ⁊ de creatura predicabile. ⁊ vt sic est transcēdēs nõ existēs aliquid in re extra: sed tantum in anima vt accidēs in subiecto: nec per consequēs est perfectio simpliciter.

Secunda conclusio est. ꝙ perfectio simpliciter secũdo mõ / vez significatiue sumpta potest dici quodcũq̧ p̄dicabile de ꝑfectione simplicit̃ p̄dicto mõ predicto sumpta / siue de cõceptu quocunq̧ pro ipsa supponēte. ¶ Hec appet. qr oñe tale p̄dicabile est signũ perfectionis simplicit̃ p̄dicto modo vez q̃dditatiue accepte natũ pro ea supponere ĩ affirmatiua ꝓpõne. sed ꝑfectio simpl̃r isto mõ vez significatiue accepta nõ est aliud q̃ tale signũ ꝑfectionis simpl̃r q̃dditatiue accepte. ꝗ ⁊c. ¶ Hoc mõ posset intelligi ⁊ exponi vulgaris opinio dicentiũ: ꝙ oīa trāscēdētia sunt ꝑfectiones simplicit̃ / vez qr sunt signa diuine essentie nata ꝓ ipsa supponere in ꝓpositione affirmatiua / vt cũ dicit̃ ꝙ deus est ens / intellectus / volũtas / sapiētia: ⁊ similia: que q̃dem oīa sunt vera p̄dicatia trāscendētibus supponētibus nõ ꝓ seipsis simpl̃r sz ꝓ deo ꝑsonaliter. Et hoc mõ etiā posset dici sicut ⁊ cõmuniter dicit̃ / ꝙ ista omnia trāscēdentia sunt diuerse ꝑfectiões simpliciter nõ q̃dditatiue qr hoc modo nec sunt diuerse nec vnica: sed significatiue / vez qr sunt ꝑfectiõis simpl̃r q̃dditatiue sumpte signa diuersa. ¶ Ex quo apparet: ꝙ oēs dicentes trāscendentia esse ꝑfectiones simpliciter vel ꝑfectionē simplicit̃ esse aliud q̃ ĩ deo vel aliam q̃ deũ / vl̃ verum nõ dicũt vel ꝑfectionē simpliciter impꝛopꝛie ⁊ equiuoce accipiũt / vez secũdo modo p̄dicto. ¶ Hoc appet. quoniā aut intelligũt ꝙ p̄dicta transcendētia sint ꝑfectiones simpl̃r p̄mo mõ / vez quidditatiue / aut secundo mõ vez significatiue. Si p̄mo mõ / falsum accipiunt: cũ nullũ taliũ sit aliq̃d in re extra. Si secundo modo / vt sic impꝛopꝛijssime accipit̃ ⁊ equiuoce ꝑfectio. si enim aliq̃d quia ꝑfectionis signum ideo dicitur ꝑfectio: quodcunq̧ signũ põt etiā dici esse suũ signatum qđ tñ non est veruz. aliud eñ est dicere aliq̃d significare aliud ⁊ esse eius signũ: ⁊ aliud esse ipsum signatum. licz enim ista vox homo sit rei composite ex aĩa ⁊ corpore signum / nõ tamē est res ipsa signata. sed nõ minus quodcunq̧ trāscendētiũ vt simplicē suppositionem habētiũ est ab oñi ꝑfectione simpl̃r ⁊ ab oñi re alia existēte extra aĩam realiter distinctũ q̃ vox ipsa ad placitũ significans distinguat̃ a re significata. ergo licet trāscendētia hmõi de deo p̄dicabilia quia ⁊ ꝓ ip̄o supponibilia in ꝓpositione mētali possint dici signa ꝑfectionis simplicit̃ vez dei qui est eorũ obiectũ / nõ tamē nisi impꝛopꝛie ⁊ equiuoce ꝑfectiones simplicit̃ debent dici: cũ ꝑfectio simpl̃r ꝓpꝛie sumpta nõ sit vt dictũ est nisi illud qđ est melius quocunq̧ alio ab ip̄o distincto: quale nõ est transcēdēs aliquod: cũ nec trāscēdēs sit aliud q̃ terminus vocalis vel conceptus mentis existens in anima vt accidens in subiecto. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum est opinio cuiusdā doctoris dicētis: ꝙ ꝑfectio simpl̃r põt accipi q̃druplr. Uno mõ vt ꝑfectio simpl̃r idē sit qđ ꝑfectio vl̃r vt ꝑfectio simpl̃r sic accepta dicat̃ oīs ꝑfectio. Alio mõ põt sumi ꝑfectio simpl̃r ꝓ illo qđ est melius ip̄m q̃ nõ ip̄m / vt eā describit ⁊ accipit Ansel. Tertio mõ ꝓ ꝑfectiõe supꝛema oī alia ꝑfectioni. Quarto mõ ꝓ ꝑfectiõe sine oñi impꝑfectione. ¶ Tunc hac distinctiõe p̄missa dicit: ꝙ relatio originis nõ est ꝑfectio simpl̃r aliquo p̄mozũ triuz modozũ. Quarto aũt mõ ⁊ vltimo accipiēdo ꝑfectionē simpl̃r põt vt dicit teneri ꝓbabilit̃ vna pars vel alia: videlicet vel ꝙ sit vel ꝙ nõ sit ꝑfectio simpl̃r sic accepta. ¶ Primũ ꝓbat. qm̃ si relatio diceret ꝑfectionē simpl̃r p̄mo mõ / hoc est vl̃r / nulla ꝑsona eēt ꝑfecta simpl̃r: cũ in nulla sit oīs relatio originis: nulla etiā esset ꝑfectio simpliciter alia a relationibꝰ originis: qđ est falsum. ¶ Secũdo etiā mõ sumēdo ꝑfectionē simpl̃r / appet ꝙ nõ est ꝑfectio simpl̃r: qr cõstat ꝙ nec filiatio in patre nec paternitas ĩ filio est melioꝛ q̃ nõ ip̄a. ¶ Nec tertio mõ: q: cõstat ꝙ ꝑfectio absoluta qualis est essentia ē melioꝛ q̃ ꝑfectio relatiua qualis ē oīs relatio originis. ergo ⁊c.

¶ Secūdū vez q̄ quarto modo accipiēdo pfectionem simpliciť possit teneri vna pars vel alia: vez affirmatiua vel negatiua / pbat adducēdo rationes p vtraq̄ parte z soluēdo eas. ¶ Sz ista opinio videť irratiōabiľ quātum ad cōtenta in ipsa oīa supradicta. Et ideo pmo arguo cōtra distinctionē istam quā ponit de pfectiōe simpliciť. Deficit em̄ quadrupliciť. ¶ Primo siquidez deficit. qz pmo mō illoꝝ quatuor quos enumerat non pōt accipi pfectio simpliciter. qm̄ aliud est dicere pfectiōes simpliciter pluraliter / z aliud pfectionē simpliciter singulariter. sed pfectio illo pmo mō vez vniuersaliť sumpta est vt ipemet ponit omnia pfectio. oēs aūt pfectiones nō sunt vna perfectio: sicut nec omnes hoīes vnus homo. ergo ita impropriē distinguit pfectionē simpliciter quī dicit ipsam esse vno mō oēm pfectionē: sicut ille qui distinguēdo hominē singularē diceret q̄ hic homo vez sortes est vno modo oīs homo. ¶ Cōfirmať. quia cū dicit q̄ pfectio simpliciť pōt accipi p pfectione quacūq̄ vľr: aut accipit omnē pfectionem generaliter / aut tā tū pfectionē omnē simpliciter. si pmo mō: falsuz accipit euidēter: qz perfectio simpliciter nō est oīs pfectio vniuersaliter. nulla em̄ pfectio alia a pfectiōe simpliciť est perfectio simpliciť. Si scdo modo: sic cōcedo q̄ est aliq̄ pfectio simpliciter: puta diuina essentia: que realiter est oīs pfectio simplr̄: qz est tres relationes originis / quaꝝ quelibet vt diceť est pfectio simpliciť: nec aliqd aliud ab istis pōt dici pfectio simpliciter. Et ideo nō est veruz illud qd doctor iste subdit: cū dicat q̄ nulla pfectio simpliciter nec etiam ipsa diuina essentia est pfectio simpliciter isto modo / vez omnis pfectio. qz imo oīs diuina essentia est oīs pfectio simpliciter: licet non oīs pfectio vniuersaliter: imo nec aliqua alia a pfectione simplr̄ cū ipa nō sit nec esse possit aliquod imperfectū realiter quale est omne aliud a pfectiōe simplr̄. quare zc. ¶ Secūdo deficit pdicta distinctio: qz oēs alij tres modi vltimi accipiētes pfectionē simplr̄ coīcidūt in idē totaliter nec differūt nisi verbaliť. qd appet. qm̄ nihil est nec esse potest meli⁹ quocūq̄ nō ipo siue a seipo alio: nisi qd est supremū z vltimate pfectum: z p ɔ̄ñs ab omni imperfectione alienū. z ecōuerso oē summū seu supremū est sine omni pfectione z melius quocūq̄ qd nō est ipsuz nec aliqd idē cū eo. qd dico pter relatiōes originis seu psonas diuinas: quarū vna licet nō sit alia: omnes tamen sunt vna essentia ab eis realiter indistincta. omne etiaz ab impfectione qualibet alienū est summū seu vltimate pfectū: cū oē aliud citra summū sit impfectū: z p ɔ̄ñs oē tale ab oī impfectiōe distinctū est melius oī alio a se qd nec est ipsuz nec aliqd vnū secū. licet em̄ nulla relatio originis sit melior alia / nihilominus tñ quelibet ē suprema: qz licz vna nō sit alia oēs tñ sunt vna essentia. ¶ Ex q̄ appet pmo: q̄ tria pdicta q̄ accipit iste doctor: videlicet esse melius oī alio mō pdicto / esse summū siue supremū / z ab oī impfectione alienū totaliť in idez coincidūt z penit⁹ idē dicūt. quare zc. ¶ Ex pdictis scdo apparet: q̄ nō potest stare illud qd addit soluēdo ad q̄stionē secūdū pdictā distinctionē: cū dicit q̄ relatio originis nō est pfectio simpliciter pmis tribus modis: sed quarto mō potest dici q̄ sic. ista eniz duo sunt incōpossibilia / vez q̄ aliqd sit ab omni imperfectiōe alienū: z nō sit summū nec melius quocunq̄ sic alio ab eo q̄ nec est ipsum nec aliqd vnū secū. omne enim citra pfectissimū z supremū est impfectū: cum sit finitū z limitatuz. nihil enim est a perfectissimo qd est deus realiter distinctum nisi finitū z limitatū: z p ɔ̄ñs impfectū. ergo e conuerso: omne ab oī impfectione alienum et ab omni impfecto realiter distinctū est summū z melius quocunq̄ alio qd nec est ipsum nec realiter vnū secū. quare zc. ¶ Ex hoc tertio apparet etiā nō eē verū illud qd addit opinio ista cū dicit q̄ essentia diuina quia absoluta est melior q̄ relatio originis q̄ est pfectio relatiua. qm̄ oē impfecti⁹ est imperfectū: sed i diuinis nec est nec esse potest aliqd imperfectū: ergo nec impfectius. ¶ Cōfirmať. qz licet diuina essentia sit melior quocūq̄ alio ab ipsa realiter: nō tamē potest eē melior seu pfectior nec impfectior aliquo qd est realiter z totaliter idem secum. sed relatiōes oēs originis sunt idistincte ab essentia totaliter in re extra: vel saltē realiť secūdū oēs: cū quelibet sit realiter verus deus. ergo sicut deus nō est pfectior nec impfectior seipso: ita nec in eo est aliquid seu ipse nō est aliqd quod ipo pfectius nec imperfectius dici possit. quare zc.

Ad primum qd̄ arguit quando dicit q̄ si relatio originis esset pfectio vľr tunc nulla psona eēt pfecta: nec eēt aliq̄ alia pfectio a relatiōib⁹ originis: Dico q̄ si p perfectionē vľr intelligat oēs pfectiones gnāliter tam supremas q̄ alias / nec essentia nec relatio nec simul oīa q̄ sunt in diuinis sunt pfectio simpliciť seu vľr isto mō. qz vt sic / pfectio vniuersaliť nō est aliud q̄ oīa simul sumpta tā icreata vez q̄ creata. si aūt p pfectionē vniuersaliť intelligat omnē pfectionē simpliciť z nullā aliam: sic dico q̄ diuina essentia z quelibet relatio originis potest dici pfectio vľr. ipsa em̄ essentia est realiter oīs pfectio simpliciť: cū sic oīs relatio originis et nulla alia sit nec esse possit pfectio simplr̄ nisi essentia diuina z quelibet relatio originis seu psona. quelibet etiā relatio originis est diuina essentia q̄ est oīs alia relatio originis: licet vna relatio originis nō sit alia. ꝗ zc. ¶ Nec sequiť vt apparet qd in ratione infert / vez q̄ nulla psona esset pfecta vniuersaliter si relatio esset pfectio simpliciter. qm̄ licet in nulla psona sit oīs relatio / q̄libet tñ psona est essentia q̄ est realiter oīs relatio originis: z p ɔ̄ñs oīs pfectio simplr̄: cum sola diuina essentia z relatio originis seu psona sit pfectio simpliciter. Omne aūt illud est perfectū vniuersaliť qd est res que est omnis pfectio simpliciť. quare zc. ¶ Aliud aūt qd infertur: vez q̄ tunc nō esset aliqua pfectio simpliciť alia a relationibus originis: cōcedo q̄ nulla est alia ab eis realiter distincta. nec em̄ diuina essentia est ab eis distincta in re extra. nihil autē distinctū ab ipsa z a relationib⁹ originis est pfectio simpliciter: vt dictū est supra. ergo zc. ¶ Ad secundū quādo diciť q̄ paternitas nō est in alio melior q̄ filiatio / cōcedo. sed ex hoc nō sequiť q̄ paternitas nō sit pfectio simpliciter z filiatio similiter. qm̄ de ratione pfectionis simplr̄ non est q̄ sit melior omni a se distincto vľr: qz tunc nec deitas esset pfectio simpliciter secūdū opinionē illoꝝ qui ponūt ipsam distinctā esse ab oībus relationib⁹ originis i re extra: cū nō possit poni melior ipsis relationibus originis ab ea realiter indistinctis. nō em̄ realiť idistinctoꝝ vnū pōt esse pfectius alio sed sufficit q̄ pfectio simpliciť sit melior omni alio a se distincto essentialiter: sic q̄ nec est realiter ipsuz nec aliquid idē secum. nec em̄ vna relatio originis est pfectior alia. nec tñ ex hoc seqť q̄ nō sit pfectio simpliciť: qz oēs licet inter se realiť sint distincte: tñ sunt essentialr̄ indistincte. sunt enim vna res ab eis oībus indistincta. taliū aūt vnū nō pōt esse pfectius q̄ alteruz: q̄libet tñ relatio est melior seu pfectior omni alio ab ipsa essentialiť distincto: qd q̄dē nec est realiť ipa nec essentialiter vnū secū: quale est qd̄libet ens creabile vel creatū: z ideo vere est pfectio simplr̄. hoc em̄ modo vt diceť infra debet intelligi illud dictū Ansel. dicētis vt recitatū est superi⁹ q̄ pfectio simpliciť est illud qd in quocūq̄ est melius q̄ nō ipm hoc est q̄ qdcūq̄ alterū. qd sic ab eo essentialiter est distinctū q̄ nec est ipsum nec aliqd idē secum. ¶ Ad

tertiũ qñ dicit ꝙ pfectior est seu melior pfectio absoluta ꝙ̃ relatiua: Dico ꝙ nõ est verũ loquẽdo de pfectione relatiua q̃ est ab absoluta totaliter in re extra vel saltẽ realiter indistincta. nullũ em̃ realiter pfectius est realiter aliqd a se impfectius: nec ecõuerso imperfectius est perfectius. sed diuina essentia est realiter q̃libet relatio originis: ⁊ ecõuerso q̃libet relatio originis est ipsa essentia. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantũ ad istũ articulũ aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiã est sciendũ: ꝙ pfectio simpliciter est scd̃m Ansel. vt p̄dictũ est qd̓ est melius ip̄z ꝙ̃ nõ ipsum. hoc aũt vz aliqd esse melius ip̄m ꝙ̃ nõ ip̄z hoc est ꝙ̃ quodcũq̧ a se distinctũ/tripliciter põt intelligi. Uno mõ ꝙ sit melius ꝙ̃ quodcũq̧ a se quomõcũq̧ distinctũ. Alio mõ ꝙ sit melius ꝙ̃ quodcũq̧ a se realit̄ tãtũ distinctũ. ⁊ tertio mõ ꝙ sit melius ꝙ̃ quodcũq̧ a se sic essentialit̄ distinctũ ꝙ nec est ipsum nec aliqd vnũ secum ab vtroq̧ indistinctũ. ⁊ ita scd̃m hoc aliqd esse pfectionẽ simpliciter põt intelligi tripliciter. Uno modo: q2 est melius omni a se quõcũq̧ distincto in re extra. Alio mõ: q2 est melius quocũq̧ a se distincto realit̄ tm̃. Et tertio mõ quia est melius quocũq̧ a se distincto essentialiter.

Hoc p̄misso pono quatuor cõclusiões.

¶ Prima est. ꝙ nec diuina essentia nec aliqua relatio originis est pfectio simpliciter primo mõ sumpta: supposito ꝙ ipsa essentia sit distincta a relationibus originis aliqualit̄ in re extra. ¶ Hec apparet primo quantũ ad primã partẽ/ vz de diuina essentia. qm̃ omnia illa quorũ vnũ est pfectius alio realiter sunt distincta. sed essentia diuina est ab omni relatione originis realiter indistincta. ergo nõ est pfectior ꝙ̃ sit ip̄a. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ vnũ formaliter distinctorũ licet realit̄ indistinctorũ põt esse pfectius alio. qm̃ hoc est falsum ⁊ maxime in illis formaliter distinctis: quorũ nullũ est imperfectũ: cũ oẽ impfectius alio sit imperfectũ. sed diuina essentia ⁊ relationes oẽs originis sunt hmõi. nullũ em̃ horũ est impfectũ. ergo nec alio impfectius esse potest. ¶ Cõfirmat̄. quia magis distiguunt̄ illa quorũ vnũ est alio perfectius ꝙ̃ illa quorũ neutrũ põt esse alio pfecti⁹ nec impfectius. sed diuine psone quarũ vna nõ potest esse alia pfectior realiter sunt distincte. ergo multo magis essentia ⁊ relatio originis distiguunt̄ supposito ꝙ essentia sit pfectior ꝙ̃ relatio ip̄a. hoc aũt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Preterea nullũ impfectũ: nec p cõsequẽs impfectius potest eẽ essentialit̄ ⁊ realiter verus deus. sz quelibet relatio originis ⁊ psona est vere deus. ergo nulla relatio originis seu psona diuia est aliqd deo ipfecti⁹ nihil em̃ deo impfecti⁹ est essentialit̄ deus. ¶ Cõfirmat̄. q2 nõ videt̄ magis immo min⁹ esse ꝯcedendũ ꝙ aliqd deo impfectius in re extra sit deus ꝙ̃ ꝙ in creaturis aliqd impfectius alio sit illud. sed ꝯstat ꝙ in creaturis nihil impfectius aliquo est illud quo dicit̄ esse impfecti⁹. ergo multo min⁹ in diuinis. quare ⁊c. ¶ Scd̓a pars cõclusionis p̄dicte vz de relationibus/ appet tã ex medio supradicto ꝙ̃ ex alio. qm̃ ip̄e relationes nõ tãtũ nõ sunt meliores seu pfectiores essentia: sicut nec essentia ipsa eis: sed nec etiã vna earũ est pfectior alia a qua tñ realit̄ est distincta. licet em̃ diuina relatio sit melior quocũq̧ a quo sic distinguit̄ ꝙ nec est ipsum nec essentialiter aliqd vnũ cũ eo: tñ nec est melior essentia a qua vt supponit̄ distinguit̄ in re extra formalit̄: nec alia relatione a qua sic distinguit̄ realit̄ ꝙ est ip̄a. qm̃ licet nõ sit ip̄a/ est tñ aliqd vnũ cũ ea: vz essentia ab eis oĩbus realit̄ indistincta. nullũ em̃ taliũ licet inter se realit̄ distinctorũ põt esse alio pfecti⁹ nec impfecti⁹. ergo ⁊c. ¶ Secũda ꝯclusio est. ꝙ diuina essentia est pfectio simplr̄ scd̓o mõ sumpta/ non aũt relatio originis. ¶ Hec appet. qm̃ ꝯstat ꝙ diuina essentia est melior improportionabilit̄ quocũq̧ alio a quo distinguit̄ realit̄: nõ aũt relatio originis: cũ vna nõ sit pfectior alia a qua tñ realit̄ est distincta. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. q2 cũ in diuinis sint tres res q̃ sunt vna ⁊ simplicissima res vz essentia ab eis realit̄ indistincta: p ꝯñs nihil est ab essentia realit̄ indistinctũ nisi tm̃mõ ens creatũ. ille aũt tres res ab ipsa essentia realit̄ indistincte nõ tm̃ ab oĩbus creaturis sed etiã inter se licet differenter tñ realit̄ distinguunt̄. Dico aũt differẽt̄: q2 licet vna psona vel vna relatio originis nõ sit alia/ oẽs tñ sunt realiter vna essentia. sic aũt ab oĩbus aliis realiter distinguunt̄ ꝙ nõ sunt nec esse possunt essentialit̄ cũ eis vnum aliqd in re extra. quare ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est ꝙ oĩs relatio diuia originis est pfectio simpliciter tertio modo sũpta. ¶ Hec appet. qm̃ licz nulla originis relatio sit pfectior alia a qua tm̃ realit̄ est distincta: cũ oẽs sint vna essentia ab eis realiter indistincta: q̃libet tñ est melior q̃cunq̧ a se sic alio ꝙ nõ est ipsa nec cũ ea res aliqua vel essentia indistincta: cũ nec aliqd sit sic ab eis indistinctũ: nisi ens creabile vel creatũ. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltia ꝯclusio est. ꝙ q̃libet relatio originis ẽ ꝓprie pfectio simpliciter. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̃ oĩs pfectio sic suprema ꝙ nulla est possibilis superior ea est ꝓprie pfectio simpliciter sed talis est quelibet relatio originis. nisi em̃ esset talis nõ esset deus: cũ solũ vltimate pfectũ cui repugnat oĩs ipfectio sit de⁹. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̄: q2 illud cui repugnat oĩs ipfectio est ꝓprie pfectio: sz cuilibet relationi originis repugnat oĩs imperfectio: alias posset stare cũ aliqua imperfectione: qd̓ est falsum. ergo ⁊c.

Ad rationem predictam respondet doctor ille cuius fuit opinio vltimo recitata/ dicens ꝙ licz

illud qd̓ sic est summa perfectio seu idez ipsi ꝙ includit eã p identitatẽ sit perfectio simplr̄: nõ tñ illud qd̓ includit̄ in eo qd̓ est summa pfectio. q2 hoc nõ arguit pfectionẽ ex parte inclusi: sed ex parte includẽtis. sed sic est in proposito: ꝙ vz relatio est diuina essentia ꝓpter ipsius essentie perfectionẽ infinitã ꝓpter quã includit identice eam: puta relationẽ ipsam. sic autem includi in alio nec est perfectionis nec imperfectionis in incluso sed in includente solo. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem etiaz secundo respondet negando maiorem. dicit enim ꝙ oĩs imperfectio potest repugnare non tantum perfectioni sed etiam rationi neutre que videlicet nõ est perfectio nec imperfectio. quoniam aliud est vt dicit non perfectio ⁊ aliud imperfectio. perfectio enim ⁊ non perfectio sunt contrarie opposita: ⁊ ita oportet de quolibet alterum concedere. perfectio autem ⁊ imperfectio non sunt contradictorie sed priuatiue opposita: sicut visus ⁊ cecitas. ⁊ ideo sicut nõ omne illud cui repugnat videre est cecum: cum videre possit repugnare propter repugnantiam subiecti: sicut lapidi repugnat tam visus ꝙ̃ cecitas: nec cecitas repugnat ipsi propter inexistentẽ affirmationem: sed propter subiecti carentiam: consimiliter in proposito: quia diuina relatio non est subiectum perfectionis nec imperfectionis: sicut nec lapis cecitatis nec visionis: ⁊ ideo repugnat ipsi oĩs imperfectio non propter oppositam affirmationem seu habitum inexistentem: videlicet propter perfectionem: sed quia nec ẽ habitus nec priuationis subiectũ aptũ. quare ⁊c. ¶ Sed prima solutio non valet. Primo quia vt dictũ est in precedentibus essentia non est perfectior seu melior ꝙ̃ relatio. vnde nec relatio est idem cum essentia tãꝙ̃ cum perfectiori sc/ cum perfectius ⁊ imperfectius vel non perfectum non possint realiter esse idem. ¶ Secũdo. quia omnino est absurdum dicere ꝙ non est perfectiõis aliquid esse a diuina essentia realiter indistinctũ

¶ Tertio. quia falsum est illud qđ accipitur: videlicet ꝙ relatio includitur i essentia idētice ⁊ non includit ipsam. quoniam aut per vnum istorum includere alterum intelligit vnum esse realiter alterum: aut aliquid aliud. si aliquid aliud / nec essentia includit relationem nec econuerso relatio includit essentiam. si autē per vnum includere alterum intelligit vnum esse alterum: cum vniformiter relatio sit essentia sicut essentia relatio econuerso / ꝑ consequēs non magis relatio in essentia ꝙ econuerso essentia in relatione idētice includet. quare ⁊c. ¶ Et quādo dicit ꝙ essentia propter suam perfectionē infinitam includit identice relationem: si per perfectionem huiusmodi infinitam intelligit aliquid distinctum in re extra ab ipsa essentia / non est verum: cum essentia seipsa nullo a se alio mediante sit relatio / ⁊ econuerso relatio sit essentia similiter semetipsa. quare ⁊c. ¶ Alia etiam solutio per quam soluitur confirmatio / non potest stare: immo videtur totaliter impossibilis ⁊ absurda. Primo. quia supponit falsum: videlicet ꝙ perfectio ⁊ imperfectio vt accipiuntur in proposito / priuatiue non contradictorie opponātur. quoniam sicut finitum ⁊ infinitum sunt contradictorie opposita vt fuit ostensum in questione alia ita perfectum ⁊ imperfectum. quod apparet. quoniam cū dicitur ꝙ deo ⁊ relationi diuine repugnat omnis imperfectio / nō ē aliud ꝙ dicere ꝙ ipsi repugnat quodlibꝫ ens finitum. quia imꝑfectum ⁊ finitum sicut ꝑfectū ⁊ infinitū fundamētaliter sumpta penitus idem dicūt. nihil enim est perfectum nisi infinitum / ⁊ omne infinitum est perfectum: sicut econuerso omne finitum est imꝑfectum et omne imꝑfectum finitum. ⁊ ita cum nihil a deo aliud sit ꝑfectum nec infinitum / sed finitum ⁊ imꝑfectuꝫ: solus autē deus sit perfectus ⁊ infinitus / ꝑ consequēs ꝑfectuꝫ et imꝑfectum nō aliter in proposito opponūtur ꝙ deus et nō deus: inter que est oppositio contradictoria nō aliqua priuatiua. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ꝑfectum dictum de deo nō dicit aliquid distinctum ab eo. nec eniꝫ dei perfectio est aliquo modo in re extra distincta ab eo. sed imꝑfectum seu imꝑfectio que dicitur repugnare deo et cuilibet relationi originis / ꝓcise negat hoc qđ dicit ꝑfectio. ergo tātum negat deum ⁊ omne qđ est realiter verus deus. ex quo sequitur propositum: vꝫ ꝙ perfectum et imꝑfectū in proposito nō sunt aliud ꝙ deus ⁊ nō deus quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet ꝙ etiam solutio ista falsum accipit: quando addit ꝙ diuine relationi repugnat oīs imperfectio nō propter ꝑfectionē oppositaꝫ sed propter subiecti carētiam: vꝫ quia ipsa relatio nō potest esse subiectum ꝑfectionis nec imꝑfectionis: sicut nec lapis visionis nec cecitatis. hoc enim dictum falsum existit / ⁊ ex falsa imaginatione procedit. imaginatur enim ꝙ ꝑfectio ⁊ imꝑfectio sint aliqua distincta ab eis quorum sunt / siue que ꝑfecta ⁊ imperfecta existunt aliqualiter in re extra. hoc autē nō est verum nec loquēdo de ꝑfectione ⁊ imꝑfectione extrinseca: modo quo dicitur ꝙ albedo ⁊ omnis forma accidētalis est ꝑfectio subiecti: ⁊ forma substātialis ꝑfectio materie. de tali autem ꝑfectione nō est hic sermo / sed de essentiali seu intrinseca a re ꝑfecta totaliter indistincta. nihil enim est hoc modo ꝑfectum quia ꝑfectionis / nec imꝑfectum quia imꝑfectionis subiectum: cū idē nō sit suipsius subiectum. propter qđ si ideo relatio non potest esse ꝑfecta nec imꝑfecta quia nō est ꝑfectiōis nec imꝑfectionis subiectum: consimili ratione nec diuina essentia erit ꝑfecta nec imꝑfecta / nec ꝑ consequēs infinita formaliter nec finita cum non sit subiectum alicuius perfectionis nec imperfectionis a se distincte aliqualiter in re extra. omne enim taliter perfectum / videlicet quia sue perfectionis subiectum / esset formaliter imꝑfectuꝫ. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia licet diuina essentia conceda-tur esse cōmuniter omniū relationū originis fundamētū scđm ponētes ipsas relationes eē distinctas ab ipsa diuina essentia in re extra: nō tñ essentia conceditur esse sicut nec est ꝑfecta aliqua relatione originis mediāte / sed tm̄ modo semetipsa. nullū eñ seipso ꝑfectū pōt eē ꝑfectū qꝛ est alicuius alterius fundamētū vel subiectū. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū arguitur

cōtra oīa supradicta. Et primo ꝯtra ꝑmā ꝯclusionē scđi articuli ꝑcedētis. qm̄ simplr̄ ⁊ totaliter ꝑfectio vel ꝑfectū omni mō est ꝑfectio simplr̄ seu ꝑfectū. sed tam diuina essentia ꝙ relatio originis est totaliter ꝑfectio: cū ipsi repugnet omnis imꝑfectio ⁊ quicūqꝫ imꝑfectionis modꝰ. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguit ꝙ essentia sit ꝑfectior ꝙ relatio / ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑfectio simpliciter illo modo. Primo. qꝛ oportet ponere vnicū ens supmū ⁊ vnā ꝑfectionē numero esse omnibꝰ alijs eminētiorē. sed hoc nō ponit / imo negat ꝑdicta ꝯclusio: cū dicat tres relationes originis esse cū essentia ꝑfectionis equalis. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. qꝛ diuina essentia est idē cum omnibus relationibus originis naturaliter: nō autē relationes ipse inter se: imo realiter sunt distincte. sed si essentia nō esset ꝑfectior ipsis omnibus relationibus / nō magis posset esse cum eis idem ꝙ relationes ipse inter se. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia si relationes sunt equalis ꝑfectionis cū essentia: tūc sequit ꝙ qlibet ꝑsona sit tam ꝓpter essentiā ꝙ ꝓpter relationē equaliter infinita. ⁊ ita cū ꝑsone ꝑ relationes realiter sint distincte / sicut ⁊ ꝑ essentiā sunt idē / ita possunt dici plura entia eque perfecta. qꝛ oīa infinita ⁊ distincta realiter sint vnū. hoc aūt nō est verū. ergo ⁊c. ¶ Secūdo arguit ꝯtra scđaꝫ ꝯclusionē. qm̄ qđ est ꝑfectio simpliciter aliquo modo quo nō est ꝑfectio simpliciter aliquid ab illo distinctū ꝑfectiꝰ est aliquo modo ꝙ illud. sed diuina essentia vt dictū est / nō est ꝑfectior relatione. ergo quomōcūqꝫ essentia est ꝑfectio simpliciter / ⁊ relatio ipa. qre ⁊c. ¶ Tertio arguitur cōtra tertiā ꝯclusionē. qm̄ licet qlibet relatio vt est essentia sit melior quocūqꝫ a se alio illo modo: nō tñ vt ab essentia est distincta. quia alias seqret ꝙ essent tria distincta realiter omnibus alijs meliora: qđ videt esse falsum cū nō sit nisi vnicū numero infinitū. qre ⁊c. ¶ Quarto arguit ꝯtra quartā ꝯclusionē. qm̄ nihil est ꝓprie ꝑfectio simpliciter nisi qđ est oī a se distincto realiter melius seu ꝑfectius vlr̄. sed diuina relatio nō est oībus a se distinctis realiter melior seu ꝑfectior: cū oēs diuine relationes originis seu ꝑsone distincte inter se realiter sint equales. ergo ⁊c. ¶ Preterea si diuina relatio eēt ꝓprie ꝑfectio simpliciter / nulla ꝑsona eēt ꝑfecta vlr̄: cū in nulla sit oīs relatio originis. sed ꝯñs est falsum. ergo ⁊ añs.

Ad ista per ordinem. Ad primū cōtra

primam cōclusionē concedo ꝙ omne totaliter ꝑfectum est omni modo ꝑfectionis ꝑfectum. ⁊ ita tam essentia ꝙ relatio est ꝑfectio omni modo quo pōt esse ꝑfectio: non autē eo modo quo nō esset ꝑfectionis sed magis imꝑfectionis. sed si diuina essentia sic esset ꝑfectio simpliciter ꝙ esset melior ipsa relatione a qua est indistincta realiter / hoc esset imperfectionis tam in essentia ꝙ etiam in relatione ipsa. omne enim imperfectius est imperfectū. ergo si essentia esset relatione perfectior / ipsa relatio existeret imperfecta: quare ⁊c. Hoc etiam secundo esset imperfectionis in essentia. ꝙ enim aliquid sit realiter aliquid imperfectum non potest esse sine imperfectione in ipso. sed diuina essentia est realiter quelibet relatio. ergo ipsa esset aliqualiter imperfecta si relatio ipsa ab ea realiter indistincta existeret imperfecta. hoc autem esset si foret imperfectior ꝙ essentia. ergo ⁊c.

¶

¶ Consimiliter dico de vna relatione ad aliam comparata. videlicet ꝙ si vna foret pfectior q̄ alia quelibet existeret imperfecta. quoniam constat ꝙ illa que esset impefectior existeret imperfecta. illa etiam alia ea perfectior nō posset esse perfecta: quoniā nihil perfectius aliquo potest realiter esse illud. sed talis relatio perfectior alia esset perfectior etiā diuina essentia / nec ꝑ cōsequēs esset ipsa: qđ est impossibile. quoniam oē perfectius vno equalium seu equaliter perfectorum / ⁊ alio. sed omnis relatio originis est cum essentia eiusdē ⁊ equalis pfectionis. ergo si vna foret perfectior alia / esset etiam perfectior q̄ diuina essentia / nec ꝑ cōsequēs esset ipsa. falsitas consequētis est eadē. ergo ⁊c. ¶ Ad alia quibus probatur qđ ⁊ a multis conceditur / ꝙ diuina essentia sit relatione ꝑfectior. Ad primū si intelligatur cū dicitur ꝙ est dare vnicum ens supremū ꝙ sit dare tale ens vnicum omni modo sic ꝙ nullo modo huiusmodi vnicum ens supremū sit realiter aliqua plura inter se realiter distincta: dicēdū est ꝙ vt sic nō est verum nec catholice dictum / esse aliquod tātum vnicum ens supremū. quoniam solus deus est ens supremū: qđ licet sit vnū essentialiter / est tamē plura hoc est plures res seu persone distincte realiter. ⁊ hoc modo et nō alio est intelligēdum esse vnicum ens supremū: vȝ qđ licet sit vnū ens in se essentialiter: nō tamē excludit a se omnē pluralitatē vniuersaliter: sed tātum pluralitatē seu diuersitatē essentialiter distinctorum: nō autē pluralitatē realiter diuersorum ⁊ essentialiter eorūdē: imo talem pluralitatē necessario importat seu talis pluralitas est huiusmodi vnicuȝ ens supmū. sed nullum idē realiter cum ente supmo potest esse impfectius ipso. ergo oportet ponere tot supma quot sunt inter se distincta realiter sed ab ipso supmo indistincta / qualia sunt omnia tria diuina supposita. ⁊ ita nō est inconueniēs: immo est necessarium ponere plura suprema realiter diuersa / sed essentialiter indistincta: immo est magis inconueniēs ⁊ simpliciter impossibile ponere vnicum ens supremū: videlicet diuinam essentiā que sit plura realiter distincta: quorum nullum sit supmū nec formaliter infinitum: cum nullum nō supmum possit esse idē realiter cum supremo / nec per cōsequēs esse ipsum. sed quelibet relatio originis est diuina essentia suprema: cum sit ab ipsa realiter indistincta. ergo ⁊c. ¶ Ad secundū dicēdum ꝙ licet diuina essentia sit ab omnibus relationibus seu personis realiter inter se distictis realiter indistincta: ex hoc nō sequitur ꝙ sit perfectior eis: immo potius contrarium vȝ ꝙ nō sit perfectior: cum perfectius non possit esse ab imperfectiori se realiter indistinctum / nec ꝑ consequens esse ipsum sicut essentia diuina est q̄libet relationū. ¶ Et si queras causam quare magis essentia est idem cum relationibus q̄ relationes ipse inter se: Dico ꝙ causa huius nō est maior perfectio q̄ essentie / ⁊ minor relationū: cum ad hoc sequeretur oppositum vȝ ꝙ essentia non esset realiter idē cum relationibus. nec causa huius est aliqua essentie perfectio ab ipsa essentia distincta: cum nihil sit distinctū in re extra ab ea aliqualiter qđ sit ipsa. ex quo sequitur ꝙ nihil quomodocūqȝ distinctuȝ a relationibus ⁊ ab essentia potest assignari istius idētitatis esse cū relationibus ipsis causa. vnde ꝙ diuina essentia sit a tribus realiter distinctis realiter indistincta / nulla potest esse causa nisi q2 essentia diuina est talis essentia. Unde q̄rere huiusmodi causam / est querere q̄re deus est trinus ⁊ vnus trinus vȝ personaliter ⁊ vnus essentialiter: cuius nulla potest a nobis causa assignari nisi quia deus est deus. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertium dicēt aliqui ꝙ sicut in creaturis differētia relationis non est relatio cum genus non predicetur de differētia / nec ꝑ ɔ̄ns est ens: cū supmū vȝ qđ est ens non descendat in īfima nisi ꝑ genera intermedia nec tamē ex hoc sequitē ꝙ differētia sit nihil: eo ꝙ nō ꝑdicetur aliquid de ea nisi ipsa tantummodo de seipsa: q2 est simpliciter simplex. ita cōsimiliter in proposito: cum quelibet originis relatio ī diuinis sit simpliciter simplex sicut relationis differētia in creatis / ꝑ consequēs nō debet dici nec cōcedi esse ens: vt ab essentia est distincta: cū de simpliciter simplici nō ꝑdicetur aliquid nisi ipsuȝ tantummodo de seipso. nec ꝑ consequēs oportet concedere ꝙ relationes diuerse sint entia: sed tantum ꝙ sunt vna essentia que cum eis est ens vnicum ab eis omnibus indistinctū. ¶ Sed ista solutio multipliciter deficit. Primo quia falsum supponit: vȝ ꝙ ens ꝑdicatum de alio dicat aliquid in re extra distinctum ab eo inclusum in ipso. ꝙ enim hoc nō sit verum / sepe alias est ostēsum. ¶ Secūdo quia relatio originis non est simplicior q̄ diuina essentia. ita enim est simpliciter simplex essentia sicut relatio. ergo si ideo relatio vt distincta ab essentia nō debet dici ens quia est simpliciter simplex: de quo nō ꝑdicatur nisi ipm tantummodo de seipso / nec essentia etiam diuina poterit dici ens propter consimilem rationē. ⁊ ita nō magis diuerse ꝑsone / licet sint vna essentia / poterunt dici ens vnicū q̄ diuersa. ¶ Nec valet illud qđ dicit de differētia in creatis: quia falsum supponit: videlicet ꝙ species / genus / ⁊ differētia significent in eodem indiuiduo distincta aliqua in re extra. hoc enim nō est verū vt in secundo ꝓbabitur: ⁊ etiam in ꝑcedētibus est probatū. quare ⁊c.

Et ideo ad rationem predictam est aliter respondēdum / concedēdo primo ꝙ quelibet persona ita est īfinita ⁊ perfecta proprietate relatiua sicut essentia: cum nec inter essentiam ⁊ relationem sit distictio aliqua in re extra. non tamen sic intelligendo ꝙ persona sit ab istis vȝ ab essentia ⁊ a relatione distinctum aliquid in re extra. ¶ Et quando infertur ꝙ tunc plures persone ita poterunt dici plura entia eque perfecta quia infinita: sicut vnicum ens: Respondeo. ꝙ aut per ens tu intelligis personam aut essentiam aut aliquid in re extra distinctum ab essentia ⁊ a personis. Si primū: concedo ꝙ sunt plura entia infinita. hoc est plures ꝑsone realiter distincte ⁊ formaliter infinite. Si secundum: dico tunc ꝙ non sunt plura entia / sed tātum vnū. si autē ponatur tertium: vȝ ꝙ ens supponat pro aliquo alio taȝ a personis q̄ ab essentia / nec persone sunt vnicuȝ ens nec plura / nec etiam ipsa diuina essentia: cum non sit nisi vnica res que est tres res. ⁊ sicut ipse relationes originis vel persone possunt dici vnum ens ⁊ plura realiter secūdū ꝙ ly ens predicatum potest supponere differēter / vȝ pro essentia vel pro personis seu relationibus originis: ita consimiliter ipsa diuina essentia potest dici vnum ens quia vna essentia: ⁊ plura quia plures persone realiter inter se distincte. vnde nec diuina essentia nec relationes originis nec persone videntur debere dici tantum vnum ens nec tantum plura: sed vnum simul ⁊ plura. quare ⁊c. ¶ Ad secūdum qđ arguitur contra secundam conclusionem / dicēdum est ꝙ licet diuina essentia sit ab omnibus relationibus originis realiter indistincta: ex hoc non sequitur vt dictum est ꝙ ipsa sit perfectior eis. ⁊ ideo licȝ essentia dicatur perfectio simpliciter isto modo: videlicet quia melior quocunqȝ alio realiter a se: per hoc non est perfectior nec ex hoc dicitur proprie perfectio simpliciter: sed quia est melior omni a se sic realiter alio ꝙ nec est ipsa nec aliquod vnum secum. hoc autem conuenit omnibus relationibus originis. ¶ Tunc igitur ad rationē in forma: quādo dicitur ꝙ illud qđ est pfectio aliquo modo quo nō est perfectio alteruȝ / est perfectius aliquo modo illo: potest dici. Primo ꝙ hoc est verum si illud quod dicitur perfectio illo modo sit vt sic proprie perfectio: sic intelligēdo

ꝙ ille modus sit in ipso aliquid perfectius ꝙ̄ sit in alio quod illo modo nõ dicitur sed alio esse perfectum. sed nõ sic est in ꝓposito de relationibus originis ⁊ essentia. quare ⁊c. ¶ Secũdo potest dici aliter ꝙ relatio originis et essentia nõ sunt in re extra duo aliqua nec plura distīcta vt patuit supra/nec per consequēs est intelligēdũ essentiam esse perfectionē simpliciter aliquo modo/quo nõ relatio originis: tanꝙ̄ ista vꝫ essentia ⁊ relatio sint duo: de quorum vno predicetur perfectio simpliciter tali modo ꝙ negetur ab altero. sed quia hoc qḋ dico essentia importat nõ tantum vnam relationem originis sed omnes simul que sunt vna res seu essentia nõ alio ꝙ̄ seipsis. paternitas aũt vel filiatio ⁊ passiua spiratio significãt vnũ tãtum illoꝝ. ideo hoc qḋ dicitur in conclusione illa debet intelligi esse verum. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertiũ contra tertiam conclusionē apparet solutio ex predictis. iam enim ostēsum est quomodo relationes originis possunt ⁊ debent dici plura formaliter infinita ⁊ vnũ numero infinitũ. nec oportet querere an sint infinita eadē infinitate an alia ⁊ alia: cũ infinitas nõ sit ab eis nec ab essentia distinctum aliquid in re extra vt dictum est in alia questione. inquãtũ tamē sunt vnũ infinitũ qḋ est essentia/sunt vna īfinitate hoc est ipsa essentia vnũ. vt aũt sunt plura īfinita/hoc est plures relationes infinite possunt dici pluribus infinitatibus infinite/quia seipsis a suis infinitatibus indistinctis. ¶ Et quãdo ꝓmittitur ꝙ licet relatio vt essentia sit melior quocũꝗ a se alio illo modo nõ autē vt ab essentia est distincta: Dico ꝙ relatio nõ est aliquid distīctũ ab essentia in re extra. omni etiã modo ⁊ sc̄dm totũ illud qḋ est formaliter est perfectior omni ente creato incomparabiliter. nisi enim vt sc̄dm se sumpta esset melior quocunꝗ alio a se nõ posset cum diuina essentia realiter esse idem. quare ⁊c.

Ad primum contra quartam conclusionem

negandum est illud quod assumitur in maiori. ad hoc enim ꝙ aliquid sit perfectio simpliciter nõ requirit̄ ꝙ sit melius quocũꝗ a se distincto formaliter. quia tunc essentia nõ esset perfectio simpliciter: supposito ꝙ a relatione esset distincta formaliter in re extra. nec requiritur ꝙ sit melius quocũꝗ a se distincto realiter vniuersaliter sed taliter vꝫ essentialiter: modo quo illa sunt distincta quorũ vnũ nõ est alterum/nec aliquid vnũ cum eo: cuius contrariũ est in proposito de relationibus originis ⁊ personis. Et ꝙ sic necessario sit dicendũ/apparet ex dictis: quoniã suprema perfectio qualis est diuina essentia non potest realiter esse idē nisi cũ suprema perfectione. omnino enim videtur esse irrationabile dicere essentiã diuinã que est infinita perfectio ⁊ suprema esse aliquid realiter cum aliquo qḋ non est infinita perfectio nec sũma: cũ omne tale sit imperfectum/nec ꝑ cõsequēs possit esse a diuina essentia perfectissima realiter indistīctũ. sed diuina essentia est tres res: vꝫ tres relationes originis seu persone que sunt inter se distincte realiter ⁊ equales. ꝗ ⁊c. ¶ Ad vltimũ apparet ꝙ illa cõsequētia est neganda. quoniam licet in nulla persona sit omnis relatio originis que est ꝑfectio simpliciter: quelibꝫ tamē persona est essentia q̄ est ab omnibus relationibus originis realiter indistincta ⁊ etiam totaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q: ad hoc ꝙ aliquid sit perfectio simpliciter ⁊ vniuersaliter nõ requiritur nisi ꝙ ipsuꝫ sit sũma perfectio: que est oĩs perfectio realiter. sed sic est in ꝓposito. diuina enĩ essentia est realiter omnis relatio originis seu persona/etiam sc̄dm illos qui ponũt inter ista vꝫ inter essentiã ⁊ ꝑsonã seu relationē originis esse diuersitatē aliquã in re extra. nõ enĩ requiritur sc̄dm istos ꝙ ꝑfectio simpliciter sit formaliter omnis perfectio: cũ sc̄dꝫ eos diuina essentia quã constat esse perfectissimã ⁊ perfectionē simpliciter/nõ sit formaliter aliqua relatio originis: cũ vt dicũt ab eis omnibus sit distincta formaliter in re extra. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur ꝙ licet essentia nõ sit formaliter omnis perfectio est tamē in ip̄a omnis perfectio: ⁊ ideo potest dici ꝑfecta: nõ autē aliqua relatio originis seu persona: cũ nec sit formaliter omnis ꝑfectio: nec in ea sit omnis perfectio puta omnis originis relatio. ¶ Respõdeo ꝙ relatio nõ est in essentia cũ sit ab ea indistincta totaliter in re extra. et esto ꝙ sit distincta ab ipsa ⁊ sit in ea/adhuc essentia propter eam nõ ē perfectior nec ꝑfecta. Necesse intelligēdũ relationē esse in essentia vt perfectionē in suo perfectibili cum omne tale vꝫ ꝑfectibile ꝑ alterum sit de se aliqualiter impꝑfectum. nõ ergo potest intelligi ꝑ relationē esse in essentia aliud ꝙ̄ ipsam essentiam esse relationē. sed nõ magis realiter essentia est relatio originis seu ꝑsona ꝙ̄ econuerso ipsa relatio originis seu ꝑsona sit essentia: esto ꝙ vnũ horũ puta relatio ab essentia distinguatur formaliter in re extra. ergo nõ magis nec aliter vt videtur relatio est formaliter ī essentia ꝙ̄ ecõuerso essentia in relatiõe originis vel ꝑsona. q̄re ⁊c. Concesso tñ isto: vꝫ ꝙ relatio est in essentia/potest saluari ꝙ tã essentia ꝙ̄ relatio ⁊ ꝑsona est ꝑfectio simpliciter ⁊ ꝑfecta vlr. quoniã omnis relatio seu ꝑsona est essentia in qua est vt dicitur vlr omnis relatio que est oĩs ꝑfectio simpliciter. sed oē tale potest dici ꝑfectum vlr: vꝫ illud qḋ est res seu essentia que est ꝑfectio omnis simpliciter. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex supi⁹ sepe dictis. vel potest dici licet in idē redeat cuꝫ ꝓdictis/ꝙ ꝑfectio simpliciter est illud qḋ in quolibet est melius vel ipsum vel illud qḋ est realiter ipsum ꝙ̄ nõ ipsum/qḋ vꝫ ab eo realiter est distinctum. sic autē est ī proposito. quoniaꝫ licet relatio ipsa: supposito vt supponit ratio ꝙ ab essentia formaliter sit distincta in re extra/non sit melior in quolibet supposito ꝙ̄ alia relatio: est tamen essentia q̄ est realiter quelibet relatio seu persona melior seu perfectior ꝙ̄ nõ ipsa/hoc est ꝙ̄ alia res quecunꝗ ab ea distincta. quare ⁊c.

CIrca distinctionē trigesimãquartã

in qua Magister cõparat personas diuinas ad essentiam tã quãtum ad realem identitatem ꝙ̄ etiã quantũ ad ꝓdicationem: Quero primo vtrum diuine persone sint idem cũ essentia totaliter ī re extra. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniã nõ magis persona ꝙ̄ relatio originis est distīcta ab essentia in re extra. sed relatio originis est indistincta ab essentia totaliter in re extra vt ꝓbatũ est ī distinctione.3. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia vnũ realiter non potest esse a pluribus distinctis realiter indistinctũ totaliter in re extra. sed diuina essentia est tãtũ vna. persone autem sunt multe realiter ⁊ distincte. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantũ ad primum ē opinio excludē-

da contra quã iã alias in ꝓcedentibus est argutum/est quorũdam dicētiũ ꝙ ꝑsone distinguunt̄ ab essentia in re extra. ¶ Pro qua opinione arguit̄. Primo. quia persona vna opponitur alteri relatiue: non autem essentie: nec distiguitur ab ipsa sicut vna persona ab alia est distincta ergo persona ⁊ essentia nõ sunt idē totaliter in re extra. ¶ Consequētia probatur per ph̄m dicentem.5. topicoꝝ. ꝙ illa nõ sunt inter se eadē quorũ opposita sunt distīcta. ¶ Sc̄do. q: paternitas accidit essentie non autē patris

ſicut nec filiatio filio nec paſſiua ſpiratio ſpiritui ſancto cum tamē omnia accidāt eſſentie. ergo perſona ⁊ eſſentia nō ſunt idē totaliter ī re extra. ¶ Cōſequētia ꝓbaẜ. per eūdem ꝓhm dicētem vbi ſupra: ꝙ quorum accidētia nō ſunt eadem/nec ipſa ſunt eadem. ¶ Tertio. quia perſona eſt principium ꝑſone vt pater filij: non aūt eſſentie. nō eīn eſſentia producit nec ꝓducitur ſed ꝑſona. ergo ꝑſona nō eſt ab eſſentia totaliter indiſtincta. ¶ Cōſequētia ꝓbatur ꝑ ꝓhm dicentē: ꝙ quorū cauſe nō ſunt eedem vel effectus nec ipſa inter ſe. ¶ Quarto. q̄r eſſentia reperitur in qualibet perſonarū: nō aūt aliqua relatio originis. ergo diſtinguitur ab omni relatione originis in re extra/⁊ per ꝯñs a perſona. ¶ Prima ꝯña ꝓbatur ꝑ ꝓhm dicentem vbi ſupra: ꝙ illa omnia ſunt diſtincta quorum vnū eſt in aliquo ſine alio. ¶ Secunda conſequētia apparet. quia perſona includit relationem. ergo ſi relatio ipſa nō eſt idem cū eſſentia/nec ꝑſona. ¶ Quinto. quia omnia illa ſunt diſtincta quorum effectus formales ſunt diſtincti. ſed eſſentia et relatio originis ſunt huiuſmodi: quia effectus formalis eſſentie eſt dare eſſe vnū: relationis aūt dare eſſe diſtinctū. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia eſſentia eſt cōmunicabilis omnibus perſonis: non autem aliqua relatio originis nec ꝑſona. ergo oportet ꝙ inter iſta ſit aliqua diuerſitas in re extra. ¶ Conſequētia probaẜ. q̄r ſicut ſeꝑatio poſſibilis aliquorum ſimpliciter arguit diuerſitatē ſimpliciter inter ipſa: ita ſeparatio aliquorū ſcḋm quid arguit diuerſitatē ſcḋm quid inter ea. ſed eſſentia cū ſit in omnibus perſonis quibꝰ eſt cōmunicabilis/ſeparatur ſcḋꝫ quid a qualibet relatione originis in ꝑſona: vt in patre a filiatione: in filio a paternitate: ⁊ ī ſpiritu ſancto a paternitate ⁊ a filiatione. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vna perſona refertur realiter ad alteram: non aūt ad eſſentiam/nec eſſentia ad perſonam. ergo ⁊c. ¶ Et ſi queratur ab iſtis quomodo iſta diſtinguantur videlicet eſſentia ⁊ perſona: Dicūt ꝙ nō realiter. ſunt enī idem idētice ⁊ realiter/ſed diſtinguūtur formaliter in re extra. ¶ Primū. vꝫ ꝙ ſint idem idētice probant dupliciter. Primo videlicet quia eſſentia eſt formaliter infinita. ſed omnia in diuinis ſunt idem idētice quorum vtrūq̧ vel alterum extremorum eſt formaliter infinitum. Scḋo quia vnū horꝫ predicatur de alio in abſtracto. omnis eīn perſona diuina eſt eſſentia ſeu deitas ipſa. ſed illa omnia ſunt idem idētice quorū vnū predicatur de alio in abſtracto. ergo ⁊c. ¶ Scḋꝫ: videlicet ꝙ ſint idem realiter/probant. quia nō eſt maior diuerſitas inter eſſentiam ⁊ perſonam q̄ inter eſſentiam ⁊ relationem. ſed eſſentia ⁊ relatio originis ſunt realiter indiſtincta. ergo ⁊c. ¶ Tertiū: videlicet ꝙ formaliter diſtinguantur/probaẜ. quia illa omnia quorum ſunt diuerſe diffinitiones formales formaliter ſunt diſtincta. ſed talis ſunt eſſentia ⁊ perſona. ī diffinitione enim perſone ponitur eſſentia ⁊ relatio: nō aūt in diffinitione eſſentie. ergo ⁊c.

Contra opinionē iſtam arguo. Primo quia ponit incōpoſſibilia: vꝫ aliqua eſſe plura in re extra ⁊ diſticta formaliter: ⁊ tamē eſſe eadē realiter. omnia enī diſtincta in re extra ſic realiter ſunt diſticta ꝙ vnum nō eſt alterum nec aliquod eſſentialiter vnū ſecum in creatis. in diuinis autē realiter diſtincta vt ſuppoſita ſunt vnum ab eis indiſtinctū. nō tamē vnū eorū eſt realiter alterum cum ab eo realiter ſit diſtinctum. nec poteſt reperiri minor diuerſitas inter aliqua in re extra diſtincta q̄ ſit inter diuina ſuppoſita: que tamē realiter conſtat eſſe diuerſa. ſed ſcḋm opinionē iſtam eſſentia ⁊ perſona ſunt diuerſa aliqua in re extra. ergo realiter ſunt diſticta. hoc aūt ponere eſt impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quecūq̧ res plures in re extra diſtincte ſunt realiter diuerſe. hoc apparet. quoniā impoſſibile ē reperire plures res ⁊ diuerſas minus diſtinctas q̄ diſtinguūtur ille que ſunt eſſentialiter numero vnū ab eis totaliter indiſtictū ſed tales quales ſunt ꝑſone diuine realiter ſunt diſticte. ergo ⁊ oēs alie. ſed ſi ꝑſona ⁊ eſſentia diſtinguūtur in re extra ipſa ſunt res diuerſe. oē eīn poſitiuū dicitur res et ens: ⁊ diuerſa poſitiua quātūcūq̧ modicū in re extra diuerſe res: cū etiā ꝑſone q̄ ſunt vnum numero ab eis oībꝰ indiſtinctū ſint plures res. nulla aūt poſitiua in re extra diuerſa poſſunt minus dici plures res q̄ illa q̄ ſunt vnū numero ab eis oībus indiſtinctū. cōſtat aūt ꝙ ſi eſſentia et ꝑſona ſint diſtincta formaliter in re extra/ipſa ſunt nō tm̄ vnū ſed plura poſitiua. nō eīn vnū ⁊ idē eſt vt ſic diſtinctum a ſeipſo aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Preterea ſecūdo. quia cū tm̄ ſint tres res in diuinis/oīs opinio ponens plures eſt impoſſibiẜ. ſed talis eſt opinio ſupradicta. q̄ꝛ cū vt dictū eſt/omnis diuerſitas in re extra inter aliqua ſit realis/ꝑ ꝯñs quot ponūẜ ī re extra diſtincta tot ponūẜ res. ſed opinio iſta ponit plura q̄ tria eē diſtincta in diuinis aliqualiter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q̄r oēs rationes pro ipſa adducte probent inter eſſentiam ⁊ perſonam eſſe diuerſitatē realem vt apparet per ſingulas diſcurrendo. quoniā vna perſona opponitur realiter alteri: ⁊ diſtīguitur realiter ab ipſa/nō aūt ab eſſentia: paternitas ⁊ omnis alia relatio accidit realiter eſſentie: nō aūt ꝑſone: vna perſona eſt realiter principiū alterꝰ/nō aūt eſſentie: eſſentia reperiẜ realiter ī qualibet perſonarū: nō aūt aliqua relationū. ergo ꝑſona eſt diſticta realiter ab eſſentia. ¶ Cōſequētia ꝓbaẜ ꝯſimiliter ſicut ꝓbanẜ ꝯſequētie quatuor primarū rationū. nō magis eīn tenet ꝯña ibi q̄ hic. q̄re ⁊c. ¶ Cōſimiliter pōt argui ex quinta ratione. q̄ꝛ oīa illa realiter ſunt diſticta quorū effectus formales realiter ſunt diſticti. ſed dare eē vnū et dare eſſe diſtictū que ſunt effectus eſſentie ⁊ relationū formales vt accipiẜ realiter diſtinguūtur: ſuppoſito ꝙ formaliter diſtinguātur ī re extra vt dictū eſt ſupra. ergo ⁊c. ¶ Preterea ex ſexta ratione ſimiliter idē arguiẜ. q̄ꝛ eſſentia eſt realiter cōmunicabilis oībꝰ ꝑſonis. nō aūt aliqua relatio originis/nec perſona. ergo eſſentia eſt diſtincta realiter a ꝑſona. ¶ Hec ꝯña ꝓbari pōt ꝯſimiliter ſicut illa. q̄ꝛ q̄n diciẜ ꝙ ſeparatio poſſibilis ſimpliciter aliquorū arguit diuerſitatē ſimpliciter eorꝫ/aut ꝑ ſeꝑationē ſimpliciter intelligiẜ ꝙ vnū poſſit eē ſine alio exiſtēte/vel eē in aliquo ſine eo ibi licet alibi exiſtēte. Si ꝑmo mō/talis ſeꝑatio nō eſt poſſibiẜ in diuinis. Si ſcḋo mō/talis ſeparatio eſt de facto inter eſſentiā ⁊ ꝑſonā: ſuppoſito ꝙ diſtinguātur in re extra. q̄ꝛ eſſentia eſt ī oībus ꝑſonis: nō aūt aliqua relatio originis. ſed ſic ſeparata realiter ſūt diſticta: lꝫ nō ſimpliciẜ: vocādo diſticta ſimpliciter diſtincta eſſentialiter: quo mō diſtīguūtur illa oīa quorum vnū nō eſt alterū/nec aliquod vnū cū eo. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatio etiā quā vltimo adducit idē arguit. q̄ꝛ ſi vna ꝑſona refertur ad alterā nō aūt ad eſſentiā/ergo eſſentia ipſa realiter diſtīguitur ſi diſtinguiẜ a ꝑſona. ſicut q̄r albedo vna per ſimilitudinē realiter referẜ ad aliā albedinē/nō autē ad nigredinē/arguitur ꝙ albedo ab ipſa nigredine ſit diſtincta. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum articulū: vbi eſt ad q̄ſtionē iſtā aliter reſpōdēdū: Dico ꝙ nullo mō eſſentia diſtīguiẜ ī re extra a ꝑſona magis q̄ a ſeipſa. q̄ꝛ ſola diuina ſuppoſita ſunt diſticta realiter. nō aūt eſt īter plura ī diuinis aliq̄ diuerſitas ī re extra: cū oīa diuerſa ī re extra ſint realiter diſticta: vt alias oſtēſum eſt/nec poſſint plura q̄ tria diſticta eſſe realiter ī diuinis. ſed ſi eſſentia diuina eſſet diſtincta ab omnibus perſonis in re extra: nō ſola tria diuina ſuppoſita eſſent diſticta. ergo ⁊c.

¶ Confirmatur. quia nullū in re extra distinctorū est alterū in re extra. sed oēs diuine persone sunt vna essentia numero in re extra. ergo ipsa essentia est a ꝑsonis indistincta totaliter ī re extra. ¶ Maior apparet. quā nō magis aliquod distinctorū in re extra est alterum: q̄ vnū eorum distinctorum quelibet inter se distincta: sunt tamen vnū omnia. sed licet diuine persone sint vna res: tñ quia inter se realiter distinguūtur / vna nō est realiter alia. ergo nec omnes nec aliqua est essentia in re extra: supposito ꝙ essentia sit distincta a ꝑsonis omnibus in re extra. ¶ Preterea ad idem arguo sic. nō magis vna res a tribus distincta aliqualiter in re extra est aliqua illarum q̄ vna earum sit altera. sed omnes diuine persone sunt tres res distincte: quarum vna non est alia cum sit ab ea distincta. ergo si diuina essentia est ab eis omnibus in re extra distincta / nec ipsa essentia erit aliqua personarū. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quoniā nō minus vnū a tribus essentialiter indistinctis distinctū est distinctū a quolibet eorū / supposito ꝙ sit distinctum ab eis omnibus in re extra: q̄ vnū eorum ab alio. sed equaliter distinctorum nō magis vnū potest esse alterum q̄ aliquod alterū alteri. ꝗ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia nō minus quelibet persona est deus seipsa / q̄ sit homo seipso sortes et quilibet homo alius singularis / nec per cōsequēs magis deitas est distincta ab aliqua personarum q̄ humanitas ab aliquo homine singulari. sed homo quilibet singularis est homo seipso: sic ꝙ eius humanitas est ab ipso indistincta totaliter in re extra. ergo ꝛ deitas a personis. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ non est simile. ꝙ deitas est vna numero omniū personarum: non autē est vna humanitas omniū hominū. quia cōcedo ꝙ nō est simile quātum ad hoc / nec hoc accipit ratio: sed quātum ad aliud vez quantū ad idētitatē deitatis cū omnibus ꝑsonis / et humanitatis vnius cū vno homine singulari: cū nō magis aliq̄s singularis homo sit homo seipso nullo mediāte ipsi addito ab eo diuerso: q̄ sit deus seipsa quelibet ꝑsonarum. quare ꝛc. ¶ Preterea ad idem arguo sic. licet diuina essentia non producat nec producatur: tamē ipsa est omnis persona que producitur ꝛ producit. vt habetur extra de sum. tri. ꝛ fi. cath. sed non esset si ab omnibus ꝑsonis distincta ī re extra existeret. quoniam improducēs et improductum a producente ꝛ a producto distinctum in re extra: nō minus ab eis distinguitur q̄ vnum producentium ꝛ productorum essentialiter eorūdem ab altero sit distinctum. sed persone diuine essentialiter indistincte / quarum prima est producens secūdā / ꝛ prima ꝛ secunda tertiam / sic sunt distincte realiter ꝙ vna nō est alia. ergo nec aliqua persona esset essentia si essentia ipsa foret ab eis in re extra distincta: sicut illud qđ nō producitur nec producit / ab illis quorum alia producunt ꝛ alia producūtur. hoc autem est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si essentia esset distincta a personis omnibus ī re extra / in diuinis esset quaternitas: vez ꝑsonarum ꝛ essentie distincte ab omnibus personis vt suppositum in re extra. hoc autem est impossibile. ergo ꝛc. ¶ Cōsequētia est euidens. quia quodcunq̄ ab aliquibus in re extra distinctū ponit cū eis numerum: cū etiam vna persona licet eadem essentialiter cū alia ponat numerū cū ea. quare ꝛc.

Ad illa quæ arguuntur pro opinione alia.

¶ Ad primum concedo ꝙ vna persona distinguitur realiter ab alia ꝛ opponitur ipsi relatiue quia vna est ab alia. quod tantū est intelligendum per oppositionem huiusmodi relatiuam. nō autē distinguitur ab essentia nec ipsi opponitur relatiue. nō tamē ex hoc sequitur qđ infertur: vez ꝙ persona sit distincta ab essentia ī re extra. quoniā licet essentia nō sit distincta a ꝑsona / nec ipsi relatiue opposita / est tamē res que est distincta a ꝑsonis ipsisq̄ relatiue opposita: cū sit tres persone quarum vna est originaliter ab alia ꝛ ab ea realiter distincta. q̄re ꝛc. ¶ Ad scđm qđ dicitur ꝙ pater accidit essentie / non autē patri: dico ꝙ falsū est si ꝑ paternitatē ītelligatur aliquid in re extra distinctū ab essentia ꝛ a ꝑsona. pater enī paternitas ꝛ deitas idē dicūt in diuinis totaliter in re extra. ꝛ esto ꝙ nō essent idē pater ꝛ paternitas: tñ constat ꝙ deitas est pater ꝛ paternitas. et ideo si paternitas accidit deitati / accidit etiā rei que est deitas. ꝛ si non accidit patri / nec rei que est deitas. quare ꝛc. ¶ Ad tertiū dicēdū est cōsimiliter sicut ad primū: vez negando consequentiā propter rationē ꝑdictā: vez quia licz essentia nō sit producens nec ꝑducta / est tñ ꝑsona que est producēs ꝛ producta: qđ non esset si ab ea distincta existeret in re extra. Et ideo quādo dicitur ꝙ persona est ꝑncipiū ꝑsone / nō autē essentie: Dico ꝙ cum essentia nō sit aliud q̄ omnis ꝑsona / ꝑ ꝯñs eoipso quo vna ꝑsona est principiū alterius est ꝑ̄cipiū illius rei q̄ est essentia: cū ipsa essentia sit ꝑsona producēs ꝛ ꝑducta. quare ꝛc. ¶ Et si q̄ratur quare ergo essentia nō dicitˀ ꝑducere nec ꝑduci: Ad hoc respōsū est supra in distinctione. 9. ¶ Ad quartū cōsimiliter est dicēdū: vez negādo ꝯsequētiā. qꝛ quādo dicitˀ in antecedente ꝙ essentia reperitˀ in oībus ꝑsonis: nō autē aliq̄ relatio originis: si ꝑ ista puta ꝑ essentiā ꝑsonā ꝛ relationē originis intelligūt distincta aliqua in diuinis: quorū vnū puta essentia sit in ꝑsonis oībus: nō autē relatio originis: sic est falsum. si autē ꝑ essentiā esse in oībus ꝑsonis intelligatur ꝙ oēs ꝑsone sunt vna essentia ab eis indistincta totaliter ī re extra / ꝛ ꝑ istam relatio originis puta paternitas non est in oībus ꝑsonis / intelligatur ꝙ paternitas nō est oīs ꝑsona: sic vtraq̄ pars antecedētis ꝑdicti est vera. nec tamen sequitur qđ infertur: vez ꝙ essentia sit distincta a ꝑsona. quoniam licet vna relatio originis seu ꝑsona puta paternitas vel pater nō sit omnis ꝑsona / est tamē res seu essentia que est omnis persona: qđ nō esset si ab ipsa essentia distincta existeret in re extra: sicut nec vna persona ē alia quia est distincta ab ipsa. quare ꝛc. ¶ Ex predictis apparet ꝙ non valent consequentie primarum quatuor rationū nec probationes earum. quoniā ph̄s ꝑ illas oēs considerationes intēdit probare seu inuestigare diuersitatem realem ꝛ etiam essentialē: que non est possibilis inter essentiam ꝛ personam: sed tātum inter vnam rem creatam ꝛ aliam. ad quarū diuersitates inuestigādas se extendūt predicte philosophi cōsiderationes. nō autē habent locum in proposito. quia nec ph̄s nouit qđ confitetˀ catholicus: vez vnam rem increatam esse tres ꝛ tres esse vnam ab eis omnibus indistinctam. quare ꝛc. ¶ Ad quintum apparet ꝙ ratio illa multipliciter deficit. Primo. quia falsum est qđ videtur supponere: vez effectum formalē esse aliquid ab ipsa forma distinctum. nō enī esse album est aliquid ab albedine distinctum causatū in subiecto qđ dicitur esse album. Secūdo. quia esto ꝙ hoc eēt verū / ꝛ ꝑ cōsequēs illa maior assumpta: vez ꝙ illa omnia sint distincta quorum effectus formales sunt distīcti: minor que sub ea accipitur non est vera. non enim esse vnū est aliquid distinctum ab essentia nec esse distinctum a relationibus originis: nec vnū est effectus essentie nec distinctum relationis originis. licet enim diuersitas sit in relationibus originis seu personis ꝛ vnitas ī essentia: nō tñ magis diuersitas ꝛ vnitas distinguuntˀ in ꝑposito q̄ essentia ꝛ ꝑsona. q̄re ꝛc. ¶ Ad sextū apparet solutio ex ꝑdictis. quoniam ista / essentia est ꝯmunicabilis omnibus personis / est vera in sensu consimili in quo ista / essentia ē in oībus personis: videlicet quia est omnes persone ꝛ ab oībus indistincta. ista autē / relatio originis nō est cōicabilis: est vera sic itellecta / relatio originis puta paternitas

non est oīs ꝑsona.sed nō sequitur:essentia est oīs ꝑsona/ nulla ꝑsona est alia ꝑsona.ḡ essentia distinguit̄ a ꝑsona. Imo magis sequit̄ ꝯtrariū. vz ꝙ essentia nō sit distincta a ꝑsona aliq̄ in re extra.qm̄ si essentia eēt distincta ab oī ꝑsona nō esset aliq̄ ꝑsona: sicut nec vna ꝑsona est alia q2 est distincta ab ea.q̄re ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ ꝑ essentiā ad quā nō dicit̄ referri ꝑsona nec distingui ab ea non est intelligēdū aliqd distinctū a ꝑsonis omnibus in re extra/sed tm̄ ꝑ essentiā ē intelligēda oīs diuina ꝑsona vt sunt alia simul sūpta.⁊ hoc mō ē verū ꝑsonā nō referri ad essentiā.q2 nulla ꝑsona refert̄ realiter ad oēm ꝑsonā/nec distinguit̄ ab oī ꝑsona: sed tm̄ vna ꝑsona ab alia nō aūt a seipsa.vnde ꝙ nō referat̄ essentia ad ꝑsonā: nec ꝑsona ad essentiā:hoc est q2 essentia est oīs ꝑsona:quarū plurīū ꝑsonarū cū qb⁹ est idē ipsa essentia/vna refert̄ ad aliā non aūt ad essentiā:sicut nec idē ad seipm̄. ¶ Ad illud quo ꝓbāt ꝙ sunt idē idētitate / si ꝑ idētitatē idēticā itelligāt idētitatē summā qua qōlibet est idē sibi: sic cōcedo. si aūt aliqu ā minorē ista cū q̄ stat aliqua diuersitas in re extra:dico ꝙ falsum est: cum oīa talia diuersitas sit realis:q̄ poni nō pōt inter essentiā ⁊ ꝑsonā. ¶ Et quādo dicit̄ ꝙ illa oīa in diuinis sunt idē idētice quorū vtrūq3 vel alterū est formaliter infinitū: Dico ꝙ hoc est falsum.q2 ꝑsone diuine sunt formaliter infinite vt ꝓbatū est in alia distinctione:nec tm̄ sunt idē idētice inter se cū realiter sint distincte: nisi voces idētitatē idēticam idētitatē essentialē.quare ⁊c. ¶ Ad aliud quādo dicit̄ ꝙ illa oīa sunt idē idētice quorū vnū p̄dicat̄ de alio in abstracto: Dico ꝙ hoc est falsum.q2 imo illa oīa quorū vnum p̄dicatur de alio essentialiter/sunt distincta: accipiendo predicatū ⁊ subiectū ꝓprie ꝓ partibus ꝓpōnis. si autē predicatū ⁊ subiectū ꝓpōnis accipiātur large ⁊ improprie/vz ꝓ rebus taliū ꝑtiū significatis/sic nulla ꝓpositio ī qua p̄dicat̄ vnū ī abstracto de alio est vera nisi vtriusq3 vz tā subiecti q̄ p̄dicati ꝓpōnis significatū sit vnicum ⁊ penitus indistinctū.⁊ ideo ꝙ ista propō/deitas ē paternitas/sit vera:hoc est quia ꝑ deitatē ⁊ ꝑ paternitatē importatur vnū ⁊ idē totaliter in re extra.alias si aliquo modo ꝑ ista importarētur diuersa: ꝓpositio esset falsa sicut ⁊ ista pater est filius.quare ⁊c. ¶ Ad aliud quo arguitur ꝙ sunt idē realiter:concedo/ ⁊ ex hoc vt patet ex dictis in p̄cedētibus sequitur ꝙ sint idē totaliter ī re extra.quare ⁊c. ¶ Ad vltimū quo ꝓbatur ꝙ distinguātur formaliter in re extra quia habēt diuersas diffinitiones formales: Dico ꝙ falsum est si ꝑ huiusmodi diuersitatē diffinitionū intelligatur aliqua diuersitas ex parte rei ꝑ diffinitiones huiusmodi importate siue signate. si autē ꝑ huiusmodi diuersas diffinitiones intelligātur nō aliqua diuersa significata in re extra: sed tantum diuersi mētis conceptus qui sunt in anima vt intellectarū rerū signa:vt sic eiusdē rei penitus indistincte possunt esse diuerse diffinitiones. nec diuersitas diffinitionū sic intellectarū arguit aliquā diuersitatē rerū significatarū: quia licet cōceptus quo concipitur deus sit alius ab illo quo cōcipitur esse pater:nō tm̄ res concepta ꝑ vtrūq3 significata est alia ⁊ alia sed eadē ⁊ indistincta totaliter in re extra:sicut oīno eadē qualitas est obiectū actus visiōis coloris ⁊ visionis albedinis/licet vna visio ab alia realiter et essentialiter sit distincta.quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio dicēdum ꝙ maior assumpta est ab omni catholico neganda.quoniā nisi vnum posset esse a pluribus distinctis realiter indistinctū totaliter ī re extra: nec tres persone diuine realiter distincte essent vnus deus seipsis:nec esset tantum trinitas sed quaternitas in diuinis: que omnia ⁊ plura alia que sequerentur/constat catholico esse impossibilia ⁊ absurda. quare ⁊c.

SEcundo quæro: vtrum relationes originis in diuinis sint idē totaliter cum ꝑsonis. ¶ Et videtur ꝙ sic.quia nō magis est idē essentia q̄ relatio originis cum ꝑsona.sed essentia ⁊ persona sunt idē totaliter in re extra vt apparet ex alia questione.ergo ⁊c. ¶ Cōtra.quia vna persona dicitur relatiue ad alteram.refertur enī ad eam realiter:nō aūt refertur ad relationē/nec vna relatio refertur ad aliam vt paternitas ad filiationē.sed paternitas est qua pater refertur ad filiū/⁊ filiatio qua refertur ad patrē filius ecōuerso.ergo oportet esse inter ꝑsonā ⁊ relationē diuersitatē aliquam in re extra. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitū. Secūdo soluam ad vnum dubium.

Quantū ad primū: est opinio aliquorum dicētium ꝙ persona diuina distinguitur in re extra tam a relatione originis per se sumpta q̄ etiam ab ipsa cū essentia simul sumpta:nō tamē realiter/imo sunt idē. nec idē oīs ista:sed distinguuntur tātū formaliter. ¶ Quod probāt. Primo.quia idē omnino nō cōstituit semetipsū. sed relatio ⁊ essentia constituūt personam.ergo ⁊c. ¶ Secundo.quia idē nō presupponit seipsum nec est prius nec posterius semetipso.sed persona presupponit relationē ⁊ essentiam sicut constitutum sua constituētia/⁊ per consequēs est eis posterior.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia essentia ⁊ relatio sunt primo diuersa in quib⁹ nō potest fundari vnitas.sed vnitas fundatur in personis.ergo oportet personam esse aliquid ab essentia ⁊ relatione distinctum qd̄ sit vnitatis huiusmodi fundamētū. ¶ Quarto. quia scd̄m Augustinū omne relatiue dictum est aliquid excepta relatione.sed vna ꝑsona dicitur relatiue ad aliā.ergo est distincta a relatione. ¶ Sed ista opinio est īpossibilis vt appet ex dictis in alia q̄stione ⁊ etiā in diuersis locis superius. ponit enim hec opinio vt sepe in p̄cedētibus est ostēsum/maiorē pluralitatē q̄ trinitatē distinctorū realiter in diuinis / ac ꝑsonas diuinas non esse simplices sed cōpositas:cū ponat quālibet ꝑsonarū esse ex diuersis in re extra distinctis realiter cōstitutā/⁊ oē taliter ꝯstitutū sit realit̄ cōpositū.⁊ alia multa ad positionē istā sequūt̄ que sunt īcōueniētia ⁊ absurda.quare ⁊c. ¶ Et ideo quātum ad istū articulū aliter est dicēdū: vz ꝙ nulla est inter relationē originis ⁊ ꝑsonā sicut nec inter relationē ⁊ essentiam/nec inter personā ⁊ essentiam diuersitas in re extra:imo ista omnia puta ꝑsona vt pater/relatio vt paternitas /⁊ essentia vt deitas sunt noīa oīno synonyma idē totaliter in diuinis significātia in re extra:cū nec in diuinis aliqua possit esse diuersitas nisi tm̄ inter ꝑsonas adinuicē cōparatas. ¶ Ad primū qd̄ arguitur in cōtrariū:quādo dicitur ꝙ idē nō cōstituit realiter seipsū: cōcedo.⁊ ideo falsū est qd̄ accipitur ī minore. quoniā ꝑsona tū quia est simplicissima:tum quia etiā est ab essentia et a relatione indistincta totaliter in re extra/ nullo modo potest dici ex essentia ⁊ relatione realiter constituta. ¶ Ad scd̄m cōsimiliter est dicēdū:vz ꝙ falsū accipitur similiter in minore.nō enī ꝑsona supponit essentiā ⁊ relationē magis q̄ ecōuerso.quia nec ex eis cōstituitur vt in ratione ista supponitur.quare ⁊c. ¶ Ad tertium dico ꝙ falsū est qd̄ in maiore accipitur/⁊ etiā qd̄ in minore si intelligatur vt sonat.nō enim idem est primo diuersum nec aliquo modo in re extra distinctum seu differens a seipso nec fundatur etiam in seipso . sed essentia ⁊ relatio sunt vnum ⁊ idem in re extra: vnitas etiam personarum est ab ipsis personis totaliter indistincta. ergo nec essentia et relatio originis sunt primo diuersa: vt accipitur in maiori / nec vnitas personarum fundatur in eis : vt

accipitur i minore. quare &c. ¶ Ad quartū quomodo sit intelligēdum illud dictū Augustini / alias est ostēsū3 vel in distinctione. 30. questione scda. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dubium excludēdū est an relatio originis pdicetur de diuina essentia in abstracto. ¶ Ad hoc dicūt aliqui ꝙ sic / concedētes cum hoc ꝙ relatio ipsa est distincta ab essentia in re extra. ¶ Sed hic modus dicēdi est impossibilis. qm̄ nullum distinctorū in re extra est alterū in re extra: sicut nec vnū essentialiter distinctorꝫ est essentialiter alterum / nec realiter distinctorū est realiter alterū. ergo sicut qz vna persona est distincta realiter ab alia nō est ipsa / ita nec relatio erit essentia i re extra si ab ipsa distiguit i re extra. ¶ Cōfirmatur. quia cū dicitur ꝙ relatio pdicat de essentia in abstracto: aut accipit pdicari pprie / vt est pdicari qd est pars ppōnis: aut denoīatiue vt est rei significare per talē partē ppōnis que est ei⁹ pdicatū. Si primo modo: sic constat ꝙ nec essentia de relatione seu ecōuerso relatio de essentia nec aliqd aliud de alio pdicat nisi vocalis termin⁹ vł mētalis puta cōceptus vt sepe dictū est i pcedētib⁹. si scdo modo: nō pōt ppō esse vera / supposito ꝙ relatio differat ab essentia in re extra. qz ois eni ppō vocalis vel mētalis affirmatiua cui⁹ termini vel3 subiectū et pdicatū in abstracto accepti significant diuersa in re extra / est falsa ipsis terminis psonaliter supponētib⁹ p suis significatis: nō aūt simpliciter pro seipsis. ergo ista ppō affirmatiua / deitas est paternitas / cui⁹ termini supponūt pro re significata / eēt falsa si significatum vnius esset distinctū a significato alterius in re extra. quare &c. ¶ Et ideo aliter ad istud dubiū est dicēdum: vel3 ꝙ vt pdicari dicitur de pdicato / et subijci de subiecto: ppōnis eni subiectū subijcitur et pdicatū pdicatur: vt sic relatio sumpta pro re signata nō pdicat de essentia cōsimili modo sumpta / nec de ipsa relatione essentia ecōuerso. vt autē pdicari dicitur de re p pdicatū signata et subijci de re per ppōnis subiectū similiter importata. vt sic vtraqz relatio pdicat de essentia i abstracto / et de relatiōe essentia ecōuerso: vt relatio et essentia accipiūtur p re increata significata. ¶ Primū horū apparet dupliciter. Primo. quia nihil est pdicatum ppositionis nec subiectum vt pdictum est nisi vocalis terminus vel mētalis. sed nec essentia diuina nec relatio originis est talis terminus: sed res extra p ipsam significata. ergo &c. ¶ Secundo. quia vnū et idē nō est ppositiōis subiectum et pdicatum: immo omnis ppositionis subiectū et pdicatū sunt distincta realiter cū sint diuersi mētales termini vel vocales. sed diuina essentia et relatio originis sumpta p re significata sunt vnum et idē totaliter in re extra. ergo nō possunt eē subiectum et pdicatum / nec p ɔñs potest vnū pdicari de alio isto modo. ¶ Ex hoc sequitur scdm: vel3 ꝙ vt pdicari et subijci dicūtur de re ipa p ppositionis subiectum et pdicatū significata / relatio pdicat de diuina essentia: hoc est omnis illa ppositio affirmatiua est vera cuius termini sunt cōceptus deitatis et relationis originis: quorum vnus pdicatur de alio: nō pro seipsis eis supponētibus: sed pro re p eos significata. quemadmodum omnis illa ppositio affirmatiua est vera cuius termini quorū vnus affirmatur de alio idē significāt in re extra. et hoc ipsis terminis supponētib⁹ nō materialiter pro seipsis sicut supponūt in ista ppositione / homo est vox: sed p re p eos significata. sed res significata p cōceptū deitatis / et p cōceptū relationis originis est vnica et indistincta totaliter in re extra. ergo &c. ¶ Sed cōtra hoc arguit quidā doctor. Primo. quia qd pdicat de aliquo in abstracto / pdicatur de ipso scdm suā rationē formalē. qz oē qd ɔuenit alicui vt i abstracto sumpto cōuenit ipsi scdm suā rationē formalē. sed relatio originis puta paternitas vel qcūqz alia scdm rationē suā formalē non est essentia. ergo &c. ¶ Scdo. qz si paternitas vltimate abstracta eēt essentia / ois paternitas esset essentia / ɔñs est falsum. ergo &c. ¶ Cōsequētis pbat. qz qd cōuenit alicui i abstracto ɔuenit ipsi sub reduplicatione vt reduplicatio est nota pcisionis. ergo si paternitas est deitas: et paternitas inquātū paternitas est deitas. sed si paternitas inquātū paternitas est deitas / ois paternitas est deitas. ¶ Tertio. qz si paternitas est deitas: aut inquātū paternitas / aut iquātū hec paternitas. sed nō primū: qz tūc ois paternitas eēt deitas / qd est falsum. ergo relinquit scdm. sed deitas est extra rationē paternitatis: ergo p ɔñs paternitas vltimate abstracta non est deitas: cū vltimate abstractū sit sine omni eo qd est extra rationē suā formalē acceptū3. g &c. ¶ Quarto. qz si paternitas vltimate abstracta esset essentia ipsa esset formaliter essentia. sed hoc est falsū3: cū ratio formalis paternitatis sit alia a rōne formali deitatis. ergo &c.

Sed ista non sunt realiter sed tantum vocaliter cōtra pdicta vt apparet euidēter discurrēdo p singula. ¶ Ad primū eni qn̄ dicit ꝙ relatio originis fm suā rationē formalē nō est essentia: Dico ꝙ falsum ē. qm̄ per rationē formalē rei non pōt aliquid aliud intelligi ꝙ̄ conceptus diffinitiuus vel quicūqz alius expssiuus sui. sed cōceptus deitatis licet diuersus realiter et essentialiter a conceptu relationis originis puta paternitatis / tñ nec pdicat affirmatiue de ipso / eis ambobus supponētibus p suo significato: cū ipsorū significatū sit vnicū et indistinctū totaliter in re extra. sed paternitatē scdm suā formalē rationē eē deitatē nō est aliud ꝙ̄ cōceptū deitatis dici de conceptu paternitatis: vtroqz corꝫ supponēte nō p seipso sed p suo significato. g &c. ¶ Cōfirmat. quia aut p rationē formalē paternitatis itelligis ipsa3 paternitatē diuinā absolute sumptā: aut aliqd ab ea distinctū puta mētis ɔceptū p qd itelligit ꝙ deus ē pater. Si primū cū paternitas diuina fm se sit ab essentia in re extra totaliter indistincta / p ɔñs scdm suā rōnē formalē est ipsa. si aūt dicit scdm / tūc qro qd intelligis qn̄ dicis ꝙ paternitas non est scdm suā rationē formalē essentia. aut eni p hoc intelligis ꝙ talis ratio formalis paternitatis vł cuiuscūqz alteri⁹ relatiōis originis nō sit ipa diuina essentia i re extra: nec ei⁹ formalis rō sumpta ɔsilr p ɔceptu: vel ꝙ ratio formalis deitatis nō dr de rōne formali pternitatis vt vtraqz istarū rōnū seu mētis cōceptionū supponit p vtriusqz significato. Si primū / hoc nihil ad ppositū / nec de hoc apud aliquē est aliqd dubiū. cōstat eni ꝙ nec deitas est cōceptus mētis nec vn⁹ ɔceptus est alius ab ipso realiter distinctus sicut distiguit ɔcept⁹ paternitatis a ɔceptu deitatis: lic3 vnicū sit vtriusqz obiectū et totaliter idistinctū. Si aūt ponas scdm: hoc ē euidēter falsū. qz quorūcūqz ɔceptuū quātūcūqz diuersorꝫ oino idē importātiū i re extra vn⁹ est pdicabilis de alio: vtroqz corꝫ supponēte nō p seipso sed p suo significato. sed ɔcept⁹ deitatis et cōceptus paternitatis licet inter se sint distincti / sunt tamē signa eiusdē rei. p vtrunqz eni īportatur idē oino indistinctū totaliter in re extra. ergo &c. ¶ Ad scdm nego ɔñā3. non eni magis sequit ꝙ ois paternitas sit deitas si paternitas est deitas: ꝙ̄ sequat ꝙ ois sapiētia sit deitas si sapientia est deita3. sed constat ꝙ diuina sapientia est deitas: non tamē omnis sapiētia est deitas. ergo &c. ¶ Confirmatur. quia subiectum huius ppositionis / paternitas est deitas / est ɔceptus nō cuiuscunqz paternitatis sed increate / indistincte a significato pdicati qd ē cōcept⁹ deitatis. sed significata subiecti et pdicati istius / ois pternitas est deitas sūt distincta essentialit. ergo

licet prima ꝓpō sit vera/nō tñ scḋa.q̄re ⁊c.¶Ad ꝓ-
bationē ꝯcedo ꝙ paternitas diuina ī quãtū paternitas
diuina est essentia:non autē paternitas inquãtū pater-
nitas vniuersaliter sumpta.quia nec aliqua alia pater-
nitas nisi sola diuina est essentia. de illa aūt paternitate
cū reduplicatiōe sumpta verificaꝫ essentia seu diuinitas
ipsa:de qua vt absolute sumpta ē vera/nō aūt de aliqua
alia de qua absolute sumpta nō ē vera. ⁊ iterū sequitur/
paternitas diuina inquãtū paternitas diuina ē essentia
ergo oīs paternitas est essentia.ꝗ ⁊c.¶Ad tertiū cōsist
est dicēdū.nec valet illud qḋ arguiꝫ incōtrariū qñ diciꝫ
ꝙ hecceitas ē extra rationē paternitatis.nec eñ diuina
paternitas nec aliq̄ res alia ē creata ē hec formaliꝫ vt
sic arguētes imaginãꝫ aliquo mediãte alio a seipsa.q̄re
⁊c.¶Ad q̄rtū qñ diciꝫ ꝙ paternitas nō ē formaliꝫ dei-
tas/aut ꝑistā ꝓpositionē negatiuam intelligiꝫ aliqua
diuersitas in re extra inter significatū subiecti ⁊ ꝑdicati
ipsius:aut nō:sed tñ īter eius subiectū ⁊ ꝑdicatū. si po
naꝫ primū:dico ꝙ ꝓpō ista negatiua ē falsa/⁊ ei opposi-
ta affirmatiua vera/vꝫ ista:paternitas est formaliter es-
sentia.si aūt detur scḋm/sic cōcedo qꝛ paternitas nō est
formaliter seu in primo modo deitas:quia ꝑ istā ꝓpōnē
a. est formaliꝫ seu in primo mō dicēdi.b.intelligiꝫ ꝙ ipm
b.ꝑdicatū sit ꝯceptus diffinitiu⁹ istius.a.in ista aūt pro
positiōe licꝫ ꝯceptus deitatis ⁊ paternitatis sint peni-
tus eiusdē rei significate:nō tñ vnius ē alteius diffinitiu⁹
nec ī diffinitiōe rei vt significate ꝑ vnū istoꝝ ꝯceptuū ca
dit seu īcluditꝫ ꝯceptus alt⁹/nec ccōuerso: vt hoc magis
fuit declaratū supi⁹ ī distīctiōe octaua q̄stiōe de attribu
toꝝ distīctiōe.sed hoc mō intelligēdo vnū nō ꝑdicari for
maliter de alio/falsuꝫ ē illud qḋ assumiꝫ cū diciꝫ ꝙ si pa
ternitas vltimate absoluta cēt essentia ipsa cēt formali
ter essentia.qꝛ ad hoc ꝙ vn⁹ ꝯcept⁹ sit ꝑdicabilis affir-
matiue de alio sufficit ꝙ sit vnīꝫ ⁊ idē vtriusqꝫ significatū
nō oportet aūt vnū cē alteius diffinitionē.q̄re ⁊c. ¶Sic
ad q̄stionē.¶Ad rōnē in ꝓncipio: dico ꝙ nō magis nec
aliter pater distinguiꝫ a filio q̄ pañitas a filiatiōe/nec
magis res īportata ꝑ patrē q̄ ꝑ paternitatē referꝫ:cum
sit eadē totaliter in re extra.quare ⁊c.

Circa distinctionē trige
simãquintã: in qua Magister de-
terminat de dei sciētia vt scḋm se
absolute accepta: Querꝫ vtrū in
deo sit sciētia.¶Et videtur ꝙ sic.
quia in omni sciēte est sciētia: sed
deus est sciens oīa.ergo ⁊c.¶Cō
tra.quia idem nō est in seipso. sed
scientia dei est ab eo totaliter indistincta.ꝗ ⁊c.¶Respō
sio.vbi sic procedā.Primo eñ inquirã an deus intelli-
gat omnia etiã a seipso alia. Scḋo dicã ad q̄stiū:vꝫ an
in eo sit sciētia.Tertio inquirã an ipsi⁹ scientie obiectū
adequatum ⁊ primū sit eius essentia.

Quantum ad primum: dimissa opinio
ne Cōmētatoris errronea ponētis ꝙ deus nō est intelli-
gēs alia a se:quã opinionē erroneã ipse ꝯmētator īponit
pho.12.metaphysice commento.51.constat scḋm veri
tatē catholicã ꝙ deus intelligit omnia: licet sit dubiuꝫ
an hoc possit demōstratiue probari. Ad qḋ dicit quidã
doctor/ꝙ sic.ꝓbat aūt ipse hoc demōstratiue vt dicit q̄-
druplicater.¶Primo.quia obiectū oē qḋ habet verius
esse in aliquo eius rep̄sentatiuo q̄ in seipso/veri⁹ cogno
scitur in illo q̄ in seipso.sed omne ens creatū verius esse
habet ī diuina essentia ei⁹ rep̄sentatiua q̄ in seipso.ergo
verius cognoscitur in essentia rep̄sentante ab intellectu
cuius essentia est obiectū q̄ in seipso. sed diuina essentia
est intellect⁹ diuini obiectū.ergo ⁊c.¶Scḋo. qꝛ impos-
sibile est ꝑfecte cognosci vnum aliquod continēs alterū
eminēter nō cognito illo qḋ eminēter cōtinetur in ipso.
sed diuina essentia cōtinet eminēter quodlibet ens crea-
bile vel creatū:⁊ constat ꝙ cognoscitur ꝑfecte a diuino
intellectu.ergo ⁊c.¶Tertio.quia omnis intellectus co
gnoscens causam vt causa est/necessario cognoscit eius
effectum.sed intellectus diuinus cognoscit se vt est cau-
sa omniū.ergo ⁊c.¶Quarto. qꝛ intellectus cognoscēs
aliquod obiectū ꝑfecte cognoscit omne demōstrabile de
ipso.sed deus cognoscit ꝑfecte essentiã suã de qua est de
mōstrabile ꝙ est maior seu ꝑfectior qualibet creatura.
ergo ⁊c.¶Sed iste rationes nec demōstratiue nec etiaꝫ
probabiliter seu topice ꝯclusionē ꝓbãt seu inferunt quã
intēdūt:vt apparet ꝑ singulas discurrēdo.¶Ad primã
eñ dico ꝙ maior est dubia ⁊ minor falsa.non enim est eui
dens rē aliquam cognosci posse aliquo alio a se mediãte
esto ꝙ ī illo verius esse habeat q̄ in seipsa: cū ad hoc ꝙ
res intelligatur sufficiat ītellectus:⁊ maxime talis qua
lis est increatus qui nullo a se alio indiget ad aliquid
ꝯgnoscēdum.ergo de tali intellectu nō potest probari ꝙ
aliquid aliud a se intelligatur.quia illud tale intelligibi
le habꝫ eē in alio verius q̄ habeat in seipso. ¶Cōfirma
tur.quia nō magis vnum intelligibile probatur intelligi
posse ꝑ alterum intelligibile in quo habet verius esse q̄
in seipso: q̄ probetur vnū sensibile posse sentiri per al-
terum in quo habet esse verius q̄ in seipso.sed constat ꝙ
vnum sensibilium nō sentitur ꝑ alterum in quo illud ha-
bet verius esse: sicut nigredo nō videtur per albedinem
ea perfectiorem .ergo licet diuina essentia sit perfectior
qualibet creatura/⁊ ex hoc oporteat intelligi illud assum
ptum in ratione illa:vꝫ in diuina essentia creaturã ha-
bere esse verius seu perfectius q̄ in seipsa:ex hoc non se-
quitur ꝙ per ipsaꝫ sit intelligibilis aliqua res creata.ex
quo apparet primū: vꝫ ꝙ maior illa est dubia.¶Secū
dū/vꝫ ꝙ minor sit falsa/ apparet.quoniã aut intelligit
ꝙ creatura habet esse formale ⁊ quidditatiuū qḋ est ve-
rius ⁊ ꝑfectius formaliter in diuina essentia q̄ in seipsa
aut tantum virtualiter.sed vtroqꝫ horum modorū minor
illa est falsa.quoniã nec esse quidditatiuū creature cuius
libet est in diuina essentia formaliter/nec in ipsa creatu-
ra virtualiter.nō eñ deus est formaliter ens creatū:nec
aliquod ens creatum est virtualiter seipsum:cum non sit
suiipsius principiū productiuū.ergo nullo modo est verū
dicere aliquod ens creatum esse in deo verius q̄ ī seipso.
¶Confirmatur. quia nihil est in deo formaliter ab ipso
distinctum realiter:sed esse quidditatiuū omne creatum
est ab ipso totaliter distinctum. ergo nō est formaliter in
eo sed tantū virtualiter:vꝫ quia eius virtute fit ⁊ sub-
sistit/nec aliter potest fieri nec manere. sed hic nō videꝫ
magis posse dici ꝙ creatura habeat in ipso verius esse
q̄ in se:q̄ ꝙ lumen solis habeat esse verius in sole q̄ in se
ipso/⁊ species in obiecto q̄ in seipsa/⁊ vniuersaliter oīs
effectus a sua causa depēdēs in fieri ⁊ in esse in sua cau-
sa q̄ in seipso.ergo ⁊c.¶Preterea quãdo dicitur ꝙ es-
sentia est rep̄sentatiua creature:hoc esto ꝙ sit verum/nō
tamē est ꝑ se notum:imo negaretur ab alijs tenentibus
oppositum.¶Confirmatur.quia aut intelligitur ꝙ es-
sentia ipsa est rep̄sentatiua naturaliter creature:qꝛ est ī-
tellectio eius. actus aūt intelligendi est naturaliter re
presentatiuus obiecti.aut aliquo alio modo puta sicut
species precedens actum representat obiectum. Si pri-
mo modo/ petitur principiuꝫ ⁊ assumitur dubiū.¶Pri
mum apparet.hoc enim est qḋ queritur:vꝫ an diuina es
sentia sit intellectio creature. non enim queritur an de-
us intelligat creaturam intellectione a se distincta in se
existente:modo quo intelligit omnis intellectus crea-

suo.hoc em modo ꝯstat catholico deum non intelligere
se nec alia:cũ oĩa intelligat ⁊ velit per se nullo actu a se
distincto alio mediante.ergo ⁊c.¶ Secũdum vꝫ ꝙ assũ
ptum istud sit dubium/apparet.qm̃ deus non vult nec in
telligit necessario nisi tm̃ se.alia aũt omnia vult ⁊ intelli
git contingẽter vt postea videbitur:⁊ etiã a doctore illo
cuius sunt rationes predicte conceditur.sed si diuina essen
tia esset intellectus cuiuslibet creature:eque necessario
diuin⁹ intellectus intelligere videretur quamlibꝫ rẽ cre
atam sicut suam essentiam.ergo ⁊c. ¶ Si aũt secũdo modo
intelligatur essentiã diuinam esse creature representatiuã
hoc nõ videtur verum : vel saltẽ nõ est ꝑ se notũ.ergo ⁊c.¶ Ad
secundum apparet euidenter ꝙ falsuꝫ accipit in maiori.
qm̃ ad perfecte cognoscendũ deum non est necessarium in
telligere aliqđ ens creatum.sed qđlibet ens creatum cõ
tinetur eminenter in diuina essentia vt accipitur in minore.
ergo ⁊c.¶ Cõfirmatur.quia de⁹ cognoscit se necessario
⁊ ꝑfecte:alia autem oĩa contingenter:⁊ per ꝯñs põt ipa
non intelligere .ergo ad ꝑfecte deum intelligẽdum non
oportet intelligere aliqđ ens creatum.ergo ⁊c.¶ Preterea
qñ dicitur in minore ꝙ diuina essentia continet eminent
qđlibet ens:aut intelligitur ꝑ deum ꝯtinere alia eminen
ter ipm̃ cõtinere ea formaliter aut virtualiter:aut ipm̃ esse
eminentiorem seu ꝑfectiorem aliis ⁊ eoꝝ principium ꝓ
ductiuum ⁊ ꝯseruatiuũ.sed nõ potest intelligi primo mõ
non eñ ens creatum est in deo formaliter.ergo habet intelli
gi secundo vel tertio mõ.sed hoc mõ omnis causa secũda
equiuoca continet suum effectum:nec tñ ad eam ꝑfecte in
telligendum est necessarium intelligere ipm̃.ergo ⁊c. ¶ Ad
tertiuꝫ apparet ꝙ minor negaretur ab aliis.qm̃ sicut nõ
potest intelligi similitudo nec aliqua alia relatio nisi intel
lectis extremis relatiis:cum nec relatio dicat aliud ꝙ re
lata:ita nec causa nec effectus cũ vtrũqꝫ horum sit relati
uum/nisi intellectis duobus a quorum vno est alterũ effe
ctiue.ergo negãtes deum intelligere ens creatum ab eo
effectũ dicerent ꝯñter ꝙ licet deus seipꝫ intelligat vt ta
le ens absolutum ab oĩ alio distinctũ:non tñ vt est alio
rum principium effectiuum.quare ⁊c. ¶ Ad quartũ ꝯsi
militer est dicendum negando maiorẽ.nõ eñ vt dictum est/
ad deum ꝑfecte intelligẽdum oportet intelligere aliquid
ab eo distinctũ:ergo si aliqđ sit de ipso demonstrabile qđ
connotat seu importat aliquod ens creatũ/nõ oportet co
gnoscentem deum perfecte cognoscere tale demõstrabile
de ipso ꝑfecte cognito.quare ⁊c.

Alius dicit aliter:videlicet ꝙ non potest
ꝓbari ꝑ rationẽ naturalẽ ꝙ deus intelligat oĩa alia a se
potest tñ ꝓbari ꝙ intelligit aliq̃/esto ꝙ non oĩa. ¶ Pri
mum ꝓbat.qꝛ non potest ꝓbari deuꝫ intelligere alia a se
nisi qꝛ est causa eorum/sed per rationẽ causalitatis nõ ꝓ
batur deum esse cognoscentem nisi suũ in mente effectuꝫ
a se immediate ꝓductum.hoc autẽ mõ nõ põt ꝓbari deũ
esse causam oĩm.ergo ⁊c.¶ Secundum vꝫ ꝙ ꝓbari pos
set deum cognoscere aliqua a se alia:ꝓbat per contrariã
rõnẽ.vꝫ qꝛ ꝓbari potest deũ esse cãm immediatã aliquoꝝ
entium creatoꝝ:⁊ si non oĩm.sed oĩe illud de⁹ intelligit
cuius immediata causa existit.ergo ⁊c. ¶ Maior probatur
qꝛ ꝓbabile est ꝙ aliqđ sic dependeat a primo ente ꝙ non
posset manere posito per impossibile ꝙ ens primum de
strueretur.sed oĩe tale a quo alterũ sic dependet habet rõ
nem cause respectu ipsius.ergo ⁊c. ¶ Minorẽ ꝓbat.qm̃
non est ꝓbabile ꝙ primum efficiens non cognoscat illđ
qđ producit.tũc eñ nisi cognosceret ꝓduceret ⁊ nesciret
quid ꝓduceret.ergo ⁊c.¶ Sed nec iste modus dicendi ẽ
rationabilis.Primo:qꝛ nulla apparet ratio quare magis
deus possit intelligere vnũ aliquod ꝙ quodcũqꝫ alteruꝫ
ens creatum.qm̃ cum sit ꝯs potest per seipm̃ immedia
te oĩe possibile producere ⁊ productum destruere.sed isto
arguitur vt conceditur ꝙ cognoscat aliquod ens creatũ
quia immediate causat ipsum . constat aũt ꝙ deus illud
qđ creauit antea nouit ꝙ creauerit:⁊ per ꝯñs quia cau
sare potuit non quia causauit arguitur ꝙ ipꝫ immedia
te intellexerit.ergo ⁊c.¶ Secundo:qꝛ non magis ex imedia
ta ꝙ ex mediata dei causalitate arguitur ꝙ deus sit co
gnoscens alia a seipso.oĩmo eñ est inconueniens pone
re primam causam causare immediate vel mediãte alia a
se ⁊ ignorare seu non intelligere illa q̃ causantur ab ea.sꝫ
deus est oĩm causa immediata vel mediata.ergo ⁊c.¶ Con
firmatur. qꝛ deus non dicitur esse causa aliquoꝝ effectuũ
mediata sic ꝙ non attingat ipsos imediate.oĩs eñ effe
ctus est ab eo immediate.sed solum ex hoc dicitur esse cau
sa aliquorum immediata ⁊ alioꝝ mediata:qꝛ aliqua sunt
tm̃ ab ipso nõ ab aliq̃ alio vt incorruptibilia.alia aũt sũt
non tm̃ ab ipso sed etiam ab aliqua causa secunda vt cor
ruptibilia.sed licet ad ista ⁊ non ad alia agat causa secun
da:non tñ prima attingit remotius ista vꝫ corruptibilia
ꝙ alia.ergo ⁊c.¶ Ex p̃dictis apparet ꝙ non valent rõnes
eius. Ad primam eñ concessa maiore appet ꝙ minor est
falsa.qm̃ vt dictum est/ deus oĩm effectuũ est causa imme
diata.⁊ licet alioꝝ sit causa mediata mõ p̃exposito:nõ tñ
magis ꝓbatur deum oportere cognoscere illa q̃ sunt ab
ipso solo ꝙ alia q̃ sunt ab eo ⁊ a causa secunda alia effecti
ua.ergo ⁊c.¶ Cõfirmatur.qꝛ nec etiam videtur posse ꝓ
bari deuꝫ esse causam imediatã magis alicuius effectuũ
ꝙ alioꝝ oĩm.quare ⁊c.¶ Ad secundũ ꝯsimiliter est dicen
dum.qꝛ illa maior non videtur vera. non eñ magis ali
quoꝝ effectuum ꝙ oĩm videtur posse ꝓbari deuꝫ esse cau
sam immediatam.¶ Et qñ ꝓbatur:qꝛ illius deus est cau
sa immediata qđ non posset manere deo ꝑ impossibile nõ
existente/ꝯcedo.sed tunc dico ꝙ vniformiter qđlibet ens
creatũ est tale.non eñ magis potest esse nec fieri sine deo
vnum aliqđ ꝙ qđlibet alterum ens creatũ:vel esto ꝙ sit
possibile:non tñ est demõstrabile:vꝫ ꝙ magis necessario
vnum ens creatum ꝙ alterum sit depẽdens a deo. quare
⁊c.¶ Et ideo ad ꝓbandum hoc/vꝫ deũ alia a se intelli
gere/est aliter arguẽdũ. Et primo arguo ꝙ deus oĩa alia
a se in esse posita intelligit. Secũdo ꝙ etiã possibilia nũ
ꝙ in esse posita nec ponẽda põt intelligere. Tertio ꝙ nõ
necessario sed cõtingẽter ea intelligit. ¶ Primuꝫ probo
sic.omnis causa libere ⁊ contingenter agens est cogno
scens ⁊ volens omnia q̃ est agẽs libere seu producens . sꝫ
deus est causa effectiua oĩm effectuum libere ⁊ mere ꝯtin
genter.ergo omnes p̃intellexit ⁊ voluit anteꝙ ꝓduceret in re
extra.¶ Maior ẽ euidẽs:quia nec libertas secũduꝫ oẽs
seu ꝯtingentia effectuũ libere ꝓductoruꝫ habet ortũ nisi
a volũtate cause cuius solius dicitur esse libertas ⁊ con
tingẽtia.nec eñ agens effectum suũ non intelligẽs neqꝫ
volens ẽ ipsum libere nec cõtigẽter ꝓducẽs/vt apparet
de oĩ naturali agẽte in cuius ptãte non ẽ effect⁹ suspẽ
sio existente ꝓximo sibi passo:nec ꝑ ꝯñs agit libere:sed
quantum ẽ ex se necessario ad effectũ.sꝫ cõstat ꝙ omnis
aliquid volẽs ẽ ipsum intelligẽs:ergo causa prima libere ⁊
cõtingẽter agẽs ẽ effectum intelligẽs.¶ Cõfirmatur.qꝛ
causa libere agẽs nõ magis ꝓducit vnũ ꝙ alterum effe
ctuũ sibi possibiliũ/nisi quia magis vult vnum ꝙ alteruꝫ
⁊ itõ se determinat contingẽter ad ꝓducẽduꝫ magis vnũ
ꝙ alteruꝫ. qđ non faceret nisi effectum ad quẽ se determi
nat intelligeret.non eñ qđ non intelligit põt quis velle
nec se ad ipm̃ magis ꝙ alterum ꝓducẽdum determinare
sꝫ constat ꝙ causa libere ⁊ contingẽter agẽs ꝓducit vnũ
effectum ⁊ non alium eq̃ tñ possibilẽ sibi.ergo ⁊c. ¶ Minor
probatur:⁊ primo quo ad primam eius partẽ:vꝫ ꝙ de⁹
sit causa effectiua omnium effectuũ. Primo:qꝛ prima cã
plus influit seu agit ad effectuꝫ quẽlibꝫ ꝙ scda. sꝫ hoc ve

rum non esset nisi ad omnem effectum cause secunde age
ret.ꝗ ꝛc. ¶ Secundo. quia causa totalis alicuius effect⁹
virtualiter contētiua pōt in illum effectū oīm causa alia
circūscripta.sed nulla causa secunda potest in effectū ali
quem sine prima. ¶ Hoc probatur.quia potens in effectū
aliquem per seipm̄ non īdiget aliquo determināte eum
ad ipm̄ puta ad hunc effectū magis ꝙ̄ alium ꝑducendū
sed nulla causa secūda naturaliter agens potest ad effe-
ctum aliquē agere nisi determinata a prima cā contingē
ter determināte nūc ad istū effectum nūc ad aliuꝫ ꝑducē
dum.sed constat ꝙ naturalis causa agens non libere sed
modo nature est ex se īdeterminata ad diuersos effectus
eiusdem rōnis vt ignis ad diuersos ignes:ad quos nō po
test ex se determinari vt vcꝫ nunc ꝑducat istum ignem ꝛ
postea alium magis ꝙ̄ econuerso:ꝛ tamen sic facit de fa-
cto.ergo hoc est qꝛ est sic ab aliqua causa alia puta a pri
ma determinata . constat eīn ꝙ non potest simul produ-
cere omnes effectus sibi possibiles:sed nūc istos ꝛ postea
alios successiue.nec ex se potest determinari ad producē
dum nūc magis istum ꝙ̄ alium:ergo oportet ꝙ prima cā
sit eam determinans:ꝛ per ꝯñs cum ea agens.nō magis
autem causa scd̄a libere agens ꝙ̄ alia naturalis potest ī
effectum aliquem per se ꝛ īmmō sine prima.ergo ꝛc. ¶ Cō-
firmatur.quia nullus effectus semel in esse posit⁹ est ite-
rum reparabilis seu ꝑducibilis per naturam vcꝫ ab aliq̄
causa secunda:sed tantū a prima.sed esset:si aliqua causa
secunda esset sine prima sibi coagente alicuius effectus
sibi possibilis productiua.ergo ꝛc. ¶ Minor probat᷑. quia
effectus cause secūde postq̄ productus ꝛ destructus nec
est magis non ens nec īpossibilior fieri ꝙ̄ prius anteq̄ es
set productus.causa etiam secunda potens in aliquem ef
fectum/ꝛ in quēcunq3 alium eiusdē rationis ꝙ̄tū est ex se
sicut subiectuꝫ receptiuum vnius forme ꝛ cuiuscunq3 al-
terius eiusdem rōnis.ꝗ ꝙ causa secunda puta ignis pri
us produxerit istum ignem quem destructum non possit
iterum producere:sed tñ alium cum illo eiusdem ratio-
nis antea non ꝑductum:hoc habet esse qꝛ sic fieri est de-
terminatum a prima causa sine qua concausante secūda
non potest in aliquem effectū vt magis prolixe in quarto
in materia de resurrectione postea ostēdetur.ꝗ ꝛc. ¶ Se
cunda pars minoris ꝑdicte:vcꝫ ꝙ prima causa sit causa
aliorum a se oīm nō necessario sed ꝯtingenter ꝛ libere ꝑ
ductiua/probabitur ꝓlixe in p̄la dist. scd̄a.vt eīn ibi dice
tur/sicut est impossibile ꝑductuꝫ aliqđ necessariū esse cō
tingenter ꝑductiuū:ita est impossibile effectum aliquē cō
tingentem esse ꝛ non esse possibileꝫ/necessario esse factū.
sed omnia a deo alia sunt contingentia esse ꝛ non esse pos
sibilia:ergo impossibile est ipsa esse necessario a p̄la cau
sa.quare ꝛc. ¶ Confirmat᷑.qꝛ si p̄la causa necessario age
ret ad extra cum ipsa sit oīpotēs ad agendum nullo alio
a se egens nec impedibilis ab aliq̄ in agendo:per ꝯñs se
queretur ꝙ nihil fieret contingenter:sed oīa necessario
euenirent:ꝛ alia multa incōuenientia in secūdo explicāda
prolixius seq̄rētur.quare ꝛc.

Ex prædictis apparet secundum pro-
bandum : videlicet ꝙ deus possit intelligere oīa etiaꝫ
possibilia nunq̄ in esse posita nec ponenda . qm̄ sicut cau
sa libere agens arguit suum effectum actu volens ꝛ co-
gnoscens:ita ꝛ potens libere agere arguit ex hoc qđ pōt
velle ꝛ cognoscere effectū quē pōt ꝑducere.sed sicut oīs
effectus est a deo libere ꝛ contingent̄ productus:ita ꝛ oē
possibile est ab ipso contingēter ꝛ libere producibile. nul
lum enim esse possibile ꝛ non esse/est necessario producibi
le:nec per ꝯñs modo nature sed libere a prima causa.qm̄
licet effectus contingēs sit a causa secūda aliqua per mo
dum nature vt ignis ab igne:non tñ potest esse a prima.

ratio cuius est:quia qđ est ab aliq̄ non impedibili modo
nature/necessario est ab ipso sic ꝙ nō potest non esse.non
sic autem necessario sed contingenter est ab aliquo agen
te modo nature impedibili ab alio qualis est oīe agens
aliud citra primum:ergo lꝫ causa secūda possit agere mō
nature:ꝛ sic agat ad effectum simpliciter contingentem
esse ꝛ non esse possibilem:non tñ prima.quare ꝛc. ¶ Con
firmatur.quia eque est inconueniens ponere deum aliqđ
posse producere qđ non pōt intelligere:sicut ponere ipm̄
aliqđ actu ꝑducere qđ non est ab eo actualiter ītellectū
sed hoc est inconueniens.ergo ꝛc. ¶ Tertiū ꝛ vltimū vcꝫ
ꝙ deus non necessario sed contingenter alia a se intelli-
git/ꝓbatur.quia nō magis necessario deus alia a se ītel
ligit ꝙ̄ vult.sed alia a se non necessario sed mere contin-
genter vult.possibilium eīn alia vult fieri ꝛ alia non. nec
illa autē q̄ fiunt vult necessario fieri: nec alia q̄ nō fiūt
vult necessario non fieri/cum nec minus illa possent fieri
ꝙ̄ alia.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia possibiliū illa q̄ sūt
facta vel fienda deus intelligit vt sic videlicet vt facta
actualiter vel fienda.alia autē nec facta vcꝫ nec fienda ī
telligit aliter vcꝫ vt possibilia:nunq̄ tñ in esse posita nec
ponenda.sed nec ista nec alia sic necessario intelligit sed
contingenter:cū et facta ꝯtingenter sint facta ꝛ futura
contingenter similit̄ non necessario sint futura ꝛ alia non
preterita nec futura possint esse futura:ꝛ per ꝯñs vt sic ī
tellecta.quare ꝛc. ¶ Nec tamen quia contingēter deus
alia a se intelligit arguit̄ esse mutabilis magis ꝙ̄ quia cō
tingenter agit.vnde non magis deus arguit̄ mutat⁹ qꝛ
nouiter aliqđ ītelligit/ꝙ̄ qꝛ nouiter aliqđ agit.ꝛ ita sicut
ab eo totaliter immutato ponitur effectus ī esse de nouo
ita ꝛ nouiter in esse positus est ab eo īuariato nouiter vt
in esse positus intellectus.non eīn deus intelligit esse qđ
non est sicut nec non esse qđ est.ꝛ ita effectus nouiter ī cē
positus est a deo vt existēs actualiter nouiter intellect⁹
nec tñ deus est in aliquo immutatus.quare ꝛc. ¶ Hec de
primo.

Quantum ad secundum : vbi est respō
dendum ad quesitum/videlicet an in deo sit scientia:est
sciendum primo:ꝙ scientia dupliciter accipit̄.Vno modo ꝑ
habitu vt distincto ab actu : et alio modo pro actu. et vt
sic dupliciter/vcꝫ proprie vno modo pro noticia comple-
xa seu pro actu assentiendi intellectus causato mediāte
conclusione aliqua demonstrata:de qua scientia fuit dictū
in prologo hui⁹ libri. Alio modo accipitur scientia large
pro oīni noticia euidente. ¶ Secūdo est sciendum ꝙ sciē-
tiam aliquo ꝑdictorum modoꝝ acceptam esse in deo ꝑos
set dupliciter intelligi. Vno mō ꝙ esset in eo tanq̄ aliqđ in
re extra distinctum ab eo:ꝛ mō quo accipitur ꝓprie aliqđ
esse in aliquo.non eīn proprie aliquid dicitur existere in
seipso. Et alio mō ꝙ sit in ipso non tñ vt aliqđ distinctuꝫ
ab eo.sed qꝛ deus est sciens seipō:ideo īproprie dr̄ ꝙ sciē-
tia est in eo sicut humanitas in sorte:qꝛ sortes est homo
similiter nō alio formaliter ꝙ̄ seipso. ¶ His premissis ap
paret qđ sit ad quesitum dicendum.constat eīn primo:ꝙ in
deo non est scientia aliquo ꝑdictoꝝ modorum accepta ac-
cipiendo aliquid esse in alio proprie primo mō:sed scd̄o
modo.Secūdo ꝙ nec etiam isto mō est in eo scientia sum-
pta pro habitu sed ꝑ actu vcꝫ ꝑ noticia euidēte nō ꝑ no
ticia complexa seu actu assentiēdi creato mediante con-
clusione aliqua demonstrata. ¶ Primum apparet . qm̄
vt dictum ē in articulo ꝑcedēti deus intelligit alia a se:ꝗ
est in ipso noticia vł sciētia omnino eadē vł distincta ab eo
aliqualiter in re extra.sꝫ non potest dici ꝙ huiusmodi ei⁹
noticia sit ab eo distincta:ergo in ipso ē noticia accipien-
do esse in/secūdo modo : non proprie p̄lo mō. ¶ Cōsequē
tia est euidēs.non eīn magis aliq̄s potest eē intelligens

sine intellectuali notitia q albus sine albedine. ¶ Assumptũ vero q dei notitia nõ sit ab eo i re extra distĩcta/apparet. Primo quia omnis intelligens isto modo vez mediante notitia a se distincta est imperfecte intelligens. perfectius enĩ est tale qd est tale seipso q illud quod est tale mediante alio a se distincto: sed deus est pfectissime oĩm intelligẽs. ergo rc. ¶ Secũdo: qr in diuinis vt sepe argutum r dictum est in pcedentibus/nõ est aliqua diuersitas nisi personarũ tñmõ in re extra: cũ oĩs in re extra diuersitas sit realis: que non est possibilis in diuinis nisi tãtũ inter personas. ergo rc. ¶ Tertio: qr intelligens notitia a se distincta sic est impfecte r notitia impfecta itelligẽs q non omnia eadẽ notitia intelligit sed alia r alia notitia est in ipso respectu diuersoꝝ obiectorum. nulla enĩ notitia ab intelligente distincta est eque cum substantia intelligẽtis illimitata: nec per ꝯñs potest esse vna oĩm ab ipso intelligibiliũ: nec etiam talis notitia ab intelligente distincta est ab eius volitione indistĩcta. sed notitia diuina est oĩm vna r ab eius volitione indistincta totaliter in re extra. eodem enĩ actu a se indistincto vult r intelligit oĩa. g rc. ¶ Quarto: quia oĩs notitia intellectualis ab intelligente distĩcta est aliquo modo eius pfectio. sed nihil a deo distinctũ potest esse eius pfectio cũ deꝰ sit perfectissimus nõ aliquo alio q seipso. g rc. ¶ Secundũ vez q nec modo predicto sit scientia in deo sumpta pro habitu nec pro actu complexo mediante cõclusione demonstrata causato/sequitur ex primo pdicto: qm oĩs talis scientia sic accepta est impfecta r ab illo in q est realiter distincta. sed diuina scientia est pfecta r ab eo vt dictum est indistincta totaliter in re extra. g rc ¶ Confirmatur. quia in eo qd est actus purus non est aliqua potẽtia nec habitus: sed deus est actꝰ purus r ipermixtꝰ. g rc. ¶ Ex hoc sequitur q scientia qua deus dicitur cognoscere oĩa est notitia actualis euidens r pfecta oĩm vna r a se totaliter indistincta. ¶ Cõtra ista possent moueri aliqua dubia q omitto: quia alias in precedentibus sunt soluta vt in dist. octaua in qstione de attributorũ distĩctiõe. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est opinio aliquorum dicentium q diuina essentia est adequatũ obiectum sue scientie r primũ primitate pfectionis r adequatiõis non aũt aliqd cõmune sibi r aliis. ¶ Primum vez q sit primum primitate pfectionis/pbanĩ: quia qualem ordinem haberent aliqua si distĩguerenĩ realiter in aliq/cõsimilẽ habent distincta formaliter in eo. sed si diuina essentia r alie pfectiones attributales q sunt in deo distinguerentur realiter/essentia ipsa esset perfectioꝛ aliis realiter. ergo r nũc distincta ab eis formaliter est eis eisdẽ pfectioꝛ consimiliter vez formaliter. ¶ Secũdum vez q sit primum obiectum primitate adequationis: probatur. qr illud est primum obiectum ista primitate diuini itellectꝰ ad qd primo terminatur eius intelligẽdi actus: r per qd intelligit alia omnia ipse deꝰ. sed diuina essentia ẽ hmõi. sicut enĩ oĩs actus intellectus creati terminatur pŕio ad ens: ita et actus intellectus diuini ad suam essentiã alia omnia psentantem. ergo rc. ¶ Tertiũ vez q nihil cõmune diuine essentie r aliis possit esse eiꝰ obiectũ primũ probatur. qr oĩe tale obiectuz est potentie motiuũ r qdlibet sub ipso contentũ/sicut apparet de coloꝛe r de oĩ sub eo ꝯtento visus motiuo. sed non oĩe ꝯtentũ sub ente communi deo et creature est motiuum potẽtie intellectiue increate nec etiã create. g rc. ¶ Sed opinio ista deficit ꝯtra ad tria oĩa supradicta q ponit. vnde pŕio arguo ꝯ primum: qm eiusdẽ ad se non potest esse aliquis oꝛdo perfectionis: sed diuina essentia sua sapiẽtia r alia oĩa attributa que dñr de ea important penitus idem secum r

indistinctum totaliter in re extra vt probatũ est supra in dist. octaua. ergo rc. ¶ Confirmatur. qr cũ oĩe imperfectius sit impfectũ: per ꝯñs vbi non est nec esse potest aliqd ipfectũ nec impfectius. sed in diuinis nihil potest esse imperfectũ: ergo esto q attributa essent distĩcta a diuina essentia in re extra/adhuc non essent iperfectioꝛa ea: nec per consequens essentia prima eis primitate pfectionis. ¶ Nec valet ratio q adducit. qm falsum in ipsa supponitur: vez q essentia ab attributis sit distincta formaliter i re extra. quod etiam si verũ esset adhuc essentia pfectioꝛ eis poni non posset cum nihil impfectũ sit in deo: r omne impfectius sit vt dictũ est aliqualiter ipfectũ. quare rc. ¶ Secundo arguo contra secundũ: vez q essentia non sit primũ obiectũ primitate adeqtiõis. qm qd dicit isto mõ vez adeqte primum obiectũ alicuius potentie/est pdicabile de quocũqz apprehensibili ab illa potentia: sicut coloꝛ vel lux vel vtrũqz cõmune dicit primũ obiectũ potẽtie visiue: qr oĩe visibile est coloꝛatum vel lucidum: nec pt aliqd videri qd sit ab vtroqz istoꝝ distinctum. sed ꝯstat q diuina essentia nõ dicitur de quocũqz a diuino intellectu apprehenso/cum vt dictũ est deus intelligat non tñ se sz etiam alia ꝯtingẽtia creabilia r creata. ergo rc. ¶ Cõfirmat. qr nihil extra obiectum adeqtũ alicuius potẽtie cõtentum potest ab illa potentia apprehendi. idem etiã est obiectũ adeqtũ intellectus r voluntatis dei. sed constat q deus itelligit r vult alia a sua essentia. ergo rc. ¶ Nec valet ratio q arguitur qm dicit q diuina essentia est obiectum ad qd terminatur primo actus intelligendi diuinus. quoniam aut intelligis q ad ipsam terminet primo primitate adeqtionis: r sic accipis falsum r petis principiũ. hoc enĩ est qd qritur r negat. cũ enĩ ad oĩe obiectuz intellectũ dicat terminari actus intelligẽdi: r nõ sola diuina essentia sed alia omnia creata sint a diuino intellectu intellecta: per ꝯñs non solum ad diuinam essentiam terminatur actus intelligẽdi. aut pŕio primitate pfectionis: qr vez essentia ipsa est obiectũ pfectius oĩ alio ab ea distĩcto: r sic ẽ verũ sed nihil ad ꝓpositũ. qre rc. ¶ Cõfirmatur. qr cum dicit q actus intelligendi primo terminatur ad essentiaz: aut itelligit q sic terminat primo ad essentiam r non ad alia/quia essentia per se intelligit a diuino intellectu non autez alia sed p accidẽs: mõ quo substantia dicit per accidens sentiri: accidẽs aũt per se. aut q vtrũqz hoꝝ vez tam essentia q ens creatũ intelligitur per se: sz prius essentia q alia. sed nõ potest poni primuz qm tunc seqret q non plus deus intelligeret alia a se q visus videat substantia: qd est falsũ. Nec scdz. r esto q ponatur adhuc habetur intentũ. ¶ Primũ apparet. qm sicut coꝝ q simul videnĩ r quoꝝ qdlibet per se a visu attingitur r ab alio distinguit neutrũ prius q alterum videri dicit: ita nec prius itelligi vnum q alterũ coꝝ q simul intelliguntur r ab intellectiua potẽtia attingunĩ. sed deꝰ simul quia ab eterno/se r alia oĩa itellexit. ergo rc. ¶ Secunduz vez q esto q vnũ hoꝝ esset prius r aliud posteriꝰ intellectũ/adhuc haberet intentuz vez q diuina essentia non esset adequatũ obiectum/apparet. qm nec prius nec posterius potest esse intellectum qd est extra obiectum itellectus adeqtũ/sicut nec visum qd nõ est lucidũ nec coloꝛatum. qre rc. ¶ Tertio arguo cõtra tertiũ: r pbo q immo aliqd cõmune deo r creature est obiectũ diuini intellectus adeqtũ. qm potentia apprehensiua pluriũ distinctorum nullũ eorum sed tñ oĩbus commune r de eis pdicabile habet ꝓ adequato obiecto/sicut nullus coloꝛ singularis sed cõis omnibus r de eis pdicabiĩ dicitur adeqtuz obiectum visus. sed tam essentia increata q alia oĩa creata sunt a diuino intellectu apprehẽsa/vt dictuz ẽ: ergo nõ aliquod istoꝛuz: sed ens oĩbus commune r de eis pdicabile debet dici diuini intellectus adequatum obiectum.

¶ Confirmatur. q2 idem est obiectũ adequatũ intellect⁹ creati ⁊ increati: cũ oẽ apprehensum ab vno sit apphensibile ab alio, sed obiectũ adequatum intellectus creati non est ens increatum nec ens creatũ tm̃: sed vel vtrũq3 horum vel ens in cõi de omnibus predicabile ⁊ omnib⁹ commune. g̃ ⁊c. ¶ Nec valet rõ que adducit̃. falsum enĩ est qõ accipit̃ qñ dicitur q obiectũ adequatũ est potẽtie motiuum: nec p hoc esto q esset verum / pbatur ppositũ videlicet q diuina essentia sit intellectus diuini adequatum obiectũ. qñ non magis diuina essentia q̃ aliqd aliud est diuini intellectus obiectum motiuũ: cum intellectus diuinus sit simpliciter immobilis ⁊ indistictus ab ipsa essentia totaliter in re extra. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulũ aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendũ. Primo: q diuinam essentiã esse obiectũ diuine notitie primũ primitate pfectionis potest dupliciter intelligi. Uno mõ q essentia ipsa sit pfectior alijs omnib⁹ obiectis creatis tm̃. Alio mõ q sit pfectior taz illis creatis q̃ alijs in ipsa existentibus increatis. ¶ Secundo est notãdu3 q aliqd esse obiectum potẽtie intellectiue primu3 primitate adequationis non est aliud q̃ ipm posse ab intellectu intelligi ⁊ nihil aliud pter ipm. sicut enĩ esse intellect⁹ obiectũ non est aliud q̃ ipm esse intellectũ: ita nec esse intellect⁹ adeq̃tũ obiectũ est aliud q̃ ip3 esse intellectũ ⁊ nihil aliud preter ipm. sicut sonũ esse obiectum auditus adeq̃tũ ẽ sonum posse audiri ⁊ nihil aliud pter ip3: ⁊ ens esse obiectũ intellectus adeq̃tũ est oĩe ens posse intelligi ⁊ nihil aliud preter ipsum. l3 autem oĩbus q̃ sunt obiecta alicui⁹ potẽtie conceptus aliquis sit cõmunis de eo2 sceptibus proprijs predicabilis: vt cõceptus entis de oĩbus alijs: tñ hoc accidit illis vt sunt potentie obiectũ. esto enĩ q nullus esset sceptus cõis omnibus de eis pdicabilis / adhuc nihilominus posset dici q ens est obiectũ adequatũ intellectus / supposito q sit mõ / ⁊ sonus auditus / esto q nihil esset omni sono cõmune ⁊ de eo pdicabile. ¶ Ex premissis apparet quid sit hic dicendu3. 9stat enĩ primo q diuina essentia non est obiectũ diuine scientie primum primitate pfectionis respectu aliquo2 intelligibiliũ obiecto2 increato2 in ipsa formaliter existentiũ. Secũdo q ẽ primũ ista primitate respectu alio2 creato2 vel creabilium oĩm. nec de hoc est dubium. Tertio q nõ est obiectum primũ primitate adeq̃tionis. Quarto q idẽ est obiectũ primum ista primitate ve3 adeq̃tionis intellectus creati et increati. ¶ Primũ apparet ex dictis. qñ vt dictũ ẽ / nulla perfectio increata est a diuina essentia distincta sed ide3 cũ ea totaliter in re extra. sed idem nõ põt dici pfectius nec impfectius semetipso. g̃ ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 essentia diuina non est pfectior seipsa: sed tam sapiẽtia q̃ oĩs alia pfectio increata est eq̃ idẽ cũ essentia sicut ipsa sibi ⁊ qõlibet aliud sibĩpsi. ergo ⁊c. ¶ Secũdum ve3 q diuina essentia sit primũ obiectũ primitate pfectionis respectu oĩm aliorum ab ipsa distinctorum in re extra / est euidens. quia nihil ab ea nisi tm̃ ens creatum distinguit̃ in re extra. sed nulli est dubium ipam esse iproportionabiliter eminentiorem omnibus creaturis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 si aliqd preter ens creatũ esset distinctu3 ab ipsa diuina essentia i re extra: hoc magis videret̃ esse relatio originis q̃ aliqua pfectio attributalis. s3 relatio omnis originis ⁊ persona / vt apparet ex pcedentib⁹ / est ide3 cũ ea totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Tertiũ ve3 q essentia diuina non sit obiectũ primum primitate adequationis scientie increate nec etiam create / apparet. qñ vt dictum est / aliqd esse obiectum intellectus adeq̃tũ est ipm esse intellectũ ⁊ nihil aliud pter ipm. sed diuinus intellectus non tm̃ intelligit essentiam suam increata3: sed etiã quamlibet rem creatã: sicut ⁊ oĩs creatus intellectus potest intelligere tã deũ q̃ quodlibet ens creatũ. g̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. quia nõ magis aliquod vnũ singulare intelligibilium plurimũ ab eodẽ intellectu potest dici eius adequatũ obiectũ / q̃ aliquod qõcunq3 vnum sensibilium ab aliqua potentia sensitiua dicatur eius adequatum obiectũ. sed cõstat q nec aliquis singularis color potest dici obiectũ adequatum visus: nec aliquod aliud singulare vnũ sensibile obiectũ adequatũ alicuius potentie sensitiue. g̃ nec deus cũ sit ens singularissimũ ⁊ tm̃ numero vnicũ põt dici intellectus adequatum obiectũ. ¶ Quartũ ⁊ vltimu3 ve3 q idẽ sit obiectũ adequatũ intellect⁹ increati ⁊ creati / apparet. qñ oĩes ille potentie apphensiue habent idem obiectũ adequatũ a q̃bus eadẽ totaliter cognoscũt̃ sic q qcqd est vni notum potest alteri esse notũ: ⁊ ecõuerso nihil põt cognosci ab vna qõ nõ possit cognosci ab altera. sed intellectus increatus ⁊ creatus sunt tales potẽtie. constat enĩ intellectu3 esse cognitiuũ tam dei q̃ cuiuslibet entis creabilis ⁊ creati: tam affirmationis ⁊ habit⁹ q̃ negationis ⁊ priuationis: nec per 9ñs aliqd est intelligibile ab intellectu increato qõ nõ sit intelligibile a creato. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si intellectus increatus ⁊ creatus haberent obiecta adequata diuersa: aut hoc esset / q2 nihil apphensũ ab vno posset cognosci ab alio: ⁊ per consequens eo2 obiecta adequata forent disparata: sicut obiecta visus ⁊ audit⁹: aut q2 aliqd non tñ oẽ posset cognosci ab vno qõ non ab alio: ⁊ per consequens eo2 obiecta essent diuersa sicut superi⁹ ⁊ inferius: mõ q̃ sunt distincta obiecta adequata intellect⁹ ⁊ sensus / cum oẽ sensibile sit intelligibile sed non econuerso. sed cõstat q neutrum isto2 põt poni in pposito / cũ vt dictũ est oẽ intellectu3 a deo possit intelligi ab intellectu creato. ergo sicut quia oĩe intelligibile est volibile arguĩt esse idẽ obiectũ adequatum intellectus ⁊ volũtatis: ita 9similiter i pposito potest argui idem esse adequatum obiectũ intellect⁹ increati ⁊ creati ppter 9similẽ rationẽ. quare ⁊c.

Sed tunc est hic dubium quid sit huius modi adequatũ obiectũ vtriusq3 intellectus / increati ve3 ⁊ creati. Ad hoc dicunt aliqui q nihil vnum potest poni tale obiectu3 cõe ad oĩa intelligibilia: q2 cõmunissimum qõ potest a nobis apphendi est ens vniuocum oĩbus et soli enti reali. sed vltra entia realia sunt intelligibilia entia rationis. ergo ⁊c. ¶ Sed hoc non videtur esse dictum rationabiliter. qñ ens diuisibile in ens in aĩa ⁊ in ens extra aĩam est cõmunius ente illo qõ est solũ cõmune entibus realib⁹: sed tale ens illo magis cõmune est intelligibile. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q2 hoc qõ dico intelligibile ⁊ volibile est cõmunius ente pdicabili tm̃ de entibus realibus: cum illud sit commune istis ⁊ alijs. sed ipm est cognoscibile. ergo ⁊c. ¶ Alij dicũt q obiectũ intellect⁹ adequatum est illud qõ pdicat̃ in q̃d de oĩbus: ⁊ cum hoc addũt q ens est obiectum adequate motiuum ipsius: q2 quelibet entitas est motiua intellectus p naturã ppriã. ¶ Sed sic dicentes videntur ponere ⁊ concedere incõnexa. quoniam cũ dicũt ens esse obiectũ adeq̃te motiuum intellectus / aut accipiũt ens cõe ad entia realia ⁊ ad entia ratiõis possibilis ⁊ impossibilia: aut vt est commune solũ entibus realibus. si primo mõ / constat q tale ens nõ potest poni adequate motiuum intellectus / cũ non oĩe sub eo cõtentum sit motiuũ. non enĩ ipossibilia vel figmẽta negatiões vl' priuationes possunt mouere intellectu3 per suam ppriã naturã / cũ nullam habeant naturam. si autem accipiat̃ ens scdõ modo constat q tale ens nõ est intellectus adequatu3 obiectũ cũ alia preter q̃ sub eo cõtenta sint intelligibilia. ergo ⁊c. ¶ Et ideo ad istud dubiũ aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidẽtiam est sciendu3

ꝙ dupliciter potest intelligi aliquid esse intellectus vel cuiuscunq alterius potentie apprehensiue adequatū obiectum. vno mō qꝛ ipm ⁊ nihil ab eo distinctū est intelligibile: modo q̄ si intellectus diuinus nō posset intelligere alia a se/diuina essentia diceret esse eius adequatum obiectū. Alio modo: qꝛ ipz est intelligibile ⁊ oē ab eo distictū per ipm significatū ⁊ nō aliqd aliud: vez qd non est ipsū nec eius significatū: modo quo si visus perciperet coloris vel lucis conceptum oibus visibilibus qualitatib⁹ cōez ⁊ de eorū conceptibus proprijs p̄dicabilē/diceret ꝙ tale commune esset eius adequatū obiectū. hoc autem nō facit. non eñ visus est perceptiuus nisi alicui⁹ singularis sensibilis qualitatis: ꝑpter qd commune oibus sensibilib⁹ non potest dici obiectum sensus adequatū isto modo. Ex quo sequitur: ꝙ cum dicat colorē vel lucē vel cōe vtriusq esse obiectum adequatū visus/habet intelligi alio mō/vt vez tertio modo dicat obiectū apprehēsiue potentie adequatum illud quod lz non possit ab illa potentia apprehendi significat tñ oia ab ipsa apprehensibilia adequate. nihil enim esse potest actus videndi obiectum nisi quod est per conceptum coloris vel lucis/vl' per conceptum communem vtriusq istorum signatum. ¶ Hoc premisso apparet qd ad p̄dictū dubiū sit dicendum. cōstat eñ primo ꝙ nec diuina essentia nec aliqd intelligibile vnū qd ē signatum nō signū pōt dici obiectum intellectus adeqtuz aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ acceptū. ¶ Secūdo: ꝙ nihil vnū intelligibile signatū nec signum pōt dici obiectū intellectus adequatum primo nec scdo mō sumptum triū p̄dictoꝝ. ¶ Tertio: ꝙ qdcūq vnū positiuum vel priuatiuuz signatum vel signū est intellectus obiectū lz non adequatum. ¶ Quarto ⁊ vltimo ꝙ illud signū qd est alioꝝ oim intelligibiliuz a seipso/est obiectū intellectus adequatū secūdo modo triū p̄dictoꝝ accepiū. ¶ Primū istoꝝ vez ꝙ nullū vnū signatū sit intellect⁹ adeqtū obiectū aliquo triū p̄dictoꝝ modoꝝ/apparet: qꝛ constat ꝙ lz quodlibz tale sit intelligibile: nō tamē p̄fecte: cū sit intelligibile qdlibet alioꝝ. ergo non pōt esse obiectuz intellect⁹ adequatū primo mō. nec secūdo: qꝛ qd est illo mō adequatū obiectum supponit esse scdm se intelligibile ⁊ signū oim intelligibiliū alioꝝ. hoc aūt dicitur esse signatū ⁊ non signū ergo ⁊c. ¶ Nec tertio mō: quia illud etiā est signū omniū apprehēsibiliū ab illa potētia cuius dicitur esse obiectū adequatum. ergo ⁊c. ¶ Secūdum videlicet ꝙ nec signatū vnū aliquod neq signum potest dici intellectus adeqtum obiectū primo nec tertio modo sumptū/apparet. qm oīe vnū signatum vel signū est intelligibile: nō tñ adequate vel p̄fecte: cū etiā alia oīa sint intelligibilia. sed qd est obiectū intellectus adeqtū primo modo est intelligibile adequate seu p̄fecte. obiectū aūt adeqtū tertio mō diceretur illud qd non esset intelligibile: sed signū oim intelligibilium. quale signū poni non pōt cū qdcūq possibile sit intelligibile. ergo ⁊c. ¶ Tertium vez ꝙ oīe vnū positiuum vel priuatiuū signatuz vel signū sit intellect⁹ obiectum est euidēs ex p̄dictis. qm vt dictū est/aliqd eē obiectū intellectus non est aliud q̄ ipm esse vel posse esse intellectum. qd eñ est actu intellectum est actu eius obiectum. qd potest esse intellectum pōt esse eius obiectuz. sed oīa sunt intellecta ab intellectu increato/⁊ intelligibilia ab intellectu creato. ergo ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimum vez ꝙ signum alioꝝ oim a se intelligibilium significatiuū sit obiectū intellectus adequatū scdo predictorum modorum acceptū/apparet. qm hmōi tale signū est intelligibile scdm seipsum ⁊ aliorum oim intelligibiliū significatiuum. sed hoc ⁊ nihil aliud est obiectum intellectus adeqtū in scdo modo sumptum: modo quo habet poni intellectus obiectum adequatū. cū nec primo nec secundo nec aliquo alio modo ab isto aliqd vnum obiectum possit dici esse intellectus obiectum adequatum. ergo ⁊c. ¶ Et si queratur quid sit huiusmodi vnum intelligibile signum aliorum a se oim intelligibilium significatiuum. Ad hoc dicendum est ꝙ tale signum est tam vocalis termin⁹ q̄ mentalis de omnibus intelligibilib⁹ predicabilis: vt hic terminus vocalis intelligibilis ⁊ concept⁹ in mente formatus eorundē quorum est signum ad placituz hic vocalis terminus intelligibilis naturaliter expressiu⁹ siue significatiuus. omnis eñ mentis conceptus est naturale signum nō ad placitum vt vocalis suoꝝ omnium obiectorum. sicut aūt hic terminus vocalis intelligibilis significat oē qd potest intelligi/ita est aliqs cōceptus in mente eorūdem omnium signum naturale. ⁊ tā conceptus iste q̄ terminus vocalis p̄dictus est obiectum intellectus adeqtū preexposito modo sumptū. qm tā ens extra animam q̄ in aīa q̄ qdcunq positiuum vel priuatiuum est ꝑ vtrūq istorum signatum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Secūdo quæro: vtrum ideę sint in mente diuina per quas omnia contingētia ab eterno fuerint ipsi nota. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm scdm August. in libro. 83. q̄stionū q. 46. tanta est vis in ideis vt nemo possit esse sapiens sine eis. sed deus est artifex sapientissimus: ergo sunt ipso idee non respectu sue essentie: quia nihil distinctū ab essentia est ratio cognoscendi diuino intellectui ipsaz. g̊ respectu omniuz alioꝝ. ¶ Contra: qꝛ sicut deus eodē actu intelligendi itelligit se ⁊ alia: ita ⁊ eadem est sibi ratio intelligendi oīa. sed ipse non intelligit suam essentiam per ideam aliquā ab ea distinctam. ergo nec aliquā rem aliā creabilē vel creatā. ¶ Responsio. vbi sic ꝑcedam. Primo eñ ostendam quid sit idea. Secundo inquirā an idee sint in mente diuina. Tertio supposito ꝙ sic dicam ad qd ponunt in ipa. Quarto ⁊ vltimo inquiram/an deus ꝑ hmōi ideas intelligat oīa a se alia.

Quantum ad primum: dicit quidam in primo suo dist. ista. q. 5. ꝙ idea non habet quid rei sz nois tantum. est eñ nomē connotatiuū vnū significās ⁊ aliud connotans. potest autez vt dicit sic describi idea vt dicat ꝙ idea est aliquid cognituz a principio effectiuo intellectuali ad qd ipm intellectuale principium actu aspiciēs potest aliquid in esse reali ꝑducere. Ex isto descriptione infert iste primo ꝙ diuina essentia nō est idea. Secundo ꝙ nec aliquis respect⁹ eius ad aliquā rem creatam. Tertio ꝙ idea ē ipa creatura vt a deo cognita. ¶ Primū vez ꝙ diuina essentia non sit idea/probat. qꝛ idee sunt plures secundū Augustinum dicentem ꝙ alia ratione conditus est hō ⁊ alia equ⁹: sed diuina essentia est vnica. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ idea habet esse in mente diuina tātuz obiectiuum: sed diuina essentia non habet tñ tale esse. g̊ ⁊c. ¶ Secūdū vez ꝙ nec respect⁹ aliqs eius ad creaturā sit idea/ꝑbat. qꝛ si sic: aut respect⁹ hmōi esset realis: aut rationis. sed non realis: qꝛ dei ad creaturam nō est aliqs respectus talis saltez scdz multos. nec rationis: qꝛ respectus rationis non pōt esse exēplar entis realis: sed idea est exemplar creature. ergo ⁊c. ¶ Tertium vez ꝙ idea sit ipsa creatura intellecta/probat. quia ipsi conuenit vt dicit tota descriptio supradicta. ipsa eñ est cognita ab intellectuali actiuo principio vez a deo: q̄ q̄dem deus ipaz cognoscens ad eā aspicit vt rōnabiliter ꝑducat. nā quātūcunq deus cognosceret suā essentiam nisi cognosceret producibilē creaturā ignoraret ⁊ non rōnabiliter ꝑduceret eam: nec per ꝯñs per ideam. ¶ Confirmatur. quia illud q̄ p̄cognito potest cognoscens rationabiliter ꝑducere oīe ab eo ꝑducibile quocūq alio circūscripto siue nō

precognitoꝝ quo non precognito quocūq; alio cognito
non potest aliqd rationabiliť ꝓducere/est vere idea ⁊ exē
plar producibilis. sed posito per impossibile ꝙ deus co
gnosceret creaturam ⁊ non essentiam suam rationabiliť
posset ꝓducere eam si haberet potentiam ꝓductiuā;nō
autem sic rationabiliter ꝓducere posset si suā; essentiā
cognosceret sine ipsa cognita creatura. ergo ipsa creatu
ra cognita vere dicitur esse idea. ¶ Sꝫ predicta oīa videt
tur esse dubia. Et primo descriptio idee ṗdicta non videť
conueniens. ¶ Primo: q2 idea dicitur esse in oī intellectu ali
quid intelligente:⁊ maxime si intelligat mediāte aliquo
exemplari repn̄tatiuo obiecti intellecti. sed nō omnis
talis intellectus est obiecti intellecti cuius habet in seip
so ideā factiuus. ergo ⁊c. ¶ Secūdo: q2 obiectū cognitū
non videtur esse idea: sed poti9 ideatū. qꝛ idea est exem
plar seu idolum obiecti intellectui repn̄tatiuū: qꝺ non
oportet esse intellectum ad intelligendum obiectum per
ipsum repn̄tatum: q2 nec intellectus intelligit speciem
intelligibilem nec sensus ꝑcipit speciem sensibilem rep
sentanteꝫ obiectum/sed obiectum repn̄tatū ipm̄ qꝺ pōt
dici ideatum: cum idea non sit nisi ideati ⁊ species sit exē
plar seu speculū ei9 repn̄tatiuū. ꝗ ⁊c. ¶ Tertio: q2 aut
huiusmodi cognituꝫ qꝺ dicit esse idea secundū istū/est ali
quid a cognoscente ⁊ a re producibili vel producta respe
ctu cuius dicitur esse idea distinctum: aut non. Sed non
potest poni primū. qꝛ nihil a deo distinctum ē eternum
sed oēs creature lꝫ ex tpe ꝓducte/fuerīt tn̄ ab eterno a
deo intellecte. ergo tale esse intellectū non fuit aliqd a di
uina intellectione/nec per consequens a deo distinctuꝫ.
ergo nec idea eterna est aliud ꝙ diuina essentia: qꝺ tn̄ ne
gat opinio ista. ¶ Secundo arguo cōtra omnia illa tria
q̄ post descriptionem idee ponit. Et primo cōtra primuꝫ
primo: quia qꝺ est exēplar rei possibilis artificialiter ꝓ
ducibilis pōt dici vere idea ipsi9. sed diuina essentia dicit
esse modo inferius explicando exemplar omnium possi
bilium. ergo ⁊c. ¶ Secūdo: q2 idea vt ponit opinio ista ē
creatura ipsa vt a deo cognita: sed tale cognitum est a di
uina cognitione seu essentia indistinctum totaliter in re
extra: q2 oīe eternum est a deo totaliter indistinctum: sꝫ
huiusmodi esse cognitum est eternum. ergo ⁊c. ¶ Cōfir
matur. quia aut creatura vt a deo cognita dicit diuinam
cognitionem tantum in re extra/aut vltra ipsam impor
tat creaturam scd̄m esse reale quod habuit postꝙ ꝓdu
cta fuit: aut secūdum aliquod aliud esse ab isto ⁊ ab esse ĩ
creato distinctuꝫ. Sed non potest poni secūdū: q2 idee vt
dicis sunt eterne. creatura autem secūdum esse tale rea
le ex tempore. nec tertium/q2 hoc supponit falsum: vꝫ
ꝙ sit aliquid distīctū a deo ⁊ ab esse reali producto cuius
libet creature: nec huiusmodi esse etiam tale si esset exi
steret idea: quia nec esset a deo intellectum: qꝺ solum di
citur eē idea. nullum enī deus eē creature ab eterno itel
lexit nisi illud qꝺ postea ꝓductū fuit. ergo relinquiť pri
mum: vꝫ ꝙ per huiusmodi esse intellectū nō potest intel
ligi aliquid a deo intelligente distinctū. quare ⁊c. ¶ Se
cundo arguo contra secundum. qꝛ qn̄ dicis ꝙ nec respe
ctus aliquis dei ad creaturam est idea: aut intelligis ali
quem esse respectum dei ad creaturaꝫ/aut nō. si nō: ꝗ nō
magis oportet dicere talem respectuꝫ non esse ideā ꝙ ni
hil. qꝺ enī omnino nihil est/idea poni nō potest. si autem
sit respectus aliquis dei ad creaturam/falsum est dicere
ipsum non esse ideā: supposito dicto tertio qꝺ ꝯcedis: vꝫ
ꝙ idea sit creatura vt a deo cognita. oīe eīn ens vel ab
solutum vel respectiuuꝫ factum seu creatum est a deo co
gnitū. ergo si omnis creatura cognita est idea: ⁊ respect9
hmōi si ponatur. ¶ Confirmatur. quia aut per istum dei
ad creaturam respectum intelligis precise extrema vꝫ
deuꝫ ⁊ creaturam: aut aliqd ab eis distinctum ꝑ se vnum

sed quocunq; istorum posito sequiť ꝙ respectus hmōi
sit idea/si opinio tua est vera. ꝗ ⁊c. ¶ Minor probatur.
qꝛ idea vt ponis non dicit aliquid per se vnum: sed plu
ra simul: vꝫ creaturam a deo cognitam. sed si respectus
dei ad creaturam dicit ṗcise extrema/per eā importātur
illa eadem ṗcise que importat idea. ergo ⁊c. ¶ Si aūt re
spectus hmōi sit aliqd per se vnum ab extremis distīctū
cum illud tale sit a deo intellectū: ⁊ omne ens creatuꝫ vt
a deo intellectum vt dicit ista opinio sit idea: per ꝯīs se
quitur ꝓpositum/vꝫ ꝙ licet respectus hmōi vt absolu
te sumptus/vel etiam vt in esse positus non sit idea si
cut nec aliqua alia creatura: est tn̄ idea vt a deo itellect9
sicut qꝺlibet aliꝺ ens creatū. q̄re ⁊c. ¶ Tertio arguitur
contra tertium. qꝛ idea vt dictum est supra est exemplar
seu speculum repn̄tatiuum ideati. sed creatura secūdū
nulluꝫ eē suuꝫ distinctū a diuina essentia est exemplar sui.
ergo nec ipsa vt cognita/intelligēdo per hmōi esse cogni
tum aliqd in re extra a deo cognoscente distinctum/ pōt
dici nec esse idea. ¶ Minor apparet. q2 idea est distincta
ab ideato respectu cuius dicit esse idea sicut exēplar ab
exēplato. non enī idem dicitur esse exemplar nec idea sui
ipsius. sed creatura secūdum totum suum esse a deo distin
ctum est a seipsa vt ꝓducta totaliter indistīcta. ergo ⁊c.
¶ Confirmatur. q2 aut creatura a deo cognita ab eterno
secundū huiusmodi esse cognitum est eadem penitus cū
ipsa ꝓducta ex tempore in re extra: aut non. sed non pōt
dici ꝙ non sit eadem: q2 tunc seq̄retur ꝙ nulla creatura
producta fuisset preintellecta sed aliqd aliud ab ipsa pu
ta tale esse cognitum eternuꝫ qꝺ dicitur esse idea. hoc au
tem est euidēter falsum: ⁊ esto ꝙ esset verum/ adhuc crea
tura secundum esse huiusmodi intellectū ab eē suo reali
distinctuꝫ non posset dici idea ipsius creature in re extra
ꝓducte. qꝛ ideatuꝫ est obiectum intellectum. nec aliqd
dicitur idea nisi respectu rei alicuius intelligibilis vel in
tellecte. sed si hmōi esse cognitum sempiternuꝫ est distin
ctum a cognitione diuina ⁊ a qualibet re increata secū
dum suum esse tale/nulla creatura secundū tale esse ē nec
esse potest intellecta a deo. ergo nec respectu eius pōt di
ci esse aliqua idea in ipso. ergo relinquiť primum/ vꝫ ꝙ
creatura a deo cognita ab eterno non importat ṗter di
uine cognitionis actum aliqd ab ipsa secundū suum esse
reale distinctum: nec per consequēs potest poni idea/cuꝫ
ideꝫ non sit suiꝑsius exemplar aliquod nec idea. q̄re ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulū ali
ter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū ꝙ
idea proprie sumpta de q̄ hic queritur/ non est aliud ꝙ
exemplar artificis in quo ipse artifex aspicit exēplatum
qꝺ ꝓducere intendit: sicut idea domus fiende a domifica
tore est illud quo domificator domum ipsam fiendam ex
terius intuetur. hoc aūt non potest esse domus: sed vel ei9
intellectualis notitia vel species representatiua. ¶ Pri
mum vꝫ ꝙ domus vt a sua notitia distīcta nō sit idea/
apparet. qꝛ si sic: q̄ro qualis domus est ista q̄ dicitur esse
idea. aut enī est domus realis exterius fienda: aut iam fa
cta: aut dom9 mētis q̄ est illi9 realꝭ repn̄tatiua. sꝫ primū
non potest poni: tum q2 domus illa est ideatum non idea
cum sit effectus artificis videlicet ipsius domificatoris.
idē aūt non est idea ⁊ ideatū respectu suiꝑsius. tum quia
idea precedit in artifice effectum ideatū ab eo exterius
producendū. nec potest poni secundum intelligēdo ꝑ do
mum mentis aliquid distinctū a domo reali ⁊ ab eius no
titia actuali ⁊ habituali: tum q2 talis domus non est: tuꝫ
q2 esto ꝙ esset/idea poni non posset. ¶ Primū vꝫ ꝙ non
sit domus vt sic sumpta/ apparet. q2 domus nō est aliud
ꝙ domus intellecta vel species ei9 repn̄tatiua vel no
titia aliqua: sed domus intellecta est domus exterius ꝓ

ducenda non aliqua alia ab illa.non enim domificator fin
telligens domū intelligit domuȝ aliquam nisi illam quā
postea exterius operaꝫ.nec secūdm aliqḋ aliud esse ipsam
intelligit nisi secūdum illud secūdum qḋ eā postea in re
extra producit.ergo ꝛc.¶Secūdum vero ꝙ esto ꝙ dom⁹
preintellecta esset aliquid a domo exteriori ꝛ a notitia in
teriori distinctum/talis domus nō posset dici idea/appa
ret.qꝛ idea dom⁹ fiende in re extra est per quā cognoscitꝫ
ab artifice ipsiq; obijcitꝫ domus ipsa.sed si huiusmodi do
mus mentis seu domus cognita esset distincta tam a do
mo exteriori ꝙ ab eius notitia ꝛ specie interiori/ p eā nul
lo modo cognosceret artifex domuȝ extra.ergo ꝛc.¶Cō
firmaꝫ.qꝛ idea in mente artificis semꝑ respicit illud cui⁹
est vt obiectum ab artifice intellectum.sed per huiusmo
di domū mentis distinctam vt supponitur a domo extra
ꝛ ab omni notitia/non cognoscitur dom⁹ extra. ergo nec
huiusmodi domus intra pōt dici eius idea/supposito ꝙ
sit talis videlicet a domo exteriori ꝛ a notitia interiori
distincta.

Ex istis contra predicta superius infero

corollarie.Primo ꝙ diuina essentia est idea omniū alio
rum vt est notitia ipsorum. Secundo ꝙ idea in mente
diuina est vnica.Tertio ꝙ nulla creatura vt in mente di
uina est eius idea. ꝛ hoc intelligendo per creaturam in
mente diuina positam seu a deo cognitam aliquid distin
ctum a deo ꝛ a creatura ipsa vt posita in re extra. Quar
to ꝙ nec etiam potest dici idea creatura ipsa vt posita i
re extra.¶Primum istorum videlicet ꝙ diuina essentia
sit idea omnium aliorum vt est notitia eorum/apparet.
quoniam idea vt dictum est supra/ est exemplar represen
tans artifici effectum ab eo ꝑducibilem in re extra.ergo
illud precise est idea artificis increati qḋ est exēplar om
nium sibi possibiliuȝ representatiuū.sed hoc non est aliḋ
ꝙ essentia ei⁹ sola non vt absolute sumpta: sed vt est om
nium actualis notitia.si enim diuina essentia per impossi
bile non esset notitia sed ab ipsa esset distincta/non esset
aliorum idea.ꝛ ideo licet nūc sit notitia tam sui ꝙ omniū
aliorum:non tamen dicitur esse idea vt absolute sumpta
hoc est vt est talis qualis per conceptuȝ essentie siue sub
stantie importatur:sed vt est notitia hoc est vt est talis q
lis per conceptū notitie importatur.ergo ꝛc. ¶Minor
apparet.quoniam ꝯstat ꝙ notitia artificis dicitꝫ exēplar
operis ei⁹.nec enī exemplar domus potest dici nisi eius
notitia actualis vel habitualis vt species aliqua eius re
presentatiua.sed in proposito idea de qua loquimur non
potest dici habitualis:quia nec talis notitia est in deo. er
go ꝛc.¶Nec valet si contra hoc arguatur:qꝛ cuȝ diuina
essentia sit notitia non tn̄ aliorum a se sed etiam sui ip
sius: per consequens ipsa erit sui idea.quoniam nihil di
citur idea nisi respectu alicui⁹ alterius a se essentialiter
distincti veȝ respectu effectus producibilis in re extra. q
re ꝛc.¶Ex hoc apparet secundum veȝ ꝙ idea in mente
diuina est vnica licet sit plurium ideatorum connotatiua
quoniam constat ꝙ essentia diuina est vnica : ꝛ per conse
quens eius notitia cum sit ab ipsa indistincta totaliter i
re extra:ipsa tn̄ diuina notitia vt est creaturarum omniū
connotat diuersa obiecta veȝ ipsa omnia entia creata co
gnita.sed diuina essentia vt est omnium effectuum noti
tia/est idea ipsorum vt dictum est supra.ergo ꝛc.¶Ter
tium videlicet ꝙ creatura vt a deo cognita non sit idea
ꝛ hoc intelligendo per creaturam vt intellectam aliqḋ
distinctum tam a deo ꝙ etiam ab ipsa creatura vt posi
ta in re extra/apparet ex omnibus supradictis . videliceȝ
Primo.quia tale esse creature est omnino īpossibile : vt
dictuȝ est.Secundo.quia esto ꝙ possibile esset / idea poni
non possct vt probatum est.Tertio.quia idea in mente di
uina est exemplar representatiuum omnium possibiliuȝ.
sed nihil a deo distinctum est tale exemplar in eo etiam
alicuius possibilis fieri ab ipso.ergo ꝛc. ¶Quartum et
vltimum/videlicet ꝙ nec creatura etiam secūduȝ esse qḋ
habet in re extra sit idea/ est certuȝ ꝛ ab omnibus conces
sum.Primo qꝛ creatura ipsa vt sic sumpta est ideata respe
ctu cuius dicitur esse idea:sed idem non est sui ipsius idea
vt argutum fuit supra.ergo ꝛc.Secundo.quia idea eter
ni artificis effectum producibilem semper intelligentis
est eterna:sed creatura vt sic sumpta nō fuit eterna/cum
ex tempore sit producta.ergo ꝛc.

Ad illa quę contra ista superius sunt ar

guta: Ad primum quo probatur ꝙ idea non sit diuina
essentia:quia idee sunt plures: ipsa autem diuina essen
tia est tantū vnica: Respōdeo ꝙ hoc nomē idea est nomē
relatiuum siue connotatiuum:sicut etiam concedit ꝛ di
cit ille qui sic arguit.sicut enim pater non importat tn̄
vnum sed duo : a quorū vno qḋ et principaliter importat
est vel fuit alterum:quod quidem est huius nominis secū
dariū significatum: propter quod nunꝙ pater dicitur de
vno nisi existente altero : duobus tamen existentibus vt
duobus hominibus quorum vnus genuit alium pater nō
dicitur de vtroq; sed tantum de altero eorum/ videlicet
de illo a quo fuit alius quem quidem importat principa
liter: ita ꝛ de idea consimiliter quantum ad aliquid est di
cendum.hoc enim nomē idea importat non tantum vnuȝ
sed plura:quorum vnum est exemplar representans alte
rum vel existens vel existere potens:quod quidem vide
licet ipsum representatum secūdario ꝛ minus principali
ter importat seu connotat: alterum vero videlicet exem
plar principaliter. ꝛ ideo dicitur de ipso licet non vt abso
lute sumpto sed vt ad alterum comparato / videlicet ad
exemplatum possibile.ꝛ ideo sicut pater plurium filiorū
licet sit vnicus materialiter seu substantialiter vel funda
mentaliter:est tamen multiplex virtualiter: ita ꝛ exem
plar plurium licet sit vnicum formaliter : dicitur tamen
multiplex virtualiter.Et hoc modo potest intelligi illud
verbum Augustini dicentis ꝙ alia ratione ꝯditus est ho
mo ꝛ alia equus:si per istas rationes diuersas intelligat
ideas.quoniaȝ licet ipsa diuina essentia sit formaliter in
se vnica:est tamen exemplar omnium seu notitia: et per
consequens idea: nec per ꝯñs virtualiter est sic vnica: cū
sit non vnius tantum sed plurium representatiua ꝛ cau
saliter ꝑductiua.¶Et ꝙ sic sit intelligendum istud Au
gustini dictum/apparet.qm̄ constat ꝙ sicut deus omnia
intelligit per seipm̄: ita ꝛ ꝑducit oīa ꝙ ꝑducit sine cau
sa secūda aliqua mediante tm̄mō ꝑ seipsum nō ꝑ aliquid
a se ꝛ ab effectu producto distinctum. ḡ ꝑ istas diuersas
rationes seu ideas quibus mediantibus diuersa di
cuntur esse a deo causaliter producta non possunt in
telligi aliqua a deo ꝛ ab eius effectibus distincta aliqua
liter in re extra.¶Cōfirmatur.qꝛ inter deum ꝛ eius effe
ctum nullum potest eē medium ab vtroq; distinctum nisi
aliqua causa scḋa respectu effectus producti ab ipsa nō
tantum a prima.sꝫ causa secunda qua mediante prima di
citur agere ad aliqua non ē idea:ergo ꝑ istas diuersas ra
tiones quibus diuersa condidit deus/ non potest intel
ligere Augustinus causas secūdas diuersas ad diuersos
effectus cum prima causaliter concurrentes/supposito
ꝙ per ipsas intelligit ideas.non potest etiam per eas in
telligere aliqua alia distincta a deo ꝛ ab omni creatura
posita in re extra:cum nihil tale sit possibile.ergo relinq̄
tur ꝙ per huiusmodi rationes seu ideas diuersas quib⁹
vt August.dicit deus diuersa condidit/non potest aliud
ītelligere ipse Augu.ꝙ ipsā diuinam essentiam:q alia et
alia dicit non formaliter sed virtualiter:q non vni⁹ sed

alterius ꝛ alterius: qꝛ vez oīm possibilium est exemplar. et ideo deus dicit alia rōne facere hoiem ꝛ alia equum. facit enim artificialiter hoiem per suam essentiam vt ē eiꝰ notitia seu exemplar: ꝛ equuz per eandē vt est nō hoīs sꝫ equi similiter notitia seu exemplar. si eñ per impossibile deus cognosceret hoiem ꝛ non equum/nihilominus posset rationabilit̄ seu artificialiter ꝓducere ipm hoiem sicut ꝛ econuerso posset producere equuz si ipm cognosceret ꝛ non hominē. non autem illud artificialiter seu rōnabiliter ꝓduceret nec ꝓducere posset qđ nō cognosceret. ergo hō nō est a deo rationabiliter seu artificialiter ꝓductus quia equꝰ est ab eo cognitus: nec ecōuerso equus qꝛ hō est cognitꝰ. sed qlibꝫ effectus est a deo sic ꝓductus qꝛ p̄cognitꝰ. ipsi autem effectus p̄cogniti sunt diuersi lꝫ eorum p̄cognitio sit vna ab ipsa diuina essentia idistincta totaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Ad ꝯfirmationem illaꝫ quando dicitur ꝙ idea habet esse in mente diuina tm̄mō obiectiuū: Dico ꝙ falsum est: cum non sit aliā idea vt ꝓbatum ē q̄ essentia ipa diuina vt est notitia alioꝝ sicut ꝓbatum est supra. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut per esse huiusmodi obiectiuum qđ habet vt arguis idea in mente diuina/intelligis creaturam/aut ipam essentiā diuinā/aut aliqđ distinctū ab vtroqꝫ istorū. sed nō pōt poni tertium. qꝛ tale esse obiectiuū nō est: nec esto ꝙ esset/idea existeret vt est in p̄cedentibus ꝓbatū. nec primū: quia nec creatura vt posita in re extra est idea: nec etiaꝫ vt in mente diuina vt supra etiam est ꝓbatum. ergo ꝛc. ¶ Ad aliud q̄ ꝓbatur ꝙ idea non est respectꝰ realis nec rōnis dei ad creaturaꝫ/concedo intelligendo per talem respectum aliqđ ab vtroqꝫ extremorum distinctuꝫ: cū tale nō sit possibile: vel etiam intelligēdo per talem respectū aliqđ a solo deo distinctum/cū nullū creatuꝫ sit idea in mēte diuina. huiꝰ tamen cōtrariū haberet dicere iste q̄ sic arguit cū ponat creaturam esse ideam. Hoc eñ supposito vez ꝙ creatura vt a deo intellecta sit idea/cum non minus respectus iste si est aliquid in re extra sit a deo intellectus q̄ quodlibꝫ ens aliud absolutum: per ꝯña nec minus respectus iste vt a deo intellectus potest dici idea respectu sui vt producti exterius in re extra: q̄ quodcunqꝫ absolutum aliud ens creatum vt supius est argutum. ¶ Ad vltimum quo arguitur ꝙ creatura vt intellecta sit idea: quia ipsi conuenit idee descriptio supradicta/apparet ꝙ non valet: tū quia descriptio illa vt argutum est supra / est inepta: nec per consequens sequitur ꝙ illud cui conuenit sit idea: tū quia nec etiam ipsi conuenit descriptio/intelligendo per creaturam intellectam seu per eius esse intellectum aliquid ab esse eius reali extra ꝛ a diuina notitia distinctuꝫ. nullum enim tale esse habet aliqua res creata: nec deus cognoscit esse creature nisi quod habet seu est formaliter in re extra. quare ꝛc. Si autem per creaturam intellectam intelligas precise diuinam notitiam qua creatura ipsa denominatiue dicitur intellecta / concedo ꝙ talis ē idea vt probatum est supra. ¶ Ad confirmationem cōsimiliter est dicendum/videlicet ꝙ creatura cognita accepta pro diuina notitia a qua ipsa denominatur cognita est per ideam connotata: cum in ordine ad ipsam diuina essentia dicatur idea: quia videlicꝫ est eius notitia. ꝛ hoc solum probat confirmatio illa: non autem ꝙ creatura sit idea. quando enim dicitur ꝙ illud est idea quo precognito potest cognoscens rationabiliter producere omne a se producibile: Dico ꝙ verum est intelligendo per precognitū ipsuꝫ precognitionis actum qui dicitur idea in ordine ad suum obiectum ab eo denominatum. non autem intelligendo per precognitum aliquid ab actu precognitionis distinctū. Et ideo cōcedo qđ additur postea videlicet ꝙ si per impossibile deus cognosceret creaturā ꝛ non essentiam eius/rationabiliter posset ꝓducere eaꝫ non autem si essentiam eius cognosceret ꝛ non ipsam. ex quo sequitur non ꝙ creatura cognita intellecta tanq̄ aliquid a cognitione diuina distinctū sit idea: sed ꝙ ipsamet diuina notitia ab essentia indistincta est idea creature non vt est essentie: sed vt est ipsius creature. ꝛ hoc est qđ superius dictum est: videlicet ꝙ ipsa diuina essentia ē idea vt est notitia nō qua ipsa est cognita sed quelibꝫ alia res creata. q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est vidēdū an idee sint in mente diuina /apparet ex precedenti articulo quid dicendum. quoniam aliquid esse in aliquo dupliciter potest sumi/vez proprie ꝛ large. Proprie sumendo esse in aliquo nihil esse dicitur in seipso: sed tantuꝫ large: modo quo diuina essentia esse dicitur in ꝑsona. ¶ Hoc supposito alias sepe dicto/apparet ex dictis in predicto articulo: Primo ꝙ idea sumpta pro suo principali significato non est in mente diuina primo / sed secundo modo accipiēdo aliquid esse in aliquo. Secūdo ꝙ idea sumpta pro secundario suo significato / qđ tamen nō est idea sed potius ideatum/nullo mō est in mēte diuina formaliter: sed obiectaliter: nō q̄ cognitū obiectū dr̄ esse in cognoscēte. Tertio ꝙ in mente diuina non sunt formalit̄ plēs idee sꝫ tm̄ vnica ꝓ significato primario suo sumpta. Quarto ꝙ in ipsa mente diuina sunt plr̄a ideata obiectiue: q̄ q̄deꝫ ideata sunt per ideam ꝯnotata ꝛ minus principalit̄ seu secundario importata. ¶ Primū apparet. qm̄ vt probatuꝫ est in articulo p̄cedenti idea p̄expositomodo sumpta non est aliud q̄ diuina mens seu essentia vt est creature notitia. sed idem non dicitur formaliter proprie sed large ꝛ improprie existere in seipso. q̄ ꝛc. ¶ Secundum vez ꝙ secundarium ipsius idee significatum qđ est ideatū/non sit formaliter in mēte diuina: sed obiectalit̄/ē euidēs. qm̄ sicut cognitum ab itellectu creato et distinctum ac separatuꝫ ab eo non est in ipso formalit̄ sꝫ tm̄mō obiectiue: ita nec creature ab intellectu icreato cognite sūt magis realiter seu formalit̄ in ipso q̄ essent si ꝑ impossibile nō essēt ab eo cognite: sed tm̄mō obiectiue: vt nō sit aliud creaturā esse in deo q̄ creaturam esse cognitā a deo: sicut nec colorem esse in visu est aliud q̄ colorē ipm actualiter esse visū. sꝫ secundariū idee significatū est p̄cise quodlibꝫ ens creatum a deo actualit̄ ꝛ eternalit̄ intellectū. q̄ ꝛc. ¶ Tertiū videlicet ꝙ in deo non sint formaliter plēs idee sꝫ tantuꝫ vnica pro significato primario suo sumpta/appꝫ. qꝛ idea vt sic sumpta non ē multiplex sed tantū vnica vez ipsa diuina essentia vt est oīm aliorum notitia seu exēplar. q̄re ꝛc. ¶ Quartum ꝛ vltimū vez ꝙ in deo sint plura ideata q̄ sunt idee secundaria significata/apparet. qꝛ sicut vnuꝫ correlatiuorum ē alterius secundarium significatum vt filius pr̄is ꝛ pr̄ filij/ita cum idea ꝛ ideatū sint duo correlatiua vnum puta ideatū ē ꝑ alterum cōnotatum ꝛ eius secundarium significatū: ꝛ ecōuerso. sꝫ huiusmodi ideata sunt plura vez omnia creata: q̄ constat a deo esse cognita: ꝛ ꝑ cōsequēs esse in ipso obiectiue vt cognitum in cognoscente. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis apparet ꝙ licet ideata sint consimiliter non tamē idee sed potius dissimilit̄ in artifice increato ꝛ in artifice creato. ¶ Hoc apparet. quoniā sicut effectus artificis creati qui ē ideatuꝫ ipsiꝰ cum idea sit eius exēplar/ē distinctum realit̄ ab ipso nec est in eo formaliter sꝫ tantum obiectaliter vt cognitum ī cognoscēte/sicut apparet de domo facta a domificatore ꝑintellecta: ita ꝯsimiliter de oībꝰ creaturis respectu icreati artificis ideatis ē dicēdum. sunt enim omnia ista ideata a deo suo artifice distincta ꝛ in eo existētia vt obiecta cognita in cognoscēte. non sic autem similiter sed dissimiliter dicitur esse idea in artifice creato ꝛ in artifice increato. quoniaꝫ omnis idea artificis creati ē formalit̄

qua puta actualis vel habitualis notitia ab eo essentialiter distincta. nec enim aliquis intellectus creatus intelligit se nec aliqua actualiter nec habitualiter per suam substantiam: sed per notitiam a se essentialiter distinctam in eo existentem vt accidens in subiecto. sꝫ huiusmodi effectus artificis notitia actualis vel habitualis / puta species aliqua eiꝰ rep̄sentatiua / dicitur idea. ergo ⁊c. ¶ Nec sic autem est idea in mente diuina / vcꝫ tanꝙ̄ aliquid distinctum ab ea: cum sit ab ipsa vt probatū ē realiter indistincta. quia nec deus artifex sempiternus intelligit se nec alia per aliquid a se distinctum: sed omnia intelligit actu vnica notitia a sua essentia indistincta. sed notitia producendi operis est idea artificis vel propius econuerso notitia artificis est idea sui operis. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc qđ hic supponitur / ⁊ in p̄cedenti articulo est probatum / vcꝫ ꝙ idea creature sit diuina essentia / arguit quidaꝫ in primo suo distin. trigesimanona. vbi ponit qđ est in precedenti articulo reprobatum / vcꝫ ꝙ creatura secundum eē cognitum est idea qđ quidem esse cognitum est aliquid ab actu diuine cognitionis ⁊ per consequens essentie distinctum. ¶ Hoc autem probat primo. quia idem non potest esse necessarium ⁊ contingens. sed actus intelligendi diuinus ē necessarius: cum sit idem qđ deus. esse autem intellectum vel volitum creature est contingens: cum nulla creatura sit a deo necessario sed contingenter intellecta ⁊ volita. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia que non sunt inter se ideꝫ / nec cum aliquo tertio. sed esse intellectum ⁊ non intellectum volitum ⁊ non volitum non sunt ideꝫ inter se. ergo nec cum actu. sed omne aliud a deo volitum ⁊ intellectum ab ipso potest esse non intellectum nec volitum. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia illa non sunt idem: quorum vno immultiplicato alterum multiplicatur. sed esse intellectū a deo vel volitum ⁊ actus diuine intellectionis vel volitionis sic se habēt ꝙ actu diuino īmultiplicato ⁊ existēte vnico multa sunt a deo intellecta ⁊ volita: ⁊ per consequens esse intellectum ⁊ volitum est multiplex non tantum vnicum. ergo ⁊c. ¶ Tunc igitur dicit iste: ꝙ sicut ē duplex actio / vcꝫ transiens ⁊ immanens: ita est duplex terminus aliquod esse habens: cum nulla sit actio sine aliquo termino posito in esse per ipsam. terminus actionis transeuntis vt creationis prime cause ⁊ realis productionis secunde est res producta secunduꝫ esse quod habet in re extra. terminus autem actionis immanētis qualis est intellectio est res intellecta secunduꝫ esse aliquod diminutum obiectiuū qđ habet in intelligente: ⁊ tale esse cuiuslibet creature fuit eternum: cum quelibꝫ creatura ab eterno fuerit diuinitus intellecta. non minus autem per diuinam intellectionem ꝙ̄ per nostram creatam potest capere obiectum intellectum esse aliqđ diminutū ab actu intellectionis distinctum. sed per intellectionem creatam obiectum intellectum capit aliquod esse diminutum ab ipsa intellectione distinctū. qđ apparet. quia esse hmōi intellectuꝫ qđ habet obiectum intellectum / est in ipso intellectu intelligente non subiectiue: sed obiectiue. intellectio autem ipsa est in eo subiectiue: cum sit in ipso sicut accidens in subiecto. quare ⁊c. ¶ Ad huius intelligentiam / vcꝫ ad videndum quomodo esse intellectum est esse diminutum ab actu intelligendi distinctum / subdit ꝙ esse intellectum vel volitum dupliciter potest sumi. Uno modo vt esse intellectum est concretum ab intellectione ⁊ eē volitum a volitione dictum: sicut ab albedine album. ⁊ vt sic eē intellectum non distinguitur ab intellectione nec volitum a volitione: sicut nec aliquod aliud concretum ab abstracto suo: vt album ab albedine. Secundo modo pōt accipi precise pro substracto qđ importat ab ipso actu denominato: ⁊ vt sic est aliquid ab actu distinctum. huiusmodi enim esse substractum est esse diminutum factum seu formatum per ipsum actum: ⁊ per consequens oportet ꝙ sit aliquid positiuum ab eo distinctum.

Sed hic modus dicendi est omnino impossibilis. Primo. quia ponit mīta entia existētia sempiterna / vcꝫ tot quot fuerunt a deo eternalit̄ intellecta sed hoc est falsum ⁊ contra sacram scripturam ⁊ sanctorum doctrinā. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia ponit aliquod ens factum qđ nec est substantia nec accidēs. quoniaꝫ illud qđ nec ꝑ se potest subsistere / nec in alio subiectiue existere / nec substantia nec accidēs potest esse. sed huiusmodi esse intellectum cuiuslibet possibilium sempiternum nō pōt ꝑ se subsistere nec subiectiue in alio existere vt habet etiā ista opinio cōcedere. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia ponit duo gn̄a entium ⁊ duo vniuersa: quorum vnum cōcedit eē eternum ⁊ alterum habere principiuꝫ. qđ apparet. quoniam quot sunt entia realia quorum conceptus sunt decē gn̄a seu predicamēta / tot sunt vt dicit entia diminuta: que vocat esse vel entia obiectiua vel intellecta: quorum nullum potest poni in aliquo gn̄e seu predicamēto illorum decē realium. ergo vel horum omnium entium diminutorum / tamē positiuorum ⁊ eternorum erit vnum genus gn̄alissimum siue p̄dicamētum qđ nō erit p̄dicamētum substantie nec accidētia: cum nec aliquod istorum sit substantia nec accidēs: vel erunt decē p̄dicamēta istorum sicut sunt decē entium realium aliorum. ¶ Ex quo vlterius sequitur scđꝫ / vcꝫ ꝙ habeat positio ista ponere duo vniuersa. quoniaꝫ ꝑ vniuersum non est aliud intelligēdum ꝙ̄ vniuersitas omnium creatorū vnū habētium principiuꝫ increatū. ergo quot ponūtur tales vniuersitates totalit̄ distincte tot ponuntur vniuersa. sed positio ista ponit duas vniuersitates entium factorum: quorum nihil vnius ē aliquid alterius excepto increato principio vtriusq̄. ponit enim vniuersitatē diminutorum entium eternorum: ⁊ aliam realium ac tēporalium ꝑfectorum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ꝑfectum ⁊ imꝑfectum tēporale ⁊ eternū totalit̄ distinguuntur. sꝫ opinio ista ponit vnū vniuersum imꝑfectuꝫ seu diminutum ⁊ eternū / puta vniuersitatē intellectorū: q̄ vt dicit sunt entia diminuta: tamē ꝑ actum intelligēdi diuinū in eē posita ab eterno / in eē indꝫ positiuo licꝫ imꝑfecto ⁊ ab actu ipso diuino distincto: ⁊ ponit aliud vniuersum tēporale ⁊ ꝑfectum: quia ex entibus realibus ⁊ ꝑfectis non sic diminutis tēporalit̄ cōstitutū. sꝫ ista oīa ⁊ multa alia q̄ ad istā positionē sequunt̄ / sunt incōuenientia ⁊ absurda. ergo ⁊c. ¶ Preterea hmōi substractum ab actu intellectiōis denoiatū qđ vt dicit ista opio ab actu ipso est distinctū / est intelligibile a diuino intellectu: imo ⁊ ab eterno actualit̄ intellectū. qm̄ nō minꝰ deꝰ intellexit illa q̄ ab eterno ꝓduxit: ꝙ̄ illa q̄ tēporalit̄ in eē posuit. sꝫ oīa ex tēpore ab eo realit̄ ꝓducta cōceduntur fuisse ab ipso eternalit̄ intellecta. ergo ⁊ alia oīa ab eterno ꝓducta. sꝫ hmōi substractū qđ dicit̄ intellectū ⁊ est ab actu intellectionis denoīatū: est vt dicit opinio ista ꝑ actū ipsum intellectiōis diuine positū in eē qđ habet eternalit̄ seu ꝓductū. ergo ⁊ fuit a deo eternalit̄ intellectū seu diuine intellectionis obiectū. ¶ Tūc hoc supposito arguo vltra sic. aut huiusmōi substractū qđ ē diuine intellectiōis obiectū eternū ē ꝑ ipm̄ diuine intellectiōis actū in aliquo eē alio a se posituꝫ: aut nō. sꝫ nō pōt dici ꝙ sic: quia tunc q̄rerē de illo in infinitum. cum enim illud eēt etiam diuine intellectionis obiectuꝫ: ꝑ consequēs si oē obiectū intellectū eēt in aliquo eē a se ⁊ ab actu distincto posituꝫ / non eēt in talibus status sꝫ processus in infinitum. hoc autē poni non pōt: ergo relinquit̄ ꝙ licꝫ hmōi substractū ꝑ

actum intellectionis diuine productum sit intellectū ⁊ eiusdem diuine intellectionis obiectum: nullum tamen consequitur esse per actum a se ⁊ ab ipso actu distinctū; sed nulla est maior necessitas vnum contingentium obiectorum ⁊ a deo factorum ꝗ alterum poni in aliquo eē per diuine intellectionis actum cuius dicitur esse obiectum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia aut huiusmodi ens substractum actu diuine intellectionis ab eterno productum a quo denominatur ⁊ dicitur intellectum / est ipsius diuine intellectionis obiectum tantum: non autem aliquod aliud ens reale ab ipso distinctum: aut vtrunqȝ videlicet tam ipsum ꝗ quodlibet aliorum possibilium realium ex tempore productorum qđ prefuit ab eterno eius obiectum. sȝ non potest poni primum: quia tunc sequeretur ꝙ deus ab eterno non intellexisset aliquē realem effectum temporaliter producendum. hoc autem est falsum. ergo relinquitur secundum / vȝ ꝙ tam huiusmodi ens substractum diminutum per actum diuine intellectionis ab eterno productum ꝗ quodlibet aliorū realium temporaliter productorum fuit eiusdem intellectionis diuine obiectum: ⁊ per consequens ab eterno intellectum. sed propter nullum obiectorū realiter distinctorum intellectum dicitur alterum intellectum magis ꝗ econuerso. ergo cum huiusmodi ens substractum diminutum ab omni alio ente reali temporaliter producto totaliter sit distinctum: non magis propter huiusmodi ens substractum ab eterno in esse positum intellectum dicitur esse intellectū ab eterno aliquod ens reale ex tempore producendū: ꝗ econuerso ipsum ens substractum huiusmodi diminutum sit intellectum propter alia entia temporalia intellecta. ex quo sequitur: ꝙ non magis huiusmodi ens substractum est ponendum propter notitias aliorum: ꝗ alia propter ipsum. quare ⁊c.

Nec valent illa quę pro opinione ista superius sunt arguta / vt apparet discurrendo per singula. ¶ Ad primum enim concedo qđ assumitur in maiore / videlicet ꝙ ens contingens ⁊ necessarium non sunt idē. sed tunc nego minorem / quantum ad illam partem que dicit ꝙ esse intellectum vel volitum est contingens. hoc enim non est verum intelligendo per ens contingens aliquid positiuum in esse positum / ab ente necessario distinctum: cum nullum tale ens fuerit sempiternum: ⁊ omne a deo in re extra positum fuerit ab eterno intellectum ⁊ volitum. ¶ Et quando probatur per hoc ꝙ nulla creatura est a deo volita nec intellecta necessario sed contingenter / concedo. sed ex hoc non sequitur quod infertur: videlicet ꝙ esse intellectum vel volitum sit aliquod ens contingens ab actu differens. quoniam res a deo intellecta ⁊ volita ab eterno est illa eadē nō alia ꝗ ex tempore est producta: illa aūt anteꝗ producta non erat aliquid quidditatiue: nec per cōsequens ens necessarium nec contingens. non enim sequitur / res est intellecta. ergo est. quare ⁊c. ¶ Et si vlterius arguatur: ꝙ si omnes res create fuerunt ab eterno contingenter intellecte ⁊ volite: ergo potuerunt non esse intellecte nec volite: nego consequentiam: intelligendo per consequens vȝ per res potuisse ab eterno non eē intellectas nec volitas / aliquid positiuū ab actu diuino distinctū potuisse non esse / qđ tamē de facto extitit ab eterno. hoc enim consequēs sic intellectū supponit falsum / vȝ ꝙ ens aliquod positiuū a deo distinctū fuerit sempiternū. si aūt per hoc consequēs / qđ est creaturas potuisse non fuisse intellectas / intelligat̄ nō ꝙ aliquid a deo distinctū nō esse potuerit qđ fuerit: sed ꝙ creature ipse quelibet ab eterno nihil a deo distinctū fuerint: tamē intellecte ⁊ volite fuerunt ⁊ nō intelligi potuerūt / sic potest concedi consequētia: quia nec cōsequēs vt sic intellectū arguit obiectum cognitū qđ ⁊ potuit nō esse cognitū nec volitū / ab actu diuino eē distinctū aliqđ positiuū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si ex hoc ꝙ deus intelligit cōtingēter qđlibet ens creatū / arguit̄ ꝙ eē intellectū sit aliqđ ens cōtingēs ab actu ⁊ ab obiecto differēs: cū eque contingenter intelligat hm̄oi esse intellectū diminutū a suo actu ⁊ ab omni ente reali extra distinctū: per consequēs sequit̄ ꝙ respectu huius obiecti intellecti oportet ponere aliud esse intellectū ab actu distinctū ⁊ respectu illius alterū; ⁊ sic in infinitū / vt superius est argutū. hoc autem poni non potest. ergo ⁊c. ¶ Preterea sic de⁹ vult ⁊ intelligit omnia a se alia contingēter: ꝙ sicut potuit vt arguis nō intelligere ea: ita ⁊ potuit intelligere vnū eorum ⁊ velle non intellecto aliquo aliorū ab illo essentialit̄ distinctorū. sed huiusmodi esse intellecta ⁊ volita eterna diminuta que ponis sunt distincta essentialit̄ ⁊ totalit̄ ab oīb⁹ creaturis productis tēporalit̄ in re extra: etiā magis incōparabilit̄ ꝗ vna creatura ab alia distinguat̄. ergo nō minus potuit deus ab eterno intelligere ⁊ velle omnes effectus temporaliter productos sine talibus sempiternis existentibus entibus diminutis vel eis existentib⁹ nō intellectis: ꝗ vnum effectuū realiter producibilium non intellecto nec volito aliquo aliorū. ergo ⁊c. ¶ Ad secundū quādo dicit̄ ꝙ esse intellectū ⁊ nō intellectum vel volitū ⁊ non volitū / non sunt idē: concedo. intelligēdo per esse intellectum ⁊ volitū intellectionis ⁊ volitionis actum: ⁊ per non esse intellectum nec volitum negationem talium actuum. intelligēdo autem per esse intellectum aliquid preter actum ab ipso actu distinctū / nihil fuit ab eterno intellectum. nec etiā ab intellectu creato intelligente obiectū aliquod non existens est aliquid intellectum: cum obiectū intellectum non sit aliquid ab actu distinctū. Et ideo quādo additur ꝙ omne aliud a deo intellectū ab ipso ⁊ volitum potest esse non intellectum ⁊ nō volitū: falsum est si non intellectum ⁊ nō volitum negent actum. nō enī pōt nō esse huiusmodi actus diuinus. verum autē est si negent obiectū ab ipso actu distinctum. sed nullum tale obiectum ab actu distinctū fuit a deo intellectū nec volitū ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia non minus huiusmodi esse diminutū intellectū vel volitū sempiternū ab actu vt supponit̄ distinctū pōt nō eē intellectū nec volitū ꝗ aliud quodcūqȝ ens reale pfectū ab eo distinctū ⁊ ex tēpore productum. nec per cōsequēs magis tale ens diminutū esse ⁊ non esse intellectū vel volitū sunt idē ꝗ aliud quodcūqȝ esse ⁊ nō eē intellectū. ergo nō magis ratio illa probat ꝙ lapidē vel aliud quodcūqȝ ens creatū ab eterno eē intellectū ⁊ nō eē intellectū distinguantur / ꝗ hm̄oi ens diminutū eē intellectum vł volitum sempiternum ab actu diuino distinctum esse intellectum vel volitum ⁊ non eē intellectum nec volitum. ex quo sequitur / si ratio illa valet / ꝙ huiusmodi ens diminutum eternum non potest esse intellectum nec volitum ab eterno nisi mediante alio esse intellecto ⁊ volito: nec illud nisi alio mediante: ⁊ sic in infinitum / vt superius est deductum: qđ est euidēter falsum. ergo ⁊c. ¶ Ad tertium quando dicitur: ꝙ actu diuino existente vnico ⁊ immultiplicato multa sunt ab eo volita ⁊ intellecta: concedo ꝙ multa sunt nunc ab eo intellecta ⁊ volita: quia omnia creata que tam inter se ꝗ ab actu vnico essentialiter sunt distincta. sed ista ab eterno intellecta et volita nec fuerunt multa nec vnum aliquid ab actu ipso distinctum: cum ab eterno nō fuerint in re extra aliquid sed sint modo. quod autem nihil ē nec vnum nec multa nec cum ente idem nec ab eo diuersum realr̄ eē pōt. q̄re ⁊c. ¶ Et si ꝯtra hoc arguas:

quia deus non intelligit nunc plura q̃ intellexerit ab eterno: ⁊ ꝑ consequēs si plura intelligit modo/ ⁊ plura intellexit etiam ab eterno. concedo ꝙ intellexit plura: sed non sequitur/ ab eterno fuerunt plura intellecta. ergo ab eterno fuerunt plura: magis q̃ sequatur/ aliquod unum est intellectum: ergo est. licet enim deus ab eterno intellexerit plura/ tamen nullum illorum fuit aliqd ab eo seu eius actu distinctum: nec cum eo idem: cum nihil fuerit in re extra. quare ⁊c. ¶ Ad aliud qđ arguitur quando dicitur: ꝙ cum sit duplex actio/ videlicet imanens ⁊ transiens/ duplex terminus est ponendus: Dico ꝙ verum est: sed illud quod postea additur non est verū quando dicitur ꝙ intellectio et volitio est actio immanens. nō enim intellectio nec volitio intellectualis creature est actio imanēs sed eius terminꝰ: sane hoc intelligendo ut exponetur prolixius in secundo: nec per intellectionem vel volitionem intellectualis creature res ī tellecta vel volita accipit aliquod esse magis q̃ per sensationem accipiat esse aliquod res sensata. divina autē intellectio ⁊ volitio est ab essentia totaliter indistincta non tamen per remillam increatam ut est intellectio: hoc est ut est talis qualis importatur per intellectioneʒ ⁊ volitionem/ capit aliquod esse aliqua res ab eo volita vel intellecta. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & ultimum: dicit ille cuius opinio fuit in primo articulo impugnata in primo huius questione predicta: ꝙ idee in mente divina ponuntur precise ut sint quedam exemplaria ad que intellectus divinus aspiciens producat creaturas. quoniam secundum Augustinum propter hoc precise sunt ī deo ponēde idee: quia deus est rationabiliter operans. unde Augustinus. Quis audeat dicere deum alia a se omnia irrationabiliter condidisse? sʒ ad rationabiliter operantem non requiritur nisi virtus productiva ⁊ operativa ⁊ exēplar ad qđ aspiciat in operando. sʒ idee nō sunt ipsa virtus productiva vel creativa producētis. ergo sicut exemplaria sunt ponende. ¶ Sed hic modꝰ dicendi non potest stare/ quia falsum supponit: vʒ ꝙ idee sint aliqua in re extra a deo distincta. hoc enim nō est verum ut in precedentibus est probatum. ¶ Preterea licet artifex creatus indigeat exemplari sui operis producendi: ad qđ exemplar aspiciens vel ad exemplatuʒ per ipsum/ suum opus exterius operetur: cum nec ꝑ suā essentiam possit cognoscere semetipsum nec aliqđ aliorum: tamen de artifice increato qui ꝑfectissimo aliter est dicendum. cum enim talis artifex sit perfectissimus ⁊ ꝑ seipsum non per aliquid a se distinctū omnia cognoscēs per consequēs non est in eo ponendum exemplar aliqđ ab ipso distinctum aliorum reꝑsentativum: ad qđ oporteat ipsum respicere ad hoc ut rationabilit̄ aliqd operetur. qđ enī potest rationabilit̄ agere ꝑ seipsum omni alio circunscripto/ nō indiget aliquo exemplari a se aliquo modo distincto. sed artifex sempiternus cum sit ex se perfectissimus/ quia omnipotēs ⁊ exemplar omniuʒ pōt rationabilit̄ in quodcunq; possibile ꝑ seipsum. ergo nec ad hoc ut agat rationabilit̄/ est ponēduʒ aliquod exemplar ab eo distinctum: nec ēt pōt poni. ¶ Confirmat̄ quoniā nō magis in artifice increato pōt poni exēplar ab eo distinctum: ad quod aspiciēs opetur unū effectuʒ possibilē q̃ aliuʒ. sed si idee sunt ī deo ut talia exemplaria ab eo distincta/ sunt effectus dei: cum oē a deo distinctum sit ab ipso productū. ergo si respectu aliorum effectuū ab ideis sunt in deo necessaria exēplaria ad ipsa rationabiliter opanda: ⁊ respectu talium exemplarium videlicet idearum/ licet esse diminutum habentium sempiternum/ tamē a deo productum/ erunt alia exemplaria necessaria seu idee ad eas similiter rationabiliter producēdas. hoc autem non potest poni: quia tunc esset in talibus exemplaribus seu ideis processus in infinituʒ: sic ꝙ unius idee esset alia ⁊ illius alia sine fine. ergo ⁊ cet. ¶ Preterea arguo sic ad idem. aut huiusmodi exēplaria a deo distincta que dicit iste esse ideas/ sunt in deo quidditative: aut tantummodo obiective. sed primum non potest poni: quia omē quod est isto modo in deo est indistinctum ab eo: ista autem exemplaria supponunt̄ ab ipso esse distincta. nec secundum: quia solum illud dicitur esse obiective in intellectu divino ⁊ in omī alio qđ est intellectum ab eo. creature aūt secundum esse reale non diminutum sed perfectum suum qđ postea acceperunt/ a divino intellectu eternaliter intellecte fuerunt. sed ipse secundum tale esse nō possunt dici sicut nec sunt exemplaria nec idee: sʒ potius exemplata ⁊ ideata. nec enim effectus artificis est idea in mente eius seu exemplar sed exemplatum vel ideatum: ut in primo articulo fuit dictum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia artifex nihil artificialiter nec rationabiliter operatur nisi quod preintelligit. ad hoc autē ꝙ omnia a deo artifice sempiterno ex tempore facta rationabiliter fuerint ab eo producta/ non oportuit ipsum ꝑintellexisse aliqua alia ab eis omnibus in re extra vel aliter quomodocūq; distincta. sed huiusmodi exemplaria ponuntur tam a deo q̃ ab omni effectu creato temporaliter ab eo distincta. ergo ipsa non oportuit preintelligi ad operandum rationabiliter alia ex tempore producenda. quare ⁊c. ¶ Preterea idea est exēplar artificis ipsi effectum ab ipō operabilē representans. sed licet tale exemplar in artifice creato sit distinctum ab eo: ⁊ respectu diversorum effectuum ipsi possibilium diversa exemplaria sint in eo: non tamen hoc est verum de artifice increato: cum eius ēntia qua cognoscit omnia/ sit exemplar unicum omnium aliorum non aliquid ab eo distinctum. ¶ Ex quo sequitur ꝙ falsum est quod ponit ista opinio/ quando dicit: ꝙ idee in mente divina sunt exemplaria ad que deus aspiciens operatur. non enim sunt exemplaria sed exemplata nec per consequens idee sed ideata illa ad que artifex aspiciens operatur: nec deus haberet aspicere ad ipsas ideas si essent exēplaria ad rationabiliter agendum: quoniam artifex non operatur artificialiter nec rationabiliter quia respicit ad exemplar/ sed quia per exemplar respicit ad exemplatum: sicut domificator non producit artificialiter domum: quia respicit ad exemplar seu ad ideam domus/ sed quia respicit ad domum ipsam. nec enim ad domum producēdam rationabiliter requiritur eius exemplar seu idea ut obiectum cognitum sʒ ut speculum domus fiende representativum: sine quo domificator non posset intelligere ipsam domum. ergo similiter in proposito est dicendum/ videlicet ꝙ si idee essent in mente divina exemplaria representativa effectuum possibiliuʒ/ non oporteret deum ipsa intelligere ad alia rationabiliter producendum. quare ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. quia si deus per impossibile non intellexisset essentiam suam/ sed tātum quālibet rem creatā/ adhuc fuisset oīa rationabiliter ⁊ artificialiter opatus: nō autem si econverso intellexisset seipsum ⁊ non aliqd aliorum. ergo si idee essent exemplaria ab artifice ⁊ ab eius opere distincta: non oporteret artificem cognoscere ea ad rationabiliter producendum possibile sibi opꝰ quare ⁊c. ¶ Et quando postea additur arguēdo: ꝙ ad rationabiliter operantē non requiritur nisi virtus ꝓductiva ⁊ exēplar ad quod aspiciat opando: Dico ꝙ neutrum istorum requiritur: si per utrunq; eorum intelligatur aliquid ab ipso operante distinctum. nec enī virtus opativa dei seu creativa ē aliquid ī ipso distinctū ab eo.

sed non magis deus artifex sempiternus requirit ad rationabiliter operandum exemplar aliquod ab eo distinctum q̄ virtutem huiusmodi creatiuam. sicut enim ipsa essentia est virtus productiua omnium: ita ꝛ exemplar eorundē oīm ꝑ seipm nō aliq̄ alio mediāte. q̄re ꝛc.

Aliter dicit ille cuius opinio fuit impugnata in secūdo articulo de illo esse diminuto: quod ponit. iste enim ponit in eadem questione primi ꝙ idee sunt ponende in diuina mente non sicut rationes intelligendi alias: sed propter ordinem actuum vez operatiōis diuine immanētis ꝛ transeuntis. sicut enim in creaturis vbi operationes huiusmodi distinguuntur eorū termini sunt distincti: ita licet in deo sint indistincte: quia tamen actus diuinus licet realiter indistinctus continet eminenter huiusmodi duos actus / videlicet immanentem ꝛ transeuntem: habet enim circa quālibet rem creatam actum intelligendi ꝛ volendi qui est operatio immanens: ꝛ actum creandi qui est operatio transiens: quarum vtrinq̄ operationū oportet aliquod habere obiectum. ꝛ quia operatio immanens est prior q̄ transiens: prius enim deus vult ꝛ intelligit q̄ producat aliquam rem creatam: ideo oportet hmōi diuine oꝑatiōis immanētis prioris esse aliquod obiectuȝ prius obiecto oꝑationis posterioris alterius transeūtis: ꝛ tale est obiectū secundarium prioris oꝑationis terminatiuū. huiusmodi autē obiectum est quodlibet ens creatum secundum esse intellectum ꝛ diminutum: sicut secundum esse reale extra ꝑfectum est oꝑationis transeuntis puta creationis obiectū. sed entia hmōi vt sic cognita sunt idee. ergo idee nō ponuntur in mente diuina nisi q̄dam obiecta secundaria actus intelligēdi: ita ꝙ lapis vt cognitus ꝛ ꝑ consequēs vt obiectuȝ diuini actus est idea ipsius lapidis vt lapis est terminus actionis trāseūtis realis / vez creationis: ita ꝙ sicut oꝑatio diuina immanēs est via ad eius oꝑationē transeuntē: ita ꝛ terminus oꝑationis immanētis est via ad terminum oꝑationis transeūtis / qui terminus est res creata ꝛ posita in re extra. Ex quo infertur ꝙ in deo sunt īfinite idee. quot enī sunt ab eo obiecta cognita tot sūt idee: cū quodlibet obiectū cognitū habeat propriā ideā in eo. sȝ deus intelligit infinita. ergo ꝛc. ¶ Hec vt dicit est intētio Aug. dicētis ꝙ idee sunt forme rerū ꝑncipales atq̄ incōmutabiles: que diuina intelligētia continētur. ꝛ hoc vez ipsas ideas in diuina essentia cōtineri / est intelligēdum nō ꝙ sint in ea formaliter: sed tm̄ ꝑ modum obiectorum.

Sed hic modus dicendi coincidit cum prio ꝑdicto: nec differt nisi tantū vocalit̄ ab ipso. ꝛ ideo eadē possunt argui cōtra istū dicēdi modū: que contra aliū superius sunt arguta. qm̄ nec entia creata habēt ī mēte diuina aliqua eterna actū terminātia: ꝛ ab ipso ac ab oīb⁹ entibus creatis distincta. nec talia esto ꝙ ꝑ im possibile ponerent̄ / possent dici idee entiuȝ creatorum. qm̄ nullū entiū creatoꝝ a deo intellectorū est idea alterius ab eo totalit̄ differētis magis q̄ ecōuerso. sȝ talia entia diminuta que ponit ista opinio sempiterna sūt ab oībus creaturis realit̄ distincta. ergo nō magis possunt poni idee creaturarū talia entia diminuta q̄ econuerso creature tēporaliter ꝑducte sint idee eoꝝ: vl̄ q̄ vna creatura sit alteri⁹ idea / vt lapis hominis: cū nihil sit a deo distinctū nisi tantūmō ens creatū: ꝛ ꝑ ꝯñs talia oīa diminuta entia sint creata: cū ponant̄ a deo esse distincta ꝛ nihil sit a deo distinctū nisi tantūmō ens creatū. quare ꝛc. ¶ Preterea hic modus dicēdi deficit: q2 verba q̄ ponit falsum videtur supponere / vez inter operationeȝ dei ad intra ꝛ operationē eius ad extra esse diuersitatē aliquā in re extra: cū dicat vnā istarū esse priorē alia / sicut termin⁹ eius est prior termino alteri⁹. quorū vtrūq̄ est falsum. nec enī dei intellectio est distincta a creatiōe excepta creatura ꝑ creationē cōnotata. nec terminum intellectionis oportet esse nec fuit ab eterno aliq̄d positiuū ab ipsa intellectione distinctū / vt ī ꝓcedētibus ē probatū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 terminus intellectionis diuine eterne fuit eius obiectū intellectū. nō enim ē aliud dicere intellectiōis terminū q̄ obiectū. sȝ obiecta secūdaria a deo eternaliter intellecta fuerūt ipsa oīa entia creata postea in re extra: nec scd̄m aliud esse q̄ secūdū illd̄ qd̄ acceperūt postea qm̄ ꝑducta fuerūt / antea intellecta. ergo falsum est qd̄ dicit opinio ista / vez ꝙ oē obiectū creatū fuit secundum eē diminutū obiectū intellectionis eternū. illud enī idem ꝛ secundū idē esse quod fuit creationis obiectū ꝓfuit eternaliter intellectū: qm̄ si nō illud sȝ aliud deus ītellexisset / eo q̄ ꝑduxit seu creauit nō rōnabilit̄ seu artificialit̄ ꝑduxisset: cū nihil nisi ab artifice ꝓintellectū / ab ipo rōnabilit̄ seu artificialit̄ sit ꝑductū. g ꝛc. ¶ Ex ꝑdictis appꝫ falsum eē qd̄ dicit / vez ꝙ idee sunt obiecta scd̄aria intellect⁹ diuini: q̄ obiecta sunt entia creata non scd̄m esse qd̄ habēt in re: sȝ secundū esse intellectū qd̄ habēt in mēte diuina. non enī entia creata fuerunt a deo ꝓintellecta nec ꝑ consequēs sic intellectionis obiecta: nisi scd̄m illud idē esse qd̄ acceperunt postea in re extra: nec ꝑ cōsequēs res vt a deo intellecta fuit via ad ipsam vt producta postea in re extra: nec operatio immanens ad transeuntē: cum nulla sit diuersitas inter ista / ꝛ idem non sit via proprie ad seipsum. Apparet etiaȝ falsum esse illud quod addit corollarie concludēdo: cum dicit ꝙ idee sunt infinite cum sint tot idee quot sunt obiecta ab ipso cognita. quoniaȝ non sunt ponenda nec possibilia aliqua distincta a deo cognoscente ꝛ ab ipso cognito ab eo: cum nihil possibile sit quod deum latere possit. omnia enim possibilia intelligit. sed obiecta possibilia a deo cognita non sunt idee sed potius ideata. ergo cuȝ preter ipsa nihil sit a deo distinctum: nec per consequens potest dici ꝙ idee sint infinite / videlicet tot quot obiecta intellecta: ꝛ maxime cū sola diuina essentia que est vnica vt est omnium possibilium notitia / sit idea. quare ꝛc. ¶ Ex hoc apparet simpliciter esse falsuȝ vt sonat qd̄ infert ista opinio: cum dicit ꝙ quodlibet obiectum cognitum habet propriam ideam in deo. quoniam aut per propriam ideam intelligit ipsam diuinam essentiam: ꝛ sic cum ipsa sit omnium notitia / non est propria magis vnius q̄ alterius: licet vt est notitia vnius possit dici idea propria: et vt est notitia alterius similiter idea ipsius. aut per propriaȝ ideam intelligit rem creabilem vel creatam: ꝛ talis non ē idea sed ideata. aut aliquid a deo distinctum ꝛ ab omni re alia creabili vel creata. sed tale non est aliquid possibile sed simpliciter impossibile. ergo ꝛ cetera. ¶ Confirmatur. quia non magis ad hoc ꝙ creatura scd̄m eē qd̄ habet in re extra fuerit intellecta requiritur esse aliquod diminutum / ab intellectione diuina ꝛ a qualibet creatura distinctum / q̄ ad hoc ꝙ diuina essentia intelligatur sit necessarium tale esse ab ea distinctum. sed constat ꝙ ad ipsam diuinam essentiam intelligendam nō requirit̄ aliq̄d ab ea distinctū qd̄ sit talis intellectionis obiectum: quare nec propt̄ tale obiectum aliquod intellectum diceretur diuina eēntia intellecta. ergo ꝛc. ¶ Nec valet si dicatur: ꝙ non est simile de diuina essentia ꝛ de alijs: quoniam diuina eēntia est eterna: ideo potuit esse eternum intellectionis obiectum: non sic autem aliquod aliorū: cum nullum scd̄m eē reale suum fuerit sempiternum. quoniaȝ si hoc eēt verum seq̄retur ꝙ nullum ens creatum fuerit a deo eternalit̄ sȝ tātū tꝑalit̄ in-

tellectum. sed hoc est falsum. ¶ Consequentia est euidens quoniam idem est aliquid esse intellectum et intellectionis obiectum: et ita per consequens si non existens non potest esse intellectionis obiectum: nec potest existere intellectum. sed constat quod nullum ens creatum fuit eternum. ergo etc. ¶ Ad illud quod ait August. cum dicit quod idee sunt forme rerum principales atque incommutabiles apparet euidenter quod ista auctoritas non est pro conclusione predicta pro qua adducitur: sed potius contra eam. quoniam constat quod nihil a deo distinctum est incommutabile nec simpliciter principale. ergo si idea est incommutabilis et principalis forma: sequitur quod non sit aliud quam diuina essentia. quare etc. ¶ Confirmatur. quia talis diminuta entia secundum [illegible] que ponit opinio ista esse ideas: non sunt perfectiora nec per consequens principaliora sed imperfectiora quam alia creata entia posita in re extra: nec magis necessaria: nec per consequens incommutabilia: esto quod fuerint sempiterna: cum nihil a deo distinctum et ab eo factum sit necessarium nec necessario in esse positum sed tantummodo contingenter: et per consequens sit mutabile quia possibile non esse: cum prima causa nihil a se distinctum essentialiter necessario producat nec productum manutineat. sed idea secundum auctoritatem istam est forma principalis et incommutabilis. ergo etc. ¶ Et si queratur: quare ergo Augustinus dicit ideas esse formas in plurali: cum essentia diuina sit tantum vna. [illegible] hoc potest dici quod licet diuina essentia sit vnica [illegible] aliter non tamen virtualiter: cum sit omnium possibilium notitia et causaliter productiua. sed ipsa vt dictum est supra dicitur idea vt est effectuum possibilium diuersorum notitia seu exemplar. et [illegible] quia sic est idea vnius [illegible] ac est notitia seu exemplar eius quod non vt est notitia aliorum licet eadem sit notitia omnium: ex hoc in auctoritate ista dicitur forme in plurali et non in singulari. [illegible] quidem forme dicuntur in diuina intelligentia [illegible] quia essentia ipsa diuina tam vt secundum se sumpta quam etiam vt est aliorum notitia est a seipsa vt est intelligentia intellecta. ¶ Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum quod cum queritur: ad quid idee ponuntur in in[illegible] aut intelligitur ad quid ponuntur in ipsa tanquam aliqua distincta ab ea: aut non sic: sed ad quid vel propter quid ipsa diuina essentia est idea. ¶ Hoc premisso apparet ex precedentibus quod [illegible] dicendum quoniam questio ista primo modo intellecta supponit falsum. videlicet ideas esse aliqua in mente diuina ab ea distincta. hoc enim non est verum: cum nihil [illegible] in mente diuina distinctum ab ea nisi [illegible] cta secundaria: videlicet omnia possibilia intellecta que non sunt idee sed ideata vt dictum est supra. nec per consequens est querendum propter quid idee sint in mente diuina isto modo. Si autem secundo modo intelligatur questio sic quod in ea [illegible] ponitur est verum: vt [illegible] cet essentiam ipsam diuinam esse omnium aliorum ideam. cuius nulla est ratio nisi quia ipsa est notitia omnium effectuum possibilium et exemplar: quia nec vt dictum est supra aliud est idea operis artis quam notitia seu exemplar artificis opus ipsum ei possibile [illegible] tans. quare etc. ¶ Hec de tertio.

Quant[illegible] ad quartum & vltimum:

Utrum deus intelligat [illegible] ideas dicit ille cuius opinio fuit reprobata [illegible] in precedentibus in primo suo in distinctione. et questione qua supra quod sic. Ad cuius euidentiam premittit [illegible] hoc videlicet deum intelligere omnia a se alia per [illegible] sit intelligi secundum quod ly per pot[illegible] circumstantiam cause motiue: sicut cum dicitur [illegible] intelligit per habitum tanquam per causam motiuam vel effectiuam. Alio modo circumstantiam potentie intellectiue: sicut cum dicitur quod homo intelligit per intellectum. Tertio modo circumstantiam obiecti medij: sicut cum dicitur quod homo intelligit deum in via per quendam conceptum proprium ipsi. et quarto modo circumstantiam obiecti terminantis: sicut cum dicitur quod videbimus deum per essentiam: quia ipsa diuina essentia erit visa. ¶ Tunc hoc premisso dicit quod deus intelligit alia omnia a se per ideas ipsorum: non intelligendo seu accipiendo ly per primis tribus modis: sed quarto et vltimo modo tantum. quoniam idee nec mouent diuinum intellectum nec sunt ipse intellectus nec obiectum inter deum et alia a se cognita intermedium: sed sunt ipsamet obiecta cognita a deo alia quare etc. ¶ Sed apparet ex dictis in precedentibus quod falsum est quod iste supponit: videlicet ideas esse obiecta cognita alia a diuina essentia: vt enim dictum est supra obiecta a deo cognita ab eterno possibilia fuerunt entia temporaliter post[illegible] producta ab eo secundum illud idem esse reale quod postea acceperunt. sed talia non fuerunt idee nec exemplaria: sed ideata et exemplata. non enim effectus ab artifice productus et cognitus est idea seu exemplar [illegible] suus sed ideatum ac exemplatum. quare etc. ¶ Confirmatur [illegible] quia cum dicitur quod idea in in[illegible] diuina [illegible] obiectum cognitum: puta idea lapidis est lapis cognitus aut per lapidem cognitum qui dicitur esse idea [illegible] per lapidem [illegible] ideam [illegible] idem totaliter in re extra: aut non. sed non potest poni primum: quoniam idem esset [illegible] ectu suipsius idea et ideatum: exemplar et exemplatum. nec [illegible] cundum videlicet quod lapides huiusmodi quorum vnus est idea [illegible] distinguantur. ¶ Primo quia deus nunquam nouit lapidem nisi productum vel producibilem in re extra. ergo lapis ab eo eternaliter cognitus non fuit alius quam lapis temporaliter in esse productus. ¶ Secundo. quia nullum obiectum a deo cognitum et [illegible] est idea alicuius alterius [illegible] ab illo obiecto alio quam a deo. nec enim vna aliqua res creata [illegible] omnis a deo distincta est alterius idea. ergo si lapis a deo cognitus est aliquid a deo distinctum non potest esse idea alicuius alterius creature. ¶ Tertio. quia si idea lapidis que est lapis cognitus distinguitur a lapide ideato: aut lapis huiusmodi ideatus est a deo cognitus sicut [illegible]: aut non. Si dicatur quod sic cognitus: ergo deus cognoscit alias creaturas omnes ab ideis distinctas per ipsas ideas vt per obiecta cognita intermedia inter ipsum et cognitas creaturas. quod negas: cum dicas quod deus non dicitur cognoscere [illegible] ideas vt ly per dicit circumst[illegible] am obie[illegible] etiam sequeretur quod vna creatura a deo cognita esset alterius a deo cognite idea: quod poni non potest. nulla enim est ratio quare magis vnus lapidum a deo cognitorum sit idea alterius quam econuerso. ergo et cetera. ¶ Si autem dicatur quod lapis ille cuius lapis a deo cognitus est idea non est a deo cognitus: ergo sequitur quod nulla creatura in esse posita fuit a deo preintellecta: nec per consequens deus ipse aliquid produxit rationabiliter et artificialiter ad extra. nullus enim producens aliquid quod ignorat producit ipsum rationabiliter nec per artem nec habet esse eius ideam: cum idea artificis non sit respectu ipsius ignoti operis. hoc autem est falsum. ergo et cetera. ¶ Ex predictis apparet impossibilitas opinionis predicte [illegible] deum intelligere omnia a se alia per ideas tanquam per obiecta cognita: non tamen vt per obiecta intermedia inter deum et alia cognita obiecta. quoniam sic loquens videtur ponere et concedere [illegible] ens creatum ex tempore deo notum esse: quoniam si non tantum deus intelligit ideam lapidis sed ipsum etiam lapidem ideatum

productum temporaliter in re extra: aut nouit vtrunq; eque immediate/aut vnum per alteram: vt per ideam alterum lapidem ideatum. Sz nõ potest opinio ista ponere primum: cum dicat deum intelligere omnia alia a se per ideas vt per obiecta cognita. si enim aliquid a se et ab eis distinctum esset ab ipso cognitũ/non eẽnt idee omnia obiecta ab eo distincta cognita: cum aliqua ab ideis alia videlicet ideata essent cognita. nec potest ponere secundum/tum propter eandem rationem: tum q2 tunc deus cognosceret creaturas per ideas vt lapidez per eius ideam vt per obiectum intermedium: quod expsse positio ista negat. ergo 7c. ¶ Preterea aliud quod ponit cum dicit q̧ homo intelligit deum in via per conceptum sibi proprium vt per obiectum intermediuz terminans actum: falsum est et ex falsa imaginatione ac suppositione procedens. supponit enim iste sic loquẽs q̧ deus non potest a nobis in via intelligi secundum rationem propriam deitatis: sed tantum in aliquo conceptu a diuina essentia totaliter distincto. quem quidem conceptum imaginatur quoddam obiectum ab intellectu nostro formatum et a creaturis abstractum: qđ vt dicit est diuine essentie proprium signum. et ideo in ipso licet ab eẽntia essentialiter distincto conceptu dicitur cõcipi ab intellectu nostro eẽntia vt signatum in signo. cõtra ista autem omnia in precedentibus est argutum.

Et ideo quantum ad istum articulum vt apparet ex aliis precedentibus/aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euid[illegible] ntiam est sciendum q̧ deum intelligere alia a se omnia per ideas potest intelligi tribus modis. Uno modo q̧ intelligat alia per ideas tanq̧ per aliqua diuersa tam a se q̃ ab aliis omnibus ab eo cognitis in rec[illegible]a. Alio modo q̧ intelligat alia a se per ideas vt per obiecta intellecta non alia ab illis que dicuntur intelligi per ipsas ideas sed illa eadem: vt idee non sint aliud q̧ obiecta alia a deo disticta ab eo: modo quo deus dicitur intelligi per essentiam suam. non enim beatus intelligit deum per essentiam suam tanq̧ per aliqd ab ipso deo intellecto distinctum: cum deus intellectus non sit aliud q̃ ipsa essentia intellecta. Alio modo tertio potest intelligi q̧ deus intelligat alia a se per ideas quia intelligit ipsa per suam essentiam: que eorum oĩm est idea vt dictum est supra. ¶ Hoc premisso apparet ex p̃declaratis. Primo q̧ deus non potest dici proprie seipsum intelligere per ideas. Secundo. q̧ nec alia a se potest intelligere nec intelligit per ideas primo modo hoc intelligendo. Tertio q̧ nec intelligit alia a se per ideas secundo modo. Quarto q̧ intelligit omnia alia a se per ideas tertio modo trium predictorum et vltimo hoc intelligendo. ¶ Primum probatur. quoniam de⁹ non intelligit se per aliquid distinctum a se intelligente et intellecto [illegible] enim omnino et indistinctum est intelligẽs et intellectum quando deus intelligit seipsum. sed idem non est [illegible] pprius idea. ergo 7c. ¶ Confirmatur quia licet diuina essentia sit idea non [illegible] respectu sui dicitur idea sed [illegible]ntum respectu omnium aliorum possibilium. sed [illegible]us h[illegible] pr posi[illegible] propter sumpte deus in[illegible]lligit per ideaz: est q̧ illud p q̧ deus intelligit sit idea respectu rei intellecte. ergo cum diuina eẽntia non [illegible] idea respectu sui sed respectu aliorum a se: per consequẽs licet pro quanto essentia qua deus intelligit se et alia est idea poss[illegible] q̧ [illegible] on[illegible]a que intelligit videlicez tam se q̃ alia intel[illegible] per ideam: q2 tamen essentia ipsa qua omnia intel[illegible] non dicit idea respectu sui sed omnium aliorum: [illegible]o non est verum ꝓprie intelligendo dicere q̧ deus [illegible] intel[illegible]it per ideam. ¶ Secundum/vez q̧ nec alia a se intelligat per ideas illo primo modo hoc intelligendo appa[illegible] niam cum deus intelligat om̃ia tam [illegible] sui [illegible] per consequens tales idee sic intelle[illegible] vt [illegible]cta tam a deo q̃ ab omnibus aliis ab eo [illegible] omnino impossibiles: cum nihil sit nec esse poss[illegible] q[illegible] a deo intellectum non sit. quare 7c. ¶ Confirmatur. qui[illegible] aut idee huiusmodi sic accepte sunt obiecta a de[illegible]tincta et intellecta: aut non sunt intellecta. S[illegible]test poni primum/videlicet q̧ sint intellecta [illegible] quia supponitur esse diuersa ab omni obiecto a [illegible]gnito. qđ autem ab omni obiecto cognito est diue[illegible] non potest existere intellectum. ¶ Secundo. qu[illegible]ctum a deo cognitum et distinctum non est ide[illegible]tum seu exẽplatũ vt superius fuit dictuz. ¶ Nec po[illegible] dici secundum/videlicet q̧ non sint a deo cogni[illegible] deus omnia intelligat tam se q̃ alia. ergo 7c. ¶ [illegible] videlicet q̧ nec secundo modo deus intel[illegible]gat [illegible] per ideas apparet: quia vt statim dictum [illegible]cedentibus/nullum obiectum a deo distinctum [illegible]lectum dicitur esse in mente diuina idea [illegible] ¶ Confirmatur. quia idem non potest [illegible] ipsius idea et ideatum exemplar et ex[illegible]mpla[illegible]mne obiectum qđ non est deus ab eo factu[illegible] seu exemplatum. ipsum autem idem et secund[illegible] esse realiter suum est obiectum a deo intel[illegible] per consequens non est id[illegible]a. ¶ Quartum [illegible] delicz q̧ deus intelligat p[illegible] ideas quarto [illegible] do hoc intelligendo: apparet. quoniam constat q̧ de[illegible] omnia intelligit per essentiam suaz. nec enim in[illegible] diuinus nec suus intelligendi actus est distinc[illegible] essentia in re ext[illegible]a. sed ipsa diuina essen[illegible] vt dic[illegible] supra ẽ ide[illegible] respectu sui sz respect[illegible] oĩm alio[illegible] go 7c. ¶ E[illegible] contra hoc arguatur primo: q[illegible] essentia est vnica: ergo si ipsa est aliorum a se [illegible] non intelligit alia a se per ideas in plurali: sed pe[illegible] cum omnia intelligat per suam essentiam [illegible] ¶ Secũdo. quia creature ab eterno intel[illegible] fuerunt aliquid distinctum ab eo: sed essentia [illegible] dictum est non dicitur idea nisi respectu aliorum [illegible] ergo non fuit idea alicuius creaturaruz e[illegible]n[illegible]gnitarum. ¶ Ad primum apparet solut[illegible] p[illegible]tibus: vbi dictum est in alio articu[illegible] q̧ [illegible] sese incõmutabiles ĩ plurali. ¶ Ad se[illegible]ndum [illegible] licet creature a deo intellecte anteq̧ produ[illegible] tint aliquid distinctum a deo actualiter non [illegible] eo idem erant: et enim ab eo diuersa ess[illegible] et postea existere. hoc autem sufficit ad ideaz [illegible] vez q̧ ipsum ideatum non sit vnuz cum idea: [illegible] ri licet actu non sit diuersum ab ea. cum enim [illegible] seu exemplatum non sit aliud q̃ producibile ab [illegible] artifice preconceptum: per consequens non pl[illegible] ritur ad hoc q̧ aliquid poss[illegible] ci ide[illegible] ve[illegible] tum q̃ ad hoc q̧ possit dici eẽ ab artific[illegible] prac[illegible] lectum. sed ad secundum non requiritur q̧ obiec[illegible] tellectum sit aliquid positiuum ab intel[illegible] ctum: cum intellectus et sciẽtia tam [illegible] ctica possit esse non existentium. e[illegible]o 7c. ¶ [illegible] stione II. ¶ Ad ra[illegible]tez in principio a[illegible]paret so[illegible] predictis. concedo enim q̧ deus non pot[illegible] re[illegible] ras sine ideis: quia non potest scire [illegible] ne sua essentia vt est ipsarum omnium no[illegible] dicitur esse [illegible]arum i[illegible]ea vt dictu[illegible] auctoritate in q[illegible] Augus[illegible]. [illegible] piẽ esse potest ap[illegible] te innuit q̧ idea q[illegible] scit omnia non est n[illegible] sua ess[illegible]ntia: [illegible] scripto distincto a diuina eẽntia [illegible] ip[illegible] posset consimiliter sicut modo. quare [illegible]

CIrca distinctioné trigesimamsextã in qua magister agit de existétia omnium creaturarum in deo:quero primo. Utrum omnium creaturarũ ꝑfectiones fuerint cõtente in deo realit̃ ab eterno. ¶ Et videtur ꝙ sic ꝑ illud Joannis primo. Q̃d factũ est in ipso vita erat. sed vita continetur realit̃ in viuẽte.ergo si omnia creata erant antea in deo vita/omnia erant in eo realit̃ contẽta.quare ꝛc. ¶ Contra.quia qd̃ nihil est i nullo realr̃ contineri potest.sed creata entia. anteq̃ crearẽtur non erant aliquid in re extra.ergo ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim premittam aliquid ad questionis intellectum. Secundo dicam ad q̃stium. Tertio solũ ad aliqua que arguuntur communit̃ circa ista.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ duo tanguntur in titulo huius q̃stionis:quorum vtrunꝙ potest dupliciter intelligi. Primum est ꝑfectiones creaturarum. Secundum est/an ipse sint in deo realit̃ contẽte. ¶ Primum inquam istorum posset dupliciter intelligi. Uno modo vt̃ ꝙ ꝑ ꝑfectionẽ creature intelligatur aliquid ab ipsa creatura distinctum/vt esset constructio transitiua cum dicitur ꝑfectio creature sicut cum dicitur albedo hominis vel causa effectus possibilis. Alio modo ꝙ ꝑ ꝑfectionẽ creature non intelligatur aliquid ab ipsa creatura distinctum:sꝫ ipsa creatura tantum:vt sit constructio intransitiua:cum dicitur ꝑfectio creature:sicut est cum dicitur/creatura salis vel eẽntia dei patris vel filij vel spiritus sancti:cum a nulla ꝑsonaꝝ ipsa essentia sit distincta aliqualiter in re extra. ¶ Scd̃m ẽt vt̃ ꝑfectiones creaturarum in deo contineri/potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ fuerint ⁊ ꝙ ꝯtente sint realiter in ipso ab eterno:sicut aliqua distincta ab eo aliqualiter in re extra:modo quo vnum dicitur proprie in alio esse contẽtum:quia nec proprie idẽ continetur in se ipso/nec non ens seu non existẽs in aliquo ente actualit̃ existẽte. Alio modo creaturas fuisse contẽtas ab eterno in deo / potest intelligi nõ vt aliqua distincta ab eo sꝫ vt aliqua que possibilia fuerunt ab ipso:modo quo effectus anteq̃ sit dicitur in sua causa virtualiter contineri ita ꝙ contineri in aliquo modo primo est in ipso existere formalit̃. qd̃ non potest esse nisi contẽtuꝫ sit a continẽte ipsum distinctum realiter. Secundo autẽ modo contineri aliquid in aliquo est ipsum virtualit̃ contineri in ipso:qd̃ non est aliud q̃ ipsum contentum posse fieri ab illo in quo dicitur contineri. Alijs etiam modis frequẽter dicitur vnum in altero contineri:vt̃ ꝑfectionaliter seu eminẽter ⁊ exẽplarit̃ vel intellectualit̃. Esse cõtinẽs alterum eminenter.vel ꝑfectionaliter nõ videtur dicere aliud q̃ ipsum esse ꝑfectius alio/vt̃ in eo isto modo contẽto. Cõtinens intellectualit̃ non est aliud q̃ continentẽ esse intelligẽtem ⁊ contẽtum esse obiectum ab eo intellectum. omnes autẽ modi predicti quibus dicit̃ aliquid contineri ⁊ aliquid esse continens ipsum/possunt ad duos reduci:quorum vnus est illorum que realiter sunt diuersa ⁊ vnum est in alio siue vt pars in toto/siue vt accidens in subiecto siue.quomodocunꝙ aliter:⁊ aliter est illoruꝫ quorum vnum puta contentum non oportet ꝙ sit sed sufficit ꝙ esse possit a continente distinctuꝫ ⁊ ꝙ nunq̃ sit continens ipsum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum licet appareat quid dicendum sit ad questionem istam ex predictis in alia:pono tamen ad maiorem euidentiam quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ perfectiones omnium creaturarum possibilium nec sunt nec vnq̃ fuerunt aliquo modo in deo:vt per perfectiones creaturarum intelligitur aliquid ab eis distinctum. ¶ Hec apparet.quia impossibile nullo modo dicitur contineri in deo.sed perfectiones creaturarum hoc modo intellecte sunt impossibiles videlicet tãq̃ aliqua ab ipsis creaturis omnibꝰ possibilibus ⁊ a deo distincta aliqualiter in re extra.ergo ⁊ ce. ¶ Minor apparet.quoniam omne possibile est a deo producibile.ergo nihil a deo et ab omni creabili seu quomodocunꝙ producibili ab ipso distinctum est possibile.ergo nec perfectiones creaturarum distincte a deo ⁊ a creaturis omnibus possibilibus in re extra.q̃re ꝛc. ¶ Confirmatur.quia non magis perfectio cuiuslibet creature distinguitur ab omni creatura q̃ perfectio rei increate/videlicet diuine essentie ab ipsa diuina eẽntia. ¶ Hoc apparet.quia sicut diuina essentia seipsa formaliter est perfecta ⁊ increata/ita ⁊ quelibꝫ res creata seipsa formaliter est perfecta perfectione sibi debita essentiali/licet alio mediante ipsi addito accñtaliter sit ꝑfecta:de qua perfectione nihil ad propositum:cum sit q̃dam creatura ab illa cuius dicitur esse perfectio essentialit̃ distincta.nõ est ẽt aliq̃d increatũ in aliqua re creata.sed constat ꝙ perfectio diuine essentie increata est ab ipsa totaliter indistincta.ergo ꝛc. ¶ Ex hoc concludo corollarie ꝙ cum queritur an perfectiones creaturarũ omnium sint in deo:per perfectiones creaturarum non sunt intelligẽda aliqua ab ipsis omnibus creaturis distincta sed totaliter indistincta/vt dicendo perfectiones creaturarum sit constructio intransitiua/vt preexpositum fuit supra.alias falsum supponeret q̃stio ista:vt̃ ꝑfectionem essentialem cuiuslibet creature esse distinctã ab ipsa creatura qualibꝫ in re extra.hoc enim vt probatum est poni non potest.quare ꝛc. ¶ Secunda conclusio est:ꝙ perfectiones creaturarum modo preexposito intellecte nõ fuerunt ab eterno in deo contẽte/accipiẽdo continentiam primo modo. ¶ Hec apparet. quoniam illo modo esse in alio non est nisi inter illa quorum quodlibet est ens aliquod positiuum ab alio realit̃ distinctũ. sed constat ex dictis in questione 8.ia de ideis ꝙ creature nõ fuerũt ab eterno aliq̃d in re extra:nec ꝑ ꝯsequẽs aliqua creatura ⁊ deus fuerunt ab eterno sicut diuersa entia aliqua positiua.non enim ab eterno fuit verum dicere ꝙ creatura fuerit aliquid distinctum : licet fuerit semper verum ꝙ non fuerit idem cum eo . ergo ⁊ cetera. ¶ Confirmatur. quia constat ex fide catholica ⁊ ex scriptura sacra solum deum esse ens perpetuũ seu eternũ. ergo nihil qd̃ non ẽ ipse deus potuit isto modo in eo existere ab eterno.sed constat creaturam nunq̃ fuisse deuꝫ. licet enim anteq̃ existeret/ab ipso deo distincta non eẽt cum nihil esset:non tamẽ idem qd̃ deus dici poterat neꝙ erat.si enim idem qd̃ deus fuisset/ab ipso distincta essentialiter fieri minime potuisset.constat autem ꝙ ipsa a deo distincta essentialiter temporaliter est effecta . ergo ⁊ cetera. ¶ Ex predictis concludo corollarie:ꝙ cum queritur an perfectiones creaturarum fuerint contente in deo realiter ab eterno/non debet intelligi seu accipi continentia vt sumitur primo modo / videlicet vt est illorum quorum contentum a continente ipsum realiter ẽ indistinctum.quoniam questione sic intellecta falsum supponeret:videlicet ꝙ creatura ab eterno aliq̃d a deo distinctum existeret . quod vtiꝙ non est verum: cum vt dictuꝫ est nihil a deo distinctum fuerit sempiternum. Hoc autem modo possent intelligere questionem istam illi qui ponunt omnia entia creata habuisse esse cognitum ⁊ volitum sempiternum tanq̃ esse aliquod positiuum a deo volente ac intelligente et ab eius

actu intellectionis ⁊ volitionis distinctum: quoniam ta lia negant ⁊ negare habent suppositum supradictum/ videlicet esse tantum vnicum sempiternum. tot enim po nunt diminuta diuersa entia sempiterna videlicet eē in tellecta ⁊ volita a deo distincta quot fuerunt entia rea lia producta tēporaliter in re extra: immo incompara biliter plura: cum deus ab eterno omnia possibilia in tellexerit: nec tamē omnia possibilia intellecta fuerint facta. quot autem sunt ab ipso intellecta tot vt dicunt habent esse diminuta: tamē positiua ⁊ ab actu diuine in tellectionis distincta ac producta. sed tam hoc q̄ mul ta alia que habent concedere sic loquentes sunt absur da/ vt patet ex dictis in distinctione septima. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est. q̄ perfectiones creaturarum o mnium fuerunt contente ab eterno in deo / accipiendo continentiam secundo modo in alio articulo explicato. ¶ Hec apparet. quoniam illo modo aliquid contineri in aliquo non est aliud q̄ ponere illud fieri vel intelligi ab illo. omnis enim effectus possibilis dicitur contineri in sua causa: ⁊ obiectum intellectum in intelligente vel volitum in volente. sed constat q̄ omnia entia creata fuerunt deo possibilia anteq̄ producta ⁊ ab eo eternali ter intellecta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus effectus prime cause potest dici in causa ipsa prima con tineri q̄ effectus secunde cause in ipsa. sed omnis causa secunda dicitur cōtinere effectum sibi possibilem: cum tamen non possit ad eum agere per se solam sine prima secum principali ɔcurrēte. ergo multo magis prima cau sa potest dici continere omnia possibilia: cum possit in ipsa per se sine quocunq̄ alio concausante. quare ⁊c.

Ex hoc potest concludi corollarie: q̄ oīa creata fuerūt ɔtēta ab eterno ī deo virtualr̄ itellectua liter ⁊ pfectionaliter. ¶ Hoc apparet. ⁊ primo q̄ virtualiter. quia virtualiter in aliquo contineri non est aliud q̄ pos se fieri ab ipso. sed constat q̄ prima causa ab eterno fuit omnium effectuum possibilium productiua. ergo ⁊ vir tualiter contētiua. ¶ Secundum vero q̄ etiam oīa fuerint in deo intellectualiter/ apparet: quia esse in aliquo isto modo non est aliud q̄ intelligi ab eo. omne enim obie ctum intellectum dicitur esse intellectualiter in intelli gente: sicut etiam obiectum sensatum in sentiente: quia cognoscitur per actum existentem in cognoscēte. sed cō stat q̄ deus intellexit omnia que produxit ex tempore ⁊ alia omnia possibilia ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet q̄ etiam omnia fuerint in deo perfectionali ter seu eminenter vno modo hoc intelligendo: ⁊ alio mo do nō: apparet. quoniam esse in aliquo isto modo videli cet perfectionaliter/ potest intelligi dupliciter. Uno mo do proprie: ⁊ sic tam continens q̄ contentum est aliqd in re extra: ita q̄ sunt duo diuersa: quorum vnum vide licet continens perfectionaliter est perfectius q̄ contē tū. nec enim ens dicitur proprie perfectius nec imperfectius q̄ nō ens: sicut nec albū aliqd dicitur albius q̄ sit nigrum. ⁊ ideo cū cōtinēs pfectionaliter seu eminēter non sit aliud q̄ cōtinēs ipsum esse pfectius q̄ contentū/ per consequēs vtrunq̄ istorū vero tam sic ɔtinēs q̄ cōtentū oportet esse aliquid distinctum ab alio in re extra. ⁊ vt sic accipitur continens perfectionaliter/ constat q̄ nihil fuit in deo contentum perfectionaliter ab eterno: cum nec aliquid ab eo distinctum fuerit sempiternū. Alio aūt modo pōt dici contentum in aliquo pfectionaliter seu eminenter illud qd licet non sit aliquid potest tamē esse ⁊ non ita pfectū sicut illud in quo dicitur eē contētum. ⁊ hoc modo con stat omnia creata fuisse in deo contēta pfectionaliter ab eterno: cū licet nō fuerit tamē eē potuerint sicut ⁊ fuerūt postea ipso deo incomparabiliter ⁊ improportionabiliter i pfectiora. q̄ ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ɔclo est. q̄ omnia creata actu existentia possunt dici esse in deo contenta modo sicut ab eterno fuerunt: quātum ad aliquid aliter. ¶ Hec apparet. ⁊ primo similitudo. constat q̄ omnia creata actualiter existētia sunt annihilabilia. ⁊ annihila ta eadem a deo fieri possibilia sunt etiam a deo actuali ter intellecta ⁊ eo improportionabiliter ⁊ incomparabi liter impfectiora. sed oīa talia sunt in deo virtualiter intel lectualiter ⁊ pfectionaliter seu eminēter vt dictum est. ergo omnia creata sunt modo sic in deo. sed consimiliter vt dictum est in eo fuerant ab eterno. ergo ⁊c. ¶ Secun da pars vero q̄ sit hic dissimilitudo quātum ad aliqua / apparet. Primo. quia ab eterno nō existētia erāt imme diate fieri possibilia: nō autē nunc quando existūt: cum postq̄ facta sunt non possint iterum fieri nisi primitus de struantur. Secūdo. q: ab eterno fuerunt intellecta non vt existentia sed vt existere possibilia: nūc aūt postq̄ produ cta sunt a deo intellecta vt actu existētia ⁊ etiam vt mo do predicto fieri iterum possibilia. Tertio. quia ab eter no cum non essent aliquid distinctum a deo: per conse quens nec deus poterat propter ea dici esse perfectior magis q̄ nihilo: nunc autem potest propter contrariam rationem: quia quelibet creatura est verum ens a deo dis tinctum ⁊ imperfectum: deus autem est ens perfectissi mum ⁊ immensum. ergo omnes creature fuerunt in deo ab eterno aliquo modo aliter q̄ sint modo: tam virtuali ter quia nō sic sunt nūc immediate possibiles fieri sicut tunc: tam intellectualiter quia intelliguntur ab ipso ali ter nunc q̄ tunc: non q̄ ista alietas sit intelligenda in actu diuino: sed in obiecto cognito: tam perfectionaliter vel eminēter: q: proprius dicitur quodlibet ens creatum in deo contineri seu esse eminenter modo q̄ fuerit ab eter no. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. q: omnia entia creata actu existentia possunt dici ɔtineri in deo virtualiter: nō tantū q: possunt fieri ab eo modo predicto: sed etiam quia sic ab eo continue depēdēt q̄ eius virtute subsistūt: cum im possibile sit ipsa existere sine eo. sed constat q̄ hoc modo nō fuerūt nec dici potuerunt cōtineri in deo virtualiter ab eterno. qd enim non existit nullius virtute existit. ergo cum nihil a deo distinctum fuerit sempiternum: per con sequens licet quodlibet ens creatum fuerit in deo vir tualiter ab eterno pro quanto potuit fieri ab eo: non ta men quia eius virtute fuerit/ modo quo virtualiter est modo ab ipso contentum quodlibet ens creatū. quare ⁊c. ¶ Ex predictis concludo corollarie q̄ aliter effectus quilibet possibilis continetur virtualiter in prima causa ⁊ aliter effectus secunde cause in ipsa. ¶ Hec apparet pri mo. quia vt dictū est omnis effectus possibilis non tan tum anteq̄ productus sed etiam postq̄ est in esse positus continetur virtualiter non tantum quantum ad eē sed etiā quo ad fieri in prima causa: cum possit iterum fieri ab ea dem: non sic autem aliquis effectus secunde cause con tinetur virtualiter in ipsa. licet enim ab aliqua causa secū da eius effectus aliquis sit dependēs continue quo ad esse: vt lumen solis a sole: ⁊ per consequens talis causa secunda effectum suum productum contineat virtuali ter quo ad esse: cum eius virtute subsistat: nec aliter per naturam existere valeat: non tamen ipsum continet vir tualiter in fieri postq̄ semel est productus: cum nullum semel in esse positum sit iterum reparabile per natu ram: vt ostendetur in quarto. ergo ⁊ cetera. ¶ Secun do. quia nulla causa secunda continet virtualiter ali quem effectum sibi possibilem in fieri nec in esse totaliter nec simpliciter sicut prima. qd appet eo q̄m sola illa causa continet effectum possibilē quo ad fieri ⁊ ad esse virtua liter totaliter ⁊ simpliciter/ a qua potest effectus in esse po ni ⁊ positus cōseruari oī cā alia circūscripta. sed nulla cā

secūda respectu alicuius effectus sibi possibilis est ta- lis:sed sola prima respectu omnis possibilis.nulla enim causa secunda potest sine prima aliquid producere nec productum postea conseruare:sed sola prima potest in omne possibile per seipsam omni alia circūscripta.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia creature ab eterno nō fuerūt contēte ī deo virtualiter nec qualitercūq; aliter sicut aliqua distin- cta ab ipso aliqualiter in re extra/vt dictum fuit supra. nūc autem est aliter:cum ipse sint vere entia actualiter existentia tam inter se q̄ a deo eas continente/distincte essentialiter in re extra.quare ⁊c. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum vbi est respondendum ad aliqua que possent argui contra omnia supradicta/arguitur primo contra primam con clusionem.quoniam non minus distinguitur ppria finitas q̄ quidem est ppria perfectio cuiuslibet creature ab ipsa creatura:q̄ īfinitas diuine eēntie ab ipa diuina eēntia sit distincta.sed infinitas diuine eēntie est distincta ab ipsa essentia in re extra:cū nulla relatio originis nec perso- na ab essentia indistincta sit forma infinita:qd tam ē es set si infinitas ab eēntia nō differret:cū nec ipa essentia sit distincta ab aliqua relatione originis nec persona: ergo ⁊ finitas que est perfectio cuiuslibet creaturē est distincta ab ipsa: ⁊ per consequēs perfectione creatu rarum sunt in deo/intelligendo per ipsas aliquid distin ctum ab eis:cuius contrariū dicit conclusio ista prima. ¶ Secundo arguitur contra secundam conclusionem primo.quia creature facte ex tempore ⁊ omnia possibilia aliter fuerunt in deo q̄ impossibilia:sed nisi possibilia ante q̄ postea in re extra essent aliquid a deo distinctum nō fuissent contenta in ipso aliter q̄ īpossibilia ab eter no.sicut enim omnia entia continentur consimiliter ī deo ita ⁊ non entium nō continetur in eo vnum aliter q̄ alterū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia esse intellectum ⁊ volitū est aliquid ab intelligente ⁊ a volūtate distinctum.sed oīa entia create fuerunt a deo intellecta ⁊ volita ab eterno ergo ⁊c. ¶ Secundo ad hoc idem arguitur ex diuersis san ctorum auctoritatibus ⁊ scripture.beatus enim Dionysius in libro de diuinis no.parte.vi.ca.v.expresse dicit q̄ per- fectiones omnium creaturarum vnitiue contineantur in deo:qd ostēdit per exemplum de centro in quo oēs dia metri/⁊ per aliud exemplum de monade in quo omes nu meri vniuntur.sed hoc non videretur posse esse verum nisi creaturarum pfectiōnes essent aliquid in re extra.ergo ⁊c. ¶ Preterea ad idē:videlicet q̄ pfectiōes creatura rum omnium sint in deo realiter/arguitur per illud qd de⁹ dixit Moysi:vt habetur exodi.xxxiij.Ego ostēdam tibi omne bonum.per qd omne bonum constat q̄ deus non in tellexit aliud q̄ seipsum:ergo in deo est omne bonum.qd non esset nisi in eo existeret plenitudo seu perfectio om nis boni.quare ⁊c. ¶ Tertio arguitur contra tertiam con clusionē.quia de⁹ nō dr̄ ꝯtineri in seipso.sed esse repsenta- tū seu intellectum qd creatura omnis habuit ab eterno fuit omnino idē cum deo.ergo creatura ipsa a deo intel lecta ⁊ volita ab eterno non fuit contēta in eo. ¶ Mi- nor pbatur.Primo.quia omnis entitas positiua idepen dens ab anima est entitas realis:sed esse repsentatum est quedā entitas indepēdēs ab opatione intellectus. species enim representaret dato q̄ intellectus non intel ligeret.ergo esse repsentatum qd habuit quelibet creatu ra ab eterno/ est entitas realis:⁊ ꝯstat q̄ nō alia a deo. ergo ⁊c. ¶ Secundo.quia omne quod sequitur entita- tem realē necessitate naturali est necessario entitas rea lis:sed ad formam repsentantem necessitate naturali se quitur esse representatum:⁊ ad cognitionem esse cogni tum.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia terminus pductionis realis habet esse reale:sed intellectus agens actione reali p- ducit esse intelligibile obiecti siue obiectum in esse intel ligibili:ergo esse intelligibile est aliquod esse reale.sed nul- lum esse reale repsentatum eternum pōt esse distinctum a diuina essentia repsentāte:sicut nec esse repsentatum intellectui creato est aliud a specie repsentante.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia inseparabilia sunt realiter indistincta:sed repsentās ⁊ repsentatum sunt inseparabilia:ergo ⁊ rea liter eadem ⁊ simpliciter indistincta.diuina autem essen tia fuit eternaliter representans omīa.ergo ⁊c. ¶ Quin to.quia omne prius natura alio potest esse sine illo:sed for ma representans non potest eē sine representato nec co gnitio sine esse cognito. ¶ Sexto.quia esse intellectuale seu intellectum conueniens creature ab eterno:aut est ex se necesse esse:aut possibile esse ⁊ non eē.sed nō potest poni secundum.quia tunc deus non necessario intellige- ret esse intelligibile creature:ergo relinquitur primum qd est propositum:cum omne necessarium sit a deo rea- liter indistinctum. ¶ Septimo.quia omne immutabile ē necesse esse.sed esse intelligibile creature conueniens ab eterno est immutabile.quia alias diuinum intelligere esset mutabile.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia huiusmodi esse intelligibile vel intellectum est aliquid positiuum:⁊ cō stat q̄ non est ens rationis nec aliqua res creata:ergo ē substātia increata. ¶ Quarto ⁊ vltimo arguitur ꝯtra quartam conclusionē.quoniam ens creatum ⁊ nihil non pos sunt in aliquo consimiliter contineri.sed omnia creata existentia sunt entia modo:non fuerunt autem aliquid ab eterno.ergo ⁊c. ¶ Confirmo.quia aut creature ab eter no habuerūt aliquod esse a deo distinctum/aut non.sed non potest poni primum:cum nihil aliud a deo fuerit ab eterno.ergo secūdum.sed qd est indistinctum a deo non po- test consimiliter sicut distinctum ab ipso contineri in eo.ergo ⁊c.

Ad ista per ordinem. Ad illud quod ar- guitur contra primam conclusionem/apparet ex dictis ī p- cedentibus sepius q̄ falsum accipitur quando dicitur q̄ infini- tas diuine essentie est distincta ab ipsa.falsum est etiam qd ad huius pbationem adducitur:cum subiungitur q̄ rela tio originis non est formaliter infinita.contra ista enim duo argutū est supra in dist.xxxiij.vbi est ostensum in pri ma questione ⁊ q̄ relatio originis seu persona est forma liter infinita ⁊ q̄ infinitas non est aliquid distinctum a diuina essentia in re extra.quare ⁊c. ¶ Ad primum qd arguitur primo contra secundam conclusionē/ dico q̄ pos sibilia ante q̄ facta fuerunt in deo aliter q̄ impossibilia nō alietate importante diuersitatem aliquā in re extra ī ter deum ⁊ possibilia nondū facta vt inter aliqua diuer sa entia positiua:cum non magis possibile ante q̄ fiat q̄ impossibile sit in re aliquid positiuum:sed alietate im- portante diuersitatem possibilē isto modo:quo vero plu- ra entia positiua realiter sunt distincta:cum omne possi bile possit esse non autem impossibile.⁊ hoc modo non alio possibilia nondum facta sed postea futura fuerunt aliter q̄ impossibilia.quoniam licet possibilia protunc non pl⁹ essent aliquid in re q̄ impossibilia:poterant tamē eē:si- cut ⁊ postea fuerūt.⁊ ideo possibilia omnia dicuntur in deo virtualiter ꝯtineri:cū ꝯtineri virtualiter in aliq̄ non sit cōtē tum esse in illo:nec etiam aliquid in seipso:sed posse fie- ri ab illo in quo vero virtualiter dicitur contineri.quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem apparet q̄ falsum accipit quan- do dicit q̄ esse intellectum ⁊ volitum est aliquid ab ītel ligente distinctum.nec enim non ens potest dici eē disti- ctum ab ente:cum tamē possit eē obiectum actualiter in- tellectum.non enim sequitur.est intellectum.ergo est. ¶ Et quā- do additur q̄ omnia fuerunt a deo ab eterno intellecta

⁊ volita.si intelligat ꝙ fuerunt intellecta ⁊ volita tanꝙ
aliqua ab eo distincta falsum est.si autem tanꝙ possibi
lia fieri:⁊ per ꝯñs ab eo distingui:sic est verum.sed ex hoc
nõ sequitur propositum.quare ⁊c. ¶ Ad illud qḋ dicit
Dionysius/respondeꝫ ꝙ ipse Dionysius per hoc ꝙ dicit
pfectiones creaturarum contineri virtute in deo nõ in-
telligit aliud nisi ꝙ deus vnica perfectione simplicissi-
ma a se totaliẽ indistincta est melior ⁊ pfectior alijs om-
bus:que pfectio eius vnica est aliorum omnium intelle
ctiua ⁊ productiua. nõ autez intelligit pfectiones crea
turarum contineri in deo formaliter sed tm̃ pfectiona-
liter seu eminenẽ ⁊ virtualiẽ.qḋ apparet per exẽpla q̃ po
nit de numeris contentis in monade et de diametris
contentis in centro:nec eñ numeri continenẽ in mona
de formaliẽ:sed tantum dicunẽ contineri in eo vt in prin
cipio:vez quia est principium omnium numerorum : si-
cut ⁊ centrum est terminus ⁊ principium linearũ.⁊ hoc
modo omnia creata possunt dici in deo contineri:vide-
licet vt in principio ⁊ termino eorũdez.quare ⁊c. ¶ Ad
illud Exodi cõsimiliter est dicẽdũ. non enim deus dicẽ
esse formaliẽ seu realiẽ omne bonum intelligẽdo per omne
bonũ multa bona distincta:cũ non sit nisi vnicũ bonũ tm̃
q̃ tamẽ istud bonum vnicum est melius seu pfecti⁹ alijs
omnibus:quorum etiam bonorum omnium est virtuali
ter ⁊ pfectionaliter contentiuum:ideo dicitur omne bo
num. ¶ Ad illud qḋ arguitur contra tertiam cõclusio-
nem quando dicẽ ꝙ deus non cõtinetur in seipso/ ⁊c.
sed tunc dico ꝙ minor est falsa.nõ eñ esse repñ̃sentatum
seu intellectum creature eternũ fuit idẽ cum deo:intelli
gẽdo per huiusmodi eẽ repñ̃sentatum vel intellectum crea
turam ipsam.q̃m si per esse intellectum seu repñ̃sentatum
intelligereẽ tm̃ actus diuinus constat ipsum a deo eẽ to
taliter indistinctuz. Q̃ autẽ obiectum possibile ab eo i
tellectum non sit idem cum deo/apparet. ¶ Primo.q̃
nõ ens non potest eẽ nec dici idẽ cũ aliquo ente.sed possi
bile non existẽs licet sit actu intellectum est tamẽ actu
non ens licet existere potẽs.ergo ⁊c. ¶ Secundo.quia
qḋ est idẽ cuz deo nunꝙ potest distingui nec distinctum
effici ab ipso. sed omne possibile potest fieri actu : qḋ q̃-
dem possibile postꝙ factum/constat eẽ ab ipso deo disti
ctum:ꝗ cũ illud idẽ quod fuerat possibile fiat actu hoc
est fiat actu ens /non aliud ab illo qḋ antea fuerat possi
bile:non enim potest proprie dici idẽ nec diuersum:sed
non diuersum: per consequẽs sequitur ppositũ:vez ꝙ nul
lum possibile intellectum potest dici eẽ a deo indistictũ
quare ⁊c. ¶ Ad primum qḋ arguitur in contrarium di
co ꝙ minor est falsa q̃ dicit ꝙ eẽ repñ̃sentatuz est entitas
realis:qḋ eñ non est aliquid actu existẽs nõ põt dici en
titas realis.sed non existẽs põt esse intellectum:⁊ per cõ-
sequẽs intelligẽti repñ̃sentatum.ergo ⁊c. ¶ Et si dicatur
ꝙ si eẽ repñ̃sentatum vel intellectum eternum creature
non sit aliquid a deo distinctum /tunc sequẽ ꝙ deus ip-
se non intellexit aliquid ab eterno nisi tantummodo se
metipsum:dico ꝙ verum est sic intelligẽdo ꝙ nihil aliḋ
ab ipso fuit intellectuz:qḋ quidẽ obiectum intellectum
habuerit aliquod eẽ a deo distinctũ:cum solum ens pri
mum increatum fuerit sempiternum.cum hoc tñ stat ꝙ
omnia postea facta fuerunt ab eo eternaliter intellecta
non vt aliqua protunc entia a seipso distincta:sed vt ab
eo fieri possibilia:modo quo non possunt ĩtelligi impos
sibilia/quantũcũꝙ non magis possibile anteꝙ in eẽ po
situm sit ens ꝙ impossibile.quare ⁊c. ¶ Ad secundũ q̃n
dicitur ꝙ ad formam repñ̃sentantẽ sequitur eẽ repñ̃senta-
tum ⁊ ad cognitionem eẽ cognitum:si intelligatur ꝙ
ad cognitionẽ sequatur realiẽ eẽ cognitum tanꝙ aliq̃d
positiuum ab ipsa cognitione distinctum/sic ẽ falsuz.⁊
esto ꝙ eẽt verum non pbaret propositum qḋ intẽdit:sꝫ
totum contrarium. ¶ Primum apparet.q̃m nihil isto
modo sequitur ad alterum nisi sicut effectus ad causaz
⁊ ita ad cognitionẽ diuinam nõ potest sequi aliquid ab
ea distinctum nisi qḋ a deo realiẽ est effectum.sed null⁹
effectus ẽ eternus:ꝗ nec ad cognitionẽ dei eternam seq̃
tur realiẽ eẽ cognitum tanꝙ aliquid positiuum ab ipsa
distinctum. ¶ Secunduz:vez ꝙ esto ꝙ istud assumptũ
pdictum esset verum non probaret illud quod intendit
sꝫ contrarium:apparet.quoniam si eẽ cognitum sequẽ
realiẽ ad cognitionẽ diuinã realiẽ est ab ipsa distinctuz
sicut oĩs effectus distinguitur a sua causa:ꝗ esse cognitũ
creature eternum non ẽ idẽ cum deo:qḋ tamẽ pbare in
tẽdit ratio:sꝫ realiẽ distinguiẽ ab eo:supposito ꝙ sit ali
quid qḋ ad diuinaz cognitionẽ necessario sequatur.q̃re
⁊c. ¶ Si autẽ intelligaẽ ꝙ ad cognitionẽ sequiẽ esse co
gnitum nõ realiẽ tanꝙ aliquid ab ea distinctum:sed tm̃
in aliqua consequẽtia:modo quo diciẽ ad hominẽ sequi
risibile nõ sicut aliquid ab eo distinctum sꝫ quia sequiẽ
formali ꝯsequẽtia:est homo:ꝗ risibile:vt sic bene conce
ditur ꝙ ad cognitionẽ sequitur eẽ cognitum non vt est
pdicatur secũdo:sꝫ vt pdicaẽ tertio adiacẽs. ¶ Primũ
declaratur.non enim sequiẽ: cognitio creature fuit eter
na:ꝗ ⁊ esse cognitum creature vel ipsa creatura cogni-
ta est vel fuit eterna.quia ad veritatẽ hui⁹/ creatura co
gnita vel cognoscibilis est/requiriẽ ꝙ creatura sit:sicut
ad veritatẽ huius /beatificabile vel beatificum est/ req̃
ritur ꝙ sit hec vera:creatura intellectualis que est sola
beatificabilis est.⁊ iõ sicut non sequiẽ deus fuit ab eter
no beatificatiuus ⁊ damnatiuus:ergo ⁊ ab eterno fuit
aliq̃d beatificabile vel damnabile: ita nec in proposito
sequitur/deus ab eterno intellexit ⁊ voluit creaturam
ꝗ ⁊ creatura intellecta ⁊ volita vel intelligibilis ⁊ volẽ
bilis fuit eterna.quare ⁊c. ¶ Tertium:vez ꝙ sequatur
vt est tertio adiacẽs pdicaẽ / apparet.quoniam bñ seq̃ẽ
cognitio creature ⁊ volitio fuit eterna :ꝗ creatura fuit
cognita ⁊ volita ab eterno.sꝫ ex hoc ñ sequiẽ ꝙ ab eter
no fuerit si ab eterno cognita fuit:cũ nõ existẽs possit eẽ
cognitum ⁊ volitum.quare ⁊c. ¶ Ad tertiuz dico ꝙ fal
sum est qḋ in minore accipitur quando diciẽ ꝙ intelle-
ctus agẽs pducit eẽ intelligibile obiecti. cum eñ esse
huiusmodi intelligibile non sit aliq̃d ab obiecto distin-
ctum magis ꝙ risibile ab homine vel calefactiuũ a ca-
lore:per ꝯñs post obiectum in esse positũ vel ante non ma
gis est producibile ab intellectu agẽte nec ab aliquo
alio vt aliquid ab ipso obiecto distinctum:ꝙ risibile vel
calefactiuum vel calefactibile sit pducibile isto modo.
⁊ ita etiam in proposito est dicẽdũ ꝙ deus non produ-
xit aliquod possibilium que intellexit ab eterno in ali-
quo eẽ intelligibili:qḋ ⁊ si fecisset non idem cuz eo sꝫ dis
tinctum ab eo fuisset.cum omne pductum a producẽte
realiter sit distinctũ. Nec cõmẽtator dicit ꝙ intellect⁹
agẽs pducat obiectum in esse ĩtelligibili:sꝫ ꝙ facit ob
iectum intelligibile in potẽtia esse actu intellectũ.face
re autẽ obiectum actu intellectum non ẽ aliud ꝙ facere
sue intellectionis actum.hoc autẽ non habet locum in
pposito:vez in deo cuius cognitio qua cognoscunẽ ab
ipso omnia est ab eo totaliẽ indistincta:⁊ per ꝯñs realiẽ ĩ
producta.quare ⁊c. ¶ Ad quartum concedo maiorez
sꝫ nego minorẽ q̃ dicit ꝙ repñ̃sentans ⁊ repñ̃tatum sunt ĩ
separabilia.non eñ illa dicunẽ inseparabilia sꝫ separa-
bilia quorum vno existẽte alterum nõ existit seu potest
non existere.sꝫ ita se habẽt repñ̃sentãs ⁊ repñ̃sentatum.si-
cut eñ cognitio põt eẽ non existẽte cognito:cum possit
esse non entis:ita ⁊ repñ̃sentans non existẽte repñ̃sentato:
cum omnis cognitio sit repñ̃sentans suum obiectum:licꝫ
ecõuerso nõ oẽ repñ̃tans sit cognitio . ⁊ ita in proposito
licꝫ diuina essentia fuerit ab eterno repñ̃tans omnia:q̃

omnium cognitionis sic [illegible] hoc sequitur quod ipsa representata et cognita fuerit ab eterno. et si dixisset: cum eadem que nunc representatur et intelligunt fuerint ab eterno representata et cognita: quod omnia [illegible] nunc sunt ita et tunc fuissent a deo representante et intelligente distincta. quare etc. ¶ Et hoc apparet quod necessitatem creatura nunc eius cognitio [illegible] creaturam representatam et cognitam esse: nec per omnia cognitio infert esse [illegible] vt esse cognitum [illegible] ipsum cognitioni obiectum. ¶ Si contra hoc arguatur. quia ista sunt [illegible] cognoscit creaturam et creatura cognoscitur: nec vnum horum potest esse sine alio. non enim deus potest cognoscere cre[illegible] sine ipsa creatura ab eo cognita: [illegible] creatura [illegible] cognita a deo non cognoscente [illegible] cognoscens et esse cognitum creature sint idem. Dico quod non sequitur ex antecedente predicto omnia quod infert: [illegible] cognoscens [illegible] cognitum creature sint idem [illegible] esse cre[illegible] cognitum ab [illegible] quod ipsa cognita creatura non magis sequitur: deus est cognoscens creaturam et creatura a deo cognita: ergo eius esse cognitum [illegible] quatenus ergo ipsa creatura [illegible] autem quod non [illegible] deus cognoscit creaturam [illegible] creatura cognoscitur ab [illegible] creatura est. quare etc. [illegible] sunt conuertibilia [illegible] eorum inferat [illegible] deus cognoscit [illegible] creatura cognoscitur [illegible] non [illegible] [illegible] radicis esse cognitum [illegible] autem [illegible] quod non sequitur [illegible] istam rationem [illegible] tur ista homo [illegible] tacta in prima [illegible] tura est intellecta non [illegible] cum intellectio possit esse ta[illegible] sequens antecedens quod est creatura est [illegible] verum ipsa creatura que dicitur intelle[illegible] te vel actualiter existere etc. [illegible] tio. si ab ante [illegible] ritatis non sequitur consequentia [illegible] tantum illarum tale aut consequentia [illegible] est. quare etc. ¶ Ad quintum [illegible] representans non potest [illegible] tio non est [illegible] quod falsum est [illegible] de facto [illegible] na: nec tamen [illegible] fuit eterna. non enim [illegible] cognita ab [illegible] ne. sicut necessario [illegible] [illegible] est vt commu[illegible] [illegible] causa [illegible] ¶ Ad [illegible] sensibile [illegible] potest [illegible] ture esse [illegible] non sit nisi [illegible] scibile ergo est [illegible] in ratione [illegible] turam. q[illegible] lectum non [illegible] potest non intelligi [illegible] fuit creabile [illegible] ab eterno ma-

gis quod esse intellectum vel intelligibile creature: cum nec esse creature creabile sit aliud quod eius esse intelligibile: nec tamen ad istam / esse creabile creature non fuit ab eterno sequitur: ergo deus non potuit creaturam causare seu producere ab eterno. quare etc. ¶ Ad septimum consimiliter est dicendum. apparet enim quod falsum accipit quando dicit quod esse intelligibile creature est immutabile. nec enim esse intelligibile vel volibile vel creabile creature est aliud quam ipsa creatura: quam quidem mutabilem et variabilem constat esse. nec ex hoc sequitur quod inferitur: vt quod diuinum intelligere sit mutabile. sicut enim esse creabile est mutabile: cum aliquando sit et aliquando non sit / creatura dei potentia immutabiliter et inuariabiliter permanente: ita et de esse intelligibili est dicendum. ¶ Ad confirmationem apparet ex dictis quod esse intellectum vel intelligibile creature non est aliquid ab ipsa creatura distinctum: nec per consequens est aliquid post [illegible] creatum nec increatum quando creatura ipsa actualiter non existit. nunquam enim est vera ista [illegible] intellectum vel intelligibile creatum vel [illegible] creature [illegible] nisi creatura ipsa qua sunt [illegible] actualiter in re extra. qua re [illegible] contra quartam conclusionem [illegible] non valet. quoniam con[illegible] ens [illegible] non [illegible] [illegible] non sic intelligi [illegible] [illegible] creatura [illegible] ab [illegible] potest [illegible] et potest produ[illegible] ¶ [illegible] in [illegible] dicere [illegible] eterno [illegible] esse [illegible] a deo. quod cum nihil est nec idem [illegible] aliquo nec distinctum, proprie esse potest. sed nullum ab eterno habuerunt esse: ergo non oportet querere an [illegible] ab eterno fuerunt indistincta an distincta a deo. quare etc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio quando dicitur Joan. i. quod creatura facta erat in deo vita [illegible] beatus Joannes intendit [illegible] aliquid a deo factum [illegible] deo vita [illegible] quod cognitio [illegible] intellectualiter est in [illegible] vita [illegible] dicunt esse virtualiter in ipso [illegible] per positionem quod que duo non important [illegible] sentia [illegible] vita [illegible] que [illegible] creata [illegible] cognita [illegible] in ipsa virtualiter [illegible] possit [illegible] aliquo modo [illegible] vita: cum [illegible] [illegible] ne et potentie creatiue. ¶ Ad [illegible] apparet solutio ex predictis.

Secundo queritur [illegible] malum contineatur in deo. ¶ [illegible] videtur quod sic: quia omne quod non est realiter [illegible] ac volitum ab eo [illegible] possibile [illegible] ipso intellectualiter continetur virtualiter [illegible] malum tam pene quam culpe est intellectum a deo et vt [illegible] possibile ab eo: cum omne possibile secundo causaliter possibile prime ergo etc. ¶ Contra. quia [illegible] bonum non [illegible] alicuius mali continentiam [illegible] summum bonum [illegible] non potest in ipso [illegible] ¶ [illegible] 10. vbi sic procedam. Primo [illegible] distinctiones. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum [illegible] distinctio premittenda est de malo. Duplex enim [illegible] communiter esse [illegible] differentia inter ista quoniam malum pene proprie sumpte est ens aliquod

positiuum nature punite afflictiuum ꝛ lesiuum. non eni͂ priuatio proprie dicitur pena nisi antecedēter: vel quia priuatio est ana ad qd̓ sequitur in priuato afflictio: mo do quo carētia beatitudinis dicitur eē pena damni in omnibus pro suis peccatis actualibus cōdēnatis: nō autē in paruulis pro solo demerito alieno punitis. licet eni͂ in inferno positi ꝛ pro peccato actuali puniti cōtri stētur: ꝛ ideo affligantur ꝛ eternaliter crucientur de amis sione seu carētia beatitudinis quā summe appetunt ꝛ nā ꝙ se posse cōsequi ipsam sciūt: nō t͂n paruuli pro solo alie no peccato beatitudine carētes sic videntur de ipsa tri stari in aliquo nec affligi: vt postea prolixe ꝓbabitur et declarabit̄ i quarto: nec ꝑ cōsequēs sic proprie hmōi ca rētia beatitudinis potest dici pena in paruulis: sicut di citur in adultis. sic igitur malum pene vt proprie sum ptum est aliquid positiuum a subiecto punito realit̄ dis tinctum. malum aūt culpe vt formaliter sumptum non est aliquid positiuum: sed tātummodo priuatiuum: vel carentia vel actus absoluti sicut peccatum omissionis: vel alicuius rectitudinis seu circūstantie sibi debite: si cut peccatū commissionis. non est tamē intelligendu͂ vt in scdo est prolixius exponēdū ꝙ huiusmodi carētia actus vel alicuius rectitudinis eius sit peccatum vt se cūdum se sumpta: nec etiam vt ad qd̓cunq͂ agens: s͂ tā tum vt ad aliquod comparata: vel ad illud quod tenet̄ actū elicere quē omittit: ꝛ circūstātiā debitam sibi da re qd̓ non facit. ꝛ ꝓpter hoc iter alia vt probabitur ꝛ de clarabit̄ in secūdo deus nō est causa peccati nec potest dici peccare. qm̄ deus ipse non tenetur agere aliqd a se distinctum: nec si agit vel ꝑ se tm̄ vel simul cum causa se cunda puta cum voluntate creata ad actū aliquem / te netur agere isto modo magis ꝙ alio ad ipsum. cuius cō trariū est de voluntate creata obligata ad aliqd respuē dum ꝛ ad aliquid eligendum ꝛ talit̄ ꝛ non aliter prosequē dum. ꝛ hinc est cum nec omittere sit peccatu͂ nisi obli gato ad agēdum: nec agere aliqd nisi obligato ad illud respuendum ꝛ vitandum: ꝙ licet deus sit coagens volū tati create ad omnem actum ab ea productum siue bo num moraliter siue malum vt ad diuinum odium qd̓ est maximum peccat[illegible]: null[illegible] tamen est peccatum in ipso vt est effectiue a deo: sed vt ab agēte creato qd̓ tene tur talem actū respuere: ꝛ ꝑ oppositum vel ꝑ actū amo ris in deum tendere. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi ē ad quę stionē respondendu͂ / pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Pri ma est. ꝙ nec malum culpe nec pene continetur forma liter in deo. ¶ Hec ē euidēs nec de ipa est questio. qm̄ ni hil est in deo formaliter nisi deus: sed deus ipse est tota liter alienus ab omni culpa ꝛ pena. quare ꝛc. ¶ Confir matur. quia nec culpa dicitur eē formaliter nisi in actu cul[illegible]abili vel in eius subiecto: nec pena nisi in punito. s͂ nec deus est punitus sed puniens trāsgressores: nec sub iectum alicuius actus culpabilis. quare ꝛc. ¶ Secun da conclusio est. ꝙ nec malū culpe est in deo virtualiter. ¶ Hec apparet qm̄ omis ille in quo est virtualiter ma lum culp[illegible] potest p[illegible]ccare. sed deus ipse non potest pec care vt [illegible] suppono et dicēdis in secūdo. ergo ꝛc. ¶ Cō firmatur. [illegible] dictu͂ est in alia questione aliquid i deo virtual[illegible] cont[illegible]neri non est aliud ꝙ ipsum posse ab eo fieri. sed pe[illegible]catum n[illegible]n pot[illegible] a deo fi[illegible]ri. ergo nec pōt in ipso virtualiter contin[illegible] ¶ N[illegible]c valet si contra hoc arguatur. qꝛ deus cum si[illegible] [illegible]otēs pōt in omne possi bile. qm̄ p[illegible]catum vt [illegible] formaliter sumptum non est aliquid p[illegible] qd̓ non potest esse peccatum in [illegible]dine ad [illegible] qu[illegible] ne potest deficere cum sit omnipotens: [illegible]ed in ordine ad agens creatum de

fectuosum. non enim peccatum dicitur habere proprie caus[illegible]m efficientem sed deficiētem quare ꝛc. ¶ T[illegible]a conclusio est. ꝙ malum culpe potest dici in deo intelle ctualiter contineri. ¶ Hec apparet. qm̄ omne obiec[illegible] intellectum ab aliquo dicit̄ contineri isto modo in eo. s͂ constat ꝙ deus intelligit omnes culpas omnium repro borum. ergo ꝛc ¶ Confirmatur qꝛ nec est aliud esse in aliquo actualiter intellectualiter contentum vt in que stione alia fuit dictum / ꝙ ipm̄ esse ei͂ intellectionis ob iectum. sed constat culpam omnem esse obiectum intel lectionis diuine. non minus em̄ deus ipse intel[illegible]igit cul pas ꝙ penā ei debitā quā propter ipsam statuit inferen dam ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ pena potest dici contineri in deo tam intellectualite[illegible] q[illegible] [illegible]tua liter ꝙ etiam eminenter seu perfectionaliter ¶ [illegible]ec ap paret. qm̄ omne ens possibile positiuum conti[illegible]tur in deo quolibet predictorum trium modo. [illegible] pena proprie sumpta est ens aliquod positi[illegible]m. [illegible] ¶ Cōfirmatur. quia vt in questione alia fuit [illegible] continere aliquid intellect[illegible]aliter ꝛ virtualiter [illegible]on [illegible] aliud ꝙ ipsum intel[illegible]iger[illegible] ꝛ posse eff[illegible]cere [illegible] in eo contineri dicitur istis modis. ipsu[illegible] aut[illegible] [illegible] re aliqu[illegible] eminenter seu perf[illegible]tionaliter e[illegible] meli[illegible]s aliquid seu perf[illegible]ctius contento in [illegible] deum intelligere ꝛ posse eff[illegible]cere ac infligere omnem pe nam sicut quācunq͂ rem aliam possibil[illegible] [illegible] iusmodi et[illegible]am pena l[illegible] sit q[illegible]odda bonum [illegible] ꝙ ens creatum aliud positiuu͂ non tamē ta[illegible] tan tum quale ꝛ quantum bonum est bonum inc[illegible] delicet ipse deus. quare ꝛc ¶ [illegible]ic ad [illegible] primam rationem in princi[illegible]o apparet ꝙ fa[illegible] none accipit quando dicit ꝙ malum culpe potest fieri a deo. nec valet ratio qua probatur vt dictum est supra. quare ꝛc ¶ Ad secundam in contrarium apparet ꝙ iā tum probat non esse in deo aliquod malu[illegible] fo[illegible]aliter qd̓ ꝛ verum est vt dictum est.

Circa distinctionē tri[illegible] mamseptimam in qua m[illegible]gister post ꝙ determineu[illegible] in di[illegible]ctio ne alia de existētia r[illegible] deo determinat de existentia dei i[illegible] bus creaturis: Quero p̄m[illegible] vtrū esse vbiq͂ sit ꝓpriu[illegible] [illegible] vid[illegible] ꝙ sic. q[illegible] q[illegible] uenit soli ipsi est proprium. sed esse vbiq͂ n[illegible] nisi deo. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ qd̓ potest conti[illegible] bus nulli eorum est propriu͂: sed esse vbiq͂ pot[illegible] nire non tātum deo s[illegible]d etiam cr[illegible]ture. [illegible] vnu͂ ꝛ idē corpus vel etiam spiritus possit eē [illegible] cis simul: ꝛ ꝑ consequens in omnibus. qꝛ [illegible] potest esse simul in duobus eadē in tribu[illegible] in o[illegible] ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic [illegible] [illegible] quiram quomodo deus est vb[illegible]q͂ ꝛ in o[illegible] p sens. Secundo dicam ad questio[illegible]: vid[illegible] sit soli ipsi proprium: an non: sed etiam ali[illegible] vel conuenire potens.

Quātum ad primum: est o[illegible] com muni[illegible] mul[illegible]orum dicentium ꝙ deus est vbiq͂ [illegible] rebus presen[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] dicitur esse presens. creatura a[illegible] est [illegible] sen sentialitate in seipsa fun data ꝛ ad alias cu[illegible] se dicitur terminata ¶ [illegible] modu[illegible] di[illegible] nos r[illegible]ationa[illegible] quia nec en[illegible] tum est alic[illegible] p[illegible]sens [illegible] con[illegible] qd̓ medium interpo[illegible]tum ab vtroq͂ extr[illegible]

tium ſeu coniunctoꝝ diſtinctũ:cuꝫ iter immediate vni
ta ſeu p̄ſentia nullum tale medium ſit ponẽdum.ſꝫ de⁹
immediate eſt vbiq̄ ⁊ omnibus rebus p̄ñs.quelibꝫ eti-
am creatura eſt immediate in aliquo debito ſibi loco.er
go nec in vna creatura p̄ſente alteri creature neq̄ ĩ deo
talis p̄ſentialitas eſt ponẽda. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur.
quia nõ magis deus poteſt eſſe p̄ſens vni creature q̄ al-
teri ſine tali p̄ſentialitate ab ipſa creatura diſtincta ⁊ ĩ
ea fundata ac ad deum ipſum preſentem terminata.ſꝫ
conſtat ꝙ cũ de⁹ ſit p̄ſens omnibus creaturis / per cõſe
quens eſt p̄ſens huic p̄ſentialitati relatiue ſiue preſen-
tie quã tu ponis . nec potes dicere ꝙ ſit ipĩ p̄ñs mediã
te alia p̄ſentialitate in ea fundata ⁊ ad deum termina-
ta.qꝛ tunc haberes ponere conſequenter ⁊ concedere ꝓ
ceſſum in infinitũ in talib⁹ huiuſmodi p̄ſentialitatibus
relatiuis.hoc autem poni nõ poteſt.ergo ⁊c. ¶ Et ideo
p̄termiſſo iſto modo dicẽdi ꝯtra quẽ in ſecundo ⁊ ĩ quar
to prolixius arguetur / aliter eſt dicendum. Ad cui⁹ eui
dẽtiam eſt ſciẽdum ꝙ aliquod vnum eẽ p̄ſens alteri po
teſt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ ſit preſens mediã
te aliqua tali preſentialitate ab vtroq̄ extremoꝝ diſ-
tincta qualem ponit opinio ſupradicta. Alio modo ꝙ
ſit ipſi preſens immediate omni preſentialitate hmõi
circumſcripta.⁊ hoc modo vnum dicitur p̄ſens alteri tri
bus modis:vcꝫ per eſſentiam / per p̄ſentiam / hoc eſt per
operationem aliquam immanentem / ⁊ per potentiam
hoc eſt ꝑ operationem tranſeuntem . Illud eſt preſens
alteri ꝑ eſſentiam qd̓ quidem ab ipſo ſecundum ſeipſuꝫ
⁊ ſecũdũ ſuam eſſentiam eſt indiſtãs. Eſſe autem p̄ſens
ꝑ operationẽ immanẽtem / eſt cognoſcere vel velle rem
cui hoc modo cognoſcẽs ipſe vel volens dicitur eſſe pre
ſens.nec em̃ aliud eſt vnam rem alteri eſſe iſto mõ p̄ſen
tem:q̄ rem ipſam p̄ſentem rem illam cui p̄ſens dicit̃ eẽ
intelligẽtem. Eſſe autem p̄ſens alicubi tertio modo vi-
delicet ꝑ operationem tranſeũtem eſt rem hoc modo p̄-
ſentem agere ad extra ibi vbi dicitur eſſe p̄ſens.vñ om-
ne agens in loco aliquo licet ab agente ipſo diſtante et
realiter ſeparato dicitur ibi exiſtere iſto modo.

Hoc p̄miſſo pono quatuor cõcluſiões.

¶ Prima eſt.ꝙ deus non eſt vbiq̄ ſeu in om̃ibus crea
turis nec etiam in aliqua / primo modo p̄dictoꝝ hoc ĩ
telligẽdo:vcꝫ p̄ſentialitate aliqua mediãte. ¶ Hec ap-
paret.quoniam vt dictum eſt deus immediate eſt in q̄-
libet creatura:nec eſt in vna immediatius q̄ in alia.ſed
inter immediate vnita ⁊ diſtãtia non poteſt poni forma
aliqua media ab omnibus eis diſtincta.ergo ⁊c. ¶ Cõ-
firmatur.quia vt etiam argutum eſt ſupra / non magis ĩ
ter deum ⁊ vnam aliquam rem creatam ipſi p̄ſenteꝫ eſt
ponẽda aliqua forma media / q̄ inter deum ipſuꝫ ⁊ quã
cũq̄ aliam creaturam ab ipſo deo conſimiliter indiſtã
tem.ſed inter deum ⁊ inter p̄ſentialitatem huiuſmodi
ſi ponatur / nõ põt eẽ aliqua alia preſentialitas media
vt dictum eſt ſupra.ergo nec inter deum ⁊ aliquam rem
aliam creatam a deo equaliter indiſtantem:nec ꝑ con-
ſequẽs p̄ſentialitas huiuſmodi eſt ponenda.quare ⁊c.
¶ Secunda concluſio eſt.ꝙ deus eſt ſecundo mõ vbiq̄
vcꝫ ꝑ eſſentiaꝫ / ⁊ p̄ſens omnibus creaturis. ¶ Hec pro
batur.quoniam aut deus eſt in omni re creata per eſſen
tiaꝫ:aut non eſt in aliqua creatura hoc modo:aut eſt in
vna ⁊ non in alia. Sed non poteſt poni ſecundũ:qꝛ tũc
deus eſſet diſtans a qualibet re creata:qd̓ nõ videt̃ eſſe
dicendum . non enim eſt res aliqua nuſq̄ exiſtens:nec
alicui alteri rei p̄ſens.nec poteſt poni tertium:quia ea-
dem ratione qua deus eſt preſens per eſſentiam creatu
re alicui / ⁊ cuilibet alteri:cum ad om̃es ſit conſimiliter
indeterminatus ⁊ reſpectu omniũ equaliter illimitat⁹
ergo relinquitur primum:vcꝫ ꝙ deus per ſuam eſſentiã
ſit vbiq̄ ⁊ indiſtans ab omnibus creaturis. An autem
iſta ratio demõſtratiue concludat / videbitur in alia que
ſtione. concluſio tñ eſt vera quã infert:videlicet ꝙ de⁹
ſit p̄ſens eſſentialiter omnibus creaturis ⁊ indiſtãs ab
eis non p̄ſentialitate aliqua mediãte vt probatum eſt ĩ
concluſione alia.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia licꝫ de⁹
ſit aliquo ſpeciali modo videlicet ſpiritualiter vt ꝑ gra
tiam in aliquibus tantum puta in iuſtis: eſſentialit̃ ta
mẽ loquendo ſeu realiter non eſt magis diſtans ab vna
creatura q̄ ab alia.ſed equaliter indiſtans ab omnib⁹
equaliter eſt in omnibus.ergo ⁊c. ¶ Tertia concluſio
eſt. ꝙ deus eſt vbiq̄ ⁊ in omnibus creaturis immedia-
te ꝑ preſentiam / hoc eſt per operationem immanẽtem.
¶ Hec apparet.quoniam intelligẽs ⁊ volẽs omnia eſt
in omnibus iſto modo.ſꝫ conſtat ꝙ deus intelligit oĩa
vt patet ex dictis in diſtinctione alia.ergo ⁊c. ¶ Confir
matur.quia deum eſſe in aliquo iſto modo non ẽ aliud
q̄ deũ illud reſpicere vt ſue immanẽtis operationis pu
ta intellectionis vel volitionis obiectuꝫ.ſed conſtat ꝙ
quodlibet ens creatum eſt diuine intellectionis ⁊ voli-
tionis obiectum:cum quodlibꝫ ſit a deo intellectum et
volitum.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima concluſio eſt.ꝙ
deus eſt vbiq̄ ⁊ p̄ñs omnibus creaturis ꝑ potẽtiã / hoc
eſt ꝑ operationem tranſeuntem . ¶ Hec apparet.quo-
niam eẽ iſto modo vbiq̄ eſt operari operatione tranſeũ
te vbiq̄.ſꝫ deus hoc modo operatur vbiq̄ ⁊ in qualibꝫ
creatura:cum omnia ab ipſo depẽdeant tam quo ad fie
ri q̄ etiam quo ad eſſe.omnia enim que ſunt / fuerunt fa
cta ⁊ q̄diu exiſtunt conſeruantur ab ipſo.nec enim po-
teſt aliquid fieri nec factum conſeruari ſeu exiſtẽre ſine
ipſo.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia cum aliquid eẽ iſto
modo in aliquo alio ſit ipſum qd̓ in alio illud in quo eẽ
dicitur reſpicere vt operationis ſue tranſeuntis obiectuꝫ
vel ſubiectuꝫ : per conſequẽs illud eſt hoc modo vbiq̄ ⁊
in omnibus rebus cuius operationis tranſeuntis quodli
bet entium eſt obiectum ⁊ ſubiectum:quia ⁊ om̃ia ſunt
ab ipſo ac conſeruantur:⁊ que fiunt in quolibet operan
tur ab eo.ſed deus ſolus eſt huiuſmodi.cum enim vt di-
ctum eſt nihil poſſit fieri ſine eo agẽte:nec factum con-
ſeruari ſine ipõ manutenẽte:ꝑ conſequẽs quodlibꝫ ens
creatum eſt diuine operationis tranſeuntis obiectum.
ergo ⁊c. ¶ Predictis tribus modis intelligunt̃ pone-
re deum eẽ p̄ſentem omnibus / doctores cõmuniter quã
do dicunt ꝙ deus eſt in omnibus per potẽtiam / p̄ſentiã
⁊ etiam ꝑ eſſentiã. Dicitur em̃ deus eẽ in omnib⁹: Pri
mo ꝑ eſſentiam:quia ab eius eẽntia omnia alia ſunt in
diſtantia. Secundo per preſentiam : quia omnia ſunt
oculis eius aperta ⁊ nuda cum cognoſcat clare omnia.
⁊ tertio per potẽtiam quia eius poteſtati ſubdunt̃ om-
nia:nec ſine ipſo operante fiunt nec ſine eo manutenen-
te ꝯſiſtunt aliqua. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad ſecundum: eſt ſciendum

ꝙ eẽ vbiq̄ tribus modis p̄dictis vl̓ eorum aliquo con-
uenire alicui / poteſt dupliciter intelligi. vno modo ꝙ ipſi
ꝯueniat ex ſe ⁊ ex v̓tute ꝓpria:⁊ alio modo ꝙ ipſi hoc
conueniat aliunde puta ſupnaturalit̃ mediãte diuina
potẽtia . ¶ Hoc premiſſo pono quatuor concluſiones.
¶ Prima ẽ. ꝙ nullum aliud ens a deo poteſt eẽ ꝑ eſſen
tiam in aliis om̃ibus primo modo vcꝫ ex ſeipſo. ¶ Hec
apparet euident̃. non enĩ magĩ corpus aliqd̓ nec ſpũs
põt naturalit̃ eẽ in pluribus diſtantibus locis ſimul q̄
plura corpora poſſint ſimul exiſtere in eodẽ. ſꝫ cõſtat ſe-
cundum eẽ impoſſibile ꝑ naturam.ḡ ⁊ primum. ¶ Con
firmatur.qꝛ potẽs eẽ in pluribus diſtantib⁹ locis ſimul
põt mutari ab vno loco ad aliũ primo non dimiſſo:ſꝫ cõ

stat nullū localiť mobile posse naturaliť moueri ab vno loco ad aliuꝫ ꝑ naturā nisi dimisso priori. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ secūdo modo vcꝫ ꝑ diuinam potētiam ens creatum pōt esse vbiqꝫ ꝑ essentiam. ¶ Hec apparet. q̄m cuius virtute aliquid pōt esse in pluribus locis simul / ⁊ vbiqꝫ. sed cōstat ex fide vnū ⁊ idē posse esse in pluribus locis simul ⁊ sic fuisse de facto vt dicet̄ i quarto. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q̄ sicut si duo corpora possunt esse simul sequitur ꝙ omnia alia: ⁊ si vnuꝫ potest esse in pluribus locis simul sequitur ꝙ etiā eadē virtute qua pōt esse in pluribus possit esse in omnibus: sꝫ diuina virtute idē potest esse in pluribus distantibus simul. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ vnum ⁊ idē ens creatum pōt esse modo p̄dicto vcꝫ ꝑ diuinam potētiā vbiqꝫ ꝑ p̄ntiam hoc est ꝑ operationem immanētē aliquaꝫ. ¶ Hec apparet. q̄m potēs intelligere simul omnia potest esse in omnibus isto modo: ⁊ ipsa aīa intelligēs est in omnibus existēs. sed de⁹ potest cōferre creature intellectuali notitias oīm aliorum: sicut ⁊ de facto contulit anime Christi: q̄ mox vt vnita verbo fuit / oīa ī ipso nouit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q̄m aliq̄d esse in oībus isto modo non est aliud q̄ omnia eē sue immanētis opationis obiectum. sꝫ diuina virtute omnia possunt eē opatiōis immanentis vcꝫ intellectionis creature rōnalis obiectuꝫ: cū vt dictū est oīa possint ab ea eē actualiť intellecta. ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio ⁊ vltima est. ꝙ ens creatuꝫ potest ꝑ diuinaꝫ potētiam eē vbiqꝫ ꝑ potētiā / nō tñ consimiliter sicut deus. ¶ Hec apparet p̄mo. quantū ad ei⁹ p̄mam partē. q̄m esse vbiqꝫ isto modo: vcꝫ ꝑ potētiam seu ꝑ operationē trāseūtē: est aliquam rē vbiqꝫ aliquid operari opatione transeunte: ꝰ illud pōt hoc mō vbiqꝫ existere q̄d pōt aliquid ad extra agere. sed aliq̄d ens creatum posset diuina v̄tute vbiqꝫ existere vt ignis: nec tale ens vbiqꝫ existēs magis videretur posse in vno loco q̄ in alio agere dū tñ vbiqꝫ haberet passum dispositum ⁊ equaliter sibi p̄sens. ⁊ ita ignis ꝑ diuinam potentiam vbiqꝫ existēs ⁊ passum eque dispositum ibi habens vel nullibi ageret vel vbiqꝫ. sed p̄mum non videtur eē ponēdum: ꝰ secūdum: q̄d quidem est ꝓpositum. quare ⁊c. ¶ Secunda pars: vcꝫ ꝙ non possit isto modo aliquod ens creatū esse vbiqꝫ consimiliť sicut de⁹ / apparet. quia deus sic est hoc mō vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis ꝙ est omnium causa ꝓductiua ⁊ conseruatiua: cum nihil possit conseruari nec fieri sine ipso. sed nullum ens creatuꝫ pōt fieri q̄d sit causa oīꝫ ꝓductiua nec ꝯseruatiua: esto ꝙ aliquod possit diuina mediāte virtute existere / ⁊ vbiqꝫ modo p̄expósito aliq̄d agere. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet solutio questionis. q̄m eo modo quo deus est vbiqꝫ per essentiam p̄sentiam ⁊ per potētiam: vcꝫ ex se ipso nulli alteri potest conuenire: ⁊ ꝑ consequens est ꝓprium ipsi soli. Sumendo autem vniuersaliter eē vbiqꝫ modis p̄dictis tribus posset vtiqꝫ vt dictum est conuenire aliꝭs: nec per consequens vt sic est alicui proprium. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero. vtrum deum esse vbiqꝫ possit a nobis probari demonstratiue. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omne verū q̄d ab omnibus communiter conceditur tanq̄ verum vel est per se notum vel fide creditum vel demonstrabile ex aliꝭs per se notis. sed deum esse vbiqꝫ ab omnibus catholicis communiter conceditur tanq̄ verū: nec tamen videtur esse per se notum: nec fide certum vt contentum in aliquo articulorum: ergo videtur ꝙ sit demōstrabile a nobis ex aliquibus aliꝭs per se notis. ¶ Contra. quia potissimum medium ex quo communiter probatur deū esse vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis / est infinitas seu illimitatio ⁊ immensitas ei⁹ perfectiōis. sed ex hoc non sequitur vt videtur ꝙ deus sit vbiqꝫ: vcꝫ quia est formaliter infinitus. q̄m si perfectio infinita argueret sic perfectum esse vbiqꝫ ⁊ in omnibus creaturis / quāto q̄dlibet ens creatum esset ꝑfectius formaliť tāto posset argui ipsum esse illimitatius localiter. sed hoc est falsum. non enim ens creatum perfectius potest esse ī plurib⁹ locis q̄ imperfectius. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Quia enim vt dictū est in alia questione de⁹ tribus modis vcꝫ ꝑ essentiam ꝑ p̄sentiā ⁊ ꝑ potentiam est in omnibus creaturis: ideo primo inquiram an deū esse vbiqꝫ ꝑ essentiā possit argui ex hoc ꝙ est vbiqꝫ aliꝭs duobus modis: vcꝫ ꝑ p̄sentiam ⁊ per potentiam. Secundo dicam ad quesitum: vcꝫ an deum esse vbiqꝫ possit demōstratiue probari per aliquam viam.

Quantum ad primum: dicunt aliqui ꝙ sic. potest eñi vt dicunt ꝓbari deum eē vbiqꝫ ꝑ essentiaꝫ ex hoc ꝙ est vbiqꝫ ꝑ potētiam hoc est per operationem trāseuntē. q̄m oīe agēs oportet eē coniūctum ei in q̄d ī mediate agit. s̄cdm enim philosophū. 7. phy. moues ⁊ motum oportet simul esse. sꝫ de⁹ sic est vbiqꝫ ꝙ agit vbiqꝫ. est eñi omnium causa. ꝰ ⁊c. ¶ Sed sic loquentes falsum accipiunt quādo dicūt ꝙ mouens et motum agēs ⁊ passum oportet eē coniuncta. q̄m constat ꝙ etiā agēs finitum creatum potest agere in passum ab eo remotum sicut apparet de corporibus superioribus agētibus circa ista inferiora ab eis remota tam ad formas substātiales q̄ etiam ad accidētales. constat enim multa in terra virtute superiorum corporuꝫ generari. sꝫ constat ipsa omnia superiora corpora a terra esse distantia ⁊ remota. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q̄ sicut postea declarabitur ī secūdo / de nullo agēte pōt a nobis cognosci an exigat passum tñ an ip̄m presens: nisi a posteriori: vcꝫ quia videmus ꝙ ad ipsum positum iuxta passum sequit̄ in eo effectus qui non sequitur ipso passo existēte remoto: sicut ad p̄sentiam vnius ignis sequitur alius in passo ipsi ꝓpinquo / nō autē in passo remoto. q̄m sicut nō possum⁹ scire vnum ignē esse productiuuꝫ alterius absolute nisi quia videmus vnū sequi ad aliuꝫ in proximo ipsi passo: ita nec possum⁹ cognoscere an requirat passuꝫ ꝓpinquū vel si requirit quātum requirat nisi quia videmus ꝙ nō agit in passum remotum: nec etiam ī passum quodcunqꝫ sed tñ sibi ꝓpinquum. sꝫ sicut videm⁹ ad aliquod agēs p̄sens sequi effectum vt ad vnum ignē aliū nō nisi in passo ꝓpinquo: vcꝫ in materia disposita: ita ⁊ videmus esse alia ad q̄ sequunt̄ eoꝝ effectus etiaꝫ in passo remoto: vt apparet de lumine immediate a sole inferius hic causato: de specie ꝓducta in vidēte ab obiecto viso remoto ⁊ de multis formis substātialibus a corporibus superioribus in istis inferioribus naturaliť introductis. ꝰ falsuꝫ est dicere omne agēs oportere eē p̄ns passo ⁊ mouēs moto. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ deum esse alicubi ꝑ essentiam non potest argui ex hoc quia est ibi ꝑ potentiam hoc est per operationem transeuntē. ¶ Hec apparet ex dictis contra p̄dictam opinionem. q̄m non mai⁹ agens infinitum q̄ finitum potest agere circa passum ab eo remotum. sed vt dictum est multa sunt agentia finita ⁊ limitata creata q̄ tamē agunt circa passa ab eis distantia ⁊ remota. ergo multo magis posset facere istō deus cum sit agens infinitum. sed potens agere circa passum remotum nō probatur nec arguitur esse ꝑ essen-

tiam indistans a passo qz agit in ipso.ergo zc. ¶ Confirmatur. quia cum agẽs pfectum non requirat passum magis propinquum ꝙ imperfectum: per consequẽs nõ magis videtur posse pbari agens pfectissimum quale ẽ primum ꝙ imperfectum quale est omne creatum esse p essentiam alicubi quia aliquid agit ibi.sed agens creatũ imperfectum non pbatur eẽ per essentiaз alicubi quia operatur ibi: cuз multa vt dictũ est agentia creata operentur vbi non sunt z sint vbi non operantur.ergo zc. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ nec potest pbari econuerso deum esse alicubi p potẽtiam qz est ibi per essentiam. ¶ Hec est euidens.qm̃ non omne quod est p essentiã alicubi aliquid agit ibi. z esto ꝙ hoc sit verum de deo: videlicet ꝙ ibi est agens vbicunqz est exñs: non tamẽ quia existẽs arguitur vel non est notum ꝙ possit argui ꝙ sit agens.qm̃ aut accipietur pro maiori pmissa ad probandum conclusionem istam: vez deum eẽ vbiqz per potentiam: ista vniuersalis propositio ꝙ omne ens operatur vbi est: vel ista magis singularis: ens increatum vez deꝰ ipse operatur vbicũqz est.sed constat ꝙ prima ppositio est falsa: secũda autẽ licet sit vera/nõ tamẽ est per se nota nec etiam notior ꝙ conclusio ipsa probãda.ergo zc. ¶ Confirmatur. quia non minus aliquid videtur posse eẽ vbi non operatur ꝙ posse operari vbi psentialiter p essentiam non existit.sed secundum est possibile vt dictũ est in prima conclusione.ergo z primũ.quare zc. ¶ Tertia cõclusio ẽ. ꝙ nec deum esse alicubi per essentiam potest probari ex hoc qz est ibi per presentiam: hoc est per operationem aliquam immanẽtem. ¶ Hec est euidẽs qm̃ si deus probaretur esse p essentiaз alicubi quia per presentiam hoc est p operationem immanẽtem est ibi hoc esset pro tanto qz nihil a deo remotum posset eẽ eiꝰ immanẽtis operationis puta intellectionis vel volitionis obiectum.sed hoc est falsum.nõ enim magis deꝰ ꝙ intellectualis creatura exigit obiectum intellectum z volitum sibi propinquum.ergo cum deum esse in creaturis hoc modo non sit aliud ꝙ ipsas creaturas esse ab ipso intellectas vel volitas: p consequens sequitur propositũ: vez ꝙ deus non põt argui alicubi eẽ presens per essentiam quia est ibi p operationem immanentem predictam. ¶ Confirmatur. quia non minus aliquid a deo remotum posset esse diuine operationis immanẽtis ꝙ transeuntis obiectum.sed esto per possibile vel per impossibile ꝙ deus non esset p essentiaз presens vbiqz/adhuc posset agere actione trãseũte vbiqz: ergo z similiẽ actione immanente intelligendo z volendo omnia sicut modo.quare zc. ¶ Quarta z vltima conclusio est. ꝙ nec etiã potest argui econuerso deum esse alicubi p presentiam seu per operationem immanentem predictaз ex hoc ꝙ est ibi per essentiam. ¶ Hec est euidens.qm̃ non magis deum eẽ alicubi psentem p operationem immanẽtẽ predictam/infert ipsam esse ibi per essentiam: ꝙ econuerso coexistentia p essentiam inferat coexistẽtiam p operationem huiusmodi immanẽtem. sed vt apparet ex conclusione tertia supradicta psentialitas seu coexistentia dei simul cum aliquo p essentiam nõ arguit neqz infert eius coexistentiam cum eodem p operationem immanentem aliquam.ergo zc. ¶ Confirmatur.quia deꝰ nõ magis necessario intelligit omnia creata: quia sunt sibi realiter psentia z a se indistantia: ꝙ si forent per possibile vel per impossibile a se distantia z remota.sicut enim posset agere circa passuз si poneretur ab eo remotũ: ita z intelligere non minꝰ distantia ꝙ ppinqua.ꝗ non magis deus arguitur intelligens vel volens aliquid quia est in eo per essentiam existẽs: ꝙ si per essentiam esset absens realiter siue distans.quare zc. ¶ Ex predictis apparet ꝙ nullus trium illorum modorum quibus deus dicitur esse vbiqz/infert alium/nec ex aliquo eorum potest argui alius: nec econuerso. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad q̃situm/aliqui videntur dicere ꝙ potest vtiqz deum esse vbiqz demonstratiue pbari. Ad qd̃ pbãdũ videlicet deum vbiqz existere/arguitur sic a quodam in primo suo dist.ista. oĩa res vel nusꝙ est nec alicui alteri rei psẽs: vel est presens alicui rei z nõ alteri: vel vniuersaliter omĩ. Sз nõ potest dici ꝙ deꝰ nusꝙ sit nec alicui alteri rei psẽs.nulla eñ est talis res. Nec põt dici secũdo ꝙ sit presens p essentiam alicui rei z non alteri.qm̃ aut deus est ad aliam rem in qua est/limitatꝰ z determinatus: aut non.sed nõ potest poni primuз.hoc enim derogaret diuine pfectioni z immensitati: vez ponere ipsuз esse ad vnam rem tm̃ magis ꝙ ad aliam quãlibet limitatũ seu determinatũ. nec potest dari secũdũ: vez ꝙ existens tm̃ in aliqua vna re sit illimitatus ad quãlibз aliam. quia tunc sequeretẽ ꝙ esset mutabilis.qm̃ omẽ qd̃ ẽ psens alicui rei tm̃ z potest eẽ presens alteri cui nõ erat psens antea/est localiẽ mutabile.sз deus est immutabilis: ergo non potest ab aliquo vno in quo sit mutari ad alterum in quo nõ erat antea: nec p consequẽs põt esse tm̃ in vna aliqua re creata existens in potẽtia ad omnia alia.quare zc. ¶ Sed ista ratio non cõcludit: esto ꝙ vera sit cõclusio quã intẽdit. Qd̃ appet primo.qz ex hoc ꝙ deus est infinitus formaliẽ non est notum ipsum eẽ illimitatum z infinituз localiter: cum nec in entibus creatis qd̃ est scd̃m eẽ quidditatiuum pfectius/sit scd̃m locum illimitatius.immo multa pfectiora sunt minora loca vel alia corpora in quibus existunt sibi determinantia z impfectiora maiora: sicut apparet de aĩa vegetatiua sensitiua z intellectiua.maioris enim corporis est informatiua anima plante vegetatiua ꝙ aĩa bruti sensitiua z etiam ꝙ anima hominis ĩtellectiua: z sensitiua maioris ꝙ intellectiua: cum tamẽ omnibus alijs sit perfectior intellectiua.quare zc. ¶ Secũdo.qz non magis deꝰ argueretur localiter mobilis si existẽs in vno loco posset nouiter incipere eẽ in alio pexistẽte/ꝙ quia nouiter incipit eẽ in loco in esse nouiter posito vel in quacunqz alia re creata.sз constat ꝙ deus nouiter incipit eẽ in toto vniuerso z in qualibet eius parte: z existẽs nunc in qualibet re creata desinit eẽ in ea ipsa destructa: z incipit eẽ continue nouiter in quacunqz re in eẽ nouiter posita seu producta: nec tamẽ ex hoc cõceditur esse variatus in aliquo nec mutatus: ergo nec si existẽs ĩ vna aliqua re creata z non in alia inciperet eẽ in illa in qua nõ erat z desineret eẽ in alia ĩ q̃ erat/ex hoc magis videreẽ argui posse variatus in aliquo nec mutatus.quare zc. ¶ Confirmo.quia verbum diuinum non est psentialiꝰ nec immediatiꝰ alicui alteri rei create ꝙ hũanitati assumpte. nec magis vt videtur verbum ipsum esse mutatuз argueretur si ab vna aliqua alia creatura ab humanitate assumpta ad aliaз in qua nouiter eẽ incipet trãsferretur ꝙ si humanitatem assumptam dimitteret: z aliam iam existentem assumeret.sed constat ꝙ secundum non argueret verbum in aliquo esse mutatũ: alias ipsũ verbum esset mutabile cum posset hoc facere videlicз humanitatem assumptam dimittere z aliam iam existentem vel non existentem nec per consequens sibi primo presentem assumere.ergo zc. ¶ Et ideo quantuз ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam est sciẽdum: ꝙ tripliciter potest intelligi quando queritur an possit probari deum eẽ vbiqz secundum ꝙ deus ipse vt dictum ẽ supius/ẽ tribus modis in omnibus creaturis: vez p essentiã p psentiam z per potẽtiaз. Et ideo potest queri an possit pbari deum vbiqz existe-

re istis oībus tribus modis vel saltem aliquo horū trium.

Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est. ꝙ deum vbiq̄ existere primo modo videlicet per essentiam/non videtur a nobis eē demonstrabile euidenter. ¶ Hec probatur. qm̄ conclusio ista vez deū vbiq̄ ꝑ essentiam existere/a nullo probatur nec probari aliter posse videtur nisi aut ex dei infinitate seu immensitate: aut ex eius immobilitate: aut ex eius operatiōe immanente vel transeunte. sed ex nullo istorum pōt argui nec sequitur euidēter deum esse ꝑ essentiam vbiq̄ ⁊ in omnibus creaturis vniuersaliter. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. ⁊ primo ꝙ non ex infinitate. qm̄ vt dictum ē supra/non est per se notum licet sit verum ꝙ infinitū formaliter habeat esse infinituz localiter: sic intelligendo ꝙ necessario sit in oībus vl't: ⁊ maxime cū possit eē ⁊ aliqn̄ fuerit de facto nullo a se alio existēte. qd' eīm pōt esse nō existēte aliquo alio/pōt eē absq̄ hoc ꝙ sit in aliq̄ alio. ergo cum deus licet formalit' infinit⁹ possit eē nō existēte aliquo a se alio/non est notum ipsum oportere esse necessario in omni alio actualiter existente. qd' enim necessario est in aliquo a se alio/non videtur posse existere sine ipso. sicut quia accidens est naturaliter loquendo necessario in subiecto/ideo naturalit' non potest existere sine eo. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia vt argutum est superius/si de⁹ argueret' esse in oībus q̄ perfectionalit' infinitus/quodlibet ens etiam creatuȝ quanto perfectius tanto argueretur esse vel posse eē in pluribus. sed hoc ē falsum. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars vez ꝙ nec ex immobilitate possit argui saltem euidenter/apparet primo. q̄ esto ꝙ deus esset tm̄ in vna aliqua re creata ⁊ non i alia in qua nouiter inciperet esse priori dimissa vel nō dimissa: ex hoc vt argutuȝ est superius nō videretur argui posse esse mutatus magis q̄ quia nouiter incepit eē in oībus creaturis ⁊ continue nouiter eē incipit in illis q̄ nouiter fiunt ⁊ eē desinit in illis que eē desinunt. ¶ Secundo. quia forte aliquis posset dicere ꝙ deus non eēt i aliquo loco nec simul cum aliquo ente creato. qd' dictuȝ licet sit falsum: non tamē eēt facile demonstratiue arguere contra ipsum: cum etiam teneatur ꝙ deus posset facere aliquod ens creatum extra totū vniuersum ⁊ ꝑ consequens ab omni creato ente alio separatum. quare ⁊c. ¶ Alie due partes vltime minoris p̄dicte: vez ꝙ nec ex operatione immanēte: nec ex operatione etiam trāseūte possit argui deum eē vbiq̄/apparet. quoniaȝ vt argutum est in articulo precedēti non minus videtur agens increatum infinitum q̄ creatum finitum ⁊ imꝑfectum posse intelligere obiectum sibi non ꝓpinquuȝ: ⁊ agere seu producere effectum a seipso remotum. sȝ hoc potest facere agēs creatum imperfectum: ḡ ⁊ increatum perfectum. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ deum posse eē modo predicto vez ꝑ essentiā vbiq̄/est a nobis magis probabile q̄ ipsuȝ de facto vbiq̄ existere. ¶ Hec apparet primo. q̄ ista propositio/ deus potest ꝑ essentiaȝ vbiq̄ existere/videtur eē necessaria: sicut ista/deus pōt omnia possibilia agere. Hec autem/deus est vbiq̄/non sic videtur: esto ꝙ sit necessaria: sicut nec ista/deus agit ad omnia. vnde sicut deum posse omne possibile producere est magis a nobis demonstrabile q̄ ipsum de facto ad omnem effectum secunde cause agere: ita ⁊ in proposito est dicendum. ¶ Secundo. quia videmus non repugnare vni rei spirituali esse a pluribus aliis rebus inter se distantibus per essentiam indistantem: cum de facto anima intellectiua spiritualis ⁊ indiuisibilis sit p̄sens per essentiam toti corpori qd' informat ⁊ cuilibet ei⁹ parti. separata etiam a corpore est in loco sicut angelus: videlicet tota in toto ⁊ in omnibus eius partibus licet inter se distantibus. ¶ Ex his potest argui sic ad propositum. cui nō repugnat esse per essentiam in plurib⁹ creaturis distantibus/nec in omnibus. sed deo nō repugnat esse ꝑ essentiam simul cum pluribus seu in plurib⁹ creaturis distantibus. non enim repugnat ipsi quia infinite perfectionis nec quia spiritualis: cum hoc cōueniat creaturis spiritualib⁹: nec est aliquid aliud ex quo possit argui ꝙ ipsi repugnet. ergo ipse potest esse siue in pluribus siue simul in omnibus creaturis: cū nihil secūduȝ se possibile sit ipsi impossibile. sed non sequitur: potest esse in omnibus simul per essentiaȝ ⁊ vbiq̄: ergo sic est de facto: cuȝ nō omnia possibilia sint de facto. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non videtur impossibilius deū nouiter incipere esse in aliqua creatura preexistēte simpliciter q̄ incipere esse in ea taliter videlicȝ qualit' est in humanitate assumpta ⁊ ipsa humanitas est in ipso. sed potens nouiter incipere esse simpliciter alicubi vbi non erat/non necessario est vbiq̄. ergo deus non necessario est vbiq̄: vl' si est/hoc nobis notuȝ non est sicut ꝙ potest de possibili esse vbiq̄. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ deum esse vbiq̄ secundum potentiam hoc est secundum operationem transeuntem videtur esse a nobis demonstrabile saltem valde ꝓbabiliter: esto ꝙ non totaliter euidenter. ¶ Hec apparet. quoniam deuȝ isto modo in omnibus existere est ipsum omnia alia a se producere ⁊ producta conseruare. sed licet vt dictū fuit supra sit euidentius deum posse in omne possibile q̄ deum de facto ad omnem effectum effectiue concurrere: tñ hoc etiaȝ videtur valde efficaciter probari posse a posteriori ꝑ hoc inter alia: quia videmus omnem causam secundam eē indeterminatam ad plures effectus eiusdez rationis: vt ignis ē indeterminat⁹ ad plures ignes i quos omnes non potest simul sed in vnum post alium successiue. non potest autem se determinare ad producēdum nūc istum ignem ⁊ postea aliuȝ/magis q̄ econuerso: cū sit agens naturale. sed constat nobis ipsum sic de facto esse determinatum quia ⁊ de facto videmus eum agere primo ad istum ignem ⁊ secundo ad aliuȝ. ergo oportet ipsum eē ad hoc determinatum ab alio aliquo agēte secum ad agendum principaliter concurrente. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ab omnibus etiam philosophis conceditur communiter tanq̄ verum/nullum agēs creatum posse reparare seu iterum producere effectum aliquem a se vel ab alio iam productum ⁊ postea interruptum siue corruptum. sȝ ꝙ iste ignis non possit producere alium ab alio productuȝ ⁊ corruptum: ⁊ possit producere alium nunq̄ ꝓductuȝ: vl' ꝙ hec voluntas creata non possit i istum actum destructum ⁊ possit in alios: hoc non potest contingere ex parte cause secunde nec ex parte effect⁹. nec enim ignis postq̄ productus ē ⁊ corrupt⁹ est impossibilior q̄ in principio: vez quando nouiter fuit factus: nec cause secunde magis repugnat ex se agere ad ipsum postq̄ est corruptus q̄ quando fuit nouiter generatus. sicut enim subiectum albedinis receptiuū nō minus quantum est ex se est receptiuum istius vnius albedinis numero nunc corrupte q̄ alterius ab illa distincte: ita nec eius principium productiuum est magis ꝓductiuuȝ alterius albedinis q̄ illius. ergo ꝙ nulla causa secunda possit eundem effectum numero reparare/hoc necessario habȝ contingere ex causa aliqua alia puta prima statuente nulli cause secunde ad effectum aliquem coagere nisi semel. ex quo sequitur ꝙ nulla causa secunda potest in effectum aliquem sine prima: qd' est propositum probanduȝ: videlicet primam causam esse omnia alia producēteȝ/⁊ per consequens isto modo in eis omnibus existentē. hoc etiam videlicȝ omnia entia creata indigere prima causa operāte seu causante ⁊ cō

seruante probabilr diffusius in secūdo.quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ deum esse in oībus alio modo videlicet per operationem immanentem/videtur esse a nobis demōstrabile consimiliter sicut ipsum esse ī omnibus per operationem transeuntē. ¶ Hec apparet. quoniam ex hoc ꝙ deus est omnia alia a se operans ꝛ conseruans /sequitur vt videtur ꝙ ipse sit ea omnia intelligēs atq; volēs.non eñ deus agit ad extra aliquid necessario sed mere contingenter et libere. sed omne tale agens est suum effectum intelligens atq; volens.quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur.quia deuȝ esse in omnibus a se alijs isto mō non est aliō ꝙ oīa illa esse immanentis operationis eius vt ītellectionis obiectum.sed constat omne ens esse intellectionis diuine obiectum.omnia enim creata sunt a deo ītellecta ꝛ volita.qđ ꝛ potest ꝓbari sicut dictum est ꝛ ꝓbatum supra in distinctione.35.q. prima.ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationeȝ in principio qñ dicitur ꝙ oē verum vel est per se notuȝ.ꝛc. Dici potest primo ꝙ ista ꝓpositio nō est vera vt fuit ostēsuȝ supra.ī dist.scđa.q. q̄rta nō eñ oē verū ē ꝑ se notū aut demōstrabile ex ꝑ se noti;saltem a nobis:nec etiam ab alijs: vt ibi ostēditur de eisdē articulis. ¶ Secundo maior predicta concessa potest dici ad minorem ꝙ immo deum esse vbiq; est notum ex fide videlicet ex sacra scriptura hoc in locis pluribus asserēte. Est etiā demonstrabile aliquo modo ipm esse vbiq; videlicet duobus vltimis modis esto ꝙ non primo modo quare ꝛc. ¶ Ad aliā rōnē factā in scđo articulo ꝓ illis q̄ dicunt/deuȝ esse vbiq; esse demōstrabile/apparet solutio ex predictis.

Irca distinctionem trigesimāoctauā in q̄ magister cōparat diuinā sciētiā ad res scitas ꝛ ecōuerso res ipsas scitas ad eius sciētiā; Quero primo/vtrū omne possibile tam factū vel futurū ꝙ quodcunq; aliud nunꝙ fienduȝ fuerit eternaliter deo notū. ¶ Et videt ꝙ sic.qm̄ secundū August.5.super Gene.deꝰ non nouit facta aliter ꝙ fienda.sȝ constat ꝙ omnem effectū in esse positum deus determinate cognoscit . ergo et sic ipsum cognouerat ab eterno. ¶ Contra.quia qđ est verum tantum indeterminate a nullo intellectu potest cognosci determinate.sed nullū ꝯtigēs anteꝙ in esse positū est determinate sed solū indeterminate verum. ergo ꝛc. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo eñ inquirā /an possibile non existens sit de facto ad alteram partem cōtradictionis determinatum: an non:ꝛ per cōsequens an sit an non sit determinate verum. Scđo dicam ad q̄stiū/veȝ an quodcūq; possibile ꝛ in esse positū fuerit determinate eternaliter deo notum.

Quantum ad primū est opinio quorundam dicentium ꝙ nullus effectus ꝯtingens futurus vt ad suā causam comparatꝰ est anteꝙ in esse positꝰ ad aliquam pteȝ determinatus puta ad fieri vel ad nō fieri determinate:licet sub disiunctione sit determinatus ad alterā ptem istarū.q: aut fiet necessario:aut nō fiet. ¶ Ex q̄ īferē ꝙ istud principiū per se notū / de quolibȝ affirmatio vel negatio vera/aliter est verū ī necessarijs ꝛ aliter in ꝯtīgentibus. qm̄ in materia necessaria vna pars est determinate vera ꝛ altera similr determinate falsa . cōsimiliter si fiat enunciatio de presenti vel de preterito vel etiam de futuro.nō sic autem est in materia de cōtingēti.qm̄ ibi licet quantuȝ ad presens ꝛ preteritum sit altera pars determinate vera ꝛ altera falsa:vt ꝙ hō est vel fuit albus vel non est nec fuit albus:tñ neutra pars de futuro est determinate vera nec falsa sed solū sub disiunctione. ¶ Pro ista conclusione videlicet ꝙ nec veritas nec falsitas futurorum contingentiū sit determinata / arguitur primo.q: qđ est indeterminatum ad vtrunq; oppositorum non est determinate verū nec falsum.sed oē possibile anteꝙ fiat ē indeterminatū ad vtrūq; oppositorū veȝ ad fieri ꝛ ad nō fieri:cuȝ possit fieri ꝛ non fieri.ergo ꝛc. ¶ Secundo.quia non magis effectus possibilis ꝙ sua causa est determinatus ad alterum oppositorum.sȝ prima causa fuit ab eterno indeterminata ad ꝓducendū vel nō ꝓducendum qđcunq; possibile.ergo nullū possibiliū fuit ad alteram ptē cōtradictionis determinatū. ¶ Tertio. quia qđ precedit actioneȝ cāe non est in eius potestate.sed si prima causa fuisset ab eterno determinata ad ꝓducēdū aliq̄ ꝛ ad non ꝓducēdū alia ꝯsilr possibilia sicut illa talis determinatio ꝓcederet actionē ipiꝰ pme cāe:ꝗ nō eēt ī eiꝰ ptāte.hoc aūt nō pōt poni.ꝗ ꝛc. ¶ Quarto. q: aut hmōi determinatio effectus ad quē cā ipa ē determinata anteꝙ ꝓducat euȝ est effectus a causa:aut nō.sed nō pōt poni primū:q: nihil fuit effectus ab eterno a deo/cū tñ deus dicatur fuisse determinatus ab eterno ad omnē effectum.nec pōt dari secundū:veȝ ꝙ talis eius determinatio non fuerit effectus ab ipso.quia tūc sequeret ꝙ non esset in eiꝰ potestate.nihil eñ est ī potestate cāe nisi qđ est effectus ab ea.ꝗ si determinatio hmōi non est a prima causa nec ē in potestate eiꝰ: nec per consequens effectus aliqs sequens ipsū. hoc autem est euidenter falsum.ꝗ illud ex q̄ seq̄tur:veȝ ꝙ causa prima vel q̄cūq; alia sit determinata ad effectū aliquē anteꝙ ꝓducat ipsum. ¶ Quinto.q: illud qđ transit in ꝓteritū non est in potestate agētis.sed si effectꝰ aliqs possibilis esset determinatus vel causa esset determinata ad eum/esset determinata determinatione transeūte ī ꝓteritū.ꝗ nec ipsa nec ꝑ ꝯñs effectus superueniens eēt in ptāte cause.qđ est falsum.q̄re ꝛc . ¶ Sexto.quia si talis determinatio poneret ante effectū in esse positū ꝯtingentē/seq̄retur ꝙ nihil fieret contingent sed omnia necessario euenirent.sed hoc est falsum.ergo ꝛc. ¶ Cōsequentia ꝓbat. qm̄ omnis ꝓpositio ꝯditionalis vera est necessaria.sȝ ista si oīa anteꝙ fiant sunt determinata a deo fieri oīa fient est cōditionalis:ꝛ ꝯstat ꝙ est vera.ꝗ est necessaria.ex q̄ sequitur propositū veȝ ꝙ oīa necessario eueniunt nec fit aliquid ꝯtingēter. ¶ Septio.q: aut hmōi determinatio prime cāe potest immutari/aut non.sed nō pōt dici ꝙ sit mutabilis.q: tūc seq̄ret ꝙ prima causa nō fuisset sufficiēter determinata.ergo relinq̄tur ꝙ non sit mutabilis: nec per ꝯsequens effectus quem respicit īpedibilis.ex q̄ seq̄tur ꝙ oīa fiūt necessario/qđ est falsū.q̄re ꝛc . ¶ Octauo q: aut huiusmodi determinatio pme cause ad quodlibet sibi possibile esset determinatio scđm modum quo causa naturalis est ad suuȝ effectū determinata naturalr: aut scđm modū q̄ causa libere agēs est determināta ad effectū ab ea ꝓducibilē ꝯtingenter.si primo modo/ergo est necessaria:ꝛ per consequēs nullus effectus superueniēs ꝓducitur contingenter sed necessario/qđ est falsum. si autem est determinatio secundo modo/videlicet ꝯtingēter:ergo sequitur ꝙ causa ipsa non est determināta ad istā determinationē:nec ꝑ ꝯñs ad effectum ꝯsequentē eam/qđ est ꝓpositum.quare ꝛc. ¶ Sed quia opinio ista est omnino improbabilis:adeo arguit cōtra ipsā. Primo sic.oē cā libere agēs preintelligēs omnes effectus sibi possibiles quorum vnū statuit ꝓducere ꝛ alterum dimittere/est determinata tm̄ ad producenda possibilia ꝙ ad alia omittēda.sȝ constat ꝙ prima causa ab eterno nouit omnia possibilia:quorum alia statuit ac voluit facere ex tempore sicut fecit/ꝛ alia omittere.ergo ꝛc. ¶ Maior est euidens quia nec tale agens videlicet artificiale esse determinatum ad effectum/est aliud ꝙ agens velle ꝛ statuere pro

pere in esse ipsum: sicut et esse determinatū ad nō agēdū non est aliud ꝙ ipsum nolle agere vel statuere non agere quare ⁊c. ¶ Minor quantum ad primam partem videlꝫ ꝙ deꝰ omnia possibilia nouerit/apparet ex dictis I dist. 35. Alia aūt ꝓ vꝫ ꝙ possibiliū alia facere ⁊ alia omittere abeterno statuerit ⁊ voluerit/apparet. quoniā ꝯstat ꝙ deus illa q̄ fecit abeterno p̄intellexit. quero quomōꝰ aut enim intellexit ea vt fienda/aut non fienda/aut absolute nec vt fienda nec vt non fienda/sed tm̄ vt absolute fieri possibilia. sed nō potest dici ꝙ ea intellexerit vt non fienda nec absolute tm̄ vt possibilia. sicut em̄ alia possibilia q̄ non sunt futura intellexit nō vt possibilia absolute nec vt futura sed vt nō futura: ita ⁊ econuerso alia futura intellexit vt futura ⁊ finaliter fiēda. sed nō magis ista ꝙ alia non futura potuerunt ab eo intelligi vt futura: nec fuerunt talia videlicet futura nisi quia ipsa ⁊ non alia ipse fieri statuerit. non enim vnum possibilium fuit ab eterno futurum ⁊ alterum non futurum/nisi quia vnum fieri et alterum non fieri fuit statutum ⁊ diuinitus ordinatum. ergo tam futura ꝙ alia non futura fuerunt eternaliter ordinata: et per consequens ad ipsa omnia fuit causa prima abeterno ad alteram partem determinata. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ sicut nihil potest ab aliquo rationabiliter seu artificialiter fieri nisi qd̄ ē ipsi absolute notū: ita nec etiā pōt sic ab eo fieri nisi anteꝙ fiat sit ab eo p̄cognitū vt fiēdū. sed prima cā fuit oīa ad extra rōnabiliter ⁊ artificialiter opata. ꝫ ⁊ oīa q̄ fuit ex tempore opata fuerūt ab ipsa precognita vt taliter operanda. sed ea sic non precognouit nisi quia ea producere statuit: sicut nec alia nō fienda sed fieri possibilia nouit vt non fienda nisi quia ipsa statuit non fienda: cum omnia possibilia/videlicet tā fienda ꝙ alia non fiēda fuerint equaliter fieri possibilia. per consequens non magis ista ꝙ alia fuerūt fienda: nec vt talia apprehensa ab ipsa prima causa: nisi quia ista fieri ⁊ non alia causa prima omnipotens statuit ⁊ eternaliter ordinauit: et per consequēs ad hoc determinata fuit. ex quo sequitur propositum videlicet ꝙ quodlibet possibilium fuit ab eterno ad alteram contradictionis partem determinatum: aliqua videlicet ad fiēdum seu essendum ⁊ alia ad non fiendum vt omnia alia possibilia non futura. ¶ Preterea secundo ad idem sic arguitur. a causa libere agente ⁊ mere contingenter eque indeterminata ad vtranqꝫ partem contradictionis effectus sibi possibilis videlicet ad ipsum faciendum ⁊ non faciendū/non potest prouenire effectus ipse determinate secundum alteram istarum partium. nec enim effectus iste possibilis cause equaliter sicut ille fit determinate ⁊ alius non fit nisi quia sic ad hoc causa fuit determinata. sed constat ꝙ effectuum possibilium alij fiunt ⁊ futuri sunt determinate a causa prima. alij autem sunt nunꝙ fiēdi ab ea. ergo hoc est: quia ad ista non facere ⁊ ad alia facere fuit causa prīa abeterno determinata. ¶ Confirmatur. quia cōstat ꝙ prima causa eorū que sunt possibilia alia intellexit vt futura ⁊ fiēda/ ⁊ alia vt nunꝙ futura: nec per consequēs fiēda. ⁊ sic ipsa abeterno intellexit alia esse futura ⁊ alia non ita. fuit etiam verum dicere ꝙ intellecta ab ea vt futura siue fienda fient: ⁊ ꝙ alijs intellecta vt non fienda fuit similiter abeterno ⁊ est modo verum dicere ꝙ non fient. sed diuersitatis istius inter possibilia/ꝙ videlicet alia preintelliguntur vt fienda ⁊ alia vt non fienda/non potest poni ratio aliqua nisi quia prima causa sic preintelligens ipsa in cuius potestate sunt omnia est taliter licet contingēter determinata puta ad faciendū ista ⁊ ad omittēdum alia lꝫ possibilia sicut illa. ꝫ ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idem. nulla causa secunda est ad suū effectum magis determinata ꝙ prima. sed omnis causa secunda est ad suum effectum anteꝙ ipsum ponat in esse determinata. ergo ⁊ prīa. ¶ Maior apparet. qm̄ ꝙ causa secunda sit ad effectum determinata non habet a se ipsa nec ab aliqua alia ꝙ a prima. non enim hic ignis quantum est ex se est productiuus prius istius ignis ꝙ alteriꝰ nec magis istius ꝙ alterius ab alio igne producti: et tamen sic videmus esse de facto: videlicet ꝙ tam ignis ꝙ omnis causa secunda alia naturalis sic est determinata ad diuersos eiusdem rationis effectus ꝙ prius producit vnum ꝙ alium: ⁊ ita producit vnum ꝙ nō potest producere alium puta ab alio iam productum etiam postꝙ corruptum. ergo hoc est quia est determinata ab aliqua causa: que qdē nō potest poni nisi prima: q̄ aliā vꝫ scdam ad hoc non determinaret nisi ipsa ad idē determinata existeret. q̄re ⁊c. ¶ Minor/videlicet ꝙ causa scd̄a sit determinata/apparet ex dictis. qm̄ ad sensum appꝫ ꝙ diuerse cause ad diuersos agunt effectus: vt diuersi ignes ad diuersos ignes. sed non magis iste ignis produceret istū ignem ꝙ illū quē ꝓducit alius ignis: nec econuerso ille alius magis illum ꝙ istum ab igne isto ꝓductum/nisi qꝛ sic est quilibet determinatus: ⁊ constat ꝙ non ab aliquo alio ꝙ a deo. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ causa prima vt ostendetur in secundo concurrit ad omnem effectū cuiuscunqꝫ cause secunde causaliter producendū: nec pōt aliqua causa scd̄a agere sine ipsa. sed nisi ipsa prima causa ad diuersos causarū scd̄arū effectus determinata existeret/vꝫ ad ꝓducēdū insimul cū causa secunda nūc istū ⁊ postea alium/non sic cū scd̄a ad agēdū cōcurreret sicut facit vꝫ ad ꝓducendum determinate nūc istū ⁊ nūc aliū effectū/⁊ coagendo diuersis causis secundis ad diuersos ac determinatos effectus: vt isti ad causandum istū ignē ⁊ non alium: ⁊ alteri econuerso ad causandum illum magis ꝙ aliū. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto arguo sic ad idē. aut prima causa abeterno anteꝙ aliquid fieret/voluit fieri possibilia que sunt facta ⁊ futura omnia/⁊ noluit fieri alia que non fient licet fieri possent: aut non magis voluit fieri hec ꝙ alia vꝫ fienda magis ꝙ alia nō fiēda. sed non potest poni scd̄um: qꝛ tunc non magis fuissent facta ista ꝙ alia eque possibilia sicut ipsa: et ita vel [illegible] possibilia fuissent facta vel nihil. non enim vnum possibilium magis ꝙ alterū fieri potuit nisi quia sic deꝰ fieri voluit. ipse enim dixit ⁊ facta sunt/mandauit ⁊ creata sunt. ergo relinquitur primū/vꝫ ꝙ facta ⁊ fiēda deus anteꝙ fierent fieri voluit: alia aūt nunꝙ fienda fieri noluit. qd̄ ē propositum. quoniam artificem esse determinatū ad ꝓducendum istum effectum ⁊ ad nō ꝓducēdum alium/nō ē aliud ꝙ artificem ipsum statuere siue velle agere ad vnū effectum ⁊ nolle agere ad alterū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut artifex irrationabiliter ⁊ sine arte ageret si aliquid faceret qd̄ ignoraret: ita ⁊ si aliqd̄ ab eo fieret qd̄ ipse antea fieri non statuisset/talis effectus esset casualis ⁊ omnino inartificialis. sed nullus dei effectus quo est quodlibet ens creatum vt ad deum comparatum est talis effectus videlicet casualis nec artificialis. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendum. ꝙ possibile eē determinatum ad alterā contradictionis partem videlicet ad fiendum vel non fiendum/est causā eius virtualiter contentiuam esse determinatam ad ipsū producendum vel nō ꝓducendū. qd̄ em̄ scd̄ꝫ se nihil ē: nec determinatū nec indeterminatū ꝓprie dici pōt. possibile aūt anteꝙ fiat nihil ē. ꝫ ipm̄ fm̄ se nō dicit determinatū nec indeterminatū: sꝫ cā ad ipm̄. Cām aūt ad ipꝫ ꝓducēdū vel non ꝓducendum esse determinatā/pōt itelligi dupliciter. Uno modo ꝙ sit determinata ex seipsa. Alio modo ꝙ sit determinata alio mediāte: puta vel ab alia causa vel mediante aliquo actu ipsam determināte: vt creatura intellectualis determinatur ad aliqd̄ agēdū ꝑ actū volūt a

re distinctū. ¶ Secundū p̄mittendū est ꝙ determinatio est duplex. est eīn vna de possibili: q̄ aliq̄d ē determinatū ad posse tm̄ tñ vel ad nō posse agere: vel ad posse agere ita hoc ꝙ non aliud. ⁊ est alia determinatio de inesse: q̄ videlicet aliquid est determinatum de facto ad agere vel ad nō agere: ex his tñ idetermīatū indeterminatiōe de possibili ad posse agere ⁊ nō agere. lȝ eīn sit aliq̄s determinatus ad agere: nō tñ ꝓpter hoc est necessitatus: sȝ pōt agere vel nō agere. ⁊ in ista indeterminatione de possibili cū q̄ est determinatio de inesse / stat ratio ꝯtingētie. lȝ eīn cā sit de inesse siue de facto determinata ad vnū effectū sibi possibilem ꝓducēdū ⁊ ad illū omittēduȝ: tñ qr ⁊ illum ad quem producendum est determinata potest omittere / et aliūm quem statuit omittere potest producere: ideo contingenter producūtur q̄ ꝓducunt: ⁊ contingenter ēt alia q̄ non producunt / sunt tñ possibilia / omittuntur.

His præmissis pono quatuor conclusiones. Prima est / ꝙ prima cā fuit determinata ab eterno determinatione de inesse: nō autem determinatione de possibili. sȝ hoc mō fuit idetermīata ad oē possibile vȝ tam ad futurū q̄ etiaȝ ad q̄dcūq̄ aliud nō fiendū. ¶ Hec probat. ⁊ primo q̄tū ad primā ptē: vȝ ꝙ fuerit determiata determinatiōe de īesse ad oē possibile. qm̄ oīs causa libere ⁊ ꝯtingenter agens est determinata tali determinatione vȝ de inesse ad ꝓducēdū illa que statuit producere ⁊ ad nō ꝓducēdū sed omittendū alia sibi possibilia q̄ statuit omittere. sȝ prima causa est libere ⁊ contingenter agēs ad extra ⁊ ab eterno nouit omnia possibilia: quorū alia vt futura statuit ⁊ voluit producere ⁊ alia non / sed omittere vt illa que nunq̄ fient. ergo ipsa fuit taȝ ad possibilia aliqua facienda q̄ ad alia non facienda sed omittenda ab eterno de inesse determinata. ¶ Maior est euidens. quia nec causam agentem contingēter et libere ad effectum determinatam esse / est aliud q̄ ipsam statuere effectum producere vel non producere. ¶ Minor / videlicet ꝙ prima causa ab eterno possibilia nouerit in distinctione. 35. probata fuit. ꝙ autem possibilium quedam fieri voluerit ⁊ statuerit ⁊ alia fieri noluerit / apparet. quia aliās vt superius contra opinionem aliam est argutum non magis ista possibilia fierent q̄ alia que nō fiunt: nec magis que non fiunt omitterentur q̄ illa que fiunt: cum omnia supponantur equaliter ⁊ vniformiter esse possibilia: ⁊ illa que fiunt esse ab ipsa causa a qua nihil ad extra est productum nisi qd̄ est ab ea preuolitum ⁊ fieri institutum. nec videtur esse dicendum ꝙ ipsa hoc videlicet aliqua fieri ⁊ alia nō fieri voluerit seu statuere inceperit: nec per consequens ad ea videlicet sibi possibilia ab eterno determinata fuerit. quoniaȝ sicut oīa facta simpliciter ⁊ inuariabiliter intelligit ⁊ vult esse facta: ita ⁊ non facta sed fienda ⁊ alia non fienda consimiliter intellexit et voluit ab eterno: prima videlicȝ vt fienda ⁊ alia vt nō fiēda. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars conclusionis predicte / videlicet ꝙ non fuerit de possibili determinata sed indeterminata indeterminatione que videlicet est ad posse agere et ad posse non agere / apparet. quoniam omne potens agere vel non agere esto ꝙ sit determinatum ad alterum horū tantum videlicet ad agendum vel ad non agendum / dicitur esse indeterminatum isto modo videlicet indeterminatione de possibili: licet sit determinatū de inesse: sed prima causa licet ab eterno aliqua fieri ⁊ alia nō fieri voluerit: ⁊ per consequens de inesse ad omnia possibilia determinata fuerit: tñ agere vel nō agere potuit. non eīn aliqd̄ possibile necessario ꝓduxit nec alterū necessario omisit sed tā ꝓducta fuerūt ꝓducta q̄ omissa omissa mere libere ⁊ ꝯtingēter: cū nihil pria cā omittat nec agat necessario ad extra. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr solū illd̄ est determinatione de possibili determinatum ad agendū in cui⁹ potestate non est nō agere: ⁊ ad nō agendū in cuius potestate nō est agere: sicut hoc modo ignis ⁊ omnis causa alia naturalis scđa est determinata sibi relicta ad agendū circa passum: dispositū sibi presens / ⁊ ad non agēdū quādo non habet passum / nec eīn quantum ē ex se potest nō agere habito passo nec agere sine ipso. sed pria causa potuit non producere q̄dcūq̄ possibile qd̄ produxit ad extra: ⁊ producere alia possibilia que non fecit. ergo ⁊c.

Secunda cōclusio est: ꝙ omnis causa secunda est determinata determinatione de inesse ⁊ etiam determinatione de possibili vno mō ⁊ nō alio modo ad effectum sibi possibilem ꝓducēdū. ¶ Hec apparet: ⁊ primo quo ad primā eius ptē: vȝ ꝙ sit determinata de inesse tā ad illum effectuȝ quem ꝓducit q̄ ad aliū quē nō ꝓducit. qm̄ nisi ad vnū producendū ⁊ ad alterum non ꝓducendū determinata existeret / non magis vnum q̄ alterum produceret. sed constat sic esse de facto. hic eīn ignis agit ad istum igneȝ ⁊ non ad alium: ⁊ econuerso alius ignis agit ad alium ⁊ non ad illū. quilibet etiam prius agit ad vnuȝ ⁊ post illuȝ ad alterum. voluntas etiam licet libere velit ⁊ per ꝯsequēs possit nolle vel non velle qd̄ vult: ita tñ voluntas ista elicit istum volēdi vel nolēdi actum ꝙ nō pōt elicere alterum ꝓductū ab alia volūtate creata. ergo omnis causa secūda tā vȝ naturalis q̄ libera est ad effectuȝ quem producit ⁊ ad non ꝓducēdum alium quē non ꝓducit determinata. ¶ Confirmatur. qr nisi omnes cause secūde essent ad diuersos effectus determinate / non magis vna ageret ad vnū ⁊ alia ad aliuȝ q̄ econuerso: vt hic ignis ad istuȝ ignem ⁊ alius ad aliū. sed constat sic esse de facto ergo ⁊c. ¶ Secunda pars conclusionis / vȝ ꝙ etiam causa secūda sit determinata determinatione de possibili aliquo modo ⁊ alio modo non / ꝓbat. qm̄ ꝙ illa causa q̄ quātum est ex se equaliter posset in effectū ad quem non agit sicut in illum ad quem agit sed non potest: hoc ē / qr sic determinata est determinatione de possibili nō simpliciter ⁊ absolute cū ex se posset / sed tm̄ secunduȝ q̄d: qd̄ arguit quia de facto non pōt. sed omnis causa secunda taȝ naturalis q̄ libera est talis ꝙ videlicet quantum est ex se non magis potest in effectum ad quem agit q̄ in aliū quē nō ꝓducit: sicut ignis iste non minus posset in igneȝ ab alio igne productum q̄ in illum queȝ producit: ⁊ tamen sic de facto agit ad vnum ꝙ nec agit nec agere potest ad aliuȝ. si enim indifferenter ad vtrūq̄ agere posset nō magis ad vnum q̄ ad alterum ageret: cuius oppositū experimur. ergo hoc est quia sic causa omnis secunda est determinata determinatione de possibili non simplicit̄ ⁊ absolute sȝ aliqualiter ⁊ secunduȝ quid. ¶ Confirmatur. qr qd̄ determinatione de possibili est simpliciter ⁊ totaliter determinatum ad agēdum istum effectum ⁊ ad non agenduȝ seu producendum aliū / non potest non producere effectuȝ ad quē ꝓducēdū ē simplicit̄ determinatū: nec ꝓducere illuȝ ad quē nō ꝓducēdū ē ꝯsilit̄ determiatū. ¶ Hoc appet in exēplo de igne: q̄ hito passo nō pōt nō ꝓducere ignē: nec passo hito vl̄ nō hito pōt ꝓducere aquā. ⁊ iō determinatione de possibili arguit̄ eē determinat⁹ / ⁊ ad ꝓducēdum ignē ⁊ ad nō ꝓducēdū aquaȝ: magis tñ ad nō ꝓducēdū aquam q̄ ad ꝓducēdum ignem. qr ad nō ꝓducēdū aquā sic est determinat⁹ ꝙ nullo mō potest eā ꝓducere. ad ignē aūt ꝓducēdū nō sic ē determinat⁹ cū possit nō ꝓducere vel passo deficiēte vel etiam existēte / prima causa sibi nō coagente vel ipsum agere non sinēte / vt apparet de igne trium puerorum. sed licet omnis causa secunda sit ad nō producendum aliquem effectum sic determinata ꝙ nullo modo possit producere ipsum / vt ignis ad non producendum aquam: est tamen sic determinatus ad produ-

cendū aliū effectū vt istū ignē magis q̃ aliū ꝙ et pōt nō
ꝓducere ip̄3 simpliciter.nec min⁹ q̄tū ē ex se posset ꝓdu
cere illu3 quē nō ꝓducit q̃ aliū quē ꝓducit.sicut enī hoc
subiectum ista albedine informatū eq̄liter quātum ē ex
se est receptiuum alterius albedinis in subiecto alio exi
stentis sicut illi⁹ q̄ de facto actualiter īformat̄: ita ꝯsil'r
iste ignis q̄tū ē ex se nō min⁹ est ꝓductiu⁹ ignis ab alio
igne ꝓducti q̃ alteri⁹ ꝓducti actualit̄ a seipso:sic tñ de
facto agit ad istum ꝙ nec agit nec agere pōt ad aliu3.ꝯsi
militer dico de ista volūtate creata ita agēte ad istū volē
di vel nolēdi actū ꝙ non ad aliū ab alia volūtate creata
ꝓductum.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet ꝙ cā oīs scđa est
determinata determinatione de possibili ad aliqua sim-
pliciter ⁊ totaliter: ad alia autem non simplicit̄ seu tota
liter sed aliq̄ mō sic ⁊ alio mō nō.qm̄ ad illō cā scđa est to
taliter ⁊ simplicit̄ determinata ī cui⁹ oppositū nullo mō
pōt.ad illud aūt ē determinata nō sic simplicit̄ seu totalit̄
s3 aliq̄lit̄ ⁊ aliq̄lit̄ nō: ī cui⁹ oppositu3 sibi dimissa ⁊ p̄la
cā sibi coagēte posset.nō pōt aūt qr nō ꝑmittit̄ eē ad op
positū determinet̄. sed aliqua sūt ī quoꝝ opposita nūq̄
potest cā scđa sibi dimissa: nec ad illa pōt ipsi coagere cā
p̄ma:cū nec ipsa cā scđa sit taliū virtualiter ꝯtentiua:si
cut ignis non posset agere ad aqua3: nec econuerso aqua
ad ignē.alia aūt sūt ad q̄ sic est determinata ꝙ sibi dimis
sa ⁊ coagente sibi p̄ma ad alia non minus posset in illa
q̃ in alia ad q̄ agit:sicut iste ignis nō minus potuisset ge
nerare ignem genitum ab alio igne q̃ illum quē genuit /si
p̄ma causa eu3 determinasset: sibiq3 ad illū sicut ad aliū
coagere voluisset.ergo aliter ignis est determinatus etiā
determinatione de possibili ad non producendum aquā ⁊
quamcūq3 formā aliam sibi simpliciter īpossibilē: ⁊ aliter
ad ꝓducēdū illū effectū ve3 illū ignē quē ꝓducit ⁊ ad nō
ꝓducendū aliū quē: nō ꝓducit:qui tñ eiusdē rationis ex̄
sit cum illo ab eo producto. ⁊ sic consimiliter est dicēdu3
de om̄i alia causa secunda.quare ⁊c.

Tertia cōclusio est:ꝙ causa secūda mo
do predicto in ꝯclusione alia determinata est determina
ta non ab alio q̃ a p̄ma. ¶ Hec ꝓbatur.quoniā aūt cau
sa secunda puta hic ignis determinatur ad producendu3
istu3 ignem ⁊ nō aliū: ⁊ volūtas creata ad ꝓducendū istū
actū volendi vel nolēdi magis q̃ aliū a se vel ab alia cau
sa secunda vel a p̄ma.sed non a se nec ab alia causa se-
cūda.ġ a p̄ma. ¶ Minor ꝓbatur: ⁊ p̄mo q̄tū ad p̄ma3
partē eius videlice3 ꝙ non a se.qm̄ nec ignis nec aliquod
aliud naturale agens qđ est scđm se vniformiter ꝓducti-
uum principium oīm effectuū eiusdem rōnis: ⁊ per conse
quens est ad oēs eq̄liter indeterminatū:pōt determina
re seip̄m ad ꝓducendū magis vnum q̃ alterū nec ad pro
ducendum istum p̄mo ⁊ aliū scđo magis q̃ ecōuerso. vo
luntas etiam creata l3 libere velit vel nolit /nō tñ pōt vel
le nec nolle per omnem volēdi vel nolēdi actum. nec eni
voluntas potest elicere aliquem actū ab alia iam ꝓdu-
ctum:nec actum etiam semel elicitum a se potest iterum
elicere:nec etia3 circa idem obiectum sepe volitū vel no-
litum actū secundo elicitum videtur potuisse elicere p̄i
mo / nec elicitu3 p̄mo secundo.ergo causa scđa non vide
tur esse ex se determinata sed potius indeterminata:cum
non magis effectus illius q̃ alterius eiusdē rationis sit
quantū est ex se ꝓductiua. ¶ Cōfirmat̄.quia sicut mate-
ria dicit̄ esse secūdu3 se indeterminata ad oēs formas cū
non magis sit vnius corruptibilis ⁊ generabilis q̃ alte-
rius similiter ġnabilis ⁊ corruptibilis receptiua: ⁊ subie
ctum esse respectu omnium accidētium ī eo receptibiliū:
ita in proposito ꝓpter consimilem rōnē consimilit̄ est di-
cendum: ve3 ꝙ cū oīs causa secūda sit quātū est ex se oīm
effectuu3 eiusdem rationis ꝓductiua vel non ꝓductiua
per ꝯñs ad producendum vnū ⁊ non aliū eiusdē rationis
cū illo/non pōt ex se eē determinata. ¶ Scđa pars mino
ris ve3 ꝙ nec ab alia causa secūda possit esse determina-
ta/ꝓbatur p̄imo.quia nō potens se determinare ad agē
dum seu producēdum magis istum effectu3 q̃ aliū/nec vi
detur posse determinare aliquod agens alterum.sed nul
la causa secunda vt dicit conclusio precedēs potest se de-
terminare magis ad istū effectum q̃ ad aliu3 ꝓducendū
cū sit ex se ad oēs effect⁹ eiusdē rōnis īdeterminata.ġ nec
ab ip̄a potest determinari aliq̄ alia. ¶ Scđo.qr si vna cā
scđa determinat aliam ad agēdū:aut cā determinās est
eiusde3 rōnis cū determinata:aut alterius rōnis ab ea.s3
non pōt dici ꝙ eiusdem.nō enim vnus ignis determinat
aliū ad ꝓducēdum istū igne3 ⁊ ad non ꝓducendū aliū.
nec vl̄r eorum que sunt eiusdem rōnis vnū magis potest
determinare alterum ad agendū vel non agendum q̃ ecō
uerso possit determinari ab eo. nec potest dici ꝙ sit alte-
rius rōnis.qm̄ aut talis causa determinans est ꝓducti-
ua effectus possibilis cause determinate per eam:aut nō.
si non est ꝓductiua/nec ad ꝓducēdū alterius determina
tiua.sicut angelus non potest determinare ignē istū ad ꝓ
ducēdum aliū:cū non sit ignis nec alicui⁹ alterius forme
substantialis virtualit̄ ꝯtentiu⁹.esto etiā ꝙ cā illa sit effe
ctus cāe determinate possibilis ꝓductiua/adhuc nō pēt
pōni determinatiua.qm̄ neutrū aliquoꝝ ad aliq̄d eq̄liter
indeterminatoꝝ pōt eē alteri⁹ determinatiuū ad illō ad
qđ est vtrūq3 indeterminatū vniformit̄ ex seip̄o.s3 oēs cāe
scđe eq̄lit̄ f̄m se videt̄ esse īdeterminate ad effect⁹ suos q̄-
rū sūt ꝓductiue seu virtualit̄ ꝯtētiue.l3 eni q̄lib3 agat ad
effect⁹ determinatos:est tñ q̄libet vniformit̄ ⁊ eq̄lit̄ q̄tū
est ex se cōtētiua virtualit̄ vel nō ꝯtētiua seu ꝓductiua ef
fectuū eiusdē rōnis.ġ nulla est alteri⁹ determinatiua ad
ꝓducēdū magis istū effectū q̃ aliū eiusdē rōnis specifice
scđū.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qr cā scđa ab illo videt̄ deter-
minari ad ꝓducēdū istū effectū: ⁊ ad non ꝓducendū aliū
eiusdē rōnis scđi: ⁊ ad ꝓducēdū p̄ius istū q̃ aliū:qđ pōt
esse ad hoc ex se determinatū ⁊ sine quo concausante nul
la causa secūda potest attingere aliquē effectū.sed tale
agens est solūmō p̄ima cā nō aliqua alia.ġ ⁊c. ¶ Si cō
tra ista3 conclusionē arguatur:qr sequi videt̄ ꝙ nulla sit
libertas in aliq̄ cā cū nō possit ex se sed ex alio ad effectū
esse determinata: Dico ꝙ vocādo cām liberā seu agēte3
libere solū illā q̄ ex se pōt agere vl' nō agere oī agēte alio
circūscripto/nulla causa est agēs nec agere potēs libere
nisi p̄ma: ⁊ cū nulla causa scđa possit in effectum aliquem
sine ip̄sa.ex hoc tñ volūtas creata dicit̄ libera ⁊ non aliq̄
alia causa secūda: qr potest assistente sibi p̄ima actū eli-
cere vel suspēdere / velle vel nolle.nulla aūt alia causa se
cūda pōt ex se actū suspēdere habito passo:nec ip̄m ꝓdu
cere sine eo.non dicit̄ aūt volūtas creata magis libera q̃
alia qr ad actus sibi possibiles magis indeterminata po
tens se determinare ad istum actū eliciendum magis q̃
aliū eiusdē rōnis cū eo. ⁊ ita volūtas creata est magis q̃
aliqua alia causa scđa libera ꝟtualit̄ q̄ ad duo. ve3 p̄io.
quia potest actū elicere vel suspendere existētib⁹ oīb⁹ ad
actū ip̄m ꝓducēdum necessario reqsitis. Secūdo.qr pōt
elicere istū actum vel aliū ab eo specie distinctū: ve3 actū
volendi vel nolendi:non autem magis istū actū volendi
vel nolēdi q̃ alium ab eo specie distinctū. neutro autem
istorum duorum modorum est libera aliqua alia causa se
cunda ve3 naturalis.quare ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est ꝙ huius
modi p̄ime cause determinatio ad effectū nō dicit in ea
aliquid distinctū ab ip̄sa.determinatio ēt scđe cāe facta
a p̄ima nō īportat aliq̄d ab ip̄sa p̄la cā ⁊ a scđa distictū
sed bene illa q̄ aliqua causa secunda seipsam determinat

ad effectum. ¶ Hec probatur/ et primo quantū ad primā
partem/ vez φ prima causa non sit determinata mediāte
aliquo alio a seipsa. Primo: qr causa prīa ab eterno fuit
determinata ad aliqua possibilia ꝓducendum ⁊ ad alia
omittēdū vt supius fuit dictum. sed nihil ab ipsa prīa cā
distinctum fuit eternū. ergo sequitur ꝓpositū/ vez φ hmōi
determinatio non dicit aliqd in causa prima distinctū ab
ea. ¶ Secūdo. quia deus ipse fuit ab eterno determina-
tus ad oē possibile producēdū vel non ꝓducēdum vniformi-
ter vez vel ꝑ se vel alio mediante. non eñ eius determi-
natio ad vnū effectum magis φ ad alium dicit in eo ali-
qd distinctuz. sed si determinatio qua ipse fuit determina
tus ab eterno ad omnia possibilia diceret in deō aliqd ab
ipso distinctū/ illud haberet esse aliquis effectus ad quē
producēdum deus non potuit esse determinatus aliquo
mediante alio a seipso: nisi ponas in hmōi determinatio-
nibus ꝓcessum in infinitum/ dicēdo φ deus fuit ab eter-
no determinatus ad istam mediante alia ⁊ sic in īfinituz
qd est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia nō minus de⁹
potest determinare seipsum ad quodcunqꝫ possibiliuz ab
eterno omni alio circumscripto: φ possit in esse ponere om
ne possibile ꝑ se sine quocunqꝫ alio concurrente: nec per
consequēs magis ista determinatio φ creature ꝓductio
dicit aliquid in deo distinctum ab ipso. sicut enim se ha-
bet creatio ad creaturā vt in esse positam: ita ⁊ ista de-
terminatio sempiterna ad ipsaz vt ī esse ponibilē. sz crea
tio non īportat aliqd distinctum a deo ⁊ a creatura vt ꝓ-
babit in scdo. ḡ nec ista determinatio sempiterna īportat
aliqd in re extra ṗter deū determinantē ⁊ possibilia/ ad q̄
rum alterum ꝓducēdum ⁊ ad aliud omittēdum deus ip-
se fuit ab eterno determinatus nullo a se alio mediante.
quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnino est impossibile et
absurdū dicere agens primum esse determinatuz ad agē-
dum vel non agendum aliquo mediante a se alio et tan-
tummodo per seipsuz. quoniam nec huiusmodi dei deter
minatio est aliud φ eius sempiterna volitio qua voluit
ab eterno omnium possibilium que preuidit alia produ-
cere ⁊ alia omittere. sed eius volitio vel intellectio est ab
ipso indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Secūda
pars conclusionis videlicet φ nec secūda causa sit deter
minata a prima aliquo mediante ab vtraqꝫ differente a
prima videlicet ⁊ a secunda/ apparet. φ enim hic ignis
sit determinatus ad producendum alios ignes ⁊ ad non
producendos alios: ⁊ ad producendum primo istum et
post ipsuz aliummagis φ econuerso: hoc non habet pro
pter formam aliquam siue impressam siue non impressaz
a se ⁊ a prima causa distinctam: sed precise ab ipsa prima
causa sibi coagente ⁊ coagere statuente ⁊ per hoc deter-
minante eam ita ad istum ignem φ non ad alium ⁊ pri-
us ad istum φ ad alteruz omni re alia ab ipsa prima cau
sa determinante ⁊ a secunda determinata totaliter circū
scripta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia determinatio cau-
se ad effectuz aliquem producēdum/ precise illud īportat
sine q̄ concurrente non potest prouenire effectus a causa
ad ipsum producēdū determinata non autez illō īportat
quo non concurrente vniformiter sicut concurrente effe-
ctus ipse potest a causa determinata causaliter prouenī-
re. sed omnis causa effectiua totalis secūda a prīa deter-
minata potest cum prima causa determināte secū causa-
liter concurrente vniformiter ⁊ consimiliter ī effectu om
ni actionis non impeditiuo quale est agens contrarium
posito vel amoto. ergo ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars con-
clusionis videlicet φ omnis determinatio qua causa se-
cunda determinat semetipsam dicat rem aliquam ab ip-
sa causa secunda realiter differentem: ipsiqꝫ actualiter in
herentem/ apparet. qm̄ talis causa seipsaz determinans
est ṗcise volūtas creata libere ⁊ cōtingēter agēs. talis in

quā causa secūda se determinat non ad illum vel ad illū
actum volendi vel nolendi sed ad vnum effectum exteri⁹
producendum ⁊ alium sibi consimiliter possibilem omit-
tendum: modo quo omnis artifex ad opus artis artificia
liter ꝓducendum determinat semetipm̄ per aliquē actū
in se elicitū. non eñ ē ad hoc opus magis φ ad alterū de
terminatus nisi quia vult ⁊ statuit ꝓducere ipsuz. sed nō
vult aliquod obiectum nisi per actum a se realiter differē
tem sibiqꝫ vt suo subiecto actualiter inherentem. ergo ⁊c.
¶ Confirmatur. quia sicut primam causam esse determi-
natam ad effectuz nō est aliud φ eius volitio qua vult ip
sum fieri ⁊ in esse poni: ita nec secunde cause cōtingenter
agentis ad effectū exterius producendū determinatio ē
aliud φ eius volitio/ q̄ vez vult effectum: ⁊ ideo importat
ipm̄. sed licet cause prime volitio sit ab ipsa indistincta
totaliter in re extra: omnis tamē volitio vel nolitio intel
lectualis creature est distincta ab ipsa essentialiter vt ac
cidens a subiecto. ergo ⁊c. ¶ Et si contra hoc obijciatur
quia superius fuit dictum φ nulla causa secunda deter-
minaē a seipsa nec ab alia causa secunda sed a prīa: cū om
nis causa secūda sit ex se ad oēs effectus eiusdē rōnis cō-
similiter indeterminata: Dico φ hoc ē verū ⁊ ītelligēdū
de oī cā naturaliter scda ⁊ ēt de cā libere ⁊ cōtīgēter agē
te/ vez de volūtate creata respectu act⁹ iterioris: nō aūt re
spectu opis exterioris. lz eñ prīa cā statuerit ⁊ voluerit
coagere seu coassistere volūtati creature īmediate ita ad
istos act⁹ volēdi vel nolēdi φ non ad alios ⁊ pri⁹ ad vnū
φ ad alium: propter quod non potest volūtas creata ad
ipsos agere aliē puta primo ad illum ad quē agit secun-
do: nec ecōuerso scdo ad eum quē producit primo: non ta-
mē sic deus ipse statuit ipsi coagere immediate ad exte-
riorem effectum videlicz ad artificiatum ipsum. non eñ
statuit coagere ad istum effectum ipsi nisi volēti ipsum. sz
non potest velle ipsum nisi ꝑ actum a se distinctum: ergo
nec statuit ipsi immediate coagere sed tantum mediante
actu volendi quo dicitur ad effectum volitum esse deter-
minata. quare ⁊c. ¶ Ex ṗdictis omnibus sequitur φ tā
in necessarijs φ in contingētibus est altera pars contra
dictionis determinate vera non tantum de presenti ⁊ de
preterito: sed etiam de futuro: ⁊ hoc de inesse videlicet φ
erit vel nō erit nō tñ de possibili. hoc eñ mō vtraqꝫ pars
est vera/ videlicet φ potest esse ⁊ φ potest non esse: cuius
contrarium est in necessarijs. in materia enim necessaria
consimiliē ē veritas ⁊ falsitas in propositionibus de pos
sibili ⁊ in alijs de inesse: quia tā in istis φ in alijs ē vna pa
determinate vera ⁊ alia falsa. nec sic autem est in mate-
ria contingenti. quoniam in tali licz altera pars sit deter
minate vera ⁊ alia falsa in propositionibus de ineē siue
enunciātibus futurum siue p̄sens siue preteritum: non
tamen in propositionibus de possibili. sed in talibus an-
nunciantibus futurū vtraqꝫ pars ē vera/ videlicet φ po
test fieri ⁊ φ potest non fieri. ¶ Ad illa q̄ supius in cōtra
rium sunt arguta. ¶ Ad primum quando diciē φ oē pos
sibile antēφ fiat ē indeterminatum ad vtrunqꝫ opposito
rum: Dico φ verum ē indeterminatione de possibili cuz
possit fieri ⁊ non fieri: non autez īdeterminatione de ineē
cū oīm possibiliuz illa q̄ sunt futura sint determinata ab
eterno ad essendum: ⁊ alia nō futura ad non essenduz. ⁊ tō
quando ṗmittitur in maiori φ indeterminatū ad vtrūqꝫ
oppositorum nō ē determinate verū nec falsū: Dico φ ve
rum ē eo modo quo ē indeterminatum. ⁊ ꝑ ɔtrariū deter-
minatū ad alteruz oppositoꝝ ē determinate φtū ad vnā
partē verum ⁊ q̄ ad alteram partē falsum. sz oē possibile
siue futurū siue non futurum ē ad alteram partem tantū
determinatum de inesse licet de possibili ad vtrunqꝫ sit
determiatū. ḡ lz nō sit de possibili determiate verū nec fal
sū: cū hoc mō sit īdetermiatū: loqndo tñ de detmiatione

de inesse qua est ad ptem alteram determinatũ/vtiqꝫ est determinate ꝙtum ad vnam ptem verũ ⁊ ꝙtũ ad alterã partem falsum. quare ⁊c. ❡ Ad secundum quando dicit ꝙ non magis effectus possibilis est determinatus ad alteram partem ꝙ sua causa/concedo. sed tunc quando dicitur in minori ꝙ prima causa fuit ab eterno īdetermina ta ad pducendum effectũ possibilem vel nõ pducẽdum Dico ꝙ hoc est falsum. lꝫ em̃ fuerit semp indeterminata ad posse pducere ⁊ ad posse nõ producere quodcũqꝫ possibilium: fuit tñ determinata ad pducẽdum de inesse qḋ cũqꝫ futurũ fiẽdũ: ⁊ ad nõ pducẽdũ qḋcũqꝫ possibile alterũ non fiendũ/vt in pcedentibus est pbatũ. ⁊ hoc mõ vꝫ indeterminatiõe de inesse oĩe possibile fuit ab eterno determinatũ ad alterũ oppositoꝝ: lꝫ īdeterminatiõe de possibili ad vtrũqꝫ fuerit indeterminatum sicut ⁊ eius causa cum vt dictum fuit supra non sit aliõ effectũ possibilẽ esse determinatũ ad alterũ oppositorũ ꝙ cãm esse determinatã ad ipsũ. quare ⁊c. ❡ Ad tertiũ qñ dicit ꝙ illud qḋ pcedit actionem cause non est in eius ptãte: detur intelligendo per aliqḋ esse in ptãte cause ipm posse fieri vel non fieri ab ipsa causa. sed tunc qñ dicit in minori ꝙ si prima cã esset ab eterno determinata ad oẽ possibile/talis determinatio precederet actionez eius: si per huiusmodi determinationem eternam intelligis rem aliquã ab ipsa causa prima distinctã/ falsum supponis: cum nulla talis res sit eterna nec precedat sed sequatur actionez prime cause. ipsa etiam causa prima vt dictum est supra: non fuit ab eterno determinata nisi tantũmodo per se nullo alio mediante. si autem per istam prime cause determinationem eternam intelligas tantuꝫ ipsam causam a se determinatam ad aliqua producendum ⁊ ad alia omittendum: cõcedo ipsam non esse in ei⁹ potestate: sed tantum ipsum possibile quod respicit. nec enim idem est in potestate sui ipsius nec deus est in potestate sui/sic videlicet ꝙ possit fieri vel non fieri a se cum sit necesse esse. sed non sequitur determinatio ista sumpta pro causa prima seipsa determinata non est in potestate diuina: ergo nec res possibile ad quam fiendam vel non fiendam dicitur esse determinata. quare ⁊c. ❡ Sed contra. quia possibile non est ĩ potestate prime cause nisi quia ipsa potest ad ipsum se determinare. sed si determinatio nõ est in sua potestate nec ipsa potest se determinare: ergo nec aliquod possibile pducere. ❡ Responsio. cõcedo ꝙ deus potest se determinare ad possibile producendum vel non producenduꝫ: qꝛ potest velle ipsum fieri vel non fieri. non est autem aliud deum ad aliquid fiendum determinari ꝙ deum illud velle fieri. deus autem nõ vult aliquid videlicet nec se nec alia per aliquem actum a se distinctuꝫ sed tantummodo per seipsum: quo non obstãte videlicet ꝙ iste actus quia ab eo indistinctus non sit in ei⁹ potestate/tamen eius obiectum qḋcunqꝫ possibile est in ipsi⁹ potestate. ❡ Et quãdo arguitur ꝙ si determinatio nõ esset ĩ ei⁹ potestate nec ipse deus posset se determinare: Dico ꝙ cũ diuina determinatio sit sua volitio a sua essentia indistĩcta ipsa vt sic nõ est in sua potestate vꝫ vt sit vel nõ sit. vt tñ est volitio rei possibilis importat duo: quoꝝ vnum est actu ⁊ necessarium qḋ non est in ei⁹ potestate: ⁊ alterum videlicet possibile qḋ est ĩ ei⁹ potestate. ⁊ quia diuina determinatio de qua hic est sermo nõ dicitur eius volitio vt absolute sumpta nec vt ẽ diuine essentie sed vt ẽ rei possibilis vt obiecti: ideo diuĩa determinatio nõ põt dici cẽ totalr̃ ĩ ptãte nec totalr̃ seu vlr̃ non esse in ptãte: sed ꝙ ĩportat duo quorũ vnũ nõ ẽ ⁊ alterũ ẽ in ptãte diuĩa. ⁊ iõ ꝯcedo ꝙ si nihil eius qḋ ĩportat determinatio ista eẽt in ptãte diuina/nec deus posset determinare seipm̃. sꝫ hoc ẽ falsum. qꝛ imo determinatio ipsa puta sua volitio lꝫ vt absolute sũpta: nec vt est diuine essentie vt obiecti: qb⁹ modis nõ dicit determinatio de q̃ est hic sermo nõ sit in dei potestate/est tñ in eius potestate vt est cuiuscũqꝫ alterius possibilis vt obiecti: cũ oẽ alterum obiectum sit libere ⁊ ꝯtingenter volitum ⁊ ab eterno fieri vel non fieri institutũ. q̃re ⁊c. ❡ Ad quartuꝫ quando q̃ritur/an hmõi determinatio sit effectiue a causa prima/ an non: Dico ꝙ nõ: qꝛ qḋ nihil est a causa distinctum non põt dici a causa existere seu fieri effectiue/cuꝫ oĩs effectus a sua causa essentialiter sit distinct⁹. sed huiusmodi diuina determinatio ad oĩa possibilia sempiterna non fuit vt dictũ est aliquid distictum a deo aliq̃liter in re extra. ergo ⁊c. ❡ Et quando infertur ꝙ tunc sequeretur ꝙ non esset in ei⁹ potestate: cum nihil sit in potestate cause nisi qḋ est ab ipsa effectiue: apparet solutio ex predictis. vt enim dictum est huiusmodi determinatio prime cause non est in ei⁹ potestate quantum ad actum diuine volitionis absolutũ quem dicit: sed tñ quantũ ad possibile qḋ respicit: in ordine ad qḋ ipsa diuina volitio dicitur determinatio. quare ⁊c. ❡ Ad quintum quando dicitur ꝙ illud qḋ transit in preteritũ non est in potestate agentis/concedo intelligendo per preteritum aliquid qḋ iam est factum. quod quidem dicitur non esse in potestate agentis quantum ad hoc: quia ex quo factum est ĩpossibile est non fuisse factum. hoc autem modo falsũ n ẽ qḋ in minore assumitur quando dicitur ꝙ si causa determinata esset ad effectum/esset determinata ad eum determinatione in pteritũ transeũte. hoc enim saltem non est verũ de determinatione prime cause que per se nullo mediante sibi addito ad omnia possibilia fuit determinata modo preexposito ab eterno. Concedi tamen potest ꝙ ex quo de facto fuit determinata ab eterno nõ potest nũc non fuisse determinata. nec tamen ex hoc sequitur ꝙ ipsa operetur necessario ad extra illa ad que operãda fuit determinata: quia licet ex quo fuit determinata non possit non fuisse: posset tamen non esse. posset enim nunc nolle agere futura q̃ preuiderat ⁊ preuoluerat ac statuerat agere: ⁊ alia possibilia que voluerat fieri nũc velle fieri ipsa omnino ĩmobiliter ⁊ inuariabiliter persistente. quare ⁊c. ❡ Ad sextuꝫ quando dicitur ꝙ si talis determinatio poneretur ante effectum in esse positum/sequeretur ꝙ omnia necessario euenirent: Dico ꝙ determinatio ista non ponitur in prima causa tanꝙ aliquid distinctum ab ea. sed ipsamet causa est seipsa determinata. ex quo non sequitur ꝙ omnia necessario eueniant. nec etiam sequeretur esto ꝙ determinatio ipsa esset distincta a causa determinata/ cum deus propter nihil a se distinctum necessitetur ad aliquid aliud producendum. ❡ Ad probationem quando dicitur ꝙ propositio cõditionalis vera est necessaria: talis autem est ista/si oĩa anteꝙ fiant sunt a deo determinata fieri/omnia euenient/concedo ꝙ omnia euenient de facto que fieri sunt determinata a deo: non tamẽ necessario absolute. quia nec est hic nisi necessitas consequẽtie: cui⁹ ꝯsequẽtie nec añs qḋ est/oĩa q̃ fiẽt sunt a deo determinata fieri/est necessariuꝫ: nec etiã ꝯñs ipm̃ qḋ est omnia euenient. que enim deus determinauit seu voluit fieri/potuit determinare seu velle vt nõ fierent: ⁊ alia possibilia que non fieri determinauit potuit determinare ꝙ fierent. quare ⁊c. ❡ Ad septimum quando queritur/an huiusmodi determinatio prime cause possit immutari an non: Dico ꝙ potest vtiqꝫ immutari: sic intelligẽdo ꝙ de⁹ inuariabilis ⁊ immutabilis permanens qḋ vult fieri posset nolle fieri: ⁊ econuerso possibile qḋ non vult fieri posset velle fieri absqꝫ aliqua mutatione dei nec alicuius alterius rei: cum nec huiusmodi dei determinatio seu volitio que respicit aliquod possibile nõdum factuꝫ/dicat aliqḋ a deo distinctũ aliq̃lr̃ in re extra. quare ⁊c. ❡ Et quãdo cõtra hoc arguit: qꝛ tũc seq̃ret ꝙ nõ esset sufficienter determinatus: Dico ꝙ falsum est. non em̃ hoc sequitur sed

tantum ꝙ non necessario sed contingenter est determinatus. ⁊ hoc est verum. cũ hoc tamen stat ꝙ sufficienter isto modo videlicet contingẽter est determinatus. quare ⁊c. ¶ Ad octauũ ⁊ vltimũ apparet ex dictis ꝙ est determinatio non secũdũ illũ modũ quo causa naturalis ẽ determinata ad effectũ sibi debitum: cũ ipsa naturalis causa non possit se determinare ad alium: sed scd̃m illum modũ quo causa agens libere est determinata ad effectuȝ ab ea producibileȝ contingenter. ¶ Et quando infertur ꝙ tũc sequitur ꝙ causa ista non est determinata ad istam determinationem / apparet ex premissis quid dicendũ. quia aut per huiusmodi determinationẽ intelligis aliquid ab ipa causa determinata ⁊ ab effectu ipsi possibili distinctum. ⁊ sic falsuȝ accipis. omnino enim est impossibilis talis determinatio sic accepta: cum nihil a deo ⁊ ab effectu ipsi possibili sit distinctum. aut intelligis per eam tantum deum ⁊ sic concedendũ est ꝙ deus non est in sua potestate. aut ꝑ ipsam deum simul ⁊ ens possibile / respectu cuius deus dicitur esse determinatus. ⁊ vt sic quantum ad vnũ qd̃ dicit quia ipsum est possibile est in sua potestate non tantũ vt ponatur vel non ponatur in esse / sed etiã vt ipsum possit velle fieri vel non velle. non autem est in sua potestate quo ad alterum eius significatuȝ vt superius sepius fuit dictum. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respondendum ad quesitum / licet appareat ex precedentibus ĩ precedenti articulo quid dicendum: ad maiorem tamen euidentiam est sciendum ꝙ deum intelligere determinate omne possibile potest intelligi dupliciter. Uno modo quia intelligit quodcunq; possibilium absolute acceptum / vt videlicet est tale vel tale ab omni alio distinctũ. Alio modo quia intelligit ipsum non tantuȝ vt absolute sumptum sed etiam vt actu existens preteritũ vel futurum vel vt nunq̃ futurum. ¶ Hoc premisso dico. Primo ꝙ deus intelligit determinate quodcũq; possibilium primo modo veȝ absolute. Secundo ꝙ etiam secũdo modo: veȝ vt actu existens vel vt preteritum vel vt futurum vel vt nunq̃ futurum. Tertio ꝙ aliter intelligit possibile nondum factum ⁊ aliter quando factum. Quarto ꝙ ista alietas non est ex parte actus intellectus diuini sed ex parte obiecti possibilis intellecti. ¶ Primũ veȝ ꝙ intelligat determinate omnia possibilia absolute / app̃et ex dictis in distinctione. 35. vbi ostẽsum est ꝙ deus intelligit oĩa. ⁊ ꝯstat ꝙ intelligit ipsa perfecte: ⁊ per ꝯ͠ns non cõfuse seu indeterminate sed distincte ⁊ determinate scd̃m ꝙ quodlibet ab alio est distinctuȝ. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃ quia aut deus intelligit omnia possibilia: aut nulluȝ: aut vnũ intelligit ⁊ nõ alterum. sed nec secũdum nec tertiuȝ videtur esse ponẽdũ. nulla enim est ratio quare magis vnũ intelligat q̃ alterum. ꝯstat etiam ꝙ cũ omnia facta sint facta ⁊ futura sint futura ab ipso / oĩa talia sunt ĩtellecta ab eo: cum non agat aliquid qd̃ ignoret. sunt etiam distincte intellecta sicut distincte ⁊ distincta ꝓducta. alia etiã nunq̃ fienda sed possibilia fieri videntur ab eo ꝯsimiliter intelligi veȝ vt possibilia absolute licet nõ vt fienda. q̃re ⁊c. ¶ Scd̃m veȝ ꝙ etiam intelligat omnia determinate secundo modo / videlicet aliqua vt fiẽda ⁊ alia vt nõ fienda / apparet ex dictis in articulo precedenti. vt enim ibi dictũ est / deus ab eterno fuit determinatus ad oĩa possibilia: ad aliqua veȝ ꝓducenda / ⁊ ad alia omittenda. que quidem eius determinatio nõ est aliud q̃ volitio q̃ vult aliqua fieri ⁊ alia nõ fieri. sȝ oĩe volituȝ est intellectũ vt volitũ. ergo possibilium alia sunt intellecta a deo vt fiẽda sicut illa oĩa q̃ ipse voluit ab eterno fieri sicut sũt facta: ⁊ alia vt possibilia nũq̃ fiẽda sicut illa q̃ ab eterno voluit fieri seu voluit nõ fieri. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia nõ minus cognoscit deus possibile futurum vt futurum: ⁊ non futurum vt non futurum: q̃ effectum actualiter existentẽ vt existentem. sed constat ꝙ omnia actualiter existentia sunt deo nota vt sic videlicet vt actualiter existentia. ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ aliter deus intelligat possibile nondum factum ⁊ aliter postq̃ factum / apparet. quoniam possibile nondum factum sed fiendum intelligit nõ vt existens actu sed vt fiendum. postq̃ autem est factum ipsum intelligit non vt fiendum sed vt actualiter iam existẽs. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia in diuina scientia nõ est error nec deceptio. sed esset si omnia videlicet tam facta q̃ fienda consimiliter intelligeret. omnis enim intelligens non esse quod est / vel esse qd̃ nõ est / errat ⁊ falsum dicit. ergo cum nullus possit esse error in diuina scientia per consequens deus ipse intelligit non esse omne possibile non existens / ⁊ esse possibile postq̃ factum. quare ⁊c. ¶ Quartum veȝ ꝙ h̃mõi alietas non sit ex parte actus intellect⁹ diuini / apparet. quia nulla alietas nec variabilitas potest esse in aliquo ĩuariabili: sed actus intelligẽdi diuinus est totaliter inuariabilis cum sit a sua essentia indistinctus totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur per Augustinuȝ dicentem ꝙ deus non nouit facta aliter q̃ fienda. Quero quomodo hoc intelligit Augu. aut enim intelligit ꝙ deus non nouit facta aliter q̃ fienda alietate se tenente ex parte obiecti cogniti / veȝ ipsius facti possibilis vel fiendi: vel alietate se tenente ex parte actus intelligendi diuini. sed primum non potest poni. quoniã vt predictuȝ est deus nouit omnia facta esse facta: possibilia aũt non facta sed fienda non nouit esse facta sed fiẽda. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationes in principio quãdo dicitur ꝙ indeterminate verum non põt determinate esse ab aliquo intellectu notũ / detur. sed tunc dico ꝙ minor est falsa. vt enim patet ex dictis in primo ⁊ etiam in secundo articulo / omne possibile anteq̃ fiat est determinate verum dupliciter. Primo: quia de quolibet est verũ dicere absolute / ꝙ est possibile. Secundo. quia de aliquo est verum dicere de inesse ꝙ erit: vt de futuro ad essendũ determinato: ⁊ de alio ꝙ nõ erit vt de nõ futuro ad nõ essendum determinato.

Secũdo quero: vtrum omne possibile fuerit notũ deo certitudinalit̃ ab eterno. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam omnis sciẽs aliquid indubitanter ⁊ infallibiliter / scit illũ certitudinaliter. sed deus scit seu intelligit omnia possibilia indubitanter ⁊ infallibiliter. non enim in eius sciẽtia potest cadere deceptio neq; error nec dubium. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia intelligens aliquid esse futurum qd̃ põt non fieri: vel nõ esse futurum qd̃ põt fieri: non intelligit illud certitudinaliter nec immutabiliter. sed oĩe possibile qd̃ deus intelligit esse futurũ potest nõ fieri: ⁊ econuerso illud qd̃ ĩtelligit nõ esse futurũ põt fieri. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedã. Primo enim ostẽdã ꝙ de⁹ ĩtelligit vnico actu solo oĩa vt̃r. Scd̃o inq̃rã / an oĩa ĩtelligat necessario an ꝯtigẽter. Tertio dicã ad q̃sitũ / veȝ an oĩa ĩtelligat certitudinaliter.

Quantum ad primum pono quatuor ꝯclusiões. ¶ Prima ẽ: ꝙ si de⁹ ĩtelligeret vno actu oĩa sȝ diuersis diuersa / act⁹ h̃mõi esset a diuia essẽtia realit̃ distincti. ¶ Hec app̃et. quia exceptis diuinis ꝑsonis oĩa ꝑ͠ia alia ĩ re extra sũt distĩcta realit̃ ab ipa essentia diuina. nec enim diuia essentia vnica ẽ ꝑ͠ia realit̃ q̃ tria supposita. ab oib⁹ aũt aliis realit̃ ⁊ etiã essentialiter ẽ distĩcta. sȝ si h̃mõi diuersi actus intelligendi ponerentur in deo / distinguerentur a ꝑsonis omnibus simul sumptis. ergo ⁊c. ¶ Minor veȝ ꝙ distinguerent̃ a personis / est euidẽs: quia plures es

tent realiter ꝙ persone.tot em̄ essent quot obiecta intelle cta.vel esto ꝙ non saltē essent plures ꝙ tres/tales etiā existerent ⁊ sic inter se differrent ꝙ per vnum deus intelligeret vnum obiectum ⁊ per aliud alterum:qḋ non potest dici de personis.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia si deꝰ intelligeret diuersis actibus diuersa / omnes tales actꝰ essent formaliter in qualibet ꝑsonarum tanꝙ illa quibus intelligeret omnia quelibet persona.sed nulla ꝑsona intelligit nec vult oībus aliis nec vna earum : ergo actus huiusmodi oēs essent ab ipsis ꝑsonis distincti:⁊ per cōsequens ab essentia:cuꝫ essentia ipsa a solis ꝑsonis sit realiter indistincta:⁊ etiam totaliter in re extra. ¶ Secūda conclusio est ꝙ si deus intelligeret diuersa diuersis actibus intelligendi/etiam vellet ipsa diuersis actibus volendi:qui essent ab ipsa diuina essentia consimiliter distincti sicut ipsi actus intelligendi. ¶ Hec quantum ad primam partem apparet.quoniā actus volendi non est illimitatior ꝙ sit actus intelligendi:nec vnus actus volendi vel nolēdi potest ad plura obiecta se extendere ꝙ vnꝰ actus intelligendi.omne em̄ volitū vel nolitū potest esse intellectū:⁊ quotcūqꝫ obiecta sunt volita vel nolita vno actu totidem possunt esse intellecta simul vno actu. sed si deus intelligeret diuersis actibus diuersa/hoc esset quia nullus eoꝝ vel talium actuū diuersoꝝ per se sufficeret ad illa obiecta omnia agnoscēda:ergo nec oīa possent esse volita vel nolita per eundem actum. ¶ Cōfirmat̄. quia aut hmōi actus intelligendi vt supponit̄ diuersi essent idē cū actibꝰ volendi/aut nō.si sic:ergo quot essent actus intelligēdi/⁊ volendi.si non:adem seqtur:cum vt dictū est actꝰ intelligēdi vnus non possit esse plurium obiectoꝝ ꝙ vnꝰ actus volendi.q̄re ⁊c. ¶ Secunda pars cōclusionis vel ꝙ tales plures actus volendi essent ꝯsimiliter distincti ab essentia sicut plures actus intelligēdi/appet eisdē rōnibus qbus ꝓbata est ꝯclusio prima supra. ¶ Tertia cōclusio est:ꝙ deus ītelligit oīa vnico actu. ¶ Hec ꝓbat̄ quia intelligēs actu eq̄ illimitato sicut est illimitata sua intellectiua potentia/nō minꝰ eodē actu ꝙ eadē potētia ītelligit oīa. ¶ Hoc appet.nō em̄ magis vna potētia sensitiua vel q̄cūqꝫ alia cognitiua ꝙ vnicꝰ actus cognitiuꝰ pōt esse respectu oīm cognoscibiliū obiectoꝝ nisi ꝓpt̄ illimitationē potētie cognitiue respectu oīm obiectoꝝ/⁊ limitationē actꝰ cuiuslibꝫ ad determinatū obiectū. sꝫ actꝰ q̄ ītelligit deꝰ ē eq̄ illimitatꝰ sicut etꝰ ītellectꝰ. Quod ꝓbat̄ quia aut ē idē cū eo/aut nō. Si primū/habet̄ ꝓpositū.si aūt detur secūdū/vel ꝙ actꝰ hmōi sit distīctꝰ ab intellectu diuino/idē seqt̄.qm̄ nihil īpfectū nec ꝑ ꝯñs īpfectiꝰ pōt eē in deo ꝙ essentialit̄ ipse deꝰ.sꝫ actus q̄ deꝰ ītelligit ē ab ipso essentialiter indistīctꝰ:⁊ per ꝯñs essentialit̄ verꝰ deus.ergo non est īpfectior seu limitatior ꝙ intellectꝰ seu ipse deꝰ.q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.quia si deꝰ nō oīa intelligeret vno actu sed diuersis diuersa:nec intelligeret neqꝫ vellet ꝑ seipsū sed tm̄ ꝑ aliq̄d sibi additū ⁊ a se distīctū vt ī ꝓcedētibꝰ cōclusionibus ē ꝓbatū.sed hoc ē falsuꝫ.nō em̄ intelligit nec vult se nec alia aliq̄ mediāte alio a seipso.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est:ꝙ actus q̄ intelligit deus est ab ipso indistinctus totaliter ī re extra. ¶ Hec apparet.qm̄ intelligens vel volens per actum a se distinctū nō codeꝫ actu intelligit ⁊ vult oīa:sed deus vt dictū est vnico actu intelligit ⁊ vult oīa vel tam seipsum ꝙ qḋlibet aliorum. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet.nullꝰ em̄ actus vnicꝰ cognitiuꝰ a cognoscēte distinctꝰ ē eq̄ illimitatus ⁊ indeterminatꝰ sicut cognoscēs ad oīa obiecta cognoscibilia cognoscēda quare.⁊c. ¶ Cōfirmat̄.quia in diuinis nulla est in re extra diuersitas nisi tm̄ īter personas:sed ꝯstat ꝙ diuina essentia ⁊ eius notitia non distinguūt̄ nec se habēt sicut ꝑsone seu diuina supposita.ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad ideꝫ eque impossibile ⁊ cōtradictionē īplicās est diuinā essentiam non esse sapientiam q̄ deus intelligit oīa sicut essentiam non esse essentiā/vel īsapiētiam nō esse sapiētiā. q̄ nō plus distinguit̄ diuina sapiētia seu notitia ab essentia ꝙ essentia a seipsa. ¶ Antecedēs appet. qm̄ nisi esset eq̄ impossibile diuinā essentiā nō eē suā sapiētiā sicut ipsam non esse essentiā/seq̄retur ꝙ sapientia diuina non esset eq̄ necesse essentia:nec per ꝯñs eq̄ ꝑfecta sicut essentia. hoc aūt est impossibile.nō em̄ essentia est magis necesse esse nec ꝑfectior ꝙ sua sapientia.ergo ⁊c. ¶ Cōseq̄ntia est eadēm.quia nihil a diuina essentia distīctū in re extra est eq̄ necesse eē nec perfectū sicut diuina essentia:nec est ipsa diuina essentia. vnde si relatio originis distingueret̄ ab essentia in re extra:nec esset eq̄ perfecta nec necessaria sicut ipsa:nec ēt esset ipsa vt alias ostensum est.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia non minus actus quo deus intelligit ⁊ vult omnia est ipsi idē ꝙ illud q̄ operatur ipsa.sed deus opatur oīa ⁊ potest ī qḋcunqꝫ possibile ꝑ seipm̄ nō per actum a se distinctū:ergo ⁊ sic intelligit ⁊ vult oīa.quare ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam deus seipsum tantum non aliquid aliud intelligit necessario.sed si omnia intelligeret vno actu a se indistincto/eque necessario intelligeret alia omnia vt seipsum.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia intelligens actu vnico a se indistincto omnia/vniformiter īntelligit ipsa.sed deus non vniformiter intelligit omnia ergo ⁊c. ¶ Minor apparet primo quia vt dictum est necessario intelligit ⁊ vult seipsum:contingenter autē qḋlibet aliorum. Secundo:quia ab eterno intellexit seipsū vt actualiter existentem.alia autem existentia vt existētia nō intellexit ab eterno sed ex tempore/sicut ⁊ temporaliter non eternaliter extitere.per actum autem intelligendi eternum non videtur posse intelligi aliquid ex tempore.ergo ⁊c. ¶ Ad primum dico ꝙ sicut per deum intelligere semetipsum non importatur aliquid a deo distinctū:ita nec per illā/deus intelligit ens creatū vel creabile/importatur nisi tantum deus ipse ⁊ obiectum per eū intellectum:cum quo tamen stat ꝙ quia res alia a deo īntellecta vt futura potest non euenire:vel intellecta vt existens non existere:vel esse futura que intelligitur vt non futura:ideo omnis res a deo alia est contingenter intellecta:cum posset aliter intelligi ꝙ intelligatur.sicut res intellecta vt futura potest intelligi vt non futura : cum possit non fieri:et intellecta vt non futura possit intelligi vt futura cum possit fieri:et intellecta vt existens vt non existens/et econuerso nulla mutatione existente in actu intelligendi diuino sed tantuꝫ in obiecto intellecto ¶ Tunc ad argumentum in forma quando dicitur ī maiori ꝙ deus non intelligit aliquid a seipso distinctum necessario sed tantummodo contingenter/concedo intelligendo modo preexposito illud intelligi contingenter qḋ intellectum vno modo potest intelligi alio modo. quia enim quodlibet ens a deo distinctum ē variabile: et quot modis est variabile tot modis est intelligibile:ideo dicit̄ vt hoc modo vel alio intellectum contingenter esse ⁊ nō necessario intellectum. ¶ Et quando additur in minori ꝙ si vno actu intelligeret omnia:eque necessario intelligeret ipsa: Dico ꝙ hec est falsa. non enim minus per actum necessarium vnicum a se indistinctum potest deꝰ intelligere omnia ꝙ ea producere contingenter. sed constat ꝙ omnia creata causat et conseruat contingenter per creationis actum a se totaliter indistinctū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus potest deus eodē actu a se īdistincto intelligere se necessario ⁊ alia contingēter ꝙ creare alia ⁊ nullo modo seipsum.sed constat ꝙ actus creationis quo deus creat omnia ē ab eo indistinctus/vt ostendetur in prima distinctione secundi libri:nec tamen deus dicitur creare se sꝫ alia.ergo ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē cōsimilit̄ ē dicēdū.nec valet qḋ addit̄ vltimo qm̄ dicitur ꝙ

per actum intelligēdi eternū nō potest aliquid intelligi ex tēpore. hoc enim si est verū/ nō est verū nisi de actu intelligēdi ab intelligēte distincto qualis est intellectio creature rationalis: nō aūt de intellectione a substantia intelligētis totaliter indistincta qualis est intellectio diuina. cū em̄ deus eodē actu vez p solam suā essentiā oia intelligat & pducat/ p ꝯñs nō minus poterit p essentiam licet eternā aliquid nouiter intelligere q̄ nouiter ipm̄ pducere seu in esse ponere. sed constat scdm̄ esse possibile & de facto. deus enim licet eternus produxit ex tēpore oia. ergo &c. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est vidēdum an deus intelligat omnia contingenter an necessario/ licet appareat ex p̄cedētibus quid dicēdum: ad maiorem tamē euidētiam est sciēdū q deum intelligere aliquid contingēter potest intelligi dupliciter. Uno modo q intelligat contingēter contingētia actus intelligēdi vez quia actus ipse est cōtingēs potēs existere & nō esse. Alio modo q intelligat contingēter cōtingētia se tenēte nō ex parte actus intelligēdi/ sed ex pte ipsius obiecti intellecti: q2 vez obiectū itellectū est ꝯtingēs fieri seu eē possibile & non esse: & ita variabile/ & p ꝯñs diuersimode intelligibile.

Hoc premisso & supposito vt satis cuilibet p se noto/ pono q̄tuor cōclusiones. ❡ Prima est: q deus intelligit se necessario nō ꝯtingēter ꝯtingētia act⁹ intelligēdi nec etiā obiecti intellecti. ❡ Hec appet. quia ens simplr necessariū nō est cōtingēs formalr/ l3 virtualiter: q2 entis cōtigētis p̄ncipiū pductiuū. sed cōstat tā deū q̄ etiā ei⁹ intelligēdi actū ab eo idistictū eē simplr et formaliter necessariū: l3 cōtigētiū oim possibilium sit pncipiū pductiuū. g nec cōtigētia act⁹ intelligēdi nec obiecti intellecti deus cōtigēter sed mere necessario intelligit semetipm̄. ❡ Cōfirmat. q2 nec act⁹ diuini intellectus nec ipse deus pōt nō eē. ipossibile etiā est deū nō esse a se intellectum. g &c. ❡ Sed cōtra hoc forsitan arguet: q2 aut deū intelligere semetipm̄ iportat aliqd p̄ter eū/ aut nō. si aliqd a deo distictū/ tale nō est necessariū: cū oē a deo distictū sit ens possibile seu cōtigēs vt supi⁹ fuit dictū. si aūt nō iportat aliqd ab eo distinctū: g nō magis est querēdū an deus intelligat semetipm̄ q̄ an deus actualiter sit existens: sicut nec supposito q deum intelligere ens creatū iportet aliud q̄ deū & ens creatū/ oporteret q̄rere an deus intelligat ens creatū magis q̄ an deus sit & simul ens creatū. hoc aūt est falsum. q2 & multi pbi nō negātes deū existere & qōlibet ens creatū/ negauerūt deū itelligere ens creatū. g &c. ❡ Ad hoc respōdeo cōcedēdo q nec deū intelligere seipm̄ iportat aliqd a deo distinctū nec deū intelligere ens creatū iportat nisi tātum deū & obiectū creatū intellectū: cū deus nec se nec alia intelligat aliquo mediāte alio sed tm̄mō semetipso. Nec tm̄ ex hoc sequit qd ifert: vez q nō sit q̄rēdū an deus itelligat se & alia magis q̄ an de⁹ sit & qōlibet ens creatū: sicut licet esse deū nō sit aliud i re q̄ eē patrē & filiū & spiritum sanctū: cū relationes oēs originis seu psone sint idisticte ab essentia totaliter i re extra: tm̄ sciēs rē illā increatam esse deū: nō sequit q sciat ipsam esse patrē/ filiū/ & spiritū sanctū. pp̄ter qd intelligēs ipsam esse deū hoc est talē q̄lem nomē vel cōceptus deitatis iportat: & ignorās ipaz esse talē q̄lis p patrē filiū & spiritū sanctū iportat: pōt q̄rere an deus sit pater filius & spirit⁹ sanctus: vel an de⁹ sit sapiēs/ itelligēs ipz deū & nesciēs eū esse sapiētē: hoc est talē qualis p conceptū sapiētie iportat. qd fieri vtiq pōt/ licet deus nō alio & alio i re extra sit deus & sapiens sed seipso. ꝯsilr in pposito est dicēdū: vez q licet deus nō intelligat se nec alia nisi tm̄mō p seipz/ nec p ꝯñs deū intelligere aliqd sit aliud i re extra q̄ deus & res itellecta: tm̄ pōt deus itelligi ab aliquo absolute & qōlibet ens creatū nō intelligēte an deus intelligat semetipm̄ & qōlibet intelligibiliū aliorū. q̄re &c. ❡ Scda conclusio est: q nec deus itelligit alia a se ꝯtigēter ꝯtigētia act⁹ itelligēdi. ❡ Hec est euidēs ꝯsilr sicut prima. qm̄ vt dictū est i articulo p̄cedēti/ eodē actu a se idistīcto deus intelligit se & alia. quē q̄dē actū ꝯstat eē necessariū/ nec p ꝯñs cōtigētē. q̄re &c. ❡ Cōfirmat. q2 oīs actus itelligēdi ꝯtingens nō necessarius ē fora acchtalis. sed ꝯstat q p talē actū non intelligit deus: sed tm̄ creatura rationalis. ergo &c. ❡ Sed cōtra hoc forsitā arguet. q2 nō magis deus oia itelligit q̄ velit vnico actu tm̄. s3 nō videt velle seu diligere oia vno actu a se idistīcto cū diligat inequaliter diuersa/ et vno actu dilecta equaliter videant eē dilecta. ergo &c. ❡ Responsio. cōcedo maiorē: vez q ita diligit sicut & intelligit deus oia vno actu: quo nō obstāte nō diligit eq̄liter/ sed ineq̄liter. & ideo falsuz est qd assumit i minore qñ dicit q dilecta vno actu eq̄liter sunt dilecta. nō em̄ min⁹ pōt deus diligere vno actu ineq̄liter diuersa q̄ vno actu vnū odire & aliū diligere. sed cōstat q actus quo de⁹ vult damnatos dicit odiū pp̄ter penā eis volitā/ & idē act⁹ vt trāsiēs sup beatos dicit amor pp̄ter rōnē ꝯtrariā: vez pp̄ter gloriā eis collatā. eodē aūt actu vult & cōfert deus beatis gloriā/ & damnatis penam/ & aliis maiorē/ & aliis minorē: illos q̄bus cōfert maiorē penā dicit magis odire et eos q̄bus maiorē gloriā magis diligere: alios aūt minus q̄bus minorē. vnde deū istū plus q̄ aliū diligere non est nisi deum isti maius bonū q̄ alteri velle seu cōferre: sicut plus odire est maius malū inferre. sed cōstat q eodē actu a se indistīcto vult p̄mia inequalia beatorū & supplicia cōsilr inequalia damnatorū. ergo &c. ❡ Tertia cōclusio est: q deus intelligit qdcūq possibile a se distinctū vel distinguibile cōtingēter cōtigētia se tenēte ex pte ipsi⁹ obiecti cogniti. ❡ Hec est euidēs. qm̄ cōstat q oē diuersimode itelligibile diuersitate se tenēte ex pte ipsi⁹ obiecti intellecti/ nō aūt ex pte actus itelligēdi/ itelligit cōtingēter cōtigētia obiecti vt taliter magis q̄ aliter itellecti. ❡ Hoc appet. q2 qd vt intellectū taliter pōt intelligi aliter/ intelligit sic vel aliter contingēter. sed diuersimode intelligibile sic se habet q licet sit intellectū de facto taliter: est tm̄ intelligibile aliter: alias nō eēt intelligibile differēter. ergo sequitur ppositū: vez q oē intelligibile differēter diuersitate obiecti nō actus intelligēdi intelligit cōtingēter ꝯtigētia obiecti: vt vez obiectum ipm̄ est taliter magis q̄ vt aliter itellectū. sed oē possibile a deo distictū vel distiguibile est hoc mō diuersimode intelligibile. ❡ Hoc appet. q2 tale aut est p̄sens aut futurū aut nec futurū nec p̄sens/ q2 nec ē factū nec fiēdū. sed quodcūq istorū ē intelligibile differēter a diuino intellectu. qm̄ qd est existēs seu actu p̄sens/ & p ꝯñs a deo itellectū vt existēs/ pōt nō eē/ & p ꝯñs est a deo itelligibile vt nō existēs. illud etiā possibile qd ē futurū/ & p ꝯñs itellectū a deo vt fiēdū/ posset nō fieri: sicut ecōuerso posset fieri illud qd nūq̄ est fiēdū. g & itellectū vt fiēdū ē intelligibile a deo vt nō fiēdū/ & ecōuerso itellectū vt nō fiēdū pōt intelligi vt fiēdū. q̄re &c. ❡ Cōfirmat. q2 deus intelligit oē existēs eē existēs/ futurū esse futurū/ & possibile nō futurū nō eē futurū. sed existēs pōt nō existere/ & qd ordinatū est ab ipso eē futurū/ nō euenire & euenire/ seu fieri qd nō fieri fuerat ordinatum/ ipo deo sic volēte. nō em̄ q2 ab eterno voluit vniuersum fieri/ ideo vniuersum fuit factū necessario absolute: sed tm̄ necessitate ꝯñtie: vez stāte diuina volitione. hoc aūt añs nō fuit necessariū: sed contingēs. nō em̄ deus necessario sed cōtigēter voluit & statuit fieri vniuersuz. ergo &c. ❡ Sed cōtra hoc forsitan argue

tur. quia cum dicitur ꝙ deus intelligit ens possibile cõtingẽter: aut intelligitur ꝙ deus sic ipm contingẽter intelligit ꝙ potest nõ intelligere: aut ꝙ obiectum intellectum est contingẽs. sed primũ nõ videtur esse cõcedẽdũ. nõ enim potest esse aliquod ens creatum a deo nõ intellectum ⁊ volitum. nec scḋz: quia tunc idẽ esset dicere/ deus intelligit creaturam cõtingẽter: ⁊ dicere ꝙ creatura ipa est ens cõtingẽs. qḋ nõ est verum. nõ enim est dubiũ quin sit ens cõtingẽs quodlibet ens creatũ. est tñ dubiũ an sit a deo cõtingẽter vel necessario intellectũ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc dicẽdũ est ꝙ licet oẽ ens creatũ ꝙ̄diu est existẽs sit a deo necessario intellectum ⁊ volitũ/ vt dicetur in cõclusione sequẽti: nõ tñ simpliciter absolute est necessario intellectum: sed cõtingẽter ⁊ aliter intellectũ puta vt existẽs: cũ possit nõ existere/ ⁊ p ꝯñs sit aliter intelligibile. Et ideo cõcedẽdũ est ꝙ sic cõtingẽter deus itelligit qḋlibet possibile ꝙ potest ipsum non intelligere illo modo quo ipm intelligit/ ⁊ intelligere aliter. an aũt possit non intelligere ipm aliquo modo/ dicetur in alia questione. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ deus non tm̃ seipsum intelligit necessario sed etiam aliquo modo alia a se distinguibilia vel distincta. Voco aũt hic entia a deo distincta oĩa creata. distinguibilia aũt possibilia nõdũ facta. qḋ eñ nihil ẽ a nullo distingui põt. ¶ Hec conclusio sic intellecta ꝓbatur. Et primo de entibus creatis a deo distictis: vez ꝙ talia ꝙ̄diu existẽtia sint a deo vt existẽtia necessario intellecta. qm̃ nullũ ens est possibile fieri nec factũ cõseruari seu existere nisi deo mediãte ad hoc vel totaliter causaliter vel principaliter oꝑante. ¶ Hec declarabitur in scḋo vbi ostẽdetur ꝙ nulla causa scḋa potest in effectũ aliquẽ sine prima. sed oẽ a deo factum vel cõseruatum est ab eo volitũ ⁊ intellectũ. nõ eñ ignorat deus aliquid eorũ que causat vel conseruat: cum nec deũ rẽ causare vel cõseruare sit aliud ꝙ̄ deũ velle rẽ fieri et cõseruari. ipso eñ volente ⁊ nõ aliter sunt facta omnia que sunt facta. iuxta illud ps. Ipse dixit ⁊ facta sunt: ipe mandauit ⁊ creata sunt. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaƚ. quia deus agit ad extra rõnabiliter ⁊ artificialiter. sed oẽ sic agẽs est effectum quẽ producit intelligẽs ⁊ volens: ⁊ p consequẽs omnis effectus ab artifice increato productus vel cõseruatus est ab ipõ necessario intellectus ⁊ volitus: cũ nec sit ab eo ꝓductus nisi quia volitus. quare ⁊c. ¶ Secũdo probatur idẽ de aliis possibilibus nõdũ factis sed fiẽdis ⁊ de aliis etiam nõ fiẽdis: vez ꝙ tam fiẽda ꝙ̄ non fiẽda possibilia sint a deo necessario nõ tamẽ simpliciter sed aliqualiter intellecta: vez supposito ꝙ ista sint fiẽda et alia non fiẽda. hoc enim supposito deus necessario intelligit fienda esse fienda/ ⁊ alia possibilia non fiẽda non esse fienda: ita ꝙ est ibi necessitas consequẽtie: in cuius consequẽtie antecedẽte vel cõsequẽte nõ est aliqua necessitas absoluta: sed contingẽtia mera. quia nec fiẽda sunt necessario fiẽda/ nec alia non fiẽda sunt necessario nõ fiẽda: nec p cõsequẽs vt sic necessario absolute: sed tantum cõditionaliter intellecta/ vt fuit etiam dictum supra. Qz autẽ supposito antecedẽte de inesse vez ista possibilia eẽ fienda ⁊ alia non/ tam fiẽda vt fiẽda ꝙ̄ alia vt non fienda sint a deo necessario intellecta/ modo quo est intelligẽda ꝯclusio ista/ probatur. quoniã possibilium nõ magis vnuz est fiẽdum ꝙ̄ alterum: nisi quia a deo vnũ fieri ⁊ non alterum est volitum seu eternaliter ordinatũ. sed omne a deo fieri volitum seu statutũ est vt fiẽdum/ ⁊ omne nõ fieri volitum vt nõ fiẽdum a deo intellectum. nec eniz deus vult incognitum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut nihil potest fieri nec factum conseruari seu manere nisi a deo agẽte/ ⁊ p consequẽs volente: ita ꝙ possibilium vnũ sit fiẽdũ et non alterũ/ hoc non potest cõtingere nisi propter deũ causam omniũ volentẽ seu statuẽtẽ fieri vnũ ⁊ non alterũ sed vt dictuz est omne volitum est intellectum. ergo deus necessario intelligit possibile fiẽdum vt fiẽdum/ ⁊ nõ esse fiẽdum seu futurum alterum non fiẽdum. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniã deus nõ magis necessario intelligit neq̧ vult aliquod possibile/ nec existẽs/ nec vt fiẽdum/ nec vt non fiendum: ꝙ̄ vt absolute sumptum. sed deus non necessario sed mere cõtingẽter intelligit quodcũq̧ possibilium vt absolute acceptum. ergo ⁊ similiter contingẽter nõ necessario intelligit existẽs esse existens futurum esse fiẽdum quodcũq̧ alterum nõ futurũ. ¶ Ad hoc potest dici vno modo negando maiorẽ assumptam. non enim est simile de possibili intellecto vt absolute sumpto/ ⁊ vt existẽte vel existere vel non existere debente accepto. quoniam possibile vt absolute sumptum non depẽdet a deo/ nec est possibile formaliter propter ipsum/ nec per consequẽs oportet possibile sic acceptum existere intellectum. secus autẽ est de possibili sumpto vt actualiter existẽte vel vt fiendo vel vt non fiẽdo. quoniam omne existens est a deo ipsum volente ⁊ p consequẽs intelligẽte existere/ dependẽs/ nec potest aliter existere ꝙ̄ a deo intelligẽte ⁊ volẽte ipsum existere. consimiliter dico de possibili futuro vel non futuro. quoniam vt dictum est superius/ ꝙ vnũ possibilium ⁊ nõ alterum sit fiẽdum/ hoc est quia deus vult ⁊ statuit vnũ esse fiẽdum ⁊ nõ alterum. qḋ autẽ est ab ipso volitum/ ⁊ intellectum. quare ⁊c. ¶ Secundo potest dici aliter concedẽdo ꝙ deus etiam cõtingẽter intelligit ens existẽs ac futurum ⁊ nõ futurum absolute loquẽdo: licet intelligat necessario necessitate cõsequẽtie. quoniam nõ potest esse ens creatum nõ intellectum vt creatum/ nec creandum nõ intellectum vt creãdum/ nec possibile nõ creandum nõ intellectũ vt nõ creãdum. quia tamẽ existẽs potest nõ existere ⁊ fiẽduz posset nõ fieri/ sicut ⁊ econuerso nõ fiẽdũ fieri: ideo qḋ deus itelligit esse existẽs vel esse futurũ vel nõ futurũ/ potest nõ vt sic sed aliter intelligere. ergo vt sic intelligit cõtingẽter nõ necessario necessitate absoluta: sed aliqua alia vez necessitate cõsequẽtie vt dictum est supra. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertium & vltimum: vbi est respondẽduz ad questiõ/ apparet ex declaratis in ꝑcedẽtibus quid dicẽdũ. ¶ Ad maiorẽ tñ euidẽtiã pono quatuor cõclusiones. ¶ Prima est: ꝙ deus intelligit oẽ possibile absolute. ¶ Hec apparet. qz intelligens omne possibile sicut est intelligit oẽ possibile absolute. sed cũ deus intelligat vt dictũ est in ꝑcedẽtibus/ oẽ existens existere possibile fiẽdum vt fiẽdũ: ⁊ vt nõ fiẽdũ oẽ aliud nõ fiẽdũ/ per ꝯñs intelligit ⁊ ab eterno intellexit oẽ possibile sicut est. ergo ⁊c. ¶ Confirmaƚ. quia vt dictũ est supra: nullum possibile seu contingẽs est existẽs nec futurũ nec nõ futurum: nisi quia vt sic est a deo volitum ⁊ intellectum. ergo ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est: ꝙ deus intelligit omne contingẽs esse possibile ⁊ nõ esse indeterminate de possibili. ¶ Hec apparet. quoniã licet oẽ possibile factum vel fiẽdũ vel etiam non fiẽdum sit determinatione de inesse determinatũ ad alteram partẽ tantũ: est tamẽ in determinatione de possibili ad vtrãq̧ indeterminatum: vt in questione alia fuit dictũ. potest enim esse vel nõ esse/ fieri vel nõ fieri. sed oẽ possibile eo modo est a deo intellectum vt possibile quo est possibile. ergo cũ sit indeterminate eẽ possibile ⁊ nõ esse: ⁊ sic est a deo intellectũ indeterminate vez nõ vt tñ esse possibile nec vt tñ nõ esse vel non fieri possibile sed indeteriate vt esse possibile ⁊ nõ esse. q̄re ⁊c. ¶ Cõfirmaƚ. qz deus itelligit vnũquodq̧ sicut est intelligibile. sed cõstat ꝙ ens possibile seu cõtingẽs est itelligibile nõ tãtũ seu determiate vt possibile fieri: nec tãtũ vt possibile nõ fieri: sed indeterminate vt possibile fieri ⁊

possibile nõ fieri siue esse. ergo rc. ¶ Tertia ꝯclusio est ꝙ deus intelligit oẽ possibile determinate de inesse. ¶ Hec appet. q2 oẽ possibile est hoc mõ vez determiatiõe de inesse determiatũ: vez vnũ ad nõ essendũ ⁊ alterũ ad essendũ/ vt ĩ q̃stione alia fuit dictũ. sed oẽ de inesse determiatũ est eẽ determiate ĩtellectũ a deo determinate ipm ad alterã ptẽ tñ. ergo rc. ¶ Cõfirmaꝛ. q2 nec possibile fiẽdũ est ad fieri determiatũ/ nec nõ fiẽdũ ad nõ fieri nisi a deo. sed deũ determiare hoc eẽ fiẽdũ ⁊ alterũ nõ fiẽdũ/ nõ ẽ aliud q̃ deũ ip3 velle hoc fieri ⁊ nõ illud. g̃ oẽ determiatũ ad essendũ vel ad nõ essendũ vel fiẽdũ ẽ a deo volitũ/ ⁊ p ꝯñs ĩtellectũ. q̃re rc. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ deus ĩtelligit certitudinaliter oẽ possibile. ¶ Hec appet. q2 cũ notitia pfecta nõ põt eẽ aliqd dubium ĩ cognoscẽte/ ⁊ p ꝯñs oĩs cognoscẽs notitia pfecta aliqd obiectũ cognoscit ĩdubitanꝛ ⁊ p ꝯñs certitudinaliꝛ ip3. sed de⁹ cognoscit oẽ possibile notitia pfectissima a sua essentia ĩdistĩcta. eadẽ eñ notitia cognoscit oĩa. est eñ diuina essentia notitia ĩtuitiua vnica tã sui ipsius q̃ omniũ possibilium alioꝝ. g̃ rc. ¶ Cõfirmaꝛ. q2 cognoscẽs effectũ sibi vez cognoscẽti possibilẽ ⁊ a nullo alio impedibilem/ certitudinaliter cognoscit ip3 sed oẽ possibile põt a deo fieri/ nec põt ab aliquo alio ĩpediri. g̃ rc. ¶ Maior appet. q2 volẽs effectũ possibilẽ fieri vel nõ fieri volitione efficaci ad quã sequiꝛ ineuitabiliter oẽ volitũ/ certitudinaliter seu indubitanꝛ cognoscit ip3. ¶ Hoc est euidẽs. ꝙ eñ aliqs cognoscẽs aliqd possibile vt futurũ vel vt nõ futurũ cognoscat nõ certitudinaliter sed dubitanꝛ ipm/ hoc ẽ q2 qd appĥẽdit eẽ futurũ põt ne eueniat ĩpediri: ⁊ qd appĥẽdit nõ esse futurũ põt ab alio fieri. sed qd est a deo volitum seu determiatũ vt fiat nõ põt ab alio ĩpediri/ nec qd est determiatũ seu volitũ vt non fiat potest ab aliquo alio fieri: sed esse a deo volitũ sequiꝛ necessario vt ẽ volitũ seu determiatũ. ergo ⁊ certitudinaliter est cognitũ. ¶ Sed ꝯtra p̃dictas duas cõclusiones vltimas forsitã arguiꝛ. qm̃ illud qd nõ est ĩ se verũ nõ põt determinate nec certitudinaliter intelligi ab aliquo intellectu ꝯtĩc/ ꝓ qñ vez nõ est verũ. sed futurũ cõtigẽs a diuina volũtate libere agẽte simplr̃ depẽdẽs nõ est in se determiate verũ. nõ eñ põt assignari ratio q̃re magis sit vera vna ps q̃ alia: ⁊ ita vel ẽ vera vtraq3 pars vel neutra. sed vtraq3 nõ põt esse vera. ergo neutra: nec p ꝯñs potest intelligi determinate altera. ¶ Ad hoc dicẽdũ est ꝙ minor est falsa. futurũ eñ cõtingens licet a diuina volũtate depẽdẽs est determinate verũ: q2 ab ipa diuina volũtate cõtingenter ad vnã ptẽ vez ad essendũ determinatũ: sicut ⁊ possibile non futurũ ad nõ essendũ. Et ideo falsum est qd diciꝛ quãdo addiꝛ ꝙ nõ potest aliqua ratio assignari q̃re magis sit vera vna pars q̃ alia. ideo eñ oĩm possibilium vnũ est futurũ/ ⁊ nõ alterũ: q2 vnũ fieri ⁊ nõ alterum est a deo volitũ seu statutũ. ⁊ ideo licet qdlibet possibiliũ possit fieri ⁊ nõ fieri: q2 nec determinatione de possibili est determinatũ sed indeterminatũ: determinate tñ vnũ possibiliũ fiet seu eueniet de inesse/ ⁊ nõ alterũ: quia ⁊ sic est a deo volitũ seu determinatũ. quare rc. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio quãdo dicitur ꝙ intelligens aliquid esse futurum qd potest non fieri/ vel nõ esse futurum qd potest fieri: nõ ĩtelligit illud certitudinaliter nec immutabiliter: Dico ꝙ falsum est: dũ tñ intelligat illud consimiliter vez tanq̃ illud qd põt fieri ⁊ nõ fieri. omnis eñ intelligens possibile fieri ⁊ nõ fieri: qd tamẽ de inesse fiet vt fiẽdum/ vel vt nõ fiẽdũ qd nõ fiet: potest ipsu3 certitudinaliter intelligere/ ⁊ sic intelligit si pfecte ĩtelligit sed deus omne possibile ĩtelligit perfecte vt illud qd potest fieri ⁊ nõ fieri: ⁊ ea que de facto euenient/ licet contingẽter/ intelligit vt fienda: ⁊ alia que videlicet nõ euenient licet euenire possent/ intelligit vt nõ fienda licet vt fieri possibilia. ergo rc.

Circa distinctionẽ trigesimãnonã: in qua Magister determinat de ĩmutabilitate: ondẽs ꝙ diuina sciẽtia est vlr̃ respectu cuiuscũq3 ĩtelligibiꝛ/ nec est ĩtẽsibiꝛ nec remissibiꝛ. Quero p̃mo vtrũ diuina scientia fuerit necessario oĩ3 intelligibiliũ ab eterno. ¶ Et videtur ꝙ sic. q2 sciẽtia vna qua sunt cognita ab eterno oĩa cognoscibilia/ ẽ necessaria ⁊ indifferẽter oĩm nõ magis vnius q̃ alteri⁹ ab eterno. sed diuina sciẽtia qua de⁹ intelligit oĩa/ est vnica. ergo rc. ¶ Cõtra. q2 oĩa facta potuerũt nõ fieri ⁊ alia nõ facta fieri. ergo ⁊ q̃ fuerũt ĩtellecta a deo vt fiẽda potuerũt intelligi vt nõ fiẽda: ⁊ q̃ fuerũt intellecta vt nõ fiẽda potuerũt intelligi vt fiẽda. nec per ꝯñs diuina scientia fuit necessario omniũ ab eterno. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo eñ inquirã an deus possit scire plura q̃ sciat. Scdo ex hoc dicã ad quesitũ: vez an ipsa diuina scientia sit necessario omniũ intelligibilium ab eterno.

Quantũ ad primũ est sciendũ ꝙ scire dupliciter põt sumi: vez large ⁊ stricte. Primo mõ vez vt large sumptũ/ idẽ est qd ĩtelligere qdcũq3 intelligibile absolute siue ip3 obiectũ intellectũ sit possibile siue ĩpossibile siue verũ siue falsum/ siue complexum siue incõplexũ/ cõtingẽs vel necessariũ. Scdo aũt mõ: vez stricte sumptum respicit tñ verũ. nõ eñ intelligiꝛ falsum. ⁊ hoc est scire ꝓprie sumptũ. ¶ Hoc p̃misso dicitur hic. Primo ꝙ deus nõ põt scire plura q̃ sciat accipiẽdo scire primo mõ: vez large. Scdo: ꝙ nec etiã põt scire plura q̃ sciat: accipiendo scire scdo mõ: vez ꝓprie. Tertio: ꝙ nõ põt scire aliqd nũc qd nesciebat antea: accipiendo scire large. Quarto: ꝙ põt scire aliqd nũc qd nesciebat antea: accipiẽdo scire proprie. ¶ Primũ ꝓbaꝛ. qm̃ intelligens oĩa tã vera q̃ falsa possibilia ⁊ ĩpossibilia nõ põt scire plura q̃ sciat: accipiẽdo sciẽtiã isto mõ. sed de⁹ ab eterno nouit oĩa. g̃ rc. ¶ Confirmaꝛ. q2 oĩs nũc sciẽs plura q̃ antea ignorauit prius aliq̃. sed deus nũq̃ ignorauit aliq̃: ergo nec potuit scire plura. ¶ Scdm vez ꝙ nec etiã possit scire plura accipiẽdo scire scdo mõ: vez ꝓprie: probaꝛ. qm̃ cũ semp cuiuscũq3 ꝯtradictionis vna ps sit vera ⁊ alia falsa: nec possit eẽ vtraq3 vera nec vtraq3 falsa/ p ꝯñs non possunt esse vno tpe q̃ alio plura vera sicut nec plura falsa. sed semp fuerũt sunt ⁊ erũt eq̃lia vera. ¶ Ex hoc põt argui ad propositũ. qm̃ cũ scire hoc mõ sumptũ sit ĩtelligere qd est verũ/ p ꝯñs intelligens oĩa vera nõ põt scire plura q̃ sciat/ accipiẽdo scire hoc mõ vez vt est idẽ qd intelligere verũ. ¶ Hoc appet. q2 l3 nõ semp vera sint eadẽ: tñ sunt semp eq̃lia: ⁊ ita sciẽs oĩa q̃ nũc sunt vel ante fuerũt vera/ non põt scire plura/ l3 possit scire seu ĩtelligere alia. sed ꝯstat ꝙ deus nouit oĩa vera. g̃ rc. ¶ Cõfirmaꝛ. q2 oẽ verũ aut est de p̃terito vt ꝙ sortes fuit/ aut de p̃senti vt ꝙ sortes ẽ aut de futuro: vt ꝙ sortes erit. sed nec aliquid fuit nec est nec erit: nisi quia a deo volitũ/ ⁊ p ꝯñs intellectũ: nec tñ possibilia q̃ sunt fuerũt aut erũt/ sed etiã alia nũq̃ futura sunt a deo vt talia vez vt nũq̃ fiẽda volita ⁊ intellecta sicut dictũ fuit ĩ distĩctiõe.7. ergo rc. ¶ Tertiũ vez ꝙ nec deus possit scire aliqd nũc qd nõ sciebat ãtea/ accipiẽdo scire large: appet. qm̃ deus ab eterno nouit omnia: vez vera ⁊ falsa/ possibilia ⁊ ĩpossibilia/ necessaria ⁊ ꝯtĩgẽtia sed ab eterno cognoscẽs oĩa intelligibilia non põt aliqd nouiꝛ cognoscere qd nõ sciuerit ãtea. cognoscẽs eñ nũc aliqd qd ignorabat antea nõ sciebat prius oĩa. ergo rc. ¶ Quartũ ⁊ vltimũ vez ꝙ deus possit scire aliqd qd nõ sciebat ante/ accipiẽdo scire ꝓprie vez vt est idẽ qd verũ

intelligere/probaẗ. qꝛ cōſtat ꝙ nō ſemꝑ eſt vnū ⁊ idē ve-
rū:ſed nūc eſt verum qđ antea erat falſum: ⁊ ecōuerſo qđ
erat verū antea:eſt nūc falſum. ſicut nūc iſta eſt vera/mū
dus eſt factus: q̄ prius q̄ hereꝫ fuit falſa: ⁊ ecōuerſo hec
eſt nūc falſa/mūdus nō eſt fact⁹: q̄ antea erat vera. ſed cū
in diuina ſciētia nō ſit deceptio neqꝫ error/ꝑ ꝯñs de⁹ nec
illa q̄ nō ſunt facta intelligit eē facta/nec facta intelligit
nō eſſe facta. ſed facta intelligit eſſe facta: ⁊ nō facta ſed
fiēda intelligit nō eē facta ſed fiēda/⁊ nō facta nec fiēda
intelligit ꝯſiłr veꝫ nō eſſe facta nec fiēda. ergo aliqđ verū
intelligiẗ nūc ab eo qđ nō fuerat antea intellectum: vt ꝙ
vniuerſum eſt factū: ⁊ aliqđ verū nūc nō intelligiẗ ab eo
qđ fuerat ab ipſo antea intellectū: vt ꝙ vniuerſum nō ē
factū. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmaẗ. qꝛ oīs intelligens eē qđ nō eſt
vel nō eē qđ eſt fallitur ⁊ mētiẗ. ſed deus nō pōt falli nec
mētiri. ergo nec rē intelligit aliter q̄ ſit: ⁊ ita ꝑ ꝯñs itel-
ligit eſſe q̄ ſunt ⁊ nō eſſe q̄ nō ſunt. q̄re ⁊c. ¶ Sed contra
hoc forſitan arguẗ. qꝛ ſciēs aliq̄d qđ antea neſciebat
vel neſciēs aliq̄d nūc qđ ſciebat tūc/videẗ eē mutat⁹. ſed
deus ac eius ſciētia ab ipſo totaliter īdiſtīcta eſt īmuta-
biľ. ergo nullū verū pōt eē ab eo nouiter itellectū: nec qđ
fuerat antea intellectū poſtea ignoratū. q̄re ⁊c. ¶ Pre-
terea. qꝛ ad hoc ꝙ deus itelligat mūdū eſſe factū nō pl⁹
requiriẗ ꝙ mūdus ſit factus: q̄ ad hoc ꝙ intelligat ab
ſolute mūdū vel qđlibet ens creatū requiraẗ ꝙ obiectū
intellectū ſit aliq̄d ab eo diſtinctū. ſed cōſtat ꝙ ſcđꝫ non
eſt neceſſariū: cū ab eterno oīa poſſibilia/q̄ tū nihil erāt
fuerīt intellecta. ergo ⁊c. ¶ Ad pmū dicēdū eſt ꝙ ſicut pro-
pter ſolā mutationē creature deus diciẗ nouiter creās ⁊
cōſeruās/⁊ qđ nūc cōſeruat pōt poſtea nō cōſeruare: ita
cōſiłr in ꝓpoſito deū nouiter intelligere aliq̄d puta talē
effectū eē/nullā ponit mutationē in deo: ſed tm̄ ī obiecto
intellecto. qꝛ ſicut deū nouiter creare nō ē aliud q̄ aliquē
effectū nouiter in eſſe de nihilo p̄ſuppoſito ponere quod
vtiqꝫ ſine aliq̄ ſui immutatiōe pōt deus facere: ⁊ ita ⁊ deū
nouiter aliq̄d ītelligere nō eſt ipm̄ notitiā tāq̄ aliq̄d ipſi
ſupueniēs acq̄rere: ſed cognitū obiectū nouiter exiſtere.
¶ Tūc ad argumētū in forma: dico ꝙ illa maior aſſum-
pta eſt vera de illo ītellectu q̄ intelligit mediāte notitia
a ſe diſtīcta qualis eſt oīs ītellectus creatus: nec intelle
ctus creat⁹ nouiter ītelligit niſi illđ cui⁹ notitiā a ſe ipo
et ab ipſo cognito diſtīctā nouiter acq̄rit: ⁊ ꝑ ꝯñs omnē
talē intellectū nouiter intelligētē aliqđ obiectū oportet
realiter eſſe mutatū. nō aūt intellectū intelligētē oīa vni
ca notitia ſempiterna a ſe totaliter īdiſtincta oportet eē
mutatū ꝓpter aliq̄d ab eo nouiter intellectū/magis q̄ ꝓ
pter aliq̄d nouiter ab ipſo ꝓductū. ſed talis intellect⁹ eſt
increatus. ergo ⁊c. ¶ Ad ſcđm cōcedo ꝙ ad intelligēdū mū
dum eē factū abſolute nō req̄riẗ ꝙ mūdus ſit factus: cū
ſiue ſit ſiue nō ſit factus poſſit intelligi eē factus: qꝛ non
tm̄ verū ſed etiā falſum pōt eē intellectū. nō tm̄ aliq̄d non
factū pōt vere licet abſolute intelligi eſſe factū: cū ab eo
ꝙ res eſt vel nō eſt oratio ſiue vocalis ſiue mētalis dicaẗ
vera vel falſa. ⁊ ita licet nō exiſtēs poſſit intelligi abſolu
te: qꝛ nec intelligi intellectiōe ſimpliẽi eſt veritas nec fal-
ſitas: nō tamē pōt intelligi vere ſed falſe eē qđ nō eſt: nec
nō eſſe qđ eſt: cū talis intellectio ſit vera qñ rei intellecte
cōformis: ⁊ falſa qñ diffoꝛmis. q̄re ⁊c. ¶ Hec de pmo.

Quantum ad ſecundū: vbi eſt reſpon-
dēdū a ſ q̄ſitū/appet ex p̄cedētibus q̄d dicēdū. cōſtat eñi
Primo: ꝙ diuina ſciētia fuit oīm ſcibiliū ab eťno. Scđo
ꝙ fuit eoꝝ neceſſario aliquo mō ⁊ alio mō nō. Tertio ꝙ
fuit tot veroꝝ ab eterno quot modo. Quarto: ꝙ nec eſt
mō oīm veroꝝ/nec fuit etiā ab eterno. ¶ Primū appet.
qñ vt dictū fuit ſupius/deus oīa tā vera q̄ falſa/tā poſſi
bilia q̄ īpoſſibilia/tā neceſſaria q̄ ꝯtīgētia intelligit mo

do ⁊ intellexit etiā ab eterno. ſed nihil pōt eſſe intelligi-
bile niſi alterū p̄dictoꝝ. tm̄ eñi ſunt ītelligibilia ſupradi-
cta. ergo ⁊c. ¶ Nec valet ſi cōtra hoc arguaẗ. qꝛ de⁹ ab eter
no nō ītellexit vniuerſum eſſe factū: qꝛ imo hoc fuit ab eo
intellectū/nō vt verū ſicut fuit poſtea ītellectū: ſed vt fal
ſum. falſum eñi pōt intelligi vere/⁊ verū falſe. quare ⁊c.
¶ Scđm veꝫ ꝙ diuina ſcientia ſit oīm neceſſario aliquo
mō ⁊ alio mō nō/fuit declaratū ī diſtīctiōe p̄cedēti. vt eñi
ibi ꝓbatū eſt oē exiſtēs vel factū eſt neceſſario q̄diu ma
net intellectū ⁊ volitū eſſe: ⁊ oē poſſibile futurū ītellectū
et volitū eſſe futurū/⁊ alterū poſſibile nō futurū ꝯſiłr in-
tellectū ⁊ volitū nō eſſe futurū. ergo qđlibꝫ taliū vt ſic ſū
ptū eſt a deo neceſſario intellectū ⁊ volitū: nō aūt ſimpłr
abſolute: cū exiſtēs poſſit nō exiſtere ⁊ futurum nō fieri ⁊
nō futurū fieri. ſed ſicut deus neceſſario intelligit tāq̄ ve
rū exiſtere qđ exiſtit/eē futurū qđ eſt fiēdū/⁊ nō eſſe futu
rū qđ nō eſt fiēdū: ita ⁊ iſtis oppoſita ītelligit tāq̄ falſa.
ergo ⁊c. ¶ Tertiū appet ex dictis ī articulo p̄cedēti. cū
eñi vt ibi dictū eſt cuiuſcūqꝫ ꝯtradictionis vna ps ſit ve
ra ⁊ alia falſa/ꝑ ꝯñs tā vera q̄ falſa ſemꝑ ſūt equalia/ lꝫ
nō eadē ſed diuerſa. ſed diuina ſciētia ſemꝑ fuit omniū ve
roꝝ ⁊ falſoꝝ poſſibiliū ⁊ īpoſſibiliū. ergo ⁊c. ¶ Quartū
et vltimū veꝫ ꝙ nec diuina ſciētia eſt mō oīꝫ veroꝝ quo
rū fuit ab eterno vt veroꝝ/nec econuerſo fuit ab eterno
illoꝝ veroꝝ vt veroꝝ quoꝝ eſt modo/ appet. qñ nec
illa q̄ fuerūt vera ab eťno ſūt nūc vera ſed falſa: ſicut ecō
uerſo q̄ ſunt vera modo fuerūt falſa ab eterno. nūc eñi eſt
verū dicere ꝙ vniuerſum eſt factū: qđ ab eterno non fuit
verū: ſed oppoſitū veꝫ ꝙ nō erat factū. ſed cōſtat ꝙ ſemꝑ
deus intelligit ⁊ ab eterno ītellexit eē verū qđ eſt verū: ⁊
falſum qđ eſt falſuꝫ/⁊ ꝑ ꝯñs eē facta nūc intelligit q̄ ſunt
facta: q̄ ab eterno intellexerat nō eē facta ſed fiēda ſicut
nec erant facta ſed fiēda. ergo ⁊c. ¶ Sic ad queſtionem.
¶ Ad ratiōnē ī pncipio apparet ſolutio ex p̄dictis. nō
eñi ꝓbat niſi ꝙ diuina ſciētia nō eſt omniū intelligibiliū
cōtingētiū neceſſario ſimpłr abſolute: qđ ⁊ verū eſt. cum
hoc tamē ſtat ꝙ eſt ibi neceſſitas ꝯſequētie ſeu cōditio-
nata vt fuit dictū in diſtinctione alia. quare ⁊c.

SEcundo quero: vtrum diuina
preſciētia cōtingētiū futuroꝝ fuerit neceſ-
ſaria cauſa ipſoꝝ. ¶ Et videẗ ꝙ ſic. qñ ſciē
tia practica artificis eſt cā ſui opis. ſed diui
na p̄ſciētia futuroꝝ eſt notitia practica eoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Cō-
tra. qꝛ nō magis notitia practica vŕ eē cā ſui obiecti pra
ctici q̄ ſpeculatiua ſui ſpeculatiui. Illđ etiā ad qđ nō ne
ceſſario ſequiẗ alterū nō eſt neceſſaria cā eius. ſed nec ſciē
tia ſpeculatiua eſt cā ſui obiecti/nec ad ſciētiā practicā
cōtingētiū futuroꝝ ſequiẗ neceſſario neqꝫ fiūt ꝯtigētia
ipſa: aliās cū oīa a deo eternaliter ſint p̄cognita oīa eue-
nirēt neceſſario: qđ eſt falſum. ergo ⁊c. ¶ Reſponſio. vbi ſic
procedā. Primo eñi oſtēdā ꝙ diuina notitia cōtingētiū
fiēdoꝝ eſt practica. Scđo dicām ad q̄ſitum: veꝫ an ſit eo
rum cauſa neceſſaria.

Quantū ad primū eſt ſciendum: ꝙ vt
fuit declaratū ſuꝑ prologū in q̄ſtione vtrū habitus theo
logicus ſit practicus an ſpeculatiuus: oīs notitia execu
tionis praxis dictatiua vł bonitatis eius expꝛ̄ſſiua ē pra
ctica. ex quo ſequiẗ vt ibi fuit deductū/ꝙ oīs notitia pra
ctica habeat praxim aliquā ꝓ obiecto. oē eñi ꝑ notitiā di
ctatū vł expꝛ̄ſſum eſt talis notitie obiectū. ſed omnis no-
titia practica eſt praxis exequende dictatiua vł bonita-
tis eius expꝛeſſiua. ergo ⁊c.

Hoc premiſſo & ſuppoſito in prologo
prolixius declarato pono quatuor ꝯcluſiōes. ¶ Prima
eſt: ꝙ opatio dei ad extra vt creatio ⁊ ꝯſeruatio cuiuſlibꝫ

creature est vere praxis.¶ Hec apparet.qm̄ non minus
opatio increati artificis q̄ creati est praxis.sed cōstat q
ois opatio artificis creati ad extra vt domificatio est ve
re praxis:a qua ꝛ artifex ipse dicit practicus.g̃ ꝛc.¶ Cō
firmat.q: ois artifex est practicus.sed deus est oim artis
fex increatus.ergo est practicus respectu ipsoꝝ/ ꝛ p ꝯns
pductio vel conseruatio eoꝝ dicit vere praxis.¶ Scd̄a
cōclusio ē.q hmōi opatiōis ad extra p̄dicte q̄ ē praxis/
aliqua notitia est practica ꝛ alia speculatiua.¶ Hec ap
paret.qm̄ vt dictū fuit in ꝓlogo in q̄stione p̄dicta/lȝ ois
notitia sit praxis vt obiecti:nō tn̄ ois notitia q̄ ē praxis
vt obiecti est practica:cū de praxi possit eē notitia tā pra
ctica q̄ speculatiua.est eni practica illa q̄ est vel execu-
tionis praxis dictatiua/vel bonitatis executiōis expssi-
ua.Speculatiua aūt dicit eē illa q̄ est absolute de praxi
ipsam exequēdā nō dictāa/nec q eā exequi sit bonū ex-
plicāa.sed cōstat q de opatione dei ad extra pōt haberi
ista duplex notitia:vȝ dictatiua ipsius exequēde:vl' bo
nitatis executionis expressiua:ꝛ alia absoluta:sicut ꝛ de
alia omni praxi.g̃ ꝛc.¶ Cōfirmat p exēplū de motu celi
quē aliter ꝯsiderat angel' ꝛ aliter naturalis phs.ange-
lus eni ꝯsiderat ipm̄ vt a se exequēdum.ꝛ ideo eius noti
tia de ipso habita est practica.naturalis aūt phs non sic
ipm̄ cōsiderat:sed absolute vt ei' naturā speculat nō vt
ipm̄ exequat.ꝛ ideo eius notitia dicit speculatiua.cōsilr
de opatione dei ad extra cuiuscūq; possibil' a deo opabi-
lia pōt dici.quare ꝛc.¶ Ex p̄dictis duab' ꝯclusiōib' ap
paret falsitas quorūdā dicētiū q sciētia quā habet de'
de sua essentia est practica.qm̄ vt dictū est/licet de praxi
sit notitia speculatiua:nō tn̄ notitia practica pōt eē nisi
de praxi:cū ois notitia practica vt p̄dictū ē supra/sit exe
cutionis praxis dictatiua vel bonitatis executiōis expssi
ua.sed cōstat q diuina essentia nō est praxis:cū sit ne-
cesse esse.g̃ nec pōt esse obiectū notitie practice/sed spe-
culatiue.q̄re ꝛc.¶ Sed ꝯtra hoc doctor ille q̄ est opinio
nis p̄dicte arguit.Primo.q: deus se diligit sicut se eē di
ligēdū cognoscit:ita q si p īpossibile se aliter diligeret/
talis ei' dilectio īordinata existeret.sed ois talis cogni-
tio dilectiōis dictatiua est practica.g̃ ꝛc.¶ Scd̄o.q: ois
cognitio prior actu volūtatis/ cui ꝛ act' volūtatis sī est
rectus necessario habet eē cōformis/est practica.sed co-
gnitio dei de sua essentia est hmōi.ergo ꝛc.¶ Ad primū
cōcedo q deus se diligit sicut se esse diligēdū cognoscit.
hmōi tn̄ dilectio eius est cū ei' intellectiōe ꝛ essentia idē
totaliter ī re extra/nec p ꝯns cognitio est dilectionis di-
ctatiua magis q̄ ecōuerso.nec ei' etiā dilectio ē praxis
cū sit ab essentia īdistincta.sola aūt illa intellectio ē pra-
ctica:q̄ est praxis dictatiua vel expssiua.ergo ꝛc.¶ Ad
scd̄m appet q falsum accipit ī minore.nō eni idē est pri'
seipso/nec sui regulatiuū ꝓprie.sed diuina intellectio est
cū sua dilectione idē totaliter in re extra.ergo ꝛc.¶ Ter
tia ꝯclusio est q p̄dicte opationis dei ad extra q̄ est pra-
xis diuina notitia est practica.notitia aūt quā habet de
ipsa intellectus creatus est speculatiua.¶ Hec ꝓbat.et
primo quātū ad primā ptē:vȝ q diuina notitia de opa-
tione hmōi sit practica.qm̄ vt dictū est/ois notitia opa-
bilis dictatiua est practica.sed talis est notitia quā ha-
bet deus de oibus fiēdis.deus eni ītelligit qōlibet taliū
esse fiēdū q: a se volitum:sicut ꝛ alia nō fienda licet fieri
possibilia nō eē fiēda q: nec ab ipo fieri volita g̃ sicut no
titia quā habet domificator de domo fiēda est practica:
ita ꝛ illa quā habet deus de q̄libet creatura/vel vt fiēda
vel vt facta cōseruāda.q̄re ꝛc.¶ Scd̄a ps vȝ q notitia
quā habet de tali opatione dei intellect' creat'/ sit spe
culatiua/appet.qm̄ ois notitia q̄ nec ē executionis pra
xis dictatiua nec eius bonitatis expssiua ē speculatiua.
sed notitia quā habet intellectus creatus de effectibus

soli deo possibilibus ꝛ ab eo solo opabilibus/nec est pro
ductionis eoꝝ dictatiua nec bonitatis expssiua.sicut eni
naturalis phs cōsiderat motū celi non vt exequēdū nec
vt ipm̄ exequi est bonū:sed tn̄ vt absolute sumptum:ita
cōsilr in ꝓposito videt eē dicēdū.nec eni ille cui ē effect'
aliqs īpossibil' cōsiderat ipm̄ vt q̄liter exequēdū:esto q
cōsideret ipm̄ vt eū exequi est bonū.ergo esto q cōsidera
tio seu notitia quā habet intellectus creatus de aliqbus
a deo solo opabilib' possit dici practica vt bonitatis exe
cutionis ei' expssiua:nō tn̄ vt eius exequēde dictatiua
cū nec notitia sit dictatiua nisi praxis possibilis dictāti
quā vȝ pōt exequi ipse dictās:qualis nō est ista de qua
est hic sermo:cū supponat eē possibilis soli deo.ergo ꝛc.
¶ Sed cōtra ꝯclusionē p̄dictā arguit ille doctor contra
quē supius est arguū.Primo.q: nullus act' intellect'
posterior actu volūtatis ē ei' regulatiu'/nec p ꝯns pōt
esse practicus.sed actus quo deus intelligit cōtingētia
ab ipo opabilia/est posterior actu quo vult ipsa.pri' eni
deus determinat p actum volūtatis fiēda ꝛ nō fiēda q̄ in-
telligat determiate q̄ sint ꝛ q̄ nō sint fiēda.g̃ ꝛc.¶ Scd̄o.
q: deus nō pōt velle cōtra illud qd̄ esse volēdū p notitiā
practicā est dictatū.sed esto q deus intelligat aliq̄d esse
fiēdū/adhuc pōt velle illud nō fieri:sicut ꝛ velle fieri qd̄ ī
telligit nō fiēdū.ergo ꝛc.¶ Tertio.q: ois notitia practi
ca est aliquorū determinate regula seu regulatiua.sed de'
nullū futurū cōtingēs cognoscit determinate.ergo nec
eius notitia est practica.¶ Quarto.q: volūtas dei cum
sit īobliquabilis nō est regulabilis/nec p ꝯns notitia alt
cuius ab ea volibilis seu opabilis est regulatiua.sed ois
notitia practica est regulatiua.ergo ꝛc.¶ Ad primū di
cēdū est q maior est falsa ꝛ minor.nō eni est de rōne noti
tie practice q sit prior actu volūtatis:alias cū actus in
telligendi ꝛ volēdi in diuinis sit idē totaliter in re extra/
nec p ꝯns notitia possit esse prior nec posterior actu volū
tatis:sicut nec idē seipso:nulla diuina notitia posset eē
practica.qd̄ est falsuȝ etiā scd̄ȝ eū:cū ipse ponat illā diui
nā notitiā esse practicā qua deus ītelligit suā essentiā.q̄
re ꝛc.¶ Falsum est etiā qd̄ in minore accipit:cū dicit q
actus quo deus ītelligit ꝯtingētia est posterior actu quo
vult ipsa:cū eodē actu vt dictū est velit ꝛ intelligat ea: ꝛ
idē nō sit prius nec posterius semetipso.¶ Et qm̄ arguit
q deus determiat p actū volūtatis q̄ sint ꝛ q̄ nō sint fiēda
prius q̄ intelligat ea:dico q falsum est.eadē eni diuina
essentia est notitia seu intellectio ꝛ volitio fiēdoꝝ ꝛ nō fiē
dorū.cū hoc tn̄ stat q q: ipsa est volitio nō q: intellectio
fiēdoꝝ ꝛ nō fiēdoꝝ: ideo possibiliū alia sunt fienda ꝛ alia
nō fiēda/ꝛ vt sic ītellecta:vȝ aliqua vt fiēda ꝛ alia vt nō
fiēda.nec tn̄ ex hoc sequit q illud qd̄ īportat p volitionē
sit prius nec posterius illo qd̄ īportat p ītellectionē:cū p
ista nō diuersa īportēt:sed vnū ꝛ idē totaliter ī re extra.q̄
re ꝛc.¶ Ad scd̄m dico q falsum est qd̄ accipit in minore
qm̄ dicit q deus pōt velle non fieri qd̄ ītelligit esse fiēdū
vel fieri qd̄ intelligit nō esse fiēdū.qm̄ deus nō intelligit
esse fiēda nisi q̄ sunt fiēda:nec nō esse fienda nisi tn̄ illa q̄
nō sunt fiēda.sed q possibiliū ista ꝛ nō alia sint fiēda hoc
est q: ista fieri ꝛ alia nō fieri est a deo volitum.idē autem
fieri ꝛ nō fieri nō pōt esse a deo volitū.q̄re ꝛc.¶ Ad ter
tiū apparet cōsilr q falsum accipit in minore.qm̄ ois co
gnoscēs futurū cōtingēs esse futurū/ꝛ qōcūq; aliud pos-
sibile nō futurū nō eē futurū/determiate cognoscit qōlibȝ
possibiliū.sed deus oia possibilia futura cognoscit esse fu
tura ꝛ alia nō futura non esse futura/licet oia cognoscat
vt fieri ꝛ nō fieri possibilia.ergo ꝛc.¶ Ad quartū dicēdū
est:q ad notitiā practicā nō requirit q cognoscēs sit re
gulabilis sicut obliquabilis:alias nulla dei notitia esset
practica:qd̄ est falsum.sed sufficit q sit dictatiua execu-
tionis praxis seu opabilis vel expssiua sue bonitatis.sed

talis est notitia quā habet deus de futuris ab eo fiēdis/ vel de factis cōseruādis. ergo ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima cōclusio est: ꝙ notitia qua deus cognoscit se absolute ē speculatiua nō practica. ¶ Hec appꝫ. quia talis notitia non est praxis dictatiua nec expſſiua: cū diuina essentia non sit praxis: quia nec opabilis. sed vt dictū ē / oīs notitia practica est vel executiōis praxis dictatiua vel bonitatis expſſiua. ergo ꝛc. ¶ Ex ista cōclusione sequit̄ corollarie ꝙ vna ꝛ eadē notitia diuina est notitia practica ꝛ speculatiua. qm̄ cōstat ꝙ deus eadē notitia seipm̄ cognoscit ꝛ oīa alia. sed illa notitia vt dictū est supra / est practica vt est alioꝝ cōtingētiū: speculatiua aūt vt est ipsius diuine essentie sicut obiecti. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia licet in intellectu creato eadē notitia nō possit esse practica ꝛ speculatiua: in deo tñ nō minus intellectio practica ꝛ speculatiua possunt in idē coincidere ꝛ dici de eodē respectu diuersoꝝ obiectoꝝ / ꝙ intellectio ꝛ volitio. sed cōstat ꝙ deus eodē actu ab essentia sua indistīcto totaliter ī re extra intelligit ꝛ vult oīa. ergo ꝛc. ¶ Et si q̄ras quō eadē notitia pōt dici practica ꝛ nō practica / speculatiua ꝛ nō speculatiua. Respondeo. ꝙ eadē diuina notitia est praxis opabilis ꝛ veritatis nō opabilis. vt est praxis est practica ꝛ nō speculatiua. vt aūt est veritatis nō opabilis / est ecōuerso speculatiua ꝛ nō practica. nec hoc est icōueniēs. quare ꝛc. ¶ Ad aliqua dubia q̄ hic possent moueri de notitia speculatiua ꝛ practica solutū est in prologo. ꝛ ideo hic pertransco. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi est videndū an diuina sciētia cōtingētiū futuroꝝ fuerit necessaria cā ipsoꝝ / est sciēdū ꝙ notitia qua deus cognoscit futura: licȝ idē sit in re cū volitione qua vult ipsa futura: tñ dicūtur euenire seu fieri a deo vt volēte nō vt intelligēte ipsa esse fiēda: sic ꝙ si ꝑ īpossibile deus vellet ꝛ nō intelligeret cōtingētia esse fiēda / nihilominus fierēt: nō aūt si ea intelligeret ꝛ esse fiēda non vellet. ¶ Hoc p̄misso pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ res importata ꝑ diuinā sciētiā futuroꝝ sumpta sine ipsis futuris connotatis est causa ipsoꝝ. ¶ Hec est euidēs. qm̄ sciētia qua de᷒ cognoscit cōtingētia possibilia vt ab eis eius obiectis distīcta nō est aliud ꝙ ipsa diuina essentia. sed cōstat ꝙ deus per suā essentiā est oīm futuroꝝ possibiliū cā. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia ipsa diuina essentia est intellectio ꝛ volitio oīū possibiliū tā fiēdoꝝ futuroꝝ ꝙ alioꝝ nō futuroꝝ. sed diuinā essentiā cōstat esse cām oīm entiū creatoꝝ. nec posse aliqd fieri sine ipsa. ergo ꝛc. ¶ Scōa ꝯclusio est: ꝙ licȝ eadē res increata sit intellectio ꝛ volitio diuina: ipsa tñ dicit̄ cā cōtingētiū effectuū vt est volitio nō vt ē intellectio ipsoꝝ. ¶ Hec appꝫ. qm̄ eo mō aliqd est cā alterius quo ad ipȝ qd dicit̄ eē cā / seq̄t̄ alterū qd dicit̄ ei᷒ effect᷒. sed ad deū vt volētē nō vt itelligētē qdcūq; possibile fieri fit ipȝ possibile. ḡ diuina essentia vt volitio nō vt intellectio creatoꝝ est causa effectiua ipsoꝝ. ¶ Minor ꝓbat̄. ex hoc qd fuit p̄missum supra: vȝ ꝙ si ꝑ impossibile de᷒ vellet possibilia fieri ꝛ non intelligeret / adhuc fierēt: nō autē si econuerso esset vȝ ꝙ ipsa intelligeret ꝛ fieri non vellet. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia deus est cā oīm vt est oīpotēs: sed ipse est oīpotēs non vt oīa intelligēs / sed vt volens volitione efficaci ad quā sequit̄ volitū. q̄re ꝛc. ¶ Et si q̄ras quō magis volitio ꝙ intellectio diuina est causa effectiuū: ex quo ꝑ intellectionē diuinā ꝛ ꝑ volitionē importatur idē totaliter ī re extra. ¶ Ad hoc vidēdū pōt poni exēplū de memoria ꝛ de volūtate diuina. ꝯmuniter enī dicit̄ a sanctis ꝛ a doctorib᷒ catholicis: ꝙ memoria diuina est principiū generandi seu dicēdi verbū: nō autē spirandi spiritū sanctū. ꝛ ꝙ voluntas ecōuerso est principiū spirādi spiritū sanctū: nō est aūt principiū generādi verbū. sed constat ꝙ volūtas diuina importat idē qd memoria diuina totaliter in re extra. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ licet res increata ꝑ diuinā scientiā futuroꝝ cōtingētiū īportata sit necessaria ꝛ ipsoꝝ futuroꝝ causa: nō est tñ absolute coꝝ cā necessaria. ¶ Hec est euidēs quātū ad p̄mā partē: vȝ ꝙ res ꝑ diuinā sciētiā īportata sit scōm se necessaria. qm̄ diuina sciētia nō est aliud ꝙ diuina essentia: quā constat esse formaliter necessariā absolute. quare ꝛc. ¶ Scōa pars vȝ ꝙ sit cā / est euidens. qm̄ cōstat deum oīm esse cām nō aliter ꝙ ꝑ suā essentiā. ¶ Tertia ꝛ vltima pars vȝ ꝙ nō sit cōtingētiū cā necessaria absolute / appꝫ. qm̄ ad illud qd est cā necessaria alicuius / necessario hoc sequit̄ qd dicit̄ eē eius effectus. sed nullū entiū possibiliū sequit̄ ad deū necessario: alias oīa possibilia simul essent ꝛ ab eterno fuissent: qd ē euidēter falsum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia coꝝ q̄ possunt fieri vel nō fieri esse ꝛ nō esse / deus nō pōt poni cā necessaria. sed oīa alia a deo respectu quoꝝ dicit̄ deus eē cā / sunt possibilia esse ꝛ nō esse. ergo cōtīgēter nō necessario fiunt a deo. nō enī magis possibile esse ꝛ nō esse est necessario ꝓducibile ꝙ impossibile nō esse sit ꝓducibile cōtingēter. quare ꝛc. ¶ Quarta ꝛ vltima ꝯclusio est: ꝙ res increata ꝑ diuinā sciētiā īportata est cā contingētiū necessaria necessitate conditionata seu ꝯñe. ¶ Hec appꝫ. qm̄ cū deus sit oīpotēs nō pōt nō fieri qd ipse vult fieri / nec fieri qd ipse nō vult fieri. ergo oē a deo fieri volitū necessario est fiēdū. sed oē a deo vt fiēdū intellectū est ab eo volitū vt fiēdū: vt ī distinctione alia est ostēsum. ergo supposito hoc antecedēte vȝ ꝙ de᷒ intelligat / ꝛ ꝑ ꝯñs velit aliquod possibile fieri et alterum nō fieri: nō potest nō fieri qd ipse vult fieri. sicut nec non esse qd vult esse / nec fieri neq; esse qd ipse nō vult fieri neq; esse. quare ꝛc. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguatur: quia tūc seq̄retur ꝙ omnia necessario euenirent. quoniam hoc est falsum. nō enī est hic nisi necessitas cōsequētie: in cuius antecedēte nō est necessitas nec etiā in cōsequēte vt absolute sumpto. nō enī deus vult nec intelligit necessario sed mere cōtingēter ista possibilia eē fiēda ꝛ alia non fiēda / vt ī ꝓcedētibus fuit dictū sepius. qd enī nūc intelligit ꝛ vult vt fiēdū posset intelligere ꝛ velle vt non fiēdum: ꝛ ecōuerso alia intellecta ꝛ volita vt non fienda possent esse absq; aliqua ei᷒ mutatione intellecta et volita vt fiēda. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem pro vtraq; parte in principio apparet solutio ex predictis. quia aliquo modo diuina scientia contingētium est causa ꝛ necessaria ipsorū: ꝛ alio modo nō: vt est in precedentibus declaratum.

CIrca distinctionē quadragesimam in qua Magister determinat de predestinatione ꝛ de reprobatione seu p̄scientia quātū ad eorū causalitatē actiuā: Quero primo: vtrū diuina p̄destinatio sit idē cum p̄sciētia totaliter in re extra. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia p̄destinatio est diuina cognitio electoꝝ / seu ordinatio qua ad premiū eis debitū ordinat eos deus. Prescientia aūt dicitur notitia reproborū. sed eodē actu deus cognoscit reprobos ꝛ electos / ꝛ vult reprobis penam ꝛ electis gloriam. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia deus predestinatione preordinat electos ad gloriam: nō autē reprobos ad penam et econuerso prescientia preuidet malum seu supplicium et demeritum reproborum: nō autē bonū seu premiū electorum. sed si ista essent in re extra penitus indistincta: nō magis predestinatio respiceret electos ꝙ reprobos: nec presciētia magis reprobos ꝙ electos. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquiram an di-

uina predestinatio ⁊ presciētia sit eterna. Secūdo dicam ad questitum: vtrū in ista pura predestinatio ⁊ presciētia/ sint idem totaliter in re extra.

Quantum ad primū est sciendum: ꝙ predestinationem vel presciētiam diuinam esse eternam dupliciter potest intelligi. Uno modo ꝙ vtrūq istorum fuerit sempiternū de facto. Alio modo ꝙ fuerit eternū etiā necessario. ⁊ siue sic/siue sic/adhuc dupliciter: scḋm ꝙ presciencia diuina que est reproborum ⁊ p̄destinatio que est electorum potest sumi dupliciter. potest enim accipi vno modo absolute secundū se/⁊ alio modo in ordine ad obiectū possibile cuius dicit̄ esse. ❡ Hec premisso pono quatuor conclusiones. ❡ Prima est: ꝙ tam p̄destinatio ꝙ̄ p̄sciencia diuina vt scḋm se sumpta videlicet vt distinguitur ab obiecto/est necessario sempiterna. ❡ Hec est euidēs. quia predestinatio diuina vel presciētia sic accepta nō importat nisi tantū diuinā essentiam in re extra. est enim p̄destinatio precognitio seu p̄ordinatio electorum. presciencia autē dicitur respectu reproborū. quos omnes vȝ tam reprobos ꝙ̄ electos deus cognoscit nō aliquo alio mediante a sua essentia differente. sed constat ipsam diuinā essentiam esse necessario sempiternā. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia esto ꝙ diuina cognitio esset distincta a sua essentia in re extra/ adhuc nō posset dici ꝙ esset ens contingēs: sed necesse esse. sed omne ens necessarium est necessario sempiternū. ergo ⁊c. ❡ Secūda cōclusio est: ꝙ tam p̄destinatio diuina ꝙ̄ presciencia sumpta vt talium obiectorum fuit de facto eterna. ❡ Hec est euidēs. quoniā vt in precedentibus est ostēsum/deus ab eterno omnia intellexit: ⁊ ita p consequēs nouit reprobos condemnandos ⁊ alios premiandos. nō nouit autē magis istos ꝙ̄ alios p̄miandos ⁊ alios condemnādos: nisi quia istos vȝ electos voluit premiare ⁊ alios vȝ reprobos cōdemnare. ⁊ ita per consequēs ⁊ electos nouit ab eterno ac voluit esse premiandos ⁊ reprobos condemnandos. sed per diuinam p̄scientiam ⁊ predestinationem vt talium obiectorum non est aliud intelligēdum ꝙ̄ deum vt intelligentē ⁊ volentē supplicium reprobis ⁊ premiū electis omnibus conferēdum. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia vt probatum est in p̄cedētibus/ omnia entia possibilia facta vel fiēda fuerūt ab eterno determinata a deo vt fierent: ⁊ alia non fienda ne fierent. ergo ⁊ ab eterno fuit diuinitus determinatum ꝙ electi saluarentur ⁊ reprobi damnarentur. sed talis determinatio nō est aliud ꝙ̄ diuina volitio ⁊ intellectio. nō enim aliud est deum determinare electos saluare ⁊ reprobos condemnare/ ꝙ̄ ipsum velle electos saluare ⁊ reprobos condemnare. ergo ⁊c. ❡ Tertia conclusio est: ꝙ tam predestinatio diuina ꝙ̄ presciencia modo predicto sumpta vȝ vt ad obiectum suū determinata fuit eterna non necessario sed tantūmodo cōtingēter. ❡ Hec est euidēs. quoniā vt probatum est in p̄cedētibus/ deus non intelligit nec vult necessario absolute nisi tantummodo semet ipsum. alia autē omnia vult ⁊ intelligit contingēter. sed diuina predestinatio ⁊ presciencia est diuina precognitio et volitio: qua quidem deus ipse intelligit ⁊ vult alia a se ipso. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia nō magis contingenter deus ex tēpore beatificat electos ⁊ condemnat reprobos ꝙ̄ eos videlicet electos intellexerit ⁊ voluerit ab eterno esse beatos seu premiatos/ ⁊ alios vȝ reprobos condemnatos. ❡ Hoc apparet. quia omne qḋ deus vult fieri necessario fit/nec potest per aliquē impediri. ⁊ ita si deus ab eterno necessario voluisset premiū electis ⁊ suppliciū reprobis/ ⁊ electi fuissent premiati ⁊ reprobi necessario cōdemnati. qḋ est falsum. sed constat ꝙ deus contingenter premiat electos ⁊ condemnat reprobos. ergo ⁊ contingenter ⁊ nō necessario precognouit ⁊ voluit ab eterno tā premiū electorum ꝙ̄ suppliciuȝ reproborum. huiusmodi autē eius notitia seu cognitio est presciencia respectu reproborum: ⁊ predestinatio respectu electorum. ergo ⁊c. ❡ Quarta conclusio est: ꝙ nec diuina presciencia nec p̄destinatio vt eterna includit aliquid distinctū a deo: bene tamen dicit aliquid qḋ distīguibile est ab ipso. ❡ Hec appet. quoniā hm̄ōi p̄sciencia ⁊ p̄destinatio diuina respicit vt obiectum intellectum ⁊ volitum ens possibile: sed nullum tale a deo distinctum fuit eternū. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia solus deus est eternus/nec per consequēs aliquid a deo distinctū nec distinguibile est eternū. quoniaȝ qḋ nō est/ eternū dici nō potest. qḋ autē nō est a deo distinctum licet distinguibile/quia fieri possibile/ nō est. sed tam presciētia diuina ꝙ̄ p̄destinatio sempiterna fuit entis possibilis vt obiecti: qḋ quideȝ ens possibile nō est deus: licet nō fuerit distinctum ab eo: quia nec erat aliquid ab eterno: nec p̄ ꝯñs distīgui poterat ab aliquo. ergo ⁊c. ❡ Sed forte diceret̄ ꝙ ista ꝯclusio ꝯtradicit secūde q̄ dicit ꝙ tam p̄destinatio diuina ꝙ̄ p̄sciencia sumpta vt est talium obiectorum fuit de facto eterna. quia ex hoc sequitur ꝙ eius obiectū fuerit sempiternū. sed eius obiectuȝ fuit ens possibile. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. quia aut p̄destinatio diuina vel p̄sciētia vt talis obiecti importat aliquid a deo distinctum: aut nō. si sic/ habetur ex ꝯclusione ista secūda ꝙ aliquid a deo distinctum qḋ est sue p̄sciencie ⁊ predestinationis obiectum/ fuit sempiternū. si autē dicatur ꝙ nō: ergo sequitur ꝙ non sit aliud p̄sciencia vel p̄destinatio diuina vt talis obiecti siue simul cum ipso accepta ꝙ̄ ipsa vt per se absolute accepta. cuius contrariū innuitur in primis tribus conclusionibus supradictis. quare ⁊c. ❡ Ad primū dico ꝙ ex conclusione illa secūda nō habetur nisi ꝙ predestinationis ⁊ presciētie obiectum fuit ab eterno cognitum ⁊ volitū. sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ fuerit aliquid in re extra/nec per consequēs sempiternū. nō enim rem esse intellectam vel volitam arguit ipsam esse aliquid in re extra. quare ⁊c. ❡ Ad confirmationē dico ꝙ p̄sciencia vel predestinatio diuina vt cum eius obiecto nō existente sumpta/ importat ens possibile/ ⁊ per consequēs a deo distinguibile: qḋ nō importat ipsa vt per se absolute accepta. quia tamē illud distīguibile nō est aliquid in re: nec per consequēs a deo distinctum: concedēdū est ꝙ nec presciencia diuina nec p̄destinatio sempiterna cū eius obiecto possibili sumpta importat aliquid distinctū ab illo qḋ importat ipsa predestinatio vel presciencia vt absolute accepta. nec oppositū huius habetur ex illis conclusionibus supradictis. nec enim ex illis habetur nisi ꝙ deus ab eterno intellexit ⁊ voluit premium electorum et supplicium reproborum. ex hoc autem nō sequitur ꝙ huiusmodi obiectum intellectum ⁊ volitū fuerit aliquid a deo distinctum. quare ⁊c. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respondendum ad questitum/est sciendum ad euidentiam dicendorum ꝙ presciencia dupliciter potest sumi. Uno modo proprie secūdū significatum vocis. Et alio modo magis stricte vt accipit̄ a sanctis ⁊ a doctorib' catholicis. Ut sumitur primo modo prescire/ideȝ est qḋ precognoscere seu ante cognoscere. et presciencia ideȝ qḋ prenotitia seu ante cognitio. hoc est notitia seu cognitio rei fiende/ ⁊ p consequens ipsam precedens. vt autem sumitur secūdo modo/ sic presciētia nō dicitur notitia diuina vt est cuiuscunq obiecti futuri: sed precise vt est talis obiecti: videlicet reprobi condēnādi. sicut ⁊ p̄destinatio econuerso dicitur notitia ⁊ volitio diuina vt est tantummodo electorum. nec enim electi dicuntur a sanctis presciti sed predestinati/ nec reprobi predestinati sed presciti. quecunq autem predictorum modorum sumatur presciencia/ tam

ipsa prescientia q̄ predestinatio dupliciter potest sumi/ut dictum est in articulo precedenti: videlicet absolute secundum se ⁊ ut talia obiecti. ¶ Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q ut predestinatio divina ⁊ prescientia accipiuntur secundū se absolute sine obiectis / idem sunt seu dicūt totaliter ī re extra. ¶ Hec est euidens. quoniam eodem actu intelligendi ⁊ volendi deus intelligit ⁊ vult tam seipsum q̄ quodlibet eius creatum/⁊ per cōsequēs reprobum ⁊ electum: licet actus huiusmodi sortiatur diversa nomina ut cōparatus ad diversa obiecta. sed actus iste intellectiōis ⁊ volitionis divine eterne ut est electorum/dicitur p̄destinatio: ut autē est reproborum vocatur a sanctis prescientia. licet etiam electi possent dici presciti/accipiendo prescitum secūdum noīs significatum: cū p̄scitum ut sic sumptum nō sit aliud q̄ p̄intellectum. ergo divina predestinatio ⁊ prescientia non dicunt preter obiecta connotata a deo predestinante et presciente cognita diversa aliqua in re extra. ¶ Confirmatur. quia tam intellectio q̄ volitio qua deus ītelligit et vult se ⁊ alia omnia/est ab eius essentia indistincta totaliter in re extra. sed predestinatio nō est aliud q̄ divina ītellectio vel volitio qua vult electis premiū: ⁊ prescientia ut a predestinatione distincta eius ītellectio ⁊ volitio qua intelligit ⁊ vult reproborum supplicium sempiternū. ergo excepta diversitate obiectorum nulla est inter ista diversitas in re extra. ¶ Secunda conclusio est: q etiam predestinatio ⁊ p̄scientia sumpta cum obiectis secūdum significatum vocis sunt idem totaliter ī re extra. ¶ Hec apparet. quoniam omne futurum a deo p̄ordinatum est preintellectum/⁊ econuerso omne ut fiēdum preintellectum est ab ipso fieri ordinatum seu volitum. nō enim ut sepe in precedētibus fuit dictum/ magis unum possibiliū q̄ alterum fuit factum vel est fiēdum nisi quia sic fuit divinitus ordinatum: videlicet ut unū fieret ⁊ nō alterum. sed p̄destinatio ut sic sumpta nō ē aliud q̄ divina ordinatio qua deus statuit seu voluit aliquid fieri/nec prescientia aliud q̄ ipsius notitia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō minus preordinatum ad premium q̄ ad supplicium a deo fuit ab ipso precognitum ab eterno. nō magis etiam preordinatum aliquid ad suppliciū fuit ab eo preintellectum ut puniendum q̄ preordinatum ad premiū fuerit p̄intellectum ut finaliter premiandum. sed omne preintellectum potest dici prescitum/⁊ prescitum preintellectum secūdum vocis significatū. ergo nec predestinatio nec p̄sciētia divina ut sic sumpta sunt distincta etiam in ordine ad obiecta. ¶ Tertia conclusio est: q predestinatio divina et prescientia ut a sanctis accepta sunt distincta in ordine ad obiecta. ¶ Hec est euidens. quoniam licet eodem actu deus intelligat ⁊ velit omnia/ videlicet tam seipsum q̄ alia: tamē ille actus vocatur a sanctis ⁊ a doctoribus catholicis predestinatio ut transit super electos: ⁊ p̄sciētia ut transit super reprobos. sed cōstat q electi a reprobis sunt distincti. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia predestinatio vocatur a sanctis divina preordinatio qua electos deus preordinavit ab eterno ad premiū consequendum. prescientia autem vocatur ab eisdem divina ordinatio eadem ut per ipsam reprobi ad supplicium ordinantur. sed tam electi q̄ reprobi ⁊ tā p̄miū q̄ supplicium distinguūtur. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ ultima conclusio est: q ista videlicet divina predestinatio ⁊ prescientia etiam ut preexposito modo sumpta nō sibi determinent necessario determinata obiecta. ¶ Hec est euidens. quoniam ut dicetur in alia questione/predestinatus potest damnari ⁊ prescitus saluari. sed predestinatus est predestinationis ⁊ p̄scitus prescientie divine obiectum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia constat q deus posset de potentia absoluta ⁊ beatos damnare et damnatos premiare seu beatificare. sed quos potest nunc damnare potuit ab eterno ad damnationem prescire/⁊ quos potest premiare potuit similiter ad premium preordinare seu predestinare. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex p̄dictis in ultimo articulo questionis.

Secundo quero utrū sit possibile prescitum saluari et predestinatum damnari. ¶ Et videtur q sic. quia omnis contingenter nō necessario saluatus potest non saluari/⁊ per consequens damnari: ⁊ econuerso contingēter nō necessario damnatus potest non damnari: ⁊ per consequēs saluari. sed omnes electi predestinati saluantur contingenter/⁊ reprobi presciti damnantur similiter contingenter non necessario: cum deus non agat necessario aliquid ad extra. ergo ⁊c. ¶ Contra. q2 qd deus vult fieri / nō potest ne eueniat per aliquem impediri. sed deus predestinatum vult saluari ⁊ prescitum damnari. ergo hoc non potest impediri/⁊ per consequens habet necessario fieri. quare ⁊c. ¶ Responsio. ubi sic procedam. Primo enim inquiram an omnis prescitus damnetur ⁊ predestinatus saluetur. Secundo dicam ad quesitum: videlicet an prescitus possit saluari/ et predestinatus damnari.

Quantum ad primū supposito q prescitus dicatur esse tantum ad damnationem/ ⁊ predestinatus ad saluationem ordinatus ⁊ ab eterno divinitus institutus/pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q omnis prescitus damnatur vel damnabitur: ⁊ predestinatus econuerso saluatur vel saluabitur seu premiabitur de facto. ¶ Hec probatur. quoniam constat q divina predestinatio ⁊ prescientia est vera. sed nō esset vera imo falsa nisi omnis predestinatus saluaretur et prescitus damnaretur. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniam cum ab eo q res est vel non est notitia complexa dicatur vera vel falsa: omnis notitia est falsa qua cognoscitur esse futurum qd non est futurum: vel non esse futurum qd est futurum. sed prescientia est cognitio seu preordinatio qua deus ab eterno novit ⁊ voluit reprobos eē p̄dēnandos: ⁊ p̄destinatio cognitio ⁊ volitio q̄ novit ⁊ voluit electos finaliter premiari. ergo nisi sic accideret / divina ordinatio falleretur ⁊ eius scientia esset falsa seu erronea. quare ⁊c. ¶ Confirmat. quia omne illud fit qd deus fieri statuit. sed deus ab eterno predestinatum omnem voluit seu statuit saluari ⁊ prescitum finaliter cōdemnari. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: q utrunque predictorum puta tam saluatio predestinatorum q̄ condemnatio aliorum prescitorum fit contingenter non necessario absolute. ¶ Hec apparet. quoniam nec deus saluat aliquem nec condemnat/ nec ad saluationem nec ad damnationem ordinat necessario: sed tantummodo contingenter. si enim aliquem ad saluationem vel damnationem necessario ordinaret / ipsum necessario saluaret vel damnaret. sed predestinatio est electorum ordinatio ad saluationem: ⁊ prescientia reproborum ad damnationem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nullum possibilium a deo distinctorum vel distinguibilium est magis necessarium: nec fit magis necessario q̄ alterum. sed constat q prescitus damnatur ⁊ non saluatur: et predestinatus econuerso saluatur et non damnatur. ergo utrunque horum accidit contingenter non necessario absolute. ¶ Tertia conclusio est: q p̄destinatus saluatur ⁊ prescitus damnatur necessario necessitate consequentie. ¶ Hec est euidens. quoniam ibi est necessitas consequentie ubi est antecedēs ad qd sequitur necessario consequens: licet tam antecedens q̄ consequens sit contingens. sed sic est in proposito. licet contra

deus contingenter non necessario ordinet alios ad saluationem ⁊ alios ad damnationem: ⁊ contingenter etiā nō necessario illos saluet ⁊ alios damnet: tamen qͦs de⁹ vult saluari ipso volente necessario saluatur: sicut et quos vult damnari necessario condemnantur. alias nō esset omnipotens si posset qͦd ipse vult fieri / impediri. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qm̄ ab omnipotente aliquid licet contingenter fieri volente necessario illud fit / ⁊ hoc necessitate consequētie vel ipso oīpotente manente vt illud fieri volente. sed omnem p̄destinatum deus omnipotens vult saluari ⁊ prescitum damnari: ergo tali necessitate prescitus damnatur ⁊ predestinatus saluatur sicut currens mouetur. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio. ꝙ ⁊ predestinatus saluatur ⁊ prescitus dānatur simpliciter contingenter. ¶ Hec apparet. quoniam omne illud fit simpliciter contingenter qͦd potest nō fieri. sed omnis prescitus potest non presciri: ⁊ ꝑ cōsequēs non damnari: ⁊ predestinatus nō p̄destinari ⁊ ꝑ ꝯñs nō saluari. nullū enim vt dictum est / deus ordinat necessario sed mere cōtingenter ⁊ libere ad damnationem nec ad saluationem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ita se habet quantū ad ꝯtingentiā ⁊ necessitatē p̄scit⁹ ad dānationem ⁊ predestinatus ad saluationē sicut currens ad motionē. sȝ currēs necessario mouet̄ necessitate ꝯñe. si eñ currit oportet ipsum moueri. contingēter tamē currit ⁊ mouetur absolute: cum possit non currere nec moueri. ergo ⁊ in proposito consimiliter ē dicēdum. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi est respondendū ad questitum / apparet ex precedentibus quid dicendū. Constat enim primo ꝙ nec p̄destinatus potest damnari nec prescitus saluari ī sensu compositionis. Secūdo ꝙ pōt vtrūqȝ in sensu diuisionis. Tertio. ꝙ hoc est possibile simpliciter ⁊ absolute: vȝ predestinatum damnari et prescitum saluari. Quarto. ꝙ ex hoc nulla arguitur mutatio possibilis in deo. ¶ Primum. vȝ ꝙ nec predestinatum damnari nec prescitum saluari sit possibile ī sensu compositionis / apparet. qm̄ tunc sequeretur ꝙ ista duo possent stare insimul in eodem: vȝ ꝙ vnus ⁊ idē esset p̄destinatus ⁊ damnatus vel prescitus ⁊ saluat⁹. iste enim est sensus compositionis. sed hoc est impossibile. qm̄ predestinatus est a deo ad saluationē ⁊ p̄scit⁹ ad dānationē ordinat⁹. qͦd aūt deus vult fieri / nō pōt nō fieri siue ne eueniat īpediri vt dictum est in articulo precedēti. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nihil pōt fieri nisi qͦd est a deo preintellectum ⁊ volitum vt fiēdū. sed predestinat⁹ est a deo intellectus ⁊ volitus vt saluādus non vt dānādus: ⁊ prescitus econtrario vt damnandus non vt saluādus. ergo nec p̄destinatum existentem seu manentē predestinatum damnari / nec prescitum est possibile p̄miari. ¶ Secundum vȝ ꝙ vtrunqȝ predictorum sit possibile in sensu diuisionis / apparet. quoniam predestinat⁹ potest esse non predestinatus: cum contingenter non necessario sit predestinatus: ⁊ per consequens potest esse prescitus: ⁊ econuerso primo prescitus potest postea eē predestinatus: nō sic intelligendo ꝙ existēs seu manēs prescitus possit esse predestinatus: sed ꝙ potest desistere esse prescitus ⁊ incipere esse predestinatus: ⁊ econuerso desinere esse predestinatus ⁊ incipe esse prescitus. sed hoc est predestinatum posse damnari ⁊ prescitum posse saluari in sensu diuisionis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia sicut sedentem currere in sensu compositionis est vnum ⁊ idem simul currere ⁊ sedere qͦd est impossibile. in sensu autem diuisionis est prius sedentem postea currere: qͦd vtrūqȝ est possibile: cum sedens post sessionem possit surgere ⁊ postea currere. consimiliter in proposito est dicendum de istis / predestinatus potest damnari et prescit⁹ saluari. quare ⁊ cetera. ¶ Tertium: videlicet ꝙ tam predestinatum damnari ꝙ̄ prescitum saluari sit simpliciter ⁊ absolute possibile / sequitur ex predictis. quoniā omnis potens nō saluari potest damnari: ⁊ ecōuerso potens non damnari potest saluari. sed predestinatus potest non saluari ⁊ prescitus non damnari / modo preexposito absolute. nullus enim saluatur simpliciter ⁊ absolute necessario sed contingenter tātummodo ⁊ dānatur. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus predestinatus potest damnari ⁊ prescitus saluari ꝙ̄ ille qui iaȝ actu est beatus posset esse damnatus: ⁊ econuerso dānatus posset esse beatus. sed constat secundum esse possibile. ergo ⁊ primum. quare ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimum: videlicet ꝙ ex predictis deus non arguatur esse mutabilis / apparet. quoniam si predestinatus primo / esset postea non predestinatus sed prescitus: ex hoc de⁹ non posset argui esse mutatus nisi quia illū quē antea intellexerat ⁊ voluerat esse saluandum / nunc vellet ⁊ intelligeret condemnandum. sed hoc nullo modo arguit deū esse mutatum: quia etiam de facto multa deus intelligit ⁊ vult aliter nunc ꝙ̄ prius: nec tamen in aliquo ē mutatus. omnia enim facta actu existētia intelligit ⁊ vult ꝙ̄diu existūt actualiter permanere. hoc modo ipā non intelligebat anteꝙ̄ existerent nec volebat: sed aliter videlicet vt fienda. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non minus sine sui mutatione qͦd deus vult nunc: ⁊ quod intelligit vt fiēduȝ potest ītelligere ⁊ velle postea vt nō fiēdū ꝙ̄ possit intelligere ⁊ velle vt non existens qͦd prius intellexerat ⁊ voluerat vt existens. sed constat secundum esse possibile ⁊ de facto. nullum enim eorum que destruuntur seu esse desinunt postꝙ̄ nō sunt vult nec intelligit vt existens: mō quo intellexerat ⁊ voluerat ipsum primo. ergo ⁊c.

Sed nunquid vnus & idem posset eē simul predestinatus ⁊ prescitus? Ad hoc videtur esse dicendū ꝙ non: loquendo de prescientia que respicit penā damni: videlicet carentiam premij. ⁊ ꝙ sic / loquendo de prescientia que respicit penam sensus. ¶ Hoc probatur quoniam cum predestinatus sit ad gloriam ⁊ prescitus ad penam ordinatus / eo modo vnus ⁊ idem potest esse simul predestinatus ⁊ prescitus quo potest simul esse beatus ⁊ punitus: nō autem illo modo quo est impossibile ipsum esse beatum insimul ⁊ damnatum. sed vnus ⁊ idem potest esse beatus ⁊ damnatus hoc est punitus aliqua pena sensus etiam sempiterna. talis enim pena est compossibilis cum gloria in eodem vt apparet in Christo: in quo etiam de facto talis pena et gloria insimul concurrerunt. non autem pena damni que est carētia premiū potest esse simul cum gloria: quia tunc vnus ⁊ idem esset beatus ⁊ non beatus: cum nullus priuatus beatitudine sit beatus. hoc autem est impossibile euidēter. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Sequuntur Quæstiones circa Distinctionem Quadragesimam primam.

Circa distinctionem quadragesimā primā: in qua magister inq̄rit an p̄destinatio ⁊ prescientia seu reprobatio habeāt aliquā causam motiuam ex parte ipsorū predestinatoꝝ electorum ⁊ p̄scitorum reproborum: quero primo vtrū p̄destinationis electorū fuerit aliq̄ causa in quolibet eorum. ¶ Et videtur ꝙ sic. q̄m idē est causa p̄destinationis electorum ⁊ premiationis eorum. sed merita ⁊ gratia electorum sunt aliquo modo causa saluationis ipsoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Cōtra hoc arguitur ꝑ illud qđ dicit apostolus ad Titū. iij. ca. Nō ex operib⁹ iustitie q̄ fecim⁹ nos: s; scđm suā misericordiā saluos nos fecit. ex hoc em̄ verbo apostoli habetur ꝙ opera electorum non sunt causa saluatiōis/nec ꝑ ꝯn̄s p̄destinatiōis eorum. sed nihil aliud q̄ bona opera vel gratia videtur posse poni causa premiationis nec predestinationis electorum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quātū ad primum opinio excludēda est quorūdam dicētium ꝙ licet sit aliqua cā reprobationis: cū deus nullum condemnet nec ad dānationē ordinet sine culpa: nulla tn̄ ex p̄te p̄destinati potest poni sue p̄destinationis causa. ¶ Hoc autem probatur sic. omis ordinate volēs finem ⁊ ea que sunt ad ip̄m/prius vult finem q̄ aliquid eoꝝ q̄ sunt ad ipsum seu ꝓpter ipsum. sed beatitudo est vltim⁹ finis creature beatificabilis: ḡ de⁹ volēs omnia ordinate prius vult creature beatificabili beatitudinē vt eius finem vltimū: q̄ velit seu p̄uideat ipsam habitura aliquid aliorum. sed nullum posterius volitū seu p̄uisum est causa alicuius primo voliti: ergo p̄destinationis que nō est aliud q̄ volitio p̄miatiōis electorum/non potest esse causa aliquid eis p̄uisum seu volitum aliorum. ¶ Confirmatur. q: nihil primo volitū est volitum ꝓpter aliquid posterius volitū. sed p̄mium creature beatificabili est primo volitū q̄ aliquid ad ip̄; ordinatum: ergo creatura beatificabilis ꝓpter nihil a p̄mio distinctum sibi volitū seu p̄uisum est ordinata ad ipsum p̄mium consequēdū. quare ⁊c. ¶ Sed contra opinionē istā arguitur. q̄m sicut deus non punit aliquē seu condemnat nisi ꝓpter demerita seu culpam cōmissam: ita nec premiat nisi ꝓpter merita vel grām habitā; ergo sicut culpa p̄uisa ponitur esse cā reprobationis vel p̄scientie reproboꝝ: ita ⁊ merita vel gratia preuisa pōt ⁊ debet poni causa p̄destinationis electoꝝ. ¶ Añs est euidēs. q̄m licet deus posset beatificare sine grā de potētia absoluta/statuit tn̄ nullū premiare seu beatificare nisi hn̄tem grā; sicut nec cōdemnare nisi ꝓpter culpā commissam. nec minus grā ordinat ad gloriā q̄ culpa ad penam. sed etiā cuilibet electoꝝ datur p̄mium ꝓpter meritum vel ꝓpriū; tn̄ vt angelis: vel alienū tantum: vt hominibus beatis qui nihil meruerunt: quos Christus meruit premiari: vel propter meritū tam proprium q̄ alienū vt alijs omnibus hominibus qui sibi ꝓpriis aliquid meruere quibus tamen meruit principaliter ipse Christ⁹. Tūc hoc supposito qđ ⁊ videtur probabile/nō tn̄ gratia sed etiā merita ordināt oēm electū ad p̄miū consequendū. quare ⁊c. ¶ Consequētia ex hoc ꝓbatur. q̄m ideo culpa preuisa reproborum arguitur esse cā reprobationis seu prescientie ipsorum: quia deus nulli infert penam nisi propter culpam. sed sicut non punit nisi culpabilem: ita nec p̄miat seu beatificat nisi in gratia existē: q: grā dei vita eterna. ḡ eadem ratione pōt argui ꝙ gratia p̄uisa ⁊ quodcunq; aliud propter qđ inexistēs deus beatificat/sit causa p̄destinationis qua arguit ꝙ culpa preuisa sit causa prescientie seu reprobatiōis. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia omne illud propter qđ factū seu habitum deus confert premium/potest dici causa p̄destinationis seu preordinationis ad ipsum conferēdū premium vt preuisum. ¶ Hoc apparet. quia nec ex alio vt dictum est culpa vt preuisa arguitur esse causa p̄sciētie seu reprobationis malorum nisi quia deus solum ꝓpter ipsam commissam infert penam. sed constat ꝙ ꝓpter meritum ⁊ gratie donum habitum deus confert p̄mium: ergo vtrunq; horum vt preuisum videlicet tam meritum alienum vel proprium vel vtrunq;/q̄ donum gratie vt preuisum potest dici causa predestinationis ꝑpetue electorum: sicut preuisum demeritum dicitur esse causa prescientie reproborum. ¶ Preterea quando dicitur ꝙ nulla potest poni causa predestinationis ex parte predestinati: sed reprobationis seu presciētie ex parte reprobi: aut intelligitur per causam res aliqua existens ab ipsa predestinatione vt ab effectu suo differens aut ꝙ deus electum non predestinat seu ordinat ad premium propter aliquid preuisum. Si detur primum: sic est verum. sed ꝯstat ꝙ non magis reprobationis seu prescientie q̄ predestinatiōis potest poni causa aliqua isto modo: cū tam prescientia q̄ predestinatio sit eterna: et omnis prescitus et predestinatus sit ex tempore: nec aliquid a deo distinctum sit perpetuum. Si autē ponatur scđm/sic est falsum. non enim vt dictū est magis de⁹ infert nec inferre statuit propter culpam penam q̄ propter gratiam gloriam sempiternam. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non tantum vna res ad quā sequitur ⁊ sine qua nō sequitur alia/dicitur eius causa: sed etiam illud propter quod aliquid fit vel fieri statuitur potest dici aliqualiter causa eius. sed sicut deus non condēnat nisi propter culpam commissam: nec ad penam aliquem ordinat nisi ꝓpter eius culpam p̄uisā; ita nec premiat nisi habentem gratiam: nec ordinat ad p̄mium nisi quē preuidit habiturū gratie sue donū. ergo sicut culpa vt preuisa dicitur esse causa prescientie ⁊ vt exhibita damnationis perpetue reproborum: ita ⁊ gratia ac etiam merita possunt dici vt habita causa saluationis et vt preuisa predestinationis omnium electorū. q̄re ⁊c. ¶ Ad illud quod arguitur in contrarium/quādo dicitur ꝙ ordinate volens finem prius vult ipsum q̄ alia ordinata ad eum/apparet ꝙ ratio ista deficit. quoniam esto ꝙ volens finem ⁊ ordinata ad ipsū diuersis actib⁹: vt creatura intellectualis vult primo finē q̄ alia ad eum ordinata: nō tamen deus qui eodem ⁊ vnico actu vult omnia: videlicet tam finem q̄ alia ad ipsum ordinata. imo si deus prius vellet vnum q̄ alterum/prius vellet illud propter quod vult alterum: et sine quo volito non vult ipsum. sed deus nulli creature beatificabili vult finem vltimum ipsi debitum: videlicet eternum premiū nisi propter volitum meritum vel gratie sue donum. ergo si prius vellet vnum q̄ alterum/prius vellet cuilibet electorum meritum vel gratie sue donum q̄ premium sempiternum. ¶ Confirmatur. quia prius volitum nō est volitum propter posterius volitum. sed deus vult electis premium ⁊ statuit ab eterno conferre ipsum propter gratie sue donū eis volitū. ¶ Hoc app̄et. quia ꝓpter illud volitū de⁹ voluit ab eterno ⁊ statuit ꝯferre electis p̄miū ꝓpter qđ habitū ꝯfert ipsum. sed ꝯstat ꝙ deus electis cōfert ꝓpter meritum habitū ⁊ gratie sue donū premium sempiternum. ḡ premium nō fuit electis prius q̄ meritum ⁊ gratie donum a deo volitum ab eterno: sed potius ecōuerso. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationē

consimiliter est dicendū. ex dictis enī apparet ꝙ falsū in minore accipit qñ dicit ꝙ premiū est creature beatificabili prius volitū ꝙ̃ aliquid ad ipsum ordinatū: quia ꝛ creatura intellectualis qñ prius vult finē ꝙ̃ ordinata ad ipsum / non vult finem ꝓpter ordinata ad ipsum volitū: cum prius volitum non sit volitum ꝓpter posterius volitum. sed deus confert ꝛ conferre ab eterno statuit seu voluit cuilibet electorum premium sempiternum propter volitū eius meritū ꝛ gratie sue donū. ergo ꝛc. ¶ Hec de. 1.

Quantum ad secundum vbi ad questionē istam aliter est dicendū:

premitto quatuor ad euidentiam dicendoꝝ. ¶ Primū est. ꝙ ꝑ predestinationē nō est hic intelligendū aliquid a deo ꝑdestinante distinctū: sed tantūmodo deum ipsum non vt quomodocunqꝫ acceptū: sed vt ordinantē hoc est vt intelligentem ꝛ volentem ab eterno premium conferendum cuilibet electoꝝ. deus autē nec electis vult premiū nec reprobis suppliciū per aliquid a se distinctū. ergo per predestinationē nō est intelligendum aliud ꝙ̃ deū. ¶ Cōfirmatur. quia nihil a deo distinctum fuit eternū. sed tā diuina ꝑdestinatio ꝙ̃ prescientia extitit sempiterna. ergo ꝛc. ¶ Secūdū ꝑmittēdū est. ꝙ cū predestinatio dupliciter possit accipi: vz secundum se absolute vt distinguitur ab ipso predestinato ꝛ importat predestinantē deum: ꝛ in ordine ad obiectū vt videlicet dicit ipsum: dupliciter posset intelligi aliquid eē causam predestinationis. Uno modo ꝙ aliquid eēt causa ipsius sumpte primo modo: vz scd'm essentiā actus ꝑdestinationis a substātia predestinātis totaliter indistinctam. Alio modo ꝙ aliquid sit causa eius secūdo modo sumpte: vz vt obiectū includentis ꝛ sup ipsum transeuntis: vel ꝙ sit causa effectus eius: sic intelligendo ꝙ actus diuine predestinatiōis terminat̃ ad obiectum predestinatum ꝛ ad predestinationis effectum puta ad electum ad premium ipsi debitum sempiternum: quia terminatur ad aliquod ordinatum ad ipm: vz ad meritū vel ad gratie dei donū ordinātū ad premiū cōsequendū. Et hoc modo gratie donū vel meritū vt preuisum ꝛ preuolitū esse cām predestinatiōis / pōt dupliciter intelligi scd'm ꝙ causa dupliciter potest sumi. Uno enim modo dr̃ ꝓprie eē causa res aliqua respectu illius qd' ad ipsam ꝛ nō sine ea sequitur: modo quo causa dicitur eē illud quo posito alterum ponitur qd' quidē non ponitur sine eo. Alio modo accipitur large causa non vt significat rem aliquam diuersam ab illo cuius dicit̃ esse causa: sed vt importat aliquam prioritatem vnius ꝓpositionis ad aliam: vt antecedentia ad ꝯñs qd' sequit̃ necessario antecedēs / nō autem econuerso antecedens sequit̃ necessario ad ꝯñs. et ideo añs dicitur causa ꝯsequentis non autem ꝯsequēs antecedentis: modo quo dicitur ꝙ homo est causa animalis ꝛ nō econuerso. si enī est homo / sequitur ꝙ sit animal ꝛ nō econuerso. hō etiā dr̃ cā risibilis isto mō. quia licet risibile inferat hoīem: sicut hō infert risibile econuerso: nō tñ risibile importat rē aliquā preter actū possibilē cuius hō ipse sit cā. quia tñ nō pōt esse hō qn sit risibil'. hoīs etiam actus ridendi est possibilis effectus: ideo hō dr̃ eius causa. ¶ Tertiū premittēdū est. ꝙ nullū electoꝝ deus beatificat nec beatificare statuit ab eterno sine grē sue dono. qd' quidē grē donū ꝛ etiā premiū qdā electoꝝ obtinuerunt absqꝫ aliq̄ merito suo ex solo merito mortis Christi: vt oēs paruuli ꝛ alij etiā hoīes adulti baptizati ante rationis vsum mortui. alij obtinuerunt ipsū solo suo merito ꝓprio mediāte vt oēs angeli / quoꝝ quilibꝫ meruit sibi nō vnus alteri nec Christus nec aliquis alius eis omnibus nec alicui eoꝝ. alij aūt vt oēs hoīes electi ratione vtentes in pñti consequunt̃ predicta: vz tam gratiā ꝙ̃ gloriā ꝑncipaliter ꝓpter meritū mortis Christi ꝛ etiā aliqualiter minus tñ ꝑncipaliter ꝓpter sua ꝓpria merita: vz bona opera que deus misericorditer acceptat vt digna tali premio ꝓ eis cuilibet conferendo. constat enī ꝙ oēs electi existentes in gratia in presenti ꝑ bona opa que facit sibi meret̃ tā grē ꝙ̃ glorie augmentū. ¶ Quartū ꝛ vltimū premittēdū est. ꝙ predestinatio diuina lꝫ formaliter ꝛ realiter sit vnica / trāsit tñ sup diuersa obiecta: videlicet super omnes electos predictos / tñ q̄ad aliquid similiter ꝛ quo ad aliquid differenter. oībus enim electis predestinatis deus voluit ab eterno premium ꝛ gratie sue donū non aūt meritum ꝓprium qd' etiā ordinat̃ ad premiū: sed quibusdā puta angelis oībus ꝛ hominibus ratione vtentibus in pñti: nō autē alijs qui nec vt dictū est aliquid sibi merent̃ nec mereri possunt. alijs etiā voluit tñ meritū ꝓprium vt angelis: ꝛ alijs vt hominibus meritū alienum: vz meritum Christi sine quo nullum hominem statuit premiandum.

His ꝑmissis pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est. ꝙ predestinationis diuine vt ꝑma modo sumpte: vz quidditatiue ꝛ scd'm se absolute / nulla ē nec esse potest causa. ¶ Hec ē euidēs. nec de hoc est questio nec dubitatio aliqua. qm̄ ꝯstat ꝙ dei nulla est nec eē potest cā: sed ipse est oīm a se alioꝝ causa. sed diuina predestinatio vt sic sumpta est a diuina essentia indistincta totaliter in re extra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia diuina predestinatio non est aliud ꝙ̃ volitio qua deus voluit ab eterno premium electoꝝ eis taliter ꝛ tali tempore conferēdum. sed diuina volitio vel intellectio vt quidditatiue sumpta est idem totaliter cum diuina essentia. nō enim deus vult nec intelligit nisi tantūmodo ꝑ seipsum. ergo nō magis predestinationis diuine ꝙ̃ essentie pōt poni aliquid esse causa. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ nec predestinatiōis diuine vt secūdo mō sumpte / vz obiectiue / pōt esse causa aliquid a deo distinctū: accipiendo cām proprie vz preexposito modo supra. ¶ Hec etiam est euidens. qm̄ predestinatio diuina tam vt quidditatiue ꝙ̃ etiā vt obiectiue sumpta fuit eterna. omnes enim electi fuerunt ab eterno predestinati seu ad gloriā ordinati. sed nec ipsum predestinationis obiectū: nec aliqd ab eo ꝛ a predestinatione distinctū fuit eternū: ergo nec predestinationis vt super obiectū transeuntis seu ipsum includētis potest aliqd eē causa mō predicto sumpta. ¶ Cōfirmatur. quia cā vt sic sumpta est vt dictū est supra res vna ad quā sequit̃ alia ab ea realit̃ distincta cuius illa dr̃ esse causa. sed nulla fuit res a ꝑdestinatiōe distincta ad quā predestinatio ipsa fuit subsecuta: cū nulla res a ꝑdestinatione distincta fuerit sempiterna. predestinatio etiā ipsa eterna nō pōt dici effectus: cū non importet aliqd a deo distinctū vt actu in esse positū: cū nullū tale fuerit sempiternū: sed tñ significat seu importat suum obiectū ꝑdestinatū vt possibile ac futurū. nullū aūt possibile futurū anteꝙ̃ fiat potest dici effectus magis ꝙ̃ possibile nō futurū. ꝙ ꝛc. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ ꝑdestinationis mō ꝑdicto sumpte vz obiectiue est cā aliqd: accipiēdo cām large modo ꝑexposito. ¶ Hec ꝓbat̃. quoniā illud est cā ꝑdestinationis diuine accipiēdo ꝑexposito mō cām / ꝓpter qd' deus ꝑdestinās ordinat electū ꝑdestinatum ad premiū sempiternū. sed oēm electū deus ordinauit ab eterno ad premiū ꝓpter aliquid ꝑuisum ordināns ꝛ disponens ad ipsum premium consequendū. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quoniam illud est diuine predestinatiōis obiectiue sumpte causa / super qd' transit ipsa predestinatio. ꝛ quia transit super ipsum ideo ꝛ transit sup alterum cuius illud primum dicitur esse causa. sed illud ꝓpter quod deus electum ordinat ad premiū est hmōi vz propter quod ipsi electo volitū ꝛ vt cōsequendū ab

eo p̄uisum deus vult ei premium ac statuit ab eterno ipsum illi finaliter conferendū. ergo rc. ¶ Minor: vez ꝙ omnem electum deus ordinauerit ab eterno ad p̄mium propter aliquod p̄uisum futuruz / apparet. qm̄ propter illud vt p̄uisum ꝛ futurum deus statuit ab eterno ac voluit electis p̄mium conferendum: propter quod post ꝙ habituz confert ipsuz. sed aliquid ē sine quo habito de⁹ nō contulit p̄mium: sed post ipsum habitum cōtulit ipsum p̄mium cuilibet beatoruz. vt eni dictum est / nulli cōfertur p̄mium nisi habenti meritum alienū vel ꝓpriū vel vtriꝙ ꝛ gratie sue donum. nisi forte isstetur de Christo qui secundum aliquos non meruit sibi sed alijs premium sempiternum. sed melius est dicere Christum meruisse nō tm̄ alijs sed etiā sibiipsi merito antecedente p̄miū aliquo ordine nō temporis / sed nature vt alias prolixius est ostensum. quare rc. ¶ Quarta ꝛ vltima conclusio est. ꝙ non ē eadē causa sed alia ꝛ alia p̄destinationis diuersorum electorum. ¶ Hec probatur ex ratione p̄alcta pro tertia cōclusione adducta. qm̄ vt ibi argutū est / illud est causa diuine p̄destinatiōis modo p̄dicto: ꝓpter qd̄ vt p̄uisum ꝛ futurum deus voluit ab eterno ꝛ cōferre statuit premium cuilibet electorum: sed istud propter qd̄ p̄uisum deus statuit ꝛ voluit ab eterno omnib⁹ p̄destinatis p̄mium conferenduz / nō est idem in omnib⁹ electis sed diuersum diuersis. ergo rc. ¶ Minor apparet. qm̄ vt arguitū est supra / ꝓpter illa p̄euisa deus statuit ab eterno electis conferre premium propter que habita confert ipsū. sꝫ propter diuersa ab electis habita de⁹ confert eis premia sempiterna. aliquibus enim confert ꝓpter merita eorum ꝓpria tm̄ vt angelis ꝛ etiam Christo homini: supposito ꝙ ꝓpter meritum fuerit premiuz consecutus. alijs propter meritum alienum tm̄: vt hōibus beatis qui nullum habuerunt actum meritoriū ꝓpriū in presenti: sed p̄ecise sunt saluati propter meritum mortis Christi. ꝛ alijs ꝓpter meritum tam alienuz ꝙ propriū vt omnibus hominibus a Christo alijs q̄ in presenti actum aliquem bonum seu ad eterna meritorium habuerūt. ꝛ si Christus non meruit sibi premium ipsi fuit collatum premium sine aliquo merito: cum cōstet nullum alium ipsi premium meruisse: nec per consequens ipsum habuisse premium propter meritum alienum: sicut habet quilibet aliorum hominum beatoruz. q̄re rc. ¶ Ex p̄dictis videt corollarie ꝯcludi posse. Primo ꝙ supposito ꝙ Christus nō meruerit sibi sed alijs tātū premium: predestinationis ipsius Christi nulla pōt poni causa nisi sola voluntas diuina: sed tm̄ predestinationis aliorum omnium electoruz. si autē Christus ipse meruit sibi premium tunc potest poni causa predestinationis oīm electoꝝ. ¶ Secundo. ꝙ meritum mortis Christi p̄euisum pōt dici p̄eexposito modo causa predestinationis oīm hominum electoruz saltem aliorū a Christo: supposito ꝙ ipse Christus nō meruerit sibi sed alijs premium sempiternum. ¶ Primū apparet. qm̄ causa predestinationis electorum est meritū p̄euisum eorum propriū vel alienū vt dictū est supra. sed Christus non habuit premium propter alicuius alterius a seipso meritum. ergo supposito ꝙ ipse nō meruerit sibi premium nulla potuit esse causa sue predestinationis alia a volūtate diuina: nisi dicatur ꝙ gratia ipsi cōferenda p̄euisa ꝛ volita sit eius causa. non tantum enim merita / sꝫ etiaꝫ gratia ipsa ordinatur ad gloriam conferendam cuilibꝫ electorum. ¶ Secundum: videlicet ꝙ Christi passionis meritum vt p̄euisum fuerit causa predestinationis hominum electorum / apparet. qm̄ vt dictum est illud vt p̄uisum est causa predestinationis electorum propter qd̄ habitum eis confert deus premium. sed omnibus electis hominibus saltem alijs a Christo / supposito ꝙ ipse Christus non meruerit sibi sed alijs / deus confert p̄miū propter Christi passionis meritum. ꝛ hoc differenter: qꝛ aliquibus vt illis qui nihil meruerunt: confert premiuꝫ propter Christi meritum vt propter causaꝫ totalē: alijs autem qui aliquid meruerunt confert premium ꝓpter idem meritum vt propter causam partialem et magis principalem. ergo ipsum Christi meritum vt p̄euisum fuit causa predestinationis omnium hominum electorum: quorum aliorum fuit causa totalis vt sue p̄destinationis supposito ꝙ ꝓpter meritum ipse habuit premiū ꝛ aliorum hominū qui nihil sibi meruerunt. aliorum autem partialis vt omniū hominuꝫ electorū qui sibiipsis aliqd̄ licet minus principaliter meruerūt. ergo rc. ¶ Et si queratur: quare de⁹ magis ab eterno voluit ꝛ p̄euidit electum ꝙ alium habiturum meritum propter qd̄ vt dictum est ordinauit ipsum ad premium? ¶ Ad hoc dicēdum est. ꝙ causa huius nulla potest poni nisi sola voluntas diuina. nec ex hoc tamē sequitur ꝙ deus sit ꝑsonarum acceptor. qm̄ ꝑsonarum acceptio non potest argui in aliquo nisi respectu illorum qui sunt equales: quibus aliquid equaliter debet ab illo / qui tamen confert illud vtriꝙ equaliter debitum vni ꝛ non alteri cui tamē equaliter obligatur. sed deus nulli est debitor: ergo nec potest esse ꝑsonarum acceptor. ¶ Sic ad questionem.

¶ Ad rationem in principio qn̄ dicit Apostolus. ꝙ nō ex oper. iustitie que fe. nos sal. nos fecit. Dico ꝙ verum est principaliter: qꝛ secundum eundem apostolū nō sunt condigne pa. huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. ipse tamē deus misericordit̄ acceptat opera nostra bona in charitate facta ꝓpter meritum Christi vt ꝓpter causam meritoriam principalem tanꝙ digna p̄mio sempiterno. ¶ Ad aliud qd̄ superius pro opinione alia est argutum / iam est responsum. Aliꝫ tamen respondent aliqui dicentes ꝙ illud assumptum verꝫ ꝙ ordinate volens finem ꝛ ordinata ad ipsum prius vult finem / est verum de illo qui vult finem suiipsius: nō autem de illo qui vult finem alterius. sꝫ beatitudo quā respicit predestinatio non est finis dei volentis seu predestināntis: sed ipsius predestinate creature rationalis que ad ipsam beatitudinem vt ad suuꝫ finem vltimum ordinatur. quare rc.

Secundo quero. vtrum reprobationis seu prescientie reproborum sit aliqua cā ex parte ipsorum. ¶ Et videt ꝙ sic. qm̄ sicut se habet meritum electoꝝ p̄euisum ad predestinationē ipsoꝝ: ita ꝛ demeritū reproboꝝ sit p̄euisū ad prescietiā eoꝝ. sed meritū electorum p̄euisum est cā predestinationis eorum / vt in questione alia est ostēsuꝫ: ergo ꝛ demeritū reproboꝝ p̄euisum est causa prescietie ipsorum. ¶ Contra. quia propter illud vt factum dānatur quilibet reproborum propter qd̄ vt p̄euisuꝫ fuit ad damnationem eternaliter deputat⁹. sed non oēs dānati damnantur propter sua demerita perpetrata: cum multi sint sine suis demeritis condemnati vt omnes paruuli ante baptismum mortui. ergo nec talium demeritum vt p̄euisum potest poni causa prescientie seu reprobationis ipsorum. quare rc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim premittam aliquid ad euidentiam dicendorum. ¶ Secundo dicam ad quesitum.

Quātū ad primū supposito ex dictis in questione precedenti quō sit intelligēdū aliquid eē cāꝫ prescientie reproborum: qꝛ similiter sicut aliqd̄ dicit̄ eē causa predestinationis electorum: supposito etiā quid sit intelligēdū ꝑ prescientiam: qꝛ non aliud ꝙ diuinā p̄ordinationē reproboꝝ ad suppliciū sempiternū: sicut ꝑ

ꝓdestinationē intelligit tm̄ diuina volitio seu deputatio electoꝝ ad premiū: vt in questione alia fuit dictū: est sciendum ꝙ sicut electoꝝ aliqui saluant ꝓpter meritū alienū tm̄: ⁊ alij ēt ꝓpter ꝓpriū / vt in questione alia est ostēsum: ita ⁊ dānatoꝝ aliqui cōdēnantur ꝓpter ꝓpriū demeritū: ⁊ tales puniunt pena dāni ⁊ etiā pena sensus. alij aūt tm̄ propter demeritū alienū: vt oēs a peccato originali non liberati morientes ante vsum debite rationis. ⁊ tales puniunt tm̄modo pena damni nō aliqua pena sensꝰ. alij tertio dānant simul ꝓpter demeritū ꝓpriū ⁊ etiā ꝓpter demeritum alienū: sicut multi electoꝝ saluantur ⁊ ꝓpter meritum ꝓprium ⁊ propter meritū alienum / vt in q̄stione alia fuit dictū. ⁊ tales sic dānati sunt omnes illi qui non fuerunt a peccato originali liberati ⁊ cum hoc peccauerunt actualiter in p̄senti: ita ꝙ sicut omnes saluati ita ⁊ damnati sunt contenti sub triplici differentia supradicta. ¶ Ex quo infero corollarie: ꝙ sicut nullus electorum saluatur nisi propter meritum aliquod vel alienum vel ꝓprium vel tam ꝓprium ꝙ̄ alienum excepto Christo secundū opinionem aliquoꝝ dicentium ꝙ ipse nō meruit sibi sed alijs p̄mium: ita nec aliquis condemnatur nisi ꝓpter demeritū vel suū ꝓprium vel alterius vel insimul vtriusqꝫ: vcꝫ tā suū ꝓpriū quale peccatū est actuale ꝙ̄ alienum quale est peccatū originale de quo ⁊ de pena damni tm̄ nō sensus ipsi debita erit sermo in secundo ⁊ in tertio. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdū vbi est dicēdū ad q̄stiū / pono q̄tuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ cā p̄scientie reproborum ⁊ olim dānatoꝝ est demeritū aliquod p̄uisum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ ꝓpter illud p̄uisum fuerunt reprobi p̄sciti seu p̄ordinati ad dānationē ꝓpter qd̄ postꝙ̄ factū est cōdemnati sūt vel finalr̄ condemnādi. sed cōstat ꝙ ꝓpter nihil aliud nisi tm̄ ꝓpter peccatum cōmissum reprobi condemnant. nulla eīn cōdemnatio siue pena alicui inflicta pōt esse iusta nisi quā precessit aliqua ipsius puniti vel alterius culpa. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. qꝛ sicut se habet meritū vt futurū seu p̄uisum ad p̄destinationē electoꝝ: ⁊ vt factum ad p̄miationē eoꝝ: ita cōsimiliter se habere videtur demeritum seu peccatū vt p̄uisum futurum ad p̄scientiā damnandoꝝ: ⁊ vt ꝑpetratū seu factum ad dānationem eoꝝ: sed vt in questione alia fuit dictum meritū electoꝝ vt p̄uisum est cā p̄destinationis. vt aūt exhibitū ē causa saluationis eoꝝ. ergo ⁊ de demerito seu peccato vt comparato ad prescientiā ⁊ ad penam damnatoꝝ cōsimilr̄ est dicēdū: ⁊ maxime cū p̄miare sine merito exhibito vel ad p̄miū ordinare sine ipso merito p̄uiso nō sit malum sed bonum: qꝛ est actus liberalitatis: condemnare aūt vel ad damnationē ordinare aliquē sine aliquo eiꝰ nec alterius demerito sit iniustitie ⁊ crudelitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs malū: qd̄ non est deo attribuendum. quare ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est. ꝙ causa reprobationis seu p̄scientie aliquoꝝ dānatoꝝ ⁊ dānandoꝝ fuit eoꝝ ꝓpriū tm̄ demeritū vt p̄uisū. ¶ Hec ꝓbat ex ratione p̄dicta. qm̄ illud ꝓpter qd̄ reprobi cōdēnant ⁊ puniūtur eternaliter postꝙ̄ factū / est vt p̄uisum futurū causa reprobationis seu p̄scientie eoꝝ. sꝫ multi reprobi cōdēnati vt omnes qui fuerūt in p̄ntia peccato originali mundati damnant ꝓpter solū peccatū suū ꝓprium actuale cōmissum: ḡ ⁊ omnes tales fuerunt tm̄ ꝓpter suū delictum actuale vt p̄uisum prescit seu ab eterno ordinati ad supplicium sempiternū. quare ⁊c. ¶ Confirmat. qꝛ sicut solū illud vt p̄uisum dꝫ esse cā p̄destinationis electoꝝ ꝓpter qd̄ postꝙ̄ habitū eis confert p̄miū: ita ⁊ de p̄scientia dānādoꝝ cōsimilr̄ est dicēdū. sed p̄cise ꝓpriū actuale peccatū cōmissum est ꝓpter qd̄ multi damnant: ergo ⁊ ꝓpter ip̄m solū vt p̄uisum tales p̄sciunt seu ad penā ꝑpetuam ordinant. quare ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est. ꝙ cā reprobationis seu p̄scientie aliquoꝝ damnatoꝝ ⁊ dānandoꝝ / fuit tm̄ demeritū nō ꝓpriū eoꝝ sed aliorum: vcꝫ p̄morum parētū. ¶ Hec ꝓbat cōsimilr̄ sicut alie precedentes: vcꝫ qꝛ propter illud vt preuisum oēs reprobi fuerūt p̄sciti ꝓpter qd̄ postꝙ̄ habitū siue subsecutū extitit sūt damnati. sed oēs ꝓ solo originali reatu absqꝫ aliquo actuali peccato dānati puniuntur pena damni tm̄ propter primorū parentum peccatum. ergo ⁊c. ¶ Et si q̄ratur: quō potest iuste aliquis sine aliquo suo peccato pro solo alterius peccato puniri aut ad penam aliquam ordinari ⁊ maxime post peccatum remissum ei qui cōmisit ipsum: sicut in ꝓposito peccatū primorum parentū est eis remissum? ¶ Ad hoc dicendū est. ꝙ vt magis explicabitur in scd̄o ⁊ in tertio / licet nullus ꝓ peccato alteriꝰ puniri debeat pena aliqua afflictiua positiua: qualis est pena olim tam in inferno ꝙ̄ etiam in purgatorio punitoꝝ: pōt tñ iuste puniri pena aliqua priuatiua cōsistente in carentia siue substractione seu nō donatiōe alicuiꝰ boni vel p̄mij: ⁊ maxime ab illis qui nec sibi nec alicui alteri tenetur dare bonum hmōi. sed deus cum nulli sit debitor nullum tenetur beatificare: ḡ licet sine culpa sua nullum debeat affligere seu punire / pōt tñ absqꝫ aliqua iniustitia ip̄m nō beatificare / btitudinē quā dat alijs ipsi cōmunicare nolēdo. sꝫ hoc mō tm̄ nō aliter puniunt damnati pro solo peccato primorum parentum vt magis ī secūdo ⁊ in tertio explicabitur. ergo ⁊c. ¶ Et qn̄ additur ꝙ peccatū primorum parentū est remissū: Dico ꝙ licet sit eis indultū nō tamen simpliciter ⁊ vniuersaliter est remissum. qm̄ cū peccatū esse remissum nō sit aliud ꝙ̄ ipsum nō esse ad penam imputatū vt explicabit in quarto: ꝑ ꝯñs nulla culpa totaliter est a deo remissa pro qua exigit aliqua pena. sed ꝓpter peccatū primorum parentum deus exigit penā aliquā priuatiuā predictā ⁊ si non ab ipsis primis parentibus tñ a multis alijs pena huiusmodi pro solo isto eoꝝ demerito eternaliter condemnandis. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltīa conclusio est. ꝙ causa reprobationis seu p̄scientie aliquorū damnatorum ⁊ damnandoꝝ fuit p̄uisum demeritum tā eorum actuale proprium ꝙ̄ etiam aliorum: vcꝫ parētū primorum. ¶ Hec ꝓbatur consimiliter sicut oēs alie sunt ꝓbate. qm̄ sicut aliqui damnantur solum propter demeritū ꝓpriū: ⁊ alij tm̄ ꝓpter demeritum alienum ita etiam sunt alij damnati tam propter alienum ꝙ̄ ꝓpter proprium demeritum: vt omnes infideles ⁊ quicūqꝫ a peccato originali non liberati qui in p̄senti actualiter deliquerunt. sed vt argutum est superius / propter illud vt preuisum reprobi fuerunt a deo presciti ⁊ ad penam eternaliter deputati propter qd̄ postꝙ̄ factū ē sūt finaliter cōdēnati vel erunt condēnandi. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia sicut p̄destinationis aliquorum electorū causa fuit meritum tantum proprium eorum vt omnium angelorum ⁊ etiam Christi: supposito ꝙ Christus meruerit sibi ip̄si: aliorum autem causa fuit tantum preuisum meritum alienum vt omnium hominum electorū qui nullum habuerunt meritum proprium: ⁊ aliorū tertio vt illorum hominum electorum qui aliquid boni fecerunt in presenti causa fuit meritum preuisum tam eorū proprium ꝙ̄ alterius: videlicet mortis Christi: ita ⁊ de causa p̄scientie reproborum consimiliter est dicēdū vcꝫ ꝙ causa p̄scientie damnatorum sicut ⁊ p̄destinationis electoꝝ continetur sub triplici differentia in predictis conclusionibus superius explicata. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Distinctio.XLII.Quæstio.I.

Circa distinctionem quadragesimāsecūdā in qua magister determinat de vnitate diuine potētie: quero primo. vtrū in deo sit potentia respectu cuiuscūqꝫ possibilis. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia ī quocūqꝫ oīpotente est potētia respectu cuiuscūqꝫ possibilis. sed de⁹ est oīpotēs. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ peccatū est possibile: ſʒ deus nō potest peccare: ergo nō potest oē possibile: nec ꝑ cōsequens est in ipso potētia respectu omnis possibilis. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eīm ostēdā quō in deo sit potentia. Scđo inquiram an talis dei potentia sit respectu omnis possibilis vel tantum respectu alicuius specialiter.

Quantū ad primum est sciēdum: ꝙ potētiam esse in deo dupliciter potest intelligi scđm ꝙ dupliciter dr̄ aliquid eē in aliquo: vno modo ꝓprie et alio modo large: licet etiā vsitate. Primo modo/ vʒ ꝓprie nihil dicitur esse in seipso. sed omne qđ ꝓprie est in aliq̄/ est aliquo modo distinctū ab ipso. Scđo aūt mō: vʒ large ⁊ tamē vsitate/ quod dicitur interdum in aliquo est idēʒ totaliter in re extra cū eo: sicut humanitas dicitur esse in sorte: sapiētia in deo: ⁊ deitas in persona. ¶ Hoc ꝑmisso appēt qđ sit dicēdū quātū ad istum articulū. constat eīm. Primo. ꝙ in deo nō est potētia primo mō. Secūdo. ꝙ est in eo potētia scđo modo. Tertio. ꝙ potētia talis eius vt est respectu entis possibilis nō dr̄ intellectiua nec volūtaria ſʒ potētia executiua. Quarto. ꝙ nihilominus talis executiua dei potētia est ab ei⁹ voluntate ⁊ intellectu indistincta totalr̄ in re extra. ¶ Primum est euidens. qm̄ potētia est illud quo qs est potēs. ſʒ de⁹ nō est potēs aliquo alio ꝙ̄ seipso: ꝗ potētia nō est in ipso tanꝙ̄ aliquid diuersum ab eo. ¶ Confirmať: qꝛ non magis potētia dei distinguiť ab eo ꝙ̄ potētia alicuius cause scđe sit distincta ab ea. ſʒ potētia oīs cause scđe est totaliter idē cū ea vt alias est ostēsum: ergo multo magis prima causa est a sua potētia īdistīcta. q̄re ⁊c. ¶ Scđo: vʒ ꝙ in deo sit potētia scđo modo accipiēdo aliqđ esse in aliquo/ sequiť ex ꝑdicto. qm̄ in quocūqꝫ omnipotēte seipso nō aliquo mediāte alio ē potētia isto mō: ſʒ deus ē oīpotēs: ⁊ vt dictū est nō aliquo alio ꝙ̄ seipso. ꝗ ⁊c. ¶ Cōfirmať. qꝛ cum potētia sit a deo indistincta cōsimiliť et totaliter in re extra sicut sapiētia ab essentia ⁊ ipsa essentia a ꝑsona: cōsimili mō ⁊ in eodē sensu pōt cōcedi ꝙ potētia est in deo: sicut diciť ꝙ sapiētia est in eo ⁊ deitas ī ꝑsona. sed ista ꝯcediť ⁊ est vera: deitas est in ꝑsona: ⁊ ista sapiētia est ī deo: nō in sensu alio ꝙ̄ in isto/ ꝑsona diuina est de⁹ seipsa: ⁊ simul de⁹ est sapiēs sapiētia a seipo indistincta totaliť in re ex̄. ergo ⁊ in ꝓposito cōsimiliť est dicēdū. quare ⁊c. ¶ Tertiū: vʒ ꝙ dei potētia vt est entis possibilis causaliť ꝓductiua nō dicať itellectiua nec volitiua ſʒ executiua/ apparet. qm̄ potētia exequēs seu ꝓducēs significat cām ⁊ cōnotat effectum ab ipa causaliter actualiť ꝓcedētē. potētia aūt executiua seu ꝓductiua significat eādē cām ⁊ cōnotat effectū tm̄ vt sibi possibilē nō vt actualiť existentem. nec potētia aūt intellectiua nec volitiua nec intelligēs actualiť neqꝫ volēs cōnotat nec īportat aliqđ ab ipa potētia itellectiua vl̄ volitiua vl̄ intelligēte actualiť vel volēte distīctū qđ tali potētie sit possibile effectiue. nō eīm oē obiectū ab aliq̄ itellectū vl̄ intelligibile volitū vel volibile ē ipsi possibile effectiue. ergo dei potētia vt est entis possibiľ causaliter ꝓductiua nō dr̄ intellectiua nec volitiua ſʒ executiua. ¶ Confirmať. qꝛ si de⁹ ꝑ impossibile nihil intelligeret neqꝫ vellet/ nec intelligere nec velle posset/ ⁊ tm̄ oīm possibiliū sicut est mō causatiuus existeret: diceretť non minus ꝙ̄ nūc habere potētiam executiuā nō aūt intellectiuā nec volitiuā. e cōuerso aūt si de⁹ nihil efficere posset: ⁊ tamen oīa sicut mō intelligeret ⁊ vellet: diceretur in ipso esse tā intellectiua ꝙ̄ volitiua potētia sicut mō nō aūt executiua: cum ista respiciat obiectum nō vt intellectum vel intelligibile nec vt volitum nec vt volibile: sed tantum vt effectum seu causatum vel effectibile siue causabile. ergo nec diuina essentia dicitur esse potentia intellectiua nec volitiua vt est possibilium creatiua seu causaliter productiua: nec dicitur potentia executiua seu creatiua vt est eorum intellectiua vel volitiua: ſʒ dicitur intellectiua ⁊ volitiua in ordine ad obiectum intelligibile ⁊ volibile. executiua autem in ordine ad ens possibile vt ab ea producibile ⁊ realiter causabile. quare ⁊c. ¶ Quartum ⁊ vltimum: vʒ ꝙ dei executiua potētia sit ab eius intellectu ⁊ voluntate indistincta totaliter in re extra: apparet. quoniam excepta diuersitate ꝑsonarū inter nulla alia est in diuinis aliqua diuersitas sed totalis identitas in re extra. sed huiusmodi potētie diuine non possunt distingui sicut persone: cum personis omnibus sint communes. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia non magis iste potentie distinguuntur in diuinis ꝙ̄ in creaturis: sed in creaturis sunt totaliter indistincte exceptis diuersis effectibus connotatis. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quoniam eadem essentia anime intellectiue vel angeli est intellectiua potentia volitiua ⁊ motiua seu executiua. ipsa enim est imediatuʒ principiū intellectionis volitionis ⁊ localis motionis. ⁊ ideo denominatur potentia intellectiua in ordine ad intellectioneʒ volitiua in ordine ad volitionem: ⁊ motiua in ordine ad motionem. Idēʒ apparet de anima sensitiua que ē multiplex potētia sensitiua: videlicet visiua auditiua ⁊ oēs alia sensitiua in ordine ad actus diuersos sentiēdi: quorum omnium ipsa est immediatū pricipium vt alias ꝓlixius est ostensum ⁊ in secundo ostēdetur vbi de diuersitate vel identitate potentiarum ab essentia inquiretur. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet. ꝙ nec verum dicunt illi qui ponunt ꝙ in deo non est potentia executiua sed intellectiua ⁊ volitiua: nec illi qui dicunt ꝙ est in ipso potentia executiua tamen distincta ab intellectiua ⁊ volitiua potentia in re extra. quoniam aut primi intelligūt per potentiam aliquid a deo ⁊ ab effectu ⁊ possibili distinctum: ⁊ sic est verum ꝙ in deo non est potētia executiua nec etiam intellectiua nec volitiua: aut ꝙ diuina essentia non est seipsa potentia executiua: sicut intellectiua ⁊ volitiua. ⁊ sic falsum accipiunt euidenter. quoniam sicut deus per suam essentiam intelligit ⁊ vult omne intelligibile: ita ⁊ ꝑ eādem potest producere seu causare omne possibile. sed sicut omne intellectum intelligibile est potentia intellectiua: ⁊ volitiuum volibile potentia volitiua: ita ⁊ productiuuʒ ⁊ effectiuum possibile est potentia executiua: cum nec per potentiam executiuaʒ sit aliud intelligendū ꝙ̄ principium alicuius effectus possibiľ causaliter ꝓductiuū: ⁊ maxime effectus trāseūtis nō immanētis seu ī producēte existētis: sicut sunt act⁹ cognitiui ⁊ appetitiui. ergo ⁊c. ¶ Qđ etiaʒ dicūt alii: vʒ potentiam executiuam diuinā esse ab intellectu ⁊ a volūtate distinctā in re extra/ est omnino impossibile: intelligendo ꝑ hmōi potentias illud tm̄ quo de⁹ intelligit vult ⁊ agit. qm̄ nec de⁹ intelligit aliqđ nec vult nec facit realiter seu ꝓducit nisi tm̄modo per seipsum nō per aliquid distinctum aliquo modo a sua essentia in re extra. ergo ⁊ cetera. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quia potentia dei tam intellectiua ꝙ̄ volitiua semper fuit est ⁊ erit in actu suo. qđ non potest dici de eius

potentia executiua. licet enim semper deus creaturam intellexerit ⁊ voluerit/nõ tñ semꝑ eã produxit. sed põs ille potẽtie sunt distincte/quarum vna est semper in actu suo ⁊ non alia. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc facile est respõdere. q̃m cũ assumitur in maiore ꝙ potentia intellectiua ⁊ volitiua dei est semper in actu suo: nõ autem potentia eius executiua: aut ꝑ huiusmodi actum intelligit aliquid ab ipsa potentia differẽs ⁊ in ea realiter existẽs: modo quo actus intelligẽdi ⁊ volendi creature intellectualis dicitur actus eius. ⁊ vt sic falsum est qd̃ accipit. q2 nec potẽtie intellectiue diuine nec volitiue nec executiue ẽ actꝰ aliquis sic acceptus. aut ꝑ actum intelligit potẽtia ipsa tñ: ⁊ sic etiam falsum assumit. q2 omnis diuina potẽtia fuit est ⁊ erit semꝑ ĩ actu suo: cũ sit necesse esse ⁊ actꝰ purꝰ. aut per huiusmodi actũ intelligit tertio aliquid a deo distinctum qd̃ nõ est in eo sed põt fieri ab ipso: vt actus potẽtie executiue dicat esse effectus in esse positꝰ. ⁊ actus potẽtie intellectiue obiectum intellectũ ⁊ actꝰ potẽtie volitiue obiectum volitũ. ⁊ sic maior assumpta est vera: vꝫ ꝙ potẽtia intellectiua ⁊ volitiua dei semꝑ est fuit ⁊ erit ĩ actu suo. q2 semꝑ fuit ẽ ⁊ erit obiectũ intellectum ⁊ volitum: nõ autẽ potẽtia executiua. q2 nõ semper habuit effectum ꝓductum. sed tunc minor sub maiori sic intellecta sumpta est falsa: q2 dicere intellectum ⁊ voluntatem semꝑ esse in actu suo non autem potentiã executiuã/nõ est aliud q̃ dicere deum semper aliquid intellexisse ⁊ voluisse: nõ autẽ effectũ ꝓductum aliquẽ habuisse. sꝫ non sequitur: deus ab eterno oĩa intellexit ⁊ q̃ sunt facta fieri voluit: nõ aũt ab eterno ea fecit sed ex tꝑe: ꝗ ꝑ aliud ea intellexit ⁊ fieri voluit ⁊ ꝑ aliud ipsa fecit. ꝑ idẽ eñ vꝫ ꝑ suam essentiã ipsa itellexit ⁊ fieri voluit ac fecit causalit̃ q̃n fecit. nec magis creatio est ꝑter ipsum vt creantẽ ⁊ effectum creatũ aliq̃d ab vtroq3 distinctũ: q̃ intellectio sua vel volitio distinguat ab ipõ intelligente ⁊ volẽte ⁊ ab obiecto intellecto ⁊ volito. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum ꝙ dei omnipotẽtiã supradictã esse respectu oĩa possibilis/põt dupliciẽ intelligi. Uno modo sic. ꝙ deus possit in omne possibile ꝑ seipsum sine quocũq3 alio cõcausante. Alio modo ꝙ possit in oẽ possibile mediãte aliq̃ causa scd̃a secum causaliter cõcurrẽte. vel etiã tertio mõ ꝙ posset in aliquod possibile ꝑ se ⁊ in aliud nõ/nisi mediãte aliqua causa secũda secũ concausante. ¶ Hoc p̃misso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nulla causa scd̃a potest in effectũ aliquẽ sine prima secũ principaliter causalit̃ cõcurrẽte. ¶ Hec in scd̃o ꝓlixius explicãda ⁊ ꝓbanda/appꝫ. q̃m nulla causa ex se indeterminata ad mĩta in que oĩa nõ põt simul/põt in aliquod corũ magis q̃ in alterũ nisi velꝑ se possit se determinare ad illud: vel virtute alterꝰ cause concurrentis ipaꝫ determinãtis ⁊ cũ ea cõcausantis. sꝫ oĩs cã scd̃a est ĩdeterminata ad effectus diuersos eiusdẽ speciei in quos nõ potest simul: sed in vnũ post aliũ successiue: nec põt se determinare magis ad istum modo producendũ q̃ ad aliũ: cum tñ ɔstet sic ipsam agere: vꝫ nũc ad istũ ⁊ postea ad aliũ effectũ causalit̃ ꝓducẽdũ. ꝗ hoc hꝫ esse a prima cã ipsaꝫ determinãte ⁊ secũ ad oẽm effectum sibi debitum cõcausante. ¶ Confirmat. q2 posita causa totali alicuius effectus/põt poni ille effectus quocũq3 alio circũscripto. sed ad nullaꝫ scd̃am cãm positam põt seq̄ effectꝰ aliq̄s sine p̃ma: cũ ipsa possit oẽꝫ effectũ cuiuscũq3 cause secũde suspẽdere: qd̃ nõ possꝫ vt videt̃ facere/si cã scd̃a esset effectus ipsi debiti ꝑ modũ cause totalis virtualit̃ contentiua. ergo ⁊c. ¶ Secunda ɔclusio est. ꝙ causa secunda põt in effectum sibi debitum prima cã coagente secũ ad ipsum. ¶ Hec est euidẽs. q̃m cõstat ꝙ diuersi effectꝰ sequunt̃ ad p̃sentiam diuersoꝝ entiũ creatoꝝ: vt vnus ignis ad aliũ/vna aqua ad aliam/calor ad calorẽ: et sic de aliis. sed nõ magis ad ignẽ vnũ sequeret̃ aliꝰ q̃ aqua nec ad vnaꝫ aquã alia q̃ ignis/⁊ sic de aliis/nisi vnũ entium creatorum esset vnius ⁊ nõ alterꝰ p̃ncipium ꝓductiuum. nõ potest aũt aliquod ens creatum aliq̃d ꝓducere ꝑ se tñ sine prima causa cõcausante secũ vt dictum est in conclusione alia. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. q2 vt sepe alibi dictum est/ex nullo alio arguimus neq3 scimꝰ vnũ esse cãm alterius ꝓductiuam nisi q2 videmus ad vnum sequi alterum omni alio circũscripto: ⁊ ecõuerso ex hoc arguitur aliq̃d non esse causam alterius: q2 ad eius presentiã nunq̃ sequitur illud omni alio circumscripto. sed constat ꝙ ad p̃sentiam diuersoꝝ entium creatoꝝ sequũtur ⁊ fiunt diuersa. sic eñ ad p̃sentiam ignis sequit̃ forma ignis ⁊ ad p̃sentiam caloris vnius alius in passo disposito sibi ꝓpinquo/ꝙ nõ aliquis effectus alius. ergo diuersa entia creata sunt diuersoꝝ effectuum p̃ncipia ꝓductiua: ⁊ non ꝑ se vt dictum est sine prima causa. ergo ⁊c. ¶ Sed est hic dubiũ quõ vnus ⁊ ideꝫ effectꝰ põt eẽ a prima causa insimul ⁊ a secunda. q̃m aut totus effectus est ab vtraq3 causa/prima vꝫ ⁊ secũda: aut aliquid eius a prima ⁊ aliquid a secunda. sed primum non videtur esse possibile: quia tunc eiusdem effectus essent plures cause totales. nec secundum: quia tunc sequeret̃ ꝙ saltem ad illam partem effectus causa secunda ageret sine prima: qd̃ est cõtra conclusionem primam predictam. ¶ Ad hoc dubium respondebit̃ in secundo: vbi de ista materia prolixior erit sermo. pro nũc sufficit dicere ꝙ tam prima q̃ secunda causa agit ad totum effectũ cum nec secunda possit ad aliquid agere sine prima. nec tamen ex hoc sequitur qd̃ infertur: vꝫ ꝙ eiusdẽ effectꝰ sint plures cause totales. non enim causa totalis dicit̃ a qua totus effectus producitur: sed illa a qua sic totus effectus ⁊ totaliter producitur ꝙ nulla alia causa requiritur. hoc autem modo nulla causa secunda est totalis sed partialis causa sui effectus: licet attingat ipsum totum. quare ⁊c. ¶ Tertia cõclusio est. ꝙ prima causa potest in effectum aliquem sine secunda secũ causaliter cõcurrente. ¶ Hec est euidens. q̃m illud est possibile quod est de facto. sed omnia ingenerabilia et incorruptibilia sunt de facto ab ipsa causa prima sola sine aliqua causa secunda. q̃m omnis cause secunde effectus est generabilis ⁊ corruptibilis per naturam. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnis effectus est vel tantum a p̃ma causa vel a prima insimul ⁊ secunda. nõ enim aliquis potest esse a secunda sine prima vt dictum est supra. sed cõstat ꝙ nec materia prima/nec intelligẽtia/nec aliqua alia icorruptibilis creatura est effectus ab aliqua causa secunda. ergo tantum a prima. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio. ꝙ prima causa potest in omnem possibilem effectum sine quacunq3 causa secunda concausante secum. ¶ Hec sequitur corollarie ex omnibus conclusionibus aliis supradictis. Qd̃ apparet. ¶ Primo. quia secundũ primam conclusionem nulla causa secunda potest in effectum aliquem sine prima: sed in quẽcunq3 effectuꝫ potest causa aliqua perfectissima qualis est prima coagẽte secum alia/potest ⁊ per se tantummodo sine ipsa: cuꝫ nulla causa perfecta sit dependẽs necessario ab aliqua alia in agendo. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia secũdũ cõclusionem scd̃am cã secũda põt in effectum sibi debituꝫ prima coagente secum ad ipsum. sed in quẽcũq3 effectum potest causa prima cũ secũda/põt cũ sit ꝑfectissima sine ea. ꝙ eñ scd̃a nõ possit sine prima hoc est q2 imperfecta ⁊ dependens ab alio in agendo sicut et in essendo. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia secundum tertiã cõclusionẽ p̃ma cã

pōt ꝓducere ⁊ ꝓducit de facto effectum aliquē sine cau
sa scḋa vt oīe ingenerabile ⁊ incorruptibile.sed qua ra
tione potest ꝑ se sine omni causa alia secūda in hoc possi
bile/eadē in quodcūq; alteruꝫ:tū quia ista spiritualia
⁊ incorruptibilia sunt alijs ꝑfectiora:tū q: causa prima
est equiuoca respectu omnium possibilium effectuum:
nec per cōsequēs magis videtur esse vnius ꝙ alterius
totale principium productiuum.ꝗ ⁊c. ¶Confirmatur.
q: si causa scḋa est cum prima necessaria ad effectuꝫ ali
quē ꝓducēdū:aut hoc est ꝓpter ꝑfectionem:aut ꝓpter
imꝑfectionem eius.ſꝫ nō pōt poni primū.q: effectus ꝑ
fectior alijs oībus vt intellectualis creatura est a sola
prima cā nō ab aliqua scḋa.nec pōt dari secūdū: q: ma
teria prima ꝙ in gn̄e substātie est infima/similr̄ est cau
saliter a sola causa prima nō ab aliqua secūda.ergo ⁊c.
¶Quicquid sit de istis rationibus q: forsitan parū co
gunt/saltē vera est ⁊ tenēda conclusio quaꝫ intēdūt tā
rationes facte ꝓ ista ꝯclusione vltima ꝙ alie facte pro
alijs:veꝫ ꝙ deus est causa omniū ⁊ ꝙ pōt in quodcūq;
possibile ꝑ se solum. ¶Sic ad questionē. ¶Ad rationē
in principio ꝯcedo ꝙ deꝰ nō pōt peccare.q: solꝰ ille po
test peccare ꝗ est obligatus ad aliqd vitādū vel ad ali
quid opādū.deꝰ aūt nec ad aliqd operādū nec ad aliqd
vitādū ē obligatꝰ.ꝗ nō potest peccare.nec tn̄ ex hoc seq
tur qḋ infertur:veꝫ ꝙ nō possit in oē possibile.qm̄ ꝑ pos
sibile nō importat nisi aliqḋ positiuū absolutū vl̄ respe
ctiuū:supposito ꝙ respectus ab extremis sit distictus.
posse autē peccare importat illū de quo dicit esse ad ali
qd obligatū. ⁊ iō non magis sequit/deꝰ pōt in oīe possi
bile:ꝗ potest peccare:ꝙ sequatur/deꝰ potest in oīe pos
sibile:ergo est ad faciendum vel ad vitādū aliquid obli
gatus.quare ⁊c.

Secundo quæro vtrum in deo sit potētia respectu alicuꝰ īpossibilis. ¶Et
videt ꝙ sic.q: impossibile est intelligibile et
a deo actualr̄ intellectū.ſꝫ respectu cuiuscū
q; a deo intelligibilis videt esse ī eo potētia: cū deꝰ oīa
videat posse facere ꝙ potest intelligere.⁊ si non/saltē est
in eo respectu oīs intelligibilis potētia intellectiua.ꝗ
⁊c. ¶Contra.q: potentia ꝓductiua tm̄ respicit possi
bile fieri seu ꝓduci.ſꝫ īpossibile nō ē ꝓducibile.ergo ⁊c.
¶Responsio.vbi sic ꝓcedam. Primo eīm dicam ad q̄
stionem. Secūdo inquiram an omne impossibile impli
cet contradictionem.

Quantum ad primum: est sciendum
ad euidētiam dicēdorum ꝙ impossibile dr̄ dupliciter:veꝫ
simplicit ⁊ scḋm quid. Impossibile simpliciter ⁊ vr̄ est
illud cui repugnat esse totalr̄ sic ꝙ nō potest poni in eē
ab aliquo agēte. illud autē dr̄ eē impossibile scḋm qd si
ue singularit:qḋ nō pōt eē ab aliqua cā scḋa. tale enim
qm̄ nō est pōt dici impossibile fieri nō ī ordine ad qḋcūq;
agēs:ſꝫ tm̄ in ordine ad agēs creatū. ⁊ hoc modo etiam
large oē ens licꝫ naturalr̄ possibile alicui cause potest
dici impossibile vt cōparatū ad illam causam secūdam
a qua nō pōt fieri. Quocūq; hoꝝ modoꝝ accipiat īpos
sibile dupliciter pōt intelligi eē in deo potētiam aliquaꝫ
respectu eiꝰ.q: vno mō hoc pōt ītelligi de potētia ītelle
ctiua:⁊ alio mō de potentia eiꝰ ꝓductiua ⁊ causalr̄ seu
realr̄ effectiua. ¶Hoc premisso pono q̄tuor ꝯclusiōes.
Prīa ē.ꝙ ī deo ⁊ ēt ī q̄cūq; īellectuali natura creata ē
respectu cuiuscūq; īpossibilis ⁊ q̄cūq; p̄dictoꝝ modorū
accepti potētia intellectiua. ¶Hec apparet.qm̄ respe
ctu cuiuscūq; intelligibilis ab aliquo est in eo potētia
intellectiua.ſꝫ non tm̄ possibile ſꝫ etiā qualitercūq; im
possibile est tā a deo ꝙ ab oīmi intellectu creato intelli
gibile.nisi eīm intellectus creatꝰ tam possibile ꝙ impos
sibile intelligeret/īter possibile ⁊ īpossibile nō discerne
ret.qḋ ē falsuꝫ.ꝗ ⁊c. ¶Confirmat.quia sicut potētia vi
siua est respectu cuiuscūq; visibilis:⁊ omnis alia sensiti
ua respectu sui oīs sensibilis:ita ⁊ ītellectiua ē respectu
cuiuscūq; intelligibil.ſꝫ tam possibile ꝙ impossibile est
intelligibile.ꝗ ⁊c. ¶Secūda conclusio est:ꝙ in deo est
potētia effectiua respectu cuiuscūq; impossibilis scḋo
modo sumpti:veꝫ scḋm qd seu singularit. ¶Hec apꝑet.
qm̄ cū deus sit oīpotēs/ip̄e est effectiuus seu creatiuus
cuiuscunq; possibilis simpliciter.sed impossibile sic ac
ceptum est simpliciter possibile:cum non sit impossibi
le nisi in ordine tm̄ ad agēs creatum:mō quo possunt di
ci impossibilia tā materia prima ꝙ etiam alia oīa inge
nerabilia ⁊ incorruptibilia:ꝗ tn̄ constat esse facta ⁊ per
ꝯñs simplicit esse possibilia.ꝗ ⁊c. ¶Confirmat.q: non
magis est in deo potētia ꝓductiua vnius ꝙ cuiuscūq;
alteriꝰ simplicit possibil/ tn̄ naturalr̄ impossibil.ſꝫ cō
stat ꝙ in ip̄o est potētia ꝓductiua seu causatiua alicuꝰ
naturalr̄ fieri īpossibilis:cū ⁊ de facto mlt̄a talia sint ꝓ
ducta ab eo/vt omnia ingenerabilia ⁊ incorruptibilia
ergo ⁊c. ¶Preterea.qḋ non pōt fieri ab aliqua causa se
cunda nec a prima/est simplicit ⁊ totalr̄ impossibile.ſꝫ
aliquid cuicūq; cause secūde impossibile supponit esse
possibile:ꝗ oportet illud fieri posse tm̄ a prima causa.q̄
re ⁊c. ¶Confirmat.q: vt dictum est in alia questione/in
deo est potētia cuiuscūq; possibilis effectiua quacunq;
cā alia circūscripta.ꝗ ⁊c. ¶Tertia ꝯclusio est.ꝙ ī deo
nō est potētia effectiua impossibilis p̄mo modo sumptī:
veꝫ īpossibil simplicit ⁊ vr̄. ¶Hec apꝑet.qm̄ sicut po
tētia intellectiua nō ē nisi intelligibilis ⁊ sensitiua sensi
bilis:ita nec potētia effectiua seu causatiua dr̄ eē nisi ali
cuiꝰ realr̄ fieri possibil.ſꝫ simplicit īpossibile a nullo pōt
realr̄ fieri.oē eīm qḋ pōt ab aliq fieri ē simplicit possibile
eē.ꝗ ⁊c. ¶Cōfirmat.q: cū ꝗ ē īpossibile eē potētiā īpossi
bilis simplicit effectiuā:sicut n̄ eē aliquā potētiā alicui
ius simplicit fieri possibilis ꝓductiuā.ſꝫ scḋm eū īpossi
bile:cuꝫ nihil sit effectibile nec ꝓducibile a seipso.ꝗ ⁊c.
¶Quarta ⁊ vltia conclusio ē.ꝙ licet in deo sit potētia
intellectiua nō aūt effectiua alicuꝰ simplicit impossi
bil/ex hoc nō sequit ꝙ hmōi potētie sint ī deo distincte
veꝫ potētia ītellectiua ⁊ effectiua. ¶Hec apꝑet.qm̄ po
tētia effectiua dei nō est aliud ꝙ illud ꝑ qḋ deꝰ pōt rea
liter in eē ponere oē possibile:nec intellectiua nisi illud
ꝗ intelligit oē intelligibile.ſꝫ ꝑ vnū ⁊ idē veꝫ ꝑ suā essen
tiā nō ꝑ aliqd ab ea distinctū deus intelligit oē ītelligi
bile ⁊ pōt ꝓducere oē possibile:ꝗ eius intellectiua potē
tia est ab eiꝰ potētia effectiua īdistīcta totalr̄ in re ex.
¶Confirmat.q: ꝙ īpossibile possit a deo intelligi ⁊ nō
effici/hoc n̄ ē ex diuersitate potētie ītellectiue ⁊ causati
ue seu executiue dei.q: esto ꝙ hmōi potētie diuīe ꝑ īpos
sibile eēnt distincte/adhuc īpossibile hꝫ concedi eē intel
ligibile nō aūt effectibile.nō eīm ipsi repugnat intelligi
sed fieri.ſꝫ nō est īcōueniēs dicere vnū ⁊ idē eē possibile
⁊ nō possibile.ꝗ licet ipsa diuina essentia sit ītellectiua
⁊ effectiua potētia/nō sequit ꝙ ip̄a sit potētia nisi respe
ctu possibil ꝗle nō ē impossibile effici ſꝫ ītelligi.q̄re ⁊c.

Sed cōtra hoc arguit quidā doctor:&
ꝓbat ꝙ dei potētia executiua ē ab eiꝰ intellectu ⁊ volū
tate distīcta. ¶Primo.q: oēs ille potētie sūt distīcte q̄rū
vni aliqd ꝯuenit qḋ repugnat alteri.ſꝫ diuīe potētie exe
cutiue ꝯuenit agere ad ex:qḋ repugnat ītellectui ⁊ volū
tati:qbꝰ ꝯuenit agere ad ītra:qḋ repugnat potētie exe
cutiue.ꝗ ⁊c. ¶Scḋo.q: qn̄ aliqua sunt eiusdē rōnis/q̄c
qd est ꝑ se idē vni eoꝝ/⁊ reliquo.ſꝫ potētia volitiua ⁊ in
tellectiua sunt eiusdem rationis in deo ⁊ in nobis:ergo

quicquid est idez formaliter cū volitiua vł intellectiua diuina/⁊ cū nostra. sed ꝯstat ꝙ potētia executiua nō est idē in nobis cū potētia volitiua nec cū potētia intellectiua. ergo ⁊c. ❡ Tertio. qꝛ cognitū ⁊ nō cognitū oportet eē distincta. sꝫ potētia volitiua dei a mītis ꝑhis fuit cognita: quibus eiꝰ executiua potētia fuit ignota: cū eaꝫ negauerint. ergo ⁊c. ❡ Quarto. qꝛ idē nō pōt eē principiū ꝓducēdi aliqd necessario ⁊ ꝯtingēter. sꝫ volūtas diuina ē pncipiū ꝓducēdi spm̄ scm̄ necessario: potētia aūt dei executiua est principium producendi quodlibꝫ ens creatum contingenter. ergo ⁊c.

Sed appet ꝙ ratiōes istę nō ꝯcludūt: vel si aliqd ꝯcludūt/ ꝓbāt ꝙ potētie iste in deo realiter nō tm̄ formalr̄ sint distincte. qđ est falsū/ etiā scđꝫ doctorē istū sic arguētē. ⁊ hoc est euidēs ꝑ singlas discurrēti. ❡ Quādo em̄ p̄io arguit: ꝙ potētie executiue diuine ꝯuenit agere ad extra: ⁊ repugnat ītellectui ⁊ volūtati: aut ꝑ ista tria ītelligit vnū ⁊ idē ī deo/ aut diuersa ī re extra: sic ꝙ vni eoꝝ ꝯuenit realr̄ aliqd qđ repugnat altert. Si ponat scđm: ergo ꝓbat ꝙ ista in deo realiter sunt distīcta. qm̄ sicut oē potēs calefacere vł actu calefaciēs seu calorē ꝓducēs arguit realr̄ eē distinctū ab om̄i alio nō calefactiuo nec caloris pncipio productiuo: ita ⁊ oē qđ est principiū producēdi qđlibet ens creatū ⁊ non aliđ qđ suppositū increatū/ argui pōt realr̄ esse distinctū ab om̄i principio ꝓductiuo suppositi increati/ ⁊ nō alicuiꝰ entis creati. sꝫ vt ꝯcedit ꝙ sic scđꝫ intellectū istū arguit/ potētia executiua dei est ꝓductiua oīa creature/ nō aūt alicuius ꝑsone diuine: ⁊ ecōuerso aūt intellectus ⁊ voluntas sunt in deo distincta principia ꝓductiua ꝑsonarum nō aūt creaturarū. ergo potētia executiua dei est ab eiꝰ intellectu ⁊ a volūtate distincta realr̄. qđ est falsuꝫ. Si aūt ꝯcedat p̄mū/ vez ꝙ ꝑ tria p̄dicta/ puta intellectū voluntatē ⁊ potētiā executiuā vnū tm̄ in deo/ nō diuersa aliqua important: sequit̄ propositū ꝯtra ip̄m/ vez ꝙ ista sunt in deo idez totalr̄ in re extra. ⁊ ita ꝑ ꝯñs falsuꝫ in minore accipit/ qn̄ dicit: ꝙ potētie executiue aliquid ꝯuenit qđ repugnat intellectui ⁊ volūtati ⁊ ecōuerso. ❡ Tūc ad ratione in forma ꝯcedo maiorē: intelligendo ꝑ tales potētias quarū vni aliqd ꝯuenit qđ repugnat alteri/ diuersa aliqua in re extra. tales em̄ potētie nō tā tū formalr̄ sed etiam realiter sunt distincte. non aūt si ꝑ hmōi potētias intelligat̄ vnū ⁊ idē i re qđ noīat̄ talibꝰ potētijs in ordine ad diuersa: sicut creatura intellectualis dicit̄ potētia intellectiua in ordine ad intellectioneꝫ volitiua in ordine ad volitionē/ ⁊ motiua ī ordine ad motionē. ꝓpter qđ dicit̄ ꝯuenire potētie intellectiue ꝙ intelligat ⁊ non ꝙ velit: ⁊ volitiue ꝙ velit siue ꝙ possit velle ⁊ nō intelligere. nec tn̄ intellectus ⁊ volūtas distinguunt̄ exceptis actibꝰ ꝯnotatis. ⁊ ita ꝯsimilr̄ in ꝓposito est dicēdū. vn̄ qn̄ addit̄ in minore ꝙ diuine potentie executiue ꝯuenit agere ad extra ⁊ nō ad intra: qđ tn̄ ꝯuenit intellectui ⁊ volūtati: Dico ꝙ hoc est falsuꝫ simr̄ si ꝑ ista intelligant̄ aliqua ī deo diuersa aliqualr̄ in re extra. nō em̄ ꝑ aliqd distinctū ab essentia sua agit deus ad extra aliqd nec ad intra. sꝫ ip̄a sola diuina eēntia est pncipiū ꝓducēdi tam filiū ꝙ̄ spm̄ scm̄ ꝙ̄ qđlibet ens creatū. si aūt ꝑ ista intelligat̄ vnū ⁊ idē/ vez ipsa diuina essentia: q̄ sortit̄ diuersa nomina in ordie ad diuersa/ vt sic potest ꝯcedi ꝙ potētia dei executiua agit ad extra: ⁊ volūtas ad intra: ꝙ ipsa diuina essentia noīat̄ potētia executiua ⁊ nō volūtas nec intellectꝰ p̄cise vt agit ad extra: licet ipsa eadē penitus sit principiū ꝓducēdi ad intra. ex hoc aūt nō magis sequit̄ ꝙ potētia executiua dei distinguat̄ ab eius ītellectu vel a volūtate: ꝙ̄ sequat̄ ꝙ potētia calefaciēdi sit ī sole distincta a potētia desiccādi ex hoc qꝛ sol calefacit ꝑ potētiā calefaciēdi ⁊ nō ꝑ potentiā desiccādi: ⁊ desiccat ꝑ potētiā desiccādi/ ⁊ nō ꝑ potētiam calefaciēdi: cū ipsa sola solis substantia sit calefactiua ⁊ desiccatiua. q̄re ⁊c. ❡ Ad alia oīa ꝯsilr̄ est dicendū: qꝛ etiā oēs alie rationes ꝓbāt inter p̄dictas potentias diuersitatē realē vel nullā diuersitatē. Si em̄ potētia executiua dei distinguit̄ ab intellectu ⁊ volūtate sicut nostra ab intellectu creato ⁊ volūtate/ vt accipit secūda ratio: ⁊ nostra ꝓbat̄ distingui ab intellectu ⁊ a volūtate qꝛ nō pōt intelligere nec velle: sꝫ p̄cise ad extra agere. ergo est a volūtate ⁊ ab intellectu realr̄ imo ⁊ ēē essentialiter distincta: supposito ꝙ ꝑ ista intelligant̄ diuersa aliqua in re extra. ❡ Tūc ad rationē in forma apparet ꝙ nō ꝯcludit. qꝛ falsum est qđ accipit qn̄ dicit ꝙ potentia intellectiua ⁊ volitiua sunt eiusdē rationis in deo ⁊ in nobis. ⁊ ꝙ in nobis potētia executiua est distincta ab intellectiua ⁊ volitiua. nec enim aliqđ ens creatū est eiusdē ratiōis cū aliquo increato: nec potētia aīe nostre motiua seu executiua est distincta ab ītellectiua ⁊ volitiua exceptis diuersis connotatis in ordine ad q̄ vna ⁊ eadē forma substātialiter inuariata dicit̄ potētia intellectiua volitiua ⁊ executiua/ vt dictū ē supra. quare ⁊c. ❡ Ad tertiū appet primo ꝙ si ꝑ potētiā executiuā non cognitā intelligat̄ aliqd distinctū in re extra a volūtate cognita/ rō ꝓbat ꝙ potentia executiua sit distincta realiter a volūtate diuina. qm̄ sicut oīe sensatū est realr̄ distinctū ab omni alio nō sensato: ita ⁊ illa oīa in re extra diuersa realr̄ sunt distincta quoꝝ vnū est intellectū ⁊ nō alterū. quare ⁊c. ❡ Si aūt ꝑ potētiā executiuā nō intelligat aliqd in deo distīctū ab eo: sed tm̄ ipsam diuinā essentiā vt est creādi oīa principiū: ⁊ ꝑ voluntatē ipsam eādē vt vult se ⁊ alia: tūc ignorare diuinā potentiā executiuā ⁊ intelligere eiꝰ volūtatē nō est intelligere aliqd qđ sit in deo: ⁊ ignorare aliqd distinctū ab eo ꝯsilr̄ existēs in deo: sed est intelligere vnū ⁊ idē vno modo/ ⁊ nō intelligere ipsuꝫ vt alio mō: puta ītelligere deū vt volentē ⁊ nō vt alia ꝓducētē. ex hoc aūt nō sequit̄ qđ infert̄: vez ꝙ inter potentiā dei executiuā ⁊ volitiuā sit aliqua diuersitas in re extra. quare ⁊c. ❡ Ad quartum ⁊ vltimū ꝯsilr̄ est dicēdū. qm̄ qn̄ dicit̄ ꝙ volūtas est pncipiū spirādi spm̄ sāctū necessario: ⁊ potētia executiua principiū ꝓducēdi ꝯtingent̄ qđlibet ens creatū: si ꝑ voluntatē ⁊ ꝑ potētiam executiuā intelligant̄ distīcta aliqua ī re extra a quoꝝ vno sit spūs sctūs necessario ⁊ ab alio cōtigent̄ qđlibet ens creatū: sequit̄ ꝙ realiter sint distincta/ vt argutū est supra. si aūt ꝑ voluntatē diuinaꝫ ⁊ eius potentiā executiuā intelligat̄ idē totalr̄ in re extra/ vez ipsa diuina essentia que est principiū ꝓductiuuꝫ tā ꝑsonarū necessario ꝙ̄ creaturarū oīm ꝯtingēter: que vt est principiū creature dicit̄ potētia executiua: ⁊ volūtas vt est pncipiū spirandi spm̄ scm̄: ⁊ intellectus seu memoria vt est gn̄andi principiū: sic est verū qđ assumitur in minore/ vez ꝙ volūtas est pncipiū spirādi spm̄ sanctū necessario: ⁊ potētia executiua est principiū producendi quodlibet ens creatū cōtingent̄. sed maior est falsa/ q̄ dicit ꝙ idē nō pōt esse principiū ꝓducēdi aliquid necessario ⁊ cōtingēt̄. licet em̄ idē respectu eiusdē nō possit esse principiū ꝓductiuū necessario ⁊ cōtingent̄: pōt tn̄ esse principiū productiuū vniꝰ necessario ⁊ alterius cōtingent̄/ sicut in ꝓposito eadē diuina essentia q̄ est principiū gn̄atiuū ⁊ spiratiuū necessario ad intra: qꝛ tā suppositū gn̄atuꝫ ꝙ̄ alterū spiratū est necessariū: etiā ē pncipiū causatiuū ad extra creaturarū oīm cōtingēter: cū ens creatū quodlibet sit cōtingēs. idē apparet in creaturis aliqualr̄: qm̄ eadē aīe vel angeli essentia est principiū intellectionis ⁊ volitiōis differēter: qꝛ intellectionis est principiū naturale: ⁊ ꝑ consequēs necessario alte

quo modo licet nō simpliciť. volitionis aūt est principiū liberū ꝛ totaliť cōtingenť: cū intellectum nō necessario sit volitum. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secūdū apparet qd sit dicēdū. Cōstat eñ primo: ꝙ nulla positiua diuersa sunt formaliť cōtradictorie opposita. Scđo. ꝙ multa talia positiua diuersa sunt incōpossibilia nō vt absolute sꝫ vt aliquo modo sumpta. Tertio ꝙ quorūcūqꝫ taliū vnū/licet formaliť nō sit negatio: tamē semꝑ dicit negationem alterius. Quarto. ꝙ nō oīa impossibilia sunt cōtradictoria seu ꝯtradictorie opposita formaliť: sed aliqua sunt talia/vcꝫ ꝯtradictoria formaliter: ꝛ alia virtualiť. ¶ Primū vcꝫ ꝙ nulla positiua diuersa sint formaliter cōtradictoria/ apparet. qm̄ formaliť ꝯtradictoria sunt ꝓcise cōtradictionis extrema. sed vtrunqꝫ ꝯtradictionis extremū nō est positiuū sed alterū negatiuū ꝛ reliquum positiuū: cū cōtradictio sit affirmatio ꝛ negatio eiusdē de eodē. ꝛ accipio hic cōtradictorie opposita seu cōtradictionē nō tm̄ specialiť vt cōtradictorie opposita distinguūť a priuatiue oppositis: sed etiā cōmuniter tam ꝓ affirmatione ꝛ negatione ꝙ pro habitu ꝛ ꝑuatiōe. nec eñ ꝯtradictionis nec ꝑuatiue oppositiōis extrema possunt eē aliq̄ positiua: cū nulla priuatio sit formaliť magis ꝙ negatio aliqd positiuū in re extra. ergo ꝛc. ¶ Scđꝫ vcꝫ ꝙ multa talia positiua sint icōpossibilia nō vt absolute sꝫ vt aliquo modo sumpta: apparet. ꝛ pⁱo ꝙ nō sunt possibilia vt absolute sumpta. qm̄ existētia nō sunt impossibilia: sed talia diuersa entia supponunť eē actualiť existētia. ergo ꝛc. Scđo vcꝫ ꝙ sint incompossibilia/vt aliquo modo sumpta/est euidēs: qm̄ cōstat ꝙ oīa positiua existētia nō possunt eē īsimul ī eodē nec sunt vnibilia vt ex eis fiat aliqd ꝑ se vnū. nō eñ albedo ꝛ intellectio possūt existere ī eodē subiecto: vł esto ꝙ possent/nō possunt sic vniri vt ex eis fiat aliqd ꝑ se vnū: sicut albedo intēsa est vna forma ex diuersis indiuiduis albedinis vnitis realiter ꝯstituta. ergo ꝛc. ¶ Tertiū/vcꝫ ꝙ quorūcūqꝫ taliū incōpossibiliū predictoꝝ vnū nō sit negatio alterius formaliť/appꝫ: qꝛ nulla affirmatio nec ens aliqd positiuū est formaliť negatio: cū negatio sit nihil/ꝛ ens qđlibꝫ positiuū sit aliqd formaliter in re extra. quare ꝛc. ¶ Qꝫ autē quodlibet taliū entiū positiuoꝝ incōpossibiliū vnū semꝑ dicat negationē alterius licet formaliter nō sit ipsa/apparet: qꝛ alias essent cōpossibilia nō tm̄ absolute sed etiā īsimul ī eodē ꝛ vnibilia sicut plura albedinis īdiuidua. Qꝛ cū plura albedinis indiuidua sint in eodē subiecto vnibilia/ꝛ ex eis possit fieri aliqd ꝑ se vnū: non aūt albedo ꝛ intellectio nec plures aīe intellectiue: hoc est qꝛ vna albedo nō repugnat alteri sicut intellectioni: ꝛ ꝑ ꝯñs albedo includit seu dicit negationē intellectionis aliquo modo/quo nō dicit vna albedo negationē alterius: licet vna albedo sic dicat negationē alterius ꝙ nūq̄ potest realiť esse ipsa: non tñ sic quin possit in eodē subiecto esse cū ea ꝛ facere vnū cū eo: cuius ꝯtrariū ē de ipsa respectu intellectionis ꝛ de multis aliis entibꝰ positiuis diuersis. ꝗre ꝛc. ¶ Quartū/ꝛ vltimū vcꝫ ꝙ non oīa incōpossibilia sunt cōtradictoria siue ꝯtradictorie opposita formaliť/sequiť ꝛ apparet ex dictis: qm̄ vt dictū est cōtradictoria formaliter nō sunt nisi cōtradictionis vel ꝑuatiue oppositiōis extrema. sꝫ cū tā ꝯdictiōis ꝙ ꝑuatiue oppositiōis alterū extremū sit positiuū ꝛ alterū nō: ꝑ ꝯñs nulla positiua diuersa possunt esse cōtradictiōis nec ꝑuatiue oppositionis extrema. ꝗ ꝛc. ¶ Qꝫ aūt oīa incōpossibilia sint cōtradictoria formaliter vel virtualiť/apparet. qm̄ oīa incōpossibilia aut sunt cōtradictionis vel ꝑuatiue oppositiōis extrema: aut diuersa entia positiua. sed prima vcꝫ cōtradictionis vel priuatiue oppositiōis extrema sūt ꝯtradictoria formaliť: alia aūt oīa vcꝫ positiua diuersa icōpossibilia modo ꝑdicto sunt cōtradictoria virtualiť/pro quāto vnū dicit negationē alterius: licet nō sit formaliter negatio ipsa/vt dictū est supra. ergo ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē primā in pricipio apparet ex dictis ꝙ licet respectu oīs intelligibilis sit potētia intellectiua/nō tñ executiua seu effectiua: sed tm̄ respectu possibilis. ¶ Ad secūdā in cōtrariū apparet solutio ex ꝑdictis: qꝛ verū est ꝙ respectu īpossibił ñ ē potētia effectiua: ē tñ intellectiua.

Circa distinctionem quadragesimātertiā: in qua magister determinat de immēsitate diuine potētie: quero primo. Utrū dei oīpotētia sit formaliť infinita. ¶ Et videť ꝙ sic. qꝛ dei oīpotētia est diuina essentia indistincta totaliť in re extra. sed diuina essentia est formaliter infinita. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ potētia īfinita potest in effectū aliquē infinitū. sꝫ deus nō pōt ꝓducere effectū aliquē īfinitū. ꝗ nec eiꝰ potētia est formaliť infinita. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eñ inquirā: an deus possit in effectū aliquē īfinitū. Secūdo dicā ad questionē/videlicet an dei omnipotētia sit formaliter infinita.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ infinitū pōt intelligi tripliciť. vcꝫ vnū scđꝫ nūerū/aliud scđm extensionē: ꝛ tertiū scđm ꝑfectionē. Infinitū intēsiue siue scđꝫ ꝑfectionē/pōt tripliciť accipi. Uno modo ꝓprie/vt voceť infinitū scđm ꝑfectionē solūꝫ illud qđ sic excedit qđcūqꝫ finitū ꝛ etiā quotcūqꝫ finita vltra oēm ꝓportionē ꝙ nō pōt aliqd sibi eē equale scđꝫ ꝑfectionē. Alio mō. vt dicať infinitū oē ex infinitis realiť cōstitutū: vt albedo intēsa ex infinitis indiuiduis albedinis indistātibus cōstituta. Dico aūt ex infinitis indistātibus qꝛ cōposita ex infinitis partibꝰ distātibꝰ nō diceret in finitū intēsiue sed extēsiue. quale infinitū diceret esse oē illud quantū quo nullū posset esse maius. Alio mō large/vt dicať infinitū illud qđ excedit aliqua infinita oīa simul sumpta: ꝛ ꝑ ꝯñs eoꝝ quodlibet ꝑ se sumptū: sic tñ ꝙ nec ipsum cōtinet in se formaliter infinita: nec est ꝑfectius quocunqꝫ alio possibili: sed potest esse aliud indiuiduum ipsi equale eiusdem rationis cum eo.

Hoc ꝑmisso pono quatuor cōclusiōes.

¶ Prima est. ꝙ deus nō pōt facere aliquē effectū infinitū ꝑfectionaliter primo mō. ¶ Hec est euidens. qm̄ constat ꝙ solū ens increatū ē cui nullū alterū pōt eē simillimū: nec ꝑ cōsequēs equale. cuicunqꝫ aūt enti creato vel creabili pōt alterū ab eo essentialiter distinctū esse simillimū ꝛ equale. qm̄ aut tale indiuiduū ē spēi intēsibilis/aut speciei inintēsibilis. Si ꝑmū/nullū talis īdiuiduū est possibile sic ꝑfectū quo nō possit fieri etiā ꝑfectiꝰ nō tm̄ eque ꝑfectū. omni eñ albedine in esse posita quātūcunqꝫ ꝑfectissima ꝛ intensa pōt esse alia ꝑfectior/vt fuit probatū superius in distinctione. xxx. Si aūt deť scđm vcꝫ ꝙ sit īdiuiduū spēi inintēsibilis/de tali nullū videť eē dubiū quin possit alterū fieri equale ipsi: cū etiā oīa indiuidua speciei inintēsibilis ꝛ irremissibił eiusdē rōnis videanť esse equalis ꝑfectiōis. nec est dubiū qn oē ens creatū possit habere alterū eiusdē specifice rationis secū. sed infinitū ꝑfectionaliter primo mō est tm̄ illud qđ sic excedit oīa finita vltra oēm ꝓportionē ꝙ nō potest aliqd sibi esse equale scđm ꝑfectionē. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmať. qꝛ solus deꝰ est excedēs oīa finita possibilia: et sic ꝙ infinities infinita vltra oēꝫ proportionē: cū nihil possit

attingere ad ei⁹ pfectionẽ.nullũ aũt ens alterũ est possi
bile sic excedẽs oĩa creata ⁊ creabilia simul sumpta
nec etiã diuisim accepta.esto eñ φ fieret aliquod indi
uiduũ infinitũ:vt angelus vel albedo p impossibile:ad
huc tale infinitũ nõ excederet oĩa creata oĩm specierũ
sed sola indiuidua finita omnia sue proprie speciei.qua
re ⁊c.¶Secũda cõclusio est.φ nec effectus pfectionali
ter infinitus scḋo mõ intellectus est possibilis.¶Hec
probaẽ.qm̃ infinita numero distincta sunt impossibilia
sed infinitũ pfectionaliter isto modo includit ĩ se actua
liter infinita solo numero distincta:cũ supponaẽ esse ex
infinitis indiuiduis eiusdẽ rationis realiter cõstitutũ.
ergo ⁊c.¶Maior apparet.qꝛ nulla tot sunt possibilia
quib⁹ nõ possint fieri adhuc plura.nõ eñ de⁹ posset fa
cere tot albedines vel angelos vel aĩas ⁊ sic de alijs qn
possit in infinitũ facere adhuc plures.sed infinita plura
litate nõ põt fieri maior.nec eñ p pluralitatẽ seu mul-
titudinẽ infinitã est aliud hic intelligẽdũ φ multitudo
seu pluralitas qua nõ potest eẽ aliqua alia maior.ergo
talis multitudo est simpliciter impossibilis.quare ⁊c.
¶Cõfirmaẽ.qꝛ nulla res intẽsibilis ex appositiõe ali-
cui⁹ alteri⁹ eiusdẽ rõnis secũ est nec esse põt pfectionali
ter infinita isto modo/vz vt includẽs seu cõtinẽs in se
actualiter infinita.sed tã albedini cuicunq; possibili φ
alij omni forme intensibili quãtũcũq; intense adhuc po
test addi forma alia eiusdem rationis.nulla eñ forma
talis ẽ possibilis cui nõ sit alia vnibilis:⁊ p ɔñs q̃ nõ sit
ex additiõe alterius intẽsibilis.ergo nulla talis forma
põt fieri infinita nec ĩcludere actualiẽ infinita.¶Ter-
tia cõclusio est.φ effectus infinitus pfectionaliẽ tertio
modo est possibilis ⁊ de facto.¶Hec est euidens.qm̃ oẽ
illud diciẽ isto modo pfectionaliẽ infinitũ qḋ est pfecti⁹
nõ oĩbus sed aliq̃bus quotcũq; finitis/etiã si talia pos-
sent esset actualiter nũero infinita.sed multa entia crea
ta sunt talia.ergo ⁊c.¶Minor apparet.cõstat eñ φ tã
anima φ angelus est pfectior oĩbus ⁊ quotcũq; actib⁹
intelligẽdi ⁊ volẽdi nõ tm̃ diuisim sed etiã ɔiunctim ac
ceptis:esto φ possent fieri p impossibile infiniti.oĩs eñ
substãtia videẽ pfectior esse quotcũq; actib⁹ etiã infini
tis.quare ⁊c.¶Cõfirmaẽ.qꝛ oĩs substãtia ⁊ maxime ta
lis qualis est angelus vel aĩa ĩtellectiua pfectior ẽ oĩ
accidẽte ipsam exigẽte ac ab ea necessario naturaliter
depẽdente.sed esto p ĩpossibile φ fieret infinita intelle-
ctio vel dilectio intensiue ex infinitis numero distinctis
indiuiduis actu ɔstãs/adhuc tale ens eẽt accñs a crea
tura intellectuali necessario depẽdẽs:qꝛ nec sine ipa va
lens existere per naturam.ergo ⁊ ce.¶Quarta ⁊ vlti-
ma conclusio est.φ infinitũ tã secundũ numerũ φ secun
dũ extensionẽ est impossibile.¶Hec quantũ ad primã
partẽ vz de infinito scḋm numerũ/iaꝫ est probata supe
rius.qꝛ vt ibi est argutũ/nulla entia sunt tot fieri possi-
bilia q̃bus nõ possint fieri adhuc plura.sꝫ infinita mul-
titudo pprie esset illa qua nõ posset esse maior.ergo ta
lis est impossibilis.¶Assumptũ vz φ nõ possint fieri
tot qn possint adhuc fieri plura/pbatur.qm̃ quotcũq;
albedines possibiles oẽs sunt vnibiles tanq̃ illa ex q̃-
bus potest fieri forma vna vz albedo intẽsa.⁊ sicut di-
co de albedine ita ⁊ de omni alia forma intensibili ⁊ re-
missibili/vz φ põt fieri vna forma nũero intẽsa ex quot
cunq; indiuiduis eiusdẽ rationis:ex quoꝝ appositione
vt alias ostẽsum est forma ipa diciẽ intendi ⁊ ex substra
ctione remitti.sed nulla albedo nec aliqua alia intensi-
bilis forma est possibilis sic pfecta seu ĩtẽsa cui nõ pos-
sit esse equalis alia ⁊ cũ ipsa eque pfecta.nec tm̃ põt fie
ri alia ipsi equalis:sed etiã alia pfectior vel imperfectior
ea.ergo sequiẽ φ impossibile est esse tot albedines vel
alias quascũq; formas intensibiles ⁊ remissibiles qui

bus nõ possint fieri adhuc plures.sed nõ magis quotcũ
q; talibus formis intensibilibus sunt possibiles plures
φ quotcũq; alijs indiuiduis ĩintẽsibilib⁹ ⁊ irremissibili
bus.qua eñ ratione põt deus quotcũq; albedinib⁹ pro
ductis pducere adhuc plures:eadẽ ⁊ post productas
quotcunq; aĩas vel angelos vel alias res plures quas-
cunq; inintẽsibiles ⁊ irremissibiles pducere adhuc plu
res.ergo ⁊c.¶Cõfirmaẽ.qꝛ si infinita numero distincta
sunt possibilia:aut solo nũero distincta/aut plus φ nu-
mero:vz gñe vel specie.sed primũ nõ põt poni/vt pba-
tũ est:cũ quotcũq; talibus indiuiduis solo numero distĩ
ctis siue intẽsibilibus siue nõ/possint fieri adhuc plura.
nec scḋm.qꝛ nõ est possibilis maior immo minor multi-
tudo rerũ oĩm gñe vel specie φ tm̃ secũdũ numerũ distin
ctarũ.ergo ⁊c.¶Secũda pars conclusionis/vz φ nec
sit possibile fieri infinitũ aliqḋ extẽsiue/pbaẽ cõsimiliẽ
sicut prima pdicta.qm̃ nullũ quantũ seu extensum est ĩ-
finitũ qḋ potest fieri maius seu amplius extendi.sed oẽ
quantũ seu extensuꝫ possibile in esse positũ põt fieri ma-
ius vel p additionẽ alteri⁹ vel p rarefactionẽ eius si est
rarefactibile.sicut eñ cuicũq; forme intensibili ⁊ remis
sibili in esse posite potest apponi alia eiusdẽ rationis cũ
ea:ex cuius vnione cum ea efficiẽ forma intensior:ita et
cuicũq; rei quãte seu extẽse põt addi alia res extẽsa.oẽ
aũt quantũ alteri quãto additũ facit maius seu extẽsi⁹
ergo ⁊c.¶Cõfirmaẽ.quia nõ magis est possibile aliqḋ
quantum quo non possit esse maius φ quo non possit
esse minus.sed minimũ quantũ quale esset illud quo nõ
posset fieri minus/est impossibile:cũ oĩe quantũ sit di-
uisibile:⁊ p ɔñs habeat partes:quarũ quelibet est ne-
cessario minor eo.ergo nec etiã est possibile fieri quantũ
sic maximũ φ nõ possit fieri adhuc maius:cũ nõ minus
cuicunq; quãto possibili in esse posito aliquid possit ad-
di/φ quodcunq; quantũ sit diuisibile in minora.ĝ ⁊c.

Sed cõtra cõclusiones p̃dictas arguiẽ:

⁊ primo cõtra primã.qm̃ omne cõtradictionẽ nõ impli
cãs ẽ possibile.sꝫ eẽ rẽ aliquã a deo causatã oĩa causata
alia excedentẽ cui nulla alia possit fieri equalis nec si-
milinia/nõ videẽ ĩplicare ɔtradictionẽ.ergo ⁊c.¶Se
cũdo arguiẽ cõtra secundã.qm̃ omnis res nõ potẽs in-
cludere in se infinita sed tãtũ finita/determinat sibi cer
tã multitudinẽ seu pluralitatẽ talium q̃ possunt existe-
re secũ.sed nec albedo nec aliqua alia forma intẽsibilis
determinat sibi certã multitudinẽ indiuiduorũ ipsaꝫ cõ
stituentiũ:cũ possit ex quotcũq; cõstare/vt totũ ex par-
tibus:ergo ⁊ ex infinitis.quare ⁊c.¶Preterea arguiẽ
φ etiã de facto sit forma aliqua infinita.qm̃ actus intel
ligendi quanto est pfectioris obiecti tãto est pfectior ĩ
seipso.ergo actus intelligendi deũ simpliciter infinituꝫ
est formaliẽ infinitus.¶Cõsequentia probaẽ p illã pro
positionẽ vulgatã/vbi maius seu pfecti⁹ arguit pfecti⁹
⁊ infinitũ arguit infinitũ.sed obiectũ intellectũ pfecti⁹
arguit actũ ipsum intelligendi perfectiorem:ergo ⁊ in
finitum arguit infinitum.quare ⁊c.¶Secundo.quia
in omni tpe sunt infinita ĩstãtia in quoꝝ q̃libet acquiri
tur aliqua pars forme successiue seu in tẽpore de subie-
cto p̃supposito introducte:q̃lis forma est albedo ⁊ alia
oĩs accidẽtalis intensibilis ⁊ remissibilis.ergo oĩs ta-
lis includit infinitas ptes eiusdeꝫ rationis in infinitis
ĩstãtibus temporis acquisitas:⁊ ita est p ɔñs formaliẽ
infinita.¶Tertio arguiẽ cõtra tertiã.qm̃ oĩe pfecti⁹
infinitis est simpliciter pfectionaliter infinitum.sꝫ nul
lus effectus est possibilis simpliciter pfectionaliter in-
finitus:ergo nec aliqḋ põt esse effectus pfectior infini-
tis.¶Maior assumpta probaẽ ex iam predicta propo
sitione vulgata/vz qꝛ vbi plura arguunt maiorẽ perfe

ctiorem ꝙ pauciora/ibi infinita arguunt infinitum:sed
quãto aliquod ens est perfectius pluribus/tãto arguit
esse perfectius.maioris eñ ꝑfectionis est excedere plu
ra ꝙ pauciora.ergo ⁊ infinite perfectionis est excedere
infinita.quare ⁊c. ¶ Quarto. arguitur contra quartaꝫ
per primam rationem factã contra secundam.quia nec
quãtitas sibi determinat certã multitudinẽ partiũ:nec
aliqua species certũ nũerũ indiuiduoꝝ:ergo taꝫ partes
quãtitatis ꝙ indiuidua sub eadem specie possunt eẽ nu
mero infinita.quare ⁊c.

Ad primum qđ arguitur cõtra primã

ↄclusionẽ dico ꝙ maior est falsa.qm solꝰ deꝰ ẽ talis res
cui nulla alia põt eẽ equalis nec simillima.sed deũ esse
effectũ est impossibile ⁊ cõtradictionẽ implicãs euiden
ter/vt alias est ostensum.ergo ⁊c. ¶ Ad primũ eoꝝ que
arguunt cõtra scđã cõclusionẽ:dico ꝙ maior quã acci-
pit ratio illa/est simpliciter falsa vt alias prolixius est
ostensum.licet eñ quantũ finitũ nõ habeat partes nũe-
ro infinitas sed tãtũ finitas:tñ sic est diuisibile ĩ infinitũ
⁊ ꝑ ↄñs in partes diuersas ⁊ in indeterminatas ꝙ non
est dare aliquẽ determinatũ numerũ partiũ in quas tan
tũ sit diuisibile ipsum quantũ:cũ supponat esse diuisibi
le in infinitũ.ergo cõsilr in ꝓposito est dicendũ/veꝫ ꝙ li
cet forma intensibilis sibi nõ determinat certã plurali-
tatẽ partiũ:sibi tñ determinat sic partes finitas ꝙ non
potest habere actualiter infinitas:cũ semꝑ possit habere
plures ꝙ habeat:qđ nõ posset si habere posset actualit
infinitas.⁊ in hoc qꝛ semꝑ põt habere plures dicit non
determinare sibi certã multitudinẽ ipsarũ:licet sibi de-
terminet finitas.nõ eñ oĩa possibilia finita sunt deter-
minata licet semꝑ sint determinata possibilia existẽtia.
licet eñ omnia existẽtia quotcũqꝫ sint finita ⁊ tot ꝙ nõ
plura:⁊ per ↄñs determinata:nũꝙ tamẽ quotcũqꝫ pos
sibiliũ cõtingentiũ possunt esse tot quibꝰ plura sint im-
possibilia.sed omnia talia sunt indeterminata.ergo ⁊c.
¶ Ad scđm cõcedit aña:sed negat ↄña.nõ eñ tantum
actus ꝑfectioris obiecti excedit actũ imꝑfectioris quã-
tũ obiectũ vnũ excedit alterũ.magis eñ angelus exce-
dit lapidẽ vel albedinẽ ꝙ actus intelligendi angelũ ex
cedat actũ intelligendi lapidẽ vel albedinẽ.⁊ ideo licet
deus sit simpliciter infinitus ⁊ actus intelligẽdi ipsum
sit perfectior actu intelligendi quodcunqꝫ ens creatuꝫ:
non tamen ex hoc sequit ꝙ sit actus simpliciter infini-
tus:nec tantũ excedit aliquẽ actũ aliũ quantũ obiectuꝫ
increatũ intellectũ excedit oẽ obiectum creatum in-
tellectũ.quare ⁊c. ¶ Ad probationeꝫ negat illa maior
assumpta licet vulgata/veꝫ ꝙ vbi ꝑfectius arguit per-
fectius ibi infinitũ arguit infinitũ.hoc eñ nõ est verum
accipiẽdo ꝓprie infinitũ/veꝫ pro illo qđ est ꝑfectiꝰ quot
cũqꝫ tã diuisim ꝙ coniunctim acceptis:cui nec põt fieri
aliquid equale sufficit eñ ꝙ qñ ꝑfectius arguit ꝑfectiꝰ
ꝙ infinituꝫ arguat etiam ꝑfectius quocũqꝫ finitorum.
⁊ sic est in ꝓposito:qm sic obiectũ increatũ intellectum
qꝛ infinitũ arguit actũ intelligẽdi ipsum ꝑfectiorẽ acti
bus aliorũ obiectorũ/ꝙ nullius alterius obiecti actus
potest cũ ipso esse eque ꝑfectus.esto etiã ꝙ ipse eẽt ꝑ-
fectior aliis oĩbus cõiunctim sumptis:adhuc nõ seque
ret ꝙ esset simpliciter infinitus:cũ vna res finita vt ala
intellectiua sit ꝑfectior talibꝰ oĩbus actibus simul sum
ptis:etiã ꝑ ĩpossibile ĩfinities infinitis.ergo ⁊c. ¶ Ad
tertiũ dico ꝙ falsuꝫ est illud qđ accipit qñ dicit ꝙ in tẽ-
pore sunt infinita istãtia:in quorũ quolibet inducit ali
qua pars forme.nec enim forma aliqua cuius pars vna
acquirit post aliam gñat in tẽpore tã ꝙ in aliqua re dis-
tincta ab ipa:nec tẽpus est talis res in qua sint talia in
finita instãtia nec finita:maxime supposito ꝙ cõtinuuꝫ
nõ cõponat ex indiuisibilibꝰ sicut dicit cõmunius:vt de
clarabitur ꝓlixius in secũdo.quare ⁊c. ¶ Ad aliud qđ
arguit cõtra tertiã cõclusionẽ:dico ꝙ maior assumpta ẽ
falsa:accipiẽdo proprie infinitũ/veꝫ tñ ꝓ illo qđ sic ex-
cedit oĩa alia tã diuisim ꝙ cõiunctim accepta ꝙ nõ põt
aliqđ sibi esse equale. ¶ Ad ꝓbationẽ dico cõsimilit ꝙ
illa ꝓpositio vulgata nõ est vera accipiẽdo ꝓprie infini
tũ.nõ eñ oẽ excedẽs infinita esto ꝑ impossibile ꝙ es-
sent possibilia eẽt sic ꝑfectũ ꝙ nihil aliud posset esse eq̃
ꝑfectum cũ eo.⁊ ideo esto ꝙ maioris ꝑfectionis sit exce
dere plura ꝙ pauciora:nõ tñ excedere ĩfinita/si ꝑ impos
sibile essent possibilia/est ꝑfectiõis ĩfinite/nisi accipiat
improprie ⁊ equiuoce infinitũ.nulliũ eñ cui alterũ põt
esse equale ⁊ alterũ etiã eo magis ꝑfectũ/potest existere
infinitum.sed tale ens infinita excedens potest habere
⁊ de facto habet alterum eque perfectum secum/⁊ etiã
alterum magis perfectum.ergo non potest dici pro-
prie infinitũ. ¶ Ad vltimũ qđ arguit cõtra quartã con
clusionẽ/appꝫ solutio ex dictis ad primũ argumẽtũ cõ
tra secũdã ↄclusionẽ. ¶ Circa ꝓdicta sunt aliqua dubia
que oĩa hic omitto:qꝛ alibi est solutũ ad ipsa vbi mate-
ria ista plenius est discussa. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum vbi est respõ-

dendũ ad quesitũ/est sciendũ ꝙ potentiã dei ab essentia
sua totalit indistinctã esse infinitã formaliter/est ipsam
esse infinitã ꝑfectionaliter in entitate:sicut aliqđ esse ĩ-
finitũ virtualit est ipsum esse infinitũ in causalitate siue
actiuitate:in ordine veꝫ ad effectuꝫ cuius est causalit ꝓ
ductiuũ:vel in ordine ad ꝓductũ nõ effectũ:quale produ
ctum est filius ⁊ spiritus sanctus in diuinis. ¶ Hoc pre-
misso pono quatuor ↄclusiones. ¶ Prima est.ꝙ dei po
tẽtia est formalit infinita. ¶ Hec est euidẽs:qꝛ dei potẽ
tia est ipsa diuina essentia.nec eñ deus põt operari nec
aliquid operat aliquo alio mediãte a sua essentia diffe-
rente.sꝫ oĩa q̃ agit tã ad intra ꝙ ad extra agit ꝑ suã essẽ-
tiã.illud aũt quo deus potest agere ⁊ agit est sua poten-
tia:sed diuinã essentiã cõstat esse formalit infinitã.ergo
⁊c. ¶ Cõfirmatur.qꝛ eẽ formalit infinitũ est esse ens oĩ-
bus aliis tã diuisim ꝙ cõiunctim acceptis sic ꝑfectius
ꝙ nõ põt aliqđ esse ipsi equale nec ꝑfectius.sed constat
diuinã oĩpotẽtiã esse sic aliis oĩbus possibilibꝰ ꝑfectio-
rem:cũ sit ab essentia indistincta:ꝙ nihil põt ipsi esse eq̃
le.ergo ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est.ꝙ dei potẽtia potest
dici infinita virtualiter in ordine ad ꝓductũ suppositũ
in effectũ. ¶ Hec apparet.qm vtrũqꝫ ꝓductũ diuinum
suppositũ est formalit infinitũ.sed omnis potẽtia ꝓdu-
ctiua est virtualiter infinita a qua est aliquod produ-
ctum formaliter infinitum:ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat.quia
esse potẽtiã ꝓductiuã virtualiter infinitã nõ est aliud ꝙ
ipsam esse alicuiꝰ infiniti ꝓducibilis ꝓductiuã.sed taꝫ
gñatiua potẽtia in diuinis ꝙ spiratiua est suppositi in-
finiti formalit productiua.ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio
est.ꝙ dei potẽtia nõ est virtualit infinita in ordine ad ef
fectũ ab ea causalit ꝓductũ. ¶ Hec ꝓbat.qm illud dica
tur esse virtualr infinitũ qđ põt causare effectũ aliqueꝫ
infinitũ.sed dei potẽtia nõ est causatiua effectus infiniti
nõ eñ est causatiua effectus impossibilis.effectus aũt
infinitus accipiẽdo ꝓprie infinitũ est impossibilis/vt ꝓ
batũ est in articulo ꝓcedẽti.ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat.qꝛ po-
tẽtia nõ dicit virtualit infinita nisi in ordine ad effectuꝫ
sibi possibilẽ infinitũ vel ad aliqđ ꝓductũ.sed licet diui
na supposita ꝓducibilia ⁊ ꝓducta sint infinita:nullꝰ tñ
effectus est possibilis:nec ꝑ ↄñs a deo ꝓducibilis infini
tus:accipiẽdo ꝓprie infinitũ:cũ nec infinitũ scđm per-
fectionẽ nec secũdũ extensionẽ nec scđm numerũ sit pos
sibile/vt probatũ est supra.ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima

cōclusio est. q ex infinitate virtuali potētie: esto q talis infinitas esset possibilis: nō posset argui eius infinitas formalis. ¶ Hec pbaṫ. qm ex illo qḋ si esset possibile cōueniret vel cōuenire posset alicui finito formaliṫ/ nō pōt argui infinitas potētie formalis. sed si infinita sc̃dū numerū eēnt possibilia/ causa scḋa formalr̃ finita posset pducere insimul infinita: ⁊ p ɔ̄ns esset virtualr̃ infinita cū tn̄ propter hoc non esset perfectior formalr̃ q̄ sit mōr nec p ɔ̄ns infinita. ergo ⁊c. ¶ Minor pbaṫ. qm si calidū haberet ĩfinita passa calefactibilia eque sibi p̄ntia ⁊ sol infinita media illuminabilia: oīa calefactibilia calefierent ab eodē calido: ⁊ illuminabilia illuminarenṫ ab eodē sole illuminatiuo. sed cōstat q quot sunt subiecta calefacta tot sunt calores: ⁊ quot media illumīata tot lumina: cū idē accñs numero nō possit in diuersis subiectis existere p naturā. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. qr obiectuz visuz causat spēm sui vt dr̃ cōiter ĩ vidēte. s₃ idē obiectū posset videri corporalr̃ simul ab infinitis aīalib⁹: si insimul actu essent. ergo idē obiectū causaret simul spēs infinitas: cū tot causet quot sunt vidētes: cū nec vna posset naturalr̃ existere ĩ diuersis. ɔ̄silr̃ si obiectū ĩtellectū est cōcausa actus ĩtelligēdi: cū idē obiectū posset ĩtelligi ab intellectib⁹ ĩfinitis: si p ĩpossibile existerēt: p ɔ̄ns idē obiectū formaliter finitum ⁊ limitatū posset agere ad infinita. ergo ⁊c. ¶ Sed ɔ̄tra hoc forsitā arguet. qr maioris pfectionis est posse agere simul ad plura q̄ ad ad pauciora. ḡ infinite pfectionis est posse agere simul ad infinita: ⁊ p ɔ̄ns omē virtualr̃ infinitū pōt argui esse formalr̃ seu pfectionalr̃ ĩfinitū. ¶ Ad hoc rn̄deo. ɔcedēdo q maioris pfectiōis in cāūlitate seu virtualis ē posse agere simul ad plura q̄ ad pauciora. nō tn̄ oportet q sit maioris pfectiōis in entitate siue formalis. qm sicut pducere seu posse pducere eīs pfectius nō arguit p̄ncipiū pductiuū eē formalr̃ eminēti⁹ illo qḋ nō pōt nisi tātū in aliqd impfectius: alias ignis ⁊ sol arguerenṫ esse formalr̃ pfectiores q̄ angel⁹: cū tā ignis q̄ sol sit forme substātialis nō aūt angel⁹ nisi tm̄ forme accñtalis p̄ncipiū pductiuū: ita nec est q aliqua cā scḋa sit vel esset pductiua simul pluriū q̄ alia: ex hoc argueret pfectior formalr̃ q̄ illa/ s₃ tm̄ virtualr̃. s₃ ex hoc q causa aliq̄ pōt in effectus insimul infinitos nō sequiṫ nec arguiṫ q sit infinita formalr̃: s₃ solū virtualr̃: qḋ ⁊ ɔcediṫ. qr nec infinitū virtualr̃ hic vocaṫ nisi illud qḋ est alicui⁹ infiniti pducibilis vni⁹ tm̄ vel infinitoꝝ fm̄ numerū p̄ncipiū pductiuū. quare ⁊c. ¶ Cōfirmaṫ. qr infinitū formalr̃ scḋz entitatē est illud qḋ est meli⁹ quotcūqꝫ etiā ĩfinitis quorū qḋlibet est finitū. infinitū aūt causalr̃ est qḋ equipolleret causis nūero infinitis: quarū quelibet est causalr̃ finita: qr potēs tm̄ in aliqua finita/ nō in infinita. s₃ causa oīs potēs in effect⁹ infinitos simul eq̄polleret in causalitate causis aliīs nūero ĩfinitis: quarū q̄libet esset pductiua alicuius vel aliquoꝝ illoꝝ effectuū infinitoꝝ tātū nō aūt simul eoꝝ oīz. tn̄ enī posset illa sola quātū omnes ille: nec tn̄ ex hoc equipolleret eis oībus in entitate. ergo licet esset infinita causalr̃ seu virtualr̃/ nō tn̄ formalr̃ accipiēdo ppꝛie infinitū. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis.

Secundo quæro. Vtrū ratio possibilitatis ⁊ ĩpossibilitatis sumaṫ ex pte rei possibilis ⁊ ĩpossibil': an ex parte dei oīpotētis.

¶ Et videṫ q ex pte rei possibilis vel ĩpossibilis. qm sicut se habet sensibile ⁊ insensibile ad sēsuz apphēsiuū sensibilia ⁊ nō sensibilia: ita se habet possibile ⁊ impossibile ad deū oīs possibilia nō aūt alicui⁹ impossibilis effectiuū: s₃ sic se habet sensibile ⁊ insensibile ad sensuz/ vt visibile ⁊ inuisibile ad visum. qḋ visibile puta colоratū vel lucidū est visibile p se ip̄z/ nō qr visus pōt videre ip̄m: ⁊ silr̃ inuisibile vt angelus est inuisibile ex sua natura: qr vez nō est coloratū aliqd nec lucidū: nō aūt qr visus nō pōt videre ip̄m. ergo ⁊ de possibili ⁊ de ĩpossibili cōparatis ad deū ɔ̄silr̃ est dicendum. quare ⁊c. ¶ Cōtra hoc arguiṫ. qr ab eodē possibile videṫ eē possibile sine quo nō est pducibile nec pōt existere. sed nullū possibile pōt fieri nec factū existere sine deo ip̄m pducēte ⁊ in esse positū cōseruāte. ab eodē etiā videṫ accipi ratio impossibilitatis impossibilis a quo ē ratio possibilitatis rei possibilis. ergo ⁊c. ¶ Rn̄sio. vbi sic pcedaz. Primo enim excludam duplicem opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primū: prima opinio excludenda est quorūdā dicentiū: q eū possibile dicat aliquā pfectionē ⁊ ĩpossibile impfectionē/ ideo qr oīs pfectio nō aūt aliqua impfectio habet primo ortū a deo: p ɔ̄ns causa possibilitatis accipiṫ ex pte dei: sic intelligēdo q ideo aliqd dr̃ ⁊ arguiṫ esse possibile: qr deus pōt illud facere. ratio aūt ĩpossibilitatis qr impfectiōis sumiṫ ex parte creature. qr enī aliqd est impossibile/ ideo deus nō pōt id facere/ nō aūt ecōuerso est impossibile qr deus nō pōt id facere. ¶ Cōtra istū modū dicēdi arguo primo. qr ĩ causis p̄cisis si affirmatio ē cā affirmatiōis/ ⁊ negatio negatiōis. fm̄ phm̄. i. Poster. s₃ fm̄ istā opinionē/ qr de⁹ pōt aliqd facere iō illud ē possibile. ḡ negatio hm̄ōi affirmationis/ puta deū nō posse aliqd facere ē causa q illud dicaṫ esse impossibile. ¶ Scḋo. qr ei⁹ qḋ nihil est nec de⁹ nec aliqd aliud causa poni pōt. sed possibile anteq̄ fiat nō est aliqd in re magis q̄ impossibile: ergo nec de⁹ causa ipsius possibilis dici pōt. ¶ Cōfirmaṫ. qr deus nulli⁹ est causa nisi efficiēs ⁊ finalis. s₃ nec causa efficiēs nec finalis pōt existere nisi alicui⁹ entis actualiṫ existētis: q̄le non est possibile magis q̄ impossibile. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc apparet falsa esse illa oīa tria q̄ ponit opinio ista. quorū primū est. q possibile dicit aliquā pfectionē: s₃ ĩpossibile impfectionē. Secūdū. q possibile habet ortū a deo a quo oriṫ oīs pfectio: impossibile aūt a creatura a qua est impfectio. Tertiū. q ideo aliqd arguiṫ esse possibile qr deus pōt illud facere: nō aūt aliqd diciṫ ĩpossibile qr nō pōt a deo fieri: sed qr ip̄m est impossibile/ ideo de⁹ nō pōt ip̄m facere. ¶ Qr enī duo p̄ma sint falsa/ apparet. qr vt dictū est/ qḋ nihil ē/ nullā pfectionē nec impfectionē dicere nec ab aliquo ortū habere pōt. s₃ nec possibile anteq̄ fiat nec impossibile est aliqd in re extra: ergo nullum horū oriṫ ab aliq̄ causalr̃ nec est pfectū nec impfectum realr̃ nisi vocādo nihil eē impfectū cū nō sit pfectū. hoc aūt mō cū possibile sit nihil sicut ⁊ ĩpossibile/ deb₃ dici p ɔ̄ns impfectū ɔ̄silr̃ sicut ip̄m. quare ⁊c. ¶ Tertiū etiam apparet esse falsuz. qm qn̄ diciṫ q ideo arguiṫ aliqd eē possibile qr deus pōt illud facere: aut p possibile intelligiṫ aliqd cui⁹ deus sit realiṫ causa/ aut nō: sed tm̄ diciṫ deus eius causa mō quo añs diciṫ cā ɔ̄ntis/ vel veritas vni⁹ ppositionis causa alteri⁹: sicut ista/ hō est vel currit/ diciṫ causa istius quā infert/ aīal est vel currit. sed nō pōt poni primū/ vt probatū est: cū possibile vt dictū est nō sit aliqd in re extra distinctū a deo. nec scḋm: qr nō magis ista ppō/ deus pōt facere a/ infert istā: ergo a est possibile/ q̄ ista ecōuerso/ a est possibile/ inferat istā/ ergo de⁹ pōt facere ip̄m. quare ⁊c. ¶ Cōsimiliṫ pōt argui de impossibili: qr nō magis ad istā/ hoc est impossibile/ sequiṫ q de⁹ nō possit illud facere: q̄ sequaṫ/ deus nō pōt hoc facere: ergo hoc est ĩpossibile fieri. quare ⁊c. ¶ Secūda opinio excludēda est quorūdā dicētiū: q oē ĩpossibile includit aliqua incōpossibilia q̄ ex suis formalib⁹ rationibus sunt repugnātia ⁊ incōpossibilia: ⁊ hoc formaṫ seu

q̄dditatiue originalr alia seu ꝑncipiatiue ab illo sunt talia incōpossibilia a quo sunt eoꝝ rationes formales. et ideo est vt dicūt iste ꝓcessus ꝙ p̄io intellectus diuinus ꝓducit rē in esse intelligibili: secundo res sic producta habet seipsā formalr esse possibile. ꝛ sicut deus suo intellectu seu intelligēdi actu ꝓducit possibile in eē possibili: ita ꝛ ꝓducit vtrunqꝫ incōpossibiliū que in oīꝫ impossibili includūt. ꝓducit inquā vtrūqꝫ taliū incōpossibiliuꝫ in esse possibili. licet eñ vt ꝯiunctim sumpta sint incōpossibilia: sunt tñ possibilia vt diuisim accepta. que quidē licꝫ a deo ꝓducta vt ꝯiunctim sumpta sunt seipsis formalr incōpossibilia / vt vcꝫ nō possint esse nec ex eis possit fieri aliqd ꝑ se vnū. quā q̄dē incōpossibilitatē habitā ex seipsis formalr habēt ꝑncipiatiue siue originalr ab illo a quo vtrūqꝫ ipsoꝝ fuit in esse possibili ꝓductuꝫ.

¶ Sed hic mod' dicēdi est ꝯsilr vel magis irrationabilis ꝛ impossibilis q̄ sit primus. Primo. qꝛ falsuꝫ est qd̓ p̄io accipit qñ dicit ꝙ intellectus diuinus ꝓducit rem p̄io in esse intelligibili. Scd̓o. qꝛ etiā falsuꝫ est aliud qd̓ addit: cū ait ꝙ res postq̄ est in esse intelligibili ꝓducta / ē seipā formalr possibilis ꝛ nō ante. ¶ Primo ḡ arguit̃ cōtra primū hoꝝ. Primo. qꝛ oē ab aliquo productū habet aliqd̓ esse verū ab ipso ꝓducēte distinctū. sed nulluꝫ possibile anteq̄ in esse positū licet a deo intellectū / habet aliqd̓ esse a deo distinctū. ergo ꝛc. ¶ Maior est euidens. qꝛ cū oē possibile fuerit a deo intellectū ab eterno: si oē obiectū intellectū haberet aliqd̓ eē ab intelligēte ꝓductū ꝛ distinctū: multa ꝛ innumerabilia fuissent entia sempiterna. hoc aūt est falsum. nō eñ fuit nisi tñ ens increatū vnicū sempiternū. ergo ꝛc. ¶ Scd̓o. qꝛ nō magis qd̓ intelligit̃ ꝓducit̃ in esse intelligibili distincto ab intelligēte ꝛ ab eius actu intelligēdi / q̄ qd̓ sentitur ꝓducat̃ in aliquo eē tali sensibili distincto ab actu sentiēdi. sed nullū obiectum ꝑ hoc ꝙ sentit̃ in aliquo tali etiā sensibili ꝓducit̃. ergo nec obiectū intellectū in aliquo esse intelligibili: ꝛ maxime cū oē obiectū sensatū sit existēs: obiectū aūt intellectū possit eē actualr nō existēs. qd̓ aūt nihil ē / nullū eē ꝓductū habere pōt. ergo ꝛc.

¶ Tertio. qꝛ si res possibilis ꝓducit̃ in esse intelligibili qꝛ intellecta: ergo oē obiectū actu intellectū est ab intelligēte in aliquo tali esse ꝓductū. sed diuina essentia potest ab intellectu tā increato q̄ creato intelligi: ergo et in aliquo esse ꝓduci. hoc aūt est falsuꝫ. ergo ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ nō magis obiectū qꝛ est ab eterno intellectū est in esse intelligibili eterno ꝓductū / q̄ qꝛ ex tpe intellectū oporteat esse ip̄m in esse intelligibili tēporali ꝓductū. sꝫ nullū obiectū ꝑ hoc ꝙ nouit̃ intelligit̃ / in aliquo esse nouo ꝛ tēporali distincto ab actu intelligēdi ꝓducit̃: alias cōtinue ꝓduceret̃ mō in vno esse ꝛ postea in alio: sicut intelligit̃ nunc ab vno intellectu ꝛ postea ab alio. ergo ꝛc.

¶ Quinto. qꝛ nihil est intelligibile qꝛ intellectū: sed potius econuerso oē intellectū obiectū p̄supponit seipsum itelligibile. ergo nihil est itelligibile effectū / nec ꝑ ꝯñs in aliquo esse itelligibili ꝓductū / qꝛ est ab aliquo actualr itellectū: magis q̄ aliqd̓ sensibile obiectū efficiatur sensibile qꝛ ab aliquo sentiēte ip̄m actualr est sensatum quare ꝛc. ¶ Sexto. qꝛ si possibile ab eterno intellectuꝫ fuit productū in tali esse intelligibili: aut diuine intellectiōis obiectū fuit hoc esse itelligibile ꝓductū: aut ens possibile nōdū in eē positū / aut vtrūqꝫ istoꝝ. sꝫ nō pōt dici ꝙ ei' obiectū fuerit tñ tale eē intelligibile ꝓductuꝫ: qꝛ tūc nō fuisset ens possibile nōdū in esse positū intellectū: qd̓ est falsuꝫ. ergo relinquit̃ vel ꝙ tñ tale ens possibile fuerit intellectū: vel simul vtrūqꝫ / vcꝫ tā ip̄m q̄ alterū esse intelligibile ꝓductū. sꝫ quocūqꝫ istoꝝ posito f. uistrs ponit̃ tale esse intelligibile ꝓductū ꝓpter obiectuꝫ possibile actualr intellectū: cū ad intelligēdū obiectū aliquod possibile nō existēs nō oporteat aliquod ens eē ꝓductū ab intelligēte ꝛ ab obiecto possibili intellecto distinctū. nec esto ꝙ tale ens existeret oporteret ip̄m eē intellectū ad hoc ꝙ intelligeret̃ possibile nō existens. quare ꝛc. ¶ Septio. qꝛ nō magis res aliqua est ꝓducibilis ab aliquo in esse intelligibili q̄ in esse intellecto vel q̄ in esse possibili. ¶ Hoc appꝫ. qꝛ nō magis eē intelligibile dicit aliqd ab intelligēte distinctū q̄ esse possibile vl' eē actualr intellectū. sꝫ nulla res est ꝓducibilis nec pōt eē ꝓducta in esse possibili nec in esse aliquo intellecto distincto ab actu intelligēdi: qꝛ nec hmōi esse possibile dicit aliqd in re extra. nulla etiā res est possibilis qꝛ ꝓducta: cū ꝓductio p̄supponat ꝓductū esse possibile. nulla etiam res qꝛ intellecta ꝯsequit̃ aliqd̓ esse ab intellectione distinctū: sed tñ dicit̃ denoīatiue intellecta: denoīatione sumpta nō ab aliquo existēte in ea: sed ab intellectione in alio existēte / vcꝫ in intelligēte. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̃. qꝛ minus videt̃ esse ꝓducibile illud qd̓ est cōe tā possibili q̄ impossibili / q̄ illud qd̓ ꝯuenit soli possibili ꝛ repugnat omni impossibili. sed esse intelligibile ꝛ intellectū cōuenit tā possibilib' q̄ impossibilib': nō aūt ꝓducibile seu fieri possibile conuenit alicui impossibili. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis apparet p̄io ꝙ falsuꝫ est qd̓ p̄mittit ista opinio: qñ dicit ꝙ incōpossibilia sunt incōpossibilia ꝑncipiatiue ab illo a quo sunt formales rōnes incōpossibiliū. qñ nō magis impossibile pōt esse originalr seu ꝑncipiatiue ab aliq̄ q̄ possibile. sꝫ possibile vt dictū ē nō pōt esse ab aliquo i aliq̄ esse ꝓductū anteq̄ in eē positū: cū nihil sit. ergo nec ipossibile. ¶ Confirmat̃. qꝛ rationes incōpossibiliū seu q̄dditates dicunt̃ esse incōpossibiles anteq̄ sint actualr existētes. sꝫ ip̄e non sunt ab aliq̄ ꝑncipiatiue nec aliquo mō ātequā sint actualr existētes. ergo ꝛc. ¶ Scd̓o etiā appꝫ falsuꝫ esse aliud dictuꝫ vltimū / vcꝫ ꝙ res postq̄ est in esse itelligibili ꝓducta / ē possibilis seipā formalr ꝛ nō ante. ¶ Primo. qꝛ supponit falsuꝫ / vcꝫ rē ꝓduci in esse intelligibili. Scd̓o. qꝛ esto ꝙ hoc suppositū eēt verū / adhuc res nō esset possibilis: qꝛ in tali esse intelligibili ꝓducta. qꝛ possibile nō est possibile ꝑ hoc qd̓ est cōe sibi ꝛ impossibili. sed esse intelligibile ꝛ etiā esse intellectū est cōe possibili ꝛ ipossibili: ꝛ ꝑ ꝯñs si oē intellectū est ꝓductū in esse intelligibili / ꝛ ipossibile intellectū in esse hmōi est ꝓductū. ḡ ꝛc. ¶ Preterea nō magis aliqd qꝛ intelligibile q̄ qꝛ sensibile vel volibile est fieri possibile: imo minus: qꝛ oē sensibile ē possibile: nō aūt oē intelligibile: cū intellectus ꝛ nō sensus sit ipossibiliū. sꝫ nihil est possibile fieri qꝛ ꝓductū in aliquo eē sensibili vl' volibili: nec postq̄ in eē hmōi est ꝓductū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̃. qꝛ aut i illo p̄iori in quo diuin' intellect' ponit rē vt dicit ista opinio in esse intelligibili res ip̄a est possibilis: aut nō. si sic: ergo nō est possibilis postq̄ ꝓducta in tali esse intelligibili: sꝫ ante. si autē nō est possibilis: ergo ipsi repugnat fieri ꝛ est impossibilis. nec ꝑ ꝯñs magis pōt fieri seu est possibilis postq̄ est producta in tali esse intelligibili: q̄ ante. quare ꝛc.

¶ Hec de Primo.

Quantū ad secūdū vbi ad questionem istā est alit̃ respōdēdū / est sciēdū. Primo. ꝙ nec ꝑ possibile fieri est intelligendū aliqd qd̓ sit: sed aliqd qd̓ pōt esse nec ꝑ impossibile est intelligendū aliqd ꝑ se vnū cui repugnat esse: sicut ꝑ possibile significat̃ aliqd vnū cui nō repugnat eē. qñ ipossibiliū alia sunt ꝯtraria: alia ꝯtradictoria: ꝛ alia p̄uatiue opposita. sꝫ ꝯtraria nō sūt vnū tñ sed plura entia positiua: quoꝝ neutrū est ipossibile vt ꝑ se absolute sumptū: sꝫ tñ vt ad alterū ꝯparatū: cui quo nō pōt esse vnū. alterū ēt extremoꝝ tā ꝯtradictorie q̄ p̄uatiue oppositionis est negatio vel p̄uatio: ꝛ ꝑ ꝯñs

nõ esse alterius positiui.sed ens ⁊ nõ ens nõ possunt eẽ aliqͥd ꝑ se vnũ.ergo oĩa incõpossibilia vł sunt diuersa vł ꝯtraria:vel saltẽ nõ vnũ:licet ꝓprie nõ sint diuersa/vt tã ꝯtradictoria ꝙ̃ ꝓuatiue opposita:quoꝝ alterũ extremorũ est ens ⁊ alterũ nõ ens.❡ Scḋo est sciendũ:ꝙ dicere aliqͥd esse causaꝫ impossibilitatis vel possibilitatis alicuius/dupl'r põt intelligi/scḋm ꝙ causa dupl'r põt sumi. Uno mõ ꝓprie pro causa vna realr distincta ab alia cuꝰ dicił esse cã. Alio mõ large:modo quo illud ꝑ qḋ aliqͥd ꝓbał seu infert dicił causa eiꝰ:licet ꝑ vtrũqꝫ idẽ in re extra totalr importeł:sicut ꝓpõ in qua ꝑ̃dicał passio de diffinitiõe/vt aĩal rationale est risibile:⁊ illa in qua ꝑ̃dicał diffinitio de diffinito:vt ista/hõ est aĩal rõnale/que quidẽ due ꝓpositiões sunt ꝑ̃misse demõstratiõis/dicũł cause ꝯclusiõis in qua ꝑ̃dicał passio de subiecto:vt istiꝰ/hõ est risibilis:cũ tñ ista idẽ penitus significet cum minore.

His ꝑ̃missis pono quatuor cõclusiões.

❡ Prima est.ꝙ nullo mõ põt assignari causa alicuiꝰ īpossibilis tãꝙ̃ alicuiꝰ ꝑ se vniꝰ:sed bñ aliquo mõ vt non vniꝰ.❡ Hec appꝫ.ꝑ̃mo quãtũ ad ꝑ̃mã pťẽ.qm̃ vt dictũ est/impossibile nõ importat aliqͥd ꝑ se vnũ:sed vel plura quoꝝ q̃libet est possibile vt sumptũ absolute/vel vnũ ⁊ eius negationẽ vel ꝓuationẽ q̃ nõ dicit aliqͥd in re extra ab habitu ⁊ ab affirmatiõe seu a re ꝑ talia īportata distinctũ.ergo ⁊c.❡ Secũda pars/vcꝫ ꝙ impossibił vt nõ ꝑ se vnius possit poni aliquo mõ causa/appꝫ ex hoc.qꝛ omne illḋ ex quo aliqͥd ꝓbał dicił eius causa/vt ꝑ̃dictũ est supra.sꝫ sicut aliqͥd ꝓbał esse possibile:ita ⁊ impossibilia ꝓbanł esse impossibilia saltem aliqua vt ꝯtraria.esto eñ ꝙ sit ꝑ se ⁊ ꝑ̃mo notũ nec ꝑ ꝯñs demonstrabile cõtradictoria ⁊ ꝓuatiue opposita esse incõpossibilia:nõ tñ sic est ꝑ se notũ nec indemõstrabile ꝯ̃traria esse incõpossibilia.ergo ⁊c.❡ Scḋa ꝯclusio ẽ.ꝙ nec impossibilis nec possibilis vt possibilis põt eẽ aliq̃ causa ꝓprie sumpta vcꝫ ꝑ̃mo mõ.❡ Hec apparet.qm̃ oĩe illud cuiꝰ aliqͥd ẽ causa isto mõ/ẽ aliqua res existẽs a causa sua realr differẽs.sed nec possibile anteq̃ fiat nec impossibile est aliqͥd in re extra.ergo nec põt isto mõ eẽ aliqua eiꝰ causa.❡ Cõfirmał.qꝛ oĩe illud cuiꝰ est cã aliqua isto mõ/est vere ⁊ realr causatũ:cũ nec causa sic sumpta sit nisi alicuius realis effectus:⁊ oĩs effectꝰ realr sit causatꝰ.sed nec possibile nec impossibile est aliqͥd causatũ realr nec ꝓductũ:nec impossibile etiã ẽ cãbile.ergo ⁊c.❡ Ex hoc apparet quõ est intelligẽda ꝑ̃ma ꝯclusio q̃ dicit ꝙ impossibilis est cã aliq̃ mõ.hic eñ sumił causa nõ ꝓprie sꝫ large/vcꝫ scḋo mõ superius explicato.❡ Tertia conclusio ẽ.ꝙ possibilis vt alicuiꝰ ꝑ se vniꝰ est aliqua causa ꝯsimili mõ sicut impossibilis vt nõ alicuiꝰ per se vnius.❡ Hec apparet.qm̃ sicut nõ oĩa incõpossibilia sunt ꝑ se nota esse incõpossibilia:ita nec est ꝑ se notũ sed ex alio notiori ꝓbabile oĩe possibile esse possibile.nec eñ ista ꝓpõ/albedo est possibilis/est sic euidẽs ⁊ ꝑ se nota ꝙ nõ possit probari ex alia euidẽtiori ⁊ notiori:sicut ista/contraria sunt incompossibilia probatur ex ꝓpositiõe alia similr notiori.sed oĩs eius dicił esse causa ad qḋ ꝓbãdũ põt adduci ratio aliqua:⁊ hoc modo nõ alio impossibilis est causa nõ vt ꝑ se vnius:cum nec sit ꝑ se vnuꝫ/vt dictũ est supra.ergo ⁊ possibilis qḋ īportat aliqͥd ꝑ se vnũ nõ existens sed existere possibile/est simili modo causa.❡ Cõfirmał.quia cõstat ꝙ de multis questio fit:an sint possibilia an impossibilia:⁊ aliqua ꝓbanł esse possibilia ⁊ alia impossibilia.sed hoc nõ esset si esset ꝑ se notuꝫ oĩa q̃ sunt impossibilia esse impossibilia:⁊ oĩa alia possibilia esse possibilia.ergo ⁊c.❡ Quarta ⁊ vltima cõclusio est.ꝙ eo mõ ꝑ̃dicto quo possibilis ⁊ īpossibilis dicił eẽ causa:nec causa q̃re aliqͥd est possibile fieri passiue est qꝛ deus põt illud facere actiue:nec ideo aliquid est īpossibile fieri qꝛ deus nõ põt illud facere:nec etiã ecõuerso ideo deꝰ põt aliqͥd facere qꝛ illud est possibile:⁊ non põt aliud facere qꝛ illud est impossibile.❡ Hec ꝓbał.qꝛ neutrũ illoꝝ que sunt simul vera/⁊ quodlibet infert alteruꝫ ⁊ est eque notuꝫ/est alio prius:nec ꝑ ꝯñs cã eius.sed talia sunt ista/deus põt hoc facere/puta a.⁊ a/põt fieri:⁊ deus nõ põt facere b.⁊ b.nõ põt fieri.ergo neutra istarũ ꝓpositionuꝫ est prior seu notior alia:nec ꝑ ꝯñs eiꝰ cã.❡ Minor apparet.qꝛ oĩa relata scḋm actiuã potẽtiam ⁊ passiuã vel effectũ ⁊ causaꝫ/vt pał ⁊ filiꝰ/actiuã ⁊ passiuã/sunt simul vera ⁊ eque euidenł mutuo se inferũt.nõ eñ euidẽtius nec magis necessario pater infert filiũ ꝙ̃ ecõuerso:nec pater vt pater est magis causa filij ꝙ̃ filiꝰ patris.nec eñ magis filiꝰ est filiꝰ qꝛ pater est pr̃/ꝙ̃ ecõuerso pater sit pater qꝛ filius est filius:nec etiã absolute filius est seu arguił esse qꝛ pater est/magis ꝙ̃ pater arguał esse qꝛ est filius.sed possibile fieri et posse facere:sicut creatiuũ ⁊ creabile:⁊ nõ posse facere ⁊ īpossibile fieri/vt nõ creatiuũ ⁊ nõ creabile sunt de numero taliũ relatoꝝ.scḋm eñ pħm.v.metaphy.nõ tñ q̃ significãt potẽtiã sed etiã q̃ significãt eius priuationẽ/vt impossibile ⁊ inuisibile dicunł esse relatiua eiusdẽ modi/vcꝫ ꝑ̃mi.ergo ⁊c.❡ Cõfirmał.qꝛ nec huius ꝓpositiõis/a.est possibile vel impossibile fieri/nec istius/deus potest vł non põt facere b/põt poni aliqua causa nisi ꝓpõ notior ꝙ̃ sit ista ex qua vt ex notiori ipa ꝓbał.sꝫ neutra ꝑ̃dictarũ est notior altera.nõ eñ est notius deũ esse ꝓductiuũ a/⁊ nõ b/ꝙ̃ a/esse a deo ꝓducibile seu fieri possibile:⁊ nõ b.ergo ⁊c.❡ Sic ad questionem.❡ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem quadragesimã quartã in q̃ magr̃ determinat de diuine potẽtie ꝑfectiõe ⁊ inuariabilitate: Quero ꝑ̃mo. Utrũ deus posset facere aliḋ vniuersuꝫ ꝑfectius isto qḋ fecit ⁊ existit de facto.❡ Et videł ꝙ sic.qꝛ deus posset ꝓducere alias creaturas ab oĩbus actualr existẽtibꝰ ex quibꝰ ꝯstat mundus:⁊ ꝑfectiores eis.sed oĩbus mũdi partibus variatis ⁊ ꝑfectioribus effectis istis nunc existentibus/totũ vniuersum esset aliud ⁊ ꝑfectius ꝙ̃ sit mõ:cũ nec ꝑ vniuersũ siue mũdũ sit intelligendũ aliqͥd qḋ ab eius oĩbus partibus sit distinctũ.ergo ⁊c.❡ Cõtra.qꝛ ꝑ̃ncipaliores partes vniuersi sũt substãtie que nõ sunt intẽsibiles nec remissibiles.sꝫ eorũ q̃ nõ sunt intensibilia nec remissibilia vnũ nõ põt esse ꝑfectius altero.ergo nec substãtie q̃ sũt vniuersi partes ꝑ̃ncipaliores/possunt fieri ꝑfectiores:nec ꝑ ꝯñs ipe mũdus:cũ totũ nõ sit ꝑfectius eius ꝑtibꝰ ⁊ maxime ꝑ̃ncipalioribꝰ existẽtibus nũc ꝑfectis equalr sicut ante.❡ Respõsio.vbi sic ꝓcedã. Primo enim premittam aliqua ad questionis expositionem.Secũdo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primum premitto duo.

quorũ ꝑ̃mum est.ꝙ sicut ꝑ ꝑ̃dicamentũ est intelligenda tota coordinatio seu multitudo ꝑ̃dicabiliũ(licet eñ q̃s ꝙ genus gñalissimũ dicał ꝑ̃dicamentũ:ꝓprius tñ tota multitudo ꝑ̃dicabiliũ dicał ꝑ̃dicamentũ)ita ꝯsimilr ꝑ vniuersum siue mũdum nõ est intelligendũ aliqḋ vnũ tãtuꝫ sed tota multitudo oĩꝫ entiũ creatoꝝ.nõ eñ ens increatũ ꝑ̃mum est vniuersi seu mundi de quo hic querił pars aliqua sed ꝑ̃ncipiũ siue causa.❡ Secũdũ ꝑ̃mittendũ ẽ.ꝙ cũ entiũ creatoꝝ quoꝝ multitudo dicitur vniuersum:alia sint substãtie ⁊ alia accidẽtia:ꝑ ꝯñs dupl'r vł tripl'r

citer posset intelligi mundũ fieri meliorẽ isto. Uno enim mõ posset hoc intelligi loquẽdo de bonitate substantiali: sic videlicet ꝙ fierẽt creature substãtiales alie ab omnibus istis ⁊ ꝑfectiores eis. Alio mõ loquẽdo de bonitate accidentali seu accidẽtiũ: sic ꝙ fierẽt oĩa accidẽtia alia ab istis ꝙ nũc sunt distincta ⁊ eis ꝑfectiora. Uel tertio mõ intelligẽdo de omnibus istis simul/videlicet tã de substãtijs ꝙ de accidẽtibus. Et quocũ istorũ modorum intelligatur aliũ mũdũ meliorẽ isto fieri: dupliciter põt intelligi. Uno modo ꝙ alius mũdus melior isto esset distinctus specie ab isto. Et alio mõ ꝙ esset distinctus ab eo solo numero/⁊ specie idẽ cũ eo. aliter eñ eorum que sunt diuersa specie vnũ est melius seu ꝑfectius alio ⁊ aliter eorum que solo numero distinguũtur. eorũ eñ q̃ specie distinguuntur: sic vnũ est ꝑfectius alio necessario: ꝙ nõ possunt esse eque ꝑfecta ambo. nõ sic autẽ est de illis que sunt idẽ specie ⁊ solo numero distinguũtur ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: vbi est respõdendũ ad q̃stionẽ: pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ deus posset facere aliud vniuersum secundum speciẽ vel saltẽ solo numero ab isto ⁊ ꝑfectius ipso: loquẽdo de bonitate accidẽtali. ¶ Hec est euidẽs. quoniam ꝯstat ꝙ deus posset facere alia accidẽtia ab omnibus que sunt facta ⁊ eis ꝑfectiora/ vel specie vel saltẽ numero ab omnibus istis existẽtibus nũc/distincta. sed accidẽtibus omnibus vniuersi ꝑfectioribus effectis ⁊ vniuersum ipsum esset accidẽtali bonitate melius siue ꝑfectius ꝙ sit mõ. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidẽs. quia omni forma intensibili ⁊ remissibili data põt fieri alia ꝑfectior intẽsiue vel specie vel saltem numero distincta ab ipsa. sed oĩa accidẽtia que nũc sunt ⁊ alias in vniuerso fuerũt sunt itẽsibilia ⁊ remissibilia. ergo eis omnibus sunt possibilia alia ꝑfectiora. ¶ Confirmatur. quia cõstat ꝙ deus posset oĩa accidẽtia destruere remanentibus omnibus substãtijs q̃ sunt mõ/vt videbitur in scdo. sed eis destructis nõ esset deo impossibile vel reparare eadẽ vel ꝓducere alia eis ꝑfectiora vel imꝑfectiora vel equalia cũ in hoc nulla impossibilitas seu ꝯtradictio implicetur. quare ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est. ꝙ deus põt facere vniuersum isto ꝑfectius etiã loquẽdo de bonitate substantiali substãtiarũ intensibiliũ ⁊ remissibiliũ: supposito ꝙ alique substãtie sint tales. de quo supposito videbitur in secũdo. ¶ Hec apparet ⁊ ꝓbatur cõtuniliter sicut prima. ¶ Tertia cõclusio est. ꝙ deus non põt facere aliud vniuersum ab isto solo numero distinctũ ⁊ eo melius: loquẽdo de bonitate substãtiali substãtiarũ inintensibiliũ ⁊ irremissibiliũ. ¶ Hec est euidẽs. quoniam eorũ que sunt eiusdem speciei inintẽsibilis ⁊ irremissibilis/neutrũ põt esse ꝑfectius seu intẽsiue melius altero. sed que solo nũero sunt distincta oĩa sunt eiusdẽ speciei: ergo neutrũ taliũ inintensibiliũ ⁊ irremissibiliũ põt esse ꝑfectius ꝙ alterũ. ex quo sequitur ꝓpositũ/videlicet ꝙ vniuersum nõ potest fieri melius isto ⁊ diuersum solo numero ab eo quantũ ad substãtias inintẽsibiles ⁊ irremissibiles eius partes. ¶ Cõfirmatur. quia nullũ eorũ q̃ sunt eiusdẽ speciei est altero ꝑfectius nisi quia ꝯpositius. nec eñ vna albedo est alia intẽsior seu perfectior nisi quia cõpositior: immo idẽ est dicere vnã albedinẽ esse alia intensiorẽ seu intẽsiue ꝑfectiorẽ: ⁊ ipsam esse ex pluribus indiuiduis albedinis indistantibus constitutam: ⁊ per consequens compositiorem. sed quod est inintensibile ⁊ irremissibile/non est ex indiuiduis pluribus eiusdem rationis componibile: sicut vnus angelus non potest cõponi ex multis angelis: nec vna anima intellectiua ex multis animabus: sicut vna albedo componitur ex diuersis albedinibus. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. ꝙ an deus possit facere aliud vniuersum specie ab isto ⁊ perfectius eo/ loquendo de bonitate omnium substantiarum/non est bene certum. probabilius tamen ⁊ rationabilius est tenere ꝙ sic ꝙ ꝙ non. ¶ Hec declaratur. Primo quãtum ad primam partem/videlicet ꝙ nõ sit totaliter certum posse fieri aliud vniuersum ab isto secundũ speciem quantũ ad omnes eius substantias melius. quoniam omne nobis certum vel est in scriptura contentum vel ab ecclesia determinatum: ⁊ per consequẽs creditum: vel per se notum vel demonstrabile ex alijs per se notis. sed constat ꝙ ista conclusio/videlicet ꝙ tale vniuersum posset fieri/nõ est in scriptura explicata nec per ecclesiã determinata nec per se nota nec demõstrabilis ex alijs per se notis. non eñ videtur posse demõstrari nisi vel ex hoc ꝙ in speciebus substantiarum non est status eundo versus superius nec etiam descendendo inferius. sed quecunque substãtia data quantumcunque perfecta est possibilis alia perfectior alterius speciei: ⁊ quacunque similiter data quantumcunque imperfecta potest esse alia specie distincta imperfectior in infinitum. vel forte per hoc quia licet sit status in substantijs ad substantiam supremam qua nulla alia potest esse perfectior: ⁊ ad infimam vt forte ad materiam vel ad aliquam aliam qua nulla substãtia specie distincta potest esse imperfectior: tamen de facto nec est substãtia suprema nec infima possibilis. sed nulla istarum propositionum ex quarum altera sequeretur ⁊ probaretur conclusio ista de qua hic agitur est per se nota. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars/videlicet ꝙ probabilius ⁊ rationabilius sit tenere conclusionem illam affirmatiuam ꝙ ipsi oppositam negatiuã/probatur. Primo. quia non magis in accidentibus ꝙ in substãtijs videtur esse possibilis talis processus in infinitum: tam ad superius ascendendo ꝙ ad inferius descendendo. sed vtroque istorum modorum est processus in infinitum in speciebus accidentium. ergo ⁊ in speciebus substantiarum. Ex hoc autẽ sequitur euidenter propositum/videlicet ꝙ possit fieri aliud vniuersum melius isto ⁊ specie distinctum ab eo: non tantum quantum ad eius partes accidentales sed etiam quantum ad omnes substantias. ¶ Minor videlicet ꝙ in accidentium speciebus sit processus in infinitum vtroque istorum duorum modorum/ declaratur per exemplum de actibus intelligendi aliquod obiectum imperfectius ipso actu: ⁊ de actu intelligẽdi obiectum perfectius. quoniam ab actu intelligendi obiectum imperfectius/vt albedinem quam constat esse intellectione imꝑfectiorẽ/est processus in infinitũ ad actus reflexos specie distinctos: quorum posterior semper est perfectior ⁊ distinctus specie a priori: cũ sit nobilioris obiecti ⁊ specie distincti ab obiecto actus prioris. primus eñ actus intelligẽdi reflexus cuius obiectũ est actus rectus ad albedinem terminatus alterius speciei ⁊ perfectioris est ab actu recto: sicut actus rectus eius obiectum est distinctus specie ab albedine ipsius actus recti obiecto ⁊ perfectior ea. ⁊ eadem ratione secundus actus intelligendi reflexus ad primum terminatus est secundum speciẽ perfectior ꝙ sit primus: quia videlicet est perfectioris obiecti ⁊ alterius speciei. ⁊ sic semper ascẽdẽdo siue multiplicãdo huiusmodi actus reflexos quãto actus reflexus est vlterior tanto est secundum speciẽ perfectior. sed in actibus huiusmodi reflexis non est dare vltimũ: cum in eis sit processus in infinitum. ergo ⁊c. Ab actu autem intelligendi obiectum perfectius ipso actu/vt ab actu intelligendi angelum vel deum est processus in infinitum ad actus reflexos aliter/quia videlicet semper ad imperfectiorem actum secundum speciẽ descendẽdo: quia semper in isto processu actus vlterior seu posterior habet obiectum imperfectius secundum speciem ꝙ prior. ergo ⁊c. ¶ Secũdo ad idem arguitur. quia esto ꝙ nec in speciebus accidentiũ nec substãtiarum sit

talis in infinitum processus: sed sit in eis status tam ad perfectius ascendendo q̄ ad imperfectius descendendo: tamen non habetur nec constat ꝙ deus de facto produxerit indiuidua specierum infimarum / nec supremarum seu vltimate perfectarum possibilium. sed cōstat ꝙ si talis non produxit potest vtiq̄ nō obstante statu in speciebus creaturarum possibilium producere vniuersum perfectius isto vel imperfectius secūdum speciem tam quantum ad accidentia q̄ etiam quātum ad substātias eius partes. ¶ Confirmatur. quia nihil est dicēdum deo esse impossibile nisi contradictionē vel incōpossibilitatē videatur includere manifestā. sed deū facere aliquā creaturam suprema nunc existente perfectiorem / vel etiam infima imperfectiorem / nullam videtur includere contradictionem: esto ꝙ in talibus creaturarum speciebus sit status tam versus superius q̄ versus inferius seu imperfectius: cum vt dictum est nō constet de facto esse creaturam aliquam speciei possibilis infime nec supreme. ergo ⁊c̃. ¶ Et si contra hoc arguatur per Augustinū dicentem in libro cō. Duo fecisti domine. vnum prope te / ⁊ aliud prope nihil. sed quod est prope deum videtur esse sic perfectum ꝙ nihil eo perfectius esse possit: sicut ecōuerso quod est prope nihil sic imperfectum ꝙ nihil possit esse imperfectius eo. ¶ Ad hoc posset dici ꝙ Augustinus vocat illam substantiam prope deum qua nulla alia nobilior est de facto / sicut est natura angelica: ⁊ ecōuerso illā vocat prope nihil qua nulla alia ē imperfectior similiter de facto / qualis est materia. sed ex hoc ꝙ est dare substātiam prope deum quia est perfectior omni alia creatura actualiter existēte / nō sequitur ꝙ sit prope deū sicut perfectior omni creatura possibili nūq̄ facta: sicut nec quia materia est prope nihil respectu oīs substantie alterius actualiter existētis / forte habetur ꝙ deus non possit facere aliquam aliam substātiam alterius speciei ab omnibus quas nunq̄ fecit: que quidem si fieret esset imperfectior ipsa materia. quare ⁊c̃. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro vtrū deus posset facere alium mundum ab isto manente localiter indistantem. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam constat ex questione alia ꝙ deus potest facere aliud vniuersum ab isto: qđ quidez si fieret istud qđ nūc est destrui non oporteret. sed quecunq̄ entia creata simul existentia possunt per diuinam potentiam esse indistantia: cum etiam in eodem loco simul possint esse plura corpora. ergo ⁊c̃. ¶ Contra. quia qua ratione posset fieri vnum aliud vniuersum numero vel specie ab isto ⁊ indistans ab eo / eadem posset fieri tertium ⁊ quartum in infinitum. sed hoc videtur impossibile videlicet esse tot vniuersa indistantia. ergo ⁊c̃. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum: videlicet an deus posset facere aliud vniuersum isti contiguum. Secundo ex hoc inferam vnum corollarium: videlicet ꝙ deus posset facere multa que nunq̄ faciet neq̄ fecit.

Quantum ad primum: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ deus posset facere aliud vniuersum distinctum solo numero ab isto ⁊ specie idem cuz eo. ¶ Hec probatur. quoniam totum vniuersum creatum consistit in sphera vltima corporali omnia continente / ⁊ in creaturis alijs corporalibus ⁊ spiritualibus in ea vel sub ea contentis / ⁊ per consequens totum vniuersum esset aliud ⁊ variatum istis omnibus eius partibus variatis tam cōtinente videlicet q̄ contentis. sed constat ꝙ deus posset facere alias creaturas ab istis omnibus solo numero differentes: vt aliud celum alia elemēta ⁊ alia oīa elemētata corpora siue mixta ⁊ alias substantias spirituales ab istis omnibus / et sic de omnibus alijs creaturis partibus vniuersi. ergo ⁊c̃. ¶ Minor apparet. quoniam nullum ens est naturaliter immultiplicabile nisi primum. omne aliud ens creabile vel creatum potest habere alterum sibi simillimum ⁊ equale in perfectione. non enim est possibile aliqđ ens creatum cui sit impossibile alterum eque perfectum. quoniam aut tale ens potest intendi vt albedo: aut non vt angelus. sed quocunq̄ istorum dato habetur intentū. nec enim potest fieri vna albedo cui non possit fieri alia equalis / nec angelus cui non possit fieri alius angelus equalis. sed oīa perfecte similia ⁊ in perfectione equalia sunt eiusdē speciei. nulla enī specie distincta sunt nec esse possunt perfecte similia nec equalia. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ante hoc celum productum deus potuit facere alterum / et ante istam terram aliam numero solo ab ista distinctā et sic de alijs omnibus creaturis / tam corporalibus q̄ spiritualibus. ergo ⁊ modo posset idem facere existentibus istis omnibus productis. ¶ Antecedens est euidens. quoniam non minus celum ⁊ terra est res multiplicabilis q̄ angelus ⁊ anima intellectiua: cum vt dictū est / nullum ens sit immultiplicabile nisi primū / vt alias etiam in precedentibus prolixius est ostensum. quare ⁊c̃. ¶ Consequentia etiam apparet. quoniam non magis vnum celum repugnat alteri iam producto / nec vna terra alteri existenti / et sic de alijs: q̄ vnus homo alteri homini / vel angelus angelo. que enim sunt eiusdem speciei non possunt habere absolute repugnantiā ad essendum / licet aliquibus repugnet existere isto modo videlicet in eodem subiecto. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ etiam deus posset facere aliud vniuersum distinctum specie ab isto. ¶ Hec probatur. quoniam nihil est dicendum esse deo impossibile nisi qđ contradictionem videtur continere seu includere. sed fieri aliud vniuersum ab isto distinctum specie non videtur aliquam contradictionem nec repugnantiā seu incōpossibilitatē includere. nulla enim apparet cōtradictio fieri alias creaturas que sunt partes vniuersi specie distinctas ab illis que actualiter nunc existūt: vt aliud celum siue continēs vltimum a celo isto specie distinctum: in quo continēte ac isto celo specie differente omnia alia contenta creata essent similiter specie diuersa ab omnibus creaturis tam spiritualibus q̄ corporalibus istius vniuersi partibus sub vltima sphera contentis. sed constat ꝙ sicut diuersitas numeralis omniū partium vniuersi argueret vniuersum numero eē distinctum: ita ⁊ diuersitas earum secundum speciem argueret ipsum specie esse distinctum. ergo ⁊c̃. ¶ Et si forte dicatur ꝙ non posset fieri aliqua creatura intellectualis distincta specie a iam factis: ⁊ ita cum ipsa sit pars principalior vniuersi / per consequens sequitur ꝙ nō possit fieri aliud vniuersum ab isto specie distinctū. ¶ Ad hoc videtur esse dicendum ꝙ ratio ista deficit tam in antecedente q̄ in consequētia: quia ⁊ antecedens falsum accipit / nec ex ipso esto ꝙ esset verū sequeretur consequēs qđ concludit. ¶ Primum probatur. quoniam ex nullo videtur posse probari esse impossibile fieri creaturam intellectualem alterius speciei ab omnibus iam productis. immo talem esse possibilem videtur probari posse ex hoc: quia cum tot sint species nature intellectualis spiritualis / ⁊ maxime secundum ponētes omnem angelum specie esse distinctum a quolibet aliorum: per consequens cum non sit nisi tantum vnica species nature intellectualis corporal' videlicz hominis / satis probabile ⁊ verisile est alias spēs nature itellectual' corpalis esse

possibiles ab ista vnica specie hominis existẽte vt videtur: et omnes species seu indiuidua omnium specierum possibilium nature intellectualis: videlicet angelorum actualiter existere: ⁊ maxime si in indiuiduis diuersarũ specierum est possibilis processus in infinitum sicut in indiuiduis eiusdẽ specifice rationis: qđ ⁊ videtur probabile vt dictum est in alia questione. ergo ⁊c. ¶ Secundũ vez ꝙ esto ꝙ p̃dictum antecedẽs suppositum esset verũ / adhuc non sequeretur consequẽs illatũ vez ꝙ nõ posset fieri aliud vniuersum ab isto specie distinctũ / apparet. quoniam ad distinctionẽ specificam alterius vniuersi non requirerẽ ꝙ tot creature eius ptes essent ĩ illo quot sunt in isto ab eis specie distincte: sicut nec ad hoc ꝙ vna domus sit distincta ab alia oportet ꝙ tot contineat / nec ex tot consiet vna quot continet ⁊ ex quot partibus cõstat alia: sed sufficit ꝙ nihil contentum in vna sit in alia: ⁊ ꝙ partes ex quibus constituũtur ambe seu materialiter ĩtegrantur / realiter distinguantur. ergo ⁊ in proposito cõsimiliter est dicendum: vez ꝙ si aliud fieret vniuersum sic ꝙ vltimũ continens esset a celo nunc omnia continente specie distinctum: sub quo etiam omnia contenta tã corporalia superiora ⁊ inferiora q̃ spiritualia essent ab istis omnibus nunc sub celo contentis specifice distincta / ita ꝙ nulla creatura eiusdẽ speciei cũ aliqua istius vniuersi esset in alio vniuerso: tale vniuersum simpliciter foret ab isto specie distinctum quãtũcũꝙ non essent tot creature partes illius quot sunt istius / nec eĩ in ipso esset aliqua creatura intellectualis eiusdem speciei cum istis nũc existẽtibus nec alterius ab eis vez omnibus nunc existẽtibus intellectualibus creaturis: imo tũc magis vt videtur tale vniuersum nullam continens creaturam intellectualẽ distingueretur ab isto q̃ si cuilibet creature parti huius vniuersi correspõderet aliqua propria existens in illo alio vniuerso. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ tale vniuersum possibile specie vel tñ numero distictum ab isto posset fieri a deo separatum ⁊ distans ab isto nunc actualiter existente. ¶ Hec probatur. quoniam non minus corpora in nullo eis cõmuni contenta possunt esse separata siue distantia q̃ illa que in eodem continẽte aliquo sunt contẽta. sed si fieret aliud vniuersum eius sphera vltima corporalis ita esset omnia continens ꝙ a nullo esset vel saltem nõ oporteret ipsam esse contentam / sicut vltimũ siue primũ celum huius vniuersi ita continet omnia ꝙ nullum eas creatũ continet ipsum / nec contineret necessario esto ꝙ fieret aliud vniuersum. nec enĩ vltimũ vnius contineretur in vltimo alterius: sed esset sicut nũc est istud suarum omniũ partium contentiuũ. ergo non minus vltima seu suprema talium vniuersorum a nullo contẽta possent fieri distantia q̃ creature diuerse in eodem continente cõtẽte: quales sunt omnes creature alie a sphera vltima vniuersi: quas tamen constat esse separatas realiter seu distantes. ergo talia vltima diuersorum vniuersorum in nullo contenta possent esse distantia. sed ipsis existentibus distantibus distarent etiam omnes partes ipsorum in talibus eorum vltimis contente ⁊ actualiter existentes. ergo ⁊c. ¶ Nec oportet hic querere vbi fieret aliud vniuersum ⁊ eius vltimũ suarum partium omniũ contentiuum. nõ enim fieret in loco alio: sicut nec celum nec totum istud vniuersuz est in loco aliquo factum. sicut enĩ istud vniuersum nunc factum continet multa quorũ alia sunt in loco contenta vt omnia inferiora alia citra vltimum omniũ contentiuum: ⁊ aliud non est in aliquo loco contentum nec factum cum sit omniũ cõtẽtiuum ⁊ a nullo contentum: de quo per consequẽs non est querendum vbi sit factum: ita ⁊ de alio vniuerso ab isto si fieret consimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ tale vniuersum possibile distinctum ab isto posset fieri indistans localiter ab ipso. ¶ Hec probatur. quoniam illa omnia vniuersa possunt esse indistãtia quorum omnes partes vnius possunt esse ab omnibus partibus alterius indistantes. sed omnes partes alterius vniuersi possent esse per diuinam potẽtiam ab omnibus huius vniuersi partibus indistantes. ergo ⁊c. ¶ Minor probatur. quoniam partium vniuersi alie sunt corporales ⁊ extense / ⁊ alie spirituales seu inextense. sed per diuinam potentiam partes vniuersi corporales possunt esse indistantes: cum vt tenemus per fidem / ⁊ videbitur in quarto / plura corpora possint esse in eodem loco: quia et de facto pluries sic est factum vt ibi declarabitur. nõ plus autem repugnat creaturis spiritualibus q̃ corporalibus esse simul ⁊ nõ distare a corporalibus nec etiam inter se: cum etiaz sic videamus esse de facto vt patet de anima intellectiua indistãte a corpore qđ informat: ⁊ de legione demonum ab vno homine expulsorum vt dicitur Luce. 8. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia qua ratione aliqua plura corpora possunt esse localiter indistantia / et quecunꝙ alia. ⁊ per consequẽs vltima sphera corporalis huius vniuersi posset esse simul cum sphera vltima alterius vniuersi. sed omnia sub talibus spheris vniuersorum contenta ⁊ existentia essent vel esse possent simul et localiter indistantia / ipsis spheris omnia continentibus ⁊ a nullo contentis simul existentibus / ⁊ localiter indistantibus. constat autem ꝙ vniuersa ipsa essent indistantia existentibus simul ⁊ indistantibus eorum omnibus partibus tam continentibus videlicet q̃ contentis. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forsitan arguitur. quoniam que non continentur nec sunt in aliquo loco / nõ videntur posse localiter esse simul. s; sicut vltimũ hui⁹ vniuersi non est in loco alio: sed est locus omniũ aliorum in eo existentium: ita ⁊ de vltimo continente ⁊ a nullo contento alterius vniuersi consimiliter esset dicendũ. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ aliqua esse indistantia localiter potest contingere dupliciter: videlicet positiue: puta quia in eodez loco actualiter continentur: ⁊ priuatiue / modo quo aliqua locabilia licet de facto nõ locata quia nec in aliquo loco existentia possunt esse indistantia. Si enim deus destrueret omnem locum remanentibus omnibus locatis in eo contentis prius / non oporteret talia locata remanentia post locum eorum destructum esse remotiora seu distantiora q̃ ante: sed possent esse eque indistantia sicut prius: cum tamen nullus esset eorum locus continens ipsa actu. ⁊ hoc modo non primo duo vltima duorum vniuersorum a nullo contenta sed alia continentia possent per diuinam potentiam esse simul. ¶ Confirmatur. quia quecunꝙ sunt vnibilia vel indistantia seu simul esse possibilia aliquo mediante / possunt etiam remanere indistantia saltem per diuinam potentiam omni ab eis alio circũscripto. sed plura corpora possunt esse indistantia vt contenta in loco: ergo ⁊ quocunꝙ loco ea continente totaliter circumscripto. quare ⁊c.

Sed circa cõclusionem istam vltimam

sunt aliqua dubia. Primum est: quomodo duo vniuersa si fierent / indistantia seu insimul esse possent. Scđz quomodo omnia contenta sub sphera vltima vnius vniuersi possent simul esse localiter cum contentis sub sphera alterius vniuersi: cũ ĩ diuersis locis existẽtia cuiusmodi essent ista in diuersis spheris cõtẽta / non videantur esse simul localiter seu indistãtia. Tertiũ: quia quodlibet vniuersum cõtinet seu includit primũ seu vltimũ omniũ contẽtiuum ⁊ a nullo cõtẽtum. sed nõ videtur posse esse plura vltima quorũ quodlibet sit omniũ cõtẽtiuũ ⁊ a nullo contentum. ergo ⁊c. Quartũ: an in vniuersis p̃expositis

modo possibilibus sit processus in infinitũ:sic intelligẽ-
do ꝙ nunq̃ tot sunt fieri possibilia seu possint esse facta
quãtũcũq; multa quin possent fieri adhuc plura. ¶ Ad
primũ dicẽdũ est: ꝙ vt habet explicari in quarto/dupli
citer vnũ corpus potest esse in alio. vt in loco circũscripti
ue:quia est totũ in toto ⁊ nõ in aliqua eius parte:sed di-
uerse ptes eius sunt in diuersis ptibus illius. ⁊ diffiniti-
ue: sic intelligendo ꝙ totũ est in toto ⁊ in qualibet eius
parte:modo quo corpus Christi est in eucharistie sacra-
mẽto. Tũc dicẽdum est ad propositũ ꝙ illo modo omnia
corpora duorum vniuersoꝝ ⁊ ꝑ ꝯñs alia quecũq; possent
esse simul ⁊ indistãtia/⁊ ꝑ ꝯñs ipsa vniuersa/quo corpus
Christi est in eucharistie sacramẽto ⁊ simul cũ ipso. An
aũt alio modo vz circũscriptiue/ videbit' ĩ quarto: vbi
inquiretur an plura corpora possint in eodem loco existe
re isto modo. ¶ Ad secundũ apparet quid catholico est
dicẽdum. quoniam constat ꝙ Christus est in eodem loco
et simul locatur cum eucharistie sacramento. ⁊ tamẽ ipse
Christus est in alio loco vz in celo a sacramẽto ipso et
ab eius loco separato. omne enim existẽs in pluribus lo-
cis simul est ita naturaliter cũ omnibus simul in illis lo-
cis contẽtis:sicut qđ est tãtum in vno loco est simul cũ
quocunq; existente in illo. Ex hoc ad propositum dico ꝙ
cum deus possit facere vt tenemus ex fide/idem corpus
esse in diuersis locis quãtũcunq; distantibus/per conse-
quens si faceret aliud vniuersum ab isto quãtũcunq; di-
stans posset facere omnia inferiora illius vniuersi esse et
contineri non tantum in loco illius vniuersi sed etiam
istius ⁊ econuerso:videlicet ꝙ omnia inferiora istius es-
sent etiam sub vltimo illius alterius vniuersi: ⁊ vtrunq;
istorum simul: videlicet ꝙ omnia istius essent in vltimo
illius/⁊ econuerso omnia in illo contenta seu locata es-
sent etiam contenta ⁊ locata ab vltimo celo istius. ¶ Et
quando dicitur ꝙ existentia in diuersis locis nõ possunt
localiter esse simul: dico ꝙ verũ est quãdo quodlibet eo-
rum est tantum in vno loco a loco alterius separato:nõ
autem quando vtrunq; eorum vel alterum est in pluribꝰ
locis simul. Christus enim ⁊ sacramẽtũ eucharistie sunt
in diuersis locis. nõ enim sacramentum eucharistie est in
celo vbi est Christus. ⁊ tamẽ hoc non obstante Christus
est simul ⁊ in eodem loco cum eucharistie sacramento:qꝛ
nõ tantum est vt ipsum sacramentum in vno loco vz in
altari:sed etiam est in celo ⁊ simul in eodem loco cũ eu-
charistie sacramento. ⁊ ita potest dici consimiliter in pro
posito. quare ⁊c. ¶ Ad tertium dicendum est: ꝙ si essent
duo vniuersa nõ oporteret vltimum alicuius eorum esse
omniũ vniuersaliter contentiuũ: sed quodlibet contine-
ret vł continere posset ꝑ se ipse omnia sui vniuersi:sicut nũc
celum vltimum continet omnia alia. non enim vltimum
vnius vniuersi cõtineret vltimum alterius vniuersi nec
aliquid eius/nec ab ipso contineretur. ⁊ sicut neutrũ cõ-
tineretur ab alio/sed quodlibet cõtineret proprias suas
partes non aliquid alterius vniuersi: ita in quolibet si-
cut est nunc in isto vniuerso esset aliquid precise conten-
tum ⁊ nullius alterius contentiuũ. ⁊ hoc est verum sup
posito ꝙ talia vniuersa diuersa essent distantia. qꝛ alias
vltimum vnius posset sub vltimo alterius contineri. non
tantum enim per diuinam potentiam potest minus cor
pus in maiori/⁊ equale in equali: sed etiam maius po-
test existere in minori: vt patet de Christo existente in eu
charistie sacramento. nec tamen propter hoc videlicet si
vltimum vnius contineret vltimum alterius/essent vnũ
vniuersum essentialiter licet localiter. si aũt talia vniuer
sa essent distantia localiter/tunc esset aliter. ¶ Et si que
ratur quomodo duo vniuersa facta possent localiter esse
distantia:cuius neutrum eorũ esset in loco:maxime quã
tum ad ipsorum vltima a nullo alio contenta sed omniũ
contentiua. ¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ sicut duo vnita ⁊
in eodem loco existentia possunt loco eorum destructo
manere indistantia ⁊ coniuncta: ita econuerso aliqua lo
caliter distantia ⁊ separata possunt manere separata et
distantia sicut prius eorum locis omnibus ipsa continẽ-
tibus circũscriptis. posset enim deus duo corpora nunc
distantia ⁊ in diuersis locis existentia conseruare sine ali
qua eorum approximatione destructo toto residuo vni-
uersi/⁊ per consequens eorum locis distantibus in qui-
bus actualiter continentur. ⁊ sicut corpora huiusmodi
casu posito dicerentur distare localiter non quia essent
in diuersis locis actualiter:ita ⁊ de talibus vniuersis po
test dici consimiliter. quare ⁊c. ¶ Ad quartum ⁊ vltimũ
dico ꝙ loquendo de vniuersis solo numero distinctis est
vtrobiq; possibilis processus in infinitum in eis: cum constet
in quibuscunq; indiuiduis eiusdem rationis esse possibi
lem talem processum in infinitum: videlicet ꝙ non pos-
sunt talia indiuidua esse tot facta quin possint fieri adhuc
plura. Si autẽ sit sermo de vniuersis secundum speciem
distinctis/nõ sic est certum an in talibus sit processus in
infinitũ vel status ad aliquã multitudinẽ vltra quã nõ
sit processus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est illud

corollarium inferendum / apparet ex dictis Primo co-
rollarium ipsum: videlicet ꝙ deus posset multa facere
que nunq̃ faciet neq; fecit. Secundo: ꝙ deus agit ad ex
tra contingenter non necessario. Tertio: ꝙ si ageret ne-
cessario non posset aliquid facere qđ non fecit. Quarto:
ꝙ si deus ageret ad extra necessario/non fieret aliquid
contingenter. ¶ Primum apparet. quoniam constat
saltẽ ex fide ꝙ deus nunq̃ faciet neq; fecit aliud vniuer-
sum ab isto distinctum. sed vt probatum est in articulo ꝑ-
cedenti/deus posset facere aliud vniuersum. ergo posset
multa facere que nunq̃ faciet neq; fecit. ¶ Confirma-
tur. quia indiuiduis cuiuscunq; speciei productis ⁊ pro-
ducendis est status de facto: sic intelligendo ꝙ cuiuscũ-
q; speciei indiuidua producta ⁊ producẽda sunt tot ꝙ
nunq̃ erũt plura. ¶ Hoc apparet: saltem de incorrupti
bilibus substantijs: esto ꝙ forte aliquis instaret in alijs.
sed nullius speciei indiuidua possunt esse tot quin possint
fieri adhuc plura a prima causa a qua habẽt fieri omnia
vt videbitur in secundo. ergo ⁊c. ¶ Preterea. quia deus
potuit nõ producere aliquam creaturam quã produxit
vel est in posterum producturus. sed nulla tali producta
adhuc ipse alia producere potuisset. ergo ⁊c. ¶ Confir-
matur. quia nec ista entia creata magis q̃ alia eiusdem
rationis possibilia sunt creata/nisi quia deus voluit ista
fieri ⁊ non illa. sed deus non necessario sed contingenter
voluit fieri ista ⁊ non fieri illa. ergo ⁊c. ¶ Secundum vi
delicet ꝙ deus agat contingenter ad extra non necessa-
rio/sequitur ex predicto. quoniã omne potens non age
re qđ agit ⁊ agere qđ non agit/contingenter non neces-
sario agit. sed deus vt dictum est/posset facere qđ nunq̃
faciet neq; fecit: ⁊ cum hoc potuit non facere hoc qđ fe-
cit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia eque est impossibile
ens contingens fieri seu produci necessario: sicut necessa
rium producibile produci contingenter. sed constat ꝙ se
cundum est impossibile vt apparet in productis suppo-
sitis increatis/quorum nullum est producibile contin-
genter sed necessario. ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ si
deus ageret necessario ad extra non posset aliquid face-
re qđ non fecit/apparet. quoniam omnipotens per se ipsũ
omne possibile agere potens si necessario agit omne pos
sibile producit. ¶ Hoc apparet. quia ꝙ aliquod agens
producat vnum effectum possibilẽ ⁊ nõ aliũ/hoc est vel
quia ipsum potest agere ad vnũ ⁊ nõ ad alterũ: sicut ignis

potest generare ignem ⁊ nō aquam: vel quia licet possit indifferēter agere ad omnia / vult tamē producere vnū ⁊ nō alterū: qđ nō posset / si necessario ad omne sibi possibile ageret. sed deus est omnipotens p̄ seipsum in oē possibile potens omni causa alia scđa circūscripta vt videbit in scđo. ergo si necessario ad extra ageret / omne possibile produceret / nec p̄ ꝯñs posset aliqđ facere quod nō fecit cum iam omnia possibilia essent facta. ¶ Confirmat̃. q2 deus nō potest ad intra ꝓducere nisi suppositū iam ꝓductū. nō eñ est producibile suppositū nō ꝓductum. sed si deus ageret necessario ad extra sicut agit ad intra / consimiliter ⁊ ꝓpter rationē eandē esset omne possibile iam ꝓductū / nec p̄ ꝯñs posset fieri aliquid qđ nō iam actualiter esset factū. quare ⁊c. ¶ Quartū ⁊ vltimū: vez ꝙ si de⁹ ad extra necessario ageret / nihil cōtingēter fieret / appa ret. qm̄ deus sicut est oīpotēs ꝙ quicquid vult fieri necessario fit / nec potest p̄ aliquod agens aliud impediri: nec sine ipso agēte potest aliquid fieri. sed nihil a tali causa necessario productū potest fieri cōtingēter. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ ꝙ aliquis effect⁹ cause secūde licet naturaliter ⁊ p̄ ꝯñs quantū est ex se necessario agentis cōtingēter eueniat: hoc est quia talis effect⁹ potest ab alio puta a prima causa ne eueniat ĩpediri: cū null⁹ effectus possit fieri sine ip̄a ꝑncipaliter op̄ante. sed ad nullū possibile ꝓducēdū est aliquid necessariū a prima causa distinctum / nec p̄ ꝯñs cū causa prima sit omnipotēs potest aliquid qđ ipsa vult fieri impediri. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia qđ est impossibile nō fieri nō fit ꝯtingēter: sed necessario: sicut vtrūq₃ diuinū suppositū ꝓductū est productū necessario: quia est impossibile nō produci. sed si deus ad extra sicut et ad ĩtra agit / necessario ageret: sicut oē ad intra ꝓducibile est impossibile non ꝓduci: ita ⁊ oē ad extra fieri possibile esset impossibile nō fieri. ergo omne possibile esset factū necessario / nec p̄ ꝯñs aliquid posset fieri contingenter. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca 'distinctionē quadragesimāquintā: in qua Magister determinat de volūtate diuina / ostēdēs ꝙ est ipsa diuina essentia ⁊ omniū causa: Quero primo de hoc: vez vtrū volūtas diuina sit causa prima oīm effectiua. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniā deus est oī₃ causa prima. sed eius voluntas est ab ipso indistincta totaliter in re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia diuina essentia nō est principiū productiuū alicuius ad extra: sed tantū modo ꝑsonarū ad intra: cū sit principiū naturale / ⁊ per ꝯñs nō cōtingēter nec libere sed necessario ꝓductiuū: et oīa ꝓducta ad extra cōtingēter nō necessario sint ꝓducta. sed volūtas diuina est a sua essentia indistincta. ergo cū vnū ⁊ idē in re extra nō possit esse respectu eiusdē effect⁹ causa ⁊ nō causa / p̄ ꝯñs sequit̃ ꝙ volūtas diuina non est creaturarū causa effectiua magis ꝙ̃ essentia idē secū totaliter in re extra. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo eñ excludā vnā opinionē. Scđo dicā aliter ad q̄stionē.

Quantum ad primū: opinio excludenda est quorūdā dicētiū: ꝙ sic volūtas dei ab ei⁹ essentia est distincta ꝙ volūtas ipsa nō aūt essentia est cā creaturarū omniū effectiua. nō eñ vt dicūt diuina essentia agit ad extra aliquid sed ad intra. ¶ Hoc aūt ꝓbant. quoniā cū oīa ad extra facta sint contingēter ⁊ libere nō naturaliter necessario ꝓducta / p̄ ꝯñs nullū naturale principiū nō liberū est ꝓductiuū ip̄oꝝ. sed diuina essentia est ꝑncipiū naturale siue mō nature / ⁊ p̄ ꝯñs necessario agens ad omne sibi possibile cuius est principiū productiuū: volūtas aūt diuina est principiū liberū non naturaliter seu mō nature nec necessario s₃ libere ⁊ ꝯtīgēter agēs. ergo ⁊c. ¶ Sed iste modus dicēdi est oīno impossibilis. qm̄ falsū₃ accipit ⁊ supponit: vez ꝙ voluntas dei sit aliquid in deo distinctū in re extra a sua essentia. hoc aūt est falsum. nō eñ deitas ⁊ voluntas distinguūtur: sed sunt idem totaliter in re extra. quia vt sepe ĩ p̄cedētibus est ꝓbatū / nulla est diuersitas sed totalis idētitas in diuinis / exceptis personis quarū diuersitas est realis ⁊ idētitas essentialis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia diuina essentia non est minus idē cū sua voluntate ꝙ̃ cū persona seu ꝑsonali ꝓprietate. sed ipsa est cū ꝑsonis oībus ⁊ relatiuis ꝓprietatibus idē totaliter in re extra / vt in p̄cedētibus est ꝓbatū. ergo ⁊c. ¶ Qꝫ autē opinio ista p̄dicta supponat ⁊ cōcedat inter deitatē ⁊ eius voluntatē esse in re extra aliquam diuersitatē / apparet. quia ponit ꝙ essentia nō est causa alicuius eoꝝ que fiūt ad extra: sed sola voluntas diuina. sed impossibile est vnū ⁊ idē in re extra esse respectu eiusdē causam ⁊ nō causam. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omnia illa realiter sunt distincta que sic in re extra sunt plura ⁊ diuersa ꝙ vnū est alicuius effectus realis cuius alterū esse nō potest principiū ꝓductiuū. sed scđm opinionē istam diuina essentia ⁊ voluntas ita sunt in re extra distincta ꝙ essentia nullius effectus possibilis est principiū ꝓductiuū: volūtas aūt ē̃st causa oī₃ effectiua. ergo diuina essentia ⁊ volūtas realiter sunt distĩcta. hoc aūt cōstat esse falsum etiā scđm sic opinantes. ergo illud ex quo sequit̃: vez ꝙ diuina essentia ⁊ volūtas sic in re extra sunt distincta ꝙ voluntas ⁊ nō essentia ipsa est causa omniū effectuū ꝓductiua. ¶ Maior assumpta est euidēs quia etiā omnia illa plura in re extra sic diuersa ꝙ vnu₃ eorum agit aliquid seu producit ad qđ non agit alterum licet possit agere / sunt distincta realiter. ĩpossibile eñ est vnum realiter agere ⁊ non agere / sicut ⁊ album ⁊ non album existere. sed non minus immo magis distinguūtur illa quorum vnu₃ agit ad aliquid ad qđ alterum nō agit nec potest agere / ꝙ̃ illa quorum licet vnum nō agat de facto ad illud ad qđ agit alterum: potest tamen agere: sicut magis distinguitur calefactiuum a non calefactiuo ꝙ̃ vnum calidum calefactiuum ab altero. ergo cum diuina essentia non sit / vt dicit opinio ista / causa alicuius effectus productiua: sed voluntas sola: per consequēs sequitur ꝙ voluntas ⁊ essentia diuina sint distincta realiter. qđ est falsum. quare ⁊c. ¶ Preterea illa oīa que sic in re extra sunt distincta ꝙ sunt diuersorum principia productiua / ⁊ habent diuersos modos agendi / realiter sunt distincta. ¶ Hoc apparet. impossibile eñ est vnum ⁊ idē realiter esse ⁊ non esse respectu eiusdem principium productiuū / habere ⁊ nō habere talē modū agēdi. sed scđ₃ opinionē istam volūtas ⁊ diuina essentia sic se habēt ꝙ volūtas habet modū agēdi liberē: quē nō hab₃ essentia. ē etiā causa oīm ad extra: nō aūt essentia: ⁊ ecōuerso ipsa essentia habet modū agēdi naturalē / q̄lem nō habet volūtas. ergo distiguūt̃ realiter. qđ est falsu₃. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̃. q2 deus eodē agit ad ĩtra ⁊ ad extra. nō eñ in deo sūt aliqua diuersa quoꝝ vnū sit ꝑsonarū ⁊ alterū creaturarum principiū ꝓductiuū. q2 vt argutū est / talia oporteret realiter esse distincta. sed diuina essentia nō aliquid distĩctū ab ea est principiū ꝓductiuū ꝑsonarū oīm ꝓductarū / ergo ⁊ creaturarū. ¶ Ad rationē q̄ ꝓ opinione p̄dicte adducit̃ / apparet ꝙ nō valet. qm̄ licet idem non possit esse p̄ĩcipiū ꝓductiuū necessario ⁊ ꝯtīgēter respectu eiusdē pōt tñ respectu diuersoꝝ. diuina eñ essentia ē ꝓductiua necessario ꝑsone necie: ⁊ ꝯtīgēter oīs effect⁹ possibil' ꝯtīgētis. Et iō cōcedo ꝙ principiū ꝓductiuū effectuū ꝯtingētiū est liberum ⁊ cōtingēs virtualiter: vez quia oīs ta-

lis effectus libere ⁊ contingēter nō necessario est ab ipso. Sed tunc dico q̄ falsum in maiori accipitur quando dicitur q̄ diuina essentia nō est principiū liberū. ipsa enim est ⁊ dici potest principiū liberū ac cōtingēs virtualiter nō formaliter respectu oīm creaturarū q̄ sunt ab ipsa causaliter ꝯtingēter: ⁊ necessariū respectu ꝑsonarū quarū est nō cōtingēter sed necessario principiū ꝓductiuū. q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū: vbi est ad questionem istam aliter respōdendū/ supposito ex sepe dictis in isto primo: q̄ inter deitatē ⁊ eius voluntatē nulla sit diuersitas in re extra; sed q̄ ista vez deitas ⁊ dei volūtas vel memoria/ sapiētia/ ⁊ talia attributa de deo dicta sunt nomina synonyma idē omnino in deo significātia/ pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ deus est causa omniū effectuū ꝑ seipsuz. ¶ Hec apparet. Et primo quātum ad primā partē: vez q̄ deus sit causa omniū. qz vt probabitur in secūda/ nulla causa secūda potest agere ad effectum aliquē sine prima. sed nisi deus esset causa eorum effectuū necessaria ad ꝓductionē eorum/ non oporteret ipsum concurrere cum omnibus causis secūdis ad ꝓductionē suorū effectuū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia ad ꝓducēdum omnē effectū possibilē sufficit illud qd̄ est totaliter eius causa virtualiter ꝯtētiua. sed nulla causa scd̄a sed tantū prima sufficit ꝑ seipsam ad effectum aliquē ꝓducendū vt ꝓbabit in secūdo. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars conclusionis: vez q̄ deus sit causa omniū ꝑ seipsum/ apparet. quoniā ꝑ illud quo deus causat ⁊ cōseruat omnia dicit esse eorū causa. sed deus oīa causat ⁊ ꝯseruat nō aliquo alio q̄ seipso. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. qz ꝑ hoc deus effectus producit seu causat/ ⁊ causatos conseruat quia vult eos fieri ⁊ factos manere. ipse enim dixit ⁊ facta sunt/ mandauit ⁊ creata sunt. vnde nec deū aliquam creaturā producere est aliud q̄ ipsum eam fieri velle/ nec deum creaturam conseruare est aliud q̄ deum velle creaturam productam manere. sed deus nec se nec alia vult nisi tantūmodo per seipsuz. ergo cum illo ⁊ nullo alio sit causa creaturarum quo vult eas fieri: ⁊ non vult eas nisi tantū ꝑ seipsum/ per consequēs sequitur propositum vez q̄ non sit causa oīm aliquo mediāte alio a seipso. ¶ Cōfirmatur. quia non minus prima causa q̄ secūda agit ad suos effectus: ⁊ ꝑ consequēs est causa eorū omniū per se ipsam. sed omnis causa secūda agit ad effectū sibi debitū et per ꝯsequēs est eius causa ꝑ se nō aliquo alio mediāte vt calor ꝑ se agit ad calorē/ ignis ad ignem/ ⁊ sic de aliis ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ deus est oīm effectuū causa immediata ⁊ prima. ¶ Hec probatur. Et primo quātum ad primā partē: vez q̄ sit causa immediata. qz omne illud quo posito ponitur vel poni potest ⁊ sine quo nunq̄ potest poni effectus/ arguitur esse causa immediata ipsius. ¶ Hoc apparet. qz nec est nobis possibilis alia via ad probandum vnū esse alterius causam nisi quia videmus vnū sequi ad alterum vt vnū ignē ad aliū / ⁊ vnū calorem ad aliū vel ad solem/ ⁊ sic de omnib9 aliis. sed deus ē ad cuius volūtatem potest sequi oē possibile: sine ipso volente quodcunq3 possibile fieri necessario fit. nec enī qd̄ ipse vult fieri/ potest ne fiat per causam aliquam impediri: nec sine eo volente rē fieri potest aliqua res fieri. ergo ipse est omniū que fiūt causa immediata. ¶ Confirmatur. quia licz deus sit causa vl̄is omniū ⁊ causa secūda propria ⁊ singularis determinati effectus tantum/ ex hoc nō habetur q̄ causa ipsa secūda sit immediatior causa sui effectus q̄ prima. quoniā quādo effectus fit sic immediate a duabus causis: quarū vna est vl̄is ⁊ altera singularis: si talis effectus est eque īpossibilis cause singulari sine vniuersali/ sicut vniuersali sine particulari/ causa particularis nō est causa eius immediatior q̄ vl̄is: ⁊ multo minus causa illa singularis est immediatior causa sui effectus q̄ causa vl̄is illa a qua sine causa singulari potest fieri effectus: ⁊ non econuerso a causa singulari sine vniuersali. sed sic est in proposito q̄ nullus effectus est possibilis alicui cause secūde particulari sine prima causa vniuersali. econuerso autē causa vl̄is prima potest in omne possibile ꝑ se sine omni alia causa scd̄a. ergo ꝛc. ¶ Secūda pars conclusionis: vez q̄ sit causa prima: est euidens. quoniam omnis causa perfectior vniuersalior ⁊ diuturnior quacunq3 alia/ est causa prima tam primitate perfectionis q̄ vniuersalitatis seu illimitatiōis q̄ durationis. sed cōstat deum esse perfectiorem causam vniuersaliorem ⁊ diuturniorem aliis omnibus simul sumptis. ergo ipse potest dici istis tribus ꝓmitatibus prima causa. ¶ Cōfirmatur. qz illa causa a qua depēdet oīs alia tā in essendo q̄ in agendo dicit eē prima. sed oīs cā scd̄a depēdet a deo tā in essendo q̄ in agēdo: qz nec pōt esse nec agere nisi deo volente ipsam existere ⁊ agere: ⁊ in hoc cōsistit ordo essentialis cause secūde ⁊ prime respectu effectus cōmunis vtriusq3. non enim est inter ipsas ordo sicut inter causam mediatiorem ⁊ remotiorē cū vtraq3 sit causa immediata ⁊ maxime prima vt probatum est supra: sed sicut inter illa quorum vnū necessario est dependens ab altero ⁊ non econuerso. quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ deus est aliquorum effectuū causa totalis ⁊ aliorū partialis: posset tamen esse omniū causa totalis. ¶ Hec apparet. Primo quantum ad primam eius partē: vez q̄ deus sit de facto causa aliquorum effectuum partialis ⁊ aliorum totalis. quoniaz causa totalis hic vocatur illud a quo solo ⁊ nō ab aliquo alio est effectus. partialis autē illud a quo simul cum alio concausante est effectus ipse. sed aliqui sunt effectus vt omnia incorruptibilia ⁊ ingenerabilia: quorū solus deus fuit causa effectiua. alia autem vt generabilia ⁊ corruptibilia quorum causa fuit nō tantum prima sed secunda. qd̄ ex hoc arguitur. quia ad diuersas causas secundas diuersi sequūtur effect9 tales videlicet generabiles ⁊ corruptibiles: qd̄ non esset si effectus hm̄oi sic totaliter essent a prima causa q̄ nullo modo ab aliqua causa secunda. Si enim vnus ignis non esset productiu9 alterius/ nō magis vnus sequeretur ad alium presentem in passo disposito q̄ ad aquam: cuius contrarium experimur. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia illi effectus q̄ sunt solius dei vt materia prima et alia multa ex hoc arguuntur non esse ab aliqua causa effectiua alia q̄ a prima/ quia nō sequūtur nec sequi possunt ad aliquā aliam presentem actualiter existentem. ergo per contrarium illi effectus possunt argui esse effectus ab illis causis secundis qui semper vniformiter ad earum presentiā consequūtur. sed talia sunt multa. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars conclusionis/ vez q̄ deus posset esse totalis causa omniū effectuū/ apparet. quia potens in omne possibile per seipsum potest esse causa totalis omniū. sed deus potest in oē possibile per seipsum sine omni causa alia concurrēte vt alias fuit probatum. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia sicut esse de facto causam alicuius effectus totalem nō est aliud q̄ attingere effectum sine omni alio concausante: ita nec posse esse causam effectus totalē est aliud q̄ posse ipsum producere sine omni causa alia concurrēte. sed deus ē talis causa omniū possibiliū effectiua. ergo ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: q̄ deus est causa omniū effectuū non naturalis sed libera ⁊ voluntaria. ¶ Hec apparet primo quantum ad primam partem: vez q̄ nō sit causa naturalis. qz cā naturalis quātū ē ex se necessario agit sic q̄ nō est in ei9 potestate effectū ipsi possibilē suspendere. sed deus non agit ad extra aliq̄d necessario sed mere cōtingēter/ sic q̄ in eius ꝑtāte est nō agere quicq̄d

agit.ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur.quia naturale: aut sumitur vt diuiditur contra supnaturale: aut vt contra voluntarium seu liberum/aut vt contra violentũ.sed nullo istorũ modorũ deus potest dici naturale principiũ effectuum possibiliũ productiuũ.ergo ⁊c. ¶ Secũda pars cõclusionis vez ꝙ sit causa libera seu volũtaria/apparet.quoniã omne agens per voluntatẽ seu volitionẽ non necessario sed cõtingẽter/est agens voluntariũ ⁊ liberum.sed deus agit ad omnẽ effectum per volũtatem seu volitionem a sua essentia totaliter indistinctaz: ⁊ agit contingẽter nõ necessario.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet quãtum ad primã partem vez ꝙ deus agat per voluntatẽ seu ꝑ volitionez. quoniã nec deum aliquẽ effectum producere est aliud ꝙ̃ deum talem effectum fieri velle.nec ipsum conseruare est aliud ꝙ̃ ipsum effectum productũ velle manere.Unde diuina essentia vt est volitio omniũ possibiliũ fiẽdorum est causa effectiua ipsorum.ergo ⁊c. ¶ Secũda pars: vez ꝙ libere ⁊ contingẽter producat omnia: probata est supra. ¶ Cõfirmatur.quia vt dictũ fuit in ꝓcedẽtibus non magis vnũ possibiliũ fit vel est futurũ ꝙ̃ alterũ nisi qꝛ deus vult fieri vnũ ⁊ nõ alterũ.ideo eñ hoc fit:quia deus vult ipsum fieri.⁊ ideo non fit alterum:quia deus nõ vult fieri seu vult nõ fieri ipsum.sed omne agẽs a quo volẽte fieri fit quicquid fit/⁊ volente nõ fieri nõ fit qꝺ nõ vult fieri est agens volũtarium.ergo ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis apparet solutio questionis.quoniã cũ scḋm ↄclusionẽ vltimã deus sit causa omniũ effectuũ voluntaria: pro quãto vt dictũ est ipsa diuina essentia est causa omniũ factorũ vt est volitio ipsoꝝ:per ↄ̃ns potest dici ꝙ volũtas seu volitio diuina ab essentia indistincta est omniũ causa effectiua ⁊ libere productiua. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio tam ex ꝓdictis in primo articulo questionis ꝙ̃ ex alibi prolixius declaratis.

SEcundo quæro vtrũ voluntas diuina vel etiam creata producat obiectum volitũ in esse volito. ¶ Et videtur ꝙ sic. quĩa sicut se habet intellectus ad obiectũ intellectuz: ita ⁊ volũtas ad obiectũ volitũ.sed ita se habet ois intellectus tam increatus ꝙ̃ creatus ad obiectum qꝺ intelligit/ ꝙ ipsum in esse intellecto producit.ergo ⁊ volũtas omne qꝺ vult in esse volito. ¶ Confirmatur.quia voluntas increata non est productiua nisi spiritus sancti: nec creata nisi actus volendi. sed nec talis actus nec spiritus sanctus est tale esse volitum.sed huiusmodi esse volitum dicitur esse ab vtroqꝫ istorum distinctum. ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo enim incipiendo a notioribus inquiram de voluntate creata. Secundo de increata: vez an sit talis esse voliti productiua.

Quantum ad primũ est opinio cuiusdam dicẽtis in primo suo/ distinctione ista.45.ꝙ omnis vtiqꝫ voluntas creata producit obiectum volituz in esse volito.qꝺ quidẽ esse volitum est ens aliquod imperfectũ et diminutum ab actu volendi absoluto distinctum. est enim respectiua rationis tantũ. ¶ Pro ista conclusione arguit primo.quia impossibile est aliquod obiectũ habere aliquod esse nouũ improductum.sed obiectũ nũc a voluntate creata nouiter volitũ habet aliquod eẽ nouũ qꝺ nõ habebat antea.ergo esse huiusmodi est productũ.⁊ cõstat ꝙ nõ ab alio ꝙ̃ a volũtate ipsa.ergo ⁊c. ¶ Secũdo. quia omnis mutatio terminatur ad aliquid in subiecto mutato receptũ.sed obiectũ nouiter volitum est mutatũ transit eñ ab vno cõtradictorioꝝ ad alterũ vez a nõ volito ad volitũ.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia impossibile est formã aliquã nouiter alicui aduenire sine eius ꝓpria ꝓductione.sed obiecto nouiter volito aduenit nouiter aliqua forma vez relatio cum nunc sit volitum/⁊ volitum sit ad volentem relatum.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia omnis impressio forme presupponit formam ipsam existere/⁊ per consequẽs productam esse.sed huiusmodi forma respectiua quã importat esse volituz/ imprimitur obiecto volito ergo est creata ab aliquo.⁊ constat ꝙ nõ nisi a volũtate. ergo ⁊c. ¶ Sed hic modus dicendi est omnino irrationabilis.Et ideo arguo contra ipsum. Primo.quia volũtas creata per hoc ꝙ nouiter velle vel nolle incipit nihil ꝓducit nisi actum ꝑ quẽ in obiectũ tẽdit. sed talis actus est forma absoluta existens actualiter in volũtate ipsa. ergo ⁊c. ¶ Secũdo.qꝛ qꝺ nihil est/productuz dici nõ potest.sed esse volitum vt ab actu volendi absoluto distinctum nihil est.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet.tũ quia omne intellectum potest esse volitum ⁊ nolitum. sed nõ existẽs potest esse intellectum/nec per consequẽs omne intellectum importat aliquid ab actu intelligendi ⁊ ab intelligente distinctum.ergo nec esse volitum vel nolitum. tum quia si esse volitum vel intellectum est aliquid productũ ab intelligente ⁊ a volente ⁊ ab actu intelligendi ⁊ volendi distinctũ/cũ nõ possit poni nisi accñs/ aut est subiectiue in intelligente ⁊ in volente/aut in obiecto intellecto et volito/aut in aliquo alio.sed nõ in intelligente ⁊ volẽte: quia nouiter intelligẽti ⁊ volenti/nihil aduenit nouiter nisi actus absolutus/nec in obiecto itellecto ⁊ volito quia tale potest esse nõ ens.nihil autẽ potest esse subiectiue nisi in ente actualiter existente. esto etiam ꝙ obiectum volitum vel intellectum sit aliquod ens existens/ꝑ hoc ꝙ nouiter intelligitur nihil nouum cõsequitur/nec aliquod esse imprimitur ipsi magis ꝙ̃ obiecto sensato aliquid imprimatur quia nouiter sentitur.nec ĩ aliquo alio subiecto:quia per hoc ꝙ aliquod obiectũ nouiter intelligitur vel sentitur vel diligiẽ nihil aliqua res alia ab ipo ⁊ ab intelligente vel sentiente ⁊ volente vel nolente consequitur.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia si intelligens vel volens producit obiectum intellectum ⁊ volitum in aliquo tali esse: aut ipse intelligens ⁊ volens intelligit ⁊ vult huiusmodi tale esse productum: aut non.sed nõ potest poni primum. quia cum omne obiectum intellectum ⁊ volitum sit in esse intellecto ⁊ volito productum/per consequens vltra tale eẽ intellectum ⁊ volitum productum oporteret aliud esse intellectum ⁊ volitum productum/⁊ vltra illud intellectum ⁊ volitum alterum in infinitum. illud etiam qꝺ intellectus creatus intelligit vel voluntas diligit non producit.quia aut tale est aliquid existens/aut nõ. si est existens non producitur ab intelligente ⁊ volente:sed productum supponitur. si non est existens/ nõ potest esse productum. Nec potest dici ꝙ sit non intellectũ et nõ volitum:quia sicut ad aliquid nouiter sentiendum nihil non sensatum oportet producere preter actum: ita nec ad aliquid intelligendum vel volendum oportet aliquid preter actum esse productum non intellectum nec volitum qꝺ sit ab obiecto ⁊ ab intelligente ⁊ volente distinctum.ergo ⁊c. ¶ Quarto.quia ad intelligẽdum nouiter vel volendum aliquod obiectum/nõ magis aliquod ens oportet eẽ productũ ab ipso obiecto intellecto ⁊ volito ⁊ a volente ⁊ intelligente/ac ab actu intelligendi et volendi distinctum ꝙ̃ ipsum obiectum. ¶ Hoc apparet. si enim aliquid oporteret esse productum ad nouiter aliquid intelligẽdum vel volendum hoc nõ esset aliquid ab actu distinctũ nisi tantũ obiectũ ipm intellectũ ⁊ volitũ sed tale obiectuz quãdo nouiter intelligitur vel diligitur nõ producitur:ergo nec aliquod ens aliud rationis diminutũ ab eo ⁊ ab actu distinctum.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendũ. Ad cuius euidẽtiã pono quatuor ↄclu

stones. ¶ Prima est: ꝙ volũtas creata nõ ꝓducit obiectũ volitum in esse simpliciter. ¶ Hec apparet. qm̃ aut obiectum volitũ a voluntate creata est existẽs/⁊ ab ipsa realiter differẽs: aut non. Si primũ/constat ꝙ ab ipsa nõ producitur: sed productũ eẽ realiter p̃supponitur. nec em̃ voluntas creata nouiter volẽs substãtiã vel formã accidẽtalem p̃existẽtem ⁊ ab ea realiter differentẽ producit ipsam. Si aũt ponatur scḋm: vꝫ ꝙ nõ sit existẽs ipsum obiectum volitum. ergo nec potest simpliciter seu realiter esse productum: cũ omne ꝓductũ simpliciter seu realiter sit existens. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis volũtas creata/quia diligit vel vult alia a se distincta ꝓducit ipsa/q̃ quia diligit seu vult se/producat simpliciter semetipsam. sed constat ꝙ voluntas creata/quia se diligit/ se simpliciter ⁊ realiter nõ producit. ergo ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: ꝙ nec etiã voluntas creata producit obiectum volitum in aliquo esse scḋm quid seu imꝑfecto et diminuto ab actu volẽdi ⁊ ab ipsa volũtate distincto. ¶ Hec probatur. quoniã tale esse productuꝫ diminutum aut esset ipsum obiectum volitum aut aliquid ab eo distinctum. sed nõ potest poni primũ: quia obiectũ volitum ab actu distinctum nõ est a volũtate productum: cum prესupponat ipsum si est existẽs productiuũ/nec ꝑ cõsequẽs quia volitum est productũ: vel si nõ est existens nõ possit esse productum. nec potest poni scḋm: quia tale ens diminutum productũ ab obiecto distinctum haberet esse accidens. nullum aũt accidẽs preter volẽdi actum producitur a voluntate creata volente in seipsa nec in aliquo alio vt superius est argutum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia omne productum est aliquod ens verum a producẽte realiter distinctum. sed per hoc ꝙ voluntas creata vult nouiter aliquod obiectũ nõ oportet ponere nec etiã potest poni aliquod ens productũ qḋ dicatur eẽ volitũ ab actu volẽdi ⁊ a volũtate distinctum. sicut enĩ ad esse album nõ requiritur aliquid a subiecto ⁊ ab albedine distinctũ: ita nec ad esse volitum aliquid ab obiecto ⁊ ab actu absoluto volendi distinctum. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ volũtas creata ꝓducit tantũmodo in se actũ quãdo nouiter naturaliter incipit velle aliquod obiectũ. qḋ quidẽ obiectũ denominatur volitũ: nõ ab aliquo ꝓducto existẽte in eo: sed in alio vꝫ in ipsa voluntate. ¶ Hec apparet quantũ ad primã partẽ: vꝫ ꝙ actũ ꝓducat. qm̃ illud volũtas quãdo naturaliter velle incipit producit: per qḋ in obiectũ volitũ tẽdit/⁊ per qḋ denominatur volẽs. Dico autẽ quãdo naturaliter vult/quia supnaturaliter posset velle ꝑ actũ sibi a deo infusum: quẽ actũ nõ produceret effectiue: sed tantũ reciperet subiectiue. sed voluntas creata nõ est volẽs/nec tẽdit in obiectũ nisi ꝑ actũ absolutũ in se receptũ: sicut nec sensus est sentiẽs nisi ꝑ actũ sentiendi/ nec intellectus intelligens nisi per actũ intelligẽdi. g̃ ⁊c. ¶ Secũda pars vꝫ ꝙ obiectũ denominetur volitum ab aliquo nõ in seipso sed ĩ alio existẽte/ apparet. quoniam obiectum dicitur volitum ab actu volendi sicut intellectum ab actu intelligendi/⁊ sensatum ab actu sentiendi. sed actus volendi nõ est in ipso obiecto volito sed in volente: sicut actus sentiẽdi in sentiẽte nõ in obiecto sensato/⁊ actus intelligẽdi in intelligẽte nõ in obiecto intellecto. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie ꝙ aliter volẽs denominatur volens ⁊ aliter volitũ denominatur volitũ licet denominatio vtriusq; sit ab eodẽ. ¶ Hoc apparet. quoniã ⁊ volẽs ⁊ obiectũ volitũ dicitur ab eodẽ actu nõ in seipso sed in alio existente: vꝫ in ipso volente. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est: ꝙ cõsimiliter est dicẽdũ de intellectu creato sicut dictum est de volũtate ipsa: vꝫ ꝙ per hoc ꝙ aliquid intelligit nihil nisi solũ actum ꝓducit/⁊ cetera oĩa de volũtate supius explicata. ¶ Hec potest ꝓbari eisdẽ rationibus q̃bus omnia dicta de volũtate creata supius sunt probata. ¶ Ex quibus omnibus apparet ꝙ nec intellectus ꝓducit obiectũ intellectũ in esse intellecto nec intelligibili: nec volũtas obiectũ volitũ in esse volito nec volibili: intelligẽdo ꝑ hmõi ens productũ aliquid ab actu intelligẽdi ⁊ volendi absoluto distinctũ. ¶ Ad primũ coꝝ q̃ arguta sunt supius in contrariũ/ apparet ꝙ falsum in minore accipit quãdo dicit ꝙ obiectũ habet aliquod esse nouũ quãdo nouiter volituꝫ. nullũ enĩ ꝓpter obiectũ nouiter volitũ volẽs ipꝫ ꝓducit ens nouũ p̃ter volendi actum. qui actus nõ est in obiecto volito/sed in volente vt dictũ est. quare ⁊c. ¶ Ad secũdũ cõsimiliter est dicẽdũ: vꝫ ꝙ falsum accipit in minore. nõ enĩ obiectũ quia nouiter volitũ est mutatũ: sed volẽs ipꝫ cum obiectũ nõ dicatur volitũ ab aliquo existente in eo sed in alio vꝫ in volente. quare ⁊c. ¶ Ad tertium ⁊ quartum insimul apparet cõsimiliter ꝙ vtrũq; falsum accipit in minore: cum nulla forma obiecto volito sed volenti realiter imprimatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: vbi est inquirendum de voluntate increata/est opinio eiusdem doctoris de quo dictum est supra/⁊ in eadẽ distinctione ⁊ eadẽ questione: ꝙ etiam voluntas increata ꝓducit oẽ obiectũ volitũ a se in esse volito sicut in esse aliquo imperfecto ⁊ diminuto ab actu distincto. ¶ Hoc aũt probat quadrupliciter. Primo. quia cõstat ꝙ ab eterno fuit aliquid p̃destinatũ: qḋ nõ est aliud q̃ esse volitũ. sed tale esse nõ potest dici esse simpliciter: cũ nõ sit increatũ: ⁊ fuerit sempiternũ ergo fuit esse aliquod scḋm quid ⁊ diminutũ ab eterno ꝓductũ. ¶ Scḋo. qr nõ põt esse transitus de vno cõtradictorioꝝ ad alterũ sine aliq̃ mutatione. sed ab eterno deus potuit p̃destinare oẽs quos nõ p̃destinauit ⁊ non p̃destinare quos predestinauit. ergo tam predestinati q̃ non p̃destinati fuerunt mutabiles: cum in deo predestinãte nulla possit esse mutatio. sed nec ĩ predestinatis nec in alijs nõ predestinatis potest esse mutatio secundũ esse simpliciter: cum nec predestinatũ nec nõ predestinatum fuerit ens simpliciter ab eterno. ergo talis mutatio ĩ istis possibilis habuit esse scḋm esse aliquod imperfectum ⁊ diminutũ puta scḋm esse p̃destinatum qḋ est esse volitũ: ⁊ non esse p̃destinatum qḋ est nõ esse volitũ ad p̃mitũ sempiternũ. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia deus noluit qḋ tamẽ potuit creare mundũ ante q̃ creauerit ipsum. ergo ibi fuit transitus a nolle creare ad velle. sed talis transitus non potest poni in actu diuino. ergo in obiecto volito. quare ⁊c. ¶ Quarto. quia voluntas creata nõ est efficacior increata. sed voluntas creata producit obiecta a se volita in esse volito/ergo ⁊ increata. ¶ Sed hic modus dicẽdi est omnino impossibilis: vt patet ex illis que in alio articulo superius sunt arguta. omnia enĩ arguta ibi cõtra illũ dicẽdi modũ/possunt argui cõtra istũ. ⁊ vltra illa ad istuꝫ modum dicẽdi sequitur ꝙ non tantũ ens increatũ fuerit sempiternũ: sed ꝙ tot entia fuerint sempiterna a deo distincta quot postea sũt ꝓducta ⁊ etiã plura. sed hoc est euidẽter inconueniens ⁊ absurdum: cum sit contra sacram scripturam. ergo ⁊c. ¶ Consequẽtia probatur. qm̃ omne productũ a ꝓducẽte ipm̃ realiter est distinctum. sed scḋꝫ opinionẽ istã omne obiectũ a deo volitũ est in esse volito productũ. ergo huiusmodi esse volitũ ꝓductũ est a deo ꝓducẽte distinctũ. sed cõstat ꝙ si oẽ obiectũ volitum est in tali esse ꝓductũ/q̃t sunt volita tot sunt talia entia diminuta producta. non enĩ potest dici ꝙ omnia obiecta volita in eodem esse volito sint producta. ergo cum deus ab eterno intellexerit oĩa possibilia: non tm̃ fienda sed etiã alia non fienda: ⁊ fienda voluerit fieri ⁊ alia nõ fieri: per ꝯñs seq̃ẽ ꝙ tot fuerũt entia diminuta ĩtellecta ⁊ volita ꝓducta eẽna quot sũt fieri possibilia entia realia ⁊ eẽna.

nec tale ens productū pōt dici magis diminutū ꝙ̄ accidēs. ex quo enim est productum ⁊ a deo producente distinctum / oportet ꝙ sit accidens vel substantia. sed nō potest dici accidens cum nō habeat subiectum: nec substantia vt apparet. ergo ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicēdum: vꝫ consimiliter per omnia de voluntate increata sicut dictū est supra in alio articulo de volūtate creata. ¶ Ad primum eorum que arguūtur in contrariū / concedo ꝙ ab eterno fuit esse predestinatum seu volitum ac intellectum: qꝺ esse nō fuit esse simpliciter a deo distinctuꝫ. nec tamē ex hoc sequitur qꝺ infertur: vꝫ ꝙ fuerit esse aliquod diminutum a deo distinctum: cum nullum ens simpliciter seu perfectuꝫ seu diminutū a deo distinctum fuerit sempiternū. nō enim sequit̄: est intellectum vel volitum: ergo est ens aliquod diminutum vel ꝑfectum ab intelligente ⁊ a volente distinctum. quare ⁊c. ¶ Ad secundū cōcedo ꝙ deus ab eterno potuit velle fieri qꝺ voluit nō fieri ⁊ econuerso / ⁊ ꝑ consequēs ꝑdestinare non ꝑdestinatos ⁊ non ꝑdestinare ꝑdestinatos absqꝫ aliqua mutatione sui nec ipsorum obiectorū volitorū tāꝙ̄ aliquorum existētium ab eo distinctorū: cū nihil ab ipso distinctum fuerit sempiternū. cum enim esse volitum non dicat aliquid a volente distinctū / per cōsequēs ꝙ volitū fiat nō volitum nō arguit aliquid a volente distinctū esse mutatum: sicut si subiectū esse album nō diceret aliquid ab eo distinctum: ⁊ subiectum ipsum posset effici non album: ex hoc non argueretur realiter esse mutatum. ⁊ ita in proposito consimiliter est dicēdum. nō enim obiectum a deo volitū ab eterno importat aliquid distinctum a deo volēte / nec ꝑ ꝯsequēs dicit aliquid mutabile realiter ante ꝙ̄ fiat. quod enī nō est / realiter mutari nō potest. quare ⁊c. ¶ Ad tertium cōsimiliter est dicēdū. ¶ Ad quartum apparet ex dictis in articulo ꝑcedenti ꝙ falsum accipit in minori. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex ꝑdictis. falsum eniꝫ accipit minor que dicit ꝙ intellectus ꝓducit obiectū qꝺ intelligit in esse intellecto. nec enim intellectus nec voluntas producūt obiectū intellectū ⁊ volitū. sed intellectus creatus producit actū intelligēdi ⁊ volūtas actum volendi ipsum. intellectus aūt increatus / nec ꝓducit obiectū intellectū in esse intellecto: nec voluntas increata obiectū volitū in esse volito ab intelligēte ⁊ a volūtate distinctū nec etiā actū ipsum intelligēdi vel volēdi: cum deus velit ⁊ intelligat per actum improductum a sua essentia indistinctum totaliter in re extra.

Circa distinctionē quadragesimāsextā: in qua Magister inquirit an diuina voluntas semp impleatur: Quero primo vtrū aliqd qꝺ deus vult fieri possit ne eueniat impediri. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ deus vult fieri omne qꝺ precipit exequēdum / ⁊ nō fieri qꝺ precipit respuēdum seu vitandū. sed constat ꝙ multa fiūt ꝙ̄ precipit nō fienda / ⁊ multa alia omittuntur que precepit exequenda. ergo ⁊c. ¶ Contra: quia nulla causa est omnipotēs cuius effectus ipsi possibilis potest ꝑ aliam ne eueniat impediri. sed deus est omnipotens. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad quesitum. Secūdo soluam ad vnum dubium quesito annexum.

Quantū ad primū: est sciendū ꝙ voluntas dei dicitur cōmuniter esse duplex: videlicet beneplaciti ⁊ signi. Volūtas prima / vꝫ beneplaciti / subdiuidit̄ in duas: videlicꝫ in volūtatē antecedētē ⁊ ꝯsequētē. Volūtas aūt secūda vꝫ signi / in. 5. vꝫ ꝑ prohibitionem preceptum / consiliū / impulsionem / ⁊ permissionē. nō tamē est intelligēda per ista diuersa nomina in deo diuersitas aliqua: cū in ipso nō sit volūtas multiplex: sed vnica a sua essentia indistincta. sed ista omnia ꝑdicta nomina licet diuersa significēt eandē omnino volūtatē diuinam ab essentia indistinctā vt ad illa que sunt ab ipsa diuersimode cōparatā sicut patet ꝑ singula discurrēdo. Voluntas eīn diuina dicitur antecedēs inquātū ab ipsa dātur homini antecedētia ipsi necessaria ⁊ sufficiētia ad ꝑmiuꝫ eius finē vltimū cōsequēdū. Dicitur aūt ꝯñs vt cōparat̄ ad illos quibus nō tantū dat tale necessariū añs: sed ipꝫ premiū ꝯñs. Nec valet si dicatur ꝙ etiā deus antecedēter scḋm hoc vult malū: cū det etiā ⁊ velit homini antecedētia puta bona naturalia quibus mediātibꝰ pōt ita malū facere sicut bonū. qm̄ licet det deus talia qbꝰ pōt homo facere malū: tñ nō ꝑcipit nec consulit malū fiēdū sed vitandū / ⁊ bonū ꝯtrariū exequēdū. Per hoc autem deus dicitur añcedēter homini velle bonū: quia dat ipsi añs ad ipm faciēdū sufficiēs / ⁊ cum hoc ꝑcipit vel consulit ipsum esse eligēdum ⁊ malū cōtrariū respuēdū. hmōi aūt nomē ꝑceptum qꝺ dicitur voluntas signi significat ipsam voluntatem dei vt comparatā ad illud qꝺ sic vult fieri ꝙ nō facietes statuit puniri: sicut prohibitio significat eandē voluntatē vt comparatā ad illa que sic prohibet fieri ꝙ facientes statuit etiā puniri. Consilium autē significat ipsam in ordine ad illud qꝺ implētes deus statuit premiare nō tamē ipsum omittentes punire. ¶ Ex premissis apparet quid sit ad questionem istam dicēdū. cōmuniter enim doctores ad ipsam respondētes dicūt ⁊ bene. Primo: ꝙ nihil a deo volitū fieri volūtate consequente beneplaciti potest ne eueniat impediri. Secūdo ꝙ volitū volūtate antecedēte beneplaciti potest ne eueniat impediri. Tertio ꝙ consimiliter potest impediri qꝺ est ab ipso volitum voluntate signi. Quarto ꝙ de facto multa impediuntur / quia nō fiūt / que ipse deus vult fieri voluntate predicta dupliciter: videlicet tam volūtate antecedente beneplaciti ꝙ̄ etiam voluntate signi. ¶ Primū apparet. quoniam qꝺ omnipotens suo velle omnia producens vult fieri nō potest ꝑ aliquam causam aliam impediri. nulla enim causa est omnipotēs cuius effectū potest alia impedire. sed deus est omnipotens suo velle omnia que fiunt producens. nō enim deus aliter aliquid facit nisi quia ipsum fieri vult. nec deum effectum producere est aliud ꝙ̄ deum effectū ipsum fieri velle. ergo nihil qꝺ ipse vult fieri quale est omne ab eo volitum voluntate consequente beneplaciti / potest ne eueniat impediri. ¶ Cōfirmatur. quia cum deus nō aliter quid facere possit nisi quia ipsum vult fieri consequēter: ⁊ per hoc / quia videlicet aliquid non vult ⁊ aliquid vult fieri consequenter / intelligit tam possibilia fienda ꝙ̄ alia non fiēda: per consequens si aliquid ab eo volitum isto modo esset impedibile: nihil ei esset possibile quod non esset alterum euitabile / nec per consequens ipse certitudinaliter cognosceret / nec cognoscere posset aliquod vnum possibilium esse fiēdum ⁊ alterum non fiendum per hoc ꝙ alterum est ab eo fieri ⁊ alterum non fieri ordinatum seu volitum. sed vtrunqꝫ istorum est falsum. ergo ⁊c. ¶ Secundum videlicet ꝙ volitū volūtate antecedēte beneplaciti possit ne eueniat impediri / apparet. quoniam sic volitum videlicet antecedenter potest esse nolitum fieri cōsequenter vel simpliciter vel conditionaliter: vꝫ vt ipsum fiendum vel non fiēdū / ad qꝺ dedit ac voluit homini añs necessariū / posuerit in ipsius hoīs potestate. sed oē tale qꝺ vꝫ est in hoīs potestate est ab eo impedibile. ꝑ ⁊c.

¶ Cōfirmatur.quia non oīs hō cui deus vult ⁊ dat añs necessariū ad pᷓmiū eius finē vltimū/ɔsequiť tale ɔñs per habitum añs.sed oē ɔñs deus dicitur velle fieri antecedēter:ad qđ habendū dat necessarium añs:⁊ cum hoc consulit ac pᷓcipit ɔñs ipm̄ esse qrēdū.ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet ꝙ volitum volūtate signi possit impediri apparet consiliter sicut scđm predictū:vel volitum voluntate antecedente beneplaciti. ¶ Quartū ⁊ vltimū videlicet ꝙ de facto impediunť qꝛ multa nō fiunt q̄ deus vult fieri volūtate pᷓdicta/dupliciť est eadē: qꝛ nec omnis homo cui deus vult ⁊ dat añs sufficiens ad bene agē dum ⁊ pᷓmium consequendum facit bonum:nec cōseqtur premium.non oīe etiam illud fit qđ ipse fieri pᷓcipit vel consulit:sicut nec econuerso omne illud vitatur qđ ab eo vitari consulitur ⁊ non fieri pᷓcipitur.sed omne illud deus vult voluntate antecedēte beneplaciti qđ ɔsulit ⁊ ostendit eliciendū ⁊ ad qđ habendū dat antecedens sufficiens ⁊ necessarium.omne etiam illud dicitur velle voluntate signi quod precipit fieri vel consulit .ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia deus voluntate antecedente beneplaciti omnes vult saluos fieri: quibus etiam pᷓcipit ⁊ consulit agere bonum ⁊ nō facere malū.sed ɔstat ꝙ de facto nec omnes saluantur nec bene agūt.ergo ⁊c. ¶ Et si querať/ an sit simpliciť concedendū ꝙ diuina voluntas impediatur:Respondeť ꝙ nō: sed tantū sub determinationibus supradictis.non eñ aliqđ qđ deus vult fieri potest nō fieri:nec p ɔñs impediri.non aūt oīe ab eo volitum voluntate antecedente beneplaciti nec volūtate signi est volitū fieri absolute:cum sit positū in hoīs potestate:nec per ɔñs ex hoc ꝙ tale nō euenit diciť nec potest dici voluntas diuina simpliciter impediri.quare ⁊c. ¶ Hec de pᷓlo.

Quantum ad secundū:dubium hic soluendum huic q̄stioni annexum est/ an possit ratione naturali probari diuinam voluntatē semp impleri nec vnq̄ per consequens īpediri. ¶ Ad hoc respondet qđā ī pᷓlo sue in dist.ista questiōe secūda.ꝙ pōt vtiq̄ pᷓbari diuinā voluntatem semp impleri:nō aūt ꝙ oīe ab ea videlicet a voluntate diuina fieri volitum sit ab ipsa . ¶ Pᷓmum pᷓbat ex hoc.qꝛ omnis ille contra cuiꝰ volūtatē pōt aliqđ fieri pōt tristari.sed deus nō pōt de aliquo ɔtristari:ergo nec pōt contra voluntatem eius aliqđ fieri:⁊ ita p cōsequens semp eius volūtas habet impleri cum nō possit modo aliquo impediri. ¶ Secundū pᷓbat per hoc: quia vt dicit non pōt rōne naturali pᷓbari ꝙ deus sit cā oīm ptialis nec aliciꝰ etiā totalis.quare ⁊c. ¶ Sꝫ nec rō quā adducit ad pᷓbandum pᷓmum dictū/ cōcludit.nec scđm etiā qđ addit verū/imo falsū existit. ¶ Pᷓmū appet.qm̄ ad maiorē illius rōnis diceret ꝙ est vera tm̄ de illo q̄ vult seu eligit ⁊ respuit per actū a se distinctum/quia ⁊ solus talis potest letari vel tristari letitia ⁊ tristitia a seipso distinctis:⁊ per ɔñs est mutabilis ab vno istoꝝ ad alterum sicut subiectū vtriusq̄ hoꝝ vꝫ letitie ⁊ tristitie susceptiuū:nō aūt de illo q̄ vult omnia vno actu a se totaliter indistincto.quia nec taliter volentis letitia est ab eo distincta sed totaliter indistincta:nec p ɔñs potest cadere ī eo tristitia.sed talis est deus.q̄re ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ ex hoc seq̄tur ꝙ dei volūtas semp impleať/ esto ꝙ hoc sit verū tñ nō pᷓbatur ex tua rōne pᷓdicta.quare ⁊c. ¶ Scđm vꝫ ꝙ sit falsum illud qđ scđo accipit quando dicit ꝙ nō pōt pᷓbari deum esse causam aliorum/ suppono hic ex dicendis in secundo: ⁊ etiam ex sepe dictis in pluribus locis in q̄bus ē ostēsum et probatum deum esse causam omniū nec posse fieri aliquid ab aliqua causa secunda sine pᷓma causaliter concurrente. ¶ Et ideo illud pᷓmum dictum per qđ soluitur aliud dubium hic soluendum puto volūtatē dei consequētem beneplaciti semp impleri/aliter est pᷓbandum:videlicet ex diuina omnipotentia: sicut supra in alio articulo est probatum/ nihil a deo volitū volūtate consequente beneplaciti posse impediri.quoniam voluntatem dei impleri non est aliud q̄ ab ea effectum volitū fieri in esse poni eo modo q̄ ipsū vult fieri:videlicet vel a se sola:modo quo fiunt omnia ingenerabilia ⁊ incorruptibilia/ad que non agit aliqua causa secunda:vel a se et ab aliqua causa secunda sicut fiunt communiter gñabilia ⁊ corruptibilia.sed cum deus sit omnipotēs nihil ab eo volitum consequenter fieri potest impediri vt arguebatur in articulo precedenti . ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in pᷓcipio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quero: vtrum deus velit fieri quicquid fit . ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniā omne qđ fit est ab eo vt a causa effectiua: cum nulla causa secunda possit aliquid agere sine pᷓma.sed omne qđ est a deo est fieri volitum ab eo. ergo ⁊c. ¶ Contra.quia non tantum fiunt bona: sed etiā multa mala.sed deus non vult fieri aliquod malū sed bonum.ergo non oīe factum est a deo fieri volitum . ¶ Responsio.vbi sic procedam. Pᷓmo eñ dicam ad quesitū ⁊ ostendam ꝙ deus non vult de facto fieri nisi bonū. Secundo inquiram/an possit de possibili velle malum.

Quantum ad pᷓmum est sciendum: ꝙ eodem actu deus vult seu diligit bonū ⁊ non vult fieri sꝫ odit malū culpe de quo hic queritur. Qui actus licet in se formaliter indistinctus diciť amor in ordine ad bonum puta premium quo deus ipsum vult ⁊ statuit premiandū ⁊ odium respectu mali propter contrariam rationem videlicet propter penam qua culpā ipsam vult seu statuit puniendam vel actualiter punit ipsam. ⁊ hoc solum est propter qđ dicitur ī scriptura/odire reprobos ⁊ diligere iustos.quia videlicet licet eodem actu trāseat super omnes/non tamē eadē sed diuersa eis statuit conferenda:qꝛ reprobis supplicium ⁊ electis premium. hoc est etiam pᷓpter qđ dicitur odire dāpnatos ⁊ diligere actu beatos nō equaliter sed inequaliter/videlicet propter inequalē penam quā infert damnatis: ⁊ propter gloriam inequalem quā vult ⁊ confert beatis. ¶ Hoc supposito vt ab omni catholico concedendo/apparet quid ad questionem istā sit dicendum.quoniam ɔstat ꝙ deus non premiat aliquē sed cōdemnat ⁊ punit propter malum culpe qđ cōmittit. Ex quo sequitur: ¶ Pᷓmo ꝙ deus nō vult fieri aliquod malum culpe. ¶ Secundo ꝙ vult bonum actum seu meritorium. ¶ Tertio ꝙ vult penā ⁊ gloriā. ¶ Quarto ꝙ vult omnem naturam creatam positiuā. ¶ Pᷓmū probatur ex dictis.quoniam deus illud non vult fieri qđ fieri interdicit:⁊ quādo fit/ punit.sed culpam deus fieri interdicit ⁊ propter ipsam hominem punit.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ omne qđ deus vult fieri fit ab ipso/cū nihil possit fieri sine eo.sed nullum peccatū est nec fieri potest ab ipso:cum deus peccare non possit.ergo ⁊c. ¶ Secūdū apparet per contrarias rationes. Pᷓmo videlicꝫ: quia omne illud dicitur deus velle fieri qđ precipit vel consulit faciendum ⁊ propter qđ factum confert premium. sed actus meritorius est hmōi.ergo ⁊c. ¶ Secundo.quia oē illud deus vult fieri qđ fit ab ipso/cum nihil fit ab eo nisi qđ fieri volitum est ab ipso. sed omnis bonus actꝰ seu meritorius quantum ad totam eius substantiam absolutā est ab ipso vt a causa effectiua.ergo ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ quartum videlicet ꝙ tam penam q̄ gloriam q̄ omnem rē factam aliam positiuam deus voluit fieri ab eterno/appet ex eodem medio.quia omne factum a se voluit ipse fieri ab eterno.sed omne ens positiuum factum est a deo causatū:ergo ⁊ fieri volitum. ¶ Confirmatur . quia vt sepe

dictum est in precedentibus/deum aliquam rem causare non est aliud ꝙ ipsum rem illam fieri velle. ergo omne ab eo causatuȝ est ab ipso fieri volitum. quare ꝛc. ¶ Ex hoc apparet solutio questionis. concedendum enim est ꝙ omne qd̕ fit deus vult fieri. secundum ꝙ ly omne distribuit pro ente quolibet positiuo: nec hoc est contra primū corollariuȝ quod dicit deum non velle fieri peccatum. quoniam peccatum vt formaliter sumptum/modo quo nō est nec esse potest a deo/nō dicit aliquid positiuū vt videbitur ĩ secundo. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est videndū/an deus posset de possibili velle malū siue peccatū/ē sciendum ad euidentiam dicendorum: ꝙ deum velle malum siue peccatuȝ/potest intelligi dupliciter. Uno modo ꝙ illud qd̕ est ab eo volitū sit peccatū vt est ab eo volitū. ꝛ alio modo ꝙ aliqd fieri volitum ab eo sit peccatū non vt ab eo est volituȝ: imo vt sic est bonum: sed vt ab alio est factum. ꝛ vt sic deum velle peccatum posset adhuc habere duplicem intellectum. vnum videlicet ꝙ vellet petm̄ ipsum absolute tantum sicut vult fieri quodlibet ens positiuum factum vel fiendum: ꝛ aliuȝ ꝙ nollet peccatū nō tantum vt sic sed etiam sicut antecedens propter qd̕ vellet conferre premium: modo quo vult omnem bonuȝ actū seu meritorium. ¶ Hoc premisso apparet quid ad istū articulum sit dicendum. Constat enim Primo ꝙ deus non potest velle peccatuȝ fieri primo modo sic videlicet ꝙ vt ab eo volitum sit peccatum. ¶ Secundo videtur probabiliter esse dicendum ꝙ posset vtiꝗ velle deus peccatuȝ scd̕m intellectum secundum: sic videlicet ꝙ ab eo fieri volitum esset peccatum alterius a quo factum: nō tamē vt a deo volitum. ¶ Tertio ꝙ deus posset secundum intellectum predictum velle fieri malū non tantum absolute sicut vult fieri quodlibet ens creatum: sed etiam vt pmiandum hominem propter ipsuȝ vel saltem post ipsum nō remissum. ¶ Quarto ꝛ vltimo ꝙ nullo modo est absolute concedendum sicut nec conceditur ab aliquo doctorū ꝙ deus possit velle peccatū. ¶ Primum istorum appet. quoniaȝ deus non potest peccare sicut videbitur in secūdo. sed a volens velle peccatum secundum intellectum illum predictum primum sic videlicet ꝙ vt ab ipso volituȝ sit peccatum/potest peccare: cum omnis taliter malū volens sit peccans. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 omnis potens velle peccatum sic ꝙ vt ab ipso volitum sit peccatum/ tenetur illud non velle qd̕ vt ab ipso volitum est peccatuȝ. ¶ Hoc est eundē. q2 qd̕ quis nō tenet̄ vitare si ip̄m eligit non peccat: sicut nec peccat in omittēdo illud facere qd̕ facere non tenetur. ꝛ ita in proposito consimiliter est dicēdum videlicet ꝙ nihil ab aliquo volitum vt ab eo volitū est peccatum nisi volens teneatur nolle siue non velle ipsum qd̕ vt ab eo volitum est peccatum. sed deus nihil qd̕ non est ipse tenetur velle neꝗ nō velle. ergo nihil pōt velle fieri vel non fieri qd̕ vt ab eo volitum sit peccatum. ¶ Secundum ꝙ veȝ deus possit velle peccatum secūdū alium intellectuȝ: ex hoc videtur posse declarari. quoniā constat ꝙ deus vult fieri omne ens positiuuȝ qd̕ fit: cum etiam omne tale causaliter sit ab ipso. sed aliquis act⁹ absolutus a deo factus ꝛ fieri volitus est malus/non vt ab eo volit⁹ neꝗ factus: sed vt ab alio. ergo ꝛc. ¶ Minor appet de omni peccato commissionis cuius actum absolutū de⁹ ipse fieri vult ꝛ facit/sicut omnem alium effectum cuiuscunꝗ cause secūde: ꝛ tamē talis actus est malus nō vt a deo factus/cum deus non teneatur vitare ip̄m: sed vt factus a causa secunda puta ab aliqua rationali creatura obligata ad vitandum ip̄m. quare ꝛc. ¶ Nec hoc est contra illud dictum in articulo precedēti: vbi est probatum deum non velle peccatum: tū q2 interdicit ipsum. tum q2 nec peccatum aliquod est ab eo. q2 illud dictum veȝ deuȝ non velle peccatum/est verū ꝛ intelligenduȝ secundū intellectum alium supradictū videlicet sic intelligēdo ꝙ aliquid vt ab ipso volitum sit peccatum: modo quo vt dictū est deus non potest velle peccatū. sed cū hoc ꝙ deus nō vult nec potest velle peccatum sic ꝙ vt ab eo volituȝ sit peccatum stat ꝙ vult vel potest velle peccatū scd̕m aliū intellectū veȝ secundū predictum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. q2 omne a deo factum est ab eo fieri volitum. sed act⁹ positiuus qui est malus non vt absolute sumptus nec vt a deo sed vt a creatura intellectuali factus est etiam ab ipso deo productus: sicut omnis alius cuiuscunꝗ cause secunde effectus. ergo aliquid est a deo fieri volituȝ qd̕ vt factum ab alio est peccatum. quare ꝛc. ¶ Tertium videlicet ꝙ secundum intellectum predictum peccatum possit esse volitum vtroꝗ illorū duorum modorum/apparet quoniam propter nullū malum commissum deus magis impossibilitatur ad premiandū reprobum ꝙ post bonuȝ actum ad condemnandū iustum. sed nullū ꝗlicunꝗ iustum propter aliquem actum bonum premiat necessario immo potest eum punire seu damnare non tm̄ nō premiare. ergo ꝛ potest quemcuꝗ existenteȝ in culpa etiā actualiter premiare. ¶ Confirmatur. quia gloria nō est incompossibilior culpe ꝙ pene. sed gloria est simul cū pena possibilis existere in eodē/vt apparet per exemplū de Christo in quo vtrunꝗ istorum fuit simul de facto. ergo ꝛ gloria posset cum culpa existere in eodem. sed de⁹ potest de potentia absoluta omne possibile. ergo ꝛ posset peccatorem in peccato actualiter existentem ad vitam eternam acceptare/ipsumꝗ actualitē pmiare. quare ꝛc. ¶ Quartum ꝛ vltimum: veȝ ꝙ non sit absolute concedendum ꝙ deus velit aut velle possit peccatum/ex hoc ꝓbatur. q2 sensus seu intellectus propositionis istius vt absolute sūpta videtur esse ꝙ deus velit peccatum seu malum ꝛ male sic ꝙ vt ab eo volitum sit peccatuȝ. sed cōstat ꝙ in isto intellectu propositio non est vera sed falsa/vt dictum est supra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia constat ꝙ ista ꝓpositio supradicta communiter non conceditur sed negatur a doctoribus catholicis ꝛ a sanctis. omnes enī communiter dicunt ꝙ licet deus permittat fieri peccatum/non tm̄ vult fieri ipsum. sed non sic negaretur ab omnibus si aliquem intellectum verum pretenderet seu haberet. ergo licet possit dici ꝙ deus vult fieri illud qd̕ vt factū ab alio est peccatum/non tamen est dicendum ꝙ velit fieri peccatum. ¶ Sic ad questioneȝ. ¶ Ad rationes ĩ principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionē quadragesimamseptimaȝ/in qua magister veritatem determinando ostendit ꝙ diuina voluntas semper est efficax: Quero primo/vtrum aliquid sit possibile fieri contra voluntatē dei. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniā peccatum est possibile fieri. sed peccatum fit contra voluntateȝ dei. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia nulla causa secunda pōt aliquid agere sine prima. sed qd̕ fit a prima causa non fit contra ipsā. ergo nihil est possibile fieri qd̕ sit contra volūtatem dei. que quidem voluntas diuina est omnium prima causa. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enī repetaȝ quādam distinctionem iam in precedenti distinctione positā. Secundo dicam ad questionem istam.

Quantum ad primū distinctio replicāda est de voluntate diuina: que vt dictuȝ est in prima questione precedentis distinctionis/est duplex. Est enī quedā

beneplaciti/ꝛ alia signi. nõ intelligendo per ista/vt sibi dictum est/aliquam diuersitatẽ in deo seu in voluntate que ab eius essentia distincta sit:sed in illis que fiunt extra: quorum alia dicitur deus velle voluntate beneplaciti antecedente vt illa q̄ ꝯsulit vel precipit facienda:ad que etiam dat antecedẽtia necessaria. alia volũtate bñplaciti ꝯñte: vt illa que ipse facit ꝛ facere statuit: quorum alia dicitur velle efficacit̃ vt illa que sic facere statuit ꝙ ea posse impediri ꝑ aliquã cãm secũdã noluit / vt oĩa illa q̄ a solo ipso ꝛ a nullo alio fiunt. alia autem dicitur velle remisse vt illa q̄ lꝫ fieri voluit:tñ vt fiãt vel nõ fiant in ptãte creature rõnalis relinq̃t/sicut oĩa merita electoꝝ. sic eñ ipsa de⁹ voluit voluntate beneplaciti ꝯñte: ꝙ tñ nõ sic efficaciter sicut illa q̄ a se solo fieri voluit cãliter/cum talia non sint aliq̃ mõ in ptãte hoĩs sicut illa. aliq̃ aũt dr̃ deus velle volitione signi:qḋ q̄dẽ signũ dr̃ eẽ duplex. est eñ vnũ respectu futuri vt ꝓhibitio cõsiliuꝫ ꝛ p̄ceptum:ꝛ aliud respectu p̃ntis vt ꝑmissio ꝛ ꝯpulsio. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum:vbi est ad quæstium respondẽdũ/apꝑet ex declaratis in p̄cedentib⁹ q̄d dicendum. constat eñ primo ꝙ nihil põt fieri cõtra volũtatem diuini beneplaciti efficacem. Scḋo ꝙ põt fieri aliq̄d cõtra volũtatem bñplaciti dei remissam antecedẽtẽ. Tertio ꝙ etiã posset fieri cõtra volũtatẽ bñplaciti dei remissã consequẽteꝫ. Quarto ꝙ etiã potest fieri ꝛ fit cõtra voluntatem signi tã p̃ntis q̃ futuri. ¶ Primũ: veꝫ ꝙ nõ possit aliq̄d fieri cõtra volũtatẽ efficacẽ dei/apparet. qm̃ illud diceret̃ fieri contra volũtatẽ dei efficacẽ qḋ nõ fiẽdũ esset diuinitus institutũ:ad qḋ operãdũ nõ põt agere aliqḋ ens creatũ. sed qḋ a nulla cã scḋa põt fieri ꝛ nõ fiendũ est diuinitus institutũ/impossibile ẽ fieri nisi a prima cã a qua nihil factũ est ꝯtra ei⁹ volũtatẽ seu ordinẽ ꝓtũc q̃n fit existentem factũ. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. q: talia q̄ nõ sũt in ptãte alicuius cãe scḋe sed tñ prime: siue sint ordinata diuinitus vt non fiant siue vt fiant/nullo modo possũt fieri ab aliqua causa secũda. sꝫ oẽ qḋ fieret ꝯtra volũtatẽ dei fieret ab aliqua cã alia ab ipso:cũ nihil a deo factum possit esse cõtra volũtatem eius factũ:q: deum rem facere nõ est aliud vt in p̄cedẽtib⁹ est dictũ q̃ ipsũ deũ rẽ fieri velle. qḋ autem quis fieri vult si fiat nõ fit cõtra volũtatẽ ipsius/sed scḋm volũtatẽ eius. ergo ꝛc. ¶ Preterea eq̄ est impossibile fieri quod deus nõ vult fieri nec põt ꝑ cãm aliã ab eo fieri seu i esse poni:sicut ipediri ne fiat qḋ deus vult fieri nec põt ab aliq̄ alio fieri nec corrũpi. sꝫ scḋꝫ ꝯstat eẽ impossibile. ergo ꝛ primũ. q̄re ꝛc. ¶ Secũdũ veꝫ ꝙ possit fieri contra voluntatẽ beneplaciti dei antecedẽtẽ remissam apparet. qm̃ oẽ illud deus dicit̃ velle alicui volũtate antecedente beneplaciti/ad qḋ consequẽdũ dat ipsi añs necessariuꝫ/ipsumq̧ veꝫ ꝯñs volitum ꝯsulit vel precipit eligendum ꝛ ꝯtrariũ respuendũ/sicut homini rõne vtenti vult hoc modo bonũ cum suggerat ei ipm̃ eligendũ ꝛ det ei antecedens necessarium ad ipm̃ consequendum seu eliciendum. sed ꝯstat ꝙ multi vt omnes reprobi male agentes faciunt de facto cõtra hoc qḋ est a deo volitũ isto mõ. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. q: per hoc ꝙ de⁹ vult ꝛ ꝯfert alicui antecedẽs ad ꝯñs obtinẽdũ sufficiens non necessitat euꝫ ad ꝯñs /sicut nullũ cui dat naturalia bona ꝛ alia necessaria ad merẽdum necessitat ad merẽdũ:nec oẽm sed solũ impeccabilẽ impossibilitat ad peccandũ. sed non necessitatus ad merendũ nec impossibilitat⁹ ad peccandũ q̃tũcunq̧ habeat añs sufficiens ad merendũ/ potest peccare ꝛ per consequens facere contra hoc qḋ est a deo volituꝫ isto modo:cũ deus volũtate beneplaciti antecedẽte velit ipm̃ bene agere ꝛ non male. quare ꝛc. ¶ Tertium veꝫ ꝙ etiã aliq̄d fieri possit ꝯtra volũtatẽ remissam diuini beneplaciti ꝯseq̄ntẽ/nõ tñ fiat vnq̃ de facto / apparet. qm̃ isto mõ veꝫ volũtate beneplaciti ꝯsequẽte de⁹ voluit ab eterno oĩb⁹ electis meritũ ꝛ premium sempiternum. sed nullũ hoꝝ fuit factũ necessario absolute sꝫ ꝯtingẽter. Dico aũt absolute:q: lꝫ qḋ deus vult fieri necessario fiat necessitate ꝯsequẽtie:veꝫ supposito añte qḋ ẽ deũ velle rẽ fieri nõ tñ absolute:q: nec añs ẽ absolute necessariũ sꝫ ꝯtigẽs cũ de⁹ nullũ possibile velle fieri nec nõ fieri necessario sꝫ cõtingent̃:ꝛ ꝑ ꝯñs oẽ possibile qḋ vult fiẽdũ põt velle nõ fieri:ꝛ ecõuerso oẽ possibile qḋ nõ vult fieri põt velle fieri. sꝫ qḋ fit ꝯtingẽter potest nõ fieri/sicut ꝛ illud possibile qḋ nõ fit põt fieri. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̃. q: qḋ est i ptãte libe ri arbitrij creati põt ab ipo fieri vł dimitti. sꝫ merituꝫ qḋ de⁹ vult ꝯñter electis ẽ in eoꝝ ptãte:q: nec ꝓpt̃ talẽ dei volitionẽ ipi arctantur ad merẽdum nec impossibilitant̃ vt dictũ ẽ ad peccãdũ. ergo p̃nt peccare:ꝛ ꝑ ꝯñs agere ꝯtra illḋ qḋ ẽ a deo eis volitũ dicto mõ. ¶ Q: aũt de facto nũq̃ hoc fiat/apꝑet. q: stãte diuina volitione q̄ de⁹ vult aliq̄d fieri illud fit/sicut ꝛ oẽ illud nõ fit qḋ de⁹ nõ vult fieri. q: cũ volitũ a deo fiendũ intelligat̃ ab eo vt fiẽdũ sicut vt nõ fiẽdũ qḋ ẽ ab ipso volitũ nõ fiẽdũ:ꝑ ꝯñs si cõtrariũ horũ fieret stãte diuina volitiõe ꝛ cognitiõe/ꝛ diuĩa sciẽtia falleret̃ ꝛ aliq̄d sine ipo agẽte cãret̃:cũ deũ ad effectũ agere nõ sit aliud q̃ ipm̃ effectũ fieri velle. sꝫ vtrũq̧ istoꝝ ẽ impossibile. ergo ꝛc. ¶ Quartũ ꝛ vltimũ veꝫ ꝙ fiat aliq̄d ꝯ volũtatẽ signi tã ei⁹ qḋ respicit futurũ qḋ ẽ ꝓhibitio ꝛ p̄ceptum:q̃ eius qḋ respicit p̃ns q̄le signũ ẽ ꝑmissio/apꝑet. q: ꝯstat ꝙ multa fiunt ꝯ diuina ꝯstituta ꝛ p̄cepta:vł ẽt opposita illis respectu quoꝝ ẽ ꝑmissio diuina. nõ eñ est intelligẽdũ ꝙ aliq̄d fiat ꝯtra ꝑmissionẽ diuinã q̄si ipm̃ qḋ fit nõ sit a deo fieri ꝑmissum. hoc eñ mõ nihil põt fieri ꝯtra ꝑmissionẽ diuinã. sꝫ ẽ cõtra illud qḋ deus fieri ꝑmitteret si hõ agere illud vellet. ¶ Sic ad q̄stionẽ. ¶ Ad rõnes i principio apparet solutio ex p̄dictis.

SEcũdo quero:vtrum aliquid sit possibile fieri p̄ter volũtatẽ dei. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. q: oẽ qḋ possibile fieri cõtra volũtatẽ dei est possibile fieri p̄ter volũtatẽ ipi⁹/sicut ꝛ oẽ factũ cõtra eius volũtatẽ fit p̄ter ei⁹ volũtateꝫ. sed multa sunt possibilia fieri cõtra diuinã voluntatẽ ꝛ fiunt de facto vt oĩa peccata. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. q: omne qḋ põt fieri cõtra diuinã volũtatẽ ꝛ preterea potest fieri sine ipsa ad illud causaliter oꝑante: sicut ꝛ oẽ factum contra voluntatẽ diuinã est factũ sine ipa causaliter oꝑante. sed nihil põt fieri sine ea causante:cum nulla causa secunda possit aliquid agere sine prima. ergo ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ p̄mittã aliqua ad questionis expositionem. Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primũ: p̄mitto duo. quorũ primũ est ꝙ per ly aliquid qḋ in titulo questionis ponitur cum dicitur/vtrum possit fieri aliquid: intelligit̃ tñ ens aliquod positiuũ. nõ eñ põt dici aliquid qḋ nõ ẽ ens aliq̄ positiuum. ꝑ qḋ excludit̃ peccatũ vt formaliter sũptũ: cũ vt sic acceptũ nõ sit aliq̄d positiuũ: sꝫ tñ vt materialiter sũptũ veꝫ q̃tũ ad actũ absolutũ substractũ:mõ quo dicit̃ fieri peccatuꝫ:nõ aũt formaliter sũptũ/cũ vt sic non sit aliq̄d nec esse possit. oẽ aũt qḋ fit aliq̄d existit. q̄re ꝛc. ¶ Scḋꝫ p̄mittẽdũ est ꝙ aliud est aliq̄d fieri cõtra voluntatem diuinã ꝛ aliud fieri preter eã. qm̃ illud diceret̃ fieri p̄ter diuinã volũtatẽ qḋ fieret sine ipsa oꝑante. nõ est hic q̄rit̃/an aliquid possit fieri preter diuinã volũtatẽ existentẽ/sed an p̄ter ipsam oꝑantẽ. vt fieri p̄ter volũtatẽ diuinã nõ sit aliud q̃ fieri volũtate ipsa diuina ad hoc nihil agẽte:sed aliqua sola causa scḋa. Fieri aũt cõtra voluntatẽ scḋm significatũ nois plus iportat:veꝫ fieri nõ tñ sine diuina volũtate oꝑante sꝫ etiã ipsa illud qḋ ꝯtra eã fieri dr̃ fieri ꝓhibẽte. de hoc aũt veꝫ an aliq̄d possit fieri ꝯtra

volūtatē dei hic nō q̄rit̄: q: fā ī p̄cedētib⁹ ad hoc ē rñsuȝ
ſed an aliq̄d ſit poſſibile p̄ter volūtatē dei opantē: vel ēt
p̄ter ipſā approbantē: ſȝ qḋ fit p̄ter ipſam approbātē fiat
aliqualiter cōtra ipſam. ¶ Hec de p̄imo.

Quantum ad ſecundū: vbi eſt ad q̄ſtio-

nē ꝓpoſitā reſpōdēdū/appet q̄d ſit dicēdū. ¶ Cōſtat enim
p̄rimo q̄ nō pōt aliq̄d fieri p̄ter volūtatē dei: vt fieri p̄e-
ter volūtatē dei accipit̄ ꝓp̄ie. Scḋo q̄ nec etiam peccatū
fit eo mō q̄ d̄r fieri p̄e volūtatē dei. Tertio: q̄ cū hoc ſtat
q̄ peccatū fit ꝯ volūtatē dei vno mō/ ⁊ alio mō nō. Quarto
q̄ oē ens poſitiuū ē factū ſaltē aliq̄ mō ſm volūtatē dei.
¶ P̄rimū appet. q̄a nihil ē poſſibile fieri ſine diuina vo-
lūtate ad hoc cālit̄ opante. ſed fieri p̄ter volūtatē dei/ vt
hoc ſumit̄ ꝓp̄ie ſcḋȝ ſignificatū vocabuli/ eſt fieri ſine di-
uina volūtate opante. g̊ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: vt hic ſuppo-
no ex dicēdis ī ſcḋo/ nulla cā ſcḋa pōt aliq̄d agere ſine p̄i-
ma. ſȝ qḋ fieret p̄ter volūtatē dei fieret ſine p̄ia cā agēte
tm̄mō ab aliq̄ cā ſcḋa. g̊ ⁊c. ¶ Scḋȝ vȝ q̄ nec etiā peccatū
eo mō q̄ d̄r fieri fiat p̄ter volūtatē dei/ appet. q̄a cū d̄r q̄
peccatū fit: aut peccatū ſupponit pro actu materiali ⁊ abſolu-
to q̄ ꝓp̄ie fit/ ſicut q̄lȝ ens creatū aliq̄ poſitiuū: aut ꝓ
p̄uatiōe alicui⁹ ſibi debiti/ ī q̄ ꝯſiſtit formalr̄ rō peccati: q̄ nō
d̄r ꝓp̄ie fieri/ cū nō ſit aliq̄d ī re extra. ſi ꝓ actu abſoluto
cū talis actus/ ſicut oīa ali⁹ ſcḋe cāe effectus ſit cālit̄ a
deo: p̄ ꝯñs nō fit p̄ter ei⁹ volūtatē. qḋ eī de⁹ facit/ p̄ter vo-
lūtatē ei⁹ operātē nō fit. q̄re ⁊c. ¶ Si aūt peccatū accipia-
tur formalr̄ ꝓ p̄uatiōe illa/ talis p̄uatio dupliciter pōt
ſumi. Uno mō abſolute ſcḋȝ ſe: ⁊ vt ſic nō ē peccatū. Alio
mō ī ordīe ad agēs obligatū ad dādū actui habitū p̄ua-
tioni oppoſitū: quale ē agēs creatū: nō aūt īcreatū. nō eī
de⁹ obligat̄ ad ꝓducēdū talit̄ vl' alit̄ aliqḋ ens creatum:
nec p̄ ꝯñs carētia vl' p̄uatio cuiuſcūq̄ circūſtātie ſeu re-
ctitudinis actui debite ē peccatū vt act⁹ hm̄ōi ē a diuīa vo-
lūtate: ſȝ vt a volūtate creata. ex q̄ ſeq̄t̄ q̄ lȝ p̄uatio recti-
tudinis actui debite ſit tā a p̄ia cā q̄ a ſcḋa ſicut ⁊ ipſe
act⁹ p̄uatiu⁹. ab eodē eī ē p̄uatio vl' hitus puta circū-
ſtantia ſeu rectitudo act⁹ a q̄ ē ipſe act⁹: nō tñ p̄uatio
hm̄ōi eſt mala ſeu peccatū ī ordīe ad p̄imā cāȝ/ ſed ī ordine
ad ſcḋaȝ. g̊ eſto q̄ peccatū quōcūq̄ acceptū n̄ dicat̄ fieri p̄e-
ter volūtatē dei: ex hoc nō ſeq̄t̄ q̄ deus peccet: q: ipſum
peccatū vt eſt ab eo vel opante vl' ſaltē p̄mittēte/ nō ē peccatū
ſȝ illud idē qḋ ē ab eo eſt ab alio: ⁊ vt ſic ē peccatū. q: tñ iſta
ꝓpō/ peccatū ē a deo/ denotat vl' p̄tēdit deū peccare: iō nō ē
ꝯcedēdum: nec p̄ ꝯñs ē dicēdū q̄ peccatū vt formalit̄ ſūptū
eſto q̄ vt ſūptū materialit̄/ ſit a deo: nec ſm volūtatē ope-
rātē ſȝ p̄mittētē ei⁹. ¶ Tertiū vȝ q̄ peccatū ſit ꝯ volūtatē
dei aliq̄ mō/ ⁊ alio mō nō/ appet. q: ē cōtra volūtatē diui-
nā approbātē: nō aūt cōtra volūtatē p̄mittentē. ¶ Con-
firmat̄. q: eſto q̄ peccatū ſaltem vt aliquo mō ſumptū dice-
ret̄ eſſe a deo: ⁊ p̄ ꝯñs ſcḋm volūtatem dei vt cauſantem:
non tñ ſcḋm volūtatem approbātē ſed pot⁹ fieri ꝓhi-
bētē ⁊ facientē. multa eī agit de⁹/ q̄ tñ homini interdicit.
eſt eī coagēs cuilibet pctōri ad oēm actū poſitiuū q̄ntū-
cūq̄ malū ⁊ diuinitus interdictū/ cū nulla cā ſcḋa poſſit
ad effectū aliquē agere ſine p̄ima. ergo iſta duo ſtāt ſimul
vȝ q̄ actus poſitiu⁹ q̄ eſt malus vt eſt ab hoīe ſit effectiue
a volūtate diuina: ⁊ tñ fit contra ipſam nō vt fit ab ea:
q: ipſa non facit contra ſe: ſed vt fit a cauſa ſecunda cui
actus eſt indebitus ⁊ diuinitus interdictus. quare ⁊c.
¶ Quartum ⁊ vltimū videlȝ q̄ oīne ens poſitiuum eſt
ſecundū voluntatē dei aliquo modo factū/ apparet. q̄a
omne a diuina voluntate factū eſt vt ſic ſecundum volun-
tatem diuinam factum. non eī deus aliq̄d faceret niſi ſe-
cūdū ſuā volūtatē eſſet: cū nō agat ad extra aliq̄d niſi vo-
lens. ſed omne ens poſitiuū eſt factū a volūtate diuina vl'
vt a totali vel ſaltē vt a partiali cauſa. ergo ⁊c. ¶ Confir-
matur. quia licet actus a deo homini interdict⁹ fiat ab
homine cui eſt interdictus contra volūtatem dei appro-
bantem: non tamē vt fit a deo homini ad actum huiuſmo-
di coagēte fit cōtra voluntatem ſuā approbātem: immo
fit vt ſic ſcḋm ſuam voluntatem approbantem. nec enim
actus huiuſmodi eſt malus nec reprobatus vt eſt a deo:
ſed vt ab homine/ cui nō aūt deo eſt illicitus ⁊ interdict⁹.
nec etiam vt eſt ab hoīe eſt contra voluntatē dei p̄mittē-
tem. ergo ſequitur propoſitum vȝ q̄ oīne ens poſitiuū
eſt vel totaliter vel ſaltem aliqualiter ſecundū volūtatē
diuinā factū. ¶ Sic ad queſtionem. ¶ Ad rōnes in p̄nci-
pio apparet ſolutio ex predictis in corpore q̄ſtionis.

Circa diſtinctionē quadra-

geſimamoctauā ⁊ vltimaȝ/ in qua
magiſter determinat de conformita-
te voluntatis humane ad diuinam
increatam: Quero primo/ vtruȝ vo-
luntas creature rationalis teneat̄
eſſe in volito ⁊ in nolito voluntati
diuine cōformis. ¶ Et videt̄ q̄ ſic.
quia omnis voluntas creata tenet̄
⁊ debet eſſe regulata. ſed nō poteſt eē regulata niſi ſit cō-
formis ſeu concors ſue regule: que quidē regula ſua ē vo-
luntas diuina. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia nullus tenetur ad
impoſſibile. ſed cōformari voluntati increate eſt impoſſi-
bile voluntati create ſaltē alicui vt obſtinatoꝝ etiam cui-
libet alteri vt videtur/ cum null⁹ viatoꝝ ſciat omnia que
ſunt a deo volita ⁊ nolita: ⁊ ignoratum non poſſit eſſe vo-
litum nec nolitum. ergo ⁊c. ¶ Reſpōſio. vbi ſic p̄cedā.
¶ P̄rimo enim p̄mittā aliqua ad euidentiam dicen-
dorum. Secundo dicam ad q̄ſitum.

Quantum ad primum præmitto tria.

quoꝝ p̄imū eſt q̄ dupliciter pōt intelligi voluntatē crea-
tam increate eſſe conformem videlȝ poſitiue per aliqueȝ
actum quo voluntas creata velit qḋ eſt a volūtate īcrea-
ta volitum: ⁊ nolit qḋ eſt ab ea nolitum: vl' per aliquem
habitū inclinantem ipſam ad vtrunq̄ iſtorum. Et p̄iua-
tiue vt voluntatem creatam eſſe increate cōformem non
ſit aliud q̄ ipſam exiſtere nō difformem. Et vtroq̄ horum
modorum voluntatem creatam increate eſſe conformem
pōt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ ſit ipſi conformis ī vo-
lito obiecto ⁊ nolito. Alio modo q̄ ſit ipſi cōformis in vo-
lendi ⁊ nolendi modo. P̄rimo mō videlicet ī obiecto pōt
volūtas creata increate dupliciter conformari. quia aut
ſic q̄ vult illud obiectū qḋ eſt ab ea volitū ⁊ non vult qḋ
ſcit eē ab ea nolitū. vl' ſic q̄ vult qḋ vult de⁹ cū velle ⁊ nō
vult qḋ deus vult cū nolle. ¶ Scḋm p̄mittendū qḋ iam
ſuperius fuit dictū: ſed hic quātū ad aliquid amplius
declarādū: eſt q̄ volūtas dei alia eſt beneplaciti ⁊ alia ſi-
gni nō ſic intelligēdo q̄ iſta ſint diſparata ſic q̄ nulla vo-
lūtas ſigni ſit beneplaciti: nec ecōuerſo volūtas benepla-
citi ſit ſigni. q: cōſtat q̄ volitum a deo de quo eſt conſiliū
vl' preceptū dicitur eſſe volitum volūtate ſigni: ⁊ cū hoc
ꝯſtat q̄ eſt volitum voluntate beneplaciti. oīne enim illḋ
dicitur deus velle ꝯſequēter vl' antecedēter volūtate be-
neplaciti: qḋ oſtendit eſſe ſeruandum: ⁊ propter quod ob-
ſeruatum remunerat obſeruantem. ſed tale eſt omne illud
de quo eſt diuinuȝ conſilium vl' preceptum ergo volituȝ
voluntate ſigni tam illius qḋ eſt conſiliuȝ q̄ illius qḋ eſt
preceptum eſt voluntate beneplaciti a deo volitum: non
autem illud quod dicit̄ volitū voluntate ſigni qḋ dicit̄ ꝑ
miſſio/ vt permiſſio ſumitur ꝓp̄ie. large enim accipiēdo
vocabulum omne factum eſt fieri a deo permiſſum/ cum
nec poſſet aliter eſſe factuȝ niſi videlicet eſſet ab ipſo deo
fieri permiſſum. P̄ropter autē a doctoribus illud dicitur

fieri permissiue qḋ fit indebite quia cōtra diuinū pceptū. sed cōstat ꝙ sic factū nō dicit a deo volūtate beneplaciti esse volitū. quare ꝛc. ¶ Licet autē vt dictū est oīe a deo volitum voluntate signi qḋ est consilium vel preceptum sit ab ipso volūtate beneplaciti volitū: nō tñ ecōuerso oē qḋ est ab ipso volitum volūtate beneplaciti est volitū voluntate signi qḋ dicitur ꝯsilium vel preceptū. quoniam licet fieri oē illud de quo est consilium vel preceptū sit deo acceptum: non tamē ecouerso oē ei ipsi acceptum cadit sub ꝯsilio vel precepto: cū nec oē ei ipsi acceptū sit nobis expressum. sed omne ipsi acceptū est ab eo voluntate beneplaciti volitū: nō aūt voluntate signi qḋ est cōsiliū vel preceptū/nisi tñ illud qḋ cadit sub ꝯsilio vel precepto. ergo ꝛc. ¶ Ex predictis sequitur ꝙ aliter voluntas beneplaciti distinguitur a voluntate signi qḋ est consilium vel inhibitio vel preceptū: ⁊ aliter a voluntate signi qḋ dicit pmissio vel impletio. quia a prima voluntate distinguit vt vniuersale a singulari siue vt superius ab inferiori. quoniā vt dictum est omne volitum a deo voluntate signi cuiuslibet illoꝝ/tam vꝫ illud qḋ vult fieri de quo est consilium vel preceptum/q̄ etiam illud qḋ vult non fieri sic ꝙ inhibet non fiendum/est ab eo volitum voluntate beneplaciti: non autem econuerso omne a deo volitum voluntate beneplaciti est volitum voluntate alicuius talium signorum trium p̄dictoꝝ. a voluntate aūt signi qḋ est pmissio ⁊ impletio: q̄ vt sumuntur ꝓprie sunt respectu alicuius determinati: qḋ dicitur permitti fieri siue fiat siue nō fiat: compleri aūt qḋ est factum: distinguit volūtas beneplaciti vt disparatuꝫ a disparato. qꝛ nec qḋ est pmissiue volitū est deo beneplacitū: nec econuerso qḋ est deo beneplacitum dicitur ab eo pmissum seu permissiue volitum: accipiendo ꝓprie ⁊ stricte illud vocabulum vt accipitur a cōmunitate doctoꝝ. ¶ Tertium ⁊ vltimuꝫ pmittēdū est ꝙ questio ista non intendit querere de volūtate creata: in cuius potestate non est talis eius conformitas ad volūtatem increatam: qualis est volūtas damnatorum ⁊ oīm vsu ratiōis carentium viatoꝝ. cum eñ nullus sit ad impossibile obligatus: per ꝯñs non oportet q̄rere de aliquo p̄dictoꝝ an teneatur se ꝯformare diuine volūtati: sed tñ de alijs viatoribus ⁊ comprehensoribus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est respōdendum ad q̄situm/pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nulla voluntas creata tenetur esse cōformis voluntati increate in volendi modo. ¶ Hec est euidens: nec de ea est q̄stio: qꝛ voluntas nō obligatur ad impossibile. sꝫ volūtatem creatam esse increate conformem in modo volendi/est impossibile. deus eñ vult et itelligit omnia vnico actu solo a seipso totaliter indistincto. hoc autem modo nulla creatura intellectualis potest aliq̄d intelligere neq̧ velle/cum oīs actus volendi ⁊ intelligendi sine q̄ impossibile est ipsam aliquid intelligere neq̧ velle/sit accidentalis ab ea differens vt accidēs a substantia. in multis etiā alijs voluntas increata vult aliter q̄ possit velle voluntas creata. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia volūtas increata eodem actu dicit velle ⁊ nolle ⁊ velle equaliter diuersa. hoc aūt est impossibile voluntati create. q̄re ꝛc. ¶ Secūda conclusio est ꝙ nec voluntas creata tenetur esse ꝯformis voluntati increate in volito quocunq̧ ⁊ in nolito positiue: nec etiam priuatiue. ¶ Hec probat: primo ꝙ nō positiue/consimiliter sicut p̄cedens. quia nullus est ad impossibile obligatus. sed voluntatem creatā saltem omnem se cōformare in omni volito ⁊ nolito volūtati increate positiue vꝫ actu vel habitu volendo distincte omne a deo volitum ⁊ nolēdo omne qḋ est ab ipso nolitū est sibi impossibile. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quoniam nullus potest velle nec nolle nisi per intellectum. sed nulla creatura intellectualis potest ex se intelligere omnia a deo intellecta ⁊ volita/cum deus oīa possibilia intelligat quorum alia vult fieri ⁊ alia vult non fieri. futura autē a sola diuina voluntate dependētia nulli creature pñt naturaliter esse nota. ergo nec aliqua creatura nisi forte illa cui sunt reuelata omnia/qualis est anima Christi/tenetur velle omnia a deo volita actu. ex quo sequit ꝙ nec etiam habitu. quoniam cum omnis habitus p̄supponat naturaliter actum: per consequēs cui est īpossibilis actꝰ ⁊ habitus: sed actus volendi omnia a deo volita est īpossibilis per naturam creature itellectuali. ergo ꝛc. ¶ Secundo ꝓbatur secunda pars: vꝫ ꝙ nec etiam priuatiue voluntas creata teneatur increate esse conformis hoc ē non difformis: quoniam non obligatus ad volenduꝫ fieri qḋ deꝰ vult fieri potest nolle fieri qḋ deꝰ vult fieri: sicut ⁊ econuerso potest velle fieri qḋ deus non vult fieri omnis non obligatus ad volendum fieri qḋ deus vult fieri. sed nulla creatura intellectualis ignorans aliquid qḋ deus vult fieri ⁊ aliud quod vult non fieri/tenetur primū velle fieri nec secūdū nolle fieri. ergo cū vt dictum est creatura rationalis nesciat deū velle fieri omnia que vult fieri: nec nolle fieri omnia que non vult fieri: per consequēs sequitur propositum/vꝫ ꝙ respectu talium nō tantum non tenetur diuine volūtati esse ꝯformis positiue: sꝫ nec etiā priuatiue: cuꝫ licite possit esse difformis. omnis eñ volēs fieri qḋ deus non vult fieri vel nolens fieri qḋ deus vult fieri est difformis non tantum nō conformis in volito ipsi quare ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ nec etiam voluntas creata tenetur/sed potest esse conformis voluntati diuine in volito voluntate alicuius signi: nec debet etiam esse cōformis ipsi in aliquo volito volūtate vniꝰ alterius signi. ¶ Hec quantum ad vtranq̧ partem suam simul/apparet. quoniam constat ꝙ nullus tenetur licet possit eligere seu velle aliquid qḋ cadit sub solo diuino consilio: nec debet eligere illud de quo dicitur esse diuina pmissio/cum tale vt superius est dictum semper respiciat indebitum seu peccatum licet nonꝫ sit peccatum vt a deo permissuꝫ. non enim iniuste sed iuste deus permittit fieri peccatuꝫ. sed tam illud qḋ cadit sub diuino consilio q̄ illud de q̄ dicitur esse diuina pmissio/est a deo nō voluntate beneplaciti sed voluntate signi volitum differēter/vt apparet ex dictis. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia constat ꝙ voluntas creata tenetur nolle ⁊ vitare peccatum. non tenetur autē sed potest seruare consilium diuinum. ergo ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima conclusio est: ꝙ voluntas creata tenetur esse conformis increate voluntati in omni volito ab ipsa voluntate beneplaciti ⁊ precepti. ¶ Hec est euidens. quoniam volūtas creata tenetur ad omne illud ad quod ē obligata a voluntate increata. sed ad huiusmodi conformitatem est obligata ab ipsa/videlicet ad volendum seu eligēdum ⁊ respuēdum omne illud quod deus vult eam velle ⁊ nolle seu eligere ⁊ respuere voluntate beneplaciti et precepti. ergo ꝛc. ¶ Confirmatio. quia licet ad conseruantiam consiliorum nolit deus aliquem obligari ad obseruantiam tamen preceptorum quemlibet vult existere obligatum. sed nullus potest precepta seruare nisi sit cōformis voluntati diuine in volendo omne ab ea volitum vt ab ipsa eligendum vel vt respuendum seu volendū voluntate beneplaciti ⁊ signi/non cuiuscunq̧ sed mandati. ergo ꝛc. ¶ Sed tūc est hic dubiuꝫ/quomodo est intelligēda talis cōformitas voluntatis create cum increata in volendo ⁊ nolendo illa de quibus sunt diuina precepta. ¶ Ad hoc respondetur: ꝙ aliter tenetur esse conformis ipsi in illis de quibus sunt precepta affirmatiua ⁊ aliter in alijs de quibus sunt precepta alia/videlicet negatiua. quoniam precepta affirmatiua non obligant pro semper sed negatiua. non enim semper teneor de parentibus co-

gitare:nec eos per ҙ̃ᷓs honorare semper teneor:tñ teneor eos non inhonorare ⁊ ocum alienum non habere:⁊ sic de omni precepto alio negatiuo. ⁊ ita quantum ad precepta affirmatiua non oportet semper voluntatem creatã esse voluntati increate positiue conformem: sed oportet non esse difformem. respectu autem preceptorum negatiuorum semper requiritur conformitas actualis que cõsistit non in actu aliquo positiuo: cum ad talem voluntas non semꝑ teneatur:sed in nõ volẽdo nec faciendo q̃ sunt per precepta negatiua huiusmodi interdicta ⁊ a deo nolita. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ratiões in principio dico q̄ omnis voluntas creata est sufficienter regulata quandocũq̄ est concors diuine volũtati: que est sua regula in volito ab ipsa voluntate beneplaciti ⁊ mãdati/esto q̄ ei in alijs non sit concors. ¶ Ad aliam rationẽ in contrarium apparet solutio ex predictis.

Ltimo quero: vtrum voluntas creata sit semper moraliter bona quando voluntati increate est conformis:⁊ moraliter mala quando ipsi actualiter est difformis. ¶ Et videtur q̄ sic. qꝛ volũtas creata est moraliter bona quando est regulata:⁊ ecõtrario semper mala quando non est regulata sed irregulata. sed omnis volũtas creata diuine voluntati concors est regulata:⁊ ipsi discors est econtrario irregulata. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. quia tunc omnis voluntas regulabilis q̃lis est omnis voluntas creata/est regulata quãdo est conformis sue regule q̃ est volũtas diuina. quando autem difformis / est irregulata. q̃re ⁊c. ¶ Contra. quia omnis voluntas creata volens fieri qd̃ vult fieri vel nolẽs fieri qd̃ non vult fieri increata/est voluntati increate conformis. sed nõ omnis talis est moraliter bona. ergo ⁊c. ¶ Minor appꝫt. quia Judei voluerunt mori Christum/qd̃ etiam fuit a deo volitum. sed cõstat q̄ huiusmodi Judeorum voluntas non fuit moralis̃ bona sed mala. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enĩ inquiram vnde vel a quo accipiat̃ seu arguatur bonitas moralis vel malitia in voluntate creata. Secundo dicam ex hoc ad quesitum: vꝫ an omnis volũtas creata sit bona moraliter quando est volũtati increate conformis:⁊ mala qñ difformis.

Quantum ad primũ est sciendum: q̄ voluntas creata vel noluntas dupliciter potest sumi/videlicet virtualiter ⁊ formaliter. Voluntas vel noluntas virtualiter potest dici qd̃ ẽ volitionis ⁊ nolitionis principiũ productiuum ⁊ subiectum receptiuuꝫ. ⁊ volũtas ac nolũtas vt sic sumpta est sola itellectualis creatura. Secũdo autem modo videlicet formaliter sumpta voluntas ⁊ noluntas est ipse actus volendi ⁊ nolendi: vel etiam ipsa intellectualis creatura vt actibus huiusmodi ĩformata: modo quo substantia omnis dicit̃ formaliter seu actualiter esse alba quando est ipsa albedine informata.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q̄ voluntas vel noluntas creata vt virtualiter sumpta non est bona moraliter neq̄ mala ex seipsa: sed tantum a voluntate vel noluntate formaliter sumpta: vꝫ pro volitione ⁊ nolitione ipsa. ¶ Hec appꝫt quoniam sicut nulla res ab albedine distincta est ex seipsa alba: sed tantum quia albedine informata: ita nec aliqua res creata distincta a bonitate morali ⁊ malitia põt esse ex seipsa bona moraliter neq̄ mala/sed tantũ ab ipsa bonitate morali ⁊ malitia in ea actualiter existente. sed volũtas creata isto mõ vꝫ virtualiter sumpta puta ꝑ principio volitionis ⁊ nolitionis causaliter productiuo ⁊ subiecto receptiuo/est intellectualis creatura ab omni morali bonitate ⁊ malitia distincta vt substantia ab accidẽte. est enim talis bonitas ⁊ malitia moralis ipsa volũtas ⁊ noluntas sumpta formaliter pro actibus volendi ⁊ nolẽdi: quos constat esse accidentia ab omi substantia essentialiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ non minus actus moralis bonus vel malus q̃ habitus ipsi correspõdens est a suo subiecto distinctus. sed constat omnem moralem virtuosum vel vitiosum habitum esse distinctuꝫ a suo subiecto qd̃ est voluntas vel noluntas sumpta modo predicto vꝫ virtualiter: nec vnq̃ talis voluntas dicitur habitualiter esse bona moraliter neq̄ mala ex seipsa: sed ab habitu ab ea essentialiter differente. ergo nec actualiter sine actu a se consimiliter distincto. quare ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: q̄ voluntas formaliter sumpta/videlicet pro actu predicto/non dicitur ex se bona moraliter neq̄ mala: sed tantum ab actu precuio intellectus puta a dictamine rationis. ¶ Hoc probatur. quoniam ab illo electio vel respuitio dicit̃ bona moraliter vel mala q̃ posito ipsa est bona vꝫ̃ mala moraliter omi alio circũscripto: nõ autem posito quocunq̄ alio sine illo. nec etiam potest dici bona nec mala moraliter ab illo/quo solo posito non esset bona moraliter neq̄ mala. sed actus eligẽdi vꝫ̃ respuendi sic se habet ad actum intelligendi videlicet ad dictamen debitum rationis / q̄ illo posito sibiq̄ conformi videlicet electioni vel respuitioni/necessario ipsa electio est moraliter bona:⁊ mala si sit ipsi difformis quocunq̄ alio circumscripto. non põt autem sine isto dictamine existente esse bona moraliter neq̄ mala. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia sicut vnum ⁊ idem subiectum dicitur albuꝫ quando albedine informatum:⁊ non albũ quando est albedine ipsa priuatum:⁊ nigrum quando forma contraria puta nigredine informatum: ita ⁊ idem actus voluntatis essentialiter inuariatus est bonus moraliter quando eum precedit dictamen rationis rectum sibi conforme. malꝰ aũt quando ipsum precedit dictamen erroneum ⁊ obliquum. sicut intellectu dictante deuꝫ esse super omnia diligendũ ⁊ proximum propter deum/dilectio hec concordans rõnis dictamini est bona moraliter ⁊ virtuosa: non aũt si eã precedat dictamen falsum ⁊ erroneum contrarium/puta q̄ nec deus est super omnia diligendus propter seipsum nec proximus propter deum: immo dilectio tale sequẽs dictamen esset moraliter vitiosa. ergo sicut subiectuꝫ nõ dicitur album nec nigrum nisi in ordine ad albedinem et nigredinem: ita nec actus voluntatis dicitur bonus moraliter neq̄ malus nisi in ordine ad actum recti vel obliqui vꝫ̃ falsi dictaminis intellectus secũ actualiter existẽtem. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: q̄ voluntas virtualiter sumpta videlicet pro intellectuali creatura/ dicitur bona vꝫ̃ mala moralis̃ vltimo ab actu dictaminis rõnis / licet primo ⁊ immediate ab actu electiõis vꝫ̃ respuitionis. ¶ Hoc appꝫt. qꝛ omnis intellectualis creatura denoiat̃ bona moralis̃ vꝫ̃ mala ab actu suo bono vꝫ̃ malo moraliter. sed actus bonus vꝫ̃ malus moraliter est actus electionis vꝫ̃ respuitionis non vt ꝑ se sumptus sed vt ad actum recti seu veri ac practici vꝫ̃ obliqui seu falsi dictaminis comparatus. ergo cum electio vꝫ̃ respuitio sit intermedia inter creaturã intellectualem eligentem ⁊ eius actum dictaminis precedentem: per consequens sequit̃ propositũ: videlicet q̄ ab electione vꝫ̃ respuitione dicit̃ primo ⁊ immediate/ab ipso autem dictamine precuio vltimo ⁊ mediante electione vꝫ̃ respuitione dictamen ipsum presupponente bona moraliter vꝫ̃ mala oĩs intellectualis creatura. ¶ Minor apparet. quoniam licet electio vꝫ̃ respuitio non dicatur bona nec mala moraliter nisi vt ad dictamen aliquod cui est conformis vel difformis comparata: nõ tñ ex hoc est intelligendum q̄ dictamen huiõi

sit vt per se sumptum bonũ moraliter neq; malum. quoniam sicut inter habitus solus habit⁹ electiu⁹ nõ dictatiuus dicitur habit⁹ moralis: nec enim bene sciens dictare dr̃ bene morigeratus: sed bñ sciens eligere ꝛ eligens videlicet eligenda ꝛ respuens respuẽda: ita nec inter act⁹ dictaꝫ moraliter malus vel bonus pri⁹o dictamẽ: sꝫ act⁹ electionis vel respuitiõis / licet nõ nisi ĩ ordine ad dictamẽ. sed dictamen huiusmodi est electionem precedens: ꝛ tñ omnia bona electio presupponens: ꝛ non econuerso dictamen rectum presupponit electionem. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ actuũ voluntatis moraliter maloꝝ ali⁹ dicitur esse malus positiue ꝛ alius priuatiue. ¶ Hec apparet. quoniam aliquis actus volũtatis est malus quia circunstantia indebita informatus: vt velle aliquod bonum ꝛ licitum propter finem indebitum. ꝛ alius est mal⁹ solum quia circunstantia debita spoliatus / non quia indebita contraria informatus / vt velle bonũ puta amare proximum non propter finem debituꝫ puta deum / nec tamen ꝑpter indebitum sed absolute non considerato fine aliquo debito nec indebito. sed constat ꝙ primus act⁹ dicitur positiue malus: secundus autem tantũmodo priuatiue. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia primus actus duorum predictorum est malus propter positionem circunstantie indebite / non autem secundus: sed tantum propẽ priuationem circunstantie debite. ergo ꝛc. ¶ Quarta et vltima ꝯclusio est: ꝙ actus voluntatis aliquis est sic malus ꝙ non potest moraliter esse bonus. alius autem licet sit malus vt vno modo factus / potest tñ esse moraliter bonus vt alio modo sumptus. ¶ Hec probatur. quoniam actuũ eligendi vel respuendi voluntatis alius est moraliter malus ex se absolute seu ratione sui obiecti indebiti super qḋ trãsit: quod quidem obiectum est debitum nõ illius actus sed alterius sibi contrarij: sicut deum vel ꝓximum odire vel eligere intemperate viuere. ꝛ alius est malus non secunduꝫ se absolute sed ratione alicuius circunstantie indebite ipsi inexistentis: sicut velle subuenire proximo non ꝑpter deum: sed propter honorem seu commodum ꝓpriũ. sed actus primus istorum sic est malus ꝙ nunq̄ potest moraliter esse bonus. secundus aũt põt fieri vtiq; bonus: cum non sit malus secundum se absolute sed ratione indebite circunstãtie ipsi inexistentis: qua quidem potest priuari ꝛ opposita inesse ei. ille enim idem actus qui nunc fit propter finẽ indebitũ / potest fieri post ea propter finem debitum ꝛ honestum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia omnis ille actus dicitur etiam positiue malus qui est malus nõ propter carentiam tantum sed propter alicuius inexistentiam. sed talis actus est duplex. est enim vnus malus propter inexistentiaꝫ circunstantie indebite circunstantie debite cõtrarie: ꝛ alius ratione sui vt videlicet est talis obiecti. sed primus idem saltem obiectiue potest fieri moraliter bonus: non autem secũdus. ergo ꝛc. ¶ Sed nunquid actus predicti sunt equales in malitia morali? ¶ Ad hoc dicendum est ꝙ non. ille enim videtur deterior qui est malus ex se seu absolute sic ꝙ nõ potest esse bonus: q̄ ille qui tantum est malus ratione circunstantie indebite. ꝛ iste etiam videlicet malus ratione positionis circunstantie indebite / qui dicitur malus positiue / deterior esse videtur illo qui est malus precise ratiõe priuationis circunstantie debite sine positione circũstantie indebite: qui quidem dicitur esse malus tantummodo priuatiue. Inter istos etiã actus sic priuatiue malos ille est deterior ceteris paribus qui pluribus debitis circũstantijs indebitis contrarijs inexistentibus est priuatus. ¶ Confirmatur. quia sicut actus boni moraliter sũt inequales in morali bonitate: ita ꝛ mali consimiliter in morali malitia sunt etiam inequales. minus enĩ malus est ille qui est ex ignorantia vt sequens actũ dictaminis falsum ꝛ erroneum / q̄ ille qui est ex certa sciẽtia: vt ille ꝗ post dictamen verum ꝛ rectum sequitur: cui tamen dictamini preuio est difformis. ¶ Et si forte dicatur ꝙ non est verũ. non enĩ talis actus electionis vel respuitionis cõformis falso ꝛ erroneo dictamini est min⁹ mal⁹ alio actu moraliter licet culpabiliter: quia nec omnis actus deterior culpabiliter est deterior moraliter. hoc esto ꝙ sit verum saltem inter actus alios superius expositos potest poni sicut et est de facto inequalitas moralis. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: vbi est respondẽdum ad quesitum / est sciendũ ꝙ voluntas creata potest esse volũtati increate ꝯformis tripliciẽ vl' difformis. Uno modo in volito vel in nolito tantuꝫ vt absolute accepto. Et alio mõ in volito vel in nolito vt debite nõ tamen perfecte circunstantionato. Et tertio modo in volito vl' ĩ nolito vt perfecte ꝛ sufficienter circunstantionato. ¶ Primo modo esset conformis omnis voluntas creata volens illud qḋ deus vult vel nolens qḋ ipse non vult: ꝛ hoc absolute non tamẽ eo modo quo debet illud velle ꝛ nolle. Secundo autem modo est conformis omnis voluntas creata volens illud idem quod deus ꝛ eo modo: hoc est cum aliqua circunstantia debita / non tamen cum omni. Et vltimo modo est conformis omnis volẽs vel nolẽs idem qḋ deus ꝛ omni modo siue cum omni debita circunstantia tali actui volendi vel nolendi.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ ad hoc ꝙ voluntas creata sit bona moraliter non sufficit ꝙ sit conformis voluntati increate primo modo videlicet tantum in volito vel in nolito. ¶ Hec apparet. quoniã nullus actus volũtatis create ad quodcunq; obiectum quantumcũq; debitum terminatus est moraliter bonus vt absolute sumptus: sed tãtũ quando est debite circunstantionatus. sed conformitas voluntatis create cum increata isto primo modo intellecta est tantum in volito vl' in nolito: ꝛ per consequens in actu volendi vl' nolendi idem obiectum quod deus vt absolute sumpto: non autem vt circũstantionato. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quoniã nullus actus vt absolute acceptus siue vt ad tale obiectũ terminatus est moraliter bonus qui potest moraliter esse malus. ¶ Hec apparet. quia actus qui vt secũdum se sumptus vl' vt ad tale obiectum terminatus est moraliter bonus / semper est moraliẽ bonus q̄diu manet elicitus ꝛ ad obiectuꝫ huiusmodi terminatus. sed omnis actus voluntatis ad quodcunq; obiectum terminatus potest moraliter esse malus cum possit carere circunstantia aliqua sibi debita / sibiq; possit inesse contraria: sicut actus diligendi deum sequens dictamen erroneum ꝛ falsum qḋ est deum non esse diligendum est moraliter malus / cum non sit conformis dictamini recto preuio existenti: quia vt supponitur non dictamen huiusmodi videlicet rectum / sed erroneũ preexistit. ergo ꝛc. ¶ Confirmaẽ. quia existente illo qḋ sufficit ad hoc ꝙ voluntas creata sit moraliter bona / non potest ipsa moraliter esse mala. sed voluntas create cõformis modo p̃dicto voluntati increate potest moraliter esse mala: ꝛ sepe ẽ de facto / vt apparet ex ratione facta in principio. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ nec ad hoc ꝙ volũtas creata sit moraliter bona sufficit ꝙ sit conformis voluntati ĩcreate secundo mõ videlicet in volito v l' in nolito debite sed imperfecte circunstantionato. ¶ Hec probatur. quoniam omnis actus moraliẽ bonus est omnibus circũstãtijs sibi debitis circũstantionatus. sed omne volitum vl' nolituꝫ imperfecte licet debite circũstantionatum caret aliqua sibi debita ꝛ necessaria circũstãtia. ergo ꝛc. ¶ Cõ-

firmatur. quia secundum philosophum .2. ethicorum ad hoc ꝙ aliquis actus sit moraliter bonus oportet ꝙ sint in eo omnes circumstantie sibi debite concurrentes: ita ꝙ vnica sola deficiente quantumcunqꝫ sibi insint omnes alie actus ipse non est nec esse potest moraliter bonus. sed cui cunqꝫ actui imperfecte circūstantionato deficit aliqua circumstantia sibi debita. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. nullus enim actus habens omnem circumstantiam sibi debitaꝫ potest esse imperfecte circumstantionatus. ⁊ ideo per oppositum omnis actus iperfecte circūstantionatus ē aliqua circumstantia sibi debita spoliatus: ⁊ hoc differēter. aliqui enim actus sic carent circūstātia aliqua eis debita ꝙ cum hoc inest eis circumstantia cōtraria indebita. alij autem sunt aliqua circumstantia debita priuati: nō tamē circumstantia contraria indebita informati. ⁊ isti nō sunt ita mali moraliter sicut primi. quoniam primi sunt mali moraliter tam positiue veꝫ propter positioneꝫ circumstātie indebite/ꝙ etiam priuatiue veꝫ propter priuationem circumstantie debite. alij autem sunt mali moraliter tātū secundo modo veꝫ priuatiue puta propter priuationem circumstantie debite: non aūt positiue ex aliqua circūstātia eis indebita assistente. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ ad hoc ꝙ volūtas creata sit bona moraliter/sufficit ꝙ sit conformis voluntati increate tertio modo veꝫ in volito vel in nolito vt perfecte circumstantionato. ¶ Hec apparet. quoniam omnis actus voluntatis ꝑfecte circumstantionatus est moraliter bonus. nō enim actus aliquis potest esse moraliter malus nisi quia vel non est circumstantionabilis bene moraliter/qualis est omnis ille qui ē malus secundum se absolute sūs: ratione obiecti super quod transit/vt actus odiendi deum. vel quia est circumstantionabilis non tamen de facto perfecte circumstantionatus qualis est omnis ille qui transit super obiectum sibi debitum sed non propter finem congruum: vel qui nō elicitur vbi oportet vel a quo oportet ipsum elici effectiue. ⁊ ideo per oppositum omnis actus circumstantionabilis ⁊ ꝑfecte circumstantionatus est moraliter bonus. sed oīs volūtas creata conformis voluntati increate in volito vel in nolito perfecte circumstantionato habet actum volendi vel nolendi perfecte circumstantionatum. ergo omnis talis voluntas creata est moraliter bona. ¶ Confirmatur quia illud quo existente voluntas creata est bona nec potest moraliter esse mala/est sufficiens ad hoc ꝙ voluntas ipsa sit moraliter bona. sed existente in voluntate creata ad increatam conformitate predicta veꝫ vel in volito vel in nolito perfecte circumstantionato/volūtas ipsa quelibet creata sic est bona ꝙ non potest moraliter esse mala. omnis enim voluntas creata volens quod deus vult: et omni eo modo quo vult fieri: est moraliter bona. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ conclusio tertia supra dicta est intelligenda de volūtate creata conformi īcreate voluntati in volito voluntate signi quod est consilium vel preceptum: non autem in volito voluntate signi qḋ ē permissio. ¶ Hec est euidens. quoniam sola illa volūtas creata est moraliter bona que est ꝯformis seu concors diuine voluntati in volendo illud qḋ illa vult sicut ipsi acceptum: non aūt illa que vult idem qḋ ipsa vult nō sicut ipsi acceptum sed sicut fieri permissuꝫ. sed omne illud de q̄ est consilium vel preceptum deus vult sicut sibi acceptuꝫ non autem illud de quo dicitur permissio diuina esse vt ꝓprie sumpta/cum tale vt dictum fuit in ꝓcedentibus non sit nisi de aliquo fieri interdicto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q: nulla voluntas creata mala culpabiliter est bona moraliter. e conuerso autem omnis voluntas creata ab ol culpa immunis ⁊ perfecte circumstantionata est moraliter bona. sed omnis voluntas creata conformis increate in volito fieri permissiue est mala culpabiliter. omnis autē illa que est concors voluntati increate in volito voluntate beneplaciti perfecte circūstationato mō quo vult deus omne illud de quo est consilium vel preceptum/est immunis ab omni culpa ⁊ perfecte ac sufficienter circumstātionata. ergo ⁊c. ¶ Minor quantum ad vtranqꝫ partem est euidēs. quia nec aliquid dicitur proprie a deo fieri permissum nisi peccatum. ⁊ omne illud fieri est deo acceptum de quo est consilium vel preceptum/cum ⁊ deus ipse ꝓ quolibet talium statuerit reddere premium sempiternū. omne autem illud quod deus premiat dicitur sibi acceptum ⁊ voluntate beneplaciti ab eo volitum: sicut e conuerso illud dicitur non esse sibi acceptuꝫ nec voluntate beneplaciti volitum sed magis nolitum ⁊ permissum qḋ statuerit puniendum: quale quidem est omne peccatum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem vtranqꝫ adductā in principio apparet solutio ex predictis. ¶ Ad primam cum quādo dicitur ꝙ omnis voluntas creata concors voluntati increate est regulata: Dico ꝙ verum est si sit sibi perfecte concors modo in precedentibus exposito: veꝫ in volito vel in nolito perfecte circumstantionato. ⁊ tunc cōcedo consequenter ꝙ omnis talis volūtas creata est moraliter bona: non autem illa q̄ est increate voluntati conformis tātum in volito vel in nolito vt absolute sumpto nec etiam illa que est sibi conformis in volito vel in nolito vt debite sed tn̄ īperfecte circumstantionato. quia nec talis voluntas creata est regulata. ¶ Ad secundam ī contrarium quando dicitur ꝙ omnis voluntas creata volēs fieri qḋ vult fieri increata/vel nolens fieri qḋ non vult fieri illa/est ipsi cōformis: Dico ꝙ verum est in volito vel in nolito vt absolute sumpto: non aūt in ipso vt perfecte circūstantionato: qḋ tn̄ requiritur vt dictū est supra ad hoc ꝙ voluntas sit moraliter bona. nō enim moralis bonitas volūtatis depēdet tantū a solo obiecto ipsius volitiōis sed ab omnibus circumstantijs ⁊ specialiter a circumstantia finis debiti/sine q̄ intento non potest voluntas creata eē moralit̄ bona. Unde Ber. ī libro de sex alis seraphin sic ait. Nō est cōsiderādū q̄d quisqꝫ faciat sed quo animo faciat. finis enim operis totus cōsistit in simplicitate intentionis. sed cōstat ꝙ simplicitas intentionis nō potest esse nisi ipsa intentio sit vltimi ⁊ simplicissimi finis. nullus enim actus voluntatis create potest esse perfecte moraliter bonus nisi sit elicitus ꝓpter istum finem vltimum omnium ⁊ simplicissimum intentum videlicet trinum ⁊ vnum deum/cui est honor ⁊ gloria in secula seculorum.

AMEN.

Explicit scriptum super primū Sentētiarum. F. Guilhelmi de Rubione. Deo Gratias.

Subtilissimi ac cum primis honorãdi patris F. Guilielmi de Rubiõe ministri fratrũ Minorũ prouincie Aragonie/in Secũdum Sententiarũ Prologus seu prefatio.

DEus creator omniũ ⁊ terribil' et misericors.2.Macch.1. Beatus Augustinus libro primo soliloquiorũ sic dicit. Deus a quo auerti cadere est:in quẽ cõuerti/resurgere:in quo manere/consistere. Deus a quo exire mori: in quem redire reuiuiscere:in quo habitare viuere ẽ. Hec ille. ¶ Omnis intellectualis creatura cadit et moritur quando a deo demeritorie auertitur. Resurgit ⁊ erigitur/ quando ad eum mente conuertitur. Consistit ⁊ perficitur quando ipsi perfecte coniungitur. ¶ Est deus omnipotens reproborum se abipso culpabiliter auertentium cõdemnator:vt patuit in prostratione transgredientiũ spirituum malignorum. Bonorum se ad eum mentaliter conuertentium liberator:vt claruit in cõfirmatione persistentium beatorum omnium angelorum. Beatorum se ei eternaliter coniungentium premiator: vt innotuit in premiatione progredientium ciuium supernorũ. Et hoc est quod dicit Beatus Augustinus in quodam sermone vbi de hoc loquens sic ait. Deus est mundi gubernator ⁊ rector/ omnium liberator ⁊ adiutor/angelorum sapor ⁊ decor/in seipso principium et finis:reproborum terror et horror. ¶ Hec tria omnia que enumerat Augustinus: videlicet vniuersorum creatio ⁊ gubernatio: peruersorũ auersio et condemnatio:⁊ electorum angelorum conuersio ⁊ confirmatio ac premiatio/sunt de quibus agitur in secundo Sententiarum. Consideratur enim ipse deus in hoc secundo cuius expositioni est insistendũ: Primo vt eius omnipotentia resplenduit in productione omnium creatorum. Secũdo vt eius iustitia apparuit in condemnatione spirituum malignorum. Tertio vt eius clementia innotuit in confirmatione omnium aliorum. Et hoc ẽ quod in verbo proposito ostenditur:in quo deus ipse tribus modis predictis/quibus de eo in secundo Sẽtentiarum libro agitur/describitur euidenter. Ecce nãq in hoc verbo dei excelsi Primo inexplicabilem potestatem cũctorum mirabiliter productiuã/cũ dicitur: deus creator omnium:ipsa de nihilo temporaliter producẽdo. Secundo inobliquabilem equitatem reproborũ horribiliter punitiuam:cum subditur:⁊ terribilis: demerita demonum ⁊ hominum difformiter puniendo. Tertio interminabilem pietatem electorum eternaliter perfectiuam:cũ concluditur:⁊ misericors:merita bonorum angelorum eternaliter extollendo. Et de his tribus agitur in hoc secũdo/q̃ potest secũdũ hoc diuidi in tres partes. ¶ In quarũ prima agitur de creatione omnium tam inferiorum q̃ superiorum. In secunda de auersione spirituum malignorum/ et conuersione bonorum ad deum/ac ipsorum premiatione ⁊ malorum cõdemnatione. In tertia ⁊ vltima agetur specialiter de hominis productione seu exitu in esse nature ⁊ de eius transgressione qua cecidit a statu innocentie. Secũda pars incipit distinctio.2. De angelica itaq natura Tertia distinc.17. His excussis. ¶ Secunda subdiuidit in duas partes. In quarũ prima agit magister de creatura mere spirituali/puta angelica/ determinando de ipsa omnia supradicta. In secunda de creatura precipue corporea:⁊ hec incipit dist.12. Hec de angelis. ¶ Tertia etiã diuiditur in partes duas:in quarum prima agitur de hominis creatione. In secunda de ei' transgressione distin. 21. Videns ergo diabolus ⁊c.

Circa primum (vbi deus omnipotens describitur seu innuitur. quia omniũ de nihilo pductiu' exprimitur/modo quo de ipso in secundo sententiarũ primo agit:cum premittitur: Deus omniũ creator.) Est sciẽdum q deus creauit sex q̃ in isto scđo libro sententiarum explicantur/⁊ in libro Geneseos numerantur. Creauit ẽ primo celum empyreum cũ angelis:⁊ terram cũ alijs elementis. Secundo firmamentum medium/diuisiuũ aquarum ab aquis. Tertio vegetatiua virẽtia in mũdo infer'. Quarto luminaria lucentia in celo superius. Quinto bruta animalia sensitiua. Sexto rationalia/ad imaginẽ suã hoc est dei facta. Vnde de ipso deo creatore olim predictorum:de quo agitur in hoc secundo sententiarũ:potest accipi illud Sapientie.13. A magnitudine enĩ speciei ⁊ creature/ cognoscibiliter poterit creator horum videri. Ex magnitudine enim diuine operationis a posteriori arguitur ⁊ cognoscit' magnitudo opificis. Et iõ dicit Apostolus ad Roma.i.ca. q inuisibilia ipsi' (vcꝫ dei) a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta cõspiciuntur. Sẽpiterna quoq eius virtus ⁊ diuinitas ac potestas inexplicabilis nobis aliqualiter innotescat ex productione de nihilo omnium productorũ. Memento ergo creatoris tui dicitur cuilibet Eccle.12.

Circa secũdum (vbi deus describit' seu innuitur vt iustissimus:quia tam demonum q̃ primorum parentum aliorumq ab eis descendẽtium difformiter punitiuus:mõ quo ⁊ de ipso agitur in secundo cũ subiungit' ⁊ terribilis) Est sciendum/q deus creator omniũ apparuit terribilis ⁊ seuus tam malignis spiritibus superbiẽtibus/q̃ etiam primis parentibus inobediẽtibus. quoniam in ipsos oẽs Primo confudit superius. Scđo deiecit inferius. Tertio puniuit interius. Sunt enim eiecti a loco superiori:deiecti in mũdo inferiori:puniti ĩ alio interiori. Et de istis oĩbus agit' in hoc secundo. Hic enĩ ostenditur q demones fuerunt creati ĩ celo superiori:⁊ primi parẽtes in paradiso terrestri. vnde propter eorũ demerita fuerũt expulsi ⁊ positi in loco humiliori. Puniti alij vt demões eternaliter in inferno. Alij vero vt primi parentes ⁊ alij oẽs ab eis descendẽtes temporaliter ĩ hoc mũdo: q̃ oẽs fuerunt originali iustitia spoliati: ⁊ pena alia temporali multiplici cõdemnati. Vnde de deo terribili p̃dictis oĩbus apparente/vt in hoc secundo libro ostendit':põt accipi illud Exodi.15. Quis similis tui in fortibus dñe? Quis similis tui/magnificus ĩ sanctitate:terribilis atq laudabilis:⁊ faciens mirabilia? Extendisti misericordiam tuã: ⁊ deuorauit eos terra. Deo enim manum sue iustitie post lapsum demonis ⁊ hominis extendente:deuorati sũt demones in terra infernali:pena videlicet eternali. Cõdemnati etiam fuerũt homines morte corporali. in qua a terra ipsorum corpora deuorantur. Et hoc est quod deus primo homini predixerat ⁊ comminatus fuerat: quando dixit. De ligno scientie boni ⁊ mali ne comedas:in quocunq enim die comederis ex eo/morte morieris. Gene.2. Et ideo post eius lapsum propter vetiti ligni esum/dixit ipsi deus ostendens q malum predictũ incurrerat q̃d ipse illi predixerat. Gene.3. In sudore vult' tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram de qua sumpt' es. q: puluis es ⁊ in puluerem reuerteris.

Circa tertium & vltimum (vbi deus ostenditur vt piissimus: quia electorum se ad ipsum conuertentium ⁊ aliorum etiā omnium directiuus: modo quo etiam agitur de ipso in isto secundo: cum cōcluditur: ⁊ misericors.) Est sciendum q̄ sicut deus apparuit terribilis ⁊ seuerus angelis malis ruentibus: ita econuerso/ bonis permanentibus ⁊ se ad eū conuertentibus apparuit pi⁹ ⁊ misericordissimus/ vt in hoc secundo ostenditur: propter tria. Suam enim misericordiam eis ostendit: Primo. qr eos in gratia superna interius cōfirmauit. Secundo. qr eos a culpa ⁊ pena salubri⁹ preseruauit. Tertio. quia ipsos in gloria sempiterna superius sublimauit. Et de his omnibus in hoc secundo agitur. In ipso eñ ostenditur/ quomodo quia boni angeli persistere: ⁊ ad deū conuersi aliis se ab ipso auertentibus restitere: adeo meruerunt in gratia confirmari: ⁊ p consequens ab omni culpa ⁊ pena preseruari/ ⁊ in gloria sublimari. Unde de deo sic eis misericorditer apparente potest accipi illud Esaie. 58. Tūc inuocabis / ⁊ dominus exaudiet/ clamabis/ ⁊ dicet ecce assum: quia misericors sum dominus deus tuus. Clamauit eñ cetus electorum omniū angelorū ad dñm: ad quē mentaliter se cōuertit. ⁊ ideo de⁹ ipse misericordissimus eis affuit: qñ ipsos ī gratia ɔfirmauit/ q̄ mediāte a culpa p̄seruauit ⁊ ī glīa sublimauit. Ad quā nos pducat ⁊c.

CIrca distinctionē primā in qua magister determinat de productione creaturarum oīm a deo ī generali: Quero primo de creationis quidditate. Scdo de ei⁹ possibilitate. Tertio de eius ppetuitate possibili. Quarto de eius cum cōseruatione vnitate vel diuersitate reali. Quinto de eius obiecto creabili. ¶ Quantum ad primum incipiēdo a notioribus: quero primo/ vtrū actiua pductio ⁊ passiua secūde cause sit forma aliqua p se vna distincta realiter ab ipsa eā scda ⁊ a passo p̄supposito ac a termino in ipm naturalit̄ introducto. ¶ Et arguit prio q̄ sic. qr que differūt p̄dicamentaliter differūt realiter: et qōlibet taliū ab altero distinctū est formalit̄ ī re extra aliqd per se vnū. sȝ oīus actio cuiuscūq; cause secūde est alterius gñis ab ipsa/ ⁊ a passo/ ⁊ a termino introducto. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. quia quorūcunq; realiter distinctorum vnū est pducibile altero nō pducto/ saltē a deo. sȝ impossibile ē pductionē actiuā vl' passiuā in esse ponere sine aliq̄ termino in esse posito seu pducto. g̃ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic pcedā. Primo enim excludam triplicem opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem. Tertio tangam ⁊ soluā aliq̄ dubia circa dicta. Protestor tñ: q̄ nec ī q̄stiōe ista nec in aliqua alia intendo aliqd asserere contra fidē nec cōtra sanam ecclesie doctrinā: immo si (qd absit) aliquid tale fuerit dictum ex ignorantia vel ex alia quacūq; causa: totum reuoco ⁊ haberi volo pro nō dicto seu scripto: ⁊ ecclesie correctioni me submitto.

Quantum ad primum sunt tres modi dicēdi/ omnes ɔcorditer asserentes q̄ actio ⁊ passio/ seu actiua ⁊ passiua productio/ et qōlibet horū est aliqd per se vnum distinctū realiter ab agente creato ⁊ a passo supposito ⁊ a termino introducto. Distinguuntur autem inter se isti tres modi dicendi. quoniam primus dicit q̄ forma ista que dicitur actio ⁊ passio/ actiua pductio ⁊ passiua: est forma respectiua. Est enim (vt dicunt) actio respectus agentis ad passum: ⁊ passio respectus conuersus/ videlicet passi ad agens. Et vterq; horum est respectus extrinsecus adueniens: qr extremis positis nō ponitur necessario sed tantummodo contingenter. Productio autē ipsa actiua que est respectus producentis ad productū: ⁊ productio passiua que est respectus producti ad pducens/ est respectus intrinsecus adueniens propter oppositam rationem: videlicȝ quia respectus huiusmodi extrema posita necessario consequuntur: ⁊ ideo sunt de genere relationis non actionis nec passionis. ¶ Secūdus modus dicendi est quorundam q̄ dicūt q̄ qōlibet p̄dictorum tam actio vȝ q̄ passio/ ⁊ tam actiua pductio q̄ passiua/ est forma aliqua absoluta. ¶ Terti⁹ modus seu opinio est aliorum dicentium q̄ nec est forma mere absoluta nec mere respectiua: sed media inter istas. Dicunt enim q̄ formarum alia perficit subiectum absolute in ordine ad se tantuȝ/ vt albedo: ⁊ talis quelibet est forma mere absoluta. Alia perficit subiectum per se primū in ordine ad alterum vt similitudo: ⁊ talis est mere respectiua. Alia aūt est quasi medians inter istas: que vȝ perficit subiectum prio in ordine ad se: ⁊ secūdario ⁊ ex consequenti in ordine ad aliud/ vt intellectio volitio ⁊ omnes actus aīe apprehensiui vel appetitiui. et de numero talium formarum ē actio ⁊ passio/ actiua productio ⁊ passiua. Sicut enim intellectio ⁊ visio habent respectum annexum ad obiectū: ita ⁊ actio ⁊ actiua productio ad terminum productum ⁊ ad passum p̄suppositum: ⁊ econuerso/ passio seu passiua productio dicit etiam respectum ad producens ipsum.

Pro pria opiniōe arguit̄. & prio q̄ actio et passio distiguāt̄ rāliter se q̄ a pductiōe actiua ⁊ passiua. quoniam q̄ sunt in diuersis p̄dicamētis realiter distinguuntur. sed actio ⁊ passio sunt diuersa predicamenta tā inter se q̄ a predicamēto relationis/ in quo continetur tā actiua productio q̄ passiua: cum vtraq; sit respectus intrinsecus adueniens/ vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Preterea quia omnes forme respectiue diuersa habentes extrema realiter distinguūtur. sed actio ⁊ passio/ actiua ⁊ passiua productio sunt huiusmodi. subiectum eñ passionis ē passum presuppositum/ ⁊ terminus agens ipsum. Actionis autem subiectum est econtrario ipsum agens ⁊ termin⁹ patiens. Productionis autem passiue subiectum ē productum: ⁊ terminus principium productiuum: qd est subiectum productionis actiue ad productum terminū terminate, ergo ⁊c. ¶ Preterea qr respectus qui necessario extrema posita consequūtur/ aliī sunt ab illis qui sua extrema contingenter non necessario consequunt̄. sed actio ⁊ passio sua extrema consequunt̄ cōtingenter: productio autē omnis necessario. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguo q̄ ista omnia sint respectiua nō aliqua absoluta. Primo: quia tantum tria sunt predicamenta absoluta: videlicet substantia quantitas ⁊ qualitas. omnia autem alia sunt respectiua. sȝ ista videlicet actio ⁊ passio/ actiua productio ⁊ passiua non sunt alicuius triuȝ generū predictorum. g̃ ⁊c. ¶ Secundo. qr ad omnem formam absolutam potest eē actio productiua. sed nullius actionis est actio: nec productionis productio. ergo ⁊c. ¶ Tertio. qr quod est essentialiter ad aliud formaliter est respectus. sed qōlibet predictorum est essentialiter ad aliud. omnis eñ actio et pductio est ad aliud vt ad terminum presuppositū vel productiuum. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qr concretū cuiuslibet predictorum est relatiuū seu respectiuum: vt agens ⁊ patiēs seu passum/ pducēs ⁊ productum. omne enim agens vel pducens vel patiēs est aliqd agēs/ pducēs vel recipiēs: ergo tā actio q̄ passio/ q̄ pductio/ est forma aliqua respectiua. ¶ Consequentia tenet p locū a coniugatis.

Pro secūda opiniōe: videlicet q̄ actio vl' productio ⁊ passio sit forma nō respectiua sȝ absoluta/ arguitur primo. quia nullus respectus est vera pfectio et

finis potentie actiue. sed actio est finis potentie actiue: ꝛ perfectio vltima: iuxta illud philosophi nono metaphysice/ vbi dicit ꝙ visum habemus vt videamus. non econuerso. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia nullus respectus est prior ordine nature suo termino/ immo posterior. sed actio/ ꝛ per consequens passio: ꝛ omnis productio est prior termino producto: ergo nulla productio est respectus ad productum terminum terminatus. ¶ Tertio. quia nullus respectus potest esse plurium terminorum realiter distinctorum. sed omnis actio ꝛ productio secunde cause respicit plura realiter distincta: quia passum presuppositum ꝛ terminum in ipsum introductum. ergo ꝛc. ¶ Quarto: quia omnes respectus mutui sunt eiusdem predicamenti sed actio ꝛ passio non sunt eiusdē predicamenti. ergo ꝛc. ¶ Quinto. quia nulla forma respectus ē intēsibilis nec remissibilis. sed actio ꝛ passio sunt forme intēsibiles ꝛ remissibiles. ergo ꝛc.

Pro tertia opinione arguo: & primo ꝙ

tam actio ꝙ̄ passio sit forma absoluta: ꝑ rationes factas pro secunda opinione. ¶ Secundo ꝙ non sunt forma mere absoluta. quoniam nulla accidentalis forma mere absoluta exigit terminum vltra subiectum. sed quelibet istarum vltra subiectum respicit aliquem terminum. ergo ꝛc.

Contra conclusionem communem in

qua conueniunt predicti tres modi dicendi/ videlicet ꝙ actio seu actiua productio ꝛ passiua sit forma aliqua per se vna medians in re extra inter efficiens ꝛ effectum et distincta realiter ab vtroque: Arguo primo sic. impossibile est esse actionem seu actiuam productionem aliquam nec passiuam sine aliqua re producta vt calefactionem sine calore vel generationem ignis vel cuiuscūque alterius forme substātialis sine ipsa forma ꝓducta. sed si actiua ꝓductio ꝛ passiua essent forme distincte realiter a ꝓductis ꝛ priores eis: hoc necessario sequeretur/ vz ꝙ tā actiua ꝓductio ꝙ̄ passiua posset fieri etiā naturaliter sine aliq̄ re ꝓducta. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur. quoniam omnis causa naturalis continēs virtualiter ordine quodā aliqua plura distincta realiter/ pōt in effectū priorem sine posteriori se quente/ deo illū impediēte videlicet posteriorem ꝛ permittente agere ad priorem. sed scd'm oēs tres opiniones p̄dictas actio ꝛ passio sunt forme distincte realiter a ꝓductis ꝛ priores eis: licet secūdum aliquos ꝓductio sit forma sequens productum. ergo saltem actio ꝛ passio poterit esse naturaliter ab agente absque aliquo producto termino consequente. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nullū est impossibile primam causam coagere secunde contentiue plurium effectuum realiter distinctorū ad vnum illorum maxime ad priorē/ nō coagēdo ei ad posteriorē. sed scd'm cōclusionē oīm trium predictarū opinionū oīs causa scd'a est virtualiter ꝯtentiua pri⁹ actionis ꝛ passionis ꝙ̄ alicuius alterius forme. ergo si actio ꝛ passio a ꝓducēte ꝛ a ꝓducto realiter distinguunt: poterit naturaliter esse ꝛ passio absque forma aliqua alia ꝯnte. ¶ Cōsimiliter dico de ꝓductione actiua ꝛ passiua si ab actione ꝛ passiōe ponantur distincte vt imaginant aliq̄ p̄dictorū. quoniam aut ꝓductiōes hmōi sequunt ꝓductos terminos: aut p̄cedunt: aut simul existūt. Si primū: ꝗ non necessario cōsequuntur/ cum nullum posterius distinctum realiter a priori ipsum necessario consequatur. poterit enim saltem per diuinam potentiaȝ eē sine omni producto termino actiua productio et passiua/ cum deus possit facere omne posterius sine priori a q̄ realiter est distinctū nec ī ipso īclusū. Si aūt detur scd'm vel tertiū/ tūc seq̄t ꝙ etiā naturaliter posset esse sine omni ꝓducto termino taȝ actiua ꝓductio ꝙ̄ passiua. nec enim maiori necessitate terminus sequit ad ꝓductionē ꝙ̄ aliqua substantialis forma ad suā vltimā dispositionē: cū scd'm eos non magis distinguat ꝓductio ipsa a forma vltima ꝙ̄ distinguat. sȝ ꝯstat ꝙ ad nullā dispositionē alicu⁹ forme in materia introductā seq̄tur forma ipsa necessario absolute. ꝗ ꝛc. ¶ Preterea secūdo arguo sic ad idē. Si actio vel ꝓductio esset forma distincta realiter ab ipsa causa scd'a ꝛ ab effectu sibi possibili effectiue: nullū agens creatū eēt tm̄ effect⁹ vnius rationis sed plurimū ꝓductiuū. sȝ hoc videtur inconueniens. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet. quoniā nullum agens creatum potest agere vt dicunt ad aliquē effectum nisi mediante actione ꝛ passione: que sūt forme tam inter se ꝙ̄ ab effectu vltime distincte realiter ꝛ alterius rationis. ergo ab omni causa secunda aliquid producente oportet causari plura et alterius rationis. ¶ Confirmatur. quia si secundum eos motus differat ab actione ꝛ passione: aut motus ipse est a mouente immediate: aut mediante aliqua actione. Si primum/ ergo eadem ratione potest agens in omnem alium effectum sibi possibilem immediate sine omni actione vel passione alia precedente. Si autem ponatur secundum/ cum secundum ipsos ad diuersa producta diuerse sint actiōes et passiones siue actiue ꝛ passiue productiōes: per consequens sequitur ꝙ alia est productio ad motum et alia ad eius terminum terminata. ꝛ ita omne mouens agit duplici actione/ ita ꝙ ab ipso sunt effectiue insimul sex effectus/ videlicet due productiones actiue ꝛ due passiue et motus ac eius terminus vltimus: sed hoc videtur omnino falsum. non enim ab agente per motum sunt effectiue plura ꝙ̄ ab agente alio in instanti. ergo ꝛc. ¶ Sed forte respondebitur ad predicta ꝙ actio vel productio non est effectus agentis: quia nec est effectiue ab ipso: sed est medium per quod effectus ipsius actionis terminus progreditur ab agēte. non enim potest esse proprie effectus agentis nisi qd' est terminus actionis/ cum non sit actio actionis nec productio productionis. quare ꝛc. ¶ Sed hoc non valet. Primo quia sicut non minus est in aliquo subiectiue qd' est in ipso immediate/ ꝙ̄ illud qd' est in ipso aliquo alio mediante ab eo realiter differente: ita non minus res aliqua in esse nouiter posita est effectiue ab illo a quo immediate in esse ponitur ꝙ̄ res alia sit ab illo a quo in esse ponitur effectiue re alia mediante. ergo cum actio sit immediate nouiter ab agente a quo nō est terminus actionis vt dicunt nisi illa actione mediante: per ꝯns non minus illa actio est hoc supposito ab agente ꝙ̄ terminus actionis. ¶ Secundo. quia si nihil esset ab aliquo effectiue nisi qd' est ab ipso mediante huiusmodi actione ab agente ꝛ a producto realiter differēte/ sequeretur ꝙ nulla creatura a deo fuerit effectiue: cum creatio actio sit a deo/ ꝛ creatio passiua a creatura penitus indistincta/ excepto termino cōnotato vt in sequētibus ostendetur. sed hoc est falsum. quia vt dicitur Joannis primo/ omnia per ipsū facta sunt. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia omne nouiter in esse positum est productum et ab illo effectiue seu causaliter a quo ponitur in esse realiter: sed per te actio est forma realis nouiter in esse posita et constat ꝙ non nisi ab agente. ergo est eius effectus ꝛ prior ꝙ̄ terminus actionis. ¶ Confirmatur. quia per aliquid esse causam alterius non aliud intelligendum puto ꝙ̄ esse illud ad quod sequitur alterum quocumque alio circumscripto si est causa totalis. sed agens creatum est sine quo non potest naturaliter sequi actio: et ad cuius esse sequitur actio in passo presupposito. ꝗ ꝛc. ¶ Preterea tertio ad pricipale arguo sic. nō est ponēda pluralitas vbi nulla ē necessitas: nec ēt appet possibilitas. sȝ nulla ē necessitas nec forte possibilitas ponēdi in oī cā scd'a respectu cuiuscūque effect⁹ sibi possibil' hmōi ꝑuiā actiō-

nez seu productionem actiuam ⁊ passiuam ab ipsa causa ⁊ effectu realiter distinctum. ergo ⁊c. ¶ Probatio prime partis minoris videlicet ꝙ nulla sit necessitas. quoniam calor immediate videtur calorem posse producere per se ipsum absq̄ forme alia mediãte: ⁊ sic de alio quocūq̄ principio productiuo respectu sui effectus maxime vniuoci. non enim causa continens effectum vniuocum ⁊ equiuocum videtur equiuocum continere virtualiter immediatius q̄ vniuocū. sed actio omnis ⁊ passio scḋm ipsos est ab agẽte ꝓducente ⁊ a producto alterius rationis: ⁊ per consequens effectus equiuocus. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. quia sicut aliquid est caloris immediate subiectum receptiuum: ita ⁊ aliqd videtur esse eius immediatum principiū productiuum. sed hoc non posset poni si calorem eẽt impossibile naturalit̄ produci sine aliqua ab ipso distincta precuia actione ⁊ actiua ac passiua productione. ergo ⁊c. ¶ Preterea aut huiusmodi actiua productio a producente ⁊ a producto distincta est necessaria ad formam eliciendam effectiue: aut ad ipsam recipiendam passiue. sed nō potest poni primum: cum agens per suam absolutam entitatem sit forme sibi possibilis vt calor caloris ⁊ sic de alijs immediate virtualiter contentiuum: ⁊ ꝑ consequens cãliter effectiuum. nec scḋm: qm̄ forma quelibet ab agente creato producta recipitur in passo quod ei presupponitur nec inter ipsum ⁊ formã hmōi mediante. ergo in nullo est necessario ponẽda hmōi talis actiua ꝓductio vel passiua. ¶ Confirmat. qm̄ cause intrinsece nō sunt immediatiores suorū effectuum q̄ extrinsece suorum. ergo sicut materia ⁊ forma immediate constituunt compositum: ita ⁊ extrinsece immediate possunt in effectum sibi debitum puta in formam quã continent in virtute. q̄re ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ actio ꝓductiua non ẽ necessaria tanq̄ forma medians inter agens ⁊ effectum per modum principij productiui termini actionis / sed tantū per modum vie ad ipsum. qm̄ nullo modo est aliquod medium necessarium inter effectum ⁊ eius principium effectiuum. cū enim immediate effectus possit esse ab efficiẽte vel successiue videlicet pars post partem vt calor a calore vel in istanti videlicet simul totus vt ignis ab igne nec requiritur forma mediãs per modum vie nec per modum principij productiui. ¶ Confirmatur. quia non videtur probabile ꝙ ignis in subiecto disposito vltimate sit primo productiuus forme alicuius alterius a forma ignis que in materia disposita immediate recipitur subiectiue: nec calor alicui⁹ alterius q̄ caloris: ⁊ sic de alijs principijs ꝓductiuis. sed si generatio ignis vel productio caloris ⁊ cuiuscunq̄ alterius rei possibilis esset forma distincta realiter a producente ⁊ a ꝓducto / nec ignis posset immediate in ignem nec calor in calorẽ: nec aliqḋ aliud agens creatum in aliquẽ effectum sibi possibilẽ vniuocū nec equiuocum a productione actiua ⁊ a passiua distinctū ergo ⁊c. ¶ Secundo probo secundam partem minoris ꝓdicte. videlicet ꝙ non sit possibile vel saltem probabile nec rationabile ponere actionem esse aliquã talem formã ab agente seu producente ⁊ a producto distinctã. quoniã aut huiusmodi actio siue actiua ꝓductio erit subiectiue in principio ꝓductiuo: aut in passo presupposito: aut in effectu seu termino producto. Sed non potest poni primum. Primo. quia tunc sequeretur ꝙ nullum agens posset aliquam formam introducere in passo presupposito extrinseco nisi alia prius ab illa realiter distincta introducta prius nature ordine in seipso. omne enim nouiter in esse positum in aliquo est productum in eo vt superius dicebat. hoc aūt est inconueniens. non enim formam ignis aliud quodcunq̄ generans habet producere in seipso necessario ad formam ab ipso in materia disposita introducẽdã. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia sicut actio ad agens ita passio ad patiens ⁊ econuerso. sed generatio passiua nec potest subiectiue existere immediate in materia supposito vt supponitur ꝙ sit accidens: cum materia ipsa non sit forme accidentalis saltem secundum vulgare dictum sed tantum substantialis immediatū subiectum. ergo nec actiua ꝓductio erit forme in agente. ¶ Nec potest poni secundum / videlicet ꝙ sit in passo presupposito: tum ꝓpter rationem dictam: videlicet quia materia non est immediatum subiectum alicuius forme accidentalis nec generans vt generans est in illa alicuius forme accidentalis sed substantialis tantummodo introductiuum: tū q2 si actio est aliquid puta generatio actiua / non videt̄ posse recipi nisi in actiuo principio generante. materia aūt ẽ non est generatiua sed forme substãtialis generabilis receptiua. ergo ⁊c. ¶ Nec potest poni tertium: vez ꝙ sit in producto termino seu effectu. quoniam prius non pōt in posteriori existere subiectiue. sed actio seu qḋ idẽ est actiua productio est prior producto supposito ꝙ sit aliquid distinctum ab eo. nec enim posteriori aliquod prius inesse ponitur. productione autẽ res produci conceditur. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto arguo sic ad principale. si actio siue actiua productio est forma aliqua per se vna distincta realiter a producente ⁊ a producto: cum non possit esse nisi a producente effectiue: quero quomodo est ab eo: aut enim ẽ ab ipso mediãte alia actione vel immediate. Sed non potest poni primum. quia tunc quererem de illa alia actione in infinitum. ergo relinquitur secundum. sed ita potest agens quodlibet in effectum sibi possibilem immediate vt calor in calorem ⁊ ignis in ignẽ / sicut in hmōi actionẽ. qḋ ꝓbatur. quoniam non magis inter agens ⁊ effectum vniuocum oportet ponere medium q̄ inter ipsum agens ⁊ effectum alium equiuocum / ⁊ per consequens magis ab ipso diuersum. sed huiusmodi actio seu actiua productio si est forma distincta ab agẽte est ab ipso etiam secundum eos ipsam ponentes alterius rationis: ⁊ per consequẽs est effectus equiuocus magis ab agente distinctus q̄ alius qui est eius terminus / cum talis possit esse ⁊ sit quandoq̄ vniuocus: quia cum agente producente eiusdẽ specifice rationis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicant ꝙ actio non est effectus. quoniam vt dictum est omnis res a deo alia nouiter in esse posita est effecta. ¶ Preterea quinto arguo sic. si actio est forma distincta ab agente sequitur ꝙ omne agens seu producens sit equiuocum. sed consequens est falsum: ergo ⁊ antecedens. Probo cōsequẽtiã quoniam omne agens dicitur vniuocum vel equiuocum in ordine ad effectum. magis autem videtur posse ⁊ debere denominari ab effectu immediato ⁊ proximo q̄ ab effectu mediato seu remoto ⁊ vltimo. sed actio est immediate ab agente. eius autem terminus est ab ipso actione huiusmodi mediãte. ergo magis ab actione q̄ ab eius termino denominabitur omne agens. sed omnis actio cuiuscunq̄ cause secunde est ab ipsa secundum ponentes eam alterius rationis. ergo ab ipsa seu respectu eius omne agens equiuocum est censendum. ¶ Preterea sexto. si productio est a producente ⁊ a producto forma realiter distincta: respectu diuersarū rerū productarum essentialiter distinctarum diuerse sunt productiones ponẽde. sed productio passiua est secundum ipsos ita distincta realiter a ꝓducto sicut actiua distinguit̄ ab agẽte. ergo alia est ꝓductio actio ad ꝓductionẽ passionẽ ⁊ alia ad ꝓductū vltimū tm̄ terminata. Sic etiã actio ⁊ passio distinguãtur realiter vt aliqui fingũt a productione actiua ⁊ passiua / alia productio actiua erit actionis ⁊ alia passionis et alia passiue productionis ⁊ alia termini ꝓductionis vltimo introducti. sed hoc est falsum: q2 etiã scḋm eos ponentes tales formas / q̄ sunt actiones ⁊ actiue productiões tot oportz ponere eis correspondentes passiones ⁊ passiuas

productiones.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si alia pro-
ductione actione producitur productio passio ꝛ alia res
producta:ergo ipsa res seu forma producta non autem
a productiōe passiua distīcta ꝓducit̄ imediate sepa/nul
la ad ipsam terminata ꝓductione passiua mediante. sed
sicut se habꝫ ꝓductum ad ꝓductionē passiuā ita ꝓducēs
ad ꝓductionē actiuā.ḡ sicut ꝓductū pōt ꝓduci imediate
scipso:ita ꝛ ꝓducēs pōt ī effectum sibi possibilē p̄sente ei
passo quocūq; effectu alio medio circūscripto. quare ꝛc.
¶ Preterea septio arguo sic ad idē. nō min⁹ forma agē
tis possibilis pōt imediate q̄cūq; alio circūscripto ab ipo
elici effectiue q̄ possit in subiecto p̄supposito recipi subie
ctiue.sꝫ forma ab agēte īroducta ī passo in ipo imediate
recipit̄ subiectiue.ḡ ꝯsiliter a pricipio ꝓductiuo imedia
te elicit̄ effectiue.ex q̄ seq̄t̄ ꝓpositū:puta q̄ actio seu acti
ua ꝓductio vel passiua nō est ponēda tāq̄ forma aliq̄ me
dians in re extra inter actiuum pricipiū ꝛ effectū. ¶ Si
dicatur q̄ immo forma ab agente introducta recipit̄ in
passo p̄supposito forma alia mediante vez vnione: ꝛ etiā
ipsa eius passiua ꝓductiō. ¶ Cōtra primo. qꝛ tā vnio ꝑ
te q̄ passiua ꝓductio ē forma accidētalis:q̄ nō pōt vt cōi
ter dicit̄ in materia p̄cedere formam substātialē. ¶ Se-
cūdo.quia si hmōi forme p̄cedunt formam substantialē ī
materia /aut recipiūt̄ ī ipsa imediate/aut alia mediāte.
sed nō pōt poni secundum.qꝛ si vnio reciperetur mediante
alia vnione ꝛ ꝓductio mediāte alia ꝓductiōe/eēt ꝓcess⁹
in infinitū.ḡ relinq̄t̄ primū:qꝺ est ꝓpositū.qm̄ sicut vnio
pōt immediate ī subiecto recipi subiectiue:ita ꝛ ab agēte
immediate elici effectiue.sꝫ qua rōne vn⁹ effect⁹ ab actio
ne ꝛ a passione distict⁹ pōt eē ab agēte imediate sine oīni
precuia actione ꝛ passiōe siue actiua ꝛ passiua ꝓductione/
eadē ōis ali⁹.quare ꝛc. ¶ Tertio.qꝛ vnibilia magis dis-
tincta nō sunt immediatius vnibilia q̄ vnibilia min⁹ dis-
tincta.sed tā vnio q̄ actiua ꝛ passiua ꝓductio si sūt aliq̄d
magis distiguūt̄ tā ab agēte q̄ a passo p̄supposito q̄ for
ma ipa ī passo p̄supposito īroducta.ergo ꝛc. ¶ Quarto
qꝛ qꝺ est ī aliq̄ altero nō existēte nec existere potēte simil̄
cū eo/nō est ī eo illo mediāte.sꝫ forma ꝓducta est ī passo
p̄supposito ꝓductione actiua nō existēte nec passiua nec
etiam existere valente immo necessario desinēte fm oēs
ponentes tales hmōi actiones ꝛ passiones siue actiuas
ꝛ passiuas ꝓductiōes.ḡ ꝛc. ¶ Preterea octauo arguo sic
ad idez.si actio ē forma distincta ab agente et passio simi
liter a passo/ ꝛ a termino introducto:cum forme huiusmo
di corrumpantur forma in passo p̄supposito introducta.
habito enim termino cessat productio. quero a quo for-
me huiusmodi reales corrumpunt̄:nō eni pōt dici q̄ cor-
rumpuntur ab agente. qm̄ ipm agens est pncipiū carū
oīm ꝓductiuū.idē aūt nō videt̄ esse eiusdē ꝓductiuū p̄n
cipium ꝛ corruptiuum. ¶ Preterea.qꝛ subiectū nō ē cor
ruptiuum sed magis cōseruatiuum sui ꝓpꝛij accidētis.sꝫ
actio secundū aduersarios est forma accidentalis exis
subiectiue in agēte ꝛ passio in passo.ergo nec passio a pas
so nec actio corrūpit̄ ab agēte. Nec etiā pōt dici q̄ actio
corrumpat̄ a passo nec econuerso passio ab agente: quia
nec passum actioni nec agens passioni est contrariū:nec
ꝑ ꝯn̄s videt̄ esse eius principiū corruptiuum.agens etiā
non corrūpit in passo nisi formas actionis sue termino re
pugnātē.sed talis non est ipa ꝓductiua actio seu actiua
ꝓductio nec passiua.ergo ꝛc. ¶ Nō pōt etiam dici q̄ for
me huiusmodi si ponantur/ab ipso producto termino de-
struantur:tum quia nec illi repugnant:tuꝫ qꝛ si sic/tunc
sequeret̄ q̄ omnis terminus productus esset principium
corruptiuum multorum realiter distinctorū:qꝺ videtur
oīno ridiculū:cum nec ad productionem forme proposi-
te sequatur nec precedat seu comitetur nisi corruptio for
me opposite in passo presupposito antea existente.Cum
igitur huiusmodi forme tales si ponant̄ vt forme medie
a producente ꝛ a producto distincte/a nullo videantur de
strui posse manētibus earum extremis producēte vide-
licet ꝛ producto:per cōsequens seq̄tur q̄ semper eis ma-
nentibus permanebunt.sed hoc ē falsū etiā scdm̄ aduer-
sarios.quia tunc vt dicunt omne ꝓductū ꝯtinue ꝓduce-
retur si semper secū maneret eius actio productiua. ḡ ꝛc.
¶ Preterea nono.si actio est forma distincta realiter ab
agēte:aut ē in ipso agēte forma aut in passo.sed nō videt̄
esse in agente.qꝛ tunc omnis actio esset immanēs.nec in
passo magis q̄ passio in agēte.ergo ꝛc. ¶ Nec videt̄ suffi
cere qꝺ hic soluunt aliq̄ dicentes q̄ licet omnis actio qꝛ
in agente sit immanēs forma aliq̄/tn̄ est trāsiēs virtua-
liter:puta illa qua mediante aliq̄d ꝓducit̄ extra agens.
quoniam sola illa forma transit virtualiter sup passum
per quam agēs inducit in ipso terminum puta formā.sꝫ
actio ipsa non est forma termini introductiua:sꝫ forma in-
trinseca agenti.ḡ actio non debet dici virtualiter trāsiēs
sed tm̄modo ipsum agens.quare ꝛc. ¶ Preterea decio
ꝛ vltimo arguo sic ad idem. nō magis ꝓducens requirit
productionem actiuam q̄ mediante ꝓducat q̄ productū
productionem passiuam qua mediāte ꝓducat̄.sed nullū
productū exigit hmōi passionē seu passiuā productionē
cum producatur circumscripta quacunq; ab ipso distīcta
precuia passiōe seu ꝓductione passiua.ergo ꝛc. ¶ Minor
ꝓbatur.qm̄ hmōi passiua ꝓductio nō potest existere sub
iectiue in effectu ꝓducto cū sit nature ordine si est aliq̄d
prior ipso.nec in passo p̄supposito:tū qꝛ materia vt dictuꝫ
est non est immediatū ꝛ pmū subiectū alicui⁹ forme ac-
cidentalis:tuꝫ qꝛ subiectū generationis vel cuiuscūq; al
terius ꝓductionis passiue ē obiectū ꝓductionis actiue:
per ꝯn̄s ipsum ꝓductum:non autez p̄suppositum: qꝺ nō
potest esse ꝓductū.quare ꝛc. ¶ Et si forte dicatur q̄ ꝓdu
ctionis passiue subiectum p̄suppositum est ꝓductionis
actiue terminus ꝛ obiectū.nō enim aliꝺ intelligo ꝑ ꝓdu
ctionis terminū.non autem obiectum est ipm ꝓductum.
hoc non videtur valere.qm̄ idem totalit̄ est ꝓductionis
actiue termin⁹ ꝛ obiectū. nō eni aliꝺ intelligo ꝑ ꝓductio
nis terminū nisi illꝺ ad quod ipsa ꝓductio terminat̄. sed
ꝓductio si ponatur ad nihil aliꝺ terminat̄ nisi ad illꝺ qꝺ
ipa mediante in esse ponitur.hoc autem nō est ipm passū
presuppositū sed ꝓductū qꝺ est ipius ꝓductionis obie-
ctū.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur.quia nō videtur intelligibile
nec rōnabile ponere ꝓductionē terminari nisi ad illꝺ qꝺ
accepit eē ꝑ ipaꝫ.vn̄ nec diuīa essentia pōt poni termin⁹
generationis nec spirationis scdm̄ aliquos. cuius ratio
est scdm̄ eos/quia non accipit esse per generationem nec
per spirationem.sꝫ passum p̄suppositum non accepit esse
per productionem.ergo nec ipsuꝫ pōt dici eius terminus
nec obiectum.

Secūdo arguo in speciali contra quam-
libet trium predictarum opinionum. Et primo contra
primam eorum qui ponunt actionem esse formam ali-
quam respectiuam distinctam realiter ab extremis pro-
ducēte videlicet ꝛ ꝓducto.Et hoc sic primo.omnis respe
ctus realis vnus habet hfe secundum ipos vnum termi
num.sꝫ actionis nullus potest poni vnicus terminus. er
go ꝛc. ¶ Minor probatur.quoniam si actionis est ali-
quis vnus terminus/quero quid sit huiusmodi eius ter-
minus:aut enim habet poni passum suppositum:aut for
ma in ipso introducta:aut vtrunq; simul.sed nullum ho-
rum potest poni. ¶ Hoc probatur.Et primo q̄ non ali-
quod horum tantum:puta subiectum presuppositum nec
forma.quoniam si subiectum presuppositum sine forma ē
eius terminus/poterit naturaliter sine forma poni actio
sicut etiā econuerso si forma sine subiecto p̄supposito po

natur totalis terminus actionis/poterit ꝯsurgere actio
omni subiecto presupposito circūscripto. sed vtrūqꝫ hoꝝ
est falsum. ergo ꝛc. ¶ Maior probatur. quoniam ois respectus rea-
lis scḋm principia aliorꝫ pōt ꝯsurgere imo ꝯsurgit neces-
sario naturalr̄ loquēdo positis ei⁹ extremis approxima
tis si est respectus extrinsecus aduenientis/sicut est vt di
cunt actio/omni alio circūscripto. ergo si totalis termin⁹
generationis est materia p̄supposita sine forma vel forma si
ne materia/poterit esse generatio ī materia sine forma vl'
ad formā sine materia: qḋ ē falsū: cū agens creatū nō pos
sit agere sine passo p̄supposito nec ī ipo nisi formā aliquā
introducēdo. ¶ Cōfirmatur. quia ꝓductio vt p̄dictū ē nō ter-
minatur ad illud qḋ ei p̄supponitur: sed ad illud qḋ per eā
in esse ponitur: nec hoc potest esse eius termin⁹ supposito
ꝙ ipsa ꝓductio sit respect⁹. Minor ꝓbatur. quoniam respectus nō
destruitur posito eius termino. nihil enim destruitur posito illo
qḋ ad ei⁹ eē exigitur ⁊ qḋ ipso posito ponitur. sꝫ secūdū eoruꝫ
principia omnis respectus exigit fundamētū ⁊ terminū
quibus positis ponitur: ergo nō destruitur. sꝫ forma ī pas
so p̄supposito introducta destruitur ois actio ⁊ actiua ac
passiua ꝓductio: qḋ nec etiaꝫ ipsi negāt. ergo ꝛc. ¶ Pre
terea ad idem arguitur. quia scḋm eos actio est respectus ex-
trinsecus aduenientis: ⁊ per ꝯñs cōsurgens eius extremis
positis ⁊ approximatis. sed extrema cuiuscūqꝫ respectus
non sunt nisi fundamētū ⁊ termin⁹. ergo si actionis termin⁹
est tm̄ passū p̄suppositum: p ꝯñs actiuo principio sibi ap
proximato seqtur actio ⁊ passio oī forā alia circūscripta. si
etiā forma ipsa sit actionis totalis termin⁹ seqtur ꝙ actio
ipsa sit forma ītroducta posterior/cū secundum eos nō cō
surgat nisi fundamento ⁊ termino ī eē positis ⁊ approxi-
matis. ⁊ ita tunc seqtur ꝙ forma ī materia introducta vel ī
subiecto nō desinit imo eē īcipit actio ipa ⁊ passio. qḋ ē fal
sū scḋm ipsos. ergo ꝛc. ¶ Secūdo ꝓbatur alia ps minoris
predicte: videlicet ꝙ ambo simul puta passū p̄suppositū
⁊ forma in ipso ītroducta non possint poni termin⁹ actio
nis. Primo: quia neutrū hoꝝ pōt eē vt ꝓbatū ē. ergo nec p cō-
sequēs ambo simul. ¶ Secundo. quia vnius respectus scḋm
ipsos vn⁹ est tm̄ terminus. ergo si actio ē vnic⁹ respect⁹
nō pōt eē multiplex ei⁹ termin⁹. forma aūt ⁊ passū vel sup-
positū realiter sunt distincta. ergo ꝛc. ¶ Hic tm̄ rn̄dent aliqui
dicentes ꝙ lꝫ vnius respectus nō possit esse ad plures ter
minos eque primo: potest tm̄ esse ad plures quorum vnus
sit eius primo ⁊ alius secūdario: sicut est ī ꝓposito. actio
enim vt dicunt non respicit passum nisi ratione forme ītro-
ducte: ⁊ ideo ipsaꝫ vt primū ei⁹ terminum respicit: passuꝫ
aūt vt secundariū. Vel scḋm alios econuerso: videlicet ꝙ
primo respicit passum ⁊ secūdario ⁊ ex ꝯñti formaꝫ ipsaꝫ
vt secundarium eius terminū in passo hmōi introductuꝫ.
¶ Sꝫ ꝯtra hoc arguo primo. quia termin⁹ ꝓductiōis acti-
ue est fundamentum seu subiectum productionis passiue
sed vna passiua productio non potest esse in diuersis sub
iectis. ergo nec vna actiua ad diuersos terminos. ex quo
sequitur ꝙ alterius ꝓductionis actiue termin⁹ erit for-
ma introducta/⁊ alterius materia p̄supposita. sed diuer
sis ꝓductionibus actiuis diuerse correspondent passiue
etiā secūdum ipsos. ergo sequitur ꝙ omne naturaliter agēs
seu producens ꝓducit mediantibus actiuis productioni
bus ⁊ passiuis. hoc autem est falsum. ergo ꝛc. ¶ Preter-
ea secundo arguo sic ad idem. si actio prius respicit for-
mam ꝙ̄ passum/ergo actio non precedit sed magis sequi
tur nature ordine ipsam formam: sed consequens est fal-
sum: cum actione seu actiua productione forma in mate-
ria introducatur. ergo ꝛc. ¶ Consequentia probatur. quo
niam oppositum consequentis infert oppositum antece-
dentis. qḋ patet. si enim actio ipsa seu ꝓductio formam nō seqtur
sed precedit/cum in ipso priori signo nature ī quo prein-
telligitur ante formam habeat sibi approximatum passum

suppositum: per consequens respicit ipsum. ¶ Confir-
matur. quia omnis respectus respicit prius suum pri-
mum terminum ꝙ̄ secundum. sed si ista duo videlicet for
ma ⁊ passum presuppositum sint eiusdem actionis termi
ni: passū presuppositum est eius primus terminus ⁊ for-
ma in ipso introducta secūdari⁹. Minor probatur. quia pri
us est passum ⁊ agenti approximatum ꝙ̄ forma in ipso
introducatur. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. om-
nis respectus cōsurgit naturaliter posito eius fundamē
to ⁊ termino per se primo sibi approximato si est respect⁹
extrinsecus aduenientis quocunqꝫ alio circumscripto. sed
actio naturalis nō potest poni posita materia sine forma
nec econuerso: immo forma posita nullo modo ponitur
sed destruitur: cū tamen respectus posito termino esse nō
desinat: sed ponatur. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur primo. quia
scḋm eos actio consurgit extremis positis ⁊ approxima
tis. sed extrema omnis respectus sunt fundamentū eius
⁊ terminus: ⁊ magis terminus per se primus ꝙ̄ termin⁹
per accidens ⁊ secund⁹. ergo actio forma posita non de-
sinit: sed poti⁹ tunc consurgit si est forme aliquis respecti
uus. ¶ Secundo. quia aut extrema actionis sunt agens
⁊ passum tantum: aut agens ⁊ forma in passum introdu-
cta: aut ista simul omnia tria/videlicet agens/ipsum pas
sum/⁊ forma. Si primum: ergo sequitur ꝙ actiuo princi-
pio approximato passo absqꝫ omni forma introducta se-
quatur actio: quod est falsum. quia tunc quodlibet prin-
cipium actiuum posset agere in passum sibi approxima-
tum nullam formam in ipo ab actione ⁊ passione aliam
introducēdo. ¶ Si autem ponatur secūdum vel tertiuꝫ
ergo forma in passo presupposito introducta actio ipsa
esse non desinit sed incipit. tunc enim esse incipit quando
nouiter consurgit. sed extremis positis ⁊ approximatis
nouiter vt dicunt/ꝯsurgit. ergo ꝛc. ¶ Nec pōt etiam eē
verū qḋ dicunt alij: videlicet ꝙ actio prius respiciat pas
sum ꝙ̄ terminum. Primo. quia tūc vt argutū est posset po-
ni actio sine termino ꝓducto in passo p̄supposito/cū om-
nia respectus possit poni immo ponatur necessario posi-
to eius fundamēto ⁊ termino per se primo omni alio circū
scripto. ¶ Scḋo. quia essentialr̄ ⁊ prius ois actio seu acti-
ua productio videtur respicere illud qḋ per ipm̄ in esse po-
nitur qḋ ē forma: ꝙ̄ illud qḋ ei supponitur. ¶ Tertio. quia vnuꝫ
⁊ idem est productionis terminus ⁊ maxime p se positus
⁊ obiectū vt supius fuit dictum. sed passum presuppositū
non est productionis obiectum sed eius subiectum cū nō
sit productum. ergo ꝛc. ¶ Preterea secūdo ad pricipale
pōt argui vt superius est argutū. quoniam agēs pōt immedia
te in actionē ⁊ passioneꝫ q̄ sunt vt dicūt forme respectiue
⁊ p ꝯñs magis distincte ab agēte ꝙ̄ forma absoluta ī pas-
so presupposito ītroducta. ergo ita possūt īmediate omnia
agētia ad formas absolutas eis possibiles agere: sicut ad
hmōi respectiuas. ¶ Añs appet. si enim actio esset ab agē
te mediāte alia actione/esset ꝓcessus ī īfinitū. si etiā pas-
sio esset mediāte actiōe ab agēte/seqretur ꝙ alia eēt actio
agētis ad passionē ⁊ alia ad formam absolutā a passione
realiter differentē. ¶ Tertiā ptē añtis veꝫ ꝙ magis for-
me huiusmodi distinguuntur ab agēte ꝙ̄ forme absoluta: ipi
ꝯcedūt. ¶ Cōsequētia fuit supi⁹ ꝓbata. quare ꝛc. ¶ Pre-
terea tertio null⁹ respect⁹ ē prior termino. sꝫ actio seu acti
ua ꝓductio ē prior termino. ergo nō ē respect⁹. ¶ Nec valet
hic rn̄sio aliquorū dicētiū ꝙ sol⁹ respect⁹ dicēs rē p modū
act⁹ primi vt ille q̄ ē de gñe relatiōis/ē posterior termino.
ille aūt q̄ dicit rē p modū actus scḋi vt ois actio/ē prior
termino. quoniā passio est respect⁹ etiā p modū actus se-
cūdi scḋꝫ ipsos: ⁊ tamē nō est prior termino immo nature
ordine posterior ipso videlicꝫ principio actiuo. quare ꝛc.
¶ Et si forte dicatur ꝙ non est simile de actione ⁊ de pas
sione. quoniam per actionem sua terminus ponitur

In esse non autem per passionem cum eius terminus sit agens qđ presupponitur passioni. ¶ Contra hoc arguo primo. quia forma absoluta in passo presupposito introducta non accipit esse per formam aliquã respectivã sed ꝑ formã absolutã agentis intrinsecã. ¶ Secđo. qꝛ si actiõe eius terminus accipit esse: nõ autem passione terminus passionem: ergo passio nõ est respectus per modũ actus se- cũdi sꝫ primi vt alij de gñe relationis. ¶ Si dicatur ꝙ id est respect⁹ per modũ act⁹ secũdi: qꝛ ꝑ ipsã passionẽ acci- pit esse nõ eius termin⁹ q̃ est agẽs: sꝫ actionis terminus qui est forma introducta ĩ passo: Cõtra. qꝛ termin⁹ actio- nis est fundamentũ passionis scđm ipsos. sed fundamẽtũ nõ accipit esse ꝑ illud qđ fundat̃ ĩ ipso. ergo ⁊c. ¶ Preterea secũdo ista solutio accipit falsũ. qꝛ ꝓbatũ ẽ supius ꝙ for- ma absoluta ĩ passo ĩtroducta nõ põt eẽ termin⁹ actiõis supposito ꝙ actio sit respectus desinens esse post formã ipsam ĩ passo presupposito ĩtroductã. quare ⁊c. ¶ Nec põt dici ꝙ terminus passionis seu passiue productionis sit ip- sa forma introducta: tum quia ipsa habita cessat passio sicut ⁊ actio: tũ qꝛ passum non refertur ꝑ passionem vt di- cunt ad formam q̃ est in ipso recepta: sed ad agens extrin- secũ a q̃ forma in ipso ĩtroducit̃. Qđ appet. qm̃ si passio esset passi presuppositi ad formam in eo introductam: et econuerso esset forme ad passuꝫ seu subiectum presuppo- situ formam ipsam recipiens / qđ est falsum. quia tunc sub- iectũ diceretur pati a forma ipsum informante / ⁊ forma ĩ ipsum continue agere: qđ nõ est verum. quare ⁊c. ¶ Si di- catur ꝙ ideo passio est respectus per modum actus secũ- di: quia ipsa sicut et actione precuia mediante forma ĩtro- ducitur in passo qđ presupponitur: ¶ Contra primo. qꝛ hoc nõ est verũ vt patet ex dictis. nulla enim forma respe- ctiua mediãte sed absoluta tm̃ agẽtis intrinseca introdu- citur forma in subiecto presupposito: ⁊ ita si illud quo ali- quid introducitur seu producitur act⁹ secũdus dicit̃ ma- gis agens ipsum seu eius forma absoluta q̃ aliqua alia respectiua ab eo distincta / debet dici act⁹ secũdus. ¶ Se- cũdo. quia esto ꝙ assumptũ esset verum adhuc non habe- rẽt intentum. quoniam cum generatio presupponat alte- rationem / per consequens etiam forma substantialis ter- minus generationis introducit̃ in materia alterationis termino mediante: nec tñ propter hoc qualitas ipsa alte- rationem terminãs ⁊ formam substãtialẽ in fieri p̃cedẽs dicit̃ actus secũdus. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ sicut termin⁹ alterationis generationis terminum nature ordine ante- cedit: in ci⁹ tñ aduentu desinit: ita de actione ⁊ passione si ponant̃ forme accidentales consimiliter est dicendũ: cũ nulla forma accidẽtalis immediati⁹ nec pri⁹ q̃ substãtia- lis materie ꝯiungat̃ seu vniat̃: sꝫ tm̃ mediante forma sub- stantiali. ¶ Primo. quia cõtter dicitur ⁊ est verũ ꝙ tãtũ sunt tria predicamẽta absoluta inter q̃ nec actio nec pas- sio continet̃. ¶ Secđo. quia omnis forma absoluta prior potest fieri sine alia quacũqꝫ forma posteriori a qua reali- ter est distincta. ¶ Sed nulla actio nec passio seu actiua productio nec passiua potest fieri sine forma aliqua ꝓdu- cta. ergo ⁊c. ¶ Tertio qꝛ ad oẽm formã absolutã possibi- lẽ videt̃ posse productio seu actio terminari supposito vt supponũt ꝙ ad aliquaꝫ terminetur. sed nec productiõis est productio nec actiõis actio. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia nulla forma accidentalis absoluta destruitur nisi vel de- structo ei⁹ subiecto / vel ab agẽte ꝯtrario. sꝫ actio siue acti- ua productio ⁊ passiua destruuntur ⁊ desinũt esse etiã se- cũdum ipsos eorum subiectis manentib⁹ nullisqꝫ existẽ- tibus agẽtib⁹ eis cõtrarijs habito enĩ termino cessat om- nis actio ⁊ passio / cũ maneat vtrius subiectũ nec termi- ni⁹ appositi⁹ sit agẽs eis ꝯtrariũ. ergo ⁊c. ¶ Quinto. qꝛ ad for- mã substãtialẽ ĩ maťia ꝓsupposita ĩtroducẽdã nulla for- ma accidẽtalis absoluta p̃uia ẽ necessaria nisi illa ꝑ quã materia disponit̃ ad formã substãtialẽ recipiẽdã. sed nec actiua generatio nec passiua ẽ materie ad receptionẽ for- me substãtialis dispositiua. ergo hmõi actiua ꝓductio vl̃ passiua est accidẽtalis forma aliqua absoluta. ¶ Minor ꝓbat̃. qm̃ forma accidẽtalis q̃ materia ad formã substan- tialẽ aliquã disponit̃ remanet ĩ materia quã disponit vel ipsa vel saltem alia eiusdẽ rõnis cũ ea post formaꝫ substã- tialẽ in ipsa materia ĩtroductã / vt apparet de igne ex aq̃ genito in q̃ manet caliditas ⁊ siccitas quib⁹ mediantib⁹ materia aque fuit alterata ⁊ ad formam ignis recipien- dã disposita. nõ tñ sic intelligẽdo ꝙ hmõi q̃litates prees alterãtes remaneãt saltẽ oẽs: cũ aliq̃ in corruptiõe aque subiecti ipsarum parit̃ corrũpant̃: sꝫ qꝛ manẽt aliq̃ illarũ ⁊ alie cũ eis eiusdẽ specifice rõnis. sꝫ forma ĩ materia ĩtro- ducta nulla remanet ĩ ipa ꝓductio actiua nec passiua. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicat̃ ꝙ actiua ꝓductio ⁊ passiua req̃runt̃ ad formã ipsarũ ẽminũ ꝓducẽdũ nõ ꝑ modũ dispositiõis ad ipsam: sed ꝑ modũ effectuũ p̃cedẽtiũ sine q̃bus nõ põt naturaliter forma ipsa vltima in passo p̃supposito intro- duci: sicut nec mobile aliqđ põt acq̃rere vbi vltimũ nisi ol- b⁹ intermedijs primit⁹ acq̃sitis. ¶ Hoc nõ valet. qꝛ tunc seq̃ret̃ vt dictũ est in p̃cedentibus ꝙ actio siue actiua ꝓ- ductio ⁊ passiua posset fieri etiã naturalit̃ sine forma ei⁹ termino in passo presupposito introducta. nullũ enĩ est ĩ- possibile diuersorum effectuũ maxime absolutoꝝ realiter distinctorum priorẽ poni in esse ab agente ipsum virtuali- ter continente posteriori non posito prima causa cooperan- te ad priorẽ ⁊ nõ ad posteriorẽ. ergo si actiua ꝓductio ⁊ pas- siua sunt forme absolute priores forma vltia ĩ materia ĩ- troducta: nõ tm̃ esse poterũt sine ipsa / sed etiã vna posset esse sine alia vt actiua productio sine passiua ⁊ econuerso passiua sine actiua. hoc aũt ẽ oĩo falsũ ⁊ impossibile. ergo ⁊c. ¶ Sexto ẽt põt argui ad ideꝫ. qm̃ nec actio siue acti- ua secũde cause productio nec passiua est nobilior forma in passo presupposito introducta si ab ipsa ponat̃ esse dis- tincta. sed oĩs forma respectiua saltẽ alteri⁹ gñationis ab actione ⁊ passione siue actiua ⁊ passiua ꝓductiõe vere ⁊ realiter ꝓducitur: supposito vt supponũt (qđ tñ falsum re- puto) ꝙ sit forma aliqua ꝑ se vna distincta realiter ab ex- tremis. ergo cum absolutum sit secundũ eos ꝑfectius respe- ctiuo: per ꝯñs seq̃tur ꝙ saltẽ taliũ ꝓductorum respectiuũ actiua productio vel passiua non sit forma aliqua absolu- ta a talib⁹ ꝓductꝭ realit̃ distincta: nec ꝑ ꝯñs aliq̃ aliarũ.

Ex p̃dictis apparet improbabilẽ esse &

ĩpossibilẽ tertiũ dicẽdi modũ eoꝝ / veꝫ qui ponunt actio- nem ⁊ passionẽ esse formas absolutas: respectus tñ aliq̃s includentes. ¶ Primo. qꝛ vt ꝓbatũ est nec põt esse forma absoluta nec respectiua per se vna hmõi actiua ꝓductio vel passiua. ergo nec põt vtrũqꝫ simul esse. ¶ Secđo aut hmõi respectus esset cum illo absoluto idẽ realiter: aut diuers⁹. Si primũ: ergo actio nõ est realiter nisi forma absoluta / cuius cõtrariũ supius est ꝓbatũ. Si secundũ ponat̃: veꝫ ꝙ talis respectus sit realiter ab absoluto hmõi diuersus tũc cũ passio dicat ꝯsĩlia talia duo sicut ⁊ actio: seq̃t̃ ꝙ inter omnem causam secundã ⁊ effectũ sibi possibilẽ erũt ꝗ̃tuor media realit̃ distincta. qꝛ actiua ꝓductio ⁊ passiua: q̃ rũ ꝓductionũ vtraqꝫ vt supponit̃ ĩcludit ꝗ̃a realiter dis- tincta. sꝫ hec ⁊ multa alia q̃ seq̃ũt̃ ad positionẽ istã sunt absurda. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ oĩno videt̃ irrationabile ponere actionem ⁊ passionẽ esse duas formas distinctas realiter tã inter se q̃ ab agẽte ⁊ passo ⁊ a forma in passo presupposito ĩtroducta. oĩs enĩ relatio distincta realiter a fundamẽto est cãta ĩ ipso. ergo ⁊ respect⁹ quẽ ĩportat actio ĩ illo absoluto. aut ꝗ̃ imediate: ⁊ tũc eadẽ rõne foꝛa vltima. aut mediate: ⁊ tunc erit processus in infinitũ vt superi⁹ est deductũ. quare ⁊c. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secūdum: vbi aliter est dicendum. Ad cuius euidētiā est sciēdum / ꝙ nec actio nec productio ē in re extra aliqd per se vnū: sed vtrūq est vnū connotatiuum plura significās: seu vnū primo significās ⁊ alterum secūdario connotās. In hoc tn̄ actio ⁊ productio distinguunt. quia actio vltra agens qd̄ primo importat ꝯnotat secūdario aliquod passum presuppositū ⁊ productū. Productio vero nō cōnotat passum aliqd̄ presuppositū cū ab ipso abstrahat sꝫ tn̄ importat vltra producēs seu agens terminū. Cōsimiliter est dicendū de ꝓductiōe passiua productioni actiue ⁊ de passione actiōi correspōdente: vcꝫ ꝙ passio dicit tria videlicꝫ passū primo ⁊ agēs ac terminū in ipso inductū secūdario. productio autē passiua dicit tn̄ duo: videlicet productū primo ⁊ producens secundario connotando. vnde quia in diuinis ad intra nō est passum ꝑsuppositum seu subiectum: nec enī diuina essentia alicui productiōi presupponit tāq̄ passum seu subiectum: ideo ibi non conceditr̄ actio nec passio: sed actiua ⁊ passiua productio: cum sit ibi verissime ꝓducēs ⁊ ꝓductum. ⁊ ꝓpter cōtrariam rationē: quia nullū agens contrarium pōt aliquid ꝓducere nisi in aliquo subiecto presupposito: ideo in creatiōe nec est actio sine ꝓductiōe nec econuerso productio sine actione. quia etiā deus ipse ad extra aliqua producit nullo ꝑsupposito: vt intelligētiā ⁊ materiā primā. alia vero producit in aliquo ꝑsupposito vt gratiam in aīa ⁊ animā in corpore. ideo licet deus ad intra non dicatur agere sed tantū producere / tn̄ ad extra respectu aliquorum videlicet respectu omnium que producit in aliquo presupposito / dici potest agens insimr̄ ⁊ producens. ¶ Ex quo seqr̄ ꝙ actio ⁊ productio passiua ⁊ actiua distinguunt sicut magis cōmune ⁊ minus cōmune. omne enim agens est producens: sed nō ecōuerso. non enī vbicunq est productio actiua est actio: nec vbicū ꝙ est ꝓductio passiua ē passio: vt ista ꝓprie accipiuntur cū nec actio nec passio dicant nisi vbi est passum alicuiꝰ ꝓducti receptiuum.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nulla actio siue actiua ꝓductio secunde cause est aliqua forma vna distincta aliquo mō in re extra ab ipsa causa secunda passo ⁊ a forma in ipso passo presupposito introducta. ¶ Hec licet pateat ex precedentibus pōt iterū ꝯfirmari. Primo sic: forma ab agēte in passo presupposito introducta non oportet corrumpi aliquā formā in agēte nec etiam in ipso passo presupposito: nisi illam q̄ ante actionē ⁊ forme introductionē p̄fuit in ipso passo. que quidē est incompossibilis ⁊ contraria forme introducte. sed forma in passo presupposito introducta nec manet actio in actiuo principio nec passio nec passiua productio in subiecto presupposito / cum tamē ipa sit incōpossibilis forme hmōi īntroducte. ergo nec huiusmodi actio nec passio nec actiua vel passiua productio est in re extra aliqua vna forma que ab agente passo presupposito ⁊ a termino introducto ī eo realiter sit distincta. ¶ Confirmatur. quia si ista dicunt diuersas formas que non manent earum terminis introductis: aut corrūpuntur termino habito seu producto: vel ante: vel simul est ipsarum corruptio ⁊ termini ꝓductio. ¶ Sed non potest poni primum. quia terminus productus nec actiue nec passiue productioni est cōtrarius: nec per consequēs ipso posito oportet illa corrumpi. nec secūdum: quia nec agit seu producit nec patitur nec producitur mediante aliquo iam corrupto. sed si iste dicunt aliqua distincta / ꝓducens producit productione actiua ⁊ productum producitur productione passiua. nec potest etiaꝫ poni tertiū ꝙ productio est ipa termini introductio. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur: ꝙ ita huiusmodi forme possunt corrumpi: licet nullum habeant agens contrarium: sicut corrūpuntur symbole qualitates generantis ⁊ geniti communes / quibꝰ materia fuit disposita ad formam recipiendā. quoniam tales qualitates corrumpuntur ⁊ si nō ab agēte contrario / tamē quia corrumpitur ipsarum subiectuꝫ quo corrupto non potest manere naturaliter aliquod accidens qd̄ erat in ipso. sed hoc nō pōt dici de huiusmodi actiuis productionibus ⁊ passiuis. nec enim ipsarum subiecta corrumpuntur termino introducto. quare ⁊c. ¶ Secundo arguo sic ad idē. si ignis fuisset eternus potuisset habere immo necessario habuisset passo existente ipsi approprinquato ⁊ disposito ignem eternum vel saltem splendorem cuius productio nō requirit passum ab igne distinctum. ergo nec actiua nec passiua productio ignis vel splendoris est forma aliqua per se vna distincta a producente ⁊ a producto. ¶ Antecedens probatur per Augustinum dicentem. 6. de trinitate cap. primo. ꝙ si ignis esset eternus et splendor ab ipso genitus sibi esset coeternus. Idem dicit. 20. de ciuitate cap. 31. ꝙ si pes fuisset in puluere ab eterno semper ei subesset vestigiū qd̄ nemo dubitaret a calcāte esse factum: nec altero alterum prius esset ⁊ si alterum ab altero factum esset. sed cum introductio forme substantialis in materia disposita vltime sit īstātanea nō minꝰ substātia sempiterna generatiua si fuisset vt ignis habere potuisset si passum dispositum habuisset substantiam coeuam vel genitam puta ignem vel accidentalem formam videlicet vestigium vel splendorem. quare ⁊c. ¶ Secundo probo consequentiam. quia si ignis vel cuiuscunq alterius substantie actiua generatio vel passiua est forma aliqua media inter generans ⁊ genitū in re extra: cuꝫ ponetur esse forma instātanea desinēs eiꝰ termino in materia introducto: ē per consequens forma temporalis. nullum enī esse incipiens ⁊ raptim transiēs quale est omne momentaneum seu instantaneum potest existere sempiternum. ¶ Ex hoc tunc potest argui ad ꝓpositum sic in forma. impossibile est aliquod tēporale antecedere aliquod sempiternum nec aliqd̄ sempiternū potest exigere aliquod temporale. sed ab igne eterno possꝫ esse vt probatum est ignis generatus alius sempiternus ergo nec eius actiua generatio nec passiua ipsum agens est aliquod temporale. sed si esset forma aliqua per se vna instantanea a generāte ⁊ genito distincta / esset vtiq temporalis quia instantanea. nisi dicas ꝙ ignis generans cōtinue generat ⁊ generatus continue generatur. qd̄ falsuꝫ est. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc potest vltra argui. quoniam non plus actiua productio ⁊ passiua producentis ex tempore ⁊ producti debent distingui ab ipsis producente ⁊ producto q̄ actiua productio ⁊ passiua a producente ⁊ a producto eterno realiter distinguantur. sed nec actiua productio nec passiua alicuius creature eterne si ponatur / maxime instantanea / esset forma aliqua per se vna a producente ⁊ a producto distincta: nec etiam aliqua productio successiua. non enim magis ista q̄ instantanea est distincta. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est ꝙ nec etiam passio siue passiua productio est forma aliqua per se vna a producēte ⁊ a producto distincta aliqualiter ī re extra. ¶ Hec apparet eisdem rationibus cum priori. ¶ Confirmatur. quia si huiusmodi productio esset forma aliqua per se vna / esset accidētalis. qd̄ poni non potest / cū nullū possit assignari subiectum vt in precedentibus est probatum. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ actio est quoddā nomē connotatiuum actiuum principium primo significans: ⁊ passum presuppositum: ac etiam productū in ipso terminum secundario connotans. ꝓductio vero actiua idem significat primo qd̄ actio: secundario vero non passum sed productum terminum ꝯnotat. ¶ Hec sequitur ex predictis constat enim ꝙ secunde cause actio respicit dicta tria vi-

delicet actiuū principiū / passum / ⁊ terminū productum: ita ꝙ nō potest esse alicuius secunde cause actio horum aliquo deficiēte. actiua. etiam productio absolute sumpta vt ab actiōe distincta respicit primo duo: vez ꝓducti uū principiū ⁊ terminū ꝓductū. sed probatū est in ꝑcedē tibus ꝙ inter ista tria ꝑdicta nō est forma aliqua media per se vna ab eis distincta / que actio vel actiua productio possit dici. imediate enim ad producens sequitur ꝓductū vel ī aliquo ꝑsupposito vltimate disposito vel in nullo. sicut enim forma ignis genita imediate recipitur in materia disposita subiectiue / ita ⁊ immediate est a generante effectiue. ⁊ sic de omni forma alia substātiali vel accidē tali ꝓducta ī subiecto vel sine subiecto successiue: vel instātanee. ꝗ sequitur ꝓpositū: vez ꝙ actio vel ꝓductio actiua de agente vel producēte: vt cū dicitur ꝙ ignis agit in aquā / vel ꝓducit seu generat ignē vel calorē / nō significat aliquid ab ipso distinctū in ipso formaliter existens: sed tantū cōnotat passum suppositū ⁊ ꝓductū. vnde non plus actio seu actiua ꝓductio est forma aliqua ꝑ se vna in actiuo pricipio ꝙ similitudo vel alia quecūq₃ relatio in ipo de quo dicit fundamēto. nec actio alit distinguit a predictis tribus que significat ⁊ importat ꝙ relatio ipsa differat ab extremis suis totaliter indistincta vt alibi est ostēsum. ⁊ cōsimiliter de huiusmodi actione seu actiua ꝓductione est dicēdū. ¶ Confirmatur. quia constat ꝙ ista puta actio ⁊ actiua ꝓductio aliquid significant ⁊ impor tāt. aut ergo importāt simul tria oīa supradicta / aut aliquid horum tm: aut formā aliquā ꝑ se vnā ab illis omnibus distictā. sed nō potest poni secūdū nec tertiū vt ex ꝑcedē tibus est ostensum. ergo relinquit primū qđ est propositū. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ passio vel passiua ꝓductio est aliud nomē idē oīno importās qđ actio ⁊ actiua ꝓductio: sed ordine cōuerso. Primo enī significat passum ⁊ scđario cōnotat actiuū principiū ⁊ ꝓductiuū. productio vero passiua dicit tm̄ primo ꝓductū ⁊ scđario cōnotat principiū productiuū. Ex quo apparet ꝙ ꝓductio actiua ⁊ passiua dicūt tm̄ duo. Actio vero ⁊ passio tria ⁊ eadē: ordine tm̄ cōuerso. ¶ Hec cōclusio declaratur ⁊ ꝓbatur cōsimiliter vt precedens. ¶ Ex ꝑdictis omnibus sequitur corollarie ꝙ de nullo ꝑdictorū puta de passione nec de actione nec de actiua nec passiua ꝓductiōe oportet ꝗrere quid est. quia nullius istorum est quid rei sed quid nominis tm̄. Nec enim quid rei est nisi eius qđ significat aliquid ꝑ se vnū. quodlibet autē ꝑdictoꝝ īportat insimul plura. ⁊ ideo nullius horū sicut nec quorūcūq₃ alioꝝ nominū cōnotatiuorū plura significantiū vt album simile vel dissimile ⁊ similium potest esse nisi quid nominis tantū. ¶ Hec de secundo.

Quantū est ad tertiū: arguitur multipliciter contra dicta.

Primo. quia omne qđ est in ꝑdicamento aliquo est aliquid ꝑ se vnū distinctū realiter ab alio existēte ī alio ꝑdicamēto. sed quōlibet ꝑdictorū puta actio ⁊ passio vel actiua ꝓductio ⁊ passiua est in ꝑdicamēto alio ab illo ī quo est ꝓducēs ⁊ ꝓductū ⁊ passum et ꝑsuppositū. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. quia oē qđ destruit alio remanente est distinctum realiter ab ipso. sed actio siue actiua ꝓductio ⁊ passiua destruūtur manētibus ꝓductiuo principio ⁊ passo ꝑsupposito. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. quia nisi habito ꝓducto termino cessaret oīs actio et passio ac actiua ⁊ passiua ꝓductio / sequeretur ꝙ oē productū cōtinue ꝓduceretur ⁊ ꝓducēs cōtinue ipsum produceret: qđ est falsum. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia vnū produci ab alio puta ignē ab igne dicit aliquid ꝑter extrema / aut nō. sed nō potest poni scđm. quia si vnū ignem esse ab alio effectiue diceret ꝑ se vnū ignē: ex quocūq₃ hi duo ignes fierēt vnus esset ab alio: nec possent ꝑ aliquā potentiā fieri quin vnus esset effectiue ab alio: qđ est falsum. ergo relinquitur primū qđ est ꝓpositū: vez ꝙ ꝓduci et ꝓducere siue actiua ꝓductio ⁊ passiua differant ab extremis. ¶ Quarto. quia oē successiuū vel etiā instantaneū a quolibet ꝑmanēti realiter est distinctū. sed actionū seu ꝓductionū alia est successiua vt augmentū ⁊ alteratio: ⁊ alia instātanea vt generatio. cuiuslibet autē ꝑdictarum actionū seu ꝓductionū tam actiuū principiū ꝙ productū ꝙ passum suppositū est ꝑmanens. ꝗ productiones horū ab istis oībus sunt distincte. ¶ Quinto. quia idem nō pōt esse suiipsius terminus nec subiectū / nec a seipso presuppositū. sed actionis seu actiue ꝓductionis terminus est ꝓductū. subiectum vero ipsum actiuū principiū ipsiq₃ ꝑsuppositū ipm passum. ergo actio differt a quolibet ꝑdictorū / ⁊ ab oībus simul sumptis. ¶ Sexto. quia aliqui sunt effectus a suis causis nō tm̄ in fieri sed etiā in esse continue depēdētes / vt verbum a memoria ⁊ lumen a sole. et ideo dicit Augustinus ꝙ aer nō est factus a sole sed cōtinue fit lucidus qđ pōt etiā dici de memoria nostra respectu verbi ⁊ de quocūq₃ alio subiecto respectu effectus in ipso existētis a sua causa quantum ad suum esse continue depēdentis. sed nulla causa secunda potest suū effectū in esse conseruare nec ab ea effectus cōtinue depēdere nisi mediāte aliqua actione ab ipsa ⁊ effectu distincta. nisi enim ad effectū cōseruandū esset necessariū causam aliquid facere aut agere / nō oporteret cām cōseruantē ꝑmanari effectui cōseruato. quare ⁊c. ¶ Septimo. quia sicut se habet cōseruans ad cōseruatū ita ꝓducēs ad ꝓductū. sed cōseruāa vt sol nō cōseruat calorē ab igne in aqua genitū nisi aliquo mediāte. ergo nec ꝓducēs ꝓducit aliquid nisi mediāte actiōe tāꝙ forma aliqua ꝑ se vna. ¶ Octauo. quia oīs ꝓductio actiua ⁊ passiua est accidēs. ꝓductū aut ꝓducēs saltem aliquod est substātia. ergo ista nō sunt idē. ¶ Nono. quia si actiua ꝓductio ⁊ passiua vel actio ⁊ passio dicunt ꝑcise illa tria ꝑdicta: ergo illis manētibus semꝑ manēt. sed hoc est falsum cū ꝓducto habito cesset actio ⁊ passio ⁊ oīs actiua productio ⁊ passiua saltem omniū effectuū a suis causis depēdentiū tantū in fieri nō in esse. ergo ⁊c. ¶ Decimo. quia si actio siue ꝓductio nō dicit nisi a quo ē actio: ⁊ passio siue passiua ꝓductio qđ est ab alio: sequitur ꝙ materia possit dici causa cōpositi effectiua / ⁊ cōpositū eius effectus: cū compositū fit ex forma ⁊ ex materia cōstitutū. sed hoc est falsum: cum materia ipsa nullius dicatur esse principium effectiuū. ergo ⁊c. ¶ Alia multa possent argui que omitto tm̄ ꝓpter prolixitatē tū quia illoꝝ solutio ex solutione ad ꝑdicta poterit apparere.

Ad primum dicendum: ꝙ omne illud

incōplexū est in ꝑdicamēto / ꝑ qđ cōuenientēr respōdetur ad aliquā ꝗstionē factā de aliquo īdiuiduo. Predicamēta enim nō sunt res extra animā: sed sunt diuersa ꝑdicabilia incōplexa diuersa talia ꝯtinētia vocalia vel mētalia: vt suppono hic ex declaratis ꝑlixe in secūdo quotlibeto. Et ideo actio vel passio sumpta ꝑ voce vel ꝯceptu dicit predicamētū: quia sub ipsa voce ꝯtinētur multa incomplexa ꝑdicabilia ꝑ que ad ꝗstionē factā quid facit de aliquo respōdetur: sicut ⁊ sub passione multa ꝑ q̄ rndet ad questionē factā de aliquo quid patitur. ¶ Et quādo dicitur ꝙ omne qđ est in ꝑdicamēto est aliquid ꝑ se vnū: Dico ꝙ verū est de illo qđ est in ꝑdicamēto essentialiter sicut pars in toto. quia vt sic nihil est in ꝑdicamēto: nisi aliquod dicibile seu ꝑdicabile incōplexū. nō est verum de illo qđ est in ꝑdicamēto vt signatum in signo: modo quo res extra animā existētes dicuntur esse in predicamētis diuersis. hoc enim modo nullum existētiū in aliquo ꝑdicamēto alio a ꝑdicamētis substātie qualitatis ⁊ quātita-

tis est res aliq̃ extra animã p se vna. ¶ Et quãdo addit q̃ significatũ vnius p̄dicamẽti est distinctũ realiter a significato alterius: Dico q̃ est falsum. vt em̃ patet ex p̄dictis i Quotlibeto supradicto ꝛ i alijs locis multis/ p̄dicamẽti substãtie ꝛ qualitatis sunt distincta realiter. aliorũ autẽ p̄dicamentorũ omniũ significata sũt a significatis istorũ penitus indistincta: cũ quodlibet aliorũ octo p̄dicamẽtorꝫ sit cõnotatiuũ nõ importãs aliquid p se vnũ: sed plura simul: que plura nõ sunt aliud q̃ substãtie vel qualitates: vel si importãt aliquid p se vnũ vt quãtitas: nõ tñ absolute: sed vt taliter dispositas habens ptes: que partes non sunt nisi substantie vel qualitatis vt i quarto prolixius est ostẽdẽdũ. quare ꝛc. ¶ Ad scdm. cõcedo maiorẽ: sed nego minorẽ. nihil em̃ positiuũ destruitur nec desinit esse post formã in passo p̄supposito introductã. nec tñ ex hoc sequitur qd̓ infertur: q̃ pductũ cõtinue pducatur: nec q̃ pducens continue sit pducẽs. nec em̃ deus dicitur cõtinue creare/ nec creatura ꝯtinue creari: sed tñ q̃ nouiter est pducta. et tñ nec ipsa nec in deo p̄existẽs aliquod positiuũ esse desinit ratione cuius ipsa creatura nõ dicatur nũc creari nec deus eã creare: licet p quãto creatura cõtinue dependet a deo posset dici cõtinue creari/ modo quo aer scd̓ꝫ Augustinũ dicitur cõtinue illuminari. ¶ Tunc ergo dico q̃ hic ignis dicitur nũc aliũ ignẽ generare ꝛ nõ postea p̄cise: quia ignis genitus est nũc nouiter ab eo: ꝛ nõ postea est de nouo. nõ autẽ propter aliquã formã ab igne genito differentẽ nũc ꝛ nõ postea existentẽ: vt ista ratio ꝛ vulgata opinio imaginatur. ¶ Qd̓ pbo euidẽter. qm̃ si ideo ignis dicit̄ nũc generari ab igne ꝛ nõ postea: quia nũc manet forma aliqua media put̄ i generatio ip̄a/ que postea destruitur: cũ quecũqꝫ positiua deus posset cõseruare/ p ꝯñs ꝛ talẽ pductionem: quero tũc cũ ipsa sit a pducẽte sicut ꝛ producta/ vtrum semp generaretur si maneret isimul cũ pducto? Et si dices q̃ sic: ꝯsimiliter dicã ego etiã de pducto. nõ enim est aliqua ratio pp̄ter quã aliq̃ forma accidẽtalis existẽs i pducto huiusmodi vt supponis est ip̄a passiua pductio sit magis a pducẽte ꝯtinue q̃ pductũ. ¶ Si aũt dicas q̃ nõ: habetur ppositũ: vꝫ q̃ illud idẽ qd̓ primo dicebat̄ producere vel pduci nõ dicitur nunc pducere nec pduci nõ pp̄ter aliquid nũc corruptũ/ sed p̄cise quia pductum fuit prius a pducẽte nouiter ꝛ nõ modo. quare ꝛc. ¶ Si tñ ista/ agere vꝫ ꝛ pati/ pducere ꝛ pduci/ accipiantur p̄ esse p ip̄orũ significatis rebus extra animã existẽtibus cõcedi potest q̃ nõ magis agens dicitur pducere quãdo primo ponit effectũ in esse: nec magis effectus pducitur quando primo in esse ponitur q̃ postea. nihil enim positiuũ existẽs formaliter in aliquo ip̄orꝫ/ pducẽte vꝫ vel pducto/ in p̄mo instãti oportet corrumpi nec destrui instãti sequẽti. quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. quia nec esse pducẽs nec productũ est esse aliquo informatũ: modo quo subiectuꝫ aliquod dicitur esse album quia albedine informatum. ¶ Ad tertiũ patet ex dictis q̃ cũ dicitur q̃ ignis est ab igne (vt dicitur) distinctũ aliquid ab extremis: cũ ita immediate ignis possit esse ab igne in materia disposita p̄supposita sicut actio ipsa seu actiua pductio ꝛ passiua si poneretur: nec tñ ex hoc sequitur qd̓ infertur: vꝫ q̃ a quocũqꝫ hi duo ignes producerẽtur vnus esset ab alio effectiue. Et si hoc sequitur: ostendo q̃ idem sequitur inconueniens contra alios. qm̃ si actio vel actiua pductio ꝛ passiua est forma aliqua per se vna positiua a pducẽte et a pducto distincta realiter/ est ab ipso agẽte causaliter vt supius est ostẽsuꝫ/ nõ mediãte aliqua pductione sed immediate. ¶ Tunc arguo vt arguis ex hoc sic. aut generationẽ actiuã vel passiuã esse ab ipso generãte est aliqd̓ preter extrema: aut non. sed constat q̃ non potest poni scdm: cũ vt dictũ est nullum sit mediũ inter generãs ip̄m et generationẽ. ergo relinquitur primũ. ergo ita sequitur hic sicut ibi q̃ si huiusmodi extrema puta generãs ꝛ generatio fierẽt a deo imediate/ qd̓ posset vtiqꝫ fieri supposito vt supponis q̃ sint diuerse positiue formaliter i re extra/ q̃ vnũ horũ esset ab altero: qd̓ est falsum. nõ em̃ eo ipso vnũ esset seu fieret ab alio: sed ambo a tertio effectiue. ꝛ ita ꝯsimiliter de duobus ignibus ꝛ de alijs quibuscũqꝫ pductis ꝛ pducẽtibus est dicendũ. quare ꝛc. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ successiuũ est ipse motus qui nõ est aliud q̃ acquisitio vnius ptis post aliam. momẽtaneũ vero qd̓ acquirit̄ seu pducitur totũ simul. sed nec acquisitio seu pductio partis forme post ptem nec pductio totius forme simul est a ptibus acquisitis seu pductis forme distinctũ aliquid in re extra. nullũ em̃ est incõueniẽs formã alicui possibilẽ fieri ab ipso altero p̄dictorꝫ duorꝫ modorũ: vꝫ vel simul totã vt fit forma substãtialis: vel successiue: vꝫ partẽ post ptem: vt fit forma accidẽtalis absqꝫ forma alia mediante successiua vel instantanea q̃ ab ipsa realiter sit distincta. satis em̃ mirũ esse videretur q̃ calidũ nõ posset calorẽ inducere nisi mediãte forma aliq̃ successiua a calore realiter distincta/ nec ignis in passo vltimate disposito formã ignis nisi mediãte alia forma instantanea ab ipso igne similiter realiter distincta. forma em̃ huiusmodi instãtanea si ponatur inter ignẽ generantem ꝛ ignẽ genitũ mediate/ magis est ab igne generãte distincta q̃ ignis/ nec p ꝯñs videtur q̃ ignis possit in eã immediatius q̃ in formã ignis. Cõsimiliter dico de forma successiua si ponatur distincta a forma accidẽtali: cuius vna ps post aliã introducitur. nõ em̃ est verisimile calorẽ aliquã talẽ formã successiuam a calore quocũqꝫ alterius rationis ꝯtinere virtualiter imediatius q̃ calorem ipsi possibilẽ effectiue. quare ꝛc. ¶ Hic igitur ad rationem in forma ꝯcedo q̃ successiuũ vt vulgariter acceptuꝫ: vꝫ pro forma aliqua cuius nulla pars potest actu simul cuꝫ alia existere: est a pmanẽti realiter distinctũ. Idẽ dico de instãtaneo sumpto etiã vulgariter p aliquo indiuisibili talis forme vꝫ successiue. Sed hoc modo nulla actio est nec esse potest successiua nec instãtanea: quia nec in re extra est aliquid successiuuꝫ nec instantaneũ sic acceptum vt in sequẽtibus ostendetur. sed tñ primo modo aliqua actio dicitur successiua ꝛ alia instãtanea. vt sic autẽ nec successiuũ nec instãtaneũ est a pmanẽti distinctũ: cũ res ipsa quelibet possibilis pducatur vel simul tota: ꝛ ideo in instãti: vel ps post ptẽ: ꝛ ideo successiue omni re alia sic vt forma ab ipsa ꝛ eius ptibus distincta totaliter circumscripta. quare ꝛc. ¶ Ad quintũ dicẽdũ q̃ nec actiuũ p̄ncipiũ seu pductiuũ est actionis seu pductionis i.q̃ alicuius forme p se vnius distincte a forma i passo p̄supposito introducta: nec passiuũ ip̄m suppositũ eius subiectũ nec forma eius terminus: cũ nihil sit in re extra actio seu actiua nec passiua pductio sic accepta. sed agẽs dicitur actionis p̄ncipiũ quia est illud a quo est res acta seu pducta vꝫ ipsa forma cuius est p̄ncipiũ agens ip̄m passum p̄suppositũ. dicitur actionis subiectũ: quia est subiectũ forme pducte. q̃ dicitur actionis terminus q̃ agẽtis. hoc mõ ꝛ nõ alio sunt ꝯcedẽde ppositiões p̄dicte/ licet improprie p quãto scd̓ꝫ ipsorꝫ significatũ falsum p̄tẽdũt itellectũ: vꝫ q̃ actio seu pductio sit forma aliqua p se vna alia a forma in passo p̄supposito introducta: qd̓ nõ est verũ. quare ꝛc. ¶ Ad sextũ ꝯcedo aliquos eẽ effect9 a suis causis ꝯtinue dependẽtes vt lumen a sole. Sed quando dicitur q̃ nulla causa potest ꝯseruare effectum nec ipse effectus ab ea depẽdere nisi actione aliqua mediãte: hec est falsa. sicut enim sol seipso immediate causat lumen ꝛ cõseruat ip̄m causatũ nõ aliquo alio mediante q̃ seipso. nõ em̃ magis requirit̄ mediũ ad effectũ ꝯseruandũ q̃ ad eũ nouiter causandũ. ¶ Confirmatur.

ꝙ si lumen cõseruatur a sole actione aliqua mediãte ab ipso ⁊ a sole distincta: aut huiusmodi actio depẽdet ĩ esse et ꝑ ꝯ̃ñs cõseruatur cõtinue a sole: aut nõ. sed nõ põt poni scðm: quia nõ potest aliquis effectus a causa sua cõtinue depẽdere mediãte effectu ab ipsa indepẽdẽti. ergo relinquitur primũ: vꝫ ꝙ huiusmodi actio a sole depẽdet sicut ⁊ lumen ac cõtinue conseruatur ꝗdiu manet lumen. Quero tũc quõ cõseruatur: aut eñ sol eã cõseruat imediate / aut actione alia mediãte. Si scðm: sequitur processus ĩ ĩfinitũ in talibus actionibus cõseruatis: qui non potest poni. Si das primũ sicut ⁊ oportet te ꝯcedere / eadẽ ratione debes ꝯcedere lumen ipm ꝯseruari posse a sole imediate / cũ nõ magis sed minus vt dicis lumẽ ipm a sole ꝗ huiusmodi quã ponis ꝯseruatiua vel ꝓductiua actio distinguatur. ¶ Et quãdo addit ꝙ effectus dependens a causa in fieri ⁊ in esse requirit eã sibi esse approximatã / ꝯceditur. sed ex hoc nõ sequitur qð ĩfertur: vꝫ ꝙ sit ꝓpter aliquod intermediũ positum inter causam ⁊ suũ effectũ. licet eñ causa ꝯseruans effectũ possit dici continue agere / nõ tñ ad aliquod aliud medium ab ipso distinctũ: sed imediate ad ipm. vnde ⁊ ponẽdo causam imediate agere ad effectum / magis saluatur causam ipsam effectum suũ quẽ imediate respicit cõseruare ac ad eum agere sibiq; approximari oporteret: ꝗ si poneretur ꝙ ad effectũ huiusmodi conseruandũ agit aliquo mediãte ab ipo realiter differẽte. quare ⁊c̃. ¶ Cõfirmatur. quia si aliqð tale mediũ poneretur inter causam cõseruantẽ ⁊ effectũ cõseruatũ / oporteret huiusmodi medium etiã cõseruari. sed nõ mediante alio: ergo imediate. ergo ꝯsĩliter potest effectus huiusmodi cõseruari: cum quo tamen stat ꝙ requirit effectũ sibi approximatũ sicut ⁊ ipm mediũ si ponatur. quare ⁊c̃. ¶ Ad septimũ dicẽdũ ꝙ sol nõ cõseruat calorẽ in aqua ab igne genitũ nisi ꝓ quãto ꝑficit seu intendit ipm: quia cũ forma quãto intensior tanto diuturnior ⁊ stabilior. ideo formã ꝓductã intendẽs dicitur eam cõseruãs. intensio autẽ bene fit necessario aliquo gradu mediãte forme intẽse. ⁊ ideo si ratio ista valet / ꝯcludit ꝙ sicut sol cõseruat calorẽ mediãte calore alio calori ꝑsistenti additorũ generans ipm generat eum seu ꝓducit mediãte alio: qð est falsum. quare ⁊c̃. ¶ Ad octauũ dicẽdũ ꝙ accidẽs dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓprie pro re ꝗ potest adesse substãtie ⁊ abesse: cum qua inexistẽte nõ facit aliquid ꝑ se vnũ. ⁊ de tali accidente verũ est assumptũ: vꝫ ꝙ ab omni substantia realiter est distinctuꝫ. hoc aũt modo nec relatio nec actio nec passio nec aliqð aliorũ generũ a substãtia ⁊ qualitate est accidens. Alio modo licet large accidens potest dici omne ꝑdicabile de aliquo ꝯtingẽter: qð quidẽ successiue potest affirmari et negari de ipso ꝓpter alicuius alterius mutationẽ. et sic sumptũ accidẽs nõ est in illo de quo dicitur aliquid distinctum ab eo: eũ accidẽs sic acceptũ / dicatur etiam de deo ipse eñ deus vere dicitur deus creature maior vel dissimilis ⁊ diuersus ex tẽpore absq; aliq̃ sui mutatiõe. ⁊ isto modo nõ primo quãtitas actio ⁊ passio ⁊ quodcũq; alterius generis a substãtia ⁊ a qualitate dicitur accidens vt fuit alias prolixius declaratũ. quare ⁊c̃. ¶ Ad nonũ dicẽdũ ꝙ habito termino nõ cessat actio tãꝗ aliquid positiuũ ab ipso termino distinctũ. Dupliciť tñ post primũ instans in quo ꝓductũ est in esse potest ipm ꝓductũ non produci nec ꝓducens ipm ꝓducere. quia huiusmodi verba ꝓducere ⁊ ꝓduci signant seu cõnotãt ꝓductiuũ principium ⁊ ꝓductum nõ absolute vt dictum est supius / sed hoc modo vꝫ vt ꝓductũ est primo in esse positũ. quoniã ad effectus a suis causis dependẽtes eñ in fieri non esse. vel dicũt productũ nõ a ꝓducẽte cõtinue depẽdẽs qualť est omnis effectus a sua causa ꝯtinue dependens tam in fieri ꝗ in esse: vt se habet lumen respectu solis ⁊ verbum respectu memorie. ⁊ de talibus omnibus effectibus conceditur ꝙ cõtinue ꝓducũtur nõ de alijs a suis causis independẽtibus isto modo: cũ tñ nõ magis istis positis ꝗ alijs aliquid corrumpať. ¶ Ad decimũ ⁊ vltimũ dicendum ꝙ actio siue actiua ꝓductio dicit principiũ a quo ẽ aliud ipsi extrinsecũ: ⁊ ecõuerso passio siue passiua ꝓductio dicit ꝓductũ qð est ab alio ipsi extrinseca. ĩ ꝯposito aũt forma ⁊ materia sunt cõposito intrinseca nõ extrinseca. vel forte ꝯpositũ ipm est in re extra ab ipsis ptibus simul sumptis totaliter indistinctũ. quare ⁊c̃. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio ⁊ oẽs alias ꝓ illis tribus opinionibus exclusis supius adductas apparet solutio ex ꝑdictis. oẽs eñ loquũtur de actiõe siue actiua et passiua ꝓductiõe tãꝗ de forma aliqua ꝑ se vna: ex quo supposito arguũt. hoc aũt qð supponũt est falsum ⁊ oĩo impossibile vt patet ex dictis. quare ⁊c̃. ¶ Ex ꝑdictis apparet ꝙ nõ oportet ꝗrere in quo sit actio subiectiue. talis eñ q̃stio supponit actionẽ esse formã aliquã accidentalem: ĩ aliquo formaliter existentẽ: qð vtiq; nõ est verũ.

QVæsito de productione actiua et passiua secũde cause:

Quero de ꝓductione actiua prime cause ⁊ de productione passiua creature ab ipa ꝓducte: vtrum creatio actiua sit forma aliqua ꝑ se vna a creante distincta ⁊ passiua alia a re creata. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia nec deus semꝑ fuit creator: nec creatura semꝑ creatura. sed deus est creator creatione actiua / ⁊ creatura creatura creatiõe passiua. ergo nec semꝑ fuit creatio actiua nec semꝑ est cũ creatura creatio ipa passiua. ex quo sequitur ꝙ tã actiua a creante ꝗ passiua est a re creata distinctũ aliquid ĩ re extra. ¶ Cõtra. quia deus immediate potest in qðcũq; possibile ꝑ scðm. sed si creatio actiua ⁊ passiua essent aliqua duo distincta ab ipo ⁊ a re ipa creata / talia essent ĩtermedia inter deũ creantẽ ⁊ rẽ creatã / nec ꝑ ꝯ̃ñs deus ꝓduceret immediate oẽ possibile. ergo ⁊c̃. ¶ Responsio. vbi sic procedã. Primo eñ inquirã de creatione passiua an vꝫ sit a creatura distincta. Secundo de creatione actiua ad deum comparata. Tertio soluam ad aliqua que possent argui contra dicta.

Quantum est ad primum: est opinio aliquorum dicẽtium ꝙ creatio passiua est aliquid per se vnũ a creatura distinctum extra intellectum nõ realiter nec essentialiter / sed tñ formaliter. ¶ Primũ: vꝫ ꝙ distinguatur extra ĩtellectũ / ꝓbať. Primo. q2 relatio distinguitur extra ĩtellectũ a suo fundamẽto cum sit posterior ipo: ⁊ idẽ nõ possit eẽ posteri⁹ semetipo. sed creatio passiua est relatio. ergo ⁊c̃. ¶ Scðo. quia quidditas creature est ad se ⁊ non ad aliud. creatio aũt ipa nõ est ad se: sed ad aliud. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio. quia quidditas creature est ĩdifferẽs ad creari ⁊ ad nõ creari. nõ aũt ipa creatio passiua. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto. quia idẽ nõ potest eẽ naturaliter cognitum ⁊ nõ naturaliter cognitũ. sed quidditas creature est naturaliter cognita: nõ aũt eius creatio passiua: sed tñ credita. ergo ⁊c̃. ¶ Scðm vꝫ ꝙ nõ differant realiter / ꝓbatur. quia omne prius distinctũ realiter a posteriori potest ꝑ diuinã potentiã existere sine ipso. sed quidditas creature est ordine nature prior sua creatione passiua ꝗ est respectus eius ad deum: nec tñ potest existere sine respectu isto sicut nec sine ei⁹ termino. ergo ⁊c̃. ¶ Ex hoc inferũt tertium: vꝫ ꝙ nec essentialiter distinguãtur qm̃ ꝗcunq; essentialiter distiguũtur / ⁊ realiter etiã sunt distincta: licet nõ ecõuerso. quare ⁊c̃. ¶ Quartum: vꝫ ꝙ distinguantur formaliter / sequitur ex ꝑdictis. qm̃ oĩa extra intellectũ distincta distinguũtur altero trium ꝑdictorũ modorũ: vꝫ essentialiter vľ realiter vľ formaliter.

¶ Confirmatur primo. quia ens diuiditur formaliter ꝑ absolutū ⁊ respectiuū. sub primo cadit creatura/ ⁊ sub secūdo eius creatio. sed omnia talia formaliter sunt distīcta. ¶ Scđo. quia ens creatū cōtingit esse finitum vel infinitum. nullum autē horū cōuenit creationi passiue. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia aliquid demōstratur de creatura vtrisibile de homine/ qđ nō pōt demonstrari de eius creatione. ¶ Quarto. quia creatio passiua ⁊ eius creatura diuersas habēt diffinitiones: cū creatio sit ens ad aliud ⁊ q̄dditas creata ad se. sed oīa talia formaliter sunt distincta. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra opinionē istā q̄ omnino est impossibilis ⁊ absurda/ arguo primo. quia esto ꝙ creatio passiua esset aliquid vt dicit a creatura distīctū illud nō esset creatura posterius vt supponit sed prius. q2 creatio huiusmōi passiua ponitur tā q̄ illud quo creatura ipsa creatur seu passiue in esse ponitur. sed nullum prius in esse positū est ꝓductū ꝑ aliquid posterius illud supponēs ꝓductū. ergo creatio passiua nō potest poni aliquis respectus posterior fundamēto passiue creato. ¶ Confirmat. quia nullū fundamētū dicitur esse passiue ꝓductū ꝑ aliquē sibi superuenientē respectū. sed magis ecōuerso respect⁹ ipse posset dici produci fundamento suo eo priori nature ordine mediāte. magis eñ posterius potest dici ꝓduci ꝑ prius q̄ ecōuerso prius ꝑ posterius ꝓducatur. ergo esto ꝙ creatura referatur ad deum relatione ab ipsa distīcta de quo postea inquiretur/ talis creature ad deum relatio nō potest poni eius passiua creatio cū sit vt dicitur posterior creatura. quare ⁊c. ¶ Preterea scđo arguo ꝙ īpossibile est ponere creationē passiuā priorē nec posteriorē creatura tā q̄ aliquid ꝑ se vnū distinctum ab ipsa. q2 oē aliud a deo realiter possibile eque immediate a deo est causabile vel quocūq3 ab ipo alio circūscripto. sed creatio passiua huiusmodi si ponatur a re creata distincta/ est immediate a deo: nisi ponas ꝓcessum in infinitū in creationibus passiuis respectu eiusdē rei create. ergo cū non magis sit a deo distincta res creata: q̄ ipsa eius creatio passiua: eque īmediate poterit creari ⁊ cōseruari a deo sicut ipsa eius creatio passiua/ nec ꝑ cōns est necessaria huiusmodi passiua creatio tā q̄ forma aliqua a re creata et a creante distincta. ¶ Cōfirmatur. quia huiusmodi passiua creatio si ponat̄ aut est prior creatura aut posterior aut simul. sed nec potest poni prior. q2 creatura ꝓducit̄ de nullo p̄supposito. quicquid autē preintelligit̄ ante primū ⁊ totale esse alicuius est oīno sibi extraneum nec potest aliquid eē eius. ergo si creatio passiua p̄intelligitur seu p̄cedit aliquo ordine creaturā/ nec pōt eē aliq̄d ei⁹. ¶ Preterea. q2 aut est substātia aut accidēs. sed nō primū quia vna substātia nō creatur mediāte alia ab ipsa quocūq3 distīcta. si autē est accidēs: ergo nō p̄cedit nature ordine rē creatā. nec potest tñ poni accidēs: cum nec substātiā deus creet mediāte aliquo accidēte. Nec potest dici ꝙ sit posterior. quia vt dictū est posterius nō debet dici nec potest creatio prioris: sed ecōuerso. nec potest dici ꝙ sit simul: quia ad hoc ꝙ res aliqua creetur nō requiritur ꝙ aliqua alia ab ipa distincta simul cū ipa nec prius nec etiā posterius ꝓducatur. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ hoc est verū de rebus q̄ realiter distinguuntur. creatio autē passiua ⁊ res creata sunt realiter indistincta. quoniā quecūq3 creata distīcta ī re extra formaliter sunt distincta realiter ⁊ essentialiter. nec enim realis distinctio sine essentiali reperitur nisi tātūmodo in diuinis. oīa q̄dem extra intellectū distincta in creaturis ⁊ realiter ⁊ essentialiter distinguūtur: vt ī scđo Quotlibeto fuit prolixius declaratū. ergo si passiua creatio differt a creatura formaliter/ differt ⁊ realiter ⁊ essentialiter: sicut etiā cōcludūt oēs p̄dicte rōnes q̄b⁹ ꝓbatur ꝙ tñ formalit̄ distinguātur vt dicetur soluēdo ad ipsas. quare ⁊c. ¶ Preterea prima causa nō agit mediatius seu remotius ad effectum q̄ secūda/ nec effectus scđe cause ponitur in esse ab ipsa scđa causa immediatius q̄ effectus creatus ponatur a prima causa. sed vt patet ex alia q̄stione/ secūda causa immediate agit ad effectū sibi possibilem/ nec mediāte aliqua actione ab ipa distincta: nec effectus ipe est a causa scđa mediāte aliqua ꝓductione passiua ab ipsa distincta. ergo cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū. ¶ Cōfirmatur. quia inter creationē ⁊ creaturā nullum est nec eē potest mediū in re extra. omne eñ a deo aliud in re extra existēs est realiter ens creatū. ⁊ ita si creatio passiua poneretur a creatura ⁊ a creatore quōcūq3 distincta in re extra/ ipa esset creata. ⁊ constat ꝙ non mediāte creatione alia sed seipsa passiue distīcta ⁊ a deo tñmodo effectiue. sed nullū creatorꝫ a deo potest dici creari passiue īmediatius q̄ alterū. ergo ⁊c. ¶ Et ideo quantū ad istū articulum aliter est dicendū: vel ꝙ creatio ipsa passiua nō est ī re extra forma aliqua ꝑ se vna a creatore ipo ⁊ a creatura distincta: sed ē tñ quoddā nomē cōnotatiuū creaturā primo significās/ ⁊ deū vt a quo ipsa est īmediate secundario cōnotās. ¶ Hoc potest ꝓbari ꝑ rationes factas in alia q̄stione de ꝓductione passiua effectus scđe cause. cū eñ scđa causa nō ꝓducat nisi de aliquo seu in aliquo presupposito: prima autē illud qđ creat in nullo p̄supposito producat: ꝑ cōns oīs actiua ꝓductio ⁊ passiua si a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto ponat̄ distincta subiectū exigat/ magis videretur ꝙ actiua productio ⁊ passiua cause secunde posset poni distincta a ꝓducēte ⁊ a ꝓducto q̄ actiua creatio nec passiua: cū ista nullum in quo sit subiectū habere possit. ¶ Cōfirmatur. quia si creatio passiua est aliq̄d per se vnū a creatura distinctū/ vel manet semꝑ cum ipa creatura vel destruit̄ ipa ꝓducta. sed nō potest poni primum: siue creatio huiusmodi ponatur forma absoluta siue respectiua: ex quo a creatura dicitur esse distincta formaliter ⁊ realiter vt hic suppono ex alibi declaratis. nulla eñ relatio distincta formaliter ab aliquo absoluto est sibi eadē realiter: exceptis solis relationibus originis in diuinis. sed nullo ente creato mediante oportet manere aliquod aliud ens creatū ab ipa realiter distīctū. q̄re ⁊c. ¶ Nec potest poni scđm. q2 tūc seq̄retur ꝙ nihil nouiter posset creari nisi aliquo alio corrupto illo creato puta eius passiua creatione: quā ꝑ cōns oporteret precedere esse distinctā realiter a re creata. ¶ Ex quo seq̄retur vlteri⁹ ꝙ deus nō posset creare aliquod vnū ens tñ: cū nō posset aliquid creare nisi mediāte creatione passiua ab omī creatura distīcta/ ipa creatura ī esse posita īcorrupta. ⁊ alia multa seq̄rētur īcōueniētia ⁊ absurda ponēdo creationē passiuā a re creata distinctā tā q̄ aliquid ꝑ se vnū absolutum vel respectiuū. ꝓpter qđ cōsimiliter ē dicēdū de creatione passiua/ sicut de ꝓductiōe alia secūde cause passiua dictū est in q̄stione p̄cedēti: vel ꝙ nō est aliquid aliud q̄ extrema. vnde nō oportet q̄rere q̄d est cū nō habeat q̄d rei sed nominis tñ: cū nō dicat aliq̄d ꝑ se vnū: sicut de ꝓductione actiua ⁊ passiua secūde cause ī q̄stione alia fuit dictū. ¶ Ad rationes illius doctoris in cōtrarium supra dictas. Primo ostēdo ꝙ oēs cōcludunt cōtra ipm. q2 vel probāt passiuā creationē a creatura realiter ⁊ essentialiter esse distinctā. quoniā impossibile est vnū ⁊ idē realiter ī creatis esse prius ⁊ posterius seipo/ ad se ⁊ ad aliud indifferens ⁊ nō indifferēs ad eadem/ vel ad creari ⁊ ad nō creari/ esse naturaliter cognitum ⁊ nō posse naturaliter esse cognitū: etiā esse finitum vel infinitū/ ⁊ nō esse finitum nec infinitū/ vel risibile ⁊ non risibile. ¶ Hoc apparet. q2 p̄dicta oīa cōstat esse realiter cōtradictoria nec per cōns posse cōuenire alicui vni rei create: sed tñ diuersis ⁊ realiter ac essentialiter distinctis. si eñ dicas ꝙ talia licet cōtraria vel cōtradictoria realiter possunt diuer-

de formalitatibus que sunt vna res essentialiter ⁊ realiter cõuenire: cõsimiliter potes hoc dicere de alijs contrarijs seu ꝯtradictorijs seu priuatiue oppositis quibuscũqȝ. nõ enĩ magis vna res potest esse infinita vel finita ⁊ non infinita nec finita ꝙ̃ alba ⁊ nõ alba/vel vidẽs ⁊ nõ vidẽs. qua enĩ ratione ista cõtraria tu ꝯcedis de diuersis formalitatib⁹ quas ponis esse vnã rẽ: ita ego dicã ꝙ oĩa creata en. tua sũt vna res q̃ tñ ẽ diuerse formalitates. ¶ Et si cõtra hoc arguas ꝑ ꝯtradictoria vel cõtraria de eis verificata: puta quia angelus est incorporalis ⁊ nõ alb⁹. homo autẽ est corpus ⁊ colore aliquo coloratus. dicam vt tu dicis ꝙ ex hoc nõ sequit̃ ꝙ realiter sȝ tñ ꝙ formalit̃ distinguãt̃. ergo si scḋȝ rões p̃dictas creatio passiua est ad aliud realiter nõ ad se posterior re creata non indifferẽs a creari ⁊ nõ creari nec naturaliter cognoscibilis nec finita nec infinita: ⁊ opposita his omnib⁹ cõueniũt rei create: sequitur necessario ꝙ res ipsa creata a sua creatione passiua realiter ⁊ essentialiter est distincta. nõ enĩ magis idẽ potest esse finitũ ⁊ nõ finitũ/risibile ⁊ nõ risibile/ ⁊ sic de alijs p̃dictorũ: ꝙ̃ albũ ⁊ nõ albũ. quare ⁊c. ¶ Tunc ad rationes in forma respõdeo ꝙ oẽs falsum supponũt fundamentũ: vȝ ꝙ ipa creatio passiua sit in re extra aliqd ꝑ se vnũ. qḋ vt dictũ est nõ ẽ verũ. Ex hoc falso fundamẽto supposito oẽs ratiões ꝓcedũt ⁊ falsum accipiũt. Quando enĩ dicitur in prima ꝙ creatio passiua est relatio: ⁊ in secũda ꝙ est ad aliud: si ꝑ relationẽ ⁊ ꝑ ad aliud itelligat doctor ille formã aliquã ꝑ se vnã/ nõ est verũ qḋ accipit. si aũt ꝑ relationẽ ⁊ ꝑ ad aliud intelligat p̃cise extrema a qb⁹ omnis relatio vt nũc suppono est indistincta in creaturis totaliter in re extra: tũc cõcedo ꝙ creatio passiua est ad aliud ⁊ relatio: qȝ vt dictũ est: nõ est aliud ꝙ̃ nomen significãs rẽ creatã ⁊ cõnotãs creationem. ¶ Ad tertiũ quãdo dicitur ꝙ quidditas creature est idifferẽs ad creari ⁊c. si intelligat ipsam esse indifferentem ad ista tanꝙ̃ ad aliqua ab ipsa distincta: modo quo dicitur ꝙ materia est idifferẽs ad formã ⁊ ad eius priuationẽ: accipit falsuȝ et petit p̃ncipiũ. Si aũt intelligat creaturã esse idifferẽtem ad illa nõ tãꝙ̃ ad aliqua diuersa positiue ab ipa/sed pro quãto potest esse ⁊ nõ esse: vt ꝑ esse indifferẽs ad esse et ad nõ esse nõ intelligatur aliud ꝙ̃ possibile esse: sic verũ est istud assumptũ. sed in isto intellectu falsuȝ est aliud qḋ addit: vȝ ꝙ creatio passiua nõ est ad creari indifferẽs isto modo. hoc siquidẽ nõ est verũ supposita sua opinione: vȝ ꝙ ista passiua creatio sit aliquid ꝑ se vnũ a re creata distinctũ. omne enĩ tale est possibile esse ⁊ nõ esse/ ⁊ ꝑ ꝯñs ad creari ⁊ nõ creari idifferẽs dicto modo. vnde oĩa alia a deo sicut sunt consimilit̃ cõtingẽtia nõ necessaria: ita etiã sunt ꝯsilr̃ ⁊ vniformiter ad creari ⁊ nõ creari indifferentia. qȝ tñ scḋm veritatẽ passiua creatio nõ dicit vnũ aliquid sed duo: vȝ ens creatũ ⁊ increabilem ipm deum: ideo potest dici ꝙ creatio passiua nõ ẽ idifferẽs ad creari ratione alterius sui significati seu cõnotati vȝ dei cui repugnat creari. ¶ Ad quartũ quãdo dicitur ꝙ creatio nõ potest esse naturaliter cognita: dico ꝙ hoc nõ est verum supposita ei⁹ opinione/vȝ ꝙ creatio sit aliquid existẽs formalit̃ in aliq̃ re creata. solus enĩ deus est naturaliter icognoscibilis nõ aliquod ens creatũ nec aliqd in ipo existens actualiter positiuũ/ ⁊ maxime ab ipo realiter indistinctũ: qualr̃ est vt dicit creatio passiua. qȝ tñ creatio passiua nõ dicit aliquid ꝑ se vnũ sed creaturã simul ⁊ deum non quomõcunqȝ sed vt ab ipso est creata ⁊ intelligens effectũ alicuius cause ⁊ etiã cãm ipsam: nõ oportet ꝙ intelligat ipm effectum esse ab ipa causa: qȝ etiã deus ipse quẽ cõnotat ipa creatio passiua est naturaliter incognoscibil̃ saltem aliquo modo. ideo ⁊ creatio passiua dicitur naturaliter nõ intelligi. ⁊ hoc modo potest cõcedi creationem nõ esse naturaliter intelligibilẽ: non aũt vniuersaliter: cum possit demonstrari ipsa creatio aliquo modo sumpta/ ⁊ ꝑ ꝯñs naturaliter itelligi aliquo modo vt in sequẽtibus ostẽdetur. ¶ Ad aliud qḋ ꝓbat ꝙ nõ differat realiter: cõcedo ꝙ nõ differat realiter nec aliquo modo alio in re extra tãꝙ̃ aliquid ꝑ se vnũ: qḋ tñ faceret si illud qḋ accipit ratio esset verum: vȝ ꝙ esset relatio posterior ipsa re creata vt suo ꝓprio fundamẽto. impossibile enĩ est aliquã rem creatã esse fundamẽtũ alterius posterioris ab ipsa realiter indistincte. ¶ Et quãdo dicitur ꝙ res creata nõ potest esse sine huiusmodi creatione passiua q̃ est respectus ipsius ad deũ: Dico ꝙ hoc est multipliciter falsum. Primo. qȝ nullus est talis respectus alicuius creature ad deũ tãꝙ̃ aliquid existẽs in creatura/ et distinctũ ab ipsa. Scḋo. qȝ si esset talis respectus creatio dici nõ posset nec cõseruatio. nec enĩ prius ꝑ posteri⁹ cõseruatur nec creatur vt supius arguebatur. cũ hoc tñ stat ꝙ creatura necessario dependet a deo non mediãte aliquo alio: sed seipsa: quã omni alio circũscripto est impossibile existere sine deo. hoc aũt est depẽdere ab aliquo in esse: vȝ ipm exigere ad suũ esse: nec posse existere sine ipso. Tertio est falsuȝ. qȝ esto ꝙ talis respectus poneretur qui creatio diceretur/posset vtiqȝ cuius res creata existere sine ipo: cum nulla creatura ad suũ esse requirat aliquid a se distinctum realiter nisi deum. sed huiusmodi respectus si poneretur/ realiter distingueretur a qualibet re creata. quare ⁊c. ¶ Ad alia quibus ꝓbat vltimo ꝙ formaliter distinguantur. Ad primum apparet ex dictis quomõ est cõcedẽdum relationẽ esse ad aliud ⁊ creationẽ passiuã ⁊ relationẽ: qȝ non tãꝙ̃ aliquid ꝑ se vnum. ¶ Ad scḋm concedo ꝙ creatio nõ potest dici finita tñ qȝ cõnotat deuȝ infinitũ. nec infinita: qȝ dicit rem creatã finitã. si tñ esset aliquid formaliter in creatura vt ponit doctor ille/necessario oporteret cõcedere ipsam esse finitã. quicquid enĩ est formaliter i finito ab ipo realiter indistinctũ habet esse necessario finitũ. quare ⁊c. ¶ Ad vltima duo dico ꝙ iõ risibile nõ demõstratur de creatione hominis qȝ cõnotat deum cui nõ cõuenit tal̃ actus. ⁊ ꝓpter hoc etiã homo ⁊ sua passiua creatio diuersas habẽt diffinitiones non dicẽtes quid rei: cum talẽ non habeat creatio passiua: sicut nec aliquod nomẽ cõnotatiuũ vt in p̃cedẽtibus fuit dictũ. sed hominis est diffinitio dicẽs qd rei: sue vero creationis passiue dicẽs quid nominis tñ. vñ nõ aliter diffinitur creatio ꝙ̃ album sumptũ simul ꝓ albedine ⁊ subiecto/nec aliter differt a re cuius est ꝙ̃ albũ ipȝ differat ab albedĩe tñ vel ab ipo subiecto: excepto hoc: qȝ illa duo q̃ importat albuȝ/albedo vȝ ⁊ subiectũ sunt vnita: vt forma ⁊ subiectũ informatũ. nõ sic aũt vniũtur deus ⁊ creatura: que p̃cise importat ipa creatio passiua. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundum: licet appareat ex p̃cedẽtibus quid dicendũ: ad maiorẽ tamẽ euidentiã dico duo. Primũ est: ꝙ ponẽtes creationem passiuã esse aliquid ꝑ se vnũ distinctũ quomõcũqȝ extra intellectum a re creata/ habent idẽ dicere vt videt̃ de creatione actiua: vȝ ꝙ est etiã aliquid vnũ a deo distinctũ extra intellectum. Scḋm est. hoc nullo mõ est ponendũ: puta ꝙ huiusmodi actiua creatio sit vt aliquid ꝑ se vnũ in re extra distincta a deo. ¶ Primũ appet. qm̃ ꝓducens non agit ad effectũ aliquẽ immediatius effectiue seu actiue ꝙ̃ effectus ipse ꝓducatur ab eo passiue. Qḋ appet ꝑ exẽplũ de causis secũdis. de quibus cõmuniter cõceditur: licȝ nõ sit verum/ ꝙ agũt ad suos effectus mediãte actione vel productione actiua ab eis ⁊ earũ effectibus distincta. sic enĩȝ tales cause agũt effectiue ad effectũ mediãte actiõe seu ꝓductione passiua ⁊ ecõuerso. sicut enim ꝓductione mediãte passiua effectus ꝓducitur passiue: ita ⁊ ecõuer

so cause pducte pductione actiua mediāte actiue. sed si creatio passiua esset in creatura aliquid distinctū ab ipsa illa puta mediāte nō ꝯsite sed antecedēte creatura pduceretur passiue. ergo ꝛ alia actiua mediāte similiter pcedēte deus creaturā pduceret effectiue. ¶ Confirmatur. quia non magis creatura refertur ad creatorē ꝙ̄ creator ad creaturā. sed scđm illos opinionis pdicte/ qꝛ creatura refertur ad creatorē/ ideo oportet esse in ipsa aliquā relationē quā vocāt passiuā creationē. ergo ꝯsimiliter erit ī deo alia que dicetur creatio actiua. ¶ Maior est euidēs. tā eñ creator dr̄ creature ipsamqꝫ exigit vt creator sicut creatura exigit creatorem. ¶ Nec valet si dicāt ꝙ creatura scđm suū esse absolutū quo est essentialiter id qđ est exigit deū: nō aūt deus ipse isto modo exigit creaturam. qm̄ ex hoc nō habetur ꝙ oporteat in creatura ponere aliquē respectū ab ipsa quōcunqꝫ distinctū magis ꝙ̄ in deo. imo videtur ꝙ magis deberet poni ī deo. Qđ sic ostēdo. qm̄ illud qđ est tale seipso nullo sibi addito/ nō debet poni tale aliquo alio mediāte. sed illud qđ nō est tale seipso videtur magis debere poni tale supposito ꝙ sit tale aliquo sibi addito mediāte. sed omnis creatura seipsa ꝛ fm suā propriā entitatē absolutā qua substantialiter seu essentialiter est id qđ est/ exigit ad suū eē necessario deum/ et p ꝯñs p seipsam quocūqꝫ ab ipsa quōcūqꝫ in re extra alio circūscripto refertur ad deum seu dependet ab ipso. Nec eñ aliud intelligēdum est hic p a. depēdere necessario a. b. ꝙ̄ a. non posse existere sine. b. deus aūt non refert̄ hoc modo ad aliquā rem creatā p seipm̄. ergo si refertur sicut refert̄ cū sit creator/ deus magis debet poni referri aliquo mediāte a se alio ꝙ̄ creatura referatur ad ipꝫ isto modo. quare ꝛc. Nec tñ deus ad creaturam/ nec creatura ad ipm̄ refertur aliquo sibi addito mediāte. ¶ Scđm vꝫ ꝙ hoc nō sit ponēdum: puta creationē actiuā esse aliquid in deo distinctū quōcūqꝫ in re extra ab ipō: appꝫ. qm̄ in deo nō est aliquid qđ ab ipō ꝛ ab omni relatione originis formaliter nec qualitercunqꝫ in re extra alia sit distictū vt suppono ex alibi declaratis. ¶ Nec potest dici ꝙ creatio hmōi actiua sit in aliquo alio ꝙ̄ in deo. si eñ creatio esset aliqđ p se vnū/ nō posset esse nisi tm̄mō in creāte: sicut nec passiua creatio nisi ī re creata. ¶ Cōfirmatur primo. qꝛ omne qđ non est deus est creatum seu factum ab ipso. sed creatio actiua si ponatur aliquid p se vnū a deo distictū/ nō est deus. ergo est creatū aliquid in re extra. ꝛ cōstat ꝙ nō creatione alia mediāte. sed ad nullum ens creabile creādū requiritur aliqua creatio actiua nec passiua intermedia magis ꝙ̄ ad alterū. ergo nullius entis actiua creatio nec passiua est ab ipā creatura et a creante distinctū aliquid in re extra. ¶ Scđo. quia actio prime cause non magis distinguit̄ ab ipsa ꝙ̄ actio secūde cause ab ipā scđa causa. sed actiua pductio cause scđe: ꝛ passiua est ab ipsa ꝛ a re pducta indistincta totaliter in re extra/ vt patet ex alia q̄stione. ergo ꝛc. ¶ Tūc igitur dicendum est de creatione actiua sicut dictū est de creatione passiua: vꝫ ꝙ nō habꝫ quid rei: qꝛ nō est ī re aliquid p se vnū: nec p ꝯñs oportet q̄rere quid sit: sed tātū habet quid nominis. primo eñ significat deū ꝛ scđario cōnotat ens creatum: ita ꝙ est nomē cōnotatiuū eadem significās seu importans licet ordine conuerso/ q̄ importat creatio passiua. qđ eñ creatio passio scđario connotat/ creatio actio p̄mo significat: ꝛ qđ creatio passio primo significat/ illud creatio actio scđario cōnotat. ¶ Hoc appꝫ. qm̄ aut creatio et passio dicit insimul plura puta deum ꝛ ens creatū vt ab ipso deo immediate pcedēs: aut alterū horum tm̄: aut aliquod aliud neutrū p se vnū. sed nec potest poni scđm nec tertiū. nec eñ deꝰ p se dicit̄ creatio actio: cū nec ab eterno sed tm̄ ex tēpore dicatur esse creator. ꝛ creatura etiam p se sumpta constat ꝙ non dicitur esse creator nec actiua creatio. nec potest dici ꝙ sit aliquid neutrum pdictoꝝ. qꝛ tale neutrū est oīno impossibile. nihil enim est possibile qđ nō sit deus vel aliq̄ creatura: cū omne aliud a deo sit creatū. ergo relinquitur primum qđ est ppositū: vꝫ ꝙ actiua creatio significat ista duo vꝫ deū vt a quo est aliud ens creatū/ ipm̄ ens creatum ab eo in esse positum scđario cōnotando. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum ar-

guitur cōtra pdicta. quia cū dicitur ꝙ deus creat creaturā/ vel creatura creatur a deo: aut dicitur aliquid p̄ter extrema: aut nō. Sed nō pōt poni scđm. Primo. qꝛ tūc a quocūqꝫ alio creatura poneretur in esse diceretur creata a deo: quod falsum est. Scđo. quia tūc semp creatura diceretur creari: qđ similiter nō est verum. ergo relinquit̄ primū qđ est ppositū: vꝫ ꝙ creatio actiua ꝛ passiua dicāt in re extra distinctū aliquid ab extremis. ¶ Scđo arguitur ad idē: ꝙ creatio dicitur totalis pductio. sed totalis pductio nō videtur esse idem totaliter cum pducēte et pducto. ergo ꝛc. ¶ Tertio. quia deus non agit ad extra īmediatius ꝙ̄ ad intra. sed ad intra est aliq̄ distictio. nec eñ paterna generatio est totaliter idē cū patre ꝛ filio: imo generatio actiua distinguitur a filio realiter/ ꝛ a patre sicut ꝛ ab essentia ipsa formalit̄. ꝗ ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ deꝰ creatiōe actiua realiter creat: ꝛ creatura creatione passiua realiter creatur. sed nec deus creat creaturā: nec creatura creatur passiue deo. ergo nec creatio actio importat rem creatā/ nec creatio passio creatorē. ¶ Ad ista. Ad primū apparet solutio ex dictis in alia q̄stione ad simile argumētū. Cōcedi tñ hic pōt: ꝙ qđcūqꝫ aliud ens a deo dicitur esse creatū a quocūqꝫ a deo alio in esse positū seu pductum/ extēdēdo creatū ad omne a deo factū siue in nullo siue in aliquo p̄supposito: modo quo anima vel gratia dr̄ creata. qm̄ nulla causa scđa sine p̄ma principaliter cōcurrēte vt postea videbitur pōt aliquid producere effectiue. ¶ Et quando additur ꝙ tunc semp creatura creari diceret̄: si p creari intelligas a creāte rē creatā cōtinue depēdere/ ꝯcedo eā ꝯtinue creari: imō quo verbum in memoria dicitur continue generari. si autem per creari intelligas rem nouiter a deo in esse poni: tunc vt sic nō dicitur cōtinue creari. ¶ Ad scđm dicendum ꝙ ratio est ad oppositum. qꝛ eñ creatio est totalis pductio ideo nō exigit nec supponit subiectum puta aliquid rei create/ nec p ꝯsequēs potest esse aliquid ab ipō ꝛ a creāte distinctum. ideo enim creatio dicitur totalis pductio generatio vero naturalis pductio partialis: quia causa scđa ad quā sequitur pductꝫ/ p̄supponit aliquid rei create. quare ꝛc. ¶ Ad tertium respōdent aliqui concedēdo ꝙ deus nō agit ad extra immediatius ꝙ̄ ad intra intelligēdo p agere mediate: agere actione q̄ sit effectiue seu realiter ab agente. nec eñ actiua pductio est elicita in diuinis/ nec p ꝯñs est a supposito pducēte. quia pducēs diuinū suppositum ꝛ pductū sunt essentialiter indistincta. ideo sunt immediatiora inter se ꝙ̄ cū ente aliquo creato ab oībus diuinis suppositis totaliter distincto. vocādo tñ illud agere seu pducere mediate cuiꝰ actiua pductio est a pducente ꝛ passiua a pducto aliquid distinctum: vt sic dicunt ꝙ deus ad extra vt omnis causa alia scđa agit immediate: ad intra autē mediate: cum sibi tam actiua pductio ꝙ̄ passiua sit aliquid p se vnum a producēte ꝛ a pducto aliquo mō vt ab istis conceditur distinctum. ¶ Sed quia sic dicētes necessario habēt ꝯcedere vt videtur plura ꝙ̄ tria esse in diuinis in re extra distincta: qđ verū non reputo: imo hoc falsum esse hic suppono ex dictis in primo: ideo aliter dico negādo minorē. non enim actiua dei pductio ad intra nec passiua est ali-

quid in re extra distinctum a psona pducente ꝛ pducta sicut nec creatio ab ipso deo ꝛ a qualibet re creata. quare ꝛc. ¶ Ad quartū dicendū ꝙ intelligēdo ꝑ creationem actionē aliquid a deo distinctū / ꝛ ꝑ creationē passionem similiter aliquid ꝑ se vnū a creatura distinctū / nec deus creat creatiōe actiua nec creatura creatur creatione passiua. solo enī illo deus creat actiue: cuius virtute ad ipm sequitur creatura. hoc aūt nō est ab ipo distinctū aliquid in re extra. cōsimiliter creatura solo illo passiue creatur qđ ad deū sequitur. hoc aūt nō est aliquid ab ipsa distinctum. quare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in principio appet solutio ex p̄dictis. ideo enī vt dictū est deus fuit nō semꝑ sed ex tēpore creator: quia nō semꝑ fuit sed ex tēpore creatura. nō aūt ꝓpter aliquid tēporale distinctū ab ipsa: cū sit nihil nec esse possit tale / cum creatū sit qđlibet temporale. quare ꝛc.

Quantum ad secundum: vbi est querendū de creationis possibilitate: Quero primo vtrū creatio sit possibilis actu cause scđe. ¶ Et videtur ꝙ sic. q: creatio est ꝓductio de nihilo. Sed forma tam substātialis q̄ accidētalis ꝓducitur ꝑ naturā de nihilo eius p̄supposito: cuȝ nec materia sit aliquid forme substātialis / nec subiectuȝ aliquid forme accidētalis. ergo ꝛc. ¶ Contra. q: creatio est solius illius qui agit nō de aliquo ꝓducto intrīseco nec etiā in aliquo subiecto p̄supposito sibi extrinseco. sed oē agens creatū p̄supponit materiā vel substātiā. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. q: enim nō omnia deo possibilia sunt de facto: ideo primo vidēdum est an creatio sit possibilis alicui eorū que sunt facta. Scđo an esset possibilis alicui eorū que fieri possent omnino alterius rationis ab oībus aliis iam ꝓductis. Tertio ꝛ vltimo respōdebitur ad aliqua q̄ possent argui contra predicta.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ creationem actiuā de qua hic queritur / alicui esse possibilem dupliciter potest intelligi. Uno enim modo posset intelligi ꝙ esset possibilis tāq̄ forma aliqua ꝑ se vna: qua mediāte illud cui dicitur eē possibilis / crearet. Alio modo ꝙ sit possibilis non sic sed quia illud cui dicitur possibilis seipso nullo alio sibi addito mediāte potest in aliquē effectū nō p̄supposito eius aliquo sibi intrinseco qđ ditatiue nec etiā ei extrinseco subiectiue: modo quo vt dictum est in q̄stione alia / deus creat. ¶ Hoc p̄misso pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ creatio primo mō sumpta: veȝ ꝓ forma aliqua ꝑ se vna: qua mediāte a creāte ꝛ a creato distīcta aliquid possit creare / nec deo est possibilis nec alicui creature. ¶ Hec apparet ex duabus q̄stionibus supradictis. ¶ Preterea ꝓbat. q: creatio sic accepta si poneretur possibilis aut esset forma aliqua substātialis aut accidētalis. Sed nec potest poni substātialis forma nec aliqua substātia. qm̄ nec deus creat aliq̄ mediāte substātia: nec aliqua scđa causa agit ad sibi possibilem effectū aliqua substātiali forma mediāte alia q̄ sua propria effect⁹ ei possibilis virtualiter contētiua: nisi eo modo quo vna substātia vtitur agendo alia vt instrumēto: modo quo artifex agit dolando lignū dolabra. vt sic aūt constat ꝙ creatio nō potest poni aliqua creata substātia effectus creabilis ꝑ moduȝ instrumēti virtualiter cōtētiua. nec potest poni forma accidentalis. q: nec vnū accidens potest dici creatio alterius magis q̄ ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: omne a deo distinctū in esse positum est ꝓductū. ergo ꝛ creatio si ponatur distincta ab eo. sed constat ꝙ creatio nō potest esse ab aliquo ꝓducta mediāte alia creatione ad eā terminata. ergo nec aliqua alia res creata: cum nullum entiū possibiliū sit a deo immediatius creabile q̄ alterū. ergo ꝛc. ¶ Preterea impossibile est dare mediū inter creātē deū / ꝛ ens creatū seu ab ipo quomōcūq; ꝓductū. ergo creatio est impossibilis vt sic sumpta: veȝ tāq̄ res aliqua ꝑ se vna a deo ꝛ a creatura distincta. ¶ Antecedēs apparet. impossibile enī est ponere aliquod ens cōtingens nō creatū ab aliquo. oīe aūt ens aliud a primo est ꝯtingēs esse possibile ꝛ nō esse. ergo sicut quādo est nō potest nō eē siue destrui quin postq̄ est destructum dicatur vere ꝛ sit corruptū vel annihilatū: ita nec nouiter potest poni in esse quin eo ipso quo in esse positū / dicatur vere creatū vel quōcūq; ꝓductum. quare ꝛc. ¶ Cōsequētia est euidēs. quia oppositum cōsequētis infert oppositū antecedētis. si enim creatio est aliquid ꝑ se vnū a deo creāte ꝛ a creatura distinctū: ergo inter creationē ꝛ ens creatū est mediū. quare ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ nec etiā creatio passiua ꝯsimiliter intellecta / veȝ tāq̄ forma aliqua ꝑ se vna a creatura distincta / est possibilis. ¶ Hec sequitur ex p̄dicta. ꝛ potest probari ꝯsimiliter sicut illa. ¶ Cōfirmatur primo. q: si poneretur passiua creatio sic accepta: aut p̄cederet nature ordine rem creatā / aut sequeretur ipsam / aut simul esset cū ea. Sed nō potest dici ꝙ p̄cederet. q: aut esset substantia aut accidēs. nō substātia vt cōstat. nec enī vna substātia creata potest poni magis passiua creatio q̄ alia: cū oīs alia a diuina vniformiter sit creata. nec accidēs. quia accidens supponit subiectū. sed nullū prius substātia creata supponit subiectū. ergo ꝛc. Nec potest dici ꝙ sequeretur rem creatam. q: nullum prius ꝓductū dicit passiue ꝓductū: ꝓpter aliquod posterius sequens ipm ab eo distinctū. Nec potest dici tertio ꝙ sit simul: quia neutruȝ realiter distinctorū simul ab eodē in esse positorū potest dici ꝓductio passiua alterius: cū vtrūq; sit ꝓductum: et vnū ꝓductū nō sit passiua ꝓductio alterius / nec exigat ad sui ꝓductionē ipm magis q̄ ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur scđo. q: oēs ponētes ꝓductiones actiuā ꝛ passiuā esse in creatis formas aliquas distinctas a ꝓducentibus ꝛ ꝓductis ponūt eas esse formas accidentales eē desinentes posteris ꝓductis. ꝛ ita ꝯsimiliter oportet dicere de huiusmodi actiuis creationibus ꝛ passiuis si essent aliqua a creāte ꝛ a creatura distincta. sed hoc est impossibile. q: cum omne accidēs supponat subiectū in quo est vel saltem existere potest: ꝑ ꝯñs nullū prius tota substātia potest esse accidens / nec in aliquo existere subiectiue sed tā actiua creatio q̄ passiua si ponantur ab extremis distincta sunt priora rebus creatis cū terminentur ad rē cuius nihil p̄fuit. ergo ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima ꝯclusio est: ꝙ creatio actiua scđo modo sumpta est etiā īpossibil' oī cause scđe facte. ¶ Hec cōmuniter ꝯceditur. solus enī deus de nihilo aliquid facere posse asseritur. ¶ Probatur etiā ista ꝯclusio sic ab aliqb⁹. nulla causa aliquid in agendo necessario presupponens potest creare. Hoc apparet. quia creatio ē de nihilo p̄supposito: ꝛ ita soli illi ē possibilis qui nihil alicuius effectus sibi possibilis necessario p̄supponit. sed sola prima causa est talis. oēs autem alie p̄supponūt sue actionis subiectū. ¶ Hoc ꝓbatur. q: omne accidēs p̄supponit naturaliter subiectū. sed ꝓductio vel ꝓductiua actio cuiuscūq; scđe cause est accidēs nō aūt ꝓductio prime cause: cū sit ab ipa indistincta. ergo licet ꝓductū a prima causa non exigat subiectū: sicut nec eius actio ꝓductiua ꝓductū: cū a scđa causa exigat subiectū ꝓductionis vt forme accidētalis receptiuuȝ. q̄re ꝛc. ¶ Sed ista ratio deficit dupl'r. Primo q: falsuȝ accipit. Scđo. q: nec illo dato ꝓpositū ostēdit. ¶ Primū appet. qm̄ accipit ꝙ actiua ꝓductio scđe cause sit forma aliqua ꝑ se vna ab ipsa causa ꝛ eius effectu distincta. hoc aūt vt patet ex p̄cedētibus nō est verum. q̄re ꝛc. ¶ Secūdū: veȝ ꝙ nō ꝯcludat etiā huiusmodi falso ꝯcesso / ap-

paret.quoniã nõ magis actio secũde cause esto ꝙ sit ac-
cidens a causa ⁊ ab effectu distinctũ exigit subiectum ꝙ̃
suus terminus qui habet esse forma accidẽtalis vel sub
stãtialis materialis.tã forma eñ materialis substãtia-
lis / que sola est naturaliter possibilis inter formas substã
tiales / ꝙ̃ omnis forma accidẽtalis necessario exigit sub
iectuʒ naturaliter loquẽdo ꝓpter se/qꝛ veʒ talis nature
nõ ꝓpter aliquid aliud.nec eñ forma substãtialis exigit
materiã ꝓpter aliquã formã accidẽtalem cã p̄cedẽtem
cum nulla accidẽtalis forma substãtialẽ in materia an-
tecedat.⁊ ita materia nõ poterit poni subiectum genera
tionis forme substãtialis si huiusmodi generatio ponat
for̄a accidẽtalis.accidẽs etiã naturaliter ꝓductũ vt al-
bedo vł nigredo nõ exigit subiectũ ꝓpter aliud accidẽs
ip̄m antecedẽs vel sequẽs: cũ quodlibet accidens subie
ctum exigat per seip̄ʒ omni a se alio circũscripto. ⁊ ita si
eius actiua ꝓductio vel passiua est accidẽs ab ip̄o diffe-
rẽs / nõ magis ꝓpter ip̄m potest argui eius terminũ na
turaliter ꝓducibilem subiectũ exigere:ꝙ̃ ecõuerso ꝓdu-
ctionẽ ipiam subiectũ exigere ꝓpter terminũ.cum enim
productio ⁊ eius terminus vt supponitur nõ sint simul
quia habito termino cessat ꝓductio/ꝑ ꝯñs nec ꝓductio
exigit nec potest ꝓbari ꝙ exigat subiectũ ꝓpter termi-
nũ/nec ecõuerso terminus ꝓpter ꝓductionẽ ipsam:esto
ꝙ ipsa ꝓductio accidẽs ꝯcedatur.quare ⁊c̃. ❡Cõfirma
tur.qꝛ nihil cõuenienter potest de aliquo demõstrari ꝑ il-
lud de quo ip̄m nõ est not⁹ ꝙ̃ de illo de quo demõstratur
sicut si passio demõstrabilis de subiecto non esset notior
de eius diffinitione ꝙ̃ de ipso subiecto diffinito/nũꝙ̃ ꝑ dif
finitionem posset demõstrari de eo magis ꝙ̃ ecõuerso de
diffinitione ꝑ diffinitũ.sed exigere subiectũ nõ est notius
de ꝓductione actiua secũde cause:esto ꝙ sit accidens ab
ipsa distinctũ: ꝙ̃ de eius termino qui est forma accidẽta
lis vel substãtialis materialis.ergo ꝓpter ꝓductionem
nõ potest ꝓbari ꝙ terminus exigat subiectũ. ❡Et ideo
aliter potest ꝓbari ꝯclusio supradicta.qm̃ constat nullã
accidentalẽ nec substãtialem materialẽ formã posse esse
naturaliter sine aliquo p̄supposito. forma eñ accidenta
lis omnis exigit subiectũ:forma vero substãtialis mate-
rialis materiã. ❡Ex hoc supposito vt cuilibet ꝑ se noto
arguo ad ꝓpositum sic in forma. nullum agens põt crea
re cuius terminus seu effectus oĩus sibi possibilis cause
secũde habet ab ip̄a ꝓduci in subiecto p̄supposito quod
effectus ipse necessario p̄supponit.ergo ⁊c̃. ❡Maior ẽ
euidẽs ex significato nominis.soluʒ eñ illud agens põt
creare qđ potest aliquid de nihilo facere:cuʒ nec creatio
sit aliud ꝙ̃ de nihilo nullo presupposito alicuius produ-
ctio.ergo ꝑ ꝯtrariũ illud nõ potest creare a quo non põt
aliquid fieri nisi ĩ aliquo p̄supposito sibi subiecto. ❡Mi
nor etiã:veʒ ꝙ oĩs effectus sc̄de cause possibił subiectũ
exigat /apparet.quoniã causa secũda nõ potest nisi ĩ for
mã substãtialem materialem ⁊ accidẽtalem.sed cõstat ꝙ
forma substãtialis materialis exigit materiã /⁊ acciden-
talis subiectum : sic ꝙ nec accidẽtalis sine subiecto nec
substãtialis materialis sine materia p̄supposita potest
fieri per naturã.ergo ⁊c̃. ❡Cõfirmatur.qꝛ cuius virtute
aliquid potest fieri sine aliquo p̄supposito/⁊ factum po-
test manere sine eo accidẽtaliter.sed nulla forma substã-
tialis naturaliter possibilis potest manere sine materia
ꝑ naturã: nec accidẽtalis sine subiecto.ergo nec substã-
tialis potest fieri sine materia/nec accidentalis sine sub
iecto p̄supposito ꝑ naturã.sed nullum agẽs creatum cõ
tinet virtualiter aliquam formã aliam ab istis. ergo ⁊c̃.
❡Nec valet si instetur de cõposito.quoniã ꝯpositum est
a partibus indistinctum.vel esto ꝙ distinguatur/non po
test creare:cum nõ possit fieri nisi de aliquo presupposito
puta omnibus eius partibus simul sumptis. quare ⁊c̃.

❡Hec de primo.

Quantũ ad secũdum: si teneretur via
cõmunis ⁊ vulgata opinantium ꝙ omne agẽs creatum
vel creabile agit actione de genere accidẽtis tãꝙ̃ forma
aliqua ꝑ se vna ab ip̄o ⁊ effectu sibi possibili realiter diffe
rente/esset ꝯsequẽter dicẽdũ ꝙ creatio est impossibilis
cuicũꝗ agenti creabili vel creato. qm̃ nullum agẽs sub
iectum exigẽs effectus sibi possibilis receptiuũ põt esse
creatiuũ.sed si omne agẽs possibile citra primũ haberet
agere tali mediãte actiõe/ꝑ ꝯñs necessario exigeret sub
iectum sue ꝓductionis passiue ⁊ termini:cũ idẽ ponatur
subiectum ꝓductionis passiue ⁊ forme ad quã ꝓductio
terminatur.ergo ⁊c̃. ❡Sed quia istud suppositũ est fal-
sum:vt in p̄cedẽtibus est ostẽsum:ideo est aliter dicẽdum.
Ad cuius euidentiã est sciendũ primo:ꝙ cũ creare sit in
nihilo ⁊ de nullo p̄supposito aliquid ꝓducere:⁊ natura-
liter ꝓducere nõ creãdo sit aliquid in aliquo vel de ali-
quo p̄supposito ꝓducere/ ꝑ ꝯñs de nullo scire possum⁹
an sit an non sit creatiuũ nisi de illo cuius effectum ipsi
possibilem nouimus. ❡Hoc ap̄ꝑet. qm̃ omnis effectus
nullum subiectũ exigẽs in quo ꝓducatur/nec aliq̃d ali-
ud de quo ꝓducatur/ sicut est prima materia ⁊ intelligẽ
tia/supposito ꝙ nõ sit in ea materia/habʒ creari/⁊ ꝑ ꝯñs
oẽ illud agens cui talis effectus est possibił est creatiuũ
ecõtrario effectus subiectũ exigens vt agens non potest
creari ab illo cuius virtute non potest sine subiecto fieri.
Quare ⁊c̃. ❡Secũdo etiã est notãdum ꝙ nullum ens cre
atum scimus nec scire naturaliter possumus esse alteri⁹
productiuũ nisi a posteriori:veʒ quia cernimus vnuʒ ab
alio esse ꝓductũ. nisi enim videremus ad vnũ ignẽ sequi
aliũ ⁊ ad calorẽ calorem: nõ magis sciremus ignem esse
ignis ꝙ̃ aque generatiuũ/nec calorẽ magis caloris ꝙ̃ frigo
ris ꝓductiuũ.nõ eñ qꝛ oẽs ignes sunt eiusdẽ rõnis sequi
tur ꝙ vnus sit alterius ꝓductiuus/nec quia est alterius
rationis ab aqua sequitur nec scitur ꝙ nõ sit producti-
uus ipsius:cũ nõ omniũ eiusdẽ rationis vnũ sit alterius
productiuũ/nec sit impossibile eoꝝ q̃ sunt alterius ratio-
nis vnum esse ab altero effectiue: vt patet de calore ꝓdu
cto a sole. Solũ igił scimus calorẽ esse caloris ⁊ nõ frigo
ris ꝓductiuũ.quia ad calorẽ cernimus sequi calorẽ ⁊ nõ
frigus. ⁊ sic ꝯsimiliter est dicẽdũ de aliis omnibus agẽti
bus creatis ad effectus eis possibiles cõparatis. ❡Ex
predictis duob⁹ suppositis videtur mihi respõdẽdo ad
propositũ esse dicẽdũ: ꝙ an aliquod ens creatum sit pos
sibile: qđ si fieret esset alicui⁹ creatiuũ : an nullũ sit tale
possibile citra deum nõ põt nobis naturaliter esse notũ.
❡Hoc ꝓbo ⁊ deduco ex p̄dictis. qm̃ de nullo naturalł
quis põt scire cui⁹ sit ⁊ cuius nõ sit principiũ ꝓductiuũ
nisi de illo qđ scit existere/⁊ ad qđ cernit sequi vnũ aliqđ
et nõ aliud effectiue.sicut eñ illud arguimus esse causaʒ
alicuius /ad cuius esse illud sequitur vt p̄dictum est: ita
ecõuerso illud arguitur nõ esse cãʒ alterius /ad cuius eẽ
nõ sequitur esse illi⁹.sed nõ oĩa a deo fieri possibilia sunt
de facto.ergo non de omni agente possibili alio a primo
increato potest sciri naturaliter cuius esset ⁊ cuius non
esset si fieret principiũ ꝓductiuũ:cum nec hoc possit sciri
nisi tãtũmodo de iam factis.sed de quo nõ põt sciri cui⁹
esset vel nõ esset principiũ ꝓductiuũ: nec potest sciri an
si fieret esset an nõ esset principiuʒ creatiuũ.qm̃ ideo de
agẽtibus creatis scimus ꝙ nõ possunt creare:qꝛ scimus
ipsa nõ esse ꝓductiua nisi forme substãtialis materialis ⁊
accidẽtalis subiectũ aliquod exigentis. ergo de agente
cuius effectus sibi possibilis ignoratur quale est omne
fieri possibile nũꝙ̃ factuʒ/nullus videtur posse naturali-
ter cert⁹ eẽ an esset si fieret an nõ eẽt p̄ncipiũ creatiuũ:⁊
deo ipsi coagente alicuius de nihilo seu in nullo p̄sup-

posito ꝓductiuũ. ¶ Cõfirmatur primo. quia licet prime materie vel substãtie ĩmaterial' nullũ agẽs creatũ de facto in esse positũ sit principiũ ꝓductiuũ: an tñ posset fieri aliquod ens creatũ qḋ ad talia sola creatione ꝓducibilia ꝓducẽda posset cum deo agere: an nõ: nec videtur eẽ alicui ꝑ se notum nec demõstrabile ex aliquo alio nobis noto. ¶ Secũdo, quia esto ꝙ talia non possent produci ab aliquo alio ꝗ̃ a deo: licet etiã omnis forma substãtialis corporalis de facto producta naturaliter materiã exigat/ ⁊ ois forma accidẽtalis subiectũ: ex hoc nõ habetur ꝙ ad nullã aliã formã substantialẽ corporalẽ materiam nõ exigentẽ posset cum primo causa agere aliqua scḋa si fieret: vl' etiã ad formã aliquã substãtialẽ spiritualẽ. posset eñ forte fieri aliq̃ forma substãtialis corporalis materiã nõ exigẽs ⁊ etiã spiritualis oĩno alterius rõnis ab oĩbus alijs iã ꝓductis: ad quã forsan agere posset ⁊ si nõ aliquod agẽs creatum/ tamen aliquod aliud ab omnib⁹ creatis creabile ⁊ fieri possibile a deo. si autem aliquod agens creabile ad talia posset agere/ eẽt vtiq; creatiuũ. quare ⁊c. ¶ Hec de secũdo.

Quantum ad tertium & vltimum arguitur cõtra ꝑdicta. Et primo cõtra dicta in primo articulo. ¶ Primo. quia potẽs ãnihilare/ ⁊ creare. sed agẽs naturale vt corrũpẽs formã annihilat eam cũ nihil eius remaneat post ei⁹ corruptionẽ. ergo ⁊c. ¶ Scḋo. q: illḋ videtur esse creatũ cuius totũ esse nouiter est ꝓductum. sed totũ esse forme a naturali agẽte ꝓducitur: sic ꝙ nullo eius ꝑsupposito. materia eñ nõ est aliquid substãtialis forme nec subiectũ aliquid forme accidentalis. ergo forma naturaliter creatur. ¶ Tertio q: effect⁹ nõ adequãs virtutẽ cause superioris potest ꝓduci ab inferiori. sed nullus effectus adequat virtutẽ prime cause. ergo põt ꝓduci a secũda. sed aliquis est nõ ꝓducibilis nisi ꝑ creationẽ ergo ⁊c. ¶ Scḋo arguit' cõtra scḋm articulũ. Primo. q: nullũ agẽs ꝑ motũ vel mutationẽ põt aliquid creare/ cũ oẽ tale ꝑsupponat subiectũ. sed nullũ agẽs creabile põt agere aliter ꝗ̃ ꝑ motũ vel mutationẽ: cũ nec ipm nec ei⁹ actio sit purus actus: sed aliquid potẽtialitatis habẽs. ergo nullũ possibile agẽs citra primũ est creatiuũ. ¶ Secũdo. q: inter terminos ꝯtradictiõis cuiusmõi sunt ẽmini creationis est distãtia infinita. sed nullũ agẽs finitum quale est oẽ possibile citra primũ/ põt sup distãtiã infinitã. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q: oẽ agẽs inferius ꝑsupponit esse ctũ superioris agẽtis. sed nullũ agẽs aliq̃d ꝑsupponẽs põt creare. ergo cũ q̃libet agẽs possibile citra primũ sit ipso inferius nullũ possibile est creatiuũ. ¶ Quarto. q: si de⁹ posset aliq̃d facere qḋ esset alicui⁹ creatiuũ: aut illud eẽt substãtia aut accidẽs. sed nõ accidẽs. quia illud necessario supponit subiectũ. nec substãtia: q: si sic/ aut illa eẽt spũalis/ aut corporalis. sed spũalis nõ est ꝓductiua substãtie: sed tñ accidẽtis subiectum necessario exigẽtis vt patet de angelo ⁊ aĩa intellectiua. nec corporalis: q: nec talis est ꝓductiua nisi forme corporalis materiã supponẽtis. ergo ⁊c. ¶ Ad ꝑmũ respõdet' ꝙ falsũ est illud qḋ assumit' in minori. q: annihilare nõ põt aliquis nisi deus sicut nec creare. Et qñ arguit' de forma q̃ naturaliter sic destruitur ꝙ nihil eius remanet: dicẽdũ ꝙ ex hoc nõ seq̃tur ꝙ annihilet'. qñ sicut nõ oẽ illud creat' qḋ sic ꝓducit' ꝙ nihil eius ꝑfuit sed totũ suũ esse nouiter acq̃situr: sed ꝑcise illud qḋ ĩ nullo subiecto ꝑsupposito sibi extrinseco nec de aliquo sibi intrinseco est ꝓductũ: ita solũ illud eẽ dicit' ꝓprie annihilatũ qḋ nõ ĩ subiecto eius ꝑsupposito remanẽte post eius destructionẽ est totaliter interruptũ seu destructũ. sed naturale agẽs sicut non ꝓducit ita nec destruit nisi in passo ꝑsupposito. ¶ Et si forte cõtra hoc arguat' de accidẽtib⁹ a subiecto separatis q̃ naturaliter videntur destrui: vt apparet ĩ accidẽtib⁹ eucharistie: ¶ Ad hoc põt dici ꝙ nullũ agẽs naturale põt aliq̃d habẽs cõtrariũ corrũpere nisi mediãte aliquo nouiter gñato ĩcõpossibili forme corrũpẽde. qḋ nouiter gñatũ ĩcõpossibile corrũpẽdo oportet recipi vel ĩ subiecto forme corrũpẽde si ipa est in subiecto: vel si nõ/ in aliquo alio subiecto ipsi forme sepate a subiecto ꝓpinquo: sicut ẽ ĩ ꝓposito de eucharistie sacro. nec eñ hmõi accidẽtia sepata possũt naturalit' corrũpi nisi mediãte fo'a aliq̃ nouit' gñata eis incõpossibili recepta vel ĩ aere vl' ĩ quocũq; corpe alio accidẽtib⁹ hmõi ꝓpinquo. nullũ aũt qḋ sic destruit' annihilari dicit'. q̃re ⁊c. ¶ Nisi hoc valeat: negãdũ est illud assumptũ: qḋ ẽ potẽs ãnihilare ⁊ creare. qñ forme opposite corruptio prior ẽ nature ordine ꝗ̃ forme ꝓposite gñatio vt ĩ sequẽtibus ostẽdet'. naturale aũt agẽs lʒ exigat subiectũ vt est ꝓducẽs/ nõ tñ vt corrũpẽs: cũ nec subiectũ exigat nisi ꝓpt' terminũ ĩ ipso receptũ. fo'a aũt corrupta nõ est ĩ subiecto. ḡ lʒ naturale agẽs puta ignis nõ possit calorẽ ĩtroducere nisi ĩ passo disposito: põt tñ formã sibi cõtrariã puta frigiditatẽ corrũpe etiã extra subiectũ actualiter existẽtem. ¶ Et qñ dicit' ꝙ nullum agẽs naturale põt corrũpe aliq̃d nisi mediãte aliq̃ sibi ĩcõpossibili nouiter gñato. hoc est falsuʒ: cũ corruptio vt dictũ ẽ gñationẽ ꝑcedat. ¶ Ex hoc seq̃t' ꝙ lʒ creatio sit cãe scḋe ĩpossibilis nõ tñ annihilatio. nõ eñ sequit': ignis nõ põt gñare ignẽ vl' calor calorẽ nisi ĩ subiecto ꝑsupposito: ḡ nec põt ignis corrũpere formã aque substãtialẽ a materia sepatã/ nec calor frigiditatẽ extra subiectum existẽtẽ. sed destructio forme extra subiectũ existẽtis esset annihilatio. ergo ⁊c. ¶ Ad scḋm ꝯsimiliter est dicẽdũ. ad hoc eñ ꝙ aliq̃d creet' nõ sufficit ꝙ fiat de nullo sibi intrinseco ꝑsupposito. sed oportet ꝙ nec fiat etiã ĩ subiecto sibi extriseco. ⁊ ideo licʒ forma naturalit' ĩtroducta nõ ꝑsupponat aliq̃d sibi ĩtrinsecũ/ vt dicet' qñ de diuersitate forme substãtial' ⁊ materie inq̃ret': q: tñ ĩ subiecto ꝑsupposito gñatur: ideo nõ creat'. ¶ Et si ꝯtra hoc insitet' de gratia ⁊ de aĩa q̃ ĩ subiectis ꝑsuppositis ꝓducunt' ⁊ tñ creant': Ad hoc respõdebit' in q̃stione sequẽti. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ maior assumpta est falsa. qñ nec oĩa ꝑfectiora sunt actiuiora: imo multũ imperfectiora quidditatiue sunt ꝓductiua ꝑfectiorũ oĩbus virtualit' ꝯtẽtis ĩ alijs eis ꝑfectiorib⁹: sicut oĩa elemẽta sunt gñatiua substãtie ꝑfectioris quocũq; effectu in quẽ possit aliquis angelorũ: cũ nullus possit nisi in formã accidẽtalẽ. ⁊ ideo licet nullus effect⁹ deo possibilis sit deo equalis: nõ tñ ꝓpter hoc sequitur ꝙ possit ꝓduci ab aliquo alio ꝗ̃ a deo: quia nõ q̃dcũq; licet imꝑfectius est ꝓducibile a quocũq; licet ꝑfectiori. quare ⁊c. ¶ Ad alia argumẽta cõtra secũdũ articulũ. Ad primũ dicẽdũ ꝙ cũ mutatio nõ sit nisi subiecti ꝑsuppositi ⁊ preexistẽtis sub opposito cõtradictorie vel cõtrarie forme sibi ĩtroducte per ꝯñs negaretur illa minor assumpta: qua dicit' ꝙ nullum agens naturale põt agere nisi ꝑ motũ vel mutationem. Nec valet eius ꝓbatio: quia nec agẽs quodcunq; creabile oportet esse cõpositũ ex actu ⁊ potẽtia tãq̃ ex diuersis. dicit' tñ oẽ aliud a deo esse potẽtial' ⁊ nõ purus actus: quia est possibilis nõ esse. ꝑ purũ eñ actũ nõ est ĩtelligẽdũ aliud ꝗ̃ necessariũ qḋ impossibile est nõ esse. ex hoc autem ꝙ agẽs aliquod citra primũ ageret sine motu ⁊ mutatione/ q: in nullo subiecto ꝑsupposito/ nõ seq̃retur ꝙ esset pur⁹ actus isto modo. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q: si agere ꝑ motũ vel mutationẽ argueret agẽs esse finitum ⁊ potentiale: primũ agens qḋ est pur⁹ actus nõ potẽtialis nõ posset agere isto modo. qḋ falsuʒ est: potest eñ deus agere in subiecto ꝑsupposito formã aliquã ĩtroducẽdo vel in instãti vel etiã successiue/ ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ mutationem ⁊ per motum. quare ⁊c. ¶ Ad secundum: ꝙ ista distãtia non est distinctũ aliquid ab extremis in re extra

ne: per ꝯñs potest dici infinita: cum nec extrema ipa sint formaliter infinita. nec est minor distātia inter esse forme generabilis ⁊ nō esse eius ꝙ̄ inter terminos creationis. q̄re ⁊c. Esto etiam ꝙ distātia huiusmodi esset ab extremis distincta ⁊ infinita / adhuc nō concludit ratio. quoniā extremū huiusmodi distātie qd est esse ad qd terminatur p̄cise creatio / est finitū. nec eīn creatur distātia hmōi sed alterū eius extremū qd formaliter est finitum. quare ⁊c. ❡ Ad tertiū cōcedi pōt ꝙ esse agēs creabile p̄supponit effectū diuinū: nō tā ꝙ̄ subiectū sue actionis seu effectus sibi possibilis: sed tā ꝙ̄ eius principiū effectiuū: qr p̄supponit seipm: cum nihil possit agere nisi actualiter sit existens. nō aūt ois p̄suppositio tollit creationem sed tm̄ p̄suppositio alicuius intrīsece vel subiecti extrinseci termini ꝯ actionis. quare ⁊c. ❡ Et si dicatur ꝙ creās nō p̄supponit nec exigit aliquod aliud agēs secum. nō aūt a prima cā distinctū pōt aliquid agere sine p̄ma secū principaliter concurrēte. ergo nec creare: ❡ Ad hoc pōt dici ꝙ assumptū nō est verum: vez ꝙ creans vt creans excludat a se necessario omne aliud agēs secū. nō eīn excludit nisi passum subiectū receptiuū termini actionis ⁊ quodcūqz aliud sibi intrīsecū. Si tn̄ illud p̄cise agēs tu vocas creatiuū qd est ab omni alio independēs: nec ad agēdum exigit aliquid aliud a seipso: concedo ꝙ nullū a deo aliud potest creare / nec etiā aliquid qu ꝯmōcūqz aliter agere isto modo. ❡ Ad quartū posset dici ꝙ tale ens creatiuū nō esset accidēs sed substātia corporalis vel spiritualis. Et quādo arguitur ꝙ substātia corporalis nō est productiua nisi forme corporalis materiam exigētis: posset dici ꝙ licet omnis forma substātialis corporalis ꝓducta materiā exigat: non tamē forte ois deo possibilis ab omni ꝓducta alterius rationis. ❡ Cōsimiliter quādo dicitur ꝙ substātia spiritualis nō est ꝓductiua nisi accidētis: diceretur ꝙ est verū de substātiis spiritualibus iam productis. nō est aūt forte impossibile fieri alias omnino ab istis alteri⁹ ratiōis / q̄ si fierēt essent ꝓductiue aliquarum formarū substantialiū materiā nō exigētiū / ⁊ ꝑ ꝯñs creatiue. nec tamē ex hoc sequit̄ ꝙ eēnt ꝑfectiores istis substantiis spiritualibus iam ꝓductis: cū nō omne actiuū sit perfectius. quare ⁊c. ❡ Sic ad questionem. ❡ Ad primā rationē in principio apparet solutio ex predictis. ❡ Ad aliam in cōtrarium dicēdum ꝙ licet omnis causa secunda in esse posita ꝓducat in materia p̄supposita vel subiecto nec aliter possit ꝓducere / nec ꝑ ꝯsequēs creare: tamē ꝙ nulla causa secunda possibilis ab omnibus his que facta sunt alterius rationis esset si fieret aliter productiua puta de nullo presupposito: non videtur vt dictum est existere per se notum nec demonstrabile ex aliquo nobis noto.

Q Vaesito an creatio sit possibilis secunde cause: quero an sit possibilis prime cause. ❡ Et videtur ꝙ sic. quia licet non omne possibile sit factū: tamē ecōuerso oē factuz fuit possibile. sed creatio fuit a deo de facto. iuxta illud Ge. i. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. ergo ⁊c. ❡ Contra. quia impossibile est aliquid fieri de nihilo. sed creatio ē ꝓductio de nihilo. ergo ⁊c. ❡ Respōsio. vbi sic procedam. Primo eīn īquirā an creatio cuiuscūqz entis cōtingētis sit deo possibilis. Secūdo: an creatio sit de facto. Tertio: an sit demonstrabilis de deo.

Quantum ad primum præmitto duo. ❡ Primū est: ꝙ nō intēdo hic loqui de creatione tanꝙ̄ de re aliqua ꝑ se vna. qm̄ vt dictum est in p̄cedēti q̄stione creatio sic accepta actiua vel passiua nulli est possibilis sed oīno impossibilis. sed loquor de creatiōe sumpta pre-

cise pro extremis. quorū vnū est ab alio absqz aliquo eius presupposito sibi intrinseco quidditatiue / nec etiam extrinseco subiectiue. vt non sit aliud dicere deum posse creare ꝙ̄ dicere ad ipm posse sequi rē aliquā nullo eius presupposito quidditatiue nec etiā subiectiue: modo quo dicitur homo risibilis: non quia aliquo informatus: sed qr potest ab ipso naturaliter talis actus esse. ❡ Secūdo p̄mittēdum est ꝙ creatio sic accepta dupliciter potest sumi. Uno modo ꝓprie / ⁊ alio modo large. proprie dicitur esse creatū p̄cise illud qd sic de nihilo seu in nullo p̄supposito est ꝓductū ꝙ nihil eius fuit p̄suppositum quidditatiue nec etiam subiectiue. Large autē potest dici ⁊ dici vulgariter creatū omne quod a deo siue totaliter siue partialiter est ꝓductū / siue de aliquo p̄supposito / siue non. modo quo omnia a deo alia dicūtur esse creata. ❡ His p̄missis / pono duas cōclusiones. ❡ Prima est: ꝙ creatio siue ꝓprie sumpta siue large / est deo possibil'. ❡ Hec apparet. qr omne ꝓductiuū alicuius de nullo p̄supposito vel in aliquo p̄supposito est creatiuū. sed deus est productiuus alicuius de nullo p̄supposito. ❡ Hoc ꝓbatur. qr si omne possibile p̄supponeret aliquid / esset ꝓcessus ī infinitum in ꝓducibilibus / nec posset dari aliquid qd esset primo ꝓductū. Primo eīn ꝓductū est illud cuius nihil fuit p̄suppositū subiectiue nec quidditatiue. si ergo oē ꝓducibile p̄supponat aliquid: puta a. p̄supponit. b. aut. b. est ꝓductū seu factū aut nō. Sed nō pōt dici ꝙ nō sit factum. quia omnia a deo alia sunt facta. nec enim aliud nō factum potest esse alicui ꝓducibili vl' ꝓducto intrīsecū nec extrinsecum eius subiectum. ergo omne p̄suppositū tāꝙ̄ producto intrinsecum vel extrīsecum eius subiectū est factum. Aut ergo. b. est factuz de aliquo vel in aliquo presupposito / aut in nullo. Si in aliquo puta in. c. q̄rā de c. ⁊ sic eēt processus ī īfinitū nisi aliquid sit ꝓducibile de nullo p̄supposito. ex quo sequitur ꝓpositum: vez ꝙ aliquid est sic ꝓducibile / ⁊ ꝑ ꝯñs creabile. sed nō ab aliquo alio ꝙ̄ a deo. vel esto ꝙ ab alio / multo magis a deo. ꝗ ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia aliquid fieri est possibile. ergo creatio est possibilis. Antecedēs est euidēs. Cōsequētia probatur. qm̄ aut in effectibus est [illegible] ꝓcessus ī infinitū. Si primū. ergo creatio est de facto: cum sit ꝓductio alicuius de nullo p̄supposito. si aūt [illegible] secūdū: vez multitudo infinitoꝝ effectuū / accipio [illegible] effectuū infinitorū multitudinē: ⁊ quero de ipsa an sit ꝓducta a deo de aliquo aut de nullo. nō pōt dici ꝙ sit ꝓducta de aliquo p̄supposito: qr illud nō pōt esse īproductū [illegible] ꝓductum cū nihil sit extra multitudinē ꝓductorū [illegible] effectuū nisi deus. nec illud p̄suppositū de quo tota [illegible] tudo effectuū poneret ꝓducta / posset poni [illegible] multitudinis: cū nihil de seipso seu ī seipso p̄supposito [illegible] ducat. ergo oportet dicere ꝙ est ꝓducta nō de aliquo [illegible] posito tota hmōi īfinitoꝝ effectuū multitudo. de aliquo [illegible] extra ipaz multitudinē existēte: cū nihil sit extra [illegible] ❡ Sed tn̄ ista rō nō videt̄ ꝯcludere: qr diceret̄ ꝙ [illegible] īfinitoꝝ effectuū nō est aliqd ab īfinitis effectib [illegible] qd de aliquo p̄supposito nec de nullo p̄supp [illegible] creatū sed dicit īfinitos effectus ꝑticulares: quoꝝ [illegible] aliquo p̄supposito est ꝓduct⁹ / nec ꝑ ꝯñs creat⁹ [illegible] dare p̄mū de nullo p̄supposito ꝓductū: cū vbi ē īfini [illegible] nec sit vltimū neqz p̄mū. ❡ Cōtra. qr siue sit ī effectib⁹ [illegible] primū / siue nō / ē dare aliquē effectū nō creatū [illegible] ens p̄mū est nō creatū cā oīm alioꝝ. Et ita [illegible] licz īfiniti sint a p̄ma cā ꝓducti: aut q̄lz īfinit [illegible] est ꝓductus de aliquo p̄supposito: aut aliqs de nullo. Si p̄mū. ꝗ vltra multitudinē effectuū īfinitoꝝ [illegible] dare aliqs effect⁹: cū illa de qb⁹ p̄supposita ꝓduc [illegible] effectus necessario sint effectus. sed hoc ē īpossibile [illegible] qd ē ꝓpositū. ❡ Preterea arguit̄ sic ad idē de [illegible]

omne possibile.sed aliquid tātū est creabile/ꝛ nullo mo-
do aliter ꝓducibile.ergo ipse pōt aliquid creare.¶Maior
appet.qꝛ deus est oīpotēs: nō esset aūt nisi i oē possibile
posset.¶Minor appet.qꝛ nec prima materia nec intelli
gētia supposito ꝙ sit simplex forma carēs materia/ ē ꝓ
ducibil' de aliquo ꝑsupposito quidditatiue nec etiā sub
iectiue.precise eīn compositū vel forma nata informare
materiā vel subiectū est ꝓducibile de aliquo ꝑsupposito
aliud aūt qḋ nec est cōpositū/nec potest esse actus infor
matiu' materie nec subiecti/nō est ꝓducibile de aliquo
presupposito/ ꝛ ꝑ ꝯñs oē tale est tm̄ creabile. quare ꝛc.
¶Confirmaē.qꝛ cōstat deū posse ꝓducere oē possibile ꝑ
se vnū.aut ḡ hmōi est simplex ꝛ subsistēs: aut cōpositū si
militer subsistēs:aut acciñs.Si primū.ergo creabile tm̄/
qḋ est ꝓpositū.si cōpositum:cōstat ꝙ nō potest includere
aliquid improductū.ergo oē inclusum in ipso de quo pre
supposito est ꝓductū/oportet etiā esse ꝓductū.sed nō de
aliquo alio ꝑsupposito.quia tūc vt dictū est esset ꝓcessus
in infinitū.si accidēs: cū deus possit ipm̄ separare a sub-
iecto potest ꝑ ꝯñs ipm̄ ꝓducere sine eo. q̄re ꝛc. ¶Pre-
terea si deus nō posset aliquid facere de nullo ꝑsupposi-
to:aut ergo omne ꝓducibile ab ipso exigeret aliquid
de quo fiat tanq̄ sibi intrinsecum aut tanq̄ subiectum
eius extrinsecū : aut tāq̄ eius ꝑtiale principiū ꝓductiuū
Sed nō pōt poni ꝑmū nec scḋm.qꝛ nec oē possibile est cō
positū/nec ꝑ ꝯñs aliquid ꝑsupponēs sibi intrinsecū.non
oīa etiā forma similiter exigit subiectū:vel si sic/ saltē
materia nullū requirit subiectū.nec potest poni tertium
cū deus ꝑ seipm̄ sine quocūq₃ alio cōcausante secū sit oīs
possibil' ꝓductiuus.ergo ꝛc. ¶Scḋa ꝯclusio est:ꝙ cre
atio oīs entis cōtingētis est deo possibilis. ¶Hec ꝓba
tur.qm̄ deus potest creare oē ens possibile contingens
sine quocūq₃ ab ipso distincto ꝑsupposito.ergo pōt crea
re omne possibile ꝑ seipm̄.¶Cōsequētia est euidēs.quia
nec creare est aliud q̄ aliquid de nullo ꝛ in nullo ꝑsuppo
sito ꝓducere.Sed ꝓbatur antecedēs.qm̄ si deus ad ali
quid ꝓducēdū exigit aliquid ab illo indistinctū:aut exi-
git illud vt illi' ꝓducibilis secū cōcausatiuū: aut vt ei'
subiectiue receptiuū.sed nō pōt primū poni.qꝛ vt suppo
no ex dicēdis ꝛ declarādis in sequētibus in hoc scḋo/
de' effectiue pōt in oē possibile ꝑ seipm̄ sine oī alio secū
cōcausante:sicut ꝓbabiē quādo de hoc postea inquireē.
nec pōt poni scḋm.qm̄ oē ꝓductū separabile ab ipso alio
sibi cōiūcto pōt ꝓduci nouiter sine ipso ꝑsupposito . sed
oē ꝓductū existens in subiecto ab ipso realiter distincto
pōt ꝑ diuinā potētiā separari ab eo vt tenemus scḋ₃ ve-
ritatē fidei de accidētib' sacramēti eucharistie. qua cūt
ratione illa possunt sine suis subiectis existere/eadē ꝛ q̄
cūq₃ alia:cū nec illa ꝓbētur separari posse a subiectis ni
si qꝛ ab eis realiter sunt distīcta. Ex quo sequiē ꝙ q̄cūq₃
realiter distincta sunt separabilia ꝑ diuinā potentiā/ꝛ ꝑ
ꝯñs qḋcūq₃ taliū est ꝓducibile sine alio ab eodē cui' vir
tute est ab ipso sepabile qm̄ ipsi est cōiūctū.q̄re ꝛc.¶Cō-
firmatur.qꝛ deus cū sit oīpotēs pōt in oē possibile.sed ꝓ
duci qḋcūq₃ possibile sine aliquo ꝑsupposito ab ipso rea
liter distinctū nec in eo inclusu₃/nullū videē eē īpossibile
qꝛ si sic nullū talium ꝓductū cū altero seu in eo posset se
parari ab ipso/qḋ est falsu₃ ꝛ cōtra fidē: cū de facto acci
dentia panis ꝛ vini separentur a subiectis suis in sacro
eucharistie.nō magis aūt accidentia sunt separabilia a
subiecto q̄ omnis forma substātialis materialis a mate
ria ꝛ vnū quodcūq₃ realiter distinctoru₃ ab alio.q̄re ꝛc.
¶Ex hoc infero corollarie:ꝙ ponētes relationē ꝛ quē-
cūq₃ respectum aliū in creatis esse formā aliquā per se
vnā ab extremis distinctam/necessario habēt concedere
omnē talē respectū esse ab extremis separabilē/ꝛ ꝑ ꝯñs
creabilē:quia sine aliquo subiecto ꝑsupposito ꝓducibilē
vt post prolixius ostēdetur. ¶Sed cōtra cōclusionem
istā forsitan arguetur.qm̄ qḋ potest creari potest sine ali
quo ꝑsupposito ab ipso distincto realiter ꝓduci.sed nullū
totū ꝑ se vnū vt substātia ꝯposita pōt ꝓduci sine suis ꝑti
bus:a qb' oībus distinguitur.ergo nō oē possibile est cre
abile.¶Respōdeo ꝙ assumptū est falsum: ve₃ ꝙ totu₃
a ꝑtibus oībus sit distinctū.vel si est veru₃:cōcedo ꝙ to-
tū nō potest creari /accipiēdo ꝓprie creari ꝓ ꝓduci de
nullo ꝑsupposito:cū omne totū suas partes necessario ꝑ
supponat.potest tamē creari large vocando creabile oē
a deo ꝓducibile quomodocunq₃.¶Et si dicatur ꝙ deus
producendo totum licet presupponat partes/ non tamē
tāq̄ productas ab alio sed tantūmodo a seipso:Dico ꝙ
verum est.sed ex hoc nō habetur ꝙ ipsum totum magis
crectur q̄ si ex partib' presuppositis productis ab alio
agente creato ꝓduceretur a deo vt creari accipitur pro-
prie.nō magis enim calor productus a deo in igne crea-
to diceretur eē creatus q̄ alius calor productus ab ipso
in alio igne naturaliter generato:cum quilibet ꝓductus
esset in subiecto ꝑsupposito.¶Hec de primo.

Quantū ad secūdum: pono duas con
clusiōes.¶Prima est ꝙ creatio fuit de facto.¶Hec ap-
paret tā ꝑ fidem:quia in principio creauit deus celū ꝛc.
q̄ per rationem.quia vt patet ex dictis in articulo ꝑce-
denti/nisi aliquid de facto fuisset creatū/ in effectibus
esset necessario processus in infinitum. cōstat etiam esse
multa vt saltem primā materiā cū nec aliquo sibi intrin
seco nec in aliquo suo subiecto sibi extrinseco ꝑsupposi-
to ꝓducta fuerit nec produci potuerit.ergo ꝛc. ¶Secū
da cōclusio est:ꝙ non omne a deo factum ꝓprie est crea-
tum.¶Hec apparet.quia nihil factum in aliquo ꝑsup-
posito ꝓprie est creatū.sed multa sunt facta a deo in ali
quo ꝑsupposito: cū omnia facta a quacūq₃ secūda causa
que nō potest agere nisi in aliquo ꝑsupposito sint princi-
paliter facta a deo.ergo ꝛc.¶Ex hoc infero corollarie ꝙ
nec anima in corpore/ nec gratia ꝓducta in anima diciē
proprie esse creata:cū quodlibet hor₃ in subiecto ꝑsuppo
sito sit ꝓductū.nullum autē tale ꝓprie est creatū.q̄re ꝛc.
¶Sed ad hoc respōdēt aliqui:ꝙ nec anima nec gratia
educitur de potentia subiecti ꝑsuppositi:sicut educitur
oīs alia forma ꝓducta ab agēte naturali:ꝓpter qḋ nul-
la forma a naturali agēte ꝓducta sit creata quia de po-
tētia passi ꝑsuppositi est īntroducta:tm̄ tā anima q̄ gratia
q̄ q̄cūq₃ alia supnaturalis forma ꝓprie dicitur esse crea
ta ꝓpter cōtrariā rationē:ve₃ qꝛ nō est ꝓducta de potē
tia subiecti ꝑsuppositi.¶Contra hoc arguo. qm̄ quero
quō intelligūt:quādo dicūt animā vel gratiā non ꝓduci
de potētia subiecti vel passi ꝑsuppositi . aut enim intel
ligunt formam quālibet huiusmodi non educi de poten-
tia subiecti ꝓductiua seu effectiua/aut de eius potentia
passiua seu receptiua.Si primo modo:ꝯcedo.sed ex hoc
nō habetur ꝙ magis creentur huiusmodi forme supna-
turales q̄ alie naturales ꝓducibiles ꝑ naturā:cū nulla
ipsarū saltē formarū substātialiū educaē de potētia ma-
terie ꝑsupposita isto mō.nec eīm materia est alicui' sub-
stātialis forme ꝓductiua.nō oē etiā subiectū est oīs for-
me accidētalis actiuū principiū cui' est subiectū natura
liter receptiuū.Si aūt scḋo mō intelligāt hmōi supnatu
rales formas nō educi de potētia substātiar₃ suarū:falsū
accipiūt euidēter. cōstat eīm tā corpus debite dispositū
esse aīe q̄ animā ipsi' gr̄e subiectū naturaliē receptiuū.
nec eīm magis materia aliq̄ est in potētia passiua ad for-
mā aliquā substātialē ī ipa naturaliē īntroducēdā q̄ cor
p' ad aīa₃ intellectiuā/nec aliqḋ subiectū ad formā acci
dētalē aliquā naturalē q̄ aīa ipa ad gr̄am supnaturalē
ergo ꝛc.¶Cōfirmaē.qꝛ formā educi de potētia materie

vel subiecti virtute cuiuscumque agentis nō est aliud ꝙ materiā vel subiectū eē ad formā ipsam in potētia subiectiua seu passiua. sed corpus sic est ad animā / ⁊ anima ipsa ad gratiā ī potētia. ergo ⁊c. ⁋ Si forte dicatur ꝙ nullū subiectū p̄suppositū est ī potētia passiua naturali ad formā aliquā supnaturalē: sed tantū ad formā naturalē: ⁊ ideo forma supnaturalis creatur quia nō educitur de potentia passiua materie naturaliter: forma autē naturalis nō creatur ꝓpter contrariā rationē: ⁋ Cōtra. quia sicut oē creatū actiuū principiū alicuius est actiuū principium eius scđm suā naturā: ⁊ ꝑ ꝯñs naturale: vt naturale diuiditur cōtra supnaturale: ita quodcumque ens creatū scđꝫ naturā suā nullo sibi addito alicuius alterius receptiuū est ipsius subiectū naturalit̄ receptiuū / ⁊ ꝑ ꝯñs ad ipꝫ ī passiua seu subiectiua potētia naturali. sed anima scđm se nullo sibi addito mediāte est gratie receptiua: ⁊ corpus anime subiectū similiter receptiuū. ergo ⁊c. ⁋ Cōfirmatur. qꝛ aut itelligis ꝙ aīa nō est ī potētia naturali ad gratiā qꝛ gratia ipsa nō naturaliter sed supnaturaliter ꝓducitur effectiue. aut quia supnaturaliter ī ipsa recipitur subiectiue. Si primū: falsum accipis nec ex hoc propositum ostēdis. ⁋ Primū apparet. quoniam ex hoc ꝙ gratia a deo supnaturaliter ꝓducit̄ effectiue / nō habetur ꝙ animā sit ad ipsam supnaturaliter in potētia subiectiua magis ꝙ ignis ad calorē in ipso ꝓductū a deo. nō eñ minus naturaliter ipse ignis est passiue receptiuus caloris ꝓducti in ipso a deo ꝙ a seipso vel a quocumque alio agēte creato. ⁊ ita consimiliter in ꝓposito de anima respectu gratie ⁊ de quocūque subiecto alio scđm se receptiuo forme supernaturalis cuiuslibet est dicendum. nec enim gratia est supnaturalis forma vt in anima recipitur subiectiue sed tantū vt a deo ꝓducitur effectiue. sic eñ naturaliter recipitur in subiecto ꝙ nō potest nō esse nisi supnaturaliter ꝑ diuinā omnipotētiā sine ipso. ergo ⁊c. ⁋ Secūdū vero ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū: ex hoc nō haberetur intētum / apparet. quoniā nō minus de facto gratia producitur in subiecto p̄supposito licet supnaturaliter ꝓducatur a deo: ꝙ quecūque alia accidētalis forma producta naturaliter ab agente creato. ergo si ideo forma ab agēte creato producta nō dicitur esse creata quia de aliquo presupposito est producta: per cōsequēs nec gratia ipsa creatur nec anima / licet a deo supernaturaliter producatur. nisi forte dicatur ꝙ ideo creatur quia a deo ꝓducitur. sed vt sic creatio large accipitur. quare ⁊c. ⁋ Si autē secūdo modo intelligas animam nō esse ad gratiā in potentia naturali vꝫ subiectiue. hoc nō est verum / vt dictū est. ergo ⁊c. ⁋ Alij respondēt aliter: dicētes ꝙ licet gratia ⁊ anima supponant subiectū: tamē nihilominus vere creātur: quia alia actio est qua quodlibet horum producitur ⁊ alia illa qua in subiecto p̄supposito recipitur. licet eñ simul tpe gratia ⁊ anima producātur a deo / ⁊ recipiātur in subiecto: tñ productio receptionē ipsam nature ordine antecedit. ⁊ ideo quia huiusmodi formarum ꝓductio subiectum non exigit: sed receptio que est quedā subiecti mutatio productione posterior: per consequens earum productio potest dici esse vere creatio. ⁋ Sed cōtra hoc arguo. quoniam nō alia ꝓductio gratie est prior eius receptione in subiecto p̄supposito ꝙ productio cuiuscūque alterius forme naturalis sit prior sua receptione in suo subiecto. omne enim receptum habet esse ꝓductū licet nō econuerso. ergo si ideo gratie vel anime productio est creatio quia est prior ꝙ receptio que sola supponit subiectum: eadē ratione cuiuscūque forme alterius naturalis productio potest dici creatio: qđ est falsum. quare ⁊c. ⁋ Cōfirmatur. quia esto ꝙ productio gratie vl̄ anime nō supponat subiectuꝫ / tamē de facto vtraque istarum formarum producitur in subiecto: sicut quecunque forma alia naturalis / ⁊ naturaliter ꝓducta. sed ideo p̄cise forma naturaliter ꝓducta dicitur nō esse creata qꝛ in subiecto p̄supposito est ꝓducta. ergo ⁊c. ⁋ Preterea quādo dicitur ꝙ ꝓductio gratie nō supponit subiectū / aut intelligitur ꝙ nō supponit ipsum naturaliter loquēdo: aut supernaturaliter. ⁋ Si primo modo: falsum est. gratia eñ ipsa nō magis naturaliter potest esse sine subiecto / nec ꝑ cōsequēs eius passiua ꝓductio: ꝙ forma alia naturalis naturaliter ꝓducta. Si autē intelligatur secūdo modo vꝫ supnaturaliter pro quāto ꝑ diuinā potētiam posset esse sine subiecto / ⁊ ꝑ ꝯñs fieri sine ipso: sic cōcedo. sed ex hoc nō sequitur ꝙ creetur de facto magis ꝙ forma alia naturalis: sed tantū ꝙ creari posset / ⁊ ꝙ crearetur si sine subiecto p̄supposito ꝓduceret̄ sicut ⁊ quecumque forma alia naturalis. vnde hoc modo vꝫ supnaturaliter loquēdo / nullius forme etiā naturalis ⁊ naturaliter in esse posite productio exigit subiectū necessario. quo tamē nō obstāte quia de facto aliqua forma vt omnis naturaliter ꝓducta in subiecto ꝓducitur: ideo nō creatur. ergo ⁊c. ⁋ Et ideo oportet dicere ꝙ vocādo illud esse creatum qđ ī nullo subiecto p̄supposito est ꝓductū / nec gratia nec anima nec aliquid aliud factū a deo de aliquo vel in aliquo presupposito est creatū: nec hoc est aliquod incōueniēs. ⁋ Primo. quia cōstat deum posse ꝓducere nō tm̄ de nullo seu in nullo p̄supposito: sed etiā in aliquo p̄supposito. sed sic ꝓductū non dicitur ꝓprie esse creatum. quare ⁊c. ⁋ Secūdo. quia nec actio dei ad extra que dicit̄ creatio / nec illa q̄ nō dicitur creatio / dicūt aliqua distincta in deo: cū deus ipse eodē vꝫ semetipso ꝓducat oīa: sed tm̄ cōnotāt diuersa ꝓducta vel vnum ⁊ idē vt differēter productum puta in subiecto vel in nō subiecto. si eñ gratia produceretur sine anima / eius ꝓductio diceretur creatio nō autē quādo ꝓducitur in subiecto: ⁊ eū tamē ꝓpter hoc nulla fit mutatio nec variatio ī producente deo / nec etiā in ipso producto. eadē enim gratia que producitur ī anima / posset produci sine ipsa. vnde creatio ista nullo modo distinguitur ab actione dei ad extra que nulla dicitur creatio nisi quātum ad vnū significatū seu connotatum. ⁋ Creatio eñ dicit tantū duo: vꝫ deum ipsum ⁊ ens ab eo factū. Actio autē eius que nō dicitur creatio / dicit tria: vꝫ deum / ens ab ipso factum / ⁊ aliquod eius subiectum presuppositū. ⁋ Et si dicatur ꝙ omnis actio dei ad extra est proprie creatio: quia licet de facto aliquid ꝓducatur ab ipso in subiecto p̄supposito: nō tamē necessario. oē autē ꝓductū a ꝓducēte nihil necessario supponēte potest dici creatū: nō autē ꝓductū ab aliquo ꝓducēte aliquid necessario supponēte cuiusmodi ē qđlꝫ ens creatū. ⁋ Respōdeo ꝙ noīa ad placitū significāt: nec est multū curādū de noībus quādo cōstat de rebus. hic autē constat de rebus vꝫ ꝙ deus potest ꝓducere ⁊ de aliquo seu in aliquo presupposito / ⁊ de nullo / ⁊ ꝑ consequēs ꝙ productum ab eo non p̄supponit aliquid nō inclusum in ipo necessario. Et si hoc modo seu a tali agente quodcumque productum videlicet a producēte nihil necessario supponēte vis vocare creatū: concedo omnē dei actionē ad extra esse creationē: quia nec creatio vt sic sumpta est aliud ꝙ dei actio nec creatum aliud ꝙ a deo quomodocumque productum seu factum. non autem alio modo sumendo creationem vꝫ ꝓ productione de nullo vel in nullo presupposito de facto. ⁋ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum est

sciēdum: ꝙ creationem esse demonstrabilem potest dupliciter itelligi / scđm ꝙ creatio dupliciter pōt sumi: vꝫ de possibili vel de facto. Aliud enim est demonstrare aliquid posse creare vel creari: et aliud aliqđ esse actu creatum: sicut aliud est demonstrare hominem posse ridere: ⁊

aliud qđ actu ridet. ¶ Hoc premisso/pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ sicut deus potest creare nihil destruēdo seu annihilando: ita potest econuerso annihilare nihil creando. ¶ Hec apparet. quia sicut immediate creat seu potest creare: ita ⁊ immediate pōt annihilare se ipso/omni alio a re creata ⁊ ānihilabili circūscripto. sed non potens aliquid annihilare vel quomodocūqꝫ aliter destruere nisi aliquid producēdo/nō potest ānihilare seu destruere immediate seipso: sed tantū illo mediante producto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si prima causa nō posset annihilare vnū nisi producēdo alterum vel oporteret illud ꝓducere antecedēter/vel cōsequēter/vel simul eēt vnius productio ⁊ alterius annihilatio. Sed nō antecedēter. quia nec etiā causa secūda corrūpēs formā oppositam generat aliam vcꝫ propositam antecedēter sed cōsequēter vt postea ostendetur. nec cōsequēter seu posterius aliquo ordine nature: quia licet causa secūda corrūpēs aliquā vnam formā generet isto modo vcꝫ cōsequēter aliam corrupte cōtrariam: nō tamē oportet hoc facere primā causam: cū ēt forma opposita puta forma aque a causa secunda vt ab igne naturaliter corrupta generatio forme cōtrarie vcꝫ ignis ⁊ cuiuscūqꝫ alterius posset per diuinā potētiam impediri. Nec potest dici ꝙ simul quia nō magis creatio vnius rei exigit simul secum annihilationē ꝙ creationē alicuius alterius. sed deus potest creare omne possibile sine quocūqꝫ alio ab ipso realiter differente: vt in sequentibus ostēdetur. ergo ⁊c. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ creatio vt possibilis/est de prima causa demōstrabilis saltē large loquendo de demōstratiōe. ¶ Hec apparet. quoniā omnis ꝓpositio necessaria non per se nota ex aliis notioribus deducibilis est demonstrabil' extendēdo demōstrationē ad quācūqꝫ rōnē necessariā ex necessariis notioribus prioribus vel posterioribus indemonstrabilibus vel demonstrabilibus procedētē. sed ista propositio/deus potest creare/est talis. est enīꝫ vera et necessaria vt per se nota ex nobis notioribus priorib⁹ vel posterioribus deducibilis: vt ex omnipotētia dei: de qua omnipotētia posse creare videtur esse nobis notius ꝙ de deo. vel per processum in infinitum: qui sequeretur nisi creatio vt possibilis poneretur: vt in ipso primo articulo fuit dictum. vel etiam propter actum: puta quia de facto aliquid est creatum: sicut homo arguitur esse risibilis: quia ridet. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ creationem de facto esse non potest demonstrari. ¶ Hec apparet. quoniam nulla veritas cōtingēs ꝑ se intuitiue cognoscibil' est demōstrabilis. sed aliquid esse de facto creatum est sic verum: vcꝫ cōtingēter: sicut hominē esse album vel nigrum/⁊ ꝑ ꝯsequēs nō abstractiue cognoscibile/sed intuitiue. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia ꝑ se notum nō potest demōstrari. sed sicut hominē ridentē actu ridere est ꝑ se notū/nec potest ꝑ aliud notius demōstrari alicui ipm ridentem intuētiita primā materiā esse creatā est cuilibet ipsam ⁊ deum a quo ꝓcessit agnoscēti per se notum. sicut enim ad vnum videns se qui aliud agnoscit vnū esse alterius causam: ita videns ad primā causam se qui materiam cognosceret euidēter primā causam creare ipsam: cum non posset aliter fieri ꝙ per creationem vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Preterea si aliquid esse creatū a deo potest demōstrari: quero a quo vel cui? nō enī potest demonstrari alicui hoc agnoscēti: cum nullus possit hoc agnoscere nisi intuitiue/sicut nec ꝙ homo rideat vel quācūqꝫ veritatē aliam cōtingētē/nisi aliqua forte notitia sit dei ꝑ auditum. taliter autē notum contingēs verum non est demōstrabile nec pōt demōstrari alicui hoc nō agnoscenti intuitiue: quia tali non posset hoc fieri euidens nisi tantum per fidem ex testimonio asserentis. sed nec per se notum intuitiue: nec notum etiā tātū notitia fidei abstractiue aliquod tale verum cōtingens est demōstrabile. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō magis est demōstrabile aliquid eē creatum ꝙ verbum humanitati esse vnitum vel Christum fuisse passum: ⁊ quodlibet aliorum verorum contingētiū creditorum. sed constat nullum horū verorum esse demōstrabile cum nec cognosci possit nisi intuitiue vel fide. ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio ⁊ vltima est: ꝙ etiam annihilatio vt possibilis est/est demōstrabilis: non autem vt de facto. licet enim demonstrari possit deū posse annihilare: ⁊ aliquid imo omnia creata posse annihilari: nō tamē potest demonstrari aliquid esse vel fuisse de facto annihilatum. ¶ Prima pars apparet ex secunda conclusione/⁊ secunda ex tertia ꝑcedenti. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio quando dicitur ꝙ de nihilo non potest aliquid fieri: dicēdum ꝙ verum est vt scilicet ly de dicit circūstātiā cause materialis: modo quo dicitur ꝙ arca fit de ligno. non est autem intelligēdum ꝙ creatum sit aliquid productum de nihilo isto modo. sed dicitur productum de nihilo quia nihil eius positiuum intrinsecum vel subiectum extrinsecum eius productionem precessit.

Quantum ad tertium: vbi est querēdum de perpetuitate creationis: Quero primo: vtrum si aliqua causa secunda fuisset posita ab eterno/potuisset in effectuꝫ sibi coeuum/⁊ per ꝯsequēs sempiternū? ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam secundum Augustinū .6. de tri. c.1. si ignis esset eternus/⁊ splendor ab eo genitus esset etiam sempiternus ipsiqꝫ coeuus. sed constat ꝙ esset eius effectus splēdor huiusmōi sempiternus. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia ois cā secūda agit actiōe instātanea vel successiua. sed neutri⁹ istarum actionum terminus potest existere sempiternus. ergo ⁊c. ¶ Probo minorē. quia nullū ꝑsupponēs aliquod tēporale potest esse eternū. sed terminus cuiuslibet actiōis presupponit ipsam actionē. omnis autē actio successiua et instātanea est tēporalis. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī ostēdam quid sit dicēdū ad questionē scdm veritatem. Secūdo quid esset dicēdum scdm vulgatam opinionē: vcꝫ eorum qui dicunt ꝙ actio siue actiua productio ⁊ passiua cause scde sunt quedā forme medie inter omne agens creatum ⁊ effectum productum.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ causarum secūdarum alia est naturalis/⁊ alia libera: vt voluntas que sola potest agere ⁊ suū actum quē virtualiter continet suspēdere. alia autē omnis causa scda agit naturaliter ⁊ necessario: nec potest sibi relicta non agere passo sibi approximato sicut nec pōt agere ipso nō habito. quāta enī necessitate nō agit qñ nō habet passum/tanta nisi prima cā impediēte agit qñ habet passum sibi approximatū effect⁹ sibi possibilis receptiuū. Est tñ differētia in hoc. quia cū prima cā ꝯtineat virtualiter oēm effectū possibilē ꝑ seipsam vt in sequētib⁹ ostēdet: ꝑ ꝯñs idē effect⁹ qui pōt fieri a quacūqꝫ cā scda passum approximatū habēte/pōt fieri ipa nullū passum habēte a prima/cā scda ad ipm nō agēte: ēsto ꝙ approximatū habeat sibi passum. licꝫ enī scda cā possit habēs passum nō agere ad effectū prima impediēte effectū ꝑ se ꝓducēdo vel nō ꝓducēdo: nō tñ pōt eē econuerso: vcꝫ ꝙ causa scda agat ad effectū aliquē sine sibi approximato passo: cū ois effectus in ipa virtualiter ꝯtētus subiectū exigat: a quo nō pōt separi/nec ꝑ ꝯñs sine ipo fieri ꝑ naturā/vt in ꝑcedētib⁹ dictū fuit. ¶ Ex quo sequit ꝙ impossibilius est cām scdam naturalē agere sine habito ꝓximo sibi passo ꝙ nō agere ipo hito sibiqꝫ approximato. primū enī ē impossibile simplr: scm tñ naturalē. ⁊ ita maiori necitate seu impossibilitate agēs quolꝫ

naturale habet nõ agere carens passo ꝙ̄ ipsum oportet agere habẽs passum: cum ne agat in passo sibi approximato possit īpediri sicut ⁊ de facto aliquãdo fuit supnaturaliter īpeditũ. nõ põt aũt fieri ꝙ agẽs aliquod naturale agat ad effectũ aliquẽ sine passo. quare ⁊c. ¶ Huiusmodi aũt effectus possibiles per naturam sunt duplices. alij sunt qui fiunt in instãti / ⁊ alij successiue. Omnis ille effectus ꝓducit̄ ĩ instãti qui ꝓducit̄ totus simul. nõ em̄ est intelligẽdũ ꝙ effectũ aliquẽ ꝓduci in īstãti sit ipꝫ fieri in instãti tãꝙ̄ in aliquo ab ipo quocũꝗ ĩ re extra distĩcto / vt multi male intelligũt. sed tm̄ dicit̄ fieri in instãti q꞉ ꝓducit̄ simul tot⁹. Et ꝑ cõtrariũ successiue fit oẽ illud qȯ habet ptes: quarũ vna acquirit̄ post aliã. nec etiã fieri aliquid successiue / est ipm̄ fieri forma aliqua mediãte successiua distincta a ptibus rei facte vt multi intelligũt: sed tm̄ fieri isto mõ: vꝫ nõ totũ simul̄ sꝫ vnã ptẽ post aliã. hoc aũt mõ põt vtiꝗ̄ q̄libet res tales habens partes fieri circũscripta oĩ forma alia successiua q̄ ab eius ꝑtibus sit distincta. nõ magis em̄ fieri vnã ptẽ albedinis post aliã arguit nec requirit rẽ aliquã a ptibus albedinis aliã: ꝙ̄ ipsam fieri simul totã. ⁊ ita sicut ad rẽ fieri in instãti / hoc est simul totã non requirit̄ nisi effectiuũ principium ⁊ subiectuꝫ si naturaliter producatur: ita nec ad ipsam fieri successiue.

His præmissis ponam tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ causa scḋa agẽs libere vt volũtas creata ab eterno facta potuisset habere effectũ vꝫ actũ volendi vel nolẽdi sibi coeuum / et ꝑ ꝯsequens sempiternũ. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ ꝓ quocũꝗ instãti posita causa sufficiẽs agit. sed volũtas creata actum suum sibi possibilẽ circa ostẽsum sibi obiectũ potest elicere in instãti: vꝫ simul totũ: ⁊ sic elicit qñ elicit: ergo circa obiectũ ab eterno īntellectũ / ⁊ ꝑ ꝯñs sibi ostẽsuꝫ potuisset si fuisset elicere actũ sibi possibilẽ sẽpiternũ. ¶ Cõfirmat̄. q꞉ sicut se habet volũtas temporalis ad actũ sibi possibilẽ tẽporalẽ: ita ⁊ eterna ad eternũ. sed tẽporal̄ põt habere effectũ sibi coeuũ / sicut appet de facto ĩ Christo. ergo ⁊ eterna. quare ⁊c. ¶ Preterea cõfirmat̄. q꞉ si volũtas fuisset eterna nõ esset imꝑfectior volũtate nũc tẽporaliter existẽte. eadẽ em̄ q̄ nũc facta est in tẽpore seu in principio vel etiam ꝑfectior potuit fieri ab eterno. ⁊ sicut volũtatẽ eternam nõ oportuisset esse tẽporali imꝑfectiorẽ: ita nec magis inter ipm̄ et actũ sibi possibilẽ necessario esse habuisset aliqs durationis ordo ꝙ̄ inter voluntatẽ temporalem ⁊ effectum sibi possibilẽ. sed volũtatem tp̄alẽ nõ oportet tempore seu duratione p̄cedere suũ actum: ergo nec eternã. quare ⁊c. ¶ Hãc necessario ꝯcedere cõpellunt̄ illi q̄ ponũt voluntatẽ creatã beatã eẽ actiuã seu electiuã sui actus fruẽdi beatifici: quẽ actũ necessario elicit / nec põt nõ elicere effectiue obiecto beatifico sibi ostẽso. oĩs em̄ cã agẽs necessario statim agit ⁊ effectũ sibi possibilẽ elicit qñ põt. sed scḋm istos volũtas creata circa deũ sibi clare ostẽsum necessario elicit fruitionis actũ. ergo si talis volũtas fieret ab eterno ab eterno haberet necessario talẽ actũ. ¶ Cõfirmat̄. q꞉ cã habẽs ab eterno oĩa necessaria ad aliquem actũ sibi possibilẽ ꝓducẽdũ / nisi ipꝫ in instãti ꝓducibilem eliciat ab eterno / nõ necessario elicit sed libere ⁊ ꝯtingẽter. potẽs em̄ suspẽdere aliquẽ actũ ꝓ tꝑe / ⁊ ꝓ semꝑ. sed volũtas vt dictũ / est sufficiẽs ad eliciẽdũ fruitionis actũ circa deũ sibi clare ⁊ ꝑfecte ostensum. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc põt argui ad ꝓpositã ꝯclusionẽ. qm̄ ꝓ quocũꝗ instanti causa aliqua necessario agẽs habet effectum sibi possibilẽ / pro eodẽ si ponat̄ agere ꝯtingẽter ⁊ libere põt habere ipm̄. sed si volũtas poneret̄ eterna / ⁊ ad actũ volẽdi quodcũꝗ sibi ostẽsuꝫ obiectũ necessario ageret: effectum sibi coeuũ / ⁊ ꝑ ꝯñs sempiternum haberet. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc ꝯcludo corollarie: ꝙ ⁊ boni angeli in primo sue creationis instãti mereri potuerũt / ⁊ mali econtrario demereri sic ꝙ nullus fuerit durationis ordo inter creationẽ ⁊ meritum electorum: nec etiã inter creationem ⁊ demeritum reproborum. An autem de facto sic an aliter fuerit deus nouit.

Secunda conclusio est: ꝙ omnis causa secũda naturaliter agens seu ꝓducere potẽs effectũ sibi possibilẽ totũ simul / si ab eterno fuisset talẽ effectum ab eterno necessario habuisset: supposito tamẽ passo ipi approximato / ⁊ ꝙ a prima causa ꝓhibita nõ fuisset. ¶ Hec apparet ꝑ Augustinũ dicẽtẽ vt in principio fuit dictum ꝙ si ignis fuisset eternus ⁊ splendor ab eo genitus existeret sempiternus. idem dicit de pede existẽte in puluere ⁊ in ipso imprimẽte vestigiũ ab eterno. ¶ Secũdo ꝓbatur etiã rõne. qm̄ inter cãm naturaliter agẽtẽ non impeditam / ⁊ talem effectum sibi possibilẽ / vꝫ producibilẽ in instanti nullus potest vt p̄dictum est poni durationis ordo nisi ꝓpter defectũ alicuius requisiti necessario ad agẽdum. sed ad effectũ naturaliter ꝓducẽdũ nõ requirit̄ nisi ipsius principium effectiuũ ⁊ passum p̄suppositum ⁊ prima causa nõ impediens sed coagens. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q꞉ nisi ignis eternus habito passo disposito vltimate ad eius formã posset in eo sibi approximato formã ipsius ignis introducere sempiternã sibiꝗ̄ coeuã: seq̄retur ꝙ infinita duratione seu tẽpore ignis generans haberet p̄cedere alium ignẽ sibi possibilẽ temporalẽ. sed hoc videt̄ oĩno esse falsum. ergo ⁊c. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat̄. qm̄ oẽ eternũ p̄cedit duratione infinita q꞉ eterna q̄libꝫ tẽporale. sed si ignis eternus nõ posset generare ignem aliũ sempiternũ habita materia disposita vltimate / oĩs ignis ab eo genitus eẽt tẽporalis. ergo ⁊c. ¶ Falsitas cõsequẽtis appet primo. q꞉ ignis eternus nõ plus haberet p̄cedere nec aliter aliũ possibilẽ sibi ignẽ ꝙ̄ nũc vnus ignis tẽporalis aliũ ab ipso generabilem antecedat. sed ignis tẽporalis habẽs passum vltimate dispositum sibi p̄sens / nec potest ipm̄ ignẽ ab se generabilem p̄cedere tẽpore: nec p̄cedit nisi prima causa cum agere supnaturaliter ꝓhibẽte. ergo ⁊c. ¶ Scḋo. q꞉ ꝙ causa aliqua naturaliter agẽs ⁊ necessario possit aliquẽ effectũ habere ĩ quẽ antea nõ potuit / hoc necessario habet esse q꞉ nũc est aliquid qȯ prius nõ p̄fuit necessariũ ad effectũ huiusmõi ꝓducẽdũ. ergo existẽtibus ab eterno oĩbus necessarijs ad effectũ aliquẽ ꝓducẽdũ ꝓducibilẽ totũ simul̄ / ita põt oĩs talis effectus effici ab eterno a sua causa posita ab eterno: sicut modo ignis tẽporalis habet effectuꝫ sibi necessario coeuuꝫ puta splendorem ipsum / ⁊ haberet etiam ignem alium similiter coeuum si haberet passum dispositum vltimate.

Tertia & vltima conclusio est: ꝙ etiam causa scḋa posita ab eterno haberet si naturalit̄ / vel habere posset si libere ageret ipm̄ effectũ sibi possibilẽ sempiternũ: qui non totus simul ab ea producitur in instãti sed vna eius pars post aliã successiue: sicut calor ab eterno positus haberet calorem productum ĩ passo p̄supposito sibiꝗ̄ approximato ⁊ disposito sempiternũ. ¶ Hec cõclusio videt̄ posse ꝓbari ꝯsimiliter vt p̄cedẽs. qm̄ nisi calor ab eterno positus posset in passo sibi approximato ⁊ disposito calorẽ introducere ab eterno / sequeretur qȯ de igne superius est argutũ: vꝫ ꝙ oporteret calorem illum eternum in infinitum quiescere: vel̄ saltem anteꝙ̄ posset in alium calorem tunc agere diutius ꝙ̄ nunc expectare. sed hoc est inconueniens: quoniam vt predictum est / in quẽcunꝗ̄ effectum potest nunc causa aliqua temporalis naturalis / potuisset ab eterno si fuisset / omnibus exi-

ſtentibus ab eterno neceſſarijs ad effectũ huiuſmodi ꝓ-
ducẽdũ.ſed ad calorem ꝓducendũ nõ requiritur niſi cau
ſa ſecũda nõ impedita: puta calor alius ipſius virtuali-
ter cõtẽtiuꝰ:⁊ paſſum vel ſubiectuꝫ diſpoſitũ ⁊ ꝓpinquũ.
ergo iſtis omnibus exiſtentibus ab eterno ⁊ deo non im-
pediẽte ſed calidum poſitũ in paſſo diſpoſito agere per-
mittente calor a calore genitus non tantum eſſe poterit
ſed etiam erit neceſſario ſempiternus. ¶ Sed contra cõ
cluſionem iſtam arguitur. quoniã agens ꝑcedens dura-
tione ſuũ effectum nõ poteſt eum habere coeuũ/ nec per
conſequẽs ſempiternũ. ſed omne agẽs per motum ſicut
calor agit ad calorem/precedit duratione ſeu tẽpore ſuũ
effectum:ergo nullus effectus poteſt fieri a cauſa aliqua
ſempiternus:cuius vna pars poſt aliam acquiritur ſeu
producitur ſucceſſiue: cum talium quilibet motu mediã
te ꝑuio ꝓducatur. ¶ Confirmatur. quoniã nihil poteſt
eſſe ab eterno cuius non eſſe ꝑcedit neceſſario ſuũ eſſe.oẽ
enim tale incipit eſſe. eternũ aũt nõ poteſt incipere eſſe.
ſed omne ꝓductum ſucceſſiue ꝑ motum eſt huiuſmodi:cũ
omnis terminus motus ſit tempore poſterior ipo motu.
omne autẽ tale neceſſario incipit eſſe. quod enim nunꝗ̃
eſſe incepit ſed ab eterno fuit: nullo exiſtente duratione
ſeu tempore poſterius eſſe poteſt.ergo ⁊c. ¶ Preterea ſi
calor eternus calorẽ poſſet habere eternũ/⁊ ignis etiam
ſempiternus poſſet ignem eternum:nõ tãtum ĩ ſubiecto
diſpoſito vltimate:ſed etiam in ipſo indiſpoſito exiſtẽte.
ſed hoc eſt falſum.ergo ⁊c. ¶ Falſitas conſequẽtis ap-
paret.quoniã nõ magis ignis eternꝰ habere poſſet ignẽ
in paſſo ĩdiſpoſito ſibi coeuuꝫ ꝗ̃ nũc poſſit habere ignis
aliquis temporalis. ſed nec ignis nec aliquod aliud ge-
nerans ſubſtantie ꝓductuũ creatum poteſt habere ge-
nitum coeuũ ꝓpter alterationem diſponentẽ materiam
preſuppoſitam neceſſario ꝑcedentẽ. ergo nec ignis eter
nus poſſet habere ignem coeuũ/nec ꝑ ꝯſequẽs ſempiter
nũ ꝓpter conſimilem rationem. ¶ Cõſequẽtia ꝓbatur.
qm̃ inſtãti eodem introducit̃ forma generabilis quo ma
teria ꝑſuppoſita eſt diſpoſita vltimate/ ⁊ ꝑ conſequẽs ſi
mul ſunt duratione ſeu tẽpore generatio ⁊ diſpoſitio vlti
mata. ꝗ̃ ſi alteratio ꝑ quã fit vltimata diſpoſitio põt eſſe
coeua alteranti ⁊ diſponenti:⁊ ipm̃ genitum erit ſibi coe
uum.ſed ſi ignis poſſet habere calorem ꝓductum eternũ
ſibi eterno coeuum:cum paſſum ꝑſuppoſitum ad formã
ignis ſubſtãtialem recipiẽdã ꝑ calorem inter alia diſpo
natur/ꝑ cõſequẽs eius diſpoſitio vltimata eſſet eterna/
ac igni eterno diſponẽti coeua.ergo ⁊ ipe ignis genitus
eſſet etiam ſempiternus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia
non oporteret maiorem durationẽ eſſe inter ignem eter-
num ⁊ alium ignem ab eo in paſſo indiſpoſito ꝓducibi-
lem ꝗ̃ nũc ſit inter ignem temporalem ⁊ aliuꝫ ab ipo ge
nitum in paſſo indiſpoſito exiſtẽtẽ. ſed ignis nũc agens
in paſſum indiſpoſitum nõ ꝑcedit ignem in ipo genitum
niſi duratione finita:ergo nec tũc.ſed niſi ignis genitus
in paſſo indiſpoſito poſſet eſſe eternus/⁊ ꝑ ꝯñs igni ge-
neranti coeuus/ oporteret igneꝫ generantem ignem pre
cedere genitum duratione ſeu tempore infinito:cũ omne
eternum ſic ꝑcedat/videlicet duratione infinita/ quodli
bet nõ eternũ. Et hoc eſt qδ arguebat̃ ſuperius ad ꝓban
dum ſecũdam cõcluſionẽ:videlicet ꝙ niſi ignis eternus
in paſſo diſpoſito vltimate poſſet formã ignis introduce
re ſempiternã/ ſequeretur ꝙ ignis generãs haberet pre
cedere infinita duratione ignem alium ſibi poſſibilem ef
fectiue.conſtat autẽ ꝙ ita eſt inconueniẽs ignem generã
tem duratione infinita habere ꝑcedere ignem ab ipo ge-
nerabilem in materia diſponenda:ſicut ⁊ in materia exi
ſtente diſpoſita vltimate.quare ⁊c. ¶ Ad iſta difficile vt̃
etiam impoſſibile eſſet ſoluere ponendo motum eſſe for-
mã aliquã ꝑ ſe vnam inter motiuũ principiũ ⁊ introdu-
ctum motus terminũ in ſubiecto ꝑſuppoſito mobili me-
diante. ponẽdo aũt ipm̃ motum nõ eſſe aliud ꝗ̃ acquiſi-
tionem vnius partis effectus ſeu forme vel ſpatij ſup qδ
eſt motus poſt aliam:que quidem partium acquiſitio nõ
eſt aliud ꝑter partes vt ĩ ſequẽtibus oſtẽdetur:poteſt ad
predicta faciliter reſpõderi. ¶ Ad cuius euidentiam eſt
ſciẽdum ꝙ cũ dicitur ꝙ eternũ ꝑcedit infinita duratione
quodlibet tẽporale/ tripliciter poteſt intelligi. Uno mo-
do ꝙ eternũ ꝑcedat tẽporale duratione infinita tãꝗ̃ ali-
qua re alia a re ipſa ⁊ ab alia tẽporali.⁊ hic ſenſus eſt fal
ſus.quia aut res ipſa qua eternũ ꝑcedit quodlibet tẽpo
rale eſſet eterna:aut tẽporalis. ſed nõ poteſt poni tẽpo-
ralis.quia eternũ nõ poteſt ꝑcedere quodlibet tẽporale
mediãte aliquo tẽporali nec eterno. qꝛ ſic vnum tẽpora-
liũ nõ dicitur eſſe ante alterũ ꝑ aliquid ab vtroqꝫ diſtin-
ctuꝫ tẽporale:ſed tãtũmodo ꝑ ſeipm̃: qꝛ veꝫ prius factũ
omni eẽm re creata a duobus hominibꝰ alia circũſcripta
ſi vnus fieret ante aliũ vnus ꝑcederet alterũ nõ mediãte
re aliqua tẽporali:cũ nulla poneretur.ergo nec eternũ ꝑ
cedit tẽporale aliquo alio ꝗ̃ ſeipo. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ nihil
eternũ carẽs principio niſi deus.ergo eternũ non ꝑceſſit
tẽporale duratione infinita tãꝗ̃ aliquo diſtincto ab eter-
no ⁊ a re qualibet tẽporali. ¶ Cõſequẽtia eſt euidẽs.qm̃
nec põt eſſe aliud diſtinctũ a deo eterno ⁊ a quolibet alio
tẽporali. ¶ Preterea.qꝛ ſicut res ꝗ̃libet tẽporalis ince-
pit eſſe/⁊ ꝑ ꝯñs eſt poſterior eterno qδ nõ incepit eſſe: nõ
mediãte aliquo alio a ſeipa ⁊ a deo eterno:ita ⁊ deꝰ eter-
nus ipam ꝑceſſit nõ aliquo alio ꝗ̃ ſeipo.qꝛ nec eiꝰ eterni
tas eſt diſtinctũ ab ipo aliquid in re extra.ꝗ̃ ⁊c. ¶ Scdo
mõ põt intelligi eternũ infinita duratione ꝑcedere tẽpo
rale:qꝛ ipm̃ eternũ eſt ſimpliciter infinitum ⁊ a ſua dura
tione totaliter indiſtictũ.⁊ hoc mõ ſolus deus eternus ꝑ
cedit qδlibet tẽporale/⁊ ꝑceſſiſſet ſi fuiſſet ab ipo aliud
ſempiternũ:nec aliqδ aliud ſempiternũ a deo ſi fuiſſet ꝑ-
ceſſiſſet hoc mõ duratiõe infinita nec finita qδlibet tẽpo
rale:cũ ipm̃ licet eternũ eſſet finitũ/⁊ a ſua duratiõe rea
liter indiſtictũ. ¶ Tertio mõ põt ĩtelligi eternũ duratio
ne ĩfinita ꝑcedere tꝑale: qꝛ eternũ nõ incepit eſſe ⁊ tꝑa-
le incepit eẽ.⁊ hoc mõ eſt verũ eternũ qδcunqꝫ etiã fini-
tũ formalit̃ ſi fuiſſet factũ ꝑcedere duratiõe infinita qδlꝫ
tꝑale.nec eẽm ꝑ durationẽ finitã nec infinitã eſt ĩtelligẽ-
dũ aliqδ diſtinctũ realiter a duratiõe:cũ nullius rei dura
tio ab ipa diſtinguat̃ vt poſtea oſtẽdet̃. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ
infinitũ quõcũqꝫ ſumptũ veꝫ vel ſcdꝫ ꝑfectionẽ vel ſcdꝫ
durationẽ nõ dicit formalit̃ niſi merã negationẽ. nõ enĩ
vt alias oſtẽſum eſt /deus dicit̃ ꝑfectiõalit̃ ĩfinitꝰ ĩfinita
te tãꝗ̃ aliquo ab ipo diſticto cũ ſit ꝑfectiſſimꝰ ſemetipo
oĩ alio circũſcripto. ſed dicit̃ ĩfinitus fundamẽtaliter ſe
metipo: cui rõne ſui nõ rõne alicuius ei extrinſeci oĩs fi
nitas ⁊ imꝑfectio eſt repugnãs. Sed nõ magis infinitas
duratiõis eſt aliqδ a duratione diſtictũ ꝗ̃ ĩfinitũ ꝑfectio
ni appoſitũ dicat aliqδ ab ipa ꝑfectiõe diſtictũ poſitiuũ
ſed tm̃mõ negatiuũ:vt veꝫ ſicut ĩfinitũ ꝑfectioni appoſi
tũ negat oẽm imꝑfectionẽ:ita ⁊ appoſitũ durationi ne-
get inchoationẽ.ꝗ̃ inceptionis negatio nõ magis ipſi cõ
uenit ꝓpt̃ aliqδ ab ipo diſtictũ ꝗ̃ negatio oĩs imꝑfectio
nis cõueniat ſeu dicat̃ de ſũme ꝑfecto aliquo alio mediã
te ab ipo diſtincto vt eternũ eẽ creatũ.de tali eẽm eterno
bene diceret̃ inceptiõis ſeu inchoationis negatio ꝙ eẽt
eius eternitas ꝓpter cãm extrinſecã ipm̃ inceẽ ab eẽno
hoc eſt ſine ꝑncipio ꝓducẽtẽ.⁊ hoc vltimo mõ eẽm intelli
gẽdũ qδ dictũ eſt ſuperius:oẽ eternũ duratione infinita ꝑ
cedere quodlibet temporale. ¶ His premiſſis in ſequẽti
bus prolixius declarãdis ¶ Ad primũ qδ arguitur eſt
dicẽdum ꝙ ꝓducens effectum ꝑ motum modo ꝑdicto
intelligendo:veꝫ nõ tãꝗ̃ ꝑ formam aliquam mediã a ſe
et ab effectu ipſo diſtinctam:ſed quia producit vnã eius

partẽ post aliã nõ oportet q̃ suũ effectum saltẽ totũ sic productũ p̃cedat tẽpore vez quãlibet eius partẽ. omnis em̃ forme cuius vna pars post aliã in subiecto p̃supposito introducit᷑ aliqua pars primo ꝓducit᷑ ⁊ in subiecto ponitur. inter quã forme partẽ seu gradũ primo ꝓductũ et eius principiũ ꝓductiuũ nullũ est mediũ. inter quẽlibet aũt alium gradũ sequentẽ ⁊ eius causam efficiẽtẽ est mediũ gradus ipsius forme p̃cedẽs: ⁊ scd̃m q̃ plures ptes forme p̃cedũt / plura media existũt. ❡Tunc ꝑ ad rationem ĩ forma quãdo dicitur: agẽs ꝑ motũ nõ potest habere effectũ coeuum: q2 p̃cedit duratione suũ effectũ: Dico q̃ nõ ẽ verũ. nullũ em̃ agẽs p̃cedit duratiõe illũ effectũ q̃ semꝑ fuit agẽte existẽte. solum em̃ illud dicitur esse posterius duratiõe altero quo existẽte prius illud nõ erat. sed calido ꝑ motũ calorẽ in subiecto ꝓducente existẽte sine aliquo medio est calor ab ip̃o ꝓductus / non tamẽ totus sed aliquis eius gradus primo ꝓductus: qui statim fuit in esse positus calido suo effectiuo principio iuxta passum dispositũ existẽte. nec em̃ ĩter successiue (mõ p̃expositio ĩtelligẽdo) ꝓducẽs ⁊ primo ꝓductũ ꝑ ip̃z est magis aliquod mediũ q̃ ĩter ꝓducẽs ĩ instãti ⁊ suũ ꝓductũ. quare ⁊c. ❡Ad ꝯfirmationẽ appet ex dictis q̃ ex falsa imaginatione ꝓcedit. nõ em̃ motus vt imaginatur est forma mediãs inter ꝓducẽs successiue ⁊ ꝓductum differẽs ab vtroq̃. Et ideo q̃n dicit q̃ oẽ successiue ꝓductum prius fuit sub nõ esse: ex quo sequit᷑ q̃ incepit esse nec potuit ꝑ ꝯñs esse eternũ: Dico q̃ non est verum de prima pte effectus successiue ꝓducti: q̃ prima ps fuit primo producta. esto q̃ sit verũ de alijs post primã ꝓductis. semꝑ em̃ existente ꝓducẽte fuit prima ps illius effectus p̃mo ꝓducta / licet nõ oẽs alie succedẽtes. ❡Et si ꝯtra hoc arguas: q2 tũc sequeret᷑ q̃ prima ps p̃mo ꝓducta p̃cedat oẽs alias in infinitũ: cũ illa sit eterna ⁊ oẽs alie tẽporales q2 esse incipiẽtes. Dico q̃ si intelligas ꝑ vnã ptẽ aliã precedere in infinitũ / ptẽ p̃cedẽtẽ nũq̃ incepisse esse nec fuisse sub nõ esse: aliã aũt illa existẽte aliquãdo nõ fuisse ⁊ etiã incepisse: verum est illã primã p̃cedere in ĩfinitum alias isto modo. nec tñ ex hoc sequitur q̃ maius mediũ seu interuallũ fuerit inter illã primã eternã ⁊ alias temporales q̃ fuisset si tam prima q̃ alie esse incepissent. nihil em̃ interuenirẽt ĩter tales partes sic successiue ꝓductas si vna puta primo producta esset ab eterno ⁊ alie incepissent esse: q̃ illud qd̃ interuenit q̃n omnes esse incipiunt: nec est aliqua ab eterno. quare ⁊c. ❡Ad secũduz quãdo dicitur q̃ si calor eternus posset in calorem eternum / et ignis in ignem etiam passo indispositio existẽte. Dico q̃ non sequitur: quia nec calor eternus posset habere omnẽ gradum caloris eternum sed aliquem tantum primo producibilem. cum quo non posset produci simul omnis alius ad disponendum passum dispositum requisitus / nec per consequẽs ipse ignis producibilis posset esse naturaliter sempiternus. quare ⁊c. ❡Ad confirmationem concedo q̃ nullum medium eẽt maius inter ignem eternum ⁊ alium ab ip̃o productum in passo preexistente indisposito et per eum disposito q̃ sit modo inter ignem temporalem ⁊ alium ab ip̃o genitum similiter temporalem: cum nulla alia tunc interuenirẽt media nisi eadẽ accidentia successiue sicut modo fiunt in materia indisposita antea introducta ad illam materiam dispositam. ❡Et si contra hoc arguatur: quia eternũ magis precedit temporale q̃ vnũ temporale alterum. Si intelligas q̃ magis p̃cedat q̃ aliquod ens positiuũ magis sit medium inter eternũ ⁊ temporale q̃ inter vnum temporale et alterum: modo quo dicimus vnum locũ magis distare ab vno q̃ ab alio propter medium vel spatium intercidens qd̃ est maius: sic falsum est. quia nec etiam isto modo deus eternus precessit vniuersum ex tempore. non enim fuit inter deum eternum ⁊ vniuersum productum aliquod medium positiuum ab vtroq̃ distinctum. sed tãtum dicitur precessisse: quia nunq̃ incepit esse. ⁊ ita in ꝓposito consimiliter dicẽdum. ❡Sed p̃dicta nõ videntur sufficere: quia supponunt q̃ agẽs per motum ad aliquẽ effectum sic primo attingat aliquam eius partem q̃ inter ipsum ⁊ causam non sit aliquis ordo durationis. hoc autẽ negatur cõmuniter tanq̃ falsum. quoniam omne illud dicitur prius duratione seu tempore esse eo qd̃ non fuit eius statim illo existente. sed nullum successiue siue ꝑ motum productum fuit statim vt fuit eius principium productiuum. ergo ⁊c. ❡Minor probatur. quoniam ꝓductum post alterum non est simul duratione cum eo: sed incipit esse post ipsum. sed oẽ successiue productum est ꝓductum nõ tantum ꝑ suum principium productiuum: sed etiã post ipsum. ❡Hoc apperet. quia etiã est ꝓductum post eius effectum. non enim albedinis vel cuiuscunq̃ alterius forme successiue producte est dare aliquã partem primo productam ante omnem aliam eius partem: cum omnis eius pars sit diuisibilis / ⁊ per consequens partes habens quarum vna ante aliam est producta. ergo ⁊c. ❡Hoc supposito qd̃ cõmuniter conceditur: videlicet q̃ nullum agens per motum possit habere aliquam partem forme primo / nec per consequens simul totam: sequitur q̃ nec effectus aliquis tali agenti possibilis potest sibi esse coeuus. quo cõcesso apperet q̃ neganda est vt falsa tertia conclusio supradicta. ❡Hec de primo.

Quantum est ad secundũ & vltimum videtur esse dicẽdum q̃ ponentes productiones actiuã et passiuam cuiuscunq̃ entis creati esse formas aliquas in re extra inter productum ⁊ productiuum principium mediantes / ⁊ producto qd̃ antecedunt in esse posito desinentes / ⁊ per consequens ab ip̃o ⁊ a productiuo principio realiter differẽtes / nõ possunt saluare q̃ aliqua causa secunda posset si esset eterna effectum habere eternũ. ❡Qd̃ ꝓbatur. quoniam aut forme huiusmodi: videlicz actiua ꝓductio ⁊ passiua haberent sui esse principium siue inciperent esse: aut non: causa vez aliqua secunda existẽte eterna. Si ponant primũ: ergo habent ponere eas tẽporales. sed nullum temporale potest esse medium inter duo eterna / nec aliquo sempiterno aliquo modo prius. ergo impossibile videtur causam aliquã sempiternã habere effectum aliquẽ sempiternũ mediantibus talibus formis temporalibus a ꝓducente ⁊ a ꝓducto distinctis. Si aũt ponãt scd̃m: vez q̃ nõ inceperũt esse. ergo fuerũt eterne: qd̃ nõ possunt ponere cũ dicãt ip̃as ꝓducto posito non manere. Si em̃ ꝓductio non manet cũ ꝓducto ꝑ ꝯñs nec ꝓductio alicuꝰ eterni põt existere sempiterna. qd̃ em̃ est ĩcõpossibile ꝓducto ⁊ ideo cessat seu desinit eẽ ip̃o posito nõ ẽ sempitẽnũ. sz ꝓductio eterni ẽ ĩcõpossibil᷑ sempiterno. ergo ⁊c. ❡Cõfirmatur. q2 cũ ignis ignẽ generet in instanti in disposito ⁊ proximo sibi passo: si huiusmodi eius actiua generatio ⁊ passiua sunt forme distincte q̃ igne genito destruantur / oportet ponere ip̃as esse ab igne huiusmodi generante. sed nullũ agẽs põt in effectũ aliquẽ sempiternũ mediãte aliquo ab ip̃o elicito effectu p̃uro tẽporali qualis hic esset talis forma cũ ponatur instãtanea ĩcipiẽs ⁊ desinẽs simul. ꝑ ⁊c. ❡Ex hoc forte aliq̃s corollarie ꝯcluderet: q̃ ignem ab eterno positum oporteret in infinitũ quiescere ⁊ cessare agere si non posset agere nisi mediante actione tali aliqua temporali. causa enim eterna non potens agere nisi mediante aliquo temporali habet suum effectum vltimum illo tẽporali p̃uro mediãte sibi possibilẽ p̃cedere infinita duratione / ⁊ ꝑ consequens in infinitum quiescere anteq̃ possit

agere ad hmōi talem sibi possibilem effectū. Hoc aūt si ē verum/quō sit intelligendum appet aliqualiter ex dictis in articulo precedenti. nō enī vt ibi dictū est intelligendū est ꝙ talis causa si fieret sempiterna suū effectū licꝫ temporalē pcederet duratione infinita/ nec finita tñ ꝙ̄ aliquo a se distincto: cum null⁹ rei duratio sit ab ipsa distinctū aliqd in re extra. Diceret aūt pcedere qōlibet tēporale duratione infinita: qꝛ ipsum pcedens non incepisset esse cuius esse non inceptio est pcipue intelligēda p hmōi infinitā durationē. nec tñ ꝓpter hoc dici⁹ ꝙ̄ nūc agere expectasset nec tardius agere inchoasset: intelligēdo p istā maiorem morā seu expectationem aliqd ab ipso eterno et ab effectu temporali sibi possibili distinctū vt supius est ostensum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex pdictis. qm̄ vt sepe dictum est talis actio instantanea vel successiua non est distinctum aliquid ab extremis vꝫ a causa et effectu: nec per ꝯñs impedit principium ꝓductiuum effectum habere coeuum.

Secundo quero vtrū prima causa potuerit aliquem effectum ꝓducere sempiternum. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ causa necessario agēs non potest citius agere ꝙ̄ illa q̄ agit libere. sed si prima causa esset ad extra necessario agens necessario haberet effectū oēm possibilem sibi coeuum: et per ꝯñs sempiternum. ergo et nūc habere etiā potuisset si voluisset licet libere agat. ¶ Contra: qꝛ eternitas et deitas sunt penitus indistincta: nec per ꝯñs vnū potest sine alio alicui conuenire. sed ꝯstat nullum effectum potuisse fieri deum. ergo nec eternū. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enī inqram an deus agat ad extra necessario an ꝯtingenter. Secūdo/ an si necessario egisset/ effectū sibi coeuū et eternum habuisset. Tertio/ an agendo libere et contingenter sicut secūdum veritatem agit/ effectū eternum habere potuerit.

Quātum ad primum constat deum ad extra omnia agere contingēter nō necessario. Quō pōt ꝓbari. qm̄ sicut est impossibile ens necessarium ꝓduci contingenter: ita est impossibile ens simpliciē ꝯtingens esse possibile et non esse/ ꝓduci necessario ab agēte supremo cuius actio non pōt p aliquē īpediri. ¶ Hoc apparet. qm̄ licet non esse necessario ꝓductuꝫ scđm qd puto a cā scđa necessaria eueniat nec sit necesse eēcū taliē necessario ꝓducibile sit impedibile: nec per ꝯñs necessario simpliciē ꝓducibile: tñ oīe qō a prima causa q̄ impediri nō potest necessario est productum/ est necessaria esse: nec est possibile non esse. sed ꝯstat ꝙ omnia a deo alia sunt entia cōtingentia non necessaria: ergo ꝯtingenter nō necessario sunt ꝓducta. sꝫ si prima cā ad extra ageret necessario/ omnia necessario essent ꝓducta. ergo et c. ¶ Cōfirmaē. quia si prima cā ageret necessario ad extra/ seqretur pro ꝙ null⁹ effect⁹ posset produci citra terminum pfectionis sibi possibilis. Secundo ꝙ nulla causa scđa posset agere ad aliquē effectum: vel si ageret necessario ageret nec posset non agere per quamcūqꝫ potentiam. Tertio ꝙ nihil ꝯtingenter sꝫ omnia necessario euenirent. Quarto ꝙ nec celuꝫ nec aliqd aliud posset moueri. Sꝫ ista et alia multa q̄ ad istā positionē seqrēē sunt impossibilia et absurda. ergo et c. ¶ Cōsequentia oīm istoꝝ ꝓbatur. Et primo primi: vꝫ ꝙ nullus effectus intensibilis posset fieri citra terminum pfectionis sibi possibilis. qm̄ omnis cā necessario agēs agit quātum pōt: et per ꝯñs ꝓducit oēm effectum quē virtualiter continet ꝙ̄ pfectissimū pōt. ergo si prima cā ageret necessario/ ꝓduceret oīa possibilia quāto possunt esse pfectiora: qō est euidēter falsum. qre et c. ¶ Scđm vꝫ ꝙ nulla causa scđa posset ad effectuꝫ aliquem agere/ appet. qꝛ cum cā totali necessario agente non pōt aliqua alia concurrere ad agēdum. sed prima cā oīe possibile continet virtualiē p modū cause totalis. ergo si oīa ꝓduceret necessario/ nullam aliā cām posset admittere ad secū aliqd ꝓducendū. ¶ Sed hoc nō videtur valere. qm̄ non minus nūc prima cā ꝯcurrens cū secunda ad aliqueꝫ effectū ꝓducēdum attingit totū ipsū ꝙ̄ faceret si eum nō ꝯtingenē sꝫ necessario ꝓduceret. non enī est intelligēdū primā causam concurrere sic ptialiter cum scđa ad effectū aliquē ꝓducendum ꝙ effectus ipse scđm vnam aliquā sui ptē sit ab ipsa cā prima et scđm aliam a scđa. sed ꝙ prima cā necessario ꝓducente effectū non posset ad eum agere causa scđa hoc non esset nisi qꝛ totus effectus a prima cā fieret effectiue. ergo et c. ¶ Et ideo multi negarent qō in maiori assumitur: qm̄ diciē ꝙ cum cā totali necessario agente nō potest concurrere aliqua alia ad agendum. non minus enim cum causa totali necessario ꝙ̄ cum causa totali contingenter agente potest concurrere causa alia agens secum quia effect⁹ nō ꝯtineē in causa formaliē seu actualiē: sed tñ virtualiter. lꝫ aūt vnū et idē nō possit in diuersis formaliē/ potest tñ virtualiter contineri. quare et c. ¶ Confirmatur. qꝛ per hoc ꝙ prima causa admittit scđam ad effectum ꝓducēdum aliquē nō minus attingit eū totum ꝙ̄ si ipsam non admitteret sed ad effectū ageret p se tñ. ergo quia totus effectus est a causa prima nō ꝓpter hoc repugnat cause secunde cū ipsa prima ꝯcurrere ad agendū quare et c. ¶ Et ideo non apparet quin tūc posset cā scđa prime coagere. sic tñ ipsi coageret necessario ꝙ p nullaꝫ potentiam posset non coagere. nō enim prima causa magis posset actionem alicuius alterius impedire ꝙ̄ suam propriam suspendere. sed suam propriam suspendere nō posset si necessario non contingenter ageret. ergo et c.

¶ Tertiū vꝫ ꝙ oīa necessario euenirent/ appet. qm̄ contingentia effectus non ē nisi ex cōtingentia actionis cāe. ergo cā oīpotente īmpedibili q̄lis est prima necessario oīa possibilia vel tñ ea q̄ fiunt agēte nihil qō fit pōt non fieri: et p ꝯñs oīa fiūt necessario: nec pōt aliqd fieri ꝯtingēter. ¶ Confirmo. qꝛ si fit aliqd ꝯtigenter: aut a prima cā aut ab aliq̄ secunda: aut insimul ab vtraqꝫ. Sed nō a prima: qꝛ cā necessario agēte eius actionem nō pōt cā aliq̄ alia īpedire nec pōt cōtingēter aliud euenire. Nec a scđa qꝛ prima omnia necessario causante nulla secunda posset aliqd agere p se sicut nec mō pōt nec cū prima vt dictum est. vel esto ꝙ posset prima necessario causāte oīa/ nō posset p aliquam scđam cām īpediri ne aliqd eueniret: et ita p ꝯñs omnia necessario euenirent. qre et c. ¶ Quartū vꝫ ꝙ celum nō posset moueri/ ꝓbatur. qm̄ agens necessario habens passum ad opposita eque dispositum: cū nō possit se determinare ad alterum vel ageret insimul ad vtrunqꝫ vel ad neutrū. sed celū est eque dispositū ad motū ab occidente sicut ad cōtrariū quo mouet. ergo si ipsum mouēs est necessario agens: vel mouebit ipsuꝫ vtroqꝫ istoꝝ motuū simul qō videē esse impossibile/ vel nullo mō poterit ipm mouere: et per ꝯñs celum stabit. ¶ Confirmaē. qm̄ celum eque est ex se ad qētem dispositum vt ad motū. ergo si primū agens: qꝛ necessario mouet: non pōt se determinare ad alterum/ nec celū ipm magis mouebiē ꝙ̄ quiescat. ¶ Preterea esto ꝙ posset mutari/ non tñ successiue moueri. qm̄ qualis est ꝓportio necessario ad mouens in virtute/ talis est motus vnius ad motum alterius in velocitate. sed virtutis infinite qualis est virtus primi agentis ad virtutē cuiuscūqꝫ alterius/ nulla est ꝓportio: ergo nec mensure mensurantis mutationē sibi possibilem ad motum quo qōcū ꝙ aliō agens mouet seu mouere pōt. sed cuiuscūqꝫ mot⁹ localis ad quēcūqꝫ aliū est aliqua proportio. ergo primū mouens si ageret necessario non posset aliquod corp⁹ mouere localiter successiue sed mutare tantummō in instāti.

¶ Nec valet si dicat̄ ꝙ celum nõ mouet̄ a pͥmo agente. qꝛ si primum agens necessario ageret/nihil ab ipso aliud celū mouere posset: cū pͥmū oīa necessario faceret. vel esto ꝙ posset: non tñ sine ipso: sicut nec põt modo aliqua causa scđa aliqd ꝑ seipsam. q̄re ꝛc. ¶ Preterea pͥmū agēs posset facere aliud vniuersum ꝛ multa alia q̄ non fecit. ꝑ nõ fecit aliqd necessario sꝫ tm̄mõ ꝯtigent̄. ¶ Sed cõtra conclusionē istā sꝫ euidētem tam ꝑ fidē q̄ etiā per rõnē arguit̄ pͥmo: ꝙ ꝑfectioris cāe ꝑfectior debet esse modus agendi. sꝫ pͥma cā est ꝑfectissima. ergo hēt modū agendi ꝑfectissimum. sed agere necessario est nobilior modus agendi q̄ ꝯtingenter: cū necessitas sit nobilior q̄ contingentia. ergo ꝛc. ¶ Secundo. quia deo est omnis ꝑfectio attribuenda ꝛ ab ipso omnis īꝑfectio remouēda. sꝫ necessitas dicit ꝑfectionem: ꝯtingentia vero īꝑfectionem. ꝑ ꝛc. ¶ Tertio. quia actio dei ad extra est ab ipso penitus īdistincta vt patuit supra. sꝫ deus est necessarius. ergo ꝛ sua actio: cū ꝯtingens ꝛ necessarium nõ sit idem. ¶ Cõfirmatur. qꝛ qđ magis est idem cum diuina essentia q̄ est pͥmo necessaria/magis est necessarium. sꝫ actio dei ad extra magis est cum diuina essentia idem q̄ actio eius ad intra: cū ista ab essentia distinguat̄ formalit̄ sꝫ cum ea idem realiter. ergo non minus actio dei ad extra erit necessaria q̄ actio eius ad īt'ra: nec ꝑ ꝯñs ꝓducta ad extra sunt ꝓducta contingenter. ꝓductione eñ necessaria non videt̄ ꝓduci aliqd ꝯtingēter. q̄re ꝛc. ¶ Preterea phi maximo īntellectus acumine ꝑditi posuerūt deū agere necessario. nõ videtur etiā ꝙ actio alicuius secūde cause sit magis necessaria q̄ actio pͥme cause. sed aliqua secūda cā agit necessario: ergo et pͥma. ¶ Ad euidentiā solutionis p̄dictorum ꝛ multorum similium alioꝝ/est sciendū ꝙ cum dicit̄ ꝙ deus agit ad extra contingenter ꝛ ad ītra necessario: nec ꝑ necessitatem modificantem productionem dei ad intra: nec ꝑ contingentiam modificantē actionem eiꝰ ad extra est intelligendum aliqd extra intellectum a deo ꝛ a ꝓducto termino quõcūqꝫ distinctū. nec eñ modus generandi q̄ pr̄ generat filium vel spirandi q̄ pater ꝛ filius simul spirant spūm sctm̄ necessario/ē aliqd distinctum ab ipis ꝓductionibꝰ nec ꝓducētibꝰ ꝛ ꝓductis: nec etiā modus creandi alia ꝯtingent̄ est aliqd distinctū a deo creante ꝛ a re ipsa creata. ¶ Hoc apparet. qm̄ si isti modi agēdi dicerēt aliqd in diuina actione ab ipsa extra īntellectū distinctum: aut illud esset absolutum: aut aliqd respectiuū sed nõ absolutū. nõ eñ est in diuinis nisi vnicū absolutum puta diuina essentia a ꝑsonis oībꝰ realiter indistīcta. nec aliqd respectiuum: qꝛ ꝑsone ꝓducētis ad ꝓductam non est nisi vnica relatio puta ipa actiua ꝓductio: sicut nec ꝓducte ad ꝓducentē nisi vnica ꝓductio passiua ab ipa indistincta. dei etiā ꝓducentis ad extra ad aliquā rē creatā non est aliqua relatio distincta a deo: cū nec ipsa etiā creatio sit relatio nec aliquid ꝑ se vnū distinctum a deo ꝛ a creatura. ergo ꝛc. ¶ Tunc igitur dico ꝙ ꝑ istā/deus generat vel spirat necessario/non est intelligēdū aliud q̄ ꝙ genitum ꝛ spiratū est necessarium sic ꝙ nec genitum põt esse non genitū nec spiratum põt existere nõ spiratū. nec per istam deus creat ꝯtingenter/est aliud intelligendum nisi ꝙ creationis terminus potuit non esse. Unde contingenter ꝛ necessario in ꝓposito sunt q̄dā syncategoremata consignificantia nõ significantia aliqd ꝑ se vnum. alias si per necessario ꝛ per contingenter intelligeret̄ aliqd in re extra a deo ꝓducente ꝛ a ꝓducto distinctū: cū deꝰ nec ad intra nec ad extra ꝓducat aliquo a se ꝛ a sua ꝓductione ꝛ ꝓducto distincto mediāte: ꝑ ꝯñs nec ad intra necessario nec ad extra diceret̄ agere contingenter. ¶ His premissis/ad pͥmū qñ arguit̄ ꝙ supioris seu ꝑfectioris agētis modus agendi est ꝑfectior: Dico ꝙ nec modus agēdi nec ipsa actio dei ad extra dicunt aliqd distinctum a deo ꝓducente ꝛ a re ꝓducta: sed tm̄ modus agendi cõtingēter cõnotat terminū contingētem: ꝛ modꝰ agēdi necessario terminū necessarium. ꝛ qꝛ necessarium ens est nobiliꝰ q̄ contingens: adeo modus agendi necessario põt dici nobilior q̄ modus agendi contingenter: ꝓ quāto suppositū ꝓductū diuinū qđ ꝯnotat iste modus agendi/est nobiliꝰ omni creato qđ connotat modus agēdi cõtingent̄ dictus de deo. ꝛ qꝛ idem deus agit ad suppositum necessariū ꝛ ad qđlibet ens creatum/idem dicit̄ habere modū agendi superiorem respectu supioris ꝓducti ꝛ inferiorē respectu inferioris. Et ideo concedo ꝙ ꝑfectioris agentis respectu ꝑfectioris ꝓducti est ꝑfectior modꝰ agēdi. qđ nõ est aliud dicere q̄ ꝙ tam ꝓducens q̄ ꝓductū est ꝑfectissimum: cum hic modus agendi non sit aliquid a ꝓducente ꝛ a producto distinctum. Respectu aūt ꝓducti imꝑfecti quale est omne creatum/modus agendi dicit̄ esse inferior qꝛ ipsum ꝓductum est inferius ꝑ modum hmõi ꝯnotatum. nec eñ isti modi agendi supior ꝛ inferior dicunt in deo aliquā diuersitatē: sed tm̄mõ in ꝓductis terminis cõnotatis. nec eñ deus dicit̄ agere contingenter aliq̄ sui vel sue actiõis ꝯtingentia sed tm̄mõ creature q̄ põt non esse. Et ideo qñ dicit̄: cõtingētia cū sit īperfectior necessitate non põt poni in deo: Dico ꝙ verum est: qꝛ nec deus vt dictū est agit contingēter ꝯtingentia in ipso existente: sed propter ꝯtingentiam creature. ¶ Et qñ dicit̄ ꝙ necessitas est nobilior q̄ cõtingētia: Dico ꝙ verum est: qꝛ ens necessariū est perfectius q̄ contingens. Et ideo inferas. ergo modꝰ agēdi necessario necessitate agētis ꝛ actiõis est nobilior modo agendi ꝯtingenter cõtingentia agentis ꝛ actionis. ꝛ sic concedo. sed hoc mõ deus non agit aliqd ꝯtingenter: cū nec ipse nec sua actio sit ꝯtingens: sed tm̄mõ dicitur agere ꝯtingenter ꝯtingentia se tenēte ex ꝑte effectus. ¶ Et si contra hoc arguat̄: qꝛ ꝑfectiori mõ ꝓducunt̄ ꝑsone ad intra q̄ creature ad extra: ergo modꝰ ꝓducēdi necessario ad intra est nobilior: ꝛ per ꝯñs alius a mõ ꝓducēdi contingenter creaturas ad extra. Respondeo: ꝙ si ꝑ modum ꝓducendi intelligas aliqd a ꝓductione ꝛ a ꝓducto distinctum/nec ꝑfectiori mõ nec imꝑfectiori nec equali necessario quomodo ꝓducuntur persone nec etiā creature. Si etiā intelligas ꝙ nobiliori mõ hoc ē nobiliori ꝓductiõe actiua: nec sic etiam est verum/cum actio dei ad extra sit ab ipso indistincta. ¶ Si aūt intelligas ꝙ nobiliori mõ ꝓducitur qꝛ sunt nobiliora ꝓducta: ꝛ qꝛ ipsarū passiua ꝓductio ab eis indistīcta est nobilior/sic ꝯcedo: qꝛ nec hoc est aliquid cõtra dicta. ¶ Breuius põt dici ad rõnē pͥncipalem ꝙ modus agendi necessario ad necessarium ē nobilior q̄ modus agendi ꝯtingent̄: non aūt modus agēdi necessario ad ens contingēs est nobilior q̄ modus agendi contingenter: cū talis modus agendi necessario sit impossibilis: modus autem cõtingēter possibilis ꝛ de facto ꝛ nullū impossibile sit nobilius q̄ possibile. q̄re ꝛc. ¶ Ad secundum quando dicit̄ ꝙ omnis ꝑfectio debet deo attribui: dicunt aliq̄ ꝙ verum est si ipsi ē possibilis. hmõi aūt necessitas nõ ē ipi ꝯpossibilis. q̄re ꝛc. sicut exēplificāt de Christo cui nõ debet attribui aliqua ꝑfectio nisi ipsi possibilis. nec eñ qꝛ humanitas esset ꝑfectior si esset natura spūalis/ideo ē ponēda talis. ¶ Sed ista solutio ē valde irrationabilis: qꝛ qđ ē imꝑfectius non magis conuenit deo vlr ꝑfecto q̄ qđ ē perfectius. ꝑ si contingētia ē aliqd imꝑfectius q̄ necessitas/nõ magis immo minus põt deo ꝯuenire q̄ necessitas. Nec valet exēplum de Christo: qꝛ Christus vt hõ non ē in naturalibus ꝑfectior omnibus. ¶ Et ideo dicendum consimilit̄ ad pͥmum: videlicet ꝙ necessitas quia cõtingētia ꝑfectior ꝯuenit deo cum sit ens necessarium: sic ꝑ ꝯñs non ꝯtingēs. modus eñ ꝯtingent̄ agēdi nullam dicit in deo nec in eius actione ꝯtingētiam sed tantummodo in effectu. nec eñ propt̄ aliud deus dicitur

agere contingenter nisi qr res in quã agit est cõtingens esse possibilis τ non esse. ¶ Et si contra arguas: qr phi posuerũt deũ agere necessario: τ tñ cũ hoc cõcesserunt oẽs creaturas esse vere cõtingẽtes: ¶ Respõdeo: q̄ ꝙ hec duo posuerunt incompossibilia ꝯcesserũt. q̄ eñ aliqđ ens cõtingens τ per ꝯñs esse possibile τ non esse/ necessario simpliciter ꝓducatur/ est oĩno impossibile τ contradictionẽ implicans euidentem/ cũ oẽ simpliciter necessario ꝓductum sit simpliciter necessarium. ¶ Cõfirmatur. qr cũ dicitur ꝙ deus necessario creat: aut per hoc intelligitur ꝙ deus cuius est ista actio/ est necessarius: aut ꝙ eius actio creatiua est necessaria: aut ꝙ ipsa creatura producta est necessaria. Si primo vel secundo modo intelligas/ concedo tibi: quia diuina actio in nullo distinguitur a deo excepto termino connotato. ¶ Ad tertium τ ad eius confirmationem apparet ex dictis ꝙ licet actio dei ad extra vt formalr̃ τ q̃dditatiue sumpta sit necessaria sicut actio eius ad intra: qr nec ista que ẽ ad extra a deo realr̃ ẽ distincta: tñ obiectiue τ terminatiue dicit̃ cõtingẽs: qr vez eius terminus ẽ cõtingẽs: ratione cuꝰ cõtingẽtie ꝑeise deus dicit̃ agere contingẽter. ¶ Et si q̄ras quomodo aliqua res potest contingẽter poni in eẽ necessaria actione? Respondeo: ꝙ sicut agẽs necessariũ põt hr̃e effectum ꝯtingẽtẽ/ ita τ põt ipm hr̃e necessaria actione ab eo realr̃ indistincta: cum nõ agat aliquo mediante a se distincto. ¶ Cõfirmatur. quia si actio q̄ deus agit ad extra/ ẽ cõtingẽs: ꝙ est ab ipso realr̃ distincta: τ p ꝯñs eiꝰ effectus. q̄ non põt cẽa deo mediante alia actione contingẽti. qr tunc cẽt ponẽdus i hmõi actionibus ꝓcessus in infinitum. sꝫ qua ratione hmõi effectus vez ista actio p te eẽ cõtigẽs/ ẽ immediate a deo cuius nulla ẽ formalr̃ cõtingẽtia sꝫ necessitas oĩmoda: eadẽ põt eẽ ab ipso nõ mediante aliqua alia actione oĩs alius effectus contingẽs quare ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qr omnia a deo alia realr̃ distincta possunt esse eq̄ immediate ab ipso. sed oĩa cõtingẽtia sunt a deo alia τ totaliter distincta. ergo si vnũ ipsorũ puta actio ẽ ab eo immediate effectiue/ τ quodlibꝫ aliorum. ¶ Vel alr̃ põt dici: ꝙ cũ actio dei ad extra dicat duo vez deũ τ ens creatũ: p ꝯñs nec ẽ necessaria nec cõtigẽs. nec eñ ẽ aliq̄d p se vnũ sꝫ duo simul importãs vez necessariũ τ contingẽs: nec p ꝯñs ẽ verũ illud qđ assumit̃/ ꝙ vez magis sit necessaria q̄ ꝓductio dei ad itra/ cũ illa sit aliq̄d p se vnum necessarium: cuius tam ꝓductiuum principiuꝫ sit necessarium q̄ ꝓductuꝫ. ¶ Ad illud de phis dicẽdum ꝙ phi multa inconnexa τ erronea posuerunt. qm̃ scđm apostolum ad Romanos. i. obscuratum est insipiẽs cor eorum: dicẽtes se eẽ sapiẽtes stulti facti sunt: quia nec deũ suum cognouerunt. ¶ Et si dicat̃: cũ prima causa ideo dicatur agere cõtingẽter qr ꝓductus terminꝰ ẽ cõtingẽs ergo nulla cã scđa agit necessario sed ꝯtingẽter tantummodo/ cum oĩs effectus ipsi possibilis sit contingẽs: Respondeo concedẽdo qđ infert̃: ꝙ nulla cã scđa agit simplicit̃ necessario/ cum possit a prima impediri eius actio: nõ autem actio pĩe cãe. τ ideo lꝫ quadam necessitate impfecta videlicꝫ naturalis determinatiõis calidũ calefaciat et q̄dcunq̄ aliud naturale agens circa passum dispositũ ad effectum debitum sibi agat: sic ꝙ deo nõ impediẽte non ẽ i eiꝰ potestate nõ agere: tñ nõ simplicit̃ agit necessario: cũ nec suus effectus ꝓueniat simplicit̃ necessario sꝫ tãtummodo contingẽter. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum licet ex præcedentibus appareat aliqualiter quid dicendum: Ad maiorem tñ euidentiam pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Pĩa est ꝙ si prima cã ad extra oĩa necessario ageret adhuc ꝯoẽm effectũ ab ipsa ꝓductum ordine nature τ originis p̄cederet. ¶ Hec appet. qr esse prius origine altero non ẽ aliud q̄ esse a q̄ ipm. vnde τ pater eternus dicit̃ esse prior origine filio non ex alio q̄ ex isto/ vez qr filius ẽ ab ipo. oẽ etiã aliud p̄supponẽs potest dici nature ordine posteriꝰ ipo. sꝫ esto ꝙ deus necessario ꝓduceret creaturam nihilominus creatura ipa cẽt effectiue ab eo: nec posset existere sine ipso. ergo ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio ẽ: ꝙ si prima causa ageret necessario/ nullum effectum possibilem p̄cederet tempore. ¶ Hec apparet. quoniam inter causam necessario agẽtẽ omnipotẽtẽ τ effectum sibi possibilem nullꝰ potest cẽ durationis ordo. q̄ eñ aliqua cã agẽs necessario non habeat effectum sibi possibilem coeuuꝫ/ hoc ẽ aut qr caret passo sine quo non põt agere: vel aliquo alio requisito necessario ad agẽdum/ vel forte quia hr̃t ad effectum agere successiue vnam p̄tẽ eius post aliã introducẽdo nõ valens introducere seu ꝓducere oẽs simul. sed nullũ hoꝝ nec quorumcunq̄ alioꝝ ꝓpter q̄ causa aliqua secũda non potest habere effectum coeuũ/ põt poni nec habet locũ in prima causa cum ipa sit oĩpotẽs τ non a se alio indigens ad aliq̄d possibile ꝓducendum. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequit̃ corollarie: ꝙ si prima cã necessario ageret nullum effectũ nouum seu ex tp̄e ꝓducere posset. nullũ eñ eterno coeuũ põt cẽ nouum. sꝫ oẽ ab eterno omnipotẽte necessario agẽte ꝓductũ cẽt sibi coeuũ: τ p ꝯñs sẽpiternũ. g ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio ẽ: ꝙ p̄ma causa necessario oĩa ꝓducẽte nihil localiter moueret̃ nec ab aliquo moueri posset. ¶ Hec apparet. qr si sic/ aut a prima cã tñ/ aut a scđa/ aut ab vtraq;. sed nõ primũ. qr cũ pĩa causa sit virtutis infinite/ si necessario ageret moueret oĩa in instanti/ vt in precedẽti articulo est deductum. nec secũdum nec tertiuꝫ potest poni vt apparet. ergo ꝛc. ¶ Quarta τ vltima ꝯclusio ẽ: ꝙ si prima cã ageret ad extra necessario/ nullꝰ effectus cẽt corruptibilis. ¶ Hec apparet. qr non maiori necessitate effectum ꝓduceret q̄ ꝓductum conseruaret. ergo si necessario omnia ꝓduceret/ τ oĩa necessario conseruaret: nec p ꝯñs aliq̄d corrũpi posset. ¶ Confirmatur. quia nullũ necessarium ẽ corruptibile. sꝫ si oĩa necessario ꝓducerentur omnia cẽnt necessaria. ergo ꝛc. ¶ Preterea/ qr si cẽnt corruptibilia τ corrumperẽtur/ vel necessario vel cõtingẽter. si necessario: ergo idem corrumperet̃ seu annihilaret̃ τ ꝓduceretur necessario/ qđ ẽ impossibile. si cõtingent̃: ergo non necessario ꝓduceret̃. qđ eñ cõtingẽter corrumpitur τ contingenter producitur. quare ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & ad vltimũ apparet ex dictis in p̄cedẽtibus tam in questione ista q̄ in alia q̄d dicendum. Nullũ eñ ẽ impossibile deum effectũ habuisse coeuũ. Qđ aliq̄ ꝓbant ex hoc: quia vt dictũ est in alia q̄stione/ si aliqua secũda cã fuisset eterna potuisset habere si libera/ vel necessario sibi relicta habuisset si naturalis effectũ eternũ secundum August. vt supius fuit allegatuꝫ. sꝫ nullũ est magis impossibile primã cãm q̄ secundaꝫ effectũ habere eternũ. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qr secunda causa in nullũ põt effectum sine prima secũ concausante/ vt alias in sequẽtibus ostẽdetur. ergo si secũda causa posita ab eterno effectum haberet coeuuꝫ τ eternũ hoc esset prima secũ principaliter ꝯcausante. sꝫ q̄cq̄d põt prima cã in simul cũ secunda/ τ p se tantummõ sine ipsa τ q̄cunq̄ cũ ipsa τ sine ipa. ergo τ si cum scđa posita fuisset in effectum eternum: põt etiã p seipsam. ¶ Preterea ad idem arguit̃. qr q̄cq̄d potest causa naturaliter τ necessario agẽs τ q̄ cito/ potest etiam causa libere agẽs equalis potentie illi. sꝫ si prima cã per impossibile ageret ad extra naturaliter τ necessario/ non esset pfectior q̄ sit mõ τ tñ hoc supposito hr̃et effectum coeuum necessario vt i p̄cedentibus est ostẽsum. ergo τ modo potuisset si voluisset habere. ¶ Sꝫ iste rõnes non vident̃ concludere. qr prima petit principium cum supponat ꝓbãdum: vez aliquã

causam secūdam posse existere ab eterno. hoc em̄ est qđ q̄ritur. ¶ Scđa autem supponit falsum ⁊ impossibile: vꝫ primā cāꝫ agere necessario ad extra. vno aūt impossibili concesso: multa alia pn̄t seq̄. ¶ Et ideo potest ad ꝓpositum alit̄ argui sic. ꝑ quocūqꝫ instāti ponit̄ agens ꝑfectū nullo a se alio indigens ad agendū ⁊ potens ꝓducere qđlibꝫ possibile simul totū / necessario ponitur effect⁹ talis instātaneus sibi possibilis si est causa agēs necessario: vł potest poni si agit libere ⁊ contingenter. sꝫ ꝯstat primā causam esse ꝑfectissimā nullo a se alio indigētē ad aliq̄d possibile ꝓducēdum. potest etiam ꝓducere oē possibile in instanti vꝫ totum simul saltem qđlibet ꝑmanens / esto ꝙ nō successiuum si a ꝑmanēte ponat̄ in re extra distinctum: qđ tn̄ non reputo esse verū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ non minus causa prima pōt habere effectū coeuuꝫ q̄ scđa. sed scđa cā hꝫt effectū sibi coeuuꝫ: vt apparet de igne ⁊ de splendore. ergo ⁊c. ¶ Et si dicat̄ ꝙ nō est simile de prima ⁊ de scđa causa: quia prima ē eterna: scđa vero ex tempore: ⁊ qꝛ effectum esse ab eterno ē impossibile: nō autem in tempore: ideo causa secunda temporalis pōt effectum habere coeuum: non aūt̄ prima causa eterna / cū nullus effectus posset sibi esse coeuus nisi tm̄modo sempiternus ¶ Contra primo. qꝛ sicut cā temporalis ad effectum tēporalem ita eterna se videt̄ hr̄e ad eternum: cum causa ꝑfecta vt dictum est statim vt est possit in effectum quare ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ falsum assumitur quando dicit̄ ꝙ effectui repugnat esse ab eterno. qꝛ in cāis ꝑcisis si affirmatio est cā affirmationis ⁊ negatio negationis. sed ꝑcisa causa in gn̄e cause efficientis q̄re creatura est in re / est qꝛ est ꝓducta a deo. ergo ⁊ econuerso ideo nō habet esse: q̄a a deo non accepit siue qꝛ deus ipsam nō ꝓduxit. sed non magis necessario possibile anteq̄ fiat est nonens q̄ fiat ens. ergo sicut oīa fiunt contingent̄ a deo: ita etiam fuerunt non entia ab eterno antea cōtingent̄: ⁊ per ꝯn̄s potuerunt fieri ab eterno. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si repugnaret effectui esse ab eterno / hoc nō videret̄ esse nisi rōne ꝑfectionis. sed maior duratio non arguit maiorē ꝑfectionē. nec em̄ alteratio vni⁹ anni est ꝑfectior alteratiōe vni⁹ diei. ḡ ⁊c. ¶ Quicq̄d sit de istis rationib⁹ q̄ forsitā nō ꝯcludūt tn̄ ex quo ꝯclusio ipsarū nō apparet esse impossibil̄: nec em̄ aliqđ videtur esse impossibile effectum eternum esse a causa eterna: per consequens concedendū est deū hoc facere posse / vꝫ effectum esse possibilē sempiternū. ¶ Nec oportet hic distinguere inter effectum successiuuꝫ ⁊ ꝑmanētem / vt distinguūt aliqui dicentes ꝙ ꝑmanens potuit fieri ab eterno: non aūt ens aliqđ successiuum. qꝛ vt suppono ex dicendis in sequentibus: nec motus nec temp⁹ nec ꝑ ꝯn̄s aliqđ successiuum est aliquid distinctum a permanentibus in re extra. ¶ Sed ꝯtra conclusionem istā aliqui arguunt. Primo ꝙ nullū esse incipiēs pōt eē eternum. sꝫ oē a deo ꝓducibile habuit esse incipere. qđ ꝓbat̄ quia cū omnis cā sit prior aliquo ordine suo effectu: ī illo priori q̄ prima causa oēm sibi possibilem ꝑcessit aut fuit effectus: aut non. Si fuit. ḡ causa nō precessit. Si nō fuit. ḡ effectus esse incipit ⁊ incipere habuit cū pri⁹ nō fuerit. ¶ Secundo. qꝛ prima causa non agit necessario ad extra sed tantummodo contingent̄. sed oē ꝓductum ab eterno esset ꝓductum necessario: cū non posset non ꝓduci in istā eternitatis in q̄ ꝓduceret̄. qꝛ si sic / simul posset esse ⁊ nō eē: qđ est falsuꝫ. nec in aliq̄ alio priori: cū nihil sit pri⁹ eterno. ḡ ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ creatio est de nihilo. sꝫ nihil ab eterno factum pōt de nihilo esse ꝓductum. ergo ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ nullū ꝓductū in instāti raptim transeūti et fluenti potest esse eternū. sed oē creatum est sic ꝓductum. ḡ ⁊c. ¶ Ad primū nego minorē. Ad cui⁹ ꝓbationem dicēduꝫ ꝙ cām esse prius effectu non est aliud q̄ cām esse illud a quo est ipse effectus. Et ideo qn̄ q̄ritur: in illo priori in q̄ est causa an sit effectus: Dico ꝙ sic si est sibi coeuus. ¶ Et qn̄ infertur: ergo causa nō ꝑcessit effectum: Dico ꝙ verū est duratiōe: sꝫ tn̄ origine ordīe vel nature: q̄ mō eē pri⁹ non est esse ꝓ aliquo instanti ꝓ q̄ non sit posterius: sed eē tali modo vꝫ a quo est aliud originatiue vel quōcūqꝫ aliter. ¶ Ad secundū appꝫt euidēter ꝙ non ꝯcludat. alias cum de⁹ ꝑdestinauerit ⁊ ꝑsciuerit ab eterno / ⁊ ꝑdestinati essent predestinati ⁊ prescitt et ꝑsciti necessario: qđ est falsum. ¶ Et ideo dicendū ꝙ si creatura fuisset ab eterno ꝓducta: ⁊ ab eterno potuisset nō esse producta / ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōtingenter non necessario fuisset producta. pro eodem em̄ instanti quo effectus in esse ponitur contingenter / pōt nō poni nō coniūctim sꝫ diuisim. qꝛ alias nisi qn̄ producitur posset non produci / necessario produceret̄. nec tn̄ ex hoc seq̄tur ꝙ simul possit esse ⁊ non eē coniunctim. quare ⁊c. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ creatio est de nihilo: sic intelligendo ꝙ nihil eius qđ creatur ꝑsupponit̄. non tn̄ oportet creatum aliqn̄ non fuisse. nō min⁹ em̄ angelus ab eterno factus fuisset de nihilo creat⁹ / q̄ qꝛ ex tempore fuit factus. ¶ Ad quartum apparet ꝙ illud falsum supponit vꝫ ꝙ creatio sit aliquid distinctum a creāte ⁊ a creatura. non em̄ vt apparet ex ꝑcedētibus ē aliq̄d ab eius extremis vꝫ a deo ⁊ a creato distinctū raptim trāsiēs nec fluens. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio dicēdum / ꝙ si creatura aliqua fuisset eterna illa non eēt eterna formaliter eternitate dei q̄ ē ipse de⁹: sꝫ eēt eterna a deo effectiue siue causaliter ⁊ seipsa: qꝛ esse nō incepisset formalit̄. ¶ Vel posset dici ꝙ eternitas non dicit ꝑter rē de qua dicitur nisi meram negationē siue priuationē: puta non incepisse esse: sic ꝙ eternitas dicta de deo dicit ꝓpue negationē: qꝛ negat sibi impossibile. dicta autem de creatura eterna dicit non negationem sꝫ priuationē. licꝫ em̄ icipere esse qđ negat eternitas sit deo impossibile: nō tn̄ creature lꝫ eterne fuisset impossibile: cū ꝯtigēter fuisset eterna. ⁊ ideo alia ē dei eternitas quia negatiua: ⁊ alia fuisset creature quia priuatiua.

Quantum ad quartum: vbi est q̄rēdum de vnitate vł diuersitate creationis ⁊ conseruationis:

Quero primo vtrū oīa creata siue a prima siue a scđa causa necessario indigeant ad sui existētiam ꝯseruari? ¶ Et videt̄ ꝙ sic. qm̄ ab illo vnūqđqꝫ indiget conseruari sine quo est īpossibile ipsum esse. sed nullus effectus potest eē sine prima causa multi etiam sunt q̄ naturalit̄ esse nō pn̄t sine causis suis scđis: vt apparet de lumine respectu solis ⁊ de quocūqꝫ alio effectu a sua causa secūda depēdēte tā q̄tū ad fieri q̄ ad esse. ḡ ⁊c. ¶ Contra: qꝛ ens independēs ab aliquo non indiget ad sui esse ꝯseruari ab ipso. sꝫ lꝫ successiua a suis causis cōtinue dependeant: ꝑmanentia tamen ꝑmanētia videntur esse ab ipsis indepēdentia: ⁊ ꝑ hoc inter alia dicunt̄ ꝑmanentia cōiter ab illis esse distincta. ḡ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim dicam ad questitum. Scđo soluā qđdā dubium / vꝫ an aliquid posset fieri qđ tn̄ ꝯseruaretur ꝑ instans.

Quātum ad primū est sciēdum: ꝙ sicut

per nihil aliud arguimus nec scire possumus aliqđ creatum eē alterius causam effectiuaꝫ nisi qꝛ ad ipm̄ videm⁹ sequi aliud: puta illud / qđ q̄dem ad aliud sequit̄ / arguit̄ effectus effectus: ⁊ aliud ad qđ ipm̄ sequitur cā eius: qꝛ nec causa effectiua est aliud q̄ illud ad cuius esse seq̄tur esse alterius vꝫ sui effect⁹: ita nec ex aliq̄ scire possum⁹ effectum aliquē indigere ad sui ꝑmanētiā causa sua ipm̄ conseruante: nisi qꝛ videmus ꝙ presente causa ⁊ existēte effectus eius ꝑmanet: ⁊ econtrario ipsa non existente vł absente non manet. ⁊ ꝑ cōtrarium illum effectū arguim⁹

similiter a posteriori non indigere conseruatione sue cāe qui licet ad ipsum existentē noniter oriatur: ex quo tñ est in esse positus vniformiter pmanet/siue cā sua a qua fuit in esse positus manet siue nō: pmi effect⁹ dicūtur a suis causis dependere in fieri ⁊ in esse: alij autem tantū in fieri non in esse.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est φ effectuū pductoꝝ a scđis causis alij indigent naturaliter conseruari ab eis/⁊ alij non indigent conseruari. ¶ Hoc apparet. qm̄ omnis ille effectus ⁊ nullus alius indiget ad sui esse conseruari a propria cā sua qui nō pōt naturaliter fieri nec postφ est factus existere sine ipsa: ille autem qui postφ est pductus vniformiter potest esse causa sua existēte ⁊ non existēte/nō indiget ad manendum cā ɔseruāte. ¶ Hoc apparet. qz sicut lumen fieri a sole non est nisi ipm̄ sequi noniter ad solem: ita nec lumen genitum ɔseruari a sole est aliud φ lumen ipm̄ genitum ad sui esse exigere solem: nec posse naturaliter iā factū existere sine eo. sed effectuū causaruꝫ scđarū alij sunt q̄ postφ pducti nō pñt pmanere nisi manētib⁹ suis causis a qb⁹ pducti fuerūt. alij manēt ipsis pmanētib⁹ vel destructis. ergo ⁊c. ¶ Utraqꝫ pars minoris appet ad sensuꝫ nec pōt pbari aliter φ p sensum: qz nec aliter alicui est nota. ¶ Ex hac conclusione seqtur corollarie φ in plus se habet cā pducēs φ ɔseruās. ¶ Hoc appet. qm̄ lꝫ omnis causa ɔseruatiua sit effectus p ipsaꝫ ɔseruabilis pductiua/non tñ econuerso. qm̄ illa cā qua non existēte eius effectus pōt manere naturaliter sicut ⁊ existēte nō ē sui effectus cōseruatiua lꝫ fuerit eius realiter pductiua. nulla autem cā est conseruatiua nisi p̄cise effectus queꝫ virtualiter continet ⁊ quē potest p ɔñs pducere. non eñ sol cēt luminis pductiuus ⁊ eius virtualiter cōtentiu⁹: nisi posset lumen ipsum pductū a se conseruare. quare ⁊c. ¶ Et si queratur cā diuersitatis talium effectuū: quoꝝ veꝫ alij naturaliter indigent cōseruari a suis causis ⁊ alij nō: Dico φ causa huius diuersitatis non est maior pfectio illorum q̄ nō indigent ɔseruari ⁊ minor alioꝝ q̄ nō pñt subsistere sine manentib⁹ cāis suis. sed diuersitas hmōi hēt esse p̄cise ex naturis rerū puta taliū effectuūꝫ: veꝫ quia talis effectus puta lumē ē talis nature: ⁊ alius effectus puta albedo alterius. nec eñ lumen ē impfectius sꝫ pfecti⁹ multis effectibus a suis cāis indepēdētib⁹ q̄ ad essentie p ɔñs ab eis indigētibus ɔseruari. ¶ Sed est hic dubiū an effectus productus ab vna cā scđa posset ɔseruari ab alia/prima a qua fuit pduct⁹ destructa. ¶ Ad hoc videt esse dicendū φ sic. Et hoc pbant aliqui de calore ab igne genito ī aqua ⁊ ɔseruato a sole in ipsa. vel econuerso ignis potest conseruare calorem a sole genitum. ¶ Sꝫ hoc non valet. qz falsum esse videtur qđ assumitur. nec eñ calor ē de numero ipsorum effectuuꝫ q̄ a suis causis indigent cōseruari: cum maneat cā a qua est genitus interrupta: nec p ɔñs ab ipsa nec ab alia immediate ⁊ directe tñmodo conseruatur. ¶ Ad cuius euidētiaꝫ ē sciendū: φ effectuū q̄ ɔseruāt a suis cāis efficiētib⁹/alij cōseruant proprie ⁊ directe ac īmediate: alij aūt īproprie ⁊ īdirecte: qz alio mediante effectu pducto. Exemplum de primis: sicut sol cōseruat lumen in medio illo modo veꝫ directe ⁊ īmediate: p sex memoria verbum. non eñ lumē ɔseruat a sole in medio mediante aliquo lumine nec aliquo alio ab ipso sole pducto: nec etiam verbuꝫ in memoria intelligēte alio verbo aliquo mediante. Exemplum de scđis apparet in calore in aqua pducto: q̄ qđem nec ab ipso a q̄ fuit pduct⁹ nec ab alio agēte conseruat immediate nec directe: sꝫ tñ caloris gradu alio mediante. nisi eñ ignis post primum caloris gradum in aqua induceret vel sol induceret alium non cōseruaret primum. sꝫ qz forma huius caloris in tali subiecto violēter existens quāto pfectior fuerit pmanentior: qz plus pōt resistere agēti ɔtrario puta aque vel cuicunqꝫ alteri ipsam corrumpenti: ideo oīe agēs siue illō a quo fuit pducta forma hmōi intēsibilis siue alteruꝫ ei⁹ intēsiuū seu mediāte gradu alio pfectiuū dicitur eē eius ɔseruatiuū. Dicitur aūt nō ɔseruari forma hmōi ab agēte immediate: qz non ɔseruat ab ipso nisi mediante alio effectu pducto sibiqꝫ apposito/vt apparet euidēter. nisi eñ ignis aliū gradum post primū pduceret ⁊ priori apponeret nullo modo calor ab ipso in aqua pduct⁹ ab eo cōseruaretur: nec ppter ipm̄ diutius pmaneret. ¶ Ex q̄ sequitur φ tales effectus a suis causis nec sunt pprie ɔseruabiles nec quantum ad esse sed tñ in fieri depēdētes. qm̄ effectus a suis causis depēdētes in fieri ⁊ in esse non pñt vna hora vel momento existere sine causis: a quibus etiā immediate ɔseruant non aliquo effectu alio mediāte/vt apparet de lumine solis quod nec sine sole pōt ad momētū naturaliter pmanere: nec ab ipso mediāte aliquo alio cōseruat. Cōtraria aūt his duob⁹ sunt vt euidēter apparet in alijs effectib⁹ a suis causis indirecte ɔseruatis: vt in calore genito in aqua. talis eñ effectus ēt pōt manere aliquo tempore sine causa: nec propt cām sibi presentem manet diutius: nec p ɔñs ɔseruat nisi rōne alicuius effectus alterius/puta caloris sibi additi amplioris. ¶ Tūc his premissis pōt dici ad dubium supradictum: φ omnis effectus cōseruabilis a sua causa quocūqꝫ p̄dictoruꝫ duorum modoꝝ pōt ɔseruari nō tñ a sua causa a qua ē pductus sꝫ etiā ab oīn alia ipsius virtualit cōtētiua/siue cā causa ipsa pducente eiusdeꝫ rationis siue alterius: sicut lumen posset ɔseruari in medio idem numero isto sole a q̄ genitum est destructo ab alio sole vel a q̄cūqꝫ alio corpore vel spū eiusdem luminis virtualiter cōtētiuo: ⁊ hoc eodem modo quo illud aliud a q̄ fuit genituꝫ erat ipsius cōseruatiuū: veꝫ nullo mediāte effectu alio: sed seipso. sicut etiam de alio effectu euidenter apparet puta de calore q̄ in aqua ab aliquo genitus pōt ɔseruari idē nūero ⁊ eodē mō ab alio agēte caloris vniuoce vel equiuoce pductiuo quo eius causa a qua fuit pductus cum poterat conseruare veꝫ non immediate seipso sed effectu alio mediante. ¶ Et φ hoc sit verū/appet. cōstat eñ φ causa non ē effectus ɔseruatiua nisi qz eius pductiua ⁊ virtualiter contētiua. nihil eñ pōt ɔseruari ab illo a quo nō pōt pduci. Si ergo sol est luminis conseruatiuus qz eius virtualit contentiuus: ⁊ oīe ab ipso distinctum eiusdem effectuū principium seu virtualiter contentiuum/est etiam ipsius conseruatiuum. nec tamen sequitur sol est luminis principium conseruatiuum quia eius productiuum. ergo omne sui effectus principium productiuum est eius conseruatiuum. qz nō omnis effectus est ɔseruabilis a sua cā secūda vt dictum est: nec indiget causa ɔseruāte. sed de oī effectu causa sua cōseruante indigēte ⁊ ab ipsa in esse cōtinue dependente/est verum/veꝫ φ nullus talis effectus conseruatur nisi ab ipso a q̄ est pducibilis. ab oīn aūt talī est conseruabilis altero p̄dictoruꝫ duorū modorum veꝫ immediate ⁊ directe: vel indirecte ⁊ alio mediāte. ¶ Sꝫ contra hoc forsitan arguet. quia causa scđa nō causat aliqđ nec conseruat nisi mediante actione aliqua ab ipsa ⁊ a re pducta vel conseruata distincta. Sed noua actio nō videtur posse terminari ad terminū iā pductū: ergo nullus effectus ab vna causa pductus pōt illa corrupta ab alia conseruari. ¶ Ad hoc dicendum est primū φ assumptum non est verū/veꝫ φ cā scđa ɔseruet aliquid vel pducat actione mediāte a re pducta vel cōseruata ⁊ a causa pducente seu causante vel conseruante distincta. lꝫ enim aliquis conseruet indirecte aliquo mediante effectu pducto mō p̄dicto: nulla tñ causat aliqđ nec ɔseruat mediante tali actione a causa conseruante ⁊ a re cōseruata ac ab

effectu mediāte distincta. Esto etiam q hoc esset verum q̄d tñ nō est vt apparet ex precedētibus: adhuc staret q̄d dictum est: vz q omnis effectus ꝯseruabilis pōt conseruari ab omni illo a quo potuit produci: esto q noua actione mediante. non magis eñ noua actio arguit nouū terminū q̄ nouū agēs arguat eū. sed nouū agens nō arguit nouū terminū ꝯseruatū / cū calor ab igne ꝓductus possit cōseruari a sole modo p̄expositō vel ab alio quocūq agēte calorem virtualiter cōtinēte. ergo esto etiam q lumen conseruetur a sole in medio actione aliqua mediante a sole τ ab ipsa distincta / adhuc sicut sole amoto posset ꝯseruari ab alio ita τ posset ꝯseruari ab ipso mediāte alia actione a priori vz ab actione solis. ergo τc. ¶ Cōfirmo. q2 sicut effectus conseruabilis indirecte vz effectu alio mediante vt calor in aqua / conseruatur idem in numero quocunq caloris gradu alio mediante et a quocunq agente introducto: ita etiam effectus conseruabilis nullo mediante effectu alio sed actione vt lumē in medio a sole poterit idem in numero ꝯseruari quacūq mediāte actione cuiuscunq agentis ipm lumen virtualiť ꝯtinentis. τ ita non magis diuersorū illuminantium actiones arguunt lumen primo ꝓductū esse variatum q̄ diuersa calefacientia aquam primo ab igne vel a quocunq alio calefactam arguant esse calorem aliū τ aliū ꝯseruatū. quare τc.

Secūda conclusio: q nullus effectus indiget necessario simpliciter τ totaliter conseruari ab aliqua secunda causa. ¶ Hec apparet: τ sequitur ex p̄dictis quia vt dictum est omnis effectus potest ꝯseruari in esse a q̄cunq ipm efficere potente τ virtualiter cōtinente. sz prima causa est vt postea ostendeť oīm effectuū possibilium contētiua virtualiter p seipsam. g̊ et ab ipsa pōt omīs effectus sine aliqua secunda cōseruari. sed nulla causa conseruante effectus aliquis indiget simpliciť qua circūscripta pōt manere τ ꝯseruari realiter. ergo lz multi effectus indigeant suis causis secūdis conseruātib9 loquendo naturaliter / cum nō possint manere naturaliter sine eis: nō tñ simpliciter / cum possint manere supnaturaliter sine ipsis. ¶ Cōfirmatur. q2 sine quo aliq̄d pōt fieri / τ factuz potest cōseruari. sz omīs possibilis effectus pōt immediate fieri a prima causa sine scd̄a aliqua ꝯcausante vt postea ostendeť: ergo τ ꝯseruari. q̄re τc. ¶ Ex hoc seq̄tur corollarie q omnis effectus naturalis a sua causa naturali conseruabilis τ dependens sicut lumē a sole τ verbum a memoria / posset ꝓductus naturaliter a causa sua secūda cōseruari totaliter a prima etiā stāte ipsa secunda a qua naturaliter effectus naturalis fuit productus. ¶ Hoc apparet. quoniā nec minus prima causa potest lumen a sole ꝓductum ꝯseruare sole non conseruante ipm q̄ posset ipz ꝓducere sole presente τ ipm tñ non ꝓducente. sz cuz prima causa possit cuiuscūq cause scd̄e oēm effectū suspēdere: posset per ꝯn̄s īpedire ne sol lz existens produceret lumen in medio effectiue ipsa p se totaliter lumen hmōi ꝓducente. g̊ τ productum ab eo pōt per se cōseruare sole ipm nullatenus cōseruante. ¶ Et si q̄ras / an posset fieri econuerso: vz q lumen a deo solo ꝓductum posset conseruari a sole: Dico q sic: quia vt dictum est in alia q̄stione omnis causa scd̄a est conseruatiua effectus conseruabilis cuiuscūq cuius ipsa est virtualiť cōtentiua seu causaliť ꝓductiua: nō tñ sic intelligēdo q posset conseruari ab ipso tantummodo. qz sic nulla cā ē ꝯseruatiua alicuius effectus nisi cuius est ꝓductiua. ita nulli9 est p se sine alio conseruatiua nisi cuius est per se sine alio productiua. sed nulla secunda causa vt in sequentibus apparebit est sine prima alicuius effectus ꝓductiua. g̊ nec cōseruatiua. ¶ Sed contra hoc forsitan arguet: q2 aut secundam cām conseruare effectum puta solem ꝯseruare lumē in medio ꝓductum dicit aliq̄d p̄ter extrema vz solem ipm τ lumē conseruatum: aut non. si aliquid: g̊ sol cōseruat lumē τ lumen ipm conseruať a sole aliquo mediante: cuius contrarium fuit dictum. si aūt nō dicit aliq̄d p̄ter extrema: g̊ impossibile est lumen manens non ꝯseruari a sole ꝑmanente. ¶ Respondeo: τ cōcedo q lumen conseruari a sole nō dicit aliq̄d aliud ab extremis: nec tñ seq̄tur q̄d inferť: vz q impossibile sit sole τ lumine manētibus vnū nō cōseruari ab alio vz lumen a sole. q2 esto q lumen cōseruari a sole diceret distinctum aliq̄d ab extremis / adhuc illo manēte posset lumen non ꝯseruari a sole sed tñ a deo: cum q̄cūq realiter distincta possint a deo conseruari immediate sicut τ fieri neutro illorum alterum ꝯseruante nec causante. τ ita non sequitur: lumen conseruari vel fieri a sole non dicit nisi tantum tria / videlicz lumē τ solem τ mediā actionem: ergo istis tribus stātib9 impossibile ē lumē nō fieri vel ꝯseruari a sole. cū eñ q̄cūq realiter distincta possint īmediate τ totaliť fieri τ ꝯseruari a deo: p ꝯn̄s si actio luminis productiua vel ꝯseruatiua est forma media a sole causante vel ꝯseruante τ a lumine ꝯseruato distincta pōt immediate a deo fieri non tñ lumē ipm sed etiam talis actio luminis ꝓductiua seu ꝯseruatiua. τ ita per ꝯn̄s ipsa stante τ sole τ lumine nullum horum erit alterius ꝓductiuum nec ꝯseruatiuū. ergo cōsimiliter in ꝓposito negando talem actionem ꝓductiuam vel cōseruatiuam mediā / est dicēdum. quare τc. ¶ Confirmatur. q2 albedinem esse in subiecto nō dicit aliquid in re extra p̄ter extrema τ tñ potest albedo ipsa non existere in subiecto. g̊ ꝯsimiliter in ꝓposito lz effectum fieri vel ꝯseruari a causa secunda nō dicat aliq̄d p̄ter extrema: tamē pōt effectus non ꝯseruari a causa non remanēte ipm antea ꝯseruante. ¶ Et si dicas q immo albedinem eē in subiecto dicit aliq̄d p̄ter extrema vz vnionē que corrumpiť separata albedine a subiecto: ¶ Respondeo q hoc ē oīno falsuz vt in tertio τ quarto ostēdetur: tamen esto q sit verum: adhuc habeo propositum. qz q̄cunq realiter distincta vnita sunt p diuinam potētiam sepabilia. sz ista tria vz subiectum albedo τ vtriusq vnio sunt vt dicis tria realiť distincta vnita ergo sunt sepabilia. Ex quo tūc vltra arguo sic in forma. albedinem eē in subiecto non dicit aliq̄d p̄ter tria p̄dicta vz albedinem subiectum τ vnionē. sed ista omnia existētia pñt non esse vnita: cum vt ꝓbatum est sint sepabilia: τ per ꝯn̄s tribus p̄dictis oībus existētibus vz vnione albedine τ subiecto pōt ipsa albedo nō existere in subiecto ergo τc.

Tertia conclusio est: q omnis effectus ꝓductus indiget simpliciter prima causa conseruāte: sic q īpossibile est ipm sine ea ab aliq̄ alio cōseruari. ¶ Hec ꝓbatur. qz sine q̄ effectus aliquis potest conseruari / τ ꝓduci. τ ita econtrario impossibile est ipm sine illo conseruari sine q̄ est impossibile eum ꝓduci. sed nullus effectus possibilis est ꝓducibilis ab aliqua causa secūda sine prima principaliter concausante: vt quando de hoc indreť in fine huius libri diffusius ostēdetur. ergo τc. ¶ Cōfirmať. quia sicut nihil est (vt dictuz est) cōseruatiuū effectus nisi ꝓductiuum ipsius: ita nec aliq̄d pōt eē eius totale cōseruatiuū nisi q̄d est ipsius totale principium ꝓductiuum. sz nulla secūda causa est vt hic suppono alicuius effect9 totale principium ꝓductiuum: ergo nec cōseruatiuum. ¶ Et si q̄rať: cū effectū ꝯseruari ab aliqua causa cōtinue nobis non innotescat / vt etiaz supius fuit dictum: nisi q2 videmus effectum manere ad cause presentiaz τ non manere ipa absente / quō nobis cōstat oīa indigere prima cā conseruante τ ab ipsa conseruari: cū ipsa omnibus realiť sit p̄sens: nec aliter sciamus vnī ipsam eē p̄sentem q̄ alteri: ¶ Respondeo q nos eodem modo scimus primam

causam omnia alia a se cōseruare ⁊ ꝓducere quo scimus hoc de causis scđis. Diuersas eñ causas scđas scim⁹ diuersorum effectuum esse ꝓductiuas ⁊ ꝯseruatiuas: qꝛ ad diuersas diuersos videm⁹ ad sēsū sequi effect⁹: quoꝝ aliqui non manēt sed esse desinūt desinentib⁹ causis suis ex q̄ arguimus tales causas suorum effectuū esse conseruatiuas. non aūt ista hoc modo scimus nec scire naturaliter possumus de p̄ma causa: cum nec ipsam sicut secūdam naturaliter intuitiue cognoscamus: ⁊ ideo ꝙ ipsa sit alicuius effectus causa ꝓductiua vel conseruatiua de facto/ hoc nobis non potest naturaliter esse notū: qꝛ ad ipsam videamus sequi effectum et per eam ꝯseruari ipsum ꝙ tamen scimus ipsam oīpotentē: ideo a priori argum⁹ eam omnium possibilium ꝓductiuā ⁊ ꝯseruatiuā totalit̄ ꝑ seipsam: sicut magis explicabit̄ qñ de hec in sequentibus inqretur. ¶ Et si queras: nunqd ex hoc qꝛ prima cā omnia destruere ⁊ ānihilare pōt/ argui pōt ab ipsa oīa cōseruari? Dico ꝙ non: qꝛ etiam multe cause secunde sunt aliquorum effectuum destructiue quorū non sunt cōseruatiue: immo nulla cā secūda saltem naturaliter agens est sui effectus destructiua cuius est cōseruatiua. ⁊ ita ex hoc ꝙ prima causa potest omnia annihilare non seq̄tur ꝙ possit oīa cōseruare. sꝫ magis seq̄tur ex hoc: qꝛ vel pōt omnia ꝓducere ꝑ seipsam ⁊ nulla cā alia aliquid sine ea. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: vbi est videndū an aliquid possit conseruari tantum ꝑ instans/ dicit̄ communiter ꝙ rem aliquā ꝓductam ꝯseruari tantummodo in instanti pōt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ ꝯseruet̄ in vno instanti ⁊ annihiletur in alio. ⁊ sic est impossibile: qꝛ cum inter q̄cunq̃ duo instantia sit necessario tempus mediū/ oporteret ipsā in tp̄e intermedio remanere: nec ꝑ ꝯñs ꝑmaneret seu ꝯseruaret̄ tantummō in instanti. Alio modo pōt intelligi ꝙ ꝯseruet̄ tantū in instanti ⁊ ꝙ destruatur in toto tēpore sequenti. ⁊ sic est possibile. ¶ Sꝫ hic modus dicendi lꝫ cōmunis/ multipliciter deficit. Deficit qdem primo: qꝛ falsum est qđ accipit: vꝫ instātia esse in re extra aliqua positiua. nec eñ punctū in linea nec instās in tempore est in re extra aliqđ positiuum vt postea ostēdetur. vel si dicas ꝙ immo est/ nullum est impossibile saltem ꝑ diuinam potentiā hmōi instantia in tempore ⁊ pūcta i linea vel sine linea esse immediata. qñ si inter q̄cunq̃ puncta cadit linea media: ⁊ inter instātia tempus: cuꝫ scđm ipsos tam linea a punctis q̄ tempus ab instantib⁹ realiter distinguatur: ⁊ oīa realiter distīcta sint separabilia per diuinam potētiam: ꝑ ꝯñs poterunt manere omnia puncta destructa oīni linea intermedia inter ipsa: et omnia temporis instātia ipso tempore ꝯtinuo circūscripto. sed scđꝫ ipsos ideo instantia non sunt immediata qꝛ inter ipsa est tempus medium: nec pūcta similit̄ propter lineam mediantē. ergo destructo oīni ꝯtinuo tam ꝑmanenti q̄ successiuo poterunt ꝑmanere tam pūcta q̄ instantia immediata. ¶ Confirmat̄. qꝛ nullum est impossibile indiuisibile separare a diuisibili/ nec diuisibile ab indiuisibili: nec magis possunt esse idem realiter q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile/ mortale ⁊ immortale. sed scđm ipsos pūcta ⁊ instantia sunt indiuisibilia/ ⁊ linea siue qđcūq̃ aliud ꝯtinuū ꝑmanens ⁊ tempus ip̄m sunt diuisibilia in re extra. ergo ista sunt separabilia: ⁊ ꝑ ꝯñs potest tam instans sine tempore q̄ punctū sine linea existere: q̄ etiam e conuerso. sed vnū indiuisibile non est immediatius vnibile diuisibili q̄ aliū indiuisibili. ergo cum pūcta ⁊ instantia indiuisibilia sint vnibilia immo ⁊ vnita actualit̄ vt supponunt mediante continuo/ nullū apparet inconueniēs ipsa a cōtinuo diuisibili separabilia posse vniri īmediate sibi mutuo circumscripto omni medio inter ipsa. Alio etiam ꝙ nō separentur a continuo sed maneant in ipso/ nullum est impossibile saltem deo cui non est impossibile oīne verbum ipsa immediate posse esse vnita. quecunq̃ enim in aliquo realiter existentia ab ipso realiter distīcta possunt immediate saltem per diuinā potētiaꝫ esse vnita: maxime ex q̄ sunt vnibilia: qualia/ vt ꝓbatū est/ oportet ꝯcedere esse ista indiuisibilia omnea ponētes ipsa. ergo cum instantia temporis sint vnibilia ⁊ a tempore scđm ipsos realit̄ sint distincta: per ꝯñs seq̄tur ꝙ poterunt per diuinā potētiā esse in ipso tempore immediata. quare ⁊c. ¶ Ex hoc/ scđo apparet ꝙ deficit ⁊ falsū accipit predicta opinio qñ dicit ꝙ īpossibile ē rē manere seu ꝯseruari tm̄ in vno instāti ⁊ destrui in alio. ¶ Nec valet rō per quā ꝓbat: vꝫ ꝙ oporteret rē ī tp̄e ītermedio ꝑmanere. qñ vt ꝓbatū ē nullum oportet esse medium tempus inter duo instantia: supposito illo falso qđ supponit/ vꝫ ꝙ instātia a tēpore realiter sint distincta. ¶ Tertio deficit ista opinio: qꝛ supponit ꝙ rem destrui vel conseruari in instāti sit ipsam conseruari vel destrui in instanti tanq̄ in aliquo distincto realiter ab ipsa re conseruata vel destructa. hoc aūt ē est falsum. potest eñ q̄libet res signata ꝯseruari plus vel min⁹ vel destrui quacūq̃ alia re ab ipsa penitus circūscripta. sed nulla re alia existente alia ab angelo ⁊ a deo ip̄m angelum conseruante angelus ipse non posset dici ꝯseruari nec destrui in instanti nec in tempore tanq̄ in aliqua re distincta a deo conseruante vel annihilante ⁊ ab angelo ꝯseruato vel annihilato. quare ⁊c. ¶ Ex hoc apparet q̄r to ꝙ etiam defici ista opinio q̄ addit ꝙ res pōt ꝯseruari tantūmodo in instāti sic ꝙ annihilet̄ in tempore sequēti. qꝛ nec in īstanti cōseruatur nec in tēpore annihilat̄ tāq̄ in rebus distinctis ab ipsa re conseruata ⁊ annihilata. quare ⁊c. ¶ Preterea esto ꝙ ista vulgata sint vera q̄ dicunt̄ de tempore ⁊ instanti/ eadem debet poni mensura destructionis ⁊ productionis rei: ⁊ ita res q̄ ꝓducitur in instanti/ ⁊ corrūpit̄ in īstāti. cū ꝑ angelus creatus fuerit in īstāti corrūpi potuit ī īstāti: sꝫ nō ī illo ī q̄ creat⁹. ꝑ in alio illi īmediato. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ nec rē aliquā fieri vl̄ dīstrui in instāti est aliud q̄ ip̄aꝫ fieri vel destrui totā simul: sicut nec ipsam fieri successiue est aliud q̄ fieri vnā eius ꝑtem post aliā. ꝑ indiuisibile carēs partib⁹ vt angelus nec pōt fieri nec destrui successiue/ nec ꝑ ꝯñs in tempore/ sed tantūmodo in instanti/ cum simul totū habeat fieri vel corrumpi. quare ⁊c. ¶ Et ideo alit̄ ad istud dubiū est dicēdū. Ad cuius euidentiam est sciēdum: ꝙ rem aliquā ꝓductā conseruari seu manere tantummō in instāti/ pōt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ maneat tm̄ ⁊ non plus q̄ durat ī stans qđ est indiuisibile tēporis vl communit̄ dicit̄. Alio modo ꝙ dicatur manere in instanti tantū: qꝛ statim post q̄ est ꝓducta fuit annihilata: ita ꝙ inter eius creationeꝫ ⁊ annihilationem nullū mediū intercesserit. Quocunq̃ horum duoꝝ modorum intelligatur rē manere tm̄mō in īstanti ipsa pōt dupliciter destrui. vno mō in instanti: hoc est tota simul. alio modo successiue/ hoc est vna ei⁹ pars post aliam non omnes simul.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima ē: ꝙ res q̄libet pōt manere seu ꝯseruari plus vel minus: q̄ tn̄ nec manebit in tēpore nec in instāti. ¶ Hec apparet euidenter: intelligendo ꝑ ista vꝫ temp⁹ ⁊ instans/ aliqua distincta realiter a re ipsa. quoniā oīnis res possibilis pōt fieri ⁊ facta ꝑ diuinam potentiam conseruari quacunq̃ re ab ipsa alia circumscripta. ꝑ si instās ⁊ tempus sunt distincta a re qualibet permanenti/ potest res quelibet ꝑmanens fieri ⁊ ꝯseruari absq̃ tempore ⁊ instanti. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ deus ab eterno non fuit in tempore nec in instanti. Et si dicas ꝙ immo fuit in instanti eternitatis: dico ꝙ falsū est/ si ꝑ instans eter

nitatis intelligas aliq̄d quomodocūq; in re ab ipso distinctum/cū nihil ab ipso diuersum fuerit sempiternū. ¶ Secunda ꝯclusio est: q̄ si tempus ⁊ instans essent duo realiter distincta vnum ⁊ idē instās posset esse in toto tempore ⁊ totum tempus tantummō in instāti. ¶ Hec ꝓbatur quātum ad primam ptē. qr oīs res ꝓducta realiter extra animam pōt ꝑ diuinam potētiam ꝯseruari ⁊ ꝑpetue ꝑmanere. ¶ Hoc appet. qr aut res est incorruptibilis aut corruptibilis. Si primū: alis oīs ꝓ ꝑpetuo permanebit et conseruabitur de facto. si ponat̄ secundum/vꝫ q̄ sit corruptibilis: qua ratione deus pōt vnam rem naturalit̄ corruptibilem quale est corpus humanuꝫ ꝓ ꝑpetuo conseruare/⁊ sic de facto etiam ꝯseruabit: etiā eadē et quācunq; aliam. sꝫ tps ⁊ quod. libet eius instans ponuntur esse de ueris a positiua realiter in re extra. ergo quōlibꝫ instans et tempus poterit ꝑ diuinam potentiā perpetuo ꝑmanere ⁊ per ꝯñs idem instans erit in toto tempore. ¶ Cōfirmatur. qr nullus effectus realis maiori necessitate destruit̄ q̄ creetur vel qualitercūq; in esse ponatur. sꝫ oīs res ⁊ ꝑ ꝯñs tale instans contingenter non necessario ꝓducitur. ergo ⁊ sic destruitur. sed qd̄ contingēter destruit̄ pōt non destrui: ⁊ per ꝯñs ꝑmanere: sicut econuerso omne qd̄ contingent̄ ꝓducitur pōt nō ꝓduci. ergo ⁊c. ¶ Ex eodem sequitur scd̄a pars conclusionis ꝑdicte: videlꝫ q̄ tempus posset esse tm̄mō in instanti. qm̄ si in toto tempore nō eēt nisi vnum instans/totum tēpus esset tantummodo in istāti non vt in subiecto eodem modo quo ipꝫ instans ponit̄ esse in tēpore: sed q̄ totū esse in instāti vnico in ipso existe. sicut dicitur q̄ mundus est in tempore vel aliqd est in instanti qi est tempore existente vel tantummodo instanti ipsius. sꝫ si talia temporis instantia sunt distincta realiter positiua / posset deus oīa destruere preter vnū quod maneret toto tempore a q̄ realiter distiguit̄ (vt dicitur) ꝑmanente. ergo ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: q̄ si talia instantia essent alique res diuerse/posset q̄cunq; res ab eis alia fieri q̄ facta duraret tm̄ ⁊ non amplius q̄ instans. ¶ Hec apparet. qr sicut nullus effectus possibilis magis necessario ꝓducit̄ q̄ alius: ita nec ꝓductus diutius necessario conseruatur/sed tantū cōtingēter. sed si aliqs effect⁹ ali⁹ realiter ab instanti non posset manere tm̄ ⁊ non amplius q̄ instans/hoc necessario seq̄ret̄. quod cū necesse est plus manere/oportet necessario ipm̄ a deo amplius cōseruari: cum nulla res possit fieri nec facta etiā ꝑmanere nisi deo ipsam causante ⁊ ꝯseruāte. ꝗ ⁊c. ¶ Et si q̄ras/an talis res q̄ maneret tantummō in istanti annihilaret̄ in istanti an in tempore: ¶ Respondeo q̄ annihilari rem in instanti ē annihilari ipsam simul totam: ⁊ annihilari in tempore est annihilari vnam ei⁹ ptē post aliam. ⁊ ideo aut res pͥmo mō annihilabitur: aut secundo. si primo mō: annihilaret̄ in instanti. si autēꝫ secundo mō: in tempore. ¶ Et si cōtra hoc arguas. quia aut annihilabitur in eodeꝫ instanti sue ꝓductionis: aut in alio. si in eodem: ergo simul erit ⁊ non erit qd̄ est impossibile. si in alio: ergo quiescet seu manebit̄ i tpe intermedio: vel vnū instans erit imediate post alterum: qd̄ est falsum. quare ⁊c. ¶ Respondeo q̄ omes tales rationes ꝓcedunt ex falsa imaginatione ⁊ suppositione. supponūt enī q̄ rem annihilari in instāti vel in tēpore sit ipsam annihilari in tēpore vel in instanti tanq̄ in rebus aliis existentib⁹ talem annihilationem mēsurātibus. qd̄ non est verū. tn̄ si sic intelligas rem fieri vel corrūpi in instāti vel in tpe: qr sit vel esse desinit manente tpe vel instanti tanq̄ rebus aliis ab ipsa re q̄ fieri dicit̄ vel corrumpi: concedo tibi q̄ res omnis alia a tēpore ⁊ istāti statim postq̄ est creata annihilata pōt esse annihilata in tempore vel in istanti: aut insimul in vtroq;. pōt enī annihilari quaecūq; alia re manente: ⁊ per ꝯñs tempore vel instanti vel simul vtroq;. ¶ Et si q̄ris/an annihilet̄ in eodem instanti q̄ fuit ꝓducta an in alio: Dico q̄ potest annihilari in eodem vel in alio: et etiam simul in alio et eodem. potest enī annihilari manente quocunq; quod erat quando fuit producta in instanti tanq̄ quadā re ab ipsa distincta realiter existente eadeꝫ manēte. nec enī est magis inconueniens angelum primo creari ⁊ postea annihilari manēte eodē instanti ab ipso creato ⁊ annihilato realiter vt supponitur differēte q̄ aliqua alia re puta homine ab ipso amplius differēte. ¶ Et qñ infert̄ q̄ sic eadē res in eodem instanti simul erit ⁊ nō erit: Dico q̄ eadem res esse potest taꝫ illo/hoc est eodē instāti manēte q̄ alia re quacunq; eadē ꝑmanēte ipso existēte ⁊ non existēte. Nec tn̄ ex hoc seq̄tur qd̄ ratio imaginat̄: vꝫ q̄ res ipsa eadē puta angelus simul sit ⁊ non sit. qr nec rem esse ⁊ non esse aliqua re ab ipsa distincta eadem manēte est ipsam esse simul ⁊ non esse: nisi dicas q̄ mund⁹ fuit insimul ⁊ nō fuit cum fuerit ⁊ nō fuerit alia re puta prima causa eadeꝫ ipso non existēte ⁊ existēte vniformiter ꝑmanente. quare ⁊c. ¶ Ex eodem medio apparet q̄ pōt destrui simul in eodē ⁊ in alio instanti/hoc est existēte simul vtroq;: cum q̄cūq; realiter distincta insimul possint esse: vel etiam tantum in alio a priori. ¶ Et qñ infertur q̄ sic aut oporteret rē manere in tempore intermedio: aut nullū esset tēpus mediū inter instāria: Dico q̄ nec oportet tempus esse mediū inter instantia/supposito q̄ instantia ista ab ipso tempore realiter sint distincta vt probatū est sup͂⁹: nec oportet rē in alio instanti a priori destructā manere in tēpore intermedio inter primū instās ⁊ secundum: esto q̄ de facto sit mediū tps inter ipsa. qm̄ pōt simul tēpus hmōi īter talia instantia medium destrui cum re ipsa statim priori ꝓducta manente instāti priori i q̄ fuit ꝓducta: ⁊ alio posteriori manente tm̄mō non priori. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: q̄ circumscripto omni tempore ⁊ instāti res quelibꝫ statim postq̄ creata pōt annihilari: ⁊ ꝑ ꝯñs in instanti tm̄mō ꝯseruari non prio sꝫ secundo intelligēdo: dum ita annihilet̄ tota simul/non autem si successiue pars post ꝑtem. ¶ Hec apparet. qr ad rem aliquā minus vel ampli⁹ cōseruari non est necessaria aliq̄ alia res ab ipsa ⁊ a pͥa causa cōtingēter oīa ꝯseruante. ergo quacūq; alia re destructa ab homine nūc ꝓducto/cū ꝯtingenter ꝓducatur si ꝓductus contingent̄ similit̄ conseruet̄: seq̄tur q̄ statim postq̄ ꝓductus pōt absq; alio medio annihilari: dum tn̄ non successiue sed in instanti/hoc ē simul tot⁹ annihilet̄. si enim primo vna pars ⁊ postea alia annihilaretur/oporteret ipm̄ vel saltem aliquam eius partem talem ꝑmanere. quare ⁊c. ¶ Circa ꝑdicta sunt aliqua dubia: de qb⁹ nunc pertranseo dicturus de eis in sequētibus suis locis. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in pͥncipio negādum est illud qd̄ assumit̄ in maiori. oīa enī tam successiua si ponātur q̄ ꝑmanentia indigent prima causa ipsa omnia conseruante.

Secūdo quaero: vtrum ꝓductio ⁊ conseruatio secunde cause sint idem totaliter in re extra. ¶ Et videt̄ q̄ sic. quia omis causa eodē est ꝯseruatiua effectus q̄ est ꝓductiua ipsius. sed oīs causa scd̄a est se ipsa oīs effectus sibi possibilis ꝓductiua: cuꝫ actio ꝓductiua sit ab extremis totaliter indistincta vt patuit supra. ꝗ ⁊c. ¶ Cōtra. qr que sunt separabilia/realiter sunt distincta. sed ꝓductio secūde cause pōt separi a cōseruatione. potest enī res ꝓducta ab ipsa non cōseruari: sed mox annihilari. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi prio dicam secundū veritatem ad questionē ꝓpositaꝫ. Secūdo ostendā qualiter esset dicēdū ad ipsaꝫ secundum opinionem vulgatam.

Quantum ad primum pono duas con-

clusiones. ¶ Prima est: q conseruatio secunde cause non
est res aliqua per se vna ab ipsa causa conseruãte & a suo
effectu conseruato distincta. ¶ Hec probatur primo. quia
vt argutum est eodem sol conseruat lumen suum produ-
ctum quo producit ipsum. sed producit ipsum per se im-
mediate non mediante actione ab ipso & a lumine produ
cta distincta. ergo et sic conseruat ipsum: & sic per conse-
quens conseruatio actiua vel passiua non est res aliqua
per se vna magis q̃ actio productiua distincta a sole con
seruante et a lumine conseruato. ¶ Secundo. quia si cõ-
seruatio huiusmodi est res aliqua per se vna a sole et a lu
mine distincta/cum oporteat ipsam a sole conseruari vel
ab alio lumen conseruante: aut conseruatur immediate
a sole/aut a conseruatione alia mediante. Sed nõ potest
poni secundum. quia tunc sequeretur in huiusmodi con-
seruationibus processus in infinitum. ergo primum. sed
non magis sol potest alium effectum a lumine et a seipso
conseruare per seipsuz omni alio circumscripto / q̃ lumen
ergo &c. ¶ Nec valet si dicatur q huiusmodi res que di-
citur conseruatio/est ab alio a sole. quia sicut sol nullius
alterius secunde cause aliquo mediante effectu lumen
causat: ita nec ipsum causatum conseruat. quare &c. ¶ Esto
etiam q assumptum esset veruz/nihilominus haberetur
intentum: quia a quocunq sit talis conseruatio non po-
test esse alia mediante. quare &c. ¶ Ad istam conclusio-
nem etiam possunt adduci omnes rationes facte superi-
us ad probandum q nec productiua actio seu actiua p-
ductio nec passiua est forma aliqua per se vna a produ-
cente et a producto distincta. ¶ Secunda conclusio est:
q huiusmodi conseruatio est precise ipsa extrema vt si-
mul existentia: quorum vnum exigit alterum ad esse suuz
et existit causaliter propter ipsum. ¶ Hec sequitur ex p-
dicta. quia aut conseruatio ista est aliquid per se vnũ: aut
vtrunq extremum vt absolute acceptum: puta sol et lu-
men: aut vt vnum propter alterum est existens: ipsumq
exigens. Sed non potest poni primum/vt probatum est.
nec secundum: quia tunc non posset poni sol et lumen/qn
lumen conseruaretur a sole posito: quod non est veruz/vt
in questione alia fuit dictum. ergo relinquitur tertium:
qd est propositum: videlicet q conseruatio luminis a so-
le non est aliud q̃ sol et lumen vt propter solem existens
et manens. ¶ Ex his corollarie concludendo dico ad q̃-
stionem: q cause secunde productio et conseruatio nõ sũt
distincta in re extra/sicut aliqua duo quorum quodlibet
sit aliquid per se vnum: quia neutrum est tale videlicet
aliquid per se vnũ in re extra. sed vtrunq dicit simul plu
ra et eadem: supposito q ab eadem res causetur et con-
seruetur. ergo &c. ¶ Confirmatur. quia vt patet ex pre
cedentibus nec actiua productio nec passiua secunde cau
se distinguitur in re extra a producente & a producto: nec
conseruatio a conseruante et a conseruato. sed causatũ et
conseruatum idem est. ergo producto conseruato a cau-
sa ipsum producente in nullo conseruatio et productiua
actio distinguuntur: nec de aliquo horum oportet quere-
re quid est/cum neutrum ipsorum habeat quid rei sed no-
minis tantum: vt de productione actiua & passiua superi⁹
fuit dictũ. ¶ Ad aliqua q̃ possent argui cõtra ista/appa-
ret solutio ex dictis in questionibus p̃cedẽtibus. ¶ Hec
de primo.

Quantum ad secundum est sciendum:
q vulgaris opinio est q tã productiua q̃ conseruatiua
actio est forma aliqua per se vna respectiua de genere ac
cidentis distincta realiter ab extremis/videlicet a causa
secunda producente & conseruante & ab eius effectu pro-
ducto et conseruato. ¶ Hac opinione vulgari supposita
videtur mihi q oporteat concedere quatuor per ordinez
que sequuntur. ¶ Primum est: q omnis passiua produ-
ctio & conseruatio secunde cause est posterior effectu pro
ducto et conseruato. ¶ Secundum est: q nullus effect⁹
secunde cause producitur productiõe passiua nec conser-
uatur conseruatione passiua: sed magis econuerso passi-
ua conseruatio conseruatur mediante effectu cõseruato
& passiua productio producitur mediante effectu primo
producto. ¶ Tertium est: q passiua productio & con-
seruatio potest esse vna forma: vel alia et alia. ¶ Quar-
tum est: q si ponatur esse vna forma qua nõ existente nõ
possit naturaliter manere productum/impossibile est p-
ductum ab vna causa secunda ab alia naturaliter conser
uari. ¶ Primum/videlicet q tam productũ q̃ conserua-
tum oporteat esse prius sua productione & conseruatione
passiua: pbo primo. quia omne subiectuz est prius nature
ordine quocunq accidente in ipso realiter existente. sed
productũ & conseruatum oportet pcedere secundum istã
opinionẽ esse subiectũ sue productionis & conseruatiõis
passiue. nec enim passiua productio nec conseruatio potest
poni subiectiue existere nisi in re producta et conseruata.
nec enim potest dici q productio & conseruatio luminis
passiua sit in aere subiecto luminis receptiuo: quia nec
aer a sole a quo illuminatur/productione luminis causa
tur: nec eius conseruatione passiua conseruatur. ergo &c.
¶ Secundo. quia omnis respectus est posterior suo fun-
damento etiã secũdũ ipsos: qd & verum est ponẽdo respe
ctum ipm vt ipsi ponunt/videlicet tanq̃ formã aliquam
per se vnã accidentalẽ ab extremis omnibus realiter dif-
ferentem. sed fundamentũ conseruationis passiue & pdu
ctionis oportet ponere esse conseruatum & pductũ: qd et
etiam ipsi ponunt. Illud eni est passiue productionis fun
damentũ qd pducitur: & illud conseruationis qd conserua
tur. ergo &c. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur. qr scdz
philosophũ materia est generationis & corruptionis sub
iectum: cũ tamẽ materia ipsa nec possit generari natura
liter nec corrũpi. qm philosoph⁹ p generationẽ nõ itẽdit
aliquam formã accidẽtalẽ sed substantialem. & ita non i-
tendit materiã dicere esse subiectũ gñationis tanq̃ alicu
ius forme accidentalis: sed qr est subiectũ forme substan-
tialis naturaliter in ipsa materia introducte. nec debz et
intelligi q sit subiectũ corporis similiter tanq̃ forme vez
alicuius p se vni⁹: & cũ nulla sit talis forma/corruptio ipa
quare &c. ¶ Secundũ vez q effectus non possit pductio
ne pduci nec conseruatione passiua conseruari/sed poti⁹ ecõ
uerso: sequitur euidenter ex primo. qm magis qdcunq accidẽs cõ-
seruatur p subiectũ q̃ ipz subiectũ p accidẽs. qd et ẽ p̃mo
pductũ & cõseruatũ nõ põt conseruari p aliqd posteri⁹ nec
pduci. sz pductũ conseruatũ ẽ pri⁹ vt ẽ pbatũ sua pducti
one & conseruatiõe passiua. g &c. ¶ Cõfirmat. qr tale prius
nõ põt esse tale p aliqd posterius. sz subiectũ pductionis
& conseruationis passiue ẽ pri⁹ pductũ & conseruatũ sua pdu
ctione & conseruatione passiua. ergo &c. ¶ Tertiũ/vez q
talis passiua productio possit poni vna forma cũ conserua
tione passiua vel alia ab ipsa: ex hoc videtur posse proba
ri: qm ad conseruandũ rei pductã naturaliter vt lumẽ a so
le in aere pductum/sufficit sua cã & eius actio producti-
ua & productio passiua. hmõi eni productione passiua stã
te videt pductũ ipz posse naturaliter conseruari. sz passiua
luminis pductio cũ sit forma pñs lumẽ pductũ & in ipo
existens vt in subiecto/potest manente lumine permane
re. ergo ipsa stante potest sol lumen a se genitum natura-
liter conseruare: nec per pñs oportet conseruationẽ eẽ for-
mã aliã a pductione. ¶ Secũda pars vez q ẽt possit po
ni forma alia/ex hoc põt pbari: qr prior variato nec mul
tiplicato põt multiplicari posteri⁹ & realit variari. sz lumẽ
genitũ a sole ẽ pri⁹ sua pductiõe & conseruatiõe passiua. g
sic subiecto eodẽ realit pmanẽte pñt accñtia ipa posteriora

Kk

⁊ ab eo realiter distincta variari: ita et de productiōe ⁊ de conseruatione huiusmodi est dicendum. ¶ Confirmatur. quia variato ⁊ multiplicato q̄ res nō ꝓducitur nec ↄseruaꝛ / nō oportet variari nec multiplicari substantialiꝛ rē ipsam creatā seu ↄseruatā. sed vt ꝓbatū est nec res ipsa ꝓduciꝛ nec ꝓductione ↄseruaꝛ / ponendo ꝓductionē ⁊ cōseruationem esse tales formas accidentales a ꝓducēte ⁊ ↄseruāte ⁊ a ꝓducto ac ↄseruato realiter differentes. ergo ⁊c. ¶ Quartū ⁊ vltimū / vez q̄ si cōseruatio ipa ponaꝛ vt forma respectiua conseruati ad conseruantem causam: q̄ non existente non possit manere naturaliter conseruatū: nullus effectus ab vna causa productus possit conseruari ab alia / apparet. quia si conseruatio est respectus conseruati ad conseruantem causaz / oportet ipsum huiusmodi respectuz destrui destructo eius termino vez causa ipa conseruante. sed ad nullam aliam cām q̄ntūcunq̄ illꝰ effectus ꝓductiuā potest esse idem respectus: cum ad diuersos terminos etiam secūdū ipsos non possit esse idem respectus. ergo si conseruatum idem necessario exigit talē respectum eūdem / impossibile est aliquē effectum ab vna causa secunda primo ꝓductū ⁊ ↄseruatum ipsa destructa ab alia ↄseruari. ¶ Cōfirmaꝛ. q: aut huiusmodi passiua ↄseruatio est eadē forma cū ꝓductiōe passiua: aut alia. si eadem: ergo solius illꝰ habet esse conseruatio cuius fuit productio: nec potest res conseruari nisi ab illo a quo fuit producta. si autem est forma aliā / aut prima ↄseruatione scz prioris cause secunde destructa oportet rem destrui conseruatam: aut non. Si primum: habetur ꝓpositū: vez q̄ res ab vna causa secunda primo producta ⁊ postea cōseruata non potest ab alia conseruari. Si autez ponatur secunduz: videlicet q̄ tali conseruatione prioris cause destructa res ipsa conseruata possit manere naturaliꝛ alia conseruatione alterius cause mediante: interimitur suppositum. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis et aliis multis apparet opinionem illam licet vulgatam omnino esse improbabilem et absurdam. omnino enim est improbabile dicere: lumen a sole genitum ab ipso conseruari mediante aliqua forma sibi impressa ab eo et a sole realiter differente / nec aliter posse naturaliter conseruari: cum talis forma supponat lumen ipsum / nec videatur a sole immediatius cōseruari posse ipso lumine. ¶ Unde non video q̄ aliquam formam effectui imprimens magis per eam conseruet effectum q̄ quodcunq̄ aliud accidens in subiecto producens per ipsum accidens productum conseruet subiectum. ¶ Confirmatur. quia aut talis effectus conseruatus est hmōi accidentis naturaliter receptiuus vt ignis caloris: aut violenter vt aqua ipsius caliditatis. sed nec subiectuz aliquod conseruatur per accidens cuius est naturaliter / nec per illud cuius est violēter tantummodo receptiuum / cū omne accidens supponat subiectum. ergo ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio q̄n dicitur q̄ separabilia sunt realiter distincta / ↄcedo que sūt sic separabilia sicut duo aliqua quorū q̄libet est aliq̄d per se vnum. sed tunc dico q̄ productio ⁊ conseruatio nō sunt talia sic separabilia. ¶ Et quādo probatur per hoc quia omnis res producta potest nō ↄseruari: sed mox annihilari: cōcedo. sed ex hoc non sequitur q̄ producens separetur a conseruatione tanq̄ vna res ab alia / cum nec re annihilata annihiletur eius productio tanq̄ aliquo ab ipsa distincto: sicut nec re manente et conseruata maneat eius conseruatio tanq̄ re aliqua ab ipsa ⁊ a sua causa conseruante aliqualiter differente. omnis enim effectꝰ productus quocūq̄ ab ipso alio circumscripto / potest annihilari vel conseruari: nec per hoc q̄ diutius conseruatur res aliqua ab ipso distincta sibi additur / nec per hoc q̄ citius annihilatur aliquid ab ipso distinctum corrūpitur vt ratio imaginari videtur.

Tertio quæro: vtrum creatio & conseruatio prime cause sint idem totaliter in re extra. ¶ Et videtur q̄ sint idem: quia nō minus a eodem potest creare ⁊ conseruare prima causa q̄ secunda: sed vt patet in questione alia actio productiua et conseruatiua secunde cause est eadem. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia quod potest variari alio inuariato realiter est distinctum ab ipso: sed conseruatio potest variari cum possit esse maior vel minor creatione cuiuslibet creature non variata. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim ostendam q̄ creatio prime cause et eius cōseruatio sunt idistīcta totaliter in re extra. Scđo inquiram an conseruatio prime cause ⁊ secunde vel ꝓductiua actio distinguātur.

Quantum ad primum pono duas conclusiōes. ¶ Prīa ē: q̄ creatio et ↄseruatio sunt i re extra totaliter indistincta. ¶ Hec probaꝛ. quoniam creatio ⁊ conseruatio sunt ab eodem creante vt cōseruante ⁊ ab effectu creato et conseruato indistincta totaliter in re extra. ergo et inter se. ¶ Consequentia est euidens. quia vt suppono ex alibi declaratis: et in sequentibus iterum declarandis: quecunq̄ in creatis sunt inter se distīcta / et ab omni alio et econuerso. ¶ Antecedēs apparet. vt enī probatum est in precedentibus creatio in nullo a creante et a re creata distinguitur in re extra. sed non magis oportet ponere conseruationem esse rem aliquam a deo conseruante ⁊ a re conseruata distinctam q̄ creationē ipsam. quoniam nec plus requiritur ad rem aliquam conseruandam q̄ ad eam nouiter producendam. ergo prima causa sicut seipsa creat ita et creatum conseruat. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia si conseruatio qua a deo angelus conseruatur / est res aliqua distincta ab ipso conseruato angelo et a deo: aut est substantia aut accidens. sed neutrum horum potest poni. nec enim deus conseruat angelum mediante alia substantia creata: nec mediante aliqua accidentali forma ipsi impressa: cum quorumcūq̄ realiter distinctorum vnū possit fieri ab ipso sine alio: et per consequens conseruari. ergo conseruatio est indistincta a conseruato ⁊ ab ipso conseruante deo: ⁊ per consequens a creatione ipsa ab eisdem similiter indistincta. vnde sicut nec actiua creatio nec passiua dicit rem aliquam per se vnam sed plures quarum vna ab alia nouiter creatur: ita nec conseruatio etiam nisi illa eadem duo: vt vnū puta creatum a creante continuatur. potest autem creatum a deo conseruari seu in esse continuari ⁊ perpetuari nullo sibi addito: sed quocunq̄ ab ipso ⁊ a deo distincto totaliter circumscripto. quare ⁊c. ¶ Sed contra conclusionem istam arguiꝛ. Primo: quia res in primo instanti creatur ⁊ nō conseruatur. in toto autem tēpore sequēti cōseruatur et non creatur. ergo ista videlicet creatio ⁊ conseruatio realiter sunt distincta. ¶ Secundo. q: quecunq̄ sunt simul incompossibilia realiter sunt distīcta. sed creatio et ↄseruatio sunt hmōi. Mīo probaꝛ. q: res in p̄rio instanti creationis sue non pōt non esse. aliās simul existeret ⁊ nō esset. sed q̄d nō potest non esse non indiget conseruatione. ergo creatio et conseruatio non sunt simul. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia quod potest absolui ab alio / realiter differt ab ipso. sed creatio potest absolui a conseruatione et econuerso conseruatio a creatione / cum creatum possit non cōseruari: et non creatum sed a causis secundis naturaliter productum supernaturaliter conseruari. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q: si creatio ⁊ cōseruatio eēnt idē / oīa creata eēnt eq̄liꝛ ↄseruata. sz hoc ē falsū. q: vnū pōt ↄseruari minꝰ ⁊ alterū plus. cōstat autem q̄ ↄseruatū plꝰ nō habet de creatione āplius q̄ alterū diutius conseruatuz

ergo ⁊c. ¶ Ad primū. si illa rō valet / per eandē pōt ꝓbari ꝙ annihilatio ⁊ creatio eiusdē rei realiter distinguuntur sic arguendo. quando res creatur non annihilatur: et ecōuerso quando annihilatur non creatur. ergo annihilatio est res aliqua per se vna a creatione ⁊ a re ipsa annihilata distincta. cōstat autem ꝙ hoc est falsū: qꝛ nec deus annihilat vnam rem annihilatione tanꝗ̄ re alia mediante. qꝛ si sic / nec annihilare aliter pōt: aut hmōi res vna quā vocas annihilationem / manet re ipsa annihilata: aut simul annihilatur cū ipsa. Si primū: ergo deus non potest annihilare nisi alia re mediāte post rem annihilatā manente. Si secundum: ergo non pōt vnam rem tm̄ sine alia annihilare. sed ↄstat ꝙ vtrunqꝫ hoꝝ est falsū. ergo ⁊c. ¶ Sicut ergo deus quemcūqꝫ effectum possibilē puta angelū pōt primo creare ⁊ postea annihilare circūscripta alia re quacunqꝫ ab ipo angelo ⁊ a deoita ⁊ ī ꝓposito ↄsimiliter ē dicēdū. ¶ Et sic qñ arguit: ꝙ res in prio instāti creat et non ↄseruatur: ⁊ postea econuerso: detur sane intelligēdo ex hoc nō sequitur qd̄ infert: vꝫ ꝙ creatio ⁊ ↄseruatio distiguunt. qm̄ nec creat primo nec ↄseruatur postea mediante aliquo alio a seipso ⁊ a deo ↄseruante / qd̄ tm̄ habet supponere ratio si concluderet: sicut pōt declarari in exemplo euidenti. qm̄ sic arguendo: sortes est modo albus ⁊ nō niger: ⁊ postea est niger ⁊ non albus: ergo nigredo ⁊ albedo realiter distinguunt: ↄclusio sequitur. ratio cuius est: qꝛ sortes est albus ⁊ niger mediante aliquo distīcto realiter a seipso. alias si ipse diceret albꝰ prio ⁊ postea niger / nullo et addito nec amoto: consequētia non valeret nec cōclusio sequeretur. sed sic est in ꝓposito: cum res nec dicat ꝓducta seu creata nec conseruata aliqua re sibi addita mediante vt in precedentibus est probatū. ergo ⁊c. ¶ Et si queras / quare ergo primo magis dicitur creata ꝗ̄ cōseruata: Dico ꝙ non propter aliquā rem ab ipsa distinctā sed quia tūc est nouiter in esse posita / ⁊ de nihilo ꝓducta quia nec modo esse creatum dicit aliud ꝗ̄ nouiter de nihilo esse productum. ¶ Ad tertium consimiliter est dicendum. nō enim creatio ⁊ conseruatio sunt aliqua diuersa ī compossibilia inter ↄpossibilia. ¶ Et qñ ꝓbatur ꝙ res ī primo instanti sue creationis non indiget cōseruatione: qꝛ non potest non esse: Dico ꝙ nec in prio nec ī aliquo indiget conseruatione tanꝗ̄ aliquo distīcto ab ipsa ⁊ a deo conseruante: nec vnꝗ̄ aliquid ↄseruat a deo isto modo vꝫ mediante aliquo sibi impresso: sed magis econuerso: sicut gratiam deus ↄseruat mediante subiecto cui ipsam īfundit: non autē subiectū gratia mediante. ⁊ ita si ↄseruatio passiua esset aliqua forma rei ↄseruate īpressa / magis talis forma ↄseruaret in re ipsa seu mediante eius subiecto cui esset impressa: ꝗ̄ ecōuerso res ipsa conseruaret mediante tali forma. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēdum ꝙ nec creatio potest absolui a conseruatione: nec econuerso ↄseruatio a creatione / tāꝗ̄ vna res aliqua ab alia. ¶ Et quādo ꝓbatur per hoc: qꝛ res potest creari ⁊ non ↄseruari ⁊ ecōuerso: Dico ꝙ ex hoc non sequit ꝓpositū: vꝫ ꝙ ista sint duo aliqua quorum vnū ab alio absoluat nec separet: qꝛ nec res creatur nec ↄseruat aliquo mediante sibi addito alio a seipsa. ⁊ ideo sicut nullo alio a se mediāte pōt creari: ita ⁊ quocunqꝫ alio a se circumscripto potest annihilari vel ↄseruari. nec enim per hoc ꝙ conseruatur / aliquid ipsi apponitur: sicut nec per hoc ꝙ annihilatur / aliquid ab ipsa distinctum destruit. quare ⁊c. ¶ Ad quartum cōsimiliter est dicendum: qꝛ vꝫ per hoc ꝙ vna creatura magis cōseruatur nulla res ab ipsa alia sibi apponitur: nec qꝛ alia minus / aliqd ab ipsa distinctū ei subtrahit nec destruitur: cū res nullo a se alio mediāte minus vel amplius conseruetur. quare ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ esto ꝙ creatio esset forma aliqua per se vna ab ipa re creata distincta adhuc posset esse a cōseruatione totaliter indistincta. ¶ Hec probatur. quoniam prima causa illo eodē mediante quo potest creare / ⁊ rem creatam conseruare. nec tm̄ ad hoc ꝙ res creata ↄseruetur plus requiritur ꝗ̄ ad hoc ꝙ de nihilo producatur. ergo eadem mediāte forma qua res a deo creatur / posset ⁊ cōseruari: supposito ꝙ aliqua mediante forma huiusmodi crearetur. Dico autem posset. non enim sic hoc esset necessarium quin ⁊ aliter res ipsa posset conseruari: videlicet vel alia ab illa forma mediantē priori destructa: vel etiam illa annihilata ⁊ nulla alia apposita. nec enim ad rem aliquam conseruandum prima causa indiget aliquo medio a re ipsa conseruata distincto: sicut nec etiam ad creandum. ⁊ ita esto ꝙ res de facto crearetur mediante aliqua tali forma que creatio diceretur / posset creata conseruari ipa forma huiusmodi remanente vel non manente. quare ⁊c. ¶ Et si dicas ꝙ illa forma esto ꝙ maneret / conseruatio dici nō posset: ⁊ nec per consequens creatio et conseruatio essent idem: ¶ Respondeo ꝙ immo posset dici conseruatio non minus proprie ꝗ̄ creatio. nec enim creatio diceretur nisi quia ipsa mediante / non tamen tanꝗ̄ creationis principio / res crearetur. ergo si ipsa re manēte mediāte res ipa creata conseruaretur / ipsa eadem conseruatio posset dici sicut et nunc de facto secundum veritatem eadem res dicitur creari et conseruari nulla re alia sibi addita mediāte. Creatur enim quia nouiter de nihilo producitur. Cōseruatur quia in esse manutenetur. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: licet quid sit dicendum appareat ex predictis: ad maiorem tamen euidentiam pono tres conclusiones ex precedentibus manifestas. ¶ Prima est. ꝙ nec actiua productio nec passiua nec ↄseruatio prie ⁊ scd̄e cause ↄcurrentiū insimul ad eundem effectum causandū ⁊ conseruādū / sunt distincta aliqua in re extra tanꝗ̄ duo quoꝝ quodlibet sit aliquid ꝑ se vnum. ¶ Hec apparet. quia vt ꝓbatū est ī ꝓcedētibꝰ nec prie nec scd̄e cāe actiua nec passiua ꝓductio nec ↄseruatio est res aliqua ꝑ se vna. sꝫ qd̄libꝫ hoꝝ noīm significat simul plura seu vnum significat ⁊ reliquum connotat vt in aliis questionibus est ostensum. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ ista vꝫ actiua vel passiua ꝓductio et ↄseruatio prie cause ⁊ ꝓductio ⁊ ↄseruatio scd̄e respectu eiusdē effectꝰ ab vtraqꝫ ꝓducti ⁊ ↄseruati distiguit ꝗ̄tuꝫ ad alterum significatū vel ↄnotatū tm̄ / sicut creatū ⁊ increatū. ¶ Hec appꝫ. qꝛ vt dictū ē creatio ⁊ ↄseruatio dei conseruantis ⁊ creantis aliquā rē creatā puta lumen in aere nō est aliud in re extra ꝗ̄ deus ipse ⁊ huiusmodi res creata: nec productio ⁊ conseruatio solis producentis et conseruantis eandem rem vꝫ lumen ipm̄ / importat nisi tantummodo solē causantē ac ↄseruantē ⁊ lumen creatū ac conseruatum. ergo creatio ⁊ conseruatio dei / ⁊ creatio et ↄseruatio solis respectu luminis distiguūt nō ī vno significato puta ī lumie ipo ab vtraqꝫ cā tā prima vꝫ ꝗ̄ scd̄a creato ⁊ ↄseruato / sꝫ in altero vꝫ in creāte ⁊ cōseruante non alit ꝗ̄ sol ipse distiguat a deo. ¶ Tertia cōclusio ⁊ vltima ē: ꝙ si ꝓductio ⁊ ↄseruatio esset res aliqua ꝑ se vna distincta a ꝓducto / ac etiam a conseruato ⁊ ab eius ꝓductiuo ⁊ conseruatiuo principio: vt dicit vulgata opinio adhuc ꝓductio seu creatio ⁊ ↄseruatio prie cāe posset eē idem omnino cum creatione ⁊ conseruatione scd̄e cāe: et hoc respectu effectus ab vtraqꝫ producti ⁊ ↄseruati. ¶ Hec appꝫ. qm̄ si productio ⁊ conseruatio actiua vel passiua est res aliqua ꝑ se vna distincta a cā ꝓducente et conseruante ⁊ ab effectu producto et conseruato / constat ꝙ talis huiusmodi res non poterit esse effectiue ab alio ꝗ̄ a causa a qua est effectus ipse productus. ergo et creatio ⁊ conseruatio prime cause erit ab ipa: ⁊ creatio ⁊ ↄser

uatio secunde cause etiā erit ab ipsa similiter effectiue. sȝ non minus prima causa ⁊ secunda possunt conuenire in effectu imediato ꝙ̄ in effectu vtriusq̄ remoto. ergo sicut deus ⁊ sol habent eundem remotum seu mediatum effectum puta lumen ipsum productum ⁊ conseruatum: ita si ab vtroq̄ producitur et conseruatur mediante productione et conseruatiōe tanq̄ duabus formis a lumine ipso distinctis possunt forme huiusmodi omnino eedem numero eē a deo ⁊ a sole siue forme iste sint luminis priores siue etiam posteriores. nulla enim apparet ratio quare magis idem lumen numero possit esse ab ipsis duobus ꝙ̄ eadem numero actio productiua / supposito vt supponitur ꝙ huiusmodi actio luminis productiua et conseruatiua sit forma aliqua per se vna a lumine ipso ꝓducto distincta: et per consequens ab eadem causa a qua lumē ipsum effecta. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. Primo / quia tunc sequeretur ꝙ sol crearet lumen huiusmodi sicut deus / quod est falsum. Secundo: quia tam productio ꝙ̄ ꝯseruatio passiua est formaliter respectiua. sed ad diuersos terminos non potest esse vnus termini respectus. ergo cum productio passiua ⁊ conseruatio sit terminus producti ⁊ conseruati ad causam producentem ⁊ cōseruantem: per consequens impossibile est respectu diuersarum causarum producentium ⁊ conseruantium esse in producto et conseruato licet eodem eandem numero ꝓductionem ⁊ conseruationem passiuam / nec ipsarum etiam causam eandem actiuam / cum nec idē respectus possit in diuersis existere fundamentis. ¶ Ad primū dicendum ꝙ non sequeretur propter hoc / ꝙ sol lumen crearet magis ꝙ̄ modo ipsum creet: quia nec deus ipsum nec aliquē alium effectum ad quē aliqua secunda causa coagit creat / cum omnem talem effectum in presupposito subiecto producat: et creare sit de nihilo presupposito aliquid facere / vt in precedentibus fuit dictum. causa autem secunda non minus si tali mediante actione ageret / subiectum presupponeret: nec nisi in ipso presupposito aliquid producere posset ꝙ̄ modo. quare ⁊c. ¶ Ad secunduȝ posset dici ꝙ actio huiusmodi productiua vel conseruatiua si poneretur nō esset respectiua sed forma aliqua absoluta. vel esto ꝙ respectiua / non videtur magis inconueniens eādem formā realem et per consequens productionem respectiuam esse insimul a prima et a secunda causa / ꝙ̄ quamcunq̄ formam absolutam: immo hoc necessario oportet ponere / concedendo (quod et oportet concedere vt postea ostendetur) primam causam agere ad omnem effectum positiuum cuiuscunq̄ cause secunde. hoc enim supposito sicut idem lumen in numero est a sole insimul ⁊ a deo / ita et luminis actio productiua seu actiua productio ⁊ passiua qua lumen ipsuȝ a sole producit: et actiua qua sol ipsū ꝓducit / est a deo effectiue nō tātum a sole. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ si omnis effectus refertur ad suam causam / ꝙ ipsa solis actiua productio ⁊ passiua luminis refertur ad deum: non tantum ipsum lumē productum. Et ita si ponis huiusmodi solis productionē actiuam ⁊ luminis productionem passiuam esse formas respectiuas / oportet te negare illud assumptum / videlicȝ ꝙ vnus respectus non potest esse nisi ad vnum terminū cum eadem solis ⁊ cuiuscūq̄ alterius cause secunde productiua actio sit a deo non minus ꝙ̄ ab agente creato: nec per consequens minus referatur ad ipsum / cum nec ad agens creatū referatur nisi quia est ab ipso. Illud autem aliud quod additur de productione actiua que non potest esse eadem in diuersis producētibus: sicut nec ideȝ respectus in diuersis fundamentis / non est ad propositū quia nulla actio seu productio qua deus agit ad extra / si ponantur esse res aliqua a deo ⁊ ab effectu producto distincta / potest poni esse in deo formaliter: nec aliquo modo aliter ꝙ̄ effectus est terminus. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex ꝓdictis.

Quantum ad quintum: vbi est q̄rendum de effectu creabili: Quero tria. Primo vtrū omne possibile sit a deo creabile sine omni alio cōcurrente. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia omnipotēs ex seipso potest per se in quodcūq̄ possibile omni alio circūscripto. sed constat ꝙ deus est omnipotens ex seipso. ergo ⁊ sine omni alio potest in omne possibile per seipsum. ¶ Cōtra. quia omne creabile a deo ē ꝓducibile sine aliquo presupposito. sed non oīa possibilia sunt sic ꝓducibilia veȝ per se sine subiecto ꝑsupposito. nec enī relatio nec aliq̄ scđa intentio ē ꝓducibilis sine subiecto / nec aliquod ens aliorōnis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedā. Primo enī excludam vnā opinionē. Scđo dicā aliter ad q̄stionē. Tertio tāgā ⁊ soluā aliq̄ occurrentia dubia circa dicta.

Quantum ad primum est cōmunis vel saltem multorum opinio ꝙ deus potest oē possibile absolutum ꝓducere per seipm: nō autē aliquē respectū sine aliquo alio concurrēte. ¶ Hoc autē ꝓbat quidā doctor modernus et primo primā ptē: veȝ ꝙ possit ꝑ seipm ī oē possibile absolutum. Primo: quia oē cuiuscūq̄ cause virtualiter contētiuum est etiam ꝑ seipm cuiuscunq̄ effectus cause possibilis principium ꝓductiuum. ¶ Hoc appet ꝑ exēplū ī sole calefaciēte quia calorē virtualiē ꝯtinēte. sȝ prīa cā ꝯtinet virtualiter oēm scđam cām. ergo pōt ī oēm effectum eius et possibilem ꝑ seipm. ¶ Scđo. quia totalis causalitas effectuū possibiliū non dicit īpfectionē etiā infimorū effectuū vt prime materie. sȝ qđ nullā īpfectionē dicit / pōt deo attribui. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia si totalis causalitas esset imꝑfectionis multo magis cāusalitas ꝑtialis: sȝ ista nō est īpfectionis: cū ꝯueniat deo ꝯcurrēti ꝑtialiter ad oēȝ scđe cāe effectum. ergo ⁊c. ¶ Scđam ꝑteȝ veȝ ꝙ formā respectiuā non possit facere sine aliquo cōcurrente / ꝓbat. quia nō pōt facere relationē sine fundamento ⁊ termino / nec actum volūtatis liberū sine volūtate creata / nec notitiā intuitiuā sine obiecto / nec aliquē effectū scđe cāe sine ipsa cā: sic intelligēdo ꝙ effectus factus sine scđa causa eēt effectus scđe cāe. sȝ hoc nō est nisi quia predicta oīa dicūt respectuȝ puta actus volēdi vt liber ordinē ad voluntatem: notitia intuitiua ad obiectum / ⁊ sic de aliis. ergo ⁊c. ¶ Confirmat ꝑ q̄druplex exēplum. quorū primū ē de radio vel de alio q̄cūq̄ genito / cuius nec passiua generatio nec actiua pōt eē a deo / cū ipse ad extra nō generet / sȝ ad intra. ¶ Scđm est de verbo memorie create: qđ verbū absolutū lȝ possit eē a deo / nō eius dictio passiua ī verbo īclusa / cū deus nō sit dictiuus verbi creati sȝ tm̄modo increati. ¶ Tertiū ē de filio naturali qui non potest fieri nisi mediante patre. ¶ Quartum de amore a voluntate creata spirato cuius spiratio non potest esse a deo. quare ⁊c. ¶ Sed ista opinio peccat dupliciter. Primo: quia ꝯtra se rationes adducit. Scđo. quia falsa est ꝯclusio quā accipit. ¶ Primū apparet. quia oēs rōnes quibus ꝓbat deū posse facere absolutū sine quocūq̄ alio ꝯcurrente / ꝓbāt idē de omni forma respectiua: supposito vt doctor iste supponit ꝙ respectus sit res aliq̄ per se vna distincta realiter ab extremis: vt patet per singulas discurrendo. ¶ Sed ad hoc ipse respondet concedendo qđ infertur. propter quod subdit: ꝙ propter nullam illarum rationum tenet ꝯclusionē: veȝ ꝙ deus pōt facere oē absolutū ꝑ seipm: sed tn̄ quia in absolutis nulla appet euidens repugnantia posse fieri ꝑ se / sicut apparet in huiusmodi respectiuis. ¶ Sȝ tā ista missio ꝙ̄ quibus rōnū quas supꝰ adducit / petit principiū euidēter. hoc enī ē qđ q̄rit / veȝ an absolutum vel respectiuū fieri sine alio concurrēte tantū a deo sit possibile annon: ⁊ per consequens an includat

aliquam repugnantiam. et ita dicere absolutū potest fieri sine alio/quia non includit repugnātiā: non aūt respectiua: q: in hoc appet euidēs repugnātia: est dicere ꝙ absolutū pōt fieri sine alio: q: hoc ē possibile: nō aūt respectꝰ: q: hoc ē ipossibile. nec eā aliō ē aliqd nō repugnare fieri ꝙ̄ esse possibile: ꝛ ipsum repugnare fieri ꝙ̄ esse impossibile fieri. quare ꝛc. ¶ Q: etiam rationes predicte petūt principium probando idem per idem vel ignotū per eq̄ ignotum/apparet. quoniam causam posse producere effectum ꝛ continere virtualiter ipsum/idem est omnino ꝛ totaliter indistinctum. sed omnes sue rationes predicte nō ꝓbāt deuȝ posse ꝓducere quodlibet absolutū possibile ꝑ seipsum nisi q: deus continet totaliter virtualiter qdlibȝ absolutum. ergo hoc nō arguere: deus pōt absolutū qdlȝ ꝓducere totaliter ꝑ seipm̄ causalit̄ ꝙ ɔtinet ipm̄ per modū cāe totalis virtualiter: nō est aliud ꝙ̄ arguere ꝙ pōt absolutum ꝓducere q: potest absolutum ꝓducere. ¶ Cōfirmaꝰ. q: solem calefacere non est aliō ꝙ ipm̄ calorē i subiecto introducere: nec solē virtualit̄ calorē ɔtinere ē aliō ꝙ̄ ipm̄ calorem posse producere. nec eā sol calefacit sicut nec aliō formalit̄ calidū nisi q: calorē itroducit. ḡ arguere: sol calefacit vel potest calefacere q: calorē virtualiter ɔtinet: est arguere ꝙ calefacit q: pōt calefacere. ¶ Ex q̄ apparet euidēter ꝙ qn̄ subdit̄ in minori ꝙ prima cā ɔtinet virtualiter oēm cām scdāȝ/petitur ꝛ supponit̄ qd̄ q̄ritur. hoc eā est qd̄ q̄rimꝰ: vtȝ an prima cā ɔtineat virtualit̄ oīa: eā q̄ramꝰ/an possit ꝑ se ꝓducere oīa: ꝛ posse ꝓducere oīa nō sit aliud ꝙ̄ ɔtinere virtualit̄ oīa. ¶ Esto etiā ꝙ iste due ꝓpōnes/prima cā ɔtinet virtualiter omnia: et prima cā pōt ꝓducere oīa/distinguant̄: nō tn̄ vna est notior alia: nec per ɔñs magis per primam pōt ꝓbari nec inferri secūda ꝙ̄ ecōuerso ex scda ꝓbet̄ prima. quare ꝛc. ¶ Preterea de nulla causa etiam secunda scimus ꝙ faciat vel producat effectū quia potest in ipsum seu qd̄ idē est q: virtualiter ɔtinet eum. sed ecōuerso a posteriori arguimus causam vt calidum posse calefacere: q: videmus ad calidū in subiecto dispōsito sequi calorē. ergo nec de prima causa naturaliter scit̄ ꝙ faciat omnia q: virtualiter ɔtinet oīa: nec ꝙ possit facere omnia q: virtualiter cōtinet ipsa/cum virtualiter continere aliqua sit vt dictū est causaliter posse producere ipsa. ¶ Secundum videlicet ꝙ falsa sit conclusio quam ista opinio ponit/puta ꝙ aliquid sit possibile qd̄ non est a deo sine aliquo alio concurrente creabile/apparet. qm̄ ideo vt accipit arguendo/deꝰ pōt oīa quia virtualiter cōtinet ipa. ꝛ ideo nulla est repugnātia fieri ab ipso absolutuȝ sine aliq̄ alio: q: deꝰ ɔtinet absolutum virtualiter totalit̄ ꝑ seipm̄. Licet eā cāe ꝑtiali repugnet per se sine alio agere ad effectū nō tamen totali. sed nō minus deus continet virtualiter totalit̄ vnuȝ possibile ꝙ̄ alterum per seipsum: nec ꝑ ɔñs respectiuum ꝙ̄ absolutū. vel si facit/ipse hoc nō ostēdit: vt videbit̄ soluēdo rationes ipsius. ergo ꝛc. ¶ Confirmo. q: nulla causa effectiua simpliciter perfecta potest effectuȝ cuius est causa virtualiter partialiter ɔtinere. ¶ Hoc apparet. q: omne principiū alicuius effectus virtualiter ꝑtialiter cōtentiuum/quale est omne illud qd̄ non potest sine alio cōcausante in aliqd ꝑ seipm̄/est imperfectum q: depēdens ab alio in agendo puta a cā alia ꝑtiali. sed prima cā est ꝑfectissima/nec per ɔñs videtur dependere ab aliqua causa alia in agendo. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. relationem esse in fundamēto ꝛ termīo eius insimul existente/nullo ipsoꝝ nec fundamento videlicet nec termīo eam efficienti: sed alio ab vtroqȝ videlȝ prima causa ipsā virtualiter continēte: est possibile. ergo sine aliquo extremorum concurrente saltem effectiue potest deus respectum facere ꝑ seipm̄. ¶ Antecedens probo ꝑ rationē suā quia oē virtualiter ɔtinēs cām/ꝛ eius effectum. sȝ prima causa ɔtinet virtualiter oēm aliam: ꝛ per ɔñs causam relationis effectiuam siue sit fundamentum siue terminus siue vtrumqȝ istorum. Potest etiā prima causa vt saltem fide tenemus suspendere causalitatem cuiuscunqȝ secunde cause. ergo extremis non causantibus respectum pōt deus creare ipm̄ per se: ꝛ si non sine eis existentibus saltē sine ipsis cōcausantibus effectiue. ¶ Confirmo. quia supposito ꝙ respectus sit forma aliqua per se vna ab extremis realiter distincta: qd̄ tamen non reputo verum: deus posset ipedire ne extremis positis aliqua relatio ab eis distincta realiter sequeretur. ad nullum enim prius sequitur necessario simpliciter loquēdo aliquod posterius ab ipso realiter distinctum. sed extremis positis ꝛ relationē ab eis causabilem non causantibus nullum apparet impossibile ipsam causari a sola prima causa prohibente ipsam causari ab extremis eius sibi relictis naturaliter ꝓductiua. non enim magis video esse impossibile deū impedire extrema puta alba ne causent similitudinem: ꝙ̄ calorem vt calefaciat calefactibile sibi presens. et sicut calido ne calorem induceret ꝛ calefaceret impedito deus posset calefacere per seipsum producendo eundeȝ calorem quē poterit introducere et ipso mediante calefacere calor alius impeditus: ita ꝛ in proposito de omni relatione distincta realiter ab extremis consimiliter est dicendum. quare ꝛc. ¶ Preterea omne quod deus posset per se facere si per impossibile ageret necessario et modo nature vt eū agere aliqui posuerūt/potest nūc facere agēdo libere sicut agit. Sed si necessario ageret non tantum posset per seipsum in respectuȝ sine alio concausante. immo forte secundum aliquos etiam non posset admittere aliquid aliud causans secum: vt superius in quadam questione alia fuit dictum. ergo ꝛc. ¶ Ad rationeȝ in contrarium: Dico ꝙ omnia que accepit sunt falsa. potest enim deus facere relationem sine fundamento et termino saltem concausantibus: esto ꝙ non sine eis absolute existētibus/de quo in sequenti articulo inquiretur. Rationes autem sue videntur probare ꝙ non potest fieri respectus sine extremis ipsum causantibus. Potest etiam deus facere actum liberum voluntatis quantum ad totum eius positiuum absolutum vel respectiuum/si aliquid tale addit liberum super actum sine voluntate concausante: et etiam sine ipsa recipiente vt in sequenti articulo ostendetur. si autem libertas dicta de actu voluntatis non addit super actum aliquid positiuum sed tantum connotat voluntatem creatam vt eius causam/vt actus liber non sit aliud ꝙ̄ actus a voluntate creata productus/tunc nihil ad propositum. ¶ Confirmatur. quia ꝙ actus volendi a deo productus non sit liber: aut hoc est quia eius principium productiuum non est eius libere productiuuȝ aut q: non habet obiectum libere volitum. sed primum patet esse falsum/cum deus omnia producat libere ꝛ contingenter ad extra vt dictum fuit supra. secundum auteȝ non obstat. quia etiam actus voluntatis create ab ipsa elicitus effectiue non dicitur esse liber obiectiue/videlicet vt per ipsum voluntas eius effectiuum principium tendit in obiectum actu volendi a se elicito vel aliunde habito in ipso actualiter existente. Unde nec in bono nec in malo voluntatis actu ab ipsa voluntate non elicito effectiue sed in ea recepto tātummodo subiectiue posset esse vt videtur aliquod meritum nec demeritum/sicut nullum est meritum sed premium in actu fruitionis bonorum/nec demeritum sed supplicium in actu damnatorū vbi eā non est liberū nec est merituȝ nec dēmeritum. quare ꝛc. ¶ Tertium etiā qd̄ addit non est verum: vtȝ ꝙ deꝰ non possit facere notitiam intuitiuaȝ sine obiecto. potest enim facere ita intuitiuam sicut et abstractiuam: vt in prologo super primum prolixius est ostensum. quia nec

magis intuitiua q̃ abstractiua importat respectū aliquē ad obiectum. vel esto q̄ importet: hoc non impedit: cum omnis respectus supposito q̄ sit ĩ re aliquid per se vnū distinctum ab extremis possit vt dicetur in sequenti articulo fieri sine eis. ¶ Quartū qḋ dicit de effectu cause secunde/apparet q̄ non concludit. quia lumen esse effectum solis non importat seu dicit aliquid per se vnum ab extremis distinctum absolutum non respectiuum/sed tantum dicit ipsa extrema vt eorum vnum est ab alio quocū q̄ ab eis alio circumscripto/ vt in precedentibus questionibus prolixius est ostensum. Et ideo dicere q̄ deus non potest facere aliquid puta lumen esse effectum solis sine sole: est dicere ipsum non posse facere lumen esse effectum solis et non esse effectum solis: cum lumen esse effectum solis non sit lumen ipsum esse a sole forma aliqua informatū absoluta nec respectiua sed esse a sole: sicut et econuerso lumen non esse solis effectum non est lumen carere aliquo positiuo sed tantum non esse a sole ipso. potest enim idem effectus esse ab aliqua causa nullo sibi impresso ab ipso distincto: vel non esse ab ea nullo in eo corrupto: sicut vna albedo vel saltem eius vnio si ponatur ab ipsa distincta vt ponitur cōmuniter potest esse in subiecto nullo mediante sibi impresso: et non esse in eo nullo ab ipsa alio interrupto. quare ꝛc. ¶ Si dicas q̄ immo aliquid esse effectum alicuius cause dicit preter extrema respectum aliquem tanq̄ formam aliquam per se vnam tam effectus q̃ forma illa respectiua potest esse immediate a deo: nec per consequēs propter ipsam sequitur nec arguitur q̄ illud cui talis forma respectiua imprimitur sit effectus alicuius cause secunde. quare ꝛc. ¶ Ad illa omnia quatuor exēpla dico q̄ omnia supponunt vnū falsum/ videlicet q̄ productio passiua rei sit aliqḋ per se vnū a re producta et a producēte distinctum. hoc etiam vt patet ex precedentibus questionibus non est verum: et ita cum productio passiua radij verbi amoris spirati et filij geniti sit ab istis rebus et ab ipsarum productiuis principijs indistincta: per ꝯsequens qḋ exēpla illa accipiunt non est verum. ¶ Si tamen omnino ponatur q̄ productio passiua cuiuscunq̄ creature sit forma aliqua per se vna a producto et a producente distincta: Dico tunc et concedo q̄ etiam talis forma qualiscunq̄ ponatur siue respectiua siue absoluta potest effectiue esse a deo: et ita tam generatio passiua luminis q̃ cuiuscunq̄ sibi naturalis q̃ dictio verbi q̃ spiratio amoris potest esse a deo effectiue. ¶ Et quando arguis contra hoc: q̄ deus ad extra non generat sed ad intra: Respondeo q̄ aliud est generare terminum aliquem seu effectum mediante generatione existente in generante a quo est terminus generationis: et aliud est generare/hoc est ad generationem et ad eius terminum agere effectiue. ¶ Tunc dico q̄ deus primo modo non generat ad extra. Secundo autem modo falsum est etiam secundum opinionem omnium catholicorum. constat enim secundum communem opinionem primam causam principaliter ad omnem effectum secūde cause concurrere effectiue/ita q̄ nulla res est absoluta nec respectiua que non sit a deo vel totaliter vel saltē partialiter effectiue. ergo si actiua generatio et passiua sunt forme distincte realiter a causa secunda generante et ab eius effectu producto/non magis deus concurrit ad effectum genitum q̃ eius effectiuam generationē et passiuam partialiter effectiue: sed nullum maius est inconueniens deum concedere generare ad extra isto modo totaliter per se sine causa secunda q̃ partialiter simul cum ipsa. ergo ꝛc. Dico tamē deum nec totaliter nec partialiter proprie generare. quia aliud est habere generationem actiuam et passiuam per modum actus informantis / si ponātur vt communiť dicitur tales forme a pductis distincte. et aliud est habere vel respicere quamlibet ipsarū per modum termini seu obiecti producti. primo modo habens actiuam generationem dicitur generare: et passiuā generari: et hoc modo sunt in creaturis: vt generatio actiua in producente et passiua in producto ab ipō. generatio enī seu productio passiua ponitur esse actus producti/ et actiua producentis. terminus aūt vtriusq̄ istarū actuū dicitur esse ipsum productum. non sic autem esset nec esse posset ĩ deo aliqua actiua productio terminata ad extra esto q̄ esset ab ipso totaliter. non enim oporteret ipsā eē in eo aliter tunc q̃ nunc quando partialiter nō totaliter est ab ipso. et ideo sicut nūc deus respicit ipsam hm̄ōi generationem actiuam nō p modū actus in ipso existētis formaliter: sed per modū effectus ab ipso progredientis causaliter: ita consimiliter esset si ad ipsum ageret totaliter per seipsum. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: vbi est aliter ad questionē propositam tenendū/ est sciēdum ad euidētiā dicendorum q̄ deū agere ad extra aliqḋ creādo sine eo alio concurrente/pōt intelligi tripliciť. Uno modo q̄ possit agere sine alio concurrente in ratione cause extrīsece efficiētis vel vel finalis concausantis secum ad effectum Alio modo q̄ possit agere sine alio concurrēte in ratione cause intrinsece/vt forma substantialis et materia concurrunt ad ꝯpositum p se vnum. Tertio modo q̄ possit agere sine q̄cūq̄ alio ꝯcurrēte absolute aliquo mō/vel nec vt ꝯcausante nec vt qualitercūq̄ aliť antecedēter vł ꝯiter vł ꝯcomitāter ad effectum necessario requisito. nō enī sequitur: deus pōt facere accidens sine subiecto causante. ꝗ sine ipso recipiēte. et ita aliud est querere/an possit de⁹ facere aliqḋ possibile p seipsū sine alio necessario ad ꝓducēdū effectū/ et aliud an sine alio necessario ad ipm̄ sustētandum vł quōcūq̄ aliť p̄ter q̃ in ratione cause efficiētis.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prīa est: q̄ deus pōt in omne possibile p seipm̄ sine quocunq̄ alio ꝯcurrente in rōne cause extrīsece: efficientis vel vel finalis. ¶ Hec nō pōt ꝓbari p hoc q̄ de⁹ est oīm possibiliū virtualiť totaliť ꝯtētiuus: quia vt dictū ē arguēdo ꝯ opinionē aliā in articulo p̄cedēti: ndē ē dicere deū oīa possibilia ꝯtinere totaliť virtualiť/ et posse ꝓducere p se oīa cāliť. vł esto q̄ iste ꝓpōnes distiguāť/puta de⁹ ꝯtinet oīa possibilia v̄tualiť/ et de⁹ pōt ꝓducere oīa cāliť nulla tn̄ istarū ē notior alia: nec p ꝯńs p vnā pōt ꝓbari altera. ¶ Et ideo probo aliter ꝯclusionem istā: et primo primā eius ptē: vel q̄ deus possit in oīe possibile sine omni alio concurrente in ratione efficiētis cause. et arguo primo sic. oē agens ꝑfectissimum potest p seipsum in omnem effectum in quē potest cū aliqua causa concurrente secū. sed prīa causa est ꝑfectissima et pōt in oēm effectū possibilē vł p se vel cū alia causa scḋa. ꝗ et sine ipā poterit p seipm̄. ¶ Maior est euidens. nunq̃ enī ad aliquem effectum ꝓducēdū sunt necessarie plures cause efficiētes nisi ꝓpť īꝑfectionē causalitatis seu v̄tutis ipsarū: vt appet ĩ exēplo de pluribus necessario requisitis ad tractum nauis vel cuiuscūq̄ alterius magni ponderis propter imperfectionem potentie motiue ipsorum. ¶ Cōfirmať. quia q̄ vna cā possit ĩ aliquē effectū cū alia et nō p seipām/hoc nō videť esse nisi quia ambe simul sumpte sunt aliqḋ ꝑfectius q̃ altera per se tantum. qḋ enī est tante ꝑfectionis p se quāte cū alio/quicquid potest facere cum alio et per se. sed agens ꝑfectissimum quale est tantū primum non ē aliqḋ ꝑfectius sumptū cum q̄cūq̄ alio a se nec simul cū oīb⁹ q̃ tm̄mō p seipm̄ ergo in omnem effectū pōt p seipm̄ in quē pōt aliq̄ causa secunda mediante. ¶ Minor vel q̄ deus possit in omnem effectum possibilē vel p se vel causa alia mediāte

apparet: quia ꝛ de facto vt in fine huius libri videbitur concurrit ad omnem effectum cuiuscunq̧ cause secunde: nec aliqua secũda causa potest in effectũ aliquẽ nisi ipso secum concausante vt postea ostendet̃. ergo ꝛc. ¶ Sed nunquid ex omnipotentia dei vel ex ipsius infinita pfectione potest probari deum posse in omne possibile per seipsum? ¶ Respõdeo ꝙ non/ vt videtur. quoniam omnipotens dicitur esse illud qđ est in omne possibile potẽs. non est autem notius deum esse oĩpotentẽ q̃ in oĩe possibile potentem: immo cũ esse oĩpotẽtem/ ꝛ in omnia potẽtem sint omnino idem: per consequens ratio q̃ ex omnipotẽtia proberet deum posse producere omnia/ peteret principium in minori: que haberet esse ista/ deus est omnipotens. hec autem non est notior q̃ sit ista/ deus potest in omne possibile: immo nec videtur esse alia ab ista: que tamen est conclusio ipsa probanda. quare ꝛc. ¶ Nec potest etiam vt videtur ꝯclusio ista ꝓbari ex perfectione infinita dei sine alio assumpto: tum quia constat ꝙ non omne intrinsece perfectius est semper actiuius vt in creaturis euidẽter apparet: tum quia de nullo etiam intuitiue cognito scimus an sit productiuum principium alicuius nisi a posteriori: videlicet quia ad ipsũ cernimus sequi effectũ. nisi enim videremus ad calorem vnum sequi aliũ/ nunq̃ sciremus calorem esse calefactiuum seu caloris productiuum: esto ꝙ intuitiue cognosceremus ipsum. ergo consimiliter in proposito solum ex hoc quia scimus omnes effectus esse a deo/ arguimus ipsum esse omnium productiuum. et quia actiuum principium non potens per se in effectum sine alio est imperfectum/ ideo ex hoc vlterius arguere possumus deum esse omnium productiuum totaliter per seipsũ. Quomodo probare possemus omnem effectum a deo esse effectiue de facto postea ostendetur. ¶ Preterea ad idẽ arguitur. quia cum deus sit oĩm possibilium causa equiuoca: ꝛ per consequens ipsorum virtualiter contẽtiu⁹/ nulla apparet ratio quare magis possit in effectum vnum possibilem q̃ in quemcunq̧ alium ꝑ seipsum. sed constat ꝙ multa potest per se: quia et de facto multa vt omnia incorruptibilia per se fecit. aliorũ etiã que operatur mediantibus causis scđis aliqua posset facere sine eis. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̃. quia qđ est ꝓductiuũ principium effectus perfecti ꝛ imperfecti si potest in effectum perfectiorem per seipsum sine alio cõcausante multo magis videtur ꝙ possit in effectum imperfectiorem. sed prima causa est productiua omnium: quia et de facto produxit omnia. quorum perfectiora vt spirituales substãtias ꝛ alia omnia incorruptibilia creauit per se sine quacunq̧ causa alia concausante. ergo multo magis quemcunq̧ effectum alium imperfectum absolutum vel respectiuum harum causarum inferiorum posset producere ꝑ seipsum. ¶ Secunda pars conclusionis predicte: videlicet ꝙ etiam deus possit agere sine omni alio concurrente in ratione finis: apparet. quoniam sicut ipse potest per se omnia facere causaliter: ita ꝛ propter se tantũ finaliter. ¶ Confirmo primo. quia agens propter finem supponit ipsũ seu preintelligit. sed deũ in agendo nõ oportet supponere nec etiã preintelligere aliqđ aliud a seipso ꝛ ab effectu producibili vel producto. ergo ꝛc. ¶ Secundo quia ordo essentialis non supponit accidentalẽ. sed ordo omnium aliorum a deo ad deuz est essentialis quodammõ ꝛ necessarius: quia ad necessariũ sine quo non potest subsistere aliquod ens contingens. Ordo autem vnius creature ad alterum est contingens ꝛ accidẽtalis. ergo ꝛc.

Secunda conclusio est: ꝙ si compositũ per se vnũ est a ꝑtibus distinctum in re extra/ deus nõ potest facere creatuz intrinsece puta tale cõpositũ sine suis causis intrinsecis puta ꝑtibus. potest tñ econuerso ꝑtes facere sine toto. ¶ Hec apparet primo quãtuz ad primã partez. quia nihil potest esse nec fieri sine ipso qđ est de sua intrinseca ratione. sed tales cause sunt intrinsece causato vt ꝑtes toti. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars vez ꝙ possit fieri ecõuerso vez vt partes existerẽt sine toto/ apparet. quia oẽ prius potest fieri sine posteriori a q̃ realiter est distinctũ. sed partes sunt priores toto vt corpus ꝛ anima hoĩe ex eis resultante. ergo possunt fieri et vnite existere vt forma est vnita materie absq̧ homine resultante supposito ꝙ ab ipso realiter distinguantur. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia non tantum prius sine posteriori: sed etiam econuerso potest per diuinam potentiam fieri videlicet posterius sine priori: ¶ Respondetur ꝙ hoc est verum de posteriori non includente intrinsece prius: sicut est in accidente et subiecto. non autem de posteriori in quo includitur prius/ sicut est in proposito de partibus et de toto. ¶ Quia tamen vniuersaliter omnia realiter distincta videntur esse per diuinam potentiam separabilia: ideo melius forte et verius conceditur totum ipsum eẽ a suis partibus simul sumptis indistinctum totaliter in re extra.

Tertia conclusio est: ꝙ deus potest facere omnem substantiam possibilem sine quocunq̧ accidẽte ipsaz precedente vel sequente ab ea realiter differente. ¶ Hec probatur primo quantum ad primam partem: videlicet ꝙ possit facere substantiam sine accidente ipsam in fieri p̃cedente. quoniam sine quocunq̧ aliquid potest esse/ ꝛ fieri ab eodem per quem potest existere sine ipso. sed omnis substantia generabilis ꝛ corruptibilis potest esse immo etiam est de facto scđz aliquos sine omni accidente ipsam in fieri precedente. supponitur enim cõiter ꝛ tenet̃ ꝙ forma substãtialis materiã in qua introducitur immediate informat corrupto omni accidente priori quo mediante fuit prius materia existens sub forma contraria alterata. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nõ magis ignis exigit in fieri aliquod accidens precedens q̃ in facto esse. ꝙ enim accidens habeat in fieri precedere in materia existente sub forma opposita generationem ignis/ hoc est ꝓpter imperfectionem naturalis agentis non valentis primo inducere terminum perfectiorem puta formam substantialem propositam nec corrumpere oppositam. vel propter ordinem agentiũ diuersorũ supposito ꝙ ab alio agente fiat preuia alteratio ꝛ ab alio forme vltime introductio. sed in facto esse potest per diuinam potẽtiaz existere sine omni accidente/ cum omne prius deus possit separare a posteriori a quo realiter distinguitur: et substantia sit omni creabili accidente prior in facto esse. ergo ꝛc. ¶ Scđa pars ꝯclusionis/ vez ꝙ etiã possit fieri sine oĩ accidẽte ꝯñte seu ꝯcomitãte/ appet. quia vt dictuz ẽ ad nullũ prius sequitur necessario absolute aliqđ posteri⁹ qđ ab ipso priori realiter est distinctũ. sz substãtia est nature ordine prior suo quolibet accidente ab ipsa realiter differẽte. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmo. quia aut hmõi accidens sequens est effectiue a causa scđa puta ab ipsa substãtia quã sequit̃ vt calor ab igne: vel a generãte: vel a quacunq̧ alia causa secũda aut a prima. si a secunda: ergo potest nõ sequi: cũ deus possit cuiuscũq̧ cãe scđe oẽm suspẽdere actionez vt postea ostẽdet̃. si aũt sit a deo: ꝯ fiat ꝙ nõ necessario: cũ ipse libere ꝛ cõtingenter agat ad extra vt fuit dictũ supra: nec ꝑ ꝯñs necessitet̃ ad ꝓducẽdũ aliqđ posterius propt̃ prius. sed substantia prior est omni accidẽte. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ supposito ꝙ relatio sit vt cõit̃ põit̃ res aliq̃ ꝑ se vna distincta realit̃ ab extremis: põt vtiq̧ fieri extrema cuiuscũq̧ talis relationis absq̧ relatione hmõi ꝯñte. ¶ Hoc apparet. quia extrema ponunt̃ eẽ priora relatiõe sicut duo alba similitudine vt ei⁹ cã. ergo si ab ea realit̃ sunt distincta possunt eẽ ꝛ fieri sine ipsa. ¶ Confirmat̃. quia mirabilius

est posterius separi a priori a quo realiter est dependens ꝙ econuerso prius a posteriori a quo in nullo dependet: sicut nec extrema in nullo dependent a relatione puta duo alba a similitudine. sed primū est deo possibile/vt appet in eucharistie sacramēto l q̄ ē accidēs separatū supnaturaliter a subiecto. ergo multo magis pōt fieri ecōuerso/vt vꝫ subiectum separetur ab accidēte: ⁊ p ɔñs a relatione ēt non existente.

Quarta conclusio est: ꝙ etiam ecōuerso deus potest facere vniuersaliter oēe accidens tam absolutum ꝙ respectiuum: si aliqd̄ tale ponat̄ qđ a subiecto ⁊ a termino realiter distinguat̄ sine oīu subiecto existente ⁊ sine q̄cūq; alio accidente ab ipso realit̄ differēte. ¶ Hec conclusio communit̄ concessa: quantum ad alteram eius ptem vꝫ quantum ad accidentia absoluta nō aūt q̄tum ad alia respectiua/ pbatur ab aliqbus sic. oīe accidētaliter dependens ab aliquo pōt existere sine ipso. sed oīs dependentia cuiuscunq; effectus ad causam eius scđam extrinsecam est accidentalis. sola eīn illa q̄ est ad primaꝫ causam ⁊ ad scđam intrinsecam vt totius ad ptes est essētialis. ergo omnis effectus pōt manere sine sui dependētia ad aliquā secundam extrinsecā eius cām. cōstat autē subiectum esse causam extrinsecā accidētis. g̃ ⁊c. ¶ Sed ista ratio non concludit. qm̄ aut accipit in minori dependentiā essentialē p dependentia intrīseca dependēti ⁊ accidentalem p extrinseca: aut vocat dependentiam essentialem necessariam ⁊ accidentalē dependētiam ɔtingētē non necessariam. si primū dr̄: falsum assumitur: cum secūdum ipos dependētia sit respectus: ⁊ nullus respectus sit scđm eos intrinsec⁹ alicui absoluto. si scđm: rō nō ɔcludit. qꝛ petit qđ est pbandum: vꝫ ꝙ dependentia accidentis ad subiectū sit ɔtingens sic ꝙ accidens possit existere sine ipsa ⁊ sine subiecto. ¶ Nec valet si pbet̄ p hoc: qꝛ pria causa pōt supplere vicē cuiuscūq; secūde cause ⁊ ei⁹ suspendere actionē. qm̄ hic nō q̄ritur an accidens possit esse sine subiecto ipsū producente effectiue: sed sine eo ipꝫ recipiēte subiectiue. sed lꝫ deus possit supplere vicem subiecti vt accidētis pductiui/non tn̄ vt eius receptiui. q̄re ⁊c. ¶ Alij probant cōclusionem predictam per hoc: quia licet extrema non possint separari a respectu intrinsecus adueniente/psūt tn̄ ab oīni alio extrinsecus adueniente. sꝫ inherentia accidentis ad subiectū est respectus extrinsecus adueniens: cum subiecto ⁊ accidente existentibus sine ipsoꝝ approximatione mutua non ponatur/cuius contrarium est de duobus albis respectu similitudinis. ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista ratio concludit magis immo minus ꝙ prima. Primo. qꝛ siue voces respectū intrinsecus aduenientē proprie siue large vꝫ omnem respectuꝫ sua extrema necessario ɔsequētē/null⁹ est respectus intrīsecus etiā isto modo/cū nullū posterius vt dictū ē sup⁹ sequat̄ necessario ad prius. ¶ Secundo. qꝛ magis necessario inherentia accidētis ad subiectū videt̄ seq̄ ad accidens a subiecto dependens ꝙ similitudo ad duo alba vel nigra nec alia q̄cūq; relatio ad extrema quorum vnū nec est in aliquo nec dependet ab ipso. ¶ Tertio. quia non sequitur: accidens pōt separi a sua dependentia ad subiectum terminata: ergo ⁊ a subiecto huiusmodi dependētie termino. qm̄ ista dependētia si ē forma aliq̄ p se vna a subiecto ⁊ accidente distincta/sicut arguentes esse ɔcedunt accidēs ipm̄ in subiecto positū seq̄tur nō p̄cedit. sꝫ destructo posteriori nō oportet pri⁹ mutari. ergo nec hm̄ōi amota dependētia ab accidēte oportet a subiecto ipm̄ accidēs separari. nec eīn ꝓpter talē dependētiā iō accidens est in subiecto: sꝫ qꝛ est in subiecto/ideo seq̄t̄ ista dependētia si ponat̄. qꝛ eīn accidēs exigit subiectū ⁊ in ipso existit/ideo dependet ab ipso tali dependētia mediāte: nō aūt ecōuerso q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ sicut relatio nō exigēs extrema sua approximata sed tm̄ posita absolute vt similitudo pōt non sequi extrema absolute posita qꝛ eis posterior: ita ⁊ oīs ali⁹ respectus quē vocant extrinsecus aduenientem/q̄leꝫ dicunt esse hm̄ōi dependentiam seu inherentiaꝫ accidētis pōt destrui seu nō seq̄ eius extremis existētib⁹ ⁊ vnitis ꝓpter ɔsil'em rationē: vꝫ qꝛ est posterior ipsis non tantuꝫ vt absolute sumptis sed etiam vt vnitis. ergo ⁊c. ¶ Alij tertio pbant conclusionē istam. Primo: qꝛ prius pōt eē sine posteriori: sed īherētia accidētis ad subiectū ē posterior accidente. ergo ⁊c. ¶ Scđo. qꝛ respectus accidētis ad subiectū vt ad ipm̄ sustentās/est alius realiter a respectu accidentis ad subiectū vt ad informatum. prim⁹ eīn est pfectiōis: secūdus vero īperfectiōis ī subiecto. g̃ pōt deus supplere vicē subiecti accidētis accidēs ipm̄ sustētando seu hm̄ōi eius dependentiam terminādo absq; hoc ꝙ informet̄ seu pficiatur ab ipo. quare ⁊c. ¶ Sed nec aliqua istarū rationū ɔcludit. Primo. qꝛ vtraq; falsum supponit/vꝫ accidētis ad subiectū informatū p ipm̄ esse aliquam dependētiā seu inherentiam tanq̄ formā aliquaꝫ p se vnā a subiecto ⁊ ab eius accidēte distictā. hoc eīn non est verum vt in q̄rto plixius ostendetur. ¶ Secundo. qꝛ esto ꝙ hoc esset verum/ex hoc non seq̄tur ɔclusio q̄ īfert̄. nō eīn seq̄tur: accidens pōt esse vel est sine respectu a subiecto ⁊ a seipso realiter distincto: ergo ⁊ sine subiecto: cuꝫ possit esse in subiecto oīni alio medio circūscripto. q̄re ⁊c. ¶ Et ideo videt̄ mihi ꝙ ɔclusio supradicta vel sola veritate fidei sit tenēda ⁊ nota: vel si aliquo mō pōt probari naturalit̄ non aliter ita efficacit̄ ꝙ p realē differētiā accidentis ⁊ subiecti/cum oīa realiter distincta videant̄ esse separabilia sine ɔtradictione aliqua. ¶ Ex quo infero corollarie: ꝙ ponentes relationem vel quemcūq; respectuꝫ tanq̄ formam aliquam p se vnā distinctam realiter ab extremis/nō magis debēt negare formā talē respectiuam posse fieri sine subiecto ꝙ aliā absolutam: cum tam rōnes opiniōis p̄dicte ꝙ q̄cūq; alie quas adducūt ad pbandū omne absolutum posse fieri sine alio: pbent consimiliter de respectu. Dico tamen ꝙ secundum veritatem nullus respectus in creaturis est forma aliqua per se vna alia ab extremis: nec p ɔñs oportet q̄rere an sit vel nō sit separabilis ab eis/cū nō sit aliqd nisi ipsa. ¶ Ex p̄dictis oib⁹ apparet solutio q̄stiōis. cū eīn creari sit de nihilo fieri/⁊ creabile de nihilo supposito tam intrinsece ꝙ extrinsece factibile: ⁊ omne possibile sit a deo factibile isto mō vꝫ sine q̄cunq; sibi intrinseco/⁊ etiā sine subiecto extrinseco p̄supposito: p ɔñs oē possibile diuisū ɔ necesse eē nō aūt ɔtra ī possibile ē a deo creabile qꝛ pducibile sine q̄cūq; alio cōcurrente. hoc autēꝫ nō psūt ponere dicētes respectū eē rē aliquā distictā realiter ab extremis: nec tn̄ fieri possibilē sine eis. nihil eīn ī subiecto pductū ꝓprie ē creatū. ⁊ ita qđ nō ē pducibile nisi ī subiecto p̄supposito/nō ē creabile. g̃ nō oē possibile est creabile: hoc supposito: vꝫ ꝙ respect⁹ sit res distincta realiter ab extremis: non tn̄ possibilis fieri sine eis. ¶ Hec de secundo.

Quātū ad tertiū: vbi ē respōdēdū ad alia q̄ ɔ duas ɔclusiones p̄dictas vitias arguunt̄: Prio arguit̄ ɔtra penultimā. qm̄ de⁹ nō pōt facere hoīeꝫ sine vnione aīe ⁊ corpis ipm̄ hoīem nature ordine p̄cedēte/nec sine q̄titate eū ɔñte/cū eius aīa sit fo⁹a corporis organici physici ī potētia vitā habētis scđꝫ phm̄. nullū aūt corp⁹ potest esse organicū nisi quātū: g̃ nō est vera ɔclusio supradicta dicēs subiecta fieri posse sine oīni accidente tā precedēte ꝙ ɔñte. ¶ Confirmo. quia etiā linea nō pōt fieri sine curuitate ⁊ sine rectitudīe: nec aliqđ subiectū sine sua propria passiōe: nec totuꝫ sine maioritate: nec pars sine minoritate alias p̄ncipium p se notū possꝫ eē falsū. g̃ nō⁹

omne prius potest separari a suo posteriori. ¶ Secun-
do arguitur contra vltimam conclusionem dicentem ꝙ
oīa accidētia ⁊ q̄cūq̧ alia distincta sunt separabilia. quā
fruitio nō pōt eē sine delectatione / alias posset esse cum
suo opposito: nec delectatio etiā seu letitia beatifica pōt
esse sine fruitione beata / nec vnio sine vnitis / nec inherē-
tia sine inherēte / ⁊ multa alia similia arguuntur. ¶ Ad
primū cōcedo ꝙ homo nō potest fieri sine anima ⁊ corpo-
re vnitis / quia nec forte est aliud q̄ partes iste vnite / nec
hoc est ꝯtra cōclusionē istam. quia huiusmodi ptiū vnio
non est vt supponit ratio / forma vna a partibus distin-
cta: vt in tertio prolixius ostēdetur. Vel si dicas ꝙ imo
a partibus distinguitur realiter: Dico tūc ꝙ deus potest
hominē facere sine tali ptium vnione. potest enī aīa vniri
immediate corpori omni forma ab anima ⁊ corpore alia
circūscripta. sed nō minus ex anima ⁊ corpore vnitis im-
mediate potest fieri homo q̄ ex eis vnitis vnione vel q̄-
cūq̧ forma alia mediāte p̄cedēte vel sequēte ab ipsis vni-
tis ptibus realiter differēte. quare ⁊c. ¶ Ad illud qđ ar-
guitur de quātitate: dico ꝙ quantitas nō est res alia ab
eo cuius est: vt apparet ex declaratis ī quarto. concedo
tñ ꝙ siue sit res alia siue non: homo posset fieri nō quan-
tus. posset enī anima intellectiua hoīs informare corp⁹
nō habēs vnā partē extra aliā: ꝑ qđ p̄cise homo dicitur
esse quātus. ¶ Et ideo cū dicitur ꝙ homo non pōt fieri
sine quātitate: si intelligatur ꝙ nō possit fieri sine quāti-
tate tāq̄ sine re alia ab ipso realiter differēte / falsum vel
saltē dubiū supponit: ⁊ illo supposito falsum est quod as-
seritur. ¶ Primū appet. supponitur enī ꝙ substātia sit
quāta mediāte alia re ab ipsa realiter distincta: qđ non
est verū. ¶ Scḋm: vz ꝙ hoc supposito falsum assumat /
apparet. quā vt dictū est in p̄cedētib⁹ / oē prius pōt sepa-
ri a posteriori a quo realiter est distictū. g ⁊ homo a quā-
titate / si quātitas est accidētalis forma ipso posterior / ⁊
ab eo realiter disticta. ¶ Et si q̄ras: quō posset eē homo
nō quātus: ex quo quātitas nō est ab ipso distinctū ali-
quid in re extra? ¶ Respōdeo. ꝙ nec etiā vnio est forma
aliqua distincta ab vnitis puta ab albedine q̄ posset sal-
tem ꝑ diuinā potētiā subiecto imediate vniri absq̧ aliq̄
vnione ab ipsa ⁊ a subiecto distincta. que tñ sic vnita pos-
sunt diuidi / ⁊ ꝑ ꝯñs nō eē vnita absq̧ aliqua re corrupta.
cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū. solū enī oīs res quanta
ex hoc dicitur esse quāta quia habet ptes extra partes
quacūq̧ forma alia a ptibus circūscripta. sed sicut res
nulla forma a suis partibus alia mediāte pōt habere p-
tes extra ptes: ita pōt etiā nō habere / ⁊ ꝑ ꝯñs nō eē quā-
ta absq̧ aliqua re corrupta. qđ enī est tale nullo mediā-
te alio a seipso ⁊ pōt esse nō tale / potest etiam eē nō tale
nō corrupto aliquo: sed seipo aliqualiter variato. q̄re ⁊c.
¶ Et quādo arguitur cōtra hoc ꝑ phm diffiniētem ani-
mā: dicēdū ꝙ illa descriptio est aīe corpus quantū infor-
māris: quā phs tñ agnouit. nō aūt ē anime vt absolute
nec etiā vt informatiue seu pfectiue quantū est ex se cor-
poris habētis ptes aliter dispositas q̄ sint modo. ¶ Et
ad aliud de curuitate ⁊ rectitudine dicēdum: ꝙ ista non
dicūt in subiecto nisi diuersū ordinē ptium siue sitū: qui
partiū situs varius est ab ipsis situatis ptibus indistin-
ct⁹ totaliter in re extra: vt ꝓbaui prolixe in quarto. nul-
la enī addita forma alicui virgule nec subtracta potest
nūc recta existere ⁊ nunc curua. quare ⁊c. ¶ Ad aliud de
passione dico ꝙ vocādo passionē rem aliquam in aliquo
realiter existētē / modo quo calor dicit passio ignis / oīs
passio talis est separabilis a subiecto. vocādo aūt passio-
nem qđ est p̄dicabile de aliquo in secūdo modo / q̄ passio
in demōstratione cōcludit de subiecto: passio sic sumpta
quidditatiue nō est in re extra sed tñ in aīa sicut et eius
subiectū. ⁊ hoc modo passio significatiue accepta idē si-
gnificat cū subiecto aliquid sibi extrinsecū cōnotādo: si-
cut risibile idē significat qđ homo seu connotat: ⁊ vltra
hoc actum ridendi importat ipsi primo significādo vel
secūdo cōnotando. ¶ Ad aliud de maioritate ⁊ minorita-
te dicēdū ꝙ nec totū est maius sua pte aliquo alio q̄ se
ipso / nec pars minor toto nisi etiā semetipsa. eo enī totū
est maius parte quo excedit ipsam: quia vz est tñ ⁊ am-
plius q̄ sit ipsa. ⁊ cōsimiliter econuerso eo pars p̄cise est
minor toto quo exceditur ab eo: sed nec totū excedit ptē
aliquo alio q̄ seipō / nec pars exceditur a toto nisi seipā.
omni enim re a toto distincta ⁊ a partibus circūscripta
totum est maius parte / ⁊ pars minor toto. ergo huius-
modi maioritas ⁊ minoritas non dicunt formas aliquas
distinctas a ptibus ⁊ a toto. ¶ Et si dicatur ꝙ imo: dico
ꝙ nec totū est maius tali maioritate magis q̄ minoritas-
te / nec ps minor minoritate magis q̄ maioritate. ¶ Ad
primū cōtra aliā ꝯclusionē dico ꝙ imo: q: fruitio posset
esse ꝑ diuinā potētiā sine delectatione vel letitia ⁊ econ-
uerso letitia sine ipsa: supposito ꝙ ista realiter sint distin-
cta. hoc aūt est falsum. sunt enī idē totalr̄ in re extra: vt
ostēdet in q̄rto vbi de hoc erit q̄stio specialis. ¶ Ad vl-
timū dico ꝙ nec vnio est distinctū aliquid ab vnitis nec
inherētia nec alia q̄cūq̧ relatio ab extremis vt pluries
alibi est ostēsum. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē ī prin-
cipio dicēdū ꝙ vocādo ens rationis vel secūdā intētio-
nem illud qđ nihil est / nec esse potest in re extra aliquid
subiectiue: sed tñ in anima obiectiue: ens rationis vt sic
sumptū nec sine aliquo / nec de aliquo p̄supposito est pro-
ducibile: cum nō sit aliquid possibile. si aūt vocetur ens
ratiōis qđ est ab intellectu effectiue ⁊ in ipso subiectiue
tale ens rationis est creabile cum sit supernaturaliter
extra omne subiectū producibile sicut omne aliud acci-
dens reale existens.

SEcundo quero: vtrum creabi-
le habebat aliquod esse anteq̄ crearetur.
¶ Et videtur ꝙ sic. quia creabile anteq̄
creetur est realiter possibile. sed qđ est ni-
hil totaliter nō videtur esse possibile realiter. nec enī vnū
nihil est magis possibile q̄ alterū. ergo ⁊c. ¶ Contra. q:
creatio est de nihilo ꝓductio. sed si creabile haberet ali-
quod esse anteq̄ crearetur: nō de nihilo sed de aliquo pro-
duceretur / nec ꝑ ꝯñs crearetur. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi
sic procedam. Primo enī excludam vnam opinionem.
Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantū ad primū: est opinio quorun-
dam dicētiū ꝙ res anteq̄ creetur habet esse essentie: scḋz
qđ esse est subiectū creationis passiue ad esse existētie ter-
minate. ita ꝙ sm̄ ipos essentia ē subiectū creatiōis ⁊ exi-
stētia termin⁹: sicut materia est subiectū generationis et
forma eius termin⁹. ex quo inferūt ꝙ essentia ⁊ existētia
realiter sunt distincta. ¶ Pro ista opinione arguit pri-
mo. q: indifferēs ad aliqua ab oībus est distinctū: sed esse
anteq̄ creetur est indifferēs ad esse ⁊ ad nō esse. ergo ⁊c.
¶ Scḋo. q: solus deus est suū esse. ergo oīs alia essentia
a diuina differt a sua existentia siue esse. ¶ Cōfirmatur.
quia qđ est suū esse est necesse esse. sed solus deus est neces-
se esse. ergo ⁊c. ¶ Cum ista opinione videtū recoincidere
quidā moderni dicētes ꝙ existentia est quidā gradus in-
trinsecus siue motus essentie nō varians eius rationē for-
malem / distinctus ab ipsa essentia in re extra. ¶ Contra
opinionē istā arguo dupliciter. Primo q: falsum est qđ
dicit: vz essentiam ab existētia esse distinctam / ⁊ per ꝯñs
creabile anteq̄ fiat haberet aliquod esse tale. ¶ Scḋo.
quia etiam nō est verū aliud qđ apponit: vz ꝙ huiusmo-
di esse essentie sit subiectum creationis passiue, esto enī

ꝙ creabile haberet dici tale esse/non posset poni vt ipsi
intelligũt subiectum creationis passiue. ¶ Primo ergo
cõtra primũ arguo sic. oẽ esse intrinsecũ creature est effe-
ctiue a deo. ¶ Hoc appꝫ. nõ enĩ est dicẽdũ ꝙ aliqua res
creata constituatur ex vno creato/ ⁊ ex alio increato. sed
cõstat ꝙ essentia cuiuslibet rei create est ipsi intrinseca
nõ minus ꝙ̃ esse qd ab ipsa dicũt fore distinctum. ergo est
effectiue creata: sicut ⁊ ipm esse. Quero quĩ aut enĩ fu-
it creata ab eterno/aut simul in tẽpore cũ suo esse. sed nõ
põt dari primũ. cũ nihil scdm fidem sit creatũ ab eterno.
ergo relinquitur scdm: vꝫ ꝙ fuerit creata in tempore. sed
essentia anteꝙ̃ creata fuit nullum esse habere potuit.
nec enĩ p̃fuit eius eẽ existẽte nec essentie eius ꝗ ponas vnũ
esse essentie ante aliud in infinitũ. ergo esto ꝙ essentia ab
existẽtia sit distincta / nõ oẽ creabile habuit aliquod esse
sibi intrinsecũ anteꝙ̃ crearetur. ¶ Cõfirmatur. quia aut
essentia est intrinseca existẽtie siue esse aut ecõuerso/aut
neutrum horum est alteri intrinsecum/nec alicui tertio:
aut ambo vel alterum est intrinsecum alicui tertio: puta
rei create ex existẽtia ⁊ esse ꝯstitute. Si primũ ponaꝫ vel
scdm: ergo neutrũ p̃cessit alterũ tẽpore: sed ãbo simul fue
rũt ꝓducta/nec p ꝯñs creabile fuit aliquid anteꝙ̃ crea-
retur: siue creabile dicatur de vtroqꝫ istoꝝ siue de aliquo
alio tertio ex vtroqꝫ eoꝝ cõstituto. Si aũt neutrũ est alteꝝ
i intrinsecũ: ergo esto ꝙ vnũ p̃cesserit alterum/puta essen-
tia esse/ex hoc non habetur ꝙ istõ creabile qd est esse ha
buit aliquod esse anteꝙ̃ crearetur: nec aliud creabile qd
est essentia ab ipso esse distincta. Si aũt ambo ponantur
intrinseca esse tertio creato ex eis cõstituto: tũc licet tale
p̃ic habuerit aliquod esse anteꝙ̃ crearetur: non tamẽ aliqd
principioꝝ suoꝝ: cũ tñ vtrũqꝫ creatũ fuerit sicut ista. Si
aũt ista nulli tertio sunt intrinseca/nec vnũ ipsoꝝ alteri. ꝗ
nullũ creabile habuit aliqd eẽ anteꝙ̃ crearetur. ¶ Pre
terea ꝙ nullo modo essentia differat ab esse/appꝫ. quĩ
si sic/ posset manere vnũ hoꝝ sine alio. quocũqꝫ enĩ rea
liter diuersorũ vnũ põt esse sine alio/fieri/⁊ factũ sine ipo
per diuinã potẽtiã cõseruari. sed si esse ⁊ essentia differũt
in re extra differũt realiter: cũ oĩa i creatia qualitercũqꝫ
distinctis in re extra realiter ⁊ essentialiter sint distincta
vt alias prolixius est ostẽsum. ergo potest fieri essentia si
ne esse/⁊ ecõuerso esse sine essentia. qd est falsuꝫ. ¶ Ex eo-
dẽ modo sequitur ꝙ nõ possit stare opinio modernorum
dicẽtiũ ꝙ essentia ⁊ esse differũt in re extra sicut quidi-
tas ⁊ intrinsecus eius gradus. cũ omnia creata quali-
tercunqꝫ in re extra distincta realiter ⁊ essentialiter sint
distincta. ¶ Scdo arguo cõtra secũdũ: vꝫ ꝙ dicũt vnuꝫ
istorũ eẽ creationis passiue subiectũ. esto enĩ ꝙ ista essent
distincta/hoc nullatenus posset poni. Primo. qꝛ vt ꝓba
tum est in p̃cedẽtibus: creatio nõ est forma aliqua per se
vna distincta a creãte ⁊ a re creata. ergo nõ potest aliqd i
poni eius subiectũ. ¶ Scdo. quia oẽ subiectum alicuius
existẽtis realiter est existẽs. sed essentia nõ est existẽs. ni-
hil enĩ in re creata est existẽs realiter nisi qd est creatuꝫ.
essentia aũt nõ potest esse creata cũ sit ante creationẽ. si-
cut enĩ generationis subiectũ nõ est genitũ qꝛ ante gene
rationẽ p̃supposituꝫ: ita nec creationis subiectũ põt esse
creatũ: cum nec p creationẽ sit habitũ. ergo cũ nõ sit exi-
stẽs/ nõ põt poni subiectũ alicuius existẽtis/ nec per ꝯñs
creationis si creatio ipsa est existẽs aliquid in re extra.
¶ Confirmatur. qꝛ aut huiusmodi essentia q̃ creationis
ponitur esse subiectũ/est creata: aut nõ. si nõ/ ergo nõ est
aliquid in re extra: nec p ꝯñs creationis põt eẽ subiectũ.
si aũt est creata: ergo cũ oĩs creationis aliquid sit subie-
ctum vt dicũt/p ꝯñs sequitur ꝙ creatio essentie aliquid
distinctũ ab essentia p̃supponit subiectũ. de quo q̃ro an
sit creatũ an nõ. si nõ/ergo nõ potest poni subiectũ. si sic/
eius creatio p̃supponit aliud subiectuꝫ/ ⁊ ipsius creatio
aliud in infinitũ. hoc aũt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Pre
terea sicut idẽ est subiectũ generationis ⁊ forme generate
ita ⁊ creationis ⁊ termini creati. ergo si essentia est subie
ctum creationis terminate ad esse/p ꝯñs erit etiã subie-
ctum esse. sed hoc est impossibile. quĩ sicut esse illud qd ẽ
subiectũ alicuius potẽs nõ eẽ sub illo/ realiter est distin
ctum ab eo: ita etiã ecõuerso illud cuius ipm dicitur esse
subiectũ ab eo realiter est distinctũ/⁊ p ꝯñs p diuinã po-
tẽtiaꝫ potest fieri sine eo. sed nec eẽ põt fieri sine essentia
nec ecõuerso essentia sine esse: nisi dicas ꝙ esse cuiuslibet
rei differt ab ipsa sicut accidẽs a subiecto: qd poni nõ po
test. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia si essentia est subiectum
esse ab ipso realiter distinctũ: ac ad ipm ⁊ ad eius priua-
tionẽ indifferẽs puta ad nõ esse. ergo materia nõ erit ge-
nerationis subiectũ: sed essentia cõpositi siue forme i ma
teria p̃supposita introducte. quĩ idẽ debet poni subiectũ
productionis ⁊ termini eius. sed essentia rei ĝnabilis est
subiectũ esse ipsius scdm istam opinionẽ. qd quidẽ eẽ (vt
dicit) terminat ĝnationẽ. ergo ⁊c. ¶ Ad primã rationẽ i
cõtrariũ dicẽdum ꝙ nõ magis essentia est indifferẽs ad
esse ⁊ ad nõ eẽ/ꝙ̃ esse ad essentiã ⁊ ad nõ essentiã: nec ma-
gis essentia est sub esse ⁊ nõ esse tãꝙ̃ aliquid positiuum
ab vtroqꝫ distinctuꝫ/ ꝙ̃ esse ipm sit sub essentia ⁊ nõ essen
tia. nec enim essentia est indifferẽs ad esse ⁊ ad nõ esse vt
subiectũ ad album ⁊ ad nõ album: cũ essentia nõ existens
nihil sit. sed dicitur indifferens ad esse ⁊ ad non esse sicut
homo ad hominẽ mortuũ ⁊ viuũ: qꝛ vꝫ potest mori/⁊ per
cõsequẽs nõ esse homo. ita ⁊ essentia potest nõ esse qꝛ non
est necesse esse/⁊ p ꝯñs põt nõ esse essentia: cũ nõ existens
nõ sit aliquid in re extra. solũ aũt illud qd est indifferens
sic ad aliqua plura ꝙ potest sub vtroqꝫ ipsoꝝ existere/est
ab eis distinctũ. sed nõ sic essentia est indifferẽs ad esse et
ad nõ esse magis ꝙ̃ ecõuerso. quare ⁊c. ¶ Ad scdam dicẽ
dum ꝙ ideo solus deus dicitur a sanctis ⁊ doctorib9 ca-
tholicis esse suũ esse: quia solus ipse sic est esse ꝙ non po
test nõ esse cum sit necesse esse/nec ab alio habet esse. hoc
autem modo nullum a deo aliud est suũ esse. quia omne
aliud põt non esse: cum nõ sit necesse esse. et ꝙ etiam ha-
beat esse nõ habꝫ a se ipso: sed ab alio effectiue. oẽ tñ aliud
a deo est a suo esse ꝓprio realiter indistinctũ. ¶ Ad con-
firmationẽ cõcedo ꝙ illud qd est suum esse sic ꝙ nõ põt
non esse/est necesse esse: non aũt eẽ illud qd est quomodo
cũqꝫ suũ esse. quia esto ꝙ esse creature ab eius essentia eẽt
distinctum: adhuc eẽ cuiuslibet creature eẽt suũ esse. nec
tamẽ ꝓpter hoc magis ꝙ̃ modo eẽt necesse esse. non enĩ
magis qd est suũ eẽ est necesse eẽ ꝙ̃ illud qd ẽ sua essen-
tia. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est sciendum
ꝙ creabile ante suã creationẽ habere aliquod eẽ dupli
põt intelligi. quia vł ꝙ huiusmodi eẽ suppositum sit rei
create intrinsecũ ⁊ in ipsa creatura postꝙ̃ ẽ creata reali-
ter manẽs sicut materia ĝnationi p̃supposita ẽ intrinse-
ca cõposito ⁊ manet realiter in ipso ĝnato. Uel alio mo-
do ꝙ habeat aliquod eẽ omnino sibi extrinsecũ ⁊ totali-
ter ab ipso diuersum non manens realiter in ipso creato:
modo quo scdm aliquos res q̃libet intellecta vł sensata
habꝫ eẽ in itelligẽte vł sentiẽte. qd eẽ itellectiuũ obiecti
uũ est a re ipa intellecta omnino realiter alienũ nec sibi i
trinsecum nec realiter manẽs secum.

Hoc præmisso pono duas conclusio-
nes. ¶ Prima est: ꝙ nullũ creabile anteꝙ̃ crearetur ha-
buit aliquod eẽ reale sibi intrinsecũ ⁊ manens in ipo re
aliter postꝙ̃ creatũ. ¶ Hec apparet ex p̃dictis. quĩ vt ar
gutũ est in articulo p̃cedẽti/ rei create/nihil ẽ intrinsecũ
nisi qd est simul cũ ipsa creatũ. sed esse qd habet creabile

anteq̃ creetur si aliquod habet nõ est creatum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. q2 nihil est rei create intrinsecũ nisi qd est in ipsa. sed nullũ eẽ eius creationẽ ꝑcedẽs si aliquod esse precessit est forma in aliqua re creata. ¶ Hoc appet. quia si in re creata est aliqd creationẽ añcedẽs / ꝛ aliqd aliud ipsaꝫ sequẽs: aut talia duo vnita facerẽt aliquid ꝑ se vnũ aut non. si sic: oporteret vnũ illoꝝ esse actũ alterius / ꝛ per ꝯñs vnũ eẽt sicut materia / ꝛ alterũ sicut forma. si nõ: ꝗ sequeretur ꝙ esset sola aggregatione vnum: vel sicut accidẽs ꝛ subiectum / vel sicut alique due substantie vel res alie disparate. sed cõstat ꝙ ista omnia sunt absurda. ꝗ ꝛc. ¶ Preterea ad idem potest sic argui. nõ magis aliqua res creata habet aliquod esse sibi intrinsecũ qd ꝑcesserit eius creationem q̃ res annihilata. sed re annihilata nullum remanet eius esse. ergo nec anteq̃ crearetur habuit aliquod intrinsecũ sibi esse. ¶ Maior ꝓbatur. quia nihil annihilatur qd fuerat anteq̃ eẽt creatũ. ergo si creabile anteq̃ crearetur aliquod habuit esse intrinsecũ rei create / idẽ maneret re ipsa annihilata. nihil est eñ annihilabile nisi creabile: ꝛ ecõuerso oẽ creabile est annihilabile: et ita ꝑ ꝯñs esset qd ꝑfuit ante creationẽ. si aũt nõ annihilabile nec creabile. oẽ eñ creabile ẽ annihilabile si creatũ. ꝛ ita si in aliqua re creata est aliquid qd nõ possit annihilari / nec ꝑ ꝯñs illud potuit creari. sed nullũ tale põt esse nisi necesse eẽ. oẽ eñ aliud ab ipso põt fieri ꝛ annihilari. ergo ꝛc. ¶ Minor vꝫ ꝙ re annihilata nullum remaneat eius esse / apparet. qm̃ annihilato omni illo qd ẽ possibile non esse: nullũ remanet eius esse. sed oẽ esse aliud a necesse esse qd non est nisi tantum vnicũ: vꝫ primũ increatum / est possibile nõ esse cum nõ sit necesse esse. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia oẽ eẽ intrinsecum creature ẽ a deo creante. sed qd ante creationẽ / nõ est a deo creante. ergo nullum tale est intrinsecum creature.

Secunda conclusio est: ꝙ nec etiã creatura añq̃ in eẽ posita seu ꝓducta habuit aliqd eẽ sibi extrinsecum ab ipsa ꝛ a deo distinctuꝫ. ¶ Hec apparet. qm̃ inter ens creatũ ꝛ increatũ nullum potest esse mediũ ab vtroqꝫ distinctũ. Sed cõstat ꝙ nullum ens creatũ ꝑcessit oẽ creabile fiẽdum nõdũ in esse posituꝫ. ergo nec fuit ante ipsum aliquod ens a deo ꝛ ab eo distinctum. ¶ Cõfirmatur. quia nõ est nisi vnicũ ens eternũ vꝫ increatum. sed si creabile habuisset aliquod esse ab ipso in eẽ posito distinctũ / illud fuisset eternum: sicut oẽ creabile fuit creabile ab eterno. ergo ꝛc. ¶ Preterea si creabile habuisset anteq̃ in esse positũ tale eẽ / hoc nõ fuisset nisi quia a deo intellectũ ꝛ volitum. aut quia possibile poni. sed propter nullum horũ est possibile tale esse. non eñ obiectũ intellectum nec volitũ oportet esse aliquod ens ab intelligente vel volẽte distinctũ: vt in primo distĩctiõe. 35. prolixius ẽ ostẽsum. nec etiã quia possibile creabile habet aliqd tale eẽ. Qd apparet primo / quia tũc seqretur ꝙ nõ tñ possibile factum seu fiẽdum sed etiã possibile quodcũqꝫ nunq̃ fiẽdum haberet tale esse / ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ tot essent entia seu eẽ talia quot sunt possibilia: qd est incõueniẽs manifestum. ¶ Scdo. quia ad hoc ꝙ aliquid possit fieri non requirit ꝙ sit. sicut nec ad hoc ꝙ aliquid ãnihilabile / ꝙ sit nihil. sicut eñ solũ illud qd est actu dicitur immediate annihilabile: non autẽ illud qd nihil est: ita nec possibile fieri dicitur illud qd ẽ iã factũ. ꝗ ꝛc. ¶ Cõfirmat. q2 nullũ possibilium realiter distinctorũ dicitur possibile ꝓpter alterũ sed si creabile anteq̃ fiat habet eẽ aliqd a deo distĩctũ / tale eẽ ẽ distĩctũ ab eẽ qd habet creabile postq̃ est creatũ. ꝗ ꝓpẽ ipm̃ creabile nõ fuit creabile seu possibile: magis q̃ ecõuerso tale eẽ ꝑcedẽs eẽ creatũ fuerit possibile ꝓpẽ ipsꝫ: vꝫ ꝓpter huiusmodi ens creatum. quare ꝛc. ¶ Ad aliqua q̃ contra hoc arguitur de esse intellecto ꝛ volito qd creabile habuisse dicitur ab eterno: respõsum est in primo distinctione. 35. q̃stione. 2. vbi est ostẽsum ꝙ hmõi esse intellectum vel volitũ sempiternũ nõ fuit aliqd a deo distinctum aliqualiter in re extra. quare ꝛc. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rationẽ in ꝑncipio dicẽdum est ꝙ creabile nõ dicitur esse realiter creabile tanq̃ res aliqua existẽs anteq̃ creetur: sed quia põt eẽ talis res. nõ eñ magis qd dicit eẽ realiter creabile est res nec aliquid / q̃ illud qd dicitur realiter annihilabile sit realiter nihil. sed constat ꝙ illud qd dicitur realiter annihilabile non est nihil: imo actualiter est res vera. ergo ꝛc.

TErtio & vltimo quero: vtrum cuiuscũqꝫ creati ad deũ creantẽ sit aliqua relatio distincta realiter ab vtroqꝫ. ¶ Et arguitur ꝙ sic. quoniã oẽ accidẽs distinguitur realiter a subiecto. sed relatio creature ad deũ est accidens. nec eñ creatura aliqua secundum suã substãtiam refertur ad deũ: sed scdm̃ accidẽs. quoniã scdm̃ Augustinũ. 5. de tri. c. 5. quod non scdm̃ substãtiã dicit / restat vt scdm̃ accidẽs dicatur. ergo ꝛc. ¶ Cõtra. quia omnia distincta realiter possunt ꝑ diuinaꝫ potẽtiam separari: ꝛ maxime prius a posteriori. sed nulla creatura põt eẽ sine eius relatione ꝛ depẽdẽtia continua ad deum. ergo ista depẽdẽtia est ab ipsa realiter distincta. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ excludam duplicẽ cõtrariam opinionẽ. Scdo dicam aliter ad q̃stionem.

Quantũ ad primũ: opiniones excludẽde sunt iste. ¶ Prima ẽ quorũdã dicẽtiũ ꝙ relatio creature ad deũ ẽ ab ipsa creatura distĩcta ĩ re extra formaliter: est tamẽ ab ea indistĩcta realiter. ¶ Aliorũ contraria opinio est dicentium ꝙ huiusmodi relatio creature ad deum est ab ipsa creatura distincta realiter ꝛ simpliciter in re extra. ¶ Pro prima opinione arguitur. Et primo ꝙ distinguatur formaliter. q2 huiusmodi relatio non est de cõceptu intrinseco creature sui fundamẽti: nec cadit in eius diffinitione. sed oĩa talia formaliter sunt distincta. ergo ꝛc. ¶ Scdo ꝓbatur ꝙ sint idẽ realiter. quia oẽ prius distinctum realiter a posteriori / põt ab ipso ꝑ diuinam potẽtiam separari. sed fundamẽtum relationis q̃ ẽ ad deuꝫ / ẽ nature ordine prius huiusmodi relatione / nec tamẽ põt separari ab ipsa. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. Et primo quãtum ad primam eius partẽ: vꝫ ꝙ fundamẽtũ huiꝰ relationis qd ẽ res creata sit nature ordine priꝰ relatione. quoniã oẽ fundamẽtũ siue subiectum ẽ prius omni eo qd fundatur in ipso. oẽ etiã absolutũ ẽ nature ordine prius respectu. ergo etiã res ipsa creata ẽ prior relatione ista in ea fundata. ¶ Scdã pars: vꝫ ꝙ non possit aliqua res creata separari ab ista relatione: probatur. q2 qd põt separari ab aliqua depẽdẽtia / ꝛ ab eius termino. sed impossibile ẽ eẽ creaturã aliquã sine deo huius relationis seu depẽdẽtie termino. ergo ꝛc. ¶ Scdo arguitur pro scdã opinione. Primo. qd est determinati gñis formaliter ꝛ realiter / nõ põt coĩcidere ĩ idẽ realr̃ cũ aliq̃ alteriꝰ gñis. sed oĩs relatio ẽ gñis determinati. ergo nõ põt eẽ realiter idẽ cum aliqua re creata alterius generis. ¶ Scdo. quia nõ minus relatio vnius creature ad deũ distinguitur ab ea q̃ relatio alterius creature. sꝫ relatio alicuius creature ad deũ puta inherẽtie accidẽtis ẽ ab ipsa realiter distincta. ¶ Qd ꝓbat. quia extrema relationis inherẽtie sunt subiectum cui accidẽs puta albedo inheret: ꝛ ipsa albedo inherẽs (Albedo eñ ẽ hmõi inherẽtie fundamẽtum ꝛ terminꝰ) ẽ subiectum. extrema aũt depẽdẽtie huius relationis inherẽtie ad deum sunt ipsa inherẽtia ꝛ deus. inherẽtia eñ ẽ fundamẽtum: ꝛ ipse deus eius terminus. sed oẽs relationes diuersa habẽtes extrema

realiter sunt distincta. ergo inherentia albedinis ⁊ eius dependētia ad deum/cū diuersa habeāt extrema/realiter distinguūtur. ¶ Contra istas duas opiniones arguo. Et primo cōtra primā. Primo. quia impossibile est in creatis vt hic suppono ex alibi declaratis/aliqua formaliter distincta sic ꝙ sint diuersa aliqualiter in re extra eē realiter indistincta. vt eīn in scḋo Quotlibeto est ostēsū/oīa creata distincta extra intellectū sunt distincta tam realiter ɋ̃ essentialiter. ergo si relatio creature ad deū est indistincta ab ipsa creatura formaliter in re extra/⁊ realiter ac essentialiter est distincta. ¶ Preterea arguo sic ad idē. impossibile est aliquā vnam rē creatā eē plures res realiter distinctas. ¶ Hoc apparet. hoc eīn est solūmodo ideo ꝙ singularissimū ⁊ naturaliter incōphēsibile in diuinis. sed relatio creature ad deum est ab ipsa creatura formaliter distincta/⁊ realiter indistincta. Hoc sequitur necessario scḋm principia opinantis. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris. Accipio aliquā vnā rē multa includētē seu cōtinētē tā īter se ɋ̃ a se ipsa realiter indistincta: cuiusmōi scḋm ipsum est anima intellectiua: in qua sunt multe potētie diuerse vt dicit formaliter/sed idē realiter tam īter se ɋ̃ cū ipsa anima: ⁊ q̄ro an ista omnia formaliter distincta puta anima ⁊ oēs eius potētie referātur ad deū vnica sola relatione an alia ⁊ alia? Nō pōt dicere ꝙ oīm horū sit vna relatio numero ad deum. ¶ Primo. quia vna relatio numero non pōt eē in diuersis numero fundamētis. sed ista omnia numero sunt distincta. idē eīn numero nō distinguit realiter nec in re extra formaliter a seipso. sed ista vt dicit hec opinio / in re extra formaliter distinguuntur. ergo nō eadē relatione numero referūtur. ¶ Scḋo. quia quāto relatio est magis eadē fundamēto: tāto magis oportet eā multiplicari ipso fundamēto multiplicato. sed relatio cuiuslibet ad deum vt dicit: est idē realiter cū fundamēto. ergo oportet magis eā multiplicari ipso multiplicato ɋ̃ relationes alias vnius creatorum ad alterum/q̄ scḋm ipm̄ distinguūtur realiter ab extremis. sed iste etiā ꝑ eū multiplicāt multiplicatis fundamētis. nō eīn pōt eē eadē relatio diuersorū. ergo relationes istorū realiter distinctorū ad deum oportet eē diuersas. quero tūc quomō distinguūtur? aut enim distinguūtur formaliter tm̄ sicut fundamēta ipsarum: aut realiter. sed nō pōt dici ꝙ tm̄ formaliter: quia nulle relationes create distinguuntur minus ɋ̃ increate: quas cōstat realiter eē distinctas. omnino eīn est impossibile ⁊ absurdū dicere aliq̄ creata ī re extra minꝰ eē distincta ɋ̃ īcreata: q̄ omnia sunt realiter distincta. ¶ Cōfirmatur. quia nō minus diuersa respectiua existētia in diuersis videtur esse diuersa ɋ̃ diuersa absoluta existentia in eisdē. sed forme absolute puta actus eliciti vel infusi in potētijs anime existētes realiter distinguuntur vt actus volēdi ab actu intelligēdi. ergo non minus distinguūtur huiusmodi forme respectiue ad deum ī ipsis vt in earū ꝓprijs fundamētis formalit̄ existētes. ¶ Preterea: quia oēs ille forme realiter sunt distincte quarū q̄libet sic sibi determinat ꝓpriū fundamētū ꝙ nō pōt esse in fundamēto alterius nec ecōuerso. ¶ Hoc appet in exēplo euidēti. quia eīn albedo ⁊ intellectio sunt tales forme ꝙ vna nō pōt eē in subiecto alterius: ideo ꝑ hoc inter alia probātur eē realiter differētes. sed relatiōes p̄dictorum indistinctorū realiter ad deū habēt poni eē tales ꝙ vz q̄libet sibi determinat ꝓpriū fundamētū: sic ꝙ impossibile est ipsam existere in alterius fundamēto. sicut relatio intellectus ad deū nō pōt eē in voluntate: nec ecōuerso relatio voluntatis in intellectu. Uel si dicat̄ ꝙ sic: adhuc habetur ꝓpositū: vz ꝙ realiter distinguuntur: cū omnia separabilia sint realiter distincta. ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ maior assumpta est vera quādo subiecta seu fundamenta q̄ sibi declarāt tales forme realiter sunt distincta: sicut est in exēplo adducto de albedine ⁊ intellectione. nō autē est vera de formis: quarū fundamēta sunt realiter indistincta: sicut est in ꝓposito. ¶ Contra: quia ipse eedem potētie que sunt fundamēta istarū relationū ad deum/sunt etiā scḋm eū fundamēta seu immediata subiecta ⁊ elicitiua principia opationū seu actuū. ⁊ tamē hoc nō obstāte sequitur valde bene: intellectio pōt eē in intellectu ⁊ nō in volūtate: ⁊ volitio in volūtate ⁊ nō in intellectu: ergo intellectio ⁊ volitio realiter distinguūtur. ergo ꝯsimiliter in ꝓposito de huiusmodi istarū potētiarum relationibus est dicēdū. sic ergo apparet ꝙ relationes iste realiter sunt distincte. ¶ Ex quo sequit̄ euidēter assumptū qḋ erat ꝓbandū: vz ꝙ vna aliqua res creata erit plures res distincte realiter. qḋ apparet. quia oē realiter indistinctū a pluribus realiter distinctis est realiter ipsa plura. sicut quia diuina essentia est a ꝑsonis distinctis realiter / realiter indistincta: ideo ipsa dicitur esse realiter quelibet ꝑsonarū. sed essentia anime ē vna res a pluribus realiter distinctis realiter indistincta: puta ab oībꝰ relationibus suarū omniū potētiarū ad deum: q̄ vt ꝓbatum est realiter distinguūtur. ¶ Hoc probat̄. quia oē indistinctū ab aliquo/⁊ a quocūq̄ illi eodē. sed essentia anime est ab omnibus potētijs suis realiter indistincta. ergo ⁊ ab illis q̄ sunt idē realiter cū eis: cuiusmōi sūt vt supponitur/ipsarū relationes ad deū. ¶ Cōfirmatur. quia oīno videtur eē impossibile. a. eē idē cum. b. ⁊ differre realiter a. c. qḋ est idē realiter cum. a. ergo si anima est idē cū oībꝰ suis potētijs realiter / oportet etiā ipsā eē idē realiter cū omnibus ipsarū potētiarū relationibus ab ipsis potentijs realiter indistinctis. quare ⁊c. ¶ Preterea oīno videtur eē impossibile vnā aliquā rē creatā eē fundamētū realiter alicuius qḋ est realiter idē secū/nec etiā aliquo ordine realiter prius ipso. sed scḋm opinionē istam q̄libet res creata est fundamētū sue relatiōis ad deū: qḋ fundamētū vt dicūt est nature ordine prius ipsa. ergo nō pōt hoc supposito eē realiter idē secū. ¶ Ad rationē ꝓ ista opinione dico ꝙ maior quā assumit est vera. sed minor ē falsa. supponit eīn relationē istā creature ad deū eē aliquid per se vnū in creatura ipsa existēs formalit̄: qḋ ē falsum cum nō sit distinctū aliquid ab extremis vz creatura ⁊ deo. Et ideo quia dicit̄ ꝙ fundamētū huiusmōi relationis est nature ordine prius ipsa: dico ꝙ falsum ē. nec eīn est prius nec posteriꝰ/cū nō sit aliquid ī ea existēs. qḋ si eēt dico ꝙ necessario seq̄retur ꝙ non tm̄ formalit̄: sed etiam realiter ab ipa distingueret̄. Nec valet ratio qua probat̄ ꝙ non: quia nō pōt existere sine ipsa. quia hoc falsum est. si eīn ista relatio eēt in creatura vt in suo proprio fundamēto/posset vtiq̄ creatura eē sine tali relatiōe. ¶ Et quia arguitur ꝙ non pōt eē sine eius termino qui ē deus: concedo. sed ex hoc nō sequitur ꝙ non possit esse sine aliqua alia forma mediante ab ipsa ⁊ a deo distincta. esto eīn ꝙ talis relatio ponatur/nō ꝓpter ipsam exigit deum necessario aliqua res creata: sed tātūmō semetipām omni re alia circūscripta. nō eīn quia creature ad deū ē talis relatio/ideo creatura exigit deū necessario: sed potius ecōuerso quia creatura exigit deum necessario ideo consurgit talis relatio si ponatur. sed destructo posteriori nō ꝓpter hoc remouetur prius. ergo ista relatione amota ex hoc nō habet̄ quin creatura necessario deum exigat ad suū eē/cum ipsū ꝑ se requirat/nō aliquo alio mediāte. quare ⁊c. ¶ Scḋo arguo cōtra scḋam opinionē. Primo sic. nō magis necessario nec immediatius vna creatura ɋ̃ alia depēdet a deo. sed si depēdētia creature ad deum est forma aliqua distincta realiter ab ipa creatura: huiusmodi depēdētia cum sit creatura depēdet ad deū sicut ⁊ suū fundamētū. quero quomodo? aut eīn depēdet immediate: aut alia depēdētia mediāte. sed nō potest poni scḋz

quia tūc in huiusmodi dependētijs esset processus in infinitum. ergo relinquitur primū qđ est ꝓpositū. qm̄ cū vna creatura / vt assumptū ē / nō dependeat a deo immediatius ꝙ alia / nec magis necessario: ꝑ ꝯñs si vna dependet seipsa absqȝ forma alia mediante: eadē ratione poterit oēs alias cōsimiliter dependere / nec ꝑ ꝯñs aliqua talis dependētia ē ponēda tāꝙ forma ꝑ se vna distīcta a creatura aliqua dependēte. ¶ Confirmat̄. quia huiusmodi dependētia si ponatur a creatura distincta / ideo seipsa dependet ad deum quia ꝓpter suā naturā nō propter aliquid ab ipsa distinctum deum exigit necessario / nec pōt existere sine eo. sed cōsimilis ratio reperitur in suo fundamēto. oē em̄ ens creatum nō magis respectiuū ꝙ absolutū exigit deum necessario ꝑ seipsum ⁊ ꝓpter suā naturā qua essentialiter ē id qđ est / quocūqȝ a se distincto realiter circūscripto. ergo ⁊c.

¶ Preterea scđo arguo sic ad idē. nō magis relatio creature ad deū distīguit̄ realiter a creatura ꝙ relatio vnius creature ad alterā. Sed omnis relatio vnius creature ad alterā est indistincta totaliter ab extremis. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. quia quāto aliqua magis necessario referūtur: tāto etiā relatio est magis eadē cum relatis. ¶ Hoc apparet. quia quāto aliquid est tale ꝑ aliquid magis a se distinctū / tāto minus necessario ⁊ magis cōtingēter ē tale: cū q̄cūqȝ quāto magis distincta tāto magis sint separabilia. sed magis necessario vna creatura refertur ad deum ꝙ ad aliquod ens creatū. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia quod est tale necessario sic ꝙ impossibile est ipsum nō esse tale / non potest eē tale ꝑ aliquid a se realiter distinctū. ¶ Hoc apparet. qm̄ omnia realiter distincta sunt per diuinā potētiam separabilia / ⁊ ita ꝑ ꝯñs nihil tale ꝑ aliquid a se realiter distinctū est necessario tale: cū illud qđ est tale sic / sit ab eo sep̄abile ex quo ab ipō realiter est distinctū. sed omnis creatura a deo sic necessario est dependens ꝙ impossibile est ipsam nō esse dependētē. hoc autē modo nulla creatura ab alia est dependēs: cū q̄cūqȝ possit eē sine omni alia ab ipsa realiter distīcta. ergo illud quo quelibet creatura refertur ad deum / magis est ipsi idē cū minus sit ab ipsa separabile: ꝙ illud quo vna creatura refertur ad aliā. ¶ Minorē vero ꝙ relatio vnius creature ad alterā nō sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta in re extra / suppono hic ex sepe alibi declaratis ī pluribus locis. esto etiā ꝙ ista relatio vero vnius creature ad aliā ab extremis poneret̄ realiter esse distincta: qđ tñ est impossibile: adhuc nō deberet hoc poni de relatiōe dependētie creature ad deū: cū nulla creatura a deo dependeat aliquo alio ꝙ seipsa. eo em̄ dependere dicit̄ ad deum quo exigit ipsum. nō exigit autem ipm̄ nisi tātūmodo semet ipā / omni re alia quomōcūqȝ alia circūscripta. quare ⁊c.

¶ Ad primū in cōtrariū quādo dicit̄ / ꝙ illud qđ ē vnius generis determinati nō pōt idē esse cum alio alterius generis: Dico ꝙ dupliciter aliquid pōt eē in gñe. quia vel vt signatum in signo. ⁊ hoc modo nō est aliquid in p̄dicamēto nisi res extra animā existētes. vel vt aliqua pars gñis seu p̄dicamēti: modo quo quodlibet genus ⁊ species ac differētia cuiuslibet p̄dicamēti dicit̄ eē in ipso. ¶ Tūc dico ꝙ q̄ sunt in diuersis p̄dicamētis scđo modo distinguuntur sicut diuersa signa existētia non subiectiue in re extra sed tñ in anima. nec em̄ aliquod predicabile seu dicibile incōplexū (qđ q̄dē tñ ⁊ nihil aliud hoc modo in p̄dicamēto est) est ī re extra: sed tñ ī aīa vt alias prolixius est ostēsum. Que aūt sunt in diuersis gñibus primo modo vero vt signata in signis / non omnia sunt res diuerse: sed tñ que sunt in p̄dicamēto substātie ⁊ qualitatis. nec em̄ significata aliorū generū a significatis istorum gñaliter distinguūtur. nec em̄ quātitas est res aliqua distincta a ptibus rei quātę: nec respectus aliquis ab extremis vt hic suppono ex alibi declaratis prolixe. ¶ Si autem hoc omnino negetur: tunc negandū est qđ in ratione illa supponit̄: vero ꝙ relatio creature ad deū sit alicuius generis determinati. nulla em̄ relatio creature ad deū ē forma aliqua ꝑ se vna ab extremis: cum q̄libet creatura refertur ad deum sine dependeat seipsa vt dictū est non aliquo alio mediāte. ¶ Ad scđm dicēdū ꝙ illa ratio dupliciter deficit in minore. Primo qz supponit ꝙ inherētia accidētis ad subiectū sit aliqua forma ꝑ se vna ab accidēte ⁊ a subiecto distincta. qđ non est verum vt in quarto euidēter ostēdet̄. oē em̄ accidēs seipso inheret subiecto nō inherētia aliqua mediāte ab eo ⁊ ab eius subiecto distincta. nullum em̄ est nec oportet ponerē mediū inter accidēs ⁊ subiectum. ¶ Scđo. quia esto ꝙ tal' inherētia sit forma aliqua ꝑ se vna ab accidente ⁊ a subiecto distincta / ipā nō dependet ad deū mediāte aliq̄ alia dependētia / sed seipā. ¶ Et quādo probat̄: ꝙ imo eius dependētia est ab ipā distincta / qz eius extrema puta deus ⁊ ipsa accidētis inherentia sunt alia ab extremis inherētie q̄ sunt accidens ⁊ subiectū. Dico ꝙ ista ratio supponit ꝓbādū. et ideo petit euidēter principiū. ponit em̄ relationē inherentie accidētis ad deum esse formā aliquā mediā respectiuā ab ipsa inherentia ⁊ a deo distīctā. hoc aūt est qđ hic q̄ritur et negatur. cum em̄ q̄libet creatura seipsa referat̄ ad deū et ab ipso dependeat vt dictū est / ꝑ ꝯñs nulla ē hmōi inherentie si ponat̄ dependētia ad deum tāꝙ forma aliqua ꝑ se vna ab ipsa ⁊ a deo distincta / sicut nec alicuius alterius creature. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est ad questionē istam aliter respondēdū: pro eius respōsione pono quatuor cōclusiones.

¶ Prima est: ꝙ si esset aliqua relatio creature ad deum tāꝙ forma aliq̄ ꝑ se vna existēs formalit̄ in creatura ⁊ ab ipsa alia in re extra / eēt ab ipā realiter ⁊ essentialiter distīcta. ¶ Hec appet tā ex dictis in articulo p̄cedēti ꝙ ex declaratis prolixe alibi vbi est ostēsum ⁊ probatū ꝙ q̄cūqȝ in creaturis formalit̄ vel q̄litercūqȝ in re extra intellectū distinguūtur / tā realiter ꝙ essentialiter sunt distīcta. ergo si relatio creature ad deū distinguatur ab ipsa creatura formaliter ī re extra / ⁊ realiter ac etiā essentialiter est distincta. ¶ Ex hoc infero corollarie ꝙ inter p̄dictas duas opiniones in p̄cedēti articulo impugnatas irrationabilior ⁊ impossibilior ē prima ꝙ scđa. qm̄ prima opinio ꝯcedit vnā rem creatā esse plures res distinctas realiter: qđ est omnino impossibile et absurdū. Hoc aūt ad secūdā opinionē non sequit̄: nec aliquid aliud qđ ita manifestū incōueniens videat̄. ergo ⁊c. ¶ Assumptū appet. qz ex quo omnia distincta formaliter in re extra distinguunt̄ etiā essentialiter in creatis: ꝑ cōsequēs omne vnū in se formaliter qđ est realiter indistinctū a pluribus diuersis formaliter / est indistinctū realiter ⁊ essentialit̄ a differētibus realiter: ⁊ ꝑ ꝯñs ē plures res distincte realiter. sed prima opinio hoc concedit: vero vnū formaliter in se esse plura distīcta formaliter: vt vnā anime essentiam esse plures potētias formaliter distinctas. ergo ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ si esset aliqua

relatio creature ad deū distincta ab ipsa realiter / vel etiā per īpossibile tñ formaliter: ꝑ ipsam creatura nullo modo dependeret a deo. ¶ Hec probat̄. quoniā qđ est tale se ipso non est tale aliquo alio mediāte ab ipso realiter vel tātūmodo formaliter differēte. sed q̄libet creatura seipā est dependēs ad deū. ergo nō aliquo alio mediāte. ¶ Minor ꝓbat̄. qm̄ vnū dependere ab alio nō est ipsum esse forma aliqua informatū: sed est ipm̄ nō posse sine eo existere et ad sui esse necessario ipm̄ exigere. omne em̄ necessario alterū exigēs est ab ipso dependēs, ergo q̄libet creatura

illo ꝑcise est ab eo dependẽs quo est ipsū necessario exi-
gens.sed q̄libet res creata exigit ⁊ supponit necessario
deum tā q̄ illud sine quo impossibile est ipsā existere:nō
aliquo sibi addito ab ea quomōcū q̄ distincto:sed tātum-
mō semetipsa. nihil eñ est in creatura qd̓ sit possibile exi-
stere sine deo.ergo ⁊ creatura q̄libet ⁊ quicquid est in ipa
est ꝑ se dependẽs a deo:non autem aliquo alio mediāte.
¶ Cōfirmat̄.q2 nullum eorum q̄ equaliter ⁊ vniformiter
sunt impossibilia existere sine deo/⁊ per ꝯñs depēdẽt ab
ipso/ dependet magis q̄ alterum semetipso.sed oīa crea-
ta equaliter depēdẽt a deo:q2 equaliter est īpossibile qd̓-
libet existere sine ipso.ergo nullū eorū depēdet a deo ma-
gis q̄ alterū ꝑ seipm̄ nullo sibi addito mediante.sed si tal̄
depēdẽtia creature ad deū poneretur ab ipsa creatura ⁊
a deo distīcta/oporteret ipsā a deo depēdere seipsa/ nul-
la depēdẽtia ab ipsa alia mediāte:nisi poneret̄ ꝓcessus
in infinitū in huiusmodi depēdẽtijs: qd̓ est impossibil̄.
ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē.nihil ē tale ꝑ illō
quo circūscripto ꝯsimiliter esset tale.sed si creature ad deū
est aliqua relatio distīcta realiter ab extremis/ipa amo-
ta ita creatura depēderet a deo sicut ipa mediāte.nō eñ
magis creatura posset sine deo existere tali relatione re-
mota q̄ posita/nec per ꝯñs minus dependeret ipsa non
existēte a deo.si etiā tal̄ relatio poneret̄ distincta forma-
liter tm̄:⁊ creatura ordine nature posterior: cū nullum
posterius p̄supponẽs prius magis seipso ad deum refe-
rat̄ seu depēdeat q̄ prius qd̓ p̄supponit:ꝑ ꝯñs ita crea-
tura seipsa sicut ⁊ talis relatio dependeret a deo.q̄re ⁊c.
¶ Cōfirmat̄.quia qd̓ est tale in aliquo priori nō pōt poni
tale aliquo mediāte posteriori. sed si creature relatio ad
deum sit a creatura distincta realiter vel tm̄ formaliter
et sit ea posterior:ipsa creatura depēdet a deo in ipso pri-
ori quo antecedit huiusmodi relationē.oē eñ a deo crea-
tum p̄supponẽs presupponit ipsum vt a deo actualiter
iam depēdẽs:cū impossibile sit esse aliquā rē creatam a
deo independentē.sed si relatio ista creature ad deum est
ordine aliquo posterior creatura/p̄supponit ipsam ⁊ nō
ecōuerso.ergo cum nullū p̄suppositū possit depēdere ꝑ il-
lud qd̓ supponit ipm̄ vt actualiter iā dependẽs/sequit̄
propositū:vʒ ꝙ nullo modo aliqua res creata pōt depē-
dere a deo aliqua tali relatione mediāte ipsa posteriori
siue ab ea realiter siue tm̄ formaliter sit distīcta. ¶ Pre-
terea nulla creatura depēdet a deo magis ꝑ vnū q̄ ꝑ al-
terum eorū q̄ ab ipsa equaliter distinguūtur/q̄ etiā p̄sup-
ponūt ipsam iam actualiter depēdētē. sed si huiusmodi
creature relatio ad deum sit indistincta a creatura/non
minus distinguitur ab ipsa q̄ vna creatura ab alia: cum
etiā ipsa depēdẽtia sit aliqua creatura.ergo hoc suppo-
sito nō magis homo depēdet a deo tali relatione seu de-
pēdẽtia mediāte q̄ albedine vel quocū q̄ alio in ipso exi-
stente/⁊ ab eo realiter differēte. Si aūt dicatur ꝙ huius-
modi relatio tātum ab ipsa creatura formaliter sit distin-
cta:tunc etiam nō magis ꝑ eam ad deum referri nec ab
ipso dependere poterit q̄ ꝑ alia que ab ipsa consimiliter
vʒ tātum formaliter ponūtur esse distincta.sed scd̓m opi-
nionē sic loquētium multa sunt alia que tātum formali-
ter sunt distincta:vt anima ⁊ omnis eius potentia. ergo
nō magis anima depēdet a deo tali depēdentia mediāte
q̄ mediāte aliq̄ sua potētia ab ipsa cōsimiliter differēte.
¶ Cōfirmat̄.q2 oīno videt̄ sine ratione dicere rem a deo
minus differentē q̄ ipsum necessario exigentem esse ab
eo remotius depēdētem.sed aliqua res creata (puta an-
gelus) minus a deo distat q̄ huiusmodi eius dependen-
tia respectiua/supposito ꝙ ab ipsa realiter sit distincta:
nec minus angelus exigit deum necessario q̄ talis depē-
dentia.ergo nec minus dependet a deo seipso q̄ huiusmo-
di sua dependentia si ponatur tanq̄ forma aliqua ab ipso
quomodocun q̄ in re extra distincta.

Tertia conclusio est:ꝙ si relatio seu de-
pendentia creature ad deū esset forma aliqua per se vna
existēs in ipsa creatura ab ea in re extra distincta/ ⁊ ali-
quid horū diceret̄ mediāte alio depēdere:magis talis de-
pēdẽtia creature depēderet a deo mediāte ipa creatura
suo fundamēto q̄ creatura tali dependentia mediante.
¶ Hec ꝓbat̄.qm̄ eorū que depēdent ab alio magis p̄sup-
ponẽs posterius depēderet a deo ꝑ p̄suppositum prius
q̄ ecōuerso illud qd̓ est prius p̄suppositū ab alio depen-
deat mediante alio qd̓ p̄supponit ipm̄.sed tā creatura q̄
eius depēdẽtia si ponat̄ ab ipa distincta dependet a deo.
ergo cum creatura sit prior sua dependẽtia:⁊ ipa depen-
dẽtia concedat̄ esse posterior/et creaturam vt suū funda-
mētū necessario p̄supponẽs:ꝑ ꝯñs si aliquid horū ꝑ alte-
rum est depēdens/magis depēdentia debet dici ⁊ cōcedi
depēdere a deo ipa creatura p̄supposita:q̄ creatura ipa
depēdẽtia mediāte. ¶ Confirmat̄.quia vt dictū est supe-
rius/nullo modo aliquid pōt dici tale ꝑ illud qd̓ ipm̄ sup-
ponit iam actualiter esse tale. aliquo aūt modo magis
pōt aliquid dici tale illo in quo cōseruat̄ tale qd̓ nec ipm̄
p̄supponit existere tale.sed si huiusmodi depēdẽtia crea-
ture ad deū ponit̄ esse ab ipa creatura distincta ⁊ forma-
liter in ipa existere:ipa p̄supponit creaturā a deo actua-
liter depēdētē:cū p̄supponat eā actualiter existētē.ecō-
uerso aūt ipa creatura nō p̄supponit huiusmodi depēdē-
tiā formaliter actualiter dependētem q2 nec actualiter
existentē:cū nullū prius p̄supponat posterius.ipa etiam
huiusmodi depēdẽtia conseruat̄ in creatura vt in suo ꝓ-
prio fundamēto:⁊ dependet a deo existens in tali funda-
mento.ergo magis ipa dependet a deo ꝑ creaturam q̄
creatura per ipsam.

Quarta & vltima conclusio est:ꝙ hu-
iusmodi creature dependẽtia ad deum non est forma ali-
qua ꝑ se vna ab extremis distincta. ¶ Hec sequit̄ ex ꝑdi-
ctis.ex quo eñ vt dictum est creatura omnis seipa neces-
sario exigit deū nō aliquo se alio mediāte: qd̓ etiam si
ponat̄ nō pōt ꝑ ipm̄ depēdere a deo:ꝑ ꝯñs nō est ponen-
da talis dependẽtia sic accepta. ¶ Confirmat̄. q2 nō ma-
gis huiusmodi creature dependẽtia est ponēda tā q̄ for-
ma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta q̄ eius creatio
vel conseruatio passiua.sicut eñ creatura q̄libet creatur
et cōseruatur immediate a deo/nō mediāte cōseruatione
vel creatione ab ipa creatura ⁊ a deo distincta:ita ⁊ cōsi-
militer depēdet ab ipo.ergo sicut nec creatio passiua nec
cōseruatio est res aliqua ꝑ se vna:sed simul plura vt in p̄-
cedētibus est ꝓbatū:ita ⁊ de huiusmodi depēdẽtia est di-
cēdum:vʒ ꝙ non est in re extra aliquid ꝑ se vnū: sed tm̄
est quoddā nomen connotatiuū duo importans:quorum
vnū ꝑ seipsū ab alio est dependens quia ipsum ad sui esse
necessario exigens:cū non possit existere sine eo. ¶ Sic
ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet so-
lutio ex predictis.

Circa distinctionem secū-
dā/ in qua Magister determinat
in speciali de creaturis pure spiri-
tualibus: vʒ de angelis/ ostēdēs
quādo ⁊ vbi fuerint creati: Que-
ro de istis duobus: puta de ipsorū
duratione: que ponit̄ esse euū: et
de loco eorū qui dicit̄ esse celum.
¶ Quātum ad primū: quero primo incipiēdo a notiori-
bus vʒ a duratione tēporalium:vtrum motus ⁊ tēpus
qd̓ dicit̄ esse duratio temporalium/sint tam inter se q̄ ab-

ipsis permanẽtibus rebus tẽporalibus realiter indistin cta. ¶ Et videtꝫ q̄ sic. quia vnũquodq̄ ens creatũ co du rat ⁊ pmanet quo a deo cõseruatꝫ. sed qõlibet tẽporaliũ et quodlibet aliorũ cõseruatꝫ immediate a deo nullo me diãte alio. ergo nec duratio alicuius est distincta ab eo/ nec p̄ ɔ̄ns tẽpus a motu cui⁹ dicitꝫ eẽ pmo duratio: nec ab aliqua re alia tẽporali. ¶ Contra. q꞉ omne successiuũ est distinctũ realiter a quolibet pmanẽte. sed duratio cu iuslibet rei tẽporalis est successiua: q꞉ est tẽpus ipm. res aũt durans est pmanẽs. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic p̄ cedã. ¶ Quia enĩ tẽporalia appellantꝫ illa q̄ sunt mobilia et variabilia: ideo pmo videbitꝫ de diuersitate vel vni tate motus ⁊ mobilis ac forme seu loci illi possibilis. Se cũdo de vnitate vel diuersitate ipsius motus ⁊ tẽporis. Tertio soluentur aliqua que contra dicenda cõmuniter arguuntur.

Quantũ ad primũ: est opinio quorũ dam dicẽtiũ q̄ motus est forma respectiua distincta rea liter a mobili ⁊ mouẽte ⁊ a termino motum ipm terminã te. ipsum etiam tempus est (vt dicũt) forma respectiua. ¶ Primũ vez de motu/ p̄bãt. Primo. quia mot⁹ nõ est absolutior termino: sed motus localis est ad vbi: qõ est respectus. ergo ⁊c. ¶ Scdõ. quia motus non est a se: sed ad alterũ: vez ad terminũ. nõ enĩ ẽ nisi aliquid successiuũ qõ aũt succedit/ alicui succedit. ergo ⁊c. ¶ Scdm: vez q̄ etiã ipm tẽpus sit respect⁹ similiter p̄batꝫ. q꞉ scdm pħm tẽpus non est nisi prius ⁊ posterius in motu. sed ista vez prioritas ⁊ posterioritas nõ sunt aliqua absoluta sed tm̃ modo respectiua. ergo ⁊c. ¶ Cõtra istã opinionẽ arguo pmo sic. omnis motus si est aliquid distinctũ a mobili ⁊ mouente est prior termino ipo mediãte inducto. sed respe ctus ois scdm eos est posterior termino. ergo ⁊c. ¶ Sed ad istã rationẽ aliqui respondẽt negãdo maiorẽ. dicunt enĩ q̄ imo ordine nature mot⁹ ẽ posterior termio. ¶ Cõ tra. quia aut habito termino sequitꝫ totus mot⁹: aut ali qua pars tm̃ eius. si primũ: ergo post habitum terminũ vel statim ipso habito mobile incipit moueri: sicut subie ctum habita albedine incipit alterari. ¶ Consequentia apparet. q꞉ mobile nõ mouetur quousq̄ est sub aliqua p̄ te motus. nec enĩ potest moueri aliq̃d sine motu. ¶ Fal sitas ɔ̄sequẽtis apparet: tum q꞉ tũc terminus non esset acquisitus p motũ. sed magis ecõuerso motus acq̃reretꝫ per motũ si p̄cederet ipm. Tum q꞉ si motus est aliquid p se vnũ terminatꝫ (vt cõmuniter dicitꝫ) ad aliquẽ t̃minũ. sed talis motus sequẽs terminũ nõ potest ad aliquẽ ter minũ terminari. constat enĩ q̄ nõ potest terminari ad p̄ cedẽtẽ cũ ipse sit habitus vt supponitꝫ ante eũ. nec ad se quentẽ: q꞉ nullus sequitur vt supponitꝫ. g̃ ⁊c. ¶ Si aũt dicatur q̄ aliqua pars motus p̄cedit ⁊ aliqua sequitur: Contra. pmo quia aut terminus motus acquiritꝫ per vtrãq̄ partẽ motus/ aut p p̄cedentẽ/ aut p sequentẽ. sed nõ potest dici q̄ p sequentẽ/ nec p ɔ̄ns p vtrãq̄. q꞉ prius nõ acquiritur p posterius. ergo p p̄cedentẽ. sed vltra par tem motus p quã acquiritur terminus nõ oportet pone re aliã. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q꞉ aut pars sequẽs ha bet terminũ aut nõ. sed non potest dici q̄ nõ habeat: cum motus nõ sit sine termino. ergo habet terminũ. sed nõ po test habere alium q̄ sequẽtem: cũ nõ possit habere p̄cedẽ tem terminũ partẽ motus aliã terminãtẽ. ergo quelibet pars mot⁹ est prior suo termino totali. ¶ Preterea ois respectus est pmanẽs nõ fluens cuius ois extrema sunt permanẽtia. sed extrema motus omnia pmanent ⁊ non fluũt. ergo nec motus si ponatꝫ respectus. ¶ Probo ma iorem. qm̃ nullus respectus realis est naturaliter corru ptibilis nisi corrupto eius vtroq̄ vel altero extremoꝝ: sed forme fluẽtis/ si aliqua talis ponatꝫ/ aliqua pars cõ tinue corrumpitur ⁊ cõtinue alia ⁊ alia generatur. ergo impossibile est inter extrema pmanẽtia/ quorũ nulla ps corrũpitur/ esse respectum realẽ aliquẽ successiuũ. ¶ Mi nor p̄batꝫ. quia extrema motus localis sunt partes cõti nui: quas oẽs cõstat esse actualiter pmanentes. ¶ Nec valet si dicatur q̄ vbi est terminus hmõi motus: qõ vbi successiue acquiritur. ¶ Primo. q꞉ huiusmodi vbi nõ est aliquid p̄ter extrema vt ostendetꝫ postea. ¶ Scdõ. quia esto q̄ sit: oia eius extrema que ponũtur esse locus ⁊ lo catum/ sunt pmanentia: ergo nõ poterit esse successiuũ si est aliquis talis respectus: cũ respectus non possit esse successiuus manentibus suis extremis. ¶ Tertio. quia post posteri⁹ quo habito cessat pri⁹/ ip̃z prius nõ põt eẽ permanẽs nec successiuũ. sed si motus ⁊ vbi sunt duo dis tincta: vbi est motu posterius: quo habito cessat mot⁹. er go ⁊c. ¶ Quarto. quia saltẽ in motu alterationis ⁊ au gmenti omnia taliũ motuũ extrema que sunt partes for me p̄cedẽtes ⁊ sequẽtes sunt realiter pmanẽtes. ergo nõ potest esse vnius ad alterũ forma fluens aliqua respecti ua. ¶ Quinto. quia moto aliquo corpore p totum aliqõ spatium/ omnia vbi in illo spatio acquisita videntur esse eiusdẽ rationis/ si huiusmodi vbi sunt vt ɔ̄muniter ponitꝫ aliqua positiua respectiua. sunt enĩ inter extrema eiusdẽ rationis. sed vltimũ vbi acquisitũ est forma pmanẽs. g̃ et omnia intermedia. ¶ Si forte dicatꝫ q̄ vbi est respect⁹ extrinsecus adueniens qui naturaliter potest corrũpi nõ tm̃ per extremoꝝ corruptionẽ: sed etiã p eorũ diuisionẽ: hoc nõ valet. quia scdm eos sic loquẽtes respectus extri secus adueniens est qui desinit. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad principale arguo. quia si motus est respect⁹/ aut erit re spect⁹ motiui ad mobile: aut mobilis ad motorẽ: aut mo bilis ad terminũ: aut ptis vnius termini ad aliã partem puta habite ad habẽdã. Sed primũ nõ põt poni: q꞉ mo uens nõ mouetur: nec est motus terminus nec subiectũ: Nec scdm. quia idẽ potest mouere seipm. illud aũt ad se non potest esse omnis respectus realis. Nec tertiũ. quia respectus nõ desinit esse termino posito: sed ɔ̄surgit. sed habito motus termino cessat mot⁹. ergo ⁊c. Nec potest poni quartũ: vez q̄ sit respectus partis acquisite ad ac quirẽdã. Primo. q꞉ pars acquirẽda nõ est. sꝫ scdm ipsos entis ad non ens nullus potest esse respect⁹ realis: sicut nec ecõuerso nõ entis ad ens. ¶ Scdõ. quia oẽs partes forme acquisite sunt pmanẽtes/ nec p ɔ̄ns vnius ad aliã acquirendã similiter pmansurã videtꝫ esse respectus ali quis successiuus. ¶ Tertio. q꞉ tũc mobile erit termin⁹ motus. illud enĩ ponitꝫ esse mobile qõ dicitꝫ motus subie ctum. ergo ⁊c. ¶ Ad primã rationẽ in cõtrariũ appet so lutio ex p̄dictis. Nec enĩ vbi nec motus est forma aliqua per se vna absoluta nec respectiua: vt postea ostendetur. ¶ Ad scdm ɔ̄similitꝫ est dicẽdum: q̄ nec motus est ad se nec ad alterũ tãq̄ in re extra aliquid p se vnũ. põt dici tñ ad aliquid: q꞉ dicit plura quoꝝ vnũ est post alterum. ¶ Alioꝝ opinio cõmunis est: q̄ motus est forma aliqua absoluta distincta essentialiter ab eius termino ⁊ subie cto. ¶ Pro ista opinione arguitꝫ. Et primo: q̄ sit forma absoluta: quia est de gn̄e quãtitatis. sed omnis quãtitas est forma absoluta. ergo ⁊c. ¶ Confirmatꝫ. q꞉ ex quo vt p̄ batũ est/ nõ est forma respectiua: oportet q̄ sit absoluta. ¶ Scdõ arguitꝫ q̄ sit distincta realiter a termino ⁊ a sub iecto. qm̃ omnis forma fluens est realiter a pmanẽte dis tincta. sed ois motus est forma fluens existẽtibus pma nẽtibus eius termino ⁊ subiecto. ergo ⁊c. ¶ Confirmatꝫ. quia illud qõ pmanet scdm se totũ/ essentialiter ẽ distin ctum ab illo cuius nihil pmanet sed totũ ⁊ totaliter est destructũ. sed motibus alterationis ⁊ augmẽti desinẽti bus totalitꝫ ⁊ destructis manẽt forme p ipos acq̃site quã tum ad oẽs partes ipsarũ. ergo ⁊c. ¶ Cõtra opinionem

ſtam arguo. ¶Primo ſic. ſicut ſe habet ꝓductũ in inſtãti ad inſtans ita ꝓductum in motu ad motũ. ſed terminus in inſtãti ꝓductus non diſtinguit̃ ab inſtanti vt a forma aliqua poſitiua. ergo nec ꝓductũ in motu eſt aliquid ab ipſo diſtĩctũ vt a forma poſitiua alia ꝑ ſe vna. ¶Maior apparet. quia ſicut ꝓduci rẽ in inſtanti nõ eſt aliud q̃ ꝓduci ipſam ſimul totã: ita nec ꝓduci eã ꝑ motũ eſt aliud q̃ ꝓduci vnã eius partem poſt aliã ſucceſſiue. ¶Minor declarat̃. Primo ꝙ inſtãs nihil eſt. Secũdo. quia eſto ꝙ ſit aliquid / ipſo deſtructo omnis alia res ab ipõ põt fieri in inſtãti. oẽ eñi qḋ põt fieri ſimul totũ / põt fieri in inſtãti ſed q̃cũq; res poſſibilis põt fieri ſimul tota vel vna eius pars poſt aliã / quacũq; forma ab ipa alia realiter totaliter circũſcripta. ergo ſi motus eſt forma diſtĩcta realiter a partibus: quarum vna poſt aliã acquiritur: ⁊ inſtãs ſimiliter a re q̃ ſimul tota ꝓducit̃ / ſequitur ꝙ ſine ipĩs põt res fieri ſaltẽ ſupnaturaliter vtroq; iſtoꝝ modoꝝ / ⁊ etiã naturaliter vt videt̃. oĩni eñi re alia creata a ſole ⁊ a medio circũſcripta / ⁊ ꝑ ꝯñs inſtanti ſi ponat̃ eſſe forma aliqua ꝑ ſe vna ab iſtis diſtincta / nihilominus ſol illuminaret medium ſicut modo: quia nec etiã nũc de facto eſt veriſimile ꝙ ſol mediũ ipm̃ illuminet mediante forma aliq̃ prius ab eo ꝓducta q̃ ſit lumen. ſed ſicut ſol immediate cõtinet virtualiter vt ſic ꝑ ipm̃ ꝓducibile: vel totum ſimul: modo quo ab ipõ primo ꝓducitur / nõ aliquo mediãte inſtãti tãq̃ forma aliqua poſitiua a lumine diſtincta et a ſole / nec ab aliquo alio primo ꝓducta: ita quodcũq; naturale principiũ vnius partis alicuius forme / quã virtualiter ꝯtinet / poſt partẽ aliã ꝓductuũ / ſicut calor ꝓducit calorem / videt̃ agere ad talez formã hoc modo: vez vnã eius partẽ poſt aliã ꝓducẽdo / omni forma ⁊ re quacũq; ab omnibus ꝑtibus talis forme alia realiter circũſcripta. ergo ſi motus quo mediãte vt dicit̃ calor a calore producitur / eſt forma diſtincta realiter a calore ⁊ ab omnibus eius ꝑtibus: ipõ deſtructo nihilominus calor poterit iſto modo agere ad calorẽ. ergo ⁊c. ¶Cõfirmat̃. quia cũ dicitur ꝙ ſol illuminat in inſtãti: ⁊ calidũ calefacit in motu: aut intelligit̃ ꝙ ſol illuminet in inſtãti / ⁊ calidum ꝓducat calorem in motu tãq̃ in rebus ſeu formis exiſtẽtibus alijs a ꝓductis. aut nõ ſic: ſed p̃ciſe ſol dicit̃ illuminare in inſtãti / ⁊ calidum calefacere in motu: q: lumen a ſole ꝓductũ ꝓducitur ſimul totũ / ⁊ calor aliter: q: vna ps poſt aliã / omni re alia a calore hoc modo ꝓducto / ⁊ a lumine alio modo genito circũſcripta. ſed primũ non videtur eſſe ponẽdũ vt ꝓbabo. ergo ſcḋm: qḋ eſt ꝓpoſitum: vez ꝙ nec inſtans eſt forma aliqua ꝑ ſe vna diſtincta a re q̃ in inſtãti ꝓducit̃: nec motus ab ipſa q̃ ꝓducit̃ ſucceſſiue. ¶Probo minorẽ. qũ ſi inſtans eſt forma aliq̃ alia a lumine ſic ꝓducto / et motus alia a calore: aut huiuſmodi forme ꝓducũtur ab eiſdẽ agẽtibus a quib⁹ lumen ⁊ calor / aut ab alijs. Sed nõ ab eiſdẽ. ¶Primo. q: nõ ẽ ꝓbabile ꝙ ſol ꝓducat ꝑmo formã aliã a lumine: nec calor aliquã aliã a calore. ¶Scḋo. q: omnis cã ſecũda cõtinẽs virtualiter plura realiter diſtincta / ordine quodaz poteſt naturaliter agere ad prius abſq; hoc ꝙ agat ad poſterius prima cauſa ſibi ad ipm̃ prius ⁊ nõ ad poſterius coagente. ergo ſi omnis cauſa ſcḋa ꝓducit effectuz ſibi poſſibilẽ in inſtãti vel in motu tãq̃ in formis ab ipa primo ꝓductis / ⁊ a ſuo effectu realiter diſtinctis / ſequit̃ ꝙ ab ipa cauſa ſecũda poterit naturaliter eſſe motus ⁊ inſtans abſq; aliqua re alia ꝓducta. hoc autẽ videt̃ ridiculum. ergo ⁊c. ¶Tertio. q: eorũ quorũ quodlibet eſt ꝓducibile ſimul totũ / neutrum magis exigit ad ſui ꝓductionẽ alterũ q̃ econuerſo: nec illorum quorũ quodlibet ẽ producibile ⁊ ſic ꝓducitur ſucceſſiue. ſed forma oĩs ꝓducta in inſtãti ꝓducitur ſimul tota / ⁊ omne ꝓductũ ꝑ motum ſucceſſiue / ⁊ per ꝯñs cõſimiliter iſta ꝓducũtur ſicut ipſum inſtãs ⁊ motus / ſi huiuſmodi ab eis diſtincta eſſe ponãtur. cõſtat eñi ꝙ nec inſtans poteſt ꝓduci niſi ſimul totum / cũ indiuiſibile eſſe ponat̃: nec motus niſi ſucceſſiue / cum vna ei⁹ pars poſt aliã acquiratur. ergo neutrũ horũ ad ſui ꝓductionẽ magis exigit aliquid a ſe diſtinctum q̃ alterũ. ſed cõſtat ꝙ nec inſtans ꝓducit̃ in inſtãti tãq̃ in aliquo a ſe diſtincto: nec motus ſimiliter ſucceſſiue in motu / niſi ponas ꝓceſſum in infinitũ in iſtis. ergo nec res aliqua ꝓducibil' naturaliter ſimul tota exigit inſtãs / nec aliqua alia ꝓducibilis ſucceſſiue exigit motũ vt aliquid ab ipa diſtinctũ quo exiſtẽte mediãte ꝓducat̃ quare ⁊c. ¶Quarto. q: inſtãs ſi eſt aliquid / cũ ponatur eſſe in tẽpore / nõ videtur eẽ ab alio effectiue q̃ ab illo a quo eſt tẽpus. ſed tẽpus nõ eſt ab aliquo agẽte ſeu ꝓducẽte aliquid in inſtãti. ergo ⁊c. ¶Nec põt dici ꝙ iſta vez tẽpus ſeu motus ⁊ inſtãs ſint ab alijs agẽtibus ab illis a quibus ſunt forme q̃ dicũtur in motu fieri vel in inſtãti. quia tũc ſequeret̃ ꝙ nec ſol illuminare poſſet nec calidũ calefacere niſi alijs agẽtibus iſta ꝓducẽtibus: qḋ eſt falſum. nec eñi ſol ad illuminãdum / nec calidum ad calefaciẽdum exigit alicuius alteri⁹ naturalis nec etiã ſupernaturalis cauſe effectũ nouum. ergo ⁊c. ¶Preterea arguo ſic ad idẽ. ſicut ſe habet res habens in ſeipſa partes extra partes ad eſſe quãtũ: ita omnis res acquirẽs vnũ locũ vel quodcũq; aliud poſt alterum / ad motũ. ¶Hoc apparet. q: ſicut aliquid eſſe quãtum nõ eſt aliud q̃ ipm̃ habere ꝑtem extra ꝑtẽ: ita nec eſſe motũ eſt aliud q̃ habere vnũ aliquid poſt alterũ. ſed ſcḋm pħm res oĩs quãta nullo mediãte a ſuis partibus differẽte habet partes extra ꝑtes / nec ꝑ ꝯñs eſt quãta aliqua re a ſuis ꝑtibus alia mediãte: vt in quarto prolixius ꝓbabitur. ergo nec ad hoc ꝙ aliquod mobile acquirat vnam partem poſt aliam alicuius rei ſibi poſſibilis / oportet ponere motum tãq̃ formã a partib⁹ talis rei poſſibilis realiter differẽtem. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad iſtum articulum

aliter eſt dicẽdum. Ad cuius euidentiam pono quatuor cõcluſiones. ¶Prima eſt: ꝙ non eſt neceſſarium ponere motũ eſſe formã aliquã ꝑ ſe vnã a mobili ⁊ a mouente ⁊ a forma ꝓducta diſtinctã. ¶Hec apparet ex p̃cedẽtib⁹. qm̃ ponentes motũ eſſe aliquã talem formã: nõ ponunt ipſam huiuſmodi formã quã dicũt motũ eẽ / niſi reſpectu illarũ formarũ q̃ ſucceſſiue in ſubiecto p̃ſuppoſito acquirũt̃. ſꝫ ꝓpt̃ nullã formã ſucceſſiue acq̃ſitã oportet ponẽ aliquã talem formã ab ipſa realiter differentẽ. qm̃ vt dictũ eſt / forma ꝑ hoc ſucceſſiue acquiritur ꝙ vna eius ps poſt aliã ſucceſſiue ꝓducitur: nec locus aliquis ſucceſſiue acquiritur / niſi q: mobile ipm̃ acquirens prius vnam partẽ ſpatij interiacẽtis q̃ aliã acquirit. ſed nec ad hoc ꝙ localiter mobile prius moueatur ad vnũ locũ ⁊ poſt illum ad aliũ / nec ad hoc ꝙ quodcũq; aliud ſubiectũ alicuius forme ſuſceptiuũ prius vnã ꝑtẽ forme ⁊ poſt illã aliã acquirat / aliquã rez oportet ponere inter partes forme vel locorũ ſucceſſiue acquiſibiliũ mediantẽ ab eis oib⁹ realiter differẽtẽ. oĩno eñi videt̃ improbabile dicere angelum vel aliud quodcũq; ſui localiter motiuũ nõ poſſe ſe mouere de vno loco ad aliũ / nec aliquod ſubiectũ alicuius forme ſibi poſſibil' vnã ꝑtem poſt aliã acquirere niſi forma ſucceſſiua alia mediãte ab omnibus locis ⁊ ꝑtibus forme poſſibil' realiter differẽte. nec eñi ad hoc ꝙ calidum calefaciat / īdiget aliquo alio niſi paſſo: nec ad hoc ꝙ corpus vel quodcũq; aliud localiter mobile localiter moueat̃ / aliq̃ forma alia a mouẽte vel ab omni poſſibili ſibi loco. ergo ⁊c. ¶Cõfirmatur. quia cõſtat ꝙ omnem rem poſſibilẽ deus poteſt ꝓducere vel totã ſimul vel vnã eius partem poſt aliã ſucceſſiue / omni forma alia ab ipa

distincta realiter circũscripta. omne etiã corpus vel quod-
cũq3 aliud localiter mobile potest localiter mouere/ꝛ de
vno loco ad alium transferre vel in instanti:sic intelligen
do ꝙ sit insimul in vtroq3 loco/vel ꝙ vltimũ ꝛ omnia in-
termedia simul acquirat/vel vnũ3 post alterum/omni re
alia a locis ꝛ ab ipso mobili circũscripta.ergo nec ad ac-
quirendum locum vel formam in instanti:hoc est totum
simul:nec successiue/hoc est vna3 partem post aliã/opor-
tet ponere aliquam formam ab ipso mobili ꝛ a termino
sibi possibili differentem. ¶Si forte dicatur ꝙ licet pri-
ma causa possit vtroq3 dictorum duorum modorum age-
re sine instanti ꝛ etiã sine motu a re ipsa producta vel lo
caliter mota distincto:non tamen hoc potest facere secũ-
da causa. ¶Contra.quia nulla secũda causa agit natu-
raliter mediante aliqua forma ab ea distincta in ipsa vir
tualiter nõ cõtenta saltem primo. sed nec calor continet
primo virtualiter formam aliam a calore/nec sol aliam a
lumine sibi necessario ad illuminãdum.ergo nec sol illu-
minat in instanti tanꝙ forma aliqua ab ipso prius pro-
ducta ꝙ lumẽ:nec calor calefacit per motum tanꝙ per
formam ab ipso primo ꝓductam/ꝛ calorẽ nature ordine
precedentem. ¶Confirmatur.quia omnino videtur ridi
culum dicere ꝙ nulla causa secũda possit in aliquem effe
ctum sibi possibilẽ vniuocũ primo nisi aliquo priori equi
uoco ꝑcedente.sed cum omne ꝓducibile a causa secũda
habeat successiue vel in instãti produci:si ista duo vz in-
stans ꝛ motus intelligũtur esse tanꝙ res alique ab ipsa
causa secũda ꝛ ab effectu sibi possibili realiter distincte:
hoc necessario sequeretur:quia tunc nulla secũda causa
posset ĩ aliquẽ effectũ vniuocũ nec equiuocũ aliũ ab istãti
et motu:nisi istis effectibus vz instanti ꝛ motu ꝑsuppo-
sitis vel ab ipsa productis.ergo ꝛc. ¶Secũda cõclusio
est:ꝙ nõ est cõgruũ ponere motum esse formam aliquam
per se vnam distinctam a mobili ꝛ mouente: ꝛ a forma in
mobili introducta. ¶Hec sequitur ex predictis. quia nisi
propter necessitatem nõ est cõgruũ imo omnino supfluũ
ponere pluralitatem.sed vt ꝓbatum est:nulla est necessi
tas ponẽdi motum esse aliquã talem formã:cum omnis
forma possibilis sit ꝓducibilis etiã successiue sine motu
vt taliter intellecto. ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur.quia omni-
no videt̃ incõgruũ ꝛ sine ratiõe dictu3 ponere ꝙ calor nõ
possit calorem ꝓducere per se solũ:sed ꝙ ad ꝓducendum
cum oporteat ipsum agere ad formam aliquã aliam a ca
lore realiter differentẽ.sed hoc necessario habet cõcedere
omnis ponẽs motũ esse talem formã per se vnã distinctã
realiter ab effectu producibili successiue: sine qua forma
nõ põt ꝓduci naturaliter talis effectus.cõstat enim ꝙ ca-
lor nõ põt in calorem sibi possibilem simul totum:sed tñ
in vnã partem post alterã.ergo si calor nõ põt sic intro-
duci nisi motu huiusmodi mediãte ab ipo calore ꝛ ab eius
partibus omnibus realiter differẽte:sequitur ꝙ nũꝙ ca
lor poterit calefacere seu calorem ꝓducere: nisi simul cũ
ipso vel ante vel post formã aliam ꝓducẽdo/vel ꝓductã
ab alio supponẽdo:puta huiusmodi formam motus. sed
hoc oĩno videtur irratiõabile.ergo ꝛc. ¶Tertia ↄclusio
est:ꝙ nõ est possibile motũ esse aliquã talẽ forma3/ vt cõ
muniter ponitur/ꝑ se vnã a mobili/mouẽte/ꝛ a termino
eius distinctã. ¶Hec ꝓbatur. quia omnis res possibilis
est saltẽ ꝑ diuinam potẽtiã cõseruabilis quãtũ ad quãli
bet eius ꝑtem.Hoc apparet. omnino enim videtur absur-
dum dicere aliquã rẽ a prima vel a secunda causa ꝓduci
et ꝓductã nullatenus posse cõseruari. sed omnes ponen
tes motũ esse formã aliquã ꝑ se vnã ponũt ipsum talẽ ꝙ
nulla eius pars est possibilis simul cũ alia nec etia3 sine
alia cõseruari/nec actualiter ꝑmanere.ergo ꝛc. ¶Cõfir
matur.quia oĩs illa forma que ex partibus ponit̃ esse
cõstituta quarũ nulla põt existere nec actualiter ꝑmane

re:est oĩno impossibil'.ponere enim totũ cõstitutũ ex parti-
bus nõ existẽtibus nec existere valẽtibus est oĩno ĩpossi
bile ꝛ cõtradictionẽ implicãs manifeste. sed oẽs ponen-
tes motũ vel tẽpus esse formã aliquã ꝑ se vnam: ponunt
ipsam esse talẽ vz constentẽ ex ꝑtibus puta ꝑteritis et
futuris:quarũ ꝑtiũ nulla manet nec manere seu existeṙ põt.
licet enim forma aliq̃ successiue introducta remaneãt oẽs
partes ipsius forme ꝑmanẽtis: nõ tñ aliqua pars motus
partes forme ꝑmanẽtis nature ordine ꝑcedẽtis.ergo ꝛc.
¶Quarta ꝛ vltima cõclusio est:ꝙ motus nõ dicit aliquid
per se vnũ:sed est nomẽ ↄnotatiuũ plura simul significãs
seu importãs/vt vnũ ipsorum acquiritur post alterũ succes
siue. ¶Hec apparet.cõstat enim multa mobilia actu mo
ueri. Quero quõ.aut enim qd mouet̃ dicitur moueri quia
informatur forma aliqua ꝑ se vna:sicut subiectũ dicit̃ al-
bũ quia albedine informatũ. aut mobile dicit̃ esse motũ quia
aliquod vnũ post aliud acquisiuit quocũq3 ab illis acqui
sitis et ab ipso moto distincto realiter circũscripto. Sed
primũ nõ põt poni vt ꝓbatũ ẽ.si enim subiectũ diceret̃ mo
ueri ꝓpter formã aliquã ꝑ se vnã ip3 actualiter ĩformãtẽ
ab alia forma eius termino realiter differẽtẽ:cũ talis for̃a
posset esse saltẽ ꝑ diuinã potẽtiã cũ oĩbus ꝑtibus sui ter-
mini acq̃sita/ꝑ ↄñs subiectũ mobile nõ minus ꝙ añã pos-
set moueri termino acq̃sito.ꝛ ita quilibet existẽs ĩ loco pos
set semꝑ moueri localiter absq3 loco aliquo acquisito: ꝛ
existẽs sub qualitate alterari cõtinue:qd est falsum. qua
re ꝛc. ¶Cõfirmat̃.quia nõ magis motus est ponẽdus tãꝙ
res aliqua per se vna ꝙ actio seu actiua ꝓductio ꝛ passi-
ua.sicut enim ꝓductio non est aliud ꝙ effectus positio:ita
nec motus aliud ꝙ ꝑtium effectus successiua acquisitio.
Cõstat enim ꝙ nõ minus vna pars effectus possibilis põt
acquiri post aliã successiue sine quocũq3 distincto ab effi
ciẽte ꝛ effectu/ꝙ totus effectus simul possit a causa po-
ni in esse ꝛ positus cõseruari sine omni ꝓductione ꝛ ↄser
uatione acceptis ꝓ formis distinctis a causa ꝓducente
et cõseruãte/ꝛ ab effectu ꝓducto ꝛ cõseruato. ¶Hoc ap
paret.nõ enim est impossibilius rẽ moueri ad vnũ post alte
rum sine motu ab vtroq3 illorũ ad que mouetur ꝛ ab ipsa
re mota distincto:ꝙ sine ꝓductione ꝓduci/ꝛ sine cõserua
tione hoc modo accepta cõseruari. sed hoc ẽ possibile et
de facto vt ꝓbatum est prolixe in ꝑcedentibus. ergo ꝛc.
¶Tunc ergo quãtum ad istum articulũ dico: ꝙ sicut ꝓ
ductio actiua vel passiua nõ est res aliqua ꝑ se vna:sed di
cit simul plura vt ꝓbatũ est in distinctione alia: ita et de
motu cõsimiliter est dicẽdũ:vz ꝙ dicit diuersa vt eorum
vnũ acquiritur post alterũ successiue:nõ aũt aliquod me-
dium ꝑ se vnũ inter talia acquisita:qd mediu3 ad ipsa vt
vulgariter intelligit̃ terminetur.sicut enim ꝓductio nõ est
aliquid a ꝓducente distinctũ qd terminetur ad ꝓductũ
ab ipso distinctũ:ita nec motus est aliquid ꝑ se vnũ a mo
uente ꝛ mobili distinctum ad terminũ introductũ in mo
bili terminatum. ¶Ex quo cõcludo corollarie: ꝙ oẽs ꝓ
positiones vulgate quibus dicit̃ ꝙ ꝑ motũ acquirit̃ ter-
minus/vel motus terminatur ad terminũ/ꝛ similes vt so-
nant in supficie nõ sunt vere. possunt tamen bonũ intelle
ctum habere:vt videlicet per istam/res ꝓducitur vel ac
quiritur per motum/intelligatur ista/ vna pars rei post
aliam acquiritur seu est acquisita: ꝛ sic propositio est ve
ra:non autem in sensu alio quem pretendit: videlicet ꝙ
acquiratur per motum tanꝙ per formam aliam a mouẽ
te terminatã ad ipsam . non enim magis motus est ali-
qua talis forma ad rẽ cuius vna pars post aliã acquira-
tur terminata / ꝙ instans sit alia forma similiter per se
vna ad rem que tota simul producitur terminata.sed cõ
stat ꝙ instans nõ potest poni forma aliqua que ad formã
aliquã/que tota simul ꝓducitur/terminet̃.ergo ꝛc. ¶Cõfir
mat̃.quia si aliqua forma alia ab agẽte posset poni teneret

ad suū effectum/talis nō deberet poni alia ꝗ actio productiua. nulla ergo forma ꝓducta alia a ꝓductione actiua potest poni terminari ad formā aliam productam ab ipsa distinctam. sed motus scōm ponentes eum esse formam aliquam per se vnam/non est productio: immo est forma producta. ergo esto ꝙ poneretur talis forma non deberet dici nec concedi forma ad aliquam aliam terminata. eorum enim que diuersis productionibus producuntur neutrum ad alterum terminatur. sed realiter distincta qualia esse ponuntur motus ⁊ eius terminus/ diuersis productionibus producuntur/ supposito ꝙ quōlibet productum hoc modo producatur: videlicet productione tali aliqua mediante. ergo ⁊c. ¶ Si contra predicta arguatur. quia habito termino cessat mot⁹. ergo motus distinguitur a termino. ¶ Respondetur ꝙ eo modo habito termino cessat motus quo posito producto dicitur cessare productio. non est autem intelligendum ꝙ propter productum in esse positum cesset productio tanꝗ res aliqua a producente ⁊ a producto distincta: cum productio nō sit aliqua talis res/vt in distinctiōe alia est probatum. nec enim propter formam naturaliter in materia itroductā corrumpitur aliqua forma nisi opposita ipsi incompossibilis: qualis non esset ꝓductio si esset aliqua talis forma. Dicitur tamen cessare productio quia res ipsa producta postꝗ est producta non ponitur actu a causa. vt autem actu ponitur/dicitur ꝓduci: ⁊ cā ipsaꝫ actu ponens dicitur producere. Consimiliter in proposito est dicendum. nec enim motus cessat tanꝗ res aliqua que ab habito termino sit distincta ⁊ propter terminum ipsum corrupta. nulla enim forma corrumpi habet nec corrumpitur de facto forma quacunqꝫ successiue in materia presupposita introducta: nisi forma precedens in materia sibi contraria qualis non esset motus si ipso mediāte introduceretur. quia tamē motus nō dicitur de partibus forme vt quomodocunqꝫ acceptis: sed tantum vt sic vcꝫ vt vna post aliam introducitur actualiter seu acquiritur successiue/⁊ omnibus introductis nulla introducitura deo nec subiectum moueri dicitur. consimiliter est dicēdum de subiecto localiter moto: cuius subiecti motus localis dicitur cessare habito seu acquisito vltimo loco propter consimilem rationem. nec enim habito loco nec quacunqꝫ forma/cuius vna pars fuit post aliam introducta/cessat nec corrumpitur motus tanꝗ res aliqua distincta ab omnibus talibus videlicet loci vel forme partibus acquisitis. ¶ Et si queras: quomodo subiectum potest dici magis modo ꝗ prius nō moueri realiter: ex quo totū quod habebat antea habet modo: quia nihil vt supponitur est corruptū? ¶ Respondeo ꝙ sicut eadem res est nunc minor nunc maior nullo positiuo sibi addito nec subtracto: vt apparet in raro ⁊ denso: cuius ratio nō est nisi quia esse quantum non est esse forma aliq̄ informatū distincta a re quanta: vt probabitur in. 4. sed est habere partes extra partes. Unuꝫ autē ⁊ idem nullo sibi addito nec subtracto potest habere ꝑtes magis distantes et ideo esse maius: ⁊ postea minus distantes ⁊ ideo eē minus. ita cōsimiliter in proposito est dicendum. quoniam vt dictum est subiectum moueri ad aliquid/puta ad albedinem/non est ipsuꝫ esse forma alia ab albedine informatum: nec etiam esse informatum ipsa albedine qualitercūqꝫ accepta/sed hoc modo vcꝫ vt vna pars post aliam sibi aduenit successiue. ⁊ ideo tādiu moueri dicitur ꝗdiu hoc modo eius partibus informatur: vnam videlicet acquirēdo post aliam successiue: nō autē omnibus acquisitis. Nec sequitur ꝙ omne realiter tale maneat semper tale nullo corrupto: vt apparet euidēter in quanto prius maiori ⁊ postea minori vel ecōuerso/⁊ etiam in duob⁹ prius realiter vnitis/diuisis postea nullo ipsoꝝ nec aliquo alio ab eis distincto corrupto: vel etiam econuerso in diuisis realiter postea vnitis nullo producto de nouo. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est videndū an tempus distīguatur a motu/dicitur a quibusdā ꝙ tēpus distīguitur a motu sicut forma aliqua respectiua ab absoluta. est eīn vt dicunt tempus prius ⁊ posterius in motu. huiusmodi autē relationū prioritatis ⁊ posterioritatis fundate ī partibus motus sunt forme alique respectiue. ¶ Sed cētra opinionē istam arguo. Primo. quia supponit motū esse formā aliquā per se vnā successiuam a partibus forme permanētis acquisite seu loci distīctā qđ nō est verum vt in precedenti articulo est probatum. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ si tempus esset prius ⁊ posterius ꝙ esset prius ⁊ posterius nō aliarum partiū ꝗ forme ꝑmanentis acquisite seu loci. ⁊ ita cum motu cessante remaneāt omnes partes forme acquisite in subiecto: quarum acquisitio fuit motus: nec sint nec fuerint partes alie a partibus talis forme/ per consequens cum respectus non destruatur eius extremis manentibus: nec ante ipsa consurgat: sequeretur ꝙ tempus tunc esset actualiter ⁊ non ante quando motus cessaret. non enim potest esse relatio prioritatis nec posterioritatis partium nisi existentibus partibus seu alijs quibuscunqꝫ: quoꝝ vnū fuit prius ī quo fundatur relatio prioritatis/ ⁊ aliud posterius in quo est relatio posterioritatis. sed partes quarum vna fuit prior ⁊ alia posterior non possunt esse alie a partibus forme acquisite. ergo ipsa acquisita ⁊ motu terminato inciperet esse tempus vel saltem permaneret: qđ est falsum. ¶ Preterea iste modus dicendi supponit aliud falsum: videlicet ꝙ prioritas et posterioritas sint forme alique positiue a re priori ⁊ a posteriori distincte: quod non est verum. nihil enim dicitur alio prius tempore nec perfectione nec loco nec aliquo alio prioritatis modo quia est forma aliqua informatum distincta ab ipso. esse enim prius vnum tempore ꝗ alterum est ipsum poni in esse prius alio nōdum posito. Ad hoc autem ꝙ aliquid producatur sine alio/⁊ per consequens ꝙ sit prius ipso non oportet ipsum primo productum nec etiam vltimo productum esse forma respectiua aliqua informatū: cum nec tali mediante/esto ꝙ poneretur/ aliquid esset prius nec posterius. nihil enim potest dici prius nec posterius illo quod ꝓsupponit ipsum esse prius et posterius. sed si prioritas eēt forma respectiua: ⁊ posterioritas alia: quelibet suum presupponeret fundamentuꝫ. ergo nec fundamētū prioritatis esset prioritate prius/ nec posterioritatis fundamētū posterioritate posterius. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nō magis vnius respect⁹ potest dici prior alio ꝑ seipsum nullo mediāte alio: ꝗ vnū absolutum prius ꝗ alterum semetipso. sed si prioritas ⁊ posterioritas essent aliqua positiua respectiua/prioritas haberet prius poni ꝗ posterioritas/ nō aliquo alio mediāte: sed tm̄mō per seipsaꝫ. ergo cōsimiliter pōt dici de ꝗbuscūqꝫ absolutis vcꝫ ꝙ ad hoc ꝙ vnū sit prius ⁊ alterū posterius neutrum oportet esse forma absoluta nec respectiua a se distincta actualiter informatuꝫ. ex quo sequitur: ꝙ esto ꝙ motus eēt forma aliqua ꝑ se vna successiua habēs ꝑtes priores ⁊ posteriores/nullo mō ī hmōi eius ꝑtibus eēnt ponēde tales forme respectiue quales imaginat̄ opinio supradicta. ¶ Et ideo dico aliter: vcꝫ ꝙ tempus ⁊ motus sunt in re extra totaliter indistincta. tempus enim dicitur duratio motus. duratio autem in nullo alio a re durante est distincta: vt videbitur in questione sequenti. ¶ Confirmatur. quia si tempus esset res distincta a motu et successiua vt motus: que duo inter se distincta videlicet motus ⁊ tempus distinguerentur a forma cuius

partes successiue acquiruntur: sequeretur q̄ nūq̄ posset produci forma aliqua isto modo/videlicet vna eius pars post aliam/nisi productis simul vel prius duabus formis alijs successiuis distinctis tam inter se q̄ ab ipsa realiter qđ est falsum. vt enim in precedenti articulo est argutū: non magis illud cuius vna pars post aliam producitur: exigit aliquid a se distinctū produci q̄ illud qđ simul producit̄ totū in instāti. vtroq̄ enim modorū istorum est producibilis res quelibet habēs partes omni forma alia tā permanēte q̄ successiua qualibet circūscripta. quare ⁊c. ¶ Preterea si tempus differret a motu in re extra: cum omnia creata in re extra distincta realiter sint distincta: vt alias est ostēsum: ⁊ omnia sic distincta sint separabilia per cōsequēs motus posset fieri sine tempore ⁊ econuerso qđ est impossibile. nō potest enim aliquid successiue moueri ad aliquid quin sit motus ⁊ tempus: ⁊ nec econuerso motus potest esse nec tempus nisi aliquo existente moto ad aliquid successiue. Et ita sicut motus vt dictum est superius nō est res aliquo per se vna sed insimul dicit plura: quorum vnum post aliud acquiritur successiue: ita et de tempore indistincto ab ipso consimiliter est dicēdū. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum arguitur multipliciter cōtra p̄dicta. ¶ Primo: q2 tempus est passio motus aut mobilis. ergo ⁊c. ¶ Scḋo: q2 tēpus durationis p̄mi motus est vnicū. ergo ⁊c. ¶ Tertio. quia mot⁹ dicitur velox ⁊ tardus/ nō aūt tēpus. ergo ista non sunt idē totaliter in re extra ¶ Quarto. q2 tpe existente eq̄li motus aliqui diuersi possunt fieri eq̄les: cū inequali tempore vnus possit moueri plus quia velocius q̄ ali⁹. sed hoc non videretur esse possibile nisi tēpus distingueretur a motu. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia corpus vel etiam spiritus posset moueri absq̄ forma ⁊ quacūq̄ re alia acquisita. quia etiam de facto celum ita videtur moueri cū nec locum acquirat aliquem nec formam. ergo nō est verum qđ p̄dictum est: vez q̄ motus nō sit aliud q̄ acquisitio alicuius partis forme vel spacij sup qđ fit motus post aliam. ¶ Sexto. quia instans siue nunc qđ est in tempore videtur differre a mutato esse qđ est in motu. ergo ⁊ tēpus ipsum differt a motu. ¶ Septimo. q2 nisi tempus et motus sint aliq̄ tam inter se distincta q̄ ab alijs p̄manētibus/ nulla res poterit dici magis tēporalis q̄ alia/ nec tēpore mēsurari. hoc aūt est falsū. ergo ⁊c. ¶ Octauo. q2 omnino est īpossibile successiuū ī idē coincidere cū re aliqua permanēte: cum magis p̄manēs a successiue distinguatur q̄ ab alio p̄manēte. sed tam motus q̄ tēpus sunt successiua. ergo oportet ipsa ab omnibus alijs p̄manētibus realiter esse distincta. ¶ Nono. q2 omne illud quo aliquid in re extra tale/ realiter est distinctum ab omni alio quo illud nō dicitur esse tale. sed motus est quo realiter mouetur oē qđ realiter mouet̄. nō aūt mouetur p̄pter formā aliquā p̄manētē. alias ipsa manēte semp moueretur eius subiectū: qđ est falsū. ergo ⁊c. ¶ Decimo. q2 tēpus et motus ponūtur esse de genere quātitatis. ergo distinguūtur ab omnibus aliorū p̄dicamētorū: cū p̄dicamēta aliter distincta nō possint realiter esse idistincta. ¶ Ad primū dicendū q̄ tēpus nō dicit̄ passio motus tāq̄ vna res alterius: modo quo calor dicitur passio esse ignis. sed dicitur ei⁹ passio modo quo aliquid significās idē cū alio tamē differēti modo dicit̄ eius passio. sicut risibile dicit̄ passio hominis: cū tamē nō significet aliquid distinctum ab homine qđ sit inseparabile ab eo. act⁹ em̄ ridēdi quē vltra hominē tm̄ cōnotat/ ab ipso homine separat̄. consimiliter in p̄posito est dicendū. eandē enim rem quā significat motus vt vna eius pars post aliā acquiritur/ īportat tēp⁹ vt tal̄ p̄tiū acq̄sitio actu manet ⁊ durat. ⁊ ideo tempus ipsum dicitur esse duratio motus. ista enim in re sunt penitus indistincta. ⁊ ideo realiter loquendo nō magis hoc qđ temp⁹ importat est passio significati motus q̄ econuerso. ¶ Ad scḋm dicēdum q̄ licet tēpus qđ dicit̄ esse duratio primi motus sit vnicū: quia tamē tēpus illi⁹ motus est ab ipso motu indistinctū/ nec p̄ ɔ̄sequēs min⁹ ab alijs motibus inferioribus distinguitur q̄ ipse motus ideo nō est simpliciter vnū tempus: imo tot sunt tēpora quot sunt mot⁹. cū em̄ p̄pria duratio cuiuslibz motus sit suū tēpus: que duratio a re ip̄a durante est indistincta totaliter in re extra: p̄ ɔ̄sequēs multiplicato motu ⁊ tēpus oportet multiplicari. quia tn̄ oēs motus inferiores mensurātur aliquo modo motu primi mobilis ratione sue regularitatis: adeo ille dicitur cōmuniter omniū tēporaliū esse tēpus. tale aūt vnicū est cōtinuū sicut ⁊ motus. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ loquendo realiter nec motus dicitur velocior nec tardior q̄ sit suū p̄priū tempus. quia comparādo diuersos aliquos motus inferiores ad aliū motū puta ad supiorē: bene vnus illorū pōt dici ⁊ est velocior ⁊ ali⁹ tardior motu primo ad quē ɔparātur motus huiusmodi inferiores/ ⁊ etiā eius tēpore vniformiter se habēte/ nec p̄ ɔ̄ñs velociori nec tardiori existente. nec prim⁹ aūt motus nec aliquis alius pōt dici magis velocior nec tardior realiter q̄ suū tēpus ab ip̄o ī re extra totaliter indistinctū. ¶ Ad quartū ɔ̄similiter est dicēdū. licet em̄ in motu ⁊ tēpore equali p̄mi mobilis alius possit plus ⁊ alius minus moueri: tn̄ sicut vnus horū motuū ē alio maior: ita ⁊ tēpus suū p̄priū a se indistinctū est etiā maius tēpore p̄prio alterius ab ip̄o sil̄r indistincto. ⁊ ita ista ratio bene p̄bat q̄ mot⁹ inequales distinguunt̄ ab alio motu tertio ⁊ ab ei⁹ tempore: quo existēte equali motus huiusmodi sunt diuersi ⁊ realiter inequales. non aūt p̄bat q̄ aliquis a suo tēpore/ hoc est a sua duratione propria sit distinctus. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguet̄. quia cū tēpus sit duratio motus/ p̄ ɔ̄ñs omnes motus durationis equal̄ sunt equalis tēporis. sed duratio vni⁹ motuū illorū qui fiūt in equali tempore seu motu primi mobilis non est maior duratione alterius. nec enim motus localis quo quis vadit ī vna die per .20. miliaria durat minus illo motu quo alius vadit eadē die p̄ .100. ergo nec tempus p̄priū vnius motus erit maius tēpore alterius. ¶ Respōdetur: q̄ cū duratio rei vt dicetur ī questione sequēti/ sit a re durāte penitus indistincta/ dupliciter potest dici maior duratio alicuius rei durantis. Uno modo quia est maioris rei durantis. Alio modo/ q2 res ipsa siue sit maior intrinsece siue minor plus manet et amplius conseruatur. Nō plus durās isto secūdo modo/ non oportet esse distinctū a minus durante p̄ aliquid sibi intrinsecum positiuum. nullo enim alicui addito mediante ipsum potest durare plus vel minus. nec enim angelus quia semp̄ manebit habebit vnq̄ aliud aliquid ab eo qđ nunc habet/ per qđ dicatur plus durasse postea q̄ nunc. Nō autē primo modo dicitur durare plus: vez q2 in se est maius: dicitur plus durare q̄ minus durans propter aliquid positiuū in quo excedit ipsum. ¶ Tunc ad rationem concedo q̄ nullus talium motuū qui vez fiunt in motu ⁊ ī tempore equali primi mobilis/ durat plus q̄ alius secundo modo/ sed primo: videlicet q2 vnus est maior motus q̄ alius. ⁊ ideo etiam duratio ab eo indistincta dicitur esse maior/ ⁊ per consequens tempus (qđ est duratio ip̄a) maius. ¶ Ad quintum aliqui soluūt dicentes q̄ tale corp⁹ si esset extra vniuersū nullū habēs locū/ posset moueri non in loco/ nec ad locū/ nec circa locū mō quo dicit̄ moueri localiter ip̄m celū: sed ad formā aliquā respectiuā. ¶ Sed hoc nō pōt stare: q2 supponit falsū: vez respectiuū eē aliq̄d p̄ se vnū. qđ nō est verū vt alias ē ostēsū. Et iō ad hoc alit̄ ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē

sciendū ꝙ motuū alius est acquisitio partis rei ꝓducte post partē. que ptes oēs mobili acquirūtur/ ⁊ in ipso formaliter reponunt. ⁊ talis motus dicitur esse motus alterationis vt dealbatio. alius est acq̄sitio partis rei ꝑsupposite a mouente post partem: que partes non ponitur in subiecto qd̄ mouetur: sed magis ecōuerso ip̄z ponitur in eis trāseundo successiue per ipsas. ⁊ talis motus dicit esse localis/ quo localiter motū corpus vel spūs transit super spatium aliquod qd̄ supponit. nec eñ vt imaginātur aliqui/ corpus localiter motum acquirit aliquid preter locū/ sicut in sequētibus ostendet. Unde licet in motu alterationis seu ꝓductionis forme sensibilis sit acq̄sitio partium forme noue: non tamē in motu locali aliqd̄ positiuū nouū acquiritur: sed tm̄ in aliquo presupposito ipsum mobile qd̄ localiter mouetur/ reponitur. licet aūt omne sic motuz naturaliter moueatur ad locum ⁊ super spatiuz presuppositū: tamē destructo omni positiuo medio qd̄ est inter celum beatorū ⁊ terrā puta tribus celis et alijs sphęris omnib⁹/ celo illo ⁊ terra equaliter distātibus/ ⁊ cōsimiliter remanētibus sicut prius/ nō videret tūc impossibilius q̄ nūc moueri aliquid puta angeluz de celo ad terrā ⁊ econuerso successiue ꝯsimilit sicut modo. nec eñ angelus pōt mō moueri facili⁹ ꝓpter elemēta ⁊ alia corpora interposita ꝑ que oīa ip̄z oporteret trāsire/ q̄ posset eis oībus circunscriptis. ¶ Ex quo sequit ꝙ licet motus localis quo mouetur de facto quodcūq; mobile sup aliquod spatiū ꝑsuppositū ad locū similiter ꝑsuppositū sit trāsitus sup vnā ptē spatij post aliā/ ⁊ acquisitio vnius post aliā: nō tñ hoc est simpliciter necessariū quin posset aliter fieri vt patet in exēplo ꝑdicto. oībus etenī destructis celo vez ⁊ terra/ ⁊ alijs corporib⁹ intermedijs propter hoc angelus remanēs nō esset immobilis. sicut nec celū qd̄ mouetur oporteret quiescere destructo omnī corpore sub eo cōtēto ⁊ quocūq; superiori alio continēte. ¶ Et tūc scd̄m hoc ad rationē dico ꝙ illud qd̄ ꝑdictū est vez ꝙ motus localis est acquisitio ptis post ptē/ intelligendū est de motu alterationis ⁊ de motu locali qui fit super spatiū ꝑsuppositum ⁊ ad locū/ nō aūt de quocunq; motu possibili absolute. ¶ Et si queratur: quomodo aliquid posset esse motū cū ipsi nihil nouiter adueniret nec ipsum alicubi nouiter esse inciperet? ¶ Respondeo ꝙ sicut corpus aliquod condensatum positum per se extra omnē locū posset si esset realiter facile fieri a deo rarius et ꝑ consequēs realiter maius nullo positiuo ab ipso distincto sibi aduenīēte nec ipso alicubi vbi non fuit antea existente: cum nullus locus vt supponitur tunc adesset: sed tantum esset motum realiter: quia eius partes se haberēt differēter/ nullo tamē eis apposito mediāte: sic cōsimiliter in ꝓposito est dicēdū: vez ꝙ si omne nunc mobile localiter de celo ad terram posset moueri celo et terra destructis ipsum posset taliter variari ꝙ si celum ⁊ terra redirent sicut antea fuerāt/ ipsuz esset in terra ⁊ nō in celo. ¶ Et si queratur an talꝭ motus quo tunc angelus se moueret esset localis? Ad hoc potest dici ꝙ esset quedam variatio angeli que non potest dici motus localis positiue. quia nec esset in loco nec a loco nec circa locuz. esset tamen localis motus permissiue natus sic denominari si locus aliquis poneretur. ¶ Ad sextum dicēdum ꝙ nec instans est in tempore aliquid positiuum ab eo distinctum/ nec mutatum esse in motu/ nec punctū in linea vt in distinctione ista apparebit inferius. ¶ Ad septimū dicendum ꝙ res corruptibiles dicuntur esse temporales non quia sunt in tempore tanq̄ in re aliqua positiua existente in eis ⁊ distincta ab ipsis. nec enim tempus est res aliqua per se vna existens in aliquo subiectiue/ vt in alio articulo est probatum. sed dicūtur solū ideo temporales quia habent terminū sui esse: videlicet quia nō perpetue permanebunt. propter cōtrariam autem rationem alia non dicuntur temporalia sed eterna. nec enim esse eternū est eē aliquo formaliter informatū vel sibi quōcūq; vnitum. sed est nūq̄ habere terminū: qd̄ nulli eterno conuenit aliquo mediante ab ipso aliqualiter differente in eo formaliter existente vt ostendetur in alia q̄stione. ¶ Ad octauū concedo ꝙ successiuū vt vulgariter ponitur: vez tāq̄ forma aliqua per se vna cuius nulla ꝑs manet actu cum alia/ non potest in idem coincidere cū re aliqua permanente. sed successiuū sic sumptū non videt esse ponendum vt in ꝑcedentibus est probatuz. modo aūt quo hic ponitur successiuū: vez tāq̄ forma cuius vna ꝑs post aliā acquiritur: nō oportet ipsum differre a partibus permanentibus acquisitis. ¶ Ad nonū dicēdum ꝙ illa maior assumpta non ē vera nisi quando illud qd̄ est tale/ est tale aliquo mediāte a se distincto: sicut quia subiectū est albedine albū tāq̄ aliqua re ab ipso subiecto albo distincta ideo albū est distinctū ab omni illo quo subiectū ipsuz nō dicit esse album. Quādo aūt illud qd̄ dicitur esse tale nō est tale aliquo a se distincto mediāte: tunc ipsum non est aliud in re extra ab omni illo quo non dicitur esse tale. sicut quia secūdum aliquos res dicitur quanta quantitate/ non tanq̄ forma aliqua ab ipsa re distincta/ sed precise est quanta realiter suis partibus sic dispositis existentibus: vez extra se: ideo non oportet ꝙ res quanta sit diuersa realiter a seipsa non quāta. potest enim res nūc maior esse/ ⁊ postea minor absq; aliquo sibi subtracto: vt apparet in raro primo ⁊ postea condensato. ⁊ eadē ratione vt videtur posset fieri non quātum absq; amisso aliquo positiuo: sicut ⁊ econuerso tātū potest fieri maius nullo sibi addito: ⁊ eadē rōne nō quātū/ quātū. sed sic est in proposito. nec enim motus quo aliquid dicitur realiter moueri/ puta dealbatio qua aliquid dicit dealbari/ est aliqua forma per se vna a subiecto ipso ⁊ albedine eius distincta. sed dicitur dealbari tantum partibus albedinis vt ipsas actualiter sic acquirit. quare ⁊c. ¶ Ad decimum dicendum: ꝙ licet omnia predicamenta sint distincta vt diuersa signa predicabilia ⁊ subijcibilia/ siue vt ex signis talibus constituta: non tamen omniū significata sunt realiter diuersa: vt alibi est ostensum. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero: vtrum euum sit aliquid positiuū in re extra ab euiterno distinctū ꝑmanēs: an successiuū? ¶ Et videt ꝙ sic. q2 idē omnino nō potest suijpsius realiter esse mēsura. sed euū est mēsura euiterni. ergo oportet ꝙ sit aliquid positiuū ab ipso distinctū. ¶ Contra. q2 euū non est aliud q̄ duratio euiterni. sed cuiuslibet duratio rei est ab ip̄a re durāte indistincta totaliter ī re extra. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. quia eñ vt argutum est/ euū ip̄m est duratio euiterni: ideo primo ostēdam ꝙ cuiuslibet rei duratio est ab ip̄a re durāte indistincta totaliter in re extra. Secūdo ex hoc inferam ꝙ euū qd̄ dicitur esse duratio euiterni/ non est aliqd̄ successiuum sed permanens sicut euiternum: a quo est realiter indistinctum. Ex quo vlterius concludam ꝙ non oportet querere an omniū euiternorum sit tantummodo vnum euum. Tertio tangam ⁊ soluam aliqua que arguuntur communiter contra ista.

Quantū ad primū: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si duratio esset forma aliqua per se vna a re durante distincta per ipsam res non diceret durare: sed potius econuerso duratio ipsa re mediāte cuius esset/ duraret. ¶ Hec probatur. Et primo quātum

ad primam partē. quoniā nihil potest dici esse tale per id
qd̄ supponit existere ipsū tale. sed si duratio alicuius rei
puta angeli esset aliquid in eo existēs: ⁊ ab ipso differens
ipsa presupponeret angelum esse durantē. ergo ⁊c. ¶ Mi-
nor apparet. quoniā omne presupponēs rem aliquā pma-
nentē ⁊ actualiter existentē presupponit eam esse durātē.
nec enī aliquā rē durare est aliud q̄ ipsam actualiter p-
manere. sed si duratio esset a re durāte distincta: ⁊ in ipsa
recepta / ipsam rem presupponeret necessario pmanentē et
actualiter existentē. omne enī posterius presupponit pri⁹
in quo existit. oē etiā accidens presupponit suū subiectum
existēs. sed duratio angeli ⁊ cuiuscūq; alterius rei si eēt
aliquid distinctū ab ipa re durāte / esset eius accidēs. nec
enī vna substātia est in alia vt duratio in durāte. ergo ⁊c.
¶ Cōfirmatur. quia qd̄ est tale aliquo posito vel remoto
nō potest dici existere tale p illud. sed si duratio est res ali
qua a re durante distincta / ipsa posita vel amota res ipa
eius subiectum vniformiter potest manere / ⁊ p ɔ̄sequēs
durare: cū nullum prius oporteat destrui circūscripto ali
quo posteriori ab illo distīcto realiter: quale posterius po
nit̄ esse duratio respectu rei durātis. nō enī potest dici q̄
ab ipsa tm̄ formaliter distinguat̄. ergo ⁊c. ¶ Scḋa pars
cōclusionis istius: vz q̄ magis talis duratio diceret̄ du
rare ꝓpter rē eius subiectū q̄ ecōuerso res ꝓpter ipsam
seu ea mediante: apparet. qm̄ omne illud in illo ɔ̄seruat̄
et manet sine quo nō pōt naturaliter pmanere. sed si du-
ratio distinguit̄ a re durāte est in ipsa vt accidēs in subie
cto / ⁊ p ɔ̄ñs nō posset durare nec manere naturaliter sine
ipsa: sicut nec aliqd̄ accidēs sine subiecto. ecōuerso aut̄
res durans nō exigit talem rē ad hoc vt maneat natura
liter siue duret: cum ⁊ talis res que dicitur duratio si po-
natur distincta a re durāte presupponat rem ipsam cuius
esse dicitur iam durantē: quia actualiter existētem. ꝗ ⁊c.
¶ Secūda cōclusio est: q̄ nō est necessariū ponere dura-
tionē esse formā aliquā p se vnam a re durante distinctā.
¶ Hec sequitur ex p̄dicta. quoniā si duratio poneretur
vt aliqua talis forme / nō poneret̄ nisi vt res cuius esset
duratio ipsa mediāte: modo quo subiectum albū dicitur
albedine mediāte. sed vt probatū est nulla res posset du-
rare duratione hoc modo accepta: vz pro forma aliqua
in re durāte formaliter existente. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qr
cū pluralitas non sit sine necessitate ponenda / qd̄ potest
esse tale seipso omni alio circūscripto nō est necessarium
ipsum ponere esse tale aliquo sibi apposito mediante ab
ipso realiter differēte. sed sicut omnis res possibilis pōt
fieri nulla forma mediāte ab ea ⁊ a deo realiter differēte
ita ⁊ in esse posita potest cōseruari / ⁊ p ɔ̄sequens durare
seu manere omi forma ab ipsa alia circūscripta. ergo ⁊c.
¶ Tertia cōclusio est: q̄ nō est congruū ponere duratio-
nem esse talē formā aliquā p se vnam a re durāte distin-
ctam. ¶ Hec ꝓbatur. quoniā nō est cōgruū: imo omnino
absonū ponere formā aliquā accidētalem in substātia p̄-
supposita existētem magis durare immediate seipsa nul
la re sibi addita alia mediāte: q̄ duret substātia eius sub
iectū existēs prius nature ordine tali forma. sed omnis
ponēs durationē esse talem formā p se vnā a re durante
distinctā / habet hoc ponere. qd̄ ꝓbatur: quoniā talis for
ma que dicitur esse duratio substātie alicuius puta ange
li habet esse forma accidentalis: que nō potest dici q̄ du
ret duratione alia mediāte: sed seipsa. si enī duraret dura
tione alia mediante oporteret ponere infinitas tales du
rationes quarum vna duraret alia mediāte. qd̄ est impos
sibile. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr qd̄ potest fieri p paucio
ra nō est congruū ponere fieri per plura. sed quelibet res
producta potest durare seipsa a deo cōseruata / nulla me
diāte forma sibi impressa / nec alia re quacūq; ab ea diuer
sa. ergo ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: q̄ nō est pos-
sibile ponere durationem esse formā aliquam per se vnā
a re durāte distinctam qua mediante res duret. ¶ Hec p
batur quoniā aut huiusmodi sic accepta duratio si pona
tur causatur a re ipsa durante: aut a causa rem conser-
uante / duratione huiusmodi mediante. Sed non potest
poni primū: quia nulla causa durat propter aliquem effe
ctum ab ipsa productum: cū omnis effectus productus
presupponat suā causam producētem existere ⁊ durare.
Nec scḋm: quia talis duratio esset forma rei duranti im-
pressa. nec enim existeret subiectiue nisi tantūmodo in re
durāte. sed nulla res magis potest dici durare aliquo me
diante sibi impresso q̄ possit dici alba aliquo ipsam al-
bam iam actualiter supponēte. omnis enim forma pre-
supponit illud cui imprimitur existere / ⁊ per consequēs
actualiter iam durare. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia cū
in eodem subiecto sint accidentia multa ⁊ realiter distin
cta / aut quodlibet durat in subiecto sua duratione pro-
pria ⁊ a duratione alterius distincta: aut omnia simul du
rāt duratione vnica mediāte. Sed primū nō est ponēdū
¶ Primo. quia tūc corrupto subiecto qd̄libet eius acci
dēs posset naturaliter remanere: imo ⁊ sic remaneret de
facto. quoniā nulla res durās depēdet nec ad sui existē-
tiā exigit nisi illud quo durat. ergo si quodlibet accidēs
in subiecto existēs durat duratione propria alia a dura-
tione subiecti / per ɔ̄sequēs ad sui existētiā nō exigit suū
subiectū: magis q̄ ecōuerso subiectum exigat ipm̄. qua
re ⁊c. ¶ Scḋo. qr tūc seq̄retur q̄ in qualibet substātia di
uersis accidētib⁹ informata ipa essent duplicata. ex quo
enī quot ponūtur accidētia durātia tot sunt eorum dura
tiones / que similiter habēt poni forme accidētales / per
cōsequēs sequit̄ ꝓpositū: vz q̄ in nulla substātia posset
poni vnū accidēs tātū: cū nullū possit esse nisi duret: nec
possit durare nisi duratione vt alio accidēte mediāte ab
ipso vt supponit̄ differēte. ⁊ ita etiā tūc materia esset im-
mediatum subiectū forme accñtalis vz sue ꝓprie dura
tionis alterius a duratione substātialis forme. alia etiā
multa seq̄rent̄ īpossibilia ⁊ absurda. quare ⁊c. ¶ Tertio
quia magis subiectū est cōseruatiuū omniū accidētiū in
ipso existētiū q̄ vnū ipsorū p alterū cōseruet̄. sed qd̄libet
magis pōt dici durare illo mediāte quo cōseruat̄ p alte-
rū. ergo magis substātia posset dici duratio seu cōserua
tio accidētis in ipsa actualiter existentis q̄ vnum acci-
dens alterius. q̄re ⁊c. ¶ Nec pōt poni scḋm: vz q̄ omnia
durent vnica duratione. quoniam duratio si est aliquid p
se vnū est subiectiue in re ipsa durante. sed vnū accidens
non potest esse saltem naturaliter in diuersis subiectis.
accidentia aūt plurima nō supnaturaliter conseruātur
nec durāt p consequēs / sed naturaliter in subiecto. ꝗ ⁊c.
¶ Preterea ad idem arguitur. quia aut cum accidēti-
bus separatis ī sacramēto altaris separātur ipsorum ꝓ
prie durationes / aut non. Si primū: ergo nō supnatura
liter sed naturaliter cōseruant̄ separata actualiter a sub
iecto. nihil enī cōseruatum cū illo sibi cōiūcto quo mediā
te ē natū naturaliter durare ⁊ actualiter pmanere / pōt
dici supnaturaliter ɔ̄seruari: lz conseruet̄ a quocūq; alio
sepatū: q̄ sibi ɔ̄iūcto nō durat. sed si cuiuslibz rei est sua
propria duratio qua durat: nulla res durat mediante re
alia q̄ sua duratione propria: nec per ɔ̄ñs aliquod acci-
dens p subiectū magis q̄ ecōuerso subiectum ipm̄ duret
accidente mediāte alio a sua duratione. ergo q̄ acciden-
tia a subiecto separata permaneāt: hoc non fit superna
turaliter: immo magis fieret supernaturaliter si nō ma-
nerēt: ex quo quodlibet cū sua duratione propria sepat̄.
¶ Confirmatur. quia non videtur q̄ aliqd̄ accidens du
ret illo qd̄ durat per aliud eiusdē rationis cū ipso. ¶ Hoc
apparet: nisi ponat̄ circulus in rebus durātibus: dicēdo
q̄ vna durat per aliam et econuerso. sed si duratio rei

cuiuslibet est distincta a sua propria re durante: substātia quelibet create durat accidēte. nec em̄ potest dici ꝙ sua duratio ab ea distincta sit substātia. q̄ nec etiā vna substātia pōt poni duratio alterius. ergo nullū accidēs durat ꝓpter substātiā: sed potius econuerso. ex quo sequit̄ ꝓpositū assumptū: videz ꝙ accidēs separatū cū sua duratione propria a subiecto nō supernaturaliter manet/ sed potius naturaliter sicut prius. sed cōstat hoc esse falsum. q̄ etiā quorūcūq; accidētiū in corpore existētiū realiter distīcto vno destructo alterū naturaliter manet ⁊ durat in ipō nec ꝑ ꝯñs vnū pōt dici duratio alteriꝰ magis ꝙ econuerso. quare ⁊c. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ accñtia nō separant̄ cū suis ꝓpriis durationibus a subiecto ipsoꝝ prioꝝ. ergo post cōuersionē panis in corpus Christi/ ⁊ vini in sanguinē/ nō remanēt oīa accñtia q̄ in cōuersis substātijs pfuerūt. sed tot sunt destructa quot manent: cū duratio cuiuslibet ꝓpria sit accñs qd̄ supponit̄ nō manere cum accidēte aliquo separato. hoc aūt est falsū. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē. nō minus res ꝑmanēs pōt durare seipsa nō duratione aliqua ab ipsa distincta ꝙ res successiua si ponat̄ vt cōmuniter dicit̄ a ꝑmanēte distīcta. sed nulla forma successiua pōt durare mediāte alio a seipsa q̄ si sic: aut illud quo durat est forma ꝑmanēs: aut aliq̄ successiua. sed non pōt poni primū. q̄ res ꝑmanens nō est fluēs/ nec ꝑ ꝯñs eius duratio: nec pōt poni scd̄m: q̄ nullū successiuoꝝ fluētium realiter distīctoꝝ pōt durare magis ꝙ alterū per se ipm̄. ⁊ ita si duratio vniꝰ forme successiue esset forma aliq̄ successiua: ⁊ illiꝰ duratio esset similiter aliqua alia successiua: ⁊ illius alia in infinitū. ꝯsimiliter etiā pōt argui de ꝑmanētibus: quoꝝ vnū nō videt̄ magis ꝙ alterū eē a sua duratione ꝓpria indistinctū. ⁊ ita si duratio rei esset distincta a re ipsa durāte/ tam in ꝑmanētibus ꝙ in successiuis oporteret ꝓcessum ponere in infinitū. hoc aūt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ si duratio ē distīcta a re ipsa durāte: habet esse imꝑfectior ea cū subiectiue ponat̄ esse in ipsa. duratio etiā subbstantie nō pōt dici ꝙ sit substantia. cū vna substātia nō sit ī alia nisi forme in materia: q̄ durat ⁊ remanet ipsa forma destructa. sed nullū imꝑfectiꝰ potest magis manere seu durare seipō/ ⁊ ꝑ ꝯñs esse a sua duratione ꝓpria indistinctū ꝙ perfectius. ergo non magis duratio cū sit imꝑfectior re durāte si ab ipsa ponat̄ distincta/ est a sua duratione ꝓpria indistincta: ꝙ res cuius dicitur esse duratio ipsa. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie: ꝙ duratio nō īportat aliud ꝙ rem ipsam manētem vt in esse continuatam seu conseruatā. cuius rei continuatio seu cōseruatio nō fit aliquo mediāte a re cōseruata/ ⁊ a deo cōseruante distincto. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: infero duo corollarie ex declaratis in articulo p̄cedēti. ¶ Primū est: ꝙ euū nō est aliquid successiuū: sed permanēs ⁊ simul totum existens: quia ab euiterno realiter indistinctum totaliter in re extra. ¶ Secūdū est: ꝙ non est querendū an euū sit vnū omniū euiternoꝝ. ¶ Ad quoꝝ duoꝝ euidentiam est sciendum ꝙ eoꝝ que sunt/ alia sunt simpliciter necessaria ⁊ incōmutabilia: sicut trinus ⁊ vnꝰ deus. Alia cōtingētia ⁊ variabilia tn̄ incorruptibilia. quorum alia sunt spiritualia vt substātie imateriales: ⁊ alia materialia vt corporales substātie supiores: ⁊ alia corruptibilia. quoꝝ alia dicunt̄ fieri ⁊ corrūpi ī instāti: vt illa oīa quoꝝ vnūquodq; nō fit simul totū sed vna eiꝰ pars post aliā successiue. Prioꝝ vez solius dei necessarij ⁊ oīno incōmutabilis duratio vocatur eternitas. Angeloꝝ vero euū. corporaliū corruptibiliū ⁊ ꝑmābiliū successiue tēpꝰ et alioꝝ instās. ¶ Hoc p̄misso ab oībus cōiter concesso apparet primū corollariū euidēter. q̄m vt ꝓbatum est in articulo p̄cedēti/ nullius rei duratio est a re durāte distinctum aliquid in re extra. sed vt p̄missum est euū dicit̄ esse duratio euiternoꝝ omniū vez angeloꝝ. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ si duratio angeli est distīcta ab ipso: aut est forma substātialis aliqua: aut accñtalis. Sed nō pōt poni primū: q̄ in nullo durātiū angeloꝝ est forma aliqua substātial' distīcta. esto etiā ꝙ eēt/ nō magis vna duraret ꝑ aliā ꝙ econuerso. Nec scd̄m etiā pōt poni. ¶ Primo. q̄ oīno est incōueniēs dicere prius durare ꝑ posteriꝰ qd̄ ipz preſupponit durare: cū substantia etiā q̄libet q̄ accidente prior ⁊ ab ipso distincta realiter/ possit saltē ꝑ diuinā potētiā cōseruari oī accidēte ab ipso distīcto realiter circūscripto. ¶ Scd̄o. q̄ aut illud accidēs esset spirituale aut aliquod corporale. sed in angelo nō ponit̄ aliquod accñs corporale nisi forsitan motus localis: qd̄ nō pōt poni durare: nec spirituale nisi actus intelligēdi volēdi ⁊ nolēdi: quoꝝ nulliꝰ sua duratio pōt dici. ergo ⁊c. ¶ Tertio. q̄ si aliquod accidēs sua duratio esse ponat̄ (qd̄ oportet cōcedere si dicat̄ ꝙ ab ipso sua duratio distīguat̄) aut talis forma accñtalis ē ī ipso durāte ꝑmanēs simul tota: aut fluēs ⁊ successiua. Sz primū nō possunt ponere q̄ dicunt suā durationē ab ipso esse distinctā. q̄ maior ē nūc eiꝰ duratio ꝙ fuerit ī principio quādo nouiter fuerit creatus. quāto enī plus manet tāto plus durat. qd̄ poni nō posset si sua duratio esset ab ipō totaliter īdistīcta. Sz si sua duratio est forma ꝑmanens simul tota/ idē inconueniēs sequitur qd̄ vitare itēdūt: videz ꝙ angeli duratio nō sit modo maior ꝙ prius. ergo oportet ipos cōcedere hmōi angeli durationē eē formā aliquā successiuā. sed hoc ē oīno absurdū. quod sic ꝓbo. q̄m aut huiusmodi successio eēt ꝑtiū diuersarū acq̄sitio: q̄ ꝑtes acq̄site successiue manēt in angelo ꝑmanēte: aut eēt acq̄sitio ꝑtiū acquisitarū eē desinētiū. ¶ Hoc appet. nullo eīn mō alio pōt īteligi eē formā aliquā successiuā nisi alt'o p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ. sed nō pōt dici ꝙ duratio angeli sit forma aliq̄ successiue primo mō. q̄m tūc seq̄ret̄ ꝙ ꝯtinue cuilibet angelo adueniret noua forma accñtalis seu aliq̄s aliꝰ gradꝰ quo mediāte duraret. qd̄ ē oīno īꝓbabile ⁊ absurdū. esto eīn ꝙ talis forme successiue gradꝰ aliq̄s ꝯtinue adueniret/ nō magis ꝑ ipm̄ duraret ꝙ subiectū qd̄cūq; aliud alteratū duret ꝑ accñs ī ipō successiue ītroductū: puta ꝑ albedinē q̄diu ꝯtinue dealbatur. ḡ ⁊c. ¶ Nec pōt dici ꝙ sit forma successiua scd̄o mō. q̄ nec eē corruptibilis pōt poni duratio alicuiꝰ īcorruptibilis: q̄le ē qd̄libet euiternū. q̄re ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē. aut hmōi duratio angeli ē a deo: aut ab ipso durāte āgelo effectiue. Sz nō pōt dici ꝙ a deo: q̄ deus omnē effectum ꝓductū pueret pōt ꝯseruare absq; aliquo ab illo distincto realiter ⁊ posteriori ipō q̄lis effectus habet poni hmōi duratio si a re durāte ponat̄ eē distincta. ḡ ad hoc ꝙ angelus ꝯseruet̄ ⁊ duret deꝰ nō necessitatur ad ꝓducēdū ꝯtinue nouū effectum eiꝰ cōseruatiuū: cū q̄cq̄d deus pōt facere vl' factū ꝯseruare aliquo mediāte distīcto/ possit ꝯseruar̄ ⁊ facer̄ sine illo. nec pōt dici ꝙ hmōi duratio sit effectiue ab āgelo: q̄ nec angelū aliq̄d oportet in se/ nec ī alio ꝓducere ad qd̄ duret seu maneat ī suo eē. nec si aliq̄d tale ꝓduceret/ ꝓpt̄ ipm̄ maneret actualiter seu duraret: cū tale ꝓductū ipm̄ supponeret iā durare. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄ si hmōi angeli duratio eēt forma successiua diuersas hñs ꝑtes in fluxu cōtinue existētes: aut angelꝰ duraret ꝑ ꝑtes p̄teritas: aut ꝑ futuras: aut ꝑ p̄ntes. Sz nō ꝑ p̄teritas/ nec ꝑ futuras quia nō sunt. nec ꝑ p̄sentes: q̄ vt dicūt nullius forme successiue est aliq̄d actualit̄ nisi īstās qd̄ nō ponit̄ eē aliqua ꝑs tal' forme vez successiue: sicut nec pūctū linee. nec pōt dici ꝙ duret tali mediāte īstāti p̄nti: vel si sic/ ad eiꝰ durationē nō opz ponere formā aliquā successiuā: cū nulla ꝑs talis forme aliq̄d faciat ad sui durationē. sed sufficit tale instans/ quo solo mediante angelus ipse durat. ¶ Nec

valet si dicatur tale instans non fieri seu conseruari per se sine forma aliqua successiua. quoniã ex quo a successiuo ponitur esse distinctũ realiter / potest vtiq3 per diuinã potentiã conseruari et fieri sine ipso. quare etc. ¶ Ex pdictis apparet secũdũ corollariũ supradictũ: vez nõ esse q̃rendũ an sit vnicũ tñ euũ omniũ euiternorũ. ¶ Hoc apparet. q2 licet in diuinis vnũ sit realiter plura / et p 9ñs de illo possit queri quomõ sit cũ oĩbus illis vnũ: in creaturis tñ nihil vnũ põt esse a pluribus realiter distinctis indistinctũ. sed vt pbatũ est: euũ est cũ euiterno idẽ totaliter in re extra. ergo nõ magis est q̃rendũ an vnũ euũ sit omniũ euiternoꝝ q̃ vtrum vnus angelus possit insimul esse plures. ¶ Cõfirmat. quia oĩs q̃stio rationabilis debet esse aliqua ppositio dubitabilis nullũ supponẽs falsum. sed iste ppõ omnia euiterna habẽt vnũ euiternũ vel plura mediãtibus qb9 durãt / supponit qð est indubitãter falsum: vez euũ esse aliquid in re extra ab euiterno distinctũ. apud nullũ eñi debet esse aliquod dubiũ quin res quelibet possit fieri / et facta cõseruari / et p 9ñs durare oĩ effectu ab ipsa distĩcto realiter circũscripto. nullus etiã debet inclinari ad credẽdũ aliquã substantiã durare nec cõseruari p formã aliquã accidẽtalem: cũ videat esse potius ecõuerso. ergo nec euũ qð ponit esse duratio angeli debet poni forma aliqua accñtalis pmanẽs / nec successiua / nec alia qualiscũq3 ab ipo distincta. q̃re etc. ¶ Ex predictis apparet euidenter improbabilitas et absurditas opinionis omniũ illoꝝ q̃ dicũt euũ esse formã aliquã successiuã ab euiterno angelo ipsa mediãte durãte distĩctã. que quidẽ forma vt addũt est vnica omniũ euiternoꝝ: vez ipsoꝝ durãtiũ angeloꝝ. hoc eñi est inintelligibile et absurdũ. q2 aut ista forma vnica successiua est subiectiue ĩ aliquo vno angelo tñ: aut in oĩb9: aut in nullo. sed vnica accidẽtal' forma nõ põt naturaliter esse in pluribus. nec est dicẽdũ q̃ supnaturaliter sit in eis: nisi dicas q̃ deus ita miraculose cõseruat totũ angeloꝝ exercitũ sicut accidens a substantia separatũ. nec põt dici q̃ magis in vno q̃ in alio. q2 nihil existẽs in vno angelo subiectiue potest poni duratio alterius: cũ vnus nõ duret p aliũ nec p aliquid eius. nec põt dici q̃ sit accidẽs ab oĩbus separatũ. tũ q2 de facto nullũ accidẽs ponit separatũ ab omni subiecto nisi in eucharistie sacrõ. tum q2 esto q̃ poneret nullius substãtie duratio posset esse. oĩno eñi est ĩpossibile dicere substãtiã nõ durare nisi mediãte accidẽtali vel substãtiali forma aliqua ab ipsa sepata realiter. si eñi duratio ponat esse forma aliqua p se vna nõ magis res aliqua potest durare p ipsam ab ea realiter separatam / q̃ subiectũ aliquod possit dici albũ esse aliq̃ua albedine ab ipso actualiter separata. quare etc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: vbi est respondendũ ad illa q̃ cõtra pdicta 9muniter ab aliis arguũtur Primo adducã illa. Scdo dicã ad ipsa. ¶ Primo ergo arguo sic. eiusdẽ ad se nõ põt esse relatio realis. sed angelus vt primo durãs refert ad seipm vt postea durantẽ. si eñi angelus nunc creatus postea annihilet / et iterũ creet in creatione fundatur ratio prioritatis et in repatione ratio posterioritatis. ergo oportet hic assignare aliam et aliã ptẽ durationis: cũ angelus ipse durãs sit totaliter ĩdistinctus. ¶ Scdo. q2 impossibile est cõtraria inesse sine successione eidẽ subiecto. sed 9traria insunt angelis tam malis q̃ bonis vel inesse possunt. põt enim angelus tam bon9 q̃ malus nũc sursum existere / nũc deorsum. oẽs etiã primo nõ fuerũt in gratia / nec in gloria / nec ĩ pena: et post ea alij gratiã et gloriã / alij vero ppter culpam cõmissam penã ppetuaz receperũt: et ita in oĩbus extrema cõtradictionis fuerũt. ergo oportet q̃ in alia pte durationis fuerit vnũ et in alia alterũ: cũ cõtradictoria simul eidẽ inesse nõ possint. ¶ Tertio. q2 ĩpossibile est vnũ et idẽ simul existere et nõ esse. sed angelus nũc existẽs posset nõ esse. g̃ cũ nõ in illo instãti in quo existit / oportet q̃ in alio. ex quo sequit ppositũ: vez q̃ est in eius duratione successio. ex quo sequit q̃ sit ab ipso distincta sicut successiuũ a pmanẽte. ¶ Quarto. q2 illa quoꝝ vnũ stat cũ priuatione alterius9 ptis alteri9 / realiter distinguunt. sed angelus et euũ sunt hmõi. ẽ eñi existẽtia angeli cũ priuatione oĩz ptiũ p̃teritarũ eui. ergo etc. ¶ Quinto. q2 illud qð plus durauit nũc q̃ prius / pl9 habet de duratione nũc q̃ prius. sed angelus plus durauit nũc q̃ prius. ergo et eius duratio est nũc maior sua essentia existẽte eq̃li. s3 talia oĩa quoꝝ vno equali existẽte alterũ ẽ inequale / q2 mai9 q̃ antea / oportet realiter esse distincta ergo etc. ¶ Sexto. q2 illud qð ẽ tã in actu q̃ in potẽtia / si est in potẽtia infinitũ et ĩ actu. sed duratio angeli est ĩ potẽtia infinita: q2 eterna / nũq̃ p 9ñs terminãda. sed si duratio angeli eẽt ab ei9 essentia ĩdistĩcta / tãta esset actu quãta ĩ potẽtia. g̃ etc. ¶ Ad euidẽtiã solutionis istoꝝ et oĩm similiũ alioꝝ est sciẽdum: q̃ oẽs pdicte rõnes et eis similes pcedũt ex eadẽ falsa radice et imaginatione. oẽs eñi supponunt idẽ falsum: vez q̃ res nõ possit manere nec desinere esse nisi in instãti vel ĩ tẽpore tãq̃ ĩ re aliqua alia a re manẽte vel existere desinẽte: et q̃ cõtraria vel cõtradictoria esse simul sit ipsa eẽ in eodẽ tẽpore vel in istãti tãq̃ in forma aliqua existente ab ipsis inexistẽtib9 9trariis vel 9tradictoriis differẽte. hec aũt oĩa sunt euidẽter falsa. oĩs eñi res creata potest manere vel desinere esse circũscripto oĩ tẽpore et instãti et quacũq3 alia re creata: et cũ illa oĩa puta tẽp9 istãs et euũ et eius instãtialitas ponant eẽ accidẽtia: oĩno videt eẽ irrationabile ponere nullã creatã substãtiã posse manere / nec etiã desinere sine eis. qua eñi rõne instans ponat esse et desinere eẽ nõ in alio instãti: et tẽpus nõ in alio tpe et euũ similiter nõ in alio euo: ita 9sĩr oĩs alia res ab istis põt esse et desinere eẽ istis oĩbus circũscriptis: puta euo / tpe / et instãti: tã q̃ diuersis ab illis q̃ dicunt existere vel desinere esse. nec 9tradictoria vel 9traria vel q̃cunq3 alia esse simul / est vt rõnes iste accipiũt ipsa esse in eodez tẽpore vel istãti tãq̃ aliis formis ab illis q̃ simul dicunt existere pmanẽtibus: cũ aliq̃ simul eẽ / puta albũ et nigrũ nõ dicat pter ip3 albũ et nigrũ aliquod aliud ens creatũ nec p 9ñs instãs nec tẽpus nec euũ: intelligẽdo p ista aliqua ab illis distĩcta. ¶ Tũc ad pmũ dicẽdũ: q̃ nec eiusdẽ ad se nec vni9 ad alterũ in creatis ẽ aliq̃ relatio realis tãq̃ forma aliqua p se vna distincta realiter ab extremis: vt supponit ex alibi declaratis. ¶ Et ideo qñ additur q̃ angelus primo durãs refertur ad seipm vt ad postea durãtẽ: si intelligat sicut facit q̃ referat aliqua forma mediãte in ipso vel in sua duratione fundata: falsum est: q2 nec albũ refert ad albũ / nec aliquod vnũ ad alterũ ĩ creatis hoc mõ. si aũt intelligeret ipm referri ad se: q2 illud idẽ qð fuit antea / manet mõ: sicut duo alba referũtur se ipsis: q2 seipsis sunt siĩa nõ aliquo eis apposito mediãte: sic verum est ipm referri ad seipm. ¶ Et qñ dicitur q̃ angelo nõ creato postea repato fundaret ratio prioritatis in creatione et posterioritatis in repatione: Dico q̃ hoc est falsum: et supponit duplex falsum. Unũ q̃ nihil dicat prius nisi prioritate / nec posterius nisi posterioritate ab ipso distĩcta realiter mediãte: cõtra qð alias et etiã in pcedẽtibus est arguitũ. Aliud falsum qð supponit / est q̃ creatio et repatio sint duo aliq̃ positiua distincta realiter ab ipso repato angelo et creato. hoc etiã nõ eẽ verũ satis appet ex dictis in distinctione alia pcedenti. ¶ Et si queras quomodo angelus posset esse prius duratione semetipõ quecunq3 alio circũscripto? ¶ Respondeo q̃ sicut vnũ esse prius alio pfectione nõ est ipsuz esse prius ipso perfectione tanq̃ aliquo sibi addito mediante

ab ipso differente: sed ipsum esse eo perfectius semetipso omni a se alio circũscripto: ita nec vnũ angelum esse alio duratione priorem est ipsũ esse eo priorem duratione tã q̃ aliqua re mediante coexistente simul cum illo angelo prior alium angelum precedente: cum vna res possit fieri prius q̃ alia sine quacunq; alia tertia a priori et a posteriori realiter differente. sed aliquẽ prius duratione eẽ ẽ ipsum esse factũ alio nõdum facto: q̃ potest vtiq; cõtingere sine omni duratione tã q̃. forma a re ipsa priori ꝛ posteriori diuersa. Quod ex hoc euidenter apparet. qꝛ omne q̃ est simul cum re priori est prius duratione quocunq; incipiente esse: ergo ꝛ duratio rei prioris si est ab ipsa re priori distĩcta/ est prior duratione rei posterioris. sed constat q̃ si est prior duratione alia q̃ seipsa: ergo cõsimiliter potest dici de re ponendo ipsam esse a sua duratione realiter indistinctã. ꝛ ita sicut duratio rei prioris p diuinam potentiã (q̃ vtiq; posset fieri si a re ipsa ponatur esse distincta: vel saltem reparata re posteriori producta) esset prior vt primo posita seipsa non postea reparata: ita ꝛ de creato ac de reparato angelo est dicendum. ¶ Ad secundũ. quando dicitur q̃ contraria non possunt eidem sine successione inesse: dico q̃ falsum est si per successionem intelligatur res aliqua quecunq; diuersa a cõtrarijs ꝛ subiecto. nulla enim re permanente nec successiua creata existẽte exceptis contrarijs/ subiecto ipsorum receptiuo puta homĩe ꝛ albedine ꝛ nigredine/ posset homo esse albus ꝛ niger non simul sed successiue: hoc est q̃ prius est albus ꝛ postea niger: non intelligendo per huiusmodi prius et posterius aliqua positiua distincta ab ipsis contrarijs inexistentibus ꝛ subiecto. ad hoc enim q̃ subiectum existens sub albedine priuetur ipsa albedine ꝛ informetur ea priuata nigredine/ non est necessaria res alia successiua nec permanẽs preter causam ꝛ ipsam nigredinem inducendam: ꝛ ita omni successione destructa tanq̃ re alia a contrarijs ꝛ a contradictorijs ꝛ subiecto diuersa/ potest idem sub contrarijs vel contradictorijs esse: non tamen simul. nec sequitur: prius est album et postea non album vel nigrum: ergo oportet esse formã aliquam successiuam a subiecto ꝛ ab albedine distinctã et a nigredine successiue: cum ad hoc q̃ subiectum sit album nulla forma alia ab albedine requiratur. nec ex hoc quia vez nulla est forma alia ab albedine qua subiectum actualiter informatur/ est impossibile ipm albedine spoliari ꝛ forma sibi cõtraria informari. quare ꝛc. ¶ Ad tertium cõsimiliter est dicẽdũ. si enĩ intelligatur q̃ impossibile est idẽ simul esse ꝛ nõ esse in eodẽ tẽpore vel instanti manẽte tã q̃ re alia ab illa q̃ dicit esse ꝛ nõ esse/ falsuz est. si enĩ instãs eui vel temporis est aliquid positiuũ/ potest per diuinã potẽtiã cõseruari/ ꝛ ipso existẽte eodẽ ꝛ manẽte idẽ angelus potest esse ꝛ nõ esse: sicut ꝛ vno angelo existẽte/ alius potest esse ꝛ nõ esse. nõ enĩ minus vt supponit vnus angelus est distinctus ab huiusmodi instanti q̃ ab alio angelo: ꝛ ita nõ minus ipso manẽte eodẽ q̃ alio angelo ipse põt existere ꝛ nõ esse. ꝛ ideo quãdo dicit cõtradictoria nõ posse simul seu in eodẽ instãti vel euo vel tempore existere/ nõ est itelligẽdũ ipsa nõ posse simul esse in aliquo p̃dictorũ tã q̃ aliquo existẽte ab eis distincto. quocũq; enĩ pmanẽte vel successiuo distincto ab vno aliquo angelo actualiter permanẽte põt angelus ille esse ꝛ nõ esse. sed est intelligẽdũ cõtraria vel cõtradictoria nõ posse simul eẽ vera/ qꝛ ĩexistẽte vno nõ põt alterum inesse. ꝛ ita si p tẽpus vel euũ vel instãs intelligas rẽ distinctam ab angelo: ita tali re eadẽ existẽte posset angelus esse et nõ esse sicut deo vel quacũq; re alia existente. nec magis sequitur: in eodem tempore sic accepto vez p aliqua tali forma angelus est ꝛ non est: ergo simul est ꝛ nõ est: q̃ sequatur: deo existẽte est ꝛ nõ fuit: ergo simul fuit ꝛ nõ fuit vel est ꝛ nõ est. nec enim duo aliqua contraria vel cõtradictoria simul esse/ est ipsa esse re alia pmanẽte ab eis et ab eorũ subiecto distincta. quare ꝛc. ¶ Ad quartum apparet q̃ supponit falsum/ vez euũ esse formã aliquã successiuã ab angelo distinctã: q̃ non est verũ: vt supius est ostẽsum. ¶ Ad quintũ dicẽdũ q̃ falsum supponit vez q̃ res duret duratione tanq̃ aliqua forma mediãte a se distincta: p cuius extensionẽ seu pctũ appositionẽ res ipsa dicatur plus durare. hoc enĩ nõ potest esse verũ: cũ nulla res dicatur durare p aliquid sibi nouiter adueniẽs ipm existere p̃supponens. ¶ Et ideo quãdo dicit q̃ illud q̃ plus durauit plus de duratione habuit: si p durationem intelligatur res aliqua alia a durãte falsum est cũ p talẽ durationẽ nõ duret aliquid plus nec minus: imo hoc modo accipiendo durationẽ q̃ minus durat posset habere maiorẽ durationẽ q̃ illud q̃ plus durat. q̃ euidẽter apparet. qꝛ quicquid potest recipi in aliquo subiecto puta in vno angelo quãtũcũq; durãte: ꝛ in alio minus durãte. oẽ enĩ positiuũ põt a deo fieri simul totũ: ꝛ factũ cõicari subiecto eius receptiuo. ergo si duratio est forma aliqua positiua existẽs in angelo durante: quãtã durationẽ deus põt cõmunicare angelo semp permãsuro/ tãtã vel maiorẽ alteri pmanẽti tãtũmõ in momẽto. nõ minus enĩ duratio si est talis forma accidẽtalis põt fieri tota simul et facta cõmunicari q̃ beatitudo vel alia quecũq; accĩtalis forma. nec tñ ex hoc seq̃retur q̃ isti angeli pmanerẽt equaliter seu durarent. quia nec plus durare est maiorez durationẽ habere tã q̃ distinctã formã aliquã a durante alias deus nõ diceret plus durasse q̃ mũd⁹: cui⁹ est duratio sic ab ipso penitus indistincta/ nec p consequẽs ipse haberet plus de duratiõe tã q̃ de aliqua re ab ipso distincta. sed vnã rẽ creatã plus durare ꝛ aliam minus est vnã nullo mediante sibi addito plus manere ꝛ aliam citius desistere seu desinere esse. nec debet hic intelligi aliqua minoritas nec maioritas in re aliqua positiua a re durante distincta. nec enim deus dicitur nunc plus durasse q̃ ab eterno propter sibi additum aliquid positiuum. nec si per impossibile desineret modo esse/ durasset minus q̃ nunc sit duraturus minoritate alicuius ab ipso realiter differentis. ¶ Ad sextum ꝛ vltimũ consimiliter est dicẽdum. nec enim duratio angeli est in actu nec in potentia infinita aliter q̃ res durans: cum non sit alia res ab ipa. ¶ Ergo ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio dicẽdum q̃ sicut tẽpus dicitur mensura rei temporalis cui⁹ vna pars fit post aliam: non tã q̃ res alia a partibus que sic fiũt: sed cum dicitur/ hoc fit in tẽpore / designatur q̃ vna eius pars post aliaz inducatur. Dicitur etiã mẽsura rei existẽtis pro quãto designat eius existẽtiã fiendam. ita eternitas dicitur mẽsura dei ꝛ euũ angeli: pro quãto eternũ significat rem non incepisse nec posse desinere eẽ sed insimul totam esse: ꝛ euiternitas similiter dicit rem insimul totam esse, nec vnq̃ desituram esse: sed aliquando incepisse esse. nec tamen euiternitas est magis distincta ab angelo q̃ eternitas a deo: nec aliter dicitur eius mensura.

TErtio quæro: vtrum Quãdo sit forma aliqua per se vna distĩcta a re tẽporali et a tempore/ ꝛ ab euiterno ꝛ euo? ¶ Et videtur q̃ sic. qꝛ q̃ distinguũtur p̃dicamẽtaliter distinguũtur realiter sed quãdo ꝛ tempus ac res tẽporalia euũ ꝛ euiternũ sunt diuersorũ p̃dicamẽtorũ. ergo ꝛc. ¶ Minor apparet. quia tã tempus q̃ res temporalis/ ꝛ euũ ꝛ euiternũ sunt in p̃dicamẽtis absolutis. quãdo aũt est p̃dicamẽtum respectiuũ ab oĩbus alijs distĩctũ. g̃ ꝛc. ¶ Contra. qꝛ vt sepe ostẽsum est/ nullus respectus est in creaturis distinctũ aliquid ab extremis. sed quãdo si est

aliqd/nõ poteſt forma aliqua abſoluta poni/ſȝ tm̄modo
respectiua.q̃ eſt a ſuis extremis indiſtincta. extrema aũt
eius dicũtur eſſe tempus ⁊ res temporalis cuiuȝ ⁊ eutter
nũ.ğ ⁊c. ❡ Reſponſio.vbi ſic ꝓcedam. Primo enĩ oſten-
dam quõ eſſet reſpondẽdum ad iſtã q̃ſtionẽ ſcðm vulga
tam opinionẽ. Secundo arguã contra ipſam ſolutionẽ.
Tertio dicam aliter ad q̃ſtionem.

Quantum ad primum eſt ſciendũ:q̄ ſe-
cundum vulgarẽ ⁊ cõem opinionem q̃libet p̄dicamentũ
ſignificat formam aliquã p ſe vnam vel abſolutã vt ſub-
ſtantia quantitas et qualitas:vel reſpectiuam vt q̃libȝ
aliorũ:de numero quorũ ponit̃ eſſe qñ/ de quo q̃rit̃ i q̃ſtio
ne p̄nti.q̃d quidem qñ eſt vt dicitur forma reſpectiua tẽ-
poris ad rem temporalẽ: ⁊ econuerſo rei tẽporalis ad tẽ
pus:q̃d tempus dicit̃ eſſe duratio ipſius rei temporalis
ſicut et euum duratio euiterni. In hoc tñ eſt diuerſimode
ſe habens tempus ad rẽ tẽporalem ⁊ euũ ad euiternũ ſe-
cundũ aliquos:q: euum eſt totũ ſimul ab euiterno tñ diſ-
tinctum non aliq̃d ſucceſſiuũ.tempus aũt nõ eſt ſimul to
tum cuȝ re ip̄a tẽporali/cũ ſit aliq̃d ſucceſſiuũ. Scðm au
tem alios ſicut tempus eſt rei temporalis: ita etiã euum
ipſius euiterni duratio ſucceſſiua. ❡ Hanc opinionẽ vul
gatam tenẽtes habẽt/ vt mihi videtur/ reſpõdendo ad q̃
ſtionẽ iſtã dicere ⁊ concedere quatuor q̃ ſequunt̃. ❡ Pri
mum eſt:q̄ qñ q̃d eſt inter rẽ tẽporalẽ ⁊ tempus/ẽ forma
aliqua ſucceſſiua. ❡ Hoc appet.q: nec accidẽs aliq̃d per
manens põt eſſe in ſubiecto ſucceſſiuo:nec reſpect⁹ etiaȝ
aliquis ꝑmanens põt eſſe/ſcðm certũ principia ad aliquẽ
terminum ſucceſſiuuȝ.ſed tp̄s vt dicunt eſt forma ſucceſ-
ſiua.ğ nec qñ in ipſo fundatũ: nec aliud qñ rei tẽporalis
ad ip̄m vt ad ꝓpriũ ſuum terminũ terminatũ põt eſſe for
ma aliqua reſpectiua ꝑmanens/ſed tm̄modo ſucceſſiua.
❡ Scðm q̃d oportet eos concedere/eſt q̄ nõ tm̄ inter rẽ
temporalem ⁊ tempus eſt talis forma reſpectiua q̃ dicit̃
qñ:ſed etiam inter euiternũ ⁊ euum eſt vna forma alia ſi-
milit̃ reſpectiua q̃ põt etiã dici qñ. ❡ Hoc appet.qm̄ nul
la põt rõ aſſignari q̄ magis inter vnã rẽ durãtẽ creatam
⁊ ſuam durationẽ q̃ inter aliam ⁊ durationẽ ſuã ab ea nõ
minus diſtinctã q̃ ẽ alia res a ſua/ſit ponenda aliqua ta
lis forma.ſed ſcðȝ ip̄os ſicut tp̄s eſt duratio rei tempora
lis:ita ⁊ euũ euiterni:⁊ ſicut tp̄s differt realit̃ a re tempo
rali:ita ⁊ euum ſimiliter ab euiterno.ğ ſi rei tẽporalis ad tẽ
pus ⁊ ecõuerſo eſt aliqua talis forma media reſpectiua:
⁊ inter euum ⁊ euiternũ alia conſimilit̃ eſt ponẽda q̃ etiã
poterit dici qñ.ita enĩ põt q̃ri de omni euiterno puta de
angelo ſicut de re tẽporali qñ fuit vel qñ eſt vel qñ erit:⁊
põt reſponderi q̄ fuit heri/⁊ ẽ hodie/⁊ erit cras.ergo ⁊c.
❡ Si forte dicatur:q̄ non eſt ſile de euo ⁊ de tempore. q:
euum eſt ꝑmanens ſimul totũ: tẽpus autem ſucceſſiuũ:
❡ Hoc nõ valet.qm̄ non magis vnius rei ad alterã cui⁹
vna pars acq̃rit̃ poſt aliam oportet eſſe formã aliquã me
diam reſpectiuã: q̃ vnius alteri⁹ rei ad aliã ſimul totam
exiſtentẽ:⁊ per ↄ̃ñs permanentẽ.ğ lȝ duratio euiterni ſit
ꝑmanens ⁊ ſimul tota:duratio aũt rei tẽporalis ſucceſſi-
ua:ex hoc non ſequit̃ q̄ magis rei tẽporalis ad ſuam du
rationem q̃ euiterni ad ſuam oporteat ponere formã ali-
quam mediã reſpectiuã ab extremis diſtinctã. ❡ Confir
mat̃ primo. q: lȝ alit̃ ſit in loco angelus ⁊ corpus:q: an-
gelus totus in toto loco ⁊ in q̃libȝ ei⁹ ꝑte:nõ ſic aũt cor-
pus:tñ hoc non obſtante/ cuȝ non minus realiter angel⁹
ſit in loco q̃ corpus/non minus habet vbi in loco q̃ cor-
pus:licet eius vbi ſit alterius rationis ab vbi corporis i
loco circumſcriptiue exiſtẽtis/vt in ſequentib⁹ oſtendet̃.
ergo conſimiliter in ꝓpoſito eſt dicendũ de ipſo angeli eui-
terno ⁊ de ſuo euo:vȝ q̄ lȝ ei⁹ duratio q̃ eſt euũ/ſit alteri⁹
rationis a duratione rei temporalis q̃ iſta ſucceſſiua ⁊ il
la permanẽs ſimul tota:quia tamen euum non minus eſt
realis duratio q̃ ſit tẽpus:nec minus a ſua re diſtĩcta q̃
ſit tẽpus ipſum a re temporali:⁊ p ↄ̃ñs nõ minus poteſt
⁊ debet poni quando inter euum ⁊ euiternum q̃ inter tẽ-
pus ⁊ rem tp̄alẽ/licet nõ euiſdem ſed alterius rationis.
❡ Secũdo.q: rei temporalis ad accidens eius ꝑmanẽs
vt ad albedinem ⁊ econuerſo ponitur ab eis forma aliq̃
media reſpectiua vt ſubſiſtentia ⁊ inherentia.ğ eſto q̄ du
ratio euiterni ſit ꝑmanẽs/in ipſo euiterno ſimul tota exi
ſtens:ex hoc non ſeq̃tur ſecundum ipſorũ principia q̄ in
ter ipſa non poſſit eſſe forma aliqua media reſpectiua.
❡ Tertiũ q̃d oportet ↄcedere ponẽtes euũ eẽ ſucceſſiuũ
realiter ſicut tempus:eſt q̄ qñ euiterni ad euũ eſt ſucceſ
ſiuum:ſicut qñ rei tẽporalis ad tẽpus. Ponẽtes aũt ipȝ
euum eſſe ꝑmanens ſimul totũ cum euiterno/p̄nt etiã po
nere ↄ̃ñter qñ q̃d eſt inter iſta non eſſe ſucceſſiuũ ſed ꝑma
nens totũ ſimul ſicut eius vtrũq; extremũ. ❡ Hoc appet
quia ſicut qñ rei tẽporalis ad tẽp⁹ arguit̃ neceſſario ſuc
ceſſiuum:q: tempus ſucceſſiuũ:ita ↄſimiliter ſi euũ pona
tur eſſe euiterni duratio ſucceſſiua/oportet ponere ⁊ ↄce-
dere ↄ̃ñter q̄ qñ euiterni ad euum eſt etiã ſucceſſiuuȝ.nõ
autem ſi euũ ip̄m ponat̃ ꝑmanens ſimul totũ:ꝓpter con-
trariam rationem. ❡ Sȝ nũq̃d hoc ponentes neceſſario
ↄpellunt̃ concedere qñ eſſe etiam ꝑmanẽs inter iſta q̃ po
nunt eẽ permanentia vȝ euiternũ ⁊ euũ: an poſſent ip̄m
ponere ſucceſſiuũ licet ponant vtrũq; eius extremũ ꝑma
nens ſimul totum? ❡ Ad hoc videtur eſſe dicendũ: cum
ſucceſſio non poſſit eſſe niſi inter ꝑtes rei/quarũ vna ꝑ-
poſt aliã acquirit̃ ſucceſſiue: q̄ per ↄ̃ñs vnius rei ꝑmanẽ
tis ad aliã permanentẽ ↄſimiliter ſimul totã nõ põt eſſe
aliqua ſucceſſio media ab eis quocunq; diſtincta . q̃re ⁊c.
❡ Quartũ ⁊ vltimum q̃d oportet ↄcedere ſic loquẽtes/ẽ
q̄ põt eſſe res temporalis ⁊ tempus euum ⁊ euiternuȝ
abſq; qñ aliquo ↄ̃ñte ab eis realiter differẽte. ❡ Hoc ap-
paret.q: oẽ prius põt p diuinam potẽtiaȝ ſeparari a ſuo
poſteriori a quo realiter eſt diſtinctũ nec in ip̄o incluſũ.ſȝ
ſecundum oẽſ ipſos omnia extrema qñ tam tẽpus vȝ
q̃ res temporalis q̃ euũ ⁊ euiternũ ſunt ab ipſo qñ realit̃
diſtincta ac ipſo priora ſicut oĩa extrema alia abſoluta a
reſpectu quocũq; vnius ad alterum.ğ ⁊c. ❡ Confirmatur
q: oẽ ꝑmanẽs põt ſeparari a quolibet ſucceſſiuo:⁊ vnũ
ſucceſſiuuȝ a quocũq; alio ab ip̄o realiter diſtincto. ſicut
enim vnũ ens ꝑmanens põt per diuinam potentiã ſepa-
rari ab omni alio ꝑmanẽte ab ipſo realiter differente:ita
⁊ de quocunq; ſucceſſiuo cõperato ad alterum ſucceſſiuũ
a q̃ realiter diſtinguit̃/cõſiliter eſt dicẽdũ.ſed tẽpus ⁊ ſuũ
qñ ſunt realiter diuerſa entia ſucceſſiua/ſicut et euũ ⁊ qñ
ſuum ſi euum ponat̃ ſucceſſiuum.ſi aũt ponat̃ ꝑmanens
eſt etiam a qñ realiter differens vt vna res permanẽs ab
alia re ꝑmanente.euiternum etiã q̃d eſt res ꝑmanens eſt
a ſuo qñ realiter differens:⁊ ſiliter res tẽporalis q̃ eſt per
manẽs ſiue ſucceſſiua/a ſuo.non enĩ minus differt a qñ q̃
a tẽpore/a q̃ ponit̃ ab eis realiter eſſe diſtincta.ğ iſta poſ
ſunt p diuinam potẽtiã realiter ſeparari. ❡ Hec de p̄mo.

Quãtũ ad ſecundũ:contra prædictam
hmõi q̃ſtionis ſolutionẽ quã oportet ponere ſcðm vul
gatam opinionẽ/arguo non aliter q̃ oſtendẽdo oĩa q̃tuor
in precedenti articulo explicata eſſe ſupflua ⁊ omnino in
ↄuenientia ⁊ abſurda. Q̃d appet p ſingula diſcurrendo
Primum enĩ ⁊ ſecundum/vȝ q̄ inter rẽ temporalẽ ⁊ eui
ternum ⁊ euum ponere formã aliquã mediã reſpectiuam
ſit ſupfluum ⁊ abſurdũ: probat̃ primo.q: ſupponit falſũ
vȝ durationẽ eſſe diſtinctam a re durante aliqualiter i re
extra.Hoc ſiquidẽ nõ eſt verum vt in p̄cedẽtib⁹ eſt oſten
ſum.Secũdo.q: eſto q̄ hoc eſſet verum/adhuc nõ magis
inter aliquam rẽ durantẽ ⁊ ſuam durationẽ ab ipſa diffe

tentem oportet ponere formā aliquam mediantē ꝙ inter aliud accidens qḋcunqꝫ ⁊ suum subiectū. sed accidentis subiecto inherentis ad suū subiectū nulla est forma media: nec econuerso subiecti ad accidens: vt appebit ex dicēdis in tertio ⁊ in quarto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q: inter nulla immediate vnita est ponenda aliqua forma media ab ipsis extremis immediate vnitis distincta. sed q̄libet res durans ⁊ sua duratio si ab ipsa ponat distincta / sunt imediata ⁊ simul existentia. nulla eīn forma pōt poni media inter aliquam rē durantē ⁊ suam durationē. ergo nec qñ potest poni aliq̄d distinctū a re tpali ⁊ a tempore / nec ab euo ⁊ euiterno. ¶ Preterea arguo sic ad idē. oīs forma essentialiter successiua qualis est oīs illa cuius nulla ꝑtiū manet simul cū alia / est mot⁹ vel tēpus. ¶ Hoc appet q: nec motus vel tempus est aliud ꝙ forma successiue habens multas ꝑtes: quarum nulla cū alia manet simul. sꝫ si qñ rei tpalis ad tēpus vel euiterni ad euū si ponat successiuum / est forma aliqua ab extremis distincta / habꝫ eē forma essentialiter successiua: vt in alio articulo est ꝓbatum. ergo qñ ipm est essentialiter tps vel mot⁹. sed inter tempus ⁊ rē temporalē non oportet ponere nec potest poni tempus mediū simul existēs cum alio priori tpe ⁊ re tpali: nec inter euiternum ⁊ euuꝫ aliud euū mediū successiuū quale oporteret esse qñ si esset ab euo distinctum ⁊ euum ipm esset forma successiua. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. q: nulla forma essentialiter successiua est imediatior ꝙ alia similiter successiua alicui ꝑmanēti. ¶ Hoc appet q: qḋcūqꝫ successiuum equaliter a re ꝑmanēti est distinctū. sed qñ vt ꝓbatum est si ab euo ⁊ a tempore est distinctū / est successiuum aliq̄d / sicut ⁊ tēpus ipm ⁊ euum. ergo non est imediatius euiterno ꝙ euum nec rei tēporali ꝙ tps. ⁊ ita ꝑ ꝯñs sicut inter rem tēporalem ⁊ tps / euū ⁊ euiternū ponit qñ mediū ab extremis distinctū: ita consimilit inter qñ euiterni et euum / ⁊ rei temporalis ⁊ tempus est ponendū aliud mediū. hoc aūt est impossibile. q: tunc seq̄ret ꝓcessus in infinitum. ergo nec qñ est ponēdum tanꝙ forma aliqua ꝑ se vna distincta a re tēporali ⁊ a tēpore ⁊ ab euiterno ⁊ euo: eū cꝙ immediate tempus possit esse in re temporali ⁊ euū i euiterno sicut quando: immo immediatius. qñ duratio rei imediatius esse videt in ipsa si ab ea ponatur distincta / ꝙ qḋcunqꝫ aliud accidēs a duratione. sꝫ tēpus ponit eē duratio rei tēporalis / ⁊ euū euiterni: nō aūt qñ: imo qñ supponit durationem ⁊ rem durantē sicut sua extrema. ergo ⁊c. ¶ Ex eisdem apparet esse inconueniens ⁊ oīno improbabile tertium qḋ oportet ꝯcedere sic loquentes: ꝙ qñ euiterni sit forma aliqua ꝑmanēs vel successiua ab euo ⁊ ab euiterno distincta. qñ si euum est duratio successiua euiterni ab ipso vt successiuū a ꝑmanente distincta / nō oportet ponere inter ipsam durationem hmōi successiuā ⁊ rē durantē formam aliquā aliam mediam successiuam: cum vt p̄dictū est de tempore ⁊ de qñ: nullū successiuū a duratione rei distinctum sit in re durante immediatius ꝙ ipa duratio. nec ꝑ ꝯñs tale qñ si ponat successiuuꝫ / erit i euiterno immediatius ꝙ sit euū qḋ ponit eius vꝫ euiterni duratio ⁊ non qñ: eū qñ supponat vt dicit euiternuꝫ ⁊ euū ⁊ ꝑ ꝯñs rem durantē ⁊ suam durationē q̄re ⁊c. ¶ Si aūt euū dicat esse duratio euiterni permanēs / ⁊ ab ipso vt vnū permanētium ab alio differens / tunc nec qñ est ponenduꝫ tanꝙ forma aliqua ꝑmanens media inter ipsa. qñ sicut inter rem durātem ⁊ eius durationē successiuam / vt dictū est / nulla est ponēda forma media successiua: ita nec inter rem durantē ⁊ suā durationē ꝑmanentē est ponēda aliq̄ forma ꝑmanens media / a re durante ⁊ ab eius duratione distincta. quare ⁊c. ¶ Confirmat. q: sicut ⁊ quando sūt duo distincta ꝑmanentia in angelo euiterno existētia / ambo habent poni accidentia esse. sed accidētium ꝑmanentium nullū est in re durante immediatius ipa duratione: ⁊ maxime illud qḋ p̄supponit durationem: quale est omne qñ tā rei tpalis ꝙ etiam euiterne. ergo ⁊c. ¶ Quartū ⁊ vltimum vꝫ ꝙ qñ si ponat forma distincta a re durante ⁊ a duratione possit non poni posita re durāte ⁊ sua duratione / est verum ⁊ cuilꝫ catholico manifestū. ⁊ hoc est ꝓpter quod inter alia non oportet ponere tale qñ. ex ꝙ eīn oīs forma media a re durante ⁊ a duratione distincta amota potest res durare vniformiter / nō est ponēdū aliquod medium inter ipsa. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertiū & vltimum: vbi ad q̄stionem istam est aliter respondēdū / pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ qñ non est forma aliqua ꝑ se vna rei tēporalis ad tēpus nec euiterni ad euū distincta ab vtroqꝫ istoꝝ. ¶ Hec probat. q: nec tēpus est distinctum aliq̄d in re extra a re temporali nec euū ab euiterno / vt in p̄cedentibus est ostēsum. ¶ Cōfirmat. quia si qñ esset aliqua talis forma: aut esset absoluta: aut respectiua. sed absoluta non ponit. nec pōt poni respectiua: q: eiusdē ad se non potest eē aliq̄ talis forma respectiua. duratio aūt est a re durante penitus indistincta. ergo qñ nō est aliqua forma inter ipsa. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ esto ꝙ res tpalis et tempus ⁊ euuꝫ ⁊ euiternū realiter essent distincta / adhuc qñ non esset aliqua forma media inter ea ab eis distincta sed diceret ipsa simul / vnū significando ⁊ aliud ꝯnotando ¶ Hec q̄tū ad p̄mā partē eius ꝓbata ē in articulo p̄cedēti. vt eīn ibi dictum est / si duratio est a re durante distincta nullū est mediū inter ipsa vꝫ inter durationē ⁊ rē durātē p̄cedens nec sequens. ergo ⁊c. ¶ Scḋa ps vꝫ ꝙ hoc supposito qñ diceret simul vtrunqꝫ vꝫ durationē ⁊ rē durātē / appebit. qñ sicut similitudo ad extrema puta ad duo alba: ⁊ vbi ad locatū ⁊ locū: ita qñ se haberet ad reꝫ durātē ⁊ ad durationē. ⁊ sicut nulla relatio dicit aliud ꝙ extrema vt pluries est ꝓbatū: ita nec qñ aliud ꝙ rem durāteꝫ ⁊ eius durationē: sicut nec vbi aliud ꝙ locatū ⁊ locuꝫ: nec ꝓductio aliud ꝙ ꝓducens ⁊ productū: vt in principio huius libri est ꝓbatū. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ qñ qḋ dicit esse p̄dicamentum significat rem variabilē non absolute sed vel vt actualiter ꝑmanentem: vel vt in preterito fuit / vel vt in futuro manebit. ¶ Hec appet. qñ nihil est in p̄dicamento qñ vt signatum in signo / nisi vel p̄teritum vel futurum vel p̄sens: q: nec aliud respondet ad interrogationem factā ꝑ qñ nisi qḋ fuit vel qḋ est vel qḋ erit. sed p̄teritum futurum et p̄ns nō sunt aliud ꝙ res ipsa vt differenter accepta. nec enim res aliqua dicit p̄ns p̄terita nec futura aliqua re alia sibi addita mediante. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄tur corollarie: ꝙ aliter qñ dicit p̄dicamētū respectiuū ⁊ aliter q̄dlibet aliorū. vnūqḋqꝫ eīn aliorū dicit p̄dicamētum respectiuū q: q̄dlibꝫ ipsorum est ꝯnotatiuū seu significatiuum plurium realiter distinctorū: vt vbi significat locatū ⁊ locū: actio ⁊ passio ꝓducēs ⁊ ꝓductū / ⁊ sic de aliis. qñ aūt non sic importat diuersa sed tñ vnū. q: tñ illḋ non significat vt absolute sed vt existēs vel p̄teritū vel futurū ideo dicit respectiuū non vt respectiuū est idē qḋ ꝯnotatiuū seu plurium significatiuū. Si tñ euum ponat distinctū ab euiterno ⁊ tps a re tpali: tūc ꝯñter ē dicēdū ꝙ sicut q̄dlibet aliorū respectiuorū p̄dicamētorū dicit p̄ncipaliter p̄se plura realiter distincta nō aliq̄d ꝑ se vnū: ita cōsimiliter ipm qñ. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio dicēdū: ꝙ vt alias est ostensum p̄dicamēta non sunt nisi diuersa signa p̄dicabilia incōplexa: q̄ signa licꝫ sint distincta / non tñ sunt distincta ipsorum omnium signata.

QVātum ad tertium videlicet de loco angeloꝝ / cum locus dicat esse superficies continua corporis ambientis: ideo quero primo: vtrum continuum sit compositum ex ꝑtib

bus cōtinuis ꝛ ex alijs indiuisibilibus puta punctis vel instantibus infinitis. ¶ Et videtur ꝙ sic. q: scḋm phm̄ in libro p̄dicamētoꝝ/ quātū est diuisibile in ea q̄ insūt. sed oē quantū est diuisibile in infinitū. ḡ ei insunt actualiter infinita. ¶ Confirmatur. q: oē diuisibile est cōpositū ex tot ꝑtibus in ipso actu existentibus in quot est diuisibile. non enī est diuisibile nisi in ꝑtes in ipso actualiter existētes. sed oīe ꝯtinuū est diuisibile in infinitū: ꝛ per ꝯñs in partes infinitas. ergo est cōpositū ex ꝑtibus infinitis. sed in oībus ꝑtib⁹ continui ꝑmanētis sunt pūcta/ ꝛ in ꝑtib⁹ ꝯtinui successiui instantia/ cū ꝑtes cuiuslibet continui ad aliqḋ indiuisibile copulent̄. ergo in quolibꝫ continuo sūt infinita tam diuisibilia q̄ȝ indiuisibilia. ¶ Contra. q: nullum finitum ꝯtinet actualiter infinita. sed oē ꝯtinuum ē finituꝫ. ergo ꝛc. ¶ Confirmo. q: infinitū est q̄ maius fieri non pōt. sed quocunqꝫ continuo pōt aliud maius esse. ergo q̄libet est finitū: nec ꝑ ꝯñs continet infinita. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enī inq̄ram/ an ꝯtinuum sit aliqḋ preter ꝑtes ipsius. Secūdo/ an punctum sit aliqḋ positiuum in ꝯtinuo ꝑmanente: ꝛ instās in ꝯtinuo successiuo. Tertio/ an in quolibꝫ continuo sint ꝑtes actualiter infinite: qḋ est quesitum.

Quantum ad primum dimissis duab⁹ opinionib⁹: quarum vna cōis dicit ꝙ quantitas ꝯtinua est forma absoluta: ꝛ alia specialis ꝛ singularis ꝙ est respectiua a re quāta cuius est realiter distīcta: ꝯtra quas duas opiniones in quarto prolixe est argutū: p̄mitto ad euidentiam dicendoꝝ: ꝙ continuoꝝ aliud dicit̄ esse ꝑmanens: vt illud cuius oēs ꝑtes sunt actualiter existētes. ꝛ aliud successiuū: vt illud cuius vna pars post aliam īroducit̄ successiue. Et hoc ꝯtinuū dicit̄ eē tēs vt in fieri. Primū aūt vcꝫ ꝑmanēs in facto esse. hmōi aūt continuū successiuum est ols forma cuius ꝑtes successiue in subiecto indiuisibili ꝓducunt̄. ꝛ tale continuū dicit̄ ꝯtinuū q̄ȝ diu est ī fieri: nō aūt postq̄ȝ factū est. Aliud est forma cui⁹ ꝑtes sūt successiue ī subiecto diuisibili ꝛ ꝯtinuo ꝓducunt̄ vt albedo successiue ī corp⁹ introducta. ꝛ tale ꝯtinuū manet ꝯtinuū postq̄ȝ factū/ nō tñ tale q̄le fuit qñ fiebat. tunc enī dicebatur successiuum: postea vero ꝑmanens: q: oēs ꝑtes actu hñs extra se inuicē existētes. Tertiū aūt continuū successiuum vcꝫ illud cuius nulla ꝑtiū remanet: quale cōiter ponitur esse tempus vel motus/ non reputo esse verum: nec etiam possibile: vcꝫ esse aliqḋ successiuum cōtinuum sic acceptum.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nullū ꝯtinuuꝫ successiuū est aliqḋ in re extra distictum a ꝑtibus forme successiue in passo p̄supposito introductis/ puta calefacto a calore. ¶ Hec lꝫ pateat ex dictis in prima q̄stione huius: potest hic iteruꝫ confirmari. qm̄ si calefactio est forma aliqua successiua a calore realiter distīcta: aut ei⁹ ꝑtes successiue habite manēt ī subiecto calefacto simul cū ꝑtibus caloris ꝯsilit̄ introductis/ vcꝫ successiue: aut non manēt sed corrupte sūt. sed non pōt dici ꝙ maneāt: q: in subiecto calido postq̄ȝ calefactum est non remanet nisi calor: nec etiā calidum vel calidū videt̄ agere ad illud in subiecto p̄supposito/ nisi ad caloreꝫ tm̄mō introducēdū. nec pōt dici ꝙ desinant eē: q: tunc seq̄retur ꝙ calor non posset agere ad calorem nisi ꝓducendo simul cū ipso aliam formam ei incōpossibilē puta calefactionem hmōi successiuā. hoc aūt videt̄ omnino esse inconueniens. nullum enī agēs ad aliquā formā agit simul ad aliā illi incompossibilem tā in fieri q̄ȝ in esse/ sic ꝙ nulla ꝑs illius pōt cū ꝑte alteri⁹ ꝑmanere. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: quanto forme alique sunt magis incompossibiles tanto minus potest eas introducere insimul idem agens. sed si calefactio successiua est sic a calore distincta vt ponitur: vcꝫ ꝙ nulla eius pars ꝑmanere pōt cum aliq̄ parte caloris in subiecto p̄supposito introducti: magis calor ꝛ calefactio repugnant ꝛ sunt forme incompossibiles in eodem q̄ȝ calor ꝛ frigus/ cum calor ꝛ frigus scḋm aliquos non repugnent scḋm aliqḋ ipsoꝝ esse remissum. ergo min⁹ videtur posse calor agere ad calefactionē hmōi sic acceptā q̄ȝ ad frigiditatē: ꝛ frigus similit̄ ecōuerso minus ad īfrigidationē q̄ȝ ad calorē. ¶ Preterea arguo sic ad idem. aut hmōi ꝑtes calefactionis distincte a ꝑtibus caloris acquiruntur immediate successiue: aut mediante forma aliqua alia inter ipsas. Sed non potest poni secundum. q: tunc q̄rerem de partibus alterius forme mediantibus in infinitum. qm̄ aut illa forma esset ꝑmanēs aut successiua. sed ꝑmanēs non pōt dici: q: nulla forma ꝑmanens ꝓducit̄ alia a calore: qui non ponitur mediare īter ꝑtes calefactionis: sed potius econuerso. nec pōt dici ꝙ esset successiua: q: si vna forma successiua acq̄reret̄ mediante alia: ꝛ illa eadem ratione alia mediante/ ꝛ sic eēt ꝓcessus in infinitū. ergo relinq̄t̄ primū/ vcꝫ ꝙ nulla sit forma medians inter ꝑtes calefactionis distinctas a ꝑtib⁹ caloris. sed nō magis ꝑtes calefactionis q̄ȝ ꝑtes ipsius caloris ꝑñt immediate successiue in subiecto p̄supposit'/ ab agente calido introduci absqꝫ mediante forma aliq̄ alia inter ipsas. nullius enim forme alteri⁹ a calore ꝑtes continet calor immediatius q̄ȝ ꝑtes caloris. ergo ad ꝓducendū vnam ꝑtē caloris post aliā/ non est necessaria calefactio medians tanq̄ȝ forma alia a calore. ¶ Confirmat̄. q: nullū naturale agens ad aliquā vnam formam ꝑmansurā agit simul ad aliā corrumpēdā nisi ad p̄suppositaꝫ in passo: q̄ est incompossibilis forme introducende in ipso. ¶ Hoc apparet. lꝫ enī ignis generando ignem corrūpat aliquam p̄suppositam/ q: ignis forme incōpossibilem: nō tñ agēs ad formam ignis agit ad aliā nouiter ꝓducendā statim vt corrupta fuerit corrūpendā. nullū enī agēs intēdit corruptionem sed potius conseruationē ꝛ ꝑmanētiaꝫ illius qḋ ꝓducit. sed calefactio ꝛ oīs alia forma successiua est forma cuius ꝑtes vt communiter ponit̄ sicut fiūt ita ꝛ corrumpunt̄ seu esse desināt. ergo talis forma successiua non est ab agente ꝓducente formā aliam ꝑmanentē. nec est dicendū ꝙ sit ab alio/ cum calidū ad calefaciendū non indigeat aliquo agente create alio: sꝫ p̄supposito solo passo. ergo ꝛc.

Secūda conclusio est: ꝙ continuum successiuum p̄dictū postq̄ȝ est factum manet q̄cq̄d in ipso qm̄ erat in fieri/ p̄fuit positiuū. qḋ tñ aliq̄ dicit̄ continuū non successiuum vt prius sed ꝑmanens. aliq̄ñ autem nec est ꝯtinuum ꝑmanēs nec etiā successiuū. ¶ Hec app̄et q̄ȝtū ad primā eius ꝑtem. qm̄ vt dictū est in ꝯclusione p̄cedēti calidū calefaciendo ꝛ calorē ī passo p̄supposito ꝓducēdo nihil corrūpendum calore ꝓducto cū ipso calore ꝓducit ergo q̄cq̄d est in calore dū fit qḋ a calido effectiue fit/ manet cum calore ipso in passo p̄supposito. ex q̄ seq̄tur ꝓpositum/ vcꝫ ꝙ cū oīe qḋ ꝓducitur cū calore sit sicut ꝛ calor ab ipso calido effectiue: q̄cq̄d p̄fuit cū ꝑtibus caloris vt in fieri qñ vna itroducebat̄ post aliam successiue/ manet cū eisdem in passo p̄supposito introductis. ¶ Secūda pars/ vcꝫ ꝙ illud remanens post factum esse non sit cōtinuum successiuuꝫ vt prius qñ p̄fuit in fieri: apparet. q: ꝑ ꝯtinuū successiuū in ꝓposito nihil aliud intelligenduꝫ puto q̄ȝ formam puta calorē ipm̄ non quōcunqꝫ acceptuꝫ sed vt vna eius ꝑtiū post aliā actu introducit̄ successiue. sed oībus introductis nulla post aliam introducitur. ergo nec successiuum de ipsa forma introducta totaliter dicitur. ¶ Tertia ꝛ vltia ꝑs conclusionis/ vcꝫ ꝙ hmōi continuum successiuū postq̄ȝ factū aliq̄ñ remaneat cōtinuuꝫ

ꝑmanens: ⁊ aliqñ nõ / apparet. q2 omnis forma ⁊ res quecunq3 hñs ꝑtes extra oēs ꝑtes actualiter ⁊ simul existentes / est ꝯtinua ⁊ ꝑmanēs: ⁊ ꝑ ꝯtrariū nulla res ē quāta nec ꝯtinua cuius ꝑtes nõ sunt extra se inuicem existētes. nec enim q̄tū seu ꝯtinuū ꝑmanens est aliud ꝙ res q̄cunq3 sic dispositas habens partes. ergo aut ꝑtes forme / quarum vna post aliā acq̄rit̄ successiue / recipiūtur in subiecto diuisibili ⁊ extenso / vel indiuisibili ⁊ non quāto. Si partes forme recipiant̄ in subiecto quanto: vel etiā si sine subiecto fierent: dum tñ vna fieret extra aliā: talis forma postꝙ successiue ꝑfecta / vere manet ꝯtinua / nõ tñ vt pri⁹ successiua sed ꝑmanēs. Si aūt vna ei⁹ ꝑs non fiat extra aliā / talis forma postꝙ est facta nullo mõ manet ꝯtinua nullū eñ nõ hñs ꝑtes extra ꝑtes põt dici q̄tū nec ꝑ ꝯñs ꝯtinuū / magis ꝙ aliqd aliud nullas penit⁹ hñs ꝑtes. ❡ Ex p̄dictis seq̄t̄ corollarie / ꝙ ꝯtinuū successiuū dictū de forma in fieri: ⁊ ꝯtinuum ꝑmanens dictum de eadē in facto esse / in nullo distinguunt̄ penitus s re extra. ❡ Hoc apparet. q2 nec successiuū cõtinuum est aliud ꝙ ꝑtes forme vt in simul actualiter existētes. sed ille eedē ꝑtes forme simt̄ existunt actualit̄ postꝙ ꝓducte / quarū vna fuit post aliā acquisita. ergo ⁊c. ❡ Confirmat̄. q2 ꝓpt̄ ꝓductā albedinē siue in instāti vel totam simul / siue vnā eius ꝑtē post aliam successiue / non oportet aliquam formā eē corruptā distinctam ab ipsa albedine introducta. ꝙ oñe qđ est cū albedine in fieri / potest esse cū ipsa albedine iam ꝑfecta. ꝙ ⁊c ⁊c. ❡ Et si q̄rat̄ / quō eadem forma põt esse ꝑmanens ⁊ successiua: Respõdeo ꝙ non est maius inconueniens eādem formam esse ꝑmanentē ⁊ successiuā ꝙ eandē fieri et factam esse. q2 nec ꝯtinuū successiuum est aliud ꝙ forma vt in fieri vna eius ꝑs post aliā introducit̄ successiue: nec continuum ꝑmanens aliud ꝙ eadē forma vt p̄ns est i fieri ⁊ scđo in facto esse. ita ⁊ eadē vt primo sumpta dicitur successiua: ⁊ vt scđo modo ꝑmanens continua si habet ꝑtes extra partes: vel non continua si nullam partem habeat extra partem.

Tertia cõclusio est: ꝙ continuū permanens est omnino ab omnibus suis partibus indistinctū vt cõtinuitas q̄litatis a qualitate ⁊ substātie a substātie ꝑtib⁹. ❡ Hec ꝓbat̄ hic breuiter. q2 in quarto ꝓlixius est ꝓbata. qm̄ si continuitas q̄litatis puta albedinis ꝑmanentis est forma aliqua distincta ab albedine: aut est continua ⁊ diuisibilis vt albedo ipsa: aut indiuisibilis. Sed nõ põt dici ꝙ sit indiuisibilis: q2 ꝑ nullā formā indiuisibilē aliqua alia põt esse diuisibilis ⁊ cõtinua: ⁊ ita ꝑ ꝯñs albedo non posset esse continua tali continuitate sic supra vel ꝓ indiuisibili forma. ergo oportet ꝙ sit forma ꝯtinua ⁊ per ꝯñs diuersas hñs ꝑtes extra se inuicem existētes. Quero tunc de ista forma ꝑ qđ est continua ⁊ taliter dispositas habens ꝑtes: aut eñi hoc ei cõuenit ꝑ seipsā: aut ꝑ formā aliā mediantē. Sed nõ põt dari scđm: q2 quererē de illa alia forma ꝑ quid esset cõtinua in infinitū. ꝙ oportē concedere talem formam esse continuā ꝑ se tm̄ ⁊ ꝑ suas ꝑtes sic dispositas existētes. sed q̄ ratione talis forma conceditur esse continua semetipsa omni forma alia circumscripta / eadē hoc põt concedi de albedine ⁊ de alia omni forma habente diuersas partes extra se mutuo existētes. sicut enim formarum indiuisibilium vna est indiuisibilis: non tñ ꝓpter aliam sed q̄libet per seipsam: ita nec diuisibilium continuarum vna est rõ cõtinuitatis nec diuisibilitatis alterius. quare ⁊c. ❡ Qđ dictum est de cõtinuitate qualitatis / idē intelligēdū est de cõtinuitate substātie. nec eñi substantia est quāta seu cõtinua mediāte sibi addito aliquo accidēte: sicut nec accidēs substantia mediāte. ❡ Cõfirmat̄. q2 qđlibet alteri coniunctum est tale ꝑ se ipm̄ non per alterum sibi cõiūctū qđ remanet tale ab ipso realiter separatum. ❡ Hoc apparet. qm̄ qđ est tale ꝑ alterum / non potest manere tale ipso separato ab illo: sicut nulla substātia manet alba albedine ab ipsa realiter separata. sed substātia separata ab omni accidente cū quo cõiuncta erat quāta / manet quāta ꝯsimiliter sicut ante. et accidens etiam in subiecto existēs extēsum a substantia separatū potest esse vt erat in substātia cõtinuū seu extēsum. ꝙ nec substantia est quāta seu extensa accidente: nec econuerso aliqđ accidēs est extēsum substātia mediāte. ❡ Minor ꝓbatur. qm̄ qđ separatū ab alio habet ꝑtes extra ꝑtes cõsimiliter sicut prius coniūctū cū eo / est extensum separatū vniformiter vt ꝯiūctū. sed omne extēsū alteri coniūctum habēti etiā ꝑtes extra partes alias realiter a ꝑtibus alterius / põt ab ipso per diuinam potētiā separari cum ꝑtib⁹ ꝯsimiliter ab inuicē distātibus sicut prius. ergo esto ꝙ quātitas esset forma medians inter substantiā ⁊ qualitatē vt cõiter ponitur / posset ipsa destructa vel ꝑ diuinam potentiā a substantia sepata manere substātia ex vna ꝑte ⁊ qualitas ex alia sepata similiter a substātia cū eisdē ꝑtibus ⁊ cõsimiliter distātibus quas habebant antea qñ erant simul in quātitate media inter ipsas vnita. sed cū esse extēsū vel cõtinuū non sit aliud ꝙ habere ꝑtes extra ꝑtes: ꝑ ꝯñs oē illud vniformit̄ est nūc vt prius cõtinuū seu extēsum qđ habet ꝑtes extra se existētes ⁊ distātes vniformit̄ sicut prius. ergo sequit̄ ꝓpositum: vel ꝙ nulla res continua est cõtinua mediante aliqua re alia sibi addita: sed tātummõ semetipsa siue suis ꝑtibus sic dispositis puta extra se existētib⁹. ❡ Preterea arguo sic ad idē. non magis vna partiū forme potest fieri post aliā successiue circūscripta omni forma ⁊ quacūq3 re alia media inter ipsas: ꝙ ipse postꝙ facte sunt possint extra se existere nullo existente medio inter eas. sed primū est possibile ⁊ de facto vt ꝓbatum est in p̄cedētibus. ergo et scđm. sed oē habēs seipso sine aliquo sibi addito partes extra partes / per seipm̄ est cõtinuū seu quantū non ꝑ aliqđ additamētū. ergo ⁊c. ❡ Cõfirmat̄. q2 nihil põt esse continuū per illud rõne cuius nullā habet partem extra aliam. sed nulla res habēs partes distinctas a partibus alterius / habet eas absolute: nec etiā extra se per aliam nec per ei⁹ ꝑtes. ꝙ ⁊c. ❡ Minor appꝫ primo. q2 vt dictū est omnis res hñs ꝑtes extra ꝑtes põt ipsas hēre similiter extra a quacūq3 alia sepata. ❡ Scđo. q2 nulla apparet ratio quare magis formarū habētiū ꝑtes extra ꝑtes vna possit ipsas sic habere ꝑ se nulla alia mediāte / ꝙ alia ab ipsa. sed necessario est ponēda aliqua q̄ seipsa habeat vnā ꝑtem extra aliam nulla re sibi addita mediāte alias seq̄retur ꝓcessus in infinitū vt supius est deductū. ergo ⁊c. ❡ Tertio. q2 aut forma illa per quā alia ponit̄ esse cõtinua ⁊ extēsa / erit eius subiectū: vel econuerso. sed nõ põt poni primū. qm̄ qđ p̄supponit aliud eē cõtinuū ⁊ extēsum / nõ dat ipsi esse ꝯtinuū nec extēsum. sed sicut accidens inextēsum puta intellectio p̄supponit subiectū inextēsum: ita ⁊ accidens extensum p̄supponit ipsū suū subiectū in quo recipit̄ / eē cõtinuū ⁊ extēsum. ꝙ nulla res põt esse extensa seu continua ꝑ aliā in ipsa vt in suo subiecto ꝓprio existētē. Nec põt poni scđm / vel ꝙ forma aliqua sit extensa per aliam eius subiectū. qm̄ licet albedo recipiatur in subiecto extēso ⁊ cõtinuo: tñ sicut ꝑtes ei⁹ sunt alie a ꝑtibus subiectiuis ⁊ continuitas ipsarū seu extensio est alia a ꝯtinuitate ⁊ extensione ꝑtium subiecti qđ apparet ex hoc: q2 quanta est in subiecto tanta põt eē per diuinā potentiam separata ab ipso ⁊ a quacūq3 alia re ab ipsa realiter differente. ergo ⁊c. ❡ Ex his seq̄tur corollarie: ꝙ esto ꝙ quantitas poneretur esse vt cõmuniter ponitur forma aliqua medians inter substātiam ⁊ qualitatem / vt immediatū subiectū qualitatis existens immediate in substātia subiectiue: nec ꝓpter ipsam substantia

nec etiam qualitas esset quanta:immo consimiliter tam substantia ꝙ qualitas esset sicut ⁊ etiã quantitas quanta seu continua semetipsa:q: nec substantia nec qualitas esset minor a quãtitate separata ꝙ sit coniuncta.

Quarta & vltima conclusio est:ꝙ si preter continua supradicta ponat aliud ꝯtinuũ sicut ⁊ cõmuniter ponit puta tempus vel motus tãꝙ aliqđ distinctũ realiter ab omni re ꝑmanente/ꝙ nec etiam tale cõtinuũ est aliqđ distinctũ a suis ꝑtibus in re extra. ¶ Hec apparet.qm̃ si continuitas motus esset forma distincta a suis partibus/cum esset forma ꝯtinua haberet alias ꝑtes a qͥbus aut erit distincta:aut non.si distincta/haberet alias in infinitum:vt de continuo permanenti est argutum ĩ cõclusione ꝑcedenti.si autem dicatur ꝙ non esset distincta ab eis:ꝯsimiliter fuit standuꝫ in principio: vt veꝫ ꝯtinuitas motus poneretur a suis ꝑtib⁹ indistincta.quare ⁊c. ¶ Cõfirmat.q: vt predictum est/nullũ ꝯtinuum ꝑmanens nec successiuum est ꝯtinuũ ꝑ aliqđ sibi additum:sed tm̃mõ ꝑ seipsum. ¶ Ex hoc seqͥtur corollarie:ꝙ tale continuuꝫ nõ existit nec etiam scđm ponentes ip̃m potest existere ĩ re extra. ¶ Qđ appꝫ.qm̃ scđm ipsos nulla pars ꝯtinui talis successiui puta motus vel temporis est/cum qͥlibet sit p̄terita vel futura.instans autem qđ ponunt existere nõ ẽ aliquid temporis:nec mutatuꝫ esse aliqđ motus cũ qđlibet istoꝝ sit vt dicũt indiuisibile:qđ nõ põt esse aliqua pars ꝯtinui seu extensi.sed vtrũqꝫ hoꝝ veꝫ tam motus ꝙ tempus est a suis ꝑtibus indistinctum. ergo cum nulla ꝑtiuꝫ ipsorum maneat:nec ipsum etiam aliqđ tale ꝯtinuũ põt esse. ¶ Ex p̄dictis appꝫ:ꝙ nullũ continuũ est a suis ꝑtibus aliquid in re extra distinctum:qđ erat in isto articulo declarãdũ. Aliqua ꝗ possent obĳci ꝯtra p̄dicta hic omittoꝫ:q: in quarto sunt soluenda. ¶ Reliqua desiderantur in exemplari nobis transmisso.

Secundo quæro: vtrum angelus sit in loco. ¶ Et videt ꝙ sic.q: oĩe qđ moueri põt localiter/est ĩ loco.sed angelus est localiter mobilis:cũ possit moueri de celo ad terram:et sic de facto aliqñ fuerit motus: iuxta illud Lu.i. Missus est angelus Gabriel a deo in ciuitatem Galilee cui nomẽ Nazareth ad virginẽ desponsatam viro cui nomen erat Joseph.ergo ⁊c. ¶ Contra.q: nõ magis angel⁹ põt esse in re aliqua corporali qualis est loc⁹/ꝙ aliqđ accidens corporeũ ⁊ extensum possit esse in ipso.sed nullum accidens corporeũ ⁊ extensum qualis ẽ albedo vel nigredo/potest in ipso existere subiectiue magis ꝙ accidẽs spirituale qualis est intellectio/possit esse in subiecto aliq̃ corporali.ꝗ ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic ꝑcedam. Primo eñ indagam q̄stiõ/veꝫ an angelus sit in loco. Scđo/an plures possint esse in eodẽ loco:⁊ vnus in pluribus locis simul. Tertio/an angelus possit moueri localiter ⁊ quõ. vtrum videlicet in istanti an in tꝑe:⁊ an possit moueri de extremo in extremũ non transeundo ꝑ medium.

Quantum ad primum non oportet inquirere an angelus sit ĩ loco diuisibili an indiuisibili:qđ q̄runt aliq̃.qm̃ oĩs locus vt hic de ipso loqͥmur est cõtinuus seu extensus.in nulla autem re ꝯtinua est aliqđ indiuisibile:cum nec p̄ctuꝫ nec instans sit aliqđ in re vt ꝓbatum est in alia q̄stione supra.ꝗ cũ nec locus possit esse ĩdiuisibilis nec aliqđ eius/nõ est q̄renduꝫ an angelus sit vel esse possit in loco indiuisibili:sicut nec vtrum aliquid possit existere in instãti:intelligendo ꝑ instans vt communiter accipit aliqđ positiuum indiuisibile qđ sit in tꝑe:cũ tale nihil sit. ¶ Est ergo tm̃ hic inuestigandũ quõ angelus sit in loco continuo ⁊ extenso. ¶ Ad hoc autẽ dicũt aliqͥ ꝙ ipse angelus est in loco negatiue ꝑ realem indistantiam ipsius a loco:modo quo deus est in oĩ loco:q: indistans a qͥlibet:non aũt positiue ꝑ realẽ presentiaꝫ:q: talis modus essendi in loco est ꝓprius corporis ĩ loco presentialiť ⁊ situaliter existentis. ¶ Alĳ dicunt:ꝙ est ĩ loco non ꝑ suaꝫ essentiã sed tm̃ ꝑ operationẽ:veꝫ q: operať in loco:⁊ ita ĩ vno ꝙ nõ ĩ alio. ¶ Alĳ tertio:ꝙ sicut angel⁹ mouet localiter actiue ꝑ aliquaꝫ potentiã motiuã a sua essentia ⁊ ab intellectu ⁊ a voce distinctã:ita etiã recipiť in loco passiue non immediate per essentiã sed ꝑ aliquam potẽtiaꝫ imediate receptiuã motus localis ⁊ vbi. ¶ Sꝫ nullus p̄dictorum modoꝝ dicendi videť esse conueniens. Primus eñ supponit falsũ:veꝫ corpus esse in loco ꝑ aliquam p̄sentiã siue vbi/tanꝙ ꝑ formã aliquam a corpore ipso locato ⁊ a loco distinctã:qđ non est verũ vt in q̄stiõe sequenti dicet.vnde oẽ indistans a loco est realiter ei presens.impossibile eñ est aliqđ esse indistans ab aliquo cui realiter non est p̄ñs.ꝗ si deus vel angelus est a loco indistans:est per ꝯñs realiter ipsi p̄ñs. ¶ Et si dicas ꝙ non ẽ realiter ipsi presens presentialitate distincta a se ⁊ a loco concediť:q: nec etiam isto mõ corpus aliqđ est in loco.cẽ eñ p̄sentialiť alicubi non est ip̃m qđ est ibi esse forma aliqua informatũ/cum ꝑ hoc ꝙ aliquid est forma aliqua informatum non sit presens alteri nisi forma que actualiter informať. ⁊ ita si presentialitas vel vbi esset forma aliqua ꝑ se vna a corpore locato ⁊ a loco distincta/nõ magis corpus esset in loco p̄sentialiter ꝓpter ipsaꝫ ꝙ ꝓpter albedinem vel ꝓpter quamcunqꝫ aliam ipsum actualiter informantẽ. Et ideo falsum est illud qđ diciť:veꝫ ꝙ eẽ hoc modo in loco sit modus ꝓprius quantitatis siue corporis:cum nec corpus ip̃m magis ꝙ sp̃us sit in loco aliquo presentialiter isto mõ:veꝫ q: presentialitate seu vbi tanꝙ vna ꝑ se forma aliqua informatum:sicut in quarto ꝓlixi⁹ ostendetur.quare ⁊c. ¶ Scđus etiã mod⁹ dicendi est falsus ⁊ excõmunicat⁹.erroneum eñ est dicere substantias separatas non esse in loco nisi q: opantur in ipso:vt dicit articulus in q̄ ista opinio condẽnatur. ¶ Confirmať.q: agens finitũ alicubi opãs pri⁹ videť ibi esse ꝙ opetur ibi ⁊ ita angel⁹ mouẽs celũ põt mouere ⁊ mouet ip̃m q: realiter ⁊ presentialiť est in ip̃o:nec ꝑ ꝯñs est in loco:q: operatur in ipso:sed potius econuerso q: ẽ ĩ loco põt operari in eo.nisi enim angelus mouẽs celum esset sm̃ suã essentiã p̄ñs ibi/nõ magis posset mouere ip̃m nec in ipso operari aliqđ ꝙ in terra.q̄re ⁊c. ¶ Preterea:q: si angelus est in loco tm̃ q: opať in ipso:ꝗ angelus qui nõ opať in loco non est in aliquo loco.sed non oẽs operanť in locis corporaliter:immo pauci sic opanť:veꝫ illi a q̄ mouẽť orbes ergo sequitur ꝙ alĳ non sint alicubi:qđ est falsuꝫ:cũ sint in celo beatoꝝ:qđ celum ꝯstat esse continuum ⁊ extensuꝫ ¶ Nec valet si dicatur ꝙ angeli ĩ celo opanť q: deo fruũtur ⁊ ip̃m continue contemplantur:⁊ ideo etiam possunt esse in celo quia operanť in ipso. ¶ Hoc siquidẽ non põt stare. Primo.q: hm̃õi beatoꝝ operatio veꝫ diuina visio ⁊ beata fruitio est forma sp̄ualis ⁊ ĩcorporalis:sicut ⁊ essẽtia ãgeli.sꝫ scđm ipsos essentia ãgeli q: sp̄ualis ⁊ ĩcorporalis non põt esse in loco.ergo nec poterit esse in ipso ꝓpter operationem aliquam sp̄ualẽ ⁊ eque cũ ipsa incorporalẽ qualis est opatio beatoꝝ in celo. ¶ Secundo.q: constat angelos scđm ipsorum substãtias sicut ⁊ animas humanas beatas esse realiter ĩ celo/vt in loco beatis oĩbus deputato.ergo ⁊c. ¶ Tertius etiam modus dicendi deficit. Primo:q: falsum accipit ⁊ supponit:veꝫ ꝙ potẽtie angeli vel anime sint ab essentia angeli ⁊ aĩe distincte aliq̃liter in re extra. Hoc siquidẽ non est verũ vt in sequentib⁹ ostendetur. ¶ Scđo:q: esto ꝙ assumptũ hm̃õi esset verũ cum oẽs potentie angeli essent eque incorporales ⁊ spirituales sicut essentia ei⁹:ꝑ ꝯñs non magis ꝑ potentiaꝫ

aliquam q̃ per essentiam angelus posset esse in loco: cum ipsa essentia solum: q2 spiritualis ꝛ incorporalis/ ideo dicatur nõ posse in loco existere corporali.

Et ideo prætermissis modis dicẽdi omnibus supradictis: dico aliter. Ad cuius euidentiam ẽ sciẽdu3: q2 dupliciter potest intelligi vt communiter dicitur ꝛ bene/ aliqd esse in loco: vez circumscriptiue ꝛ diffinitiue. Illud dicitur esse in loco circũscriptiue qđ est ĩ ipso cõmẽsuratiue: sic q2 totũ tpm locatum est in toto loco non ĩ aliqua parte eius: ꝛ ps in parte: ꝛ hoc est locatũ ꝯmẽsurari loco vez totum locatum esse in toto loco ꝛ diuersas ptes eius in diuersis partibus loci: nõ tñ intelligendo vt multi intelligunt q2 cõmensuratio ista sit forma aliqua absoluta nec respectiua a locato ꝛ a loco distincta. nulla eñ forma est media inter locatu3 ꝛ ipsius locũ circumscriptiuum siue diffinitiuum. ℭ Scđo mõ vez diffinitiue esse in loco/ potest accipi dupliciẽ. Uno mõ communiẽ ꝛ vniuersaliter ꝓ quocunq3 qđ est in aliquo determinato loco tñ presentialiter qualitercũq3. ꝛ hoc mõ non diuidiẽ ꝯtra eẽ in loco circũscriptiue: sed se habet ad ip3 sicut superius ad inferius. oẽ eñ qđ est in loco circũscriptiue/ ꝛ diffinitiue: non tamen econuerso: cum aliqd possit esse ĩ aliquo loco determinato vt totũ ĩ toto ꝛ in qualibet eius pte quo mõ existens in loco non est circumscriptiue in ipso. Alio mõ esse ĩ loco diffinitiue accipiẽ specialiter modo ꝑdicto: vez tantũ ꝓ illo qđ est in loco aliquo determinato hoc modo vez ꝓ illo qđ est in loco aliquo determinato qđ est totum in toto ꝛ in qualibet eius pte. ꝛ hoc modo accipiendo eẽ in loco diffinitiue/ diuidiẽ ꝯtra esse in loco circumscriptiue sic q2 impossibile est vnũ ꝛ idẽ in eodẽ loco esse vtroq3 isto ru3 modorũ vez diffinitiue ꝛ circumscriptiue. Tertio etiã modo posset dici esse in loco diffinitiue omne qđ est ĩ loco siue vno determinato siue in omnibus non circumscriptiue. ꝛ vt sic deus est in loco quocunq3 nõ in aliquo vno tñ diffinitiue: q2 in toto loco ꝛ in qualibet eiꝰ parte. ℭ Hoc premisso ꝛ supposito vt cõiter concesso pono duas ꝯclusiones. ℭ Prima est: q2 angelus scđm suam substantiam potest esse in loco ꝛ est de facto in ipso. ℭ Hec ꝯclusio probaẽ ab aliquibus per hoc: q2 non repugnat spiritui esse ĩ loco corporali nisi modo quãtitatiuo siue circũscriptiue modo q̃ omne corpus est in loco. sed esse in loco diffinitiue potest separari ab esse in loco circũscriptiue. ergo hoc modo angelus potest esse in loco. ℭ Maior probaẽ. q2 prius põt separari a posteriori. sed esse ĩ loco diffinitiue est prius q̃ esse in ipso circũscriptiue seu dimensiue: sicut ens absolutum est prius q̃ extensum. ergo ꝛc. ℭ Sed ista ratio falsũ accipit in minori qñ dicit q2 esse in loco diffinitiue est priꝰ q̃ esse in loco dimensiue. qm̃ l3 esse in loco diffinitiue vt cõmuniter sumptũ possit dici prius quia cõmunius: modo q̃ cõmuniora dicũtur priora: q2 ab eis ad inferiora non ꝯuertitur ꝯña: tñ vt esse in loco neutrũ istorũ est prius nec posterius alio: sed sunt quedam cõtraria et disparata non tñ separabilia sed etiam impossibilia concurrere insimul in eodem. impossibile est eñ vnum ꝛ idẽ esse totum ꝛ in toto loco ꝛ in qualibet eiꝰ parte: ꝛ non esse totũ in aliqua eius pte. sed esse in loco primo mõ est esse ĩ ipso diffinitiue: scđo modo circũscriptiue seu dimẽsiue. ergo ꝛc. ℭ Et ideo aliẽ ꝓbaẽ conclusio ista sic. si angelo repugnaret esse in loco realiter/ hoc non esset nisi q2 angelus ipse est spũalis: ꝛ locus corporalis. sed hoc non obuiat. qđ appet. qm̃ aĩa intellectiua est spiritualis ꝛ incorporalis: q̃ tñ est in corpe vt propria eius forma. ergo ꝛc. ℭ Cõfirmaẽ. q2 non ẽ maior immo minor vnio ꝯlocati cũ loco q̃ forme cũ materia. ergo si non repugnat spiritui ista vnio q̃ est maior: nec alia q̃ est minor. sed constat q2 anime intellectiue spirituali ꝛ incorporali cõuenit vniri corpori vt suo ꝑfectibili. ergo nec angelo repugnare videẽ/ q2 spũs ẽ/ eẽ ĩ loco aliquo corporali. sed nulla videẽ posse assignari alia ratio hmõi repugnãtie essendi in loco. ergo ꝛc. ℭ Preterea angelus non est spũalior nec incorporalior q̃ sit deus. sed ipse deus spiritualissimus ꝛ simplicissimꝰ est in omi loco ꝛ in omi corpore realiter scđm suam essentia3. ergo ꝛc. ℭ Secunda pars ꝯclusionis vez q2 de facto sit in loco/ nõ põt ꝓbari per rationem aliquam naturalẽ: cum posset esse extra omnem locũ: sed tñ est nota per fide3: qua constat oẽs beatos tã angelos q̃ alios esse in celo supremo/ exceptis quibusdam ad motũ inferiorum orbiu3 deputatis. constat etiam plures aliqñ fuisse missos ad terram/ ꝛ demones esse in terra nec angeli missi in mũdũ erãt tantũ in mundo. erant enim simul in celo scđm sententiã Damasceni. q̃re ꝛc. ℭ Scđa conclusio est: q2 angelus potest esse in loco tñmõ diffinitiue. ℭ Hec apparet. qm̃ non est possibilis alius modus essendi ĩ loco q̃ duplex: vez diffinitiue ꝛ circũscriptiue seu dimensiue. sed angelus non põt esse in loco circumscriptiue. quoniam solum illud est in loco hoc modo qđ habet partes diuersas extra se existentes correspondẽtes diuersis partibus loci. sed angelus cũ sit inextẽsus ꝛ incorporeus non habet tales ptes. ergo in nullo loco nec corpore põt esse nisi totus in toto ꝛ in q̃libet eius pte: qđ ẽ diffinitiue esse in loco: sicut anima totalis habet esse in corpore qđ informat. non eñ potest esse nisi tota in toto ꝛ in q̃lib3 eiꝰ parte ꝓpter consimilem rõnem: vez q2 indiuisibile carẽs partibus extra se existẽtibus: scđm quarum vnam possit esse in vna corporis parte/ ꝛ scđm aliam in alia. quare ꝛc. ℭ Ex hoc seq̃tur corollarie: q2 esse in loco diffinitiue etiã vt diuidiẽ contra esse in loco circũscriptiue/ pluribus põt conuenire q̃ esse in loco circumscriptiue. ℭ Hoc apparet qm̃ esse in loco diffinitiue hoc mõ vez vt in toto loco ꝛ ĩ q̃libet eius pte/ ꝯuenit spiritui: ꝛ põt etiam conuenire saltem per diuinam potentia3 corpori: vt apparet de corpe Christi existente hoc modo in eucharistie sacramento. eẽ in loco autem circumscriptiue seu dimensiue ita conuenit corpori q2 nullo modo põt per aliquam potentia3 conuenire spiritui. ꝛ ita l3 corpus naturaliẽ sibi determinet modu3 essendi in loco circũscriptiue non tñ simpliciẽ: cũ possit esse in loco aliter ꝛ si non naturaliter tñ supernaturaliter. spiritus autem nullo modo aliter q̃ diffinitiue potest esse in loco.

Sed sunt duo dubia circa dicta. Primũ an aliquid habens partes diuersas non tamen extra se existentes posset eẽ in loco circumscriptiue. Scđm dubiũ est quantus est ille locꝰ in quo angelus potest esse modo predicto vez diffinitiue. ℭ Ad primum dicendum q2 tale habens partes non tñ extra se inuicem existẽtes/ nõ magis naturaliter loquendo posset esse in loco circumscriptiue q̃ angelus nullam habens partẽ. supernaturaliter aũt non videtur esse impossibile talem formam taliter habẽtem partes dispositas esse circũscriptiue ĩ loco: sic q2 vna pars illius esset tantum in vna pte loci: ꝛ alia in altera. q2 eñ vnum alteri coniunctum sit alicubi sine illo existẽte ibi/ non videtur esse impossibile apud deum: quia etiã naturaliter anima est in omnibus partibus: quarum tñ vna non est in alia nec in loco ipsius. ꝛ ita si esset res aliq̃ multas habens ptes totaliter indistinctas/ ex hoc quia vna esset indistans ab alia non seq̃reẽ q2 non posset esse ĩ vna parte loci in qua non esset illa: sicut nec q2 anima est indistans a capite seq̃ẽ q2 non possit esse in pede distante a capite. ℭ Nec tñ ex hoc talis res extẽsa q2 sic in loco existeret/ tpm aliter occuparet: nec per ꝯñs recipi aliqd aliud in ipso ĩpediret q̃ si in ipso diffinitiue existeret vez tota in toto ꝛ in qualibet eius parte. nec eñ magis vna eius pars existens in vnica pte loci occuparet illam quã

ipsa res hmõi tota si existeret in eadẽ:qđ ꝛ faceret si in loco illo diffinitiue esset. ¶ Confirmat. qꝛ non est simplicit necessariũ oĩa inter se vnita esse vnita in quocũqꝫ alio ab eis omnibus realiter inter se distinctis/lꝫ vnitis realiter differẽte.ergo licet partes alique essent inter se totaliter vnite/non videret simpliciter eẽ necessariũ eas vniri: nec simul p ꝯñs existere in aliqua pte loci.q̄re ꝛc. ¶ Ad scđꝫ dubium respõdet: ꝙ sicut nulla res corporalis existẽs circunscriptiue in loco põt ꝓpria virtute maiorem locũ nec minorem occupare:nec in maiori nec in minori existere loco sibi debito:ita consimilit intelligendum de angelo:vꝫ ꝙ quilibet habet ex sua quantitate virtutis ꝙ possit esse in tanto loco:nec potest ex sua virtute in maiori existere nec etiam in minori:sicut ꝛ de aĩa rationali etiam est dicẽdũ.non magis eñ aĩa põt esse in loco quãtũcũqꝫ magno q̄ possit corpus quantecũqꝫ quantitatis informare. sꝫ cõstat animam non posse corpus quantũcũqꝫ magnũ informare.ḡ nec in quantocũqꝫ loco existere. ¶ Confirmatur qꝛ si anima vel angelus posset in loco quantumcũqꝫ magno existere:ita ꝙ non determinaret sibi locum aliquem determinate magnitudinis: seq̄ret ꝙ posset sua virtute esse vbiqꝫ:quod est falsum. ¶ Consequẽtia est euidẽs: ꝙ eñ existens in vno loco non possit simul esse in alio distãte ab illo:hoc nõ põt esse nisi qꝛ sibi determinat locuꝫ determinate magnitudinis:alias posset esse in locis extremis distantibus ꝛ in toto medio inter ipsa.ḡ ꝛc. ¶ Quãtus aũt sit locus quem sibi determinat ꝛ in cuius parte qualibet potest esse ꝛ semp necessario est loquendo naturaliter ipse angelus/hoc nullus naturaliter scire potest. ¶ Aliq̄ tñ dicunt ꝙ quanto angelus est pfectior tanto suus locus est maior:ꝛ quanto impfectior seu inferior tãto minor. ꝙ enim ipse possit esse in aliquo tanto loco ꝛ i q̄libet eius parte/hoc est ratione sue pfectionis ꝛ alicuius illimitationis:ꝛ ita per ꝯñs quanto maioris pfectionis ꝛ illimitationis tanto potest esse in pluribus ptibus loci simul:et per ꝯñs in maiori loco. ¶ Sed q̄cq̄d sit de pclusione nobis occulta/rõ nõ multũ cogit.qñ non magis eẽ in maiori loco arguit maiorem pfectionẽ q̄ esse in maiori corpore ꝛ ipm actualiter informare. sed hoc non arguit maiorem perfectionẽꝫ.maioris enim perfectionis est aĩa intellectiua hominis q̄ sensitiua bruti animalis: ꝛ sensitiua animalis q̄ vegetatiua arboris ꝛ tñ vegetatiua informat corpus maius q̄ sensitiua: ꝛ sensitiua maius q̄ intellectiua:cum tamen scđm multos tã sensitiua q̄ vegetatiua sit sicut ꝛ intellectiua indiuisibilis forma/ꝛ in qualibet sui corporis pte tota/de quo postea in sequentibus inq̄retur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum constat ex prędictis ꝙ vnus angelus nõ põt sua virtute magis q̄ corpus esse in plurib⁹ locis simul:nec etiã ẽ de facto. ¶ Primum apparet.qñ si sua virtute posset in pluribus locis simul existere/ꝛ vbiqꝫ:qđ est ĩpossibile nisi sola diuina virtute/qua concedendũ est angelũ posse esse sicut ꝛ corpus in plurib⁹ locis simul.non tñ hoc videt posse ꝓbari:sꝫ sola fide teneri sicut in quarto dicetur. ¶ Secundum etiam vꝫ ꝙ nec de facto sit in pluribus locis simul/expresse dicit Damascenus scđo sententiarum suarũ cap.4. ibi eñ dicit ꝙ cum angeli sunt in celo non sunt in terra: nec econuerso cum sunt in terra sunt in celo. ¶ Ex quo appet falsitas opinionis dicẽtium angelum esse in loco pcise quia operat in ipso. qñ qđ est in loco tñ qꝛ opatur in ipso nõ desinit esse in loco nisi qꝛ desinit opari in ipso.sed cũ existens in loco tñ p operationem operet in loco in q̄ nõ est per ꝯñs per hoc ꝙ angelus est in terra non oportet ꝙ desistat operari in celo:nec per ꝯñs esse ibi.qđ ẽ contra Damascenũ ꝛ alios doctores de hoc loquẽtes.q̄re ꝛc. ¶ Hoc ergo supposito tanq̄ certo ꝛ ab omnibus ꝯcesso/vꝫ ꝙ vn⁹ angelus non potest esse in pluribus locis simul/est dubiũ an econuerso plures possint esse simul in eodeꝫ. ¶ Ad hoc dicunt aliqui ꝙ non. Quđ ꝓbant.primo:quia q̄ habent eundem modum essendi in loco nõ pñt existere in eodeꝫ loco sed omnes angeli habent eũdem modum essendi in loco vꝫ diffinitiue.ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯtra hoc arguit. Primo: quia non magis angelus vnus est alteri incompossibilis in eodeꝫ loco/q̄ anime intellectiue.sed angelus ꝛ anima intellectiua simul possunt esse in eodem corpore:vt patet de facto in homine demoniaco. ¶ Scđo etiam apparet de facto plures spũs malignos simul fuisse in eodẽ/vt de illo a quo legio demonuꝫ est expulsa. ¶ Confirmat. qꝛ sola illa que sunt quanta ꝛ in loco circũscriptiue seu dimensiue/sunt repugnãtia in eodẽ loco simul esse.sola enim quãtitas est ꝓpter quã corpus non põt secuꝫ admittere aliud corpus simul.sed ista ratio nõ est in ꝓposito.ḡ ꝛc. ¶ Preterea non magis diuersa accidentia vt intellectiões vel volitiones possunt esse insimul in eodeꝫ subiecto q̄ diuersi angeli in eodem loco.ita eñ talia accidẽtia habent eũdem modũ essendi in subiecto sicut angeli in loco.sed primum apparet esse possibile.ḡ ꝛc. ¶ Et ideo dicendũ ẽ aliter:videlicꝫ ꝙ possunt vtiqꝫ plures angeli ꝛ per ꝯñs omnes esse in eodem loco.non eñ magis repugnat spũi spiritui q̄ corpori esse simul. sed spũs potest cum corpore eẽ simul in eodem loco.ḡ ꝛ cum alio spũ. ¶ Ad primum i cõtrarium apparet ꝙ nõ ꝯcludit.qꝛ vt dictum est sicut plures angeli habent eũdem modũ essendi in loco: ita ꝛ accidentia eundem modum essendi in subiecto:q̄ nõ obstante insimul possunt esse in ipso.quare ꝛc. ¶ Ad scđm dicendum ꝙ falsum supponit: vꝫ ꝙ angelum esse in loco sit angelũ aliq̄d operari in loco vel causare ipm locũ.qđ vtiqꝫ non est verum. Esto etiam ꝙ sic esset /non est inconueniens plures angelos aliq̄d idem causare in loco magis q̄ sit inconueniens ꝙ plures moueant ideꝫ corpus.q̄re ꝛc. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertiũ & vltimum dicũt aliq̄ ꝙ angelus mouet localiter:aliter tñ q̄ corpus.cũ eñ omne qđ mouet localiter sit ptim in termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quem:aliter hoc conuenit angelo ꝛ aliter corpori.angelus eñ dũ mouetur partim in termino a quo ꝛ partim in termino ad quem:vt ptim opponitur nõ toti sed totaliter.corpus autẽ vt ptim oppont toti.nec eñ totum est in termino a quo nec in termino ad quẽ:sed vna eius ps in vno ꝛ alia in altero.hoc aũt nõ põt dici de angelo cum sit indiuisibilis:ꝛ p ꝯñs vbicunqꝫ sit habeat esse tot⁹ non tñ totaliter. Sicut eñ aĩa lꝫ sit tota in capite non tñ totaliter:qꝛ alias non esset in pede:ita nec angelus qñ mouet est totaliter in termino a q̄ nec in termino ad quẽ. ¶ Sed hic modus dicendi videt esse ĩpossibilis:qꝛ nec corpus ipm motum est sic vt accipit ptim i termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quẽ:cũ corpus aliquod simul totum moueatur non vna pars prius q̄ alia:nec angelus etiam esse possit virtute propria nisi in vno loco tãtum. ꝛ ideo non magis quando mouet q̄ qñ q̄escit est in pluribus locis simul.sed oẽ illud est in loco totaliter qđ est tñ in ipso ꝛ in nullo alio.ḡ angelus motus non est ptim in termino ad quem ꝛ partim in termino a quo:sic intelligendo sicut intelligere illi vident ꝙ sit totus i vtroqꝫ termino:quia tam tũc non moueret:sed potius q̄esceret.nec etiã corpus est ptim in termino a q̄ ꝛ ptim in termino ad quem:sic intelligendo ꝙ vna eius pars sit in vno termino ꝛ alia in alio.cum partes non sint separate ab ipso toto sed sint simul cum eo.nec hoc mõ ꝓbus intendit ꝙ omne qđ mouetur sit ptim in vno termino ꝛ ptiꝫ in alio/cũ nec hoc sit verum nisi forte in motu alterationis: in quo sub

tectum non tñ dum alteraẽ/immo etiam postq̃ est alteratum aliquẽ gradũ retinet interdũ forme opposite fm illos qui dicunt q forma ꝓpria introducenda prius introducitur quantũ ad aliquem eius gradũ q̃ tota forma opposita corrũpatur:nec talis forma puta frigiditas a subiecto per calorez simul tota expellaẽ seu corrumpaẽ: sed successiue vez pars post ptem.

Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiam pono duas ꝯclusiones. ❡ Prima est: q angel⁹ potest moueri localiter a seipso. ❡ Hec apparet q̃tũ ad primam pte: vez q possit moueri localiter. qm̃ oẽ qd pōt esse in q̃cunq̧ loco/ ⁊ dum est in vno nō pōt simul esse ĩ alio est localiter mobile. sed angelus vt dictũ est in articulo p̄cedenti pōt esse in loco: ⁊ qua rõne in vno/ ⁊ in alio: nec tñ pōt simul esse in pluribus distãtib⁹. ḡ pōt moueri ab vno in alium. ❡ Confirmatur. q: sicut oĩe illud est localiter motum: qd vnum locum in q̃ p̄fuit/ dimisit/ ⁊ alterum acquisiuit: ita oĩe illud est localiter mobile qd pōt in alio loco esse ab illo in q̃ est. sed constat q sicut corpus ita et angelus pōt dum est in vno loco existere ĩ alio illo dimisso/ cum nullum locum sibi determinet vnum magis q̃ alterum. ḡ ⁊c. ❡ Secunda ps: vez q angelus possit moueri a seipso/ apparet. Primo: q: qd est perfectionis in mobili inferiori non debz negari esse in superiori. sed q mobile possit se mouere effectiue ad oẽm locum sibi possibilẽ/ est perfectionis in ipso: qd cõuenit inferioribus. Grauia eñ mouent se deorsũ ⁊ leuia sursum ⁊ animalia motu ꝓgressiuo. ḡ hoc nõ est angelis pfectioribus denegandũ. ❡ Secũdo quia ꝯstat angelum moueri localiẽ: nec videẽ posse moueri conuenientius ab alio q̃ a seipso vel alio angelo. nõ magis autez vnus angelus est motiu⁹ alterius q̃ suipsi⁹. ḡ ⁊c. ❡ Nec valet si dicaẽ q moueẽ a deo. q: cõsimiliẽ pōt hoc dici de quocũq̧ alio effectu scđe cause: vez q est a deo ⁊ ita per hoc q videmus ad ignem sequi calorem ⁊ ad frigidum frigus/ non potest argui a nobis talis effect⁹ esse ab hmõi secũdis causis. non eñ magis motuz ãgeli q̃ cuiuscunq̧ alterius inferioris mobilis se mouẽtis vel quẽcunq̧ effectum alicuius creati agentis oportet in deum reduci nisi vt in cãm vlẽm effectus causarum secundarũ oĩm attingentem. quare ⁊c. ❡ Confirmaẽ. q: non minus angelus pōt mouere seipsum q̃ celum. sed celum dicitur moueri ab eo. ergo ⁊c. ❡ Secunda conclusio est: q angelus non pōt moueri a seipso de vno loco ad alterum ab illo distãtẽ in instãti. ❡ Hec apparet. q: moueri de loco ad aliũ distãtẽ in instanti est ad eum ꝑtingere non transeũdo vl' trãseũdo p mediũ ĩterpositũ simẽ totũ. ❡ Hoc appet sicut eñ calorem ꝓduci in instãti non est aliud q̃ ipm̃ fieri totum simul: ita nec aliq̃d moueri ad locum distantem aliquem in instanti est aliud q̃ ipm̃ moueri ad illum locũ non transeundo per mediũ vel transeũdo p ipm̃ simul totum nõ prius p vnam ptem q̃ per aliam. sed neutruz istorum pōt facere angelus: sicut nec corpus aliqd per seipz. nõ pōt eñ transire de extremo in extremũ non transeũdo per mediũ: nec pōt transire p medium acq̃rendo ipm̃ simul ipm̃ totum. qm̃ vt dictum est in articulo p̄cedenti nõ pōt esse in maiori loco q̃ sit locus sibi debitus. sed mediũ qd est inter loca distantia pōt esse maius loco sibi debito. ḡ non pōt simul esse in ipso toto. sed si posset in instãti trãsire per ipm̃ ad locum alium/ hoc necessario seq̃reẽ: vez q esset in toto medio simul. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. q: aut transiret per totum medium simul: aut p vnã eius ptem post aliam. Si primũ: ergo esset in toto medio simul. Si secundum: ergo nõ transiret in instanti sed in tempore: cũ transire seu moueri per aliqd medium in tempore nõ sit aliud q̃ transire prius p vnam ptem q̃ p aliam. ❡ Sed nunq̃d angelus posset moueri a seipso in instanti ab vno loco ad aliquem alium ab illo indistãtem/ puta ad quemcunq̧ inter quem ⁊ priorem nullũ est mediũ? Ad hoc forsitã diceretur q sic. Qđ ꝓbareẽ. qm̃ sicut oẽ subiectũ acquirens aliquem gradũ forme puta caloris simul totum diciẽ ipm̃ acq̃rere in istãti: cũ nec aliđ sit formã ĩ istãti acq̃rere q̃ ipaz acq̃rere simul totã: ita oĩe motuz de vno loco ad alium simul totum non transeundo primo p mediũ est in instanti motũ. sed angelus a loco in quo est sibi adequato ad alium illi equalem ac ab ipso indistantem non potest moueri primo transeũdo p medium: quia vt supponiẽ nullum est nec pōt dici qd prius acq̃rat vnam ptem illius loci sibi adequati q̃ aliam/ cum non possit esse ĩ aliqua eius pte tñ sed in toto. q: vt dictum est non pōt esse in minori loco q̃ sit loc⁹ sibi debit⁹ ⁊ adequat⁹. Nec pōt dici q necessario habeat locũ priorẽ dimittere nõ simẽ totum sed tñ aliquam eius ptem/ rõne cuius dimisse possit partem loci alterius subintrare. ergo si totũ locuz primũ simul potest dimittere: et totum alium/ inter quem ⁊ dimissum nullum est mediũ/ acq̃rere: seq̃tur ꝓpositũ: vez q in instanti pōt ab vno loco ad alium se mouere. ❡ Cõfirmatur. q: non est impossibilius angeluz vel aliud qdcũq̧ suipsius motiuum mouere seipm̃ de vno loco ad aliquez alium in instanti: q̃ calidum subiectum calefacere aliquẽ caloris gradũ in ipso introducendo etiã in instãti. ❡ Hoc apparet. qm̃ sicut videmus oĩe qd moueẽ localiter moueri de vno loco ad alium successiue/ prius transeundo p vnaz partem mediĩ q̃ p aliam: ita oĩe subiectum qd calefit consimiliter calefit: vez vnum gradum post alium recipiendo caloris. sed calidum in subiectuz agens aliquẽ gradum caloris in ipso introducit in instãti. oĩs enim ille caloris gradus introduciẽ in instãti q̃ introducitur non post aliũ sz simul totus. sed ꝯstat q calidum calefaciens aliquem caloris gradum primum ĩtroducit quem nullus alius antecessit. omnis aũt gradus quem nullus p̄cessit ali⁹ habuit ĩtroduci simul tot⁹: ⁊ p ꝯñs in instãti. ergo ꝯsiliter oĩe motum localiter de vno loco ad alium oportet acquirere aliquem locum primũ ante quẽ nullus acquisiuit aliũ. sed locus primo acq̃situs ante quẽ null⁹ fuit alius acq̃situs: nõ potest successiue esse acquisit⁹: cũ locus successiue acq̃situs nõ sit nisi vnus locus post aliũ acq̃situs. ergo ⁊c. ❡ Nec valet si dicaẽ q locus prio acquisitus est acquisitus successiue: q: post aliũ priorẽ in q̃ mobile primo fuit. ❡ Primo: q: etiaz angelus motus de celo ad terram per diuinã potentiaz in instãti prius fuit in celo q̃ in terra: nec tñ propter hoc diceẽ successiue siue in tempore esse motus. ❡ Secundo. quia materia prius fuit sub forma opposita nunc corrupta q̃ sub alia in ipa nouiter generata. quo non obstãte: q: ipsa substantialis forma in ipsa introduciẽ simul tota: ideo nõ in tẽpore sed in instãti diciẽ generari. quare ⁊c. ❡ Confirmaẽ. q: nulla forma ꝓducta dicitur in instanti nec successiue ꝓducta ĩ ordine ad formam sibi oppositam corrumpẽdam. ❡ Hoc apparet. vnde esto q ignis calefaceret aquam non corrũpendo eius frigiditatem: dum tñ caloris vnum gradum post alium introduceret/ nihilominus calefaceret ⁊ calorez ꝓduceret successiue. nec eñ ꝓducere successiue dicit ꝓducere post corruptionez sed ꝓducere post ꝓductionẽ. ergo productio gradus forme quem nullius gradus alterius ꝓductio antecessit/ esto q corruptio alteri⁹ sibi oppositi gradus ipsum precessit/ non pōt dici ꝓductio successiua. quare ⁊c.

Sed contra prædictum dicendi modũ insolitũ/ arguiẽ. qm̃ grad⁹ forme ĩtroducibilis successiue vt caloris/ sunt eiusdem rationis: ⁊ etiam omnia loca ĩter media inter extrema distantia a quorum vno angelus vl' aliud quodcũq̧ est mobile ad alterum. ergo potens in vnũ·

gradū caloris in inſtāti: ⁊ poſt illū pōt ſil'r in aliū ī inſtā ti: ⁊ motum etiā ab vno loco ad aliū ī inſtāti ⁊ ab illo mo uerí poterit ad aliū in īſtāti. ex ꝗ ſeqtur ꝙ tot⁹ motus al terationis ꝗ ignis calefacit aquā: ⁊ ſil'r mot⁹ localis ꝗ āgel⁹ vel aliḋ q̄dcūq; corp⁹ de vno loco ad aliū trāſmu tat/ꝯponeꝛ ex īſtātib⁹: qḋ ē falſū. q̄re ⁊c. ¶ Ad hoc forte diceret ꝙ rō iſta ſupponit falſū: vȝ ꝙ mot⁹ ſeu ſucceſſio ſit aliqd diſtinctū a re cuius vna ps poſt aliā introduciꝛ ſucceſſiue: ⁊ inſtans ab illa q̄ introduciꝛ tota ſimul. hoc ſi quidem nō eſt verū vt ī ꝑcedētib⁹ ē oſtēſuȝ. nō eīn inſtās dicit aliud q̄ rem ipſaȝ vt tota ſimul' ē ꝑducta: nec mot⁹ aliḋ q̄ ptes rei diuerſas quarū vna ē poſt aliā īntroducta. ¶ Tunc hoc ſuppoſito vt ꝓbato ex ꝑcedētibus/diceret aliq̄ ꝯcedēdo ꝙ qꝛ oēs grad⁹ caloris ſūt eiuſdē rōnis īō vniformiꝛ in paſſo ꝑſuppoſito introducūꝛ/ſic intelligēdo ꝙ nec magis vnus potuit p̄ius īntroduci q̄ alius: nec ma gis p̄ius ꝑductus ē ſimul īntroduct⁹ tot⁹ q̄ terti⁹ vel ſecū dus. ex ꝗ ſeqꝛ ꝙ ſicut p̄im⁹ dꝫ eſſe ī īſtāti ꝑductus qꝛ ſi mul tot⁹ īntroduct⁹: ꝯſil'r ⁊ q̄libet alioꝝ ꝑ ſe ſūpt⁹ vȝ ꝯput vnus ab alio ē diſtict⁹. nec tn̄ ex hoc ſeqꝛ ꝙ tota ipa forma ſit in inſtanti ꝑducta. qm̄ lȝ p̄ia ei⁹ pars ſit ſimul' tota introducta/⁊ ſcḋa ſil'r vt a p̄ima eſt diſtīcta/⁊ ſic vſq; ad vltimā aſcēdēdo: nō tn̄ p̄ia fuit ſimul cū ſcḋa nec ſcḋa cū tertia īntroducta. lȝ eīn ignis calefaciēs poſſit ali quē caloris gradū remiſſū introducere ſimul totū: nō tn̄ oēm. q̄re ⁊c. ¶ Cōſil'r ſic loquētes dicerent de angelo vel de q̄cunq; alio corpore localiter moto. ſicut eīn aq̄ qn̄ calefit aliquē caloris gradū p̄imo recipit ſimul totū: ⁊ ꝑ ꝯñs ī īſtāti: ita ⁊ oē qḋ moueꝛ de vno loco ad alterū opor tet ꝙ aliquē locū acq̄rat p̄ius: ⁊ poſt illuȝ aliū ſil'r p̄imo ⁊ ſic vſq; ad vltimū. ¶ Et ī qn̄ infertur ꝙ tunc mot⁹ ex in ſtantibus cōponiꝛ: dicerent ꝙ lȝ ſit impoſſibile motū vt vulgariter capiꝛ ꝓ ꝯtinua forma ſucceſſiua ab oī re ꝑma nente realiꝛ diſtincta/ꝯponi ex īſtātib⁹ ꝯſil'r puta vul gariter ſumptis: vȝ ꝓ rebus aliꝗs indiuiſibilib⁹: cū nec motus hoc mō ſumptus nec inſtās ſit aliqd ī re extra: tn̄ accipiendo motū alteratiōis puta dealbationem eo mō ꝗ ē forma aliq̄ in re extra puta ipſa albedo vt vna ei⁹ ps poſt aliā īntroduciꝛ: et īſtās ꝓ q̄libȝ ei⁹ pte vt ab alia di ſtincta ſimul' tota īntroducta/vtiq; dealbatio ſic accepta ē ex īſtantib⁹ ſic acceptis realiter ꝯſtituta: cū nec dealba tio ſit aliḋ q̄ albedo vt vna ei⁹ ps poſt aliā īntroduciꝛ: nec inſtans aliud q̄ q̄libet eius ps īntroducta vt diſtincta ab alia ſimul' tota. ¶ Sȝ hoc nō pōt ſtare. P̄rio: qꝛ ſicut q̄libȝ ps ꝯtinui eſt ꝯtinua: ita q̄libet ps motus ē mot⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs oīs ps cuiuſcunq; forme ꝑ motū ſeu ſucceſſiue īntroducte eſt introducta etiam ſucceſſiue. ſed nulla ps forme īntro ducta ſimul tota eſt ſucceſſiue ſiue per motū introducta. ꝗ ī nulla forma ꝑ motū acq̄ſita eſt pars aliq̄ ſimul tota ī troducta. q̄re ⁊c. ¶ Scḋo: qꝛ tūc ſeq̄reꝛ ꝙ vnū n̄ moueret citius q̄ alterū ad formā aliquā nec ad locum. qm̄ eoꝝ quoꝝ q̄libȝ ſit ſimul totum/neutrū ſit citius q̄ alterū. ꝗ ſi oē corp⁹ localiꝛ motū acq̄rit ꝑmū locū ſimul' totū ⁊ poſt illū aliū ſil'r ſimul totū/ſeqꝛ ꝙ oīa moueanꝛ eq̄ velociter qḋ eſt falſū ⁊ ꝯtra ſenſū. ¶ Sȝ ad hoc forſitā diceret: ꝙ ſi cut calidū intenſius dicꝛ calefacere citius q̄ remiſſius nō qꝛ p̄i⁹ graduȝ caloris ī paſſo ꝑſuppoſito ⁊ diſpoſito introducat: ſȝ qꝛ maiorē ⁊ īntenſiorē p̄ius introducit ⁊ poſt illū aliū ſil'r ꝑfectiorem. ex ꝗ eīn paſſū ē diſpoſitum nec reſiſtit/ſtatim ad ꝑſentiam calidi q̄ntūcūq; non ſic perfe cti ſeu intenſi ſeqtur in ipſo aliq̄s gradus caloris ſimul totus: qui licet ſit in ptes ſeu gradus aliquos diuiſibilis omnes tamen illi inſimul nō vnus poſt aliū introducunꝛ. conſtat enim aliquē graduȝ p̄imo introduci. ⁊ ita cū nul lus ſit indiuiſibilis ſicut nec aliqua pars cōtinua: per cō ſequens habet partes que oēs inſimul introducuntur. ita ꝙ ī motu locali pōt dici conſimiliter ſuo mō: vȝ ꝙ vnum corpus vel ſpirit⁹ moueꝛ velocius alio/vel qꝛ p̄imo ma iorem acquirit locum ⁊ poſt illum alium vſq; ad terminū ſeu locum: vel quia eſto ꝙ non maiorem/tamē poſt p̄imū acquiſitum ſimul totum citius acq̄rit ſecūdum ⁊ poſt ſe cundū tertiū vſq; ad vltimū. ¶ Sȝ appꝫ euidēter ꝙ hoc non valȝ. P̄rio: qꝛ non oē corpus maius moueꝛ veloci⁹ immo aliqn̄ tardius q̄ minus. ſed corpus q̄nto eſt mai⁹ tanto qn̄ moueꝛ acquirit maioreȝ locū. ꝗ nō ideo localiꝛ motum moueꝛ velocius quia maiorē acq̄rit locuȝ p̄imo qꝛ nec poſt p̄imū locū acq̄ſitū citi⁹ acq̄rit ſecūdū: ⁊ poſt ſcḋm tertiū/ſupponēdo vt ꝯcedis ꝙ q̄libet acq̄raꝛ ſimul' totus: nec inter acquiſitionem vnius ⁊ acq̄ſitionē alteri⁹ ſit aliqua q̄es media. qm̄ vt dictū eſt/eoꝝ quoꝝ quodlibet acquiritur ſimul totum/neutrū ſit nec acq̄ritur velocius q̄ alterū. ꝗ ⁊c. ¶ Secundo. nec illud qḋ dicꝛ de motu al terationis videtur eſſe veruȝ: videlicet ꝙ pars aliqua for me acquiſite per motum introducatur ſimul tota quan tum ad eius omnes partes ex quibus conſtat: immo ſem per vna poſt aliam introducitur: vt non ſit dare p̄ius in troductam q̄ aliam immediate introducendaȝ. ſicut nec in motu locali eſt dare p̄imum vbi ſeu locum ſimul to tum a re mota localiter acquiſitum. quare ⁊c. ¶ Sic er go videtur eſſe dicendum aliter ad dubium ſupradictum videlicet ꝙ angelus non poſſit ſe mouere localiꝛ etiam ad locū indiſtantem aliquem in inſtanti. quoniam eſto ꝙ talis aliquis locus indiſtans ab illo in quo nunc exiſtat angelus poneretur/adhuc angelus non videtur poſſe di mittere p̄imū locum in quo actualiter exiſtit ſimul totū nec per conſequens in inſtanti. ſed non magis poteſt aliū locum ſimul totum ⁊ per conſequens in inſtanti acqui rere q̄ p̄imum dimittere. ergo ⁊c. ¶ Aſſumptum ꝓbaꝛ. qm̄ ſi angelus poſſet locū in ꝗ exiſtit dimittere ⁊ alium ab eo indiſtantem acquirere in inſtāti: ſequeretur ꝙ poſ ſet de celo ad terram ſic deſcendere ꝙ omnem locum in termedium licet vnum poſt alterum acquireret ſimul to tum: nec per conſequēs talis eius deſcenſus eſſet localis motus. ſed mutatio ſicut nec corruptio forme ſubſtantia lis oppoſite nec generatio ꝯpoſite/poteſt poni motus li cet corruptionem ſequatur generatio/ſuppoſito ꝙ vtrū q; horum fiat in inſtāti. hoc autem non videꝛ verum. nec eīn aliter q̄ ꝑ motū localem angelus videtur poſſe de ce lo ad terram deſcēdere per ſcrip̄m. ꝗ ⁊c. ¶ Sic ad q̄ſtionē ¶ Ad rationem in principio apparet ex alibi declaratis ꝙ falſum aſſumitur in maiori. anima enim indiuiſibilis ē in corpore qḋ ipſo facit: nec tn̄ aliqḋ accidēs corporeū ſeu ex tenſū pōt exiſtere in ipſa anima vt in ſuo ſubiecto. q̄re ⁊c.

Ertio quæro: vtrū in angelo exi ſtente in loco ſit vbi tāq̄ forma aliq̄ ꝑ ſe vna di ſtīcta ab ipſo realiꝛ ⁊ a loco. ¶ Et videꝛ ꝙ ſic qm̄ corpus nō ē ī loco aliq̄ determinato reali⁹ nec intimius q̄ angelus. ſȝ qꝛ corp⁹ ē realiter ī loco aliq̄ determinato: nō hēt vbi in ipſo. ꝗ ⁊ in angelo ꝯſil'r erit ꝓpē ꝯſileȝ rōnē. ¶ Cōtra: qꝛ ſcḋm ip̄m. vi. p̄ncipi. aucto rem vbi ē circūſcriptio corporis locati a circūſcriptiōe lo ci ꝑcedēs. ſȝ angel⁹ nō eſt corp⁹. ꝗ nec hēt aliqḋ vbi ī loco ¶ Reſpōſio. vbi ſic ꝓcedā. P̄rimo eī oſtēdā q̄liꝛ hic erit reſpondendū ſcḋm vulgarē ⁊ cōem dicēdi modū. Secun do arguā ꝯtra ip̄m. Tertio dicam aliter ad queſitum.

Quātū ad primum eſt ſciēdū: ꝙ ſecūdū opinionē cōem vbi eſt forma aliqua reſpectiua ꝑ ſe vna exñs in locato corpore ſubiectiue terminata ad locū in ꝗ eſt vnum aliud vbi actiuum terminatū ad locatū. ¶ Hoc ſuppoſito vt vulgari ⁊ cōmuni dicto/videꝛ mihi ꝙ eſſent duo hic ꝯcedenda in q̄ſtione iſta. P̄rimū eſt: ꝙ angelus exñs ī loco hēt veraciꝛ vbi in ip̄o. Scḋm ē: ꝙ vbi ipſi⁹ eſt ab vbi locati corpis alteri⁹ rōnis. ¶ P̄rimū ꝓbaꝛ. qm̄ ſi

mag' repugnat ãgelo tale vbi ꝙ mot' local' q̃ ad ip̃z de terminari. sicut enim cui nõ repugnat dealbatio nec albedo: ita ꝯsilr̃ cui nõ repugnat motus localis nec ẽmin' ei'. sed angelus vere mouet̃ scd̃z locũ. vbi aũt scd̃m sic loquẽtes est terminus talis motus. ergo angelus vere hẽt vbi ĩ loco sicut ⁊ corp' q̃dcũq; locatũ. ❡ Cõfirmat̃. q: sicut nulla est maior rõ q̃re ĩter vnũ accñs subiecto ĩherẽs ⁊ suũ subiectũ cui inheret sit ĩherẽtia media seu vnio ab extremis vnitis distincta/ q̃ ĩter aliud q̃dcũq; accñs ⁊ suũ subiectũ ita ꝯsilr̃ nec ĩ ꝓposito põt assignari rõ aliq̃ q̃re magis inter locum ⁊ corpus locatũ sit ĩtermediũ aliqđ tale vbi vnum in corpe locato ⁊ alterũ sibi correspõdẽs ĩ loco: q̃ inter angelũ ⁊ locũ ꝯtinẽtẽ ip̃m. sed cõstat ꝙ si inter corpus ⁊ albedinẽ ĩ ip̃o actualr̃ existẽtẽ est aliq̃ vnio seu inherẽtia tãq̃ forma ꝑ se vna ab extremis distĩcta: ꝙ etiaꝫ est inter angelũ ⁊ actũ intelligẽdi vel volẽdi vel aliũ quẽcũq; accidẽtalẽ ĩ eo actualiter existẽtem. ergo ⁊ in ꝓposito de vbi ipsius ad locũ ⁊ loci ad eũ ꝯsimilr̃ ẽ dicendum. ❡ Et si forte dicat̃ ꝙ nõ est silr̃ de ãgelo ⁊ de corpe existẽte ĩ loco. Primo: q: corpus est circũscriptiue ĩ loco: q: totuꝫ ĩ toto: non autem ĩ aliq̃ eius ꝑte. angelus aũt ẽ ĩ loco diffinitiue: q: totus in q̃libet ꝑte loci. Secundo: q: vbi ẽ forma corporalis/ ⁊ extensa: que per consequens non põt eẽ nisi in subiecto aliq̃ corporali. ❡ Ista non valent. concedo enim quantum ad primuꝫ ꝙ angelus est in loco aliter q̃ corpus: q: diffinitiue totus ĩ q̃libet parte loci: corp' autẽ dimẽsiue. Sed ex hoc non seq̃t̃ ꝙ sibi repugnet vbi. ❡ Primo: q: ⁊ corpus Christi ĩ eucharistie sacramento hẽt ꝯsimilẽ modũ essendi: cũ nõ min' ĩ sacramẽto ipso vbi habeat q̃ in celo lꝫ forte alteri' rõnis ab illo. ❡ Scd̃o: q: vbi ponitur in corpore locato propt̃ vnionem seu est ipsa vnio eius cũ loco. sed nõ minus vnit̃ loco ĩmo magis illđ qđ est totum in ipso ⁊ ĩ q̃libet sua parte q̃ illud qđ non ẽ totum in aliqua parte eius. ergo nõ minus debet poni inter angelũ existẽtẽ in q̃libet ꝑte loci ⁊ locũ q̃ inter corp' in nulla ꝑte loci existens totum/ et locum. ❡ Cõfirmat̃. quia etiã aĩa intellectiua est hoc modo ĩ corpore qđ informat: vꝫ tota in toto ⁊ tota in q̃libet sua ꝑte: nec tñ ꝓpter hoc negat̃ esse vnio magis inter ipsam ⁊ corpus sibi coniunctum q̃ inter albedinem ⁊ subiectum. ergo ⁊c. ❡ Ad scd̃z etiaꝫ q̃ñ dicit̃ ꝙ vbi est forma aliqua corporalis/ apparet ꝙ nõ valet. q̃ñ sicut vbi corporis ad locũ ẽ forma corporalis ⁊ extensa sicut eius vtrũq; extremũ: ita ⁊ vnio albedinis cũ subiecto ẽ forma corporalis ꝓpt̃ ꝯsimilẽ rõnẽ. nec tñ ex hoc seq̃t̃ ꝙ magis sit ponenda vnio ĩter albedinem ⁊ subiectuꝫ q̃ inter aĩam intellectiuam ⁊ corpus ꝑ ipsam actualiter informatũ. q̃ñ lꝫ vnio corporalis ⁊ extẽsa nõ possit eẽ in aĩa: põt tñ eẽ ĩ ipsa vnio ĩextensa: nec q: vnio albedinis cũ subiecto ẽ extẽsa magis est negãdũ vnionẽ esse inter aĩam ĩtellectiuã ⁊ corpus: q̃ q: vnio aĩe cũ corpore ẽ ĩextensa/ negat̃ vnio albedinis cũ subiecto: cũ non magis vnio ĩextẽsa possit recipi ĩ subiecto extẽso q̃ extẽsa ⁊ diuisibil' vnio ĩ subiecto ĩextẽso. ⁊ ita cõsilr̃ ĩ ꝓposito ẽ dicẽdũ: vꝫ ꝙ lꝫ q: angelus est sp̃ũalis ⁊ ĩcorporalis nõ possit ĩ ipso esse vbi aliqđ corporale ⁊ extẽsũ: ex hoc tñ non habetur q̃n possit in ipso esse vbi aliđ ĩextẽsũ. sicut et ponentes relationem eẽ formaꝫ aliquã ꝑ se vnã ab extremis distinctam ⁊ in fundamento formaliter existẽtem habent dicere ꝯsr̃ ꝙ similitudo vel dissimilitudo corporũ est extensa: spiritualium vero rerum oĩm tam inter se q̃ etiaꝫ cuiuslibet ipsarũ dissimilitudo vel diuersitas ad corpus habet esse necessario inextensa: sicut ⁊ eius subiectũ per ipsam vt dicunt actualiter informatũ: ita consimilr̃ in proposito est dicẽdũ/ videlicet ꝙ licet vbi corporis sit extensum: vbi tamẽ spiritus est inextensuꝫ: licet vbi aliđ sibi correspondens qđ ponitur esse vbi actiuum loci ad ipsum/ sit extensuꝫ sicut ⁊ suum subiectum. nec magis est inconueniens vbi extensũ ⁊ inextensuꝫ esse eiusdẽ g̃nis q̃ substantiam extensã ⁊ inextensam qualitatẽ ⁊ relationẽ inextensam similiter et extensam. quare ⁊c. ❡ Ex predictis apparet secundum: qđ est consequenter scd̃m opinionem preexpositam concedendum: videlicet ꝙ vbi angeli locati ⁊ cuiuscunq; alterius rei spiritualis est ab vbi corporis ⁊ etiam ab vbi loci ipsam rem spiritualem continentis alterius rationis. quoniam omnis forma extensa vt albedo ⁊ inextensa vt intellectio sunt alterius rationis. sed si vbi est aliqua forma accidentalis existens in locato vt supponit̃ subiectiue vt rei spiritualis/ habet concedi esse indiuisibile ⁊ inextensum. aliud autem qđ ẽ loci ad ipsam ⁊ omne aliud cuiuscũq; corporis locati ad locum habet esse extensum sicut eius fundamentũ puta locatum corpus per ipsum realiter informatuꝫ. ergo ⁊c. ❡ Hec de primo.

Quãtum ad secundum: vbi est arguendum contra opinionẽ predictam: scd̃m quã habent concedi que predicta sunt: arguo p̃rio sic. Ad hoc ꝙ corp' vel angelus sit in loco non est necessarium aliquod tale vbi videlicet tanq̃ aliqua forma per se vna a loco ⁊ a locato distincta. ergo non est ponendum vbi huiusmodi sic acceptum. ❡ Consequentia est euidens. quia non est ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas. sed huiusmodi vbi non ponitur nisi propter locatuꝫ in loco contentũ ⁊ locũ ip̃m. ergo si ipso circumscripto locatum potest esse in loco sicut ⁊ ip̃o posito/ non oportet ip̃m ponere. ❡ Antecedẽs probat̃. q̃ñ inter illa quorum vnũ est immediate ĩ altero non est necessariũ ponere formaꝫ aliquã mediantẽ ab eis realr̃ differẽtẽ: ĩmo ẽt nõ videt̃ ꝙ ĩter talia sic vnita possit esse aliq̃ talis forma: cũ nulla ĩter q̃ est forma vel alia q̃cũq; res media esse possunt ĩmediate vnita. sed locatũ siue sit angelus siue corpus est ĩmediate in loco. ergo ⁊c. ❡ Confirmatur. q: nihil est in loco ĩmediati' q̃ locatũ: ĩmo nec ẽ ĩ ipso aliq̃d aliđ a locato nisi mediãte ipso. sꝫ huiusmõi vbi qđ ponit̃ nõ ẽ locatũ sꝫ ẽ subiectiue ĩ ip̃o. ergo ad hoc ꝙ corp' sit ĩ loco vel angel' nõ req̃rit̃ vbi ab ipso ⁊ a loco diuersum. ❡ Cõsequẽtia est euidẽs. q: qđ p̃supponit locatum esse in loco non est necessarium locato ad hoc ꝙ sit in loco. sed vbi si est forma qualis ponitur p̃supponit locatum esse in loco. nec etiam scd̃uꝫ sic opinantes huiusmodi respectus mutui loci ad locatũ ⁊ locati ad locũ consurgunt nisi locato in loco primitus existẽte. ergo ⁊c. ❡ Preterea arguo sic ad idem. nõ minus locatuꝫ potest esse in loco absq; omni forma ipsum informante nec locũ q̃ vbi huiusmodi si ponatur in loco ⁊ locato existere subiectiue/ possit eẽ ⁊ sit de facto in suo subiecto omni forma alia circũscripta. sed si vbi esset forma accidẽtalis exñs in corpore vel in angelo locato subiectiue/ nõ eẽt ibi for̃a aliq̃ mediãte ip̃m corp' seu angelũ vel ip̃m vbi inherens realiter informãte. ergo ⁊c. ❡ Maior appꝫ. Prio. q: vt hic suppono ex dicẽdis ĩ q̃rto ĩter nullũ subiectũ ⁊ for̃aꝫ accidẽtalẽ sibi actualiter inherẽtẽ ẽ aliq̃ forma media absoluta nec respectiua ab ip̃o subiecto ⁊ ab accidẽte distĩcta nec magis inter locatũ ⁊ locũ videtur aliq̃ talis esse ponẽda. quare ⁊c. ❡ Scd̃o. q: oĩno videt̃ fatuũ ⁊ ridiculũ dicere: ꝙ q̃ñcũq; locatũ aliqđ mutat locũ/ corrũpant̃ sex forme: ⁊ generẽt̃ nouiter totidẽ a locato distĩcte realiter ⁊ a loco. sed ponẽtes vbi esse formã accidẽtalem in subiecto mediãte alia existẽtẽ puta mediãte vniõe vel q̃cũq; forma actiua/ hoc ꝯcedere cõpellunt̃. Minor appꝫ. quoniam scd̃m ipsos aliud vbi est locati ad locum ⁊ aliud loci ad locatum. ergo corpore vel angelo nouiter incipiente esse in loco ꝓducuntur due forme quarum vna est subiectiue in loco ⁊ alia in locato. sed si vbi quod est in locato est in ipso forma alia mediante puta vnione/ alia erit vni⁹

vbi ad locatū ⁊ alia ꝯuersa locati ad vbi: ⁊ ꝯsilr̄ alia erit vnio loci ad suū vbi ⁊ alia vbi ad locum. ⁊ ita inter quod cunq; locatum ⁊ locum suum habes ponere sex distincta ⁊ inter se realiter: ⁊ etiam ab extremis: videlicet duo vbi ⁊ ipsorum quatuor vniones: q̄ oīa moto corpore vel angelo localiter corrūpunt in loco priori ⁊ ḡnant alia sex eis similia ī alio posteriori loco ad quē ipm̄ locatū est localr̄ transmutatū. Sed hoc videtur oīno esse sine rōne dictum. Nulla em̄ forma q̄ angelus in vno loco exn̄s actualiter informat / oportet ipm̄ priuari nec ī eo aliā īntroduci p̄ter locū q̄ nō est ei⁹ forma / ad hoc q̄ ad locū aliū transmutet̄ cū nec p motū hmōi acq̄rat nec pdat aliq̄d nisi locū. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmo. q: si in corpore vel in angelo existēte ī loco ē talis forma accidētalis ⁊ in loco alia: q̄ro a q̄ forme hmōi producuntur? nō em̄ pōt dici: q̄ vbi exn̄s ī angelo causet̄ a loco: q: locus corpalis non pōt agere in āgelū ad talem formam spūalē ⁊ indiuisibilem qualis ponit̄ esse ista. nec econuerso illud vbi q̄d est in loco subiectiue pōt esse ab angelo effectiue. non em̄ magis angelus se mouēs pducit aliquid in aliq̄ p̄ter motū q̄ intelligēs pducat ī seipso aliq̄d preter actū. ḡ ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertiū: vbi ad q̄stionē istā est aliter respōdendū / pono q̄tuor ꝯclusiones. ¶ Prima est: q̄ si angelo vel corpe existēte ī loco eēt tale vbi tanq̄ forma aliq̄ p se vna / nec corpus nec angel⁹ nec q̄dcūq; aliud locatū esset ī loco p ipm̄: sed poti⁹ econuerso vbi esset ī loco mediante eius subiecto locato. ¶ Hec pbat̄ primo quātū ad primā ptē. q̄m nullū tale pri⁹ est tale p aliq̄d posterius q̄d p̄supponit existere ipm̄ tale. s; oē locatū pri⁹ est in loco q̄ hmōi tale vbi ponat̄ in ipso. nec em̄ q: vbi est in eo / ideo ipz est in loco: s; econuerso q: locatū est ī loco ideo ꝯsequitur ipm̄ vbi. Cōsilr̄ dico de loco ⁊ de vbi exn̄te ī ipo. nō eīn loc⁹ ꝯtinet locatū q: hēt vbi ad ipz: s; econuerso q̄a ꝯtinet locatum ideo seq̄t̄ vt ꝯcedit̄ in eo vbi ad ipm̄. ḡ ꝛc. ¶ Scḋa pars vez q̄ magis vbi locati posset dici esse ī loco mediāte locato: ⁊ vbi loci ꝯtinere locatū p locū: apparet. quoniā magis accidēs ī subiecto existēs dicit̄ ī loco existere propt̄ subiectū existēs in ipso / q̄ econuerso. nec em̄ homo albus est in loco propter albedinem existentē ī ipo sed econuerso albedo est in loco hoīe mediante existēte in ipso. ḡ si vbi est accidens in locato existens / magis tale accidēs erit ī loco propter eius subiectū q̄ econuerso. ¶ Cōfirmatur. q: min⁹ subiectū pōt dici ī loco existere per illud accidēs q̄d supponit ipm̄ eē ī loco q̄ p aliq̄d q̄d nō supponit existere ipm̄ ibi. sed ipsum vbi ponit̄ ⁊ ꝯceditur esse tale accidens: q̄d nō pōt ꝯsurgere nisi suo subiecto existēte prius in loco. ergo non magis immo minus aliq̄d locatū dicitur esse in loco ppter talem respectū q̄ q: albū vel nigrum: vel q: loco silr̄ vel dissilr̄ vel q̄cunq; accidente absoluto vel respectiuo alio informatū. ¶ Scḋa ꝯclusio est. q̄ si vbi poneret̄ eē aliq̄ talis forma existēs ī corpore locato ⁊ ī angelo subiectiue / posset manere ī ipo sepato a loco. ¶ Hec appet: q: p hoc q̄ vnū alteri cōiūctū ab eo realiter sepat̄ non oportet corrumpi aliq̄d ab vtroq; distictū. ¶ Hoc appet: q: etiā aīa posset a corpe separari absq; aliq̄ forma corrupta in corpe vel ī aīa existēte. ḡ multo possibilius est locatū separari a loco / nulla forma absoluta vl̄ respectiua corrupta ab vtroq; disticta / q̄lis ponit̄ eē ista. ¶ Tertia ꝯclusio est: q̄ nulla ē necessitas nec cōgruitas nec possibilitas ponēdi hmōi vbi ī corpe locato vel ī āgelo nec in loco vt cōiter ponit̄: vez tanq̄ forma aliq̄ p se vna a loco ⁊ a locato disticta. ¶ Hec appet tū ex dictis: tū q: nulla relatio ē ali[...]lis forma p se vna ab extremis disticta vt sepe alibi ē pbatū. ḡ nec hmōi vbi pōt poni forma aliq̄ respectiua tal̄ nec absoluta. nulli eī absolutū aduenit locato quia ponitur in loco. ḡ ꝛc. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: q̄ vbi non est aliq̄d ī re extra p̄ter locū ⁊ locatū: siue locatū sit corpus siue angelus siue deus. ¶ Hec seq̄t̄ ex predictis. q̄m aut vbi significat aliq̄d p se vnū: aut plā simul aut nihil. sed vt dictū est non significat aliq̄d p se vnū existens ī locato corpe: nec ī loco: nec ē dicēdū q̄ nihil significet: nec tm̄ vnū puta locū sine locato. nec econuerso locabile sine loco. ḡ īportat simul vtrūq; istoꝝ vez locatū ⁊ locū nō q̄litercūq; : s; vt sunt simul ambo vnita. vn̄ sicut īherentia accidētis nō dicit aliq̄d p se vnū s; tm̄ accn̄s ⁊ subiectū illi subsistēs. nec eīm ē aliq̄d mediū īter accn̄s ⁊ subiectū: vt in q̄rto plenius ostendetur. ita ⁊ de vbi consimiliter est dicendū: nec tantū de vbi sed etiā de habitu ⁊ de situ. Nec em̄ habitus dicit formā aliquā p se vnam ab extremis distinctā / nec sit⁹. s; q̄libet horum dicit ꝑcise plā vt vnita. ⁊ hec tm̄ est dr̄a inter sitū ⁊ vbi: q: ad plā se extendit vbi q̄ sit⁹. vbi em̄ se extēdit ad oēm locū ⁊ locatū ī ipo q̄dcūq; ꝯtentū. sit⁹ aūt nō nisi ad locatū ī loco circūscriptiue seu dimensiue ꝯtentum. ¶ Ex p̄dictis ꝯcludo corollarie. Primo: q̄ nec de vbi nec de situ nec de habitu nec de alio q̄cūq; respectu oportet q̄rere q̄d sit. Scḋo: q̄ nec in angelo nec ī corpore existēte ī loco est vbi tanq̄ forma aliqua per se vna ab ipso ⁊ a loco disticta. ¶ Primū patet. q̄m q̄stio q̄d sit de nullo fieri debz nisi de habēte diffinitionem q̄d rei. s; nullum p̄dictoꝝ habet diffinitionem q̄d rei sed quid nominis tm̄: cū q̄libet plura simul significet nō aliquid p se vnū. ḡ sicut albū albedinem simul significās ⁊ subiectū aliquo mō importās nō habet diffinitionez q̄d rei / vez explicantē aliq̄d p se vnū a subiecto ⁊ albedine distinctū: sed q̄d noīs tm̄ explicantē vez ista duo quoꝝ vnū p ipsum significat̄ ⁊ alterū connotat̄: ita consimiliter est dicendū de q̄libz p̄dictoꝝ. ¶ Scḋm vez q̄ nec vbi sit aliq̄d in locato nec situs in situato nec habitus ī habituato ab extremis distinctum: seq̄t̄ ex p̄dicto. q: vt dictū est nullū hoꝝ est distinctū aliq̄d ab extremis. sicut em̄ albū ē silr̄ albo ⁊ dissimile nigro seipso non similitudine distincta ab eo: ita ⁊ oē locatū est locatū vel situatū nō p aliq̄d a loco ⁊ a locato distinctū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad primaz rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. vt em̄ dictū est p hoc q̄ locatum ē loco intimū / nō est aliq̄d inter ipm̄ ⁊ locū ponēdū mediū: sed negādū. ¶ Ad aliā ī cōtrariū dicēdū q̄ illa vbi descriptio nō est q̄d rei significās s; noīs tm̄: cū nihil vnū explicet sed plā simul vez locatum ⁊ locum. ponit̄ aūt in descriptione illa corp⁹ tanq̄ locatū notius q̄ sit species.

Circa distinctionē tertiā in qua magister determinat ⁊ ostēdit q̄les fuerint creati angeli quātum ad sua naturalia et essentialia: Quero primū vtrū angeli sint ꝯpositi ex materia ⁊ ex forma. ¶ Et videt̄ q̄ sic. q̄m āgeli sūt directe ī gn̄e sbē. s; ī p̄dicamēto sbē nō videtur eē aliq̄ simplex forma: sicut nec materia: s; tm̄ sba ꝯposita ex mat̄ia ⁊ forma. nec em̄ principia ꝯpositi ī gn̄e existētis sūt p se ⁊ directe ī gn̄e: sicut aīa īntellectiua nō ē ī gn̄e sbē nisi q: ps hoīs ī gn̄e existētis. ḡ ꝛc. ¶ Contra. q: nullū incorruptibiliū includit materiā ꝑtē sui. oē eī ex materia ꝯpositū videt̄ eē corruptibile: cū materia ipsa sub vna existēs forma sit ī potētia ad aliā illi ī cōpossibilē. s; ꝯstat angelos eē sbās īcorruptibiles. ḡ ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. Oēs em̄ ī q̄stiōe ista moderni vt cōit̄ quibusdā antiq̄s doctorib⁹ cōtradicūt. Jdeo p̄mo adducā rōnes vtrorūq; / tā āntiquoꝝ vez q̄ modernoꝝ. Secūdo soluā ipsas. Tertio dicā ad questionem.

Quantū ad primū fuit opinio multorū

antiquorum: q̄ tā in angelis q̄ ī aīa ītellectiua de q̄ erit sermo postea/est materia. ❡ Pro q̄ ꝯclusione arguunt p̄rio sic. in q̄cūq; debz poni ꝛ ꝯcedi materia in q̄ repit̄ materie passio ꝓpria. ❡ Hoc apparet. q̄ a nullo subiecto separatur sua propria passio. sed in angelis reperit̄ passio ꝓpria materie. ergo ꝛc. ❡ Maior ꝓbat̄. q̄m pati ē passio ꝓpria materie sicut agere forme. sʒ ꝯstat āgelū eē passibilē. ergo ꝛc. ❡ Preterea scđo. cui nō repugnat maior ꝯpositio / neq; minor. sʒ angelo non repugnat ꝯpositio ex subiecto ꝛ ex accidēte q̄ maior ē ꝯpositiōe ex materia ꝛ ex forma. ēt cū angel⁹ subiectum accidētis. ergo ꝛc. ❡ Preterea tertio. qualē ordinē hn̄t act⁹ aliquorum talē hn̄t potētie ipsorum. sʒ actus accidētal' ad substātialē hēt ordinē necessariū cū exigat ipm̄ ergo ꝛ potētia ad actū accidētalē necessario p̄supponit potentiam ad actū substātialē: qualis potētia ē materia sʒ ꝯstat in angelis esse potentiā ad actū accidētalē. ergo ꝛc. ❡ Preterea q̄rto arguit̄ sic. si ī angelo nō eēt materia/hoc no esset nisi q̄ āgel⁹ ē īcorruptibilis. sʒ hoc nō obstat: cuʒ cū materia sit īcorruptibilis nō videt̄ oī īcorruptibili repugnare: cū ēt corpa supiora sint īcorruptibilia: q̄ tn̄ sūt ex materia ꝛ forma ꝯposita. ergo ꝛc. ❡ Preterea q̄nto. oīs sbā ꝯposita ex gn̄e ꝛ dr̄a ē ꝯposita ex materia ꝛ ex forma. sʒ angelus ē ꝯposit⁹ ex gn̄e ꝛ dr̄a. ergo ꝛc. ❡ Preterea sexto: q̄ vt arguebat̄ ī p̄ncipio forma sbālis simplex nō magis ē directe ī gn̄e sbe q̄ materia. sʒ materia nō ē ī gn̄e sbe. ergo nec aliq̄ simplex forma. angelus autē est ī gn̄e sbe. ergo ꝛc. ❡ Aliorū ē opinio sicut cōiter modernorum: q̄ angelus ē forma simplex non hn̄s materiā p̄tē sui. ❡ Pro q̄ ꝯclusiōe arguit̄. Prio sic. si ī āgelo ē materia: aut ip̄a viuit ꝑ se: aut ꝑ formā suā. sʒ nō ꝑ se: cū oīs vita sit a forma. nec ꝑ formā suā. da tūc seq̄ret̄ q̄ āgelus eēt q̄dā ens aīatū ex rōnali anima ꝛ spirituali materia ꝯstitutū. q̄m oīs forma viuens vita intellectiua materiam aliquam viuificans seu informās/ē aīa rōnalis. ꝛ ita cū materia angeli viuat aliq̄ vita ꝑ suā formā: ꝛ non possit viuere nisi vita intellectiua: seq̄tur q̄ in angelo erit aīa itellectiua: ꝛ ita ꝑ ꝯn̄s ipse angel⁹ erit ex rōnali aīa ꝛ ex sp̄uali materia ꝯstitut⁹: ꝛ per ꝯn̄s aīatus. hoc aūt ē falsū. tunc eī seq̄ret̄ q̄ essent due aīe intellectiue: quarū vna eēt viuificatiua seu ꝑfectiua corporis vt anima hominis ꝛ alia materie sp̄ualis ꝛ incorporalis vt forma angeli. hoc aūt est falsū ꝛ icōueniēs. ergo ꝛc. ❡ Preterea aut forma angeli est nata ꝑ se subsistere sine sua materia quā informat: aut nō. sed neutrū horum pōt poni. q̄m si dicat̄ q̄ ē nata ꝑ se existere sine sua materia: sequitur qđ p̄dictū est: videlicet q̄ sit aīa itellectiua. nec eī aīa itellectiua est aliud q̄ forma viuēs vita intellectuali nata ꝑ se subsistere sine suo ꝓprio ꝑfectibili. ꝛ ita ī nullo alio forma āgeli differret ab aīa itellectuali hoīs nisi q̄ aīa hoīs est nata informare corpus ꝛ nō illa. si aūt dicat̄ q̄ nō pōt a sua propria materia separari: tunc seq̄tur q̄ sit imperfectior anima rationali. forma eī a materia sepabilis perfectior esse videt̄ q̄ insepabilis: sicut aīa itellectiua est ꝑfectior q̄ aīa sensitiua: ꝛ etiā q̄ vegetatiua: q̄ ipsa est a sua materia quā īformat separabilis ꝛ nō aliq̄ istarū. sʒ ꝑfectior forma est ꝑfectioris ꝑfectibilis. ergo corp⁹ īformabile ꝛ ꝑfectibile aīa itellectiua erit ꝑfectius materia angeli: ꝛ ꝑ ꝯn̄s tot⁹ hō ꝑfectior toto āgelo: que oīa sūt absurda. ergo ꝛc. ❡ Preterea: q̄ in nullo incorruptibili est materia. sola eī trāsmutatio ad formā facit scire materiā. sed angelus est incorruptibilis. ergo ꝛc. ❡ Preterea etiā aliq̄ arguūt ꝑ hoc q̄ modus operandi seq̄t̄ modū essendi. sed angel⁹ ī operando abstrahit a materia. ergo ꝛ in essendo. ❡ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est ad predicta oīa respondēdū: Primo respondeo ad rōnes antiq̄rū q̄ minous mihi vidētur esse difficultatis. ❡ Ad primā quando arguit̄ q̄ in angelis repitur ꝓpria passio materie q̄ ē pati: Dico q̄ nō est verū. pati eī qđ est ꝓpriū materie est īformari seu perfici: ꝛ subijci posse forme sbali vl' iter ē passio seu ꝓprietas solius materie. passio aūt q̄ materie ꝓpria eē dicit̄/in angelo nō repit̄: cū nec angelus ip̄e possit informari forma aliqua sbali sed tm̄ accidētali/ cuius receptio non est materie ꝓpria passio: sʒ poti⁹ forme sbalis vel compositi ex ipsa ꝛ ex materia ꝯstituti. nec eī materia est īmediatū subiectū alicui⁹ forme accidētalis sʒ sbalis vel si ē/nō tm̄ hoc ipsi ꝯuenit: sʒ ēt forme et cōposito ex ip̄a forma ꝛ ex materia ꝯstituto. q̄re ꝛc. ❡ Ad scđm q̄n arguit̄ q̄ cui nō repugnat maior ꝯpositio/neq; minor: pōt dici q̄ sicut angelus ꝯponit cū accidēte: q̄ ipsi subijcitur: ita ēt pōt ꝯponere cū materia vel ꝯposito ex ipsa ꝛ forma cui potest viniri nō vt suo ꝑfectibili: sed vt motor mobili. sicut ēt aīa intellectiua ꝯponit cū accidēte ip̄am informāte: ita ꝛ cōponit cū materia puta cū corpore qđ informat. ex hoc tn̄ non seq̄t̄ q̄ aīa nec angelus ex materia tanq̄ sibi intrinseca ꝯponat̄: cū nec ēt isto mō ꝯponat ipse angelus cū aliq̄ accidēte. quare ꝛc. ❡ Cōfirmat̄. q̄ non tantum tot⁹ angelus vel tota aīa esto q̄ sit ꝯposita ex materia ꝛ ex forma est ꝯponibilis cū accidēte: sed etiā ei⁹ forma a sua materia distincta. ergo si oē qđ vt distinctū ab aliquo est cōponibile cū accidēte/etiam ē cōponibile cū materia/seq̄t̄ q̄ forma tā angeli q̄ aīe intellectiue pōt ꝯponere cū alia materia ab illa a qua vt distincta erit accidētis subiectū. hoc aūt ē falsū. q̄ tunc seq̄ret̄ in talibus ꝓcessus ī infinitū. ergo ꝛc. ❡ Et si dicat̄ q̄ sufficit formaʒ aīe vel angeli cōponere cū materia priori a qua realit̄ distinguit̄: cōsimilit̄ pōt dici q̄ sufficit ponere aīam cōponere cū corpore vt cū ꝓprio ꝑfectibili ꝛ angelū cū ipso vt motorē cū mobili. nec eī q̄a angelus est ꝑfectibilis seu īformabilis accn̄te/ seq̄t̄ ꝓpt̄ hoc q̄ sit alicui⁹ materie ꝑfectiu⁹. q̄re ꝛc. ❡ Vel scđo ēt posset dici ad minorē: q̄ cōpositio accidētis cū subiecto ē oīno alteri⁹ rōnis ꝛ disparata a cōpositiōe ex materia ꝛ forma sbali: nec ꝑ ꝯn̄s pōt dici ꝓprie maior nec minor q̄ ipsa. vnde ꝯpositio accidētis cū subiecto nullo mō arguit ꝯpositionē ex forma substātiali ꝛ ex materia: sed potius e cōuerso ista arguit illā: saltē de possibili. oīs eī substātia ꝯposita ex forma ꝛ ex materia est accidētis susceptiua: nō tn̄ ecōuerso oē accidētis subiectū est aptū natū cū materia facere ꝑ se vnum. ❡ Ad tertiā p̄dicti cōfirmatiuā ꝯsimilit̄ ē dicēdū. subiectū eī forme accidētalis nō ē materia/saltē tm̄: sʒ ꝯpositū siue ip̄a sbalis forma. īō lʒ act⁹ accn̄tal' p̄supponat actū sbalē q̄ formā: nō tn̄ potētiā sbalē puta materiā p̄supponit potentia ad ip̄m actū accidētalē: q̄ nec hmōi potētia ad actū accidētalē p̄supponit plus q̄ actus ipse accidētalis/q̄ nō exigit materiā sʒ subiectū. ꝛ īō falsū est illō qđ assumit̄: videlicet q̄ talē ordinē habeat potētia ad actū accidentalē ad potētiā ad actū substātialē: vocando potētiā ad actum substātialē materiā: qualē actus accn̄talis ad actū sbalē/vocādo actū hmōi formā ip̄ā sbalē. q̄m materia nō est sbalis potētia ad formā accidētalē saltem vt subiectū ei⁹ receptiuū p̄ciū ꝛ īmediatū seu primū: sed potius est potētia ad substātialē actū. q̄re ꝛc. ❡ Ad q̄rtā negandū est illud assumptū: q̄n dicit̄ q̄ materia nō est neganda in angelis nisi ꝓpt̄ ipsorum īcorruptibilitatē. cū eī materia ipsa sit scđʒ se ingenerabilis ꝛ īcorruptibilis/nō plus ipsi repugnat esse ī īcorruptibilib⁹ q̄ ī corruptibilib⁹ lʒ ī gn̄abilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ necessario sit ponēda. qđ a posteriori arguit̄ vt cōit̄ ēt: videlicet q̄ oē agēs creatū gn̄atiuū ꝛ corruptiuū p̄rio supponit sue actionis ꝛ termini subiectū qđ ē materia. sed respectu solius agētis creati gn̄abilia ꝛ corruptibilia eē dr̄. ergo ꝛc. ❡ Ad q̄ntā dicēdū q̄ tam maior q̄ minor ē falsa. nec eī angelus nec aliq̄ res alia extra aīam ꝯponitur ex gn̄e et differentia. q̄m vel ista videlicet genus ꝛ differentia accipiuntur quantum ad hoc qđ sunt quiddit atiue: ꝛ sic sunt secunde intentiones formate ab

aīa effectiue ⁊ existēs in ipa subiectiue:vel ꝗtū ad illud qḋ dicūt seu significāt obiectiue:⁊ sic idē īportāt totalit̄ in re extra:dꝫ illō a q̄ sumit̄ dr̄a in gn̄e substātie vt anima rōnalis a q̄ sumit̄ rōnale/sit ps illiꝰ qḋ significat spēs.⁊ ita bñ ex illo vnde sumit̄ dr̄a pōt dici ꝙ ꝯponit̄ illō qḋ significat spēs:nō aūt ex genere nec ex eiꝰ aliq̄ significato cum genꝰ ipm dicat totū ⁊ accipiatur a toto.totū aūt nō cōponit̄ ex seipso.quare ⁊c. ¶ Ad vltimū dicēdū:ꝙ imo tam materia ꝙ̄ substātialis forma vt ab ipa distincta est vere ⁊ directe in gn̄e substātie ⁊ in aliqua eius spē.aīa eñ itellectiua vere ē i gn̄e sbe:sicut ostēdet̄ qñ inqret̄ an sit ꝯposita ex materia/⁊ an ab angelo sit distincta.q̄re ⁊c.

Ad alia q̄ adducunt̄ pro opinione alia modernorū q̄ ꝓbabilior ⁊ rōnabilior est ꝙ̄ p̄dicta opinio antiquorꝫ. ¶ Ad primū qñ q̄rit̄ an materia angeli viuat per se:an ꝑ formā suā:dicerent antiq̄ ꝙ ꝑ formā suā prio viuentē ipsaꝫ actualiter informātē. ¶ Et qñ infert̄ ꝙ tūc sequeretur ꝙ hmōi angeli forma esset aīa:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ angelus existeret aīatus:Dicerēt ꝙ neutrū horꝫ seqt̄ qḋ infert̄.qꝛ nec oīs entitas ꝑ se viuēs vita intellectiua q̄lis est forma angeli/est aīa:sed tm̄ entitas sic viuēs ꝙ ē corporis ꝑfectiua:qualis ē aīa tm̄ hūana:scḋ'ius forma/supposito ꝙ ex materia ⁊ formā sit ꝯposita vt imagināt̄ aliq̄ antiquorum. quia tñ qñ ꝯstat de re non ē curādū de nomine:si vocas animam intellectiuā vñiter oēm formam viuam vita intellectiua cuiuscūqꝫ ꝑfectibilis ꝑfectiuā:et animatū oē ex tali forma ⁊ ex q̄licūqꝫ materia ꝯstitutū nullū ponētes in angelo materiā reputarent icōueniens ꝯcedere formā angeli esse intellectiuā aīam sic acceptaꝫ ab anima tñ intellectiua hominis alterius rōnis.qꝛ etiā ponendo angelum formam simplicem pōt vocari aīa intellectiua licet nō sit alicuius materie perfectiua:vocando vniuersaliter animam intellectiuam oēm formaꝫ vita intellectuali viuaꝫ.non magis eñ aīa humāna pōt vocari anima intellectiua qꝛ est corporis ꝑfectiua/ꝙ̄ si nō eēt corporis nec alicuius alterius ꝑfectibilis ꝑfectiua.Hoc etiam modo angelus posset concedi existere aīatus:hoc est ex forma viuente vita intellectiua/q̄ pōt dici de anima sic accepta:⁊ ex materia ꝓpria ꝯstitutus. Uocando aūt aīam tm̄ formam viuam corporis ꝑfectiuā:⁊ aīatū ex tali for̄a ⁊ ex corpe ꝯstitutū/nec forma angeli ē aīa nec ipse angelꝰ:cū sit ex spūali maťia ⁊ ex for̄a alteriꝰ rōnis a tali anima cōstitutus. ¶ Et quando additur ꝙ tunc sequeret̄ ꝙ essent due anime intellectiue quarū vna esset informatiua corporis ⁊ alia materia spiritualis:Si vocas animam intellectiuā vñiter omnem formam vita intellectuali viuentē/non magis est inconueniēs duas aīas sic acceptas quarum vna sit corporis vt aīa hoīs/⁊ alia alterius perfectibilis vt anima angeli perfectiua:ꝙ̄ ponere ipsas duas:quaruꝫ vna sit perfectiua corporis:⁊ alia nō sit alicuius perfectibilis ꝑfectiua vt forma angeli. ¶ Et si dicatur ꝙ forma angeli habet pom esse anima/si ponat̄ esse alicuiꝰ materie ꝑfectiua:nō aūt si ponat̄ forma ab oī materia separata:hoc dicere ē contēdere de noīe ⁊ nō de re.omnis enim forma viuens vita intellectuali pōt vocari ita intellectiua anima sicut intellectiua forma siue sit alicuius siue nullius ꝑfectibilis perfectiua.vocādo autē animam vt vocatur cōiter ⁊ vulgariter solam viuentem corporis tantummō ꝑfectiuā/nō seq̄tur ꝙ sint due itellectiue anime:qꝛ nec forma angeli est aīa sic accepta. quare ⁊c. ¶ Ad secundū quando querit̄/an forma angeli sit nata per se subsistere sine sua materia:an nō? Si dicatur ꝙ sic:ex hoc non sequitur qḋ infertur:videlicet ꝙ sit anima intellectiua:nisi vocetur anima intellectiua vniuersaliter vt dictum est omnis forma intellectiua. ¶ Et quādo infert̄:ꝙ tūc nō differret aīa hūana a forma angeli nisi qꝛ anima hominis ⁊ nō forma angeli est corporis ꝑfectiua:Dico ꝙ non sequitur.nec eñ per hoc hmōi forme intellectiue veꝫ angeli ⁊ hoīs essentialiter distinguuntur.sed bene verum est ꝙ ex hoc a posteriori distingui essentialiter arguuntur.quidditatiue eñ seipsis distinguuntur/a posteriori tamē.quia anima hominis est corporis ꝑfectiua forma autem angeli vel nullius est perfectiua vel saltēꝫ non corporis sed perfectibilis alterius rationis.ideo distingui specifice arguuntur:cum forme eiusdem rationis sint eiusdem rationis perfectibiliuꝫ perfectiue ⁊ informatiue.q̄re ⁊c. ¶ Dico tamen aliter:videlicet ꝙ forma angeli non est ab eius materia separabilis ꝑ naturā nec nata subsistere sine ipa.oē eñ ꝯpositū cuius forma ē naturalit̄ separabilis a materia/est corruptibile:⁊ cū ꝯpositū nō tm̄ ex corruptione ꝑtium sed etiam ex earū diuisione corrumpat̄.sed angelus est icorruptibilis.ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc tamē nō sequitur qḋ infertur:videlicet ꝙ aīa intellectiua hoīs sit ꝑfectior ꝙ̄ forma āgeli:sed magis cōtrariū:veꝫ ꝙ forma angeli nobilior sit ꝙ̄ ipsa anima.nec eñ qꝛ anima hominis ē informatiua ꝑfectibilis naturaliter alterabilis alteratione/qua existente ipsa anima habet a corpore separari/arguitur esse perfectior imo imperfectior ꝙ̄ si eēt perfectiua et informatiua alicuius perfectibilis incorruptibilis ⁊ īpassibilis per naturaꝫ:quo supposito non posset per naturā a suo ꝑfectibili separari.sed sic ponitur de forma angeli.ergo ⁊c. ¶ Concedi tñ hēt necessario hmōi angeli formam posse supnaturaliter a sua materia separi ⁊ separatā posse naturalit̄ sicut aīam hominis sine corpore/subsistere sine ipso.⁊ hoc est ex quo arguit̄ animam intellectiuam esse sensitiua ⁊ vegetatiua perfectioreꝫ:quia veꝫ separata a corpore pōt naturaliter subsistere sine ipso non autem qꝛ pōt naturaliter veꝫ actione scḋe cause suū corpus per ipsam ꝑfectibile alterantis vel totaliter corrumpētis separari ab ipo alterato corpore vel corrupto. immo perfectior argueretur si corpori vel cuicūqꝫ alteri ꝑ ipsam perfectibili incorruptibili vniret̄. q̄re ⁊c. ¶ Ad tertium apparet solutio ex p̄dictis.vt eñ dictum est/cuꝫ materia sit icorruptibilis non videt̄ oī rei incorruptibili repugnare.q̄re ⁊c. ¶ Ad vltimuꝫ apparet euidēter:ꝙ nō ꝯcludit.qꝛ nō tm̄ intellectus angelicus/sed etiā oīs aliꝰ ⁊ sensus abstrahit a materia.nec tm̄ abstrahit a maťia sꝫ ēt ab oī īdiuiduo:itelligēdo vle abstractū ab oī singulari significato.⁊ ita si iō caret maťia:qꝛ itelligēdo abstrahit ab ipa:ita ēt pōt argui ꝙ nō sit aliqḋ īdiuiduū cū abstrahat ab oī īdiuiduo/qḋ est falsū.q̄re ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimū:vbi est dicendum ad q̄stionem/pono duas cōclusiones. ¶ Prima est:ꝙ an in angelo sit materia an nō/nō videt̄ nobis esse posse certum in via:nec notuꝫ certitudinaliter per naturam. ¶ Hec probatur.qꝛ nec hoc est per se notum nec deducibile ex aliquo per se noto a nobis cognito certitudinaliter in hoc statu.nec enim de angelo cognoscimus nec cognoscere in presenti possumus nisi ꝙ est substantia spiritualis ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. sed ex nullo talium conceptuum nec quorumcunqꝫ aliorum quos de huiusmodi separatis substantijs habemus/potest euidēter argui determinate altera pars istarum:videlicet ꝙ in eis sit materia:nec ꝙ non sit.de nullo eñ talium conceptuum ipsa materia vel eius carentia affirmata est notior nec euidētior ꝙ̄ de ipso angelo predicata.nec eñ iste ꝓpōnes sūt note/oīs sba spiritualis icorporalis ⁊ icorruptibil̄ ē ꝯposita ex maťia ⁊ ex for̄a:vl̄ caret maťia ⁊ ē simplex for̄a:vl̄ ē sba ꝯposita ex maťia ⁊ ex for̄a. sꝫ qḋ nec ē per se notum nec ex aliquo notiori seu euidentiori deducibile nobis noto/non potest nobis certitudinaliter eē notū.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ prio.qꝛ ꝯstat ꝙ nō pōt demōstratiue,

probari hmōi substātias spūales esse ex materia ꝯpositas a priori nec a posteriori. qȝ materia a posteriori ĩ nullo eē arguiẽ nisi ex generatiōe ⁊ corruptione. sola eni transmutatio ad substantialeȝ formā arguit ⁊ scire facit materiā. hmōi aūt substātie sepate sūt ĩcorruptibiles ⁊ ad oēȝ sbaleẽ formā naturaliter ĩtrāsmutabiles. ex hoc tñ nō pōt argui nec ex aliq̄ alio nobis noto q̄ careāt materia: cuȝ ipa materia sit incorruptibilis: nec p ꝯñs videaẽ ĩcorruptibili repugnare. ⁊ ita lȝ corruptibile arguit materiā: nō tñ incorruptibile ĩfert ei⁹ carētiā: cū ēt celū ⁊ oīa supiora sint ĩcōm multos ꝯposita ex materia: q̄ nō obstante sūt ĩcorruptibilia. nec ēt qȝ angeli sūt substātie spūales: ꝯ sequeẽ vel non ē notū q̄ seq̄ẽ q̄ eis sit ĩcōpossibilis materia. qȝ hoc non eēt nec seqū posset nisi supposito q̄ materia in solo corpore eē posset: qd̄ non est notū nec ab illis ꝯcessū q̄ corpa superiora ponūt esse simplicia carētia omni materia. non eni videẽ esse ĩpossibilius ĩ aliqua substātia spūali eē materiā q̄ ĩ corporali ei⁹ carētiā. ergo cū hmōi substātias eē ꝯpositas vel simplices nō sit nobis p se notū: nec ex aliq̄ alio p se noto priori nec posteriori deducibile / sequitur ꝓpositum: vȝ q̄ neutruȝ hoꝝ pōt determinate existere nobis certum. ¶ Cōfirmaẽ scđo: quia nullus pōt scire substantiā aliquā creatā esse simplicē determinate vel ꝯpositam nisi aut qȝ ipaȝ intelligit intuitiue vel abstractiue ꝑm se ⁊ in se: aut ĩ aliquo ꝯceptu ex q̄ necessario sequeẽ ⁊ infertur determinate alterū p̄dictoꝝ vȝ simplicitas vel ꝯpositio. sed nullus in via pōt naturaliter cognoscere ĩtuitiue nec etiā abstractiue distincte aliquā spūalē substātiā ĩ se: nec in aliq̄ cōiẽ sibi ꝓprio: ex q̄ argui posset determinate eius simplicitas vel ꝯpositio. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequeẽ corollarie: q̄ nō sit ĩ q̄stiōe ista aliq̄d determinate ptinaciter asserēdū. nullus eni debȝ ptinaciẽ asserere qd̄ sibi nō ē certitudinaliẽ manifestū p aliquā rōnē nec p scripturā sacrā / nisi tpȝ ĩ se sit p se notū. sȝ āgelū hr̄e materiā vel nō hr̄e nō ē determinate hoꝝ alterū p se notū nec deducibile seu demōstrabile ex aliq̄ tali nobis noto nec ĩ scriptura exp̄sso. nihil eni ĩ scriptura de hmōi substātijs explicaẽ ex q̄ ĩ eis materia nec ei⁹ carētia arguaẽ. g̃ ⁊c. ¶ Scđa ꝯclusio ē: q̄ ꝓbabili⁹ ⁊ rōnabili⁹ ē opinari substātias hmōi spūales eē formas simplices q̄ ex forma ⁊ ex materia ꝯstitutas. ¶ Hec pbaẽ. qm̄ ad ptē istā sūt rōnes ꝓbabiliores q̄ ad aliā / lȝ solubiles: vt pȝ discurrēdo p rōnes ⁊ solutiōes adductas supi⁹ pro vtraq̄ pte ĩ p̄dictis primis duob⁹ articulis q̄stionis. sed ꝯclusio ad quā sūt rōnes ꝓbabiliores ē vt ꝓbabilior opinanda / nisi opposita cēt ex scriptura determinata. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaẽ. qȝ nūq̄ sine necessitate pluralitas est ponēda. sȝ ꝓpẽ nihil nobis notū de substātijs spūalib⁹ est necessariū pōere ĩ eis materiā. nec eī ĩ eis possibiliẽ gñatio nec corruptio nec aliq̄d aliō ē in eis qd̄ sciam⁹ qd̄ materiā arguat necessario. g̃ ⁊c. ¶ Preterea null⁹ debȝ ponere aliq̄d ĩ illo ĩ q̄ nō ē illō ꝓpẽ qd̄ illō aliō poniẽ ĩ q̄cunq̄ a'io ĩ q̄ poniẽ. ¶ Hoc appet. qȝ cā nō ĩnotescit nisi a posteriori p effectū: ⁊ ita vbi nō repiẽ aliq̄s effect⁹ nō oportȝ ponere ꝓpriā ei⁹ cāȝ nisi aliūde ꝯstet existere ibi ipaȝ. sȝ ꝑm cōiẽ pbantes effect⁹ ex q̄ arguiẽ materia ĩ q̄cūq̄ / ē gñatio ⁊ corruptio: q̄ ĩ hmōi substātijs n̄ repiũẽ. g̃ ⁊c. ¶ Si dicaẽ q̄ lȝ trāsmutatio ad formā sbalē ĩ istis corruptibilib⁹ arguat materiā: nō aūt ĩ ĩcorruptibilib⁹: ꝯcedo: ⁊ ex hoc ꝓpositū hēo. qm̄ ex q̄ ĩ hmōi sbijs spūalib⁹ nō ē mediū: ex q̄ arguim⁹ eē materiā ĩ alijs corruptibilib⁹: nec aliq̄d aliō scim⁹ de eis ex q̄ arguere possim⁹ materiā eē ĩ eis: p ꝯñs nō oportȝ ipas ponere eē ꝯpositas: sȝ poti⁹ formas simplices. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē p̄mā ĩ p̄ncipio dicēdū q̄ falsū ē qd̄ assumiẽ ĩ minori. oīs eni sba tā simplex q̄ ꝯposita tā creata q̄ etiaȝ increata vt alias est ostensū est directe in gñe substantie. ¶ Ad secundam in contrariū / apparet solutio ex p̄dictis.

Secundo q̄ro: vtrū angeli sint cōpositi ex gñe ⁊ dr̄a tanq̄ ex rōne potentiali et actuali. ¶ Et arguiẽ p̄io q̄ sic. qȝ oē ĩdiuiduū alicui⁹ spēi ē sic ꝯpositū. ĩcludit eni spēȝ gen⁹ ⁊ dr̄aȝ includēte ē. sȝ q̄libȝ āgel⁹ ē ĩ gñe: ⁊ p ꝯñs ĩ aliq̄ gñis spe. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra: qȝ gen⁹ ⁊ dr̄a nō dicūt distīcta aliq̄ ĩ re extra sȝ idē. sȝ nihil pōt eē ꝯpositū nisi ex distinctis. g̃ ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic ꝓcedā. P̄rio eī excludā vnā opinionem. ¶ Scđo dicā aliter ad questioneȝ.

Quātū ad primū est opinio quorūdā dicētiū q̄ oē ĩdiuiduū cuiuscūq̄ speciei creatū ē ꝯpositū ex aliq̄ rōne potētiali cū pluib⁹ diuersarū specierū ⁊ ex aliq̄ actuali ꝓpria sibi ⁊ alijs eiusdē rōnis secum: vt albedo ex colore cōi oī spēi coloris / ⁊ ex disgregatiuo proprio albedini. iter q̄ duo ĩ q̄cūq̄ ĩdiuiduo ĩclusa ē distītas ĩ re extra formalis: nō tñ realis. ⁊ ita p ꝯñs dicūt isti q̄ q̄libȝ āgelus / cū sit ĩ gñe ⁊ ĩ aliq̄ gñis spe / ē sic ꝯposit⁹ ex talib⁹ duabus q̄ddita tib⁹ q̄rū vna ē gñis q̄ est potētialis ⁊ alia dr̄e actualis. ¶ Pro ista opiniōe: vȝ q̄ talia duo ĩ oī ĩdiuiduo cuiuscūq̄ spēi ĩclusa distīguāẽ extra ĩtellectum: et p ꝯñs q̄ realiẽ ex eis q̄libȝ spēi ĩdiuiduū ꝯponaẽ / arguiẽ multipliciẽ. Et p̄io sic. illō qd̄ circūscripta oī opatiōe ĩtellect⁹ mouet aliquā potētiā / distinguiẽ ab oī alio ipaȝ realiẽ nō mouēte. sȝ color a remotis mouet visū quē nō mouet aliq̄ colorū specierū nec dr̄arū: cū tñ color nō aliq̄ ei⁹ spēs nec dr̄a videaẽ: sicut ēt son⁹ pōt audiri nō ꝑcepta aliq̄ ei⁹ specierū. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaẽ. qȝ ꝑm phūȝ p̄io phys. totum prius mouet sensū q̄ ei⁹ ptes. ¶ Ex hoc arguiẽ de aliq̄ toto diuisoꝝ coloꝝ: de q̄ q̄riẽ sub q̄ rōne tale totū moueat visū qm̄ mouet ipm: aut eni mouet eū sub rōne cuiuslibet coloris / aut sub rōne colorū cōis oīb⁹ illis. sȝ nō pōt poni primū ꝓpẽ duo. P̄rimo: qȝ tūc totū nō moueret pri⁹ visū q̄ ptes eius / cui⁹ ꝯtrariū dicit phūs. Scđo. qȝ cū colores hmōi vt supponiẽ sint diuersi oporteret vidētē p̄io tale totū diuersos actus vidēdi hr̄e. qd̄ nō ē verū / cū vn⁹ sufficiat ad cōfuse tale totū vidēdū. g̃ relinq̄ẽ scđm: qd̄ ē ꝓpositum. ¶ Preterea scđo arguiẽ sic ad idē. illō qd̄ se toto distīguiẽ a q̄cunq̄ / eq̄liẽ distīguiẽ a q̄cūq̄ a q̄ distīguiẽ. sȝ nisi rō gñis ⁊ dr̄e distīguāẽ ĩter se ⁊ a spe / oēs spēs se tota a q̄cunq̄ alia distīguereẽ. g̃ ⁊ ipa ⁊ q̄libet ei⁹ ĩdiuiduūȝ ab oīb⁹ alijs distinguereẽ eq̄liter / qd̄ ē falsū. q̄re ⁊c. ¶ Preterea null⁹ ĩtellect⁹ pōt idē abstrahere a seipō nec ꝯcipe sine eo. sȝ ĩtellect⁹ abstrahit gen⁹ a spe ⁊ a dr̄a ⁊ ꝯcipit sine eis vt aīal sine hoīe ⁊ colorē sine albedine. ꝯstat aūt q̄ tā spēs q̄ gen⁹ ab ipsa abstractū est aliq̄d ĩ re extra. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaẽ. qȝ nullus intellectus pōt accipe aliquaȝ rē sub aliqua rōne in ipsa non repta. sed si ĩ re nulla ē distinctio inter inferiora ⁊ supiora vltima ⁊ sup̄ma / nihil est in aliq̄ re conceptibile nisi rō singularis seu ĩdiuidualis. g̃ sub nulla alia rōne aliq̄ res ē ꝯceptibiliẽ: qd̄ ē falsū. g̃ ⁊c. ¶ Preterea q̄rto phūs. 7. metaphy. loquēs de diffinitiōe dicit: q̄ sicut diffinitio se hēt ad rē ita ptes diffinitiōis ad ptes rei. sȝ ptes diffinitiōis sūt gen⁹ ⁊ dr̄a ꝑm eūdē. g̃ gen⁹ ⁊ dr̄a distīcta significāt ĩ re extra. ¶ Cōfirmaẽ p illud dictū Porphyrij: q̄ dr̄a aduenies gñi ꝯstituit spēȝ: sȝ oīa ꝯstitutiua sūt tā ĩter se q̄ a ꝯstituto distīcta aliq̄liẽ ĩ re extra. ergo ⁊c.

Cōtra opinionē istā arguo: q̄ concedit seu ponit ĩcōpossibilia: vȝ aliq̄ ĩ creatis eē formaliẽ distīcta ĩ re extra ⁊ realiẽ ĩdistincta. hec eni duo sūt ĩcōpossibilia tā ĩ creatis q̄ ēt ĩ diuinis / vt suppono hic et alibi declarari. ¶ Cōfirmaẽ. qȝ ĩpossibile ē eādē rē eē realiẽ ꝯtrahibilē ⁊ potētialē: qȝ ꝯtractiuā ⁊ actualē. ¶ Hoc appet. alias si negeẽ ita pōt negari formā a materia distīgui realiter. oīa eī q̄rū q̄libȝ nūero vnū est ab alio sic distīctū q̄ ē realiẽ

potentia ad ip͠3 vt ad eius actuatiuū realit̃ distinguitur
sed q̃cq̃d est in hac albedine est vnū nūero:⁊ita hic color
⁊ hec albedo ⁊ hoc disgregatiuū sunt diuersa nūero:quoꝝ
vnū est in potētia ad alterū vt color ad disgregatiuū3 et⁹
realiter ꝑfectiuū ⁊ actuatiuum.ergo ⁊c. ¶ Preterea impos
sibile est eandem rem esse ꝑfectiuā ⁊ imꝑfectiuā siue ꝑfe
ctionē ⁊ imꝑfectionē3.ex q̃ seq̄t̃ q̃ oē ꝑfectius ab īꝑfectio
ri realiter est distinctum. ¶ Hoc appꝫ.nō enī magis vna
res arguit̃ distīcta eē ab alia q̃ est vel esse pōt alba/⁊ alia
nō sed magis:q̃ q̃ ꝑfectior ⁊ alia imꝑfectior: maxime cū
q̄dlibet sit ꝑfectū vel imꝑfectū nō aliq̃ sibi apposito s3 se
ipso.sed scd͠3 opinionē istā illud q̄d dicit gen⁹ ē imꝑfecti⁹
realit̃ q̃ ꝯtrahibile ⁊ potētiale: ⁊ illud q̄d dicit differētia
est ꝑfecti⁹ q̃ ꝯtractiuū ⁊ actuatiuū.ergo vnū istoꝝ ab alte
ro realit̃ est distīctū.hoc aūt ē falsū etiā scd͠m ipos.ergo ⁊c.
¶ Si dicat̃ q̃ nō oportet ista gn̄is ⁊ dr̄e significata esse
ꝓpter p̄dicta diuersas res sed tm̄ diuersas formalitates
q̃rū vna ē ꝑfectior alia ⁊ ei⁹ actuatiua:ita ꝯsimiliter pōt di
ci de forma ⁊ de materia: q̃ ve3 nō oportet formā a materia
eē ꝯ'uersā realit̃:q̃ ē ei⁹ informatiua ⁊ ꝑfectiua seu actua
tiua:s3 tm̄ formalit̃:q̄d ē falsum. ¶ Cōfirmat̃.q̃ sm̄ ipos
formalitates gn̄is ⁊ dr̄e formalit̃ ꝯstituūt ⁊ ꝯponūt spēm.s3 oīa ī
re extra vnā rē ꝯstituētia ⁊ ꝯponētia realit̃ sunt distīcta
ergo nō mīn⁹ formalitates gn̄is ⁊ differētie q̃ forma ⁊ materia di
stinguunt̃. ¶ Preterea oīa distincta ī re extra alteri⁹ rō
nis sunt magis distīcta q̃ alia distīcta eiusdē specifice rō
nis.s3 si rō gn̄is ⁊ differētie distiguunt̃ in re vt potētiale
seu ꝯtrahibile ⁊ actuatiuū seu ꝯtractiuū:distinguūt̃ sicut
diuersa alterius rōnis.ergo magis distinguūt̃ q̃ diuersa
īdiuidua eiusdē spēi q̃ sūt eiusdē rōnis:⁊ tm̄ distīcta realit̃
ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̃.q̃ sm̄ istā opinionē magis distinguūt̃
illa q̃ se totis distinguūt̃ q̃ illa q̃ aliq̃ sunt eiū. sed īdiuidua
eiusdē speciei sm̄ sic opinantes nō distinguunt̃ se totis:
cū ꝯueniāt ī gn̄e.differētia aūt ⁊ gen⁹ vt color ⁊ disgrega
tiuū ī nullo cōi ꝯueniūt:⁊ p̱ ꝯn̄s distiguunt̃ se totis.ergo ⁊c.
¶ Si dicat̃ q̃ rō gn̄is ⁊ differētie sūt magis idē realit̃ l3
sint alterius rōnis:q̃ ī eodē puta ī spē ⁊ ī q̄lib3 ei⁹ īdiui
duo intrinsece īcludunt̃.nō sic aūt vnū speciei īdiuiduū ī
cludit alterū. ¶ Hoc nō val3:q̃ ēt corp⁹ ⁊ aīa īcluduntur
in q̄libet hoīe: q̃ tm̄ nō obstante magis distinguunt̃ corp⁹
⁊ anima cuiuslibet vnius hoīs q̃ hō ipse ab alio homine
q̃ē non includit intrīsece/distinguat̃. similiter etiam oīs
substātialis forma magis distinguit̃ a materia q̃ vna sub
stātia ex eis ꝯposita distinguat̃ ab alia eiusdem rōnis cū
ipsa.ergo et in ꝓposito ꝓpter ꝯsile3 rōnē ꝯsimiliter est dicēdū.
¶ Preterea oēs rōnes tā adducte sup⁹ q̃ alie q̃b⁹ ꝓbāt
inter ista esse formalē diuersitatem/arguūt etiam reale3
vt pꝫ per singulas adductas sup⁹ discurrēdo ⁊ ipas sol
uendo.

Ad primā enim quādo dicitur in mino
ri q̃ color mouet visum a remotis nulla eius specie ipm̄
mouente:si speciem accipis quidditatiue ⁊ colorem qui
est genus/nego assumptū.q̃ nec color nec ei⁹ aliqua spēs
nec differētia pōt mouere sensū sed tm̄mō intellectū q̃ so
lus est eius perceptiu⁹.si autem accipis hunc colorem
⁊ hanc albedinē in re extra:sic dico q̃ minor simpliciter ē
falsa. nullus enī pōt videre colorē q̃ dicit̃ albedo nisi vide
at hanc albedinem: cū nec ista albedo sit aliud q̃ hic co
lor.sed si color posset mouere visum ⁊ videri hac albedie
non mouente ipsum nec visa: hic color ⁊ hec albedo reali
ter essent distincta/ vt probabo.ergo ⁊c. ¶ Probatur mi
nor.quia sicut potens calefacere differt realiter a non po
tente calefacere/et etiam potens calefacere obiectum
seu passum remotius ab omni alio non valente calefacē
re idem passu3 nisi propinquius sibi:ita et de obiecto mo
tiuo potentie remotioris et de alio obiecto motiuo eius-
dem non nisi sibi propinquioris consimiliter est dicēdū.
sicut enī vnum ⁊ idem realiter nō pōt esse actiu⁹ nec per
ꝯn̄s agere remotius seipso nullo alio ab ipso tantum for
malit̃ nō realit̃ differēte:ita ⁊ de obiecto motiuo potētie
a remotis ⁊ de alio motiuo eiusdē non nisi sibi ꝓpinq̄oris
consimiliter est dicendum.ergo si color mouet visum ab
ipso remotiorem ⁊ hec albedo non nisi sibi ꝓpinquiorem
seq̄tur q̃ inter ista sit realis diuersitas:q̄d est falsum:⁊ ēt
ipsi negant. ¶ Confirmatur.quia vnum ⁊ idem realiter
non potest videri actualiter ⁊ non videri: magis q̃ sensu
tactus sentiri ⁊ non sentiri.ergo sicut sensu tactus perci
piente calidum ⁊ non frigidum vel econuerso arguitur
frigidu3 a calido realiter esse distinctum:ita si colore isto
actu viso non videatur hec albedo/sequitur euidenter q̃
hic color ⁊ hec albedo realiter distinguuntur. ¶ Secun
do.quia sicut tactus ad calidum ⁊ frigidū ita visus se ha
bet ad album et ad nigrum . sed tactus nunq̃ percipit
aliquod commune frigido et calido non percipiendo ali
quod istorum.ergo nec visus colorem non videndo albe
dinem nec nigredinem. ¶ Tertio:quia vnum et idem rea
liter respectu eiusdem non potest esse actiuius et minus
actiuum.sed q̄d mouet potentiam remotiorem et magis
distantē est actiuius illo quod non potest mouere ipsam
nisi sibi ꝓpinquiorem.ergo ⁊c. ¶ Quarto: q̃ quecunq̃
actiua principia eiusdem effectus virtualiter contentiua
sic se habent q̃ semper ꝑfectius est actiuius:sicut appa
ret de calido intenso ⁊ remisso ⁊ de potentia motiua per
fectiori ⁊ imꝑfectiori.sed secundum opinionem predictā
hec albedo est perfectior hoc colore. ergo cum vtrūq̃ ta3
videlicet hec albedo q̃ hic color sit obiectum motiuum
eiusdem potentie sensitiue/seq̄tur q̃ fortius mouere pote
rit:⁊ per consequens magis distantem sensitiuā potētiā
hec albedo q̃ hic color.ex quo sequit̃ q̃ visus citius ⁊ re
motius seu magis distantem videbit albedinem q̃ colo
rem:si ista vt supponit̃ sicut perfectius ⁊ īꝑfectius distin
guātur. ¶ Sed ad istam rationem dupliciter respondet̃.
Primo enim dicitur q̃ licet albedo sit positiue ⁊ quodā
modo intensiue perfectior q̃ hic color:tamen hic color ē
hac albedine sibi coniuncta perfectior extensiue/sicut et
albedo equi albedīe margarite.⁊ ita sicut ista albedo eq̄
licet margarite albedine sit imperfectior intensiue: mo
uet tamen visum remotiorem et magis a se distante3:ita
⁊ hic color q̃ hec albedo:quia licet sit ipsa imperfectior
intensiue:est tamen perfectior q̃ ad plura indifferēs extē
siue. ¶ Scd͠o respōdet̃ q̃ l3 in his q̃ sunt eiusdem rōnis ꝑ
fectius sit actiuius et etiā īremotius q̃ īꝑfectius:vt ma
gis calidū minus calido ⁊ albius minus albo:non tamē
hoc est verum in his que sunt alterius rationis.ignis enī
est perfectior q̃ sit calor:et tamen eius calor potest cale
facere aliquid remotius q̃ ignis possit ignire.sed in pro
posito hic color et hec albedo sunt alterius rationis . er
go ⁊c. ¶ Sed iste responsiones nulla3 habent euidentiā.
Prima enim falsum accipit euidēter qñ dicit q̃ hec al
bedo est intensiue ꝑfectior hoc colore qui est ipsa ꝑfectior
extensiue. Si enī hec albedo est hoc colore ꝑfectior intē
siue:ergo ab ipso realiter est distincta.nō enī mīn⁹ ꝑfecti⁹
⁊ īꝑfecti⁹ alteri⁹ rōnis distinguūt̃ q̃ ꝑfectius ⁊ īꝑfecti⁹
eiusdē rōnis.s3 oē ꝑfecti⁹ a q̃cūq̃ alio īꝑfectiori eiusdē rō
nis realit̃ ē distīctū.ergo mlto magis ꝑfecti⁹ ⁊ īꝑfecti⁹ alteri⁹
rōnis/ cuiusmōi vt dicūt sūt hic color ⁊ hec albedo/realit̃
distiguūt̃:q̄d tm̄ ē falsu3:⁊ ēt ipsi negāt.quare ⁊c. ¶ Pre
terea qñ dicunt q̃ hic color est hac albedine ꝑfectior ex
tensiue:aut intelligūt q̃ sit extensiue ꝑfectior q̃ quātita
tiue maior sicut albedo eq̄ albedine margarite:aut q̃ plu
bus color.s3 vtrūq̃ hoꝝ falsū ē:⁊ esto q̃ eēt verū/eēt ꝯtra
ipsorū ꝓpositū.ergo ⁊c. ¶ Minor appꝫ:⁊ pūo q̃ vtrūq̃
predictorum duoꝝ sit falsum.qm̄ constat hanc albedinē

non eẽ: minorem extensiue hoc colore sibi coniuncto: cũ
in nulla parte subiecti sit hic color in qua nõ sit hec albe
do. constat enĩ ꝙ hic color qui est cũ hac albedine nõ po-
test esse nigredo nec aliq̃s alius color magis q̃ hec albe-
do: nisi dicat̃ ꝙ hic color est materia existẽs ĩ potẽtia ad
hanc albedinem ⁊ ad hanc nigredinem vt ad formas di-
uersas: quod est improbabile ⁊ absurdũ. quare ꝛc. ¶ Se
cunda pars minoris videlicet ꝙ vtrũq3 predictorum cõ-
cessum sit cõtra ipsos / apparet. ꝙ siue hic color sit hac al
bedine ꝑfectior extẽsiue: q2 subiectiue maior: siue q2 potẽ
tialiter cõlor: sequit̃ ꝙ ab ipsa albedĩe realiter distingua
tur. tam enim illud quod est alio extensius q̃ illud quod
est eo communius: hoc est in potentia ad aliqua ad que
alterum non est in potẽtia / est ab ipso distinctum realiter
vt apparet de materia ⁊ de forma. quare ꝛc. ¶ Preterea
qñ dicitur ꝙ color est ad plura indifferens q̃ albedo: aut
hoc intelligitur esse verum de hoc colore ⁊ de hac albedi
ne singulari: aut de colore ⁊ albedine in cõi. Si secundo
modo nihil ad ꝓpositũ: q2 visus non ꝑcipit sicut nec ali-
quis alius sensus talem albedinem nec colorem nec a re-
motis nec etiam de propinquo / cũ nullus sensus ꝑcipiat
nisi tantummodo singulare. Si autem ista accipiant̃ pri
mo modo sic falsum est qḋ accipiunt: ⁊ etiã contra ipsos
videlicet ꝙ hic color sit ad plura indifferens q̃ hec albe
do. qñ indistinctorum realiter neutrum potest esse indif-
ferens magis q̃ alterum. sed hic color et hec albedo sunt
et'ĩ scḋm ipsos realiter indistincta. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat̃
q2 aut hic color ꝯiunctus cũ hac albedine potest ab ipsa
separari: aut non. Si sic: ergo ab ipa realiter est distinct⁹.
si non: ergo cũ q̃cũq3 põt facere seu esse vnum hic color / et
hec albedo. sed hec albedo non põt esse vnum cum aliquo
alio colore alteri⁹ speciei: ergo nec hic color: nec per ꝯñs
est ad plura indifferens q̃ hec albedo. ¶ Consequentia ẽ
euidẽs. qñ si hec materia ignis non posset separari a for
ma ignis: nec esse vnũ cũ aliquo nisi cũ q̃ forma ipa ignis
similiter esset vnu3: nõ esset ignis materia ad plura indif
ferẽs q̃ eius forma. g̃ consimiliter in ꝓposito est dicẽdu3
¶ Ex his apparet: ꝙ exẽplum de albedine Margarite ⁊
equi non est ad ipsorum ꝓpositum: sed magis ad opposi-
tum. ¶ Secunda etiam respõsio non valet. qñ licet non
omĩe perfectius sit actiu⁹: nec hoc accipit rõ supradicta
tñ eorum oĩm q̃ sunt actiua ⁊ effectiuum eiusdem rõnis ꝓ
ductiua semper perfectius est actiuius siue sit cu3 imꝑfe-
ctiori eiusde3 siue alterius rõnis. non enĩ minus imo ma
gis excedit alterum qḋ est alterius rõnis ⁊ est eo ꝑfecti⁹
q̃ illud qḋ est eiusde3 rõnis cum illo ⁊ est ꝑfectius eo. sed
nullũ ꝑfecti⁹ alio eiusdẽ rõnis cũ eo est ipo actiu⁹ nisi q2
perfectius: vt calidi⁹ calido remissiori. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc
apparet ꝙ non est ad propositum exemplu3 quod addu-
cũt de igne ⁊ de eius calore / cum calor ⁊ ignis non sint vt
communiter dicitur eiusdem substantialis forme videl3
ignis pricipia ꝓductiua. nec enĩ calor continet virtuali-
ter nisi calorem. ⁊ ita non sequitur ꝙ ignis possit ignire
vbicunq3 calor potest calefacere: non sequitur inquã nec
habetur ex illa ratione predicta. sic tamen est in rei ve-
ritate: videlicet ꝙ vbicunq3 ⁊ ad quamcũq3 distantiam
ignis põt calefacere / ⁊ ignire: non tamen nisi post calefa
ctionem / cum alteratio semper generationem ꝑcedat. q̃-
re ꝛc. ¶ Si forte dicatur ꝙ hic color et hec albedo licet
sint obiecta motiua eiusde3 potentie: nõ tñ mediante for
ma eiusdem rationis: q2 aliã speciẽ ꝓducit ĩ organo vis⁹
hec albedo ⁊ aliã iste color. sicut ⁊ ali⁹ ẽ act⁹ videndi hãc
albedinẽ ⁊ alius hũc colorẽ. ¶ Hec respõsio sicut ⁊ alia
supradicta cõcedit realem esse diuersitatẽ inter hanc al
bedinem ⁊ hũc colorem. qñ illa omnia principia produ
ctiua realiter sunt distincta que sic sũt diuersoꝝ realiter
productiua ꝙ ꝓducibile ab vno nõ ẽ ꝓducibile ab alio /
nec ecõuerso. ¶ Hoc apparet. nõ enĩ minus talia arguũt
realiter esse distincta q̃ diuersa subiecta diuersorũ acciden
tium receptiua vt corpus albedinis ⁊ angelus intellectio
nis. ergo sicut quia corpus est receptiuum forme alteri-
us rationis ab illa cuius est receptiuus omnis spiritua-
lis substantia / arguitur realis diuersitas inter ista: ita si
hec albedo vt dicit ista responsio est productiua talis spe
ciei sensibilis: et hic color vnius alterius ab illa alterius
rationis: sequitur et probatur a posteriori realis diuersi-
tas inter ista. quã etiam realẽ diuersitatem habet conce-
dere alia supradicta secunda responsio principalis. quo-
niam non magis differunt que sunt eiusde3 rationis quo
rum vnum est alio perfectius quidditatiue: ⁊ aliud ipso
actiuius effectiue: q̃ illa q̃ sunt talia et existunt alterius
rationis. sed impossibile est reperire aliqua eiusde3 rõnis
realiter eadem: quorum vnum sit alio actiue ꝑfectius et
quidditatiue imꝑfectius. ergo nec aliqua alterius rõnis
existẽtia qb⁹ vt dicũt hic color ⁊ hec albedo / ꝑsũt eẽ talia.
ex q̃ seq̃tur ꝙ si hec albedo est ꝑfectior hoc colore q̃ddita
tiue ⁊ econuerso hic color est hac albedĩe actiuior effecti-
ue: ꝙ necessario realit̃ distĩguuntur. ¶ Tũc igitur respõ
deo ad rõnem in forma: ⁊ dico ꝙ visus a remotis habet vi
dendi actum imꝑfectũ ꝓpter distans obiectũ ve3 album
vel nigrum. et ideo licet videat album quando videt colo
ratum: cum nec hic color visus sit aliud q̃ hec albedo: nõ
tamen distinguit a nigredine ipsu3 sicut postea facit quã
do eum cernit ꝓpinquũ: nõ q2 in obiecto ꝓpinquo aliq̃d
videat qḋ non viderat antea in remoto / vt imaginatur ra
tio: sed quia idem obiectum qḋ imperfecte et indistincte
apprehendit remotum / perfectius et distinctius videt ꝓ
pinquum. Si enim color visus a remotis differret ab albe
dine de prope visa / tunc sequeretur ꝙ visus in omni colo-
re sibi propinquo percepto videret et distĩgueret duo ob
iecta: videlicet hunc colorem quem primo videt a remo-
tis ⁊ hanc albedinem quam nunc videt sibi propinquã.
nec enim quia albedo est propinqua videnti est min⁹ hic
color visibilis q̃ hec albedo: nec etiam ipse hic color ẽ mi
nus modo visibilis quando propinquus q̃ antea quan-
do remotus. hoc autem apparet esse falsum ad sensum. er
go ꝛc. ¶ Ad cõfirmationem que subditur de illo toto / cõ
similiter est dicendum: ve3 ꝙ quando tale totu3 diuersoꝝ
colorum primo videt̃ / nõ videt̃ color communis omnibus
eius coloribus singularibus: sed color quilibet specialis.
Qḋ probo. quoniam nullus color põt videri nisi ille q̃ ẽ
actualiter in re extra. sed in re nullus est color pluribus
cõmunis sed tñmodo singularis. esto enĩ ꝙ hec albedo
differat ab hoc colore: constat ꝙ alius color numero erit
ista vel cum ista albedine ⁊ alius cum alia nigredine / et
sic de alijs omnibus. non enim vnum et idem in numero
creatũ potest esse cum diuersis realiter idem ⁊ ab eis rea
liter indistinctum. sed scḋm ipsos hic color cum hac albe
dine est idem realiter: ⁊ alius similiter cũ alia nigredine.
ergo cum nõ possit esse in diuersis colorib⁹ vnus color: ꝑ
ꝯñs si videns totum aliquod diuersorum colorum / prius
apprehendit colorem q̃ nigredinem vel albedinem: que-
ro quem? aut enim apprehendit colore3 albedinis tantũ
aut nigredinis: aut vtrusq3. Si tantum albedinis vel ni
gredinis / non apprehendit vt ipsi arguunt / primo totum
cum non magis hic color albedinis vel nigredinis tan-
tum sit totum q̃ ipsa albedo vel nigredo tãtummõ ꝑ se sũ
pta. Si autem dicatur ꝙ videt vtrusq3 colorem videli-
cet albedinis et nigredinis. ergo apprehendit partes to
tius videlicet diuersos colores: qḋ tamẽ rõ ista negat. nõ
enĩ minus hic color singularis huius albedinis ⁊ ali⁹ co
lor nigredinis sunt ꝑtes illius toti⁹ diuersorũ colorum q̃
hec albedo ⁊ hec nigredo. Non põt aũt dici ꝙ apprehen
dat aliquem vnum colorem albedini ⁊ nigredini cõmunẽ

quia talis nõ est in illo toto/nec etiã potest existere in re
extra subiectiue:esto ꝙ scd̃m aliquos sit in anima obie-
ctiue sicut omne vle. qḋ tñ etiã nõ est verum vt in primo
prolixius est ostẽsum.quare ⁊c. ¶Tũc ergo dico ꝙ pri-
mo vidẽs totũ aliquod diuersorũ colorꝫ oẽs colores eius
percipit:nõ tñ inter ipsos statim distinguit:quia ipsos i-
perfecte ⁊ indistincte tunc cernit. ⁊ hoc modo intelligit
phs/⁊ est verũ/totũ prius videri q̃ partes.nõ ꝙ totũ sic
prius videatur ꝙ in illo priori nulla eius partiũ videat
qꝛ hoc est ipossibile:cũ nec totũ ipꝫ diuersorꝫ colorꝫ visibi
le ab oĩbus suis ptibus sit distinctum.sed qꝛ primo p
tes apphẽdũtur indistincte/⁊ postea quãdo totũ est pro-
pinquius vidẽtur distinctius: ideo tũc tẽporis distinguũ
tur.⁊ hoc est prius videre totum q̃ ptes:vcꝫ prius vide-
re totũ/⁊ p ↄ̃ns oẽs eius ptes indistincte apphendere ⁊
cõfuse/⁊ postea distinguere inter ipsas.¶Et quãdo vlte-
rius arguitur ꝙ tũc sic videntẽ totũ oporteret distictos
actus vidẽdi habere:cũ tñ vn⁹ sufficiat ad cõfuse tale to
tũ vidẽdũ : Dico ꝙ si vn⁹ sufficit nõ oportet eũ diuersos
habere.qꝛ licet oẽs ptes pcipiat:nõ tñ distincte vt dictũ
est:sed potius indistincte.si aũt ad plura quõcũqꝫ viden-
dũ indistincte vcꝫ vel distĩcte/sunt necessarij plures act⁹
vidẽdi/possunt vtiqꝫ poni plures:per quos tñ qꝛ imperfe-
cti sunt/licet plures/visus non distinguit inter illa q̃ eis
mediãtibus apphẽdit. ¶Ad scd̃m dicendũ ꝙ maior est
simpliciter falsa:vt magis ostẽdetur in q̃stione sequenti.
magis enim distinguitur deus a nihilo q̃ ab aliquo en-
te creato:⁊ magis ab vno ente creato q̃ ab alio. cũ tñ a
quocũqꝫ alio a se distinguat nõ sui aliquo/sed se toto. ma
gis etiã distinguit differẽtia ipsa vt ista opinio imaginat
diuisiua coloris ⁊ cõstitutiua albedinis a nigredine per
aliã differentiã ↄ̃stituta: q̃ ab albedine ⁊ etiã q̃ a colore
cum tñ qꝛ simpliciter simplex vt dicit a quocunqꝫ distin-
guitur distinguat nõ sui aliquo sed se tota.q̃re ⁊c. ¶Ad
tertium cõcedo ꝙ idẽ nõ potest abstrahi a seipso.sed fal-
sum est qḋ additur:vcꝫ ꝙ intellectus abstrahit genus a
specie ⁊ a differẽtia. ⁊ dato etiã ꝙ esset verũ /nõ pbat in
tẽtũ. ¶Primũ:vcꝫ ei⁹ falsitas/apparet.qm̃ ista/vcꝫ ge
nus/species/⁊ differẽtia nõ sunt sicut nec alia vniuersa-
lia vt suppono ex alibi sepe dictis:nisi q̃dã p̃dicabilia in
cõplexa vel vocalia vel mentalia in anima exsistẽtia:quo
rum vnũ nõ magis est abstrahibile ab alio q̃ econuerso.
vnde intellectus nullũ horꝫ abstrahit ab alio:sed oĩa ipsa
puta genus speciẽ ⁊ alia vniuersalia abstrahit ab eadem
re p̃cõcepta exterius existẽte. ⁊ ita bene concedo ꝙ ani-
mal abstrahitur ab homine qui est in re extra/puta a sor
te vel a platone cõcepto: non aũt ab illo homine qui est
species formata ⁊ abstracta ab eodẽ p̃cõcepto homine i
re extra. Qḋ aũt addit:cũ dicitur ꝙ tam species q̃ gen⁹
ab ipsa abstractum est aliquid in re extra:est simpliciter
falsum.nullũ enĩ horũ est in re:sed tñ in mẽte. nec vnum
horũ ab aliquo est abstractum.quare ⁊c. ¶Scd̃m vcꝫ ꝙ
esto ꝙ assumptũ esset verũ nõ probet intentum:apparet.
qm̃ nõ pbat nisi ꝙ genus differt a specie.qḋ non negat.
sunt enĩ genus ⁊ species diuersi cõceptus formati in ani
ma:qui sunt naturalia rerũ signa.sed ex hoc nõ sequitur
ꝙ sint diuersorũ signa/nec p ↄ̃ns ꝙ importent distincta
aliqualiter in re extra:cũ eiusdẽ rei diuersa signa etiã di
stincta realiter possint esse.quare ⁊c. ¶Ad ↄ̃firmationẽ
cõsimiliter est dicendũ.concedo enĩ ꝙ intellectus nõ po
test cõcipere aliquã rem extra animã existentẽ sub ratio
ne aliqua alia particulariori nec vniuersaliori a ratione
indiuidui seu singulari eius:nec aliquid aliud sit in re ex
tra nisi tantũmõ singulare. nec enĩ cõcept⁹ hominis vl
animalis est nisi cõcept⁹ sortis vel platonis vel alicui⁹
alterius singularis.qꝛ tñ p hmõi ↄceptũ sic indistincte
apphẽdit eius obiectũ ꝙ licet sit singulare significatũ

nõ potest distinguere intellectus ipsum a quolibet aliorꝫ
immo p eundẽ numero actum potest apphendere aliud i
diuiduũ: cũ nõ magis tal' act⁹ sit quãtũ ex se est vni⁹ sin
gulariũ talium quibus est cõmunis q̃ alterius cogniti-
uus: ideo dicitur abstractus a quolibet singulari ꝓ quã
to vcꝫ nullũ singulariũ magis q̃ alterũ sibi determinat
pro obiecto.nõ aũt eius obiectũ cõceptuꝫ p eũ est abstra
ctum ab aliquo singulariũ cum non sit nisi tñ singulare
ipsuꝫ. ¶Ad illud dictũ phi respõdet quidã: ꝙ phs nõ in
tendit dicere ꝙ partes diffinitionis diuerse q̃ sunt genus
et differẽtia diuersas significent ptes rei: cũ genus dicat
totã ipsam non aliquã partem tñ: sed ꝙ sicut diffinitio
habet partes ita oportet diffinitum habere ptes a qua-
rum altera accipiatur alia pars diffinitionis vcꝫ differẽ-
tia ipsa. ⁊ hinc est ꝙ sola res cõposita ex materia ⁊ ex for
ma substãtiali est diffinibilis. nec enĩ differẽtia essentiał
est nisi tñ in genere substãtie:nec est etiã cuiuscũqꝫ sub-
stantie sed cõposite ex materia ⁊ forma:que sola est diffi
nibilis nec aliqua alia simplex forma. ¶Sed cõtra solu
tionẽ istã ⁊ omnia in ea cõtẽta argutum est in quarta di-
stinctione primi.vbi ad p̃dictã auctoritatẽ phi aliter est
responsuꝫ. Ad illud dictũ Porphyrij apparebit solutio
in q̃stione sequenti. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundũ:vbi aliter est di-
cendũ/est sciendũ ꝙ ista vcꝫ gen⁹ ⁊ differentia dupliciter
possunt sumi. Uno mõ q̃dditatiue/quãtũ ad id qḋ sunt
et alio modo significatiue quãtum ad id qḋ dicunt. Ut
primo modo sumũtur sunt quedã p̃dicabilia icõplexa.q̃
quidẽ nõ sunt aliud q̃ vel vocales termini vel cõceptus
in mente formati significãtes tãtum diuersa singularia
in re extra nõ aliquid eis cõe:sicut aĩal qḋ est genus non
significat aliquid cõe in re extra suis singularib⁹ anima
libus cõtẽtum in eis:sed singularia aĩalia ipsa tãtũ. Si
enĩ aliquid eis cõe significaret: aut illud esset vnũ nume
ro in omnibus singularibus aĩalib⁹:aut vnũ in vno et al
terũ in alio. sed primũ est impossibile. scd̃m nõ oportet
ponere: licet si poneret adhuc sequeret ꝓpositũ : vcꝫ ꝙ
genus ipm̃ ⁊ quodlibet aliud vle nõ erit signũ nisi singu
larium tñ : cũ omne vnũ existens in aliquo singulari tñ
sit singulare equaliter sicut ipm̃.ergo ⁊c. ¶Hoc p̃misso
alias prolixius declarato sicut in tertia distinctione sup
primũ/apparet q̃d sit ad q̃stionẽ istã dicẽdũ. Cõstat enĩ
primo: ꝙ nullum indiuiduũ in re extra est cõpositũ ex ge
nere ⁊ differẽtia: vt gen⁹ ⁊ differẽtia accipiũt quiddita-
tiue ꝓ p̃dicabilib⁹ supradictis . ¶Scd̃o. ꝙ nec etiã vt
accipiũtur scd̃o modo:vcꝫ ꝓ rebus significatis. ¶Pri-
mũ apparet.qm̃ genus ⁊ differentia vt sic sumpta sunt
tñ cõceptus in anima/vel verba ore prolata.sed constat
ex talibus nõ cõponi aliquod indiuiduũ in re extra qḋ ẽ
eorꝫ significatũ magis q̃ illud qḋ nõ est ipsorũ significa-
tum . nec enĩ obiectũ intellectũ includit in se cõceptum
nec vocalẽ terminũ eius significatiuum. ergo ⁊c. ¶Se
cũdum:vcꝫ ꝙ nec indiuiduũ aliquod cõponatur ex istis
sumptis ꝓ eorꝫ significatis/apparet.qm̃ nec genus nec
differẽtia important nisi indiuidua omnia:vt aĩal qḋ est
genus omnia singularia aĩalia. ergo si aliqḋ aĩal singu-
lare puta sortes dicatur cõponi ex re significata p aĩal:
qḋ est genus:vel cõponitur ex omni re p ipm̃ significata
vel tñ ex aliqua puta ex illa que tantũmõ est in ipso.sed
nõ potest poni primũ:qꝛ aĩal qḋ est genus nõ magis sor-
tem significat q̃ platonẽ:nec magis hominem q̃ asinũ ⁊
quodlibet aliorꝫ animaliũ.ex quibus oĩbus cõstat nõ cõ-
poni realiter aliqḋ indiuiduũ in re extra. Nec potest po
ni scd̃m:qꝛ animal existẽs in sorte tñ nihil significat nisi
sortem ipsum.sic enĩ significat imediate quodlibet singu
larium ꝙ nõ aliquid eis cõmune nec aliquid alicui pro-

pcium ab eo distinctũ est eius significatum. sed nihil cõponi dicitur nec cõponitur ex seipso. ergo nullo modo aliquod indiuiduũ est in re extra ex genere et differẽtia constitutum. ¶ Cõfirmatur. quia oia cõponẽtia aliquod cõpositũ sunt in ipso realiter sicut partes ĩ toto. sed nec genus et differentia vt quidditatiue sumpta sunt in aliquo indiuiduo in re extra existẽte / cũ sint tñ in anima subiectiue: nec eorũ significata sunt partes alicuius vnius totius: cũ eorũ significata sint omnia indiuidua: de quorum cõceptibus ꝓpriis ipsa sunt ꝑdicabilia: q̃ quidem indiuidua cõstat nõ esse ptes alicuius totius. quare et cetera. ¶ Ad aliq̃ que possent cõtra dicta obijci apparebit solutio ex dicẽdis in q̃stione sequẽti. ad que etiã fuit respõsum prolixius in distinctione. 3. primi. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex ꝑdictis. nullum enim indiuiduũ in re extra includit intrinsece genus nec speciem nec differẽtiã / vt ista accipiũtur quidditatiue: cum vt sic nihil sint in re sed tñ in anima subiectiue. vt aũt accipiũtur significatiue vez ꝓ re significata: vt sic ꝑ ista vez per genus et ꝑ differentiã saltẽ aliquã idem importatur totaliter in re: nec ꝑ cõsequẽs ex significato generis et talis differentie ex diuersis res aliqua potest esse cõposita seu realiter constituta. quare et cetera.

Tertio quero: vtrum quilibet angelorum distinguatur ab omni alio se toto an habeat aliquid com ipso? ¶ Et videtur q̃ sic: videlicet q̃ omnes distinguantur se totis. Quoniã omnia illa sunt se totis distincta et in nullo cõuenientia quorũ nihil vnius est aliquid alterius. sed angeli eiusdẽ alia idiuisibilia sic se habẽt q̃ nihil qđ est ĩ vno est in altero / nec econuerso. ergo et cetera. ¶ Cõtra. quia plus cõueniunt angeli eiusdẽ speciei inter se q̃ cũ alijs alterius speciei. sed q̃ se totis distiguũtur / equaliter distiguũtur. ergo et cetera. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad q̃stiõ. Tertio soluã ad aliqua que possent argui cõtra dicta.

Quantũ ad primũ: excludenda est opinio quorũdam dicentiũ q̃ singularia nõ sunt se totis distincta / sed aliquibus tñ puta differẽtijs idiuidualibus speciẽ cõtrahẽtibus et diuidẽtibus: ac etiã ea cõtracta in indiuidua ipsa distincta cõstituẽtibus: ita q̃ indiuidua constituta sunt cõposita ex specie omnibus indiuiduis eiusdem rationis cõmuni: et in quolibet intrinsece inclusa: et ex differẽtijs diuersis indiuidualibus eis ꝓprijs: quibus precise inter se realiter distinguũtur: sicut sortes est cõpositus ex humanitate in qua cõuenit cũ quolibet alio homine singulari / et ex ꝓpria differẽtia indiuiduali humanitatis contractiua et ipsius sortis a quolibet singulari alio distinctiua. que quidẽ differentia indiuidual est aliquid positiuũ posterius nature ordine specie ipsa cõtracta. qđ quidez positiuũ nõ est accidẽs neq̃ materia neq̃ forma. sed aliquid aliud ab oibus istis diuersuz a natura specifica cõtracta formaliter: idem tñ cum ipsa realiter existens eiusdẽ generis cuius est suũ indiuiduũ: nõ tñ directe vt indiuiduũ et eius species: sed tãtũmodo indirecte. ¶ Pro ista cõclusione: vez q̃ indiuidua eiusdẽ rationis nõ distinguãtur se totis sed aliquibus tñ ipsorum / arguitur Primo sic. impossibile est aliqua eadez ꝑ idem cõuenire realiter et differre. sed singularia eiusdẽ specifice rationis sunt eadẽ realiter et distincta. cõstat etiã hmõi singularia eiusdẽ speciei magis esse eadẽ ĩ re extra inter se q̃ cũ alijs alterius speciei. magis enim cõuenit vnus homo cũ alio q̃ cũ boue. ergo aliquid habẽt cõmune oẽs hoies in quo cõueniũt / puta naturã humanã / et alia ꝓpria puta indiuiduales differentias / quibus realiter distinguuntur.

¶ Confirmatur. q2 oia primo diuersa / cuiusmõi sunt que in nullo cõueniũt / equaliter sunt distincta. sed non omnia singularia sunt distincta equaliter. ergo et cetera. ¶ Preterea arguit sic ad idẽ. que se totis distiguũtur nihil vnũ extra intellectũ possunt habere vniuocũ ĩtrinsece ĩ eis ĩclusuz. sed oia indiuidua eiusdẽ speciei includũt intrinsece naturam specificã / que extra ĩtellectũ habet aliquã vnitatẽ. ergo et cetera. ¶ Minor quãtũ ad primã partẽ: vez q̃ species in singularib9 intrĩsece includatur / apparet. quia de eis oibus in primo modo dicẽdi ꝑ se scđm phm predicatur. ¶ Scđa pars: vez q̃ ipsa natura specifica habeat vnitatem aliquã in re extra / ꝓbatur. q2 scđz phm. x. metaphy. in quolibet genere est vnũ quod est mẽsura omniũ ĩ illo genere existẽtium aliorũ: vt albedo omniũ colorũ. sed tale qđ est aliorum mensura nõ potest esse vnũ tñ scđz intellectum: nec esse aliquod singulare significatum. nec enim hec albedo significata sed in cõmuni accepta est mẽsura aliorum colorũ. ergo et cetera. ¶ Cõfirmatur. q2 si nulla singularia essent in aliquo cõuenientia: sed oia essent se totis distincta: nulla posset poni generatio nec aliq̃ ꝓductio in creatis: cũ quodlibet ꝓducẽs esset distinctũ equaliter quia totaliter a ꝓducto: sed cõñs est falsum. ergo et cetera. ¶ Cõtra istam opinionẽ arguo. Primo sic. non est ponẽda pluralitas vbi nulla est necessitas nec etiam possibilitas. sed nec est necessitas nec possibilitas ponendi pluralitatez rerum talium / videlicet speciei et differẽtie indiuidualis ipm indiuiduũ cõstituẽtis et ab alio distinguẽtis. ergo et cetera. ¶ Probatur minor. Et primo q̃ non sit necessitas. quia vnũ et idẽ potest esse idẽ cum alio et diuersuz ab eo seipso sicut sortes et plato possunt seipsis esse eadẽ realiter et distincta. ergo quia eadẽ realiter et distincta / nõ oportet ponere ipsa esse ex cõtrahẽte differẽtia et ex cõtrahibili seu cõtracta specie cõstituta. ¶ Antecedẽs ꝓbatur. quia humanitas sortis que differt ab humanitate platonis vt accepta ꝑ se sine differẽtia indiuiduali / aut differt se tota aut aliquo sui tñ. sed nõ põt dici q̃ humanitates iste / sortis et platonis distinguant ꝑ aliqua eis intrinseca tãtũ quia ꝓter differẽtias indiuiduales quicquid cõuenit vni et alteri. ergo distinguũtur se totis. sed ipse eedem humanitates licet distincte sunt magis inter se idẽ realiter q̃ cum quidditate alterius speciei: et nõ nisi tñmodo semet ipsis. ergo eadẽ possunt seipsis cõuenire realiter et differre. quare et cetera. ¶ Cõfirmatur. quia que distinguũtur et distingui possunt numeraliter semetipsis / non oportet ponere ipsa esse distincta aliquibus eis additis ab ipsis quomodocũq̃ distinctis. sed due albedines vel humanitates possunt distingui numero semetipsis: et etiã sic distinguũtur eis q̃ tales differẽtie idiuiduales ponãt. Quod appet. q2 quot ponunt huiusmodi indiuiduales differentie tot ponuntur quidditates specifice. quoniam nec in pluribus indiuiduis est vna: sed alia est in sorte et alia in platone. sed huiusmodi due humanitates sortis et platonis vt distincte a differẽtijs indiuidualibus distinguũtur: et constat q̃ solũ numero nec alio q̃ seipsis: cum distinguuntur huiusmodi indiuidualibus differẽtijs circũscriptis. possunt enim sortis humanitates et platonis sine differentijs indiuidualib9 intelligi / ex quo ab eis ponũtur distingui / nec in eis sed tñ ĩ idiuiduis cõstitutis ex hũanitatibus et differẽtijs ipsis dicũtur includi. cõstat aũt q̃ intellectus cõcipiẽs humanitates sortis et platonis sine ipsorum differẽtijs indiuidualibus intellectis / nõ intelligit eas intuitiue sicut aliquã vnã rem: sed sicut duas: sicut et vere sunt aliqua duo distincta. ergo intelligũt sicut et sunt distincte numero semetipsis. quare et cetera. ¶ Preterea arguitur sic ad idẽ. nõ minus humanitas sortis potest distingui ab humanitate cuiuslibet alterius hominis singularis seipsa / q̃ a sua ꝓpria indiuiduali differẽtia: q̃ vt dicit-

sortes ipse distinguit̃ numero a quolibet alio homine singulari. sed humanitas sortis nõ potest differre ab indiuiduali differentia sortis aliquo sibi intrinseco sed se tota. quia si humanitas ipsa sortis vel cuiuscũq; alterius indiuidui hominis distingueretur a differẽtia indiuiduali aliquo intrinseco sibi / illud tale esset differẽtia eius prima ipsi⁹ ↄstitutiua ⁊ a differẽtia hmõi idiuiduali vltima distiua. qđ poni nõ potest: quia tũc q̃rerẽ quomodo differret ab illa pͥma differẽtia. Si se seipsa: sequit̃ ꝓpositũ. si aliquo sui: tũc sequitur processus in infinitũ. g̃ ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nõ minus videtur ꝙ plures humanitates vel albedines vel alie quecũq; res singulares possint distingui numero semetipsis q̃ differẽtie indiuiduales: cũ nihil sit commune in re extra magis illis q̃ istis vt inferius ostẽdetur. ¶ Secũda pars minoris predicte rationis: vȝ ꝙ taliũ rerũ multitudo seu pluralitas puta cõpositio ex specie cõtracta ⁊ ex indiuiduali differẽtia contrahẽte / nõ sit possibilis: ꝓbatur primo sic. nihil põt poni cõstitui nec distingui ꝑ aliquid separabile ab ipõ quo separato ipm manet cõstitutũ ⁊ distinctũ vniformiter sicut prius. sed si differentia indiuidualis sit aliquid in re extra quo vna res puta humanitas ab alia distinguatur ipsa põt ab omni humanitate / ⁊ humanitas ab ipsa etiã separari. que separata est vna numero / ⁊ a qualibet alia similiter separata numeraliter distincta. g̃ ⁊c. ¶ Minor probatur. Et primo: ꝙ talis differẽtia indiuidualis sit a re cuius est / separabilis: ⁊ ecõuerso. quia quecũq; realiter distincta ⁊ maxime absoluta sunt separabilia. sed humanitas sortis ⁊ sua differẽtia idiuidualis si sũt distincta formaliter in re extra vt opinio ista ponit / sunt etiã distincta realiter: cũ omnia distincta formaliter in re extra sint distincta realiter vt suppono ꝓnũc ex alibi declaratis. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc infero corollarie: ꝙ falsum est ⁊ impossibile illud qđ addit ista opinio: quãdo dicit ꝙ huiusmodi indiuiduales differẽtie distinguunt̃ a specie ↄtracta formaliter ĩ re extra / ⁊ sunt idẽ secũ realiter. hoc cũ omnino videtur eẽ impossibile. quia de nullo creato codẽ realiter possunt cõtradictoria realia esse vera. sed scdm opinionẽ istã de specie ⁊ de huiusmodi indiuiduali differentia sunt vera cõtradictoria realiter. qđ apparet: quia huiusmodi indiuidualis differẽtia est realiter vt dicũt speciei cõtractiua: species autem ipsa contracta ⁊ diuisa: ⁊ nõ ecõuerso ipsa etiã species puta humanitas est realiter pluribus cõmunis: nõ aũt aliqua eius differẽtia indiuidualis. sed eadem res nõ videtur esse nec posse esse cõtrahibilis ⁊ nõ cõtrahibilis / contractiua ⁊ non contractiua / cõmunis ⁊ nõ cõmunis / specialis ⁊ nõ specialis. ergo ⁊c. ¶ Secũda ps minoris p̃dicte: vȝ ꝙ indiuidualib⁹ differẽtijs circũscriptis illis quoꝝ esse dicuntur posita sine eis essent distincta similiter ⁊ quodlibet ipsorũ vnũ numero sicut prius / apparet. quia oẽ vnũ in re extra positum a quocunq; alio realiter diuisum seu distinctũ est ĩ se numero vnũ / ⁊ a quocũq; alio eiusdẽ rationis secũ solo numero distictum. sed humanitas sortis ei⁹ indiuiduali differentia circũscripta esset vna in seipsa ⁊ a quacũq; re distincta. quia etiã nũc esto ꝙ sit indiuiduali differẽtie ↄiũcta / est seipsa vna nõ sua indiuiduali differẽtia que ab ipsa ponitur esse distincta. nihil aũt videtur esse vnum ille a quo realiter vel etiã tm̃ formaliter est distinctũ. nõ est etiam vna tm̃ specie / sed etiã numero. ergo cõsimiliter est vna ⁊ a quacũq; alia humanitate distincta omni eius indiuiduali differẽtia circũscriptã. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q: que sunt talia semetipsis manẽt talia q̃buscũq; eis extrinsecis positis vel amotis. sed plures humanitates puta sortis ⁊ platonis sunt distincte. ⁊ cõstat ꝙ nõ nisi numero seipsis: ⁊ q̃libet est vna numero nõ aliqua differẽtia indiuiduali sibi addita mediãte: cũ talis si ponatur ab ipsa humanitate

realiter vel saltẽ scdm eos formaliter distinguatur. nihil aũt potest esse vnũ ꝑ aliquid sibi appositũ ab eo distinctũ ergo plures humanitates vniformiter vȝ numeraliter distinguũtur / ⁊ quelibet est vna numero talibus differentijs positis vel amotis. quare ⁊c. ¶ Preterea arguitur sic ad idem. nulla distincta realiter ⁊ cadẽ possunt distingui nec idẽ esse in aliquo qđ non est in eorũ aliquo actualiter in re extra. sed plura indiuidua vt sortes ⁊ plato distinguũtur realiter ⁊ sunt idem. nec differẽtie aũt indiuiduales nec species ipsorũ sunt in eis. g̃ nec differũt differentijs indiuidualibus / nec in specie tanq̃ in aliquo eis cõi realiter cõueniũt seu sunt idem. ¶ Minor quantũ ad primã partem: vȝ ꝙ singularia cõueniãt ⁊ realiter sint distĩcta / ↄceditur ab opinione ista. ¶ Secũda pars: vȝ ꝙ sortes ⁊ plato nõ cõueniãt in specie tãq̃ in aliquo cõmuni in eis realiter existẽte / potest ꝓbari. quia si humanitas est aliquid existẽs realiter in sorte ⁊ platone / in quo ipsi cõueniũt / aut huiusmodi humanitas est vna numero in vtroq;: aut vna in vno / ⁊ alia in alio. sed primũ nõ põt poni. nulla cũ humanitas singularis significata potest pluribus esse ↄmunis. ergo relinquitur secũdum: vȝ ꝙ alia humanitas numero sit in vno ⁊ alia in alio homine singulari. sed si alia humanitas est in vno ⁊ alia ĩ alio / nõ plus indiuidua cõueniũt in aliqua humanitate existẽte in re extra q̃ cõueniãt in aliqua cuiuslibet eorũ ꝓpria indiuiduali differẽtia. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q: si sortes ⁊ plato cõueniũt in humanitate realiter / oportet ꝙ humanitatẽ illã in qua cõueniũt realiter ꝑticipẽt: ⁊ in se actualiter habeãt. in illo cũ quod nõ est actualiter in aliquibus nõ possunt illa realiter cõuenire. sed huiusmodi humanitas sorti ⁊ platoni cõis nõ potest esse aliqua ꝓpria alicui⁹ ipsorũ. g̃ quilibet vltra humanitatẽ ꝓpriã habet aliã cõmunẽ: ⁊ ita sequitur ꝙ in quolibet est duplex humanitas vȝ ꝓpria ⁊ cõmunis: qđ est abominabile ⁊ absurdum. ergo ⁊c. ¶ Si dicat̃ ꝙ sortes ⁊ plato nõ habent nisi vnã humanitatẽ: vȝ cõmunẽ: in qua realiter conueniũt distincti p̃cise differẽtijs indiuidualibus: ¶ Cõtra. quia sortes ⁊ plato sunt plures homines / ⁊ per ↄsequẽs habent plures humanitates realiter differentes. sed plures humanitates distincte realiter non possunt esse vna cõmunis humanitas. ergo vltra humanitatẽ cõmunem oportet dare in quolibet aliam ꝓpriam ⁊ ab alterius humanitate distinctã. ¶ Cõfirmatur. quia humanitas aut est vna numero in sorte ⁊ platone / aut vna in vno ⁊ alia ĩ alio. si est ĩ vtroq; numero vna: ⁊ p̃ter illaȝ nulla est alia propria in aliquo ipsoꝝ: ergo sortes ⁊ plato sunt vn⁹ homo / sicut tres persone sunt vnus deus ꝓpter ipsarũ vnicam deitatem. hoc autẽ euidenter est falsum. ergo vltra cõmunẽ humanitatẽ oportet dare aliã ꝓpriã in quolibȝ homine singulari. si dicatur ꝙ huiusmodi humanitas cõmunis nõ est vna sed alia ⁊ alia in diuersis: ergo non magis ipsa humanitas pluribus indiuiduis realiter est cõmunis q̃ aliqua differẽtia indiuidualis. ita cũ scdȝ hec humanitas sortis est alia ab humanitate platonis sicut indiuidualis differẽtia vnius a differẽtia idiuiduali alterius. nisi dicat̃ ꝙ humanitates huiusmõi singulares cõueniũt in aliqua cõmuni humanitate / ⁊ ꝑ ↄñs ꝙ sint due humanitates vȝ ꝓpria ⁊ cõmunis in quolibet homine singulari. hoc aũt est impossibile. ergo ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars minoris predicte / vȝ ꝙ differentie indiuiduales nõ sint in re extra tãq̃ aliqua singularium distinctiua: apparet ex p̃dictis. q: vt ꝓbatũ est: plures humanitates ⁊ q̃cunq; res alie singulares distinguũtur numero semetipsis: ⁊ etiã sic sunt idẽ. sed q̃ seipsis sunt distincta et eadem / non distinguũtur nec sunt cadẽ aliquibus tm̃ ipsorũ cõstitutiuis eorũ existẽtibus in re extra. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi aliter est dicendum: pono tres cōclusiones. ¶ Prima est: q̄ nullum singulare est ex aliqua indiuiduali differentia sibi ꝓpria et ex quidditate specifica sibi ⁊ alijs cōmuni realiter cōstitutum. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ si sic/ aut illa specifica quidditas puta humanitas ex qua sortes cōstituitur/ est vt a differentia indiuiduali distīcta vna numero: aut nō. si est numero vna/ ⁊ ab alia humanitate distincta similiter numero: cū omne vnū numero a quocūq̄ alio distinguatur numero: ergo humanitas sortis nō distinguitur ab alia: nec est vna numero tali indiuiduali differētia sed seipsa nec ꝑ ꝯñs indiuiduū est aliq̄d ex differētia indiuiduali ꝓpria ⁊ cōmuni quidditate specifica cōstitutū. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ nullū coꝝ quorū quodlibet est vnū ⁊ distinctū numero ab alio ꝑ seipsum/ est magis ꝓprium nec cōmune q̄ alterum. sed humanitas ꝑ differentiā indiuidualē cōtracta vt ab ipsa differētia est distincta est vnica: et similiter distincta numero ab alia humanitate: et vna numero semetipsa sicut q̄libet īdiuidualis differētia ei⁹ diuersa ⁊ realiter cōtractiua. ergo nō magis huiusmodi differētia est sortis ꝓpria q̄ humanitas ipsa contracta: nec humanitas est magis cōmunis indiuiduis in re extra q̄ indiuidualis differētia. ¶ Cōfirmatur. q: vt superius est argutum/ nulla humanitas signata est magis cōueniēs pluribus q̄ aliqua īdiuidualis differentia: nec aliqua alia humanitas cōmunis. q: tal' nō est in aliquo singulari: nisi ponas quodlibet singulare humanum ex humanitate duplici cōstitutū/ vt superius est deductum. ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat' q̄ humanitas sortē cōstituēs nō est vna numero/ nec ab alia humanitate distincta per se ipsam: sed tm̄ ꝑ differētiā indiuidualem sibi coniūctam. ¶ Contra. Primo. quia nihil est vnū numero per illud a quo distinguit' numero. sed humanitas sortis distinguit' numero a sua differētia indiuiduali. q̄libet enī duorum distinguitur numero ab alio. sed humanitas sortis ⁊ sua differentia īdiuidualis sunt scd̄m opinionē istā duo in re extra distincta. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q: humanitas sortis nō plus distinguitur nec magis potest distingui seipsa a sua differētia indiuiduali sibi cōiūcta q̄ ab alia humanitate puta platonis. sed a sua differētia vt ꝓbatū est numero est distincta. ergo ⁊ ab omni alia humanitate. ergo si humanitas sortis est seipsa numero vna ⁊ ab omni alia humanitate distincta: nec sortes nec aliquis homo alius singularis est ponendus tāq̄ aliquid ex humanitate cōi specifica/ ⁊ ex dr̄a īdiuiduali sibi ꝓpria ꝯstitutū. ¶ Cōfirmatur. q: omne realiter ꝓductum est numero vnū/ ⁊ a quocūq̄ alia re distīctū. s3 si singulare aliquod vt sortes est aliquid ex indiuiduali differētia ⁊ ex quidditate specifica cōstitutū/ tam īdiuidualis differētia q̄ quidditas specifica puta humanitas ipsa est ꝓductū aliquid in re extra. nullū enī ꝓductū quale est indiuiduū/ est nisi ex rebus ꝓductis realiter cōstitutum. ergo ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis apparet nō esse verū qd̄ dicit opinio in precedēti articulo īꝓbata: vc3 q̄ quidditas specifica ex qua ⁊ ex differētia īdiuiduali cōponitur singulare/ ē prior nature ordine ipsa differētia indiuiduali etiā in re extra. hoc siq̄dē est impossibile. qm̄ aut intelligit q̄ quidditas puta sortis humanitas/ est prior sua indiuiduali differentia quia cōmunior: aut q: prius ꝓducta tēpore vel natura: aut q: nobilior. sed non potest poni primū: q: humanitas sortis est numero vna sicut eius indiuidualis differētia: nec magis q̄ ipsa potest esse in alio q̄ in sorte. ergo nō est cōmunior ea. nec potest dici q̄ sit alia humanitas ꝯmunis ab humanitate sortis ⁊ platonis: q: tal' nō potest esse in re extra constituta. ergo ⁊c. ¶ Nec pōt dici secūdo prior tēpore vel natura nec etiā perfectione: q: indistinctorum realiter cuiusmōi sunt vt dicūt isti: neutrū pōt dici pri⁹ alio/ aliquo istorū modorū. licet enī humanitas ⁊ differētia si indiuiduū cōstituerēt possent dici priora esse ordine nature ipso indiuiduo cōstituto: non tn̄ aliqd̄ ipsorū alio cum neutrum alterū exigat magis q̄ ecōuerso. ergo ⁊c.

Secunda conclusio est: q̄ nulla indiuidua sunt realiter nec qualitercūq̄ aliter in re extra eadē seu conuenientia in aliquo eis cōi quidditatiue incluso. ¶ Hec apparet. q: vt argutū est ī ꝓcedētibus/ huiusmodi cōe pluribus singularibus si ponatur: aut erit vniuersale: aut particulare. si vle: ergo in eo nō cōueniūt singularia in re extra. qm̄ in eo qd̄ tm̄ est in anima subiectiue nō possunt esse eadē seu cōuenientia quidditatiue aliqua existētia in re extra: cū nihil existēs tm̄ in anima īcludatur in aliquo actualiter existēte in re extra. sed vniuersale est tm̄ in anima. ergo in ipso nō cōueniūt quidditatiue singularia in re extra. ¶ Cōfirmat'. q: singularia nō possunt intrinsece cōuenire seu idē esse in illo qd̄ est ab oībus separatū: quale est vle existēs tm̄ in anima subiectiue. ergo ⁊c. ¶ Nec potest dici q̄ cōueniāt in aliquo singulari. q: nullum singulare creatū potest in pluribus distinctis realiter esse simul: vt ī eis quidditatiue inclusu3 ⁊ ab oībus realiter indistīctū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: impossibile est in creatis esse aliquas res plures realiter distinctas que sint numero vna res. hoc enī est solūmodo in diuinis personis a diuina essentia vnica realiter īdistinctis. sed si singularia realiter distincta cōuenirēt in aliquo singulari in eis īt'īsece incluso/ ipsa essent vna res numero. Probo. q: aut huiusmodi singulare in eis īclusu3 est ab eis oībus realiter ⁊ essentialiter indistīctum vt diuina essentia a personis: aut distinguitur realiter ⁊ essentialiter ab eis. sed primū non possunt ponere/ nec ipsi etiam ponūt: q: tūc singularia nō magis cōuenirēt in illo huiusmodi singulari cōmuni q̄ inter se: nec magis ip3 intrinsece includerēt. tūc etiam sequeretur q̄ indiuidua omnia possent saltem per diuinā potētiā ab isto eis cōmuni realiter separari: que oīa ipsi negāt. ergo oportet eos cōcedere scd̄m: vc3 q̄ huiusmodi cōmune singularibus in eis inclusum sit ab oībus realiter ⁊ essentialiter indistinctū. ex quo habetur ꝓpositū: vc3 q̄ ponētes singularia cōuenire realiter in aliquo in eis incluso/ formaliter habent ponere vnā rem creatā esse plures. hoc autē est omnino impossibile: quia etiam scd̄m ipsos nullum imperfectius indistīctum potest esse idem realiter pluribus perfectioribus se distīctis. qm̄ etiā in diuinis scd̄m eos q̄ essentia sit idē realiter cū personis ⁊ relationib⁹ originis/ hoc ē ratione sue infinite perfectionis. sed si aliquid est ꝯmune pluribus singularibus: cū illud etiā scd̄3 ponētes ipsum habeat esse potētiale/ quia cōtrahibile: est imperfectius quolibet inferiori: cū potētiale sit imperfectius actuali. ergo nō potest ipsi idētificare realiter aliquod inferiorū. quare ⁊c.

Tertia & vltima cōclusio est: q̄ omnia singularia in re extra sunt distincta seipsis nō aliquibus tm̄ ipsorū. ¶ Hec cōclusio sicut ⁊ ꝓcedēs sequitur ex prima. qm̄ nec ponentes singularia tm̄ ꝑ aliqua eorum distingui ⁊ in aliquo cōuenire/ hoc dicūt nisi q: ponūt ipsa singularia ex aliq̄bus ꝓprijs puta indiuidualibus differētijs ⁊ ex aliquo alio eis cōmuni esse realiter cōstituta. nisi enī ponerēt singulare ex talib⁹ cōstitui/ nō ponerēt ipsum distingui ab aliquo ⁊ cōuenire cum ipso ī alio. sed illud assumptū est falsum vt patet ex prima ꝯclusione ꝑdicta. ergo ⁊c. ¶ Preterea ad cōclusionē etiā istā in speciali potest argui ex secūda cōclusione ꝑcedēti. qm̄ quecūq̄ realiter distincta in nullo eis cōmuni cōueniētia ha

bent esse distincta ꝑ se ⁊ seipsis nō aliquibus tātum ipsorū. sed plura singularia in nullo eis cōmuni ab ipsis quo modocūq; distincto sunt eadē in re extra vt ꝓbatū est in cōclusione secūda. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q2 esto ꝙ ponātur singularia ex quidditate specifica / vt sortes ex humanitate ⁊ differētia īdiuiduali ꝯstitui: adhuc sequitur idem: vez ꝙ vnū singulare vt sortes a platone nō distinguatur tñ sui aliquo sed se toto. qm̄ nō minus humanitas sortis est alia ab humanitate platonis ꝗ̄ differentia indiuidualis vnius a differētia indiuiduali alterius. ergo nō magis sortes distinguitur a platone vna sui parte vez indiuiduali differētia ꝗ̄ humanitate. sed si sortes distinguitur a platone oībus suis ꝯstitutiuis principiis / sequitur ꝓpositū: vez ꝙ nō distinguatur ab ipso ꝑ aliquid sui tñ: sed ꝑ se ipsum totū. ¶ Antecedēs: vez ꝙ non magis differētia indiuidualis sortis si ponatur differat a differētia indiuiduali platonis ꝗ̄ humanitas: apparet ex dictis superius. qm̄ huiusmodi due humanitates / sortis vez ⁊ platonis / ita habēt esse distincte numero ⁊ se totis sicut ipse indiuiduales differētie. quare ⁊c. ¶ Prima cōsequentia / vez ꝙ sortes nō magis differat a platone per huiusmodi differētiam indiuidualem ꝗ̄ ꝑ humanitatem apparet. quia quodlibet distinctum ab alio equaliter distinguitur ab eo per illa que equaliter sunt sibi ꝓpria / et alteri a quo distinguitur repugnantia. sed sorti eque ꝓpria est sua humanitas sicut eius indiuidualis differentia: nec platoni magis conuenit nec conuenire potest sua humanitas ꝗ̄ sua indiuidualis differentia. ergo ⁊c. ¶ Secunda consequentia est euidens. quia que omnibus suis cōstitutiuis principiis distīguūtur / seipsis totis necessario distinguūtur. ¶ Cōfirmatur. q2 aut ex differētia indiuiduali ⁊ specie resultat aliquid puta indiuiduū ab vtroq; ipsorū distinctū: aut nō. Sed quolibet horꝫ cōcesso habetur ꝓpositū: vez ꝙ indiuidua omnia seipsis sint distincta. q2 etiā ipsa indiuidua resultātia ex talibus principiis cōstituta realiter sunt distincta / ⁊ ita per cōsequēs tā ipsa ꝗ̄ oīa in eis inclusa realiter sunt distincta / ex quo sequitur ꝙ se totis. ¶ Ex ꝑdictis oībus videtur mihi corollarie cōcludēdum: ꝙ nō est querēdū nec oportet ab aliquo querere quid sit causa īdiuiduationis seu numeralis distinctionis / supponēdo aliquid a re ipa indiuidua seu significata esse causam istius. talis em̄ q̄stio falsum accipit ⁊ supponit: cum quelibet res extra sit se ipa nō aliquo alio sibi apposito singularis / ⁊ a qualibet alia numero distincta / vt apparet ꝑ ꝑcedētia. ¶ Confirmatur. q2 nō magis singulare in re extra ꝓductum est singulare formaliter per aliquid a se distinctū sibi appositū ꝗ̄ vniuersale sit vl̄e ī anima fabricatū aliquo alio a seipso sed vl̄e non est vl̄e formaliter alio ꝗ̄ seipso nec causaliter nisi ab anima fabricante ipm̄. ergo nec singulare in re extra ꝓductū est singulare formaliter nisi seipso / nec causaliter nisi a suo principio ꝓductiuo. ¶ Ad rationes alterius opinionis improbate in articulo ꝑcedēti. ¶ Ad primā dicēdū ꝙ illa maior assumpta est neganda etiā scd̄m doctorē cuiꝰ est ⁊ eius sequaces. Q̄ð apparet. qm̄ cōstat scd̄m ipsos dr̄as indiuiduales īdiuiduorū specie coīum dem esse distinctas realiter ⁊ easdē. sicut em̄ sortes ⁊ plato magis cōueniūt ꝗ̄ sortes ⁊ asinus: ita ⁊ indiuiduales differētie sortis ⁊ platonis si ponātur magis cōueniunt ꝗ̄ differētia vnius hominis ⁊ differētia alterius asini singularis: ⁊ cū hoc tñ ꝙ realiter conueniūt / seu sunt idem etiā realiter distinguūtur / nec tñ alio sunt idem seu cōueniētia / ⁊ alio distincta: sed eodē seu eisdē omnino vez semetipsis. ergo cōsimiliter de ipsis indiuiduis distinctis et eisdē realiter potest dici. quare ⁊c. ¶ Cōfirmaẜ. q2 non tñ est negāda vt falsa ꝑdicta ꝓpō in creatis: sed etiam in diuinis. qm̄ relatio diuina et essentia sunt etiā secūdū ipsos idem realiter ⁊ distinguūtur formaliter. sed cōstat ꝙ nō alio ⁊ alio sed seipsis. ergo ⁊c. ¶ Ad cōfirmationē que subditur / ꝯsimiliter est dicēdum: vez negādo maiorē qm̄ cōstat ꝙ differētie īdiuiduales huiusmodi si ponanẜ / se totis distinguūtur etiā scd̄m ponētes ipsas. sed licet se totis distīguātur nō tñ equaliter / imo inequaliter distinguūtur. magis em̄ distinguūtur indiuiduales differētie singulariū alterius speciei vt hominis ⁊ asini singularis ꝗ̄ sortis ⁊ platonis. ¶ Et si hoc negaẜ / cōsimiliter etiā pōt dici ꝙ nō magis est idez sortes cū alio īdiuiduo hominis ꝗ̄ cū alio cuiuscūq; alterius speciei. quorūz em̄ differētie si ponātur equaliter distīguūtur / ⁊ ipsa quorū sunt distingui cōsimiliter equaliter possunt poni. q̄re ⁊c.

¶ Ad secūdā rationē cōcedo ꝙ nulla singularia realiter distincta possunt habere aliqð cōmune vniuocū in eis realiter inclusum sicut ⁊ superius est ꝓbatū. Et quādo dicitur ꝙ omnia indiuidua eiusdē speciei includūt intrinsece naturā specificā que habet in re extra aliquā vnitatem Dico ꝙ vtraq; pars huius minoris est falsa. q2 nec natura specifica vt ab indiuiduis distincta est aliquid in re extra: cū species nō sit nisi cōceptus in anima: nec per ꝯsequēs habet extra animā aliquā vnitatē. q2 nec extra animam habet aliquā entitatē / nec includitur per ꝯsequēs ī aliquo singulari. qð em̄ nō est aliquid in re extra sed tātum in anima nō includitur in aliquo in re extra exterius existēte. cū hoc tñ stat ꝙ species dicit vnū cōceptū vniuocū oībus indiuiduis ꝯmunē / non vt eis intrinsecū aliquid: sed vt significatū ipsorū significatiuū. ¶ Et quādo arguitur ꝙ vnitas specifica est realis quia est vnitas mēsurātis: dicēdum ꝙ illud qð ī quolibet genere est mēsura aliorum nō est vnū tñ sed multa: puta quodlibet īdiuiduūz speciei perfectioris est mēsura omniū indiuiduorū eiusdem generis ⁊ alterius speciei. nō em̄ albedo in cōmuni accepta cū talis nō sit in re extra sed tñ in anima / est colorum singulariū existētium in re extra mensura / sed hec albedo ⁊ illa: que nullā habēt vnitatē in aliquo cōi eis existēte in ipsis subiectiue: sed tñ in cōceptu existēte in anima subiectiue. ¶ Et si dicatur ꝙ ī omni genere oportet esse aliquid primo mensurās cuius vnitas sit realis. tale aūt vez primo mēsurās nō potest esse aliquod indiuiduū. ¶ Respōdeo ꝙ licet indiuiduū nō sit primo mensura omniū positiue: est tñ negatiue. quelibet em̄ albedo singularis est mēsura aliorū colorꝫ primo / hoc modo vez negatiue. q2 nec vna albedo est mēsura prius ꝗ̄ alia quātū est ex se positiue: aut in nullo genere est aliquid vnum tñ primo mensurans. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium arguitur contra

omnes conclusiones articuli ꝑcedētis. Et primo contra primā. qm̄ sicut se habet species ad differētiā specificaz et ad genus: ita indiuiduū ad speciem ⁊ ad differētiā indiuidualē. sed species sic se habet ad genus ⁊ ad differētiam. q2 cōstituitur ex eis. scd̄m em̄ Porphy. dr̄a aduenïēs generi cōstituit speciē. ergo ꝯsimiliter differētia aliqua inferior puta indiuidualẜ aduenïēs speciei cōstituit indiuiduū. ¶ Cōfirmatur. quia ex illo ꝯstituitur species qð addit ipsa species supra genꝰ: ⁊ similiter ex illo indiuiduū qð addit supra speciē. sed scd̄m eūdē Porphyriū dr̄a est qua abundat species a genere: hoc est quā addit supra genus. sed sicut species addit supra genus differētiam specificā: ita ⁊ indiuiduū supra ipsam speciē indiuidualem differētiā. ergo ⁊c. ¶ Secūdo arguitur cōtra secundā cōclusionem. qm̄ omnia in nullo cōueniētia sunt primo diuersa / nō aūt differētia: cū dr̄a sint ad idē entia. sed indiuidua eiusdem speciei nulla sunt primo diuersa: sed differētia. ergo in aliquo sunt idem entia in re extra.

¶ Cōfirmatur. quia primo diuersa / magis distinguūtur

q̄ differētia. sed omnia indiuidua eiusdē speciei sunt magis realiter idem ⁊ magis realiter indistincta ac in pluribus cōueniētia q̄ quecūq; alia alterius speciei. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguitur cōtra tertiā. qm̄ scd̄m Porphyrium dr̄a est qua differūt inter se singula. ergo vnū indiuiduum ab alio sicut ⁊ vna species ab alia differt aliqua differentia. sed differētia alicuius nō est ip̄m totū: sed aliquid ei⁹ tm̄. ergo indiuidua nō seipsis / sed proprijs suis differentijs sunt distincta. ¶ Cōfirmatur. q: in illo in quo aliqua cōueniūt nō differūt: sed omnia eiusdē speciei indiuidua cōueniūt in specie / sicut ⁊ species ipse in genere. ergo ⁊c. ¶ Ad ista oīa respōdetur. Ad primū cōtra primā cōclusionem dicēdū q̄ falsum assumitur in minore: quādo dicitur q̄ species constituitur ex genere ⁊ differētia. qm̄ nec genus nec species nec differētia est aliquid in re extra: cū in re extra nō sint nisi singularia. huiusmodi aūt oīa sunt quedam intētiones vel cōceptus seu obiecta formata in anima: quorū nullū potest esse ex alio cōstitutū realiter nec etiā conceptibiliter: cū quodlibet horum possit esse sine alio in anima subiectiue. dicitur aūt vulgariter gen⁹ et differētiā constituere speciem pro quāto cōstituūt seu cōplent eius diffinitionē. ex genere eīm ⁊ differētia cōstituitur diffinitio speciei. ¶ Et si cōtra hoc arguas. q: diffinitio ⁊ diffinitū sūt idē: ⁊ ita si gen⁹ ⁊ differētia ꝯstituūt diffinitionē ꝑ ꝯñs cōstituūt diffinitū. ¶ Respōdet̄ q̄ diffinitio bene significat idē cū diffinito: nec tm̄ ē idē cū ip̄o. diffinitū eīm est vnicus terminus seu conceptus. diffinitio aūt plures: quorū vnus dicitur esse genus ⁊ alius differentia. ⁊ ita diffinitio ⁊ diffinitū licet significēt idē differūt tamē: quia sunt diuersi mētales termini vel vocales. ¶ Cōfirmat̄ ista solutio. qm̄ quādo dicis speciē constitui ex genere ⁊ ex differētia: aut accipis ista formalit̄: vt scz ista sunt intētiones secūde: aut significatiue ꝓ rebus extra: quarū sunt aliquo mō signa. si primo modo: constat vt sic speciē nō cōstitui ex genere ⁊ differētia sic acceptis magis q̄ ecōuerso: cū cōceptus mētis / seu secūde intētiones oēs vt sic formalit̄ sumpte sint eque simplices / nec sit in eis aliqua cōpositio vnius ex alio. si aūt scd̄o modo ista accipiātur: vcz vt sunt signa rei: cū in re extra nō sint nisi singularia / nec ista sunt signa nisi rerū singulariū existentiū in re extra: quorū nullum potest esse differētia species nec genus. ⁊ ita esto q̄ aliquādo res cōcepta indiuidua vnde sumitur ⁊ format̄ species ab ītellectu cōponat̄ realiter ex illa re a qua sumitur differētia: sicut quilibet homo singularis ex anima a qua sumitur rationale que est differētia: que semꝑ sumitur ab altera parte rei: nunq̄ tm̄ cōponitur ex illo a quo sumitur genus: cū genus ipsum semꝑ a toto accipiatur: ⁊ totū significet. totū aūt nō componitur ex seipso. ⁊ esto q̄ etiā res aliqua cōponatur ex talibus duabus partibus / a quarū altera accipitur differētia / ⁊ ab alia ip̄m genus: adhuc nō sequitur q̄ species ex genere ⁊ differētia cōponatur. q: nec aliquod cōpositum in re extra est species / nec aliquod cōponētiū ipsum est dr̄a nec genus: sed tm̄ significata. nec eīm aīal qd̄ est genus est aliquod animal exterius / cū in re extra non sit nisi animal singulare: de quo non dicitur vt supponit pro se: sed tm̄ vt supponit ꝓ re. est tm̄ quodlibet animal indiuiduū ī re extra imediatū significatū animalis / qd̄ dicit̄ esse genus. nec eīm animal qd̄ est genus significat aliqd̄ cōmune animal: cū nullum sit tale: sed tm̄ quodlibet animal singulare. Cōsimiliter ē dicēdū de specie / de differētia / ⁊ de omni alio vniuersali. ¶ Ad cōfirmationē cōsimiliter respondetur: vcz q̄ species dicitur abūdare dr̄a seu habere differētiā / ⁊ nō genus: nō q̄ differētia sit magis intrinseca speciei q̄ generi: sed q: est ꝓpriū p̄dicabile dictum de specie / ⁊ nō de genere adequate. vel q: ponitur ī diffinitione speciei ⁊ nō generis. ⁊ ꝓpter hoc etiā differētia dicitur pars speciei: vcz quia est pars diffinitionis significātis explicite idē qd̄ species implicite: vel etiā q̄ exprimit partem rei ꝑ speciē importate: sicut rationale exprimit animā que est pars cuiuslibet hominis singularis quem importat homo qui species nūcupatur. ¶ Ad primū cōtra secūdā cōclusionē respōdetur: q̄ primo diuersa nō dicūtur esse oīa se totis distincta in nullo eis cōueniētia in re extra / nec differētia ecōuerso sunt aliqd̄ idem entia / hoc est in aliquo cōmuni eis intrinseco cōuenientia: q: nulla sunt talia: cū nō sint nisi singularia ī re extra que in nullo cōmuni cōueniūt nec cōuenire possunt: vt in p̄cedentibus est ꝓbatū. ex quo sequitur: q̄ si primo diuersa dicerētur omnia se totis distincta / ⁊ in nullo cōmuni cōueniētia: cū oīa talia sint: oīa essent primo diuersa ⁊ nulla essent / qd̄ est falsuz. Et ideo ista vocabula differētia et primo ⁊ diuersa nō sic sed aliter sunt accipiēda: vt vcz primo diuersa illa esse dicātur que sic seipsis distinguūtur q̄ vnū ab alio primo negatur nō ratione alicui⁹ alterius a quo negetur prius: ita q̄ illa sunt primo diuersa quorū ꝓpositio negatiua in qua vnū negatur ab alio est imediata. q: negatio vnius de alio nō potest ꝓbari ꝑ aliquid aliud de quo illud primo negetur. ⁊ ideo q: quodlibet indiuiduū negatur ab omni alio eiusdē speciei: hoc modo cōcedēdum est oīa indiuidua eiusdē speciei esse primo diuersa. hec eīm ꝓpositio negatiua / sortes nō est plato / est imediata. nec eīm sortes negatur a platone nec ecōuerso ꝓpter aliquid aliud a quo negetur prius. Illa aūt dicūtur differētia: quorū vnū negatur ab alio nō imediate seu primo. q: primo negatur ab alio ꝑ qd̄ ꝓbatur eius negatio de illo a quo dicitur esse differēs nō diuersum: sicut quodlibet indiuiduū vnius speciei est differēs a quocūq; alio alterius speciei. ideo eīm hic homo puta sortes nō est asinus / vcz brunellus / q: sortes est homo a quo negatur primo brunellus ⁊ oīs asinus. ¶ Nec tm̄ ex hoc sequitur q̄ minus distinguātur imo plus realiter indiuidua diuersarū specierū q̄ eiusdē speciei. magis eīm sūt distincta differētia q̄ diuersa: qd̄ etiā oportet cōcedere aduersarios. qm̄ scd̄m ipsos oēs differētie indiuiduales sunt primo diuerse in nullo cōueniētes. omnia aūt indiuidua vt dicūt etiā diuersarū specierū sunt differētia: q: in aliquo cōueniētia. sed cōstat q̄ magis sunt idem differētie indiuiduales indiuiduorū eiusdē speciei vt sortis ⁊ platonis q̄ indiuidua diuersarum specierum: vcz q̄ sortes ⁊ brunellus. ergo ⁊c. ¶ Et q̄ hoc modo p̄dicto nō autē vt communiter exponitur debeat intelligi aliqua esse differētia vel diuersa: probatur euidēter esse de intētione philosophi. 10. metaphy. sic dicētis. Differētia ⁊ diuersitas aliud qd̄ ostēdit cū subdit. Diuersuz eīm qd̄ quo est diuersuz nō necessario aliquo diuersum esse. hoc est non est necesse aliquid esse communius illo a quo aliquid est diuersum a quo ip̄m prius negetur: sicut nihil est cōmunius sorti a quo prius negetur plato: ꝑ qd̄ ꝓbetur negari de sorte. Et subdit ibidē ph̄s quātū ad differētia sic. Differēs vero ab aliq̄ alio differēs: hoc est oē differēs ab aliquo differt ab eo per aliquid prius ⁊ cōmunius de quo negatur immediatius. sicut sortes differt a brunello: quia prius ⁊ immediati⁹ negatur ab aliquo alio cōmuniori: vt ab asino: ꝑ quē negatur seu negari probatur de ipso vcz de brunello. ¶ Ad cōfirmationē apparet q̄ falsum accipit in maiore / etiā scd̄m opinionē aliorū: vt in p̄cedētibus est ostēsum. ¶ Ad primū cōtra tertiā cōclusionē dicēdū q̄ cū res extra animā existētes nō possint differre aliq̄ mediāte ī anima existente: ⁊ differētia sit tm̄ in anima sicut alia omnia vniuersalia: per ꝯsequēs existētia in re extra nec possunt realiter differre differētia / nec cōuenire ī genere nec in specie vt in aliquo alicui ipsorū intrīseco. Dicitur tm̄ indiuidua cōuenire in specie vel in genere vt si-

gnate in signo. quodlibet enim vniuersale cum sit mentis cõceptus ab intellectu formatus vt alibi est ostẽsum/dicitur esse signũ rerũ extra animã existẽtiũ/ et per ↄ̃ns singularium vel eiusdẽ speciei tñ: vt species sicut homo: vel etiã diuersorũ: vt genus puta animal. et ꝓpter rationem cõtrariã res dicitur eẽ differentia differẽtes: ꝑ quãto differẽtia ipsa per ꝓ̃dicationẽ est ꝓpria vni et mediũ concludẽdi seu negãdi illud de quocũq; alio: sicut rõnale qđ est differẽtia/licet nõ magis sit intrĩsecũ homini q̃ asino: cũ nõ sit aliquid in re extra: sed tñ in anima. q: tñ nõ predicaẽ nisi de homine: quia nec ꝓ alio potest supponere cuȝ sit hominis tñ signũ: ideo dicitur homo quilibet ꝑ ipsuȝ differre a quocunq; indiuiduo alterius speciei. tum q: est medium ꝓbãdi nullum aliud indiuiduũ esse hominem/ nec ecõuerso: veȝ aliquẽ hominẽ esse aliquod indiuiduuȝ alicuius alterius speciei. tum q: accipitur ab altera parte cuiuslibet hominis puta ab aĩa rõnali quã significat licet ꝓ toto homine supponat/ et ideo de illo ꝓ̃dicetur: ꝑ quã animã homo q̃libet a quolibet alio ĩdiuiduo alteri⁹ speciei realiter est distinct⁹. que enim distinguũtur seipsis et sunt ↄposita/ distinguuntur oĩbus ꝑtibus suis. qđ enim dictũ est in tertia cõclusione: veȝ q indiuidua nõ sunt distincta aliquo sui: sed seipsis tantũ: intelligẽdũ est quando ipsa distincta sunt simplicia. In nullo enim taliũ est aliquid et aliquid. et ideo nullum tale/ veȝ simplex nõ habẽs aliq̃ distincta/ cuiusmõi est oẽ aliud a cõposito/ põt distingui aliquo sui ab alio sed seipso. quãdo aũt distĩcta sunt cõposita nõ tñ distinguũẽ seipsis sed etiã oĩbus ꝑtibus suis. nisi enim distinguerẽtur oĩbus suis nõ distinguerẽtur seipsis totis. q: tñ forma ꝓ̃ncipali⁹ cõstituit et distĩguit: ideo fõa et maxime illa q̃ sumiẽ a fõa (nõ enim oĩs sumiẽ a fõa sed aliq̃ a materia) põt dici principiũ distĩguẽdi nõ q hoc ipsi cõueniat sed tñ ꝑti rei a qua ipsa accipiẽ. ¶ Ad cõfirmationẽ apparet ex dictis quomodo intelligẽdum sit species in genere et indiuidua in specie conuenire: quia nõ vt in aliquo intrinseco sed tã q̃ signata in signo. ¶ Ex ꝓ̃dictis apparet solutio q̃stionis: an veȝ quilibet angelorũ distinguatur ab alio se toto. oẽs enim vt apparet ex dictis distinguũtur se totis: nec tamẽ equaliter immo inequaliter: supposito q sint inter ipsos aliqui eiusdem et alij alteri⁹ speciei: de quo inquiretur in questione sequenti. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex predictis.

Q Varto quæro: vtrum omnes angeli sint eiusdẽ speciei. ¶ Et videtur q sic. quia diuersitas aliquorũ in specie nõ arguiẽ nisi ex diuersitate accidẽtium. sed omnis operatio et aliud quodcũq; accidẽs oĩm angelorum est eiusdẽ specifice rationis. ergo et ipsi videtur oẽs esse specie indistincti. ¶ Cõtra. quia forme substãtiales et ĩitẽsibiles et irremissibiles eiusdẽ specifice rationis sunt equalis perfectionis. sed nõ oẽs angeli sunt equaliter essentialiter ꝑfecti. ergo ꝛc. ¶ Respõsio. vbi sic procedã. Primo enim inquirã an in huiusmodi substãtijs spiritualibus separatis possint esse plura indiuidua sub eadẽ specie. Secũdo an sint de facto. et supposito q sic: vtrum de facto oẽs vel tñ aliqui sint vnius et aliĩ alteri⁹ speciei. Tertio: an etiã sint aliqui distincti nõ tñ specie sed etiam genere.

Quantũ ad primũ: prætermissa opinione quorũdã dicẽtium q impossibile est in eadẽ specie esse plura ĩdiuidua spiritualia et a materia separata/ tã q̃ excõmunicata et oĩno irrationabili et absurda/ est alia opinio cõmunior et verior tenẽtium ꝑtem cõtrariã: veȝ q sub eadẽ specie possint esse plures ĩmateriales seu spirituales substãtie. ¶ Pro q̃ cõclusione arguiẽ primo sic.

Species est q̃ ꝓ̃dicaẽ aptitudinaliter de pluribus differẽtibus numero tñ. ergo nulli existẽti ĩ specie repugnat habere aliud indiuiduuȝ eiusdẽ rationis secum. sed quilibet angelus est in specie. ergo ꝛc. ¶ Preterea secundo omnis natura que de se nõ est hec/ est cõmunicabilis pluribus indiuiduis. sed natura angelica est huiusmodi. nec ipsa enim nec aliqua alia creata est de se hec. ꝰ ꝛc. ¶ Preterea tertio. quia oĩs quidditas de se hec est infinite ꝑfectionis sicut diuina. sed nulla creata est forma infinita. ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto aliĩ arguũt sic: oẽ indiuiduũ alicuius speciei nõ cõprehendẽs in se totã ꝑfectionẽ sue speciei cõpatitur secũ aliud ĩdiuiduũ ĩ eadẽ specie: sicut et ecõuerso omnis species non comprehensa tota ab aliquo indiuiduo est plurificabilis in plurib⁹ indiuiduis et ↄmunicabilis eis. sed nulla intelligentia citra pmã est comprehensa scđm suã totam perfectionẽ sue speciei ab aliquo indiuiduo. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. quia indiuiduũ cõtinẽs in se actu ĩfinita/ est formaliter infinitũ. sed indiuiduũ cõprehendẽs in se totã perfectionẽ sue speciei cõprehẽdit in se infinita indiuidua: quia oĩa possibilia illius speciei. possunt aũt eẽ sub specie indiuidua infinita ergo taẽ angelus esset infinitus si totã perfectionẽ sue speciei ↄtineret. nullus aũt est talis. ergo ꝛc. ¶ Sed iste rationes nõ cõcludũt: licet vera sit cõclusio quã ꝓbare ĩtendũt. oẽs enim ꝓ̃dicte rationes et ĩparũ auctores falsum accipiũt et supponũt: veȝ q licet indiuiduũ creatũ sit realiter cõpositũ ex quidditate specifica tã q̃ sibi et alijs cõi et ex aliqua sibi ꝓpria indiuiduali differentia contractiua huius quidditatis: qđ nõ esse verũ in q̃stione ꝓ̃cedẽti est ostẽsum. nihil enim vt patet ex dictis ibi/ est in aliquo singulari sibi et alteri cõmuni in quo ipsa singularia ĩtrinsece cõueniãt. Qđ licet ibi ꝓbatum: hic etiã iterũ sic cõfirmo. Si aliquid commune est in pluribus singularib⁹ puta homo in pluribus hominib⁹: aut iste homo vñis et pluribus cõmunis est vnus et idẽ numero in oĩbus singularibus/ aut alius in vno et alius in alio. sed vtrũq; horũ est impossibile. si enim vnus: aut est ab eis distinctus realiter: aut indistinctus. si distinctus: ergo quilibet singularis homo habet in se duas humanitates. vnã veȝ singularem a se indistinctã qua est homo: et aliã vniuersalem a se distinctã qua non potest dici homo intrinsece sed tãtũ extrinsece: sicut subiectũ dicitur albedine eẽ album. hoc aũt est ĩpossibile. q: tũc etiã seq̃reẽ q nullũ ꝓ̃dicaretur de aliquo singulari: et q possit in re extra a quolibet separari vt eẽt homo vñis absq; aliquo singulari: cũ quecũq; realiter distĩcta sint separabilia. ¶ Nec valet si dicaẽ q talis homo vñis nõ est distinctus a singularib⁹ realiter sed tñ formaliter. quia oĩa distincta formaliter in re extra distinguuntur realiter tã in creatis q̃ etiã in diuinis vt sepe est ꝓbatum. quare ꝛc. ¶ Si aũt dicatur q homo vñis existẽs ĩ singularibus sit ab eis penitus indistinct⁹ hoc est impossibile. quia vñe puta homo ipse est vt supponitur vnus in oĩbus. sed nulla res creata vnica est a pluribus distinctis realiter/ cuiusmõi sunt omnia hoĩs indiuidua/ realiter ĩdistĩcta. hoc enim vt singularissimũ est tñ modo in diuinis: veȝ q vna res ĩcreata sit plures res. ergo ꝛc. ¶ Nec põt dici secũdo: q vñe puta homo existens in omnibus hominibus singularibus est vnus in eis nõ numero sed specie tñ. numero aũt alius est in vno et ali⁹ in alio singulari. quia tũc nõ magis sortes erit singulare q̃ homo. qđ enim ita est in sorte q nõ in aliquo alio/ ita est res singularis vt sortes. sed si homo existẽs ĩ sorte est ali⁹ ab homine existẽte in platone: homo qui est in sorte non est in platone: nec in aliquo alio q̃ in sorte. ergo homo nõ est vniuersale sed singulare/ sicut et q̃libet aliorũ singularium in quibus existit. et ita ꝓ̃dicatio hominis de sorte nõ ẽ vniuersalis de singulari: sed vni⁹ singularis de alio

quod est falsum. quare &c. ¶ Cōfirmatur. q̄ sicut de sorte p̄dicaẗ homo qui est in re extra in singularib⁹: ita nō p̄dicatur de ipso nisi ille qui est ī corꝑ quo ille supponiẗ esse alius numero ab omnibus alijs existētibus in alijs singularibus. sed omnis res existens in vno singulari tantum diuersa solo numero a quacūq; alia eiusdē rationis existēte in quocūq; alio singulari / ē vere singulare / sicut et res ipsa in qua existit: nec potest predicari affirmatiue de alio q̄ de ipsa. & ita per ꝯñs nullum vl̄e erit aliquod vnū p̄dicabile de pluribus: q̄d est falsum. quare &c. ¶ Ad primā igitur rationē quādo dicitur q̄ species est p̄dicabilis de pluribus / cōcedo: nō tñ huiusmodi p̄dicabile de pluribus q̄d est species / est aliq̄d in re extra sicut nec aliquod aliud vl̄e: sed tm̄ cōceptus in anima formatus. qui quidē est signū existētiū in re extra / vel vox ipsa significatiua. nihil eñ aliud est p̄dicabile nisi vel vox significatiua in ꝓpositiōe vocali vel cōceptus mētis formatus ab anima: qui quidē cōceptus in anima existēs qui diciẗ species est signū pluriū eiusdē rationis specifice indiuiduorum. Dicūtur aūt indiuidua esse eiusdem speciei illa que sunt perfecte similia seu eadē / nō tñ in aliquo eis cōmuni sed tātūmodo semetipsis. talia aūt indiuidua aduersarij nō cōcedūt esse in substātijs separatis. & ideo hoc q̄d addit ista ratio quādo subdit q̄ quilibet angelus est in specie / negarēt isti: q̄m nullum īdiuiduū est in specie nisi cui potest esse aliquod aliud perfecte simile. ¶ Ad secundā quādo dicitur q̄ natura angelica nō est de se hec / dicēdū q̄ aut loquūtur sic arguētes de natura angelica que est in re extra / aut de eius ꝯceptu qui est vl̄e: & tm̄ in anima. Si primo mō: falsum est q̄d accipiūt. omne eñ q̄d est in re extra est de se hoc aliquid & singulare nō aliquo sibi addito mediāte. nō eñ magis talis differētia indiuidualis quā sic arguentes imaginanẗ / si poneretur posset esse se ipsa hec q̄ quidditas specifica sibi vnita: maxime cum vt multi coꝝ cōcedūt sit impfectior ea. quare &c. ¶ Si aūt loquūtur de natura angelica scd̄o modo: vz vt est tantū in anima sicut quodlibet vniuersale / talis natura angelica nec de se nec ꝑ aliquid sibi additū est hec in re extra. ī anima aūt vbi est subiectiue est hec de seipsa non aliquo sibi addito mediāte. ¶ Ex quo apparet falsū eē q̄d ista ratio intēdit cōcludere: vz q̄ natura specifica sit aliq̄d pluribus cōmunicabile. hoc eñ est omnino impossibile: quia si loquatur de natura angelica vt ē re: talis nulli angelo cōmunicatur magis q̄ idē sibiipsi. licet eñ humanitas sit cōmunicata filio dei: q̄ ab ipso realiter distincta / ac in eodem personaliter sustentata: nō tñ potest dici communicari sorti magis q̄ sortes sibi: cū nec sortes & sua humanitas distinguatur in aliquo in re extra. q̄re &c. ¶ Si aūt loquatur de natura angelica vt est vl̄is / talis ē tm̄ in anima nulli cōicabilis rei extra. quare &c. ¶ Ad tertiā apparet q̄ falsum euidēter accipit in maiori. q̄ esto q̄ talis indiuidualis dr̄a poneret quam ratio imaginatur / illa scd̄z sic arguētes esset de se hec & incōmunicabiľ: nec tñ ꝓpter hoc existeret infinite perfectionis. q̄re &c. ¶ Ad quartā dicēdū q̄ nullum indiuiduū in re extra existēs cōprehendit totā perfectionē nec aliquā p̄tē sue speciei. quia species huiusmodi indiuiduis pluribus cōmunis nō est alicuius pfectionis existēs in aliquo indiuiduo ī re extra: cū non sit nisi tm̄ in anima subiectiue. et ideo ratio ista falsum accipit fundamentū sicut & quelibet aliarū. imaginatur eñ speciē esse tāq̄ vnū aliquid in re extra inclusum quidditatiue & cōtentū in quolibet singulari. hoc aūt omnino est impossibile & absurdū. quare &c. ¶ Et ideo aliter est ꝓbāda ꝯclusio supradicta: vz q̄ plures angeli sūt possibiles eē sub eadē specie. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendum: q̄ plura indiuidua esse sub eadē specie potest dupliciter intelligi. Uno eñ modo potest intelligi q̄ sint sub ipsa tāq̄ sub re aliqua vna in eis omnibus realiter existēte. Alio modo q̄ sint sub vna specie tāq̄ sub aliquo vno naturali signo omniū ꝓpter eoꝝ perfectam cōueniētiam & idētitatē. q̄ eñ oēs homines singulares magis inter se conueniūt realiter semetipsis q̄ cū alijs: ideo potest esse magis & est vnus & idē conceptus vt cōmune signū omniū hominū q̄ omniū aliarum aliorū. q̄d quidē signū hominū dicitur esse species ipsorū. Unde nec homines esse vnius speciei est itelligēdū tāq̄ sint alicuius vnius rei ab ipsis participate: sed q̄ sunt signata eiusdem signi puta cōceptus ab anima formati: qui q̄dem dicitur species: & hoc ꝓpter maiorē ipsorum cōuenientiā & identitatem inter se q̄ cū alijs.

Hoc præmisso: pono duas conclusiones.

¶ Prima est: q̄ nec in substātijs huiusmodi spiritualibus nec in alijs corporalibus possunt esse plura indiuidua sub eadē specie primo modo: vz tanq̄ sub aliqua re eis cōi & in ipsis realiter existente. ¶ Hec apparet ex precedētibus tam in q̄stione ista q̄ in alia p̄cedēti. q̄m vt argutum est / si plura indiuidua esse possent sub eadē specie isto modo puta oēs homines singulares sub homine: aut huiusmodi homo cōmunis omnibus esset vnus ī eis oībus: aut diuersus. Sed nō potest poni vn⁹ numero: q̄ nihil vnū numero est in diuersis numero. ergo oportet q̄ alius numero sit in vno / & alius in alio / nec ꝑ ꝯñs indiuidua possunt ꝯuenire in eo puta in aliquo tali homine. nec eñ magis sortes conuenit in aliquo existēte in sorte tātūmodo / q̄ cū sorte. nec aliquid existēs tm̄ in sorte est magis in platone nec in aliquo alio singulari homine q̄ sit sortes. ergo si alius homo est in vno singulari homine et alius in alio: sequitur ꝓpositū: vz q̄ indiuidua puta homines singulares nō sunt sub eadē specie / vz sub homine / tāq̄ sub aliquo in re extra in eis oībus realiter existente. ¶ Cōfirmatur. q̄ si singularia dicātur esse sub eadem specie tanq̄ sub re aliqua vna in omnibus existēte: vt oēs homines sub humanitate: aut humanitas ista est ab oībus hominib⁹ distincta / aut realiter indistincta. Si primū: ergo potest huiusmodi homo seu humanitas vl̄is separari ab omnibus singularibus & ꝑse existere sine eis nec existēs etiā cū eis erit p̄dicabiľ de ipsis affirmatiue cū nulla res dicatur esse illa a qua realiter est distincta. si aūt ponatur scd̄m / tūc sequitur incōueniēs q̄d in p̄cedentibus est adductū: vz q̄ vna res. &c. q̄d est impossibile. q̄ &c. ¶ Preterea plura indiuidua esse in eadē specie non est plura indiuidua esse in re aliqua singulari. sed quicq̄d est in quocūq; indiuiduo realiter / ē vere singulare sicut et ipm̄ siue sit tātū in vno siue in pluribus. nec eñ si vna albedo numero esset in pluribus subiectis: esset min⁹ singularis q̄ modo existēs tm̄ in vno subiecto sicut nec corpus q̄d est in pluribus locis q̄ id q̄d est in vno tantum. ergo &c. ¶ Cōfirmaẗ. quia species est p̄dicabilis de pluribus. sed nulla res singularis existēs extra animā est p̄dicabiľ sic de pluribus / etiam nec de vno. ergo plura indiuidua esse sub eadē specie non est intelligendū ipsa esse sub ea tāq̄ sub re aliqua in eis realiter existente.

Secunda conclusio est: q̄ in substantiis

spiritualibus puta in angelis possunt esse plura indiuidua sub eadē specie scd̄o modo: vz tāq̄ aliqua pfecte similia / licet se totis distincta / & in aliquo cōceptu cōmuni cōueniētia: vt in signo de eis seu eoꝝ cōceptibus proprijs p̄dicabili in ꝓpositiōe mētali. ¶ Hec apparet. q̄m nulla est ratio ꝓpter quā possint esse magis plura materialia & corporalia singularia sub eadem specie isto mō vz vt pfecte similia in eodē signo naturali de eis p̄dicabili q̄ plura spiritualia & a materia seperata. sed cōstat

plura materialia esse possibilia / ⁊ de facto sub eadē specie isto modo. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. q2 nec negātes ipsam negāt eā nisi quia supponūt ꝙ materie sit principiū ꝑcisum numeraliter distinctiū. hoc aūt est falsū / etiā in illis ī qb9 est materia. cū eñ forma ignis ī materia existēs sit ab ipsa materia numero distincta: ⁊ vt ab ipsa distincta sit in se vna numero distīcta numeraliter ab omni forma alterius singularis: nō potest distingui ab ipa per materiā. quoniā qlibet illo eodē distīguitur numero ab omni alio a se / qō est vnū numero in seipso. sed forma huius ignis materialis est vna numero seipsa non materia sibi vnita. quia nihil est vnū numero ꝑ illud a quo distinguitur numero: sicut nec specie per illud a quo specifice est distinctū. sed forma materialis est distincta numero a sua materia. ergo non magis forma ignis singularis est vna numero nec distincta per consequēs numero ab alia forma alterius ignis singularis ꝓpter suā materiam: ꝙ̄ homo sit vnius specie ⁊ ab angelo distinctus specie propter asinū vel propter aliā rem quācūq3 ab ipso homine specifice differētem. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. Primo. q2 non magis est impossibile plures formas substantiales spirituales ꝙ̄ accidentales esse solo nūero differētes. sed accidētia spiritualia vt actus intelligendi ⁊ volēdi sunt eiusdem speciei diuersa. ergo ⁊c. Secundo. quia anime intellectiue dicūtur etiā esse eiusdē speciei: cū tamē sint forme spirituales ⁊ immateriales. ¶ Nec valet qō hic dicunt aliqui: ꝙ anime distinguūtur numero ꝓpter diuersa corpora seu diuersas inclinationes ad ipsa. ¶ Primo quia vt dictū est omne ens eo distinguit numero ab omni alio / quo est vnū numero in seipso. sed nulla anima intellectiua est vna nūero ꝓpter corpus / cū ab ipso realiter ⁊ numero sit distincta / nec ꝓpter inclinationē ad ipm: supposito ꝙ talis inclinatio sit in anima aliquid distinctū ab ipsa. ¶ Secūdo. quia nec aliqua anima sic ad corpus aliquod vnū numero inclinatur ꝙ non posset perficere aliquid aliud ab ipso. posset enī perficere quodcūq3 eiusdem proportionis ⁊ ꝯsimilis seu vniformis dispositiōis. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis infero corollarie: ꝙ omnino est īpossibile ponere differētiam indiuidualem tanꝙ̄ aliquid positiuū quo mediāte res ipsi coniuncta sit vna ⁊ ab alia nūero distincta. quoniā nihil vt dictū est potest esse vnū numero / nec distinctū numero ab alio per illud a quo numeraliter est distinctum: sed si in singulari puta in sorte ponitur indiuidualis differentia ab humanitate in eo similiter existente distincta / ipsa est alia numero ab humanitate. ergo humanitas nec est vna numero nec distincta per ipsam ab aliqua re alia singulari. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia singulariū diuersorum existētium in re extra nullum est magis vnū ꝙ̄ alterum. sed si in sorte sint humanitas ⁊ sorteitas vt duo distincta / quodlibet istorum erit singulare: nec minus humanitas distinguetur a sorteitate ꝙ̄ ecōuerso sorteitas ab humanitate. ergo nō magis humanitas erit sorteitate vna numero ꝙ̄ econuerso. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: videlicet quid sit de facto / nō est aliquid determinate certum: quia nec in scriptura est expressum / nec per consequens potest nobis naturaliter esse notum. nullus enim naturaliter potest scire de aliquibus indiuiduis quomodo distinguantur / nisi vel ipsa apprehendendo: vel per aliqua sibi nota alia a posteriori ipsorum differētiā ⁊ conuenientiā arguēdo. sed nec huiusmodi separatas substātias possum9 cognoscere / nec aliqua alia eis conueniētia ex quibus ipsorum conuenientia vel diuersitas specifica possit existere nobis nota. licet enim diuersitas effectuū diuersitatē arguat causarum / sic intelligendo ꝙ omnia ista arguūtur esse specie distincta que sibi determināt effectus distinctos specie: ita ꝙ effectus vnius est alteri impossibilis: non tamen econuerso vnitas arguit vnitatem: cum multa diuersarum specierum possint in effectus eiusdem specifice rationis: vt ignis ⁊ sol in calorē. sed non est nobis notum substātias huiusmodi immateriales sic diuersos sibi determinare effectus: sed magis contrarium: cum actus intelligēdi volendi ⁊ mouendi eis possibiles videātur esse in omnibus eiusdem specifice rationis. ergo nec ex effectuū diuersitate possum9 arguere ipsoꝝ diuersitatē: nec ex identitate ipsarū specificam vnitatem. Probabile tamen est ⁊ rationabile: ꝙ de facto sint multi eiusdem speciei. non enī videtur verisimile ꝙ inter tot milia milliū angelorū quot scriptura ꝯmemorat / omnes esse alterius speciei. immo videretur probabilius dicere omnes esse eiusdem speciei ꝙ̄ ponere quēlibet ab alio specie esse distinctū. probabilius tamē est dicere ꝙ nec omnes sint eiusdem speciei nec alterius: sed aliqui eiusdem vt forte oēs vnius ordinis / vel forte oēs ad custodiam hominū deputati: ⁊ alij alterius speciei. hoc tamē nō est asserendum: sed vt deo notum tantūmodo relinquendū. supposito tamen ꝙ sicut sunt inequales in ꝑmiatione: ita etiam sint inequales in naturali perfectione: ex hoc bene posset argui diuersitas specifica inter ipsos: cum omnes forme intelligibiles equalis perfectionis sint eiusdē specifice rationis. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium est dicendū consimiliter sicut dictum est ad secundū: vz ꝙ quid sit de facto non est nobis certum. quia nec in scriptura est expressum. Si autē loquamur de possibili / nō est impossibilius in formis huiusmodi spiritualibus ꝙ̄ in corporalibus cē diuersitatem non tm̄ in specie sed etiā in genere. Aliqui etiā dicunt sic eē de facto. ponūt enī ꝙ in quolibet nouē ordinum sunt angeli diuersarum specierum tantum: qui omnes videlicet vnius ordinis sunt in eodē genere / alio ab illo in quo sunt alij cuiuscunq3 alterius ordinis. magis eñ vt dicūt differunt angeli diuersorū ordinū ꝙ̄ eiusdem. cum tamen in eodem ordine sint aliqui specie differentes licet non omnes. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

QVantum ad secundam partem huius distinctionis / in qua Magister determinat quales angeli fuerint creati quantum ad bonitatem moralem et maliciam: Quero vtrum boni potuerint mereri / vel mali demereri in primo sue creationis instanti? ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam inter causam ⁊ effectum ab ipsa producibilem in instanti nō est necessarius aliquis durationis ordo. sed meritum et demeritum consistit in actu voluntatis: qui actus est a voluntate circa obiectum sibi presentatū producibilis in instanti: quia videlicet simul totus. ergo omnes angeli statim vt creati absq3 aliquo durationis ordine habentes obiectum sibi presentatum potuerunt in aliquem talem actum / et per consequens mereri vel demereri. ¶ Cōtra. quia meritum ⁊ demeritum cōsistit in electione: que videtur indigere aliqua deliberatione. sed nullus potest in instanti deliberare quid eligendum vel respuendum. ergo ⁊c.

Responsio. Ad cuius euidētiam pono duas conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ tā meritū bonorum ꝙ̄ demeritū reproborum potuit esse in ipso instanti creationis ipsorū. ¶ Hec apparet ex dictis in distinctione prima: q̄stiōe / an secūda causa si fieret sempiterna potuisset habuisse effectum coeuū. ibi eñ fuit probatum ꝙ sic. sed

hoc non esset possibile nisi sint aliquo prioritatis ordine posset prorumpere in effectum. ergo volūtas cuiuscūqȝ angeli potuit in primo sue creationis instāti in possibilem sibi actū circa obiectū sibi p̄sentatum. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ꝙ agens in instanti ad effectum aliquem producendum possit nūc in tp̄e ꝛ nō antea: hoc habet esse quia antea nō erant oīa necessaria ad effectū huiusmodi p̄ducendū. sed angeli in primo sue creationis instanti habuerūt omnia necessaria ad posse mereri ꝛ demereri: vȝ obiectū eis p̄sentatū quia cognitum/ ꝛ potētiā tēdendi in ipsum conformiter vl' difformiter preuio dictamini rationis. ꝛ act⁹ quo in ip̄m potuerūt tendere ē a volūtate p̄ducibilis in omni. ergo nō minus potuerūt in talem actum statim vt creati fuerunt q̄ postea. ¶ Preterea. quia p̄ quocūqȝ instanti quis potest mereri et demereri. sed ipsi potuerunt mereri in primo sue creationis instāti. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur. quia ꝛ de facto Christus sic meruit vȝ statim vt ꝯceptus fuit. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ Christus fuit simul cōceptus ꝛ beatus: nullus aūt angelus fuit creat⁹ beatus. qm̄ licet hoc sit verū/ nihil facit ad p̄positū. quia nec p̄miū aliquid valet ad meritū. vnde nec Christus meruit qꝛ p̄miū habuit: nec minus meruisset si sine p̄mio cōceptus fuisset. imo ꝙ in ipso simul fuerint meritū ꝛ p̄miū fuit mirū ꝛ singulare in eo tantū. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia actus quo Christus in primo sue cōceptionis instāti meruit fuit effectiue ab anima seu volūtate sua creata. nō enim respectu ipsius se habuit tātū passiue: cum nullus actus sit meritorius vl' demeritorius nisi vt in merentis vel demerentis potestate. non est autem in eius potestate nisi vt ab ipsa elicitus effectiue. sed qua ratione volūtas Christi i primo sue creationis instanti potuit effectiue in actum meritorium quo de facto meruit/ eadē et quilibet angelorum. ergo ꝛc.

Sed cōtra conclusionem istā arguitur.

quia si angelus peccasset i primo instāti/ nō potuisset nō peccare in eodē instāti: nec in priori qꝛ nō erat/ nec in posteriori. ergo peccasset necessario: qd̄ est falsū. quare ꝛc. ¶ Preterea scd̄o. qꝛ quāto cā superior tāto pōt citius in effectū. ḡ nulla cā scd̄a pōt in aliquē effectū sibi possibilē in istāti. ¶ Cōsequētia est euidēs. qꝛ nullus effectus pōt p̄duci citius q̄ i istāti. sed oīs cā scd̄a ē inferior/ cū p̄ma sit oībus superior. ergo ꝛc. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ si angelus i p̄mo istāti sue creatiōis peccasset/ nō necessario magis q̄ qn̄ peccauit postea peccasset: et ideo non peccare potuisset/ sicut ꝛ potuit qn̄ postea peccauit. pro quocūqȝ eīn instāti actus aliqs elicit̄ cōtīgēter/ pōt nō elici nō in sensu cōpōnis: vȝ ꝙ simul eliciat̄ ꝛ nō eliciat̄: sed in sensu diuisiōis sicut sedēs actu pōt currere. ꝛ ideo falsū est qd̄ assumitur quādo dicit̄: ꝙ si in primo instāti peccasset in eodē nō potuisset nō peccare. p̄ quocūqȝ eīn instāti siue quādocūqȝ quis facit aliquid cōtingēter potest illud nō facere. q̄re ꝛc. ¶ Ad scd̄m. ꝙ illa maior est vera de causis cōparatis ad effectum p̄ducibilem successiue: vȝ partem post partē: nō aūt vt cōparātur ad effectū p̄ducibilem i instanti vȝ simul totum. nec enim deus posset citius seu velocius illuminare q̄ sol/ supposito ꝙ sol illuminet i instanti. quare ꝛc.

Secunda conclusio est: ꝙ an de facto in

primo instāti boni meruerint ꝛ mali demeruerint: an nō statim sed postea: nō est certū. ¶ Hec appꝫ. qꝛ nec ē i scriptura expressum nec aliunde nobis potest certitudinaliter esse notū. in scriptura eīn tm̄ exprimitur ꝙ mali ceciderūt: quia a deo per peccatū auersi fuerunt/ ꝛ boni permāserūt: ꝛ se ad deū cōuertētes suā beatitudinē meruerūt. An aūt ista fuerint post creationē ipsorum an simul nō habetur. Aliqui tamē doctores qd̄ ꝛ p̄babile videtur dicūt ꝙ ista nō fuerūt simul. sed primo fuit omniū angelorū creatio. scd̄o bonorū ad deū ꝯuersio ꝛ malorū auersio. tertio fuit apposita seu collata gratia bonis quā meruerūt de cōgruo nō de cōdigno: p̄ quā in bono p̄manserūt: ꝛ alijs restiterūt/ qui gratis carētes in malo obstinati fuerunt. et quarto ꝛ vltimo bonis fuit collata gloria ꝛ malis pena eterna. inter ista aūt quatuor vt dicunt fuit aliquis durationis ordo seu temporis licet non magni. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnē in principio dicēdū ꝙ volūtas angeli ad eligēdū nō indiguit aliqua deliberatione alia q̄ dictamine debite rationis. vel esto ꝙ idiguerit/ illa etiā in instāti ꝛ simul cū dictamine esse potuit. nō eīn magis q̄ Christus indiguit angelus deliberatione sibi in instanti impossibili ad demerendū. quare ꝛc.

Circa distinctionē quartam/

in qua Magister querit quales fuerint creati angeli quātū ad sciētiā/ penā ꝛ gloriam: Quero de oībus istis tribus. Et primo de primo: vȝ de sciētia ipsorum: vtrum in primo creationis sue instanti habuerīt notitiā dei ꝛ omniū aliorū? ¶ Et videtur ꝙ sic/ per illud qd̄ dicitur de Lucifero Eȝe. 28. Tu signaculum similitudinis plenus sapiētia ꝛ p̄fectus decore in delitijs paradisi dei fuisti. sed non videtur ꝙ maiorem sapientiam deus contulit illi quē plus peccaturū preuidit. ergo ꝛ omnes sapientia pleni fuerunt. ¶ Contra. quia soli anime Christi fuit collata sapientie ꝛ gratie plenitudo: nec videtur ꝙ aliquis angelorum fuerit Christo equalis in sapientia sicut nec in gratia nec in gloria. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi primo est vidēdū quid angelus bonus vl' malus ex se cognoscere naturaliter possit. Scd̄o quā sciētiā in p̄ma sua creatione a deo supernaturaliter recepit.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ

notitia alia est intuitiua/ ꝛ alia abstractiua. Apparet ex dictis in scd̄a questione sup̄ prologū primi libri. ꝛ ideo ipsarū diuersitate hic ex declaratis ibi suppositis/ pono quatuor cōclusiones. ¶ Prima est: ꝙ angelus quilibet potest ex se naturaliter intelligere qd̄libet ens creatum. ¶ Hec p̄batur. qm̄ aut nullū ens creatū pōt intelligere aut pōt aliquod ꝛ aliud non: aut qd̄libet indifferēter. sed prima duo nō possunt poni. cōstat eīn ꝙ oīs intellectus creatus pōt aliquid intelligere: qꝛ ideo dicit̄ intellectus. nulla aūt est rō q̄re magis possit vnū ens creatū q̄ aliud intelligere/ cū ad nullū sit determinat⁹. licet etiā nō oē ens creatū sit sensibile/ sed aliquod tm̄ ꝛ aliud non: nullū tm̄ est possibile ens creatū qd̄ nō sit intelligibile nō tm̄ ab intellectu increato: sed etiā a creato. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄ qꝛ ꝙ intellectus noster nō possit intelligere oīa sed tm̄ aliqua: hoc est qꝛ intelligēdo p̄ statu isto a sensibilibus ē dependēs. ergo intellectus a sensibilibus independēs qualis est oīs angelicus intellect⁹/ quātū est ex se pōt intelligere qd̄libet ens creatū. sicut eīn visus pōt videre qd̄libet coloratū ꝛ lucidū: ita ꝛ talis intellectus intelligere qd̄libet ens creatū. q̄re ꝛc. ¶ Et si q̄ras qd̄ obiectū sit ab ipso p̄mo itelligibile? ¶ Respōdeo. ꝙ aut cōparas obiectū singulare existēs extra i re ad vl'e: aut vnū singulare ad alterū singlare. Si p̄mo mō: sic dico ꝙ p̄mo intelligit singlare. si aūt scd̄o mō: illud p̄mo intelligit qd̄ p̄mo sibi occurrit. ¶ Primū appꝫ. qꝛ n oē vl'e itellectū p̄suppo nit tp̄e vl'e eē ab intelligēte a singlari abstractū/ nisi supernaturaliter esset in ipso habitū. sȝ vl'e nō abstrahit̄ ab aliquo intellectu creato nisi ab aliquo singulari p̄cognito.

ergo vlē ab intellectu abstractū p̄supponit singulare ali quod/puta illud a quo est abstractū oē p̄cognitū. nisi eñ artifex p̄cōciperet ꝛ videret domū singularē in re nō fingeret domū vlem ī mēte. ḡ si vlē nō pōt eē intellectū nisi abstractū:sed ē q̄ singlaris ītellectio quā supponit vlis abstractio/est naturalit̄ loquēdo prior q̄ vlis cognitio. ¶ Scd̄o:vez q̄ cōparādo ītellectū āgelicū ad diuersa singlaria existētia/illō p̄mo ītelligat seu intelligere possit qd̄ sibi p̄mo occurrit/appet.qm̄ ītellect⁹ eq̄ indetmīat⁹ ad aliq̄ plura obiecta quoꝝ notitia vni⁹ non depēdet ex notitia alteri⁹/eq̄liter pōt primo ītelligere vnū illoꝝ vl' alterū.s; ītellect⁹ sepatus eq̄ est īdetermīat⁹ ad ītelligēdū vnū sicut alterū quodcūq; entiū creatoꝝ. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: q̄ intellectus noster prius intelligat vnū q̄ alterū: vt sensibilia q̄ alia:hoc est q: depēdet a sensibilib⁹ seu a sensu q̄ tm̄ est sensibiliū: sed angelicus intellectus nō est a talibus depēdēs:sed ad oē ens creatū īdifferēter se habens. ḡ sicut sensus visus/q: est oīs lucidi ꝛ colorati indifferenter/ ideo pōt q̄libet primo videre: ita ꝛ de angelico intellectu cōsimiliter est dicendum.

Secunda conclusio est: q̄ angelicus intellectus pōt intelligere quodlibet ens creatū tā abstractiue q̄ intuitiue. ¶ Hec apparet.qm̄ omne illud qd̄ ītellectus vt actualiter sibi p̄sens pōt intelligere intuitiue/potest absens intelligere abstractiue.sed intellectus separatus omne creatū existēs sibi actualiter p̄sens potest intelligere intuitiue.nō eñ magis visus potest videre intuitiue visibile sibi presens/q̄ omne intelligibile intelligere intellectus.ergo ꝛc. ¶ Maior apparet.quoniā omnis intellectus habēs rei absentis seu etiā nō existētis speciem in seipso:seu obiectū formatū ꝓprium eius signū:potest in illo rē prius intellectā intuitiue cognoscere abstractiue.sed omnis intuitiue intelligēs rem quācūq; extra habentē esse subiectiuū/format sibi similē ī anima habentē esse obiectiuū: qd̄ remanet ī anima re absente. ergo post notitiā intuitiuā alicuius rei/ potest eē eiusdē notitia abstractiua. ¶ Cōfirmat'.quia vt ꝓbatū est ī alia cōclusione:intellectus angelicus pōt naturaliter intelligere q̄libet ens creatū. Quero quō: aut eñ pōt ipsum intelligere tm̄ abstractiue/ aut tātū ītuitiue/aut vtroq; mō.sed nō tm̄ abstractiue nec tm̄ intuitiue.q: licet nō oē intelligibile abstractiue sit naturaliter intelligibile ītuitiue: cū nō existēs actualiter nō possit esse cognitū naturaliter notitia intuitiua:sed tm̄ abstractiua: tñ ecōuerso oē intelligibile intuitiue/ꝛ abstractiue.sed oē ens creatū existēs actu ē ītelligibile ab intellectu sepato intuitiue. ergo ꝛc. ¶ Sed nūq̄d intellect⁹ sepatus sic pōt ex se naturaliter tā abstractiue q̄ intuitiue intelligere q̄l; ens creatū q̄ ad ipm̄ ītelligēdū nō sit aliq̄d aliud necessariū ab ipo intellectu separato et ab obiecto intellecto distinctum: ¶ Ad hoc videtur esse dicendum: q̄ licet ad actū intelligēdi recipiendum non sit intellectui creato separato nec etiā cōiūcto necessarium aliquid ab eo ꝛ ab obiecto ītellecto distictū:cū ipse sit ꝑ se nō aliquo alio mediāte oīs act⁹ ītelligēdi sibi possibil' subiectū īmediate receptiuū:tñ ad eliciēdū actū ip̄z ītelligēdi ē vtiq; ipi necessariū aliq̄d ab eo ꝛ a re ītellecta distictū. ¶ Qd̄ ꝓbat'. Primo.q: vnus angelus ita pōt ītelligere vnū aliqd̄ obiectū q̄ nō alterū.pōt eñ ītelligere aliū angelū ꝛ nō ei⁹ cōceptū.sed ip̄e quātū est ex se nō est magis subiectū receptiuū nec p̄ncipiū ꝓductiuū act⁹ ītelligēdi vnū obiectū creatū q̄ alterū.ḡ q̄ possit in vnū ꝛ nō ī alterū/hoc est vt videt'/q: h; ī se qd̄ est sibi necessariū ad eliciēdū actū ītelligēdi vnū/ꝛ nō hab; qd̄ ē ei necessariū ad eliciēdū actū ītelligendi alterū. q̄re ꝛc. ¶ Scd̄o.q: nec oēs angeli nec alij intellectus creati sunt eq̄liter sciētes/nec vnus pōt ex se scire tot quot intelligit alius.sed vtiq; posset si ois intellectus creat⁹ eēt ex se sine aliquo alio sufficiēs p̄ncipiū ꝓductiuū/ sicut ē subiectū sufficiēs receptiuū act⁹ ītelligēdi q̄l; ens creatū.ḡ ꝛc. ¶ Ex hoc appet: q̄ nō valet rō illa supra ad ꝓbādū p̄mā cōclusionē adducta. qm̄ falsū accipit qm̄ dicit q̄ nulla pōt eē rō q̄re magis ītellectus sepatus possit ītelligere vnū aliqd̄ ens creatū q̄ alterū:si ītelligat q̄ nō pōt eē rō q̄re magis possit ītelligere vnū ens creatū q̄ alterum ꝑ actū intelligendi a se elicitū.si aūt aliter intelligat:vez q̄ nulla est ratio q̄re magis intelligat vnū q̄ alterū ꝑ actum receptū ab alio sibi collatū /sic ē verū.ꝛ hoc mō pōt cōcedi vtraq; p̄dictarū cōclusionū.mō aūt vt videt' intelligēdo primo mō: vez q̄ intellectus angelicus possit actu a se elicito intelligere abstractiue ꝛ intuitiue q̄libet ens creatū sine quocūq; alio cōcurrēte sctō. Quia tñ pōt agere ꝛ si nō ꝑ motum cause totalis saltem ꝑtial' / cōcurrēte aliqua cā scd̄a ad actū hmōi intelligēdi naturaliter ꝓducendū necessaria ad actū ipm̄ intelligēdi oē ens creatū ꝛ etiā increatū citra actū beatificū:adeo pōt dici q̄ angelus naturaliter ex se pōt intelligere q̄libet ens creatū. Illō eñ intellectus creatus dicit' naturaliter posse intelligere/ ad cui⁹ actū intelligēdi pōt aliquo modo agere effectiue:esto q̄ nō totaliter sine causa scd̄a alia cōcurrēte.sed sic est in ꝓposito de actu intelligēdi q̄libet ens creatū/ꝛ etiā deū alio ab actu beatifico.ergo ꝛc.

Tertia conclusio est: q̄ angelus potest intelligere q̄libet ens creatum nō tm̄ notitia absoluta seu simplici sed cōplexa vnū cōceptū simplicē intellectū cum alio cōponēdo vel ab ipso diuidēdo. ¶ Hec apparet. qm̄ hoc cōuenit intellectui inferiori vez nostro / qui non tātū est apphēsiu⁹ simplicium terminoꝝ sed etiā cōpositiuus ꝛ diuisiu⁹ ꝛ apphēsiuus ꝓpōnis formate. ꝑ qd̄ dif fert a sensu apphēsiuo tm̄mō simplicium terminoꝝ. sed qd̄ est ꝑfectionis ī ītellectu nostro:nō est denegādū ītellectui ꝑfectiori vez angelico.ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie: q̄ esto q̄ nullus angelus aliquā sciētiā a deo in sue creationis p̄ncipio supnaturaliter accepisset/ipaꝫ naturaliter acq̄rere potuisset. ¶ Hoc appet. qm̄ cū ois habitus possit acquiri ex actibus/ per cōsequēs cuicūq; sunt cōpossibiles sciētifici act⁹/ꝛ habitus. sed angelus quilibet ex suis naturalib⁹ pōt in actū sciētificū. potest eñ vt dictū est intelligere nō tm̄ terminos simplices:sed etiā ꝓpōnes ex eis formatas: quarū ꝓpōnum necessariarū notitia est act⁹ habit⁹ sciētifici vl' p̄ncipioꝝ . si eñ sunt ꝓpōnes ꝑ se note ꝛ p̄me/ipaꝝ ē habit⁹ p̄ncipioꝝ. si aūt ex alijs prioribus note ꝛ demōstrate/earū est act⁹ et habitus scientificus. vtrarūq; aūt talium est intellectiuus angelus.ergo ꝛc. ¶ Confirmat'.quia intellectus angelicus sicut ꝛ humanus non eodem actu sed alio intelligit p̄ncipia:ꝛ alio cōclusionē ex principijs deductā. sed ois intellectus sic intelligēs potest acquirere habitum scientificum qui est conclusionū cognitarū ꝑ discursum syllogisticum.ergo ꝛc.

Quarta & vltima conclusio est: q̄ intellectus angelicus sibi dimissus posset circa deum aliquem elicere actū intelligendi. ¶ Hec ꝓbat'.qm̄ omnis potens in actū diligendi/ꝛ in actū intelligendi obiectū dilectum. sed creatura ītellectual' potest circa deū sibi ostēsum actū diligēdi elicere.ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur. qm̄ ois volūtas creata sibi dimissa potest cōformiter vel difformiter eligere recto dictamini rationis. intellectus aūt deū intelligēs dictat eū vt summū bonū sup oia diligendū.ergo ꝛ in talem actū diligēdi pōt naturaliter ꝑ se ipm̄. ¶ Cōfirmatur.q: aut creatura intellectual' deum

intelligens pōt cū actu a se elicito effectiue diligere/aut respuere/aut nec diligere nec respuere. Sed nō pōt poni secūdū. quia tūc nō posset nisi difformiter recto dictamini intellectus eligere. nec tertiū. quia tūc nō posset eligere cōformiter nec difformiter. ergo relinquitur primū qd̄ est ꝓpositū. ¶ Preterea oīno videt̄ irrationabile dicere creaturā intellectualē posse oē obiectū creatū diligere ꝛ nō obiectū increatū vt sūmū bonū apphēsuz: cū nō min⁹ volūtas videat̄ posse intellectui ꝯformari ī diligēdo sūmū bonū: qd̄ sic vez vt sūmū bonū apphēdit̄ ꝛ ostēdit̄ diligēdū: q̄ in diligēdo alia quoꝝ nullū sic ostēdit̄ eē ab aliquo diligēdū. ¶ Et si q̄rat̄ quis actus intelligendi debet esse ille qui est naturalr̄ possibilis intellectui sepate? ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ ille nō est actus beatificus. beatificus eīn actus visionis ꝛ fruitionis soli deo ē possibilis effectiue: nec respectu ipsius se habet actiue s; tm̄ passiue aliquis beatoꝝ/vt fuit ostēsuz in tertio ꝛ ī quarto. vltra aūt actū beatificū vidēdi pōt eē alius itelligēdi/ꝛ vltra actū fruēdi ali⁹ diligēdi: ī quos pōt itellect⁹ sepat⁹ sibi dimissus. ¶ Et si q̄rat̄ an talis actus intelligēdi naturaliter possibilis sit intuitiuus: ¶ Respōdet̄ ꝙ vocando actū intuitiuū vlr̄ omnē actū intelligēdi q̄ est rei existētis ꝛ intelligēti p̄sentis ꝑ quē intelligens ipe cognoscit rem existere: potest vti istomodo dici actus intuitiuus. non enim minus intellectus creatus deum sibi in ratiōe obiecti p̄sentē intelligēs cognosceret deū esse q̄ aliud ens creatū cognitū isto mō. ¶ Ex hoc pōt inferri corollarie: ꝙ si de⁹ coagit beatis ad omnē actum intelligēdi ꝛ diligēdi ipm eis naturaliter possibilē/quilibet eum intelligit duplici actu et diligit sil'r duplici amore: vez beatifico/respectu cuius habet tm̄ se passiue: ꝛ alio nō beatifico/respectu cuius se habet actiue. nec hoc est aliqd̄ incōueniēs: sed magis videt̄ incōueniēs dicere cōtrariū: vez ꝙ nulla creatura intellectualis deū sub rōne deitatis intelligēs/posset aliquo actu ipm diligere: cū obiectū apphēsuz quāto melius tanto diligibilius ꝛ etiā ad diligēdum facilius. Si aūt in nullo beatoꝝ est talis act⁹ intelligēdi nec diligēdi ipsi possibilis effectiue: hoc est quia forte statuit deus ad hmōi act⁹ nō coagere alicui beatoꝝ: sed tm̄ cuilibet ipoꝝ cōicare tm̄mō ꝑ seipz actus alteri⁹ rōnis vez beate visionis ꝛ fruitionis: q̄ sufficiūt beatis oībus sine aliis actib⁹ in quos ipsi possent deo eis coassistēte ꝛ coagēte ad act⁹ hmōi ꝓducēdū. Et ꝓpter istā causam nullus damnatoꝝ pōt intelligere deū sub ratione deitatis. ꝙ eīn aliq̄ causa scd̄a nō possit in aliquē effectū sibi naturaliter possibilē hoc nō pōt esse nisi ꝓpter primā hoc īpediētē/ꝛ ei ad talem effectū coagere nolentem. ipsa aūt prima causa non coagēte secūde/nō potest ipsa scd̄a in aliquē effectū tātū modo per seipsam. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi viddraendū est quid de facto cognouerit angelus statim vt creatus fuit cōstat ꝙ illa oīa quoꝝ notitiā a deo in sua creatione accepit: supposito ꝙ aliquoꝝ notitiam actualem ab ipso habuerit. sicut eīn anima Christi qꝛ fuit creata cū sciētia omniū sibi cōmunicata/ideo statim vt creata fuit oīa nouit/nec aliquod mediū esse potuit inter eius creationē et aliorꝝ cognitionē: ita ꝛ de angelo bono ꝛ malo ꝯsilr̄ videtur esse dicēdū: supposito ꝙ vterq; in p̄mo sue creationis instanti a deo recepit aliquoꝝ notitiā actualē. si aūt tm̄ habitualē/nō oportuit ꝙ statim intellexerit/licet potuerit/qꝛ oībus intelligibilesibi p̄sens habuit vez semot ipm. pro quocūq; aūt instanti potētia intellectiua habet presens obiectū/ꝓ eodē pōt circa ipz elicere actū. ¶ Ex quo infero corollarie: ꝙ angeli tā boni q̄ mali potuerūt cognoscere in prime sue creationis instāti deū sub rōne diuinitatis. nō eīn minus statim vt creati potuerūt in huiusmodi actū q̄ postea. sed si peccatū maloꝝ fuit vt ꝯmuniter dicit̄ appetit⁹ diuine eq̄litatis: quādo peccauerūt deū actualiter cognouerūt. nullus eīn pōt appetere nisi actualiter sibi notū/nec ꝑ ꝯñs pōt appetere equari alicui quē ignorat. ḡ ꝛc. ¶ Et si q̄rat̄: quā sciētiā/actualē vez an habitualē a deo angeli receperūt? Hoc nō appet mō esse in scriptura expressū/nec ꝑ ꝯñs nobis posse esse certū. hoc tm̄ cōstat: ꝙ nec habitualē nec actualē receperūt oīm sicut Christus cū multa ignorauerint: que etiam nōdū sciūt. nō eīn ē verisimile ꝙ aliquis sciuerit oīa nisi aīa Christi sola: ꝓbabile tm̄ est ꝙ sciētiā a deo habuerint habitualē: ꝛ aliquoꝝ etiā actualē: forsitan nō illorum in quoꝝ notitiā ipsi ꝑ se poterāt: sed forsitan alioꝝ vt eis absentiū: ꝛ aliquoꝝ futuroꝝ: nō tm̄ omniū. nō eīn vt probat Anselmus de casu diaboli/ipsi demones fuerūt presciꝫ sui casus. illa aūt q̄ possunt reduci in secūdā causam nō oportet ꝙ reducātur ad primā nisi vt in causam omniū generalē. ¶ Ex quo sequit̄: ꝙ cū vt ꝓbatū est in primo articulo/. itellectus separatus possit ex suis naturalib⁹ in aliquē actū itelligēdi deū/ꝑ ꝯñs si istū in p̄mo sue creationis istāti habuerūt nō oportuit ꝙ ipm a deo supnaturaliter receperint: cū eū naturaliter habere potuerint ex seipsis: deo tm̄ eis ad ipm sicut aliis secundis causis oībus ad ipsarū effectus vlr̄ coagente ꝛ assistēte. ¶ Et si cōtra hoc arguat̄. qꝛ deus est obiectū volūtariū/ nec per cōsequēs est naturaliter ab aliquo itelligibil̄. ¶ Respōdeo ꝙ deus dicitur obiectū volūtariū qꝛ in sua potestate est ꝙ intelligat̄: vel nō/ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ sit obiectū vel nō: cuius cōtrariū est de omni re alia creata: cū in nullius potestate sit ꝙ intelligat̄/magis q̄ colous ꝙ videatur. nō aūt dicitur obiectū voluntariū sic intelligendo ꝙ nulla creatura intellectualis ipso sibi coagente possit aliquē actū elicere circa ipm. sed hoc modo est obiectū voluntariū respectu actus beatifici tm̄. vt respectu hui⁹ act⁹ dr̄ obiectū voluntariū: quia iste nulli est possibilis nisi ipsi respectu aūt alterius dicitur volūtariū: quia licet alius actus sit creature naturaliter possibilis effectiue: nō tm̄ nisi ipo illi coagēte. quare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē ī principio dicēdū. ꝙ bene ille Lucifer fuit aliis superior tā in naturali perfectione q̄ etiā in cognitione. et ideo dicit̄ fuisse sapientia plenus. non quia omnia nouit: sed ꝙ aliis omnibus in sapientia sicut et in essentia perfectior ꝛ eminentior fuit.

Secundo quæro de pœna demonū: vtrum demones superioris nature fuerit maioris culpe ꝛ pene? ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ qui plus a deo accipit magis est ingratus et per ꝯñs magis peccat si se ab ipso auertit. sed demones in naturalibus perfectiores plus a deo acceperūt q̄ aliī inferiores. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia omnes peccauerūt eodē peccato. īferiores etiā in natura potuerūt malum eligere cū maiori conatu ꝛ intensiori affectu. sed sicut bona electio quanto intensior tanto perfectior: ita econtrario mala est deterior que intensior. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi est vidēdū primo de ineq̄litate culpe. Secundo de inequalitate pene.

Quantum ad primum: supposito ꝙ actus malus quāto intēsior tāto deterior ꝛ culpabilior supposito scd̄o ꝙ electio mala demonū fuit in potestate ipsoꝝ: non tātum quātum ad actum absolutum: sed etiā quantum ad gradum: et tertio: ꝙ omniū peccatum fuit eiusdē rationis/pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est. angeli inferioris nature potuerūt eē maioris culpe. ¶ Hec apparet. qꝛ praua electio qualis fuit eorum demeritum in illis fuit deterior et culpabilior/in quibus fuit intens

sior. sicut enim eligens cõformiter recto dictamini intensius tanto magis meretur quanto affectuosius eligit: ita econtrario difformiter eligens sicut demones elegerunt: non enim vt postea videbitur/ peccato ignorantie peccauerunt: tanto peius ⁊ culpabilius agit quanto intensius eligit. sed inferiores in natura seu imperfectiores potuerunt eligere intẽsius quod elegerunt q̃ superiores: et hoc supposito inequali conatu ipsorum. in potestate enim superiorum fuit appetere qd̃ elegerunt remissius vel intensius. ergo sic potuerunt appetere seu eligere remisse ꝙ electio praua inferiorum potuit esse intẽsior/ et per consequens moraliter culpabilior et deterior. quare tc̃. ¶ Secũda cõclusio est: ꝙ supposito equali conatu omniũ demonum: videlicet ꝙ quilibet tanto intensius appetierit seu elegerit qd̃ elegit/ quãto amplius potuit: superiores in natura fuerunt maiores in culpa. ¶ Hec apparet per rationem predictam. quoniam volũtas perfectior in perfectiorem potest actum bonum vel malum. semper enim causa continens virtualiter aliquẽ effectum intensibilem ⁊ remissibilẽ/ qualis est actus volẽdi/ quanto perfectior tanto potest in actum perfectiorem: sicut calidum quanto magis calidum tanto potest magis calefacere. sed angelus superior in essentia est superior et perfectior in voluntate cuius est ipsa electio. ¶ Hoc apparet. quia nec voluntas est aliud ab essentia: vt inferius ostendetur quando de distinctione potentiarum ab essentia inquiretur. esto etiam ꝙ distinguatur ab ipsa: non tamen realiter secũdũ aliquos: sed tãtũ formaliter: ⁊ ita per cõsequẽs perfectioris essentie perfectior est voluntas. ⁊ hoc concesso. ergo tc̃. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ si superiores in natura fuerũt maiores ĩ culpa/ hoc habuit esse quia ipsorũ electio praua fuit magis intẽsa. ¶ Hec apparet. quoniam vt supponitur omnes peccauerunt peccato eiusdem rationis: vez in eligendo seu appetendo indebite vnũ ⁊ idem. sed vna electio praua alicuius rei illicite non videtur esse alia eiusdem obiecti deterior nisi quia intẽsior: sicut nec etiaz vna bona electio est alia eiusdem rei electe ⁊ supposita equali charitate in eligente melior/ nisi ꝓpter cõsimilem rationem. vel forte etiam quia vnus eligẽs est in statu altiori q̃ alius: sicut magis meretur religiosus in actibus virtuosis ad quos est obligatus/ q̃ alius ad ipsos ex voto nõ obligatus. ergo tc̃. ¶ Confirmatur. quia ex quo omnes idem appetierũt et elegerunt: vel peccatum vnius fuit grauius q̃ alterius propter causam predictam: vez quia electio intensior: vel quia vnus magis tenebatur vitare peccatũ q̃ alius. sed secundũ non videtur ponendum. nullus enim est ad aliquid vitãdum nec faciendum magis obligatus q̃ alius nisi qui se ad illud volũtarie obligauit. ergo relinquitur primũ. nisi dicatur ꝙ peccatum superioris fuit maioris grauitatis rõne maioris ingratitudinis vt arguebatur in principio questionis. sed hoc non videretur sufficere. quoniam nulli actus malus est magis demeritorius nisi cui actus bonus est magis meritorius. sed nullius actus est magis meritorius nec deo magis acceptus propter suam maiorem perfectionem in naturalibus. ergo tc̃. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum est dicendum consimiliter vt ad primum: videlicet primo ꝙ inferiores in natura potuerunt esse maiores in pena/ sicut et in culpa: vt probatum est. Secũdo: ꝙ de facto est contrarium supposito ꝙ omnes cum equali conatu elegerint qd̃ elegerunt: quia vt dictum est/ hoc supposito perfectiores in natura amplius peccauerunt. Tertio ꝙ sic videtur esse de facto: videlicet ꝙ superiores in natura fuerunt maiores in culpa: ⁊ sunt maiores nũc in pena. ¶ Hoc apparet primo per exemplum de Lucifero omnibus in naturalibus perfectiori quem cõstat fuisse maioris culpe/ ⁊ nunc esse in maiori pena. Secũdo. quia aut culpa superiorum et inferiorum fuit equalis/ aut culpa inferiorum fuit maior/ aut minor. sed constat ꝙ primum est falsuz. nec secundum videtur esse dicendum. quoniam ex quo peccatum omniũ fuit idem/ nec aliquis peccauit grauius nisi quia vt dictum est/ elegit intensius: ⁊ inferior non potuerit eligere intensius q̃ superior: sed econuerso: nisi forte inequali ipsorum conatu supposito/ de quo non cõstat: per consequẽs probabilius est dicere superiores ĩ natura fuisse maiores in culpa/ ⁊ per consequens nunc in pena: q̃ econuerso. ¶ Ex predictis videtur corollarie cõcludẽduz: ꝙ si nõ tãtum inter superiores ⁊ inferiores/ sed etiam inter equales ĩ naturalibus vt inter illos qui sunt eiusdẽ speciei est inequalitas in pena/ ⁊ per cõsequẽs in culpa: ꝙ huiusmodi inequalitas culpe in eis videtur fuisse quia alii aliis intensius elegerunt: non quin omnes eque intẽse eligere potuerint: ex quo eiusdem speciei esse ponuntur: sed tamen non sic de facto equaliter sed inequaliter elegerũt. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Tertio quæro de gloria bonorũ angelorum: vtrũ superiores in natura sint superiores in gloria? ¶ Et videtur ꝙ sic. Primo quia sicut superiores mali plus demeruerũt: ita ⁊ perfectiores boni amplius meruerunt. sed maiores in merito sunt maiores in pmio. ergo tc̃. ¶ Secundo. quia maior perfectio debetur perfectiori perfectibili. sed beatificabile est gloria perfectibilis. ergo tc̃. ¶ Contra. Primo. quia gloria datur ex gratia tãtũ: iuxta illud Apost. verbum. Gratia autẽ dei/ vita eterna. Secũdo. quia inferiori meritum potuit esse maius: ergo ⁊ pmiũ. ¶ Responsio. vbi quia inequale premiũ cõfertur propter inequale meritũ/ ideo pmo est videndũ de inequalitate meritorũ. Scd̃o de inequalitate pmiorum ipsorum.

Quantum ad primum est sciẽdum: ꝙ meritum ipsorum fuit duplex: videlicet vnũ de congruo/ et aliud de cõdigno. Meritũ de cõgruo dicitur esse illud quod precedit gratiam. Meritũ autẽ de condigno illud qd̃ sequitur ipsam. Tunc hoc supposito ꝙ nec boni angeli nec mali ĩ gratia fuerũt primo creati: de quo postea poterit inquiri: boni autem habitã gratiam non potuerunt nisi de cõgruo mereri: sed habita gratia per eũdem actum continuatum ante gratiam inchoatum meruerũt de cõdigno confirmari in gratia: ⁊ premiari seu coronari in gloria sempiterna: ¶ Hoc premisso ⁊ supposito etiam ꝙ ipsi meruerunt per actum eiusdem rationis tam de cõgruo q̃ etiam merito de cõdigno/ puta ꝑ actum amoris quo se ad deũ cõuerterũt: ⁊ aliis se auertentibus restiterunt: Amor enim dei scd̃m Augustinũ/ edificauit ciuitatem dei/ ⁊ amor sui cum contemptu dei ciuitatẽ diaboli: pono tres cõclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inferiores angeli potuerunt plus mereri q̃ superiores tam de congruo q̃ de condigno. ¶ Hec ꝓbatur. Et primo quantũ ad primã partẽ: vez ꝙ plus mereri potuerint de cõgruo. quia meritũ ipsorũ fuit in actu amoris quo se ad deum ante habitã gratiã cõuerterũt/ ⁊ ꝑ cõñs in hoc actu ille plus meruit qui ipm̃ intẽsiorẽ habuit: quia talis plus dilexit. sed inferior plus diligere potuit si superior remisse/ ⁊ cum minori conatu dilexit. voluntas enim imperfectior cum maiori conatu perfectiorem potest habere actum q̃ superior cum minori. ergo tc̃. ¶ Secunda pars: videlicet ꝙ etiã plus mereri potuerit de condigno/ apparet. quia quãto actũ exercens est in maiori gratia tãto ceteris paribus si est

bonus est melior ⁊ magis meritorius de cōdigno. sed angeli inferiores in naturalibus potuerunt recipere maiorem gratiam/ et de facto etiam recepissent: si de congruo amplius meruissent. ergo ⁊c. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ de facto plus meruerunt superiores ꝙ̄ inferiores tam de congruo primo ꝙ̄ postea de condigno. ¶ Hec apparet. quoniam aut inferiores dilexerunt deū ⁊ se conuerterūt ad ipsum cum maiori conatu ꝙ̄ superiores: aut cū equali aut cum minori. sed primū non habetur nec ponendū videtur. ergo relinquitur tertium vel secūdum. ex quorum vtroqꝫ habetur ꝓpositum. quia volūtas perfectior in perfectiorē potest actum ꝙ̄ inferior/ existente equali conatu in vtroqꝫ. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ superiores plus meruerunt etiam de condigno: quia maiorem gratiā receperunt: ⁊ actum meritorium pfectiorē post habitā gratiam continuauerūt talē videlicet quo se ad deum antea cōuerterūt. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ si tam inferiores ꝙ̄ superiores se ad deum conuerterunt/ ipsumqꝫ dilexerunt quantum potuerunt: inferiores non potuerunt tantū mereri quātū superiores. ¶ Hec apparet. quia voluntas imperfectior non potest in actum tante perfectionis quante est possibilis voluntati superiori. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū apparet ex precedentibus quid dicendum. Pono tamen ad maiorē euidentiam tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inferiores in natura possent esse superiores ⁊ eminentiores in gloria. ¶ Hec apparet. quia ⁊ de facto Christus vt homo ⁊ beata virgo sunt omnibus eminētiores in gloria: cum tamē sint inferiores angelis in natura. ¶ Cōfirmatur. quia ad premium nullus beatorum se habet actiue: sed tantū passiue. sed licet vna volūtas creata sit ꝓductiua perfectioris fruitionis ꝙ̄ alia: non tamen passiue receptiua: nec vnus intellectus creatus est receptiuus perfectioris visionis ꝙ̄ alius. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ esto ꝙ gloria conferretur ex merito adhuc inferiores in natura potuerunt esse superiores in ipsa. ¶ Hec apparet. quia potuerunt vt dictum est amplius mereri. ¶ Tertia est: ꝙ de facto superiores in natura sunt eminentiores in gloria. ¶ Hec apparet. quia vt dictum est/ ipsorum meritum fuit maius. sed quorum meritū fuit maius/ eorū premiū est copiosius. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid oēs qui sunt equales in natura fuerūt equales in merito ⁊ nūc in premio? Ad hoc videtur dicēdum ꝙ non. sicut enī inter homines est inequalitas: ita et inter angelos etiam eiusdem speciei. An autem sint aliqui equales deus nouit. Chrysostomus tamen super Mattheum dicit ꝙ non. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē quintam/ in qua Magister determinat de auersione malorum/ ⁊ de conuersione bonorum: quero de istis duobus. Et primo de malorum auersione: vtrum peccatum quo mali angeli a deo fuerunt auersi fuerit superbia? ¶ Et videtur ꝙ sic ꝑ illud ps. Superbia eorū qui te oderunt ascēdit semper. ¶ Contra. qr sicut solus amor conuertit amātem ad obiectum amatum: ita solū odiū auertit ab ipso. sed ꝑ peccatū mali angeli fuerūt a deo auersi. ergo ipsorū petm̄ non fuit supbia sed odiū diuinū: qḋ est maximū peccatorum sicut ⁊ maximum fuit peccatum eorum. ¶ Responsio. vbi primo inquiram quesitum: vꝫ qḋ fuit peccatū demonū. Scḋo quādo se auerterūt a deo ꝑ ipꝫ.

Tertio soluam vnum dubium.

Quantū ad primū: est opinio doctoris subtilis cui assentio: ꝙ peccatum demonū primū non fuit superbia. Ad cuius opinionis euidētiā p̄mitto quilqꝫ per ordinem. ¶ Primum est: ꝙ actus volūtatis positiuus est duplex: videlicet actus volendi ⁊ nolendi. nō enī actus volēdi sed etiā nolendi est actus positiuus. siquidem non tātum actus volendi quo volūtas fertur in volitum sibi gratū est actus positiuus sed etiā actus nolēdi quo refugit seu respuit nolitū seu oditum: licet interdum dicatur actus negatiuus seu priuatiuus: qr imperfectior ꝙ̄ sit alius actus vꝫ volēdi sibi cōtrarius. ¶ Secundū p̄mittendū est: ꝙ actus volendi est duplex. vnus absolutus q̄ dicit amor amicitie/ ⁊ alius reciprocus q̄ vocat cōcupiscētie. Ille dicit amor amicitie quo amās diligit amatū ꝓpt ipmmet amatū: vꝫ qr bonū ita: ꝙ sistit in obiecto volito seu amato. ⁊ ideo dicitur actus absolutus. ⁊ ꝓpter cōtrariā rationē amor cōcupiscētie dicitur reciprocus seu relatus: qr est amor quo amans nō sistit in amate sed in seipō ꝓpter quem diligit amatum. est enī amor quo quis diligit aliū ꝓpter seipm ad quē refert obiectū dilectum. ¶ Tertiū p̄mittendū est ꝙ ois actus nolēdi p̄supponit aliquē actū volēdi: ⁊ amor cōcupiscētie amorē amicitie. ¶ Hoc appet. nullus enī aliquid respuit nisi qr aliquid diligit cui illud incōueniēs existere apphendit. nullus aūt aliquid amore cōcupiscētie vꝫ vt sibi vtile diligit/ nisi qr seipꝫ amore amicitie querit seu diligit. nisi enī se diligeret bonum sibi vtile nō appeteret. quare ⁊c. ¶ Quartū p̄mittēdū est: ꝙ actus nolēdi inordinatus p̄supponit actū volendi inordinatū/ ⁊ similiter amor cōcupiscētie inordinatus amorē amicitie inordinatū. ¶ Hoc appet. qm̄ sicut se habet actus nolēdi absolute sumptus ad actū volēdi absolute sumptū/ ⁊ amor cōcupiscētie ad amorē amicitie: ita actus nolēdi inordinatus ad actū volēdi inordinatū/ ⁊ amor ↄcupiscētie inordinatus ad amorē amicitie inordinatū. sed ipe actus nolēdi vt dictū est p̄supponit actū volēdi/ ⁊ amor cōcupiscentie amorē amicitie absolute. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qr aut actus volēdi in quē resoluit actus nolēdi inordinatus/ ē ordinatus aut inordinatus. ⁊ silr dico de amore amicitie qui ē cā amoris cōcupiscētie. Sꝫ nō pōt dici ꝙ sit actus ordinatus. nullus enī ꝓpter actū volēdi ordinatū respuit aliqd inordinate: nec ꝓpter amorē amicitie ordinatū aliqd sibi inordinate appetit sed potius ordinate. ergo actus volēdi in quē resoluit actus nolēdi inordinatus/ est inordinatus ⁊ amor amicitie. silr ois ille est inordinatus q̄ est cā amoris ↄcupiscētie inordinati: sicut ⁊ ecōuerso ois actus ē ordinatus ex quo ꝓuenit et in quē resoluit alius actus ordinatus. ¶ Quītū ⁊ vltimū p̄mittēdū est: ꝙ sicut primus actus bonoꝝ angeloꝝ fuit bonus ⁊ meritorius: ita ⁊ primus alioꝝ fuit malus ⁊ demeritorius. ¶ Hoc appet. non enī est verisile ꝙ aliquē actū bonū habuerīt ante malū: qm̄ si talē actū habuissent: per ipm sicut ⁊ alij boni gratiā meruissent ⁊ a casu p̄seruati fuissent. ¶ Ex p̄dictis sequit corollarie. Primo: ꝙ peccatū angeli nō fuit in actu nolēdi nec in amore ↄcupiscētie. Scḋo ꝙ habuit eē in amore amicitie. ¶ Primū appꝫ qm̄ petm̄ cuiuslꝫ mali angeli vt dictū est fuit in p̄mo actu eius. sed nec actus nolēdi nec actus amoris ↄcupiscētie potuit eē p̄mus eius actus: cū vt dictū est actus nolēdi inordinatus p̄supponat actū volēdi/ ⁊ amor cōcupiscētie amorē amicitie. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. qr nullū petm̄ aliud p̄supponēs ⁊ ex ipo oriens pōt eē p̄mū. sed ois actus nolēdi inordinatus p̄supponit actū volēdi inordinatū: ⁊ amor ↄcupiscētie amorē amicitie silr inordinatū: sicut ⁊ inordinatus ordinatū vt p̄dictū est. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequit scḋm: vꝫ ꝙ primū peccatū angeli habuit esse in amore amicitie. qm̄

vltra actū volendi ⁊ nolendi amore concupiscentie nō est alius actus ꝙ̄ amor amicitie. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut primus actus meritorius non potest esse nisi amor amicitie: ita nec primus demeritorius. omnis enim alius actus presupponit istum ordinatum si ordinatus est et inordinatum si inordinatus. quare ⁊c. Ex quo sequitur ꝙ etiam primum meritum angelorum bonorum habuit esse in amore amicitie ipsorum. ¶ Ex premissis apparet conclusio doctoris: ex qua pendet solutio questionis: videlicet ꝙ primū peccatum angeli nō fuit nec esse potuit superbia. Qḋ potest probari euidēter ex predictis. quoniam primū peccatum malorū non fuit amor concupiscētie ipsorum vt declaratum est. sed peccatū superbie consistit in amore inordinato cōcupiscētie. qḋ apparet. quia peccatum superbie est appetitus immoderatus proprie excellentie: que excellētia nō diligitur ꝓpter se / nec per cōsequēs amore amicitie: sed propter diligentē seu appetētem: ⁊ ꝑ ꝯsequēs amore cōcupiscētie. ergo cū peccatū angeli ꝑmū nō fuerit amor cōcupiscētie sed amicitie / nō potuit esse peccatum superbie.

Sed tunc est dubium quod fuit istius

amoris amicitie obiectū: in quo amore fuit demonū primū peccatū. ¶ Ad hoc respōdet ⁊ rōnabiliter: ꝙ cū ipsorum primū peccatū fuerit immoderatus et inordinatus amor amicitie: ⁊ deus non possit immoderate nec excessiue diligi / per ꝯsequēs talis amor nō potuit esse dei. quia si ad deum vt ad obiectum fuisset terminatus / nō extitisset inordinatus sed potius ordinatus: ⁊ quāto intensior tanto melior. ¶ Ex quo sequitur ꝙ hic amor inordinatus amicitie ⁊ immoderatus habuit esse vel suiipsius: videlicet angeli peccantis: vel alicuius alterius creature. Sed secundum non videtur esse ponēdum. Primo. quia cuilibet angelo prius fuit nota sua essentia propria ꝙ̄ aliqua alia creatura. Secundo. quia quilibet magis naturaliter inclinatur ad diligendum amore amicitie semetipsum ꝙ̄ aliquod aliud ens creatum. ¶ Ex quo infertur: ꝙ hic amor amicitie immoderatus ⁊ inordinatus in quo fuit primū delictum angeli / fuit non alicuius alterius ꝙ̄ suiipsius. ⁊ hoc concordat cum sententia Augustini dicentis: ꝙ ciuitatem dei facit amor dei terminatus ad contēptum sui. econuerso autem amor immoderatus ⁊ inordinatus sui terminatus ad contēptū dei facit ciuitatem diaboli. ¶ Sed tunc est dubium primū: quale peccatum fuerit istud primū peccatum demonum: supposito ꝙ fuerit vt dictum immoderatus amor amicitie ipsorum. Secundū: an preter istum actū inordinatum in eis fuerit aliquis alius inordinatus. ¶ Ad primum respondet doctor ꝙ potest vocari peccatum non carnale sed spirituale lasciuie seu luxurie. ¶ Ad secūdum respondetur ꝙ fuit vtiqꝫ in eis preter actum inordinatum predictum amoris amicitie / alius actus inordinatus videlicet amoris concupiscentie / ꝙ quilibet sibi immoderate ⁊ inordinate beatitudinem concupiuit. licet enim quilibet ad beatitudinis appetitum naturaliter īclinetur: tamen inordinate potest quis eam appetere actu elicito appetēdo eam sibi modo indebito: puta vel immoderatius ⁊ intensius ꝙ̄ debeat: vel quia appetit ipsam citius ꝙ̄ sibi debeatur: vel quia vellet ipsam habere non a deo sed ex se ipso sicut forte diabolus appetijt / maxime si vt communiter dicit ⁊ ponitur / appetiuit deo adequari: ⁊ in hoc fuit peccatum superbie. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum respondetur:

ꝙ auersio ē duplex: videlicet formalis ⁊ virtualis. Auersio formalis fit tantum per actum odij. obiectum enī aliquod odire est ab ipso se auertere: sicut econuerso omnis ille ad hoc se ꝯuertit qḋ diligit. Virtualiter aūt se auertit ab aliquo omnis ille qui aliquid eligit vel omittit qḋ est illi īcōpossibile a quo dicitur se auertere isto modo. sicut ponitur exemplū de infirmo potionem amarā respuente / sine qua nō potest consequi sanitatem. talis enim dicitur se auertere a sanitate nō formaliter cum ipsam appetat / sꝫ virtualiter: quia se auertit ab ipsa potione amara ad sanitatem consequendam necessaria: vel conuertit ad aliquid eius impeditiuū ⁊ infirmitatis promotiuum seu inductiuum. ¶ Ex hoc tunc ista ad propositum applicando dicitur ꝙ licet tantum odium dei sit odientis ab ipso formaliter auersiuū: omne tamen mortale peccatum ab ipso virtualiter auertit: quia in omni mortali peccato est electio vel omissio alicuius vetiti: cum qua commissione vel omissione deus non potest haberi per gratiam in presenti nec per gloriam in sequenti. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ licet peccatum demonum non fuerit odium sed amor: nec per consequēs fuerit a deo formaliter: fuit tamen ab eo virtualiter auersiuum: quia fuit mortale et grauissimū peccatum. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: dubium excutiēdum est / an diabolus potuerit appetere equalitatem

dei. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ sic. Ad cuius euidentiam ꝑmitto tria. Primū est: ꝙ appetere deo equari potest dupliciter intelligi secūdū ꝙ dupliciter aliquis potest dici deo equalis. Uno modo formaliter ⁊ quidditatiue seu intrinsece: quia vez est tāte perfectionis quante deus. ⁊ vt sic impossibile est nō deum esse equalē deo: sed vt sic vna persona diuina est equalis cuilibꝫ alteri. Alio modo posset dici aliquis deo equal' tantū personaliter ⁊ tantū denominatiue: modo quo homo assumptus posset dici patri ⁊ spiritui sancto equalis: quia est ꝑsonaliter verbum qḋ est vnꝰ cū patre ⁊ spiritu sancto deus. Primo modo appetere deo equari / esset appetere qḋ est impossibile ⁊ contradictionē implicans manifestā. Scḋo aūt mō deo equari hoc est a diuino supposito assumi / non est impossibile. ⁊ ita si primo modo diabolus appetijt diuinā equalitatē / eius appetitus fuit rei impossibilis: nō autem si secūdo modo. ¶ Secūdū ꝑmittenduꝫ est: ꝙ esto ꝙ appetitus possit esse impossibilium: tamē ceteris paribus efficacius appetitur qḋ vt possibile ꝙ̄ qḋ vt īpossibile apprehenditur. ¶ Tertium premittēdum est: ꝙ diaboli culpa non fuit ex ignorantia. ex quo sequitur ꝙ si impossibile appetijt etiā illud īpossibile eē agnouit. ¶ His ꝑmissis pono quatuor ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ diabolus potuit diuinam equalitatem primo modo intellectam appetere: nō tamen intense (vt videtur) cū appetijt si appetijt. ¶ Hec apparet. quia appetitus potest esse impossibilium. intēsior tamē esse videtur possibilium. sed diuina equalitas sic accepta fuit diabolo impossibilis: qḋ ⁊ ipse bene sciuit / cum vt ꝑmissuꝫ est ꝑ ignorātiam nō peccauerit. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ diabolus etiam potuit appetere equari deo secūdo modo. ¶ Hec apparet. quia si appetitus potest esse impossibiliū / multo magis possibilium. sed diabolū deo hoc modo equari hoc est ab ipso assumi / possibile fuit: qḋ ⁊ diabolus forte nouit. ꝗ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ si diabolus deo equari scḋo modo sicut fuit possibile appetijt / intēsius appetijt ꝙ̄ appetiuisset deo equari ꝑmo modo si sic appetijsset. ¶ Hec apparet. q: vt dictū est / hoc ceteris paribꝰ quis magis appetit qḋ vt sibi possibile ꝙ̄ illud qḋ vt sibi impossibile apprehēdit. sed si diabolus appetijt deo equari ꝑmo modo hoc qḋ appetijt impossibile esse sibi nouit. nō aūt si scḋo modo: quo fuit possibile. ¶ Hoc apparet. quia in cuius potestate est aliquid eligere / et intense vel remisse eligere seu appetere. ergo si diabolus potuit appetere

diuinã equalitatẽ sibi impossibilem potuit ipsum appetere intensius vel remissius. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q: bonũ quãto melius tãto appetibilius. sed diuina equalitas sumpta primo modo est melior licet cuicũq₃ creature impossibil'/ ꝙ̃ sumpta secũdo modo. ergo si potuit appeti quia bona licet impossibilis cũ sit melior in equalitate alio mõ sumpta/ potuit magis appeti. ¶ Quia tñ vt dictũ est qd̃ impossibile quis sibi esse apprehendit non intense sed remisse appetit vel nullo modo appetit: ideo mirum est ꝙ diabolus diuinam equalitatem sic intense concupiuerit quã sibi impossibilẽ esse sciuit: propter qd̃ videretur probabiliter esse credendum ꝙ diabolus non appetijt deo hoc modo equari sed vniri seu personaliter copulari. ¶ Sed tunc est dubium: quomodo diabolus agnouit hoc esse possibile: vez ꝙ deo hypostatice vniret/ cum hoc non possit naturaliter esse notũ a priori: sed tantũ a posteriori: quia vez sic est factum. quia enim homo de facto est verbo vnitus: ideo scitur ꝙ ipse est deo vnibilis ⁊ etiam omnis alia creatura vt patuit ⁊ probatum fuit in tertio. sicut nec ꝙ calidum sit calefactiuũ scitur nisi q: actu calefacere cernitur. nisi enim homo ad calorem videret sequi calorem/ non magis sciret ipsum calefacere ꝙ̃ frigefacere posse. sed constat ꝙ homo tunc non erat assumptus quando diabolus peccauit. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc posset dici ꝙ esto ꝙ diabolus seipsum formaliter assumibilem non cognouerit certitudinaliter esse possibile: non apprehendit tamen hoc esse impossibile: cum sit falsum et ipse per ignorantiam non peccauerit vt dictũ est. ⁊ ideo potuit hoc credere seu opinari esse possibile/ licet nõ certitudinaliter cognoscere. Aliud aũt vez se posse deo equari/ alio modo videlicet tanꝙ̃ deum non certitudinaliter cognoscere nec probabiliter potuit opinari nisi errore deceptus et ignorantia excecatus. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

SEcundo quero de conuersione bonorum: vtrum conuersio ad deum bonorum angelorum fuerit meritum ipsorum quo sibi eternum premiũ meruerũt. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia contrariorum contrarie sunt cause: sed ad deum conuersio/ et ab ipso auersio opponuntur. ergo sicut auersio reproborum fuit demeritũ ipsorum quo sibi meruerunt penam: ita ⁊ per contrariũ conuersio bonorũ fuit meritum ipsorum quo sibi meruerunt gloriam sempiternam. ¶ Contra. quia vt magister dicit in litera: meritum ipsorum non precessit: immo secutum fuit eorum premiũ. sed huiusmodi cõuersio ipsorum ad deum fuit saltẽ aliquo ordine nature prius ꝙ̃ eorũ premiũ sempiternũ. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enĩ ostẽdam qualis fuerit bonorũ conuersio ad deũ. Secũdo inquiram an per ipsam meruerũt premiũ sibi.

Quantũ ad primũ: est sciendũ primo ꝙ bonorum conuersio ad deum nõ fuit tantum virtualis sicut fuit malorum auersio/ sed formalis. non enim se cõuerterunt ad deum aliquo alio mediante obiecto ad qd̃ se penitus conuerterunt. immo huiusmodi conuersionis ipsorum actus fuit ad deum primo ⁊ immediate non ad aliquid aliud terminatus. Actus autem cõuersiuus creature rationalis ad deum vnus est actus intelligẽdi seu credendi vel assentiendi: non distinguẽdo modo inter ista licet vt alibi est ostensum sit aliqua distinctio inter ipsa. Alius actus cõuersiu' est actus diligẽdi: qui est duplex videlicet amor cõcupiscentie quo deus diligitur ⁊ concupiscitur quia vtilis diligẽti: ⁊ amor amicitie quo propter se diligitur absolute. ¶ Ex hoc supposito satis noto infero corollarie: ꝙ ꝯuersio bonorum angelorum ad deum nõ potuit fieri aliter ꝙ̃ per actum aliquem predictorum vel insimul per omnes. quilibet enim actuum predictorum est creature intellectualis ad deum conuersiuus et meritorius. non tantum enim est bonum ⁊ meritoriũ deũ diligere propter se amore amicitie: sed etiam ipsum sibi appetere vt vtilez ⁊ proficuũ: quia ⁊ talis actus videtur esse actus spei. ¶ Tunc igitur potest dici ꝙ boni angeli conuertunt se ad deũ. Primo per actũ intelligendi quo ipsum cognouerunt esse sui principium productiuum et crediderũt nihilominus certitudinaliter ipsum esse sui premiatiuũ ⁊ ꝑfectiuũ. Secũdo per actũ charitatis: videlicet per amorem amicitie quo ipsum propter se super omnia dilexerunt. Et tertio per actũ spei: vez per amorẽ concupiscentie quo ipsum vt sibi vtilem ⁊ proficuum cõcupierunt/ premium sibi debitum sibi ab ipso cõferri appetentes/ ⁊ sic conferendum indubitãter ⁊ certitudinaliter expectãtes. Inter istos tres actus prim' est bonus/ secundus melior/ ⁊ tertius optimus: vt in tertio est ostensum. secundus ⁊ tertius actus fuit tantum bonorum angelorum. primus autẽ fuit aliqualiter etiam aliorum: nõ tamẽ fuit bonus vt fuit ipsorum/ hoc est meritorius. non tantũ enim boni angeli sed etiam mali deum intellexerũt: ipsumq₃ formaliter sui principium agnouerunt: non tamen cum amore amicitie dilexerunt/ nec etiam concupiscentie ordinato seu debite circũstantionato. ¶ Sed est hic dubium de obiecto actus triplicis supradicti conuersionis bonorum: an videlicet obiectum horum actuũ fuerit deus sub ratione deitatis: an sub conceptu seu obiecto sibi ꝓprio aliquo a creaturis abstracto: modo quo scd̃m aliquos (qd̃ tamen est falsum vt in primo est ostensum) a nobis cognoscitur deus ipse ⁊ diligitur ĩ presenti. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ tam boni ꝙ̃ mali angeli deũ sub ratione proprie deitatis cognoscere ⁊ diligere potuerũt etiam naturaliter vt superius fuit dictum in quadã alia questione. ⁊ ideo deo eis assistente ⁊ coagente ad actus intelligendi ⁊ diligendi predictos eis naturaliter possibiles/ actus huiusmodi conuersiui ipsorum fuerunt eorum ad deum sub ratione propria et intrinseca deitatis terminati. nec tamen sequitur ꝙ fuerint beatifici: cũ nõ omnis actus intelligendi deum etiam sub ratione deitatis sit beatificus/ nec etiam diligendi. ⁊ sic est probabile ꝙ fuerit de facto: vez ꝙ deus ipse sub ratione ꝓprie deitatis nõ sub aliqua alia fuerit immediatũ obiectum cõuersionis bonorũ omniũ angelorũ. rationabile enĩ est credere ꝙ ipsi aliquem de deo sub ratione proprie deitatis habuerũt cõceptum: quia aliter cũ incognita nõ possint diligi/ per ꝯñs se ad deũ cõuertere ꝑ amorem minime potuissent: cum etiã nihil a deo aliud sit amoris sup omnia et propter se obiectum debitũ/ nec per consequens talis actus eorum conuersiuus fuisset in eis rectus nec meritorius sed potius demeritorius nisi fuisset terminatus ad deũ sub ratione proprie deitatis. sed hoc minime fieri potuisset nisi deus ab eis sic intellectus fuisset. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundũ: fuit opinio magistri vt apparet in litera: ꝙ angeli boni meruerunt sibi premium per obsequia que hominibus nũc impendunt. ¶ Cõtra istã opinionẽ que cõmuniter nõ tenetur/ arguitur primo. quia meritũ p̃miũ non sequitur sed p̃cedit. sed huiusmodi obsequia que angeli boni hominibus impendũt fuerũt post eis collatum p̃miũ sempiternũ. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. q: nõ oẽs angeli sunt ad obsequia hominum deputati. sed oẽs ꝑ eũdẽ actũ in genere sibi p̃miũ meruerũt. ergo ⁊c. ¶ Sed iste rationes nõ ꝯcludũt. ¶ Ad p̃mã enĩ respõderet Magister negãdo maiorẽ. nullũ enĩ ẽ icõ-

veniens q deus ꝯtulerit angelis premium ꝓpter ipsoꝝ aliquem actum ꝓuisū p ipsos post habitū premiū exercē dum: ꝛ p ꝯñs q p̄mium ī eis p̄cesserit meritū. quia etiam de facto sic fuit de omnibus hoībus electis Christū p̄cedentibus. cum eñ Christus oībus ꝛ ipm̄ p̄cedentibus ꝛ sequentibus meruerit gratiam ꝛ gloriā: ꝛ oēs electi homines eum p̄cedentes habuerint grām ante ipm̄: p ꝯñs p̄mium aliqđ puta gratie donum eis collatū p̄cessit meritu; / vez Christi passionis actū futurū. ꝛ sic consimiliter in ꝓposito de angelis posset dici. ¶ Ad scđam rationem respondet apostolus ad Hebreos. i. dicēs q oēs sūt administratorij spūs in ministeriū missi ꝓpter eos q̄ hereditatem capient salutis. Ex hoc eñ apłus innuit euidenter q l; non oēs sint immediate ad custodiam hoīm deputati: oēs tñ aliquo mō hominibus obsequunt̄. quare ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum non reprobādo opinionem magistri simplicit̄ / pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q aliqđ meritū p̄cessit p̄miū oīm beatorum angeloꝝ tp̄e vel natura. ¶ Hec apparet. qñ ꝯuersio ipsoꝝ ad deum p actum triplicē supradictu; fuit meritoria. sed ꝯstat q hmōi ipsoꝝ ꝯuersio fuit prior q̄ eorum premiatio. prior dico vel tp̄e seu duratione. vel si fuit simul cum p̄mio: cum ipa fuerit cā p̄mij: q: propt̄ ipsam deus eos vt dignos p̄mio acceptauit: p ꝯñs aliquo modo seu ordine ipso p̄mio eis collato prior fuit: ꝛ nō q̄ in naturalibus cā hñs effectum eorum dicit̄ prior ipso: quia est illud a q̄ effectus. ¶ Cōfirmat̄. q: ꝯstat q eorum conuersio ad deum fuit bona sicut aliorum auersio mala. ergo sicut maloꝝ auersionē deus puniuit pena eterna: ita ꝛ aliorum ꝯuersionem acceptauit vt dignā vita btā. sed actus meritorius non est alius q̄ actus sic deo gratus et acceptus vt vita eterna dignus. ergo ꝛc. ¶ Ex hac conclusione sequit̄ corollarie q angeli nō meruerūt sibi p̄mium tñ ꝓpter ꝓuisum obsequiū hoībus īpendēdū. nec eñ est verisimile q deus magis acceptauerit hmōi obsequium futurū q̄ actū bonu; iā exhibitū / vez ꝯuersionē ipoꝝ ad eū: nec p ꝯñs q magis meruerint p tale hoīm obsequiū q̄ p ꝯuersionem ipsoꝝ. vel saltem nō tñ p hmōi obsequiu; meruerūt sed etiā p ꝯuersionem tale obsequium p̄cedentē. ¶ Scđa ꝯclusio est: q ipi potuerūt p̄miu; mereri etiā per tale obsequiū īpēdēdū. ¶ Hec appet. qr si nō: hoc nō fuisset nisi qr hmōi ipoꝝ obsequiū hoīb᷒ īpēdēdū fuit post eoꝝ p̄miū subsecutum. sed hoc non obstat vt dictū est. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur q p vtrūq; hoꝝ: vez tam p ꝯuersionē p̄mium p̄cedentem q̄ p obsequium sequens ipm̄ potuerunt mereri: vel p alterū hoꝝ. q si tñ p alterum / ꝓbabilius est q hoc fuerit p ꝯuersionē suā q̄ hmōi obsequium hominib᷒ īpēdēdū. si autē p vtrunq; istoꝝ / magis videtur fuisse meritoria cōuersio ipsoꝝ ꝛ melior ac deo acceptabilior q̄ obsequiu; hominibus impendendum. ¶ Sed est hic dubium: an angeli boni meruerint sibi non tantum gloriam sed etiam gratiam anteq̄ habuerīt ipsam: an fuerint simul creati cum ipsa. ¶ De hoc quid sit verum non est certum: quia nec in scriptura est expressum. probabile tamen videtur esse q nec boni nec mali in gratia sed tantum in puris naturalibus fuerunt creati. postea autē boni ipsam gratiam sibi meruerūt de congruo per conuersionem predictam: in qua conuersione post gratiam habitā permanentes meruerunt de cōdigno ꝯfirmari in ipsa ꝛ coronari in gloria sempiterna. Posset etiā dici q fuit forsitan aliter: vez q omnes fuerunt creati in gratia tam boni q̄ mali / a qua gratia mali ceciderunt ꝛ in ipsa boni confirmari meruerunt. qđ tamen horū fuerit / non habetur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionē sextā in qua magister in speciali determinat de ruina malorum / ostēdēs locu; in quē ceciderunt: et quō de quolibet gradu seu ordine aliqui ceciderunt: Quero de istis. Et primo / vtrum de quolibet angeloru; ordine aliq̄ ceciderunt? ¶ Et videtur q sic. qñ ad quemlibet ordinem angelorum beatoru; assumunt̄ aliq̄ hoīm: sed hoīes non assumunt̄ nisi ad restaurandū ruinā; demonū. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qr btā virgo nō est alicuius ordinū angeloꝝ: nec hō assumptus filius ei᷒ Christus: sed sunt sup oēs ordines angelorū. sed sicut ipi sunt superiores omnibus angelis: ita possunt esse alij inferiores omnibus ad nullū assumpti ordinū angeloꝝ: nec p ꝯñs oportet q aliq̄ ceciderint de quolibet ordine angelorum. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi est videndū primo q̄situ;: vez an de quolibet ordine ceciderint. Scđo de loco in quem ceciderūt: ꝛ de pena quā incurrerunt.

Quantū ad primū non habetur expresse q̄d hoꝝ sit / an vez de quolibet ordine ceciderint / an nō. Dicit̄ tñ cōiter q sic. qđ ꝛ arguit̄ ex illo vulgato dicto q̄ asseritur aliquos hoīes bonos esse in q̄cūq; ordine angelorū. cum eñ ex hoībus restauretur ruina ꝛ casus culpabilis angeloru; maloꝝ: p ꝯñs si ad quēlibet ordinē angeloꝝ assumunt̄ aliq̄ hoīe; de q̄libet ceciderūt demonū aliq̄. ¶ Confirmat̄. q: Lucifer fuit de sup̄mo ordine: ꝛ ita ꝓbabile est q si de sup̄mo / multo magis de alijs inferioribus ceciderūt. ¶ Sed l; conclusio istarum rōnū forte sit vera ꝛ vt vera communit̄ ꝯcedat̄: nec rōnes tñ iste nec alie q̄ ꝓ ipsa adducunt̄ ꝯcludūt / vt satis euident̄ apparet: nec in talib᷒ nobis occultis oportet inniti rōnib᷒: sed magis sanctoꝝ dictis ꝛ auctoritatib᷒. ¶ Sed sunt hic dubia q̄tuor. Primum est / an de q̄libet ordine ceciderint equalit̄ an de vno plures ꝛ de alio pauciores. Secūdū / an si diabolus nō peccasset hō creat᷒ fuisset. Tertiū / an mali eq̄lit̄ ceciderūt. Quartū / an fuerūt prescij casus sui. ¶ Ad primum dicēdū q nec magis istud est certum / immo multo minus q̄ primum suppositū: vez q de q̄libet ordine aliqui ceciderūt. Aliq̄ tñ dicunt q tertia ps cecidit vel oīm vel cuiuslibet ordinis. qđ arguūt ꝛ deducūt ex illo verbo Apocal. vbi dicit̄ q draco trahebat tertiam ptem stellarum. ¶ Ad scđm respōdeo sicut rñdi ad simile; q̄stionem factam in tertio de Christo / videlic; an hō fuisset assūpt᷒ si non fuisset hō lapsus. sicut enim hoc nullus vt ibi ꝓbatū ē naturalit̄ pōt scire: ita nec qđ hic q̄rit̄ ꝓpter cōsimilem rōnē. Hugo tñ lib. de sacramētis parte prima. cap. 33. dicit q fuisset vtiq; homo factus / esto q non peccasset angelus. vnde ait. Non vt putāt q̄da; ꝯditio hoīs ita ad restaurationem angeloꝝ preuisa est: q hō factus non fuisset nisi angelus cecidisset. ¶ Ad tertium iam fuit dictu; in distinctione p̄cedēti q inequaliter peccauerūt: ꝛ ita p ꝯñs tam culpabilit̄ q̄ penaliter inequaliter ceciderunt: sicut ꝛ boni inequaliter meruerunt. ¶ Ad q̄rtū respōdet Ansel. de casu diaboli / q non. vnde dicit sic cap. 21. Diabolus nō p̄sciuit casum suum. nā si p̄sciuit: aut ergo volebat ipsū aut nolebat. si volebat: ergo mala volūtate iā ceciderat. ergo cecidit anteq̄ caderet. si nolebat: ergo tantū erat miser volēdo q̄tū stare volebat. Hec Ansel. ¶ Quātum ad bonos aūt dicunt aliq̄ q suam futurā beatitudinē preuiderūt. qđ si verū est / hoc habuit esse p reuelationē diuinā: nec eñ aliqđ futurum ꝯtingēs a sola diuina volūtate dependēs pōt aliter q̄ p reuelationē signā alicui eē notu;. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: locus in quem ce

cideruntnon est infernus ꝓprie dictus vez locus infim⁹
damnatoꝝ nec enī oēs scōm ꝙ dicit Grego. scdo libro
moral. sunt ibi īclusi: lȝ sint ibi post iudiciuȝ icludēdi. nūc
autem ꝑmittunt habitare cum hoībus ad ipsorum exer
citiū. omnis tñ loc⁹ in q̄ sunt est infernus vez penalis/qz
penā ꝑpetuā secuȝ trahūt. ¶ Sed sunt hic duo dubia de
ista ipsorum pena. Primum est: cū pena ipsoꝝ sit tristitia
vt apparet ex dictis in q̄rto: an cuȝ ipsoꝝ tristitia afflicti
ua sit aliqua letitia admixta. Scdm: cū tristitia scdȝ Au
gustinum sit de reb⁹ q̄ nobis nolētibus accidūt: an act⁹
nolēdi ad quem seq̄tur tristitia sit ab eis vel a deo tñmō
effectiue. ¶ Ad primū dicūt aliq̄ ꝙ vsqz ad iudiciū pena
tristitie demonū ꝯpatitur secum aliqd gaudium qd nūc
habēt demones de euētu maloꝝ q̄ ꝓcurant ⁊ fieri deside
rant. Post aduentū autē ad iudiciū nullum cū pena ipso
rum erit gaudiū: qz tunc erit eoꝝ pena ꝑpetua ꝯsūmata.
¶ Sed istud non videt̄ ꝓbabile esse dictū. qm̄ si nūc de
mones gaudēt de malis q̄ euenīūt: ⁊ tūc etiā non minus
gaudere poterunt qm̄ ꝓpter malū culpe qd ipsi fieri ꝓcu
rauerūt infert̄ malū pene ꝯplete damnatis hoīb⁹ quos
ipsi deceperūt: maxime cū nec nunc gaudeāt/ si gaudent
de peccatis hoīm ꝑuersorum/ nisi ꝓpter supplicia ⁊ tor
menta q̄ sciunt eis esse ꝓ peccatis hm̄oi inferenda. si enī
scirent hoīes non debere puniri ꝓ peccatis/ nec ipsos ad
peccādū īducerēt nec eos peccare vellēt. q̄re ⁊c. ¶ Cōfir
mat̄. qz lȝ pena hoīm dānatoꝝ sit futura grauior post iudi
ciū q̄ nūc: qz tunc in corpe ⁊ in aīa insimul patient̄: nō tñ
sic erit de demonib⁹. vnde ipsoꝝ pena ī nullo tūc erit gra
uior q̄ sit modo: nisi forte quantuȝ ad hoc: qz nūc ꝑmittū
tur vti sua potētia motiua: cuius vsu tunc priuabunt̄ qm̄
in inferno cū malis hoībus includētur. ¶ Et ideo aliter
videtur esse dicendum. ꝙ sicut in btīs est letitia sine oīm
tristitia: ita ⁊ econtrario est tristitia sine oīm letitia ī dam
natis. ¶ Nec valet qd in ꝯtrariū argūt̄: qz vez demōes
volūt mala. Aliud enī est velle aliqd seu appetere: ⁊ aliō
de ipō gaudere: sicut ⁊ aliō ē aliqd nolle/ ⁊ aliō de ipso no
lito tristari. ⁊ ideo cuȝ letitia ab actu volēdi ⁊ tristitia ab
actu nolendi realiter distinguant̄: lȝ ad volitū sit nata na
turaliter loquendo seq̄ letitia ⁊ ad nolitū tristitia: potest
tñ per diuinā potētiā fieri ne seq̄tur. ⁊ sic credēdū est esse
in damnatis oībus ⁊ beatis: vez ꝙ lȝ forte beati aliqd no
lint vt culpas ⁊ penas reproboꝝ: ⁊ q̄ oīa volunt demones
⁊ ꝓcurant: nulla tñ tristitia seq̄tur ad actum nolendi btō
rum/ nec letitia seu gaudium ad velle aliqd damnatoruȝ.
⁊ ideo si alicubi dictū a sancto aliquo reperit̄ ꝙ demōes
gaudeāt/ hoc intelligenduȝ est esse tantūmodo antecedē
ter: pro quanto aliquid volunt ad quod volitū nata est se
qui letitia sicut ⁊ ad nolituȝ tristitia naturaliter. ¶ Vel
potest dici aliter tenendo ꝙ nec letitia est distinctum ali
quid ab actu volendi: nec tristitia ab actu nolendi: vt in
quarto prolixius est ostēsum: ꝙ licet omnis letitia sit vo
litio ⁊ omnis tristitia sit nolitio: nō tamen econuerso om
nis volitio est letitia/ nec omnis nolitio tristitia. et ita li
cet demones aliquid velint/ nō sequitur ꝙ gaudeant seu
letentur de volito consecuto. ¶ Ad secundum videtur
esse dicendum ꝙ nec actus quem sequitur tristitia dam
natorum/ nec ille quem letitia beatorum/ est ab eis sed a
deo tantummodo effectiue. si enim esset ab eis effectiue
possent ipsum suspendere quando vellent: cum omnis
actus volendi et nolendi sit in potestate volentis et no
lentis actus huiusmodi effectiue elicientis. ¶ Sic ad
q̄stionē. ¶ Ad rationeȝ in pricipio dicenduȝ: ꝙ licet ho
mines beati multi etiā omnes possent eē nulli⁹ ordinis
angelorum: sed omnibus eis inferiores: non tamen sic di
citur esse de facto.

Quæstio Secunda.

Ecundo q̄ro: vtrum Lucifer fue
rit de supmo ordine angeloꝝ. ¶ Et videt̄ ꝙ sic.
qm̄ angeli oēs supme ꝑfectionis sunt supmi
ordinis. quāto eī supiores ī natura/ tāto ⁊ ma
iores ī glīa. sed Lucifer ē ī naturalib⁹ ꝑfectior oīb⁹ aliis. ḡ
⁊c. ¶ Cōtra. qz q̄ ab aliq̄ ordine ceciderūt/ aliqn̄ illi⁹ ordi
nis fuit. sȝ nec Lucifer nec aliq̄s alioꝝ q̄ ceciderūt alicui⁹
ordinis vnq̄ fuerūt. ḡ nec de aliq̄ ordine ceciderūt. ¶ Re
sponsio. vbi est primo vidēdū quot sint ordines angeloꝝ.
Scdo quesituȝ: vez de q̄ illoꝝ Lucifer cecidit seu fuisset
si cum aliis bonis angelis permansisset.

Quantum ad primū est sciēdum: ꝙ cū
scdm August. lib. 19. de ciui. ordo sit parium dispariūqz re
rum sua cuiqz loca tribuens dispositio: hm̄oi angelorum
ordo q̄ est varia eorum dispositio/ pōt attēdi seu accipi q̄
ad duo: vez vel quantū ad naturā ipsoꝝ variam: vel quā
tum ad gloriā ꝯsecuteȝ. Si primo mō accipiat̄ inter ip
sos ordo/ tot possunt poni inter eos ordines quot sunt ibi
diuerse species. omnes enī eiusdeȝ speciei sūt pares. ordo
autē non includit paritatē ⁊ imparitatē simul sed salua
tur in altero hoꝝ tñ. ⁊ ideo q̄libet species angelorum est
vnus ordo parium tñ. vt autē accipit̄ simul cū alia spe
cie/ est cuȝ ipsa vn⁹ ordo ex paritate ⁊ imparitate ꝯstās.
est enī vt sic inter ipsos ordo pariū ⁊ impariuȝ simul. Se
cundo aūt mō sumendo seu accipiēdo ordinē inter ipsos
a sanctis cōiter de hoc loquentib⁹ ponūtur nouē esse or
dines distincti ꝑ tres hierarchias/ vez primā seu supmaȝ
mediā/ ⁊ infimā. ī q̄libet istarū ponūt̄ tres ordines: sicut ī
prīa seu supma primi ordinis sūt seraphin: scdi cherubin
⁊ tertij throni. ⁊ hi tres prīe hierarchie ordines distingūū
tur. Primi enim pollent in fruitiōe seu dilectione: vez se
raphin: ⁊ cherubin in cognitiōe: ⁊ throni in discretiōe. Et
hoc ē qd dicit Hugo sup angelicā hierarchiā: vbi de hoc
loquens sic ait. Lȝ in hac hierarchia omnes sint eq̄les
in hoc ꝙ deum immediate respiciūt: aliū tñ aliis excellē
tiores in gratia speciali: vt primi ī dilectione: secūdi in co
gnitione: ⁊ tertij in discretione. ¶ Et si q̄ratur: cū magis
deum diligētes sint etiam magis eū intelligētes/ quomō
cognitio appropriat̄ cherubin: cum ī fruitione illi q̄ sunt
de ordine seraphin ipsos excedant? ¶ Ad hoc respondet
idē Hugo in eodē lib. sic dicēs ibidē. Singuli ordines ꝓ
prias cognoīatiōes acceperunt ab eo qd excellēti⁹ aliis pos
sidēt: vt seraphin interpretant̄ ardētes: nō ꝙ hoc sola in
ter ceteros singularit̄: sȝ qz hoc habēt p̄ ceteris excellen
ter. eodem mō est de aliis ordinibus. Lȝ autē superiores
ordines oīa virtutum dona excellentius possideant q̄ in
feriores: ab his tñ q̄ inter ipsa sublimiora sūt solā cogno
minationē trahūt/ atqz alia q̄ ordine dignitatis sequunt̄
post se sequētib⁹ ad denominationē relinquūt. charitas
autem inter oīa dona excellit: ⁊ ideo ordo supmus a cha
ritate nomē accepit. Hec Hugo. ¶ Media hierarchia est
similit̄ tripertita. tres sunt in ipsa ordines angelorum: q̄
rū alij sunt supremi: vt dñationes presidentes ad expedi
entia īducēdū: alij medij vt virtutes obtēperātes ad iūū
cta eis omnia exequēduȝ: ⁊ alij infimi vt ꝑtātes arcētes
ad impedientia remouēdū. ¶ Tertia etiā hierarchia est
ꝯsiliter tripertita. in ipsa enim sunt tres ordines angelo
rum ministrantiū humane necessitati/ sicut ⁊ in scda p̄dē
cta resistētiū ꝯtrarie ptāti. Ministrantiū aūt hūe necessi
tati/ alij sunt deputati ad regimen alicui⁹ totius ꝓuin
cie: vt principatus. alij ad regimen alicuius ciuitatis si
gnate: vt archangeli: ⁊ alij ad regimen ⁊ ꝓtectionem sin
gularium ꝑsonarū vt infimi angeli. ¶ An aūt omnes an
geli eiusdē rōnis / sint eiusdē speciei ⁊ equalis perfectionis an
non: hoc non reperio ī scriptura expressuȝ / nec a doctorib⁹

esse determinatã:nec etiã an omnes equalis perfectiõis naturalis quales sunt omnes eiusdem speciei sint equalis premij an inequalis. Si tñ omnes boni angeli ad deũ se toto conamine conuerterunt/oẽs eiusdẽ speciei equaliter meruerũt: ꝛ per ꝯñs equaliter premiati fuerunt. qḋ si sic: quot sunt species angelorum:tot sunt ordines pariũ vt in naturali pfectiõe/ita ꝛ in sup̄naturali premiatione ipsorum. si autem eiusdẽ speciei angeli ad deũ se inequaliter ꝯuerterũt:vel esto ꝙ quomõcunq̧ aliter ipsi in gr̃ia sunt inequales/forte qꝛ fuerũt creati in gratijs inequalibus/ꝛ idem actus est magis meritorius habenti gratiã maiorẽ ꝛ minus minorẽ: tunc in eadẽ specie est ordo inequaliũ ĩ gl̃ia lꝫ nõ nisi equaliũ ĩ natura. ꝛ sic scd̃m hoc ĩ nullo nouem ordinũ angelorũ est ordo aliquorũ pariũ in gl̃ia:sed omnis ordo est ibi impariũ tñ in gloria:aliquorum tamen pariũ ꝛ aliorũ impariũ in natura: sicut ꝓbabile est ꝙ quilibꝫ ordo sit ex talibus ꝯstans vcꝫ ex angelis diuersarũ specierum:sic ꝙ omnes vnius speciei sint etiam vnius ordinis ꝛ etiam aliq̃ alij perfectioris speciei sint cum eis eiusdẽ ordinis. ¶ Hec de primo.

Quãtum ad secũdum est sciẽdũ: primo ꝙ ordo põt accipi vt dictũ est ꝓ aliquo determinato gradu nature vel glorie. Scḋo ꝙ aliquẽ cadere ab aliq̃ ordine potest intelligi dupliciter. qꝛ vel ꝙ in ordine siue gradu a q̃ cecidit fuerit:vel qꝛ fuisset nisi cecidisset. ¶ His p̄missis pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ Lucifer non cecidit ab aliquo ordine seu gradu quem prius habuit:sed nec cadere potuisset nisi a deo totaliter annihilatus fuisset. ¶ Hec apparet primo quantũ ad primã p̃tẽ vcꝫ ꝙ non ceciderit a suo ordine quem prius habuit. qm̃ existẽs eiusdẽ ꝛ eq̃lis pfectionis naturalis nũc sicut añ nõ cecidit a suo gradu naturalis pfectiõis seu ordinis ĩ q̃ fuit. lꝫ iã Lucifer ꝙ̃ alij oẽs demones eiusdẽ ꝛ eq̃lis pfectiõis sunt nũc etiã ĩ inferno sicut fuerũt ante ipsorũ casũ in celo. in oĩbus eñ manent naturalia integra ꝛ illesa. ḡ ꝛc. ¶ Secũda pars/vcꝫ ꝙ nec cadere potuerit isto modo nisi p totalem annihilationẽ/apparet. qꝛ q̃libet est incorruptibilis ꝛ simpliciter simplex nõ hñs p̃tẽ ꝛ partẽ. ḡ nec potest simplicitẽ corrumpi nec p̃tialiter annihilari:nec p ꝯñs diminui in sua pfectione naturali a sua natura totaliter indistincta. quare ꝛc. ¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ Lucifer non cecidit ab aliq̃ ordine glorie in q̃ fuerit. ¶ Hec apparet. qꝛ in nullo fuit. Dicĩ tñ ꝙ licet gloriã non habuerit: in throno tñ aliquo sup̄mi ordinis cuꝰ esse debebat/fuit creatus in celo empyreo beatorũ: qḋ celum fuit cum angelis oĩbus simul factũ. ꝛ hoc supposito põt dici ꝙ cecidit a throno sup̄mi ordinis in q̃ fuit:nõ tñ a glorie gradu debito ꝛ postmodũ collato angelo ĩ throno hmõi residenti. ¶ Tertia cõclusio est: ꝙ si Lucifer stetisset:fuisset de sup̄mo ordine angelorum:ꝛ p ꝯñs cecidit ab illo ordine gl̃ie in q̃ fuisset nisi cecidisset. ¶ Hec apparet. qꝛ fm̃ omnes ipse est supremus in natura. sed vt etiã ꝯcedĩ superiores in natura sunt eminẽtiores ĩ gloria. ḡ ꝛc. ¶ Sꝫ tñ ista ratio non concludit. qꝛ ꝙ supiores in natura sint eminentiores in gloria:hoc non est ꝓpter maiorem ipsorũ pfectionem naturalem sed moralẽ/vcꝫ qꝛ amplius meruerũt/se ad deũ pfectius ꝛ intẽsius conuertendo. sed nullus meruit nec se plus vel minus ad deũ ꝯuertit necessario sed tñmõ ꝯtingenter. ḡ Lucifer si mansisset/se ad deũ minus seu remissius ꝙ̃ alij cõuertere potuisset: qḋ p ꝯñs si fecisset supioris ordinis nõ fuisset. Et ideo ꝯclusionẽ cõmunẽ p̄dictam hoc mõ intelligo esse veram: vcꝫ ꝙ si Lucifer stetisset ꝛ se ad deũ vt sibi ex suis naturalibus erat possibile:conuertisset/vtiq̧ de supremo ordine extitisset ꝛ ideo a supremo ordine ĩ q̃ esse potuit/cecidit. ꝛ qꝛ vt cõmuniter dicĩ:oĩes q̃ remanserũt se ad deũ totis viribus quantũ eis fuit possibile ꝯuerterunt: probabile est etiam ꝙ sic iste fecisset si cum alijs ꝑmansisset. quare ꝛc. ¶ Sꝫ hic est vnum dubiũ/an Lucifer sit sup̄mus ꝛ pfectissimꝰ in naturalibus positiue:sic intelligendo ꝙ nullũ aliũ habeat sibi parem: an tãtũmõ negatiue: sic ꝙ nullus sit eo superior sed equalis. ¶ Ad hoc videĩ esse dicendũ: ꝙ aut substãtia spiritualis est intẽsibilis ꝛ remissibilis: aut nõ. si primum ponaĩ: qḋ tñ non videtur esse verum/sic põt dici ꝙ Lucifer est omnibus perfectior non tñ negatiue seu priuatiue:sed etiã positiue. ꝛ hoc siue sint alij eiusdẽ speciei cum eo:siue non. si autẽ ponatur secũdum: qḋ ꝛ ꝓbabilius esse videĩ: vcꝫ ꝙ intra eandẽ speciẽ substantiarũ hmõi spiritualiũ non sint diuersi perfectionis gradꝰ nec intensio nec remissio: tunc aut Lucifer habet secũ alium aliquẽ eiusdem speciei: aut nullũ: sed est vnicũ vnius speciei indiuiduum. Si primũ ponaĩ: non põt dici ꝙ sit oĩbus perfectior positiue: sed tñmõ negatiue. lꝫ eñ a nullo excedatur: omnes tñ eiusdẽ speciei cũ ipso sunt in naturalibus equales. si autem nullũ est aliḋ indiuiduum eiusdẽ speciei cũ eo/sic ꝯñter est dicẽdum ꝙ est oĩbus alijs vtroq̧ p̄dictorum duorꝫ modorꝫ pfectior ꝛ supior: vcꝫ tã negatiue ꝙ̃ etiam positiue: cũ nec parẽ habeat hoc supposito nec equalem. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rõnẽ ĩ pricipio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctioné septimam: in qua magister determinat de ꝯfirmatione bonorũ angelorũ ꝛ de obstinatiõe aliorꝫ scꝫ malorũ Quero de istis duobus. Et primo de confirmatione bonorũ quero vtrum ipsi boni angeli meruerunt sibi in gratia confirmari. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ oĩe qḋ post ipsorũ ꝯuersionem ꝯsecuti fuerunt/p ꝯuersionem hmõi meruerũt. sed hmõi ꝯfirmationẽ ꝛ impeccabilitatẽ ꝯsecuti sũt a deo post ꝯuersionem ipsorꝫ ad eũ. ḡ ꝛc. ¶ Contra. qꝛ multi fuerunt hoĩes multis angelis sanctiores: qui ꝛ maiꝰ ꝙ̃ ipsi premiũ meruerunt. sed ipsi non meruerunt impeccabiles fieri nec confirmari ĩ gratia in p̄senti. ḡ nec hoc sibi boni angeli meruerunt. ¶ Respõsio. vbi est videndũ primo questitum. Secũdo/an angeli boni peccare potuerũt postq̃ in gratia confirmati fuerũt.

Quantũ ad primũ videtur esse dicẽdũ Primo ꝙ si boni angeli non fuerũt in gr̃a creati/ipsi meruerunt eam sibi saltem merito de ꝯgruo/ꝛ si non merito de ꝯdigno. ¶ Scḋo. ꝙ siue angeli boni fuerit creati ĩ gr̃a siue non: ipsi sibi confirmari in ea meruerũt p hoc ꝙ ad deũ se voluntarie ꝯuerterũt/sicut ecõtrario ipsam gr̃am si in ea creati fuerunt mali amiserunt: qꝛ se a deo auerterũt. ¶ Tertio. qꝛ supposito ꝙ bõi fuerit ĩ gr̃a creati:ꝛ de malis est consimiliter arbitrandũ. Pares eñ fuerunt q̃tũ ad gratuita oĩa facti: nõ sic intelligẽdo ꝙ in equali gr̃a fuerint oĩes creati si eã in sue creationis principio receperunt: sed ꝙ aut oẽs in gratia vel nullus ĩ ipsa: sed oẽs naturaliter in puris naturalibus sunt creati. ¶ Omnia ista declaranĩ: ꝛ primo primũ. vcꝫ ꝙ si boni angeli nõ fuerunt creati in gr̃a ꝙ ipsam meruerunt. qm̃ omnẽ actum quẽ deus acceptat vt dignũ gloria/et etiã vt dignũ gr̃a sine qua gloria non ꝯferĩ: qꝛ per omnem actũ q̃ q̃s meretĩ gloriam/ꝛ gr̃am. sed angeli boni p actum conuersionis sue ad deum sibi meruerũt gloriam. ḡ ꝛ primã gr̃am: supposito ꝙ eam non recepint in sua creatiõe a deo. ¶ Secundo ꝓbatur ex eodem medio: vcꝫ ꝙ meruerũt cõfirmari in ipsa: puta in illa quã meruerũt vel ĩ illa quã ante ipsorum meritũ receperunt. qm̃ eodem actu meruerũt con-

firmari in gra iā habita q eā sibi infundi meruissent nisi ipsam antea habuissent. sed per actum ↄuersionis ipsoꝝ quo meruerunt gloriam de ↄdigno supposita in eis gra meruissent ipsam graꝫ saltē de congruo si ipsam nō habuissent antea. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ esto ꝙ gra ipsoꝝ meritum p̄cesserit: nec per ↄñs primā grām meruerunt: meruerunt tamen eius augmentū: qḋ ꝛ mereꝛ omnis hō per quodcūqꝫ opus meritoriū in charitate factum. sed rōnabile videtur ꝙ per eundem actum: q mediante voluit deus eis grām infundere / voluit ꝛ ipsos in ea ↄfirmare. q̄re ꝛc. ¶ Ex p̄dictis seq̄tur: ꝙ aliter electi omnes hoīes preter Christum: ꝛ aliter angeli grām ꝛ etiā gloriā meruerunt. qm̄ q̄libet angeloꝝ omnia q̄ meruit / vꝫ tam grām q̄ gloriam / meruit ꝑ modū cause totalis. nullus eñ meruit aliquid alicui angeloꝝ: sed tñ q̄libet meruit sibiipsi. secꝰ aūt est de hominibus electis. nullus eñ electoꝝ hominū extra Christum meruit sibi aliq̄d totaliter sed tñ ꝑtialiter ꝛ minus principaliter: cū Christꝰ meruerit omnibꝰ principaliter ꝛ q̄busdam totaliter sua morte: vt oībus decedentibus ante vsum debite rōnis p̄miū consequentibꝰ sempiternū. tales eñ nec grām nec gloriam consequunꝛ propter aliquod ipsorum meritū: sed tñmō propter Christuꝫ quare ꝛc. ¶ Tertium: vꝫ si boni fuerunt creati in gra ꝙ etiaꝫ mali fuerūt ↄsimiliter facti ī ipsa / quā per pctm̄ amiserūt: lꝫ non sit demonstrabile: tñ videꝛ satis ꝓbabile: maxime si de quolibet ordine ꝛ specie aliq̄ ceciderunt. nulla eñ apparet ratio q̄re magis isti vꝫ boni q̄ mali ī gratia creati fuissent. sed magis videꝛ: cum deus non sit ꝑsonarum acceptor: ꝙ nō distinxit inter eos quousqꝫ ipsi inter se diuersi fuerunt ꝑ ↄuersionē ad deum ꝛ auersionē ab ipso. ꝛ ita sicut nūc hoīes cadūt a gra in qua erant antea per mortale pctm̄: ita ꝛ de malis angelis hoc supposito ē dicendum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: constat ꝙ angeli postq̄ ↄfirmati fuerunt / peccare non potuerūt. qꝛ nec in gra ↄfirmatum esse est aliud q̄ peccare non posse. hmōi aūt confirmationis seu impeccabilitatis rō ab aliq̄bꝰ dicitur esse qꝛ in sua conuersione sic boni angeli ex toto conatu ꝛ intense se ad deū conuerterunt: ꝙ extunc se auertere ab eo non potuerūt. sed non potēs se a deo auertere / nō pōt peccare. quare ꝛc. ¶ Sed ista rō parū valꝫ. Primo: qꝛ ꝑ hoc ꝙ aliq̄s aliq̄d eligit seu vult actu a se elicito quantūcūqꝫ intenso / non necessitaꝛ ad actum hmōi ↄtinuandū nec impossibilitatur ad aliquē aliuꝫ actum. non eñ liberius nec magis contingēter q̄s diligit illud qḋ remisse q̄ illud qḋ intense diligit. q̄re ꝛc. ¶ Scdō: qꝛ actui amoris q̄ boni angeli se conuerterūt ad deū nullū peccatum fuit incompossibile formaliter nisi dei odium. potest eñ creatura intellectualis ex puris naturalibus deū sup omnia diligere nullo obstante peccato alio a diuino odio. tñ eñ amor ꝛ odium eiusdē obiecti repugnant: non aūt amor vnius ꝛ odium alterius. ergo esto ꝙ angeli boni sic se ad deū cōuerterint ipsiqꝫ adheserint per amorem / ꝙ nullo modo se ab ipso potuerint retrahere: nec per consequēs eū odire: ex hoc nō habeꝛ q̄n vnus potuerit aliū odire: vel q̄cūqꝫ alio peccato diuino amori cōpossibili peccare. quare ꝛc. ¶ Ex eodē medio pōt argui contra illos q̄ dicūt ꝙ idō boni angeli peccare non potuerunt postq̄ in gra confirmati fuerunt / qꝛ cum voluntas non possit respuere nisi malū per ↄñs illud in q̄ nihil mali inuenit sed omne bonū non potest respuere: sed necessario habet diligere. sed deus ipse ad quem se boni angeli ↄuerterunt / est in q̄ omne reperiē bonum ꝛ nullū pōt inueniri malū. ergo nullus potest respuere ipsum. ¶ Hec rō non magis concludit immo minus q̄ prima vt apparet ꝑ eadē media supradicta. ¶ Et p̄terea quia si ista rō valeret tūc oīs diligens deū in presenti esset impeccabilis: nec posset se ab ipso auertere: qḋ est falsum. nullū eñ obiectū q̄tūcūqꝫ bonū necessitat appetitum intellectiuū lꝫ sensitiuum ad aliquē eliciendū actū: nec ad actum iam elicitū ↄseruandū seu continuandū. nulla eñ est maior necessitas in actū eliciendo seu nouiter inchoādo q̄ in eum elicitū conseruando seu continuando. sed cōstat ꝙ angeli boni actum ↄuersionis ad deū non necessario sed ↄtingenꝛ ac libere inchoauerūt. ergo ꝛc. ¶ Alij tertio dicūt: ꝙ fuerūt effecti īpeccabiles ꝓpter excessū gre quā receperunt. ¶ Sed nec istud pōt stare. qꝛ nullus habitꝰ necessitat potentiam ad vnū actum: nec impossibilitat eā ad aliū sibi possibilē ex se ipsa. ergo propē nullā grām nec gloriam nec aliū quēcūqꝫ actū vel habitū creatura intellectualis necessitaꝛ ad diligēdū deum: nec impossibilitatur ad aliquem actum malum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ sola prima cā immediate per se nō aliq̄d aliud ab ipsa pōt facere ne aliqua cā scdā possit in effectum aliquē in quē posset si sibi dimitteretꝛ: ipsa ei sicut aliis coagit vñ coagēte. nullus eñ aliꝰ potest īpedire ne ignis calefaciat obiectum sibi p̄ñs ↄbustibile nisi deus. ergo nec voluntas aliq̄ creata pōt ab aliquo sibi possibili īpediri: nec ad aliqueꝫ actum necessitari ab aliquo alio q̄ a deo. q̄re ꝛc. ¶ Et idō aliter est dicēdum / vꝫ ꝙ ideo angeli in gra ↄfirmati peccare non potuerunt: sicut nec nūc possunt beati: qꝛ deus eis assistere noluit: sicut nec nunc vult beatis / ad aliqueꝫ actum eis indebitum ꝓducendū. in nullum aūt actū pōt aliqua causa secunda nisi sibi coassistente prima ꝛ principaliter coagente. ꝛ hoc tñ ꝛ non aliḋ est hoīem vel angelum esse in gra ↄfirmatuꝫ. ¶ Cū eñ gra ex mortali pctō nō ex aliq̄ alio amittaꝛ: per ↄñs illū deus in gra ↄfirmat quē ad peccādū īpossibilitat. illum aūt tñ ad peccādū impossibilitat cui nō vult coassistere nec coagere ad malū actū. lꝫ aūt nullū ad peccādū īpossibilitat nisi cui graꝫ ↄtulerit: tñ aliter facere posset. nec eñ ad hoc ꝙ aliq̄s sit ad peccādū impossibilis est necessaria gratia / nec aliqua secūda sed tñ prima causa: cuiꝰ solius est oēm effectū cuiuscūqꝫ cause secunde possibilē impedire. nunq̄ tamē de facto aliquem fecit impeccabilem deus nisi gra mediante: quia oīs impeccabilis factus fuit ad gloriam ordinatus: ad quam nullus acceptaꝛ diuinitus nisi gra informatus. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio dicenduꝫ ꝙ lꝫ multi hoīes multis angelis sanctiores hmōi impeccabilitatem seu ↄfirmari in gra non meruerīt: ex hoc nō seq̄tur nec habeꝛ ꝙ angeli hoc sibi mereri non potuerint quia nec ꝑ hoc ꝙ aliq̄s impeccabilis efficiꝛ / a deo magis acceptaꝛ nec ad maius bonū q̄ alius peccabilis ordinaꝛ. plus etiam est mereri maius p̄miū ↄsequi in sequenti: q̄ impeccabilitatem hmōi in presenti. quare ꝛc.

Ecundo q̄ro de obstinatione malorꝫ / vtrū demones q̄ a deo fuerūt auersi meruerint in culpa obstinari? ¶ Et videꝛ ꝙ sic. qꝛ sicut se habent boni ad gratiaꝫ ī q̄ ↄfirmati: ita ꝛ mali ad culpam in q̄ obstinati. sed boni meruerunt suaꝫ ↄfirmationē in gra: vt ptꝫ ex q̄stione alia. ergo ꝛ mali obstinationē in culpa. ¶ Cōtra. qꝛ sicut ↄfirmatus in gra semper manet in ipsa: ita ꝛ obstinatus ī culpa semper manet in ea. sed demones nō manent in culpa p̄terita nec ī aliq̄ presenti. si eñ essent actu in culpa / cōtinuo mererenꝛ nouam ꝛ maiorem penam: qḋ nō est verum. ex q̄ eñ peccauerunt ꝛ ꝓ pctō puniti fuerūt / nullam penam aliā meruerunt. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi supposito tanq̄ certo ꝛ ꝑ fidem noto ꝙ demones sunt obstinati sicut ꝛ oēs alij dānati / est videndū. Primo: q̄ est illa culpa in q̄ sunt obstinati. Secundo: quo ipsi meruerint in ipsa obstinari. Tertio: que sit causa huiusmodi obstinationis.

Quantum ad primū pono duas conclu
siones. ¶ Prima est: ꝙ actus culpabilis in quo sunt de
mones obstinati/est ille q̄ fuerunt qñ peccauerūt a deo a
uersi. ¶ Hec apparet. Primo: qꝛ nullus dānatoꝝ ē obsti
natus in peccato alterius sed in ꝓprio qd̄ ꝯmisit. ¶ Se
cundo. qꝛ actus in q̄ est diabolus obstinat⁹/est ille ad quē
sequit̄ in ipso tristitia afflictiua ⁊ culpe punitiua. sꝫ hmōi
act⁹ nō est alius nisi ille quo se auertit a deo. g̊ ⁊c. ¶ Ma
ioꝛ ꝓbatur. qm̄ in illo actu est diabolus obstinatus q̄ con
tinue est in ipso: nec pōt suspendi ab eo. sed talis nō vide
tur esse alius q̄ ille ad quē seq̄t̄ in ipso pena tristitie sem
piterne. Ad sola eñ duo ista videtur esse diabolus semꝑ
necessitatus: vꝫ ad actum tristitiam antecedētē: ⁊ ad tri
stitiam punientē actū hmōi ꝯñtem/ supposito ꝙ tristitia
ab actu hmōi sit distincta. q̄re ⁊c. ¶ Minoꝛ: vꝫ ꝙ actus
ad quem seq̄t̄ tristitia in diabolo sit ille q̄ se auertit a deo
ꝓbatur. qm̄ vt supius fuit dictū/actus q̄ diabol⁹ se a deo
auertit fuit amoꝛ amicitie īordinat⁹: ex q̄ prouenit amoꝛ
ꝯcupiscētie similit̄ inordinatus ⁊ immoderat⁹/q̄ sibi bea
titudinem aliter q̄ debuerit/concupiuit. sed isti īidē act⁹
sunt nūc in ipso: ad quos tm̄ seq̄tur tristitia in eo. qꝛ cū se
inordinate ⁊ īmoderate diligit sibiq; btītudinē vt summuꝫ
commodū effrenate appetit: adeo seq̄tur in ipso tristitia.
qꝛ hoc qd̄ summe appetit sibi impossibile esse cernit. quā
to eñ q̄s aliquid intensius appetit tanto magis tristat̄
si hoc qd̄ q̄rit ⁊ appetit se nunq̄ ꝯsecuturū agnoscit. q̄re
⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ hmōi actus in q̄ sunt ob
stinati/nō est effectiue ab eis. ¶ Hec apparet. quia oñis
actus q̄ est effectiue a voluntate/est in eius ptāte. sꝫ hmōi
actus ad quē sequit̄ punitiua tristitia damnatoꝝ non est
in ptāte ipsoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄t̄ ꝙ talis actus sit
in eis a deo totaliter effectiue. nec enim ab aliq̄ alio pōt
poni. Unde sicut a solo deo est ipsorum tristitia ꝯñs: ita ⁊
ab ipso tantum est hmōi actus tristitiam añs. ¶ Et si cō
tra hoc arguit̄. qꝛ deus non est causa peccati. sed act⁹ hu
iusmodi est culpabilis. g̊ ⁊c. ¶ Respondeo ꝙ nullus act⁹
vt a prima causa/sed tm̄ vt a volūtate creata elicit̄/ē pec
catū. ⁊ ideo lꝫ actus hmōi fuerit culpabilis qñ pmo fuit
a volūtate creata vꝫ diaboli: nō tñ mō. ⁊ si assumptum
negetur: ⁊ dicat̄ ꝙ immo oīs actus ex se moraliter mal⁹
est culpabilis a q̄cūq; fiat/tunc cū pma causa ꝯcurrat ad
oēm secūde cause effectum: ꝑ ꝯñs oportet concedere ꝙ
deus fuerit causa peccati saltem ꝑtialis qñ diabol⁹ pri
mo peccauit. non est autē maius inconueniens dicere pec
catum posse esse a deo totaliter q̄ ꝑtialiter effectiue. q̄re
⁊c. ¶ Ex p̄dicta conclusione seq̄t̄ corollarie ꝙ hmōi act⁹
predictus in quo est diabolus obstinatus non est ipsi mo
do demeritorius. qm̄ solus ille actus est meritorius vel
demeritorius q̄ est in potestate habentis ipm̄. sꝫ nec act⁹
bonorum ad quem seq̄tur letitia/vel q̄ est ipsa letitia: nec
actus damnatoꝝ ad quem seq̄tur tristitia/est talis. null⁹
eñ actus est in ptāte nisi illius a q̄ elicit̄ effectiue. sed hu
iusmodi actus tm̄ recipiunt̄ passiue in btīs ⁊ damnatis.
g̊ licet diabolus per istuꝫ actū in quo nūc est/demeruerit
qñ primo se a deo auertit: qꝛ tunc fuit ab ipo hmōi actus
effectiue: non tñ mō ꝓpter ꝯtrariā rōnē: vꝫ qꝛ actus iste
in ipso tm̄mō est passiue. ¶ Sed nūq̄d est in demonib⁹ ali
quis alius actus a deo effectiue preter actum predictuꝫ?
¶ Ad hoc videtur esse dicēdum: ꝙ si demones ⁊ aliꝫ dam
nati omnes odiūt deum/talis actus non videtur inesse ī
eis a deo causat⁹: sed nec ille quo diabol⁹ appetit ⁊ vult
culpas hoīm atq; penas: qꝛ nec ad istū actum seq̄tur ī eis
tristitia: immo scḋꝫ aliquos aliq̄ letitia/qñ illa mala eue
niunt q̄ ipsi appetunt. solus autē actus per quē puniunt̄
antecedēter rōne ꝯcomitantis tristitie videtur esse ī eis
a deo effectiue. tamen si vltra istū est in eis aliq̄s alius q̄
non sit in eorum ptāte/talis etiāꝫ videt̄ esse ī deū vt ī suā
causam necessariā reducēdus. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum: constat ꝙ nihil ma
li habent demones nec aliꝫ dānati oēs nisi qd̄ ipsi sibi me
ruerunt infligi. ⁊ ideo hmōi obstinationē seu indurationē
qua ita sunt determinati ad malū volendū ꝙ non pñt ali
quid bene velle/ipsi sibi vtiq; meruerunt. qm̄ si deus btīs
non ꝯtulit premium nisi ꝓpter ipsorum actū aliquē p̄ui
um quem acceptare voluit vt p̄mio dignū: multo minus
dānatis aliquaꝫ penā antecedent̄ nec ꝯñter īfligit nisi qꝛ
ipsi demeruerunt. sed hmōi obstinatio est añs ad ipsorum
penaꝫ tristitie afflictiue. ¶ Confirmat̄. qꝛ deus ꝓmptioꝛ
est ad p̄miādum q̄ ad ꝯdemnandū: ⁊ ꝑ ꝯñs citius p̄miā
ret sine merito q̄ ꝯdemnaret sine demerito: cuꝫ nec alicui
sine culpa iuste possit infligi pena/lꝫ sine aliqua iniustitia
possit deus sine merito p̄miare. sed nullū bonorum ange
lorum voluit p̄miare sine aliq̄ añte merito ipsoruꝫ. g̊ mul
to minus reprobos punit aliq̄ pena nisi scḋm ꝙ ipsi pro
pter culpam suam p̄uiā meruerunt. quare ⁊c. ¶ Sed nū
q̄d posset esse in eis tristitia sine actu hmōi ipsam antece
dente? Dico ꝙ sic ꝑ diuinam potētiam/ supposito ꝙ act⁹
hmōi ⁊ tristitia distinguant̄. qꝛ ad nullū prius seq̄tur ne
cessario aliqd̄ posterius ab ipso realiter distinctū: nec ecō
uerso posterius exigit necessario tale prius. sed tristitia
est posterioꝛ illo actu quem seq̄tur. g̊ ⁊ actus sine ea ⁊ ip
sa sine actu posset existere: cū sit ab ipso actu realit̄ distin
cta. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum sunt
multi modi dicendi. Aliꝫ eñ dicunt ꝙ hmōi demonū ob
stinatio est ex immobili apprehensione ipsoruꝫ. dicūt eñ
ꝙ voluntas sic intellectui ꝯformat̄/ꝙ oē illud qd̄ intelle
ctus immobilit̄ apprehendit/⁊ volūtas necessario eligit.
sed intellectus angelicus app̄hendit īmobiliter ꝯclusio
nes: ⁊ eis apprehēsis adheret necessario/sicut intellect⁹
humanus principiꝫs. ⁊ sicut voluntas nr̄a se habet ad fi
nem: ita voluntas ipsoꝝ ad ea q̄ sunt ad finem. ⁊ ita sicut
voluntas nr̄a necessario adheret vltimo fini: ita ⁊ volun
tas ipsoꝝ postq̄ semel aliquid elegit/necessario illud sem
per vult: ⁊ intellectus illud immobilit̄ apprehēdit: lꝫ qñ
pmo incepit apprehēdere apprehēderit ꝯtingent̄. ¶ Sꝫ
iste modus dicendi est oīno irrationabilis. Primo. quia
nulla est ratio ꝓpter quam ītellect⁹ angelicus magis q̄
humanus ꝯclusiones immobiliter ⁊ necessario apprehē
dat nec eis assentiat. nec eñ sunt ipsi note aliter q̄ intel
lectui humano: vꝫ ex principiꝫs. ¶ Secundo: ꝙ si volun
tas angeli necessario qd̄ intelligit/appetit seu eligit: nō
est libera sicut nr̄a: qd̄ falsum est. ¶ Confirmat̄. quia nul
la potentia magis necessario manutenet seu ꝯseruat effe
ctum ꝓductū q̄ ꝓducat ipm̄. sed voluntas angeli/qñ pec
cauit/ꝯtīgēter elegit nō necessario: g̊ nec modo ꝯtinuat
necessario istum actū. ¶ Tertio: quia obstinatio est cōis
demonibus ⁊ hoībus damnatis. g̊ ei⁹ causa debet assigna
ri ꝯmunis. ¶ Ex eisdem apparet etiam nō esse verum il
lū modū dicendi quorūdam alioꝝ dicentiū: ꝙ sicut ferruꝫ
osti impssum non pōt īde extrahi nisi a virtute fortiori vir
tute illa q̄ ipm̄ impssit: ita nec voluntas demonis: ex quo
semel in volito se īmersit. ita eñ illud intense elegit: ꝙ nō
pōt se retrahere ꝑ seipsam. ⁊ ita dicunt isti ꝙ causa obsti
nationis demonū est vehemens voluntatis ipsorum im
mersio in volito. ¶ Hec eñ opinio non differt realiter sꝫ
tm̄ vocaliter a prima: qꝛ nec hmōi volūtatis immersio ī
volito pōt dici aliud q̄ ipsius volūtatis īmobilis electio
⁊ ita idē est dicere volūtatem post intellectus apprehen
sionē obiecto intellecto īmobiliter adherere ⁊ eligere: vt
dicit p̄cedens opinio: ⁊ ipam se in volito apprehēso vehē

riatuter immergere.q̄re ꝛc. ¶ Alij tertio dicunt: ꝙ hmōi damnatorum obstinatio ⁊ ad malū actum necessitās determinatio est propť aliquē habituꝫ a deo in eis causatū ipsos ad actus hmōi inclinanteꝫ ⁊ necessitantē. cū eñ vt dicunt quanto potentia est magis habituata tanto possit in actum facilius: ⁊ tanto resistire ab actu habit⁹ sit sibi difficilius: ꝑ ꝯñs intantū pōt intendi habitus: ꝙ erit impossibile potētie resistire ab actu eius. q̄re ꝛc. ¶ Sed hic modus dicēdi deficit: q꞉ falsū fundamētū accipit. nec eñ potentia libera q̄lis est volūtas creata pōt necessitari ad ꝓducēdum aliquem actū nec ad continuandū ipm ꝑ aliquem habitū. q꞉ illud qđ non pōt esse principiū ꝓductiuum alicuius actus: vel si est non tñ totalis nec etiam principalis: non pōt necessitare illud qđ est eius pricipiū principale. sed nullus habitus possibilis volūtati pōt eē actus eius ꝓductiuum principiū principale nec totale. ğ ꝛc. ¶ Alij quarto dicūt: ꝙ hmōi obstinatio damnatoꝝ est ꝓpter primā causam statuentem eis non coagere ad aliquem bonū actū. sed nulla causa scđa pōt in aliquē effectum nisi prima coagēte secū. q̄re ꝛc. ¶ Sed licet sic loquētes appropinquāt ad verū: non tñ dicunt perfecte ꝟum. q꞉ñ aliud est non posse agere seu velle bene / ⁊ aliud necessario velle male. plus eñ dicit facere malū ꝙ̄ nō facere bonum. ğ licet q꞉ deus non vult dānatis coassistere nec coagere ad aliquod bonū velle / ipsi non possint bene velle: ex hoc tñ nō sequitur: ꝙ necessario velint male. quare ꝛc. ¶ Cōfirmať. q꞉ obstinatio principali⁹ importat determinationē necessitantem ad malū ꝙ̄ impossibilitāteꝫ ad bonū. nec eñ dānat⁹ diceretur obstinat⁹ nisi esset ad malū determinatus / esto ꝙ non posset in aliquē actū bonū. ergo per hoc ꝙ non possunt velle bene quia de⁹ nō vult eis ad hoc coagere / non reddiť ratio obstinationis ipoꝝ.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendū: ꝙ damnati dicūr esse obstinati: tuꝫ q꞉ semper sunt in malo actu: tū quia nō ꝑñt esse in bono. ¶ Tunc hoc premisso dico primo: ꝙ ideo semper sunt necessario in tali actu quē non ꝑñt suspendere: q꞉ act⁹ hmōi eis a deo imprimitur effectiue sicut ⁊ tristitia ipꝫ sequēs. Scđo ꝙ non possunt etiam in aliquē bonū actū: q꞉ deus nō vult eis coassistere seu coagere ad ipsū. ¶ Primū istorum apparet ex q̄stione p̄cedenti. vt eñ est ibi argutum actus ille malus demonū ⁊ damnatoruꝫ olim aliorum ad quem sequitur tristitia ipsoruꝫ / non pōt esse ab eis effectiue nec per ꝯñs ab aliquo alio ꝙ̄ a deo: cum ad hmōi actum sint necessitati / nec possint necessitari ad eum nisi tantuꝫ a deo. ipse eñ deus ⁊ nullus alius omnes damnatos punit in inferno / sicut ⁊ beatos p̄miat i celo. ğ sicut beati ab ipso premiātur a q̄ est actus quem sequitur letitia intrinsece: ita ⁊ dānati ab ipso puniunť ⁊ causaliter cruciāť a q̄ est actus ad quē sequitur in eis tristitia sempiterna. sed talis non est nec esse pōt nisi tantūmodo ipse deus. nec eñ damnatus effectiue cruciat se magis ꝙ̄ beatus p̄miet semetipsum. ğ nec eius tristitia nec actus ipaꝫ ꝯñs est effectiue a dānato: sicut nec letitia nec fruitio p̄euta a btō.

Et si contra hoc arguatur: quia tunc deus eēt causa peccati: cuꝫ hmōi actus quē sequitur tristitia damnatoꝝ / sit immoderatus amor amicitie ⁊ ꝯcupiscentie ipsorum: ¶ Respondeo ꝙ nō sequitur. quia vt dictum est in q̄stione p̄cedēti: actus hmōi non est culpabilis nisi vt est a volūtate creata. ⁊ ideo lꝫ fuerit culpabiliť malus quando ab ea fuit elicit⁹: nō tñ nūc q꞉ñ ipsū a deo ad eius punitionē imp̄ssus / est culpabilis sed penalis. ⁊ ideo huiusmodi actus non debet dici malus culpabiliter: sed tñ penaliter: ⁊ hoc antecedenter / veꝫ q꞉ est ꝯñs ad tristitiam punientē. non magis eñ talis actus vt a deo causatus debet dici nec est culpabilis / ꝙ̄ habitus quem ponūt alij cāri a deo ad necessitandū ad hmōi actū quemlibꝫ dānatorum. ¶ Et si q̄rať ad q̄d ponitur in damnatis aliqs talis actus tristitiā ꝯñs ⁊ ab ipsa differens cū pena dānatoꝝ sit tristitia / q̄ est possibilis sine aliq̄ tali actu: ¶ R̄ñdeo. q꞉ñ vt diciť Eccl̄s. xi. si cēciderit lignum ad austrum aut ad aq̄lonem ⁊ q̄cūq꞉ loco ceciderit ibi erit. ⁊ hinc est ꝙ q꞉ damnati imoderate ⁊ inordinate se tam amore amicitie ꝙ̄ ꝯcupiscentie dilexerunt: ⁊ ꝑ hoc se a deo auerterunt: ita illo diuino iudicio est statutum vt in tali actu eternaliter maneāt in q̄ finaliter ceciderūt. sicut econtrario: q꞉ electi deū dilexerunt: adeo etiā i actu hmōi non i illo: sed i superiori ⁊ ꝑfectiori eos eternaliter similiť statuit ꝑmāsuros. ⁊ sicut influit letitiam refectiuam ꝯñtem actus bonoruꝫ sic ⁊ tristitiam punitiuā ꝯñtem actum p̄dictum olim dānatorum: lꝫ sine actu aliq̄ ꝯñte posset inferre dānatis tristitiam / sicut ꝯ btis letitiam sempiternā: supposito cōi dicto / veꝫ ꝙ letitia ⁊ tristitia ab hmōi actibus realiť distinguanť: qđ tamē forsitan nō est verum: vt in q̄rto ꝓlixius ostendetur. ¶ Scđūdum / veꝫ ꝙ damnati non possint i aliquem bonū actū volēdi / puta deū diligendi: q꞉ deus non vult eis coagere ad ipsum sive q꞉ non sinit eos agere: apparet euidenter. q꞉ñ sicut sola prima cā ⁊ nulla alia pōt īpedire ne ignis calefaciat ꝯbustibile sibi p̄sens / vel ipsi nō coagēdo si sua actio ē ad hoc necessaria / vel ipꝫ agere non sinendo si sua actio non est necessaria: ita ꝙ cā libere ex se potens in aliquē effectum nullo mō possit in eum: hoc non pōt esse ex alio ꝙ̄ a prima causa hoc īpediēte altero duorum modorū / veꝫ vel ei coagere nolendo vel eam agere non sinēdo. sed ꝯstat ꝙ volūtas diaboli ⁊ alterius cuiuslibet damnati q̄tū est ex se posset in oēm effectum i quem potuit ante suam dānationē: cum eadē sit q̄ prius in nullo essentialiť variata. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis duob⁹ declaratis sequiť: ꝙ cā totius obstinatiōis dānatoꝝ ꝯsistētis in determinatione necessitāte ad talē actū: ⁊ i possibilitāte ad alterū est sol⁹ de⁹: nec pōt aliq̄d aliō poni cā: cū nec ab ipso aliud possit voluntatem creatam ad aliquem actū determinare seu necessitare / nec ad aliū i possibilitare ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex p̄dictis. q꞉ vt dictū est / actus ad quem ē determinatus ⁊ necessitatus q̄libet damnatus / non est culpabilis: sed penalis. Diciť tñ esse obstinatus i culpa: q꞉ actus ille ad quē est determinatus fuit in ipso primo culpabilis. ⁊ ideo dicitur culpabilis materialiter lꝫ formaliter non sit culpa: sed culpe pena.

CIrca distinctionē octauā: in q̄ magister determinat ⁊ ostēdit quō diabolus pōt assumere corpus: ⁊ vexare spūs / puta alias hominum: Quero de istis duobus. Et primo de possibilitate assumēdi corpus / querens vtruꝫ angelus tam bonus ꝙ̄ mal⁹ possit corpus assumere in q̄ exerceat aliqđ opus vite. ¶ Et videtur ꝙ sic. q꞉ ⁊ de facto in scriptura sacra sic legitur esse factum: vt patet de Raphaele angelo i assumpto humano corpore Tobie apparente ipmq꞉ ducente ꝑ viam in qua secuꝫ videbať comedere ⁊ alia vite opera exercere. quare ꝛc. ¶ Contra. q꞉ sicut forma accidentalis vt intellectio non pōt vniri nisi subiecto ꝑ ipsam informabili: non eñ pōt vniri lapidi: ita nec aliqua substantialis forma videtur posse vniri nisi ei qđ est informabile ⁊ ꝑfectibile per ipsam. sed angelus est substātialis forma nulli⁹ corporis ꝑfectiua. ğ nec pōt alicui vniri. sed oīē assumens oportet esse vnitū assumpto. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic procedam. Est eñ primo videndū / an angelus pōt

sit assumere corpus. Secũdo/an possit assumere corpus
q̃dcũq; vel tñ aliqḋ. Tertio/an possit in assumpto corpe
exercere aliquod opus vite.

Quantũ ad primũ est sciẽdum: q̃ ange-
lum assumere corpus/põt tripliciter itelligi. Uno mõ q̃
assumat ip̃m hypostatice sicut verbũ diuinum assumpsit
hoīem. Alio mõ: q̃ assumat ip̃z sibi vt formã informabili.
Uel tertio: vt motorẽ mobili vniẽdo. ¶ Hoc p̃misso dicẽ
duz est: q̃ angelus non potest assumere aliqḋ corpus pri-
mo nec scḋo s; tantũ tertio mõ. ¶ Hoc apparet. qm̃ nullũ
ens creatum vt patebit in tertio põt aliud ens creatũ p̃
pria virtute assumere primo modo/ vez ip̃z sibi hypostati
ce vniendo. hoc eñ nulli est possibile nisi deo. constat etiã
angelum non esse formam alicuius corporis nec cuiuscũ
q; alteri⁹ p̃fectibilis p̃fectiuã. q: aut est simplex forma:
aut ex forma ꝯpositus ꝛ materia. sed quodcũq; dẽtur nõ
potest dici q̃ sit alicuius p̃fectibilis p̃fectiuũ. ḡ nec ali
cuius corporis assumptiuus aliquo p̃dictorũ duorũ mo-
dorũ. ¶ Q: aũt tertio mõ sit corporis assũptiuus/appa
ret. qm̃ vt ꝓbatũ est in p̃cedentibus/angelus omnis põt
localiter se mouere: nec tm̃ põt mouere seipsum: sed etiã
corpus sibi coniunctũ/vt apparet dẽ angelo mouẽte ce-
lum. sed omne qḋ est sui ꝛ alicuius corporis motiuũ/põt
corpus illud qḋ per ip̃m mouet assumere: hoc ẽ seipsũ vni
re: vt motor mobile. nec enim aliqḋ ens creatũ põt aliqḋ
mobile q̃tũcũq; parũ a se distãs mouere. ꝛ ita p ꝯñs oẽ ta
le q̃le est angelus potens aliqḋ a se distans mouere põt
seipsũ ꝯiungere/ꝛ coniunctũ postea sibi ip̃m mouere. qua
re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdum est sciẽdum: q̃
angelũ corpus assumere dicto modo/videl; se illi vt mo
torẽ mobili vniẽdo/põt dupliciẽ itelligi. Uno mõ: q̃ sic as
sumat corpus q̃ totus toti corpori vniaẽ ꝛ cuilibet eius
parti. ¶ Alio modo q̃ totus vniatur non toti corpori sed
alicui eius p̃ti. ꝛ siue vno istoꝝ modoꝝ itelligaẽ siue alio
ista assumptio põt accipi vel large ꝛ impropie: vt oẽ cor
pus per ip̃m qualitercũq; motum dicatur ab eo assum-
ptũ q: sibi vt motori vnitũ: vel magis stricte ꝛ propie: vt p̃
precise corpus illud i q̃ apparet visibiliter: qḋ ꝛ mouet lo
caliter vtendo ipso vt instrumento ad operationes aliq̃s
q̃ videnẽ cẽ illi assumpto ꝓprie/exercẽdas: modoq; ange-
lus Tobie apparens vtebaẽ assumpto corpore humano
in q̃ appuit mouẽdo ip̃m motu ꝓgressiuo aperiendo nũc
oculos ꝛ labia ꝛ postea claudẽdo ac alia quedã q̃ videbã
tur eẽ hoĩs/cui ea sũt possibilia/faciẽdo. ꝛ hoc mõ accipiẽ
ꝓprie assumptio: nõ primo mõ. nec eñ angelus dicitur as
sumere celũ: cui tñ vt motor mobili ẽ ꝯiunct⁹. ¶ Hoc pre
misso dicendum est: q̃ angelus põt assumere oẽ corp⁹ nõ
primo: sed tñ scḋo modo. ¶ Hoc p;. qm̃ si angelus poss;
omne corpus mobile q̃tũcũq; magnũ assumere p̃io mõ
vez se illi toti vniendo ꝛ cuiuslib; eius p̃ti: seq̃retur q̃ an-
gelus posset vbiq; existere: qḋ est falsũ. ḡ ꝛc. ¶ Consequẽ
tia est euidẽs. q: potẽs coexistere toti corpori quãtũcũq;
magno ꝛ cuicũq; eius p̃ti põt esse in toto vniuerso ꝛ in q̃-
libet eius p̃te: ꝛ per ꝯñs in omi loco. hoc autem est falsũ
q: vt dictum fuit in p̃cedentib⁹: l; angelus sit in loco: nõ
tñ nisi in loco determinate magnitudinis ꝛ quãtitatis. ꝛ
ita de corpore assumptibili ab ipso ꝯsiliter est dicendum
quare ꝛc. ¶ Secũdũ: vez q̃ scḋo modo possit q̃dcunq; ꝛ
quãtũcũq; magnum corpus per cũ mobile assumere: ap-
paret. qm̃ ad hoc q̃ angelus moueat corpus ac eo vt in-
strumento vtaẽ ad operationes aliquas exercẽdas: non re
q̃riẽ nec oportet q̃ ip̃e sit vnit⁹ cuil; p̃ti talis corpis qḋ
assumit. nec eñ angelus mouẽs celũ est p̃ñs realiter seu
coniunctus cuil; p̃ti celi: sed tñ alicui l; moueat ip̃sum.

totũ. ¶ Ex hoc seq̃tur corollarie: q̃ l; nunq̃ de facto assũ
p̃serit corpus aliqḋ p̃fecte sed imp̃fecte mixtum ꝛ cito re
solubile: qḋ euidenẽ apparet: q: ipso disparente corpus
humanũ in q̃ appuerit etiã disparebit/vt apparet de an
gelo Tobie ꝛ de tribus apparentibus Abrahe: cuius cã
videl; talis assumpti corporis subite disparationis nõ po
test assignari nisi eius subita resolutio/ex q̃ ei⁹ arguitur i
perfectio ꝛ imp̃fecta mixtio: cum corpus humanũ p̃fecte
mixtum nõ sit sic faciliter ꝛ subito resolubile: sicut nec ali
qḋ aliud corpus p̃fecte mixtũ: tñ quantũ est ex se ita põt
corpus quantũcũq; p̃fecte mixtũ assumere sicut aliḋ im-
perfectum seu imp̃fecte mixtum. vnde etiam corpus dis-
positũ vltimate ad animã intellectiuã vel ad quãcunq;
aĩam sensitiuã/posset assumere si tale corpus fieret nulla
aĩa informatũ: qḋ posset vtiq; contingere deo impediente
ne aĩa tali corpori vniretur. potest etiã assumere hoĩem
ip̃m totum vt apparet de angelo Abacuc: licet nec de ta
li assumptione ꝓprie sit hic sermo. ¶ Hec de scḋo.

Quantum ad tertium & vltimum con
stat q̃ angelus põt in assumpto corpore seu mediãte ip̃o
exercere omnez actũ potẽtie motiue: nõ aũt aliquem ali-
cuius potentie sensitiue nec vegetatiue nec nutritiue. po
test nanq; corpus ipsum mouere ꝛ eo moto seip̃m: nõ aũt
põt videre nec audire nec aliquos actus sentiendi elice-
re nec corpus ip̃z nutrire. ¶ Hoc apparet: q: angelus est
motiuus localiter tã sui q̃ etiam corporis sibi ꝯiunctĩ.
alia aũt facere vez videre vel audire vel comedere cibum
conuertẽdo in carnẽ/ad solam aĩam p̃tinet sensitiuam ꝛ
vegetatiuam. vnde l; angelus Tobie cibum sumeret: ocu
los aperiret: Tobie sibi loquenti responderet: non tñ cor-
pus sibi coniũctum nutribat: q: nec alimẽtũ in ip̃m ꝯuer
tebat eius formã corrumpẽdo ꝛ formã carnis in eius ma
teriã introducendo: mõ q̃ fit nutritio: sed tantũ cibũ ma-
sticabat ip̃m dentibus terendo ꝛ diuidẽdo/ quẽ postea ex
pellebat. q̃ omnia vez cibum masticare seu terere/in ven-
tre reponere/ꝛ a se postea expellere/poterat vtiq; facere:
q: talia ad potentiam motiuã tm̃ spectant. nec eñ in ali
quo hoꝝ est nisi motus localis tm̃. Tobiam etiã loquen-
tẽ sensibiliẽ nõ audiebat: nec audire poterat cũ sez sensibi
liẽ: tñ oĩa illa q̃ dicebat/intelligebat: ꝛ ideo ipsi respõde-
bat non ad audita: sed ad intellecta. Licet etiam moue-
ret oculos ꝛ videre videbatur: nõ tñ sensibiliter videbat
sed viã aliter vez itellectualiter agnoscebat. ¶ Sic ad q̃-
stionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio dicẽdũ: q̃ non est simi-
le de forma substantiali ꝛ de accidẽtali. forma eñ accidẽ-
talis nullius est motiua: nec põt naturaliẽ vniri nisi sub-
iecto p̃ ipsã; informabili ꝛ p̃fectibili. an aũt supernatura
liter posset fieri aliter/forte sic: vt dictum est in tertio lib.

SEcũdo quæro de vexatione de-
monum existentiũ in corporibus obsessorum
vtrum demones hoĩes vexãtes vexent ip̃os
eis aliquid imprimendo? ¶ Et videtur q̃ sic
q: si nullã formã discõuenientẽ in eis causarent seu impri-
merent/nõ vexarent nisi conueniens forte aliqḋ remoue-
rent. nullus eni; grauaẽ nec dolet sensibiliter nisi de aliq̃
sibi disconueniente presente/sicut nec gaudet seu delecta
tur nisi de sibi cõueniente. Sed ꝯstat q̃ hoĩes vexati a de
monibus sensibiliter cruciãẽ ꝛ affliguntẽ: nec tamen ali-
quid ab eis abijciẽ: nec aliq̃ eorum p̃s diuidiẽ. ḡ ꝛc. ¶ Cõ
tra. q: nec diabolus nec bonus angelus põt causare i cor
pore formam aliquã p̃ter motũ/nec in aĩa. ergo ꝛc. ¶ Re
sponsio. vbi est videndum: Primo an diabolus sit in aĩa
ꝛ in corpore cuiuscũq; demoniaci per eũ vexati. Secũdo
an vexet eũ causando aliquid in eius corpore vel in aĩa
vel si non hoc modo: qualiter aliter vexat ipsum. Tertio;

An diabolus possit ludificare sensus nostros.

Quantum ad primū dicūt aliqui ꝙ diabolus pōt illabi corporibus nō aūt aiab⁹. ratione eñi sue simplicitatis seu indiuisibilitatis pōt subintrare corpus ipso corpore indiuiso manente: ꝛ sic corpus subintrando potest ipsi illabi: nō aūt anime eiusdē simplicitatis ꝛ indiuisibilitatis secum. qꝛ illabi aīe ē sibi intimari ꝛ intime ī ipsa operari: qḋ diabolus facere nō pōt: cum nō possit aīaz totaliter possidere. ¶ Sed hoc nihil est dictum. qꝛ diabolus non est intimior: nec magis pōt se intimare corpori ꝙ anime: nec per ɔñs magis ipsi illabi / si illabi alicui est se intimare seu intimum esse ei. nec enim indiuisibile potest eē intimi⁹ corpori diuisibili ꝙ alicui alteri īdiuisibili ꝛ eq̄ simplici. q̄re ꝛc. ¶ Et iō aliť ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ diabolum vel bonū angelū esse in corpore / non ē ipsum esse in eo vt pfectiuū substantialis vel accidētalis ē in pfectibili seu pfectō: nec vt sustētatū in sustētāte. nec eñi corpus sustentat diabolum: qꝛ nec etiā sustentat aiam in formā 2ᵃᵐ tenentem ipm: sed corpus aliquo modo p ipsam potius sustentať. sed ipm vcꝫ diabolum est esse ī eo: vt motor ē in mobili: sic tamen aliquo mō nec minus realiter ipsi pñtē ꝛ vnitū ꝙ aīa informās ipm. Sicut eī aīa intellectiua ē tota in toto hūano corpore qḋ īformat ꝛ in q̄libet eius pte: sic ꝛ diabolus potest esse: nec per ɔñs aīa est corpori realiter presentior ꝙ diabolus: licꝫ corpus ipsum non a diabolo: sꝫ ab aīa informetur ꝛ viuificeť. ¶ Ex hoc sequitur: ꝙ diabolus ɔsimiliť realiter ꝛ presentialiter est in anima ꝛ in corpore cuiuscūq꜀ demoniaci p ipsū actualiter cruciati. qꝛ indistans ab aliq̄ ipsiq꜀ realiter pñs est etiam pñs realiter oñi alteri ab illo indistanti: maxime si nulli illoꝝ est pñs vt forma informabili: nec econuerso vt informabile tue forme: modo ꝙ q̄libet pars corporis hōis est simul cū aīa ꝛ indistās ab ea: licet distet ab alia pte corporis ab ipsa aīa indistante. sed diabolus est realiter pñs corpori hominis demoniaci ab aīa indistanti. nec est aūt aīe nec corporis pfectiuus: sed tñ vtriusq꜀ motiuus. ergo equaliter indistās realiť ab vtroq꜀. Et ita si vocēs illabi aliqḋ vnius intimū esse alteri / hoc est ab eo esse indiuisum nō indistinctum: qꝛ nec hoc modo pōt esse illapsus nisi eiusdem ad se: concedendū est non magis diabolum corpori ꝙ anime posse illabi: cum eque sit a corpore sicut ꝛ ab aīa indiuisⁱ penitus ꝛ indistans. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdum est sciēdum: ꝙ secūdum beatū Augustinū / tertio de trinitate / nec boni angeli nec mali sunt productiui forme substantialis: nec etiaꝫ accidentalis saltēꝫ corporalis seu extense extra se. Tātū eñi vt dicit ibi August. possunt actiua passiuis approximare: non aūt ī passo aliquam formā introducere absolutam. ¶ Ex hoc supposito naturaliter tñ nobis ignoto sequitur: ꝙ diabolus vexans hominem non cruciat seu vexat eū mediante aliqua forma ab ipso causata in eius corpore nec in aīa introducta. sed pōt vexare ipm vel applicando ipsi nociua ꝛ lesiua: vel corpus interius qḋ inhabitat cōmouēdo. nec enim dolor q̄ aīa ledıť est effectiue nisi ab ipsa ꝛ forsitan ab obiecto sensibili disconueniēte ipsi p̄sente quale non est diabolus licꝫ possit tale obiectum disconueniens sensibile aīe approximare. ¶ Hec de scdō.

Quantum ad tertium & vltimū est sciēdum: ꝙ sensum ludificari seu decipi tripliciter potest intelligi. Uno eñi mō sensus ludificari diceretur si nō possꝫ discernere seu apprehēdere obiectum sensibile sibi pñs. Scdō modo si obiectū absens apprehenderet tāꝙ pñs. Tertio modo si vnum obiectū presens apprehenderet p alio. ¶ Tunc videť esse dicendū ꝙ diabolus nō potest ludificare sensus aliquo duoꝝ primoꝝ modoꝝ: sed tertio ꝛ vltimo mō tñ. ¶ Hoc pbatur. qm̄ nulla scdā cā potest alicuius alterius cause scdē impedire effectū pducibilē existētib⁹ oīb⁹ ad ipsū pducēdū necessario requisitis. ¶ Hoc apparet. ꝙ enim ignis non calefaciat ɔbustibile sibi pñs / hoc non pōt fieri nisi virtute tantummō pme cāe. sed ita aīa sensitiua ē obiecto sensibili habito pductiua actus sensitiui siue sensatiōis / sicut ignis caloris. ģ sensū ludificare hoc modo vcꝫ ipm impediendo ne sentiat sensibile sibi pñs / nō pōt facere diabolus nec aliq꜀s alius nisi deus. ¶ Qꝛ etiā scdō mō nō possꝫ fieri: vcꝫ sic ꝙ sensus apprehenderet obiectum absens / apparet. qm̄ aut talis actus sentiendi esset a diabolo ludificāte: aut ab aīa sentiente. sed non pōt poni aliqḋ istorum: qꝛ nec diabolus est pductiuus sensationis: nec etiam aīa nisi sensitiua circa obiectū sensibile sibi pñs. ģ ꝛc. ¶ Ex hoc seqť ꝙ si demones possunt sensus ludificare / hoc habēt facere tertio et vltimo mō / vcꝫ aliqḋ inter obiectum pñs sensibile ꝛ sēsū interponēdo qḋ loco alterius sentiatur. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in pncipio apparet ex dictis ꝙ lꝫ non causent aliqḋ / tñ aliter vexare possunt.

Circa distinctionē nonā in qua magister determinat de ordinibus angelorum / ostēdens quō ad superiores pertinet illuminare inferiores: qꝛ illuminatio hmōi fit p actuꝫ locutionis quo diuina secreta p superiores inferioribus reuelāť ideo quero primo / vtrum locutio angeloꝝ termineť ad verbū mētis intrinsecum: an ad aliqḋ aliud signum locutionis mere expressiuum. ¶ Et videtur ꝙ ad verbū seu mentis conceptū terminetur. qm̄ ad illud locutio termineť qḋ ī audiente p ipm recipiť. sed audiens sibi loquentem p actum loquētis consequitur verbum mentis / cum intelligat actualiť qḋ antea ignorabat. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia verbū ī termīū mentis ab eodem pduciť ī q̄ recipiť: cū actione immanēti pducať. sed si locutio termineref ad ipm / ab alio pduceref / quia a loquente et in alio recipeť vcꝫ in audiente ģ ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo inquiram locutiōis descriptionē. Scdō pcedam ad q̄stionis solutionē.

Quantum ad primum aliqui describūt locutionem dicētes ꝙ locutio non est aliud ꝙ actus intelligendi pductio: ꝛ auditio eiusdem actus receptio. vnde loq̄ (vt dicunt) non est aliud ꝙ actum intelligēdi causare seu imprimere: nec audire aliud ꝙ ipꝫ recipe. ¶ Sed hic modus dicendi est inconueniēs: nec pōt stare. Primo. qꝛ supponit falsum / vt infra videbiť: vcꝫ ꝙ loquens causet ī audiente cui loq̄tur actum intelligendi. ¶ Scdō. qꝛ esto ꝙ aliquis loquens possit causare actū istuꝫ intelligendi non tñ omnis loquens hmōi actum causat: cum nec oīs locutio sit intellectualis / sed aliq̄ vocalis: q̄ nō terminať ad verbum mentis: sed tñ ad verbū oris. ¶ Tertio. qꝛ si oīs intellectionē pducēs est loquēs: ꝛ eā recipiēs / audiēs sequiť ꝙ omnis actu intelligēs sit loquens ꝛ audiēs. qḋ est falsū. ¶ Consequētia est euidens. qꝛ oīs naturaliť intelligens intelligit actu a se elicito effectiue ꝛ ī se recepto realiter subiectiue. ģ vt actū elicit loquiť si locutio est actus pductio: ꝛ vt recipit / audit si auditio ē receptio. ¶ Nec valet si dicant ꝙ locutio est pductio actus intelligendi non in pducente: sed ī alio ab eo puta ī audiēte. ¶ Primo: qꝛ scdm eos intellectus agēs a q̄ verbum pducitur est distinctus ab intellectu possibili in q̄ ipm verbū recipitur. ꝛ ita per ɔñs in quocunq꜀ intelligente verbum ipsuꝫ ab alio pduciť effectiue: ꝛ in alio recipiť subiectiue. ģ ꝛc.

¶ Scdo. q2 scdm principia eoꝶdē ois relatio ꝯñs extre ma eiusdē rōnis/est silr eiusdē rationis. ſ3 ſm ipsos ꝓ ductio ꝛ ꝑ ꝯñs locutio ē relatio. ꝗ olm itellectuū ꝟbū ꝓ ducentium eiusdē rationis/ipa ꝓductio ꝛ per ꝯñs locu tio ē eiusdē rōnis. ſ3 oēs itellect⁹ angeloꝝ eiusdē speciei sunt eiusdē rōnis: ꝛ etiā act⁹ itelligēdi ipoꝝ respectu eo rūdē obōꝝ. ꝗ ꝛ ꝓductio verbi vni⁹ āgeli i seipō erit eiusdē rōnis cū ꝓductiōe ꝟbi eiusdē rōnis i alio. ſ3 si loqns ꝓdu cit i audiēte aliqd ꝟbū ip3 ē eiusdē rōnis cū ꝟbo suo ve3 lo qnti;: cū qōlib3 sit eiusdē obi: q2 nec loqns loqꝫ nisi de obo ꝑcognito. ꝗ tā ꝓductio ꝙ receptio verbi loqntis i itelle ctu suo est eiusdē rōnis cū ꝓductione ꝛ receptiōe alteri⁹ ꝟbi ꝓducti ꝛ recepti i alio itellectu/ve3 angeli audiētis nec ꝑ ꝯñs mag; vna ꝓductio ꝙ alia erit locutio: nec vna ꝛceptio mag; ꝙ alia auditio ſm ipoꝝ pricipia ē ponēda. ¶ Et iō aliꝫ ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ nec lo cutio nec auditio ē solū aliqḋ ꝑ se vna a loquēte ꝛ ab audi ente distīcta. sed vtrūqꝫ hoꝝ signat seu ꝯnotat simꝉ plura nec ꝑ ꝯñs ē qrēda locutiōis diffinitio dicēs qd rei: q2 nul lā hꝫ: s3 qd nois tm̄. ¶ Scdo ē sciēdū: ꝙ locutionū alia ē iterior ꝛ alia exterior. Exterioꝝ alia ē vocalꝭ vt illa q̄ fit ꝑ voces seu ꝟba significātia: ꝛ alia realꝭ/vt illa q̄ fit ꝑ alia signa realia. vt reale hic distīguat ꝯ vocale: mō q̄ aliq̄ si bi loquunꝫ iterdū mutuo ꝑ signa alia ꝙ ꝑ voces. Locuti onū ēt interioꝝ/alia ē ꝑ ꝯceptū seu ꝑ ꝟbū iternū audiē ti ipsū: ꝛ alia ꝑ aliqḋ aliḋ signū locutionis obi expssiuū. Utraqꝫ istarū duarū locutionū ḋr iterior: q2 ēminaꝫ ad aliq̄d iteri⁹ receptū i aīo audiētis. s3 ꝟbū eīm iternū/ꝙ aliḋ signū nō vocale s3 spūale de q̄ iferi⁹ dicēꝫ/recipiꝫ iterius subiectiue. ꝛ iō vtraqꝫ harū locutionū interior noiaꝫ/ꝛ eꝯ trario vtraqꝫ aliarū exterior: q2 q̄lib3 ad aliqd exterius terminaꝫ: qḋ qdē nō recipiꝫ iteri⁹ subiectiue: s3 tm̄ obiecti ue i aīo audientis. nec signū eīm vocale audibile/nec aliḋ sc3 reale visibile recipiꝫ i audiēte nisi tm̄mō obiectiue. ſm eīm p̄hm sensibile positū supra sensu3 ipedit ip3: ꝛ ita ꝑ cō seqns nec signū vocale in auditu nec aliqḋ aliḋ q̄cūqꝫ sen su sensibile recipiꝫ in sensu realiter subiectiue. ¶ Nec va let si dicaꝫ: ꝙ l3 ista nō recipianꝫ: tn̄ ipoꝝ spēs recipiunꝫ. Primo. q2 huiusmodi species si ponanꝫ non sūt a loqnte sed ab ipsis signis hmōi sēsibilib⁹ effectiue. Scdo. q2 nec recipiūꝫ i aīo: sed tm̄ i organo subiectiue: nec ꝑ ꝯñs aliqd in aīo audiētis iterius ꝓducitur a loquente. quare ꝛc.

His præmissis dico ꝙ locutio vniuersa liter sumpta nō est aliud ꝙ rei de q̄ qs loquitur explica tio seu alteri facta manifestatio. ꝛ quarco explicatur al teri seu manifestatur per signa eius representatiua siue naturaliter vt eā significat verbū mentis internū: ꝛ etia3 aliḋ spirituale signū in itellectu receptum ad verbū mi ꝑ uium/de quo infra: siue ad placitum vt eam signant ver bum vocale ꝛ aliud signum reale visibile vel quomodocū qꝫ aliter sensibile: adeo potest dici ꝙ locutio ē productio siue exhibitio signi rei signatiui siue ad placitum siue na turaliter. et ideo quot sunt signa talia per quæ res po test alteri explicari tot sunt seu esse possunt locutionis genera. et sicut locutio est talis signi rei productio seu al teri exhibitio vel presentatio: ita et auditio est talis signi vt signantis receptio vel perceptio. Dico autē receptio vel perceptio: quia sicut non omnis loquens producit si gnum per quod loquitur in audiente interius: sed omnis aliquo modo loquens signum quo loquitur solu3 obijcit audienti exterius: ꝛ per consequens aliqua locutio est si gni productio in audiēte interius vt illa que est per men tis conceptum seu spūale signum in audiēte receptū. alia autem est signi ꝓductio seu presentatio audiēti tm̄ exte rius: vt illa q̄ est per signa sensibilia: q̄ ꝯ totum nullum lo quens in audiente interius producit: nec audiēs ip̄m sub iectiue recipit: sed ip̄m ac ei⁹ signatū ꝑcipit: qḋ ꝛ ipsi lo quens obijcit. ita consimiliter auditionū alia ē signi ꝓdu cti a loquente receptio: ꝛ alia nō receptio/sed ꝑceptio seu apprehensio. nec eīm vox in audiente recipiꝫ subiectiue: s3 tm̄ ab ipso apprehendiꝫ obiectiue. q̄re ꝛc. ¶ Nec vals si contra dictam descriptionē seu signati nois locutionis explicationem arguatur. q2 scdm ipsam vliter ois intel ligēs erit loquens/cū sit verbu3 in seipso ꝓducēs. q2 nō ois verbi ꝓductio ḋr locutio: nec ois ei⁹ receptio auditio q2 sola ꝓductio extra transiens dicꝫ locutio/ ꝛ ipsi corre spondens receptio auditio. ꝛ ideo dictū est ꝙ locutio est manifestatio seu explicatio rei facta alteri nō sibiipsi: mō quo anima sibiipsi manifestat obiectū ꝓducendo i se eius verbū. quare ꝛc. ¶ Et si cōtra hoc arguaꝫ/vt supi⁹ est ar gutū. q2 ꝓductio ois est eiusdem rōnis q̄ est ꝓducentis ꝛ ꝓducti eiusdem rōnis. sed verbū in audiente a loquēte ꝓ ductum est eiusdē rationis cū verbo ipsius loquentis vt supius fuit deductū. ꝗ si ꝓductio verbi in audiente est lo cutio: consimiliter etiam erit locutio ipsius verbi loquē tis productio in seipso: cum etiam loquens ꝛ audiēs pos sint esse eiusdē rationis specifice. ¶ Respōdeo: ꝙ ista rō bene est ꝯtra opinionē illā ꝯtra quam supi⁹ fuit facta: nō tn̄ ꝯtra istā in aliq̄/ꝓpter duo. ¶ Primo. q2 ista opinio non ponit sicut facit illa ꝙ aliqs citra deū loqtur: nec possit loqui alteri ꝓducendo i eo aliquem actum intelligendi sed alio modo inferi⁹ explicādo. ¶ Scdo. q2 esto ꝙ talis verbi productio in seipso sit eiusdem rationis cum pro ductione verbi alicuius in alio/non sequiꝫ ex hoc ꝙ vtra qꝫ sit locutio. q2 nō ois verbi eiusdem rationis productio est locutio: sed tm̄ ꝓductio transiens. ꝛ ideo sicut non ois actio licet eiusdē rationis est imanens: nec ois ē trāsiēs sed aliqua est imanens vt illa q̄ agēs ꝓducit aliqd i seip so: vt q̄ ignis ꝓducit calorē in se: ꝛ alia dicꝫ transiens/vt illa qua idem ignis ꝓducit calorē eiusdē rationis in alio ita et de productione verbi in proposito est dicendum. cū enim productio ipsa non sit/vt ponit alia opinio/forma aliqua per se vna a producēte ꝛ a producto distincta: sed tantum dicat producens connotando productum/vel e contrario si passiua/non est inconueniens ipsum produ cens respectu producti i seipso recepti vno nomine ꝛ re spectu cuiuscūqꝫ alterius etia3 eiusdē rationis cū illo in alio passo a seipō ꝛcepti alio noie appellari. qḋ nō possūt dicere ponētes productionē esse formā aliquā ꝑ se vnam ꝛ locutionē esse talē ꝓductionē. vel esto ꝙ ꝯtīꝫ hoc pos sint ponere: non tn̄ in locutionis descriptione distinguūt ipsā locutionē ab itellectiōis ꝓductiōe. q̄re ꝛc. ¶ Hec ḋ.i.

Quantum ad secundum: vbi est respon dēdū ad questionem: sic est procedēdū. Quia enim vt di ctum est in articulo precedenti/locutionum alia est sensi tiua ꝛ alia intellectiua: adeo est vidēdū incipiēdo a notio ribus: pmo qd ē termin⁹ locutionis sensitiue hoim. Scdo qd est ēmin⁹ locutionis intellectiue angeloꝝ. Tertio qd sit subiectum receptiuū talium terminoꝝ. ¶ Quātū ad pmu3/supposito tanꝙ per se noto ꝙ hō non loqtur nec potest loqui alteri aliter ꝙ sensibiliter in p̄senti vel voca liter vel ꝑ q̄cūqꝫ alia signa sensibilia quōcūqꝫ aliꝫ/pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima ē: ꝙ locutio exterior vocalꝭ q̄lis ē hois/ꝛ ēt l3 ip̄ropie alicui⁹ alteri⁹ aīalꝭ ēminaꝫ ad vocē q̄ ē signū audibile rei de q̄ est hmōi locutio ad placitum expressiuu3. ¶ Hec apparet ad sensum: ꝛ pōt ēt declarari q2 cū hmōi locutio fiat ꝑ motiuā potētiā labiorum ꝛ lin gue: ꝛ omnis loquens illud loquatur in quo audiēti cui loquiꝫ res ipsa de qua loquitur/explicaꝫ: ꝑ ꝯñs ipa voca lis locutio ꝑ se ad illud signū terminaꝫ qḋ i labioꝝ ꝛ lin gue motiua potētia virtualiꝫ ꝯtineꝫ: ꝑ qḋ res de q̄ ē locu tio ꝛpetaꝫ siue signaꝫ. s3 talꝭ potētia nulli⁹ alterius signi

rei signatiui est ɔtētiua virtualiẗ nec ꝓductiua cāliter nī
si vocis rē nō naturaliẗ: sꝫ artificialiẗ seu ad placitū īpo
nentis. Cōstat eñ aīam ꝑ labia ꝛ ꝑ līguā nulla signa alia
posse forare seu ꝓducere nisi vocē. ꝗ ꝛc. ¶ Scđa ɔclusio
est: ꝙ alia locutio sēsitiua realis nō vocalis q̄ terminaẗ cō
muniter ad signa visibilia etiā ad placitū nō naturaliter
res ipsas īportantia / posset ēt terminari ad alia obiecta
vt gust⁹ ꝛ tact⁹ ꝛ alioꝝ sensuū si talia essent ad signādum
sicut sunt visibilia instituta. nec eñ oīm visus est ex se /
nisi qꝛ īstitutū / magis signat mū q̄ oīa sensuum aliorum
¶ Hec apparet ad sēsū: ꝛ pōt etiā ꝓbari ɔsiliẗ sicut p̄ria
nō tñ ē intelligēdū ꝙ loquētes hmōi mediātib⁹ signis vi
sibilib⁹ ꝓducāt ipa vt sūt visibilia absolute: sicut loquen
tes ꝑ signa audibilia ꝓducunt ipa. nec eñ loquentes ꝑ
oīa visibilia ꝓducūt oīm aliqđ coloratū vel lucidū. sed
qꝛ vnū ꝛ idē visibile obiectū vt diuersimode situatū ꝛ di
uersimode motū pōt ad placitū īponētis diuersū habere
significatū: ideo hoc mō ē itelligēdū locutionē sic loquētiū
ad signa visibilia ēminari: ꝓ quāto vꝫ sic loq̄ntes signa
ipa iā p̄supposita vt visibilia absolute ƒm diuersū sitū va
riant aliq̄ signa sēsibilia q̄ sic variata illi q̄b⁹ loquūẗ ipa
vt diuersa signātia īuenẗ. ¶ Tertia ɔclusio ē: ꝙ neutra
p̄dictarū duarū locutionū ēminaẗ ad aliq̄d receptū ī aīo
audiētis ꝑ actū loq̄ntis. ¶ Hec seq̄tur ex p̄dictis duab⁹.
ɔstat eñ ꝙ nec signū audibile qđ ē termin⁹ p̄ie locutiōis
nec visibile qđ ē termin⁹ scđe / recipiẗ subiectiue: sꝫ tm̄mō
obiectiue ī aīo audiētꝭ. sꝫ nihil aliđ ab istis loquēs modis
p̄dictꝭ adhibet seu ꝓducit. ꝗ ꝛc. ¶ Cōfirmaẗ. qꝛ si loquēs
altero p̄dictoꝝ modoꝝ ꝓducit aliq̄d subiectiue ī aīo au
diētis: quero q̄d sit. nō eñ pōt dici ꝙ sit spēs rei de q̄ loq̄
tur: nec ēt signi vocalis audibilis nec realis visibilis / ꝑ q̄
signa loq̄ẗ. nec eñ vnū obiectū ē speciei alteri⁹ causatiuū
nec ꝑ ɔñs hō loq̄ns ē specierū rerū de q̄b⁹ loq̄ẗ nec signo
rū ꝓductoꝝ ꝑ q̄ loq̄ẗ / magis q̄ ecōuerso signa ipa vel res
sint speciei loquētis virtualiẗ ɔtentiua nec cāliter ꝓdu
ctiua. ꝛ ideo nec species signi vocalis ī aure nec alterius
signi visibilis ī oculo ꝓducẗ a loquēte. sꝫ si ꝓducẗ / ꝓdu
cẗ ab hmōi signis: quoꝝ q̄lib ꝫ sicut ꝛ aliđ obiectū q̄cū
q̄ sensibile ē sue ꝓprie speciei cāliẗ ꝓductiuū. nec pōt ēt
dici ꝙ sit act⁹ aliquis cognoscēdi: qꝛ act⁹ itelligēdi ab eo
dē itellectu ꝓducẗ effectiue ī q̄ recipiẗ subiectiue: vt ma
gis īferi⁹ ostendeẗ. ɔstat ēt ꝙ aīa nō ɔtinet virtualiẗ nec
ꝓducit cāliẗ talē actū mediātib⁹ lingua labijs ꝛ alijs cor
poris ꝑtibus q̄bus mediātib⁹ loq̄tur istis modis. nō pōt
etiā dici ꝙ sit habit⁹ nec dispositio ad ip̄ꝫ nec aliqđ spūa
le signū de q̄ infra. qꝛ null⁹ taliꝭ spūaliꝭ aīa ē ī aliq̄ alio a se
p̄ncipiū cāliẗ ꝓductiuū: maxīe ꝑ motū p̄iuū q̄ aīa loq̄ẗ di
ctis modis. ꝗ ꝛc. ¶ Sꝫ ɔ̄ hoc forsitan argueẗ. qm̄ sciētia
videẗ cāri ī discipulo a magistro. sꝫ ip̄e magister nō īstruit
discipulū nisi loquēdo vocaliter. ꝗ ꝑ locutionē magistri
aliq̄d recipiẗ in animo discipuli subiectiue. ¶ Respōdeo
ꝙ assūptū est falsū: vꝫ ꝙ sciētia causeẗ effectiue ī discipu
lo a magistro. ip̄e eñ magister in docēdo nō facit nisi ꝙ
voces significatiuas eoꝝ q̄ docet / ꝓfert ī medio corā disci
pulo. in q̄bus vocib⁹ a magistro ꝓlatis ꝛ a discipulo au
ditis ip̄e discipul⁹ īuueẗ seu intelligit earū significata nō
intellectione a magistro: sed a seipso seu itellectu suo cau
sata. non eñ magis potest in alio ꝓducere effectiue ali
quem actum nec habitum intellectus q̄ actum vel habi
tum appetitus. quare ꝛc. ¶ Hec d̄ primo.

Quantum ad secūdū huius secundi ar-
ticuli: pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ locutio ī
terioꝝ q̄ vnus angelus loq̄ẗ alteri / nō terminaẗ ad aliquē
actū itelligendi. ¶ Hec ꝓbaẗ. qm̄ nō magis angelus vel
aīa seu ei⁹ itellect⁹ si ab ei⁹ essentia ponaẗ distīct⁹ ē act⁹
intelligēdi q̄ volūtas actus volēdi cāliẗ ꝓductiuus. sed
nulla volūtas nec aliq̄ alia creaẗa nisi forte itellectio ē ī
aliq̄ alio a se ꝓductiuus act⁹ volēdi vel nolēdi. ꝗ ꝛc. ¶ Mi
nor est euidēs: nisi diceẗ ꝙ Lucifer posset causare ī volū
tate cuiuslibꝫ bōi vl' saltē añq̄ cēnt ī grā ɔfirmati potuit
ī eis cāre actū aliquē volēdi vl' nolēdi īordinatū: qđ ɔce
dere videẗ absurdū. qꝛ si potuisset / credēdū ē ꝙ fecisset.
¶ Nec valꝫ si diceẗ ꝙ nō ē simile de volūtate ꝛ itellectu
ꝓpter libertatē volūtatis q̄ nō ē ī itellectu. qm̄ volūtas
lꝫ sit libera ī eliciēdo actū vt vꝫ est actiua: ī recipiēdo tñ
vt ē passiua nō hēt aliquā libertatē. q̄re ꝛc. ¶ Cōfirmaẗ:
qꝛ actus itelligēdi volēdi ꝛ oēs alij tā cognitiui q̄ appe
titiui nō sūt vt cōiter diciẗ ꝓducibiles nisi actiōe imanē
te: excepto forte eoꝝ obiecto ad ipsos cāliter ɔcurrēte. ꝗ
ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. null⁹ itellectus crea
t⁹ ē potētior nec actiuioꝛ ad cāndū aliq̄d ī itellectu alio
q̄ ī suo. sed scđm ponentes angelū loquētē causare ī audi
ente actum intelligēdi / intellectus creatus non est in se
ipso alicuius actus itelligēdi sine oīo secū cōcausāte cā
liter ꝓductiu⁹. ꝗ nec per seip̄m sine obiecto ɔcausante si
eius locutio terminaẗ ad actū itelligēdi aliquē / pōt loq̄
sed hoc est falsuꝫ. ¶ Ex hoc pōt argui sic. angelus loq̄ns
ꝓducit aliquid in audiēte ad qđ nō oportet ɔcurrere ob
iectum de q̄ loq̄tur effectiue. sed ad oēm itelligēdi actum
causandū scđm alios oportet ɔcurrere effectiue obiectū.
ꝗ loquēs in audiēte nō cāt aliquē talē actū. ¶ Preterea
hō pōt loq̄ homini ꝛ vnus angel⁹ alteri obiectū illi⁹ locu
tionis actualiẗ cognoscēti. sꝫ actualiẗ aliqđ obiectū itel
ligens nō videẗ recipere posse eiusdem obiecti aliū actuꝫ
itelligēdi / nisi forte aliquē illū p̄mū necessario supponē
tē: vt intelligēs se diligere habet duplicē actū intelligēdi
obiectū dilectū. ꝗ ꝛc. ¶ Sꝫ ɔ̄ ɔclusionē p̄dictā sic argueẗ.
oīs loquens alteri illud p̄mo ī eo causat si potest / qđ p̄i
mo in ipso intendit cāre. ¶ Sꝫ angelus loquēs sicut ꝛ q̄
libet alius p̄īo intēdit causare in audiente actū itelligē
di locutionis sue obiectum: ꝛ pōt ipsum in eo causare. er
go ꝛc. ¶ Minor quantū ad primam eius partem / videli
cet ꝙ loquens p̄mo intendit causare actum intelligen
di locutionis obiectum / apparet. quia nec propter aliud
loquitur nisi vt audiēs hoc intelligat qđ ip̄e illi loquen
do explicauit. ¶ Scđa pars / vꝫ ꝙ angelus actū hmōi
possit cāre / sic probatur. oē agens actū aliquē seu effectū
virtualiẗ ɔtinēs pōt illū cāre in q̄cūq̄ passo eiusdē ratio
nis cū alio ī quo pōt. sed angelus seu eius intellectus cō
tinet virtualiter actum intelligendi cuiuscunq̄ p̄sētati
sibi obiecti cuius actus est in seipso causaliter ꝓductiu⁹
ꝗ ꝛ in quocūq̄ intellectu alterius angeli: cū sit eiusdē rō
nis cū eo. ¶ Maioꝛ ꝓbatur. Primo ꝑ exēplū de igne ca
loris virtualiẗ ɔtētiuo: ꝛ iđ ī oīb⁹ p̄bis eiusdē rōnis cāliẗ
ꝓductiuo. ¶ Secundo per rationē. qm̄ extrema propoꝛ
tionis actiui ꝛ passiui nō sūt hoc actiuū ꝛ hoc passiuū ꝑ
ticulari: sꝫ actiuū ꝛ passiuū ī vlī. ¶ Ex hoc argueẗ sic. ī q̄
buscūq̄ saluāẗ p̄ria extrema ꝓportiōis actiui ꝛ passiui ī
eis saluaẗ ꝓportio ipsa q̄ ē actiui ad passiuū. sꝫ ī oīb⁹ eius
dē rōnis saluantur. ergo ꝛc. ¶ Ad istam rationē respon
deo negando illam secundaꝫ ꝑtē minoris: in q̄ diciẗ ꝙ an
gel⁹ pōt cāre ī alio actū itelligēdi. nō eñ pōt cāre magis
ī eo actū itelligēdi aliquē q̄ volēdi vl' nolēdi. ¶ Ad ꝓba
tionē dico ꝙ illa ꝓbatio dupliciẗ deficit. P̄rio. qꝛ maiorem
falsā assumit. Scđo. qꝛ nec illa ɔcessa ꝓpositum ɔcludit.
¶ P̄rio ꝗ arguo ɔ̄ maiorē sic. organū vni⁹ oculi ē sue ꝓ
prie speciei virtualiẗ ɔtentiuū: ꝛ ī alio organo alteri⁹ ocu
li causaliter productiuum. sed ipsum est eiusdeꝫ rōnis cū
illo: est eñ receptiuum talium specierū sicut ꝛ alterum
nec tñ est in seipso earum p̄ncipiū ꝓductiuū. ex quo ap
paret falsitas maioris. ¶ Cōfirmaẗ. qꝛ ēt potētia visiua
oīm hoīm ē eiusdē rōnis: ꝛ tñ potētia visiua cuiuslibet
ita cāt actū vidēdi ī se ꝙ ī nullo alio pōt cāre. ¶ Nec va

let si dicat q hoc ē qz potētia visiua vni⁹ nō ē sēsibilit̄ p̄sēs potētie visiue alteri⁹:qz nec ocul⁹ vni⁹ est p̄ns oculo alteri⁹ an q̄ tñ cāt spēm suam ppriā/vt apparet. ¶ Confirmat̄.qz fm aliq̄s opinionis hmōi/ agens potest agere in passum q̄tūcunq3 distās qñ mediū inter actiuū principiū ⁊ passiuum nō est effect⁹ ipsius agentis formalit̄ receptiuum:⁊ pp̄ter hoc dicunt angelū posse loq̄ alteri quātumcūq3 remoto:vez qz mediū īter ipos nō est receptiuū actus intelligendi ad quē locutio terminat̄.s3 mediū īter potentiā visiuā vni⁹/⁊ potētiā visiuā alteri⁹/nō magis ē act⁹ videndi q̄ ītelligēdi formalit̄ receptiuū.g̃ ⁊c. ¶ Preterea ɔ̄ maiorē illā vt viliter sumptā/arguit̄.qñ fm doctorē/cui⁹ ē actio ē fo:a aliq̄ p se vna q̄ ē ffalit̄ ī agēte.s3 agēs primo nō posset hmōi actū cāre ī aliq̄ alio a se:s3 eiusdem rōnis secū:cum causatū extra agēs seu pductū dicat̄ esse terminus actionis/⁊ actio nō sit termin⁹ actionis.g̃ ⁊c.

¶ Consimilit̄ potest argui de relatione:cui⁹ si est forma in re aliq̄ p se vna fūdamētū ē causatiuū ī seipo/⁊ nō ī termino:vel fm alios eccōuerso:cū tñ fundamētū ⁊ termin⁹ possint esse eiusdē rōnis.g̃ ⁊c. ¶ Scōm:vez q maiori predicta ɔcessa rō nō ɔcludat:appet.qñ ɔstat q nō tñ āgeli eiusdē speciei s3 ēt alterius pñt mutuo sibi loqui.sed intellectus oīm angelorū specie distictorꝫ nō sunt eiusdē s3 alterius speciei.impossibile eñi est eadē specie ī idē realit̄ coincidere cū distinctis specie.potētie aūt cū essentia vl' sūt idē totalit̄ vel saltē realit̄.g̃ ex rōne p̄dicta nō habet̄ q angelus vnius speciei puta sup:or loquēs inferiori ab ipso alterius speciei possit in eo causare actū intelligēdi ¶ Tertio posset ēt dici q mino: q̄ addit̄ fm ip̄i⁹ p:icipia non est vera.qñ scōm cū itellectus nō ɔtinet virtualiter aliquē actū intelligēdi p modū cāe totalis:s3 tñmō p̄tialis:cū ad oēm actū causandū oporteat ɔcurrere obiectū secū.g̃ fm hoc nullus loquēs poterit aliquē actū ītelligēdi pducere in alio magis q̄ in seipso/nisi cū ɔcurrēte ⁊ cōcausante obiecto:nec p ɔñs si loqui est actū pducere/poterit loq̄ alicui sine obiecto secū loquēte ɔcausando p̄tialiter actū secū.hoc aūt est falsū.g̃ ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem.nullus ītellect⁹ creat⁹ pōt naturalit̄ ītelligere obiectū aliqd nō exñs nisi mediāte aliq̄ signo ei⁹ rep̄sentatiuo.sed loquētes pñt loq̄ audiētib⁹ de nō existētibus ⁊ de eis absentib⁹ tā realit̄ q̄ intentionalit̄.g̃ audientes nō possunt illa intelligere:nec p ɔñs aliquē actū intelligendi recipere nisi mediāte signato aliq̄ pri⁹ habito rep̄sētatiuo obiecti ⁊ scōm aliq̄s ɔcausatiuo act⁹ ītelligēdi. ¶ Tunc igit̄ ad rōnē illā in forma dico: q sicut aliq̄ sunt agentia formā aliquā virtualit̄ ɔtinētia: quā tñ nō pñt ī se sed tñ ī alio a se pducere:cū tñ ipa sint receptiua fo:e eiusdē rōnis:vt apparet ī exēplo posito supius de oculo sue ppue speciei nō ī seipso s3 ī alio causatiuo:ita econuerso sunt aliq̄ actiua p:icipia aliq̄rū virtualit̄ ɔtētiua:q̄rū sunt nō ī aliis extra se:sed in seipis tñ cāalit̄ pductiua/vt appet de actu vidēdi ⁊ de oībus aliis actib⁹ sentiēdi/q̄rū nullū pōt aīa sensitiua pducere nisi tñmō ī seipsa.⁊ sic de actu ītelligēdi ⁊ volēdi ɔsilit̄er ē dicēdū.q̄re ⁊c. ¶ Secūda ɔclusio est:q nec hmōi locutio angelorꝫ terminat̄ ad speciē nec ad habitū. ¶ Hec appet.qz nec spēs pducitur nisi a suo obiecto:nec habit⁹ nisi mediantib⁹ actib⁹ ab eodē a q̄ hmōi actus pducitur/vez a potentia ipa hītuata g̃ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est:q locutio īterior āgelorꝫ q̄ sibi mutuo possunt loqui/terminat̄ ad aliquod intellectuale obiectū seu signū/obiecti de q̄ ē locutio rep:esentatiuū ⁊ ad actum intelligendi audiētiuꝫ preuiū. ¶ Hec ɔclusio declarat̄.qñ sicut homo sensibilit̄ loquēs alteri nō cāt spēm nec habitū nec actū aliquē intelligēdi vel sentiēdi/sed p̄cise sonū aliquē audibilē significatiuū:q̄ q̄dē nec est spēs nec habitus nec actus:sed est qddā obiectū sensibile/qz audibile:⁊ signū ɔceptus loquētis seu rei de qua ē locutio expressiuū seu significatiuū: ī quo obiecto audiēs est rem ipsam signatam intuens ⁊ cognoscēs:ita ɔsilit̄ē in pposito pōt dici:vez q angelus loquēs nō cāt ī itellectu audientis spēm nec habitum nec actum/sed aliqd obiectum nō sensibile:s3 intellectuale:qd q̄dem est obiecti ab ipso p̄intellecti signatiuū signū:sicut ⁊ obiectū sensibile qd sensibiliter loquēs cāt.⁊ sicut hmōi sensibile obiectū seu signum ab hoīe loquente pductū non est pmanens:s3 transiens sicut ⁊ illud:sicut etiā in nobis hmōi signorum sensibiliū vocaliū aliud est signū ɔcept⁹ simplicis ⁊ īcōplexi/vt hō vel alia q̄cūq3 vox vna significatiua:⁊ aliud cōceptus ɔplexi:vt o:ōita ɔsilit̄er cū etiā angel⁹ habeat ɔceptū ɔplexū ⁊ simplicē:pōt etiam in audientem cui loquitur duplex obiectum intelligibile pducere siue signū eius sui ɔceptus duplicis ⁊ expressiuum ⁊ signatiuū. ¶ Hec ɔclusio sic intellecta pōt pbari.qñ ɔstat vnū angelū loqui alteri.sed oīs loquēs aliq̄d cāt:nisi forte esset locutio p nut⁹ seu signa visibilia q̄bus loquuntur monachi:qualis modus loquendi in angelis nō pōt poni.g̃ angelus loquēs aliq̄d causat in audiente. sed non speciem nec habitum nec actum.habitus eñi nō causatur nisi mediantibus actibus preuiis/ quorum nullū loquēs angelus pōt causare nisi tñmō in seipso. g̃ cū vltra p̄dicta non videatur aliq̄d posse poni qd a loquēte angelo possit cāri nisi hmōi tale signum seu intellectuale obiectū:sequitur q ipsum causetur tā ab angelo loquēte/q̄ etiam ab aīa separata q̄ similiter potest loqui. ¶ Cōfirmatur.qz sicut sensibiliter loquens se habet ad locutionē sensitiuā/ita se habere videtur intellectualiter loquens ad locutionē intellectualē.ergo sicut sensibiliter homo loquēs loquēdo format non aliud q̄ sensibilē sonū/signum obiecti de quo loquitur expressiuū:ita ⁊ angelus alteri intellectualiter loq̄ns pōt in ipso causare obiectū aliqd seu signū intellectuale in quo audiens vt in signāte cognoscat qd loquens angelus sibi dicit. ¶ Hec de scdo.

Quātū ad tertium & vltimum dicti secundi articuli/dicit q̄dam doctor cuius est conclusio vltima articuli supradicti:q sicut in nobis potētia formatiua obiecti sensibilis vez vocis significantis/q̄ potētia fūdat̄ in labiis ⁊ ī lingua/est alia a potētia itellectiua act⁹ intelligendi effectiue elicitiua ⁊ subiectiue receptiua: potentia etiam receptiua huius obiecti vez soni fundata in organo auditus est alia ab intellectiua:ita consimiliter potest dici q angelus loquens format huiusmodi supradictum obiectum intellectuale siue signum non per intellectiuam potentiā:s3 p aliā vt p executiuam seu motiuā.et tra etiam potētia hmōi obiecti receptiua angeli audientis nō est itellectiua:sed aliqua ab ipsa alia ⁊ distincta. ¶ S3 qz hmōi mod⁹ dicēdi videt̄ īnuere potētias angeli ab eius essentia esse distictas:qd nō ē verū/vt postea ostendetur:ideo aliter est dicendū. Ad cuius euidētiā pono sex conclusiones. ¶ Prima est:q terminus locutionis sensibilis recipit̄ nō in audiēte:sed ī medio subiectiue. ¶ Hec apparet.qñ locutio sensibilis/aut fit per signa audibilia aut per alia scz visibilia/vel q̄cunq3 alio sensu sensibilia.s3 nec voces nec alia sensibilia recipiuntur in audiente subiectiue/sed tñmodo obiectiue/vt apparet.g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmatur.qz signum audibile puta vox recipitur in medio. visibile autem ī alio subiecto. ¶ Scda ɔclusio est:q terminus locutionis intellectualis non recipitur in medio subiectiue:sed in audiente. ¶ Hec apparet. quia terminus talis locutionis aut est actus intelligendi a loquente impressus:modo quo potest loqui deus:aut est aliquod signum spirituale ad talem actum preuium obiecti eius signatiuum:modo quo vt dictum est/loquitur angelus.sed vtrunq3 horum vez tam actus intelligendi q̄

signũ hmõi est aliq̃ forma accidẽtalis spũalis nec corpaľ cũ nec talis forme sit angelus ꝓductiu⁹. ſʒ forma accidentalis spũalis nõ põt esse ĩ subiecto aliq̃ corpali: ergo nec terminus alicui⁹ talis locutionis ĩtellectualis siue sit act⁹ intelligẽdi siue signũ ꝑdictũ põt esse ĩ medio subiectiue. ¶ Confirmaľ. q: si angelus sine assumpto corpore eẽt vocis formatiu⁹ vel alicuius forme corporee ꝓductiu⁹: sicut hõ loqľ sensibiliľ verbũ sensibile ꝓducẽdo ĩ medio: ita cõsiliter possʒ loq̃ angelus: qḋ est falsũ. ergo rc. ¶ Ex ꝑdicta ꝯclusione seqľ corollarie: q̃ hmõi obiectũ seu signũ ab angelo loquẽte ꝓductũ hẽt recipi subiectiue ĩ ãgelo audiẽte. ꝯstat eñ q̃ cũ sit effect⁹ scḋe cãe/ ĩ alio sḃo ꝑsupposito hẽt poni. ſʒ nõ appet sḃm aliqḋ ei⁹ receptiuũ nisi vľ mediũ vľ ãgel⁹. ſʒ ĩ medio nõ põt rcipi. ergo ĩ ãgelo audiẽte. Ex q̃ appet q̃ aliḋ ẽ sḃm receptiuũ termini locutiõis audibilis q: mediũ: ⁊ aliḋ ẽmini locutiõis ĩtellectualis: q: ip̃e angel⁹ audiẽs. ¶ Tertia ꝯclusio ẽ: q̃ cũ potẽtia oĩs angeli sit ab ei⁹ essẽtia ĩdistĩcta totaliľ ĩ re extra/ nõ oportʒ q̃rere q̃ ei⁹ potẽtia vtrũ ĩtellectiua an alia sit obiecti hmõi receptiua. ¶ Hec appet. qm̃ ip̃a essẽtia sic vľ ãgeli nullo sibi addito mediãte ẽ tã p̃ĩcipiũ ꝓductiuũ q̃ sḃm receptiuũ oĩs possibiľ sibi act⁹. q: tñ essẽtia ĩ ordĩe ad diũsos act⁹ sortiľ diuersa noĩa: dicit eĩ ĩtellect⁹ vt ĩtellectiõis effectiuũ p̃ĩcipiũ ⁊ subiectũ: volũtas vt volitiõis: ⁊ potẽtia executiua seu motiua vt alicui⁹ extra se ꝓductiua. iḋ cũ hmõi ĩtelligibile obm̃ seu signũ nõ sit ĩtellectio nec volitio nec aliq̃s act⁹ seu forma ꝓducẽti vez ãgelo ĩterior ſʒ exterior q: ĩ alio a ꝓducẽte vez ĩ audiẽte rcipiľ: iḋ ip̃a ãgeli essẽtia vt hmõi forme electiua vľ rceptiua nõ debʒ dici ĩtellectiua nec volitiua potẽtia: ſʒ magis executiua. nec tñ ꝓpṫe loquẽdo ẽ ꝯcedẽdũ hmõi formã recipi ĩ potẽtia executiua ip̃i⁹ ãgeli audiẽtis nec ꝓduci a potẽtia executiua: ſʒ ab essẽtia angeli loquẽtis. qm̃ sicut ĩtellectio nõ ꝓduciľ ab ĩtellectu: nec recipiľ ĩ eo: ſʒ in essẽtia/ q̃ ẽ ĩtellect⁹ vt ĩtellectiõe/ volũtas vt volitione ĩformata: ita nec aliq̃s act⁹ exterior siue forma ab angelo ꝓducta ⁊ ĩ alio recepta ꝓduciľ a potẽtia executiua nec rcipiľ ĩ ea: sicut nec albedo ĩ albo: ſʒ ab ip̃a vľ ĩ ip̃a essẽtia q̃ executiua potẽtia noĩaľ vt est alicui⁹ talis forme subiectũ recipiẽs vľ p̃ĩcipiũ efficiẽs. ¶ Quarta ꝯclusio ẽ: q̃ aliľ ãgel⁹ audiẽs vtiľ hmõi signo ꝑdicto ĩ ip̃so recepto: ⁊ aliľ hõ audiẽs signo sensibili ꝓducto a longe sensibiliľ ĩ medio corã ip̃o. ¶ Hec apparet. qm̃ hõ audiẽs vtiľ signo sẽsibili p̃rio ꝑ modũ obiecti ip̃m audiẽdo si ẽ audibile/ sicut ẽ vox: vel vidẽdo si visibile: sicut sũt nutus ꝑ q̃ aliq̃ loquũľ/ vt dictũ ẽ. scḋo vtiľ eodẽ signo sensibili ꝑ modũ mediĩ siue signi ĩ ip̃so vt ĩ speculo suũ signatũ interi⁹ cognoscendo: ita q̃ ip̃m idẽ sensibile signũ ẽ ĩ audiẽte p̃rio obiectũ respectu act⁹ sentiẽdi: ⁊ scḋo mediũ seu signũ respectu act⁹ ĩtelligẽdi. nec eñ audiens aliũ sensibiliľ sibi loquẽtẽ/ signũ ill⁹ signi sẽsibilis ĩtelligeret nisi p̃rio hmõi signũ ei⁹ signatiuũ aliq̃ sẽsu ꝑciperet. Vñ ĩtellectio signati ꝑsupponit sẽsationẽ signi: ⁊ non econuerso. ꝓpter qḋ signi sẽsatio ad qḋ signũ ẽminaľ hmõi locutio/ ẽ aliq̃ mõ prior q̃ signati ĩtellectio. ex q̃ appet assũptũ: vez q̃ audiẽs sẽsibiliľ loq̃ntẽ p̃rio vtiľ ei⁹ signo sẽsibili vt obiecto: scḋo vt medio siue signo. Oñrio aũt mõ se videľ hẽc ãgel⁹ ĩtellectualiľ audiẽs respectu illi⁹ obi seu signi ĩtelligibiľ qḋ recepit a loq̃nte. p̃rio eĩ vtiľ eo ꝑ modũ mediĩ siue signi/ ĩtuendo ĩ ip̃o vt ĩ rep̃sẽtatiuo ei⁹ obm̃: aũt ip̃ʒ ĩ sermõ q̃ ẽt sẽs⁹ põt vti sp̃e sẽsibili si ponaľ: nõ ip̃sã ſʒ rẽ sẽsatã cui⁹ est rep̃sẽtatiua actualiľ sẽtiẽdo. sĩ eñ act⁹ sẽtiẽdi ad spẽz q̃ recipiľ ĩ sẽs⁹ organo q̃ vtiľ ip̃se sentiẽs ẽminatur. Scḋo ĩtellectus ãgeli audiẽtis põt vti illo eoḋ ĩtelligibili signo vt obo ip̃m actu intelligẽdi a se elicito cognoscẽdo: nõ tñ forte ĩ eoḋ actu q̃ ip̃o vľ⁹ fuit vt medio: q̃ ⁊ suũ app̃hẽdit signatũ: ſʒ alio ab ip̃o realiľ ⁊ distĩcto. ſʒ aũt ãgel⁹ audiẽs possit hmõi signũ a loquẽte ꝓductũ ĩ eo nõ p̃rio ſʒ scḋo ĩtelligere: ip̃ʒ tñ vt audiẽs nõ app̃hendit ꝑ se/ ſʒ ꝑ accñs. sicut eĩ sẽsibiliľ loq̃ns nõ ĩtendit ĩ audiẽte cognitionẽ signi ĩ ip̃o ꝓducti ſʒ signati tñmõ huiusmodi signi. vñ q̃ signũ ĩtelligat seu apprehẽdat audiẽs: hoc nõ facit vt audiẽs: nec hoc ĩtẽdit loq̃ns: ſʒ ip̃m ĩtelligit: sicut ⁊ põt alia oĩa ĩ ip̃o existẽtia ĩtelligere ⁊ seip̃sũ/ ꝯsiliľ ẽ dicẽdũ de obo sensibiliľ audiẽtis ꝯpato nõ ad actũ sentiẽdi ei⁹: ſʒ ad actũ ĩtelligẽdi. nõ eĩ hõ sẽsibiliľ audiẽs vtiľ signo sẽsibili p̃rio vt obiecto ĩ actu ĩtelligẽdi: cũ actu ĩtelligẽdi p̃ri⁹ ei⁹ signatũ ꝑcipiat q̃ signũ ip̃ʒ: ſʒ tñ vt obiecto vtiľ eo p̃rimo ĩ actu ꝑuio sentiẽdi: ĩ q̃ actu non põt vti eo ꝑ modũ mediĩ siue signi: qm̃ act⁹ ĩ q̃ audiẽs vtitur signo locutionis obiecto siue termino ꝑ modũ mediĩ est act⁹ cognitiu⁹ sui signati. ſʒ act⁹ sensitiuus sensibiliľ audiẽtis/ ita ẽ cognitiu⁹ signi simul q̃ nõ ei⁹ signati. nec eñ actus audiẽdi ẽ rei signate ꝑ vocẽ loquẽtis/ ſʒ ip̃i⁹ vocis signãtis. ⁊ ista ẽ cã q̃re sẽsibiliľ audiẽs vtiľ p̃rio vt obiecto ip̃o locutiõis termino: ⁊ scḋo vt medio: cui⁹ ꝯriũ facit angel⁹ ĩtellectualiľ audiẽs: q: vez signũ intelligibile angeli loq̃ntis nõ est cognoscibile ab angelo audiẽte ip̃m recipiẽte aliq̃ actu alio ab actu intelligẽdi: nec ẽt actu intelligẽdi actũ ĩtelligendi suũ signatũ necessario p̃cedẽte ſʒ mag' econuerso act⁹ ĩtelligẽdi hmõi signatũ ẽ prior actu intelligẽdi ip̃m ꝑuiũ ei⁹ signũ: sicut ĩ nobis actus ĩtelligẽdi obiectũ phãtatũ in specie si ponaľ ẽ prior actu ĩtelligẽdi ip̃sã spẽm phãtantẽ. ⁊ iḋ sicut ĩtellect⁹ nr̃ p̃ri⁹ specie ip̃a vtiľ vt medio q̃ vt obiecto: eñ p̃ri⁹ ꝑ eã seu ĩ ea vt ĩ speculo eius obiectũ signatũ intelligat q̃ ip̃az/ ita ꝯsimiliter de angelo audiẽte respectu signi ĩ eo recepti ⁊ sui signati ꝑ oĩa est dicẽdũ. Secus aũt est de sensibiliľ audiẽte. qm̃ signũ sensibile ẽ obiectũ nõ tñ actus ĩtelligẽdi sicut ⁊ suũ signatum: sed etiam actus p̃uiũ sentiendi: cui⁹ vt plurimũ ip̃m signatũ non põt esse obiectum. ſʒ eñ oĩs vox sit audibilis: nõ tñ ei⁹ oẽ signatum. ⁊ q: act⁹ intelligendi sẽsibiliľ audientis signatũ ip̃sius signi sensibilis loquẽtis supponiľ actũ sentiẽdi signũ sensibile qḋ est talis locutionis termin⁹ seu obiectũ: ideo cũ hmõi signũ sensibile respectu actus sentiẽdi ꝑuiĩ sit obiectũ sensatũ seu sensu cognitũ: respectu aũt actus intelligẽdi sequẽtis nõ sit obiectũ q: nec intellectum ſʒ signũ medium: q: se hẽt vt representans signatũ qḋ terminat intelligẽdi actũ: ꝑ ꝯñs sequitur ꝓpositũ/ vez q̃ sensibiliľ audiens p̃rio vtiľ signo sẽsibili qḋ ẽ locutiõis ẽmin⁹ ꝑ modũ obiecti/ ⁊ hoc respectu act⁹ sẽtiẽdi. scḋo aũt ꝑ modũ mediĩ seu signati: ⁊ hoc respectu actus ĩtelligẽdi terminati ad ei⁹ signatũ. ¶ Quinta ꝯclusio ẽ: q̃ hmõi signũ ĩtelligibile ãgeli loquẽtis aliľ signat suũ signatũ ⁊ aliľ signũ sẽsibile sẽsibiliľ loquẽtis. ¶ Hec appet. qm̃ signa sẽsibilia ꝑ q̃ hoĩes loquũľ sẽsibiliľ sicut voces ⁊ alia oĩa signa visibilia/ res q̃s audiẽtib⁹ rep̃sẽtãt ad placitũ nõ naturaliľ significãt. ⁊ iḋ ista signa eadẽ nõ eaḋ ſʒ diuersa signãt apḋ diuersos: ſm q̃ a diuersis ad significandũ alia ⁊ alia ĩponũľ. signa aũt ĩtellectualia loquẽtiũ ãgeloꝝ videnľ signare ea q̃rũ sũt signa nõ ad placitũ ſʒ naturaliľ: mõ q̃ spẽs sẽsibiliũ oboꝝ sũt signatiue ip̃soꝝ. ⁊ iḋ sicut eeḋ spẽs eadẽ obiecta nõ alia ⁊ alia signãt apḋ oẽs: ita ⁊ ista signa intelligibilia loquẽtiũ angelorum eadem apud oẽs audientes ⁊ ea recipientes signãt eadẽ ⁊ penitus indistincta. ¶ Hoc probatur. qm̃ q̃cunq̃ sunt significatiua ex se non ex aliq̃ impositiõe/ sunt naturaliľ significatiua: ⁊ per ꝯsequens eadẽ apud oẽs. Unde q̃ aliqua sicut voces apud diuersos non eadem significent/ ſʒ diuersa/ hoc est quia talia ex se non significant: ſʒ ex sola impositione. p̃nt autem a diuersis ĩponi ad significandũ diuersa. sed signa ĩtelligibilia loquentiũ angeloꝝ ex se significare videnľ illa quorũ signa esse dicunľ nõ ex aliqua ĩpositione. ergo rc. ¶ Minor ꝓbaľ. qm̃ oĩa signa ad placitum seu ex impositione ad significãdũ ĩstituta prius oportuit

ꝓduci seu fieri: postea ipsa facta ad significandū īponi vt apparet euidenť ī voce pri⁹ foꝛata ꝙ̄ fuerit imposita ad significandū. sȝ hoc nō videť sic intelligēdū eē nec opinandū de signis hmōi itelligibilib⁹ angeloꝝ. qm̄ ꝓducēs talia intelligibilia signa hēt notitiā oīm rerū quā illa signa sunt signatiua. sed nullus angeloꝝ videť habuisse in pīo sue creationis instanti oīm itelligibiliū ꝛ aliis explicabiliū notitiā: cū postea multa nouerint ꝙ̄ antea ignorabant. ❡ Preterea. qꝛ nulla signa sunt ad placitū: sed tm̄ naturaliť signatiua: ꝙ̄ signāt nō alia ꝛ alia: sed oīno eadē apud oēs. sed talia sunt hmōi signa locutionis angeloꝝ. non eīm est verisile ꝙ sint diuersa idiomata īter eos: ꝙ̄ tm̄ diuersa idiomata ibi essent nisi signa ista eadem signarent quare ꝛc. ❡ Preterea: qꝛ si hmōi signa loquentiū āgeloꝝ significarēt ad placitū/ ī ipo īstanti creationis angeloꝝ ante īpositionē signoꝝ hmōi ad significandū nō potuissent mutuo sibi loqui: qꝺ nō videť verū. ģ ꝛc. ❡ Si qs tm̄ vellet dicere ꝯtrariū: vȝ ꝙ signa hmōi angeloꝝ significarēt ad placitū sicut nr̄a: faciliť posset soluere dubia predicta: qꝛ nec mirū cogitū: lȝ ꝯclusio quā īferūt rōnabilior ꝙ̄ sua opposita videať. ❡ Sic ad q̄stionem. ❡ Ad rōnē ī pricipio dicendū ꝙ nō ad oē illō qꝺ post locutionē ī audiēte recipiť/ ipsa locutio terminať. act⁹ eīm ītelligēdi q̄ ad verbū loquētis seqť in aīo audientis/ nō a loquēte sed ab audiente ꝓducitur effectiue.

SEcūdo quæro: vtrū quilibet angeloꝝ possit loq̄ cuilibȝ de q̄cūqȝ actualiter sibi noto. Et videť ꝙ sic. qꝛ sicut se habet sensibiliť loquēs ad sensibiliť audiētē vł audire valentē: ita ꝛ loquēs intellectualiť vt āgel⁹ ad quēcūqȝ aliū ꝯsiliter audire valētē. sed hō sensibiliť valēs loq̄ pōt cuicūqȝ hoī alteri audire potēti nō magis vni ꝙ̄ alteri loqui de q̄cūqȝ sibi noto non magis de vno ꝙ̄ de alio. ģ ꝛc. ❡ Contra. qꝛ angelus loquēs est illuminans audientem ipsi illa q̄ loqť reuelādo. sed īferiores nō illumināt supiores: sed tm̄ mō econuerso: ģ nec inferiores supioribus pñt loq̄. quare ꝛc. ❡ Responsio. vbi sic est ꝓcedēdū. Primo eīm videbiť an q̄libȝ hō possit loqui cuilibȝ: ꝛ q̄libȝ angel⁹ cuilibȝ alteri tā angelo ꝙ̄ etiam aīe separate/ ꝛ etiā homini: ꝛ ecōuerso an homo possit loq̄ angelo. Scđo/ an q̄libet possit loq̄ alteri de q̄cūqȝ vel tm̄ de vno ꝛ nō de alio. Tertio/ an possit loqui quotcūqȝ simul an tm̄ aliq̄bus. Quarto/ an eidē possint insimul plures loqui.

Quantum ad primū pono tres conclusiones. ❡ Prīa est: ꝙ nō q̄libet pōt loqui alteri locutiōe sensibili exteriori/ q̄li loqť hō seu aīa corpore mediante. ❡ Hec apparet. qm̄ nullus locutiōe aliqua alicui potest loqui nisi sciēs ꝛ ꝓintelligēs signata signoꝝ illius locutionis: ꝛ ipsa signa formare potēs. oīs eīm loquēs alteri signatuȝ illoꝝ signoꝝ ꝓconcipit: q̄ signa loquēdo formať ꝛ audiēti obiicit. sȝ nō oīs hō pōt signa sensibilia p̄ q̄ fit ipsa locutio sensibilis formare: nec ipoꝝ signata intelligere. mutus eīm nō pōt foꝛare signa audibilia / nec mancus ꝛ cōtractus visibilia: de q̄b⁹ dictū est ī q̄stione alia. nō oīs etiā potēs formare talia signa itelligit ipoꝝ signata: cū nō nouerit oīa idiomata: nec p̄ ꝯñs oīm signoꝝ audibiliū nec etiā visibiliū signata/ vt ad sensū apparet. ģ nec oīs hō pōt loq̄ locutione sensibili nec audire. sicut eīm locutio hmōi dupliciť ipediť vȝ ꝓpť ipotētiā formādi signa sensibilia signatiua/ ꝛ ꝓpter ignorantiā signatorum ipsoꝝ: ita ꝛ eisdē modis seu cāis auditio ipediť. vȝ vno mō ꝓpť īpotētiā ꝑceptiuā audibiliū signoꝝ ꝛ sicut surdus nō pōt audire loquētē p̄ voces nec cec⁹ loquētē p̄ signa visibilia. Alio mō ꝓpter ignorātiā signatoꝝ signoꝝ loquētis. nō tm̄ vt primo modo: qꝛ illo mō nec signa ipa sensibilia sentiūť

nec ipoꝝ signata p̄ ea p̄ ꝯñs itelligunť. Hoc aūt scđo mō auditio impediť nō respectu signoꝝ sensibiliū acceptoꝝ in rōne obiectoꝝ: cū ipsa vt sic sentiāť: sed ipediť respectu ipsoꝝ vt acceptoꝝ p̄ modū medioꝝ siue signoꝝ: ꝓ quāto in eis cognitis actu sentiendi nō pōt audiēs eoꝝ signatū intelligere: ad quod tm̄ finaliter ꝛ pncipaliť ipa locutio ꝛ auditio ordinať. ꝛ ideo auditio ipediri diciť: qꝛ finē non ꝯsequitur. ꝛ hoc modo intelligendū est ignorantē signata signoꝝ sensibiliū ꝓdictoꝝ non posse loqui locutione sensibili: lȝ signa hmōi ꝓferre valeat ꝛ formare: qꝛ sic loq̄ns locutiōe ꝓprie sūpta/ signata locutionis signoꝝ manifestare īēdit ei cui loqť: qꝺ faceť neqť q̄ ipe nō ꝑcipit. q̄re ꝛc.

Secūda cōclusio est: ꝙ ois signa sensibilia formare potens eorūqȝ signata intelligens potest loq̄ sensibiliter cuicūqȝ alteri valēti sensibiliter talia signa sēsibilia ꝑcipere actu pīo sentiendi: eorūqȝ signata cognoscere actu intelligēdi. ❡ Hec apparet. qꝛ nec loq̄ sensibiliter est aliud ꝙ̄ ꝓducere seu formare aliqꝺ sensibile signū rei ꝓcōcepte alteri expressiuum/ vȝ audiēti signū ipm̄ ꝑ sensum concipienti actu aliq̄ sentiendi: ꝛ eius signatuȝ apphendenti actu intelligēdi sequēte. nec audire sensibiliť ē aliud ꝙ̄ aliqꝺ tale signū a loquēte pmo ꝓductū sentire: et scđo eius signatū cognoscere. q̄re ꝛc. ❡ Ex hoc seqtur correlarie: ꝙ nec homo angelo vel aīe separate nec angel⁹ vł aīa separata sine assūpto corpe pōt loq̄ sēsibiliť hoī. ❡ Hoc apparet. qm̄ nec angel⁹ nec aīa separata pōt aliq̄d sentire. ģ nec loquētē sensibiliť audire. ❡ Cōseq̄ntia ē euidēs. qꝛ locutio sensitiua lȝ pncipaliť intendat actū ītelligēdi signatū sui termini siue sensibilis signiptiua tm̄ post locutionem est in audiente act⁹ aliq̄s sentiēdi signū ꝙ̄ actus intelligēdi signatū. ģ nō potēs aliq̄d sētire nec pōt loquētē sensibiliť audire. ģ null⁹ pōt sēsibiliť loq̄ āgelo neť aīe separate vt sensibiliť audiētib⁹ vel audire valētib⁹. ❡ Dico aūt vt sensibiliť nō vt intellectualiť audire valentib⁹. qꝛ lȝ angelus vel aīa separata non possit signū sensibile loquētis sensibiliť sentire: pōt tm̄ ipȝ eiusqȝ signatū intelligere. ❡ Ex q̄ videtur ꝓbabiliter ꝯcedēdū ꝙ angelus vł aīa separata pñs homini sensibiliter loq̄nti pōt ipm̄ audire nō sensibiliť sed ītelligibiliter signa ꝛ eoꝝ signata ꝑcipiēdo. ❡ Qꝺ apparet pmo p̄ exēplū de angelo Tobiā associante/ ipsumqȝ sibi loquentē sensibiliter/ intellectualiť audiēte: ꝛ ideo ipsi ad oīa respōdente. ❡ Scđo p̄ rōnem. qm̄ angelus vł aīa separata pōt naturaliť ītelligere obiectū creatū qꝺlibȝ sibi pñs. sȝ vox significatiua ꝓlata ꝛ quodcūqȝ aliꝺ sensibile signū ē aliqꝺ ens creatū. ģ āgelus vł aīa separata pñs hoī sensibiliter loquēti p̄ talia signa sensibilia ab ipo foꝛata pōt sicut ꝛ ipm̄ hoīem loquentē ītelligere talia sensibilia signa: quoꝝ etiā pōt intelligere signata ꝛ p̄ ꝯñs ī signis hmōi ītelligeť ea. q̄re ꝛc. ❡ Cōfirmať. qꝛ oīs q̄ loquētis signū eiusqȝ signatum ꝑcipit/ loquētem audit. sȝ āgel⁹ vł aīa separata pōt ꝑcipe seu ītelligere oīa signa sensibilia loquētis: pōt etiā scire ipsa esse taliū signatiua: cū possit scire ad q̄ signanda sint ab hoīb⁹ īstituta. ģ pōt audire ītellectualiť/ hoīeȝ sibi sensibiliť loquētē. In hoc tm̄ audit dissimiliter loquenteȝ hoīem ꝛ aliū angelum. Primo. qꝛ audiendo angelum prius eius signatum vȝ signi intelligibilis qꝺ recipit/ intelligit ꝙ̄ ipm̄ signuȝ vt in q̄stione alia fuit dictū. audiēdo autem hoīem sensibiliter loquētē videť ecōtrario se habere: qꝛ pri⁹ videť itelligere signū ipm̄ sensibile ꝙ̄ ei⁹ signatū: sicut etiā ē de q̄libȝ hoīe aliū audiente. oīs eīm hō aliū audiēs primo signum sentit ꝛ secundo signatum ei⁹ intelligit. Scđo. qꝛ angel⁹ nō pōt audire aliquē āgelū nisi sibi loquētē. pōt aūt audiř intellectualiť oēm hoīem sensibiliť loquētē sibi vł alteri indifferenť: dū tm̄ fuerit ei pñsens. Et ratio hui⁹ diuersitatis est. quiam vnus angelus non audit alium angelum

nisi mediāte signo intelligibili supradicto qd a loqnte an
gelo pductū ī se recipit subiectiue: ī solo illo signo ⁊ nō
ī alio āgel⁹ audiēs vt audiēs itelligit rē ab ipo loquēte
angelo pconceptā. alias nō eēt ī loquētis ptāte loq̄ vni
⁊ nō alteri. g nullus angel⁹ audit nec audire pōt nisi sibi
loquētē angelū/cū nec ab aliq̄ alio a loquēte sibi recipi-
at tale signū ad audiēdū necessariū. nō sic aūt ē de hoīe sē
sibilit̄ loquēte. qm̄ hō sensibilit̄ loquēdo nō pducit signū
sensibile p qd loq̄t ī angelo sz in medio: nec p ɔñs angel⁹
audit eū intellectualit̄ p aliq̄d qd ab ipo ī se recipiat sub
iectiue: sed tm̄ dr̄ eū audire q: signū ei⁹ sensibile ī medio
formatū cuiusq̧ signatū intelligit: q: ei pñs assistit. hmōi
aūt loquētia hoīs signū ⁊ ei corrñspōdēs signatum non
magis pōt intelligere sī homo sibi q̄ sī alteri intēdat loq̄
ipso angelo loquente homini pñte vniformit̄ existente.
¶ Et si ɔtra hoc arguat̄: q: tunc sancti possent naturalit̄
intelligere absq̧ diuina reuelatione orōnes nostras sal-
tem vocales: ¶ Respondeo q̧ verum est si essent orāti-
bus ⁊ eorum orationibus presentes: non possunt autem
absentes: supposito q̧ obiectū intellectū vel in se vel in
aliq̄ ei⁹ signo agnoscēti oporteat eē pñs. vel si nō: ⁊ si pos
sent naturalit̄ talia itelligere sicut alia q̄ infert⁹ hic agū-
tur: nō tm̄ nisi ɔuertendo se ad ipsa. ¶ Apparet igitur ex
predictis: q̧ homo potest loqui mō pdicto angelo ⁊ ani-
me separate: ⁊ ipse angelus et anima eum loquentem sen
sibiliter audire intellectualiter. ¶ Q: aūt ecōuerso ange
lus vel aīa sepata nō possit sensibilit̄ p se loq̄ nec a nobis
audiri/apparet. q: hmōi signa sēsibilia nō pñt ab aliqua
secunda causa formari nisi corpore mediāte. Dico aūt a
causa secūda. qm̄ prīa cā oīm est p se sine quocūq̧ alio me
diāte causaliter pductiua. ppter qd de⁹ ipe solus pōt lo
q̄ cuilibz creature intellectuali oībus modis possibilib⁹
loquēdi distinctis ⁊ explicatis in q̄stione pcedenti.

Tertia conclusio est: q̧ quilibet angelus

potest loqui cuilibz angelo: ⁊ etiā vt videt̄ aīe hoīs sepa
te. ¶ Hec pbat̄ primo q̄tū ad primā ptē ei⁹/vez q̧ q̄libz
possit loqui. qm̄ oīs potens locutionis signū seu terminū
formare seu pducere cuiusq̧ signatū pcōcipere/pōt loq̄. sz
q̄libet angelus est talis. nō eñi magis hoc vni videt̄ ɔpe-
tere q̄ alteri: ideo aut oībi cōuenit: aut nulli. sz secūm nō
pōt poni. q: tūc nullus posset loqui alteri/qd ē falsū. g ⁊c.
¶ Cōfirmat̄. q: cuilibz supposito nature itellectualis vi-
det̄ posse suū ɔceptū p signa et ɔueniētia ipz significātia
explicare: vt apparet p exemplū de hoīe. g cū hoc sit pfe
ctionis in hoīe: multo magis est de quolibet angelo con
cedendū. nec eñi pōt angelus sicut hō īpediri a locutione
hmōi ppter īpotentiā formādi signa intelligibilia q̄bus
mediātib⁹ loq̄t̄. qm̄ q̧ hō īpediat̄: hoc ē q: format signa
sensibilia p q̄ loq̄t̄ aliq̄ corpe corruptibili mediāte: vl̄ q:
nō intelligit oīa idiomata. angel⁹ aūt q̄libet ē p essentiā
suā incorruptibilē hmōi signoꝝ intellectualiū q̄b⁹ loq̄t̄ si
cut ⁊ aliorū oīm effectuū sibi possibiliū pricipiū pductī-
uū. nec ē credēdū q̧ apd̄ ipos sit diuersitas talis idioma
tū/q̄rū vnū itelligat tm̄ vn⁹ ⁊ aliud ali⁹: cū signa p q̄ loq̄t̄
nō ad placitū seu ex īpositiōe significēt sicut nr̄a. q̄re ⁊c.
¶ Scđa ps ɔclusiōis vez q̧ cuilibet possit loq̄ q̄libz/ap
paret. qm̄ q̄libz pōt loq̄ cuicūq̧ eū audire potēti. sz q̄libz
pōt quēlibet audire: cū possit pdicta signa recipe: eoꝝq̧
significata pcipe: qd nō ē aliud q̄ posse audire. g ⁊c. ¶ Mi-
nor appet. q: q̧ nō oīs hō possit audire loquētē sensibilit̄
et eius signa ⁊ signata pcipere: hoc ē: q: signa sensibilia
sic loquētis pcipit actu sētiēdi elicito mediāte ab orgāo
corruptibili depēdēte. sz hoc de nullo āgelo pōt dici: cū q̄
libz sit p suam essētiā īcorruptibile sbīm susceptiuū signo
rū itelligibiliū pdictoꝝ. g ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: nulla appet
rō q̄re magis vn⁹ possit audire istū q̄ aliū: nec q̄re magis
vnus possit suum ɔceptum vni q̄ alteri explicare. g ⁊c.
¶ Sz ɔtra ɔclusionē istā pōt argui. qm̄ oīa intellectualit̄
ter loquēs nouit aliq̄d qd ignorat audiēs. sed inferiores
angeli nō nouerūt aliq̄d qd supiorib⁹ sit ignotū: cū arcana
dei ⁊ futura secreta p supiores īferiorib⁹ reuelēt̄: ⁊ nō ecō
uerso. g lz supiores īferiorib⁹ nō tm̄ ecōuerso īferiores su-
periorib⁹ pñt loq̄. ¶ Maior pbatur. qm̄ null⁹ loq̄t̄ itelle
ctualit̄ nisi de aliq̄ sibi noto: qd q̄dē ab ipso loquēte pīn-
tellectū post eius locutionē audienti efficit̄ notū ī signo
eius repñtatorio q̄dē signū a loquēte īprimit̄ audiēti.
¶ Ad hoc pōt dupliciť respōderi. Uno mō pōt dici q̧ lz
supiores intelligāt oīa q̄ inferiores habitualiter: tñ nō ē
incōueniēs quēlibet inferiorem aliq̄d actualit̄ itelligere
a superiore aliq̄ actualiter non conceptum. sz actualiter
aliquid intelligens potest de illo loqui ⁊ ipsum explica-
re cuicūq̧ alteri lz ipm hītualit̄ sciēti: nō tñ actualit̄ co-
gitanti. q̄re ⁊c. ¶ Scđo pōt dici aliter: negādo totaliter
maiorē rōnis pdicte. videm⁹ eñi q̧ homini cuicūq̧ aliq̄d
actualit̄ cognoscēti pōt loq̄ ali⁹ de eo. ⁊ ita ɔsilit̄ pōt di
ci de āgelo. ¶ Et qm̄ dicit̄ q̧ audiēti post locutionē effici
tur notū illud de quo loq̄t̄ sibi loquēs: pōt dici primo q̧
hoc est verū nisi illud eēt antea ei notum. Uel scđo etiam
pōt dici q̧ nō est incōueniēs vnū ⁊ idē pcognitū vno mō
nouiter itelligi alio mō. Unde audiēs a loquēte aliq̄d an
tea sibi notū qd ante locutionē fuerat sibi notū absolute
post locutionē ⁊ auditionē cognoscit ipm vt alterius vez
loquētis obiectū ab eo sīlit̄ cognitū. hoc aūt vez obiectū
vt loquēti notū nō fuerat ab audiēte ante locutionē pco-
gnitū. nec eñi antea sciebat audiēs q̧ illō idē obiectū co-
gitaret ⁊ cognosceret loquēs qd ipse antea cogitabat. q̄-
re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia nō semp ille cui alius loq̄tur pci-
pit post locutionē ips⁹ locutionis obiectū siue signatū
ēē q̧ ante locutionis actū nec actualit̄ nec hītualit̄ sci
ret ipz. videm⁹ eñi ī nobis q̧ interdū distracti circa alia
q: ad ea q̄ nobis dicūt̄ nō aduertim⁹/ideo ipsa nō intelli-
gimus: ⁊ hoc idez ī angelis forte pōt ɔtingere. ¶ Ex quo
seq̄tur q̧ non est verum illud qd assumit̄. vez q̧ semp au-
diens nouiter intelligat locutionis obiectū qd nō fuerat
antea sibi notū. ¶ Tunc ergo dicendū est: q̧ q̄libet ange
lus cuilibet pōt loqui: aliter tñ īferiores supiorib⁹: ⁊ alit̄
ecōuerso q̄tū ad hoc q̧ sibi mutuo loqui videt̄. qm̄ cū di
uina arcana superiorib⁹ vt pñmis: ⁊ per eos inferioribus
reuelent̄: non aūt ecōuerso: ideo supiorū locutio facta īfe-
riorib⁹ pōt esse de talibus eis ignotis: vez de diuinis secre
tis ipsis supioribus loquētib⁹ reuelatis. ⁊ ideo hmōi ipo
rū locutio pōt dici/⁊ dicit̄ illuminatio inferiorū. oīs enim
audiens aliq̄d maxīe arduū ⁊ nouiter itelligēs ipm/pōt
dici a loquēte illō ei manifestāte qd sibi erat ignotū ēē
illustratus. ⁊ hinc est q̧ supiores dicunt̄ illuminare ⁊ pur
gare inferiores. pñt eñi īferiores dici a supiorib⁹ purgari
non a culpabili macula sz ab ignorātia pterita locutiōis
obiecti nouiter eis noti: ratione cui⁹ notitie possunt dici
ab eis illuminari. est eñi oīs notitia seu intellectio q̄dam
mētis illuminatio. nō tñ sic itelligendo eos illuminari q̧
hmōi illuminatio causet̄ effectiue in ipis audiētib⁹ a lo-
quētib⁹ nisi antecedent̄ p quāto vez causant̄ ī ipis audiē
tib⁹ a loquētib⁹ signa intelligibilia eis representantia q̄
primo erāt ignota: mediātibus q̄b⁹ signis repñtatiuis
ipsi audiētes ī se effectiue eliciūt ipsam notitiā illustrātē
eo tñ mō ⁊ pfecti⁹ inferiores possūt dici a superiorib⁹ eis
loquētib⁹ illustrari q̄ discipuli a magistris docētib⁹ sensi
biliter illustrant̄. īferiores aūt q: vt cōit̄ nesciūt hmōi ar
cana diuina nec alia ante illos/cū sciāt p ipsos: adeo non
dicuntur superiores illuminare: nec ipsorum locutio dici
tur alioꝝ purgatio nec illuminatio. nec tñ ē īcōueniēs di
cere ipsos inferiores ad īferiora aliq̄ explēda missos aliq̄
īferi⁹ cognoscere supiorib⁹ īcognita: q̄ reuersi pñt postea

ꝯis loq̄.q̄rū tñ de talib⁹ locutio adhuc nō dicit̄ ꝓprie illu
minatio nisi vñl̄r ex tēdēdo illuminationē ad oēm locutio
nē post quā scit̄ ī audiēte aliq̄ q̄liscūq₃ obiecti notitia/si
ue illud obiectū ab angelo audiēte prio notū tñ hītualr̄
siue nullo mō fuerit pri⁹ notū/q: vt sic ꝓpri⁹ illuminatio
maxime si eēt de re ardua diceret̄.vnde ꝓprie audiēs tūc
a loquēte illuminat̄ ⁊ purgat̄ qñ ꝑ locutionē acquirit de
nouo intellectionem alicuius ardui ⁊ secreti prius tota-
lit̄ sibi ignoti tam in hītu q̄ in actu. ⁊ hoc modo vt pluri-
mū scd̄z doctrinā sanctoꝝ īferiores a supiorib⁹ illuminat̄
⁊ purgant̄:nō ecōuerso. Si tñ deus arcana sicut ⁊ facere
posset prio īferiorib⁹ reuelaret:tūc etiā ipi inferiores lo-
quēdo superiorib⁹ de hmōi eis prius diuinit⁹ reuelatis
eos purgare et illustrare ꝯsilīter dicerēt̄:nō sic aūt saltē
vt cōit̄ ē de facto. Large aūt sumēdo ista vocabula oīs lo
quens pōt dici illuminare aliū audiētē:cū pōt pādere ali
qd̄ nō tñ arduū:sed ēt aliq̄ ipsi ante locutionē totaliter
ignotum. ⁊ vt sic videt̄ ꝓbabilit̄ posse credi supiores pos-
se ab īferioribus eis loquētib⁹ de aliq̄bus illustrari:vel si
non/saltē tertio mō magis large sumendo illuminationē
ꝓ locutione de aliq̄ ignoto ⁊ si nō actualit̄ saltē hītualit̄
audiēti an̄ locutionē hmōi.ñ eñ oportz ꝙ oīa q̄ actu itel
ligit īferior/itelligat q̄libet supior.q̄re ⁊c. ¶ Hec de prio.

Quantū ad secūdum videtur esse dicē
dū ꝙ pōt loqui vtiq₃ q̄libet loq̄ valēs siue sensibilit̄ vt hō
siue intellectualiter vt angelus ⁊ ēt aīa sepata de quocū
q₃ actualiter sibi noto:nō aūt de aliq̄ qd̄ ignorat. ¶ Pri
mū: vz ꝙ de oī qd̄ actu itelligit loq̄ possit/videt̄ euiden-
ter.qñ cognoscēs aliq̄ vniformit̄/⁊ ipsoꝝ p̄cognitorū si-
gna rep̄sentatiua ꝯtinēs virtualit̄/nō magis q̄tū ē ex se
pōt vnū obiectū cognitū mediāte signo ei⁹ rep̄sentatiuo
q̄ alterū mediāte ēt suo signo ꝓprio explicare:nec ꝑ ꝯñs
mag̃ de vno q̄ de alio pōt loq̄.s₃ cognita actualit̄ cognoſ
scunt̄ q̄tū ad locutionē reqrit̄ vniformit̄.angel⁹ eñ etiā
oīm ab ipo cognitoꝝ ꝯtinere videt̄ signa itelligibilia ip-
soꝝ significatiua.nec video q̄re mag̃ hmōi signū vni⁹ ob
iecti cogniti q̄ alteri⁹ virtualit̄ cōtineret:sicut nec hō sen
sibiliter loqui valēs.ḡ ⁊c. ¶ Scd̄m: vz ꝙ nullus de aliq̄
qd̄ ignorat loq̄ valeat/appet.qñ oīs loquēs obiectū de
q̄ loq̄t̄ aliq̄lit̄ manifestat ⁊ audiēti explicat seu p̄sētat ī si
gno ei⁹ significatiuo q̄ loq̄t̄ mediāte.s₃ hoc nō videt̄ posse
facere nisi ipm esset antea sibi notū. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.
q: si de q̄lib₃ ignorato q̄lib₃ posset loq̄: q̄libet posset aliū
de q̄cūq₃ certificare:qd̄ falsū ē.q̄re ⁊c. ¶ S₃ hic est dubiū
an ēt angelus possit loq̄ nō tñ de obiecto q̄cūq₃ creato:s₃
etiam de increato beatitudinis obiecto. ¶ Ad hoc respō
dent aliq̄ dicētes ꝙ nō. rō cui⁹ est.q: oīs angelus loquēs
ꝓducit ī itellectu audiētis actū intelligēdi obiectū de q̄
loq̄tur.sed nulla creatura ꝯtinet virtualit̄ nec pōt ꝓdu-
cere causalit̄ actū intelligēdi deū sub rōne deitatis.ḡ nec
de ipso angelus vn⁹ alicui pōt loq̄. ¶ Sed sic dicētes du
plicit̄ deficiūt:q: duo falsa accipiūt. Primū est: ꝙ ange-
lus loquēs ꝓducit ī itellectu alterius audiētis actū itel
ligēdi.hoc siq̄dē vt ꝓbatū ē ī p̄cedētib⁹/nō ē verū. Scd̄z
est:ꝙ nulla creatura ꝯtinuat actus virtualit̄ itelligendi
deū.hoc etiā nō est verum.oīs eñ itellectualis forma cō
tinet virtualit̄ actū itelligendi ⁊ volēdi deū nō beatificū:
s₃ aliū:vt in prio ⁊ ī q̄rto ꝓlixius ē ostēsū. q̄re ⁊c. ¶ Et iō
aliter est dicēdū/vz ꝙ sicut hō sensibilit̄ loqui valens cō
tinet virtualit̄ cuiuscūq₃ obiecti intellecti aliqd̄ sensibile
signū obiecti hmōi intellecti creati vel increati etiam ex-
p̄ssiuū:q̄ mediante de obiecto p̄cōcepto q̄lib₃ pōt loq̄:ita
ꝯsilīter q̄lib₃ angelus ē virtualit̄ ꝯtētiuus ⁊ fo̅tiu⁹ si-
gnoꝝ itelligibiliū significātiū q̄cūq₃ obiecta ab eo actua-
liter p̄cognita:⁊ ꝑ ꝯñs de eis oīb⁹ illis mediātibus pōt
loqui. ¶ Cōfirmat̄. Prio:q: de obiecto clare cognito nō
minus q̄ de ipso ꝯfuse cognito q̄libet pōt loq̄. s₃ viatores
de deo ab eis cognito ꝯfuse ⁊ enigmatice p̄ñt loq̄. ḡ mlt̄o
magis ꝯprehēsores ipm facialit̄ intuentes. ¶ Scd̄o.q:
sicut se hñt sensibilit̄ loquētes ad signa sensibilia/ita itel
ligibilit̄ loquētes ad signa itelligibilia.s₃ p̄mi de obiecto
q̄lib₃ itellecto mediante aliq̄ ei⁹ rep̄sentatiuo signo sensi
bili p̄ñt loq̄.ḡ ⁊ alij vt angeli signo aliq̄ intelligibili me-
diāte.nec eñ magis pōt de⁹ signari nec alicui p̄ñtari ī si-
gno sēsibili q̄ ī signo itelligibili:nec min⁹ āgel⁹ pōt fo̅a
re signū intelligibile deū significans q̄ hō signū sensibile
ipm rep̄sentans.ḡ ⁊c. ¶ Si aūt oīno dicat̄ ꝙ nullū signū
intelligibile deū significās pōt ꝓducere aliq̄s angelos:
nec ꝑ ꝯñs etiā aliq̄s alioꝝ btōꝝ:tūc oportet dicere ꝯñter
ꝙ null⁹ ipoꝝ de deo alicui alteri pōt loqui. Si aūt dicat̄
s̄m opinionē alioꝝ:ꝙ angelus loquēs ꝓducit in audiēte
actū itelligēdi obiectū de q̄ loq̄tur:ex hoc nō videt̄ negā
dū angelū vl̄ aliū btm̄ alteri posse de deo loqui:cū q̄lib₃
creat⁹ intellectus posset deū intelligere actu a se elicito
effectiue:⁊ ita ꝑ ꝯñs si alteri⁹ obiecti cogniti ē ꝓductiu⁹
actus intelligēdi in alio intellectu/⁊ dei. ¶ Et si q̄rat̄ qd̄
per talem locutionē itelligēt alij btī audientes:cum oēs
sint deū actualiter intuētes: ¶ Ad hoc pōt dici:ꝙ sicut
sensibilit̄ loquēte ⁊ sēsibilit̄ audiētes de aliq̄ ab eis iā actua
liter p̄cōcepto talis obiecti p̄cōcepti ⁊ actualit̄ itellecti
vt absolute sumpti nō acq̄rūt actū aliquē intellectionis
sed tñ actū sentiendi ipsum signū sensibile cuius signatū
iā p̄erat intellectū:ita ꝯsilīter ī ꝓposito posset dici ꝙ an
gel⁹ audiēs aliū sibi de deo loquētē/ꝓpt̄ locutionē hmōi
non acq̄rit de deo iā facialiter intellecto nouā itellectio-
nē: s₃ tñ nouit̄ itelligit illō signū itelligibile dei iā p̄cōce
pti significatiuum/qd̄ recipit a loquēte:sicut hō audiēs
vocē alterius loquētis significātē rē ab ipo actualit̄ itel
lectā/rē ipsā significatā de nouo nō intelligit sed eius si
gnificatiuā tñmō vocē audit. ⁊ sic ꝯsimilit̄ ī ꝓposito pos
set dici.nō eñ angelus audiēs aliū de deo sibi loquentem
deū ex tali locutione nouit̄ intelligit vt absolute sumptū
nec etiam vt loquētis obiectū.qñ q̄lib₃ btōꝝ intelligit
deū actualit̄ vtroq₃ istoꝝ modoꝝ:licz sciat quemlibet
aliorum esse beatum:⁊ per ꝯñs deū actualiter intuentē.
¶ Cōsilīter poss₃ dici de btīs hoīb⁹ alios de deo loq̄ntes sē
sibilit̄ audiētib⁹:vz ꝙ vocē eoꝝ sensibilē dei significati-
uā audiūt:sed rē ipsā significatā vz deū nouiter non itel
ligunt. ¶ Uel forte posset etiā dici ꝙ audiētes de deo lo
quentes aliquam possunt acquirere notitiam de ipo licz
actualit̄ p̄cognito.nō notitiā beatificā quā p̄habēt:s₃ ali
quā aliā eis forte possibilē abstractiuā. ¶ Hec de scd̄o.

Quātum ad tertium videtur aliter esse
dicēdū de hoīb⁹ sensibilit̄:⁊ alit̄ de angelis vl̄ aīab⁹ sepa
tis intellectualiter loquētib⁹/q̄tū ad hoc.qñ sensibilit̄
loq̄ns hō mediāte significatiuo signo sēsibili plib⁹ pōt lo
q̄.loquēs aūt intellectualit̄ nō pōt vnico signo itelligibi-
li plib⁹ simul:sed tantummō vni loq̄. ⁊ rō huius diuersita-
tis sic loquētiū ē:q: loquēs itellectualit̄ loq̄t̄ signo medi
ante audiēti ipsi:nō pōt aūt vnū ⁊ idē signū diuersis im
primere subiectis. ḡ nec pōt mediāte vno signo plib⁹ loq̄
simul.sec⁹ aūt est de loquēte sensibilit̄.qñ signū sensibile ꝑ
qd̄ tal̄ loq̄t̄ audiēti realit̄ non imprimit̄: nec ī ipso s₃ ī me
dio subiectiue recipit̄.qd̄ q̄dē sēsibile signū ī medio ꝓdu
ctū mlt̄ obijcit̄ obiectiue.l₃ eī vnū nō possit ī plurib⁹ reci
pi subiectiue:pōt tñ plib⁹ obijci obiectiue.vñ ⁊ son⁹ audi
bil̄ vl̄ aliō qd̄cūq₃ sensibile signū a loquēte formatū ⁊ suū
ꝓpriū significatū tot obijci p̄ñt q̄t loquēti p̄ñt eē p̄ñtes eū
audire valentes:siue hoc fiat mediantibus diuersis spe-
ciebus ab ipso vno sensibili signo in diuersis audientibus
causatis vt dicunt aliqui:siue quōcunq₃ aliter. de quo
alias prolixi⁹ inq̄ret̄. Si species ponant̄ q̄b⁹ mediātib⁹

signa sensibilia audiantur / aliter se habet intelligibiliter audiens ad signū intelligibile ⁊ aliter sensibiliter ad sensibile. qm̄ intelligibiliter audiens tale signū ꝙ̄ eius significatū nullo alio repn̄tāte mediāte intelligit ꝑ seipm̄. audiens aūt sensibiliter signum sensibile in q̄ signatum loquēs ei obijcit non ꝑcipit nec ꝑcipere pōt nisi signo alio puta specie mediāte. ita ꝙ ois sensibilit̄ audiēs significatū signi scd̄o itelligit i ipso signo sensibili ei⁹ significatiuo quod precōcipit / ita hm̄oi signatum sensibile in specie aliq̄ sicut i alio signo sentit. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie ꝙ nec intelligibilit̄ nec sensibilit̄ loquēs pōt quotcūqꝫ sed tm̄ aliq̄b⁹ simul loq̄: ⁊ hoc supposito ꝙ agēs qōcūqꝫ creatū non possit simul quotcūqꝫ effect⁹ ꝓducere esse c. iueꝫ sed tm̄ aliquos. ¶ Hoc apparet. qm̄ vt dictū ē / ois intelligibilit̄ loquēs ꝓducit in audiente aliquā formā vꝫ signum intelligibile: ⁊ ita per ꝯñs quot sunt audientes angeli vel aīe separate tot hn̄t talia signa esse: cū vnū non possit recipi in diuersis. ergo cū ista oīa ꝓducantur a loquēte: ꝑ ꝯñs si nullū creatū agens pōt i quotcūqꝫ effect⁹ nec aliq̄s sic loquens poterit quotcūqꝫ existētib⁹ oīb⁹ simul loq̄. ¶ Idem ⁊ ꝓpt̄ eandem rōnē apparet in locutiōe sensibili: supposito ꝙ fiat mediāte specie ꝓducta ab obiecto audibili in organo auditus: qḋ tn̄ forsitan nō est verum. de isto etiam vꝫ sensibilit̄ loquēte / apparet ꝙ nō pōt quotcūqꝫ loqui simul: qꝛ nec quotcūqꝫ possūt ipsi esse sufficient̄ p̄ñtes: qḋ req̄ritur ad hoc vt possint ab obiecto audibili immutari. si tn̄ essent ꝑ diuinā potētiā / nō video quin omnes vniformiter eundem loquētē audirēt. ¶ Sꝫ est hic dubium de isto supposito supradicto / vꝫ an oīs secūda causa determinet sibi certū numerū effectuum vltra quos non possit simul / lꝫ possit i vnū post aliū successiue. ¶ Ad hoc dicit̄ cōiter ꝙ sic. sed tn̄ suppositis quibusdā vulgatis ⁊ communit̄ ꝯcessis / ꝯtrariū videt̄ esse dicendū vꝫ ꝙ non omnis cā scd̄a sibi determinat certū numerū effectuū. Qḋ apparet. qm̄ vnū ⁊ idē obiectū / puta eadē stella est visibilis ⁊ pōt actu videri ab oīni oculo corporali / etiā si ꝑ īpossibile infinita aīalia ponerent̄. sed vt cōiter dicit̄ obiectū visus est causans ꝓpriā spēm in quolibet oculo ipꝫ videntis. ergo a quot obiectū videt̄ tot sunt effectus q̄ ab eo causaliter ꝓducunt̄. sꝫ vnū ⁊ idē obiectū pōt esse actu visum: etiam ab infinitis si ꝑ īpossibile ponerent̄. nūq̄ eī pōt a tot actu videri q̄n adhuc posset videri a pluribus si plura ponerent̄. ergo nec ipm̄ obiectum visibile pōt in tot effectus puta species visibiles q̄n possit etiam simul in plures. quare ⁊c. ¶ Si autem negentur species: ⁊ dicatur sicut ⁊ multi ponunt / ꝙ obiectum ipsum visum est immediata causa actus videndi: idem sequitur de videndi actibus sicut ⁊ de speciebus: vꝫ ꝙ etiam obiectū visū non determinabit sibi certum numerum visionum. ¶ Cō similiter potest argui de relationib⁹ si ponātur ab extremis realiter distingui ⁊ a fundamento causari ac secundum diuersitatem terminorum diuersificari ⁊ multiplicari. hoc eī supposito: qḋ tn̄ falsum reputo: cum idē possit esse simile vel dissimile omnibus etiam infinitis ⁊ simul: ꝑ ꝯñs idem puta vnum album causabit in se simul similitudines vel dissimilitudines infinitas: vel saltē nūq̄ causabit tot q̄n adhuc posset in plures insimul si plures terminum ponerēt̄. quare ⁊c. ¶ Preterea pōt argui sic ad idē: idē ignis ꝑ diuinā potentiā posset esse in plurib⁹ locis simul: ⁊ per consequens in omnibus: nec vnq̄ posset esse in tot quin adhuc in pluribus si plura fierent / posset esse. sed in quolibet locis pōt existere i tot posset agere ad diuersa si in quolibet haberet passum dispositū sibi p̄ñs. Qḋ ꝓbatur: quia aut in nullo loco agere posset / vel tm̄ in aliquo vel i omni. Sed nō pōt poni primū. qꝛ per hoc ꝙ in pluribus locis poneretur nulla actione seu effectu sibi possibili priuaretur. Nec secundum. qꝛ ex quo passum qḋ est in vno loco est eque dispositū ad formam ignis vel caloris sicut aliud passum qḋ est in alio loco / nulla potest ratio assignari quare magis in vno loco ageret q̄ in alio. ergo relinquitur tertium quod est propositum: videlicet ꝙ in omnibus locis ageret: ⁊ per consequens in quot locis diuersis existeret tot formas introduceret: cum diuersa passa eque disposita in que ageret in eis haberet. ergo ꝙ nūc ignis non possit simul agere nisi ad vnū vel ad duos ignes hoc est quia non potest habere simul sibi p̄sentia plura passa. quare ⁊c. ¶ Hec de tertio.

Quātum ad quartum & vltimum: si dicatur ꝙ plures etiam oēs simul possunt loqui eidem / sicut videtur esse credendum scd̄m illa que nobis apparēt de sensibiliter loquentibus / quos plures simul loquētes vnus ⁊ idem potest audire: tunc sic dicēdo occurrit dubiū qm̄ in eodē subiecto nō p̄ñt simul esse plura accidētia eiusdem rōnis. sed lꝫ signum intelligibile locutionis angelice ⁊ actus intelligendi non sint eiusdē rationis: sicut nec signum sensibile nr̄m ⁊ actus sentiēdi vel intelligendi / ꝓpter qḋ angelo actualiter de aliquo cogitante pōt loqui alius de eodē: tn̄ omnia signa loquentium angeloꝝ intelligibilia vt ab actibus distincta / videntur esse eiusdē specifice rationis: ⁊ maxime illa que sunt respectu eorūdem obiectorum. ergo cū ois angelus loquēs causet in audiente hm̄oi tale signum / īpossibile est de eodē eidem insimul plures loqui. ¶ Ad hoc pōt dupliciter responderi. Uno eī mō forte posset dici ꝙ q̄libet angeloꝝ ē respectu eorūdē obiectorū intelligibiliū signoꝝ plurium ⁊ alterius rationis virtualit̄ ꝯtentiuus ⁊ causalit̄ ꝓductiuus: sicut etiā idē hō sciens plura idiomata pōt de eisdē rebus loq̄ mediātib⁹ diuersis signis sensibilibus idem significātib⁹ / puta vocibus alteri⁹ rationis. ⁊ ita sicut plura signa sensibilia ad placitū significātia idē obiectū nūero / p̄ñt eē alterius rōnis: ita ⁊ de signis angeloꝝ naturalit̄ significātib⁹ posset dici. ⁊ ideo tūc diceret̄: ꝙ angelo intelligente aliqḋ obiectum mediāte vno intelligibili signo vnius rōnis habito ab alio loquēte posset loqui alius vnicus vel idē q̄ ante locutus fuerat ꝓducendo in ipso signum a priori alteri⁹ rōnis lꝫ significatiuo eiusdē obiecti: ⁊ ꝑ ꝯñs eadem rōne p̄ñt eidē de eodē insimul plures loqui mediantib⁹ signis alterius rōnis. ¶ Et si q̄rat̄: quō vn⁹ posset scire an in illo cui vult loq̄ sit tale vel tale signum? ¶ Ad hoc facili⁹ est respondere ponendo angelum loqui per signa huiusmodi q̄ ꝑ actus intelligendi. qm̄ solus mētis ꝯcept⁹ cuiuslibet ⁊ ꝑ ꝯñs ois intelligendi ⁊ volēdi actus est naturalit̄ ab alio icognoscibil̄. alia aūt oīa i natura itellectuali existētia vt spēs hit⁹ ⁊ q̄cūqꝫ alia ⁊ ꝑ ꝯñs ista itellectualia signa naturalit̄ a q̄libet sepato itellectu p̄ñt cognosci sicut ⁊ subiectū ipsoꝝ i q̄ talia existūt. si ergo vt cōiter dicit̄ ⁊ ex scriptura trahit̄ / nullus pōt naturaliter scire ꝯceptū mentis alteri⁹: īpossibile est vnū angelū loq̄ alteri ꝓducendo in eo alicuius obiecti actū itelligēdi quousqꝫ sibi fuerit reuelatum an in illo cui loq̄ intendit sit aliq̄s actus intelligēdi eiusdē obiecti de q̄ vult loq̄ / vel nō: supposito vt supponit̄ ꝙ eiusdē obiecti nō sint simul ꝯpossibiles plures actus eiusdē rōnis. non sic aūt ē de hm̄oi signis itelligibilibus loquētiū angeloꝝ: cū ipa existētia i vno possint naturaliter itelligi ab alio. quare ⁊c.

Sed sic dicēdo occurrit dubiū. videtur eī tunc ꝙ oporteat ꝯcedere oē reuelatū ab vno angelo alicui alteri ꝑ sermō tn̄ ab ipso audiēte signū loquētis angeli recipiente sed et a q̄cūqꝫ alio itelligi. oīs enī potēs itelligere tale signū / ⁊ eius significatū. sꝫ q̄libꝫ angeloꝝ vt dicit̄ pōt intelligere loquentis signum in audiēte receptū. ergo ⁊ eius significatū qḋ audienti extitit reuelatū

⁊ per ꝯñs per tale signum poterit quilibet itelligere audientis in quo est signum hmõi ꝯceptũ. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ esto ꝙ quilibet aliorũ possit intelligere tale signũ in audiente perceptum: non tñ intelliget ipm consimiliter sicut audiẽs / nec ꝑ ipm intellectũ intelliget audientis in quo existit conceptũ. ¶ Primũ appareret. Primo quia nullus angelorꝫ aliorꝫ potest significatũ illius signi intelligere ꝑ ipm signũ in audiẽte receptũ / nisi in illo instanti q̃ ipsũ in eo angelus loquẽs causat / vel illo modico tẽpore quo causatũ in eo durat / ad ipm angelũ audientẽ et signũ in eo receptũ intelligẽdũ actualiter se ꝯuertat angelus angelũ audiẽs signo hmõi trãseunte: cui⁹ signatum ꝑ ipm ꝓconceptũ potest intelligere sicut ante: esto ꝙ nũq̃ signũ huiusmodi intellexerit qd̃ recepit. potuit em̃ uti ipso ꝓcise ꝑ modum medij / nõ ꝑ modum obiecti tẽdẽdo nõ in ipm sed in eius signatum. ¶ Secũdo. quia si audiens intelligit signum qd̃ recepit hoc nõ facit primo sed secũdo. Primo em̃ intelligit eius significatũ: ⁊ scd̃o potest intelligere si vult se ꝯuertere / ipm signũ: cũ prius vtatur ipso per modũ medij q̃ ꝑ modum obiecti. contrariũ aũt de q̃cũq alio angelo. ⁊ hinc est ꝙ q̃dlibet alius habet uti huiusmodi signo prius ĩ ratione obiecti q̃ possit eius percipere signatum: ⁊ non potest ipsum vt obiectum apphẽdere nisi dũ manet in angelo audiẽte ipsum recipiẽte: in quo modicũ permanet. est em̃ cito transiens sicut ⁊ signũ sensibile nostrũ. per ꝯñs nisi vel dũ actu vn⁹ angelus alteri loquitur / vel statim alius cui nõ loquitur se ad audientẽ ꝯuerteret extunc tale signũ nõ posset apprehendere / nec per ꝯñs eius signatũ. ¶ Secũdum vero ꝙ per tale signũ audientis intellectũ nõ intelligatur ei⁹ mẽtis cõceptus / ex hoc appareret. qm̃ sicut nõ omnis ille cui aliquis loquitur sensibiliter itelligit / nec aliquo modo percipit hoc qd̃ ali⁹ sibi dicit: sic em̃ aliquãdo est distractus ꝙ nec vocẽ sensibiliter audit / nec per ꝯñs eius significatũ intellectualiter percipit: aliquãdo aũt sic ꝙ licet vocẽ audiat: nõ tamẽ significatũ eius intelligat: ita cõsimiliter de angelis intellectualiter loquẽtibus ⁊ audiẽtibus dici potest: vꝫ ꝙ non semꝑ angelus cui loquitꝛ alius aduertit / nec per ꝯñs signatũ signi qd̃ sibi imprimit intelligit. ꝓpter qd̃ alius angelus tale signũ in ipso existẽs intelligẽs nõ intelligit ex hoc suũ conceptũ: cum ex ipso signo in eo existẽte nõ oporteat ipm cõcipere ei⁹ significatũ. sed nec etiã ipm signũ. non em̃ oportet angelum actu cõcipere oĩa que actualiter sunt in ipo. q̃re ⁊c. ¶ Si autẽ nõ ponantur in angelis talia signa respectu eorũdẽ diuersa: quia talia videntur esse quasi sint diuersa idiomata / que in angelis nõ sunt ponẽda: tũc videtur ꝙ oporteat concedere / vel ꝙ plures angeli non possunt eidem loqui insimul de eisdẽ: vel ꝙ nõ quecũq accidentia eiusdem rõnis diuersa sunt icõpossibilia in eodem. sicut em̃ ponẽtes species dicũt ꝙ in eadem parte medij ⁊ etiã organi sunt plures obiectorũ similiũ / ⁊ per ꝯñs eiusdem rationis: sic cõsimiliter si signa ista intelligibilia q̃ eorũdẽ significatiua arguantur esse eiusdẽ rationis / per cõsequẽs de signis huiusmodi cõsimiliter posset dici. q̃re ⁊c. ¶ Et si cõtra primũ arguatꝛ: quia plures homines possunt loqui eidẽ homini de eodẽ. ergo ⁊ plures angeli vni angelo: ¶ Diceretꝛ ꝙ nõ est simile / ꝓpter duo. Primo: quia homo sensibiliter loquẽs nõ ꝓducit signũ quo loquitur in audiẽte sed in medio. angelus aũt loquẽs nõ producit signũ quo loquitur in medio: sed in angelo audiẽte: ꝓpter qd̃ supponit ipm esse signi huiusmodi susceptiuũ. sed idẽ angelus nõ est vt supponitꝛ signorũ pluriũ susceptiuus. plurium vꝫ eiusdẽ rõnis: cuiusmõi sunt oĩa eorũdem intelligibiliũ obiectorꝫ. ergo nõ possunt plures angeli eidẽ loqui insimul de eisdẽ: nisi dicas ꝙ oẽs de eodem loquẽtes ꝓducũt in audiente angelo idem signum qd̃ videtur esse impossibile: vꝫ eũdem effectum numero effici a diuersis. vel nisi diceretur ꝙ signa illa essent visibilia / et per ꝯñs vt in subiecto recepta possent esse numero vnũ: sicut diuersi gradus actus itelligendi sunt numero vnus actus itẽsus. qd̃ similiter ꝓbabile nõ videtꝛ. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia sensibiliter loquentes habent diuersa signa sensibilia significatiua alterius rationis. ⁊ ideo esto ꝙ ꝓducerẽt ipa in audiẽte / nõ essent incõpossibilia simul esse sicut illa angelorũ que supponuntur esse eiusdẽ specifice rationis. q̃re ⁊c. ¶ Melius tamẽ dicitur alio modo: vꝫ ꝙ signa huiusmodi licet eiusdẽ rationis nõ sunt incõpossibilia in eodem. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex ꝓdictis. vt em̃ dictũ est / in plus se habet locutio angelorꝫ q̃ ipsorꝫ illuminatio ꝓprie sumpta. et ideo licet oẽs illuminãtes cuiusmõi sunt superiores sint loquentes inferioribus q̃s illustrãt: non tamen econuerso.

Tertio quero: vtrum vnus angelus potest loqui alteri quantũcũq distãti ? ¶ Et videtur ꝙ sic. quia angelus nõ est agẽs imperfectius / nec per ꝯñs requirit passum ꝓpinquius q̃ obiectuꝫ visus. sed obiectum visibile potest agere in potẽtiã visiuã mouẽdo ipsam quãtũcũq distantem: vt apparet de corporibus superioribus que vidẽtur inferius. ergo nõ minus angelus existẽs in celo posset loqui angelo existẽti in mũdo. quare ⁊c. ¶ Contra. quia oẽ agẽs finitum requirit passuꝫ sibi ꝓpinquũ sue actionis termini receptiuũ. sed angelus est finitus: ⁊ ali⁹ audiens est passuꝫ locutiõis termini receptiuũ. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi est sic procedẽdum. Primo em̃ vidẽdũ est an angelus possit loqui vni angelo tãtũ ⁊ nõ alteri eque distanti / ⁊ ad audiẽduꝫ disposito existẽti. Secũdo: an angelus possit loqui nõ tãtum alteri angelo sed etiam homini et anime separate. Tertio: quesitũ an vꝫ possit loqui quantũcũq distanti.

Quantũ ad primũ: pono tres conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ sensibiliter loquẽs nõ potest magis loqui vni sensibiliter audiẽti q̃ alteri eque ad audiẽdum disposito / sibiq vꝫ loquẽti ꝓpinquo. ¶ Hec apparet. qm̃ taliter loquẽs signũ huiusmodi sensibile quo loquitur non producit in audiẽte sed in medio ꝓcedente. sed nec signuꝫ visibile nec audibile nec aliquod sensibile postq̃ a loquẽte causaliter est ꝓductũ est in sua potestate / nec magis ab vno q̃ ab alio eque disposito sentitur sicut nec etiã hoc est in potestate ipsius signi ꝓducti. cõstat em̃ ꝙ nec in potestate coloris est magis vnum oculum q̃ alterũ: nec soni magis vnuꝫ auditus organũ q̃ alterum immutare. ergo ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est: ꝙ nec sensibiliter loquẽs aliquis potest vni intellectualiter audiẽti magis q̃ alteri eque propinquo et disposito loqui. ¶ Hec apparet cõsimiliter sicut prima. qm̃ nõ est in sua potestate signum a se ꝓductũ sensibile in medio nec eius signatum ad placitũ magis ab vno q̃ ab alio eque ad intelligẽdum disposito intelligi. sed signũ loquẽtis sensibiliter eiusq signatum intelligere est ipm loquẽtem sensibiliter audire intellectualiter. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ intellectualiter loquens vt angelus potest loqui vni angelo ⁊ nõ alteri eque sibi ꝓximo / ⁊ ad audiendum disposito existẽti. ¶ Hec apparet. quia cũ hmõi intellectualis locutio sit signi itelligibilis audiẽti impressio / ꝑ ꝯñs cui potest angelus huiusmodi intelligibile signũ imprimere / ei potest loqui. sed vni potest imprimere nõ imprimẽdo ipm alicui alteri: cũ ipm libere in quocũq cui loquitur causet. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯtra hoc arguitꝛ. Primo. quia licet sit in potestate volũtatis create actũ

elicere ⁊ non elicere:nõ tamẽ recipere ⁊ nõ recipere:cum
ipm ꝓductũ necessario recipiat.sed null⁹ act⁹ est magis
in volũtatis potestate ꝙ̃ actus volendi vel nolendi.ergo
nullus actus est in sua potestate quãtũ ad recipi vel non
recipi in subiecto/nec magis in vno ꝙ̃ in alio.❡Scḋo.
quia omnis intuitiue intelligens aliquod subiectum po
test cognoscere oẽm formã accñtalẽ ei actualiter inherẽ
tem.sed oẽs angeli possunt etiã cuiuslibet formã intuiti-
ue intelligere.ergo quilibet potest intelligere quodcũqȝ
huiusmodi intellectuale signũ a loquẽte angelo audiẽti
impressum.sed omnis intelligens signũ maxime natura
liter significatiuũ/quale ponitur esse istud/potest intelli
gere eius signatum.ergo ⁊ quẽcũqȝ angelũ loquentẽ vni
possunt audire oẽs alij.❡Cõsequẽtia est euidẽs.q2 oẽs
potẽs loquẽtis signũ ⁊ signi signatuȝ intelligere/potest
ipm loquẽtem audire.cum nec audire intellectualiter sit
aliud ꝙ̃ loquẽtis signũ ⁊ signatum intelligere.❡Confir
matur.quia nec audiẽs dicitur audire ꝑ hoc ꝙ aliquid ĩ
se recipit subiectiue:immo hoc ipi vt audiẽs est est oĩno
actiue:sed tñ ꝑ hoc loquẽtẽ audit:q2 signũ ab eo prola-
tum vel eius signatũ ꝑcipit obiectiue.Qḋ apparet:qm̃
si homo in se speciẽ cuiuscũqȝ rei sensibil' reciperet subie
ctiue/nisi rẽ illã cui⁹ est species obiectiue perciperet nõ
sentiret:⁊ ecõuerso si nullo in se recepto rem sentiret pu
ta sonũ audiret eiusqȝ signatum ĩtelligeret:talis vtiqȝ au
dire veraciter diceretur.ergo consimiliter in ꝓposito est
dicẽdũ:vȝ ꝙ licet signũ loquẽtis angeli nõ recipiat nisi
vnus:oẽs tñ angeli ipm loquentẽ angelũ audiũt:qui hu
iusmodi signũ licet in alio receptũ eiusqȝ signatũ perci-
piũt.quare ⁊c.❡Ad primũ dicẽdum ꝙ non est simile de
actu volendi vel nolendi/⁊ de huiusmodi signo intelligi
bili loquẽtis.ꝙ cũ actus volendi elicitus sit in volũta-
te necessario subiectiue:hoc est quia sola ipsa volũtas ꝙ̃
est talis actus principiũ effectiuũ/est eius subiectũ rece
ptiuũ.⁊ ideo cũ accidẽs nõ possit a subiecto naturaliter
separari/nec ꝑ ꝯñs aliquis volũtatis actus elicitus po
test in volũtate ipm eliciente nõ recipi ꝑ naturã.cũ cuȝ
nullũ aliud sit subiectũ ei⁹ receptiuũ naturaliter/ĩ quo
vȝ volũtas ipm eliciens possit eũ ꝓducere/per ꝯñs si in
sua potestate esset eũ ꝓducere ⁊ nõ recipere/posset ipȝ a
subiecto quolibet separare:⁊ facere eũ existere ꝑ seipsum
qḋ nõ potest.secus autẽ est de angelo loquente.qm̃ oĩs
talis respicit plures:quorũ quilibet potest esse subiectũ
signi intelligibilis ab ipso ꝓducibilis receptiuũ.⁊ ideo li
cet nõ sit in sua potestate signũ huiusmodi ab ipso ꝓdu-
ctũ in aliquo angelo audiẽte recipi vel nõ recipi:est tñ in
sua potestate in isto recipi vel in illo:sicut et si actus vo
lũtatis create essent aliquã plura receptiua/ipse actus
volũtatis elicitus esset in volũtatis potestate nõ tñ vt
eliceretur effectiue:sed etiã vt reciperetur in vno ipsoruȝ
vel in alio subiectiue.quare ⁊c.❡Ad scḋm posset dupli-
citer respõderi.posset enĩ vno modo negari illud qḋ assu
mitur in maiore.qm̃ vt cõmuniter dicit̃ nullus potest cõ
ceptũ mẽtis alterius intelligere nisi de⁹/quãtũcũqȝ mẽ
tem eius subiectã possit naturaliter intuitiue cognosce
re ⁊ cognoscat.sed nõ potẽs cognoscere aliqḋ ꝯsequens
nec antecedẽs ad cuius cognitionẽ seq̃retur cognitio cõ
sequẽtis.ergo si ad cognitionẽ signi naturaliter signifi-
cãtis in audiẽte angelo existẽtis sequit̃ necessario vt in-
fert illa ratio/cognitio possibilis cõceptus mẽtis ipsius
angeli audiẽtis:ꝑ ꝯñs nõ magis cognitio tal' signi na-
turalis ꝙ̃ cognitio cõcepti⁹ mẽtis angeli audiẽtis est al
teri possibil' per naturã.❡Tunc igitur posset dici:ꝙ si-
cut deu[illegible] [illegible]sit aliquẽ cõceptũ alterius intelligere:li-
cet f[illegible]turaliter hoc esset possibile:ita nec huiusmõi
sig[illegible]gibile angeli audiẽtis.q̃re ⁊c.❡Sed istḋ nõ
[illegible]tur sufficere.qm̃ sicut actus volendi vl' intelligendi
vel sentiẽdi licet nõ naturaliter expressiui possunt tamẽ
intelligi obiecto nõ intellecto:cũ ab ipo essentialiter sint
distincti:ita huiusmodi signũ intelligibile existẽs in an-
gelo audiẽte potest ab alijs intelligi nõ intellecta re per
ipsum signata:vl' etiã intellecta ipsa vt absolute sumpta
nõ tamẽ vt ab ipso angelo audiẽte/ĩ quo est signũ huius
modi/ĩtellecta.⁊ sic nullo istorũ duorũ modoꝝ cognoscẽ
do huiusmodi intelligibile signũ oportet cognoscere cõ-
ceptũ angeli audiẽtis.sicut enĩ speciẽ alicuius rei in or-
gano oculi alterius existentẽ ⁊ etiã rẽ ipsaȝ posset alius
videre nesciens an res ipsa ab illo in cuius oculo est spe-
cies videatur:ita cõsimiliter in ꝓposito diceretur:vȝ ꝙ
posset quis speciẽ vl' quodcũqȝ aliud signũ rei naturali-
ter expressiuũ in mẽte alicuius existẽs eiusqȝ signatum
intelligere nesciẽs an res ipsa ab illo in quo est signũ in-
telligeretur.sicut enim ille cui alius sensibiliter loquitur
interdũ ipm loquẽtẽ nõ audit:quia distractus circa alia
nõ aduertit:ita posset cõtigere ꝙ angelus loquẽs alicui
angelo signũ intelligibile per qḋ loquitur ei imprimeret
qḋ quidem non eius signatum ipse angelus audiret seu
intelligeret quia distract⁹ circa alia nõ aduerteret.⁊ ita
per ꝯñs cognoscẽs signũ huiusmodi in angelo vl' in quo
cũqȝ alio existẽs/nõ potest ꝓpter hoc arguere nec cogno
scere signũ ipm/nec eius signatum ei in quo est signum
actualiter esse notum.quare ⁊c.❡Et ideo potest aliter
respõderi.Ad cuius euidẽtiam est sciẽdũ:ꝙ vnũ audire
aliũ loquẽtẽ potest dupliciter intelligi:sicut ⁊ audire du
pliciter potest sumi.Vno enĩ modo actualiter audire ꝓ-
prie sumptũ est ꝑ signũ intelligibile vt ꝑ mediũ significa-
tiuũ ĩtellectum signatum eius qḋ intẽdit loquẽs expri-
mere.⁊ hoc modo solus ille intelligibiliter audit cui lo-
quens signũ ipm intelligibile imprimit.solus enĩ vtitur
illo primo signo intelligibili vt medio non vt obiecto co-
gnito/licet possit vti eo scḋario isto modo.Alio modo in
telligibiliter audire potest accipi magis large:vt sit idẽ
ꝙ per signũ loquẽtis vt ꝑ obiectũ primo cognitũ nõ vt ꝑ
significatiuũ mediũ intelligere scḋario eius signatum.⁊
hoc modo oẽs angeli ⁊ etiã anime separate possunt audi
re loquẽtem quẽcũqȝ angelũ cuicũqȝ:supposito ꝙ ei cui
angelus loquitur sint p̃sentes.supposito etiaȝ ꝙ oẽ ens
creatũ:⁊ per ꝯñs istud loquẽtis angeli ĩtelligibile signũ
naturaliter possit intelligi a quocũqȝ intellectu separa-
to.possunt enĩ his suppositis oẽs alij angeli intelligere
tale signum loquẽtis receptũ in mente audiẽtis:⁊ ĩ ipo
vt in obiecto cognito prius rem ipsam intelligere ꝙ̃ de-
sinat.Alio enĩ modo angelus audiẽs huiusmodi signuȝ
intelligibile a loquente recipiẽs videtur vti ipso:⁊ alio
modo omnis alius in audiẽte angelo huiusmodi signum
videns.❡Si aũt omnino dicatur ꝙ etiã oẽs alij ab illo
cui signũ/imprimitur a loquẽte vniformiter per ipsuȝ si
gnũ eius signatum possunt intelligere/sicut audiẽs cui
signũ huiusmodi est impressum:tũc videtur cõsequenter
esse dicẽdũ ꝙ oẽs possunt audire vniformiter loquẽtem
angelũ sicut ille.quo supposito licȝ angelus possit signũ
intelligibile imprimere vni ⁊ nõ alteri eque disposito et
propinquo:nõ tamen potest impedire quin alij audiant
qḋ ipse loquitur si aduertãt.⁊ hoc modo facile esset vide
re ꝙ quilibet angelus intelligibiliter loquens potest lo-
qui quotcũqȝ alijs.non sic aũt est facile tenendo ꝙ non
possunt esse plures angeli audiẽtes ꝙ̃ sint signa intelligi
bilia ꝓducta a loquẽte angelo:cum simil' nõ videatur an
gelus posse quotcũqȝ talia signa ꝓducere effectiue.pro-
pter quã etiã rationẽ nec sensibiliter loquẽs põt a quo-
cũqȝ simil' audiri:si vt cõmuniter dicitur qḋlibet sensibi-
le sentitur aliqua mediãte speciẽ ꝓducta ab alio sensato
in organo potẽtie sensitiue.nõ enĩ magis vnus sonus po
test quotcũqȝ tales species simil' causare/nec ꝑ ꝯsequẽs

a quocūq̧ audiri ꝙ angelus loquens signa huiusmodi intelligibilis. Si etiā ponatur ꝙ sensibiliter audiēs nō audiat ꝑ talē speciē aliquā mediātē: sed imediate percipit audibile vez sonū ipz: adhuc nec sic loquens sensibiliter potest audiri insimul a quocunq̧ sensibiliter: licet possit loqui sensibiliter quotcūq̧ audiētib⁹ nō sensibiliter sed intelligibiliter sicut angelis etiā infinitis. ¶ Primum ex hoc apparet. quoniā nullus potest audire nec actualiter obiectū aliqđ sensibile sensu percipere nisi sit aliqualiter sibi ꝑsens. nō enī act⁹ sentiēdi ꝛ maxime audiēdi potest terminari ad obiectū quātūcūq̧ distans. sed nec infinita nec etiā quotcunq̧ finita possunt esse alicui obiecto sensus sensibili presentia ꝛ ꝓpinqua propinquitate ad actū sentiēdi eliciēdū ꝛ terminādū necessario requisita. ergo ꝛc. ¶ Et si dicatur ꝙ ꝑ diuinā potentiā possent oīa esse simul ꝛ per ꝯñs eidē obiecto sensibili ꝓpinqua: et ita possint dici simul illud sensibiliter percipere: ¶ Dicetur ꝙ si oīa essent simul nō haberēt cōuenientē modū essendi ad actum sentiēdi eliciēdū: esto ꝙ ad recipiēdū: sicut nec Christus habet in eucharistie sacramento. ꝛ ideo sicut Christus vt in eucharistia nō videt nec audit / nec aliqđ sentit: ita nec talia in eodē loco existentia ꝛ eidē obiecto sensibili presentia possent circa ipm actū sentiēdi elicere effectiue / licet recipere subiectiue. quomō aūt hoc sit intelligendū / in quarto est diffusius explicatū ī materia de eucharistia. ¶ Terciū vez ꝙ loquens sensibiliter posset audiri nō sensibiliter sed intelligibiliter simul a quotcunq̧ angelis et ab alijs omnibus spiritibus separatis apparet. qm̄ oēs angeli ꝛ alij spirit⁹ sepati possent presentialiter assistere cuicunq̧ homini sensibiliter loquenti. sed quilibet eorum signatus ꝛ oēs vl̄r possunt quecunq̧ sensibilia / ꝛ ꝑ ꝯñs talia audibilia signa per que fit talis locutio intelligere: eorūq̧ signata licet ad placitum ꝑcipere. ergo oēs vni loquēti sensibiliter ꝑsentialiter assistentes possunt ipz audire: cū nec loquētē audire sit aliđ ꝙ signa locutionis eorūq̧ signata percipere. ¶ Confirmatur. quia ex quo oēs loquēti equaliter sunt presentes nulla apparet ratio quare magis vn⁹ possit ꝙ alius audire intelligibiliter sic loquentē. ꝛ ita aut oēs eū possunt audire aut nullus. sed scđm nō potest poni. nō enī est verisimile ꝙ nullus angelorū possit intelligere vocē vl̄ qđcūq̧ aliud sensibile signū hominis sensibiliter loquētis sibi ꝑsentialiter assistētis / etiā signi signatum. quare ꝛc. ¶ Et si queratur: quare magis sensibiliter loquens pōt audiri intelligibiliter ꝙ sensibiliter a quotcūq̧ / apparet ratio ex ꝑdictis. quia vez angeli intelligibiliter audientes possunt eē loquēti sensibiliter nō aūt audiētes sensibiliter ꝑsentialiter assistētes: ꝓpterea qꝛ angeli sic signū loquētis sensibiliter audiētes intelligibiliter nō audiūt seu intelligūt hmōi signū per aliquod mediū puta ꝑ speciem ab eo causatā. cuius cōtrariū ponitur a multis cōmuniter de audientibus sensibiliter: licet forsitan nō sit verum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: pono tres cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ angelus potest loqui cuiq̧ anime separate: ꝛ econuerso anima separata ipsi. ¶ Hec probatur. Et primo quātū ad primā eius partē. qm̄ cuiq̧ potenti audire angelum ipe angelus potest loqui. sed quelibet anima separata potest angelum sibi loquētē audire. Q đ ꝓbatur. quia potens signū intelligibile angeli loquētis recipere / eiusq̧ signatum intelligere / potest eū perfecte audire. sed anima separata potest signū loquentis angeli in se recipere subiectiue / ipmq̧ ac eius signatum percipere obiectiue. nulli⁹ enī forme angelus est receptiu⁹ que repugnet anime separate: vt appꝫ de actu intelligendi ꝛ volendi / ꝛ de alio quocunq̧. nisi insistetur in proposito de isto intelligibili signo. cuius instantie nulla apparet ratio. omne enī qđ angelus potest intelligere / ꝛ anima seperata. ergo sicut angelus potest talia signa recipere subiectiue / ꝛ ipsa ac eorum signata intelligere obiectiue: ita ꝛ anima separata. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia accidēs spirituale nō repugnat alicui subiecto spirituali: sicut nec corporale corporali. sed huiusmodi intelligibile signū loquētiū angelorū est accidens spirituale habēs esse aliqđ subiectiuū. angelus etiā est ꝓductiuus ipsius nō in seipso vt actus intelligēdi vl̄ volendi sed in alio. ergo cū anima sit subiectū spirituale intellectiuum est accidētis huiusmodi receptiuū. ¶ Secūda pars cōclusionis: vez ꝙ etiā anima a corpore separata possit loqui angelo ecōuerso: apparet. Primo. qꝛ oīs potens audire aliū potest respōdere / ꝛ ꝑ ꝯñs loqui ei. Secūdo. qꝛ sicut anima sepata potest localiter se mouere: ꝛ actū intelligendi ꝛ volendi elicere: ita etiā videtur ꝙ possit ꝑ tale ꝑdictū intelligibile signū formatū alteri suū explicare conceptū causando in quocūq̧ subiecto receptiuo ipsius cū nec aliter vez sensibiliter loqui possit. sed angelus et anima quelibet sepata possunt talia recipere. ergo ꝛc. ¶ Secūda cōclusio est. ꝙ angeli hoībus ꝛ ecōuerso homines angelis in patria poterūt loqui. ¶ Hec videtꝛ rationabilis. nō enī est verisimile ponere aliquos beatos nō potentes suos conceptus mutuo explicare / ꝛ ꝑ ꝯñs sibi loqui. sed constat angelos nō loqui hominibus sensibiliter: quia nec sic sine assumpto corpore possunt loqui. ergo habēt eis loqui ītelligibiliter mō quo loquūtꝛ mutuo sibiipsis ꝛ animabus etiā separatis. nō enī apparet impossibile hominē in patria posse audire angelū loquētem intelligibiliter: sicut ꝛ potest eū audire anima separata. homo etiā ipe in illo statu poterit loqui: vt videtur vtroq̧ istorū duorū modorū: vez sensibiliter ꝛ intelligibiliter. ¶ Primū: vez ꝙ sensibiliter: apparet. qm̄ oīs modus locutionis hominū possibilis in ꝑsenti est ipsi possibilis in sequēti. ergo sicut ī ꝑsenti homo potest loqui deo et angelo sensibiliter: ita etiā poterit in sequēti loqui cōsimiliter. ¶ Scđm: vez ꝙ etiā intelligibiliter loqui possit: videtur. idem enī modus locutionis cōueniēs anime separate videtur cōuenire posse ipi cōiūcte corpori ī sequēti. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ angelus nō possit loqui homini sine assumpto corpore in ꝑsenti. ¶ Hec ꝓbatur. quia cōstat sine assumpto corpore angelū sensibiliter loqui non posse: cū signorū sensibiliū nō sit formatiu⁹ sine aliquo mediāte corpore ꝑ seipz. nec intelligibiliter vt videtꝛ pōt loqui. qm̄ talis locutio fit ꝑ impressionē signi intelligibilis audienti. sed cū tota hominis cognitio ipi in ꝑsenti possibil̄ a sensu aliquo modo trahat originē / ꝑ ꝯsequēs nō videtur ꝙ homo possit naturaliter recipere ab extrinseco aliquā talē formā nullū habētē ordinē ad actū aliquē sentiēdi. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia vt cōmuniter dicitur intellectus hominis ꝓ statu isto est passiuum determinatū ad determinatū actiuū: vez ad seipm vel ad intellectū agētē si a possibili ponatur esse distinctus: qđ non credo: sic ꝙ nec potest naturaliter intellectus noster formā aliquā recipere in hoc statu nisi vel a se vel ab intellectu agēte phātasmate mediāte: sicut nec etiā sensus pōt nisi ab aliquo obiecto sensibili naturaliter immutari: nec act⁹ sentiēdi possit ad obiectū aliquod aliud terminari. quare ꝛc. ¶ Cum hoc tñ stat ꝙ angelus potest hominē in ꝑsenti docere. scđm enī Dionysiū de angelica hierarchia: reuelationes fiūt hominib⁹ ꝑ angelos. possunt aūt angeli docere hoīes in ꝑsenti vel sensibiliter. ꝛ hoc ī assumpto corpore vtēdo signis sensibilibus ad placitū significātibus / quib⁹ vtuntꝛ hoīes alios instruētes: vel sine assumpto corpore forsitan ꝑ seipsos vtēdo reb⁹ ipsis sensibilibus easq̧ ꝑsentātibus sensibus ab eis valētib⁹

immutari. Possunt etiā ab organo phantasie omnia im pedimēta remouere/ꝛ turbationē sedare spirituū et humorū impedientiū cōcursum phantasticū ordinatū. nō potest aūt docere hominē ꝓducēdo in ipo habitū nec actū. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimū: quibusdā dicētibus ꝙ potest loqui alteri quātūcūq distanti sicut et ꝑlentis ꝛ alijs ꝙ nō: quorū neutrū sufficienter ꝓbatur dico aliter. Ad cuius euidētiā pono duas conclusiones. ¶ Prima est. an angelus possit loqui alteri quantūcūq distāti: an nō nisi sibi ꝓpinquo/ nō potest nobis naturaliter eē notū. ¶ Hec ꝓbatur. qꝛ sicut de nullo ente possumus naturaliter scire cuius sit principiū effectiuū nisi a posteriori: vez quia videmus ad ipm sequi talē et nō aliū effectū: ita nec an requirat passum ꝓpinquū: an nō: nisi consimiliter: vez qꝛ videmus ipm agere in passum ꝓpinquū ꝛ cessare passo a longe existēte: sicut apparet in igne quia cū videmus ꝙ cōbustibili igni approximato sequitur in eo forma caloris ꝛ ignis: nō aūt ipso distante: ꝛ sic de omni alio elemēto: ideo arguimus ꝛ scimus talia agētia seu actiua principia nō posse agere in passum quātūcūq remotum. sed hoc vez angelū posse ꝓducere tale intelligibile signū quo loquitur in alio tm̄ vel tm̄ distante nulli potest naturaliter notū esse: qꝛ nec scimus etiā nisi fide vnū angelū loqui alteri. ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ si quāto agēs est perfectius tāto potest in passum remotius/ angelus potest loqui cuicūq quātūcūq distāti intra istud vniuersū existēti. ¶ Hec potest ꝓbari supposito ꝙ obiectū visibile sit causa actus vidēdi vt dicūt multi: vel saltem alicuius speciei sensibilis vt dicūt alij. qꝛ nō minus angelus existēs in celo potest loqui alicui existenti in terra ꝓducendo in ipso signū intelligibile supradictū ꝙ corpora superiora possint agere in ipsa inferiora: cū nō sint angelo perfectiora: ꝛ vt supponitur quāto agēs perfectius tāto potest in passum remotius. sed constat superiora corpora agere in ista inferiora/ licet multū distātia. esto etiā ꝙ nō producant speciē nec actū vidēdi in illis a quibus videntur: tm̄ alia multa etiā in visceribus terre agūt. ergo nec videtur angelo denegādū/ posse huiusmodi signū sensibile sue locutionis terminū ꝓducere in passo eius receptiuo cōsimili modo ꝛ etiā amplius remoto: existēte tm̄ in vniuerso. Quod ꝓ tāto dico: qꝛ cū deus posset facere aliud ꝛ aliud vniuersū in infinitū: vel istud augere similiter in infinitū: intantū possent distare inferiora a superioribus ꝙ nihil possent forte in eis agere superiora. Et ita ꝯsimiliter de loquēte āgelo potest dici: vez ꝙ esto ꝙ possit loqui alteri quātūcūq ab ipso intra istū mūdū distanti: nō tm̄ forte quantūcūq absolute distare potēti. ꝛ ita tūc secūdū hoc posset cōcedi ꝙ oē agēs creatum exigit passum aliquo modo sibi ꝓpinquū: licet possit agere in ipm quātūcūq distans intra ꝑsens vniuersū: cū quātūcūq sit distās adhuc posset fieri remotius/ ꝛ ꝑ ꝯñs aliqualiter sit ꝓpinquū. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex immediate dictis.

QVarto quero: vtrū vnus angelus possit naturaliter intelligere cogitationem vel dilectionē alterius angeli. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ omne ens creatū est naturaliter intelligibile ab intellectu idepēdēte a sensibus: qualis est omnis angelicus intellectus. sed cōceptus seu affectus cuiuslibet creature intellectualis est aliqua forma accidentalis. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia vt dicit primo Regno. cap. 16. homo videt ea que patēt/ deus aūt intuetur cor. ¶ Responsio. vbi supposito vt a doctoribus cōmuniter cōcesso/ ꝛ quasi ex scriptura expresso/ ꝙ null⁹ potest naturaliter intelligere cōceptum alterius/ est inquirēdum de causa istius impossibilitatis. Et quantum ad hoc primo excludam aliquos modos dicendi. Secundo dicam aliter.

Quantum ad primum: aliqui dicunt ꝙ ideo vnus angelus nō potest alterius conceptū intueri quia nō potest ipsi illabi. ¶ Sed ista ratio parum valet. Primo. qꝛ ad hoc ꝙ obiectū aliquod intelligat nō est necessarius talis intelligētis illapsus: magis ꝙ ad hoc ꝙ sentiatur. ꝯstat enī ꝙ sentiēs nō illabitur obiecto qḋ sentit. ergo nec intelligēte oportet illabi obiecto qḋ intelligit. ¶ Secūdo. esto ꝙ talis illapsus sit necessarius: nō min⁹ angelus pōt illabi cogitationi alterius ꝙ eius essentie ꝛ potētie ꝛ alijs oībus que sunt in ipso. sed constat ꝙ angelus ꝛ quilibet intellectus alius separatus naturaliter intelligit essentiā alterius ꝛ potētias oēs/ si ab ipsa ponātur distincte: ꝛ habitus ꝛ alia oīa q̄ sunt in ipso ꝑter actū et ꝑ ꝯñs eis oībus illabitur/ si ad ipsa intelligēda necessarius est illapsus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. qꝛ si ꝑ illapsum intelligis intimā presentiā illabētis et cui illabitur/ nō minus intime ꝛ imediate ꝑsens potest esse angelus conceptui alteri⁹ ꝙ habitui ꝛ essentie ei⁹. Si aūt ꝑ illapsum huiusmodi intelligas aliquid aliud qḋ nō cōuenit angelo respectu cōceptus mētis alterius/ nec respectu essentie eius/ nec habitus/ nec alicuius rei alteri⁹: nō magis propter hoc debet dici cōceptus mētis nō posse ab ipso intelligi ꝙ aliquod aliorū angelorū obiectorū. quare ꝛc. ¶ Alij dicūt: ꝙ sicut in corporibus est dare intrinsecum et extrinsecū scđm situ/ ita ꝛ in spiritualib⁹ scđz virtutē. ꝛ ita sicut qḋ est in corporalibus scđm situ extrinsecum potest corporaliter seu sensibiliter videri: nō aūt qḋ est intrinsecū: ita ꝛ de spiritualibus est intelligēdū: vez ꝙ corpus extrīsecū scđz virtutē potest ab aliq̄ intelligi: nō aūt qḋ est in eis intrinsecū. sed operatio immanens ipsoꝝ vt intellectio ꝛ volitio est quid intrinsecū eis scđz virtutē: operatio aūt transiens vt motus localis extrīseca. ergo ista potest ab alijs intelligi naturaliter ꝛ nō illa. ¶ Sed nec iste modus dicēdi est cōueniēs. Primo. qꝛ nulla opatio est angelo nec alicui magis intrinseca nec intima ꝙ sua essentia ꝓpria. ergo nulla opatio/ qꝛ intrīseca illi cuius est/ minus est ab alio intelligibilis ꝙ ipsa essentia seu potentia in qua est. sed cōstat ꝙ intellectus separatus potest naturaliter intelligere essentiā alterius creature intellectualis. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qꝛ aut intelligūt huiusmodi immanentē operationē internā esse intrinsecā realiter: vez quia est angelo intimior ꝙ opatio transiēs: vel tm̄ virtualiter: qꝛ vez trāsiens potest ab alijs intelligi: nō aūt immanēs. Si ꝓpter primū vez qꝛ talis opatio est realiter intrinseca dicāt ipsam nō posse ab alijs intelligi: cū nō magis realiter sit intrinseca ꝙ habitus: ꝓpter hoc nō min⁹ intelligi poterit ꝙ habitus. Si ꝓpter scđz: petūt principiū. hoc ē enī qḋ q̄ritur: vez quare opatio imanēs est sic virtualiter intrīseca opanti: ꝙ nō pōt ab alio intelligi. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ qḋ est obiectū ꝓportionatum vnius intellectus/ ꝛ respectu alterius eiusdem rationis cū illo. sed cōceptus mētis cuiuslibet angeli est obiectum intelligibile ꝓportionatū suo intellectui. ergo ꝛ intellectui alterius angeli eiusdē speciei. sed obiectū ꝓportionatū pluribus equaliter potest intelligi ab oībus. ergo ꝛc. ¶ Alij tertio dicunt: ꝙ ideo essentia angeli ꝛ oīa alia a conceptu mētis possunt ab alio intelligi: qꝛ nec essentia alicuius nec potētia nec habitus est in potestate alicuius quātum ad fieri nec etiā quantū ad esse. licet enī sit in potestate angeli vel etiam nostra ponere vel nō ponere antecedēs ad habitū puta actū: ipo tm̄ actu posito nō est in nostra potestate nō sequi seu fieri habitū. ipse autē

actus interior est ĩ nostra potestate totaliter ⁊ quãtũ ad esse ⁊ quãtũ ad fieri. ⁊ ideo etiã est in mea potestate quantũ ad operari/ne vez immutet ĩtellectũ alterius nec terminet actũ eius cõtra impiũ volũtatis. ¶ Qð probaꝛ. Primo. q2 a quo aliqd dependet cõtinue in essendo/⁊ operando. sed actus huiusmodi immanẽtes sunt a nostra volũtate in essendo cõtinue depẽdẽtes. ergo ⁊ in operando et ita ꝑ cõsequẽs in mouẽdo aliũ intellectũ: ac in ẽminãdo ei⁹ actũ. quare ⁊c. ¶ Tertio. q2 volũtas angeli ⁊ alia quecũqꝫ non habet minus dominiũ sup se ⁊ intellectũ ac operationẽ veriusqꝫ ꝙ sup potẽtiã executiuã ⁊ ei⁹ actũ. sed sup istã vez executiuã potẽtiã habet dominiũ: cũ potentia executiua nullũ actum habeat nisi ad imperium volũtatis. ergo ⁊c. ¶ Sed nec iste modus dicẽdi est conueniẽs. Unde arguiꝛ cõtra ipm. Primo. quia opatio angeli vel anime intellectiue immanẽs seu ĩtrinseca nõ magis est in sua ptãte quãtũ ad motionẽ extrĩsecã ꝙ quãtum ad intrinsecã. sed quãtũ ad intrinsecã nullo modo ẽ in ei⁹ potestate. posito eñi actu volẽdi intelligẽdi nõ est ĩ volũtatis potestate ex eis nõ sequi interius habitus intellectus ex actibus intelligẽdi: ⁊ appetitus ex actibus volendi. ergo nec magis tales actus sunt in nostra potestate respectu extrĩsece motionis seu causationis cuiuscũqꝫ eis mediãtibus possibilis causari ĩ ĩtellectu alteri⁹ quare ⁊c. ¶ Scðo. q2 si intellectio vel volitio vnius eẽt in sua potestate vt vez immutaret vel nõ ĩmutaret intellectũ alterius: hoc nõ esset nisi q2 huius immutationis principiũ/puta opatio ipsa/est in eius potestate tam quo ad fieri ꝙ etiã quo ad esse. sed ex hoc nõ sequitur ꝙ sit ĩ potestate alicuius eius opatio isto modo: q2 etiam operatio exterior vt motus localis est etiã in potestate mouẽtis: a quo etiã cõtinue est depẽdẽs. nec tñ est in ei⁹ potestate ne ab alijs sensibiliꝛ videaꝛ/⁊ ĩtuitiue dũ manet intelligat͛ur. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio. q2 non minus oĩs creatura dependet continue a deo: ꝙ opatio ipsa immanẽs ab opatione. sed ista depẽdẽtia nõ obstãte color naturaliter mouet visum: ⁊ oĩs alia causa secũda agit ad omnẽ possibilem sibi effectum causa ipsa prima nõ impediente. ergo cũ sola prima causa nõ aliqua secũda possit impedire actionẽ cuiuscũqꝫ cause secũde: nõ magis volũtas creata: q2 actus volendi vel intelligẽdi dependet ab ipsa/potest ĩpedire aliquã actionẽ seu immutationẽ talibus actibus possibilẽ: ꝙ ꝓhibere ne ignis vel qðcũqꝫ aliud actiuũ principiũ agat in passum dispositũ sibi presens. quare ⁊c. ¶ Preterea quarto. q2 aut hmõi immutationis qua tales actus ĩmanẽtes possunt ĩtellectũ alterius immutare/causa totalis sunt ipsi actus aut ptis lis nõ valentes sine volũtate eis coagente intellectũ aliquẽ ĩmutare. Sed non potest poni secũdũ. q2 intellectus nõ immutaꝛ nisi aut ab obiecto intellecto: aut a principio effectiuo ꝓducẽte actũ in eo. sed volũtas nõ est obiectũ intellectionis alterius intelligentis actus hmõi immanentes: sed ꝑcise ipse actus: nec est eius principiũ effectiuũ. ergo actus quilibet immanẽs est ꝑ se immutatiua totaliter intellectus. sed nulla causa secũda totalis naturaliter potest ab aliqua alia secũda causa ĩpediri: maxime ab illis que non est effectus ipsius nec eius correctionis virtualiter contentiua. ergo nullo modo volũtas potest impediri ne intellectus alius ab eius actib⁹ immutetur. ¶ Cõfirmaꝛ. q2 ideo prima causa potest impedire omnẽ cuiuscũqꝫ cause secũde effectum: q2 nulla secũda causa cõtinet virtualiter totaliter effectum aliquẽ per seipsam. nec potest aliquid agere sine prima causa secũ insimul coagente. sed hoc nõ est in ꝓposito verum de volũtate creata/⁊ de huiusmõi opationibus ĩmanẽtib⁹. ꝗ ⁊c. ¶ Ad primã rationẽ apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in maiore. solum enim illud dependet ab alio in agendo/qð nõ potest agere sine eo: sicut omnis causa secũda dependet a prima. multa aũt sunt que dependẽt in essendo ab aliquibus: que tñ possunt agere sine eis. põt eñi calor calefacere sine subiecto. nõ tñ naturaliter existere sine ipso. quare ⁊c. ¶ Ad secũdũ: cõcedo ꝙ sicut actus exterior nõ causatur nisi volũtate imperãte/⁊ ꝑ ꝯñs est in potestate volũtatis: vt in rõne effect⁹ causabilis vꝉ nõ causabilis: nõ tñ vt in rõne obiecti intelligibiꝉ vꝉ sensibilis: eũ postꝙ est in esse positus nõ sit in potestate volũtatis qua imperante fuit productus/ne ab alijs sentiaꝛ: ⁊ sic consimiliter per omnia de hmõi actibus immanentibus est dicendum.

Alii quarto dicunt aliter: videlicet ꝙ ideo nullus põt apphendere ꝯceptum mentis alterius q2 nõ potest apphendere eius obiectũ vt terminãs ipm actũ. cũ eñi actus intelligẽdi (vt dicũt) nõ possit intelligi actu recto: sed tãtũ reflexo: q quidez semꝑ ꝓsupponit ipm actũ rectũ ad obiectũ intellectũ terminatũ/ꝑ ꝯñs solus ille potest actũ intelligere qui põt primo intelligere obiectũ alterius intellectus vt terminãs actũ ipsum. sed impossibile est aliquem intellectũ intelligere obiectũ alterius intellectus vt terminãs actũ eius. quĩ solus ille intellectus in quo est actus formaliter/intelligit obiectũ: nõ tñ vt terminãs ipsum actum. alius autem intellectus licet possit intelligere idem obiectũ qð est ab alio ĩtellectũ: nõ tñ vt terminãs illius actu;/sed suũ ꝓprium. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmaꝛ. quia actus intelligendi vnius nõ prius intelligibilis ab alio ꝙ ab illo in quo est/nõ potest intelligi primo. oportet eñi eius obiectũ esse ab ipso ꝓintellectũ: cũ non possit intelligi nisi actu reflexo ꝓsupponẽte actũ rectũ quo ꝓintelligiꝛ eius obiectũ. ergo nec ab aliquo alio intellectu põt intelligi aliter neqꝫ primo. sicut eñi obiectũ actus a nullo põt intelligi actu reflexo: sed tãtũmõ recto: ita nec actus est intelligibilis actu recto: sed tñ reflexo. sed nullus põt intelligere actũ intelligendi alterius isto modo: vez actu reflexo. q2 talis ꝓsupponit eius obiectũ intellectũ vt terminãs ipm actũ/⁊ ꝑ ꝯñs intellectũ ꝑ ipm actũ. impossibile aũt est vnũ intellectũ creatũ ĩtelligere aliqð obiectũ ꝑ aliquẽ actũ alicuius alterius intellectus. q̃re ⁊c. ¶ Sed licet iste modus dicendi sit subtilis ⁊ ratiõabilior oĩbus supradictis: tñ deficit/q2 falsum accipit quãdo dicit ꝙ actus intelligendi nõ potest intelligi ab aliquo intellectu nisi actu reflexo. licet eñi intellectus in quo est actus nõ possit eũ intelligere nisi iste actu vez reflexo: potest tñ ĩtelligi actu recto ab omni alio intellectu. ⁊ ratio huius est. quĩ ideo intellectus habens actũ nõ potest eũ ĩtelligere actu recto sed reflexo/q2 habens actum necessario intelligit ei⁹ obiectũ. sed oĩs actus intelligẽdi terminatus ad aliũ actũ quo habens ipm ꝓintelligit eius obiectũ est actus reflexus: nõ aũt ille qui terminatur ad actum quo intelligẽs ipm nõ intelligit eius obiectũ: q2 nec in se habet formaliter illũ actũ: sed tñ terminãtem vt obiectũ intellectus: sed sic est de omni intellectu intelligente actũ intelligendi alterius intellectus. ergo ⁊c. ¶ Confirmaꝛ. q2 si ꝑ impossibile vꝉ forte ꝑ possibile esset in aliquo intellectu nil intelligẽte actus intelligendi: talis intellectus licet nõ intelligeret obiectũ actus sui intelligendi/nõ ꝓpter hoc esset ipsi impossibile intelligere hmõi actũ suũ. qð apparet. q2 cõstat ꝙ talis actus a suo obiecto realiter est distinctus: ⁊ alio actu intelligibiꝉ. sed distinctorũ realiter obiectorũ ⁊ distinctis actibus intelligi[illegible] nõ est impossibile vnũ intelligi alio nõ intellecto. ergo e[illegible] in intellectu vnius angeli actu intellig[illegible] actu nõ intellecto ꝑ diuinã potentiã [illegible] intellectus possit intelligere istũ actũ [illegible] intelligeret eius

obiectū. ergo multo magis actus intelligēdi vel volēdi vnius potest intelligi ab alio / licet nō valēte intelligere eius obiectū vt terminās ipm actū: cū nec talē actū possit habere vt actū / sed tm̄mō vt obiectū. quare ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. omnis res scdm se inuariata et se habēs nūc vniformiter sicut prius / vniformiter est intelligibilis a quocūq; ⁊ sensibilis sicut prius. ¶ Hoc appet quātūcūq; eñ albedo ab vno subiecto ad alterū trāsmutetur: vel qualitercunq; aliter varief: dū tñ in se maneat vniformiter scdm q̄ est visibil' / semp cōsilr erit visibilis a quocūq;. sed actum intelligendi vnius angeli deus posset imprimere alteri: qui actus nō intelligibilis esset inuariat⁹: ⁊ se habēs vniformit̄ sicut añq̄ erat subiectiue in alio itellectu. ḡ tā ab illo in q̄ nūc est / q̄ ab alio i q̄ etiā pfuit pōt cōsilr intelligi sicut prius. cōstat aūt prius posse itelligi ab alio intellectu. ḡ ⁊ nūc ab isto in q̄ posit⁹ est de nouo. ergo ⁊c. ¶ Minor: vez q̄ act⁹ intelligēdi sic per diuinā potētiā ad subiectū aliud trāsmutatus sit inuariatus quātū ad ratione̅ intelligentis / probatur. qm̄ sicut nulla res sensibilis est sensibilis nisi ratione sue ppriē entitatis: nec homo est risibilis nisi ratione humanitatis. nō eñ color est visibilis q: in tali vel tali subiecto: nec homo risibilis q: in tali vel in alio loco. ita nulla res est intelligibilis nisi etiā ratione sue ppriē entitatis. ergo entitate cuiuscūq; substātialiter inuariata: ⁊ ipsa est vniformiter intelligibil' sicut prius. sed actus intelligēdi licet ad subiectū aliud mutatus / nō est variatus in entitate. ergo nec in itelligibilitate. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: nō magis actus intelligendi vel volendi vnius angeli est intelligibilis vt existens in ipso ab alio: q̄ vt separat⁹ ab eo. ¶ Hoc apparet. nullū eñ accidens est ab aliquo magis intelligibile nec sensibile qñ a subiecto separatū q̄ quādo sibi ɔiūctū. nec eñ accñtia panis in eucharistia sunt magis sensibilia q: a substātia separata. sed de⁹ posset separare actū intelligendi vel volendi cuiuscūq; creature intellectual' ab omni subiecto: sicut ⁊ quodcūq; aliud accñs absolutum. nō magis eñ accidētia panis corporalia sunt a subiecto suo separabilia q̄ accidentia spiritualia a subiecto suo. talis aūt actus separatus ab omni subiecto non videretur eē naturaliter intelligibilis ab omni intellectu creato: cū nullū ens creatū sic sit intelligibile / sed tm̄mō increatū. ergo posset vtiq; tal' actus separatus / ⁊ p ɔñs cōiunctus subiecto intelligi naturaliter ab aliquo intellectu creato. sed qua ratione ab vno / ⁊ a quocūq; alio separato. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis patet: q̄ ratio quā adducit p se iste modus vltimus / nō cōcludit. falsum eñ accipit quādo dicit q̄ actus intelligendi non potest intelligi nisi ab intelligēte eius obiectū vt terminans ipm actū. hoc eñ nō est verū nisi de actu intelligēdi quo intelligitur eius obiectū: qualis nō esset actus intelligendi separatus ab omni intellectu. nec etiaz actus intelligendi vnius actus est talis respectu alterius intellectus: sed p̄cise respectu illius in quo subiectiue existit. et ideo licet ille p̄intelligat eius obiectū anteq̄ itelligat ipm p actū reflexū / nō tñ sic oportet ipz intelligi ab aliquo alio intellectu. ¶ Et qñ additur in confirmatione: q̄ actus intelligendi vnius nō est prius intelligibilis ab alio q̄ ab illo in quo est / cōcedo absolute intelligēdo. statim eñ q̄d pōt intelligi ab alio / ⁊ ab illo. si tñ intelligat sicut facit / q̄ sicut intellectus in quo est actus nō potest intelligere actū ipm ante obiectū p̄intellectū vt terminās actū: ita nec aliq̄s alius intellectus / falsum est: quia tūc si nullus posset intelligere actū nisi p̄intelligeret ei⁹ obiectum vt terminās ipm actū: nullus etiā supnaturaliter posset intelligere actū alterius: q̄d est falsum. ¶ Cōsequētia est euidēs. q: sicut ē impossibile aliq̄d subiectū esse albū albedine nō in ipso sed in alio existēte: ita ⁊ intellectū aliquez intelligere aliq̄d obiectū p actū nō suū sed alterius intellectus. sed solus iste intellectus potest intelligere ⁊ intelligit obiectum actus vt terminans eum qui intelligit per ipsum actū. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi ad questionē istā est aliter respōdendū p̄mitto quattuor ad euidētiā dicendorū. ¶ Primū est: q̄ huiusmodi actus volēdi vel intelligendi dupliciter possunt sumi. Uno modo: vt sunt quedam entia absoluta vt cōmuniter supponitur. Alio modo: vt eis mediātibus obiectū apphēdit̄ ⁊ diligitur. posset eñ eē act⁹ intelligēdi quo nihil itelligeret̄: vl' sentiendi quo nihil sentiretur: vt si talis actus ab omni subiecto separet̄. pp̄ter quod licet tendere i obiectū arguat in potentia tendēte actū: nō tñ ecōuerso act⁹ necessario arguit obiectū esse apphensum: cū etiā p diuinā potētiā forte posset esse in intellectu nō intelligente actus intelligendi. ¶ Scdm p̄mittendū est: q̄ sicut accidēs substātie realiter inexistēs est immediate in ipsa: ita q̄ nullum est mediū inter subiectū ⁊ accñs puta albedinē ipsi realiter inherētē: vt hic suppono ex dicēdis in tertio ⁊ in quarto: ita nec inter actus huiusmodi immanētes puta itelligēdi vl' volendi ⁊ ipsorū obiectū est aliquod mediū quo habens actus tendat in obiecta ipsorū. nec eñ actu intelligendi intelligit̄ eius obiectū ab habēte actū ipm pp̄ter aliquod mediū positum inter obiectū ⁊ actū. immediate eñ p actū itelligēdi obiectū intelligit̄: ⁊ p actū diligēdi diligit̄ / ⁊ sentiēdi sentit̄: ita q̄ immediate quilibet talium actuū ad suū terminat̄ obiectum. ¶ Tertium p̄mittēdū est: q̄ aliter actus isti dicunt̄ in subiecto recipi: ⁊ aliter ad suum obiectū terminari. in subiecto eñ recipiuntur realiter: ⁊ sicut accidētia realia actualit̄ sustentant̄. non sic aūt ad obiectū terminant̄. nec eñ obiecto ad q̄d terminari dicunt̄ / realiter cōiūgunt̄: nec obiectū ipz sed nisi subiectū eis actualit̄ informat̄. accñs eñ cōiunctū realiter subiecto non cōiungit̄ realit̄ alteri diuiso a suo subiecto ⁊ localiter separato. sed obiectū intellectum vl' dilectum vel sensatum potest esse a sentiente intelligente ⁊ diligente subiecto istorū actuū localit̄ ⁊ actualit̄ separatum. ergo actus isti non sic ad suum obiectum realiter terminant̄ q̄ ipsi vt suo subiecto in quo sunt realiter vniunt̄. nec eñ realiter loquēdo actus videndi vl' intelligendi vl' diligendi albedinem est ppinquior nec magis cōiunctus seu vnitus ipsi albedini intellecte vl' sensate: q̄ alteri nō vise nec intellecte. dicit̄ tamen terminari ad ipā: ⁊ nō ad aliā: q: est illud quo ab eius subiecto videnteve vl' intelligente / ita hec albedo apphendit̄ q̄ non illa. nec tñ p hoc q̄ apphendit̄ est in apphendente aliq̄d realiter nisi actus: cui etiā accidit q̄ p eum apphendat̄ obiectū / seu q̄ eius subiectū tendat in ipm: cū posset esse etiā forte in subiecto non apprehenso eius obiecto. sicut eñ actus subiecto realiter inexistēs nō dicit aliq̄d p̄ter extrema: cū nullū sit mediū inter inherentē albedinem ⁊ subiectū: ⁊ tñ albedo ipsa potest subiecto inesse ⁊ non inesse: ita cōsilr licet habens actū elicitū tendit in eius obiectū p ipm: posset tñ nō tendere nullo corrupto: sicut ⁊ albedo subiecto inexistens posset nō inesse nulla re corrupta / sed ipsa a subiecto sepata. potest eñ subiecto vniri nulla alia re pducta: ⁊ eadem ratione sibi vnita ab eo diuidi absq; aliqua re corrupta. ⁊ ita cōsimiliter sentiēs vel intelligens nunc obiectum aliquod potest nō intelligere ipsum absq; aliquo corrupto / solo actu ab ipso per diuinā potentiā separato / vl' etiam forte remanente in eo. et ecōuerso nunc nō sentiens vel intelligens potest postea intelligere vel sentire nullo pducto de nouo posito in ipso. sicut eñ albedinem subiecto realiter esse vnitā nō dicit aliquid preter subiectū ⁊ ipsam: ita nec ipsam eē

actu viſum vel intellectū dicit ꝓter actū ⁊ eius ſubiectū ⁊ obiectū qđ eſt ipſa albedo aliquid tn̄ re extra.q̄re ⁊c. ¶ Quartū ⁊ vltimū p̄mittendū eſt. ꝙ dupliciter poteſt aliquid intelligi:vcꝫ intuitiue ⁊ abſtractiue.

His præmiſſis: pono duas concluſiones. ¶ Prima eſt:ꝙ cōceptus mētis vel affectus cuiuſlibet accepꝰ vt eſt forma aliqua abſoluta ē naturaliter tam abſtractiue ꝙ etiā intuitiue intelligibil̄ a quocūqꝫ alio intellectu ſeparato. ¶ Hec ꝓbat̄.qm̄ ſicut omne ſenſibile ab vno ſenſu eſt ſenſibile a quocūqꝫ alio eiuſdem rationis cū illo:ita ⁊ oē intelligibile ab intellectu vnius et ab intellectu alterius eiuſdē ratiōis. ¶ Hoc apparet. ſicut em̄ nō poteſt aliquid videri ab vno homine:qđ non poſſit videri ab alio:ita nec intelligi.ſed ꝯceptus mētis cuiuſlibet vt eſt talis forma abſoluta eſt ītelligibilis tā abſtractiue ꝙ intuitiue ab intellectu illius in quo eſt. ḡ et ab intellectu cuiuſcūqꝫ alteriꝰ eiuſdē rationis. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ qđ ē tale ſcđꝫ ſe ⁊ rōne ſue entitatis abſolute/ nō minꝰ eſt tale vt exiſtit ī vno vl̄ ī alio ſubiecto.ſed actꝰ intelligendi vl̄ volendi cuiuſlibet eſt intelligibilis naturaliter ab intellectu creato quocūqꝫ abſolute ſcđm ſe:vt tale ens abſolute ſicut albedo ē viſibilis.ergo ad hoc ꝙ poſſit intelligi naturalit̄ accidit ipſi ꝙ ī tali ſit vl̄ ī alio ſubiecto:maxīe qꝛ vt ſupꝰ arguitū eſt poſſet naturalit̄ ītelligi/ſi ꝑ diuinā potentiā eſſet ab omni ſubiecto realiter ſeparatū.ergo nōminus mode qꝛ in tali ſubiecto/poteſt naturaliter intelligi a quocūqꝫ a quo intelligi poſſet ſi ſeparatū eſſet. ¶ Preterea ad idem arguit̄ ſic. omnis potentia cognitiua poteſt naturaliter elicere actū circa obiectū ſibi ꝓportionatū ⁊ approximatū:ſed conceptus mentis vnius angeli vl̄ cuiuſcūqꝫ alterꝰ creature intellectualis eſt obiectū ꝓportionatū intellectui alterius:⁊ poteſt exiſtere ipſi preſens ſeu approximatum .ergo ⁊c. ¶ Minor quantū ad primā partem:vcꝫ ꝙ ſit obiectū ꝓportionatū alterius ſicut eius in quo eſt ſubiectiue:apparet. Primo.qꝛ ſicut qđ eſt obiectū ꝓportionatū viſus vnius/⁊ alterius:ita qđ eſt obiectū ꝓportionatū intellectus vnius:⁊ alterius. Sed cōceptus mentis vl̄ affectꝰ eſt obiectū ꝓportionatū illius in quo eſt: ergo ⁊ alterꝰ. ¶ Scđo.qꝛ oē ens creatū eſt obiectū ꝓportionatū ītellectus abſtracti ⁊ īdepēdētis a ſenſibilibus/quātū ad ſuū intelligendi poſſibilē ſibi actum. ¶ Confirmat̄.qꝛ omne qđ eſt alicuius potētie obiectū ꝓportionatū vt ꝑ ſe ſumptū ⁊ ab omni alio ſeparatū/ē obiectū ꝓportionatū vt cuicūqꝫ alteri eſt ꝯiūctū. ſed cōceptus mentis vnius vt ab omni ſubiecto ꝑ diuinā potentiā ſeparatꝰ/eſſet obiectū proportionatū ⁊ naturaliter intelligibile a quocūqꝫ intellectu ſeparato a ſenſibilibus independēte. ergo cōſimiliter eſt intelligibil̄ naturaliter nō exiſtēs realiter in ſubiecto.quare ⁊c. ¶ Secūda pars minoris: vcꝫ ꝙ cōceptus vnius poſſit eſſe ſufficienter approximatus intellectui alterius ſiue p̄ſens/apparet.qm̄ poteſt eſſe licet nō per informationē immediate ⁊ realiter ipi p̄ſens.cui em̄ eſt preſens aliquod ſubiectū/⁊ om̄e eius accidens in eo exiſtēs.intellectus aūt ſeparatus poteſt eſſe realiter preſens alteri intellectui.ergo ⁊ eius actui intelligēdi vl̄ diligendi in ipſo realiter exiſtēti. ¶ Preterea arguo ſic ad idem.omne qđ abſens ⁊ nō exiſtēs eſt ab aliquo intellectu intelligibile naturaliter abſtractiue/exiſtēs ſibiqꝫ p̄ſens eſt ab eodē intelligibile intuitiue. ¶ Hoc apparet. qm̄ ſicut actus ſenſus exterioris qꝛ ſēp eſt exiſtētis/ſemper eſt intuitiuus:ita etiā actus intelligendi rem aliquā exiſtētē quā ipē ītelligēs cognoſcit actu illo exiſtere/ ē intuitiuus.ſed quodcūqꝫ abſens ſeu nō exiſtēs intellectꝰ poteſt intelligere abſolute/poteſt etiā app̄hendere ipm̄ exiſtere ſi exiſtens.ergo ⁊ intuitiue app̄hēdere. ſed actꝰ intelligendi vel volendi vnius poſtꝙ trāſijt pōt ab alio intellectu in quo nō p̄fuit intelligi naturaliter abſtractiue.ergo ⁊ quādo exiſtit potuit ab eodē ītelligi ītuitiue. ¶ Minor ꝓbat̄.qꝛ actus intelligendi ⁊ volendi cuiuſlibet obiecti exiſtens ſaltē ſupnaturaliter poteſt intelligi ab alio intuitiue.ſed omne exiſtens intuitiue intellectū poteſt nō exiſtens ſeu abſens remanere cognitū abſtractiue.Ex quocūqꝫ em̄ precognito intuitiue derelinquitur aliquid in cognoſcente in quo ipm̄ abſens poteſt intelligi abſtractiue:ſicut apparet de Paulo poſt raptū deum hoc modo quē alio modo p̄intellexerat cognoſcēte recordādo intuitiue p̄terite viſionis.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ aut ꝯceptus vniꝰ eſt naturaliter ītelligibilis ab alio quocūqꝫ intellectu creato: aut nō.ſi eſt naturaliter intelligibil̄ ergo poteſt ītelligi ꝑ naturā. ſicut em̄ omnis ſenſus pōt circa omne ab ipſo ſenſibile naturaliter actū elicere/ita et quilibet intellectus.Si aūt dicat̄ ꝙ nō eſt naturaliter intelligibilis.ergo impoſſibile eſt ipm̄ intelligi:qđ eſt falſum. ¶ Falſitas ꝯſequētis apparet.qꝛ ſaltem ſupnaturaliter ⁊ etiā naturaliter illo in quo eſt reuelante poteſt ītelligi. ¶ Sed probo ꝯſequentiā.qm̄ ſicut ſonū qꝛ inuiſibilis eſt impoſſibile eſt videri:ſicut nec colorē audiri qꝛ inaudibil̄ eſt:ita cōſilr̄ eſt impoſſibile aliquid ītelligi ab aliquo intellectu a quo illud ē inintelligibile.ergo ſi actꝰ intelligendi vl̄ volendi vnius nō eſt ab alio naturaliter intelligibil̄ īpoſſibile eſt ipm̄ ītelligi ab eodē. ¶ Sed forte ad hoc reſpōdebit̄ ꝙ cōceptus vnius eſt naturaliter inintelligibilis ab alio ꝑ actū ītelligendi ſibi poſſibilē effectiue.poteſt tn̄ ītelligi ab ipſo ꝑ actū ſibi ſupnaturaliter cōmunicabilē ⁊ poſſibilē ſubiectiue:cuius cōtrariū eſt de ſono ſimpliciter inuiſibili ⁊ de colore inaudibili:cū nullo modo ſonus ſit viſibilis nec color audibilis . ⁊ ideo non eſt ſil̄r de mentis cōceptu naturaliter ab alio incognoſcibili/⁊ de iſtis. ¶ Cōtra. Primo.qꝛ nullꝰ ītellectꝰ creatꝰ eſt minꝰ ī potentia ad eliciendū actū circa aliquod obiectum creatū ꝙ circa increatū.ſed omnis intellectus creatus ſeparatus vt dictū fuit in p̄cedētibus/⁊ alibi ꝓbatum eſt prolixius/eſt circa deū obiectū increatum naturaliter elicitiuꝰ actus intelligēdi licet nō beatifici.ergo poteſt elicere etiam circa omne ens creatum . quare ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ deo non infundēte actū intelligēdi ſupnaturaliter poteſt vnius intelligere cōceptū alterius ipſo ſibi reuelante eum.ſed reuelans alteri ſuū cōceptū nō ꝓpter hoc ꝓducit in mente ipſius cui reuelat actū intelligendi iſtum ſuū cōceptum: nec infundit̄ ſupnaturaliter a deo.ergo ꝓducit̄ naturaliter ab illo cui reuelat̄.ex quo ſequit̄ ꝙ falſum aſſumit̄ quādo dicit̄ ꝙ conceptus mentis vnius nō poteſt naturaliter intelligi ab alio ꝑ aliquē actū ſibi poſſibileꝫ effectiue. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ circa qđcūqꝫ obiectū natura intellectual̄ poteſt elicere actū volendi/ ⁊ intelligēdi. ¶ Hoc apparet.cū em̄ nihil poſſit naturaliter eē volitum niſi intellectū: nec aliqđ eſt ab aliquo volibile actu a ſe elicito niſi qđ eſt conſilr̄ ītelligibile ab eodem.ſed oīs creatura intellectualis pōt qđcūqꝫ obiectū creatū ſibi p̄ſentatū ꝑ actū intelligendi velle vel nolle actu a ſe elicito effectiue. Qđ apparet.qꝛ oīs creatura ītellectualis pōt cōformiter eligere recto dictamini rationis. ergo omne apprehenſum ſeu intellectum vt diligendum poteſt diligere ⁊ intellectum vt reſpuēdum reſpuere ſiue nolle.ſed hoc non poſſet facere niſi circa oē obiectū intellectū actū volendi ⁊ nolendi poſſet elicere effectiue. actus em̄ ſibi a deo ſupnaturaliter cōmunicabilis ſibiqꝫ naturaliter īpoſſibilis eſt in ſua poteſtate.ergo ⁊c. ¶ Preterea ad eādem cōcluſionem arguit̄ quia omnis potentia potens naturaliter intuitiue app̄hendere aliquod ſubiectū/⁊ quodcūqꝫ accidens ī eo exiſtēs. ¶ Hoc apparet. qm̄ ſicut intuitiue vidēs ſeu intelligēs

corpus potest cognoscere an sit albedine vel nigredine in
formatũ an omni accidẽte realiter spoliatum:ita ꝛ intui
tiue intelligens animã rationalem vel quãcũqȝ aliã crea
turam intellectualem potest etiã intueri an ĩpossibile sit
an nõ sit accñs sibi possibile puta talis actus ĩtelligẽdi:
cũ vt ꝓbatũ est actus iste nõ minus sit naturaliter intel
ligibilis q̃ eius subiectũ.sed ĩtellectus angelicus ꝛ qui
libet alius separatus potest vt cõmuniter dicit̃ natura
liter intuitiue intelligere aliũ angelũ ꝛ animã separatã.
ergo ꝛ oẽm actũ ꝛ quãcũqȝ aliã formã accñtalem in tali
re intellectiua actualiter existentẽ. ¶ Nec valet si dicat̃
ꝙ actus intelligendi vel volendi vnius nõ potest intelli
gi ab alio:q: est intimus ei cuius est primo.quia cuilibet
angelo intimior est essentia ꝛ potentia si ab ipsa ponat̃ di
stincta q̃ actus.sed quilibet intellectus separatus põt
intelligere essentiã ꝛ potẽtiã alterius.ergo ꝛ actũ q̃ sibi
nõ est tm̃ intimus. ¶ Scđo.q: falsum est hoc assumptũ:
vȝ ꝙ actus sit habenti ipm̃ intimus.nõ eñi min⁹ actus
intelligendi vel volendi est distinctus a suo subiecto q̃ ha
bitus vel q̃ aliquod aliud accidens:puta albedo a suo/
nec ꝑ ꝯñs est magis intimus nec minus intelligibilis.
¶ Tertio.q: esto ꝙ esset quẽcũqȝ intimus subiecto/ pro
pter hoc nõ ĩpedirect̃ ne posset ĩtelligi ab alio:cũ qđcũqȝ
quãtũcũqȝ intimũ cuicũqȝ naturaliter ĩtelligibili quale
est subiectũ actus intelligendi ꝛ volendi/sit naturaliter
intelligibile sicut ꝛ ipȝ subiectũ cui dicit̃ esse intimũ.nisi
vocesm huiusmodi actus intimos:hoc est naturaliter in
telligibiles ab alio intellectu.sed etiam dicere ꝙ actus
hmõi nõ possunt naturaliter intelligi:quia coꝝ subiecto
sunt intimi/est dicere ꝙ non possunt ab alio intelligi q:
nõ possunt ab eo intelligi. qđ nihil est dictum. quare ꝛc.
¶ Ex p̃dictis cõcludo corollarie:ꝙ si de facto nullus in
tellectus separatus potest intelligere cõceptũ alterius
hoc habet cõtingere deo nolente alicui coagere ad talẽ
actũ. cũ eñi secũda causa nõ possit in aliquem effectũ nisi
prima sibi coagente ad ipsum/ ꝑ ꝯñs si deus non vult co
agere alicui intellectui separato ad intelligendũ conce
ptum alterius/nullus ꝑ se poterit in talem actũ: vȝ in
telligendi cõceptũ alicuius alterius intellect⁹:sicut nec
visibile posset videre/nec aliquod aliud obiectũ intelli
gere deo sibi ad actus huiusmodi non coagente:sicut nec
ignis calefacere nec aliqua alia scđa causa aliqđ ꝓduce
re ꝑ se ipm̃. ¶ Hoc corollariũ sic intellectum apparet eui
denter.qm̃ sola prima causa non alia aliqua potest im
pedire effectum secũde cause possibilem.nullus enim ci
tra deum potest facere seu impedire ne ignis calefaciat
passum ꝯbustibile sibi presens.ergo nec ꝙ intellectus nõ
intelligat obiectũ ab ipso intelligibile:nec ꝙ sensus non
sentiat obiectum sensibile presens leticiendo circa ipsum
possibilem sibi actum.sed vt patet ex precedentibus con
ceptus mentis cuiuslibet est ab alio intellectu naturali
ter intelligibil' sicut ꝛ ab illo in quo est.ergo ꝙ alius in
tellectus ipi presens ꝛ eius subiectuȝ puta intellectum
intelligens nõ possit eius actum intelligendi intelligere
hoc habet necessario cõtingere deo miraculose ꝛ supna
turaliter prohibente.nõ eñi est minus miraculum ꝙ duo
rum simul existentium naturaliter intelligibiliũ ab eodẽ
vnũ intelligatur intuitiue alio non intellecto q̃ ꝙ ignis
agat circa vnũ passum ꝛ nõ possit agere circa aliud eque
sibi proximũ ꝛ ab eo passibile sicut illud:vel ꝙ duoꝝ equa
liter visibilium simul existentiũ vnũ videatur ꝛ aliud non
[illegible]sit videri.sed vt patet ex p̃cedentibus nõ minus act⁹
[illegible] ꝛ intelligendi est naturaliter intelligibilis q̃ ei⁹
subi[illegible] ab alio intellectu.ergo ꝙ intellectus separa
tus [illegible] telligere intuitiue alium intellectum ꝛ non
[illegible] actualiter inherenteȝ/ hoc nõ potest con
tingere [illegible] impediẽte vel ipsi ad talẽ actum coagere
nolente vel ipsum agere nõ sinente.quare ꝛc.

Secũda conclusio est:ꝙ licet intellectus
separatus conceptũ alterius videret ꝓpter hoc non co
gnosceret quid ille cogitaret. ¶ Hoc ꝓbat̃. qm̃ null⁹ li
cet videat seu intelligat intuitiue cogitationẽ alterius
potest scire quid ipse cogitet nisi sciat ad qđ obiectũ hu
iusmodi eius cogitatio seu intentio terminet̃. ¶ Hoc ap
paret.qm̃ sicut sciens albedinẽ ꝛ subiectũ nõ semper co
gnosceret albedinem subiecto esse vnitã nisi ipȝ cogno
sceret vt subiecto realiter inherẽtem:ita nec cognoscẽs
aliquem actũ ĩtelligendi vel volendi vt tale ens absolutũ
potest scire quid ꝑ talem actũ velit vel ĩtelligat habens
ipȝ:esto ꝙ intelligat illius actus intellecti obiectũ: nisi
sciat ꝙ actus ille alterius quem intelligit ad obiectum
huiusmodi terminet̃.sed ex hoc ꝙ aliquis intellectus in
telligit cõceptũ alteri⁹/ nõ sequitur ꝙ cognoscat ad qđ
obiectũ terminet̃ actus huiusmodi intellectus. ergo ꝛc.
¶ Minorem huius rationis probat vnus doctor subtil'
sic. diuersoꝝ obiectoꝝ specie act⁹ intelligẽdi sunt eiusdẽ
speciei.ergo cõceptus vnus potest terminari ad diuersa
obiecta ꝛ specie distincta.sed intelligens vnũ actũ natu
raleȝ ad diuersa obiecta/nõ potest scire ad qđ ipsoꝝ actu
aliter terminet̃ nisi ipse ꝑ talem actũ tẽdat ĩ obiectum
terminãs ipm̃.ergo intelligens cõceptũ alterius/cum ꝑ
ipm̃ nõ tendat in obiectũ eius/ꝛ ipe cõceptus intellect⁹
sit terminabilis ad diuersa/non põt scire ad qđ obiectũ
terminet̃/ꝛ ꝑ ꝯñs quid ꝑ eũ ab illo cui⁹ est actus hmõi
actualiter cognoscat̃. ¶ Assumptũ/vȝ ꝙ actus intelli
gendi eiusdem speciei possint esse obiectoꝝ specie diuer
soꝝ:ꝓbat doctor ille ex hoc/q: act⁹ q̃ arguũtur distincti
specie ex distinctione specifica obiectorũ/possunt etiã ar
gui cõtrarij ex cõtrarietate ipsoꝝ: ꝛ ecõtrario si contra
rietas obiectorũ nõ arguit contrarietatem actuũ/nec di
uersitas diuersitatem.sed cõtrarietas nõ arguit contra
rietatem.nec eñi actus intelligendi nec videndi ꝯtraria
puta albedinem ꝛ nigredineȝ/ sunt cõtrarij cũ sint simul
possibiles in eodẽ.ergo ꝛc. ¶ Sed ista ratio assumit du
biũ:nec ostẽdit ꝓpositũ. Primo siquidem assumit dubiũ:
vȝ ꝙ idem actus in specie sit obiectorũ specie diuersoꝝ.
qm̃ si hoc est verũ/ ꝯsimiliter potest dici ꝙ habitus eiusdeȝ
speciei potest esse obiectorũ specie distinctorũ:cũ ex actĩ
bus eiusdem speciei idem habitus in specie generetur.
hoc aũt non videt̃ esse verũ.quare ꝛc. ¶ Nec valet ratio
quã adducit. Si eñi quia actus intelligendi cõtraria nõ
sunt cõtrarij ex cõtrarietate obiectoꝝ: cũ sint simul pos
sibiles:ideo nec distincti specie arguũtur: ꝯsimiliter potest di
ci ꝙ oẽs actus ꝛ habitus quorũcũqȝ obiectorum quãtũ
cũqȝ diuersoꝝ sunt eiusdẽ speciei q: nec cõtrarij:cũ simul
possint existere in eodem. hoc autem est falsum.ergo ꝛc.
¶ Cõcedi tamen põt forte ꝙ ex sola specifica diuersita
te obiectorũ nõ arguit̃ diuersitas specifica actuũ: sed ex
alio simul cum aliquo. ¶ Scđm:vȝ ꝙ ratio p̃dicta nõ
probat ꝓpositũ:appet ex hoc.qm̃ licet actus aliqs eius
dem speciei posset esse plurium obiectoꝝ specie diuersoꝝ
tñ aliquis est (vt beatificus) cui⁹ nõ potest eẽ nisi vnicũ
tm̃ obiectũ. ꝛ tñ ꝓpter hoc nõ sequit̃ ꝙ intelligẽs actuȝ
beatificũ vnius beati sciret ꝙ ipse ꝑ istum actũ intelli
geret ipm̃ deũ/ nisi sola fide:sicut scit quilibȝ alius non
intelligens talem actũ. Uel si dicas ꝙ imo sequit̃:ergo
tua ratio nõ cõcludit.quare ꝛc. ¶ Confirmat̃.quia act⁹
quo habẽs ipȝ nõ potest intelligere nisi vnũ obiectũ tm̃
nõ est terminabil' nisi ad vnũ obiectum tm̃. ¶ Hoc appa
ret.omnis eñi habens actũ potest ꝑ ipm̃ tendere/imo
et de facto tendit in qđcũqȝ obiectum ei⁹ terminatiuũ.
sed habens actum videndi vel intelligendi aliquod cre
creatum puta nigrum tendit in nigrum nec in aliqđ ali

terum.ergo talis actus eius non est terminabilis ad aliquod aliud obiectum. ¶ Ex quo sequitur: q̄ omnis intellectus potens intelligere talem actum poterit intelligere obiectum ad qd̄ terminatur: qd̄ ⁊ per eius subiectū intelligitur.ergo non potest vt accipit p̄dicta ratio. hoc non est intelligibile: videlicet ad qd̄ obiectum terminetur actus.quia actus ipse est terminabilis ad diuersa.q̄re ⁊c. ¶ Et ideo potest probari aliter illa minor rationis predicte: videlicet q̄ ex hoc q̄ aliquis intelligit alteri⁹ conceptum vt tale ens absolutum non oporteat ipsuȝ intelligere ad quod terminetur obiectum. quoniam vt premissum fuit in precedētibus / actus non sic ad obiectum terminatur quasi realiter ipsi coniūgatur: cū actus ipse nō magis suo obiecto ipsum terminanti q̄ alteri realiter sit vnitus. non enim obiecto coniūgitur realiter: sed subiecto. sed cognoscens aliquod obiectū ab aliquibus pluribus eque distāns realiter ⁊ differens / per tale obiectum cognitū non cognoscit magis vnū illorum ab eo equaliter differentium ⁊ distantium q̄ alterum: nec q̄ ad vnū illorum magis q̄ ad alteruȝ terminetur. ergo cum actus intelligendi vel volendi albedinem eque ab albedine sicut a nigredine vel rubedine sit distinct⁹ realiter ⁊ diuisus / per consequens intelligens ipsum vt tale ens absolutum / modo quo habet intelligi a quocunq̄ intellectu in quo realiter nō existit / nō potest intelligere q̄ magis ad albedinem q̄ ad nigredineȝ vel ad quodcūq̄ obiectū aliud terminetur. ¶ Confirmatur. quia q̄ videns subiectum ⁊ albedinem ipsi realiter inherētem intelligat subiectum illa albedine esse album: hoc est quia ista duo / veȝ subiectum ⁊ albedo intellecta realiter sunt vnita. si enī albedo nō magis vni subiecto q̄ alteri vniretur / propter ipsam intellectam non magis sciretur vnū subiectum q̄ alterum esse album. sed actus intelligēdi vel volendi nō magis vnitur realiter nec est presens obiecto intellecto vel volito ipsum non terminanti. ergo propter ipsum intellectum ⁊ eius obiectum nō habetur q̄ magis ad istud obiectum q̄ ad alterū terminetur. ¶ Ex p̄dicta ꝯclusione ⁊ sua ꝓbatione concludo corollarie: q̄ nullus intellectus separatus magis q̄ coniunctus potest naturaliter scire quid intelligit vel diligit alius / nec per cōsequens proprie scire pōt conceptum mentis ipsius. Dico autē proprie: q̄ licet possit naturalit̄ scire alterius conceptū vt tale ens absolutum: nō tamen vt per ipsum tenditur ī tale obiectum. sed hoc solum est proprie scire alterius cōceptum ⁊ affectū: videlicet intelligere quid ipse intelligit vel diligit. cum enīȝ cogitatio dicatur quasi mentis super obiectum iactatio / nullus proprie dicitur scire alterius cogitationē nisi sciat super qd̄ obiectū actualiter mens iactetur. Q̄ autē naturaliter hoc scire non possit / apparet: q̄ licet vt probatū est ex prima ꝯclusione naturaliter possit scire alterius cōceptum vt tale ens absolutum (qd̄ non est proprie scire cōceptum) nō tamē potest scire quid sit obiectum terminans ipsum: vt apparet ex secūda cōclusione. sed nesciēs ad qd̄ obiectū actus alterius terminatur / non potest scire quid ipse intelligat nec quid velit. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō magis intelligens aliquem actum vt suo subiecto cōiūctū potest intelligere eius obiectum terminās ipsum q̄ intelligens eū vt ab eo subiecto realiter separatur. ¶ Hoc apparet. quia vnus ⁊ idem actus intelligendi omnino substantialiter inuariatus / qui est nature intellectuali vt suo proprio subiecto cōiūctus / posset diuina potentia mediāte per se existere a subiecto quolibet separat⁹ / habēs a subiecto diuisus quicquid habebat ipsi vnitus. ergo vniformiter est secundū se intelligibilis separatus a subiecto sicut existens in ipso. sed nullus actum separatum intelligens potest intelligere eius obiectū per eū. quia nullum habet magis q̄ alterum. quia nec eius vt existit in subiecto dicitur proprie esse obiectū: sed potius sui ipsius. illi⁹ enim proprie est obiectū qd̄ tēdit in ip̄m. actus aūt nō tēdit in obiectū sed eius subiectū. quia tñ tēdit per actuȝ / ideo etiam ipsius actus dicitur esse obiectum. quare ⁊c. ¶ Predicto modo respondēdo ad questionē / soluantur dicta scripture ⁊ sanctoꝝ dicētiū q̄ nullus naturaliter potest scire mentē alterius. Saluatur etiā q̄ omne ens creatū est naturaliter ītelligibile ab omni intellectu creato separato / ⁊ p̄ ꝯñs oīs actus interior cuiuslibet vt est forma aliqua absoluta. cū vt dictū est p̄ hoc q̄ cōceptus alicuius vt tale ens absolutū intelligit̄ / nō habeatur nec naturaliter possit sciri quid sit talis actus obiectū / nec per ꝯñs quid ille cogitet cuius est talis actus ab alio intellect⁹. Hec aūt duo nō potest saluare aliquis predictorū modorū dicēdi: propter qd̄ iste rationabilior alijs esse videtur: licet aliqua cōtineat dubia: de quibus nūc pertrāseo / quia ad ipsa apparet solutio ex alibi declaratis. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Irca distinctionem decimā / in qua Magister determinat de missione angeloꝝ: Quero p̄mo vtrū oēs angeli mittant̄. ¶ Et videt̄ q̄ sic. q: si supiores mittuntur multo magis īferiores. sȝ supiores legūtur missi in scriptura sacra: vt appet Esaie. 6. vbi dicit Esaias: volauit ad me vn⁹ de seraphin. ꝯstat aūt seraphin esse supmū ordinē angeloꝝ. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. q: angeli deo in celo semp̄ assistētes ⁊ ministrantes non mittūtur inferius: cum missi quādo sunt in terra nō maneāt in celo. sed multi sunt deo semp̄ assistētes in celo et ministrātes: iuxta illd̄ Dañ. 7. Milia miliū assistebāt ei / et decies centena milia ministrabant ei. g̃ ⁊c. ¶ Responsio. vbi est vidēdum p̄mo quomō angelus mittitur. Secundo: quis mittitur. qd̄ est questum: veȝ an oēs vl' tm̄ aliqui specialiter.

Quantum ad primū: est sciendū q̄ tripliciter potest quis mitti a deo ab vno loco ad alterum. Vno mō sic: q̄ missus nec acquireret nouū locū nec pderet antiquū: modo quo dei filius dicit̄ fuisse in mūdū missus. nec enī per huiusmodi missionē ipse incepit esse vbi antea nō fuerat: nec esse desiuit vbi erat. sed tñ dicitur ī mūdum missus quia in mūdo nō in celo fuit nouiter homo factus. ⁊ ita hoc modo oīs ille posset dici a deo missus vel ad aliquem locum in quo deus per eum vel in eo operaretur visibiliter aliquid de nouo. Secūdo modo potest mitti sic: q̄ nouiter acquirat locum ad quem dicitur esse missus: non tamen propter hoc esse desinat vbi erat. modo quo Christus vt homo potest dici cōtinue mitti in mūdū mediāte eucharistie sacramēto. sic enī humanitas Christi virtute dei incipit esse realiter de nouo in isto sacramēto q̄ ꝓpter hoc nō desinit esse in celo. scd̄m enī Augustinū / sursuȝ est domin⁹ donec seculū finiat̄. tūc siquidē veȝ in fine mūdi in aduentu ad iudiciū dimitteret corporaliter celū. Tertio modo pōt quis mitti sic q̄ missus desinat esse vbi fuerat: ⁊ incipiat esse vbi p̄mo nō erat. ⁊ hic modus missiōis est naturalis seu naturaliter possibilis. p̄mi autem duo sunt possibiles supernaturaliter solū. ¶ His premissis quādo queritur quomō angelus a deo in mūdū mittitur: dicēdū est q̄ de facto nunq̄ missus est qd̄ sciam⁹ nisi tertio modo tantum. de possibili tamen loquēdo posset mitti vtroq̄ alteri duoꝝ p̄moꝝ modoꝝ. ¶ P̄mū appet. q: scd̄m Damasc. 2. li. sententiarū. c. 4.

angeli cum sunt in celo non sunt in terra / et econuerso cum sunt in terra non sunt in celo. sed constat ꝙ missi in mūdū istum ad nos sunt in terra. ergo nō remanent vbi prius. quare ⁊c. ¶ Secūdum: videlicet ꝙ alijs duobus modis possent mitti / apparet de pmo mō. Probat᷑ etiā de secundo. quia ab illo cuius virtute vnū ⁊ idem potest esse in pluribus distantibus locis simul / posset mitti angelus sic de celo in mundū ꝙ nouiter in mundo esse inciperet: nec tñ esse in celo desineret. sed constat ꝙ diuina virtute vnū ⁊ idem potest esse realiter in pluribus locis simul: sicut de facto apparet in corpore Christi simul existente in celo ⁊ in mūdo ī eucharistie sacramēto. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: distinguitur cōmuniter a doctoribus de missione ad intra / ⁊ de missione ad extra. Ad intra dicunt᷑ mitti angeli superiores diuina mysteria eis reuelata primitus alijs inferiorib⁹ reuelantes. deus enim mysteria ad que adimplenda in mūdo mittit inferiores primo reuelat superioribus: vt per ipsos inferioribus explicanda et manifestanda: quibus eis videlicet inferioribus per supiores manifestatis ipsi inferiores mittuntur ⁊ descendunt in mundum ad perficiendum talia que sunt eis per superiores diuinitus nūciata ⁊ ad complendum iniuncta: ita ꝙ secundum hec missio superiorum ad inferiores que missio est ipsorum allocutio inferiorum illustratiua ⁊ fiendorum per eos indicatiua / dicitur missio ad intra. Ad extra autē est missio illorum qui descendunt personaliter ⁊ realiter in hūc mūdum. ⁊ tales qui sic in mundum mittūtur distinguūtur. alij enim sunt qui etiā mittūtur vt cōmuniter: ⁊ alij qui non sic cōmuniter sed bene aliquādo specialiter trāsmittuntur vel missi sunt. ¶ His premissis dicitur hic cōmuniter ab omnibus. Primo. ꝙ oēs angeli mittūtur aliquo predictorum modorum: vel ad intra vel ad extra. Secūdo. ꝙ angeli inferiores mittūtur ad extra vt cōiter. Tertio. ꝙ etiam superiores aliquando missi sunt specialiter videlicet pro mysterio aliquo singulari ⁊ arduo exequendo. ¶ Primū probatur auctoritate Apostoli dicētis ad Heb. 1. ꝙ omnes sunt administratorij spiritus ⁊ ī ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis. sed non est intelligendum nec sic intelligit Apostolus ꝙ omnes cōmuniter mittātur ad extra ad hmōi ministeria exequenda. sed angeli supreme hierarchie mittuntur ad angelos medie: quibus annūciāt que sunt per inferiores fienda: q̄ illi agnoscentes reuelant inferioribus vltime hierarchie: ⁊ per hoc dicuntur mitti ad eos. qui vel ipsi inferioris hierarchie angeli postmodū mittūtur ⁊ descendunt inferius ad talia eis reuelata ministeria adimplenda. ⁊ hoc mō est intelligenda auctoritas Apostoli supradicta. ¶ Secūdum: videlicet ꝙ inferiores mittuntur ad extra vt cōmuniter / apparet. quia illi mittūtur ad extra vt cōmuniter qui non mittūtur ad intra: sed ad ipsos alij transmittūtur. sed tales sunt inferiores ad quos mittūtur superiores vt dictū est. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur ꝑ illud Daniel. 7. vbi dicit᷑: ꝙ milia miliū assistebāt ei / et decies centena milia ministrabant ei. Hoc enim distinguitur inter assistentes ⁊ ministrātes: ꝙ assistentes vocantur qui ad exteriora cōmuniter non mittuntur. ministrātes vero inferiores missi inferius ad diuersa ministeria exequēda vnde ⁊ Greg. 17. moralium exponēs predictum Daniel verbum / dicit ꝙ assistentium est maior numerus q̄ ministrantium. exponit enim milia milium hoc est quasi infinita milia. ministrantes autem nō sunt tot vt dicit: quia nec ministrantes hic appellantur nisi qui mittuntur inferius ad diuina ministeria exequēda. tales autem vt cōmuniter missi non sunt nisi angeli infime hierarchie / et etiam vt videtur ordinis infimi. tales autem sunt alijs omnibus īcomparabiliter pauciores. Dionysius tamē dicit aliter. duos enim ponit tantum ordines assistentiū: et omnes alios ministrantium. quia si sic / tūc plures sunt ministrantes q̄ assistentes. quomōcūq; autem hoc sit saltem omnes cōcordāt cōmuniter ⁊ ꝯcorditer ꝙ assistentes q̄ cōmuniter nō mittūtur sunt superiores. alij autem ministrantes qui mittūtur / inferiores. ¶ Tertium et vltimum / videlicet ꝙ aliquādo etiā missi fuit inferius superiores / apparet euidenter ex predicto verbo Esaie in prin. allegato. vnde ratione dignitatis seu magnitudinis ministerij seu legatiōis aliquādo missi sunt angeli ordinis supremi: sicut angelus Gabriel ad virginē missus pro incarnationis mysterio nunciando. talis enim angelus debuit esse supioris ordinis tā ratione solennitatis sue legationis: videlicet dignitatis diuine incarnationis q̄ etiam ratione virginis ad quam fuit missus. Et ꝙ sic fuerit: videlicet de superiorib⁹ nō de inferioribus: ex hoc arguitur: quoniā ministerium ad qd̄ exequendum mittitur aliquis inferiorū angelorum etiam cōmuniter alijs inferioribus innotescit. sed diuine incarnationis mysterium latuit angelos inferiores vt arguitur ex illo verbo Esaie. 63. vbi queritur in persona angelorum inferiorum de Christo ascendente: Quis est iste qui venit de Edom / tinctis vestibus de bosra? hoc etiam expresse dicit et ponit Hieronymus: videlicet ꝙ mysterium diuine incarnationis inferiores angeli nescierunt quousq; Christi passio fuit completa ⁊ apostolorum predicatio in gentibus dilatata. non est autē verisimile ꝙ superiores vsq; tunc latuerit huius incarnationis mysterium benedictum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro: vtrum angeli missi ad nos inferius remaneant beati consimiliter sicut prius? ¶ Et videtur ꝙ sic. quia eternum qd̄ nunq̄ intenditur nec remittitur semper manet vniformiter. sed beatitudo cuiuslibet angelorum ⁊ aliorum beatorum omniū est eterna / que nec remittitur nec augetur / saltem angelorum: licet beatitudo hominū aliquo modo in resurrectione corporū sit augenda. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia si angelus ad nos missus manet beatus / vel est beatus in celo vel in mūdo. sed nō in celo: quia ibi non est. vbi autem non est / nec beatus existere potest. nec in mundo: quia deus non ostendit seipsum facialiter nisi in celo. ḡ ⁊c. ¶ Responsio. vbi est vidēdum primo quomodo angelus existens in mundo potest manere beatus sicut erat prius ī celo realiter et veraciter. Secundo quomodo equaliter.

Quantum ad primū: est sciendum: ꝙ cum deus realiter sit vbiq; / per consequens non magis in vno loco q̄ in alio potest se cuilibet creature ītellectuali clare ostendere ⁊ fruitionem infundere: ⁊ ita cōsequēter ipsum vbiq; beatificare. qd̄ etiam posset facere / esto ꝙ non esset vbiq;. cum enim agens creatum possit agere vbi non est / per consequens multo magis deus / si per impossibile nō esset alicubi / posset agere ibi. ⁊ ita nō existēs in terra sed tantum in celo posset angelo vel cuicūq; creature beatificabili infundere actum visionis ⁊ fruitionis beate. non magis enim visio intuitiua intellectus exigit obiectum visum esse videnti realiter propinquū: q̄ visio corporalis visus. cōstat autem visionem corporalē posse terminari ad obiectū visibile corporale remotū. ergo et intuitiuam visionem intellectus. quare ⁊c.

Hoc premisso: pono duas cōclusiones.

¶ Prima est: q angelus existens in terra potest manere beatus perfecte vt prius deum intuẽdo vel vt in celo existentem/ vel vt in mũdo sibi presentẽ/ vel absolute videndo ipm nõ vt in vno loco nec in alio existentem. ¶ Hec ꝓbatur. Et primo: quãtum ad primam partẽ. quoniam vt dictum est/ visio intellectiua potest esse sicut et sensitiua obiecti remoti a vidente distantis. ergo sicut homo existens in terra corporaliter videt celum distãs ab ipso: ita et angelus ad nos missus potest videre intellectualiter deum vt existẽtem in celo/ licet distantẽ ab ipso: et maxime cum ista visio beatifica sit supernaturalis a deo infusa: a quo videlicet a deo potest ꝯmunicari vt hic suppono visio/ et quecunq intuitiua cognitio obiecti non tãtũ absentis: sed etiam nullatenus vel nullibi existentis. ergo ⁊c. ¶ Secunda pars: vez q etiam possint deum intueri vt eis presentem ⁊ in mundo realiter existentem/ apparet. quia sicut res corporaliter visibilis ibi videri corporaliter potest vbi est: ita ⁊ de quocũq alio intellectualiter visibili est dicẽdu. sed deus ipse itellectualiter visibilis ita est in terra realiter sicut ⁊ in celo. ergo ⁊ ꝯsimiliter angelus vel alius quicũq beatus potest existens in mũdo deũ videre intellectualiter vt existẽtẽ in mũdo: sicut existẽs in celo videt eũ vt ibidem actualiter existẽtẽ. ¶ Tertio pars: vez q possit eum videre intellectualiter absolute/ non vt alicubi existentẽ/ apparet. quia nec obiectũ beatifice visionis est nisi pcise ipa essentia diuina vt absolute accepta/ nõ vt hic nec vt alibi est existens. nec eni beatus vt beatus intuetur aliquid nisi deũ licet intueatur ipz alicubi: imo vbiq vel existentẽ. sed intuens deũ in loco aliquo existentẽ intuetur ipsum simul ⁊ locum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia constat q obiectum beatificum increatũ potest intuitiue intelligi nullo obiecto creato nec p ꝯñs loco corporali aliquo intellecto. ergo quilibet beatoꝝ posset videre deũ absolute: nõ vt in celo nec vt alibi alicubi existentẽ. licet eni intuitiue deũ intelligens videat eum existere: nõ tñ oportet q videat hic vel alibi ipm esse. nec minus aliquis beatoꝝ esset beatus si pcise deum videret absolute q̃ nũc videns eum vt in celo/ ⁊ etiam forsitan vt vbiq actualiter existentem. quare ⁊c. ¶ Sed nunquid quilibet beatorum videt deum vt vbiq existentem? ¶ Respondeo: q non. quoniã non quilibet beatorum actu intelligit omnem locum nec quodlibet aliud ens creatum. sed nullus videt deum vt vbiq p̄sentem nisi qui videt eum ⁊ omnia a quibus ipe realiter est indistans. ergo licet quilibet videat deum vbiq existentem hoc est deum qui est vbiq existens: non tamẽ intelligit seu videt eum vt vbiq vel existẽtem sed hoc modo videtur posse ipsuz intelligere sola anima Christi ola vel agnoscentis.

Secunda conclusio est: q omnes angeli ⁊ alij beati vidẽt deũ vt in celo actualiter ⁊ oib' ibi existẽtibus p̄sentialiter assistentẽ. ¶ Hec apparet. quia sicut corporaliter intuens aliquod obiectũ sibi p̄sens/ intuetur ipm vt sibi cõiũctũ ⁊ simul secũ existẽs: ita ⁊ de vidente intellectualiter ⁊ de obiecto viso videtur esse dicẽdum cõsimiliter. ergo quilibet beatorũ in celo existẽs et deũ ibidẽ habẽs intuetur ipm vt ibi actualiter assistẽtẽ. ¶ Cõfirmatur. quia licet p diuinã potentiã absolute loquẽdo omne obiectũ posset intuitiue vel abstractiue intelligi nullo alio intellecto ab ipso distincto/ ⁊ p ꝯñs de' ipse sine alio quocunq obiecto creato: tñ naturaliter loquẽdo intuitiue vidẽs aliquod obiectũ/ videt et aliud ei cõiũctũ: dũ tñ nõ sit ab ipso vidente remotũ. vidẽs etiam vtrũq vnitorum videt ipsa esse vnita. ¶ Hoc apparet in exẽplo. videns eni animã intuitiue videt ⁊ habitũ ⁊ oẽm formã accidẽtalẽ in ipsa actualiter existentẽ. ⁊ econuerso videns habitũ vel quãcũq formam aliã in anima existẽtem videt ⁊ animã nõ tãtũ absolute sed etiam tali forme cõiũctã ac ipsa realiter informatã. ergo cõsimiliter in ꝓposito cũ quilibet beatorũ videat deum a celo in quo existit realiter indistãtem/ videat etiam intellectualiter celum a quo ipse etiã est indistans/ per cõsequẽs videt deũ vt in celo secum actualiter existẽtẽ. ¶ Et si dicas q etiã potest videre eum vt existẽtem in mundo: cum deus ipse visus non distet a terra siue a mundo amplius q̃ a celo: ¶ Respondetur q verũ est si intelligat seu videat ipsam terram. non tamẽ est verisimile q de facto beati intellectualiter considerent magis mũdũ a quo sunt absentes q̃ celum cui realiter sunt presentes. esto etiam q considerent: adhuc non sequitur q videant deum vt existentem alibi q̃ in celo: supposito q deus ipse nolit ab eis aliter intueri. non est enim impossibile videre aliqua coniuncta ⁊ non cognoscere intuitiue ipsa esse coniuncta. et ideo licet deus sit indistans ab omni loco/ nõ ꝓpter hoc oportet ipsum vt sic a quolibet intueri: nec etiam ab aliquo/ licet locum omnẽ a deo indistantẽ realiter intuente. quare ⁊c. ¶ Minor/ vez q aliqua vnita possint intelligi que intelligens nesciat esse vnita/ apparet in exemplo euidenti de humanitate Christi/ quã angeli inferiores diuine incarnationis mysteriũ ignorantes intuitiue intelligere potuerunt: sicut qdlibet aliud ens creatũ. nec tamẽ ꝓpter hoc licet intuitiue humanitatẽ ipsam et dei filium agnouissent/ ipsam humanitatẽ dei filio vnitã esse hypostatice itelligere potuissent. ¶ Ex p̄dictis ꝯcludo corollarie: q credẽdũ est ⁊ ponẽdũ angelũ inferi' ad nos missum remanere beatũ vniformiter sicut prius. ¶ Hoc appet. qm licet manẽs beatus eq̃liter posset esse beatus difformiter cũ in celo videat deũ vt ibi nõ vt in terra existentẽ: ⁊ in terra posset facere econuerso: vez deum videre nõ vt in celo/ sed vt in terra manentẽ: tñ ex quo vt ꝓbatũ est potest deum in celo ⁊ in terra vniformiter intueri: vez vt in codẽ loco actualiter existentẽ/ melius videtur vt sic de facto esse ponatur. ¶ Secũdo cõcludo: q licet difformiter deũ vt in celo ⁊ vt in terra existẽs intueretur: quia vt in celo videt eum vt in celo quando in terra videt eũ vt in terra actualiter existentem: nõ tamen propter hoc difformiter/ imo vniformiter esset beatus. ¶ Hoc apparet. quia variato eo qđ est oĩno impertinens ad rationem beatitudinis/ nõ ꝓpter hoc beatitudo ipsa in aliquo variatur. sed intueri deũ vt in celo vel vt in terra vel vt vbilibet alibi existẽtẽ hoc omnino est impertinẽs ad rationẽ beatitudinis absolute in visione ⁊ fruitione diuine essentie cõsistẽtis. ergo angelo deum vt absolute vniformiter videntẽ ipsoq fruẽte/ siue vt in terra videat eum/ siue vt in celo ⁊ in terra simul existentem/ siue tantum vt in terra/ siue tantum vt in celo/ siue quomodocunq aliter: nõ magis propter hoc difformiter erit beatus q̃ erit quãdo vltra deum intellectũ nouiter intelliget aliquod ens creatum. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundum: dicendũ est q angelus ad nos missus equaliter manet beatus. quoniã visione diuina ⁊ fruitione eadem in nullo remissa manente equaliter quilibet est beatus: cũ nec beatitudo sit aliud q̃ ista duo vel alteruz horum tñ vt patuit in quarto. sed per hoc q angelus in terra manet occupatus circa aliqua diuina mysteria exequẽda/ in nullo minuitur nec impẽditur eius visio nec fruitio beata. qm licet vna dispa rata operatio remittat aliã quãdo vtraq est ab operante virtutis finite effectiue: quia pluribus intẽtus minor est ad singula sensus: non tñ illa operatio que est in aliquo tñ a deo effectiue ad quã illa se habet mere passiue/ per [illegible] aliqua eius operatione quãtũcunq disparata [illegible]

aliquo seu remitti. sed operatio beatifica puta visio et fruitio diuina / est a deo tantū effectiue in quolibet beatorum. ergo nō magis potest p aliquā operationē ipsorū aliqualiter remitti q̄ totaliter amoueri. nullo em̄ modo est ī potestate ipsorū quātū ad remissionē neq3 quātū ad intēsionē neq3 quātū ad amissionē. ponētes tñ beatitudinē esse effectiue a beato partialiter / sicut ois effectus secūde cause est ab ipa causa secūda / haberēt cōcedere ɔsequēter vt videt̄ q̄ operatio beatifica angeli / vl' cuiuscūq3 alterius beati / remitteret̄ ex operatione alia disparata: nisi tūc de⁹ impotētiā beati suppleret. nisi dicatur q̄ causa scd'a pōt eque perfectū vnicū effectū pducere cū alijs infinitis vel saltem quotcūq3 finitis sicut vnū illorum tātum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet ex predictis quid dicēdū3. angelus em̄ existens in terra est beatus beatitudine existēte similiter secū in terra: cu⁹ beatitudinis obiectū est in celo insimul et in terra: ad qd̄ ipsa angeli beatitudo pōt vt dictū est multiplr̄ variari.

Circa distinctionem vndecimam / in qua Magister determinat de custodia angelorū hoīes custodientū: Quero primo: vtrū q̄libet homo habeat ī p̄senti aliquē angelū ad sui custodiā deputatū. ¶ Et videt̄ q̄ sic: p illō Matth. 8. vbi dicit̄ q̄ angeli eorū: vez hoīm quos custodiūt / semp vidēt faciem patris. sed qua ratione vni homini vnus angelus / eadē3 alteri alius ad sui custodiā deputat̄. ergo et c. ¶ Contra. quia deus nō faciat aliquid frustra. sed vanum videtur ad damnationē eternā p̄scitos custodiri p angelos. ergo et c. ¶ Responsio. vbi est videndū primo q̄stū: vez an angeli diuersi sint ad custodiā diuersorū hominū deputati. Secūdo: an p talē custodiā aliquid mereant̄. Tertio: an propter damnationē illorū quos custodiūt cōtristent̄ / et propter saluationē cōsolētur seu letentur.

Quantum ad primum: constat tam ex sacra scriptura q̄ ex cōmuni omniū doctorū sententia cuilibet homini ad eius custodiā eē angelū deputatū. vnde Hierony. sup Matth. Magna dignitas animarum vt vnaqueq3 habeat ab ortu sue natiuitatis in custodiā sui angelū deputatū. Itē Chrysostomus sup Matth. li. 1. Duo sunt angeli in hoībus pmanentes: vez bonus et malus. et plerūq3 scd'm dispositionē aliquātulum recedit angelus bonus: imo non recedit: sed se abscondit inuisibilē se reddens ante diabolu3: quia nisi voluerit nō videtur ab eo. subtrahit ergo se vt det ei licētiam tentādi: et stans expectat tētationis euētum. hec Chrysostomus. Hoc etiam sententialiter idē dicit Dionysius in lib. de angelica hierarchia. Et rationem huius vez quare angeli ad hominū custodiā deputant̄ / reddunt sancti et doctores catholici: q2 lex diuine pudētie est inferiora ad se reducere per media. sed angeli tenent mediū inter deū et homines: vt deo inferiores et hominib⁹ superiores. quare et c. ¶ Sed sunt hic tria dubia. Primū: quomō angelus dicit̄ hominē custodire. Secūdū: an sit semp realiter simul cū homine quē custodit. Tertiū: an diabolus tentans hominē videat eū intellectualit̄ sicut p̄sentē. ¶ Ad primū dicendū q̄ angelus potest hominē custodire / vel pro ipso deum orando / vel diabolū repellendo / vel bonū homini suggerēdo. An aūt oībus istis modis: an si aliquo tm̄ horū custodit / quo istorum custodiat / nō habetur saltē ex scriptura sacra expressum. ¶ Ad secundū dicēdum q̄ si angelus est ad custodiam hominis deputatus primo modo: vez pro ipso orando / nō oporteret eum p̄sonaliter sed tantū mētaliter esse presentem homini quē custodit. si autē secūdo modo vel tertio custodit hominem sicut et de facto esse videtur scd'm doctrinā sanctorū / videtur q̄ oporteat ip3 homini custodito realiter esse p̄sentē. nec em̄ existens in celo posset sua naturali virtute talia operari ī terra. vnde nec boni angeli potuissent malos de celo expellere et ad terram prosternere sicut fecerunt quādo peccauerunt / nisi cum eis fuissent in celo. non magis aūt existentes in celo possunt diabolum repellere existētē in terra: q̄ si quādo diaboli peccauerunt in terra fuissent ipsos de celo expellere potuissent. ergo et c. ¶ Confirmatur. quia non magis angelum mouentem celum oportet celo esse presentē q̄ repellentem diabolum ipsi diabolo quem repellit. ergo sicut angelus ponitur realiter esse presens celo qd̄ mouet ita et ponendus est presens homini quem custodit / ip3 instruendo seu bonū ei suggerendo / et infestantem ac impugnantem diabolum repellendo. ¶ Ad tertium dicēdum q̄ potest vtiq3 diabolus sibi dimissus videre intuitiue angelum presentem homini quē custodit et ipi diabolo quē repellit. omnis enim intellectus separatus potest intuitiue naturalit̄ itelligere omne ens creatum existēs realiter sibi presens / vt cōmuniter cōceditur. Ex quo sequit̄ q̄ illud dictū Chrysostomi sup Matth. supius allegatū vez q̄ angelus hominē custodiēs se aliquando inuisibilē reddit / nō est intelligendū vt sonat: vez q̄ angelus sua virtute possit impedire ne ipsu3 diabolus videat intellectualit̄ / seu cognoscat. hoc enim non posset facere per se magis q̄ ignem ne passum sibi presens combustibile calefaceret impedire. et ideo si angelus se inuisibilē diabolo reddit / hoc habet fieri diuina virtute. vel angelus dicitur se reddere virtualiter aliquando inuisibilem pro quāto nō repellit sed permittit tentare demonē. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundū est sciendum: q̄ angelum custodiētem hominem aliquid per custodiā huiusmodi mereri potest dupliciter intelligi. Uno modo: q̄ eius premiū qd̄ meretur sequatur meritum. Alio modo: q̄ precedat. non enim omne meritum oportet p̄cedere in re quodcūq3 premiū: imo potest sequi ipm: vt alias fuit dictū et de Christo exēplificatū: cuius meritū passionis fuit post premiū nō glorificationis / sed gratificationis sanctorum patrum et aliorum Christum p̄cedentium omniū hominū electorū. ¶ Hoc premisso / pono quātū ad istum articulū / tres ɔclusiones. ¶ Prima ē: q̄ angeli p custodiā hominū nō merētur sibi aliquod p̄miū sequens huiusmodi actū ipsorū: vez custodiā hominū viatorum. ¶ Hec apparet. q2 quilibet recepit suū premiū simul totum: ita q̄ custodia qua custodiūt homines secuta fuit post ipsorum premiū. ¶ Primo enim fuerunt premiati / et postea ad custodiam hominū deputati. sed p actum sequentē et presupponētē totum premiū nō potest aliquis mereri aliquod premiū sequens actum ipsum. ergo et c. ¶ Cōfirmatur. quia sicut nullus damnatorū per aliquē actū meretur aliquā penam maiorē actum sequentem: ita nec aliquis beatorum gloriam p aliquē actū ipsorum gloriā supponentē. ¶ Scd'a cōclusio est: q̄ p huiusmodi hoī3 custodiā cōsequutā āgeli boni sibi potuerūt mereri gloriā ante ipam ipēsam. ¶ Hec app3. qm̄ vt dictū est p̄miū pōt p̄cedere meritū. pōt em̄ deus cōferre p̄miū ppt̄ aliquē actū p̄uisum p illū cui cōfert p̄miū exequēdū: quē l3 nōdū exhibitū acceptat vt p̄mio tāto dignū: sicut Christi passionis meritū nōdū exhibitū sed p̄uisum acceptauit vt dignu3 oībus gratijs omniū hominū Christū p̄cedētiū electorū. Igit̄ ɔslr̄ ī pposito posset dici: vez q̄ deus ipse p̄miauit āgelos hoīes custodiētes nō tm̄ ppt̄ actū cōuersiōis ipsorū ad deū q̄ p̄cessit: sed etiā ppter custodiā hominū futuram quam deus preuidit: et vt tali premio

dignem licet nōdū exhibitā acceptauit. Et si hoc modo Magister sentētiarū intellexit angelos sibi mereri premiū p custodiā hominū/ nō video q̄ esset sicut in hoc impugnat cōmuniter/īpugnāduo. ¶ Tertia ɔclusio est: q̄ an angeli ad custodiā hominū deputati mereant̄ sibi modo pdicto an nō gloriā p talē custodiā/ nō habet̄. ¶ Hec appet. qm̄ licet cōstet ipos cōsecutos esse totā ipsoꝝ gloriā ante istā exhibitam custodiā/ ↄ p ɔn̄s nō posse eā mereri primo modo: vez tā q̄ meritum eorum ɔsequentē: tn̄ nō habet̄/ nec ex hoc sequitur q̄ ipaꝫ non potuerint alio modo pdicto mereri. nec etiā q̄ hoc modo meruerint in aliquo loco scripture reperitur expressum. bene eñ constat q̄ sibi gloriam meruerūt: sicut ↄ mali penā. sed vtrū gloriam sibi meruerūt tantū per conuersionem ipsorū ad deum precedētem/ an etiā per istam custodiam hominū subsecutam postmodū/ nō habetur. ¶ Ex quo videtur esse corollarie concludēdum: q̄ nō esset hic determinate aliquid pertinaciter asserendum. licet enim constet angelum meruisse sibi pmiū per precedētē suā conuersionē ad deum: nō tamē est omnino īprobabile dicere deum ipsi contulisse pmiū nō tātum pp̄ter istū cōuersionis actum exhibitum: sed etiam pp̄ter preuisam custodiā hominū. ¶ Et si cōtra hoc argueretur: quia status meriti nō concurrit simul cum statu pmij: cū status meriti sit viatoris et premij cōprehensoris: Ad hoc diceretur. q̄ non cōcurrunt simul sic q̄ habens premiū mereatur sibi ipsum vt per meritum cōsequēdum. bene tamē possunt cōcurrere sic q̄ habens pmiū mereatur sibi ipsum vt consecutum. licet enim habens totum premiū non possit mereri aliqd̄ cōsequēdū: potest tamē mereri ipsum totū licet ante meritum consecutum deo acceptante vt premio collato dignū aliquem eius actum post habitum premiū exequendum. nec tamē propter hoc talis erit viator. non enim homo est viator quia potest mereri: quia tunc stultus non esset viator. sed tantum dicitur esse viator quia non est in termino/ sed ī via. sed talis vez angelus est ī termino: esto q̄ sibi mereatur ipsuꝫ terminū puta eternū premiū dicto modo. ergo ↄc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: pono tres conclusiones. ¶ Prima est: q̄ angelus bonus nec de salute hominū quos custodit nec aliquorum aliorū creatorum consequitur aliquā letitiā beatificam seu ad essentialem beatitudinē pertinētem. ¶ Hec apparet. qz letitia beatifica est precise illa que est in beato de deo dilecto: que vez cōsequitur actum fruitionis diuine seu est ipsa fruitio vt fuit dictū in quarto. sed illa pp̄ter nullius rei euētum remittitur in aliquo nec intenditur sicut nec visio nec fruitio ipsa quā immediate cōsequitur. in quolibet eñ est talis letitia maior vel minor scđm q̄ est in eo fruitio perfectior vel imp̄fectior. ergo ↄc. ¶ Secūda conclusio est: q̄ tā angeli custodiētes q̄ etiā alij letātur alia letitia a letitia supradicta de salute hominū electorum. ¶ Hec apparet auctoritate Saluatoris dicētis. Lu. 15. Dico vobis/ gaudiū erit corā angelis dei super vno peccatore penitentiā agente. ¶ Confirmatur. qz sicut scđm Augustinū: tristitia est de his que nobis nolentibus accidūt: ↄ letitia de alijs que vez nobis volētibus accidūt sed angeli salutem hominū volunt ↄ appetunt. ergo ↄc. ¶ Nec valet si instetur: quia demones etiā volunt ↄ appetunt culpam ↄ penam ipsorum: nec tamen gaudent de euentu istorum. quia hoc fit supernaturaliter deo ipos p tristitiam perpetuam puniente: et omnem letitiam eis possibilem suspendente.

Sed nunquid oēs gaudent æqualiter de salute hominū/ an magis illi q̄ sunt ad ipsorum custodiam deputati? ¶ Respondeo: q̄ licet quomodo sit hoc nō habetur expresse: pbabile tamē eē videtur q̄ superiores in gloria/ ↄ per ɔn̄s in essentiali seu beatifica letitia sint etiam principaliores in tali accidētali letitia/ ↄ p cōsequens magis gaudētes. qm̄ magis deū diligentes magis diligūt oīa ipsi grata. sed beatiores sunt deū magis q̄ alij diligentes. ergo ↄ salutē electorum magis appetentes/ ↄ per cōsequens de ea magis gaudentes. de magis enim volito consequente maius gaudium sequitur ī volente. angelus etiam nō magis videtur gaudere de salute hominis quē custodit q̄ de salute alterius. quia cuꝫ omnes diligat tātūmodo propter deum/ illum magis diligit et magis ei salutē appetit quē magis deo gratū esse cognoscit: supposito q̄ cognoscat: ↄ per consequēs de salute illius magis letatur. ¶ Tertia ↄ vltima cōclusio est q̄ nullus angelus contristatur de culpa nec de pena hominis quem custodit nec alicuius alterius reproborum. ¶ Hec apparet. quia licet quilibet nolit vtrūq̄ istorum vez culpam hominū atq̄ penam: non tamen ad euētum noliti deꝰ sinit eos ɔtristari: sicut nec demones ex euētu voliti consolari. nec hoc est impossibile: cum omne prius possit separari a suo posteriori a quo realiter est distinctū sicut velle et nolle ab omni letitia ↄ tristitia cōmuniter conceduntur esse distincta. ↄ sic etiā est rationabile et iustum vt fiat: cum nec boni mereantur aliquā habere penam/ nec per consequēs tristitiam/ nec reprobi cōdemnati letitiam sed tristitiam sempiternam. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum q̄ non frustra mali homines condemnandi per angelos bonos custodiuntur. quia ↄ si talis custodia non est eis vtilis ad gloriam consequendam: proficit tamen eis vel forte quia preseruantur per eos a culpa aliqua/ licet non ab omni in presenti/ ↄ per consequens a maiori pena quam incurrerent in sequenti: vel si non valet ad hoc/ valet ad aliquid aliud deo notuꝫ: propter quod sic fieri est diuinitus rationabiliter ↄ salubriter institutū.

Secundo quero: vtrum angelus custodiens hominem possit causare aliquid ī ipso homine quem custodit. ¶ Et videtur q̄ sic. quia nisi angelus in homine quem custodit aliquid causaret/ non magis eum q̄ aliū custodiret. sed constat q̄ angelus sic custodit hominem illū ad cuiꝰ custodiam deputatur/ q̄ nō aliū. ergo aliquid facit ī illo qđ nō ī alio. quare ↄc. ¶ Cōtra. qz si causaret aliquid/ vel causaret illud in corpore vel in anima ipsius hominis custoditi. sed non potest aliquid causare in corpore: cum nō cōtineat virtualiter formā aliquā corporalē: nec in anima/ cum nec ɔtineat formā aliquā spiritualem nisi actū intelligēdi vel volēdi vel intelligibile signū: quorū nullū potest causare in anima cōiūcta corpori in statu p̄sentis quia nec ipsi vt alteri angelo potest loqui. g̃ ↄc. ¶ Responsio. Ubi est videndum primo/ an possit aliquid causare in corpore. Secūdo. an ī anima. Tertio: q̄ esto q̄ nihil ī aliquo istorū possit causare: adhuc pōt docere ↄ a diabolo defendere hominem quem custodit.

Quantū ad primū: pono duas conclusiones. ¶ Prima est: q̄ angelus potest ab organo phantasie ↄ etiam a toto hoīs corpore remouere oīa īpediētia actū intelligēdi. ¶ Hec appet. qm̄ cōstat angelum posse mouere nō tm̄ seipm̄ sed etiam aliud mobile sibi p̄sens. sed angelus hominē custodiēs potest esse interius intra corpus hoīs quē custodit. ergo pōt inde oē quod ibi cernit existere īpeditiuū actus intelligēdi puta humorē indecentē vel spiritū remouere/ vel eiꝰ turbationē sedare. ¶ Ex eodē medio pōt probari q̄ si phantasmata [illegible]

phantasia seu in eius organo aliqua necessaria ad intelligendum potest ipsa ab organo vnius ad organum alterius transmutare: ⁊ hoc transmutando simul ipsorum subiectū: puta aliquē spiritum vel humorem si tali mediante sunt in organo phantasie. si em̄ immediate essent in organo / hoc nō posset: cū talia phātasmata ponant esse accidētia q̄ de vno subiecto ad alterū nisi mediāte aliq̄ ipsoꝝ subiecto immediate nō possint naturalr̄ trāsmutari. ¶ Scd̄a cōclusio est: q̄ angelus nō pōt in corpore hoīs producere formā aliquā absolutā / hoc nō ē demōstrabile nec naturaliter cognoscibile: sed supponit̄ ⁊ creditur ex dictis sanctoꝝ et doctoꝝ catholicoꝝ / vt Augustini et alioꝝ. q̄ em̄ aliquod ens puta ignis possit ꝓducere calorem / ⁊ nō frigus: hoc nō est nobis notū: nisi a posteriori: vc3 qr̄ videmus ad eius p̄sentiā sequi caliditatē ⁊ nō frigiditatē. ⁊ ita notitia qua scit̄ de aliquo cuius est ⁊ cuius nō est p̄ncipiū ꝓductiuū / p̄supponit notitiā illius intuitiuā: quā nos de āgelo nō habem⁹. q̄re ⁊c. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundū: pono consimiles

alias duas ꝯclusiones. ¶ Prima est: q̄ angelus potest mouere localr̄ animam siue corpori ꝯiūctam siue a corpore separatā. ¶ Hec appet. qm̄ mouere potēs totū hominē / ⁊ animā. sed angelus pōt mouere totū hominē vt apparet de angelo Abacuc de Judea in Babylonē trāsferēte / vt dicit̄ Daniel. 14. Q3 etiā aīam a corpore separatā possit mouere / apparet de aīa illius mēdici Lazari defuncti portata p angelos in sinū Abrahe: vt dicit̄ Lu. 16. ¶ Sed nūquid etiā ecōuerso aīa separata posset mouere angelū? ¶ Ad hoc videtur dicēdū q̄ sic ipso angelo se moueri p̄mittēte: nō aūt renitente: cū sit fortior ⁊ potentior q̄ ipsa. ipso autem permittēte nō videtur anime difficilius mouere angelum q̄ corpus sibi ꝯiūctum. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ angelus nō potest causare aliquid in anima corpori ꝯiūcta: sed bene in ipsa a corpore sepata. ¶ Hec quātū ad primā partē / ꝓbat̄. qm̄ si aliq̄d posset causare i ipsa corpori ꝯiūcta: aut illud eēt species aut actus vel habitus vel illud intelligibile signum qd̄ causat in angelo cui loquit̄. Sed nō potest dici q̄ sit species. quia talis si ponatur a nullo nisi vel ab obiecto vel a phātasmate ⁊ ab itellectu vt dicūt q̄ ipsam ponūt causatur. nec actus nec habitus: vt patet ex q̄stionib⁹ de locutione angeloꝝ. nec tale itellectuale signū: quia vt patet etiā in eisdem q̄stionibus / angelus non potest loqui intellectualiter aīe intellectuali ꝯiūcte corpori. g̃ ⁊c. ¶ Secūda pars hui⁹ ꝯclusiōis: vc3 q̄ possit causare aliquid in anima separata / appet. qr̄ pōt itellectualiter ipsi loqui. sed cuicūq3 itellectualiter loquitur imprimit tale signū: vt in predictis questionibus fuit dictum. ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertium: pono alias duas

conclusiones. ¶ Prima est: q̄ licet angelus custodiens hominē nihil causet in eo: potest tn̄ ipm̄ docere ⁊ de facto interdū docet. ¶ Hec ꝯclusio apparet quantū ad primā partē. qr̄ nec hō docēs sensibilr̄ aliquē aliquid causat i ipso. nō em̄ causat actū nec habitū: sed tm̄ ꝓducit seu format in medio coram eo aliquod sensibile signū obiecti significatiuū in q̄ ipi p̄sentat obiectū ip3 significatū: circa qd̄ ipse audiēs nō aūt docens elicit in se intelligēdi actū per quē acquirit itellectiuū habitū. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars huius conclusionis: vc3 q̄ de facto homines ab angelis doceātur / appet. qm̄ scd̄m Dionysium reuelatiōes fiunt per eos hominibus. sed reuelare alicui aliquid ipsi ignotum / non est aliud q̄ docere ipm̄. ergo ⁊c. ¶ Sed tūc est dubiū quomodo angeli docere possint homines eis aliqua reuelando: cum nō possint eis sensibiliter loqui / nec etiā intellectualiter in statu p̄senti. ¶ Ad hoc respōdet̄ q̄ angelus pōt docere hominē vtēdo rebus ipsis: vc3 p̄sentando sensibus vel speciebus vt dicūt aliq̄ naturaliter significātib⁹ vel etiā signis sensibilib⁹ puta vocib⁹ mediantibus: nō tamen sine corpore mediante. nec em̄ ipse est sine aliquo mediante assumpto corpore taliū formatiuus. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ etiam potest custodire hominē ⁊ custodit: licet nihil causet in ipo. ¶ Hec apparet. quia nihil causando in homine potest repellere diabolū impugnātem. sed constat q̄ repellens demonē inuadētē custodit hominem quem ipse repulsus diabolus inuadebat. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem duo

decimam / in qua Magister determinat de creatura pure corporali et corruptibili / cum omnis talis sit materialis: ideo primo quero vtrū potētia materie passiua sit aliquid per se vnū distinctū ab ipsa materia in re extra. ¶ Et videtur q̄ sic. qm̄ propria passio est in re extra distinctū aliquid a subiecto: cum idem non possit esse passio sui ipsius. sed potentia passiua vel receptiua substantialis forme est ꝓpria passio materie. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia materia p seipsam est in potentia passiua ad omnē possibilem sibi formā. sed qd̄ seipso est tale / nō est tale aliquo mediante a se distincto. ergo potentia passiua qua materia dicitur esse in potentia ad formā et eius receptiua est ab ipsa indistincta totaliter in re extra. ¶ Respōsio. vbi est primo inquirēdū an materia sit entitas aliqua ab omni forma realiter distincta. Scd̄o est respondendū ad quesitum: an vc3 a sua potentia sit distincta / an totaliter indistincta.

Quantum ad primum: est opinio quo-

rūdam dicētiū q̄ materia nō habet esse aliquod actuale: sed mere potentiale. ¶ Pro ista opinione arguitur primo. qr̄ ex duobus in actu nō potest aliquid fieri p se vnū. sed ex forma ⁊ materia fit substātia cōposita p se vna. ergo hoc est qr̄ alterū hoꝝ est actus vt forma / ⁊ alterū potētia vt materia. ¶ Scd̄o. qr̄ si materia eēt ens actu / generatio eēt alteratio. qm̄ vt pħs arguit p̄mo de gn̄atiōe cōtra ponētes subiectū gn̄atiōis esse aliquod ens i actu oē qd̄ aduenit enti i actu est accn̄s. sed termin⁹ gn̄atiōis aduenit materie. ergo erit accidēns / ⁊ p ꝯñs gn̄atio erit alteratio: si materia sit ens actu. sed hoc est falsum. g̃ ⁊c. ¶ Tertio. qr̄ scd̄3 pħm. 5. metapħ. materia nō est q̄d nec quale / nec aliquid alioꝝ generū. ¶ Quarto. qr̄ idē pħs probās q̄ gn̄atio nō est motus / arguit sic. illud qd̄ gn̄at̄ nō est: sed qd̄ mouet̄ est. ergo ⁊c. Sed cōstat q̄ pħs in ista rōne accipit gn̄abile seu gn̄atū ⁊ motū seu mobile subiectiue. genitū aūt subiectiue est ipsa materia. ergo materia scd̄m eū nō est ens aliqd̄ in actu. ¶ Quinto. qr̄ oē qd̄ est ens actu scd̄3 se / ē scibile. s3 mat̄ia vt dicit̄. 5. phy. nō ē scibil' nisi p analogiā ad formā. ergo ⁊c. ¶ Sexto. qr̄ fm̄ pħm. 1. de gn̄atiōe / per hoc differt gn̄atio ab alteratione qr̄ in gn̄atione totū transit in totū: nō aūt in alteratione. sed si materia esset ens actu / nō in generatione magis q̄ in alteratione totū trāsiret in totū: cū materia ponat̄ cōmunis genito ⁊ corrupto. ergo ⁊c. ¶ Cōtra opinione3 istā arguit̄. qm̄ aut generās distinguit̄ a creāte p hoc qr̄ gn̄ans supponit contrariū: aut qr̄ supponit subiectū sue actiōis t̄mini receptiuū. constat em̄ q̄ oīs causa secūda agēs / aliq̄d p̄suppōit p qd̄ distiguit̄ a creāte. S3 nō pōt primū poni: qm̄ priuatio seu presuppositio cōtrarij non

est necessaria ad agendũ alicui agenti. nõ enĩ ad actionẽ aliquid facit: sed magis ipsaʒ impedit. ergo relinquit̃ se cundũ. sed qð est subiectũ ꝑ̃ suppositũ / oportet esse aliqð ens in actu. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. q2 nisi materia esset ali quod ens in actu a forma distinctũ / nulla generatio nec corruptio esset possibilis. ꝯñs est falsuʒ: ergo ⁊ añtecedẽs. ¶ Cõsequẽtia ꝓbat̃. qꝛ̃ actio cuiuscũ causę secũde ꝓ supponit subiectũ tã ens actu forme ꝓducibilis rece ptiuũ. sed materia est subiectũ generationis ⁊ corruptio nis. ergo nisi sit aliqd in actu / nihil generari poterit nec corrumpi.

Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius

euidentiã pono tres cõclusiones. ¶ Prima est: q materia est ens aliquod positiuũ a forma distinctũ. ¶ Hec pro batur. Primo. q2 materia vere et realiter est a deo crea ta ⁊ ingenerabilis ⁊ incorruptibil̃. sed omne tale habet esse aliquod ens positiuũ. ergo ⁊c. ¶ Scðo. q2 materia ẽ de essentia cõpositi sui: subiectũ forme cõpositi. sed ĩpos sibile est aliquod ens actu quale est forma substantialis recipi subiectiue nisi in ente aliquo positiuo actualiter existẽte: nec cõpositũ esse cõpositũ nisi ex ꝑtibus actua liter existẽtibus. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur primo. q2 scðm phm. 3. physic. ⁊ 5. metaph. materia ẽ qua inexistente fit res. Scðo. q2 nisi maťia diceret aliquã entitatẽ / substã tia materialis habẽs materiã ꝑtẽ sui nõ esset cõpositior ꝙ̃ substãtia spiritualis carẽs materia: qð est falsuʒ. ergo ⁊c.

Secunda conclusio est: q materia est

ens in actu. ¶ Hec ꝓbat̃. q2 ꝑ ens actu nõ intelligo nec intelligi debʒ in ꝓposito aliud ꝙ̃ ens actualiter existẽs. sed ꝯstat q materia actualiter ẽ existẽs. ergo ⁊c. ¶ Pre terea. q2 aut dicẽtes materiã nõ esse in actu sed tm̃ in po tentia seu esse entitate potẽtialem nõ actualẽ: aut intelli gũt ipsam esse potẽtialẽ solũ q2 receptiuã forme substan tialis: aut q2 in se nõ ẽ quidditatiue aliqua entitas actu alis. Si primo modo vocant materiam potẽtialem: veʒ q2 forme receptiuã: cõcedo. sed ex hoc nõ sequit̃ q ipa nõ sit scðm se entitas actualis: imo magis cõtrariũ: cũ solũ ens actu existẽs / ⁊ nullum aliud sit receptiuũ entis actu aliter existẽtis seu actualis / quale est oĩs forma substã tialis. ¶ Cõfirmat̃. q2 sicut materia dicit̃ ens in potẽtia q2 forme subiectũ receptiuũ: ita ⁊ ipsa substãtialis forma põt dici ꝯsĩr ratiõe eius potẽtiale: q2 est ipsi⁹ forme cui⁹ materia ẽ subiectũ susceptiuũ / ꝑ̃ncipiũ ꝓductiuũ. nõ enĩ minus effectiuũ pñcipiũ est ĩ potẽtia ad effectũ ꝙ̃ subie ctũ receptiuũ ad receptũ. Forma etiã ipsa substãtialis ẽ in potẽtia ad materiã: nõ minus ꝙ̃ ecõuerso materia sit ĩ potẽtia ad ipsaʒ. nõ mir⁹ enĩ forma substãtialis materia lis est in materia realiter receptibilis ꝙ̃ maťia sit ipsius realiter receptiua. sed ꝯstat q licet fořa sit ĩ potẽtia ad aliã formã ab ea ꝓducibilẽ: ⁊ ad aliã materiã ipa infoř a bilẽ: nõ ꝓpť hoc sequit̃ q forma ipa non sit scðm se vera entitas actualiter: imo magis cõtrariũ: cũ nihil nisi ens actu possit esse alicui⁹ entis realis principiũ ꝓductiuũ: nec possit actualiter recipi in subiecto. ergo ꝯsĩr ĩ ꝓ posito est dicẽdũ de maťia: veʒ q q2 est ĩ potẽtia passiua et subiectiua ad formã substãtialẽ nõ sequit̃ q scðʒ se sit entitas potentialis: sed potius actualis: cũ nõ magis illð qð nõ est actu seu actus possit aliqð ĩ recipe subiectiue / ꝙ̃ producere effectiue. quare ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis appʒ q nõ potest ĩtelligi materiã esse entitatẽ potẽtialeʒ scðo mõ: veʒ sic q scðm se non sit aliquid actuale.

Tertia conclusio est: q materia est en

titas actualior quacũ forma accñtali. ¶ Hec ꝓbat̃. q2 qðlibʒ existẽs actualiter quãto ꝑfectius tãto actualius sed materia cũ sit substãtia est ꝑfectior omni accñtali for ma. ergo est etiã actualior.

Sed cõtra: quia ens in actu & in poten

tia sunt opposita / nec ꝑ ꝯñs dicunt̃ de eodẽ. sed materia est ens ĩ potẽtia. ergo ⁊c. ¶ Respõdeo: q actus seu actu alitas dicit̃ multipliciter. Uno enĩ mõ actus dicit̃ vt op ponit̃ ꝓducibili seu creabili. Alio mõ vt opponit̃ possi bili. Tertio modo: vt opponitur successiuo / seu fluxibili. Quarto mõ: vt opponit̃ parti. ¶ Primo mõ dicit̃ ens actu oẽ ꝓductũ seu creatũ. ⁊ ens in potẽtia tali actui op positũ: qð est possibile fieri: sed nõ est factũ. ¶ Scðo mõ dicit̃ ens actu qð est necessariũ sic q nõ põt nõ eẽ. ⁊ hoc vel simpliciter ⁊ vlr̃ sicut deus: vel naturaliter sicut oẽ ĩ generabile ⁊ ĩcorruptibile. ¶ Tertio mõ dicit̃ ens actu oẽ ens ꝑmanẽs simul totũ. ¶ Quarto mõ: qðlibet totũ habẽs ꝑtes diuersas que dicunt̃ cõiter esse in ipso in po tẽtia: qð ⁊ verũ est sane intelligẽdo. Oib⁹ istis modis ma teria est ens actu. est enĩ ꝓductũ ens: q2 creatum necessa riũ in ordine ad agens creatũ ꝑmanẽs simul totũ. ¶ Ex quo apparet q licet forma substantialis sit actualior ꝙ̃ ipsa maťia simpliciter / q2 est ꝑfectior ea essentialiter: ali quo tñ modo materia actualior est ꝙ̃ forma. est enĩ incor ruptibilis / ⁊ ideo magis necessaria ꝙ̃ forma: cũ oĩs for ma sit corruptibilis / ⁊ ꝑ ꝯñs possit nõ esse: ⁊ hoc actione scðe cause: nõ aũt maťia. ¶ Ex quo sequit̃ q vt ens actu sumit̃ scðo modo: veʒ ꝓ necessario / magis est actus ma teria ꝙ̃ aliqua substãtialis corruptibil̃ forma. cũ hoc tñ stat q est ĩ potẽtia subiectiua seu passiua ad substãtialẽ formã. ¶ Et qñ dicit̃ q ens in actu ⁊ ĩ potẽtia opponũt̃. Dico q verũ est vt ista vniformiter / nõ aũt vt difformiter accipiunt̃: sicut accipiunt̃ cũ de materia ꝑ̃dicant̃. dicitur enĩ maťia ens in actu scðʒ se: ĩ potẽtia aũt respectu fořẽ: sicut ⁊ forma ipsa dicit̃ in potẽtia respectu materie in ꝙ̃ est receptibilis / ⁊ oĩs alterius forme ab ipsa ꝓducibil̃. ¶ Ad illa ꝙ̃ adducunt̃ ꝓ alia opinione. ¶ Ad primũ qñ dicitur q ex duob⁹ in actu nõ fit aliquid ꝑ se vnũ: aliqui respõdẽt: dicẽtes q verũ est ex duob⁹ existẽtibus ĩ actu formali. actus autem materie non est formalis. ergo ⁊c. ¶ Sed hoc nõ valet: q2 ex anima ⁊ corpore fit homo: et tñ nõ tm̃ anima sed etiã corpus ipʒ dicit formaliter actũ nec enĩ corpus anima ꝑfectibile est materia nuda spolia ta omĩ substãtiali forma. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter est di cẽdũ: veʒ q illud phi dictũ est intelligẽdũ qñ vtrũ ꝑ illo rũ duorũ est ĩ actu vltimo ⁊ ꝑfecto sibi ꝯueniẽti: sic q neu trũ est in potẽtia ad alterũ / nec ambo ad tertiũ. cui⁹ cõ trariũ est in ꝓposito de materia existẽte in potẽtia subie ctiua ad formã / ⁊ scðm aliquos etiã cũ ipa forma ad sub stãtiã ꝑ se vnã cõpositã resultantẽ. ¶ Ad scðm ꝯsĩr ẽ dicẽdũ. cũ enĩ ens actu non possit esse in nullo / nec ꝑ ꝯñs esse nisi in ente actualit̃ existẽte: nõ omne ens enti actua liter adueniens est actus: sed tãtũ illud qð aduenit enti in actu nõ existente in potentia ad actũ substantialem vł̃ teriorem: quale ens in actu nõ est materia / nec per conse quẽs est accñs sue substãtialis forme. ¶ Ad tertiũ dicũt aliqui: q q2 materia non est directe sed tãtum indirecte in genere substãtie / ideo phs dicit q non est quid hoc est aliqua substãtia ꝙ̃ sit in genere substãtie directe. ¶ Sed quia hoc est falsuʒ: materia enim ⁊ forma directe sunt in genere substantie / vt postea in sequentibus ostendetur: ideo aliter est dicẽdum: videlicet q materia dicitur non esse quid nec qualis nec quanta: quia nõ est diffinibilis a nobis nec scibilis nisi tãtũmodo ꝓpter formã. ex forma enĩ generabili ⁊ corruptibili arguimus materiaʒ. ¶ Ad quartum dicendum q phs non intendit dicere q subie ctũ motus sit ens / et generationis non ens simpliciter. impossibile enim est non ens entis esse subiectum. sed

vult dicere q subiectū motus est ens in actu simpliciter et perfecto: non sic autem subiectū generationis. ¶ Ad quintum dicēdū: q licet materia non sit a nobis scibil' nisi in analogia ad formā. scdʒ se eni intelligibilis est et scibilis sine forma: cū etiam realiter separata sit ab ipsa. ¶ Ad sextum dicendum: q in alteratione totum nō dicitur transire in totum quia subiectum forme accidētalis non est cum ipsa totum aliquod per se vnū: sʒ per oppositum quia subiectū aliquod totū vnū qđ per corruptionēʒ desinit esse: quia forma corrupta/in materia remanēte alia forma introducitur/et p consequēs aliud totum a potentia constituitur: ideo totum transire in totum dicitur: nō quin aliqd prioris toti⁹ veʒ corrupti maneat vel sit aliquid alterius totius veʒ posterioris producti. non enim quecunqʒ tota diuersa oib⁹ suis partibus oportet esse distincta. quare ₇c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est opinio cuiusdā doctoris dicentis q materia distinguitur a sua potentia in re extra formaliter: non aūt realiter. ¶ Primū videlicet q distinguatur in re extra: probatur. quia impossibile est vnum et idem extra in re totaliter indistinctum esse certum eidem intellectui ₇ dubium/notum et ignotum. sed omnibus est certum ₇ notum q materia est de genere substantie: non autem sic est certum de sua potentia: veʒ an sit substantia. ergo ₇c. ¶ Secūdum: veʒ q distinguātur formaliter/probat: quia materia est absoluta: eius aūt potētia respectiua. sed omnia res distinguitē ad minus saltem in forma a suo fundamēto. ğ ₇c. ¶ Tertiū: veʒ q sit idem realiter/probat. quia omnia distīcta realiter sunt sepabilia actualiter. sed īpossibile est materiā a sua passiua potētia separi: ₇ ecōuerso potētiā a materia. ergo ista realiter sunt indistincta. ¶ Cōtra istā opinionē arguo primo sic. illo eodē materia ē forme receptiua/₇ p cōsequēs in potentia ad ipsam quādo nō habet eam: quo quando habet ipsam ipsi subijcitur/ac per ipm actualiter perficiē. ¶ Hoc appet. qꝛ sicut qđcūqʒ actiuū principiū illo eodem dicitur esse actiuū quando nō agit actualiter quo quādo agit: ita cōsiliter subiectū forme substantialis receptiuū/qđ est materia: eodē est ad formam ipsam in potentia ₇ eius receptiua quo ipsa quādo habet eā actualiter informatur. sed materia nullo a se distīcto mediāte absoluto vel respectiuo pficiē forma ipa substātiali. forma eni īmediate vnitur materie p ipsam pfectibili vt anima corpori/₇ forma corporis sue materie/₇ sic de oibus alijs. qre ₇c. ¶ Cōfirmaē. qꝛ substātialis forma nō informat nisi absolutā matie entitatē. sed scdʒ opinionē istā potētia materie nō est absoluta sed respectiua existēs vt in suo fundamēto ī entitate matie absoluta: p consequens est media inter materiam ₇ formā substātialem in ipa materia existētem. sed impossibile est inter immediate vnita quorū vnū īmediate informat alterū sicut forma substātialis informat materiā/eē aliqđ mediū nō informatū p alterū extremū puta p formā īmediate materiā informantē. ergo ₇c. ¶ Preterea scđo arguo sic ad idem. aut hmōi materie potētia informatur forma substātiali sicut ipa matia: aut nō. Si dicas q sic: ergo forma respectiua qual' vt dicta est potētia materie: est subiectū substātialis forme. qđ est oino impossibile. Si autē dicas q nō informaē: ergo hmōi matie potētia est distincta realiter a materia: qđ tu negas. ¶ Cōseqntia pbaē. qꝛ sicut est impossibile vnū ₇ idē realiter eē aliq̄ accñtali forma i..formatū simul ₇ nō īformatū: ita ₇ de substātiali forma q...qʒ ꝯsiliter est dicēdū: veʒ q impossibile est vnū realiter es... forma substātiali ₇ nō eē actualiter informatū. ğ sic... oē actualiter albū arguiē a quocūqʒ non albo realiter esse d...inctū. ita potentiā materie nō informalā substantiali forma oportet esse distinctā a materiē forma ipsa substātiali actualiter īformata. qre ₇c. ¶ Cōfirmaē. qꝛ si potētia materie est respect⁹ ipsi⁹ ad formā ipsi possibilē: aut est eadē potētia ī materia ad oēs possibiles sibi formas: aut alia ad vnā ₇ alia ad alterā. Sʒ nō pōt poni primū. qꝛ scđm eū vn⁹ respectus realis nō pōt esse ad plures ēminos. ergo relinquiē scđʒ: veʒ q tot sunt in q̄libet materia matie quot sunt possibiles ipsi forme: et p ꝯñs q̄si innumerabiles ₇ infinite. ¶ Tūc ex hoc dato arguo vlterius. Primo. qꝛ īpossibile est aliqđ ens creatū vnicū numero esse cū pluribus distinctis numeraliē vnū realiter. ¶ Hoc appet. qꝛ etiā ī diuinis diuine psone magis distinguunē inter se q̄ ab essentia. esto q scđm aliquos ab ipsa essentia distinguantur. qꝛ scđm eos ab essentia tm̄ formaliter/inter se aūt realiter distinguunē. ğ ₇ in ꝓposito hmōi potētias materie magis oportet eē īter se distinctas q̄ ab ipa matia distinguanē. sed a matia vt dicit formaliē distinguunē. ergo ₇ inter se realiter sunt distincte. sed īpossibile est vnā aliquā rē creatā eē a pluribus distinctis realiter indistinctā. hoc eni tm̄ ī diuinis ex fide ꝯcediē: vbi vna res simplicissima veʒ deitas ipsa est tres. nulla aūt res creata vnica pōt esse plures/nec per ꝯñs pōt esse idē realiter cū pluribus distinctis realiter. sed oportet plures materie potētias esse distinctas: maxime cū q̄cūqʒ distincta forāliē in re extra distinguāē realiter: vt in p̄mo prolixius est ostēsum. ergo oportet ꝯcedere materiā vnicā existētē eē ab oib⁹ suis potētijs q̄si infinitis ₇ innumerabilibus realiter differētē. ¶ Scđo. qꝛ forma substātialis existēs in matia informat ipsam/₇ oē qđ est realiter sibi idem. sed nō pōt informare aliquā suā potētiā si potētia ei⁹ ab ipsa matia sic ponaē eē distīcta tū qꝛ respectus nō pōt informari nec pfici aliquo absoluto: potētia aūt hmōi poniē eē respectiua. ergo nō pōt forme substātiali absolute eē subiecta. tū qꝛ cū sint matie potentie q̄si infinite ₇ inumerabiles vt dictū est: nec est aliq̄ rō q̄re magis vna ipsarū q̄ alia informeē forma substantiali materiā informāte: cū oēs ponanē eē ab ipsa vniformiter qꝛ realiter indistincte/p ꝯñs seq̄reē q q̄libet substātialis forma existēs in vnica matia actuaret seu actuaret seu informaret ₇ perficeret infinita/₇ esset actualiē in eisdē veʒ in hmōi potentijs innumerabilibus materie que ab ipsa ponitur esse distincte. hoc aūt est oino improbabile ₇ absurdū. ergo ₇c. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idē. nō magis potētiā materie passiuā recipientē substātialē formā oportet esse aliquid in materia distinctū ab ipsa ₇ a substātiali forā: q̄ potētia sibi passiua seu receptiua forme accñtalis sit ī subiecto aliquid distīctū ab ipso ₇ ab accidēte. ¶ Hoc apparet. qꝛ nō īmediatius forma accñtalis informat subiectū q̄ substātialis materiā: nec magis subiectū seipso nullo mediāte est receptiuū forme accñtalis q̄ materia forme substātialis. sed potētia q̄ subiectū dr̄ eē accidētis realiter susceptiuū/nō ē in subiecto aliqd ab ipō distinctū. ergo ₇c. ¶ Minor simiē cū principali ꝯclusione/ ꝓbaē. qꝛ si potētia passiua materie vel subiecti ē aliqd positiuū ī matia ₇ ī subiecto ab vtroqʒ distinctū: ergo vtrūqʒ est sue potentie puta matia sue/q̄ ē ad formā substātialē: ₇ subiectū similiter sue q̄ est ad formā accñtalē/realiter susceptiuū: cū oē fundamētū sit relatiōis fundate in ipso realiter susceptiuū. Quero tūc quomō subiectū sit sue potentie susceptiuū: qꝛ aut seipso sic q nulla est potentia alia media passiua eius ad huiusmodi suā potētiā/nec materie ad suā: aut alia potentia mediāte. Sed non pōt poni scđm. qꝛ tūc esset ꝓcessus in infinitū in hmōi potentijs: nec esset dare passiuā in subiecto vel in materia primo receptam. ergo relinquitur secūdū. sed nō magis inter materiā ₇ substātialem formā et inter subiectum et formā accñtalē absolutaʒ oportet

ponere formam aliquā mediā ꝑ se vnā respectiuaȝ ab extremis distinctam ꝙ inter materiā ⁊ subiectū ⁊ inter formam eis possibilē respectiuā: qualis vt dicunt est ista potentia passiua materie ⁊ subiecti. eque em̄ immediate quacunq; mediāte potentia circūscripta pōt tā materia ꝙ subiectum recipe formā sibi possibilem absolutā sicut aliquam respectiuam. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si forte dicat ꝙ nō est sil̄: de ista passiua potētia materie vel subiecti ⁊ de alia forma materie vel subiecto possibili: q2 huiusmōi potētia est a suo fundamēto realr̄ indistincta a q̄ alia forma fundamēto possibilis absoluta realiter est distincta. ¶ Primo siquidem hoc nō valȝ: q2 falsum accipit. vt em̄ probatū est si talis potētia est a fundamento distincta oportet ꝙ realiter sit distincta. cū em̄ s̄m ipsos ens diuidatur in absolutum ⁊ respectiuum / tā ꝙ in magis distincta realiter ꝙ distinguant̄ īter se aliq̄ absoluta: p ꝯñs nō magis respectus in creatis pōt cum fundamento suo in idētitatē realem coincidere ꝙ ens aliqđ absolutum puta albedo vel intellectio cum suo subiecto. q2 sicut tu ponis duos respectus: quorum vnū dicis esse a suo subiecto realiter differētem: ⁊ aliū vocas transcēdētem vt istā potētiā a suo subiecto realiter indifferentē: ita etiam potes ponere duas albedines ⁊ duas intellectiōes / quarū vna sit a substantia realiter distincta: ⁊ alia sit ab ea realiter indistincta: qđ ē absurdum. quare ⁊c. ¶ Scđo. q2 esto ꝙ assumptū esset verum / vȝ ꝙ talis potentia sit ab illo cuius est realr̄ indistincta: ⁊ forma a fundamento suo possibilis realiter distincta: ex hoc non habet̄ qn̄ vna potentia posset esse in materia vel in subiecto mediante alia / sicut ⁊ forma ipsa potentia mediante. ¶ Primo. q2 ex q̄ plures ponunt̄ hmōi potentie / pōt inter ipsas poni aliq̄s ordo sic ꝙ vna ī suo fundamēto sit alia mediāte. ¶ Scđo. q2 lȝ forma a materia ⁊ a subiecto realr̄ ponat̄ esse distincta: tñ est in ea immediate: nec aliq̄ potētia īmediati⁹ vnit̄ materie vel subiecto ꝙ ipsa possibilis illi forma. ¶ Tertio. q2 hmōi forā possibilis materie vel subiecto non min⁹ realr̄ distinguit̄ a potentia materie vel subiecti ꝙ ab ipsa materia ⁊ subiecto. sed non obstante reali diuersitate forma ipa ⁊ potētia ista mediate vel subiectū immediate vniunt̄ qn̄ forma in materia vel in subiecto ponitur: nisi ponas potētiam vniri ⁊ subiici forme alia mediante potentia: ⁊ illa mediāte alia in īfinitū: qđ est īpossibile. ergo ꝯsiliter forma ipsa potest in materia vel in subiecto īmediate recipi quacunq; potentia alia circūscripta ab ipso subiecto vel a materia ⁊ a forma. ¶ Preterea q̄rto ⁊ vltimo cōtra opinionē istā sic arguo. non min⁹ realr̄ forma est receptibilis ī materia ꝙ ipsa materia sit eius receptiua. ergo nō magis oportet potētiā materie forme receptiue esse aliq̄d in materia distinctum ab ipsa ⁊ a forma / ꝙ potentiā forme receptibilis in materia esse in forma aliq̄d distinctū ab ipsa. sȝ potētia qua forā dicit̄ realr̄ esse receptibilis in materia nō est in ea aliq̄d distinctum ab ipsa. ergo ⁊c. ¶ Minor pbat̄. q2 si hmōi forme potentia est aliq̄d distinctum ab ipsa existens in ea: aut distinguitur ab ea tm̄ formalr̄ vel realr̄. si tm̄ forālr̄ et ē secū idē realr̄: ergo vnī⁹ forē nūero ē vnica potētia nūero: cū vt dictū ē idē nūero creatū nō possit esse idē realiter cū plurib⁹ distinctis numero. sed si est vna nūero non pōt esse respectus: cū s̄cđm ipsos respectus quicūq; distinguant̄ ex diuersitate terminoꝝ / sic ꝙ impossibile est vnum respectum esse ad terminos diuersos. termini autē hmōi potētie forme sunt diuersi puta oēs materie vel subiecta q̄cunq; in q̄bus est receptibilis ipsa forma. ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ distinguit̄ realiter. ergo potentia forme ē vna forma alia ab ipsa forma cuius dicit̄ esse potētia existēs subiectiue in ea: ⁊ ita p ꝯñs si oīs potētia q̄ forma est receptibilis in subiecto ē aliq̄d in ipsa distinctū ab ea sequitur ꝙ erit dare potētiam potētie in infinitū: qđ est absurdū. ¶ Consequētia ex hoc patȝ. q2 ideo vt dicūt oportet dare in forma potētiā ab ea distinctam / q2 forma ipsa est realiter receptibilis in materia vel in subiecto. sed nō min⁹ realiter hmōi potētia forme ab ea distincta realiter vel etiam tm̄ formaliter est receptibilis tā in ipsa forma cuius est potentia ꝙ etiam ī materia in qua recipit̄ forā ipsa: ꝙ forma cuius est sit receptibilis in materia vel subiecto. ergo in potentia forme erit duplex potentia. vna vȝ q̄ ipsa potentia est receptibilis in forma: ⁊ alia q̄ in materia cū respectus vt dicunt ex terminoꝝ diūa distinguant̄: ⁊ q̄ ratione ipa prima potētia forme est in forma ⁊ in materia mediātibus aliis duabus / eadē q̄buȝ illarū mediantibus aliis duab⁹: ⁊ sic p ꝯñs in īfinituȝ. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄ q2 aut hmōi potentie forme informāt materiā forma informante ipsam: aut nō. si sic: aut omnes: aut p̄cise illa q̄ est ad materiaȝ actualr̄ informatā. si oēs: ergo cum iste sint q̄si innumerabiles: q2 tot vt dicūt quot sunt materie īformabiles vel subiecta q̄tum ad formā accidētalē: p ꝯñs seq̄t̄ ꝙ q̄cunq; materia vel subiectū forma aliq̄ informatū informat̄ actualiter respectib⁹ quodammō infinitis: quia vȝ tot potentiis quot possent subiecta per formā successiue vnum post alterum informari. hoc aūt est omnino impossibile ⁊ absurduȝ. q2 aut hmōi potētie innumerabiles forme informarent tm̄ materiā vel tm̄ subiectū sicut ⁊ ipsa forma: vel simul materiam ⁊ subiectum ⁊ oēs eius potentiaȝ passiuas infinitas. sed primū non pōt poni: q2 cū informatum aliq̄ ⁊ nō īformatum ipso realiter sint distincta: per ꝯñs si materia vel subiectū sic informaret̄ a forā ⁊ ab eius omnib⁹ potentiis ꝙ nulla materie vel subiecti potētia esset actualr̄ īformata / seq̄ret̄ ꝙ materia ⁊ subiectū realr̄ distinguerent̄ ab oī sua potētia / qđ est falsū etiā s̄cđm opinātē. ergo relinq̄tur s̄cđm: vȝ ꝙ quacūq; forma materiā informante infinita seu quasi innumerabilia informent ꝯsiliter infinita: puta oēs potētie forme oēs potētias materie. hoc autē est ridiculū ⁊ absurdū. ergo ⁊c. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ nō oēs potētie forme informent materiā vel subiectū: sed tm̄ illa q̄ est ad ipsaȝ vȝ ad materiā vel subiectū forma informatū: ergo seq̄tur ꝙ ista ab oībus aliis / q̄ tm̄ ponunt̄ esse realiter idē cū forma / est realr̄ distincta: qđ ē impossibile: q2 tunc forma vna nūero esset realiter identicuȝ distinctis realr̄: cū vt supponit̄ / sit idē cū oībus suis potentiis. sed hoc est īpossibile / vȝ aliqđ ens creatū vnū cē plura distincta realr̄. ergo ⁊c. ¶ Si aūt tertio dicat̄ ꝙ huiusmodi potentie forme non informant materiā: sȝ tm̄ fundamentū ipsoꝝ vȝ formā: ergo sequitur ꝙ forma ipa ab omnib⁹ hmōi potentiis realiter sit distincta: cū īpossibile sit vnum ⁊ idē realr̄ esse in aliq̄ ⁊ nō esse: informare ⁊ non informare tp̄m. hoc aūt non pōt poni etiā s̄cđm opinantē. ergo ⁊c.

Et ideo ad q̄stionē istā aliter est dicēdū

Ad cuius euidētiā pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si potētia materie esset aliq̄d per se vnū existēs formaliter in materia siue absolutum siue respectiuū: sicut ponit opinio supradicta / talis potētia a materia ipsa realiter ⁊ essentialiter esset distincta. ¶ Hec pbat̄. q2 impossibile est vnū ⁊ idē realiter ī creatis esse in seipso vt ī fundamēto seu subiecto. ergo oē fundamentū seu subiectū creatū est a q̄cūq; ī ipso formalr̄ existēte realiter distinctū sed vt supponit̄ materia est realr̄ fundamentū seu subiectū sue potētie ad formā. ergo oportet potētiā istā a materia realr̄ esse distinctā. ¶ Confirmat̄. maxime si ponat̄ respectus. q2 sola diuina essentia ꝯcedit̄ cē ab oībus relationibus originis realiter indistincta. q2 sola ipsa est vna res ⁊ tres res. ergo impossibile est p̄ter ipsā reperire aliq̄d qđ sit plura. sed oē existēs in se vnū est illa oīa realiter a q̄b⁹ est realiter indistinctū. ¶ Hoc apparet. q2 nec ea

vnā essentiā esse tres psonas realiter est aliō q̄ ipsa3 eē ab eis realiter indistinctā. g̃ nullum vnicū vnū nūero ens creatū potest esse a plurib9 realiter indistinctū. sed hmōi materie potentie ponunt esse in materia plures numero quia tot sunt vt dicūt q̄ eas respectiuas ponunt / quot sūt possibiles ipsi forme. g̃ oportet materiā ab eis oībus realiter esse distinctā. ¶ Sed forte dicet q̄ hmōi materie potentie / l3 plures / sunt tn̄ inter se realiter indistincte: ideo possunt cū materia vnica realit̄ esse idē. ¶ Cōtra pmo. q: nulle relationū create sunt minus distincte / q̄ relatiōes originis increate. sed ille in aliq̄ inter se realiter sunt distincte / l3 sint ab essentia indistincte. g̃ rc. ¶ Scdo. q: q̄cunq̄ in creatis vt suppono hic ex alibi declaratis sunt distincta in re extra formalit̄ / z realit̄. sed hmōi potētie materie diuerse distinguunt̄ formalit̄ / vt pcedūt. g̃ rc. ¶ Cōfirmatur. q: oino est improbabile et absurdū ponere aliq̄ creata diuersa in re extra magis esse idē q̄ sint diuina supposita q̄ sūt vnica essētia simplicissima. s3 ipsa hoc nō obstāte sunt realit̄ distīcta. ergo multo magis q̄cūq̄ diuersa z distincta alia i creatis. ergo rc. ¶ Scda pclusio est q̄ si potentia materie poneret̄ esse aliqd in materia ab ipsa siue realiter siue qd est impossibile tn̄ formaliter distinctum rationabilius vel minus irrationabile esset ponere ipsa3 eē aliqd absolutum q̄ respectiuū. ¶ Hec pbat̄ primo: si ponat̄ realiter indistincta z tātum formalit̄ diuersa ab ipsa materia. Primo. q: respectus si est aliqd p se vnū distinctū ab extremis i creatis / magis distigūt̄ a quolibet absoluto q̄ vnum absolutū ab alio. ergo cū materia sit ens absolutum / magis sua potētia cū qua ponit̄ esse idem realiter debet poni esse absolutū q̄ aliqd respectiuū. ¶ Secundo. q: materia z oē qd est realiter idē secū est subiectū forme substātialis. sed nullus respect9 pōt poni subiectū alicuius entis absoluti. ¶ Tertio. q: nullus respectus i creatis est aliqd p se vnū distīctū ab extremis / vt suppono ex alibi declaratis. sed potentia materie ponitur esse tanq̄ aliqd per se vnū distinctū formaliter a materia z a forma. g̃ rc. ¶ Quarto. q: si non ponat̄ respectiua: z respectiua etiam dicat̄ esse aliqd p se vnū ab extremis distīctū multiplicabile ad multiplicationē terminoz: tunc oportebit ponere in materia potētias quodāmō īfinitas vl̄ saltē plures pter pluralitatē formarū ad quas est in potētia ois materia. nō aūt oportet ponere talē potētiarū multitudinē ia materia / ponēdo potentiā ipsam esse aliqd absolutū. s3 min9 irrōnabile est ponere i vna materia vnicā potentiā tn̄ q̄ plures z innumerabiles ab ipā formaliter differentes. ergo rc. ¶ Scdo pbatur pclusio supradicta cē lo q̄ potētia materie ponat̄ ab ipsa realit̄ esse distincta sicut z oportet pcedere / supposito q̄ ab ipā i re extra formalit̄ sit distincta. Primo. q: ponēdo ipsam materie potentiā esse respectiuā a materia realit̄ distinctā / oportet pcedere eam plurificari z diuersificari scdm pluralitatē z diuersitatē formarū materie possibiliū: z ita q: sunt materie forme possibiles tot oportet ponere in ipsa materia hmōi potentias respectiuas ab ea realit̄ differentes: qd ē oino icōueniēs z absurdū. qd q̄dē icōueniens nō oportet pcedere: si ponat̄ potētia ista esse i materia aliqd absolutū. q̄re rc. ¶ Secūdo. q: scdm ponētes formas hmōi respectiuas / nullus respectus magis a fundamēto realit̄ distinctus pōt esse sine termino existēte. sed materia est in potētia ad formam non existentē. g̃ talis eius potētia nō pōt esse forma respectiua ab ipsa realiter distincta. ¶ Tertio q: cum respectus vt pcedunt magis differat ab absoluto q̄ vnū absolutū ab alio / nulla apparet rō q̄re potentie distincte (vt respect9 ab absoluto) a materia insit sibi immediatius q̄ forma ad quā est ipsa potētia magis distincta a materia q̄ sit forma: z ita vel materia est receptiua illi9 potentie mediante alia: qd poni nō pōt. q: sic esset pcessus infinitus in hmōi potētijs: vt superius est argutum. vel sicut materia est immediate seipsa receptiua talis potētie: ita pōt psimiliter esse receptiua forē absq̄ aliqua potētia pcedente ab ipsa realiter differente. q̄re rc. ¶ Nec valet si dicat̄ q̄ materia immediate vnit̄ forme: nec p pñs potest esse inter ipsas aliqd mediū absolutum ab eis distinctum. q: quanto mediū magis est ab extremis distinctū tanto magis pter ipsum ipedit̄ immediate vnio extremoz: z ecōuerso quanto mediū inter aliqua extrema positū est ab eis magis indistinctū tanto ipsa extrema immediatius z ppinquius sunt vnita. sed si hmōi materie potentia ponat̄ esse forma respectiua distincta realit̄ a materia et a forma / magis ab eis erit distīcta q̄ si esset forma aliqua absoluta. g̃ rc. ¶ Tertia conclusio est: q̄ hmōi potentia materie nullo mō pōt esse aliqd per se vnum absolutum nec respectiuū distīctū ab ipsa materia in re extra. ¶ Hec apparet ex pcedentib9. q: vt dictū ē / talis potētia materie si esset in ipsa aliqd distinctum ab ea / esset distinctū realiter: qd non pōt poni. q: aut esset forma substantialis aut accidētalis. sed nō pōt poni primū. q: potētia ad oēm formam substātialē materie possibilē nullam formā substantialē exigentē nō pōt esse in materia aliqua substātialis forma. sed materia circūscripta ab ipā omni substātiali forma est realiter in potentia ad oēm formā substantialem materialē. g̃ talis potētia non est in ipsa aliqua substantialis forma nec accidentalis. q: materia non est receptiua immediatius forme accidentalis q̄ substantialis: nec mediante aliqua forma accidentali est in potētia ad aliquam formā substantialē: cum oībi accidēte remoto ipsa sit receptiua forme substantialis. g̃ rc. ¶ Quarta conclusio est: q̄ ola tria pdicta de potentia materie receptiue forme / vez q̄ si esset aliqd in materia distinctū ab ipsa esset realit̄ distinctū: qd q̄dem minus incōueniēs esset ponere absolutum q̄ respectiuū: z tertio q̄ nullo mō est ponendū aliqd tale distinctū: sunt consimilit̄ intelligenda de potētia forme q̄ ipsa forma dicit̄ esse receptibilis i materia / si substantialis: vel in subiecto / si accidentalis / et etiā de potētia subiecti receptiui forē accidētal. ¶ Hec apparet. q: vt arg istū est in pcedentib9 / non minus realit̄ subiectū est receptiuū forme accidētalis z ipsa in eo receptibilis z forma substantialis in materia: q̄ ipsa materia sit substātialis forme receptiua. g̃ si in materia ponat̄ talis potentia ab ipsa distincta: q: ipsa est forme receptiua psimiliter z psimilis in alijs oībus est ponēda. quare rc. ¶ Et si queras: qd ergo est ista materie vel forme potētia ex q̄ nō est aliqd absolutū nec respectiuū a forma z a materia distinctū? ¶ Respōdeo q̄ hmōi potētia nō habet qd rei: sed nois tm̄. q: nō significat aliqd p se vnū: s3 ipsa similit̄. est cū nomē pnotatiuū plura significās: vel vnu3 significās primo z aliud pnotans scdo. sicut potētia materie significat primo ipsam materiā: z connotat scdo possibilē sibi formam / z econuerso potētia forme receptibilis in materia significat primo formā z pnotat scdo materiā. nec cū materia ē forē receptiua: nec ecōuerso forā receptibilis i materia mediāte aliq̄ alio a seipā. ¶ Sic ad questionem.

¶ Ad rationes istius doctoris. Ad primā qn̄ dicit q̄ oībus est certū z notum q̄ materia est de genere substantie qd non constat de eius potētia: Dico q̄ oībus debet esse notum ex pcedentibus q̄ potentia huiuimodi vt distincta a forma z a materia / nihil ē: z ideo nullius generis ē. potest tn̄ vt autē est ipsa materia z forma / est cū eis eiusde3 generis ve3 substantie. ¶ Ad secūdam pcedo q̄ potentia est respectiuum: hoc est vni9 pnotatiuū z pluriū significatiuū. non est autem hoc qd significat aliqd p se vnū absolutu3 nec respectiuū distinctū a materia z a forma: vt supponit ratio illa. quare rc. ¶ Ad tertiam concedo q̄ est idem realiter ipsa potentia cum materia et cū forma. qd

tñ nõ põt ɔcedere ille doctor:nec ponere / lʒ ꝓbet:ex quo ponit potentias ipsas multiplicari ⁊ distingui formalr̃ tam inter se ꝙ̃ a materia in qua sunt vt dicit: sicut in suo ꝓprio fundamẽto. ¶ Ad rõnem ĩ principio dicendum: ꝙ sicut risibile est passio hoĩs:cũ tñ nõ dicat aliq̃d distinctũ ab eo ꝑter actũ ridendi ipsi possibilẽ cõnotatiuũ: sic ɔsĩr ter in ꝓposito de hmõi potentijs tam forme ꝙ̃ materie ẽ dicendũ.nulla em̃ passio demõstrabilis de subiecto dicit seu importat distinctũ aliq̃d a subiecto non vt actualiter sed tantum vt ei potẽtialiter inexistens. quare ⁊c.

Secundo quero: vtrum potentia forme actiua sit in ea aliq̃d ꝑ se vnũ absolutuʒ vel respectiuũ ab ipsa distinctũ. ¶ Et videtur ꝙ sic.qꝛ non magis potẽtia actiua forme sup̃me est in ipsa aliq̃d distinctũ ab ea ꝙ̃ potentia cuiuslibet alterius forme imꝑfectioris ⁊ inferioris.sed potẽtia ĩtel-lectiua ⁊ volitiua ⁊ alia q̃cũq; actiua spiritualis forme ĩ tellectiue q̃ ꝑfectior est alia oĩ forma/ẽ ab ipsa distincta ergo ⁊ cuiuslibet alterius forme corporalis seu materialr̃ substantialis vel accidentalis forme potentia actiua est distincta ab ipsa. ¶ Cõtra.quia nõ magis potentiã acti-uam forme oportet esse a forma distinctã ꝙ̃ potẽtiam ma-terie passiuã a materia. ¶ Hoc apparet.qꝛ sicut materia est imediate seipsa forme in ea receptibilis receptiua:ita ⁊ vna forma q̃libʒ est seipsa cuiuscũq; forme alterius ab ea ꝓducibilis ꝓductiua vt calor caloris:⁊ sic de alijs q̃-buscũq;.Sed potẽtia materie passiua nõ est in materia aliquid distinctum ab ipsa.ꝰ nec potentia actiua forme a forma. ¶ Responsio.vbi sic ꝓcedam.Primo em̃ ostendã q̃d non sit huiusmodi potentia actiua forme.Secundo in quiram quid sit.

Quantum ad primum pono duas con-clusiones negatiuas duarũ opinionũ exclusiuas. ¶ Pri-ma est:ꝙ potẽtia actiua forme non est ĩ ea aliq̃d respecti-uum ꝑ se vnũ ab ipsa ⁊ ab effectu sibi possibili distinctum aliq̃liter in re extra. ¶ Hec lʒ appareat ex dictis in q̃stiõe precedenti:probo tñ ipsam sic. Primo.illud quod conue-nit alicui seipso quocũq; alio circũscripto/nõ põt dicere ĩ ipso aliq̃d distinctũ ab eo. ¶ Hoc apparet ĩ exẽplo.qꝛ em̃ deus est sapiens seipso:nõ aũt hõ: ideo esse sapientẽ dicit in hoĩe aliq̃d distinctum:nõ aũt ĩ deo.sed esse actiuũ seu ꝓductiuum ɔuenit cuicũq; forme actiue vt calefactiuuʒ calori/⁊ sic de alijs / quocunq; alio distĩcto ab ipsa forma q̃ actiua dicit̃ circumscripto.ꝰ ⁊c. ¶ Maior ꝓbatur.Pri-mo q̃libet actiuũ pricipiũ illo ⁊ nullo alio dicit̃ esse actiuuʒ q̃ agit actualiter qñ agit.sʒ agẽs qñ agit / vt calor actu calefaciens seipso calefacit nõ aliquo mediãte respectu ab ipso distincto ⁊ a calore in passo ꝓducto.q̃re ⁊c. ¶ Se-cundo.quia non magis esse actiuũ ɔuenit alicui ꝑ aliquẽ respectum:nec ꝑ quodcũq; aliud a se distĩctũ: ꝙ̃ esse agẽs seu ipsa actio actualis.sed vt patet ex dictis in principio huius libri/actualis actio non est forma aliq̃ ꝑ se vna ab-soluta nec respectiua ab agẽte ⁊ ab effectu distincta.ergo nec actiuitas ipsa vel actiua potẽtia a forma actiua. ¶ Cõ-firmat̃.qꝛ sicut iter imediate vnita nullũ debʒ nec põt po-ni mediuʒ respectiuũ:cũ respectiuuʒ nõ minus sed magis differat ab absoluto ꝙ̃ vnũ absolutum ab alio:ita nec ĩter illa q̃rũ vnũ põt esse ⁊ est qñ est immediate ab alio/est po-nendũ aliq̃d tale mediũ respectiuuʒ.sʒ oẽ actiuũ pricipiũ est immediate effectus sibi possibilis ꝓductiuũ:⁊ effect⁹ ab ipso qñ ꝓducit̃ immediate ꝓducit̃/vt calor a calore ⁊ ignis ab igne: ⁊ sic de alijs.ꝰ ⁊c. ¶ Preterea scd̃o arguo sic ad idem.nullus respectus realis põt esse etiã scd̃m po-nẽtes ipsos ad terminũ nõ entẽ seu nõ actualr̃ existẽtẽ:sʒ actiua potentia est ad terminũ nõ existentẽ.est em̃ ignis ꝓductiu⁹ ignis non existẽtis/⁊ calor caloris:⁊ sic de alijs omnibus principijs ꝓductiuis:quoꝝ nullũ dicatur esse ꝓ-ductiuũ alicuius actualr̃:sed tñ possibiliter existẽtis ⁊ actu non entis.ꝰ ⁊c. ¶ Sed ad istã rationẽ respondẽt q̃-dam dicẽtes ꝙ lʒ respectus actualis ⁊ formalis a funda-mento realiter distinctus exigat terminũ actualiter exi-stentẽʒ/nõ tñ ipm̃ exigit aliq̃s respectus fundamentalis nec aptitudinalis / qualis ponitur esse iste. ¶ Contra.qꝛ aut intelligunt huiusmodi actiuã potẽtiã seu actiuitatẽ ipsam esse respectũ aptitudinalẽ q̃dditatiue:aut termina-tiue:qꝛ vʒ est ad terminũ aptũ natũ eẽ a fundamento pu-ta ad effectũ possibilẽ.Si primo mõ: falsũ est qd̓ dicunt. qm̃ licet calor actu non calefaciat:nec homo actu rideat actualiter tñ calor est calefactiuus ⁊ hõ risibilis.ꝰ si cale-factiuum ẽ aliq̃s respectus in calore fũdatus/nõ debet di-ci q̃dditatiue aptitudinalis:sed potius actualis.⁊ maxi-me cũ scd̃m ipsos sit a fundamẽto actualiter existẽte rea-liter indistinctus.Si autẽ scd̃o modo vocant ipsam potẽ-tiaʒ aptitudinalẽ/vʒ terminatiue:puta qꝛ ad effectũ pos-sibilẽ:ex hoc nõ seq̇t̃ cũ sint q̃dditatiue ⁊ formaliter actu-ales: ꝙ possint esse sine termino actualr̃ existente.qm̃ si ad omne possibile põt esse respectus aliq̃s actualiter ĩ fũ-damẽto/non existẽte possibili termino ĩ actu:vna albedo poterit poni similis albedini possibili ⁊ dissimilis nigre-dini nõ existenti:nec ꝑ ɔñs oportebit destrui relationem aliquã destructo termino q̃tũ ad eius existẽtiã actualẽ. sicut em̃ calor vt dicũt/refertur ad calorẽ sibi possibilem effectiue:⁊ hõ ad actuʒ ridẽdi:ita poterit referri actualr̃ vna albedo ad aliã non existẽtem ipsiq; esse similis:qd̓ est falsum.q̃re ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo sic ad idẽ.aut ef-fectu in esse posito manet in eius cã eadem relatio q̃ pri⁹ erat in ea ad ipsam:aut non.sed neutrũ horũ ipsi pñt po-nere.quoniã sicut respectus aptitudinalis ad terminuʒ possibilem:ita actualis se videt̃ hr̃e ad terminũ actualẽ ergo non magis ad terminũ actualem est respectus apti-tudinalis ꝙ̃ ad terminum possibilẽ actualis.ergo posito effectu ad quẽ vt cãe possibilẽ erat ĩ ipsa cã respect⁹ apti-tudinalis:vt dicũt/nõ põt hmõi respect⁹ aptitudinalr̃ ma-nere:sed ipsi hẽt succedere aliq̃s ali⁹ actualis. Quod si cõ-cedãt / habent dicere consequenter hmõi respectum apti-tudinalẽ quẽ dicit actiua potẽtia forme/esse distĩctũ rea-liter ab ipsa forma:qd̓ tñ negant.ex quo seq̇tur ꝓpositũ vʒ ꝙ cuʒ posito effectu nihil qd̓ in cã ꝑfuit corrũpit̃ nec maneat in ipsa aliq̃s aptitudinalis respectus ad effectuʒ ipm̃ actualiter existentem:ꝙ nec talis respectus fuit in ipsa prius. ¶ Preterea quarto arguo sic ad idem. non ẽ ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas.sed opinio po-nens hmõi actiuam potẽtiã forme esse aliquẽ respectum ab ipsa forma distinctum ponit in oĩ forma actiua ma-nifestam pluralitatẽ rerũ/cũ tñ nulla sit necessitas nec ẽt possibilitas.ergo ⁊c. ¶ Minor quãtuʒ ad primã ꝑtẽ/vʒ ꝙ ista opinio ponat ĩ omni forma actiua pluralitateʒ q̃si innumerabilem rerũ/apparet.qm̃ cũ secundũ ipsaʒ ⁊ ei⁹ defensores respectus non possit esse idem ad terminos di-uersos:per ɔñs ĩ oĩ forma actiua oportet ponere tot po-tẽtias hmõi respectiuas q̃t sunt effectiue alie possibiles sibi forme. ⁊ ita cũ oĩs forma actiua sit ꝓductiua infinito-rũ vnius post alterũ successiue/vt calor infinitorũ caloruʒ ⁊ ignis igniũ:⁊ sic de alijs:ꝑ ɔñs in oĩ pricipio ꝓductiuo erunt actualiter infinite quodãmõ ⁊ innumerabiles po-tentie ꝓductiue.ergo ⁊c. ¶ Scd̃a pars/videlicet ꝙ nul-la sit necessitas ponendi talia sic diuersa in forma aliqua actiua:apparet.qꝛ vt dictum est/omne actiuũ principiuʒ ꝓductiuũ seipso põt esse ⁊ est actiuũ:sicut ⁊ seipso ĩmedia-te agit non respectu aliquo mediãte.sed potẽtia hmõi ꝓ-ductiua seu actiua non ponit̃ in forma nisi ꝓpter [illegible] sibi possibilẽ.ergo cũ forma actiua possit in effectum [illegible]

possibilem per seipsum/oīno ē superfluū ⁊ pter necessitatē ponere in ipsa hmōi talē potentiā respectiuam. ¶ Tertia pars minoris predicte/vez ꝙ nec sit possibile talia ponere/probaꝛ. qꝛ aut hmōi actiue potētie forme sunt inter se ⁊ a forma distincte realiter: aut non. si sic: ergo in oīu forma actiua est res diuersa realiter ⁊ innumerabiles: qꝛ tot qᵗ sunt effectus sibi possibiles. hoc aūt est euidenter falsum ⁊ impossibile. tunc eñi seqreꝛ ꝙ calor pducēs calorē pduceret ī ipso calore pducto simul res īfinitas/puta hmōi diuersas formas respectiuas: vel ab ipō calor pductus pduceret in se casura ꝙ haberet ī se actu tot formas respectiuas tam inter se ꝙ a calore distinctas/quot sunt possibiles sibi calores: qđ est manifestū inconueniens ⁊ absurdum. quare ⁊c. ¶ Si autem dicaꝛ ꝙ hmōi actiue potentie respectiue sunt realiꝛ indistincte tam inter se ꝙ a forma: hoc est impossibilius ꝙ sit primū. Primo. qꝛ tūc seqreꝛ ꝙ vna res puta vnica forma numero esset idē realiꝛ cū infinitis. ¶ Scđo. qꝛ tunc relationes aliq̄ diuerse in creatis essent magis eedē ꝙ relationes originis ī diuinis: ⁊ alia multa seq̄rentur impossibilia totaliter ⁊ absurda. quare ⁊c. ¶ Ex pdictis apparet manifeste oīmoda impossibilitas opinionis dicentium: ꝙ hmōi actiua potentia est respectus aptitudinalis differēs a forma ipsa in qua existit vt in fundamento: sicut potentia passiua in materia/tātū formaliter: non aūt realiter: cum nulla relatio nisi sola diuina sit a suo fundamēto indistincta realiter: supposito vt supponit opinio/ꝙ sit in ipso tanꝙ forma aliqua p se vna ab eo distincta formaliꝛ: qđ tñ est falsum. ¶ Cōfirmatur Primo. qꝛ scđm ipsos ꝙ diuina essentia sit idē realiꝛ cū sua relatione a qua distinguiꝛ formaliꝛ: hoc ē qꝛ ia formaliter infinita. sed nihil ab ipsa essentialiꝛ distinctum pōt esse formaliꝛ infinitū. ergo nec a sua relatione q̄ distinguiꝛ formaliꝛ/ realiꝛ indistinctū. ¶ Scđo. qꝛ si ad oīe possibile est in illo cui illđ dicaꝛ eē possibile/aliq̄d respectiuū ab vtroq; distictū: cū actiuitas sit possibilis forme actiue de qua dicaꝛ non minus ꝙ effectus q̄ ab eo pgrediꝛ: per ꝯñs ita erit in forma actiua potentia pcedens ad aliam in infinitum/sicut ad ipsum effectum poniꝛ in forma pcedens potentia respectiua. ¶ Et si forte dicatur ꝙ nō est simile ppter duo. Primo. qꝛ actus siue effectus est a suo principio pductiuo realiter distinctus: ⁊ ideo ad ipm pōt esse ī forma actiua respectus: non autem ad actiuitatē ab ipō realiter indistinctam licet formaliter sit distincta. ¶ Secundo. qꝛ ad actualiter ⁊ īsepabiliter inexistens non pōt esse respectꝰ aliq̄s aptitudinalis. sed hmōi actiuitas forme semp est ⁊ insepabiliꝛ in ipsa forma actiua: non autem effectus seu possibilis ipsi actus nisi tñ habitualiter seu aptitudinaliꝛ. ergo ⁊c. ¶ Contra primū arguo. qꝛ constat ꝙ gñatiuitas ⁊ spiratiuitas in diuinis non distinguuntur realiter a termino genito ⁊ spirato: ⁊ tñ scđm ipsos sunt respectus fundamētales. ergo ad tales fundamētales respectus non reqriꝛ realis distinctio fundamenti a termino. ¶ Consequētia est euidens. Sed antecedens probatur. quoniam nihil est a verbo genito distinctum realiter nisi pater ⁊ spūs sctūs vel gñatio actiua ⁊ spiratio passiua. nisi ponas rerum multitudinem impossibilē in diuinis. sed gñatiuitas scđm ipsos non est formaliꝛ pater nec gñatio actiua: nec spiratiuitas est spūs sanctus nec spiratio passiua nec actiua nec ipsa spirans psona. ergo ⁊c. ¶ Preterea qꝛ lz ad respectū actualē distinctū a fundamēto realiꝛ reqraꝛ terminus a fundamēto realiter distinctꝰ: non tñ ad respectum q̄ est cum fundamēto idē realiꝛ: qualꝭ scđm ipsos est oīs respectus fundamētalis ⁊ aptitudinalis. quare ⁊c. ¶ Contra scđm arguo. qꝛ si ad actualiꝛ inexistēs non pōt esse respectus aliq̄s aptitudinalis: ergo actu ridēs non est risibilꝭ: nisi ponas ī ipso tot risibilitates quot sūt possibiles ipsi actus ridendi. ⁊ cū hoc seqꝛ ꝙ actu ridēs non erit risibilis risibilitate q̄ in ipō pfuit ad actū: licet possit dici risibilis respectu aliorum actuū sibi possibiliū. ⁊ tunc vlterius seq̄reꝛ ꝙ hmōi respectus non essent cum fundamento idē realiꝛ: cū p aduentum actuū tollerēꝛ: qđ tñ ipsi negant. quare ⁊c. ¶ Preterea. qꝛ esto ꝙ respectꝰ aptitudinalis reqrat terminū possibiliter nō semp ⁊ inseparabiliter existētē: non tñ hoc scđm eos reqrit fundamētalis respectus: cuiꝫ talis/vt dicūt/sit in diuinis adintra. Constat eñi gñatiuitatē ⁊ spiratiuitatē in diuinis esse ad terminos necessario ⁊ ineuitabiliter existentes. ergo ⁊ in pposito: lz actiuitas semp ⁊ inseparabiliꝛ suum actiuū prīcipiū comiteꝛ: ex q̄ tñ ab ipso formaliter distīguiꝛ/potest poni in fundamento/vez in ipso actiuo prīcipio / ad ipsaꝫ respectus aliq̄s fundamētalis/⁊ si non aptitudinalis/ab eiꝰ fundamento puta actiuo principio distinctus formaliter: licet secū idem realiꝛ. quare ⁊c.

Secunda cōclusio similiter negatiua est

ꝙ potentia actiua non est in forma aliq̄d p se vnū absolutū ab ea distinctum. ¶ Hec pbaꝛ. qm̄ si potentia actiua est aliq̄d absolutum a forma distinctū: aut ipsa actiua potentia est effectus pductiua/⁊ nō forma: aut ecōuerso forma ⁊ non ipsa potentia: aut vtrūq;. Si ponaꝛ primū: seqꝛ ꝙ potentia actiua sit a forma cuius est realiter distincta ⁊ nihilominus habeꝛ ppositū/vez ꝙ pductiuū prīcipiū seu actiuū non est a sua actiuitate distinctum. ¶ Primū apparet. qm̄ oē principiū pductiuū alicuius effectus est distinctus realiꝛ a q̄cūq; eius non pductiuo. ergo si potentia pductiua seu actiua forme est pductiua effectus: nō aūt forma ipsa cuiꝰ dicaꝛ esse ipsa potentia pductiua: seqtur ꝙ forma ⁊ eius potentia actiua sunt duo entia absoluta realiter inter se distincta: ⁊ per ꝯñs separabilia. seqtur vlterius ꝙ nulla forma est alicuius effectus principium pductiuum. qm̄ nihil est tale p seipm̄: qđ est tale p aliq̄d a se realiter distinctum ⁊ sepabile. sed potentia actiua qua omnis forma dicitur esse actiua/a forma/vt supponiꝛ/est realiter distincta: vt vnū absolutū ab alio. ergo non magis forma est actiua tali potentia mediante ꝙ vna forma mediāte alia ab ipsa realiter distincta. ¶ Scđm vez ꝙ hoc concesso adhuc habeatur ppositum/vez ꝙ forma actiua est a sua potentia actiua realiter indistincta/nec actiua potentia est aliq̄d absolutum in ea distinctum ab ipsa/apparet. qm̄ hmōi actiua potentia q̄ ponitur absoluta ⁊ a forma cuius est realiter distincta/non pōt esse nisi forma. nō eñi pōt poni materia hmōi. ergo actiua potētia est forma. de q̄ q̄ro: an sit actiua seipsa ad effectū sibi possibilē: an mediante alia actiua potētia absoluta. Cōstat ꝙ non pōt poni secundū. qꝛ tūc seq̄reꝛ euidenꝭ pcessus in infinitū. nec posset dari aliqua potentia absoluta seipsa actiua: sꝫ vna mediāte alia in infinitū. ergo relinq̄ꝛ primū: ꝙ vez hmōi potentia actiua absoluta a forma distincta/vt vna forma ab alia/sit actiua seipsa non mediante aliq̄ potentia actiua absoluta in ipsa actualiter existente: ⁊ hoc est propositum: vez ꝙ potētia actiua non est aliquid absolutum in forma necessario distinctum ab ipsa. ¶ Confirmaꝛ. qꝛ sola illa forma dicaꝛ actiua q̄ est effectus pductiua: non aūt illa a q̄ nullus pōt esse effectus. sed si potentia actiua ē distincta a forma vt absolutū ab absoluto ⁊ ab ipsa actiua potentia: nō aūt forma sit effectus: ipsa potentia actiua non forma sibi ꝯiuncta erit forma actiua. sed vt pbatū est non aliq̄ alio ꝙ seipsa. ergo actiua potentia non est in forma actiua distinctū aliqđ absolutum: esto ꝙ sit in forma q̄ nō dicaꝛ esse actiua: q̄lis est oīs distincta a potētia actiua vt vna forma absoluta ab alia absoluta. ¶ Si autem ponaꝛ scđm/vez ꝙ forma ipsa sit actiua: non aūt eius potētia absoluta: sequunꝛ eadem duo q̄ supra/ vez ꝙ est ab hmōi potentia actiua distincta realiter forma sua: ⁊ qꝛ for=

ma ipsa que vt distincta ab actiua potentia est a sua po
tentia actiua indistincta.qm̄ qd̄ seipso est actiuū non po
test esse aliqd̄ a sua actiua potentia distinctum.sed forma
q̄ ab actiua potētia vt absolutū ab absoluto est distincta
seipa/vt supponit/est actiua.ergo ipsa debet dici sicut et
vere est potentia actiua/non illud absolutū qd̄ in ipsa po
nitur vt non alicuius principiū ꝓductiuū. nihil eñ potest
dici actiuum principiū nisi qd̄ est alicuius effectus possi
bilis ꝓductiuū.q̄ non ponit esse potentia actiua vt a for
ma distincta.ex q̄ seq̄tur ꝙ nulla talis potentia est ponē
da actiua.sicut eñ nihil est in potentia passiua ad formā
nisi qd̄ pōt ipsi subijci ac ipsa ꝑficitata nec aliqd̄ pōt dici
potentia actiua a quo nihil pōt effici.quare ⁊c. ¶ Si aūt
tertio dicat ꝙ vtrūq; est actiuū/tā forma vel q̄ sua po
tentia actiua/tunc seq̄tur primo ꝙ ad oēm effectū ꝓdu
cendum habeant ↄcurrere due cause create effectiue:vel
forma ⁊ sua potentia ꝓductiua:⁊ nihilominus secūdo ha
betur ꝓpositum:vel ꝙ potentia actiua forme est ab ipsa
indistincta. ¶ Primū apparet.qm̄ ex q̄ calor ⁊ sua acti
ua seu calefactiua potentia sunt duo absoluta distincta
quorum vtrūq; agit vt supponit ad calorem: per ↄñs ca
lor ipse non pōt ꝓduci nisi a duobus causis efficientibus
vel a calore ⁊ a sua potentia effectiua . vel si pōt:frustra
ponit talis actiua potētia in calore ab ipsa vt absolutū
ab absoluto distincta. ¶ Cōfirmat.qꝛ ad calorem ꝓducē
dū non videt req̄ri aliqd̄ creatum effectiuum principium
nisi calor:nec aliqd̄ ad ignē nisi ignis:⁊ sic de oībus alijs
quare ⁊c. ¶ Scd̄m:vel ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū:qd̄ tñ
est oīno absurdum: habetur intētū/vel ꝙ potentia acti
ua forme non sit distincta ab ipsa:apparet.qm̄ illud voco
forme potentiam ꝓductiuā seu actiuā fundamētaliter q̄
forma agit nō aliqd̄ ab ipa distinctum q̄ ipsa non agit:sed
illud agit ꝑ se:⁊ forma similit̄ semetipsa. sed vt supponit
potētia actiua forme ⁊ forma ipsa sunt duo absoluta/quꝛ
qd̄libet est actiuum/ ⁊ agit qm̄ agit actualit̄ ꝑ seipm̄.ergo cu
iuslibet actiua potentia est a q̄libet totaliter indistincta.
ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis apparet oīno improbabilē esse et
impossibilem opinionē q̄rundam dicentium ꝙ potentia
actiua ⁊ oīs aptitudo alia est q̄dam absoluta ꝑfectio
vnitiue ↄtenta in eo cuius est/differēs ab ipso non realit̄
sed formalit̄ tantum.sup quā q̄dē ꝑfectionē absolutā in
forma ipsa vnitiue contentā fundat(vt dicunt)respectus
aptitudinal̄ real̄ fūdamētalit̄:nō aūt formalit̄:qꝛ nō ē for
malis. ¶ Primū/vel ꝙ sit aptitudinalis/ꝓbāt ꝑ hoc.qꝛ
fundat sup aptitudinē absolutā:⁊ ideo denoīatur aptitu
dinalis a fundamento. ¶ Scd̄m/vel ꝙ sit realis funda
mentaliter/ꝓbant.qꝛ respectus fundamētū non est reale
¶ Tertiū:vel ꝙ nō sit formalis/ꝓbant . qꝛ oīs respect᷒
formalis exigit fundamētū ⁊ terminū.sed iste non exigit
terminum:sed tm̄mō fundamentū.ergo ⁊c. ¶ Hec opinio
est īpossibilis q̄tū ad oīa sua ↄtenta.Est eñ primo falsū
⁊ impossibile primū qd̄ dicit/vel ꝙ actiua potentia ⁊ oīs
alia aptitudo sit ꝑfectio absoluta a forma distīcta forma
liter:⁊ indistincta realit̄. Primo.qꝛ nec in creatis nec ī oī
nibus reperiunt aliqua talia absoluta tñ formalit̄ ⁊ nō rea
liter distincta. ¶ Secūdo.qꝛ illud est potentia actiua pu
ta calefactiua a q̄ pōt esse calor effectiue. hoc autem ē ca
lor/non absolutū aliqd̄ in calore existens.nihil eñ est in
calore ꝓductiuum caloris īmediatius q̄ sit calor:nec in
forma ignis qd̄ sit ignis immediatius ꝓductiuū q̄ forma
ignis:⁊ sic de alijs.Et ita si calor non pōt agere ad calorē
nisi mediante tali ꝑfectione absoluta in ipō existente: nec
illa ꝑfectio poterit agere ꝑ seipam:sed mediāte alia in in
finitū:hoc aūt est impossibile.ergo stādū est in primo vel
in calore ⁊ in quacūq; forma alia actiua/concedēdo ipsā
esse actiuā seipsa non mediante ꝑfectione aliqua sibi ad
dita absoluta/ab ipsa quōcunq; distincta.quare ⁊c. ¶ Ex
hoc apparet scd̄o ꝙ falsum est illud qd̄ addit ista opinio
qm̄ dicit ꝙ sup aptitudinem supradictam fundat aptitu
dinalis respect᷒. Primo.qꝛ nec hmōi aptitudo ad agen
dum nec talis aptitudinalis respect᷒ est aliqd̄ ꝑ se vnū
a forma ipsa distinctum:vt in p̄cedentibus est ostensum.
¶ Secundo.qꝛ esto ꝙ talis respectus aptitudinalis eēt
aliqd̄ in re extra/illud debet poni opus immediatū ⁊ pri
marium fundamentū:sicut actus q̄ ponitur eius terminus
est possibilis effectiue.sed actus seu effectus forme possi
bilis non pōt esse ab aptitudine siue actiua potētia tāq̄
ab aliquo distincto a forma q̄ actiua dicit semetipsa. ergo ta
lis aptitudinalis respectus si esset nō esset in alio q̄ ī for
ma.quare ⁊c. ¶ Tertium qd̄ ponit opinio supradicta/vi
delz ꝙ talis respectus est fundamētalit̄ non formalit̄ rea
lis/est oīno etiā impossibile ⁊ inintelligibile.qm̄ aut vocat
eum fundamentalit̄ realem qꝛ est ipm̄ fundamentum ab
ipso extra intellectū penitus indistinctū:aut qꝛ est aliqd̄
ab ipso formalit̄ distinctum:sed realit̄ indistinctū. Si pri
mo modo/ↄcedo.sed hoc nihil ad ꝓpositum:qꝛ sic non ē
aliud secundū rem dicere ꝙ risibile dicit respectum fun
damentalē in hoīe q̄ ꝙ est extra intellectum totalit̄ idē
secū.⁊ sic non magis risibile potest dici respectus funda
mentalis q̄ ipse hō:nec magis pōt dici respectus funda
mentalis q̄ terminalis:cum etiā ↄnotet vt suū terminū
ipm̄ actū.Si aūt scd̄o modo vocat hunc respectum esse
aptitudinalem/ falsum accipit:⁊ coīcidit cū prima opini
one superius īprobata. ¶ Nec valet ratio quā adducit qm̄
dicit ꝙ eius fundamentū est reale.qm̄ idē non est funda
mentum sui ipsius . risibile aūt non dicit in hoīe aliqd̄ p̄
ter possibilem sibi actū:nec potentia actiua in forma ali
quid ab ipsa distinctum p̄ter effectum sibi possibilē ↄno
tatū.quare ⁊c. ¶ Et qm̄ vltimo probat ꝙ nō est respectus
formalis qꝛ non habet terminū:sed tm̄mō fundamētum
ↄcedo:⁊ ex hoc propositum infero:vel ꝙ non est aliqd̄ in
re extra nisi tñ ipm̄ actiuū principiū p̄ter actum seu ef
fectum possibilē ↄnotatū.oīs eñ respect᷒ in creatis fm̄
ponentes ipsos exigit necessario fundamētū ⁊ terminum
quantumcūq; a fundamēto modicum distinguat.q̄re ⁊c.
¶ Hec de primo.

Quantū ad secundū:vbi videndum est

quid sit actiua potentia forme:Dico ↄsimilit̄ de potētia
ista sicut dictum est de potentia materie passiua in q̄stio
ne alia p̄cedenti. ¶ Primo ꝙ si potentia ista actiua fo͛e
esset in forma aliqd̄ distinctū ab ea:non tñ formaliter:sz
etiā realit̄ esset distincta ab ipsa. ¶ Secūdo ꝙ minus in
conueniens esset ponere illud esse aliqd̄ absolutum q̄ ali
qd̄ respectiuū. ¶ Tertio:ꝙ neutrū est ponēdū . nec eñ ta
lis actiua potentia est in forma aliqd̄ ꝑ se vnū absolutum
nec respectiuū ab ipsa distinctū. ¶ Quarto:ꝙ potentia
actiua nō hēt q̄d rei:sed q̄d noīs tñ.plura eñ significat
seu vnū significat puta formam:⁊ aliud ↄnotat vt effectū
¶ Hec oīa declarant consimiliter sicut alia quatuor di
cta in q̄stione alia de potentia passiua materie fuerūt su
perius declarata. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnē ī pri
cipio dicendū/ꝙ falsū est qd̄ accipit in minori/ vel ꝙ po
tētie forme intellectiue sint ab ipsa distincte. in nullo eñ
volūtas intellectus ⁊ cetere aīe potentie distinguunt ab
aīa exceptis actibus ↄnotatis:cū ipa aīa sit immediatū
principium oīm actuū sibi possibiliū ꝓductiuū:vt postea
in sequentibus ostendetur. ¶ Et si dicat ꝙ nō:sed potētie
ab ipsa distincte sūt principiū oīm actuum/ tunc aīa nul
lius est actiua:sed tñ sua potētia q̄ est seipsa ꝓductiua:⁊
ꝑ ↄñs distincta ab aīa realit̄:vt vna forma actiua ab alia
nō actiua.⁊ cū potētia ipsa sit fo͛a seipsa actiua nō alia
in ipsa existente potentia mediāte:ꝑ ↄñs adhu[illegible] habet ꝓ
positum/vel ꝙ forma actiua non habet in se [illegible]

nõ tenꝫ aliquid ꝑ se vnū absolutum vel respectiuũ/ quo
mediante attingat effectum. quare ꝛc.

TErtio quero: vtrum omnis for
ma naturalis generabilis ꝑcedat ĩ materia ꝑsup
posita anteq̃ generet̃ q̃tũ ad aliquem sui gra-
dum. ¶ Et videt̃ q̃ sic. q: oẽ factum de nullo
eius ꝑsupposito est creatũ. sed nulla forma gñata natu-
raliter ẽ creata: cũ sit de aliquo sui facta. sed materia nõ
est aliq̃d sui. ergo oportet in materia ꝑcessisse aliquẽ gradũ
forme cuiuscũq; naturalit̃ generate. ¶ Cõtra. quia eadẽ
rõne forma totaliter põt nouiter generari/ sic q̃ nihil ei⁹
ꝑfuerit: qua genita põt totalit̃ corrumpi sic q̃ nihil eius
remaneat. ¶ Hoc apparet. q: agens naturale non corrũ-
pit in materia nisi q̃d in ipsa naturalit̃ ab agẽte ꝯtrario
est introductũ: sicut frigidũ nõ corrumpit nisi calidũ a ca
lido vel ab alio naturalit̃ calefactiuo ꝑncipio gñatũ. nul
lũ eñ ingenerabile est corruptibile. sed q̃libet agens cõ
trariũ corrũpit totam formã vt ignis aquam ꝛ frigus ca-
lorem: ꝛ sic de aliis. ergo ꝛ tota forma accidẽtalis vel substã
tialis est gñabilis ꝑ naturã: nec ꝑ ꝯñs ꝑsupponit̃ anteq̃
gñetur aliq̃s eius gradus. ¶ Responsio. vbi est videndũ
Primo/ q̃ forma vere ꝛ ꝓprie generat̃ seu ꝓducitur. Se
cundo/ q̃ nihil eius in materia ꝑsupponit̃. Tertio/ q̃ ex
hoc non seq̃tur q̃ creetur.

Quãtum ad primum philosophus pro
bat. 7. metaphy. q̃ forma nõ generat̃: sed ꝯpositũ. ¶ Pri-
mo. q: oẽ per se genitum est gñatũ ex aliquo sui. sed nihil
forme ꝑfuit ex q̃ forma ipsa potuerit gñari. materia enim
non est aliq̃d forme: sed ꝯpositi. ergo ꝛc. ¶ Secundo. q: illud
ex q̃ aliq̃d fit est eius principiũ ꝛ cã. sed materia non est
principiũ forme: sicut nec econuerso. sed materia ꝛ forma
sunt principia ꝯpositi. scd̃m eñ p̃hm quinto physicorum
principia non sunt ex alterutris. ergo ꝛc. ¶ Cõtra ꝯclusi
onem istã q̃ oĩno est irrationabilis/ aliqui arguũt. Primo
q: cũ vnitas gñationis accipiat̃ seu arguat̃ ex vnitate ter-
mini / oĩs gñatio ꝑ se vna habet vnũ terminũ. sed gñatio
forme accidentalis est ꝑ se vnũ ꝯpositum: aut ex forma ip
sa accidentali ꝛ subiecto nõ est aliq̃d per se vnũ. ergo nec
est hmõi gñationis terminus. nec subiectũ forme põt esse
eius terminus cũ gñatio ipsũ ꝑsupponat. ergo termin⁹ nõ ẽ
nisi ipsa forma accidẽtalis. ¶ Scd̃o. quia aut gñatio ac
cidentis ẽ vna essentialit̃ ꝛ per se: aut tñ ꝑ accidens. Si
primum: ergo habet vnũ terminũ ꝑ se q̃ non põt esse ꝯpositũ
ex subiecto ꝛ accidẽte: cum tale sit vnũ ꝑ accidẽs: sed tñ
forma accidentalis ipsa. Si etiã ponat̃ scd̃m/ idem seq̃t̃:
q: cum oĩe vnũ ꝑ accidẽs sit plura essentialiter: quorum
q̃libet est vnũ ꝑ se: ꝑ ꝯñs cum gñatio sit vna ꝑ accidẽs
includit plures generationes: quarũ q̃libet cũ sit vna per
se hẽt habere vnum terminũ q̃ non põt esse nisi aliq̃s gra
dus ipsius forme accidẽtalis. quare ꝛc. ¶ Tertio. q: cum
ex subiecto ꝛ accidente non resultet aliq̃d nisi sola relatio
vnionis: sed generatio accidẽtis terminetur non ad acci-
dens: sed ad ꝯpositũ ex ipso ꝛ ex subiecto: cuiuscunq; ac
cidentis gñatio terminaret̃ ad relationẽ: puta ad vnionẽ
accidentis cum subiecto: q̃d est falsum. ergo ꝛc. ¶ Sꝫ iste
rationes nõ concludũt. q: oẽs falsũ accipiũt ꝛ supponũt.
Prime eñ due accipiũt vel innuũt q̃ gñatio sit forma ali
qua ꝑ se vna distincta a generãte ꝛ genito. Tertia autem
accipit q̃ vnio accidentis cũ subiecto est forma aliqua re
spectiua similiter ꝑ se vna ab extremis vniis distincta. Q̃
primũ horũ non sit verum/ apparet ex dictis in principio
huius secundi. Q̃ nec secunduꝫ/ apparet ex dictis ĩ quar
to libro. ¶ Et ideo formã gñari seu vere ꝓduci non videt̃
mihi oportere probari nec posse etiam a priori: cũ sit quo
dãmõ ꝑ se notum cuicũq; videnti quid forma ꝛ q̃d ꝓduci

seu generari. sicut eñ cuilibꝫ intuenti subiectum in q̃ ẽ for
ma/ est notum formã illã existere in subiecto: ita cuilibꝫ vi
denti ignem ꝑñtẽ passo sub forma ꝯtraria existẽte puta
sub forma ligni/ est notum lignũ corrũpi: ꝛ ignis formã in
eius materia ꝑsupposita introduci. constat autem q̃ nec
forma ligni corrumpit nec forma ignis introducitur ab
alio agente creato q̃ ab igne. vel esto q̃ sic/ nihilominus
habet̃ ꝓpositum: vꝫ q̃ forma ignis veraciter gñet̃. qm̃ si
cut oĩs forma est subiectiue in illo q̃d sibi subiicit̃: ita etiã
est effectiue ab illo ad cuius ꝑñtiã seq̃t̃. oĩe ergo illud ve-
re ẽ ꝓductũ: cuius totum esse ad aliud seq̃tur: sicut econ-
trario oĩe illud vere est corruptũ/ cuius totum esse est de
structum. sed ꝯstat ad sensum q̃ ad ꝑñtiam agentis na
turalis destruit̃ tota forma opposita ĩ materia supposita
ꝛ seq̃tur q̃ non erat antea forma ꝓposita. ergo ista vere est ꝓ
ducta ꝛ alia interrupta siue corrupta. ¶ Confirmat̃ prio
q: excepto poterno supposito in diuinis nihil aliq̃d põt eẽ
realiter ꝓductuꝫ. ¶ Scd̃o. q: oẽ corruptibile est gene-
rabile. sed forma est corruptibilis/ vt apparet ad sensum
tã de accidẽtali q̃ de substantiali. calor eñ corrumpit̃ a
frigore ꝛ forma aque ab igne. ¶ Tertio. q: quãdo agens
naturale corrumpit aliquã formã ꝯtrariã/ ꝯmunit̃ gñat
ei incompossibilẽ ꝛ oppositam. q̃re ꝛc. ¶ Nec valet si di-
cat̃ q̃ forma non generatur ꝑ se: sed rõne compositi. Pri
mo. q: ꝯpositum ipm̃ est a forma ꝛ a materia realiter di-
stinctum. ¶ Scd̃o. q: si est aliq̃d distinctũ est posteri⁹ eis.
sꝫ nullũ prius ꝑsupponit̃ generari ratione posterioris ꝑ-
supponẽtis ipm̃: sed potius econuerso. ¶ Tertio. quia nõ
minus forma substantialis gñat̃ scd̃m se ꝛ corrumpit̃ nõ
ratiõe alicuius alterius: q̃ forma accidẽtalis q̃ nõ põt di
ci gñari nec corrũpi ratione alicuius compositi ex ipsa
ꝛ subiecto ꝑsupposito: cũ nullũ tale sit ꝯpositũ. ¶ Quar
to. q: q̃d generat̃ gñatione alicuius corrumpit̃ corruptio
ne ipsius: ꝛ ꝑ ꝯtrariuꝫ illud q̃d põt corrupto aliq̃ manere
etiam põt illo nõ gñato fieri seu ꝓduci. sꝫ si ꝯposita sibi
a partib⁹ est distincta/ ipsa corrupta seu quocũq; destructa
potest forma sicut ꝛ pri⁹ in materia remanere: vbi manẽs
est corruptibilis sicut ante. ergo sicut ꝑ se non rõne ꝯpositi ẽ
corruptibilis: ita ꝯsimiliter est generabilis. ¶ Quinto. quia
magis est naturaliter generabile ꝛ corruptibile illud cu-
ius totum esse põt fieri ꝛ destrui ꝑ naturã/ q̃ illud cuius
aliq̃d esse nec põt corrumpi nec fieri ꝑ naturam. sed si cõ
positũ a ꝑtibus est distinctum/ includit aliquid puta ma-
teriam ingenerabileꝫ ꝛ ĩcorruptibilẽ. q̃cũq; aũt esse forme
potest fieri ꝛ destrui ꝑ naturam. ergo magis forma est gñabi
lis ꝛ corruptibilis scd̃m se naturalit̃ q̃ ipsa substantia cõ
posita ex materia ꝛ ex forma. ¶ Ad primũ q̃d ꝑhus arguit
in contrariũ: qñ dicit primo: q̃ oĩe q̃d generat̃ ex aliquo
generat̃/ concedo vel ex aliquo sibi intrinseco q̃ddiratiue
vel ex aliquo sibi extrinseco subiectiue. primo mõ gñatur
ꝯpositũ/ supposito q̃ a ꝑtibus sit distinctum. ꝛ si hoc mõ
intelligat formã non generari/ sed ꝯpositum/ põt ꝯcedi il
lo supposito: vꝫ q̃ ꝯpositum a ꝑtib⁹ sit distinctũ: cũ hoc
tñ stat generari formã ipsaꝫ vere ꝛ ꝓprie scd̃o mõ ex aliq̃
seu in aliq̃ sibi extrinseco puta in materia ꝑsupposita ei⁹
subiecto. ¶ Ad scd̃m dicẽdum q̃ immo materia est forme
principiũ non ipsi intrinsecum sed extrĩsecũ q: subiectiuꝫ
est receptiuum. nec naturaliter generabile aliud requirit
principium q̃ tale subiectũ. q̃re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secũdũ dicendum est bre
uiter: q̃ nulla forma gñabilis habet ĩ materia ꝑsupposi-
ta vel subiecto anteq̃ gñetur aliquẽ sui gradum. ¶ Hoc
põt ꝓbari. q: omnis forma naturaliter ꝓducibilis est sub
stantialis vel accidentalis. sed nulla istarũ ꝑsupponit̃ ali
q̃d sui in materia anteq̃ gñetur. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat̃
ꝛ primo de forma substantiali. qm̃ si omnis forma substan-

tialis generabilis hēret in materia in q̄ est naturaliter in troducibilis aliquē sui gradum sibi intrinsecū: cum q̄libꝫ materia sub q̄cūq; existens forma sit ꝯtā est ex scō oīs forme ḡnābilis receptiua ēt naturalit̄: saltē oīs materia existens sub forma corruptibili: per ꝯñs seq̄ret̄ ꝙ in qualibꝫ materia cuiuscūq; rei corporalis esset actualit̄ oīs forma ḡnābilis quantū ad aliquē sui gradum. hoc aūt est inconueniens manifestum. ¶ Primo. quia tunc quodlibet anteqū fieret/esset in q̄libꝫ. ¶ Scdo. q2 eadeꝫ forme generabilis esset in diuersis materijs/puta in oībus ī q̄bus cēt ḡnābilis scdm aliū ⁊ aliū sui graduꝫ. nō eñ vnus ⁊ idem eiꝰ gradus ī nūero posset cē ī diuersis. ⁊ ita tūc tot gradꝰ seu indiuidua forme ḡnābilis p̄cederent formam ipsā anteq̄ fieret q̄t essent subiecta forme huiꝰ susceptiua: q̄d est oīno absurdū. ¶ Tertio. quia forte nō oēs forme ḡnābiles sunt intēsibiles ⁊ remissibiles. sed forā nō intensibilis non pōt esse in aliquo nisi scdm essentiam suā totā. ḡ ⁊c.

¶ Ex eisdem seq̄tur ꝙ nec forma accidentalis ḡnābilis p̄cessit anteq̄ fiat scdm aliquem sui gradū. Primo. quia tunc seq̄ret̄ ꝙ in quolibꝫ subiecto essent actualit̄ oīa accidētia quoꝝ ip̄m est naturalit̄ receptiuuꝫ: ⁊ ita oē corpꝰ esset album ⁊ nigrum calidū ⁊ frigidū ⁊ quocūq; alio accidente sibi possibili informatū: q̄d est ꝯtra sensū. ¶ Scdo q2 non magis aliqua accidentalis nec etiā substantialis forā hēt aliq̄d cē ante sui ḡnātionē q̄ post sui corruptionem aliquid eius remanet. sed post sui corruptionem nihil eius remanet. nihil enim forme aque remanet post formam ignis ipsam corrumpētis in eius materia introductā. ḡ nec aliq̄d eius p̄fuit ante ip̄am genitā: cū agens cōtrarium non corrumpat nisi quod ab alio agente contrario fuerat ḡnātum. ¶ Preterea ad idem arguo sic. si oīs forma substātialis ⁊ accidētalis naturalit̄ ḡnābilis p̄habere anteq̄ ḡnāret̄ ⁊ necessario p̄supponeret ad hoc ꝙ naturalit̄ ḡnāri posset aliquem sui gradū: aut hm̄ōi gradus p̄suppositus esset naturaliter aut supnaturalit̄ tm̄ ꝓductus. Sed non pōt poni primū: si oē naturaliter ꝓductum p̄supponit aliq̄d sibi intrinsecū: q2 tunc q̄rerem de illo gradu p̄supposito naturalit̄ ꝓducto/an p̄supponeret aliq̄d: an non. si sic ⁊ p̄suppositum silr̄ naturalit̄ est ꝓductū: q̄rā de alio p̄supposito in īfinitū. Si autem dicat̄ ꝙ ille gradus p̄suppositus non p̄supponit aliquē aliū: ḡ falsum est illud assumptū: vꝫ ꝙ oē naturaliter ꝓductū p̄supponit aliquē gradum sibi intrinsecum. Nec pōt poni scdm/vꝫ ꝙ talis gradus p̄suppositus sit supnaturalit̄ creatus. tunc eñ seq̄retur ꝙ nullum agens creatū possꝫ in aliquē effectum nisi p̄supposito aliquo priori eiusdem rōnis cū illo a deo creato. ⁊ ita oē subiectum existens sub forma aliqua ī ipso naturaliter ītroducta / esset simul sub alia creata ⁊ supnaturalit̄ habita: vt oē albū esset duplici albedine albū/generata vꝫ ⁊ creata: ⁊ oīs ignis similit̄ generatꝰ esset cū igne creato: ⁊ sic de quolibet alioꝝ. hoc autem est inconueniēs. ḡ ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2ñ continēs virtualit̄ aliquē effectum ꝯtinet quemcūq; aliū eiusdē rōnis cū illo nec pfectiorem ipso. sed gradus forme ḡnānde p̄suppositus est eiusdē rōnis vt supponit̄ cū forma ip̄a naturaliter generata: nec est pfectior immo impfectior q̄ sit ip̄a. ḡ ab eodem agente pōt vterq; gradus fieri/vꝫ tam genitus q̄ alius p̄suppositus. q̄re ⁊c. ¶ Preterea coꝝ q̄ sunt eiusdē rōnis neutrū p̄supponit alterū necessario magis q̄ ecōuerso. sed gradus forme p̄suppositus ⁊ introductus sunt eiusdē rōnis/vt ꝯcedit̄. ḡ nullius ꝓductio ꝓductionē alterius p̄supponit necessario magis q̄ econuerso quare ⁊c. ¶ Hec de scdo.

Quātum ad tertiū & vltimum: dicēdū est ꝙ solum illud dicitur esse creatū cuius nihil sibi intrinsecum fuit p̄suppositū nec subiectuꝫ. ex q̄ seq̄t̄: ꝙ cum oīs forma generata naturaliter sit ꝓducta ī subiecto p̄supposito: ꝙ nō dicat̄ esse creata.

Ad cuiꝰ maiorē euidētiā pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ si oē ꝓductū non de aliq̄ p̄supposito sibi intrīseco esset creatū/cū q̄ forma crearet̄ siue aliquem gradū eiusdem rōnis p̄supponeret siue nullū. ¶ Hec probat̄. q2ñ partiū alicuius totius realiter distinctarum nulla est alteri intrinseca. sed gradus forme p̄suppositꝰ ⁊ aliꝰ īntroductus sunt ptes diuerse forē ex eis resultantis si totum a partibus est distinctum. ḡ nō sunt intrinsece toti forme: ⁊ per ꝯñs ipsa forma tota ꝓducta ex aliquo p̄supposito sibi intrinseco nō creet̄: primꝰ tñ gradus p̄suppositus non est aliq̄d gradus sequentis naturaliter introducti. ḡ cuꝫ talis non magis fiat de aliquo sibi intrinseco si aliq̄s gradꝰ forme eum antecedat: q̄ si nullus ip̄m p̄cedat: p ꝯñs seq̄tur ꝓpositū/vꝫ ꝙ siue aliquē gradum p̄supponat siue non/vniformiter creabit̄: supposito ꝙ creari sit aliq̄d fieri cuius nihil sibi intrinsecū antecessit. ¶ Cōfirmat̄. q2 non magis vnus gradus albedinis est intrinsecꝰ alteri ab ipso realiter distincto: q2 ei vnit̄ur in eodem subiecto: q̄ si esset in alio subiecto: ⁊ per ꝯñs separatus ab ipso. ḡ calor ꝓductus a calido in subiecto p̄supposito p̄existente sub alio gradu caloris/nō magis fit ex illo caloris gradu p̄supposito vt ex sibi intrīseco: q̄ ex alio calore in subiecto alio existente. quare ⁊c. ¶ Scda ꝯclusio est: ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d dicat̄ esse creatū/nō sufficit ꝙ de nullo p̄supposito sibi intrinseco sit ꝓductū. ¶ Hec est euidēs: et seq̄tur ex p̄dictis. q2ñ nullū p̄suppositum generationi pōt esse intrinsecum primo termino ḡnātionis. ¶ Hoc apparet. q2ñ primus terminus ꝓductionis habꝫ esse aliq̄d nouū īdiuiduū a priori p̄supposito realiter distinctū. non enī pōt poni totū includēs primū indiuiduuꝫ p̄suppositū: q2 totū p̄supponit ptes. ⁊ ita si īdiuiduū p̄cedens generationem post ḡnātionē est ps alicuius totius oportet ꝙ hoc sit ꝓpter ptem aliquam sibi aduenientem ex q̄ cum ipso ꝯstituitur illud totum: ⁊ ita ps aliqua eius noua habet esse primꝰ ḡnātionis terminus cui nō est nec esse potest intrinseca pars p̄cedens. q̄re ⁊c. ¶ Confirmat̄ q2 si oē ꝓductū nō de aliquo sibi intrīseco p̄supposito eēt creatū: ⁊ ꝓductū q̄dcūq; de aliquo p̄supposito sibi intrīseco naturaliter ḡnātū: omne ens a quocunq; ꝓductum esset creatū: nec posset esse aliq̄d ens non creatū nisi forte totum/supposito ꝙ a ptibus sit distinctum. ꝯñs est falsū: ergo ⁊ añs/vꝫ ꝙ oē ꝓductum non de aliq̄ p̄supposito sibi intrinseco sit creatū: ⁊ tm̄ ꝓductū de aliq̄ p̄supposito sibi intrinseco naturaliter ḡnātū. ex q̄ seq̄t̄ ꝓpositū/vꝫ ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄d ꝓductum dicatur esse nō creatum/non req̄ritur ꝙ de nullo p̄supposito sibi intrinseco sit ꝓductuꝫ quia tunc hoc supposito oē ꝓductum esset creatuꝫ: nec esset aliq̄d non creatū. ¶ Consequētia ptꝫ. q2ñ nullū realiter distinctorū est alteri intrinsecū nisi vnū sit sicut pars ⁊ alterum sicut totū. sed nullū agens ptem aliquā p̄supponens potest ꝓducere primo totū nisi ꝓducendo primo aliquā ptē/cui non pōt esse intrinseca ps prima p̄supposita: cum ab ipsa realiter sit distincta. ḡ oē primo ꝓductū erit necessario creatū: nec aliq̄d nisi totū poterit cē nō creatū. q̄d q̄dē si est aliq̄d p̄ter ptes: cū sit īpossibile esse sine eis/a nullo potest cē creatū: cū a nullo possit ꝓduci nisi de aliquo puta oībus partibꝰ sibi intrinsecis p̄suppositis. si autem non sit aliquid p̄ter ptes/nullū ens est ꝓducibile de aliquo sibi intrinseco p̄supposito: nec p ꝯñs pōt aliter fieri q̄ creatio: hoc supposito/videlicꝫ ꝙ nihil sit nō creatū nisi q̄d de aliquo sibi intrinseco p̄supposito est ꝓductū. ¶ Tertia ꝯclusio est/ꝙ precise illud est creatū q̄d in nullo subiecto p̄supposito sibi extrinseco/nec de aliquo sibi intrinseco est ꝓductū. ¶ Hec seq̄tur ex p̄dictis. q2 aut ad eē

creatum reqrit vtrūq₃ pdictorum duorum: vel sufficit alterum. sed nō pōt dari scōm. qm̄ vt dictum est: si oīe pductum nō de aliquo sibi intrīseco p̄supposito esset creatum oīe pductū esset creatū nisi totū: cum nihil aliud sit producibile de aliquo sibi intrinseco p̄supposito / vt dictū est. si etiam pductū in subiecto de nullo sibi itrīseco p̄supposito esset creatum / oīs forma tā substātialis q̄ accidētalis a quocunq₃ pducta esset creata. hoc aūt est falsum. ḡ rc. ¶ Cōsequentia est euidens. quia vt in p̄cedēti articulo ē pbatum / nulla forma accidētalis nec substantialis p̄supponit antecq̄ fiat aliquem sui gradū: q̄ nō obstante est producibilis p naturā. ḡ rc. ¶ Quarta ⁊ vltima pclusio est: q nulla forma in subiecto p̄supposito pducta ppue est creata. ¶ Hec apparet. quia creatū est precise illud quod est de nullo p̄supposito pductum. quero de q̄ nullo p̄supposito: qr aut de nullo sibi itrinseco: aut de nullo subiecto sibi extrinseco. sed non potest dari primū. qr oīe pductū a quocūq₃ / est pductum de nullo p̄supposito isto mō: cum nullū p̄suppositū sit pducto intrīsecū / nisi forte pductū sit totum / vt ex p̄cedentibus est deductū. ergo relinqtur secundū qd̄ est ppositū. ¶ Et si pcra predicta arguat de aīa in corpore p̄supposito pducta / ⁊ de gratia in aīa: quorū tñ vtrūq₃ creatur lʒ in subiecto p̄supposito pducatur ad hoc iam fuit responsum in pn̄cipio libri. ¶ Ex p̄dictis cōcludo corollarie ppositum principale / vʒ q nulla forma naturalr̄ pducta est creata. qm̄ oīs talis producitur in subiecto p̄supposito: lʒ de nullo sibi intrinseco p̄supposito. sed nullū tale sic pductū est creatū. ḡ rc. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Q Varto quero: vtrum ab eodem agēte immediate forma opposita corrumpat ⁊ pposita ipsi cōtraria pducat. ¶ Et videtur q sic. qm̄ idem est ḡnans ⁊ corrumpēs. sed forma opposita corrūpitur a corrūpente: pposita vero ḡnat a ḡnante. ḡ ab eodem corrūpit forma opposita supposita ⁊ introducit alia pposita illi contraria. ¶ Contra. qr ab illo immediate forma opposita corrumpit: ad cuius esse immediate eius non esse seqtur: sicut ⁊ econuerso forma pposita ab illo imediate pducit / ad cui⁹ p̄sentiā esse ipi⁹ seqtur. sed nō esse forme opposite corrūpende non imediate seqtur ad p̄sentiā seu esse illi⁹ ad cuius esse seu p̄sentiā seqt esse forme pposite generande. qd̄ euidenter apparet in exemplo de igne agēte in aquam. calor enim in aqua productus est immediate ab igne seu eius calore. non eē aūt frigiditatis calori ptrarie non seqtur imediate ad p̄sentiam caloris ignis agētis: sed ad p̄sentiā caloris in aqua pducti. ergo forma pposita puta calor est ab agente extrinseco: vʒ ab igne seu eius calore existente in ipso. forma vero opposita est corrupta a calore alio / vʒ ab illo q̄ est in aqua subiectiue receptus. quare rc. ¶ Responsio. vbi sic pcedam. Primo enim inquiram an semp sint simul ḡnatio ⁊ corruptio: sic q nunq̄ sit ḡnatio vnius sine corruptiōe alterius. Secundo quod hor sit prius vbi ambo simul cōcurrūt: vʒ ḡnatio forme proposite ⁊ corruptio opposite. Tertio / an ambo ista sint immediate ab vno / an ab alio ⁊ ab alio: qd̄ est quesitum.

Quantum ad primū: est sciendū q formarum ḡnabiliū seu pducibiliū p naturam alia est accidentalis ⁊ alia substātialis. Forma accidētalis est itensibilis ⁊ remissibilis. substātialis vero vt communit dicit non. Forma aūt naturaliter ḡnabilis remissibilis ⁊ intensibilis siue sit accidētalis siue substātialis / supposito q aliqua sit talis: q̄ vʒ possit remitti ⁊ intēdi: dupl'r pōt eē remissa. Vno mō quia lʒ careat nihil tñ habens admixtum de aliqua forma alia sua ptraria vel ab ipsa quōcunq₃ diuersa. Alio mō. qr sic est impfecta q habet in eodē subiecto secum aliquid alterius forme admixtum. Primo modo albedo vel calor gradus habens pauciores: nihil tñ hñs secum alicuius alterius forme admixtum / esset forma remissa in comparatione ad aliā plures gradus habentem. Secūdo vero mō frigus remissum p calidum sibi admixtū est forma remissa. calidum enim agens in frigidū remittit ipsum non aliter q̄ p caloris gradū aliquē sibi admixtū in passo p̄supposito itroductū. ⁊ ita tā calidū q̄ frigidū sibi admixtum dicit forma remissa: non tñ ppter paucitatem graduum / sʒ etiā qr vnū alteri est admixtū. nec aliter forma intēsa videtur posse naturaliter remitti nisi p aliquē gradum forme alterius sibi admixtum. talis autē forma / vʒ intensibilis ⁊ remissibilis / est duplex. est enim vna hñs contrariū: ⁊ alia non vt lux. ¶ Hoc pmisso pono quinq₃ pclusiones. ¶ Prima est: q generatio forme accidētalis contrarium non habētis est sine omi corruptione. ¶ Hec apparet. qm̄ omis illa forma naturalr̄ generabilis qn̄ ḡnatur ḡnatur sine corruptione alterius cuiuscūq₃ cui nihil incōpossibile in passo p̄supposito antecessit. ¶ Hoc apparet. qr q forma ignis non ḡnetur in materia aque sine alterius corruptione: hoc est qr materia ipsa p̄supposita ē sub forma incompossibili forme ignis. q similiter calor non pducatur in subiecto sub frigore sibi ptrario existente sine ipsius corruptione: hoc est ppter psimilem rōnem / vʒ incōpossibilitatē frigidi p̄cedentis ⁊ caloris sequētis. ḡ p ptrariū omnis forma ḡnat sine quacūq₃ corruptione: cui nihil incompossibile p̄cessit in passo in q̄ ipsa ē naturalr̄ introducta. sed forme accidentali ptrarium nō habenti ḡnande nullam formā incompossibilē oportet p̄cedere in subiecto. ergo talis pōt absq₃ corruptione aliqua generari. ¶ Minor apparet p exemplū de lumine i medio pducto: cui nulla forma icōpossibilis in ipso medio antecessit ppter qd̄ sic lumē ipm pducitur q nihil corrumpitur nihil enim est i aere tenebroso lumini incompossibile: nec per pñs corruptibile ppter generationē luminis: cum aer nō dicatur tenebrosus qr forma aliqua positiua ptraria luminis / ipsūq₃ incōpossibili informat⁹: sed p̄cise qr forma luminis est priuatus. quare rc. ¶ Sʒ numqd pclusio ista est intelligēda de oī forma ptrariū nō habēte? ¶ Respōdeo q contraria possunt sumi dupliciter. Vno mō ppue ⁊ alio mō large / vt vocent forme ptrarie omes icōpossibiles in eodē subiecto. Et sicut ptraria dupliciter pñt sumi / ita etiā aliquā formā non hre ptrarium: potest dupliciter intelligi. Vno mō / qr eius subiectum nō est receptiuū alicuius forme positiue sibi incōpossibilis. ⁊ hoc mō lumē est forma nō hñs ptrariū. nulla enim forma sbalis nec accidētalis est in aere incōpossibilis forme luminis. Alio mō aliqua forma potest dici non hre ptrariū: qr non habet formā aliquam maxime a se distantem: lʒ habeat aliquā sibi incompossibilem / sicut actus intelligēdi. non enim oīs actus intelligēdi est compossibilis insimul cum q̄cūq₃ saltem naturalr̄: alias quilibʒ posset simul oīa intelligere: qd̄ est falsum. Tūc pōt dici q pclusio p̄dicta est vera de omi forma accidentali non habente ptrarium primo mō. nunq̄ enim ḡnatio luminis est cum corruptione alicuius forme accidētalis nec substātialis: cū nulla forma icōpossibilis tali forme ḡnande p̄cedat ipsā. Quantū aūt ad formas alias nō habentes ptrariū scdo modo / q̄bus vʒ aliqua sunt incompossibilia lʒ proprie non ptraria / est dicēdū: q talium pductio aliqn̄ est cū corruptione: vt qn̄ subiectum p̄fuit sub formis eis incompossibilib⁹. aliqn̄ aūt est sine omi corruptione / vt qn̄ ḡnationem ipsarum nulla p̄cessit forma eis incompossibilis in subiecto. ¶ Scda pclusio ē: q forma accidentalis hñs contrariū ppue sumptum / pōt in aliq̄ subiecto ⁊ in alio nō / absq₃ corruptione aliqua naturalr̄

generari. ¶ Hec apparet. q2 aut tale subiectum in q̄ est forma hmôi puta calor vel albedo naturalit' introducēda/ē sub alio gradu forme ꝯtrarie sibi ꝯpossibilis: aut nō. Si sic non pōt esse eius gñatio sine illius corruptione. nec enim calidū pōt calefacere aquā sub aliq̄ frigiditatis gradu caloris introducto incōpossibili existēte nisi gradū frigiditatis hmôi corrūpēdo. si aūt aqua nō ē sub aliquo frigiditatis gradu: sꝫ iā sub calore nihil frigiditatis habēte admixtū vel esto ꝙ esset supnaturaliter sine oī caliditate ꝛ frigiditate ꝛ q̄cūqꝫ alia sensibili q̄litate: posset vtiqꝫ naturalit' ī frigidari vel calefieri absqꝫ alicuius corruptione: sicut ēt de facto ignis producit in se caliditatem: ꝛ aq̄ frigiditatē ꝛ q̄dc̄ūqꝫ aliud subiectū suā ꝓpriā q̄litatē quā sibi determinat/nullā formā aliā corrūpēdo. cuius rō nō est alia nisi q2 talē formā ꝓductā in suo ꝓprio subiecto nulla forma ei incompossibilis antecessit. ¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ si forma substantialis non ē remissibilis nec intēsibilis/ nūq̄ est gñatio vnius sine corruptione alterius. ¶ Hec apparet. qm̄ nūq̄ forma aliqua generāda in aliq̄ passo sub forma alia sibi opposita ꝛ incompossibili existente pōt sine corruptione illius naturaliter generari. sed si nulla forma substantialis est intensibilis nec remissibilis: omnis forma substantialis gñabilis supponit in passo formā sbalē sibi incōpossibilē. ¶ Hoc apparet. q2 cū nulla materia ī qua ē forma gñabilis introducēda/sit sine sbali forma: aut forma sub q̄ est materia ipsa ī q̄ ē forma alia introducēda/ē eiusdē rōnis cū forma gñanda: vel alterius. Si pmū/nō pōt ī ipa forma alia gñari. qm̄ nullius sbiī existēs sub aliq̄ forma ītēsibili ꝛ īremissibili pōt recipere aliā eiusdē rōnis cū illa. Si autē ponat' secūdū: talis forma sbalis alterius rōnis est illi generande incompossibilis: ꝛ p ꝯns sine corruptiōe eius nō potest esse generatio alterius. nō enim est hic sermo de formis coordinatis: cuiusmodi sunt forma corporis ꝛ aīe: sꝫ de disparatis ꝛ alterius rōnis. quare ꝛc. ¶ Quarta cōclusio est: ꝙ si aliqua forma substantialis est intensibilis ꝛ remissibilis/omnis talis potest generari absqꝫ corruptione alterius cuiuscūqꝫ. ¶ Hec apparet. quoniam sicut subiectū existens sub caliditate nihil frigiditatis admixtū habente/est receptiuū gradus caloris vlterioris absqꝫ corruptione alicuius alterius forme prioris: ita materia oīs existens sub quacūqꝫ forma substantiali intensibili carēs quacūqꝫ alia ei incompossibili posset recipere gradum talis forme substantialis perfectiorem absqꝫ aliqua corruptione. quare ꝛc. ¶ Sed esto ꝙ nulla substātialis forma sit intensibilis: nunquid si materia esset sine forma sibi incompossibili/posset sine corruptione alicuius alterius generari? ¶ Respōdeo ꝙ sic. si enim deus separaret materiā aque ab oīm forma tam substantiali q̄ accidētali/nulla apparet ratio propter quam ignis ili presens non posset in ipsam agere sicut mō/immo facilius q̄ nūc possit propter contraria sub q̄bus modo existit: et per consequens tunc esset generatio forme ignis sine corruptione alicuius alterius. ¶ Nec valet si cōtra hoc arguatur. quia talis materia separata nō esset disposita ad formam ignis nec disponibilis: cum non esset receptiua alicuius forme accidentalis. quoniam materia per seipsam est disposita ad formam substantialem/ nō per aliquam formam accidentalē: cum nulla mediante forma accidentali informetur omni sibi possibili forma substātiali. vnde nec aliqua forma accidentali introducta in aqua ab igne generante manet in igne genito/ vel saltē nō omnis: sed aliqua (vt videbitur in questione huius distinctionis) corrumpitur simul cum aqua/sicut et omne accidens corrumpitur corrupto suo subiecto. quare ꝛc. ¶ Ex predictis omnibus cōcludo: ꝙ q̄ñcunqꝫ vniuersaliter formā introducendā precedit alia in passo et incompossibilis / semper generatio ē cum corruptione: non autem quando formam generatā nulla ipsi incompossibilis ī passo presupposito antecessit. ꝛ hinc est ꝙ quia alique sunt forme quas precesserunt in subiecto alie eis incompossibiles: alie quas non: ideo generatio aliquarum est cū corruptione aliquarū: ꝛ generatio aliarum sine omni corruptione precedente vel sequēte. ¶ Quinta ꝛ vltima conclusio est: ꝙ similiter ecōuerso corruptio aliquorū nūq̄ potest esse naturaliter sine gñatione aliorum. Aliqua aūt sunt alia q̄ sine generatiōe alicuius alterius corrūpunt'. Alia vero vtroqꝫ hoꝝ modorū possunt corrūpi seu desinere esse/videlicet vel absqꝫ generatione alterius/vel cum generatione ipsius. ¶ Hec apparet. quia formarū accidentalium alie dependent a suis causis tantum in fieri non in esse/vt albedo et nigredo: alie tam in fieri q̄ in esse: quarum alie non habent formā positiuam eis incompossibilem: vt lumen in medio. Alie autem habent aliquam incompossibilem formā licet nō contrariam proprie sumptam/ vt verbum seu actus intelligendi in anima. Prime forme cōmuniter existente earum subiecto non corrumpuntur sine generatione eis incompossibilium aliarum. ꝛ talibus quātum ad hoc sunt similes omnes forme substantiales corruptibiles. nullius enim forme substantialis a sua causa simili' ī esse independentis corruptio naturalis est sine gñatione alterius forme substantialis sibi incōpossibilis. Alie vero scdē forme accidētales a causis suis in fieri ꝯtinue depēdētes formas positiuas ꝯtrarias nō habētes/nec eis īcōpossibiles/corrumpunt' sine generatiōe alterius cuiuscūqꝫ: vt appet de lumie ī aere. Alie vero tertie a suis cāis simil' ī fieri depēdētes ꝯtinue ꝛ ī eē: q̄bus vel lꝫ nō sint alie ꝯtrarie tñ sunt aliq̄ eis īcōpossibiles: possunt vtroqꝫ modo pdictoꝝ corrūpi pōt enim intellectus cessare ab actu ītelligēdi nullo alio adueniente: vel aliquo adueniente illi incōpossibili. similit' volūtas ab actu volendi vel ꝓpter actū ꝯtrariū: vel odiēdi vel absqꝫ ꝓducto aliquo tali actu. actus tñ volēdi non tm̄ habet actū incōpossibilē: sꝫ etiā ꝯtrariū ꝓprio modo sumptū/sicut ꝛ letitia ꝛ tristitia/delectatio ꝛ dolor sūt cōtraria a suis causis ꝯsimiliter depēdētia ī fieri ꝛ ī eē. de q̄bus ꝯsimil' ē dicēdū/vel ꝙ q̄libꝫ taliū pōt corrūpi sine gñatione alicuius alterius: non tñ sine corruptione. nec enim hmôi passiōes possūt naturaliter loquendo corrūpi existētibus ipsarum antecedētibus actibus quos sequuntur. ¶ Hec de primo.

Quātū ad secūdū cōmuniter dicitur ꝙ gñatio forme ꝓposite ꝛ corruptio opposite simul sūt tpe. eodē enim īstanti q̄ forma opposita corrūpit' forma ꝓposita introducit'. ¶ Quod ꝓbat'. qm̄ si igne agēte ad corruptionē forme aque opposite ꝛ ad gñationē sue forme intēte/prius in aliq̄ instanti forma aque corrūpet' q̄ forma ignis ī materia introduceret': cum inter q̄libet duo instantia sit tps mediū: seq̄retur ꝙ in tpe intermedio qd̄ esset inter instās corruptiōis forme aque ꝛ istās gñationis ignis materia esset sine omni substantiali forma: quod est impossibile fieri per naturam. licet autē ista duo videlicet generatio ꝛ corruptio sint simul tempore: est tamē sm̄ aliquos inter ipsa ordo nature: sic ꝙ prius nature ordine ē gñatio forme siue substātialis siue accidētal' ꝓposite q̄ corruptio forme opposite. Quod ex hoc ꝓbant. qm̄ oīs cā prius ē nature ordine q̄ effectus. sꝫ gñatio forme ꝓposite ē cā corruptionis opposite: ꝛ non econuerso. nō enim q2 forma aque corrūpit' ideo in eius materia forma ignis introducit': sꝫ potius ecōuerso q2 forma ignis in materia introducit': ideo forma aq̄ cui est incompossibilis/expellitur seu corrūpit'. quare ꝛc. ¶ Confirmat'. quia semper ꝓsuppositū necessario ab aliq̄ ꝛ nō ecōuerso est nature ordine prius ipso. sed corruptio forme opposite necessario ꝓsupponit gñationē forme ꝓposite ꝛ non ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Sed contra modum istum dicen

dt argūo sic. que sunt incompossibilia in eodem subiecto
nunq̄ sunt simul in ipso. ¶ Hoc apperet. que enī sunt in
eodē subiecto simul existētia nō sunt icōpossibilia: sʒ forē
opposita corrūpenda ⁊ forē ꝓposita i eius subiecto ꝑsup
posito itroducēda sūt naturalit̄ i eodē sbo icōpossibiles
simul eē. ergo nunq̄ possūt simul existere i eodē. sʒ si forē ꝓpo
sita pri⁹ ꝓduceret̄ i sbo q̄ opposita expelleret̄ ab ipo/am
bo simil̄ existerēt in eodē. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q2 in instāti q̄
aduenit subiecto forma ꝓposita/vel manet in ipso forma
opposita: vel non. Si manet: ⁊ per aliā vcʒ p ꝓpositā ad-
uenientem eā inuenientē expellit̄ seu corrūpitur. ergo simul
sunt actualiter in eodem. ¶ Cōsequētia est euidēs. qm̄ i-
possibile ē formā in subiecto existētē corrūpere i eo seu ex
pellere ab ipso formā aliquā q̄ in eo actualiter nō existit:
quia nec deus hoc posset facere: cū contradictionem im
plicet euidenter/vcʒ q aliquid qd̄ non est/vel vbi non est
corrumpat̄. ergo sequitur q si forma ꝓposita in subiecto ꝑsup
posito introducta corrūpit i ipo formā oppositā ꝑcedētē
q eā i passo inuenit ⁊ simul cū ea fuit. Si autē dicatur q
in instanti q̄ forma ꝓposita passo aduenit ipsum passum
sub forma opposita nō existit: ergo falsū ē qd̄ dicit̄/gn̄ationē
fore proposite ꝑcedere corruptionē fore opposite: ⁊ ipsā
formā ꝓpositā genitā esse forme precedentis sibi opposi
te corruptiuā. nullum enim agens potest corrumpere iā
corruptū: nisi iterum generet̄. sed si forma ꝓposita non in
uenit in subiecto cui aduenit formā oppositā ꝑcedentem
illa iā est corrupta. ergo non pōt corrumpi ab ipsa. quare ⁊c.
¶ Sed forte diceret̄: q lʒ forma ꝓposita oppositam in-
ueniat: nō sequitur q sit simil̄ cū ea cōpossibilis: cū ipsā cor
rūpat ⁊ destruat: qd̄ nō faceret si compossibilis ipsi esset.
¶ Contra. quia etiam aqua calefacta corrumpit ⁊ de-
struit calorem in se ꝓductū: nec tn̄ ex hoc sequitur q calor
hm̄ōi sit ipsi incompossibilis: cū existat actualit̄ simul cū
ipsa: immo ex hoc quia aqua est corruptiua caliditatis
in ipsa violenter existētis/sequit̄ q hm̄ōi frigiditas nō sit
ipsi incōpossibilis: sed compossibilis. lʒ enī vnum incom-
possibilium sit corruptiuū alterius in subiecto alio existē
tis: non tn̄ existentis simul in eodē subiecto cum ipso: q2
nunq̄ talia incompossibilia possent esse insimul in eodēʒ: cū
omnia in eodem subiecto existentia sint ꝯpossibilia. ergo cō
similiter in ꝓposito est dicēdū: vcʒ q si forma ignis i ma
teria aque introducta ab igne corrūpat in materia formā
aque/simul est cū ipsa materia: ⁊ per ꝯn̄s lʒ eaʒ corrūpat
⁊ a materia expellat/sicut aqua calorē in se introductuʒ
non tn̄ ipsi est incompossibilis sicut nec forme aque forma
caloris. ¶ Cōfirmat̄. quia esto q calor in aqua product⁹
corrumperet formā aque substātialem: sicut nūc de facto
ab ipsa corrumpit̄ ecōuerso: ꝓpter hoc nō magis nec alit̄
q̄ modo calor esset incompossibilis immo compossibilis
forme aque: cū simul cū ipsa existeret: lʒ finaliter eā corrū
peret. ergo cōsimilit̄ in ꝓposito si forma substantialis ge
nita/puta ignis et forma accidentalis caloris non agēs
extrinsecū ipsā ꝓducens corrūpit formā oppositā in pas
so ꝑsupposito inuentā/simul cū ipso in eodē sbo mā sit: nec
per ꝯn̄s incōpossibilis ei existit. constat enī q si forma op
posita p ꝓpē tā corrūpitur/nō nisi p ipsam vt in passo ꝑ-
supposito existentē. q̄re ⁊c. ¶ Preterea ad p̄ncipale arguo
sic. si introductio forme ꝓposite esset prior ⁊ cū expulsio-
nis seu corruptionis forme opposite/sequeret̄ q nunq̄ vnū
⁊ idem agens creatū esset generans ⁊ corrumpens. hoc
autem videtur esse inconueniens. ergo ⁊c. ¶ Cōsequētia
probatur. qm̄ sicut illud est generans seu introducēs for
mam: ad cuius p̄sentiā sequitur i passo ꝑsupposito eē for-
me: ita illud est corrūpēs immediate formeʒ ad cuius exi
stentiam in passo sequitur non esse eius. sed si igne agente
in aquam prius forma ignis in materia introducat̄ q̄ for
me aque presupposita corrumpat̄: sicut forma ignis geni
nita sequitur immediate ad ignem generantem: ita ⁊ nō
esse forme aque sequitur immediate non ad presentiam
ignis generantis: sed ad existentiam forme ignis ab ipso
igne generante in passo ꝑsupposito introducte. ergo sicut
quia forma ipsa genita est ab igne immediate arguitur
q ignis ipse generans sit eius causa productiua: cū nec
esse causam alterius productiuam sit aliud q̄ esse illud
ad quod positum sequitur alterum: ita consimiliter quia
ad existentiam ignis geniti non autē ad presentiam ignis
generantis/sequitur immediate non esse forme aque sub
stantialis/sequitur q causa eius corruptiua non sit ignis
generans: sed genitus. ⁊ ita per consequens cum ignis in
materiam qua est productus nihil producat/sed tantum
formam sibi contrariam corrumpat/sequitur q nullum
corrumpens sit generans: nec econuerso aliqd̄ generās
sit corrūpens: qd̄ videt̄ inconueniens: cū vnū ⁊ idē nūero
actiuum p̄ncipiū ponat̄ esse forme proposite itroductiuū
⁊ alterius sibi opposite corruptiuū. quare ⁊c. ¶ Cōfirma
tur. quia forma proposita generata (vt dicit opinio supra
dicta) ē fore sibi opposite corruptiua. ⁊ ideo est (vt dicit)
eius gn̄atio prior ordine nature corruptione illius sicut
causa effectu. sed constat q ipsa non corrumpit formam
illam sibi oppositā mediante alia generata: sed immedia
te seipsa. nec enī forma aliq̄ substantialis in materia nec
accidētalis in subiecto presupposito introducta ꝓducit i
eo aliquā formā. nec enī ignis generat ignem in materia
in qua est/nec calor caloreʒ in suo subiecto: sed in alio sibi
tantuʒ proximo ⁊ propinquo. quare ⁊c. ¶ Si forte dicat̄
q forma in passo presupposito introducta non est corru-
ptiua forme sibi opposite quaʒ in ipso reperit/causaliter: sʒ
formaliter: q2 forma ipi incompossibilis existit. causaliter
autem seu effectiue forma ipsa opposita ab eodem corrū-
pitur a quo forma proposita introducitur: puta ab ex-
trinseco generante. ¶ Cōtra. quia calor a calore ⁊ ignis
ab igne genitus eiusdem rationis est cum generante: et
vt supponitur nec ad calorem generantem sed ad agentē
sequitur corruptio frigoris: nec ad ignem generantem
sed ad agentem corruptio forme substantialis. ergo licet
calor causa sit caloris/⁊ ignis similiter ignis geniti/non
tamen corruptionis oppositi: nec per consequens appa-
ret aliqua ratio propter quam corruptio forme opposite
substantialis vel accidentalis sit causaliter magis a ge-
nerante: ad qd̄ immediate nō sequitur: q̄ a genito: suppo
sito/vt supponitur ⁊ cōceditur/q ad ipsum immediate se
quit̄. ¶ Nec valet si dicatur q forma genita dicitur corrū
pere oppositam formam non causaliter: sed formaliter
quia forma. quia aut per causare seu corrumpere causali-
ter ⁊ formaliter intelligis aliquam diuersitatem tantum
in noīe/vel in re. Si primum/non est curandum de nomi-
ne quando constat de re. Si secundum/falsum est qd̄ acci
pitur/videlicet q forma generata non corrumpit cau-
saliter quia forma. ¶ Primo. quia nec agens extrinsecū
agit nec corrumpit aliquid causaliter nisi tantummodo
propter formaʒ/cum nec eius materia vt communiter di
citur sit actiua. ergo nihil corrumpens aliud vel produ-
cens debet dici non corrumpere vel producere causaliter
quia forma. ¶ Secundo. quia forma eiusdē ⁊ eodem mo-
do ē actiua ⁊ corruptiua separata a materia ⁊ coniūcta.
sed forma separata a subiecto est actiua: vt patet de ac-
cidentibus separatis a subiecto in eucharistie sacramen
to. ¶ Tertio. quia cum ignis non includat nisi materiaʒ
⁊ formam/ipsam materiam actualiter informantem:
p ꝯn̄s forma ignis i materia aque ꝑsupposita itroducta
est genit⁹ tot⁹ ignis: ⁊ p ꝯn̄s si actio (vt accipis) est toti⁹
poterit vtiq̄ forma aque manens/vt supponitur/cum for
ma ignis genita corrumpi a toto igne genito iam actuali
ter existente. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istũ articulum aliter est dicendũ. Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ generationẽ forme ꝓposite eẽ simul vel priꝰ corruptione forme opposite/põt itelligi dupl'r. Uno mõ ꝙ ista duo/vꝫ gñatio ⁊ corruptio sint simul vel nõ tãꝙ duo aliq̃ positiua distīcta in re extra a forã genita ⁊ corrupta. Alio mõ sic ꝙ ꝑ ista puta gñationẽ ⁊ corruptionẽ nõ itelligũt aliq̃ sic distīcta a forã genita ⁊ corrupta: sꝫ vtraqꝫ tm̃ ipsarũ: vt sit sensꝰ an forma opposita priꝰ corrũpat ꝙ ꝓposita gñet an ecõuerso: an simul sit vtrũqꝫ istorũ circũscripta oĩ corruptione a forã corrupta/⁊ oĩ generatione a forã genita tanꝙ vna re aliq̃ ab alia distīcta. Et hoc mõ ẽt formã oppositã priꝰ vel posteriꝰ corrũpi/põt dupl'r itelligi. Uno mõ ꝙ sic corrumpat priꝰ ꝙ post ipsã corruptã nõ imediate seq̃tur alia gñanda. Alio mõ sic ꝙ lꝫ priꝰ forã opposita corrũpatur ꝙ ꝓposita introducatur: nullũ tñ est mediũ iter viuꝰ corruptionẽ ⁊ alteriꝰ gñationẽ. sed statim opposita corrupta est ꝓposita absqꝫ aliquo interueniente medio itroducta. ¶ Et si ꝯ vltimã ptẽ huius distīctionis arguat: qꝛ si inter formaꝫ corruptã ⁊ aliam introductã nullũ iteruenit mediũ: ꝑ ꝯñs simul fuit vtrũqꝫ istorũ: ⁊ ita neutrũ potest alitero esse priꝰ/cũ oĩa illa sint simul iter q̃ nullũ cadit mediũ: Dico ꝙ assumptũ est falsũ. ꝯstat enĩ ꝙ iter aerem tenebrosum ⁊ ipsum lucidũ nullũ iteruenit mediũ: cũ nũꝙ aer sit sub neutro istorũ: ⁊ tñ qñ de tenebroso fit lucidꝰ priꝰ fuit tenebrosus ꝙ lucidus: ⁊ econuerso qñ de lucido fit tenebrosus prius fuit lucidus ⁊ postea tenebrosus. alias simul esset tenebrosus ⁊ lucidꝰ: qḋ est impossibile. Idẽꝫ apparet ĩ ptibꝰ forme accidẽtalis successiue vna priꝰ ꝙ alia introductis. lꝫ enĩ nõ sit dare aliquas duas ptes caloris in aqua producti simul introductas: cum vna post aliam introducat: sic tñ vna post aliã introducit ꝙ est dare vnã aliquam imediate post aliã itroductã: sic ꝙ nihil ẽ inter mediuꝫ inter eas. quo tñ non obstante non simul sed vna post aliaꝫ est introducta. ergo ꝯsiliter in ꝓposito: lꝫ iter formã ꝓpositã introductã ⁊ oppositã corruptã nullũ sit mediuꝫ: ex hoc nõ sequitur ꝙ sit simul vtrũ ꝗ istorũ. ¶ Cõfirmat. qꝛ nõ magis oportet inter formam corruptam licet prius ⁊ formã ꝓductam posterius aliqḋ esse mediũ: ꝙ inter esse forme puta luminis ⁊ suũ nõ esse. ¶ Hoc apparet qꝛ si aer esset receptiuus forme contrarie forme luminis corrupto lumine eque immediate posset esse sub illa forã ꝯtraria positiua sicut nũc sub tenebra priuatiua. sed ꝯstat ꝙ licet nũc prius sit sub lumine ꝙ sub eius priuatiõe: nõ tamen cadit aliquod mediuꝫ inter hmõi priuationẽ ⁊ habitum. ergo nec si lumini seu luminis subiecto adueniret forã ꝯtraria oporteret esse aliqḋ mediũ inter ipsaꝫ aduenientem ⁊ aliam succedentem. impossibile enĩ est inter illa/quorum vnũ immediate seq̃tur alterum/ponere seu interuenire aliquod medium. sed subiecto existenti sub vna forma potest illa corrupta immediate alia aduenire: nisi ponas ꝓcessuꝫ in infinitũ/ dicẽdo ꝙ vna corrupta puta opposita non potest succedere ꝓposita nisi mediante alia ⁊ illa mediante aliam in infinitũ. vel nisi dicas ꝙ sꝫ forma opposita corrupta ꝓposita possit ipsi in subiecto succedere nulla mediante in subiecto illo corrupta: nõ tñ nisi tẽpore mediante inter vnius prioris corruptionem ⁊ alterius generationem. qḋ etiam poni non potest: cum nec ad corruptionem vnius nec ad generationem alterius sit necessarium tale tempus acceptum pro aliqua re distincta a forma genita ⁊ corrupta: maxime cũ tã corruptio vnius ꝙ generatio alterius sit instãtanea hoc est simul tota: ad qḋ sic corrumpẽdum vel producendum non facit aliquid ipsum tempus. quare ⁊c.

His premissis pono tres conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ accipiendo generationem primo modo videlicet pro forma aliqua per se vna a forma generata distincta/⁊ corruptionem ꝯsimiliter ꝓ forma aliqua alia a re corrupta: nec gñatio ⁊ corruptio sunt simul/nec vnum est prius altero. ¶ Hec apparet. qꝛ ista vt sic sumpta nec sunt nec esse possunt aliqḋ ĩ re extra vt ꝓbatũ est ĩ principio huius libri: vbi ostẽsũ est: ꝙ nulla ꝓductio: nec corruptio multo minꝰ potest esse aliqua talis forã. sed q̃ nihil sunt nec simul nec aliquo modo existũt. ergo ⁊c. ¶ Secũda conclusio est: ꝙ accipiendo ista videlicꝫ generationẽ ⁊ corruptionem secundo modo/puta pro forma genita et corrupta: generatio ⁊ corruptio nec sunt simul nec vnum prius altero primo modo/videlicet sic ꝙ post vnum non sequatur immediate alterum. ¶ Hec apparet ꝙtũ ad primam ptẽ/vꝫ ꝙ nõ sint simul. qñ forma opposita corrũpẽda ⁊ proposita generãda sunt incõpossibiles simul existere in eodẽ subiecto: vt supponit. ergo oportet non eẽ forme opposite p̃cedere esse forme generãde: ⁊ ꝑ ꝯñs corruptio habet esse ante generationem. ¶ Prima ꝯña est euidẽs quia impossibile est subiecto existẽti sub vno aduenire alterum ipsi incompossibile nisi illo sibi cedente. quare ⁊c. ¶ Scḋa ꝯña apparet. quia nec corruptio vt supponit est aliud ꝙ nõ eẽ forme / nec generatio aliḋ ꝙ eẽ ipsius. Sic ergo appꝫ prima ps ꝯclusionis p̃dicte/ videlicet ꝙ gñatio ⁊ corruptio non possunt esse insimul. ¶ Scḋa pars/videlicet ꝙ nec etiam vnum sit prius altero primo modo/videlicet sic ꝙ post prius non sequatur immediate posteriꝰ apparet. qꝛ si hoc modo vnuꝫ istorum esset prius altero aut gñatio eẽt prior corruptione: aut ecõuerso. Sꝫ nõ põt poni primum. quia tunc vt dictum est forma genita esset simul cum forma sibi opposita corrumpẽda: qḋ poni non potest: cum sint incõpossibiles. Nec põt dici ecõuerso ꝙ vꝫ corruptio sit generatione prior hoc modo: qꝛ tunc sequeretur illud qḋ superius alij opinionis alterius inferebant: videlicet ꝙ materia esset aliquando sine omi substãtiali forma: qḋ est impossibile ꝑ naturã. ¶ Consequẽtia ẽ euidẽs. cũ enĩ corruptio non sit aliḋ ꝙ forã corrupta/nec generatio ꝙ forma genita / per consequens si corruptio sic esset generatione prior ꝙ post corruptionẽ non statim generatio poneretur/hec est forma ipsa genita: in illo intermedio materia nec esset sub forma corrupta nec sub generanda/nec posset esse sub aliqua alia. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. quia inter materiam vltimate dispositam ⁊ substantialem formam in ipsa introductaꝫ nullum est mediũ sed omnis materia spoliata ab agẽte naturali forma priori sbali opposita / est ad substantialem formam propositãm vltimate disposita. ergo nullum est medium inter corruptionem forme opposite ⁊ generationem proposite. ¶ Tertia ⁊ vltima conclusio est: ꝙ corruptio forme opposite predicto modo sumpta est prior generatione forme proposite consimiliter sumpta secundo modo: videlicet sic ꝙ post ipsam corruptionem immediate sequitur generatio. ¶ Hec appꝫ ⁊ sequitur ex predictis. quoniã aut corruptio est posterior generatione: aut simul: aut prior primo modo/videlicet sic ꝙ post ipsam non statim sequitur generatuꝫ: aut prior secundo modo videlicet sic ꝙ post ipsam statim sine aliquo medio sequatur generatio. Sed non potest poni primum nec secũdum: quia tunc forma corrumpenda et genita essent simul. Nec tertium quia tunc materia existeret sine omni forma / vt in precedenti conclusione deductũ ẽ. ergo relinquitur quartũ: qḋ est propositum. ¶ Sed cõtra ꝯclusionẽ istã forsitã arguetur. qꝛ aut corruptio est generatiõe tempore prior: aut simul tempore. Si prior tempore: ergo non statim post corruptionẽ seq̃tur generatio: ꝑ ꝯñs est dare tps mediũ in q̃ materia nec est sub forma corrupta p̃cedente nec sub genita ꝯñte. ¶ Cõseq̃ntia est euidẽs. qꝛ iter qḋcũqꝫ priꝰ

tpe ꝗ posteri⁹ ẽ dare tpe i q ẽ pri⁹ nõ existẽte eo qḋ ẽ poste
ri⁹ tpe: ⁊ ita si corruptio ẽ tpe prior ꝙ gñatio/erit dare tpe
illḋ pri⁹ i q erit corruptio ⁊ nõ erit gñatio. ſʒ existe corru
ptiõe ẽ non esse forme corrupte: ⁊ nõ existẽte gñatiõe nõ est
esse forme genite. ergo i ipso priori materia ipa nec erit sub
forma priori corrupta/nec sub posteriori nõdum genita/
nec p ꝯñs sub aliqua alia. qḋ nõ potest naturalr̃ fieri. ꝗ
re ⁊c. ¶ Si aũt dicat̃ ꝙ corruptio ⁊ generatio sũt simul
tpe. ergo post corruptionẽ nõ seq̃t̃ gñatio magis ꝙ econ
uerso. nec corruptio põt poni prior ꝙ gñatio: cũ eoꝝ q̃ sũt
simul i pe/neutrũ possit eẽ pri⁹ altero tpe. nec alia prioritu
te ꝙ tpis põt poni corruptio prior ꝙ gñatio. quare ⁊c.
¶ Respõdeo ꝙ (sicut ptʒ ex p̃cedẽtib⁹) aliqd eẽ pri⁹ alio
tpe dupl̃r põt intelligi. Uno mõ ꝙ sic sit pri⁹ ꝙ post ipʒ
nõ statim sequat̃ posteri⁹. ⁊ de tali priori tpe est verũ dice
re ꝙ p aliqñ est prius p qñ nõ est posterius: ⁊ hoc modo
corruptio nõ est prior tpe ꝙ gñatio: q: vt dictũ ẽ statim vt
materia est forma opposita spoliata ẽ foꝛa genita iformа
ta: ⁊ p ꝯñs isto mõ corruptio nõ est prior tpe ꝙ generatio
sed simul. Alio mõ aliqd potest dici pri⁹ tpe illo qḋ sic im
mediate post ipsũ seq̃tur ꝙ nullũ mediũ iter pri⁹ ⁊ poste
rius ponit̃ i q illud dicat̃ existere vel non esse/altero veʒ
posteriori nõ existẽte: ⁊ mõ q aere lucido pri⁹ facto tenebro
so tenebra est posterior vltimo esse lucis. ⁊ hoc mõ dico ꝙ
corruptio forme opposite ẽ prior tpe ꝙ generatio forme
proposite. nec tñ ex hoc seq̃tur qḋ infert/veʒ ꝙ sit dare tẽ
pus mediũ in quo sit tale prius/veʒ corruptio: ⁊ nõ sit po
sterius/puta ipsa gñatio. Si tñ vocas prius tẽpore solũ
illud q existẽte non statim est posteri⁹: Dico ꝙ corruptio
non ẽ tpe gñatiõe prior nec posterior isto modo: sed põt di
ci prior natura: vocando prius natura oĩe illud post qḋ
est alterum: lʒ inter ipsa nullũ sit mediũ. qḋ ⁊ potest fieri
vt in p̃cedentibus est pbatũ. ¶ Ad ratiões aliorum. Ad
primã qñ arguit̃/ꝙ si gñatio esset in alio istanti ab istãti
in quo est corruptio/tũc cũ inter q̃cũq instantia sit tps me
diũ/seq̃ret̃ ꝙ in tpe intermedio materia esset sine oĩ foꝛa
substantiali: Respondeo ꝙ forme dicũt̃ gñari vel corrum
pi in instanti: q: generat̃ vel corrumpitur simul tota: nec
corrumpitur aut generatur in instãti tanꝙ in alia re ab
ipsa forma genita vel corrupta. ⁊ ideo nõ magis est me
dium aliqḋ inter instãs generatiõis ⁊ instãs corruptiõis
forme: ꝙ inter ipsam formã genitã ⁊ corruptã. vnde falsũ
est illud vulgatũ dictũ/veʒ ꝙ inter q̃libʒ istãtia sit mediũ
tanꝙ inter aliqua duo positiua extrema distincta reʒ in
ter se ꝙ ab ipso medio tpe posito inter ea: cũ nec istãs sit
aliqd in re extra: nec etiam tpe ipso a re tpali distinctum
vt in p̃cedentibus fuit dictũ. q̃re ⁊c. ¶ Ad scdam qñ dici
tur ꝙ omnis causa est prior natura suo effectu/ꝯcedo. sed
tunc nego minorẽ: q: forma genita non est corruptiua for
me opposite/cũ supponat eã corruptã. nec eñ genitum ẽ
corrũpens sed generans ipsum. quare ⁊c. ¶ Et qñ addit̃
ꝙ forma proposita nõ gñat̃ quia opposita corrũpit̃: sed
econuerso: q: pposita generat̃ ideo alia opposita ei incõ
possibilis corrumpit̃: Dico ꝙ si lʒ q: sit nota alicuius cã
litatis: nec vna corrumpitur q: alia generat̃: nec econuer
so pposita generatur quia opposita corrumpitur: q: nec
forma corrupta est causa forme genite: nec forma genita
potest esse causa corruptiõis forme opposite. sed vtriusq
causa veʒ tam corruptionis forme opposite ꝙ gñationis
pposite/est ipm agens seu gñans extrinsecum. quare ⁊c.
¶ Ad ꝯfirmationẽ dicẽdũ ꝙ falsũ accipit̃ i minori qñ di
citur ꝙ corruptio forme opposite p̃supponit gñationem
forme pposite: q: imo poti⁹ ecõuerso gñatio forme ppoſi
te corruptionẽ foꝛe opposite p̃supponit: sicut posteri⁹ suũ
pri⁹. ¶ Et si ꝯtra hoc arguat̃. q: gñans nõ corrumpit for
mã oppositã nisi q: pducit formã ppositã sibi ꝯtrariam
Dico ꝙ non est verum: imo seipso immediate corrũpit
formã oppositã sicut ⁊ pducit ppositã. aliās/vt dictum
est/nunꝙ generans seu pducens corrumperet: sed tantum
genitum: qḋ est falsũ. ¶ Et si queras/quõ forma generan
tis cuʒ non sit in passo p̃supposito/potest corrumpere ei⁹
formã: Respondeo ꝙ non req̃ritur maior p̃sentia nec alia
ad corrumpendũ formã oppositã ꝙ ad pducendum ppo
sitã. sed ad hoc ꝙ agẽs pducat in passo formam: intérea
non oportet eius formã esse i passo p informationem. nec
eñ forma ignis generantis informat materiam aque i q
generat formam ignis. ergo sicut ad p̃sentiã ignis lʒ ma
teriam aque non informantis sequit̃ i materia aq̃ forme
ignis non p̃existẽtis actualiter in igne gñante pductio:
ita ⁊ ad eius ꝯsimilem p̃sentiaʒ põt sequi/⁊ sic de facto se
q̃tur/forme aque corruptio. ¶ Et si cõtra hoc arguas: q:
forma aq̃ nunꝙ corrumpit̃ nisi pp̃ter aliquã aliã formaʒ
sibi incompossibilẽ: Respondeo ꝙ foꝛa ipsi icõpossibilis
per quã corrumpit̃ est forma ignis generantis/sed cuius
p̃sentiam non esse ei⁹ seq̃tur: non aũt forma ignis geniti.
qm̃ talis foꝛa/veʒ in materia aque pducta aut inuenit i
materia in qua pducitur formã aque: aut non. si inuenit:
ergo non est ipsi incõpossibilis: q: simul cũ ea existit in ea
dem materia/vt supius fuit dictũ. Si non inuenit: ergo ipsã
non corrũpit: sed corruptã supponit. q̃re ⁊c. ¶ Hec de .2.

Quantum ad tertium & vltimum: ap
paret ex p̃cedentibus quid dicẽdum. oẽs eñ ponẽtes ge
nerationẽ forme pposite eẽ priorẽ aliq ordine nature cor
ruptione forme opposite/habent dicere ꝯñter ꝙ nõ ab eo
dẽ/sed ab alio agẽte itroducit̃ foꝛa pposita: ⁊ ab alio cor
rumpitur sibi opposita p̃supposita. Ponẽtes aũt corru
ptionẽ p̃cedere generationẽ mõ p̃expositō i p̃cedẽti arti
culo/habẽt dicere ꝯtrariũ: veʒ ꝙ ab eodẽ pducitur foꝛa
pposita ⁊ corrũpit̃ opposita. ¶ Primũ apparet. qm̃ vt
dictum est in p̃cedentibus/ab illo foꝛa opposita corrũpit̃
ad cui⁹ p̃sentiã nõ esse illius imediate seq̃t̃: sicut ⁊ ppoſi
ta ab illo pducit̃/ad cui⁹ p̃sentiã imediate seq̃t̃. sʒ si gña
tio p̃cedit corruptionẽ foꝛa genita ẽ ad quã imediate se
quit̃ forme sibi ꝯtrarie corruptio: ⁊ gñans ẽ ad qḋ ime
diate seq̃tur foꝛe genite pductio. ergo pductio foꝛe pposite
hẽt eẽ/hoc supposito a gñante extrinseco: ⁊ corruptio for
me opposite ab ipso genito. q̃re ⁊c. ¶ Scdm̃/veʒ ꝙ si cor
ruptio generationẽ p̃cedat/⁊ corruptio ⁊ gñatio sint ab
eodem principio/puta a gñante ipso: apparet. q: hoc sup
posito nulla est forma media iter formã generantẽ geni
tã ⁊ corruptã: ⁊ ita oportet ꝯcedere formã generantis eẽ
causam immediatã tã corruptionis foꝛe opposite ꝙ gña
tionis pposite. Ex q infero corollarie: ꝙ cũ corruptio sit
scdm̃ veritatem prior ꝙ gñatio modo expresso in p̃ceden
ti articulo: tã pductio forme pposite ꝙ corruptio oppoſi
te est ab eodẽ. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnẽ i pricipio
apparet ex p̃cedẽtib⁹ ꝙ falsuʒ in minori accipit qñ dicit
ꝙ foꝛa pducta est ad quã imediate seq̃tur nõ esse alteri⁹
pri⁹ eñ nõ seq̃t̃ posterius: sed ecõuerso. sʒ corruptio foꝛe
opposite est prior (vt dictũ est) gñatiõe foꝛe pposite. ergo ⁊c.

QVinto quero: vtrum materia &
eius substãtialis forma sint directe in genere
sbe. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. q: oẽ ens creatũ ẽ i aliq
decẽ generũ: sʒ tã foꝛa ꝙ materia ẽ verũ ens cre
atũ qḋ nõ põt esse i aliq gñe accidẽtiũ. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. q: p
tes nõ sũt i gñe nec i spẽ toti⁹. nõ eñ aĩa nec corpus ex q
b⁹ hõ ꝯponit̃ sũt i spẽ hoĩs nec i gñe aĩalis. sʒ materia ⁊ for
ma sũt ptes sbe ꝯposite existẽtis directe i gñe sbe. ergo ⁊c.
¶ Respõsio. vbi ẽ videndũ. Primo qd ẽ rẽ eẽ i gñe. Scdo q̃
sitũ/an materia ⁊ forma sint p se in genere substantie.

Quãtũ ad primum dicitur a quibusdã
ꝙ rem aliquã esse in gñe est ipsaʒ esse cõpositã ex aliquã

realitate potētiali ꝛ ꝯtrahibili cōi pluribꝰ spēbꝰ: ꝛ ex alia realitate eiꝰ ꝯtractiua ac distinctiua: q̄ ē realitas dr̄e. prīa aūt ꝯtrahibilꝭ ꝛ potētialꝭ ē realitas gn̄is. ꝛ ita fm hoc eē ī gn̄e ē hr̄e ī se formalr̄ hmōi gn̄is realitatē ꝯtrahibilē seu potētialē: ꝛ aliā dr̄e ꝯtractiuā ab illa potētiali gn̄is forali nō tn̄ realr̄ differētē. ¶ Pro ista opinione / vez ꝙ gn̄is realitas ꝛ dr̄e ex q̄ spēs cōn̄s ī gn̄e ꝯponitꝰ / foralr̄ distīguatur / argutꝰ sic. Illud qđ circūscripta oī operationeītellectus mouet realr̄ aliquā potētiā / distinguitꝰ ab oī alio ip̄sā realr̄ nō mouēte. sʒ realitas gn̄is puta color a remotis mouet visū: q̄n nō pōt mouere aliq̄ colois drām nec spēciei: cū nulla sʒ color tm̄mō videatꝰ. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmatꝰ. qꝛ scđʒ phm totū priꝰ mouet visū q̄ ptes ipiꝰ. Ex hoc arguitꝰ qn̄ aut aliquod totū diuisoꝝ coloꝝ pꝰo mouet visū sub rōne ꝓpria cuiuscūqꝫ pticularꝭ coloris: aut sub rōne coloris oībꝰ illis cōis. Sʒ nō pōt poni p̄mū inter alia ꝓpꝭ duo. ¶ Prīo. qꝛ tūc totū nō moueret priꝰ visū q̄ ptes ipiꝰ: sʒ ecōuerso: qđ ē ꝯ phm. ¶ Scđo. qꝛ cū colores hmōi sint diuersi / oportʒ p ꝯñs videtē pꝰo tale totū hr̄e diuisos actꝰ videndi: cū tn̄ ad ꝯfuse aliqđ totū videndū vnꝰ actꝰ sufficere videatꝰ. ḡ ꝛc. ¶ Sʒ ista opinio deficit dupli̇r. Prīo. qꝛ supponit genꝰ eē vel dicere aliqđ vnū commune pluribꝰ ī re extra: hoc autem est falsū. nullū eñ vl̄e est nec dicit aliqđ vnū in re pluribus cōe tanq̄ eis intrinsecū: cū oīa creata sint se totis distincta: nec vl̄e aliqđ sit aliqđ in re extra: sed tantum subiectiue in anima / vt alibi ꝓlixius est ostensum. ¶ Scđo deficit ista opinio in alio qđ apponit: qꝛ dicit ꝙ realitas gn̄is est potētialis ꝛ pluribꝰ cōis: differentie autem actualis cū illa gn̄is idem realiter ꝛ sed tantuʒ distincta formaliter. impossibile est eñ vnā rem realiter esse potētialem seu contrahibilem / ꝛ actualem ac contractiuā. Si hoc negatꝰ: ꝯſtr pōt etiam dici ꝙ forā ꝛ materia nō sūt duo distīcta realr̄: sʒ tm̄ formalr̄: cū medium quo ꝓbatur eoꝝ realis drā / sit qꝛ materia ē potētialis seu in potentia ad formā vt ad propriū suum actum. sed secundum opinionē istam hec albedo vel hoc disgregatiuū est coloris vt realitatis potentialis actuatiuum principium seu ꝑfectiuum ꝛ diffinitiuū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur qꝛ impossibile est eandem rem esse ꝑfectam ꝛ imperfectā. ex quo seq̄tur ꝙ oē perfectius ab imperfectiori realr̄ est distinctum. ¶ Hoc apparet. nō enim magis album et nigrum arguuntur realiter esse distincta q̄ ꝑfectū ꝛ imꝑfectum: cum quodlibet sit perfectum quidditatiue vel imperfectum non aliquo mediante sibi apposito: sicut dicitꝰ album vel nigrum: sed tm̄ formaliter per seipm̄. sed scđm opinionē istā genꝰ est realr̄ imꝑfectius: quia contrahibilēꝝ potentiale. differentia autem ꝑfectior: qꝛ eius actualiter ꝛ realiter contractiua. ḡ realiter nō tm̄ formalr̄ sūt distincta. ¶ Preterea omnia distincta alterius rationis existentia sunt magis distincta q̄ alia q̄ sunt eiusdem specifice rationis. sed realitates dr̄e ꝛ gn̄is sunt vt ꝯceditur alterius rōnis: cū vna sit potētialis ꝛ alia actualis. ergo magis distinguuntꝰ q̄ duo indiuidua / q̄ constat realiter eē distincta / eiusdem specifice rationis. ¶ Confirmatꝰ. quia secūdū opinionem istaʒ magis distinguuntꝰ illa q̄ se totis distinguuntur q̄ q̄ aliquo sui tantum. sed indiuidua eiusdem speciei non distinguuntur se totis: qꝛ conueniunt in genere secundum ipsam. genus autem ꝛ differentia puta color ꝛ disgregatiuum in nullo (vt dicit) conueniunt: sed se totis distinguuntur. ergo magis distinguuntur q̄ due albedines: vel etiam q̄ nigredo et albedo abinuicem distinguuntur. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ ideo genus et differentia minus distinguuntur / licet inter se in nullo conueniant / q̄ duo indiuidua: quia in eodem indiuiduo realiter includuntur. quoniam licet corpus ꝛ anima in quolibet homine includātur: non tamen propter hoc magis inter se / immo minus sunt idem ꝛ amplius distinguūtur q̄ vnus homo ab alio: sicut etiaʒ vniuersaliter forma substantialis magis distinguitꝰ a materia q̄ vna substantia composita ab alia: licet forma ꝛ materia in eadem substātia composita includantur. quare ꝛc. ¶ Ex predictis apparet ꝙ non est verum qđ accipit opinio supradicta: quādo dicit ꝙ rem esse in genere ē ipsam esse compositam ex realitate generis ꝛ differentie. cum enim genus et differentia non sint sicut nec alia vniuersalia aliquid in re extra: sed tantum subiectiue in anima / vt quidam conceptꝰ rerum diuersarum in mente formati nullo modo componibiles / nihil potest ex eis componi realiter nec quidditatiue nec etiam vt significatiue acceptis: cum per ista / videlicet per genus ꝛ per differentiam nō diuersa componentia / sed ideʒ importetur totaliter in re extra: vt in primo libro prolixius est ostensum. quare ꝛc.

Et ideo aliter quantum ad istum articulum est dicendum. Ad cuius euidentiam pono tres conclusiones. ¶ Prima ē: ꝙ rem esse in aliquo gn̄e nō ē ipsaʒ realiter esse in eo. ¶ Hec apparet. qm̄ in eo qđ nihil in re extra est / nulla res extra aliam realiter eē potest. sed genꝰ non est aliqđ in re extra: sed tm̄ ī aīa. ergo sicut nec genꝰ est aliqđ realiter in re extra: ita nec aliqđ pōt realr̄ eē in ipso. ¶ Ex q̄ infero corollarie ꝙ nō est ītelligendū ꝙ q̄stio ista q̄rat / an forma ꝛ materia sint ī gn̄e realr̄ tanq̄ ī re aliq̄ existente ī eis. nulla eñ res ē nec eē pōt ī gn̄e aliq̄ nec ī spētie isto mō. ¶ Scđa ꝯclusio ē: ꝙ rē eē ī gn̄e ē ipsaʒ ītētionalr̄ esse in eo. ¶ Hec appet. qm̄ oē significatū ē ītētionalr̄ ī suo signo siue naturalr̄ / siue ex impositiōe ad placitum significāte. sed genꝰ ꝛ qđcūqꝫ aliđ vl̄e ē rerū extra signū naturale vt sumitꝰ ꝓ ꝯceptu mētis ī aīa existēte: ꝛ signum ad placitū sumptū ꝓ voce significante. ergo res p ipsum significata est in eo intētionalr̄ vt in signo. ¶ Tertia cōclusio ē: ꝙ rem esse ī gn̄e nō ē ipsā eē ꝯpositā ex aliqbꝰ differentibꝰ in re extra. ¶ Hec seq̄tur corollarie ex p̄dictis qm̄ cū genꝰ sit qđdā signū / vt dictū ē: nec res sit in gn̄e nisi vt signatū in signo: signatū aūt non oporteat esse compositum: per ꝯñs seq̄tur propositū / vez ꝙ rē eē ī gn̄e nō ē ipsam esse ꝯpositam. ¶ Cōfirmatꝰ. qꝛ multa simplicia simplicia vt oīa accidentia sunt in gn̄e ꝛ in specie. q̄re ꝛc. ergo ꝯcluditꝰ / cū genus sit p̄dicabile de pluribꝰ differentibꝰ specie: ꝙ p̄dicabile nō ē aliđ q̄ signū dicibile icōplexum mētale vl̄ vocale: p ꝯñs rē esse in gn̄e non est aliud q̄ ipsā esse talis signi signatuʒ. ¶ Ad illđ qđ arguitꝰ ꝓ alia opinione / qm̄ dicitꝰ ꝙ color mouet visum a remotis nulla speciei nec differentia eius mouente: Respondeo ꝙ falsum est loquēdo de colore ꝛ de albedine vel nigredine in re extra actualiter existente. nec color enim q̄ est genꝰ / nec albedo q̄ est spēs / pōt mouere visum nec alium sensum: sed tm̄ mō intellectū: q̄ solus est vniuersaliū ꝯceptiuꝰ. Loquēdo inquā de istis vt sunt in re extra animā nullꝰ pōt videre hūc colorē q̄ dicatur albedo nisi videat albedinem ipsam cū nec ista albedo sit aliud q̄ hic color. sed si hic color posset mouere visum ꝛ videri / albedine ipsa non mouēte nec visa: hic color ꝛ hec albedo essent distincta realiter / vt probatum fuit supra in dist. 3. vbi ad rōnē istā ꝛ ad eiꝰ cōfirmationē ꝓlixiꝰ est responsū. hoc autē est falsum etiā secūdū eos / vez talia realr̄ eē distincta. ḡ ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: dicunt aliqui ꝙ licet forma immaterialis vt angelus sit directe in genere substantie: nulla tamen alia forma sbālis materialis nec ipsa materia ē directe ī gn̄e: sed solūmō substantia cōposita ex materia ꝛ ex forma. ¶ Hoc ꝓbant. qꝛ oē in gn̄e directe ē in aliqua specie illiꝰ gn̄is. sed nec materia nec forma talis sbālis est alicuiꝰ speciei sbē. nō eñ est in specie forme immaterialis seu spiritualis: nec ī specie substātie cō-

posite. sba enim ꝯposita nō pdicaē de maēia nec de foꝛa. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmaē primo. q2 ptes toti⁹ nō sūt directe ī spe nec ī gñe ipsi⁹. s3 maēia ⁊ foꝛa sūt ptes sbe ꝯposite existē tis directe in gñe sbe. ḡ ⁊c. ¶ Scdo. q2 oē qd ē in gñe / est ꝯpositū ex ipo ⁊ ex aliqua dña eius ꝯtractiua. s3 hmōi ta lis ꝯposita est solū sbe ꝯposite vel īmaterialē foꝛe: nō aūt materie nec materialis foꝛe ptiū sbe ꝯposite. etenim toti⁹ nō alicui⁹ ptiū est realitas tā gñis ꝙ dñe. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc inferūt aliq̄ istoꝝ sic dicētium: ꝙ ens nō pdicaē de maēia nec de maēiali foꝛa. qm cū ens vt dicūt sufficienē diuida tur ꝑ increatū ⁊ creatū: qd diuiduē ꝑ decē gña: per ꝯñs de q̄ non pdicatur aliqd decē generū: nec ens tpm. s3 maēia ⁊ foꝛma sūt hmōi / de qb⁹ vez nullū decē generū pdicaē. ḡ ⁊c. ¶ Sed quia hic modus dicendi falsum accipit fundamētum / vez ꝙ existētia ī gñe directe vel ī specie sint composita ex gñe ⁊ differentia. hoc siq̄dem non est verum vt alias ꝓlixius est ostensum. esto etiā ꝙ eēt verum: ex hoc nō habereē intentum / vez ꝙ foꝛma ⁊ materia nō essent directe in specie ⁊ in genere substantie: cum non magis sba cōposita ꝙ eius foꝛma ⁊ materia possit ex tali realitate gñis ⁊ differentie ꝯponi / vt inferius ꝓbabitur. ¶ Et ideo ad q̄stionem istā aliter est dicēdum / vez ꝙ tam materia ꝙ foꝛma materialis ē ita directe ī gñe ⁊ specie substantie sicut sba ipsa tota ex eis ꝯposita. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: ꝙ cum genus sit qddā de pluribus predicabile sicut ⁊ aliud qdcūq3 vlē: ⁊ pdicabiliū alia sint mentalia vt illa ex qbus fiūt ꝓpōnes mentales: ⁊ alia vocalia sicut illa ex qbus fiunt ꝓpōnes vocales: ꝑ consequēs duplex potest poni genus / vez qddā pdicabile in ꝓpōne vocali / vt vox ipsa vniuoca plurium diuersorum specie significatiua ad ipsa significāda vna īpositione: q2 mediante vno conceptu in mente formato eorum omnium naturali signo imposita / vt ista vox animal. ⁊ aliud predicabile in propositione mentali: vt conceptus in mente formatus plurium alterius rationis significatiu⁹: vt ipsorum oīm naturale signū potens ꝓ quolibz supponere in ꝓpositione ipsa mentali.

Hoc premisso pono duas conclusiōes.

¶ Prima est: ꝙ tam materia ꝙ materialis forma est directe in genere substantie vtroq3 modo pdictoꝝ accepto. ¶ Hec ꝓbaē: ⁊ primo ꝙ sint in genere ꝓ naturali signo videlicet pro conceptu formato accepto. quoniam q̄cūq3 alterius rationis existentia realiter extra aīam cōueniētia possunt habere in anima abstrahente ab aliquo ipsorum concepto tale signum naturale: qd quidem est gen⁹ ab intellectu formatū vt illorum omnium significatiuuz. ¶ Hoc appet per omnia genera discurrendo. non enim oīa animalia possunt esse ⁊ sunt in eodem genere vt significata in naturali ipsorum signo in aīa existente tantūmodo subiectiue: nisi q2 realiter cōueniūt in re extra. ⁊ ideo pōt a quolibet ipsorum confuse seu indeterminate vt vez cuz aliis ꝯuenit preconcepto abstrahi animal qd est gen⁹. qd non est aliud ꝙ oīm alioꝝ existēciū ī re extra signū / ꝑñs in aīa eē subiectiuū sicut accidēs ī sbo. q̄cūq3 enim ꝯueniūt subiectiue ī re extra possunt ꝯuenire obiectiue ī aīa tali mediāte ꝯceptu ī mēte foꝛato / vt eoꝝ oīz naturali signo. sed diuerse foꝛe sbales maēiales ⁊ maēie seipsis ꝯueniūt realiē seu sūt idē nō tm inter se sed ēt cū sbis ꝯpositis: supposito ꝙ sba ipsa ꝯposita a foꝛa ⁊ a maēia sit distincta. ¶ Hoc apparet. ꝯstat enim ꝙ forma sbalis ⁊ maēialz alterius rōnis magis īter se sunt idē realiē ⁊ ꝯueniūt: ac ēt cū sba ꝯposita si ponaē ab eis distīcta: ꝙ cū aliqua foꝛma accidentali: nec ēt cū foꝛa sbali spūali. magis siquidē realiē sunt idē diuerse forme materiales sbales inter se / ⁊ diuerse materie similiter inter se ꝙ cū formis spūalibus ab oī materia separatis. ḡ nō min⁹ pōt aliqs ꝯcept⁹ ī mēte foꝛatus eē signū cuiuscūq3 materialis foꝛe ⁊ materie ꝙ aliarum oīm sbarū tā materialiū ꝯpositarū ꝙ spiritualium a materia abstractarū. ¶ Cōfirmaē. q2 q̄ magis ꝯueniūt formaliter in re extra magis pñt ꝯuenire ꝯceptibiliē in aīa sed tam oēs materiales forme sbales īter se ꝙ ipsarū materie magis ꝯueniūt inter se realiter ꝙ cū substantiis creatis immaterialibus sepatis. ḡ cū tā substantie īmateriales ꝙ spūales sint in eodē gñe sbe sic accepto / puta ꝓ cōceptu formato oīm signo: q̄ quidem ꝯceptus dē gñalissimū substantie gen⁹: non minus sed magis illud idē oīno gen⁹ poterit esse istis cōe. q̄re ⁊c. ¶ Nec valet si dicatur ꝙ forma materialis cum sit simpliciē simplex sicut ēt materia quā infoꝛat: nec pōt cū aliq̄ alio a se in cōi aliq̄ ꝯuenire: nec ꝑ ꝯñs eē ī aliq̄ spē nec ī gñe. qm ad hoc ꝙ aliq̄ sint ī gñe / hoc non reqriē vez ꝙ in aliquo eis communi intrinseco realiē conueniāt: cū nullū ens creatū sic cum aliquo alio a se possit ꝯuenire: s3 tm̄modo per seipm / vt circa principiū huius libri ꝓlixius est ostensum. ⁊ si hoc modo aliq̄ creata in aliquo eis communi ꝯuenirent / non minus aīa intellectiua q̄ poniē simplex foꝛa / posset hoc mō ꝯuenire cū angelo ꝙ lapis vel asinus ⁊ oēs substantie materiales composite q̄ ponunē ab aliis in eodem gñe: ⁊ per ꝯñs in aliquo eis intrinseco cōuenire. omnino enim irrationabile ē dicere subst̄ātias spūales magis tūz materialibus omnibus posse cōuenire in aliquo intrinseco eis communi ꝙ cum formis spiritualibus: ⁊ immaterialibus. Dico tamen ꝙ nec cū istis hoc modo ꝯueniunt: nec cum illis. quia nec esse in eodem genere est aliquid habere cōmune nisi sicut signum est cōe suis omnib⁹ signatis. bene tm est verū ꝙ existētia in eodē genere sūt magis eadē realiē ꝙ existentia in diuersis gñibus / nō ꝓpter aliqd cōe eis intrinsecū: s3 tm̄mō semetipsis. q̄re ⁊c. ¶ Scda ps ꝯclusionis istius: puta ꝙ foꝛa ⁊ materia sint ēt in gñe scdo mō sūpto vez ꝓ voce pdicabili in ꝓpōne vocali: sequitur ex predictis. qm oīs vox plurium significatiua alterius rationis ad ipsa significanda vna impositione īposita / q2 mediāte vno cōceptu formato eis cōi / vniuoca ē vere gen⁹ vocale ex q̄ seqtur ꝙ q̄cūq3 alterius rōnis possint conuenire seu esse in mentali genere qd est mētis conceptus: ⁊ ī vocali seu artificiali: qd est nomē īpositū tali mediāte ꝯceptu vez ipso genere vocali ad significandum diuersa se tota ⁊ alterius rōnis existētia in re extra. sed oēs forme substātiales materiales ⁊ ipsarū materie sunt ī gñe pmo mō accepto vez ꝓ ꝯceptu ī mēte formato. ḡ ⁊ possunt esse similiter in gñe alio modo sumpto / puta ꝓ voce ad placituz significatiua predicabili in ꝓpositione vocali.

Secūda conclusio est: ꝙ dato ꝙ omne

existēs ī gñe eēt ꝯpositū realiē ex realitate gñis potētiali ⁊ plib⁹ cōi ⁊ realitate dñe accidētali aliqb⁹ speciali / nō magis sba ꝯposita ex materia ⁊ ex foꝛa: nec foꝛa spūalis immaterialis esset in gñe substātie directe ꝙ forma materialis substantialis ⁊ sua materia. ¶ Hec ꝓbatur pmo. q2 composita sba forte nō ē res aliq̄ pter ptes / vez materiā eius ⁊ formā. sed qd vt distinctū ab aliqb⁹ nihil est / nec cōpositum ex aliqbus nec in aliquo genere esse pōt. quare ⁊c. ¶ Scdo. q2 esto ꝙ substātie composite a partibus cōponētib⁹ sint distīcte nō magis vnus hō ꝯuenit seu ē idē realiter cum alio / nec vnus ignis cuz alio igne / nec vnus angelus cum alio eiusdem speciei: ꝙ vna anima intellectiua cum alia / ⁊ vna forma ignis cum alia / ⁊ vna materia similiter cum alia. constat etiaz ista puta diuersas formas materiales ⁊ materias sic realiē inter se sicut ⁊ substantias compositas conuenire: ꝙ nihilominus realiter distinguunē. sed ideo / vt dicunt ponentes oīe qd ē directe in genere esse compositum ex ipso ⁊ dña / hoc est ponendum: quia omnia existentia in genere ꝯueniūt realiē

& sunt idē. impossibile aūt est ipsa eadē cōuenire in eodē realiter & differre. & tō oportet ipsa includere differentias ꝓprias eorum distinctiuas/ & genus eis commune. ergo consimiliter ꝓpter eādem rōnē oportet eos ponere in oībus formis substantialibus materialib⁹ & ipsarū materijs talem ꝯpositionem ex realitate gnīs cōmunis & dr̄e specialis quare &c. ¶ Cōfirmaẗ. q: certum est ꝙ vna aīa intellectiua plus est idem seu conuenit realiter cum alia sicut vn⁹ homo cū alio ꝙ̄ cum asino: & cum hoc non minus due aīe ꝙ̄ duo homines realiter distinguunẗ. sed scđm ponentes hmōi generis & differentie impossibilem ꝯpositionem in quocūꝗ directe in genere substantie existente/ ideo vnus homo est cum alio magis ꝙ̄ cum asino ī eadem specie q: magis ꝯuenit & est realiẗ idem secū ꝙ̄ cū asino. & ideo vltra speciem eis communem qlibet homo addit ꝓpriam & indiuidualem differentiā: q: quilibet homo ab alio numero est distinctus. ergo ꝓpter ꝯsimilē rationem hoc debēt ponere in anima intellectiua & ī quacūꝗ forma alia substātiali materiali & sua materia ab alia forma & materia ab alia materia distincta similiter realiẗ sicut vna substātia ꝯposita ab alia: & cū hoc magis eadē realiter cū vna fo͛a ꝙ̄ cū alia: & materia siliter magis eadē cū alia materia ꝙ̄ cū forma. quare &c. ¶ Preterea arguo sic ad idē. oē ꝑdicabile de pluribus numero distinctis ī quid est spēs. sed oēs aīe intellectiue sunt solo nūero distīcte/ de qb⁹ oīb⁹ ꝑdicaẗ ita aīa intellectiua ī quid sicut hō de oī hoīe singulari/ & angelus de omnib⁹ angelis eiusdē speciei. ergo ita aīa intellectiua potest dici spēs oīm aīarū intellectiuarū/ & materia oīm materiarum & fo͛a ignis oīm fo͛arū ignis/ sicut homo oīm hoīm. & si hō q̄ spēs diciẗ significet (vt alij imaginanẗ) aliquā q̄ dditatē oībus hoīb⁹ cōem in eis ꝑ dr̄as indiuiduales & ꝓprias diuisā: ꝯsiliter hoc possunt ꝯcedere de aīa intellectiua: & de alia q̄cūꝗ fo͛a & sua materia ad oēs suas materias ꝯparata. q̄re &c. ¶ Cōfirmaẗ. q: scđm oēs magis distinguūẗ q̄ se totis distinguunẗ ꝙ̄ q̄ aliq̄ sui tm̄. sʒ nec diuerse fo͛e puta aīe intellectiue nec diuerse materie plus distinguūẗ ꝙ̄ diuerse sbe ꝯposite: puta hō & angelus vel asinus. ergo cū sbe ꝯposite (vt dicūt) nō distinguantur se totis: q: in aliquo ꝯueniūt puta in genere eis intrinseco & cōmuni: & per aliq̄ ꝯtractiua talis cōmunis gnīs distinguunẗ: nec forme īter se diuerse nec materie se totis sed tantum sui aliq̄bus distinguenẗ. sed oīa vt dicunt cōueniencia in aliquo & distincta sunt ꝯposita & ex rōne potentiali & cōi ac ꝯtrahibili seu ꝯtracta & ex ratiōe speciali differentie ꝯtrahente. ergo non magis talis compositio ex potentiali & actuali seu ex gnīe & differentia in substantia ꝯposita ꝙ̄ in forma & in materia est ponēda. ¶ Preterea oīno est irrationabile & absurdū dicere: sbam angeli & oēʒ formā accidētalē esse ꝯpositiorē ꝙ̄ q̄cūꝗ fo͛a sbalis materialis & materia ei⁹. & ita si aliq̄ ꝯpositio est necessaria ad hoc ꝙ aliquid sit directe in gnē sbe/ non magis angel⁹ nec aliq̄ substātialis forma immaterialis debʒ poni ī gnē ꝙ̄ forma accidentalis nec ꝙ̄ fo͛a substantialis materialis & materia ipsius. ¶ Cōfirmaẗ. q: qđ est īꝑfectiōis nō est attribuēdum ꝑfectioribus magis ꝙ̄ imꝑfectioribus. sed esse ꝯpositū ex gnē & dr̄a est īꝑfectionis: cū realitas gnīs vt dicūt sit potētialis: & ꝑ ꝯñs imꝑfecta. ergo nō magis talis rō potētialis & īꝑfecta ī substātijs spūalib⁹ ꝑfectioribus ꝙ̄ in materijs & formis ipsarū sbalibus est ponēda. quare &c. ¶ Sic ad questionem.

Ad rationes alterius opinionis.

Ad primā qn̄ dicit ꝙ oē existēs ī gnē est in aliq̄ specie/ ꝯcedo & ita etiā forma q̄libet vt aīa intellectiua & forma ignis ē in specie: sicut & ipse homo vel ignis ex forma & ex materia ꝯstitutus: non tm̄ in specie substantie composite nec in specie immaterialis forme puta intellectiue separate: sed in specie ꝓpria: vt hec aīa in specie anime/ & forma hmōi ignis in specie non ignis ꝯpositi sed simplicis fo͛e ignis & hec materia in specie materie/ sicut hic homo in specie hoīs/ & hic angelus ī specie angeli/ & hec albedo in specie forme accidentalis puta albedinis. non minus eñ forma substantialis potest poni in specie forme substantialis et materia in specie materie ꝙ̄ forma accidētalis ī spē fo͛e accidētalis: cū nō magis sit aliqđ cōe plurib⁹ formis accidentalibus & substātijs ꝯpositis ꝑdicabile de eis ꝙ̄ formis substantialib⁹ & materijs. quare &c. ¶ Ad confirmationem concedo ꝙ partes substantie ꝯposite nō sūt ī spē ipsius ꝓpinqua/ sicut nec ecōuerso sba ꝯposita est in spē aliquius partiū. aliud eñ est ꝑdicabile de ꝑtib⁹ & aliđ de toto. ex hoc tm̄ non seq̄tur ꝙ pars q̄libet substantie ꝯposite non sit in aliqua ꝓpria specie tanꝙ̄ ꝓprio predicabili de ipsa alia a specie totius: & etiam in genere cōmuni puta substantie. ipsa eñ substantia q̄ est gen⁹ gn̄alissimū/ est ꝑdicabiĺ nō tm̄ de substantijs ꝯpositis: sʒ ēt de ꝑtib⁹ ipsarū essentialibus/ vʒ de materia & de forma. q̄re &c. ¶ Ad aliud qđ additur de compositione generis & differentie: apparet solutio ex ꝑdictis. ¶ Ad vltimum qđ infertur de ente/ apparet ex alijs declaratis ꝙ ꝓcedit ex falsa imaginatione. imaginatur eñ ꝙ ens sit vnū aliqđ ī re extra diuisum in plura q̄bus sit realiter intrinsecum & cōmune qđ est oīno īpossibile. esto tm̄ ꝙ sic esset non min⁹ vt dictū est plures forme possent in aliquo tali communi conuenire ꝙ̄ plures substantie composite ex materia & ex forma. ¶ Et qn̄ dicitur ꝙ nullum decem generum in que ens diuiditur/ predicaẗ de materia nec de materiali fo͛a: Dico ꝙ falsū est. genus eñ substantie gn̄alissimū nō tm̄ de substantijs ꝯpositis ꝑdicaẗ: sed etiā de materijs & de formis q: etiā forme simplices & materie diuerse magis ꝯueniūt tā inter se ꝙ̄ cū sbāijs ꝯpositis ex eis: ꝙ̄ multe composite substantie inter se: & ita ꝑ ꝯñs nō min⁹ pōt aliqđ ꝑdicabile esse cōe eis ꝙ̄ oībus substātijs ꝯpositis magis distīctis. ¶ Ad rōnē in pn̄cipio patet solutio ex predictis.

Sexto & vltimo quero: vtrū materia posset fieri naturaliẗ sine fo͛a. ¶ Et videtur ꝙ sic. q: cā ꝯtinēs duo realiẗ distincta ordie q̄dā pōt ī pri⁹ sine posteriori. sʒ agens naturale/ vt ignis/ ꝯtinet ṽtualiẗ corruptionē forme opposite puta aq̄ priorē gn̄atione fo͛e ꝓposite scđo. ergo possʒ ī ꝑmū sine scđo/ vt vʒ corrūpet formā aq̄ nō gn̄ando ī materia formā ignis. sed corrupta forma aq̄ ab igne sine forma ignis ī materia īntroducta ipsa maťia ab oī sbali fo͛a existeret sepata. ergo &c. ¶ Cōtra. q: qđ ē eñ potētiale nullum ꝓpriū actum habēs/ non pōt separi ab oī alio actu sʒ materia ex se nullū habet actū nisi fo͛e. ergo nō pōt existere sine ipsa. ¶ Responsio. vbi est videndum primo q̄stiū. Scđo/ an in materia sepata ab oīn forma sbali posset introduci forma substantialis ab aliquo naturali agente/ & vlr̄r a quocunꝗ substantialē formā in illa materia receptibilē ṽtualiẗ ꝯtinēte. Tertio/ an materia sit sbm īmediatū fo͛e accidētalis: an non: sed tm̄ substantialis.

Quātū ad primum: supposito vt a quolibʒ catholico ꝯcedēdū ē/ ꝙ materia pōt supnaturaliẗ separari ab oīn forma substātiali: cū oīa realiẗ distincta maxīe absoluta & ꝑ scentia q̄lia sūt maťia & fo͛a sint sepabilia: ad vidēdū an naturaliẗ ēt hoc possʒ fieri/ vʒ maťiam separari ab oī forma sbali: est sciendū ꝙ q̄drupliciẗ possʒ intelligi materiam ab oī forma sbali naturaliẗ separari. Uno mōsic naturaliẗ ꝙ virtute cause secunde oīa forma substantialis existens in materia corrumpeẗ/ & nulla alia introduceretẗ: & hoc ꝑ̄ro causa coagēte scđe ad corruptionē ipsius forme opposite/ & non ad generationem alicui⁹

alterius opposite. Alio mō q̄ p̄ se causa secunda posset corrumpere formam oppositam ⁊ nullam introducere ꝓpositam ipsa causa prima ad neutrum horum sibi coagente. Uel tertio modo q̄ prima causa sibi coagente consimiliter ad vtrunq̧ videlicet tam ad generationem forme proposite q̄ ad corruptionem opposite ipsa causa secunda posset in corruptionem forme opposite absq̧ generatione alicuius alteri⁹ forme. Uel quarto modo q̄ posset absq̧ generatione ⁊ corruptione formam substantialem omnem a materia separare.

Hoc præmisso pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est q̄ materia posset naturaliter separari ab omni forma substantiali primo modo vꝫ prima cā coagente secunde: puta igni ad corruptionem aque. ⁊ non ad generationem forme ignis. ¶ Hec probatur. quoniam non est possibilius alicui cause secūde aliqd ꝓducere q̄ productum corrumpere. sed nulla causa pōt aliquid corrumpere p̄ se nisi prima sibi coagēte/vt postea ostēdetur. ġ nec ꝓducere. ġ prima coagēte sibi tm̄ ad corruptionem non posset ipsa p̄ se in aliquā generationē. ġ materia isto modo posset ab omī forma substantiali naturaliter separari. ¶ Cōsequentia est euidēs. qm̄ ī materia aque nulla forma substantialis est nisi tm̄mō forma aque. ġ si ista ab igne agēte corrupta nulla seq̄ret alia materia/ipsa aq̄ esset ab omī forma substantiali sepata. quare ⁊c. ¶ Et si forte dicatur q̄ impossibile est deum coagere ad vnū istorum non coagendo ad alterum: ¶ Cōtra. q: deus pōt coagere scd̄e cause ad oēm priꝰ non coagendo ipsi ad aliqd̄ posterius realiter a priori distinctum. sed forma opposita corrumpenda realiter est distincta a forma ꝓposita gñandam: ⁊ prius illa corrumpit̄ q̄ ꝓposita ꝓducatur/vt in p̄cedentibus est ostēsū. ergo deꝰ potest coagere scd̄e cāe corruptiue simul ⁊ gñatiue ad corruptionem prime forme opposite non coagēdo ipsi ad ꝓductionē forme ꝓposite quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. q: prima cā ad oē illud pōt coagere scd̄e cause in ea virtualiter contentum nō coagendo ipsi ad alterū qd̄ ipsa per se posset facere sine illo. sed causa secunda est vt supponit̄ corruptiua simul ⁊ productiua ⁊ primum horum/vꝫ corrumpere formā oppositā/posset prima causa facere per seipsam. ergo ⁊ ad hoc videlicet ad corruptionem forme opposite potest coagere secūde cause non coagendo ipsi ad generationem forme proposite. quare ⁊c. ¶ Et si dicatur/vt aliqui somniant/q̄ immo generatio forme proposite ē prior q̄ corruptio forme opposite: tunc hoc ponentes debent dicere consequenter et concedere q̄ secunda causa posset naturaliter dicto modo producere formam propositam non corrumpendo oppositam. Deo enim ipsi puta igni coagente ad generationem forme ignis in materia aque ⁊ non ad corruptionem forme aque que vt supponitur est posterior generatione: non tantum ignis posset alium ignem generare et aquam non corrumpere: sed etiam necessario generaret ⁊ nullo modo corrumpere posset: sicut nec ecōuerso deo ipsi coagente ad corruptionem et non ad generationem necessario habet corrumpere ⁊ non potest aliquid generare. non magis enī vt nunc suppono ignis potest generare ignem sine prima causa sibi coagēte q̄ hominem. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: q̄ materia non potest secundo modo ab omni forma substātiali naturaliter separari/vꝫ sic q̄ hoc fieret prima causa nō coagente secūde ad corruptionem nec ad generationem. ¶ Hec apparet quia vt dictum est/⁊ in fine huius libri prolixius ostēdet̄ secunda causa non potest sine prima sibi coagente in effectum aliquē per seipsam: ⁊ ita nec corrumpere nec ꝓducere aliquid sine prima coagēte pōt p̄ se. quare ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ē: q̄ nec tertio mō pōt materia ab oī substātiali forma naturalit̄ separi. ¶ Hec apparet. qm̄ cā naturaliter agens q̄liter agit oīs scd̄a cā alia a volūtate creata necessario agit ad oē sibi possibile/pria cā ei ad oīa vniformit̄ assistente ⁊ coagēte. non enī est in ptāte naturalis agentis agere ad vnū nō agendo ad alterū sibi ꝯsilit̄ possibile sicut illud. sed oē agēs creatū corruptiuū ē gñatiuū ergo prima cā sibi vniformit̄ assistente ⁊ coagente puta igni ad productionē forme opposite ⁊ ad gñationē ꝓposite/nō pōt magis in vnū hoꝝ q̄ ī alterū nec in neutrū. ġ in vtrūq̧. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est/q̄ nec materia a forma substantiali nec subiectū ab aliqua forma accidentali pōt q̄rto mō naturalit̄ separi. ¶ Hec apparet. quia constat q̄ nec aliqd̄ accidēs sine subiecto nec forma aliq̄ sbalis gñabilis ⁊ corruptibilis sine materia pōt p̄ se existere nisi p̄ diuinā potentiā tm̄: sꝫ oīa potēē si ne gñatione ⁊ corruptiōe materiā separe ab oī sbali foꝛa pōt ipsam formā sbalē prius ī materia existētē facere existere p̄ seipsā. q̄ enī forma incorrupta manēs a matia separet̄/hoc nō pōt fieri nisi forma ipa a matia sepata existat actualiter ⁊ maneat p̄ seipsam. ġ ⁊c. ¶ Hec de pmo.

Quantū ad secūdū: est sciendum q̄ aut oīa ꝓposita accidētia foꝛe genite puta ignis sunt effectiue ab igne generāte: aut ab igne ipo genito. Si enī qualitates disponētes materiā ad corruptionem forme opposite ⁊ ad generationem ꝓposite manent ī genito/constat q̄ tales sunt ī ipso a generante. Si autem non manent sed corrumpuntur ad corruptionem forme opposite ad quam corrumpendam fuerunt in eius materia introducte: tunc consequenter dicendū est q̄ accidentia forme genite puta ignis non sunt effectiue a gñante: sed a genito. ¶ Hoc premisso pono duas ꝯclusiones. ¶ Prīa est: q̄ si accidentia forme genite non sunt effectiue a forma gñante sed a genita: in quacunq̧ materia prius sub forma corruptibili existente posset illa corrupta omnis forma gñabilis naturalit̄ introduci a quocūq̧ naturali agente ipsā virtualiter ꝯtinente. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ oē agēs naturale ꝯtinens virtualiter aliquē effectū pōt ītroducere ipm̄ in qd̄cūq̧ passū naturalit̄ susceptiuū. sed materia exn̄s sub aliq̄ corruptibili foꝛa/illa corrupta vł supnaturalit̄ vł naturalit̄ a q̄cūq̧ naturali agente ē susceptiua īdifferent̄ cuiuscūq̧ foꝛe sbalis gñabil̄ nec magis vniꝰ q̄ alteriꝰ: supposito q̄ corrupta illa priori forma sbali ī ipsa primitus existēte corrupta fuerint oīa accidētia: qbꝰ mediantibus materia ipsa fuerat ab agēte ꝯtrario sue priori foꝛe sbali alterata ⁊ ad receptionē alterius ordinata. ¶ Hoc apparet in exēplo. si enī igne agēte in aquā cuiusq̧ matiā alterante p̄ q̄litates forme aque discōuenientes ⁊ igni conuenientes/aqua ipsa sic substātialiter corrumpit̄ q̄ simul etiā secū corrūpāt̄ oīa accidētia ab ipo igne corrūpēte antea introducta: materia q̄ oī foꝛa tā substātiali q̄ accidētali est priuata nō magis vnam formā substātialē gñabilē q̄ aliam respicit: nec magis ad vnā q̄ ad alterā ī potētia existit. ⁊ ita p̄ ꝯñs aut nullius forme substātialis: aut indifferent̄ cuiuslibꝫ forme sbalis gñabilis est naturaliter receptiua. Sꝫ nō pōt poni primū: q: ꝯstat q̄ ē receptiua naturaliter forme ignis ab illo igne a q̄ fuit corrupta naturaliter forma aque vel a q̄cunq̧ alio sibi approximato ġ relinquit̄ scd̄m: qd̄ ē ꝓpositū: vꝫ q̄ ipsa ē ex se īdifferenter cuiuslibꝫ foꝛe gñabilis sbalis nō magis vniꝰ q̄ alteriꝰ naturalit̄ receptiua. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc seq̄t̄ corollarie: q̄ si aqua ab igne corrupta non seq̄ret̄ gñatio forme ignis qd̄ est possibile naturaliter modo ī p̄cedenti capitulo explicato: in tali materia sic ab oī forma substātiali naturalit̄ separata posset agere oīa substātia creata q̄ ad formam substātialē aliquā īntroducendā potuit priꝰ agere ad corruptionē forme aq̄. ¶ Hoc apparet. qm̄ foꝛa ꝯtraria sub

qua passum existit/ad actionē seu ꝓductionem alterius forme nihil facit:sed potius ipsam impedit: sicut ad hoc ꝙ ignis calefaciat aquam frigiditas nihil facit: imo in aqua calorem induci impedit:quia agēti ipsam inducēti resistit.idē est de forma substātiali. ꝙ em̄ materia in qua est forma ignis naturaliter inducēda p̄fuerit sub forma opposita puta aque/nihil facit ad hoc ꝙ forma ignis in ipsa induci possit: cum nec ipsa existēte in materia alia possit induci/sed oporteat ipsam prius corrūpi. ergo oē naturale agēs forme aque corruptiuū et in eius materia alterius forme substātialis naturaliter īductiuū/ potest eandē formā in ipsa corrupta ab alio agente eius forma priori introducere nihil in ea corrūpēdo quā prius potuit corrūpēdo.ex quo sequit̄ ꝓpositū:vz ꝙ corruptione forme opposite existente sine generōne forme proposite ab agente priorē formā corrūpēte posset in materia illa vel illa forma que ab agente corrūpente nata erat induci a quocūq alio agente eiusdē rationis cū priori appropinquato materie introduci:vel etiā q̄cūq alia alterius rationis ab ea possibil' agēte naturali tali materie similit̄ approximato:cū materia ipsa vt dictū est sit indifferēter oīus forme generabilis naturaliter susceptiua. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur:qr generationem debet antecedere alteratio disponēs ad generationis terminū: q̄ tūc ī casu isto nō posset p̄cedere:cū materia separata ab omni forma substātiali non sit alterabilis/quia nec susce ptiua alicui' forme accidētalis. ¶ Respōdeo:ꝙ hoc nō valet. Primo.quia supponit̄ ꝙ corrupta forma substantiali opposita corrūpant̄ oīa accidētia ante formā ꝓpositā introductā/nec per cōsequēs hoc supposito talis p̄cedens alteratio fuit necessaria ad gn̄ationē forme ꝓposite ꝯsequēter/sed tn̄ antecedēter i. ꝓ quāto vz fuit necessaria ad corruptionē forme opposite antecedētē generationē forme ꝓposite.quare etc. ¶ Scdo.qr si dicatur ꝙ immo alteratio est ad generationē necessaria/ꝯsequēter tūc oportet cōcedere ꝙ accidētia ab alterāte īntroducta maneāt in materia corrupta ei' substātiali forma. Non em̄ potest dici ꝙ maneāt in forma generata in qua nūq̄ fuerūt:cū accn̄tia nō possint ab vno subiecto ī aliud trāsmutari naturaliter.accidens etiā nō disponit ad illud in quo existit:sed ipm̄ p̄supponit dispositū. sed si accidētia remanēt in materia / corrupta ei' substātiali forma priori/p cōsequēs ipsa materia est p se imediatū subiectū accidentiū ad formā substantialē sibi possibilē disponentiū susceptiuū.ergo licet materia sit ab omni forma substantiali et accidētali separata:nihilominus disponi poterit per naturale agens sicut ante ad susceptionē forme substantialis:cū hoc supposito ipsa sit alterabilis:qr subiectum susceptiuū forme accidētalis disponētis ad substātialem formā in ipsa naturaliter introducendam.q̄re etc. ¶ Scda cōclusio est:ꝙ si accidētia oīa ꝓpria forme genite puta ignis nō sunt a genita sed a generāte/ in nulla materia corrupta eius forma priori substātiali posset naturaliter īntroduci alia ab illa ad quā fuit disposita a corrūpēte qualitates forme opposite disconuenientes et conuenientes forme ꝓposite introducente. ¶ Hec appet.qm̄ cōcesso isto supposito /puta ꝙ caliditas et siccitas et alia propria accidētia ignis geniti sint effectiue ab igne generāte nō a genito/ et sic de q̄buscūq accidētib' ꝓpriis cuiuslibet forme alterius generate: sequitur ꝙ materia corrupta eius priori forma substātiali solius illius forme substātialis sit naturaliter receptiua cuius ꝓpria accidētia actualiter sunt in ipsa ab agente priorē formā corrūpēte antea introducta:cū actus actiuorum nō possint esse nisi in passo disposito.ergo igne corrumpēte aquam impossibile esset in materia aque corrupte manente sub qualitatibus ab igne corrūpēte ꝓductis formā aliam a forma ignis naturaliter īntroduci. ¶ Ex quo sequitur ꝙ forma aque ab isto igne corrupta et nulla per ipm̄ alia in eius materia introducta/licet alius ignis posset in ipsa formā ignis introducere sicut potuit prior ignis:non tn̄ aliquod aliud agens creatum ab igne alterius rationis posset formā aliā introducere in ipsa sub prioribus puta ignis qualitatib' accn̄taliter remanēte. ¶ Sed nūquid aliud agens posset agere in ipsam ad corruptionē taliū qualitatū/et ad ꝓductionē eis oppositorū? ¶ Ad hoc videtur esse dicēdū ꝙ sic.nō em̄ magis materia sine forma sibi necessario determinat aliqua accidētia q̄ cū ipsa forma substātiali accepta.ex quo sequitur ꝙ illud idē agēs qd̄ est corruptiuū omniū ignis accidētium et aliorum eis cōtrariorū naturaliter ꝓductiuū /posset accidētia oīa ignis generātis in materia remanētia corrūpere/et in ea cōtraria illis īntroducere:puta illa que fuerūt ab igne qr cōsimiliter materia ipsa est nūc receptiua illorum omniū sicut prius.quare etc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie.ꝙ licet in materia sine omni substātiali forma manēte et disposita tn̄ ad aliquā substātialem formā aliā existente/nulla alia ab illa posset imediate naturaliter introduci:mediāte tn̄ alteratione p̄uia posset vtiq in ipsa oīs forma alia generabilis introduci.a quo em̄ est possibile īntroduci antecedēs/et cōsequēs ipm̄ sequēs necessario/naturalit̄ loquēdo.sed antecedēs ad oēm aliā formā generabilē/qd̄ est corruptio accidētiū cōtrariorū et introductio aliorum/esset naturaliter possibile vt ꝓbatum est:posito ꝙ materia esset ab omni substātiali forma seperata.q̄ etc. ¶ Et si queratur:qd̄ p̄dictorū duorum que supponūtur ī duabus p̄dictis cōclusionibus est ponēdū: vz an ꝙ accidētia ꝓpria forme substantialis genite sunt effectiue ab ipsa/an ꝙ a generante? Ad hoc apparebit responsio ex dicendis in sequenti articulo. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est sciēdum ꝙ materiā esse subiectū forme accidentalis vel substātialis īmediatū potest dupliciter intelligi: vz in fieri vel in eē. Primo mō vz in fieri accn̄s esset prius ī illud quo materia disponitur ad recipiēdū formā substātialem ꝓpositā maneret ī materia forma substātiali priori destructa et alia īntroducta. Constat em̄ ꝙ ignis agēs in aquā prius agit vel per substātialem vel p accn̄tales formā ad corruptionē accidētiū aque/et ad ꝓductionem aliorum eis oppositorū/q̄ ad corruptionē forme substātialis aque:et q̄ ad generationem forme substantialis ignis.et ideo si accn̄tia a generāte īntroducta in materia manent post formā aque corruptā/et post formā ignis īntroductā sequitur ꝙ talia prius sunt ī materia q̄ substātialis forma in fieri:quia prius fuerūt in ipsa vt supponitur īntroducta.nō aūt sunt in ipsa prius quātū ad esse/ supposito ꝙ materia nō īmediatius eis q̄ forma substātiali (licet ī ipsa introducta vltimo) informetur.si aūt informaret̄ prius accn̄tibus q̄ substātiali forma:tūc esset etiā subiectū immediatū accidētium scdo modo:vz in esse:sicut et ecōuerso/si īmediatius informatur forma substantiali q̄ accidētali/licet prius in ea introducta/erit subiectum forme substātialis īmediatū quātū ad esse/licet nō in fieri.si aūt accn̄tia substātie generātis nō manent ī genito sed alia ꝓducta a genito in seipso:tūc cōstat materiam non posse esse illorum īmediatū subiectū quātū ad fieri. Quantum ad esse aūt ipsam esse īmediatū eorum subiectū/posset intelligi dupliciter. Uno modo:qr eis īmediatius q̄ forma substātiali informetur. Alio modo:nō quia immediatius sed qr eq̄ īmediate. Si aūt tertio dicat̄:ꝙ nullo mō materia sed tn̄ eius substātialis forma talibus accn̄tibus informatur/nec p ꝯñs tūc subiectū accidētiū potest poni. ¶ Hoc p̄emisso/pono tres cōclusiones. ¶ Prima

est: q materia est quãtũ ad esse immediatũ subiectũ accidẽtiũ primo modo: vez sic q eis eque imediate sicut forma substãtiali/nõ tñ immediatius informat. ¶ Hec probatur. Primo quãtũ ad primã partẽ ipsius: vez q eque immediate informet forma accidẽtali sicut substãtiali. qm ois eque imediate alba vel calida sunt imediate calore vel albedine informata. sed oẽs partes tã materiales q formales ignis sunt eque immediate sicce calide ⁊ lucide. nulla enim pars ignis est calida nec sicca calore nec siccitate existẽte in alia parte ab ipsa realiter differẽte/sicut nec etiã est in aqua aliqua pars que sit humida ⁊ frigida/humiditate ⁊ frigiditate existẽtibus in partibus aliis ab illa realiter distinctis. ⁊ sic cõsimiliter est de oi alio tã elemẽto/q elemẽtato seu mixto. sed cõstat q tota materia ignis ⁊ cuiuslibet alterius substãtie corruptibilis differt realiter a tota forma/⁊ p ꝯñs oẽs ptes forme cõnexe materie sunt realiter alie ⁊ distincte ab oibus partibus materie. ergo eque imediate partes materie oẽs ignis sicut ⁊ partes forme sunt talibus accidẽtibus igni ꝓpriis informate. ¶ Cõfirmatur. qꝛ sicut nulla substãtia est alba albedine alteri⁹ substãtie/licet sibi cõiũcte ⁊ quomodocũq vnite: ita si forma ignis precise informaretur accidẽtibus supradictis: vez caliditate ⁊ siccitate ⁊ aliis sibi ꝓpriis: nullo modo materia ab ipsa forma realiter distincta licet ipsi vnita posset talibus accidẽtibus denominari/nec p ꝯñs magis esset calida neq sicca q materia aque: nec similiter materia aque magis frigida nec humida q ignis materia: qđ est falsum. tunc enim cum tãta sit ignis et cuiuslibet alterius substantie materialis materia quanta ipsius forma/sequeretur q vna medietas ignis tñ esset calida ⁊ sicca: ⁊ alia nõ. ⁊ sic de quolibet alioꝝ. hoc aũt est oino absurdum ⁊ cõtra sensum/vt apparet tangẽti sensibiliter totũ ignem cuius indifferẽter sentit calidas omnes partes/sicut ⁊ frigidas partes aque. ergo ⁊c. ¶ Scđa pars conclusionis: vez q nõ immediatius materia informat forma accñtali q substãtiali: apparet. qm impossibile est materiaz informari forma substãtiali mediãte aliquo ipa nõ informabili. sed accidẽs non est informabile forma aliqua substãtiali. ergo nec ipso mediãte aliqua substãtialis forma recipitur in materia subiectiue. ¶ Ex prima pte cõclusionis pdicte sequitur corollarie: q licet calor totius ignis ⁊ accidens cuiuslibet alterius substãtie cõposite sit aliqđ vnũ numero vnione suarũ partiũ ꝓpriarũ/sicut ⁊ forma substãtialis ⁊ sua materia sunt vna: alia tñ pars caloris est in materia ignis/⁊ alia in sua forma substãtiali. ¶ Hoc apparet. qm non magis idẽ accñs indistinctũ potest esse in diuersis subiectis/licet vnitis ⁊ indistãtibus: q eadez forma substãtialis in diuersis materiis. sed cõstat q in diuersis partibus materie nõ est eadẽ pars forme substantialis extense eis cõiũcte: sed vna in vna ⁊ alia in alia. ergo ⁊ de partibus accidentis consimiliter est dicẽdum. ¶ Cõfirmatur. qꝛ nõ minus vnã partẽ forme substantial' oportet distingui ab alia parte accidẽtis in materia existentis q partes accidentis diuersarũ partiũ ipsius forme substãtialis. sed cõstat ptes diuersas forme substantialis extẽse diuersas ptes accidẽtis nõ eandẽ hr̃e. g ⁊c. ¶ Secũda cõclusio est: q aliquod accñtis a generãte introductũ non tamen totũ manet receptum in generato. ¶ Hec ꝓbatur. qm nullũ pmanens accñs in subiecto ꝓductũ oportet corrũpi nisi vel ab agente cõtrario vel destructo subiecto. sed aqua ab igne corrupta manet subiectum aliquod licet nõ totũ in quo fuit receptũ accidens ab igne generante introductũ/nec est aliquod agẽs tũc ei pñsens ipsi cõtrariũ. ergo ⁊c. ¶ Minor apparet: q calor ⁊ aliud quodcũq accidẽs qđ ab igne generãte aquã alterante ⁊ eius materiam ad formã ignis substãtialem disponẽte introducitur: nõ tñ in forma substãtiali aque sed etiã i ei⁹ materia subiectiue recipitur. tota eñ aqua calefit: non aliqua eius pars magis q alia. ergo ⁊ calor ipse recipitur subiectiue in qualibet eius parte/⁊ p ꝯñs in materia. sed forma aque ab igne corrupta non corrũpitur/imo manet eius materia. ergo licet calor in forma aque receptus corrumpatur eius subiecto corrupto: vez forma aque: aliũ tñ calorẽ cuius subiectũ est materia/non oportet corrũpi ꝓpter corruptionẽ subiecti: cũ eius subiectũ qđ est materia maneat incorruptum: nec propter agens cõtrariũ: qꝛ nullũ est: sed magis agens ꝓximũ: vez ipe ignis agens/qui materie post corruptionem forme aque supponitur esse pñsens. ergo ⁊c. ¶ Ex pdicta cõclusione ⁊ eius ꝓbatione sequitur corollarie/q aliqđ accñs est in substãtia genita puta igne qđ pcessit in fieri formã substãtialẽ. ¶ Hoc apparet. qm constat terminũ alterationis pcedere in fieri terminũ generationis. sed licet nõ totus alterationis termin⁹ maneat i genito/ manet tñ in ipso aliquid eius/puta illud totũ cuius materia fuit immediatũ subiectũ/destructo alio qđ fuit subiectiue in forma priori corrupta. ergo ⁊c. ¶ Sed forte dicetur q alterationis subiectũ nõ est forma corrũpenda nec eius materia/nec vtrũq: sed totũ cõpositũ constitutum ex materia ⁊ ex forma: ⁊ ita nec forma nec materia aque sed ipsa aqua tota est subiectũ omniũ accñtiũ receptiuũ quibus ipsa materia eius disponit ad corruptionẽ forme sue/⁊ ad receptionẽ alterius: qđ quidẽ totũ corrũpit nec p ꝯñs potest manere aliquod accñs generantis seu alterantis in genito: cũ illa oia fuerint corrupta destructo ipsorũ subiecto: vez ipso toto. ¶ Contra. Primo. qꝛ totũ nõ est in re extra aliquid preter partes/nec per ꝯñs potest in ipso recipi aliquid subiectiue/qđ nõ sit in aliq partiũ eius. ¶ Secũdo. qꝛ esto q totũ a partibus sit distinctũ: nõ magis tota aqua calefit ab igne ipsam alterãte ⁊ ad formam eius materiã disponẽte: q qlibet eius partiũ. ergo nec totũ ipz est caloris subiectum immediatius receptiuũ q vtraq ptium puta forma ⁊ materia immediatissime calefacta. ergo licet corrupto toto illo resultãte ⁊ altera ei⁹ pte vez forma/ oporteat corrũpi accidens qđ fuit in eis a generãte ⁊ corrumpẽte introductũ non tñ illud qđ fuit ab ipso ꝓductum ⁊ receptũ in materia remanente. ¶ Tertio. qꝛ omnino videtur esse irrationabile dicere q accidẽs ad formã aliquam disponens recipiatur in illo cui forma ad quã disponit est impossibil': ⁊ nõ in alio forme huius receptiuo. sed constat q totum huiusmodi si ponatur/puta tota aqua nõ est receptiua alicuius alterius substãtialis forme: sicut nec ipa forma aque. materia aũt eius tñ est susceptiua cuiuis alterius forme generabilis. g accñs disponens ad receptionem alteri⁹ forme substãtialis/puta ignis/magis debet poni vel saltem nõ minus in materia q i tota aqua: nec i eius substãtiali forma cui est ipossibilis forma ignis generãda recipi subiectiue. ¶ Quarto. qꝛ actus actiuorũ sunt in passo disposito. sed materia aque non forma nec tota aqua est subiectum/seu passum forme substantialis ignis ⁊ cuiuslibet alterius generabilis receptiuũ. ergo etiã est subiectum dispositionis seu accidẽtiũ omniũ disponentiũ ad omnẽ substãtialẽ formã in ipsa naturaliter introducẽdã. ¶ Quĩto. qꝛ sicut materia est indifferẽter receptiua omnis forme substãtialis ⁊ accñtalis/et ad ipsam disponẽtis. sed materia ignis est subiectũ imediatum accidentiũ forme ignis puta caloris et aliorum vt in cõclusione alia est ꝓbatum. ergo ipsa etiã potest imediate recipe accidẽtia forme aque vel cuiuscũq alterius agentis ignem corrumpẽtis ⁊ in eius materia formã aliã introducentis. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ accidẽtia vnius forme substãtialis/puta aque/magis repu

gnāt forme substātiali ignis ꝛ toti igni/ si ponatur totū a ptibus esse distinctū/ ꝙ eius materie. qꝛ nec materie repugnāt nec in aliquo discōueniūt nisi vt existēti sub forma cui per se discōueniūt: ꝛ ideo ad eius nō sūt ad materie corruptionē disponūt. ergo aqua agente in ignē possibilius est eius accidētia que introducūt/ puta calorem et humorem/ recipi subiectiue in materia ꝙ in forma: et etiā ꝙ in toto igne ex forma ꝛ ex materia cōstituto. q̄re ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima conclusio est: ꝙ in genito est aliquod accidēs effectiue ab ipso seu eius forma preter illud qȯ ē in ipso a forma generātis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ constat ꝙ totus ignis genitus est calidus ꝛ sic. .us:mō tm̄ eius materia/ nec tm̄ forma. sed licet calor sue materie sit a generante/ non tm̄ calor nec aliquod aliud accidēs sue forme. ergo omne accidēs in ptibus forme subiectiue existens est ab ipsa forma genita effectiue. non eñ naturaliter loquendo pōt esse ab alio ꝙ a generāte vel a genito. ¶ Minor probatur. quoniā accidens forme ignis geniti nō potest esse illud nec aliquid eius qȯ prefuit in eius materia quia nec aliquod accidēs potest naturaliter ab vno subiecto in alterū trāsmutari/ nec per ꝯsequēs qȯ fuit pri⁹ in materia potest nūc esse in forma/ licet materie coniuncta: ꝛ in ipsa naturaliter introducta. ergo accidēs forme genite puta ignis est nouum ipsam formā genitā sequēs non precedens. sed vltimū qȯ a generāte introducitur in materia ē substātialis forma. ergo forma accñtalis que substātialem nō precedit sed sequitur: ab ipso genito nō a generāte producitur. ¶ Confirmat. qꝛ nō minus aqua generata nō existens sub aliqua forma accñtali contraria frigiditati potest in se frigiditatem ꝛ alia sibi conuenientia accidētia effectiue introducere: ꝙ postea talibus spoliata ꝛ oppositis in ea violēter introductis informata possit illa corrumpere ꝛ in se alia priora sibi cōpetentia introducere. sed secūdū potest facere ꝛ facit de facto vt apparet euidenter in sensibili exemplo de aqua violēter ab agente extrinseco calefacta caliditatē in se corrūpente ꝛ frigiditatem pristinā seu illi cōsimilem introducente. ergo multo magis forma aque in materia nouiter introducta non existens sub caliditate frigiditati cōtraria/ imo in materia iā frigida/ poterit in seipsa frigiditatem ꝓducere effectiue: nec p ꝯsequēs eius ꝓductionem oportet attribuere generāti nec ipsi frigiditati ab ipso ī materia forme genite introducte. ¶ Preterea ad idem arguitur. qꝛ nec generās nec accidēs ab ipso in materia introductū agit ad formā accidētalem in passum extrinsecum in instāti: sed tātūmodo successiue vnā ptem post aliā introducendo/ sicut euidenter appet in exēplo predicto de aqua ex igne genita vl̄ ecōuerso de forma ignis in materia aque nouiter introducta. nec eñ ignis agens in aquā calefacit eius materiā in instāti: nec ipsa etiā calefacta calefacit aliquid sibi coniūctū realiter in instāti sed tm̄modo successiue. sed forma ignis genita eodem instāti quo ꝓducta/ est eque calida sicut forma ignis generātis. ergo calor huiusmōi nō est in ipsa effectiue a generāte: sed nec a calore ab ipso introducto ꝛ remanente in materia ignis geniti: maxime cū ignis genitus sit indubitāter calidior ꝙ fuerit illa eius materia a generāte antea calefacta/ ꝛ nullum calidū possit facere calidius ꝙ sit ipsū. quare ꝛc. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: ꝙ in quocūq realiter generato habēte qualitates similes qualitatibus generatis sunt huiusmodi cōmunes q̄litates seu symbolice ptim a se ꝛ ptim a generāte. nec hoc videtur esse incōueniēs cū huiusmodi q̄litates materiā forme geniti alterātes ꝛ forme generationē antecedentes disponere videātur non tm̄ ad corruptionē forme opposite: sed etiā ad generationē ipsius forme proposite. si autem aqua ab igne corrupta nullum accidens generātis ignis in materia remaneret: tunc calor ignis generātis tm̄ necessitaret ad corruptionē forme aque opposite/ sic ꝙ nullo modo disponeret ad generationē forme ignis ꝓposite. nihil eñ est incōpossibile. ergo ꝛc. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ falsum accipitur in minore quādo dicitur ꝙ materia non habet ex se nisi tātummodo actum forme. alius enim est actus materie proprius ꝛ alius actus forme ipsi extrinsecus/ vt dictum fuit in precedentibus.

Circa distinctionem decimātertiā/ in qua Magister determinat de productiōe lucis que fuit opus prime diei: Quero pmo: vtrū lux sit obiectum adequatū visus. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ illud est obiectum visus adequatū: qȯ est p se visibile: ꝛ nihil aliud est visibile sine ipso. sed lux est hmōi. ipsa eñ est p se visibilis: nō aūt color nec aliquid aliud sine luce. ġ ꝛc. ¶ Cōtra. qꝛ nulla potentia potest nisi in obiecta sub suo obiecto adequato cōtenta: sicut auditus nullo modo nisi in sonū. sed visus potest videre colorem a luce specifice differētem. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic pcedet. Primo enī videbitur quomodo vel quod sit assignādū obiectū alicuius potentie adequatū. Secūdo: ex hoc respōdebit ad q̄situ. Tertio: tāgā ꝛ soluā ad aliqua que possent moueri dubia contra dicta.

Quantū ad primū: dicitur a quibusdā ꝙ obiectū potentie adequatū debet poni id qȯ est primū vel primitate cōmunitatis tm̄/ quale est illud qȯ includitur essentialiter ꝛ quidditatiue in quocūq qȯ attingitur ab illa potētia: vel primitate cōmunitatis insimul ꝛ virtutis: quale est illud qȯ respicit oīa que possunt percipi p potentia differenē. qꝛ aliqua sunt que ipm intrinsece includūt: alia aūt ipsum nō sic includūt/ sed in includētib⁹ ipm essentialiter vel virtualiter cōtinētur. ꝛ isto mō ens est obiectum nostri intellectus adequatū: qꝛ ipm in aliq̄bus vt in generibus speciebus ꝛ indiuiduis includit q̄ditatiue. alia aūt intelligibilia vt passiones in ipso ꝛ in ipm includētibus virtualiter: alia aūt vt differentie vltime essentialiter includuntur. Primo autem modo color vel lux vel vtriq cōmune aliquid potest poni obiectum adequatum visus. cū eñ visus non percipiat differentiā coloris vel lucis/ nec aliquā passionem: sed tm̄ genera ꝛ species vel pticularia in quibus oībus aliquid cōmune includitur: per ꝯsequēs illud tale sic primū primitate cōmunitatis p̄cise omni visibili cōueniēs ꝛ in quolibet inclusum debet poni visus adequatū obiectū: sicut ꝯmune omni audibili auditus. ꝛ sic de oībus aliis sensibilib⁹ est dicēdū. ¶ Sed hic modus dicendi deficit. Primo. qꝛ illa omnia que dicit de ente compato ad genera species et īdiuidua passiōes ꝛ differētias/ sunt dubia: imo vt credo simpliciter falsa ꝛ impossibilia: vt patere potest ptim ex dictis in p̄cedētib⁹ ꝛ ptim ex alibi declaratis. ¶ Scdō. qꝛ esto ꝙ illa oīa essent vera nō potest esse verū qȯ addit ad ꝓpositū: quādo dicitur ꝙ aliquod ꝯmune est obiectū adequatū alicuius potentie sensitiue. qm̄ omne obiectū potentie est obiectū alicuius actus eius. nec eñ potentia aliqua ītellectiua nec sensitiua apphēnsiua nec appetitiua potest tēdere in obiectū. nisi p actū. ergo qȯ nō potest esse obiectū alicuius sensitiui actus/ nec sensus. sed qȯlibet vl̄e seu cōmune pluribus est hmōi: nullū eñ vl̄e potest videri nec aliquo alio sentiendi actu percipi. ergo nec alicuius sensus obiectū adequatū nec aliquid aliud potest poni. ¶ Minor est euidens. quoniā vl̄e non

est aliquid in re extra subiectiue: sed tm̄ in anima subie-
ctiue: vt alias ostēsum est. sensus aūt nō est apphensiuus
nisi rerū existētiū extra animā subiectiue. vnde solus in
tellectus/scōm phm/nō sensus vle ipsum facit seu fingit
et abstrahit ⁊ abstractū percipit. quare ⁊c.

Et ideo quantum ad istum articulum
aliter est dicendū. Ad cuius euidentiā est sciēdū: q̄ si eēt
aliqua potentia apprehēsiua aliquorū plurium/quibus
oībus esset aliquod cōmune vel actualiter in re/vel tm̄
conceptibiliter in mente: cuius cōmunis illis oībus illa
potentia esset apphensiua: tale illis pluribus cōe reali-
ter vel tm̄ cōceptibiliter posset poni obiectū illius potē
tie adequatū. q2 nec per obiectū adequatū est aliud intel
ligēdum q̄ aliquod obiectū tale a potentia ipsa apphē-
sibile/oībus alijs ab ipsa apphēsibilibus cōmune/vt de
eis p̄dicabile. nō eīn est intelligendum aliquod vnū sic
esse obiectū alicuius potentie adequatū q̄ nō possit illa
potentia in aliud tendere q̄ in ipsum. nulla eīn est poten
tia apphēsiua nec appetitiua vnius singularis obiecti/
nec etiā vlis tm̄ vt a singularibus distincti: omnis po-
tentia apphensiua vlis sit etiā apphēsiua cuiuslibet sin
gularis illius vlis/licet nō ecōuerso ois potētia apphē
siua singularis est apphensiua alicuius vlis. ¶ Ex quo
sequitur ppositū assumptū: vz q̄ obiectū alicuius potē
tie adequatum nō potest poni aliquod vnum ab ipsa ap
prehensibile singulare nec etiā vniuersale pluribus com
mune tāq̄ illud qd̄ cōtinet sub se omne obiectū pticula-
re qd̄ est ab ipsa apphensibile. ⁊ hoc modo cuiuscūq̄ po-
tentie poneretur seu reperiretur esse aliquod tale cōmu
ne/seu vle: qd̄ esset ab ipsa apphensibile/et de omni alio
singulari ab ea apphēsibili p̄dicabile/ipm hmōi sic cōmu
ne posset poni obiectū talis potentie adequatum. sicut si
ens esset cōmune oīm intelligibiliū: cum ipz etiā vt a quo-
cūq̄ inferiori abstractū possit intelligi/p ↄ̄ns deberet ob
iectum adequatū intellectus poni. ¶ Si aūt nulla repe
riatur potentia apphensiua alicuius cōmunis omnib⁹
singularibus ab ea apphensibilibus: siue q2 nullū est ta-
le cōmune/siue q2 si est nō tm̄ ab ipsa potētia apphēdi po
test: cū ipsa nō sit apphēsiua vlis/sed tātūmodo singula
ris: tunc hoc supposito nullius potentie potest poni ali-
quod vnū adequatū obiectū. Qd̄ ex hoc euidēter pbat
qm̄ aut tale adequatū obiectū poneret aliquod singula
re aut vle. sed cōstat q̄ potētie apphensiue plurium sin
gulariū nullum magis q̄ aliud potest poni adequatum
obiectū. cū ergo omnis potentia apphensiua sit plurium
singulariū nō vnius tm̄modo pceptiua/per ↄ̄ns nullum
indiuiduū potest poni eius adequatū obiectū. nec vle: q2
vt supponitur tale aut nō est/aut si est percipi nō potest.
qd̄ aūt potētia percipere nō pōt nō pōt p obiecto aliquo
modo habere. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie ad
propositū accedendo: q̄ nullius potentie apphēsiue nec
appetitiue potest poni aliqd̄ vnū tm̄ esse adequatū obie
ctū. ¶ Qd̄ pbari potest ex p̄cedētib⁹: qm̄ si alicuius po
tentie apphensiue vel appetitiue obiectū adequatū eēt
aliquod vnū tm̄: aut hoc esset vle/aut singulare aliquod.
sed constat ex p̄dictis q̄ nō potest poni aliquod vnicum
singulare: cū nulla sit potētia sensitiua/nec intellectiua
apphensiua vnius tm̄modo singularis. nec potest poni
etiā vle vt pbabo. ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris quātuz
ad vltimā ptem eius: vz q̄ vle non possit poni obiectuz
alicuius potentie adequatū. qm̄ vle si esset alicuius po-
tētie adequatū obiectū/nō posset eē nisi tm̄ illius a qua
est ipm apphensibile ⁊ oībus ab ea apphensibilibus cōe
ac de oībus eis p̄dicabile. sed nulla potentia creata ap-
prehensiua nec ipsi correspōdēs appetitiua reperitur ta
lis huiusmodi tale cōmune seu vle ab ipsa perceptibile
habens obiectū. ¶ Hoc pbatur. qm̄ potentiarū huius-
modi alia est intellectiua/⁊ alia sensitiua. sed constat q̄
sensitiua non est perceptiua nisi singularis. licet eīn oīa
singularia a quacūq̄ potētia sensibilia habeāt aliquod
cōmune de eis p̄dicabile: illud tm̄ nō est sensibile nec sen-
sibiliter apphensibile. intellectus aūt potentia licet sit
perceptiua vlis: nō tm̄ vlis cōmunis oīm intelligibili ab
ipsa. q2 nullū est nec esse potest tale vle qd̄ sit oīb⁹ intel
ligibilib⁹ obiectis pticularib⁹ vniuocū ⁊ cōe. nec eīn ali-
quid potest esse cōmune ⁊ vniuocū primis intētionibus
et secūdis/positiuis ⁊ priuatiuis/ac cōtradictiōis extre
mis/obiectis cōplexis ⁊ incōplexis puta ppositionib⁹
⁊ terminis: que oīa intelligit seu potest intelligere intel
lectus. q̄re ⁊c. ¶ Ex quo sequit̄: q̄ licet nec sensus nec i
tellectus nec p ↄ̄ns alicuius potentie apphēsiue nec ap
petitiue create sit aliquod vnū adequatum obiectū: non
tm̄ ppter eādem sed ppter aliā ⁊ aliā rationē. intellect⁹
eīn nō potest habere obiectū vnicū adequatum ratione
sue intellectionis qua est illimitatus ad illa que nullum
possunt habere cōmune. qd̄ si haberet illud vtiq̄ intelli
geret intellectus/⁊ p cōsequēs esset adequatū obiectū
eius. sensus aūt non potest habere obiectū vnū aliquod
adequatū ppter cōtrariā rationē: puta ratiōe limitatio
nis sue. licet eīn sit illimitatus ad multa singularia: ē tm̄
determinatus ⁊ limitatus sic ad ipsa q̄ nō pōt tendere in
aliquod eis cōmune vle: nec p cōsequēs aliquod cōmune
vniuocū oībus pticularibus aliquo sensu sensibilib⁹ po-
test poni ipsius adequatū nec aliquo modo obiectū. cū
oīs potētie obiectū possit ab ipsa potentia percipi/⁊ nul
luz vle possit aliquo sensu sentiri. quare ⁊c. ¶ Ex p̄dictis
appet: quomō vel quid sit potentie apphensiue vel etiā
appetitiue obiectū adequatū assignādū. qd̄ quidē erat
in isto primo articulo declarādum. qm̄ nullius potentie
potest poni obiectū vnū adequatū vle aliquod neq̄ pti-
culare ppter rationē dictā: vz q2 nulla est potentia per
ceptiua vnius singularis tm̄/nec vlis oībus ab ipsa app
hensibilibus cōmunis. Si aūt esset aliqua potētia talis
vlis apphēsiua qd̄ valeat oīb⁹ ab ea apphēsibilib⁹ eē cō
mune: tūc tale esset ponēdū ipsius adeq̄tū obiectum nō
tāq̄ illud in qd̄ p̄cise ⁊ i nullū aliud posset tēdere: cū sup
ponat̄ q̄ posset tendere in qd̄libet singulare sub ipso cō
tentum: sed tāq̄ illud in qd̄ posset tendere p se: ⁊ qd̄ aliīs
oībus apphensibilibus esset cōmune ac de eis p̄dicabi-
le. nō eīn aliqd̄ vnū singulare nec vle est nec etiā esse po-
test obiectum alicuius potentie apphēsiue possibilis ad
equatū primo modo: vz sic q̄ potētia nō posset appre-
hendere nisi ipm. alio aūt modo vz scdo posset esse forte
licet nō sit de facto obiectū alicuius potētie fieri possibi
lis adequatū. ¶ Hoc appet. qm̄ cum oīs potētia potēs
aliquod vnū obiectū apphēdere possit ⁊ quodcūq̄ aliud
eiusdē rationis cū illo/p ↄ̄ns nulla potentia est possibil'
que esset vnius singularis p̄cise/⁊ nullius alterius perce
ptiua/nec p ↄ̄ns eius obiectū adequatū posset esse aliqd̄
singulare hoc modo: vz sic q̄ nullū aliud potentia pos-
set apphendere p̄ter ipm: cum nullū sit possibile singula
re cui repugnet habere aliud secū eiusdē rationis. nec vi
detur etiā aliqua potētia esse possibilis que esset apphē
siua solius vlis ⁊ nō alicui⁹ singlaris: licet ecōuerso aliq̄
sit de facto/vt q̄libet sensitiua/apphēsiua tm̄ singularis:
et nō alicui⁹ vlis. g̃ nulla est possibilis potētia cui⁹ pos-
set eē mō p̄dicto aliqd̄ vnū adeq̄tū obiectū. Alio aūt mō
licet de facto nulla sit talis habēs adeq̄tū obiectū: nō vi
detur tm̄ ipossibile fieri aliquā apphēsiuā aliquoꝝ pluriū
singulariū aliqd̄ cōe habētiū/⁊ illius cōis eis. aliq̄ enim
forte forma posset fieri inferior ⁊ limitatior itellectiua: ⁊
superior ac illimitatior sensitiua: q̄ esset apphēsiua nō oīū
vt itellect⁹/sed aliquoꝝ tm̄ ⁊ cōis illis. qd̄ cōe vel eēt cō

adequatū obiectū modo pdicto. hoc tñ nō est vt certum ab aliquo asserendum:sed magis vt deo notū ꝛ nobis dubium dimittendum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respondendū ad qśitū:licet ex pdictis appareat quid dicēdum ad maiorē tñ euidētiā/pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est:ꝙ visus potest pcipere oēm colorē ꝛ lucē sub modo debito existētē. Dicit aūt sub modo debito existentē:qꝛ forte actus quilibet sensitiuus requirit obiectū suū extēsuꝫ habēs ptē aliquā extra ptē. qđ saltem videt esse verū de visu. vnde si lux vel color fieret inextēsus/nō videret esse obiectū terminatiuū visus seu videndi actus. supposito aūt coloris ꝛ lucis isto modo essendi/puta diuisibili ꝛ extēso/ potest vtriqꝫ ois color ꝛ lux/ꝛ nihil aliud ab eis videri. ¶ Hec ꝯclusio sic itellecta pbatiōe nō idiget. qꝛ ad sensuꝫ apparet: nec pbari posset:cū sit p se nota ad sensum quātū ad quālibet sui ptem:vcꝫ tā affirmatiuam ꝙ negatiuā. ¶ Sed forte aliquis posset instare cōtra ipāꝫ et primo cōtra ptē eius affirmatiuā:dicēdo ꝙ deus posset facere aliquē colorē oīno alterius rationis ab omni colore facto/ q nūꝙ si fieret visibilis existeret:sicut ꝛ de luce etiā dici posset. ¶ Scdo:cōtra negatiuā ptē dicendo ꝙ deus posset facere aliquod ens aliud ab omni colore ꝛ luce/ꝛ a quocunqꝫ etiam alio ente facto:quod quidem si fieret videri posset. ꝛ ita p ꝯns si hoc est verū nec ois color possibilis vel lux est visibilis nec tñ vtrūqꝫ istorum. q̄re ꝛc. ¶ Sed esto ꝙ assumptū hmōi esset verū: qđ tamē videt somniū:saltē cōclusio supradicta est vera ꝯpendo visum ad lucē ꝛ ad colorē creatum/ꝛ ad alia oīa facta eū tia nobis nota:cū experiamur oēm colorē ꝛ lucē posse videri/ꝛ nō aliquod aliud ens creatū nisi lumē ꝛ spēciē coloris:q̄ nihil ab istis differre videtur. ¶ Scda ꝯclusio est ꝙ si visus esset apphensiuus vlis sicut intellectus/obiectum eius adequatū esset vle cōmune nō coloribus tñ nec luci sed simul vtriqꝫ vcꝫ colori ꝛ luci: cōphēdēdo sub istis lumen ꝛ oēm coloris speciē visibilem. ¶ Hec potest probari ex dictis in articulo pcedēti. qm̄ omne vle cōmune pluribus singularibus ꝛ solis eis ab aliqua potentia apphēsibilibus est illius potētie adequatū obiectū: dū tñ sit ab ipsa apphensibile sicut ꝛ qđlibet illoꝝ suoꝝ inferioꝝ. nō aūt aliquod vle latius seu ꝯmunius illis hoc ad alia singularia se extendēs nec aliqđ vle minus cōe qꝛ nō de oībus pdicabile/ potest poni ipsius potētie tale vcꝫ adequatū obiectū. sed vle cōe soli luci vt lux:vel soli colori singlari cuilibꝫ sicut color/nō se extēdit ad oīa visibilia/sed tñ vle cōmune ad colorē simul ꝛ ad lucē:comprehendēdo sub istis alia duo pdicta. ergo nō primū sed scdm̄ vle esset visus adequatū obiectū:supposito ꝙ tale vle esset visibile:qđ est falsum. ¶ Ex hoc apparet ꝙ iprobabiliter loquūtur dicētes colorē tñ vel lucē esse visus adequatū obiectū:nisi ponāt colorē ꝛ lucē esse eiusdē specifice rationis. nihil enī pōt poni obiectū alicuius potētie adequatū:nisi qđ pōt ab illa percipi:ꝛ sub quo oīa singularia ab ea cōprehensibilia cōtinent. sed nec sub colore tñ/nec sub luce tñ oīa visibilia cōtinentur: nisi ponat vt dictū ē ꝙ ista sint eiusdē specifice ratiōis. ergo esto ꝙ vle cōe oībus coloribus vel lucibus tñ esset visibile adhuc nō posset esse visus obiectū adequatū:sed tñ ptiale ꝛ sub adequato cōtentū. ¶ Cōfirmat. qꝛ nulla potentia pōt in aliqđ obiectū sub suo adeq̄to nō cōtentū:sicut auditus nihil pōt pcipere nisi sonū. sed visus pōt eē obiecti alterius a colore/qꝛ lucis: ꝛ alterius a luce/qꝛ coloris ergo neutrum hoꝝ tñ pōt esse obiectū adequatū visus magis ꝙ aliqua species vna coloris. sicut enī albedo nō pōt poni visus adequatū obiectū:qꝛ nō est visibilis tñ: cū sit etiā visibilis quilibet alioꝝ coloꝝ: ita eadē ratione cū nec solus color nec tñ lux sit obiectū visibile:sed vtrūqꝫ per ꝯns neutrum potest poni visus adequatū obiectuꝫ.

¶ Tertia cōclusio est:ꝙ nihil vnū est visus adequatum obiectū. ¶ Hec appet ex dictis in articulo pcedēti. qm̄ vt ibi ostēsum est/nullius apphensiue potētie est nec esse pōt obiectū vnū aliqđ adequatū. ¶ Cōfirmat/specialiter de visu/arguēdo de alio omni sensu. qm̄ cōstat nullū pticulare posse esse alicuius sensus adequatū obiectū: nec etiā vle pticularibus sensibilib⁹ cōe. qm̄ licet oībus visibilibus sit aliquod tale cōe/vel de eis oīb⁹ pdicabile: tale tñ nō est visibile/sed tñ intelligibile:cū solus itellect⁹ et nō aliqs sensus sit vlis formatiuus ꝛ pceptiu⁹. sed vle nō pōt poni obiectū illius potētie/q̄ ipm̄ nō pōt pcipere ergo nec vle nec aliqđ singulare/nec p ꝯns aliquod vnū pōt esse visus/nec alicuius alterius sensus adequatū obiectū. ¶ Preterea arguo scdo. qꝛ vt in alio articulo est pdictū: obiectū alicuius potētie adequatū nō pōt eē nisi vel illud in quo pōt potētia adequare: qꝛ vcꝫ in nihil aliud pōt. vel illud qđ a potētia ipa pcipi pōt/ēt alijs oībus q̄ ab ipsa possunt percipi est cōe. sed nihil vnū pōt eē respectu visus nec alicuius alterius sensus tale/ vt appet ex dictis i pcedētibus. nullū enī vnū subiectū est adequate visibile/nec omni visibili cōe/existēs scdm̄ se visibile:nec aliquo mō sensibile:sed tñ intelligibile. ergo ꝛc. ¶ Et si dicat ꝙ illud vle omni visibili cōe pōt poni adequatuꝫ obiectū visus:dico ꝙ non est verū. qꝛ oē adequatū obiectū potētie est eius obiectū/licet nō ecōuerso oē eius obiectū sit adeq̄tū. sed nullū vle de pluribus pdicabile excepta voce pōt esse obiectū alicuius sensus/cū vle nō sit aliquid subiectiue in re extra/sed tantum in mēte. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia non magis aliqua sensitiua potentia potest aliquod vniuersale apprehēdere ꝙ aliqua potentia pductiua puta generatiua vel quecūqꝫ alia possunt ipsum in re extra producere. ¶ Hoc apparet. quia nec aliqs sensus pcipit nec pōt percipere nisi illud quod in re extra pductū inuenit. sed vle nō est pductum nec etiā pducibile ab aliqua potētia i re extra:cū sit tñ subiectiue in aīa. ergo cū nō sit in re extra pductus nisi tātū particularis color ꝛ lux:ꝛ sic de quolibꝫ alio sensibili:nec possint pduci: p ꝯns nec sentiri:qꝛ nec aliqs sensus sentit/nisi qđ realiter in re extra pductū reperit. quare ꝛc. ¶ Ex pdictis sequit corollarie. Primo. ꝙ nō oportet distinguere inter obiectū visus nec alicui⁹ alterius sensus motiuū ꝛ terminatiuū. ¶ Scdo. ꝙ multa imo innumerabilia simul sumpta sunt visus ꝛ cuiuslibet alteri⁹ sensus obiectū adequatū. ¶ Primū ex hoc appet. qm̄ ibi tñ ē distiguēdū īter obiectū motiuū ꝛ terminatiuū vbi aliqđ reperit ṫminatiuū qđ nō motiuū: sicut in intellectu quē aliqua nullo mō mouēt:ꝛ tñ termināt ei⁹ actū:sicut nō existentia ꝛ ipossibilia. vbi aūt est oīno idē obiectū terminatiuū ꝛ motiuū/nō est inter talia distinguēdū. sed sic est de obiecto visus ꝛ cuiuscūqꝫ alterius sensus. nihil enī terminat aliquē sentiēdi actū nisi illud idem singulare qđ etiā mouet sensum. ergo ꝛc. ¶ Scdm̄ appet. qm̄ obiectū potentie adeq̄tū est illud vel illa oīa in q̄ potentia ipsa pōt sic vcꝫ adequate ꝙ nō pōt in aliqua alia. sed obiecta in q̄ pōt visus adequate sunt multa nō aliqđ vnū tñ vt supi⁹ est ostēsum. g̊ ꝛc. ¶ Cōfirmat qꝛ cuiuscūqꝫ potētie est obiectū aliqđ adeq̄tū vnū vel multa simul accepta. sed nec visus nec aliqs sensus alius/nec etiā aliqua potētia alia apphēsiua nec appetitiua hꝫ nec pōt hēre obiectū vnum aliqđ adeq̄tū. g̊ ꝛc. ¶ Et si q̄ras q̄ sint illa multa q̄ simul accepta sunt visus adequatū obiectū:dico ꝙ illa in que pcise ꝛ in nulla alia pōt visus: cuiusmodi sunt oēs colores ꝛ luces. oīs enī color ꝛ lux est visibilis/ꝛ nihil aliud ab istis:cōprehendēdo vt dictum est sub eis lumen ꝛ species aliquas coloris. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi est soluendū ad aliqua que possunt moueri dubia/sūt q̄nq̄ liter alia q̄ possent occurrere & moueri dubia circa dicta. ¶ Primū est. q: videt̄ q̄ sensus sit apphēsiuus vlis: nō tm̄ singlaris. qm̄ eadē potētia cōsidē est apphēsiua. sed oēs sensus & intellectus sunt vnica & eadē potētia: cū potētie aīe sint inter se indistīcte ab essentia aīe & totaliter ī re extra: vt in sequētib⁹ ostēdet̄. ergo cū intellect⁹ sit vlis apphēsiu⁹/ & sensus. ¶ Scđz est: q̄ sicut vni⁹ sciētie vnū est subiectū: ita etiā videt̄ esse cuiuscūq̄ vnius potentie assignādū aliqđ vnū obiectū: & ita cū visus sit vna potētia/videt̄ habere vnū obiectū. sed tale nō pōt esse aliquod singulare/sed vle: cōmune omni visibili singulari. ergo &c. ¶ Tertiū est: q: nō ois color nec lux videt̄ esse visibil̄. ī tāto em̄ defectu color vł lux posset fieri q̄ nihil posset videri oculo corporali. ḡ &c. ¶ Quartū est: an obiectū visibile sit act⁹ vidēdi causalit̄ pductiuū vel tm̄ terīatiuū. ¶ Quintū est. q: lux magis pōt videri sine colore q̄ ecōuerso color sine luce: ex quo vtrūq̄ istoꝝ ponat̄ esse obiectū visibile p se ipm. ¶ Ad primū dicendū est: q̄ licet aīe essentia sit ab oībus suis potētijs fundamētaliter idistīcta: cū ipa imediate p se sit principium pductiuū & subiectū omniū actuū receptiuū: a q̄bus intellect⁹ & sensus & aīe potētie noiantur: & ratione quoꝝ actuū diuersoꝝ ipsa anima multiplex potētia puta intellectus visus et multa alia noiat̄: nō tm̄ p omnē actū sibi possibilē mediātem pōt tendere in eadē: sed in diuersa tendit p actus varios & distinctos. tm̄ em̄ p actū intelligendi/& p actū sibi correspōdentē volendi vel nolendi pōt tēdere in q̄dcūq̄ obiectū sibi p̄sentatū: nō aūt p aliquē actū aliū cognitiuū nec appetitiuū alioꝝ sibi possibiliū quoꝝcūq̄. nec em̄ actu audiendi pōt tēdere in colorē/sed tm̄ in sonū: sicut p actū videndi ecōuerso tm̄ in coloratū & lucidū/nō in sonū. Cōsiliter est dicēdū de alijs oīb⁹ potētijs sensitiuis: vez q̄ nulla est omniū apphensibiliū nec appetibiliū obiectoꝝ: sed tm̄mō aliquoꝝ. & ita licet anima sit apphēsiua vlis: nō tm̄ p quēcūq̄ possibilē sibi actū: sed tm̄ p actū intelligendi/& nō p aliquē sentiēdi. ¶ Et ideo qn̄ arguit̄: q̄ vnica & eadē potētia ē cōsidē apphensiua/ cōcedo: nō tm̄ per eundē actū. Et qn̄ addit̄ q̄ intellectus & sensus sunt vna potētia: Dico q̄ licet sint vna potētia fundamētaliter: q: ipsa aīa: nō tm̄ dicūt eūdē actū: q: intellectus dicit animā cū intellectione/& sensus cū sensatione: & ipse sentiendi actus nō pōt esse alicuius vlis/sed tm̄ actus intelligendi. & ideo licet eadē potētia hoc est ipa aīa cui⁹ est actus sentiēdi/sit apphēsiua vlis: q: tm̄ nō p aliquē actū sentiēdi/sed intelligendi/& aīa dicit̄ intellectus vt informata actu intelligēdi: sensus vero vt informata actu sentiēdi: ideo dicit̄ & ē verū q̄ sensus nō est apphēsiuus vlis sed tm̄mō intellectus. sicut hoc mō etiā est verū auditū esse apphensiuū soni & gustū saporis nō coloris: q: vez licet aīa sit apphensiua hoꝝ omniū & alioꝝ sensibiliū: nō tm̄ p eūdem actū: sed p aliū & aliū sentiendi. q̄re &c. ¶ Si aūt aīa sensitiua poneret̄ ī hoīe alia ab intellectiua/ tūc hoc supposito negādū esset illud assumptū: quādo dicit̄ q̄ sensus & itellectus sunt eadē potētia. q: imo dicūt nō tm̄ diuersos actus realiter/sed etiā diuersas formas substātialiter: a quibus imediate sunt actus sentiēdi & intelligendi causaliter. Nec hoc est cōtra illud qđ dr̄/potentias aīe esse ab ipsa realiter indistinctas. q: si aīa sensitiua est alia ab itellectiua/nec sensus aliq̄s pōt poni potētia aīe intellectiue magis q̄ angeli: nec intellectus ecōuerso potentia aīe sensitiue. sed intellectus & voluntas sunt aīe & cuiuscūq̄ forme itellectiue: cū q̄ sunt idē totaliter in re extra: sicut ois potentia sensitiua & etiā potentia vegetatiua cū aīa vegetatiua: si ipsa aīa vegetatiua ponat̄ a sensitiua esse distincta. ¶ Ad scđm dicēdū: q̄ nō est silr̄ de obiecto potētie & de obiecto sciētie. potētia em̄ apphēsiua ē illimitatioꝝ q̄ sciētia: sicut de itellectu euidēter appet. est em̄ vn⁹ & idē intellect⁹ subiectoꝝ sciētiarū oīm cognitiu⁹. & ita licz vna sciētia vnū sibi detminet obiectū scđm speciē: puta vnā cōclusionē detminatā: que scđz aliquos ē sciētie obiectū: vel qđ veri⁹ credo vt ostēsum est in p̄mo/res p eā vez p cōclusionē demōstrata/que res est sciētie obiectū & subiectū: cū nec sit distinguendū inter subiectū scientie & obiectū: nō tm̄ vn⁹ intellect⁹ sibi determīat vnum obiectū: cū vna & eadē aīa seu potentia intellectiua sit cognitiua oīs entis/& p cōñs scientiarū oīm subiectoꝝ. & ita ppt̄ maiorē illimitationē potētie q̄ sciētie habitualis vel actualis: nō sic potētia sibi determīat vnū obiectū sicut sciētia tā actual̄ q̄ etiā habitualis. sz pōt eē pluriū: licet nō mediāte actu vnico sz diuersis. Et qn̄ subdit̄: q̄ cōe oī visibili pōt poni visus obiectū adeq̄tū: Dico q̄ nō est verū. q: vt dictū est hmōi cōe sicut & oē aliud vle: est inuisibile/& totaliter insensibile. vnde sicut ista ppō/hō ē realis/pōt habere duplicē itellectū fm̄ q̄ homo de quo p̄dicat̄ reale pōt hr̄e supponē simplicē vł psonalē. Primo mō est falsa: q: est sensus q̄ vle hō abstractū per intellectū ab oī singulari hoīe sit reale: qđ est falsum: cū tale nō sit aliq̄d in re extra: sed tm̄ in aīa/sicut oē aliud vle. scđo aūt mō: vez hoīe psonalit̄ supponēte ppō ipa est vera. q: est sensus q̄ sortes & plato & quilibz ali⁹ hō singularis sit realis: qđ ē verū. Ita cōsilr̄ in pposito est dicēdū. cū em̄ dicit̄ q̄ color vel lux est visibilis: hoc ē verū colore ipō vel luce psonaliter: nō aūt simplr̄ supponēte. nihil em̄ est sensibile nisi tm̄ singulare. & licz/q: vle ē intelligibile/hec sit vera/color est itelligibilis: siue color supponē habeat simplicē siue psonalē: cū nō tm̄ q̄libz color pticularis sit intelligibilis: sed etiā color vlis abstractus a colore quolibet singlari: nō tm̄ ista color est visibil̄ pōt esse vera/colore ipō supponēte simpliciter ppter cōtrariā rationē: vez q: vle non est sensibile. q̄re &c. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ nullo gradu videt̄ posse fieri lux extensa nec color cui repugnet videri simplr̄ & vlr̄ totalit̄ a q̄cūq̄. licet em̄ visus aliq̄s ratione sue debilitatis & imperfectionis non possit circa oē lucidū vel coloratū aliquē elicere actū/nec per cōñs videre ipm: tm̄ poterit videri a visu alio fortiori. ¶ Sed hoc nō videt̄ sufficere. q: sic dicēdo/oportet cōcedere vt videt̄ q̄ nō ois potentie visiue sit totalit̄ idē obiectū. Et iō posset forte alit̄ respōderi: dicēdo & vlr̄ cōcedēdo, q̄ ois potētia visiua pōt videre oē coloratū et lucidū si sit quātū/saltē actu vidēdi in se recepto passiue et si nō actu a se elicito effectiue. Sed q: obiectum nō videt̄ īpedire aliquē sentiendi actū eliciendū magis q̄ recipiendū: ideo etiā pōt dici q̄ ois visus nō īpedit⁹ pōt circa oē coloratū & lucidū aliquē elicere actū/imperfectū vez vel pfectū: & hoc siue obiectū visum sit circa act⁹ vidēdi siue nō. ¶ Ad quartū: cōstat q̄ visus seu ei⁹ act⁹ nō pōt esse nisi obiecti p̄sentis sicut nec aliquis sensuū alioꝝ. Et ideo si diceret̄ (qđ et pbabile etiā videt̄) q̄ nihil ad esse eius aliquē pducēdū est necessariū nisi qđ est eius aliquo mō cā ī aliquo genere cause: cū cōstet obiectū eē necessariū ad oēm sentiēdi actū circa ipm naturalit̄ pducendū per cōñs oportet cōcedere cōiunctū ipz esse cām effectiuā ipius actus sentiendi/ipmq̄ cū potentia sensitiua simul causaliter pducentē. nō em̄ obiectū pōt poni cā actus in aliq̄ alio genere cause q̄ in gn̄e cause efficientis. q̄re &c. ¶ Cōfirmat̄. q: sicut illō arguit̄ esse cā totalis effectiua alicui⁹/ad cui⁹ esse p se posita illud sequit̄ oī alio circūscripto: ita illud videt̄ argui posse esse cām effectiuam ptialē: ad qđ simul cū alio positū aliq̄d sequit̄ qđ non pōt sequi ab aliquo illoꝝ sine alio p se sumpto. sed sic est ī pro-

posito vez actus sentiēdi nō pōt sequi ad potētiā aliquā sensitiuā tm̄:nec ad aliquod obiectū sensibile ꝑ se sumptū sed sequit̄ ad vtrūq̧ istoꝝ.ergo ⁊c. ¶ Si aūt illud assumptū neget̄:⁊ dicat̄ ꝙ nō oē ad effectum ꝓducēdū necessariū oportet esse cāz:tūc pōt dici ꝙ potētia visus ē total' cā effectiua act⁹ vidēdi/ ⁊ qlibet alia potentia sui act⁹ ꝓprij sensitiui:nec requirit obiectū vt actus ꝓductiuū sed tm̄mō vt teriatiuū. ¶ Ad quintū dicit̄ ab aliqbus:ꝙ cā hmōi diuersitatis est:qꝛ potētia visus nō pōt ĩ actū nisi specie mediāte ĩ ipā ab obiecto causata.hmōi aūt speciē nō pōt obiectū visibile causare ĩ organo visus nisi medio ꝑ qḋ ipā species hmōi multiplicatur existēte illuminato. tm̄ eĩm subiectū illuminatū est passum seu subiectū dispositū receptiuū taliū specierū.q̄re ⁊c. ¶ Sed qꝛ ista solutio accipit dubiū qḋ ab aliqbus negat̄:puta ꝙ tales species reqrant̄:ideo aliter ꝓnūc tn̄ breuit̄ ē dicēdū/vez ꝙ causa ꝙ lux est visibilis ⁊ etiam color: nō autem sonus nō est nisi natura rerū:qꝛ vez color est talis nature ⁊ son⁹ alterius a natura lucis. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio negāda ē illa minor assumpta:qñ dicit̄ ꝙ illḋ est obiectū adeq̄tum visus sine quo. ⁊c. Ad hoc eĩm ꝙ aliquid dicat̄ obiectū adeq̄tū potētie/ nō sufficit ꝙ sine ipo nō possit aliqd ab illa potētia app̄hēdi: sed ꝙ ipz sit ab illa potētia app̄hēsibile ⁊ cōe cuicūq̧ alteri inferiori ab ea app̄hensibili: cui⁹ cōtrariū est de luce/ q̄ nō sic est cōis colori:licet color nō sit visibilis sine ipsa.quare ⁊c.

Secundo quæro: vtrum lux sit forma substātialis an accñtalis.

¶ Et videt̄ ꝙ substātialis.qm̄ est forma nobilissima inter corporales.sed forma accñtalis nō cē pōt nobilissima/sed tm̄ substātialis.g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. qꝛ nulla forma substātialis est sensibilis. sed lux est forma sensibilis qꝛ visibil' ꝑ se ⁊ nihil aliḋ sine ipa:vt patz ex q̄stiōe p̄ma g̃ ⁊c. ¶ Respōsio vbi sic ꝓcedēdū. Primo eĩm ē vidēdū q̄stiūs:vez qd sit lux: an vez sit forma accñtalis an substātialis. Scḋo quid sit lumē. Tertio:quō lumē causatur a luce. Quarto tangētur ⁊ soluent̄ aliqua que possent moueri dubia circa dicta.

Quantum ad primū: cōiter cōceditur

et est verū ꝙ lux nō est forma substātialis : ex quo sequit̄ ꝙ sit accñtalis. Cōstat eĩm ꝙ est aliq̄ forma simplex nō substātia cōposita nec mat̄ia. ¶ Assumptū/vez ꝙ nō sit forma substātialis:ꝓbatur primo.qꝛ est forma sensibil'. Scḋo: qꝛ est forma ĩtēsibilis ⁊ remissibilis.sed nulla forma substātial' est sensibilis nec remissibil'.g̃ ⁊c. ¶ Sz minor vtriusq̧ rationis istı⁹ ab aduersarijs negaret̄.dicerēt eĩm ꝙ etiā forma substātialis est sensibilis/lz nō oīs:⁊ etiā intēsibilis. Sz hoc nō valet: qꝛ esto ꝙ aliq̄ substātia corruptibil' sit forte intēsibilis ⁊ remissibilis nulla tn̄ ĩcorruptibilis videt̄ esse talis.⁊ esto ꝙ sic:nō est ꝓbabile ꝙ de facto aliq̄ tal' substātia intēdat̄ ad intēsionē lucis/nec remittat̄ ad ei⁹ remissionē.sz cōstat ꝙ lux corporū supioꝝ ĩcorruptibiliū remittit̄ ⁊ intēdit̄:vt ad sensuz apparet de luna. alioꝝ et lux est intēdēda ipsoꝝ substātia nō intēsa: vt habetur ex illo verbo Esa.24. Erit lux lune sicut lux solis/ ⁊ lux sol' erit septēpliciter sicut lux dierū in die q̄ alligauerit dñs vulnus populi sui ⁊ ꝑcussurā plage ei⁹ sanauerit. Nec ē dicēdū ꝙ tunc substātie hoꝝ corporum intēdant̄. g̃ cum lux ipsoꝝ sit intēdēda ipsoꝝ substātijs manētib⁹ vniformiter sicut prius ĩ nullo substātialit̄ ĩtēsis/sequit̄ ꝙ lux ipsoꝝ nō est forma substātialis. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ qḋ est forma accñtalis ĩ aliquo:ĩ nullo est forma substātialis.sed lux ē ĩ aliquo vt in igne forma accñtalis.nō eĩm est dicēdū ꝙ lux ignis sit forma aliq̄ substātialis ipi⁹. Qḋ appet. Primo: qꝛ scḋm Augustinū de tri.si ignis esset ab eterno/splēdor ab eo genitus esset ab eterno.forma aūt substātialis ignis nō est effectiue ab ipo/sed ab alio.g̃ splēdor ignis nō ē ei⁹ forma substātialis sed accñtalis:cū sit ab igne genitus vt eius effect⁹.sed splēdor ignis ⁊ lux idē eē vident̄.ergo ⁊c. ¶ Scḋo.qꝛ si splēdor ignis cēt forma ei⁹ substātialis:aut specifica seu vltima:aut aliq̄ alia prior ipa/⁊ ad eā in ipa. sed neutru m hoꝝ pōt poni. nō eĩm in igne est nisi tm̄ vna forma substātialis ipi ꝓpria q̄ nō pōt poni ista:vez lux ipa cū lux ĩ multis alteri⁹ speciei ab igne sit eiusdē rōnis cū luce ignis:qḋ ex ipi⁹ puta lucis ignis ⁊ alioꝝ corporꝝ lucidoꝝ effectibus cōprobatur.ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: dicitur primo ꝙ

lumē nō est substātia aliq̄. Scḋo ex hoc cōcludit̄/ꝙ ē accidēs. ¶ Primū ꝓbat̄.qm̄ cōstat ꝙ lumē nō ē substātia corporalis:cū sit simul cū corpore illustrato ⁊ sepabile ab ipo.duo aūt corpora nō possunt existere ĩ eoḋ. Nec spūal' cū sit extēsuz.nō est etiā mat̄ia cū sit effect⁹ lucis vt corporꝝ supioꝝ ⁊ alioꝝ oīz lucidoꝝ. nec forma substātialis:cū adueniat illuminabili medio/⁊ recedat ab eo p̄ter ei⁹ corruptionē.nō eĩm aer illuminat⁹ habet formā aliquā substātialē quā nō habeat tenebrosus seu lumine priuatus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ forma substātialis nō depēdet ab aliq̄ sua cā scḋa/sicut nec aliqua alia substātia/ĩ esse :sed tm̄ ĩ fieri.sz lumē ĩ aere genitū depēdet a sole illumināte ꝯtinue ĩ fieri ⁊ ĩ esse:vt euidēter appet etiā de q̄cūq̧ alio lumine a q̄cūq̧ alio corpe lucido gñato.g̃ ⁊c. ¶ Ex hoc sequit̄ scḋz vez ꝙ sit accñs.nullū eĩm ē mediū inter substātialē ⁊ accñtalē formā. ¶ Et si q̄rat̄ quale accñs: Rñdet̄ ꝙ est de q̄rta specie q̄litatis sicut lux ipa q̄ eius dicit̄ cē cā. oīs eĩm qualitas sensibilis est illi⁹ speciei.cōstat aūt lucē esse sensibilē/⁊ etiā lumē ipm̄ ab ea genitū. Dicit̄ tn̄ ꝙ lumen nō est tm̄ sensibile sicut ⁊ color ipe ⁊ lux.qm̄ qḋ ē tm̄ sensibile scḋm p̄hm ĩpedit sensum positum supra ipm̄. lumē aūt nō ĩpedit actū visus positum in organo ipi⁹:imo requirit̄ vt dicūt ponētes spēs coloꝝ ad receptionē ipsorū:sicut eĩm aer nō ē receptiu⁹ taliū specierū nisi illustratus:⁊ ideo(vt dicūt)colores ĩ tenebris nō vident̄: ita nec oculus sine lumine in ipso existēte est receptiuus speciei alicuius coloris.ex quo sequit̄ ꝙ lumen nō ĩpedit visum positū supra ipz:cū sit necessariū ad eius actū.nec ꝑ ꝯñs est tm̄ sensibile:sed est sensibile ⁊ cū hoc spēs seu intensio rei sensibilis. ¶ Sed cōtra p̄dicta arguit̄. Et primo ꝙ lumē nō sit accñs sed substātia.qm̄ accñs nō ē generatiuū substantie.sed lumē ignis gignit ignē.ergo ⁊c. ¶ Scḋo probat̄ ꝙ lumen nō sit spēs.qꝛ lumen denotat mediū qḋ ipo ĩformatū dicit̄ illuīatū.nō aūt spēs coloris denomīnat ipm̄.spēs etiā vnius contrarij puta albi nō corrūpit speciē alteri⁹ puta nigri:lumē aūt corrumpit tenebram. quare ⁊c. ¶ Tertio arguit̄. ꝙ nō sit intēsio sed vera res qꝛ tā in medio q̄ ĩ organo habet effectum realē: cū possit corrūpere ipm̄.g̃ ⁊c. ¶ Ad p̄mū tenendo ꝙ nullū impfectius ē p̄ncipiū ꝓductiuū ꝑfectioris ⁊c/nec ꝑ ꝯñs accñs substātie:pōt negari assumptū qñ dicit̄ ꝙ lumē est substātie ignis p̄ncipiū ꝓductiuū.licet eĩm lumē sicut calor disponere possit ad vnius substātie corruptionem ⁊ ad alterius gñationem: non tamen vni⁹ corruptio nec alterius gñatio est ab ipo:sed a substātia ipsi ꝯiūcta.nec eĩm calor ignis corrūpit aquā nec gñat in eius mat̄ia ignis formā sed tm̄ calefacit corrūpēdo frigiditatē oppositā ⁊ introducēdo caliditatē ꝓpositā. qua ĩtroducta nec forma substātialis aque ab eo corrūpit̄/nec forma etiā ignis ab ipo ꝓducit̄:sed ab igne.⁊ sic de lumine ꝯsilr ē dicēdū.q̄re ⁊c. ¶ Quia tn̄ aliquid esse cām alicui⁹ nobis nō innotescit nisi a posteriori:vez qꝛ videm⁹ ipm̄ ad illud sequi:nisi eĩm ad vnū ignē viderem⁹ aliū sequi ĩ passo/et ad vnū calorē alterū/nō magis scirem⁹ ignē eē ignis q̄ aque/nec calor

rem caloris ꝙ̄ frigoris ꝓductiuū. ideo cū ad accñs agēs sequat̄ corruptio substantie opposite / ⁊ gñatio ꝓposite posset dici ꝙ accñs est substātialis forme opposite corruptiuū pncipiū: vt calor ignis fore substātialis aque: ⁊ ꝓductiuū forme substātialis ignis. nō eñ min⁹ vt videt̄ calore ignis a sua substātia separato agēte ī aquā sibi approximatā seqretur corruptio forme aque substantialis ⁊ gñatio forme ignis: ꝙ̄ ista sequant̄ qñ calor hmōi ignis substātie est ꝯiūct⁹. ḡ mō ista puta gñatio forme ꝓposite et corruptio opposite nō sunt a forā ignis substātiali sed poti⁹ ab accñtali. si eñ eēnt a forā substātiali nō posset fieri ab accñtali: puta a calore ab igne substātia separato. ¶ Et qñ dicit̄ ꝙ imꝑfecti⁹ nō est ꝓductiuū pncipiū ꝑfectioris se / hoc negaret̄: qꝛ nec ē ꝑ se notū nec demōstrabile ex aliquo priori alio ꝑ se noto: maxime de cā nō totali sed ꝑtiali ⁊ minus principali loquēdo: qualis est ois cā scda. Et ideo hoc supposito ad ꝓpositū posset dici ꝙ licȝ lumē ignis sit gñatiuū ignis: ex hoc nō sequit̄ ꝙ sit substātia. scdm̄ rei veritatē tñ lumen ipm̄ nō est ignis gñatiuū sed ignis ei cōiūcti substātia vel forā accñtalis calor que a lumine est distīcta. ¶ Ad scdm̄ dicit̄: ꝙ lȝ nō sit nomē īpositū ad denoīandū mediū receptiuū specierū colorū / sicut ad denoīandū ipm̄ vt luminis receptiuū: qꝛ colloratū nō dicit̄ nisi de informato subiecto colore ipso: nec illuminatū nisi de subiecto luminis receptiuo: tñ pōt denoīari aliquo mō. est eñ mediū spēbus talib⁹ īformatū. quare ⁊c. ¶ Ad tertiū respōdet̄ ꝙ lumē nō sic dicit̄ intētio qsi nō sit vera res extra: mō quo scda ītētio dicit̄ intētio: ⁊ qōcūqȝ vłr dicit̄ ītētio: qꝛ nihil est ī re extra animā subiectiue: sed solū in mēte: sed tñ dicit̄ ītētio / qꝛ cū hoc ꝙ in se est vera res est mediū tendēdi in alterū. nec eñ sine lumine aliquis potest tendere in aliquod obiectū visibile. ¶ Et hec de secundo.

Quantū ad tertiū dicitur. Primo ꝙ lumen a luce ꝓducit̄ in instāti. Scdo ꝙ educit̄ de potētia medij. ¶ Primū ꝓbat̄ diuersimode a diuersis. Aliqui ꝓbāt ꝑ hoc. qꝛ oē subiectū dispositū vltimate ad formā aliquā recipit ipsaȝ ī istāti ab agēte ipaȝ ṽtualit̄ cōtinēte. sed mediū ē ad lumē dispositū vltimate: cū nō sit sub forā ꝯtraria: qꝛ nulla est forā positiua lumini ꝯtraria: sed tñ sub tenebris q̄ ē priuatio pura. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ cōtrarietas (vt dicūt) est cā successionis. sed lumen non habet aliquā formā cōtrariā positiuā. ergo nō ꝓducitur successiue. ¶ Scdo arguit̄ ad idē. qꝛ cū successio in motu sit ex resistētia medij: vbi nulla est resistētia nec successio aliq̄. sȝ aer nō resistit soli illumināti: qꝛ nec sol diuidit aerē ipȝ emittēdo radiū. ḡ ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ si sol successiue mediū illumīaret ꝑciperet̄ hmōi successio ꝓpter magnitudinē ipius medij illuminati. sȝ nō ꝑcipit̄ ḡ ⁊c. ¶ Alij scdo arguūt demōstratiue (vt dicūt) ad cādē ꝯclusionē ꝑ hoc. qꝛ sol ī quolibet instāti tpis hȝ nouū radiū: alias staret aliqd̄ tēpus in spatio sibi eq̄li ⁊ quiesceret: qd̄ est falsum. ḡ lumē cātur in istāti. ¶ Sed iste rōnes nō cōcludūt. non eñ magis aer est ad lumē recipiēdū dispositus vltimate ꝙ̄ intellect⁹ ad habitū vel graue ad deorsuȝ ⁊ leue ad sursum: cū tñ nec intellect⁹ acq̄rat ī istāti habitū: nec graue ad deorsum / nec leue moueat̄ ad sursum. ⁊ ita pma ratio nō cōcludit nec etiā eius cōfirmatio. qꝛ nec habitus successiue acq̄rit⁹ supponit formā eū pcedētē ꝯtrariā ī subiecto. q̄re ⁊c. ¶ Scda etiā rō nō ꝯcludit: qꝛ nō magis medium resistit angelo moto ī ipo ꝙ̄ soli illūināti. ⁊ tñ angel⁹ nō pōt se mouere ī medio ī istāti: sed tñ successiue. q̄re ⁊c. ¶ Tertia etiā q̄ est de illa īꝑceptibilitate / nō cogit: nec quarta ⁊ vltima q̄ dicit̄ demōstratiua esse. qm̄ qñ dicit̄ ꝙ sol in quolibet instāti tēporis ꝓducit nouū radiū: aut intelligitur ꝙ ꝓducit totū radiū: aut eius aliquā ꝑtem tñ sic ꝙ in vno instāti tēporis ꝓducit vnā ꝑtē ⁊ in alio alterā. Si primo mō intelligat̄ ab alijs / negarem: qꝛ nō est verū. Scdo aūt mō cōcedi potest. sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ magis sol illuminet aerē ꝙ̄ ꝙ ignis calefaciat aquā frigidā in īstāti: cū etiā ignis calefaciēs in quolibet instāti tēporis ꝓducat in aqua aliquā ꝑtē caloris. cū eñ ī quolibet instanti tpis calefaciat / ꝑ ꝯñs in quolibet instāti tpis aliquē gradū caloris introducit ī subiecto qd̄ actu aliter calefacit. ¶ Antecedēs est euidēs. nō eñ est dicendum ꝙ ignis aque ꝓpinquus vel cuicunqȝ alteri passo calefactibili cesset ꝓ aliquo instāti calefacere. sed calefacere est calorē ꝓducere. ergo si in toto tēpore ⁊ in quolibet tēporis instāti calefaciat / ⁊ in quolibet istāti calorē ꝓducit: nō tñ totū sed aliquā ꝑtem tñ / ⁊ post illam aliā successiue. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter est ꝓbandum illud primo assumptū ⁊ cōiter cōcessum: vȝ ꝙ sol illuminet in instāti / ⁊ qōcūqȝ corpus aliud luminosum dispositū illuminabile habēs passum. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ solē illuminare in istāti / nō ē solē illuminare ī istāti tāq̄ ē aliq̄ re distincta a sole illumināte medio illuminato ⁊ ab ipso lumine ꝓducto. oī eñ re creata alia a sole medio et lumine circūscripta sol esset illuminatiu⁹ medij sicut modo. Lumē ḡ solis ꝓduci in istāti nō ē aliud ꝙ̄ ꝓduci lumē ipm̄ totum non vnā ꝑtem post aliam successiue. Hoc aūt modo lumen ꝓduci in instanti potest tripliciter intelligi. ¶ Uno mō ꝙ ꝓducatur ab ipso lumen aliquod totum simul: ⁊ ideo ī istāti: nō tñ tātū nec ita ꝑfectū sicut ab ipso est ꝓducibile successiue. ¶ Scdo mō: ꝙ ꝓducatur ab eo tātū lumē simul totum quantū est ab ipso ꝓducibile successiue. ¶ Tertio mō: ꝙ ꝓducat̄ ab ipso simul totū lumē et tātū quantū est ab ipso ꝓducibile: nō absolute / cū post hoc lumē ꝓductū possit in alteruȝ: sed stante et manēte primo ꝓducto / ita ꝙ nō possit in gradum alium luminis illo stante. ¶ Hoc pmisso / pono tres cōclusiones ad declarationē illius cōmunis dicti ⁊ vulgati: vȝ ꝙ sol illuminat in instāti. ¶ Prima est: ꝙ lumē ꝓducitur in instāti in medio primo modo: vȝ sic ꝙ aliqua eius pars ꝓducitur simul tota. ¶ Hec apparet: qꝛ omnis effectus scde cause ꝓducitur ab ipsa ī instāti hoc modo / nec potest aliter ꝓduci ab ipā nec etiāȝ a prima causa. impossibile eñ est aliquē effectū fieri cuius aliqua pars nō fiat simul tota. vnde igne calefaciente aquā / licet totus calor ab ipo in aqua productus fuerit successiue introductus qꝛ vna pars post aliā / tamen necessario oportet dare aliquā primā ꝑtem simul totam introductā / alias nō esset dare primā ꝑtem caloris productam. si eñ nulla pars esset simul tota introducta: quācūqȝ ꝑtem alia precederet / nec per consequens posset dari aliqua primo producta ante omneȝ aliam: quod est falsum. Sicut enim est dare vltimam partem caloris seu vltimo productam: ita ⁊ primam seu primo productam. ⁊ sicut vltimo producta est simul tota introducta: cum post ipsam nulla alia fuerit introducta: ita et de prima consimiliter est dicendum. quare ⁊c. ¶ Nec valet si cōtra rationem predictam arguatur: quia tunc nec ignis calefaceret nec aliquod aliud agens aliquid faceret successiue. qm̄ licet nullum agens ꝓducat omnes partes effectus successiue: cum producat aliquam simul totaȝ / imo ⁊ quālibet ꝑ se sumptā vt ab alia distinctā: totum tamē effectum dicitur producere successiue pro quāto vnam ꝑtem post aliam nō simul omnes ꝓducit. ¶ Et si queras: ex quo q̄libet producitur in instāti quomodo totus effectus qui non est aliud nisi partes / ꝓduci poterit successiue? Respōdeo: ꝙ licet quelibȝ pars producat̄ in instanti: quia simul tota: nō tñ simul ꝓducit̄ vna cum alia: imo vna ponitur in esse post aliam. sed effectum fieri successiue non est aliud ꝙ̄ vnam partem ipsi⁹ fieri post aliam, ergo licet quelibet pars effect⁹ ꝓducit

ꝓducatur in instāti/hoc ē sil'tota:effectus tñ ipse tot⁹ di
citur successiue productus ꝓpter contrariam rōnē3:vē3
q2 non omnes eius partes sunt insimul producte:s3 vna
post aliam tñ.quare ₇c.¶Secunda conclusio est.ꝙ lu
men nō producitur a sole in instanti in medio scđo mō
vē3 sic ꝙ tantum simul totum producatur:quantū pos
sibile est ab ipso produci.¶Hec apparet.constat eñ ꝙ
lumen est forma intensibilis.cōstat enim ꝙ mediū quā
tūcūq3 illuminatu3 adhuc est magis illuminabile.Ex
hoc sequitur propositum.qm̄ omne subiectum informa
tū forma aliqua intensibili potest vlteriorem gradum
recipere talis forme.omnis enim forma intensibilis vt
nūc suppono/intenditur per gradus eiusdem rationis.
ergo sicut subiectum album potest fieri albius:ita ₇ me
dium illuminatum illuminari amplius:₇ per cōsequēs
gradum luminis recipere ampliorem.sed quanti lumi
nis medium est receptiuum passiue/tanti corpus eius il
luminatiuum est productiuum actiue:ergo sol nō illumi
nat medium in instanti hoc modo:vē3 producendo in ip
so tātū lumen simul totum quātum est in medio recepti
bile passiue/₇ ab ipso sole producibile effectiue.¶Con
firmatur.quia sicut lumina duorum corporum lucidorū
vt candelarum simul iuncta magis illuminant ꝙ ipso
rum alterum ꝑ se tñ:ita si in medio nūc a sole illumina
to esset lumen aliud ꝓducendum in eo dic sequenti simi'
cum isto quo actualiter illustratur/cōstat ꝙ mediū esset
illuminatu3 amplius ꝙ sit modo.sed huiusmodi gradū
luminis sol non potest producere simul cū isto:sed post
ipsum:ergo non potest esse a sole in instanti ita ꝑfectum
lumen sicut esset lumē ab eo producibile successiue/si to
tum insimul ꝑ diuinam potētiam seruaret.¶Tertia cō
clusio est:ꝙ lumē ꝓducit a sole in instanti in medio ter
tio modo:vē3 ꝙ simul totum ₇ tātū quantū est ab ipso
ꝓducibile illo stāte:q2 nec stante illo pōt qđ simul totū
ꝓducit/in gradum aliquem luminis ampliore3.¶Hec
apparet.qm̄ sicut ignis se habet ad calorē quē in se pro
ducit:ita sol ad lumē qđ in medio introducit.sed ignis to
tū calorē quē recipit effectiue producere i se pōt illo stā
te ₇ similiter aqua totam frigiditatē.licet eñ successiue
possit infrigidari magis ₇ magis ab extrinsecs non ta
men a seipsa.ergo ₇c.

Sed tunc est dubium : ex quo sol ē prin
cipium vlterioris gradus luminis productiuū ₇ mediū
eius etiam receptiuū:quare igitur stante gradu isto lu
minis non producit alterū.Sicut eñ q2 aqua calefacta
est vlterioris gradus caloris receptiua:₇ ignis etia3 ꝓ
ductiuus:ideo licet calefacta ab igne adhuc ampli⁹ ca
lefit:₇ ignis continue vnum gradum caloris post alium
introducit:ita cōsimiliter i proposito de sole illuminan
te medium videretur esse dicendum.¶Ad hoc pōt dici
ꝙ sicut ignis est receptiu⁹ maioris caliditatis et aqua
maioris frigiditatis ꝙ habeat.est eñ absolute vtrunq3
istorum receptiuū quātecunq3 forme possibilis:vt ignis
caloris ₇ aqua frigoris:nec tñ est subiectum receptiuū:
sed etiam principium effectiuum:vt euidenter apparet
in aqua calefacta se infrigidante.sicut etiam ignis per
diuinam potentiam infrigidatus sibi dimissus in se ca
lorem produceret effectiue:₇ constat ꝙ non priorem cor
ruptum:sed aliu3:in quem tamen caloris gradum noui
ter a se productum post primum corruptum/non potuit
stante in se priori:sicut nec aqua in gradum frigiditatis
in se nunc productum potuit primo anteꝙ calefacta.ni
si dicas ꝙ ignis in se calorem ₇ aqua in se frigus ꝓdu
cit continue:qđ est falsum.Sic ꝯsimiliter in proposito ē
dicendum:vē3 ꝙ licet medium illuminatum sit ab illu
mināte corpore vlterioris lumis receptiuū:sicut ₇ ignis
vlterioris gradus caloris/nō tñ pōt sol illumināns i hu
iusmodi gradū vlteriorem luminis isto stante:sicut nec
ignis stante priori calore in aliū caloris gradū:que3 tñ
ignis posset recipere simul cū isto/ ₇ etiam effectiue pro
ducere:sed non isto manente.₇ idō sicut ignis totū calorē
nō quē potest recipere absolute:sed quē potest recipere
a se illo stāte/causat in seipso in instāti/hoc est simul to
tum nō vnam partem post aliā successiue:₇ aqua silr to
tam frigiditatē:ita consilr est de sole mediū illustrante
Difficile est tñ videre cā3 hmōi:q̄re vē3 ignis post ꝓdu
ctum in se calorem nō pōt aliū in se ꝓducere:cū talis ipe
sit ꝓductiuus nec ille sit isti incompossibilis que3 tñ h3
sicut nec etiam est facile assignare causam quare ma
gis in seipso producit totum calorem quem potest a se
recipere illo stante/magis ꝙ in alio passo.nisi forte di
catur ꝙ causa huiusmodi est remotio cause forme con
trarie.Et ita ꝯsimiliter in ꝓposito posset dici:ꝙ q2 me
dium non ꝑexistit sub forma lumini contraria/sol ipsu3
illuminat modo ꝑexposito in instanti:q2 etiam lumē ꝓ
ductum dependet a sole illuminānte/nō tñ in fieri:s3 cō
tinue in esse.₇ ideo sol non potest in aliu3 gradū lumi
nis isto stante:licet ₇ medium sit subiectum ipsius rece
ptiuum/₇ sol etiā sit eius principium effectiuum:sicut
apparet/ cu3 postea isto amoto ꝓducat ipsum de facto
sicut ₇ de aqua sensibiliter appet:q̄ corrupta ab extrin
seco ei⁹ frigiditate introducit i se aliā quā nō poterat i
se introducere:licet posset ipsa3 recipere insil' cū priori
₇ omne ad effectum sibi possibilem sic agens:vē3 ꝙ pro
ducit ipsum sic simul totum ₇ tantum ꝙ nō potest per
fectiorem:quia non potest in aliquem gradum ei⁹ aliu3
illo stāte:licet posset in ipsum absolute:dicitur agere i
instanti:₇ ꝑ contrariu3 omne illud dicitur agere succes
siue qđ licet agat ad effectum aliquē3 simul totum:₇ ꝑ
ꝯñs in instanti:nō tamen ad totum effectum:sed ad ali
quam parte3 eius/vltra quā potest in aliā priā stāte/nō
tñ simul cum illa:s3 post ipsa3/ manētē tñ in subiecto in
quo fuit primitus introducta.solū eñ ex hoc ipse ignis
dicitur calorem in se ꝓducere in instanti:₇ in alio passo
sibi extrinseco successiue:q2 in seipso ꝓducit totum calo
rē simul tātū quātū potest in se ꝓducere illo stāte.i alio
aūt passo qđ calefacit/l3 aliquem caloris gradu3 ꝓdu
cat simul totū:₇ ꝑ ꝯñs in instanti:nō tamen totum calo
rem seu tātū quātum potest in ipso producere illo stan
te:cū post primum caloris gradu3 ꝓductū nō corruptū
sed manētē ꝓducat alium ₇ post illum aliū: vt appet
in aqua ab ipso calefacta:seipsu3 aūt nō sic vt calefacit
extrinsecū sibi passum.quare ₇c.¶Sic igit' appet ad ꝓ
mum ꝓbandū:vē3 quō sol illuminat mediū in instanti.
Scđm:vē3 ꝙ lumē hmōi educat' de potentia mediū /est
euidens:q2 omnis forma nō creata sed gñata seu produ
cta est educta de potentia passiua seu receptiua sui sub
iecti.q2 nec formam educi de potentia subiecti vt fuit di
ctum circa principium huius libri/est aliud ꝙ subiectū
eius receptiuum ipsam ꝑcedere ₇ ꝓductā recipere.vn
de omnis forma ꝓducta quocunq3 vel a quocūq3 agēte
a subiecto ꝑsupposito potest dici educi de potentia sub
iecti seu passi presuppositi i quo recipitur subiectiue:si
ue in ipso supernaturaliter vt anima in corpore ₇ grā i
aīa/siue naturaliter vt forma alia naturalis in passo ꝑ
supposito producatur.sed constat ꝙ lumen a sole ꝓdu
citur in medio:vt in subiecto eius naturalr' receptiuo:
nec aliter naturalr' ꝓduci posset ꝙ in subiecto ꝑsuppo
sito.ergo ₇c.¶Hec de tertio.

Quātum ad quartū possunt moueri &
q̄ri.v.dubia cē dctā.ꝓmū ē:an diuīsa lumīa eiusdē rōnis
possint i eadē ꝑte mediū eē sil.Scđm quō lumē dī manē

intentionaliter in medio: τ an colorꝫ species maneãt cõsimiliter in ipõ. Tertiũ. quare lumẽ nõ põt manere ĩ absentia sue cause. Quartũ. an sit eiusdẽ rõnis cũ colore τ luce: τ lux silr cũ colore. Quintũ. an possit multiplicari seu causari ĩ vacuo. ¶ Ad p̄mũ appet q̃d sit dicẽdũ ex dictis ĩ articulo p̄cedẽti. oẽ eñ subiectũ forma aliqua itẽsibili informatum / põt recipe g̃dũ vlteriorem illius forme: nec alicui subiecto sub gradu quãtocũq; alicuiꝰ forme intẽsibilis exñte est incõpossibilis g̃dus aliꝰ illiꝰ forme. sꝫ lumẽ est q̃litas intẽsibilis: g̃ nõ magis medio illuminato repugnat ampliꝰ illuminari: τ p ɔ̃ñs lumie alio priori lumini vnibili iformari: q̃ subiecto quãtũcũq; albo repugnet ampliꝰ dealbari. Est tñ sciendum q̄ diuersa lumina eẽ silr ĩ medio / põt duplr intelligi. Uno mõ: q̄ sic eẽnt ĩ ip̃o q̄ manerẽt diuisa numero τ distincta nõ vnita. Alio mõ: q̄ sic essent in ipso q̄ eẽnt etiã iter se idiuisa τ vnita. τ hoc duplr. qꝛ vel q̄ ista diuersa eẽnt ab codẽ corpore illuminãte ac vnũ lumẽ post alterũ p̄ducẽte: vl̄ q̄ vnũ eẽt ab vno / τ alterũ ab alio effectiue. ¶ Tunc dico p̄mo: q̄ impossibile est naturalr in eadẽ pte mediũ eẽ plura lumia primo nec scd̃o mõ: sꝫ tñ tertio. ¶ Hoc apparet. qm̃ ẽ ipossibile saltẽ naturalr diuersa accñtia inter se non vnita vniri in aliq̃ tertio: vꝫ in subiecto: g̃ nec plura lumia ĩ medio possũt eẽ insilr p̄mo mõ. Nec ẽt scd̃o mõ: vꝫ q̄ vnũ sit priꝰ q̃ alterũ ab codẽ illuminãte. qm̃ vt dictũ est / sicut ignis p̄ducit ĩ se calorẽ totũ silr τ tãtũ quãtũ põt p̄ducere: nec põt aliũ caloris gradũ aliquẽ stante primo p̄ducere in seipso: ita τ de sole τ de oĩ alio corpore lucido respectu subiecti ab ipso illuminabilr est dicẽdũ. q̃re τc. ¶ Qꝫ aũt tertio mõ plura lumia insilr possint esse: appet primo in exẽplo de pluribꝰ luminaribus eãdẽ domũ illuminãtibꝰ / diuersis ab ipsis mediãtibꝰ p̄ductis luminibꝰ nõ codẽ. ¶ Scd̃o rõne. qꝛ nullũ agens vnũ impedit alterũ eiusdẽ rationis secũ τ effectꝰ similis virtualiter cõtentiuũ. nec eñ vnꝰ ignis impedit effectũ alteriꝰ ignis: sꝫ sicut oẽ formalr calidũ est calefactiuũ: ita τ lucidũ illuminatiuũ. g̃ nõ magis vnũ lucidũ illuminans mediũ impedit ip̃m illuminari p alterũ / q̃ calidũ calefaciens passum ĩpediat ip̃m calefieri ab altero. q̃re τc. ¶ Ad scd̃m dicẽdũ: q̄ licet lumen dicaꝝ manere intẽtionalr in medio: p̄pter rõnẽ dictã in p̄cedẽti articulo nõ tñ manẽt in ipso colorꝫ species isto mõ. ¶ Hoc apparet. qm̃ lꝫ p mediũ illuminatũ cognoscamus obiectum: τ ideo lumẽ ip̃ꝫ dicaꝝ esse intẽtionalr in medio / p quanto est illud quo mediãte tẽdimꝰ in alterũ q̃d est inuisibile sine ipso: nõ tñ p aliquã coloris speciẽ vt ĩ medio exñtẽ tẽdimꝰ in obiectũ. oĩ eñ specie coloris amota a medio / τ effectu eiꝰ quolibꝫ circũscripto / medio tñ exñte illuminato / põt oẽ visibile videri: nõ aũt sine lumine / q̃cũq; coloris specie ĩ medio exñte. Si tñ vt cõiter p̄ceditur ad vidẽdũ est nec̃ia species rei visibilr exñs ĩ organo: tũc hoc supposito põt dici / q̄ species coloris est intẽtionalr nõ in medio ipso: cũ illa nihil faciat ad vidẽdũ: nec p aliquã in medio exñtẽ videns tẽdat in obiectũ: sꝫ p illã q̃ est in seipso: vꝫ in oculo. τ ita talis si ponaꝝ esse ad actũ videndi necessaria / erit intẽtionaliter in organo: sicut lumen in medio. ¶ Ad tertiũ: dicendũ q̄ lumen non põt manere nisi illuminãte p̄ñte: sicut nec species in medio nisi p̄ñte obiecto. qꝛ q̃dlibet dependet a sua cã tã in fieri q̃ in eẽ. cuius rõ nulla alia est / nisi natura p̄pria cuiuslibet talium oĩm effectuũ. q̄ eñ albedo p̄ducta vel calor manent cã amota / τ non possit manere lumen p̄ductum: hoc non est nisi qꝛ lumẽ est talis nature τ color alterius. ¶ Ad quartũ videꝝ dicendum primo / q̄ color τ lux sint alterius rõnis. Secũdo: q̄ lumen τ species coloris sint etiã inter se alterius rationis. Tertio: q̄ lumẽ sit a luce τ species coloris a colore alterius rõnis. ¶ Primum p̄baꝝ. qꝛ q̃ sunt eiusdem rõnis / possunt si sunt actiua / in effectum eiusdẽ rationis. sed color τ lux non sic se habent: lux enim illuminat mediũ τ nõ color. ergo τc. ¶ Confirmatur. qꝛ si color τ lux essent eiusdẽ rationis / omne coloratum esset lucidum τ econuerso lucidũ coloratum: q̃d est falsum: qꝛ tunc q̃dlibet coloratum esset visibile p seipsum: cũ omne lucidum sit visibile per se quocũq; alio circũscripto: nullũ aũt coloratũ est visibile sine luce τ lumine mediante. quare τc. ¶ Nec valet si dicatur q̄ lux τ color differunt sicut perfectius τ imperfectius eiusdẽ specifice rationis. qm̃ hoc est falsuꝫ. qꝛ si sic differrẽt / intm̃ color posset intendi q̄ posset p se videri. hoc aũt est falsũ. nunq̃ eñ sine luce vel lumine posset videri totaliter: esto q̄ fierẽt infinita. nec enim albedo intensior est magis visibilis sine luce vel lumine q̃ remissior. quare τc. ¶ Ex eodem sequitur scd̃ꝫ: vꝫ q̄ coloris species in medio si ponatur est etiã a lumine alteriꝰ rationis. qm̃ si esset eiusdẽ rationis nõ requireretur p̄ñtia lucis / τ assistẽtia lumis ad visionẽ coloris: q̃d ad sensum apparet esse falsuꝫ. quare τc. ¶ Tertium: vꝫ q̄ lumẽ sit a luce τ coloris species a colore alterius rationis p̄baꝝ. Primo. qꝛ nec lux depẽdet in fieri / nec ĩ esse a lumine: nec color a specie: sed ecõuerso lumen dependet a luce τ sp̃es a colore. sꝫ eorꝫ q̃ sunt eiusdẽ rationis nõ magis vnum ad sui esse continuum exigit alterũ q̃ ecõuerso: sicut apparet de igne generãte τ genito τ de omnibꝰ alijs eiusdẽ rationis / nisi insteꝝ specialiter de istis in p̄posito. g̃ τc. ¶ Secundo. qꝛ eorꝫ q̃ sunt eiusdem rationis nõ magis vnũ põt in alterum q̃ econuerso. si eñ hic genitus ignis ab alio igne generãte precessisset ignem generantem: ita potuisset generare eum sicut nunc genitus est ab ipso. sed lumen ita gignitur a luce τ species a colore / q̄ nec species potest in colorem: nec lumen in lucem. ergo τc. ¶ Confirmatur. quia licet ignis genitus non possit generare ignem generantem: tamẽ potest generare alium eiusdem rationis cum illo. q̃d etiam est verum de quocunq; effectu vniuoco: vꝫ q̄ potest in effectum alium eiusdem rationis cum sua causa. sed nec aliquod lumen lucis potest producere lucem: nec species coloris aliquem colorẽ. ergo τc. ¶ Preterea. qꝛ color posset videri sine luce solo a deo conseruato lumine mediante. sed nec color nec etiã lux ipsa potest videri sine lumine: ergo lumen est a luce τ a colore alterius rationis. ¶ Antecedẽs quãtũ ad vtrãq; partem est euidẽs. constat enim q̄ medio illuminato immediate a deo / destructo omni alio corpore luminoso / eque tunc sicut nũc videreꝝ corporalr ista oĩa inferiora colorata. si autẽ ecõuerso existente quocũq; corpore luminoso destrueret oẽ lumẽ / nec posset videri corpus aliquod luciduꝫ: nec aliquod aliud coloratum. quare τc. ¶ Ad quintum et vltimum dicendum q̄ impossibile est per naturam accñs aliquod fieri sine subiecto nec separari ab ipso. sed lumẽ est quoddam accñs corporale cuius subiectum receptiuum non est aliud nisi corpus: ergo in vacuo vbi nullũ esset corpus non posset lumen huiusmodi corporale fieri per naturam. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum q̄ lux non est nobilissima forma inter formas corporales substantiales / cũ sit accñs: sꝫ tñ inter formas corporales accidentales.

Tertio quæro vtrum tenebra luci τ lumini opposita sit aliq̃d ĩ re extra. ¶ Et videtur q̄ sic. quoniam omnis oppositionis realis vtrunq; extremum est aliquid in re extra. sed oppositio priuatiue oppositorum / qualia sunt lumen vel lux τ tenebra / est oppositio realis: ergo vtrunq; eius extremorũ ẽ reale: τ p ɔ̃ñs ĩ re eẽ. ¶ Cõtra. qꝛ nec p̄uatio

nec negatio ē aliqd ī re eẋ. sȝ tenebra est lucis ⁊ luminis nuda ꝓuatio ⁊ pura: vel lux et tenebra nō essent ꝓuatiue sed contrarie vel qualitercūq; aliter positiue opposita. qđ est falsum. ğ ⁊c. ¶ Responsio, vbi sic ꝓcedā. Primo eñ ponā vnā opinionem. Scđo dicā aliter ad q̄stionē.

Quantum ad primū: est opinio cuiusdā doctoris subtilis φ licȝ negatio vt a priuatiōe distīcta nō dicat aliqd in re extra: ꝓuatio tñ ipsa q̄ est remotio habit⁹ aliqñ inexistētis vel inexistere possibil̄ subiecto ꝓuato / vt se hȝ cecitas in aīali ⁊ tenebra in medio luminē ꝓuato / ē aliqd actualiter ī re extra / puta ī subiecto vt cecitas in oculo ⁊ tenebra ī medio tenebroso. ¶ Pro ista ꝯclusione arguit p̄io sic. nullus hit⁹ remouet̄ formaliter / sȝ effectiue a subiecto nisi ꝓpter aliqd incōpossibile suo subiecto formal̄r inexñs: siue tale sit positiuū siue tñmō negatiuū. sed lumen qđ prius fuit in medio remotū ī postea real̄r eẋ aīaȝ ab ip̄o: ğ hoc nō fit nisi ꝓpter aliquod īcōpossibile sibi et⁹ subiecto adueniēs ipsiq; actualit̄ inexñs. sȝ cōstat φ hoc nō pōt forma aliqua positiua: cū lumen nō habeat cōtrariū: sed tñ ꝓuatiue oppositū. ğ hoc hȝ eē aliqd priuatiuū / puta tenebra ipsa aeri eẋ aīaȝ real̄r inexñs. ¶ Scđo arguit sic ad idē. oīs realis mutatio extra aīaȝ habet vtrūq; terminum / vȝ a quo ⁊ ad quē / eẋ aīam exñtē. sed corruptio est q̄dā realis mutatio eẋ aīam: cui⁹ terminus ad quē est nō esse seu ꝓuatio forme corrupte. gñatio etiā hȝ ꝓ termino a quo nō eē ipsi⁹ forme genite. ğ hmōi nō eē seu ꝓuatio forme cū sit terminꝰ a quo gñatiōis ⁊ ad quē corruptiōis debe ē eẋ aīaȝ in subiecto vtriusq; istarū mutationū realiū gñatiōis et corruptiōis eẋ aīaȝ exñtis. ¶ Cōfirmat p̄mo. qȝ oīs oppō eẋ aīaȝ hȝ vtrūq; terminū eẋ aīaȝ. sȝ īter hitū ⁊ priuatiōnē sicut inter lucē ⁊ tenebrā / visū ⁊ cecitatē est eẋ aīaȝ realis oppositio. ergo ⁊c. ¶ Scđo. qȝ philosophus. v. physicoꝝ vt diuisit mutatiōes diuersas: quarū alia est vt dicit a subiecto in subiectū: alia a subiecto in nō subiectū: ⁊ alia ecōuerso a nō subiecto in subiectū: subdigit. Dico aūt subiectū affirmatiue mōstratū. ğ ꝓuatio forme quā ipse ibi accipit ꝓ nō subiecto / sicut ⁊ subiectū ꝓ forma / est scđm intētionē et⁹ formal̄r extra aīam in subiecto. Aliam aūt partē ꝯclusionis p̄dicte: vȝ φ negatio vt a ꝓuatiōe distincta / qualis ē oīs negatio forme īpossibilis subiecto negato vt nō hō in asino / ⁊ negatio alterius impossibilis cuiuscūq; dicta de illo cui illud est īpossibile qđ nō negat̄ / nō sit formal̄r in re extra: ꝓbat. qm̄ illa negatio nō est aliqd in re extra cui⁹ affirmatio nō remouet̄ real̄r a sbō. ¶ Hoc appet. qȝ cū negatio nō sit nisi affirmatiōis ꝛmotio: ꝑ ꝯñs sola illa negatio ē real̄r cuius affirmatio quā negat remouet̄ real̄r et extra aīaȝ a subiecto. sed affirmatiōes negationū a ꝓuationib⁹ distinctarū nō remouent̄ realiter ab illis de quibus negationes ipse hmōi conceduntur: qȝ qđ est impossibile alicui nō pōt ab ip̄o realiter remoueri. sȝ affirmatiōes taliū negationū sunt impossibiles oībus de q̄bus dicunt̄ negationes: sicut hō est impossibil̄ cuiq; qđ dr̄ nō homo: ergo nec remouet̄ nec pōt remoueri real̄r ab ipso: nec ꝑ ꝯñs nō homo est in eo. quare ⁊c. ¶ Preterea ad idē arguit qȝ si tales negationes essent in illis de q̄bus dicunt̄ hoc nō esset nisi qȝ nō sūt ī eis opposite affirmatiōes: ğ ꝯsil̄r debēt in eis negationes hmōi poni: sicut nō sunt ibi affirmationes. sed affirmatiōes ipse nō sūt aliqd intra nec extra essentiā alicui⁹. nō eñ hō est formaliter lapis nec deus in p̄io nec in scđo modo nec aliq̄ mō alio: ergo ꝯsil̄r nō lapis ⁊ nō deus debet poni intra hoīs essentiaȝ tā p̄mo q̄ scđo mō. hoc autē est euidēter falsuȝ. ergo ⁊c. ¶ Sed ista opinio est oīno impossibilis: qȝ ꝯtradictoria ⁊ incōpossibilia accipit ⁊ concedit: vȝ φ illud qđ est nihil formalit̄ ⁊ total̄r sit aliqd real̄r. qm̄ nihil est actualiter ī aliq̄ extra aīaȝ exñte: nisi qđ in se est aliqd. ¶ Hoc appet. qđ eñ nihil ē / ī nullo real̄r esse pōt. sȝ scđȝ opinionē istā ꝓuatio vt a negatione pura distincta est realiter extra aīaȝ in subiecto: ⁊ tñ ꝓuatio (vt dicit) nihil est positiue: ergo cōcedit opinio ista ꝯtradictoria ⁊ īcōpossibilia manifesta: vȝ φ vnum ⁊ idē sit aliqd ⁊ nō sit aliqd. ¶ Cōsequētia est euidēs. qȝ vt dictū est / oē qđ est real̄r eẋ aīam in aliquo / est aliqd formal̄r in seipso. sed ꝓuatio vt dicit ista opinio est real̄r in subiecto ꝓuato: ⁊ tñ vt dicit nō est aliqd in seipso. ergo est aliqd: ⁊ nō ē aliqd. Nec valȝ si dicat̄ φ: sȝ priuatio nō est aliqd positiuū est tñ aliqd negatiuū. qȝ dicere aliqd negatiuū / est dicere aliqd ⁊ nihil. qđ eñ est negatiuū vel ꝓuatiuū est total̄r nihil: nec ꝑ ꝯñs pōt esse aliqd in seipso: nec real̄r existere ī aliquo alio. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. qȝ nihil est real̄r ī aliquo ente positiuo eẋ aīam exñte / nisi qđ est ipsi realiter vnitū tanq̄ aliqd ab ipso realiter distinctū: vel qđ est ab ipso realiter indistinctū: modo quo dr̄ φ relationes originis sunt in diuina eēntia qȝ īdistincta real̄r ab ipsa. sȝ ꝓuatio neutro istoꝝ modoꝝ pōt eē ī subiecto ꝓuato. nec eñ tenebra est in medio: nec cecitas in oculo / tanq̄ aliquid alteri vnitū ⁊ ab ipso realiter distinctū: nec tāq̄ aliquid realiter īdistinctū. qđ eñ in se nihil est / nulli vnitū aliquo mō existere pōt. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idē. iō pura negatio a ꝓuatione distincta non est nec esse pōt aliqd real̄r in subiecto negato cui repugnat affirmatio opposita negata: qȝ ipsa nō est aliqd in seipsa. ¶ Hoc appet. oē eñ qđ est aliqd realiter extra aīam in seip̄o / pōt esse in aliquo alio: ⁊ ꝑ contrariū solū illud qđ nō est real̄r aliqd in seipso / nō potest eē real̄r in aliquo alio. sed ꝓuatio nō magis est ī seipsa aliqd real̄r extra aīam q̄ pura negatio. nō eñ magis tenebra vel cecitas est aliqd in seipsa real̄r q̄ nō hō vel nō lapis: ergo nec magis real̄r tenebra est in medio: nec cecitas ī oculo: q̄ nō hō vel nō lapis vel nō de⁹ in angelo. ¶ Cōfirmat̄. qȝ licȝ visus remoueat̄ ab oculo / ⁊ lumē a medio / nō tñ ꝑ aliqd nouiter superueniens oculo nec medio / magis q̄ deus remoueatur ab angelo: nec quecunq; affirmatio alia ab illo in qua nunq̄ fuit: qȝ ipsi īcōpossibil̄ existit. ergo lȝ visus remoueat̄ ab oculo: ⁊ lumē a medio: ⁊ oīs ali⁹ habit⁹ a subiecto priuato: non autem affirmatio a subiecto negato: ex hoc nō sequit̄ φ magis ꝓuatio q̄ negatio sit real̄r extra aīam in subiecto. ¶ Consequentia est euidēs. Primo. scđȝ opinātē iō ꝓuatio est real̄r extra aīaȝ / nō aūt negatio / qȝ ꝓuatio ē realis hit⁹ remotio / nō aūt negatio: cū nūq̄ infuerit subiecto negato ipsi opposita affirmatio. sȝ nō magis remotio illi⁹ forme q̄ remouet̄ a subiecto ꝑ nihil superueniēs a subiecto ⁊ a forma remota distinctū est real̄r ī subiecto: q̄ negatio illi⁹ forme cui⁹ nulla ē nec eē pōt remotio a subiecto. ¶ Secūdo. qȝ coꝝ quoꝝ nullū est realiter aliqd in seipso magis q̄ alterū vnū nō magis pōt esse q̄ alterū ī aliquo eẋ aīaȝ exñte. sȝ ꝓuatio vt dictū est nō magis est aliqd in se ipsa q̄ negatio pura. ğ ⁊c. ¶ Tertio. qȝ sicut vt ipse arguit illa negatio nō est aliqd ī re eẋ cui⁹ affirmatio ñ remouet̄ real̄r a subiecto: ita nec illa ēt ē aliqd real̄r ī sbō cui⁹ affirmatio ñ rēouet̄ ꝑ aliqd adueniēs sbō ⁊ distictū ab ip̄o. sȝ talis ē oīs ꝓuatio vt a negatiōe distincta. ğ ⁊c. ¶ Preterea arguo sicut ip̄e arguit. si ꝓuatio puta tenebra ē real̄r ī medio / hoc ñ ē nisi qȝ hit⁹ puta lumē nō ē in ip̄o. ğ ꝯsimilit̄ debet poni ī ip̄o tenebra: sicut nō est ī ip̄o lumē quo dr̄ esse priuatū. sed sicut hō non est formalit̄ lapis nec deus in p̄imo nec in secundo modo: ita nec mediū carēs lumine est aliquo mō illuminatū: ğ tenebra ē oī mō tā p̄imo q̄ scđo in ip̄o: qđ falsū est. q̄re ⁊c. ¶ Preterea nō magis remotio illi⁹ forme seu negatio q̄ remo

uetˀ a ſubiecto abſqꝫ forma aliqua poſitiua ſibi in ſubiecto realiť ſuccedēte eſt realiter in ſubiecto: ꝙ negatio illius q̄ remouetˀ mediāte forma ꝯtraria poſitiua ſibi realiter ſuccedēte. ſꝫ negatio ſeu corruptio vł remotio vniꝰ forme ꝯtrarie ꝑ aliam / nō eſt realiť in ſubiecto ex̄ aīam: ergo multo minꝰ ꝓuatio / puta tenebra / q̄ eſt remotio forme vniꝰ ſine poſitiōe alicuiꝰ alteriꝰ / erit realiť ex̄ aīam ī ſubiecto. ¶ Minor appꝫ. qm̄ licet nigredo adueniens ſubiecto poſt albedinē ſit realiť ī ipſo in quo fuit prius albedo: nō tn̄ nō albedo remota ꝑ nigredinē vt ab albedine ⁊ nigredine diſtincta eſt in ipſo realiť magis ꝙ albedo. imo eſt īpoſſibiliꝰ nō albedinē eſſe realiter in ſubiecto ſub ꝯtraria / puta ſub nigredīe exñte / ꝙ albedīeꝫ. qꝛ ē nihil pōt eſſe in ſeipō formaliť impoſſibile eſt eſſe in aliquo realiter. ſꝫ nō albedo nihil eſt in ſe formaliť: ḡ ī poſſibiliꝰ eſt ipſaꝫ ꝙ albedinē eſſe realiter ī ſubiecto ſub nigredine exñte. ¶ Cōfirmatˀ. in eodē ſubiecto, poſſunt ꝯtraria ſimul eſſe: ⁊ ꝑ ꝯñs albedo ⁊ nigredo. impoſſibile aūt eſt nō albedinē vel nō nigredinē vel aliā quācūqꝫ negationē exiſtere realiť ī ſubiecto. q̄re ⁊c. ¶ Hec de prīo.

Quantum ad ſecūdum: vbi ad queſtionē iſtā eſt aliter reſpōdēdū: eſt ſciendū ꝙ alia eſt oppoſitio q̄ dr̄ de rebꝰ extra aīam exñtibus ſignificatis: ⁊ alia q̄ dr̄ eē ī vocibꝰ vel ꝯceptibꝰ taliū rerū ſignis. Loq̄ndo eñ de oppoſitiōe q̄ eſt inter res extra aīaꝫ exñtes / talis oppoſitio ñ eſt niſi oppoſitio ꝯtrarioꝝ: q̄ tm̄ eſt īter res ꝯtrarias ſeu incōpoſſibiles dimiſſis ſignis ꝯplexis: īter q̄ ēt dr̄ eē oppoſitio ſignoꝝ. Incōplexoꝝ oppoſitoꝝ alia dicuntˀ ꝯtraria vt illa q̄ ſignificāt diuerſa poſitiua q̄ nō poſſunt ſimul ineē, eidē: nec ꝑ ꝯñs talia poſſūt verificari inſimul de eodē: vt iſti termini albedo ⁊ nigredo: vł album ⁊ nigrum. Alia aūt ſunt q̄ idem ſignificāt differēter: qꝛ qꝺ vnū ſignificat poſitiue ſeu affirmatiue alterū īportat negatiue nihil ſignificando affirmatiue. ⁊ talia dicuntˀ ꝯtradictoria vt hō ⁊ nō hō: ens ⁊ nihil. nō homo ſignificat hoīem ⁊ nō ens ſeu nihil aliq̄d negatiē. Alia aūt ſunt quoꝝ vnū ſignificat ꝑciſe aliq̄d poſitiue ⁊ alterū ſignificat illō idē negatiue: cū ſignificet aliq̄d aliud poſitiue. ⁊ hoc mōſe hñt habitꝰ ⁊ ꝓuatio vt lux ⁊ tenebra viſꝰ ⁊ cecitas. idē eī qꝺ ſignificat viſꝰ affirmatiue / ſignificat cecitas negatiē: ⁊ cū hoc īportat aliq̄d affirmatiue: vꝫ determinatū ſubiectū. cuiꝰ ꝯtrariū eſt de negatione ꝯdictorie oppoſita affirmatiōi. non hō eñ nihil poſitiuum determinatū īportat: ſꝫ poſſit ſupponere ꝓ quocūqꝫ alio ab hoīe. Quōlibꝫ eī ꝓdictoꝝ oppoſitoꝝ pōt accipi dupliť: vꝫ vel q̄dditatiē ꝓ ſeipſo: vel ſignificatiē ꝓ ſuo ſignificato. Prīo mō ipa accipiēdo neutrū eſt magis ꝙ alterū. nec eñ hō vt materialiť ſeu q̄dditatiue ſūptꝰ ꝓ ſeipſo: eſt magis ens ꝙ nō hō: ſꝫ tm̄ vt acceptꝰ ꝓ ſuo ſignificato: qꝛ hoc mō hō ē aliq̄d ⁊ nō hō nihil. ¶ Hoc p̄miſſo dico ad q̄ſtionē iſtā: ꝙ nec oppoſitio ꝯtradictiōis nec habitus ⁊ ꝓuationis eſt inter res ſignificatas: ſꝫ tm̄ inter res ſignificātes. ¶ Hoc appꝫ. ⁊ primo quātū ad primā partē. qm̄ oppoſitio rerū ſignificatarū extra aīam exñtiū nō pōt eſſe niſi inter diuerſas res aliquas incōpoſſibiles. ſed extrema ꝯtradictorie oppoſitiōis vt hō ⁊ nō hō habitꝰ ⁊ ꝓuatio / vt viſꝰ ⁊ cecitas / lux ⁊ tenebra nō ſignificāt res diuerſas. Hoc appꝫ: qꝛ vt ꝓdictū ē negatio nō ſignificat aliq̄d ab affirmatiōe diſtinctū ſeu ab eiꝰ ſignificato: ſꝫ ꝑciſe illud idē ſignificat negatiē qꝺ affirmatio poſitiue. ꝓuatio ēt vt cecitas nō ſignificat aliq̄d in re ex̄ a ſignificato hitꝰ / puta viſꝰ / diſtinctū. ſꝫ eoꝝ q̄ ſignificat viſus / alterū īportat cecꝰ poſitiue vt ſubiectū ⁊ alterū negatiue vt ipm̄ viſuꝫ. ḡ cū iſta nō ſignificēt res diuerſas: ſꝫ vnū ⁊ idē penitꝰ differēter: ſequitˀ ꝓpoſituꝫ: vꝫ ꝙ oppoſitio iſtoꝝ nō ē oppoſitio ſignificatoꝝ exñtiū in re ex̄. ¶ Scđa pars: vꝫ ꝙ oppoſitio inter iſta ſit tm̄ oppoſitio terminoꝝ: ſequitˀ ex ꝓdicta. qm̄ oīs oppō vel ē terminoꝝ vel ſignificatoꝝ vel vtroꝝūqꝫ / tā terminoꝝ vꝫ ꝙ ſignificatoꝝ. Dicūtˀ aūt oēs illi termini oppoſiti / q̄ nō poſſunt verificari īſimul de eodē. ⁊ tales ſūt oēs ꝓdicti: vꝫ affirmatio ⁊ negatio / hitꝰ ⁊ ꝓuatio. lꝫ eñ idē ſignificēt / tm̄ mō īcōpoſſibili: qꝛ qꝺ vnū ſignificat poſitiue ⁊ affirmatiē alterū ſignificat negatiē vt hō ⁊ nō hō: viſus ⁊ cecitas: lux ⁊ tenebra. q̄re ⁊c. ¶ Ex hoc īfertˀ corollarie ꝙ nec tenebra ſignificat aliq̄d qꝺ ſit ī medio lumine abſēte: nec aliq̄ alia ꝓuatio ſiliť ſignificat aliq̄d qꝺ poſſit eē ī ſubiecto hitu ꝓuato. ¶ Hoc appꝫ. qm̄ vt dictū ē: in nihilo alio differt ꝓuatio ⁊ negatio q̄ ad ſignificatū / niſi qꝛ ꝓuatio īportat ſubiectū cui eſt poſſibiľ hitꝰ q̄ dr̄ eē ꝓuatum. nihil aūt ꝓuatio īportat poſitiue aliud a ſubiecto: ſꝫ tm̄ hitꝰ negationē. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmatˀ. qꝛ īpoſſibile eſt ꝓuationē amoueri a ſubiecto ꝓuato / niſi ꝑ hitū: ſicut impoſſibile eſt cecū nō eē cecū niſi recipiat viſū: ⁊ mediū tenebroſū nō eē tenebroſuꝫ niſi lumine illuſtraretˀ. ſꝫ ſi cecitas eēt realiť ex̄ aīaꝫ ī oculo / ⁊ tenebra ī medio / qꝺlibet hoꝝ poſſet remoueri a ſubiecto ſine hitu oppoſito. oē eī exñs actualiť ī aliq̄ diuerſuꝫ realiť ab ipſo / pōt remoueri ab illo / nullo altero ſibi ſuccedente. Conſtat aūt ꝙ ſi tenebra eſt realiter in medio / non minus immo magis diſtinguitur ab ipō ꝙ lumen ſibi oppoſitū. ḡ ⁊c. ¶ Preterea. qꝛ ſicut argutum eſt ī articulo ꝓcedēti / ſi tenebra eſſet realiť ī medio haberet etiā neceē aliq̄d poſitiuū: ⁊ ita lumē ⁊ tenebra nō ꝓuatiue ſiue vt hitꝰ ⁊ ꝓuatio: ſꝫ ꝯtrarie opponerētˀ: qꝺ ē falſuꝫ. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄ſtionē

Ad rōnes alterius opinionis. ad primā qñ dr̄ ꝙ nihil remouetˀ formaliť a ſubiecto niſi ꝓpter aliq̄d ſibi īcōpoſſibile: dico ꝙ iſta eſt ſimpliť falſa: ītelligēdo ꝑ ly aliq̄d / poſitiuū vel negatiuū qꝺ ſit realiť ex̄ aīaꝫ in ſubiecto a quo hitꝰ remouetˀ. imo ēt qñ vni forme alia ſuccedit ei incōpoſſibilis nūꝙ prior ꝑ aliā poſteriorē ei ſuccedētē ipſiqꝫ īcōpoſſibilē remouetˀ. Quō appꝫ. qꝛ aut forma poſterior īuenit ī ſubiecto priorē: aut ñ. ſi īuenit: ḡ ſimul eſt cū ipā in eodē ſubiecto: nec ꝑ ꝯñs eſt ipſi īcōpoſſibiľ: cuiꝰ ꝯtrariū ſupponitˀ. ſi aūt nō īuenit: ḡ ipām nō remouet formaliť nec expellit: ſꝫ remotā ſupponit. Sicut ḡ qñ ſubiectū aliqꝺ ex albo fit nigrū / priꝰ eſt ſub nō albedine ꝙ ſub nigredine: cū nigredo nō poſſit cū albedīe ſil̄ eſſe: nec ꝑ ꝯñs albedo ꝑ nigredinē remouetˀ: nec ꝑ aliq̄d ſubiecto aduenīēs ſibi incōpoſſibile exñs: ita multo minꝰ forma q̄ ſic a ſubiecto remouetˀ ⁊ tollitˀ ꝙ nulla alia ī ipō īntroducitˀ / ꝑ aliq̄d ſubiecto aduenīēs ⁊ ī ipō exñs realiť remouetˀ. ſꝫ lumē eſt talis forma cui nulla alia poſitiua ſuccedit vt ipſi concedunt: concedendo lumini tenebrā eē īcōpoſſibilē nō ſicut aliq̄d exñs ſibiqꝫ ſuccedens realiť ī ſubiecto: mō q̄ forme ꝯtrarie ſūt īcōpoſſibiles: ſꝫ ſicut nō hō eſt īcōpoſſibiľ hoī / ⁊ nō lumē lumini. nec eñ tenebra dicit aliō ꝙ nō lumē: nec cecū aliud ꝙ nō vidēs ꝓter ſubiectū determinatū ꝑ ꝓuationē ⁊ nō ꝑ negationē īportatū. quare ⁊c. ¶ Ad ſcđm qñ dr̄ ꝙ oīs realis mutatio hꝫ vtrūqꝫ terminū ex̄ aīaꝫ: Rñdeo ꝙ ꝯtradictio ē ⁊ īcōpoſſibilia ꝯcedere / dicere nō ens eē ex̄ aīaꝫ in aliqua re q̄cūqꝫ. qꝺ eī in ſe nihil ē / ī nullo ⁊ maxīe realiť ex̄ aīaꝫ exiſtē pōt. ſꝫ vnū extremū corruptiōis / puta terminꝰ ad quē / eſt nihil: qꝺ ēt ē terminꝰ a q̄ gñatiōis. ḡ ⁊c. ¶ Tūc igitˀ dico ꝙ nō ē ītelligēdū gñationē nec corruptionē eē mutationē tāꝙ formā aliquā ꝑ ſe vnā a gñāte ⁊ genito corrūpēte ⁊ corrupto diſtinctā. hoc eī īpoſſibile ē: vt ſatis appꝫ ex dictis ī ꝓncipio huiꝰ libri. nō eſt ēt ītelligēdū ꝙ gñatiōis ⁊ corruptiōis ſint duo termini tāꝙ diuerſa aliq̄ exñtia ī re ex̄: cū vnus hoꝝ terminoꝝ dicatˀ eē nihil qꝺ nulliꝰ terminus realiť eſſe pōt. ſed ꝓuatio forme que ponitˀ vnꝰ terminꝰ: ⁊ forma ipa q̄ ponitˀ aliꝰ / dicuntˀ duo termini: ſicut ⁊ viſꝰ ⁊ cecitas lux ⁊ tenebra. q̄ q̄dē ſūt

duo termini/vt quidditatiue accipiunt siue materialiter pro seipsis/non aut vt significatiue pro rebus significatis:cū nō diuersas res:sed eandem vt dictū est significēt differenter. quare rc. ¶ Ad cōfirmationē ɔsilr est dicēdū. non em̄ oppositio inter habitū ꝛ priuationez nec inter affirmationem ꝛ negationē est oppositio extra aīaȝ tanq̄ inter aliquas res diuersas: cū eadē ꝑ vtriusq; horū extremoꝝ licet diuersimode importet. quare rc. ¶ Ad illud philosophi dictum dicendum q̄ ꝑ illud non habetur q̄ priuatio significet ab affirmatione distinctum aliquid in re extra. ¶ Ad rationem in principio appet solutio ex predictis. nō em̄ inter lumen ꝛ tenebram nec inter quēcunq; habitum aliuꝫ ꝛ suā priuationē est realis oppositio tanq̄ inter res diuersas extra animā existes.

CIrca distinctionem decimāquartā:in qua magister determinat de operationib⁹ scḋe tertie ꝛ q̄rte diei: Quero primo de celo stellato qḋ fuit opus secūde diei. vtrū celum sit compositū ex materia ꝛ forma. ¶ Et videt q̄ sic. q: omne corporeū ꝛ extēsum videt esse materiale/non simplex forma. sed celum vt appet ad sensuȝ est quantū seu extensum. ergo est ex forma ꝛ materia cōstitutum. ¶ Cōtra. q: omne materiale est corruptibile sed celum est incorruptibile. ergo rc. ¶ Responsio. vbi sic pcedā. Primo em̄ adducam rationes ꝓ vtraq; parte. Secundo soluȝ ipsas. Tertio inquirā quid de questione ista ꝓbabilius sit tenendum.

Quātum ad primum arguo primo ꝓ parte affirmatiā:vcȝ q̄ i celo sit materia. Primo sic:ois forma substantialis ꝑ se subsistens sic q̄ nec est nec esse potest act⁹ materie est perfectior q̄ forma q̄ est act⁹ materie nata facere cū ipso aliqd ꝑ se vnū. ¶ Hoc apparet q̄m sicut omnis forma accidētalis immaterialis vt intellectio est nobilior q̄ materialis:puta q̄ albedo:ita ꝛ de formis substantialibus immaterialibus cōsimiliter est dicēdū. sed aliqua forma substātialis immaterialis: puta aīa saltē intellectiua/ꝛ ōmis etiā aīa sensitiua/est nobilior q̄ sit forma celi:ergo ei⁹ forma est materialis. ¶ Preterea scḋo arguit sic ad idē. ois forma per se extensa est materialior q̄ forma ꝑ se nō extensa:nec etiam aliquo modo ꝑ accidēs. sed forma celi est per se extensa nō aūt aīa bruti: cū nō diuidat ad diuisionē corporis:ꝛ tamē aīa bruti est forma materialis. ergo rc. ¶ Preterea tertio. q̄ magis cōueniūt in substātia/ꝛ in accidentibus substantiā cōsequentibus. ex quo sequit q̄ ex maiori cōueniētia aliquoꝝ in accidentibus pōt argui a posteriori maior conuenientia eoꝝ in formis substantialib⁹. sed celū magis cōuenit cū substantijs compositis ꝛ materialibus q̄ cū simplicibus ꝛ imaterialibus/puta spiritualibus/in accidentib⁹. Qḋ apparet:nullū em̄ accñs ꝓpriū alicui substantie spūali est in celo:sed accñs eiusdem rōnis cū accidentibus substātiarū materialiū:vcȝ quātitas ꝛ qualitas corporalis. ergo rc. ¶ Confirmat primo. q: qḋlibet accñs consequitur subiectū sibi ꝓportionatū. sed subiectū ꝓportionatū accidentibus materialibus/qualia sunt accidentia celi/est substātia materialis nō immaterialis. ergo rc. ¶ Scḋo. q: licet idē accidens scḋm speciē possit esse i diuersis subiectis specie sicut in diuersis aīalibus sunt multa accidentia specie i distincta: tñ substātia simplex non videt esse receptiua accñtiū substātie materialis ꝛ cōposite. q: lȝ diuerse substantie cōposite q: habēt eūdē modū essendi lȝ sint alterius speciei possint accidētia eadem in specie recipere: nō tamen substātia simplex ꝛ cōposita ꝓpter cōtrariaȝ rationē:vcȝ q: tales substātie nō hñt eūdē sȝ variū essendi modū:ꝛ iō nō possunt eē receptiue eorūdē accñtiuȝ:ꝗ cū celū cōicet cū formis materialib⁹ i accñtib⁹:ꝑ ɔñs et ɔuenit cū eis i materia cuius est actus. ¶ Scḋo arguit ꝓ parte ɔtraria. Primo. q: scḋm Cōmēta. sicut trāslatio scḋȝ vbi fecit nos scire locū:ita ꝛ trāslatio scḋȝ substātiā fecit scire materiā. sed in celo nō est aliq̄ trāslatio scḋm substātiā/cū sit incorruptibile:ergo nullā hȝ materiam. ¶ Cōfirmatur p̄mo. q: oē illud est corruptibile in quo ē potētia ɔtradictionis ad esse ꝛ ad nō esse. sed talis potētia est in oī re materiali:q: ꝛ ipa materia est hmōi potētia:ergo nō pōt esse in celo. ¶ Scḋo. q: oē illud cuius ē materia est in potētia ad aliā formā illi incōpossibileȝ: ꝛ ꝑ ɔñs ad ei⁹ corruptionē. q̄re rc. ¶ Tertio. q: sola forma satiās totū appetitū materie est icorruptibil'. sȝ nulla forma substātialis materialis ꝑficit totū materie appetitū. ꝗ rc. ¶ Preterea ois forma materialis p̄supponit in sua materia quātitatē:ꝛ ꝑ ɔñs est diuisibilis ꝛ corruptibilis ad ei⁹ diuisionē. sed forma celi nullo mō est diuisibilis nec corruptibilis. ꝗ rc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:ostendo q̄ rationes nec ꝓ vna pte nec ꝓ alia ɔcludūt soluēdo ad ipas. ¶ Ad primā qñ arguit ꝓ parte affirmatiua:puta q̄ in celo sit materia:qñ dr q̄ ois forma substantialis subsistēs est nobilior q̄ alia nō subsistēs/hic posset dupl'r respōderi. Primo negādo istā maiorē assumptā. qm̄ q̄ forma aliqua possit ꝑficere materiā/nulli⁹ impfectiōis eē videt in ipa. vñ nō videt deo ipossibile ꝓducere formaȝ aliquā intellectiuā q̄ nō possȝ eē act⁹ materie pfectiu⁹ sȝ esset forma ꝑ se subsistēs vt angelus:q̄ tñ esset impfectior aīa itellectiua corpis ꝑfectiua. ꝛ iō q̄ angelus sit ꝑfectior aīa intellectiua/nō ex hoc sequit nec arguit/q: vcȝ angelus est subsistēs ꝛ aīa ē materie ꝑfectiua. nō em̄ magis vniri materie vt ꝓprio ꝑfectibili arguit ipfectionē q̄ posse ipsi vniri vt motorē mobili:nec magis corp⁹ informare seu viuificare est impfectiōis q̄ ipm localit posse mouere. ꝛ iō lȝ celū sit forma subsistēs:nō sequit q̄ sit nobilior quacūq; alia forma substātiali materie perfectiua:cū nō posse informare materiā nō sit ꝑfectiōis sicut nec ei⁹ cōtrariū ipfectiōis. Et si oīno dicat q̄ imo nō posse eē actū materie ē ꝑfectiōis:ꝛ ɔtrariū ipfectionis:tūc pōt dici scḋo aliter:vcȝ q̄ sicut nō est icōueniēs qḋ est simplicit aliquo ꝑfectius eē scḋȝ qd eo in aliquo impfectius. forma em̄ celi est simpl'r ipfectior oī forma viuēte:ꝛ tñ ē quātū ad aliqd/puta q: icorruptibilis/ꝑfectior ipsa. Incorruptibile em̄ vt icorruptibile est ꝑfectius q̄ corruptibile. alicui⁹ enim ꝑfectiōis est esse icorruptibile ꝛ ipfectiōis eē corruptibile. Cōsil'r i ꝓposito posset dici supposito q̄ ꝑ se subsistere ꝛ materiā iformare nō posse sit ꝑfectiōis:sicut ꝛ eē icorruptibile:qḋ pōt ɔpetere ipfectiori simpl'r ꝛ repugnare ꝑfectiori:sicut appet de celo incorruptibili ꝛ de aīali corruptibili. ¶ Ad ꝓbationē illi⁹ maioris qñ addit q̄ forma accñtalis imaterialis ē nobilior q̄ materialis/appet q̄ hoc nihil ad ꝓpositū. q: aut vocat forma accñtalis materialis q̄ est ex forma ꝛ materia cōstituta: ꝛ talis nulla est. vnde hoc mō nulla forma accñtalis est alia imaterialior. aut forma extēsa:ꝛ sic ɔcedo formā imaterialē hoc ē nō extēsā substātialē vel accñtalē eē ꝑfectiorē forma materiali hoc ē forma extēsa. sȝ ex hoc nihil ꝓbat ad ꝓpositū: q: forma celi materialis est isto mō:lȝ sit imaterialis p̄mo mō:q: vcȝ nō hȝ materiā ꝑtē sui. q̄re rc. ¶ Ad scḋm qñ dr q̄ forma extēsa est materialior q̄ alia nō extensa ɔsil'r ē dicēdū. q: aut accipit imateriale ꝓ nō extenso:ꝛ sic forma extensa nō est materialior nō extēsa:q: nō extēsa ñ ē material' hoc mō, aut accipit imateriale ꝓ illo i q̄

non includitur materia:⁊ sic omnis forma est equaliter
immaterialis. aut tertio ꝓ illo qḋ nō est nec pōt eē act⁹
materie:⁊ sic ꝓpositio negaret. nulli eñ dubiū est quin
forma celi sit extensa:quia ad sensum apparet.⁊ iō si for
mā esse extensam argueret necessario ipsā esse materia
lem hoc ē actū materie pfectissimum/apud nullum eēt
aliqḋ dubiū an in celo sit materia:nec de hoc eēt mouē
da questio aliqua.qḋ est falsum.quare ⁊c. ¶ Confirmat
primo.qꝛ nulla forma materialis extēsa ē extēsa ꝓpter
materiā:sed ꝓpter seipsam. alie eñ sunt partes forme:
⁊ alie sunt partes materie. qḋlibꝫ aūt habēs partes di
uersas:quaꝝ vna pōt extra aliā esse / est extēsū formalit
ꝑ seipsum nō per aliquid sibi appositum:cuius partes
ab omnibus eius partibus distinguunt sed constat for
mam celi tales habere partes.ergo ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ
non minus pōt esse forma aliqua extēsa q̄ tamē non sit
nec esse possit actus materie/ q̄ forma aliqua inexten=
sa possit esse actus materie pfectiua.qꝛ non video cām
aliquā ꝓpter quā magis formā extēsā eē oporteat ali=
cui⁹ materie pfectiuā q̄ aliā non extēsā.sed aliqua re=
perit forma inextensa vt anima intellectiua/ q̄ est extēsi
corporis pfectiua:⁊ alia inextēsa que nulli⁹ est materie
pfectiua:vt angelus.ergo ⁊c. ¶ Ad tertium quando dr
q̄ q̄ magis conueniūt in accñtib⁹:⁊ in substātia:posset
dici vno mō q̄ hoc est verū de illis accñtibus que sunt
ab eoꝝ subiectis effectiue. q̄ enim sunt pncipia effecti
ua ⁊ subiecta receptiua eorūdem/magis inter se viden=
tur q̄ cum alijs substantialiter conuenire. non aūt hoc ē
verum quando accidēs est tm̄ in substantia subiectiue ⁊
ab alio effectiue. sicut eñ aliquando magis diuersa vt
sol ⁊ ignis sunt principium ꝓductiuum eorundem effe=
ctuū:qui effectus nō possunt esse a minus distinctis. ma
gis eñ distinguūt sol ⁊ ignis q̄ ignis distiguat ab alijs
elementis:⁊ tñ magis ignis conuenit in effectu cū sole
q̄ cum alijs elementis.ita cōsimiliter posset dici q̄ sub
stantie licet eadem seu magis conuenientia habētes ac
cidētia / maxime illa q̄ nō sunt ab eis effectiue:sed tātū
sunt in eis passiue: cuiusmōi sunt accñtia corporū supio
rū:magis inter se q̄ ab alijs secū in accñtibus min⁹ con
uenientibus distinguūtur. Sed hoc non est cōuenienter
dictum.constat eñ q̄ celū magis distinguit ab omī for
ma immateriali substātiali / puta ab angelo ⁊ ab anima
intellectiua: q̄ a quacūq̄ forma corporali. ¶ Et iō ali=
ter posset ⁊ rationabilius responderi. concessa eñ illa
maiori:vꝫ q̄ q̄ magis conueniunt in accidēte / ⁊ in sub
stātia: concesso etiā q̄ celum magis cōueniat cum sub=
stātijs materialibus q̄ cum spiritualibus tam in acci=
dētali q̄ in spirituali forma:pōt dici q̄ ex istis oībus
nō sequit q̄ forma celi sit materialis hoc est materie p=
fectiua.quia sicut nō omnes forme magis conuenientes
sunt ꝓductiue / ita nec eiusdē materie pfectiue. non mi=
nus eñ materie est forma substātialr extrīseca ⁊ ab ea di
stincta realiter q̄ effectus.sicut ergo vna forma substan
tialis ab alia magis diuersa est ꝓductiua effectus eius=
dem rationis cum effectu possibili alteri: qui effect⁹ nō
potest produci ab alia forma min⁹ diuersa:vt apparet
de calore ꝓducibili a sole ⁊ ab igne:⁊ nō ab alijs elemen
tis:cū q̄bus tñ magis ignis conuenit substantialiter q̄
cū sole:ita cōsimiliter i ꝓposito diceret q̄ forme magis
differētes possunt esse pfectiue materie quā non pōt p
ficere forma alia lꝫ cū illis vl̄ cū altera ipsaꝝ sit realiter
magis idē. ꝓpter qḋ licet celi forma nō sit materie per
fectiua: nō sequit q̄ magis a formis materialib⁹ mate
rie pfectiuis q̄ ab alijs spiritualib⁹ substantialiter vel
accidentaliter distinguatur: modo quo etiam non tātū
in hoc:sed etiam quia incorruptibilis magis distingui=
tur a formis materialibus corruptibilib⁹ q̄ ab alijs in=

corruptibilibus. incorruptibile eñ magis est idē cum
incorruptibili q̄ cum corruptibili.⁊ ita celū quantū ad
incorruptibilitatē magis cōuenit cū formis spirituali=
bus q̄ cum materialib⁹ nō tamē simpliciter.quare ⁊c.
¶ Ad confirmationem qñ dr q̄ subiectū ꝓportionatū
accñtib⁹ materialibus est substātia materialis: Respō
deo q̄ verū est vocādo substantiā materialem substātiā
extēsam:modo quo accidentia ipsa dicunt materialia:
vꝫ tm̄ qꝛ extēsa. Vocādo aūt substātiā materialē sub=
stantiā ex materia ⁊ forma compositā / vel ipsā formā
substantialē materiā informātē:nō est verū q̄ talis sub
stātia materialis sit pcise subiectū accñtibus materia=
lib⁹ hoc est extēsis.oīs eñ extēsa substātia ptes hñs ex
tra partes est taliū accñtium ꝓportionatū subiectum
sed nec sola forma materie pfectiua:sed alia potest esse
extensa:cū nec illa q̄ est pfectiua materie ⁊ informatiua
sit ꝓpter ipsum extēsa.quare ⁊c. ¶ Ad vltimū:qñ dicit
q̄ substantia simplex nō est receptiua accñtiū substātie
materialis ⁊ cōposite: cōcedo si vocas substātiā simpli
cem nō extēsam nec partes diuersas habētem:q̄ ꝓprie
dicitur esse simplex.nō aūt si vocas substātiā simplicem
formam oēm / lꝫ extensam / a materia separatam.qꝛ nec
talis est realiter simplicior q̄ forma q̄ est actus materie
nō eñ quia forma celi non pficit materiā / est simplicior
forma elemēti cū sit sicut ⁊ illa nō habens multas ⁊ di=
uersas partes.nec etiā quia aīa intellectiua est pfecti=
ua corporis ⁊ nō angelus iō est cōpositior angelo:quia q̄
equaliter carent partibus / equaliter sunt simplicia: ⁊
econuerso q̄ equaliter habent partes / equaliter sunt cō
posita:siue vnum eoꝝ sit materie pfectiuum:⁊ aliud non
siue vtrūq̄ sit pfectiuū : siue neutrū.quare ⁊c. ¶ Ad alia
que arguuntur ꝓ parte alia. Ad primum qñ dr q̄ trans
mutatio scḋm substātiā facit scire materiā / cōcedo q̄ hu
iusmodi transmutatio arguit necessario materiā / nō tñ
cōuertibiliter.vñ licet omē trāsmutabile scḋm substan=
tiam habeat materiam / nō tamen oportet q̄ omē hñs
materiam sit trāsmutabile scḋm substantiā. Et ideo ar=
guere:nō esse materiā / qꝛ ipm̄ est trāsmutabile scḋm sub
stantiā:est arguere a destructione antecedētis ad destru
ctionem consequentis:sicut si argueret:non est homo /
ergo non est animal. Si enim arguas sic:nullum intrā
mutabile scḋm substantiā habet materiā:hoc statim ne
gabitur.cum enim materia sit ingenerabilis ⁊ incorru=
ptibilis:non videt repugnare formaliter incorruptibi=
li:qualis est forma celi.quare ⁊c. ¶ Ad confirmationē
quando primo dicitur q̄ omne illud est corruptibile ꝗ
est potentia ad esse ⁊ ad non esse:respondetur q̄ verum
est / si talis est in ipso per compatienciam ad causā secū=
dam. omne enim illud quod potest esse ⁊ non esse virtu=
te secunde cause / est generabile ⁊ corruptibile. Sed hoc
qḋ postea in minore assumitur / non est verū:vel saltem
non est notum q̄ sit verum:videlicet q̄ in quocūq̄ ē ma
teria sit potentia talis.non magis enim omnem substā
tialem formam in materia existētem oportet esse natu=
raliter corruptibilem q̄ formam accidētalem in subie=
cto accidentaliter existentem.sed non omne accidens ī
subiecto existens est naturaliter corruptibile.ergo nec
omnis forma substantialis existens in materia. ¶ Con
firmatur.quia licet nulla forma sit naturaliter genera=
bilis nec corruptibilis / nisi que est in materia:nō tamē
quia in materia ideo corruptibilis:cum ⁊ materia ipsa
sit incorruptibilis:sed ideo quia forma ipsa est in se ta=
lis nature q̄ potest in materia naturaliter introduci ⁊
introducta siue producta corrumpi. non est autem im=
possibile:deo producere in materia formam aliquam in
nulla causa secunda virtualiter contentam:nec per
consequens ab aliqua generabilem nec corruptibi=

lem sicut producit in subiecto formam accidentalem vt beatitudinē in beato:que nō potest ab aliquo alio citra ipsum fieri nec corrumpi.quare ⁊c. ¶ Ad secūdū ⁊ tertium cōsimiliter est dicēdū. Illud tn̄ qd̓ accipitur ī tertio / falsū est:vcȝ ꝙ forma aliqua dicat̄ incorruptibilis quia satiat totū materie appetitū. nō eī ista est causa incorruptibilitatꝭ alicuiꝰ forme:cū vna nō magis satiet ꝙ̄ alia totum materie appetitū. ¶ Et si queras:q̄ ergo ē causa quare vna forma materialis ē magis incorruptibilis ꝙ̄ alia:Respondeo ꝙ nulla alia est causa nisi quia vna est talis nature ⁊ alia alteriꝰ. sicut idō beatꝰ nō pōt in se producere actum intelligendi deū nec fruendi beatificum:cū tn̄ possit in aliū:quia isti sunt ab alijs possibilibus alterius rationis. ¶ Ad vltimum dicendū ꝙ celū nō est naturaliter diuisibile magis ꝙ̄ corruptibile:lȝ quātū.licet eī oē quantū sit diuisibile simpliciter/ nō tn̄ taliter:puta naturaliter.quare ⁊c. Nō omē etiā diuisibile ē corruptibile.materia eī est diuisibilis ⁊ actu diuidit̄ forma sibi coniuncta extensa diuisa:nec tn̄ propter hoc corrūpit̄. ¶ Ex q̄ posset inferri corollarie: ꝙ totum nō est preter partes aliquid in re extra.si enim tota materia extensa esset a suis oībus partibꝰ distincta:cū totū non possit manere partibus existētibus diuisis:p̄ cōsequēs sequeret̄ ꝙ diuisis alicuius materie partibꝰ corrumperetur aliqua materie entitas: puta illiꝰ totius que vt supponit̄ ab omnibꝰ partibꝰ est distincta.hoc autem est falsū:cū materia sit simpliciter īgenerabilis ⁊ īcorruptibilis.ergo ⁊c. ¶ Hec de secūdo.

Quantum ad tertium & vltimum: pono duas conclusiones. Prima est:ꝙ an celum sit ex forma ⁊ materia compositū/an sit forma tm̄/nō est nec potest esse ē naturaliter nobis notū siue certū. ¶ Hec appet: quia nec alterū istorū est per se notū:nec deducibile ex aliquo per se noto.sed solum illud qd̓ vel est p̄ se notū vl̓ ex p̄ se noto deducibile seu demonstrabile pōt esse naturaliter nobis natū ⁊ certū.ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. constat eī ꝙ non est p̄ se notum celum esse substātiā incompositam: nec oppositū:vcȝ ipsū esse ex forma ⁊ materia constitutum.si eī alterū determinate istorum cēt p̄ se notū/ non oporteret de hoc fieri q̄stionē. Qȝ etiā neutrū istoꝝ sit deducibile ex aliquo per se noto/apparet ex dictis in articulo p̄cedenti:vbi ostēsum est:ꝙ nec rationes q̄ adducunt̄ pro vna parte nec que fiunt ꝓ alia/hoc concludunt. ¶ Cōfirmatur.quia simplicitatem celi vl̓ materie carentiā ex nullo alio medio probant ipsā ponētes nisi ex celi incorruptibilitate.sed ꝙ omē hñs materiā sit corruptibile / vel ecōuerso ꝙ omē īcorruptibile sit immateriale:licet forte sit verū/non tn̄ est p̄ se notū vt ex p̄cedentibus est ostēsum. Qȝ etiā in celo necessario sit materia/nō ꝓbatur ex alio ꝙ̄ ex eius extensione vel īp̄fectiōe:vcȝ ꝙ ē forma īp̄fectior forma aliq̄ materiali.sȝ nec formā extēsam nec materiali īperfectiorem eē materialem est per se notum:nec notius ꝙ̄ ipsa cōclusio ꝓbanda:vcȝ ꝙ in celo sit materia.ergo neutrū hoꝝ determinate videt̄ alicui naturaliter esse certum. Ex quo sequit̄:ꝙ nihil sit hic determinate ab aliquo p̄tinaciter asserēdum.vbi eī neutra pars est per se nota:nec demōstrabilis:nec ex aliquo notiori:nec est ex fide certū:non video ꝙ ibi sit determinate aliquid p̄tinaciter asserendum. ¶ Secunda conclusio eit: ꝙ nulla est necessitas nec etiā vt videtur congruitas ponendi in celo materiā ¶ Hec quātū ad p̄mā partē:vcȝ ꝙ nō sit necessitas:apparet ex p̄cedētibꝰ. Secūda pars:vcȝ ꝙ nec sit ꝯgruū credere seu opinari celum esse ex forma ⁊ materia cōstitutum/sequitur ex prima.qm̄ nulla est cōgruitas sed superfluitas ponere pluralitatem nisi propter necessitatem:ergo si nulla apparet nobis necessitas ponendi talē diuersitatem seu pluralitatē reruȝ/ vcȝ materie ⁊ forme in celo:nec est cōgruitas ponere ista ibi. ¶ Cōfirmatur. quia non videtur necessariū nec congruum ponere aliquid ibi vbi non reperit̄ illud propter qd̓ ipsū alibi cōstat esse.sed vbicūq̄ constat nobis esse materiam/cōstat nobis propter transmutationē scd̓m substantiā ibi possibilem.ergo vbi scimus hm̄ōi trāsmutationem esse impossibilem/nec aliūde nobis constat ibi esse materiā/oīno videtur esse superfluum ⁊ sine ratione credere ⁊ tenere maxime indubitanter ibi esse materiam.constat autē in celo ⁊ in omnibus superioribus corporibus esse īpossibilem transmutationem scd̓m substātiam: nec aliūde scimus in eis esse materiam.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videtur concludi posse:ꝙ licet non sit certū/ probabilius tn̄ est opinari celum esse substantiam simplicem/ꝙ̄ ex forma ⁊ materia constitutū. ¶ Sic ad q̄stionem. ¶ Ad rōnē in principio vtrāq̄ apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro vtrum primū mobile qd̓ est celū/moueatur localiter a se ipso an ab aliquo alio motore extrīseco sibi coniuncto. ¶ Et videt̄ ꝙ a seipso.qr oīs motus naturalis est a principio extrinseco siue forma ipsius mobilis.sed motus celi est naturalis nō violētꝰ ergo ⁊c. ¶ Contra.quia mobile ex se indeterminatū ad motus contrarios non potens se determinare ad alterum non potest moueri vno motu magis ꝙ̄ alio a seipso.sed celum est ex se eque indeterminatum ad motum ab occidente in orientem sicut ad illi contrarium/ quo actualiter nunc mouetur .ergo oportet ipsum esse determinatum ad istum motum ab aliquo motore extrinseco ipsum mouente : cum celum motum non posset se magis vno motu ꝙ̄ alio mouere : nec magis ad vnum ꝙ̄ ad alterum se determinare. ¶ Responsio. vbi primo ostendetur ꝙ celum non est animatū. Secundo quomodo localiter mouetur. Tertio a quo causaliter moueatur.

Quantum ad primum arguitur sic.oē animatum est animatum vel anima vegetatiua tm̄:vel sensitiua simul ⁊ vegetatiua:vel intellectiua ⁊ sensitiua ac vegetatiua simul.sed celum non potest poni animatū aliqua istarum animarum.ergo ⁊c. ¶ Minor apparet. constat enim ꝙ in celo non potest poni anima vegetatiua nec sensitiua:nec per consequens intellectiua. quia in quocūq̄ est anima intellectiua / est vegetatiua simul ⁊ sensitiua. ꝙ autem in celo non sit aliqua istarum arguitur ex actibus . vbicunq̄ enim est anima : apparet actus vite.sed nullus actus vitalis apparet nec videtur esse in celo.tantum enim in ipso est motus localis non autem aliquis sentiendi nec intelligendi nec vegetandi actus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia omnis anima maxime perfectissima qualis esset anima celi si ī ipso esset aliqua /videretur corpus determinare dispositū ⁊ diuersimode organizatum: vt apparet de omnibꝰ corporibus quorumlibet animaliū: quorum quodlibet est ex diuersis organis et partibus constitutum . sed corpus celeste est totū vniforme: nec apparet ī ipso aliqua talis diuersitas partium seu organorum : ergo nec ex actibus nec ex dispositione potest argui animatum. ¶ Sed contra hoc arguit̄.quia non viuum nō potest esse causa alicuius viui.sed celum est causa multorum viuentium.ergo ⁊c. ¶ Secūdo.quia incorruptibile est nobilius oī corruptibili.sed celū est īcorruptibile:ergo est aīatū:cū mlta aīata sint corruptibilia . ¶ Ad p̄mū pōt duplr̄ rñderi. Uno mō negādo maiorē.⁊ si ꝓbet:qr nl̓lū

imperfectius potest esse causa alicuius perfectioris:cȭ
similis ista negaret. ꝙ eni aliqd possit eē cā alicuiꝰ/nō
habetur nec scitur quia pfectius vel imperfectiꝰ:sȝ tm̄
a posteriori quia videlicet ad ipsuȝ aliud sequit̄ effectiue
omne eni illud ad cuiꝰ esse aliud sequit̄ ⁊ eo amoto nō se
quit̄/arguit̄ esse eius causa siue sit eo pfectiꝰ siue impfe-
ctius siue equale. ⁊ iō si celū est tale ꝙ ad ipsū sequatur
in materia disposita aliqua forma viua ipsum arguitur
eius causa. Alio modo respondetur cōius negando mi
norē. dicit̄ eī ꝙ nulla forma viua est effectiue a celo nec
ab aliqua causa alia ꝙ̄ a prima. Ad secundum negatur
illa maior assumpta. materia enim est incorruptibilis
nec tm̄ ꝑpterea simpliciter nobilior ꝙ̄ sit forma. q̄re ⁊c.
¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum dicunt aliqui
ꝙ cū celū mobile sit in loco scḋȝ fidē:continet̄ eni a celo
empyreo beatorū:ꝙ celū ē locꝰ cōtētiuꝰ oīm aliorū. Jō
facile est apud theologos videre quō celuȝ potest loca
liter moueri:cū oīe exñs ī loco sit localiter mobile. ⁊ iō
ꝑ oppositum:qꝛ videlicet corpus nō existēs in loco non
pōt moueri localiter/ꝑ ꝯñs si celum mobile primum vt
philosophi posuerunt/nō esset ab aliquo loco cōtētū:sȝ
ipm eēt locus oīm cōtētiuꝰ:nec sic esset facile videre ip
suȝ localiter moueri posse. Hoc tm̄ supposito dicūt ꝙ ad
huc celū localiter moueret̄ motu terminato nō ad vbi
passiuum:sed tm̄ ad vbi actiuum. Dicūt eni ꝙ aliud est
vbi corporis locati ad locū ⁊ aliud loci ad locatū. corpꝰ
eni locatur ⁊ cōtinet̄ in loco passiuo. ⁊ iō vbi ipsius ad
locū dicit̄ esse passiuum:vbi aūt loci actiue locantis seu
continentis ad locatū dicit̄ esse actiuuȝ:vtrūqȝ aūt hoꝝ
est motus terminatiuuȝ. ⁊ iō licet quia celū illo supposi
to nō cōtineat̄ a loco vt possit moueri motu terminato
ad vbi passiuum qḋ solū est corporis locati ad locū:mo
ueretur tm̄ motu terminato ad vbi actiuum qḋ est corpo
ris locātis ad qḋcunqȝ ab ipso cōtētū. ⁊ hoc modo celū
diceret̄ localiter moueri nō quia moueret̄ in loco: cū a
nullo cōtineret̄ loco:sed quia moueret̄ circa locatum in
ipso cōtētum. ¶ Sed hic modus dicendi deficit dupli-
citer. Primo. qꝛ supponit falsum:veȝ vbi esse formā aliquā
mediam per se vnā a loco ⁊ a locato distinctā motꝰ ter
minatiuā. hoc eni non esset verū:sicut in materia de an-
gelis est probatum. sicut eni motus alterationis preci-
se terminatur ad qualitatem nō ad formā aliquam aliā
ita ⁊ motus localis ad locū si mobile mouetur ī loco. q̄
re ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ esto ꝙ primū mobile remaneret ꝑ
se sine oībus alijs/tā veȝ ipsum continente celo empy
reo beatoꝝ ꝙ̄ etiā oībus elementis ⁊ alijs inferioribus
ab eo contētis:nō minus posset moueri ꝙ̄ modo. nec eni
modo est sic mobile/veȝ circulariter/propter aliquod i
ferioꝝ corporū in eo contentorum nec propter celū em-
pyreū continens ipsum:sed tm̄ est mobile ex seipso pas-
siue ⁊ ab alio effectiue. quare ⁊c. ¶ Et ideo dico aliter. ꝙ
cum celum non sit mobile qꝛ in aliquo superiori conten-
tū:nec quia inferioris alicuius alterius contentiuū:sed
tm̄ propter seipsum:ideo esto ꝙ nec aliquid contineret:
nec ab aliquo alio cōtineretur/nō oportet q̄rere quomō
posset moueri magis/ꝙ̄ modo: cuȝ nec nunc moueatur
quia in aliquo contentum nec quia alterius cōtentiuū.
Exemplum huius potest poni illud quod in precedenti
bus fuit positū:vbi est actū de motu angelorū:de corpe
aliquo rarefactibili ⁊ cōdēsabili. qḋ si poneretur destru
cto toto alio vniuerso nihilominꝰ posset rarefieri ⁊ cō-
densari:quia nec modo hoc sibi ꝯuenit propter aliquid
aliud a se distinctū:sed tantummodo propter seipsum:qꝛ
videlicet tales habens partes que possunt plus vel mi
nus adinuicem esse distantes. Et ita consimiliter suo
modo in proposito est dicendū. quare ⁊c. ¶ Hec de scḋo.

Quantum ad tertium:tam a theologis
ꝙ̄ a philosophis communiter cōcedit̄ ꝙ celum non mo
uet̄ a seipso sed a motore cōiūcto sibi extrīseco. ¶ Pro
quo arguit̄:quia oīe corpus qḋ localiter mouetur ad
aliquem terminum per seipsum:mouet̄ naturaliter ⁊ ꝑ
consequens inde recedit violenter. sed celum nō recedit
violenter ab aliqua parte seu vbi ad qḋ fuerit motuȝ:er-
go ad nullam partem mouet̄ naturaliter nec per conse
quens a seipo. ¶ Sȝ ista ratio non cōcludit. qm̄ licȝ cor
pus qḋ mouet̄ a seipso/naturaliter moueatur ⁊ violen
ter recedat ab vltimo termino motus:non tamen a me-
dio nec ab aliquo alio citra vltimum quo habito cessat
motus:sicut euidenter apparet in graui ⁊ leui. licet eni
graue naturaliter moueatur deorsuȝ ⁊ ad mediuȝ ꝑ qḋ
tendit in cētrū/non tamē violenter medio acquisito īde
recedit ⁊ ad cētrum tendit. sed celū nullū habet vltimū
terminū sui motus:ergo ratio ista tantum cōcludit de
motu recto cuius est aliquis terminus vltimus/nō aūt
de circulari qualis est motus celi. ¶ Et ideo arguit̄ ab
alijs/⁊ meliꝰ sic. Aut q̄libet pars celi est eque apta na-
ta moueri ad quālibet parteȝ loci/aut nō. Si ponat̄ pri
mum. ergo pars aliqua celi existens ī medio inter illas
duas partes loci ad quarum vtrāqȝ est eque apta nata
moueri/non mouebitur ad aliquam:sed quiescet. Con-
sequentia est euidens. quia positum inter duo loca distā
tia ad que est equaliter a se aptum natuȝ moueri/nō po
test moueri nisi vel posset se mouere ad vtrunqȝ:vel de-
terminare ad alterum. sed celū non potest se mouere ad
diuersa loca ⁊ distantia simul/sic ꝙ existens in medio se
moueat insimul ad extrema: nec potest se determinare
ad alterum cum non sit agens liberum. ergo ⁊c. ¶ Si
autem ponatur secundum:videlicȝ ꝙ magis apta na-
ta est pars illa celi vel totum ipsum celum esse in vno lo
co ꝙ̄ in alio seu moueri ad vnam partem ꝙ̄ ad alteram:
puta ad occidentē ꝙ̄ ad orientem. ergo existens in orien
te/violenter inde recedet vel ibi quiescet: quorum vtrū
ꝙ est falsum. ¶ Cōsequentia est euidens. qꝛ ab omni il-
lo corpus motum violenter recedit vbi magis aptū est
esse ꝙ̄ alibi ad qḋ inde recedēs accedit. quare ⁊c. ¶ Cō
firmatur primo. quia si motus orbium esset a formis ip
sorum sicut motus elementoruȝ/oēs mouerētur cōsimi
liter ⁊ ad eandem partem:qḋ est falsuȝ. Secundo. quia
quanto corpus est maius/ tanto eius motus qui est for
ma sua ē velocior. sicut ad sensum apparet de motu gra
uium ⁊ leuium. quanto enim corpus leue est maius tan
to mouet̄ sursum ⁊ graue deorsum velocius. sed contra
rium est in corporibꝰ superioribus. sphere eni maiores
sunt in motu tardiores/⁊ minores velociores. ergo ⁊c.

Ex prædictis sequitur ꝙ motus huiōi
corporum superioruȝ habet esse a motore vel motoribꝰ
extrinsecis eis cōiunctis. ¶ Sed tūc est dubiū quis sit
huiōi motor extrinsecus mouens celuȝ. Ad hoc dicitur
tam a philosophis ꝙ̄ a theologis ꝙ est intelligētia nō
prīa omniuȝ causa:sed alia creata. Hoc tamen nō video
ꝙ ratione aliqua sit notuȝ/nec in scriptura clare expres
sum. Unde licet possit naturaliter probari celum ab ex
trinseco moueri/nō autē a quo extrinseco:an veȝ a crea
to an increato:pōt tamen ex vniformi volubilitate mo-
tus euidenter probari motorem esse infatigabilem: si-
cut ⁊ philosophi probarunt. Credēdū etiam est/licet nō
sit per rationem notuȝ/quia ⁊ ad hoc est communis opi
nio tā sanctorū ꝙ̄ etiam philosophorū/celuȝ moueri ab
aliq̄ motore creato:puta ab angelo nō tm̄ a deo. Quot
sūt etiā sphere mote tot sūt āgeli ipas mouētes. Nōōpȝ.

aūt hic q̄rere p quā potētiā mouēt: an vez p volūtatē an p executiuā potētiā: q̄ vt inferius in sequētibus ostēdet hmōi potentie nō dicūt distinctū aliq̄d ab essentia p̄ter actus. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in principio dicendū: q̄ hmōi motus nō est simpliciter seu totalr̄ naturalis: q: nō est a forma mobilis: nec totaliter violētus q: nō est ꝯ naturalē īclinationē seu dispositionē mobilis mō quo graue dicit̄ moueri violēter sursum: q: inclinat̄ ad oppositū. sed pōt dici motus volūtarius vt cōparat̄ ad p̄ncipiū mouēs naturale vt ad dispositionē mobil' ī ordine ad aliquē aliū motū rectū: ad quē celū q: rotundū nō est sic dispositū vt ad istū. vt aūt cōparat̄ ad alium motū / puta ad cōtrariū circularē: nec naturalis potest dici nec violētus: sed neuter: cum ipsum mobile celum sit eque dispositum ad vtrunq̄.

Tertio quæro de elementis quæ fuerūt facta tertia die. Utrū elemēta moueātur ad loca p̄pria totaliter a seipsis. ¶ Et videt̄ q̄ sic. quia illud qd̄ mouet̄ quocūq̄ motore alio circūscripto / nō mouet̄ ab alio q̄ a seipso. s₃ elemētū mouet̄ ad locū sibi debitū omni alio circūscripto: vt apparet de igne moto sursum ⁊ de terra ⁊ de omni alia re graui mota deorsum. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia corpora celestia sunt nobiliora q̄ ista: sed motus illorū non est ab eis sed ab aliis: vt dictum est in alia questione. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi primo videbitur: an forme elemētoꝝ substātiales sint ītēsibiles ⁊ remissibiles. Secūdo. an sint in seipsis p̄ductiue suarū p̄priarū / quas sibi determināt / naturaliū qualitatum. Tertio. an a seipsis an ab alio moueantur.

Quantum ad primum: supposito vt cōmuniter cōceditur q̄ forma oīs intensibilis intēdatur per partes seu gradus forme eiusdem rationis vnitoꝝ: vt forma intensa / puta albedo non differat ab albedine remissa: nisi quia plures habet in se gradus albedinis seu partes q̄ illa: videt̄ hoc cōcesso cōsequēter eē dicendū q̄ forme elemētoꝝ substātiales sunt forme intensibiles ⁊ remissibiles. qm̄ oīs forma diuersas habens partes eiusdē rationis vnibiles sic q̄ vna nō sit extra aliam est forma intensibilis p appositionē taliū partium: ⁊ remissibilis p substractionē ipsarum. ¶ Hoc apparet ex supposito. nec enim albedo prius remissa arguitur nec p̄pter aliud intendi dicit̄ nisi q: sibi alia albedo ab ipsa indistās apponit̄. nec propter aliud etiā remittit̄: nisi q: aliqua pars sibi substrahit̄. Dico aūt albedinem intēdi per aliā ei appositā ac ab ea indistantem: qm̄ nec albedo plures hn̄s extra se partes est ītēsior l₃ extēsior: īmo albedo pauciores hn̄s partes tn̄ īdistātes est ītēsior alia albedine habente plures: sed distantes ⁊ extra se inuicem existentes: vt apparet de albedine equi ⁊ de albedine margarite. sed forma cuiuslibet elementi habet multas partes eiusdē rationis. quarum vna potest vniri alteri nō tm̄ distāter sed etiā īdistāter. nō est eīm īpossibil' plures partes forme ignis vel aque vel terre vel aeris esse in eadē parte materie q̄ plures partes albedinis in eadē parte subiecti. ergo ⁊c. ¶ Ex eodē medio sequit̄ vt videt̄ p̄mo. q̄ oīs alia forma substātialis mixti diuisibil' plures vez habēs p̄tes eiusdē rōnis vnibiles / est intensibilis ⁊ remissibilis. ¶ Secūdo q̄ nulla forma substātialis indiuisibilis vt angelus vel aīa rationalis / est intensibilis nec remissibilis. ¶ Primū apparet. q: vbicūq̄ reperit̄ cā p̄cisa ⁊ adequata alicuius effectus / debet cōcedi ⁊ poni ille effectus. sed p̄cisa causa ⁊ adequata susceptionis magis ⁊ minus in formis ē vt supponit̄ pluralitas ⁊ diuersitas graduū seu partiū vnibiliū ipsarū formarū. ergo ⁊c. ¶ Secūdū sequit̄ ex eodē. qm̄ si nulla forma intēdit̄ nisi q: sibi aliq̄d apponit̄ eiusdē rationis cū ipsa: nec remittit̄ nisi q: aliqua pars ei substrahit̄: cui nec potest aliq̄d eiusdez rationis addi nec substrahi / nec intēdi potest nec remitti. sed forme īdiuisibili nō potest aliqua pars addi nec substrahi cū nullas habeat nec possit habere partes sibi intrinsecas. ḡ ⁊c. ¶ Et si cōtra hoc arguat̄: q: forma substantialis oīa introducit̄ in instāti. est eīm ḡnatio oīs forme substātialis non successiua vt alteratio: sed instātanea. forma aūt intēsibilis nō in istāti sed successiue introducit̄ quare ⁊c. ¶ Ad hoc pōt dici: q̄ licet forma substātialis introducat̄ in instanti: q: vez introducit̄ ī materia disposita tota simul ⁊ tāta quāta pōt ab illo agente introduci nō absolute sed illa manēte: quia videlicet nō potest post illā aliā introducere in eadem parte materie: tn̄ ex hoc nō sequit̄ formam ipsam non posse secūdū se intendi nec remitti: quia etiā calor modo cōsimili in ipo igne genitus introducit̄ in instāti: q: videl₃ simul tot⁹. nec tn̄ ex hoc sequit̄ q̄ ipse remitti nō valeat nec intendi. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia cū non minus forma substantialis ignis sit diuisibilis in partes q̄ forma caloris: nō minus videt̄ posse eē in eadē parte materie plures vel pauciores partes ignis q̄ in eadē parte tot⁹ ignis vel forme substantialis plures partes caloris. sed ideo calor ē intensibilis ⁊ remissibilis: quia plures ei⁹ p̄tes vel pauciores īdistātes ⁊ simil' esse possunt. ḡ ⁊c. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secūdū videtur esse dicēdū q̄ sic. Quod probat̄ ab aliq̄b⁹ p hoc. q: qd̄ ē p̄ductiuū principiū alicuius in altero / ⁊ in seipso si est receptiuū₃ illius. sed ignis est p̄ductiuus caliditatis / ⁊ aqua frigiditatis in alio. ergo quodlibet hoꝝ est p̄ductiuū hmōi q̄litatis in seipo: cū ipsius₃ sit eius receptiuū. ¶ Sed ista ratio nō cōcludit. Primo: q: nō magis potēs aliq̄d producere in alio sequit̄ q̄ possit illud p̄ducere in seipso licet eius receptiuo: q̄ ecōuerso oē p̄ductiuū principiū alicuius in seipso sit p̄ductiuū eiusdē rationis in alio licet receptiuo ipsius. sed natura intellectualis est productiua in se actus intelligēdi ⁊ volēdi: nō tamē in aliqua alia licet receptiua ipsius: vt dictū est in materia de locutiōe angeloꝝ. ergo ⁊c. ¶ Secūdo. q: negaret̄ illa minor assumpta: qn̄ dicit̄ q̄ ignis p̄ducit calorē in alio. diceret̄ eīm q̄ calor non est a forma substantiali ignis sed ab accidentali videlicet a calore: sicut frigiditas a frigiditate aque. hinc est q̄ aqua nō pōt infrigidare aliquid postq̄ frigiditatē p̄didit calefacta. Et ideo alit̄ ad p̄positū est arguendū sic. oē illud qd̄ posito sequit̄ aliud oī alio circūscripto / dicit̄ esse ⁊ arguit̄ a posteriori cā ipsi⁹. sed ad ignem productum sequit̄ in ipso caliditas ⁊ ad aquā frigiditas oī alio ab ip̄a circūscripto. ⁊ sic de aliis omnibus qualitatibus propriis quorūlibet aliorū elementoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Maior est euidēs. q: nō est alia via ad sciendū aliq̄d esse alterius causam / nisi quia ad ipsam sequit̄ illud quocūq̄ alio circūscripto / vez ente creato. nihil eīm potest esse suiipsius causa. ergo si non sunt nisi aliqua duo ad quoꝝ vnū sequit̄ alterū / oportet vnū esse alterius causam. sed illud qd̄ sequit̄ ad alterū nō potest esse illi⁹ causa. ergo habet esse necessario ecōuerso. quare ⁊c. ¶ Minor vez q̄ ad ignē productū sequat̄ ⁊ ad qd̄libet aliud elemētū accn̄s suū propriū quocūq̄ alio circunscripto / apparet ad sensu₃. nō enim potest esse ignis nō calidus nec aqua non frigida naturaliter: sed tm̄ ab extrinseco violēter. quare ⁊c. ¶ Nec valet si dicat̄ q̄ huiusmodi accidētia sunt in eis a ḡnante vel ab aliq̄ alio extrinseco agente. quia ad sensum apparet cōtrariū de aqua calefacta calorē in se ītroductū corrūpēte / ⁊ se ad

frigiditatē reducēte nullo agēte alio extrinseco mediā te. nō minus aūt ignis est in se caliditatis ꝑncipiū ꝓductiuū q̄ aqua frigiditatis: ⁊ sic de quolibꝫ alio elemēto respectu sue ꝓprie qualitatis. quare ⁊c. ¶ Hec de scdo.

Quantū ad tertiū & vltimū dicendum est omnibus alijs modis dicēdi varijs pretermissis / ꝙ quodlibet elementū quod mouetur motu sibi debito / vt ignis: ⁊ quodcūq; aliud corpus leue sursū / ⁊ graue deorsum / mouet seipsum ꝑ propriā substantialē formam puta leue per leuitatē sursum: ⁊ graue ꝑ grauitatem deorsum. Qđ apparet ꝑ rationē factā in articulo precedēti vꝫ quia leue omni agente create alio circūscripto seu mouente mouetᷣ sursū ⁊ graue deorsū. ergo sicut ignis arguitᷣ esse principium productiuū caloris: quia ad ipꝫ sequitᷣ calor omni alio circunscripto: ita cōsimili ratiōe potest argui: ꝙ mouet seipsum sursum ⁊ graue deorsū. ¶ Sed est dubium quales sunt hmōi forme / vꝫ grauitas ⁊ leuitas: que ponuntᷣ esse principia taliū motuum. ¶ Ad hoc cōmuniter respondetᷣ ꝙ sunt forme accidentales absolute de genere qualitatis: non autē de genere substātie. Qđ ꝓbant aliq̄ ꝑ hoc: q2 īpossibile est vnū et idem per idē esse mouēs ⁊ motū. alia eñi est ratio mouētis ⁊ alia mobilis. sed totū corpus leue ⁊ graue cōpositum ex forma substantiali ⁊ materia est naturalitᷣ mobile. ergo oportet in ipso ponere aliquid ab ipso distinctum qđ sit ratio mouendi ipsum. hoc aūt nō est nisi grauitas ⁊ leuitas. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra istū modū dicēdi licet cōmunis: ⁊m arguo. qm̄ vbi totū est motuꝫ ibi non potest distingui inter mouēs ⁊ motum / sic vꝫ ꝙ sit aliquid mouens non motum. sed quicquid est in graui moto deorsū ⁊ in leui moto sursum / totū mouetᷣ cū corpore ipso moto ex forma ⁊ materia cōstituto. ergo nō pōt poni in ipso aliqua forma accidentalis / que tantū sit mouens ⁊ non mota. ⁊ per cōsequēs falsum est illud quod assumitᷣ / vꝫ ꝙ idem non possit esse mouens ⁊ motum. ¶ Confirmatur. q2 nō magis in talibus corporibus se mouētibus naturaliter motibus ꝓprijs et determinatis oportet distīguere īter mouēs ⁊ motū q̄ in anima separata vel in angelo. sed nec in angelo nec in anima se mouente est dare duo aliqua distincta / quorū vnum sit mouens ⁊ reliquū motum. totū eñi est ibi mouens ⁊ totum motū: cū potentia motiua nō differat (vt postea videbitur) a re mota. ergo ⁊c.

Et ideo dico aliter. Ad cuius euidentiā pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nec leuitas nec grauitas sunt forme accidētales distincte a formis substantialibus grauis ⁊ leuis: nec alicuius alterius rei leuis vel grauis. ¶ Hec ꝓbatur. quia qđ potest seipō esse tale nullo alio mediante / nō est ponendū ipsum esse tale aliquo mediante ab ipso realiter differēte. sed eā res leuis seipsa potest esse ⁊ ē leuis. ¶ Hoc apparet. omnino eñi videtᷣ irrationabile dicere vnā rē aliquā fieri leuem nec leuiorē ꝑ alterā sibi appositā: nec vnam rem nō grauem fieri per aliam sibi appositā grauiorem. q2 sicut nō album nō fit magis albuꝫ q̄ simplr albū ꝑ albū: ita nec nō graue fit ꝑ aliud magis graue nec nō leue magis leue. aut q̄ forma substātialis leuis / puta ignis / ē leuis seipsa ⁊ forma grauis substantialis similiter seipsa grauis / aut nō si nō: q̄ nec leuis est leuior propter leuitatē sibi adē stā: nec forma grauis grauior ꝓpᷣ grauitatē: nec ꝑ ꝯñs propter leuitatē leue esset magis natum moueri ad sursum: nec ꝓpter grauitatē forme substantialis graue ad deorsum. ¶ Si dicatᷣ ꝙ forma substātialis ex se nō est grauis nec leuis: ⁊ ideo nec leuitate efficitur magis leuis sed simplr ⁊ totaliter leuis: nec grauitate magis grauis: sed simpliciter grauis: ¶ Cōtra: q2 tūc sequeretur ꝙ forma substantialis leuis non mouerē naturaliter sursum: nec grauis deorsum: sed tantū forma accidentalis. qm̄ sicut illud qđ nō est ꝑ se albū / ꝑ se nō disgregat visum: ita nec illud ꝑ se mouetᷣ sursum qđ nō est leue per seipsum sed tantū ꝑ alterū ab ipso realiter distinctū ergo substātialis forma ignis nō mouetᷣ naturaliter ad sursum: nec forma grauis ad deorsuꝫ. hoc aūt videtᷣ incōueniens. ergo cōcedendū est alterū: qđ est propositū / vꝫ ꝙ forma substantialis leuis seipsa est leuis: ⁊ forma grauis seipsa est grauis. ¶ Cōfirmatur. quia nulla apparet ratio quare magis aliq̄ forma accidētalᷣ ignis possit ꝑ se esse leuis q̄ forma substantialis eius: nec forma accidentalis grauis q̄ forma substantialis. tūc enim forma substātialis ignis posset effici grauis cū possit informari grauitate hmōi accidentali: ⁊ forma substātialis grauis effici leuis propter cōsimilē rationē: nec ꝑ cōsequēs aliqua forma substātialis quā iā est ex se esset magis determinata ad vnū motū q̄ ad alterū. qđ nō videtᷣ eē cōcedēdū. qđ eñi ex se potest esse determinatū ad aliquid non oportet ipsum determinari ad illud ꝑ aliqđ ab ipso distinctū. sed nō minus forma substantialis q̄ accidētalis potest esse ex seipsa ad certū motum determinata. ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est. ꝙ esto ꝙ grauitas poneretur forma accidentalis distincta a forma substantiali grauis: ⁊ leuis a forma substantiali leuis: nulla istarum formarum esset motiua: sed tantuꝫ forma substantialis vtriusq; subiectū. ¶ Hec probatᷣ. quia posse mouere est ꝑfectiōis: nō aūt esse mobile passiue: imo īperfectiōis. sed qđ est ꝑfectionis magis debet attribui ꝑfectiori / nisi appareat ꝙ ipsi repugnet / q̄ īperfectiori. ergo omne motiuū magis est forme ꝑfectiori mobilis / puta substātiali / q̄ accidētali imperfectiori attribuendū. ¶ Secūdo. q2 sicut se habet mobile indifferens ⁊ indeterminatum ad diuersos motus: vt substantia intellectiua ⁊ ēē sensitiua ad omnem naturaliter possibilem sibi motum: ita se habere videtᷣ substantialis quecūq; alia res determinata ad certum motum ad illum ad quem tātum est naturaliter determinata. Sed primū, vꝫ ꝙ est equalitᷣ mobile ⁊ motiuū ad motū variū: sic se habet ad omnē motum ad quem est indeterminatum: ꝙ nullo illoꝝ est sui motiuū per aliqđ sibi appositū ab ipso diuersum: sed tantūmodo ꝑ seipsum. nec eñi angelus nec anima separata mouet se nec etiā corpus sibi ꝯiūctū aliqua forma accidentali sibi apposita sed tantūmodo semetipsa ergo consimiliter est dicendū de graui corpore ⁊ de leui respectu motus eis naturaliter possibilis determinati. ¶ Confirmatᷣ. q2 omnino videtᷣ irrationabile dicere substantiam esse precise mobilē nō motiuam / ⁊ agēs tantū esse motiuū: cū vt dictū est omne motiuū sit perfectiōis ⁊ mobile īꝑfectiōis. ¶ Preterea arguo sic ad idē. si graue ⁊ leue nō mouent se effectiue per formas substantiales suas: sed tantum per accidentales eis aduenientes ac ab eis realiter differentes: sequitᷣ ꝙ nō magis naturalitᷣ saltē īmediate mouerentᷣ q̄ si ab hmōi formis accidentalibꝫ separarentᷣ / ⁊ ab alio / puta ab angelo vel a quocunq; alio motore extrinseco / mouerentᷣ sed ꝯsequēs videtur incōueniēs. ergo ⁊ antecedēs. ¶ Cōsequētia probatur. quoniam accidens non magis est substātie intrīsecū quidditatiue / licet sit ī ipsa subiectiue: q̄ vna substantia alteri. immo magis est ab ipsa distinctum q̄ vna substantia ab alia distinguatᷣ. sed qđ ꝯuenit alicui per aliquid magis a se distinctum / nō magis illi naturalitᷣ conuenit q̄ idem sibi conueniēs per alterum minus vel etiam equaliter a se distinctum. ergo si grauitas est forma accidentalis / nō magis ꝓpter ipsam forma substātialis grauis eius subiectū mouebitur naturaliter

deorsum/q̃ seperata ab ea moueretur per angelū ipaȝ
impellentē vel ꝑ quēcūqȝ motorē aliū ipsi cōiunctuȝ ab
ipa nō magis distīctū q̃ grauitas distīguit. ¶ Si dicat
ꝙ nō est simile: ꝓpter duo. Primo qꝛ grauis substantia in
formatur grauitate:nō sic aūt ipsum motor aliũs informa
ret. Secūdo. quia substantia grauis licet ex se nō sit sui
motiua deorsum:tamen ex se sibi determinat formā sui
motiuā:sine qua nō potest esse naturaliter sed supnatu-
raliter tātū. ꝛ ideo dicit̃ moueri naturaliter nō qꝛ se mo-
ueat sed quia ab alio qd̓ sibi naturalit̃ determinat mo-
uetur. nō aūt sibi determinat quodcūqȝ mouēs extrinse-
cuȝ:sed tantūmodo grauitatē/ꝛ leue leuitatē. quare ꝛc.
¶ Ista nō obstant. quoniā graue nō mouetur velocius
deorsum qꝛ grauitate informatū:q̃ si ipsi tantū esset cō
iunctum. nō eñ grauitas mouet formā grauis substan-
tialē/nec leuitas formā leuis propter aliquā informa-
tionē:sed tantū propter ipsoꝝ/veȝ grauitatis cū substā-
tia graui/ꝛ leuitatis cū leui ꝯiūctiōeȝ. vñ si grauitas sic
substantie vniret̃ ꝙ per ipsam substātia nō informaret̃
nihilominus ꝑ eā sicut modo substantia moueret̃. ꝗ nō
aliter grauitas mouet graue/nec leuitas leue:q̃ vtrunqȝ
hoꝝ a grauitate ꝛ leuitate separatum moueret̃ ab alio
motore extrinseco sibi coniuncto. Et ita apparet ꝙ pri-
mum non valet. Nec secundū:quoniā licet per illud sal-
uetur ꝙ grauitas est naturaliter in substantia graui/
ꝛ leuitas in leui:sicut calor in igne:ex hoc tamē nō seq̄t̃
nec habet̃ ꝙ substantia grauis naturaliter moueat se-
metipsam:nec ꝙ naturaliter magis moueat̃ a grauita
te/nec leue a leuitate:q̃ a quocunqȝ motiuo alio extrin
seco moueret̃ si sibi cōiungeretur. quare ꝛc. ¶ Cōfirma
tur. quia non magis forma grauis sibi determinat natu
raliter grauitatē:supposito ꝙ grauitas sit talis accidē
talis forma a substantia grauis distincta/q̃ aqua frigi-
ditatē/vel ignis caliditatē. sed licet ignis sibi determi-
net calorē/non tñ ꝓpter hoc aliquod corpus ipsi appro
ximatum dicit̃ sic naturalit̃ ab igne calefieri:sed ab ei⁹
calore:nec ab aqua infrigidari/sed ab eius frigiditate
propter qd̓ nec infrigidari potest ab ipa amota ab ea fri
giditate. ergo ꝯsimiliter in ꝓposito/nec substantia gra
uis naturalit̃ mouet̃ deorsum/nec substantia leuis sursū
magis propter talia accidentia eis apposita:q̃ moue-
retur ab eis separata a quibuscūqȝ aliis motoribus eis
cōiunctis. ¶ Consequentia est euidens. qꝛ sicut subie-
ctum aliquod est ad formā aliquā recipiendā/vt mate-
ria ad formam substantialē/in potentia tantū passiua
ꝛ nullo modo actiua:ꝛ ideo non magis eaȝ naturaliter
recipit ab vno q̃ ab alio:sed eque naturaliter est eius re
ceptiua a quocunqȝ ipsius virtualiter contentiuo:ita si
forma substantialis leuis ꝛ grauis est mobilis tantum
passiue ex se ꝛ non actiue/eque naturaliter poterit mo-
ueri passiue a quocunqȝ pꝛincipio eius motiuo actiue:
nec per consequēs propter aliquam accidentalem for-
mam sibi vnitam magis naturaliter mouebitur q̃ sine
ipsa ab alio posset moueri. hoc aūt est incōueniēs. ergo
ꝛc. ¶ Et si contra hoc arguat̃:quia posset esse forma sub
stantialis ignis que nō posset se mouere sursum:ꝛ ita ꝑ
consequēs si nunc potest/ab alio a se potest: Dico ꝙ an-
tecedens assumptum est falsum. sicut eñ est impossibi-
le esse calorem non calefactiuuȝ licet possit ne actu ca-
lefaciat ꝑ diuinā potentiā impediri:ita est īpossibile for
mam ignis fieri nō motiua n sui sursum:ꝛ formam gra-
uis substātialis deorsum:licet vtraqȝ possit impediri si-
cut ꝛ grauitas ꝛ leuitas si ponātur ab eis distincte nec
actualiter moueantur. nec magis est inconueniens po-
nere formam substantialē q̃ accidentalē esse necessario
sui motiuā. sed ponentes grauitatē ꝛ leuitatem esse for
mas accidentales a formis substātialibus distinctas

habent concedere tales formas esse necessario sui moti
uas. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̃. quia nō maius imo min⁹ in-
conueniēs est ponere ignē esse necessario sui motiuū ad
sursum:q̃ ponere eū esse caloris in seipso pꝛincipiū ꝓdu
ctiuum. quare ꝛc. ¶ Sed est hic dubium:an etiā quodli
bet accidēs substantie grauis:ꝛ etiā materia sit princi-
pium sui motiuū:an tantū moueatur a forma substātia
li grauis. ꝛ cōsimiliter est querendū de accidentib⁹ ꝛ de
materia forme leuis. ¶ Ad hoc videt̃ esse dicēdū:ꝙ nec
materia nec aliquod accidēs maxime qd̓ est eiusdeȝ ra
tionis in graui ꝛ leui/est sui motiuū actiue/sȝ mobile tā
tum passiue. qm̄ quodcunqȝ motiuum pꝛincipiū eiusdē
rationis aliud a natura intellectiua ꝛ sensitiua est prin
cipium motus determinatiui. sed materia ꝛ aliqua ac-
cidentia diuersa eiusdeȝ rationis sunt in graui ꝛ leui/ ꝛ
in graui mouet̃ deorsuȝ ꝛ in leui ad ꝯtrariū/veȝ sursum.
ꝗ huiusmodi motus non sunt ab ipsis sed a formis sub-
stātialibus eis cōiunctis. ¶ Et si ꝯtra hoc arguat̃: Pri-
mo. qꝛ accñtia ī eucharistia sepata a substātia mouent̃
deorsum/vt prius cōiuncta substātie mouebant̃. Secū-
do. quia si nullū aliud a forma substātiali est sui motiuū
ergo quodlibet aliud ab ipsa/licet ipsi coniunctū/violē
ter mouetur ab ipa: sicut ꝛ forma substātialis (vt supra
est argutum) violēter non naturaliter moueret̃ si a gra
uitate ab ipsa distincta realiter moueret̃. ¶ Ad primū
fuit responsum in quarto. Ad secundum dico ꝙ nullum
aliorum a forma substantiali violenter licet ab alio/mo
uet̃:quia ad nullum motū contrarium inclinatur. Cōce
dit̃ tamē ꝙ non magis naturaliter mouet̃ a forma sub-
stantiali sibi cōiuncta q̃ ipsa separata ab alio moueret̃.
¶ Et si dicas ꝙ cōsimiliter potest poni dicendo ꝙ gra-
uitas ꝛ leuitas sint forme accidētales distincte: Dico ꝙ
nō est verum. Tū qꝛ forme substantiales grauis ꝛ leuis
seipsis sunt alterius rationis:ꝛ ideo possunt esse seipsis
pꝛincipia motiua diuersoꝛum. Tū qꝛ forma substantia-
lis ignis cuiuscūqȝ materie ꝛ accidenti cōiungat̃ semꝑ
vniformiter mouet̃:nō sic aūt eius materia nec accidēs
cū in ipso existis sursuȝ ꝛ ī alio moueat̃ deorsuȝ. ex quo ar
guit̃ ꝙ mot⁹ sursum nō est ab aliqua accidentali forma
nec a materia:sed tantūmodo a substātiali forma. qua-
re ꝛc. ¶ Sed nūqd̓ forma leuis est sine omni pōdere/si-
cut ꝛ omne graue est pōderosum? Videt̃ dicēdū ꝙ nō. nisi
si concedatur ꝙ quilibet posset portare totū ignē eque
faciliter sicut aliquā partem eius. quoꝝ eñ vnum non
plus ponderat q̃ alterū eque potest portari ꝛ moueri fa-
ciliter sicut ipsum. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationeȝ
in pꝛincipio dicendū ꝙ licet corpora superiora sint nobi
liora q̃ elemēta:ex hoc nō sequitur ꝙ sint sui motiua/ꝛ
maxime tali motu quali mouentur.

QVarto quero de corporibus su
perioꝛib⁹ luminosis que fuerunt opus quar-
te diei. Utrū hmōi corpora luminosa superio
ra oīa sint lucida ex se an aliunde. ¶ Et vide
tur ꝙ ex se:qꝛ oīne lucis subiectū est formaliter ex se lu-
cidum non aliunde. sed quodlibet luminariū supioꝝ est
vniformiter sue lucis subiectum. ergo ꝛc. ¶ Contra. qꝛ
omnia alia a sole illustrātur ab ipo. sed qd̓ est tale ab ali
quo nō existente in ipo nō est tale ex se/sed aliunde. ꝗ ꝛc.
¶ Responsio. vbi erit videndū primo an lux cuiuslibet
corporis luminosi superioris fuerit immediate produ-
cta a deo:sicut corpus ipsum quodlibet superius lumi-
nosuȝ:an fuerit effectiue ab ipo corpore luminoso ei⁹ sub
iecto. Scdo. an qd̓libet corp⁹ illoꝝ habeat ī se lucē sub
iectiue ꝛ a se:an a deo:an vtrunqȝ eoꝝ ab alio effectiue.
Quantum ad primum est sciendum ꝙ

non minus quodlibet luminariũ superiorũ videtur esse
sue proprie lucis q̃ ignis sui splendoris virtualiter con
tentiuũ.sed secũdũ Aug.si ignis fuisset ab eterno/⁊ splē
dor ab ipso genitus fuisset cõsimiliter ab eterno.ex quo
sequitur ꝙ splendor ignis nõ est effectiue ab aliquo agē
te alio q̃ ab ipso.ergo cõsimiliter videt̃ esse dicendũ de
superioribus corporibus luminosis respectu lucis ipso
rũ.nisi dicat̃ ꝙ nullũ ipsorũ se habet ad lucē sibi debitā
actiue.nõ eñ sic est notũ ꝙ sol nec aliquod aliorũ corpo
rũ superiorũ sit sue lucis sicut ignis sui splendoris prin
cipiũ productiuũ.cuius ratio est:quia ꝙ aliquid sit ali-
cuius causa nõ arguitur nisi quia illud ad ipsuȝ sequat̃
sed ad ignē naturaliter productum nos videmus sequi
splendorem/non ab aliquo alio q̃ ab ipso:nescimus au-
tem an lux corporũ superiorum fuerit subsequuta ⁊ pro
ducta imediate a deo sicut ⁊ quodlibȝ ipõꝝ:an a substā-
tia cuiuslibet immediate deo tamen ipsi coagente sicut
agit ad effectũ aliũ quẽcunq̧ creatũ. ¶ Nec valet si di-
cat̃ ꝙ nec etiã nobiȝ ꝯstat an splēdor ignis sit imediate
a deo an ab igne producto.qm̃ non est verisimile/ꝙ deꝰ
plus agat ad splendorem ignis sequentem q̃ ad ignis
substantiã precedētem.sed ad substantiã non sic agit qȝ
ipsa etiã sit ab alio q̃ ab ipso.ergo cõsiłr ipse splēdor. nõ
põt aũt eē ab alio q̃ ab igne genito.⁊c̃. ¶ Hoc premisso
apparet quid sit dicendum ad istum articulũ.quoniam
si corpus luminosum supernum est subiectum sue lucis
receptiuum/nõ autē principium productiuũ:nõ potuit
lux eius fieri ab ipso sed a deo/sicut ⁊ eius substantia/ ef
fectiue.si autē ipsum sit lucis huiusmodi principium ef
fectiuum/potuit vtiq̧ lux eius fieri effectiue ab ipso vel
tantũ a deo:a quo solo potest esse cuiuscunq̧ cause secũ-
de effectus:ipã secũda causa nihil causante ad eũ. Quo
autē horum modorũ fuerit lux creata corporũ superioꝝ
an veȝ precise a deo/an etiam simul cum ipso a corpore
lucido/nõ habetur expressum/nisi ex hoc arguat̃ qȝ ha
betur Gen̄.pmo.vbi dicitur ꝙ fecit deus duo luminaria
magna ⁊ stellas.sed luminare includit lucem.quare ⁊c̃.
¶ Sed ex hoc non sequitur nec euidenter arguit̃ ꝙ lux
non fuerit effectiue a substantia luminaris:supposito ꝙ
sit eius virtualiter cõtentiua.quoniã licet effectus cau-
se secunde fiat ab ipsa causa secunda/nihilominus dicit̃
esse ⁊ fieri pncipalius a prima causa a qua sunt vniuer-
saliter omnia.quare ⁊c̃. ¶ Et si contra hoc arguat̃.quia
si sol in se lucem produxisset / tantam in se produxisset
quantã producere ⁊ recipere potuisset:qȝ tamen nõ est
verum:cum eius lux sit amplius intendēda secũdũ illȝ
Esaie.iij.Erit lux lune sicut lux solis:⁊ lux solis erit se-
ptempliciter:Dico ꝙ ex hoc non sequit̃ qȝ infertur:qȝ
etiam ignis posset esse calidior q̃ sit:⁊ etiã ipse posset in
se producere calorē aliũ ab illo quē habet:cũ per diuinã
potentiã isto quē habet destructo vel ipõ igne infrigida
to ignis ipse nõ minus corrũperet frigiditatē ⁊ induce-
ret in se caliditatē aliam a priori destructa:q̃ aqua cale
facta corrumpat caliditatem ⁊ producat in seipsa frigi
ditatē. Nec tñ ex hoc sequitur ꝙ ignis nõ sit causa calo
ris:quia tantũ in se producit ⁊ simul totum quantuȝ po
test producere non absolute/sed priori simul toto produ
cto manente.⁊ ita consimiliter si variatus fieret cali-
dior/hoc non a se ipso sed ab alio haberet fieri effecti-
ue.ita si sol est sue lucis quam actualiter modo habet
principium productiuum:nõ tamen lux alia qua ista in
tenditur/erit ab ipso sed a deo tãtũ effectiue. Qȝ dictũ
est de sole respectu sue lucis/potest intelligi ⁊ dici consi-
militer de quolibet elemento a deo die tertia creato re-
spectu sue proprie qualitatis:licet de istis elementis cõ
stet ꝙ sint accidentia suarum huiusmodi qualitatum:⁊
per consequens ꝙ eorum qualitates potuerunt esse ab
eis effectiue:qȝ non sic constat vt dictum est de luce ali
cuius superioris corporis luminosi. ¶ Hec de primo.
¶ Quantum ad secundum nihil in exemplari nostro
est repertum.

Circa distinctionem deci-
mamquintam in qua postq̃ magi
ster determinauit de operibus pri
me secũde tertie ⁊ quarte diei/de-
terminat de opere quinte diei:qȝ
quideȝ fuit formatio seu productio
quorũdam mixtorum/vt piscium
⁊ auium: Quero primo. Utrum in
corpore animalis ⁊ cuiuscunq̧ alterius mixti corporis
sint actualiter omnia quatuor elementa. ¶ Et videt̃ ꝙ
sic.quia in quocunq̧ mixto sunt actualiter omnia misci
bilia/sicut in composito omnia componẽtia.sed elemē-
ta dicuntur miscibilia/⁊ quodcũq̧ aliud corpus mixtũ
respectu ipsorum:sicut etiam omne compositũ dicitur
ex componentibus compositum.ergo ita sunt in omni
mixto actualiter quatuor elemēta/sicut in quocũq̧ cõ-
posito omnia cõponentia. ¶ Contra.quia omne mixtũ
est per se vnum ⁊ vnius determinate speciei.talia auteȝ
sunt diuersarum specierum.sed in nullo per se vno vidē-
tur esse actualiter forme diuersarum specierum quales
sunt forme elementorum.ergo ⁊c̃. ¶ Responsio.vbi pri
mo est videndũ ꝙ elementa sunt aliquo modo in mixto
Secundo est inquirendum quomodo sunt in ipso.

Quantum ad primum:ab omnibus cõ
muniter tam theologis q̃ philosophis conceditur oĩa
corpora corruptibilia alia ab elementis esse mixta:⁊ ip
sa elemẽta miscibilia.ex quo necessario sequitur ꝙ ele-
menta aliquo modo sunt in mixto. ¶ Confirmatur pri
mo.quia mixtum non potest aliquid esse nisi ex miscibi-
libus in ipso aliquo mõ existētibus:sicut nec ꝯpositum
nisi ex componentibus.sed omnia corruptibilia alia ab
elementis conceduntur esse mixta/⁊ ipsa elementa mi-
scibilia.ergo ⁊c̃. ¶ Secundo:quia vnumquodq̧ ex illis
componitur in que resoluitur.sed quodlibet mixtuȝ re-
soluitur in elementa/vt apparet ad sensum de ligno cõ-
busto in cineres seu in terraȝ resoluto:qui cineres nõ vi-
dentur nouiter generari .non enim possunt effici a li-
gno/cum ponatur esse corruptum:nec ab igne/cum vnũ
elementum non sit alterius productiuum:nec per con-
sequēs ignis terre.ergo ⁊c̃. ¶ Tertio.quia ignis ex col
lisione corporum generatus/aut generatur a forma mi
xti/aut a forma elementi/veȝ ignis in mixto contenti.
sed primum non videtur esse dicendum:quia nec mixtũ
continet virtualiter elementum:magis q̃ econuerso ele-
mentum contineat ipsum mixtum.ergo ⁊c̃. ¶ Quarto
quia secundum Philosophum mixtio est alteratorum
miscibilium non corruptorum vnio .sed quod non cor-
ruptum sed tantũmodo alteratum manet in aliquo:ve
raciter ⁊ realiter manet in ipso.ergo ⁊ elementa sic ma
nent in mixto. ¶ Sed quia rationes predicte probant
elementa esse in mixto non tantum absolute sed etiam
isto modo/puta actualiter et formaliter: de quo est in se
quenti articulo inquirendum:ideo sufficit eas pronunc
accipere prout probant elementa ipã in mixto existere
absolute. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:primo est vi-
dendum an in mixto sint elementa potentialiter. Secũ
do an virtualiter. Tertio an actualiter ⁊ formaliter se-
cundum ipsarum essentias. ¶ Quãtum ad primum di
citur a quibusdam: ꝙ elementa manent in mixto in po

tentia propinqua non in potētia tantū remota. ¶ Pri
mum probaſ. quia ſi elemēta tantū manerent in mixto
ī potentia remota/nō manerēt in eo aliter ꝙ quodlibꝫ
maneat ī altero: cū quodlibet maneat ī aliquo iſto mō
ſed hoc eſt falſuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc arguiſ. quo
niam illud ꝯpoſitū eſt in potentia ꝓpinquiori ad aliud
in cuius materia pōt facilius ⁊ citius introduci forma
illius. ſed in materia vni⁹ elementi facilius ⁊ citius po
teſt introduci naturalr̄ forma alteri⁹ ꝙ in materia mul
toꝝ mixtoꝝ. citius enim ignis aquam vel aerem corrū
pit ꝙ lapidem vel ferrū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nul
lum compoſitum eſt ad formā alterius in potentia pro
pinquiori/niſi cui⁹ materia magis diſpoſita vel minus
indiſpoſita eſt ad ipſum. ſed nō omne mixtum eſt magis
diſpoſitū ad quodlibet elementū ꝙ quodlibet elemētuꝫ
ad alterū. ergo ⁊c. ¶ Et ideo arguiſ primo: ꝙ quodlibꝫ
elementū manet in mixto potētialr̄. Secūdo. ꝙ in vno
propinquius ꝙ in alio. ¶ Primū probaſ. quoniā omne
generabile ex aliquo/potētialiter eſt in ipſo. ſed ex quo
libet mixto eſt generabile quodlibet elementū. ergo ⁊c.
¶ Ex hoc videtur corollarie poſſe ꝯcludi: ꝙ ipſa elemē
ta oīa ſint in mixto potētialiter potentialitate actum
excludente. quoniā nulla forma ſubſtātialis exiſtens ſe
cundū ſuam eſſentiaꝫ actualiter in aliquo/eſt generabi
lis ex ipſo. ergo ſi quodlibet elemētū eſt generabile ex q̄
libet mixto/ſequiſ ꝙ nullū actualiter ſeu formaliſ ſit ī
ipſo. niſi forſan diceref ꝙ ex mixto nō generanſ proprie
elementa: ſed tantū mixtum reſoluitur in ipſa iam in eo
actualiſ ꝓexiſtia: ſicut cōpoſitū in cōponētia. Quo ſup
poſito/tunc elemēta nō eſſent in mixto potētialiter/ni
ſi ſicut quedaꝫ partes in toto/nec mixto corrupto ele
menta nouiter generarenſ ſed tantū ab inuicem diuide
renſ ⁊ realiter ſepararenſ. ¶ Secūdū/vcꝫ ꝙ in vno mi
xto ſint elementa propinquius ꝙ in alio: probaſ. quo
niā non oīa mixta ſunt ad formam cuiuſlibet elementi
equaliter diſpoſita. ſed qḋ eſt ad formā aliquam magis
diſpoſitū eſt ad ipſam magis propinquuꝫ: ⁊ qḋ indiſpo
ſitius/remotius. ergo ⁊c. ¶ Sed contra hoc forſan ar
gueſ. quantū aliquid recedit a potētia tantū appropin
quat ad actū. ſed qḋ eſt in potētia ꝓpinqua aliquo mo
do diſtincta a potētia pura ſeu remota/aliquem habet
actum: ⁊ ita ꝑ conſequens elementa actualiter ſunt in
mixto. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut eſſe in potentia ꝓpinqua
eſt eſſe in pura potentia aut aliquo mō in actu. ſed non
pōt poni primū. ergo ſcḋm. quare ⁊c. ¶ Ad iſta ſuppoſi
to ꝙ elemēta nō ſint in mixto actualr̄ ſcḋm ſuas ſubſtā
tias (de quo inferius inquireſ) poteſt reſponderi. ¶ Ad
cuius euidentiā eſt ſciēdū: ꝙ nec materia eſt in potētia
propinquiori ad formā aliquā/nec vnū cōpoſitū ad alte
rū propter aliquē ſubſtantialē quē habet eius actū: ſed
aliter duplr̄ hoc contingit/vcꝫ negatiue ſeu priuatiue/
puta propter carentiam ſeu remotionem indiſpoſitiōis
vel poſitiue propter ꝓpoſitionē alicui⁹ preuie diſpoſitio
nis. que quidē diſpoſitio fit ꝑ aliquē actū forme nō ſub
ſtantialis ad quem eſt potentia/ſed accidētalis. ¶ Ex
hoc premiſſo ad primū quando arguiſ cōcedo ꝙ exńs
in potētia ꝓpinqua appropinquat ad actū ⁊ etiā habet
actū: nō tamē illū ad queꝫ appropinquat ſed alium/vcꝫ
accidētalē/ſi eſt ad actū ſubſtātialē in propinquiori po
tentia paſſiue: vel remotionem actus contrarij/ſi eſt in
propinquiori potētia priuatiue. nullo modo aūt habet
actum forme ſubſtantialis ad quem eſt in potentia quā
tumcunq; propinqua. ¶ Ad confirmationem conſimili
ter eſt dicendum. concedendum em̄ eſt ꝙ eſſe in potētia
ꝓpinqua nō eſt eſſe in pura potētia ſed in actu: nō t̄n il
lius forme ad quā eſt in potētia: ſed alteri⁹. de actu eniꝫ
forme ſubſtantialis non habet plus exiſtēs ad ipſum in
potentia propinquiſſima ꝙ remota: nec de aliquo etiā
alio habet plus illud quod dicitur propinquius tantū
modo priuatiue. ¶ Hec de primo.

¶ Quantū ad ſecundū videtur eſſe dicendū ꝙ elemen
ta ſaltem omnia non ſunt in mixto virtualiter ſicut effe
ctus in cauſa. quoniā nulla forma naturalis vna videſ
cōtinere ꝯtraria: cuiuſmōi ſunt elemēta. q̄re ⁊c. ¶ Sed
forte hic diceref ꝙ forme elemētoꝝ ſubſtātiales nō ſunt
cōtrarie licet cōtrarias habeāt qualitates. Et ideo pōt
aliter rationē formando ſic argui. omne naturale agēs
formā aliquā ſubſtantialē virtualiter cōtinens cōtinet
etiam accidētalē ad illā diſponentē: per quam agit pri
mo alterando: ⁊ paſſum exiſtens ſub forma cōtraria diſ
ponēdo. ſed nulla vnica forma mixti pōt mutare virtua
liter omnium elementorū contrarias qualitates. ergo
⁊c. ¶ Preterea. ſuppoſito ꝙ ex mixto generef elemen
tū poteſt argui ſic ad idē. nullā cauſaꝫ effectū aliquē vir
tualiter continentē oportet corrūpi ꝓducto effectu. ſed
mixtū quod reſoluitur in elemētū oportet eſſe corruptū
nec ex mixto aliquo incorrupto manēte poteſt aliquod
elementū generari/ſuppoſito ꝙ elemēta actualiter nō
ſint in mixto. ergo ⁊c. ¶ Hec de ſecundo.

¶ Quantū ad tertiū ⁊ vltimū, fuit a diuerſis diuerſimo
de opinatū ſicut ⁊ modo etiā opinanſ. Aliqui em̄ dicūt
ꝙ manent elementa in mixto ſecundū ſuas formas ſub
ſtantiales ꝓfectas licet ſuas qualitates remiſſas. ⁊ hu
iuſmodi opinio fuit Auicē. vt recitat cōmēta. iij. Celi ⁊
mun. ⁊ ꝑmo de gńatione. cap. de mixtio. ¶ Pro iſta opi
nione pōt argui. quia qḋ nō eſt intenſibile nec remiſſibi
le/vbicūq; eſt actualiter eſt equaliter. ſed forma ſubſtan
tialis non eſt intenſibilis nec remiſſibilis: ⁊ eſt in mixto
ergo ꝓfecte. ¶ Sed hic modus dicendi nō eſt cōueniēs:
qꝛ impoſſibile eſt naturaliter loquendo remitti calorem
ignis non remiſſa ſua forma ſubſtantiali. ⁊ ita vbi eſt ſe
cundū ſuam totā ⁊ perfectam formam ſubſtantialē: ibi
dem eſt ſecundū ſuam perfectam formam accidentaleꝫ.
¶ Alij dicūt ꝙ manēt ī mixto elemēta actualr̄ in eēre
miſſo/tā quātū ad ſubſtātiales ꝙ ēt quātū ad ipſoꝝ for
mas accńtales. Et hmōi opinionis fuit (vt dr̄) Cōmēta
tor. ¶ Pro q̄ opiniōe arguiſ pmo. ꝙ maneāt actualiſ
quoniā ſecūdū Philoſophū. iiij. Metaphy. Elementuꝫ
eſt ex quo cōponitur res. ſed omne illud ex quo aliquid
cōponiſ eſt in ipſo. ergo ⁊c. ¶ Secundū/vcꝫ ꝙ maneāt
ibi ſecundū eſſe imperfectū/tam quantū ad formas ſub
ſtantiales ꝙ etiā quātum ad formas accidentales: pro
batur. quoniam conſtat in mixto nō eſſe qualitates ele
mentorū ſecundū eſſe perfectū ſeu intenſum/vt apparet
ad ſenſum. nullū em̄ mixtum eſt ita calidum ſicut ignis
ſed calor ignis nō poteſt naturaliter remitti niſi forma
ignis remiſſa. qua enim ratiōe poſſet remitti/eadē poſ
ſet toto calore priuari/qḋ falſuꝫ ē. quare ⁊c. ¶ Alij ter
tio dicunt ꝙ elementa manent in mixto ſecundum ſuos
actus ſubſtantiales ſic imperfectos ꝙ in eis non ſaluā
tur ipſorum elementorum ſpecifice rationes. Dicit em̄
doctor cuius eſt hec opinio/ꝙ duplex eſt actus forme.
Unus ſimpliciter: in quo ſaluātur ſpecies/ſiue ſit inten
ſus ſiue remiſſus. ⁊ alius ſecundum quid/vt ille in quo
non ſaluantur ſpecies forme. ¶ Et ſi contra hoc argua
tur. quia ſubſtantia non recipit magis ⁊ minus. Reſpō
det ꝙ dupliciter poteſt intelligi formam aliquam poſ
ſe remitti. Uno modo vniuoce/videlicet per gradus/in
quorum quolibet ſaluetur ratio ſpeciei. Et alio modo
equiuoce/puta per gradus varios: in quorū alio ſalue
tur ⁊ in alio nō ſaluetur ratio ſpeciei. Primo modo (vt
dicit) intenditur forma accidentalis. Secundo autem
modo forma ſubſtātialis. ¶ Pro iſta opinione arguiſ.
⁊ primo ꝙ ſit dare aliquē talem actū in quo non ſalueſ

ratio speciei. Primo. quia ɔstat ꝙ vnū contrariū agēs
in alterum/vt calidū in frigidū/aliqd causat in ipso/scȝ
in subiecto frigiditatis: ⁊ conſtat ꝙ nō nisi aliquem gra
dum caloris frigidū remittentis: sed in huiusmodi tali
gradu caloris non pōt saluari ratio specifica caloris: qꝛ
calor ⁊ frigus formalit̄ repugnāt: que aūt sunt formalit̄
repugnātia scđȝ nullos gradus possunt simul existere ĩ
qbus saluēt eoꝝ formales ⁊ specifice rōnes. ꝙ ⁊c. ¶ Se
cūdo. qꝛ Phs in lib. de gñatiōe probat primo ꝙ elemē
ta nō corrūpunt̄ in mixtione seu mixti gñatione. Secū-
do. qꝛ nō manēt in mixto ĩ actu sed in potētia. sed ɔstat
ꝙ Phs nō intendit dicere ꝙ sint in mixto elementa in
potentia pura/sic ꝙ nullū habeant ibi actū: qꝛ tunc ha-
beret cōcedere ipsa esse corrupta post mixti gñationem
qđ negat. ergo cū ponat ea nō esse corrupta/intēdit ipa
manere scđm actū aliquē imperfectū predictū: quē vo-
cat possibilē. q̄re ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ nisi ponat̄ hmōi actus
predictus/aut oportet ponere ⁊ cōcedere oīa elementa
manere in mixto scđm suas formas substātiales ⁊ speci
ficas/aut nullo mō actualit̄ esse in ipso. sed primū nō po
test poni: qꝛ tūc nullū mixtū esset p se vnū/qđ est falsuȝ.
nec scđm. quia tūc nullū esset realiter nec veraciter mi-
xtū: qđ similr̄ ɔcedere est incōueniēs ⁊ absurdū. ergo ⁊c.
¶ Ex hoc scđo arguit ad ɔclusionē. qm̄ eodēȝ mō elemē
ta manerēt in mixtis sicut forme cōtrarie accidētales ĩ
mediis. sed qualitates contrarie sunt actualr̄ in mediis
isto modo/vȝ ĩ actu ꝑmixto potētie: nec retinēt speciē
forme. ꝙ ⁊c. ¶ Preterea scđo arguit sic. oīa q̄ ĩ mixto re
soluunt̄ aliquo modo in ipso actualr̄ ꝑfuerūt. sed mixtū
resoluit̄ in omnia elementa: que non possunt existere se
cūdū actus ipsoꝝ species recipiētes: cū impossibile sit
eandē partē materie simul ꝑfici formis ɔtrariis ⁊ diuer
sis/cuiusmōi sunt forme elemētoꝝ. ꝙ ⁊c. ¶ Sed ista opi
nio est omnino impossibilis et cōtradictoria accipiens
euidenter/vȝ ꝙ vnū ⁊ idē sit ignis ⁊ non ignis: ⁊ sic de
elementis oībus aliis qbuscūqȝ. nō est eñ possibilius eē
in aliqua gradū aliquē ignis in quo nō sit ignis: q̄ albe-
dinis in quo nō sit albedo: quia nec ĩdiuiduū albedinis
vl̄ ignis est aliud q̄ albedo ⁊ ignis. q̄re ⁊c. ¶ Preterea
hec opinio dupl̄r deficit. Primo. qꝛ falsuȝ accipit ⁊ sup-
ponit. Secūdo. qꝛ illo cōcesso nō saluat ꝓpositū qđ intē
dit. ¶ Primū apparet. qm̄ supponit indiuiduū speciei
ab ipsa specie vt ab aliqua re extra aīam existente realr̄
esse distinctū: qđ est oīno impossibile ⁊ absurdū: cū spēs
sicut nec aliquod aliud vl̄e nō sit nisi tantū in aīa: nec di
cat ĩ re extra nisi ipa singularia se totꝭ distincta/nihil cōe
habētia in re extra/vt in ꝓcedentibꝰ circa ꝓncipiū hu-
ius libri ⁊ alibi est ostensum. ¶ Qȝ autēȝ hoc supponat
ista opinio/apparet: qꝛ dicit ꝙ in mixto est ignis indiui
duū sine specifica ratiōe ignis: ⁊ sic de quolibet alio ele-
mento. Quero de illis specificis rationibꝰ de sīlibꝰ ele-
mentis an sint aliqua possibilia ĩ re extra an nō? Si sic/
ergo cuiuslibet ratio specifica ⁊ ipsum indiuiduū cuius
est sunt duo in re extra aīam distincta realiter: qđ ē fal-
sum. qꝛ qua ratione indiuiduū potest fieri ⁊ fit de facto
(vt ponit illa opinio) sine specifica ratiōe/eadē possȝ fie
ri ecōuerso hmōi species seu specifica ratio. imo magis
hoc esset possibile q̄ illud: cū secunduȝ ponentes speciē
esse aliquid commune indiuiduis ĩ re extra/ipa species
includatur in quolibet indiuiduo/⁊ nullū indiuiduūȝ in
specie includatur. ergo ⁊c. ¶ Si autem dicatur ꝙ talis
specifica ratio nō est aliquid in re extra distinctū ab in-
diuiduo/nō est curandū de ipso: qꝛ etiā scđm hoc quod
libet elementū habebit in mixto esse perfectū: cuȝ ratio
specifica qua carere dicitur/nō sit ipsi possibilis in re ex
tra. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia indistinctoꝝ realiter
impossibile est vnū ab alio separari. sed si species dicat
aliquid distinctū ab indiuiduis: qđ tñ est falsuȝ: illud nō
differt realiter ab aliquo indiuiduoꝝ/vt etiā cōcedunt
oēs ponētes talē differentiā inter vlia ⁊ particularia
inferiora ⁊ superiora. ergo si in mixto sunt indiuidua ele
mentoꝝ/in ipo sunt ⁊ species ipsoꝝ: supposito vt suppo
nit opinio: qđ tñ falsum reputo: ꝙ species sit vel dicat
aliqd in re extra in indiuiduis distinctū quomodocūqȝ
ab eis. ¶ Secūdo/vȝ ꝙ ista opinio nō saluet nec habe
at propositū qđ intendit/cōcesso isto falso ꝑdicto ⁊ impos
sibili qđ assumit: apparet. qm̄ opinio ista intendit salua
re ⁊ ponere mixta omnia esse ex elementis ⁊ elemēta eē
in ipsis. sed hoc non saluat̄ ex illo qđ assumit̄: imo nega
tur. quoniā per hoc ꝙ aliquid est mixtum ex aliquibus
non potest poni mixtum ex illis que nō sunt illa ex qbꝰ
ipsum componit̄: imo ab eis realiter distinguunt̄/nec in
cōposito esse ponunt̄. sed secundū opinionē istam in acti
bus elementorum in composito mixto existentium non
saluantur rationes elementoꝝ: ⁊ ita per cōsequēs oēs
huiusmodi actus in mixto existentes sunt ab elementis
que nec sunt cū eis in mixto realiter differētes. ergo ⁊c.
¶ Confirmat̄. qꝛ aut in mixto est ignis/⁊ sic de aliis ele
mētis: aut nō. Si sic: ergo est in ipso ratio specifica: hoc
est quidditas seu essentia ignis: cū vnūquodqȝ sit a sua
essentia realiter ⁊ totaliter indistinctū. Si non: ergo nul
lum mixtū est compositū ex aliquo elemento: esto ꝙ sit
cōpositum ex talibus actibus mediis ab elemētis ipsis
seu eoꝝ quidditatibus realiter distinctis. Nec valēt ra
tiones quas adducit. quādo eñ ꝓmo arguit: ꝙ sit dare
aliquē actum mediū forme in quo nō saluet̄ ratio forme
qꝛ calido frigidū remittente aliqs caloris gradus intro
ducit̄ in passo in q̄ nō saluat̄ ratio formalis caloris: Di
co ꝙ falsuȝ est. qm̄ nō minus in gradu caloris introducto
saluat̄ caloris ratio/q̄ in gradu frigiditatis corrupto
frigiditatis ratio saluaretur. sed in illo vere vtiqȝ frigi
ditatis ratio saluabatur. Qđ probo. quoniaȝ sicut nul-
la forma intensibilis intenditur nisi qꝛ aliquis gradus
ipsi apponitur in quo vere essentia illius forme saluatur: ita
nec intēsa remittitur: nisi quia aliquis talis gradus ip
si substrahit̄. ¶ Hoc apparet. quia etiam secūdum do-
ctorem illum intensio fit in formis per graduum eius
dem rationis appositionem: ⁊ remissio per talium gra-
duum substractionem. sed frigidum vt supponitur est ca
lido agente in ipsum remissum propter gradum aliquē
frigiditatis sibi substractum ⁊ corruptum: ergo ille gra
dus vere fuit frigidus: ⁊ rationem formalem seu quiddi
tatem frigiditatis habens: siue (vt loquar proprius) qdd
ditas ipa frigiditatis. nec enim idem proprie habere di
citur semetipsum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia cū secū
dum ipsum omnes gradus forme intensibilis sint eius-
dem rationis ⁊ perfectionis: si vnum non est formaliter
tale nec alteruȝ. ergo si primus gradus corruptus quo
frigidum remittitur non est formaliter frigus: nec pri-
mus etiā gradꝰ caloris introductus calor: nec aliquis
aliorum. hoc autem est impossibile: quia tūc sequeret̄ ꝙ
omnis forma intensa constitueretur ex illis/in quorum
nullo saluaret̄ ratio illius forme/vt albedo ex illis quo
rum nullum esset albedo: qđ est impossibile. sicut enim
forma extensa non componitur ex non quantis extensi-
ue/puta ex indiuisibilibus: ita nec aliqua forma inten-
sa constat nisi ex illis in quibus oībus saluatur ratio
seu quidditas sua tota. quare ⁊c. ¶ Ad secūdum quādo
dicitur ꝙ elementa non corrumpuntur in mixtione seu
mixti generatione: Respondeo ꝙ si in mixtione elemen
ta non corrumpuntur/sequitur ꝙ manent in mixto for-
maliter: qđ tu negas. qđ eñ erat aū verus ignis/⁊ nūc
nisi sit corruptus. si autē corruptus/nullatenus ibi ma
net. quare ⁊c. ¶ Ad tertium dicēdum ꝙ impossibile est

dare indiuiduum ignis quod non ſit ignis: ſicut eſt impoſſibile ꝙ idẽ ſit ignis ⁊ nõ ignis. ⁊ ideo cõcedo ꝙ aut oportet ponere elemẽta eſſe in mixto q̃ ad ſuas formas ſubſtantiales / aut cõcedere elemẽta nullo modo actualiter eſſe in ipſo. ¶ Et quando arguiẽ cõtra primum: ꝙ tũc nullũ mixtũ eſſet per ſe vnũ ſi in quolibet eſſent oĩa elementa: Dico ꝙ illud idem inconueniens ſequitur cõtra ⁊c. quoniã non minus diſtinguuntur realiter tales actus quos ponis medios / q̃ ipa elementa: ⁊ ita nõ magis poſſunt cõſtituere aliquid ꝑ ſe vnũ. ¶ Cũ arguitur contra ſecundum: quia tunc nullũ eẽt vere mixtum: Dico conſimiliter ꝙ idem inconueniens ſequiẽ contra ipſum: ſaltem ꝙ nihil eſſet mixtũ ex elemẽtis ſed ex alijs ab eis / puta ex illis medijs actibus.

Ad alia quę arguit ad propoſitum: Ad primũ dico ꝙ falſum accipiẽ in minori: quãdo diciẽ ꝙ q̃litates ſunt in medijs illo medio. formę enim accidẽtales medię nõ ſunt cõpoſitiores realiter q̃ extreme. quare ⁊c. ¶ Ad ſecundũ: quando diciẽ ꝙ mixtum reſoluiẽ ĩ elementa: Reſpondeo ꝙ omnia elemẽta in que reſoluitur mixtũ / ſunt cõplete ⁊ formaliter elementa: ⁊ ita aut ſic prefuerunt in ipſo / aut nullo modo / ſaltẽ illo quẽ ponit hec opinio. ſi prefuerũt actualiter ⁊ formaliter ĩ mixto: ergo hmõi mixti reſolutio non eſt aliqua generatio ſed generatorũ preexiſtentiũ vnitorꝫ diuiſio / ⁊ vnius ab alio ſeparatio. ſi autẽ nullo modo ꝓfuerint / talis reſolutio eſt forme noue productio. ¶ Cõfirmaẽ. q: aut mixto reſoluto manent actus elementorꝫ qui prefuerunt in eo aut nõ. ſi manent in elemẽtis in que eſt facta mixti reſolutio: ergo forma ignis in quã reſoluiẽ corpus mixtum conſtat ex actu qui nõ eſt ignis: ⁊ ex alio qui eſt ignis: et cõſimiliter omnis alia forma cuiuſlibet elementi in qđ reſoluiẽ ipſum mixtum. hoc autẽ eſt euidenter falſum. quare ⁊c. ¶ Et ideo eſt aliorum opinio: cui aſſentio: ꝙ elementa nullo modo manẽt in mixto formaliter ſecundum aliquos actus ipſorum eſſentiales / ſed tantũ potẽtialiter ⁊ ꝑfectionaliter ꝓpter aliquã conuenientiã equiuocam ipſorꝫ elementorũ in mixto: modo quo extremi colores diciũẽ eſſe in medijs. ¶ Pro iſta opinione / vꝫ ꝙ elementa nõ ſint actualiter in mixto arguitur primo quia quelibet forma elementaris eſt cõſtitutiua ſuppoſiti proprie ſpeciei. ſed impoſſibile eſt vnum ſuppoſitũ quale eſt mixtũ / eſſe pluriũ ſpecierũ. ergo ⁊c. ¶ Secundo. q: nihil vnius ſpeciei in genere ſubſtantie eſt in potentia ad alterũ alterius ſpeciei vt faciat cum ipſo aliquid per ſe vnum. ſed quodlibet elementũ eſt indiuiduũ proprie ſpeciei ſpecialiſſime. ergo nõ poteſt cum aliquo facere aliquid per ſe vnũ. ¶ Tertio. quia cum omnẽ formam ſubſtãtialẽ corporalẽ cõſequaẽ propria quãtitas ꝑ cõſequens ſi in mixto eſſent actualiter elementa / in ipſo eſſent diuerſe ⁊ varie quãtitates. hoc autẽ eſt impoſſibile. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia impoſſibile eſt eandẽ partem materie ſimul perfici diuerſis formis ſpecificis: qđ neceſſario oportet cõcedere ſi elemẽta in mixto actualiter ponerenẽ. ergo ⁊c. ¶ Sed iſte rõnes nõ cõcludũt / nec ꝓpoſitũ oſtendũt / vt pꝫ ꝑ ſingulas diſcurrendo. qñ enim diciẽ in ꝓma ꝙ quelibet forma elemẽtaris eſt cõſtitutiua ꝓprij ſuppoſiti / ſi ꝑ ſuppoſitũ intelligaẽ res aliqua diſtincta a forma ⁊ a materia ⁊ a cõpoſito ex vtriſqꝫ / vꝫ forma ⁊ materia / falſum accipiẽ ⁊ ſupponiẽ: q: tale ſuppoſitũ nihil eſt / vt in tertio eſt oſtẽſum. Si autẽ ꝑ ſuppoſitũ intelligaẽ ipm cõpoſitũ / accipiẽ dubiũ / vꝫ ꝙ cõpoſitũ a ſuis oĩbus partibus ſit diſtinctũ. ſuppoſito tñ ꝙ ſic / cõcedo quãlibet formã cũ materia cõſtituere ſuppoſitũ. ſed poſtmodum qñ addiẽ in minori / ꝙ vnũ ſuppoſitũ nõ eſſet pluriũ ſpecierũ / cõcedo ꝙ nõ põt eſſe vnũ ſuppoſitũ ſuppoſita pluriũ ſpecierũ: bene tñ poteſt cõſtitui ex ſuppoſitis diuerſis pluriũ ſpecierũ. conſtat enim formas ſubſtãtiales partiũ toti⁹ heterogenei vt corporis humani eſſe alterius ſpeciei: nec minus inter ſe diſtingui ſubſtãtialiẽ q̃ formas elemẽtorꝫ: ⁊ tamẽ corpus humanũ ex partibus cõſtãtib⁹ ex proprijs formis ⁊ materijs cõpoſitum / diciẽ eſſe vnũ / ⁊ homo ipſum ⁊ animã includens ſimiliter eſt vnus ꝑ ſe. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur quia cum ſuppoſitum non ſit aliud q̃ ſubſtantia per ſe ſtans actualiter ⁊ aptitudinaliter / vt in tertio eſt declaratum: per conſequens quot ſunt in quacunqꝫ ſubſtantia extenſa partes realiter diſtincte / tot ſunt in ea ſuppoſita: ⁊ ſi non actualiter / quia partes huiuſmodi non ſunt per ſe / ſed in toto: tamen aptitudinaliter. cuꝫ quelibet ſit nata exiſtere per ſeipſam: ſicut ⁊ ſubſtãtia ipa tota. ⁊ ita nullum maius inconueniens eſt dicere corpus aliquod ſuppoſitũ eſſe ex diuerſis ſuppoſitis ⁊ alterius rationis ſpecifice conſtitutũ / q̃ ex partibus diuerſis cõſtantibus ex materijs ⁊ formis alterius rationis: cum q̃libet talis forma / vt etiam accipit ratio iſta / ſit conſtitutiua ſuppoſiti proprie ſpeciei. quare ⁊c. ¶ Ad ſecũdam apparet euidẽter ꝙ falſum accipitur in maiori. magis enĩ forma ſubſtantialis ⁊ materia ſunt alterius ſpeciei q̃ quecunqꝫ forme ſubſtantiales inter ſe: cum amplius diſtinguantur: ⁊ tñ ex materia ⁊ forma ſit compoſitum per ſe vnum. forme etiam partium diuerſarum corporis cuiuſlibet animalis ſunt alterius rationis: ⁊ tamen conſtituunt vnum corpus. quare ⁊c. ¶ Ad tertiam apparet ꝙ non concludit. Primo. quia dubiuꝫ ſupponit / vꝫ ꝙ quantitas ſit forma aliqua diſtincta realiter a re quanta. hoc ſiquidem ſecundũ aliquos nõ eſt verũ / vt ĩ quarto prolixius eſt oſtenſuꝫ. ¶ Secundo. q: ſi hoc eſt verũ / aliã oportet ponere quantitatẽ in materia / ⁊ aliã in forma ab ipa realr̃ diſtinctã: cum vnũ accidẽs numero nõ poſſit exiſtere actualiẽ in diuerſis. ⁊ ita ꝑ cõſequẽs adhuc oportebit concedere in vno compoſito poſſe eſſe immo ⁊ actu exiſtere diuerſas quantitates. quod ⁊ verum eſt. quot enĩ ſunt diuerſa realiter quãta licet vnita tot ſunt quãtitates: cũ nec quantitas ſit aliud q̃ res ipſa / vt partes habẽs actualiter extra partes. quare ⁊c. ¶ Ad quartã apparet ꝙ falſum accipit in maiore. quelibet enĩ pars materie hũani corporis informaẽ forma ſubſtantiali corporis ꝓpria illi parti / vt materia q̃ eſt ĩ manu forma ſubſtãtiali manus: que a forma ſubſtãtiali cuiuſlibet alterius partis ſpecifice eſt diſtincta: ⁊ cuꝫ hoc informaẽ aĩa ſenſitiua ⁊ ĩtellectiua. quare ⁊c. ¶ Et ideo aliter eſt arguendũ ad cõcluſionẽ iſtam probandã. quia nõ eſt ponenda pluralitas vbi nulla eſt neceſſitas nec etiã apparet euidenter poſſibilitas. ſed nulla ẽ neceſſitas nec euidẽs poſſibilitas ponẽdi in quolibet mixto multitudinẽ taliũ rerũ / vꝫ oĩm quatuor elemẽtorꝫ ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. ⁊ primo ꝙ nõ ſit neceſſitas: q: forma nõ arguiẽ eſſe in aliquo / niſi ex operatione: ſicut anima ſenſitiua ex actu ſentiendi / ⁊ intellectiua ex actu intelligẽdi: ⁊ ſic de alijs. ſed in mixto nulla appet operatio ex qua poſſit argui in ipſo aliquod elementũ quantũ ad ſubſtantialẽ actũ. ergo ⁊c. ¶ Et ſi dicaẽ ꝙ immo eſt aliqua operatio mixti ꝓpria elemẽti / vꝫ gñatio elemẽti. ꝓpria enĩ operatio ignis eſt gñatio ignis. ſꝫ mixtũ generat ignẽ / vt appet de igne ex colliſione corporũ gñato. ¶ Rñdeo ꝙ gñatio talis ignis ſi eſt a mixto aut eſt a forma diſtincta realiẽ a forma cuiuſlibet elemẽti: aut a forma ignis tãtũ in mixto exiſtẽtis. Sed nõ poteſt poni ſcđm. ¶ Primo. q: qua rõne ignis eſt gñatiuus ignis / ⁊ aqua ſilr̃ forme aque: ⁊ ſic de alijs elemẽtis. ſed ex illo mixto ex quo gñaẽ ignis / nõ põt gñari aqua nec aer nec terra. ergo ignis genit⁹ nõ eſt ab aliqua forma

ignis in mixto actualiter existēte. ¶ Secūdo. qꝛ nō ex quocunq̧ mixto potest generari ignis hoc mō: sed tantum ex corpore duro: ex quo etiā perse sumpto nō generatur: sed tantū cū alio. sed cū in quolibet mixto sit vniformiter quodlibet elemētū: si ignis vnius corporis mixti esset generatiuus ignis cuiuslibet mixti alterius: cū etiā vnus ignis nō requirat aliū ad generandū ignem / nec vnū corpus mixtū requireret aliud corpus mixtū ad ignē generandū. sed vtrunq̧ istorum apparet esse falsum ad sensum. ergo nō sequit̄ ꝙ oportet cōcedere ignē hmōi taliter generatū / vel non esse a mixto: vel si sic / nō a forma aliqua ignis / sed a forma mixti ab igne realiter differente. quocunq̧ autē istorū cōcesso / sequit̄ ꝙ generatio ignis non sit propria operatio forme ignis nec cū ipsa conuertibilis. quare ꝛc. ¶ Secūda pars minoris vꝫ ꝙ non appareat euidenter possibilitas essendi elementa in mixto: probat̄. quia ad sensum apparet ꝙ forme elementorū tam substantiales ꝙ accidētales sunt incompossibiles in eodem: cū vna sit alterius corruptiua. nec est euidēs ipsas huiusmodi formas elemētares ad talē aliquā medietatē posse ꝛ maxime naturalit̄ reduci: ꝙ sint simul cōpossibiles in eodē: cum vna sit alteri⁹ corruptiua. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut corpus mixtū est ab oībus elemētis distinctū / aut est precise illa elemēta. sꝫ secundū nō pōt poni: qꝛ tūc corpus mixtū in elemēta resolutū nō esset corruptū. sicut eñ nihil est gn̄atū nisi habēs esse aliqd̓ nouū: ita nec corruptū / nisi cui⁹ esse aliqd̓ est destructū. sed si mixtū est precise quatuor elemēta inter se vnita: resolutiōe facta mixti in elemēta / nulla res eēt destructa / sed p̄cise est vna ab alia separata. ergo relinquit̄ scd̓m / vꝫ ꝙ mixtū realr̄ sit distinctū ab oībus elemētis. sed nō videt̄ possibile tales formas elemētoꝝ sic distinctas in idē posse cōcurrere magis mediāte forma aliq̄ mixti / ꝙ p se sine hmōi forma mixti. nō videt̄ etiam esse possibile ꝙ oīe ꝓductiuū mixti sit ꝓductiuū cuiuslibet elemēti magis ꝙ e cōuerso. qm̄ tāta est incōpossibilitas inter mixtū corruptū ꝛ elementa in que est resolutū / quanta est ecōuerso inter quodlibet elementum et mixtū. sed elementa in que mixtū resoluit̄ quādo corrūpit̄ / sunt incōpossibilia forme mixti. ergo nec illa elemēta nec alia fuerūt prius in ipō nec ipsi ꝯpossibilia. ꝗ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si ī mixto existerēt elemēta / ipso resoluto in elemēta / in quolibet illoꝝ quatuor elemētoꝝ in qd̓ eēt mixtū resolutū / eēt aliq̄ forma q̄ ī mixto p̄fuit. qd̓ est falsum. ¶ Cōsequētia est euidēs. qꝛ forma ꝓducta nūq̄ corrūpit aliā quā inuenit eiusdē rationis / sed potius cā intendit. ergo quatuor elemēta que prefuerūt in mixto nō corrumpunt̄ sed potius p̄ficiunt̄ p alia quatuor in q̄ resoluit̄ postea ipsum mixtū. ꝛ ita sequitur ꝓpositū / vꝫ ꝙ in quolibet illoꝝ quatuor elementorū que succedunt in materia forme mixti / esset elementū qd̓ prefuit in mixto. sed predicta ꝛ alia multa que sequuntur vident̄ esse incōuenientia. ergo ꝛc. ¶ Preterea nec forme elemētorum substantiales nec ipsorū oēs qualitates sunt remissibiles per naturam: modo quo haberēt poni in mixto si essent in ipso. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ elementa non sunt sic miscibilia nec immiscibilia in mixto / sicut cōponibilia sunt in composito vel partes in toto.

Secundo quæro de forma viuētium. Utrum anima sit effectiue ab aliqua secūda causa / an tantū a prima. ¶ Et videt̄ ꝙ tantū a prima. quia anima sensitiua nō potest poni esse a generante: cum ipso non existente introducatur: nec ab aliqua alia secunda causa non viuente: cum viuum nō possit effici ab aliquo nō viuente. Anima etiā vegetatiua nō potest esse a terra propter consimilē rationē: nec apparet causa alia secunda a qua possit eē. ergo oportet ꝙ sit a prima: cū omnis effect⁹ habeat esse ab aliqua causa. ¶ Contra. quia non minus viuum pōt esse ab aliquo viuo effectiue / ꝙ vnum nō viuum ab alio non viuo. sed cōstat vnum non viuum esse causam alterius nō viui effectiuā. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ omne corruptibile est generabile. sed omnis anima alia ab intellectiua est corruptibilis: ergo generabilis. quare ꝛc. ¶ Responsio. vbi primo videbit̄ quesitū / vꝫ a quo introducatur anima. Secūdo an sit extensa an inextensa.

Quantum ad primum cōstat animam intellectiuā esse ingenerabilē ꝛ incorruptibilē per fidē ꝛ ideo de illa nō oportet querere an sit tantū a prima an ab aliqua secunda causa: cū nullum incorruptibile sit effectus secūde cause / sed tātūmodo prime cause. Et ideo pretermissa anima intellectiua quātū ad alias formas viuētes corruptibiles / cuiusmōi sunt ala sensitiua ꝛ vegetatiua: pono duas conclusiones. ¶ Prima est ꝙ nulla forma viuēs introducit̄ effectiue ab aliqua secunda causa vniuoca. ¶ Hec apparet euidēter. qm̄ si aliquod viuū esset causa vniuoca alteri⁹ viui / vt vegetatiuū vegetatiui / ꝛ sensitiuum sensitiui: vel esset causa eius immediata vel mediata. Sed non potest poni primū. quoniam illud est causa alicuius immediata ad quod immediate illud sequitur. nec enim aliter scimus aliquid esse causam alterius / nisi quia ad ipsū illud sequi cernim⁹ / vt calor sequit̄ ad calorē. sed constat ꝙ ad nullū viuū sequitur immediate aliud viuū eiusdem rationis. nō enim ad vnū animal sequitur alterū immediate: nec ad vnā plantam alia. ergo ꝛc. Nec potest poni secūdum / vꝫ ꝙ huiusmodi forma viuens sit ab alia effectiue mediante aliquo effectu. ¶ Hoc apparet. qm̄ effectus quo mediāte viuū haberet esse a viuo si fieret ab ipso / haberet esse semen decisum ab ipso. nec enim viuum generans viuū si agit ad ipsum genitum aliquo suo mediante effectu / potest agere alio mediante effectu / ꝙ semine ab ipso deciso: quia nec est alius effectus medius inter generans ꝛ genitum / nisi semen decisum. sed mediante forma substantiali seminis non potest effectiue attingere formā viuam. ¶ Hoc probat̄. quoniam non potens agere immediate per se / nec mediante alio non actiuo. sed vt dictū est in conclusione alia / viuū nō est alterius viui immediate ꝓductiuū: ergo nec illo mediāte qd̓ nō pōt agere ad ipsum. sed forma substantialis seminis nō potest agere ad animā viuentē: cū ante ei⁹ introductionē in sua materia oporteat ipsam corrūpi: causā aūt nō oportet corrūpi ꝓpter effectū ab ea ꝓducēdū. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nulla substātia cōposita est ꝓductiua alicui⁹ forme sue incōpossibilis in materia sua. ¶ Hoc appꝫ. nec eñ ignis est ꝓductiuus ī sua materia forme aque / nec ecōuerso. sed forma viua vltimo īntroducēda est incōpossibilis in eadē materia forme seminis: ergo substātia seminis nō pōt esse eius principiū productiuum. ergo ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est. ꝙ nulla forma viua pōt eē ab aliqua scd̓a causa equoca: supposito ꝙ nullꝫ imꝑfectius possit esse cā alicui⁹ ꝑfectioris se. ¶ Hec appꝫ. qm̄ si viuū eēt ab aliqua scd̓a causa equoca / aut a viuente / aut a nō viuēte. sed ꝯstat ꝙ nō pōt poni p̄mū. nō eñ magis mediate nec īmediate vnū viuū pōt poni effectiue eē ab alio viuo alterius rationis ꝙ ab alio eiusdē rōnis. sꝫ nullū viuū est ab alio eiusdē rōnis. ad sensū eñ appꝫ ꝙ ad nullū viuū sequit̄ īmediate alterū viuū: nec aliq̄ effectu mediāte magis ab vno ꝙ ab alio pōt eē. Nec pōt ēt poni scd̓m. qꝛ oē viuū ē nobili⁹ q̄cūq̧ nō viuo. supponit̄ aūt ꝙ imꝑfectius nō sit causa ꝑfectioris seipso. ergo ꝛc. ¶ Ex

hoc sequitur corollarie: q̄ p̄dicta stāte hypothesi/ vȝ q̄
nullū īperfectius possit eē causa alicui⁹ p̄fectioris se/ois
for ma viuēs q̄cūq̧ vita habet eē īmediate/ ⁊ tātū a sola
prima cā/nec pōt eē ab aliq̄ alia. ¶ Sed tūc ē hic dubiū
de isto supposito:an vȝ sit verū:puta q̄ nullū imp̄fecti⁹
possit esse cā alicui⁹ p̄fectioris ⁊c. ¶ Ad hoc respōdetur
cōiter q̄ licet imp̄fectius possit esse cā p̄tialis p̄fectioris
vt obiectū est cā actus intelligendi: nullo mō tn̄ pōt esse
cā totalis. ¶ Sed sic dicēdo cū nulla cā scda sit cā tota
lis alicuius effectus: sȝ ītm̄ p̄tialis:q̄ nec pōt in effectū
aliquē sine prima/p ɔn̄s nō negaē quin scda causa imp̄fe
ctior possit in aliqd̄ p̄fectius se sine q̄cūq̧ scda cā alia cō
causāte.nō em̄ min⁹ scda cā pōt in aliqd̄ se p̄fectius p̄ma
secū cōcausāte q̄ alia scda cā.ergo si vna cā scda pōt cō-
currere cū alia scda ad aliqd̄ causandū se p̄fectius/ et cū
prima. ¶ Et ideo cōcesso cām scdam vnā cū alia posse in
aliqd̄ se p̄fectius/ nō videē posse p̄bari q̄ vnū imp̄fecti⁹
sine alio creato secū cōcausante nō possit agere ad perfe-
ctius se prima cā sibi assistēte ⁊ secū principaliter cōcau
sante. ¶ Videē mihi p̄babile esse dicēdū q̄ īp̄fecti⁹ non
posse causare p̄fectius nō est notū⁹ q̄ q̄ ecōuerso p̄fecti⁹
possit in aliqd̄ īp̄fecti⁹:q̄ nec oē p̄fectius pōt ī īp̄fecti⁹
nec ī p̄fectius quodcūq̧ in qō pōt imp̄fectius: cū multa
imp̄fectiora sint multis p̄fectiorib⁹ actiuiora. sed q̄ ens
aliqō p̄fectius possit ī īp̄fectius vel equale in equale/nō
est nobis nec pōt naturalr̄ eē notū nisi a posteriori tātū
q̄ vȝ ad vnū equaliū cernim⁹ sequi alterū vt ignem ad
ignē/⁊ calorem ad calorē/⁊ ad vnū perfectius alterū im
perfectius:vt ad ignem caliditatē ⁊ ad aquā frigiditatē
ergo cōsimiliter nec scire possumus a priori imp̄fectius
nō posse ī perfectius:sed tātū a posteriori: vȝ si videm⁹
ad nullū īperfectius sequi aliqd̄ p̄fecti⁹.quoniā sicut il-
lud ad qō alterum sequitur/eē causa effectiua arguiē:ita
ecōuerso illud ad qō alterū nō potest sequi arguitur non
esse illius causa . sed q̄ ad ipm̄ imp̄fectius sequatur ali-
quod perfectius nec nobis est nec potest esse naturaliter
notū:q̄m̄ nulla causa secūda actiua agit primo ad formā
substātialem sed ad accn̄talē:⁊ sicut p̄mo attigit formaȝ
accn̄talem:ita ⁊ primo agit extra se p formā accn̄talem.
licet em̄ ignis in seipso agat ad calorē p formā ignis sub
stantialē: nō tn̄ in aquā nec in aliquod passum aliud sibi
presens:sed per formā accidētaleȝ : ad quā formā accidē
talem puta calorē sequiē in alio in qō agit similis forma
vȝ calor : cuiusmōi calor arguiē esse for a ignis non sub-
stātialis sed accidētalis:ẽū omne calidū possit in calidū
et forma substātialis ignis nō possit sine calore in ipsum
saltem extra se in aliqō passum. An aūt in illo passo in
quo calor primo a calore ignis p̄ducitur/ forme substan
tialis que post calorē sequitur sit ab eodē a quo fuit ca-
lor puta a forma ignis accn̄tali/an ab alio puta a forma
eius substātiali/nō potest nobis naturaliter esse notum:
maxime cū viderimus q̄ ad calorē a quocūq̧ alio agēte
ab igne p̄ductū in illo gradu sequāē eadē:vȝ fore ignis
introductio in passo p̄supposito ⁊ forme opposite corru-
ptio:que duo sequūtur ad calorem ab igne p̄ductū.quā-
do aūtē ad vnū aliquid in quocūq̧ repertū sequitur idē
effectus nō variatus p̄pter variationē seu diuersitatem
subiectorum/magis illud inuariatū arguiē esse causa il
lius effectus q̄ subiectorum aliquod ipsi⁹:licet nec hoc
sequatur nec necessario arguatur:cū effectus eiusdē ra-
tionis possit fieri a diuersis. sed ad omne virtualiter tn̄
vel formaliter calidū calorem in passo p̄supposito tātū
introducens quātū pōt calor ignis p̄ducere:sequiē cōsi
militer forme ignis p̄ductio ⁊ alterius p̄cedētis corru-
ptio:sicut ⁊ ad calorē ab igne seu eius calore productū.
ergo an ista puta forme ignis p̄ductio ⁊ alterius corru
ptio/ sint a calore forma accidētali an ab eius subiecto
et per cōsequēs vtrū accidēs an substantia sit principiū
generatiuū substātialis forme p̄posite ⁊ corruptiuū oppo
site/nulli constat. ¶ Cōfirmatur.quia qō est principium
alicui⁹ antecedētis necessitātis ad cōsequēs saltē natu-
raliter loquēdo videē esse principiū ɔsequētis sequentis
necessario antecedēs.sed calor ignis est principiū altera
tionis necessitātis ad forme ignis p̄posite p̄ductionem
et ad forme opposite corruptionē.ergo ⁊ ab ipso etiā vi-
detur esse vtrūq̧ cōsequēs sequēs necessario huiusmodi
antecedēs.Si em̄ dicaē: q̄ nō est ab ipso sed ab eius sub
iecto puta a substātia ignis/ hoc nō videtur posse p̄bari.
sed magis oppositū: tū q̄ vt dictū est idem cōsequēs seq̄
tur puta forme ignis p̄ductio ⁊ opposite corruptio/a quo
cūq̧ antecedēs huiusmodi puta talis dispositio necessi
tās introducaē. Tum quia a ī calorem ignis ab igne se
paratum passum calefacientē sibi p̄ximū idem sequereē
qō modo/vȝ forme illi⁹ passi corruptio ⁊ forme ignis ī
eius materia introductio.Et si dicatur q̄ si hoc sequere
tur/ non sequeretur ad calorem nec fieret ab aliqua secū
da causa sed tn̄ a prima semper supplente imperfectio-
nem secūde/ introducēdo in passo formā sibi incompossi-
bilem ad quā disponit. hoc si est verū:nō tamen est per se
notum nec demōstrabile ex aliquo per se noto.tn̄ em̄ p̄-
batur ex illo p̄supposito de quo est questio:vȝ q̄ nullum
imp̄fectius potest agere ad p̄fectius. hoc aūt vt dictum
est/licet forte sit verum/sicut ⁊ videtur rationabile:nō tn̄
est per se notum nec demōstrabile ex aliquo per se noto.
¶ Cōfirmatur secūdo.quia etiā in agentibus vniuocis
vnū videtur posse p̄ducere aliquid p̄fectius se:vt calidū
aliud calidius / p̄ducēdo vnū gradum caloris in passo p̄
supposito post alium successiue:ex quibus omnibus ca-
lor resultans poterit esse intēsior q̄ calor qui talium oīȝ
caloris graduuȝ dicitur esse causa.quare ⁊c. ¶ Sic igiē
cōcludo ex p̄dictis: q̄ licet nullum imp̄fectius esse cau-
sam totalem perfectioris se videatur esse verum ⁊ ratio-
nabile:nō tamē videtur esse p se notum nobis nec demō
strabile: vocādo causam secūdam totalem nō que potest
sine quacūq̧ alia vniuersaliter in effectū: quia causa to-
talis talis nulla est nec esse potest nisi sola prima: sed
que potest in effectū sine quacūq̧ causa secūda alia con-
causante. Nec valet qō aliqui arguūt: quia nullum imp̄
fectius cōtinet virtualiter p̄fectius:causa aūt ɔtinet vir
tualiter effectum.ergo ⁊c.q̄m̄ cū ɔtinere virtualiter effe
ctum nō sit aliud q̄ posse causaliter in ipm̄/ p ɔn̄s sic ar
guētes nihil p̄bāt:q̄ p̄bandū supponūt/⁊ principiū pe
tūt idē p idē arguētes. ¶ Ex p̄dictis infero corollarie: q̄
anī forma viuēs sit tn̄ a prima cā/an possit eē etiā a secū-
da /nō est nobis notū p se/nec demōstrabile ex aliq̄ alio p
se noto. ¶ Hoc appet.q̄m̄ ex nullo alio p̄baē nisi ex p̄di-
cto supposito tāq̄ principio apud multos: vȝ q̄ nullū
imp̄fectius pōt esse causa alicui⁹ p̄fectioris.qō(vt dictū
est) nō est p se notū. ¶ Et si q̄raē:a qua igiē causa secūda
posset introduci effectiue huiōi forma viuens: supposito
q̄ imp̄fectius posset agere ad perfectius: ¶ Respōdeo:
q̄ ois effectus vt dictum est ab illo effectiue est seu esse
arguiē ad qō sequitur quocūq̧ alio circūscripto:et ab il-
lis simul omnib⁹ causis secūdis ad quas simul positas
non ad vnam sine alia sequitur. Si aūt est aliquod ens
creatū vnū vel plura ad que sequatur in materia dispo-
sita forma viuens:vȝ anima: tale nō videtur esse aliud
q̄ virtus alicuius vel aliquorum corpoȝ superioȝ:⁊ etiā
forte cum eis aliqua forma nō substantialis sed acciden
talis seminis materiā ad animā ⁊ ad corpus forme sub-
stantialis seminis disponentis. et hoc q̄tum ad illa a'ia
lia q̄ generanē semine mediāte.licȝ em̄ formā substātialē
seminis eoȝ corrūpi oporteat añ aīe īntroductionē: nō tn̄
oēm formā eius accidentalem:cū nulla forma accn̄talis

dispone͂s ad formã ꝓpositã introducẽdã corrũpat͂ corrupta forma opposita/nisi illa q̃ subiectiue preexistit ĩ ipa: vt dictũ fuit in p̃cedẽtibus in quadã alia q̃stione: meli⁹ tñ est dicere formas h̃mõi viuẽtes introduci vel p̃cise a deo vel si ab aliquo alio/nõ nisi a virtute superioꝝ corporum pluriũ vel vni⁹ vt solis tãtũ: licet nullũ hoꝝ videat͂ totaliter esse notũ nec certum. ❡Hec de primo.

Quantum ad secundũ: Primo adducã rationes ꝓ vtraq; pte. Scd̃o soluã ad ipsas. Tertio inq̃rã q̃ pars sit ꝓbabilior. ❡Quãtũ ad primũ arguit͂ primo: q̃ aia sit extẽsa. Primo sic. oĩs forma educta de potẽtia subiecti extẽsi est extẽsa. sed aia sensitiua ⁊ etiã vegetatiua est h̃mõi. ergo ⁊c. ❡Scd̃o. qꝛ forma q̃ corrũpit͂ ad corruptionẽ subiecti/etiã extẽdit͂ ad extẽsionẽ ipsius sed aia sensitiua et vegetatiua corrũpit͂ ad corruptionẽ corporis quod informat. ergo ⁊c. ❡Tertio. qꝛ oĩs forma cognitiua imaterialis ⁊ inextẽsa põt app̃hendere obiectũ imateriale ⁊ indiuisibile. sed nulla potẽtia sensitiua põt app̃hẽdere nisi quãtũ: g̃ sequit͂ q̃ sit quãta ⁊ extẽsa. ❡Quarto. qꝛ ꝯtria nõ possunt simul inesse eidẽ subiecto indiuisibili. sed dolor ⁊ delectatio sunt ꝯtraria q̃ possunt scd̃m diuersas ptes corporis inesse eidẽ aiali/⁊ p ꝯñs aie sensitiue. põt enĩ aial dolere ĩ vna pte corporis ⁊ delectari in alia ꝓpter diuersa obiecta talib⁹ ptib⁹ p̃ñtia. g̃ ⁊c. ❡Quinto. qꝛ idẽ subiectũ nõ põt scd̃m sui eãdẽ ptẽ esse subiectũ plurium accñtiũ solo numero differẽtiũ: sed eadem aia est subiectũ plurium actuũ sentiẽdi scd̃m diuersas corporis sui partes. alterius enim actus sentiẽdi est subiectum in capite ⁊ alteri⁹ in pede: qui tñ actus sentiẽdi oẽs sunt eiusdẽ speciei. ergo ⁊c. ❡Sexto. qꝛ oĩs forma q̃ diuidit͂ ad diuisionẽ subiecti/est extẽsa ĩ ipo. sed aia sensitiua diuidit͂ ad diuisionẽ corporis qd̃ informat: vt patet in quibusdã aialibus annulosis: q̃ diuisis suis corporibus viuunt. ergo ⁊c. ❡Scd̃o arguit͂ in cõtrariũ. Primo. qꝛ oĩs forma substãtialis educta de potẽtia subiectorũ diuersoꝝ ⁊ alterius rõnis est indiuisibilis. sed aia sensitiua ⁊ vegetatiua est h̃mõi. educit͂ enĩ de potẽtia diuersarũ ptiũ corporis qd̃ informat. ergo ⁊c. ❡Scd̃o. qꝛ nulla opatio alicui⁹ forme extẽse in aliq̃ pte subiecti remittit aliã in alia pte subiecti. ❡Hoc ꝑʒ p exẽplũ de forma ignis: cui⁹ vni⁹ ptis calefactio nõ remittit calefactionẽ alteri⁹ ptis. sed vna opatio q̃cũq; aie sensitiue ĩ aliq̃ pte corporis remittit aliã in alia pte seu mediãte ipa eiicitã, vt visio auditionẽ ⁊ econuerso. ergo ⁊c. ❡Minor ꝑʒ. qm̃ quãto q̃s magis est intẽt⁹ circa actũ vni⁹ potẽtie/tãto magis remittit͂ act⁹ alteri⁹. ❡Tertio. qꝛ oĩs forma extẽsa põt simul recipe ꝯtraria etiã ĩ summo scd̃m diuersas ptes. sed aia sensitiua nõ põt simul recipe cõtraria puta dolorẽ ⁊ delectationẽ in summo. dolor enĩ in vna pte corporis remittit delectationẽ alteri⁹ ptis. g̃ ⁊c. ❡Quarto. qꝛ nulla forma extẽsa dẽterminat sibi dẽterminatã quãtitatẽ: vt ꝑʒ de forma ignis ⁊ de alia oĩ forma extensa que posset informare materiã quãtãcũq; extẽsam. sed aia sensitiua videt͂ sibi dẽterminare dẽterminatã quãtitatẽ corporis qd̃ informat. nõ enĩ posset informare corp⁹ quãtũcũq; magnũ. ergo ⁊c. ❡Quinto. qꝛ nulla forma extẽsa põt tẽdere in obiectũ inextẽsũ ⁊ indiuisibile. sed aia sensitiua põt app̃hẽdere obiectũ inextẽsum: vt ꝑʒ de estimatiua potẽtia ouis ⁊ alteri⁹ aialis: q̃ scd̃m Auicẽnã .6. naturaliũ app̃hẽdit intẽtionẽ amicitie ⁊ inimicitie cõuenientie ⁊ disconuenientie: q̃ sunt intẽtiões inextẽse ⁊ indiuisibiles. ergo ⁊c. ❡Sexto. qꝛ nulla forma extẽsa põt mouere subiectũ suũ cõtra suã naturalẽ inclinationẽ ⁊ ꝓpriũ suũ motũ. sʒ aia sensitiua mouet corp⁹ qd̃ informat cõtra naturalẽ eius motũ seu inclinationẽ ad tpm: cũ eius naturalis motus sicut ⁊ cuiuscũq; alteri⁹ grauis sit tãtũmõ ad deorsum. ergo ⁊c. ❡Septimo. qꝛ forma extensa non est eiusdẽ rationis cũ forma non extensa. sed oẽs aie sunt eiusdem rationis. ergo cũ aia intellectiua sit inextensa ⁊ oĩs alia erit etiam inextensa. ❡Hec de primo.

❡Quãtũ ad scd̃m: vbi est ad p̃dicta oĩa respõdendũ: primo respõdet͂ ad illa q̃bus ꝓbat͂ aiam esse extẽsaʒ. ❡Ad primũ respõdẽt aliq̃ dicẽtes: q̃ illa maior assumpta ẽ vera de forma educta de potẽtia subiecti extẽsi simplicis nõ h̃ñtis ptes alteri⁹ rõnis. nõ aũt de forma q̃ educit͂ de potẽtia subiecti h̃ñtis ptes diuersarũ rõnũ: sicut est ĩ ꝓposito de aia sensitiua/⁊ etiã de vegetatiua. ❡Sed hec solutio ẽ sine oĩ rõne. nulla enĩ ꝑʒ rõ q̃re magis forma educta de potẽtia subiecti nõ h̃ñtis tales diuersas ptes alteri⁹ rõnis sit extẽsa q̃ forma educta de potẽtia subiecti quãti ex diuersis ptibus cõstituti. ❡Et ideo aliter est dicendũ ad rõnem negãdo similiter maiorẽ. est enĩ falsa/ qd̃ apparet euidẽter. qm̃ formã educi de potẽtia subiecti nõ ẽ aliud vt ĩ supiorib⁹ fuit dictũ/q̃ ipam ꝓduci in subiecto ⁊ ita nec formã educi de potẽtia subiecti quãti seu extẽsi est aliud q̃ ipaʒ ꝓduci ĩ subiecto extẽso p̃supposito ei⁹ naturali receptiuo. sʒ cõstat q̃ aia itellectiua educit͂ de potẽtia subiecti extẽsi: vʒ corporis p̃suppositi isto mõ: nec tñ ẽ extẽsa. g̃ ⁊c. ❡Ad scd̃m ꝯsilr r̃ndet͂ ad maiorẽ negãdo ipsã. cõe enĩ ẽ oĩ forme corpali siue extẽse siue iextẽse/q̃ corrũpat͂ subiecto suo corrupto. nec enĩ qꝛ idiuisibil͂/arguit͂ q̃ magis possit naturalr͂ sine subiecto subsistere q̃ si eẽt diuisibil͂. nõ enĩ albedo iextẽsa posset magis sine subiecto existere q̃ extẽsa. q̃re ⁊c. ❡Ad tertiũ ꝯsilr põt respõderi ad maiorẽ/negãdo ipaʒ. licʒ enĩ aia sensitiua nõ possit app̃hẽdere nisi quãtũ/tñ oĩs act⁹ ei⁹ app̃hẽsiu⁹ ẽ imaterialis ⁊ iextẽsus. magis aũt potẽtia debet argui iextensa vel extẽsa ex actu ipaʒ informãte q̃ ex obiecto actũ terminãte. q̃re ⁊c. ❡Alij aũt r̃ndent ad minorẽ negãtes ipaʒ. dicũt enĩ q̃ sensus cõis app̃hẽdit act⁹ itẽsos oĩm sensuũ pticulariũ/⁊ estimatiua etiam intentionẽ amicitie ⁊ inimicitie: ꝯuenientie ⁊ disconuenientie: quoꝝ nullũ est quãtũ formalr͂ nec extẽsum. ❡Ad q̃rtũ r̃ndet͂ similr͂ ad maiorẽ q̃ lʒ ꝯtria ĩ sũmo nõ possint inesse eidẽ/possunt tñ inesse remisso: vt ꝑʒ ĩ subiecto frigiditatis remisso a calido vl̃ econuerso in calido remisso a frigido. ⁊ idõ lʒ aia sensitiua sit idiuisibilis/tñ põt recipe ꝯtria nõ ĩ sũmo: qd̃ tñ posset si extẽsa existeret: sed in esse ipfecto ⁊ remisso. q̃re ⁊c. ❡Ad q̃ntũ aliq̃ r̃ndẽt: dicẽtes q̃ act⁹ sentiẽdi nõ sũt ĩ aia: sʒ ĩ ꝯposito ex ipa ⁊ ex organo subiectiue. ❡Sʒ hec est similiter falsuʒ. qm̃ illd̃ p̃cise ⁊ nullũ aliud ẽ act⁹ sentiẽdi subiectũ qd̃ pcipit eius obiectum ⁊ tẽdit in ipsum. hoc autem est solũ aia. g̃ ⁊c. ❡Et idõ aliter est dicẽdũ. q̃ lʒ ĩ eodẽ subiecto idiuisibili nõ possint eẽ plura accñtia solo nũero distincta diuisa/possũt tñ eẽ plra vnita: sicut ꝑʒ de albedine itensa cui⁹ plures grad⁹ solo nũero differẽtes sunt ĩ eadẽ pte subiecti. ⁊ sic ꝯsilr in ꝓposito dicet͂ q̃ h̃mõi plures sentiẽdi act⁹ solo nũero differẽtes ĩ aia idiuisibili existentes vniũt͂ ⁊ faciũt nũero vnũ actũ. q̃re ⁊c. ❡Ad sextũ r̃ndet͂ q̃ aie existẽtes ĩ diuersis ptib⁹ corporis aialis diuisi sunt alie ⁊ distincte ab aia q̃ prius erat ĩ toto corpe nõ diuiso. ⁊ ista vr̃ esse r̃nsio Auer. ponẽtis exẽplũ ad declarationẽ ipius de voce aliq̃: cui⁹ significatum est aliud a significatis suarũ ptiũ/si vox h̃mõi diuidat͂. Consilr ĩ ꝓposito. sic enĩ suo mõ corp⁹ ẽ aie subiectũ sicut vox sue significatiõis. ⁊ idõ sicut aliud ẽ significatũ toti⁹ noĩs vt h̃mõi noĩs Lucifer/⁊ alia sunt significata suarũ ptiũ: sic cõsilr alia aia qꝛ vnita ⁊ idiuisibilis ẽ ĩ toto corpe nõ diuiso/⁊ alie sunt postea ĩ ptib⁹ diuisis. ❡Et si querat͂: a quo sint h̃mõi aie effectiue: oportet dicere q̃ a deo vel ab illo a q̃ fuit prima aia in toto corpe introducta si fuit ab alio q̃ a deo puta ab influentia alicuius vel aliquoꝝ corporũ superiorum. ❡Sed istud videtur somniũ ⁊ rei-

rabile dictũ: vez q diuiso corpore cuiuslibet talis aĩalis vna anima corrũpatur ⁊ due alie pducant. ¶ Et ideo forte aliter posset dici q hmõi diuise partes corporis talis aĩalis nõ viuũt/licet aliquo tẽpore modico post diuisionẽ hmõi moueant. nec eni talis motus ipsarũ est ab aĩa sensitiua/cũ supponat eẽ corrupta: s3 ab aliq̃b⁹ spiritib⁹ vitalibus in talib⁹ partib⁹ diuisis remanẽtibus ⁊ ipsas mouẽtibus vsq ad breue tẽpus. nec eni ptes huiusmodi sic diuise diu mouent: qđ tñ fieret/⁊ ipse diu viuerẽt si eis diuisis aĩe sensitiue nouiter aduenirẽt. ¶ Scđo respõdetur ad illa q̃ p pte alia adducunt. ¶ Ad primũ respõdẽt aliqui dicentes: q illa maior assumpta est vera de forma educta de potẽtia diuersoꝝ subiectoꝝ ptialiũ subiectoꝝ. ¶ Sed ista solutio videt supponere vnũ falsum: vez formã aliquã educi de potẽtia diuersoꝝ totaliũ subiectorũ. Hoc eni nõ est verũ. qꝛ nulla forma educta naturaliter nec etiã supnaturaliter recipit nisi tñ in vno subiecto totali. sed de solius illi⁹ subiecti potẽtia educit in quo recipitur. q̃re ⁊c. ¶ Et ideo aliter est dicẽdũ negãdo simplr et sine distinctione maiorẽ illã assumptã: nisi sic educat de potẽtia plurium subiectoꝝ q sit tota in quolibet ipsorũ: sicut aĩa intellectiua educit de potentia subiectiua pluriũ ptiũ corporis: in quarũ qualibet est tota. sed tunc minor sub maiore sic intellecta assumpta/vez q aĩa sensitiua sic educat de potẽtia subiectoꝝ pluriũ/negaret. qꝛ si extẽsa est/in nulla pte corporis est tota: sed tota i toto corpore et diuerse ptes ipi⁹ in diuersis ptib⁹ corporis. q̃re ⁊c. ¶ Ad scđz rñdet: q illa maior assumpta ẽ vera de opatiõe reali cuiusmõi ẽ calefactio ignis: de q̃ ibi ponit exẽplũ: nõ aũt de opatione intẽtionali q̃lis est oĩs actus sentiẽdi. cuius ratio ponit: qꝛ licet obiectũ sensibile puta frigus sit tñ in vna pte corpis: puta in pede: tñ eius intentio hoc est spẽs sensibilis/multiplicat vsq ad caput et vlr p oẽs ptes. ⁊ ideo intẽtio siue spẽs sensibilis vni⁹ obiecti sensati remittit intẽtionẽ alteri⁹: qua remissa remittit actus sentiẽdi. ¶ Sed ista solutio deficit/Primo. qꝛ dubiũ accipit: vez ad actũ sentiẽdi esse necessariã aliquã speciẽ ab obiecto sensibili causatã. ¶ Scđo. qꝛ esto q sit necessaria/non magis vna spẽs remittit aliã in organo q̃ in medio. sed in medio vna nõ remittit aliã. sunt eni i eadẽ pte medij (scđm etiã sic soluẽtẽ alibi) species cõtrarioꝝ/vt albi ⁊ nigri. ex quo ifert q nec species nec actus diuersoꝝ obiectoꝝ specifice distiguũtur. Nõ videt aũt dicẽdũ q spẽs albedinis adueniens speciei nigredinis in medio existẽtis ipsam remittat. q̃re ⁊c. ¶ Et ideo ponẽdo animã sensitiuã esse extẽsam: aliã causaz oportet assignare q̃re opatio sensitiua vni⁹ ptis ppẽ aliã remittat. causam aũt istã difficile est inuenire. sic tñ esse de facto quilibet experit. ppẽ qđ ponẽdo animã ipsam eẽ extẽsam/oportet negare maiorẽ illã vlr intellectã. tãtum eni est vera de formis extẽsis nõ viuẽtib⁹: nõ aũt de istis viuẽtib⁹: quodcũq ponatur causa isti⁹ siue natura ipsa cuiuslibet talis forme/siue aliq̃d aliud nobis incertum. ¶ Ad tertiũ cõsimiliter est dicẽdũ: vez q maior illa puta q oĩs forma extẽsa possit recipe cõtraria i summo/nõ est vera de formis viuẽtibus: sed de alijs. cõtraria eni ista puta delectatio ⁊ dolor sunt in aĩa mediãtib⁹ actib⁹ ipsa antecedentibus. ⁊ ideo sicut vn⁹ actus remittit alium ita ⁊ vnũ cõtrarioꝝ reliquũ puta delectatio dolorẽ ⁊ econuerso. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q maior assumpta nõ est vera. q̃libet eni forma determinata vna extẽsa determinat sibi certã materiã ⁊ determinate quãtitatis. nec eni forma hmõi ignis posset informare materiã maiorẽ q̃ informat nisi sibi adderet alia forma ignis: et qꝛ forma hmõi ignis est pductiua alteri⁹ ⁊ alteri⁹ forme ignis in materia psupposita sibi apposita: ideo põt informare materiã quãcũq nõ aliq̃ ps forme ignis sed tota: q̃ põt p appositionẽ ptiũ diuersarũ crescere in infinitũ. nõ sic aũt est de aĩa sensitiua nec de vegetatiua: cũ vna nõ sit alteri⁹ pductiua. ⁊ ideo nõ põt maiorẽ materiã informare q̃ sit ipsa cui⁹ magnitudo extẽsa nõ est i potestate sua. ⁊ ideo tãtũ corpus põt informare ad quãtũ sua quãtitas se extẽdit. ¶ Sed tũc hoc tenẽdo/oportet cõcedere q sicut corp⁹ cuiuslibet viui crescat ita nouã animã acq̃rit. ¶ Hoc apparet. qꝛ nulla forma extẽsa põt informare subiectũ mai⁹ suo pprio qđ informat nisi ipsi forma alia apponat: sicut albedo vni⁹ cubiti nõ põt informare se bicubitũ nisi sibi albedo vnius cubiti apponat. q̃ cõsimiliter i pposito/si aĩa est extẽsa nõ põt vno tẽpore maius corpus q̃ alio informare nisi sibi alia ⁊ noua apponat aĩa. ⁊ cũ diuerse ptes forme extẽse diuersas ptes informẽt materie/videt etiã sequi q anima pcedẽs tñ informet corpus primũ: ⁊ alia adueniẽs aliã ptẽ tñ nouiter appositã pcedẽti. q̃ oĩa et plura alia q̃ ad istã positionẽ sequũt vident mirabilia: ⁊ ad cõcedendũ difficilia. ¶ Ad quintũ põt primo negari maior: qꝛ sicut forma inextẽsa põt tendere in obiectum extẽsum: ita nõ videt ipossibile formã extẽsam tẽdere in obiectũ inextensum. ¶ Scđo: cõcessa maiori põt dici ad minorẽ: q falsum accipit. nõ eni potẽtia sensitiua percipit nisi quãtũ. nec excitatiua eni apphẽdit inimicitiam nec amicitiã sed tãtũ exteriora accñtia q̃ sunt hoꝝ signa si eni lupus hẽret accñtia exteriora ⁊ figurã ouis: ppter hoc nõ minus q̃ nũc esset inimicus ouis: ⁊ tñ ouis tunc nõ respueret/sed potius seq̃ret. q̃re ⁊c. ¶ Ad sextũ dicit q maior nõ est vera de aĩa/licet sit vera de oĩ forma alia extensa. nõ tñ qꝛ extensa: sed qꝛ oĩs forma alia ab aĩa est principiũ determinari quo subiectũ suũ vt sibi cõiũctũ ẽ mobile tñ. sicut q forma ignis nõ possit mouere materiã quã informat nisi sursum: hoc nõ est qꝛ extẽsa: sed qꝛ ipsa est determinate principiũ hmõi: cuius cõtrariũ est de aĩa sensitiua. ¶ Ad septimũ ⁊ vltimũ dicẽdũ: q licet oẽs aĩe sint eiusdẽ generis: nõ tñ eiusdẽ specifice rõnis. extẽsum aũt ⁊ inextẽsum bene possunt esse eiusdẽ generis sicut albedo ⁊ intellectio. quare ⁊c. ¶ Hec de secundo.

¶ Quantum ad tertium et vltimum: pono tres conclusiones. ¶ Prima est: q anima intellectiua est indiuisibilis ⁊ inextẽsa. ¶ Hec pbat ab aliq̃bus ratione sui obiecti. Primo. quia nulla forma extẽsa potest apprehendere obiectũ indiuisibile ⁊ inextẽsum. sed anima intellectiua apphendit obiectũ indiuisibile nõ quãtũ. ergo ⁊c. ¶ Maior pbat. qꝛ nulla imago seu species existẽs in aliquo subiecto quãto potest repñtare nõ quãtum. q eni species cõis sensibilis a remotis videtur minor q̃ sit: nõ est nisi ppẽ modicã imaginẽ quã in vidente distante producit. sicut ergo imago repñtãs obiectum quãtum est quãta: ita ⁊ alia repñtans obiectũ nõ quãtũ est necessario inextẽsa/nec per ꝯñs potest esse in subiecto quãto. quare ⁊c. ¶ Scđo arguit silr ex pte obiecti: qꝛ nulla potẽtia extẽsa põt apphẽdere quocũq obiecto dato aliud maius in infinitũ. sed aĩa intellectiua hoc põt facere. q̃ ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ nulla forma extẽsa est sepabilis a subiecto: s3 aĩa intellectiua ẽ a subiecto sepabil' qꝛ icorruptibil'. q̃ ⁊c. ¶ Sed iste rõnes nõ demonstrãt. maiores eni ipsarũ nõ sũt mihi euidẽtes: nec ẽt minor vltime rõnis/nisi sola fide. Nec valet pbatio maioris p̃me rõnis. ¶ Primo. qꝛ scđz aliquos rõnabilit' sentiẽtes ad nullũ actũ sentiẽdi reqrit nec ꝯcurrit i sẽtiẽte aliq̃ spẽs sensibil' seu imago. ¶ Scđo. qꝛ scđz ponẽtes spẽs hmõi sensibiles seu rerũ sensibiliũ imagines recipi i aĩa sensitiua idiuisibili seu i eius sensitiua potẽtia subiectiue/ipe tales spẽs sunt totaliter indiuisibiles. ¶ Et qđ additur q ideo visibile a remotis videtur minus quia imago producta est minor: hoc negaretur. diceretur enim q non quia extensiue minor/sed quia intẽsiue imperfectior/supposito q ipse re

quirat. vel si nõ: hoc est vel ꝓpter imꝑfectionē act⁹ vidēdi/vel ꝓpter aliquā aliā causam. ❡ Maior etiā scḋe rationis nõ videt̃ simpliciter esse ꝑ se nota. sed nec maior vltime rõnis. cõstat enĩ celū esse incorruptibile ⁊ extēsū. et ita esto ꝙ aĩa itellectiua poneret̃ extēsa / ex hoc nõ seq̄ret̃ ꝙ esset corruptibilis ⁊ a subiecto īsepabilis. ideo enĩ cõcedit̃ sepabilis/qꝛ incorruptibilis: nõ aũt arguit̃ incorruptibilis/qꝛ idiuisibilis. sicut nec ecõuerso aliquid arguitur esse corruptibile qꝛ extēsuꝫ ⁊ diuisibile. quare ⁊c.

❡ Et ideo forte aliter posset argui ꝑ hoc: qꝛ oĩs forma extensa est cõposita ex ꝑtibus eiusdē rationis: in quarū quelibet saluatur ratio forme: quarū etiā vna est diuisibilis ab alia: sicut euidēter appet de albedine ⁊ de oĩ alia for̄a extēsa. sed aĩa intellectiua est ī hoĩe quolibꝫ vnica. ergo ⁊c.

❡ Cõfirmat̃. qꝛ si aĩa intellectiua esset extēsa / crescente corpore cõtinue apponeret̃ noua aĩa intellectiua noue ꝑti corporis: cū alia esset in vna ⁊ alia ī alia ꝑte. ⁊ ita tūc etiā seq̄ret̃ ꝙ quot sunt ꝑtes corporis tot eēnt aĩe ꝑtiales ꝑtes hmõi informātes: q̄ oĩa sunt abominabilia ⁊ absurda. q̄re ⁊c. ❡ Sed ista ratio nõ plus ꝓbat animā intellectiuā q̄ sensitiuā esse inextēsam. ita enĩ esse videt̃ in hoĩe ⁊ in quocūq; alio aĩali vnica aĩa sensitiua sicut in ip̄o homine vna intellectiua. ⁊ ideo hoc cõcesso: vꝫ ꝙ in nullo aĩali sunt plures aĩe sensitiue ꝑtiales realiter distincte ⁊ sepabiles/cõcedo ꝙ ratio supradicta nõ plus ꝓbat aĩaꝫ intellectiuā eē idiuisibilē q̄ animā sensitiuā. Minor etiā illius rõnis/ vꝫ ꝙ in hoĩe sit vnica aĩa intellectiua nõ plures ꝑtiales/nõ magis naturaliter est ꝑ se nota q̄ ꝙ ī quolibet alio aĩali sit vnica aĩa sensitiua. ❡ Ex quo infero corollarie: ꝙ nõ appet mihi ꝙ sit demõstrabilis cõclusio supradicta: vꝫ ꝙ aĩa intellectiua sit indiuisibilis magis q̄ aĩa sensitiua. possunt tñ ad ipsam ꝑsuadēdā adduci alique ꝓbabiles rõnes. ❡ Secūda cõclusio est: ꝙ aĩa vegetatiua est extēsa: vt videt̃ in plantis ⁊ in arboribus.

❡ Quõ licet nõ possit a priori faciliter demõstrari: potest tñ a posteriori sic ꝑsuaderi: ꝑs arboris diuisa realiter ⁊ scissa a toto corpore manet viua postq̄ diuisa. ergo aĩa vegetatiua est in toto extensa. ❡ Antecedens ꝓbat̃. qm̃ cõstat ꝙ pars illa a toto scissa ⁊ alibi trāsplātata crescit postea naturaliter ⁊ fructificat: qḋ impossibile esset nisi a toto diuisa maneret viua/⁊ ꝑ ꝯñs aĩa informata. nullū enĩ lignū mortuum seu siccum viuificari nec crescere põt quātūcūq; plantet̃. ergo ⁊c. ❡ Nec valet si cõtra hoc instetur: quia ex multis plātatis vel seminatis mortuis generant̃ multa postea viua. qm̃ nõ ē simile de illis ⁊ de isto in ꝓposito. ex illis enĩ puta ex semine mortuo generatur forma viua in materia seminis/corrupta eius substātiali forma priori/in cui⁹ materia introducit̃ forma segetis vel vue: ⁊ sic cõsimiliter de omni arbore ex aliquo plātato nõ viuo sed mortuo generata non sic aũt est in ꝓposito. hic enĩ in tali parte arboris a toto scissa ⁊ alibi transplātata nulla est corruptio/nec ꝑ ꝯñs ei⁹ materie mortue viuificatio: cum nūq̄ forma viua primo adueniat materie perfectibili nisi corrupta aliqua forma ipsius priori. q̄re ⁊c.

❡ Consequētia ꝑdicta/ vꝫ ꝙ ex antecedēte ꝑdicto probato sequatur animā vegetatiuā talis arboris esse extēsam/patet. quoniā cõstat ꝙ anima vegetatiua illi⁹ ꝑtis a toto diuise nõ est illa que remanet ī toto: sed alia est ab illa. nõ est etiā ꝓbabile ꝙ ꝓpter diuisionē ꝑtis a toto ꝑti ipsi diuise aduenerit noua anima magis q̄ toto. ergo tam totū q̄ pars ipsa diuisa habebāt easdē animas vegetatiuas ante diuisionē sicut ⁊ subiecta ipsarū/vꝫ iste ꝑtes. non enĩ subiectum vnū cuius partes sunt idiuise/ informatur forma aliqua ꝑtes habente diuisas. ❡ Ex his sequitur ꝓpositum euidēter. qm̃ omnis illa forma ē inextensa/cuius partes distincte eiusdē rationis sunt continue ⁊ in diuersis ꝑtibus informati corporis existētes. sed aĩa sensitiua vt deductū est ex p̄cedētib⁹ est talis in plātis. ergo ⁊c. ❡ Et si q̄rat̃: cū crescēte corpore habeat etiā crescere forma quāta/⁊ in corpore ip̄o extēsa/ a quo sint effectiue ꝑtes aĩe vegetatiue: ꝑ quarū appositionē ipse suo corpore crescēte crescit cõtinue/⁊ extēdit̃ successiue.

❡ Ad hoc dicēdū vt ī p̄mo articulo fuit dictū: vꝫ ꝙ sūt a deo vel ab aliquo superiori agēte creato. ab eo enim videt̃ eē taliū ꝑtiū appositio a quo fuit prime aĩe ꝓductio. nisi forte aliq̄s diceret ꝙ ipsa aĩa vegetatiua est non tm̃ sui corporis sed etiā sui ip̄sius augmētatiua: ⁊ ꝑ ꝯñs sicut for̄a ignis est ḡnatiua alteri⁹ ignis ī materia sibi approximata: ita vna aĩa vegetatiua ī ꝑte corporis sibi nouiter apposita ē itroductiua alteri⁹ aĩe: ex q̄ cū priori efficit̃ vna maior. ❡ Et si ꝯtra hoc argueret̃: qꝛ vt dictū fuit ī p̄cedētibus/viuū nõ generat̃ a viuo eiusdē rõnis cū ipso: Diceret̃ ꝙ verū est in subiecto distincto a subiecto viui diuiso cū aĩa vegetatiua vni⁹ arboris nõ ḡnet aliā alteri⁹ arboris. põt tñ in ꝑtib⁹ corporis suo subiecto prius cõiūctis ꝓducere tales aĩas ꝑtiales. nõ enĩ oē qḋ põt aliq̄d ꝓducere in seip̄o vel ī subiecto sibi ꝯiūcto/ põt illud ꝓducere in oĩ alio ab ip̄o diuiso: etsi ꝙ sit ei⁹ receptiuū: sicut apparet ꝑ exēplū de for̄a substātiali aque ꝓductiua ī seip̄a ⁊ in materia quā informat frigiditatis/⁊ nõ in aliq̄ alio rū. ⁊ idē appet de igne respectu caloris. Et ita ꝯsilr forte in ꝓposito diceret̃. Sed tñ qꝛ hoc videt̃ nimis insolitū: ideo melius dicit̃ scḋm p̄mū modū. ❡ Tertia ꝯclusio est: ꝙ aĩa sensitiua maxime aĩaliū ꝑfectoꝝ videt̃ eē indiuisibil' et inextēsa. ❡ Hec ⁊ si nõ demõstrari/põt tñ aliq̄lit̃ ꝑsuaderi ꝑ rõnē ꝯtrā ei q̄ facta est ad aliā ꝯclusionē scḋꝫ qm̃ in oĩ ꝑte cuiuscūq; subiecti extēsi for̄a extēsa informat diuisa a toto remanet aliq̄ ꝑs illi⁹ for̄e illa vꝫ eadē q̄ cõiūcta toti pri⁹ informabat̃. ❡ Hoc appet ꝑ exemplū ad sensuꝫ de subiecto aliq̄ toto albo: a quo si vna aliq̄ ꝑs alba diuidat̃: talis ꝑs a toto diuisa eadē parte albedinis manet informata diuisa q̄ pri⁹ erat informata cõiūcta. sꝫ nulla ꝑs aĩalis salte ꝑfecti a toto corpe diuisa remanet ī formata aĩa sensitiua. ❡ Hoc appet. qꝛ stati vt diuisa/est mortua. qḋ nõ esset si ī ip̄a sensitiua aĩa remaneret. ergo ⁊c.

❡ Sed forte hic diceret̃. ꝙ nulla ꝑs corporis aĩati ē subiectū aĩe ꝓportionatū: vt a toto diuisa: sed tm̃ vt ipi vnita. ⁊ iõ ꝙ sepata nõ maneat viua/nec ꝑ ꝯñs aĩa informata/ hoc est qꝛ ei⁹ sepatione illa ꝑtialis aĩa q̄ informabat̃ vt vnita toto antea/est corrupta. actus enĩ actiuoꝝ sunt in patiente disposito ⁊ silr oĩs for̄a. q̄re ⁊c. ❡ Et si dicat̃ ꝙ sunt aliq̄ aĩalia quoꝝ ꝑtes diuise remanēt viue: Dico ꝙ hoc supposito/qḋ tñ forte nõ est verū: vt ī p̄cedētib⁹ fuit dictū: de talibus seu taliū aĩalib⁹ videt̃ eē dicēdū sicut de aĩalib⁹ vegetatiuis: vꝫ ꝙ sint extēse ꝓpt̃ ꝯsimilē rõneꝫ. rõnabili⁹ enĩ videt̃ ponere taliū sensitiuas aĩas extēsas q̄ dicere ꝙ diuiso corpe cuiuslibet taliū aĩaliū causent̃ in ꝑtib⁹ diuisis noue diuerse aĩe ⁊ de nouo. ❡ Et si contra hoc arguat̃: qꝛ oēs aĩe sensitiue sunt eiusdem spēi: ⁊ ita si vna est extēsa/⁊ alia: cū inextēsuꝫ ⁊ extēsum nõ possint esse eiusdē specifice rõnis: ❡ Ad hoc est dicēdū ꝙ maior assumpta ē falsa. si enĩ oēs aĩe sensitiue eēnt eiusdē spēi/ eēnt ⁊ oĩa aĩalia: qḋ est falsum. ❡ Nec valet si ꝓbet̃ ꝓpt̃ actus sentiēdi omniū eiusdē rõnis. qm̃ q̄cūq; sunt diuersarū specierū possunt in effectus eiusdē specifice rõnis. sicut actus intelligendi aĩe intellectiue ⁊ angeli sunt eiusdē rõnis: cū tñ aĩa intellectiua ab angelo specifice sit distincta. ⁊ ita sicut nõ oēs forme intellectiue sunt for̄alit̃ eiusdē rõnis sꝫ tñ virtualit̃ seu causalit̃ ī ordine ad possibiles eis act⁹: ita ⁊ de for̄is sēsitiis ꝯsilr põt dici. ❡ Ex p̄dictis appet: ꝙ nõ põt ꝓbari aĩaꝫ itellectiuā eē idiuisibilē ⁊ iextēsā: qꝛ ē sepabil' a subiecto. qm̃ nõ magis ē notū formā a subiecto sepabilē oportere esse indiuisibilem q̄ indiuisibilem nõ esse separabilē. sed aliqua est forma ꝑ

separabilis / q̄ tñ est idiuisibilis vt aīa sensitiua. ergo ⁊c. ¶ Sed forte cōtra hoc arguet̄. q̄r oē subiectū forme recipit esse forme. oīs eñ forma dat subiecto aliqḋ esse: ⁊ non nisi qḋ habet. sed subiectū extēsum quale est corp⁹ hoīs ⁊ cuiuslibet alteri⁹ aīalis / nō pōt hr̄e eē inextēsum. ergo nec informari forma aliq̄ inextēsa. ¶ Preterea nō magis substātialis for̄a inextēsa q̄ accn̄talis pōt recipi i subiecto extēso. sed for̄a inextēsa accn̄talis nō pōt eē in subiecto extēso: alias itellectio posset esse subiectiue i corpe: qḋ ē falsuz. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio: nō magis videt̄ subiectum extēsum posse informari aliq̄ for̄a inextēsa q̄ ecōuerso inextēsum posse informari for̄a extēsa. sed scḋz est ipossibile / ergo ⁊ pmū. ¶ Ad pmū: cōcedo q̄ oē subiectū for̄e recipit esse forme: q̄r recipit formā a suo eē totalit̄ indistictā et ita p ꝯn̄s corpus aīa informatū recipit ⁊ habet eē inextēsum: nō tñ sibi intrinsecū sed extrinsecū: q̄r habet aīam cui⁹ eē est inextēsum. Et qn̄ dicit̄ q̄ subiectū extēsum q̄le est corpus ipm̄ aīa informatū / nō pōt hr̄e esse inextēsuz: Dico q̄ verū est tā q̄ sibi intrīsecū: sic intelligēdo q̄ corpus ipm̄ sit quidditatiue ⁊ formaliter inextēsum. tūc eñ simul eēt formalit̄ extēsum ⁊ inextēsum: qḋ est ipossibile manifestū. pōt tñ nō esse seu hr̄e esse inextēsuz / vz forme inextēse cuius pōt esse subiectū. ¶ Ad scḋm aliq̄ r̄ndēt: dicētes q̄ nō est simile de for̄a substātiali ⁊ de for̄a accn̄tali: q̄r accn̄talis depēdet a subiecto: ⁊ ideo nō pōt eē vna nisi tñ in vno. oīs aūt for̄a inextēsa existēs i subiecto extēso est in pluribꝰ substātijs: q̄r i q̄libet pte tota. for̄a aūt substātialis nō sic depēdet a subiecto: ⁊ ideo pōt eē vna i pluribus / ⁊ p ꝯn̄s inextēsa i subiecto extēso. ¶ Sed ista solutio deficit. Primo. q̄r nō min⁹ for̄a substātialis corruptibilis dependet a suo subiecto q̄ accn̄talis. eque eñ naturalit̄ ē ipossibile vnā sicut alterā a suo separi subiecto. ¶ Scḋo: q̄r esto q̄ for̄a accn̄talis aliquo mō magis necessario q̄ substātialis depēdeat a subiecto / ex hoc nō habet̄ q̄ magis repugnat accn̄tali q̄ substātiali eē i pluribꝰ simꝉ subiectis. ¶ Et ideo posset dici alit̄ negādo minorē: q̄ dicit q̄ for̄a accn̄talis iextēsa nō posset eē i subiecto extēso. si eñ deus pduceret albedinē inextensaz / nō ppt̄ hoc ipi repugnaret eē i corpe subiectiue. ¶ Et qn̄ dicit̄ q̄ tūc intellectio posset esse in corpe subiectiue: Dico q̄ nō sequit̄. nō eñ oīa indiuisibilia sunt receptibilia i eodem subiecto: cū etiā scḋm ponētes potentias eē distinctas ab aīa / volitio ita posset recipi in volūtate q̄ nō in intellectu: ⁊ ecōuerso intellectio in itellectu / q̄ nō in volūtate / licz tā intellectio q̄ volitio sit for̄a indiuisibilis ⁊ inextēsa / ⁊ vtriusq̄ subiectū / tā itellect⁹ vz q̄ volūtas. Et ita cōsimiter in pposito: licet albedo fieret iextēsa nō ppt̄ hoc eēt receptibil' i q̄cūq̄ subiecto iextēso. Cōcedo tñ q̄ albedini nō repugnat recipi i aīa / q̄r extēsa est: nec intellectioni recipi in corpore / q̄r for̄a inextēsa / sed q̄r tal' for̄a est. ¶ Ad tertiū cōsimit̄ est dicēdū: vz q̄ forme extēse nō repugnat recipi in subiecto inextēso: vt albedini in angelo: q̄r extēsa ē: cū nec posset recipi i ipo: esto q̄ fieret inextensa. ¶ Sic ad questionez. ¶ Ad rōnē in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimāsextam / in qua Magister determinat in vl̄i de creatura cōposita ex re spirituali ⁊ corporali: vz de hoīe: Quero primo / vtrū aīa intellectiua i hoīe sit alia forma ab aīa sensitiua. ¶ Et videt̄ q̄ sic. q̄r aīa intellectiua est incorruptibil' sensitiua aūt corruptibilis. sed incorruptibile ⁊ corruptibile nō possunt in idē coīcidere. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. q̄r impossibile est in aliquo eē plures formas specificas substātiales. sed aīa sensitiua nisi est ab intellectiua distīcta est specifica sicut ⁊ intellectiua. ergo vtraq̄ istarū ē in hoīe vna for̄a. ¶ Rn̄sio. vbi ē vidēdū / primo: an aīa itellectiua sit cōposita ex materia ⁊ ex for̄a. Scḋo: an alterius spēi ab āgl'o. Tertio q̄stiū: vz an itellectiua sit a sēsitiua distīcta.

Quantum ad primū: dico sicut dixi in precedētibus de angelo ⁊ de celo: vz q̄ licz sit pbabili⁹ credere ⁊ tenere animā itellectiuā esse formā simplicē q̄ cōpositam ex materia ⁊ ex for̄a: non tñ est p se notū nec demōstrabile ex aliquo p se noto. Qḋ pōt pbari: sicut pbatū est i pcedētibꝰ de angelo ⁊ de celo. qḋ etiā ⁊ de aīa est pbabilius credere q̄ de aliquo illoꝝ: cū ꝯstet animā itellectiuā eē corpis formā / ⁊ nulla for̄a marie informatiua icludat materiā pte sui: cū materia nō sit iformatiua sed iformabilis. nō sic aūt ꝯstat angelū nec celū eē formā alteri⁹ informatiuā. ¶ Q̄r aūt nō possit demōstrari aīaz esse formā simplicē materia carētē: appet etiā r̄ndendo ad rōnes q̄ ad hoc pbādū ab alijs adducūt̄. Arguūt eñ sic. Primo. nulla simplex ⁊ vltima for̄a est cōposita ex materia. ¶ Hoc appet p Cōmē. dicētē pmo ph. q̄ oēs forme ⁊ materie īmedie inter pmā materiā ⁊ formā vltimā / sunt cōposite: nō aūt pria materia. cōstat aūt q̄ vltima for̄a q̄lis ē aīa / nō est cōpositior q̄ prima materia. ergo ⁊c. ¶ Scḋo. q̄r oēs for̄e viuētes sunt eiusdē rōnis. sz eorū q̄ sunt eiusdē rōnis / si vnū nō est cōpositū nec alterū. cōstat aūt animā sensitiuā nō esse ꝯpositā ex materia ⁊ ex for̄a. ergo nec aīaz itellectiuā. ¶ Tertio. q̄r si aīa intellectiua est cōposita ex for̄a ⁊ materia / aut ei⁹ materia est corpe pfectior aut impfectior. sed nō pōt poni pfectior: q̄r cū perfectioni materie correspōdeat pfectior for̄a / p ꝯn̄s seq̄ret̄ q̄ aīe for̄a esset pfectior tota aīa q̄ ponit̄ for̄a corpis: qḋ ē falsum. nec pōt dici q̄ sit impfectior. q̄r nullū simplr̄ ipfectius pōt actuare pfectius. sed tota aīa actuat ⁊ pficit ipm̄ corpus. ergo ⁊c. ¶ Quarto. q̄r aut pars aīe q̄ est materia viuit p se / aut p formā: aut ambe ptes / for̄a vz ⁊ materia viuūt p aliqḋ tertiū ex eis ꝯstitutū. Sz nō pōt poni pmū q̄r tūc seq̄ret̄ q̄ illa materia esset for̄a puta aīa. oīs eñ entitas p se viuēs ⁊ aliud viuificās / ē aīa. cū igit̄ hmōi materia p se viuat ⁊ corp⁹ viuificet ac informet: sequit̄ q̄ vere erit aīa / nec p ꝯn̄s est ponēdū i ea aliq̄d aliud ab ipa. Nec scḋz: q̄r tota aīa corpus viuificat: qḋ nō faceret nisi tota ipa p se viua existeret. ista etiā for̄a sola esset aīa / sicut argutū est de materia. Nec pōt pōi tertiū: vz q̄ nulla ptiū aīe viuat p se: q̄r tūc seq̄ret̄ q̄ for̄a aīe humane esset ipfectior for̄a bruti / ⁊ etiā aīa vegetatiua: cū vtraq̄ istarū p se viuat / ⁊ corpus viuificet qḋ informat. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q̄r ex nō viuētibꝰ non pōt fieri aliq̄d p se viuū. ⁊ ita p ꝯn̄s si neutra ptiū aīe per se viuit: nec ipa aīa poterit esse viuēs ex ptibus hmōi cōstituta. ¶ Preterea quinto arguit̄. q̄r aut aīa viuificat corp⁹ p se primo / aut p ptes seu rōne alicui⁹ ipaꝝ. si p se primo: ergo ipa aīa p se viuit. nō eñ pōt viuificari aliq̄d a nō viuo. si p aliquā ptem aut p vtrāq̄: ergo altera vel vtraq̄ viuit p se primo / ⁊ p ꝯn̄s est ipa tota aīa. ⁊ ideo nihil ab ea aliud est ponēdū in hoīe tā q̄ eius for̄a. q̄re ⁊c. ¶ Sed licet rōnes pdicte sint pbabiles: nō tñ demōstratiue nec isolubiles: vt patz discurrēdo p singulas. ¶ Ad pmā eñ qn̄ dicit̄ q̄ vltima ⁊ simplex for̄a nō est ꝯpositior q̄ pria materia: detur. Sed tūc illḋ qḋ additur negaretur: qn̄ subdit̄ q̄ anima ē simplex for̄a ⁊ vltima. nullum enim cōpositū est simplex nec vltimū. ⁊ ita ponentes animā esse cōpositā ex materia ⁊ ex forma / nō cōcederēt ipaz eē formā simplicē nec vltimā / sed eius alterā pte tātū: vz formam anime. ¶ Confirmatur. quia quero quid intelligunt sic arguentes per formā vltimā. aut eñ p formam vltimā intelligunt formā suo pfectibili vltimo aduenientē-

tē ꝛ oēm aliā supponētē/aut formā simplicē oī materia carētē/aut formā īfimā ꝛ imꝑfectā:modo quo ꝑfectius dicit̄ eē prius / ꝛ imꝑfecti⁹ posteri⁹. Si ponat̄ primū/ nihil ad ꝓpositū. qꝛ licȝ aīa vltimo suo ꝑfectibili adueniat nihilominus pōt eē ꝯposita ex materia ꝛ ex fo͞a. Si aūt ponat̄ scdm/petitur principiū. hoc eni est qd̄ q̄rit̄/ꝛ qd̄ a multis maxīe ab antiq̄s negat̄. Si aūt dat̄ tertiū falsum assumit̄ in minore:nec eni aīa est hoc mō fo͞a vlt͞ia: imo prima:qꝛ oib⁹ aliis ꝑfectior. q̄re ꝛc. ¶ Breui⁹ pōt respōderi dicēdo:ꝙ aīa nō est fo͞a aliq̄ vltima nec p̄ma. qn̄ cōpositū ex substātiali fo͞a ꝛ ex materia nō est fo͞a magis q̄ materia:sed vel neutrū/vl' vtrūq꜄ si cōpositū ē a suis ꝑtibus indistinctū. q̄re ꝛc. ¶ Ad scdm̄ qn̄ dicit̄ ꝙ oēs fo͞re viuētes sunt eiusdē rōnis: Dico ꝙ nō est verū:qꝛ tūc oīa viua essent eiusdē rōnis:qd̄ est falsum. cōcedo tn̄ oēs esse eiusdē rōnis quātū ad simplicitatē excludētē ꝯpōnē ex materia ꝛ ex fo͞a. Et ideo qn̄ dicit̄ i miore ꝙ tā aīa sensitiua q̄ vegetatiua est simplex fo͞a:hoc negaret̄ ab oib⁹ ponētibus animā itellectiuā eē cōpositā ex materia ꝛ ex fo͞a nō est eni magis notū vnā animā eē simpliciorē q̄ aliā. ꝛ ideo q̄ ponit vnā esse cōpositā/eadē rōne pōt oēm aliā ꝯcedere esse cōpositā cōsiliter ex materia ꝛ ex fo͞a. ¶ Nec valet si ꝯtra hoc arguat̄:qꝛ nec aīa sensitiua nec vegetatiua est naturalit̄ seꝑabilis a corpore qd̄ iformat. ex hoc eni nō arguit̄ ipsarum simplicitas:cū vtraq꜄ posset ꝑ diuinā potētiā vniformit̄ separi taȝ a corꝑe q̄ etiā a ꝓpria ma͞tia quā imediate ei⁹ fo͞a iformat. ¶ Si aūt dicat̄ ꝙ q̄libet alia aīa ab itellectiua ē simplex fo͞a:tūc negādū est assumptū qn̄ dicit̄ ꝙ aīa intellectiua est cū aliis formis viuētib⁹ eiusdē rōnis. nullū eni cōpositū ex materia et ex fo͞a est cū aliq̄ fo͞a eiusdē rōnis. ꝛ iō licet fo͞a aīe q̄ est viuēs vita intellectiua/sit cū alia aīa/sensitiua vȝ ꝛ vegetatiua/eiusdē rōnis quātū ad simplicitatē cōpōnē ex fo͞a ꝛ ex ma͞tia excludētē: nō tn̄ ip̄a itellectiua aīa simil' tota. ¶ Ad tertiā: qn̄ q̄rit̄ an materia aīe sit perfectior an imꝑfectior: Dico ꝙ cū corpus sit ex fo͞a ꝛ materia ꝯpositū/ ꝑfecti⁹ est q̄ aliq̄ materia ꝑ se sumpta cū oīs substātialis fo͞a sit ꝑfectior q̄ materia. ¶ Et qn̄ arguit̄ ꝙ nullū imꝑfectius simplr̄ pōt actuare nec iformare aliqd̄ ꝑfectius:pōt dici ꝙ materia esto ꝙ esset ꝑfectior q̄ fo͞a ꝛ q̄ ꝯpositū/ꝓpt̄ hoc nō actuaret aliqd̄ nec realiter iformaret. Et ita dicerēt ponētes materiā i aīa ꝙ materia aīe nō actuat corpus ip̄m/nec ꝑ ꝯn̄s tota aīa sed tātūmō eius fo͞a. nec eni informatio pōt esse nisi tn̄ forme. qꝛ nec ꝑ informationē hm̄oi est itelligēdū aliqd̄ distinctū a materia ꝛ a fo͞a:sed tātūmō ipsam formā i materia taliter existētē. nec eni fo͞a cōicat nec dat materie aliqd̄ eē aliud a seipsa. licet aūt materia aīe nō dicat̄ informare corpus vel actuare:qꝛ nō est act⁹:est tn̄ in corꝑe simul cū fo͞a aīe. ¶ Et si dicat̄ ꝙ cū materia ip̄a sit subiectū vltimū ꝛ p̄mū oim:nihil pōt eē ei⁹ subiectū:dicerēt aliq̄ ꝙ verū est loquēdo de materia vt scd̄ȝ se sumpta. ip̄a tn̄ vt cōiūcta forme eā informāti/bene pōt recipi in quocūq꜄ alio:qd̄ est vlterius perfectibile et informabile sua forma. ꝛ ideo qꝛ forma aīe est ꝑfectiua nō tantū ꝓprie et spiritualis materie:sed etiā corporis/ꝑ ꝯn̄s nō est inconueniēs spiritualē ei⁹ materiā sua forma mediāte corpus informāte recipi in ip̄o codē corꝑe subiectiue. ¶ Si aūt diceret̄ ꝙ materia aīe eēt ꝑfectior corpore/nō valet rō q̄ cōtra hoc adducit̄:qn̄ dicit̄ ꝙ perfectiori materie correspōdet perfectior fo͞a. ¶ Primo. qꝛ sicut nō semꝑ perfectior fo͞a est actiuior:ita nec etiā videt̄ ꝙ oīs fo͞a perfectior sit ꝑfectioris perfectibilis ꝑfectiua:cum etiā scdm̄ eos sic arguētes angelus sit fo͞a ꝑfectissima/ꝛ tn̄ nulli⁹ perfectibilis ꝑfectiua. ¶ Scdo. quia cōcesso illo assumpto:vȝ ꝙ forma perfectior semꝑ sit perfectioris ꝑfectibilis ꝑfectiua: et ꝙ materia sit ꝑfectior corpore: ex hoc nō sequit̄ qd̄ infert̄:vȝ ꝙ fo͞a aīe sit perfectior tota aīa qꝛ nec tota aīa est corporis ꝑfectiua vt dictū est: sed tn̄ mō ei⁹ fo͞a. q̄re ꝛc. ¶ Ad quartū:qn̄ q̄rit̄ an materia aīe viuat ꝑ se an ꝑ formā: dicerēt aliq̄ ꝙ ꝑ formā. ꝑ vnū eni ꝛ idē viuit materia aīe ꝑ qd̄ corpus:qꝛ nec aliud ē dicere corpus /vel materiā aīe viuere q̄ corpus ip̄m vel aīe materiā informari seu ꝑfici aliq̄ fo͞a viua. Sed eadē fo͞a viua q̄ informat̄ corpus vltimo/ iformat̄ materia aīe p̄mo q̄re ꝛc. ¶ Et qn̄ ꝯtra hoc arguit̄:qꝛ tūc hm̄oi fo͞a viuēs et materiā viuificās eēt tota aīa: Diceret̄ ꝙ non sequit̄ nisi velis vocare aīaȝ tm̄mō ei⁹ formā. mō quo etiā posses dicere ꝙ aīa est hō qꝛ est ei⁹ fo͞a. ¶ Et qn̄ dicit̄ ꝙ oīs entitas ꝑ se viuēs ꝛ aliud viuificare potens est aīa: hoc negarēt oēs ponētes animā ex fo͞a ꝛ materia cōstitutā. Hoc eni supposito cōseq̄nt̄ esset dicēdū ꝙ aīa nō est q̄cūq꜄ entitas viuēs sed cōpositū ex fo͞a viuente ꝛ ex materia nō viuēte ꝑ se/sed ꝑ ip̄sam aīe formā viuificatiuā nō tm̄ sue ꝓprie materie sed etiā corꝑis qd̄ informat. ¶ Ad alia apparet solutio per p̄dicta. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdū: aliqui dicunt ꝙ angel⁹ ꝛ aīa itellectiua differūt specie/ nō sicut duo aliq̄ quoȝ vtrūq꜄ sit species siue in specie de directo:sed sicut duo/quoȝ vnū sicut q̄libet angelus est in specie isto modo/vel est sp̄es ip̄a tota aīa: alterū aūt puta intellectiua aīa est ꝑs alteri⁹ sp̄ei. ¶ Sed hoc nihil est dictū. ostēsuȝ eni fuit in p̄cedētib⁹ ꝙ materia ꝛ fo͞a sunt directe in genere ꝛ in specie:ꝛ ꝙ magis q̄ q̄cūq꜄ alie substātie cōposite distiguant̄. ¶ Preterea qꝛ modus iste dicēdi vt alias est dictū ꝓcedit ex falsa suppositiōe ꝛ radice:vȝ ꝙ esse i genere sit esse cōpositū ex fo͞a generis ꝛ differētie: et ꝙ cōpositū a ꝑtib⁹ oib⁹ essentialiter vl' realiter distinguat̄. sed p̄mū hoȝ est simplr̄ falsum. ꝛ esto ꝙ eēt verū adhuc nō h̄ret̄ ꝙ aīa nō esset ita directe in genere ꝛ in specie sicut angelus:cū nō min⁹ ab alia aīa distinguat̄ q̄ vn⁹ angelus ab alio:ꝛ cū vna aīa plus ꝯueniat realit̄ q̄ cū alia sicut angel⁹ plus ꝯuenit cū vno q̄ cū alio in re extra. Et ita sicut ex hoc arguūt angelū esse cōpositū ex rōne dr̄e sibi ꝓpria ꝛ ex rōne generis cōiter:ita cōsilr̄ possunt dicere ꝛ cōcedere hoc idē de aīa intellectuali. q̄re ꝛc. ¶ Scdm̄ vȝ cōpositū a ꝑtib⁹ oib⁹ eē distictū ē dubiū/qd̄ si eēt verū/nō min⁹ aīa intellectiua licȝ ꝑs hois/ pōt poni ꝯposita q̄ angelus:cū nec angelū arguāt eē cōpositū nisi qꝛ q̄libȝ ab alio ē distinct⁹ ꝛ realit̄ idē secū. ꝛ iō oportet ip̄ȝ eē cōpositū vt dicūt ex aliq̄ in q̄ cōuenit cū alio: ꝛ ex alio in quo differt ab ip̄o. hoc aūt nō plus cōcludit cōpōnē i angelo q̄ in aīa:cū nō min⁹ vna aīa intellectiua dr̄at ab alia nūero q̄ vn⁹ angelus ab alio eiusdē speciei: nec minus omnes aīe intellectiue cōueniant int̄ se realit̄ q̄ oēs angeli eiusdē sp̄ei. q̄re ꝛc. ¶ Et iō alit̄ ē dicēdū. ꝙ āgel⁹ ꝛ aīa intellectiua sunt specie distīcta:sicut diuersa: quoȝ q̄dlibȝ ē i specie ꝛ in gn̄e de directo. mō q̄ est intelligēdū aliquā rē eē in gn̄e ꝛ in specie. q̄ mod⁹ in p̄cedētib⁹ est expssus. nō eni min⁹ forma substātial' ꝑfectiua corꝑis q̄lis est aīa intellectiua pōt argui specie eē distincta a q̄cūq꜄ nō ꝑfectiua/q̄lis ē q̄libet angel⁹/ q̄ vna fo͞a accn̄talis corp̄alis seu i corꝑe receptibil' ab alia sp̄uali:vt albedo ab itellectiōe. sȝ cōstat oēs tales fo͞as accn̄tales specifice eē distictas. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ nō min⁹ imo magis aīa itellectiua differt ab angelo q̄ vn⁹ angel⁹ ab alio. sȝ cōstat inter āgelos eē diuersitatē specificā: cū etiā scdm̄ aliquos (qd̄ tn̄ est falsum) nō possint esse plures eiusdem specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: fuit opinio aliquoȝ ꝙ aīa intellectiua in hoīe a sensitiua realiter est distincta. Hoc aūt aliqui ꝓbāt per hoc:qꝛ corpo

reū ⁊ incorporeū realiter distīguūtur. Sed aīa intellecti
ua est icorporea: sensitiua aūt corporea. ergo ⁊c. ¶ Cōfirma
tur. q2 aīalitas hoīs q̄ est ab aīa sensitiua / est eiusdē rōnis
cū aīalitate cuiuslibet alterius aīalis bruti. aīa aūt intel-
lectiua nō est nisi tm̄ in hoīe. ergo ⁊c. ¶ Sed ista rō nō cōclu
dit. qm̄ eñ dicit̄ ꝙ corporeū ⁊ incorporeū distīguunt̄: hoc
est verū accipiēdo ista q̄ddītatiue: puta corporeū ꝓ forma
vel ꝓ quacūq̧ alia re extensa: ⁊ incorporeū ꝓ re inextēsa
nō habēte ptē aliquā extra ptē. ¶ Sed tūc ad minorē: q̄
dicit̄ ꝙ aīa sensitiua est forma corporea: hoc negaretur / ac
cipiendo corporeū dicto mō: q2 vt dictū est in alia q̄stione
aīa sensitiua ē indiuisibilis ⁊ inextēsa. Si aūt intelligāt
animā sensitiuā eē corporeā nō itrinsece dicto mō sed ex-
trīsece / ꝓ quāto est corporis forma: sic cōcedi pōt ⁊ verū ē
sed ex hoc nō sequit̄ qḋ infert̄: q2 etiā aīa ipsa itellectiua
est forma corporea isto mō / cū sit corporis pfectiua. q̄re ⁊c.
¶ Nec cōfirmatio etiā valet. qm̄ cū dicit̄ ꝙ aīalitas est
eiusdē rōnis in hoīe ⁊ in bruto: si p aīalitatē intelligatur
actus sentiēdi / verū est: nō aūt si p ipsam intelligat̄ aīa
talis actus pncipiū ꝓductiuū ⁊ subiectū receptiuū. nul-
la eñ hoīs forma substātialis saltē viuēs est eiusdē rōnis
specifice cū forma substātiali alterius aīalis / siue aīa sensi-
tiua hoīs sit cū intellectiua idē / siue ab ipsa realiter disti
guat̄. q2 etiā aīe sensitiue diuersorū aīaliū brutorū sicut ⁊
ipsa aīalia specifice distinguunt̄. nō minus aūt sed magis
distinguit̄ aīa sensitiua hoīs ab aīa sensitiua cuiuscunq̧
alterius aīalis / q̄ aīa vni⁹ aīalis bruti ab aīa alteri⁹ disti
guat̄. q̄re ⁊c. ¶ Et ideo ad cōclusionē istā ꝓbādā alit̄ pōt
argui supposita fide sic. forma corruptibilis ab icorrupti
bili necessario realiter ē distincta. sed scd̄m veritatē fidei
aīa intellectiua ē incorruptibilis. sensitiua aūt est corru-
ptibilis / ⁊ de facto corrūpit̄ in morte hoīs. ergo ⁊c. ¶ Pro-
batio minoris. q2 si aīa sensitiua nō corrūpit̄ ī morte hoīs
aut ipsa intellectiua separata est aīa sensitiua: aut separat̄ cū
ea ⁊ manet incorrupta alia aīa sensitiua / vz illa q̄ pfuit
in corpe ab ipa intellectiua distincta. Sed cōstat ꝙ scd̄z
nō est ponēdū. q2 sola vnica aīa in eius morte separat̄ / ⁊ est
icorruptibilis ⁊ immortalis scd̄z fidē. Nec pmūetiā pōt
poni. Qḋ ꝓbo. qm̄ aīa sensitiua est pcise illa forma q̄ vel ī
mediate seipa vel potētia aliq̄ mediāte ab ipa realit̄ in-
distincta ē pncipiū effectiuū ⁊ subiectū receptiuū actuū
sentiēdi. Sed aīa intellectiua separata non pōt videre nec
audire / nec aliquē aliū actū sentiēdi elicere effectiue: nec
in se recipe subiectiue. ergo ⁊c. ¶ Sed forte diceret̄ ꝙ lz aīa
sensitiua sit pncipiū effectiuū ⁊ subiectū receptiuū sensa
tionū: nō tm̄ nisi organo aliquo corporeo mediāte. ⁊ ideo
aīa itellectiua nō pōt ī tales act⁹ sentiēdi / licz scd̄z se sit
ipsorū electiua ⁊ receptiua: q2 est ab omni corporeo organo
ad act⁹ hm̄ōi necessario / separata. ¶ Cōtra hoc arguo: qm̄
licet hm̄ōi organa corporea sint aīe necessaria ad actus
sentiēdi eliciēdū: nō tm̄ ad ipos recipiendū: cū ipa p se sit
totale subiectū receptiuū ipsorū nō aliquo corpe median-
te. qm̄ idē pcise est act⁹ sentiēdi subiectū / qḋ tēdit per eū
in eius obiectū ⁊ appꝛhēdit ipz. sed cōstat ꝙ sola aīa sen-
sitiua / nō corp⁹ cui cōiūgit̄ / sentit: sicut sola aīa itellecti
ua intelligit. nō eñ corpus magis in obiectū sensatū q̄ ī
obiectū intellectū tēdit: nec ipm appꝛhēdit. ergo nec ma-
gis ē subiectū / nec aliq̄d subiecti act⁹ sentiēdi / q̄ act⁹ in
telligēdi. ¶ Ex quo appet falsitas opiniōis quorūdā di
cētiū ꝙ subiectū act⁹ sentiēdi est nō aīa sensitiua tm̄ nec
corporeū organū: sed ꝯpositū ex vtroq̧ vz ex aīa ⁊ ex or
gano corporali. Hoc siq̄dē stare nō pōt: q2 tale ꝯpositū nō
magis sentit q̄ intelligit. sola eñ aīa sentit ⁊ intelligit:
nō corpus / nec aliq̄d ex corpe cōstitutū. nec eñ hō dicit̄
intelligere nec sentire nisi q2 aīa ei⁹ sentit ⁊ intelligit: sz
solū subiectū act⁹ sentiēdi ⁊ intelligēdi: ⁊ tēdit ī obiectū
sensatū ⁊ intellectum: cū nec aīa sentiat nec intelligat vt

actū intelligēdi vel sentiēdi elicit effectiue: sed vt eū reci
pit subiectiue. q̄re ⁊c. ¶ Confirmat̄. q2 actus sentiēdi in
eodem recipit̄ subiectiue a quo ꝓducit̄ effectiue: excepto
forte obiecto: supposito ꝙ obiectū ipz sensatum sit cū aīa
sensitiua cōcausa actus sentiēdi. Sed cōstat ꝙ nec orga
nū p se sumptū / nec cōpositū ex ipso ⁊ ex aīa sensitiua est
pncipiū ꝓductiuū actuū sentiēdi: sz sola aīa ⁊ obiectū sen
satū. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc supposito: vz ꝙ aīa sensitiua sit
totale subiectū receptiuū sensationū / pōt argui vlteri⁹
ad ꝓpositū sic in forma. oē totale subiectum receptiuū
actus cuiuscūq̧ p se pōt ipm recipe a quocūq̧ alio sepa-
ratū. ¶ Hoc appet. sicut enim totale pncipiū ꝓductiuū
alicui⁹ effectus pōt in ipz sine omi alio qḋ nō ē necessariū
ad ipm ꝓducēdū: ita ⁊ totale subiectū receptiuū alicui⁹
pōt illud recipe separatū ab omi illo qḋ nō ē ipsi⁹ recepti-
uū. sed aīa sensitiua / vt ꝓbatū est / ē totale subiectū rece-
ptiuū actuū sentiēdi. ergo pōt ipos recipe non min⁹ a corpe
separata q̄ ipsi cōiūcta. ⁊ ita p ꝯñs si aīa itellectiua ē pnci
piū electiuū ⁊ receptiuū subiectū actuū sentiēdi / poterit
separata a corpe hm̄ōi act⁹ recipe / et p ꝯñs sentire: cū nec
mō sentiat vt actū sentiēdi elicit: sz vt eū recipit. q̄re ⁊c.
¶ Cōfirmat̄. q2 oīno videt̄ impossibile dicere animā esse
subiectū receptiuū p se alicui⁹ qḋ deus nō possit ipi imp
mere separate ab omi illo qḋ nō ē ipsi⁹ subiectū receptiuū.
ergo cū corpus / vt ꝓbatū est / nulli⁹ act⁹ sentiēdi sit pnci
piū effectiuū / nec subiectū receptiuū / sz aīa ipa sola: p ꝯñs
sequit̄ ꝙ cuicūq̧ aīe separate pōt deus impmere oēm actū
sentiēdi quē ipsa cōiūcta corpi poterat in se recipe ⁊ ꝓdu-
cere. sed aīa intellectiua scd̄m solutionē pdictā coniūcta
corpi est electiua act⁹ sentiēdi ⁊ receptiua. ergo lz sepa-
ta a corpe nō possit aliquē actū sentiēdi elicere effectiue
poterit tm̄ sicut pri⁹ oēz actū hm̄ōi sentiēdi in se a deo sibi
impressum recipe subiectiue / ⁊ p ꝯñs aīa intellectiua sepa
ta poterit videre audire ⁊ sentire quocūq̧ actu sentiēdi.
hoc aūt videt̄ simpliciter esse falsum. nō eñ magis aīa in
tellectiua a corpe separata videt̄ posse sentire q̄ angelus.
ergo ipa nō ē aīa sensitiua. ex quo sequit̄ ꝓpositū: vz ꝙ
alia est in hoīe aīa intellectiua / ⁊ alia sensitiua. Sic enim
repugnare videt̄ aīe intellectiue sentire / sicut sensitiue ī
telligere. oēs aūt ille forme sunt distincte / quarū vna ē pn
cipiū ⁊ subiectū act⁹ repugnātis alteri q̄ simplr ⁊ econuerso
est pncipiū ꝓductiuū ⁊ subiectū receptiuū alterius act⁹
repugnantis illi. q̄re ⁊c. ¶ Ex pdictis si vera sint: videt̄
corollarie posse cōcludi. Primo: ꝙ si aīa intellectiua in
homine est eadē cū sensitiua / aīe oīm hoīm damnatorū a
corpib⁹ separate possunt in inferno sensibilit̄ cruciari: non
tm̄ tristitia ptinēte ad intellectiuā: sed etiā dolore ptinē
te ad sensitiuā. ¶ Hoc appet. qm̄ vbicūq̧ ē possibile añce
dēs: ad qḋ sequit̄ dolor: ⁊ ipe dolor ꝯñs. Sed añcedēs ad
dolorē est act⁹ sentiēdi ⁊ respuēdi obiectū sensibile discō
ueniēs. hm̄ōi aūt act⁹ sunt possibiles vt ꝓbatū est aīe in
tellectiue separate / supposito ꝙ ab ipa aīa sensitiua sit re-
aliter indistincta. ergo aīe intellectiue dānatorū hoc sup
posito in inferno possunt sensu vel actu tact⁹ pcipe ignē
infernalē seu ei⁹ calorē: ⁊ appꝛhēsū sensibilit̄ respuere / ⁊
p ꝯñs de ipo dolere. ¶ Scd̄o sequit̄ vt videt̄ ex eodē me-
dio: ꝙ etiā aīe beate possent hr̄e sicut antea cōiūcte cor-
poribus delectatiōes sensitiuas seu corporales seu ad sen
sitiuā ptinētes. Et hoc mō est intelligēdū illud qḋ fuit in
quarto dictū: vz ꝙ aīa sensitiua pōt sentire et sensibilit̄
cruciari a corpe separata: puta supposito vt cōiter dicit̄ ꝙ
sit ab aīa sensitiua totaliter indistīcta. alit̄ nō ē verū: nec
illḋ ē intelligēdū: vz si ponat̄ ꝙ aīa intellectiua ē ī hoīe
alia ab aīa sensitiua. ¶ Si forte dicat̄ ꝙ aīa sēsitiua nō ē
pncipiū ꝓductiuū nec subiectū actuū sentiēdi: sz ei⁹ po
tētie q̄ ab ipa sūt distincte: esto ꝙ hoc sit verū / de q̄ erit ser
mo ī q̄stiōe sequēti: nō ē ꝯ ꝓpositū. qm̄ hm̄ōi aīe potētie

non distinguitur ab ea realiter:esto ꝙ aliqualiter distin
guatur.⁊ ita ꝑ ꝯñs ois potentia anime intellectiue ma-
net in ipsa a corpore separata. Sed si anima itellectiua
est eadē forma cū aīa sensitiua:ois potētia sensitiua ho-
minis est aīa rōnalis.ergo ⁊c. ¶ Tertio etiā videt̄ eē cō
cedēdū:ꝙ cū deus posset separare q̄cūq; realiter distīcta
⁊ aīa sensitiua cuiuscūq; aīalis bruti differat realit̄ a cor
pore qḋ īformat/ ꝙ posset ꝑ diuinā potētiā esse sine cor-
pore:⁊ quo sepata posset sentire illa oīa q̄ poterat antea
corpori prius cōiūcta:⁊ hoc actib⁹ sentiēdi nō a se ꝓdu-
ctis/ sed a deo sibi impressis:oẽ hoc siue potētie sensitiue
sint cum ipsa eedem totaliter siue vt dicūt tātū realiter
¶ Ex quo vlteri⁹ q̄rto sequit̄. ꝙ si aīa sensitiua est alia
in hoīe ab intellectiua aīa/ posset ꝑ diuinā potētiā hoīe
mortuo manere viua ei⁹ aīa sensitiua tā ab aīa itellecti
ua q̄ a corꝑe sepata: q̄ sic ꝑ se existēs posset cruciari seu
affligi et delectari sensibilit̄ sicut prius. ⁊ hoc mō ꝓdicto
nō est deo īpossibilius sepeꝛi oēm formā substantialem a
suo ꝑfectibili qḋ informat q̄ accñtalē a suo subiecto. s3
scḋm pōt facere:⁊ de facto facit ī eucharistie sacro. ꝗ ⁊c.
¶ Preterea ad principale : ve3 ꝙ aīa sensitiua sit alia in
hoīe ab intellectiua:pōt argui.qm̄ nō min⁹ ī morte hoīs
q̄ in morte cuiuslibet alt̄ius aīalis videt̄ esse corruptio
alicuius forme substantialis.hoc enim eēt mirabile: ho-
minē ve3 mori ⁊ nullā formā eius substātialē corrūpi:sed
tantū animā intellectiuā a corpore sepaꝛi. Sed nulla for
ma substātialis alia ab aīa sensitiua pōt poni corrūpi in
morte hoīs.forma enim corporis incorrupta manet hoīe
mortuo.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ licet forma corruptibil̄
naturalit̄ corrūpat̄ ab agēte cōtrario pri⁹ natura q̄ itro
ducat̄ forma opposita in ei⁹ subiecto:vt ostēsum est ī ꝓce
dētibus:tn̄ forma incorruptibilis:⁊ a suo subiecto sepa-
bilis/ qualis est aīa rōnalis/nō videt̄ ab ipso suo subie-
cto posse naturaliter sepaꝛi nisi corrupto aliquo ī ipo ne
cessario ad hoc ꝙ aīa sit ī eo. ¶ Hoc appet.nō eñ pōt di-
ci vt imaginant̄ aliqui ꝙ aīa itellectiua separet̄ a corpo
re suo subiecto ꝑ formā aliquā introductā in corpore in
cōpossibilē aīationi passiue/⁊ ꝑ ꝯñs existētie aīe ī corpo
re.qm̄ aut talis forā ꝓcedit aīe sepationē a corpore: aut
sequit̄ eā. Si ꝓcedit:ergo ipsi incōpossibil̄ nō existit. Si
sequit̄:ergo ipsa3 animā nō expellit:sed a corpore sepatā
et diuisam supponit. Sic ergo vera videt̄ illa maior : ve3
ꝙ ideo aīa intellectiua a corpore expellit̄:qꝛ forā aliq̄ in
corpore necessario ad existētiā aīe ī ipo corrūpit̄. S3 tal̄
forā nō pōt eē aliqua forā accñtalis tātū. ¶ Primo.qꝛ
forte ad hoc ꝙ corp⁹ aīa informet̄ /nullū accñs requirit̄:
sed sufficit solū corp⁹ debite organizatū:cui⁹ ptiū distin-
ctio ⁊ organizatio nō fit mediante aliquo accñte a ptib⁹
ipsi⁹ organizati corporis differēte. ¶ Scḋo.qꝛ esto ꝙ tale
accñs reqraꝛ̄: hoc nō ē nisi qꝛ talis forā accñtal̄ aliquā
aliā substantialē formā corruptibilē respicit q̄ eā exigit:
sicut ignis calorē.⁊ ideo sicut calore ignis corrupto eñ
forā substātialis ei⁹ corrūpit̄ cōseq̄nter:ita ⁊ tali forā ac
cidētali humani corporis necessaria ad existentiā aīe in
ipso corrupta corrūpit̄ etiā illa substantialis forā. Sed
talis non pōt esse forā corporis:cū illa maneat eadē que
prius aīa a corpore sepata.ergo vltra formā corporis est
ponēda in hoīe aliqua alia substātialis forma necessaria
ad hoc ꝙ corpus ipm̄ ab aīa intellectiua informet̄:q̄ cor
rupta corpus non possit ab aīa informari/⁊ ꝑ ꝯñs opor-
teat ipsam ab eo vt a subiecto ꝑfectibili /cū nec ipm̄ re-
maneat ꝑfectibile/sepaꝛi. ¶ Sed cōtra hoc forte arguet̄
Primo.qꝛ hō est vnū aīal.sed vnū aīal nō esset nisi vnam
tantū animā haberet.ergo ⁊c. ¶ Scḋo. quia hō est vnu3
per se ⁊ vnius dēminate speciei. Sed tale nō pōt īclude
re diuersas formas specificas /cuiusmōi sunt tā itellecti
ua aīa q̄ etiā sensitiua.ergo ⁊c. ¶ Tertio.quia aut ani-

ma sensitiua ꝓcederet intellectiuā:aut econuerso. Sed nō
pōt poni primū:quia tūc cū prius possit sepaꝛi a posterio
ri/seq̄ret̄ ꝙ posset infundi aīa sensitiua humano corpori
sine anima rationali infusa: vel ipsa infusa simul cum ipa
posset sepaꝛi/illa ve3 sensitiua remanēte.qḋ videt̄ absur-
dū.quia tūc tale ꝯpositū ex humano corpore ⁊ ex anima
sensitiua siue intellectiua esset animal brutū tantū. Nec
pōt poni scḋ3:qꝛ forā ꝑfectissima semꝑ est vltīa/oē3 aliā
in subiecto susceptiuo ante se ꝓsupponēs. aīa aūt intelle
ctiua ꝑfectior est q̄ sensitiua:sꝫ ab ipsa ponat̄ eē distīcta.
quare ⁊c. ¶ Quarto.quia nō magis sensitiua distinguit̄
ab intellectiua q̄ vegetatiua. ⁊ ita si intellectiua ⁊ sensi-
tiua sunt in hoīe due forme realiter distincte: cōsimiliter
est ī ipso ponēda tertia aīa ve3 vegetatiua ab vtraq; illaꝝ
distincta. ⁊ ita in quolibet hoīe erūt tres anime:qḋ videt̄
oīno absurdū. ¶ Quinto.qꝛ si in Christo est aīa sensitiua
alia ab intellectiua / aut hmōi sensitiua remansit vnita
verbo in mortis triduo:aut fuit corrupta:aut mansit īn-
corrupta sed diuisa ab eo. Sed nō potest poni primū: qꝛ
sola aīa intellectiua ⁊ corpus remanserunt ambo vnita.
nec secūdū:quia nec forma corporis nec aliqua alia sub-
stātialis tūc fuit corrupta.nec tertiū: qꝛ scḋm Damasc.
qḋ Christus semel assumpsit nunq̄ dimisit. ꝗ ⁊c. ¶ Sed
ista nō vident̄ euidēter cōuincere alios qui sunt opinio-
nis cōtrarie/esto ꝙ vera sit cōclusio quā ꝓbant: vt pate3
per singula discurrēdo. ¶ Ad primū enim illi respōdent
cōcedēdo ꝙ homo est vnicū animal:nō quia vnicā aīam
tantū sed quia vnicā tantū habet animā sensitiuam.nec
eñ animal dicit̄ ab anima intellectiua nec a vegetatiua
sed tantū a sensitiua anima/q̄ in ipso est tm̄ vnica.q̄re ⁊c.
¶ Ad scḋm dicerēt ꝙ nō magis īmo minus distinguitur
anima intellectiua a sensitiua q̄ a forā corporis ⁊ a ma-
teria.ergo si ex materia ⁊ ex forma corporis/q̄ magis di-
stinguuntur q̄ vna forma distinguatur ab alia/ fit vnum
ens per se:nō minus ex minus distinctis puta ex quibus
cūq; formis vnibilibus ⁊ eiusdē ꝑfectibilis ꝑfectiuis /cu
iusmōi sunt aīa sensitiua ⁊ intellectiua:potest fieri aliqḋ
per se vnū siue huiusmodi ens ꝑ se vnū sit a ptibus distin
ctū:siue(qḋ puto verius) sit totaliter ab eis indistinctū.
nec enim hō aliud esse videt̄ q̄ corpus anima sensitiua ⁊
intellectiua actualiter informatū. ⁊ tn̄ dicit̄ esse vnū ens
quia ista oīa inter se secū actualiter sunt vnita ⁊ īdiuisa.
vnum aūt ⁊ indiuisum idem dicitur etiam vnum non per
aliud sed per se.quia quodlibet eorum que simul sumpta
et vnita sunt hoc/est ens per accidens. ꝓpter cuius cō-
trariū ex subiecto ⁊ accidēte dicit̄ fieri vnū ꝑ accidēs nō
per se:cū tn̄ nō plus ex forma substātiali ⁊ materia resul
tet aliquid distīctū ab eis q̄ ex accidēte ⁊ subiecto. qua-
re ⁊c. ¶ Et ideo quando addit̄ ꝙ homo est vnū ens spe-
cie:si intelligatur ꝙ sit vnum ens distinctum realiter ab
anima ⁊ corpore simul sumptis:non est verū. Hoc eñ mo
do nec est vnū ens scḋ3 speciē nec diuersum. ⁊ esto ꝙ sic:
ratio nihil ꝓbat.quia non magis anima sensitiua ⁊ intel
lectiua sunt forme distincte specifice/īmo min⁹ vt dictu3
est/ q̄ ipsa anima intellectiua ⁊ corporis forma:⁊ tamen
constat istas duas formas etiā secūdū sic arguentes esse
homini intrinsecas.ergo ⁊c. ¶ Ad tertiū dicerēt ꝙ ani-
ma sensitiua et intellectiua simul tempore corpori infun
duntur:sic intelligēdo ꝙ nullum est medium inter anime
intellectiue infusionē ⁊ sensitiue introductionē. prius ī tñ
nature ordine introducitur sensitiua ⁊ post ipsam infun-
ditur intellectiua:quia intellectiua presupponit sensiti-
uā ⁊ non econuerso. ¶ Et quādo arguit̄: ꝙ cū prius pos-
sit separari a posteriori/per ꝯñs aīa sensitiua posset esse
in corpore sine intellectiua / cōcedo:qꝛ nec aliqḋ incōue
niens esse videt̄. Et qñ infert̄ ꝙ tūc esset aīal brutum ex
corpore humano ⁊ aīa cōstitutū:si ꝑ aīal brutum intelli-

gatur aial constitutum ex corpore et ex aia sensitiua eius dem rationis cu aia sensitiua alicuius alterius aialis ab homine/falsum est:cu talis aia sensitiua non esset tunc alia q sit modo:sic aut est oino alterius rationis ab omi alia sensitiua aie alterius aialis. Si autem p aial brutu intelligatur vniuersaliter oe compositum ex corpore qualicunqz et ex quacunqz aia sensitiua/concedere oportet q tale ext animal brutu:qz nec modo dicitur aial rationale nisi ab aia intellectiua. et ideo ipsa amota compositum ex humano corpore et ex aia sensitiua no esset ho:nec p ons aial rationale:sed aial tantumodo sensitiuum. ¶ Sed nunquid posset fieri econuerso/puta q aia intellectiua p diuinam potentiam informaret corpus non informatum aia aliqua sensitiua? ¶ Ad hoc forte diceret q non. quoniam sicut angel' non est informatiu' corporis:ita nec aia intellectiua e pfectiua qualiscunqz corporis:sed talis sic dispositi et organizati et sensitiua anima informati. et ideo sicut est impossibile angelo informari aliquod corpus:ita et anima intellectiua nisi tantumo tale corpus. quare etc. ¶ Sed contra. qz animam intellectiua informare corpus no videt esse aliud q ipsa ee in toto corpore et i qualibet ei' pte. nec eni hmoi informatio est aliud q aie cum corpore vnio. sed destructa aia sensitiua:nihilominus aia intellectiua posset esse i aliq toto corpore p se et in qualibet ei' parte. ergo etc. ¶ Rndeo. q lz hmoi aie informatio non sit nisi eius cu corpore vnio: non tn cuiuscunqz forme cu corpore vnio est informatio. Angelus eni non min' est in toto corpore assumpto et in qualibet eius pte/q aia intellectiua sit i toto corpore qd informat. nec tn ex hoc concedit q corpus assumptu ab angelo informetur ab ipso. qz lz tam angelus q aia intellectiua possint vniri eidem corpori:et quatum ad hoc similiter:q tam angel' q anima erit in toto corpore et in qualibet eius parte:tn in aliquo alio erit dissimilitudo. sicut lz tota trinitas vniat homini assumpto sicut et cuicunqz alteri rei create:cum de' realiter et presentialiter sit vbiqz:aliter tn ei vnit filius q pater et spus sanctus. et ideo solus ipse dicitur homo verus. Si tn vocas corporis ab aia informationem oem aie cu corpore vnionem/concedi potest q aia intellectiua pot informare corp' nulla sensitiua aia informatu. Si etia aia ipsa intellectiua sit q'tu est ex se informatiua corporis carentis aia sensitiua:dicendu est consequenter:q potest vtiqz ipm informare sine aia sensitiua. an aut sit eius informatiua sine sensitiua:an non:no pot naturaliter esse notum. qm sicut de nulla forma scimus cuius sit actiua nisi a posteriori/vez qz videmus ad ipsaz sequi vnu et non alterum/vt ad ignem vnu aliud et non aquam: ita consimiliter nullus pot scire cuius pfectibilis sit pfectiua seu informatiua aliqua forma nisi a posteriori/quia vez scit ipsam tale sic dispositum pficere et actualiter informare. sicut ideo scimus aiam intellectiuam esse corporis sic dispositi pfectiuam:qz videmus corpus sic dispositum aia ipsa esse actualiter informatu. Et ideo qz e contrario corpore indisposito existente p mortem aie sensitiue:constat corpus ipm non manere intellectiua aia informatum:ex hoc a posteriori videt posse argui:ipsa no ee pfectiua nisi corporis informati aia sensitiua. ¶ Ubi forsita aliqs diceret somniando q aia intellectiua non dimittit informare corpus sic indispositum propter mortem aie sensitiue/ppter hoc q non sit eius informatiua etia sine ipsa:sed qz deus no vult ipsam manere in corpore sine ea. ¶ Sz hoc non videtur rationabiliter esse dictu:qz tunc consimiliter posset dici q calor non min' q'tu est ex se est infrigidatiuus q calefactiuus:nisi qz deus non vult ad ipm sequi frigus sed calore tantu:nec ignis magis pductiuus ignis q aque et sic de oibus aliis principiis pductiuis:nec p ons de aliquo posset sciri q magis q'tu est ex se esset vnius q alterius effectus principiu pductiuum. ¶ Consequentia e euidens. qz sicut se habet effectus possibilis ad causa a qua potest effici:ita et res pfectibilis ad formaz qua pot pfici quatum ad hoc q sicut de nulla causa scitur scit cui' sit pductiua nisi a posteriori/vez qz arguit q sit pductiua illius qd ad ipsam sequitur et non alteri':ita nec de forma aliqua substantiali maxime indiuisibili pot sciri q magis sit talis subiecti q alterius pfectiua/nisi qz p ipsaz tale subiectum sic dispositum et non aliter pficitur. quare etc. Quia tamen omnia sunt possibilia apud deum:ideo no erit forte inconueniens dicere aiam intellectiuam p diuina potentiam corpus informare posse absqz aliqua aia sensitiua:et nec tn tale compositum si fieret esset ho qualis nunc est:vez substantia aiata sensibilis:quia tantum esset substantia aiata intellectualis siue ronalis. nullu eni videtur impossibile posse fieri substantiam aliqua compositum ex corpore et ex forma intellectiua tantu q forma intellectiua esset vel aia ipsa ronalis hoana/vel saltem alia alteri' ronis ab ipsa. ¶ Ad quartu dicendu q assumptu est falsu/qm dicitur q non magis sensitiua differt ab intellectiua q a vegetatiua:qz etiam in aialibus brutis in qbus est tn aia sensitiua/vegetatiua non est forma alia a sensitiua. lz eni ab eadem forma non possit esse actus intelligendi et sentiendi: pot tn esse ab eade actus vegetandi et sentiendi. Et si dicat q non. qm cu actus arguat formam eius causam:et in homine sint tres actus/vez intelligendi/sentiendi/vegetandi:per ons si actus sentiendi et vegetandi non possint esse ab eadem forma/oportet ponere consiter in hoie aiam vegetatiuam alia ab aia sensitiua. Nec magis illi forsita reputarent inconueniens ponere in ipso tales tres formas/vez intellectiuam sensitiua vegetatiua:q intellectiua et sensitiuam et forma corporis ab vtraqz videlicet intellectiua et sensitiua magis distincta q distinguat ab eis vegetatiua aia si ponat. ¶ Ad quintum et vltimu diceret ab eis:q sicut ponentes humanitate esse entitatem distinctam ab aia intellectiua et a corpore simul sumptis/habent concedere q in morte Christi huanitas ipsa eius verbo vnita no mansit:qz nec fuit. qd aut no e sed destructu est/nullibi existere pot:ita consimiliter si aia sensitiua Christi in morte destructa fuit/verbo vnita remanere non potuit. Si autem destructa non fuit ipsi vnita remansit. Et hoc mo est intelligendu illud dictu Damas. Qd Christus semel assupsit nu q dimisit. sic vez q ipm postq diuisum a verbo remanserit in seipso. ¶ Sz qz hoc de Christo dicere qd hec opinio supradicta concedit: vez aiam aliam ab intellectiua vnita verbo esse vel in morte destructa vel dimissaz esse a verbo:videtur valde insolitum multumqz periculosum asserere:ideo melius est dicere et tenere/vt tenet communius videlicet q anima intellectiua est cu sensitiua in homine vna forma et vnica aia essentialiter indistincta. ¶ Ad illa aut q contra hec p opinioe pdicta alias supius sunt argata apparebit solutio ex dicedis i quarto libro in distinctione 44. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex pdictis.

Secudo quæro: vtrum anima intellectiua vel sensitiua sit ab omnibus suis potentiis indistincta. ¶ Et videtur q sic:qz potetia intellectiua et volitiua q sunt aie intellectiue/non est aliud q principium elicitiuum et subiectum receptiuu actus intelligendi et volendi:sicut nec potentia sensitiua aliud q subiectu et pductiuu principium actus sentiendi. sz ipsa aie essentia est principium et subiectu receptiuum istorum actuum. no eni minus essentia anime circuscripta oi alia potetia ab ipsa potest esse principiu intellectionis vel volitiois q calor calefactionis. g etc. ¶ Contra. qz impossibile est vnam aliqua rem creatam esse a plurib' realiter indistinctam. sed essentia aie intelle-

lectiue vel sensitiue cu vnica eius potentijs existentibus
multiplicibus ⁊ diuersis. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝑ
cedam. Primo enim excludam duplicē opinionē. Secū-
do dicam aliter ad questionem. Tertio soluā aliqua du-
bitabilia circa dicta.

Quantum ad primum sunt due opinio

nes. quarū vna est quorūdam dicētiū ꝙ potentie anime
distinguuntᷣ tam inter se ꝙ ab essentia aīe formaliᷣ: nō tñ
realiter: sicut diuerse ꝑfectiones absolute ab vna ꝑfectio
ne alia absoluta. ¶ Pro ista opinione arguitᷣ: ⁊ primo ꝙ
formaliter distinguantur. ¶ Primo. qꝛ impossibile est
vnum ⁊ idem principium respectu eiusdē obiecti ⁊ in eo-
dem ordine habere modum agendi necessario ⁊ contingē
ter. sed intellectus habet primum modum agendi: ⁊ vo-
lūtas scḋm. ergo inter se: ⁊ per ꝯñs ab essentia aīe vel an
geli distinguuntᷣ. ¶ Scḋo qꝛ magis distīguitᷣ potētia ap
ꝑhensiua ab appetitiua ꝙ ab alia appꝛehensiua. sed in-
tellectus distinguitur a sensu: cū tñ tam sensus ꝙ intelle
ctus sit potētia appꝛehensiua. ḡ multo magis a volunta-
te / q̄ est potentia appetitiua. ¶ Tertio. qꝛ illa oīa sunt di
stincta formaliter quorum vnū non includitᷣ in alio in pri
mo modo dicendi per se. sed potentiarū nulla includitur
in alia nec in essentia. ḡ ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ q̄ñcūqꝫ aliqua
sunt extra intellectum idem formaliᷣ ⁊ totaliter / q̄cq̄d cō
uenit vni ⁊ alteri. sed intellectui ꝯuenit īntelligere: nō aūt
velle: ⁊ voluntati ecōtrario velle ⁊ nō intelligere: ⁊ visui
videre: ⁊ sic de alijs potentijs: q̄bus oībus diuersis distin
cta ꝯueniunt. ḡ ⁊c. ¶ Secūdo ꝓbatᷣ ꝙ potētie hmōi sint
idē realiter tā inter se ꝙ cū essentia. Primo qꝛ sunt insepa-
rabiles. nulla eñi potest ab alia nec ab essentia separari.
sed oīa realiter distincta sunt sepabilia. ḡ ⁊c. ¶ Scḋo. qꝛ
nulla intellectualis creatura est ꝑ se beatificabilis nisi ꝑ
intellectum ⁊ voluntatē: cū eius btitudo ꝯsistat in actib⁹
videndi ⁊ fruēdi / quoꝝ sunt iste potentie tm̄mō receptiue
ergo ⁊c. ¶ Alia opinio est quorundam dicentium: ꝙ po-
tentie anime sunt q̄dā accidentia distincta realiter tam ī
ter se ꝙ ab essentia. ¶ Pro qua opiniōe arguitᷣ. Primo
qꝛ scḋm Cōmētatorē. 12. metaphy. potentia ⁊ actus sunt
in eodem gñe. Sꝫ actus oīm potentiarū aīe vel angeli sūt
accidentia. ḡ ⁊c. ¶ Scḋo: qꝛ accidēs variabile nō est ī sub
iecto nisi aliquo accidēte īuariabili mediātē. sed act⁹ po-
tētiarum sunt accidētia variabilia. ḡ potentie q̄bus me-
diantibus sunt in essentia / sunt inuariabilia accidentia.
¶ Tertio. qꝛ agens ꝑ essentiā semꝑ agit. sed natura ītel-
lectualis non semꝑ agit. ḡ potentia ꝑ quā agit nō est sua
essentia. ¶ Quarto. qꝛ sicut se habet essentia ad essentia
potentia ad opari. ḡ a cōmutata proportiōe arguendo / si
cut se habet esse ad opari / ita essentia ad potētiā. sed nul-
lius creature esse est suum opari. ḡ nec sua essentia est sua
potentia. ¶ Confirmatur opinio ista. Primo ꝑ pħm po-
nentē in lib. ꝑdicamētorum naturalē potētiā in scḋa spe-
cie qualitatis. constat aūt ꝙ potētie aīe sunt tales potē-
tie. ergo ⁊c. ¶ Scḋo ꝑ Auer. dicētē primo de aīa. ꝙ aīa
diuiditᷣ in potentias / sicut pomū ī colorē ⁊ saporē. ¶ Ter
tio / per Ansel. de casu diaboli sic dicētem. Nec rōnē nec
voluntatem puto negari aliq̄d esse. nā ⁊ si nō sunt substā
tia / non tñ negari pōt eas esse essentias. sed oē q̄d non
est substātia est accidens. ergo ⁊c.

Contra istas duas opiniones predictas

primo arguo in ḡnali. Secundo cōtra quālibet in specia
li. ¶ Contra ꝯclusionē vtriusqꝫ opinionis cōem / q̄ est ꝙ potē
tie sunt distincte ab essentia: Arguo primo sic. nō est ponen
da pluralitas / vbi nulla appꝛet necessitas. sed nulla ē ne-
cessitas ponendi in aīa talē multitudinem potentiarum
ab ipsa distinctarum. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatᷣ. qꝛ propter
nullā cām aliā seu necessitatē pōt poni pluralitas taliuꝫ
potentiarū nisi ꝓpter pluralitatē actuum anime vel na-
ture angelice ꝯuenientium sed pluralitas actuum seu effe
ctuum non infert necessario pluralitatē causarum. Sol
eñi eadē virtute seu forma desiccat ⁊ calefacit: ⁊ alia mul
ta agit. ergo ꝯsimiliter aīa ⁊ alia quecunqꝫ forma intelle-
ctiua vel sensitiua eadem virtute / vꝫ semetipsa quocūqꝫ
alio circūscripto / poterit elicere effectiue oēs act⁹ sibi
naturaliter possibiles: ⁊ recipere passiue alios act⁹ sup-
naturales: cuiusmōi sunt act⁹ beatifici vidēdi deū ꝑ essen
tiam ⁊ fruendi. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ creatura intel
lectualis est īmediate beatificabilis: ⁊ per ꝯñs subiectuꝫ
susceptiuum beatitudinis scḋm illud q̄d melius est in ea.
sed ipsa essentia intellectualis creature ē melior q̄cūqꝫ
existente ī ipa ab ea quocūqꝫ distincto in re extra. ergo ni
hil ab ipsa distinctū pōt nec debet poni beatitudinis sub
iectū. sed btitudinis subiectū ē potētia intellectiua ⁊ volē
tiua. ḡ vtraqꝫ earū ē ab essentia beatificabili indistincta.
quare ⁊c. ¶ Sed ad istam rōnē respondetᷣ: ꝙ licet diuersi
tas actuum absolute nō arguat diuersitatē potentiaruꝫ
arguit tñ ipam diuersitas talium actuū quoꝝ vnus ē li-
bere / ⁊ alius necessario a suo principio ꝓductiuo. sed ta-
les actus sunt actus intelligēdi ⁊ volēdi possibiles oīno
nature intellectuali. ḡ cū vnum ⁊ idē principiū nō possit
habere vtrūqꝫ istoꝝ duoꝝ modoruꝫ agendi: vꝫ ꝯtingentᷣ
seu libere: ⁊ necessario mō nature / oportet in oī creatura
intellectuali esse aliqua distincta / q̄ sint principia talium
actuū productiua. ¶ Contra solutionem istā arguo primo
qꝛ vt videbitᷣ infra / falsum accipit qñ dicit ꝙ nō pōt age-
re libere ⁊ necessario. ¶ Secūdo. qꝛ saltē ex solutiōe ista
non habetᷣ ꝙ oporteat ponere aliquam potētiam aīe sen
sitiue vel vegetatiue distinctā ab essentia: nec etiā aliquā
potentiā aīe intellectiue aliam a volūtate ⁊ intellectu si
in ipsa ponatᷣ aliqua alia ab istis. ¶ Tertio. qꝛ scḋm phi-
losophū scḋo de aīa: anima est q̄ viuim⁹ sentim⁹ ⁊ intelli
gimus primū. ḡ aīa ipsa per se est istoꝝ actuuꝫ oīm imme
diatū subiectum. non aūt est subiectū immediatius act⁹
intelligēdi ꝙ volēdi. ḡ vtrūqꝫ est in ipsa immediate subie
ctiue: ⁊ per ꝯñs ab ea immediate effectiue. ab eodē enim
actus hmōi ꝓducuntᷣ in q̄ subiectiue īmediate recipiuntᷣ.
ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ aīa nō agit ad istos actus
immediate: sed mediātib⁹ potētijs: ¶ Cōtra primo. qꝛ hoc
est falsum. sicut eñi ipsa est subiectū immediatū ipsoꝝ re-
ceptiuum: ita ⁊ principiū ꝓductiuum. ¶ Scḋo. qꝛ esto ꝙ
hoc sit verum / adhuc seq̄tur ꝓpositum: vꝫ ꝙ vnū ⁊ idem
pōt esse principiū libere ⁊ necessario ꝓductiuū. qꝛ agēs
instrumentale non est liberius ꝙ agēs principale. Sed si
aīa elicit actuꝫ volendi mediante volūtate / ipsa est agēs
principale: ⁊ volūtas instrumentale. ḡ non minus libere
agit ad actuꝫ hmōi ꝙ volūtas. sed cū hoc ꝙ libere ⁊ cōtī
genter agit ad actum volendi: qꝛ libere vult / necessario
vt supponitur ⁊ modo nature agit ad oēm aliū actū / pu-
ta intelligendi ⁊ sentiendi. ergo ⁊c. ¶ Preterea scḋo ar-
guo sic ad idē. si potentie sunt distincte ab essentia aīe vel
angeli: aut ipse sunt ꝑ modū causarū totaliū suoꝝ actuū
principiū ꝓductiuum: aut ꝑ modū causarum ꝑtialiū: sic
ꝙ ad actum cuiuslibet agit essentia. Sed neutrū hoꝝ rō
nabiliter est ponendū. qꝛ si ponatᷣ primū / seq̄tur ꝙ essen
tia aīe vel angeli non sit beatificabilis per seipsaꝫ: cū nō
sit subiectū beatitudinis receptiuū nec alicui⁹ actus ītel
ligendi alteri⁹ nec volēdi. Si aūt ponatᷣ scḋm / arguitur
imꝑfectio tam ex ꝑte essentie ꝙ ex ꝑte sue potentie: cum
semꝑ concursus necessarius plurium causarum effectiua
rum ad effectum arguat imꝑfectionē ex parte cuiuslibet
ipsarum. oē eñi principiū effectiuum alicuius effectus suf
ficiens ⁊ ꝑfectū pōt in eū sine alio per seipsum. sed vtrūqꝫ
predictorum est inconueniens. ergo ⁊c.

Secundo arguo in speciali contra vtrã
ꝙ predictarũ opinionũ duarũ. Et prīo cõtra primã ponẽ
tez potentias esse idem realiter/⁊ distingui formalit̃: ar-
guo primo sic. Ideo scḋz sic opinãtes diuina essentia lz a
relationibus originis formaliter distincta est ab eis reali
ter indistincta: qꝛ est formaliter infinita. ergo nulla finita
formaliter distincta sunt realiter indistincta. sed ꝯstat po
tentias esse finitas si aliqđ sũt. ergo nõ pñt esse idem rea-
liter cum aliquo a quo formalit̃ distinguũtur. ¶ Confir-
matur. qꝛ nulla finita creata formaliter distincta possunt
esse minus distincta q̃ relationes originis in diuinis seu
ꝑsone. Sed ꝯstat diuinas ꝑsonas ⁊ omnes relatiões ori-
ginis realiter esse distinctas. ergo multo magis distĩguũ
tur quecũq; alia in creatis. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ
non magis sunt eadem immo minus illa oĩa q̃rũ vnũ nõ
includitur in alio immo ẽ totaliter extra ipm̃: q̃ illa quo
rum vnũ est de intrinseca alterius rõne. sed scḋz sic opinã
tes potẽtie anime sic se habent ꝙ vna nõ includit̃ ĩ alia
nec in essentia/cuius ꝯtrariũ est vt dicũt de toto quolibz
per se vno ex ꝑtibus ꝯstituto: cũ oẽ tale totũ omnes suas
ꝑtes includat intrinsece. ergo nõ minꝰ potentie inter se ⁊
ab essentia distinguunt̃ q̃ totum a ꝑtibus. sed oẽ tale to
tum est vt dicũt distinctum realiter ab oĩbus suis ꝑtibus
simul sumptis. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguo ꝯtra scḋz modũ
dicendi ponentiũ potẽtias esse accidẽtia ab essentia rea
liter distincta. Primo. qꝛ potentie appꝛehensiue ⁊ appe
titiue non videntur esse imꝑfectiores potẽtia nutritiua
et vegetatiua. sed potẽtia nutritiua nõ ẽ accidẽs. ¶ Hoc
ꝓbatur/supposito illo principio vulgato: ꝙ vez nullum
imꝑfectius sit principium ꝑfectioris. qm̃ potentia nutri-
tiua est ꝓductiua substantie cum sit corruptiua forme ali-
menti/⁊ forme carnis in eius mãria introductiua. sed ac
cidens supposito illo principio/de q̃ dictũ est ĩ p̃cedenti-
bus/nõ potest esse principiũ substãtie ꝓductiuum. g̃ ⁊c.
¶ Scḋo. qꝛ si potentie sunt accidẽtia distĩcta ab essẽtia:
aut causant̃ ab ipsa: aut ab aliqua alia cã extrinseca. Si
primũ: aut ĩmediate/aut mediantibꝰ aliĵs potentiĵs. Sz
non põt poni secundũ. qꝛ tunc q̃rerem de illis potẽtiĵs in
infinitũ. ergo relinq̃tur primũ. Sed q̃ rõne essentia anime
vel angeli põt ꝑ se immediate in istas potẽtias vt in acci-
dentia absoluta ab ipsa essentialit̃ distincta ĩmediate ꝑ se.
eadem põt in actꝰ talibꝰ potẽtiarum absq; talibꝰ poten-
tiĵs mediantibꝰ ab ea differentibus. Si aũt ponatur scḋz
vez ꝙ hmõi potẽtie causent̃ ab extrĩseco: hoc nõ videt̃ rõ
nabilit̃ posse dici. qm̃ nõ minꝰ forma ꝑfectissima videt̃ eẽ
suorum accidẽtiũ sibi ꝓpriorũ virtualiter ꝯtentiua q̃ for
ma q̃libet imꝑfecta. ergo cũ forme iꝑfecte ⁊ infime/vt for
me elementorꝝ/sint virtualiter ꝯtentiue suorũ accidentiũ
⁊ forme supme quales sunt oẽs forme intellectiue. q̃re
⁊c. ¶ Tertio. qꝛ oĩa realiter distincta sunt sepabilia ⁊ ma
xime absoluta. ergo si hmõi potẽtie sint distincte/vt diuer
sa accidentia absoluta/poterunt separari ab essentia na
ture intellectiue: ⁊ separate erunt beatificabiles essentia
siue substantia tam angeli q̃ aĩe rõnalis imbeatificabili
existente. hoc autem ẽ absurdũ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.
prĩo. qꝛ natura intellectualis seipsa est beatificabilis sub
iectiue non mediante aliq̃ accidente. oĩno eñ est absurdũ
dicere aliqḋ accidẽs esse ĩmediate aut aliq̃ mõ beatifica
bile: cũ solum illud sit beatificabile qḋ põt tendere in ob-
iectum beatificũ/qḋ est deus/per actum videndi ⁊ fruẽdi
q̃ non sunt actus possibiles alicui accidẽti. q̃re ⁊c. ¶ Se
cundo. qꝛ sicut creatura intelligibilis se habet ad intelli
gibilitatẽ: ita ĩtellectiua ad ĩtellectiuitatẽ. Sed oĩs res
sic se habet ad ĩtelligibilitatẽ ꝙ q̃libet est ĩtelligibilis se
metipsa. g̃ ⁊ oĩs forma intellectiua qualis est essentia aĩe
intellectiue ⁊ angeli/ẽ intellectiua similiter ꝑ seipsam nõ
mediante aliquo accidẽte. ¶ Tertio. qꝛ nullũ accidẽs ẽ
conuersiuũ sui supra se: sed intellectꝰ ⁊ volũtas sunt potẽ
tie ꝯuersiue supra se ⁊ actus ipsarũ. g̃ ⁊c. ¶ Quarto. qꝛ
intellectiuũ ⁊ volitiuũ nobilius est quocũq; non valẽte ĩ
telligere nec velle aliqđ ꝑ seipm̃. sed nullũ accidẽs est no
bilius substantia. ergo ⁊c.

Ad ratiões adductas pro prima opinióe

Ad primã qñ dicitur ꝙ impossibile est vnum ⁊ idẽ princi
piũ habere modũ agẽdi necessario ⁊ cõtingẽter: Dico ꝙ
verum est respectu eiusdẽ actus siue effectus: non aũt re-
spectu diuersorꝝ. vnũ eñ ⁊ idẽ põt respectu diuersorũ hr̃e
vtrũq; modũ agendi istorũ. Qḋ apparet tam in diuinis
q̃ etiam in creaturis. Deus eñ per vnũ ⁊ idẽ spirat ne-
cessario ad intra: ⁊ creat mere contingenter ad extra: et
ita idem est principiũ creatiuũ ꝯtingent̃/⁊ necessario spi-
ratiuum. ¶ Hoc idem ꝓbo in creatis sic arguendo. obie-
ctum intellectũ ⁊ volitũ est causa saltẽ ꝑtialis actus itel
ligendi ⁊ volendi scḋm principiã sic arguentiũ. Sed nul-
lum obiectũ est libere sed necessario ⁊ modo nature agẽs
ad actum intelligendi magis q̃ ad actum sentiendi. ergo
voluntas intellecta necessario agit ad actũz intelligẽdi.
sed eadem ipsa voluntas agit libere ad actũ volẽdi ⁊ no-
lendi. ergo vnũ ⁊ idẽ est respectu vnius principiũ agendi
necessario/⁊ respectu alterıꝰ ꝯtĩgent̃. Cõsimiliter põt ar
gui de intellectu volito. qm̃ sicut oẽ agens ad actũ intel-
ligendi agit necessario: ita agens ad actum volẽdi agit
libere. sed intellectus volitus agit ꝑtialiter/vt dicũt/ad
actum volẽdi/sicut ⁊ oẽ aliud obiectũ volitũ. ergo cum
idem intellectus agat naturalit̃ ad actum intelligendi/
seq̃tur ꝓpositum/vez ꝙ idem habet vtrũq; istorꝝ modorꝝ
agendi respectu diuersorũ. ¶ Si forte dicat̃: ꝙ intellectꝰ
non libere sed necessario agat ad actum volendi vel no-
lendi: ⁊ voluntas econuerso ꝯtingenter ⁊ libere ad actuz
intelligendi terminatũ ad ipsam. ¶ Cõtra. qꝛ intellectꝰ
ita necessario elicit actum circa voluntatez sibi p̃sentatã
in ratione obiecti: ⁊ ita necessario ipsam intelligit/sicut
aliḋ qḋcũq; obiectũ. voluntas etiã in ita ꝯtingent̃ ⁊ libe-
re fertur in intellectum si intellectꝰ est aliqđ ab ipsa disti
ctum sicut in qḋcũq; aliḋ obiectũ: ⁊ ita ꝯtingent̃ diligit
eum sicut qḋlibz aliorꝝ. Sed si volũtas ageret ad actum
intelligendi ipsam ꝯtingent̃/posset nõ agere: ⁊ intellectꝰ
econuerso si ad actũ volẽdi necessario ageret/ non posset
non agere: ⁊ ita ꝑ ꝯñs voluntas p̃sens intellectui ĩ ratio
ne obiecti posset non intelligi: ⁊ ĩtellectus haberet neces
sario diligi. quorũ vtrũq; scḋm principia aliorũ est falsũ.
quare ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idẽ. non videt̃ rõnabi
liter posse negari essentiã anime intellectiue ⁊ angeli esse
aliquo mõ vel sine potentiĵs ꝯcurrentibꝰ vel cũ eis prin
cipiũ suorꝝ actuum ꝓductiuum. Sed aliqui actus ei pos
sibiles/naturalit̃: ⁊ aliĵ libere ꝓducuntur. g̃ vnũ ⁊ idem
põt vtroq; horꝝ modorum agere ad diuersa. ¶ Cõfirmat̃.
qm̃ hi modi agendi naturaliter ⁊ ꝯtingenter non dicunt
aliqđ principiĵs ipsorũ intrinsecum ab eis quocunq; disti
ctum: sed tm̃ connotant actus extrinsecos eis possibiles
differenter. nec eñ volũtas dicitur libera (vt alias osten-
sum est) ꝓpter aliqḋ sibi intrinsecũ vel extrinsecũ ab ipsa
⁊ eius actu distinctum: sed tm̃ rõne actus quem põt per
se sine quocunq; alio elicere circa obiectuz sibi ostẽsũz/vł
suspendere: cuius ꝯtrarium est de intellectu ⁊ eius actu
propter qḋ intellectus dicitur respectu eius potẽtia na-
turalis. sed vnũ ⁊ idem principiũ põt esse respectu vnius
actus elicitiuũ necessario ⁊ respectu alterius contingen
ter/sicut apparet de diuinã voluntate spũs sancti necessa
rio spiratiua/⁊ cõtingent̃ aliorum oĩm creatiua. ergo ⁊c.
¶ Ad scḋam dico: ꝙ si magis distinguitur potentia co-
gnitiua ab omni appetitiua q̃ ab alia cognitiua: hoc est.

ratione maioris diuersitatis istorum actuū q̄ illorū/vel actus cognitiui ab actu appetitiuo q̄ vnius actus cognitiui ab alio cognitiuo. non aūt ꝓpter maiorem diuersitatem inter principia ꝓductiua istoꝝ actuum q̄ illoꝝ/vel cognitiuorum ⁊ appetitiuorum q̄ tm̄ cognitiuoꝝ: cū vnū ⁊ idem sit oīm actuum tā cognitiuoꝝ q̄ appetitiuorū essentie anime intellectiue vel angeli possibiliū principiū ꝓductiuum ⁊ subiectū receptiuum. Unde qñ addit̄ ī minori ꝙ intellectus distinguitur a sensu: qꝛ intelligat ab eo sicut illud qđ ē principiū actus intelligendi ab illo qđ ē principium actus sentiendi: q̄ q̄dem duo principia sunt ī re extra distincta: sic est falsum: cū eadē aīe essentia sit horum actuum principiū ꝓductiuū ⁊ immediatū subiectū receptiuum. nisi dicatur ꝙ aīa intellectiua est in homine alia ab aīa sensitiua. Si aūt ꝑ intellectum ⁊ sensum intelligatur actus intelligendi ⁊ sentiendi: sic ꝯcedit̄ ꝙ distinguunt̄. ¶ Ad tertiam qñ dicitur ꝙ vna potentia non includit̄ in alia/ꝯcedo accipiendo potentiā simul cū actu vt intellectū ꝓ intelligēte ⁊ intellectione: ⁊ sic de alijs. ⁊ vt sic concedo ꝙ potētie non tm̄ formaliter: sed realiter tam inter se q̄ ab essentia distinguunt̄: nō aūt accipiēdo potentias ꝑcise ꝓ illo qđ est principium ꝓductiuū ⁊ subiectum receptiuum taliū actuum diuersoꝝ. vnum enī et idem oīno in re extra indistinctum est taliū actuum oīm principium ꝓductiuum. scđm quoꝝ diuersitatem diuersa sortiuntur vocabula. dicit̄ enī intellectus vt intellectiōis voluntas vt volitionis ꝓductiuum principiū ⁊ subiectū ⁊ sic de alijs actibus diuersis. ¶ Ad quartam ꝯsimiliter est dicendum. non enī aīa dicitur intelligere ꝑ intellectum ⁊ velle per voluntatem tanq̄ ꝑ aliqua diuersa inter se et ab ipsa aīa q̄ sint actus intelligendi ⁊ volendi ꝓductiua principia ⁊ subiecta: sed qꝛ aīa intelligit intellectione et non volitione: ⁊ vult econuerso volitione: non autem intellectione: ⁊ aīa dicitur intellectus ab intellectione/⁊ voluntas a volitione: sicut visus a visione: ⁊ sic de alijs. ideo conceditur ꝙ intelligit intellectu ⁊ non voluntate: ⁊ vult econuerso voluntate ⁊ non intellectu: ⁊ videt visu ac audit auditu/intelligendo ꝑ iste solā diuersitatē actuū nō aliq̄rū q̄ sint taliū actuum diuersoꝝ ꝓductiua pn̄cipia vel subiecta/cum ab eodē sint omes effectiue ⁊ in eodē sint subiectiue: vt magis in sequēti articulo ostendet̄. ¶ Ad alia q̄bus ꝓbatur ꝙ sint idem realiter/concedo: nec tm̄ realit̄ sed etiam formalit̄/accipiēdo potētias nō ꝓ actibus ꝯnotatis: sed ꝓ ipsoꝝ ꝓductiuis principijs ⁊ subiectis. Et ēt hoc ꝓbat illa scđa rō q̄ dicit ꝙ natura beatificabilis per se est natura intellectualis beatificabilis/vt subiectū beatitudinis susceptiuū quocūq̄ ab ipsa diuerso non tm̄ realiter sed etiam formalit̄ circūscripto. quere ⁊c.

Ad alia que adducūtur pro secūda opinione. Ad primū qñ dicit̄: ꝙ actus ⁊ potentie sunt ī eodē gn̄e: Dico ꝙ hec ē vera loquēdo de actu ⁊ de potētia sibi opposita obiectiua. nō tm̄ enī idem gn̄e: sed nūero qđ prius fuit in potentia anteq̄ esset/postmodū est ī actu. vel saltē illud qđ in potētia prefuit non est aliud ab eo qđ fit: ꝯsto ꝙ idem ꝓprie dici non possit: cum nihil fuerit: ⁊ nihil eius ente idē non sit. non est aūt vera de actu ⁊ de potētia eius subiectiua vel ꝓductiua. substātia enī ignis est ad calorē actualiter in potentia subiectiua: cuius caloris est etiam potentia effectiua. hoc aūt mō intellectus ⁊ voluntas ⁊ q̄libet potentiarū aliarū aīe est potētia/nō prīo modo. q̄re ⁊c. ¶ Ad secundum qñ dicit̄ ꝙ accidēs variabile ⁊c. Dico ꝙ hec est falsa ⁊ contra cōclusionē ꝓpositā quā intēdit. ¶ Primū appet. Cōstat enī ꝙ substātia ē subiectum immediatū multoꝝ variabiliū accidētiū/vt aqua frigiditatis ⁊ ignis caliditatis vel sue ꝓprie quantitatis/supposito dicto vulgato: ꝙ quantitas sit aliqua talis forma a re cui⁹ est distincta. ¶ Scđm: videlicet ꝙ sit ꝯtra ꝯclusionē quā ꝓbare intendit: ex hoc ostendit̄: ꝙ accidētia ꝑmanentia ⁊ inuariabilia si ponant̄/ꝑfectiora sūt q̄ variabilia. sꝫ qđ ex perfectione pōt esse subiectū immediatū multorum accidentiū ꝑfectorū qꝛ inuariabiliū/qualia (vt dicit) sūt potentie anime/non min⁹ potest esse subiectum accidentiū variabiliū imꝑfectiorum: qualia sunt accidētia (vt dicit) actus potētiarū. ꝑ inter intellectū ⁊ hmōi possibiles sibi actus non oportet ponere aliq̄s potentias accidētales inuariabiles mediantes. ¶ Ad tertiū apparet ꝙ falsum est illud qđ assumit̄/qñ dicitur ꝙ agēs per essentiam semꝑ agit. omē enī actiuum principiū ꝑ suam essentiā est actiuum: ⁊ agit qñ agit: nec tm̄ semꝑ agit: nisi vocet semꝑ agere/effectū continue ꝯseruare: mō q̄ causa a qua depēdet suus effect⁹ in fieri ⁊ in esse/continue semꝑ agit q̄diu effectus subsistit: vt se habet sol respectu luminis ⁊ deus respectu cuiuslibꝫ creature. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ falsū est qđ assumit̄/qñ dicitur ꝙ sicut se habet essentia ad esse ita potentia ad operari. potētia enī ⁊ opari aliq̄ mō distinguuntur rōne effectus connotati: non aūt essentia ⁊ esse. ⁊ ideo non debet sic accipi: sed aliter: videlicet ꝙ sicut se habꝫ essentia ad essentia potētia ad posse. qꝛ sicut essentia ē idē totaliter cum essentia potētia cū posse. ⁊ tunc iste cōmutādo non infertur potentiā ab essentia esse distinctā. ¶ Ad auctoritatē phi respondetur ꝙ potētia naturalis quā posuit de scđa specie qualitatis/nō est illa potentia qua q̄s absolute potest: nec etiā illa qua pōt faciliter: sed est agibilitas seu idoneitas ad agendū: vt apparet in exēplis eius ibi positis de cursore ⁊ pugillatore. Cursor enī pōt dici vel a potentia currendi absolute: ⁊ sic nō est de scđa specie qualitatis: vel a facilitate ⁊ idoneitate naturali rōne dispositionis conuenientis: ⁊ sic ponit̄ in secūda spē q̄litatis: licꝫ non sit q̄litas nec aliq̄d a subieco distinctum ꝑter actum connotatum: sicut nec passio vt risibile est aliquid distinctum ab hoīe: ⁊ tm̄ dicitur esse de gn̄e accidētis ratione actus accidētalis possibilis hmōi ꝯnotati. Potentie aūt aīe non sunt tales potētie naturales: vel si sūt qꝛ similit̄ sunt act⁹ connotatiue/nō est inconueniens ipsas hoc mō ponere eē de genere qualitatis/accipiēdo ipsas non ꝓ actus principio: sed pro actu pn̄cipiato cōnotato. ¶ Uel forte potest dici ꝙ aliud est aliq̄d esse ī specie q̄litatis: ⁊ aliud esse speciem qualitatis. res enī ipsa ꝑ se vna accidentalis: vt albedo vel nigredo/est in specie qualitatis vt signatum in signo. ⁊ hoc modo naturalis potentia cum sit ipsa substātia non est ī specie qualitatis. Esse aūt speciem qualitatis est eē aliquod incomplexū ꝑdicabile in q̄le/ꝯnotatiuū alicui⁹ accidētis/vel ipsi⁹ tm̄ significatiuū. Primo mō potentia est species qualitatis. Scđo mō albedo sumpta non ꝓ re significata: sed ꝓ ꝯceptu vel noīe eius signo. ¶ Ad illud dictū Auer. respōdet̄: ꝙ quātum ad hoc est simile de pomo respectu illoꝝ accidentiū ⁊ de aīa respectu potentiarum. qꝛ sicut nullū illorum accidētiū ꝑ se sumptū sine alio dicit totam ꝑfectionē pomi vt pomū est sēsibile ⁊ subiectū taliū accidētiū susceptiuū ita nulla potentiarū dicit totā anime ꝑfectionem: vt est oīm actuum sibi possibiliū principium ⁊ subiectum. quelibet enī potentia dicit essentiā ⁊ aliquem actum tm̄: vt intellectus intellectionē/volūtas volitionē: ⁊ sic de alijs. omes aūt simul sumpte significāt totam aīe ꝑfectionem actualem sibi possibilē adequate. ¶ Ad Ansel. apparet ꝙ Anselmus nō negat potētias esse substantias: sed tm̄ dicit ꝙ si voluntas vel ratio nō est substantia/ꝓpter hoc non sequitur ꝙ sit nihil. Uel etiam potest dici ꝙ potentia dicit̄ non substantia ꝓpter actum ꝯnotatū accidētalem. ¶ Hec de primo.

Quantū ad secundum: vbi ad q̄stionem

istam est aliter respondendũ/pono quatuor ꝯclusiones.
¶ Primaest: ꝙ actus intellectus ⁊ voluntatis ⁊ aliũ om
nes aie vel angeli tã inter se ꝙ̃ a subiecto ⁊ effectiuo ipso
rum principio realiter ⁊ essentialr̃ distinguunt̃. ¶ Hec ap
paret: ⁊ ab omnib⁹ conceditr̃. sunt enĩ actus isti diuersa ac
cidẽtia absoluta naturaliter ꝓducibilia ⁊ corruptibilia
eoꝝ principio ꝓductiuo vel principijs si sint plura rema
nentib⁹ incorruptis. actus etiam hmõi multiplicãtur nõ
multiplicatis ipsoꝝ principijs ꝓductiuis ⁊ subiectis re
ceptiuis. Cõstat etiam pmiũ ⁊ suppliciũ meriti ⁊ demeri
tũ ab illis quoꝝ sunt essentialiter esse distincta. quare ⁊c.
¶ Qꝫ etiã actus hmõi sint inter se distincti/apparet. sũt
enĩ sepabiles ⁊ plures etiam respectu eiusdẽ obiecti pos
sibiles. quare ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ si potẽtie pro
ductiue ⁊ receptiue istoꝝ actuum/puta sentiendi/intelli
gendi/volendi/⁊ mouẽdi sunt in re extra distincte: nõ tñ
formaliter sed etiam realiter et essentialr̃ distiguunt̃ tã
inter se ꝙ̃ etiã ab essentia in qua dicũtur existere. ¶ Hec
sequitur ex predicta. Et probat̃ pmo: ꝙ iter se illo suppo
sito realiter distinguant̃. qm̃ impossibile est vnũ realiter
esse eiusdem rei extra aiam principium ꝓductiuũ ⁊ subie
ctũ receptiuũ: ⁊ nõ eẽ eiusdẽ rei aliqđ istoꝝ: vez effectiuũ
principiũ nec subiectum. sed si potẽtie hmõi distinguunt̃
formaliter in re extra/vna ipsarũ puta intellectus: ⁊ non
aliqua aliarum est intellectionis ꝓductiuum principiũ
⁊ subiectũ receptiuũ: ⁊ similiter voluntas volitiõis: nõ aũt
intellectus/nec aliqua aliarum. ⁊ sic de oĩbus alijs. qđ
etiã ꝯcedũt oẽs q̃ hmõi diuersitatez inter potẽtias istas
ponũt. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ qñcũqꝫ aliq̃ plura ꝓductiua
pñcipia sic se habẽt ad diuersa ab eis ꝓducibilia: vł etiã
subiecta diuersoꝝ receptiua ad ipsa ĩ eis receptibilia: ꝙ
ꝓducibile ab vno non est ꝓducibile ab alio/nec econuer
so: nec etiam receptibile subiectiue in vno est receptibile
in alio: que tñ ꝓducibilia ⁊ receptibilia realiter sunt disti
cta: talia oĩa principia ꝓductiua ⁊ subiecta receptiua
realiter ⁊ essentialiter sunt distincta. ¶ Hoc appet euidẽ
ter. ideo enĩ calor ⁊ frigus arguunt̃ realr̃ inter se esse di
stincta/qꝛ sic diuersoꝝ sunt principia ꝓductiua ꝙ ꝓdu
cibile ab vno non est ꝓducibile ab alio. ideo etiam corp⁹
⁊ spũs arguunt̃ distĩcta/qꝛ distinctoꝝ sunt subiecta rece
ptiua: vt corpus albedinis ⁊ spũs intellectiõis. ergo si hmõi
potentie sic distinguunt̃ ꝙ vna est receptiua ⁊ ꝓductiua
vni⁹ actus alteri ĩpossibilis/seqͥt̃ necessario ꝙ essentialr̃
⁊ realiter distĩguãt̃. ¶ Si forte dicat̃ ꝙ diuersitas actuũ
bene arguit diuersitatẽ formalem: non aũt realem poten
tiarũ subiectoꝝ ipsoꝝ: ¶ Cõtra. qꝛ sicut accidentia sensi
bilia ad ipsoꝝ pñcipia ⁊ subiecta/ita ⁊ insensibilia seu spi
ritualia ad ipsoꝝ ꝓpria principia ⁊ subiecta. ergo sicut ex di
uersitate accidentium sensibiliũ ⁊ corporalium arguit̃ di
uersitas realis subiectoꝝ ⁊ principioꝝ ꝓductiuoꝝ: ĩpos
sibile enĩ est vnũ ⁊ idẽ realr̃ esse albũ ⁊ nõ albũ/albedinis
ꝓductiuum ⁊ nõ ꝓductiuum. ita non min⁹ est impossibile
vnũ realiter esse aliq̃ actu intelligendi vel volendi actua
liter informatũ ⁊ non informatum/ipm̃ actualr̃ ꝓduce
re ⁊ non ꝓducere. Sꝫ intellect⁹ si a volũtate ẽ distinctus
sic producit effectiue ⁊ recipit subiectiue actũ intelligẽdi
ꝙ nullo mõ volũtas nec aliqua alterũ potentiarũ ipm̃ ꝓ
ducit nec recipit. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ magis arguuntur
esse distincta illa quoꝝ vnum est receptiuũ ⁊ ꝓductiuum
principiũ alicuius/⁊ alterũ nõ: ꝙ̃ illa quoꝝ vnũ aliqđ ꝓ
ducit ⁊ recipit ⁊ alterũ nõ: de facto posset tñ ipm̃ produ
cere ⁊ recipe sicut illud. ¶ Hoc apparet in exẽplo euiden
ti. qꝛ enĩ angelus nõ est receptiuus albedinis sicut corp⁹
ideo maior diuersitas arguit̃ inter corpus ⁊ angelum ꝙ̃
inter vnũ corpus actu albũ ⁊ alterum non albũ. sicut etiã
maior diuersitas arguitur inter calorez ⁊ frigus: quia ca
lor est calefactiuus ⁊ non frigus ꝙ̃ inter vnum calorem
actu calefacientẽ ⁊ aliũ non actu calefacientẽ. sed inter q̃
cũqꝫ quoꝝ vnum aliquid actu recipit vel producit qđ al
terum actu nõ recipit vel ꝓducit licet recipere ⁊ produ
cere ipm̃ posset/arguit̃ diuersitas realis. ergo multo ma
gis inter potentias quarum nulla est actus alterius sub
iectũ receptiuũ nec principiũ ꝓductiuum. ¶ Preterea
arguo secundo sic ad idem. non magis distinguunt̃ illa
que sunt eorũdẽ pñcipia productiua ⁊ subiecta receptiu
a/ꝙ̃ illa que sunt diuersorum productiua principia ⁊ re
ceptiua subiecta: ꝙ nihil eiusdem rationis est producibi
le ab eis nec receptibile in eis. sed oĩes intellectus crea
ti quorumcũqꝫ tam angeloꝝ ꝙ̃ hoĩm sunt ꝓductiui ⁊ re
ceptiui actus intelligendi eiusdẽ rõnis: immo etiã idem
actus in numero q̃ est in vno/põt recipi ĩ quocunqꝫ alio.
⁊ ꝯsimiliter dico de actibus volendi respectu oĩm volũtatũ
nullus aũt ẽ intellectus est ꝓductiu⁹ nec receptiu⁹ act⁹
volendi: nec voluntas actus intelligendi. ergo nõ magis
immo min⁹ distinguunt̃ intellect⁹ oẽs vel voluntates ꝙ̃
voluntas ⁊ intellect⁹ differãt in eodẽ. sꝫ ꝯstat ꝙ ĩtellect⁹
diuersoꝝ realr̃ distiguunt̃. ergo ⁊ volũtas ĩtellect⁹ ⁊ alie
quecunqꝫ potẽtie eiusdem. non enim quia in eodem adeo
sequitur ꝙ minus distinguant̃ ꝙ̃ illa q̃ sunt diuersoꝝ. cor
pus enĩ ⁊ aĩa rationalis lꝫ sint eiusdem hoĩs/magis tñ
inter se distinguunt̃ ꝙ̃ aĩa vnius ab aĩa alteri⁹ hominis
vel corpus a corpore distinguatur. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃
quia sicut accidẽtia materialia ⁊ sensibilia ad corporalia
ita ⁊ ĩmaterialia seu insensibilia accidẽtia se videnť ha
bere ad subiecta spiritualia ⁊ incorporalia. sed omnia cor
poralia realiter indistincta sunt cuiuscũqꝫ accidentis cor
poralis eiusdem rõnis receptiua vel nõ receptiua vnifor
miter: ⁊ etiã principia ꝓductiua/vt appet ꝑ singula dis
currẽdo. ergo ⁊ de spiritualib⁹ formis accidẽtalibus inexistẽ
tis cuiusmõi sũt oẽs isti act⁹ cognitiui ⁊ appetitiui/cõpa
ratis ad immaterialia siue spiritualia ꝯsimilr̃ est dicendũ.
sed si potẽtie sint distĩcte/nulla potẽtia vna est ꝓductiua
nec receptiua act⁹ alterius. ergo q̃libet ab alia realr̃ ẽ distĩ
cta/supposito ꝙ ab ipa formalr̃ distiguatur. ¶ Si forte
dicatur ꝙ aliqua distinctoꝝ specie ⁊ etiã gñe pñt eẽ eius
dẽ rõnis/sicut intellect⁹ oĩm tam angeloꝝ ꝙ̃ hoĩm: ⁊ simili
ter volũtates: ⁊ ideo possunt esse pñcipia effectiua ⁊ sub
iecta receptiua actuum eorundem: nõ aũt voluntas ⁊ in
tellectus: qꝛ sunt alteri⁹ rationis. ¶ Cõtra primo. qꝛ ista
responsio nõ infirmat propositum: sed confirmat. qꝛ ma
gis distinguunt̃ que sunt alterius ꝙ̃ que sunt eiusdez spe
cifice rationis. sed omnis intellectus vt dicit est cũ quo
cunqꝫ alio intellectu eiusdem rationis: non aũt cum aliq̃
voluntate: ergo magis q̃libet intellect⁹ a volũtate ꝙ̃ ab
alio intellectu a q̃ tñ realiter distiguit̃/est distinctus. qua
re ⁊c. ¶ Secũdo. qꝛ lꝫ diuersorum scðm speciem possint
esse effectus ab eis oĩbus distincti realiter eiusdẽ speci
fice rationis/vt ignis caloris ⁊ solis: a quibus omnibus
est effectiue calor eiusdem rationis: non tamen diuersoꝝ
specie possunt esse aliqua eiusdem speciei ab ipsis diuer
sis specie realiter indistĩcta. impossibile enĩ est ꝙ aliqua
secundum speciem distincta sint eadem realiter cum aliꝭ
quibus specie indistinctis. Sꝫ angelus ⁊ anima intelle
ctiua sunt scðm speciem distĩcta/vt probatum fuit supra
in questione alia. ergo hmõi potentie eis cõmunes/vide
licet intellectus/volũtas/⁊ potẽtia motiua/q̃ sunt scðm
responsionem istam eiusdẽ rationis in eis/sunt distincta
realiter ⁊ essentialiter ab ipsis. hoc aũt poni nõ põt intel
ligendo ꝑ tales potẽtias ꝓcisa pñcipia actuũ ꝓductiua
⁊ subiecta receptiua vt ab actibus distincta. Si aũt ꝑ hu
iusmodi potẽtias ĩtelligãt̃ act⁹: vt ꝑ ĩtellectũ ĩtellectio
ꝑ volũtatẽ volitio: ꝑ potentiã motiuã motio: sic ꝯcedo

hmōi potētias vez itellectiuā volitiuā ꝛ motiuā āgeli ꝛ aīe rōnalis esse eiusdē specifice rōnis:atqꝫ nec ꝓ hoc itelligit aliō nisi ꝙ angel⁹ ꝛ aīa ipsa itellectiua lꝫ spē fo formalit distincta:sunt tñ virtualiter indistīcta: qꝛ effectuū eiusdē speciei pricipia ꝓductiua:mō ꝗ pōt dici ꝙ potētia calefactiua solis ꝛ ignis sūt eiusdē rōnis.nō eñ dñr eiusdē rōnis tāꝙ aliq̄ i sole ꝛ igne formalit existētia ab eis realit indistīcta:sed qꝛ caloris eiusdē rōnis pricipia ꝓductiua. cū hoc etiaꝫ angelus ꝛ aīa sūt hoꝝ actuum vez itellectionis ꝛ volitionis subiecta receptiua.q̄re ꝛc. ¶ Preterea tertio arguit sic ad idē.oīa formalit distīcta finita sūt realiter distincta. ¶ Hoc appet.nulla eñ formalit distīcta finita sūt min⁹ distīcta ꝙ formalit distīcta q̄ vel sūt īfinita vel saltē nō sūt finita.sed relationes originis in diuinis nō sūt finite:ꝛ tñ sūt non tñ formalit sꝫ etiā realit distīcte ꝗ nō min⁹ distīguunt hmōi potētie iter se q̄ sūt finite/supposito ꝙ formaliter sint distincte. ¶ Cōfirmat. qꝛ esto ꝙ potentie ponerent eē idē realit cū essentia i q̄ sunt: nō tñ inter se possent eē idē realit:si distīguerent formalit. Quod potest probari euidenter.qꝛ nulla creata diuersa inter se eadem cum alio aliquo realiter possunt inter se magis esse idem licet sint idem in alio/ꝙ relationes diuine increate/ que cum essentia sunt idem realiter / sint idem inter se. ¶ Hoc ꝓbat.qꝛ fm aduersarios ꝙ aliqua formaliter distincta sint aliquo mō idē vez realiter/ hoc ē ꝓpter pfectionem infinitā ipsoꝝ vel alterius tñ eoꝝ sibi identificātis reliquuꝫ.ex q̄ seq̄tur euidēter ꝙ maior idētitas formaliter distīctorum maiorē arguit pfectionē vel oīm vel alicuius ipsoꝝ. Sed ꝯstat ꝙ nullū creatoꝝ nec creabiliū pōt esse pfectius aliqua relationū diuinarū. ꝗ nulla creata formalit distīcta inter se lꝫ alicui tertio eadē/ꝓñt iter se esse magis idem ꝙ aliqua increata. sed diuine relationes licet sint idem cū diuina essentia realiter solum differentes formaliter:vt concedunt:tñ inter se realiter distīguūtur sicut ꝛ persone.ergo ꝯsimiliter i ꝓposito:lꝫ potentie sint ab essentia rōne sue pfectionis ꝛ alicuius illimitationis realiter indistincte: inter se tñ si formaliter/ꝛ realiter distinguūt. ¶ Ex q̄ vlterius seq̄tur scḋa pars ꝯclusionis ꝓdicte:ꝙ vez nec cū essentia possunt realit esse idē.qꝛ qḋ in se existens vnum realiter/est vnū realit cum pluribus distinctis realiter/est vna res ꝛ plures realiter.sed essentia angeli vel anime est in se vna realiter . ergo si est idem realiter cum omnibus suis potentijs distinctis realiter erit vna res que erit plures res . hoc autem est impossibile in creatis . Tantum enim in diuinis/vt habetur extra de summa trinitate ꝛ fide catholica/sunt tres res que sunt vna res.sola enim diuina essentia in se existens vnica:quia eadem tribus realiter distīctis:videlicet relationibus originis ꝛ personis/est tres res et vna res:nulla autem alia res vnica potest esse idem realiter cum pluribus realiter distinctis:nec per consequens plures res. ꝗ si potētie sunt realiter distincte inter se sicut ꝛ sunt si formaliter/etiam ab essentia cuius sunt/realiter distinguuntur. ¶ Preterea arguo sic ad idem.si potentie inter se et ab essentia formaliter distinguuntur/nullius actus cognitiui nec appetitiui anima ipsa poterit esse immediatum subiectum susceptiuum nec principium effectiuum . nec enim idem numero accidens potest esse in diuersis subiectis.potentia autem est subiectum immediatum proprijs sui actus/vt intellectus actus intelligendi et voluntas actus volendi:et sic de alijs.sed impossibile est qḋ est subiectum immediatum et principium effectiuum alicuius actus/esse idem realiter cum illo quod non potest esse illius effectiuum principium nec subiectum.ergo nec aliqua potentia potest esse idem realiter cū essentia. ¶ Confirmatur.quia omne quod est realiter medium inter aliqua extrema realiter distincta / videtur esse realiter distinctum non tantum ab vno sed etiam ab vtroqꝫ extremo.Sed si potentie ab essentia cuius sunt formaliter distinguuntur:quelibet ipsorum erit realiter medium inter essentiam in qua est ꝛ proprium suum actum.que duo videlicet essentia et actus in potentia immediate receptus sunt extrema realiter ꝛ essentialiter distincta/sicut accidens ꝛ substantia.ergo et quelibet potentia erit tam ab essentia ꝙ ab actu/inter que duo mediat/distincta realiter:si ab ipsa formaliter distinguatur. ¶ Maior videtur euidens.ꝙ enim a ꝛ b sint realiter distincta:ꝛ b mediet inter ipsum a ꝛ c.magis ꝙ econuerso/sic ꝙ c.possit subiectiue immediate existere in b.ꝛ non in a.hoc non videtur possibile.ergo si potentia aliqua vt intellectus est inter essentiam ꝛ intelligendi actum sic medians ꝙ actus huiusmodi in ipsa potentia immediate recipitur et ab ea efficitur:non potest autem in essentia recipi nec ab ipsa effici nisi potentia mediāte:videtur ꝙ potentia tā ab actu ipso ꝙ ab essentia realiter distinguatur/sicut apparet ꝑ exemplum de subiecto immediato ꝛ remoto actuum materialium seu corporalium ꝛ sensibilium.quare ꝛc.

Tertia conclusio est:ꝙ potentię nec inter se nec ab essentia realiter sūt distīcte.

¶ Hec cōiter cōceditur ꝛ probatur:qꝛ cū omnia realiter distincta sint separabilia:per consequens potētie anime vel angeli possent tam inter se ꝙ ab essentia separari ꝑ diuinā potētiā si realiter distinguerentur.hoc autem est falsum.qꝛ tunc voluntas separata esset beatificabilis: qꝛ fruitione informabilis:ꝛ intellectus silr visione:ꝛ ita essent duo distīcta et separata/intellectus videlicet ꝛ voluntas/quoruꝫ alteruꝫ vt intellectus posset deū intellectiue cognoscere non autem diligere:ꝛ voluntas ecōtrario diligere ꝛ non intelligere.essentia aūt ipsa intellectualis aīe vel angeli ab hmōi separata potentijs nō esset beatificabilis:cū nec posset pfici fruitione nec aliqua visiōe: qꝛ nec aliqd possꝫ intelligere nec diligere.hec autem oīa videntur esse absurda.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur.qꝛ si intellectus ꝛ volūtas ab essentia anime vel angeli realiter distinguunt/nō magis nec aliter anima vel angelus beatificatur nec actu beatifico informat ꝙ humanū corpus beata anima informatū.sed ꝯñs apparet euidenter esse falsum. ergo ꝛ añs. ¶ Cōsequentia ꝓbatur ex hoc.qꝛ que vniformiter actib⁹ beatificis informant/vniformit beatificātur.sed si intellectus ꝛ volūtas ab aīa ꝛ ab angelo realiter distinguerent aīa btā ꝛ corpus ipā informatū quātum ad hoc actibus beatificis vez visione ꝛ fruitiōe dei vniformit informarētur.qꝛ sicut corpus pficit eis mediāte aīa:ita ꝛ aīa mediantib⁹ potentijs ab ipsa realiter distinctis. ꝛ sicut corp⁹ non potest immediate huiusmodi actibus informari seu pfici:ita nec essentia anime vel angeli.ergo ꝛc. ¶ Si forte dicatur ꝙ non est simile/quia anima vel angelus beatificatur ꝛ actibus beatificis informatur sola potentia mediante : corpus autem non nisi mediantibus duobus videlicet potentia ꝛ essentia: ¶ Contra primo.quia ex q̄ non magis essentia anime vel angeli vt distincta a potentijs potest informari accidentib⁹ beatificis ꝙ corpus:ꝑ ꝯñs licet plura sint media inter actum beatificum ꝛ corpus ꝙ inter aīam ꝛ ipm actū:tñ aīa quantū est ex se vt distinguit a potētijs nec beatificatur nec magis est beatificabilis ꝙ sit corp⁹. ¶ Scḋo.qꝛ nihil est beatificabile nisi qḋ pōt i obiectū beatificū tēdere.sꝫ nō magis aīe essentia vel angeli si a potentijs distinguit pōt tēdere i deū ꝙ corpus.ergo nec plus est beatificabile. ¶ Maior appet.qꝛ nihil pōt in obiectū beatificū qḋ est de⁹ tēdere nisi qḋ pōt actū beatificū immediate recipe.solū eñ actus beatifici immediatū subiectū tēdit in deū.sed essentia si a potentijs distinguit non magis est subiectum act⁹ beatifici ꝙ

sit corpus.ꝙ ⁊c. ¶ Tertio.qꝛ cū tota aīa ⁊ q̄libet eius po
tentia sit corporis forma:per consequens quelibet poten
tia separata ab anima/qđ est possibile fieri si ab ipsa reali
ter est distincta/posset idem corpus in quo prius fuerat
coniuncta anima informare.ex quo sequitur ꝙ voluntas
fruitione beatifica informata ab anima separata posset
idem corpus in quo erat prius cum anima informare.sed
tunc in tali casu constat ꝙ non essent plura media inter
actum beatificum ⁊ corpus voluntati beate vel intelle-
ctui cōiunctum:ꝙ sint mō inter aīe vel angeli essentiam ⁊
ipsam fruitionem seu visionem diuinā.quare ⁊c. ¶ Pre-
terea ad p̄ncipalē ꝯclusionē secūdo arguo sic. quot sunt
in anima realiter distincta tot sunt in ipsa forme substā-
tiales si illa sunt substantialia:vel accidētales si accidē
talia.Sꝫ aīa ⁊ quilibet angelus est vnica simplex forma
in se non ꝯtinens plures substantiales formas.ꝙ nec plu
ra sunt substantialia realiter distincta.potentie aūt ipsi⁹
non possunt esse accidentia:vt superius est ꝓbatum.⁊ ita si
essent ab angelo vel ab anima realiter distincta/cum ha-
berent esse substantialia/essent diuerse forme substantia-
les. hoc autem poni non pōt. ergo ⁊c. ¶ Maior videtur
euidens.Prīo.qꝛ omnis res substantialis est materia vl'
forma/vel composita substantia.Sed si potētie realiter
distinguuntur/sunt diuerse res substātiales: quarū nulla
est materia nec compositum.ergo ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ om
nis entitas siue perfectio substantialis alterius informa
tiua seu ꝑfectiua a quo realiter est distincta/est vere for-
ma substantialis.sed si potētie ab anima realiter distinguūt
q̄libet est substantialis non accidētalis perfectio absolu-
ta humani corporis perfectiua seu informatiua a quo ꝑ-
fectibili realiter est distincta.Cōstat enim ꝙ anima infor
mante corpus quicquid est substātiale eius informat ip-
sum:nec est aliqua eius potentia que corpus informatiua
ab aīa non informet.ergo ⁊c. ¶ Si forte negetur assum-
ptum:⁊ dicatur ꝙ nulla potentiarū aīe est corporis ꝑfe-
ctiua: ¶ Cōtra primo.qꝛ tunc seq̄tur ꝙ q̄libet potentia
anime erit forma oīno īmaterialis sicut angelus. Sicut
enī omnis entitas substantialis alterius informatiua ꝟe
materialis:ita ecōtrario omnis alia nulli⁹ informatiua
sed per se existens vel existere potens / que nec est mate-
ria nec oppositū/est forma oīno immaterialis:vt angel⁹
qua'is non pōt poni aliqua potētia aīe.q̄re ⁊c. ¶ Secū-
do.qꝛ si aliqua res esset in aīa humana ab ipsa realiter di
stincta:q̄ non esset corporis cui ipsa coniūgitur ꝑfectiua
ex tali re ⁊ corpore nō magis fieret aliq̄d per se vnū ꝙ ex
aliquo corpore ⁊ ex angelo sic vt motor mobili copulato
sꝫ hoc est falsum:quia ex corpore humano ⁊ ex anima cū
omnibus eius potentijs supra sit vere aliquid per se vnū
ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio ⁊ vltimo ad ꝯclusionem ar-
guitur sic.si potentie anime vel angeli essent distīcte rea-
liter inter se ⁊ ab essentia:nec angel⁹ nec anima esset ali-
quid per se vnū.ꝯńs est falsum:ergo ⁊ antecedens. ¶ Cō
sequentia probatur.quoniam ex pluribus rebus substan
tialibus realiter distinctis non pōt fieri aliquid ꝑ se vnū
nisi alterum talium pluriū sit alterius ꝑfectiuum:vel oīa
alicuius alterius.sed nec vna potentia est alterius nec es
sentie ꝑfectiua. ¶ Hoc apparet:nisi ponas essentiam eē
sicut materiam:⁊ potentias sicut formas:vel vnam potē
tiam esse materiam ⁊ aliam eius ꝑfectiuā formam:qđ po
ni non potest.ergo ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ licet ex essen
tia et potentia non fiat aliquid per se vnum/sicut nec ex
aliquo subiecto ⁊ ex sua propria passione:tamen essentia
ipsa secundū se sumpta est forma aliqua per se vna: ¶ Cō
tra.quia ex quo potentie ab essentia sunt realiter distīcte
quero/quomodo sunt in ipsa:non enim possunt in ea exi-
stere per realem identitatem:sicut relationes originis
sunt in diuina essentia.ergo aut sunt in ipsa per informa-
tionem:quia videlicet eam perficiunt ⁊ informant:aut ꝑ
solam vnionem.Si primum:ergo sequitur ꝙ essentia sit
quasi sicut ipsarū materia:quod est falsū. ¶ Si autē po-
natur secundum:ergo non aliter potentie sunt in essentia
ꝙ econuerso ipsa essentia sit in eis:nec ꝙ quecunq3 alie
substantie distincte realiter ⁊ vnite sint mutuo in seipsis
hoc autem est falsum:quia tunc magis vniretur anima
corpori ꝙ aliqua potentia ipsi.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.
quia si potentie essent inter se ⁊ ab essentia distincte reali
ter/non essent aliter in ipsa essentia ꝙ vna potentia in
alia:quia vt dictū est nō essent in essentia nisi per vnionē
⁊ simul etem:sed non minus essent simul inter se adinui-
cem ꝙ cum essentia:nec magis ipsa essentia videretur eē
ipsarum fundamentum ꝙ econuerso:cum non magis ꝑfi
ceretur essentia per potentiaꝫ ꝙ econuerso potentia per
essentiam.hoc autem videtur inconueniēs.ergo ⁊c.

Quarta & vltima conclusio est: ꝙ nullo

modo potentie anime nec etiam cuiuscunq3 alterius for-
me inter se nec ab essentia forme cuius esse dicuntur vt su
muntur fundamētaliter ⁊ intrinsece distinguunt. ¶ Hec
conclusio primo exponetur:⁊ scđo ꝓbabit. Ad primi eui
dentiam est sciendū: ꝙ potētia dupliciť potest sumi.Uno
modo precise ꝓ principio actus elicitiuo ⁊ receptiuo:vt
intellectus ꝓ principio a q̄ intellectio eliciť ⁊ in q̄ subie-
ctiue recipiť:⁊ sic sumiť potētia fundamētaliť ⁊ ītrīsece.
Alio mō pōt accipi extrīsece:vꝫ ꝓ p̄ncipio elicitiuo et
receptiuo/vt ītellect⁹ ꝓ p̄ncipio elicitiuo ⁊ receptiuo si
mul cū actu ītelligēdi elicito ⁊ recepto:⁊ hoc mō potētie
aīe vel angeli/mō aūt p̄rio mō realiť sunt distīcte:qꝛ actus
hmōi aīe ⁊ angeli realiter sunt diuersi.hoc etiā mō nō p̄ri
mo dicūtur potentie ī p̄ralī/vꝫ ꝓpter actuum p̄ralita-
tē ⁊ realē diuersitatem. Primo autem mō accepte sunt
idē ⁊ vnicū nūero īdistincte:nec sūt potētie ī p̄ralī: sꝫ ma
gis potētiam singulari/vꝫ essentia aīe vel angeli ⁊ alia
q̄cūq3 actiua forma q̄ nullo sibi addito mediāte ē oīū actuū
sibi naturaliť possibiliū p̄ncipiū ꝓductiuū. Dico autem
actū naturaliť possibilē ꝓpť actū btificū cui⁹ natura bea
tificabilť nō ē ꝓductiua:sꝫ tm̄mō receptiua/vt patebit in
tertio ⁊ in quarto. Aliorū vero actuū cognitiuoꝝ ⁊ appe-
titiuoꝝ siue organicorū seu ab organis depēdētiū vt sen-
sus ⁊ ipsi correspondētis appetit⁹/siue alioꝝ/vt intelle-
ctus ⁊ voluntatis/essentia ipsa intellectualis est īmedia
tū subiectum ⁊ principiū effectiuū.q̄ essentia sortiť diuer
sa vocabula ꝑ ordīe ad diuersos act⁹.eadē enī essentia di-
citur potentia motiua nutritiua gn̄atiua sensitiua:q̄ oīa
spectant ad aīam.eadē etiā forma ītellectiua diciť potē-
tia motiua intellectiua ⁊ volitiua:⁊ si aīa sensitiua ⁊ ītel
lectiua sunt in hoīe vna forma/ipsa diceť ⁊ erit oīa supra-
dicta vꝫ potentia intellectiua vt ītellectionis/volitiua
vt volitionis/sensitiua vt sensationis/ gn̄atiua vt gn̄atio
nis/nutritiua vt nutritionis/⁊ motiua vt motionis p̄nci
piū:⁊ aliquoꝝ etiā istoꝝ receptiuū subiectū:vt alioꝝ oīm
a nutritiōe ⁊ a generatiōe.nec enī aīa ītellectiua nec etiā
sensitiua generaľ nec nutritur sed corp⁹. Et hoc mō possꝫ
bonū habere intellectū opinio quorūdā doctoꝝ dicētium
ꝙ potentia addit respectū sup essentiam:⁊ ꝙ diuerse po-
tentie distinguunť tā inter se ꝙ ab essentia ꝑ respect⁹ va-
rios ⁊ diuersos. ¶ Hec opinio pōt dupliciť intelligi.Uno
modo ꝙ potētia addat sup essentiā respectū tāꝙ formaꝫ
aliquā ꝑ se vnā inter essentiā ⁊ actū sibi possibilē mediā-
tē/ip̄mq3 actum realiter ꝓducētē:⁊ sic est falsum ⁊ oīno
īprobabile.nec enī verisilē ē ꝙ hoc mō doctores illi intel
lexerint. Primo.qꝛ nec relatio ē distīctū aliq̄d ab extre-
mis. Secūdo.qꝛ esto ꝙ eēt / nō posset esse alicui⁹ act⁹ ab
soluti p̄ncipiū ꝓductiuū. Tertio. qꝛ potētie non sūt acci
dentia:vt sup̄i⁹ est ꝓbatū. Quarto.qꝛ idē ē istoꝝ actuum

tale ẽ aliq̃rũ ꝓductiuũ pͥcipiũ ⁊ subiectũ. ꝯſtat at aũt nullũ
actuũ taliũ poſſe recipi ĩ ſoĩa aliq̃ reſpectiua. ꝗ ⁊c. ¶ Se
cũdo modo poteſt ĩtelligi potẽtiã reſpectiũ addere ſup eſ
ſentiã: ⁊ ꝑ reſpectꝰ diuerſos vnã differre ab alia: qꝛ illud
idẽ qđ dꝛ eſſentia vt abſolute ſumptũ/ dicit̃ potẽtia ĩ ordi
ne ad actũ cuiꝰ eſt ꝓductiuũ pͥcipiũ ⁊ ſubiectũ. qđ q̃dẽ
ſcđm ꝙ eſt diuerſorum actuum ꝓductiuũ diuerſarũ potẽ
tiarũ noĩbꝰ nũcupatur. ⁊ hoc mõ verũ ẽ potẽtias ſũptas
extrinſece diſtigui ĩter ſe ⁊ ab eſſentia ⁊ ꝑ reſpectꝰ hoc ẽ
ꝑ ordinẽ ad actꝰ varios ⁊ diuerſos. ¶ Ex p̄dictis põt ĩfer
ri corollarie: ꝙ lꝫ potẽtie ĩtrĩſece mõ p̄dicto ſumpte ſint
idẽ ⁊ vnicũ principiũ indiſtinctũ totalit̃ in re extra: tñ no
mina ipſarũ potẽtiarũ vt intellectꝰ voluntas viſus auditꝰ
⁊ ſĩlia non ſunt nomina ſynonyma. qꝛ nõ tñ ſignificant
principium taliũ actuũ qđ eſt vnicũ: ſed etiã actus ipſos
varios ꝯnotant vel principalius ſignificant: vt ĩtellectꝰ
actũ intelligendi/ volũtas actuꝫ volẽdi/ viſus viſionẽ/ au
ditus auditionẽ: ⁊ ſic de alijs. Eſſentia aũt ipſa vt anima
vel angelus ſignificat illud idem principiũ oĩm actuum
vt abſolute ſũptũ. q̃re ⁊c. ¶ Hoc mõ p̄dicto ꝯcluſio ſupꝛa
dicta intellecta põt ſcđo ſic ꝓbari. ſi potẽtie ĩter ſe vel ab
eſſentia eſſent diſtincte aliq̃liter in re extra/ neceſſario ſeq̃
retur ꝙ realiter eſſent diſtĩcte: ſed nec inter ſe nec ab eſſẽ
tia cuius ſunt/ realiter diſtingui poſſunt. ergo ⁊c. ¶ Utra
q; p̄miſſarũ apparet ex ꝓbatis in p̄cedentibus. maior
veꝫ ex probatione ſecunde: minor autem ex probatione
tertie ꝯcluſionis. ¶ Preterea ſecundo ad idem arguo.
quia anima intellectiua vel angelus eſt per ſe quocunq;
alio circũſcripto ſubiectum beatitudinis receptiuum. ꝗ
nec intellectus nec volũtas diſtinguunt̃ ab eis. ¶ Ante
cedens eſt ex p̄cedentibꝰ manifeſtuꝫ. ꝯña etiã eſt euidẽs.
quoniam beatitudo ꝯſiſtit in actu videndi ⁊ fruendi: qui
actus non ſunt niſi intellectus ⁊ volũtatis: ergo eſſentia
anime vel angeli in qua immediate huiuſmodi actus re
cipiũtur eſt intellectus ſimul ⁊ voluntas: intellectꝰ vt
intellectione/ voluntas vt volitione realiter informata
quare ⁊c. ¶ Preterea tertio. non magis potẽtia intelle
ctiua ⁊ volitiua ab eſſentia aĩe vel angeli q̃ motiua potẽ
tia ſunt diſtincte: ſed potẽtia motiua angeli vel anime eſt
ab eſſentia indiſtincta totaliter ĩ re extra. ergo ⁊c. ¶ Ma
ior videt̃ euidens. qꝛ actus intellectionis vel volitionis
nõ magis a natura intellectuali diſtinguunt̃ q̃ actus mo
tionis localis: ꝗ nec potẽtia intellectiua nec volitiua am
plius q̃ motiua. ¶ Minor probatur. qꝛ qđ ẽ perfectionis
ĩ mobili imperfectiori ⁊ inferiori non eſt negandũ ſupio
ri ⁊ perfectiori/ niſi ipſi repugnare ꝓbetur. Sꝫ ĩ quocũq;
localiter mobili eſt pfectionis ꝙ eius eſſentia q̃ eſt mobi
lis ſeipſa nullo ſibi addito mediante ſit ſui motiua ⁊ ad
locũ ſibi poſſibilem tranſlatiua. hoc aũt repit̃ in natura ĩ
perfectiori natura anime ⁊ angeli/ quia ĩ eſſentia corꝑali
vt appꝫ in graui ⁊ leui: ipſa eñ grauis forma eſt ad deor
ſum ⁊ leuis ad ſurſum immediatũ mobile ⁊ motiuum. ꝯ
ſtat autem eſſentiam tam anime q̃ angeli eſſe localit̃ mo
bilem. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia natura ⁊ maxime ſu
p̄ma creatura cuiuſmõi ẽ forma intellectualis/ dignificã
da eſt q̃tũ dignificari poteſt. ſed mobile localit̃ qđ põt ꝑ
ſuam eſſentiã ſe mouere ſcđm quã eſt mobile paſſiue no
biliꝰ ẽ vt ſic q̃ illud qđ nõ niſi ꝑ aliq̃d ſibi additũ ẽ ſui mo
tiuũ. ꝗ cũ eſſentia aĩe ⁊ angeli ſit localit̃ mobilis/ ponẽda
eſt etiã ſuiipſiꝰ eẽ motiua: cũ nec hoc ĩpoſſibile: ſꝫ magis
rõnabile videat̃. ¶ Ex hoc vlterius ẽt põt argui de oĩbꝰ
alijs potentijs ſenſitiuis aĩe. qꝛ ſi q̃ rõne eſſentia anime tã
intellectiue q̃ ſenſitiue põt poni morꝰ localis ĩmediatuꝫ
principiũ ⁊ ſubiectũ: ꝓpter qđ arguit̃ potẽtiã motiuã eẽ
ab ipſa aĩa indiſtinctã: ⁊ eadẽ rõne põt poni ipſum exiſtere
oĩm actuũ cognitiuoꝝ ⁊ alioꝝ ſibi naturaliter poſſibiliũ
ſimiliter ĩmediatũ pͥcipiũ ⁊ ſubiectũ. quare ⁊c. ¶ Pre

terea quarto ad idem arguitur. qꝛ non eſt ponẽda plura
litas vbi nulla cogit neceſſitas. fruſtra eñ fit ꝑ plura qđ
põt fieri per pauciora. Sed oĩes actus aĩe vel angelo
poſſibiles poſſunt ab eodem principio elici effectiue ⁊ in
ipſo eodem recipi ſubiectiue. ꝗ ꝓpter pluralitatem ſeu
diuerſitatẽ actuũ nõ eſt neceſſariũ ponere diuerſitatẽ po
tentiarum tanq̃ diuerſoꝝ principioꝝ actuum p̄dictoꝝ.
nulla etiam apparet cã alia propter quã talis pl̃alitas
potẽtiarũ in eſſentia aliqua ſit ponenda: cũ oĩa ꝯuenientia
vt videt̃ ſaluentur: ⁊ incouenientia meliꝰ euitẽtur ponẽdo
ipſarũ p̄dictã vnitatẽ q̃ ꝯcedẽdo inter ipſas aliquã diuer
ſitatẽ/ vt inferiꝰ apparebit reſpõdẽdo in ſequẽti articu
lo ad dubia q̃ tãgent̃: ꝓpter q̃ ad ponẽdũ inter ipſas diuer
ſitatem alij mouẽtur. quare ⁊c. ¶ Hec de ſecundo.

Quantum ad tertiũ & vltimũ: vbi ſunt
ſoluenda q̃ cõtra predicta ab alijs arguunt̃/ q̃ veꝫ ponũt
potentias eſſe diſtinctas tã inter ſe q̃ ab eſſentia: Arguo
primo in vlĩ de oĩbus potentijs ſic. q̃cũq; diuerſarũ po
tentiarũ actiuarum actꝰ ſecũdus ẽ eiuſdẽ gñis/ ⁊ ipſe po
tentie q̃bus conuenit talis actus ſcđus actiue potentie
cuiuſcũq; create eſt vnius gñis/ veꝫ actiõis. ipſa eñ actio
eſt ſcđus actꝰ potẽtie create. ꝗ oĩs actiua creata ẽ vniꝰ
gñis ⁊ eiuſdẽ: cũ oẽs actiões ex ſuis pͥcipijs habeãt vni
tatẽ. ſꝫ qđ ẽ vniꝰ gñis nõ põt eẽ idẽ cũ rebꝰ diuſoꝝ gñerũ
cuiuſmõi ſũt entia creata actiua. q̃re ⁊c. ¶ Preterea ſcđo
qꝛ idem totaliter non põt exiſtere in ſeipſo. ſꝫ potẽtia oĩs
eſt in eſſentia cuius eſt: vt potẽtia aĩe in anima ⁊ potẽtia
angeli in angelo/ ⁊ ſic de alijs. ergo ⁊c. ¶ Secũdo arguo
in ſpeciali de potẽtijs forme intellectualis vt angeli vel
anime rationalis. qꝛ cũ actus ꝑ obiecta ⁊ per actus po
tentie diſtinguant̃: per ꝯñs oportet potẽtias eẽ diuerſas
illas que ſunt actuum diuerſorum ⁊ etiam obiectorum.
ſed omnium ſenſuum actus ⁊ obiecta realiter diſtinguun
tur. intellectus etiam ⁊ voluntas ⁊ſi idem obiectum ali
um tamen ⁊ aliũ habent actum. aĩe etiã potẽtie aĩe ſen
ſitiue/ vt nutritiua gñatiua ⁊ motiua/ que etiã eſt nature
intellectualis: nec idẽ habẽt obiectum nec actũ. ergo ⁊c.
¶ Preterea ĩcorruptibile ⁊ corruptibile neceſſario diſti
guunt̃. ſed eſſentia aĩe intellectiue ⁊ eius potentia intel
lectiua ⁊ volitiua ſunt ĩcorruptibilia. ſenſitiua aũt oĩa eiꝰ
potentia eſt corruptibilis. niſi eñ ſenſitiua potẽtia corrũ
peretur in ſeparatione aĩe intellectiue a corpore/ aĩa ĩtelle
ctiua ſeparata a corpore poſſet ſentire: qđ eſt falſum. ꝗ ⁊c.
¶ Preterea illa que ſunt eiuſdem ſpeciei differũt ab illis
q̃ ſunt alterius ſpeciei. ſꝫ ĩtellectꝰ ⁊ volũtas ſũt ĩ angelis
⁊ hoĩbus: ⁊ potẽtie ſenſitiue ĩ oĩbus aĩalibus ſpẽ differen
tibus eiuſdẽ rõnis. qđ arguit̃ ex idẽtitate actuum ĩ quos
pñt. ꝗ ⁊c. ¶ Preterea oẽs potentie organice a nõ orga
nicis ſunt diſtĩcte. ſed oĩes potentie ſenſitiue ſunt orga
nice: non aũt intellectus nec volũtas. ꝗ ⁊c. ¶ Preterea
qꝛ vnũ ⁊ idẽ nõ põt eſſe reflexiuũ ſui ſup ſe ⁊ non reflexi
uum. ſed intellectꝰ ⁊ voluntas ſunt potẽtie reflexiue: non
autẽ alique ſenſus. ergo ⁊c. ¶ Preterea vbicũq; reperitur
vnũ/ ⁊ oẽ alterũ ab illo realiter indiſtinctũ/ ſed intellectꝰ
voluntas ⁊ potentia motiua ſunt alicubi vbi nõ eſt potẽ
tia aliqua ſenſitiua: ⁊ et econuerſo potentie ſenſitiue ſunt
vbi non eſt intellectus aliq̃s nec volũtas. ergo ⁊c. ¶ Ter
tio arguitur de potentijs ſenſitiuis: veꝫ ꝙ diſtiguant̃ ab
aĩa ſenſitiua. Primo. qꝛ oĩa ſepabilia realiter ſunt diſtin
cta. ſed anima ſenſitiua poteſt ſeparari ab iſtis multis ſal
tem potentijs ſenſitiuis vt a viſu ⁊ auditu ⁊ a quibuſdã
alijs que dicuntur eſſe de bene eſſe aĩalis. qꝛ etiam de fa
cto aliqua ſunt animalia talibꝰ ſenſibus carentia/ ſicut
talpa. ergo ⁊c. ¶ Preterea ſecũdo arguo. quia que diffe
runt loco ⁊ ſitu ſiue ſubiecto non ſunt in re extra totalit̃
indiſtĩcta. ſed potentie ſenſitiue videntur diſtingui in aĩaliꝰ

loco τ subiecto. aliud est enim organuz visus τ aliud auditus: τ sic de aliis. ergo τc. ¶ Tertio. quia idem omnino non dependet a seipso. sed sensuũ alij sunt in suis actibus ab aliis dependentes / vt sensus interiores ab exterioribus / sicut τ volũtas ab intellectu. sicut enim voluntas nõ potest velle nisi intellectũ: ita nec aliquis sensuũ interiorum potest aliquẽ elicere actũ nisi circa obiectũ primo sensatum per aliquẽ exteriorem sensuz. quare τc. ¶ Preterea quarto. quia eiusdẽ anime sunt plures sensitiue potentie τ distincte: ergo nõ possunt totaliter esse idem cuz ea. ¶ Quarto arguit̃ de potentia nutritiua τ generatiua. Et primo q ab aliis sensitiuis potẽtiis distinguant̃. quoniã sensitiue τ omnes alie potẽtie ab istis sũt tñ forme accidentales: iste autẽ forme substãtiales corporis virtualit̃ contentiue. ergo τc. ¶ Secundo. q etiã distinguant̃ ab essentia: quoniã potẽtie iste due nõ semp possunt in debitos sibi actus: qd tñ manente ipsa aĩa facerẽt si ab ipsa nõ differrẽt. quare τc. ¶ Quinto τ vltimo arguit̃ de intellectu τ volũtate tñ. Primo. q: intellect⁹ est potentia naturalis nõ libera. sed voluntas ecõuerso est potentia libera nõ naturalis: essentia aũt ipsa nõ est naturalis potentia nec libera. ergo τc. ¶ Secũdo. quia voluntas presupponit in operando intellectũ τ nõ ecõuerso. sed idẽ nõ presupponit seipsum. ergo τc. ¶ Tertio quia volũtatis est pncipaliter meritũ τ demeritũ: nõ autẽ intellectus nec alicui⁹ aliarũ potẽtiarum. quare τc. ¶ Quarto arguit̃ ad idẽ per Aug. ponẽtem .xv. de tri. cap. vij. duas differentias inter imaginẽ creatã τ imaginẽ increatã. Prima est. quia in beatissima trinitate nõ est aliquid qd nõ sit trinitas / pater / filius / τ spũs sanct⁹ nihil eñ est ibi nisi de⁹. secus aũt ẽ in imagine creata: q: anima q̃ habet intellectũ τ volũtatẽ / nõ est intellectus nec volũtas. ergo τc. ¶ Secũda differentia quã ibidem ponit Aug. est: quia in trinitate pater nõ intelligit p filiũ nec vult per spm̃ sanctũ. in imagine autẽ creata homo intelligit precise per intellectum τ nõ per voluntatẽ: τ ecõuerso vult p voluntatẽ τ non per intellectũ. τ ita ex ista secũda differẽtia videt̃ innuere Aug. q potentie inter se: ex prima vero q ab essentia distinguantur.

Ad ista p ordinẽ. Ad primũ quo arguitur de potẽtiis in vniuersali: potest dupliciter responderi. Primo negando maiorẽ. diuersa eñ possunt esse effectus vnius rõnis virtualit̃ cõtentiua. non eñ oportet esse tantã vnitatẽ i potẽtiis actiuis quãta est in earũ effectibus. quare τc. ¶ Secũdo etiã potest respõderi negãdo minorem. actio eñ licet sit vnius generis / nõ tñ tãq̃ res aliqua p se vna / vt supponit ratio ista: sicut apparet ex dictis in pncipio hui⁹ libri. quare τc. ¶ Ad secũdũ qñ dr̃ q potẽtia est in essentia τ nõ ecõuerso: dico q falsuz ẽ accipiendo fundamẽtaliter nõ pro actu sed p ei⁹ principio pductiuo. nõ magis eñ pncipiũ act⁹ intelligẽdi ẽ i natura aĩe vel angeli q̃ aĩa vl̃ ãgel⁹ sit i ipo. bñ tñ põt dici q intellect⁹ aĩe sic acceptus est in corpore aĩa ĩformato. vbi eñ est aĩa / ibidẽ est ĩtellect⁹ ipsius ab ea vt sic sumpt⁹ total̃r ĩdistinct⁹. Cõsimilit̃ dico de oĩ alia potẽtia. nec eñ potẽtia calefaciẽdi ẽ i calore magis q̃ ecõuerso: sed est in substãtia calore existẽte in ipa. quare τc. ¶ Ad alia q̃ adducunt̃ de potẽtiis aĩe in speciali. Ad primũ qñ dr̃ q diuersoꝝ actuũ diuerse sũt potẽtie: Dico q verũ ẽ virtual̃r nõ aũt fundamẽtal̃r seu formal̃r. eadẽ eñ forma aĩe ĩdistincta ẽ pluriũ effectuũ pncipiũ pductiuũ sicut sol: q̃ oĩno ĩdistinct⁹ est calefactiuus desiccatiuus τ alioꝝ pluriũ effectuũ pductiuus. qõlibet etiã elemẽtũ ẽ pductiuũ forme substantialis τ sibi ꝓprie accñtalis. ¶ Et qñ dr̃ q potẽtiarũ aĩe sunt diuersa obiecta / concedo potẽtiarũ hoc est actuũ diuersa esse obiecta. sicut eñ solis eadẽ forma agit diuersa τ varia in diuersis: q: nec passa oĩa in que agit sunt eoꝝdẽ receptiua: ita cum essentia aĩe sensitiue sit virtual̃r cõtentiua actuũ diuersorũ diuersa obiecta sui terminatiua exigentiũ (nec enim visio põt termĩari ad sonũ / nec auditio ad colorẽ) p ꝯñs oportet essentiã aĩe tot habere obiecta τ in ipa posse tẽdere quot sunt possibiles ipsi act⁹ ad idẽ obiectũ nõ terminabiles sed tñmõ ad diuersa. Nec tñ ꝓpter diuersitatẽ taliũ obiectoꝝ oportet ponere diuersitatẽ pncipiorũ ipsoꝝ / magis q̃ in sole pducẽte varia i diuersis. Loquẽdo aũt de aĩa intellectiua nõ est verũ q potentiaruz seu actuũ cognitiuorum τ appetitiuoꝝ eius sint diuersa obiecta: cũ oĩe intelligibile sit volibile et econuerso: nec in ipsa sint alie potẽtie q̃ intellectiua τ volitiua excepta motiua: τ hoc / nõ distinguẽdo actũ intelligẽdi cõtra actũ sentiendi vel dissentiẽdi τ appetẽdi τ diuidẽdi: a quo tñ distinguit̃ / vt alias ostẽsum est. ¶ Ex pdictis sequit̃ corollarie: q si aĩa intellectiua nõ sit alia a sensitiua in hoĩe / perfectior est aĩa intellectiua q̃ angelus non formalit̃ τ q̃ditatiue magis q̃ mõ sed virtual̃r τ quodãmodo extẽsiue: quia pluriũ actuũ virtual̃r cõtentiua cõtinet eñ virtualiter act⁹ varios sentiẽdi: quoꝝ null⁹ in angelo cõtinet̃: τ vltra hoc actus intelligẽdi volẽdi τ mouendi sibi τ angelis cõmunes. quãto aũt causa aliqua est pluriũ effectuũ virtualit̃ cõtẽtiua τ pductiua / tãto virtual̃r pfectior dici põt. q̃re τc. ¶ Cõfirmat̃. q: stãte hypothesi cũ aĩa intellectiua esset nutritiua: τ potẽtia nutritiua sit alimẽti in aliũ cõuersiua: p cõsequẽs oporteret cõcedere q ipsa aĩa intellectiua esset corruptiua forme alimẽti τ gñatiua forme substãtialis corporis. angelus aũt nullius substãtialis forme est pductiu⁹. ergo cũ forma substãtialis sit pfectior q̃ accñtalis: p ꝯñs aĩa intellectiua eẽt virtual̃r pfectior q̃ ãgel⁹ tã extẽsiue q: in plura posset: q̃ et intẽsiue q: pductiua pfectioris effectus. Et licet hoc nõ sit ĩcõueniẽs / vez imperfectius esse actiuius: tñ dicere animã intellectiuã incorruptibilem esse gñatiuã potẽtiã τ corruptiuã: videt̃ multis absurdũ. ꝓpter qd ponũt ipsaz eẽ formam aliã ab aĩa sensitiua: cui⁹ est talia facere / vez corpus cui cõiungit̃ nutrire p cõuersionẽ alimẽti in ipsum. quare τc. ¶ Ad alia oĩa simul patet q nõ cõcludũt cõtra ponẽtes aĩam intellectiuã esse aliã formã in homine ab anima sensitiua. qm̃ omnia supponũt cõtrariũ / vez q anima intellectiua sit cũ sensitiua vna forma. τ ideo ad primũ cõcederẽt illi q potentia sensitiua est corruptibilis τ actu corrumpit̃ in morte hominis: τ ideo distinguit̃ realiter ab anima ĩtellectiua ĩcorruptibili / vt forma corruptibilis ab alia forma ĩcorruptibili: nõ ab aĩa sensitiua / immo ẽ ipa. ¶ Ad secũdũ ꝯcederẽt sil̃r ĩtellectũ τ volũtatẽ distĩgui ab oĩ potẽtia sẽsitiua: sic distĩguit̃ aĩa sẽsitiua ab aĩa ĩtellectiua. nec potẽtia aũt ĩtellectiua nec volũtas differt ab aĩa intellectiua: nec potẽtia aliq̃ sẽsitiua ab aĩa sẽsitiua: sicut nec vegetatiua ab aĩa vegetatiua. ¶ Ad tertiũ ꝯsil̃r est dicẽdũ. ¶ Ponẽtes ẽt aĩaz ĩtellectiuã eẽ eãdẽ cũ sẽsitiua / pñt facil̃r rñdere ad oĩa supradicta. Ad primũ eñ qñ dr̃ q potẽtia sẽsitiua ẽ corruptibilis: hoc negaret̃. nõ eñ corrũpit̃ sed remanet in aĩa separata / que tñ nõ põt sentire ꝓpter organũ corruptũ τ ab aĩa separatũ necessarium ad omnẽ sentiendi actum producendũ: licet nõ ad recipiẽdũ. ex quo sequitur q oportet cõcedere ipsaz licet a corpore separatam posse sentire: τ si non actu sentiendi a se producto effectiue: tamen actu in se recepto passiue / vt etiam probatum est in precedenti questione. Et hoc modo est intelligẽdum potentiam sensitiuã corrũpi τ nõ ĩtellectiuã: nõ vt iste potẽtie dicũt pncipiũ pductiuũ actus intelligẽdi et sentiendi: cũ vnum et idem sit hoꝝ actuũ principiũ productiuũ / vez aĩa ĩtellectiua:

suppositio ꝙ non sit distincta ab anima sensitiua: sed vt dicunt productum actum cum alijs necessarijs ad producendum. sʒ ipsum organum necessarium ad actū sentiendi eliciendū corrumpitur manente aīa intellectiua que sola sine organo mediante potest in actuʒ intelligendi. quare ⁊c. ¶ Ad secundū quando dicitur ꝙ voluntas ⁊ intellectus sunt in hominibus ⁊ angelis eiusdem rationis: ⁊ potentie sensitiue in aīalibus: Dico ꝙ verū est vt ista dicūt actus nō aūt vt dicūt pricipia ꝓductiua ipsoꝝ. licet eñ actus itelligēdi aīe rationalis ⁊ angeli / ⁊ actus sentiēdi oīm aīaliū sint eiusdē ratiōis: nō tñ ṗncipia ꝓductiua ipoꝝ: cū ṗncipia eoꝝ puta aīe sint diuerse specifice ⁊ natura angelica. Esto ēt ꝙ potētie differrēt ab essentia: adhuc nō cēt verū istud assumptū / vcʒ ꝙ tales potentie specie diuersoꝝ essent eiusdem specifice rationis: cū potētie ipe saltē realr sint idē cū formis quarū esse dicuntur: ⁊ indistincta specie non possint esse idē cū diuersis specie. quare ⁊c. ¶ Et si queras quō diuersa specie possunt cōtinere effectus virtualiter eiusdē rationis cuiusmōi sunt isti actus: Respōdeo ꝙ sicut eadē cā pōt distincta fm̄ speciē ỽtualr cōtinere: ita nullū est incōueniens in diuersis secundū speciē effectū eiusdē ratiōis virtualiter cōtinere: vt ēt apparet in exēplo de sole igne et calore ⁊ alijs multis icōtentiuis virtualr effectus eiusdem specifice rationis. ⁊ sicut causa plurium cōtentiua est multiplex virtualiter: licet vna formaliter: ita ecōuerso que sunt diuersa formaliter cōtentiua eiusdē effectus virtualiter / possunt dici esse vnum ⁊ eiusdē ratiōis causaliter vel virtualiter in ordine ad effectum. et ita hoc modo bene potest concedi potētias istas oēs quorūcūq; sint esse specifice eiusdē rationis. ¶ Ad tertiū de potentijs organicis ⁊ nō organicis / diceret ꝙ potentia organica est duplex / vcʒ q̄dā indigēs organo nō tm̄ in operando sed etiā in essendo / vt aīa sensitiua ab aīa intellectiua indistincta. Tunc diceretur ꝙ nec vnū ⁊ ideʒ pōt esse organicum ⁊ nō organicū in essendo: nec etiā in agēdo respectu eiusdē actus: sed bene respectu diuersorum potest eñ vnum ⁊ idem principium pluriū effectuū indigere aliquo ad producendū vnū quo nō indiget ad ꝓducendū alterū. ⁊ ita aīa intellectiua cōtētiua virtualiter actus intelligendi ⁊ sentiēdi indiget ad productionem actus sentiendi organo: ꝓpter q̄d respectu ipsius dicit organica: ⁊ nō indiget ipso ad productionē actus intelligendi nec volēdi: ⁊ ideo respectu horū dicit nō organica. ista aūt nō sunt contradictoria nec incōpossibilia: q2 etiā potētia intellectiua vt corpori cōiuncta potest dici organica isto mō / vcʒ in eliciēdo actū intelligēdi: cū aliquo mō a phantasmate sit depēdēs. q̄re ⁊c. ¶ Ad quartū: dicēdū ꝙ potētiaꝝ alia ē reflexiua tā sup se q̄ ēt sup actū suū directe / vt illa q̄ pōt tēdere tā in se q̄ in ꝓpriuʒ suū actū / sicut intellect⁹ tm̄mō ⁊ volūtas. Alia est reflexiua sup se nō tñ ꝓprie seu directe sup ꝓpriū actū suū / vt potētia motiua: que est motiua nō alterius tm̄ sed etiaʒ suipsius. nō tm̄ eñ aīa mouet corpus localiter sed etiā seipsam. nō tñ ꝓprie nec directe mouet motuʒ quo mouet: nisi pro quāto moto aliquo mouent oīa q̄ sunt i ipso: supposito ꝙ motus sit in mobili forma aliqua p se vna. alie autē potētie vt sensitiue nullo modo sunt reflexiue sup actū suū: q2 nec taliū potentiarū actus pōt esse ipsarū obiectū. ¶ Tūc ad rōnē cōcedo ꝙ vnū ⁊ idē ṗncipiū tā formalr q̄ virtualiter / cuiusmōi ē illud q̄d ē tm̄ vnius ꝓductiuū / nō pōt esse reflexiuū ⁊ nō reflexiuū: q2 ipossibile ē vnū ⁊ idē mediāte eodē actu posse sup se ⁊ sup actū suū se reflectere ⁊ nō posse reflectere: cū vnū ⁊ idē formalr / diuersū aūt ⁊ multiplex ỽtualr: q2 effect⁹ multiplicis cōtētiuū / quale vnū est aīa intellectiua / pōt eē reflexiuū ⁊ nō reflexiuū respectu actuū diuersoꝝ: quorum alij sunt principiū suum potētes habere ꝓ obiecto / vt actus intelligēdi: ⁊ alij nō / vt actus sentiendi. ⁊ ideo aīa taliū cōtentiua mediantib⁹ ꝓprijs est reflexiua sui sup se ⁊ sup propriū actū suū: qui etiā potest eē obiectū act⁹ intelligēdi. nō ē aūt reflexiua sui sup se nec sup actū suū mediantibus actibus alijs / vcʒ sentiendi / propter cōtrariam rationē: quia nec ipsa vcʒ nec eius actus potest eē obiectū taliū actuū. ¶ Et si queras: ex quo idem est ṗncipium actus sentiendi ⁊ intelligendi / quare magis pricipium horū actuū omniū est p vnū q̄ per aliū reflexiuū: ¶ Respōdeo ꝙ hoc est ratiōe diuersitatis actuū: quoꝝ alius sibi determinat certū obiectū ⁊ extrīsecū / vt act⁹ quilibet sentiendi: alius autē non sibi determinat aliq̄d obiectū / vt act⁹ intelligēdi: cui⁹ oīe ens tā anima ipa intelligēs q̄ eius actus q̄ aliud quodcūq; potest eē obiectū. Nec hmōi diuersitatis est alia causa querēda nisi natura diuersa taliū actuū: sicut ꝙ act⁹ vidēdi sit coloris magis q̄ soni: ⁊ actus audiendi sit soni ⁊ non coloris / hoc non est propter diuersitatē anime audiētis ⁊ videntis / nec potentie visiue ⁊ auditiue: cum sit eademqʒ propter diuersitatem actuum tm̄. ¶ Ad vltimum concedo hmōi potētias sensitiuas esse sine intellectu ⁊ voluntate in animalibus: ⁊ ecōuerso in angelis sine eis eē intellectū ⁊ voluntatē: ⁊ per cōsequēs principiū productiuū actus intelligendi ⁊ volēdi angeloruʒ differre realiter a principio productiuo actuū sentiendi omniū aliarum: nec hoc est in aliquo contra dicta. ¶ Ad alia quibus specialiter arguitur de potentijs sensitiuis. Ad primum quādo dicitur ꝙ essentia anime potest esse sine aliqua potentia sensitiua: Dico ꝙ sicut impossibile est esse calorem cui repugnet calefacere: ita ⁊ animā sensitiuā cui non conueniat posse sentire. non tñ oē sensitiuum est sensitiuum per quēcunq; sentiēdi actū: immo sicut calido ita conuenit posse calefacere ꝙ ipsi repugnat posse infrigidare: ita nō omnis aīa sensitiua est omnis act⁹ sentiēdi causaliter productiua nec naturaliter receptiua: nec per cōsequens virtualiter sensitiua: cū alicui ita cōueniat vnus actus sentiēdi / vt gustus ⁊ tactus / ꝙ ipsi repugnat omnis alius. Et ideo si ex hoc inferas talē animā sensitiuā differre ab illis potētijs sensitiuis quorū actus sunt ipsis icōpossibiles / cōcedo. Sed ex hoc nō sequitur ꝙ differat ab ipsa potentia sensitiua: cui⁹ act⁹ in ipsa vniformiter cōtinet: immo est ipa potentia: cum quelibet forma seipsa / sit omnis actus seu effectus sibi possibilis principium productiuū. ¶ Et quādo dicit ꝙ aliqui sensus sunt de bene esse: si vocas sensum ipsuʒ sentiendi actū: omnes sensus sunt de bene esse ab aīali ⁊ ab anima essentialiter distincti / vt accidentia a subiecto. si autē vocas sensum ipsius actus sentiendi electiuū ṗncipiū ⁊ subiectū: nullus sensus est de bene esse sed de intrinseco aīalis vel sibi incōpossibilis. cū eñ sensus hoc modo sumpt⁹ nō sit aliud q̄ aīa sensitiua / vt alicui⁹ act⁹ sentiendi virtualiter cōtentiua: aut anima aīalis est oīs actus sentiendi aut alicuius tm̄ vniformiter cōtentiua ꝙ sicut est impossibile calorem non esse calefactiuuʒ: ita ⁊ talē non esse omnium actuum sentiendi principiū productiuū ⁊ subiectū receptiuū. Si autē dicit anima sensitiua alicuius tm̄ actus sentiendi vt gustus ⁊ tact⁹ ꝓductiuum ṗncipium ⁊ subiectū: tali anime repugnant alij omnes sensus quoruʒ actus sunt ei incompossibiles. Quō non est aliud dicere q̄ ꝙ repugnāt ipsi omnes alie anime sensitiue aliorum actuum sentiēdi virtualiter cōtentiue: sicut calido repugnat infrigidatiuū quia non potest esse frigiduʒ. ¶ Et si queratur quare vna anima est plurium actuum q̄ alia contentiua: Respondet cōmuniter ꝙ q2 vna est perfectior q̄ alia. Sed hoc nō valet: quia imperfectius vt dictū fuit superi⁹ potest esse actiui⁹

tam extensiue ꝙ̄ intensiue. ⁊ ideo aliter est dicendū: ꝙ vez licet de facto sic sit ꝙ aīa sensitiua paucioꝛes actus continens sentiendi est īperfectioꝛ/⁊ plures perfectioꝛ: tamen nihil aliud ab ipsis talibus foꝛmis sensitiuis est causa paucitatis vnius ⁊ pluralitatis actuum alterius sicut enī calidum est calefactiuum ⁊ non infrigidatiuū precise quia calidum: ita anima hominis sensitiua est omnium actuum sentiendi ꝯtentiua quia talis anima ⁊ alia non omnium sed aliquoꝝ tñ: quia talis. ¶ Ad secūdū dicēdū ꝙ potētie sensitiue licz differant subiecto in operando nō tamen in essendo. aīa enī sensitiua in toto coꝛpoꝛe est ⁊ in qualibet eius parte: mediātib⁹ tamē partib⁹ diuersis seu oꝛganis coꝛpoꝛis diuersos exercet actus. ¶ Ad tertiū dicendū. ꝙ licet idem oībus modis vez formalr̄ ⁊ causaliter non possit depēdere a seipso tñ formaliter ⁊ multiplex virtualiter quia contentiuū multoꝝ effectuum/quoꝝ vnus exigit alterum/vt elicitiuū vnius effectus/potest depēdere a seipso/vt elicitiuo alterius: cum non possit in effectum posterioꝛē exi zē tem prioꝛem sine ipso prioꝛi: licet ecōuerso possit in prioꝛē sine posterioꝛi. ⁊ ita in pꝛoposito sensus interioꝛes dependēt ab exterioꝛibus: hoc est actus ab actibus: quoꝝ omnium idem est principiū productiuū: puta anima sensitiua: que tñ quia non potest in actū interioꝛem sine exterioꝛi: adeo vt ꝓducat interioꝛem dicitur dependere a se ipsa vt producente vel recipiente actum sentiendi exterioꝛem. quare ⁊c. ¶ Ad quartū apparet ex dictis quomodo sit intelligendū in eadem anima esse plures potētias sensitiuas. Hoc eī est verū accipiēdo potentiā sensitiuam pro actu non pro principio actus productiuo. hoc enim modo in nulla anima sensitiua sunt plures potentie, neq; vna cum idem non dicatur proprie existere ī seipso. ¶ Ad alia duo que arguunt̄ de potentia nutritiua ⁊ generatiua: Ad primū apparet ꝙ non concludit quia eadem foꝛma potest esse foꝛme substantialis ⁊ accidentalis virtualiter contentiua ⁊ ita sensitiua: ⁊ vt sic actuum sentiendi accidentaliū ꝯtentiua: ⁊ nutritiua: ⁊ vt sic foꝛme substantialis productiua. ¶ Ad secundum dicendum: ꝙ sicut anima sensitiua nō semꝑ pōt ī actus sentiēdi: qd̄ est propter ī coꝛruptionez: vl̄ ꝯtinuā actionē oꝛgani/vel propter carentiam alicuius alterius necessarij ad actū sentiendi: ita ꝯsimiliter in ꝓposito de istis actibus potest dici. ¶ Et si queras/quomodo si potentie sunt idem cum anima/possunt debilitari per cōtinuam actionē: sicut ⁊ debilitat̄ tā nutritiua potētia ꝙ̄ sensitiua ipsa anima in nullo debilitata: ad hoc pōt dici ꝙ nulla potentia anime quantum ad illud qd̄ est foꝛmalr̄ vt vez dicit principium actus/debilitatur magis ꝙ̄ anima ipsa debilitatur: aut sicut ⁊ aīa que est ipsa vt actus sibi possibilis productiua. Hoc enim modo anima nullatenus intensa in se nec remissa: cum ad eliciēdū actus aliquos indigeat aliquibus que possunt intendi et remitti. ideo secundū maioꝛē vel minoꝛē perfectionem talium ⁊ maxime oꝛgani/anima licet in nullo substantialiter immutata/est perfectioꝛis causaliter productiua. ⁊ hoc vult dicere Phūs in libro de aīalibus: vbi ponit ꝙ si senex haberet oculuz iuuenis videret vt iuuenis. nec enī iuuenis acutius videt nisi quia melius oꝛganuz visus habet. ¶ Ad alia que vltimo adducuntur de intellectu ⁊ voluntate. Ad primum apparet responsio ex dictis in precedētibus. vt enim ibi ostensum est/naturale ⁊ liberum principium non repugnant eidem respectu effectuum diuersoꝛum: quia nec naturalitas et libertas dicunt in principio aliquid distinctum ab eo: sed tñ sunt quedam denominationes a diuersis effectib⁹ accepte ⁊ ratione ipsoꝛum de principio productiuo eoꝛū dicte, cum enim ignis dicitur esse agens naturale/naturalitas non dicit aliquid in ipso distinctum ab eo ⁊ ab effectu sibi possibili: respectu cuius dicit̄ naturale agēs sed tñ effectum illi vt sibi possibilez tali modo. Cōsimiliter dico de libero dicto de volūtate. nō est aūt impossibile eidem principio esse possibiles diuersos effectus diuersis modis/vt vez vnus sequatur ad ipsum necessario: qd̄ denotat naturale: ⁊ alius cōtingent̄/quod significat liberum. quare ⁊c. ¶ Et quādo ꝯdicitur, ꝙ anime essentia nec est libera nec naturalis: Ad hoc potest dici vno modo ꝙ verum est: quia vtrunq; istoꝝ/tam naturale vez ꝙ̄ liberum/cōnotat actum. anima autē dicit absolute substantiā nullum cōnotando actum: cuius contrarium est de intellectu ⁊ de voluntate. quare ⁊c. ¶ Et si inferas: ergo anima differt ab intellectu ⁊ voluntate: concedo ꝙ differt modo predicto/vez ratione actus cōnotati. constat enī ꝙ anima differt ab actu intelligendi ⁊ volendi: sicut substantia ab accidentibus. ¶ Uel secūdo potest dici ꝙ immo anime essentia est virtualiter libera ⁊ naturalis. est siquidem potentia libera vt volitionis: naturalis vero vt alioꝝ actuum contentiua virtualiter. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū apparet solutio ex predictis quia vt dictū est idem vt contentiuum vnius potest dependere a seipso vt alterius contentiuo. ¶ Ad tertiuz dicendum: ꝙ pro tāto meritū ⁊ demeritū dicitur esse in voluntate vel pertinere ad ipsam: quia meritū vl̄ demeritum est foꝛme intellectiue vt actum volendi vel nolēdi elicientis: a quibus denominat̄ volūtas ⁊ nolūtas. huiusmodi eī actus volendi vel nolēdi sunt primo meritoꝛij vel demeritoꝛij: nō alij nisi vt istis mediantibus īperati: quia nec respectu alioꝝ est ī anima libertas/sed respectu istoꝝ. nihil autem est meritoꝛium nec demeritoꝛium/nisi quia liberū ⁊ voluntariū. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra. quia voluntas est nobilioꝛ potētia alijs omnibus: ⁊ vt nobilioꝛ omnibus imperat actus eis conuenientes. ergo oportet ꝙ distinguatur ab eis. ¶ Respōdeo ꝙ voluntas dicitur imperare alijs qꝛ anima mediante actu volēdi/rōne cuius dicit̄ voluntas/īperat seu mouet seipsam ad alios actus/vt ad actū intelligendi: respectu cuius dicitur intellectus: et sic de alijs actibus. Et quando dicit̄ ꝙ est potētia suprema: Dico ꝙ vnū ⁊ idē formaliter multiplex, causalr̄ vt causatiuū ⁊ receptiuū actus perfectioꝛis pōt dici ꝑfectius semetipso vt causatiuo/⁊ subiecto actus imperfectioꝛis: voluntas aūt dicit essentiam angeli ⁊ aīe ⁊ actū eis possibilē perfectissimum et supremum. quare ⁊c. ¶ Sed forte contra hoc arguetur quia foꝛma substantialis perfectioꝛ est ꝙ̄ accidentalis: sed volitio oīs est foꝛma accñtalis: effectus aūt quē connotat ⁊ impoꝛtat potētia nutritiua ⁊ gñatiua est foꝛma substātialis. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc pōt dici ꝙ act⁹ intelligēdi ⁊ volendi duplr̄ sumi pñt/vez q̄dditatiue ⁊ obiectiue vt p̄io mō accipiunt̄/ꝯcedendū est potētiā nutritiuā et gñatiuā posse in actū ꝑfectioꝛē/qꝛ in substātialē formaz ꝙ̄ intellectuz ⁊ voluntatē: mō aūt scđo mō. nō est autē inconueniēs dicere, si ponat̄ aīam intellectiuā esse eandē cū sensitiua/ ꝙ ipsa vt cōtentiua virtualr̄ foꝛme substantialis/mō quo dicit̄ potētia nutritiua ⁊ gñatiua/sit ꝑfectioꝛ seipsa vt cōtētiua foꝛme accñtalis: ⁊ hoc vno mō: et alio modo nō/vt dictū est. quare ⁊c. ¶ Ad illā primā differētiā Auer. q̄n dicit ꝙ aīa habet intellectū ⁊ volūtatē nec tñ est intellectus nec volūtas: Rñdeo ꝙ vt dictum est intellect⁹ ⁊ volūtas duplr̄ possunt sumi/vez precise pro principio actuū intelligēdi ⁊ volēdi: ⁊ vt sic intellectus ⁊ voluntas nō sunt in anima: sed sunt ipsa anima. Alio modo possunt accipi pro principio simul cuz actibus/siue pro actibus ipsis tantummodo quo accipit voluntatē Augustinus quando dicit ꝙ nihil est tam in nostra potestate ꝙ̄ volūtas ipsa: hoc est actus volendi

nec eñ eius productiuũ principium ⁊ subiectũ est in nostra ꝑtãte. Et hoc mõ accipiẽdo ista/cõcedo ꝙ aĩa habꝫ intellectũ ⁊ volũtatẽ a qbus realr est distĩcta: sicut substãtia ab accñtib⁹. ⁊ sic itẽdit dicẽ Aug. ⁊ sic dicẽdo melius in creatura itellectuali saluaꝛ ratio imaginis ꝙ ponẽdo potẽtiã intellectiuã esse distinctã a volũtate ⁊ ab aĩa in re extra. Quod ex hoc apparet. qꝛ sicut ĩ diuinis est tm̃ vnicũ principiũ ꝓductiuũ: qd est ipsa essentia improducta: ⁊ duo per ipsam producta: ita ⁊ in creatura intellectuali cõsimiliter erit/si ipsa ponaꝛ esse principiũ imediatũ actuũ sibi possibilium. hoc eñ supposito ipsa erit vnicũ pĩcipiũ productiuũ improductũ naturaliter: a q̃ erũt duo ꝓducta: puta notitia ⁊ amor. si aũt intellect⁹ ⁊ volũtas inter se ⁊ ab essentia distinguanꝛ: tũc in qualibet natura intellectuali erunt duo principia productiua/vꝫ intellectus ⁊ volũtas: ⁊ duo ꝓducta/amor vꝫ ⁊ notitia: ⁊ quintũ qd est essentia: ⁊ ita in creatura intellectuali non erit tunc proprie imago trinitatis. quare ⁊c.

¶ Ad secundã differentiã Auer. dicẽdũ est ꝙ sicut subiectũ nõ dicꝛ albũ nisi qꝛ albedine informatum: ita nec aĩa dicꝛ formaliter intelligẽs nisi quia intellectionem nec volẽs nisi qꝛ volitionẽ recipiẽs. ⁊ quia licet eadem forma intellectionẽ ⁊ volitionẽ eliciat effectiue ⁊ recipiat subiectiue/ipsa tñ dicꝛ intellect⁹ ab intellectione/et voluntas a voluntate: ideo dicit Aug. aĩam intelligere per intellectũ ⁊ nõ ꝑ volũtatẽ: ⁊ velle e cõtrario ꝑ volũtatem/vꝫ qꝛ vult tm̃ per volitionẽ/ratiõe cui⁹ dꝛ volũtas ⁊ itelligit itellectione tm̃/a qua dicꝛ itellectus. ¶ Sic ad q̃stionẽ. ¶ Ad rõnẽ ĩ pn̄cipio apꝑet solutio ex p̄dictꝭ

Irca distinctionem decimamseptimã in qua magister determinat in speciali de ꝓductione viri/vꝫ primi parẽtis: Quero primo cõtinuãdo materiã in dist. aliã inchoatã: Utrũ in aĩa humana ⁊ ĩ quacũq; alia intellectuali creatura sint plures/an tm̃ vnicus intellectus. ¶ Et videꝛ ꝙ plures: qꝛ in qualibet creatura intellectuali est intellectus agẽs ⁊ possibilis. sed isti sunt diuersi intellect⁹ nõ vn⁹ tm̃. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ non est ponenda pluralitas vbi nulla est necessitas. sed ad itelligendũ sufficit vnicus intellectus: ⁊ ad volendum vna volũtas. sicut eñ vna albedĩe subiectũ põt esse albũ: ita ⁊ vno intellectu mediãte potest creatura intellectualis intelligere: ⁊ vna voluntate velle. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. qꝛ eñ q̃stio ista p̄supponit itellectũ ab essentia creature ratiõalis formalr distĩctũ: alias nisi hoc supponeret q̃stio nulla eẽt: ideo p̄io ꝯtractabo q̃stionẽ ſm istã (quã tñ falsã reputo) suppositionẽ. Scd̃o dicã aliꝛ ſm verã existimationẽ/negãdo hmõi suppositionẽ.

Quãtum ad primum excludam primo vnũ modũ dicẽdi. Secũdo dicã aliter. ¶ Mod⁹ dicẽdi quorũdã/est ꝙ intellectus agẽs ⁊ possibilis cuiuscunq; creature intellectualis sunt distincti nõ realiter nec essentialiter sed formalr in re extra: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs omnes isti habẽt dicere ꝯsequẽter ꝙ in qualibet creatura rõnali sunt duo intellectus ⁊ due etiã volũtates: ⁊ oẽm etiã aliã potentiã sensitiuã habẽt in quocũq; ponere duplicatã/actiuã vꝫ ⁊ passiuã. ¶ Pro ista opinione arguiꝛ ⁊ p̄io/ꝙ nõ differant realr. qꝛ q̃ sunt inseparabilia sunt realr indistincta. sed intellectus agẽs ⁊ possibilis sunt hmõi. ꝗ ⁊c. ¶ Scd̃o ꝙ nec essentialr. qꝛ scd̃m Aug. oẽs potẽtie aĩe sũt vna eẽntia. ¶ Tertio. ꝙ differãt formaliter. P̄rio. qꝛ que cadũt sub ꝯtrarijs differẽtijs aliquod cõe diuidentib⁹ formalr/necessario formaliꝛ distinguuntur. sed intellectus/voluntas/⁊ sensus/agẽs/⁊ possibilis sunt hmõi. actiuũ eñ ⁊ passiuuꝫ sunt primo due diuisiue potẽtie in cõmuni. ergo ⁊c. ¶ Scd̃o. qꝛ nihil mouet seipsum primo vt ꝓbat Phs. vij. Phys. sed potẽtia actiua mouet ⁊ transmutat passiuã. est eñ principium transmutãdi alterũ nõ seipsum: ergo idẽ nõ põt esse actiuũ principiũ ⁊ passiuũ. quare ⁊c. ¶ Tertio. qꝛ impossibile est idem respectu eiusdẽ esse in potentia ⁊ in actu. sed actiuũ vt intellectus agẽs est in actu respectu sui act⁹ est eñ secũdũ Phm. iij. de aĩa: cuius est oĩa facere: sicut ⁊ possibilis cui⁹ est oĩa fieri: ⁊ per ꝯñs est ĩ potẽtia. ergo ⁊c. ¶ Quarto. quia impossibile est idẽ referri realiꝛ ad seipsum. sed agens refertur realiter ad patiẽs. ergo ⁊c. ¶ Quinto. quia secundum August. xij. sup Gen. omne agens est p̄stãtius patiẽte ⁊ honorabili⁹/vt dicit Phs iij. de Aĩa. sed idem nõ potest esse honorabilius ⁊ p̄stãtius semetipso. ergo ⁊c. ¶ Tunc ergo dicũt istiq; intellectus agẽs ⁊ possibilis sunt due potentie: ad quarũ vnã vꝫ ad agentẽ spectat causare effectiue oẽ qd est in itellectu possibili subiectiue/siue sit species intellectualis siue habitus siue actus. nihil eñ itellect⁹ possibilis potest in se causare effectiue: sꝫ tm̃ recipere subiectiue: ⁊ ꝑ cõtrarium intellectus agẽs nullius est in se receptiuus: sed oĩm que possunt esse in intellectu possibili causaliꝛ ꝓductiuus. ¶ Et si queraꝛ ab eis que istaꝝ potentiarũ sit nobilior: Respõdent ꝙ passiua est ꝑfectior ꝙ̃ actiua ⁊ hoc siue sit intellectus agẽs siue volũtas siue sensus: qꝛ quodlibet hoꝝ diuidiꝛ in actiuũ principiũ ⁊ passiuũ. Hoc autẽ ꝓbant: p̄io. qꝛ nobilius ⁊ maioris ꝑfectionis est intelligere ꝙ̃ verbũ dicere. sed intelligere est intellectus possibilis: verbũ dicere agentis. ergo ⁊c. ¶ Secundo. qꝛ potẽtia beatificabilis nobilior ẽ nõ btĩficabili. sꝫ tã intellect⁹ ꝙ̃ volũtas possibilis ẽ btĩficabilis/nõ aũt agẽs: cũ nullũ possit recipere actũ. ergo ⁊c. ¶ Sed licet hic modus dicẽdi apꝑeat ĩpossibilis ex dictis in q̃stiõe p̄cedẽti: tñ adhuc arguo cõtra ipsum. ⁊ p̄io cõtra ꝯclusionẽ eius principalẽ: q̃ est/ꝙ isti intellectus agẽs vꝫ ⁊ possibilis distinguunꝛ nõ realr nec essentialiꝛ sed formaliter in re extra. ¶ P̄rio. qꝛ cõclusio ista accipit incõnexa ⁊ oĩno ĩcõpossibilia/vꝫ ꝙ aliqua plura finita quoꝝ neutrũ ĩcludit alterũ: cuiusmõi sũt (vt dicit) isti duo itellectus/sint vna essentia: cũ ĩpossibile sit dare plura que sunt vnũ essentialiter: nisi tantummodo in diuinis/vt ĩ questione alia fuit dictum. ¶ Secundo. quia secundũ conclusionem istam tantum intellectus voluntas ⁊ sensus possibilis distinguunꝛ ab agente quantũ intellect⁹ volũtas ⁊ sensus adinuicẽ distiguunꝛ: qꝛ nec aliq̃ aĩe potẽtie scd̃m ipsos differũt realr nec essentialr: sed tm̃ formalr. Sed ꝯñs videꝛ incõueniẽs. si eñ potẽtie hmõi distinguunꝛ/vt ipsi ꝯcedũt/nõ est verisimile ꝙ tãtũ vn⁹ itellectus differat ab alio/puta agẽs a possibili/quãtũ a voluntate ⁊ a sensu ⁊ a quacunq; potentia alia que nõ est formaliter intellectus. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio arguo: qꝛ nõ est ponẽda pluralitas vbi nulla est necessitas/nec etiã aliqua apparet ꝓbabilitas. sed ista opinio ponit pluralitatẽ potẽtiarũ tã inter se ꝙ̃ ab aĩa distĩctarũ sine necessitate ⁊ sine aliqua ꝓbabilitate. ergo ⁊c. ¶ P̄ria pars minoris/vꝫ ꝙ ponat pluralitatẽ potentiaꝝ/apꝑet. ex quo eñ ideo ponit itellectũ agẽtẽ aliũ a possibili: qꝛ idẽ nõ põt esse ꝓductiuũ ⁊ receptiuũ: eadẽ ratiõe oportet eã ponere sensũ agẽtẽ ⁊ volũtatẽ a possibili distĩctã. ¶ Scd̃a ps/vꝫ ꝙ nulla sit necessitas ponẽdi talẽ pluralitatẽ potẽtiarũ/apparet: qꝛ causa ⁊ rõ precisa ꝓpter quã poniꝛ/ẽ quia idẽ respectu eiusdẽ nõ põt esse actiuũ principium ⁊ receptiuũ seu passiuũ. hoc autẽ est falsum. idẽ eñ respectu eiusdẽ potest esse actiuũ p̄ncipiũ ⁊ passiuũ: vt apparet euidenter in aqua que est sue

frigiditatis sicut ⁊ ignis caliditatis actiuū principiū ⁊
passiuū.idem etiā apparet in graui deorsuz ⁊ leui semo-
uente superius versus sur sum:ita ꝙ nō est ibi distinctio
aliqua inter mouēs ⁊ motū. Nec debet aliquē mouere
qḋ dicūt aliq̄ hoc soluēdo/vez ꝙ aliud est corpꝰ qḋ mo-
uet̄ qr substātia:⁊ aliud grauitas qua mouet̄ qr forma
accidētalis aliqua absoluta:⁊ ita aliud est motū ⁊ aliud
mouēs.Hoc em̄ nō valet.Primo:qr falsuz accipit/qn̄ di-
cit ꝙ grauitas est forma accn̄talis distīcta a forma sub-
stātiali grauis.Secūdo.qr esto ꝙ sit verū cōstat ꝙ non
tm̄ substātia grauis sed etiā oīa eiꝰ accidētia ipa substā
tia mota mouent̄.et ita ipsa grauitas simul cuz substā-
tia graui mouet̄ passiue.sed non pōt dici ꝙ a corpore:cū
corpꝰ sine ipsa nec sui nec alteriꝰ sit motiuū:nec pōt po
ni ꝙ moueat̄ ab aliquo alio q̄ a seipsa:ergo ipsa eadez
habet esse mobile ⁊ motiuū.quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qr si
grauitas est/vt dicūt/aliqua talis forma:ꝑ ꝯñs posset
separari a substātia a qua separata mouet̄ deorsuz sicut
antea.qḋ etiā apparet sic esse in eucharistia:ī qua oīa
accn̄tia cōsimiliter mouent̄ sicut quādo erāt substātie
cōiuncta.potētia etiā motiua animalis mouet localit̄
nō tm̄ animal seu corpus cui cōiungitur:sed etiā semet
ip̄az:ergo cū ī istis inferioribus vnū ⁊ idē sit sui motiuū
ad possibile sibi actum:⁊ hoc sit ꝑfectionis in eis (perfe
ctionis em̄ est in quocunq̄ ꝙ possit producere in seipso
illud qḋ pōt recipere) nō est denegādū hoc idē posse esse
in supioribus cuiusmōi sunt volūtas ⁊ intellectꝰ ⁊ alie
oēs potentie cognitiue.quare ⁊c. ¶ Tertiā partē mino
ris ꝑdicte/vez ꝙ nulla sit probabilitas talis ponende
pluralitatis:īmo omnino sit improbabile ⁊ irrationabi
le eā ponere:probo primo:qr omnino videtur improba-
bile ⁊ absurdū ponere in anima intellectū cui repugnet
intelligere/voluntatez cui repugnet velle:⁊ sensum qui
nō possit sentire.sed ista opinio videtur hoc expresse po
nere.qḋ ꝓbo:qm̄ ītellectus creatus cui repugnat intel-
lectionē recipere:nō potest intelligere:nec volūtas vel-
le cui repugnat volitionē recipere:nec sensus aliqḋ sen
tire qui non potest sensationē habere.Sed secundū istā
opinionem nec intellectus agens intellectionē/nec vo-
luntas volitionem/nec aliquis sensus agens sensationē
aliquā potest recipere:cū hoc vez actū recipere tm̄ possi
bili cōueniat non agenti/vt dicit:ergo ⁊c. ¶ Maior ap-
paret:quia etiā secundū ipsos nihil intelligit/nec vult/
nec sentit/nisi per actū quem recipit.ergo ⁊c. ¶ Preter
ea secundo arguo sic ad idem.aut vocas intellectū pre-
cise illud quod est intellectionis subiectum receptiuum
aut qḋ est eius principium effectiuū:aut vtrūq̄/qḋ vez
est intellectionis productiuum principium ⁊ passiuuz.
Si primū:ergo intellectus agens nō est intellectus:cū
per te nō sit intellectionis principium subiectiuum:sed
tm̄ principiū effectiuū.Si secundum:ergo obiectum qḋ
cunq̄ intelligibile potest dici ītellectus:cū per te sit ꝓ
ductiuum partialiter actus intelligendi. ¶ Consequē-
tia est euidens.si enim aliqua potentia dicitur intellecti
ua quia actus productiua:ergo omne actus intelligen
di principium productiuum vere est intellectū:sicut vo
luntas qḋ est volitionis principium:⁊ sensus sensatio-
nis.sed secundum ipsos obiectum intellectum est intel
lectionis:volitum volitionis:⁊ sensatuz sensationis ꝑn
cipium productiuum.ergo ⁊c.Sequitur etiam ꝙ intel
lectus possibilis non sit intellectus:quia nullius actus
intelligendi ponitur esse ꝓductiuus.Ergo relinquit̄ ter
tium/vez ꝙ solum illud debeat dici intellectus qḋ simt̄
habet vtrunq̄ istorum duorum predictorum:qḋ vez est
actus intelligendi ⁊ productiuum principium ⁊ recepti
uum subiectum:quod etiam magis dicitur intellectus
vt est subiectū receptiuum q̄ principium productiuum.

quare ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut subiectuz aliquod
non videtur album quia albedinem efficiens:sed quia
ipsam recipiens:ita nec aliqua potentia dicenda est in-
tellectiua volitiua nec sensitiua quia precise talis actu
um ponitur esse effectiuum principium non subiectum.
ergo intellectum ponere esse tm̄ actiuum/est ponere ip-
sum non esse formaliter sed tm̄ virtualiter intellectum.
quare ⁊c. ¶ Preterea tertio specialiter de volūtate po
test sic argui.ponens in creatura intellectuali plures
voluntates/actiuā vez ⁊ passiuā/videt̄ tollere meritū ⁊
demeritum.Sed consequēs est improbabile ⁊ absurdū
ergo ⁊ antecedens/videlicet talis pluralitas volunta-
tum. ¶ Falsitas ꝯsequētis apparet.Sed cōsequentia
probatur.quoniam aut meritum est voluntatis agētis
aut patientis seu actum recipientis.sed non videtur ꝙ
sit voluntatis agentis.Primo.quia illa secundum eos
nō potest aliquid eligere seu diligere nec respuere.sola
enim illa odit vl̄ diligit que actum recipit.non videtur
aūt ꝑ dilectionis actū mereri nec ꝑ odiū demereri illa
potentia que nec diligit nec odit:qualis est illa que nul
lum actum recipit nec actuat . quare ⁊c. ¶ Secūdo.qr
eiusdem potentie est premium cuius est meritum:sed se
cundum opinionem predictam nec volūtas actiua est
beatificabilis nec etiaz intellectus:ergo nec potest esse
eius meritum nec demeritum ex quo ipsi repugnat pre-
mium. ¶ Confirmatur.quia si voluntatis actiue est me
ritum quia agit ad actum:ergo etiam cuiuscūq̄ actus
principij productiui.Sed obiectum volūtatis secundū
ipsos est actus voluntatis principium partialiter pro-
ductiuum:ergo ⁊ eius erit merituz:quod est falsuz.qua
re ⁊c. ¶ Nec potest dici secundo ꝙ meritum vel deme-
ritum sit voluntatis patientis ⁊ actum recipientis:qr
meritum ⁊ demeritum sunt principij liberi:volūtas au
tem passiua non est libera.nec enim libertas est patien-
tis:sed tm̄ agentis. ¶ Confirmatur.quia principium li
berum libertate cōtingentie/qualis est libertas volun-
tatis create/potest suspendere illum actum respectu
cuius dicitur esse liberum.sed mere passiuum et actus
receptiuum nullo modo potest suspendere actum ipsum
cuius est tm̄ subiectum receptiuum.omne enim actus
suspensiuum est eius causatiuum.ergo voluntas mere
passiua nullo modo est actus cuius est receptiua/sus-
pensiua:quia nec actiua:nec per consequens libera.
quare ⁊c. ¶ Preterea ad idem arguo:quia voluntas
mere passiua ita naturaliter ⁊ necessario recipit actum
a volūtate agente elicitū:sicut intellectus possibilis re
cipit suum intelligendi actum:ergo non est respectu sui
actus liberior intellectu. ¶ Consequentia est euidens.
antecedens probatur.quoniam actum volendi ⁊ nolen
di a voluntate agente elicitū aut voluntas possibilis
potest recipere:aut non.Si primū:ergo cū actus volen
di tm̄ sit receptibilis/vt dicit predicta opinio/in volūta
te:nec in aliquo alio a voluntate possibili possit recipi:
per consequens sequitur ꝙ voluntas agens est produ-
ctiua actus non recepti in aliquo subiecto:cum nullum
sit actꝰ volēdi vel nolēdi subiectū receptiuū:nisi tm̄ vo
lūtas possibilis vel actiua.sz hoc est īpossibile ꝑ naturā
solus em̄ deꝰ potest accn̄s a subiecto separare.ḡ sequit̄
ꝙ īpossibile est actū a volūtate agēte elicitū nō eē ī vo-
lūtate possibili receptū.ex quo sedt̄ ꝓpositū/vez ꝙ ita
necessario actꝰ a volūtate agēte ꝓductꝰ recipit̄ ī possi-
bili:sicut actꝰ ītelligēdi in ītellectu:nec ꝑ ꝯñs volūtas
possibil'/si ponat̄ ab actiua distīcta/erit liberior ītelle-
ctu. ¶ Preterea ſm Aug.oē pctm̄ iō pctm̄ qr volūtariū.
⁊ ꝯsilr̄ de merito ē ītelligēdū.nō eī pōt aliqḋ eē merito-
riū nisi sit volūtariū.sz volūtariū nō pōt esse voluntatis
agentis:quia illa non potest (vt dicunt) aliquid velle

nec nolle. volūtariū autē est volētis. nec etiā essentia volentis possibilis: quia ista omnē actū a volente agente elicitum necessario recipit: nec magis in sua potestate est actū volendi non recipere q̄ in potestate intellectus possibilis non recipere actū intelligēdi vel sensus actū sentiendi. quare ꝛc. ¶ Scḋo arguo contra aliud qḋ dicit p̄dicta opinio / vȝ ꝙ intellectus possibilis ꝛ voluntas est subiectū receptiuū non tm̄ actus sed etiaȝ habitus ꝛ cuiuscūq; forme cuius est ipsa actiua potētia productiua. qm̄ habitus nō est necessarius: nec ponitur ad recipiendum: sed tantūmodo ad agendū. ergo eius subiectum est actus productiuū nō tantūmodo receptiuū. ¶ Cōsequētia est euidēs: sed probat antecedēs / ꝛ p̄mo ꝙ habitus nō sit necessarius ad recipiendū: q꞉ potentia ad recipiendū aliquā formā ex se disposita vltimate nō indiget aliquo disponente: sed intellectus ꝛ quecunq; alia potentia anime est ex se disposita vltimate ad recipiendū omnē possibilē sibi actū. est enim eius receptiua sic immediate ꝙ nō pōt eū recipere aliquo mediāte. ergo non indiget aliquo disponēte. ¶ Secūdo probatur ꝙ habitus sit necessarius ad agendū. qm̄ licet intellectus ꝛ voluntas ꝛ quecunq; alia habitualis potētia sit ex se actus sibi cōuenientia nō mediāte aliquo alio receptiua: non tamen per se sine habitu est actiua ita perfecti actus sicut habitu mediāte. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia habitus est qui habentē p̄ficit ꝛ opus eius bonum reddit. quero cuius opus bonum reddit: aut enim per intellectualē habitū reddit ꝛ efficit bonus actus intellectus actum recipientis: aut intellectus actū elicientis. sed non pōt p̄mū poni: q꞉ intellect⁹ nō est melioris nec perfectioris actus ꝓpter habitum nec propter aliud quodcūq; principiū receptiuū: cū per se (vt dictū est) sit subiectū dispositū vltimate cuiuscūq; sibi possibilis receptiuum: ergo relinquitur secundum: qḋ est propositū. vȝ ꝙ habitus non est possibili potentie necessarius sed agenti. ¶ Ex quo vlterius potest argui contra conclusionē principale predictā. quoniā cum omnis habitus mediātibus act b⁹ in potētia generet / eadē potentia debet poni actus ꝛ habit⁹ subiectū. sed potētia actiua est subiectū habitus: cū habitus sit ad agendū necessarius nō ad recipiēdū: ergo oportet ponere ad recipiēdum distinctam passiuam potentiā ab actiua. ¶ Tertiū etiā qḋ addit ista opinio / vȝ ꝙ intellectus possibilis est nobilior q̄ agēs / nō videt verū: qm̄ agēs vt sic nobili⁹ est q̄ passiuȝ: ꝛ ita qḋ est alicui⁹ forme actiuū nobili⁹ videt illo qḋ est ipsius tm̄ receptiuū. ergo si in aīa ponantur duo intellectus / p̄fectior esse videtur ille qui est act⁹ intelligēdi principiū productiuū / illo qui est ipsius subiectum receptiuum tm̄: quare ꝛc.

Et ideo secundo quantū ad istum articulū aliter est dicendū. Ad cuius euidētiam pono tres conclusiones. ¶ Prima est ꝙ si intellectus agēs ꝛ possibilis distinguunt / realiter distīguunt. ¶ Hec apparet ex dictis in questione precedēti. vt cm̄ ibi dictū est / ꝛ alibi etiā prolixius est probatū: q̄cunq; finita diuersa sunt realiter distincta. nec enim formalis diuersitas sine reali reperit nisi secūdū aliquos ī diuinis: vbi p̄cise est vna res q̄ est tres res. ¶ Confirmat. q꞉ impossibile est vnam aliquā rē creatam esse productiuā ꝛ nō productiuā: receptiuam ꝛ non receptiuā eiusdē: ergo sicut esse calefactiuū qḋ est caloris ꝓductiuū distīguit realiť ab omi nō calefactiuo: ꝛ eē nō calefactibile ab oī calefactibili qḋ est caloris subiectū receptiuū: ita ꝛ omē intellectiōis vel volitiōis vel sensatiōis p̄ncipiū ꝓductiuū ab omni alio nō ꝓductiuo: ꝛ omē obiectū taliū receptiuū ab alio non receptiuo ipsorū. sed si intellect⁹ agēs differt a possibili ꝛ volūtas siľr ꝛ sensus agēs a volūtate ꝛ a sensu possibili: nulla potētia actiua istarū est receptiua actus cui⁹ passiua est receptiua: nec passiua est actiua seu ꝓductiua alicui⁹ actus. ḡ ꝛc. ¶ Scḋa ꝯclusio est. ꝙ si ītellect⁹ ꝛ volūtas agēs ꝛ possibilis distīguerēt tā ītellect⁹ q̄ volūtas agēs nō possibilis esset ponēda potētia beatificabilis. ¶ Hec ꝓbat. q꞉ aīa deb; poni eē b̄tificabilis sicut ꝛ oīa alia creatura rationalis scḋm nobiliorē potētiaȝ que est in ipsa. sed vt dictum est tā intellectus q̄ voluntas agēs si ponat distincta a possibili / est nobilior q̄ ipsa possibilis potētia. ḡ ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio ē. ꝙ ītellect⁹ agēs fundamētaliť sumpt⁹ / vȝ p̄cise ꝓ p̄ncipio absoluto a quo est actus effectiue / est omib⁹ modis idē cū ītellectu possibili sumpto siľr / vȝ ꝓ subiecto act⁹ hm̄ōi receptiuo. ¶ Hec sequit ex p̄dictis. qm̄ oīno est īpossibile ponere in aliqua natura rationali duos intellect⁹ distīctos realiť ꝛ volūtates. s; si ītellect⁹ vel volūtas agēs ꝛ possibilis distinguerent / realiť distinguerent vt ꝓbatuȝ ē. ergo ꝛc. ¶ Preterea. q꞉ oīno ē īprobabile ponere aliquē ītellectū vel volūtatē in creatura ītellectuali nō esse b̄tificabilē. s; oīs talis diuersos intellect⁹ ꝛ volūtates ponēs in creatura intellectuali / habet hoc ponere ꝛ cōcedere: nisi dicat in quolibet beatoꝝ duplicē actū visionis / ꝛ actū duplicē fruitionis: quoꝝ vn⁹ sit in possibili ꝛ alius in agēte: vel nisi dicat ꝙ in quolib; b̄toꝝ est aliq̄ potētia b̄tificabilis nō b̄tā: vtrūq; aūt istoꝝ est incōueniēs. ergo ꝛc. ¶ Ex p̄dictis sequit p̄mo. ꝙ in nulla creatura ītellectuali ē nisi tm̄ vnic⁹ ītellect⁹ ꝛ vna volūtas. ¶ Scḋo. ꝙ tā volūtas ista q̄ ītellect⁹ ē idē totaliť cum essentia aīe sue cuiuscūq; alterius rationalis creature. ¶ Hoc appet. qm̄ (vt dictū ē) oīno est irrationabile creaturā rōnalē diuidere in aliqua: quoꝝ vnū sit b̄tificabile ꝛ reliquū nō. mīto cm̄ ꝯueniēti⁹ ē dicere ipāȝ esse totaliter beatificabilē / ꝛ scḋm oīa q̄ sunt in ipa: cū oīs creatura b̄tificabilis sit simpliciter simplex spūalis ꝛ indiuisibilis nullā penit⁹ habēs partē. sed oīs ponēs istas potētias ab essentia distinctas / habet dicere cōsequēter ꝛ concedere ꝙ aliq̄d est in creatura intellectuali nō beatificabile: imo ꝙ nihil est in ipsa nisi ei⁹ ꝓprietas seu passio ꝓpria / puta talis potētia: q̄ est oīno extra rationē essentie vt ꝓcedit. hoc aūt videt oīno absurdū dicere / essentiā q̄ p̄fectior est nullo modo posse beatificari. q꞉ nec in deū tendere p intellectiōis nec p fruitiōis actū: s; tm̄ eius potentiam ipsa perfectiorem. quare ꝛc.

Ad rationes in contrariū. Ad primam qn̄ d̄r ꝙ potentia diuidit p actiuū ꝛ passiuū: R̄ndeo ꝙ nec actiua potētia nec passiua / vt oñsuȝ fuit ī. di. xij. est aliq̄d p se vnū l res ex distīctū a p̄ncipio ꝓductiuo vł passiuo: ꝛ ab effectu ꝓducibili vł ꝓducto. s; vtrūq; hoꝝ dicit tm̄ absolutū p̄ncipiū ꝓductiuū vł passiuū / cōnotādo possibilē sibi effectū differenter. q꞉ potētia passiua dicit effectū vt possibilē recipi: actiua aūt vt possibilē effici. idēȝ aūt effect⁹ pōt ab eodē effici actiue: ꝛ in ea recipi subiectiue. ¶ Et iḋ qn̄ d̄r ꝙ q̄ cadūt sub diuersis differētijs aliqḋ cōe diuidētib⁹ formaliť distīguunt: Dico ꝙ veꝝ ē qn̄ cōe diuisū significat aliq̄d vł aliq̄ quoꝝ qḋlib; ē aliq̄d p se vnū: ꝛ dr̄ntie ei⁹ diuisiue significat diuersa illi⁹ cōis diuisi significata: sicut aīal diuidit p rōnale ꝛ irrōnale. secus aūt qn̄ nec cōe diuisuȝ nec aliq̄ dr̄aꝝ significat aliq̄d p se vnū s; plā simił dr̄ntes: sicut ē ī ꝓposito de potētia ī cōi accepta: ꝛ de actiua potētia ꝛ passiua. q̄re ꝛc. ¶ Ad scḋaȝ qn̄ d̄r ꝙ nihil mouet seip̄ȝ: Pḃo dico ꝙ hoc pōt dupliciter intelligi. Uno mō ꝙ nō possit esse aliquod totum p̄mo mouens ꝛ p̄mo motum / sic ꝙ idē omnino sit mouens ꝛ motū: ꝛ sic ē falsū vt appet ī graui ꝛ leui ꝛ ī alijs multis: nec sic intelligit Pħus. Alio modo ꝙ nihil mouet

seipsum primo:hoc est nihil sic est primo seipm mouens:
ꝙ non habeat agens aliud prius mouens:sic ꝙ ly prio
excludat causalitatē omnis alterius agētis seu mouē
tis ab ipso moto.⁊ sic propositio Philosophi est intelli
gēda / ⁊ vera/⁊ ad intentionem ipsius Philosophi per
ipsam probantis ꝙ est deuenire ad aliquod mouens im
mobile primum.hoc enim modo constat ꝙ nihil potest
mouere seipsum primo: cum quodlibet mouens motuꝫ
exigat/⁊ supponat mouens immobile primuꝫ:nec hoc
est contra propositum.¶Ad tertiam quādo dicitur ꝙ
idē non potest esse respectu eiusdē in potentia ⁊ in actu
Dico ꝙ verum est loquēdo de potētia ⁊ de actu simpli-
citer:qualis potentia est potētia obiectiua actus aīe:⁊
qualis actus est actus postmodū ipsam sequens:In ta
li namque potentia ⁊ in tali actu ipsi corrñdente non po
test aliquid simul esse:quia tunc simul esset simpliciter
⁊ non esset simpliciter:cum esse in potētia sic accepta sit
nullum habere esse simpliciter i actu: ⁊ esse in actu sibi
contrario sit habere esse simpliciter. loquēdo aūt de eē
in potentia secūdum quid/qualis est potentia actiua ⁊
passiua/⁊ de actu eius termino/non est verum.idem enī
respectu eius forme potest esse in actu ⁊ in potentia sic
acceptis.Vel aliter/cōcessa maiore/potest dici ad mino
rem/ꝙ falsum accipit:quando dicit/ꝙ intellect⁹ agēs
est in actu/⁊ possibilis in potētia.nō eī est in actu illo re
spectu cuius dicitur esse actus:licet sit in actu propriꝰ
sicut ⁊ possibilis.nō enim minus actiuum principiū est
in potentia ad effectum/cuius dicitur esse productiuuꝫ
q̄ subiectū eius receptiuū.⁊ ideo esto ꝙ intellectus pos
sibilis esset alius ab agente:non magis ante productuꝫ
esset in actu ipso agēs q̄ possibilis:nec post ipꝫ ꝓductū.
Et quando dicitur in maiore:ꝙ idem respectu eiusdem
non potest esse in potentia ⁊ in actu:si hoc intelligat de
actu virtuali in quali est actiuum principium respectu
actus sibi possibilis/⁊ de potentia sibi correspondente i
quali est passum actus susceptiuū/accipit ⁊ petit pricī-
pium.Si autē intelligatur de actu formali ⁊ de potētia
correspōdēte ipsi/sic est vera.sed tunc minor sub ipsa sic
intellecta accepta est falsa:cum actiuū ante actum pro
ductum non sit in actu formali ipsius actus:sed tm̄ in
actu virtuali.post actum autē productū passum recipi-
ens ipsum est in actu formali:nō autē actiuuꝫ principiū
nisi idem sit actiuum principium ⁊ passum.sic est in pro
posito.quare ⁊c.¶Ad quartā:quando dicitur ꝙ idem
non refertur realiter ad seipsum:aliqui soluūt ꝙ maior
ista est vera de relatione que est eiusdē rationis in extre
mis:cuiusmōi est sīlitudo vel dissimilitudo:nō aūt de il
lis que sunt in extremis alterius rationis:quales sunt
iste/videlicꝫ relatio mouentis ad mobile/⁊ cōuersa que
est mobilis ad motiuum. ¶Sed hoc nihil est dictū:nul
la enī potest reddi sufficiens ratio propter quaꝫ magis
vna relatio realis exigat diuersa extrema q̄ alia.Et iō
videtur mihi ꝙ ratio ista sit insolubilis ab illis q̄ ponūt
relationē esse formam aliquā p se vnaꝫ ab extremis rea
liter distinctā.Ponēdo aūt relationem ipsam non esse
preter extrema aliqd in re extra:ratio non cōcludit.qm̄
licet vnum ⁊ idem eodem modo sumptum non referat
realiter ad seipꝫ/potest tamē vt vno mō sumptū referri
realiter ad seipsum/vt ad realiter variatū.nūc auteꝫ in
proposito licet vnum ⁊ idem materialiter sumptum sit
mouens ⁊ motum/seu agens ⁊ passum/variatur tamen
realiter propter terminum seu effectū in ipso vt passo a
se nō ab actiuo principio introductum.quare ⁊c.¶Ad
quintam potest dici vno modo:ꝙ quando agens ⁊ pa-
tiens distinguūtur/semper qd̄ est principium actiuū ali
cuiꝰ effectus/vt sic nobilius est eo qd̄ est tm̄ subiectū re
ceptiuū/⁊ nullo mō actiuū ipsiꝰ:non aūt qn̄ idē agēs ⁊
patiēs respectu alicuiꝰ effectus.sic aūt est in proposito.
quare ⁊c.¶Vel secūdo etiā potest dici : ꝙ semper agēs
vt sic est nobilius patiente.non est aūt incōueniēs vnū
⁊ idem vno modo sumptū dici aliquo modo nobilius se
ipso/vt alio modo.quare ⁊c.¶Ad alia duo que probāt
ꝙ intellectus possibilis est perfectior q̄ sit agēs:Ad pri-
mum quādo dicitur ꝙ pfectius est intelligere q̄ verbū
dicere:potest dici vno modo ꝙ nō est verū.maiorē enim
perfectionem arguit cōtinere aliquā formā virtualiter
q̄ posse eā recipere materialiter.sed intelligere vt ratio
supponit est intellectionē recipere subiectiue:verbum
aūt dicere est ipsuꝫ ꝓducere effectiue.ergo ⁊c.¶Vel se
cundo.concessa maiore pōt negari minor.qm̄ intellige
re est nobilioris itellectꝰ/⁊ velle nobilioris volūtatis:⁊
per cōsequens agentis:supposito ꝙ agens a possibili di
stinguatur:cum actiuū (vt dictū est) sit nobilius q̄ passi
uum.quare ⁊c.¶Ad secundū consimiliter est dicenduꝫ
vcꝫ ꝙ actiue potētie cēnt btīficabiles si a passiuis cēnt
distincte.Et quādo dicit ꝙ intellectus vcꝫ agens nullū
potest recipere actum/nec etiā voluntas:Dico ꝙ illud
qd̄ est pfectius in creatura intellectuali est receptiuuꝫ
actus beatifici.⁊ ideo si agens est nobilius patiente:ta
lis potētia est ponēda beatificabilis non passiua.¶Ex
quo sequitur ꝙ intellectus agens nullo modo est ponē-
dus vt a possibili distinctus:cum nullus posset esse eius
actus.nec enim actum posset recipere subiectiue/nec
producere effectiue.¶Hec de Primo.

Quantum ad secundum vbi est ad que
stionem aliter respondendum/negando eius supposi-
tum:⁊ tenēdo oppositum/vcꝫ omnes potentias creatu
re rationalis esse ab ipsa indistinctas totaliter in re ex-
tra/vt ostensum est in q̄stione alia/est sciendū ad euidē-
tiā dicēdoꝝ:ꝙ intellectꝰ/voluntas/vel sensus/possunt
sumi vno mō fundamētaliter seu potētialr̄ ⁊ quodāmō
virtualr̄.Alio modo formaliter ⁊ actualiter.Intellectꝰ
sumptus formaliter ⁊ actualiter/est omnis forma actu i
telligens.⁊ quia nulla creatura est actu intelligens /ni-
si q̄ actū itelligēdi actualr̄ ⁊ formalr̄ i se habēs:iō nul-
la forma siue potētia creata est itellectꝰ hoc mō/vcꝫ for
malr̄ sūptꝰ/nisi cū i existit actualr̄ itelligēd i actꝰ.sicut
eī nullū subiectū dr̄ formalr̄ eē albū/nisi q̄ albedie ifor
matū:ita nec itellectꝰ/nisi q̄ itellectiōe pfectꝰ seu ifor-
matꝰ.ab eadē eī itellectiōe dr̄ itellectꝰ ⁊ itelligēs:⁊ ab
eadē volitiōe volūtas ⁊ volēs:⁊ ab eadē sensatiōe sēsus
⁊ sentiēs:vt visus ⁊ vidēs:auditꝰ ⁊ audiēs:⁊ sic de aliis.
⁊ iō sicut nihil pōt eē formalr̄ itelligēs/volēs/nec sētiēs
nisi p actū ipm actualr̄ iformātē:ita nec itellectꝰ nec vo
lūtas nec sensus.oīa eī ista noīa/vcꝫ itellectꝰ ⁊ itelligēs
volūtas ⁊ volēs/⁊ sensus ⁊ sentiēs/videnr̄ eē tā q̄tū ad
significatū seu cōnotatū actū/q̄ etiā q̄tū ad actꝰ subie-
ctū suppositū penitꝰ idistincta.q̄re ⁊c.¶Alio aūt mō i
tellectꝰ acceptꝰ/vcꝫ fundamētalr̄/ē oē illud qd̄ pōt eē i
tellectiōis subiectū. ꝙ aūt illud idē qd̄ ē itellectiōis sub
iectū receptiuū sit eiꝰ pncipiū cālr̄ ꝓductiuū:accidit ip
si vt dr̄ itellectꝰ.qm̄ esto ꝙ nullū actū possꝫ ꝓducē:sꝫ tm̄
recipe:⁊ p ipꝫ receptū i obtm̄ tēdere:adhuc diceret itel
lectꝰ:q̄ oē potēs itelligē ē itellectꝰ sic acceptꝰ.sꝫ potēs
itellectionē subiectiue recipe/ pōt ipa mediāte itelligē
q̄ ⁊c.¶Assūptū appet i btīs:quoꝝ q̄libꝫ ē deū itelligēs
⁊ diligēs p actꝰ q̄s tm̄ recipit subiectiue:quoꝝ tm̄ nullū
elicit effectiue.Si aūt ecōuerso esset aliq̄ forma creata
potēs itellectionē efficere ⁊ nō recipe/ talr̄ nō diceret ꝓ
prie itellectꝰ nec itelligēs/sicut nec deꝰ dr̄ itelligēs nec
itellectꝰ itellectione creata aliq̄:cuiꝰ tm̄ ipe ē pncipiuꝫ
totalr̄ ꝓductiuū:nec subiectū aliqd̄ dr̄ eē albū q̄ albe-
dinē ꝓducit effectiue/sed quia ipsaꝫ recipit subiectiue.

Hoc præmiſſo:ad quæſtionem reſpō-
dēdo/pono quatuoꝛ ↄcluſiones. ¶ Pꝛima eſt.ꝙ in nul
la creatura rationali in puris naturalibus exiſtēte eſt
aliquis intellectus/nec voluntas/nec ſenſus acceptus
formaliter vnicus/nec plures. ¶ Hec apparet.quoniaꝫ
(vt dictū eſt)intellectus ſumptus formalit̄ idem eſt qꝺ
intelligens:⁊ voluntas idem eſt qꝺ volens:⁊ ſenſus idē
eſt qꝺ ſentiēs.quodlibet eñi hoꝝ connotat ſeu ꝑncipa-
liter ſignificat actum ipm̄.ſed conſtat ꝙ creatura ratio
nalis in puris naturalibꝰ exiſtēs caret oīm actu.Eſt eñ
(vt d̄r.ij.de aīa)vt tabula raſa in qua nihil ab ea diſtin-
ctum eſt depictum ſeu ſcriptum.ſed nullum nō habens
actum eſt intelligens/nec volēs/nec ſentiens:ergo nec
intellectus/nec voluntas/nec ſenſus formalr̄ eſt in ipſo
quare ⁊c. ¶ Secunda concluſio eſt.ꝙ nec ſupꝛadicta/
vꝫ intellectus/vel volūtas/vt formaliter ſumpta ſunt
in creatura rationali/puta in anima actualiter intelli-
gēte vl̄ volēte. ¶ Hec apparet.qm̄ idē nō d̄r ꝓꝑie exi-
ſtere in ſeipſo.ſed intellectus formaliter ſumptus nō eſt
aliud ꝗ anima vel quodcūqꝫ aliud actu intelligēs:nec
volūtas ſimiliter niſi creatura ipſa actu volēs.ergo ⁊c.
¶ Confirmatur.quia ſicut album nō dicitur eſſe in ſub-
iecto albedine informato:cū ſit idē cum ipſo:ita nec in
propoſito intellectus debet dici eſſe in intelligēte:quod
quidem intelligens eſt ſubiectum intellectione aliqua
informatū:nec voluntas in volente:nec viſus in viden-
te:⁊ ſic de alijs. ¶ Sed quid ſi predicta accipiantur
tm̄ pro actibus vt voluntas pro volitione/intellectus
pro intellectione:⁊ ſic de alijs:nunquid tunc eſt conce-
dendum intellectionem vel voluntatē eſſe in anima vel
in angelo actualiter intelligente? Reſpondeo ꝙ nō.qꝛ
ſicut albedo non eſt in albo/ſed preciſe in ſubiecto:nec
enim albedo eſt in albedine per album principaliter im
portata:ſed tm̄ in eiꝰ ſubiecto:ita in propoſito ſubiectū
intellectionis vel volitionis ⁊ ſic de alijs/eſt ſubſtātia
anime vel angeli abſolute:non autem ſubſtantia intelli
gens nec volens. ¶ Tertia concluſio eſt.ꝙ oīs creatu-
ra ſeu forma intellectualis eſt ipē intellectꝰ/volūtas/⁊
potētia motiua:vt iſta accipiunt̄ fundamentaliter ſeu
virtualit̄ modo ꝑdicto. ¶ Hec apparet.qm̄ intellectus
vt virtualiter ſeu potētialiter ſumptus nō eſt aliud ꝗ in
tellectionis ſubiectū receptiuū ⁊ principiū productiuū
nec voluntas aliud ꝗ volitionis:nec ſenſus niſi ſenſatio
nis effectiuum principiuꝫ ⁊ ſubiectū.ſed eſſentia anime
vel angeli eſt īmediatū intellectionis volitionis ⁊ loca
lis motionis principiū effectiuum.⁊ ſubiectū receptiuū
vt in queſtione alia eſt probatū.ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄
quia vt ibi oſtenſum eſt:nulla potētia anime vel angeli
eſt diſtincta ab eſſentia.ergo anima vere eſt intellectiua
potētia volitiua ⁊ motiua ⁊ etiā ſenſitiua:ſuppoſito ꝙ
anima non ſit in hoīe alia forma ab anima ſenſitiua.
¶ Quarta cōcluſio que ſequit̄ ex predictis/eſt.ꝙ in nul
la creatura intellectuali ſunt predicta:vꝫ volūtas ⁊ in
tellectus/vt iſta ꝑdicto modo/vꝫ fundamētaliter acci
piuntur. ¶ Hec apparet.quoniā nihil dicit̄ eſſe ꝓꝑie
in ſeipſo.ſed ꝑdicta vt hoc modo ſumpta ſunt a creatu-
ra rationali totaliter indiſtincta/vt dicit precedens cō-
cluſio.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia aut creatura ratio
nalis accipitur vt eſt ſine actibus in puris naturalibus
aut vt eſt ſub actibꝰ ſibi poſſibilibꝰ ſupꝛadictis.Si pri-
mo modo/ſic eſt idipſuꝫ totaliter in re extra quod intel-
lectus ⁊ voluntas/vt iſta accipiūtur hoc modo/vꝫ fun
damentaliter ſeu potētialiter:nec per conſequens ſunt
in ipſa intellectuali eſſentia ſic accepta.Si autem ſecū
do modo:nec etiā vt ſic in ipſa eſſentia intellectuali vt
actu intelligente/et per ↄſequens actū intelligendi ha

bēte pōt dici eē intellectus mō ꝑdicto ſumptus:magis
ꝗ ſubiectuꝫ informatum albedine ſit in albo.⁊ ita ſicut
iſta non ↄceditur/ſubiectū aliquod eſt in albo:niſi albū
preciſe ſupponeret ꝓ albedine:⁊ tunc etiā eſſet propoſi
tio impꝛopꝛia:ita nec iſta/intellectus fundamentali-
ter ſeu potentialiter ſumptus/qui non eſt aliud ꝗ ipſa
rationalis eſſentia/eſt in creatura vel in eſſentia ratiōa
li actualiter intelligente:⁊ ꝑ conſequens ſub actu intel
lectionis actualiter exiſtēte. ¶ Ex predictis concludo
corollarie que ſequunt̄. ¶ Pꝛimū eſt ꝙ ſubſtātia ratio
nalis ſeu eſſentia ſecundū ſe ſumpta/vt aīa vel angelus
nō eſt formaliter intellectus nec volūtas/vt iſta accipiū
tur formaliter. ¶ Hoc apparet.quoniam ſicut album
formaliter ſumptum dicitur ab albedine:ita intellectꝰ
ab intellectione ⁊ voluntas a volitione.ergo ſicut nihil
eſt albū formaliter niſi albedine informatū:ita nec intel
lectus nec voluntas niſi intelligendi ⁊ volendi actibꝰ ī
formatū.ſed natura intellectualis creata ſecūdū ſe ſum
pta nō eſt ſub actu aliquo ꝑdictorū.ergo ⁊c. ¶ Secūdū
corollariū eſt.ꝙ ipſa natura intellectualis creata ſcdꝫ
ſe ſumpta eſt virtualit̄ qꝺlibet predictoꝝ formalr̄ acce-
ptorū. ¶ Hoc apparet.quoniā ſicut ſol dicitur virtuali
ter calidus/quia caloris cauſalit̄ productiuus:ita oīne
illud poteſt ⁊ debet dici virtualiter intellectus ⁊ volun
tas/vt iſta formalr̄ dicunt actꝰ/qꝺ eſt intellectiōis ⁊ vo
litionis cauſaliter effectiuū:qꝛ virtualiter cōtentiuum.
ſed omnis eſſentia intellectiua eſt virtualr̄ contentiua ⁊
productiua omniū predictoꝛum.ergo ⁊c. ¶ Tertiuꝫ eſt
ꝙ rationalis ſeu intellectualis eſſentia ꝑ ſe ſumpta nō
tm̄ virtualiter ſed etiā potētialiter eſt qꝺlibet ꝑdictoꝝ
dicto mō puta formalit̄ acceptoꝝ. ¶ Hoc appꝫet.qm̄ ſi-
cut omne albedinis receptiuū ſubiectū eſt potētialiter
albū:ita ⁊ intellectus ſeu intelligēs/volūtas ſeu volens
omne illud potētialit̄ debet dici in quo actus hmōi poſ-
ſunt recipi.ſed ipſa rationalis eſſentia ſeu forma eſt ſub
iectū immediate per ſe hoꝛum actuū omniū receptiuū.
ergo ⁊c. ¶ Quartum eſt.ꝙ negato hoc quod in queſtio
ne iſta ſupponit̄/vꝫ intellectuꝫ eſſe in re extra ab eſſen
tia diſtinctū/qꝺ ⁊ ſecūdū veritatē eſt negandū/nulla eſt
queſtio iſta. ¶ Hoc apparet.quoniā omis queſtio ratio
nabilis diſiunctiua qualis eſt iſta/qua querit̄/an ī crea
tura rationali ſint plures an vnicꝰ tm̄ intellectꝰ/habet
ſupponere partē verā alterā diſiunctiue.ſed vtraqꝫ ꝑs
huiꝰ queſtiōis diſiūctiue eſt falſa niſi ītellectū accipiat
preciſe ꝓ actu ītelligēdi:de q etiaꝫ q̄ſtio nulla eēt.g ⁊c.
¶ Pꝛobat̄ minoꝛ.⁊ ꝑmo:ꝙ vtraqꝫ ꝑs diſiūctiue iſtius
q̄ſtiōis ſit falſa.qꝛ ī creatura rōnali nec ſunt plures nec
vnicꝰ intellectꝰ:accipiēdo intellectū nō ꝓ actu tm̄.qm̄
aut accipis ītellectū ꝟtualr̄ ⁊ potētialr̄ tm̄/vꝫ ꝓ actꝰ
ītelligēdi ſubiecto receptiuo ⁊ ꝑncipio ꝓductiuo/vt ſi-
ne actu accepto:⁊ ↄtra cū diſtīcto:aut ꝓ eodē ſil̄ cū actu
accepto ⁊ ipo īformato:mō quo dicit̄ actualr̄ intellectꝰ
ſicut dicit̄ actu albꝰ qn̄ albedine informatꝰ.ſed neutro
iſtoꝝ modoꝝ intellectꝰ acceptꝰ nec volūtas nec ſenſus
eſt in creatura rōnali vnicus nec plures.Si eñi pꝛio mō
accipiat̄ intellectꝰ nō eſt niſi ipſa creatura ſeu eſſentia ī
tellectualis.ipſa eñi vt aīa vel angelꝰ eſt īmediate ꝑ ſe
actus intelligēdi ⁊ volēdi ſubiectū ⁊ ꝑncipiū ꝓductiuū
idē aūt nō dicit̄ exiſtere ī ſe.Si aūt ſcđo mō accipiat̄ in-
tellectus vel volūtas/vꝫ actualr̄ ⁊ formalr̄ ꝓ ſubiecto
actu intelligēdi ⁊ volēdi īformato:cū intellectꝰ ſic ſum-
ptus nō ſit aliud ꝗ ipſa eſſentia ītellectualis aīe vel an
geli exñs ſub actu ītelligēdi:ꝑ ↄñs nō magis intellectꝰ
ſic ſumptus dicēdus eſt eſſe in creatura intellectuali/ꝗ
albū in ſubiecto.ſicut eñi albū ſumptū nō preciſe ꝓ albe
dine dicit ſiml̄ albedinē ⁊ ſubiectū ꝓpter qꝺ iſta nō eſt
cōcedēda/albū eſt in ſubiecto:ita ⁊ intellectꝰ ſic ſumptꝰ

dicit simul naturam rationale3: ⁊ actum intelligendi in
ipsa formalr existentē. quare ⁊c. ¶ Secundo probo se-
cūdam partem minoris: ve3 ꝙ accipiendo intellectum
ꝑcise pro intelligendi actu / nec sic questio ista est ratio-
nabil. qm̄ questio rōnabilis est ꝓposito dubitabilis. s3
ista q̄stio sic intellecta nō est dubitabilis. nulli em̄ est du
biū an intellectus sic sumptus sit in creatura intellectu
ali vnicus an plures. constat enim non esse vnicum nec
plures in aliqua creatura intellectuali in puris natura
libus existente. talis em̄ caret omī accidente: ⁊ ꝑ ꝯñs in
tellectu / voluntate / ⁊ sensu: cū quodlibet taliu3 sit spūa-
le accñs vt sic sumptū. constat etiā cuilibet / intellectū
sic sumptu3 posse esse in natura intellectuali tam vnicū
tm̄ q̄ plures vel simul vel saltem successiue. quot em̄ na
ture rationali create possunt inesse actus intelligendi
tot sūt ipi possibiles intellectus hoc mō sūpti: quot aūt
obiecta creatura intellectualis potest itelligere: tot po
test actus recipere: ⁊ si non potest actu intelligere nisi
vnum / nec recipere potest actualiter nisi vnum. si autē
potest simul intelligere plura eode3 actu / non intelligi
bilia ab ipsa / potest simul recipere plures act⁹: ⁊ ꝑ cōse-
quens intellectus. ⁊ hoc modo itelligēdo questionē: ve3
vtrum in natura rationali creata possint simul existe-
re plures intellectus an tantū vnicus / ve3 intelligendi
actus / sic est rationabilis: q2 dubitabilis: cū ⁊ circa hoc
doctores varie ⁊ diuersimode opinentur: non aūt intel-
ligendo ipsam aliquo aliorum modorum superius expō
sitorū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in pricipio
apparet ex dictis ꝙ falsum accipit in minore.

Secundo quæro. vtrum sola ani
ma intellectiua ⁊ sensitiua sit forma substan
tialis hominis: an sit in ipso aliqua alia pre-
ter istas. ¶ Et videt ꝙ sit aliqua alia. qm̄ for
ma non viuens alia est realiter a forma viuēte: sed ī ho-
mine est forma corporis non viuens ex se. omnis autem
anima tam itellectiua q̄ sensitiua est forma viua. ergo
⁊c. ¶ Contra. q2 homo est vnum ens per se: cuius forma
specifica viua non est imperfectior forma alicuius en-
tis non viui. sed quodlibet aliud ens non viuū h3 totū
suum esse ꝑ vnicam formam tantum non viuam: q̄ mul-
to magis totum esse hominis poterit esse a forma viua
quare ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim
ostendam: ꝙ preter animā est in homine forma alia sub
stantialis / ve3 corporis / ab ipsa anima realiter distīcta
Secundo inquiram de ordine istarum formarum inter
se: ⁊ ad materiam.

Quantum ad primum arguitur ab ali
q̄bus primo sic. anima est actus corporis organici phy
sici potentia vita3 habentis. sed si in homine non esset
alia substantialis forma ab aīa: ipsa anima non posset
esse actus corporis. qm̄ prima materia non est corpus:
anima aute3 esset actus prime materie si preter ipā3 nō
esset in homine alia substantialis forma. ergo ⁊c. ¶ Se
cūdo arguit sic. materia prima non est immediatū sub-
iectū alicuius forme accn̄talis: sed tm̄ substantialis. q̄
omne immediatū subiectū accn̄tiū est forma substantia
lis vel compositū ex ipsa ⁊ materia. sed corpus huma-
nū ⁊ q̄dcūq3 aliud cuiuslibet alterius animalis / est ime
diatum subiectū accidentiū non tm̄ vt aīe coniūctum:
sed etiā vt est ab ipsa anima separatū. eadē em̄ numero
accn̄tia manēt in corpore hominis ⁊ cuiuslibet alteri⁹
animalis mortui q̄ prefuerūt in ipso an̄ mortē: nec per
consequens anima potest esse subiectu3 / nec aliquid sui
ipsorū hmōi accn̄tiū: cū ipsa anima a corpore separata
accidentia maneant in ipso corpe sicut pri⁹. q̄ ⁊c. ¶ S3
iste rationes nō ꝯcludūt. prima em̄ falsum accipit ī mi
nore: ⁊ secūda in maiore. ¶ Primū apparet. qm̄ corp⁹
vniuersaliter sumptū non est aliud q̄ res habēs partes
extra partes. Corpus aūt specialiter sumptū ꝓ substā
tia corporea / est omnis substantia habēs partes aliq̄s
extra partes. sed materia corporis humani vt a forma
substantiali distincta / est substantia habens partes di-
uersas extra se existentes: ergo ipsa vere ⁊ ꝓprie potest
esse corpus / q̄d est substantia ab omī substantiali forma
⁊ a quacunq3 re alia separata. ergo falsu3 est q̄d accipi
tur in minore prime rationis: qm̄ dicitur ꝙ si in homine
non eēt forma alia ab anima / ꝙ ipsa non posset eē act⁹
corporis: cū ipsa prima materia possit esse corpus q̄d
est substantia formaliter per seipsam. ¶ Confirmat. q2
etiā materia coniuncta forme substantiali corporee vt
materia ignis / nō magis habet rationem corporis pro
pter ipsam forma3: q̄ ecōuerso forma propter materiā.
sed q̄d nō est tale ꝑ aliquid sibi coniunctū / potest forma
liter esse tale vniformiter ab eo separatū sicut ipsi cōiū-
ctum. ergo materia illa potest habere rationē corporis
sine substantiali forma sicut ipsi coniuncta. quare ⁊c.
¶ Maior ꝓbat. qm̄ cū corpus q̄d est substantia / non sit
nisi substantia habens partes extra partes: ab illo pre-
cise substantia habet formaliter rationem corporis a q̄
habet tales partes materie sic distantes: ⁊ extra se inui
cem existentes. sed constat ꝙ cum partes materie sint
alie a partib⁹ forme / non magis materia hab3 partes
distantes extra se existentes a forma / q̄ econuerso ipsa
forma a materia. nec enim materia ignis habet aliquā
partē a forma: nec vna pars materie distat ab alia par-
te materie ꝓpter aliquam partem forme: sicut nec vna
pars forme ab alia parte forme propter aliquam par-
tem materie. sicut em̄ realiter distinctoꝝ nō hn̄tiū ptes
hmōi sic distantes vnū nō est aliū ꝓpter aliū extensu3:
sed quodlibet eque immediate formaliter per seipsum:
ita consimiliter quodcunq3 realiter diuersorū extensoꝝ
formaliter seu quantoꝝ est quantū siue extēsu3 formalr
per seipsum: seu per ꝓprias suas partes extra se inuicē
existēs. sed forma ⁊ materia ignis ⁊ cuiuslib3 alteri⁹ sub
stantie corporalis sunt due substantie quante realit̄ di-
stincte. ergo neutrū horum dicitur esse quantū: nec ꝑ cō
sequens corpus ꝓpter alterum: sed quodlibet formalr
per seipsu3. quare ⁊c. ¶ Et si forte contra p̄dicta argua
tur. q2 nec materia nec forma aliqua est quanta per se:
sed quantitate tanq̄ forma aliqua accidentali ab ipsa
distincta mediante: forma autem accidentalis in mate
ria p̄supponit aliquā substātialē: ⁊ ita impossibile ē ma
teriam esse corpus per se sine substātiali forma ad quā
sequitur quantitas ipsa. ¶ Respōdeo primo. ꝙ assum-
ptum est dubium: ve3 ꝙ aliqua res sit quanta hoc mo-
do / puta quantitate tali aliqua mediāte. nec enim secū
dū aliquos quantitas est aliqua talis forma a re quan
ta distincta: vt patuit in quarto. quare ⁊c. ¶ Secūdo di
co: ꝙ esto ꝙ istud assumptu3 esset verū / nō haberet intē
tum: ve3 ꝙ materia sine substantiali forma sumpta nō
possit esse corpus. qm̄ sine omni eo materia potest habe
re ratione3 corporis / a quo separata potest habere par
tes extra partes / ⁊ esse informata quātitate / supposito
ꝙ quantitas ipsa sit aliqua talis forma. sed materia
forme corporee / puta ignis / potest separata a forma sub
stantiali habere partes extra partes: ⁊ quantitate3 cā-
dem in nūero quā pri⁹. Q̄d apparet. qm̄ destructa aliq̄
substantia: non oportet destrui aliquod accidens subie-
ctiue existēs in alia substantia remanente. sed si quanti
tas ignis ⁊ cuiuslibet alterius substantie corporalis est
accidens aliquod quo formalr est quanta seu extēsa tā
forma q̄ materia: alia pars quantitatis habet esse ī ma

teria ⁊ alia in forma.non enim magis in diuersis substã
tijs/vel vnitis/cuiusmõi sunt forma ⁊ materia/põt eẽ ea
dẽ numero pars quãtitatis ꝙ eadem pars qualitatis
nec magis etiã in materia ⁊ in forma potest esse eadẽ
pars quãtitatis vel qualitatis ꝙ in diuersis partibus
forme vel materie ꝑ se sumptis.constat autem in diuer-
sis partibus forme ⁊ materie diuersas partes esse non
eãdẽ cuiuscũqꝫ forme accñtalis in ipsis oĩbus existẽ-
tis:ergo consimiliter in proposito aliam partem quan
titatis oportet ponere in forma ⁊ aliã in materia sibi cõ
iuncta/supposito ꝙ quantitas sit aliqua talis forma.ꝯ
licet destructa forma substantiali corporali oporteat de
strui quãtitatis partẽ q̃ in ipsa p̃fuit subiectiue:nõ tñ il
lã q̃ i materia pmo existit.quare ⁊c. ¶ Preterea mate-
ria non informatur immediatius aliq̃ forma accidenta
li ꝙ substantiali:ergo si quantitas est forma accidental'
qua materia dicatur esse forma corporea ⁊ extensa:non
immediatius nec prius est in materia alicuius substan
tie composite ꝙ substantialis vltima eius forma:nec ꝑ
consequẽs anima dici poterit actus seu forma materie
corporalis tanꝙ ꝓprij perfectibilis. ¶ Cõfirmatur.qꝛ
nec forma aliqua accidentalis nec compositum aliqđ
ex substantia ⁊ ex ipsa/est perfectibilis seu iformabilis
aliqua substantiali forma.ergo si substãtia corporea di
cit esse corporea seu extensa mediante quãtitate tanꝙ
aliquo accidente ab ipsa realiter differente:nec aĩa nec
aliqua alia substantialis forma poterit poni forma seu
act⁹ corporis vt proprij perfectibilis.quare ⁊c. ¶ Pre
terea si aliqua hoĩs forma p̃supponit in materia quan-
titatẽ tãꝙ rẽ aliquã ab ipsa forma ⁊ a materia differẽ
tẽ:quero q̃ sit hmõi forma.aut enim est forma corporis
aut anima.sed nõ potest dici ꝙ sit forma corporis:qꝛ ta
lem (vt dicũt) quãtitas p̃supponit.nec poni anima.qm̃
omnino videtur irrationabile dicere formã indiuisibi-
lem ⁊ iextensam p̃supponere seu exigere necessario quã
titatẽ magis ꝙ formã diuisibilem ⁊ extensam.sed ani-
ma hominis sensitiua ⁊ intellectiua est forma indiuisi-
bilis ⁊ inextensa: forma autem corporis substantialis
est extensa ⁊ diuisibilis: que tñ non exigit hmõi quanti
tatem.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ aut aĩa est forma in-
diuisibilis/aut diuisibilis hñs ptes ex̃ partes.Si pmũ
nõ exigit quantitatẽ.si scdm:cũ non magis erit diuisibi
lis ꝙ forma corporis/nec magis ꝙ ips exiget quãtitatẽ.
quare ⁊c. ¶ Sic igitur apparet primũ/vẓ ꝙ nõ ẽ veiũ
qđ ratio illa accipit in minore:puta ꝙ si in homine non
esset alia forma substãtialis ab aĩa/ꝙ anima ipsa nõ es-
set corporis forma. ¶ Secundũ/vẓ ꝙ secũda ratio fal
sum accipiat in maiori:que dicit materiã non esse alicu
ius forme accñtalis immediatũ subiectũ/apparet.qm̃
oĩe immediate forma accidentali informatũ est imme
diatũ eius subiectũ.sed materia forme substãtiali cõiũ-
cta immediate informaꝉ oĩi illa forma accidentali q̃
informatur forma substãtialis.nec eñ forma ignis est i
mediatius calida nec sicca:nec per consequẽs calore ⁊
siccitate informata/ꝙ sua materia:nec materia aque si
militer est mediati⁹ seu remotius frigida nec humida ꝙ
sua forma.ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ nec aliquid est in
igne qđ nõ immediate sit calidũ:nec in aqua qđ non sic
immediate sit frigidũ ꝙ ipsum manet frigidum/ ⁊ oĩe
qđ est in igne calidũ quocũqꝫ ab ipso ⁊ a calore ⁊ frigore
alio circunscripto.Sed si materia nõ esset subiectuẓ ta
liũ accidẽtiũ immediatũ:sed tñ forma substãtialis:ipsa
forma substãtiali remota a materia/nõ posset materia
manere calida nec frigida:qꝛ nec accidente aliquo ifor
mata.quare ⁊c.

Et ideo aliter est ad propositum arguẽ-

dum. Primo sic. quicquid est in corpore post separatio
nem anime ab ipso/ p̃fuit in eo ante animaẓ separatam
sed anima intellectiua a corpore sepata/⁊ sensitiua cor-
rupta:si ab intellectiua ponatur esse distĩcta/manet in
corpore aliqua substãtialis forma.nec enim corpus ho
minis mortui vel cuiuslibet alterius animalis/est tãtũ
materia nec sola substãtialis forma:sed substãtia cõpo-
sita ex materia ⁊ ex forma.ergo ⁊c. ¶ Maior ꝓbaꝉ.qm̃
constat eadem numero accidentia remanere in corpore
mortuo:que p̃fuerũt i ipso viuo ante animã separatam.
sed idẽ accñs non potest saltẽ naturaliter ab vno subie-
cto in aliud trãsmutari.ꝯ sicut accidentia corporis vi-
ui ⁊ mortui sunt eadem:ita ⁊ tota substantia q̃ est ipsoꝝ
subiectũ.nõ sola aũt materia est coꝝ subiectũ/sed etiam
forma substãtialis corporis.ꝯ sicut eadẽ materia:ita ea
dem forma substãtialis manet in corpore mortuo que
p̃fuit in ipso viuo.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.qꝛ idẽ in nu
mero corpus qđ fuit ab anima Christi diuisum ⁊ separa
tũ in passiõe fuit ei reunitũ in resurrectione.Illud etiaẓ
corpus omnino substãtialiter inuariatũ qđ fuit añ mor
tem Christi anime vnitum mansit post mortem ab ipsa
anima separatũ.sed si Christo mortuo nõ mãsisset i cor-
pore eadem forma numero:sicut ⁊ eadem materia que
prius in eo fuerat ante mortẽ:nec Christi corpus fuissẽ
idem viuũ ⁊ mortuũ: nec per consequens verbum diui-
nũ mãsisset vnitũ post mortem eidẽ corpori cui vnitum
fuerat ante mortẽ:nec in resurrectione potuisset reuni-
ri anime idẽ corpus qđ fuit ante mortem.qm̃ si Christo
mortuo fuit in corpore noua forma substantialis corpo
ris:aut corpus ex ipsa noua forma ⁊ materia cõstitutũ:
aut ex alia priori antiqua in morte corrupta/⁊ ex mate
ria:aut sola materia corrupta forma corporis fuit in re
surrectione anime reunita. Si pmũ:ergo Christus non
resumpsit idẽ corpus qđ habuit ante mortẽ.si secũdum
ergo non fuit anime reunitũ idẽ corpus qđ mansit post
mortem ab ea diuisuẓ.si etiã ponatur tertiũ: idẽ seq̃tur.
⁊ vlterius etiã p̃ter hoc sequiꝉ ꝙ in Christi resurrectio
ne fuerat corruptio forme substantialis corporis.sed tã
hoc ꝙ quodlibet alioꝝ p̄dictoꝝ est falsum.ꝯ ⁊c. ¶ Pre
terea arguiꝉ sic ad idẽ.aut anima infunditur pme mate
rie oĩi forma substãtiali nudate:aut substãtie composi
te ex materia ⁊ ex forma.sẓ non potest poni pmum.qm̃
anima ipsa infunditur corpori ex diuersis ossibus ⁊ car
nis partibus constituto:materia autẽ pma vt sine oĩi
forma accepta/nec est os nec caro:cũ qđlibet istoꝝ sit
ꝯpositũ ex materia ⁊ ex forma.materia etiã p̄ se per se
sine oĩ forma accepta nõ est iformabilis seu ꝑfectibilis
aliqua anima.ergo relinquitur secunduẓ qđ est ꝓpositũ
vẓ ꝙ aĩa infunditur corpori ex aliqua forma substan-
tiali ⁊ ex materia cõstituto.quare ⁊c. ¶ Sed ad hoc ab
aliquibus respõdeꝉ:ꝙ licet anima non infundatur pri
me materie/sed corpori ex ipsa materia ⁊ ex forma sub
stãtiali corporis cõstituto:quia tñ anima ipsa hmõi for
mã corporis p̄cedentem continet eminẽter/ideo in ei⁹
aduentu illa esse desinit:⁊ materia esse corporeuẓ ab ani
ma accipit.cum eñ aĩa possit dare esse corporeũ per se
ipsam:nõ oportet ponere i homine nec in aliquo alio cõ
posito animato formam aliquã substãtialẽ corporis p̄
ter ipsam:cuẓ nec talis ponatur nisi ꝓpter esse corporeũ
qđ potest esse ab anima.pluralitas aũt non est sine ne-
cessitate ponenda.quare ⁊c. ¶ Hec responsio multipli
citer deficit. Primo.qꝛ falsum accipit quando dicit ꝙ
anima potest dare esse corporeum.qm̃ nulla forma po-
test dare suo perfectibili qđ informat nisi ꝓprium suuẓ
esse:sicut albedo non dat nisi album ⁊ nigredo nigrum:
⁊ sic de qualibet aliarum.sed esse corporeum seu extẽsuẓ
subiecti perfecti seu informati animis/non est esse anime

tum sit ab ipsa distinctũ realiter ⁊ diuersuz.ꝗ ⁊c.¶ Mi
nor appet.qm̃ aut aĩa est inextensa/ vt intellectiua: aut
extensa vt vegetatiua.sed constat ꝙ esse corporeũ ⁊ ex-
tensum non potest esse anime inextense magis ꝙ esse in
extensuz anime vel cuiuscunq̧ alterius rei extense. ani
ma etiam extensa vt vegetatiua plante/licet habeat es
se corporeum ⁊ extensum/qꝛ partes extra partes:nõ th̄
habz seu est esse corporeum ⁊ extẽsum corporis qð infor
mat:nec ꝑ consequens magis corpus ipsa ĩformatũ hz
ab ea esse ꝓpriũ sibiq̧ intrĩsecũ corporeũ:ꝙ ecõuerso for
ma habeat suũ esse corporeũ a materia quã informat.ꝗ
re ⁊c.¶ Cõfirmatur.qꝛ nulla forma dat perfectibili qð
informat nisi seipsam.sed nulla anima lz extẽsa ⁊ corpo-
rea/est esse corporis qð informat.ꝗ licet anima extensa
det corpori qð informat esse suum corporeũ ꝓpriũ ⁊ ex
tensum:nõ tamen esse corporeũ corporis qð ab esse cor-
poreo ipsius anime est distinctũ.nõ enĩ magis forma ali
qua substantialis extensa dat materie esse corporeum
ab ipsa distinctũ ꝙ forma accidentalis in subiecto extẽ
sa/vt albedo det subiecto aliquod esse extẽsuz aliud a ꝓ
prio suo esse.qm̃ sicut albedo extẽsa ꝓsupponit subiectũ
in quo existit extensum:ita ⁊ omnis forma substãtialis
extensa ꝓsupponit extensum ⁊ corporeũ perfectibile qð
informat:cũ cuilibet parti talis forme correspõdeat ꝓ-
pria pars materie informate.quare ⁊c. ¶ Secundo de
ficit solutio supradicta qñ addit ꝙ forma corporis ĩ ad
uentu anime esse desinit.hoc siquidẽ non est veruz. Pri
mo.quia subiectũ cui forma aduenit in eius aduentu es
se non desinit.sed anima ĩfunditur ⁊ aduenit corpori ex
forma ⁊ ex materia constituto.ergo ⁊c. ¶ Secundo.qꝛ
aut forma corporis est simul in eodem cuz anima cõpos
sibilis:aut non.si ꝑmum:ꝗ non desinit in eius aduentu.
si secundũ:ergo infusio anime non exigit formaz corpo
ris ꝑcedentem.nulla enim forma perfectiua materie ĩ-
mediate exigit in ipsa aliquam formam sibi incompos-
sibilem.anima autem omnis scðm istã responsionẽ est ĩ
mediate ꝑme materie perfectiua.ꝗ ⁊c.¶ Tertio.qꝛ illð
idẽ omnino corpus qð ante aĩe infusionẽ in vtero forma
tur disponitur ⁊ organizatur/ipsa infusa sibi anima ĩfor
matur.ꝗ nihil eius ꝓpter aduentum anime esse desinit
¶ Preterea quarto.qꝛ illud idem corpus hoĩs manet
post anime separationẽ qð ꝓfuit ante ipsaz. ¶ Hoc ap-
paret.nec enim ꝓpter mortem hominis seu anime sepa
rationem a corpore/corrumpitur aliqua forma substan-
tialis corporis ꝓter sensitiuam:supposito ꝙ ab intelle-
ctiua sit distincta:nec aliqua forma nouiter generaẽ:et
ita ꝑ consequens illud idem ⁊ nihil aliud manet in cor
pore post anime separationẽ ab ipso qð mãsit in eo ante
animã separatã/ꝓter ipsam intellectiuam animã sepa-
tã et sensitiuam corruptã.sed post animã separatã ma-
net in corpore forma substãtialis corporea/ex qua et ex
materia est compositum ipsum corpus.ergo ex eadẽ for
ma substãtiali fuit corpus compositũ ante animam se-
paratam.constat aũt ꝙ hmõi corporis forma que ꝓfuit
in homine ante mortem/non est alia ab illa que ꝑcessit
tã intellectiuã animã ꝙ sensitiuam.ergo ipsa in aduen-
tu anime esse nõ desiit:sed actualiter cũ ea mãsit.omne
enim corpus anima informatũ ꝑ ipsam animã viuifica
tũ ⁊ aliqualiter cõseruatũ magis videreẽ ꝙ deberet de
sinere esse sicut ⁊ paulatim desinit propter anime sepa-
tionẽ/ꝙ ꝓpter ipsiꝰ cũ corpore vnionez.quare ⁊c.¶ Cõ
firmatur.qꝛ si aliquis celebrasset ĩ triduo mortis Chri-
sti/in idẽ corpus numero tũc ab anima ⁊ sanguine sepa
ratũ fuisset conuersa panis substantia in qð nũc cõuer-
titur:⁊ in idẽ conuertitur nũc in qð fuisset ꝯuersum tũc.
¶ Hoc apparet.quia idem est nunc ⁊ tunc.sed tunc pa-
nis substãtia fuisset conuersa in corpus compositum ex

materia ⁊ ex forma substãtiali alia ab aĩa intellectuali
quia ⁊ ex talibus erat tũc cõpositum Christi corpus.er
go cũ ꝓpter reunionẽ corporis Christi cum anima in re
surrectiõe nĩl ꝑa fuerit ĩ corpe corruptũ:sicut nec ĩ passi
one/excepta anima sensitiua si ab intellectiua ponatur
esse distincta:iuxta qð iã fuerat ꝓphetatũ ꝑ Dauid di-
centem in psalmo: Nõ dabis sanctum tuũ/hoc est Chri
sti corpus sanctificatũ videre corruptionẽ. ꝑ cõsequẽs
sequiẽ ꝙ ⁊ ante mortem Christi ⁊ post mortem ⁊ post re
surrectionẽ fuit eius corpꝰ ꝯpositũ ex materia ⁊ ex for-
ma substãtiali alia ab anima tã intellectiua ꝙ etiã sen
sitiua: in qð corpus Christi sic compositũ conuertiẽ pa
nis ĩ eucharistie sacramẽto.ꝯstat aũt Christi corpꝰ eiu
dẽ rationis esse ⁊ cõsiliter compositũ sicut corpus cuiusli
bet alioꝝ hominuz.quare ⁊c.¶ Preterea aut Christo
vel quocũq̧ alio homine nouiter mortuo generata fuit
aliqua corporis forma noua aut non. Sed nõ potest po-
ni primũ:vcz ꝙ homine vel quocũq̧ animali alio mor-
tuo generetur aliqua substãtialis corporis forma noua
Primo.qꝛ vt dictũ est/eadẽ accñtia nũero manẽt in cor
pore post aĩe separationem ab ipso ꝗ ꝓfuerũt in eo ante
ipsaz animã separatã. Secũdo.qꝛ si aliqua forma noua
substãtialis fuisset in Christi corpore ab anima separa-
to in triduo mortis sue:cũ totum corpus mortuũ remã
serit verbo diuino vnitũ/sequereẽ ꝙ nouiter in morte fuis
set ipsi noua corporis forma vnita.hoc aũt ẽ falsuz. idẽ
enim omnino corpus numero qð fuit viuũ remansit mor
tuum verbo vnitũ.ergo Christo mortuo non fuit aliqua
substantialis forma in materia sui corporis introducta
⁊ ita ꝑ eadem formã mansit corpus post mortem: ꝑ quã
corpus fuerat ante mortem.sed post mortẽ non fuit nec
esse potuit corpus ꝑ aĩam cũ esset ab ipso realiter sepa
rata.ergo ⁊c.¶ Preterea ad idez arguiẽ ab aliũ. Pri
mo.qꝛ corpus humanum est mixtum:cũ sit resolubile in
elementa.sed cuiuscunq̧ corporis mixti forma est cor-
porea ⁊ extensa:qualis non est anima intellectiua hoĩs
nec sensitiua.ergo ⁊c.¶ Secundo.quia corpus huma-
num vere nutritur.ergo eius forma corporea ab anima
intellectiua distinguiẽ.¶ Consequentia ꝓbatur.qm̃ cũ
in nutritione sit corruptio alicuius forme/puta alimen
ti ⁊ generatio alteriꝰ/vcz aliti/ꝑ quã fit restauratio deꝑ
diti:ꝑ consequens nutritio nõ potest esse anime nec ma
terie ꝑme.nec enim aliquid materie nec anime corrũpi
tur nec aliquid generatur.ergo oportet huiusmodi nu-
tritionez esse alicuius alterius/puta forme corporis ho
minis:⁊ cuiuslibet alterius animalis.quare ⁊c. ¶ Ter
tio.quia forma ꝗ est ꝑncipiũ determinati motꝰ tm̃ non
põt esse idẽ cũ illa que est indeterminate ꝑncipium oĩs
motus.sed anima intellectiua hominis est ĩdetermina
te ꝑncipium omnis motus:forma aũt corporis est tm̃
principium motus deorsum.ergo ⁊c.¶ Quarto.quia ĩ
possibile est vnam formã esse realiter plures formas.sz
in corpore hominis ⁊ cuiuslibet aĩalis sunt realiter plu
res forme.alia enĩ ẽ forma substãtialis sanguinis: alia
ossis ⁊ alia carnis.diuerse etiã sunt forme omniũ diuer-
sarũ partiũ aliarũ.ergo anima ipsa que est vnica intel
lectiua vel sensitiua/non potest cũ omnibꝰ istis realiter
esse idem.ergo ⁊c.¶ Quinto.quia forma corruptibilis
non potest esse idem cum incorruptibili.sed anima intel
lectiua hominis est incorruptibilis.forma aũt corporis
ipsa anima informati est corruptibilis.omne enim alte
rabile scðm qualitates actiuas ⁊ passiuas est corrupti-
bile.sed corpus humanum anime intellectiue subiectũ
est sic alterabile.ergo ⁊ corruptibile. ¶ Confirmatur.
quia vt dicitur sap.ix.corpus quod corrumpitur aggra
uat animã.sed constat ꝙ hmõi corruptio corporis ani-
mam aggrauantis non potest esse materie ꝑmeꝛ sit

incorruptibilis: nec anime intellectiue ꝓpter eandem rationem. ergo oportet ꝙ alicuius alterius forme. quare ⁊c. ¶ Sexto. qꝛ vt dr̃ Gen. ij. De⁹ formauit hoīem de limo terre ⁊ inspirauit in faciē eius spiraculum vite. Ex hoc arguitur. qm̄ constat ꝙ deus tūc non formauit materiā ꝑmam: cū iam esset in terrā formata: nec animā intellectiuā / qꝛ de ipa itelligit illō qō sequit: inspirauit ī faciē eius spiraculū vite. spiraculū em̄ vite est ipa anima intellectiua ⁊ etiā sensitiua: ergo aliquid aliud ab anima ⁊ a materia ꝑma formauit deus ex terra. hoc autem non potest poni fuisse aliud ꝙ̄ corpus humanū ex diuersis formis substātialib⁹ / puta carnis sanguinis et ossis / ⁊ ex ꝑma materia que sub forma ꝑfuit / cōstitutū. tali em̄ formato corpori deus inspirauit seu infudit animā per vite spiraculum designatā. quare ⁊c. ¶ Septimo: qꝛ scḋm philosophum. ij. de anima / aīa est actus corporis organici physici potentia vitam habentis. ¶ Ex hoc arguitur. qm̄ aut corp⁹ cuius anima dicit esse act⁹ est materia ꝑma tm̄ aut aliquid ex ipsa ⁊ anima: aut ex aliqua alia forma ab ipsa aīa constitutum. sed non pōt poni ꝑmū. nec em̄ aliqua aīa est actus ꝑme materie tm̄. nec secūdū: qm̄ corpus cui⁹ anima dicit esse act⁹ / est ipsius anime subiectū. idem aūt non potest esse suiipsius subiectū. ergo relinquit tertiū: vz ꝙ corpus anime subiectū est ex materia ⁊ ex forma aliqua alia ab aīa cōstitutum. quare ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis sequitur ꝙ non tm̄ in homine: sed etiam in quacūq3 alia re viuente est forma substantialis alia ab anima / puta forma corporis subiecti anime viuentis: cuius ipsa anima dicitur esse actus.

Sed cōtra istam opinionem ab aliis arguitur. Primo. quia in essentialiter ordinatis forma q̄ dat esse ꝑmū ⁊ vltimum dat etiam esse intermediū. sed anima intellectiua dat esse gn̄is generalissimi / puta substantie qō est esse supmū / ⁊ esse speciei specialissime qō est esse vltimum. ergo dat esse intermedium / puta gn̄is subalterni: quale eē est esse corporis. quare ⁊c. ¶ Scḋo quia forma substantialis ꝑfectior est ꝙ̄ accidētalis. sed eadem simplex forma accidentalis dat esse omnium superioꝝ ⁊ inferiorum in linea ꝑdicamentali. eadē em̄ albedo dat esse album coloratū ⁊ quale. ergo multo magis hoc potest facere eadem forma substantialis vt aīa ipsa rationalis: nec ꝑ consequens ꝓprium esse corporeū hominis est in ipso aliqua forma alia ab anima intellectiua / magis ꝙ̄ in subiecto albo ꝓpter esse coloratū sit aliqua forma coloris q̄ ab ipsa albedine distīguat. quare ⁊c. ¶ Tertio. quia forma corporis hominis vel cuiuscunq3 alterius animalis non est imperfectior ꝙ̄ forme corporales substātiales inanimatorum non viuentium: nec ꝑ consequens minus a forma corporis hominis potest esse ei⁹ esse specificum ꝙ̄ a forma corporea cuiuslibet alioꝝ non viuētium. sed esse specificū cuiuslibet substantie inanimate / est a forma corporea. ergo ⁊ eē specificū hoīs. sed constat ꝙ forma dans esse hoīs specificū non est alia ab anima intellectiua. ergo nec in homine ē forma aliqua ꝑter ipsam. ¶ Quarto. qꝛ forme non est forma: qō tamen esset si existerent in aliq̄ plures forme. quare ⁊c. ¶ Quinto. quia omnis forma substantialis dat esse simpliciter. sꝫ si ī aliquo composito eēnt plures forme substantiales / vltima non daret esse simpliciter: cum ꝑsupponeret priorem dantē esse simpliciter. ergo ⁊c. ¶ Sexto. quia omnis forma substantialis dat esse subsistens: ⁊ ꝑ consequens plures dant esse plura subsistentia: ex quibus non potest fieri suppositū aliquod per se vnum. ergo non possunt esse plures forme substantiales ī aliquo supposito per se vno. quare ⁊c. ¶ Septimo. quia. v. physico. ꝓbat philosophus ꝙ generationō est motus / per hoc. quia qō mouet est in actu. sed qō generatur non est ens in actu. ꝙ ⁊c. ¶ Sꝫ si in aliquo composito eēnt plures forme substantiales: minor quā philosophus accipit esset falsa. qm̄ compositū ex materia ⁊ ex forma substantiali ꝑori esset respectu forme posterioris generabile subiectiue. tale aūt est ens in actu: cū sit ex forma ⁊ ex materia constitutum. ergo ⁊c.

Ad ista ꝑ ordinem. Ad primum respōdent aliqui dicentes ꝙ duplex est corpus: vz vnum qō est pars hominis: ⁊ talis corporis eē non pōt esse ab anima: qꝛ nec tale est intermediū inter gen⁹ generalissimū ⁊ esse hominis specificū vltimum. Aliud est gen⁹ subalternū: ⁊ tale est intermediū qō est ab ipsa anima. ¶ Sꝫ ista solutio est omnino improbabilis. qm̄ nec in homine nec in aliqua alia re viuente est nisi vnicū corpus tm̄: qō quidē est anime viuentis subiectum. sed tale corpus est prius anima. ergo non potest esse ab ipsa. ¶ Confirmatur. quia si ꝑter corpus anime subiectum qō dicit eē pars hoīs / est ī hoīe aliud corpus qō dicit esse gen⁹: aut hmōi corpus est diuisibile ⁊ extensum: aut indiuisibile ⁊ inextensum. sed neutrum hoꝝ potest poni. nec enim corp⁹ aliquod potest existere inextensum nec extensum distinctū a corpore anima informato. aliās in qualibet substantia corporali viuente eēnt duo corpa: quoꝝ vnū eēt anima informatū ⁊ aliud non. qō est manifeste falsū: ⁊ etiā ꝯtra sensum: cum omne corp⁹ hominis ⁊ cuiuscūq3 alterius viuentis sit viuū: qō non esset nisi foret viuente anima informatū. quare ⁊c. ¶ Preterea aut hmōi corpus qō ponitur esse genus / est eiusdem rationis cum corpore anima informato qō dicitur esse pars: aut alterius. si eiusdem rationis: ergo non magis genus nec pars totius vnum ꝙ̄ alterum potest poni. si autem est alteri⁹ rationis: ergo vnum corpus nō potest ꝑdicari de alio nec de toto ex ipso ⁊ ex anima constituto: nec per consequēs corpus poterit dici genus. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ nullum corpus est in homine nisi ex carnibus ⁊ ex ossibus constitutū. sed talis est pars hominis / que non potest predicari nec verificari de ipso sicut nec aliqua alia pars de toto. ergo ⁊c. ¶ Alij respōdēt aliter: dicētes ꝙ corpus non est genus nisi ad corpora quorum quodlibet constituitur in esse specifico vltimo per formam corporeitatis aliquam siue gradum. corpus autem humanum non est tale: cum ponatur in esse specifico vltimo per formam alterius ordinis a forma corporis / puta ꝑ animam. ⁊ ideo licet forma ignis vel lapidis det eē generis generalissimi ⁊ intermediū subalterni / puta corporis: non tamen anima intellectiua nec aliqua alia forma viuens dat esse corporis quod informat: cum corp⁹ non sit genus ad corp⁹ aliquod aliqua anima īformatū sed tm̄ ad corpora ex materia ⁊ ex forma corporea alia ab anima cōstituta. ¶ Sꝫ nec ista solutio pōt stare. quoniam anima totaliter est extrinseca cuicunq3 corpori quod informat: nec per consequens per ipsam corp⁹ reponitur in aliquo esse specifico vltimo. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia idem numero corpus hominis ⁊ cuiuslibet alterius viuentis qō fuit viuum quando anime coniunctum / manet mortuum quando est ab ipsa anima separatum. sed qō est idem in numero / ⁊ in specie. ergo eiusdē speciei est corpus hominis ⁊ cuiuslibet alterius animalis viuentis viuum ⁊ mortuum: ⁊ per consequens ꝑ idem ponitur in esse specifico vltimato. constat autem ꝙ corpus mortuum non habet esse specificum per animam: cum sit ab ipsa realiter separatum. ergo ⁊c.

Alii tertio respondent aliter: dicentes

ꝙ anima non dat esse generis generalissimi/puta sub-
stantie.huiusmodi enim esse non est ab ipsa anima/sed
ab alia priori forma/puta a forma corporeitatis a qua
est etiam esse corporis qꝺ est genus intermedium subal
ternum.quare ⁊c.¶ Sȝ nec ista solutio potest stare.q̃m
forma corporis non est perfectior forma substantiali
nec magis substantia q̃ ipsa anima:nec per ꝯsequẽs
magis esse substantie potest esse ab ipsa corporis forma
q̃ ab anima. ¶ Confirmat.quia esse substantie eẽ a for
ma corporeitatis/aut intelligitur de esse substantie qꝺ
est ipsum corpus:aut de esse substãtie qꝺ est anima:aut
de esse substantie qꝺ est ꝯpositum ex vtroq̃.sed non ꝓt
poni secundũ. non enim esse anime est a forma corporis.
nec tertium.non enim magis immo minus esse compo-
siti est.a parte min⁹ principali q̃ a ꝑncipaliori.aĩa autẽ
est principalior pars hominis ⁊ cuiuslibet alteri⁹ viuẽ
tis.ergo ⁊c.¶ Preterea gen⁹ generalissimũ ⁊ interme
dium idem dicunt totaliter in re extra vt alias prolixi⁹
est ostensum.ergo ab eodem est vtrunq̃.⁊ ita cum esse
substantie ⁊ corporis ac cuiuslibet generis alterius sub
alterni sit idem respectu eiusdem totaliter in re extra:ꝑ
consequens ab eodem erit quodlibet istoruȝ. quare ⁊c.
¶ Confirmatur.quia si ab alio esset esse generis gene-
ralissimi/puta esse substantie/⁊ ab alio esse generis sub
alterni/puta corporis/ posset esse corp⁹ quod non esset
substantia: sicut substãtia sine corpore:quod est falsuȝ.
quare ⁊c.¶ Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius eui-
dentiam est sciendum:ꝙ forma non dat subiecto in quo
est/aliquod esse aliud q̃ suum proprium qꝺ est ipsa.nec
enim albedo dat subiecto aliquod esse ꝑmum nec vlti-
mum nec intermedium/ qꝺ ab ipsa sit distinctuȝ aliqua
liter in re extra. ¶ Tũc ad rationem quando dicitur ꝙ
anima dat esse substantie primum ⁊ specificum vltimuȝ
si per huiusmodi duo esse itelligatur aliquid in re extra
distinctum ab anima/non ẽ verũ:maxime si totum com
positum cuius dicitur esse hmõi esse specificum:non sit
aliquid ꝑter partes. Si autem ab ipsis omnibus parti
bus distinguatur:nõ tm̃ esse totius compositi viui ẽ ab
anima/sȝ etiam a corpore.si autẽ per huiusmodi esse ꝑ
mum et specificum vltimum non intelligatur aliqͩd ab
ipsa anima distinctum: concedi potest sane intelligẽdo
ꝙ ab anima est esse substãtie ꝑmum ⁊ specificũ vltimũ.
qꝺ quidẽ non est esse compositi viuentis/sed ipsius ani
me q̃ est talis.per idẽ enim formaliter anima est substã-
tia ⁊ talis substantia/puta intellectiua vel sensitiua/nõ
aũt corpus:saltem loquendo de anima inextẽsa qualis
est intellectiua:q2 nec corpus est genus intermediũ re-
spectu anime saltẽ talis. Et ideo falsuȝ accipitur in mi
nore quando dicitur ꝙ esse corporis est esse generis sub
alterni ⁊ intermediȷ̃ inter esse substantie primum ⁊ eẽ spe
cificum vltimũ.non enim corpus est genus intermediũ
īter substantiam ⁊ quãcũq̃ substãtie speciem:sed tm̃ in-
ter substantiam ⁊ eius speciem corporeã ⁊ extensam:in
qua specie nõ est anima saltem inextensa:nec etiam sub
stantia composita ex corpore ⁊ ex anima:sed tm̃ corpus
ipsum ex materia ⁊ ex forma corporea constitutum:vel
vniuersaliter om̃is diuisibilis ⁊ extensa/siue sit simplex
forma siue etiam esset materia sine forma.de omni enim
tali substantia corpus est ꝑdicabile in quid:non autem
de substantia indiuisibili ⁊ inextensa qualis est anima
nec etiam de composita ex materia ⁊ ex ipsa.nõ enĩ ma
gis ꝓprie corpus ipsum videtur posse predicari de toto
homine q̃ paries vel quecunq̃ alia pars de domo.qua
re ⁊c.¶ Ad secundum consimiliter est dicendum.sicut
enim eadem albedo omnino indistincta dicitur albedo
color ⁊ qualitas formalr̃ per seipsam:ita eadẽ dicitur
substantia ⁊ substantia talis speciei ⁊ hec numero sub-
stantia formalr̃ semetipsa/nõ tamen corpus:quia nec
ipsa vt dictum est sub genere corporis cõtinetur. Unde
non est veruȝ qꝺ hic dicunt aliqui/videlicet ꝙ albedo
alio formaliter est albedo ⁊ alio color ⁊ sic de aliis ver-
sus superius ascendẽdo vt alias prolixius est ostẽsum.
¶ Ad tertium respondent aliqui:dicentes ꝙ licet cor-
pus humanum ⁊ quodcunq̃ aliud animatum sit simplĩ
citer perfectius corpore inanimato:quia forma perfe-
ctiori/puta anima informatum:tamen secundum ꝓpor
tionem aliquo modo forma corporis non animati nec
animalis est perfectior:ꝓ quanto huiusmodi forma cor
poris/puta ignis vel lapidis ⁊ sic de aliis/reponit id cu
ius est in specie specialissima:qꝺ non facit forma corpo
ris hominis:nec alicuius alterius rei viuentis:cum oẽ
viuum habeat nõ a corpore sed ab anima esse specificũ
vltimum.¶ Sed ista solutio non potest stare. quoniam
licet corpus animatum sit anima informatum:tamẽ nõ
magis anima ipsa est sibi q̃ alteri corpori nõ animabi
li intrinseca. non enim magis anima rationalis est in-
trinseca humano corpori qꝺ informat q̃ igni vel lapidi
vel cuicunq̃ alteri corpori non animabili.ergo non ma
gis anima reponit corpus quod informat q̃ aliud ī ali
quo esse specifico.¶ Confirmatur.quia eiusdeȝ speciei
est corpus animatum ⁊ ab ipsa anima separatum.sȝ cõ-
stat ꝙ anima non cõstituit seu reponit in specie corpus
ab ipsa separatum:ergo nec sibi coniunctum.si eñi cor-
pus anime vnitum esset in specie per animam/ non ma
neret in ipsa ab anima separatum.hoc autem est falsũ.
ergo ⁊c.¶ Preterea non minus distinguitur corp⁹ ani
matum ab anima q̃ econuerso anima a corpore distin-
guatur.sed eorum que equaliter distinguũtur non ma-
gis vnum est in specie per alterum q̃ econuerso.ꝑ non
magis anima cõstituit seu reponit in specie corpus ali-
quod quod informat : q̃ econuerso corpus ipsum consti
tuat animam a qua actualiter informatur. ¶ Confir-
matur.quia anima non tm̃ potest vniri corpori qꝺ infor
mat/sed etiam alteri.nec oportet corp⁹ anime informa
tum recipere ab ipsa anima aliquod esse distinctum ab
esse anime:magis q̃ corpus anime vnitum et ipsa nõ in
formatum.ergo non magis corpus informatum anima
reponitur per ipsam in specie aliqua q̃ corpus quodcũ
q̃ aliud anime coniunctum:non tamen per ipsam acci
dentaliter informatum.constat autem tale corpus nõ
reponi in specie ab anima sibi coniuncta ipsum actua-
liter non informante.ergo ⁊c. ¶ Preterea aut totum
est aliquid ꝑter partes:aut non.si non: cum neutra par
tium realiter distinctarum constituat seu reponat aliaȝ
in specie magis q̃ econuerso:per consequens non ma-
gis anima constituit corpus in specie q̃ corpus animã.
sed nec potest constituere aliud/puta totum:cum ipsuȝ
vt supponit non sit aliquid preter partes.si autem to-
tum sit aliquid a partibus distinctuȝ/nec tm̃ per aĩam
nec tm̃ per corpus constituitur seu in specie reponitur
ipsum totum qꝺ ex corpore ⁊ anima componitur:sed in
simul per vtrunq̃.quare ⁊c.¶ Et ideo aliter est dicen-
dum.concedo enim corpus hominis vel alterius cuius-
cunq̃ viuentis non esse imperfectius sed ꝑfectius aliis
corporibus non viuentium saltem aliquibus.Et quãdo
ex hoc infertur ꝙ nec minus a forma corporis hominis
potest esse eius esse specificum q̃ a formis corporeis
aliorum non viuentium sit eorum esse specificuȝ : conce
do si uc totum sit aliquid preter partes:siue sit ab ipsis
partibus indistinctum. Et quãdo additur ꝙ esse specifi
cum hominis est ab anima:Dico ꝙ verum est partiali
ter non totaliter supposito vt videtur supponere argu
mẽtũ ꝙ totus homo ab omnibus suis partibus sit di-
stinctus.nõ enim aliquod totum constituitur ex aliqua

sui parte tm̄: sed ex omnibus simul sumptis. et ideo sicut esse specificum cuiuslibet corporis non viuentis est a forma corporea et a materia: ita et esse specificū totius hominis et cuiuslibet alterius viuentis est a corpore et ab anima simul sumptis: nō tm̄ ab anima vt accipit ratio ista. si autem totum non est aliquid preter partes/ratio non concludit. ¶ Ad quartum/ quando dicitur q forme non est forma: respondetur q hoc est verum, de forma vltima: nō aūt de aliqua alia. licet enī forme vltime non sit forma/est tamen penultime et alteri⁹ cuiuscunqȝ. ¶ Ad quintum quando dicitur q forma substantialis dat esse simpliciter: Respondetur q formam substātialem dare esse simpliciter potestītelligi dupliciter. quia vel q det esse simpliciter hoc est vniuersaliter omne eē: et sic est falsum: cum etiam forma accidentalis det aliquod vnum esse. vel q det esse simpliciter hoc est principaliter. et sic potest concedi q omnis forma substantialis respectu forme accidentalis dat esse simpliciter. licet enim forma vltima p̄supponat priorem dantem eē simpliciter/nihilominus etiam ipa dat esse simpliciter isto modo: cum etiam forma vltima perfectior sit q̄ prima. quare ℞c. ¶ Ad sextum quando dicitur q omīs forma substantialis dat esse subsistens: Respondetur q formā substantialem dare esse subsistēs: potest dupliciter intelligi. quia aut q det esse subsistens hoc ē nō inherēs: modo quo inheret seu dependet accidēs: vel q det eē subsistens/hoc est in alio non existens. Primo modo potest cōcedi omnem formam substantialem dare esse subsistens vt videlicet subsistens diuiditur contra inherens seu dependens inherentia seu dependentia accidētis: non autē secūdo modo: vt vez subsistens diuidiꝛ ꝯtra in alio non existens. immo magis materia q̄ substantialis forma maxime materialis dat esse subsistēs isto modo. forma enim est in materia subiectiue. Et quādo infertur q plures forme substantiales dant plura esse subsistentie: concedo accipiendo esse subsistentie dicto modo. Falsuȝ est autem qđ additur/vez q ex talib⁹ formis diuersis subsistentibus non possit fieri suppositum aliqđ per se vnū: cum etiam ex diuersis compositis suppositis aliquib⁹ possit fieri suppositum per se vnum si adinuicem vniantur. quare ℞c. ¶ Ad septimum respondetur dupliciter. Dicitur enī primo q illa minor philosophi q̄ dicit q illud qđ fit seu generatur nō est ens ī actu/est vera de subiecto generationis prime forme substantialis: qđ subiectum est materia tm̄: non autem de subiecto generationis alicuius alterius forme posterioris: cum subiectum generationis talis forme non sit sola materia/sed vel forma substantialis/vel p̄cedens ī materia/vel substantia cōposita ex vtroqȝ/videlicet ex materia et ex forma. ¶ Secundo aliter respondetur. diciꝛ enim q tam subiectum motus q̄ generationis sit enś in actu/tā differenter. quia subiectuȝ motus qđ actu mouetur/ dupliciter est ens actu: videlicet secundum se et etiam in ordine ad terminum motus cuius aliquid habet actu. subiectum autem generationis/licet sit ens in actu scđm se absolute/non tamē in ordine ad terminum generationis/cui⁹ nihil habet actu. est enim generatio vt communiter dicitur inter terminos indiuisibiles: cuius contrariuȝ est de motu cuius terminus successiue acquiriꝛ seu inducitur/videlicet pars post partem. et hoc solum intelligit philosophus quando dicit q illud qđ moueꝛ est: nō autem illud qđ generatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: est duplex modus dicendi. Aliqui dicunt q plures forme substantiales in quocunqȝ ponantur/habent inter se ordinem per modū dispositionis: non autem per modum subiecti perfectibilis. licet enim posterior presupponat priorē sicut propriam dispositionem: non tamen presupponit eam sicut subiectum nec tanq̄ partem subiecti perfectibilis per ipsam. omnes enim forme quotcūqȝ ponantur in aliquo/immediate informant materiā/ licet ordine quodam. prius enim informat vna q̄ alia: vt illa que disponit ad aliam prius informat q̄ ipsa ad quam disponit: nec tamē prius informās per aliaȝ informatur. ¶ Pro ista opinione arguitur primo. quia forme non est forma. sed forma est cuiuscunqȝ per ipsam actualiter informati: ergo nulla substantialis forma per aliquam aliaȝ informatur. ¶ Secundo. q2 omne informabile per formaȝ substantialeȝ est in potētia simpliciter. sed nulla forma substantialis est in potentia simpliciter cum sit in actu simpliciter. ergo ℞c. ¶ Secundus modus dicēdi ē aliorum dicentium q subiectum vltime forme substantialis non est materia prima tm̄/sed compositum ex ipsa et ex forma p̄cedente: sicut subiectum intellectuali anima informatum non est materia prima tm̄/sed corpus ipm totum ex forma corporis et ex materia cōstitutum. et ita forma precedens respicit sequentem non tm̄ vt dispositio: sicut ponit prima opinio: sed etiaȝ vt ratio siue pars subiecti eius. ¶ Pro ista opinione arguitur Primo. quia secundum philosophum anima est actus corporis. sed non est actus nisi subiecti quod informat. ergo subiectum immediate per animam informatum nō est materia tm̄: cuȝ materia non sit corpus. quare ℞c. ¶ Secundo. quia secundum eundem philosophum. ij. de anima/sicut visus se habet ad oculum: ita anima ad corp⁹ totum. vnde dicit q si oculus esset animal/visus eēt ei⁹ anima. sed visus non p̄ficit immediate primaȝ materiā sed organum ex materia et ex forma eius propria constitutum: ḡ nec anima p̄ficit immediate primaȝ materiā tm̄/sed corpus totum ex forma et ex materia constitutū. ¶ Tertio. quia forma est de ratione hominis. sed nō esset si p̄cise esset dispositio ad formam eius vltimam: vez ad animam intellectiuam. ergo ℞c. ¶ Minor probatur. quoniam omnis substantialis forma immediate informans istam materiam vt suum perfectibile propriū/cōstituit aliquid per se vnum omni alio ab ipsa et a materia circūscripto. Sed si forma corporis non p̄cedit animam in ratione subiecti perfectibilis/sed tm̄ per modū dispositiōis: ipsa intellectiua non īformat nisi materiā p̄mā tm̄: ergo ex materia p̄ma et ex ipsa aīa ꝯstituiꝛ aliquid per se vnum/qđ quidem non potest existere nisi homo. ex quo sequitur: q homo in sua ratione propria non includat aliquam formam corporis: qđ est falsum. quare ℞c.

Sed quia neuter istorum modorum dicendi apparet mihi rationabilis/ideo arguo ꝯtra vtrūqȝ. et p̄mo contra primum. quoniam omne viuificatum per animam siue viuuȝ est anime subiectum per ipsam actualiter informatum. ¶ Hoc apparet. quoniaȝ sicut nihil est album nisi albedinis subiectum/qđ quidem est ipsa albedine informatum: ita nec viuificatū seu animatum nisi anime subiectum per ipsam actualiter īformatum. sed omnis pars corporis animati est animata et viuificata. ¶ Hoc apparet. totum enim corpus est animatum et viuificatum et quelibet pars eius. non enim magis nec immediatius viuificatur nec animatur materia q̄ ei⁹ forma: ergo nec materia corporis est subiectū anime immediatius q̄ eius forma. nec ergo forma corporis precedens respicit animam ipsam tm̄ per moduȝ dispositionis: sed etiam ratione subiecti perfectibilis. ¶ Confirmatur. quia subiectum quodcūqȝ immediate forma aliqua informatū/est ad eam immediate disposi-

tum per seipsuz. ¶ Hoc apparet. omnino enim videtur esse irrationabile dicere seu ponere subiectuz alicuius forme immediatum et immediate ipsa informatum esse ad ipsam recipiendū indispositum per seipsum. vñ nec aliquid esse alicu⁹ forme imediate susceptiuū est aliud q̄ esse ad ipsam immediate dispositum per se solū quocūq; alio circumscripto. sed secundum istū predictū dicēdi modum prima materia est immediate receptiua oīs forme substantialis sibi possibilis. ipsa enim (vt dicit) imediate recepit omnem formam substantialez q̄ actualiter informatur: tam posteriorem videlicet q̄ priorem ergo materia immediate est ad quācūq; formam sibi possibilem disposita per seipsam: nec per consequens vna forma respicit aliam vt disponēs materiam ad ipsam: supposito vt supponitur q̄ materia immediate forma qualibet informetur. ¶ Preterea arguo sic ad idez aut forma posterior necessario exigit priorem ad hoc vt informet materiaz: aut non. si necessario exigit: ergo ipsa forma posterior nō immediate materiam pficit cui⁹ cōtrariū illa opinio ponit. ¶ Cōsequētia ē euidēs. qm̄ nulla forma immediate aliquod subiectum perficiens seu informans exigit formam aliquam disponentē inter ipsam et informatam materiam mediantem. si enim materia corporis immediate īformatur anima / nō magis ad hoc q̄ informetur ipsa requirit̄ corporis forma media: q̄ ad hoc q̄ intellect⁹ vel anima informet̄ notitia / requiratur aliqua p̄cedens forma disponēs ipsam animam vel intellectum ipsius notitie immediatuz subiectum. quare ꝛc. ¶ Si autem dicatur q̄ forma posterior non exigat necessario aliquam p̄cedentez tanq̄ ad ipsam materiam disponentem: ergo falsum est illud qđ accipiunt / quando dicunt q̄ precedens forma est necessaria tanq̄ disponēs materiam ad sequētem. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia illud quod per se sine alio sibi addito non est alicuius forme susceptiuū / nō potest eē immediatū illius forme subiectum. sed si prima forma est ī materia disposita necessaria ad sequētem / ipsa materia non est talis forme sequentis immediate susceptiua. ergo nec potest ea immediate esse actualiter informata cuius contrarium accipit opinio supradicta. quare ꝛc. ¶ Contra secundum modum dicendi potest argui similiter sicut argutum est contra primum. ¶ Preterea / q2 iste secundus dicendi modus accipit et supponit dubiū videlicet q̄ totum compositum ex forma et ex materia constitutum ab omnibus suis partib⁹ sit distinctū / et ponit q̄ subiectū vltime forme substantialis sit nō forma precedēs nec materia: sed ꝯpositum ipsum totuz ex forma et materia constitutū. hoc aūt suppositum forsitan non est verum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia aut hmōi totum compositum est aliquid distinctum a partib⁹ / puta a materia et a forma: aut non. sed non potest poni primum. tum quia hoc est falsum forte vt alias est ostēsuz. tum quia esto q̄ sit verum adhuc non tñ ipsum compositum est forme vltime immediatum subiectuz: sed etiā quelibet eius pars / tam materia vez q̄ p̄cedens forma qm̄ omne illud quod est forma aliqua immediate informatum est eius immediatū subiectuz. sed tam materia q̄ precedens forma immediate informatur forma vltima. quelibet enim pars corporis animati est immediate animata: et per consequens anima īformata. ergo ꝛc. ¶ Si autem concedatur secundum / vez totum ipsuz eē a partibus indistinctum: ergo non potest poni esse īmediatum alicuius forme subiectū tanq̄ aliquid qđ a partibus sit distinctum. quare ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idem. aut prima forma respicit secundaz in ratione subiecti seu partis eius perfectibilis et dispositionis in ordine ad materiam: aut in ordine ad seipsam. hoc est dictum q̄ ex quo prima forma est dispositio ad secundā aut est dispositio suiipsi⁹ ad eam: aut materie quā informat. Sz non potest dici q̄ sit dispositio materie quā informat. quia per se dispositum non indiget aliquo alio disponēte. sed materia est ad formaz vltimam recipiendam immediate disposita per seipsaz: supposito vt supponitur / q̄ quando ipsam recipit ea immediate actualiter informetur. ergo relinquitur secundum / videlicet q̄ hmōi forma prior / si dicatur dispositio ad formam aliam vltimam / non potest dici dispositio materie / sed sui: pro quanto est ad eam immediate recipiendā disposita per seipsam. hoc autem modo etiaz materia potest dici dispositio ad eam: cum etiaz ipsa materia sit ad eā immediate recipiendā disposita non aliquo alio q̄ seipsa: vt patet ex dictis supra. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia neutrum illorum / que immediate aliquam formam recipiunt subiectiue disponit alterum magis q̄ econuerso aliud illius forme receptionem. sed materia et prima forma eque immediate forma altera informātur ac ipsam recipiunt subiectiue: ergo non magis materia per primam formam q̄ econuerso forma ipsa prima ꝑ materiam disponitur ad hoc vt forma alia informetur. q̄re ꝛc.

Et ideo quantum ad istum articulum aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam est sciendum q̄ materiam disponi per formam precedentem aliquā ad sequētem / potest dupliciter intelligi. Uno modo sic q̄ hmōi forma sequēs posterior non recipiatur nec possit immediate recipi in materia: sed tñ in forma precedente: et ea mediante in materia: que est tñ ipsius / videlicet huiusmodi forme prioris / immediatum subiectuz. et hoc modo forma prior respiceret posteriorem tam in ratione subiecti immediate perfectibilis q̄ etiam aliquo modo in ratione dispositionis: modo quo quantitas si ponatur distincta a substantia potest dici dispositio ipsius ad receptionem albedinis et cuiuscunq; alterius accidentis materialis. Alio modo potest intelligi materiam disponi ad formam sequentem per formam sequentem: non tanq̄ per immediatius subiectum ipsius forme sequentis q̄ sit materia ipsa: sed tanq̄ ꝑ illud sine quo in materia exñte non potest materia aliqua informari. ¶ Secundo etiam sciendum: q̄ formam informare materiam vel aliquam aliaz rem quācūq; / nō est ipsam esse in materia informata. nec angelus informare dicitur corpus aliquod qđ assumit: cum tamen realiter sit in ipso. non est etiam formā causare aliquid ī materia quā informat. nec enī ad hoc q̄ materia forma aliqua informetur requiritur q̄ aliquid causetur a forma distinctum in ipsa materia informata. Ex quo sequitur: q̄ formaz informare materiam non sit aliud q̄ ipsaz esse in materia: non absolute quomodocunq;: sed taliter sicut animam informare corpus est animam sic esse in corpore q̄ possit eo mediante exercere aliquod opus vite. et hic est q̄ licet anima a corpore ī morte hominis separata possit esse et sit in loco vel re aliq̄ alia corporali: non tamen dicitur informare ipsam: quia nec mediante ipsa potest videre nec aliquem actum vite aliū exercere: sicut facit mediāte corpore quod īformat. Q2 etiā albedo vel quecunq; alia forma accidentalis materialis seu corporalis dicatur esse vt dicunt aliqui in subiecto per ipsam actualiter non informato: hoc est forte q2 talem formam informare subiectum est ipsam esse ī eo circumscriptiue / videlicet totam in toto non in aliq̄ parte eius. potest aūt per diuinam potentiam aliter existere in subiecto: quia diffinitiue / videlicet tota in toto et in qualibet eius parte. alia autem forma accidentalis

spiritualis vt intellectio vel volitio non videtur posse esse in suo proprio subiecto per ipsam actualiter non informato. Dico autem in subiecto proprio: quia forte per diuinam omnipotentiam potest esse in subiecto alio/puta in substantia aliqua corporali: sicut econuerso accidens corporale in substantia spirituali ⁊ indiuisibili: cum tale accidens possit a diuino supposito assumi. Et ideo si accidens informare subiectum est ipsum in proprio subiecto existere ipsumque ab eo actualiter dependere: potest vtique accidens etiam immateriale seu spirituale esse in aliquo subiecto per ipsum actualiter non informato.

His præmissis pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ inter formam substantialem precedentem ⁊ sequentem/sicut inter formam corporis ⁊ animam/est ordo nature: nõ tamen tẽporis licet possit esse. ¶ Hec apparet: primo quantum ad primam partem. quoniam inter illa omnia est ordo nature vt hic ordo nature accipitur: quorum vnum alterum presupponit. semper enim presuppositum dicitur nature ordine prius: ⁊ presupponens ipsum posterius. Sed vbicunque sunt plures substantiales forme totales (quod dico propter formas partium) semper vna alteram presupponit: sicut anima formã corporis: ⁊ intellectiua anima/sensitiuã. ergo ⁊c. ¶ Secũda pars: scilicet ꝙ non sit inter ipsas ordo temporis apparet. quoniam forma precedens est ad quam necessario secũdũ cursum communem nature loquendo/immediate sequit forma sequẽs omni alio circũscripto: sicut aĩa ad formam corpoream vltimo introductam. quare ⁊c. ¶ Tertia ⁊ vltima pars/videlicet ꝙ licet non sit de facto/possit tamen esse de possibili ordo temporis inter ipsas formas/apparet. quoniam ad nullum prius sequitur necessario absolute ⁊ simpliciter aliquod posterius distinctum realiter a priori in ipso formaliter non inclusum. Sed huiusmodi forme sunt realiter differentes: ergo siue posterior sit a creante vt anima intellectiua: siue a generante/potest non sequi per diuinam potentiam ad formam quancunque aliam precedentem ab ipsa realiter differentem. quare ⁊c.

Secunda conclusio est: ꝙ inter formas huiusmodi substantiales/precedentem videlicet naturaliter ⁊ sequentem est ordo sicut inter subiectum ⁊ formam: et etiam aliquo modo et alio modo non/sicut inter dispositionem materie ⁊ formam eius informatiuã. ¶ Hec apparet quantum ad primam partem. quoniam forma sequens posterior/sicut anima/sic est in toto corpore ꝙ est in qualibet eius parte: cũ quelibet pars animati corporis sit animata: ergo cum forma corporis substantialis sit principalior pars ipsi sequitur/ꝙ sit in qualibet parte forme totius corporis animati. sed animatum est anime subiectum: ergo non tñ materia animati corporis/sed etiam forma est subiectum anime susceptiuũ quare ⁊c. ¶ Sed sunt hic duo dubia. Primũ est: an conclusio ista sit intelligenda de omnibus vniuersaliter: an specialiter de aliquibus formis tñ. Secundum: an anima possit existere subiectiue in materia corporis sine forma: ⁊ econuerso in ipsa corporis forma a materia separata. ¶ Ad primum dicendum: ꝙ ista conclusio quantum ad secundam suam partem videtur eẽ vniuersaliter vera de omnibus formis substantialibus. quarumcunque enim formarum plurium in aliquo existentium ordinate semper p̄cedens disponit aliqualiter ad sequẽtem. Quantũ ad primã autem partem est vera de anima ⁊ de corporis forma. que due forme sunt in quolibet animali. Si autem in homine anima intellectiua sit alia ab anima sensitiua/non videtur ꝙ sensitiua poni debeat vt subiectum ipsius intellectiue. licet enim anima sensitiua sit nata elicere actum vitalem sibi proprium corpore mediante ⁊ non aliter: non sic est de intellectiua respectu anime sensitiue. Et ideo vocãdo animatum seu anime subiectum non omne illud in quo est anima absolute: sed in quo est sic/puta vt in illo quod per ipsam viuificat/⁊ quo mediante actus vite causatur/licet anima sensitiua sit in corpore vt in subiecto: ⁊ etiam anima intellectiua: que etiam tota est in qualibet parte corporis animati/licet corpus ipsum per eam non viuificetur: non tamen videtur ꝙ intellectiua sit vt in subiecto in anima sensitiua. vtriusque enim subiectum est corpus ipsum: non autẽ vna alterius. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia tunc non magis corpus humanum est anime intellectiue subiectum q̃ angeli assumentis ipsum. hoc autem videtur inconueniens. ergo ⁊ cet. Consequentia probatur. quoniam solum (vt dictum est) corpus humanum dicitur anime intellectiue subiectum quia anima est in ipso ⁊ in qualibet eius parte. Sed consimiliter est angelus in corpore humano ⁊ in quocunque alio quod assumpsit. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc respondetur communiter: ꝙ aliter angelus vnitur assumpto corpori: quia vt motor mobili ⁊ aliter anima intellectiua: quia vt forma seu perfectio informato per ipsam animam ⁊ perfecto. ⁊ ita non similiter vniuntur/licet vtrique videlicet tam anima q̃ angelus/vniantur toti corpori et cuilibet eius parti. ¶ Sed hoc non sufficit: nec rationẽ soluit. quoniam animam intellectiuam informare seu perficere corpus/nõ dicit aliud q̃ ipsam esse in corpore ⁊ in qualibet eius parte. Quod apparet: quia constat ꝙ corpus humanũ intellectiua anima informatum nullam perfectionem ab aĩa distinctam consequitur. nihil enim ab anima in eo causatur: nec anima ipso mediante aliquem actum elicit quem non posset elicere sine ipso: cuius contrarium est de anima sensitiua. ergo animam intellectiuã informare corpus non dicit vltra extrema aliud q̃ ipsam sic esse in eo/puta in toto ⁊ in q̃libet eius parte. Ex quo sequitur: ꝙ supposito ꝙ intellectiua a sensitiua anima sit distincta: non video ꝙ in alio difformiter ipsa sit in corpore ⁊ angelus/nisi quia anima existens in corpore dependet quantum ad actum sibi proprium ab actu sensitiue anime corpus ipsum necessario exigente: non sic autem est de angelo corpus aliquod assumente. sed ex hoc non video ꝙ arguatur diuersus modus essendi anime ⁊ angeli. ¶ Ad secundum dubium est dicẽdum: ꝙ posset vtique anima sensitiua existere in materia ⁊ in forma corporis separata a materia existente: non tamẽ sic ꝙ huiusmodi eius tali mediãte subiecto posset exercere seu elicere aliquẽ actum vite quem nunc elicit mediante corpore quod informat. ¶ Ex hoc apparet secũda pars cõclusionis predicte/videlicet ꝙ inter tales plures formas est aliq̃ modo ⁊ alio modo non ordo: sicut inter dispositionem materie ⁊ formam eius informatiuã. quoniam omnis illa forma precedens in materia potest dici eius dispositio ad sequentem/sine qua in materia existente/non posset ipsa forma sequẽs esse in materia isto modo/puta tanq̃ in illo quo mediante potest elicere talem actum. sed corporis p̄cedens sic se habet in materia ad aĩam sensitiuã vt dictum est: ergo dispositio dici potest. materia autem corporis licet etiam forte sic se habeat respectu forme corporis ad animam sensitiuam: non tamen eius dispositio dicitur: quia prior est ipsa. prius autem non est dispositio posterioris: licet ad posterius sit disponens. Sic ergo apparet quomodo forma precedens est disposi-

materie ad sequentem:non autem est dispositio materie precise/videlicet sic q non sit eius subiectum:modo quo habitus disponit potentiam ad eliciendum actum:que3 tamen nullo modo forte elicit effectiue.forma enim corporis eque mediate subiectum est anime sicut materia eius/vt probatu3 est superius.quare rc.

Tertia conclusio & vltima est: q si totum animal esset distinctum a suis partibus puta corpore et anima in re extra/ipsius anime subiectum non esset huiusmodi totum:sed eius partes consimiliter sicut modo. ¶ Hec apparet.quoniam nullum posterius potest primi subiectum alicuius prioris.sed totu3 est posterius partibus. quare rc. ¶ Cõfirmatur.quia si totu3 est distinctũ a partibus/ipse partes sunt subiectum eius:ergo cum totum sit in partibus suis vt in subiecto aliquo modo/ non potest aliqua partium in ipso toto existere econuerso.nõ enim in tali modo essendi vnius in alio potest esse circul9 in eisdem. quare rc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie/q supposito q totum a partibus esset distinctum/aliter totum ex corpore r anima constitutum diceretur anim atum:et aliter corpus eius.corpus enim dicitur animatum tantum denominatiue r extrinsece:totum vero diceretur intrinsece animatum.quoniam anima a qua vtrunq dicitur animatum/est extrinseca corpori:intrinseca autem toti.quare rc. ¶ Ad primũ qđ arguitur p illa pma opinione quando dicitur q forme non est forma/iam responsu3 est superius:quia dictũ est hoc esse intelligendum de vltima forma tantum:non autẽ de alia aliqua precedente.secundum enim Commentatorem primo physicorum commento primo:omnes forme inter prima3 materiam r formam vltimam sunt forme r materie. sunt quidẽ materie siue subiectũ respectu forme sequẽtis: r forme respectu materie:siue etiam forme precedentis.quare rc. ¶ Ad secũdum responderetur:q cum omnis forma substãtialis dicatur ens simpliciter hoc est principaliter:per consequens omne informabile forma substantiali siue sit materia siue forma est in potẽtia simpliciter:aliter tamẽ materia r aliter ipsa forma.quonia3 materia est in potentia simplicit vniuersaliter:quia videlicet ad omnem formam.nulla autem forma substantialis est in potẽtia isto modo:cum nõ sit in potentia nisi ad aliquam formam tm̃.et ideo potest dici in potentia simpliciter non vniuersaliter vt materia sed partialiter. ¶ Ad alia que adducuntur pro secunda opinione.Ad primũ quando dicitur q anima est act9 corporis/concedo:quia est actus tam materie q̃ forme substantialis extense:non autẽ alicuius alterius substantie vt accipit argumentũ.nec enim per corpus est aliud intelligẽdum q̃ substantia quecunq extensa siue sit materia siue forma. Et ideo falsum est qđ additur quando dicitur q materia vt est corpus est materia extensa cuius anima est actus.nec enim anima est actus corporis tanq̃ alicuius resultantis ex forma corporis r ex materia:cu3 tale corpus nõ sit aliquid in re extra. r esto q esset anima non tantum esset actus eius:sed etiam cuiuslibet ei9 partis:cu3 omnis pars animati corporis sit animata. ¶ Et si contra hoc arguatur: quia sicut corpus dicitur animatum anima:ita materia corporis dicitur corporea propter formã corporis:r ita per consequens non põt corpus existere per seipsum: ¶ Respondeo q omnis substantia co dicitur formaliter quãta r corporea siue corpus q̃ actualiter est extensa.sed materia forma corporis informata se ipsa nõ per formã hm̃oi corporis est extensa.nulla enim res quanta est quanta seu extensa aliquo alio q̃ suis partibus sic se habentibus r extra se inuicem existentibus/ vt ix quarto physicorum est probatum.partes autẽ materie corporis alie sunt a partibus forme:ergo non magis est extensa materia propter forma3 q̃ econuerso forma propter materiam.quare falsum est qđ accipitur quando dicitur q sicut corp9 dicitur animatu3 aĩa/ita materia corporea propter formam corporis. ¶ Ad secundum:non est intelligendum per illud philosophi dictum/visum acceptũ p principio elicitiuo r receptiuo visionis esse aliquid distinctum ab anima existens tantum in oculo. Hoc siquidem falsum est:cum anima ipsa sit immediatum principium r subiectum receptiuum omnis naturaliter possibilis sibi act9. Sed vult dicere philosophus/q sicut anima vt est vniuersaliter omnis actus sentiendi/se habet ad totum corpus:ita vt est specialiter contentiua virtualiter talis actus puta vidẽdi/ se habet ad oculum:quantum ad hoc q sicut anima vt primo modo sumpta vtitur toto corpore r diuersis eius partibus/quibus mediantib9 diuersos elicit actus sentiendi:ita vt secundo modo sumpta/videlicet vt continens specialiter talem actum puta videndi in ordine ad quem dicitur visus/vtitur oculo tãtum:quo solo mediante non aliqua alia forma corporis parte elicit talem actum. ¶ Et quãdo additur in minori q visus non perficit immediate primam materiam: sed organum ex ipsa et ex forma compositum:Dico q falsum est. quoniam anima ipsa que visus dicitur vt visionis virtualiter contentiua et materialiter receptiua/non est nisi solius materie corporis r forme corporis perfectiua: nec organum est aliquid preter ista. r esto q esset:non tantum ipsum perficeretur anima:sed etiam quelibet pars eius/et per consequens materia atq forma: sicut nũc ista ea perficiuntur seu informantur quia actualiter animantur. quare rc. ¶ Ad tertium r vltimum: apparet q non est contra dicta. Si tamen diceretur q forma corporis non est anime subiectum:sed tantũ disponit materiam ad ipsam:adhuc contra hoc ratio non concluderet quoniam minor quam accipit negaretur. ¶ Et qñ pbatur q omnis forma substantialis informans aliquid constituit cu3 eo aliquid per se vnum omni alio circumscripto: hoc negaretur si per huiusmodi vnu3 constitutum intelligatur aliquid in re extra distinctum a materia r a forma:cum totum non sit aliquid preter partes. Si aute3 per ly per se vnum non intelligatur aliquid a partibus distinctum sed tantummodo ipse partes sic vnite/ concedo ex materia et ex forma ipsam informante fieri aliquid per se vnũ puta ipsa forma r materia sic vnita q vnum ex anima et prima materia non esset homo:cũ homo includat formam corporis vltra materiam r animam ipsam informãtem. ¶ Et si queras/quid ergo esset tale vnum ex anima intellectiua et prima materia constitutum ? Respondeo q sicut nũc homo nõ est aliud q̃ corpus et anima sic vnita:ita tale vnum esset precise ipsa intellectiua anima r prima materia ipsi vnita/supposito q anima prĩe materie maneret vnita forma corporis circũscripta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem decimãoctauã/in q̃ magister determinat specialiť de formatiõe seu pductiõe mulier;: Quero primo de pductione corporis:de q̃ magister primo determinat: Utrum illa corporis Eue pductio fuerit creatio ¶ Et videtur q sic. quia omne a deo tm̃ productum est creatum et omnis dei actio ad extra est creatio. sed corpus illud mulieris fuit a deo productũ.ğ rc. ¶ Cõtra.q2 oẽ creatũ ẽ de

nihilo factū.sꝫ corp⁹ hmōi mulieris nō fuit de nihilo:sꝫ de aliq̄ pui s de costa Ade dormiētis.vt cū dicit Gene.se cūdo / immisit deus soporem in Adam: cūq; obdormisset tulit vnam de costis eius ⁊ edificauit eam in mulierem ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi sic est procedendū. Primo enim est videndum quomodo de costa corpus mulieris fuerit productum. Secūdo ex hoc videbitur ad questitum:an videlicet illud corpus fuerit creatum.

Quantum ad primum:non est intelligēdum corpus Eue fuisse formatum de costa viri remanente eadem numero quantum ad materiā ⁊ ad formam in corpore mulieris formato que fuerat in corpore viri primo.non enim totum mulieris corpus est intelligendum fuisse formatum de huiusmodi costa tanq̄ de aliqua parte sui integrali:modo quo aliqua nauis facta de ligno alterius diceret facta de quolibet ligno illius: ⁊ omne totum dicitur factum ex qualibet sui parte in ipso actualiter remanente.non enim in Eua remansit forma coste:sꝫ tantū materia que precesserat in Adam:sicut nec ī viro forma terre:de qua quidem terra seu eius limo ipsius corpus legitur esse factum. Ex quo sequitur q̄ eo modo est intelligendum corpus mulieris factum esse de costa: et corpus viri de limo terre:quo de albo dicitur fieri nigrū vel ignis de aqua vel de omni alio elemento. Sicut enim nigrum dicitur fieri de albo quia nigredo introducitur in subiecto ī quo primo precessit albedo: ⁊ ignis ex aqua quia forma ignis introducta est in materia sub forma aque antea existente:ita consimiliter in proposito est intelligendum corpus viri fuisse formatum de limo terre et corpus mulieris de costa : quia forma corporis viri fuit introducta in materia sub forma terre/et corpus mulieris in materia sub forma coste antea existente. ¶ Sed circa hoc qd̄ videtur esse certum/est duplex dubiū. Primū est/an ipsa costa seu eius forma substantialis potuerit dici ratio seminalis respectu corporis mulieris quod ex ipsa dicitur esse factum. Scd̄m/quomodo tā modica portio materie que precessit seu prefuit sub forma coste/potuit fieri sub forma tanta quanta erat forma totius corporis mulieris. ¶ Ad primum dicendum q̄ non:quoniam ratio seminalis vel est ipsa forma substantialis seminis:vel aliqua alia ipsius alteratiua ⁊ ad formam aliam principalē intrinsecā vltimo dispositiua.sed nec costa tota nec ei⁹ forma fuit semen. ex semine enim hominis in loco debito reposito formatur naturalit̄ corpus prolis. sed constat ex costa non posse fieri naturaliter:sed tantū supernaturaliter factum esse corpus mulieris. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia quod vltimo generatur ex semine/non est semen. ¶ Hoc apparet.quoniam semen est corpus aliqd̄ mixtum compositum ex materia et ex forma substantiali imperfecta intēta propter aliquam vlteriorem et perfectiorem vltimo in eius materia introducendam.sed cū totum corpus hominis naturaliter generati sit generatum et formatum semine mediante/quelibet pars forme corporis ⁊ per consequēs forma coste est in materia que prefuit sub forma seminis introducta:ergo nec costa nec aliqua alia pars corporis humani poterit dici semen. ¶ Ex hoc sequitur:q̄ nec huiusmodi costa nec etiam ei⁹ forma potuit dici ratio seminalis.quoniam huiusmodi ratio seminal'is vt predictum est vel est forma substantialis ipsius seminis vel aliqua alia existens immediate in semine subiectiue.sed costa huiusmodi non fuit semen.ergo nec in ipsa fuit ratio seminalis. ¶ Nec valet si dicatur q̄ ex costa fuit formatum corpus hmōi mulieris. quoniam ex hoc non sequitur q̄ fuerit semen / nec ratio seminalis.non enim oē ex quo aliquid fit dicitur esse semen. nisi dicas q̄ omne elementum est semen respectu cuiuslibet ex ipso generabilis / ⁊ album respectu nigri:⁊ sic de omnibus aliis:quod est falsum.quare ⁊c. ¶ Ad secundū dubium dupliciter respondetur.aliqui enim dicunt q̄ licet materia coste Ade fuerit ante modice quantitatis /tā ratiōe rarefactionis creuit et augmētata fuit.⁊ ideo sub maiori forma q̄ esset prius puta sub forma totius corporis fieri potuit. ¶ Sed hic modus dicendi est omnino irrationabilis.quoniam corpus Eue non fuit sic quasi incomparabiliter ⁊ improportionabiliter rarius corpore Ade / sicut necessario oportuisset esse ipsum si hoc qd̄ isti accipiunt esset verum.oportet enim formā corporis materie rarioris esse rariorem ⁊ densioris densiorem. sed si materia forme coste fuit nullo sibi addito rarefacta intātū quāto corpus mulieris formatū fuit maius q̄ fuerit ipsa costa/materia corporis mulieris fuisset incomparabiliter et quasi improportionabiliter rarior q̄ materia corporis viri:ergo ⁊ forma corporis:ergo ⁊ per consequens totum corpus.quare ⁊c. ¶ Confirmatur.quia forma corporis Ade est eiusdem rationis cum forma corporis Eue et materia vnius cū materia alterius. nec est verisile q̄ materia vnius fuerit facta rarior q̄ materia alterius /saltem tanto quanto oportuisset esse rariorem materiam corporis mulieris q̄ materiam corporis viri si propter solam rarefactionē materie coste viri fuisset tante quantitatis quante fuit corpus mulieris. sicut enim in tantū aqua vel ignis posset rarefieri q̄ haberet corrumpi forma ignis et aque:nec posset manere taliter rarefacta:ita et de forma carnis est dicendum et de quacunq; alia corporali.quare ⁊c. ¶ Alij respondent aliter:dicentes q̄ illa materia coste viri absq; aliqua alia parte materie sibi apposita ratione quātitatis sibi addite potuit fieri sub forma totius corporis mulieris. tanta enim fuit quantitas materie coste addita quantum excessit corpus mulieris formatū ipsam costam:⁊ ideo fuit equalis toti forme corporis mulieris: ⁊ ita per consequens potuit informari ipsa. ¶ Sed hic modus dicendi etiam est omnino irrationabilis sicut prior. deficit enim multipliciter. Primo quia cum illo coincidit. Secūdo.qz falsum simul ponit. Tertio.quia etiam quod accipit non est verum. Primū videlicet q̄ cum predicto modo dicendi coincidit/apparet.quoniam nulla substantia potest nunc maioris quantitatis esse q̄ prius nisi vel propter substātie appositionē vel propter rarefactionem:sicut nec etiam econuerso aliqua substantia potest fieri minor nūc q̄ prius nisi vel propter alicuius partis eius substractionem:vel propter ipsius condensationem.sed materie coste Ade nulla pars substantie fuit apposita vt concedūt.ergo q̄ post q̄ Ade substracta ⁊ sub forma corporis mulieris posita fuerit maior q̄ ante /hoc esse non potuit nisi quia rarefacta fuit.ex quo apparet q̄ cum primo modo dicendi incidit iste secundus modus. ¶ Secundum videlicet q̄ falsum supponat etiam iste modus / apparet.quoniam supponit vt videtur q̄ quantitas sit forma aliqua per se vna qua materia ⁊ quelibet alia substantia et res quanta dicitur esse quanta distincta realiter a re quanta. hoc autem forte falsum est.vt enim in quarto est ostensum/nulla res est quanta aliquo alio a seipsa et ab eius partibus dispositis tali modo.ergo ⁊c. ¶ Tertium videlicet q̄ nō sit verum hoc quod accipit iste modus dicendi/apparet quoniam quando dicit q̄ materie coste fuit addita quātitas noua :non autem aliqua materia:non est verum ¶ Primo.quia vt dictū est quantitas non est forma aliqua distincta realiter a re quāta:nec per cōsequēs alicui pōt addi. ¶ Scd̄o.qz si q̄titas sit aliqua talis forma a re cuius est distincta: constat q̄ est forma accidentalis substantiam exigens vt suū subiectum ppriū/ sicut qd̄cunq; aliud accidens.sed subiectum forme accidentalis ma

toris necessario habet esse maius:ergo cũ quãtitas materie corporis Eue sit maior ꝙ fuerit quãtitas materie coste/per ꝯsequẽs oportet materiã q̃ ẽ subiectũ quãtitatis corporis/esse maiorẽ illa q̃ fuit subiectum quãtitatis materie existentis sub forma coste.sed hmõi materia nõ põt esse maior propter rarefactionem:vt probatum est arguẽdo cõtra predictum modũ dicendi.ergo oportet ipam eẽ maiorem ꝓpter alterius materie appositionẽ. ¶ Cõfirmatur.qꝛ si quantitas corporis est forma accidẽtalis:vt supponitur:nulla pars quãtitatis corporis mulieris extitit sine subiecto. Quero igitur de illa noua quantitate preexistenti quantitati materie coste appõsita / cui subiecto fuit addita:qꝛ aut eius subiectum fuit illa eadẽ materia ꝑexistens sub quãtitate priori:aut alia pars illi apposita.sed non potest dari primũ:qꝛ vt dictũ est nulla substantia potest esse sub maiori quãtitate ꝙ prius absqꝫ aliqua parte substantie sibi addita nisi propter maiorem rarefactionem/que in ꝓposito poni nõ põt/vt dictum est.ergo ꝛc.

Et ideo aliter quãtum ad istud dubium

est dicẽdum. Ad cuius euidentiam est sciẽdum:ꝙ omnis forma tam substantialis ꝙ etiam accidẽtalis extensa est tanta quantũ est eius subiectũ per ipsaꝫ actualiter informatũ:nec eius subiectũ põt esse maius ꝙ ipsa in aliquo nec minus.quanta enim est superficies / tantam albedinem esse dicẽs.qm̃ si supficies excederet albedinẽ nõ tota superficies sed aliqua eius pars tm̃ eẽt albedinis subiectũ.si etiã econuerso supficies esset minor albedine/aliq̃ pars albedinis existeret sine subiecto.q̃re ꝛc. ¶ Ex hoc seqtur corollarie. Primo:ꝙ cum forma totius corporis Eue fuerit maior ꝙ forma coste:ꝙ etiam ꝑ ꝯñs maior fuit materia ipsi subiecta ꝙ fuerat materia subiecta antea forme coste. ¶ Secũdo/ꝙ fuit maior propẽ nouã sibi appositam materie portionem.qm̃ vt probatũ ẽ nõ potuit sic eẽ maior/tanta veꝫ quãta fuit/ propter rarefactionẽ. ĝ ꝓpẽ alicuiꝰ mãie appositionẽ. ¶ Tũc ergo appꝫet ex his q̃d ad hmõi dubiũ sit dicẽdũ.qm̃ non est intelligendũ ꝙ materia illa coste ita modica fuerit vt sic subiectũ forme substãtialis totius corporis mulieris:cũ illa nõ fuerit nec sit maior ꝙ forma coste:q̃ fuit longe minor ꝙ forma totiꝰ corporis mulieris:sed illi materie fuit alia addita:q̃ simꝰ cũ illa fuit equalis quantitatis cum forma corporis mulieris totam ipsaꝫ materiã veꝫ tãm sub forma coste ꝑsuppositam ꝙ aliã ipsi additã informãte. Unde nõ est intelligẽdũ corpus mulieris sic formatũ fuisse ex costa sicut ignis gñatur ex aqua / vel sicut corpꝰ Ade formatũ fuit vel formari potuit ex materia.qm̃ ignis generatur ex aqua vel econuerso tanꝙ ex illo cuius materia est totale subiectũ termini generationis veꝫ forme in ipsa materia introducte.cõsilr corpus viri fieri potuit de limo terre:ꝛ sic factum fuit/supposito ꝙ hmõi limus terre vel eiꝰ materia fuerit equalis quantitatis cum forma corporis in ipsa introducta. Uel esto ꝙ aliquantulo minoris quantitatis fuisset/supposito ꝙ forma terre requirit materiam densiorem ꝙ forma corporis.hoc enim dato potuit illa materia/licet minor ipsa forma corporis viri / rarefieri/et sic sub maiori forma effici nulla addita ipsi parte.non sic autem ex costa formatum extitit corpus Eue/cum nec eiꝰ materia fuerit totale subiectum totius forme corporis mulieris:sed tantũmodo partis eius:ꝛ ideo corpus ipsuꝫ fuit formatũ ex materia coste tãꝙ ex pte totiꝰ subiecti forme corporis formati. ¶ Et si queratur/an huiusmodi materia addita materie coste fuerit nouiter tunc creata: an fuerit alicuius resoluti in ipsam: Ad hoc dicendum est ꝙ vtroqꝫ modo fieri potuit. potuit enim deus ipsam nouiter creare ꝛ creatam addere/vel aliud compositum ex ipsa ꝛ forma in eam resoluere et ipsam illi addere. Quo autẽ istoꝝ modoꝝ factũ fuerit deꝰ nouit:quia hoc scriptura non exprimit. rationabilius tamen videtur ꝙ fuerit primo modo:videlicet per ipsius materie nouam creationẽ ꝙ per alicuius resolutionem. quoniam si fuisset factum per alicuius resolutionem in ipsam/corpus mulieris fuisset factum non tm̃ de costa: sed etiam ex illa substantia in materiam resoluta: et consimiliter vt costa. sed si sic corpus formatum fuisset/hoc scriptura explicasset. sicut enim explicauit costam ꝛ materiam ex qua formatũ extitit corpus viri: ita vt videtur explicasset quamcunqꝫ aliam substantiam si corpus fuisset formatum ex ipsa in materiã resoluta. sed constat ꝙ non facit de aliqua alia substantia ꝙ de costa ꝛ de limo terre respectu corporis viri aliquam mentionẽ. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:licet appareat

ex precedentibus quid dicendum:premitto tamẽ ad maiorem euidentiã ista duo. Primũ est:ꝙ creatio non ẽ aliquid distinctum a creante et a re ipsa creata. Hoc suppono hic ex dictis circa principium huius libri. ¶ Secundum est ꝙ aliquid potest dici et dicitur communiter creari tripliciter. Uno modo ꝓprie ꝛ stricte. Alio modo large. Tertio modo largissime. Primo modo solum illũ dicitur esse creatũ qd̃ de nihilo presupposito simpliciter tã quidditatiue videlicet seu intrinsece ꝙ subiectiue seu extrinsece/est productum:hoc est illud cuius subiectum non fuit presuppositum nec est aliquid sibi intrinsecum. Secundo modo / videlicet large/ creatum esse dicitur omne quod est a solo deo productum siue de aliquo subiecto presupposito sibi extrinseco siue de aliquo intrinseco. Tertio modo/videlicet largissime./ dicitur creatum vniuersaliter omne aliud a deo licet a secunda causa productum/ non vt ab ipsa causa secunda/sed vt a prima productũ.ꝛ hoc modo ens diuiditur in creatũ ꝛ increatum: ꝛ eo omnis res alia a deo dicitur creata: non autẽ primo nec secundo modo.

His præmissis & suppositis ex declaratis in precedentibus prolixius/pono duas cõclusiones. ¶ Prima est:ꝙ ꝓductio corporis mulieris fuit creatio secundo modo:non autem primo modo. ¶ Hec apparet quantum ad vtranqꝫ partem.quoniam constat huiusmodi corpus a deo tantũ supernaturaliter de aliquo tamen materialiter presupposito/ videlicꝫ de materia coste/esse formatum.sed omne sic productum:puta a solo deo supernaturaliter ꝛ in aliquo siue de aliquo presupposito materialiter/est creatum illo secundo modo:non autem primo ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur: quoniam materia coste non fuit subiectum totius forme corporis adequatum:sed alicuius partis tantum. ĝ licet pars forme corporis in materia coste presupposita introducta nõ fuerit creata illo primo modo/videlicet proprie: fuit tamẽ hoc modo creata alia pars forme corporis/que non fuit in illa materia coste ꝑsupposita introducta. ¶ Respõdeo ꝙ non sequitur qd̃ infertur.quoniam licet nõ tota forma corporis fuerit in materia coste presupposita introducta aliqua tamen pars fuit in illa ꝛ alia in alia nouiter creata introducta:ꝛ ita nulla eius pars fuit hoc modo creata.quia nec ad hoc ꝙ aliquid dicatur non creatum requiritur ꝙ eius subiectum presuppositum precedat terminum ꝓductũ. ꝛ id̃ lꝫ subiectũ alicuiꝰ ptis forme illiꝰ corporis ꝑcesserit duratiõe ipaꝫ ptem puta illam cuiꝰ subiectũ est materia coste:ꝛ subiectum alterius ptis eiꝰ fuerit creatũ simul cũ ipsa:non magis tamen ex hoc vna pars ꝙ alia

dicitur esse creata. quare ꝛc. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ vocando illud esse creatum qd est ꝓductū non de aliquo ꝑsupposito i ꝑm durationis ordine ꝑcedente / aliqua pars forme illius corporis fuit creata: ꝛ alia non. ¶ Hec apparet. qꝛ materia coste prius fuit tēpore hmōi corpore muliebris. materia autē alia noviter creata huic addita simꝉ cum corpore est creata. ḡ pars forme corporis in materia coste ꝑsupposita introducta non fuit hoc modo creata: sed illa alia que fuit in alia materia creata noviter introducta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē ī principio apparet solutio ex ꝑdictis in articulo ultimo.

Secundo quæro de secundo: videlicet de ꝓductiōe anime. Utrū aīa hominis sit cū angelo eiusdē an alteri⁹ specifice rōnis. ¶ Et videt ꝙ eiusdē. qm̄ sicut diversitas specifica forarū arguit ex diversitate specifica operationū ita ꝛ idētitas ex idētitate ipsarū. sed omnis operatio anime rationali ꝛ angelo possibilis est eiusdē specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia forme eiusdē rationis sunt informative seu perfective perfectibilium eiusdem rationis: sed anima intellectiva est corporis perfectiva ꝛ non angelus. ergo ꝛc. ¶ Responsio. ubi est primo vidēdū an angelus ꝛ anima intellectiva differant specie. Secundo supposito ꝙ sic q̄ sint dfe quibus specifice distinguuntur.

Quantū ad primum: est opinio aliquorū dicētiū ꝙ angel⁹ ꝛ aīa differūt specie nō sicut diverse species / vel sicut illa q̄ sunt in diversis speciebus directe sed sicut species una ꝛ pars alterius speciei: sive sicut illa quorum unum est directe in specie ꝛ reliquum indirecte. angelus eñ ꝛ homo sunt diversarum specierum sicut illa quorum quodlibet est directe in specie. anima autem intellectiva non est species nec in specie directe: sꝫ tm̄mō indirecte / quia videlicet pars totius hominis directe in specie existentis. nulla eñ forma materialis nata facere cum ipsa materia aliqd per se unum / est in specie isto modo puta directe: sed tantum per reductionē ꝛ indirecte. ¶ Sed hic modus dicendi nō videtur rationabilis. quoniam omne illud de quo species est predicabilis per se ꝛ primo modo / est in specie proprie et directe. sed anima rationalis que est ita proprie species sicut homo / est predicabilis de omni anima rationali singulari. ergo ꝛc. ¶ Minor quantum ad primam partem / videlicet ꝙ ipsa rationalis anima sit species: apparet. quia omne predicabile tantum de pluribus solum numero differentibus est spēs specialissima. sꝫ anima intellectiva est huiusmodi. ḡ ꝛc. ¶ Confirmaꝉ. qꝛ nulla res extra aīam singularis dicitur esse in specie nisi sicut signatum in signo communi et predicabili de proprio signo sui. Sed non minus omnes intellective anime singulares possunt convenire in tali signo communi eis q̄ omnes lapides vel homines vel forme simplices immateriales. que enim realiter equaliter conveniunt in re extra signata / equaliter convenire possunt conceptibiliter in signo aliquo / puta ī conceptu mentis. anime autem intellective omnes non minus conveniunt q̄ alia individua composita vel materie vel forme immateriales eiusdem specifice rationis. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic. si ideo anima non est directe in genere nec in specie / quia est corporis ꝑfectiva: ergo nulla forma erit directe in genere nec in specie que sit corporis vel cuiuscunq alterius perfectibilis perfectiva. sed hoc est falsum. quia omnis forma accidētalis est perfectiva alicuius perfectibilis. ergo ꝛc. ¶ Si forte ad hoc dicatur ꝙ non est simile de forma substantiali et accidentali quia ex forma substātiali ꝛ suo perfectibili resultat aliqd per se unum: non autem ex accidente ꝛ suo proprio subiecto: ¶ Hoc non valet primo: quia si totum sit a suis omnibus simul sumptis partibus indistinctum: non magis ex aliqua substātiali forma ꝛ suo subiecto resultat aliqd a forma et materia distinctum / q̄ ex accidente aliquo et subiecto: nec homo dicitur ens aliquod per se unū a corpore et ab anima distinctum / magis q̄ album vel nigrū. Sed homo vel quodcūq aliud cōpositū ex forma substātiali ꝛ ex materia dicitur ens per se unum: album autem vel nigrum unum per accidens: quia utrunq componentium tam forma videlicet q̄ materia est substantia per se non in alio ut accidens in subiecto: ꝛ propter contrariam rationem homo albus dicitur ens unum per accidens. q̄re ꝛc. ¶ Secundo. quia esto ꝙ assumptum esset verum videlicet ꝙ ex materia et ex forma resultaret aliqd a partibus distinctum: non autem ex accidente aliquo ꝛ subiecto: ex hoc non habereꝉ nisi ꝙ forma substantialis ꝛ materia non essent directe in specie illius totius substantie composite resultantis. ¶ Ex hoc autem non sequitur qn tam forma q̄ materia possint eē ī sua specie propria / sicut accidentalis forma et substantia eius subiectum sunt in diversis specieb⁹. sicut eñ res est in illa specie indirecte que ꝑdicatur de ipsa sive de eius signo proprio indirecte ꝛ non in recto: ita ꝛ in illa debet poni directe que est de ipsa in recto predicabilis et directe. sed licet homo vel quecūq alia substantia composita non predicetur de aliqua sui parte in recto sed tantū in obliquo: de qualibet tamē parte / videlicet tam de materia q̄ de forma aliquid est ꝑdicabile isto modo: quod quidem predicabile est species de pluribus numero differentibus tm̄: ut anime intellectiva vel forma ignis ꝛ alia quecunq sub se continens distincta solo numero. ergo ꝛc. ¶ Et ideo supposito ex iā dictis / et etiam ex dictis alibi in precedentibus / ꝙ anima rationalis sicut et quelibet alia forma / est in specie ꝛ in genere proprie et directe sive ex materia et forma resultat aliquid ab eis distinctum sive non: aliter quantum ad istū articulum est dicendum.

Ad cuius euidentiam pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ omnes anime humane sunt eiusdem specifice rationis. ¶ Hec probatur a posteriori: videlicet ex identitate accidentiū tam ipsarum omnium animarum q̄ etiam totius hominis resultantis ꝛ accidētis ipsius: supposito ꝙ totum a partibus sit distinctum. quoniam tam totum ipsum resultans q̄ eius ꝛ anime omnis operatio ꝛ accidens est eiusdē rationis in quocunq homine singulari. Sed identitas omnium talium / idētitatē arguit animarum. licet enim forme diversarum rationum sint alicuius effectus eiusdem rationis virtualiter contentive: non tamen omnis. non enim reperiuntur alique diversarū specierum communicantium in oī operatione ꝛ accidente quocunq eiusdem rationis ut in actu intelligendi ꝛ volendi ꝛ in aliis quibuscūq. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur primo. quia si totum a partibus est distinctum / ex formis alterius rationis non resultat totum eiusdem specifice rationis. sed omnes homines sunt eiusdem speciei. ergo et anime que sunt ipsorum forme. ¶ Secundo. quia forme ille videntur esse eiusdem rationis que sunt perfective ꝛ informative perfectibilium eiusdem rationis. sed omnia humana corpora quorū sunt anime perfective sunt eiusdem rationis. ergo ꝛc. Sed tamē ista ratio nō cōcludit ut statim inferius apparebit.

Secunda conclusio est: ꝙ anima rationalis ē ab āgelo alteri⁹ rōnis: qd tñ nec ē ꝑ se notū nec demōstrabile seu deducibile ex aliq̄ ꝑ se noto: supposito ꝙ

anima itellectiua in hoie sit alia ab aia sensitiua. ¶Hec quãtum ad primam partem est cuicũq catholico p se nota nõ naturaliter: sed per fidem. ¶Scda pars/vez q nõ sit per se notũ naturaliter ita esse: apparet. quoniã qd est naturaliter per se notum ab alio esse diuersũ/est notũ naturaliter ipm esse. sed angelum esse non est nobis naturaliter per se notum: nec etiã demõstrabile ex aliquo per se noto. quoniam motus orbium/ex quo solo philosophus concludit hmõi substantias separatas/non arguit ipsas esse: cum motus iste possit esse sicut τ omis alius effectus tantũ a prima causa omni alia circumscripta. ꝫ τc. ¶Tertia pars huius conclusionis/videlicet q non possit probari huiusmodi differẽtia specifica angeli τ anime ex aliquo per se noto: probatur. quoniam si huiusmodi differẽtia specifica probaretur/aut mediũ sumeretur a priori puta arguẽdo ex diffinitiõe: vel a posteriori videlicet ex operatione: vel ab aliquo accidente alio arguendo. Sed ꝯstat q non potest probari primo mõ: tum quia nec anima nec angelus nec aliqua alia similiter forma est secundũ aliq̃s proprie diffinibilis: tum quia esto q sit sicut τ est/de nullo istorum est nobis naturaliter possibilis saltem in statu ꝓsenti aliquis conceptus diffinitiuus ipsis ꝓprius sed cõmunis. nec eñi de angelo nec de anima cognoscimus nec cognoscere possumus nisi q est substantia spiritualis incorruptibilis τ similia: q̃ omnia tam angelo q̃ aie intellectiue sunt cõia. per illud aũt qd aliq̃bus est commune/non arguit illoꝝ diuersitas: sed poti⁹ probatur idẽtitas licet ipa. ergo τc. ¶Secũda ps minoris/vez q nõ possit ꝓbari a posteriori: ꝓbaℓ ex hoc. qm si sic/aut arguiℓ ex diuersitate operationum eis possibilium/aut quia anima est forma corporis perfectiua: non autem angelus: aut quia ex corpore et ex aia resultat aliquid per se vnum puta homo: non autem ex corpore aliquo τ ex angelo existente in ipso. Sed ex nullo hoꝝ potest hoc argui: vt apparet per singula discurrendo. non ex primo potest argui: quia nulla operatio nobis nota conuenit angelo que sit alterius rationis ab operatione possibili anime rationali. Communicant enim anima rationalis et angelus in actibus intelligendi τ volendi et aliis omnibus accidẽtibus: q̃ scimus esse eis possibilia eiusdem specifice rationis. nec potest argui ex secundo/videlicet quia anima et non angelus est forma corporis perfectiua seu informatiua. quoniam animam corpus informare seu perficere non est ipsam aliquid in eo causare: sed in eo isto modo existere/videlicet in ipso toto et in qualibet eius parte. ¶Hoc apparet. quoniam nullum alicuius forme subiectũ per hoc q forma aliqua informatur seu perficitur/aliquid distinctum ab ipsa forma consequitur. nec enim subiectum albedinis quia album habet aliquid ab ipsa albedine sic distinctum. ergo nec corpus humanum quia animatum seu anima informatum habet aliquid ab ipsa anima distinctum. Ex quo sequitur propositum: videlicet q animam intellectiuam informare corpus humanũ non est ipsã aliquid a se distinctum in eo causare: cũ omni ab ea et a corpore alio circũscripto corpus possit ipsa actualiter informari sed aiam informare corpus non potest esse nisi vel animã aliquid in corpore causare vel ipsã in corpore existere vel vtrunq3. ergo cũ non possit poni primũ nec tertiũ/relinquitur scdm: qd est propositum. ¶Cõfirmaℓ. qr sicut albedinẽ informare subiectũ nõ dicit aliud q̃ subiectũ esse albũ qd nõ est aliud q̃ ipsum albedinis esse subiectum: ita nec corpus informari anima dicit aliud q̃ corpus ipsum esse animatũ. vel esse anime subiectum non est aliud q̃ animã esse in eo. sicut impossibile est albedinem esse in substantia que non sit eius subiectum: et per cõsequens alba: ita nec anima potest esse in corpore quod non sit eius subiectum: et per consequens animatum. ergo animam intellectiuam perficere seu informare corpus/non dicit aliud q̃ ipsam animam esse in corpore vt in proprio suo subiecto. ¶Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam anima intellectiua potest esse in alio corpore ab humano sicut in celo τ in quolibet alio. potest enim esse in loco quolibet corporali. sed anima intellectiua non potest informare corpus aliquod aliud q̃ humanum. non enim celum in quo est anima/dicitur animatum. ergo animã corpus perficere non dicit precise animam esse in corpore absolute. ¶Consequentia est euidens. quoniam si idem omnino esset corpus eẽ animatũ seu anime subiectum/qd animam in corpore existere absolute: non magis anima posset esse in corpore non informato nec animato per ipsam q̃ econuerso corpus aliquod possit esse animatuz seu informatum anima non existente in ipso. ¶Preterea aliquid potest esse et de facto est actualiter in aliquo cuius non est formaliter perfectiuum. ergo in aliquo existere et ipsum informare seu formaliter perficere/non est idem. ¶Consequentia est euidens. Sed probatur antecedens tum quia vt dictum est anima non est informatiua omniũ in quibus actualiter potest esse. est enim in verbo: qd tamen non perficit actualiter nec informat. Deus etiam ẽ in omni ente create: cuius tamen non est informatiuus: nec formaliter perfectiuus. quare τc. ¶Ad primum responsio. Ad cuius euidentiam est sciendum: q per istam corpus est animatum/non debet intelligi aliquid distinctum ab anima de corpore predicari siue pro eo verificari. solum enim pro illo hoc predicatum quod est animatũ de corpore verificatur qd in ipso actualiter sustentatur. hoc autem est anima ipsa tantũ: que si est sensitiua/soluz dicitur animare seu actualiter perficere illud corpus in quo est tanq̃ in subiecto sic disposito: q potest mediante ipso elicere effectiue actum aliquem sentiendi. propter quod nec lapis nec quodcunq3 corpus aliud in quo esset per diuinam potentiam/tale diceretur proprie animatuz nec anima informatũ: cũ nec quocunq3 mediante corpore anima possit sentire actum sentiendi eliciendo: secus esse videℓ de anima itellectiua/supposito vt hic supponitur/q a sensitiua sit distincta. quoniam anima intellectiua non dependet in intelligendo ab aliquo corpore absolute: nec per consequens corpus aliquod dicitur aiatũ tali anima tanq̃ eius subiectum ad actum intelligendi necessariũ absolute: sed precise diciℓ tali anima aiatũ qr eius subiectum: qd non est aliud q̃ esse illud in quo toto est ipsa intellectiua anima et in qualibet eius parte. ¶Tunc igitur ad rationem in forma quando dicitur q anima intellectiua potest existere in alio corpore ab humano/concedo. Sed quando additur q non potest informare aliquod corpus ab humano: Dico q cum corpus humanum esse intellectiua anima animatuz seu informatum non sit aliud q̃ corpus ipsum esse subiectum eius in q̊ toto τ in qualibet eius parte sit anima ipsa tota: per consequens oẽ illud potest dici animatum anima intellectiua eiusq3 subiectum/in quo est ipsa anima isto modo: sicut omne illud in quo est immediate albedo dicitur esse album. τ ita omne corpus in quo toto est anima intellectiua potest dici et concedi existere animatum. secus autem forte est de anima sensitiua propter rationem dictã quare τc. ¶Confirmatur. quia quero a te: quare concedis istam/corpus humanum est actualiter aiatũ: aut est ista est vera qr corpus ipm humanũ est sic dispositũ: aut qr est anime subiectuz: aut ꝓpter vtrũq3 istoꝝ. Sz nõ põt poni primũ: qr corpus ipm põt remanere sic dispositũ: et tñ nõ existere animatũ anima ipsa ab eo actualiter separata. Nec propter tertiuz: quia sicut ad hoc q aliq̃d dicatur albũ nõ req̃ritur nisi tñ q sit albedinis subiectũ: ita nec ad hoc q corpus aliquod sit animatum plus est ne-

cessarium ꝗ ꝙ sit anime subiectum. Sed non solum corpus humanum potest esse anime intellectiue subiectum cum nec aliquid esse anime intellectiue subiectū sit aliud ꝗ ipsam animam esse in eo toto: ⁊ in qualibet eius parte. Potest autē anima intellectiua esse hoc modo in multis aliis corporibus ab humanis. ergo ⁊c. ¶ Preterea homine mortuo aut eius corpus dicitur inanimatū quia sic indispositum/aut precise quia anima ipsa non existit in eo actualiter sicut prius. sed non potest poni primum: quia sicut subiectum nūc album non potest effici non album propter aliquam indispositionem/ sed propter solā albedinis separationem: ita nec corpus aliquod antea animatum potest effici inanimatum: nisi precise quia ab ipsa separatū. sed sicut corpꝰ humanū dicitur inanimatū solū qꝛ ab ipsa aīa separatū: ita econuerso ex hoc solo videtur debere dici et concedi esse actualiter animatum quia anima est in ipso. ergo omne corpus aliud potest dici formaliter animatum in quo aīa est actualiter isto modo sed in multis aliis ab humanis corporibus potest esse vt dictum est. ergo ⁊c. ¶ Ad secundum consimiliter est dicendum. non enim est verum antecedens quod assumitur: cū animam corpus informare non sit aliud ꝗ ipsam in corpore existere/vt est dictum. quoniam aut anima intellectiua informat seu perficit corpus humanum quia in eo existit isto modo/ita ꝙ animam informare corpus non sit aliud ꝗ ipsam esse in corpore: aut propter aliquid distinctum a corpore ⁊ ab anima in re extra: quod quidem importatur per hoc ꝙ dicitur ꝙ corpus anima informatur. sed nō pōt poni secundum. quoniam circumscripto quocū ꝗ alio ab anima ⁊ a corpore anime subiecto/corpꝰ est anima informatum. ergo relinquitᷣ primū: qd̄ est propositum ¶ Confirmatur. quia si subiectum aliqd̄ esse forma aliq̄ informatū includeret seu requireret aliqd̄ pter subiectū ⁊ formā in ipso subiecto actualr̄ existētē: aut illud existeret in subiecto ipsius forme vel in aliq̄ alio vel in nullo. sed nullū horū pōt poni: nec ad hoc ꝙ subiectum sit albedine informatū oportet ipm̄ esse aliquo alio ab ipsa albedine informatū nec requiritur etiā aliquid aliud ab albedine ⁊ subiecto existens in aliq̄ subiecto alio vel in nullo: sꝫ tm̄mō p seipsum esto etiā ꝙ forma aliq̄ psupponat aliquā aliā in subiecto p ipsam actualiter informato: vt intellectiua aīam sensitiuā: nō tn̄ ex hoc corpus dicitᷣ intellectiua aīa informatum quia aīe sensitiue/ sꝫ precise qꝛ intellectiue ē subiectū. ergo ⁊c. ¶ Et qn̄ dicitᷣ ꝙ verbū nō dicitᷣ anima informatū: qꝛ nec esse aīa informatū est aliud ꝗ esse aīatum sicut ⁊ humanatū. ergo ⁊c. ¶ Quādo igitur dicitur ꝙ verbum p aīam non actuatᷣ nec pficitur seu informatur: aut per aīam actuare seu informare verbū intelligitᷣ aīaꝫ aliqd̄ causare in verbo aut pcise aīam actualiter esse in ipso. Si primū/concedo ꝙ aīa non actuat verbum: qꝛ nec etiā aīa informando corpus humanum actuat ipsum nec perficit isto modo. Si autē detur secundum: vꝫ ꝙ per aīam actuare verbum intelligatur tm̄ aīam esse in verbo: tūc falsum est ⁊ hereticū dicere animam non actuare seu pficere formaliter ipsum verbum. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut per istam/homo vel aliud quodcūꝗ subiectum albedine actuatur vel pficitᷣ seu informatᷣ/intelligitur aliqd̄ distictū ab albedine et subiecto: vel pcise ꝙ albedo sit in subiecto omni alio circumscripto. sed nō pōt poni primū: vt patet ex precedentibꝰ: ergo relinquitur scd̄m. sed non magis omne illud in q̄ est albedo pōt dici albedine informatū ꝗ illud in q̄ est anima dicatur esse animatum seu anima informatum. sed diuinū verbum est anime assumpte subiectum. non enim minus potest dici anime ⁊ totius humanitatis assumpte suppositum ꝗ subiectum. est enim illud in q̄ aīa ipsa ⁊ tota assumpta humanitas sustentatur. ⁊ hoc pcise ⁊ non aliud intelligo per aliquid esse alicuius subiectuꝫ. ergo ⁊c. Quia tn̄ per istā ppositionē/anima informat seu pficit vel actuat corpus/videtur aliqua imperfectio ⁊ potentialitas ex parte corporis importari que non importatur per istam/anima est in corpore: ideo forte communiter non conceditur nec admittitur in verbo diuino prima propositio: sed secūda. sic eñ concedunt doctores catholici aīam ⁊ totaꝫ naturā assumptā esse in verbo: ꝙ non ꝯcedūt verbū p hmōi naturam assūptā actualiter informari nec actuari seu pfici. ¶ Ad vltimum quando dicitur ꝙ deus non est alicuius formaliter perfectiuus: Dico ꝙ albedinem vel quācunꝗ formam aliam esse formaliter perfectiuam alicuiꝰ non est aliud ꝗ ipsam esse formalem perfectionem nataꝫ in illo existere cuius dicitur esse formaliter perfectiua: sicut nec albedinem subiectum formaliter actu perficere est aliud vt dictum est/ꝗ ipsam in subiecto actu existere. sed deus ipse est forma simplicissima per se subsistens et in quolibet actu existens. est enim vt in primo explicatur in omnibus creaturis. ergo ⁊c. ¶ Si tamen per istam/albedo vel quecunꝗ forma alia est alicuius formaliter perfectiua/intelligatur ipsam natam formaliter alicui inesse seu inherere non per se existere/concedo in hoc sensu (qd̄ tamē ipsa propositio non pretendit) ꝙ deus ipse non est alicuius a se alterius formaliter perfectiuus. sed hoc nō est in aliquo contra propositum supradictum. quare ⁊c. ¶ Sic igitᷣ ex pdictis apparet alia maior que superius est assumpta/vꝫ ꝙ aīam intellectiuam corpus informare nō ē aliud ꝗ ipsam in toto corpore existere ⁊ in qualibet eius parte. sed isto modo ⁊ non alio angelus potest esse in assumpto corpore: videlicet in toto ⁊ in qualibet eius parte. ergo sequitur ppositum principale pbandum qd̄ superius est assumptū: vꝫ ꝙ aīam rationalē esse ab angelo alteriꝰ speciei nō pōt pbari ex illo secūdo: puta qꝛ anima ⁊ non angelus est corporis formaliter pfectiua. ¶ Cōfirmatᷣ. quia ex illo in q̄ aliqua conueniunt: nō pbatᷣ eorū differentia: sed potiꝰ cōuenientia ⁊ indistinctio. Sꝫ modꝰ essendi in corpore eiusdē rōnis/ q̄ mō pcise dicit aīam informare corpꝰ vt probatū est superius/est communis anime intellectiue ⁊ angelo: ergo ex hoc magis identitas specifica inter ipsaꝫ puta animam et angelum/ꝗ diuersitas comprobatur. ¶ Tertio probatur ꝙ non possit argui hmōi angeli ⁊ anime rationalis diuersitas ex tertio puta ex aliquo resultante homine a corpore ⁊ ab anima differente. ¶ Primo quia nullum tale resultat ex corpore ⁊ anima in corpore existente magis ꝗ ex angelo ⁊ ex corpore ab ipso assumpto. ¶ Secundo. qꝛ esto ꝙ ex corpore ⁊ ex anima resultaret tale totum ab ipsis partibus realiter distinctum: ex hoc non sequeretur propositū: puta ꝙ anima intellectiua esset ab angelo alterius rationis. Qd̄ apparet. quoniam cum anima intellectiua/supposito ꝙ a sensitiua sit distincta/non sit alicuius substantie productiua: per consequens totum hmōi quod dicitur esse homo non potest ab anima ipa resultare seu fieri effectiue. nec potest poni ꝙ fiat ab aliquo alio ꝗ a deo. Sed per hoc ꝙ deus anima in corpore sic disposito existente producit substantiaꝫ ab ipsa anima et a corpore realiter differentē/quā non pducit angelo in assumpto corpore existente: non sequitur nec potest argui ꝙ ipsa anima sit ab angelo alterius speciei magis ꝗ corpus anima informatum a corpore assumpto per angelum. potest enim angelus assumere corpus humanum eiusdem rationis ⁊ dispositionis cum corpore alio intellectiua anima informato. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ si ex anima ⁊ corpore homo resultans sit aliqd̄ ab ipsis omnibus ptibus realiter differens/posset huiusmodi totum non sequi ex partibus sic vnitis: vel postꝗ fuit in esse positum potuit destrui ipsis eius partibus eisdem et vniformiter vnitis remanentibus sicut prius. ergo ex tali toto homine resultante non sequitur nec pro

batur q anima rationalis sit ab angelo alterius rationis. ¶ Antecedens probatur et communiter conceditur. quoniam omne prius potest fieri sine posteriori ab ipso realiter differente. Sed partes cuiuslibet totius prius sunt ordie nature: et etiam earum unio ipso toto quod ab eis realiter ponitur esse distinctum: nec in ipsis formaliter est inclusum: licet econuerso. ergo tc. ¶ Consequentia est euidēs. quoniam per illa quorum unum potest competere alicui ⁊ reliquū alteri cum illo priori eiusdē speciei non potest probari diuersitas specifica aliquorum. sed hominem resultare ex partibus et non resultare ex eis / sunt huiusmodi. duabus enim animabus eiusdem rationis existentibus unitis duobus corporibus etiā eiusdem rationis / potest ex una ⁊ corpore illi coniuncto non resultare aliquid ab eis distinctum: qd tamen ex alia anima ⁊ corpore eiusdem rationis supponitur resultare. ergo esto q homo resultet ex corpore et anima: non autem ex corpore et ex angelo ipsū assumēte ⁊ in eo actualiter existente / non sequitur q anima rationalis sit ab angelo alterius rationis: magis q corpus animatum oporteat esse alterius ratiōis a corpore ab angelo assumpto. ¶ Sic igitur apparet conclusio quantum ad oēs tres eius partes. ¶ Sed contra tertiam ⁊ ultimam eius partem arguitur. nituntur enim aliqui demonstrare animam intellectiuā esse ab angelo alterius speciei. ¶ Primo. quia que sunt diuersorum generum necessario habēt esse diuersarum specierum. ut enim dicitur in libro predicamentorum / diuersorum generum ⁊ non subalternatim positorum diuerse sunt species ⁊ differentie: sed angelus ⁊ homo sunt in diuersis generibus non subalternis: quia genus hominis est corpus: non autem angeli: sed spiritus: et per consequens eius forma specifica / que est anima intellectiua / est ab angelo alterius speciei. ¶ Secundo. quia forma naturaliter inclinata ad aliquod perfectibile actuandū / alterius speciei est ab omni forma alia nō sic naturaliter inclinata. sed anima intellectiua ē ad actuādū corpus sic dispositum naturaliter inclinata: nō autem angelus. ergo tc. ¶ Tertio. quia qd est demōstrabile de uno / ⁊ de omni alio eiusdem rationis cum illo. sed esse actum corporis est demōstrabile de anima intellectiua: non autē de angelo. ergo tc. ¶ Quarto. quia si angelus ⁊ aīa essent eiusdem rationis / sicut ex corpore ⁊ aīa constituitur aliquid per se unū qd est homo: ita idē constitueretur ex corpore assumpto ⁊ ex assumēte angelo: sed hoc est falsum. ergo tc. ¶ Quinto. quia si anima rationalis esset eiusdem rationis cum angelo / sequeretur q homo eēt nobilior q angelus: cum ultra animam eque perfectam cum angelo homo includat corpus: sed hoc est falsum. ergo tc. ¶ Sexto. quia tūc sequeretur q homo esset angelus vel includeret ipsum ⁊ constitueretur ex eo: cuiꝫ constituatur intrinsece ex anima ⁊ corpore. sequeretur etiam q angelus sicut ⁊ aīa esset propter hominem: cum eorundem specie idem sit finis. sed ista omnia sunt absurda. ergo tc. ¶ Ad primum dicendū q siue homo sit aliquid distinctum a partibus siue non / corpus non est propriuꝫ genus eius. Si enim homo est aliquid distinctum a corpore ⁊ ab anima / corpus non magis poterit poni genus eius nec de ipso pdicari q anima: cum nulla partiuꝫ sit genus totius / nec de ipso predicetur. Si autē homo nō dicit aliquid preter partes: nec etiam vt sic videtur sub corpore magis q sub anima / vt sub proprio genere / contineri. ¶ Tunc igitur ad rationem quando dicitur q homo et angelus sunt sub diuersis generibus: si per hominem intelligatur aliquid per se unum realiter a partibus distinctum: hoc est verum. sed ex hoc non sequitur q anima intellectiua sit in alio genere ab illo in quo est angelus. nō enim oportet ponere ipsam in genere nec in specie hominis: cum ab ipso sit distincta realiter ⁊ alterius rationis. Si autē per hominem intelligatur precise anima ⁊ corpus per animam informatū / non aliquid aliud ab eis distinctum: tunc ista / homo ⁊ angelus sunt diuersorum generum / equipollet huic / corpus ⁊ anima rationalis ⁊ angelus sunt generum diuersorum. hec autem non est per se nota. non enim est notuꝫ magis q angelus et anima sint diuersorum generum q q sint diuersarū specierum. quare tc. ¶ Ad secundum dicenduꝫ q cum animam corpus perficere non sit aliud q animam in corpore existere (vt in precedentibus est probatuꝫ) ⁊ angelus possit in corpore existere uniformiter sicut anima intellectiua: per consequens non aliter anima inclinatur ad corpus q angelus. quare tc. ¶ Et si contra hoc arguatur. quia tunc huiusmodi inclinatio in angelo esset frustra / cuꝫ nunq reducatur in actum: ¶ Respōdeam q non sequitur quod infertur. quoniam non aliter nec magis anima intellectiua vel angelus inclinatur ad corpus q ad omnem gradum felicitatis sibi possibilem. ¶ Hoc apparet. quoniam nec animam inclinari ad corpus est aliud q animam posse esse in ipso corpore ad quod dicitur inclinari: et ita nō magis anima vel angelus inclinatur ad corpus qd potest perficere siue in quo potest existere: q ad felicitatis sibi possibilē gradum quo potest perfici / ⁊ qui potest in eo recipi. sed omnis natura creata beatificabilis inclinatur ad aliquem graduꝫ beatitudinis quē non habet nec unq habebit. ad omnem enī illum dicitur inclinari qui potest in ipsa recipi: ⁊ quo potest actualiter perfici. nullus autem angelus est tantum beat⁹ quantum beatificabilis est nec tamen ex hoc dicitur frustra ad beatitudinem inclinari. ergo nec ad corpus cui potest uniri. quare tc. ¶ Cōfirmatur. quia huiusmodi inclinatio non est aliud q quedam possibilitas. sed multa sunt alicui possibilia que nū q actualiter inexistūt. ergo tc. ¶ Ad tertiū dicēdū q cū animam esse actum corporis non sit aliud q ipsaꝫ esse in corpore / vt dictum est sepe: ⁊ angelus possit esse uniformiter sicut anima ipsa: per consequens non video q posse esse actum corporis sit magis demonstrabile de una spirituali ⁊ inextensa substantia q de alia: nec per cōns de aīa magis q de angelo. q̄re tc. ¶ Ad quartum pōt dici. Primo q assūptū est falsū: videlicꝫ q ex aīa ⁊ corpore constituatur homo tanq aliquid in re extra qd a partib⁹ sit distinctum: nec homo est aliqd p̄ter partes. ¶ Secundo potest dici q esto q assumptū esset verū ex hoc non sequitur qd infertur vt superius est probatū. ¶ Ad quintum dicēduꝫ q angelū esse nobiliorē homine nō est notū nisi supernaturaliter sola fide. quare tc. ¶ Ad sextū ⁊ ultimū dicēdū: q nullū illorū inconuenientiū seqret: vel si aliqd illorum sequeretur illud esse inconueniēs nō est notū nisi fidei virtute. qn enī dicitur primo q sequeret q hō esset angelus vel includeret ipsum / diceret q nō sequeretur. qm homo significat corpus ⁊ animam. angelus autem solaꝫ animā non quācūq: sed tm̄ aliquam vel aliquas. q̄re tc. ¶ Et si contra predicta arguatur: quia tūc sequit q non magis anima cum corpore qd perficit unū aliqd p se constituit q angelus cum corpore qd assumit: Respondeo ⁊ concedo q aīa cū corpore nō facit seu constituit aliqd p se nec aliq modo unū a se ⁊ a corpore distinctum.

Secunda conclusio est: q si anima intellectiua est eadē forma in homine cum anima sensitiua / probari potest a posteriori ipsam esse ab angelo alterius speciei. ¶ Hec apparet. quoniā ille forme pbant esse o posteriori alterius speciei qrū una ⁊ nō alia est alicui⁹ effect⁹ productiuum principium. qr omnia principia pductiua vel receptiua eiusdē rōnis / sunt pductiua ⁊ ēt receptiua act⁹ eiusdē rōnis. sꝫ aīa itellectiua hois / supposito q sit

eadem cum aīa sensitiua ⁊ receptiua ⁊ productiua actuū
sentiendi:qui omnes sunt in angelo impossibiles. ḡ ⁊c.
¶ Minor apparet q̄tū ad primam eius partē. qm̄ essen-
tia aīe absolute non aliqua potentia ab ea distincta est i-
mediatum principiū productiuum ⁊ subiectū receptiuū
oīs actus cognitiui ipsi naturaliter possibilis:vt patuit
ꝑlixe superi⁹ in dist.16.vbi de distictiōe potētiarū ab essē
tia est quesitū.sed aīe intellectiue supposito ꝙ sit alia ab
aīa sensitiua conueniunt ⁊ sunt naturalit̄ possibiles co-
gnitiones sensitiue:non tm̄ intellectiue.ḡ ⁊c. ¶ Secūda
pars est catholico ꝑ se nota. ¶ Cōfirmat̄. q2 ex eodē me-
dio potest argui ⁊ probari distictio specifica angeli ⁊ ani
me intellectiue a sensitiua indistincte:quo ꝓbaretur disti
nctio specifica angeli ⁊ anime: supposito ꝙ aīa sensitiua
esset ab intellectiua distincta:⁊ ꝙ non esset nec fuisset ali
qđ animal nisi homo.sed his duob⁹ ꝑsuppositis/puta ꝙ
aīa hominis sensitiua esset alia ab intellectiua:⁊ ꝙ nullū
esset aīal nisi homo:pcisum mediū ad probandū diuersita
tem aīe sensitiue ab angelo esset actus sentiēdi:vel quia
anima sensitiua ⁊ non angelus esset sicut ⁊ nunc est ꝓdu
ctiuū principium ⁊ receptiuū subiectū. ¶ Hoc apparet
non em̄ posset tunc ꝓbari sicut nec nunc hmōi diuersitas
a priori: puta q2 anima sensitiua nō est forma spūalis vt
angelus:q2 immo est forma spūalis nō corporalis metin
sece: cum sit indiuisibilis secundum multos tota existēs
in toto corpore aīalis ⁊ in qualibet pte eius . nec posset
ꝓbari a posteriori puta rōne corporis animati per ipsaꝫ
informati: vel ratione alicuius tertij constituti : vt hoīs
ex anima et corpore resultantis/vt patet ex p̄dictis.nec
aliquo mō alio arguēdo q̄ ex actu sentiendi possibili aīe
sensitiue ⁊ non angelo.ergo ⁊c. ¶ Sꝫ q2 angelū nō posse
sentire:sed tm̄ intelligere nō est notū naturalit̄:sꝫ tm̄mō
per fidē:ideo ꝯcludo corollarie: inferendo ꝙ siue anima
intellectiua sit indistincta siue distincta ab aīa sensitiua
non pōt a nobis demonstrari ex p̄missis nobis naturalit̄
notis aīam intellectiuā esse ab angelo alteri⁹ speciei.oīs
em̄ demonstratio q̄ ad istam ꝯclusionem ꝓbandā pōt ad-
duci a nobis/hēt accipe vtrāq3 p̄missam vel alterā notaꝫ
non naturaliter sed supernaturaliter sola fide:nec magis
talis premissa q̄ conclusio proposita posset demonstrari
alicui infideli. ¶ Hec de p̄mo articulo principali.

Quantum ad secundum : itelligendo ꝑ
differētiā nō vnū quinq3 p̄dicabiliū:q2 talis differētia nō est
aliquid in re extra aīam cū sit concept⁹ mentis:sed tantū
illa qbus angelus ⁊ aīa dicūtur realiter specifice esse di-
stincta: est opinio aliquoꝝ dicentium ꝙ differētie specifi
ce quorūcunq3 existētiū in gn̄e sunt nō illud i quo conue-
niunt:sed ꝓprie entitates ipsorum:⁊ ita differētia specifi
ca aīe intellectiue est non tota ipsa anima nec aliqđ ipsi
⁊ angelo cōmune sed aliqđ ei ꝓpriū ꝑ qđ distinguitur ab
angelo:cuius etiā differentia est aliqđ aliud illi ꝓpriū ip
sius angeli ab aīa distinctiuum.q̄ aūt sint ista aīe ⁊ ange
lo propria ignoramus.non em̄ sunt rerū differentie nobis
note. ¶ Sed falsū vidētur supponere sic loquētes/puta
ꝙ aliqđ extra intellectū sit cōmune plurib⁹ ⁊ intrinsece
inclusum in eis.hoc em̄ nō est verum:nec possibile in crea
tis/vt alias ꝓlixius est ostensum.quare ⁊c. ¶ Preterea
simplex forma a quocūq3 distinguitur nō distiguit̄ sui ali-
q̄ sꝫ se tota:nec ꝑ ꝯn̄s pōt poni ꝙ aliqđ ei⁹ tm̄ sit sua dif-
ferentia vt hic accepta.sed tā angelus q̄ aīa est simplex
forma.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmatur.q2 esto ꝙ taꝫ anima ipsa q̄ an
gelus includant aliquo modo plura:nullū illorum vnius
puta anime est magis idem cū aliquo alteri⁹ puta ange-
li q̄ alterū cū reliquo.oīa em̄ equaliter realiter sunt disti
cta.ergo non magis vnum q̄ alterū est differentia sic ac-
cepta/vel pro illo q̄ vnum ab alio realiter est distinctum.

¶ Alij dicūt ꝙ differentie specifice angeli ⁊ aīe sunt vni-
bile ⁊ non vnibile.aīa em̄ est corpori vnibilis:nō autem
angel⁹. ¶ Alij ꝙ auertibile ⁊ nō auertibile:q2 angel⁹ nō
potest se auertere ab hoc ad qđ se ꝯuertit:anima aūt pōt
¶ Alij ꝙ intelligere cum discursu ⁊ sine discursu. anima
em̄ intelligit cum discursu:nō aūt angel⁹. ¶ Sed oēs isti
modi dicendi dupliciter deficiunt. ¶ Primo . q2 falsū est
qđ accipiūt:vꝫ ꝙ angelus nō possit vniri corpori:nec in
telligere cū discursu:nec se auertere ab illo ad qđ se ꝯuer
tit. ¶ Secūdo.q2 esto ꝙ oīa q̄ p̄dicti tres modi dicēdi ac
cipiunt essent vera/adhuc ista vꝫ vnibile ⁊ nō vnibile
auertibile ⁊ non auertibile:sic ⁊ alia vꝫ cuꝫ discursu ⁊ si-
ne discursu intelligere non essent ipsorum differentie spe-
cifice:sed potius proprie passiones. ita em̄ vnibile intel-
lectiuū siue rationale ⁊ auertibile pn̄t dici passiones illo
rum qbus ꝯueniūt/sicut risibile flebile.q̄re ⁊c. ¶ Et ideo
aliter q̄tū ad istū articulū est dicendum:vꝫ ꝙ differētia
anime rationalis/vt hic accipit̄:nō ē aliud q̄ aīa ipsa to
ta:⁊ angeli similiter est substantia tota . ¶ Hoc apparet
qm̄ differentie angeli ⁊ anime hic accepte sunt illa qbus
angelus ⁊ anima distinguūtur. sed angelus ⁊ aīa se totis
distiguunt̄.ergo ⁊c. ¶ Et q2 hoc vꝫ se totis distigui ē cō-
mune distinctis omnibus in creatis.nulla em̄ creata rea
liter distincta magis in aliquo vel aliqbus ipsorum con-
ueniūt q̄ alijs:sed distiguūtur vniformiter semetipsis to
tis.ideo potest dici vniuersaliter ꝙ oīm differentie hic ac
cepte quorumlibet distinctorum sunt p̄cise ipsa distincta
Si aūt accipiat̄ aliter differētia:vꝫ ꝑ conceptu:mō quo
accepta/est vnū quinq3 p̄dicabiliū:sic non oportet querere
que sunt ille differentie quib⁹ angelus ⁊ anima distiguūt̄
cum nulla res extra aīam sit distincta ab alia aliqua diffe
rentia sic accepta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rōnē in
principio apparet: ꝙ si aīa intellectiua est indistincta a
sensitiua /falsū in minori accipit̄:cum dicit̄ ꝙ oīs ope-
ratio anime rōnali ⁊ angelo possibilis est eiusdē ratiōis:cū
actus quilibet sentiendi sit angelo impossibilis ⁊ aīe in-
tellectiue possibilis. Si aūt anima intellectiua ponatur
distincta ab aīa sensitiua/tunc pōt negari maior. pn̄t em̄
aliqua distincta ꝯuenire i operatione eiusdē rationis sicut
sol ⁊ ignis i calefaciēdo. ¶ Et si dicat̄ ꝙ nō possunt sic di
stincta conuenire in oībus operationibus eiusdem ratiōis
licet in aliquib⁹:tunc hoc similiter posito pōt dici ꝙ ali-
qua forte est operatio ꝓpria angelo que non conuenit ani
me:vel econuerso aliqua est anime propria que nō ꝯuenit
angelo.

CIrca distinctionem deci
mamnonam:in qua magister agit
de statu immortalitatis hominis
ante lapsum:ostendēs quō homo
factus fuerat immortalis: Quero
primo/vtrum homo fuisset in statu
innocentie immortalis. ¶ Et vide
tur ꝙ sic.qm̄ pena nulli a deo infli
gitur nisi ex culpa. Sed mors hoīs naturalis est pena in
flicta a deo homini ꝓpter culpam: q̄ in statu innocentie
nō fuisset.ergo nec mors.quare ⁊c. ¶ Cōtra . q2 mortale
⁊ immortale non sunt eiusdē rationis. sed hō in statu in-
nocentie fuisset eiusdē rationis cuius est i statu p̄senti /i
quo constat ipsuꝫ esse mortalē.ergo ⁊c. ¶ Responsio.vbi
est videndū. Primo:an hō vnq̄ mortuus fuisset si i statu
innocentie ꝑmansisset. Secūdo/an fuisset mortalis si nō
p̄cessisset lapsus culpabil' an imortalis:qđ est quesitum.
Tertio quare fuisset imortalis/supposito ex scđo articu
lo ꝙ fuisset aliqualiter immortalis.

Quantū ad primum : constat mortem

corporalē esse penā a deo inflictā homini ꝓpter culpam iuxta illud Gen.2. Quacūq; hora comederis/morte morieris. Ex quo sequitur ꝓpositū:vez ꝙ homo in statu innocentie nūꝗ̄ mortuus extitisset. ex quo eīn lapsus culpabilis fuit causa mortis/per ꝯñs si culpa nō p̄cessisset nec mors secuta fuisset. Qꝫ aūt lapsus culpabilis primi patris fuerit causa mortis/apparet per Apostolū dicentē 1.ad Corinth.15. ꝙ per hominē mors/⁊ p hominē resurrectio mortis.et sicut in Adam omnes moriūtur:ita ⁊ in Christo oēs viuificabūtur.⁊ hoc etiā est in quo ꝯcordāt oēs sancti et doctores catholici: vez ꝙ nisi prim⁹ homo peccasset:nullus mortuus fuisset. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū:vbi est videndū an homo fuisset immortalis si nō p̄cessisset lapsus culpabilis:est sciendū ꝙ dupliciter potest intelligi aliquid eē immortale vel incorruptibile:vez vno modo simpliciter et intrinsece/et alio modo scd̄m quid et extrinsece. Primo modo puta simpliciter ⁊ intrinsece/ illud dicitur esse immortale cui repugnat mori ex se/⁊ scd̄m se quocunq; alio circūscripto. sicut solū illud dicit̄ inuisibile qd̄ scd̄z se impossibile est videri: vt anima rationalis/ ⁊ quecūq; alia substantia spiritualis:ita illud dicit̄ incorruptibile isto modo qd̄ impossibile est corrūpi: ⁊ illud imortale qd̄ īpossibile est mori. ¶ Scd̄o aūt mō: vez scd̄z qd̄ ⁊ extrinsece/illud dicit̄ imortale ⁊ īcorruptibile:cui scd̄m se nō repugnat mori : sed aliūde ab aliq̄ agēte extrinseco mortē seu corruptionē possibilē ꝓhibente:sicut hoc modo coloratū:qd̄ deo ꝓhibēte ne ab aliquo videret̄/inuisibile diceret̄. ¶ Hoc p̄misso/pono duas cōclusiones. ¶ Prima est:ꝙ esto ꝙ homo nō peccasset nō fuisset magis ꝗ̄ nunc immortalis primo modo puta simpliciter et intrinsece. ¶ Hec apparet.qm̄ nō magis aliquod ens creatū viuū est immortale ꝗ̄ aliquod ens creatū nō viuū vel etiā viuū sit incorruptibile. sed nulluz ens creatū nec creabile est incorruptibile isto modo.nullū eīn ens cōtingēs esse possibile ⁊ nō esse/quale est oē aliud a deo pōt simpliciē et intrīsece esse incorruptibile cū possit nō esse. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.q2 sicut nullum mortale vel corruptibile scd̄m se ⁊ simpliciter/pōt effici simpliciter incorruptibile ⁊ immortale:ita nec econuerso simpliciter incorruptibile et immortale potest effici corruptibile simpliciter et mortale. sed homo in statu innocentie si māsisset non fuisset alterius rationis a se in statu in quo nunc est.ergo ita fuisset tūc corruptibilis ⁊ mortalis simpliciter et intrinsece sicut modo. ¶ Secūda cōclusio est:ꝙ si homo nō peccasset sed in statu innocentie ꝑmāsisset:fuisset immortalis secūdo mō:nō tn̄ totaliter incorruptibilis etiā isto modo. ¶ Hec apparet. Primo quātū ad primā ei⁹ partē.qm̄ constat ex dictis in articulo p̄cedēti ꝙ homo nūꝗ̄ mortuus fuisset si in statu innocentie permansisset. Hmōi aūt hominis mors (vt dicetur ī sequēti)nō fuisset impedita nisi ab extrinseco puta a deo ipsam nolēte.sed ex se mortale nūꝗ̄ moriturū ab extrinseco ꝓhibente est īmortale hoc modo: sicut ex se visibile qd̄ non pōt videri ratione ꝓhibētis dei dicit̄ inuisibile consimili modo scd̄o puta scd̄m quid ⁊ extrinsece. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. quia vt dictū est in p̄cedēti cōclusione:homo in statu innocentie fuisset corruptibilis ⁊ mortalis simpliciter ⁊ intrīsece sicut modo.nūꝗ̄ aūt fuisset mortuus: quia nec eū permisisset mori deus de facto.ergo sicut coloratū vel lucidū qd̄ deus nō ꝑmitteret videri ab aliquo oculo corporali diceret̄ inuisibile:ita ⁊ homo tūc fuisset immortalis cōsimiliter. ¶ Secūda pars huius ꝯclusionis:vez ꝙ nō fuisset totaliter incorruptibilis dicto modo: licet immortalis/apparet.qm̄ corpus qd̄cūq; nutribile est corruptibile: cū etiā nutrimentū fiat per restaurationē deperditi quia per conuersionē alimenti in alitum:quo mediante restauratur deperditū:per ꝯñs oīs ei⁹ qd̄ alitur ⁊ nutritur aliquid corrūpit̄. sed esto ꝙ homo in statu innocētie ꝑmāsisset/eius corpus sicut nūc alimento indiguisset quia nutribile fuisset. ergo in vita hominis oportuisset corrūpi aliquid sui corporis. ¶ Ex quo sequitur ꝙ licet nūꝗ̄ anima hominis fuisset a suo corpore separata:nec ꝑ ꝯñs extitisset mors hoīs subsequuta: fuisset tn̄ aliquid eius corruptū/ nec ꝑ ꝯñs fuisset incorruptibilis totaliter sicut īmortalis. ¶ Cōfirmat̄.q2 sicut coloratū vel lucidū qd̄ videt̄ nullo p̄dictoꝝ duoꝝ modoꝝ dicit̄ inuisibile ita qd̄ nec actu corrumpitur pōt dici incorruptibile.sed aliquid hoīs puta corporis corruptū fuisset:esto ꝙ homo ipe in statu innocentie ꝑmāsisset.ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis corollarie cōcludo:ꝙ aliter homo si nō peccasset fuisset passibilis in statu illo ⁊ aliter erit passibilis in inferno. ¶ Scd̄o:ꝙ homo in statu illo innocentie fuisset mortalis simpliciter ⁊ intrinsece tā ab intrīseco ꝗ̄ etiā ab extrinseco sicut modo. ¶ Primū apparet.qm̄ in inferno licet sit eternaliter passurus:nō tn̄ est quātū ad aliquā ꝑtem sui substantialiter corrūpendus:ita ꝙ erit in eo passio/nō tn̄ alicuius substātialis ꝑtis ipius corruptio.ī statu aūt innocentie homo fuisset nō tn̄ passibilis ⁊ passurus:sed etiā fuisset corruptibilis ⁊ corruptū eius corpus a partibus habitis vel forte totū si tāto tēpore hō viuere potuisset/vel saltem quātū ad aliq̄s ꝑtes eius.ergo licet accipiendo corruptibile ⁊ passibile primo modo/ vez simpliciter ⁊ intrinsece vniformiter fuisset homo passibilis in statu illo ⁊ in inferno:cū ī inferno sicut ⁊ modo sit corruptibilis absolute.non tn̄ accipiendo corruptibile ⁊ passibile secundo modo:vez scd̄m quid ⁊ extrinsece: cum hoc modo homo quātū ad corpus fuisset corruptibilis in statu illo:nō aūt in inferno.quare ⁊c. ¶ Scd̄z corollariū:ꝙ homo vtroq; illoꝝ duoꝝ modorū fuisset in statu innocentie nō secūdū quid/sed simpliciter mortalis ⁊ corruptibilis sicut modo/apparet.qm̄ corpus hoīs ita fuisset diuisibile / ⁊ a quocunq; agente extrinseco passibile simpliciter in statu innocentie sicut modo.fuisset etiā corruptibilis ab intrinseco ⁊ passibilis / puta ex actione et passione mutua qualitatū eius consimiliter sicut modo. sed oē viuum vniformiter corruptibile ⁊ passibile est cōsimiliter mortale.ergo cū hō fuisset corruptibilis ⁊ passibilis simpliciter tā ab intrinseco ꝗ̄ ab extrinseco in statu innocētie sicut modo/ ꝑ ꝯñs nec fuisset simpliciter immortalis:licet scd̄z quid aliter ꝗ̄ sit modo . ¶ Cōfirmatur.q2 oē qd̄ cōpetit alicui scd̄m se absolute sumpto vniformiter cōuenit ei quocunq; ab ipo variato. ¶ Hoc apparet.quia enim homo scd̄m se absolute est risibilis:non vt talis vel talis:ideo vniformiter est risibilis quocunq; ab ipo alio variato ⁊ posito vel remoto . sed nō min⁹ hō scd̄m se est mortalis ⁊ passibilis tā ab intrinseco ꝗ̄ ab extrinseco:ꝗ̄ sit risibilis secundum se omni alio a se circumscripto. ¶ Hoc appꝫ.qm̄ cū mors hoīs nō sit nisi anime separatio a corpore/ꝑ ꝯñs eo homo est mortalis quo aīa eius forma est a corpore sepabilis realiter. Sed huiusmodi sepatio anime a corpore est possibilis sicut ⁊ actus ridendi homini per se sumpto tam ab intrinseco ꝗ̄ ab extrinseco. vtroq; eīn mō pōt corpus sic disponi ꝙ est impossibile ipm̄ saltem naturaliter anima informari.ꝗ ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguet̄:quia supius fuit dictū ꝙ homo nō fuisset in statu innocentie simpliciter ⁊ intrīsece immortalis.sed tm̄ scd̄m quid ⁊ extrinsece.sed qd̄ ē extrinsece immortale nō potest esse mortale ab extrinseco in statu innocentie: cuius cōtrariū dicit corollariū supradictū. ¶ Respōdeo:ꝙ hominē esse immortalem vel īcorruptibilem extrinsece pōt intelligi dupliciter. Uno modo:quia īpossibile est ipm̄ mori ab extrinseco vel cor-

rumpi. et hoc modo nullū viuū esset imortale nec incorruptibile extrinsece: cū omne ens creatū vel creabile sit annihilabile. ⁊ isto modo est intelligēdū corollariū supra dictū: vꝫ q homo fuisset mortalis simpliciter tā ab intrinseco q̄ ab extrinseco in statu innocentie sicut modo. Alio modo pōt intelligi hominē eē imortalē extrinsece: vꝫ non simpliciter dicto mō: puta q: impossibile sit ipm̄ mori ab extrinseco absolute: sed quia nūq̄ morietur de facto aliquo extrinseco ꝓhibēte: puta deo nolente. et hoc modo est intelligēdum qḋ in secūda ꝯclusione supius est dictū: vꝫ q homo fuisset secūdo modo puta scḋm quid et extrinsece in statu innocentie immortalis. ❡ Sed nūquid aīa rationalis ⁊ q̄libet alia substātia incorruptibilꝭ est ꝯsilr imortalis? Rñdeo: q cū viuere viuētibus sit esse per ꝯñs nec viuū esse mortale est aliud q̄ ipm̄ esse corruptibile / nec viuuꝫ esse mortuū est aliud q̄ ipm̄ esse corruptū: vel quōcūqꝫ destructū. vnde nec aliqḋ viuuꝫ est mortificabile ab alio q̄ ab illo a quo ē corruptibile. Ex quo sequitur: q cū aīa rationalis sit incorruptibilis a quocūqꝫ agente creato / ⁊ annihilabilꝭ tm̄ a deo / q ipsa est immortalis in ordine ad agēs creatū: mortalis aūt quia annihilabilis vt cōparata ad deū. ❡ Ex hoc appꝫ: q aliter est anima rationalis q̄ fuisset homo in statu innocētie / immortalis. qm̄ anime rationali ex se repugnat nō eē et ꝑ ꝯñs mori ab alio q̄ a deo. et ita est imortalis aliquo modo intrinsece vt ad agens creatū qḋlibet cōparata: nō sic aūt homo fuisset in statu innocentie nec etiam erit in statu glorie immortalis: sed tm̄ miraculose / deo supnaturaliter ꝓhibēte ⁊ impediēte mortē ⁊ corruptionē oīm ipi possibilē absolute: modo quo diceretꝭ inuisibile coloratum vel lucidum qḋ deus nollet videri ab aliquo oculo corporali. ❡ Ex hoc sequitur corollarie. Primo: q licet homo fuisset corruptibilis quo ad corpus in statu innocentie vniformiter sicut modo / nō tm̄ mortalꝭ. ❡ Secūdo q homo fuisset in statu innocentie cōsimiliter immortalꝭ nō tm̄ impassibilis nec icorruptibilis quo ad corpꝰ sicut in statu glorie. ❡ Primū appꝫ. qm̄ sicut modo corpus humanū est corruptibile vtroqꝫ duoꝝ modoꝝ: ita cōsimiliter fuisset corruptibile ⁊ corruptū in statu innocētie nō totū vt modo: sed quātū ad aliquas ptes eius. nō sic aūt fuisset vt nūc est mortale: q: tūc nūq̄ mortuū extitisset. quare ⁊c. ❡ Secūdum: vꝫ vniformitas mortalitatis / ⁊ difformitas impassibilitatis ⁊ icorruptibilitatis hoīs ī statu innocētie ⁊ glorie: appꝫ. quoniā homo in statu glorie nō est immortalis nec incorruptibilis simpliciter ⁊ intrinsece: sed tm̄ scḋm quid ⁊ extrinsece: q: vꝫ nūq̄ de facto morietur deo ipsum eternaliter a morte ipsi possibili naturaliter ꝓseruante. sed hoc modo tm̄ ⁊ nō alio fuisset homo in statu innocentie imortalis. Difformitas aūt ī īpassibilitate ⁊ īcorruptibilitate / appꝫ. qm̄ in statu future glorie homo erit vīr īpassibilis ⁊ incorruptibilꝭ tā quo ad animā q̄ etiā quo ad corpus. In statu aūt innocentie fuisset mō ꝑdicto corruptibilis quo ad corpus: ⁊ passibilꝭ tā ī corpore q̄ in mēte. pati enim tūc anima potuisset dolorē ⁊ delectationē / tristitiā ⁊ letitiā sicut mō. quare ⁊c. ❡ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimum: vbi est

videndū que fuisset causa īmortalitatis ꝑdicte hominis innocentis: dicunt aliqui q causa immortalitatis huiusmodi fuisset q̄dā qualitas supnaturalis: q̄ quidē fuisset ipa iustitia originalis / que corpus a corruptione quacūqꝫ ipi possibili ꝓseruasset. Sꝫ hic modus dicēdi est oīno irrationabilis. qm̄ aut hmōi qualitas est accidens corruptibile aut incorruptibile. Si primū / nō pōt poni causa incorruptibilitatis ⁊ īmortalitatis. nullū enī corruptibile pōt esse causa incorruptibilitatis / nec mortale imortalitatis. Si etiā ponatur secūdū: vꝫ q sit accidēs incorruptibile: adhuc non pōt poni causa incorruptibilitatis corporis / nec imortalitatis hoīs. qm̄ nullū accidēs siue sit anime rationalis siue corporis pōt esse incorruptibilius nec corpori intimius / nec ꝑ ꝯñs magis ratio incorruptibilitatis corpis q̄ anima ipa rationalis corpus informāns. sed cōstat q aīa intellectiua licet incorruptibilis: nō tm̄ facit seu reddit corpus incorruptibile: qḋ informat. ergo ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia aut hmōi qualitas fuisset īmediate in corpore vel in aīa subiectiue. si in corpore: ergo fuisset extēsa sicut eius subiectuꝫ / ⁊ ꝑ ꝯñs diuisibilꝭ ⁊ corruptibilis sicut ipm̄. esto etiā q esset incorruptibilis nō magis corpus esset incorruptibile quia qualitate hmōi q̄ quia forā substātiali puta anima informatum. quare ⁊c. Si aūt dicatur q hmōi qualitas fuisset īmediate in anima subiectiue: ergo cū ipm̄ corpus esset subiectū immediatius anime rationalꝭ q̄ hmōi qualitatis per ꝯñs nō magis potuit ꝓpter hmōi qualitatē q̄ ꝓpꝫ animā intellectiuā existere immortale seu incorruptibile. cōstat aūt q ꝓpter animā ipm̄ īmediate informātem non fuisset sicut nec nunc est impassibile ⁊ incorruptibile. ergo ⁊c. ❡ Preterea ad idē arguitꝭ. quia nō magis qḋ est ex se passibile ⁊ corruptibile / pōt effici impassibile ⁊ īcorruptibile ꝓpter mediantē aliquā qualitatē: q̄ qḋ ex se impassibile ⁊ incorruptibile efficiatur passibile ⁊ corruptibile isto mō sed ꝓpꝫ nullā q̄litatē qḋ ē ex se īpassibile ⁊ incorruptibile pōt fieri passibile nec corruptibile. ❡ Cōfirmatꝭ. quia nō aliter qḋ est ex se passibile ⁊ corruptibile vꝭ mortale pōt effici incorruptibile / impassibile / et īmortale: q̄ homo risibilis possit effici non risibilꝭ. sed homo nō pōt fieri nō risibilꝭ ꝓpter aliquam qualitatē / nec ꝓpter aliquid aliud q̄ ꝓpter deū actum ridendi ipsi possibilē naturaliter supnaturaliter suspēdētē. solus enī deus pōt impedire ne actiuū agat in passum sibi ꝓpinquū / nec passiuū ab ipō actiuo ꝑncipio patiatur. ergo ⁊c. ❡ Aliꝫ dicūt aliter: vꝫ q causa īmortalitatis hoīs fuisset innocētia. cōtrarioꝝ enī cōtrarie sunt cause. sed mortis causa hominis est eius culpa. nisi enī homo peccasset mortuus nō fuisset. ergo ⁊ eius innocentia fuisset causa oppositi: vꝫ īmortalitatis. ❡ Cōfirmatꝭ. q: pena nulla nisi ex culpa: sed mors corpalis est pena hoīs. ergo ⁊c. ❡ Sed hic modus dicēdi duplicē pōt intellectū habere. Unū q innocentia fuisset causa meritoria īmortalitatis. Aliū q fuisset causa aliquo mō effectiua. scḋꝫ primū intellectū pōt cōcedi: nō aūt scḋꝫ secūdū. eo enī mō innocētia fuisset causa immortalitatis: quo mō causa opposita ipe mortis. sed culpa ipa cōmissa nō fuit causa mortis nec alicuius alterius effectiua: sed tm̄ demeritoria. ergo ⁊c. ❡ Aliꝫ dicūt: q cā īmortalitatis hoīs fuisset plenū dominiū rōnalis anime sup corpus. vires enī inferiores obedituissent anime ad nutum. ⁊ ideo non fuisset resolutio subsequuta corpis cōtra voluntatē ⁊ affectum mentis. ❡ Sed hic modus dicēdi deficit: q: falsum accipit qm̄ dicit q anima habuisset plenū dominiū sup corpus: et q vires inferiores ipsi fuissent ad nutū obediētes. nō enim fuisset magis q̄ nunc in anime ptāte actus virtutis nutritiue qui est cōuersio alimenti in alitum. sic enī necessario aīa ipa volēte vꝭ nolēte fuisset tūc hmōi cōuersio sicut mō: nō magis etiā tūc q̄ mō ipa anima potuisset impedire seu suspēdere actionē ⁊ passionē mutuā qualitatum actiuarum ⁊ passiuarū corporis humani: nec eiꝰ deperditionē seu corruptionē ꝓpter actionē alimenti ꝓpꝫ ipm̄. ergo sup nullum istoꝝ ex quibus cōtigit in homine mors ⁊ corruptio ab intrinseco habuisset tūc aīa maius dominiū q̄ mō. quare ⁊c. ❡ Cōfirmatur. quia habēs dominiū sup aliqḋ actiuū ꝑncipium pōt impedire ⁊ suspendere eius effectū. sed anima humana nō potuisset ī statu

innocentie magis q̄ modo impedire seu suspendere effectū actus naturalis agētis ab ip̄a differētis. ¶ Hoc apparet. Primo. quia sola p̄ma causa pōt suspēdere actionem cuiuscūq̄ secūde cause circa passum dispositū ipsi ꝓpinquū. ¶ Secūdo. quia si anima potuisset tūc actionē seu effectū alicui agentis possibilē impedire/aut igit̄ ꝑ se immediate/aut aliquo sibi infuso sup̄naturaliter mediāte. sed nō pōt poni primū: quia nō fuisset alia/nec alteri⁹ potentie seu virtutis tūc q̄ sit nūc. ergo ⁊c. Nec pōt poni scḋm. qm̄ qui sic diceret/coincideret cū p̄mo modo dicendi supius improbato: vez illoꝝ qui dicūt causam immortalitatis fuisse qualitatem sup̄naturalem. quare ⁊c. ¶ Preterea hic modus dicendi secūdo deficit. quia esto q̄ esset verū illud qḋ accipit: puta q̄ anima in statu innocentie habuisset plenū dominiū sup corpus ⁊ vires inferiores: adhuc hmōi tale dominiū nō potuisset esse causa immortalitatis hoīs. qm̄ homo nō tm̄ est mortalis ab intrinseco: sed etiam ab extrinseco: puta a ferro vel gladio quo pōt diuidi: ⁊ ab igne quo pōt cōburi. ¶ Sed constat q̄ ꝑ tale anime dominiū sup corpus suū ⁊ eius vires inferiores corpus ip̄z nō fuisset impassibile: imo fuisset passibile anima ip̄a volente vel nolente a quocunq̄ agente extrinseco a quo pōt pati mō. nō em̄ fuisset in sua potestate eius corpus nō diuidi vel comburi ab igne ipsi p̄sente quia nec sup aliqḋ agens extrinsecū aliqḋ dominiū habuisset: nec effectus ipsi possibilis impeditiua fuisset: ergo licet ex tali dominio potuisset vitari mors ab intrinseco nō tm̄ ab extrinseco. quare ⁊c.

Et ideo aliter est dicendum : videlicet q̄ causa immortalitatis hoīs innocentis nō fuisset alia q̄ solus deus/qui ꝑ seip̄m hominē a morte et tunc possibili sicut modo tam ab intrinseco q̄ etiā ab extrinseco p̄seruasset. Dico aūt hominē tūc simpliciter sicut ⁊ nūc fuisse mortalē tā ab intrinseco q̄ ab extrinseco. ita em̄ tunc potuisset si diu vixisset mori senio/que mors ꝓuenit ab intrinseco. omni etiā alio mō/siue ab intrīseco siue ab extrīseco/quo nūc est mortalis/tūc mori potuisset: nō tm̄ de facto tūc mortuus fuisset: quia deus ip̄m a senio/⁊ a quocūq̄ alio indisponēte corpus ad animā p̄seruasset. ip̄z enim ad statū immortalitatis beatoꝝ ante senium in corpe et in anima transtulisset. ¶ Sed forte cōtra hoc arguet̄ quia si quilibet in statu innocētie fuisset ab oī morte sibi possibili diuinitus p̄seruatus: ergo habuisset dotē alicuius impassibilitatis sicut quilibet beatus. hoc aūt est falsum. ergo ⁊c. Falsitas consequentis apꝑet. ꝯsequētia ꝓbatur. qm̄ immortalitas est quedā impassibilitas. ergo existētes vniformiter īmortales sunt cōsimiliter impassibiles. Sed cū beati non sint īmortales nisi quia a morte diuinitus p̄seruant̄/per ꝯñs oēs alij a beatis a morte diuinitus p̄seruati sunt cū beatis vniformiter īmortales. Sed homines in statu innocētie fuissent immortales vt dicit̄: q2 a morte diuinit⁹ p̄seruati. quare ⁊c. ¶ Rñdeo q̄ hoīes in statu innocētie añ adeptionē btitudinis nō habuissent dotē īpassibilitatis. fuissent em̄ (vt dictū est supius) passibiles ⁊ corruptibiles q̄ ad corpus/qḋ ēt actu fuisset corruptū quātū ad aliq̄s ptes ei⁹. nō ēt fuisset hō in statu innocentie immortalis cōsimiliter nec beatus. qm̄ cū mors sequatur in homine ꝓpter eius aliquā passionē: ⁊ beatus sit impassibilis: ꝑ ꝯñs est añcedēter etiā īmortalis. nō sic aūt fuisset homo in statu innocētie īmortalis: cū fuisset tūc passibilis tā ab intrinseco q̄ ab extrīseco sicut mō. vnde si fuisset in igne positus fuisset vtiq̄ sicut nūc cōbustus. cuius ꝯtrariū est de quolibet beatoꝝ. Et ideo quādo dicitur q̄ hoīes in statu innocētie ⁊ beati fuissent vniformiter immortales/apparet q̄ nō est verū. beati em̄ sunt immortales quia impassibiles a quacūq̄ secūda causa ī ip̄os actiua deo eius actionē omnē ⁊ effectuz ipsi possibilē suspendēte/nec aliquod creatū in eos agere ꝑmittente. nō sic aūt fuissent hoīes in statu innocētie immortales: cū omni eo mō quo sunt nūc/fuissent tūc etiā mortales/puta ab intrinseco tā ꝓpter actionē intēsam vnius intrinseci in aliud q̄ ꝓpt̄ subtractionē necessarij alimēti. etiā ab extrinseco: puta ab aliquo violētiā homini inferēte vel corpus alterante alteratione ad animā indisponēte. nullū tm̄ hoꝝ tūc etiā de facto accidisset. licet em̄ fuisset actio et passio inter qualitates corpis hominis: ⁊ cōuersio etiā alimenti in alitū tunc vt nūc: non tm̄ q̄ ex tali cōtinua actione fuisset generata tanta debilitas virtutis nutritiue q̄ ad ipsam haberet sequi mors sicut accidit nūc in senibus: fuisset homo ad gloriā trāslat⁹. nō potuisset etiā ibi esse subtractio necessarij alimēti innocentia ꝑmanente: cū sine passione nō potuisset esse tūc talis subtractio: ⁊ ita ꝑ cōsequēs nō fuisset tūc mors ab intrinseco nec ab extrinseco: quia nec vnus alteri aliquam molestiā intulisset/cū quilibet innocēs fuisset: nec ab aliquo alio puta ab aīali vel a diabolo passus eēt. oīa em̄ aīalia fuissent tunc vt dicit̄ mitia nec hoīs inimica. a diabolo etiā fuisset diuinit⁹ p̄seruatus. eius etiā locus fuisset tēperatissimus/nec ꝑ ꝯñs fuisset ibi mors ꝓpter loci intemperiē/sicut accidit nūc plerisq̄. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rōnez in p̄ncipio qñ dicitur q̄ pena nō infligitur nisi ex culpa: dicēdum q̄ licet deus statuit mori hominē ꝓpter culpā: nō tm̄ sic mors est pena culpe q̄ si culpa nō p̄cessisset homo īmortalis fuisset. sic em̄ sine culpa sicut post culpā fuisset naturaliter mortalis: nō tm̄ tunc mors fuisset sicut nūc est pena culpe sicut nec in bruto mors corpalis dicit̄ pena culpe. ¶ Ad aliā in ꝯtrariū dicendum q̄ mortale simpliciter ⁊ immortale secūdum quid modo quo homo fuisset vt dictum est superius immortalis/non opponuntur: sed possunt concurrere in eodem. quare ⁊c.

Secundo quero : vtrū in statu innocentie fuissent omnes equali tp̄e viatores. ¶ Et videtur q̄ sic. quia ita tunc sicut nūc fuissent oēs beati cōsimilis ⁊ eq̄lis etatis in gloria. ergo ⁊ in via/⁊ ita ꝑ ꝯñs fuissent equali tp̄e viatores. ¶ Cōsequētia ex hoc dicit̄ tenere. quia quilibz beatoꝝ in statu innocentie in illa etate ⁊ statura ꝑmāsisset in gloria in qua fuisset quādo translatus extitisset a via ad terminū/puta ad p̄miū sempiternū. sed si fuissent inequali tp̄e viatores/fuissent in sui translatione a via ad terminū p̄dictū inequalis etatis. ergo ⁊ ī termino: cuius ꝯtrariū supponitur. quare ⁊c. ¶ Cōtra. quia in statu innocētie sicut ⁊ in isto fuissent electi tā ī merito q̄ ēt in p̄mio inequales. sed si fuissent equali tp̄e viatores/fuissent equales in merito/⁊ ꝑ ꝯñs in p̄mio: cū quilibet meruisset toto tp̄e quo viator fuisset. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndū Primo: an ꝓpter esum ligni vite potuisset corpus ab omni resolutiōe siue corruptione naturaliter ꝑpetuo ꝯseruari. Secūdo: an animā intellectiuā esse incorruptibilem ⁊ immortalē potuit demōstrari. Tertio q̄situ.

Quantum ad primū: dimissis aliis quibusdā dicendi modis/pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est: q̄ licet ꝓpter eminētiā hmōi ligni vite potuisset homo diutius viuere ⁊ corpus ei⁹ sine alteratione anime in proportiōe nata ꝑsistere: nō tamen ꝑpetuo ꝑ naturā. ¶ Hec apꝑet. qm̄ oē agens physicū agendo repatitur et debilitatur/nec ꝑ ꝯñs potest suā actionē cōtinuare ꝑ semꝑ. sed virtus nutritiua alimenti in alitum cōuersiua est tale agens in ip̄m alimentū qḋ ꝯuertit in alitum. ergo repatitur ⁊ debilitatur ab ipso alimento/nec ꝑ ꝯñs

potest suā actionē semp cōtinuare ipz alimētū in corp⁹ alitum perpetuo cōuertēdo. sed virtute nutritiua nō va lēte alimētū in alituz cōuertere / nec corpus pōt subsiste re: sed oportet ipm corrumpi seu alterari alteratione ale improportionata. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia inter alias causas corruptionis corporis ⁊ mortis hoīs ⁊ cuiuslibz aialis / est cōsumptio humidi radicalis in qd agit ꝯtinue calor naturalis: ꝓpter cuius restaurationē aial indiget alimento. sed ex nullo alimēto restauratur ita purū hu midū sicut fuit prius. cuius ratio est / vel quia virtus nu tritiua cōuertens alimētū debilitatur ꝯtinue cū sit agēs physicū / vel quia scdm aliquos nutritio ⁊ humidi restau ratio fit ꝑ quādā cōmixtionē: ⁊ ideo in fine nutritionis humidū radicale est mixtius ac impurius. sicut accidit ī vino lymphato. sicut cū ex admixtione aque sic vinū cō tinue redditur impurius ꝙ tādē corrūpitur forma vini: sic cōsimiliter in ꝓposito est dicēdum: vez ꝙ ꝑ hmōi ad mixtionē eius in qd resoluitur alimētū / sic efficitur im purius radicale humidū ꝙ vltimo corrūpitur humidū antiquū: ⁊ efficit nouū vite hoīs īproportionatū. qre ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequit ꝙ homo in statu innocentie fuisset naturaliter loquēdo mortal' sensu sicut modo: nec tn̄ fu isset de facto mortuus: quia an̄ illud tēpus quo deficere incepisset / si in p̄mo statu / vez viatoris mālisset / deus eū ad gloriam transtulisset. ¶ Secūda ꝯclusio est: ꝙ homo potuisset in illo statu ⁊ posset adhuc in isto manere sine aliqua corporis alteratione improportionata anime / ⁊ per cōsequens in vita diuina potentia mediante. ¶ Hec apparet. qm̄ vt dictū est in p̄cedenti cōclusione / causa al terationis corporis / ad quā sequit ab intrīseco mors ho minis ⁊ cuiuslibet alteri⁹ aīalis: est debilitas nutritiue virtutis ⁊ impuritas admixti humidi radicalis. sed ꝑ di uinā potentiā posset fieri ne virtus nutritiua ex actione cōtinua cōuersiua alimenti debilitaretur: ⁊ ꝙ etiam hu midum eque purum apponeretur. ergo ⁊c. ¶ Hec de pri mo.

Quantum ad secundū: dicendū ꝙ non potest demōstrari saltez a nobis / animā intellectiuā esse incorruptibilē seu immortalem ꝑ diffinitionem eius ali quā a priori / nec etiā a posteriori. ¶ Primū: vez ꝙ nō sit demōstrabile a nobis ꝑ diffinitionē anime a priori: appa ret. qm̄ nullum de aīa habemus diffinitiuū conceptū: de quo cōceptus imortalitatis seu incorruptibilitatis p̄di catus sit ꝑ se notus. sed qñcūqz aliquid est demōstrabile de aliquo ꝑ eius diffinitionē / ꝓpositio illa in qua ꝓbat demōstrabile de diffinitione / est ꝑ se nota / vel saltem no tior q̄ cōclusio ipsa ꝓbāda. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nec de anima intellectiua habemus cōceptum aliquem de q̄ incorruptibilitas sit notior q̄ de aīa. sed oē demon strabile de aliquo est notius de aliquo alio puta de illo per qd ꝓbatur / q̄ de subiecto de quo demonstratur. g̃ ⁊c. ¶ Scdm: vez ꝙ nec sit a nobis demōstrabile hmōi imor talitas de aīa a posteriori: ꝓbat. qm̄ si hmōi incorrupti bilitas seu imortalitas demōstraret de aīa a posteriori / aut demōstraretur ex opatiōe ꝓpria aīe: aut ex obiecto: aut ex fine. sed nō pōt demōstrari ex aliquo istoruz. g̃ ⁊c. ¶ Probatio minoris. Et p̄mo: ꝙ nō ex aliqua opatiōe qm̄ ex nulla opatione corruptibili arguit incorruptibi litas sui principij. sed oīs opatio ꝓpria anime intelle ctiue ipsi possibilis in hoc statu est corruptibilis. oīs eīn actus intelligendi vel volendi quē experimur nobis esse possibilē / corrūpit corrupto corpore puta organo phā tasie. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia ꝑ nullum actū p̄sup ponentē aliquid corruptibile arguit eius principiū esse incorruptibile ⁊ immortale. sed oīs anime operatio quā experitur se habere homo ꝓ statu isto / p̄supponit aliqd corruptibile. ergo ⁊c. ¶ Minorem ꝓbāt aliqui sic. actus scds quē aīa cōicat corpi p̄supponit actū p̄mū. sz hmōi act⁹ prim⁹ quē cōicat / qui quidē est esse aīatū / est corru ptibil'. ergo ⁊c. ¶ Sed ista ratio deficit: quia falsum est qd accipit: puta ꝙ esse animatū sit aliquis actus prim⁹ corruptibilis ab anima ⁊ a corpore distinct⁹ / ⁊ corpori ab anima cōicatus. nec eīn aīa cōicat corpori: sicut nec aliq forma alia suo subiecto / aliqd aliud q̄ seipsam. Et ideo qñ dicitur ꝙ actus secūdus qui est opatio p̄supponit actū primū: verum est intelligendo ꝑ actū primū p̄cise rē ipsaz seu formā que est opationis p̄ncipiū: nō aūt aliqd ab ipsa et eius subiecto distinctū: cuz tale nō sit in subiecto forme ponendū tāq̄ ipsi a forma cōicatū. ¶ Cōfirmat. quia si eē animatū esset aliquid ab aīa ⁊ a corpe distinctū / posset eē sine corpore ⁊ aīa: qd est falsum. ergo ⁊c. ¶ Cōsequentia ꝓbatur. qm̄ qdcūqz realiter distinctoꝝ quoꝝ vnū nō in cludit reliquū / potest ab altero ꝑ diuinā potētiā separa ri. sed esse animatū ab anima ⁊ a corpore vt supponitur realiter ē distinctū / cū possit destrui anima ⁊ corpore re manētibus: nec potest dici ꝙ includat intrinsece istas ꝑ tes. nec eīn partes includūtur intrinsece nisi in toto. esse aūt animatū nō potest poni esse ipm puta homo: quia eē animatū est (vt dicūt) anime vel corpis actus prim⁹ / cor pori ab ipsa aīa cōicatus. nulla aūt partiū toti⁹ cōicat alteri ipm totū magis q̄ ecōuerso. ergo ⁊c. ¶ Et ideo ali ter potest ꝓbari illa minor ꝑ hoc. quia actus aīe intelle ctiue ꝓprius p̄supponit corpus puta organū phantasie quo corrupto corrūpitur vt supra dictum est. quare ⁊c. ¶ Secūdo ꝓbat: ꝙ nō possit demōstrari ex pte obiecti incorruptibilitas actus p̄dicti. qm̄ nō magis ꝑ obiectū incorruptibile potest a posteriori cōcludi potentiā esse incorruptibilē ⁊ immortalē: q̄ ꝑ obiectū immutabile ne cessarium ⁊ eternū ⁊ infinitū possit concludi potentiam esse immutabilē necessariā eternā ⁊ infinitam. Sed con stat ꝙ scdm nō potest fieri. nec eīn subiectū immutabile necessariū eternū ⁊ infinitū arguit potentiā immutabi lem necessariā eternā ⁊ infinitā. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia intellectus diuinus qui est infinitus immutabilis necessarius ⁊ etern⁹ / potest intelligere ⁊ actu intelligit oīa creata mutabilia finita ꝯtigētia ⁊ tpalia / ⁊ ecōuerso intellectus creatus finitus mutabilis ⁊ tēporalis intel ligit deū infinitū imutabilē ⁊ eternū. ergo nec obiectum finitū mutabile ⁊ tēporale arguit potētiā finitā mutabi lem ⁊ tpalē: nec infinitū imutabile ⁊ eternū infinitā imu tabilē ⁊ eternā. ergo ⁊c. ¶ Tertio ꝓbat ꝙ nec possit de mōstrari ex pte finis. qm̄ si ꝓpter finē ꝓbaret animā eē immortalē / aut ꝓpter finē nature ipsius aīe / aut ꝓpt finē opationis ei⁹. Sed nō ꝓpter primū: quia finis essen tialis nature aīe est essentia ꝯpositi: q̄ est corruptibilis. supposito ꝙ sit aliqd distinctum a partibus in re extra. Nec ꝓpter scdm: quia ex fine opatiōis magis cōcludit corruptibilitas vel incorruptibilitas ipsius opationis q̄ potentie. sed ex fine opationis intellectus qui est bea titudo / nō pōt cōcludi ꝙ aliqs actus intellectus sit icor ruptibilis: cū oīs actus quē experimur nos habere pro statu isto sit corruptibil'. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia si animā esse icorruptibilē ꝓbaret ex fine / aut ex fine intrin seco qui est operatio: aut ex fine extrīseco qui est eius ob iectū. Sed non potest poni p̄mū: qm̄ nō cōstat / nec est ꝑ se notū aliquam anime operationē esse incorruptibilem. Nec secūdum. quia nō potest demonstrari vt ꝓbatū est ex parte obiecti. huiusmodi eniz operationis obiectū est deus / qui est finis omniū. nec ꝑ ꝯñs ex ipso potest incor ruptibilitas seu immortalitas vnius magis q̄ alterius demonstrari. ergo ⁊c.

Sed contra prædicta arguitur: & pro

batur ꝙ anima rationalis sit incorruptibilis ⁊ immorta
lis. Primo ex pte operatiõis. qm̃ forma independẽs a cor-
pore i operando ⁊ i essendo nõ corrũpit corruptiõe alr. sed
aĩa intellectiua est hmõi: cũ nõ exerceat suã operationẽ
propriã corpore mediãte seu instrumẽto vel organo ali-
quo corporali. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: qꝛ forma que in
operando abstrahit a corpore nõ corrumpit ad eius corru
ptionẽ / sed intellect⁹ noster in intelligẽdo abstrahit et
auertit a corpore. qm̃ eñ intelligit imaterialis / auertit
ab omni re materiali ⁊ corporali. ergo ⁊c. ¶ Scdo argui
tur ex pte obiecti. qm̃ oĩs potẽtia corruptibilis debilita
tur ab excellẽti obiecto: sicut appet in sensu. Sed intel-
lectus noster nõ debilitat sed potius pficit ab excellẽti
obiecto. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. qꝛ potẽtia ꝓportionat ob
iecto. ergo sicut illa potẽtia q̃ habet obiectũ ens mate-
riale inseparabile a materia est materialis / ⁊ a materia in-
separabilis sicut sensus: ⁊ illa cuius obiectũ est simpliciter
immateriale est simpliciter imaterialis: vt intellect⁹ an
gelicus: sic illa cui⁹ obiectũ est materiale separabile tñ a
materia est mat̃ialis: ⁊ tñ a mat̃ia separabilis. s; talis est
intellectus human⁹. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguit ex pte fi-
nis. qm̃ naturale desyderiũ nõ est ad ĩpossibile. sed cuili-
bet ẽ inatũ desyderiũ naturale ad ĩmortalitatẽ ⁊ eternã
felicitatẽ. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmat. qꝛ nullus saluãdo virtu-
tẽ debet interimere nec interimi pmittere subiectũ vir-
tutis. Sed homo virtuosus debet scdm rectũ iudiciũ ra
tionis pmittere se interimi ꝓ ꝯseruatiõe virtutis se mor
ti corporali exponẽdo. ergo aĩa q̃ est subiectũ virtutis / ẽ
immortalis. ¶ Ad pmũ qd arguit ex pte actus: qm̃ acci-
pitur in minore ꝙ aĩa intellectiua est independẽs a corpe
in operando ⁊ in essendo: dicẽdũ ꝙ licet hoc sit verũ / nõ tñ
est p se notũ. nõ eñ magis est notũ nisi fide tñ animã in
tellectiuã q̃ sensitiuã vel vegetatiuã posse a corpore se-
parari: ⁊ separatã p se sine corpore operari: quia nec mo
do coniuncta corpori aliquã operationẽ exercet magis
q̃ anima sensitiua nullo corpore mediante: ad cuius cor
ruptionẽ sequitur ipsius operationis corruptio vt supe-
rius est arguitũ. nec eñ maius inconueniẽs esse videtur po
nere potentiã intellectiuã sicut ⁊ sensitiuã esse actũ cor-
poris pfectiuũ. quare ⁊c. ¶ Ad cõfirmationẽ quando di
citur in maiore ꝙ forme que abstrahit in operando ⁊ auer
titur a corpore nõ corrũpitur. ⁊c. Respõdetur ꝙ verũ est
si auertatur seu abstrahatur subiectiue: nõ etiã si tñmo
do obiectiue. hoc aũt modo anima intellectiua intelligẽ
do imaterialia se auertat ⁊ abstrahat a corpore: vez sicut
ab obiecto: nõ aũt sicut a subiecto. nec eñ desinit quãdo
immaterialia intelligit esse in corpore subiectiue ¶ Et si
dicas ꝙ saltem potest desinere esse: quia potest separari
ab ipso ⁊ separata intelligere sine eo: Rñdeo sicut prius
vez ꝙ licet hoc sit verum: nõ tamẽ est p se notum. q̃re ⁊c.
¶ Ad secundũ qd arguitur ex parte obiecti: quãdo dicit
ꝙ potẽtia corruptibilis debilitatur ab excellenti obie-
cto: Respõdeo ꝙ verũ est de illo obiecto qd est excellens
nõ tñ formaliter scdm se sed etiã virtualiter in ordine
ad potentiã cuius est improportionatũ obiectũ: sicut ap
paret in excellẽti sensibili respectu sensus de quo exẽpli
ficatur. nõ aũt est vera maior ista de illo obiecto qd licet
sit excellens scdm se / nõ tñ in ordine ad ꝓportionẽ potẽ-
tie: cũ sit eius ꝓportionatũ obiectũ. nullũ eñ quãtũcunq
excellentissimũ obiectũ dũ tñ sit potẽtie ꝓportionatum
ipsam potentiã debilitat nec corrũpit sed magis pficit.
Sed isto modo nõ primo est reperire obiectũ supeminẽ
tis intellectus. nullũ eñ quãtũcunq eminẽtissimũ obie-
ctũ est itellectui / sed tñ sensui improportionatũ. q̃re ⁊c.
¶ Ad cõfirmationẽ: qm̃ dicit ꝙ potẽtia ꝓportionat ob
iecto: dicẽdũ ꝙ nõ oportet inter potẽtiã ⁊ obiectum esse
aliquã ꝓportionẽ quãtũ ad separabilitatẽ ⁊ inseparabili-
tatem: nec quãtũ ad corruptibilitatem ⁊ incorruptibili-
tatem magis q̃ quãtũ ad finitatẽ ⁊ infinitatẽ. sicut eñ
potẽtia finita põt subiectũ apphendere infinitũ / ⁊ econ-
uerso infinita finitũ: ita diceret ꝙ potẽtia a materia inse
parabilis põt apphẽdere obiectũ a mat̃ia separabile. vel
si non põt / hoc tñ nõ est p se notũ. ¶ Minor etiã que sub
maiori accipit / nõ est vera: vez ꝙ ens materiale a mate-
ria separabile sit obiectũ intellectus humani. nõ eñ intel-
lectus humanus magis põt in tale obiectũ q̃ in aliud i-
separabile a materia / nec p ꝯñs põt magis argui a mate
ria iseparabile ⁊ icorruptibile ex obiecto a materia sepa
bili in qd põt: q̃ inseparabile ⁊ corruptibile ex obiecto
a materia separabili ⁊ corruptibili in qd etiã põt. Fal-
suz etiã est qd dicit de angelico intellectu. nõ eñ magis
ens immateriale q̃ materiale est eius obiectũ. q̃re ⁊c.
¶ Ad tertiũ qd arguit ex pte finis: quãdo dicit ꝙ natu
rale desyderiũ nõ est ad impossibile: dicitur. Sed tũc mi-
nor negat. qm̃ sicut naturale desyderiũ nõ est ad impossi
bile: ita nec ad habitũ / sed tñmodo ad habendũ. ⁊ ita si
homo naturaliter appeteret actu elicito immortalitatẽ
ipsa nõ esset immortalis actualiter: qd est falsum. q̃re ⁊c.
¶ Nec valet si dicatur ꝙ anima statim sine deliberatio
ne appetit ĩmortalitatẽ: quia etiã appetit se eẽ nobilissi
mã speciem vniuersi. qd tñ est impossibile / nec per ꝯñs
est ad hoc desyderium naturale. quare ⁊c. ¶ Ad ꝯfirma
tionẽ respõdet ꝙ virtus potest destrui dupliciter: vez cõ
trarie p vitium cõtrariũ: ⁊ cõtradictorie ꝓpter subiectũ
destructũ. prima destructio est deterior: quia ꝯtra diuinũ
beneplacitũ / q̃ secũda: ꝓpt qd in casu in quo oportet ho
minẽ interimere virtutẽ altero istoꝝ modoꝝ / melius est
ipsam nõ interimere: sed interimi pmittere secundo mõ
vez cõtradictorie mortẽ sustinẽdo q̃ primo puta ꝯtrarie
mortaliter delinquẽdo. Et ideo falsuz est qd assumit quã
do dicit ꝙ null⁹ debet iterimere: nec pmittere interimi
subiectũ virtutis ꝓpter ipsam virtutẽ saluãdã. esto eñ
ꝙ aĩa rõnalis esset mortalis: potius deberet mortẽ elige
re q̃ aliquid agere cõtra deũ qd esset virtutis contrarie
corruptiuũ. quare ⁊c. ¶ Sed cõtra pdicta est vnũ dubiũ
vez an animã itellectiuã esse icorruptibilẽ ⁊ imortalẽ sit
demõstrabile saltẽ scdz se / lz nõ a nobis. ¶ Ad hoc videt
esse dicẽdũ ꝙ nõ: saltẽ loquẽdo de demõstratione potissi-
ma ꝓprie sumpta. Ad cuius euidẽtiã est sciẽdum: ꝙ cũ
qdcũq ens possibile sit annihilabile nihil dicit incorru-
ptibile qꝛ nõ põt destrui vlr ab aliquo: cũ qdcũq sit an-
nihilabile a deo: sed tñ qꝛ nõ põt destrui ab aliquo agẽ-
te creato: sicut ⁊ corruptibile illi cõtrariũ dicit illud qd
põt destrui ab ipo. sed ꝙ aĩa intellectiua vel aliud ens
qdcũq non possit destrui ab aliquo agẽte creato non est
scdm se demõstrabile. q̃ ⁊c. ¶ Minor pbat. qm̃ nõ magis
est demõstrabile aliqd / puta animã / nõ esse ab aliq̃ agẽte
creato destructibile / ⁊ p ꝯñs esse incorruptibile: q̃ aliqd
aliud esse ab aliquo agẽte creato destructibile / ⁊ p ꝯñs
corruptibile. Sed ꝙ aliquod ens creatuz sit ab aliquo
alio destructibile / ⁊ p ꝯñs corruptibile: nõ ẽ demõstrabi
le: sicut nec ꝙ aliquid sit ab alio generabile. ¶ Hoc ap-
paret. qm̃ pcise ex hoc scimus ⁊ arguimus vnũ aliquod
ens esse alicui⁹ ꝓductiuũ ⁊ alterius corruptiuũ: qꝛ vide
mus ad ipm sequi esse vnius ⁊ nõ esse alterius. sicut eñ
si nũq̃ aliquis homo risisset / null⁹ ipm esse risibilem ma
gis q̃ equũ scire naturaliter potuisset: ita nisi ad ignis
presentiã seq̃retur esse alterius ignis in passo psupposi-
to ⁊ nõ esse forme cõtrarie puta aque: nõ magis naturali
ter posset sciri ab aliquo intellectu creato ignẽ ipm esse
ignis generatiuũ ⁊ aque corruptiuũ q̃ econuerso. nõ enim
qꝛ vnius ignis est cũ alio eiusdẽ rõnis ⁊ ab aqua alterius
sequit ꝙ sit ignis ꝓductiu⁹ ⁊ aque corruptiu⁹: cũ nõ qd-
cũq sit cuiuscũq rõnis secũ ꝓductiuũ: nec cuiuscũq ale-

lerius corruptiuū. q̄re &c. ¶ Confirmatur. q2 p̄misse oīs demōstrationis sunt necessarie. est enim oīs demonstratio ex necessarijs nō ex cōtingētibus. sed altera p̄missarū ex quib⁹ habet pbari animā rōnalem esse icorruptibilē: est cōtingēs nō necessaria. ḡ &c. ¶ Minor pbat. qm̄ sicut aliquid esse corruptibile nō pōt pbari nisi p hoc: q2 de facto corrūpit ab aliquo / puta ab illo ad cuius p̄sentiā sequit nō esse ip̄ius: ita nec aliqd eē incorruptibile est demōstrabile nisi ex opposito: vez q2 videmus q ad nulli⁹ cause secūde p̄sentiā sequit nō esse eius / sed manet quocūq3 alio existēte sibiq3 p̄sente. Sed q ad p̄sentiā vnius rei sequat vel nō sequat esse vl' nō esse alterius / nō est simpliciter necessariū / sed cōtingēs. ergo &c. ¶ Preterea sicut se habet ista ↄclusio / homo est risibilis: ad istā p̄missam ex qua infert / homo ridet: ita ista / aliqd est ab aliquo corruptibile: puta aqua ab igne: ad istā / aq̄ corrūpit ab igne. & sicut ista / equ⁹ nō est risibilis / ad istā / equ⁹ nūq̄ risit: ita ista / aīa rōnalis nō ē corruptibil' / ad istā / aīa nūq̄ ab aliquo est corrupta. ¶ Hoc appet. q2 vt dictū ē / sicut precise p hoc scit q homo est risibilis q2 risit: & q equus nō est risibilis q2 nūq̄ risit: ita p̄cise ex hoc arguitur q aqua est ab igne corruptibil' q2 aliquādo fuit ab eo corrupta: & q aīa rōnalis nō est corruptibilis q2 nūq̄ ab aliquo fuit corrupta. sed licet hominē esse risibilē inferatur a posteriori ex actu ipsi inexistente ridendi / & equū non esse risibilem ex eius negatione: nō tamē demonstratiue cū hominē actu ridere nō sit ppositio cōueniens demonstrationi / sicut nec aliqua alia in qua aliquid de alio p̄dicat de quo cōtingenter verificatur. ḡ &c. ¶ Cōfirmat. q2 de nullo est pbabil' nec scibilis aptitudo nisi pp̄ter actū existētē in ipso: & econuerso carentia aptitudinis pp̄ter carentiā actus p̄existentis. Sed ppositio i qua affirmat vel negatur actus possibilis inesse & nō inesse de aliquo nō pōt esse p̄missa demōstrationis. nō magis eñ ista / homo ridet / vl' homo nō ridet nec risit / potest esse p̄missa demōstrationis: q̄ ista / homo est albus / vel angelus nō est albus. ergo &c. ¶ Hec de secundo.

Quantū ad tertiū & vltimum: videtur

dicendū. Primo: q in statu innocentie nō fuissent translati oēs simul sed vnus prius alio. Sc̄do: q q̄libz fuisset trāslat⁹ ad p̄miū stati vt meruisset ip̄m. Tertio: q an fuissent oēs equali an inequali tēpore viatores non videt certitudinaliter esse notum. ¶ Primū aliqui pbant sic aut hoīes q̄diu viatores mansissent cōtinue meruissent aut nō. Si ponat primū: & cum hoc dicat q oēs fuissent translati simul. ergo oēs priores fuissent beatiores: quia maioris meriti q̄ posteriores. hoc aūt est falsuz: maioris eñ meriti / & p ↄñs p̄mij fuisset tūc sicut & nūc beata virgo & alij multi posteriores q̄ priores. Si autē dicatur q nō semp meruissent sed tm̄ vsq3 ad aliquē terminū sue vite: ergo si tūc nō fuissent translati ad gloriam deus non fecisset eis iustitiā seu misericordiā: sed magis iniustitiā differendo dare gloriā quā meruissent. hoc aūt nō potest poni. ergo siue ponatur q semper meruissent / siue nō / sequitur q nō simul omnes translati fuissent ad gloriam quā meruissent. ¶ Sed ista rō nō cōcludit. qm̄ cōcedēdo q semp meruissent: ex hoc nō oportet cōcedere qd̄ infert: quia non sequitur vez q oēs priores fuissent beatiores. ¶ Et quādo pbatur p hoc. quia fuissent maioris meriti: Dico q nō oē meritū maius extēsiue q2 maioris durationis est maius intēsiue: imo pōt esse vnus actus durās p̄ cise ad horā vel momentū magis meritorius q̄ ali⁹ durans p aliqd tēpus magnū: siue quia est melior formaliter puta q2 p̄fectior intēsiue: siue q2 melior ē virtualiter puta q2 ex maiori charitate elicitus qua ip̄m eliciēs est accensus. & ita licet illo supposita vez q in statu innocētie omnes meruissent q̄diu vixissent / sequeretur q priores fuissent maioris meriti extensiue siue plurium meritorū: nō tamē sequitur q fuissent intensiue maioris / nec per cōsequēs maiorꝫ p̄miorꝫ. quare &c. ¶ Vel etiā posset dici q nec etiā omnes priores oportuisset esse plurium meritorum vel maioris extensiue meriti q̄ posteriores. quoniā nō est intelligēduz q sic semp omnes in statu innocentie meruissent q nūq̄ ab actu meritorio cessassent q̄diu viatores fuissent. ab actu enim merendi interdum cessare & actum indifferentē sicut modo exercere aliquādo potuissent. & ideo aliqui posteriores potuissent esse plurium meritorum q̄ aliqui priores: quia licet priores mereri citius incepissent / posteriores tamē illis magis continuare meritum / & ab actu indifferenti cessare potuissent. quare &c. ¶ Et ideo aliter potest persuaderi illud primū assumptū. quoniā nō videtur q prim⁹ homo vsq3 ad vltimū viuere naturaliter potuisset: data enīz tūc sicut et nūc fuissent electi per ppagationē successiue pducti nec videtur q tanto tēpore quātū fuisset a primo vsq3 ad vltimū hominē / primus homo viuere potuisset: sed mori senio (loquēdo naturaliter) necessario habuisset. Sed cōstat q in statu illo nō fuisset mors: sed quilibet antequā p̄uenisset ad tēpus in quo senio mori habuisset translatus fuisset. ergo &c. ¶ Quia tamē tūc citius fuisset q̄ nūc cōpletus numerus electorum adeo si diceretur q in tā paruo tempore cōpletus fuisset q primus homo viuere naturaliter toto illo tēpore potuisset: maxime quia tūc diutius poterat / q̄ nūc possit / homo viuere propter multa: predicta ratio nō cōcludit: nec etiam si dicatur q licet nō naturaliter tamē supnaturaliter primus homo toto illo tempore vixisset quia & sic viuere potuisset. ¶ Secūdum: vez q quilibet fuisset translatus ad p̄miū statim vt meruisset ip̄z / videtur rationabile: quoniā frustra viator fuisset postq̄ totuz p̄miū meruisset: cum nec mereri amplius potuisset. nulla etiā apparet ratio quare deus ipsi ↄferre p̄miū qd̄ totū meruisset vt supponitur / distulisset. ergo &c. ¶ Cōfirmatur. quia omnis viator q̄diu est viator est in statu merendi. ergo quilibet in statu innocentie postq̄ p̄miū meruisset totū / translatus fuisset ad ipsum. ¶ Cōsequētia est patēs. quia nullus potest mereri postq̄ totū p̄miū meruerit ad qd̄ fuit eternaliter ordinat⁹. q̄re &c. ¶ Tertium & vltimū: vez q non sit certum nec nobis notum an omnes fuissent equaliter an inequaliter viatores / apparet. quoniā nec hoc est in scriptura expressum: nec aliquid est nobis notū ex quo possimus inferre determinate alterū p̄dictorū. Si eñ arguatur q fuissent equaliter viatores / sicut arguitur in principio q̄stionis: vez quia fuissent sicut & nunc erūt oēs equalis etatis in gloria: ex hoc nō sequitur qd̄ infertur: nisi dicatur q tūc fuissent nō supernaturaliter sed naturaliter equalis etatis in gloria. quoniā sicut nūc oēs inequalis etatis viatores existentes resurgent in etate cōsimili & equali: ita et tūc supnaturaliter potuisset quilibet quātecūq3 etatis in actu translationis reduci ad cōditionem consimilis & equalis etatis: non sic intelligēdo q oēs equaliter vixissent: q2 hoc est impossibile: cū vt supponit viatores inequali tp̄e extitissent: sed q oēs in sui translatione fierēt quo ad corpus talis dispositionis q etatis equalis et cōsimilis viderētur. ergo ex equali etate electorꝫ nō videtur posse pbari equalitas vie ipsorꝫ: nisi supponēdo q quilibet remāsisset in statu innocentie in gloria in dispositione etatis consili quo ad corpus / in qua fuit in via quādo translatus fuisset ab ipsa. hoc aūt nō est certū / licet pbabile videat. sicut eñ nūc beati cū eodē corpore trāsferētur ad celum qd̄ habebūt quādo resurgent: ita videtur q in statu innocentie in translatione beati nulla fuisset mutatio nec alteratio quo ad corp⁹ / exceptis dotibus

tibus quas nouiter recepisset. quare ꝛc. ¶ Q: etiā non possit ꝓbari contrariū: vcȝ oēs fuisse inequaliter viatores/apparet. non enim nobis ꝯstat aliquid ex scriptura nec aliūde vnde hmōi ineq̄litas magis ꝙ equalitas arguerer. ꝓbabil' tamē videt credere ꝙ fuissent equales in via ꝙ inequales. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad vtrāq; rationem in principio apparet solutio ex ꝑdictis in corpore questionis.

Circa distinctionem vigesimam/in qua Magister determinat de homine quātū ad statū innocētie an sic fuisset aliorꝫ ꝑ̄ncipium productiuū: Queritur vtrū in statu innocentie fuissent hoīes sicut modo per carnalem copulā propagati. ¶ Et videtur ꝙ sic. q: nec naturaliter potest fieri homo aliter ꝙ hoc modo: vcȝ per carnalem copulā mediantē. sed in illo statu sicut et in isto fuisset naturaliter nō supnaturaliter fact' homo. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. q: oē naturaliter generabile est corruptibile: sed homo fuisset in statu innocentie immortalis. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi est videndū. Primo questum: vcȝ an in paradiso terrestri fuisset prolis generatio ꝑ carnalem copulam sicut modo. Secundo: an in illo actu copule cōiugalis fuisset delectatio ꝛ virginitatis amissio.

Quantum ad primū: duo communiter concedūtur. Primū est: ꝙ homo fuisset propagatus siue per corporalem copulā generatus. Secūdo: ꝙ ꝑ quālibet carnalem copulam fuisset proles aliqua generata. ¶ Primū declaratur. qm̄ cōstat ꝙ hō nō potest alit ꝙ ꝑ propagationē ꝛ seminariū viri ꝛ mulieris ab homine generari. sed in statu innocentie sicut ꝛ in isto fuisset homo ex viro ꝛ muliere naturaliter generatus. licet em̄ homines potuissent sicut ꝛ nūc possent multiplicari a deo imediate per creationē/sicut fuerūt angeli multiplicati non tamē sic fuisset factum tūc/ sicut nec fit nūc. ita em̄ tunc sicut est nūc fuisset in hominib' carnalis affinitas filiatio ꝛ paternitas: que esse non possunt nisi vnus homo ab alio sit naturaliter propagatus. sicut enīȝ nullus angelorꝫ potest dici pater alterius quia nō est ꝓductiu' ipsius: cum oēs sint a deo immediate creati: ita ꝛ de hominibus cōsimiliter esset dicendū nisi vnus ab alio ꝓduceretur. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia cōstat ꝙ homo corpus habuisset animale ꝛ nutribile alimento indigens in statu innocētie sicut modo. ꝗ nō minus tunc ꝙ nunc potuisset sibi simile generare. ¶ Consequētia est euidens. quia cum generatio fiat mediāte semine qđ habet ex superfluo alimenti/ omne animal perfectū alimento indigens quale est animal habēs nutribile/est sibi similis ꝓductiuū: ꝛ non aliter ꝙ per propagationē seminе mediāte. ergo ꝛc. ¶ Hoc est etiam expresse sentētia Augustini 14. de tri. c. 21. ibi enim expresse dicit ꝙ in paradiso terrestri si homo nō peccasset/ per carnalem cōcubitum generasset alium sicut modo. ¶ Secundū vcȝ ꝙ per carnalē copulam fuisset alicu' ꝓlis generatio: declaratur. quoniam sic vis seu potentia generatiua fuisset subiecta rationi ꝙ nūꝙ in actū exiuisset nec etiā exire appetisset nisi ipsa ratione dictante. Sed scđm dictamen rationis debite nūꝙ est vel saltem in statu innocentie nō fuisset exercendus actus concubitus carnalis nisi tm̄modo ꝓpter prolem. licet enim hmōi actus hoc tēpore sit indultus propter fornicationem vitandā: nō tamē fuisset tunc. cū ergo recta ratio in statu innocentie dictasset generatiuā non debere exire nec etiam appetere exire in actū hmōi coniugalem nisi vtroq; coniuge existente in tali statu in quo per carnalem copulā cōcipere potuisset: per ꝯñs sequitur ꝓpositū: vcȝ ꝙ tūc fuisset prolis generatio ꝑ quēlibet actum copule cōiugalis. ¶ Cōfirmatur. quia tunc nullū fuisset in tali actu peccatū. sed si huic actui aliqs vacasset eo tempore quo proles ex ipso sequi non potuisset/ vtiq; peccasset: quia actu ipso abusus fuisset. vtens enim re aliqua vtens ad finem alium ab illo ad quem est ordinata / ipsa abutitur/ꝛ per cōsequēs peccat. sed finis huiusmodi actus carnalis est proles: quā nō intēdit/sed solam libidinis expulsionē/qui ipm̄ exequitur eo tēpore quo proles nō potest ex ipso sequi. ergo ꝛc. ¶ Si forte dicatur ꝙ licet in isto statu nullus huic actui vacasset nisi illo tempore quo proles ex ipso sequi potuisset: nō tñ ex hoc sequitur ꝙ semꝑ de facto secuta fuisset: quia impediri sicut ꝛ modo ex causis variis potuisset: ¶ Ad hoc pōt responderi negādo assumptū. tunc em̄ omne īpedimētū prolis impeditiuū deus remouisset. nec cuī sterilitas nec aliquod aliud indiuiduale hmōi carnalem cōcubitū ꝑueniens nec sequēs ne post ipm̄ actum proles seq̄ret/tūc fuisset: quia nec deus aliquod taliū tūc ꝯtingere ꝑmisisset. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: tria cōmuniter cōcedūtur. Primū est: ꝙ fuisset tunc vtiq; sicut nunc in tali actu delectatio. Scđo ꝙ fuisset etiaȝ delectatio maior ꝙ mō. Tertio: ꝙ nulla fuisset ī eo deordinatio. ex quo sequitur ꝙ in tali actu nō fuisset fracta virginitas mentis sed tm̄ carnis. ¶ Primū apparet. qm̄ propter peccatū nullus actus habet aliquā delectationē annexā. ꝗ oīs actus delectabilis post peccatū/fuisset delectabilis etiā ante ipm̄. sed cōstat nūc esse delectabilem istū actū. ergo ꝛ tūc/si nullū fuisset peccatū. ¶ Cōfirmatur. q: sub iectū eiusdē rationis cōsequitur passio seu ꝓprietas eiusdē rōnis: sed hmōi concubitus carnalis fuisset eiusdē rationis tūc sicut nūc: ergo ita fuisset delectabil' tūc sicut nūc. ¶ Scđm: vcȝ ꝙ magis fuisset tūc delectabile ꝙ sit modo: probat. qm̄ quanto antecedēs ad qđ sequit ꝯñs est perfectius: tāto ꝛ ipm̄ cōsequēs etiā est intensius. sed antecedēs qđ cōsequit hmōi delectatio fuisset tūc ꝑfectius ꝙ sit modo. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbat. qm̄ actus virtutis generatiue fuisset tūc ꝑfectior ꝙ sit modo: sicut et ipa vis generatiua. semen etiā decisum fuisset ꝑfectius et locis ꝑ que transit cōuenientius. fuisset etiā viuacior sensus tactus. sed ista sunt ad q̄ sequitur hmōi delectatio. ꝗ ꝛc. ¶ Cōfirmat. q: sicut se habent tristitia ꝛ letitia que sunt passiones appetitus itellectiui ad actus quos consequūt: ita dolor ac delectatio q̄ sunt passiones appetitus sensitiui ad actus appetitus sensitiui quos similit cōsequūtur. sꝫ tristitia ꝛ letitia sic se habēt ad act' quos consequunt: ꝙ semꝑ ad actū vehemētiorem ꝑfectior seu maior sequitur tristitia vel letitia. ergo ꝛ in ꝓposito cōsimiliter est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Tertium ꝛ vltimū: vcȝ ꝙ tūc nulla in tali actu nec ī eius delectatione fuisset inordinatio/appet. qm̄ actus bonus ꝛ ad finē debitū ordinatus/nō pōt esse inordinatus. sed hmōi actus fuisset tūc semꝑ bonus/ ꝛ ad finē debitū putā ad prolem habēdam ab exercēte ipm̄ ordinatus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q: in nullo actu ad quē obligat homo ex ꝑcepto diuino/pōt esse aliqua deordinatio: dum tñ ad finē debitū ordinetur sed hmōi actus cōiugalis fuit homini in statu innocētie iniūctus: ꝛ ad prolē habēdā ordinatus/in ordine ad quē finē ꝑcise quilibet eo fuisset vsus. ergo nō fuisset in aliquo deordinatus/sed potius ordinat'. ¶ Ex hoc sequit vltimo: ꝙ in tali actu nō fuisset fractio virginitatis mētis q̄ sola est virtus. qm̄ hmōi virginitas q̄ est q̄dā mentis integritas: nō frangitur nisi ꝑ aliquā mētis inordinationē. sed in statu innocētie nulla fuisset in mēte elicien-

tis huiusmodi actum inordinatio. tūc enim licet in trāsfusiōe seminis fuisset summa et maior delectatio ꝙ sit modo: nullus tñ fuisset inordinatus motus ex pte appetit⁹ nec absorptio ex pte rationis ꝓpter subiectionē inferiorū viriū rationi. et ista sunt pcipue que mentis virginitatem que sola est virtus / frāgūt: nō aūt apertio claustrorum nec transfusio seminū / vt apparet per Augustinū dicentē / ꝙ virgo oppressa virginitatē nō perdit. qđ est intelligendū si actui non consentit. ergo in statu innocētie nō fuisset virginitatis mentis fractio: quia nulla in mente fuisset inordinatio. et ꝑ cōtrariū nūc virginitas mētis nō tñ carnis frangitur: qꝛ aliqua inordinatio istū actum in mente sequitur. ratio eñ totaliter absorbet in ipso: et appetitus sensitiuus aliquo modo inordinate mouet cōtra dictamen debitū rōnis. qre et cetera. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguet. qꝛ in quocūq actu est aliqua inordinatio et peccatū. sed hmōi coniugalis actus pōt sine peccato etiā isto tpe exerceri. ergo et sine oī deordinatione. ¶ Respōdeo: ꝙ nō oīs īordinatio est demeritoria seu peccatū licet ecōuerso oē peccatū sit qđdā deordinatio. in oī enim actu est aliq̄ inordinatio in quo ratio absorbet et sensualitas dominat: nō tñ oportet talē actū esse demeritoriū qñ ad finē debitū ordinat. sed talis actus est hoc tēpore carnalis cōcubitus: non aūt fuisset talis in statu innocentie cum tūc ꝓpter ipm vt supponit et ꝯmuniter conceditur ratio nō fuisset absorpta sicut nunc totaliter absorbetur quātūcūq tunc maior in ipso fuisset delectatio ꝙ sit modo. ¶ Sed tunc est dubium: cum nūc in isto actu absorbeatur ratio ꝓpter delectationē ei annexā / qre tunc absorpta nō fuisset si maior delectatio ī eo extitisset. ¶ Ad hoc videtur dicendum: ꝙ vel illud nec vez ratio absorpta in tali actu fuisset / contigisset supernaturaliter mediāte dono originalis iustitie: vel si naturaliter / hoc fuisset qꝛ non ita effrenate vt nunc appetitus sensitiuus seu vis generatiua in talem actum ꝓrupisset. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum est ꝙ immo homo fuisset mortalis et corruptibilis in statu innocētie sicut modo / licet scđm quid aliquo modo fuisset immortalis: vt in distinctione alia fuit dictum.

Secundo quæro: vtrum in statu innocētie oēs perfecti in sciētia et in originali iustitia nati fuissent. ¶ Et videt ꝙ sic. qꝛ pena nō infligitur nisi ex culpa. sed ignorātia et originalis iustitie carentia sunt pene inflicte humano generi ꝓpter culpā. ergo si homo nō peccasset / nec ignorantiā nec originalis iustitie carentiā habuisset / et ita ꝑ ꝯñs cū sciētia et originali iustitia natus esset. ¶ Cōtra. quia nō magis fuit necessariū hominē tūc nasci cum originali iustitia et scientia / ꝙ nūc cū gratia. Sed homo nūc nō nascitur cū gratia: nec etiā primi parentes forte fuerūt creati in ipa. ergo et cetera. ¶ Responsio. vbi est vidēdū. Primo: an soli illi qui nūc sunt electi / et nulli alij fuissent tunc nati. Secūdo: an fuisset tūc equalis multiplicatio virorum et mulierum. Tertio: an nati in statu inocētie habuissent statim perfectum vsum mēbroꝝ. Quarto q̄stiū: vez an fuissent nati cum originali iustitia et scientia.

Quantū ad primū: dicitur ꝙ sic. Qđ ꝓbat. qꝛ cōstat ꝙ oīs natus tūc fuisset saluatus. null⁹ enī tūc nat⁹ fuisset damnādus. sed soli electi et ab eterno ꝑdestinati saluātur. si enim aliquis alius saluaretur / diuina predestinatio mutaretur et falleret. ergo et cetera. ¶ Sed quicquid sit de cōclusione / ratio que ad eius ꝓbationem adducit nō cōcludit. falsum eñ est qđ assumitur quando dicit ꝙ si nō electus nūc saluaretur tunc diuina ꝑdestinatio mutaretur. qꝛ deus ipse non mutatur ex mutatione alicuius mutabilis creature. nec eñ immutabile ad mutationē alicui⁹ mutabilis trāsmutat. Sed diuina ꝑdestinatio vt ab obiecto distincta ē a deo indistincta. ergo obiecto ꝑdestinato quōcūq mutato ipsa ꝑdestinatio manet penitus immutata. ¶ Cōfirmat. quia nullus necessario est beatus nec damnatus: sed tñmō cōtigēter. ergo oīs nūc damnatus posset esse beatus: et ecōuerso damnatus posset eē absolute loquēdo beatus. Sed oīs nūc beatus fuit ab eterno ꝑdestinatus et electus / et damnatus ꝑscitus: ergo multo magis q̄ nūc sunt electi potuissent esse in statu innocētie non electi nec nati: sed alij nunc ꝑsciti. nec tñ ex hoc ex parte actus ꝑdestinationis diuine aliqua mutatio se quereretur. quare et cetera. ¶ Et ideo aliter quātū ad istū articulum videtur esse dicēdū. Primo eñ pōt dici ꝙ ī statu innocētie nullus fuisset damnatus. Secūdo ꝙ illi ijdē q̄ nūc sunt electi / vel etiā alij nūc damnādi potuissent tūc eē nati. Ex quo sequitur ꝙ qui istoꝝ fuissent tūc nati nō potest nobis esse certū nisi ex scriptura sacra vel doctrina sanctoꝝ habeatur expressum. ꝓbabilius tamē videt credere ꝙ nūc electi fuissent etiam tūc et nati. ¶ Primū apparet. quia in statu innocentie nō fuisset aliqua culpa mortalis. ergo nec pena eternalis. nec enim iuste nisi ex culpa infligitur talis pena. quare et cetera. ¶ Ex hoc apparet ꝙ oīs tūc natus fuisset electus. qꝛ oīs saluandus est electus. quare et cetera. ¶ Scđz / vez ꝙ illi q̄ nunc sunt electi vel alij potuissent tūc fuisse electi: appet. qꝛ oīs nūc cōtīgēter electus potuit esse prescitus / et ꝯtingēter etiā nūc ꝑscitus potuit eē ꝑdestinatus siue electus. sed omnis saluādus ꝯtingēter fuit et est electus: et ꝑscitus similiter nō necessario est prescitus. ergo licet nūc electus nō fuisset tūc prescitus: quia nec tūc fuisset aliqua culpa: tamē nūc prescitus potuit tūc fuisse electus. ¶ Cōfirmatur. quia ꝙ aliquis nūc prescitur et preordinetur ad penam hoc est ꝓpter aliquam culpam ꝑuisam. sed tūc nulla fuisset culpa. ergo quilibet indifferēter potuisset tūc fuisse electus / et ad eternam gloriam ordinatus. ¶ Ex hoc apparet corollarium supradictū: vez ꝙ non posset sciri nisi ex scriptura vel sanctoꝝ doctrina qui hominum ꝑdictoꝝ tunc fuissent nati et electi. Probabilius tñ esse videtur ꝙ electi soli nūc fuissent nati tūc. quoniam aut isti soli: aut tñ damnati / aut oēs isti et illi. Sed nō potest poni secūdum nec tertiū: quia numerus electoꝝ nō fuisset maior tūc ꝙ sit nunc. sed cum omnes tunc nati fuissent saluati: si oēs nunc boni et mali vel tñ mali fuissent tunc nati / maior fuisset tunc electorum saluandorum numerus ꝙ sit modo: cum soli damnādi sint plures ꝙ saluādi. quia multi sunt vocati pauci vero electi. Matth. 20. ergo et cetera. ¶ Sz contra hoc forsitan arguetur. quia idem homo in numero non potest ex diuersis parentibus generari. sed multi electi sunt nunc ex parētibus reprobis generati. ergo si ijdē in statu innocentie fuissent / habuissent ex eisdē parentibus generari / et per cōsequēs nunc reprobi et ꝑsciti tunc fuissent electi. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ si assumptū est verum: puta ꝙ idem homo non posset ex diuersis generari ꝙ nunc electi fuissent tunc alij nō quo ad animā sed tñmodo quo ad corpus: scđm qđ precise proles dicit generari. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: dicitur communiter ꝙ ibi fuisset equalis multiplicatio virorum et mulierū. ¶ Qđ ꝓbatur. quoniā tunc nec vir habuisset nisi vnam vxorem / nec mulier nisi tñmodo vnū virum. iuxta illud qđ Ade Ge. 2. fuerat dictum. Erunt duo in carne vna. tunc etiam omnes multiplicationi speciei operā dedissent: quia oībus dictum fuerat illud Gen. 1. Crescite et multiplicamini et replete terram. sed ista duo stare non potuissent si fuisset viroꝝ et mulierū multiplicatio

inequalis. Si eñ plures fuissent viri ꝙ mulieres: aut aliquem virorum oportuisset cessare ab actu matrimoniali: aut vnius vxoris oportuisset esse plures viros. ¶ Consimiliter si plures fuissent mulieres ꝙ viri / aut non oẽs potuissent concipere: aut oportuisset plures eundẽ virum habere. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc videtur corollarie ꝯcludendum: ꝙ si ꝙdiu vir ⁊ vxor fuissent in paradiso terrestri habuissent intendere generationi ꝙ vir ⁊ vxor eodẽ tempore fuissent ad paradisum celestẽ translati. ¶ Hoc apparet. quoniam tunc vt supponitur non fuissent nisi duo in carne vna. ergo altero coniugum translato non fuisset cũ reliquo remanẽte licitũ copulari. Ex quo sequitur vel ꝙ fuisset simul cum ipso translatus: vel ꝙ post eius translationem non fuisset alius remanẽs ad actũ generationis seu multiplicationis obligat⁹. ¶ Ex hoc vlterius sequitur ꝙ neuter coniugũ fuisset sine alio trãslatus ad paradisum ante matrimonium consummatũ. ¶ Hoc apparet suppositis duobus / vz ꝙ quilibet fuisset obligatus ad multiplicationem speciei: ⁊ ꝙ non potuissent esse simul nec successiue nisi duo tñmodo in carne vna. ¶ Si queratur quõ esse potuisset equalis multiplicatio virorum ⁊ mulierum magis in statu illo innocentie ꝙ in isto: Ad hoc respondetur ꝙ hoc tunc accidisset vel supernaturaliter ex diuina prouidentia statuente nunc per talem actum masculum ⁊ postea ꝑ aliũ feminaʒ generari: vel scd̃m aliquos naturaliter hoc fieri potuisset. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum scd̃m ipsos ꝙ in matrice mulieris sunt diuerse cellule: in quarum altera quando cadit semẽ generatur masculus: in alia auteʒ femina. ⁊ tunc dicũt ꝙ in illo statu vir fuisset ꝑfectus in scientia ⁊ sciuisset ac se disponere taliter potuisset ꝙ semen caderet nunc ad vnam cellulaʒ nunc ad aliam / scd̃m ꝙ vidisset expedire nunc generationi viri: nũc generatiõi mulieris. Et ita hoc modo isti hmõi virorum ⁊ mulierum multiplicationeʒ equaleʒ reducũt in causam naturalem. Alij aũt in sup̃naturalẽ / puta in diuinam ꝓuidentiam. ¶ Hec de Secundo.

Quantum ad tertium dicitur communiter ꝙ nati tũc non statim fuissent in quãtitate ꝑfecti. nec eñ hoc potuit tũc magis ꝙ nũc naturalr̃ fieri. Nec oportet dicere ꝙ hoc supernaturaliter ꝑ miraculũ fuisset factum. Deus enim permisisset tũc naturam agere scd̃m ordinem suum ⁊ cõmunem cursum: scd̃m quẽ de imperfecto procedit ad perfectum. Ex quo sequitur ꝙ nõ statim vt natus habuisset perfectum vsum membroruʒ qm̃ hmõi vsus requirit membra esse debite quantitatis qualis non fuisset sicut nec modo est / aliquis statim vt natus. quare ⁊c. ¶ Sed nũqd in partu fuisset tunc aliquis dolor? Respondet̃ ꝙ non. hmõi eñ dolor videt̃ esse pena peccati. vñ ⁊ mlĩeri dictũ extitit post pctm̃: In dolore paries filios. ¶ Et si queratur quõ tũc sine dolore aliquo mulier parere potuisset: Ad hoc respondetur ꝙ vel accidisset sup̃naturaliter: vel etiaʒ aliquo modo naturaliter accidere potuisset. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdum: ꝙ in partu ideo nũc est dolor quia fetus egreditur cum violentia ꝓpter cõstrictionem partiũ ꝑ quas exit quarum dilatatio non est nũc in mulieris potestate. tũc aũt vt dicitur propter conditionem illius status fuisset in eius potestate dilatare partes illas tempore partus adeo ꝙ nulla in emissione fetus fuisset violentia: nec ꝑ consequens dolor. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum qd̃ est quesituʒ / dicitur Primo ꝙ ꝗlibet statim in ꝑncipio sue natiuitatis habuisset originalẽ iustitiã nõ aũt ꝑfectionẽ sibi possibilẽ sciẽ ꝗ ad hitũ nec ẽt ꝗ ad aliquẽ ei⁹ actũ. Scd̃o ꝙ hmõi donũ originar̃ iustitie nõ habuissz aliqd̃ effectiue a parẽtib⁹ sʒ a deo. ¶ Primũ declarat̃. qm̃ sicut nũc corꝑi vltimate disposito aĩa ĩfundit̃ a deo hoc facere statuẽte: ita ⁊ tunc statuerat originalem iustitiã infundere ⁊ cõcreare homini ex anima ⁊ corpore constituto non autem scientiam. Imo tunc homo acquisiuisset ꝑfectioneʒ scientie processu temporis sicut modo. ita eñ tunc sicut nũc anima exercuisset suas operationes corpore mediante. ⁊ ideo sicut nũc homo nõ potest exire in actũ intelligẽdi statim ꝓpter phantasiã qua homo vtitur in intelligẽdo impeditam ratione superfluitatis humoris ⁊ humiditatis in cerebro existentis: itanec tunc qm̃ hmõi ĩpedimẽtũ ad intelligẽdũ ita fuisset in paruulis tunc sicut nũc. quare ⁊c. ¶ Secũdum / vz ꝙ ꝑdictũ originar̃ iustitie donũ nõ fuisset a parentibus effectiue apparet ex eius effectu. per ipsum enim fuisset subiecta sensualitas rõni. nihil aũt est hoĩ naturalr̃ possibile ꝑ qd̃ talis subiectio possit esse. ꝗ hmõi originalis iustitie donum nõ potuit esse a parẽtibus causaliter sed a deo. ¶ Sed tunc est dubiũ an cuilibet deus simul cũ originali iustitia infudisset gratiam gratũ facientem. ¶ Ad hoc respondent aliqui ꝙ sic. dicunt eñ ꝙ sicut primus homo demeruit omnibus vt peccatum originale cõtraherent: ita meruisset omnibus si stetisset vt gratiaʒ gratum facientẽ haberẽt. ⁊ ita sicut nũc statim oẽs vt cõcepti sunt filij ire: ita ⁊ tunc fuissent filij gratie. Alij aũt dicunt: ꝙ cũ gloriosius sit habere aliquid ex meritis ꝙ sine eis: ꝙ ꝑ consequens tunc nullus in gratia cõceptus fuisset nec eam habuisset quousqʒ ad ipsam se disposuisset per aliquem bonum actum. nec eñ vt dicunt gratia sʒ tm̃ originalis iustitia fuit data Ade ꝓ tota sua posteritate. Et ideo licet in nullo p̃cessisset aliquod meritum ad originalem iustitiam / p̃cessisset gratiaʒ tñ. Qd̃ autẽ horum sit verius non habetur. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rõnem in principio quando dicitur ꝙ ignorãtia est pena culpe: Respondetur ꝙ verum est loquendo de ignorantia proprie sumpta: que vz est illius qd̃ ignorari nõ debuisset: sed sciri. nõ aũt de ignorãtia sumpta large / videlicet pro nescia cuiuscunqʒ cui⁹ scientia non est necessaria. sed talis fuisset tunc ⁊ est nũc ignorantia puerorũ. ergo ⁊c. ¶ Vel forsitan posset dici aliter / videlicet ꝙ sola illa ignorantia est pena culpe que est eius sequela, de qua ignorantia est veruʒ quod dicit philosophus in Ethic. ꝙ oĩs malus est ignorans. sed paruulorum ignorantia non est talis: sed omnino alia ab illa. q̃re ⁊c.

Circa distinctionem vigesimamprimam in qua magister determinat de casu hominis in peccatum: Quero vtrum primus homo vel ali⁹ quilibet post ipsuʒ potuisset in statu innocentie venialiter peccare. ¶ Et videtur ꝙ sic. qz cui est possibile peccatum mortale cõmittere / ⁊ veniale. Sed primus homo potuit in statu innocentie peccare mortaliter ⁊ sic de facto peccauit quia nec in gratia cõfirmatus fuit: ꝗ ⁊ venialiter peccare potuit. ¶ Contra. quia in statu innocentie nulla potuisset esse deordinatio nec culpa. nec enim aliqua culpa potest stare cũ innocẽtia ꝑfecta. sed oĩs culpa / lʒ venialis / est deordinatio mentis. ꝗ ⁊c. ¶ Respõsio. vbi ẽ videndum Primo q̃situm. Scd̃o an peccatum ꝓmorũ parẽtũ fuerit grauissimuʒ. Tertio an fuerit remissibile.

Quantum ad primum: est sciẽdum ꝙ status innocentie potest sumi dupliciter. Vno mõ põt

accipi innocentia pro immunitate ab omni culpa. Alio modo pro originali iustitia que potest dici quedam innocentia pro quanto ipsa mediante homo in innocentia conseruatus fuisset ꝛ conseruari faciliter potuisset: ꝛ ipsa diuina gratia potest dici innocentia: quia facit hominem innocentem ꝛ a culpa immunem. ¶ Hoc premisso videtur mihi hic esse dicendum. Primo q accipiendo statum innocentie primo modo nullus potuit peccare venialiter sic q post primum peccatum remanserit in eodem statu innocentie. potuit tamen absolute. Secundo q accipiendo innocentiam secundo modo / videlicet pro originali iustitia vel pro gratia / potuit vtique primus homo et quilibet alius peccare venialiter in statu innocentie sic accepto: sic q post peccatum remaneret in eodem statu innocentie in quo primo. ¶ Primum apparet. quia innocentia primo modo sumpta est immunitas ab omni culpa. sed nullus post commissam aliquam culpam / licet venialem / est immunis ab omni culpa: ergo nec est in statu innocentie sic accepte. ¶ Secundum probatur. quoniam nihil quod est precise contra consilium est mortale peccatum / nisi obligato ex voto ad consilium obseruandum. Sed in statu innocentie sic accepte / videlicet pro originali iustitia ꝛ pro gratia potuit deus homini sicut modo apponere vltra precepta aliqua consilia contra que ipse potuit agere. quod si fecisset / nec originalem iustitiam nec gratiam perdidisset. non est autem verisimile q propter peccatum aliquod veniale deus magis originalem iustitiam quam gratiam subtraxisset / licet facere potuisset. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia quod est ex se peccatum veniale / nunquam est alicui peccatum mortale / nisi super ipsum cadat preceptum. sed primus homo vel quilibet aliorum in statu innocentie potuit actum aliquem exercere qui ex genere actus est peccatum tantummodo veniale / vt verbum otiosum dicere. ad quem actum vitandum non fuisset magis tunc preceptum appositum quam sit modo. ergo ꝛc. ¶ Preterea non minus existens in statu innocentie potuit peccare venialiter quam confirmatus in gratia post peccatum. sed apostoli postquam fuerunt in gratia confirmati venialiter peccauerunt. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia deus non obligasset viatorem ad plura in statu innocentie quam nunc in statu nature lapse. Sed nunc non est aliquis obligatus ad vitandum aliquod veniale peccatum: quia nec de hoc est preceptum aliquod sibi datum ergo nec tunc. potuit autem aliquod tale committere vt verbum otiosum dicere. ergo ꝛc. ¶ Sed contra hoc aliqui arguunt dicentes q omne peccatum in statu innocentie perpetratum siue contra preceptum siue contra consilium fuisset mortale peccatum: ꝛ ad mortem eternam homini imputandum. Hoc autem probant sic. omne peccatum licet contra consilium tantum factum quod non prouenit ex infirmitate nec ex ignorantia nec ex surreptione / sed ex sola voluntatis libertate / est mortale: ꝛ ad mortem eternam homini imputandum. ¶ Hoc probatur. quia omne tale peccatum prouenit ex contemptu: omne autem peccatum ex contemptu dei proueniens est mortale: sed in statu innocentie non fuisset in homine ignorantia nec surreptio nec infirmitas: quia nulla in eo fuisset pronitas ad malum / sed magis ad bonum. ergo ꝛc. ¶ Sed ista ratio dupliciter deficit. Primo. quia in maiore falsum accipit. Secundo. quia non probat conclusionem quam intendit. quia licet talis non sit pronus ad peccandum: nec per consequens peccat ex infirmitate nec ex ignorantia quia bene intelligit q contra consilium dei facit: nec ex surreptione quia cum deliberatione procedit: nec tamen propter hoc mortaliter delinquit: quia nec contra preceptum agit: nec consilium contra quod facit contemnit. immo ipsum esse salutiferum intelligit / licet ipsum seruare nolit / quia nec deus ad hoc eum compellit. ¶ Ex hoc tunc potest argui sic in forma. nullus faciens tantum contra consilium absque aliquo contemptu dei consulentis peccat mortaliter / sed tantum venialiter. sed in statu innocentie potuit homo contra consilium dei absque eius contemptu agere vt verbum otiosum dicere. ¶ Hoc apparet. quoniam nullus spernit illud consilium quod reputat rationabile ꝛ salutiferum. sed homo in statu innocentie reputasset omne diuinum consilium rationabile ꝛ salutiferum. ergo non contempsisset ipsum: nec per consequens transgrediendo ipsum peccasset mortaliter ex contemptu. ¶ Nec valet si dicatur q licet non contempsisset ipsum in mente interius / contempsisset tamen agere exterius. quoniam hoc modo / videlicet opere consilium spernere / non est aliud quam contra ipsum agere. sed ex hoc non sequitur peccatum mortale / nisi dicas q etiam modo omnis faciens contra aliquod diuinum consilium spernit ipsum: ꝛ per consequens peccat mortaliter: quod est falsum. quare ꝛc. ¶ Secundum / videlicet q ratio supradicta conclusionem non inferat quam intendit / apparet. quoniam intendit probare q omne peccatum factum contra consilium in statu innocentie fuisset mortale. hoc autem non probat. quoniam esto q illud quod accipit esset verum / puta q omne peccatum factum contra consilium tantum procederet ex contemptu consilii vel ipsius consulentis dei / ex hoc non sequitur: nec habetur q ipsum factum in se contra consilium sit mortale peccatum: sed contemptus ipsius consilii tantum. Aliud enim est verbum otiosum dicere ꝛ aliud diuinum consilium ne dicatur spernere. contemptus enim ipse est peccatum mortale: quia nec est tantum contra consilium: sed etiam contra preceptum primum prime tabule ꝛ secundum. non sic est autem ipsum verbum otiose prolatum. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum q primum peccatum Ade fuit vt dicitur immoderatus amor vxoris sue non libidinis seu concupiscentie: sed cuiusdam amicitie. Ex hoc amore fuit in eo voluntas complendi illud quod fuit illicitum: quia ipsi vxori immoderate dilecte vidit esse acceptum. vt enim dicitur in litera / noluit eam contristare quam credidit sine solatio suo tabescere ꝛ a se alienatam omnino interire. Primum autem peccatum Eue fuit appetitus diuine equalitatis. voluit enim vt dicitur in litera vsurpare diuinitatis equalitatem. quia tamen huiusmodi appetitus diuine equalitatis fuit in ipsa amor concupiscentie quem precedit amor amicitie: ideo ipse diuine equalitatis appetitus / licet fuerit primum peccatum in ordine ad esum ligni vetiti / non tamen simpliciter: sed prior eo fuit immoderatus amor amicitie sui. ex hoc enim / videlicet quia se inordinate ꝛ immoderate dilexit / idea sibi huiusmodi diuinam equalitatem appetiuit / sicut de diabolo in precedentibus dictum est. ¶ Ex predictis sequitur Primo: q licet aliquod peccatum / puta esus de ligno vetito / fuerit commune viro ꝛ mulieri: non tamen omne. nec enim Adam diuinam equalitatem appetiuit: quod tamen mulier fecit. Secundo q licet Adam in edendo de ligno vetito grauius aliquo modo peccauerit quam Eua ratione aliquarum circunstantiarum in ipso concurrentium / quibus peccatum quolibet aggrauatur / puta quia ipse Adam erat circunspectior quam Eua ꝛ ad resistendum fortior. Eua tamen simpliciter loquendo grauius peccauit: quia vt dictum est diuinam equalitatem appetiuit. hoc autem fuit multo grauius quam Ade esus vetitus ꝛ sue vxoris amor immoderatus. ¶ His premissis quando queritur: an peccatum primorum parentum fuerit grauissimum: aut est sermo de peccato quod fuit vtrique commune: aut de peccato cuilibet speciali. Si primo modo: dicendum est q peccatum ipsorum non fuit grauissimum immo fuit grauius peccatum diaboli. Si autem secundo modo: sic peccatum Eue fuit eius-

dẽ rõnis cũ pctõ demonis:nõ tñ cq̃ gue.¶ Primũ pbat̃
qm̃ comedere de ligno illo nõ fuit pctm̃ aliquod nisi qr
phibitũ.si enim phibitum non fuisset/ita de illo ligno
sicut ꝛ de alio edere licuisset.peccatum aũt diaboli ꝛ qd̾
cũqꝫ aliud factũ contra diuia p̃cepta saltẽ aliqua ꝛ si nõ
contra omnia/est ex se malum: non tñ quia phibitum
sed etiam quia contra dictamen legis nature pebitum.
sed maius ꝛ grauius est illud qd̾ nullo modo ex se lici-
tum q̃ illud qd̾ ex se esset bonum ꝛ licitum nisi foret in-
hibitũ.ergo ꝛc.¶ Quia peccatũ tanto est grauius quã-
to opponitur maiori bono.sed peccatum istud primoꝝ
parentum non fuit directe contra maximum bonuꝫ qd̾
est amor dei.ꝰ non fuit grauissimum.¶ Confirmatur se
cũdo.qr peccatũ quo hõ auertit̃ a deo formalit̃/grauiꝰ
est illo quo non auertitur ab ipso nisi tñ virtualiter.sꝫ
odium dei est peccatũ a deo formaliter auersiuum.ergo
cuꝫ nullum primorum parentum fuerit sic veꝫ formalit̃
sed virtualiter auersiuum/sequitur q nullum peccatuꝫ
ipsorum fuit grauissimum.¶ Ex p̃dictis sequit̃ q pec-
catum Jude fuit etiam magis graue.Quanto enim qs
in rem magis illicitã consentit tãto magis delinquit.
sed hoc in qd̾ Judas cõsensit/quod ꝛ fecit /magis illici
tum fuit q̃ illud qd̾ vterqꝫ primorum parentuꝫ cõmisit.
ergo ꝛc.¶ Secundum:veꝫ q peccatũ Eue fuerit eiusdẽ
rationis cuꝫ peccato demonis / apparet.qm̃ peccatum
demonis fuit appetitus excellẽtie sibi indebite:qui pro
uenit ex amore sui inordinato amicitie.sed propriũ pec
catum Eue fuit huic simile: supposito q diuinam equa
litatem seu similitudinem vt dicit magister in litera ap
petierit.hmõi enim appetitus cũ fuerit amor cõcupiscẽ
tie excellentie sibi indebite/presupposuit ꝛ p̃supponere
habuit inordinatum ꝛ immoderatũ sui amorẽ amicitie
ergo ꝛc.¶ Qꝫ autem peccatuꝫ demonis lꝫ eiusdeꝫ ratio
nis cũ peccato Eue/fuerit grauius illo: pbat̃.qm̃ sicut
actus bonus quanto intensior tãto melior:ita ꝛ malus
similiter ille ẽ deterior qui est intẽsior siue vehementior
Sed appetitus malus diaboli fuit vehementior ꝛ imo
deratior q̃ appetitus Eue.ꝰ ꝛc. ¶ Minor pbat̃ p hoc
quia sic diabolus vehementer ꝛ intense appetijt qd̾ vo
luit/q ab hmõi appetitu se postea retrahere nõ potuit
cuius contrariũ est de Eua.quare ꝛc. ¶ Sed ista ratio
falsum accipit/veꝫ q ratio obstinatiõis sit intensio ele-
ctionis. Hoc siquidẽ non ẽ verũ:vt in p̃cedẽtibus ẽ ostẽ
sum.Et ideo potest probari aliter illa minor supposito
q diabolus cum maiori vel etiã cũ equali conatu sicut
Eua appetierit qd̾ elegit.qm̃ quanto voluntas perfe-
ctior tanto perfectiorem seu intensiorẽ elicit actũ.sed
voluntas demonis perfectior ẽst q̃ volũtas hois.ꝰ ꝛc.
¶ Hec de Secundo.

Quantum ad tertium & vltimum:di-
cendũ q cũ peccatũ remitti non sit aliud q̃ ipsuꝫ ad pe
nam nõ imputari:vt est in.iiij.plixius declaratũ:p ɔñs
omne illud peccatũ deus potest absolute loquendo re-
mittere qd̾ põt ad penã ad quã est imputabile nõ impu
tare.Sed qd̾cũqꝫ peccatũ est tale.ꝰ oẽ pctm̃ est remis
sibile absolute.De potentia aũt ordinata pctm̃ p̃morũ
parentũ fuit remissibile ꝛ remissum:quia ad penaꝫ eter-
nam non imputatũ.nõ aũt pctm̃ demonũ. cuius causaꝫ
nullam aliam esse video nisi diuinam tñmodo volũta-
tẽ.¶ Sic ad q̃stionem.¶ Ad rationem in principio ap
paret solutio ex p̃dictis.Qñ eñ dicitur q nulla culpa
stat cũ pfecta innocẽtia: verũ est accipiendo innocen-
tiã p immunitate ab oĩ culpa:nõ aũt accipiẽdo ipsam
p iustitia originali/nec p grã supnaturali.maior ei ꝛ p
fectior grã est in adulto in q̃ sunt multa pctã venialia
q̃ in paruulo qui venialiter non peccauit.quare ꝛc.

SEcundo quero . vtrum inuidia
fuerit motiuã diaboli ad tentandũ. ¶ Et vi
detur q sic p illud Sap.ij. Inuidia diaboli
mors intrauit in orbẽ terrarũ.sed cõstat q hmõi mors
orbis terrarũ non fuit aliud q̃ lapsus p̃moꝝ parentum:
ergo ad istius mortis cõsũmationẽ p̃fatam suggestio-
nem diabolus non alio q̃ inuidia fuit motus.¶ Cõtra.
quia oĩs inuidus se reputat inferiorẽ illo cui inuidet.nec
enim maior inuidet minori:sed econuerso.sed diabolus
non reputabat hoiem superiorem existere semetipso:sꝫ
inferiorem.ergo ꝛc.¶ Responsio.vbi est videndũ Pri-
mo quesitũ/veꝫ an inuidia fuerit motiua diaboli ad ten
tandum.Secundo:an diabolus tentauerit priꝰ mulie-
rem q̃ virum.

Quantum ad primum:est sciendum q
inuidia est vt eam describit vnus doctor/passio concu-
piscibilis sub ira vel tristitia cõtenta/prouueniens ex bo
no alterius apprehenso vt diminuente proprium excel-
lentiã.Qd̾ pro tanto additur.quoniam licet semper in
uidia respiciat bonum aliquod/non tamen vt absolute
consideratum:sed tñ vt conceptum vt proprie excellen
tie/veꝫ inuidentis diminutiuũ.Ex quo sequitur q inui-
dia respicit bonum apprehẽsum vt ipsius inuidẽtis ali-
quo modo malum.ꝛ ideo ipsa inuidia dicitur contineri
sub tristitia.¶ Ad cuius euidẽtiã est sciendum q.vi.di
cuntur esse ipsius virtutis concupiscibil̃ passiones/vi-
delicet amor ꝛ odium fuga ꝛ desiderium tristitia ꝛ dele
ctatio seu finalis quietatio.Amor respicit bonuꝫ ꝛ odi
um malum vt absolute consideratum.Fuga autem re-
spicit malum:ꝛ desiderium bonuꝫ/ vt sub ratione futuri
non autem sub ratione habiti apphẽsum.Tristitia au-
tem respicit malum : et delectatio seu finalis quietatio
bonum vt prius vel actu habitum apprehensum . ꝛ hoc
modo inuidia est respectu mali.licet enim respiciat bo
num/non tamen vt bonum:sed vt sue excellentie accñ-
talit̃ depressiuum:ꝛ per consequens vt accñtaliter exi-
stens aliquo modo malum.ꝛ ideo dicitur sub tristitia/
quia talem malum respicit/ contineri.¶ Hoc premisso di
cit̃ ꝛ rationabiliter ab eodem modo predicto inuidiaꝫ
describente / q ipsa inuidia fuit mouens diabolum ad
tentandum primum hominem quem decepit:ꝛ omnem
etiam alium quem postea tentauit. ¶ Hoc probat.qm̃
diabolus fuit motus ad tentandum hominem propter
bonum eius apprehensum vt superexcellens bonum
suum/eiusqꝫ aliqualiter depressiuum . ¶ Hoc apparet.
quoniam diabolus secundum doctrinam sanctoruꝫ ap
prehendit hominem vt virtutibus preditum ꝛ ad felici
tatẽ quã ipse amiserat aptum ꝛ eternaliter p̃paratũ.ꝛ ĩ
hoc apprehendit ꝛ agnouit ipsum se esse maiorem ꝛ suã
propriam excellentiam excedentem:de quo fuit contri
status ꝛ ex hoc motus ad ipsum hominem deijciẽduꝫ.
Sed vt patet ex dictis/Inuidia non est aliud q̃ tristi-
tia de bono proximi apprehenso:vt est proprie excellen
tie repressiuum.ergo ꝛc.¶ Sed contra hoc forsitan ar-
guetur.quoniam inuidia est vnum.vij.mortalium ꝛ ca-
pitalium peccatorum . Sed diabolus post q̃ cecidit ꝛ
damnatus fuit/peccare non potuit.nullus enim beato
rum nec damnatorum potest mereri nec in aliquo de
mereri.ergo ꝛc.¶ Ad hoc potest dici q peccatum po-
test sumi dupliciter/videlicet formalit̃ ꝛ virtualit̃. Pec
catum sumptum formaliter simul ꝛ materialiter ẽ actꝰ
sp̃e malus qr aliqua circũstantia sibi debita p̃uatus: vl̃
quia circũstantia ei indebita informatus. Et vl̃r oẽ di-
ctum vel factum contra rectum rationis iudiciũ ẽ pctm̃
hoc mõ sumptũ.sicut ꝛ bonũ cõsimilit̃ sumptũ põt dici

omne quod fit secundum rectum iudiciũ rationis. pctm̃ aũt virtualit̃ sumptũ ỽr esse illud qđ est peccãti ad penã aliquã imputatũ. sicut ⁊ actus dicitur bonus seu meritorius isto modo ille tm̃ ꝓ quo deus statuit hoĩem premiandũ. Tũc dicendum ꝙ licet diabolus sicut nec aliquis damnatus alius non possit peccare sumendo peccatum virtualiter: ꝓ quanto nullũ actũ sibi possibilem deus imputat ad penam aliquã et pro eo reddendam/ põt tamen peccare ⁊ peccat sicut ⁊ quilibet dãnatorꝫ sumendo peccatũ formalr̃ ⁊ materialiter tm̃ pro aliquo actu malo. Et ideo qñ ỽr ꝙ inuidia ẽ mortale pctm̃: dicẽdum ꝙ inuidia cuiuslibet viatoris est mortale peccatũ virtualiter: qꝛ vez morte eterna dignũ. Inuidia aũt diaboli est idem peccatum formaliter ⁊ materialiter: nõ autem virtualiter est mortale nec veniale peccatum. quia ad nullam penã ipsi diuinitus imputat̃. Cõsimilit̃ quãtum ad aliquid põt dici de bonis actib⁹ beatorũ/ vez ꝙ actus hmõi eis possibiles sunt boni formaliter: nõ autẽ virtualiter saltẽ eis: licet aliĳs. nihil eñ sibi meret̃ ꝑ illum actũ aliquis beatoꝝ: meret̃ tñ aliĳs/ puta viatoribus ꝓ quib⁹ apud deũ intercedit. Ex quo sequit̃ ꝙ aliq̃ modo est dissimile de malo actu damnatorꝫ et de actu saltẽ aliquo bono beatoꝝ: quia malus actus damnatorũ nec modo est malus virtualiter: qꝛ nec exercenti ipꝫ nec alteri ad penã aliquam imputat̃: bonus aũt act⁹ saltẽ aliquis beatoꝝ est bonus etiaꝫ virtualiter/ qꝛ aliquo p̃mio dignus reddẽdo non beato ipꝫ exercenti sed alteri. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum cõstat ex scriptura sacra Ge. iiĳ. ꝙ diabolus prius tẽtauit mulierem q̃ virũ. cui⁹ ratio ponit̃ duplex. Prima est: qꝛ sciebat mulierem non esse tãte sapientie nec cõstãtie quante virũ. ⁊ iđ facili⁹ eã superare credebat. ꝓpter maiorẽ autẽ sapiẽtiam ⁊ constãtiam viri ab eo vinci timebat: si ipsum primo fuisset aggressus. ¶ Secunda est. qꝛ facilius mediãte ipsa muliere existimauit se posse virum vincere: cum mulierem cognosceret a viro multũ eẽ dilectam. ⁊ ideo ꝓbabiliter cogitare potuit ꝙ vir ipsi consentiret si ipsa eũ ad hoc induceret ⁊ incorruptũ existeret sicut fuit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rõnẽ in principio qñ dicit̃ ꝙ diabolus non reputauit hoĩem se esse maiorẽ: dicendũ ꝙ imo reputauit sicut ⁊ homo maior ipso erat non in eẽ nature: sed in perfectione felicitatis ⁊ glorie/ ad quã eum esse idoneum agnouit: ⁊ ꝓpter hoc nõ ꝓpter perfectionez nature homini diabolus inuidit: qꝛ ⁊ in hoc se minorem ipso esse agnouit.

Circa distinctionem vigesimãsecũdã: i q̃ magr̃ determinat de peccato primi hoĩs quantũ ad eius originẽ ⁊ radicẽ ex qua cõsensus tentati hoĩs prouenit: Quero primo. vtrũ peccatum parentũ primorũ fuerit superbia. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. qꝛ appetit⁹ honoris ⁊ excellentie est peccatum supbie. Sꝫ hmõi appetit⁹ fuit peccatũ ipsoꝝ. hoc eñ quilibꝫ appetiit qđ diabolus ipsi ꝓmisit. sed diabolus eis dignitatem ⁊ eminentiam repromisit dicens: eritis sicut dĳ scientes bonuꝫ ⁊ malũ. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia peccatum gule non est peccatũ supbie. Sed peccatum primorum parentum fuit peccatuꝫ gule ⁊ inobedientie. peccauerunt enim qꝛ de ligno vetito comederunt. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videnduꝫ Primo quesitum. Secũdo: an si vir non peccasset gen⁹ humanum originali iustitia spoliatum fuisset.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ scđm aliquos etiã scđm cõmuniter loquentes act⁹ supbie est appetitus eminentie ⁊ honoris/ ⁊ in hmõi gloriari. Aliĳ autem dicunt ꝙ actus superbie non est gloriari in honoribus nec coꝝ appetitus. talis eñ act⁹ est in cõcupiscibili: actus autem superbie est in irascibili. Et iđ dicunt ꝙ actus superbie est se nimium ⁊ alium modicũ reputare. vnde est vt dicunt reputatio seu assurrectio vl̃ cordis tumor ⁊ erectio qua quis nimium reputat seipsum ⁊ alios parum. Ex quo infert̃ ꝙ superbia est quedaꝫ audacia. nec enim audacia videtur aliud esse q̃ quedaꝫ assurrectio siue tumor de proprio suo bono qđ nimis reputauit. non eñ audacia est tm̃ assurrectio ad maluꝫ repellendum: sed etiam ad bonum proprium reputanduꝫ hoc autem est superbia. quare ⁊c. ¶ Hoc premisso dicitur ꝙ mulier que primo tentata fuit ⁊ primo peccauit/ peccauit peccato ambitiõis superbie ⁊ gule. Ambitio enim est desiderium alicuius sibi indebiti. ⁊ hoc est de q̃ mulier fuit primo tentata a diabolo sibi dicente. eritis sicut dĳ scientes bonum ⁊ malum. quia illa audiens appetiit qđ sibi diabolus promisit seu predixit/ videlicet scientiam ⁊ diuinam equalitatem vel similitudinem. et hmõi appetitus seu desiderium secundum primam opinionem dicentium ꝙ actus superbie est appetitus honoris ⁊ excellẽtie/ fuit peccatũ supbie: non autem secũdum alios probabilius forte dicentes ꝙ superbia est q̃dam audacia: sed fuit peccatũ ambitionis. Peccauit etiam mulier vel antecedenter vel consequenter post p̃dictum peccatuꝫ peccato superbie. non tm̃ enim concupiuit ⁊ ambiuit qđ sibi diabolus ꝓmisit: sed etiã se erexit/ ⁊ dignã hoc/ qđ sibi p̃dixerat diabolus/ reputauit. Tertio ⁊ vltimo peccauit peccato gule ad quod ipsaꝫ peccata predicta impulere. Adam autez non peccauit per ambitionem vt Eua. non enim dixit ei diabolus qđ dixerat mulieri/ videlicez eritis sicut dĳ ⁊c. nec enim est verisile ꝙ ei credidisset/ esto ꝙ ipsi dixisset/ cum sciẽtia p̃ditus esset: nec per consequens peccauit vt mulier ꝑ ambitionem appetendo scientiam ⁊ diuinam similitudinem. Sed Adam peccauit peccato contẽptus ⁊ supbie ac gule. videns enim ꝙ mulier de ligno comederat: nec tamen mortua fuerat vt deus predixerat: quacunqꝫ hora comederitis morte moriemini: diuinum spreuit p̃ceptum ⁊ putauit impune sicut ⁊ mulier fecerat se posse agere contra ipsum: ⁊ in hoc fuit peccatuꝫ contẽptus. peccatum autez superbie fuit (vt dicitur) in hoc ꝙ ipse videns suam dignitatem ⁊ eminentiam: putauit ꝙ pro tam modico deus eum non interficeret: sed sibi propter suaꝫ excellentiam indulgeret. ⁊ in hoc peccauit peccato elationis quia nimis se reputauit: ⁊ tandem vltimo ad peccatum gule processit. ¶ Sed p̃dicta licet sint ꝓbabilia/ non tamen sunt certa: quia nec in scriptura expressa. qđ autem de scripturis non habet auctoritatem eadem facilitate contemnitur qua probatur. sed cõstat ꝙ ex scriptura non habetur ꝙ primi parentes peccauerunt alio modo q̃ peccato inobedientie ⁊ gule. liceꝫ eñ diabolus quando mulierem tentauit ipsi scientiam ꝓmiserit: tamen ꝙ ipsa mulier eã concupiuerit: ⁊ per cõsequens ꝙ peccato ambitionis peccauerit non habet̃: sed tm̃ peccatum gule exprimitur: cuꝫ subiungit̃ Gen. iiĳ. Uidit igitur mulier ꝙ bonuꝫ esset lignum ad vescendum ⁊ pulchrũ oculis aspectuqꝫ delectabile: et tulit de fructu illius ⁊ comedit. In his verbis euidenter apparet ꝙ nullum aliud peccatum exprimit̃ mulieris nisi tm̃ peccatum gule ⁊ inobedientie. non enim dicitur ꝙ fuerit elata: nec ꝙ ex ãbitione sciẽtie: sꝫ ex pulchritudie ⁊ delectatiõe ipsi⁹ ligni vetiti ad ei⁹ esuꝫ fuerit iclinata Circa ad virũ aũt nihil ibi exp̃mit̃ nisi ꝙ mulier postq̃

viro dedit:qui etiā comedit. Ex quo sequitur ꝙ peccatum primorum parētū qđ in sacra scriptura exprimitur non fuit pctm̄ superbie:sed gule ⁊ inobediētie. Utrū aūt vltra illud peccatum aliud cōmiserit/puta superbie vł aliquod aliud: dico ꝙ ꝓbabile est ꝙ sic.non tñ est sic sicut de peccato gule certū:q2 nec est in scriptura exꝓssuz. ¶Hec de primo.

Quantum ad secundum : dicitur a quibusdaz: ꝙ si vir nō peccasset/sed tm̄ mulier/ ꝓles ex eis nata nō fuisset originali iustitia spoliata nec morti subiecta.q2 licet mulier q̄ peccasset generationi prolis corruptā materiaz ministrasset:fuisset tamen purgata per virtutē seminis virilis ab oī corruptiōe:propter qđ ex illis seminibus fuisset caro mūda prolis formata. ¶Sz quicquid sit de cōclusione ratio q̄ pro ipsa adducit non cōcludit:q2 falsum ⁊ omnino incōuenienē accipit ⁊ supponit:vez ꝙ ꝓpter peccatum primoꝝ parentum semē generationi debitum fuerit corruptū.propter peccatū enī qđ formaliter est in anima/nulla contrahitur macula in re aliqua corporali:nec econuerso propter aliquam seminis vel cuiuscunq3 rei alterius corporalis maculam aliquam anima incurrit culpam.⁊ ita esto ꝙ semē parētum esset infectū/ ex hoc proles non esset peccato obnoxia:nec aliqua iustitia sibi alias debita spolianda.quare ⁊c.¶Et ideo aliter est dicendū.Ad cuius euidētiam est sciendum ꝙ licet p̄ceptum de non comedendo lignuz non fuit datum primo ⁊ immediate a deo nisi tm̄ viro:ꝑ virum tamen postea fuit preceptum hmōi mulieri expressum.¶Primū/vez ꝙ deus p̄mo ⁊ īmediate viro preceptuz dederit/habetur expresse Ge.ij.vbi dicitur ꝙ tulit de⁹ hoiēm ⁊ posuit eū ī paradisū voluptatꝭ vt operaret ⁊ custodiret illū:p̄cepitq3 ei dicēs:ex oī ligno ꝑadisi comede:de ligno autem sciētie boni ⁊ mali ne comedas in quocūq3 enī die ⁊c.Constat autem hmōi p̄ceptum nō fuisse mulieri tūc datuz cū nec mulier tūc temporis esset facta.quare ⁊c.¶Secundum/vez ꝙ hmōi p̄ceptū postea ad eā ꝑuenerit:⁊ ꝙ ad eius obseruantiam ipsam de⁹ obligari voluit:explicite nō habet:sed expresse ⁊ euidēter arguit ex hoc qđ.iij.ca.subiūgit.vbi in pricipio habetur ꝙ dixit serpens ad mulierem.cur precepit vobis deus vt non comederetis ex omni ligno paradisi:cui respōdit mulier:de fructu lignorum que sunt in paradiso vescimur:de fructu vero ligni qđ est ī medio paradisi p̄cepit nobis de⁹ ne comederem⁹ ne forte moriamur. Ex hoc euidenē arguit ⁊ habet ñ solū ꝙ hmōi p̄ceptū de nō comedēdo vtriq3 fuit īpositū nō alteri tm̄:s3 et ꝙ vtriq3 fuit īiūctū ne comederēt sub eiusdē pene districtiōe/quā comedēdo incurrerēt ipso facto.hmōi aūt pena sub qua Ade fuit p̄ceptuz ne comederet/fuit mors nō tm̄ sua:s3 etiaz totius hūani gn̄is:quā ipsi deus p̄dixit:cū ei dixit in quocūq3 enī die comederis ex eo morte morieris. Qđ aūt sub eadem mortis pena p̄ceptū hmōi ad mulierē ꝑuenerit:appet ex eius respōsione p̄dicta quā dedit diabolo qñ dixit.De fructu vero ligni qđ est in medio paradisi p̄cepit nobis deus ne comederemus ne forte moriamur.

His premissis videtur ad propositum esse dicēdū ꝙ Adā nō peccante sed Eua tm̄/adhuc fuiss3 gen⁹ humanū ab eis descēdēs naturaliter originali iustitia spoliatum.¶Hoc pōt ꝑsuaderi ex p̄dictis.qm̄ cōstat(vt dictū est)ꝙ sub eadē districtione pene fuit Ade ⁊ Eue p̄ceptū ne comederēt de ligno sciē boni ⁊ mali de quo postea comederūt.constat etiam illam penaz mortis sub qua fuit vtriq3 preceptuz ne comederent / fuisse impositā non tm̄ ipsis:sed etiā omnibus alijs descensuris seu nascituris ex eis.ergo oēs a primis parentibus naturaliter nati ⁊ nascituri eandem penam consecuti fuissent ⁊ incurrissent solo altero primo parente peccante quā peccante vtroq3 ⁊ simul/incurrerūt.¶Consequētia est euidens.qm̄ altero peccante tm̄ illam penaz incurrissent om̄es ab eo naturalit̄ descensuri sub q̄ ipsis p̄ceptum extitit ne peccarent.sed vt dictum est sub eadez pena fuit ne peccarent comedendo de ligno preceptum ambobus coniunctim ⁊ vtriq3 diuisim:ergo eandem penam incurrissent ab eis descendentes/si alter eorum tm̄ peccasset:quā incurrerūt quia ambo peccauerūt.sed pena quā nūc ex eorū demerito īcurrim⁹ est duplex mors vna naturał seu corporał/⁊ altera spūalis: cui ē annexa carentia iustitie originalis.⁊ istam duplicem mortē/vez anime ⁊ corporis/deus Ade īsinuare voluit qñ ipsi dixit.in quocūq3 die comederis morte morieris.per hmōi enim mortis replicationē/duplicem designauit mortez p̄dictam:quarū vna sequitur ad aliam secūdum Bedā vnde ipse Beda in glossa sic ait.mortu⁹ est homo in anima cū peccauit:quia recessit a deo qui est vita aīe:quaz secuta est mors corporis discedente ab illo anima q̄ est vita corporis:que Ade euenit cū p̄sentez vitam finiuit. Hec Beda.Sic igitur apparet ꝓpositum:vez ꝙ eādez mortꝭ vtriusq3 tā corporalis q̄ spiritualis seu culpalis penam ⁊ ꝑ consequens originalis iustitie carentiā oēs a primis parentibus descendentes naturaliter incurrissent si alter tm̄ ipsorū peccasset/quā nūc propter peccatum ipsorum oēs incurrerunt:qui tamē nō peccass3 nullam penā ꝓpł peccatū alteri⁹ habuisset:sicut nec etiā modo aliquis primorum parentum propter peccatum alterius:sed tm̄ propter suum proprium est punit⁹.nec enim mortis penam sub q̄ vtriq3 fuit datum preceptuz deus precipiens statuit infligendam nisi tm̄ transgredienti ⁊ sue proli ab eo per communem propagationem naturaliter descendenti.¶Ex quo vt videtur/sequit ꝙ si alter primorū parentū non peccasset/propter peccatum alterius nec originalem iustitiaz quā accepit diuinit⁹/amisisset: nec mortem aliquam incurrisset . ¶Sz tunc est dubium:quia scđm predicta non magis peccatū Ade q̄ Eue fuit cā dānatiōis generis humani: cū tñ hoc in scriptura nō habeatur:sed potius cōtrariū.In tota enim sacra scriptura causa damnationis humani generis specialiter dicitur esse peccatum primi parentis. vnde apostolus.i.Corinth.xv.sicut in Adam om̄es moriuntur:ita ⁊ in Christo om̄es viuificāt.quare ⁊ cetera. ¶Hoc dubium mouet ⁊ soluit Ansel.de conceptu virginis/sic dicens.Querit cur sepius ⁊ specialius peccatū quo damnatum est genus humanuz imputetur Ade q̄ Eue:cum tamen illa prior peccauerit ⁊ Adam post et ꝑ illaz.Ad hoc tamen respondet subdens: Qđ ideo fieri estimo quia duorum copula tota intelligitur principalitate partis:sicut sepe per partem totum significatur vt quēadmodum Adam in costa sua :que edificata in mulierem dici poterat Adam: sicut legitur quia deus masculum ⁊ feminam creauit eos:⁊ vocauit nomen eoruz Adam.Hec Ansel.¶Sic ad questionem.¶Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secundo quero.vtrum peccatū primorum parentum prouenerit ex ignorantia.¶Et videtur ꝙ sic.quoniam omne peccatuz est ex ignorantia qđ non est ex infirmitate seu impotentia nec ex malitia. Sed peccatum primorum parentum non fuit ex infirmitate.nec enim ante peccatum erant proni seu inclinati ad malum:sed potius ad bonum . ergo ⁊ cetera. ¶Contra. quia

scdm q dicit Isido. de sum. bo. lib. ij. ca. xvij. Eua peccauit ex ignorātia. vñ apostol⁹. Uir nō est seduct⁹: mulier autē seducta fuit. Adam vero peccauit ex īdustria: quia non seductus: sed sciens peccauit. ¶ Risio. vbi videndū est. Primo: an aliqua ignorantia sit peccatū. Secūdo: quesitum.

Quantum ad primum: est sciendum q ignorātia vt hic sumit̄: nō est quorūcūq nescia: sed illorū tm̄ quoꝝ sciētia est homini necessaria ad salutē. constat em̄ q ignorantia alioꝝ nullū alicui foret peccatuꝫ. Ex quo sequitur: q nec etiam ignorantia inuincibilis alicuius ad salutē necessariū est pctm̄. qm̄ nihil alicui īpossibile est ipsi necessarium ad salutē. sed vltra ignorātiā inuincibilem nō remanet nisi ignorantia affectata vel crassa. Ignorātia affectata ē ex volūtaria cōmissiōe vt cū qs vult aliqd qd scire tenetur ignorare vt liberi⁹ quia sine remorsu / posset peccare. Ignorātia crassa est ex volūtatis omissione: vt cū qs aliquid vellet scire ad hoc tamē vt sciat nō vult laborare. ergo de ignorantia his duob⁹ modis vltimis sumpta tm̄ est intelligēdū qd hic qrit̄ / vcꝫ an aliq̄ ignorātia sit pctm̄. ¶ Hoc p̄misso dicēduꝫ est. Prio. q nulla ignorātia vt scdm se sumpta formalr̄ est pctm̄. Scdo: q q̄libet ignorantiarū duaruꝫ p̄dictarum habꝫ aliquod annexū peccatū. ¶ Primum ꝓbatur. qm̄ qd secundum se formalr̄ est tale vt absolute sumptū / est etiā tale vt ab omni alio separatū: sꝫ nullius rei ignorantia vt sumpta per se sine oī alio est peccatū. nec em̄ aliqua ignorātia est peccatum / nisi ꝓpter voluntatē vt ignorātia affectata vel omissionē vt ignorātia crassa. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si ignorātia crassa vel affectata vt per se sumpta formaliter eēt culpa / oīs ignorās ꝓpter cōmissionē vl' omissionē eēt semper actu in culpa q̄diu maneret in ignorantia. hoc aūt est falsum. ipso enim penitente de illa commissione vel omissiōe q̄ fuit cā sue ignorātie remittitur culpa ipsi adhuc in ignorātia remanenti. esto etiā q nō sit de aliquo penitēs / nō semp actu peccat q̄diu ī ignorātia manet sed tm̄ tūc peccauit qm̄ ignorātiā ipaꝫ affectauit vel ad sciam qm̄ potuit laborare noluit. quare ꝛc. ¶ Secūdū / videlicet q quelibet ignorātia predictarum habeat annexū aliquod peccatum / apparet. qm̄ ꝯstat q taꝫ omittere addiscere q̄ etiam appetere ignorare illud quod quis tenet̄ scire / est pctm̄. sed primum istoꝝ est ignorantia crassa. scdm ignorātia affectata. g̃ ꝛc. ¶ Hec de p̄mo

Quantum ad secundum est sciendum q ignorantia aliqñ peccatū comitatur seu sequit̄ ꝛ aliquando antecedit. q̄ qdem ignorantia / vcꝫ peccatū aliquod antecedēs / pōt esse vel facti seu peccati in se: quia vcꝫ ignoretur illud esse: vel finis alicuius qui sequit̄ ad peccatū. ¶ Hoc p̄misso dicēdū ad q̄sitū. Primo. q peccatū inobediētie p̄moꝝ parētū non fuit ex ignorātia facti aliqua antecedēte: nec ēt aliqd aliud peccatū / si aliqued in eis fuit pctm̄ ante istud. Secundo: q vtriusq pctm̄ inobediētie fuit ex ignorātia seu opiniōe erronea alicuius cōcomitantis pctm̄. Tertio: q vterq primorum parētū qm̄ peccauit seductus fuit: non tñ de eodem nec vniformit̄: sed potius differenter. ¶ Primū appet. qm̄ ꝯstat q vterq sciebat sibi esse illicitū q: ꝓhibitum comedere qd comedit. g̃ nō comedit nec p ꝯñs aliquis comedēdo peccauit ex ignorantia facti. q: vcꝫ hoc qd fecit / sibi esse illicitū ꝛ p ꝯñs peccatū ignorauit. si etiaꝫ hoc pctm̄ aliqd aliud antecessit: nec illud etiā ex ignorātia ꝓcessit. nec em̄ est verisimile q aliqs p̄moꝝ parētū ante q̄cunq pctm̄ ignorauit sibi esse illicitū qd fuit illicitū: nec existimauit licitū qd fuit illicitū vel econuerso cū ēt talis ignorātia ꝛ existimatio erronea siue falsa dicatur esse cōiter culpe pena: sed pena nō est in aliquo añ culpam. quare ꝛc. ¶ Scdm: vcꝫ q p̄dictum inobedientie peccatū fuerit ex ignorātia alicui⁹ ꝯcomitātis ipm pctm̄ / declarat̄. qm̄ sequela hmōi culpe fuit mors tā corporalis q̄ etiā spūalis nō solū ipsoꝝ p̄moꝝ parētū: sꝫ etiam olim alioꝝ ab eis descēdētiū. sed hoc ipsi ignorauerunt: nec sequi ad suū demerituꝫ crediderūt: lꝫ sciuerint hoc sibi diuinit⁹ esse p̄dictū. ergo ꝛc. ¶ Minor ꝓbatur p Aug. sup Gen. li. xi. sic dicētē. Arbitror q mulier putauit deū alicuius significatiōis causa dixisse / si mādu cauerit is morte moriemini. at ideo tulit ꝛ comedit dedit q viro suo fortasse cū verbo ꝑsuasorio: qd scriptura tacēs intelligendū reliquit: aut forte nec suaderi iā op⁹ erat viro: qm̄ iā eo cibo mortuam nō esse cernebat. Hec Aug. Sic igit̄ apparet ex p̄dicta snīa Augustini q nec vir credidit seu certitudinaliter agnouit se ex peccato īobediētie moriturū: q: Euā post peccatū ipm viuā cernebat: nec etiam mulier. ꝓpter qd respōdet tentāti diabolo dubitando. vnde Hugo de Sacra. lib. i. pte. vij. ca. iiij. sic ait. De⁹ dixit: quocūq die comederitis morte moriemini. deinde mulier dixit. ne forte moriamur. serpēs nouissime intulit: nequaq̄ moriemini. deus affirmauit mulier dubitauit: diabolus negauit. ¶ Ex p̄dictis videtur corollarie concludendū: q vterq primorū parentuꝫ vel p̄ceptū sibi datuꝫ sub certa districtiōe pene male intellexit: vel peccato īcredulitatis ꝛ dubietatis peccauit. ¶ Hoc apparet. quia aut quilibet intellexit se ꝓpter esum moriturū: aut nō. si primuꝫ / cum hoc non crediderit vt ex predictis claruit peccato incredulitatis peccauit. si secundum: male et indebite intellexit. quare ꝛc. ¶ Tertium ꝛ vltimum: vcꝫ q vterq licet differēter seductus fuerit: probatur per Hugo. de Sacra. lib. i. sic dicentem. mulier non solum similitudinē dei cū scia boni ꝛ mali inordinate appetiit: sed etiā in tātā ꝓlapsa peruersitatem fuit / vt crederet deum ex inuidia lignuꝫ sciētie boni ꝛ mali prohibuisse: ne homo ex eo gustando ad equalitatem dei pertingeret. voluntaria q̄ malitia se cōtra deum erexit peruerse contra ipsum volēdo: ꝛ impie de deo sentiendo. Adam vero non est seductus: quia qd diabolus promisit / falsum esse sciuit: nec idcirco pomuꝫ vetitū comedit q per illam comestionem deo parificari vellet: sed tm̄ ne mulierem contristaret: maxime q: putauit se ꝛ mulierem mortem euadere ꝛ post per penitentiaꝫ posse deum placare. Hec ē Hugo. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum q peccatum ipsorum fuit non ex ignorantia nisi modo predicto: nec ex infirmitate seu passione: sed ex mera libertate ꝛ electione. ¶ Ad aliam in contrarium dicēdum: q apostolus intendit Adam non esse seductum nō vniuersaliter seu totaliter: sed q non fuit seductus consimiliter sicut Eua: vt supra patuit per Hug.

CIrca distinctionem vigesimātertiā / in qua magister determinat de tentatione p̄moꝝ parentū: Quero p̄mo de quodā de quo ī speciali fit in litera mētio spēcial̄r vcꝫ vtrū de⁹ possꝫ facē aliquā volūtatē īpeccabilē p naturā. ¶ Et videt̄ q sic q: oē qd de⁹ pōt facē aliq̄ mediante / potest immediate sine illo facere p seipsuꝫ. sꝫ deus potest facere volūtatē impeccabilē gr̄a mediante vt apparet de voluntate cuiuslibet beatorum. ergo ꝛc. ¶ Contra. quia omnis volūtas impeccabilis est inobliquabilis. sed nulla voluntas nisi tantūmodo increata

potest esse iobliquabilis.ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo enim excludā vnam opinionē. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quantum ad primum est opinio cuiusdam doctoris ponētis duas ꝯclusiones. Prima est: ꝙ deus potest facere voluntatem impeccabilem mediāte aliquo ipsi dato. ¶ Scḋa est: ꝙ non potest ipsaꝫ facere impeccabilem ꝑ naturam suā omni habitu circūscripto. ¶ Primū ꝓbat. qm̄ ois habitus faciēs difficultatē in volūtate ad peccandū potest tm̄ intendi a deo ꝙ causabit ī ipsa impossibilitatē. sꝫ aliquis habit⁹ existens ī voluntate nostra reddit eam difficilē ad peccādū. ergo ꝛc. ¶ Secundam/ vcꝫ ꝙ volūtas creata non possit esse impeccabilis per seipsam sine habitu mediante: ꝓbat. qm̄ omnis voluntas q̄ per naturam suaꝫ est impeccabilis est ꝑ naturam suā regula inobliquabilis. sed nulla volūtas creata pōt esse inobliquabilis regula. sola enim volūtas diuina est talis: vcꝫ inobliquabilis regula. ergo ꝛc. ¶ Sed ꝯtra opinionem istā arguo: ꝛ p̄mo cōtra ei⁹ primaꝫ ꝯclusionem: dicētem ꝙ volūtas creata potest esse impeccabilis habitu mediante. qm̄ aut intelligit ꝙ volūtas efficiat impeccabilis mediāte habitu tanq̄ illo ꝑ qḋ ipsa voluntas sit impeccabilis immediate: aut tā q̄ illo quo existente in volūtate ipsa volūtas est impeccabilis nō ꝓpter ipsuꝫ habitū: sed tm̄modo propter deū eam faciētē impeccabilē ꝑ seipsum: licet non nisi existēte in ipsa hmōi habitu supradicto. Sed neutruꝫ horuꝫ pōt poni. primū enim est falsuꝫ. secūdum non est ad ꝓpositum. ḡ ꝛc. ¶ Probatio p̄me partis minoris. qm̄ ꝑ illud quo volūtas efficitur impeccabilis redditur impotēs ad aliquē possibilē sibi actū. sed nullus habitus nec aliquod ens creatū pōt voluntatem impossibilitare ad aliquē actū sibi ex se possibileꝫ. non magis enim aliquod ens creatum pōt voluntatis aliquē actū suspendere q̄ ignē vel quodcunq̧ aliud principium actiuū ne agat in passum sibi approximatum ad effectū ipsi debitū impedire. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. q2 non magis voluntas impossibilitat̄ ꝑ habitum aliquē creatum ad volendū aliquid vel nolendū q̄ intellectus ad intelligendū vel sensus ad sentiendum. sed ꝑ nullum habitum vel qḋcunq̧ aliud ens creatū pōt intellectus impossibilitari ad īntelligendū nec sensus ad sentiēdū: nec etiā sensitiu⁹ appetitus ad actū sibi debitū. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguo sic ad idē. non magis aliquis habitus impossibilitat potētiā ad actū oppositū: q̄ necessitat ipsam ad actū ꝓpriū. sed nullus habit⁹ necessitat volūtatē nec ēt intellectuꝫ ad actū suū ꝓpriū. quocūq̧ enim habitu ī volūtate existēte pōt volūtas ip̄a sibi relicta ꝯformiē vel difformiter eligere recto dictamini rōnis. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 potēs difformiē recto dictamini rōnis eligere/ pōt peccare. sed volūtas quocūq̧ habitu informata pōt sibi dimissa eligere ꝯtra dictamē debitū rōnis. nullus enim habit⁹ necessitat volūtatē ad electionē rectā: nec ꝑ ꝯñs eā impossibilitat ad obliquā. q̄re ꝛc. ¶ Scḋa ps minoris/ vcꝫ ꝙ si intelligat̄ volūtatē fieri īpeccabilem mediāte hītu non tanq̄ illo q̄ volūtas ip̄a sit peccabilis: sed ꝑcise tāq̄ illo sine q̄ exñte de⁹ nō facit volūtatē īpeccabilē: non sit ad ꝓpositū: appet. qm̄ hoc mōita posset dici ꝙ aīa cuiuslibet beatoꝝ est beata mediāte celo: cū ip̄aꝫ de⁹ beatificet in celo nō alibi existē: nec magis habit⁹ aliq̄s opat̄ ad īpeccabilitatē q̄ celū vel qḋcūq̧ aliḋ ꝑter deū ad eīnā felicitatē. ḡ ꝛc. ¶ Confirmat̄. q2 aut sine tali habitu exñte posset de⁹ facere volūtatem impeccabilē: aut nō. Si sic ꝛ hoc mō facit impeccabilē quēlibꝫ beatoꝝ: ḡ ad hmōi impeccabilitatē nihil facit talis habitus. si nō: ḡ hmōi impeccabilitas habet esse immediate a tali habitu. quod est falsuꝫ vt superius est argutum. quare ꝛ cetera. ¶ Ex p̄dictis secūdo apparet falsitas secūde conclusionis dicentis ꝙ volūtas nō pōt esse impeccabilis per se ipsam. Si enim intelligat ꝙ non possit esse per se impeccabilis passiue/ falsum est. sic enim est seu esse potest īpeccabilis sicut beatificabilis. est aūt beatificabil' passiue per se omni ab ea alio circūscripto. ḡ ꝛc. Si autem intelligat ꝙ nō pōt esse beatificabilis nec impeccabilis ꝑ se actiue: cōcedo. solus enim de⁹ pōt ip̄am beatificare ꝛ impeccabileꝫ facere effectiue/ actuꝫ obliquū ipsi possibilē quēlibet suspēdēdo/ vt inferius in sequēti articulo ostēdetur. ¶ Confirmatur. q2 aut voluntas pōt esse impeccabilis aliquo habitu mediāte: aut passiue ꝑ se deo faciente omni alio circūscripto. sed p̄mum nō potest poni vt ꝓbatū est. ergo ꝛc. ¶ Ad p̄mam rationem ꝓ p̄ma cōclusiōe/ qn̄ dicit̄ ꝙ ois hīt⁹ faciēs difficultatē ꝛc. Dico ꝙ ista maior est falsa. licet enim habitus intēsus auferat potentie omnem facilitatē: non tamen omnē possibilitatē. ꝛ ideo licet voluntas alio habitu informata non possit in actū inquē poterat ante faciliter/ potest tm̄ simpliciter. nec sequit̄: hec potentia nō potest ī aliquē actum faciliter: ḡ nec potest ineū simpliciter. quare ꝛc. ¶ Ad secundam q̄ ꝓ alia ꝯclusione adducit̄: qm̄ dicitur ꝙ ois volūtas ꝑ naturam suā impeccabilis est regula inobliq̄bilis: concedo. eo enim modo quo volūtas est impeccabilis est inobliquabilis. Sꝫ tūc ad minorē que dicit ꝙ nulla volūtas creata pōt esse per se inobliquabilis regula. Respōdeo ꝙ volūtas per illud est impeccabilis cuius virtute est sibi ois act⁹ obliquus īpossibil'. hoc aūt ē solus de⁹ nō aliq̄s habit⁹ creat⁹. ꝛ ita ꝯcedēdū est ꝙ volūtas nō est absolute seu simpliciter ꝛ vīr impeccabil' ꝑ se/ nec etiā aliquo habitu mediāte: sed tm̄ solo deo omnipotēte eā īpeccabilē faciente: q2 ad actuꝫ obliquū ꝑ se ip̄aꝫ impossibilitāte/ q̄cūq̧ habitu circūscripto. q̄re ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum: vbi aliter ē dicēdū: est sciēdū ꝙ volūtatē eē īpeccabilē/ qḋ nihil aliḋ est q̄ ip̄aꝫ nō posse ī actū obliquū aliquē: dupliciter pōt intelligi. Uno mō ꝙ ip̄a volūtas sit impeccabilis stāte vīi influētia p̄me cause: qua q̄dē assistit cuicūq̧ cause secūde ad ꝯcausandū cū ea effectū ipsi possibilē. Uel si nō est necessaria cōcausalitas p̄me cause: saltē ip̄a p̄ma cā nō impedit (cū posset) scḋam cāꝫ agere: sꝫ ꝑmittit. Alio mō ꝙ volūtas creata sit īpeccabilis virtute p̄me cause ipsi non coagētis vel eā agere nō sinētis ad aliquē actū obliquū. ꝛ hoc mō volūtas eēt īpeccabilis nō stāte vīi prime cause influētia sed mutata. ¶ Hoc p̄misso pono tres ꝯclusiones. Prīa est: ꝙ volūtas creata nō pōt fieri īpeccabilis primo mō/ vcꝫ stāte vīi influētia p̄me cause. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ qḋ est ex se p̄ncipiū aliquoꝝ actuū ꝓductiuū/ eque pōt in vnū illoꝝ sicut ī alterū/ quocūq̧ alio postposito vel remoto qḋ nō est illius act⁹ ꝓductiuū nec impeditiuuꝫ. sed ois volūtas creata vel creabil' est ex se ꝓductiua electionis recte q2 ꝯformis/ ꝛ oblique quia difformis recto dictamini rōnis. nullus aūt habitus nec aliquod aliḋ ens creatū est p̄ncipiū hoꝝ actuuꝫ ꝓductiuū nec impeditiuū/ nisi forte obiectū vel act⁹ intelligēdi. qḋ esto ꝙ sit verū: nihil ad ꝓpositū. ḡ ois volūtas creata vel creabilis pōt stante vīi influētia eligere ꝯformiter vel difformiter recto dictamini rōnis. Sꝫ ois talis est peccabilis. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. q2 nō pōt eē īpossibili⁹ volūtati difformiē recto dictamini eligē q̄ calido calefacē vel cuicūq̧ alteri cause naturali ad suū effectū agē. sed stāte vīi influētia p̄me cause īpossibile ē calidū nō posse calefacē: ꝛ aliā quācūq̧ cām scḋaꝫ ad suū effectū nō posse agē. ḡ nec volūtas aliq̄ pōt fieri impotens

ad difformiter recto dictaminis eliciẽdũ: ꝛ ꝑ consequens
ad peccandum. quare ꝛc. ¶ Sed cõtra rationez p̄dictã
forsitan arguetur. qm̃ sequit̃ vt videtur ꝙ volũtas pos-
sit peccare: quia potest ad electionem discordantẽ a re-
cto dictamine agere. deus enim non potest peccare: cuz
tamen possit ad talem electionem sicut ꝛ quodcũqȝ aliõ
possibile agere. quare ꝛc. ¶ Respondeo ꝙ non est simi-
le de voluntate creata ꝛ increata ad actum electionis
agente. quoniam volũtas increata non vult aliquid vt
creata: nec eligit actu aliquo que producit. ꝛ ideo licȝ
ad eandem electionem obliquã quia discordẽ recto di-
ctamini intellectus agat voluntas increata ꝛ creata:
quia tamen hmõi electio non est praua seu indebita ni-
si quia ipsa mediante eligitur eius obiectum: adeo cum
per ipsam deus nõ eligat aliquid nec velit: sed tm̃ ipsaȝ
respiciat vt effectum: nullum est nec esse potest peccatũ
vt est ab ipsa: sed tm̃ vt est a volũtate creata: que sola nõ
autem increata tenetur vitare actuȝ a recto intellect⁹
dictamine discordantẽ. quare ꝛc. ¶ Ex p̄dicta cõclusio
ne sequitur corollarie: ꝙ stante vniformiter supradicta
vniuersali īfluẽtia prime cause nec beati essent magis
impeccabiles q̄ viatores: nec beati etiam essent magis
q̄ damnati in bono confirmati: nec econuerso etiã dãna
ti magis in malo q̄ alij obstinati. ¶ Hoc apparet tam
ex predictis q̄ ex alibi prolixius declaratis. ¶ Secun
da conclusio est: ꝙ deus potuit facere voluntatẽ impec
cabilem secundo modo / vcȝ ei ad nullum actum obli-
quũ ipsi possibilẽ coagendo: vel ipsam nullũ talẽ actũ
agere permittendo. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ potens omneȝ
actũ indebitũ voluntatis suspendere seu impedire põt
ipsam voluntatẽ impeccabilem facere isto modo. sȝ de⁹
ipse ꝑ se quocũqȝ alio circumscripto potest impedire seu
suspẽdere omnẽ actũ indebitũ voluntatis. potest enim
prima causa oẽm effectum cuiuscũqȝ secũde cause suspẽ
dere: vel ipsi ad eũ nõ coagendo: sine ipsa eĩ coagẽte cau
sa scđa non potest agere: vel si põt / ipsaȝ agere non sinẽ
do. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie. Primo ꝙ vo
lũtas impeccabilis non est nec esse põt a voluntate pec
cabili alterius rõnis. ¶ Scđo: ꝙ nulla volũtas creata
põt eẽ simpliciter ꝛ absolute impeccabilis. ¶ Primuȝ
apparet. qm̃ voluntas non est impeccabilis nec põt esse
nisi illa cui de⁹ nõ vult coagere vel quã nõ sinit agẽ ad
actũ aliquẽ obliquũ. illa aũt ẽ peccabil' quã sinit agere
ad quẽcũqȝ possibilem ipsi actũ. sed eiusdẽ rationis est
volũtas: s. no eadẽ in nũero potest esse illa quã deus nõ
permittit indebite agere ꝛ illa quã sinit agere omni mõ
ergo cũ per nihil aliud volũtas impeccabilis ꝛ pecca-
bilis distinguant̃ nisi quia vni ꝛ non alteri deus coassi-
stit ad sic vel aliter eligẽdũ: sequit̃ ꝓpositum / vcȝ ꝙ vo-
lũtas impeccabilis non sit a voluntate peccabili alte-
rius rationis. ¶ Confirmat̃. qȝ sicut se habet calidũ nõ
potens calefacere ad calidũ qđ potest calefacere: ita et
volũtas impeccabilis ad peccabilem. Sed calidũ non
valẽs calefacere deo eius actũ suspẽdente / vt ignis triũ
puerorum / non est alteri⁹ rationis ab aliquo alio calido ca
lefaciẽte. ergo ꝛc. ¶ Scđȝ corollariũ sequitur ex predicto.
qm̃ qđ est ex se tale non põt esse simpliciter et absolute
nõ tale. ¶ Hoc appet in exẽplo: qȝ cm̃ calidũ sibi dimis
sum est ex se calefactiuũ / ideo nõ põt simpliciter: sed tm̃
sup̄naturaliter esse impotens ad calefaciẽdũ. Sȝ sicut
calidũ est ex se calefactiuũ: ita ꝛ oĩs volũtas possibilis
potest ex se conformiter vel difformiter recto dictamini
rationis agere: ꝛ per consequens peccare. ergo ꝛc. ¶ Hoc
modo non aliosunt intelligende oẽs auctoritates do
ctorum omnium dicentiũ ꝙ deus non potest facere ali-
quam voluntatem impeccabilem per naturam. sicut eĩ
non potest facere calidum qđ nullo modo sibi relictuȝ
possit calefacere: nec hominez qui non possit ridere: ita
nec volũtatẽ que nõ possit peccare: ꝛ econuerso eo modo
põt facere voluntatem impeccabilem quo potest impe
dire calidũ ne calefaciat / ꝛ hominem ne rideat. hoc au-
tem deus potest facere tm̃ ꝑ seipsum quocũqȝ alio circũ
scripto: ergo ꝛ voluntatem põt facere impeccabilem absqȝ
gratia aliqua mediante. ¶ Tertia ꝛ vltima ꝯclusio est:
ꝙ nihil aliud citra deũ põt facere mõ p̄dicto voluntatẽ
impeccabilẽ. ¶ Hec apperet. qm̃ solũ illud põt facere
voluntatẽ impeccabilem dicto mõ / qđ potest suspende
re omnem actũ obliquũ ipsi possibilem. sed hoc non põt
facere nisi deus: sola eĩm p̄ma causa potest vt dictũ est ef
fectũ cuiuscũqȝ secunde cause suspẽdere. ergo ꝛc. ¶ Ex
hoc potest ꝯcludi corollarie falsitas opiniõis p̄dicte in
p̄cedenti articulo improbate / eorum qui dicũt voluntateȝ
posse fieri impeccabilem aliquo habitu mediãte. qm̃ so
lo illo ꝛ nullo alio mediante voluntas põt fieri impec-
cabilis / cuius virtute actus obliquus in quẽ voluntas
ipsa ex se potest / ipsi redditur seu efficitur impossibilis.
hoc autẽ nõ potest esse (vt dictum est) aliquis habitus
nec aliquid aliud nisi deus. quare ꝛc. ¶ Sic ad questio
nem. ¶ Ad rationẽ in principio dicẽdũ: ꝙ licet nulla vo
luntas creata vel creabilis possit esse ex se inobliquabi-
lis: qȝ nec simpliciter impeccabilis (vt dictũ est) potest
tm̃ esse inobliquabilis eo modo quo impeccabilis: vide-
licet modo in precedentibus explicato.

SEcundo quæro de cognitione
hoĩs ĩ statu innocentie: de quo vltimo deter
minat hic magister. Utrũ vcȝ primus homo
in statu innocẽtie cognouerit deuȝ ꝛ alia clarius q̄ nos
mõ cõmuniter cognoscamus. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. qm̃ cuȝ
ignorãtia sit culpe pena / clarior ꝛ ꝑfectior videt̃ fuisse
añ culpã sciẽtia q̄ sit mõ. sȝ ĩ statu ĩnocẽtie nulla fuit cul
pa: ergo illo manẽte ꝑfectior fuit in hoĩe cognitio q̄ sit mõ.
¶ Cõtra. qȝ maior seu ꝑfectior scĩa nõ arguit̃ ex maiori
ĩnocẽtia: cũ multi ĩnocẽtes sint ignorantes: ꝛ pueri ac
reprobi sint scientes. ergo ꝓpter statũ innocẽtie nõ seq̄-
tur ꝙ clarior fuerit in hoĩe illa sciẽtia q̄ sit mõ. ¶ Rñ-
sio. vbi est vidẽdũ. Primo quõ p̄mus hõ cognouit deuȝ
in illo statu. Scđo quõ alia ab ipso: ꝛ que: vtruȝ vcȝ oĩa
an tm̃ aliqua.

Quantũ ad primũ: sciendum ꝙ de deo
triplex noticia est possibilis / vcȝ beatifica q̄ est ĩtuiti
ua: ꝛ nõ beatifica: q̄ ẽ duplex / vcȝ noticia fidei / ꝛ alia abs
tractiua clarior q̄ sit fides. ¶ Hoc p̄misso pono tres cõ-
clusiões. Prima est: ꝙ p̄mus hõ nõ cognouit in statu in
nocẽtie deũ noticia intuitiua. ¶ Hec appet. qȝ p̄m⁹ hõ ĩ
statu ĩnocẽtie nõ fuit beat⁹ nec habuit actũ aliquẽ btĩfi
cũ. Sed act⁹ intuitiue cognitiõis dei est beatific⁹. ergo ꝛc.
¶ Cõfirmat̃. qȝ nullũ aliũ nisi Paulũ vsqȝ ad tertium
celũ raptũ ꝯcedũt doctores catholici actũ hmõi habuis
se: nec est verisile ꝙ de⁹ hũc actũ mirificũ ꝯtulerit alicui
post ipȝ mortalit̃ delinquenti. sȝ ꝯstat ꝙ p̄m⁹ hõ morta
liter peccauit. ergo hũc actũ nõ habuit in statu innocẽtie q̄
p̄cessit. ¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ p̄m⁹ hõ habuit ĩ statu in
nocẽtie dei noticiã aliquã abstractiuam. ¶ Hec proba
tur. qm̃ scđȝ Aug. x. sup Ge. in illo sopore: de q̄ dr̃ Ge. ij.
ꝙ immisit de⁹ soporẽ in Adã: Ade mẽs fuit particeps cu
rie angelice ĩtrãs in sctũariũ dei. ¶ Ex hoc arguit̃. qm̃
ꝑ hmõi ĩgressuȝ in sctũariũ sup̄nũ nõ põt ĩtelligi aliõ q̄
aliq̄ noticia diuinalis: q̄ habuit eẽ vel noticia fidei vel ĩ
tuitiua vel abstractiua. sȝ nõ põt dici ꝙ fuerit noticia fi
dei: quia per talem ipse non fuisset particeps curie an-
gelorum: nec ĩtrasset in superuȝ sanctuariũ aliter q̄ q̄
libet fidelium viatorum. nec potest poni noticia intuiti

ua vt dictum est. ergo ⁊ cetera. ¶ Si queratur qualis est huiusmodi notitia abstractiua: Respondet ꝙ est notitia fidei superior: sed intuitiua inferior ⁊ imperfectior. ¶ Tertia ⁊ vltima cõclusio est. ꝙ an primus homo habuerit in statu innocẽtie notitiã fidei qualẽ nos habemus / nõ est certũ. ¶ Hec apparet. qꝛ cõstat primũ hoïem in illo statu deũ cognouisse nõ aliter ꝙ̃ p inspirationẽ. Vñ Hug. de Sacra. parte. vi. cap. xiiij. de hoc loquẽs / sic dicit. Cognouit homo creatorẽ suũ nõ ea cognitione que foris ex auditu solo percipit: sed ea potiꝰ que intus p inspirationẽ ministratur. Hec Hug. Qualis aũt hmõi tũc inspirata homini dei cognitio fuerit nõ habet. Potuit enim deus homini tunc inspirare pfectã cognitionẽ fidei talẽ qualẽ habet quilibet fideliũ aliqñ in presenti: vel nõ talẽ sed aliã ab ista alterius rationis: ⁊ hoc videt pbabilius: cũ nec etiã nũc deus infundat alicui fideliũ fidei actũ sed tm̃ habitũ. secũdũ eñ Aplm ad Ro. x. Fides ẽ ex auditu. qð intelligẽdũ est nõ de habitu fidei saltẽ primo sed de actu. in primo autẽ hoïe actus cognoscendi deum nõ fuit ex auditu: sed tm̃ hoc modo esse potuit in Eua aliqñ talis actus: cũ ipsi pceptũ diuinũ p Adã fuerit explicatũ. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si cõtra hoc arguat. qꝛ oïs habẽs gratiã habet fidẽ. quia hoc est veruz de fide que est habitus: non aũt de illa que est actꝰ. ⁊ ita esto ꝙ primus homo fuerit creatus in gratia gratũ faciente: qð tñ nõ videtur esse certũ: ex hoc non sequit ꝙ aliqñ in ipso fuerit fidei actus sed tm̃ habitꝰ. quere ⁊c. ¶ Ex predictis sequit ꝙ clariorẽ notitiã habuit homo de deo in statu innocentie ꝙ̃ in isto. perfectior eñ fuit illa notitia abstractiua per quã secundũ Aug. vbi supra / Adaz fuit particeps curie angelorꝫ: ⁊ ingressus est sanctuariũ ipsorꝫ. sed si etiã vltra illã habuit fidei notitiã / pfectior fuit illa que sibi erat diuinitus ĩspirata ꝙ̃ nostra que ẽ ex auditu sm̃ Aplm naturalr acqsita. ¶ Hec de prio.

Quantum ad secũdũ est sciendum: ꝙ res create ⁊ creabiles sunt cognoscibiles tã in verbo notitia matutina ꝙ̃ in gñe proprio notitia vespertina intuitiua ⁊ etiã abstractiua. In verbo etiaz vident dupliciter posse cognosci. qꝛ vno modo pñt cognosci in verbo hoc est in deo intuitiue. Alio mõ in ipo tm̃ abstractiue cognito. ¶ Hoc premisso videt quantum ad istũ articulum eẽ dicendũ primo. ꝙ primus hõ in statu innocentie non cognouit creaturas in verbo intuitiue cognito: potuit tamen eas cognoscere in ipso cognito abstractiue. Secũdo. ꝙ cognouit eas in proprio genere / nõ tamẽ oẽs sꝫ aliquas potuit cognoscere intuitiue ⁊ alias non / sed tãtummodo abstractiue. ¶ Primũ apparet. qm̃ notitia rerum in verbo intuitiue cognito exigit ⁊ supponit notitiam verbi intuitiuã: sed talẽ (vt dictũ est) nõ habuit in statu innocentie primuo homo. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur per contrarium arguendo: ꝙ potuit res cognoscere in verbo cognito abstractiue. quoniam sicut intelligens deũ intuitiue potest in ipso vt sic cognito alia cognoscere: ita ⁊ eum intelligẽs abstractiue potest alia cognoscere in ipso vt cognito isto modo. Sed vt dictũ est: primus homo habuit in statu innocentie dei notitiã abstractiuã. ergo ⁊c. ¶ Scdm / vcꝫ ꝙ creaturas in proprio genere cognouerit: pbat per illud qð habet Gen. ij. vbi dicitur ꝙ formatis dominꝰ deus de humo cunctis animantibus terre ⁊ vniuersis volatilibus celi adduxit ea ad Adam vt videret qd vocaret ea: oẽ eñ qð vocauit Adã aïe viuẽtis manifestũ est nomen eius. Sed cõstat ꝙ oẽ illud ad qð significandũ qs nomẽ imponit intelligit. ergo ⁊c. ¶ Qꝛ aũt non omnia sed aliqua intelligere potuerit intuitiue / saltem naturaliter loquendo: apparet. qm̃ non existẽtia nõ possunt ab aliquo intellectu creato naturaliter intelligi intuitiue sed tm̃modo abstractiue: existentia aũt tam abstractiue ꝙ̃ ẽt intuitiue. ergo nõ magis primus homo potuit in statu innocẽtie ꝙ̃ mõ intelligere in pprio gñe ĩtuitiue aliqd nõ existẽs. vnde existẽtia sibiqꝫ pñtia qualia fuerũt illa qbꝰ nomina imposuit que ad eum deus adduxit intelligere intuitiue potuit: vel quãtũ ad ipsarũ substantias: supposito ꝙ substantie sic sint ab intellectu creato intelligibiles in hoc statu: vel si nõ / saltẽ ab intellectu quãtũ ad accñtia sensibilia ipsorũ. Alia aũt nõ existentia vel absentia potuit intelligere abstractiue. ¶ Si autẽ querat: an creata oïa tunc intellexerit: potest dici ꝙ sic illa intellexit quibus noïa imposuit: nõ aũt oẽa alia vt videt. solus eñ intellectus anime Christi nouit oïa / nõ aliquis aliꝰ creatus. ¶ Sed tunc est dubiũ: an rerũ notitie fuerint ĩ primo hoïe effectiue seu causaliter a seipso / an supnaturaliter a deo. ¶ Ad hoc videtur dicendũ ꝙ a seipso: nisi forte tot fuerint ꝙ nõ posset ad tot insimul producẽdas agere aliquis intellectꝰ creatus. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationem in principio patet solutio ex predictis. non enim fuit in primo homine clarior notitia propter suam innocentiam: sed propter causam aliam.

Circa distinctionem vigesimãquartã in qua magister determinat de potentia quã homo ante casum habuit p quã ⁊ stare potuit Quero primo. Utruz homo per liberũ arbitriũ sine gratia gratum faciente potuerit malo resistere et in innocẽtia pmanere? ¶ Et videt ꝙ sic. quoniã potens per se eligere eligendũ ⁊ respuere respuendũ / potest malo resistere ⁊ in bono manere. sꝫ homo per se siue suũ liberũ arbitrium potest quocũqꝫ alio circunscripto eligere qð dictat recta ratio eligẽdũ / ⁊ respuere respuendũ. ergo ⁊c. ¶ Contra. quoniã oẽs potens malo resistere ⁊ in bono manere / põt proficere. sed nullus per se sine diuina gratia mediãte põt pficere: cũ non possit vitã eternam acquirere: quia gratia dei vita eterna. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi est videndũ: Primo qd est arbitriũ liberũ. Secundo est respõdendũ ad q̃situm.

Quantum ad primum: quidam dicunt ꝙ liberum arbitrium cõsistit tm̃ in intellectu: quo arbitrante seu iudicante voluntas necessario fertur in hoc qð iudicatum est. Alij autẽ dicunt contrariuz. cũ enim intellectus sit potẽtia nõ libera sed totaliter naturalis sola autẽ volũtas sit libera: p ꝯñs dicunt ex hoc inferẽdo: ꝙ liberũ arbitriũ precise in voluntate consistit. Alij dicunt ꝙ cõsistit in vtroqꝫ / vcꝫ tam in intellectu ꝙ̃ in voluntate: sed principalius in intellectu. ⁊ secundũ alios principalius in voluntate. ¶ Sed nullus istorũ modorũ potest stare. quoniã arbitriũ liberuz dicit duo / vcꝫ arbitrium qð est actus dictãdi seu sentẽtiãdi: ⁊ liberũ qð est actus volendi vel nolẽdi. nec enim libertas voluntatis est aliud ꝙ̃ voluntas: que quidem volũtas (vt alias est ostensum) significat ipsum volendi actum productiũ ⁊ cõnotat eius principium pductiuum. Sed constat ꝙ ista duo predicta nõ cõsistunt in solo intellectu / nec ĩ sola voluntate. nec eñ libertas est ĩtellectus nec eiꝰ actꝰ nec arbitrari est actus voluntatis. ergo arbitrium liberum nõ consistit tm̃ in intellectu / vt dicit prima opinio / nec tm̃ in voluntate / vt dicit secunda / nec principalius in intellectu / vt dicit tertia / nec pncipalius in volũtate vt dicit quarta. qð eñ importat aliqd qð nullo mõ consistit in aliquo nõ cõsistit principalius in illo. Sed arbitriuz liberum dicit duo: quorꝫ vnum / puta arbitriũ / nul

lo modo est volũtatis:⁊ alterũ/puta liberũ/non cõsistit
in intellectu.ergo ⁊c.¶ Preterea falsum est qḋ dicit p̄
ma opinio/vꝫ ꝙ voluntas necessario fert̃ super hoc qḋ
dictauit antea intellectus:si eñ qḋ intellect⁹ dictat eli
gendũ voluntas necessario eligeret:⁊ qḋ dictat respuẽ
dum necessario respueret:nõ esset in creatura rationali
arbitrium liberũ:sed magis necessariũ:quod est falsuꝫ.
quare ⁊c.¶ Et ideo quantũ ad istum articulũ aliter est
dicendũ.Ad cuius euidentiã est sciẽdũ/ꝙ cũ dicit̃ arbi
triũ liberũ/liberũ quod est adiectiuuꝫ potest specificare
seu determinare vel ipsum arbitriũ post qḋ immediate
ponitur:vel actum volũtatis/puta electionẽ vel respui
tioneꝫ que post arbitriũ sequit̃.Aliter tñ actus eligẽdi
sequens arbitriũ:⁊ aliter ipsum antecedẽs arbitriũ di
cit̃ liberũ.Actus eñ eligẽdi vel respuendi volũtatis di
cit̃ primo liber/nõ ei⁹ arbitrium/nisi vt habet aliquẽ or
dinem ad ipsum.¶ Et si dicat̃:cũ adiectiuũ nõ determi
net nisi illud cui apponit̃ substantiuum quomodo:ergo
liberum hic arbitrio appositum potest determinare seu
specificare aliũ actũ q̃ ipsuꝫ arbitriũ:¶ Ad hoc potest
dici ꝙ liberũ act⁹ specificatiuũ nõ significat aliq̇d p̄ter
actũ.nec eñ actus aliquis volũtatis dicit̃ liber aliquo
mediante in eo existente:sed tñ semetipso:quis vꝫ sic ꝓ
ducto/puta cõtingẽter nõ necessario.Ad hoc autem ꝙ
sic ꝓducat̃/vꝫ cõtingenter/nõ requirit̃ aliquid in prin
cipio productiuo nec in actu producto distinctũ ab ipso
magis q̃ ad hoc ꝙ ꝓducat̃ aliquid ab aliquo naturali
ter ⁊ necessario.Et ita cũ dr̃ arbitriũ liberũ/ly liberuꝫ si
dicit aliquid ab arbitrio distinctum illud nõ est aliud q̃
actus ipse eligendi vel respuendi sequẽs ipsum arbitriũ
licet hoc mõ non dicat̃ arbitriũ liberũ sine copula:sꝫ ma
gis ⁊ ꝓprius diceret̃ cũ coniunctione interposita inter
liberum ⁊ arbitriũ/dicendo arbitriũ ⁊ liberum.nõ enim
proprius potest dici arbitriũ liberũ isto modo/q̃ intelle
ctio volitio vel nolitio:cũ nec arbitriũ sit aliud q̃ actus
intelligendi seu dictãdi:nec liberũ aliud q̃ actus eligen
di vl̃ respuẽdi:⁊ ideo liberũ sic acceptũ nõ est adiectiuũ
arbitrij specificatiuuꝫ/sed actus alterius expressiuum.
quare ⁊c.¶ Secundo etiam est sciendũ ꝙ arbitriũ libe
rũ dupliciter potest sumi.quãdoꝙ enim sumitur forma
liter pro actu vnico vel duplici supradicto:quãdoꝙ au
tem fundamẽtaliter seu causaliter pro principio talis
actus causaliter productiuo:vt cũ dicitur/ꝙ homo pro
pter liberuꝫ arbitriũ potest eligere bene vel male:quia
conformiter vel difformiter recto dictamini rationis.
¶ His premissis apparet quid ad propositũ sit dicẽdũ.
quoniã si arbitrium liberũ sumat̃ causaliter tñ/vꝫ pro
principio actus arbitrandi ⁊ eligẽdi productiuo:sic ar
bitrium liberũ nõ est aliud q̃ ipsa essentia anime ratio
nalis ⁊ cuiuscũꝙ creature intellectualis.Si aũt arbitriũ
liberũ accipiat̃ alio modo/vꝫ formalr̃ tñ ꝓ vnico actu
puta pro ipso arbitrio rationis/qḋ in ordine ad volũta
tis actum dicitur liberũ:sic arbitriũ liberũ precise consi
stit in intellectu seu intelligẽdi actu.Si autẽ tertio mõ
accipiat̃ pro vtroꝙ actu/vꝫ arbitrandi ⁊ eligendi:q̇ li
ber dicit̃ ꝑ se primo:sic nec tñ in intellectu/nec tñ ĩ vo
luntate seu eius actu ꝯsistit:sed simul in vtroꝙ.¶ Pri
mum horum apparet.quoniã vt hic suppono ex decla
ratis in superioribus/essentia creature ratiõalis est im
mediatum principiũ oĩs actus intelligendi seu arbitrã
di ⁊ eligendi causalit̃ productiuum.sed arbitriũ liberũ
isto primo modo sumptũ supponit̃ esse hmõi actus arbi
trandi ⁊ eligẽdi principiũ productiuũ.ergo ⁊c.¶ Secũ
dũ ⁊ tertiũ apparent.qm̃ arbitriũ est intellectus actus
actũ liberũ eligendi voluntatis.q̃ ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:est sciendum
ꝙ malo resistere ⁊ in bono manere seu ipm̃ eligere ⁊ ma
lum respuere/dupliciť põt contingere.Uno modo abso
lute ⁊ simpliciter.Alio modo talit̃/vꝫ vtilit̃ ⁊ merito
rie ad eterna.¶ Hoc premisso dicendũ ad questionẽ istã
ꝙ primus hõ absꝙ aliqua grã gratũ faciẽte potuit ma
lo resistere ipmꝙ respuere ⁊ bonũ eligere absolute ⁊ sim
plicit̃/nõ aũt meritorie ⁊ vtilit̃ ad eternã salutẽ de cõdi
gno.esto ꝙ aliquo modo de congruo.¶ Hoc probat̃.⁊ p̄
mo ꝙ potuerit sine gratia oẽ malũ respuere ⁊ bonum
eligere absolute.quoniã cõstat ꝙ potẽs cõformiter re
cto rationis dictamini eligere/potest bonũ eligere ⁊ ma
lũ respuere ipsiꝙ resistere.¶ Hoc apparet:quia cum re
cta ratio istud dictet/vꝫ bonum esse eligẽdum ⁊ malũ
respuẽdum:ꝑ ꝯñs cõformit̃ recte rationi eligẽs bonum
accipit vel malum respuit vel vtrumꝙ facit.sed oĩs crea
tura intellectualis põt ex puris naturalibus omni gra
tia gratũ faciẽte ⁊ quocũꝙ alio circumscripto cõformit̃
recte rationi eligere ⁊ respuere.¶ Hoc apparet/nisi di
cat̃ ꝙ peccator carẽs gratia necessario eligit qḋ recta
ratio dictat respuẽdum/⁊ similit̃ ecõuerso necessario re
spuit qḋ sibi dictat recta ratio eligẽdũ.hoc autẽ est fal
sum.ita eñ reprobus sicut iustus nõ necessario sed libe
re ⁊ cõtingent̃ eligit malũ quod dictat eius recta ratio
respuendum:vel respuit ⁊ dimittit bonũ qḋ dictat recta
ratio eligendũ.alias nõ peccaret:cum scḋm Aug.oẽ
peccatũ ideo peccatũ:qꝛ voluntarium.nõ põt autẽ esse
voluntarium qḋ nõ est liberum sed mere necessarium.er
go ⁊c.¶ Confirmat̃.quia illud creatura rationalis po
test sine gratia/ad qḋ nihil gratia facit quãdo in ipa exi
stit.sed gratia existente in voluntate potest volũtas ipa
eligere nõ ꝯformiter sꝫ difformit̃ recto dictamini rõnis/
nec eñ ꝓpter gratiã inexistentem necessario cõformit̃
eligit sed tñmodo ꝑ seipsaꝫ:nec ꝑ ꝯñs ad hoc ꝙ electio
recto dictamini necessario sit ꝯformis aliq̇d facit grã
diuinalis:cũ ipsa existente possit eẽ difformis:alias nul
lus iustus posset peccare mortaliter.qḋ est falsum.q̃ ⁊c.
¶ Quartũ/vꝫ ꝙ sine gratia nullus possit vtiliter ⁊ me
ritorie de cõdigno facere aliquid predictoꝝ:probat̃.qm̃
nullus actus est isto modo meritorius nec vtilis alicui
ad eterna/nisi ipsuꝫ exercẽs sit deo acceptus:qualis nõ
est aliquis.nisi gratia informat⁹:ergo licet reprobus ca
rẽns gratia faciens quod in se est vt penitens mercatur
aliquo modo/puta de cõgruo/gratiã nullus tamẽ ali⁹
meret̃ ipsam:nec ꝑ cõsequẽs gloriam sempiternã:q̃ nul
li dat̃ nisi in gratia existenti.ergo nec malo resistere ip
sumꝙ respuere/nec bonum eligere/est vtile nec ꝓficuũ
ad eterna homini extra gratiã existenti.quare ⁊c.¶ Ex
hoc sequit̃ corollarie:ꝙ licꝫ sine gratia posset quis ma
lo resistere ⁊ bonũ eligere:nullus tamen ex hoc nec quo
modocunꝙ aliter potest per se/saltem de cõdigno/pro
ficere sine gratia mediante.Sola eñ ipa est per quã hõ
põt esse deo accept⁹ ⁊ vita eterna dignus:cũ sola ipa in
ter filios regni diuidat ⁊ gehẽne.sed nullus põt ꝓficere
sine illo sine quo nõ põt a deo acceptari nec p̄miũ conse
qui sempiternũ.ergo ⁊c.¶ Sic ad q̄stionẽ.¶ Ad ratio
nẽ in p̄ncipio apparet ex dictis ꝙ falsum accipit qñ di
cit ꝙ potẽs malo resistere ⁊ in bono manere põt ꝓficere
hoc eñ nõ ẽ verũ/loquẽdo de ꝓfectu quo qs de ꝯdigno
meret̃ p̄miũ sempiternum.talis eñ ꝓfectus nõ põt eẽ
in aliq̇ sine grã existente in ipo:sine qua tñ ipe põt ma
lo resistere,⁊ ĩ bono aliquo ꝑmanere:quia ꝯformiter eli
gere recto dictamini rationis/vt superius est probatuꝫ.

Secundo quæro. Vtrum sint di
uerse potentie superior ⁊ inferior portio ra
tionis.¶ Videt̃ ꝙ sic.qm̃ illud in quo cõsi
stit ĩ aĩa imago trinitatis/oportet eẽ distin

tum ab illo in quo imago hmōi nō consistit. Sed secū-dū Augu.xij.de tri.cap.iiij. Trinitatis imago cōsistit ī portione superiori nō autē in inferiori.ergo ⁊c. ¶ Cōtra hoc arguo per eundē Aug.vbi.s.dicētē: Cū de natura mentis humane disserimus/de vna quadam re disserimus: nec eā in hec duo que ꝯmemoraui.i.superiorē portionē ⁊ inferiorē nisi ꝑ officia geminamus. ¶ Respōsio. vbi est videndū Primo quid sit superior ⁊ inferior portio ratiōis. Scdō ex hoc ad quesitū videbit qd dicēdū.

Quātum ad primum: est dicendum ꝙ cum secundū Aug.vbi.s. Portio rationis superior ⁊ inferior nō sint nisi diuersa eiusdē rei officia: ꝑ que diuersa officia non video aliud esse intelligendū ꝙ̄ actū diuersū per cōsequēs ꝑ superiorē rationis portionem nō intelligo aliud ꝙ̄ actū terminatum superius/puta ad obiectū eternū ⁊ supernū/vel ipsā creaturā intellectualē vt talem actū virtualiter cōtinentē. nec ꝑ portionē inferiorē aliud ꝙ̄ actū eiusdē nature intellectualis terminatū inferius/puta ad obiectū aliquod tēporale ⁊ terrenū/vel ipsam intellectualē naturā vt contentiuam virtualiter vel formaliter talis act⁹. ¶ Ex hoc infero corollarie primo ꝙ iste duo/vȝ portio superior ⁊ inferior/nō possunt dici de omi actu nature intellectualis/nec de ipā vt cuiuscū-ꝗ actus/sed tm̄ vt aliquorū virtualiter cōtētiua. ¶ Secundo ꝙ portio superior ⁊ inferior vt vno modo accipiū-tur/distinguunt: vt autē alio mō/ꝓut eē siue sunt idē: licet aliquo mō cōnotēt diuersa. ¶ Tertio. ꝙ portio superior ⁊ inferior possunt dici nō tm̄ de natura intellectuali creata sed etiā de increata: licet aliqualiter differant.

¶ Primū apparet. qm̄ ille actus cuius obiectū nō pōt esse supremū/respectu cuius tm̄ actus dicit esse portio superior/non pōt esse portio superior: sed nec inferior: cū proprie loquendo inferius dicat respectu superioris: nec ꝑ cōsequēs sit inferius vbi nō est superius. sȝ nec actus sentiendi nec aliqs alius ab actu intellect⁹ ⁊ volūtatis potest terminari ad obiectū portionis superioris qd est deus: ergo nō omnis actus creature rationalis dicitur portio superior vel inferior: nec ipsa rationalis creatura/vt oīs actus virtualiter cōtētiua: sed tm̄ vt cōtētiua actus cuius obiectū pōt esse de⁹ ⁊ quodcūqȝ aliud ens creatum. ⁊ qr talis actus est intelligēdi memorādi ⁊ volendi: ideo intelligētia memoria ⁊ volūtas nō autē sensualitas ꝑ portiones hmōi diuidunt. ¶ Secūdo ꝙ huiusmōi portiones distinguant vt vno mō/nō aūt vt alio modo accipiunt/apparet. qm̄ portiōes hmōi possunt accipi vel pro actibus/mō quo Aug accipit qn̄ dicit ꝙ cū etiam in hec duo diuidim⁹ eius officia geminam⁹: vel ꝓ ꝑncipio taliū actuū productiuo ⁊ receptiuo. Si primo modo accipiunt distīguunt quidditatiue vl' saltē terminatiue seu obiectiue/supposito ꝙ eodē actu intelligendi vel volendi possit creatura intellectualis tendere in deū ⁊ in alia ꝓpter ipsum. cū eīn/vt supponit ex ꝑdictis actus intelligēdi vel volēdi deū pertineant ad portionē superiorē: actus aūt oīm aliorꝫ ad īferiorē: ꝑ ꝯsequēs si actus horū obiectorū sunt diuersi: ⁊ portiōes hmōi distinguunt quidditatiue. si autē sit respectu taliū obiectorum actus vnicus/ipse dicit portio superior vt ad vnū obiectū: ⁊ inferior vt ad aliud terminatus: ⁊ ꝑ ꝯns talis actus est portio superior ⁊ inferior vt disiunct⁹ nō qdditatiue sed tm̄ obiectiue. Si aūt scdō mō accipiunt hmōi portiones/vȝ pro pīcipio taliū actuū ꝓductiuo ⁊ receptiuo: sic sunt idē/licet diuersos actus connotent vel obiecta: eadem eīn essentia est omnium taliū actuū causaliter productiua ⁊ materialiter receptiua. q̄re ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimū corollariū apparet. qm̄ nō tm̄ natura itellectualis creata sed etiā increata ītelligit ⁊ vult omnia tam increata vȝ ꝙ̄ creata/nō tamē aliquo actu elicito a se distincto: modo quo intelligit ⁊ vult natura intellectualis creata. ergo licet portio supior ⁊ inferior nō dicāt in deo vt ī nobis actus diuersos: cū eodē actu a se indistincto deus ipse oīa intelligat atqȝ velit: nec dicant etiā deū vt taliū diuersorū actuū virtualiter contentiuū: cū nullo actu ꝓducto a se distincto de⁹ intelligat nec velit: potest tn̄ dici deus portio supior/vt se volēs ⁊ intelligens: ⁊ inferior respectu aliorū in que etiam actualiter ipse tendit. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: apparet ex dictis in precedēti articulo quid sit respondendū ad quesitum. qm̄ si hmōi portiones accipiant vno modo ꝓ ꝑncipio diuersorum actuū productiuo ⁊ receptiuo/vt sic est vnica potentia indistincta formaliter licet distincta virtualiter: quia pluriū actuū ꝓductiua. Si autē alio modo accipiantur hmōi portiones/vȝ pro vnico actu vel pluribus/vt sic portio supior ⁊ inferior nec sunt vnica potētia nec plures. ¶ Primū apparet. quoniā vnū ⁊ idem formaliter indistinctū est actus intelligēdi ⁊ volendi deū ⁊ qdcūqȝ aliud ens creatū ꝓductiuū ꝑncipiū ⁊ passiuū. sed illud dicit isto modo habere portionē superiorē vt actus terminati ad deū: ⁊ inferiorē vt actus terminati ad aliud ens creatum est ꝓductiuū principium ⁊ passiuū. ergo ⁊c. ¶ Secundum etiā apparet. qm̄ effectus potētie nō est potētia vnica neqȝ plures. sed portio superior vel inferior sic accepta est effectus seu actus a potentia elicitus seu productus. ergo ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in ꝑncipio apparet solutio ex ꝑdictis. non eīn negandū est hmōi portiones distingui sicut actus: sed tm̄ ꝙ non sunt distincte potentie.

Circa distinctionem vigesimāquintā in qua magister reuertitur ad tractandū de libero arbitrio: de quo in precedētib⁹ fecerat mentionē: Quero primo: Utrū liberū arbitriū sit ī deo: ¶ Et videt ꝙ sic. quia liberū arbitriū est ī quocunqȝ libere ⁊ cōtingenter oīa operante. sed deus ad extra omnia cōtingenter ⁊ mere libere operat. nō eīn necessitatur ad aliquid operandum. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia idē nō est in seipso. sed diuinū arbitriū ⁊ oīs alius actus eius est idē omnino qd deus. g ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndū: Primo quid est arbitriū liberū. Scdō. ex hoc respondebitur ad quesitum.

Quantum ad primum est sciendum: ꝙ liberum arbitrium dupliciter potest sumi: qr vel ꝓ actu vl' pro eius principio productiuo. Arbitriū eīn (vt dictū fuit in distinctione precedēti) actū significat intelligendi: qui dicit liber in ordine ad actū volendi: quo mediante est in hominis potestate. Ipse autē actus volendi vel nolendi siue eligēdi vel respuendi/qui actū sequitur arbitrandi/dicitur primo liber qr primo in hominis potestate/nō aliquo alio actu mediante. Tūc igit secundum hoc liberū arbitrium isto primo modo sumptū dicit duplicē actum/vȝ intellectionē dictantē/⁊ volitionē imperantē. arbitriū eīn pōt esse elicitū tm̄ vel imperatum: vt elicitum tm̄ precedit omnē voluntatis actum: nec ꝑ cōsequēs dicit liberum: sed magis necessariū: qr nō alit elicitum/nisi vt cōparatum ad actū voluntatis sequentē: quo mediante potest suspendi. vt aūt est imperatum dicit liberū: ⁊ vt sic respicit ⁊ supponit actum preuium voluntatis eius īperatiuū. ¶ Scdō aūt modo arbitriū liberū sumptū/vȝ pro principio taliū actuū productiuo

liberū arbitriū est vnica eēntia cuiuslibꝫ creatureītellectualis: que sola dicitꝰ arbitriū liberū: quia sola est actꝰ arbitrandi ⁊ eligēdi vel respuēdi qđ est arbitratū ⁊ sententiatū liberū productiua: nec tm̄ respectu hoꝝ actuū dicitur habere seu esse liberū arbitriū: sed etiaꝫ respectu quorumcūqꝫ aliorū effectuū: quos istis supradictis actibus mediātibus operatꝰ: q2 etiā talis oīa contingentꝰ et mere libere non naturaliter nec necessario operatur. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secū dum: vbi est respondēdū ad quesitū: est sciendū / ꝙ pōt dupliciter dici aliqđ esse in alio. Uno modo proprie. ⁊ vt sic / esse ī aliquo semper dicit diuersitatē in re extra eius qđ est in aliquo ab ipso in quo est. nihil eī ꝓprie esse dr̄ in seipso vt apparet discurrenti per oēs modos essendi in aliquo: quos enumerat Phs. v. Metaph. Alio modo large aliquando esse in aliquo dicitꝰ de eodē / sic ꝙ ipsum in quo aliqđ esse dicitꝰ est illud qđ dicitꝰ esse in illo: modo quo dicitꝰ ꝙ humanitas est in homīe vel deitas ⁊ paternitas in patre. ¶ Hoc premisso apparet quid sit dicendū ad questitum. siue eñ liberum arbitrium accipiatꝰ pro actu producto siue pro eius principio productiuo: in deo nō est liberuꝫ arbitriū accipiendo esse in aliquo ꝓprie p̄rio modo. est tñ in ipso liberū arbitrium acceptuꝫ pro principio actꝰ arbitrij libere productiuo: nō autē pro ipso actu producto: ⁊ hoc accipiendo esse in alio secundo modo: vcꝫ large ⁊ improprie. ¶ Primū apparet. qm̄ illud qđ est ī aliquo isto modo / oportet esse distinctū ab ipso. sed liberuꝫ arbitriū in diuinis quomodocūqꝫ acceptū est a deo in re extra totaliter indistinctuꝫ. Si eñ accipiatꝰ pro actu arbitrādi / talis oīno ē idē qđ deus. nō eñ deus aliqđ arbitratꝰ vel intelligit nec vult seu eligit aliquo alio ꝙ̄ seipso. Si etiā accipiatꝰ arbitriū liberum pro productiuo principio talis actus: aut pro ꝓductiuo principio actꝰ arbitrij dei: vel arbitrij creature. Sed primo modo non potest accipi: q2 impossibile est liberū arbitriū sic acceptum. nō eñ deus est productiuus alicuius actus quo ipse aliud arbitretꝰ seu intelligat neqꝫ velit / cum omnia velit ⁊ intelligat nō alio aliquo mō ꝙ̄ seipso. Si autem secundo modo accipiatꝰ pro principio productiuo arbitrij creature: tale principium est ipse deus qui seipso est omniū possibilium productiuus. ergo liberū arbitrium sic acceptū nō est isto mō in deo: sed est potius ipse deꝰ. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia nec etiam liberum arbitriuꝫ sumptū pro principio actus arbitrij productiuo ē hoc mō in aliqua creatura: cū ipa intellectualis creatura sit ipsum arbitrium liberū sic acceptū. licet eñ alia intellectiua a suo arbitrio sit distincta: est tamē omnino indistincta ab eius principio productiuo: cum ipsa ꝑ se sit eius ⁊ cuiuslibet alterius actus sibi possibilis ꝓductiua. deus aūt eque est īdistinctus ab actu sui arbitrij ⁊ a principio productiuo arbitrij creature. ergo licet in creatura intellectuali sit arbitrium liberū sumptuꝫ pro actu / nō tamē in deo / nisi sumēdo arbitriū creature / qđ potest dici in essentia: modo quo dicitꝰ ⁊ ꝯcedítꝰ esse ī ipo quodlibꝫ ens creatū. ¶ Secūdū / vcꝫ ꝙ liberū arbitriū sumptum pro principio ipsius arbitrij productiuo / non autē pro ipso actu producto / sit in deo isto secūdo modo apparet. qm̄ actus hmōi arbitrij a deo producibilis vel productus est ab ipso deo distinctus sicut quelibet alia creatura: nō autē eius principiū productiuū: cū deꝰ ipe sit eius sicut ⁊ cuiuslibet alterius rei possibilis productiuū principium per seipsum. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis sequitur: ꝙ nullo mō liberū arbitriū quocūqꝫ p̄dictoruꝫ modoꝝ acceptū est in bruto nec in aliqua alia creatura a creatura intellectuali. ꝯstat eñ ꝙ in nulla alia potest esse arbitrium intellectiuū: quia nec aliqua alia creatura est talis actus productiuū principiū nec receptiuuꝫ subiectū. quare ⁊c. ¶ Sed est hic dubiū / an liberum arbitriū sit in omni creatura intellectuali. nō eñ videtꝰ eē in pueris nec ī fatuis nec ī beatis nec ī dānatis. ¶ Ad hoc videtur esse dicendum: ꝙ accipiendo arbitriū liberum pro principio ipsius liberi arbitrij productiuo / in omni creatura intellectuali est liberuꝫ arbitriū: seu oīs est ipsum liberū arbitriū. Nec valet qđ arguitꝰ in cōtrarium. Primo de pueris ⁊ fatuis. qm̄ ꝙ tales non habeant vsū liberi arbitrij sicut nec etiā oēs dormientes / hoc est quia anima corpori cōiuncta in statu presenti dependet in actu intelligendi ab actu sentiendi: ⁊ ideo impeditꝰ to actu sentiendi sicut impeditꝰ in omnibus supradictis ratione indispositionis corporis / impeditꝰ etiā actus intelligendi: ⁊ ꝑ cōsequēs vsus liberi arbitrij. Quātū aūt ad beatos: dicendum est ꝙ in eis est vsus liberi arbitrij nō respectu actus beatifici: qui nō est in potestate ipsoꝝ sed respectu oīm aliorum in eorum potestate existētiuꝫ vt vcꝫ possint ab eis ī esse poni vel nō poni. Cōsimilitꝰ est dicendū de damnatis. nō eñ respectu actus ad queꝫ sequitꝰ tristitia punitiua / videntꝰ habere aliquā libertatē quia nec potestatem seu actiuitatē: sed respectu omniū in eorum potestate existentium aliorum. Accipiendo autem liberū arbitriū pro actu / clarū est ꝙ nō semper ē in omni creatura intellectuali talis actus nec liberi arbitrij vsus. ¶ Sed cōtra p̄dicta forsitan arguetꝰ. q2 deꝰ est obiectum actus liberi arbitrij. sed nō est obiectū alicuius actus nisi beatifici. ergo actus beatificꝰ est actꝰ liberi arbitrij: ⁊ ꝑ cōsequens est in hominis potestate. ¶ Ad hoc dicendū est: ꝙ falsum accipitꝰ in minore: quādo dicitur ꝙ deus nō est obiectū nisi actus beatifici. est enim obiectum actus intelligendi abstractiui ⁊ volēdi ipsum sequentis: quorū duoruꝫ actuū neuter est beatificus: ⁊ vterqꝫ est in potestate creature rōnalis: vt ī quarto ꝓlixius ostendetur. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in p̄ncipio quando dicitꝰ: ꝙ liberum arbitrium est in quocunqꝫ cōtingenter ⁊ libere operante: dicendū ꝙ verum est: si operetur mediāte actu arbitrij a se formaliter differente: nō sic autem deus aliquid operatur: nec per ꝯñs est in eo liberū arbitriū: sꝫ est ipm̄ liberum arbitrium sumptum pro principio arbitrij ⁊ cuiuscūqꝫ alteriꝰ rei possibilis ꝯtingēter ⁊ libere ꝓductiuo.

SEcundo quæro. Vtrum liberū arbitrium omnium sit equale. ¶ Et videtꝰ ꝙ sic. quoniam in quoruꝫ potestate equalitꝰ est liberi arbitrij actus / equalis esse videtꝰ eorum liberi arbitrij vsus. sed actus liberi arbitrij equaliter est in potestate oīm quorū est liberū arbitriū. equaliter eñ potest qlibet arbitrari ⁊ arbitratū eligere vel respuere nō necessario sed libere ⁊ cōtingenter. ergo ⁊c. ¶ Contra. q2 liberū arbitriū vel dicit actū vel eiꝰ principiū ꝓductiuū. sꝫ neutrū istoꝝ est equale in oībꝰ vsuꝫ liberi arbitrij habētibꝰ. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi est vidēdum: Primo: an ab aliquo possit cogi ipsum liberuꝫ arbitrium. Secundo / quesitum.

Quantum ad primum præmitto duo. ¶ Primum est. ꝙ cum queritꝰ / an liberū arbitriū possit cogi: nō accipitꝰ arbitriū liberū ꝓ actu: sꝫ ꝓ p̄ncipio eiꝰ ꝓductiuo. de quo q̄ritꝰ / an possit cogi vel necessitari ad actū ipm̄: ⁊ in eo virtualr̄ cōtentū. ¶ Scđm p̄mittendū est. ꝙ liberū arbitriū sic acceptū cogi vel necessitari ad actū: dupliciter pōt intelligi. q2 vel ꝙ necessitatꝰ ad actuꝫ ipm̄ effectiue eligēdū: vel ad eū subiectiue recipienduꝫ. ¶ His premissis pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est.

ꝙ liberū arbitriū nec ad actū eligendū nec ad eum reci
piēdū potest cogi aliqua causa scd̄a. ¶ Hec apparet.
quoniā potēs necessitare aliquā causam ad effectū sibi
possibilē recipiendū/virtualiter cōtinet ipsum. sed nul-
la cā scd̄a alia a libero arbitrio ꝯtinet virtualiꝛ ipsius
liberi arbitrij actū/saltē vt totalis causa ipsi⁹. ergo ꝛc.
¶ Maior est euidēs. qm̄ nihil potest necessitare aliqḋ
subiectū ad formā aliquā recipiendam nisi formam illā
in eo ꝓducēdo: sicut ignis aquā/in quā agit necessitat
ad calorem. sed omne potēs aliquid producere est eius
virtualiter contentiuū. ergo nulla causa pōt necessitare
subiectū aliquod ad recipiendū actū aliquez in ipsa vir
tualiter nō contentum. quare ꝛc. ¶ Minor vez ꝙ nullū
ens creatū aliō a libero arbitrio sit act⁹ liberi arbitrij
virtualiter saltē totaliter cōtētiuū/apparet. licet eīn se
cundū aliquos obiectū sit causa actus intelligendi ꝛ vo
lendi partialis/nō tamē totalis nec etiam principalis.
quare ꝛc. ¶ Nec valet si dicaꝛ: ꝙ saltē liberū arbitriuz
vnius poterit necessitare liberū arbitriuz alterius: cum
sit actus virtualiter cōtentiuū. qꝛ nō est talis actus pro
ductiuū principiū in aliquo subiecto alio a seipso: nec ꝑ
ꝯn̄s pōt necessitare aliquid aliud a seipso ad talē actuz
recipiendū. ¶ Qꝛ autē liberū arbitriū nō possit necessi-
tari ad actum eligendū ab aliqua causa scd̄a/apparet.
qꝛ nec etiā isto modo potest a p̄ma causa necessitari/vt
probabiꝛ in cōclusiōe sequēti. ¶ Ex ꝯclusione predicta
apparet: nō esse verū quorūdā dictū/ponentiū locutio-
nem angelorū fieri ꝑ actū intellectionis ꝓductum a lo
quente in angelo audiēte. quoniam non magis vnus an
gelus est actus intelligendi ꝙ volēdi vel nolendi in mē
te alterius productiuus. ergo si vnus angelus est produ
ctiuus in mente alterius intellectionis ꝛ volitiōis: per
ꝯn̄s vnus poterit necessitare aliū ad intelligendū ꝛ vo
lendū producendo in eo intellectionis ꝛ volitionis actū
hoc aūt est falsum. ergo ꝛ illud ex quo sequiꝛ: qḋ etiam
in materia de locutione angelorū prolixius est ostēsum.
¶ Secunda cōclusio est. ꝙ liberū arbitriū pōt a prima
causa cogi siue necessitari ad actū recipiēdū subiectiue
nō autem ad eum producēdum effectiue. ¶ Hec proba
tur. Primo quantū ad eius primā partez/vez ꝙ possit
necessitari ad actū recipiendū. qm̄ omnis causa totalis
alicuius effectus virtualiter cōtentiua pōt necessitare
subiectū effectus hm̄ōi receptiuū. sed prima causa cōti
net virtualiter totaliꝛ actū liberi arbitrij: cui⁹ ip̄m libe-
rum arbitrium est receptiuum. ergo liberum arbitrium
potest necessitari a prima causa ad eum recipiendum.
¶ Confirmatur. quia ideo precise liberum arbitriuz nō
potest necessitari ad actū recipienduz ab aliqua causa
scd̄a: qꝛ vt dictū ē in ꝯclusiōe priori/nulla cā scd̄a cōtinet
ꝟtualiꝛ totaliꝛ eius actū. si eīn aliq̄ cā scd̄a cōtineret to-
taliꝛ ip̄m/esset qꝫ ei⁹ ī libero arbitrio p̄ncipiū ꝓductiuū:
posset vtiqꝫ necessitare ip̄m arbitriū liberū ad talē actū
recipiēdū: maxime si ipsuz liberū arbitriū nō posset resi
stere tali cause agēti in ip̄m: sicut qꝛ aqua nō potest igni
resistere/ideo ab ip̄o necessitaꝛ ad calorē recipiēdū. sed
prīa cā est cui nulla alia pōt resistere. ergo ip̄a pōt neces
sitare quodcūqꝫ ad recipiēdū oīe illud cuius ip̄m est re
ceptiuū: cū oīs talis ꝛ cuiuslibet rei possibilis ip̄a sit. vir
tualiꝛ totaliꝛ cōtētiua: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑ se ip̄m sine omni alio ꝓ
ductiua. quare ꝛc. ¶ Scd̄a pars ꝯclusionis istius/vez
ꝙ arbitriū liberū nō possit etiā ab ipsa prima cā necessi-
tari ad actū suū eliciendū: probaꝛ. qm̄ sicut se habet q̄li
bet alia causa naturalis ad suū modū agendi ꝓpriū: ita
ꝛ ip̄m liberū arbitriū ad suū. sed causa quelibet natura
lis sic se habet ad suū naturalē modū agendi ꝙ impos-
sibile est eā aliter agere. nec eīn ignis pōt calefactibile
sibi p̄sens quātū est ex se calefacere ꝯtingēter sꝫ tm̄ na-
turaliter ꝛ necessario. ꝙ eīn possit nō calefacere hoc nō
est ex se sed ex alio/vez deo suā causalitatē substrahente
vel ipsum agere nō sinēte. ergo nec liberum arbitriū po
test ad actū sibi debitum aliter agere ꝙ cōtingēter ꝛ li-
bere: nec potest cogi seu necessitari ꝑ ꝯn̄s ad agendum.
¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ nō minus liberū arbitriū est determina
tum ad talē actum/puta intelligendum ꝛ volendum vꝉ
nolēdum: ꝛ ad talē agēdi modum: ꝙ graue ad motū de-
orsum ꝛ leue ad motum sursum: ꝛ vtrūqꝫ hoꝝ ad taliter
puta naturaliter ad vbi sibi debitū acquirenduz. sed sic
graue est ad deorsum/ꝛ leue ad sursum naturaliꝛ deter-
minatum: ꝙ licet vtrunqꝫ sit mobile ad aliū locū/vez
leue deorsuz ꝛ graue versus sursuz ab alio passiue/nō tm̄
a se ipso. nec eīn de⁹ posset facere graue qḋ esset sui mo-
tiuum sursuz: nec leue qḋ moueret seipsuz deorsum. ergo
cōsimiliter in proposito est dicendum/vez ꝙ licet deus
posset liberum arbitrium ad recipiēdum actum ꝯpelle
re ꝛ necessitare/sicut graue sursum ꝛ leue deorsuz moue
re: nō tm̄ pōt necessitare ipsum ad actum hm̄ōi eliciēdū
sicut nec graue ad se sursum mouēdum: cum sit ipsi im-
possibile sic se mouere. ¶ Preterea ideo cōtingenter et
libere arbitrium liberum diciꝛ ꝓducere suum actum: qꝛ
existētibus oībus ad ei⁹ ꝓductionē necessarijs ipse pōt
nō fieri vel suspēdi. pōt eīn nulla sequi electio dictamīe
p̄uio existēte. ꝛ ꝑ ꝯtrariuz ideo ignis diciꝛ naturaliꝛ ꝛ ne
cessario agere: qꝛ positis oībus necessarijs ad eius effe-
ctuz nō pōt nō sequi effectus. ergo nō magis pōt facere
deus vt actus liberi arbitrij sequaꝛ necessario ab ip̄o li
bero arbitrio effectiue: sic ꝙ nō posset suspēdi ab ip̄o: ꝙ
ab igne ꝓducaꝛ calor in passo disposito contingenter/
sic ꝙ posset nō ꝓduci ab ipso igne sua virtute. sed secun
dum deus non potest facere. licet enim possit impedire
ne ignis calefaciat cōbustibile sibi presens: non tamen
pōt facere ꝙ hm̄ōi suspēsio caloris fiat ꝟtute ignis. nō
magis eīn est possibile ignē suum calorē suspēdere pas-
so habito ꝙ ip̄m calorem huiusmodi aliq̄d aliud ꝓdu-
cere sine passo. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra. qꝛ deus pōt velle
liberū arbitriū elicere suuz actum. quo supposito/pōt ar
gui. qm̄ aut ip̄o volēte necessario hoc sequiꝛ/aut nō. Nō
pōt poni scd̄m. qꝛ velle diuinuz nō pōt ab aliquo impediꝛ
ri. ergo relinquiꝛ primum/vez ꝙ liberum arbitriuz deo
sic volente ab eo elictū actū necessitabitur ad eliciendu
ip̄m. quare ꝛc. ¶ Ad hoc pōt dici. ꝙ deus nō pōt aliq̄d
velle fieri qḋ est impossibile fieri. sꝫ ita est impossibile li-
beruz arbitriuz necessario suuz actuz elicere: sicut ignē
passum sibi presens contingenter calefacere. ergo licet
deus possit velle liberum arbitrium suum actum elice-
re: non tm̄ sibi modo indebito ꝛ impossibili: sed possibili
videlicet libere ꝛ contingenter. ¶ Et quando queritur/
an deo volente sequatur necessario talis actus/an non:
Dico ꝙ nō sequitur seu producitur necessario: quia nec
sic deus vult eū sequi a libero arbitrio seu produci. Nec
tamen ex hoc sequitur quod inferꝛ/videlicet ꝙ diuinuz
velle sit impedibile. est enim hic necessitas non absolu-
ta in antecedente nec in consequente: sed tm̄ necessitas
consequentie/sicut dictum est in primo prolixius in ma
teria de predestinatione. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: vbi est respō-
dendum ad questitum/est sciendum ad euidentiam di-
cendorum: ꝙ liberum arbitriū quomodocunqꝫ sumptū
videlicet tam pro actu ꝙ pro eius p̄ncipio productiuo
potest dupliciter considerari. Uno modo secūdum se ab
solute acceptum. Alio modo vt liberum. actus enim li
beri arbitrij/vt secundum se absolute sumptus/quantū
ad suam essentiam non est liber: nec eius principiuz pro
ductiuum quod dicitur liberum arbitrium est etiam

liberum/vt secundum se absolute sumptum sed tñ vt ad actum ab eo producibilem comparatum. Precise enim dicitur liberum quia potest producere seu suspendere actum/sicut etiam ipse actus dicitur liber nõ vt secundum se absolute sumptus:sed vt ad suum principium a quo potest suspendi vel elici comparatus. ¶ Hoc premisso dicendum est ad quesitum/ꝙ liberũ arbitrium quomodocunqꝫ sumptum vt liberum/est equale omnium siue equaliter in omnibus in quibus est:nõ autẽ liberũ vt absolute sumptũ:siue pro actu producto siue pro eius principio productiuo. ¶ Primũ apparet quoniam equaliter actus liberi arbitrij est in potestate cuiuslibet creature rationalis q̃tũ ad eius ꝓductionẽ vel suspensionem. non enim magis vna creatura rationalis q̃ alia potest elicere vel suspendere omnẽ liberi arbitrij actum:sed equalit̃ quelibet est potẽs ⁊ vniformiter ad actum in ipsa virtualiter ⁊ contingenter contentum eliciendum vel suspendendum. sed nec actus liberi arbitrij dicitur liber/nisi quia ab eius principio productus vel producibilis contingenter:nec eius etiaꝫ principiũ dicitur liberum vt secundum se sumptum/sed precise vt ipsius actus taliter/vcꝫ contingenter non necessario ꝓductiuum. ergo cum hoc/vcꝫ contingenter producere ⁊ produci/in oĩbus sit equaliter ⁊ vniformiter:per consequens ⁊ omniũ liberum arbitriũ siue pro actu siue pro eius principio sumptum vt liberum/est equale. ¶ Secundum/vcꝫ ꝙ liberum arbitriũ vt absolute sumptum non sit equale omniũ:sed inequale/apparet. quoniam constat ꝙ creature intellectuales non sunt equalis sed inequalis perfectionis:et per cõsequẽs etiam actus liberi arbitrij in eis virtualiter contenti. quãto enim perfectior est natura intellectualis/in tanto perfectiorem potest actum intelligendi ⁊ volendi. sed liberũ arbitriũ vt absolute sumptum non est aliud q̃ substantia intellectualis vel actus intelligendi vel volendi:et quicunqꝫ alius virtualit̃ cõtingenter contẽtus. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem vtranqꝫ in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem vigesimãsextam/in qua magister determinat de gratia liberum arbitrium adiuuante: Quero primo. Utrũ gratia ⁊ charitas sint ideꝫ. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia esse gratũ ⁊ charũ sunt idem. impossibile enim est aliquẽ eẽ deo gratũ/nisi ipsi charuꝫ:nec econuerso põt aliqͦs esse ei charus/nisi ipsi gratus. sed gratus est ꝑ gratiam ⁊ charus ꝑ charitatẽ ergo ⁊c. ¶ Cõtra hoc arguit̃ per illud qͦd dicit Apostolus .ij. Corinth. xiij. Gratia dñi nostri Jesu Christi ⁊ charitas dei ⁊ cõmunicatio sancti spiritus sit cũ omnibus vobis amen. Hic Aplus cõnumerat gratiam ⁊ charitatem:qͦd non faceret nisi esset aliqua distinctio inter ipa. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi primo excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionem.

Quãtum ad primum:est opinio cuiusdam doctoris dicentis. ꝙ licet charitas ⁊ gratia dicãt eandẽ formam numero absolutam:differũt tñ ꝑ diuersos respectus in illa forma absoluta actualr̃ existentes Dicit enim ꝙ charitas respicit diuinã essentiaꝫ:gratia autẽ eius voluntatem. Nullus enim est ĩ gratia diuine essentie/sꝫ volũtatis sue. Et ita eadẽ forma absoluta existens in aĩa vt relata ad diuinã essentiã dicit̃ charitas: vt autẽ refert̃ ad voluntatẽ dicit̃ gratia. Ex quo infert: ꝙ gratia ⁊ charitas distinguunt̃ ꝑ rõnes formales respectiuas:q: ꝑ tales habitudines diuersas:q: diuersos terminos respicientes/vcꝫ essentiã diuinã ⁊ ei⁹ voluntatẽ. ¶ Sed ista opinio multiplicit̃ deficit. Primo enim deficit in premissis in quibus presupponit duplex falsuꝫ. Secũdo in ꝯclusiõe. q: esto ꝙ illud duplex falsuꝫ assumptum esset verũ non haberet intentũ/vcꝫ ꝙ charitas ⁊ gratia sic distinguerent̃ vt ponit. ¶ Primũ appꝫ. qm̃ diuina voluntas ⁊ essentia sunt in deo/vt nũc suppono/ indistincte totaliter in re extra:cuius cõtrariũ accipit ista opinio:cum ex diuersitate essentie ⁊ voluntatis diuine supposita/arguat diuersitatẽ habituũ ĩ illa forma absoluta/que gratia ⁊ charitas dicitur/fundatoꝝ:sicut quarũcunqꝫ aliaruꝫ relationũ diuersitatẽ arguit idẽ doctor ex diuersitate terminoꝝ. ¶ Preterea nullius creature ad deũ est relatio distincta aliqua ab extremis aliqualiter in re extra/vt probatũ est prolixius supius in hoc libro. sed ista opinio supponit ⁊ accipit cõtrariũ:cũ dicat formã illã absolutã/que charitas ⁊ gratia nuncupatur/referri vna relatione ad essentiã ⁊ alia ad voluntatẽ:que quidẽ relationes distinguunt̃ tam inter se q̃ a fundamẽto ipsaꝝ/vt dicit. Ergo apparet primũ/vcꝫ ꝙ ista opinio accipit duo falsa:quorũ primum est ꝙ volũtas diuina ab essentia sit distincta. Secũdũ/ꝙ relatio creature ad deum sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis in re extra distincta. quare ⁊c. ¶ Secundũ/vcꝫ ꝙ in cõclusione deficiat opinio supradicta:q: ex predictis non sequit̃ hoc qͦd infertur/puta ꝙ gratia ⁊ charitas distinguant̃/apparet. qm̃ nec ꝑ charitatem nec per gratiam ĩtelligit̃ ĩ scriptura nisi forma aliqua absoluta:qua mediante creatura intellectualis ad gloriã diuinitus ordinat̃. respectus aũt quicunqꝫ esto ꝙ sit in tali forma/accidit illi nec includit̃ in ea vt gratia vel charitas nuncupatur. nõ enim dicit̃ gratia nec charitas propter aliqueꝫ respectũ in ea existentẽ:sed tñ q: deus habet gratum ⁊ charum eã habentẽ. nõ aũt habet gratũ nec charum eã habentem ꝓpter aliquem respectũ ab ipsa differentẽ: sed tñ propter actũ meritoriũ tam ipsaꝫ gr̃eꝫ q̃ ipsi correspondentẽ gloriã promerentẽ:ita ꝙ hõ est deo grat⁹ ⁊ charus ꝓpter gr̃am/vt ꝓpter causam formalẽ:⁊ ꝓpter actũ meritoriũ alienũ vel ꝓpriũ/vl̃ ꝓpter vtrũqꝫ/quasi sicut propt̃ causam aliqualit̃ virtualẽ. nullo aũt mõ gratus est nec charus ꝓpter habitudinẽ aliquam ab ipsa forma absoluta/q̃ charitas ⁊ gr̃a dr̃ differentẽ. ergo per hmõi diuersas habitudines/esto ꝙ ponant̃ charitas ⁊ gr̃a ñ distiguũt̃. ¶ Cõfirmat̃. q: aut p̃cise illa forma mediãte absoluta deus acceptat vt premio dignũ eius subiectũ:aut tñ ꝓpter ei⁹ respectũ in tali forma fundatũ/ aut ꝓpt̃ vtrũqꝫ/vcꝫ absolutũ ⁊ respectiuũ. Sꝫ nõ videt̃ ponẽdũ scdm. q: tũc solus ille respect⁹ eẽt charitas vel gr̃a:nõ aũt illa forma absoluta q̃ ei⁹ dicit̃ fundamẽtũ. p̃cise enim dr̃ illud eẽ charitas ⁊ gr̃a/ꝑ qͦd oĩs illa ĩformatus est vt p̃mio dign⁹ diuinit⁹ acceptet⁹. Nec videtur ponẽdũ tertiũ. q: tũc in quolibet electoꝝ eẽnt due charitates vl̃ gr̃e realit̃ distincte/vna absoluta/⁊ alia relatiua. oĩs enim illa forma ꝑmanẽs ẽ charitas ⁊ gr̃a ꝑ quã ei⁹ subiectũ est deo acceptũ vt p̃mio dignũ. hoc aũt ẽ falsũ:q: vna gr̃a vl̃ charitas nõ ẽ ĩformatiua alteri⁹ q̃ subiecti grati ⁊ deo chari ac p̃mio eterno digni. sꝫ hmõi habitudo ponit̃ imediate existere subiectiue nõ ĩ subiecto grato:sꝫ in gr̃a absoluta:q̃ ei⁹ dr̃ fundamẽtũ. g̃ ipsa nõ ẽ charitas nec gr̃a. Et ita relinquit̃ p̃mũ qͦd ẽ ꝓpositũ/vcꝫ ꝙ sola mediãte forma absoluta electũ infor̃mãte ac ĩeo imediate existẽte/ipse ẽ deo accept⁹ seu grat⁹ ⁊ p̃mio eterno dign⁹. quare ⁊c. ¶ Preterea secũdo arguo sic ad idẽ cũ absolutũ possit existẽ oĩ respectu circũscripto ab ipso distĩcto:aut forma illa absoluta q̃ gr̃a dr̃/sine oĩ r̃spectu in aĩa existẽte/aĩa erit deo grata ⁊ chara:aut nõ. sꝫ nõ põt

poni primũ.qꝛ tunc sequeret̃ ꝙ solus ille respectus nõ
eius fundamentũ absolutuꝫ esset charitas ꝛ grã:qḋ est
falsum.¶Consequẽtia est euidẽs.qꝛ solũ illud est chari
tas ꝛ grã:quo posito aĩa est deo grata ꝛ chara:ꝛ q̃ amo
to nõ remanet deo grata nec chara.ergo relinquit̃ pri
mũ qḋ ẽ ꝓpositũ.qm̃ illud solũ est charitas ꝛ grã quo so
lo posito sine omni alio eius subiectũ ẽ deo gratũ ꝛ cha
rum.ergo vltra formã hmõi absolutã non oportet pone
re in ea aliquã respectiuã.¶Confirmat̃.qꝛ esto ꝙ in ta
li forma absoluta fundarent̃ diuerse habitudines:qua
rum vna esset ad essentiã ꝛ alia ad volũtatẽ diuinã:nul
la ratio posset assignari quare magis illa forma absolu
ta cũ habitudine ad essentiaꝫ terminata esset charitas
ꝛ cum alia habitudine ad voluntatẽ accepta grã:q̃ ecõ
uerso.cõstat enĩ ꝙ esse deo charũ idem est qḋ esse ab eo
dilectũ ipsiqꝫ acceptũ vel gratũ.esse aũt dilectũ respicit
voluntatẽ diligentẽ:ergo charitas non magis dicit ha
bitudinẽ ad essentiã q̃ ad voluntatẽ.quare ꝛc.¶Pre
terea.qꝛ si charitas ꝛ grã distinguerent̃ p tales habi
tudines:cũ vna ipsarum possit esse sine alia:sequeret̃ ꝙ
etiã posset esse grã sine charitate:ꝛ ecõuerso charitas si
ne grã:qḋ est falsum.quare ꝛc.¶Confirmat̃.qꝛ nõ ma
gis illa forma absoluta q̃ dicit̃ charitas ꝛ grã /refert̃ ad
diuinã essentiã ꝛ ad voluntatẽ/q̃ illa que dicit̃ fides vel
spes.ergo sicut illa dicit̃ charitas vt cum vna relatione
ꝛ grã vt cũ alia relatione accepta:ita cõsimiliter pote
rit dici de fide ꝛ de spe:ꝛ etiã de omni alia virtute:cum
oẽs ad deũ cõsimilibus rationibus referant̃.hoc aũt nõ
conceditur.ergo ꝛc.¶Hec de Primo.

Quantum ad secũdum:vbi aliter est di
cendum/est sciendũ:ꝙ de charitate seu gratia nos cõce
ptũ aliũ nõ habemus/nisi ꝙ est forma accidẽtalis indi
uisibilis sup̃naturalis:ꝛ signũ ꝓpriũ electoꝝ.¶Prima
duo/vcꝫ ꝙ sit accidẽs ꝛ idiuisibile/apparet.qꝛ existit(vt
fide tenemus)in anima indiuisibili subiectiue.tale autẽ
habet esse accidẽs.qꝛ quandoqꝫ ei adest/quandoqꝫ ab
est preter subiecti corruptionẽ.habet etiaꝫ esse accidẽs
indiuisibile ꝛ inextensum:qꝛ accidẽs diuisibile ꝛ exten
sum nõ est in subiecto indiuisibili ꝛ inextenso.¶Tertio
vcꝫ ꝙ sit forma supernaturalis/apparet.qꝛ est soli deo
possibilis.nec enĩ grã seu charitas acquisita ẽ eiusdẽ ra
tionis cuꝫ infusa:de qua est hic sermo:vt dicet̃ in tertio
oĩs autẽ forma soli deo effectiue possibilis dicit̃ sup
naturalis.quare ꝛc.¶Quartũ ꝛ vltimum/vcꝫ ꝙ sit si
gnum electorũ/apparet.secũdum enĩ Aug. Sola chari
tas est que inter filios regni diuidit ꝛ gehẽne.tam fides
enĩ q̃ spes q̃ oĩs alia virtus sola charitate excepta põt
eẽ ꝛ sic ẽ de facto cõis reprobis ꝛ electis:cũ multi repro
borũ in talib⁹ virtutibus sint pollẽtes etiã amplius q̃
multi electorũ.Nõ tamẽ est intelligendũ/ꝙ hoc vcꝫ eẽ
signũ propriũ electorũ/cõueniat charitati vł gratie ex
natura sua:sed tñ ex ordinatiõe diuina:qua ipse statuit
qꝛ sibi placuit solis electis imprimere tale signũ vt in
eis finaliter ꝑmansuruꝫ.si enĩ aliter fieri voluisset aliter
fieri potuisset/vt vcꝫ fides vel spes vel alia virtus esset
signum proprium electorum:charitas autẽ vel gratia
esset communis electis ꝛ reprobis.nõ enim aliquem ele
ctorum/qꝛ gratia informatum/necessario deus saluat
nec aliquem aliorum condemnat:sed tñ contingenter.
¶His premissis dico ad propositũ accedendo:ꝙ gra
tia ꝛ charitas sunt nomina synonyma significantia eã
dem formã oĩno indistinctã/videlicet supradictam mo
do predicto descriptam.¶Hoc probatur.quoniam con
stat tñ esse tres theologicas virtutes:quas Apostolus
prime ad Corinth.xiij.enumerat/sic dicẽs.Nunc autẽ
manent fides/spes/charitas/tria hec.maior autẽ his
est charitas.ergo charitas ꝛ grã sunt penitus vna vir
tus.¶Cõsequẽtia est euidẽs.qꝛ si grã ꝛ charitas essent
diuerse virtutes:qḋ essent si distinguerent̃:tũc non tñ
essent tres theologice virtutes/sed quatuor:cuꝫ tã cha
ritas q̃ grã virt⁹ theologica sit ponẽda:ꝛ etiã fides et
spes in summa.ergo ꝛc.¶Cõfirmat̃.qꝛ licet de⁹ statue
re potuerit multiplex forme signum supernaturale ꝛ ꝓ
prium electorũ:de facto tamẽ non statuit esse nisi vnicũ
tñ secũdum doctrinã sanctoꝝ.ergo grã ꝛ charitas sunt
omnibus modis idẽ.¶Consequentia est euidens.quia
tam grã q̃ charitas significat tale signũ:vcꝫ qḋ est pro
prium electorũ.ergo si p ista noĩa non importaretur vnĩ
cum signũ sed diuersa propria electorum:plura non tñ
vnũ essent signa propria ipoꝝ.hoc aũt est falsuꝫ.ergo ꝛc.
¶Quia tamen esse gratũ dicitur a grã ꝛ charuꝫ a cha
ritate:charũ autẽ importat magnũ pretium quo res est
empta:que dicitur esse chara:nec enĩ dicit̃ esse chara ni
si quia magno pretio empta:ideo cum quilibet electoꝝ
sit magno pretio emptus:qꝛ Christi sanguine redẽptus
per cõsequẽs quilibet deo dicit̃ esse charus.ꝛ ideo dicit
oĩbus Apłs.i.ad Corinth.vij.Empti enĩ estis pretio ma
gno:glorificate ꝛ portate deũ ĩ corde vr̃o.Et hinc est ꝙ
licet charitas eandẽ omnino virtutẽ ĩportet quã gratia
vltra illam tamẽ virtutẽ per gratiã importatã aliquo
modo cõsignificat seu importat aliquid aliud nõ exñs
formaliter in eius substãtia/puta pretium redemptiõis
electorum:ratione cuius quilibet deo dicit̃ esse charus.
Ex quo sequit̃ ꝙ licet charitas ꝛ grã sint nomina syno
nyma vt ad formã supernaturalẽ:que est signũ electorũ
propriuꝫ:comparata:nõ tñ vt vniuersaliter sumpta:cũ
vltra omne signum predictũ aliquid per charitateꝫ qḋ
nõ per gratiã designet̃.cũ hoc tñ stat ꝙ charitas ꝛ grã
vnicã dicunt virtutem totaliter indistinctaꝫ.¶Sic ad
questionẽ.¶Ad rationẽ in ꝑncipio patet solutio ex sta
tim dictis.ideo enim forte Apłs enumerat charitatẽ ꝛ
gratiam ꝓpter predictam diuersitatem importatam.

SEcundo quæro. Vtrum gratia
sit subiectiue ĩmediate in essentia an in po
tẽtia.¶Et videt̃ ꝙ sit in essentia:qꝛ idẽ est
immediatũ subiectũ gratie ꝛ glorie.sed sub
iectũ immediatũ glorie est essentia anime vel cuiuscũqꝫ
alterius btĩficabilis creature.¶Qḋ ꝓbat̃.qꝛ subiectũ
supreme ꝑfectionis est supremũ perfectibile.Sed essen
tia cuiuslibet rei est perfectior quacũqꝫ sua potẽtia:glo
ria aũt est suprema perfectio possibilis cuicũqꝫ nature
beatificabili:ergo subiectum immediate per ipsam per
fectibile est essentia non aliqua eius potentia.¶Cõtra
quia in eodem subiecto est habitus ꝛ actus.sed actus
charitatis vel gratia qui est amor est immediate ĩ põtẽ
tia nõ in essentia.est enĩ in volũtate:in qua etiã est act⁹
beate fruitiõis:sicut ꝛ ĩ ĩtellectu actus diuine visiõis.q̃
ꝛc.¶Responsio.vbi est videndum:Primo quesitum.
Secũdo.an grã ipa sit motiua liberi arbitrij ad agẽdũ.

Quantum ad primum:dicitur commu
niter ꝙ tã gratia q̃ gloria est immediate in potentia nõ
in essentia.Pro quo arguitur multipliciter a diuersis.
sed quia tam questio ista in se q̃ etiam omnis ratio que
ad eius probationem adducitur/supponit essentiam
esse distinctam a potentia in re extra:hoc autem est
falsum/vt in p̃cedentibus prolixius est ostensum:ideo
ad questionẽ istam aliter est dicendum.Ad cuius euidẽ
tiam est sciendũ:ꝙ questio ista videt̃ supponere falsuꝫ
predictum/vcꝫ ꝙ potentia sit in essentia aliquid distin
ctum ab ipsa.nisi enim supponeret̃ ꝙ potentia ab essen
tia sit distincta/frustra quereret̃ an gratia sit in essentia

an in potentia subiectiue. ¶ Hoc premisso: dico ad quesitum: Primo ꝙ si subiectū immediate susceptiuū gratie ⁊ glorie esset potentia ⁊ nō essentia ipsa: potentia esset ab essentia realiter ⁊ essentialiter distincta. ¶ Secundo ꝙ subiectum immediatū grē ⁊ glorie susceptiuuꝫ est ipsa beatificabilis ⁊ gratificabilis ēentia nō aliqua potētia. intelligendo ꝑ hmōi potentiā aliquid existens in essentia distinctuꝫ ab ipsa quantūcunqꝫ modicū in re extra. ¶ Primum probatur: sicut probatuꝫ est in questione mota superius in hoc libro de diuersitate potentiarum aīe. qm̄ vt ibi arguitur omne quod est alicuius forme realis realiter susceptiuū oportet realiter esse distinctū ab omni alio qd̄ nō est eiusdem forme realiter receptiuum. Hoc statim ꝓbatur. qm̄ non minus imo magis illa distinguuntur quoꝝ vnū non est alicuius forme receptiuū cuius alterū est susceptiuū: q̄ illa que licet sint eiusdem forme susceptiua vnū tamē ⁊ non alterum est illa forma actualiter informatū. Sed quecūqꝫ talia arguuntur realiter eē distincta / vt subiectū albū actu ⁊ nō album licet albedinis receptiuū. ergo multo magis albū ⁊ non dealbabile ⁊ quecūqꝫ alia quoꝝ tm̄ vnū ⁊ nō alterū est alicuius forme realis realiter receptiuū / oportet realiter esse distincta. sed talia sunt vt supponitur essentia ⁊ potētia. constat eñ tā gratiā q̄ gloriā esse aliquā formam realē supnaturalē: cuius vt supponitur subiectum immediate receptiuū nō est aīe nec alicuius intellectualis creature essentia: sed eiꝰ potētia puta volūtas ipsa. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ nō minus qd̄ est subiectū alicuius forme receptiuū arguitur ⁊ potest argui realiter esse distinctū ab omi alio illius forme nō receptiuo / q̄ principiū alicuius forme ꝓductiuū ab alio illius nō ꝓductiuo arguatur esse distinctū ab ipso. sed ex hoc ꝙ vnū ⁊ nō alterū est alicuius effectus principiū ꝓductiuū / arguitur ⁊ conceditur realis distinctio inter illa. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie ꝙ impossibilis est suppositio supradicta / vꝫ ꝙ subiectū immediatū grē ⁊ glorie nō sit ēentia creature btificabilis sed eius potētia. illud eñ est impossibile ad quod sequitur impossibile. sꝫ ad istā suppositionē sequitur realis distinctio potētiarū ab essentia: q̄ est impossibilis: qꝛ tūc quelibꝫ potentiarū aīe esset ab aīa separabilis ⁊ separata btificabilis vt corpꝰ aīe ꝯiūctū. ⁊ alia multa sequūtur absurda: vt in q̄stione ꝑdicta de diuersitate vel idētitate potētiarū aīe ꝓlixius ē deductū. q̄re ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis sequitur vlterius ꝙ nō est verū qd̄ supponitur in ꝓposita questiōe. ipsa eñ vt premissum est videtur supponere potentiā esse in essentia aliq̄d distinctū. hoc aūt nō est verum: qꝛ si distinguerentur / nō possent distingui minus q̄ realr̄ ⁊ essentialr̄ cū nulla sit in creatis minor distinctio in re extra / vt alibi est ostēsum. nō pōt aūt (vt dictū est) poni talis / vꝫ realis distinctio inter ista. quare ⁊c. ¶ Scd̄m / vꝫ ꝙ subiectū immediatū grē ⁊ glorie susceptiuū sit ipsa gratificabilis ⁊ glorificabilis essentia: nō aliqua potētia ab ipsa distincta: sequitur ex ꝑdicto. qm̄ vt dictū est nulla est in essentia btificabili potētia ab ipsa quocūqꝫ in re extra distincta: nec aliq̄d ab ipsa distinctū est alicuꝰ forme subiectū receptiuū nec ꝑncipiū ꝓductiuum: qꝛ nec aliq̄d est in ea distinctuꝫ ab ipsa: nisi habitꝰ atqꝫ actꝰ. q̄re ⁊c. ¶ Ad oēs ratiōes q̄ in cōtrariū adducuntur est vna respōsio. qꝛ oēs vnū ⁊ eūdē defectū habēt: oēs eñ supponūt vnū ⁊ idem falsuꝫ / vꝫ ꝙ iste potētie / puta intellectꝰ ⁊ volūtas / sint aliq̄ duo distīcta ꝑncipia ꝓductiua in ol essentia btificabili existētia ac ab ea diuersa aliqualr̄ in re extra. hoc autem est falsum. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: est sciendum: ꝙ formā aliquā mouere subiectū ad agēdum est ipm̄ el coagere ad aliquē actū. qd̄ eñ nō est ꝑncipiū ꝓductiuū alicuiꝰ in aliq̄ nec pōt coagere ad aliquē actū eū eo nō video quō possit dici eiꝰ motiuū ꝑncipiū ad agēdū: nisi forte ꝑ modū finis: mō quo gr̄a nō pōt eē motiua ipsius liberi arbitrij ad agēdū / saltē gr̄a habita esto ꝙ habenda. licet eñ gr̄a habēda seu eiꝰ augmētū possit ꝑ modū finis intenti mouere hominem ad meritorie operandū: nō tñ gr̄a q̄ actualiter ꝑhabetur. ¶ Hoc premisso: ꝑt suppositio etiā ꝙ gr̄a siue habitualis / de qua hic q̄ritur / siue actualis: que est actus amoris elicitꝰ / dupliciter pōt sumi / vꝫ q̄ditatiue ⁊ obiectiue: dico ꝙ nec gr̄a habitualis nec actualis vt q̄ditatiue sumpta / vt vꝫ talis forma absoluta est motiua liberi arbitrij in quo est / ad aliq̄d operandū: bene tñ gratia actualis / vꝫ amor elicitꝰ vt obiectiue sumptus hoc est ipsum obiectū amatū est aliquo mō motiuū principiū ad agendū. ¶ Primū / vꝫ ꝙ gr̄a vt q̄ditatiue sumpta / nō sit motiua liberi arbitrij ad agēdū / apparet. qꝛ si sic / vel moueret ipm̄ ꝑ modū finis alliciētis vel per modū efficientis aliq̄d producētis. Sed nō primo mō. nō eñ gr̄a saltē habita ē finis liberi arbitrij. Qꝛ etiā nō posset mouere scd̄o modo / vꝫ ꝑ modū efficientis: probatur. qm̄ sic mouēs aliqd̄ subiectū ad aliquā formā ꝓducit in eo ipsaꝫ vel saltē coagit cū eo ad eā. sꝫ nec gr̄a seu charitas nec fides nec spes nec aliq̄ alia virtꝰ supnaturalis ifusa ē alicuiꝰ actꝰ ꝓductiua: nec ad ipm̄ est potētia actiua / vt hic suppono ex dicēdis in tertio. ꝰ nec gr̄a mouet ad actū amādi / nec fides ad actum credēdi / nec spes ad actū sperādi: nec ꝑ ꝯñs ad aliquem illoꝝ. ¶ Et si forte inueniatur dictū esse ab aliquo doctorum ꝙ charitas sit motiua liberi arbitrij ad agendū / exponetur hoc de charitate increata: q̄ est deus assistēs mō speciali cuilibet in charitate existenti ad taliter vꝫ meritorie operandū: cum nullus aliter possit meritorie operari. ¶ Scd̄m / vꝫ ꝙ obiectū amatū sit aliquo mō motiuū amantis ad agēdū / q̄libet experitur. cōstat eñ ꝙ obiectū amatū allicit ⁊ inducit amantē ad operādū qd̄ sibi / vꝫ obiecto amato est acceptum. Et hoc mō intelligo illud verbū Aug. dicētis in quodā sermone: ꝙ nūq̄ dei amor est otiosus. operatur eñ magna si est: si vero operari desinit / amor nō est. licet enim amor vt est quedā forma absoluta a deo amato distincta dicatur meritorie operari magna: qꝛ meretur premia sempiterna: nō tñ ꝑ modū efficientis nec finis est operatiuus alicuiꝰ alteriꝰ meritorij actꝰ. sꝫ ad talē actū meritoriū ab amore distīctū eliciēdū mouet nō ipe amor fm̄ se sūptꝰ / sꝫ eiꝰ obiectū qd̄ est deꝰ amatꝰ. deū eñ diligēs ⁊ ex charitate aliquē aliū actū exequēs actū illū exequitur ꝓpter deū dilectum: nō ꝓpter dilectiōis actū / vt a deo distīctū: cū talis actꝰ vt sic sūptꝰ sit aliqd̄ ens creatū / qd̄ ñ debꝫ nec pōt eē motiuū ad meritorie opandū. Hoc ēt vꝫ obiectū amatū mouere amātē exꝑmit Phūs: qñ dicit ꝙ prima intelligētia q̄ deus est mouet celū in rōne amati ⁊ desiderati. qꝛ eñ creata intelligētia diligit increatā quā itelligit velle celū moueri ꝑ ipsaꝫ creatā: ideo ipa creata itelligētia allecta a prima quā diligit / celū mouet. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in ꝑncipio appet solutio ex ꝑdictis. falsum eñ est qd̄ accipit in minore ⁊ ex falsa suppositione procedens.

CIrca distinctionem vigesimāseptimā in qua magister determinat de virtute ⁊ eiꝰ merito: Quero primo. Utrū aliqua virtꝰ possit eē ꝑfecta sine gr̄a gratū faciēte. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ neutrū realiter distinctoꝝ exigit alterū ad suū eē ꝑfectū. sꝫ fides ⁊ spes ⁊ alie virtutes morales sunt a gr̄a gratū faciēte realr̄ differentes. ꝰ q̄libet alia rū ꝟtutū a gr̄a pōt ꝑfecta existere sine

ipsa. ¶ Contra. quia virtus pfecta potest in actum perfectū. habentē enim perficit ⁊ opus eius bonum reddit. Sed nulla virtus potest sine gratia in actum pfectum nullus enī actus pōt esse meritorius/nec ꝑ ꝯñs pfect⁹ sine gratia īexistēte. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi est vidēdū Primo an virtus sit habitus. Secūdo: an sit semper in actu. Tertio quesitum: vez an sine gratia possit esse aliqua virtus perfecta.

Quantum ad primū: est sciendum ꝙ omnis potētia creata indeterminata ad aliquē actū pōt facilitari ad illum nō aliter ꝙ ꝑ ipm actū ab ipsa potentia frequētatū. ꝙ autē potentia post actū frequētatum sit pronior ⁊ facilior ad actū ipz ꝙ ante/hoc nō est ꝓpter actum ipsi inexistētem: cum ipso nō manente ipsa potētia remaneat inclinata ad actum hmōi exeq̄ndum. Ex quo sequitur: ꝙ hmōi potentie aptitudo seu promptitudo ad actū est ex aliquo in ipsa potētia ex actibus ꝑteritis derelicto. nisi enī post actum aliquid in potētia remaneret: nō esset potētia post actum magis prona seu inclinata ad ipm ꝙ ante actū. hmōi autem ex actibus in potentia derelictū remanēs in ipsa post actus/eiusdē generis est cū ipsis actibus. nō enī potest esse nisi qualitas: ꝙ quādo est faciliter mobilis/dicitur dispositio. quādo aūt difficiliter/habit⁹ appellaꝶ. ¶ His ꝑmissis apparet quid ad ꝓpositū sit dicēdū. cōstat enī ꝙ tā virtus ꝙ vitiū ipsi oppositū acceptum pro illa qualitate ex actibus ꝑcedētibus derelicta est habitus. qm̄ oīs qualitas difficiliter mobilis ex actibus acquisita vel etiam sine eis infusa ad aliquos actus inclināns potētiā/est vere habitus vel virtuosus/si actus respicit rationi consentaneos: vel vitiosus si alios. sed virtus ⁊ vitium ipsi ꝯtrariū significāt talem qualitatem. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est sciendum ꝙ actus virtutis sicut ⁊ cuiuslibet alterius habitus est duplex. Est enim vnus eius actus primus ab ipsa virtute totaliter indistinctus: ⁊ alius secūdus ipsa mediāte i potētia habituata elicitus. ad quē prompte eliciēdū potētia ipa habituata ꝑ primū actū habitus eā informātis actualiter inclinaꝶ. ¶ Hoc ꝑsupposito tāꝙ cuilibet ꝑ se noto/apparet quid ad istū articulū sit dicēdum. cōstat enī virtutē sicut ⁊ omnē formā aliā semꝑ in actu suo primo ꝑdicto nō autez secūdo existere in subiecto ꝙdiu subiectū seu potentia virtute ipsa actualiter informatur. ¶ Cōsequētia apparet. qm̄ non magis primus actus virtutis que est esse virtuosum/distinguitur a virtute i ꝙ primus actus albedinis qui dicitur esse album/ab ipa albedine distinguatur. sed esse album nō dicit aliquid ꝑter albedinem ⁊ subiectum ipm albedine informatum. ⁊ hinc est ꝙ impossibile est manere albedinē in subiecto ipo nō existēte albo. ergo cōsimiliter in ꝓposito cū esse virtuosum sit idē qd̄ virtus ⁊ subiectū virtute informatū: nō potest virtus existere in subiecto nō existente actualiter virtuoso cum esse virtuosum nō sit aliud ꝙ esse ipsius virtutis qd̄ dētatiuū ꝑter subiectū eius cōnotatū. Qꝫ aūt virtus nō semper sit in actu suo secūdo/apparet. quia actus secūdus virtutis est actus elicitus virtuosus mediāte virtute ad ipm cōtinue inclinante. sed talis actus cū sit a virtute distinctus realiter/nō est cōtinue nec oportet ipz eē manēte virtute. nō enī habēs virtutē operatur continue virtuose/licet ad hoc continue ꝑ virtutē habitā inclineꝶ sicut nec aliq̄ causa alia secūda habet cōtinue suū effectū licet sit apta habere ipm. nō enī calor ꝯtinue calefacit. ergo ⁊c. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi est dicēdum ad quesitū: est sciendū ꝙ virtus dicitur esse perfecta quando habens eam potest in actū perfectum sine ipsa potentia mediante. Actus autem perfectus est duplex. Quidā enī actus est perfect⁹ moraliter ⁊ naturaliter tm̄. alius aūt non tm̄ moraliter ⁊ naturaliter: sed etiā supnaturaliter. Actus naturaliter pfectus diciꝶ actus intēsus. Moraliter vero actus bonus seu pfectus est oīs actus debite circūstātionatus: qualis est ille qui est recte rationis dictamini consentaneus ⁊ conformis vt debita electio/ ⁊ etiā ipm rectū dictamē ꝑuiū cui debita electio est cōformis. Actus aūt bon⁹ ⁊ pfectus supnaturaliter est actus meritorius qualis est oīs act⁹ moraliter bonus mediante charitate elicitus vel imperat⁹ et talis diciꝶ bonus seu pfectus supernaturaliter: tū qꝛ supnaturale bonū meretur: vez ꝑmiū sempiternū. tū scdo qꝛ ꝑsupponit ⁊ exigit supernaturalis gratie dei donum. ¶ Hoc ꝑmisso dico ad q̄stionē: ꝙ sine gratia gratū faciēte pōt esse q̄libet alia virtus pfecta in esse naturali ⁊ morali: nō aūt in esse supnaturali: cuius ratio nulla est alia nisi solum diuinū statutū. ¶ Primū istoꝝ vez ꝙ sine grā possit esse aliq̄ virtus pfecta tā naturaliter ꝙ moraliter: ꝓbatur. qm̄ oīa illa virtus pōt eē pfecta isto mō dupliciter sine alia: qua nō existēte ipa pōt esse eque intēsa: ⁊ ad actū eque intēsum ⁊ bonū moraliter potētiā inclinare sicut illa virtute alia existēte. sed tēperātia ⁊ q̄cūꝗ alia virtus a charitate pōt esse eque intēsa/⁊ ad actū eque bonū moraliter inclinare potētiā charitate carētē sicut ipam habentem. siue enim sit in potētia tēperata charitas siue nō/semꝑ actus tēperātie quē virtus tēperantie respicit per seipsam/nō ꝓpter charitatē secū existentē/ est moraliter bonus quia recte rationi consentaneus. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ad pfectionē illi⁹ qd̄ potest esse pfecti⁹ sine gratia ꝙ cū ipsa/gratia nihil facit. Sed tēperantia et oīs alia virtus tā moralis ꝙ theologica alia a gratia est hmōi. pōt enī iniustus esse magis pfecte temperatus ꝙ iustus: imo iustus pōt esse ⁊ quādoꝗ est de facto intēperatissimus: vt apparet in nouiter penitēte eūdē habitū ꝑcedētis intēperantie retinēte. reprobus aūt carēs gratia potest esse pfecte temperatus ⁊ alijs virtutib⁹ a gratia informatus/vt apparet de multis infidelibus in virtutibus moralibus pollentibus. fideles etiam multi peruersi excedunt in fide ⁊ spe plures in gratia existentes. ergo ⁊c. ¶ Secundum: vez ꝙ nulla virtus alia a gratia possit esse perfecta supnaturaliter sine ipa secum in eodem subiecto actualiter existente/apparet. quoniā sola virtus illa est perfecta supernaturaliter vt dictum est/ꝙ inclinat ad actum supnaturaliter perfectum. Sed nulla virtus alia a gratia infusa inclinat ad talem actum sine ipa gratia īexistente. quoniā solus actus meritorius est supnaturaliter pfectus. nullus aūt virtutis alterius a gratia est meritorius sine ipa īfusa gratia īexistēte. ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequiꝶ ꝙ sola charitas ⁊ nulla alia virtus est hoc modo vez supnaturaliter pfecta nō ab aliqua virtute alia a seipa. sola enī charitas ē cuius actus est meritorius ol virtute alia circūscripta. nulli⁹ aūt alteri⁹ virtutis act⁹ ē meritori⁹ sine ipa charitate actualiter īexistente. quare ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimū: vez ꝙ ꝑcisa eā diuersitatis ꝑdicte īter charitatē ⁊ alias virtutes sit diuinū statutū apparet. qm̄ ꝙ actus aliq̄s sit deo magis acceptus/⁊ per ꝯñs homini meritori⁹ ꝓpter vnā aliquā rē creatā ꝙ ꝓpter aliā: hoc nō pōt esse ratione ipius creature in se: sed tm̄ ratione volūtatis diuine volētis ⁊ statuētis actū hominis acceptare mediāte tali aliqua re creata ⁊ nō alia mediāte. Sed charitas infusa est q̄dā res creata sicut fides ⁊ spes ⁊ alia omnis virtus. ergo ꝙ act⁹ hominis sit meritorius ⁊ deo gratus magis quia ipsum exercens est charitate ꝙ virtute qua cūꝗ alia informat⁹/hoc nō pōt esse ex pfectione intrinseca charitatis: sed ex ordinatiōe

sola diuine volũtatis: que etiã si voluisset ordinare aliter potuisset: vt vez actum non mediante charitate/ sed mediante e alia virtute elicitum acceptasset. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad ratione̅ in principio apparet solutio ex predictis. licet enĩ nulla virtus sine gratia possit in actũ perfectũ supnaturaliter ꝓpter causam iam dictã: põt tñ in actũ perfectũ moraliter vt superius est ostensum.

SEcundo quæro: vtrum habens gratiam possit mereri sibi vitã eternã. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ habens illud ꝓpter qꝺ vita eterna datur/ potest sibi vitam eternã mereri dũ tame̅ sit in statu merendi. Sed viator est in statu merendi: ⁊ gratia est ꝓpter quã datur vita eterna cuilibet electorũ. gratia enĩ dei vita eterna. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ illud qꝺ quis meretur ipsi debetur. Sed p̃miũ sempiternũ nulli põt esse debitũ. ergo nec aliquis põt sibi mereri ipm. ¶ Responsio. vbi est videndũ. Primo: vtrum nõ habens gratiam possit mereri eam. Secũdo: vtrum habẽs ipsam possit sibi mereri eius augme̅tũ. Tertio q̃sitũ: videlicet an habens gratiam possit sibi mereri gloriã sempiternam.

Quantum ad primum: est sciendum primo ꝙ gratia potest dupliciter accipi. Uno modo scd'z se absolute vt talis for̃a. Alio modo vt est dispositio ad gloriam cõsequẽdã. ¶ Secũdo est aduertẽdũ: ꝙ duplex est meritũ. est enĩ quoddã meritũ de cõgruo: ⁊ quoddam de cõdigno. Meritũ de cõdigno est qꝺ scd'z se est remunerabile ⁊ dignũ qꝛ equipollens p̃mio qꝺ mere̅. Meritũ de cõgruo est qꝺ scd'm se nõ est remunerabile nec dignum qꝛ nec equipollet tãto p̃mio quãtũ reddi̅ ex liberalitate dñi largie̅tis. ¶ Hoc p̃misso dicendũ est ad istũ p̃mũ articulũ. Primo: ꝙ nõ habẽs gratiã nõ põt sibi mereri illam vt ad gloriã disponẽte̅: licet possit sibi eã mereri vt scd'm se sumptã merito de condigno. ¶ Scd'o: ꝙ põt sibi eã mereri ⁊ meretur de facto tam vt absolute sumptã q̃ etiã vt ad gloriã disponente̅ merito de cõgruo. ¶ Primũ apparet. qm̃ licet quilibet viuẽs scd'm dictame̅ debite rõnis ipsi cõformiter eligẽdo possit facere opus aliqꝺ dignũ gratia ipsi equipollens vt absolute scd'z se sumpta nõ tñ vt est ad gloriã dispositiua. nõ enĩ scd'm Apost. ad Ro. 8. sunt cõdigne passiones huius tp̃is ad futurã gloriã q̃ reuelabitur in nobis. sed qꝺ nõ est dignũ glorie/ nec gratia vt ad gloriã disponẽte. ergo nullus ⁊ maxime carens gr̃a põt sibi eã mereri vt ad gloriã disponẽte̅ merito de cõdigno. ¶ Cõfirma̅. qꝛ meritũ de cõdigno est solũ illud meritũ qꝺ est p̃mio equipollẽs: sed nullum meritũ põt esse gratie vt disponẽti ad p̃miũ equipollens: vt. apparet p Aplm vbi supra. ergo ⁊c. ¶ Sed cõtra hoc forsitan argue̅: qꝛ aliter habẽs gratiã mere̅ p bonũ actum eius augme̅tũ: ⁊ aliter nõ hñs eã mere̅ ipsam p penitẽtie gemitũ. Sed si nullus posset mereri gratiã merito de cõdigno sed tñ de cõgruo/ tũc oẽs tã habẽtes vez q̃ nõ habentes gratiã vt penitẽtes/ ipsã vniformiter merere̅tur. ergo ⁊c. ¶ Respõdeo: ꝙ nec habẽtes nec nõ habentes gratiã possunt sibi mereri eã vt ad gloriã disponente̅ merito de cõdigno sed tñ de cõgruo: vez ex liberalitate dei gratiã infundẽtis. maioris tñ liberalitatis est in deo infundere p̃mã gratiã q̃ scd'az p̃mã intẽdẽti: ⁊ magis aliquo mõ est ꝯdignũ ꝓpter bonũ actũ existẽtis i gratia ipsi infundere eius augme̅tũ ⁊ ꝯsequẽter ip̃z acceptare seu ordinare ad maiore̅ glorie gradũ/ q̃ infundere p̃mã gratiã nõ habẽti aliquẽ eius gradum ꝓpter aliquẽ eius actũ. hoc aũt nõ est nisi ex ordinatione ⁊ volũtate dei magis acceptãtis actũ i charitate existẽtis q̃ cuiuslibet alterius ipsam nõ habẽtis. ¶ Scd'm: vez ꝙ nõ habẽs gratiã possit sibi mereri/ ⁊ de facto mereatur eã merito de cõgruo/ appet. cõstat enĩ penitẽte̅ sibi mereri gratiã ⁊ etiã gloriã p penitẽtiã. aut g̃ mere̅ ipsam merito de cõdigno aut merito de ꝯgruo. sed nõ p̃mo mõ vt dictũ est. ergo ⁊c. ¶ Cõfirma̅. qꝛ cõgruũ est ⁊ diuine liberalitati consonũ deũ quẽlibet l'z ab eo auersũ p culpã/ admittere siue ad se reducere p gratiã/ dũ tñ ipse faciat qꝺ in se est culpam detestãdo ⁊ veniã postulãdo. sed hoc facit ois vere penitens. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ simul & tertium: est sciẽdũ: ꝙ homine̅ in gratia existẽte̅ gratie augme̅tum vel p̃miũ mereri: põt dupliciter intelligi. Uno mõ ꝙ mere̅ ista/ vez gratie augmẽtũ ⁊ p̃miũ sempiternũ/ p modũ cause totalis om̃i alio cuiuscũq3 merito circũscripto. Alio mõ tñ p modũ cause ꝑtialis. ¶ Hoc p̃misso dicẽdũ est quãtũ ad scd'm ⁊ tertiũ articulũ simul. Primo: ꝙ nullus alius homo a Christo habẽs gratiã põt mereri nec vnq̃ meruit eius augmẽtũ nec p̃miũ sempiternũ p modũ cause totalis. ¶ Scd'o. ꝙ q̃libet vsum rõnis habẽs in statu merẽdi existẽs põt/ si hab'z gratiã/ mereri eius augmẽtũ ⁊ p̃miũ sempiternũ seu eius ampliore̅ gradũ p modũ cause ꝑtialis ⁊ minus etiã p̃ncipalis. ¶ Hec duo simul ꝓbãtur qm̃ sicut nulla cã scd'a põt p se i effectũ aliquẽ sine p̃ma ita statuit deus nullius hois alterius a Christo actũ acceptare vt dignũ aliq̃ gratia nec etiã gloria sine ipsius Christi passionis merito p̃ncipaliꝰ cõcurrẽte. Sicut enĩ p̃ma cã ad oẽm effectũ cuiuscũq3 scd'e cause agit p̃ncipaliꝰ q̃ scd'a: ita ⁊ oẽ p̃miũ siue gratie siue glorie p̃ncipalius cõfert deus ꝓpter Christi meritũ generale q̃ ꝓpter actũ meritoriũ cuiuscũq3 alterius ꝓpriũ cui ꝯfert. Sed actus cuiuscũq3 meritorius tãtũ mere̅ ⁊ eode̅ mõ quãtũ ⁊ q̃ mõ diuinitus accepta̅. g̃ nullus a Christo alius hõ habẽs gratiã nec etiã nõ habẽs põt sibi mereri eã nec gloriã sempiternã p modũ cause totalis: sed tñ mõ ꝑtialis. secus aũt est de Christo. qm̃ ipse q̃cq̃d sibi meruit/ meruit p modũ cause totalis nõ ꝑtialis: cũ nihil collatũ ipsi fuerit ꝓpter actũ alicuius alterius hoc merentis. quãtũ aũt ad alios q̃busdã meruit totaliter ⁊ alijs ꝑtialiter/ tñ p̃ncipaliter: vt in tertio explicabi̅ euidẽter. ¶ Sic ad q̃stione̅. ¶ Ad rõne̅ in principio apparet solutio ex predictis.

CIrca distinctionem vigesimãoctauã/ in qua Magister determinat de insufficiẽtia liberi arbitrij sine gratia: Quero p̃mo vtrũ liberum arbitriũ possit sine gratia resurgere a culpa. ¶ Et videt̅ ꝙ sic. qꝛ actus penitentialis est possibilis cuilibet rõne vtenti viatori in puris naturalibus existenti. quilibet etiã põt detestari ⁊ respuere p se qꝺ sibi dictat recta ratio respuẽdũ ⁊ detestandũ. Sed actus penitẽtialis q̃ est detestatiuus culpe cõmisse/ est quo mediãte peccator resurgit ab ipsa culpa quã cõmisit. ergo ⁊c. ¶ Contra hoc arguitur per illud qꝺ dicit Anselm. de li. ar. c. x. vbi sic ait. Maius miraculũ existimo cũ deus volũtati distorte reddit rectitudinem: q̃ cum mortuo reddit vitam amissam. Sed cõstat ꝙ nullus potest a peccato resurgere nisi per rectitudinem voluntatis. ergo hmõi resurrectio a peccato est possibilis soli deo. ¶ Respõsio. vbi est videndũ. Primo questium. Secundo an existens in peccato possit per se sine gratia aliud peccatuz nouũ vitare. Tertio an possit tentationem vincere.

Quantum ad primum: est sciendum primo ꝙ gratia est duplex. Quedã est gratia gratũ fa-

ciēs.alis gratis data. Prima: videlicet gratum faciēs:
que est etiam gratis data/est charitas infusa/que est si-
gnū ꝓpriū electoꝝ/ipsoꝝ ab omnibus alijs distinctiuū.
Alia autem gratia:vez non gratū faciens:sed tm̄modo
gratis data/est omne donū superne collatum alicui alte-
rū a ꝑdicto.nullū enī donū aliud a charitate facit ipsum
habentē deo gratū nec ꝑmio eterno dignū. Q̄libz tn̄ pōt
dici gratis gratis data.oē enī donū ei collatū cui non est
debitū/ dicitur gratis datū.sed nullū dei donū alicui col
latum est ipsi debitum.nulli enī deus est debitor alicu⁹.
ergo ₇c. ¶ Secūdo est hic supponēdū ex significato vo
cabuloꝝ ₇ cōmuni vsu doctoꝝ ipsis vocabulis vtentiū
q̄ a peccato resurgere est eius veniaz obtinere. de culpa
aūt saltem mortali cōtracte nū q̄ aliquis consequitur ve
niam nisi ꝑ penitentiā:ꝗ quā nullus potest ꝑ se sine pri-
ma causa secū coagente:cū nulla causa secūda possit in
aliquē effectū sine prima concurrēte secū ₇ principaliter
coagente ad ipm̄: vt in sequētibus circa finē huius libri
prolixius ostēdet. ¶ His ꝑmissis dicēdū est ad quesitū.
Primo: q̄ nullus in peccato existēs pōt ab ipso resurge
re sine gratia gratis data. ¶ Scd̄o: q̄ ꝗlibet viator rōne
vtēs pōt ab ipso peccato resurgere sine gratia gratū fa
ciēte. ¶ Primū ꝓbat.qm̄ vt dictū ē/ a peccato resurge
re est de ipso veniā obtinere.qd̄ nō est aliud q̄ deū peccā
tū ipm̄ cōmissum ad penā ipsi debitā homini nō iputare.
Sed cōstat ex scriptura sacra q̄ nulli de culpa mortali
cōmissa cōceditur venia nec remittitur pena ipsi debita
nisi mediāte penitētia.q̄ ꝗdē penitētia peccatori inspira
ta est gratia gratis data.ergo ₇c ¶ Ex hoc sequitur co-
rollarie.q̄ nullus potest ꝑ se sine alio cōcurrēte resurge-
re a peccato. ¶ Hoc apparet.qm̄ vt dictū est:nullus pōt
resurgere a peccato nisi mediāte penitētie lamēto.sed in
hm̄ōi penitētie internū gemitū nullus pōt ꝑ seipm̄:cum
nulla causa scd̄a (vt ꝑdictū est) possit in aliquē effectum
sine prima secū pricipaliter cōcausante.ergo ₇c. ¶ Nec
tn̄ sequit ex hoc q̄ nō sit peccatori imputādū si a culpa
preterita nō resurgit de ipsa dolendo.qm̄ licet i hm̄ōi do
lorē debitū nō possit ꝑ seipm̄:potest tn̄ deo sibi coassistē-
te ₇ coagente:modo quo omnis alia causa secūda potest
in debitum sibi effectū.sed sicut prima causa statuit cale-
do presente ei passo coagere ad calorem:ita ₇ peccatori
volenti a peccato resurgere ad dolorē. ¶ Ex quo sequit
Primo:q̄ non resurgere a peccato est ipsi imputādū.
Secūdo:q̄ ipsa penitentia qua mediāte peccator resur
git a culpa/ nō est ꝓprie gratia gratis data.qm̄ illud est
proprie dei gratia gratis data:qd̄ est supernaturale do
nū a sola prima causa infusum homini ₇ collatum.sed pe
nitētia est effectus nō tm̄ prime cause: vez dei miserētis
sed etiam secūde vez ipsi⁹ hominis penitētis. ergo licet
penitentia vt culpe remissiua sit a solo deo cuius tm̄ est
peccatum remittere/₇ ꝑ cōsequēs vt sic sit ꝓprie gratia
gratis data:nō tamē vt scd̄m se absolute accepta:vt vez
est talis actus a penitente elicitus effectiue. quia isti
etiam vt sic sumpta est principaliter/licet non totaliter
dei effectus:ideo etiam potest dici ₇ est gratis gratia da
ta. ¶ Secūdū vez q̄ sine gratia gratum faciente possit
viator ratione vtens resurgere a peccato/probatur. qm̄
sine quo quilibz viator potest penitere de peccato / pōt
et resurgere ab ipso. ¶ Hoc apparet.quoniā omnis vere
penitens est ₇ a peccato resurgens:cū deus scd̄m sacrā
scripturā statuerit remittere culpam ₇ penā eternā ipsi
debitā cuilibet veraciter penitenti. Sed peccator ratiōe
vtens licet omni gratia gratū faciēte carens pōt per se
supposita dei influentia generali / de omni peccato com
misso actualiter sibi noto conteri ₇ veraciter penitere .
ergo ₇c. ¶ Minor ꝓbat.qm̄ quilibet rōne vtēs potest ex
suis naturalib⁹ ₇ deo sibi vt secūdis causis alijs assistēte
et coagēte cōformiter recto rōnis dictamini eligere/₇ ꝑ
ꝯñs detestari ₇ respuere qd̄ recta rō iudicat detestādū et
respuendū:₇ eo modo de illo dolere quo de ipso iudicat
esse dolendū scd̄m dictamē rationis rectū.sed scd̄z rectū
cuiuslibet rationis iudiciū oē peccatū cōmissum q̄r dei
offensiuū ₇ ab eo auersiuū est respuēdū ₇ lamēto penitē-
tie puniendū.sic aūt peccatū punire:vez gemitu penitē-
tie interne/est de ipso veraciter penitere. ꝗ ₇c. ¶ Confir-
mat.q̄r viator rōne vtēs ante receptū aliqd̄ gratie dei do
nū apphēdit ipm̄ peccatū qd̄ cōmisit:vt illud qd̄ iudicat
respuēdū/₇ lamēto penitētie puniēdum.aut igit pōt in
talē actū peccati punitiuū/aut in ei⁹ contrariū/puta in
actū cōplacētie de peccato/aut nō in aliquē istoꝝ. Sed
nō pōt poni scd̄m.nullus enī viator magis pōt difformi-
ter q̄ cōformiter eligere recto dictamini ratiōis.sed scd̄z
dictamē rōnis debitū non est de peccato cōplacendū seu
gaudendū:sed potius est dolendū.ergo ₇c. Nec pōt poni
tertiū.qm̄ tūc post peccatū cōmissum nullus posset ꝯfor
miter nec difformiter eligere recto dictamini rōnis. hoc
aūt est falsuz.ergo relinquit primū qd̄ est ꝓpositū:vez q̄
peccator pōt in actū peccati punitiuū scd̄m dictamē ra-
tionis debitū prorūpere.quare ₇c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū:est sciendum q̄
hominē peccatū vitare pōt dupliciter cōtingere:vez ꝓ-
prie ₇ large. Proprie tūc quis vitat peccatū qm̄ de eo
tentatus ipsi resistit ꝑ actū respuendi elicitū. non enī vi-
tat peccatū qui ipsi nō consentit nec dissentit sed omnē
actum suspendit. nec enim sufficit peccato mortali non
consentire:sed oportet ipsi actualiter dissentire omnem
considerantē ipm̄ ac de eo tentatū.₇ ideo tētatus de ali-
quo quocunq̄ peccato mortali : esto q̄ ipsi nō assentiat
peccat peccato omissionis nisi ei dissentiat. omittit eniz
actum dissentiendi:ad quem eliciendum in tali casu/vez
cum de mortali peccato tentatur / quilibet obligatur.
Alio autem modo peccatū licet īproprie potest dici vi-
tari tm̄modo negatiue:modo quo oīs non peccās nec de
peccato tētatus ab aliquo dicitur vitare peccatū:maxi-
me si est in statu in quo posset cōmittere ipm̄. ¶ Hoc pre
misso dicendū est quātū ad istū articulū. Primo q̄ null⁹
pōt vitare peccatū primo mō vez positiue sine ꝑma cau-
sa sibi coagēte. Secūdo q̄ pōt vitare ipm̄ nouū peccatū
modo ꝑdicto primo sine aliq̄ dei gratia in eo formaliter
existēte. Tertio q̄ pōt vitare nouū peccatū scd̄o mō/vez
negatiue/absq̄ prima causa sibi coagēte ₇ absq̄ aliqua
ei⁹ gratia actualiter īexistēte. ¶ Primū ꝓbat.qm̄ pec
catū nō vitatur illo modo primo nisi ꝑ actum ipsi resistē
di elicitū/ vt statim est ꝑdictū.sed nulla secūda causa po
test in actū seu effectū aliquē sine prima secū coagēte ad
ipm̄.ergo ₇c. ¶ Scd̄m/vez q̄ sine gratia peccator possit
vitare nouū peccatū/ ꝓbatur ex dictis in articulo ꝑcedē
ti.qm̄ (vt ibi dictū est) peccatū cōmissum non facit pec-
catorē impotentē ad eligēdū cōformiter vel difformiter
recto dictamini ratiōis.ergo potest vtiq̄ peccator rōne
vtēs eligere qd̄ iudicat eligendum/ ₇ respuere qd̄ ei⁹ re
cta ratio iudicat respuēdū.sed post ꝑmū peccatū ꝯmis-
sum eius rō/ nisi pctōr sit errore deceptus ₇ ignorantia
excecatus/iudicat quodcūq̄ aliud peccatū eē respuēdū
et fugiēdū.ergo pōt ipz respuere/₇ ꝑ ꝯñs vitare modo ꝑ
dicto vez positiue. Et si forte alicubi reperiatur dictum
esse ab aliquo doctoꝝ sanctoꝝ contrariū:vez q̄ nullus si
ne gratia potest vitare peccatū : exponat ₇ dicat q̄ est
verū meritorie.vitare enī peccatū non est meritoriū nisi
tm̄ in gratia existenti . et ideo sine gratia nullus potest
peccatū respuere seu vitare meritorie.potest tn̄ simplr ₇
absolute:licet cū difficultate.q̄r scd̄z August.pctm̄ qd̄ ꝑ
penitētiam non deletur mox suo pōdere ad aliud trahit.

¶ Confirmatur. quia si null⁹ posset vitare peccatũ sine gratiã / nulli peccatori esset imputãdũ aliqđ pctm sequẽs post primũ mortale cõmissum saltẽ ꝯsequẽter: esto ꝙ ipsi imputaretur aliquo modo añcedẽter ratione prime culpe quã potuit vitare ratione prime gratie: sed hoc est falsum. ergo ꝛc. ¶ Tertiũ ꝛ vltimũ: vꝫ ꝙ scđo mõ puta negatiue possit vitari peccatũ / tã sine p̃ma cã agẽte ꝙ̃ etiã sine eius gratia existẽte / appʒ. qm̃ ad nihil agẽdũ nec ẽ necessarius deus agẽs nec eius gratia alicui inexistens sed isto modo peccatũ vitare est nihil agere. nec eñ hoc modo vitans peccatũ aliquid eligit nec respuit: sed penitus nihil facit. ergo ꝛc. ¶ Hec de secundo.

Quantũ ad tertiũ & vltimũ: apparet ex p̃cedẽtibus quid dicẽdũ. Ad maiorẽ tñ euidentiã est sciẽdũ: ꝙ ad tentationẽ vincẽdũ non sufficit tentationẽ nõ admittere: sed oportet etiã eam repellere. nec eñ tentationẽ vincit: sed in ea succubit qui nec petõ de quo tẽtatur cõsentit nec dissentit. talis eñ vt dictũ est superius peccato omissionis deliquit. ¶ Hoc p̃misso dico ad ꝓpositum. Primo ꝙ hõ põt tentationi nõ cõsentire tã sine prima causa non coagente ꝙ̃ sine eius gratia assistente. Secũdo: ꝙ põt tentationẽ vincere ipsi resistẽdo sine gratia assistente: nõ tñ sine prima causa coagente. Tertio ꝙ nõ potest hoc facere: vꝫ tentationi resistere nec etiam ei nõ assentire sine difficultate / quãdo est tentatio de peccato p̃terito pluries iterato. ¶ Prima duo declarantur et ꝓbãtur sicut ꝓbata sunt alia duo his similia in articulo p̃cedẽti. ¶ Tertiũ apparet. qꝛ quilibet habituatus prõpte ꝛ faciliter elicit actũ habitus: ꝛ difficiliter potest suspẽdere ipm̃ / maxime eliciendo actũ oppositũ. sed peccator post peccatũ aliqđ frequẽtatũ est habituat⁹ ꝛ inclinatus ad ipm̃. ergo de eo tentatuꝫ difficile est nõ cõsentire: ac ei resistere: esto ꝙ etiã ipse tentatus sit gratia ꝑ penitentiã nouiter habita informatus. ¶ Sic ad q̃stionẽ.

¶ Ad illud Ansel. dictũ est sciendũ: ꝙ ad cõuersionẽ peccatoris in qua eius voluntati primo distorte et oblique redditur rectitudo / ipse peccator cõuersus aliquid operatur: nõ aũt homo mortuus suscitatus operat̃ aliqđ ad suã resurrectionẽ. Et ideo dicit Augustin⁹. Qui fecit te sine te non iustificabit te sine te. licet enim deus per se sine alio coagente creet ꝛ resuscitet hominem vel saltem animã: non tamẽ sic iustificat delinquentẽ: cum oporteat ipm̃ ad iustificationẽ aliquid operari. Sed nihil soli deo possibile est difficile. cõstat eñ ꝙ nõ est difficile deo: nec alicui alteri: quia cuilibet alteri supponitur esse impossibile. qđ autem est impossibile alicui nec ipsi est difficile nec facile. ꝫ resurrectio mortuorũ est facilis cũ sit soli deo possibilis. peccatorum aũt conuersio cum sit effectus / nõ solius dei miserentis: sed etiã hominis penitẽtis: ideo ẽ difficilis non vt ad ipsam operatur deus: sed vt ad ipaꝫ habet agere homo iniustus. difficile eñ est homini respuere qđ sibi extitit primo gratũ. peccatori autẽ fuit primo acceptum peccatũ. ergo difficile est ei respuere ipm̃ non potest autem aliter ad conuersionem suam agere ꝙ̃ peccatũ preteritũ respuendo ꝛ de ipso dolendo. Et ideo quia huiusmõi peccatorum cõuersio est difficilior ꝙ̃ mortuorum resurrectio ꝓpter causaꝫ p̃dictã: idcirco forte dicitur ab Anselmo ꝙ est mirabilior.

Secundo quero: vtrum sine gratia gratum faciẽte liberũ arbitriũ sit sufficiẽs ad merendũ. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia peccator potest sine gratia (vt dictũ est in q̃stione alia) in actũ penitentialẽ. sed ꝑ hmõi actũ meretur gratiã / ꝛ ꝑ ꝯñs gloriam. ergo ꝛc. ¶ Sed cõtra. qꝛ nullus sine gratia gratũ faciẽte potest agere aliquid deo gratũ. Sed omnis ꝛ solus actus meritorius est deo gratus. ergo liberũ arbitrium est sine gratia insufficiẽs ad merendũ. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo enim p̃mittã vnã distinctionẽ. Secundo dicam ad questionem.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ actus meritorius est duplex. est eñ vnus meritorius scđm quid: vt ille quo homo meretur a deo sibi dari aliquod tẽporale. Ali⁹ actus est meritorius simpliciter ꝛ perfecte: vt ille quo homo meretur p̃miũ sempiternum. oĩs eñ actus quẽ acceptat deus vt dignũ aliquo bono eterno vel temporali alicui propter ipsum conferendo est actus meritorius. ¶ Ex quo sequitur: ꝙ liberum arbitrium sufficere posse sine gratia ad merendũ / potest habere duplicem intellectum. vnũ vꝫ an sufficiat ad merẽdũ secũdum quid puta aliquod temporale bonuꝫ. Aliũ potest habere intellectum an sufficiat per se ad merendum simpliciter ꝛ perfecte: vꝫ premium sempiternum. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ: vbi est respondendum ad quesitũ: est sciendũ ꝙ nullus actus meritorius quocũq3 duoꝝ p̃dictoꝝ modoꝝ per quem homo meretur aliquod bonũ sibi diuinitus cõferẽdũ / habet ex natura sua ꝙ mereatur / nec ꝙ pro ipso a deo tribuatur tãtũ vel tãtũ bonũ. sed hoc p̃cise est ex acceptatiõe diuina. nõ eñ talis actus tãtũ bonũ meretur quia a deo pro tanto bono reddẽdo ꝛ alius ꝓ maiori vel minori liberalit̃ ꝛ libere nõ necessario acceptatur. Cum hoc tamẽ stat ꝙ act⁹ deo acceptabilior est in se melior saltem aliquis non oĩs duobus eñ in charitate inequali existentibus deũ equaliter diligentibus vnius actus amoris non est in se melior seu perfectior ꝙ̃ actus alterius. cum enim actus amborum supponãtur eque intensi / vnus non est perfectior alio in esse naturali nec in esse morali: quia sunt consimilibus ꝛ eque perfectis circũstantijs informati. ꝛ tamen actus maiorem charitatis gradũ habentis est deo acceptabilior ꝙ̃ actus alterius minorem charitatis graduꝫ habẽtis. ¶ His p̃missis / dico ad questionem. Primo ꝙ liberũ arbitrium est sufficiens sine gratia ad merendũ aliquod temporale bonũ. Secũdo ꝙ est insufficiens sine ipsa ad merẽdũ p̃miũ sempiternũ. Tertio ꝙ p̃cipua causa istius insufficientie est sola ordinatio seu statutũ volũtatis diuine. Primũ ꝓbatur. qm̃ omnis actus hoĩs meretur illud bonũ qđ deus homini reddẽdũ statuit ꝓpter ipsum. ¶ Hoc apparet. quoniã (vt p̃missuꝫ est) actus solũ illud meretur ꝓ quo ꝓpter ipm̃ reddẽdo diuinitus acceptatur. sed deus acceptat actum seu accipit vt dignũ tãto bono quantũ statuit conferendũ homini ꝓpter ipꝫ. ergo ꝛc. Sed cõstat scđm doctrinã sanctoꝝ nullum esse irremunerabile bonũ. omnẽ eñ actũ moraliter bonũ hominis viatoris licet extra charitatẽ existentis deus statuit esse remunerandũ: ꝛ ipm̃ accipit tanꝙ̃ dignũ aliquo bono non eterno. ergo aliquo alio temporali. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nisi viator sine gratia mereret̃ etiã de facto bonũ aliquod temporale non concederet ꝛ tribueret ipse deus temporalẽ prosperitatẽ multis reproborũ eternaliter damnandorũ / ꝛ aduersitatem plurimis electorum finaliter saluandorum. hoc enim secundum doctrinam sanctorum non facit nisi ad premiandũ aliqua pauca merita reproborum ꝛ ad puniendũ demerita electorũ. Vñ Gregorius. Ab electis eñ suis iniquitatũ maculas studet tẽporali afflictione tergere ꝙ̃s imperpetuũ in eis nõ vult videre. Et Chrysostom⁹ de hoc loquẽs sup epistolã ad Heb. homil. 5. sic dicit. Non potest malus in oĩbus esse malus: sed habet aliqua bona. nec bonus in oĩbus esse bonus: sed habet aliqua mala. ꝫ ꝓsperitatẽ

habet malus malo capitis sui. cũ enim pro paucis illis bonis retributionem hic accipit/illic plenius punietur et ideo beatus est ille maxime qui punitur vt omnia expians delicta probatus ꝛ purgatus hinc exeat ꝛ in nullo obnoxius. Hec Chrysostomus. ¶ Sed contra hoc forsitan arguetur. quoniam nullus potest mereri aliquod bonũ sibi a deo conferendum nisi deo acceptus. Sed nullus deo sine gratia est acceptus. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc potest responderi. Primo negãdo maiorem licet enim solus deo accept⁹ possit mereri pmiũ sempiternũ: alius tamẽ potest etiam mereri aliquod temporale bonũ: licet nõ pmiũ sempiternũ. ¶ Secundo potest negari minor sub pdicta maiore assumpta. est enĩ sine gratia aliquo modo homo deo acceptus. ¶ Ad cuius euidentiam est sciẽdũ ꝙ hominem esse deo acceptum vel gratum non est aliud ꝙ ipsum esse ad bonũ aliquod cõsequẽdũ diuinitus ordinatum. ꝛ ita omnis a deo ordinatus ad bonũ aliquod cõsequẽdum ꝓpter aliquẽ suũ actum potest dici deo acceptus: vel simpliciter si bonum illud ad qđ ordinatur est eternũ. et hoc modo verũ est ꝙ nullus sine gratia ẽ deo acceptus. vel secũdũ quid si bonũ ad qđ ordinatur est tẽporale. ꝛ hoc modo multi sunt sine gratia deo grati seu accepti. quare ꝛc. ¶ Secundũ: vz ꝙ liberum arbitrium nostrum sit sine gratia insufficiẽs ad merendum premiũ sempiternũ/apparet. quia secundũ Apostolũ ad Ro. 9. non est volentis nec currẽtis/sed miserentis dei. sola enĩ eius gratia mediante conceditur eternũ premiũ cuilibet electoꝝ. sed solus ille potest mereri pmium cui deus statuit cõferre ipm. ergo ꝛc. ¶ Preterea Apls ad Ro. 6. dicit ꝙ stipendia peccati mors. gratia autem dei vita eterna. sed si sine gratia mediãte aliquis mereri posset sibi vitã eternam/hoc qđ dicit Apostolus non esset verum. nõ enĩ tali cõferretur vita eterna propter gratiam/sed propter suam meritoriam actionem. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur per eũdem Apostolũ. 1. ad Coꝛ. 4. sic dicẽtẽ. Nihil mihi cõscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. qui autem iustificat me dominus est. sed sine hoc/homo non potest mereri/sine quo non potest iustificari nec a deo acceptari. cum ergo nullus licet nullius peccati conscius sit iustificatus nec deo acceptus nisi gratia informatus/per cõsequens sequitur propositum: videlicet ꝙ sine gratia faciẽte gratum nullus est sufficiens ad merendum premiũ sempiternũ. vnde dicere oppositum/est ab ecclesia condemnatum: quia est contra scripturam sacram ꝛ sanctorum doctrinam. ꝛ huius erroris fuit Pelagius monachus pessimus. ipse enim posuit ꝙ quilibet ex puris naturalibus poterat sibi mereri vitam eternam.

Sed cõtra predicta forsitan arguetur quoniam penitens meretur per penitentiam veniam/ ꝛ per consequens gratiam ꝛ gloriam sempiternam. Sed actus penitentialis precedit gratiam: ꝛ est in potestate hominis in solis suis naturalibus existentis. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc cõmuniter respondetur ꝙ actus penitentialis non est actus meritorius de condigno sed tñ de congruo gratie nec glorie sempiterne. ¶ Sed hoc non videtur sufficere propter duo. Primo: quia nulli⁹ extra charitatem existentis actus videtur esse meritorius de condigno nec de congruo ad eterna. ¶ Secũdo. quia cũ nullus actus hominis vt scđm se sumptus sit equiualens seu equipollens pmio sempiterno/per consequens ꝙ aliqs sit eius meritorius de condigno: hoc non habet a se: sed tñ a deo sic acceptante ipsum: vz vt condignum tanto premio reddendo homini propter eum. sed si per actum penitẽtialem/homo meretur gratiam ꝛ gloriã supernaturalem/hoc solum est quia talis actus est acceptus diuinitus tãꝙ dignus tot bonis ꝛ talibus ꝯferẽdis ꝓpter ipsum cuilibet veraciter penitẽti. ergo ꝛc. ¶ Et ideo potest dici aliter: vz ꝙ per actũ penitẽtialem vt gratiã pcedentẽ tñ penitens meretur veniam ꝛ etiam gratiã/nõ aũt gloriam nisi ꝑ ipsum vt post gratiã habitam permanentẽ. qui actus penitẽtialis interior vt precedens gratiã dicitur attritio: vt autẽ sequens ipsam cõtritio. Nec videtur esse incõueniẽs dicere aliquẽ hominis actum eẽ meritorium gratie ꝛ nõ glorie sempiterne. licet enim ois qui meretur gratiam mereatur ꝛ gloriam: non tñ oportet ꝙ per eũdem actum quo meretur id qđ est minus puta gratiam/mereatur gloriam que est maius: licet econuerso eodem actu quo quis meretur gloriam mereatur gratiam. ¶ Sed tũc sic dicẽdo occurrit dubiũ de penitẽte moriẽte post actũ attritionis añ actũ ꝯtritiõis ꝛ quẽcũqꝫ actũ aliũ meritoriũ subsequẽtẽ. ꝯstat enĩ ꝙ tal' vir qꝫ saluaret: qꝛ in grã moreret. sed nõ saluaret nisi ꝑ actũ penitẽtialẽ attritiõis pcedẽtis gratiã meruisset gloriã ergo ꝛc. ¶ Ad hoc mihi videt esse dicẽdũ vel ꝙ talis casus nũꝙ fuit nec erit: quia deus aliter fieri statuit: vel ꝙ si esset/talis cõsequeretur gloriam sine ꝓprio merito tñ ex merito alieno. Vel si dicatur ꝙ imo ex merito ꝓprio non tñ ex alieno: oportet concedere necessario cõsequenter ꝙ actus aliquis peccatoris extra gratiã existentis vt act⁹ attritiõis predictus sit meritorius ad eterna salutem consequenter: vz obtenta veniã ꝛ gratia quã meretur añcedẽter. ¶ Tertium ꝛ vltimũ: vz ꝙ causa pcisa insufficiẽtie ad merendũ pmiũ sempiternũ/sit diuinũ beneplacitum ꝛ statutũ/apparet. qm̃ vnus ꝛ idem actus moraliter bonus nõ est melior scđm seipsum ꝓpter gratiam inexistentẽ exercenti eũ/nec peior ꝓpter eius carentiã. ergo ꝙ ꝓpter gratiã inexistentẽ actus aliquis acceptet ad gloriã: hoc nõ est nisi ꝓpter volũtatẽ ꝛ ordinationem diuinã: qua ipse deus statuit nullius nisi in charitate existẽtis actũ acceptare: vt dignũ pmio sempiterno. ¶ Cõfirmatur. qꝛ sicut quẽcũqꝫ electoꝝ deus cõtingẽter ꝛ libere pmiat ita cõsimiliter coꝝ actũ meritoriũ ꝯtigẽter acceptat vt pmio tãto dignũ: non ꝓpter aliqđ merenti inexistẽs ꝓpter quod eius actus meritorius nõ scđm se melior/est deo acceptatior nec dignior maiori pmio cõferẽdo homini ꝓpt ipm: sed tñ ꝓpter diuinũ statutũ. Sz actus moraliter bon⁹ nõ est scđm se melior qꝛ ipm exercẽs est gratia informatus. imo existẽs extra gratiã põt elicere actũ scđm se moraliter meliorẽ ꝙ existẽs in gratia. ergo ꝙ act⁹ imꝑfectior moraliter existẽtis in gratia sit deo acceptus vt vita eterna dignus: nõ aũt actus alterius extra gratiã existẽtis: cũ sit ꝑfectior melior moraliter ꝛ intensior naturaliter: hoc solum habet contingere quia sic esse fiendum est diuinitus institutum. q̃re ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationes in principio apparet solutio ex predictis maxime in vltimo articulo q̃stionis.

Circa distinctionem vigesimãnonã/in qua Magister determinat ĩ speciali de insufficiẽtia liberi arbitrij/ quã primi parẽtes in statu innocẽtie habuerũt: Quero primo vtrũ primi parẽtes fuerũt in gratia ante lapsum ꝛ casum suum ꝛ peccatũ. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia cũ inter gratiã ꝛ culpã nõ sit mediũ in psenti/sicut nec inter penã ꝛ gloriã in sequẽti/ꝑ ꝯñs ois existẽs sine culpa est in gratia. Sed primi parentes ante suum casum nõ fuerũt in culpa. ergo fuerũt ĩ gratia. ¶ Cõtra. qꝛ primi parentes ante lapsum suum seu casum non habuerunt nisi quod in sui creatione acceperũt. sed ipsi in originali iustitia non in gratia creati fuerunt. ergo nec

ante suum casum gratiam habuerunt. ¶ Responsio. vbi sic est procedendum. Primo enim est vidēdum quesitum. Secundo est inquirendum an in statu innocentie fuisset maior an minor gratia in hominibus q̄ nūc eis in isto statu miserabili conferatur.

Quantum ad primum: est sciendum q hic nō q̄rit̄ de gr̄a gratis data. cōstat eñ q talē primi parētes anteq̄ peccauerūt habuerūt: q in sua creatione originalē iustitiā que est talis gratia / diuinitus accepe rūt. Nō ergo hic q̄ritur de gratia gratis data: cū constet eos talem habuisse: sed de gratia gratum faciente que sola vt signū proprium electorum inter filios regni diuidit ꝛ gehēne. ¶ Hoc pmisso / dico ad questionē. Primo: q primi parētes fuerūt ante casum suum in gratia. Secūdo q nō fuerūt creati in ipsa. Tertio q fuerūt creati in originali iustitia. que non fuit talis gratia de quali hic q̄rit̄ vꝫ gratia gratū faciēs: sꝫ tm̄modo gratis data. ¶ Ista possunt declarari. et prima primo. quia fuerunt in gratia ante lapsum. q̄m in illo primi parētes pfuerūt ante suū casum: qd̄ pdiderūt p ipm̄. sed propter suum culpabilem casum amiserūt supne gratie donum. ergo ꝛc. ¶ Minor probatur p Augustinū sup psalmū. 68. dicētē q Adam et Eua rape voluerūt diuinitatē ꝛ perdiderunt felicitatē. ¶ Ex hoc eñ arguit̄ ad propositū sic. nullus dicit̄ pdere rem nisi quā habuit vel qua habenda aliquādo dignus fuit. Sed Adam ꝛ Eua perdiderunt propter suum casum premiū sempiternū scd̄m Augustinū. ergo ante casum vel ipm̄ habuerūt vel saltē digni eo habiti fuerunt. Sed nō potest poni primū. nullus eñ amisit eternū pmiū postq̄ habuit ipꝫ / excepto Paulo: supposito q fuerit beatus quādo extitit vsqꝫ ad tertium celum raptus. ergo relinquitur scd̄m: vꝫ q primi parentes propter lapsum felicitatem perdiderūt. q̄m ante ipsum ea digni fuerunt. hoc aūt est propositū. q̄m constat nullum esse nec fuisse dignū glorie nisi existentē in gratia. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. quia in his que nobis non sunt naturaliter nota: sed tm̄ fide sola / illud est tenēdū qd̄ magis est consonū dictis ꝛ opinionibus sanctorū. Sed an primi parentes ante lapsum fuerint in gratia an non: sola fide potest esse ꝛ est supnaturaliter nobis notum. q aūt ipsi non fuerūt creati in gratia: sed tm̄ q eam habuerunt ante lapsum: hoc est dictis sanctorum consonū / vt apparet per Augustinū / Damasc. ꝛ Grego. quos magister adducit i distinctione ista. Augustinus eñ vt Magister recitat in litera dicit q homo non habuit vnde posset pficere in melius / nec p ↄ̄ñs gratiā. Alij vero vt Damasc. ꝛ Gregori⁹ dicūt q homo habuit charitatem ꝛ fuit alijs virtutibus preditus ac deo vnitus. non est aūt verisimile q in ista materia tāti doctores sibi inuicem cōtradicāt: cū sit supponēdū eos fuisse in talibus supnaturaliter illustratos: ꝛ ideo vera loqui nō incompossibilia nec in aliquo inconnexa. Sed tenendo q primi parentes non fuerūt creati in gratia nec pcuenti ante lapsum ipsoruꝫ: oportet negare Greg. et Damasc. cum ipsi dicāt ↄtrariū. tenētes autē alterū extremū: vꝫ q fuerunt creati in gratia / habent negare Augustinū dicentem q primus homo non habuit vnde posset in melius proficere ante lapsum. constat enim q si in gratia creatus fuisset / in melius vtiqꝫ proficere potuisset. Tenentes autem opinionē mediam: vꝫ q primi parentes non fuerunt creati in gratia: fuerunt autem in ipsa ante suum lapsum / possunt concordare ꝛ concedere dicta omnia predictorum doctorum ꝛ omniū aliorum. dictum enim Augustini ꝛ omniū aliorū dicentiū q homo non habuit vnde posset proficere in melius / est verum. ꝛ sic intelligit Augustin⁹ de homine vt accepto p primo sue creationis instanti. nō eñ in gratia creatus fuit / nec per consequēs protūc proficere potuit. Dictum autem Damasc. ꝛ Grego. ꝛ aliorꝫ omniū dicētium q habuit charitatē: est verum de ipso homine vt accepto post suā creationem / ante tamen eius subsequētē transgressionem. q enim homo sine gratia creatus fuerit: ꝛ tamen q ipsam ante suū lapsum habuerit / incompossibile non includit. cum igitur ista conclusio que est inter predictas duas opiniones quasi extremas media / sit sanctorum auctoritatibus magis concors / per consequens ipsa vt verior est tenenda. quare ꝛc. ¶ Hec est opinio magistri in litera qui etiam dicit consimiliter de angelis in distinctiōe. 5. q angeli non fuerūt creati in gratia. sed qui steterūt ipsam postea perceperunt: alij autem qui corruerunt nunq̄ gratiam habuerūt. non videtur autē maior ratio de homine q in gratia fuerit creatus q̄ de angelo. sed de vtroqꝫ videtur consimiliter esse dicendum ꝛ credēdum. quare ꝛc. ¶ Ex pdictis sequitur secundum: videlicet q primi parentes non fuerunt creati in gratia. hoc eñ vt dictū est concordat cum dictis sanctorum.

Sed tūc est duplex dubium. Primum an primi parētes gratiā meruerūt quā ante lapsuꝫ suū habuerunt. Scd̄m: an simul cū gratia receperint alias morales virtutes. ¶ Ad primū respōdetur q sic. dicitur enim q sicut boni angeli statim vt creati se ad deum conuerterūt: et ideo se ad gratiam quā perceperūt p bonum volūtatis actū disposuerūt: ita cōsimiliter in primis parētibus est dicēdum. in hoc tm̄ est dissimile: q angeli boni meruerūt in gratia confirmari: nō aūt primi parētes. propter qd̄ post gratiā habitā peccare potuerūt / ꝛ de facto etiam peccauerūt. ¶ Ad secūdū respōdet Grego. ꝛ Damasc. dicentes vt magister recitat in litera / q sic. dicunt eñ (vt pdictū est) q homo habuit charitatē ꝛ fuit deo vnitus ac alijs virtutibus pditus. cōstat aūt q nō fuit preditus virtutibus acquisitis. ergo infusis. ¶ Tertiū et vltimū: vꝫ q homo fuerit creatus cum originali iustitia / est euidens ex sanctorum doctrina. Q aūt illa originalis iustitia non fuerit gratia gratū faciens: sed tm̄modo gratis data: apparet. tū quia gratia gratū faciēs est signū cōmune omniū electorū: nō aūt ipsa originalis iustitia que nulli hominū exceptis solis primis parētibus est ↄcessa. primis eñ parētibus deus propter ipsorum casum eam abstulit nec postea vnq̄ eis restituit: cū tamē gratiam reddiderit. tū quia propter originalem iustitiā erat in homine plena obedientia ꝛ concordia inter appetituꝫ sensitiuū ꝛ intellectiuū. constat aūt diuinā gratiā nūc nō facere in homine talem cōcordiā. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: est sciendum q gratia datur propter gloriam ꝛ ordinatur ad ipsam. vnde oīs nūc cōphensor habēs gradū glorie altiorem / habuit quando viator fuit gradum gratie ampliorem. ¶ Hoc pmisso ꝛ supposito tanq̄ cuilibet catholico per se noto apparet quid ad istum articulum sit dicendum. q̄m aut homines in statu innocentie fuissent assumpti ad equales gradus glorie ꝛ eosdem ad quos modo in statu presenti assumuntur electi vel ad superiores vel ad inferiores. Si primū: dicēduꝫ est q equalis gratia fuisset data hominibus in statu innocentie / ꝛ in isto. assumendi enim ad equalem gloriam in sequenti equalem habent gratiā et si non semper saltem finaliter in presenti. Si autē ponatur secundū: cōsequēter est dicēdū q i illo statu maior fuisset gratia q̄ in isto. minor autem si tertiū ↄcedat̄: vꝫ q in illo statu fuissent homines assumendi ad inferiores gradus glorie q̄ sint modo. qd̄ autē horum trium predictorum tunc fuisset / deus nouit nec alius scire potest /

nec vnq̄ potuit nisi cui ip̄e reuelauit. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicendum q̄ loquēdo de culpa actuali: de qua sola hic q̄rif / falsum est qđ assumitur quādo dicitur q̄ ois existēs sine culpa sit in gratia. nullus eñ homo etiā in p̄senti nascitur in aliqua gratia nec ī culpa tali/vez actuali / nisi sanctificatus anteq̄ natus. angeli enim nō fuerunt creati in aliqua gratia nec in culpa. quare ꝛc.

Secundo quæro: vtrum charitas vie ꝛ felicitas patrie specifice distinguantur. ¶ Et videt q̄ sic. q̄ñ vnū ꝛ idē specie non pōt esse ordinatū ad finem ꝛ et ipse finis ad quem actualiter ordinaf. sed charitas vie ordinat hominē/ꝛ disponit ad felicitatē patrie. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. q̄ perfectum ꝛ imp̄fectū nō distinguūtur saltē specie. sed charitas vie ꝛ felicitas patrie se habēt sicut imp̄fectū ꝛ p̄fectū. per charitatem eñ acceptaf imp̄fecte viator: p̄ felicitatē vero perfecte comp̄hēsor. ergo ꝛc. ¶ Respōsio. vbi sic p̄cedā. quia eñ charitas quedā est habitualis ꝛ alia actualis: ideo primo inquiram an charitas actualis vie ꝛ patrie sint eiusdē rationis. Scđo dicā ad q̄stiō: vez an charitas habitualis vie ꝛ felicitas patrie distinguantur.

Quantum ad primū: est sciendum q̄ charitas actualis est ipse actus amoris elicitus/ quo p̄pter se diligitur ip̄e deus: vel aliqđ aliud/ puta proxim⁹ p̄pter ip̄m. hm̄oi aūt charitas actualis est in patria duplex. est eñ ibi amor beatificus non existēs in potestate beati nisi tñ passiue. nō eñ vt hic suppono ex dicendis ī 3. et in. 4. aliquis beatorum se habet actiue sed tñ passiue ad aliquē actum beatificū eoꝝ. est etiā vel esse pōt in patria alius charitatis actus in potestate beati actiue cōtētus. ꝛ talis actus nō est beatificus. probabile eñ eē videtur quēlibet hoꝝ sicut ꝛ viatorū eūdē actū intelligēdi ꝛ diligendi causaliter cōtinere. nō eñ est verisimile dicere nullum beatoꝝ posse in aliquē talem actū: vez intelligendi ꝛ diligendi deū/ cū possit in eū quilibet viatoꝝ. ¶ His p̄missis/dico ad istum articulū. Primo: q̄ actus charitatis vie est alteri⁹ rationis ab actu beatifico charitatis patrie. ¶ Scđo: q̄ act⁹ charitatis vie est eiusdē rōnis cū actu non beatifico charitatis patrie: supposito q̄ talis actus de facto sit ibi: ꝛ ad idē obiectū ad qđ in via extitit terminatus. ¶ Primū p̄baf dupl'r. Primo. q̄ illa q̄ sunt eiusdē rōnis specifice/ī eadē potētia virtualiter cōtinēf. nec eñ cōp̄hēsor pōt ī actū beatificū patrie cū tñ viator possit in actū charitatis vie causaliter seu effectiue: vt hic suppono ex alibi prolixius declaratis. ergo ꝛc. ¶ Scđo. q̄ impossibile est actū beatificū ꝛ non beatificū esse eiusdē specifice rōnis. Sed actus charitatis vie nō est beatificus nisi dicaf q̄ ois viator existēs in gratia sit beatus: qđ est falsuz. g̃ ꝛc. ¶ Cōfirmaf. q̄ act⁹ eiusdē rōnis sequif passio seu p̄prietas eiusdē rationis. Sed nō eadē passio seu p̄prietas sequif actū beatificum patrie ꝛ actū charitatis vie. ad actū eñ beatificū puta ad fruitionē dei sequif in fruente letitia inenarrabil'. vel forte ip̄e actus est ab hm̄oi tali letitia seu gaudio īdistinctus: vt ostēdef in q̄rto. Nō sic aūt actus charitatis vie elicitus est gaudiosus nec satiatiuus. ergo ꝛc. ¶ Scđm: vez q̄ supposito q̄ in patria sit vltra actū dei beatificū fruitiuū alius amor elicitus nō beatificus (de supposito fuit dictū alibi quid tenēdū) talis amor dei nō beatificus patrie sit eiusdē rōnis specifice cū amore charitatis vie: dū tñ vtriusq̄ actus obiectū sit indistinctū ꝛ sub eadē rōne acceptū: appet. q̄ñ nec actus intelligēdi nec volēdi eiusdē ordinis quales sunt isti/ arguūtur specifice esse distincti nisi ex distinctis potentijs vel obiectis vel simul ex vtrisq̄. ergo actus eiusdem ordinis ꝛ obiecti/ꝛ in eadem causa virtualiter cōtēti/sunt eiusdē speciei. Sed actus isti vie ꝛ patrie sunt eiusdē ordinis ꝛ in eadē potētia virtualiter cōtinentur. ergo supposito q̄ sint eiusdē obiecti ꝛ sub eadē rōne formali accepti/sunt specifice īdistincti. Dico aūt supposito q̄ sint eiusdem obiecti. q̄ñ si vt cōiter dicif actus intelligēdi quo deū in via intelligimus/ nō terminaf ad p̄priā rōnē deitatis sed ad aliquē cōceptū ei p̄priū ex creaturis acceptū: cū deus sub illa rōne diligaf sub qua intelligif (idē eñ est obiectū intellectionis p̄cedētis/ꝛ dilectionis sequētis) p̄ ɔñs sequif q̄ cū ī patria deus intelligaf a beatis tā actu beatifico q̄ alio ab ip̄o sub rōne p̄prie deitatis: supposito q̄ etiā actu btīfico ꝛ nō btīfico itelligaf ꝛ diligaf: aliud erit formale obiectū tā intellectionis q̄ fruitiōis p̄ie: ꝛ aliud intellectionis ꝛ dilectionis vie. hm̄oi autem suppositum esse falsum prolixius est ostensum in prologo super primum. ¶ Hec de p̄mo.

Quantū ad secundū: quod est quæsitū nō oportet distiguere īter felicitatē actualē ꝛ habitualē sicut de charitate supius est distīctū. q̄ñ felicitas p̄prie sumpta: de q̄ hic est sermo/nullo mō cōsistit in habitu: sꝫ ī actu. Hic etiā nō q̄rif nec oportet mētionē aliquā facere de charitate actuali vie: an vez tal' sit a felicitate p̄ie alterius rōnis. q̄ ad hoc iā in p̄cedēti articulo est respōsum q̄ sic. sed tñ hic q̄rif de charitate habituali seu gratia/an a gloria specifice sit distīcta. ¶ Ex quo appet q̄d hic ad q̄stionē istā p̄positā sit dicēdū. q̄ñ act⁹ ꝛ habit⁹ cuius actus ip̄e nō est p̄pri⁹/sed ab eo totaliter disparat⁹/ nō possunt eē eiusdē specifice rōnis. sed charitas vie cōsistit in habitu: felicitas aūt patrie in actu oino a tali habitu disparato. q̄ñ ille actus nō est p̄prius habit⁹ sed ab eo penitus disparatus/ in quē actū potētia nullo mō p̄ ip̄m habitū inclinaf. sed volūtas creata non inclinaf ad felicitatis actū p̄pter charitatis habitū informātē. q̄ñ habitus nō inclinat nec facilitat potētiā quā informat nisi ad solū illū actum qui in ipsa potētia virtualiter cōtinef. Sed actus felicitatis nō cōtinef virtualiter in aliqua causa creata: sed tñ ī increata. ergo nec ad ip̄m actū felicitatis īclinat potētiā habitus charitatis. Sic igiť apparet q̄ felicitas ꝛ charitas specifice distinguuntur. ¶ Cōfirmaf. q̄ felicitas patrie cū cōstet in actu nō minus imo magis distinguif ab habitu q̄ ab actu charitatis vie. sed actus charitatis vie ꝛ act⁹ felicitatis patrie sunt specie distincti: vt appet ex articulo p̄cedenti. g̃ ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguif. q̄ electi in via habēt gratiā et nō gloriā nec aliquem eius gradū. sed si gr̄a ꝛ gloria essent eiusdē speciei nec differrēt nisi sicut imperfectius et perfectius: tunc omnes viatores in gratia existentes essent beati ꝛ in gloria: qđ est falsum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia sicut ois quātūcūq̄ imp̄fecta ꝛ remissa albedine informatus dicif esse albus: ita ꝛ beatus quātūcūq̄ imperfecto ꝛ remisso gradu glorie sit perfectus. sed nisi gratia vie differret specie a gloria patrie/ip̄a eēt aliqua gloria imp̄fecta. ergo ois viator deo gratus esset beatus. hoc autem est falsum. ergo ꝛc.

Sed est hic dubium: an charitas vię & charitas patrie habituales sint eiusdem specifice rationis. ¶ Ad hoc respondent aliqui dicentes q̄ in patria sunt due charitates habituales alterius ꝛ alteri⁹ rationis. quarū vna est illa eadē que p̄cessit in via. alia aūt est noua/ꝛ ab illa specie distincta. q̄ñ tam actus q̄ habitus distinguunf seu distincti arguūtur specifice ex distinctione specifica obiectorum. sed sub alia ratione deus est obiectum tā actus q̄ habitus charitatis in patria ꝛ in via

sicut z sub alia ratione intelligitur hic z ibi. hic enim intelligit tñ vel sub ratione infinitatis vel sub aliquo alio conceptu a creaturis abstracto. ibi autem sub ratione ꝓpria deitatis. ergo zc. ¶ Sed qꝛ nõ ẽ ponẽda pluralitas vbi nulla est necessitas: non est aũt aliqua necessitas nec ꝓbabilitas imo omnino iꝓbabilitas ponere in patria alium charitatis habitum ab illo qui p̄cessit in via: ideo aliter est dicẽdum: vez ꝙ ille idem charitatis habitus z nullus alius manet in patria quẽ habuit in via quilibet electorum. ¶ Ad illud qδ arguit̃ in 3riũ de distinctione obiectoꝝ/ dicẽdũ ꝙ illa ratio tñ cõcludit de habitibus inclinãtibus ad actus diuersorum rationũ z diuersorum obiectorum. sed in ꝓposito cĩto ꝙ actus diligẽdi deum in patria z in via sint diuersorum obiectorum/ z per ꝯseq̃ns arguantur alterius rationis: nõ tamẽ habitus charitatis infuse/ de qua est hic sermo / inclinat potẽtiã quã informat ad actum aliquem charitatis: vt in. 3. libro prolixius ostendetur. ergo nec ex distinctione actuum charitatis vie z patrie arguitur nec infertur distinctio specifica habituũ charitatis. q̃re zc. ¶ Quis tñ charitas acquisita inclinat ad actum/ licet non infusa/ vt etiam ostẽdetur in. 3. ideo supposito ꝙ in patria vltra actum diligẽdi deum sub ratiõe ꝓpria diuinitatis maneat alius act⁹ qui fuit in via diligendi deum sub alia ratione puta infinitatis: posset dici ꝙ ex tali actu alterius ratiõis ab antiquo secũdo acquiritur habitus charitatis alterius rationis ab habitu charitatis acquisito in via mediãtib⁹ actibus diligendi prioribus ab istis nouis alteri⁹ rationis. Nullo modo tamẽ est ponẽd⁹ habit⁹ charitatis infusus quicquid sit de acquisito nisi vnicus tñ in aliquo beatoꝝ. ¶ Uel potest dici aliter z melius: negando illud qδ ĩ minori assumitur/ quãdo dicitur ꝙ deus sub alia ratione est obiectum actus z habitus charitatis vie: z sub alia actus z habitus charitatis patrie. quoniã sub eadẽ ratione diuinitatis ipse deus intelligit̃ z diligitur a viatoribus z a cõprehensoribus: vt hic suppono ex dictis et probatis in primo libro. quare zc. ¶ Sic ad questionez. ¶ Ad rationem in principio quãdo dicitur ꝙ charitas vie z felicitas patrie se habent sicut perfectum z imperfectum/ dicẽdum ꝙ verum est. nõ tamẽ sub eadem specie sed eo modo quo indiuiduũ quodcũqꝫ speciei perfectioris dicitur esse perfectius quocũqꝫ quãtũcũqꝫ intenso indiuiduo speciei imperfectioris. Nõ enim felicitas est ꝑfectioꝛ ꝙ charitas: sicut albedo intẽsioꝛ dicitur perfectioꝛ ꝙ remissioꝛ. alias quilibet iust⁹ viatoꝛ esset beat⁹ vt dictũ est supius: qδ est falsum. Sed dicit̃ ipsa ꝑfectioꝛ sicut oĩs albedo quãtũcũqꝫ remissa est perfectioꝛ nigredine quãtãcũqꝫ intẽsa. Ex hoc autẽ nõ sequitur ꝙ sint eiusdẽ sed potius ꝙ sint alterius speciei.

CIrca distinctionem trigesimam/ in qua Magister determinat de originali peccato: cuius fuit occasio accitolis peccatũ primorum parentũ: Quero primo de originali iustitia: vtrũ ipsa originalis iustitia fuerit aliquis supnaturalis habitus virtuosus. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia cum fuerit aliquod donũ homini supernaturaliter collatum/ aut fuit aliquis habitus aut act⁹ sed non potest dici ꝙ fuerit actus. fuisset enĩ semꝑ hmõi originalis iustitia in homine siue dormiente siue vigilante nisi eam per culpam amisisset. actus autẽ non manet nec potest semper manere in homine vigilante z dormiẽte. ergo zc. ¶ Contra. quia omnis habitus virtuosus est theologic⁹ aut moralis. Sed iustitia originalis nõ fuit theologica: quia eius obiectũ non fuit deus. nec etiã fuit virtus moralis. nõ enim fuit prudẽtia nec fortitudo nec tẽperãtia nec iustitia q̃ dicitur virtus moralis: qꝛ talis manet in hoĩe virtuoso: in quo tamen non manet ipsa originalis iustitia. ergo zc. ¶ Responsio. vbi sic est procedẽdum. Primo enim est vidẽdum quid fuerit ipsa originalis iustitia quidditatiue. Secundo vbi fuerit subiectiue. Tertio est inquirendum a quo fuerit z esse potuerit effectiue. Ex quo patebit an fuerit supernaturale an naturale donum.

Quantum ad primum: aliqui dicunt ꝙ originalis iustitia non fuit aliquod supernaturale donũ homini collatũ: sed sola naturalis hominis rectitudo nec enim ꝓpter hmõi originalem iustitiam fuisset in homine aliud ꝙ perfecta obedientia virium inferiorum ad superiores z recta habitudo totius hoĩs ad deũ. Hmõi autẽ rectitudo fuisset in homine in puris naturalibus cõstituto omni dono supnaturali alio circũscripto. sicut enĩ naturaliter elemẽta motibus suis ꝓprijs sunt mobilia/ nec ab eis alio mediante: ita z in homine vires eius inferiores sunt naturaliter mobiles scdm dictamẽ z regimẽ superiorum: nec ꝑ cõsequens ꝓpter inobedientiã hmõi virium inferiorum ad superiores oportuit in homine ponere aliqδ donũ dei supnaturale ab ipso quomodocũqꝫ distinctum. ¶ Sed cõtra opinionem istam arguitur. quĩ scdm ipsam originalis iustitia esset in quocũqꝫ homine in puris suis naturalibus cõstituto. hoc aũt est falsum. ergo zc. ¶ Maioꝛ assumpta apparet. quĩ qδ cõuenit homini circũscripto omni forma tam supnaturaliter infusa ꝙ naturaliter acquisita conuenit ipsi in suis solis naturalibus cõstituto. Sed originalis iustitia per quã fuisset perfecta obediẽtia viriũ iferioꝝ ad supiores/ est hmõi vt ponit ista opinio. ergo zc. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ originalis iustitia fuit in hoĩe illud per qδ eius inferiores vires vt appetitus sensitiuus fuit supiori parti intellectiuo appetitui prõpte z faciliter obedibilis. sed hoc non fuit aliud scdm istã opinionẽ ꝙ rectitudo hominis naturalis: quã rectitudinẽ habet homo in suis naturalib⁹ cõstitutus. ergo zc.

Et ideo aliter quantum ad istum articulum est dicẽdũ. ¶ Ad cuius euidentiã/ pono tres conclusiones. ¶ Prima est: ꝙ rebellio appetitus sensitiui appetitui intellectiuo est in hoĩe in puris naturalibus existẽte. ¶ Hec ꝓbat̃. qꝛ inter q̃cũqꝫ quoꝝ vnũ tẽdit ĩ aliquid qδ alterũ refugit seu respuit/ ẽ necessario rebellio. Sed hoĩe ĩ puris naturalib⁹ existẽte eius appetit⁹ intellectiu⁹ sequẽs dictamen rõnis debitũ hoc respuit qδ appetitus sensitiuus eligit z accipit. ¶ Hoc appet. cõstat enĩ ꝙ appetitus sensitiu⁹ hoĩs ĩ puris naturalib⁹ existẽtis multa puta oĩa sibi delectabilia eligit seu ĩ ipsa tendit: q̃ tñ respuere recta ratio suggerit. appetitus aũt intellectiuus põt ĩ suis naturalib⁹ ꝯstitut⁹ oẽ illud respuere qδ recta rõ dictat z suggerit respuẽdũ. ergo zc. ¶ Cõfirmat̃ qꝛ nõ est ĩ ptãte appetitus sensitiui sicut nec ipsi⁹ sensus apꝑhẽsiui suspẽdere actũ circa obiectũ sibi debitũ p̄sẽtatũ saltẽ vt ei⁹ actus põt intelligere aũ act⁹ alteri⁹ appetitus. Sz circa multa appetit⁹ intellectiu⁹ sequẽs dictamẽ debitũ rõnis põt actũ suspẽdere z suspẽditan q̃ appetitus ipe sensitiu⁹ quãtũ est ex se necessario tẽdit: z hoc hoĩe ĩ puris naturalib⁹ existẽte. ergo zc. ¶ Scda ꝯclusio est: ꝙ nulla fuisset rebellio ĩter appetitũ sensitiuũ z intellectiuũ hoĩs ĩ originali iustitia existis. ¶ Hec appet. quĩ vbi est ꝑfecta obediẽtia iferioris ad supioꝛẽ/ nulla ẽ rebellio. Sz originali iustitia ĩ hoĩe existẽte fuisset plena obediẽtia appetit⁹ sensitiui ad intellectiuũ. Aũ z scdz doctrinã sctõꝝ hmõi obediẽtia z ꝑfectũ dñiũ appetit⁹ intellectiui sup sensitiuũ fuissent effect⁹ originalis iustitie. ex q̃

effectu fuisset in hoie promtitas ad bonū/vez ad eligēdum
& respuēdum scdm rectum rōnis iudicium: & difficultas ad
malum puta ad eligendū vel respuēdum contra dictamē
debitum rōnis: cuius 9trariū fuit in hoie post peccatum
ergo &c. ¶ Ex predictis duabus 9clusionibus sequitur co
rollarie q originalis iustitia fuit in hoie aliqd positiuū
ab ipso distinctū nō naturaliter acquisitum sed supernatura-
liter ipsi infusum. ¶ Primum appet. qz per originalē iu
stitiā fuisset in hoie plena obedientia absq omni rebelli
one inter appetitum sensitiuū & intellectiuū vt dicit scda
conclusio. Sed secundū primā conclusionē etiam nō po
tuit esse talis obediētia in hoie in puris naturalibus existē
te. ergo &c. ¶ Scdm/vez q hmōi originalis iustitia non
fuerit acquisita sed infusa: licet nō sequatur forsitan ex pdi-
ctis/tn est euidens ex sanctorum dictis. Constat eñ homi
nem primū in originali iustitia esse creatum. qd aūt hō in
sua creatione accepit non habuit nec hře potuit p acqsi-
tionem: sed tantū p infusionē. g &c. ¶ Tertia conclusio ē
q hmōi iustitia originalis fuit virtus moralis. ¶ Hec appet
qm omnis habitus appetitiuus nō theologicus inclinans
ad actum virtuosum est virtus moralis: sed originalis iu
stitia erat habitus inclinās ad actum virtuosum: cū face
ret appetitum sensitiuum prōpte & facilē obedibilem rō
ni: nec erat habitus theologicus: qui tn ponitur esse triplex
vez charitas fides spes. ergo &c. ¶ Confirmat. qz vt supi
us in principio arguebat/aut originalis iustitia fuit actus
aut aliqs habitus. Sed non pōt poni actus. qm actus eli-
citus virtuosus non legitur cōiter alicui esse infusus: sed
tātū habitus. esto etiam q alicui fuerit infusus actus in
pscti/non semp talis actus mansit in eo siue dormiente
siue vigilante eque intensus. actus etiam videtur esse in ho-
minis ptāte qtū ad eius susceptionē. esto eñ q deus in-
funderet alicui actum credēdi vel diligendi/ex hoc eñ nō
necessitaret ad semp credendū & diligendū: nec p 9ns im
pediret ipsum suspendere talem actū. sed originalis iusti
tia fuit a deo infusa: & fuisset in quolibet semp & continue
eque pfecta: nec ipsa se priuare seu eam suspēdere aliqs
potuisset. g &c. ¶ Sic ergo apparet aliqualiter ex pdictis
quid fuerit qdditatiue iustitia originalis. cum eñ omnis
habitus siue virtuosus siue vitiosus sit quedā qualitas
inclinans habituatū in actū: vel non inclinans/sicut for
te virtutes infuse theologice non inclinant: p 9ns de origi
nali iustitia/que vt dictū est fuit habitus virtuosus/9ceptū
aliū nō habemus nisi q fuit qdā qualitas a deo homini
infusa/qua mediante nulla fuisset in ipso rebellio sed ple
na obediētia inter eius sensitiuum & intellectiuū appetitū
¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est videndum: vbi hmōi originalis iustitia fuerit subiectiue/est sciē

dū q aie potētie vt intellectus vel sensus appetitus itel-
lectiuus vel sensitiuus nō dicūt (vt hic suppono ex declara-
tis in precedentibus) aliqd vltra aīam & eius actum ab
vtroq distinctum aliqualiter in re extra. ¶ Ex quo infero
q non est intelligendū subiectū originalis iustitie nec ali
cuius alterius habitus esse aliqd ab aīa habituata disti
ctum. nihil eñ est in anima distinctum ab ipsa habituale
nec per 9ns qd possit esse subiectū habitus alicuius. ¶ Ex
quo sequitur vlterius q subiectū originalis iustitie fuit ip
sa anima hominis. non eñ originalis iustitia potuit exi-
stere in corpore subiectiue. ¶ Hoc pbatur. qm cum origi
nalis iustitia fuerit (vt dictū est) collata homini ad subdē
dum prompte & faciliter appetitū sensitiuū intellectiuo
scdm dictamen debitū rōnis: p 9ns illud idē fuit subie-
ctū originalis iustitie qd ē subiectū talium actuū/vez appe
titus sensitiui & itellectiui: propter quoz cōcordiā seruā
dā & rebellionē vitādam ipsa originalis iustitia fuit data
Sed subiectū immediatū elicitiuū & receptiuum talium
actuum est anima nō corpus. ergo &c. ¶ Cōfirmat. qz re-
bellio ad quā vitandam data fuit originalis iustitia non
est in carne: sed in anima carni coniuncta. ibi eñ est rebel-
lio vbi sunt actus oppositi subiectiue. actus autē sensiti-
ui & intellectiui appetitus/ratione cuius oppositionis ē
in homine rebellio/non sunt ī corpore hois: sed in aīa sub
iectiue. sed idē est subiectū talis rebellionis & iustitie ori-
ginalis rebellionē hmōi quietātis seu remouentis. g &c.

Sed est hic dubium: an originalis iustitia fuerit tantū vna in vno homine an diuerse & plures.

¶ Ad hoc dubiū est dicendū: q aut in hoie aīa sensitiua
est alia ab intellectiua: aut penitus indistincta. Si primum
videtur q fuerunt due originales iustitie in homine/vna
videlicet in aīa intellectiua & alia ī aīa sensitiua. Si aūt
ponatur scdm: vez q in homine sit vna tantū: 9similiter ēt
non oportet in ea fuisse nisi vnicā originalem iustitiā tm.
¶ Primum probat. qm qñcunq duo aliqua sic se habēt
q vnū est obedibile alteri: & pōt ab ipso non tn nisi diffi-
ciliter regulari & ab aliquo refrenari seu retrahi: nūq quā
tumcūq in illo superiori sit aliqd p qd possit inferius faci
liter regere & ab aliquo retrahere/pp̄ter hoc ipm inferius
supiori obediet faciliter/nec sine difficultate ab alio supi
ori regetur: nec ab illo qd sibi est naturaliter delectabile re-
trahetur: nisi in ipso sit aliquid q ad hoc prompte & faci
liter inclinet: sed aīa sensitiua hominis est itellectiue obe
dibilis & tn per ipsā nō pōt refrenari sine difficultate et
retrahi ab omi sibi delectabili: qd est scdm dictamē rōnis
debitū respuendū. Aīa etiam ipsa intellectiua cū sit na
ta condelectari appetitui sensitiuo cui 9iungitur: non pōt
ab aliquo ei delectabili ipsam retrahere nisi virtute aliq
mediante ipsam adiuuāte & ad hoc facilitāte. g qūtumcū
q mediante originali iustitia in intellectiua aīa existente
ipsa intellectiua sensitiuā faciliter ab omi sibi delectabi-
li qd fuisset cōtra rationis dictamē debitū/retraxisset: nō
tn ipsa aīa sensitiua hoc faciliter imo difficiliter eēt passa
nisi fuisset virtute aliqua consimili virtuti existenti ī ipa
intellectiua anima/informata. Sed 9stat q stante origi-
nali iustitia in hoie nec fuisset difficultas aliqua in intel-
lectiua aīa regente/nec in sensitiua ipsi obtemperante et
obediente. ergo &c. ¶ Cōfirmatur p illud qd ponit phus
tertio politic. vbi dicit q oportet ponere in seruo virtu-
tē obedientie ad hoc q prompte dño obediat & faciliter
qd sibi iniūgitur/exequat. ¶ Ex hoc arguit ad proposi-
tū. qm sensitiuū se habet ad intellectiuū sicut seruus ad
dñm: g sicut ad faciliter seruū regendum non sufficit po-
nere in dño virtutem eū inclinantē ad regendū: sed opor-
tet etiam ī seruo ponere aliā eū inclinātē ad faciliter obe
diēdū: ita & in pposito cōsimiliter est dicendū. quare &c.
¶ Scdm/vez q ponendo in hoie vnā aīam tm non opor
teat ponere in homine fuisse nisi originalē iustitiam tm
vnā/appet. qm hoc supposito nulla substantialis sed tm
accidētalis distinctio est inter hois appetitū sensitiuum
obedibilem retrahibilem ac regibilē/& appetitum intelle
ctiuum ipm scdm rectū rationis dictamē preuiū guber-
nantem. sed ad recte & faciliter regēdū non oportet pone
re virtutem aliquā in inferiori: qd habet regi & guberna-
ri passiue/aliā a virtute existēte in supiori qd habet regē-
re actiue: qm supius & inferius non substantialiter: sed tm
accidētaliter distinguunt. g &c. ¶ Cōfirmatur. qz si in ho
mine sensitiua est ab intellectiua substantialiter indistincta
appetitus sensitiuus non differt ab itellectiuo nisi sicut
aīa vt vario actu informata. nec eñ appetitus sensitiuus
est aliud q aīa sensibiliter appetēs vel appetere potens
nec intellectiua aliud q aīa eadē vt alterius actus elici-
tiua. nec p 9ns appetitum intellectiuū refrenare seu re-

trahere sensitiuum est aliud q̄ aiam scdm dictamē rōnis de bitū ꝛ voluntatis imperiū suspendere actū indebitū sensitiuū. sed ad hoc faciliter faciendū non videt̄ fuisse necessariū nisi vnicū dei donū. ergo ꝛc.

Sed contra prædicta sunt duo dubia.

Primum est / quod aīa sensitiua est intellectiue obedibilis supposito ꝙ sit alia ab ipsa. Hoc eīn cōcesso nō magis videtur ꝙ aīa intellectiua hoīs possit aliquid sup aīam sensitiuam eius q̄ alterius aīalis: cū ita ab ipā sicut ab alia realiter ꝛ essentialiter sit distincta / ꝫ ipsi ꝛ non alteri in eodē corpore sit cōiuncta. ¶ Scdm est: ꝙ non magis ꝓpter idēntitatē aīe sensitiue ꝛ rationalis potest argui idētitas seu vnitas iustitie originalis q̄ alicuius alteri⁹ virtutis moralis. sed concessa vnitate anime intellectiue et sensitiue / adhuc (vt ostendet̄ i tertio) potest poni pluralitas cuiuslibet virtutis moralis. possunt eīn poni immo ꝛ de facto ponuntur plures iustitie / plures fortitudines / et tēperantie / quarū alia acquiritur mediante actu appetitus intellectiui: ꝛ alia mediante actu appetitus sensitiui. ergo consiliter in ꝓposito de originali iustitia posset dici. ¶ Ad primum dicēdū ꝙ idem dubiū est apud illos q̄ ponunt substantiā anime esse vnā: ꝛ in ipā appetitū intellectiuum ꝛ sensitiuū tanq̄ aliqua duo tā liter se q̄ ab ipsa anime substantia distīcta formaliter in re extra. Hoc eīn supposito oportet eos concedere consequenter: vt alibi ē ostensum / hmōi potentias realiter ꝛ essentialiter eē diuersas: ꝫ in aīa ipsas ponunt vnitas. ḡ minus ē incōueniēs ponere in eodem corpore duas aīas quarum vna sit alteri obedibilis / q̄ in eadē aīa duas potentias consimiliter realiter distinctas sicut potentie aīe habent poni ab eis distincte: quarum vna alteri sit subiecta. quare ꝛc. ¶ Ad scdm dicendum ꝙ non est silr̄ de originali iustitia infusa ꝛ de alijs virtutibus moralibus naturaliter acquisitis. qrē ꝫ ex distinctiōe actuū arguat̄ distinctio habituū illorū q̄ ipsis actib⁹ mediantibus naturaliter acq̄runtur: nō tn̄ aliorum q̄ sine actibus ꝑcedētibus supnaturaliter infunduntur. sed virtutes morales alie ab originali iustitia naturaliter acq̄runtur: ipsa autem iustitia originalis est habitus supnaturalis. ḡ ꝛc. ¶ Sed hoc nō videt̄ sufficere. qr̄ vnus habit⁹ siue naturaliter acq̄situs siue supnaturaliter infusus / non inclinat nec facilitat potētiā quā informat ad actus alterius rōnis. ḡ ꝛc. ¶ Minor apparet qr̄ per originalem iustitiā aīa habens ipaꝫ aīe sensitiue prōpte ꝛ faciliter imperasset / actūq̄ appetit⁹ sensitiui omnem indebitū suspendisset: cui imperio ipsa faciliter obedisset: ꝛ actum hmōi declinasset. sed ista / vcꝫ actum impedire seu ab ipso faciliter retrahere actiue / ꝛ ab ipso faciliter ꝛ delectabiliter retrahi passiue / videnē esse alterius rōnis. ḡ ꝛc. ¶ Ad hoc pōt respondere. primo ad maiorem dicēdo ꝙ non est vera de oī habitu supnaturali. non eīn ē impossibile aliquē supnaturalē habitū a deo infundi homini q̄ ipse homo inclinet̄ ad actus plures ꝛ alterius rōnis. non eīn est impossibilius vnū habitū inclinare potentiam ad plures actus alterius rationis q̄ eundē actum esse pluriū obiectoꝝ specifice distinctoꝝ. Sed scdm ē possibile et de facto scdm illos q̄ dicunt ꝙ beati actu beatifico deū ipm ꝛ i eo alia intuētur. quare ꝛc. ¶ Uel scdo posset ꝯcedi ꝙ de facto fuerūt collate due originales iustitie quarum vna inclinabat aīam ad faciliter impandū seu retrahēdū actiue: ꝛ alia ad faciliter obediēdū passiue. nec hui⁹ ꝯtrariū supius est ꝓbatum: sed tn̄ ꝙ nō fuit necessariū esse in hoīe originalē iustitiam nisi vnam. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: vbi

est videndū a quo hmōi originalis iustitia fuerit effectiue constat ꝙ fuit de facto a deo: quia eā habuit hō in sua creatione. cum ipsa eīn creat⁹ fuit: nec eam ꝑ ꝯpās acq̄siuit. ¶ Sed est dubiū an ipsaꝫ hō naturalit̄ postea acq̄rere potuisset si eam in sua creatione supnaturaliter nō accepisset. Et videt̄ ꝙ sic. qr̄ potens in actum habitus / pōt ꝑ ipsum frequenter elicitū acq̄rere habitū. sed actus originalis iustitie est homini naturaliter possibilis. ḡ ꝛ ipse habitus iustitie originalis. ¶ Minor probat̄. qr̄ act⁹ originalis iustitie est plena obediētia sine rebellione appetitus sensitiui ad intellectiuum. sed hmōi plena obedientia est in hoīe virtuoso vt in tēꝑato. Qd̄ ꝓbat̄ ꝑ phm̄. 6. eth. vbi ponens differentiam inter continentē et temꝑantem dicit ꝙ continēs prauas passiones patit̄: sed nō deducitur quia rationē seq̄tur. temꝑatus aūt prauas passiones nō patitur. ḡ ꝛc. ¶ Ex hoc videt̄ posse concludi vlterius ꝙ originalis iustitia nō fuerit specie distincta a temperantia. qr̄ habit⁹ arguunt̄ esse specifice indistincti quorum actus ponunt̄ esse eiusdem specifice rōnis. sed illud idem qd̄ fuit effectus originalis iustitie puta ꝑdicta obediētia sine rebellione aliqua / ponit̄ esse a phō vbi supra / effect⁹ temꝑantie. ¶ Cōfirmat̄. qr̄ iustitia originalis fuit virtus moralis: vt dictum fuit supra. sed nō potuit esse alia q̄ tēperantia: vt pꝫ ꝑ oēs alias discurrendo. ḡ ꝛc. ¶ Ad hoc dicēdū ē primo: ꝙ originalis iustitia nec potuit nec pōt ab hoīe naturalit̄ acquiri: immo est oīno alterius rōnis ab omni alio habitu ipsi possibili ꝑ naturā. ¶ Secundo. ꝙ hoc non videtur euidenter posse probari ex actu ꝓprio q̄ dicitur fuisse ipsius iustitie originalis: sed ex alio. ¶ Hoc apparet per rationē factā. ꝯstat eīn ꝓprium effectū originalis iustitie fuisse / vt sepe dictū est / plenā obediētiā viriū iferiorū ad supiores absq̄ rebelliōe aliq̄. ſꝫ talis videt̄ posse esse naturaliter in homine tēperātia mediante naturaliter ex actibus acq̄sita: ḡ originalē iustitiā esse alterius rationis a tēꝑantia ꝛ homini naturaliter ipossibilem non videt̄ posse ꝓbari ex eius effectu seu actu ꝓprio euidenter. Dico aūt euidēter: qr̄ forte potest ꝓbari aliq̄liter si dicatur ꝙ nec temperātia nec aliqua moralis ꝟtus alia ꝑ se sumpta pōt facere plenā obediētiā ꝛ vniuersalē viriū inferiorum ad superiores / ꝛ oēm rebellionem ab eis remouere sicut originalis iustitia faciebat. qr̄ tēꝑerātia q̄tūcūq̄ perfecta nō facit aptum hoīem nisi ad ꝯcupiscibilis ꝛ delectabilia respuēda. nō eīn inclinat ad fortia seu ardua aggrediendū qd̄ hēt facere fortitudo. Et ideo q̄tūcūq̄ ꝓpter tēperantiam possit esse in homine ꝑfecta obedientia absq̄ rebellione aliqua q̄tum ad concupiscibilia seu delectabilia / circa q̄ sola est ꝑfecte moderatus omnis temꝑantia informat⁹: non tn̄ circa alia. non eīn faciliter aggreditur ardua informatus temꝑantia: immo aliq̄n ꝓpter ardua ne oporteat eū aggredi ipse cadit a temꝑātia. ḡ si originalis iustitia faciebat in homine obedientiā perfectā virium inferiorum ad superiores respectu oīm eligendoꝝ vniuersalit̄ ꝛ fugiēdoꝝ / seq̄tur ꝙ ex eius actu seu effectu / isto supposito / ꝓbatur aliqualit̄ ipsam fuisse a temꝑātia ꝛ ab oī ꝟtute alia homini naturaliter possibili alteri⁹ rationis: nec per ꝯñs fuit homini possibilis ꝑ naturā. ¶ Probat̄ etiā ex alio cuilibet catholico / vcꝫ ex doctrina sanctoꝝ oīm ꝛ doctoꝝ. Constat eīn scdm oēs ꝙ homo sic ꝑ peccm̄ originalē iustitiā pdidit: ꝙ nūq̄ ipsam postea recupauit nec habuit. sed si esset ipsi naturalit̄ possibilis / potuisset vtiq̄ ꝛ posset etiam mō hīt salē ab aliq̄ naturaliter: ꝛ acq̄ri. sicut ꝛ alie virtutes naturaliter possibiles per exercitium suorum actuū acq̄runtur: ꝛ maxime qr̄ sicut nec alie virtutes: ita nec ista originalis iustitia ꝑsupponit grām nec aliquā formam supnaturalē aliā seu virtutē. ergo ꝛc. ¶ Ex ꝑdictis seq̄tur corollarie ꝙ hmōi iustitia originalis fuit ꝓprie forma supnaturalis. ¶ Hoc apparet. qr̄ ꝓprie sola illa forma est supernaturalis q̄ ē

per naturã impossibilis τ soli deo possibilis:sed talis fuit
iustitia originalis:ergo fuit ꝓprie supnaturalis. ¶ Ex q̃
seq̃tur vlterius ꝙ fuit ab oĩ virtute morali τ a q̃cũq3 alia
naturaliter possibili alterius rõnis.que eñ eiusdẽ rõnis
exiſtũt/ab eadẽ causa effici possunt.ergo τc. ¶ Et qñ ar-
guitur ꝙ fuit virtus moralis/concedo:non tñ eiusdem rõ
nis cum alijs tribus nec cum ipsarũ aliqua/q̃ sunt possi-
biles ꝑ naturã. quare τc.

Sed circa predicta occurrit adhuc du

bium.non eñ scd̃m dicta videtur ꝙ homo ꝑter iustitiam
originalẽ indiguerit aliqua alia morali virtute electiua
qñ ꝑ solam originalem iustitiam fuit vt dictum est in ho-
mine perfecta obedientia τ ꝓmptitudo seu facilitas vñ
ad oĩe scd̃m rectũ rõnis iudiciũ eligẽdũ. sed faciliter ꝓ
pter vnicũ habitũ potẽs oĩe eligendum eligere τ respu
endum respuere nõ indigeret alio habitu electiuo . g̃ τc.
¶ Ad hoc nõ videtur etiã aliter respõdẽdum nisi ↄcedẽ-
do conclusionẽ q̃ infertur:supposito hoc qd̃ ĩ maiori assu
mitur: qd̃ τ communiter ↄcedit. Si aũt illud negeẽ/nõ se
quiẽ ↄclusio q̃ infertẽ.posset eñ dici ꝙ ꝑ originalẽ iustitiã
non fuisset homo vniuersaliter prompt⁹ τ facilis ad oĩe
scd̃m rectum rationis iudiciũ eligendũ τ respuendũ:sed
tñ ad respuendũ delectabilia appetitui sensitiuo:q̃ faci-
liter ab eis potuisset retrahi ipsa originali iustitia mediã
te:per quã tñ homo ardua aggredi faciliter nõ potuisset
ex quo seq̃tur ꝙ fortitudine nõ tñ temperantia distincta
ab originali iustitia idiguisset. ipsa eñ originalis iustitia
fuit q̃dam tẽperantia:alia tñ ab ista q̃ nunc est possibilis
homini virtuoso/l3 actus vtriusq3 sint eiusdẽ rationis.re-
spectu eñ actuũ eiusdem rõnis possunt forte esse habit⁹
quorum vnus sit naturalis τ alius supernaturalis alte-
rius rationis.quare τc. ¶ Sic ad q̃stionem. ¶ Ad ratio
nem in principio patet solutio ex p̃dictis.

SEcundo quero de peccato origi

nali:vtrum peccatũ originale sit aliq̃d positiuũ
¶ Et videẽ ꝙ sic.qñ illud ꝓpter qd̃ homo est
inclinatus τ ꝓnus ad aliquẽ actũ/oportet ꝙ sit in ipso
aliquid positiuũ.sed propter originale peccatum homo ẽ
ꝓnus τ inclinatus ad malum scd̃m doctrinã sanctorum.
ergo τc. ¶ Cõtra.quia si originale pctm̃ esset vel diceret
aliq̃d positiuũ:aut hmõi positiuũ esset habitus aut act⁹.
sed non põt dici ꝙ sit actus:q: tunc non deberet dici pec
catum originale:sed potius actuale. nec habit⁹:q: null⁹
habitus etiam ille q̃ est antecedẽter in hominis ꝑtãte/ẽ
peccatum seu culpa:l3 q̃nq3 sit eius sequela/ vt habit⁹ vi
tiosus.ergo τc. ¶ Responsio.vbi sic procedam. Primo ĩ
quiram quid est originale peccatum:qd̃ est quesitũ . Se-
cundo/quis contrahit ipsu3. Tertio/quomõ cõtrahitur.
Quarto/quomodo remittitur.

Quantũ ad primum:est opinio cuiusdã

doctoris ꝙ pctm̃ originale põt dupliciẽ cõsiderari: vide-
licet materialiẽ τ forͣliẽ. Tũc dicit ꝙ originale pctm̃ vt
pmo modo sumptũ ve3 materialiter est aliq̃d positiuu3
qd̃ q̃dẽ positiuũ est q̃dam qualitas de tertia specie cõtra
ria originali iustitie:ita ꝙ ipsa originalis iustitia τ origi
nalis culpa vt materialiter sumpta sunt due eiusdem spe
ciei contrarie qualitates. Si autem originale peccatum
accipiatur formaliter:sic non est aliq̃d positiuu3:sed q̃dã
deformitas seu defectus tm̃.nullũ eñ peccatum q̃tũ ad
formale suum est aliq̃d positiuũ:sed tm̃ priuatiuũ. ¶ Pri
mum videlicet ꝙ materialiẽ sumptũ originale peccatu3
sit qualitas supradicta:ꝓbat ꝑ Augu.qui aliqñ dicit ꝙ
peccatũ originale est qualitas morbida: aliqñ ꝙ est con-
cupiscentia. Ansel.etiã dicit in libro de ↄceptu virginis

τ cur deus homo: ꝙ peccatũ originale est carentia origi
nalis iustitie cum debito habẽdi eam.hoc aũt non est in-
telligendum priuatiue:sed tñ cõtrarie. non eñ priuatio
originalis iustitie põt esse peccatum:sed qualitas origi-
nali iustitie contraria:ad quã seq̃tur ipsius originalis iu
stitie priuatio seu carentia.quare τc. ¶ Cõtra opinionẽ
istam arguiẽ.qñ hmõi difformitas seu defectus q̃ dicitur
tpm originale peccatũ formaliter non põt esse alteri⁹ q̃
illius q̃litatis positiue originali iustitie contrarie.nec ẽ
formale alicuius peccati est alterius q̃ eius materiale.
sed hmõi difformitas seu defect⁹ nõ põt esse isti⁹ qualita-
tis positiue τ morbide quã tu ponis eẽ materiale pecca
ti originalis.ergo τc. ¶ Minor probatur.qñ nullũ posi-
tiuũ cuiusmodi est aliqua difformitas seu defect⁹ q̃ forma
liter est peccatũ/est effectiue a deo tm̃. ¶ Hoc appet.qñ
cum deus nullo modo ↄcedatur esse/sicut nec est/cã pec-
cati:per ↄñs nullus effectus ei⁹ tm̃ põt esse culpabilis
nec difformis.sec⁹ aũt est de effectu aliquo cõi dei τ alicu
ius alterius agentis creati.talis eñ licet nõ vt a deo est
vt est ab alio põt eẽ moraliter culpabilis τ difformis.sed
hmõi qualitas positiua si ponatur non põt poni esse nisi
a deo tm̃ effectiue:q: nec põt poni in aliq̃ subiecto alio q̃
in anima subiectiue.idem eñ est subiectũ contrariorum
sed anima rõnalis non corpus hoĩs est subiectu3 iustitie
originalis.g̃ τ alterius ipsi contrarie qualitatis: sed ide3
est subiectũ materiale τ formale cuiuscũq3 peccati. s3 aĩa
non corpus hoĩs est subiectũ formale peccati originalis
τ cuiuscũq3 alterius actualis eo modo q̃ peccatum diciẽ
hr̃e subiectũ.g̃ hmõi qualitas positiua q̃ poniẽ esse mate
rialiter tpm originale peccatũ/non est alibi q̃ in aĩa hoĩs
subiectiue. Sed ↄstat ꝙ nulla forma existẽs in aĩa statim
vt corpori ĩfunditur qualis poniẽ esse ista/potest in ea cã
ri a generante nec ab aliquo agente alio q̃ a primo.g̃ τc.
¶ Cõfirmaẽ.q: idẽ effectus continẽ in cã scd̃a virtualiẽ
post pctm̃ q̃ continebaẽ in statu innocentie ante ipm.sed
in statu innocẽtie nulla scd̃a cã erat talis qualitatis vir-
tualiter ↄtẽtiua:nec in anima ꝓductiua.ergo τc. ¶ Nec
valet si dicaẽ ꝙ tunc in statu innocentie aĩa erat sub q̃li-
tate contraria/ve3 originali iustitia:τ ideo non poterat ĩ
ipsa naturaliter introduci ista qualitas ipsi incompossi-
bilis τ opposita.qñ qd̃ continet virtualiter vnũ contra-
riorum/põt naturaliter corrumpe alterũ:sicut calidũ po
test corrũpere frigidũ q: cõtinet virtualiẽ calidũ.sed ori-
ginalis iustitia τ qualitas ista quã ponis sunt cõtraria
ergo si causa aliqua naturalis est virtualiter contentiua
istius qualitatis/illa eadem sibi relicta fuisset in statu in
nocentie ipsi⁹ originalis iustitie corruptiua.hoc aũt ẽ fal
sum.g̃ τc. ¶ Preterea scd̃o arguẽ sic ad idem.ꝓpter ori-
ginale pctm̃ in quo ↄcipitur omnis ab Adã naturaliter
ꝓpagatus est gloria priuand⁹:q: ipsa habetur indign⁹
sed propter nullu3 habitũ homini a deo impressum ipsum
hoĩem ad malũ inclinantem homo cui imprimiẽ ad penã
aliquã ordinatur:nec aliq̃ bono sibi alias debito ĩdign⁹
habetur.g̃ peccatũ originale nõ potest dicere formaliter
nec materialiter aliquem habitũ homini a deo ĩpressum
constat etiam ꝙ nõ dicit actũ:q: tunc esset actuale pctm̃
ergo nõ videtur dicere aliq̃d positiuum. ¶ Minor ꝓbaẽ
qñ non magis sed minus homini ĩputaẽ illud qd̃ nullo
modo est ab ipso:sed ab alio:q̃ illud qd̃ est ab ipso effecti
ue. Sed habit⁹ vitiosus mediãtib⁹ vitiosis actib⁹ est ab
hoĩe effectiue:nec tñ ipsi ad penam aliquã imputaẽ:nec
formaliter culpabilis reputaẽ/vt apparet in quocũq3 ho
mine vitioso nouiter ad deũ conuerso a peccatis oĩbus ꝑ
teritis τ a penis ipsis debitis absoluto:non tñ a vitiosis
habitibus ꝑcedentib⁹ ipm consistẽter sicut pri⁹ ad malũ
inclinantibus liberato.ergo cum hmõi qualitas q̃ poniẽ
materialiẽ originale pctm̃ non fuerit nec sit ab hoĩe in q̃

ponit effectiue: sed tñ ab alio: nullo mõ est ipsi ad penam aliquam imputandũ. ¶ Cõfirmat. qr non magis est culpabilis nec difformis habitus productus a voluntate diuina inobliquabili ꝙ habitus productus a voluntate creata obliquabili ꝛ difformi. sed nullus habitꝰ producꝰ a voluntate creata est materialiter culpabilis nec culpabiliter difformis. ergo nec alius a deo productꝰ: qualis habet esse hmõi qualitas supradicta. ¶ Preterea constat hoĩ remitti p baptismũ ꝛ aliis modis peccatũ originale. sed si originale peccatũ esset talis qualitas sic difformis hoĩem inclinans ad malum/nunꝗ in presenti remitteretur alicui: sed semp maneret cõiter in quolibet originale peccatum. ꝗ ꝛc. ¶ Minor probatur. qm̃ nec propter baptismũ nec propter quodcunqȝ aliud sacramentũ tollitur ab aĩa qualitas spũalis aliq̃ preexistens in ipsa ante: immo oĩs qualitas ꝛ forma quecunqȝ anime infusa in creatione sua remanet semp in ea actu saltem quãdiu ipsa manet coniũcta corpori in presenti. ꝗ si pctm̃ originale ponatur esse forma aliqua positiua difformis aĩe corpori coniuncte impressa: cũ talis forma nec tollatꝭ ab aĩa p baptismũ/nec eius difformitas: nec p cõñs remittetꝭ p ipsũ originale peccatum. ¶ Cõfirmatꝭ dupliciter. Primo. qr manẽte quocũqȝ actu vel habitu semp manet eius cõformitas si conformis/vel difformitas si difformis. Sed hmõi qualitas quã ponũt esse materiale peccati originalis/est vt dicũt difformis difformitate quã concedũt esse formale ipsius peccati originalis. ergo originale delictũ manet in quolibet post baptismum tã quãtũ ad suum materiale: ꝙ etiaȝ quãtũ ad suum formale. ¶ Scdo. qr pronitas ad malũ in hoĩe est vt dicũt propter hmõi defectuosam ꝛ morbidã qualitatem eã sic inclinantẽ/ sicut originalis iustitia illi contraria ad contrariũ veȝ ad bonum quẽlibet inclinabat. ergo manente in hoĩe pronitate ad malũ vniformiter ꝛ difficultate ad bonum / manet in ipso consimiliꝭ talis qualitas sic difformis. ¶ Hoc apparet. qr promptitudo ad actum habitꝰ arguit ipm̃ inexistẽtem habitũ. sed hmõi promptitudo ad malum est vt dicũt propter qualitatem hmõi in homine existentẽ. scdm̃ ipsos eñ homo existẽs in puris naturalibus nõ esset sic pronus ad malũ. sed hõ est pronus ad malum post baptismũ vniformiter sicut priꝰ. ꝗ est in ipso talis q̃litas q̃ pctm̃ originale dicitꝭ/post baptismũ. ¶ Preterea arguo sic ad idem. nullꝰ habitꝰ nec actus quãtũcũqȝ culpabilis ꝛ difformis est pctm̃ originale: sed potiꝰ actuale. ¶ Hoc apparet. qr omnis habitꝰ ẽ quidã actus cum sit forma actualiter habituate potentie inexistẽs. originale autẽ pctm̃ nullũ videtur dicere actũ: ergo talis qualitas esto ꝙ ponatur: ꝛ sit difformis sicut ponitꝭ: nõ poterit poni peccatũ originale: sed potius actuale. sed cõstat ꝙ nec põt poni etiã actuale. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatꝭ. qr nõ magis habitꝰ alicui a deo vel a quocũqȝ alio impssus ꝙ actus ẽ in ipso cui imputatur aliqd̃ pctm̃ actuale nec originale sed nullus actus quãtũcũqȝ indebitus homini impssus a deo vel a quocũqȝ alio esset in ipo aliqd̃ peccatum. nec eñ actus odiendi deũ esset homini aliqd̃ pctm̃ si hmõi actꝰ non esset productus ab homine effectiue: sed tñ a deo/et receptus in ipso hoĩe subiectiue. ergo multo minꝰ aliqs habitus qualis ponitur hmõi qualitas sic difformis/põt dici peccatũ hoĩs ad ipsaȝ nihil agentis sed eam recipiẽtis tñ subiectiue.

Aliorum opinio est dicentium ꝙ originale peccatum non est aliquid aliud ꝙ carentia originalis iustitie cũ debita habendi eã. Et hmõi opinionis videtꝭ esse Ansel. de conceptu virginis /et cur deꝰ hõ. vt fuit superius recitatum. Sic loquẽtes habent dicere consequenter ꝙ originale peccatum nõ dicit aliquid positiuũ: sed tñ priuatiuum. nec eñ carentia forme alicuius est aliquid positiuuȝ. ¶ Hoc declaratur. qm̃ nullũ pctm̃ ẽ aliud ꝙ quedã iniustitia. ꝛ sicut peccatũ vniuersaliter sumptũ dicitur in vna iniustitia: ita ꝛ tale pctm̃ talis iniustitia secundũ Ansel. cap. 5. ꝛ 16. de casu diaboli. non est eñ carẽtia iustitie debite. ergo pctm̃ originale cum sit quedã iniustitia qr culpa/est alicuius iustitie carẽtia. sed nõ alterius ꝙ originalis a qua ẽt denoiatꝭ originale. ꝗ originalis iustitia est debita in primis parẽtibus accepta. ꝗ ꝛc. ¶ Sed nec ista opinio apparet mihi rationabilis: ꝛ ideo contra ipsam arguo sic primo. illud qd̃ est in homine propter pctm̃ originale vel propter qd̃ ẽ in homine peccatũ originale non est formaliter ipm̃ originale pctm̃. sed propter originale pctm̃ est in hoĩe carentia originalis iustitie: vel forsitan econuerso originale pctm̃ est propter carentiam originalis iustitie. vel eñ homo qui in peccato concipitꝭ idea caret iustitia originali sibi debita: vel qr caret sibi debita iustitia/ideo dicitur esse in culpa. ꝗ ꝛc. ¶ Confirmatꝭ. qr sicut carentia gr̃e ad pctm̃ actuale: ita carentia originalis iustitie se videtꝭ hr̃e ad peccatum originale. sed carentia gr̃e diuine non est actualis culpa: sed eius sequela. propter culpam eñ mortalẽ caret aĩa ꝛ priuatur gr̃a diuina. ꝗ ꝛc. ¶ Preterea scdo sic arguo. aut hmõi carentia iustitie originalis est pctm̃ originale secundum se/aut tñ in homine. Sed nõ põt primũ poni: qr tunc eẽt peccatum originale in quocũqȝ in quo non esset originalis iustitia: qd̃ est falsũ. Nec põt poni scdm̃: qr tunc esset peccatum originale in quocunqȝ homine: cũ in nullo sit originalis iustitia. qd̃ similiter non est verũ: cum multis sit originale peccatũ remissum. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qr nõ minꝰ est in homine carentia originalis iustitie post baptismuȝ ꝙ ante. sed constat post baptismum non esse in homine originale peccatũ: cum sit ipsi remissum. ergo hmõi carentia originalis iustitie nõ est in hoĩe originale peccatũ. ¶ Sȝ ad hoc respondetꝭ: ꝙ carentia originalis iustitie non ẽ originale peccatũ vt scdm̃ se absolute: nec etiam vt in hoĩe sed tñ vt accepta cũ debito habẽdi eam veȝ originalem iustitiam: qd̃ debitũ remittitur homini in baptismo: nec p cõñs manet in ipso peccatũ originale. licet eñ originalis iustitia non reddatur: sed maneat eius carentia: non tñ debitũ habendi ipsam originalem iustitiã manet: cum sit remissum homini p baptismũ. quare ꝛc. ¶ Sed hoc nõ põt stare: nec rationabiliter videtꝭ esse dictum. qm̃ quero/quare homo ante baptismũ magis est obligatus ad habẽdũ originalem iustitiã ꝙ post ipm̃: aut eñ hoc est qr ante baptismũ caret originali iustitia: aut qr caret gr̃a: aut qr deus vult ipm̃ esse obligatum ad originalem iustitiam ante baptismũ ꝛ nõ postea. Sed nõ põt poni primuȝ: qr ita caret originali iustitia post baptismum. Nec scdm̃: qr obligatꝰ ad habendũ aliquod vnum non deobligatꝭ propter aliqd̃ aliud habitũ ab illo distinctũ. sed gr̃a ab originali iustitia realiter est distincta. ergo si hõ nascitꝭ obligatꝰ ad habẽdũ originalem iustitiã/nõ deobligatꝭ propter diuinalẽ gratiaȝ in baptismo receptã. Nec põt poni tertiũ: qr cũ hmõi debitũ sit peccati originalis cõpletiuum: sine quo carentia originalis iustitie nõ est pctm̃ vt conceditꝭ: p cõñs sequeretꝭ ꝙ hõ esset ante baptismũ in pctõ originali: qr deus vult ipȝ esse in eo: ita causa principalis originalis peccati esset voluntas diuina. hoc aũt est falsum. ergo ꝛc. ¶ Cõfirmatur. qr deus non vult aliquẽ obligari ampliꝰ nũc ꝙ prius ad illud qd̃ est sibi eque impossibile nũc vt postea. sed originalis iustitia eque est homini impossibilis naturaliter ante baptismũ sicut post ipm̃. ergo non magis deꝰ vult aliquẽ obligari ante baptismũ ꝙ post ipm̃ ad habẽdũ originalis iustitie donũ. quare ꝛc. ¶ Preterea qm̃ dicitꝭ ꝙ hõ ẽ originalis iustitie debitor: qr ipsã accepit ꝛ perdidit: hoc nõ valet. qm̃ deꝰ nullũ vult esse obligatũ ad habẽdũ aliqd̃ suuȝ donum nõ sibi sed alteri collatũ cuius culpa non ipsius est amissuȝ. sed originalis iustitia fuit supnaturale donũ qd̃ solis primis parẽtibꝰ est collatũ/ꝛ eorũ culpa amissũ. ꝗ ipsi primi pa

rentes soli nõ alij debuerūt esse hmõi accepte ⁊ pdite ori
ginalis iustitie debitores. q̄re ⁊c. ¶ Cõfirmat̄. qꝛ de⁹ nul
lū magis vult obligari ad habẽdū illō qđ nūq̄ sua culpa
perdidit nec accepit nec aliq̄ mō in sua ptāte existit q̄ il
lud qđ aliq̄ mō ĩ sua ptāte existit ⁊ accepit ac sua culpa
amisit. sed nullus alius a primis parentibus originalem
iustitiam pdidit nec accepit nec ipsa aliq̄ modo in alicu-
ius ptāte existit. alios autem multos morales habitus
virtuosos existentes in hoīs ptāte multi acceperunt et
sua culpa amiserunt: nec tñ deus vult eos esse obligatos
ad ipsos: cū eis omnia peccata remittat nec amissos vir-
tuosos habitus reddat / vt apparet in penitentibus rema
nentibus in vitiosis habitibus p̄cedentibus. ergo ⁊c.

Et ideo supradictis opinionibus preter
missis / q̄tū ad istū articulū aliṫ est dicẽdū. Ad cui⁹ euiden
tiā ẽ sciẽdū: q̄ loquẽdo ꝓprie aliō est peccatū ⁊ aliō est
reatus. habent se enī pctm̄ ⁊ reatus q̄dāmō / sicut causa
⁊ effect⁹ / vel sicut añs ⁊ ꝯñs. ꝓpter peccatū enī hō ẽ re⁹
qꝛ ad penam aliquā obligat⁹. nec reat⁹ est aliō q̄ obliga
tio ad penam debitā ꝓpter culpā. Hmōi aūt reatus seu
obligatio ad penam est duplex. est enī: vnus sequẽs pro
priam culpā rei: ⁊ talis ẽ reatus actualis: qꝛ seq̄tur ipi⁹
rei actuale peccatum. alius aūt est sequens non ꝓpriam
culpam rei sed alteri⁹ a q̄ descendit reus: ⁊ talis reat⁹ di
citur non actualis / lꝫ sit actualiṫ inexistens: sed origina-
lis: qꝛ sequitur culpā originantis reum. ⁊ ideo potest dici
reatus originalis ad differentiam actualis: qui nō tm̄ in
est ipsi reo / sed etiam in eo peccatum fuit qđ ipsum reū cō
stituit: cuius contrariū est de isto originali reatu: quem re
atum non facit peccatū rei ꝓpriū: sed originantis ipsum
¶ His p̄missis pono q̄tuor ꝯclusiones. ¶ Prima ẽ: q̄ ori
ginalis defectus non est peccatū ꝓprie sumptū: vt pctm̄
diuidiṫ cōtra reatū. ¶ Hec ꝓbatur. quoniaꝫ in quocunq̄
potest esse peccatum / ⁊ meritū. sed in paruulo in defectu
originali concepto nullū potest esse meritū cum non ha-
beat rationis vsum: ergo nec demeritū. quare ⁊c. ¶ Cõ-
firmatur. qꝛ omne peccatum ideo peccatū quia volunta-
rium: et per ꝯñs in ptāte peccantis. Sed defectus origi-
nalis non est in potestate hominis. g̃ ⁊c. ¶ Nec valet si
dicaṫ q̄ p̄dicta oīa sunt vera de peccato actuali: non aūt
de originali. qꝛ omnino videtur improbabile ⁊ absurdum
dicere ⁊ ponere aliquẽ aliqđ pctm̄ contrahere necessario
velit nolit absq̄ eius actu elicito vel omisso. cū enī omne
pctm̄ sit omissionis vel cōmissiōis: nullus peccat nisi aut
qꝛ aliq̄d respuẽdū eligit: aut qꝛ aliq̄d eligẽdū respuit seu
omittit. sed paruulus ante rationis vsum non magis est
obligatus ad aliquid q̄ asinus. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur
qꝛ si originalis defect⁹ est culpabilis: quero a quo sit ista
culpa. aut enī est a puero: aut a parentibus: aut a deo. sed
non a paruulo. nec enim paruulus ante rationis vsuꝫ po
test magis mereri nec demereri q̄ asinus. nec a primis
parẽtibus. nec enī pctm̄ in vno pōt esse ab alio. nec a deo
ipse enim nullius peccati ꝯcediṫ esse causa. q̄re ⁊c. ¶ Se
cūda cōclusio est: q̄ originalis defectus nō est materialiṫ
nec formaliter aliq̄d positiuū. ¶ Hec ꝯclusio lꝫ iam ostẽ
sa supius / iterū probaṫ. qm̄ si originalis defectus diceret
aliq̄d positiuū in homine: aut illud esset aliq̄s actus ma
lus: aut habitus aliquis virtuosus: aut aliqua infectio
seu macula positiua: aut qualitas morbida. Sed nullum
istorum potest poni. non enim potest dici q̄ hmōi positi-
uum sit aliquis actus malus: tum quia non est in par-
uulo talis actus: tum quia esto q̄ esset: aut talis actus
nullum esset in eo peccatū: cum non esset in eius potesta
te: vel si esset / non esset peccatū originale sed potius actu
ale. Nec potest dici secundo q̄ sit aliquis malus habit⁹
quia talis vt dictū est superius / haberet a deo fieri ⁊ ipsi

in effectiue: sicut ⁊ quodcūq̄ qđ poneretur esse huiusmō
di originale peccatū. Nec potest esse aliorum vt superius
est probatum. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ nullum positiuū
alicui ab alio impressum pōt in ipso dicere aliquem defe-
ctum culpabilem nec reatum. nullus enī est reus ꝓpter
aliquid in ipso non a se sed ab alio causatum. sed origina
lis defectus vt dicetur inferius est reatus. Si autem hu-
iusmodi defectus originalis diceret aliquid positiuū / ipꝫ
esset huiusmodi concepto in originali ab alio impressum
ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio: q̄ originalis defectus nō ẽ
formaliṫ aliqua deformitas seu priuatio moralis alicui⁹
circumstantie debite: nec etiam carentia originalis iusti-
tie: nec tertio obligatio ad habendū ipsam. ¶ Hec quan
tū ad primā partẽ ꝓbatur. quia omnis talis deformitas
seu priuatio fundaṫ in aliquo actu vel habitu vitioso. sed
nullus est in paruulo actus malus. ergo ⁊c. ¶ Secunda
pars / videlicet q̄ non sit carentia originalis iustitie / pro
bata est superius. ¶ Et iterū confirmatur. quoniaꝫ qđ hō
hñet exñs in puris naturalib⁹ nō posset eẽ originale pec-
catum. nec enim homo in puris existens naturalibus ha
beret peccatū aliqđ nec reatū. sed homo existẽs ĩ solis na
turalibus non haberet originalem iustitiam: sed eius ca-
rentiā. ergo ⁊c. ¶ Tertia pars / vꝫ q̄ nec sit debitum seu
obligatio ad habendum ipsam originalem iustitiam: pro
batur. tū qꝛ nulla est in homine talis obligatio / vt sup⁹
est probatū: tum qꝛ esto q̄ esset / ipsa non posset esse origi-
nalis reatus. quoniam reatus est obligatio non ad bonū
aliquod sed ad malum / vꝫ ad penam. sed obligatio ad
originalem iustitiam nō est obligatio ad malum aliquod
sed ad bonum. non enim est malum sed bonum ipsa origi-
nalis iustitia. ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio est: q̄ defect⁹
originalis est reatus seu obligatio ad penam damni pro
ueniens non ex propria culpa rei sed alterius / vꝫ eius a
quo est originaliter ipse reus. ¶ Hec probaṫ. qm̄ ꝯstat se
cundum scripturā sacrā ⁊ sanctoꝝ doctrinā oēm ab Adā
ꝓpagatū esse ante baptismum ad penā damni perpetuā
obligatū. Quero quare? Cõstat enī nullū esse obligatuꝫ
ad penam nisi propter aliquam culpam ꝓpriam vel alie
nam. aut igitur hō ꝯcipitur reus ⁊ ad penam huiusmodi
obligatus propter ꝓpriam culpaꝫ suaꝫ vel alterius. Sꝫ
non potest poni primum: qꝛ nullum est nec esse potest in
paruulo ꝓpriū meritū nec peccatū. ⁊ esto q̄ esset / tale nō
existeret originale sed actuale. omne enī pctm̄ ꝓprium
cuiuscunq̄ vt contra reatum distinctum est actuale. g̃ re-
linquiṫ scđm / vꝫ q̄ hmōi reat⁹ sit in homine ꝓpter cul-
pam alterius / vꝫ primi parentis. hoc aūt est ꝓpositum.
cū enī in homine ab Adam naturaliter ꝓpagato non sit
aliud ante baptismum q̄ obligatio ad penam ꝓpter alte
rius culpam: seq̄tur q̄ nec originalis defect⁹ pōt eẽ aliō
q̄ talis obligatio seu reatus. ¶ Cõfirmaṫ. qꝛ aut origi-
nalis defect⁹ est culpabilis vel reatus. Sꝫ non pōt eẽ cul
pabilis: vt culpa seu pctm̄ diuidiṫ ꝯtra reatū / vt sup⁹ ẽ
ꝓbatū: ergo est reatus / non sequens propriam rei culpaꝫ
ergo alterius. quare ⁊c. ¶ Sed contra predictam cõclu-
sionem forsitā arguiṫ. Primo. qꝛ cum nullus iuste punia
tur ꝓpter peccatū alterius: per consequens null⁹ ꝓpter
pctm̄ alterius est reus: nec ad penam aliquā obligatus.
sed paruulus nascitur obligatus ad penā damni. g̃ hoc ẽ
ꝓpter aliquā culpam ei⁹. ¶ Secūduꝫ. qꝛ scđm magistrū
in litera distinct. sequentis ⁊ alios etiam doct. originalis
defectus non tm̄ est reatus: sed etiam peccatum seu cul-
pa. ¶ Ad ista videbitur ĩ tertio quid dicendū. ¶ Ad illō
Ansel. dicentis q̄ peccatum originale est carentia origi
nalis iustitie / dicendum q̄ hoc est verum non formaliter
sed consequenter seu concomitanter. hmōi enim origina-
lis iustitie carentia cõcomitatur ipm̄ originale pctm̄ vel
forte antecedit ipm̄. qꝛ enī homo cõcipiṫ tanq̄ reus tali

pena:ideo caret originali iustitia:vel forsitã ecõuerso qr
caret originali iustitia ex primi parentis culpa/ideo ẽ reus
tali pena. ¶ Ad aliud qñ dicitur q̄ pctm̃ originale ẽ con-
cupiscẽtia/dicẽdũ ꝯsiliter/vez q̄ hoc nõ est verũ formalr.
qm̃ hmõi appetit⁹ sensitiui ꝯcupiscẽtia lesset hoi ĩ puris
naturalib⁹ constituto ꝯsiliter sicut bruto. sed constat q̄ ĩ
tali hoie nõ esset pctm̃ originale:ꝗ originale peccatũ nõ
est formalr̃ sed q̃si cãliter ipa carnis ꝯcupiscẽtia: ꝑ quã
to vez ex originalis iustitie carẽtia/q̃ ẽ vt dictũ est origina
lis pcti aliq̃ mõ cã vel seq̄la/seq̄tur ĩ hoie hmõi ꝯcupiscẽ
tia. ¶ Ad aliud qd̃ ꝓ alia scd̃a opinione arguit̃/qñ dr̃ q̄
pctm̃ ẽ q̃dã iniustitia:ꝯcedit̃.sꝫ ex hoc nõ seq̄t̃ qd̃ ĩfert̃/vez
q̄ originalis defect⁹ sit aliq̃ iniustitia.qm̃ hmõi defect⁹ nõ
est pctm̃ ꝓprie sũptũ:vez ꝓut pctm̃ diuidit̃ ꝯ reatũ:cũ vt
dictũ ẽ supi⁹ sit tm̃ ipse reat⁹:nec ꝑ ꝯñs ẽ aliqua iniustitia
ꝫ eius seq̄la puta iniustitie primi parẽtis. ¶ Hec de pr̃o.

Quantum ad secundum: vbi est viden

dũ q̃s ipm̃ ꝯtrahit: respondet Augu. de fide ad Petruz
dicẽs. Firmissime tene oẽm hoiem q̃ ꝑ ꝯcubitũ viri ⁊ mu
lieris ꝯcipit̃/cũ originali pctõ nasci. ⁊ hmõi ẽ alioꝝ cõiter
oĩm doctoꝝ sñĩa:⁊ ẽt ex scriptura sacra seq̄t̃. ⁊ sic tenẽ
dũ eẽ videt̃ q̄ oẽs naturales filij Ade s̃m cõez ꝓpagationẽ
puta ꝑ ꝯmixtionẽ viri ⁊ mulier; ꝯcepti/ꝯtrahũt origina
le pctm̃ seu (vt ꝓpri⁹ loq̄r) reatũ. vñ Leo papa ĩ sermõe
de natiuita. dñi. Sicut a reatu nullũ liberũ reppit:ita li-
beratũ dis oib⁹ venit. ¶ Si q̃rat̃:q̃re Christ⁹ cũ fuerit rõne
matris fili⁹ Ade nõ ꝯtraxit pctm̃ originale:⁊ an ꝯtraxit
eius mater: Ad ista r̃ñdebit̃ ĩ tertio. ¶ Hec de scd̃o.

Quantũ ad tertium: vbi est videndum

quare ꝯtrahit̃:r̃ñdet̃ q̄ cum originalis defectus non sit
vt dictũ ẽ aliud q̃ reat⁹:⁊ null⁹ sit re⁹ nisi ꝓpter culpã ali
cui⁹: q̄ ꝑ ꝯñs originał reat⁹ ꝯtrahit̃ ꝓpter culpã prĩorũ
parẽtũ.statuit eĩm iusto iudicio ipe de⁹ nullũ a primis pa
rẽtib⁹ post ipoꝝ pctm̃ naturaliter descẽdẽtẽ acceptare
vt dignũ pmio:sed nasci oẽm ⁊ cõcipi vt ĩdignũ ipo:ĩ hoc
rõne corporis ab Adã descẽdẽtis:cui ꝯiungit̃ aĩa ipa rõ-
nalis. sicut eĩm de iure statutũ est:vt oĩs ꝯtrahẽs cũ corru
pta sit irregularis:nec possit ad sacros ordines ꝓmoueri
ita ẽ diuini⁹ statutũ vt aĩa de scã pta vł saltẽ nõ ĩepta ad
consortium angeloꝝ sit ĩepta ex ꝯiunctione sui cũ corpe
ex Ade semine descendẽte. nec originalis defect⁹ ẽ aliud
q̃ hmõi anime inhabilitas ne possit ꝓmoueri ad ordines
angeloꝝ quousq; secũ fuerit dispẽsatũ. ¶ Hec de tertio.

Quãtum ad quartũ & vltimum respõ

detur q̄ hmõi supradict⁹ reat⁹ originalis q̃tuor modis
remittit̃. Remittit̃ eĩ pr̃o ꝑ sãctificationẽ ĩ vtero. scd̃o ꝑ
regñationẽ ĩ baptismo. tertio ꝑ ꝯtritionez cordis. q̃rto ꝑ
effusionẽ sanguinis. ¶ Sꝫ ẽ dubiũ an sctificat⁹ ĩ vtero te
neat̃ ad baptismũ. ¶ Ad hoc videt̃ dicẽdũ q̄ sic: siue sit ĩ
vtero sanctificatus:siue ẽt sit ꝯtritiõis gemitu absolut⁹
⁊ de hoc ĩ q̃rto ꝓlixior erit sermo. ¶ Sꝫ ẽ aliud dubiũ quõ
originale pctm̃ dimittit̃/cũ originalis iustitia illi ꝯtraria
nõ reddat̃. ¶ Ad hoc dicunt ponentes originale pctm̃ eẽ
carẽtiã originalis iustitie/q̄ originale pctm̃ remittit̃. qr
lꝫ originalis iustitia nõ reddat̃ ĩ se:tm̃ reddit̃ gr̃a supior ⁊
ꝑfectior ipa:⁊ ita originał reddit̃ ĩ supeminẽti. ¶ Sꝫ hoc
nõ soluit dubiũ. supposito eĩ (vt ab eis ꝯcedit̃) q̄ origina
le pctm̃ sit carẽtia originał iustitie/nũq̃ põt remitti nisi
ipsa originalis iustitia reddat̃. nec eĩm priuatio vni⁹ forme
remouet̃ a subiecto ꝓpter positionẽ alteri⁹ forme lꝫ ꝑfectio
ris ĩ ipso. ⁊ ita lꝫ gr̃a sit ꝑfectior originali iustitia:non tm̃
ꝓpter ipam remouet̃ ei⁹ carentia:cũ gr̃a ab ipsa origina
li iustitia sit distĩcta. ¶ Nec valet si dicat̃ sicut ab eis di-
cit̃: q̄ saltem tollit̃ seu remittit̃ debitũ:vt superi⁹ ẽ argu-
tũ. ¶ Et ideo aliť est dicẽdũ/vez q̄ originale pctm̃ alicui
remitti nõ est aliud q̃ pctm̃ primoꝝ parentũ ipsi nõ ĩpu-
tari ad aliquã penã dãni:⁊ ꝑ ꝯñs ipm̃ absolui a reatu ex
illoꝝ peccato contracto. Sed ad hoc q̄ reat⁹ hmõi homi
ni dimittatur/nõ req̄ritur nec oportet q̄ originalis iusti-
tia ipsi detur. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnẽ in princi-
pio dicẽdũ: q̄ homo etiã in puris naturalib⁹ ꝯstitutus ad
huc esset ꝓnus ad actũ carnalis ꝯcupiscentie sicut mõ. ⁊
ideo hmõi ꝓnitas nõ est in ipo ꝓpter aliquẽ habitũ posi
tiuum:sed magis aliq̃ mõ ꝓpter carẽtiam originalis iu-
stitie. q̃ si inesset inclinasset ⁊ facilitasset ad actum huius
modi reprimẽdum.

Circa distinctionem tri-
gesimãpmã: ĩ q̃ magister determiat
de trãsfusiõe originał pcti: Quero
pr̃o: vtrũ originale peccatũ a pa-
rentibus transfundat̃ in prolem.
¶ Et videt̃ q̄ sic. qm̃ peccatuz ori-
ginale seu reat⁹ dicit̃ ab origine si-
ue originãte. sed nisi a parentibus
originantibus transfunderet̃/nec ab originãte/nec ab ei⁹
origine diceretur. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. qr cũ originalis defe-
ctus non sit aliud q̃ reat⁹/ab illo transfusus dicit̃ hmõi
defectus per quẽ ꝯstituitur hõ reus. sed parentes nõ pos
sunt facere prolem ream:nec ad penã damni aliquã obli-
gatam. quare ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo
eĩm excludã vnã opinionẽ. Secũdo dicã aliter ad q̃stionẽ.

Quãtum ad primum: est opinio eius-

dem doctoris cuius fuit prima opinio ĩ q̃stione p̃cedenti
impugnata: dicẽtis q̄ originale pctm̃ transfundit̃ a pa-
rentibus per generationem in prolem: ⁊ hoc quantum
ad illam morbidam qualitatem que est materiale in pec-
cato originali: non autem quantum ad suũ formale/qd̃ ẽ
deformitas aliqua seu defect⁹ moralis. ¶ Primũ/vez q̄
qualitas illa morbida a parentib⁹ possit ꝑ gñationẽ trãs
fundi in ꝓlem/ꝓbat. quoniam non minus qualitas exñs
in appetitu sensitiuo ꝓlis potest esse a parentib⁹ ꝑ actũ
generationis q̃ alie q̃litates puta color/figura/⁊ cetere
in corpore existentes. sed hmõi qualitates sunt a parẽti-
bus: ⁊ propť hoc in ipsis sunt similes vt plurimũ eis filij
ergo ⁊ ista qualitas morbida q̃ est materialiter ipsa origi
nalis culpa/existens in appetitu sensitiuo prolis subie-
ctiue / potest esse a parẽtibus effectiue. ¶ Cõfirmatur. qr
etiã alie q̃litates sensitiui appetit⁹ sunt a parentibus: cũ
sepe homo iracundus iracũdũ ⁊ melancholic⁹ melancho
licũ gñet: ⁊ sic de alijs: in quibus ipsis parẽtib⁹ assimilat̃
vt plurimũ sua proles. ergo nõ min⁹ poterit hmõi q̃litas
morbida esse a parentibus effectiue. ¶ Secundũ/vez q̄
deformitas talis qualitatis que est formale ipsius pec-
cati originalis/non sit a parẽtib⁹/probat. qm̃ defect⁹ mo
ralis non est a parentib⁹ per actum generationis. sꝫ hmõi
deformitas talis qualitatis est moralis. ergo ⁊c. ¶ Ad-
dit iste q̄ etiam hmõi deformitas põt dici esse a parentib⁹
eo modo quo aĩa est ab eis. sicut eĩm generans dicit̃ attin
gere animam quia attingit dispositionem corporis vlti
matã ad quã ipsa anima sequitur:ita consimiliter in pro
posito de qualitate hmõi ⁊ eius deformitate morali cul-
pabili potest dici. ¶ Sed ista opinio est multũ improba-
bilis ⁊ absurda: quia ⁊ falsa sunt quasi oĩa in ipsa contẽ
ta. ¶ Primo enim non est verum fundamentum qd̃ acci
pit ⁊ supponit:vez q̄ in prole sit qualitas morbida tanq̃
materiale culpe originalis: vt in q̃stione alia est ꝓbatũ.
¶ Secundo: esto q̄ talis qualitas poneret̃/ipsa nõ esset
vt opinio accipit effectiue a parẽtib⁹ sed a deo: vt ĩ q̃stio
ne illa etiã est arguũ. nihil eĩm existens in aĩa prolis/nec

etiam in corpore subiectiue potest esse a parentibus effe-
ctiue. qḋ enī sit nō existēte aliquo/nō pōt esse effectiue ab
illo: sed parentibus nō existētib⁹ sed destructis corp⁹ ꝓ-
lis cum oīb⁹ suis accidētib⁹ formaẜ: ⁊ aīa creaẜ ⁊ creata
corpori copulaẜ: ergo nec corpus nec anima nec aliquod
accidens corporis vel anime prolis pōt esse a parentib⁹
effectiue. ¶ Cōfirmaẜ. qꝛ si forma aliqua ꝓlis substantia-
lis vel accidētalis esset a patre: aut immediate: aut semi-
ne mediante. sed nō primo modo: qꝛ vt dictum est/proles
patre mortuo gn̄atur. nec secūdo mō: quia cā efficiēs non
est incompossibilis suo effectui: nec ꝓpter ipm̄ oportet eā
corrumpi. sed ꝗlibet forma substantialis ꝓlis ē incōpossi-
bilis forme seminis vtriusq; parētis: sic ꝙ nō pōt itrodu-
ci ī eius materia nisi ipsa seminis forma pri⁹ corrupta. ꝗ
nulla forma ꝓlis pōt eē a prē. nec ē verisimile ꝙ a matre
cū ipa nō sit maioris cālitatis respectu ꝓlis. imo sm̄ oēs
minoris ꝗ̄ pr̄. ꝗ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appȝ/ꝙ nō ꝯcludit rō
quā ad ꝓbandū illud primū dictū suū adducit: qꝛ falsum
accipit qn̄ dicit ꝙ alie q̄litates q̄ sūt in ꝓlis corpe subie-
ctiue/sūt a parētib⁹ effectiue. ¶ Nec valet illḋ ꝑ qḋ ꝓba-
re itēdit: qn̄ addit ꝙ ꝓles assimilaẜ vt plurimū parētib⁹
in hm̄ōi accidētibus. qꝛ cū qn̄q; sit similitudo ⁊ qn̄q; dis-
silitudo/si silitudo ꝓlis cū parētib⁹ arguit ꝓlē eē ab ipis
parentib⁹/⁊ dissilitudo illoꝝ qui nō sunt siles parētib⁹ ⁊
similes alijs/arguit tales esse non a parentibus: sed ab
alijs: qḋ est falsum. q̄re ⁊c. ¶ Cōfirmaẜ. qꝛ ꝓles qn̄q; ē si-
milis prī ⁊ dissimilis matri: ⁊ aliqn̄ econuerso: nec tn̄ ꝓpē
hoc ꝯcediẜ ꝙ ꝓles magis sit a matre qꝛ ipsi similior/ꝗ̄ a
prē. nec ꝙ filij vtrisq; parentib⁹ siles magis sint ab eis ꝗ̄
alij dissimiles. nō pl⁹ eīn parētes ad ꝓlē eis similē ꝗ̄ ad
aliā eis dissimilē opanẜ. q̄re ⁊c. ¶ Ex eisdem apparet ꝙ
falsū est aliud qḋ assumit/qn̄ dicit ꝙ alique qualitates
appetitus sensitiui sunt a parentibus. hoc siquidem nō
est verum. nec enim (vt accipit) iracūdus generat iracun-
dum: sic intelligendo (vt accipit) ꝙ effectiue attingat ali-
quam eius anime nec corporis qualitatē. Qḋ ex hoc ꝓ-
batur. qm̄ cum eadem naturalis forma non sit contrario-
rum virtualiter contentiua: per consequens si generans
esset virtualiter continens prolem sibi in qualitatib⁹ si-
milem/nunq̄ posset gn̄are sibi dissimilē: hoc aūt est falsū
tam de qualitatibus corporis ꝗ̄ de oībus alijs/vt ap-
paret ad sensum. ergo ⁊c. ¶ Preterea secūdū qḋ addit
ista opinio/quando dicit ꝙ moralis deformitas predicte
qualitatis morbide non est a parentibus/dupli͛ deficit.
¶ Primo. qꝛ falsū supponit: vȝ ꝙ talis qualitas morbida
sit defectuosa vł deformis moraliter si ponaẜ. ¶ Secūdo
quia supposito vt supponit ꝙ hm̄ōi q̄litas morbida quā
ponit/esset moraliter deformis/talis deformitas non eēt
ab alio ꝗ̄ ab illo in quo ponitur esse ipsa morbida quali-
tas effectiue. ¶ Primū ꝓbatur. quia nulla forma natu-
ralis ⁊ a causa naturali naturaliter non libere a volūtate
producta est moraliter deformis. non eīn moralis defor-
mitas seu defectus sed bene aliqua naturalis potest esse
in aliqua tali forma a tali causa producta/magis ꝗ̄ ī vno
igne ab alio generato. sed huiusmodi qualitas morbida
secundū opinionem istam est forma naturalis a parenti-
bus per gn̄ationem in prolem naturaliter nō libere itro-
ducta. ergo non magis pōt esse moraliẜ sed tn̄ naturali-
ter deformis: ꝗ̄ corpus ipsius prolis vel aliqua eius for-
ma substantialis. Cōstat autē ꝙ corpus ipsum licet pos-
sit esse naturaliter defectuosum puta claudum vel trun-
catum: non tamen moraliter: cuȝ nec deformitas moralis
sicut nec conformitas seu rectitudo sit proprie loquendo
nisi in actu electionis: qui tunc est moraliter rectus quan-
do conformis: tunc aūt obliquus quando difformis recto
dictamini rationis. ergo ⁊c. ¶ Secundū/videlicet ꝙ sup-
posito ꝙ qualitas huiusmodi sit deformis/oporteat con-
cedere opinantē ipsam deformitatem esse a parentibus
consequenter: probatur. quoniam a quo est actus aliqs
positiuus antecedēter/ab eodem est eius moralis rectitu-
do seu deformitas consequenter. sed huiusmodi qualitas
morbida est (vt dicit) a parētibus effectiue. ergo ⁊c. ¶ Cō-
firmatur. quia quantumcunq; actus malus moraliter sit
a deo partialiter ⁊ principaliter quantum ad actus sub-
stantiam: non tamen quantum ad eius maliciam seu de-
formitatem moralem conceditur esse nisi tm̄ a causa secū-
da. ergo in proposito moralis deformitas istius morbide
qualitatis non est prime cause sed secunde attribuenda
sed causa secunda morbide qualitatis est generans vt cō-
cedit. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est aliter

ad questionem dicendum/est sciendum ꝙ non est intelli-
gendum originalem defectū transfundi in aliquem tanq̄
aliquid positiuum: cū non sit aliqḋ tale ipsum originale
peccatum/vt in distinctione alia fuit dictum: sed per ori-
ginalem defectū transfundi in alium est intelligendū ipȝ
ad quem transfundi dicitur/esse reum. hoc autem est ad
penam aliquam propter culpā alicuius alterius eē obli-
gatum. hm̄ōi autem reatus seu obligatio ad penam non
dicit formam aliquam per se vnam distinctam a reo et a
culpa ⁊ a debita ipsi pena. non enim vt in precedentibus
dictum est/aliqs est reus nec obligatus ad penā nisi tan-
tummodo propter culpam: ⁊ etiam aliquo modo propter
illum qui vult ⁊ statuit ipsum propter talem culpam ad
tantam penam existere obligatum. ¶ Ex quo sequitur
ꝙ reatus non dicit nisi reum ⁊ culpā/ac penam debitam
propter culpam. ¶ Hoc premisso dico ad questionem: ꝙ
originalis defectus qui non est aliud ꝗ̄ reatus in questio-
ne alia explicatus/transfunditur ad illū qui contrahit
ipsum (modo predicto intelligēdo) tam a primis ꝗ̄ ab
immediatis parentibus/ꝗ̄ ex diuino statuto/ꝗ̄ etiaȝ ex
primorum parentum demerito differenter. ¶ Hoc ꝓbaẜ.
quoniam huiusmodi reatus originalis ab illo potest dici
contrahi: qḋ quidem vt contrahatur est eius occasio de
directo. sed quodlibet predictorum est occasio differenter
contrahendi seu incurrendi hm̄ōi originalē reatum. pro-
pter omnia eīn predicta incurritur iste reatus. ergo ⁊c.
¶ Minor declaratur per exemplum de aliquo ex adulte-
rio generato. constat eīn talē nasci irregularem ⁊ inhabi-
lem ad suscipiendum ordinem sacrum. cuius inhabilita-
tis seu irregularitatis causa est statutū ecclesiasticū ⁊ pa-
rentū peccatum. ad puniendum eīn tale peccatum est ꝑ
ecclesiam ordinatū oēm sic natū esse ad susceptionem or-
dinum inhabilē ⁊ ineptū. sed originalis defectus non est
aliud ꝗ̄ quedaȝ irregularitas: quia inhabilitas ne aliqs
possit admitti ad ordinem angeloꝝ. ꝗ omne illud ē occasio
originalis defectus ⁊ ab eo cōtrahitur/propter qḋ homo
conceptus inhabilis ad honorem predictum videlȝ glo-
rie gradū efficitur. sed ꝙ hō sic sit inhabilis hoc est tā ꝓ-
pter statutum diuinū ꝗ̄ ꝓpter puniendum peccatum pri-
moruȝ parentum/ꝗ̄ propter ipsos primos ⁊ etiam imme-
diatos parētes. nisi eīn deus statuisset ⁊ sic fieri voluisset
non magis hō ante baptismum ꝗ̄ postea esset indignus
vita eterna. deus aūt nō statuit seu voluit ipsū ꝯcipi vt vi-
ta eterna indignum nisi propter puniendū pctm̄ primoꝝ
parentum. nisi eīn primus hō peccasset nullus alius sic
indignus et reus natus fuisset. peccatum autem primoꝝ
parentum deus non statuit puniendū nisi in filijs natura-
libus ipsoꝝ. sed ꝙ sint filij ipsorum hoc habēt aliquo mō
tam ab eis ꝗ̄ ab alijs a q̄bus immediate processerunt. ꝗ
quodlibet predictorū pōt licet differenẜ poni aliquo mo-
do occasio contrahēdi hm̄ōi sepe dictū originalē reatum.
quare ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationē in principio di-

cendū ꝙ lꝫ parentes non possint facere ꝓlē reā/eā ad penā eternā aliquā ordinādo/possunt tñ facere ⁊ sic faciūt ipsam reain vel ipsi penam aliquā ex coꝝ culpa merendo vel ipsā merentibꝰ assistendo. Primo mō faciūt ipsam reā primi parentes. Scḋo aūt modo immediati eiꝰ parētes ratione quoꝝ proles ipsa dicitur eoꝝ vcꝫ Ade ⁊ Eue primorum parentum filiꝰ vel filia naturalis.

Secundo quero: vtrum originalis reatꝰ sit immediate ī essentia aīe: an ī aliq̄ eiꝰ potētia subiectiue. ¶ Et videt̄ ꝙ ī essētia quia illud est cuiuslibet reatus immediatū subiectū qḋ est īmediate reū ⁊ ad penā quā reatus ipse respicit ordinatū. sed aīa ipsa rōnalis hoīs ī defectu hmōi existentia ē immediate rea ⁊ ad penam dāni ꝑpetuā ordinata. ġ ⁊c. ¶ Cōtra. q: idem est subiectum originalis reatus ⁊ pene debite ꝓpter ipsam. sed pena quam respicit reatꝰ originalis est priuatio beatifice visionis: cuius priuatiōis subiectū immediatū est potētia intellectiua. idē enī ē subiectū priuationis ⁊ habitꝰ. ipsius aūt visiōis ⁊ cuiuslibꝫ alterius intellectionis subiectum nō est aīe essentia: sed intellectiua potentia. ġ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam Quia enī questio ista supponit aīe essentiam ab eius potentiis esse distinctā: ideo primo ostendam quid sit dicendum ad q̄stionē scḋm istā eius suppositionem. Scḋo soluā ad eam scḋm verā existimationem.

Quantum ad primum: est sciēdum: ꝙ hic nō q̄rit̄ an aīa vel eiꝰ potētia aliq̄ sit īmediatū sbm originalꝭ reatꝰ tā ꝙ alicuiꝰ forme positiue ī aīa vel ī potētia existis. q: vt dictū ē ī ꝓcedētibꝰ/hmōi defectꝰ seu reatꝰ nō ē aliqḋ positiuū exñs subiectiue ī aliq̄ ī re extra: nec ꝑ ꝯñs ē q̄rēdū isto mō aliqḋ eiꝰ sbm. sꝫ q: nō tñ aliqḋ dr̄ esse sbm alicuiꝰ qḋ realit̄ ē ī ipoꝫ ēt qḋ ꝑuatiue: mō q̄ dicimꝰ idē esse subiectū susceptiuū visus ⁊ cecitatis ⁊ cuiuslibet alteriꝰ habitꝰ ⁊ sue priuationis: ideo ꝯsilit̄ pōt dici aliqḋ eē subiectū receptiuū nō tñ alicuiꝰ pene sed ēt obligationis ad ipā: intelligēdo ꝑ hmōi obligatiōis sbm nō aliud ꝙ ipm esse ad penā aliquā obligatū: nō aūt ipꝫ esse re aliq̄ informatū: sicut nec ꝑ aliqḋ eē priuationis sbm ē itelligendū illḋ esse forma aliq̄ infoīatū/sꝫ ipā potiꝰ spoliatū. nūc aūt originalis reatꝰ dicit obligationeꝫ ad penam. Et ideo q̄rere qḋ sit hmōi reatus seu obligatiōis īmediatū sbm nō est aliud ꝙ q̄rere qḋ sit ad penā ꝓ culpa primoꝝ parētū debitā obligatū. sicut enim subiectū aliq̄ forma priuatū nulla alia mediāte ipꝫ īformāte ē ꝑuatū: ita nec ad penā dāni īmediate obligatꝰ ē obligatꝰ aliq̄ forꝭ mediāte.

Hoc præmisso: dico quantum ad istū articulū tres ꝯclusiones. ¶ Prima ē: ꝙ reatꝰ originalis nō est vnicꝰ sꝫ multiplex. ¶ Hec ꝓbat̄. q: sicut ꝑuatio numerat̄ ꝑ habitꝰ qbꝰ sbm lꝫ idē ꝑuat̄: ita ⁊ obligatio ꝓpter penas ad q̄s aliqs obligat̄. sꝫ reatꝰ originalꝭ ē obligatio ad penas diuersas nō tñ ad vnicā. ġ ⁊c. ¶ Minor ꝓbat̄. q: pena dāni ad quā ē obligatꝰ oīs ī reatu originali cōceptus/est carentia seu priuatio tā visionis ꝙ fruitionis beate. alia aūt ē pena est carere visione: ⁊ alia carere fruitione. Ultra istas ēt duas penas ad aīam ꝑtinentes oēs pro originali reatu dānati carebunt dotibꝰ corporis glorie. lꝫ enī sit ꝓbabile ꝙ corpa ipsoꝝ sint agiliora ꝙ corpa dānatoꝝ: nō tñ habebunt dotē agilitatis nec subtilitatis nec claritatis nec etiā īpassibilitatis corpoꝝ beatoꝝ ꝙtūcūqꝫ nūq̄ de facto (vt dicet̄ inferiꝰ) sint passuri aliquam penā sensus. ġ ad sex potentias īter alias/q̄rū due sunt aīe ⁊ quattuor corporis/sūt obligatiōes ī defectu originali ꝯcepti. q̄re ⁊c. ¶ Scḋa ꝯclusio ē: ꝙ essentia aīe nō est alicuiꝰ reatꝰ originalis īmediatū sbm. ¶ Hec appꝫ q: illḋ dicit̄ esse alicuiꝰ obligationis īmediatū subiectū cuiꝰ est īmediate illa pena ad quā ē obligatio ipsa. sꝫ nullus reatus originalis est obligatio ad aliquā penā q̄ sit īmediate essentie aīe: supposito (vt ī isto articulo supponitur) ꝙ ipsa anime essentia ab oībꝫ suis potentiis sit distīcta. ġ ⁊c. ¶ Minor apparet ex ꝑdictis in alia ꝯclusiōe. q: vt ibi dictū est/pene quas respicit originalis reatꝰ sunt sex priuationes seu carentie supradicte. Sed nulliꝰ illarum subiectū immediatū est essentia aīe. q: idem est subiectū immediatū habitꝰ ⁊ sue priuationis. sed essentia aīe nō ē sbm īmediatū receptiuū alicuiꝰ illoꝝ sex habituū oppositoꝝ illis sex penis/vcꝫ priuationibꝰ supradictis. Cōstat enī scḋm oēs ponētes differētiā īter aīam ⁊ quālibꝫ suaꝫ potētiā/ꝙ ipsa aīe essentia nō ē īmediatū visiōis nec fruitionis sbm susceptiuū nec pricipiū ꝓductiuū. constat ēt ipsaꝫ nō eē sbm illaꝝ dotiū q̄tuor ꝑdictaꝝ corpoꝝ beoꝝ. ġ ⁊c. ¶ Tertia ꝯclusio ē: ꝙ īmediatū reatꝰ originalꝭ sbꝫ ē triplex: vcꝫ itellectꝰ/volūtas/⁊ corpꝰ. ¶ Hec ꝓbat̄. q: cū reatꝰ originalis sit vt dictū ē obligatio ad penā: ⁊ obligatio sit illius cuiꝰ debꝫ eē pena ad quā ē obligatio ipsa ꝑ ꝯñs illḋ ē reatꝰ originalis īmediatū subiectū cuiꝰ debꝫ esse pena quā respicit ipse reatꝰ: sed aliq̄ pena reatꝰ originalis vt visionis diuine carentia ē intellectꝰ: alia vero voluntatis vt priuatio seu carentia fruitiōis: ⁊ oēs alie corporis vt carētie dotiū corpoꝝ beatoꝝ. ġ ⁊c. ¶ Mīor pꝫ q: vt in ꝯclusiōe alia arguebat̄/idē dr̄ eē sbm susceptiuū īmediate habitꝰ ⁊ priuatiōis. sed supposito vt supponit̄ ꝙ intellectꝰ ⁊ volūtas ab essentia aīe distinguāt̄/sbm visiōis īmediate susceptiuū ē itellectꝰ ⁊ fruitiōis volūtas aliāꝝ aūt puta q̄tuor dotiū corpꝰ ipꝫ/siue aīe essētia sit ab oībꝫ suis potētiis distīcta siue penitꝰ īdistīcta. ġ ⁊c. Hec de .i.

Quantum ad secundum: vbi secundum verā opinionē aliter est dicēdū ad istā q̄stionē/est sciēdū ꝙ opinio quā verā reputo/ē ꝙ nec intellectꝰ nec volūtas nec aliq̄ alia aīe potētia dicit aliquid ab ea distīctū ꝓter actū ꝯnotatū. Ex q̄ seq̄t̄ ꝙ ipā aīe essentia nō ē aliq̄ potētia ab ea distincta: q: nulla vt supponit̄/ē sbm īmediate oīs actꝰ ⁊ habitꝰ sibi possibilꝭ susceptiuū. ¶ Hoc ꝑmisso ⁊ hoc supposito ē ꝯñter ad q̄stionē ꝓpositā respōdēdū/dicēdo primo ꝙ sbm īmediatū illiꝰ reatꝰ originalꝭ q̄ ē obligatio ad duplicē penā damni/vcꝫ ad carentiā visionis et fruitionis dei/est essentia aīe. Secūdo: ꝙ subiectū immediatū alterius reatꝰ q̄ ē obligatio ad carētiā seu priuationē quatuor dotiū corpoꝝ beatoꝝ/ē corpꝰ ipm aīa īformatū. ¶ Primū apparet. q: idē ē subiectū visionis ⁊ fruitionis/⁊ vtriusqꝫ istarū duarū formarū priuationis. sꝫ tā visionis ꝙ fruitionis diuine īmediatū sbm est aīe essentia nō aliqḋ aliḋ distinctū ab ipsa. ġ ⁊c. ¶ Scḋm apparet ex eodem medio iam facto ī articulo ꝑcedenti. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē vtrāqꝫ in principio apparet solutio ex ꝑdictis. Prima enī rō verū ꝯcludit ⁊ verum supponit/vcꝫ aīam esse a suis potentiis indistīctā. nec enī vt in minori accipit̄/cōcederet̄ ipā aīa immediate rea si poneret̄ ab itellectu ⁊ voluntate distīcta. Scḋa aūt rō in ꝯtrariū fꝫm ꝯcludit: ⁊ ex falsa suppositiōe ꝓcedit. supponit enī ꝙ potētia intellectiua ⁊ volitiua ab essentia aīe sit distīcta. q̄re ⁊c.

Circa distinctionem trigesimamsecūdam: ī q̄ magister determinat de remissiōe reatꝰ originalis: Quero primo: vtrū reatus hmōi originalꝭ remittat̄ hoī ī baptismo. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia cum reatus originalis sit obligatio ad penam/ibi homo liberatur ab hmōi reatu seu obligatione vbi acceptatur vt dignus paciole

tione. Sed in baptismo quilibet adoptatur/⁊ vt dignus eterna gloria acceptatur. ergo ⁊ ab obligatione ad penã quãlibet liberatur. quare ⁊c. ¶ Cõtra. qꝛ liberatus a reatu vel culpa est etiã liberatus ab eius sequela. sꝫ sequela culpe siue reatus originalis est rebellio ⁊ ꝯtrouersia inter appetitũ sensitiuũ ⁊ intellectiuũ: ⁊ pronitas hoĩs ad malũ ⁊ difficultas ad bonũ: a quibꝰ non liberantur vt cõmuniter baptizati. ergo ⁊c. ¶ Respõsio. vbi sic ꝓcedã. Primo enĩ ostendã quid sit homini remitti istũ originale reatũ. Secũdo. qꝛ tali remissiõe hõ ab oĩ pena sibi debita liberatur: iõ inquirã q̃ pena debeatur hoĩ ꝯcepto in isto originali reatu. Tertio ex predictis dicã ad questionẽ.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ vt ostendetur prolixius in quarto/deũ alicui suũ pctm̃ remittere: nõ est ipsum facere ꝙ pctm̃ nõ fuerit in anima: qꝛ hoc est impossibile fieri. qḋ enĩ fuit nõ põt non fuisse. nec est deum peccatũ ipsum ab aĩa remouere vel facere ne sit actu: quia peccatũ quãdo remittitur non est actu in aĩa sed precessit. nec enim existenti actualiter in pctõ/ vt cõmuniter/peccatũ remittitur: sed ei q̃ in ipso fuit ⁊ nũc cõtristatur. Non ergo deũ remittere peccatũ est aliqḋ predictorũ: sed est idem qḋ deũ nõ imputare ipsi peccatum qḋ remittit ad penã/ ad quã ei antea imputabat: ⁊ secũdũ regulã iustitie imputare poterat. licet enĩ pctm̃ proprium actuale cuiuslibet transeat actus substãtia trãseunte: manet tamẽ actualiter hõ reus: hoc est obligatꝰ ad penã aliquã propter ipsum. a qua obligatione hominem deus absoluit quando ipsi peccatũ remittit. cũ nec culpe remissio sit aliud (vt declarabitur in quarto) q̃ ipsiꝰ culpe ad penã nõ imputatio: ⁊ per ꝯñs hoĩs liberatio a pena nõ iã existente sed inexistere debente. ¶ Ex ꝑdictis sequitur ꝙ remissio peccati immediatius respicit reatum sequentẽ pctm̃ q̃ ipsũ precedẽs peccatũ vt a reatu distinctũ. ¶ Hoc appꝫ. qm̃ vt dictũ est/pctm̃ non aliter alicui relaxatur nisi qꝛ ad penã ipsi debitã non imputatur sed nõ imputare ad penam homini peccatum/est remittere imediate homini debitũ seu reatũ. ergo ⁊c. ¶ Ex premissis/apparet qḋ ad istum primũ articulũ sit dicendum. quoniam cum originalis defectus seu reatus nõ sit peccatũ ꝓprie sumptum/vt in precedentibus fuit dictum: sed obligatio ad penã ꝓpter culpã alienã: ꝑ ꝯñs reatũ originalẽ hoĩ remitti/nõ est aliud q̃ culpã alienã vꝫ primorũ parentũ ipsi ad penam aliquã non imputari. ¶ Hoc declaratur. quoniam sicut se habet remissio reatus actualis ad actuale ⁊ propriũ ipsius rei peccatum ita cõsimiliter ⁊ remissio reatus originalis ad peccatũ alienum/vꝫ primorum parentum. ¶ Hoc apparet. consimiliter enim reatus originalis sequitur ad peccatum alienum sicut actualis ad proprium ipsius rei delictũ. sed sic se habet remissio reatus actualis ad propriuꝫ ipsius rei peccatũ/ꝙ precise ex hoc peccatũ ipsum actuale proprium cuiuslibet remitti dicitur/quia homo a reatu seu obligatione sequente peccatum ipsum propriuꝫ absoluitur. ergo consimiliter nec reatus originalis remissio est aliud q̃ peccati alieni/puta primorũ parentũ eorum filijs ad penam non imputatio: seu ipsorũ ab omni pena seu obligatione ad penam propter culpã alienam liberatio ⁊ absolutio. In hoc tamen est differẽtia inter remissionem reatus originalis ⁊ remissionem reatꝰ actualis: quoniam remissio reatus originalis semper est plenaria ⁊ perfecta: non autem remissio cuiuslibet reatus actualis. ¶ Hoc apparet. quoniaꝫ illius reatus remissio est plenaria et perfecta postq̃ homo cui fit non remanet ad penam aliquam sibi antea debitam obligatus. e conuerso autẽ illius reatus remissio non sic est plenaria postq̃ homo cui fit manet obligatus non ad totã primo sibi debitam: sed ad eius partem. sed post factam remissionem reatus originalis ad nullam penam homini debitam ꝓpter primorum parentuꝫ culpam remanet ipse homo cui fit talis remissio obligatus. secus autem est de remissione reatus actualis. licet enĩ post reatum mortalis peccati remissuꝫ homo sit liberatꝰ a pena eterna ad quam propter ipsum mortale peccatum erat antea obligatus: adhuc tamen vt cõmuniter remanet obligatus ad penam aliquam temporalem. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis omnibus sequitur: ꝙ sicut in remissione reatus actualis dicitur consequenter remitti ipsius rei actuale peccatũ: ita ⁊ in remissione reatus originalis potest etiã dici cõsequenter remitti actuale peccatũ/nõ ipsius cuius est originalis reatus: sed alioꝝ/vꝫ ꝑmoꝝ parentũ. In hoc tamen differunt. quoniã in remissione reatus actualis peccatum remittitur et cuius fuit/vꝫ ipsi actualiter reo. eiusdem enĩ est peccatum actuale precedens ⁊ actualis reatus ipm̃ sequens. in remissione aũt reatus originalis peccatum actuale ꝑmorum parentum qḋ remittitur nõ remittitur eis/vꝫ ꝑmis pentibꝰ: quoꝝ fuit formaliter: cũ tam sit eis remissuꝫ totaliter: sed remittitur eorũ filijs: quorũ nũq̃ fuit formaliter: sed tm̃ virtualiter ꝓ quãto ꝓpter ipm̃ sunt rei ad penã aliquam obligati. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qꝛ cũ reatus seu obligatio ad penam sit tm̃modo ꝓpter culpaꝫ: q̃diu in aliquo est reatus seu obligatio ad penã/tãdiu manet virtualr̃/⁊ si nõ formaliter eius vel alterius culpa. q̃ tunc remitti dicitur quãdo homo a reatu ipõ seu obligatione ad penã ꝓpter culpã ipsi debitã eripitur. sed oĩs Ade filius naturalis cõcipitur reus ⁊ ad penã nõ ꝓpter ꝓpriã culpã sꝫ alienã sibi debitam obligatus. ergo hmõi culpa actualis ꝑmoꝝ pentũ adhuc remanet virtualiter: qꝛ nõ est nec erit vsq; ad terminũ generationis ⁊ multiplicatiõis hoĩm remissa totaliter. nulla enĩ culpa totaliter ẽ remissa q̃diu ad penam aliquam imputatur. sed culpa ꝑmorũ pentũ adhuc imputatur ad penam: ⁊ si nõ eis/saltẽ alijs multis. q̃ licet eis totaliter sit remissa: nõ tm̃ vniuersaliter siue simpliciter: cum non oĩbus sit remissa: sed oĩbus concepis naturaliter imputetur ad penaꝫ: a qua ꝑ ꝯñs siue ab obligatione ad ipam tm̃ quilibet liberatur: ⁊ culpa nõ sua sed aliena ipsi remitti dicitur. q̃re ⁊c. ¶ Ex predictis sequitur corollarie vlterius. ꝙ culpa ꝑmoꝝ pentũ nunq̃ totaliter vniuersaliter remittetur. ¶ Hoc appꝫ. qꝛ culpa ꝓpter quã multi eternaliter punientur nunq̃ imppetuũ remittetur. sed ꝓpter culpam ꝑmoꝝ pentũ solã multi eternaliter punientur. ergo ipa nunq̃ totaliter imo nec aliquo mõ generaliter oĩbus remittetur. aliquibꝰ enĩ remittitur: cũ nulli eoꝝ ad penã aliquã imputetur: alijs aũt nullo modo: cũ ꝓpter ipam ad totã penã ei debitam obligentur: quã eternaliter patientur. quare ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secũdum: vbi est videndũ qua pena pctm̃ ꝑmoꝝ pentũ filijs ipoꝝ cũ reatu originali decedentibꝰ puniatur an vꝫ pena dãni an aliq̃ pena sensus/est sciẽdũ: Primo ꝙ pena sensus dãnatoꝝ ẽ duplex. Una q̃ ꝓprie dr̃ pena sensus: ⁊ ista ẽ dolor sensibiliter afflictiuꝰ q̃ dãnati in igne eternaliter ⁊ corporaliter punientur ⁊ hec pena dr̃ ꝓprie pena sensus: qꝛ ad sensitiuã ptinet dolor talis: cũ sit vel ipse actus sensibiliter respuendi obiectũ sensibile sensibiliter apphensum: vel imediate actũ hmõi ꝯsequatur. Alia ẽ pena dãnatoꝝ q̃ põt dici/licet nõ ꝓprie sꝫ large/pena sensus: diuidẽdo penã sensus cõtra penã dãni: ⁊ talis pena dr̃ tristitia siue illa quã habẽt dãnati de pena sensus ꝑmo mõ sumpta: siue illa quã habẽt de pena dãni/puta de carẽtia visiõis ⁊ fruitiõis dei de vtroq; enĩ istoꝝ tristatur quibꝫ dãnatoꝝ. ¶ Hoc ꝑmisso in quarto libro plixiꝰ declarãdo/pono q̃tuor ꝯclusiões.

¶ Prima conclusio est. ꝙ pena qua puniunt̄ oēs cū solo originali reatu decedētes/magis ꝓprie dicitur esse punitiua peccati actualis ꝙ̄ reatꝰ originalis. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ pena cuiuslibet dānatoꝝ illiꝰ pcti ꝓpter qḋ infligit̄/ꝓprie dī eē punitiua. ſꝫ pena oīm decedētiū cum originali reatu tm̄ ꝓpter nullū pctm̄ aliud eis infligit̄/ nisi tm̄ ꝓpter actuale nō ipsoꝝ: cū nullū habeāt: ſꝫ aliorū puta parētū prioꝝ. ergo pena ipsoꝝ dī esse ꝓprie punitiua culpe actualis nō ipsoꝝ punitoꝝ/sed aliorū. vl' dī esse punitiua eoꝝ quorū est nō ꝓprie ꝓpter ipm̄ reatū: ſꝫ ꝓprius ꝓpter aliorū actuale pctm̄. ¶ Cōfirmat̄. q: licet nullus puniat̄ nisi reus: nō tn̄ punit̄ nec puniri dicit̄ nisi ꝓpter pctm̄ ꝓprie sumptū/vꝫ vt diuisum ꝯtra reatū. ſꝫ reatꝰ originalis nō ē pctm̄ hoc mō sumptū: sicut nec reatus aliqs actualis. nec ei obligatio aliqua ad quācūqꝫ penā dicit aliquā culpā/ licꝫ supponat vl' ꝓpriā ipsiꝰ obligati vl' alienā. reatꝰ aūt nō est aliud ꝙ̄ obligatio ad penā ꝓpt̄ culpā ꝓpriā si sit actualis: vl' ꝓpt̄ culpā alteriꝰ si originalis. ꝗ cū nec reatus actualis nec originalis sit culpa sed eiꝰ seq̄la: nec ꝑ ꝯñs aliqs puniri dicit̄ ꝓpter reatū: ſꝫ ꝓpriꝰ ꝓpter suū vel alteriꝰ ꝯmissū pctm̄. nec etiā obligatio ad penā punit̄: ſꝫ culpa ꝓpter quā ē obligatio ista. q̄re ⁊c. ¶ Sꝫ ꝯtra ꝯclusionē istā videt̄ eē opinio vulgaris oīm dicētiū ꝙ pueri morientes cū solo originali reatu dānant̄ ꝓpter solū pctm̄ originale nō ꝓpt̄ actuale. ¶ Respōdeo. ꝙ sicut actualr̄ delinquētes nō dānarent̄ ꝓpter aliqḋ ipsoꝝ actuale pctm̄ ꝯmissuꝫ nisi ꝓpter ipm̄ eēnt rei: hoc est ad penā obligati: ꝓpter qḋ etiā ꝑht dici dānari q: rei: q: tn̄ nō sunt rei nisi ꝓpter pctm̄: ⁊ ꝓpter illud ꝓprie damnāt̄ ⁊ puniunt̄ ꝓpt̄ qḋ rei inueniūt̄ ideo licꝫ q: rei dānent̄/nō tn̄ ipsoꝝ pena dī ꝓprie punitiua reatꝰ ipsoꝝ: sed pctōꝝ ꝓpter ꝙ̄ est eoꝝ reatꝰ. ita ꝯsilr̄ in ꝓposito pōt dici/vꝫ ꝙ licet morientes cū solo originali reatu ꝯdānent̄ q: rei inueniunt̄: nō tn̄ ꝓprie pena eis debet̄ vt punitiua reatꝰ ipsoꝝ: ſꝫ vt punitiua ītis pcti aliorū/puta parētū priorū. nullū ēi in talibꝰ est pctm̄: pena aūt (vt dictū est) nō est punitiua nisi pcti vl' hoīs ꝓpter ipm̄. quare ⁊c. ¶ Scḋa ꝯclusio est. ꝙ nulla pena sensus debet̄ alicui decedēti cū solo reatu originali. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ cū pena punitiua hoīs/ꝑter culpā nulla debeatur alicui: nō pōt iuste infligi pena positiua ī quo nulla reperit̄ culpa ꝓpria. ſꝫ moriēs cum solo originali reatu nullā habet culpā. ꝗ nec meret̄ penā aliquā positiuam. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. q: oīno est crudelitatis affligere illū ꝙ nūꝙ̄ affligi nec cruciari meruit: q: nec peccauit. ſꝫ moriēs cū solo reatu origīali ī nullo peccauit: nec ꝑ ꝯñs affligi meruit. ergo nec iuste ipi debet̄ pena aliq̄ sensus. ¶ Si forte dicat̄: ꝙ licet talis nō meruerit affligi sensibilr̄ ⁊ torq̄ri: alius tn̄ vꝫ pr̄ eiꝰ ipsi hoc meruit ꝙ peccauit: ¶ Hoc nō valet. qm̄ nullus quātūcūqꝫ pessimꝰ pōt ꝓpter aliquā suā culpā mereri afflictionē aliquā innocenti. sed solū reatū originalē habēs est oīno innocēs q: nūꝙ̄ peccauit: ergo ꝓpter alterius culpā nō est iuste ab aliquo affligendus. ¶ Cōfirmat̄. q: ille ꝙ est eque innocēs alio peccāte sicut nō peccante/non est affligendus nec magis iuste pōt affligi post pctm̄ alteriꝰ ꝙ̄ si ille nūꝙ̄ peccasset. sed ꝓpter pctm̄ primorū parētū eorum filij ꝙ nūꝙ̄ peccauerūt nō sūt magis culpabiles ꝙ̄ si nō peccassent ipsi eorū patres: imo sunt eque īnocētes post ipsoꝝ pctm̄ sicut fuissent si nūꝙ̄ ipsi peccassent. licet enim sint mōrei nō tn̄ ꝓpter aliqḋ suum pctm̄. ergo ⁊c. ¶ Ex predictis sequit̄ corollarie: ꝙ damnati ꝓ solo primoꝝ parentū pctō nullaꝫ penā patiunt̄ tristitie nec doloris. cū ei nullā habuerint experientiā delectationis alicuiꝰ pcti actualr̄: nec debēt pati penā alicuiꝰ tristitie nec doloris. ¶ Cōfirmat̄: q: tam dolor ꝙ̄ tristitia dicit̄ mō pex posito pena sensus: a qua ꝗlibet ipsoꝝ totaliter est immunis. ¶ Sed cōtra hoc arguit̄ primo ꝑ Aug. sic dicentē: Firmissime tene ꝙ oēs qui in pctō originali decedūt eternis ignibus cruciabunt̄. ¶ Secūdo ꝑ rationē. q: ꝗlibet contristatur de illo quod videt sibi esse impossibile ad qḋ tn̄ habēdū naturalr̄ inclinat̄. sed dānati ꝓ solo vl' cum solo reatu originali sciunt nunꝙ̄ se posse cōsequi vitam eternaꝫ/ad quā naturaliter inclinant̄. ergo de hoc cōtinue contristant̄. ¶ Ad primū respōdeo: ꝙ Aug. accipit ibi ignē eternū pro pena eterna ipsorū: nō pro pena sensus damnatoꝝ qua alij in iferno in igne ⁊ de igne dolent ⁊ sensibiliter cruciantur. ¶ Ad secundū respōdet̄. ꝙ vel illi non cōsiderabūt nec intelligēt vitam illā beatā qua carēt. Uel esto ꝙ intelligant/de eius carētia nō tristabunt̄: quia nec tristari a deo ꝑmittentur. quia nec beatitudinē illā actu elicito appetēt: cū sciant deū nolle ipsam eis dare: ⁊ voluntatē nō habeāt a diuina volūtate discordē: cū nec talē habuerint in presenti: cuiꝰ contrarium est de quolibet damnatoꝝ ꝓpter pctm̄ propriū actuale. quare ⁊c. Uel tertio potest dici ꝙ tristitia ē duplex: vel dupliciter potest in aliquo esse/vꝫ necessario sic ꝙ in potestate tristis nō est eius suspensio. Uel cōtingenter: sic ꝙ tristis vno tēpore potest tristari: ⁊ alio tempore nō tristari: quia potest se auertere ab illo de quo intellecto ⁊ nolito antea tristabat̄. Prīa tristitia ē a deo inflicta cuilibet damnatoꝝ propter peccata ꝓpria ipsorum. nec enim est in potestate ipsorū cōtinue nō tristari. Secunda autē tristitia forte erit vel eē poterit in dānatis pro peccatis tm̄modo alienis. cum eñ tales non habeant dotē impassibilitatis: nō videt̄ incōueniēs concedere eos posse tristari nō tristitia eis a deo inflicta vt ipsorū punitiua: sed tristitia ab eis contingenter elicita ⁊ quodammodo volūtarie assumpta: nō quo tristetur in presenti quilibet actu cōsiderās aliquid qḋ non placet sibi. cū enim isti non sint beati/non videtur quin possint aliquādo tristari cogitando aliquid qḋ non placet: nec tamē talis tristitia ē eterna nec a deo eis inflicta vt ipsorum punitiua. ⁊ ita nō est incōueniēs cōcedere ipsos tristari de beatitudinis carentia: quando ad hāc cōsiderādam se actualiter cōuertunt. quia tamē non necessario beatitudinē amissam cōsiderāt/sed cōtingēter: adeo nec necessario sed cōtingenter de eius amissione aliquando contristantur. ¶ Tertia cōclusio est. ꝙ sola pena damni debētur cuilibet decedenti cum solo reatu originali. ¶ Hec apparet et sequitur ex predictis. qm̄ constat aliquam penam esse cuilibet talium infligendam/seu (vt loquar proprius) debitam. sed omnis pena qua est puniendus aliquis in sequenti/est pena sensus vel pena dāni pena autē sensus non punientur isti/vt probatum est in conclusione precedenti. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. quia pena damni est carentia visionis ⁊ fruitionis dei. sed constat ꝙ isti nunꝙ̄ deum videbunt: nec ipso eternaliter ꝑfruent̄. ergo ⁊c. ¶ Quarta cōclusio ⁊ vltīa est. ꝙ hmōi pena damni omnes tales decedentes cum solo reatu originali absqꝫ peccato ꝓprio aliquo actuali/iuste possunt puniri. ¶ Hec probatur. quoniā dominus quilibet dans vel dare promittens aliquid alicui subditorum et cuilibet suorum filiorum/cum aliqua conditione ab ipso cui fit talis donatio/obseruanda: iuste potest ille ⁊ eiꝰ proli illud auferre qḋ dedit/vel nō dare sed sibi retinere si promisit/conditione predicta obseruanda apposita non seruata. ¶ Hoc apparet. quoniā licet filij nō peccauerint: nec per cōsequēs sint puniēdi pena aliqua positiua: possunt tamen puniri pena hmōi priuatiua/vꝫ carētia talis boni eis debiti: quia ꝓmissi/cōditione illis in ꝓmissione apposita nō seruata. sed sic est in ꝓposito. deꝰ eñ dominus dominantium et rex regum dedit primis parētibus originalē iustitiā: quā simul ⁊ gloriā dare sta-

tuerat ꝛ ꝓmiserat oībus eoꝝ filijs/si ipsi primi parētes
deo obediētes fuissent/de ligno vetito nō gustādo.ergo
cōditione ista licite pretermissa/iuste potuerūt ꝛ debue-
rūt tā primi parentes trāsgrediētes ꝙ oēs ipsoꝝ filij na
turales ꝓuari tā iustitia originali iā eis collata ꝙ eter-
nali gloria promissa.quare ꝛc. ¶Confirmatur.quia li-
cet sit iniustitie ꝛ crudelitatis malum inferre alicui non
demerenti:nullius tamen est iniustitie bonū aliqđ sub-
strahere non merenti. sed discedentes cum solo origina
li reatu licet non meruerint affligi pena aliqua positiua
non tamen etiam meruerunt consolari in gloria sempi-
terna.ergo licet nulla pena sensus iuste possit eis infligi
potest tamen sine aliqua iniustitia immo cū magna iu
stitia eis substrahi gloria/quā ipsi non meruerunt nec ꝑ
eis alij. ¶Preterea secūdo ad idem arguitur. quoniā
eque iuste deus potest talibꝰ substrahere gloriā eterna
lem sicut substrahit eis ꝛ alijs oībus viatoribꝰ iustitiā
originalē.sed in substrahēdo primis parētibꝰ ꝛ alijs ab
eis descendentibus oībus originalē iustitiam iam colla-
tā/nullā fecit iniustitiam sed magis iustitiā propter cō
ditionem in donatione appositam nō seruatā:ergo nec
in substrahendo talibus gloriā aliquā facit iniustitiam
sed iustitiam propter cōsimilē rationē. ¶Cōfirmat.qꝛ
licꝫ sit liberalitatis ꝛ misericordie dare alicui nō suū:ꝛ i
iustitie auferre suū:nullius tamē est crudelitatis nec in
iustitie ipsi nō concedere alienū.Sed premiū sempiter
nū nulli est debitū tāꝙ suū.ergo licet sit liberalitatis ꝛ
misericordie in deo aliqbus dare/nullius tamē est iniu-
stitie alijs ipsum subtrahere seu non dare. ¶Preterea
eadē pena qua Adam nō peccante potuerunt sine iniu
stitia puniri eius filij:potuerunt etiā puniri iuste ꝓpter
suum pctm̄.sed Adam nō peccante premiū sempiternū
nulli fuisset debitū nisi fuisset promissum:ꝛ per ꝯñs sine
aliqua iniustitia potuisset tam ipsi ꝙ alijs nō peccanti-
bus nō dari premiū sempiternū:ergo multo magis nūc
post primoꝝ parentū cōmissum pctm̄. ¶Sed forte con
tra ista arguit.qꝛ pena damni est pena maxima damna
torum pro pctīs actualibus in inferno/etiā maior ꝙ pe
na sensus eorum.sed nō potens iuste puniri pena mino-
ri/nec maiori.ergo cum solū originalē reatum habētes
quia ab omni pctō immunes non possint puniri iuste/vt
dictum est/aliqua pena sensus:multo minꝰ poterūt pu-
niri huiusmōi pena damni:cū sit maior ꝙ pena sensus.
¶Ad hoc potest dici ꝙ pena damni non est magis af-
flictiua damnatoꝝ in inferno ꝙ pena sensus vt secundū
se accepta.imo vt sic/nullo modo est afflictiua ipsorum:
sed tm̄ ratione tristitie ipsam cōcomitantis.ꝛ ideo in q̇-
bus est hmōi pena damni/vꝫ carētia glorie absqꝫ tristi-
tia ipsā necessario cōsequēte/vt a deo inflicta tanꝙ eiꝰ
cui infligit punitiua/non est maior ꝙ pena sensus:immo
non est positiue pena aliqua afflictiua.sed isto modo pe
na damni est i damnatis absqꝫ ipsoꝝ pctō aliquo actua
li.ergo ꝛc. ¶Ex ṗdictis omībus sequit corollarie:ꝙ ori
ginalis defectus seu reatus nō est obligatio ad penam
aliquam positiuam alicuius modo aliquo afflictiuā:sꝫ
tm̄ ad negatiuā/vꝫ ad glorie carentiā absqꝫ omni tri-
stitia necessario cōsequēte ipsam.quoniā vt dictū est/ob
ligatio ad penā positiuā ꝛ realiter afflictiuam semp exi
git ꝛ supponit in obligato culpā aliquā ꝓpriā:nō autē
talē exigit obligatio ad penā negatiuā:hoc est ad carē
tiā alicuius boni alias debiti obligato.sꝫ in illa in quo
est solus originalis reatꝰ nulla est culpa.ergo ꝛc. ¶Ex
quo vlterius sequit:ꝙ ponētes originalē reatū ꝓprie es
se pctm̄:habēt ꝛ debēt dicere ꝯñter ꝙ dānati ꝓ solo rea-
tu originali puniunt nō tm̄mō pena damni:sed etiā pe-
na sensus.quoniā omnis peccator eternaliter cōdemnā
dus est ꝓpter suū pctm̄ obligatꝰ nō tm̄ ad penā damni
sed etiā ad aliquā penam sensus.sꝫ si originalis reatus
est pctm̄:cū sit pctm̄ ꝓpriū non primorum parentū/sꝫ eo
rum oīm filiorum:per ꝯñs oēs ꝓpter solū originalē rea
tum damnādi sunt obligati non tm̄ ad penam damni sꝫ
etiam ad aliquam penam sensus.hoc est crudele dictū
ꝛ etiam falsū.ergo ꝛ illud ex quo sequit/vꝫ ꝙ origina
lis reatus sit pctm̄ ꝓprie sumptum/vꝫ vt diuisum con
tra reatū.Quia tm̄ vt large sumptū dicitur de reatu mo
do quo quilibet post cōmissum pctm̄ nōdū indultum di
citur esse in peccato:cum tamē trāseunte actu in ipō nō
maneat:sed reatus:ideo isto modo sancti ꝛ doctores ca
tholici appellant huiusmodi originalem defectū pctm̄.
¶Hec de Secundo.

Quantum ad tertium & vltimum:vbi
respondēdū est ad quesitū/apparet ex ṗcedentibꝰ qđ di
cendū.Cōstat enī ex dictis in dist.xx.ꝛ etiam ex dicēdis
in quarto prolixius/pctm̄ originale siue reatū remitti
homini in baptismo siue flaminis siue fluminis siue et
sanguinis.qm̄ vt apparet ex ṗcedētibus/originalē rea
tū homini remitti/nō est aliud ꝙ pctm̄ primoꝝ parētū
ipsi ad penā damni aliquā nō imputari.ergo ꝑ illud ori
ginalis reatus remittitur homini:quo mediāte ipse li-
berat ab obligatione ad penā debitā ipsi damni pro-
pter culpam sui parentis.sed homo in baptismo libera
tur ab obligatiōe hmōi:cū ibi adoptet ꝛ vt dignus pre
mio acceptet.vnus aūt ꝛ idē nō potest simul esse ṗmio
dignus:ꝛ ad eius carētiā obligatus.ergo ꝛc. ¶Sic ad
questionē. ¶Ad rationē in ṗncipio dicendū.ꝙ talis re
bellio ꝛ cōtrouersia inter appetitū sensitiuū ꝛ itellectiuū
licet occasionaliter sit in hoīe ꝓpter pctm̄ primoꝝ parē
tū:ꝓ quāto illud fuit cā amissiōis originalis iustitie:q̄ si
in hoīe fuisset ab ipō rebellionē hmōi remouisset:nō tm̄ ē
sequela originalis reatꝰ:sꝫ magis carētie originalis iu
stitie:nō enī ꝓpter reatū hoīs siue culpā est in ipō ista re
bellio:cū esset i eo in puris naturalibꝰ cōstituto.sed ē in
ipso ꝓpter carētiā illiꝰ virtutis:q̄ si inesset/rebellionem
istam ꝛ cōtrouersiā remoueret.hmōi aūt virtus est ori-
ginalis iustitia:que non reddit in baptismo.quare ꝛc.

SEcundo quæro. Vtrum origi
nalis defectus seu reatꝰ oībus illis qbꝰ re-
mittit equalit remittat. ¶Et videt ꝙ sic.
qm̄ oēs illi a reatu seu obligatiōe aliq̄ qua
ad aliqđ obligant equalr liberant/a qbꝰ nulla pena exi
git ꝙ eis ātea debebat.sꝫ oēs qbꝰ originalr reatꝰ remittit
sunt tales.a nullo eī ipsoꝝ aliq̄ pena dāni exigit ꝓpter
pctm̄ ṗmoꝝ parētū:ꝓpt qđ erāt ad penā ipā āntea obli
gati.ḡ ꝛc. ¶Cōtra.qꝛ illi qbꝰ inequalia ad q̄ erāt obligati
ātea remittunt/nō ab eq̄li obligatiōe seu debito liberāt
nec ꝑ ꝯñs remotio reatꝰ seu obligatiōis taliū ē eq̄lis.sꝫ
reatꝰ originalr seu obligatio hoim ꝓpt pctm̄ ṗmoꝝ pa
rētū nō ē ad penas dāni eq̄lis sꝫ potiꝰ inequalis.ḡ ꝛc.Maior
ꝓbat.qꝛ pene dāni sūt carētie glorie dei.sꝫ hmōi carētie si
cut nec glie nō sunt eq̄les oīꝫ sꝫ potiꝰ ineq̄les.ḡ ꝛc. ¶Re
sio.vbi prio videbit:an originalis reatus oīm sit eq̄lis.
Secundo ex hoc respondebitur ad quesitū/vꝫ vtrū hic
reatus omnibus qbus remittit equaliter remittatur.

Quantum ad primum:est sciendum ꝙ
originalē reatū oīꝫ eē equalē:pōt intelligi duplr.Cū enī
originalr reatꝰ sit obligatio ad penā dāni:ꝛ duplr possit
aliqs eq̄lr cū alio obligari:Uno mō qꝛ illud ad qđ vter
ꝙ obligat ē in se eq̄le:Alio mō qꝛ licet ineq̄le tm̄ ad ipm̄
equalr necessitate q̄libet obligat:ꝑ ꝯñs ꝯsilr i ꝓposito
pōt dici ꝙ originalē reatū oīm quoꝝ ē esse equalē pōt i-
telligi vno mō qꝛ oēs ad penas dāni equales propter
pctm̄ primorum parētum preteritū obligant. Alio mō

qꝛ eſts ꝙ ad penas inequales tñ ad ipſas equali neceſſitate oēs vniuerſaliter obligant̄. ¶ Hoc p̄miſſo pono quantū ad iſtū articulū tres cōcluſiones. ¶ Prima eſt. ꝙ originalis reat⁹ oīm eſt equalis ſecūdo mō/vꝫ qꝛ reſpicit penā ad quā oēs equalit̄ obligant̄. ¶ Hec appꝫ qꝛ obligati ad penā aliquā ꝓpter eandē cauſam ⁊ eiuſdē dñi ſtatuto immutabili ⁊ a quocunq̄ alio inimpedibili ad penā illā equaliter ⁊ equali neceſſitate immutabili obligant̄. ſed originalis reat⁹ eſt obligatio qua oēs ipſum habētes ad penā damni ſunt ꝓpter lapſum primoꝝ parentū ⁊ ſtatutū diuinū immutabile nec ab aliq̄ alio impedibile obligati. ergo ⁊c. ¶ Scđa ꝯcluſio ē. ꝙ originalis reatus oīꝫ electoꝝ q̄ in ipō prefuerūt/nō fuit equalis imo inequalis primo mō/vꝫ qꝛ fuit obligatio ipſorum ad penas eis debitas inequales. ¶ Hec ꝓbat̄ ꝑ rationē factā in principio. qm̄ priuationes habituū inequaliū dicunt̄ eſſe etiā inequales ſicut equaliū eq̄les. ſed cōſtat ꝙ btitudines electoꝝ qui originalē habuerūt reatum et etiam aliorum ſunt inequales. ergo ⁊ carentie ſeu priuationes ipſarum que dicunt̄ pene damni/ad quas ipſi fuerunt obligati quādo nati vel quādo concepti/fuerūt in eis pene inequales. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ſicut maioris pene eſt carere maiori gloria: ita et maior obligatio eſt illa que eſt ad carentiā maioris glorie: ⁊ minor q̄ reſpicit carētiā ſeu priuationē minoris. ſꝫ electi ī originali ꝯcepti ſunt ordinati ad glias ineq̄les ⁊ obligationes ad ipſas: ⁊ ꝑ ꝯñs ineq̄les ſunt eorū reat⁹ originales: qui non ſunt aliud q̄ hmōi obligationes/vt in precedētibus eſt oſtenſum. ¶ Ex hoc ſequit̄ corollarie: ꝙ ſi aliq̄ beati in originali cōcepti ſunt equalis beatitudinis/taliū reatus originalis fuit equalis: aliorum aūt oīm inequalis beatitudinis inequalis. ¶ Tertia eſt ꝙ reatus originalis oīm damnatorū fuit equalis etiaꝫ iſto mō p̄io. ¶ Hec ꝓbat̄. qm̄ ſicut obligatio ſeu reat⁹ ē hoc mō inequalis/quādo in diuerſis penas reſpicit inequales: ita ecōtrario reatus vel obligatio aliquoꝝ ad equalia eſt equalis. ſed reatus originalis oīm dānatoꝝ ⁊ damnādoꝝ eſt obligatio ipoꝝ ad equales eis debitas penas damni. ḡ ⁊c. ¶ Minor ꝓbat̄. qm̄ aut carētia beatitudinis ad quā obligant̄ oēs iſti/ē carētia btitudinis ad quā fuerāt niſi peccaſſent eternalit̄ ordinati: aut eſt carētia beatitudinis eis poſſibilis abſolute. Sꝫ nō pōt poni p̄mū: qꝛ illō ſupponit falſuꝫ. nū q̄ eī reprobi ꝯdēnādi fuerūt ordinati ſeu p̄deſtinati ad gloriā: ſed p̄sciti ab eterno ad penā ꝑpetuā. ḡ relinquit̄ ſcđm. ſꝫ btitudo oīb⁹ poſſibilis eſt equalis. nō enī vna creatura btificabilis ē capax maioris btitudinis q̄ alia ſꝫ equalis. ḡ cū btitudines poſſibiles damnatis oīb⁹ fuerint equales/⁊ reatus originalis ipoꝝ fuerit obligatio ad carētias btitudinū eis poſſibiliū: p̄uationes aūt habituū equaliū ſint equales: ꝑ ꝯñs pene dānī eoꝝ ſunt equales. ſꝫ obligationes ad equalia ſunt equales. ḡ ⁊c. ¶ Ex p̄dictis ſequit̄ corollarie. Primo. ꝙ reat⁹ originalis oīm dānatoꝝ hominū fuit maior q̄ reat⁹ originalis oīm electoꝝ. ⁊ hoc p̄mo mō p̄dictoꝝ duoꝝ. ¶ Scđo ꝙ pena dānī oīm dānatoꝝ eſt equalis vt ſcđm ſe ſumpta: licet inequalis rōne triſtitie ꝯñtis ipſaꝫ ī dānatis ꝓ pctīs actualib⁹ ī iferno. ¶ Primū appꝫ. qm̄ reatus originalis oīm dānatoruꝫ vel damnādoꝝ eſt obligatio ad carentiā btitudinis eis poſſibilis. reatus autē originalis electorum eſt obligatio ad carētiā btitudinis ad quā ſunt eternalit̄ ordinati. ſed btitudo dānatis poſſibilis maior ē q̄ btitudo cōlata vl̄ cōferenda electis. ḡ ⁊ carētia ſiue p̄uatio illius eſt maior p̄uatione iſtius: ⁊ ꝑ ꝯñs obligatio ad eā: q̄ eſt originalis ipſoꝝ reat⁹. quare ⁊c. ¶ Scđm appꝫ. qm̄ licet iam pena ſenſus ꝓprie ſumpta q̄ triſtitia damnatorū ꝓ pctīs actualib⁹ ſit inequalis: tñ carētia ſeu priuatio beatitudinis vt ſecundū ſe ſumpta omniū damnatorū tā ꝓ pctō actuali ꝓprio q̄ etiā pro pctō alterius/eſt equalis: quia eſt priuatio beatitudinis poſſibilis: q̄ oī creature beatificabili eſt equalis. priuationes autem equaliū habituū ſunt equales. ergo ⁊c. ¶ Hec de p̄io.

Quantum ad ſecūdum: vbi eſt reſpondendū ad queſitū: eſt ſciendū ꝙ originalē reatum oībus equaliter remitti/pōt dupliciter intelligi. Uno mō: qꝛ reatus ipſe dimiſſus oīb⁹ eſt equalis. remiſſiones enī equaliū obligationum cuiuſmōi ſunt ille qb⁹ rei ſeu obligati ad equalia obligant̄/poſſunt dici ſicut ⁊ ſunt equales. Alio modo. qꝛ licet reatus ſit inequalis ī diuerſis qꝛ obligatio ad inequalia: tñ illa licet inequalis que tales obligationes ſeu reatus hmōi reſpiciūt/oībus totaliter ⁊ per ꝯñs equaliter remittunt̄. oībus enī ad aliq̄d obligatis illud equaliter remittit̄/licet ipm̄ in ſe ſit inequale ſi ab eis nihil ei⁹ exigit̄. ¶ Ex hoc apparet q̄d ad q̄ſtionem propoſitā ſit dicendū. cōſtat enī ꝙ reatus originalis electis oīb⁹ remittit̄ inequaliter primo mō: ſꝫ equalit̄ ſecūdo mō. aliis aūt vꝫ dānatis equalit̄ vtroq̄ mō. ¶ Hoc apparet ex dictis in articulo p̄cedēti. qm̄ vt ibi oſtenſum eſt/inequalis eſt reatus electoꝝ: cū inequales ſint gradus glorie ipſoꝝ: ad quoꝝ priuationes obligationes fuerunt reatus originales eoꝝ. licet aūt originales reatus eoꝝ hoc modo fuerunt inequales/ſic tñ electi oēs ab eis ſunt liberati ꝙ nihil alicuius pene ab aliq̄ exigitur: que ipſi debebatur. ergo ⁊c. ¶ Quantum ad dānatos/apparet ꝙ equaliter vtroq̄ modo fuerit remiſſus eis reatus originalis. quoniaꝫ tam ipſorum reatus fuit equalis q̄ etiam ſic cuilibet remiſſus ꝙ quando remiſſus nullus fuit ad penā aliqueꝫ obligatus. ergo ⁊c. ¶ Si tamen dicat̄ ꝙ p̄sciti finaliter cōdemnādi qm̄ in baptiſmo a reatu originali abſoluunt̄ vt digni ꝓ tūc in equalib⁹ gradib⁹ glorie acceptant̄: Tūc poſſet dici ꝙ reatus originales ipſoꝝ ſicut ⁊ electorū fuerunt cōſimiliter īequales. qm̄ hoc ſuppoſito diceret̄ ꝙ reat⁹ dānatorū vel damnādoꝝ quibus in preſenti remittit̄: eſt obligatio ad carentiā btitudinis nō eis abſolute poſſibilis ſed illius ad quā acceptant̄ ⁊ digni reputant̄ qm̄ ab originali reatu liberant̄. talis aūt beatitudo eoꝝ nō eſt eq̄lis ſꝫ inequalis. Secus aūt videt̄ de filiis damnatis qb⁹ originalis reatus nō remittit̄ in p̄ſenti. taliū enī reatus originales vident̄ eſſe obligatiōes ipſoꝝ ad carētiā beatitudinis eis poſſibilis: ⁊ ꝑ ꝯñs equales. q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄ſtionē. ¶ Ad rōnē ī p̄ncipio appꝫ ſolutio ex p̄dictis.

CIrca diſtinctionē trigeſimamtertiam/in qua magiſter determinat: an pctā parentū proximoꝝ trāſeāt ad poſteros: ⁊ an peccatū originale ſit multiplex an tm̄ vnū: Quero p̄io de p̄io/vꝫ vtrū pctā primoꝝ parētū trāſeāt ad filios. ¶ Et videt̄ ꝙ ſic. qm̄ nō min⁹ ad filios vident̄ debere trāſire ſed magis peccata proximorū immediatorū q̄ aliorum magis diſtantiū ⁊ remotorum. ſed pctā p̄morū parentū tranſeunt ad oēs ab eis deſcendētes quantūcunq̄ diſtantes. ergo multo magis peccata aliorum parentum/vꝫ proximorum debent vel poſſunt trāſire ad ipoꝝ filios ab eis imediate deſcēdētes. ¶ Cōtra. qꝛ cū oē pctm̄ ſit volūtariū/ad nullū nolētē pōt trāſire pctm̄. ſꝫ filius pōt nolle ⁊ reſpuere quodcūq̄ ſui p̄ris pctm̄. ḡ nullū ſaltē neceſſario tranſit ad ipſuꝫ. ¶ Reſpōſio. vbi eſt videndū. Primo. an pctm̄ vnius tranſeat in alterū. q̄d eſt queſitum. Secundo. an etiā vnius meritum tranſeat in alterum conſimiliter.

Quantum ad primum: est sciendum q̄ aliud est peccatū vni⁹ transire ad aliū formalit̄ et aliud virtualit̄. Pctm̄ eñ formaliter sumptū est qd̄ distinguitur cōtra reatū. est eñ reatus nō culpa formalit̄: sed quodā mō virtualiter, ꝓ quāto peccatū respicit ipsum sicut causa effectū. sicut eñ effectus est ꝓpter causam originaliter: ita et reatus ꝓpter culpā siue ꝓpter pctm̄. Est ergo secūdū hoc peccatū vnius transire ad aliū formalit̄ / pctm̄ vnius esse alterius pctm̄ vt diuisum: sic intelligendo: q̄ pctm̄ factū ab vno qd̄ et fuit in ipso / incipiat esse in alio subiectiue vel esse ipsius effectiue: eo modo quo peccatū saltē cōmissionis ratione actus substrati dicit̄ habere effectiuū principiū et subiectū. Peccatū aūt vni⁹ trāsire ad aliū virtualiter / est vni⁹ pctm̄ trāsire ad aliū quo ad reatuz. sic intelligendo: q̄ ꝓpter pctm̄ vnius sit alius reus / quia ad penā illi peccato debitā obligat⁹. Et siue peccatū vnius dicatur transire ad alium formaliter siue virtualiter in reatu / adhuc q̄ altero istorū modorum transeat vel vtroq̄: potest intelligi dupliciter. q: vel q̄ sic transeat q̄ in illo cuius fuerat non remaneat vel q̄ sic transeat q̄ etiam in illo in quo fuerat prius remaneat. ¶ Hoc premisso pono tres conclusiones.

Prima est. q̄ peccatum vnius nō potest transire ad alium formaliter. sic intelligendo: q̄ sit peccatum ipsius. Probatur primo de peccato cōmissionis sic. peccatum commissiōis est actus deformis libere elicitus a peccante: ita q̄ ista tria īcludit vel requirit / vz q̄ sit actus: et hoc est in ipso materiale: q̄ actus hmōi sit deformis vel positiue siue contrarie vel priuatiue: et hoc est in ipso formale: et tertio q̄ sit a voluntate creata libere elicitus effectiue. nullus enim actus quantumcunq̄ deformis esset pctm̄ saltē imputabile ad aliquā penā ei in quo poneret̄ tm̄ subiectiue: sic q̄ non esset ab ipso / modo aliquo effectiue. sed nullus actus ꝓduct⁹ ab aliqua causa secunda postq̄ interruptus et etiā multo minus antea potest produci ab alio: ergo nec pctm̄ cōmissionis vnius sic potest transire ad alium q̄ sit eius / sicut fuerat prius alterius effectiue. ¶ Confirmat̄. quia licet actū deformē vel reatum existentē in vno subiecto deus posset ponere in alio: nō tamē illud nec aliquod alterum pōt agere ad ipsum actū ab alio tam productum sed actus deformis q̄ ē pctm̄ cōmissionis / id est pctm̄ q: voluntarium: et per cōsequēs quia ab illo cuius est / causaliter est productus. ergo nullus actus deformis in q̄ consistit pctm̄ cōmissionis potest ab vno transire in alterum. ¶ Si tamen diceret̄ q̄ actus elicitus dicit̄ pctm̄ cōmissionis vt absolute deformis: dicitur autē imputabilis et habere annexuz reatum: quia a voluntate libere elicitus effectiue: tunc consequēter esset dicendū: q̄ peccatū cōmissionis vni⁹ vt distinctū ꝯtra reatū potest trāsire ad aliū: nō autem vt habet annexum reatū. ¶ Sed tamen hoc non videtur rationabiliter dictū. quoniā nihil cōmittit qui nihil agit. sed qui actum aliquē tm̄ recipit nihil agit. ergo talis actus nō videtur debere dici in ipso pctm̄ commissionis: esto q̄ diceretur absolute peccatū ad quēcunq̄ actum obliquū. ¶ Secundo ꝓbatur cōclusio supradicta quantū ad peccatum omissionis cōsistēs (vt nūc suppono) in omissione alicuius debiti act⁹ positiui. quoniā impossibile est aliquem omisisse qd̄ nō omisit. sed si peccatum omissionis vnius fieret alterius hoc necessario sequeret̄ / vz q̄ ille ad quē transiret / omisisset vel omitteret qd̄ non omisit. ergo etc. ¶ Minor declaratur. quoniaz aut quādo vnus aliquid omisit alius illud idem omisit / vel non. Si sic: ergo peccatū vnius nō transit ad aliū: sed in vtroq̄ est propriū omissionis delictū. Si autē alius non omisit: aut quādo pctm̄ omissionis prioris ad istū alterū trāsit ipse nouiter omittere incipit: aut nō: sz omisisse dicit̄ qd̄ tamen antea non omisit: sed primum non potest poni: quia tunc illud esset nouuz omissionis pctm̄ nō illud alterius qd̄ precessit. ergo etc. ¶ Confirmat̄. quia duobus ad idem existentibus obligatis / si vno ipsorū illud omittente et altero faciente eodem tempore / postea pctm̄ omittentis transit ad aliuz aut hoc est quia tūc omittere incipit: aut q: prius omisit. sed non potest poni primū. quia illud esset nouū omissionis pctm̄: aut a priori: sicut si primo omittens postea iterum illud idem omittat alio tempore in quo tenetur illud facere sicut prius / peccat nouo peccato omissiōis alio a priori. nec pōt poni secundū / vt apparet. q: supponitur cōtrarium / vz q̄ prius non omiserit. ergo etc.

Secunda cōclusio est. q̄ peccatū vnius non potest iuste transire in alium vt virtualiter sumptū vz quo ad reatū annexum respicientē penā aliquaz positiuam et maxime sempiternā. ¶ Hec probat̄. quoniam nullus innocēs potest iuste puniri pena positiua aliqua sempiterna. sed oīs reus reatu respiciente penā eternaz ēst iuste pena perpetua puniēdus. ergo nullus innocēs potest effici reus isto modo. sed vt probatū est in alia cōclusione / pctm̄ vnius nō potest transire ad aliuz quo ad culpā. ergo nec quo ad reatū respicientē penā eternam ipso existente innocente. ¶ Confirmat̄. q: iusta pena positiua et realiter afflictiua semꝑ exigit in punito culpaz aliquā precedētē: nec per ꝯsequēs potest infligi alicui innocenti. sed nullius culpa est alterius. ergo nec pena quam meret̄ culpa alicuius debet esse alterius nihil demerentis: sed totalit̄ innocētis. quare etc. ¶ Sed est hic dubiū. an saltē pctm̄ vnius possit trāsire in alterū quantū ad reatū respicientē nō penā eternalē / sed aliquā tēporalē. ¶ Ad hoc cōmuniter respōdet̄ q̄ sic. ꝓpter peccata eñ parentū filij possunt puniri iuste: et si nō eternaliter saltē pena aliqua temporali. sicut et etiā esse factū de multis legit̄ in scriptura. Qd̄ etiā sic ꝓbatur. q̄libet delinquens potest puniri nō tm̄ in se sed etiam in possessiōe sua. sed filius quantū ad esse nature et etiā quo ad bona fortune est possessio patris. ergo pater delinquēs pōt iuste puniri in filio pena aliqua tꝑali. q: vero filius non est possessio patris quo ad animā: ideo nō pōt iuste puniri ꝓpter pctm̄ eius pena eterna nec ꝑuari gloria: cū talis pena respiciat aīam. ¶ Sed quicq̄d sit de cōclusione in se / ratio q̄ ꝓ ipsa adducit̄ nō cōcludit: q: multipliciter deficit. Deficit eñ prio: q: supposito q̄ semē fiat de superfluo alimēti: nihil substātie patris est in filio: nec aliq̄ forma substātialis filij est a prē: sz a deo tm̄ effectiue / vt alibi ē ꝓbatū. ergo filius nō videt̄ esse possessio nec aliq̄d prīs. ¶ Secundo. q: esto q̄ sit prīs possessio quo ad corpus / nō tñ quo ad aīam: nec ꝑ ꝯñs ꝓpter pctm̄ prīs est in aīa filius puniēdus. sed oīs pena hoīs corporalis est principalit̄ aīe: nec eñ actus aliq̄s sentiendi nec dolor ipm̄ sequēs est corporis sz aīe sensitiue. ergo ꝓpter pctm̄ prīs nō est fili⁹ puniēdus ī ꝑsona pena aliqua corporali eternali nec etiā tꝑali. ¶ Tertio. q: et falsū accipit qñ dicit q̄ nulla pena eterna aīaz respiciētē est puniēdus fili⁹ ꝓpter patrē. ꝯstat eñ q̄ pena dāni ꝯsistēs ī carētia cēntialis btitudinis ē aīe rōnal' nō corporis: et tñ tali pena eterna puniūt̄ de facto eternalr̄ oēs ab Adā descēdētes cū origīali reatu moriētes ꝓpt̄ pctm̄ tm̄ ipoꝝ prioꝝ parentū ergo etc. ¶ Si sic diceret̄ / vz q̄ deus non punit aliquē nec puniuit pena aliqua positiua eterna nec corporalis nisi ipe sic puniri meruerit ex aliqua propria sua culpa: et ꝑ ꝯñs q̄ nullius pctm̄ trāsit in aliū quo ad reatū: Ad illud qd̄ obijcit̄ in cōtrariū de multis q̄ ī scriptura sacra legunt̄ esse puniti ꝓpter pctā suoꝝ parentū: dicetur q̄

nō sic illos de⁹ ꝓpter demerita suoꝝ parētū puniuit ꝙ ipsi penā illā sibi īflictā nullaten⁹ mererent̄: imo ꝓpter tpoꝝ demerita circūscripti; demeriti; suoꝝ parētū potuit eis infligere illā penā q̄ fuit eis de facto īflicta. q: tm̄ pena dilecti est pena diligētis: ita ꝙ semꝑ punit̄ diligens in dilectoꝝ pr̄ naturalit̄ diligit filiū: adeo filij dicunt̄ puniri ⁊ possunt ꝓpter pctm̄ parētū/ ꝓ quāto vꝫ pena filioꝝ est etiā pena parētū suoꝝ. ¶ Tunc ergo posset dici ꝙ dupl̄r de⁹ pōt alicui penā infligere vel ipm̄ punire ꝑmittere ⁊ affligi/ vꝫ vel ad ipm̄ ꝓ uniendū vel ad eū exercitādū. Primo mō n̄ videt̄ ꝙ de⁹ aliquē puniat positiue sine aliqua hoc merēte ꝓpria culpa sua. Secūdo modo Job ⁊ multi alij viri scī sunt puniti. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ nullo mō culpa vni⁹ trāsit ad aliū nec videt̄ trāsire debere quātū est ī se formalr̄: nec ēt virtualit̄ quātū ad reatū annexū: q̄ est obligatio ad aliquā culpe debitā penā.

Tertia conclusio & vltima est. ꝙ pctm̄ vni⁹ pōt iuste trāsire ad aliū quantū ad reatū q̄ est obligatio ad penā ad aliquā ꝑuatiuam. ¶ Hec appꝫ. quia etiā de facto isto mō trāsit pctm̄ pmoꝝ parētū ad oēs filios eoꝝ: cū ꝓpter ipm̄ oēs ɔcipiant̄ rei: hoc est obligati ad ꝑpetuā penā dānī: qua q̄dē pena iuste possunt puniri ⁊ de facto puniunt̄ in reatu hmōi decedentes/ vt in ꝑcedētib⁹ est ostēsuꝫ. ḡ ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis oībus apparet ꝙ pctm̄ vni⁹ nō pōt trāsire nec vnq̄ sic trāsit in alium vt formalr̄ sumptū: pōt aūt trāsire ⁊ sic trāsit de facto/ vt virtualr̄ acceptū/ vꝫ quātū ad reatū respiciētē penā priuatiuā nō aūt positiuā realit̄ afflictiuā talē eternā; esto ꝙ aliquam temporalem. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secundum: supposito & ꝑmisso ꝙ merita vni⁹ trāsire ad aliū/ pōt intelligi dupl̄r vꝫ formalr̄ ⁊ virtualr̄/ sicut dictū est de demeritis ī articulo ꝑcedēti: dicēdū est primo. ꝙ meritū vni⁹ nūq̄ transit nec trāsire pōt in aliū vt formalr̄ sumptū. Scdo. ꝙ vt virtualr̄ sumptū trāsit ad aliū. Tertio. ꝙ est ex supabūdāti dei liberalitate. Quarto. ꝙ nō sic trāsit in aliū virtualit̄: q̄n maneat ɔsil̄r in illo cui⁹ ē formalr̄. ¶ Primū pōt ꝓbari ɔsil̄r sicut ꝓbatū est in alio articulo de pctō. ¶ Scdm̄ appꝫ. q: meritū vni⁹ virtualr̄ trāsire ad aliū est meritū vni⁹ ꝓficere alteri ⁊ a deo acceptari vt dignū aliq̄ bono ɔferēdo ipsi. sꝫ ɔstat s̄m fidē deū hoc mō acceptare bona opa existētis ī gr̄a: ⁊ ꝓpter ipa ꝑmiare nō tm̄ illū cui⁹ sunt: sꝫ ēt aliū ꝓ quo fiūt: alias frustra aliq̄s oraret vel aliq̄d bonū faceret ꝓ alio nisi tm̄mō ꝓ seipō. hoc aūt est falsuꝫ. ḡ ⁊c. ¶ Ex hoc sequit̄ tertiū. magne eī liberalitatis est ī deo aliquē ꝑmiare tpalit̄ vel eternalr̄ absq̄ aliq̄ merito qd̄ sit ei⁹ formalr̄. non tn̄ ex hoc sequit̄ ꝙ pctm̄ vni⁹ debeat trāsire ī aliū ɔsil̄r. q̄m sicut ē liberalitatis ⁊ clemētie aliquē ꝑmiari ex alieno merito vl̄ ex nullo: ita eē videt̄ crudelitatis ⁊ iniustitie aliquē ɔdēnare ⁊ positiue affligere tm̄ ex demerito alieno. sꝫ hoc nō pōt nec debet deo attribui/ sꝫ ꝑmū. ḡ ⁊c. ¶ Quartū/ vꝫ ꝙ nō sic trāseat q̄n ī illo cui⁹ est remaneat ɔsil̄r/ vꝫ v̄tualr̄ sicut est capax/ appꝫ. q̄m capax efficit⁹ meriti dr̄ oīs ille q̄ ē ī statu merēdi. ali⁹ aūt q̄ iā est ī ꝑmio vl̄ in supplicio nō ē capax de potētia ordīata dei gradū ꝑmij recipe amplioꝝ. sꝫ actū meritoriū cuiuscūq; existētis ī statu merēdi de⁹ acceptat nō tm̄ vt vtilē alteri sꝫ ēt illi ipsi: cū ꝑ oēm actū meritoriū merea̅t sibi aliquē glīe gradū. sec⁹ autē est de alijs q̄ iā ꝑmiū sunt adepti. tales eī licet possint mereri alijs deū orādo ꝓ eis/ nō tn̄ mereri aliq̄d sibi ipsis: cū totū ꝑmiū sibi debitū sint adepti. ḡ ⁊c. ¶ Ex his sequit̄ ꝙ alit̄ quātū ad aliq̄d est intelligēd⁹ trāsit⁹ vni⁹ ī alteruꝫ v̄tualr̄ q̄ maneat ī illo cuius ē formalr̄ cōsil̄r/ vꝫ v̄tualit̄ ēt ꝑncipalr̄. ɔstat eī ꝙ null⁹ ē tātū reus ꝓpter pctm̄ alienū quātū ꝓpt̄ suū ꝓpriū: cū ꝓpt̄ suū ꝓpriū sit positiue reus reatu respiciēte penā afflictiuā eternalr̄/ si peccatū ē mortale: vel tpalr̄/ si veniale. ꝓpt̄ pctm̄ aūt alteri⁹ nō est re⁹ nisi ꝑuatiue/ vꝫ reatu respiciēte aliquā penā dānī/ puta carētiā alic⁹ boni: n̄ aūt penā positiuā eternalē: esto ꝙ aliquā tpalē. Merita aūt vni⁹ sic trāseūt q̄si ꝙ virtualr̄ ad alterū ꝙ n̄ sūt illi⁹ ɔsil̄r cui⁹ sūt formalr̄: vt appꝫ de meritis btōꝝ q̄b⁹ ipi merēt̄ nob: n̄ aūt aliq̄d sibi ipis. ¶ Sic ad q̄st. ¶ Ad rōnes ī pn̄ci. appꝫ sol. ex p̄dꝫ.

SEcundo quæro. Vtrum originale pctm̄ sit vnicū tm̄. ¶ Et videtur ꝙ sic. q̄m vni⁹ habit⁹ ꝑuatio ē vnica: ⁊ nō plures sed originalis reat⁹ est ꝑuatio vni⁹ habit⁹/ vꝫ originalis iustitie: q̄ fuit vnica virt⁹. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. q: originalis reatus est obligatio ad mltiplices penas. sꝫ ad diuersas penas diuerse sunt obligatiōes. ergo ⁊c. ¶ Respōsio. vbi sic est ꝓcedēdū. q: eī originalis reatus pōt ɔparari vel tm̄ ad vnū hoīem vl̄ ad plures/ vꝫ oēs quoꝝ fuit: ideo pmo ē vidēdū/ an originalis reat⁹ vni⁹ hoīs tm̄ sit vnic⁹ an multiplex. Scdo vidēdū ē illō idē de reatu originali vt est pluriū hominum nō vnius tm̄.

Quantum ad primum: est sciendum: ꝙ originalē defectū in vno hoīe esse vnū pōt intelligi vl̄ de vnitate specifica vel de vnitate ēt numerali. ¶ Hoc premisso dicūt aliq̄: ꝙ origīale pctm̄ vni⁹ hoīs ē nūero vnū. ¶ Qd̄ ꝓbāt. Primo. q: originalis iustitia fuit vna: cui⁹ est ꝑuatio ipm̄ originale pctm̄. priuatio aūt oīs est vna q̄ est habit⁹ tm̄ vni⁹: q̄re ⁊c. ¶ Scdo. q: inobediētia ē fuit vnica rōne cui⁹ est corruptū ꝑ originale pctm̄ totuꝫ gen⁹ humanū. ḡ ⁊ ipm̄ originale pctm̄ est s̄m specie vnū oīm hoīm: nūero aūt est vnū cuiuslibet hoīs singularis. ¶ Tertio. q: in vno hoīe nō est nisi vnica aīa ipso originali pctō infecta. nulli⁹ ēt vnius hoīs est nisi vnica gn̄atio ꝑ quā trāsfundit̄ ipm̄ originale pctm̄. sꝫ pctm̄ nō numerat̄ nisi aut rōne subiecti aut rōne actus substrati. ḡ ⁊c. ¶ Sed iste mod⁹ dicēdi nō pōt stare. q: falsa est ɔclusio quā accipiūt ⁊ oīa ꝑdicta sūt falsa q̄ ad ei⁹ ꝓbationē adducit. nec eī originale pctm̄ est ꝑuatio originalis iustitie/ vt in ꝑcedētib⁹ patuit: nec inobediētia ꝓpter quā est hmōi reat⁹ fuit vnica sꝫ plures: q: pluriū/ vꝫ primoꝝ parētū. Esto ēt ꝙ fuerit vnica: ex hoc n̄ habet̄ ꝙ originale pctm̄ debeat eē vnū: sicut nec ex hoc ꝙ ī vno hoīe ē vnica aīa tm̄: nec ꝙ vn⁹ hō gn̄at̄ vnica gn̄atiōe/ vt accipit ī tertia rōne: q: nec ēt ꝓpter ipm̄ gn̄atiōis actū trāsfundit̄ ad ꝓlē originale pctm̄. Vel esto ꝙ aliq̄ mō possit ɔcedi ipm̄ mediāte gn̄atiōe trāsfundi: ex hoc nō sequit̄ ꝙ tm̄ vnicū mediāte gn̄atiōe vnica trāsfundat̄. ¶ Et iō alit̄ quātū ad istū articulū ē dicēdū. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū: ꝙ originale pctm̄ qd̄ ꝓpri⁹ reat⁹ dr̄ q̄ pctm̄: nō est aliud/ vt sepe ī ꝑcedētib⁹ dictū est/ q̄ obligatio ad penā damni eternā ꝓpt̄ culpā ꝑmoꝝ parentū ɔtcā. Hmōi aūt dānī pena est ꝑuatio seu carētia nō vni⁹ tm̄ sꝫ pluriū vt ēt supi⁹ in dist. alia fuit dictū. est eīm carētia visionis ⁊ fruitiōis dei: ⁊ q̄ duo/ vꝫ visio ⁊ fruitio negata spectāt ad aīam: ⁊ quatuor dotiū corporū btōꝝ. sꝫ ꝑuatiōes nūerāt̄ positiue ꝑ habitus q̄ negant̄. ḡ ꝑuatiōes seu carētie q̄s respicit reat⁹ originalr̄/ sūt diuerse: cū sint habituū diuersoꝝ. sꝫ ad diuersas penas diuerse sūt obligatiōes: ⁊ cū possit eē obligatio ad vnā obligatiōe ad aliā circūscripta. ¶ Hoc ꝑmisso ⁊ supposito/ appꝫ q̄d ad istū arti. sit dicēdū. Duo eī quātū spectat ad ꝓpositū pn̄t elici ex ꝑdictis. Primū ē. ꝙ vni⁹ hoīs reat⁹ origīalr̄ nō ē vnic⁹ tm̄: sꝫ multiplex ēt n̄ solo nūero sꝫ spē. Scdꝫ ē. ꝙ reat⁹ origīalr̄ vni⁹ hoīs q̄ ē tm̄ respectu vni⁹ pena dānī/ ē vn⁹ nūero. ¶ Primū appꝫ. q̄m vt dictū ē/ ꝑuatiōes nūerāt̄ ⁊ distiguūt̄ ꝑ habit⁹. ḡ ꝑuatiōes diuersoꝝ habituū s̄m spēm spē ēt sūt distincte. sꝫ ꝑdicta sex/ vꝫ visio ⁊ fruitio ⁊ quatuor dotes

corp oꝝ btõꝝ/ad quoꝝ oĩm ꝑuatiões originalis reatus dicit obligatiões/nõ solo nũero ſꝫ ſpecie diſtiguũt.ergo ꝛ ipoꝝ ꝑuatiões:ꝛ ꝑ ꝯñs obligatiões ad ipſas.ſed reatus originalis nõ eſt aliud ꝙ hmõi obligatiões.ergo ꝛc. ¶ Nec valet ſi dicat:ꝙ licet pene damni ꝑdicte ſint mlte:tñ eadẽ obligatio ẽ ad oẽs ipas ꝓpt vnicũ diuinũ ſtatutũ ꝗ vult ꝛ ſtatuit ipe de⁹ quẽlibꝫ hoĩeꝫ ſic ꝯceptũ eſſe ad oẽs penas dãni ꝑdictas lꝫ mltiplices obligatũ.qm ſi ꝓpt hoc arguit eẽ tm vnicã obligationẽ ĩ q̃cũqꝫ:ꝛ ꝑ ꝯñs vnicũ originale pctm:eadã rõne põt dici ꝙ oĩa ſũt vnũ:qꝛ oĩa habẽt idẽ ꝑncipiũ:quo volẽte ꝛ ſtatuẽte ꝙ fierẽt ſunt facta.hoc aũt nõ eſt verũ.ergo ꝛc. ¶ Secundũ/vcꝫ ꝙ originalis reatus vni⁹ hoĩs reſpiciens vnã penã tm ſit vn⁹ nũero/appet.qꝛ ſicut ad diuerſas penas diuerſe dicunt eſſe obligationes:ita ꝛ ad vnicã tm vna.ſed viſio dei vel fruitio ꝑ ſe ſumpta eſt in quolibet vno ſubiecto vna numero:ꝛ ꝑ ꝯñs ei⁹ ꝑuatio ꝛ ad ipſaꝫ obligatio.ergo licet obligatio ad priuatiões viſionis ꝛ fruitionis ꝛ alioꝝ oĩm ſit multiplex ſpecie ꝓpter diuerſitatẽ ſpecificã priuationũ:q̃ arguit ex diuerſitate ſpecifica habituũ:tñ obligatio ad vnicã illarũ tm ꝑuationũ põt dici vnica numero:ſicut et ipſa priuatio in eo dicit vna numero.quare ꝛc. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad ſecundum:apparet ex ꝑ̃dictis qd dicẽdũ.Cõſtat enĩ primo ꝙ originalis reat⁹ oĩm hoĩm nõ eſt vn⁹.Scdo.ꝙ originalis reat⁹ diuerſorũ hoĩm/q eſt diuerſarũ penarũ damni/puta ꝑdictaruꝫ priuationũ in alio articulo/eſt multiplex ꝛ diſtinct⁹ ſpecie in diuerſis. ¶ Tertio.ꝙ reat⁹ originalis reſpiciens tm vnicã penã damni eſt multiplex ꝛ diſtinct⁹ nõ tñ ſpecie ſꝫ solo nũero in diuerſis. ¶ Primũ appet.qꝛ tã peccatũ ꝙ reat⁹ ſequẽs ipm numerat ſecũdũ ipm numeruꝫ ſubiectoꝝ de qb⁹ dicit vtrunqꝫ:ergo quorũcũqꝫ pluriũ peccatũ nõ eſt vnicũ:nec reat⁹ ẽt ſequẽs ipm. ¶ Confirmat.qꝛ cũ reat⁹ ſit obligatio ad penã debitã ꝓpter culpã:ꝛ obligatiões numerent ſcdꝫ numerũ illoꝝ ad que ſunt:ꝑ ꝯñs oĩs reat⁹ eſt multiplex q multiplicẽ penã reſpicit.ſꝫ reat⁹ oĩm hoĩm eſt obligatio ad multas penas nõ ad vnã nũero tm.ergo ꝛc. ¶ Scdm appet.qm nõ mĩn⁹ reat⁹ origĩalis q ẽ obligatio ad diuerſas penas dãni ſcdm ſpẽm diſtinguit in diuerſis hoĩb⁹ ꝙ in vno tm.ſed ĩ vno tm hoĩe reat⁹ ſeu obligatio ad penas damni diſtĩctas ſpecie diſtinguit ſpecie/vt in pmo articulo fuit dictũ.ergo ꝛc. ¶ Tertiũ ꝛ vltimũ/vcꝫ ꝙ reat⁹ originalis reſpectu euiſdẽ pene ſcdm ſpẽm cuiuſlibet illarũ ſex ſuperi⁹ ꝑdictarũ ſit diuerſus nũero in diuerſis/appet.tuꝫ qꝛ etiã pena ipa quã reſpicit eſt diuerſa numero ĩ diuerſis/licet ſit ĩ ſpecie ĩdiſtincta.ſicut enĩ alia ꝑuatio viſus ſeu cecitas ẽ ĩ vno aĩali ꝛ alia ĩ alio:ita ẽt alia ꝑuatio viſiõis vl fruitiõis ẽ ĩ vno hoĩe ꝛ alia ĩ alio.tũ qꝛ ẽt ſubiecta iſtoꝝ reatuũ numero ſupponunt eſſe diſtincta:ſꝫ priuatiões diſtinguunt nõ ꝑ habit⁹ tm/ſed etiã ꝑ ſubiecta.ergo ꝛc. ¶ Sic ad queſtionẽ. ¶ Ad rationẽ in ꝑncipio apparet ſolutio ex ꝑdictis.falſuꝫ enĩ in minore accipit qm dicit ꝙ pctm originale eſt ꝑuatio originalis iuſtitie.

Circa diſtinctionẽ trigeſimãquartã/in qua magr determinato ĩ ꝑcedẽtib⁹ de pctõ ſiue reatu originali: ĩcipit determĩare de pctõ actuali:de cui⁹ ſubiecto ꝛ origine hic pmo agit: Quero de iſtis duob⁹/vcꝫ de pctĩ origine ſiue ꝑncipio ꝛ ſubiecto:ꝛ pmo de pmo/vcꝫ Utrũ deus ſit cã pctĩ. ¶ Et videt ꝙ ſic.qꝛ oẽ qd eſt a cã ſcda/ꝛ a pma:licet nõ ecõuerſo.ſꝫ pctm eſt a cã ſcda/puta a volũtate creata.ergo ꝛc. ¶ Maior eſt euidẽs.qꝛ vt videbit in q̃ſtiõe ſequẽti ad nullũ effectũ põt aliq̃ cauſa ſcda agere ſine pma ſecũ principalr coagẽte.ergo q̃cq̃d eſt a volũtate creata eſt etiã ab increata.ergo ꝛc. ¶ Cõtra.qꝛ volũtas inobliquabilis nõ põt eẽ cã alicui⁹ moralis deformitatis.ſed volũtas ĩcreata eſt inobliquabilis pctm aũt eſt q̃dã obliq̃tas ſeu deformitas moralis.ergo ꝛc. ¶ Reſpõſio.vbi ſic ꝓcedã.Pmo enĩ dicã ad q̃ſitũ.Scdo inq̃rã qd ſit pctĩ principiũ/ſuppoſito ꝙ pctm ipſum non a deo ſed ab aliquo alio ſit ponendum.

Quantum ad primum:eſt vna opinio quorũdã dicentiũ: ꝙ pma cã licet poſſet ad oẽm effectũ cuiuſcũqꝫ cauſe ſcde agere ꝑ ſeipſã/nõ tñ de facto cõcurrit cũ cã ſcda ad ꝓducendũ effectũ oẽm ipſi poſſibilem effectiue.Sic enĩ de⁹ res quas ꝯdidit adminiſtrat ꝙ ipſas agere ꝓpꝛios mot⁹ ꝛ effect⁹ poſſibiles eis ſinit.Et hic eſt ꝙ cũ act⁹ poſitiu⁹ ſubſtrat⁹ deformitati q̃ formalr ẽ pctm/vt dicet ĩ diſt.ſequẽti/ſit tm a volũtate creata nõ ab ĩcreata effectiue.a quo enĩ eſt poſitiuũ añs ab eodeꝫ ꝛ nõ alio eſt ꝑuatiuũ ipꝫ ꝯcõitãs/puta deformitas iſta q̃ eſt formalr ipa culpa. ¶ Ex quo vlteri⁹ inferũt ſic dicẽtes:ꝙ ponẽtes pmã cãm ad oẽm cauſe cuiuſcũqꝫ ſecũde effectũ cõcurrẽ effectiue/ĩpoſſibile eſt ſaluare deũ nõ eẽ cãm pctĩ:imo neceſſario habẽt hoc ꝯcedere velint nolint.qm cã añtis eſt ẽt cã ꝯñtis ſequentis neceſſario hmõi añs.ſꝫ de⁹ ponit eẽ cã act⁹ poſitiui pctĩ/puta act⁹ odiẽdi deũ:ad quẽ neceſſario ſeq̃t deformitas:q̃ formalr eſt ipm pctm.ergo ꝛc. ¶ Cõfirmat.qꝛ volũtas creata nõ ẽ cã pctĩ ꝑ ſe ꝛ ĩmediate:ſic ꝙ ꝑ ſe ꝛ pmo ĩtẽdat ipm vt formalr ſumptũ:ſꝫ ꝑ ſe ẽ cã pctĩ ꝯñter ꝛ ꝑ accñs:quia vcꝫ ẽ añcedẽt ꝛ pmo cã act⁹ ſubſtrati ad quẽ neceſſario ſequit ꝑuatio ſeu deformitas q̃ formalr ẽ pctm.ergo ſi de⁹ eſt cã effectiua talis act⁹ ſubſtrati:ꝯſilr eſt cã pctĩ ſicut volũtas ipa creata.hoc aũt ẽ falſuꝫ:de⁹ enĩ nõ põt peccare.ergo ꝛc. ¶ Sꝫ iſta opinio dupl̃r deficit.Primo qꝛ falſũ ſupponit.Scdo.qꝛ nõ euadit ĩcõuenientẽ qd euadẽ credit ad qd euadẽdũ ſupponit ꝛ accipit illd falſũ. ¶ Primũ appet.qm ſupponit ꝑmã cãꝫ nõ cõcurrẽ ad oẽꝫ effectũ cauſe ſcde effectiue.hoc aũt falſuꝫ ẽ.null⁹ enĩ effect⁹ põt eẽ ab aliq̃ ſcda cã:nec ꝑ ꝯñs act⁹ poſitiu⁹ pctĩ a volũtate creata ſine pma ĩcreata ſecũ ꝑncipalr cõcauſante/vt oñdet ĩ alia q̃ſtiõe.q̃re ꝛc. ¶ Scdm/vcꝫ ꝙ ꝯceſſo ꝑdicto ſuppoſito lꝫ falſo/ex hoc ñ euadat iſta opĩ.ĩcõueniẽs ad qd euadẽdũ illd falſuꝫ accipit/appet.qm opĩ.iſta nitit euadẽ tã ꝙ ĩcõueniẽs ꝛ negat deũ eẽ cãꝫ pctĩ:qd tñ vt dicit oportꝫ ꝯcedere oẽs ponẽtes ipꝫ ꝯcurrẽ effectiue ad oẽꝫ effectũ:ꝛ ꝑ ꝯñs ad actũ pctĩ ꝯmiſſiõis cuiuſlibꝫ poſitiuũ.ſꝫ nõ magis ẽ ĩcõueniẽs ꝯcedere deũ poſſe eẽ cãm pctĩ ꝙ actualr eẽ cãm.vtrũqꝫ ẽ falſũ.qꝛ nec de⁹ peccat nec põt peccar.Iſta aũt opĩ.hoc ñ ſaluat:licꝫ enĩ ſaluet deũ nõ eẽ cãm pctĩ:nõ tñ ꝙ nõ poſſit eẽ:imo ẽt hoc cõcedit:qm vt arguit/oĩs cã act⁹ poſitiui pctĩ ẽ cã ipſi⁹ pctĩ ergo ẽt oẽ qd põt eẽ cã act⁹ poſitiui hmõi põt ẽt eẽ cã ipſi⁹ pctĩ.ſꝫ de⁹/vt ꝯcedit iſta opĩ.põt ĩ oẽm effectũ poſſibilẽ ꝑ ſeipꝫ:ꝛ ꝑ ꝯñs ĩ talẽ actũ ſubſtratũ pctĩ poſitiuũ.ergo ꝛ ab ipo põt eẽ pctm.hoc aũt ẽ falſuꝫ.nec eĩ de⁹ eſt nec eẽ põt cã pctĩ:ſic ꝙ ipe de⁹ dicat peccare.q̃re ꝛc. ¶ Cõfirmat.qꝛ nullũ poſſibile qꝛ bonũ vl rectũ iõ a deo volitũ:ſꝫ qꝛ volitũ iõ bonũ.ergo nihil a deo volitũ põt eẽ malũ culpabilr ſeu pctm.ſꝫ quod deus non poteſt velle/nec facere.ergo ꝛc.

Alii tenẽtes cõcluſionẽ ꝑdictã:videlicet ꝙ de⁹ ñ põt peccare/declarãt ꝑ hoc.qꝛ qñ ad effectũ aliquẽ ꝯcurrũt aliq̃ ples cãe/q̃rũ vna põt ĩ ipꝫ ſine alia ꝛ ñ ecõuerſo.ꝙ poſita ſupiori effectũ totalr ꝯtinẽte ſtatuente tñ ñ agẽ ad ipꝫ ſine alia ĩferiori/ñ ponat effect⁹:hoc ñ ẽ ex pte ſiue defectu eẽ ſupioris:cũ ipa ſemꝑ ſit pata ĩferiori cauſe coagere ad ipꝫ.ſꝫ ſic eſt ĩ ꝓpoſito/ꝙ volũtas ĩ

creata cōtinet cū creata vel sine ipsa actum rectū ⁊ mo-
ralr̄ bonū ad quē statuit coagere volūtati create:nō tn̄
agere sine ipā.ḡ ꝙ posita volūtate creata non seqꝫ actꝰ
rectꝰ/nō est ex defectu volūtatis increate/sꝫ tm̄ create.q̄
re ⁊c. ¶Sed nec iste modꝰ dicēdi sufficit. Primo.qꝛ nō
ostēdit deum nō posse peccare/sed tm̄mō nō peccare de
facto/sicut nec p̄cedēs opinio. ¶Scdō.qꝛ etiā nō ondit
sufficient̄ seu vniuersalr̄ de facto.nullū pctm̄ eē a deo/sꝫ
tm̄ pctm̄ omissiōis.nō em̄ ex tota deductione p̄dicta ha
bꝫ ꝙ peccatū commissionis nō sit a volūtate increata
sicut a creata.quare ⁊c.

Et ideo aliter quātū ad istū articulū ē dicēdū.

Ad cuiꝰ euidētiā ē sciēdū:ꝙ pctm̄ vt nūc suppono
ē duplex/vꝫ omissiōis ⁊ ꝯmissiōis. Pctm̄ ꝯmissiōis di
stinguit̄ a peccato omissionis:qm̄ peccatū cōmissionis
licet vt formalr̄ sumptū nō dicat aliq̄d positiuū:sꝫ tm̄ p̄
uatiuū/vt ī distin.sequēti ondet̄:tn̄ vt sumptū materialr̄
dicit actū realr̄ positiuū. Pctm̄ aūt omissiōis nec vt for
maliter nec vt materialr̄ sumptū dicit actū aliquē posi-
tiuū sed p̄uationē ⁊ carētiā oīs actus ad quē actū pec
cās talit̄ obligat̄. Cōmissiōis aūt pctm̄ nō dicit carētiā
actus:qm̄ q̄ nihil agit nō cōmittit:sed dicit carētiā ali-
cuiꝰ moralis circūstātie actui debite:que carētia est for
malit̄ ipm̄ pctm̄. ¶Ex quo infero corollarie.ꝙ qn̄ queri
tur/an deꝰ sit cā peccati:nō est intelligēdū ꝙ hic querat̄
an deus ipse sit causa pcti tāq̄ alicuius effectꝰ p̄ducti
realiter positiui.qm̄ aut pctm̄ est pctm̄ omissiōis:⁊ ta-
le vt dictū est nec formalr̄ nec materialr̄ est aliq̄d ī re ex
tra:nec p̄ ꝯn̄s pōt esse causa alicuiꝰ effectꝰ.aut est pctm̄
cōmissiōis:⁊ tale vt sumptū materialr̄ quo ad actū est q̄
dā creatura:p̄ ꝯn̄s realit̄ p̄ducta:sicut ⁊ quodlibet aliō
ens p̄ductū.nihil em̄ pōt sine p̄ma cā p̄duci/vt dicet̄
in q̄stiōe seq̄nti.vt sumptū aūt formalr̄ nō est aliq̄d realr̄
nec p̄ ꝯn̄s pōt esse p̄prie loquēdo ab aliquo causalr̄:nisi
tm̄ eo modo quo destruēs seu remouēs habitū inexiste-
re debētē vl' actualr̄ inexistētē dicit̄ causare p̄uationē
sequētē:mō quo dicit̄ ꝙ destruēs visum est causa cecita
tis. Sic cōsimiliter in p̄posito est intelligēdū:vt vꝫ cau
sa pcti/si omissiōis/dicat̄ aliq̄s solū.qꝛ nō ponit actū il-
li debitū:si aūt pcti cōmissionis/qꝛ nō tribuit actui quē
producit oēꝫ circūstātiā debitā quā req̄rit. ¶His p̄mis
sis pono quatuor cōclusiones. ¶Prima est.ꝙ peccatū
omissionis nullo mō pōt eē a deo:nec deus pōt existere
eius causa. ¶Hec probat̄.qm̄ pctm̄ omissionis cū dicat
carētiā actus alicui debiti/nō pōt eē nisi ab illo qui ad
actū eliciendū aliquē obligat̄. ¶Hoc apparet.ꝯstat eī
ꝙ omissio actus nullū est necesse pōt pctm̄ nisi ei tm̄ q̄ ē
ad actū hmōi obligatꝰ.⁊ hic est ꝙ eiusdē actꝰ omissio ali-
cui nullū est pctm̄:qꝛ nō obligat̄ ad ipꝫ:alteri aūt ē pec
catū p̄pter cōtrariā ratonē.sꝫ deꝰ nec est necesse pōt ad
p̄ducēdū aliq̄d possibile obligatꝰ.ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ
nō magis omissio vniꝰ rei possibilis q̄ alteriꝰ pōt in deo
eē pctm̄:cū deꝰ ipē equalr̄ sit oīꝫ possibiliū p̄ductiuꝰ:nec
magis sit ad p̄ducēdū vnū q̄ alterū obligatus.sed mul
ta cōstat eē possibilia fieri a deo:q̄ tn̄ nūq̄ sunt facta nec
fiēda.tn̄ nec taliū omissio/q̄ ē a solo deo/cū n̄ sint possibi
lia alicui enti creato ē nec pōt eē aliq̄d pctm̄ ī deo.ḡ ⁊c.
¶Scdā ꝯclusio est.ꝙ ꝯmissiōis pctm̄ quātū ad suū ma
teriale acceptū ē a deo vt a cā sua p̄ncipalr̄/tn̄ effectiua
p̄tialr̄. ¶Hec appet.qm̄ oīs effectꝰ scde cause positiue
est p̄ie cause p̄ncipaliꝰ q̄ scde:nō tn̄ totalr̄:cū ad ipꝫ cā
scda/vt supponit̄/ēt opet̄.sꝫ actꝰ positiuꝰ pctō substra-
tꝰ ē scde cause/puta volūtatis create effectꝰ:cū ipsa sit
p̄ncipiū oīs culpe:vt dicet̄ inferiꝰ ī sequēti articulo.ḡ ⁊c.
¶Ex hoc pōt ꝯcludi corollarie:ꝙ pctm̄ vt sic sumptuꝫ
vꝫ quātū ad actū hmōi positiuū substratū posset esse a
deo/vt a totali cā effectiua/oī alia cā circūscripta.qm̄ ad
oēm effectū ad quē deꝰ pōt agere p̄tialit̄ simul cū aliqua
scda cā/pōt p̄ se totalr̄ sine ipā.cū em̄ sit oīpotēs pōt in
q̄dcūq̄ possibile p̄ seipm̄.sꝫ pctm̄ vt sic sumptū ē effectꝰ
aliq̄s possibilis positiuꝰ:ad quē etiā p̄ducēdū deꝰ de fa
cto agit p̄tialit̄.ḡ ⁊ pōt ī ipm̄ totalr̄. ¶Tertia ꝯclusio
est.ꝙ pctm̄ ꝯmissiōis sumptū formalr̄/puta q̄tū ad de-
formitatē ⁊ defectū p̄uatiuum sequētē actū p̄dictū sub-
stratū positiuū/ē aliq̄ mō a diuina volūtate sicut ⁊ a crea
tura/vꝫ ꝯsequēt̄. ¶Hec p̄bat̄.qm̄ a quo est cālit̄ actꝰ
aliq̄s antecedēt̄/ab eodē ē eiꝰ rectitudo vl' obliq̄tas seu
deformitas ꝯsequēter.sꝫ actꝰ positiuꝰ pcti obliq̄tati seu
deformitati substratꝰ/qꝛ aliq̄ sibi debito spoliatꝰ/ē/vt
p̄batū ē/nō tm̄ a cā scda sꝫ ēt a p̄ia p̄ncipalr̄ āteceder̄.
ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ vt p̄dictū ē/nec p̄ia causa nec scda
cā debēt dici cā deformitatis seu obliquitatis pcti tan-
q̄ alicuiꝰ effectꝰ positiui:cū nihil sit:nec p̄ ꝯn̄s isto mō ī
telligēdo ab aliq̄ eē possit.sꝫ tm̄ scda cā/puta voluntas
creata/dr̄ eiꝰ cā q̄ est cā actꝰ cui nō dat circūstātias q̄ ei
debent̄ sine q̄bus nō pōt actꝰ ipē moralr̄ eē bonꝰ.sꝫ con
stat ꝙ ēt deꝰ ipē est cā eiusdēꝫ actꝰ cui nec dat tales cir
cūstātias magis q̄ volūtas creata.ḡ ꝯsilr̄ talis actꝰ cū
carētia seu p̄uatiōe eoꝝ q̄ sibi debēt̄ ad hoc ꝙ sit bonꝰ
moralr̄ est a deo sicut ⁊ ab agēte creato.q̄re ⁊c. ¶Pre
terea ꝯstat ꝙ p̄ia cā est cā effectiua actꝰ positiui pcti:
quē actū ꝯstat eē indebite circūstātionatū seu debitis cir
cūstātijs spoliatū:quas circūstātias ipsi dare potuit cā
eiꝰ a qua fuit nō tm̄ scda sꝫ ⁊ p̄ia.sꝫ aliq̄d eē cām p̄uatio
nis nō est aliud q̄ ipm̄ p̄uare subiectū habitu vel nō da-
re ei habitū ipm̄ cū possit.ḡ ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ volūtatē
creatā esse cām deformitatis actꝰ nō est aliud q̄ ipsam
esse cām actꝰ positiui q̄ est deformis.oē ergo illud pōt di
ci causa deformitatis actꝰ q̄d est cā substātie actꝰ defor-
mis.sꝫ ꝯstat ꝙ p̄ia cā est cā substātie actꝰ deformis.er-
go ⁊c. ¶Quarta ꝯclusio est.ꝙ deformitas hmōi nō iest
actui nec actꝰ ipse deformis dr̄ eē culpabilr̄ vt a deo sed
tm̄ vt est ab agēte creato. ¶Hec p̄bat̄.qm̄ nullꝰ actus
licet debita sibi carēs rectitudie est deformis culpabilr̄
nisi ī ordine ad cām obligatā ad talē rectitudinē ipsi dā
dā. ¶Hoc appet.qm̄ sicut carētia actꝰ nō est pctm̄ nisi
ei q̄ ē ad actū ipm̄ eliciēdū cāliter obligatꝰ:ita nec actꝰ
quocūq̄ spoliatꝰ vel quocūq̄ alio ꝯtrario īformatꝰ pōt
eē culpabilis nec deformis nisi vt ē a cā obligata ad dā
dū actui q̄d nō habet vl' ad declinādū seu vitādū q̄d ha
bet.sꝫ p̄ia cā/vꝫ volūtas diuina/ad nihil actui alicui
possibile dādū nec declinādū seu vitādū est obligata:sꝫ
tm̄ volūtas creata.ergo nullꝰ actꝰ quantūcūq̄ habeat
aliquā sibi īdebitā circūstātiā positiue:vel nō habeat si
bi debitā p̄uatiue:est culpabil' seu deformis vt a volūta
te īcreata:sꝫ tm̄ vt ē a volūtate creata. ¶Cōfirmat̄.qꝛ
ꝙ actꝰ aliq̄s puta odiēdi deū sit cl'pabilis seu deformis
hoc p̄cise est qꝛ p̄ ipm̄ potētia tendit in eiꝰ obiectū.si eī
p̄ possibile vel īpossibile talis actꝰ poneret̄ in volūtate
creata vel ab ipāmet vel ab alio effectiue:sic ꝙ p̄ ipꝫ nō
tēderet volūtas cōformata ī deū odiēdo ipꝫ:ī nullo eēt
deformis nec culpabil' talis actꝰ:esto ꝙ a volūtate crea
ta ī q̄ existeret subiectiue/p̄cederet effectiue. ¶Ex hoc
euidēt̄ appet.qm̄ si talē actū odiēdi deū q̄ volūtas crea
ta aliq̄ odit ipꝫ deꝰ ab ipā separet ⁊ faceret existē p̄ se in
nullo:tūc actꝰ hmōi separatꝰ erit magis deformis nec
culpabilis q̄ albedo vel q̄dcūq̄ aliud accñs separatū.
cuiꝰ rō nulla eēt alia nisi qꝛ p̄ talē actū volūtas a q̄ eēt
separatꝰ nō tēderet ī eiꝰ obiectū odiēdo ipm̄.ergo nec eēt
actꝰ ipē eēt culpabilis:esto ꝙ ī volūtate existeret magis
q̄ albedo:supposito ꝙ volūtas p̄ ipm̄ nō tēderet ī obie
ctū.sed cōstat ꝙ diuina volūtas p̄ talē actū licet ab ipā
p̄ductū nō tēdit nec potest tendere in obiectū.ergo ⁊c.

Ex prædictis sequitur corollarie ꝙ de⁹ nullo modo potest peccare. ¶ Hoc apparet. q̄m ōnis peccans tendit ꝑ actuȝ culpabilē quē elicit in obiectū ergo non potens tendere in obiectum nisi ꝑ actū inobliquabilem ⁊ rectum nullo modo pōt peccare. sed deus non potest tendere in aliqͦd obiectū nisi ꝑ actū a se indistinctum: ⁊ per ꝯñs inobliquabilem ⁊ rectum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia non magis aliquis actus potest esse vt a deo elicit⁹ culpabilis nec deformis: nec per cōsequens potest peccare per ipsuȝ: q̄ actus illi cōtrari⁹ sit moraliter bonus seu virtuosus. sed nullus actus vt a deo elicit⁹ dicitur meritori⁹ nec virtuosus. nō magis enim actus diligendi deū vt ad deū comparat⁹ est meritorius nec moraliter virtuosus q̄ angelus vel quodcūqȝ aliud ens creatū. cuius ratio nulla est alia / nisi quia ꝑ talem actum de⁹ non diligit magis q̄ per angelū semetipsum. hm̄oi autem actus solū dicitur moraliter esse bonus ꝓquanto ꝑ ipsum potētia tendit in eius obiectuȝ. ergo nec actus contrarius / vȝ odiendi deū / erit culpabilis nec deformis vt comparatus ad volūtateȝ increatam: sed tm̄ vt ad creatam tēdētē ꝑ ipm̄ in ei⁹ obiectuȝ. ¶ Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄rio sic. qd̄ ē tale formalr̄ scd̄ȝ se / ē tale vniformit̄ vt ad qd̄cūqȝ alid̄ ꝯparatū: sȝ qd̄cūqȝ pctm̄ ē scd̄ȝ se malū moralit̄. ḡ ⁊ tale est vt ad omneȝ suaȝ causam comparatū vlr̄. ¶ Preterea volūtas creata non peccat ꝑ actū nisi quia ipsum elicit. non eīm peccaret si ipsum non eliceret effectiue: sed tm̄ reciperet subiectiue. ergo si voluntas creata precise ex hoc dicit̄ peccare quia actum deformē elicit / omnis alia causa ipsuȝ libere eliciens sicut illa consimiliter erit peccans. sȝ voluntas increata conceditur esse causans actū ipsum deformē ⁊ obliquū sicut voluntas creata. ergo ⁊c. ¶ Preterea qd̄ est a duabus causis insimul / a quaruȝ vna non habet aliquid causaliter qd̄ non habeat ab alia cōsimiliter: non potest esse tale magis vt est ab vna q̄ vt est ab alia effectiue. ¶ Hoc apparet. ꝙ est tale / puta albū vel cecum vt ab vno ⁊ non vt ab alio / hoc est quia illud quo mediāte dr̄ esse tale habet ab vno ⁊ non ab alio. nec eīm habens albedinem causaliter consimiliter a duob⁹ / est magis album vt est ab vno q̄ vt est ab alio effectiue. sed omne commissionis peccatum tā quantū ad actuȝ positiuū substratū q̄ etiā quātū ad ꝑuatiuū / puta ei⁹ deformitateȝ est consimiliter videlicȝ causalit̄ absolute ī creata ⁊ creata vt dictū ē supra. ergo ⁊c. ¶ Preterea esto ꝙ voluntas esset productiua non tm̄ in se: sed etiā in alia actus volendi / sicut habent concedere dicentes angelū loquentem producere in audiente actum intelligendi talis actus volendi malus in vna voluntate ab alia ꝓducti⁹ non esset culpabilis vt in voluntate ista esset receptus subiectiue: sed vt ab alia elicitus effectiue. sed per talem actū voluntas causans ipsum non tenderet ī ei⁹ obiectum. ḡ licet volūtas diuina non tendat in obiectū ꝑ aliquem actuȝ creatum / ex hoc non sequitur ꝙ actus non sit culpabilis vt ab ipsa. si moraliter sit deformis qualis est actus odiendi deuȝ. quare ⁊c. ¶ Confirmat̄. qꝛ aut tendere in obiectū per actū dicit aliqd̄ p̄ter actū obiectū ⁊ potentiam tendentē in ipsum: aut nihil. Sed non potest poni p̄imū: qꝛ potētia ꝑ nihil aliud q̄ ꝑ actū tendit in eius obiectuȝ. ergo relinquitur secūdū. qd̄ si sic impossibile est actum esse in potentia non tendente ī obiectum per ipsum: ⁊ ꝑ consequens omnem potentiā habentem odiū vel actuȝ contrariū oportet tendere ī eius obiectum. sed nō tm̄ ꝑ actū deformē in obiectū tendere est maluȝ: sed etiā facere tendere aliū ad obiectū ꝑ actū cōtrariū obliquum. ergo actus odiēdi deum non tm̄ est culpabilis ⁊ deformis voluntati create ꝑ ipsum inei⁹ obiectum tendenti: sed etiam cuicunqȝ alteri ipseȝ tendere facienti.

Ad primum: quando dicitur ꝙ illud quod est tale ⁊ cetera. Concedo si sit tale vt acceptum secundum se ⁊ absolute. sed nullum ens possibile vt sic sumptum est peccatū nec moraliter malum. ipsum eniȝ peccatum siue commissionis siue omissionis non nominat aliquid positiuum nec etiam p̄iuatiuū vt absolute sed vt taliter acceptū. nec enim omissionis peccatum dicit actus p̄iuationem seu carentiam vt absolute acceptam: sed tm̄ vt ad illum cui est actus ipse p̄iuatus debitus / cōparatam. Cōmissionis etiā peccatū nec vt materialiter sumptū dicit actum positiuū: nec vt formaliter / p̄iuatiuū vt absolute sumptū tm̄ / nisi ad illum q̄ tenetur vitare actū sic circūstātionatū indebite ꝯparatū. Et ideo quando dicit̄ in minori ꝙ omne peccatum est secundum se malū moraliter / si ꝑ subiectū hm̄oi ꝓpositionis qd̄ est peccatuȝ intelligatur aliquid positiuum vel p̄iuatiuū / qd̄ vt secūdū se sumptū nō vt ad subiectū aliquod comparatū dicat̄ esse peccatuȝ / propositio est falsa. quia falsum supponit ⁊ implicat in subiecto: cū nullū tale vt sumptū taliter sit peccatū. Si autem ꝑ peccatū intelligatur aliquid positiuum vel p̄iuatiuū simul cuȝ illo ad qd̄ comparatū ipsum dicit̄ esse peccatū: cōcedo isto modo minorem. sed ex ipsa non sequitur cōclusio q̄ infertur / vȝ ꝙ peccatū ipsum sit moraliter malū vt ad deū a quo est causaliter comparatū. q̄m nec isto modo ē peccatū: sȝ tm̄ vt comparatū ad agēs creatū. quare ⁊c. ¶ Ad secūdū q̄n dicit̄ ꝙ volūtas creata peccat qꝛ actū elicit nō qꝛ recipit: Dico ꝙ nec peccat quia elicit nec qꝛ recipit absolute: sed quia elicit actū quem tenetur non elicere: sed vitare. quia tamē in sua potestate est nō elicere vel elicere effectiue: non aūt non recipere subiectiue ideo dicit̄ peccare non vt recipit: sed vt elicit nō quēcūqȝ actū: sed sibi interdictum. ḡ volūtas illa nullum pōt cōmittere peccatū in eliciēdo aliqueȝ actū cui vn⁹ act⁹ non est magis interdictus nec illicitus q̄ ali⁹. sed talis est voluntas diuina. ergo ⁊c. ¶ Ad tertium quando dicitur ꝙ actus qui est a duabus causis a quarū vna ⁊c. Dico ꝙ hoc est verū q̄n act⁹ ille dr̄ talis ꝓpter aliqd̄ positiuū: vt subiectū dicit̄ album quia albedine informatū ⁊ etiam si est talis ꝓpter aliquid p̄iuatiuum absolute acceptum vel ad quēcūqȝ vlr̄ comparatū / puta quia est p̄iuatiuum aliquo positiuo non ab isto vel ab illo actiuo: sed a quocūqȝ fuerit p̄iuatū. Ideo sicut aīal dicit̄ cecū qꝛ p̄iuatum visu non ab isto agente specialit̄ vel ab illo: sed vlr̄ a quocūqȝ vel vt absolute p̄iuatū non vt ad aliquid aliud comparatū. Nō aūt est vera maior ista q̄n dicitur actus esse talis propter aliquod p̄iuatum ad determinatū agens specialiter non vt ad qd̄cunqȝ vniuersaliter cōparatū. sed sic est ī proposito. sicut eīm omissio actus non est omissionis peccatū nisi vt comparat̄ ad causam aliquā determinatā ad actū ipsum omissum eliciendum causaliter obligatā: ita nec ꝓductio act⁹ indebiti dicit̄ peccatū cōmissiōis formalr̄ nisi ratione deformitatis seu p̄iuationis nō vt absolute sumpte nec vt comparate ad omnē causam vlr̄: sed ad illaȝ specialiter q̄ ad dandū actui rectitudineȝ obligatur. talis aūt ē voluntas creata non increata. ⁊ ideo nullus actus vt a p̄ima causa elicitus pōt esse culpabilis seu deformis quātūcūqȝ rectitudine debita sibi carens ⁊ obliquitatē cōtrariā habens. quare ⁊c. ¶ Ad quartum quando dicit̄ ꝙ si vna voluntas esset ꝓductiua ⁊c. Dico p̄imo ꝙ huiusmodi suppositū est omnino impossibile ⁊ absurdū / vt alibi est ostensum. si autem ex vno dato impossibili ⁊ cōcesso sequunt̄ multa alia / non est mirū. quare ⁊c. ¶ So

cundo pōt dici aliter. Ad cuius euidentiam est sciēduȝ ꝙ ꝓducto aliquo malo actu ab vno in alio puta actu odiendi deum/aut esset in potestate recipientis ipsū nō tēdere ī obiectum ꝑ euȝ: aut nō. si sic: talē actū recipiēs peccaret si in obiectū tēderet: nō aūt actum ipsum abso lute in eo ꝓducens/supposito ꝙ actus iste non esset in terdictus vt absolute sumptus: sed tm̄ vt per eum tendi tur in obiectū. si aūt dicat̄ ꝙ non esset in potestate reci pientis ipsum non recipere nec ꝑ ipsum in obiectum nō tēdere: tūc iste recipiens nec in recipiēdo actū nec ī tē dendo ꝑ ipsum in eius obiectum peccaret: sed ille q̄ ta lem actū in ipsum ꝓduceret: ⁊ per ꝯñs ipsum ad deum odiēdū necessitaret. nisi dicat̄ ꝙ ita recipiēs talē actū nō peccaret: ⁊ in tēdēdo ꝑ ipsuȝ in eius obiectū: ꝑ ꝯñs nō esset alteri illicitū in ipso ꝓducere talem actum: cum nullus sit obligat⁹ ad vitandū in seipso nec in alio nisi peccatū. Et ideo quando additur ꝙ actus productus ī vna voluntate ab alia esset culpabilis vt a volūtate eli cit⁹/licet volūtas ipsa per talem actum non tenderet ī obiectum: Dico ꝙ verū est supposito ꝙ voluntati illi es set illicitū non tm̄ tendere in obiectū ꝑ talem actuȝ/sed etiaȝ alteri cōmunicare ipsum: alias non. sed nihil pos sibile est deo illicitum: immo eque licitum q̄ðcūq̄ vnuȝ possibilium sicut alterum. ergo ⁊c. ¶ Ad confirmatio nem q̄ vltimo adducitur/concedo ꝙ potentiam tende re in obiectum per actum non dicit aliquid preter actū ⁊ potentiam eius subiectum. nec tamen forte (vt alibi fuit dictū) sequit̄ qð infert̄: ꝙ sit impossibile actum esse in potentia non tēdēte in obiectū ꝑ eū. Et esto ꝙ seque tur: non sequit̄ ex hoc aliud quod infertur/vȝ ꝙ sit ma lum facere alium tendere in obiectum ꝑ aliquem actū hoc enim non est malum nisi ei qui est obligatus non so lum ad nō tendendū in obiectū ꝑ talem actū/sed etiam ad ipsum alteri nō cōmunicādū. talis aūt non est volun tas increata: sed creata. quare ⁊c. ¶ Confirmatur ista solutio. q: sicut deus est obiectum indebitū odij: ita ⁊ in nocens est obiectum indebitū homicidij. sed hoc nō ob stāte/licet actus hmōi sit culpabilis vt per eū q̄s trāsit in tale obiectuȝ/vȝ innocentem: ⁊ hoc ꝓprio auctori tate: non tm̄ vt auctoritate ⁊ de mandato diuino. immo vt sic tale homicidiū/licet innocentis/est moraliter lau dabile ⁊ honestuȝ: vt patet de Abraham volēte occide re suum filium innocentē. ergo consimiliter in proposito est dicendum/vȝ ꝙ si deus homini infunderet sui odiū: ⁊ ꝑ ipsum odiri p̄ciperet semetipsum: in nullo talis actus videretur eē culpabilis nec deformis. quare ⁊c. ¶ Si q̄ ratur quō ista duo superius concessa ⁊ probata sint pos sibilia/vȝ ꝙ peccatū sit a deo vt ab ei⁹ causa: ⁊ tm̄ ꝙ de formitas que est ipsum peccatuȝ non inest actui vt act⁹ est a deo: sed tm̄ vt ab agēte creato: ¶ Respōdeo ꝙ ista duo bene stant: sicut potest ꝑ alia duo quantum spectāt ad ꝓpositum p̄dictū similia declarari. Ista em̄ duo ca tholice conceduntur/vȝ ꝙ deus est conceptus in beata virgine: ⁊ natus ab ipsa: ⁊ tamē cū reduplicatiōe negāt non enim deus vt deus est conceptus de virgine nec na tus. Et ratio hmōi diuersitatis inter istas ꝓpositiones est: quia cum dicit̄ ꝙ deus est natus de virgine absolute subiectum ꝓpōnis qð est deus/potest supponere ꝓ ho mine ipsi vnito ratione cuius talis propositio cōcedit̄ tanq̄ vera propter communicationem idiomatum: q: deus ipse dicitur ille homo natus de virgine ⁊ cōcept⁹. non autem talem sensum designat ꝓpositio in qua p̄di catur conceptus vel natus de virgine de deo cum redu plicatione acceptos: q: nec tunc deus ipse propositionis subiectum reduplicatū supponit ꝓ aliquo alio a seipso immo ꝑ talē propositionem significat̄ eius p̄dicatū qð est natum de virgine ⁊ ꝯceptū/verificari de deo quocum ꝙ alio circumscripto. hoc autem est falsum. Et ita consi militer in proposito est dicēdum. qm̄ cum dicitur/pctm̄ est a deo vt ab eius causa/ista potest cōcedi: quia subie ctum ꝓpositionis qð est peccatum/potest supponere vt pro actu vel pro priuatiōe alicuius ipsi debiti absolu te. sed vt sic nec actus nec eius priuatio sūt peccatū for maliter: ⁊ ita vt sic potest cōcedi propositio tanq̄ vera quia vt dictum est in p̄cedētibus/a quo est aliquis act⁹ ab eodem habet priuationem eorum q̄bus caret vt ab solute sumptā: non autem vt talis priuatio est act⁹ mo ralis deformatio. sed p̄cise hmōi priuatio est actuȝ mo raliter deformans ⁊ vitians vt comparata ad causam secundam obligatam ad danduȝ actui quod non dedit ⁊ hoc modo importat̄ talis priuatio/vȝ vt comparata ad causam secundam ꝑ subiectū propositionis redupli catū: cum de peccatuȝ/vt pctm̄ est a deo. ideo talis pro positio est neganda. sicut enim deus concedit̄ de virgīe natus ratione humanitatis non tm̄ scd̄m se absolute ac ceptus: ita est in proposito econuerso: vȝ ꝙ pctm̄ sum ptum absolute ꝓ positiuo vel etiam ꝓ p̄uatiuo / cōcedi tur esse a deo non tm̄ vt peccatum: q: vt sic dicit actū ali q̄ sibi debito spoliatū. nihil aūt actui ē debitū vt act⁹ cō paratur ad deū: sed tm̄ vt ad aliud ens creatū. ⁊ ita pec catum vt peccatum dicit ordinem actus substrati et sui priuatam circunstātiā ad aliquod ens creatum. qua re ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum apparet ex p̄ cedentibus quid dicēdū. qm̄ peccatū cōmissionis dicēs positiuum simul ⁊ priuatiuū dupliciter potest sumi/vȝ absolute ⁊ comparate. Primo modo nec actus absolu tus nec eius priuatio nec alicu⁹ ipsi deficiētis est pec catum: sed secūdo modo tm̄/vȝ vt ista duo positiuum. s. ⁊ priuatiuum comparātur ad aliquod creatum ad dā dum actui qð ipsi deficit obligatū. Si primo modo acci piant̄ duo p̄dicta ꝑ cōmissionis peccatuȝ importata: vt sic vtriusq̄ ipsorum principiū dicit̄ esse non tm̄ agēs crea tum: sed etiam increatū: q: nec vt sic acceptū est formali ter peccatū aliquod p̄dictoruȝ. Si aūt secūdo modo ac cipiuntur: modo quo tm̄ sunt peccatum: vt sic non sunt a deo effectiue: sed ab alio agente creato/vȝ ab illo qð est ad dandū actui rectitudinem obligatū. hmōi autem est agens liberū solum/puta oīs creatura intellectual̄ hec eīt em̄ obligata ad actum electionis vel respuitiōis eliciendum conformeȝ non difformem recto dictamini rationis. omnis autem electio vel respuitio recto dicta mini concors est moraliter bona ac virtuosa: ⁊ discors vitiosa. Sic ergo dicendum: ꝙ peccati vt peccati pri cipium est intellectualis creatura tm̄ ⁊ hoc loquēdo de peccato cōmissionis. De peccato aūt omissionis consimili ter est dicendum. qm̄ ab illo d̄r esse omissionis peccatuȝ qð quidem est obligatū ad ipsum actum omissum. nec em̄ omissio vt comparata ad aliquod agens alterū est peccatum. sed act⁹ omissus a nullo est debit⁹: nec ad ip sum est aliq̄s a creatura intellectuali alius obligat⁹: q̄ sola ip̄a rationalis creatura pōt sane intelligēdo eē ei⁹ principium siue causa. quare ⁊c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex p̄dictis qm̄ licet totū qð importatur ꝑ peccatum tam positiuū vȝ q̄ priuatiuum sit a deo vt absolute sumptum: nō ta men vt formaliter ⁊ proprie est peccatum: vt in p̄cedē tibus est probatum.

SEcundo quæro. vtrum aliqua causa secunda possit in aliquem effectum si bi debitum sine prima cogente secū ad ipm

¶ Et videt ꝙ sic. qꝛ omnis causa totalis continens totaliter virtualiter aliquem effectum ꝓse / pōt in euꝫ sine omni alia cā coagēte secuꝫ. Sed alique sunt cause secūde totales effectuū eis possibiliū virtualiter contentiue ⁊ totaliter: alias nulla causa secūda esset totalis sed partialis cuiuscū𝔮ꝫ effectus sibi possibilis. ⁊ cum causa partialis possit / vt communiter cōcedit / in effectū perfectiorem se: ꝑ cōsequēs tunc sequeretur ꝙ omnis causa secunda esset perfectionis effectus seipsa virtualiter contentius ⁊ causaliter productius. hoc autē est falsuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ omnis causa totalis alicuius effectus per se ꝓductiua sine quacū𝔮ꝫ alia causa coagente est in causando illum effectum ab omni causa alia independens. sed omnis causa secunda est tamen essendo ꝙ in agendo ab ipsa prima causa dependēs: cū nec possit existere nec agere sine ipsa. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim probabo cōclusionem intētam respondendo ad questionem propositam. Secundo tangā ⁊ soluam multiplicem obiectionem oppositā.

Quantum ad primum: vbi est respondendum ad ꝓpositā questionē / dico negatiuā cōclusionem / videlicꝫ ꝙ nulla causa secunda potest in effectum aliquem sibi debitum sine prima coagente secum ad ipsum. ¶ Pro ista conclusione arguitur multipliciter ⁊ diuersis. Et primo sic. sicut se habet causa secunda ad primam: ita ⁊ effectus cause secunde ad effectum cause prime. Sed sic se habet causa secunda ad primam ꝙ necessario arguit ipsaꝫ: ergo ⁊ effectus ⁊ actio illi⁹ / vcꝫ secunde cause / arguit etiam ⁊ supponit actionē ⁊ effectū prime cause. quare ⁊c. ¶ Secūdo sic. nulla causa potest per se in effectum aliquem perfectiorem seipsa sine alia concurrente: sed multe cause secunde possunt in effect⁹ seipsis ꝑfectiores: vt patꝫ de igne generato ex motu et de aliis multis. ergo hoc est propter primam causaꝫ cū talibus concurrētē. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio. quia causa continens indistincte aliquem effectum nō pōt ī eum sine causa distincte cōtinente ipm̄. sꝫ sola pma causa continet virtualiter distincte omne possibile: non aūt aliqua secunda causa. Si eñ ignis distincte contineret omnem ignē sibi possibilem: cū tales sint infiniti / ipē esset infinite perfectionis. omne enim distincte continens virtualiter infinita / est infinite perfectionis. sed hoc est falsuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Preterea quarto. quia nulla causa ꝓpria virtute potest ī effectū aliquem suum ꝓpriū tm̄ assimilare prime cause. alias si hoc faceret vltra suā speciē ageret: qḋ non potest. sed omnis effectus cuiuslibet cause secūde est similis cause prime. ergo hoc habet ab ipā. quare ⁊c. ¶ Preterea quinto. qꝛ omnis effectus cause est creatura. sꝫ creatura nō ḋr nisi respectu prime cause cuius solius est posse creare. ergo ⁊c. ¶ Preterea sexto quia deus omnia vult fieri q̄ fiunt ⁊ voluit fieri q̄ facta sunt. Sed primam causam producere effectum non est aliud ꝙ ipsam velle fieri eū. ergo ⁊c. ¶ Preterea septimo. qꝛ effectuꝫ fieri a deo non dicit distinctū aliquid ab extremis / puta a deo ⁊ ab effectu ipso. ergo nō potest eē effectus ⁊ deus quin effectus sit ab ipso. ¶ Sed iste rationes non concludunt. nec ꝓbant aliq̄d: vt patet ꝑ singulas discurrendo. Quādo eñ ḋr in pria ꝙ sicut se habet causa secūda ad primam ⁊c. dicendum ꝙ illa nō ꝓbāt ꝙ effectus cause secunde requirat effectū cause prime aliquem alium a seipso: nec actio secūde cause actionem prime aliā ab illa qua fuit ꝓducta ipā secūda causa si fuit a prima: non aūt aliquā terminatā aliā ad effectum ipsius cause secunde. quare ⁊c. ¶ Ad scḋam concessa illa maiore assumpta / licet forte nō sit per se nota: nec eꝫ ꝑ se notis demōstrabilis / diceret ꝙ licet effect⁹ limites secūdarum causarum excedētes oporteat ad primā causam reducere: non tamē alios. quare ⁊c. ¶ Ad tertiam quando dicitur ꝙ causa distincte continens infinita est ꝑfectionis infinite: diceret ꝙ verum est / si sic cōtinet distincte ipsa ꝙ potest simul in ea. cuius cōtrarium ē in proposito. nec enim ignis potest in infinitos ignes simul: sed ī vnū post aliū successiue. quare ⁊c. ¶ Ad quartam dicendum: ꝙ inter primam causam ⁊ aliquam rem creatā non est aliq̄ similitudo vniuoca ī aliquo in re extra. quare ⁊c. ¶ Ad quintam dicendum ꝙ illa ratio nō probat primam causam esse necessariam ad effectū cause secunde ꝓducendum: sed tm̄ ad ipsum cōcurrere sic de facto. ¶ Ad sextam dicendum: ꝙ illa que deus vult fieri fiunt eo modo quo ipse vult ea fieri. potest aūt velle fieri a se: vel etiam forte nō a se: sed a causa secunda tm̄. quare ⁊c. ¶ Ad septimam concedo ꝙ effectum fieri a deo non dicit distinctū aliquid ab extremis. nec ex hoc tm̄ sequitur qḋ infertur: quia nec aliqua esse vnita dicit distinctū aliquid ab vnitis: nec tamen propter hoc sequit ꝙ non possint vnionis extrema existere non vnita. q̄re ⁊c.

Et ideo ad cōclusionem prędictam potest aliter argui. Primo sic. omnis causa totalis potest in effectum quocun𝔮ꝫ alio circunscripto: ergo illud sine quo causa secunda non potest in aliquem effectum oportet esse illius effectus causam: sed nulla causa secunda potest sine prima in aliquem effectum. ¶ Hoc ꝓbatur. qm̄ non potēs plura simul ꝓducere nec ad aliqḋ illorum magis ꝙ ad alterū se determinare per se / nō potest ꝑ se agere. Sed omnis causa secunda est pluriū effectuuꝫ virtualiter cōtentiua: quos plures effectus nō potest simul ꝓducere: sunt enīꝫ infiniti. ignis enim cōtinet infinitos ignes in potentia. nec aliqua naturalis causa potest se determinare ad producēdū aliqued illorū tm̄ magis ꝙ alterum. ergo nulla causa naturaliter agens se determinare non potēs potest in effectū aliquē per se ipsam. non enim potest simul in omnes in ipsa virtualiē cōtentos nec in aliquem tm̄ illorum: quia tūc tam posset se determinare nūc ad istum effectum nūc ad alium producendū: ergo indiget prima causa ipsam determināte ⁊ secum ad determinatū effectum nūc ad vnum nūc ad aliū coagente. ¶ Sed forte dicetur ꝙ ista ratio non arguit de omni causa secunda vlr. sed tm̄ de causa naturali ⁊ naturaliter agente / nō aūt de libera. nec etiam arguit naturalem causam indigere prima tanꝙ coagente secuꝫ: sed tanꝙ determinante ipsam ad proprium effectū. ¶ Sed ista solutio licet sit rationabilis: tm̄ nō videtur sufficere. quia posita causa totali ⁊ p̄sente passo sibi potest sequi actio quocun𝔮ꝫ alio circūscripto. nulla eñ causa videtur posse suspendere actionem alicuius alterius cause totalis nō suspēdēdo seu destruendo principiū illius actionis. sed prima causa potest suspendere actionem cuiuscū𝔮ꝫ cause secunde p̄nte sibi passo: vt patet de igne trium puerorum: ergo nulla causa secūda est sufficiens causa nec totalis alicuius effectus. ¶ Confirmatur. quia deum actionē secūde cause suspendere non videtur esse aliud ꝙ ipsum illi non coagere. Sed si causa secūda esset totaliter causa alicuius effectus sibi possibilis: ꝑ hoc ꝙ deus non coageret cause secūde nō suspēderet eius actionem: cum ad causam totalē nō sit necessaria causa alia. quare ⁊c. ¶ Sed nec istud videt sufficere. negaret enim assumptuꝫ: ⁊ diceretur ꝙ actio secūde cause non per hoc suspenditur a prima causa quia ipsa non coagit illi: cum nec hoc necessario sit ponendū: sed per hoc qꝛ ipse deus vult causam secundam non agere ad effectum sibi possibilem ꝑ seipsam sine prima coagente: non tamen sine ipā eam agere permittēte. quare ⁊c.

¶ Preterea secūdo ad conclusionem ꝑdictam arguit̄ sic ex parte dependentie. a quo aliquid dependet in fieri ⁊ in esse / ab illo causat̄. s; oīs effect⁹ cuiuscūqꝫ cause secūde dependet a deo isto duplici mō. nec eī pōt esse nec fieri sine ipso. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄. q: cessante dependētia alicu⁹ ad illud a quo immediate dependet / cessat dependentia eiusdem ad illud a quo illo prior mediāte dependet. sed si effectus cause secūde non est immediate effectiue nisi ab ipsa secunda causa / non dependet a prima nisi mediante secunda. ergo cessante dependentia ignis geniti ad generantē / cessat ⁊ ad deum. hoc autem est falsum. q: ignis genitus non dependet a generante / nisi i fieri. a prima aūt causa dependet tam in fieri ꝙ in esse. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nō pōt esse idem necessaria dependentia ⁊ contingens. Sed omnis dependentia effectus ad secūdā causam est contingēs: ad primā autem necessaria. ergo ⁊c. ¶ Sed nec ista videntur demonstratiue concludere. omnia etiam innitunt̄ vni fundamēto / vz ꝙ terminus dependētie sit causa fundamēti dependentis ad ipsum. hoc autē non videtur esse ꝑ se notum: nec etiā forte verū. Quod apparet. ¶ Primo. q: secundū multos vnio nature humane cū verbo est quedam dependentia ipsius nature assumpte cui⁹ terminus est tm̄ verbuz quod tn̄ nec ipsius nature assumpte nec ei⁹ dependētie est magis ꝙ pater ⁊ spūs sctūs principiū ꝓductiuū: cū trinitatis opera ad extra sint totaliter indiuisa. quare ⁊c. ¶ Secūdo. q: notitia intuitiua scdm̄ aliquos sic dependet a suo obiecto ꝙ non potest existere sine ipso: cum tamen ex hoc non sequatur scdm̄ ipsos ꝙ obiectum ipsum sit talis notitie principium ꝓductiuum. ¶ Tertio quia relatio dependet a termino non tm̄ a fundamento cū tn̄ scdm̄ cōmuniter loquentes fundamētū tm̄ sit eius principium effectiuum. omne etiam accidens dependet a suo subiecto: cum tamen non quodcunqꝫ subiectū sit oīs accidētis ab ipso dependentis principium effectiuū. Et ita in proposito diceret̄ ꝙ licet quolibet ens ꝯtingens ⁊ ꝑ consequēs oīs causa secunda ⁊ eius effectus sit dependens a prima causa / ex hoc non videtur euidenter sequi ꝙ ipsa prima causa ꝯcurrat necessario effectiue ad oīa ꝓducendū. q̄re ⁊c. ¶ Confirmatur. quia licet oīs causa secūda dependeat a prima necessario in agendo: non tamen habetur an dependeat ab ipsa tanꝙ a determināte eā nūc ad illū effectū nūc ad alium ꝓducendū: an tanꝙ ab illo quod est necessariū ad agendum ⁊ effectuz secū partialiter ꝓducēdum. quare ⁊c. ¶ Preterea tertio ad ꝯclusionem principalem arguitur ex parte contingētie. qm̄ ad omnem effectum contingenter causatū oportet concurrere aliquā causam contingenter causantez. nec enim a causa causante necessario effectus prouenit contingenter. sed omnes effectus vniuersi contingēter causantur non necessario. ergo ⁊c. Sed talis causa non potest poni alia ꝙ prima. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia nulla causa potest impedire actionem alterius nisi subtrahendo ipsi aliquid necessarium ad agendum. sed prima causa potest impedire actionem omnis cause secunde: non causando in ipsa aliquid actioni repugnās: nec subtrahendo ei aliquid illi intrinsecū conueniens. ergo hoc habet facere subtrahēdo aliquid illi extrinsecū: quod non est aliud ꝙ velle suum illi necessarium ad agenduz. quare ⁊c. ¶ Preterea. quia deus immediate vult causam aliquam secūdam / ideo causat eam. sed eque immediate vult eius omnem effectum. ergo ⁊c.

Sed nec ista vidētur cōcludere. Ad primum enim quādo dicit̄ ꝙ a causa necessario agēte nullus effectus prouenit cōtingenter: diceretur ꝙ hoc est verum de causa q̄ sic agit necessario ꝙ non potest impediri eius actio ꝑ aliquā aliam ꝯtingenter causantem ⁊ impedientem. Sed sic non est in proposito. qm̄ licet oīs causa secūda naturalis agat quantū est in se necessario in passo sibi proximo / q: tamen ad hoc requirit̄ ꝑmissio prime cause ⁊ determinatio ad certum effectū: ipsa autē prima causa sic permittit secūdam causam agere cōtingenter ꝙ potest non permittere nolendo eaz agere: hic est ꝙ omnis secunda causa dicitur agere contingenter. quare ⁊c. ¶ Ad secundum cōsimilit̄ diceretur / vz ꝙ licet velle diuinum sit ad actum cuiuslibet cause secunde necessarium ꝑmissiue / nō tamen effectiue. ¶ Ad tertiuz consimiliter est dicēdū / vz ꝙ licet deus eque immediate velit effectū quemlibet sicut eius causam: non tn̄ consimiliter. q: causaz potest velle fieri a seipso immediate effectum autem a scda causa non a se efficiente: sed tm̄ mō ꝑmittente. quare ⁊c. ¶ Sed cōtra. q: ad productionem alicuius effectus nihil est necessariū nisi quod est causa eius in aliquo genere cause. sed prima causa est necessaria ad productionē cuiuscunqꝫ effect⁹ possibilis cuiuscunqꝫ cause secunde: cum nulla cā scda vt concedis possit agere sine ipsa saltem permittente: nec causa naturalis sine ipsa determināte. ergo oportet ipsaȝ ꝯcedere eē causam omnium possibilium nō alterius generis ꝙ efficientis ⁊ finalis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia aut diuina permissio qua causa secūda ꝑmittitur agere ad effectum / aliquid facit ⁊ cooperat̄ cause secunde ad eū: aut nihil. Sed non potest poni secunduz: q: non existēte illo quod non facit aliquid ad aliquem producibilem effectuz nec cooperatur cause secunde ad ipsum: non ꝓpter hoc minus potest causa secunda agere ad effectum. sed deo nolente siue non permittente nulla causa secūda potest in aliquem effectum sibi debitū: deo aūt ꝑmittente pōt. ergo hmōi diuina ꝑmissio aliquid cuilibet cause secūde cooperatur ad omnē effectū suū: quod est ꝓpositū. ¶ Preterea. quia sicut gubernatoris ꝑsentia dicitur esse causa salutis / ⁊ absentia ꝑiclitationis: ita oē illud arguitur esse cā aliq̄d faciens ad effectū / cuius substractio cōceditur esse impediens ipsum. sed constat ꝙ substractio diuine ꝑmissionis impedit oēm possibilem effectū. ergo ipsa aliquid cooperatur et facit ad ipsum. sed nō potest ad eū aliter cooperari ꝙ per modum agētis ⁊ finis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia sicut ꝙ aliquid sit causa alicuius solum a posteriori arguitur / vz q: vnum ad alterum sequi videtur: ita aliquid necessario oportere ꝯcurrere ad effectū aliquē ꝓducendum vt aliquam eius causam / non potest ex alio argui / nisi quia scitur nunꝙ illū posse fieri sine alio concurrēte. omne ergo illud sine quo aliquid nō potest fieri / ⁊ quo posito ē possibile / oportet ꝯcedere esse ipsius aliquā causam necessariam ad ipm causaliter ꝓducendum. sed sine prima causa volente vl̄ permittente impossibile est secūdā ad aliquē agere effectum. ergo oportet primam esse cuiuscunqꝫ effectus aliquā causam: ⁊ ꝯstat ꝙ nō aliam ꝙ finalē ⁊ efficiētē. ergo ⁊c. ¶ Ex his apparet: ꝙ non valēt solutiōes date superius ad aliquas rationes. In quibus solutionibus dicebat̄: ꝙ licet rōnes cōcluderēt primā causam esse necessariaȝ ad ꝓductionē cuiuscunqꝫ effect⁹ cuiuslibet secunde cause / tanꝙ ꝑmittentē agere ipsam causam secundā / ⁊ etiā tanꝙ determinātē causaȝ naturalit̄ agentē se determinare non valētē nūc ad vnū effectū / puta ignē / nūc ad aliū ꝓducendū: nō tn̄ tanꝙ cause secunde ad effectū ipm aliquid necessario coagentē. qm̄ vt dictū est si diuina ꝑmissio vel determinatio nihil effectiue faceret nec scde cause coageret ad effectū: non magis prima causa permittente ⁊ determinante ꝙ nō ꝑmittente nec determinante secūda causa posset agere ad aliquem effectū: cū ad effectū nō sit necessariū simpliciter aliquid quod nō est ipsius

aliquo modo causa. ergo cū diuina permissio ponat̄ necessaria ad oēm effectum cuiuscūq; cause secūde: ꝛ diuina determinatio ad effectū cause scḋe agentis naturaliter ꝓducendum: ꝛ nec diuina ꝑmissio nec determinatio possit poni alia cā ꝙ̄ efficiens ꝛ finalis: ꝑ ꝯ̄ns sequitur ꝓpositū / vez ꝙ ꝯcedens p̄mam causaꝫ esse ad ꝓducēdū quēcūq; effectū cause secūde necessariā vt ꝑmittentē vl̄ vt determinātē: habet ꝯsequenter etiā ꝯcedere ipsam esse necessariā vt agentem. quare ꝛc. ¶ Cōfirmatur. q2 ex nullo alio (vt dictū est) arguit̄ aliquid esse causam effectiuā alicuius / nisi quia ad ipsum illud ponitur ꝛ non ponitur sine illo. si eñ ad ignem esse per se tm̄ nō posset sequi ignis in passo disposito sine aqua concurrente cū eo / nō magis sciremus ignē esse causam ignis effectiuā ꝙ̄ aquam: cū ignē esse causam ignis nesciamus ex aliquo / nisi quia ad vnū ignem aliū sequi videmus. sed cōstat cuilibet catholico ad nullā cām secūdam positā sine p̄ma volēte seu ꝑmittente ꝛ determinātē cām ipsam scḋam se determinare nō valētē / aliquē posse sequi effectum. ꝑ hoc aūt / vez primaꝫ cām velle seu ꝑmittere secūdam causam agere vel ipsam ad agendum determinare / non est aliud intelligendū ꝙ̄ ipsam cum ea agere ad effectum. si eñ alio modo ꝙ̄ vt cā efficiens attingendo effectū aliquid qḋ non est cā materialis nec formalis esset necessarium ad effectum ipsuꝫ aliquem ꝓducenduꝫ nunꝙ̄ possemus scire nec ꝓbare ignē esse causam alterius ignis: nec aliquā causam effectiuā. nec eñ ex alio ꝓbat̄ / nisi quia vno igne passo p̄sente alius in ipso passo sequitur. Sed si alio modo ignē oporteret ad ꝓducēdū aliū ignē ꝯcurrere ꝙ̄ vt cām efficiētē: ex illo ñ mag' ꝓbaret̄ ignem esse causam ignis ꝓductiuam ꝙ̄ aquaꝫ. hoc autem est falsum. q2 tūc nulla nobis remaneret via ad sciēdum nec ꝓbandū aliquid esse causaꝫ alterius effectiuā ergo ꝛc. ¶ Ex his videt̄ ꝙ rationes facte superius ex ꝑte depēdētie ꝛ contingentie effectuū omniū aliqualiter concludūt: nec solutiones date ad ipsas videnť esse sufficiētes. omnino eñ videtur improbabile dicere ꝙ effectus aliquis necessario depēdeat tam in fieri ꝙ̄ in esse ab illo qḋ nō ē ei' causa in aliquo genere cause. alias vt dictū est nunꝙ̄ cognosci poterit nec ꝓbari aliquid esse causam alicuius alterius effectiuā nisi solū ex hoc sciatur. quia ab ipso dependet in fieri: cū ipo posito illḋ fiat ꝛ non posito nō fiat. sed ꝯstat oē possibile a prima causa dependere tā in fieri ꝙ̄ in esse: cū ipsa volēte fiat ꝛ factū maneat: ꝛ nolēte nō fiat vel si est factuꝫ nō maneat. ergo ꝛc. ¶ Consimiliter arguit̄ ex parte contingētie effect' qm̄ nullus effectus potest dici fieri cōtingēter propter ꝯtingētiā ipsi' qḋ non est eius aliqua causa in aliq̄ gn̄e cause. sed omnis effectus oīm secūdarū causaruꝫ fuit cōtingēter productus. ergo illud ratione cuius fuit eoruꝫ ꝓductio sic ꝯtingens / fuit ipsoꝝ ꝛ est necessaria aliquo modo cā. sed hoc nō est aliud ꝙ̄ prima cā ꝯtingenter nō necessario effectū volēs ꝛ determinās sic fiendū. ꝙ̄ ipsa est omnis effect' possibilis cā. ꝛ cōstat ꝙ non alia ꝙ̄ efficiens ꝛ finalis. ergo ꝛc.

Nec valent illa quę contra ista argumēta ex parte depēdētie ꝛ ꝯtingētie effectuūꝫ superius sunt obiecta. ¶ Ad illḋ eñ qḋ obiicit̄ de vniōe hypostatica nature assumpte / apparet ꝙ nō ꝯcludit. Primo. q2 falsum supponit qñ dicit ꝙ talis vnio sit depēdētia. nullius eñ creature ē depēdētia necessaria i fieri nec i esse nisi ad trinum ꝛ vnū deum. Secundo. q2 esto ꝙ esset depēdētia / non sequit̄ aliquid contra ꝓpositū. q2 eius terminus q̄ est dei filius est cā ipa / vez nature dependētis ꝛ etiā depēdentie eius: supposito ꝙ talis depēdentia sit forma aliqua ꝑ se vna ab extremis distincta: qḋ reputo tm̄ falsum. quare ꝛc. ¶ Ad secūduꝫ qḋ obiicit̄ de notitia intuitiua: potest dici ꝙ similit̄ dupliciter deficit. Primo. quia falsuꝫ accipit qñ dicit ꝙ sic depēdet necessario ab obiecto ꝙ nō pōt existere sine ipso: cum quecūq; realiter distincta possit existere sine alio. Scḋo. q2 etiam forte non est verū vel saltē ꝑ se notum nec ex ꝑ se notis demōstrabile aliud qḋ addit̄ / vez ꝙ ipsum obiectū non sit notitie intuitiue principiū ꝓductiuū. quare ꝛc. ¶ Ad tertium qñ arguitur de relatione ꝛ termino ꝛ de accidente ꝛ de subiecto / apparet ꝙ similit̄ nō concludit. q2 nec relatio dependet simpliciter necessario a termino: nec ē a fundamēto: cū possit sine vtroq; existere: supposito ꝙ ab vtroq; realit̄ distinguat̄. Et ita esto ꝙ depēdeat nō ē inconueniēs ꝯcedere: immo videt̄ probabiliter cōcedēdū tam terminū ꝙ̄ fundamētū eē eius principiū productiuū: supposito (qḋ tm̄ falsū reputo) relationē eē formā aliquā mediam distinctā realiter ab extremis. De accidente etiam quocunq; ad subiectum comparato consimiliter est dicēdū / vez ꝙ non simpliciter depēdet necessario ab eo: cū possit existere sine eo. q̄re ꝛc. ¶ Ad cōfirmationem illam qñ dicitur ꝙ licet omnis causa depēdeat a prima necessario i agendo / nō tm̄ habet an depēdeat ab ipsa vt a determināte vel vt ab agēte / apparet ex dictis ꝙ nō valꝫ. qm̄ nisi prīa cā vt determinans faceret vel coageret ad effectū non eēt necessaria etiā isto mō ad ipꝫ ꝓducēdū. quare ꝛc. ¶ Ad illa alia q̄ ex ꝑte ꝯtingentie sunt arguta. Ad p̄mū qñ dicit̄ ꝙ illa maior assumpta est vera de causa sic agente necessario ꝙ non pōt impediri eius actio: cuius contrariū est in proposito: cū nulla secunda causa possit agere / nisi ꝑmittēte prima: apparet ex p̄dictis ꝙ nō valꝫ ista solutio. qm̄ prima causa ꝑmittēs nō esset ad effectū necessaria / nisi ad ipsum ꝓducēdū aliquid faceret: vt superi' est deductum. quare ꝛc. ¶ Ad secundū apparet consilit̄ ꝙ non valet. ¶ Ad tertiū qñ dicitur ꝙ de' potest velle aliquē effectū fieri nō a se / sed ab alio effectiue: dico ꝙ nō est verum. qm̄ aut deū velle effectū fieri ab alio est necessariū ad effectū ipm̄ fiēdū: aut non. sed nō potest poni secūdū q2 tūc deo nō volēte vel nō ꝑmittente ipsum fieri posset fieri. cuius ꝯtrarium p̄supponit̄. ergo relinquit̄ primuꝫ qḋ est ꝓpositum. qm̄ deū velle effectum fieri ab alio: nō potest esse necessariū ad ipm̄ fiēdū / nisi sit vt aliqua causa eius: ꝛ nō vt cā alia ꝙ̄ effectiua. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ falsum accipit̄ qñ dr̄ ꝙ de' potest velle effectum fieri nō a se effectiue sed ab alio / pura a secunda cā. qm̄ deus non potest velle aliquid fieri ab aliquo sine illo vel nō ab illo sine quo illud impossibile est fieri. sed sine ipso deo agente nullus effectus potest fieri ab aliqua secunda causa. Et qñ dicit̄ ꝙ imo potest fieri ipso ꝑmittente licet nō agēte: apparet ꝙ ñ valꝫ q2 vt dictū est ex q̄ sine deo ꝑmittēte nō pōt aliquid fieri / idem est dicere deū ꝑmittere aliq̄d fieri siue velle: ꝛ ipm̄ agere ad hoc ꝙ hoc fiat. nisi eñ eius ꝑmissio seu volitio esset ipsius effect' actio ꝓductiua: nō esset necessaria ad effectū aliquē ꝓducēdū. quare ꝛc. ¶ Ex p̄dictis alibus videt̄ corollarie posse concludi: ꝙ euidēti' ꝓbari pōt p̄mā cām eē necessariā vt coagētē secūde cause ad oēm effectū ipsi possibilem: ꝙ̄ ꝙ aliqḋ ens creatū sit alicuius alteri' principiū productiuum. ¶ Hoc apparet. qm̄ vt dictum est taꝫ hic ꝙ̄ alibi ꝓlixius / nullum ens creatum scitur nec probat̄ esse principium alicuius alteri' ꝓductiuū / nisi a posteriori tm̄ / vez ex hoc quia ad ipsum sequitur alterū. Sicut ideo solum scitur ꝙ ignis est productiu' ignis ꝛ nō aque quia videmus ꝙ ad ignem vnum sequitur ali' et non aqua. sed constat ꝙ ad nullam causam secundaꝫ sequi potest effectus aliquis sine prima permittente: ꝛ ꝑ consequens coagente: vt superi' est deductum. Ad pri-

mam autem causam potest sequi omnis effectus possibilis oi scda causa circūscripta. ¶ Ex his pōt argui ad ꝓpositū sic in forma. magis potest argui ꝛ cognosci illud esse necessariū ad ꝓducendū effectum sine quo impossibile est ꝓduci ipm q̄ illud sine quo pōt produci. sed sine prima causa impossibile est aliquid ꝓduci. sine oīi autem secūda causa omne possibile est producibile a prima. ergo euidentius est pmam causaȝ esse necessariā ad oē ens possibile ꝓducendum q̄ aliquod ens creatū ad aliquod particulare. sed prima causa non potest esse necessaria ad tale aliquod ꝓducendum / nisi vt eius pncipiū ꝓductiuum. ergo ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi sunt tangenda ꝛ soluenda multa q̄ arguuntur contra pdicta: arguitur primo sic. omnis causa effectum aliquem non partialiter sed totaliter ꝯtinens in virtute pōt ipsum i esse ponere ꝑ se solam. sed cause secūde omnes tam vniuoce q̄ equiuoce sunt hmōi. Hoc ꝓbatur. qm̄ ꝙ effect⁹ contētus virtualit̄ in causa nō ꝯtinetur totaliter / sed partialiter: hoc est ꝓpter excessum pfectionis effectus: qꝛ vez est pfectior sua causa. sed cause equiuoce saltem multe sunt pfectiores suis effectib⁹. causa aūt vniuoca est eque pfecta sicut ignis generans cū genito. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄ ista ratio multipliciter. Primo. qꝛ cause sufficienti ad effectum aliquem ꝓducendū ꝑ se non est necessariū aliam addere coagentē. sed cā secūda tā vniuoca q̄ equiuoca est pfecte sufficiēs ad effectum sibi debitū ꝓducendum. ergo ꝛc. ¶ Secūdo. qꝛ natura creata nō est vilificanda sed dignificanda. sed ponere eam nihil ꝑ se posse agere / est ipsam vilificare: ponere autē ipsam esse effectus alicuius sibi debiti totaliter ꝓductiuaȝ est ipsaȝ extollere: nec hoc apparet impossibile ino rōnabile. ergo ꝛc. ¶ Tertio. qꝛ nō est ponēda pluralitas vbi nulla cogit necessitas. sed nō videt̄ aliqua necessitas ponere primam causam insimul cū secunda oportere agere ad omnem effectū secūde cause possibilem ꝓducēdū. ergo ꝛc. ¶ Quarto. qꝛ impossibile est eiusdem esse plures causas totales in eodeȝ. gn̄e cause. sed si primā cām insimul cū secunda oporteret cōcurrere ad oēm effectū possibilem ꝓducendū / hoc necessario sequeret̄. ergo ꝛc. ¶ Preterea secundo arguit̄ sic. omnis sciētia est de necessarijs ꝛ de impossibilibus aliter se habere. sed hoc nō poterit esse verū si ponatur ꝙ prima causa coagit secunde ad omnē eius effectum. qm̄ hoc supposito / nullus effectus erit necessarius / sed ꝯtingēs: cū prima causa ꝯtingēter nō necessario cause scde alicui sit coagēs. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. qꝛ cū pma cā ꝯcurrat ad oēm effectū cōtigēter ad quē ꝯcurrit: ꝑ ꝯn̄s seq̄ret̄ / si ad oēȝ ꝯcurreret ꝙ intellectus creatus posset habere actū intelligēdi necessariū pmissarū ꝯclusione non intellecta / deo vēȝ coagente sibi ad act⁹ intelligēdi pmissas ꝛ nō ad actū intelligendi ꝯclusionē. hoc aūt videt̄ cē impossibile. ergo ꝛc. ¶ Preterea arguitur ꝯtra quoddā dictū superi⁹ / veȝ ꝙ cā scda indiget pma cā determināte ipsam nūc ad vnū effectū nunc ad aliū ꝓducendum: primo de cā naturali. qm̄ causa ex se determinata ad agēdū non indiget aliq̄ alio ipsam determināte. sed omne agens naturale creatū est ex se determinatū ad agēdū: sic ꝙ nō pōt ex se non agere p̄sente sibi passo. ergo ꝛc. ¶ Scdo arguit̄ de causa libera. qm̄ agēs potēs se determinare ad agēdū non indiget determinari ab alio. sed oē agēs liberū pōt determinare ad agēdū. scꝫ ipm. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ si pma cā determinat cāȝ scdaȝ / liberā vēȝ volūtatē ad agēdū: aut determinat eā ad vtrūq͂ oppositoꝝ aut ad neutruȝ aut ad alterū tm̄. sed non potest poni primuȝ nec secundū: qꝛ cū volūtas possit in oē illud ad qd̄ est determinata a pma cā: ꝛ nō in aliqd̄ alterū vt supponitur: ꝑ ꝯn̄s sequeret̄ ꝙ posset in vtrūq͂ oppositoꝝ si ad vtrūq͂ eēt determinata: vel ꝙ non in aliquod si ad nullū esset determinata. quoꝝ vtrūq͂ cōstat esse falsum. ergo relinquit̄ tertiū vēȝ ꝙ sit determinata tm̄ ad alterū. ꝙ si sic: tūc arguit̄ qꝛ aut ipsa sic determinata pōt non sequi hmōi determinationē: aut necessario sequit̄ ipam. si ponat̄ primū / sequitur ꝙ ꝑ talem determinationem non sit sufficienter determinata. non videt̄ etiaȝ ad quid hoc supposito talis determinatio sit ponenda. si aūt ponatur secūdum tollit̄ ois libertas volūtatis: qd̄ est incōueniēs manifestū. ergo ꝛc. ¶ Preterea si volūtas creata ꝛ increata agit ad eundem effectum: aut increata agit prius natura q̄ creata: aut ecōuerso: aut vtraq͂ agit sil̄ natura. Si primū: cū volūtas nō possit agere nisi ad illud ad qd̄ agit increata: vt supponit̄: ꝛ increata tm̄ agit ad vnuȝ oppositoꝝ: ꝑ ꝯn̄s sequit̄ ꝙ voluntas creata non poterit in alterum. ꝛ ita tollitur eius libertas. Si aūt detur secūduȝ cū prius natura non depēdeat a posteriori: ꝑ ꝯn̄s sequitur ꝙ creata non depēdeat ab increata: qd̄ est ꝓpositū. Si aūt ponat̄ tertiū: tūc sequit̄ similiter illud ideȝ / veȝ ꝙ creata non magis depēdeat ab increata in agēdo q̄ ecōuerso. ꝯcurrētiū eñ absq͂ aliq̄ ordine ad aliquē effectum non magis actio vnius depēdet ab alio q̄ ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ Confirmat̄. qꝛ si volūtas increata ꝛ creata cōcurrunt ad eūdē actum: aut increata coagit create: aut ecōuerso: aut neutra coagit alteri: sed vtraq͂ agit ex se. Si det̄ pmum: sequit̄ ꝙ actio volūtatis diuine sit prior actione volūtatis create: ꝛ cū creata nō possit agere / nisi ad illud ad qd̄ agit increata: q̄ tm̄ agit ad vnuȝ oppositoꝝ: ꝑ ꝯn̄s creata non poterit in alterū. ꝛ ita tollitur ei⁹ libertas. Si aūt det̄ scdm. ergo actio volūtatis create est prior actione voluntatis diuine: ꝛ ab ipsa ꝑ consequens indepēdēs: qd̄ est ꝓpositum / veȝ ꝙ ad effectū ꝓducendū scde cause non est necessaria actio prime cause. Idē sequit̄ si ponat̄ tertiuȝ / licet ipsum nō videat̄ ponenduȝ: qꝛ tūc pma ꝛ scda cā ꝯcurrēt absq͂ aliq̄ ordīe ad effectum: qd̄ nō videt̄ conuenienter dictuȝ. quare ꝛc. ¶ Cōfirmat̄ etiā vltimo auctoritate sacre scripture. dī eī Eccle. xv. ꝙ de⁹ constituit hoiem ab initio ꝛ reliqt eum in manu cōsilij sui. sed nisi hō posset ex se eligere qd̄ vellet sine aliqua cā prīa ipsuȝ determināte nō eēt in manu cōsilij suiꝫ tm̄ cause ipm determinātis ad alterū oppositoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Hec est etiā opinio ꝛ snīa Ansel. dicētis in libro de concor. ꝑ. ꝛ gra. ꝙ de⁹ facit oēs res ꝛ actiones earum: ex eo ꝙ facit res ipsas in quibus fiūt ꝛ a quibus ꝛ per quas fiunt.

Ad ista per ordinem. Ad primum dicēdum ꝙ causam ꝯtinere effectum totaliter / potest intelligi dupliciter. Uno modo qꝛ continet ipm totum: sic intelligēdo ꝙ effectus scdm se totus est a causa. Alio mō quia continet ipsum totum ꝛ totaliter: sic intelligendo ꝙ totus effectus potest esse ab ipsa quacūq͂ alia circūscripta. Et qd̄ isto mō ꝯtīet i virtute effectū totalit̄ / pōt vtiq͂ ipm in esse ponere ꝑ se solū. sꝫ tūc minor sub maiore sic intellecta assumpta est falsa. nulla eñ cā scda ꝯtinet effectū in virtute totalit̄ isto mō: sed tm̄ pmo modo. ¶ Et qn̄ ꝓbat̄ per maiorē pfectionē cārū: dicēdū ꝙ nec effectū ꝯtineri virtualit̄ totaliter in cā scda nec ptialit̄ pōt argui ex ei⁹ pfectiōe maiori: cū multa ipfectiora sint multis perfectioribus actiuiora. Sed tm̄ ex hoc arguit̄ ꝙ effect⁹ in aliquo virtualit̄ ꝯtinet̄ / qꝛ ad ipsuȝ sequit̄. ꝙ totalit̄ ꝯtinet̄: qꝛ ad ipm sequit̄ oī alio circūscripto. Et ꝑ ꝯtrariuȝ ab illo tm̄ ptialit̄ arguit̄ ꝯtineri a q̄ nō pōt fieri sine alio ꝯcurrēte. Sed in ꝓposito vt ꝓbatū est / nullus pōt fieri ab aliqua cā scda sine prīa secū con-

similiter ꝯcurrente.ꝗ ꝛc. ❡ Ad ꝯfirmationē primā negā dū est illud assumptū: qñ dr̄ ꝙ cā scđa est sufficiens p se ad effectū sibi debitū ꝓducēdū. hoc em̄ ē falsum. ꝛ petit euidenter principiū sicut ꝛ ṗcedens rō: qñ dicit ꝙ causa scđa ꝯtinet effectum totaliter in virtute. cū effectū cōtinere sic totaliter / vt rō habꝫ accipe si ꝯcludit / nō sit aliđ ꝙ cām effectū ipm̄ posse ꝓducere p se sine cā alia ꝯcurrente. nec sequit: cā est pfectior ꝙ effectus: ꝗ est sufficiēs ad ipm̄ ꝓducendū. esto em̄ ꝙ impfectius nō sit sufficiēs ad ꝓducēdū pfecti⁹: nō tñ ex hoc sequit ꝙ oē pfectius sit impfectioꝛis sufficiens principium ꝓductiuū totale nec etiā partiale. sed illius tm̄ arguit esse pricipiū ptiale qđ ad ipsum cū alio coagēte secuꝫ positum sequit. illi⁹ vero totale qđ ad ipm̄ sequit oi causa agēte alia circūscripta. sꝫ nō sic est in ꝓposito de aliqua cā scđa ꝛ de effectu ipi debito. ꝗ ꝛc. ❡ Ad scđam concedo ꝙ cā scđa vel natura creata nō est vilificāda plus ꝙ oporteat: nec tñ est dignificāda vltra ꝙ dignificari debeat. sed dicere ipsam esse in agendo a ṗma cā simpliciter indepēdētē / ē ipsam vltra ꝙ sit possibile dignificare: immo est ipsā ꝗsi deificare: cū solus de⁹ sit ꝛ i agēdo ꝛ i essendo ab oi causa idepēdēs. ꝗ ꝛc. ❡ Ad tertiā ꝯcedo maiorē. sꝫ tūc dico ꝙ minor ē falsa. hic em̄ est cogēs ꝛ euidēs necessitas ponere ṗmā cām ad oēm cause scđe effectū ꝓducēdū esse necessariā: cū sine ipsa agēte nihil possit fieri: vt in ṗcedētib⁹ est ꝓbatū. quare ꝛc. ❡ Ad quartā qñ dr̄ ꝙ eiusdē non possunt esse plures cause totales: Respōdeo ꝙ dupliciter pōt intelligi aliqđ esse alicui⁹ effect⁹ cām totalem. Uno mō in ordine ad effectū. qꝛ vcꝫ totus effectus nō aliqđ tm̄ est ab ipsa cā. Alio mō vt totalitas dicat de vna cā in ordine ad aliā. qꝛ vcꝫ sic cā est totalis toti⁹ effectus ꝙ ad ipm̄ ꝓducēdū nulla alia cā est necessaria. Tūc dico ꝙ illa maior assumpta ē vera accipiēdo cām totalē scđo mō: illā vcꝫ a qua pōt esse totus effectus oi cā alia circūscripta. qꝛ nulla cā pōt esse hoc mō totalis alicuius effect⁹ nisi de⁹. Nō aūt est vera de cā totali primo mō sumpta. immo isto mō non possunt esse alicuius eiusdē effect⁹ plures cause effectiue quin ꝗlibet sit totalis. qꝛ aut ille effectus est idiuisibilis aut diuisibilis ex plurib⁹ distinctis constitutus. si indiuisibilis: ꝗ a nulla cā pōt fieri nisi tot⁹. ꝛ ita quot sunt cause efficiētes ad eū ꝓducēdū ꝯcurrētes / tot sunt eius cause totales isto mō. qꝛ vcꝫ a qualibet est totus effect⁹. si aūt sit effectus diuisibilis: aut scđm oēs suas partes est a ꝗlibet cā: aut scđm vnā partē ab vna: ꝛ scđm aliā ab alia. si primum: ꝗ totus effectus est a qualibet cā: ꝛ p ꝯñs ꝗlibet ē totalis. si aūt ponat scđm / vcꝫ ꝙ vna pars sit ab vna cā ꝛ alia ab altera: ergo nō sunt plures cause eiusdē effectus: sed vna vni⁹ ꝛ altera alterius: cuius contrariū supponitur. quare ꝛc.

Sed hic sunt duo dubia. Primū est: quō vn⁹ ꝛ idē effectus tot⁹ pōt esse a quolibet plurium realiter distinctoꝝ. ❡ Scđm: cū oēs cause plures efficiētes ad eūdē effectū numero ꝯcurrētes dicant ptiales: quō respectu eiusdē effect⁹ ꝗlibet earū dr̄ totalis: cū idē nō videat posse esse partiale insimul ꝛ totale. ❡ Ad ṗmū dico ꝙ licet idē numero nō possit esse actu in plurib⁹ numero distinctis formalr saltē naturaliter: nullū tñ est inꝯuenies idē numero esse in plurib⁹ virtualr. sed effectus nō ṗfuit i aliqua causarū a qb⁹ ꝓducit / formalr: sed tm̄ virtualr. nō est aūt incōueniēs plura esse eiusdē virtualiter ꝯtentiua. qđ a posteriori arguim⁹ / vcꝫ quia videm⁹ eūdē effectū fieri a plurib⁹ nō ab aliquo tñ illo rūs: nihil aūt fit ab aliquo nisi qđ virtualiter ꝯtinet i ipo cū nec aliqđ aliđ virtualr ꝯtinē sit aliđ ꝙ idipꝫ posse ꝓducere. ergo ꝛc. ❡ Ad tertiū dicēdū ꝙ nō ē icōueniēs idem dici totale vno mō ꝛ ptiale alio mō: sicut ē in ꝓposito de plurib⁹ causis efficientib⁹ ad eūdē effectū ꝯcurrētib⁹. tales em̄ dicunt totales qꝛ a qualibet est totus effect⁹: ꝛ cū hoc ꝗlibet dr̄ partialis qꝛ neutra sufficit sine alia ad effectū. vl' esto ꝙ sufficeret sicut ṗma cā agēs cū scđa sufficeret sine ipsa: tñ de facto effect⁹ ipe nō tm̄ est ab ipa: sꝫ ēt ab alia. Et iō ꝗlibꝫ dr̄ ptialis solū ex hoc qꝛ a neutra tm̄ sine alia est effect⁹. Ex ꝗ seqꝛ: ꝙ nulla cā scđa sed tm̄ ṗma possit dici cā totalis isto mō. sola enim ṗma est a qua pōt eē oē possibile oi cā alia circūscripta. quare ꝛc. ❡ Ad scđam rōnē qñ dr̄ ꝙ oīa scia est de necessarijs / concedo sane intelligēdo. sed tñ nego qđ assumit in minore. nec valet eius ꝓbatio. qꝛ siue ṗmā cāꝫ oporteat scđe cause ad effectuꝫ coagere / siue nō: ꝯstat omnē effectū esse ꝯtingētē nō necessariū: nec necessario sed ꝯtingēter ꝓductū. sicut em̄ nullū necessariū pōt ꝯtingenter: ita nec aliqđ possibile seu ꝯtingēs pōt necessario eē ꝓductū. sed ꝯstat nullū aliud a deo esse necessariū: sꝫ possibile ꝛ ꝯtingēs. ergo ꝛc. ❡ Ad ꝯfirmationē illā respondet / cōcedēdo qđ in ipsa infert / vcꝫ ꝙ pñt inesse actus intelligendi vtrāqꝫ ṗmissarū sine actu intelligendi cōclusionē elicitā ex ṗmissis: nec hoc ē aliqđ inconueniēs nec ipossibile: supposito vt supponit rō ꝙ actus intelligēdi ṗmissas sint alij ab actu intelligēdi ꝯclusionē ipāꝫ elicitā ex ṗmissis: sicut ꝛ ṗmisse sunt alie a ꝯclusione ex eis illata. ꝓpt qđ pñt formari seu hēri i mēte absqꝫ aliq̄ ꝯclusiōe sequēte. ꝗrūcūqꝫ ei notitiarū siue cōplexarū siue icōplexaꝝ realr distīctarū separi pōt vna ab alia. sꝫ ṗmisse sūt diuerse notitie ꝯplexe realr iā īter se ꝙ etiā a ꝯclusiōe sua. ꝗ ꝛc. ❡ Ad aliā q̄ arguit ꝯ aliđ dictū supi⁹ de determinatiōe prie cāe scđe necessaria ad agēdū. Ad ṗmū dicēdū ꝙ licet cā naturalis sit determiāta ad agēdū seu determinatū effectū in specie ꝓducēdū: vt ignis ignem: nō tñ indiuiduū. ꝛ iō lꝫ ignis nō indigeat aliquo determināte ipm̄ ad ꝓducendū ignē: indiget tñ aliq̄ determināte ipm̄ ad ꝓducēdū nūc istū ignē nūc aliū. nisi em̄ aliqua cā sic determinaret ipm̄ ad certū ꝛ determinatū indiuiduū ꝓducēdū: nō magis hic ignis ꝓduceret nūc istū ignē ꝛ postea aliū a priori distinctū ꝙ ecōuerso ꝛ ita vel vtrūqꝫ simul ꝓduceret vel neutrū ꝓducere posset. Et ista pōt rō assignari quare eadē res corrupta nō pōt naturalr repari / vcꝫ qꝛ nulla cā scđa pōt agere nisi ad effectū ad quē est a ṗma cā determinata. prima aūt cā non determinat scđāꝫ nec coagere ipsi statuit ad aliquē effectū corruptū eūdē numero reparādū. cū ei ignis iste corrupt⁹ nō magis sit nihil nec ipossibilis postꝙ corrupt⁹ ꝙ fuerat anteꝙ esset ab alio igne ꝓduct⁹: p ꝯñs ꝙ tūc ꝓduci naturalr potuerit: ꝛ nō mō: hoc nō videtur posse eē ex alio ꝙ ex ṗma cā scđe nolēte coagere ad eūdē effectuꝫ i numero nisi semel. quare ꝛc. ❡ Ad scđm de agēte libero: cōsilr est dicēdū: ꝙ nec pōt se determinare ad aliquē actū ṗmo magis ꝙ ad aliū p seipm̄. lꝫ em̄ voluntas possit qđcunqꝫ sibi pñtatū velle vel nolle: ꝙ tñ ꝯ ipm̄ obiectū intellectū eliciat nūc istū volendi vel nolēdi actū: ꝛ postea aliū a priori distinctū: magis ꝙ ecōuerso: hoc nō pōt esse nisi a volūtate increata ipāꝫ determināte ipsiqꝫ coagēte nūc ad istū ꝛ postea ad aliū actum. ❡ Ad ꝯfirmationē dicēdū ꝙ ṗma cā determinat volūtatē creatā ad alterū oppositoꝝ determinatiōe de inesse tm̄: nō aūt de possibili: imo vt sic est indeterminata. Et iō lꝫ de iesse sit ad alterū tm̄ determinata: nō tñ necessitata: cū maneat de possibili ideterminata. ꝓpt qđ pōt in illud ad qđ nō est determinata. pōt dico de possibili: nō tñ illud facit de facto. Ex quo apparet ꝙ non sequit qđ infertur / vcꝫ ꝙ si sit sufficienr determinata. est e h sic sufficienter determinata de inesse ꝙ nunꝙ euenit aliud de inesse siue de facto ꝙ illud ad qđ est determinata: li-

cet posset de possibili euenire. τ ꝑ hoc distinguit agens
liberū a naturali: ꝙ est determinatū sic de possibili τ de
inesse ꝙ quātū ē ex se nec pōt nec facit aliud ab illo ad
qd̄ est determinatū. ❡ Ad tertiū: qn̄ dr̄ ꝙ si volūtas in-
creata τ creata ꝯcurrerent ad eūdē effectū: aut increa-
ta agit prius τc. Respōdet ꝙ increata agit prius prīori-
tate ꝑfectionis. ambe tn̄ agūt simul simultate ḡnatio-
nis. nec ex hoc sequit qd̄ infert / vz ꝙ creata nō depēde
at ab increata. plurium eni ꝯcurrētiū ad eundē effectuz
simul ḡnatione imꝑfectius pōt a ꝑfectiori depēdere. qr
nec ꝯcurrūt sine oī ordine volūtas increata τ creata: cū
sit inter ipsas ordo ꝑfectionis. ❡ Ad ꝯfirmationē con
similiter est dicēdū. Intelligēdo eni ꝑ vnā cāz esse alteri
coagētem / aliquē tēporis ordinē inter ipsas seu earum
actiōes / neutra alteri est coagēs: cū simul simultate ge
nerationis seu temporis ambe agant / vz voluntas in-
creata τ creata. Nec tn̄ ex hoc sequit qd̄ īfertur / vz ꝙ
neutra in agēdo ab alia sit depēdens: cū inter ipsas (vt
dictuz est) sit ordo ꝑfectiōis: lz nō tēporis seu ḡnatiōis
quare τc. ❡ Ad auctoritatē sacre scripture dico ꝙ ideo
homo dr̄ eē in manu ꝯsilij sui: qr lz supponat cām deter-
minātē ipsum ad alterā partē determinatiōe de inesse
nō tn̄ ipsē hmōi determinationē necessario sequit. imo
posset non sequi eā de possibili: licet ꝓpter ipsam sequa
tur de facto. Et iō qn̄ dr̄ ꝙ si homo nō posset ex se elige-
re qd̄ vellet sine aliqua cā ipm̄ determinātē / non esset in
manu ꝯsilij sui: sed cause eū determinātis: Cōcedo si hō
nō posset in oppositū eius ad qd̄ est determinat⁹. sicut
qr ignis sic est a prima cā determinat⁹ τ quocunqꝫ aliud
naturale agens ad agendū in passum dispositū sibi ap-
proximatū: τ nūc ad istū ignē nūc ad aliū: ꝙ nec pōt nō
agē habito passo: nec agē ad aliū ignē ab illo ad quē ē
determinatus: iō nec ipse nec aliqd̄ aliud agēs natura
le est in manu ꝯsilij sui: sed potius cause pme ipm̄ deter
minātis. nō sic aūt est de hoīe nec de aliquo alio agente
libero. ꝗ τc. ❡ Ad illud Ansel. dicendū ꝙ illud dictum
Ansel. est intelligendū nō tn̄ afēcedēter sed etiam cōse-
quenter. lz eni prima cā ꝓducēdo cām scdāz dicat ꝓdu
cere eius oēm effectū ipsi possibilē afēcedēter / saltē par
tialit: nō tn̄ ex hoc sedt nec habet ꝙ ipsa nō cooperet se
cūde cāe ad oēz effectū et possibilē ēt ꝯsequēter. Immo
ꝙ sic de facto imediate oīa opet / ꝓbatur exp̄sse primo
ꝑ illud Esa. xxvi. Dn̄e dabis pacem nobis. oīa eni opa
nostra operat⁹ es nobis. Secūdo ꝑ illud prime ad Co-
rinth. xij. Diuisiones gratiarū sunt: idē aūt dn̄s q̄ opat
oīa in oīb⁹. Et iō dicebat Christus. Io. v. pater meus vs
qꝫ mō operat τ ego operor. ❡ Ex his oībus τ alijs simi
libus in sacra scriptura ꝯtentis pōt principale ꝓpositū
ꝯfirmari sic arguēdo. de⁹ nō facit aliquid qd̄ sit frustra
sed ipse de facto coagit cuicūqꝫ cause scde ad oēm effe-
ctuz suū: hoc est simul agit ad ipsum cū ea: qr oīa in omi
bus operat: ergo deum sic de facto ad oīa immediate
agere nō ē frustra. sz si aliqua cā scda posset suū effectū
ꝓducere ꝑ se sine ipsa prima secū causalit ꝯcurrente: dī
nō frustra deus cū tali cā scda ad suū effectū ageret: cuz
ipsa ad eū agere ꝑ se possz. frustra eni fit ꝑ plura qd̄ pōt
fieri ꝑ pauciora. ergo τc. ❡ Sic ad q̄stionem. ❡ Ad ra
tionē in p̄ncipio apparet ex p̄dictis ꝙ falsuz accipit qn̄
dicit ꝙ alique cause scde sunt suoꝝ effectuum virtualit
totaliter contentiue: accipiendo totaliter vt rō ipsa ha
bet accipere si ꝯcludat. Et qn̄ infertur ꝙ etiā nulla cau
sa scda esset totalis / concedo ꝙ nulla est totalis accipiē
do τ vocādo cām totalē illā q̄ ꝑ se sine omni alia sufficit
ad effectum: cū nulla cā scda sufficiat sine prima. illa tn̄
causa secunda dicitur vulgariter cā totalis q̄ sine omni
alia cā / secūda tn̄ / non sine alia quacūqꝫ sufficit ad effe
ctuz. Nec tn̄ ex hoc sequitur qd̄ īfertur / vz ꝙ oīs causa
secunda sit effectus ꝑfectioris se nec etiam imꝑfectio-
ris causaliter ꝓductiua. Illud eni dictum quorūdā di-
centiū ꝙ causa partialis potest agere ad effectum se ꝑ-
fectiorem: si est verū / nō est verū de omni causa partiali:
sed tn̄ de illa cā secūda q̄ est partialis non tn̄ in ordine
ad primam causam: sed etiam ad aliā scdaz: quā quidē
non tn̄ primam oportet cū ea agere ad effectuz. non au
tem est verum de causa secunda partiali in ordine ad p̄
mam causam tn̄: sine qua non potest agere: sed cum ipa
sola potest omni alia circumscripta.

Ertio quæro de subiecto pecca
ti. Utrū vz bonū sit peccati subiectū. ❡ Et
videtur ꝙ sic. qr omne ens est bonuz. sed pec
cati subiectum est ens aliquod positiuuz. qd̄
eniz nihil est / nullius subiectū esse potest. ergo τc. ❡ Cō
tra. quia omne subiectū mali est malū: sicut subiectū al-
bedinis est albū. sed maluz non potest esse bonū: nec bo
num malū: ergo nec ei⁹ subiectum. quare τc. ❡ Respon
sio. vbi sic ꝓcedam. Primo eni p̄mittam aliquid ad q̄-
stionis intellectum. Secundo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: est sciendum
ꝙ cuz nullū pctm̄ vt formaliter acceptuz sit in re extra
aliquid positiuū: ꝑ ꝯñs nō est intelligēdū ꝙ hic q̄ratur
peccati subiectum tanq̄ alicuius in alio realiter existē
tis: modo quo aliquid dicit subiectū albedinis vel ali-
cuius alterius accidētis. sed qr non tn̄ ens aliquod di
cit subiectū habit⁹: sed etiā priuatiōis. modo quo dicit
animal esse cecū siue cecitatis subiectum: non tanq̄ ali
cuius in ipso existentis / sed quia caret debito sibi visu.
ita consimiliter est hic accipiendū peccati subiectum: τ
hoc loquēdo de peccato cōmissionis nō materialit sed
formaliter: τ de peccato omissiōis vlr. qr peccatū omis
siōis nullo mō dicit aliquid positiuū nec vt formaliter
nec etiā vt materialiter sumptuz p̄ter omittentē ipsuz.
Peccatū aūt cōmissiōis: τ si nō vt formalit / tn̄ vt mate
rialiter sumptū dicit actū aliquē positiuū ab ipo cōmit
tēte pctm̄. Ex quo sequitur: ꝙ lz nullum possit realit eē
subiectū peccati cōmissiōis vt formaliter sumpti: sicut
nec omissionis quocunqꝫ accepti tanq̄ alicuius in alio
realiter existentis: potest tamen isto modo esse τ etiam
est de facto aliquod ens subiectum peccati cōmissionis
accepti quātum ad actum positiuū substratū ꝑ ipz ma
terialiter importatū: cū tale peccatū sic sumptū sit acci-
dens alicui subiecto realiter inexhs. ❡ Tūc igit quan-
do q̄rit quid sit peccati subiectū: aut accipit pctm̄ ma-
terialiter: τ tunc si est ꝯmissionis peccatū q̄rit subiectū
peccati tāq̄ alicuius entis positiui in ipo subiecto qd̄ q̄
rit realit existētis. Aut accipit pctm̄ vt formalit vl ēt
quocūqꝫ aliter sumptū / loquendo de omissionis pctō: et
tūc querere qd̄ sit peccati sic sumpti subiectū / est q̄rere
qd̄ sit aliq̄ sibi debito spoliatū siue p̄uatū. sicut q̄rē qd̄
sit cecitatis subiectū / nō est aliud q̄ querere qd̄ sit visu
priuatū. qd̄ quidē visu sibi debito p̄uatū dicit esse cecuz
❡ Secūdū p̄mittēdū ad questionis intellectū est ꝙ bo
num est duplex / vz naturale τ morale. Primū bonum
cū ente cōuertit. Scdz dicit p̄cise actus debite circūstā
tionatus nullo sibi debito spoliatus. Primo mō accipit
bonum in questione ista proposita / nō secūdo. qm̄ fatuū
esset q̄rere an actus aliquis bonus moraliter esset sub-
iectū alicuius vitiosi sibi contrarij moraliter mali: cum
nullū ꝯtrarioꝝ alteri⁹ ꝯtrarij sit subiectū. Fatuū etiam
esset querere an aliquis act⁹ bonus esset subiectū sue
p̄uationis: cū nunq̄ habitus esse possit sue priuationis
subiectū. sed peccatū cōmissionis nō est aliud q̄ act⁹ mo
ralit vitiosus: qr aliquo sibi debito est priuatus. pctm̄

aūt omissiōis ē carētia seu ꝑuatio ois act⁹.bonū aūt mo raliter ē act⁹ nullo sibi debito carēs.ḡ ipossibile ē ī bono sic sumpto petm̄ aliqḋ ꝯmissionis vel omissionis existe re subiectiue. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ illud dr̄ eē s̄bm pctī omissio nis cui debuit ⁊ potuit inesse act⁹ cui⁹ carētia ē ip̄m omis sionis pctm̄.illḋ āt ē s̄bm pctī cui inest act⁹ moralr̄ vitio sus.sed constat ꝙ nec actui moralr̄ bono pōt inesse aliqs actus alius cuius carētia sit peccatū omissionis:nec alī qs actus moraliter malus.ergo ⁊c. ¶ Ex q̄ seqt̄ ꝙ bonū accipit̄ hic primo mō: vꝫ ꝑ bono qḋ ꝯuertitur cū ente. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum:vbi secūdum ꝑ expositum q̄stionis itellectū ē ad ipsā rn̄dēdū:est sciēdū ꝙ duplr̄ pōt poni alicui⁹ pctī s̄bm:vꝫ mediatū ⁊ imedia tū.Dico aūt alicui⁹ pctī ⁊ nō oīs:qꝛ non pctī omissiōis sꝫ ꝯmissionis/nō materialiter:sed formaliter tn̄ accepti:vt statim ī sequētib⁹ appebit. ¶ Hoc ꝑmisso pono septē cō clusiōes. ¶ Prīa ē:ꝙ s̄bꝫ pctī omissiōis quōcūqꝫ accepti est bonū. ¶ Hec apparet.qm̄ illḋ hic appellat̄ pctī omis sionis s̄bm qḋ ē obligatū ad actū nō exñtē:cuius act⁹ nō existentia seu carentia est ip̄ꝫ omissionis pctm̄.sꝫ oē tale est ens positiuū:⁊ p ꝯñs bonū/vt hic acceptū.ē enim crea tura rōnalis.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ s̄bm priuatiōis vt ꝯ ne gationē distincte est ens determinatū respectu determi nate priuatiōis/puta illḋ qḋ est habit⁹ susceptiuū:sicut aīal ⁊ nō lapis dicit̄ cecitatis s̄bm.sed pctm̄ omissiōis nō est actus negatio:sed priuatio.si eīn esset actus negatio absoluta/ei⁹ s̄bm diceretur qḋcūqꝫ ī q̄ act⁹ nō existeret.qḋ est falsum.ergo eius subiectū solū illud dicitur cui pōt ⁊ debet actus inesse.sed nullus actus cuius carētia ē omis sionis peccatum/potest ⁊ debet inesse nisi tn̄ creature ra tionali.sola eīn ipsa est ad actuꝫ hm̄ōi obligata. ¶ Scḋa ꝯclusio est:ꝙ non oportet distinguere īter subiectū pctī omissionis mediatū ⁊ imediatū. ¶ Hec apparet.qꝛ respe ctu illius cui⁹ nullū est subiectū mediatū/sed tn̄ imedia tū/nō est distinguendum inter mediatū ⁊ imediatū s̄bm.sꝫ pctī omissiōis nullū ē mediatū:sꝫ tn̄ imediatū s̄bm.ḡ ⁊c. ¶ Minor apparet.qm̄ vt dictum est/nihil aliḋ dicit̄ me diatū nec imediatū pctī omissiōis subiectū nisi qḋ est ad actū sibi priuatiue oppositū obligatum.sꝫ tale nō ē nisi rōnalis creatura actus priuati imediate susceptiua.ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ illud solū dicitur peccati omissionis s̄bm cui actus ipse omissus ad penam aliquā imputat̄.sꝫ act⁹ omissus seu omissio que est ip̄m omissionis peccatum/nō imputatur nisi subiecto actus omissi susceptiuo et elicti uo immediate.licꝫ eīn ꝓpter peccatū homo in corpore ⁊ in anima puniat̄:nō tn̄ punit̄ corp⁹ nisi ꝓpter aīam in quā redundat principaliter eius pena.Nec ꝓpue etiam cor pus puniri ꝓpter peccatum dicit̄:sed aīa ip̄o corpore me diante.sicut etiam culpa nō fuit corporis sed anime ī cor pore existentis.ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio ē:ꝙ s̄bm pctī commissiōis interioris accepti materialr̄ est bonū idem qḋ est subiectū pctī omissionis. ¶ Hec apparet.qm̄ mate riale in peccato interiori ꝯmissionis ē act⁹ elicit⁹ mētis contra dictamen debite rationis.sed subiectū talis act⁹ nec ē:nec pōt esse nisi tn̄ creature rationalis que est s̄bm pctī omissionis.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄.qꝛ illḋ est subiectū peccati sic sumpti cuius est cōformiter vel difformiter eli gere recto dictamini rationis. sed hoc est sola creatura rationalis.ergo ⁊c. ¶ Quarta conclusio est:ꝙ inter sub iectuꝫ mediatū ⁊ imediatū peccati ꝯmissiōis ꝑdicti ⁊ mō ꝑdicto vꝫ materialiter sumpti non est distinguendum. ¶ Hec apparet sicut scḋa ꝑcedēs.qm̄ nihil est talis act⁹ ꝑdicti q̄ est materiale cōmissiōis peccati/subiectū media tū:sed tn̄modo imediatū.ergo ⁊c. ¶ Quīta ꝯclusio ē:ꝙ subiectum pctī cōmissionis cōsistētis in actu exteriori ē ctiuo mediante actu interiori pōt dici/sꝫ improprie/aliq̄ modo corpus. ¶ Hec ꝓbatur.qm̄ ꝯstat ꝙ talis actus ex terior imperatus/vt homicidiū vel adulteriū vel aliud qḋ cūqꝫ pctm̄ dicēs vltra actū consentiendi interiorem/ope rationē exteriorē/nō ē ꝑtū ad actū exteriorē ī aīa:sꝫ ī corpe subiectiue.qꝛ tn̄ talis exterior actus imperatus nō ē cul pabilis etiā materialr̄ nisi vt ad actū interiorē elicitum comparatus:ideo īpropriē dicit̄ talis actus vel peccatū esse in corpore nisi tn̄ ꝑtialiter subiectiue. Dico aūt ꝑtia liter.qm̄ actus hm̄ōi exterior per se sumpt⁹ nō ē formali ter/nec etiam materialiter aliqḋ peccatum:sed tn̄ vt cū actu interioris ꝯsensus acceptus:ita ꝙ ꝯsensus interior ⁊ actus exterior simul sumpti sunt materiale istius pctī commissionis.sed vnum istorum puta consensus interior est in anima.alterum autem vꝫ actus exterior est in cor pore subiectiue.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequit̄ corollarie:ꝙ ēt aliquod peccatum omissionis potest dici esse subiectiue in corpore tamē improprie dicto modo. ¶ Hoc apparet. quoniam in illo est actus omissio subiectiue ī quo esse po tuit ⁊ debuit actus ipse omissionis.sed omnis actus po test esse et debet in corpore subiectiue/cuius omissio est peccatum/vt dicere officium/et alius quicunqꝫ exterior actus ad quem est aliquis obligat⁹. Quia tamen ad alī quem actum eliciendum non corpus sed anima obliga tur:nec per consequens eius omissio est peccatum vt ad corpus/sed vt ad animam comparatur:ideo omissio vt peccatuꝫ imputabile/improprie esse in corpore dicitur subiectiue/licet corpus ipsum dicatur proprie tali exte riori actu priuatum:cum sit ipsius actus susceptiuum. non tamen talis actus priuatio seu omissio/vt est corpo ris/est peccatum.quia tamen ad hoc ꝙ huiusmodi act⁹ exterioris omissio sit peccatum nullus actus alius in terior requiritur nec aliquod aliud positiuum cuius ani ma nec aliquid aliud a corpore sit subiectum:ideo corp⁹ ipsum est huiusmodi omissionis sumpte non vt formalr̄ est peccatum/sed materialiter absolute totale subiectum. Et quia ad hoc ꝙ talis obiectio sit peccatū nihil aliud requiritur cuius aliquid aliud a corpore sit subiectum:sꝫ tn̄ ꝙ ipsa omissio ad animam comparetur:ideo potest concedi corpus ipsum talis omissionis eē absolute ⁊ sim pliciter totale subiectum.non aūt sic est dicendum de pec cato commissionis actus exterioris propter rationem cō trariam supradictam. ¶ Sexta conclusio est/ꝙ subiectū peccati commissionis actus interioris vt formaliter sum pti est duplex bonum:videlicet actus ipse ⁊ eius subie ctū. ¶ Hec apparet. qm̄ formale in peccato ꝯmissionis est carentia actui debite rectitudinis.sed subiectum im mediatum talis priuationis siue carentie est actus ipse tali carens rectitudine.subiectum autem mediatum siue remotum est ipsius actus subiectum.omne enim subiectū alicuius accidentis immediatum est subiectum media tum sue passionis positiue vel etiam priuatiue. ⁊ ita ime diatū subiectum act⁹ est mediatum subiectum sue recti tudinis vel obliquitatis. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia omne illud dicitur esse subiectum peccati vel immediatū vel mediatum/cui imputatur peccatum vel qḋ est ab ip̄o ꝓprimo denotatū.sed substātia act⁹ rectitudine debita si bi carens ob huiusmodi carentia que formaliter est pec catum immediate denotatur ⁊ peccatum ipsum subie cto ipsius videlicet creature intellectuali tantummodo imputatur.ergo quodlibet illorum dicitur licet differenter subiectum peccati vt formaliter considerati. solus enim actus immediate rectus dicit̄ moralr̄ vel obliquus:non aūt creatura rōnalis ei⁹ s̄bm nisi mediante ꝓpter ipsū. ꝯtrō uerso aūt talis carētia seu omissiōis act⁹ nō iputat̄ nec ē

Et

imputabilis actui sed eius subiecto ipm elicienti. quare rc.
¶ Septia ⁊ vltima 9clusio est: q subiectū peccati cōmissionis actus exterioris vt 9similiter vez formalr sumpti est 9similiter duplex bonū: vez ipe exterior actus ⁊ corp⁹ eius subiectū. ¶ Hec 9clusio debet itelligi ⁊ pōt declarari quodā modo lz forte nō totaliter/9similiter vt pcedēs. ¶ Ex pdictis duab⁹ vltimis 9clusionib⁹/apparet quō sit inter subiectū mediatū ⁊ immediatū formale qō est in peccato commissionis quocunqz realiter/distinguēdum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex pdictis. nullū em̄ est inconueniēs: qō ē bonū naturaliter qz ens/dici malum moraliter vel qz aliq̄ debito sibi carens vel qz actus aliquo tali carentis subiectū. ¶ Primo modo substantia actus peccati commissionis dicitur mala: videlicet quia morali rectitudine debita sibi carens. ¶ Scdo autē modo creatura rationalis vel aliquid eius dicitur mala: quia videlicet talis actus deformis subiectuz imediatū existēs. quare rc.

C Irca distinctionem trigesimāqntā: i qua magister postq̄ determinauit de peccati subiecto ⁊ origine/determinat de eius quiditate: Quero primo: vtrum pctm̄ sit formaliter aliqd positiuū exñs actualiter in re extra. ¶ Et videt q sic. qm̄ eius qō nō est aliqd positiuū/in re extra exñs nullū potest eē subiectū. sed tā act⁹ substantia q̄ rationalis creatura dicitur esse: sbm pctī saltem cōmissionis: etiā vt formaliter sumpti. g ipsum vt formaliter sumptū est in re extra aliqd positiuum. ¶ Cōtra qz omne positiuum in re existens est ens: ⁊ per 9ñs bonū saltem naturaliter. sed nullum morale nec etiā naturale bonū potest eē formaliter peccatū: cū ipm pctm̄ sit moraliter malū. ergo rc. ¶ Respōsio. vbi sic pcedam. Primo em̄ excludam vnā opinionē. Scdo dicā aliē ad q̄stionez.

Quantum ad primū: est opinio cuiusdam moderni doctoris: q lz peccatum omissionis non sit aliquid positiuum: sed tantummodo priuatiuum: tamen commissionis peccatū etiam vt formaliter sumptū dicit aliquid positiuū/puta aliquē respectum ad finem vltimū deordinatū/sicut ⁊ actus ipsi contrari⁹ meritorius dicit respectū debitum ⁊ ad finem debitum ordinatū. ¶ Pro ista opinione/vez q 9missionis pctm̄ nō dicat tm̄ priuatiuum: sed etiā aliqd positiuum: Arguit primo. qz si commissionis peccatum diceret priuatiuū nō aliqd positiuū non esset a peccato omissionis distic: ūnec eēt dare aliqō tale vez commissionis pctm̄. qm̄ priuatio nō est nisi q̄dez habitus omissio: ⁊ ita si oē pctm̄ formaliter acceptum in priuatione consistit: per 9ñs nullum est pctm̄ commissionis: sed tm̄ omissionis. sz hoc est falsū ⁊ inconueniēs. ergo rc. ¶ Cōfirmatur. qz q̄cunqz cōmittit/aliquē actū elicit positiuū. nullus em̄ dicitur cōmittere pp̄ter aliqd priuatiuū: qz tunc non facere esset 9mittere: qō est falsuz. g rc. ¶ Preterea secundo arguitur ad idem. sic odium dei ex ratione formali obiecti ⁊ sui est peccatum/vt secundū se absolute acceptū. nulla em̄ sibi adueniente circūstantia pōt moraliter esse bonum. sed hm̄ōi actus odij est formaliter positiuus. ergo positiuum vt absolute sumptū est formaliter peccatum. ¶ Confirmatur. qz actus positiuus q̄ sic est pctm̄ q nulla sibi adueniente circumstantia mediā te pōt non esse peccatum nō hēt q sit peccatū pp̄ter aliqd priuatiuum: sed pp̄ter substantiam actus tm̄. ¶ Hoc appet. qz si propter aliqd priuatiuū puta alicuius circūstātie sibi debite carentiam talis actus esset peccatū/ ad ueniente sibi tali circunstantia seu rectitudine pp̄ter cuius carētiā est pctm̄ ⁊ moraliter malū/desisteret esset peccatum ⁊ malum. sed odiū dei sic scdm̄ se est malū ⁊ pctm̄ q pp̄ter nullum sibi additū pōt esse bonum nec desistere esse maluz siue peccatum. ergo rc. ¶ Preterea tertio ad idem arguitur. qz in omī peccato est auersio qua negligit deus: ⁊ conuersio ad creaturā p quā nimis diligit creatura. sed ista duo non vident esse priuatiua: sed positiua: saltem cōuersio ad creaturā: cū talis 9uersio non fiat nisi pp̄ter actum aliquē positiuum. ergo rc. ¶ Preterea q̄rto qō est tale ex genere absolute/nō pōt eē tale rōne alicui⁹ priuationis siue carentie. sed peccatoꝝ aliud est malum siue pctm̄ ex genere absolute: ⁊ aliud ratiōe alicuius circunstātie: ergo saltem primū dicit aliqd positiuū. ¶ Tūc ergo dicit iste: q licet materiale in peccato possit eē ⁊ sit aliqd absolutū: vt odiū dei: tñ formale in omni commissionis peccato est deordinatio talis actus: q̄ q̄dez deordinatio est respectus aliq̄s positiuus: cuius act⁹ fundamētuz est act⁹ malus/⁊ termin⁹ finis vltimus. Et addit: q hm̄ōi respectus in quibusdam pctīs est realis: vt in illis q̄ sunt prohibita quia mala. in alijs autem que sunt mala soluz qz prohibita est respectus rōnis. ¶ Sed ista ratio ē multū irrationabilis ⁊ cōtra doctrinā cōem sanctoꝝ vt Augusti. ⁊ alioꝝ. ⁊ ideo cōtra ipam arguo. Primo. qz falsū supponit. Secūdo. qz illo falso supposito concesso nō est verū qō addit. ¶ Primū appet. qm̄ supponit respectū aliquē puta actus eliciti ad deū/esse formā aliquā per se vnā positiuā ab extremis distinctā. hoc aūt tā in libro isto q̄ pluries alibi ostensum est oīno esse falsum ⁊ impossibile. quare rc. ¶ Scdo: vez q hoc 9cesso non sit verū hoc qō addit vez q respectus hm̄ōi positiu⁹ si ponat sit formalit ipm peccatum: Probo primo sic. omne ens positiuum extra aīam existēs realiter est a deo imediate ⁊ directe vt a cā efficiente. sed nullum peccatum formaliter acceptum potest esse isto modo a deo. ergo nullum peccatum vt formaliter acceptuz est ens aliqō positiuum: nec per 9ñs talis respectus realis hm̄ōi quē tu ponis. Vtraqz premissaruz fuit probata ⁊ declarata in precedenti distinctione. ¶ Cōfirmatur. qz omnis creatura dei potest meritorie diligi ⁊ ad ipm deum debite ordinari. sed nullū peccatuz formaliter acceptū pōt debite diligi: nec ad deū ordinari: imo est creature rationalis deordinat iuum. ergo nullū peccatuz formaliter sumptū est aliqd in re extra/nec per 9ñs talis respect⁹. ¶ Preterea secundo arguo sic ad idē. aut hm̄ōi respectus actus puta odij dei qui ponitur esse formalis ratio peccati/est in ptāte creature rōnalis actū elicientis ne sequatur ad ipm actū: aut non. Si primū. g i potestate hoīs est vt odiū diuinū non sit peccatū: qō est falsū. ¶ Cōsequentia est euidens. qz in cuius potestate ē vt ponatur vel nō ponat formalis ratio peccati q̄ mediāte act⁹ dicit esse malus/in eius potestate est vt actus ille formalit non sit malus. sed respect⁹ odij ad deū ē (vt dicit) formalis rō peccati/ per quam iste actus dicitur esse malus g si i hominis ptāte est ad hunc actū nō seq̄ istū respectum: i ei⁹ potestate est ipm diuinum odium non esse peccatum: hoc autem est falsum. ergo rc. ¶ Si aūt ponatur scdm̄/vez q talis respectus non sit in potestate hominis ne ponatur eius fundamēto posito/vez ipo actu: tunc sequitur q magis formalis ratio peccati consistit in actu odij precedente q̄ in respectu huiusmodi consequente. quoniaz magis peccatū ē homini iputabile qō est in ei⁹ potestate simplr q̄ qō non est in ei⁹ ptāte nisi tm̄ antecedent. ¶ Hoc declaratur in exemplo de actu et de habitu vitioso/vel etiam virtuoso. quia em̄ actus virtuosus et vitiosus sūt simplr in hoīs ptāte: nō aūt habit⁹ 9ñter sz tm̄ antecedent. actib⁹ em̄ antecedētib⁹ positis habit⁹ habēt poni: nec vt nō ponātur est in hominis potestate: ideo peccatum seu de

meritū ꝯsistit non ī habitu sed in actu. sed ista duo positi ua puta actus odij absolutus ⁊ eius respect⁹ sic se habēt ꝙ actus absolutus est simpliciᷓ ne ponaᷓ vel vt ponaᷓ in ꝓta potestate: non autem eius respect⁹ postꝙ act⁹ ipse est positus. ergo nō magis actus absolutus est pctm̄ for maliter ꝓpter talem respectuȝ sibi supuenientē ꝙ aliqꝯ actus sit meritorius vel demeritorius ꝓpter aliquē habi tum ꝯñteȝ. ¶ Cōfirmatur. quia ille respect⁹ poniᷓ for a liter esse pctm̄: ꝑ qd̄ magis hō deordinaᷓ a deo. sȝ cū act⁹ odij sit auersiuus formaliter odientis ab odito/magis per actum istum ꝙ per aliquem eius respectum homo deor dinatur ⁊ a deo auertitur: ergo ad hoc ꝙ actus huiusmo di sit formaliter vel materialr̄ pctm̄/nō oportet ipsi adue nire respectū nec aliqd̄ aliud positiuū. q̄re ⁊c. ¶ Præterea tertio arguo sic ad idē. stāte mādato/Diligas dn̄ȝ deū ⁊c. impossibile est diuinū odiū non eē taȝ materialiter ꝙ for maliter peccatū: qꝛ impossibile est ipm̄ non esse deformeȝ moraliter seu obliquū. deformitas autem seu obliquitas est formalis ratio in peccato. sed si actus huiusmodi eēt peccatum ꝓpter talem respectum: ipse vtiqꝫ posset poni absqꝫ formali ratione peccati/sic ꝙ aliquis posset odire deum: qd̄ odium formaliter non esset peccatum. ¶ Hoc ꝓ batur. qm̄ omne prius potest per diuinā potētiā fieri si ne posteriori ab ipso realiter differente. sed actus odij est prius natura ordine/vt procedit etiaȝ sic opinans/ huiꝰ re spectu cuius poniᷓ fundamētū. ipse etiā respect⁹ oportȝ ꝙ sit ab actu realiter distinctus. ꝓbatū enim est in p̄cedentibus ꝙ omnis respect⁹ creature ad deū si ponaᷓ/vt po nitur/veȝ tanꝙ aliqd̄ ꝑ se vnū ab extremis distinctū/ē di stinct⁹ realiter ab vtroqꝫ extremorū. ergo pōt esse act⁹ odij di uini absqꝫ respectu huiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs absqꝫ rōne formali pec cati. non etiaȝ seqtur ꝙ aliquo manente ī odio dei vnifor miter/ipm̄ odiuȝ erit qñqꝫ pctm̄ ⁊ inordinatū: qꝛ respectu huiꝰ informatū: ⁊ aliqñ nō pctm̄ nec inordinatū: qm̄ erit per diuinā potentiā respectu isto p̄uo spoliatū. hoc enim ē falsum. semꝑ enim act⁹ ꝓhibitus qualis ē act⁹ odij q̄ quis ten dit in deū/est peccatū omi alio circumscripto. ergo ⁊c. ¶ Con firmatur. qꝛ illud non est in actu odij formaliter rō pecca ti q̄ manente in eo ipm̄ odiū nullū est peccatū. sed si huiꝰ respect⁹ est (vt supponiᷓ) in odio vt in fundamēto/aliqd̄ positiuū ab eo distinctū poterit manere in odio ipo/nullo existente peccato. ergo ⁊c. ¶ Minor probaᷓ. qm̄ oē acci dens absolutum cum quocunqꝫ respectu existente ī eo vt in suo proprio fundamento pōt deus separare a suo subie cto vel facere sine ipso. Hoc non potest negari ab aliquo catholico. sed odium quo quis odit deum vel quodcunqꝫ ens creatum/conceditᷓ esse ab oībus sicut ⁊ est accidēs absolutum. ergo si ipsum est respectus peccati ad deū imme diatū ⁊ totale fundamētū: poterit cū ipso respectu separa ri a suo subiecto puta a creatura rationali. nec enim aliqs respect⁹ exigit nisi vtrūqꝫ extremorum/veȝ terminum et fundamētū. huiꝰ aūt respectus termin⁹ diciᷓ eē de⁹ ⁊ fun damētū ipse act⁹: quē cōstat esse a subiecto suo sepabilem cū sit absolut⁹ ⁊ ab eo realiter distict⁹. ergo ꝯsimilr̄ talis ter minus poterit esse ī actu sepato a suo subiecto: sicut fuit in eo sibi coniūcto. sed odiū a creatura rationali eius sub iecto separatū nullū esset formaliter nec aliquo mō pctm̄ magis ꝙ albedo vel quodcūqꝫ aliud accidēs separatum nec actus odij est peccatum nisi pro quanto ꝑ eū odi tur eius subiectū. sed ꝑ nullū actū odij separatū odiᷓ ei⁹ sub iectum: qꝛ nec transit aliquis super ipm̄. ergo ⁊c. ¶ Præ terea arguo q̄rto sic ad idē. cū respectus huiꝰ positiuus sit nō tm̄ scd̄e cause sed etiam prime effect⁹: aut est forma liter peccatum vt est a prima causa/vel vt a secunda/vel vt ab vtraqꝫ/vel vt secūdū se absolute acceptus. Sed nō potest dici ꝙ vt est a p̄ma causa: tū qꝛ ab ipsa non est pec catum formaliter sumptū: vt dictum est: tū qꝛ talis respe ctus cū suo fundamento factus a prima cā sine creatura intellectuali ei⁹ subiecto nullū esset formaliter pctm̄. Ex q̄ sequitur ꝙ nec etiaȝ posset dici formaliter esse pctm̄ vt est a prima causa simul nec vt scd̄m se accept⁹: qꝛ qd̄ scd̄ȝ se absolute est tale non pōt non esse tale. talis aūt respe ctus pōt nō esse peccatū. ergo relinqᷓ ꝙ si respect⁹ huiꝰ for malr̄ sit peccatum: nō est nisi ꝓut est a causa secunda. Ex q̄ seqtur ꝓpositū/veȝ ꝙ peccatū vt formalr̄ sumptuȝ non sit aliqd̄ positiuū: sed tantūmō priuatiuū. Que ꝯña sic ꝓbaᷓ. qm̄ si peccatū sumptū formaliter dicit aliqd̄ po sitiuuȝ: vel dicit actū/vel eius respectū. sed nō actū vt cō cedūt. qm̄ actus absolut⁹ (vt dicūt) nō est formaliᷓ sȝ ma terialiter tm̄ ipm̄ peccatum. nec respectum ei⁹ vt absolu te acceptū: sed tm̄ vt est a causa secunda. hoc autem non potest dicere sup respectū ipm̄ aliqd̄ positiuū: sed tm̄ pri uatiuū/puta carētiā alicui⁹ circūstantie tali respectui de bite. si eī diceret aliqd̄ positiuū respectui supueniēs: aut hoc esset aliqd̄ absolutuȝ vel respectiuū. Sed neutrū hoȝ pōt poni. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaᷓ. qꝛ respect⁹ realis scd̄m ponētes ipm̄ est causaliter ab extremis ambob⁹ simul: vel ab alte ro ipsorum tm̄: veȝ a fundamento: vel a termino. sed extre ma istius respectus sunt actus elicitus ⁊ ipse deus: ergo oportet ipm̄ esse ab vtroqꝫ istorū simul/vel tm̄ ab alio effe ctiue. sed non pōt dici ꝙ sit a deo: tum qꝛ deus non est cau sa peccati: tum qꝛ ꝓpter nullū dei effectum in hoīe causa tū a deo hō est deordinatus: sed poti⁹ ordinat⁹. huiꝰ aūt respect⁹ diciᷓ esse hoīs deordinatiuus. q̄re ⁊c. ¶ Nec po test dici ꝙ sit ab actu eius fundamento: tū qꝛ peccatum non est nisi ab intellectuali creatura: ī cuius potestate est peccare vel non. huiꝰ autem actus non est talis: nec est in eius potestate non agere ad aliquem effectū sibi possi bilē: ⁊ per ꝯñs ad respectum talem: sicut ⁊ secūdū ipsos omne fundamētū agit necessario ad quemcūqꝫ respectū aliū sibi possibilē termino existēte: vel termin⁹ supposito fundamēto. tū qꝛ ei a q̄ est pctm̄ īputaᷓ ad penā. vn̄ sol⁹ il le a q̄ ē diciᷓ eē ꝓpter ipȝ reus: qꝛ ad penam aliquā obli gatus: sed nec act⁹ aliqs nec aliqd̄ aliud a creatura intelle ctuali obligatur ad penā aliquā ꝓpter culpā. ergo ⁊c.

Nec rationes adductæ pro opinione p̄dicta valēt/vt pȝ per singulas discurrēdo. ¶ Ad primā enim quando dicitur ꝙ nisi pctm̄ omissionis formaliter sū ptū diceret aliqd̄ positiuū puta actū/nō esset a pctō omis sionis distinctū: Dico ꝙ nō seqtur: qꝛ nec ꝑ hoc distinguiᷓ vt ratio imaginatur: veȝ qꝛ pctm̄ cōmissionis sumptū for maliter dicit actū/cui⁹ carentiā tm̄ dicit omissiōis pctm̄ sed per hoc qꝛ peccatū omissionis nec vt formaliter nec vt materialiter sumptū dicit aliquē actū. sed cōmissionis peccati materiale est act⁹ aliqs absolut⁹ formaliter: aut priuatio seu carētia alicui⁹ circūstantie ipsi debite. Nō ex hoc appet. qꝛ null⁹ act⁹ ē possibilᷓ q̄ necessario sit pec catū: imo oē positiuū possibile pōt eē absqꝫ hoc ꝙ aliqd̄ sit pctm̄. sȝ si act⁹ aliqs vel qd̄cūqꝫ positiuū ex se formalr̄ esset peccatū: tale nō posset esse q̄n necessario eēt pctm̄. ergo ꝙ aliqd̄ positiuū sit peccatum: hoc non habet formaliter ex se: sed ab alio accidente. quare ⁊c. ¶ Et quando ad ditur ꝙ priuatio non est nisi quedam alicuius habitus omissio/concedo. ⁊ ita concedo etiam consequenter/ꝙ for male peccati commissionis est sola omissio: quia sola alicuius actui debite priuatio/non autem commissionis peccatū sumptū q̄tū ad materiale. Ex q̄ infero ⁊ cōcedo vlteri⁹ cōsequēter: ꝙ pctm̄ omissionis sūptū p̄cise q̄tū ad formale/ē pctm̄ omissiōis nō act⁹ cui⁹ ē priuatio pctm̄ omissionis distinctū ꝯtra pctm̄ commissionis: sed alicui⁹ alterius actui debiti/rōne cuius ipse actus diciᷓ eē mal⁹. ¶ Ad ꝯfirmationē consimiliter est dicēdū. ꝯcedo eī ꝙ q̄ cūqꝫ ꝯmittit aliquē actū elicit. sȝ ex hoc nō seqᷓ ꝙ actus

Et q

hmōi vt scēm se sumptus formaliter sit petm̄.quare rc.
¶ Ad scōam rōnē qñ dicitur q odium dei ex ratione sui
formaliter est peccatū:Dico q hoc est falsuz.qm̄ qd scōz
se formaliter est tale non pōt esse non tale.sed huiusmōi
odium pōt manere quantū ad omne positiuū qd dicit:et
tñ nullū peccatū erit/vt patet de ipso a subiecto realiter
separato:z etiā de ipso existēte in subiecto a deo causato
in ipso non a subiecto.nec actus eñ odij separatus quo
oditur deus:nec actus etiam subiecto a deo infusus quo
ipsum subiectum necessario transiret in eius obiectum
odiendo ipsum esset aliquod peccatuz:quia nec modo hu
iusmodi odium est peccatum nisi p quāto p ipm aliquis
libere tendit in eius obiectū.potest aūt eē vel in subiecto
vel saltē separatus ab ipso absq hoc q p eū alidq libere
transeat in eius obiectum.g rc. ¶ Et qñ dicit q nulla si
bi adueniente circumstantia pōt actus hmōi esse bonus:
potest dici q falsum est.nec enim actus iste est moraliter
malus nisi quia transit super obiectum indebitum.vnde
si eodem actu quo quis nunc odit deū postea odiret pec-
catum:talis omnino quantū ad substantiam actus inuari
atus esset moraliter bonus:cum tamen fuisset prius ma-
lus.g q nunc sit malus:hoc nō est ex se absolute/sed rōne
obiecti indebiti:qd nō habet.quare rc. ¶ Et si dicatur q
per eundem actū quo aliquis odit deum non potest post
ea odire aliquod aliud ens creatum positiuum nec pri-
uatiuum:nec per ɔñs petm̄:esto q hoc sit verum adhuc
iste actus odij poterit nō esse malus moraliter/esto q nō
bonus in duobus casibus supradictis.hoc autem esset i-
possibile si ipse ex se esset formaliter peccatum. quare rc.
¶ Ad confirmationem consimiliter est dicendū.falsum
enim minor accipit/qñ dicit q nullo modo actus odij po
test desistere esse malꝰ nec moraliter esse bonus.¶ Ad ter
tiam rōnē/qñ dicitur q i omi petō ē auersio z ɔuersio: di
cendū q assumptū est falsū:nec ē ad ppositum.esto eñ q
sit verū:talis conuersio vel auersio non fit p aliud q per
actū:nec importat alidd ab ipso actu z ab auertēte ac cō-
uertente z a re a qua conuertitur z ab illa ad quā petm̄
conuertitur distinctū.sed nullum pdictorum ē formaliter
petm̄.g rc. ¶ Ad quartā qñ dicit q aliqd petm̄ est malū
ex gñe:Respōdeo q aut accipis petm̄ formalit:z vt sic
non tm̄ aliqd imo oē petm̄ est malū ex gñe:hoc est ex se.
nullum enim peccatum formaliter sumptuz potest esse bo
num:aut accipis peccatum materialiter:z hoc modo fal
sum est assumptū.nullū enim materiale in ɔmissionis pec
cato/qd quidez est actus aliquis absolutus/est maluz ex
genere/vocando malum ex genere malum ex se.omne eñ
tale potest nō esse moralit malū:qd esset ipossibile si esset
malum ex genere/hoc est ex se.Si autem per esse malum
ex genere intelligatur esse malum ex ratione obiecti in-
debiti super qd trāsit actꝰ huiusmodi:mō quo diuinū vel
fraternū odium potest dici malum ex genere:maluz autē
vel petm̄ ex circunstantia dicatur actus transiens super
obiectum debitum/sed ad finē indebitum ordinatus:vel
aliquo alio sibi necessario spoliatus:modo quo dicitur
esse malū dare eleemosynā/vel quemcūq aliū bonū actū
facere propter mūdū non pter deū:sic cōcedi potest q
alidq actus dicitur esse malus ex genere isto modo.Sed
tunc falsum est qd maior accipit quando dicit q tale ex
genere nō potest esse tale ratione alicuius priuationis si-
ue carentie.non minus enim transitus super obiectū de
bitum est circūstantia necessario requisita ad actum mo
raliter bonū/q eiꝰ ordīatio siue relatio ad finē vltimū.et
ita sicut aliquis actus dicitur moraliter malus/quia de-
bito fine priuatus:ita alius q: ad obiectum indebitū ter-
minatus:z quia obiecto debito priuatus.z ita odiū diui
num potest dici z est moraliter malum proter priuationē
transitus super obiectū debitū.quare rc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secūdum:vbi est aliter ad
questionem istam respondendū/premitto duo ad euiden-
tiā dicendorum. ¶ Primum est:q peccatorum aliud ē omissi
onis:z aliud cōmissionis. ¶ Ad cuius intellectū est scien-
dum:q omissio potest tripliciter accipi.Uno modo vni-
uersaliter pro dimissione cuiuscumq necessarij omittē-
ti.Alio mō specialiter p dimissione actus similiter debi-
ti ab omittēte.Tertio modo pōt accipi etiā specialiter p
dimissione seu pretermissiōe nō actus substrati sed alicuiꝰ
circunstantie debite ipsi. ¶ Tunc hoc premisso dico ad p
positum:q peccatum omissionis accepte primo mō non
diuiditur contra peccatum cōmissionis:nec etiam vt su-
mitur tertio modo:sed tm̄ petm̄ omissionis secundo mō
sumpte. ¶ Primū apparet.qm̄ vlē superius siue cōmu-
nius non diuidit ɔtra singulare inferius. non eñ aial di-
uidit ɔtra hoiem:cū ois homo sit aial/licet nō ecōuerso.
sed peccatū omissionis primo mō sūpte respicit petm̄ cō-
missionis sicut communius siue supius suū iferiꝰ.cū eñ
(vt infra dicet) oē ɔmissionis peccatū vt formalit sumptū
sit mere priuatiuū:nec dicat alidd nisi solam priuationē
z per ɔñs omissionē alicuius circūstantie actui debite:se
quit q oē ɔmissionis petm̄ vt formalit sumptū ē petm̄
omissiōis isto prio mō accepte:nō aūt ecōuerso oē petm̄
omissionis ē petm̄ ɔmissiōis:cū omissio sic accepta sit pri
uatio cuiuscūq vniuersalit debiti z necessarij omittēti/si
ue illud sit actus siue aliqua circūstantia eiꝰ.ɔmissionis
aūt petm̄ formaliter sumptum est precise omissio seu pri-
uatio circūstātie alicuiꝰ.qre rc. ¶ Scōm/vez q nec etiā
petm̄ omissiōis tertio mō sūpte diuidat ɔtra petm̄ ɔmis
sionis/apparet euidenter.qm̄ idē nō diuidit ɔtra seipm̄.sed
petm̄ omissiōis tertio modo sūptū/vez p priuatiōe vl p p
termissiōe alicuiꝰ circūstātie actui debite/ē oīno idē qd ipz
cōmissionis petm̄.nec eñ petm̄ ɔmissionis vt formaliter
sūptū ē aliud q omissio sic accepta.g petm̄ omissionis isto
tertio mō sūpte nō diuidit ɔ petm̄ ɔmissionis vt formalit
sūptū:sz ē oīno ipm̄.ɔ petm̄ aūt omissionis vt materialit
sumptū hoc ē ɔ actū positiuū substratū diuidit/ vt priua
tio ɔtra suū imediatū sbm̄.Est eñ actꝰ ipe substratus ime-
diatū sbm̄ talis priuatiōis siue omissionis q ē formalr ipm̄
petm̄ ɔmissiōis. ¶ Tertiū/vez q petm̄ omissionis sūpte
scōo mō puta p pretermissiōe actꝰ debiti ab omittēte/diui
dat ɔtra petm̄ ɔmissiōis formalr sūptū/appz.qm̄ cū oē
petm̄ vt forealit sūptū dicat priuationē tm̄/vt dicet infra:nō
videt q vnū petm̄ ab alio formalit distīguat nisi q: vnuz
est priuatio vniꝰ habitꝰ:z aliud alteriꝰ.nec eñ priuatiōes
aliter q p ipsos priuatos hītus formalr distīguunt.g ista
petā vez ɔmissiōis z omissiōis hñt distīgui spē ppt diuer
sa q̄rū dicūt priuatiōes.sz oīs priuatio q ē petm̄/est vl actꝰ
substrati vel alicuiꝰ ipsi debiti:z ita p ɔñs oīa petā ha-
bēt distīgui:vel q: sunt priuatiōes diuersarū circūstātia-
rū:vel quia diuersorum actuum substratorum:vel q: vnū est
priuatio seu omissio actus:z alterū circūstātie ipi debite
Sed peccatū commissionis non potest distingui a pecca
to omissionis primo nec secundo modo. Primo eñ mo-
do distinguuntur diuersa peccata cōmissionis.Scōo aūt
modo peccata omissiōis inter se.g relinquitur q distinguā
tur tertio modo tm̄:qd est ppositum. ¶ Scōm pmittēdū
est:q petm̄ ɔmissionis est multiplex.lz eñ oē cōmissiōis
petm̄ vt formaliter sūptū sit carētia circūstātie actui de-
bite:qdā tñ est ɔmissionis peccatū:cuiꝰ actꝰ substratꝰ
est indebitus z inordinatus ratione finis. Aliud autez est
cuius actus est inordinatus z moraliter malus ratione
subiecti seu pricipij ipm̄ exequētis. ¶ Exēplū de primo/vt
dare eleemosynā nō pter finē debitū vez ppt deū:sz p-
pter idebitū:vez ppt mūdū.in tali eñ actu non est omis-
sio seu priuatio principij seu subiecti debiti actum ipsum

exercentis: nec obiecti ipm terminantis:sed finis ordinatio. licitũ enim est eleemosynã dare ꝛ recipiendo tñ est licitũ p̄ianũ nec aliquem aliũ actũ bonũ ad finẽ indebitũ ordinare. ¶ Exẽplũ de scđo/vez de actu indebito exercentis:vt act⁹ carnalis copule religioso post votum continẽtie emissũ. talis inquã act⁹ est illicitus ꝛ moraliter malus nõ scđm se:cum alicui sit licitus ꝛ moraliter virtuosus: nec rõne carentie alicuius alterius q̃ subiecti siue principij ipsius exercentis. Aliud peccatum omissionis est cuius actus est illicit⁹ ꝛ moraliter malus solũ quia obiecto debito carens ꝛ sup indebitũ transiens:vt diuinũ odium ꝛ innocẽtis homicidium. quilibet enim actus istorum posset esse ꝛ esset moraliter bonus si transiret super debitum sibi obiectũ. Aliud etiã est cuius actus est malus vel quia tempore debito/ vl' qz debito loco carẽs/ꝛ sic de aliis oib⁹ circunstantijs ad bonitatem act⁹ moralis necessarijs:quarũ cuiuslibet carentia vel p se sola vel cũ circũstãtia indebita ipsi opposita reddit actum moraliter vitiosum.

His præmissis pono quinq; conclusiones. ¶ Prima est q̃ pctm̃ omissionis diuisũ contra peccatũ cõmissionis non dicit aliqd positiuũ:sed tñmõ priuatiuũ. ¶ Hec pbat. qm̃ si illud omissionis peccatũ vt diuisum ɔtra aliud ɔmissionis peccatũ diceret aliquid positiuũ: aut illud esset aliqs act⁹ elicitus absolutus:aut aliquid eius/puta respectus vel circunstantia vel qcquid aliud dicat. Sed nõ põt dicere actũ:qz priuat ipm p qđ ꝛ distinguitur/vt p̃missuz est/ a pctõ ɔmissionis dicẽte priuationẽ nõ actus:sed alicuius circũstãtie ei⁹. Nec põt dicere aliqđ act⁹:qz priuãs actũ substratũ antecedẽter nõ põt dicere respectũ aliquẽ ei⁹ nec circũstantiã ɔñter:cũ ois respectus siue circũstãtia p̃supponat actũ. ꝫ ꝛc. ¶ Ex hoc appet iprobabilitas q̃rũdã dicẽtiũ q̃ lz pctm̃ omissiõis fm se sũptũ sit carẽtia alicui⁹ act⁹:semp tñ exigit aliquẽ actũ q̃ ẽ occasio priuationis illi⁹: sicut omissio officij diuini vel cuiuscũq; alterius ad qđ aliqs obligat/exigit actũ nolitionis vel occupationis seu distractiõis circa alia. iđ eñ officiũ omitto quia ipm dicere nolo: aut qz occupat⁹ ꝛ distract⁹ circa alia nõ aduerto. ¶ Hoc siqdẽ nõ est verũ nec pbabiliter dictum. qm̃ aut hmõi actus quẽ supponit peccatũ omissionis/est debit⁹ ꝛ licit⁹:aut nõ. Sz nõ potest poni primũ:quia nullum peccatum necessario exigit vt sui causam seu occasionem aliquẽ actũ bonum. Nec scđz quia in tali actu consisteret peccatum commissionis. ſz constat q̃ pctm̃ omissionis non necessario exigit peccatum commissionis. Ex quo apparet falsum esse illud assũptum: vez q̃ non omitto officium nisi quia vel nolo dicere ipsum:vel quia distractus circa alia non aduerto. quoniam cum nolle dicere tempore quo debeo dicere/ sit peccatum commissionis:qđ non necessario exigit pctm̃ omissionis: quale est non dicere officium tempore quo teneor ipsum dicere:per consequens non dicere non requirit nolle dicere nec aliquẽ alium actum exteriorẽ operationis seu distractionis/licet talis esse posset et frequenter sit occasio omissiõis. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia si omissionis peccatum exigit necessario actum aliquem positiuum: aut ad ipsuz necessario sequeretur omissionis peccatum:aut non. Si sic/ergo ipse esset actus moraliter malus: cum ad nullum bonum actum sequatur necessario peccatum aliquod. hoc autem poni non potest vt dictuz est. Si autem dicatur q̃ ad ipsum non necessario sequat: aut talis actus necessario exactus esset malus/aut bonus. Sed non potest dici q̃ malus:quia tunc etiam nullus posset peccare peccato omissionis sine precedente peccato commissionis. nec bonus: quia nullus bonus actus est necessarius ad aliquod omissionis peccatuz/vt dictum est. ergo ꝛc. ¶ Secunda pars conclusionis predicte/videlicet q̃ omissionis peccatum dicat priuationem probatur. quoniaz omnis carentia alicuius actus vel habitus in subiecto ipsius actus vel habitus receptiuo est priuatio. ¶ Hoc apparet. quia per hoc tñ priuatio et absoluta negatio distinguuntur: quia negatio absoluta est forme carentia seu remotio absolute: priuatio autem est carentia tñ in subiecto determinato/videlicet forme receptiuo. sed peccatum omissionis dicit carentiam act⁹ ad quem carens ipso obligatur:et per consequens est ei possibilis et in eo receptibilis subiectiue: cum nullus sit ad sibi impossibile obligatus. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. quia aut peccatuz omissionis dicit carentiam actus absolute ꝛ vniuersaliter in quocuq;:aut tñ in aliquo puta in apto nato ꝛ ad actum huiusmodi obligato. Sed nõ potest poni primum. quia tunc omissionis peccatum esset in quocunq; non habente actum/cuius priuatio est tale peccatum. hoc autem est euidenter falsum:cum huiusmodi peccatum non sit nisi illius qui est ad actum obligatus:et per consequens capax eius. ergo relinquitur secundum:quod est propositum:cum omnis negatio in subiecto apto ad formam negatiuam sit priuatio. ¶ Ex predictis sequit corollarie: q̃ licet pctm̃ omissiõis nõ sit/exigit tamen seu respicit aliquid positiuuz. ¶ Hoc apparet. quoniam omnis priuatio exigit seu respicit/licet non sit/aliquid positiuum/puta determinatum subiectum. sed omissionis peccatum/vt dictum est/non est absoluta negatio:sed priuatio actus debiti. ergo exigit determinatum subiectum:puta illud cui talis actus priuatus posset inexistere ꝛ deberet. vnde sicut non existente animali non esset cecitas:cum cecitas sit negatio visus tñ in subiecto apto nato videre: quale est solum animal. ita non existente aliquo ad actum aliquem obligato nullum esset nec esse posset omissionis peccatum. sic enim omissionis peccatum respicit precise subiectum obligatum ad actum priuatum:sicut cecitas animal aptum natum ad videndum. quare ꝛc. ¶ Confirmatur. quia nulla omissio esset ab omittente aliquod peccatum nisi esset in ipso ad actum omissum aliqua obligatio. sed obligatio non est ad impossibile sed tñ ad possibile obligato. ergo licet omissio absolute ꝛ vniuersaliter sumpta possit esse cuiuscunq; in quo non est actus qui omissus:non tamen omissio que est peccatũ/potest esse nisi subiecti obligati ꝛ per consequens apti ad actum. quare ꝛc. ¶ Tertia cõclusio est q̃ peccatum commissionis sumptum materialiter dicit aliquid positiuum:puta actum aliquem absolutum:non autem vt formaliter sumptũ dicit nisi tñ priuationem alicuius circunstantie actui debite scđz rectũ iudicium rationis. ¶ Hec apparet quantum ad primam eius partem. quoniam vt sepe dictum est per hoc peccatum commissionis distinguitur a peccato omissionis:qz vez peccatum omissionis dicit carentiam omnis actus non autẽ peccatũ ɔmissionis nisi tñ alicui⁹ circunstantie debite actui. sed omnis priuatio exigit ꝛ importat subiectum:ergo cum actus absolutus sit subiectum priuationis circunstantie:que priuatio est ipsum cõmissionis peccatum vt formaliter sumptum:per consequens sequit ꝓpositum/vez q̃ peccatum ɔmissionis etiã vt formaliter sumptum exigit seu respicit determinatum aliquid positiuum:puta actus eius immediatum subiectum. ¶ Cõfirmatur. quia sicut se habet peccatũ omissionis ad subiectum obligatũ ad actum omissum:ita peccatũ commissionis formaliter sumptũ ad actum absolutũ cui debetur illud cui⁹ carẽtia ẽ ipm pctm̃ ɔmissiõis vt formalit̃ sumptũ. ¶ Hoc apparet. quia quelibet priuatio ꝓprie s sũpta vniformitẽ respicit suũ subiectũ. sed tam peccatũ omissionis q̃ cõmissiõis formalit̃ sũptũ ẽ priuatio. scđm immediatũ primi vez pctĩ omissiõis est creatura rationalis. talis eñ

sola est obligata ad actum omissum. subiectum autem immediatum formale peccati commissionis quod est priuatio alicuius actui inesse debentis est actus ipse aliqs absolutus: ergo vniformiter respicit qđ est formale ī peccato commissionis scʒ actū: sicut peccatū omissiōis creaturam rationalem eius subiectū. sed omissionis peccatū dicit seu exigit tale suum subiectū licet non sit ipsum. ergo rc. ¶ Scđa pars conclusionis: vcʒ q̄ peccatū cōmissionis formaliter sumptū nō sit aliđ positiuū qđ respicit seu exigit / apparet. qm̄ nulla priuatio ē suū subiectū / licʒ exigat ipm̄. sed pctm̄ ɔmissionis formaliter sumptū ē priuatio pura / vt dicet̄ īfra: cuius priuationis sbm̄ īmediatū est actus predict⁹. ḡ rc. ¶ Quarta ɔclusio ē: q̄ pctm̄ cōmissionis materialr̄ sūptū est realr̄ aliqđ positiuū. qđ tn̄ matˀiale positiuū vt fm̄ se sūptū nō est aliqđ pctm̄. ¶ Hec apparet q̄tum ad primā ptem. qm̄ nisi hmōi ɔmissionis peccatū materialr̄ sumptū eēt aliquid positiuū / nō distīgueret̄ a pctō omissionis. ɔñs est falsū: ḡ r añs. ¶ Cōsequentia pbat̄. qm̄ cū oē pctm̄ vt formalr̄ sumptū sit priuatio aut priuatio q̄ ē formaliter cōmissionis pctm̄ ē priuatio actus positiui substrati / aut alicui⁹ ipsi debiti. Si ponat̄ primū: ḡ ɔmissionis pctm̄ formalr̄ sumptū nō ē distictū a pctō omissiōis: cū illud nō sit aliđ fōr aliť / vt dictū ē supra q̄ priuatio act⁹ debiti ab omittēte. r sic appet ɔña supra dicta. Si aūt ponat̄ scđʒ / habet̄ intētū: vcʒ q̄ materiale pcti ɔmissionis dicit p̄uationē alicui⁹ debiti actui. Formalr̄ aūt sūptū respicit actū ipʒ vt ppriū r īmediatū ei⁹ sbʒ ḡ rc. ¶ Ex hoc seqt̄ corollarie: q̄ etiā materiale omissionis peti ē aliqđ positiuū: qđ q̄đē ē nō act⁹ aliqs omittēti sed ipsemet omittens. ¶ Hoc appet. qm̄ vt dictū ē materiale cuiuscūqʒ priuationis dicit̄ eē ei⁹ subiectū. sʒ pctm̄ omissiōis formaliter sūptū ē priuatio act⁹ debiti ab omittente: r p ɔñs ipse omittens est eius subiectū: cum sit habitus seu actus priuati susceptiuū subiectū: r illđ sit subiectū priuationis r habitus susceptiuū. ergo rc. ¶ Si cōtra hoc arguat̄. qr supius fuerat dictū q̄ omissionis peccatum non dicebat aliđ positiuū: r p hoc distinguebat̄ ɔtra cōmissionis pctm̄: ¶ Ad hoc pōt dici q̄ non ē intelligendū peccatū omissionis nullū vlr̄ dicere positiuum quia tunc non esset priuatio sed negatio: cū ois priuatio īportet determinatum r positiuū sbm̄. sʒ q̄ nō dicit actū elicitū nec aliđ aliđ positiuum ab omittente distictum importat aūt omittēs ipʒ quodcūqʒ sit vt ppriū suū subiectum: qr actus omissi realiter susceptiuū. Et quia illud idē est subiectum susceptiuū priuationum elicitiuū act⁹ omissi recti r actus obliqui moraliter mali: qui est immediatū subiectum commissionis peccati formaliter sumpti: ideo potest dici q̄ etiā commissiōis peccatū formaliter sūptū illud idē positiuū subiectū importat scđo: qđ pctm̄ omissionis importat primo. qm̄ priuatio ois primo designat suū īmediatū / secūdario aūt suū mediatū sbm̄. sed illđ idē qđ ē primū r īmediatū sbm̄ peti omissiōis: puta creatura intellectualis: est remotū r mediatū sbm̄ peti cōmissiōis formaliter sūpti. cui⁹ īmediatū sbm̄ ē act⁹ īdebit⁹ ɔmittētis: mediatū aūt talis act⁹ sbm̄ qđ est creatura ipsa rōnalis. cius em̄ solius est tā ɔmissione q̄ omissionis delictū seu culpa. q̄re rc. ¶ Scđa ḡo ɔclusiōis p̄dicte / vcʒ q̄ materiale peti ɔmissiōis / vcʒ act⁹ positiu⁹ p̄dict⁹: nō sit fm̄ se pctm̄: ¶ Probat̄ p̄io. qr nullū sbm̄ ē formalr̄ illđ cui⁹ ē eē sbm̄ / lʒ sit ab ipō denoīatū: siue illud sit positiuū siue tm̄mō priuatiuū. sʒ act⁹ elicit⁹ delīquētis respicit pctm̄ ɔmissionis formalr̄ sumptū sicut sbm̄ suā alicui⁹ sibi possibilis habitus priuationē / vt supi⁹ fuit dictū. ḡ rc. ¶ Secundo. qr qđ scđm se absolute sūptū est formaliter tale / nō pōt esse nō tale. sed ois act⁹ elicit⁹ delinquētis sumpt⁹ q̄tū ad totā suā essentiā positiuā / pōt esse absqʒ aliq̄ pctō pōt em̄ esse moraliter bonus vel saltē nō malus. ergo rc.

¶ Minor apparet ex dictis ī articulo p̄cedēti. vt em̄ ibi pbatū est / etiam actus odiendi deū posset esse vel moraliter bonus / supposito q̄ idē act⁹ oīno substantialiter inuariatus posset ad obiectū aliqđ aliud terminari: vel si non saltem posset esse nō malus. Cōsimiliter dico de actibus fornicandi r mechandi / quorʒ vtcrqʒ accept⁹ fm̄ totam actus substantiā positiuā / posset esse moraliter bon⁹: nec tn̄ tunc mechia nec fornicatio diceretur: r sic de omni actu alio positiuo possibili est dicendum. q̄re rc. ¶ Cōfirmat̄. qr pctm̄ vt pctm̄ nec est nec esse pōt totaliter nec ptialr̄ a deo. sʒ oē positiuū extra īre eēna ē vel totaliter vl' ptialiter: r potest eē totaliter a deo vt effectus a sua cā. ergo nullū positiuū scđm se absolute sumptuʒ est formalr̄ nec pōt esse pctm̄. ¶ Ex hoc ɔcludo corollarie: q̄ pctm̄ dictū de actu aliq̄ positiuo / vt cū dicim⁹ q̄ talis act⁹ est culpabilis vel pctm̄ / debet intelligi de ipso dici nō q̄ditatiue sed tn̄ denominatiue. qm̄ qđ ē q̄ditatiue tale nō pōt nō esse tale / sed bene illud qđ est tale denominatiue: sicut homō albus vel vidēs / potest postea esse non albus nec videns sed cecus. sed ois actus positiuus q̄tūcūqʒ culpabiliter r moraliter malus potest esse non malus / vt dictū est: ergo nullus est scđm se q̄ditatiue malus: sed tn̄ denoīatiue. ¶ Quinta r vltima cōclusio ē: q̄ pctm̄ ɔmissionis formaliter sumptū nō est aliq̄đ positiuū. ¶ Hec seqt̄ corollarie ex p̄dictis. qm̄ ɔstat q̄ si cōmissionis peccatuʒ formaliter sumptū esset aliq̄đ positiuū / nō posset esse aliđ q̄ actus absolutus elicit⁹ delīquētis: qr nec ipm̄ ɔmissionis peccatū vt vlr̄ vcʒ tam materialr̄ q̄ formaliter sūptū importat aliq̄đ aliđ q̄ actū positiuū r ei⁹ deformitatē / q̄ est carentia alicuius sibi debiti. scđm aūt vcʒ hmōi carētia / nō est aliq̄đ positiuū: sed tm̄mō priuatiuū. ḡ si cōmissionis pctm̄ formaliter sumptū est aliq̄đ positiuū / nō pōt esse aliđ q̄ actus hmōi delinquētis. sed talis act⁹ nō est formaliter aliqđ pctm̄ nec q̄ditatiue: sʒ tn̄ denoīatiue / vt in ɔclusiōe alia est pbatū. ḡ rc. ¶ Cōfirmat̄. qr aut ɔmissionis pctm̄ vt formaliter sumptū ē actus elicit⁹ delinquētis: aut priuatio alicui⁹ sibi debiti: aut vtrūqʒ. Sʒ non pōt poni primū nec tertiū: qr vt pbatū est / act⁹ hmōi non ē peccatū. qđ aūt nō ē pctm̄ / nō pōt esse formalr̄ peccatū nec aliq̄đ eius tn̄. ḡ relinqt̄ scđm: vcʒ q̄ ɔmissionis pctm̄ vt formaliter sumptū est p̄cise aliq̄đ priuatiuū: r p ɔñs lʒ dicat r exigat aliq̄đ positiuū sicut priuatio suum subiectū: non tn̄ est ipm̄. ¶ Preterea ad idē arguit̄: qr vt dictū fuit supius / sicut se hēt peccatū omissionis ad omittentē / ita cōmissionis peccatum se habet ad actū cōmissum. ¶ Hec fuit supius declarata. qm̄ sicut omittēs est īmediatū subiectū peti omissionis: ita r actus ɔmittētis ipsi⁹ peti commissionis formaliter sūpti. sʒ pctm̄ omissionis vt formalr̄ sūptū sic respicit omittētem q̄ nō est ipse lʒ eū dicat seu exigat: vt priuatio sbm̄ suū. ḡ r de ɔmissiōis peccato formaliter sumpto vt ad actū ɔparato cōsimiliter est dicēdū: vcʒ q̄ nō est formaliter ipse actus: sed act⁹ est eius sbm̄. Sed ɔstat q̄ nō pōt esse aliquid aliud positiuum ab actu ipso distinctum. ergo rc.

Ex prædictis omnibus sequitur corollarie solutio questionis: que est q̄ nullum peccatum formaliter sumptum est aliquid positiuum sed tantummodo priuatiuum. qđ per consequens exigit r supponit aliquid positiuum / vel tn̄ vnicum vt omissionis peccatum cuius subiectum est omittens soluʒ: vel duplex / vt peccatum commissionis: cuius subiectum aliud est immediatū vt actus delinquentis: r aliud mediatum r remotum: vt ipse delinquens actus subiectum. ois autem priuatio īportat aliq̄ mō r respicit qđcūqʒ suū subiectū: r maxime in pposito vbi actus delinquentis non est peccati commissionis subiectuʒ nisi ppter delinquētē ipm̄. quare rc.

¶ Hoc corollariū apparet. q2 omne peccatū ē cōmissiōis vel omissionis. sed nullū hoꝝ vt formaliter sumptū est ali qd positiuū lz exigat ipm: vt in pcedentib⁹ est ꝓbatū. ergo ꝛc. ¶ Sed circa hoc occurrit dubiū. q2 nō tm̄ act⁹ aliqꝯ dicit malus ꝛ demeritori⁹ qr circūstantiis sibi debitis spoliatus seu priuatus: sed etiā aliquis dicitur malus quia circumstantia contraria sibi indebita informatus: vt pau peri subuenire vel orare propter vanā gloriam. ergo peccatum seu malitia in tali actu non est tm̄ priuatiuum: puta carentia seu priuatio finis debiti: sed etiam positiuum puta positio siue ordo et relatio ad finem indebitum.

¶ Ad hoc potest responderi concedendo assumptum/videlicet qꝫ aliqꝯ actus dicitur malus quia circumstantia indebita informatus: non tamen intelligendo per huiusmodi indebitam circumstantiam formam aliquam positiuam per se vnam absolutam nec respectiuam ab actu differente m/ipsumqꝫ realiter informantem: sed intelligendo per actum circūstantia debita vel indebita informari actum ipm nullo mediante eum informante ad finē debitū vel indebitum ordinari. Pōt eñ rationalis creatura actum exercens actū ipm ad finem ꝛ ad alia ipsi debita ordinare exercendo eū propter talem vel talem finem vel circa vnum vel aliud obiectum absqꝫ forma aliqua per se vna positiua ab actu ꝛ eius principio fine ꝛ obiecto distincta. Et ideo non sequitur/actus est malus quia indebite circumstantionatus: ergo malitia actus seu peccatū formaliter sumptum dicit aliquid positiuum. quoniam huiusmodi indebite circumstantie non sunt aliquid positiuū ab actu ꝛ aliis distinctum: ad que alia ipse actus debite vel indebite comparatur. sicut enim actus nullo mediante alio a seipso ꝛ a suo principio productiuo est ab ipso effectiue ꝛ in eo subiectiue: ita nullo alio mediante forma absoluta vel respectiua actus dicit debitis vel indebitis circumstantiis informari: hoc est ad oia sibi debita vel indebita ordinari. Inter alia autē que debentur actui moraliter bono/sunt tria/videlicet determinatum principiū obiectum ꝛ finis. idem enim actus est bonus moraliter si ab vno principio/ ꝛ malus moraliter si ab alio. ergo ad hoc qꝫ sit bon⁹ moraliter oportet qꝫ sit a debito principio ꝛ determinato. Saltē hoc est verū de aliquo actu: immo etiam de omnibus vt videtur. nec enim actus diligendi deum/de quo minus videtur/est bon⁹ moraliter vt a deo effectiue magis q̄ a quacunqꝫ creatura: nec etiam vt ab obiecto vel actu intelligendi precuto: supposito secundū aliquos qꝫ obiectum vel (vt dicunt alii) actus ipse intelligendi sit causa partialis actus volendi. quare ꝛc. ¶ Cō similiter apparet idem de obiecto ꝛ de fine intento. quoniam substantialiter idem actus est moraliter bonus vt ad vnum obiectum terminatus/ ac ad finem debitū ordinatus: ꝛ malus respectu alterius obiecti ꝛ finis intenti. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. iam enim ostensum ē quō intelligendū est peccatū esse i aliquo subiectiue. ꝛ cō simili modo intelligendū est ipsum esse ab aliquo effectiue. non enim aliud ē dicere peccatū omissiōis esse ab aliquo q̄ actū omissionis non esse ab ipso: a quo tamē debuit esse: nec peccatum commissionis eē similiter effectiue ab aliquo/est aliud q̄ act⁹ deformitatē q̄ est formaliter ipm peccatum/esse ab eo.

Secundo quero: vtrum vnū peccatū possit esse maius seu grauius alio eiusdē speciei cū ipso. ¶ Et videt qꝫ sic. q2 illō pctm̄ est grauī⁹ ꝓpter qō aliqꝯ ē magis re⁹ seu grauiori pena dign⁹ q̄ propꝫ alterū eiusdē speciei cū illo prior. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. qō nihil ē/nec intēdi nec remitti pōt. sed peccatum/vt pꝫ ex alia questione/non est aliquid formaliter in re extra. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim premittam aliqua necessaria ad habendū sanum questionis intellectum. Secūdo dicā ad q̄situm.

Quantum ad primum: præmitto tria.

Primū est: qꝫ aliquid esse maius alio pōt intelligi dupliciter. Vno modo quidditatiue ꝛ positiue: mō quo vnus homo dicitur maior alio: ꝛ vna albedo intensior q̄ alia: ꝛ vniuer quodcūqꝫ positiuorū inequaliū intensiue vel extensiue vnum dicit alio intensius vel maius si illa sint inequalia extensiue. Alio modo potest intelligi vnum esse mai⁹ alio tantummodo priuatiue ꝛ denominatiue/videlicet qr vnum est priuatio maioris seu pfectioris habitus siue forme: mō quo vna cecitas pōt dici maior alia: i vꝫ qr est priuatio visus perfectioris. sicut si visus aqile est actiuior ꝛ perfectior visu cuiuscūqꝫ alterius animalis/ eius cecitas posset dici maior seu intensior isto modo cecitate cuiuslibet alterius animalis. Si etiā cecitas accipiatur aliq̄ pro priuatiōe/non tm̄ totius visus seu videndi act⁹: sꝫ etiam pro priuatione alicuius gradus eius: cecitas vni⁹ pōt dici maior cecitate alterius: qr vꝫ est priuatio viterioris ꝛ perfectioris actus videndi: mōdo quo vnus aliquādo dicitur alio magis cecus: quia licet vterqꝫ videat non tamen eque perfecte sicut aptus natus est videre: vnus tamen videt perfectius q̄ alius: et ideo vn⁹ vidēs dicitur magis cecus propter priuationem alicuius gradus videndi possibilis alteri. ¶ Tunc accedendo ad propositum: Dico qꝫ questio ista non intendit querere an vnum peccatum sit maius seu intensius alio primo modo videlicet positiue: sed tm̄ secundo modo vꝫ denolatiue ꝛ priuatiue. ¶ Hoc apparet. q2 si primo m[illegible]stio fieret an vnū pctm̄ alio maius esset: q̄stio falsum supponeret vꝫ qꝫ pctm̄ esset in re extra aliquid positiuum: qō quidē intendi ꝛ remitti posset. hoc enim non est verū/vt in q̄stione alia ē ꝓbatū. Ex qua sequitur qꝫ si q̄stio est rationabilis habet intelligi an vnum peccatum sit mai⁹ alio scdo mō puta denolatiue ꝛ extrinsece seu priuatiue. cū eñ peccatū omissionis sit priuatio actus: ꝛ pctm̄ cōmissionis priuatio rectitudinis debite actui: ꝛ priuatio vna dicatur maior alia tm̄ denolatiue ꝛ extrinsece propter maiorē seu perfectiorem habitū priuatum: ideo vnum peccatū omissionis pōt dici maius alio quia est priuatio actus perfectioris: ꝛ similiter peccatum commissionis vnum potest dici maius alio isto modo: vꝫ qr est priuatio seu carentia rectitudinis melioris. quare ꝛc.

Secundum præmittendum est: qꝫ sicut

actuum quorum omissiones sunt pctā omissionis: alii sūt eiusdē/ alii alteri⁹ specietatis ꝛ de rectitudinib⁹ seu circūstantiis actibus debitis: quarum priuationes sunt pctā cōmissionis: ꝯsimiliter est dicendū: vꝫ qꝫ alie distiguunt specie: alie vero sunt specifice indistincte. ꝛ de istis talibus tm̄ est sermo in questione ista: sicut et de actibus etiā specifice indistinctis. quoniam hic non queritur de maioritate ꝛ de minoritate peccatorum distinctorū specie: sꝫ tm̄ illorum que sunt eiusdem speciei. Sed cū priuatiōes nō distinguantur nisi in ordine ad habit⁹: ꝛ ideo ille dicātur distingui specie/ quarum priuati habitus specie sunt distincti: ille autem etiam eiusdem speciei/quarum habitus eis oppositi sunt specie indistincti: per consequens quia peccata non sunt formaliter nisi priuationes actuū vel rectitudinum/illa sunt distincta specie quorum actus priuati si sunt peccata omissionis/ꝛ quorū rectitudines seu circumstantie priuate q̄tū ad peccata cōmissionis/ specie distinguuntur: ꝛ illa eiusdem speciei: q̄ sunt priuationes taliū vꝫ actuum vel rectitudinum ipsoꝝ eiusdē specifice rōnis. Sed hic queritur de maioritate ꝛ minoritate pctōꝝ

spēcie eoundē. ergo ⁊c. ¶ Sed hic sunt duo dubia circa dicta. Primum est: que sint rectitudines seu circūstantie actuum bonorum moraliter eiusdē: ⁊ q̄ alterius speciei. Scđm est. cum dictum fuerit in alia q̄stione ꝙ hmōi circūstantie debite vel indebite actuū nō sint aliq̄d positiuū actibus additū/ac ab eis distictū/ quomō priuatio vniꝰ potest dici maior priuatione alterius: ⁊ per ꝯñs vnum peccatuꝫ maius alio: cum vna priuatio nō dicatur maior alia vt predictum est/nisi denoīatiue in ordine ad perfectiorem habitum qui semper dicit aliq̄d positiuū. ¶ Ad primū dico: ꝙ tres sunt actuū circūstantie inter alias distincte specie/q̄ ad oēm actū moralē sunt necessarie/vt dictū fuit in alia q̄stione. vt eñ ibi dictum est in fine/ad oēm actū bonū moraliter requirūtur determinatū pncipiū/obiectum/⁊ finis. oīs eñ actꝰ moraliter bonꝰ habet eē a determinato principio ortus ⁊ ad determinatū obiectū terminatꝰ ⁊ ad finem debitū ordinatꝰ. ¶ Qđ appet. qꝛ ideꝫ actus substātialiter q̄ vt ab vno principio ē bonꝰ moraliter/est malus vt ab alio est effectus: sicut actus carnalis copule idem ī specie est bonus moraliter vt vnius ⁊ malꝰ vt alterius. ꝯsimiliter est de obiecto ⁊ de fine itentoꝝ. ideꝫ eñ actꝰ q̄ respectu vniꝰ obiecti ⁊ finis ē moraliter bonꝰ est malus moraliter vt ad aliud obiectum terminatus et ad finē aliū ordinatꝰ. sicut odiū dei est malū: ⁊ peccati bonum: vel cognoscere suam ⁊ subuenire pauperi est etiam actus bonus: non aūt cognoscere alienā nec subuenire alteri cuicunq;. Idem etiā actus ⁊ eiusdē pncipij efficiētis ⁊ respectu eiusdē obiecti terminatꝰ q̄ est bonꝰ vt ad vnuꝫ finem/est malus vt ad aliū ordinatus. quare ⁊c. ¶ Ex ꝓdictis seq̄tur ꝙ tres sunt circūstantie ad oēm actum bonū vel malum moraliter cōcurrentes: quarū vna est ipsius actus ad principium suū/alia ad obiectū/⁊ tertia ad fineꝫ intentū. ⁊ iste circumstantie sunt q̄ specie distinguunt siue sint debite: vt quādo tria predicta sunt talia qualia actꝰ exigit: siue sint indebite: vt quando tria predicta sunt actui incompetētia. Circūstātie aūt omnes ille sunt eiusdem rationis: que tñ respiciunt aliquod trium predictorum: puta principium actus vel obiectum vel finem vltimum. ⁊ hoc est intelligendum: dum tamen sint respectu eiusdem finis intenti vel principij vel obiecti: et etiam actus substrati. Sicut quia oīs fornicatio est idē actus in specie ⁊ transit super idem obiectum seu est eorundem in specie/ideo est peccatum eiusdē rationis. peccata etiā actuum specie diuersorum possent aliquo modo dici eiusdem rationis: dum tamē actus predicti essent deformes deformitate eiusdē rationis: puta quia carentes obiecto debito vel fine vltimo vel pncipio: vel quia essent ad idē obiectum terminati vel ad eundem finem indebitum ordinati: sicut omnes actus boni moraliter licet diuersi formaliter et distincti specie facti propter eundem finem indebitum/ vt ieiunare orare et eleemosynam dare propter vanam gloriam possunt dici peccata eiusdeꝫ speciei ⁊ hoc denominatiue: modo quo dicuntur peccata: videlicet quia circunstantia finis debiti sunt priuati. e conuerso autem in eodem actu secundum speciem possunt ⁊ sepe sunt peccata diuersarum specierum. sicut forte licet actus carnalis copule sit idem in specie: aliud tamen peccatum secundum speciem est in ipso quādo exercetur ab illis quibus est indebitus: ⁊ aliud quando est illorum quibus licet: non tamen ad finem debitum sed ad indebitum ordinatꝰ: modo quo potest esse peccatum in actu carnali coniugum. ¶ Sed nunquid que dicta sunt de circunstantijs supradictis ad actum moralem necessarijs/sunt intelligenda tñ de peccato commissionis: an etiam de peccato omissionis? ¶ Ad hoc videtur esse dicendum. ꝙ cum omissionis peccatum nullum actum ab omittente elicitum exigat: sed puram actus debiti ab omittēte priuationem dicat: per consequens cum omittens cum nullum actum eliciat super nullum obiectum transeat: nec aliquē finem debitum vel indebitum intendat: in omni omissionis peccato est negatio absoluta trium circunstantiarū predictarum specie distinctarum: non tamen priuatio ꝓprie sumpta illarum omnium: sed vnius solius tñ: puta illius que est actus ad suum principiuꝫ: nec est etiam ibi negatio alicuius aliarum cōtrarie/videlicet propter positionem circunstantiarum debitarum eis oppositarum: sed tñ contradictorie/modo quo corpus sine omni colore positum diceretur nō album. ¶ Que omnia possunt faciliter declarari. Et primo primum/ videlicet ꝙ sit in omni omissionis peccato per se tñ accepto absoluta negatio trium omnium predictarum circunstantiarum. quoniam vbi nullus est actus moralis/nulla potest esse circūstantia trium predictarum bonarum moraliter: nec etiā aliqua aliarum eis contrariarum. omnis enim circunstātia bona vel mala moraliter exigit actum moralem. sed in omissionis peccato nullus est actus moralis substratus ab ipsa omissione distinctus: ergo nec aliqua circumstātia. Ex quo sequitur tertium/videlicet ꝙ absoluta negatio circunstantiarum omnium debitarum non est ibi propter positionem alicuius eis contrariarum indebitarum. ¶ Secundum: videlicet ꝙ negatio nullius circumstantiarum ꝑdictarum sit priuatio ꝓprie sumpta/vt videlicet a negatione distīcta/apparet. Primo: qꝛ vt dictū est in alia conclusione peccatuꝫ omissionis formaliter nō est priuatio nisi actꝰ omissi debiti ab omittente. ¶ Secūdo. quia omnis priuatio respicit ⁊ supponit determinatū subiectū ipsius priuati habitus receptiuum. sꝫ in omittēte nō est aliq̄s actus cuius solius est circūstantia oīs moralis debita vel obliqua. quare ⁊c. ¶ Ad scđꝫ dubiū dicēdum est: ꝙ sicut non vnio vel diuisio aliquoꝝ vnibiliuꝫ dicitur priuatio: q̄ tamen nō est alicuius forme positiue: cū vnio ipsa priuata non sit/vt in tertio ostēdetur/ forma aliqua positiue ab extremis vnitis vel diuisis distincta: ita consimiliter in ꝓposito de circunstantia morali ⁊ de priuatione ipsi opposita est dicendū. nō eñ magis ad referēdū actū in finē debitum vel indebitum vel ad terminandum ipsum obiectum req̄ritur aliq̄d positiuum ab actu ⁊ ab alijs ad que debite vel indebite comparatur ac a principio eius effectiuo ⁊ relatiuo seu ordinatiuo distinctum: q̄ ad hoc ꝙ aliqua forma vniatur subiecto cui est imediate vnibil'/vt albedo corpi/sit necessariū aliq̄d ab extremis distīctū. ⁊ ideo eo modo q̄ vna vnio dicit maior alia/⁊ diuisio ipsi opposita potest dici etiā vna circūstantia licet ab extremis indistincta sicut ⁊ ipsa vnio ab vnitis maior alia: ⁊ illius maioris seu perfectioris carentia seu priuatio maior et alterius minoris minor. quare ⁊c.

Tertium & vltimum præmittendum

est: ꝙ peccatum vnum esse maius seu grauius alio dicto modo/potest dupliciter intelligi. Uno modo formaliter: ⁊ alio modo virtualiter. Potest eñ peccatū sumi dupliciter: veꝫ foꝛmalit': ⁊ vt sic diuidit' ꝯtra reatū ⁊ ē priuatio actꝰ vl' circūstantie eiꝰ. Alio mō ꝟtualit': ⁊ sic ē ipē reatꝰ culpaꝫ ipsaꝫ sumptā foꝛmalit' supponēs: ⁊ penā ipāꝫ respiciēs ad quā est quilibet propter culpaꝫ sumptā formalit' obligatus. ꝗ peccatū vnū esse grauius alio pōt intelligi vel rōne sui: puta vt priuatio talis actus vel eius circūstantie alicuiꝰ: vel ratione reatꝰ peccatū ipꝫ sequētis. Primo mō intelligendo accipit' maior ⁊ minor grauitas in peccato vt ad actus vel ad eiꝰ circūstātias comparato/vt videlicet illud peccatum dicat' grauius isto mō qđ est formalit' ꝑuatio actꝰ vel alicuiꝰ eiꝰ circūstātie melioris. Scđo aūt modo accipitur maior vel minor grauitas in peccato

vt ad penam aliam ⁊ aliam comparato. vñ dicitur illud peccatum dicitur grauius isto modo pro quo homo est magis reus hoc est ad maiorem penam scdm diuinam iustitiam ordinat⁹. Nõ est aũt intelligẽdũ ꝙ ista duo ꝑdicta videlicz maior reatus ⁊ culpa separentur seu diuidãtur vt vcz aliquod peccatũ sit maius seu grauı⁹ formaliter et leuı⁹ virtualiter. semper enĩ maior seu grauior culpa arguit ⁊ infert grauiorẽ reatũ: ⁊ ecõuerso leuior reatus culpã leuiorẽ. oĩa peccata inegłia sunt punienda inegłi pena/et si nõ extẽsiue saltem intensiue: vt peccata oim damnatorũ quoꝝ pena est inequalis nõ extensiue cũ pena omniũ sit eterna: sed tñmodo intẽsiue. est enim pena vnius grauior ꝙ̃ pena alterius: quia intensior licet non diuturnior. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ vbi est ad questionem ꝓpositã respondendũ/pono ꝓ eius solutione quatuor cõclusiones. ¶ Prima est: ꝙ vnũ peccatũ omissionis vt formaliter sumptũ non est maius hoc est deterius alio consimiliter sumpto eiusdẽ rationis cũ ipso. ¶ Hec probatur. qm̃ cũ illa priuatio dicatur deterior alia q̃ est melioris habit⁹ siue forme: ⁊ peccatũ omissiõis formalitẽ sumptũ sit priuatio actus debiti ab omittẽte/ꝑ ꝯñs solũ illud omissiõis peccatũ vt formaliter sumptũ est deteri⁹ alio cõsimiliter sumpto: qđ est priuatio melioris actus debiti ab omittẽte. ⁊ ꝑ ꝯñs oĩa illa sũt eque mala: quoꝝ actus priuati sunt eque boni. sed licet actuũ specie diuersorum ad quos aliqui obligant̃/vnus sit melior alio: nõ tñ actuũ specie eorũdẽ. nõ enĩ illoꝝ qui obligãtur ad eundem actũ specie/vnus est ad ꝑfectiorẽ vel intẽsiorẽ actũ ꝙ̃ alius obligatus: nec vnus ⁊ idẽ ad actũ aliquẽ obligatus tenet̃ illũ actũ ꝑfectiorẽ vno tẽpore ꝙ̃ alio et ceteris. ergo cũ peccata omissiõis eiusdẽ ratiõis sint omissiones seu priuationes actuũ eiusdem ratiõis/sequitur ꝙ nec respectu diuersoꝝ omittentiũ/nec etiã respectu vni⁹ tñ diuersis temporibus omittẽtis/vnũ peccatũ omissionis formaliter sumptũ est deterius alio cõsimiliter sumpto eiusdem rationis cum ipso.

Secunda conclusio est: ꝙ vnum peccatum omissiõis vt sumptũ virtualiter ꝓ reatu/potest esse grauius alio cõsimiliter sumpto ⁊ eiusdẽ rationis cum ipso. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ licet obligatorũ ad actũ eiusdẽ rationis nullus ad intensiorẽ actum ꝙ̃ alius obligatur: vnus tñ potest esse ⁊ est ad actũ licet nõ perfectiorẽ magis qz pluribus obligatiõib⁹ siue ꝓpter plures causas ꝙ̃ alius obligat⁹. sicut ad dicẽdũ diuinũ officiũ magis sacerdos ꝙ̃ diaconus vel subdiaconus/⁊ episcopus ꝙ̃ simplex sacerdos dicit̃ existere obligatus. sed omissio actus licet nõ ꝑfectioris magis debiti omittẽti est grauior quia maiori pena digna ꝙ̃ omissio actus nõ tñ debiti seu necessarij omittẽti. ergo ⁊c. ¶ Cõsimiliter est dicendum de peccatis omissionis cõsimiliter sumptis: vt sunt eiusdẽ omittentis: supposito ꝙ vnus ⁊ idẽ magis sit ad eũdem actũ vno tẽpore ꝙ̃ alio obligatus: vt ad officiuz dicendũ vel ad aliquẽ actũ aliũ bonũ magis diebus festiuis ꝙ̃ ferialibus obligetur. alias si ad eũdẽ actũ omni tpe quo ab ipo est debitus sit quilibet equaliter obligatus/nũq̃ respectu vni⁹ omittẽtis aliquod peccatũ omissionis potest esse grauius alio dicto modo. ¶ Sed cõtra ꝯclusionẽ istã arguit̃. Videt̃ enĩ esse cõtra quoddã dictũ in articulo ꝑcedenti: vbi dictũ est ꝙ inequalis reatus sequitur semꝑ peccata inegłia: cũ oẽs inequaliter peccãtes sint inequaliter puniendi. ergo ecõuerso equaliter peccantes sunt equaliter puniendi/⁊ ꝑ ꝯñs semper equalis reatus sequitur culpas equales. Sed scdm cõclusionẽ primã/peccatũ vnũ omissionis vt formaliter sumptum non est deterius alio cõsimiliter sumpto/⁊ eiusdẽ ratiõis cũ ipso. ergo nec ꝓpter peccatũ aliquis est magis ꝙ̃ ali⁹ puniendus/nec ꝑ ꝯñs vnũ vt sumptũ virtualiter ꝓ reatu est grauius alio cõsimiliter sumpto ⁊ eiusdẽ rationis cũ ipso: cuius cõtrariũ dicit ista cõclusio secũda. q̃re ⁊c. ¶ Ad istud potest dici ꝙ omissionis peccatũ etiã vt formaliter sumptũ potest dupliciter cõsiderari. Uno modo enĩ potest accipi vt est quidã defectus naturalis. qz priuatio seu carentia alicuius perfectionis actualis: puta actus naturaliter possibilis. Alio modo vt est defectus moralis: qz vcz est priuatio ꝑfectiõis debite ab omittẽte ratione obligationis. ⁊ vt sic omissio seu actus priuatio proprie est peccatũ. nisi enĩ omittens esset obligatus ad actũ omissionis/nullũ eius omissio seu priuatio esset ipsi peccatũ. ¶ Tũc potest dici ꝙ prima cõclusio in qua dictũ est: ꝙ vnũ omissionis peccatũ nõ est deteri⁹ alio eiusdem rationis cũ ipo: est intelligẽda de omissionis peccato primo modo sumpto: vcz vt ad priuatũ habitũ cõparato. vt enĩ priuatiões sunt negationes formarum/vna nõ est deterior alia nisi quia est melioris forme. sed in ꝓposito vnũ omissionis peccatũ non est priuatio melioris actus ꝙ̃ alterũ eiusdẽ rationis secũ. Scda aũt cõclusio in qua innuitur vnũ omissionis peccatũ esse alio deteri⁹ vt formaliter sumptũ: cũ dicat̃ ꝙ est grauius quo ad reatum: est intelligẽda de peccato omissionis secũdo modo accepto: vcz vt ad omittentẽ cõparato ad actũ omissum minus vel amplius obligatũ. non tñ enĩ priuatio potest dici deterior in ordine ad habitũ: sed etiã in ordine ad subiectum: quia vcz subiecto est magis necessarius habitus quo ipm̃ dicitur esse priuatũ. nõ tñ enĩ est deterius priuari meliori habitu: sed etiaz magis necessario subiecto priuato. sed i ꝓposito vni omittẽti est magis necessari⁹ ꝙ̃ alteri actus omissus: qz vnus est ad eũ magis ꝙ̃ alius obligatus. ergo ⁊c.

Tertia cõclusio est: ꝙ vnũ commissionis peccatũ vt formaliter sumptũ est deterius alio consimiliter sumpto ⁊ eiusdẽ rationis cũ ipo. ¶ Hec ꝓbatur. qm̃ (vt dictũ est) tanto priuatio est deterior quãto forma seu habitus cuius est priuatio est melior. sed cõmissionis peccata formaliter sumpta sunt priuatiões rectitudinũ seu circũstantiarũ actibus debitarũ. ergo illud peccatũ formaliter sumptũ est deterius qđ est priuatio circũstantie seu rectitudinis actui debite melioris. sed peccatorum cõmissionis eiusdẽ rationis vnũ potest esse ⁊ sepe est priuatio circũstãtie actui debite melioris. ¶ Hoc ꝓbat̃. qm̃ quãto actus est intensior tanto eius moralis rectitudo est melior/⁊ ꝑ ꝯñs eius carentia seu priuatio deterior. sed actuũ eiusdẽ rationis vnus potest esse alio intẽsior ⁊ perfectior. ergo ⁊ priuatio rectitudinis moralis tali debite erit peior ꝙ̃ priuatio rectitudinis debite actui eiusdẽ rationis minoris perfectionis. q̃re ⁊c. ¶ Confirmat̃. qz sicut est de actũ meritorio ⁊ moraliter bono: ita suo modo ẽ de actu demeritorio ⁊ moraliter vitioso. Uel sic. sicut se habet actus moraliter bonus ⁊ meritorius intensus ad actũ remissum similiter bonũ moraliter ⁊ meritorium quãtũ ad bonitatẽ moralem ⁊ etiã supnaturalem/vt vcz vterq3 est meritorius ⁊ vtilis ad eternam: ita ⁊ malus actus moraliter ⁊ demeritorius intensus ad malum remissum similiter malũ moraliter quantũ ad deformitatẽ vel malitiã moralem: ⁊ etiã quo ad debitã vtriq3 penã. sed constat ꝙ bonus actus ⁊ meritorius tãto ẽ melior tam moraliter ꝙ̃ supnaturaliter quãto intẽsior. ma tovis enĩ merēi est actus diligendi deũ supposita equali charitate in diligente/⁊ etiã melior moraliter intensiõe ꝙ̃ actus diligẽdi eiusdẽ speciei ⁊ obiecti remissior. ergo et de actibus malis moraliter quantũ ad ipsoꝝ moralẽ

malitiam ⁊ penam etiā eis debitā ꝯsimiliter est dicēdū. quare ⁊c. ¶ Ex ꝑdictis sequitur ⁊ cōsimiliter ꝓbatur: ꝙ nō tm̄ respectu diuersoꝝ peccātiū: sed etiā respectu eiusdem vnū peccatum cōmissionis potest esse deterius alio eiusdē rationis. qm̄ non tm̄ vnus potest elicere actū intēsiorem malum moraliter vel bonū ꝙ̄ alius: sed etiā vnus et idem potest vno tēpore in actū intēsiorē ⁊ alio in actū remissiorē indistinctū specie a priori. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra ꝑdicta occurrūt duo dubia. Primū est: an conclusio supradicta sit intelligēda nō tm̄ cōparando cōmissionis subiectum peccata formaliter sumpta ad circūstantias actuū seu rectitudines quarū sunt priuationes: sed etiaꝫ ad ipsos cōmittētes ⁊ delinquētes: vt veꝫ vnū ꝯmissiōis peccatū sit deterius alio non tm̄ ratione circūstātie seu rectitudinis priuate ⁊ actui debite melioris: sed etiā aliquādo videt̄ delinquētis ⁊ ꝯmittētis sic ꝙ vnus ⁊ idem actus in specie sit deterior in vno ꝙ̄ in alio/licet nō sit īte nsior in vno ꝙ̄ in alio. ¶ Scdm̄ est: quō est verū ꝙ oē cōmissionis peccatū est formaliter priuatio nō act⁹ sed rectitudinis ibi debite: cū oīs act⁹ sit peccatū ei cui est illicitus: ⁊ multi actus absoluti non tm̄ vt sic vel aliter circūstātionati/sint multis illiciti: nec ꝑ ꝯñs tales act⁹ in illis videtur dicere aliquā priuationē: sꝫ merā positionē cū sint forme absolute. sed ī eis cōsistit peccatū cōmissionis. ergo cōmissionis peccatū non dicit priuatiuū sed potius positiuū. ¶ Ad primū dicit̄ ꝙ sic. qm̄ sicut quia vnus est magis ad actum aliquem ꝙ̄ alius obligatus: ⁊ ideo vnū omissiōis peccatū est grauius alio nō tm̄ vt cōparatū ad actū perfectiorē priuatū: sed etiā vt cōparatū ad subiectū seu eius principiū ꝓductiuū ad ip̄m amplius obligatū: vt superius fuit dictum: ita ⁊ in ꝓposito de cōmissionis peccato cōsimiliter est dicēdū: veꝫ ꝙ aliquādo vnū est deterius alio vt vtrūqꝫ cōparatur ad act⁹ rectitudinē cuius est priuatio. aliquādo vero vnū est deterius alio: nō ꝑdicto modo: cū vtrūqꝫ sit priuatio equalis rectitudinis: qꝛ actus vtriusqꝫ cōmittentis est equalis perfectionis: sed vt vnum cōparatur ad vnum ⁊ reliquū ad alterū cōmittentē: qꝛ veꝫ licet actus sit illicitus vtriqꝫ: nō tamē equaliter sed magis vni ꝙ̄ alteri. ⁊ sicut omissio est maius seu deterius peccatū magis obligato ad actū omissum: ita ⁊ cōmissio est deterior magis obligato ad actū vitandū. ¶ Qꝛ aūt vnus ad vitandū eūdē actū sit magis ꝙ̄ alius obligatus/ab oībus cōcedit̄: qꝛ ⁊ precise ista est ratio quare vnus in actu nō intēsiori peccat deterius ꝙ̄ alius respectu eiusdē actus in specie et eq̄lis intēsionis. ¶ Ad scdm̄ dicēdū ꝙ licet omnis act⁹ illicitus alicui sit et siue in eo peccatū: non tamen actus ipse secundum se sumptus est aliquod peccatum. quia si esset aliquod peccatum/in quolibet ⁊ a quocunqꝫ fieret esset peccatū. sed nullus actus est peccatū vt in quocūqꝫ subiectiue: nec etiā vt a quocunqꝫ effectiue. ꝙ ergo in illo sit peccatū cōmissionis hoc nō est ratione act⁹ absolute sumpti/ sꝫ qꝛ actus nō est ab illo a quo deberet eē: sed ab alio. ⁊ ideo nō actus ipse absolutus sed priuatio circūstātie debite puta ordinis eius ad debitū principiū et positio indebite/veꝫ ordinis ipsius ad indebitū principiū effectiuū est formaliter ip̄ꝫ cōmissionis peccatum. sed nullum horum dicit aliquid positiuum ab actu ⁊ ab eius principio distinctū: vt in precedentibus sepius fuit dictum. ergo ⁊c.

Quarta conclusio est: ꝙ vnū peccatum cōmissionis sumptū virtualiter ꝓ reatu est grau⁹ alio eiusdē rationis ab ipso ⁊ cōsimili modo sumpto. ¶ Hec apparet: ⁊ sequitur ex ꝑdictis. qm̄ ꝓpter peccatū deterius est quilibet magis reus. sed vnū cōmissionis est deterius alio eiusdē rationis siue in ordine ad priuatuꝫ habitum: puta ad rectitudinē actuū: siue in ordine ad cōmittentē ip̄m vt ꝑdictum est. ergo sicut vnū peccatum commissionis vt formaliter sumptū est deterius alio cōsimiliter sumpto: ita ⁊ vt vtrūqꝫ sumitur virtualiter pro reatu semꝑ deterius peccatum formaliter est grauius virtualiter. quare ⁊c. ¶ Ex predictis oībus apparet quomodo quantū ad aliquid aliter est dicendū ad q̄stionē istā comparādo vnū peccatū omissionis ad alterum/ ⁊ aliter loquēdo de peccatis cōmissionis adinuicē comparatis: ⁊ hoc vt ista oīa peccata accipiūtur formaliter non vt sumūtur virtualiter ꝓ reatu. vt sic eñ cōsimiliter de oībus est dicendū. qm̄ vt peccata ꝑdicta oīa sumūtur formaliter/licet vnū cōmissionis peccatū sit deterius alio eiusdē ratiōis qñqꝫ ꝓpter rectitudines actuū: quarū cōmissionis pctā sunt negatiōes siue priuationes: quādoqꝫ ꝓpter cōmittentiū cōditiones: qꝛ veꝫ vni cōmittenti magis ꝙ̄ alteri est actus illicitus: quādoqꝫ īsimul ꝓpter vtrūqꝫ istorum: nō tñ sic est in peccatis omissionis eiusdē rationis. nullum eñ taliū est deterius alio nisi secundo modo: veꝫ propter cōditiones omittentiū: puta qꝛ vnus rōne sue cōditionis est magis ad habēdū actū omissuꝫ ꝙ̄ alius obligatus. non aūt vnū est deterius alio primo modo: veꝫ qꝛ priuatio melioris actus seu intēsioris: cū obligatorū ad eūdem actū in specie vnus nō sit ad actum intēsiorē magis obligatus ꝙ̄ alius. Qꝺ si negetur etiā/ dicēdū cōsequenter ꝙ etiā illo primo modo quo vnū commissionis peccatū est deterius ꝙ̄ alterum/ de omissionis peccato cōsimiliter est dicendū. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio patet solutio ex predictis.

Tertio quero: vtrum peccatum ꝯmissionis sit deterius ꝙ̄ peccatū omissionis. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ deterius est malū cōmittere ꝙ̄ bonū omittere. sed cōmissionis peccatum cōsistit in electione mali. peccatū vero omissionis in ꝑtermissione boni. ergo ⁊c. ¶ Contra. qꝛ quāto priuatio est melioris habitus: tanto est deterior. sed peccatum omissionis est priuatio melioris ꝙ̄ peccatū cōmissionis: quia peccatum omissionis est priuatio actus: peccatum aūt cōmissionis alicuius circūstātie eius. actus autem substratus melior est quacūqꝫ sua circūstantia. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñ ꝑmittam aliqua necessaria ad questionem. Secundo procedam ad eius solutionem.

Quantum ad primū: præmitto duo. Quorū primū est ꝙ ista duo peccata possunt cōparari ad eundē actum omissum ⁊ cōmissum: sic intelligendo ꝙ ille idem actus cuius omissio est peccatū omissionis/sit substratus. vel ad aliū ⁊ ad aliū actū: sic intelligendo ꝙ peccatū omissionis sit omissio seu priuatio vnius actus debiti ab omittēte: ⁊ peccatū cōmissionis sit priuatio rectitudinis debite alicui alīt actui ab illo priori omisso. Exemplū de primo potest poni: sicut nō dicere officium vl̄ omittere quēcūqꝫ aliū actū ab omittēte debitū/⁊ exercere ip̄m ꝓpter finem indebitū/puta ꝓpter vanā gloriā vel tēpore indebito. Primū enim est peccatū omissiōis: secūdū aūt cōmissionis. vtrūqꝫ aūt est respectu eiusdem actus. Exēplū de secūdo. sicut omittere vnū actū ⁊ committere circa alium ab omisso: vt omittere officiū ⁊ committere adulteriū. ¶ Scdm̄ ꝑmittendū est: ꝙ vnū peccatum dupliciter potest dici deterius altero: scdꝫ ꝙ peccata possunt comparari (vt dictum fuit superius) vel ad illa quorum sunt priuationes: vel ad peccantiū cōditiones. Primo modo ipsa peccata cōparādo illud est deterius qꝺ est priuatio melioris. secūdo aūt modo illud est deterius homini qꝺ est magis illicitū vel ratione pecca

ti vel ratione cōditionis peccantis: sicut vnum ⁊ idem peccatum potest esse illicitum pluribus secundum magis ⁊ minus.

His premissis: pro secundo pono quatuor ɔclusiones. ¶ Prima est: ꝙ cōparādo peccata ista de quibus q̄rit / ad eūdē actū ꝓpriū / omissionis peccatū videtur esse deterius ꝙ̄ peccatū cōmissionis. ⁊ hoc siue peccata ista cōparētur ad illa quoꝝ sunt priuationes: siue etiā ad peccantiū cōditiones seu obligatiōes. ¶ Hec probaẽ. et primo in generali. qm̄ deterius esse videẽ plura simul omittere ad que ois ipse omittens tenetur: ꝙ̄ vnum illoꝝ tm̄. sed peccans peccato omissionis omittit plura ad que tenetur: ꝙ̄ peccans peccato commissionis circa eūdē actū omissum. ergo ⁊c. ¶ Minor ꝓbatur. qm̄ omittēs actū cuius priuatio est ipm̄ omissionis peccatū omittit omnē eius rectitudinē ⁊ circūstantiā ipsi debitā ad que ambo duo: vȝ ad actū ⁊ rectitudinē ipsi dari debitā obligatur. cōmittens aūt circa eūdē actum vt exercēs ipm̄ ꝓpter finem indebitū / sicut dicēs officiū ꝓpter vanā gloriā omittit alterū tm̄ illoꝝ duoꝝ: vȝ act⁹ debitam rectitudinē: nō aūt actum ipm̄. ergo ⁊c. ¶ Scđo ꝓbatur in speciali cōclusio ista quātū ad vtrāq; ptē ipsius. Et primo quātū ad primā: vȝ ꝙ omissionis peccatū sit deterius ꝙ̄ peccatū cōmissionis: cōparando ipsa ambo peccata ad illa quoꝝ sunt priuationes. qm̄ tāto ois priuatio est deterior ⁊ peior quāto est habitus melioris. sed illud cuius peccatū omissionis est priuatio / puta actus substratus / est q̄d melius aliquo modo ꝙ̄ quecūq; circūstantia: cuius priuatio est cōmissionis peccatū formaliter sumptū. ergo ⁊c. ¶ Scđa pars: vȝ ꝙ etiā omissiōis peccatū sit deteri⁹ cōparādo vtrūq; peccatū ad cōmittentem ⁊ omittentē / apparet. qꝛ illud peccatū in ordine ad peccantē est deterius: ad qđ vitandū ipse peccans obligatur amplius. sed magis quilibet obligari videẽ ad vitandū omissionis ꝙ̄ cōmissionis peccatū circa eūdē actū sicut clericus magis obligatus esse videtur ad dicendū absolute officiū: ꝙ̄ ad dicēdū ipm̄ ꝓpter finē debitū. ⁊ ꝑ ɔñs magis teneẽ ipm̄ nō omittere ꝙ̄ ꝓpter finē debitū dicere: cū etiā dicere ipm̄ vel facere quēcunq; aliū bonū actū nō ꝓpter finē debitū qꝛ nec actu itētū / nō sit malū. dicere aūt ꝓpter finem indebitū: licet sit malū / nō tamē vt videtur est tātū homini obligato ad dicēdū illicitum quantū nullo modo dicere absolute ipm̄. ergo ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ peccatū omissionis circa vnū actum omissum est deterius ꝙ̄ peccatū cōmissionis circa actuȝ cōmissum. ⁊ hoc cōparādo ista duo peccata ad illa quorum sunt priuationes. ¶ Hec apparet. quia vt dictū est semꝑ priuatio illa est deterior q̄ est habitus melioris. sed peccatū omissionis est priuatio actus qui est melior illo cuius priuatio est peccatū cōmissionis. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur. qm̄ peccatū cōmissionis est priuatio rectitudinis actui debite. peccatū aūt omissionis est priuatio ipsius actus. sed actus est a sua rectitudine indistinctus. nihil aūt potest esse pejus nec melius semetipso. ¶ Respōdeo: ꝙ nō est intelligendū actū esse sua rectitudine meliorē siue circūstantia morali / siue debita: sicut vna res dicitur melior re alia: sed sicut vnum et idem vt absolute sumptū dicitur meli⁹ semetipso vt ad alterum cōparato. sicut si diceremus ꝙ deus est melior vt deus ꝙ̄ vt beatificatiuus. actus eñ rectitudo moralis nō est aliquid in actu existēs ab ipso differens: sed est sola comparatio siue ordo actus ad oiā actui debita scđm rectū iudiciū rationis. hmōi autē cōparatio non fit nisi ꝑ liberum arbitriū causaȝ actus. ¶ Et si dicaẽ: ꝙ cum actus vt debite circūstātionatus puta ad finē vltimū sibi debitum cōparatus / sit aliquid melius seipso vt absolute sumpto: ꝑ ɔñs act⁹ vt circūstātionat⁹ melior ē seipō vt absolute sumpto. Ex quo sequiẽ ꝙ omissiōis peccatum nō sit priuatio melioris ꝙ̄ pctm̄ cōmissionis / nec per ɔñs deterius / sed potius ecōuerso. ¶ Respōdeo: ꝙ esto ꝙ assumptū sit verū / nō sequitur qđ īfertur. quoniā in peccato omissionis est priuatio actus tam vt absolute sumpti ꝙ̄ etiā vt debite circūstātionati. nō autē peccatum cōmissionis est priuatio actus vt absolute accepti: sed tm̄ vt debite circūstātionati. quare ⁊c. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ cōparādo ista cōmissionis ⁊ omissionis peccata ad diuersos actus ⁊ ad peccantes ꝑ ipsa / nec oē peccatum omissionis est deterius quocūq; peccato cōmissionis / nec ecōuerso. sed aliquod peccatū omissionis est deterius aliquo peccato commissionis: ⁊ ecōuerso aliquod peccatū cōmissionis est deterius ꝙ̄ aliquod aliud omissionis: ⁊ aliquod forte commissionis peccatū est equale alicui alteri peccato omissiōis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ illud peccatum est deterius isto modo ad qđ cauēdum homo fortius obligatur: ⁊ illa sunt eque mala / ad que vitanda homo equaliter obligatur. sed nec ad quodcūq; omissionis vitādū magis ꝙ̄ ad qđcūq; ɔmissionis / nec ecōuerso aliquis obligatur: sed aliquod peccatum cōmissionis est ad qđ vitādū magis tenemur ꝙ̄ ad aliquod aliud: immo etiā ꝙ̄ ad qđcūq; peccatū omissionis vt odiū diuinū. nullius etiā actus quātūcūq; debiti omissio est tātū illicita quantū istius actus cōmissio. aliquod etiā peccatum cōmissionis illicitū magis est nō ꝙ̄ quodcūq; sed ꝙ̄ aliquod tm̄ omissionis peccatum. sicut adulterium est clerico magis illicitum ꝙ̄ dimittere officiū: nō tñ ꝙ̄ quodcūq; aliud omissionis peccatum. magis eñ videẽ illicitum omittere verba cōsecrationis pertinētia ad eucharistie sacramētum ꝙ̄ adulterium ipm̄. Ex quo apparet ꝙ etiā aliquod peccatū omissionis est deterius ꝙ̄ aliquod designatū peccatuȝ / nō tñ ꝙ̄ quodcūq; cōmissionis. etiam si reperiatur aliqđ cōmissionis peccatū eque illicitum sicut aliquod aliud omissionis delictū / talia duo erūt equalia isto modo. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est: ꝙ accipiēdo predicta cōmissionis ⁊ omissionis peccata virtualiter ꝓ reatu / ɔsimiliter est dicēdū de eis vt sic sumptis sicut dictum est in ꝑcedentibus de ipsis vt formaliter acceptis. ¶ Hec apꝑet ex ꝑdictis in alia precedenti conclusione. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē ī principio apparet solutio ex ꝑdictis. nō minus eñ malum: imo interdū deterius est bonū omittere ꝙ̄ actum indebitū exercere: cum etiā (vt dictū est) magis quandoq; quis obligetur ad actum aliquē exercēdum ꝙ̄ ad aliquem alium vitandū. ⁊ ita magis est illicita omissio actus magis debiti ꝙ̄ cōmissio actus minus necessarij seu debiti. quare ⁊c.

CIrca distinctionem trigesimāsextam / in qua Magister ostendit quomodo aliquando vnū et idem est pena ⁊ culpa: Quero primo: vtrum vnū peccatū sit pena alterius. ¶ Et videẽ ꝙ sic per Magistrū in litera hoc dicentem. ¶ Contra. quia culpa ⁊ pena non possunt coincidere in idem: cum pena sit afflictiua hominis ꝓpter culpā. ergo nulla pena est culpa / nec econuerso. sed si vnū peccatū esset pena alterius / oīno idem esset culpa ⁊ pena. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia culpa nō est aliqđ positiuū sed priuatiuū. ecōuerso autē pena est aliquid positiuū non priuatiuū. ergo idem nō potest esse culpa ⁊ pena. quare ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim inquirā: an vnum peccatum sit pena alterius qđ est quesitū. Scđo an vnū peccatuȝ possit etiam esse causa alterius.

Quantum ad primū: est sciendum ꝙ pena est duplex. Est eñ vna pena damni / ⁊ alia pena sensus. pena damni ē carētia boni possibilis punito. Hmōi aūt bonū cuius priuatio seu carentia est ipsa damni pena / est duplex. Est eñ quoddā vtile ⁊ cōmodū: quia eiꝰ cuius est refectiuū: vt eternū p̄miū. ⁊ aliud nō sic cōmodum sed iustū ⁊ ad bonū p̄dictum cōmodum ordinatum vt oīs actus bonꝰ moraliter ⁊ supnaturaliter: qualiter est bonꝰ quādo ip̄m eliciens est in charitate existēs. Secūdum hoc igitur potest dici ꝙ duplex est pena damni. est eñ vna que est carentia boni summe cōmodi vez premiū. ⁊ talis dicitur esse pena omnium damnatorum. alia autem est pena damni que est carentia boni iusti videlz actus debiti: ⁊ talis pena est viatorū omniū reproborum. Pena aūt sensus potest dici vīr oīs pena siue ad sensitiuā siue ad intellectiuā ptinens positiua / ⁊ puniti cuius est realiter afflictiua. ¶ Secūdo etiā est aduertendū: nō est intelligendū ꝙ questio ista intēdat querere an vnum peccatū sit pena alterius ꝓprie loquēdo: modo quo pena nō est nisi puniti: ⁊ p ipsam affligi. constat eñ peccatum nō puniri / nec esse punibile isto modo. sed quia pena vt hic de ipso agitur non est nisi creature rōnalis: cui etiam nō debetur pena nisi ex culpa. Jdeo questio itēdit querere an vnū peccatū sit pena alterius hoc est hoīs propter alterū peccatū: vt vez scdm peccatū puniat hominem ꝓpter primum.

His premissis duobus: pono pro solutione q̄stiōis q̄tuor ꝯclusiōes. ¶ Prima est: ꝙ oē pctm̄ est peccātis pena dāni sūpta ꝓ carētia boni iusti: nō aūt ꝓ carētia boni ꝯmodi puta p̄miū sempitnū. ¶ Hec appet quantū ad primā ptem: vez ꝙ sit pena damni ꝓ carētia iusti. qm̄ nullum peccatū vt formaliter sumptū est aliud ꝙ talis carentia. oē eñ omissionis pctm̄ est formaliter priuatio actus debiti. peccatū aūt cōmissionis est priuatio rectitudinis ipsius actus. sed nulla talis priuatio est aliud ꝙ carentia boni iusti. oē eñ homini scdm deum et rectū rationis iudiciū debitū est iustum / ⁊ cuiuscūq3 talium priuatio est iniusta. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q2 sicut carentia seu priuatio cuiuscūq3 naturalis pfectionis / vt cecitas / est pena naturalis cuiuscūq3 tali pfectione priuati: ita ⁊ priuatio moralis pfectionis est etiā pena moralis cuiuscūq3 tali perfectione priuati: ⁊ ad ipsam apti. Sed oē peccatū siue cōmissionis siue omissionis est priuatio moralis pfectionis debite peccanti. g̃ ⁊c. ¶ Scda pars cōclusionis: vez ꝙ peccatū nō sit carentia illius cōmodi supradicti / apparet. qm̄ cū oē peccatū vt formaliter sumptū sit aliquo modo voluntariū ⁊ in peccantis potestate / p ꝯñs peccatū est priuatio seu carētia solius illius qd est naturaliter in potestate peccātis. nullꝰ eñ peccat quia caret aliquo qd nō potest habere. sed illud cōmodum / vez p̄miū / nō est in potestate hoīs: sed tm̄ dei omnipotentis. ergo ⁊c. ¶ Nec valet si instetur ꝯtra maiorem rationis p̄dicte de gratia cuiꝰ priuatio est mortale peccatū: cum tñ gratia ip̄a non sit in hoīs potestate quia hoc falsum est. licet eñ ꝓpter q̄dcūq3 mortale peccatum gratia ip̄a homini subtrahatur: nō tamē aliquod peccatū vt formaliter sumptū est priuatio gratie nec glorie: sed vel actꝰ homini possibilis vt peccatū omissionis vel eius rectitudinis sicut peccatū cōmissionis. q̄re ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: ꝙ nullum peccatū est pena peccantis sensibiliter nec qualitercūq3 aliter realiter afflictiua. ¶ Hec apparet. q2 oīs pena puniti realiter afflictiua est aliquod positiuū puta dolor si est pena sensus proprie sumpta / vel tristitia si est pena ptinens ad intellectiuū appetitum. sed nullum peccatū formaliter sumptum dicit aliquid positiuū: sed tm̄modo priuatiuū: vt in precedentibus est ostēsum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q2 omnis pena puniti iusti realiter afflictiua est a deo: ⁊ supponit in punito culpā. sed nec aliquod peccatū vt sumptū formaliter est a deo: nec quodcūq3 vnū necessario supponit alterum ī punito. ergo ⁊c. ¶ Sed nūquid peccatum cōmissionis saltē vt sumptū materialiter quātū ad actum substratū / pōt dici pena peccātis isto mō? ¶ Ad hoc dicēdum est ꝙ nō. quia peccatū cōmissionis sumptum materialiter est actus libere electionis. sed talis electio siue sit discors dictamini rationis recto vt in peccante p malitiā vel ipotētiā: siue concors dictamini obliquo ⁊ falso: vt in peccāte p ignorātiā vel similitudinē seu imprudentiā: nō est peccātis sic eligentis afflictiua: sed magis ipsi placibilis ⁊ accepta. nullius eñ hoīs grati ⁊ accepti electio siue volitio est eligentis afflictio sed cōsolatio. Sed oīs quātūcūq3 mala electio est eligenti grata et accepta. ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra hoc forsitan arguetur: quia in quocunq3 eligente male ⁊ indebite contra dictamen rationis rectū est remorsus cōscientie. sed cōstat ꝙ talis cōscientie remorsus est realiter hoīs afflictio. ergo ⁊c. ¶ Ad hoc potest dici ꝙ licet assumptū sit verum: non est tñ cōtra ꝓpositū. qm̄ hmōi cōscientie remorsus non est malus electionis actus. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ vnū peccatū potest dici pena alterius peccati eiusdē speciei. ¶ Hec declaratur. qm̄ oīs pena peccantis cuius pene occasio est peccatū / potest dici sicut ⁊ est pena peccati. ¶ Hoc appet. quia nec aliquo alio modo aliqua pena etiā a deo peccāti inflicta dicit̄ peccati pena. nō eñ est pcti pena vt puniti sed vt cause seu erroris pena: que ē pctōris vt puniti. sed oñe pctm̄ est pena damni cuiuslibet peccatoris vt patuit ex p̄dictis. ergo omne pctm̄ potest dici pena illius qd fuit occasio eius. sed vnū pctm̄ est occasio alterius peccati eiusdē ratiōis sicut eñ vnus actus virtuosus est occasio alterius: quia facilitat ⁊ inclinat potētiā ad alterū eiusdem rationis secum: ita de actibus vitiosis ꝯsimiliter est dicēdum. quare ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ nūq̄ pctm̄ p̄sens dicitur pena sequētis: sed econuerso pctm̄ sequens pena dicit̄ p̄cedentis. ¶ Hoc appet. qm̄ nūq̄ pctm̄ sequēs est occasio p̄cedentis / sed econuerso p̄cedens sequentis. quare ⁊c. ¶ Sed forte ꝯtra hoc arguetur. q2 aliquando ꝓpter vnū pctm̄ quis ꝯmittit alterum: vt ꝓpter adulteriū homicidiū. ergo adulteriū licet posterius est causa ⁊ occasio homicidij p̄cedentis / ⁊ p ꝯsequēs pena eiusdem. ¶ Respondeo: ꝙ in ꝯmittente vnū pctm̄ ꝓpter alterū vt homicidiū ꝓpter adulterium / licet adulteriū vt in facto exteriori sequit̄ homicidiū: vt in voto tñ interiori p̄cedit ip̄m. vt autē est in voto interiori / hz rōnē peccati p se: non aūt vt in facto exteriori nisi vt ad votū sic ꝯparato. quare ⁊c. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio est: ꝙ etiam vnū pctm̄ potest dici pena alterius ab ip̄o specie differētis. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ etiā vnū pctm̄ est occasio alteriꝰ ab ip̄o specie differentis / licet nō ita directe sicut alteriꝰ peccati eiusdē speciei. licet eñ nullus actus quātūcūq3 frequentatus inclinet potentiā frequētātē ip̄m ad actū alterius speciei: tñ quia ꝓpter quodcūq3 pctm̄ mortale amittitur gratie dei donū: quo amisso homo facilius labitur in aliud peccatū: nō tm̄ eiusdē speciei cum priori: sed ēt alterius speciei ab ip̄o: adeo isto modo p̄cedēs pōt dici occasio subsequētis: licet a p̄cedēti specie differētis. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur p Jsidorū. 2. li. de sum. bo. c. 39. dicentē ꝙ deus occultā superbiā vindicat p manifestam luxuriam. Hoc aūt non est intelligendum sic ꝙ peccatū luxurie superbie vindicatiuū seu punitiuū sit a deo effectiue: sz tm̄modo pmissiue. ꝓpter peccatū eñ occulte superbie deus subtrahit donū sue gratie: quo subtracto p

mittit superbum non iuuando cadere in luxurie manifestum delictũ: quo punitur non tñ pena damni priuatiua sed pena etiã positiua ꝓpter ruborem tali peccato annexum. nõ tñ hoc est cõtra secũdã ↄclusionẽ: in qua fuit dictũ ꝙ nullũ peccatũ est pena peccantis realiter afflictiua. qm̃ rubor ille vindicatiuus superbie non est ipa luxurie culpa formaliter sumpta/sed eius sequela. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundũ: vbi est videndum

an vnũ peccatum possit dici causa alterius/apparet aliqualiter ex ṗcedentibus quid dicẽdum. Licet enĩ nullũ peccatum sit/nec esse possit causa alterius ꝓprie loquẽdo: cum solus peccans in cuius libera potestate est peccatũ/sit causa eo modo quo peccãs dicit eẽ causa suorũ omniũ peccatorum: tamen quasi modo cõsimili sicut remouens ꝓhibens aliquid dicitur causa eius vt aperiẽs fenestram causa illuminationis domus: ita aliquo modo vnum peccatum potest dici causa alterius. quoniam omne aliquo modo remouens ꝓhibens vel saltem aliqualiter impediens aliquod peccatum/potest dici causa ipsius si eueniat isto modo: puta sicut aperiens fenestram dicitur causa illuminationis domus. sed gratia superna ⁊ si non ꝓhibet peccatum/saltẽ aliquo modo impedit: quia iuuat hominẽ ad repellendum ipsum. huiusmodi autem impeditiuum remouet non effectiue vt aperiens fenestram: sed demeritorie: quia ipsum remoueri ab homine ⁊ subtrahi meretur quodcũꝙ peccatum mortale. peccatum ergo ipsuz potest isto modo dici causa omniũ sequẽtium aliorum. ¶ Ex quo apparet primo: ꝙ de alio et alio peccato dicitur pena ⁊ causa. primũ enim mortale peccatum dicitur causa aliorum: nõ autem pena. econuerso autẽ peccatum sequens dicitur pena ṗcedentis ⁊ non econuerso. ¶ Secũdo: ꝙ licet pena possit dici non tñ peccatũ mortale sed etiam veniale: causa aũt peccati modo ṗdicto/vez vt remouens prohibens seu remoueri promerẽs/nõ dicitur nisi de peccato tñ mortali. nec enĩ aliquod veniale peccatum est diuine gratie remotiuuz. alio tamen modo etiam vnum peccatum veniale potest dici pena alteri⁹. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex ṗdictis.

SEcundo quæro: vtrum pena culpe debita sit a deo. ¶ Et videt ꝙ sic. quia omne ens positiuum est a deo vt a ꝓpria sua causa. nihil enim est possibile fieri sine deo ad ipsum agente. sed licet culpa formaliter sumpta non dicat nisi priuatiuũ: vt patet ex ṗcedentibus: pena tamen culpe debita est aliquid positiuũ. ergo ⁊c. ¶ Contra. qr nulla culpa est a deo. sed aliqua pena culpe punitiua est culpa: vt patet ex dictis in q̃stione alia. ḡ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic est ꝓcedendũ. Primo enĩ est inquirendum q̃ pena cui culpe sit debita. Secũdo est respondendum ad questitum: an vez pena culpe debita sit a deo: an ab alio ꝙ ab ipso.

Quantum ad primum: est sciendum

ꝙ culparũ alia dicitur mortalis/alia venialis. cuius ratio tangetur in distinctione. 42. vbi agetur de numero et diuersitate omniũ mortalium peccatorum. Culpe mortali non remisse in ṗsenti debetur in sequenti pena: nõ tamẽ omnibus culpis mortalibus equalis intẽsiue: imo inequalis/licet sit equalis omniũ extẽsiue: quia eterna: qua nõ potest esse aliqua maior extẽsiue. Pena aũt debita culpe veniali siue in ṗsenti siue etiam in sequẽti est temporalis: que etiam debetur mortali culpe remittẽde in presenti. nulla enĩ culpa in ṗsenti remittenda punitur nisi pena aliqua temporali. ¶ Ista nõ sunt demonstrabilia sed a quolibet catholico supponenda tãꝙ vera/⁊ ꝑ scripturam sacram nota. Constat enim primo mortale peccatum ꝑpetua puniendum: ⁊ hoc in sequẽti/nisi punitũ fuerit ĩ ṗsenti pena aliqua temporali. quoniam cuicũꝙ peccato ꝓpter qđ tollitur gratia/debetur pena eterna. sicut enim omnis habens gratiam est ordinatus siue dispositus ad vitam eternam: quia gratia dei vita eterna: ita quodcũꝙ qđ tollit gratiam diuinam/disponit ad penam eternam: cum non sit dandum mediũ in sequẽti inter penam ⁊ gloriam. sed ꝑ quodcunꝙ mortale peccatũ tollitur. ergo ⁊c. ¶ Secũdum: videlicet ꝙ peccato mortali puniendo in ṗsenti/debeatur pena tñmodo temporalis/apparet. quia secũdũ sentẽtiã sacre scripture ꝓpter nullum peccatum quãtũcũꝙ grauissimũ puniẽdũ deus exigit ab aliquo nisi ↄtritionis gemitũ ĩternũ: quẽ non oportet esse eternũ: sed sufficit eẽ etiam quasi momẽtaneuz. quia quacũꝙ hora fuerit conuersus peccator/vita viuet ⁊ non morietur. sed omne quod sufficit ad vitaz gratie recuperandam/ sufficit ⁊ ad mortem culpe euadẽdam. ergo cum temporalis pena videlicet penitẽtie sit peccatori in quocunꝙ peccato existenti sufficiens ad recuperãdam gratiam: ꝑ ↄsequens est etiam ipsi sufficiẽs ad culpam quãcũꝙ delendam. quare ⁊c. ¶ Tertiũ: vez ꝙ pena temporalis tñ debeatur peccato veniali siue in ṗsenti remittendo/siue etiam in sequenti: ꝑ qđ distĩguit a pena debita mortali in ṗsenti non remisso/appꝫ. quoniam nulli peccato debetur etiam non remisso in ṗsenti/pena eterna nisi illi ꝑ quod tollitur gratia superna sed ꝓpter nullum veniale peccatum tollitur alicui gratie superne donum. ergo ⁊c. ¶ Non est etiam intelligendum ꝙ sic debeatur pena temporalis peccato veniali sicut debetur mortali. quoniam sic debetur peccato mortali cuilibet pena aliqua tẽporalis determinata: vez supradicta: ꝙ nũꝙ sine ipa alicui in ṗsenti remittitur talis culpa. peccato autem veniali maxime cuilibet vniuersaliter non sic debetur pena aliqua temporalis ꝙ nõ possit remitti/ ⁊ etiam sic de facto remittitur aliquãdo sine ipa vt in quarto ꝓlixius ostẽdetur. Nõ etiã aliqua temporalis pena signata est necessaria ad remissionẽ omnis peccati venialis/sicut ad remissionem omniũ mortaliũ peccatorum: nec tanta pena temporalis debetur alicui peccato veniali quãta cuilibet mortali. Quãta autẽ pena sufficiat ad remissionẽ plenariam peccati mortalis ⁊ venialis/puto ꝙ soli deo sit notum. qr nec hoc est in scriptura exꝑssum. licet enim omnis contritio cordis ⁊ confessio oris sufficiant ad penam euadendam eternã: nõ tñ ad plenariã remissionẽ habẽdam: cum non omnis cõtritus ⁊ confessus sit ab omni temporali: sed tñ ab eterna culpe ṗcedenti debita pena absolutus. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: præmitto

quatuor ad euidentiam dicẽdorum. ¶ Primũ est: ꝙ eã penarũ alia sit simul culpa ⁊ pena: de qua dictum est in questiõe alia: ⁊ alia sit ṗcise pena ⁊ nõ culpa: hic nõ oportet loqui nec est questio de prima pena: que videlicet est culpa: quia de tali pena iam in ṗcedentibus est questitũ. sed tñ de pena alia que vez nõ est culpa sed eius punitiua. ¶ Secundum ṗmittendum est: ꝙ penarũ de quibus hic est loquẽdũ/quibus peccata puniũtur/alie sunt voluntarie añcedenter vt assumpte ab ipsis punitis. alie tñ consequenter nõ añcedẽter vt inflicte eis: ⁊ tamen ab ipsis patienter ⁊ voluntarie tolerate. alie sunt simpliciter ⁊ vniuersaliter inuoluntarie: quia nec assumpte sed inflicte eis/ nec patienter seu voluntarie sed inuoluntarie taliter tolerate. Prime pene/videlz añcedẽter voluntarie/quia assumpte/sunt pene quas penitentes ad deũ

contueri assumunt siue interiores vt cordis contritio et oris confessio/ad quem sequitur rubor interius & confusio:siue exteriores vt alie pene corporales ab eis assumpte quibus corporaliter se affligunt. ¶Pene autē voluntarie consequenter sunt (vt credo) pene existentium in purgatorio. non enim hmōi sunt in ipsorū potestate nec p consequens ab eis assumpte: sed inflicte. nō etiā videtur verisimile q̄ sint ab eis inuoluntarie sed potius voluntarie tolerate. eorum enim voluntas nō est diuine voluntati discors: sed potius concors. et ideo cum sciant deum velle temporaliter eos pati/ ꝓbabile est q̄ ipsi sint deo in hoc volito concordantes / & per consequens penam sibi inflictā cum patientia supportantes & voluntarie acceptātes. Voluntarie dico nō simpliciter: quia ad tale voluntarium nulla sequitur tristitia: sed potius letitia: cum tamen tristitia sit eorum pena. sed voluntarie secūdum quid/ siue voluntario permixto cum nolūtario modo quo proijciēs merces in mare proijcit volūtarie. sicut enim talia vult proijcere vt possit euadere: tamen nollet si aliter euadere posset: sic in purgatorio existentes volunt penā quā sustinēt/ vt ipsam deo esse acceptā sciunt. nollent tamen si aliter deus vellet. nollēt etiam ipsam vt propter eam affligūtur & a gloria retardantur. Vel etiam posset dici q̄ tristitia ipsorum a deo eis inflicta est de peccatis vel de igne in quo existunt. actus autē nolendi eorum est ipsius pene tristitie eis diuinitus inflicte: ad quem actum si sequatur in eis tristitia nullum est inconueniens. quoniam in eodem potest esse letitia & tristitia de diuersis: sicut in penitente est dolor seu tristitia de peccato/ & letitia de tristitia seu dolore. sciens enim penitens per tristitiam puniri culpam: & se consequutum fuisse gratiam: potest de ipso habere letitiā. & ita cōsimiliter in proposito de existentibus in purgatorio posset dici. ¶Pena etiam isto modo volūtaria forte est pena omniū damnatorū pro solo originali peccato. nō enī est verisimile q̄ tales murmurent cōtra diuinā sententiam non acceptando sed respuendo maxime simpliciter & totaliter penam damni eis debitam: quia tunc esset in eis perpetua tristitia: que nō est in eis ponenda sicut nec aliqua alia sensus pena: cum nulla fuerit in ipsis culpa. Tertia pena que videlicet est simpliciter inuoluntaria/ est pena eterna aliorum omniū damnatorū. ¶Tertium p̄mittendum est: q̄ aliter est intelligendum penam damni priuatiuā in glorie carentia consistentem esse ab aliquo vt a causa: & aliter penam sensus/ & quācūq̄ aliā positiuā. quoniam pena sensus est realis effectus/ & p consequens est realiter ab aliquo vt a causa. ¶Pena autē damni cū nō sit aliud in re extra q̄ priuatio pura/ per consequēs nō potest esse ab aliquo isto modo. sed sicut priuatio dicitur esse in subiecto: qd nō est aliud q̄ dicere habitum ipsi oppositum non esse in eo: ita penā damni vel quācūq̄ priuationem esse ab aliquo est dicere habitū ipsi oppositū non esse ab eo. sicut tamen priuatio vt cecitas nō dicitur esse ī quocunq̄ subiecto in quo nō est habitus: sed precise in illo in quo non est / qd tamen est aptum natum habere ipsum: ita nec priuatio dicitur esse effectiue a quocunq̄ a quo non est habitus: sed precise ab illo a quo nō est & tamen esse potest. ¶Quartum & vltimū p̄mittendum est: q̄ penam sicut & aliā rem quācūq̄ esse a deo/ potest intelligi dupliciter: quia vel q̄ sit ab ipso totaliter sic q̄ ad eam non operetur aliquid aliud nisi deus. vel q̄ sit ab ipso partialiter/ sic q̄ ad ipsam concurrat cum deo aliqua causa alia effectiue.

His premissis: pono respondendo ad

questionem/ tres cōclusiones. ¶Prima est: q̄ pena culpe debita qua mediante ipsa culpa primo remittitur in presenti/ est a deo nō totaliter sed partialiter. ¶Hec apparet. quoniam pena qua culpa mortalis primo in presenti remittitur/ est dolor seu tristitia existēs in potestate penitentis. sed omne qd est in hominis potestate vt sibi seu anime tristi vel non / est ab ipso partialiter effectiue. Dico autem partialiter: quia suppono ex dictis in precedentibus deum ad omnem effectum cuiuscunq̄ cause secūde concurrere cū ipsa partialiter effectiue. Ex quo pōt ad propositum argui sic in forma. omnis effectus secunde cause est a prima partialiter effectiue. sed pena qua culpa mortalis & quecunq̄ alia venialis primo remittitur homini penitenti/ est a penitente cui remittitur voluntarie assumpta/ & per consequēs ē eius effectus partialiter licet dei principaliter. ergo &c. ¶Cōfirmat. quia nulla penitentia est fructuosa nec culpe remissiua nisi volūtarie sit assumpta: vel inflicta/ voluntarie tolerata. sed penitētia qua remittitur mortalis culpa/ nō est inflicta seu homini impressa. quoniam talis exigit cum sit tristitia de peccato actum respuendi ipsum talem. talem autem actum voluntatis deus communiter non imprimit seu efficit sine penitente ad ipsum causaliter operante: sed operans ad actum huiusmōi antecedentem operatur etiam ad tristitiam ꝯsequētē: supposito q̄ ab actu hmōi sit distincta. quare &c. ¶Est tamē aduertēdum q̄ cōclusio supradicta est de pena debita peccato mortali magis q̄ de pena debita veniali intelligenda. tū quia omni peccato mortali debetur pena: non autem omni peccato veniali vt sic necessario alicui q̄ nō remittatur aliquando etiam de facto absq̄ aliq̄ pena. tum quia etiam mediāte pena inflicta a punito voluntarie tolerata potest remitti alicui (& sic sepe factum esse credendum est) omnis culpa venialis ipsius. nulli autem deus statuit remittere nec vnq̄ remisit in p̄senti culpam aliquā mortalem nisi mediante contritionis gemitu penitentie: qui gemitus est eius effectus. quare &c. ¶Tūc autem culpa mortalis in presenti remittitur primo quando pena eterna ipsi debita commutatur in aliquam temporalem: vel omnis tā eterna q̄ tēporalis primo totaliter relaxatur. Tūc autē secūdo/ quando pena temporalis in quā eterna fuit mutata dū ipsa culpa extitit primo remissa/ diminuit seu remittitur vel totaliter dimittitur. Hoc autem potest fieri et sic sepe fit de facto vel absq̄ pena ꝓpter aliqua bona opera non penalia: vel mediante pena inflicta ab ipso cui infligitur voluntarie tolerata & grataniter accepta. Et hoc est ꝓpter qd dicitur in conclusione p̄dicta q̄ pena culpe debita qua mediante remittitur in p̄senti culpa: nō q̄litercūq̄ sed p̄mo est a deo non totaliter sed partialiter. loquēdo enī de remissiōe culpe facta nō p̄mo sed secūdo/ potest contingere alicui quia talis remissio bene fit quandoq̄ p penam que est a deo totaliter saltem p̄missiue: & nullo mō a punito. Quomō autē ista sint intelligēda/ in quarto in materia de penitentia ꝓlixius declarabitur. ¶Secūda conclusio est: q̄ nulla pena culpe debita positiua: qua mediante punitur in sequenti aliquis pro ipsa/ est ab ipso punito. ¶Hec probatur. quia pena quecunq̄ que est effectiue a punito / est in eius potestate. sed nulla pena qua punitur aliquis alicubi pro culpa aliqua in sequenti est in eius potestate: vt videlicet si vellet suspendere eam posset. & hoc est ꝓpter qd scdm cōmuniter loquentes minorem penam factam in p̄senti deus acceptaret ꝓ remissione plenaria culpe q̄ in sequēti: videlicet quia in presenti est in hominis potestate/ et ideo efficacior: non autē in sequenti. quare &c. ¶Ex hoc sequitur corollarie: q̄ omnis pena positiua qua punitur quilibet in sequenti vel in purgatorio vel in inferno/ est totaliter a deo: nisi dicatur q̄ sit partialiter ab obiecto puta ab igne vel a quocunq̄ alio obiecto considerato &

nolito: vel ab ipso actu considerandi siue intelligendi. ¶ Hoc apparet. quia pena cuiuscunq; puniti positiua in sequenti est tristitia vel dolor. sed nec dolor nec tristitia potest esse effectiue nisi vel a deo vel a doloris & tristitie subiecto vel ab eius obiecto / vel secundum aliquos ab actu intelligendi / vel secundũ alios ab actu volũtatis ad quem immediate sequitur tristitia vel leticia / et ab actu appetitus sensitiui ad quem secundum eos imme diate sequitur dolor & delectatio. sed nec dolor nec tristitia punitorum in sequenti est effectiue ab ipsis damnatis. ergo &c. ¶ Sed forte ad rationem factam probantem conclusionem predictã responderent aliqui dicentes q dolor non est in potestate dolentis / obiecto sibi existente p̃nti et disconuenienti: sicut nõ est in potestate hominis nec alicuius alterius animalis in igne existentis nõ dolere nisi añcedẽter: supposito q possit a se ignẽ remouere. nec tamen ex hoc sequitur q dolor hmõi non sit effectiue a dolente. sed in potestate damnatorum vel in purgatorio existentium non est obiectum sensibile disconueniẽs eis presens a se remouere. ergo &c. ¶ Ad hoc potest dici q licet assumptũ sit verum: puta q puniti in sequenti non possint a se repellere obiectum disconueniens eis presens: ex hoc non sequit̃ qd infertur. ¶ Primo: quia cito q damnati essent in celo / non minus dolerent & tristarentur q̃ in inferno / sicut nec beati minus cõsolarentur & gauderent in inferno positi q̃ in celo. sed si dolor esset ab eis vel ab obiecto effectiue non necessario esset in ipsis obiecto disconueniẽte sensibili separato ab eis. ergo &c. ¶ Secũdo. quia dolor vt & tristitia eis distinctus non potest esse naturaliter in anima separata: sicut nec actus aliquis sentiẽdi. q̃ si est / oportet q supernaturaliter tñ sit a deo. ¶ Tertio. quia ab eodem videtur esse tota pena positiua omniũ damnatorũ & quorũcunq; aliorum punitorum in sequenti. sed tristitia nõ est ab aliquo ipsorum: cum non sit in potestate eorum consequẽter nec etiam antecedenter. ergo &c. ¶ Quarto. quia sicut totũ premiũ beatorum est tñ a deo non ab aliquo alio: ita cõsimiliter videtur esse dicendum de omni pena et miseria punitorum. non enim est probabile q sibi aliquis maxime damnatus puniat effectiue magis q̃ bonus premiet semetipsum. quare &c. ¶ Tertia conclusio est: q pena damni priuatiua omniũ damnatorum siue pro peccato actuali siue tñ pro reatu originali / est a deo totaliter effectiue. ¶ Hec probatur. quoniam illud est a deo isto modo: videlicet totaliter / qd est a solo ipso & a nullo alio effectiue. sed pena damni consistens in priuatione glorie dei est huiusmodi. ergo &c. ¶ Minor probatur. quoniam a solo illo & a nullo alio dicit̃ effectiue omnis priuatio cui est possibilis habitus qui priuatur. sed visio & fruitio beatifica dei: quorum priuatio est pena damni / nulli est possibilis causaliter nisi deo. ergo &c. ¶ Ex predictis apparet q omnis pena culpe debita qua punitur aliquis ꝓpter ipsam est a deo vel partialit̃ vt positiua pena qua punitur aliquis in presenti: vel totaliter: vt tota pena tam positiua q̃ etiam priuatiua qua punitur quilibet in sequenti: & pena etiam priuatiua: puta gratie carentia qua punitur oĩs peccans primo mortaliter in presenti. sicut enĩ glorie cuius carentia est punitio in sequẽti: ita & gratia cuius carentia punitur pro primo mortali peccato quilibet in presenti / est soli deo possibilis effectiue. quare &c. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationẽ in principio apparet solutio ex predictis.

Distinctionis trigesimæseptimę Quæstio Prima.

Circa distinctionem trigesimãseptimã / in qua Magister recitat & pertractat opinionẽ quorũdam dicentiũ oẽs actus inquãtũ sunt act⁹ / bonos esse & a deo existere effectiue: Quero primo hoc: videlicet vtrum omnis actus malus inquãtum actus sit a deo. ¶ Et videtur q sic. quia omne ens positiuum est a deo. sed oĩs actus licet malus inquãtum actus est vnũ ens & realis. q̃ &c. ¶ Contra. quia deus non operatur in aliquo qd nõ vult fieri ab ipõ. sed multi actus multis interdicuntur a deo quos per consequens ipẽ nõ vult fieri ab aliquo ipsorum ergo ad nullum talem actum producendum cooperatur alicui eorũ / nec per consequens aliquis talium est a deo. ¶ Responsio. Ad cuius euidentiam primo premittam aliquid ad questionis proposite intellectum. Secũdo dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: videlicet ad habẽdum questionis & eius solutionis intellectũ / est sciẽdum q cum actus malus moraliter seu culpabiliter (de quali malo hic tñ queritur) dicat actum ipsum positiuũ substratum & eius culpam malitiam seu moralem: que non est vt suppono ex precedentibus / aliquid positiuum per consequens cum queritur an actus malus inquantum actus sit a deo: queritur de actu accepto scdʒ se absolute: modo quo nec est bonus moraliter nec malus: circũscripta illa priuatione rectitudinis sibi debite seu carentia que est formaliter ipa culpa. Hoc autẽ modo accipiendo actum / dupliciter potest intelligi ipsum esse effectiue a deo: quia vel q esset ab ipso vt a causa totali / sic q ad ipsum nulla causa secunda operetur: vel q esset ab ipso partialiter / sic q ad ipsum partialiter concurreret secum aliquod agens creatum. ¶ Hec de primo articulo.

Quantum ad secundũ: vbi est respõdendũ ad quesitum / pono tres conclusiones. ¶ Prima est: q actus culpabiliter malus inquantum actus / non potest esse a deo totaliter. ¶ Hec probatur. quia nullus dei effectus totalis potest esse culpabilis. ¶ Hoc apparet ex p̃cedentibus: in quibus probatum est q deus peccare non potest nec aliqua culpa ab ipõ existere effectiue. sed actus de quo queritur supponitur esse culpabilis licet enim dicendo actum malum inquãtum actũ / circũscribimus culpam per intellectum: & accipiamus seu cõcipiamus precise ipsius actus absolutam substãtiã: supponimus tamen actum ipsum licet intelligibiliter vel mentaliter sic acceptum culpe siue morali malitie realiter esse coniunctũ. ¶ Hoc apparet in euidenti exemplo quãdo enim dicitur: homo albus inquãtum homo est risibilis: cõstat q ꝓpositionis subiectum qd est homo albus de quo predicat̃ risibile / p̃supponit hominẽ realiter esse albũ. non enim ꝓpter reduplicationẽ homini tñ appositã excluditur ab eo realiter albedo: sed tñ significatur q ratio verificãdi p̃dicatũ qd est risibilis de hoĩe nõ est ipa albedo sed homo. ergo consimiliter in ꝓposito cũ dicitur actus malus seu culpabilis est a deo / propter ly inquantum actui additũ non excluditur culpa ab ipso Imo supponit̃ q sibi actualiter inexistat: sed tñ significatur q hoc p̃dicatũ qd est esse totaliter a deo / verificet̃ de ipõ actu ratione sue substãtie nõ ratione sibi inexistẽtis culpe. ergo cum nullus solius dei effectus possit esse culpabilis: & talis actus supponatur culpabilis: sequit̃ q non potest esse a deo effectiue. ¶ Confirmatur. q: aut

actus de quo queritur supponitur realiter ab omni culpa eẽ imunis: aut culpabilis. Si primũ: nõ oportet hic querere an talis act⁹ possit esse nec an sit a deo. quia ꝓbatum est in precedẽtibus ꝙ omne possibile possit fieri a deo totaliter sine quocũqꝫ agente alio ꝑtialiter cõcurrente. ꝓbatum est etiam superius ꝙ prima causa cõcurrit de facto ad omnẽ cuiuscũqꝫ cause scđe actũ principaliter effectiue/ ⁊ ita ꝑ cõsequẽs cõstat talẽ sic sumptũ actũ sine omni culpa esse a prima causa sicut omnẽ aliã rem creatam. Si aũt ponatur secũdũ: vcꝫ ꝙ talis actus de quo queritur an sit a deo/ sit culpabilis: cũ om̃s act⁹ culpabilis sit alicuius illoꝝ a quibus est. nec enĩ culpa formaliter sumpta est ab alio ꝙ̃ ab illo a quo est actus si est culpa cõmissionis. ergo culpa que supponitur esse in isto actu/ oportet ꝙ sit ab aliquo. sed nõ potest eẽ ab alio ꝙ̃ ab illo a quo dicitur esse actus. ergo si actus ipẽ est a deo tm̃modo ⁊ non ab aliquo alio effectiue/ sequitur ꝙ culpa ipa accepta formaliter sit ab eo. hoc autem est falsum vt apparet ex ꝓcedẽtibus. ergo ⁊c. ¶ Preterea arguo sic ad idem. nullus actus est culpabilis quidditatiue per se/ sed tm̃ denominatiue ⁊ extrinsece/ vcꝫ ratione alicuius circũstantie sibi debite qua priuatur. ¶ Ex hoc in ꝓcedẽtibus declarato põt ad ꝓpositũ argui sic in forma. act⁹ cui nihil sibi debitũ põt deficere nec aliqđ indebitũ inexistere/ nõ potest culpabilis esse. sed ois actus a solo deo nõ ab aliquo alio agẽte ꝓductus est talis. ergo nullus ab ipõ ꝓductus totaliter põt esse culpabilis nec deformis moraliter. quare ⁊c. ¶ Minor ꝓbaꝫ. qm̃ sicut nullius actus omissio vel priuatio est indebita/ nec ꝑ ꝯñs culpa aliqua nisi in ordine ad agens qđ est ad actũ hmõi obligatũ: ita nulli⁹ act⁹ carẽtia seu priuatio circũstãtie alicuius est actui indebita nisi vt actus ipẽ ꝓducitur ab agente qđ est ad ꝓducendũ ipm̃ taliter puta sic circũstãtionatũ ⁊ nõ aliter obligatũ. sed pmũ agẽs nõ est ad ꝓducendũ aliquẽ actum sibi possibilẽ taliter magis ꝙ̃ aliter obligatũ. ergo nulli actui vt ab eo ꝓducto potest aliquid indebitũ inesse nec debitum deesse: cũ nihil sit nec esse possit debitũ ipsi nec indebitum vt ad agens hoc cõparatur. quare ⁊c. ¶ Cõfirmaꝫ. quia si actus aliquis culpabilis inquantũ actus totaliter est a deo: aut culpa ab actu ipõ distincta vt priuatio a subiecto est ab aliquo aut a nullo. Sed non potest poni secundũ. omnis enĩ priuatio dicitur esse ab aliquo effectiue eo modo quo cõceditur existere in aliquo subiectiue. ergo relinquitur primũ: vcꝫ ꝙ sit ab aliquo. Quero a quo? aut enĩ est ab aliquo agente creato vel ab increato. sed nõ põt poni primũ. qm̃ nullius actus culpa formaliter sumpta ꝓ priuatione ipa est nisi ab illo agente a quo est actus rectitudine sibi debita spoliatus. talis autẽ actus nõ est vt supponitur/ ab aliquo agente creato. ergo relinquitur scđm vcꝫ ꝙ culpa hmõi sit a deo. hoc autem est falsum ⁊ impossibile: cum culpa ista sit priuatio alicuius que non potest esse nisi ab agente ad illud dandum actui obligato qualis non est deus. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ omnis actus malus moraliter seu culpabiliter est inquantum malus a causa secunda puta a voluntate creata totaliter/ ⁊ inquantum actus partialiter. ¶ Hec apparet quantum ad primam partem. quia culpa non potest esse a prima causa. ergo oportet ꝙ sit totaliter a secunda. ¶ Secunda pars sequitur corollarie ex conclusione predicta. omne enim qđ nõ potest eẽ totaliter a prima causa oportet si est ꝙ sit partialiter a secunda causa: cum nec etiam possit esse aliquid totaliter a secunda. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ actus malus seu culpabilis inquantum actus potest esse ⁊ sic est de facto a deo partialiter. ¶ Hec apparet. quoniã omnis effectus positiuus ⁊ realis cause secunde est effectus etiã cause prime. ¶ Hec apparet. quia (vt ꝓbatum est in precedentibus) nihil potest esse ab aliqua causa secunda sine prima cum ea causaliter cõcurrente. sed omnis actus malus moraliter vel bonus inquantum actus est realis effectus cause secunde: cum (vt probatum est in alia conclusione) actus malus non possit esse totaliter a prima causa. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ qđ verificatur de aliquo secundũ se absolute sumpto/ verificatur etiam de ipõ sumpto cum quocũqꝫ sibi actualiter copulato: licet illud ipĩ coniunctum non sit ratio verificandi de eo ipõ ꝓdicatũ. ¶ Hoc apparet in exemplo tam in diuinis ꝙ̃ etiam in creatis. sicut enĩ generari a patre ab eterno verificatur de dei filio secundum se absolute: ita etiam verificatur de eo sumpto cum homine ipĩ nouiter coniuncto. nõ minus enim ista est vera ⁊ catholice concedenda/ dei filius hõ factus est a patre genit⁹ ab eterno ꝙ̃ verbũ ipm̃. idẽ appꝫ in creatis. non minus enim ista est vera hõ albus est risibilis/ ꝙ̃ ista: hõ est risibilis. licet enĩ homo nõ sit ratio verificandi generari ab eterno de dei filio: nec albedo risibile de homine: nullum tamen istorum specificans subiectum propositionis cui additur impedit verificari de ipso quod est verum de eo absolute sine tali specificatione siue determinatione accepto. Sic igitur appꝫ illa maior assumpta. Sed esse partialiter effectiue a deo/ verificaꝫ de quocunqꝫ effectu secunde cause vt absolute sumpto/ ⁊ per consequens de actu positiuo culpabili deformitati substrato. ergo ⁊ de ipso sumpto cũ quocunqꝫ positiuo vel priuatiuo sibi actualiter copulato: licet nõ quodcunqꝫ talium sit ratio verificandi ipsum de eo/ nec etiam sit a deo. ergo cum cuicunqꝫ actui positiuo accidit ꝙ sit culpabilis/ quia omnis actus potest esse bonus/ vel saltẽ sine omni culpa/ sequitur ꝙ sicut esse a deo verificatur de omni actu voluntatis create vt absolute accepto: ita etiã verificabitur de eo vt ꝑ culpabile malum determinato: licet huiusmodi maluꝫ culpe non sit a deo/ nec ratio verificandi ꝓdicatũ predictum: videlicet esse a deo de actu ipso. quare ⁊c. ¶ Sed contra predicta forsitan arguetur. videtur enim ꝙ ista conclusio contradicat prime. quoniam omne qđ potest esse a deo mediante aliqua causa secunda secum coagente/ potest etiã fieri ab ipso solo totaliter omni causa alia circũscripta. sed secundum istam conclusionem actus malus inquantum actus potest esse ⁊ sic est de facto a deo partialiter. ergo et totaliter: qđ est contra primam conclusionem. ¶ Ad hoc dicendum ꝙ maior est vera ⁊ minor. nec tamen sequitur conclusio que inferꝫ. quia minor male ⁊ indebite sub maiori accipitur: et ideo medium variatur. maior enim que dicit ꝙ omne in qđ potest deus per aliud siue alio mediante/ potest etiam per seipsum tm̃ vera est de quocunqꝫ possibili positiuo/ pro quo precise distribuit hoc signum vniuersale oẽ. sed minor subsumpta que dicit actũ malum inquantum actum esse partialiter a deo/ non accipit tale ens possibile quale acceptũ fuerat ĩ maiori: cũ malum culpe quod addit actui non sit aliquid positiuũ: sed priuatiuum deo impossibile vt sepius fuit dictum. quare ⁊c. ¶ Si forte dicatur ꝙ licet minor ista in subiecto apponat malum qđ est priuatiuũ: tamen reduplicat actum positiuum de quo pdicat predicatum qđ est eẽ a deo partialiter: ¶ Respondeo ꝙ non valet. quoniam vt fuit dictum superius/ licet actus positiuus sit reduplicatus/ tamẽ supponitur esse malus culpabili malitia que non potest esse nisi tm̃ a causa secunda. quare ⁊c. Vel potest dici breuius ꝙ minor predicta potest habere duplicem intellectum. quando enim dicit ꝙ actus malus inquantum actus est partialiter a deo/ aut intelligit ꝙ omne partialiter a deo verificetur tam de actu ꝙ̃ de culpa. et sic est falsa. quia culpa nec totaliter nec par-

tialiter potest esse a deo: aut ꝙ tm̄ verificetur de actu reduplicato: ꝛ sic est vera: sicut ista / verbū humanatū inquantū verbum est a patre. Ex ista tamen in modo sic intellecto: non sequitur nisi ꝙ esse totaliter a deo possit verificari de ipso actu. qḋ ꝛ veruȝ est. potest enim om̄is actus quātūcūqȝ moraliter pessimus ꝛ culpabilis eē totaliter a deo. quando tamen erit ab ipso: non erit in aliq̄ culpabilis nec deformis. vnde sicut ista / albuȝ pōt esse non album vel nigrum / vel sedens potest currere / est vera in sensu diuisionis: non autem in sensu compositiōis ita ꝛ de ista / omnis actus malus seu culpabilis potest esse a deo totaliter / consimiliter est dicendum. ¶ Et si queras: cū culpa non sit nec esse possit a deo magis partialiter ꝙ̄ totaliter: quare magis conceditᷣ ista / act⁹ malus inquantum actus est a deo partialiter: ꝙ̄ ꝙ est ab ipso totaliter: Respondeo ꝙ huius ratio potest eē. quia etiam licet esse a deo partialiter non verificetur de culpa magis ꝙ̄ esse ab ipso totaliter: tamen verificatur de ipso actu positiuo substrato reduplicato: qui supponitᷣ esse malus ꝛ culpabilis: licet de culpa ipsa nō verificetᷣ ꝑdicatū ipsiuȝ qḋ est esse a deo. sed actus existēs a deo totaliter / nō potest esse malus culpabiliter: sed bene act⁹ qui est ab ipso partialiter: cuȝ ad esse tale concurrat causa secūda: a qua sola non a prima potest actus esse culpabilis seu deformis. quare ꝛc. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio dicenduȝ: ꝙ licet de⁹ actū quem alicui interdicit non velit ab ipso fieri voluntate beneplaciti / vult tm̄ ꝑmissiue. sed ipse nō tm̄ operatur ad effectum quem acceptat: sed etiam ad omnem effectum positiuum ꝛ actum quēcunqȝ aliuȝ quem permittit. quare ꝛc.

Secundo quero. vtrum act⁹ malus moraliter inquantū malus possit esse a deo. ¶ Et videtur ꝙ sic. quia a quo potest esse bonuȝ moraliter / ꝛ malū. sicut eīm idē est subiectum receptiuum actus boni ꝛ mali moraliter: ita et principium productiuum. sed omnis actus moraliᷣ bonus potest esse a deo tam inquantum actus ꝙ̄ etiam inquantum bonus. ergo ꝛc. ¶ Cōtra. quia nullum peccatum potest esse a deo. sed in quocūqȝ actu moraliter malo consistit peccatum commissionis. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi est videndum Primo questium: an veȝ act⁹ malus inquantum malus possit esse dei effectus. Secūdo oppositum huius / veȝ an actus moraliter bonus inquātum bonus moraliter possit esse a deo causaliter.

Quantum ad primum: apparet ex sæpe declaratis in precedentibus quid dicendū. Ab illo eīm est culpa actus a quo est ipse actus inquantum culpabiliter malus. sed a deo non potest esse aliqua culpa. ergo nec actus malus culpabiliter inquantū malus potest esse a deo totaliᷣ nec partialiter sicut nec culpa ei⁹. ¶ Confirmatur. quia cum dicitur actus malus inquantum malus / ly inquantum non potest accipi seu teneri specificatiue: quia tunc esset sensus: act⁹ malus qui est malus: qḋ esset nugatoriuȝ ꝛ nihil dictum. ergo habȝ teneri reduplicatiue: vt veȝ denotat causaȝ verificandi ꝑdicatum de propositionis subiecto vel altera eius parte: que veȝ est actus. sed hoc modo propositio est falsa. quia illud cui aliquid repugnat non potest esse causa verificandi ipsuȝ de aliquo alio. oē esse eīm qḋ verificatᷣ de aliquo propter aliquid aliud / verificatur primo de illo ꝓpter qḋ, verificatur de altero: sicut, quia conceptuȝ eē ꝛ natum de virgine / passuȝ in cruce / verificantᷣ de verbo ꝓpter hoīem assumptū: nō oīa ista de ipso assūpto hoīe primo verificātᷣ. sed esse a deo effectiue totaliᷣ vel partialiter / om̄ino repugnat cuicūqȝ peccato seu culpe vt formaliter sumpte. nullo enim modo culpa aliqua potest esse a deo. ergo ꝛc. ¶ Sed nūquid ista propositio absolute sine reduplicatione sumpta / actus malus culpabiliter est a deo / est concedenda? ¶ Respōdeo ꝙ ista sane intellecta est vtiqȝ concedēda: sicut ꝛ ista / verbuȝ homo est a patre genitum ab eterno. sicut enim in ista non est intelligendum ꝑdicatū qḋ est esse a patre genituȝ ab eterno / verificari nisi de verbo de quo cōstat esse verum: non enim propter assumptū hoīem verbum dimisit esse a patre: qḋ autē est verum de aliquo absolute sumpto / ē verum de ipso sumpto cum quocūqȝ sibi ꝯiuncto qḋ non destruit illud qḋ antea fuit verum: ita ꝛ in proposito cōsimiliter est dicendū. constat enim actum ipsum absolutum esse realiter a deo: nec propter eius culpā que ē ab alio ꝙ̄ a deo / actus desinit esse causaliter a deo. ergo nec eē a deo falsificabitur de actu ꝑ culpam specificato seu determinato magis ꝙ̄ esse a patre ab eterno sit falsum de dei filio humanato. quare ꝛc. ¶ Et si dicatur ꝙ ꝑdicatū propositionis affirmatur de toto subiecto non de altera parte tm̄: ꝛ per cōsequens omnis talis propositio est falsa de cuius altera parte subiecti ꝑdicatuȝ eius est falsū esto ꝙ de reliqua sit verū. Sed cū dr̄ / act⁹ malus ē a deo non tm̄ act⁹ sed etiā malū seu peccatū ponitur ex parte subiecti. cōstat aūt ꝑdicatū qḋ est esse a deo / nō eē veruȝ nisi de actu ipso. quare ꝛc. ¶ Respōdeo ꝙ verū est qḋ in conclusione infert / hoc supposito qḋ assumitᷣ in ꝑmissis. cōstat eīm culpā nō eē a deo. ꝛ iō si ꝑ istā / actus culpabilis est a deo / tu intelligas istā copulatiuā act⁹ ꝛ culpa eius sunt a deo / vtiqȝ falsa est ꝓpositio: sicut ista verbū homo est a deo ab eterno / in sensu cōiunctiuo intellecta. sȝ constat ꝙ ista est catholice concedenda. ergo ꝛ prima intellecta in sensu ꝯsimili potest cōcedi. ¶ Tūc igiᷣ quā do arguitᷣ ꝙ dicēdo actū culpabilē esse a deo tā act⁹ ꝙ̄ culpa ponitur in subiecto: potest dici vno modo: ꝙ liceȝ hoc sit verum: tamen culpa ipsa in ꝯcreto sumpta non supponit formaliter pro seipsa: sed tm̄ pro actu sibi substrato / sicut album tm̄ supponit ꝓ suo subiecto in propositione que dicitur / homo albus currit vel loquitᷣ. nō eīm loquitur albedo: sed homo. non minus autem cōcretum priuatiuū quale est culpabile seu malū culpe / pōt supponere materialiter pro subiecto: ꝙ̄ ꝯcretū aliquod positiuū: nō minus eīm conceditᷣ tanꝙ̄ vera ista / hō cec⁹ est rationalis vel sensibilis ꝙ̄ ista / hō alb⁹ est rōnalis vel sensibilis. quare ꝛc. ¶ Sed nūquid ista act⁹ malus culpabiliter est a deo totaliter / est etiā ꝯcedēda? Respōdeo ꝙ nō. Cuius rō est: q: licet dicēdo / act⁹ malus est a deo / ly malū supponat ꝓ actu quē ꝯstat esse ꝛ posse eē a deo partialiᷣ vel etiā totaliᷣ: tm̄ supponit ipsum actum culpabiliter eē malū / sicut ꝛ albū vel cecū supponēs ꝓ hoīe de q̄ solo verificatur in aliqua ꝓpōne aliqḋ ꝑdicatū supponit hoīem ipm̄ esse albū ꝛ cecū: licet nec de albedine nec de cecitate verificetur ꝓpōnis ꝑdicatū. sed nullus act⁹ q̄ est dei sol⁹ effect⁹ / pōt culpabiliter eē malus. ergo sicut ista ꝓpositio / sortes alb⁹ est factus ab aliquo est falsa ipso sorte non existente albo: sed nigro: ita et in ꝓposito consiliᷣ est dicēdū. quare ꝛc. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est videndū: an aliqs act⁹ bon⁹ moraliᷣ inquātū bon⁹ possit causaliᷣ eē a deo: videtᷣ ꝯsiliᷣ eē dicēdū sicut ad ꝑcedēte articulū fuit dictū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū: ꝙ lȝ moralᷣ bonitas nō dicat aliqḋ ꝑuatiuū: sicut malitia: nec tm̄ dicit aliqḋ positiuum ab actu cuius eē dr̄ distinctuȝ. nec eīm aliqs act⁹ dr̄ moraliᷣ bon⁹ / nisi q: debite circūstātionatus. sȝ hmōi debite circūstātie nō sunt in actu ipo forme aliq̄ ab eo distincte. solum eīm act⁹ ex hoc dr̄ esse debite

Con

circumstantionatus:ꝛ ꝑ consequēs moraliter bonus sit ē
a debito principio tēpore ꝛ loco opportuno elicitus ad
obiectū ꝯueniens terminatus ꝛ ad finē congruū ordina
tus.sed ad ista nō sunt necessaria aliq̄ in actu existētia:
ꝛ ab ipso distincta:quoꝝ vno mediāte actus ipse sit a cā
efficiente elicitus/alio ad obiectū debitū terminat⁹/ꝛ
alio tertio ad finē ꝯgruū ordinatus ꝛ sic de aliis.nec eñ
actus est a suo principio nec terminat ad obiectū nec re
fert ad finē debitū vł indebitū aliquo mediāte alio a se
ipso.quare ꝛc. ¶ Confirmat.qꝛ actus quo quis diligit
deū sup omnia qꝛ bon⁹/est amor amicitie moralit bon⁹:
necesse aliq̄d hoī naturalit possibile q̄ð meli⁹ ipso mora
liter possit esse:ergo ei⁹ moralis bonitas nō est aliquid
actui inexistens ꝛ ab ipso differēs. ¶ Consequentia est
euidēs.qm̄ si moralis bonitas hmōi actus est aliq̄d exi
stens in actu subiectiue ꝛ ab eo distinctū q̄ddita tiue/il
lud erit ab eodē a quo actus ipse eē dicit effectiue. Tūc
q̄ro de illo:qꝛ aut est cū actu eiusdē vel alteri⁹ speciei.
Sed nō pōt poni primū:qꝛ tūc vnus actus eēt bon⁹ mo
raliter ꝓpter alterū eiusdē rationis cū eo:q̄ð est manife
ste falsū:tū qꝛ eoꝝ q̄ sunt eiusdē rōnis nō magis vnum
est bonū ꝓpter alterū:q̄ꝫ e cōuerso:tū qꝛ tūc sequeret ꝙ
nunq̄ aliq̄s vnus actus posset esse moraliter bon⁹ sine
alio eiusdē rōnis secū actualit existe.hoc aūt est falsū.
ergo ꝛc. Nec potest dici secūdo:ꝙ hmōi moralitas seu
moralis bonitas sit ab actu alteri⁹ speciei.qꝛ si sic:aut
superioris aut inferioris.sed nō superioris:qꝛ actus supre
mus homini possibilis est amor amicitie supradictus.
nec inferioris.qꝛ supius seu melius nō est bonū formali
ter ꝓpter aliquid minus bonū.ergo ꝛc. ¶ Sed forte di
ceretur ꝙ licet actus sit melior q̄ꝫ ei⁹ moralis bonitas
loquēdo de bonitate naturali cū ente ꝯuertibili:nō tñ
loquēdo de bonitate morali de quali tñ nūc ē hic sermo.
quare ꝛc. ¶ Contra.qꝛ melior moraliter est actus quo
diligitur de⁹ super omnia propter seipsum scđm rectuꝫ
dictamen rationis ꝑurum:q̄ꝫ q̄ðcunq̄ aliud quo nullo
modo pōt transire aliquis super deum intelligendo vel
diligēdo euꝫ.sed si moralis bonitas actus predicti/veꝫ
diligendi est in actu aliquid ab eo distinctū:ꝛ alteri⁹ ra
tionis:nunq̄ per ipsum potest transire aliquis sup deū
intelligendo vel diligendo ipsum.solo enim actu intel-
lectionis intelligitur:ꝛ diligitur actu amoris:non autē
diligitur nec intelligitur aliquo alio ab istis alteri⁹ ra-
tionis.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur.quia illud q̄ð est tale se
ipso omni alio circumscripto/non est tale formaliter ali
quo a se alio mediāte.sed actus quo diligitur de⁹ sicut
est scđm rectum dictamen rationis ꝑuium diligend⁹/ꝛ
quicūq̄ alius concors recto dictamini ratiōis est bon⁹
moraliter seipso materialiter ꝛ potētialiter.actualit au
tē ꝛ formaliter qꝛ recto dictamini concors.eo eñ ipso q̄
aliqua electio est dictamini recto concors est moraliter
virtuosa quocūq̄ alio ab ipsa ꝛ a dictamine ꝑuio circū
scripto:qꝛ nec aliq̄ electio est ꝯcors recto dictamini nec
discors aliquo mediante alio ab ipsa electione ꝛ eligen
te ac a dictamine differente.imo quocunq̄ ab istis alio
circumscripto potest esse concors electio siue discors:et
per consequēs moraliter virtuosa vel vitiosa.quare ꝛc.

Hoc supposito:videlicet ꝙ moralis bo
nitas non sit aliquid actui formaliter inexistens ꝛ ab ip
so differens: arguo ad propositum preassumptū/veꝫ ad
probandum ꝙ actus bon⁹ moraliter vt sic non est a deo
causaliter.ꝛ hoc sic.nullus actus est actualiter ꝛ forma
liter culpabilis nisi ille qui est aliquo sibi debito carēs.
¶ Hoc apparet.quia vt declaratum fuit in precedenti
bus/culpa formaliter sumpta actus non est ipse actus:
sed carētia seu puatio ipsi debiti alicuius.sed nullus
actus qui est solius dei effectus potest eē aliquo sibi de
bito expoliatus siue priuatus.igitur nec culpabilit ma
lus. ¶ Minor probatur.qm̄ actus cui nihil est nec pōt
esse debitum/nō potest aliquo sibi debito priuatus esse
ostēs eñ talis priuatio/veꝫ alicuius debiti/psupponit
aliquid subiecto esse debitū.sed oīs actus qui est solius
dei effectus est talis/ꝙ veꝫ nihil ipsi est nec eē potest de
bitū. ¶ Hoc probatur.qꝛ actui nō pōt esse aliquid debi
tum cuius priuatio sit pctm̄/nisi in ordine ad agēs de-
ferens ipsum q̄ð est ad sic efficiēdū cū ꝛ non aliter obli-
gatum.sed tale agēs non ē increatum:sed tm̄ creatum.
ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur ꝛ habetur propositum /veꝫ
ꝙ actus non possit esse bonus ,moraliter vt a deo.qm̄
ex hoc tm̄ actus aliquis dr bonus moraliter/ qꝛ habet
oīa sibi debita vt est a tali principio causaliter.sed vt
est a deo nihil est ipsi debitum nec indebitum.quare ꝛc.
¶ Confirmatur tripliciter. Primo.qꝛ omnis actus cui
aliquid est debitū vt est alicuius effectus/ potest illo ca
rere:ꝛ ꝑ consequens culpabilis eē. sed nullus actus vt
dei effectus potest culpabilis esse:nec ꝑ ꝯñs aliquo sibi
debito carere:g̃ hoc est qꝛ nihil sibi debitū pōt esse.non
eñ magis primum agens increatum q̄ꝫ creatū necessi-
tatur ad dādū actui aliquid sibi debitū.ꝛ iō sicut actus
potest ab agente creato produci cū carētia alicuius si-
bi debiti:consimiliter ꝛ ab increato agente posset ꝓdu
ci si vt ab ipso producitur aliquid ei debituꝫ posset esse.
ergo ꝛc. ¶ Secđo.qꝛ actui nō pōt esse aliquid debitū vt
ad illud agens comparatum a quo nihil ab ipso distin
ctum est volitum quia bonum:sed quia ab ipso volitum
ideo bonuꝫ.sed tale est agēs primū increatum.ergo ꝛc.
¶ Tertio.quia actui secundum se sumpto ꝑcise quātū
ad suā essentiam nihil est debituꝫ.ꝙ enim actus vt scđꝫ
se absolute sumptus sit a tali agente effectus/ad tale ob
iectum terminatus ꝛ ad talem finem vel alium ordina-
tus/oīno accidit actui vt scđm se absolute sumpto. Q̄ð
apparet.qꝛ vt scđm se absolute accipit:nullū posset eē
in ipso peccatum:sed tm̄ vt ad agens a quo est cāliť cō-
paratur. sed non in ordine ad illud agens potest actui
aliquid esse debitum:a quo in ipso actu producto nihil
potest esse indebitum nec peccatum.sed tale agens est ꝑ
mum increatum.ergo ꝛc. ¶ Preterea ad idē arguo sic
secundo.actus diligendi deū creatus nō magis est mora
liter bonus nec ipsi contrarius malus nec in ordine ad
agens trāsiens in ei⁹ obiectū ꝑ ipsum:q̄ꝫ aliud ens crea
tum/puta lapis vel q̄ðcunq̄ aliud q̄ð non pōt esse bonū
moraliter nec culpabiliter malum . sed ꝑ actum diligē-
di deū creatū nō magis ipse de⁹ transit in eius obiectuꝫ
diligendo seipsum q̄ꝫ per q̄ðcunq̄ aliud ens creatū.non
enim de⁹ diligit se nec alia aliquo actu creato:sed increa
to totaliter a se indistincto.g̃ nullus actus diligēdi deū
vel q̄ðcunq̄ aliud ens creatum a deo distinctus ꝛ crea-
tus pōt vt ad ipsum deū tanq̄ ad eius effectiuū princi-
pium comparat⁹ moraliter esse bonus. ¶ Minor assum
pta ꝓbat.qm̄ act⁹ diligendi sup oīa deū ꝓpter seipsum
nō est moraliter bonus nisi qꝛ ꝑ eum habens ipsum dili
git deum:sicut nec actus odiꝫ ipsi contrarius est malus
nisi qꝛ ꝑ eum oditur deus.sed nō magis deus diligit se
per actum creatum diligendi q̄ꝫ ꝑ actum odiendi.non
enim aliquem talem actum respicit vt creatura intelle-
ctū per modum medij siue actus quo tendit in eius ob-
iectum:sed per modū effect⁹ producti tm̄.ergo ꝛc. ¶ Ex
hoc potest ad propositum argui in vniuersali sic. si ali-
quis act⁹ alicuius vt ab ipso ꝓductus potest eē actua-
liter bonus moraliter / mlto magis ille q̄ potētialit est
optimus ꝛ supremus actus moraliter. sed act⁹ diligē-
di super omnia deum ꝓpter seipsum est supremus act⁹
bonus moraliter potentialiter:qui tamen vt est a deo

non est bonus moraliter actualiter seu formaliter:vt pbatum est.ergo nec aliquis alius vt ad cuz comparat⁹ est sic moraliter bonus. ¶Ex hoc infero corollarie:q actus moraliter bonus vt moraliter actualiter seu formaliter bonus est agentis creati vel vt efficientis vł vt per eum in eius obiectum tendentis. Qđ dico p tanto quia si deus actum aliquem potentialiter moraliter bonum vt actū diligendi ipsum creature intellectuali infunderet/talis actus vtiq3 videretur esse bonus moraliter si per eum eius subiectuz transiret libere in obiectū puta in deum diligendo ipsum/quantūcūq3 talis actus non esset effectiue ab agente/puta ab ipso diligēte creato:sed tm̄ ab agēte increato. ¶Ex hoc vlterius infero: q licet actus bonus moraliter vt est actualiter bonus nō sit dei:sed alterius tanq̄ per ipsum trāseūtis in eius obiectum:modo quo est moraliter bonus:potest tm̄ facta suppositione predicta totaliter esse effectiue a deo quātūcūq3 nō sit bon⁹ moralit̄ actualr̄ vt ab ipo. ¶Sic ad q̄stionem. ¶Ad rationez in principio apparet solutio ex predictis.quia vt dictum est/nec bonuz moralit̄ actualiter nec malū est aliquid vt a deo causaliter.

CIrca distictionem trigesimāoctauam:ī qua magister post q̄ determinauit in p̄cedētibus de peccato actuali/determinat de aliquibus ad ipsum concurrentibus: cuiusmōi sunt volūtas intētio ⁊ finis:Quero primo.vtrum bonitas moralis seu rectitudo q̄ est in actu voluntatis sumatur ex intentione exercētis ipsuz ad debitum sibi finem. ¶Et videt̄ q sic.quia ab illo act⁹ bonus dicit̄ quo circunscripto est impossibile q sit bon⁹. sed nullus actus potest moraliter esse bonus circūscripto eius ordine ad debitū sibi finē.Et ideo dicit Hieronymus q intētio tua operi tuo nomē imponit.ergo ⁊c. ¶Contra.qr posito illo quo actus aliq̄s dicit̄ formaliter moraliter bonus/nunq̄ actus ipse pōt moraliter eē malus nec non bon⁹.sed multi act⁹ sunt possibiles q̄ nō possunt moraliter esse boni quacūq3 intētione facti:nec ad finem aliquem comparati.ergo intentio exercentis actū ad finē aliquē nō sufficit ad hoc q aliquis act⁹ sit moraliter bonus.quare ⁊c. ¶Responsio.vbi sic est procedendū.Primo em̄ respondendū est ad questiū/vez an bonitas actus voluntatis sumat̄ ex intētione finis.Secūdo est inquirēdū quis sit iste finis ex cui⁹ intētiōe act⁹ ipse ad eū mētalit̄ ordinat⁹ dr̄ moraliter bonus esse.

Quantum ad primum: pręmitto tria ad euidētiā dicēdoꝝ. ¶Primū est q actū esse bonū moraliter ex intentione finis/potest tripliciter intelligi.qꝛ vel q sit moraliter bonus ex ista finis intentione tanq̄ ex aliquo actui inexistente ⁊ ab ipso differente:vel tāq̄ ex aliquo ab actu differente:non tm̄ ipsi inexistēte:vł tāq̄ ex aliquo ab actu ipso ⁊ a fine ac referente actū ad finez hmōi/indistincto. ¶Secūdū p̄mittēduz ē:q actuū moraliter bonoꝝ alij sūt iteriores/vt recte electiōes:alij exteriores vt alie extrinsece actiones. Primi act⁹ morales subdiuidūtur.qm̄ alij sunt immediate terminati ad finem vltimū vt amor dei:alij sunt terminati ad alia vt amor cuiuscūq3 alterius obiecti. ¶Tertiū p̄mittēdū est:q actuū siue interiorū siue exterioꝝ alij sunt ad bonum finem ordinabiles vt a principio debito p̄cedētes ⁊ in obiectum congruuz transeuntes vt amor proximi ⁊ subuenire indigēti:dū tm̄ hic actus sit principij debiti/ puta eius qui est dominus de quo pauperi subuenitur: nō aūt si alterius qui nō est eius dn̄s.nec em̄ est eiusmōi actus bon⁹ moralit̄ de alieno alicui subuenire.Alij aūt sūt act⁹ nō ad bonū finē ordinabiles:vł qꝛ nō a pricipio debito p̄cedentes/vel circa obiectū indebitū trāseūtes vt subuenire pauperi de alieno/vel de proprio subuenire nō pauperi:sed alteri malo nec indigēti. ¶Et si dicatur q immo talis actus ⁊ quilibet alius potest fieri propter deū:⁊ ab eius principio referri seu ordinari ad eū: Respondeo q non est verū scd̄m rectū sed tm̄ scd̄m erroneū iudiciū rationis.qm̄ qđ est deo ingratum ⁊ ab ipso inhibitū/non potest nisi ignoranter fieri propter ei⁹ beneplacitum.sed actū referre seu ordinare ad deuz est ipsum facere propter eius bn̄placitum:ergo nullus act⁹ deo ingratus ⁊ ab ipso interdictus qualis est omnis cuius principium vel obiectum est indebitum vel vtrūq3 vel etiā quia caret alijs circūstantijs/puta quia non fit quando vel vbi oportet/pōt nisi ignoranter ad finē debitū ordinari. ¶Ex quo īfero corollarie:q q̄stio ista q̄ q̄ritur vtrū bonitas actus moralis sumat̄ ex intentione exercentis ipsum ad finez ei debituz:non querit nisi de actu quē supponit eē oībus alijs circūstantijs ab intentione finis circūstantionatuz/ puta qꝛ habet efficiēs debitū/⁊ obiectū ⁊ fit qñ ⁊ vbi oportz:⁊ sic de oīb⁹ circūstātijs alijs ab intētione finis. Qđ appet.qm̄ fatuū eēt q̄rere:an actus ad bonū finē non ordinabilis eēt bonus moraliter ex intentione finis.intētio em̄ finis vltimi ad quē actus ordinat̄ ab exercēte ipsum/supponit ordinabilē esse actū.sed nullus actus ē ad finē debitū vltimuz ordinabilis nisi circumstantionatus oībus circūstātijs sibi debitis alijs ab intentione finis.ergo ⁊c.

His p̄missis pono quatuor cōclusiōes.

Prima est q nullus actus interior nec exterior volūtatis est bonus moraliter ex intentione finis tanq̄ ex aliquo sibi inexistente ab eo differente. ¶Hec apparet.qꝛ bonitas moralis actus non est(vt patuit ex p̄cedētib⁹) aliquid actui formaliter inexistens ab eo diuersum.nec em̄ circūstantie quib⁹ manentibus actus dr̄ moraliter bonus/sunt in actu distincta aliqua positiua:vt dictum fuit supra.quare ⁊c. ¶Cōfirmat̄.qꝛ intētio finis ē act⁹ volūtatis vt dicet̄ in q̄stione sequenti. sed vnus act⁹ volūtatis nō est in alio subiectiue.ḡ ⁊c. ¶Scd̄a ꝯclusio est q actus interior volūtatis immediate terminat⁹ ad finem vltimū/puta deuz/sicut amor dei/non est bon⁹ moraliter ex intētione finis tanq̄ ab aliq̄ actu alio ab ipo. ¶Hec p̄bat̄.qm̄ intentio finis nō est necessaria nisi ordinatis vel ordinabilibus ad ipm̄.ḡ act⁹ qui est īmediate ipsius finis/non idiget ad hoc q sit bonus moraliter intentione finis alia ab actu ipsius finis.sed amor dei maxime amor amicitie absolut⁹ quo deus diligitur qꝛ in se bonus/est actus finis ex se actualiter ad finez debitum ordinatus/quia ad obiectum qđ est ipse finis vltimus/terminatus.ergo ⁊c. ¶Cōfirmatur.quia intētio finis non est necessaria nisi actui ad obiectum ab ipo fine aliud terminato.sed huiusmodi actus idem est obiectum ⁊ finis tam sui q̄ omnium bonorū moraliū actuū aliorum.ergo ⁊c. ¶Preterea act⁹ qui est moraliter bonus quocūq3 alio circunscripto non est moraliter bon⁹ ex intentione finis tanq̄ ex aliquo actu ab ipso distincto sed amor amicitie siue charitatiuus dei concors recto rationis dictamini precedenti est bonus moraliter quocunq3 alio circunscripto:nec intellect⁹ rect⁹ dictat deū esse diligendum intentione finis tanq̄ aliquo ab isto actu distincto.ergo ⁊c. ¶Confirmatur.quia intentio debita finis vltimi est ipse amor dei:non enim est aliud intēdere actu in finē vltimū vel ordinare eum/videlicet actū ad ipsum/ q̄ actum facere propter amorem dei.

¶ Ex hoc potest argui sic ad propositū. actus quo oēs alij sunt complete ⁊ vltimate moraliter boni/non est bonus moraliter aliquo actu alio a se ipso: alias ⁊ ille esset bonus mediante alio/⁊ sic in infinitum. sed intentio finis vltimi que non est aliud ꝙ amor dei motiuus hoīs ad agendū/facit actum oēm aliū ad finē ipm vltimū ordinabilem moraliter esse bonum. ergo actus hmōi non est bonus moraliter aliquo actu vlteriori alio mediante. ¶ Tertia conclusio est: ꝙ oīs alius actus interior volūtatis: qui vꝫ est alicuius obiecti creati/ est ꝯplete bonus moraliter ⁊ vltimo ex intentione finis tanꝙ ex aliquo illi actui non inexistēte: sed cū eo in eodē subiecto coexistente/vel forte ab ipso totaliter indistīcto. ¶ Hec conclusio primo declarat. dicit eni in ipsa ꝙ oīs act⁹ voluntatis obiecti creati est ex intētione finis bon⁹ moraliter complete ⁊ vltimate. qđ pro tāto dicitur/ꝙ intētio finis actus est vltima circunstantia moralis eius. Qđ ꝓbatur. qꝛ intētio finis debiti actui p̄supponit esse ordinabilem ad finē debitū intentū actū ipsum. sed nullus actus est ad finem intētum debitum ordinabilis nisi circūstantionatus oībus circūstantijs moralib⁹ alijs ab intentione finis. ergo finis intentio omnem aliam circūstantiam actui debitā p̄supponit: ⁊ ꝑ consequens ipa finis intentio est circunstantia vltima inter oēs. sꝫ quādocunqꝫ ad aliquid sunt plura necessaria/inter que est ordo necessarie p̄suppositionis/ab vltimo alio omnia supponente illud dicit esse tale complete ⁊ vltimate. ergo cum inter omnes circūstantias ad bonitatem moralem actus requisitas finis intentio sit vltima oēs alias presupponēs: per consequēs conuenienter ab ipsa act⁹ moralis complete ⁊ vltimate dicit moraliter esse bonus. ¶ Hec conclusio sic intellecta ⁊ exposita ꝓbatur sic. ab illo actus moralis ad finem debitū est complete ⁊ vltimate bonus moraliter/qđ est vltimum omnia ad suam moralem bonitatē necessaria alia p̄supponēs: quo posito actus ipe est perfectus moraliter siue bonus: ⁊ quo circumscripto nunꝙ potest moraliter esse bonus. sed intentio finis vltimi est hmōi. impossibile eni est sine ipsa posita aliquē actum moraliter esse bonū complete ⁊ vltimate. ⁊ econtrario ipsa posita actus ordinabilis est ꝑfectus: cū nihil ipsi deficiat necessarium ad eius moralem bonitatem: ita ꝙ non magis est possibile talē actū non esse formaliter bonum ꝙ albedinis subiectum non esse album. ¶ Confirmatur. quia cum cōtrariorum cause contrarie sint ponende/ab illo actus moralis ad finē ordinabilis habet ꝙ sit moraliter bonus: a cuius ꝯtrario habet ꝙ sit moraliter malus. sed omnis actus moralis ad debitum finem ordinabilis efficitur moraliter malus ex intentione indebiti sibi finis. ergo ⁊ bonus ex opposito/vꝫ ex fine intento debito. ¶ Minor apparet tam de actu voluntatis interiori elicito ꝙ de actu exteriori imperato. constat eni ꝙ tam diligere ꝓximū ꝙ dare eleemosynam indigenti/ sunt actus ad bonū finem ordinabiles: ⁊ tn̄ sunt moraliter vitiosi quādo sunt ad finem indebitū eis ordinati. ergo ⁊c. ¶ Dicitur autē in conclusione p̄dicta ꝙ hmōi finis intentio aut est ab actu volūtatis īteriori īdistīcta aut distīcta. Qđ ꝓ tanto dicitur: qꝛ talis intētio qua actus aliquis ordinatur ad finem vt amor proximi ad deū qꝛ diligo proximū propter deum/non est aliud ꝙ amor non quo deus ipse diligitur absolute nec quo tm̄ ꝓximus: sed amor quasi relatiuus vnius dilecti ad alterū/puta proximi ad deū. sed secundum aliquos diligens propter finem vltimū ordinata ad ipsū/eodem actu diligit vtrunqꝫ obiectū. alij autem dicunt ꝙ alio actu diligit vnum: ⁊ alio alterū. Primi habent dicere ꝙ intentio finis qua actus interior voluntatis vt amor proximi est bonus moraliter est ab ipso dilectionis proximi actu indistincta. nec est inconueniens eundem actum diligendi proximum non esse moraliter bonum vt est ipsius proximi tn̄: ⁊ esse moraliter bonum quando ē proximi ⁊ alteri⁹ obiecti/puta finis debiti: ⁊ econuerso esse moraliter malum: quando est finis indebiti. Secundū alios autem oportet dicere intentionem finis vltimi esse actum distinctum ab omī actu voluntatis alterius obiecti bono moraliter ꝓpter ipsam. Ex quo sequitur: ꝙ etiam sic dicentes habent cōcedere consequenter ꝙ nunꝙ aliquis vnus actus volūtatis alius ab intentione vltimi finis/potest esse perfecte bonus moraliter per se sumptus: sed tn̄ vt cum alio est coniunctus. nec tn̄ cum actu dictandi p̄cedēte actū rectū quemlibet eligendi: sed etiam cum actu alio eligendi seu diligendi. nullus tamen actuū istorum est subiectiue in alio: sed omnes in eodem cōmuni subiecto/vt dicit cōclusio: qđ ⁊ per se apparet. ¶ Quarta cōclusio est: ꝙ omnis actus exterior imperatus moralis ad bonum finem ordinabilis est bonus moraliter ex intentione debiti sibi finis tanꝙ ab aliquo ab ipso realiter differente. ¶ Hec quantū ad primam partē/ probata est ex dictis in conclusione alia precedenti. quoniam nec dare pauperi eleemosynam/nec facere exterius quācunqꝫ aliam actionem est nec esse potest moraliter bonum sine intētione finis debiti tali actui. ipsa autem posita nō potest non esse bonus moraliter talis actus etiam complete ⁊ vltimate. ergo completa moralis bonitas talis actus est ab intentione debiti sibi finis. ¶ Confirmatur. quia sicut se habet intentio indebiti finis ad actum moraliter malum: ita ⁊ intentio finis debiti ad bonum sed praua intentio sic se habet ad malitiam moralem ꝙ ipsa existente omnis talis actus exterior est malus moraliter: vt subuenire indigenti propter vanam gloriam: ergo per contrarium bonitas moralis cuiuslibet talis actus est ab intentione debiti sibi finis. ¶ Secunda pars conclusionis/vꝫ ꝙ talis intentio finis ab actu exteriori huiusmodi distinguatur: est euidens. quia huiusmodi intentio finis vltimi est amor dei existens in anima subiectiue. non autem talis aliquis actus exterior est amor: sed amore factus. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi est videndum quis sit iste finis cuius intentione omnis actus est moraliter bonus vt in precedenti articulo est ostensum: Est sciendum ꝙ duplex potest assignari finis operationis moralis. Unus immediatus ⁊ proximus ad vlteriorem ordinabilis: ⁊ alius vltimus ad nullum alium ordinabilis: sed ad quē oīa alia ordināt. Primus finis non est vnicus omnium moralium actionum: sed alius vnius alius alterius: sicut finis immediatus ⁊ ꝓximus propter quem aliquis subuenit indigenti: potest esse cōpassio. potest enim ipsi subuenire ratione compassionis. finis eundi ad peregrinatiōem immediatus potest esse deuotio seu affectio ad sanctum mouens hominem ad eundum ac ad ipsi reuerentiā exhibendum: ⁊ sic de alijs actibus bonis moraliter diuersis quorum diuersi sunt fines immediati. Finis autem omnium vltim⁹ ad nullum alium ordinabilis: sed ad quem omnia ordināntur/est vnicus/videlicet ipse de⁹. vnde glos. x. ad Roma. Finis fidelium Christus est: ad quem cum peruenerit currentis intentio/non habet quo ampli⁹ venire: sꝫ habet in quo debeat permanere. ⁊ in hoc iste finis vltimus qui est deus/ab alijs omnibus immediatis et proximis finibus est distinctus. quoniā nullus aliorum est in quo intentio currentis/hoc est moraliter operantis et actum aliquem exercentis debeat permanere. nullus enim actus est moraliter complete

bonus nisi ad finem vltimum ordinatus: ꝛ omnis ad ipsum ordinatus est complete moraliter bonus. ¶ His p̄missis pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est: ꝙ nullus al9 finis ab vltimo est cuius solius intentione aliquis act9 sit complete moraliter bonus. ¶ Hec apparet. quia qđ nō est ordinabile ad vnū nisi ꝓpter alterū / nunq̄ ꝑfecte est ordinatum quousq̧ perueniat ad vltimum. Sȝ act9 moralis si est ordinabilis ad finem aliquem citra vltimuȝ / non nisi propter ipsum vltimum: ꝛ in ordine ad eū si enim pauperi subuenio quia ipsi compatior ipsumq̧ diligo / si hic sisto actum ꝑfectum non habeo: quia nec finem vltimum seu perfectum attingo: cum amor proximi sit ordinabilis ad amorem dei. ergo ꝛc. ¶ Confirmaꝛ. quia nihil ad plures fines ordinabile est bonū ex intentione solius finis imperfecti sine intentione alteri9 perfectioris ad queȝ est ordinabilis finis alius imperfectus. sed omnis finis citra vltimuȝ est imperfectus ꝛ ordinabilꝭ ad ipsum vltimū. ergo ꝛc. ¶ Secunda conclusio est: ꝙ ex sola intentione finis vltimi est bonus moraliter oīs moralis actus / licet sit ordinabilis non tm̄ ad ipsum finem vltimum: sed etiā ad aliū citra ipm̄. ¶ Hec apparet. qꝛ qđ ordinatū ad finē aliquē non est bonū nisi finis ille ꝛ ordinatum ad ipsum ad finem alium ordinētur: cuius intentione illud dicitur moraliter esse bonuȝ potest moraliter esse bonum sine intentione finis primi ex sola intentione vltimi. sed nullus actus moralis quātūcūq̧ ad finem alium citra primum ordinat9 est bon9 complete moraliter ex sola intentione eius siue ordine actus ad ipsum intentione finis alterius circumscripta cuius solius intentiōe posita omnis actus ad ipsum ordinatus est moraliter complete bonus. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia ab illo solo actus ordinabilis est moraliter bonus quo posito est complete bonus: ꝛ sine quo / posito quocūq̧ alio / nō est bon9. sed intētio finis vltimi est qua sola posita omnis actus ad ipsum ordinabilis / est moraliter bonus: ꝛ sine q̄ nulli9 alterius finis intentiōe posita potest esse moraliter bon9. ergo ꝛc. ¶ Tertia cōclusio est: ꝙ omnis actus moralis ordinabilis ad fineȝ vltimum: ꝛ ad alium citra ipsum / est melior moralr̄ ex intentione proximi ꝛ vltimi finis simul / q̄ ex intentiōe finis vltimi tm̄ fact9. ¶ Hec apparet. quia intētio finis proximi non est frustra in operante. sed nisi propter ipsam actus aliquo mō esset melior cēt frustra. ḡ ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia melius esse videtur diligere deum simul ꝛ proximum / qđ facit qui diligit proximuȝ propter deū q̄ diligere deuȝ tm̄. sed qui facit aliquid / puta subuenit proximo amore seu intentione finis immediati seu proximi ꝛ vltimi / simul vtrumq̧ diligit: non autem nisi tm̄ finem vltimum qui p̄cise ex intentione ei9 aliqđ operatur. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc sequitur corollarie: ꝙ licet intentio finis proximi ꝛ immediati sine intētione finis vltimi non faciat actū moraleȝ complete bonum: tamē dat ipsi aliquam bonitatem licet imperfectam. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rōnē in principio ptȝ ex p̄dictis solutis.

Secundo quero. vtrum intentio finis sit actus voluntatis. ¶ Et videtur ꝙ sic. qꝛ voluntatis est in finē ꝛ in alia propter ipsuȝ tendere. sed finē intendere nō est aliud q̄ in finē tendere. ergo finis intētio est volūtatis actio. ¶ Contra. qꝛ in finē tēdere seu ipsum intēdere est ad finem alia ordinare. vnde finis intentio a qua dicitꝛ bona moraliter aliqua operatio / nō est aliud q̄ ordinatio seu relatio ipsius operationis in debitū sibi finē. sed talꝭ ordinatio seu relatio eoꝝ q̄ sunt ad finē ipsum / videtꝛ esse actus prudentie: ꝛ ꝑ ꝯñs intellect9. quare ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo eñi inquirā qđ sit intētio finis. Secūdo ex hoc solutionē inferam questionis.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ intentio finis nō est aliud q̄ tentio in fineȝ seu act9 tēdēdi in ipsum. Est aūt duplex act9 tēdēdi in finē videlicet vn9 realiter alius mētaliter. Dupliciter eñi aliqđ pōt tēdere in debitū sibi finē. Uno mō mētaliter siue spūalitꝛ in voto: ꝛ alio mō realitꝛ exteri9 ꝛ de facto. Primo mō tendit in finem amās ipm̄ vel quōcūq̧ appetēs vel aliqđ ꝓpter eū. Scđo aūt mō tendit in finē omne illud qđ realitꝛ mouetꝛ ad ꝯsequēdū ipm̄. ¶ Ex quo sequitꝛ ꝙ duplex pōt intētio finis poni i vñi / vȝ realis seu extrīseca / ꝛ mētalis seu intrinseca. Prima est motus localis ꝑ quem res mota tēdit i finē nō pri9 cognitū: sȝ sibi p̄fixū: vt grauē deorsuȝ ꝛ leue sursum ꝛ sagitta ad signū. ꝛ intētio sic accepta non est moralis sed naturalis. Secūda intētio est act9 appetit9 siue sensitiui siue ꝓpri9 itellectiui. sicut eñi ꝑ actū respuēdi respuēs auertit se mētaliter ab obiecto qđ respuit: ita ꝛ ꝑ actū appetēdi tēdit cōsilr in obiectū qđ appetit. Et itētio sic accepta / vȝ ꝑ actu appetit9 est duplex / scđȝ ꝙ duplex est etiā appetit9 / vȝ sensitiuus ꝛ itellectiuus. Prima / vȝ sumpta ꝓ actu appetitus sensitiui p̄supponit actū sensibilꝭ cognoscendi obiectū intētiōis. Scđa aūt actū itelligēdi. Et ista de q̄ est q̄stio / pōt subdiuidi. est eñi quedā absoluta vt act9 q̄ aliqs diligit deū absolute vt in se bonū nō diligēdo aliqđ aliud ab ipso distinctū. Alia est relatiua. q̄ pōt subdiuidi: qꝛ q̄dā est relatiua ipsi9 finis vltimi dilecti ad diligētē vt amor ꝯcupiscētie q̄ de9 diligitꝛ qꝛ vtilis diligēti. ꝛ alia est relatiua eoꝝ q̄ sūt ad deū vt ad finē vltimū ordinabilia ad ipm̄: vt amor quo aliqđ ipsoꝝ diligitꝛ ꝓpter deū. ꝛ intētio sic accepta est moralis: de qua dictū est in q̄stione p̄cedēti ꝙ ab ipsa est bon9 moraliter oīs actus alius ab actu diligēdi deū absolute amore amicitie tanq̄ bonū. Ultimo mō ꝛ valde large posset accipi intētio ꝓ intellectione ꝛ etiā vlr ꝓ oī sensitiua apphēsione: vel intentio sic accepta esset act9 quicūq̧ exñs in tendente interi9 / quo mediāte ipse tēdit in ei9 obiectū exteri9. Et hoc videtꝛ significare ipm̄ intētionis vocabulū: vt intentio vocatꝛ quasi int9 tētio: qꝛ vȝ significat aliquid exñs in tēdente interius subiectiue: quo mediāte ipe tēdit exteri9 obiectiue. hoc aūt nō tm̄ ꝯuenit actui volūtatis seu cuiuscūq̧ tā sensitiui q̄ intellectiui appetitus: sed etiaȝ itellect9. intelligēs eñi qđcūq̧ obiectū aliquo mō tēdit in ipm̄ ꝑ actū intelligēdi: sicut etiā sentiēs ꝑ actū sentiēdi exñtē i ipo iteri9 subiectiue. Quia tm̄ magi appetēs ꝑ actū appetēdi q̄ cognoscēs ꝑ actū cognoscēdi se obiecto ꝯiūgit mētaliter siue vnit: ꝛ tētio videtꝛ iportare aliquā vniōnē ei9 qđ tēdit cū ipo ad qđ tēdit: iō ꝓpri9 intētio dr̄ de oī actu appetit9 etiā sensitiui q̄ de actu aliquo intellect9 nec apphēsiui sensus. ¶ Cōfirmatꝛ. qm̄ ille q̄ obiectū respuit / in ipsum ꝓprie nō tēdit. sed obiectuȝ cognoscēs pōt ipȝ respuere. ḡ talis magis dr̄ se ab obiecto licet cognito auertē q̄ in ipȝ tēdere. q̄re ꝛc. Hec de primo.

Quātū ad secūdū appet ex p̄cedētib9 qđ dicēdū. qm̄ intētio sumpta realitꝛ est cuiuscūq̧ mobilis naturalitꝛ ad p̄fixū ꝛ debitū sibi locū. Alia aūt intentio q̄ est mētalis / est tā sensitiui q̄ intellectiui appetit9 ꝛ ꝓpri9. cui9 etiā soli9 ꝛ nulli9 alteri9 est moralꝭ intētio ad actū bonū moralitꝛ reqsita. esto eñi ꝙ itellect9 dictās ordinata ad finē debere diligi ꝓpter ipm̄ / tēdat tā circa ordinata ad finē q̄ circa etiā ipsum finē: nō tñ intētione a qua actus moralis electionis dicatur complete ꝛ vltimo moraliter esse bonus. quoniam talis intentio a qua aliqua electio dr̄ moraliter virtuosa / p̄supponit cā eē ad finem vltimum ordinabilem. sed non est ad ipsum ordi-

nabilis:nisi sit concors recto dictamini rationis:ergo intẽtio finis ex qua electio dr̃ act⁹ bonus moraliter vltimate/presupponit rectum dictamen intellectus ꝓnũ nec per consequens est ipsum. Alio autem modo vt dictum est in precedenti articulo/intentio sumpta large dicitur actus tam sensus ꝙ̃ etiam intellectus. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in pricipio apparet solutio ex predictis. quando enim dicitur ꝙ in finem tendere est ad ipsum alia ordinare:Dico ꝙ verũ est aliquando ⁊ aliquando non. vt enim in primo articulo fuit dictum:potest quis in finem vltimum tendere absolute per amorem amicitie. hoc modo autem in eum tendere non est ad ipsum aliquid ordinare. Aliquãdo autẽ bene verum est:ꝙ tendere in finem vltimum est alia ordinare ad ipsuz. hoc aũt non est precise vt ratio accipit in minore/actus prudentie:sed etiam amicitie. nõ tñ est actus prudentie dictans aliquid esse propter deum eligendum/ est actus ordinatiuus in ipsuz:sed etiam act⁹ charitatiue amicitie:quo amans finem vltimũ alia eligit ⁊ diligit propter ipsum. magis enim ad finem vltimum ordinat ille ea que eligit propter ipsum ꝙ̃ ordinet ille ea que tñ eligenda esse pcipit ꝓpter ip̃z. nec est talis proprie ordinat nec disponit:sed tñ qualiter ordinare debeat agnoscit.

CIrca distinctionem trigesimamnonam:in qua magister inquirit ⁊ ostendit quomodo vel ꝗre bonitas ⁊ malitia moralis sit magis in voluntate ꝙ̃ in aliis viribus anime:Quero de conscientia et de synderesi:de q̃ magister facit in litera mentionem. Et primo de cõscientia. vtrum conscĩẽtia sit actus aliquis vel habitus intellectus. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. q̃ eiusdẽ videntur esse scientia ⁊ conscientia. omnis enim conscientia est scientia/licet non econuerso. sed scientia est intellectus non affectus. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia multi habentes bonam scientiam habent malam conscientiaz. sed si conscientia esset actus vel habitus intellectiuus cum non esset alius a sciẽtia / in quocũq; esset bona sciẽtia ⁊ bona conscientia. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic est ꝓcedendum. Primo enim est respondendum ad quesitum. Secundo est inquirendum: an cõscientia erronea obliget ad peccatum.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ conscientia sicut ⁊ sciẽtia dupliciter potest sumi/vez pro habitu ⁊ pro actu. Actus conscientie est actus prudentie. non enim est aliud ꝙ̃ rectum rationis dictamen de eligendo vel respuendo. talis autem actus/vez recti dictaminis/est actus prudentie qui dicitur actus cõsciẽtie. quia etiã secũdũ significatum nominis conscientia idem est qd̃ cũ alio scientia. hm̃ôi autez actus prudẽtie semper respicit aliud/puta opus ad qd̃ finaliter ordinatur. est enim actus practicus. tam habit⁹ autem ꝙ̃ act⁹ vt dicit philosophus. iii. de aia/ ex intentione fit practicus/vez q̃ ordinatur ad opus. ¶ Ex his sequitur ꝙ cõscientia pro habitu sumpta non est aliud ꝙ̃ habitualis prudentia dictatiua inclinans potẽtiam ad recta dictamina supradicta. ¶ Est aũt aduertendum:ꝙ cum tam actus ꝙ̃ habitus prudentie sit duplex/vez principiorũ ⁊ conclusionuz (nõ minus eñ habitus practicus ꝙ̃ speculatiuus diuidit̃ i habitũ principiorum ⁊ conclusionum) ꝓprius consciẽtia dicitur de actu ⁊ de habitu prudẽtie ꝯclusionũ ꝙ̃ de actu ⁊ de h̃itu principiorum. ¶ Predicta duo ꝓbant̃. ⁊ primo primum/vez ꝙ conscientia sit habitus vel actus prudentie dictatiuus. q̃ñ constat ꝙ cõscientia si est aliquid in anima/nõ potest poni aliud ꝙ̃ actus vel habitus vel vtrunq;. sed omnis anime intellectiue actus vel habitus est intellectiuus vel appetitiuus. ergo oportet conscientiam esse alterũ istorũ. sed non potest dici ꝙ sit actus vl̃ habitus appetitiuus. nõ enim recta electio nec rectus habitus electiuus est cõscientia formaliter/licet ipsaz p̃supponat antecedẽter. hoc enim omnino videtur esse contra significatuz nois dicere ꝙ eligere sit scire vel ꝙ electio sit scientia. ꝗ relinquitur ꝙ conscientia est actus vel habitus intellectiuus. sed ois actus ⁊ habitus intellectiuus est practic⁹ vel speculatiuus. conscientia aũt non est act⁹ nec habitus speculatiuus cum semper respiciat opus. non eniz est actus conscientie speculari aliquid tñ vt eius veritas cognoscatur:sed vt post speculationem electio subsequatur. quare ⁊c. ¶ Secũdum/vez ꝙ cõscientia proprius dicat̃ de habitu vel de actu prudentie ꝯclusionuz ꝙ̃ principiorum:ex hoc arguit̃. quoniã cõscientia nõ est oibus:sed quibusdam. sed prudẽtia que est actus vl̃ habitus principiorum/omnibus est cõmunis:nõ aũt illa q̃ est cõclusionũ. sic eñ in practicis ⁊ eligibilib⁹ sicut i speculabilib⁹ videtur esse dicẽdũ/vez ꝙ sicut pricipia i speculatiuis omnib⁹ sunt nota/non aũt conclusiones:sic et in practicis. omnibus enim est notum omne bonũ necessariũ ad finẽ vltimum consequẽdũ/esse eligẽdũ: ⁊ malũ ipsi ꝯtrariũ respuẽdũ. non aũt cuilibet est notuz hoc bonum signatum ad finem sibi debitũ consequendũ eẽ eligendũ:nec ꝙ hoc malum sit respuẽdũ. q̃ nec cuilibz est notũ ꝙ hoc sit bonũ ad finẽ consequẽdũ necessariũ:nec ꝙ aliud ipsi oppositũ sit malum. quare ⁊c. ¶ Ex predictis sequit̃ ꝙ omnis habẽs actũ vel habitũ prudentie dictatiue de aliquo cõcluso eligẽdo vel respuẽdo/ habz bonam cõscientiã/esto ꝙ non cõformiter sed difformiter operetur recto dictamini rationis. ⁊ ꝑ contrarium nullus carens tali actu ⁊ habitu prudentie dictatiue siue malũ eligat siue bonũ/licet bona electio non possit esse sine recto dictamine p̃cedente/ habet bonaz consciẽtiã sed malam seu falsam:si habet actũ vel habitũ erroneũ puta stultitie/oppositum prudẽtie dictatiue. ¶ Hoc apparet. quoniã nec actus prudẽtie nec habit⁹ dependet in aliquo ab actu nec habitu electiuo. ergo tam act⁹ ꝙ̃ habitus prudẽtie manet idẽ ⁊ inuariatus/siue ad ip̃m concors ei siue discors electio ⁊ electiu⁹ habitus subsequatur. sed vt dictum est/cõscientia non est aliud ꝙ̃ prudentia. ergo ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum ꝙ ꝯsciẽtia erronea ꝓ actu sumpta est falsum intellect⁹ dictamẽ. hm̃ôi aũt falsũ itellect⁹ dictamẽ põt ẽ duplex. Unũ quo dictat̃ eẽ eligẽdũ vt bonũ ⁊ ad salutẽ necessariũ qd̃ tñ est respuẽdũ q̃ malũ ⁊ ꝯ̃ diuinũ p̃ceptũ: vt dictamẽ quo qs existimaret eẽ necessario fornicãdũ. vel econuerso etiã dictamẽ quo dictat̃ esse respuendũ qd̃ est necessario eligẽdũ: vt dictamẽ quo qs existimat n̄ eẽ honorẽ parẽtib⁹ exhibẽdũ vel diẽ sabbati sanctificanduz. Aliud dictamẽ erroneũ posset esse illd̃ quo aliqs dictaret aliqd esse eligẽdũ vt ad salutẽ necessariũ vel respuẽdũ qd̃ tñ est indifferẽs/q̃ scd̃z veritatẽ nec necessario eligendũ nec necessario respuẽdũ: vt dictamẽ quo alicui videret̃ ꝙ festucã de terra eleuare vel aliquid sile facẽ esset pctm̃ mortale vel ꝯtrarium / puta ꝙ talia nõ facere esset malũ. ¶ Hoc p̃misso pono tres ꝯclusiones. Prima ẽ ꝙ nulla cõsciẽtia erronea quõcũq; sũpta obliget aliquẽ siue necessitat simplicit̃ ad peccãdũ. ¶ Hec apparet. q̃ ad illud qd̃ est liberũ ⁊ libere cõmissũ vel omissuz nõ põt

necessitari aliquis nec compelli.sed oĩe peccatum tō
peccatū quia liberum.nullus enim peccat in hoc omit
tendo qđ nō potest facere:nec in faciendo qđ non potest
vitare. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur.quia quantūcunq; ad
aliquod antecedens necessario sequatur aliquod ꝯñs
nullus licet habeat antecedēs necessitatur simpliciter
ad ꝯsequēs/ dū tñ sit in sua potestate sic a se abijcere an
tecedens.sed omnis habens conscientiam erroneam ⁊
falsam seu fatuam/potest sibi dimissus ⁊ ab alio erudi-
tus abijcere eā.quia etiam in speculatiuis opiniões et
existimationes mutātur sepe in multis quibus aliquā
do videbantur aliqua esse falsa que modo iudicant ve-
ra:⁊ econuerso ea iudicant modo falsaq; que vera antea
iudicabant.ergo esto ꝙ ad aliquam conscientiam erro-
neam necessario sequatur aliqua culpa in habēte ipaz
conscientia huiusmodi in eo manente: ex hoc tamē nō
sequitur:ꝙ talis conscientia obliget siue necessitet euz
simpliciter ad peccandum.necessitas enim conscientie
non est necessitas absoluta in ordine ad illum in cuius
potestate est talis consequentie antecedens . ergo ⁊c.
¶ Secunda conclusio est:ꝙ conscientia erronea ꝑmo
modo sumpta obligat siue necessitat secūdū quid homi
nem ad peccandum. ¶ Hec probatur.quia omne ante-
cedens ad qđ non necessario sed contingenter alicui in
existēs sequitur necessario aliquod cōsequens/obligat
secundum quid seu necessitat ad tale consequens. sȝ cō-
scientia erronea primo modo sumpta est contingenter
non necessario inexistens. ad ipsam tamen existentē ne
cessario sequitur peccatum. ¶ Hoc probatur.qm̃ omne
factum vel omissum contra diuinum preceptū/ siue hoc
sit in rei veritate siue tñ scđm existimationem ⁊ iudiciū
facientis vel omittentis/est peccatum.sed omnis hñs
cōscientiā erroneā;necessario vel secūdū rei veritatē vel
scđm suam existimationem/facit vł omittit aliquid cō
tra diuinum preceptum. ¶ Hoc apparet. qm̃ consciētia
erronea sic accepta est dictamen falsum:quo dictatur es
se eligendū qđ ē inhibitū/ vt esse fornicandum:vel econ
uerso dictamen de vitando qđ est faciendum:vt ꝙ parē
tes non sint honorādi. Aut ergo talem habens consciē
tiam eligit ⁊ agit secundum ipsam vel cōtra eam.si pri-
mum:facit veraciter contra diuinum preceptum cōmit
tendo vt fornicando:vel omittendo vt parentes non ho
norando.aut facit contra conscientiam:⁊ tunc cōmittit
similiter ⁊ omittit cōtra diuinum preceptum secunduȝ
suam existimationem qua credit sibi esse preceptum for
nicari ⁊ inhibitum parentes honorare. ergo ⁊c. ¶ Et si
contra hoc arguatur.quia sic talis esset perplexus nec
ipsi esset via possibilis ad salutem: ¶ Respondetur ꝙ
falsum est.quia potest vt dictum ē dimittere ꝯscientiaȝ
erroneam. ¶ Sed qđ si talis conscientia erronea nō es-
set in potestate eiꝰ:sed a deo ipsi infusa? ¶ Ad hoc vide
retur dicendū ꝙ si talem conscientiam deus alicui īfun
deret quā ipse per se deponere non posset deo īpediēte
ꝙ talis eligendo seu agendo vel omittendo secūdum ta
lem conscientiam/nullam contraheret culpam:sed po
tius econuerso cōmittendo vel omittendo aliquid con
tra ipsam. ¶ Tertia conclusio est:ꝙ conscientia erro-
nea secundo modo accepta per se sola posita non obli-
gat aliquo modo nec necessitat ad peccandum. ¶ Hec
apparet.quia nullum dictamē cogit seu necessitat ad si
bi conformiter eligendū vel respuēdum.immo qđ dicta
tur vt eligēdū/pōt respui:⁊ ecōuerso qđ dictał eē respu
endum potest eligi.Sed conscientia secundo modo sum
pta est dictamen erroneum:cui tamen conformiter eli-
gere nullum est peccatuȝ:qꝛ est de eligēdo qđ potest eli
gi seu fieri ⁊ non fieri.difformiter autem ipsi eligere est
peccatum mortale.quia non faciēs qđ intelligit ⁊ cre-
dit sibi esse preceptuȝ/vel faciens qđ sibi existimat iter
dictum/facit ⁊ omittit secundum suam existimationeȝ
contra preceptum diuinum.ergo ⁊c. ¶ Ex hoc sequitur
corollarie:ꝙ licet ad conscientiam sic acceptam per se
positam:nulla necessario sequatur culpa in habente
ipsam ⁊ secundum ipsam conformiter eligente vel omit
tente:sequitur tamē necessario propter rationem dictā
in eligente vel omittente contra eam:qua tamen amo-
ta nulla est culpa qđ ātea erat culpa. ¶ Sic ad questio
nem. ¶ Ad rationem in principio dicendum ꝙ habēs
prudentie actum ⁊ habitum /quid eligenduȝ ⁊ respuen
dum veraciter ostensiuum/bonam habet conscientiam
licet eligendo contra ipsam malam habeat animā: pro
qua accipienda est cuiuscunq; talium prudentium con
scientia que dicitur esse mala.

SEcūdo quæro de synderesi.vtrū
synderesis siue scintilla rationis qđ idem est
sit actus vel habitus a conscientia indistin-
ctus. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̃ synderesis ē aliquid ī ani-
ma:sed non potest poni aliquid aliud ꝙ̃ actus vel ha-
bitus speculatiuus vel practicus.non videtur auteȝ eē
speculatiuus nec practicus alius a consciētia.ergo ⁊c.
¶ Contra.quia cōscientia est actus vel habitus dicta
tiuus quid eligendum ⁊ respuendum.sed respectu eoꝝ
dem eligibilium non oportet ponere nisi vnicum habi
tum/⁊ correspondentem actū dictatiuū. ergo ⁊c. ¶ Re
sponsio.vbi est videndum Primo/quid est synderesis.
Secundo ex hoc videbitur:an sit idem cum consciētia
an distinguał ab ipsa. Tertio:an synderesis sit tota ex-
tinguibilis.

Quantum ad primum:est sciēdum ꝙ
sicut in speculatiuis notitia cōclusionum que habetur
ex deductione aliorum notiorum/est alterius rationis
a notitia principiorum q̄ tm̃ ex terminis est dependens
ita ⁊ in practicis consimiliter est dicendum / vȝ ꝙ alia
est notitia principiorum practicorum ex solis terminis
dependens:⁊ alia conclusionum depēdens ex deductio
ne ⁊ notitia preuia ipsorum principiorum.quorum prin
cipia tam speculatiuorum ꝙ̃ practicorum aliqua dicūł
eē imediate nota ex terminis:alia mediāte syllogismo
īpceptibili formato ex terminis: sane hoc intelligēdo
vt ex positum est in prio:sicut ponitur exemplum in spe
culatiuis de hoc principio.omne totum est maius sua
parte.cui stati itellectꝰ assentit mediāte syllogismo ex
terminis formato/puta quia totum continet partem ⁊
plus.sed tale necessario habet esse maius.ꝗ ⁊c.Exem-
plum in practicis ponitur. sicut ꝙ temperate est viuen
dū.Hoc etiā modo precepta decalogi dicuntur esse ꝑ se
nota. ¶ Hoc premisso dicitur ad ꝓpositū ꝙ synderesis
q̄ idem est in latino qđ scintilla(est enim synderesis no
men grecum idem significās qđ scintilla) est actus pra
ctice intellectionis non quoꝝcunq;:sed tm̃ principioꝝ
per se notorum tm̃ secundo modo / vt dicunt aliqui/vi-
delicet imperceptibili syllogismo mediāte ex terminis
formato ⁊ accepto. Sed meliꝰ est vt dicatur ꝙ sit noti
tia vniuersaliter omnium principiorum practicorum
siue secundo modo siue etiaȝ primo per se notorum. Ra
tio autem quare talis cuiuslibet principij practici no-
titia vocetur synderesis qđ interpretatur scintilla ra-
tionis/ponitur a quibusdam:ꝙ sicut scintilla ignis est
modica/ex ipsa tamē generatur aliquando ignis ma-
gnus : ita licet notitia principiorum sit modica siue
principium ipsum/vt loquar verius : quia etiam prin
cipia sunt quantitate parua: ⁊ tamen eliciuntur seu
inferuntur ex eis frequēter conclusiones multiplices

⁊ diuerse. Propter qđ tñ ꝙ licet principia sint prua quātitate/sunt tamen maxima in virtute. Nec tñ est intelligendum ꝙ predicta principij practici notitia seu principium ipsum in mente formatum/quod est notitia ipsa practica cōplexa/sit formaliter synderesis seu ratiōis scintilla: sed eius actus. quoniã synderesis vel scintilla rationis dicitur esse formaliter habitus inclinãs ad notitiam principiorum: per que principia practica de cōclusionibus practicis iudicamus: vt habitus huiusmodi principij/honeste est viuendum: ex quo quidem iudicamus non esse furandum nec fornicãdũ. Est ergo secũdum hoc synderesis siue scintilla rationis non actualis sed habitualis notitia: qua mediante homo inclinatur ad notitiam principiorum practicorum: hoc est ad ipsa principia practica. Ipsa enim principia in mẽte formata sunt actus habitus principiorũ/ sicut ⁊ conclusiones habitus conclusionum/hoc est rerum signatarum per principia ⁊ conclusiones. ¶ Sed est hic dubiũ: an huiusmodi inclinatiuus habitus seu dictatiuus principiorum practicorum sit ipsamet anima seu eius intellectiua potentia: que absq; aliquo alio sibi addito ex se videtur sufficienter inclinata ad formandum talia principia per se nota: ⁊ per consequens ad intelligendum obiecta eorum significata vel aliquid additum ab ipsa realiter distinctum. ¶ Ad hoc dicendum est: ꝙ non est minus dubium hic de habitu principiorum practicorũ ꝙ̃ de habitu aliorum speculatiuorum: de quo aliquid I tertio fuit dictum. ⁊ ideo sicut ibi dictum est de habitu principiorum speculatiuorũ: ita ⁊ hic dicendum est de habitu principiorum practicorum: qui scintilla rationis in latino ⁊ in greco synderesis nominatur. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: apparet ex p̄dictis ꝙ synderesis siue virtualiter siue formaliter accipiatur a conscientia distinguitur. quoniam conscientia est actus vel habitus practicus conclusionum. synderesis autẽ formaliter sumpta/est habitus principiorum. virtualiter aũt sumpta/videlicet pro actu/est act⁹ ipsorum/seu (vt loquar verius ⁊ ꝓprius) ipsamet principia in mente formata. tam actus autem ꝙ̃ habitus principiorum est distinctus realiter ab actu ⁊ ab habitu cōclusionũ: ⁊ hoc siue habit⁹ p̄ncipiorũ sit idẽ cũ potẽtia: siue ab ipsa realiter distiguatur. quare ⁊c. ¶ Hec de scđo.

Quantum ad tertium & vltimum: apparet ex predictis similiter in primo articulo quid dicẽdum. quia tam synderesis sumpta formaliter pro habitu ꝙ̃ eius actus potest extingui totaliter ⁊ deleri: supposito ꝙ huiusmodi habitus sit ab anima distinct⁹: ⁊ ꝑ ipsa ex actibus acquisitus. non aũt potest extingui habitus huiusmodi nec deleri: licet actus eius valeat impediri: supposito ꝙ ipse actus sit a potentia idistinct⁹ ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis. Est ei synderesis habit⁹ practicus a conscientia distinctus: sicut habitus principiorum ab habitu conclusionum.

Circa distinctionem quadragesimam: in qua magister determinat de cōparatione act⁹ exterioris ad intẽtionem finis: Quero primo. vtrũ oĩs actus sit moraliter bonus ex sola intẽtione debiti sibi finis. ¶ Et videtur ꝙ sic. q: ex illo solo dicit actus bon⁹ esse ex cuius ꝯ̄p̄ositο est malus. sed sola intentio finis indebiti facit actum moraliter esse malum: ergo ⁊ per contrarium sola intentio finis debiti ipsi contrarij eum faciet moraliter esse bonum. ¶ Contra. q: actus moraliter bonus non tñ requirit finem intentum debitum: s; etiã obiectum terminatiuum ⁊ principium effectiuum ⁊ tẽpus idoneum: ⁊ alia sibi debita secundum rectũ iudiciũ rationis. sed nullum illorũ que oĩa simul sumpta ad actum moraliter bonũ sunt necessaria/sufficit per se solum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est dicẽdum Primo ad questitum. Secundo est videndũ: an possit esse aliquis actus hominis sic indifferens ꝙ non sit bonus moraliter nec malus.

Quantum ad primũ: ad qđ tamẽ iam in precedentibus est responsum: est sciẽdum. ꝙ sicut pulchritudo corporis alicuius exigit nō vnum tñ: sed multa: quia omnia sibi conuenientia: vt quantitatem debitam/colorem/figuram/⁊ alia: consimiliter suo modo de bonitate actus morali seu pulchritudine est dicendum/ videlicet ꝙ ad hoc ꝙ actus ipse sit moraliter bon⁹/ nō sufficiat eum habere vnum tñ: sed multa/puta illa oĩa que ipsi debentur non absolute ex natura actus: sed secundum rectum iudicium rationis. multa aũt secũdum rectum rationis dictamen debet actus moralis habere/puta debitum obiectum/effectiuum principium/⁊ finem intẽtum: ⁊ alia multa: vt videlicet fiat vbi oportet quando ⁊ quomodo ⁊ sic de alijs omnibus circunstantijs sibi debitis secũdum rectum iudicium rationis. Inter omnia autem actui debita: vltimum est intentio debiti sibi finis. Hoc eñi est qđ presupponit actũ ipsũ eẽ ordinabilem ad debitum sibi finem. non autem est sic ordinabilis/nisi sit circũstãtionat⁹ oĩb⁹ alijs sibi debitis circunstantijs. Ergo questio ista duplicem potest habere intellectum. quando enim queritur: an actus sit moraliter bonus ex sola intentione finis: aut queritur de actu vt absolute sumpto sine omni circunstantiis sibi necessaria ad hoc ꝙ possit in finem sibi debitum ordinari: aut q̄ritur de actu nō vt sic absolute sumpto: sed vt circũstantionato: ⁊ per consequens ordinabili ad debitum sibi finem. ¶ His premissis pono duas conclusiones. Prima est: ꝙ nullus actus vt p̄io modo/videlicet absolute sumptus/ est bonus moraliter ex sola intentiõe debiti sibi finis. ¶ Hec apparet. quia vt in principio arguebatur/nullum illorum plurium que omnia ad bonitatem moralem requiruntur/ad eam sufficit per seip̄m. sed ad bonitatem moralem actus preter intentionẽ finis sibi debiti multa alia requiruntur secundum rectã rationis iudicium: vt predictum est. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia illud qđ presupponit ad bonitatem moralem alia multa necessaria: ad ipsum non sufficit sine eis sed intentio finis actui debiti presupponit actum esse ordinabilem ad finem ipsum: ⁊ per consequens circũstãtionatũ omnibus circunstantijs sibi debitis alijs ab intentione finis. ergo ⁊c. ¶ Ex eodem medio sequitur: ꝙ nec etiam intentio finis sumpta cum aliquib⁹ alijs non tamen cum omnibus circunstantijs sufficit ad bonitatem actus moralem. quando enim ad aliquid plura oportet concurrere: nec aliquod illorum per se sumptum: nec etiam cum aliquibus aliorum/aliquo/ puta tñ vno ipsorum deficiente/est sufficiens ad illud. sed vltra intentionem finis debiti multe alie circunstantie sunt necessarie ad bonitatem actus moralem. ergo ipse non potest vnica sola deficiente moraliter esse bonus. ¶ Cōfirmaẽ. q: nec act⁹ aliq̄s est ad debitũ finẽ ordinabilis nisi sit vt dictũ ẽ circũstãtionat⁹ oĩb⁹ circũstãtijs ab intentione finis que sunt multe ipsi necessarie. sed intentis debiti finis non potest esse nisi actus ordinabilis. et

go ꝛc. ¶ Secũda ↄclusio est. ꝙ actus secũdo modo sum
ptus/puta vt ordinabilis: qꝛ sufficienter circũstãtiona-
tus oĩbus circũstantijs sibi debitis alijs ab intentiõe fi
nis/est ↄplete ꝛ vltimate moraliter bonus ex ipa sola i
tentiõe debiti sibi finis. ¶ Hoc apparet: ꝛ iã fuit in qua
dã alia questione declaratũ superius. qꝛ habẽs omnia
precedẽtia ad bonitatẽ moralẽ necessaria: ꝛ carens tñ
vltimo p̄dicta omnis p̄cedẽtia supponẽte/est vltimo ꝛ
cõplete bonũ moraliter ab illo sibi vltimo aduenientẽ. sꝫ
oĩs act⁹ moralis ad finẽ sibi debitũ ordinabilis ẽ circũ
stantionatus oĩbus sibi debitis circũstãtijs priorib⁹/cir
cunstentia finis siue intentionis ei⁹ excepta/ad bonita
tem actus moralis necessarijs. ergo ex sola finis circun
stantia vltimo aduenientẽ ꝛ alias supponẽte ipe actus ẽ
moraliter bonus vltimo ꝛ complete. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secũdum: est sciendum ꝙ
actus hoĩs dicit̃ esse duplex. Est eñ vn⁹ nõ humanus/
ꝛ alius humanus. Actus nõ humanus dicit̃ oĩs act⁹ ab
hoĩe sine deliberatione ꝛ aliquo fine intẽto fact⁹/vt bar
bam fricare: ꝛ alia similia ex sola imaginatione facere
absq̃ aliqua deliberatione ꝛ preuia ratione. Actus aũt
humanus dicit̃ oĩs actus hoĩs cũ deliberatiõe ꝛ fine in
tẽto ipsiq̃ prefixo factus. De primo actu/vꝫ nõ huma-
no/nõ est dubium quin talis possit esse indifferẽs/nõ bo
nus vꝫ nec malus moraliter: sed tñmodo de secundo/
puta de humano cũ deliberatione facto ꝛ fine intẽto ip
si prefixo. ¶ Hoc premisso/dico ꝙ etiã talis actus hu-
manus cũ deliberatione ꝛ fine intẽto factus: põt esse in
differẽs/nec bonus moraliter vꝫ nec malus. ¶ Hoc p-
batur. qꝛ omnis actus factus ꝓpter finẽ aliquẽ precõ
ceptũ est cũ deliberatione factus. ¶ Hoc apparet. sol⁹
enim actus circũstantia finis non circũstantionat⁹ põt
esse sine deliberatione factus: non aũt aliquis alius cir
cunstantionatus maxime circunstãtia potissima: qua-
lis est intentio finis. sed aliquis actus propter finẽ ali-
quem factus: ꝛ per ↄñs finis circunstãtia circũstantio-
natus põt esse indifferens: qꝛ vꝫ nec bonus moraliter
nec malus. ergo ꝛc. ¶ Minor probat̃. qꝛ actus factus
ꝓpter finẽ indifferentem: qui vꝫ nec est bonus moralit̃
nec malus: nec actui debitus nec indebitus: nõ est ratio
ne finis bonus moraliter nec malus: sed eque indifferẽs
sicut finis. sed aliquis est actus possibilis ex se idifferẽs
cui⁹ etiã finis potest esse cõsimiliter indifferẽs. ergo ꝛc.
¶ Maior apparet. quoniam nullus actus dicitur ex fi
ne malus nisi ex fine sibi indebito ꝛ illicito: nec bonus/
nisi ex fine sibi debito ꝛ honesto: sicut dare eleemosynã
ꝓpter vanã gloriam est actus malus moraliter ex fine:
quia eius finis est indebitus: ꝛ dare eleemosynam pro-
pter deum/ex fine bonus propter contrariam rationẽ.
ergo ex fine indifferenti non potest actus aliq̃s bonus
existere nec malus. ¶ Minor/vꝫ ꝙ aliq̃s actus sit pos
sibilis ex se indifferens/cuius etiã finis sit moraliter in
differẽs: apparet in exemplo de quocunq̃ actu nõ ꝓhi-
bito nec precepto facto ad experiendã libertatem pro-
priam faciẽtis. sicut eñ eleuare festucã vel aliud quod
cunq̃ facere/quod nec homini interdicit̃ nec precipit̃/ẽ
actus indifferẽs nec bonus moraliter nec malus: ita et
facere talem actum precise qꝛ placet ipsiq̃ est gratum/
est finis cõsimiliter indifferẽs nec bonus moraliter nec
malus. est eñ homo sue libertati dimissus/vt faciat vł
nõ faciat prout sibi placet illa oĩa que nec sibi sunt pro-
hibita nec precepta. quare ꝛc.

Sed contra cõclusionẽ istam arguitur
ab alijs tenẽtibus conclusionẽ oppositã/multipliciter.
¶ Primo sic. bonitas est in actu ex conformitate eius
ad rationẽ practicã: ꝛ malitia ipsi cõtraria ex deformi-
tate eius ad ipsam. Tunc ex hoc potest sic argui. oĩs
actus voluntatis elicitus vel imperatus cõcordit̃ vero
iudicio rationis practice est moraliter bonus: malus aũt
si discors ẽ vel etiã si cõcors falso dictamini seu iudicio
practice rationis. sꝫ oĩs actus volũtatis ex deliberatiõe
factus est concors ipsi deliberationi que est iudiciũ pra
ctice rationis: omne aũt tale iudiciũ est rectum vel obli
quũ. ergo nullus actus volũtatis sequẽs ipsũ est indif
ferens: sed est moraliter bonus si iudicium est rectũ seu
verũ: ꝛ malus si iudicium est obliquũ ꝛ falsum. ¶ Pre-
terea secundo arguit̃. quia non magis aliquod factum
potest esse indifferẽs quin necessario sit bonum vel ma-
lum ꝙ verbum. sed omne verbum est bonum vel malũ.
Quod patet: qꝛ omne verbũ cũ deliberatione ꝓlatũ: cũ
habeat a proferente aliquẽ finem intentum: vel talis fi-
nis est bonus/vel malus. si primũ: ergo ꝛ verbũ est bonũ
si autẽ ponat̃ secundũ: sequit̃ ꝙ sit malum ꝛ otiosum: de
quo (vt dicit̃ Matth. xij.) ratio i die iudicij est reddẽda.
ergo ꝛc. ¶ Preterea tertio. quia ꝑuatiue opposita cir-
ca idẽ subiectũ sunt immediata. sed bonitas ꝛ malitia
sunt circa actum volũtatis deliberatiue factũ/sicut pri
uatiue opposita. ergo ꝛc. ¶ Preterea quarto: qꝛ oĩs
actus deliberatiue factus est ab exequẽte ipm ad finẽ
aliquẽ ordinatus. sꝫ nõ potest ordinari nisi ad finẽ bonũ
ꝛ sic erit bonus: vel ad malũ/ꝛ tũc sequit̃ ꝙ sit malus. er
go ꝛc. ¶ Preterea quinto ꝛ vltimo arguit̃. qꝛ secundũ
Aug. de doctrina Christiana/Peruersitas est vti fruen
dis ꝛ frui vtendis. Ex hoc arguit̃. qꝛ in omni actu volũ
tatis aut est fruitio respectu eius quo vtendũ/aut eccõ
uerso: ꝛ sic est actus ꝑuersus. aut est vti vtendis vel frui
fruendis: ꝛ sic est actus bonus. sed omnis actus cũ deli
beratione a volũtate elicitus/vel est frui vtẽdis/vel vti
fruẽdis/vel ecõuerso frui fruẽdis/ꝛ vti vtẽdis. ergo ꝛc.

Ad ista per ordinẽ respõdetur. Ad pri-
mum: quãdo dicit̃ ꝙ oĩs actus elicitus ↄcorditer ꝛc.
respondet̃: ꝙ ratio seu dictamen practicũ tũc est deter-
minate rectum vel nõ rectũ/quando respicit obiectũ eli
gendũ vel respuendum: ꝛ omnis actus voluntatis tali
dictamini recto cõcors est bon⁹: ꝛ obliquo malus. Si
aũt dictamen eius est qδ nõ est determinate respuendũ
nec eligendũ: sed vtrunq̃ est licitũ: qꝛ ad bonum indiffe
rens ꝛ ad malũ: vt dictamẽ quo intellectus precipit ele
uandam esse festucã de terra/nõ tanq̃ aliquid determi
nate bonum nec malũ/sed vt indifferens ad vtrũq̃: tũc
talis actus hmõi dictamen sequẽs nõ erit determina-
te bonus nec malus/sed indifferens: sicut ꝛ dictamen
ipsum antecedẽs nec est rectũ nec nõ rectum rectitudi-
ne obiecti dictati/nec finis intẽti. ¶ Ad secundũ de ver
bo otioso: negat̃ illa minor ibi assumpta. potest eñ esse
verbum aliquod indifferẽs sicut factũ. ¶ Nec valet qδ
arguit̃ de fine. quia sicut factũ (vt dictum est) potest ha-
bere finẽ indifferentẽ nec bonũ moraliter nec malũ: ita
ꝛ verbũ. possum eñ verba aliqua mihi nõ inhibita dice
re precise qꝛ placet mihi/vel qꝛ volo solatiari: qui finis
nõ est malus moraliter nec bonus. nec talia verba licet
tali fine indifferenti prolata sunt semper otiosa: de qui-
bus ratio est reddenda. quoniam tũc verba solatiosa di
cunt̃ otiosa/quando dicunt̃ illo tẽpore quo homo debet
dicere alia vtilia: ꝗ impediunt̃ per illa. nõ aũt forte sunt
otiosa quando dicuntur alio tempore quo nõ obligatur
loquens ipsa ad proferendũ alia vtilia. quare ꝛc. ¶ Ad
tertium de priuatiue oppositis: negandum est qδ assu-
mitur in minori. non enim bonitas et malitia sunt pri-
uatiue opposita circa voluntatis actũ absolute sumptũ
nec etiã circa ipm vt ad finẽ indifferentẽ relatũ: sed tñ

circa ipsum vt ad bonũ vel tñ ad malũ finẽ cõparatum
sed in proposito finis actus presupponit esse indifferẽs
ergo ꝛc. ¶ Ad quartum apparet ex dictis ꝙ falsum
accipit in minori. potest enim esse finis intentus indiffe
rens sicut actus. ¶ Ad quintũ ꝛ vltimũ dicendũ: ꝙ nõ
omnis actus vtẽdi eo quo ille cuius est actus hmõi po
test vti/est bonus: immo potest esse indifferens. Tunc est
precise actus vtendi vtendis est bonus: quãdo est obie-
cti quo necessario est vtendũ: nõ aũt quãdo est obiecti in
differenti a. solus etiã ille vtẽdi actus est malus: quo qs
sic aliqua re vtitur ꝙ rẽ ipsam qua vtit nõ tñ nõ refert
in finem sibi debitũ: sed etiã refert ipsam in finẽ ꝯtrariũ
sicut peccator qui sic delectatione vtit: ꝙ si diuinũ pre-
ceptũ quo ipsũ interdicit ei occurreret/cõtẽneret. ꝛ hinc
est ꝙ magis delectatione sua fruat ꝙ̃ vtat: ꝛ ecõtrario
magis fine vltimo/vcz deo quẽ spernit/vtatur ꝙ̃ fruat.
non sic autem est in proposito de illo qui licet libertate
sua vtat vel fruatur aliquo aliter priuatiue: qꝛ non refert
ipsaȝ quã sibi ꝓ fine cõstituit in deum: nõ tamẽ ipsa frui-
tur positiue: qꝛ nec libertatem hmõi refert in finẽ cõtra-
rium: nec sic ipsam sibi pro fine cõstituit/quin ipsam di-
mitteret si diuinũ preceptũ superueniret: qꝛ nec sibi eaȝ
in actibus hmõi indifferentibus pro fine constituit/nisi
quia hoc non esse illicitũ sibi nouit. quare ꝛc. ¶ Sic ad
questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solu-
tio ex predictis.

SEcundo quæro: Vtrum vnus
ꝛ idem actus numero volũtatis elicitus vl
imperatus possit esse bonus moraliter atqꝫ
malus. ¶ Et videt ꝙ sic. quia vnus ꝛ idem
actus siue interior elicitus siue exterior imperatus/po
test referri seu ordinari nũc ad debitũ nũc ad indebitũ
sibi finẽ. sed actus ad bonum finẽ ordinatus est moralit
bonus. malus autẽ quando ad malũ finẽ sibiqꝫ indebi-
tum ordinat. ergo ꝛc ¶ Contra. quia vnũ ꝛ idem numẽ
ro nõ potest esse diuersarũ specierũ. sed actus bonus mo
raliter est alterius speciei ab actu malo morali. bonitas
eñ moralis ꝛ malitia sunt essentiales differentie actuũ
humanoꝝ. ergo ꝛc. ¶ Responsio. vbi sic procedet. Primo
enim videbitur/an bonitas ꝛ malitia moralis sint diffe
rentie omnium actuum humanorum. Secundo ex hoc
respondebitur ad quesitum.

Quãtum ad primum: præmitto & sup
pono duo. Primũ est. ꝙ bonitas moralis ꝛ malitia ipsi
opposita sunt precise illorũ actuũ qui possunt esse cõfor
mes ꝛ difformes recto vl falso dictamini rõnis. ¶ Hoc
apparet. quoniã solus ille actus dicit moraliter bonus
qui est concors recto dictamini intellectus. ille aũt ma
lus qui est tali dictamini vcz recto discors: ꝛ ẽt ille q est
cõcors dictamini falso siue erroneo intellect⁹. nullus au
tem alius ab istis actus est bonus moraliter nec malus
¶ Ex quo infero corollarie: ꝙ actus primo bonus mo-
raliter vel malus est actus voluntatis interior elicitus
non autẽ aliquis exterior imperatus. qm̃ ille dicit prio.
bonus moraliter vel malus: q est immediatus dictami
ni cui debet concordare ad hoc ꝙ sit bonus/ꝛ a quo de
bet discordare si malus. sed actus solus interior volũta-
tis elicitus est hmõi. Actus enim exterior imperatus
non immediate respicit actum dictaminis rationis: sed
actũ electionis volũtatis actũ ipm exterius imperãtẽ.
ergo licet tam interior elicit⁹ ꝙ̃ exterior imperatus de-
beat dici bonus moraliter siue malus: non tamẽ primo/
nisi actus solus interior voluntatis. ¶ Secundum pre-
mittendũ est. ꝙ actuum hominis/alij sunt interiores vt
predicti moraliter primo boni. ꝛ alij exteriores. quoꝝ
alij sunt imperati vt procedẽtes mediãte actu liberi ar
bitrij. alij sunt eliciti non imperati/vt oẽs ab actu volũ-
tatis totaliter independentes/nec ipso mediante ꝓce-
dentes: sicut sunt actus nutritiue potentie ꝛ vegetatiue
ꝛ tales actus nõ dicunt proprie esse humani licet homi
nis/sed alij. nõ eñ sunt hominis aliter ꝙ̃ aliorũ omniũ
quibus cõueniũt. ¶ His premissis pono tres ꝯclusiões
¶ Prima est. ꝙ bonitas moralis ꝛ malitia nõ sunt dif-
ferentie essentiales sed tñ accidentales alicuius predi
ctorũ actuũ hois acceptorum absolute quantũ ad sub-
stantiam actus. ¶ Hec apparet. quoniam omnino sunt
disparata naturale ꝛ morale: nec vnum potest esse alte-
ri essentiale. sed substantia cuiuslibet actuũ humanoꝝ
est ens aliquod naturale non magis nec secundũ se sum
pta in genere moris ꝙ̃ substãtia hominis vel cuiuscũqꝫ
alterius entis. ergo ꝛc. ¶ Confirmat. qꝛ actũ sic vel ali
ter circumstantionari/puta ad istum finẽ/vel ad alium
ordinari vno tempore magis ꝙ̃ alio: vel ab vno principio
cõgruentius ꝙ̃ ab alio fieri/vl ad hoc obiectũ magis ꝙ̃
ad aliud terminari/omnino accidit actui absolute accepto.
sed ista ꝛ eis similia actum circumstantionantia sunt si-
ne quibus nullus actus est bonus moraliter nec malus
ergo ꝛc. ¶ Ex eisdem sequitur: ꝙ sint differentie accidẽ
tales ipsoꝝ actuũ vt sic absolute sumptorũ. quoniam si
cut idẽ subiectũ potest nũc sub albedine nũc sub nigre
dine esse: ex quo sequit ꝙ accidentia sibi sint accidẽta
lia non essentialia: ꝛ ꝙ ꝑ quodlibet ipsorum a quolibet
alio informato accidẽte accidentaliter nõ essentialiter
sit distinctum: ita ꝛ de bonitate morali ꝛ malitia ipsi op
posita cõparatis ad actũ vt absolute sumptũ secunduȝ
suam substantiã propter consimilẽ rationẽ cõsimiliter
est dicendũ. quare ꝛc. ¶ Secũda cõclusio est. ꝙ bonitas
moralis ꝛ malitia non sunt etiã differentie accidẽtales
actuũ hominis elicitorũ exteriorũ. ¶ Hec apparet. qm̃
que non cõueniũt nec cõuenire possunt alicui: nullo mo
do eius differentie essentiales nec accidẽtales etiã pos
sunt dici. sed bonitas ꝛ malitia nõ sunt nec esse possunt
taliũ actuũ. ergo ꝛc. ¶ Minor probat. quia bonitas mo
ralis ꝛ malitia precise sunt illorum actuũ q possunt ha-
bere aliquã conformitatẽ vel difformitatẽ ad dictamen
rationis preuiũ. sed tales actus sunt precise actus exi-
stentes quãtũ ad fieri ꝛ nõ fieri in hominis potestate: cu
iusmõi sunt act⁹ volũtatis interiores eliciti: ꝛ etiã act⁹
exteriores talibus mediantibus imperati: nõ autẽ alij
exteriores sine talibus mediãtib⁹ ꝓcedẽtes: nec ab eis
modo aliquo dependentes. ergo ꝛc. ¶ Confirmatur. qꝛ
tales actus hominis/puta nutritiue vel vegetatiue po
tentie/nõ sunt morales nec moraliter circũstantionabi
les magis ꝙ̃ actus animaliũ brutorũ. solũ enim actus
ille dicit potentialiter esse moralis: qui est a seipso exe-
quente ad debitũ vel indebitũ finẽ ordinabilis/ꝛ alijs
moralibus circumstãtijs circũstãtionabilis: qualis non
est aliquis predictoꝝ. sed bonitas ꝛ malitia moralis nõ
possunt esse nisi precise actuũ potentialiter moraliũ. er-
go ꝛc. ¶ Tertia ꝛ vltima cõclusio est. ꝙ bonitas ꝛ mali
tia moralis sunt vel dici possunt differẽtie essentiales tã
actus voluntatis interioris eliciti/ꝙ̃ etiã cuiuscũqꝫ ex
terioris illo mediante imperati: ꝛ hoc vt actus isti acci
piuntur nõ vt videlicet sunt in genere entis/sed tñ vt in
genere moris. ¶ Hec probat. quoniam illorum omniuȝ
actuum vt in genere moris acceptorum bonitas ꝛ ma-
litia moralis sunt differentie essentiales: quorũ vt in ge
nere entis existentium sunt differentie accidentales. sed
bonitas ꝛ malitia moralis sunt differentie accidenta-
les actuum predictorum omniũ vt in gñe entis existen-
tium. ergo ꝛc. ¶ Maior apparet per exemplũ de albe-
dine ꝛ nigredine: que licet sint differentie accidentales

subiectorum vt in genere substantie existentium: non tamē vt in genere coloris. coloratum enim per album ⁊ nigrū diuiditur non vt per accidentalia sed magis vt per essentialia. ergo consimiliter in proposito: licet bonitas ⁊ malitia accidant actui vt absolute sumpto / prout videlicet est in genere entis: non tamen accidunt ipsi vt in genere moris existenti / nisi sicut inferiora accidunt superiori. nō enim aliter actus moralis vt moralis diuiditur per bonitatem moralem et malitiam / siue per bonum et malum morale / ꝙ animal per rationale ⁊ irrationale / vel coloratum per album ⁊ nigrum. ergo ⁊ cet. ¶ Confirmatur. quia sicut omne coloratum habet esse albedine vel nigredine vel colore alio coloratum: ita et omnis actus circunstantionatus habet esse tali circunstantia vel alia circunstantionatus. sed omnis moralis actus est circunstantionatus vel circunstantionabilis: que quidem circunstantie ipsi inexistētes vel possibiles sic se habent ad ipsum vt in genere moris acceptū: sicut albū ⁊ nigrū ad coloratum. ergo ⁊c. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: vbi est respondendum ad questitum / apparet ex precedentibus quid dicendum. quoniā aut actus huiusmodi de quo queritur an vnus numero possit esse bonus ⁊ malus / accipitur vt in genere entis / aut vt in genere moris. Si primo modo: sic dum tamen talis actus sit potentialiter moralis vnus ⁊ idem in numero potest esse vno tempore bonus ⁊ alio malus. non autem vt secundo modo accipitur ipse actus. ¶ Primum probatur / tam de actu interiori ꝙ de exteriori potentialiter morali / quia conformabili recto dictamini. quoniam constat ꝙ nūc diligens proximum ipsiꝙ subueniens fine indebito / potest postea diligere ipsum ac ei subuenire propter finem debitum cuilibet talium actuum / videlicet propter deum. sed propter finem mutatum non oportet mutari substātialiter ipsum actū: imo eundē actū numero ꝑmanentē siue interiorem siue exteriorē pōt hō primo ordinare ad malū ⁊ postea ad bonū ac debitū sibi finē. sed vt ordinatus ad finē bonū ⁊ sibi debitū est moraliter bonus: vt aūt ad aliū / malus. ꝙ ⁊c. ¶ Secūdū / vez ꝙ vt actus accipitur in gñe moris impossibile sit ipm eundē numero esse bonū ⁊ malū moraliter / apparet. qr vt sic / bonū moraliter ⁊ malū specifice distinguuntur. sed que sunt specie distincta non possunt nūero esse indistincta. ꝙ ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qr ita se habēt bonū ⁊ malū moraliter ad actū vt in genere moris existētē: sicut coloratū ad albū ⁊ nigrū. sed sic se habet coloratū ad albū ⁊ nigrū: ꝙ licet idē subiectū vt absolute sumptū in genere substātie possit eē successiue albū ⁊ nigrū: nō tñ vt coloratū. nō enim est idem coloratū / sed etiā distinctum specie album ⁊ nigrum. ergo ⁊ in proposito eō similiter est dicendum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distictionē quadragesimāprimā / in q̄ magister postea ꝙ determinauit de comparatiōe actus ad finem debitum vel indebitum / determinat de comparatione eius ad subiectum: Quero de duobus de quibus magister principaliter inquirit in litera. Primū est. vtrum aliquis actus alicuius infidelis sit perfecte moraliter virtuosus. ¶ Et videtur ꝙ sic. quoniam actus fortitudinis tēperantie ⁊ iustitie possunt esse perfecti moraliter ⁊ virtuosi. sed huiusmodi actus etiā ad finē debitum ordinati fuerunt in pluribus infidelibus / vt patet de multis qui vitam aliam non sperantes se pro republica morti exposuerūt. talis autem actus est actus fortitudinis: ⁊ ad finem debitum / puta ad bonum reipublice ordinatus. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia nullus actus est perfecte moraliter virtuosus nisi ad finem vltimū sibi debitum ordinatus. sed nullus infidelium vitam aliam nō spectantiū ordinat suum aliquem actum ad talem finem vltimum. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic est procedēdum. Primo enim est videndum / an in quolibet actu infidelium sit peccatum. Secundo est dicendum ad questitum / videlicet an actus aliquis alicuius infidelium possit esse moraliter virtuosus.

Quantum ad primum: fuit opinio aliquorum dicentium ꝙ in omni actu infideliū nō baptizatorum est mortale peccatū. Quod probant per hoc. quia nūꝙ eis fuit remissum originalis iustitie debitum: quod tñ remittitur baptizatis. ⁊ ideo quia manent semper ad rectitudinē originalis iustitie obligati: ⁊ nullū opus ipsorum habet rectitudinē debitā actui qui ex originali iustitia processisset: per cōsequens est peccatum in quolibet actu eorum. ¶ Aliorum fuit opinio dicētium ꝙ nō in quolibet actu taliū est mortale peccatū: sed tñ in omni actu ⁊ motu quōcūꝙ inordinato. Quod probāt: supposito eodem cū precedentibus / vez ꝙ oēs nō baptizati sint ad habendum originalem iustitiam obligati. Ex hoc sic arguunt. quilibet peccat mortaliter faciendo illud quod non potest se compati cum re illa ad quā habēdā est necessario obligatus. sed nullus inordinatus motus potuisset stare cum originali iustitia. ergo ⁊c. ¶ Aliorū tertio fuit opinio dicentium ꝙ omnes actus vniuersaliter quorūcunꝙ infidelium ⁊ aliorum omniū reproborum sunt defectuosi ⁊ mali. Quod probāt. qr omnis actus debito fine carens est malus ⁊ moraliter vitiosus. sed omnes actus quorūcunꝙ infidelium carent debito sibi fine. ergo ⁊c. ¶ Preterea. quia obligatus ad obseruātiam aliquorum modo certo nō tñ peccat in transgressione illorum sed etiam in obseruantia indebita. sed quilibet tenetur seruare precepta cum charitate ⁊ ex charitate: quod nō possunt facere infideles. ergo ⁊c. ¶ Sed iste oēs opiniones sunt irrationabiles ⁊ crudeles. ¶ Prime due multipliciter deficiunt. Primo. quia falsum supponunt: ꝙ non baptizati sint ad habendum originalem iustitiā obligati. nō enim magis ꝙ baptizati sunt ad ipsam obligati: qr nec originalis reatus est originalis iustitie carentia cum debito habendi ipsam: quod supponit vtraꝙ opinio predictarum / vt in precedentibus est ostensum. ¶ Secundo. qr falsum prima opinio accipit / quando dicit ꝙ nullū opus alicuius infideliū potest habere rectitudinē quā cū originali iustitia habuisset. non minus enim actus diligendi deum potest esse rectus sine originali iustitia ꝙ cum ipsa: ⁊ sicut est de isto / ita ⁊ de quolibet aliorum actuum bonorum moraliter. nullam enim aliquis actus bonitatem nec rectitudinem ex originali iustitia habuisset. sola enim gratia facit actum bonum supernaturaliter: qr vita eterna dignū. ¶ Ex eodē apparet falsum esse quod secunda opinio accipit: quando dicit ꝙ nullus inordinatus actus potuisset stare cum originali iustitia. non enim magis omne peccatum repugnasset originali iustitie ꝙ repugnet gratie. Esto etiam ꝙ sit verum: non est ad propositum: cum ad ipsam habendam non sit aliquis obligatus. ¶ Preterea actus qui non magis interdicitur vni ꝙ alteri non magis in vno ꝙ in alio est peccatum. sed multi sunt actus non magis infidelibus ꝙ fidelibus interdicti. ergo ⁊c. ¶ Tertia etiam opinio est improbabilis ⁊ absurda. quoniam nullus peccat in faciendo illud vel omittendo ad quod faciendū vel omittendum necessario obligatur. sed quilibet quantūcunꝙ in mortali

peccato existens est obligatus ad aliqua faciēda vt ad cōtenta in preceptis affirmatiuis: ⁊ ad alia omittenda ⁊ declināda vt ad ꝯtenta in ꝑceptis negatiuis. ergo in talibus nullus peccat. quare ⁊c. ¶ Cōfirmaẜ. quia nullus peccat in faciēdo hoc qḋ si omitteret peccaret: nec in declinādo illud qḋ si faceret peccaret. sed multa sunt que facere ⁊ alia que dimittere est peccatum. ergo ⁊ ce. ¶ Et ideo aliter est dicēdū/vcꝫ ꝙ licet nullus actus alicuius infidelium nec aliorum in peccato mortali existētium sit eis meritorius ad eterna: nō tamen in quolibet actu eorum est aliqua culpa: nec oīs etiā defectus eorum culpabilis est mortalis sed aliqs venialis. ¶ Primum/vcꝫ ꝙ nullus eorū actus sit meritorius ad eterna ab oībus supponiẜ ⁊ cōcediẜ tanꝙ notū: qꝛ nullus est dignus vita eterna nisi existens in gratia. ¶ Secūdū/vcꝫ ꝙ non omnis actus ipsorū sit culpabilis/apparet. qm̄ nullus actus moraliter virtuosus ⁊ bonus est culpabilis formaliter nec virtualiter. ¶ Hoc apparet. qm̄ cum culpa formaliter sumpta sit alicuiꝰ debiti carentia: nulla ꝑ cōsequens est in aliquo actu culpa formaliter sumpta in quo non est talis carentia. sed in actu moraliter virtuoso debite circunstātionato non est talis carentia. ergo nec culpa formaliter: nec per cōsequēs virtualiter sumpta pro reatu quoniā nullus propter actū ab omni culpa immunē est reus nec aliqua pena dignꝰ. sed multi actus extra charitatē existentiū possunt esse ⁊ sunt vt in alio articulo ostendetur/moraliter virtuosi. ergo ⁊c. ¶ Tertiū/vcꝫ ꝙ nec oīs actus ipsoꝝ culpabilis sit mortalis/apparet. qm̄ nullus propter actū sibi non interdictum per preceptū sed tm̄ per consiliū est ad penam seu mortē perpetuā obligatus. sed multa sunt que licet cōsulanẜ ne fiant/nō tamē magis infidelibus nec peccatoribus ꝙ aliis inhibentur. ergo ⁊c. ¶ Confirmaẜ. qꝛ mortalis culpa diciẜ tm̄ illa qua aliquis est dignus morte eterna. sed non ꝓ omni actu culpabili est aliquis illorū dignus morte tali. ꝗ ⁊c. ¶ Ex hoc appꝫ oīmoda improbabilitas opinionis dicentiū ꝙ aliquis actus infideliū est eis mortale peccatū: cum nec etiā omnis actus culpabilis sit mortalis: sed aliquis sit tm̄modo venialis: ⁊ multi ipsorū actus sint immunes etiā ab omi culpa veniali. ¶ Ad illud qḋ arguitur ī cōtrariū/cū diciẜ ꝙ oīs ipsorum actus caret fine debito/dicendū ꝙ falsum est. potest enim in peccato existens etiā infidelis subuenire pauperi propter deum. quare ⁊c. ¶ Ad secundū: quando diciẜ ꝙ teneẜ precepta seruare cum charitate: dicendum ꝙ hoc est verum si vult ipsa seruare vtiliter ⁊ meritorie: nō autēꝫ absolute: sic/ꝙ sine charitate obseruās peccet mortaliter nec venialiter. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: vbi est respondendū ad questiū: premitto duo ad euidentiam dicendorum. ¶ Primū est. ꝙ infideliū alij sunt verum deum cōfitentes: sed in aliquibus alijs deficientes. Alij sunt verum deum negantes/⁊ falsum colentes vt idololatre. ¶ Secundū premittendū est. ꝙ actus moraliter bonus saltem oīs alius ab amore amicitie/dici potest habere duplicē bonū finē/vcꝫ mediatū ⁊ vltimum: q̄ est deus nullus tamē est perfecte bonꝰ nec moraliter virtuosus nisi ad finem vltimuꝫ ordinatus. ¶ His premissis pono tres conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ nullus actus infidelium deum verum negantium potest esse perfecte moraliter virtuosus. ¶ Hec apparet. qm̄ nullus actus est ꝑfecte moraliter virtuosus nisi precise ille qui est ad finēꝫ vltimum ab exercēte ipm̄ actualiter ordinatus. ¶ Hoc apparet. qꝛ nullus actus est perfecte moraliter bonus nec virtuosus nisi perfecte ⁊ debite circunstantionatus sed inter omnes circunstātias actui morali debitas est intentio debiti sibi finis: qualis finis perfectus est vltimus. sed nullus actus talium infidelium potest esse ad talē finē ab ipsis relatus seu ordinatus. ipsi eñ (vt supponiẜ) deū negant. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmaẜ. quia nullus facit aliquid ꝓpter deum/nisi quia diligit eum. sed q̄ deū non cognoscunt cuiusmodi sunt omnes eum negantes heretici/infideles/eum nō diligunt. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ actus infideliū predictoꝝ potest esse tm̄ imperfecte moraliter virtuosus ⁊ bonus. ¶ Hec probatur. qm̄ omnis actus moralis ad duos fines/puta vltimū ⁊ ad aliū ordinabilis/citra primū est bonꝰ: sed nō perfecte ⁊ moraliter virtuosus quādo est ad finē debitū ab vltimo alium ordinatus. sed actus infideliū predictoruꝫ potest esse talis. ergo ⁊c. ¶ Maior apparet. quoniā vt dictū fuit in precedentibus/licet nullus actus sit vltimate perfectus nec virtuosus nisi ad finem vltimū ordinatus/est tm̄ bonus ⁊ moraliter virtuosus si ad finem alium citra illum sibi debitum ordinatur: sicut subuenire proximo propter compassionem eius ⁊ dilectionem/licet non amore dei/non est actus moraliẜ malus sed bonus licet non perfectus. quia etiam actus moralis melior est quando est ad omnem finem sibi debitum tam vltimum ꝙ alium/ꝙ quando est precise ad vltimum ordinatus. hoc autem non esset nisi intentio finis alterius ab vltimo daret actui aliquā bonitatē. quare ⁊c. ¶ Minor/vcꝫ ꝙ actus talium infidelium possint ad finē aliuꝫ a primo seu vltimo eis debitum ordinari/apparet. pōt enim infidelis proximo subuenire: qꝛ ipsi seu misericꝰ compatitur: vel propter quēcumqꝫ finem ad quem talis actus est ordinabilis citra vltimū. multi etiaꝫ infideliū se quando ⁊ vbi oportuit morti exposuerunt: ⁊ propter finem debitum alium citra vltimum/puta propter rei publice bonum. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ omnis actꝰ est bonus ⁊ moraliter virtuosus qui est cōcors recto dictamini intellectus. sed actus fortitudinis heretici supra dictus est talis. secūdū enim rectū rationis iudiciū exponere se morti propter finem debitum qualis finis est liberatio ciuitatis vel declinatio alicuius peccati mortalis/est bonuꝫ. ⁊ ideo mori anteꝙ aliquid turpe cōmittere vel propter liberationem ciuitatis vel propter quācūqꝫ aliam notabileꝫ vtilitatem communitatis/est actus concors seu conformis recto dictamini rationis. ergo ⁊c. ¶ Sed circa dicta occurrit dubium. quoniam omnis actus moralis imperfectus videtur esse vitiosus. sed omnis actus moralis non ordinatus ad finem vltimum ad quem est ordinabilis/est imperfectus. ergo ⁊c. Sed nullus actus predictoruꝫ infideliū potest ad finem hmōi ordinari. ergo ⁊c. ¶ Confirmaẜ. quia omnis actus carens circūstantia debita est culpabilis ⁊ moraliter vitiosus. sed omnis actus talium infidelium caret circunstantia sibi debita/puta intentione finis vltimi. ergo omnis ipsorum actus est culpabilis ⁊ moraliter vitiosus. sed omnis actus talium infidelium caret circūstantia sibi debita: puta intellectione finis vltimi. ergo omnis ipsorum actus est culpabilis ⁊ moraliter vitiosus: cuius contrarium in precedenti articulo fuit dictū. ¶ Ad primum/cōcessa minori dico ꝙ maior est falsa. nō enim magis actus virtuosus licet imperfectus est vitiosus ꝙ albedo quantumcunqꝫ imperfectissima sit nigredo. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem concedo quod assumitur in maiori/vcꝫ ꝙ omnis actus carens aliqua circūstantia sibi debita est culpabilis ⁊ moraliter vitiosus: ⁊ hoc/supposito ꝙ huiusmodi circunstantia sic sit ipsi debita ꝙ ad ipsum producens actum sit necessario obligatus: non autem aliter: quia non est peccatum aliquod nec defectus omittere aliquid ad quod hō nō obligatur. sed ad habendum intentionem vltimi finis

semper in actu agens non necessario obligatur.licet el obligetur ad non intendere finē indebitum:non tamen semper ad finem maxime quēcunq debituȝ obligatur. alias omnis dans eleemosynas vel faciens aliud quod cunq bonum non considerans actu deum faceret actū vitiosum ⁊ culpabilem:qđ est falsum.⁊ ita in proposito: licet omnis actus talium infidelium factus propter eorum finē vltimū/puta propter illum quē colunt deū:cū talis finis sit indebitus ⁊ peruersus:sit culpabilis ⁊ vitiosus:non tamen actus ad finem aliquem debitum vel ad nullum debituȝ nec indebitum ordinatus.quare ⁊c. ¶ Ex predictis sequitur ꝙ aliter intentio finis debiti ⁊ aliter alie circunstātie/puta obiecti principij temporis ⁊ loci debentur actui. Intentio enim finis vltimi non sic debetur actui ꝙ sine ipsa actualiter existente actꝰ ipse sit culpabilis:nec ipsum exequenti ad penam aliquam imputandus:dum tamen non sit intentio finis contrarij indebiti. Alia autem puta obiectum debituȝ/efficiēs principium locus ⁊ tempus idoneum semper oportet ī esse actui:cum sine eis vel ipsorum aliquo actus sit culpabilis ⁊ aliqua pena dignus. ¶ Aliter posset responderi ad confirmationem predictam:vel negando minorem.non enim intentio finis vltimi est circunstantia debita omni actui virtuoso:sed tm̄ perfecto:qualis non est iste de quo est in presenti sermo.vel concessa maiori ⁊ minori potest dici ꝙ licet nullus actus talium infidelium sit virtuosus:quia intentione finis debiti spoliatus non tamen ex hoc sequitur ꝙ sit culpabilis nec vitiosus cum nec etiam omnes actus fidelium sint virtuosi vel vitiosi seu culpabiles:sed sint aliqui indifferentes.vnde omnis actus ad finem bonum ordinabilis ⁊ ad malum ad neutrum ordinatus potest dici indifferens:quia nec virtuosus nec vitiosus saltem positiue:quia ad finem indebitum non ordinatus.nec etiam est culpabilis aliquo modo:cum vt dictum est non semper operans obligetur ad finem vltimum suo operi debituȝ actualiter intendendū.quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio est.ꝙ actus aliorum infidelium/deum videlicet cōfitentium/potest esse perfecte moraliter virtuosus. ¶ Hec apparet.quia omnis actus moralis ad omnem finem sibi debitum ad quem est ordinabilis/actualiter ordinatus est perfecte moraliter virtuosus.sed actus talium infideliuȝ potest esse huiusmodi.possunt enim tales infideles deum credentes agere propter ipsum.ergo ⁊ ce. ¶ Confirmatur. quia omnis potens diligere deum potest omē quod ipsi cognoscit acceptum eligere propter ipsum:⁊ per cōsequens referre seu ordinare ad eum.sed infideles deuȝ verum agnoscentes ⁊ ponētes possunt sicut ⁊ fideles deum super omnia diligere:cuȝ sic cognoscāt eū quia summum bonum/existere diligendum.ergo ⁊ omnem actuȝ bonū possunt ordinare ad ip̄m.q̄re ⁊c. ¶ Sic ad q̄stionē. ¶ Ad rationeȝ in p̄ncipio apparet solutio ex predictis.

Secundo quæro: Vtrum omne peccatum sit voluntarium.

¶ Et videtur ꝙ sic.quoniam secundum Augustinum primo lib.retract.cap.xij. Adeo peccatū volūtariū est vt nullo mō sit pctm̄ si nō sit voluntariū. ¶ Cōtra quia omne voluntarium est in hominis potestate: sed non omne peccatum est in potestate hominis/vt patet de peccato originali quod quilibet contrahit velit nolit.ergo ⁊c. ¶ Responsio. Primo ad quesitum. Secundo inquiram quid sit peccati subiectum.

Quantum ad primum:dicunt aliqui ꝙ omne peccatum est voluntariū/tamen differenter. Tripliciter enim (vt dicunt) potest intelligi peccatum esse voluntarium. Uno modo.quia est a voluntate vt a causa prima ⁊ remota alterius psone ab illa in qua est peccatum.⁊ sic peccatū originale est voluntariū. Qđ apparet per Augustinū lib.retract.cap.xij.sic dicentē. Illud quod in paruulis dicitur peccatum originale cum adhuc non vtantur arbitrio voluntatis non absurde vocatur voluntarium quia ex prima hominis mala voluntate factum est quodammodo hereditarium. Alio modo peccatum potest dici voluntarium/quia est a voluntate illa cuius est/vt a causa proxima ⁊ immediata in cuius potestate est vitare ipsum:non tm̄ quodlibet p se acceptum:sed etiam omnia simul sumpta.et sic mortale peccatum est voluntarium. Tertio modo potest dici voluntarium:quia est a voluntate similiter vt a causa proxima ⁊ immediata/in cuiꝰ potestate est vitare ipsum ⁊ quodlibet aliud in particulari:non tamen omnia in vniuersali.⁊ sic veniale peccatum est voluntarium.licet enim homo possit vitare quodlibet veniale peccatum demonstratū vt sine alio sumptū:non tamen de lege cōmuni potest trāsire sine omni pctō veniali. ¶ Sed hic modus dicendi est inconnexa accipiens ⁊ in multis deficiens. Deficit enim primo.quando dicit ꝙ volūtas vnius persone potest esse causa culpe alteriꝰ. Hoc siquidem non est verum.nullius enim peccatum potest esse alterius formaliter:licet virtualiter.sicut etiā ī exemplo quod accipit de peccato primorum parentum:propter quod ipsorum filij concipiuntur non in peccato p̄prie sumpto vt a reatu distincto:sed in reatu/vt in precedentibus est ostensum/quādo de peccato originali fuit actum. ¶ Secundo.quia ad istam/quilibet homo currit/sequitur ista/omnis homo currit.ergo consimiliter in proposito/in cuius potestate est quodlibet peccatuȝ singulariter sumptum vitare:⁊ om̄ia simul sumpta/saltem vnum post aliud.et ita inconnexa videtur accipere quando dicit ꝙ homo potest vitare quodlibet veniale peccatum in singulari/non tamen omnia in vniuersali. ¶ Confirmatur.quia quando dicit ꝙ nō potest vitare oīa peccata/aut intelligit ꝙ nō potest omnia vitare simul/aut ꝙ non successiue vnū potest alterum. Si primum/nō est ad propositū.quia esto ꝙ nō vitet omnia simul ipsa respuendo ⁊ quodlibet actualiter detestando: quia nec oīa cōsiderat/sicut nec etiā peccata mortalia: tamē ex quo quodlibet qđ sibi occurrit potest repellere et declinare/sic potest omnia vitare peccata venialia sicut ⁊ mortalia:qđ sufficit ad propositum. Si autē ponatur secundū:ergo non est in potestate eiꝰ vitare quodlibet:quod est falsum.nullus enī peccat in faciendo qđ non potest vitare/nec in omittendo aliquid qđ non pōt facere.ergo ⁊c ¶ Et ideo aliter est dicendum. Ad cuiꝰ euidentiam est sciendū:ꝙ dupliciter potest dici aliquid voluntariū/videlicet positiue/⁊ priuatiue. Positiue dicitur voluntarium omne illud quod fit a voluntate eliciēte vel īperante libere:sic ꝙ est ī eiꝰ potestate qđ elicit nō elicere:⁊ qđ exterius fiendū imperat/non imperare. Priuatiue autem dicitur voluntarium/priuatio illius qđ nō fit a voluntate eliciēte nec imperāte:qđ tamē ab ipsa fieri deberet ⁊ posset.

Hoc præmisso pono tres cōclusiones.

¶ Prima est.ꝙ pctm̄ cōmissionis sumptum materialiē est voluntariū primo mō. ¶ Hec apparet.qm̄ materiale in om̄i pctō est actus a voluntate elicitꝰ tm̄/vel actꝰ elicitus cū imperato simul sumptꝰ.sed ꝯstat ꝙ oīa volūtatis actus elicitus vel imperatus pctō substratus est sic a voluntate libere positiue effectiue/ꝙ posset nō esse qz alias nullū esset in eo pctm̄:cū in nullo ineuitabili vł impossibili possit esse pctm̄.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatᷣ.qz in

nullo actu est peccatū cōmissionis nisi in illo ad quē vitandū homo est obligatus. sed nullus obligat ad vitandum illud qd nō est in sua potestate. ergo ois actus in q est peccatū cōmissionis est in potestate hois. sed omne i potestate hois existens est actus volūtatis elicitus vel imperatus. ergo vtrūqꝫ istorū in quorū altero vel vtroqꝫ est ꝯmissionis pctm/est voluntariū positiue: qꝛ vtꝫ est a voluntate eliciente vel imperāte libere effectiue. ¶ Secunda cōclusio est. ꝙ tā peccatū omissionis ꝙ etiā commissionis vt formaliter sumptum est voluntariū secundo modo/vtꝫ priuatiue. ¶ Hec apparet. Primo de omi peccato omissionis. quoniā omissionis peccatū formaliter sumptū est carētia seu ꝑuatio actus debiti ab omitente. sed omis actus ab aliq debitus est ipsi possibilis: cū nullus sit ad sibi impossibile obligatus. ergo omissionis pctm dicit voluntariuꝫ qꝛ est carentia seu priuatio illius qd nō est a voluntate eliciente vl imperāte: qd tn posset ab ea existere ⁊ deberet. quare ⁊c. ¶ Secūdo hoc idem apparet de ꝯmissionis peccato vt formaliter sumpto/saltē de aliquo: vt de omni illo qd cōsistit in carētia alicuius circūstantie debite actui ⁊ possibili ipsuꝫ exercenti/sicut celebrare missaꝫ in loco indebito vel tempore interdicto. cōstat eni ꝙ pctm i tali actu ⁊ in alio quocunqꝫ sibi simili est carentia circūstātie ipsi debite ⁊ debite ⁊ dari possibilis ab agente/puta loci cōuenientis ⁊ tēporis. sed priuatio eius qd posset esse a voluntate ⁊ deberet: qd tn nō est/dicit pctm volūtariū isto modo/vtꝫ priuatiue. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat. quia qd est voluntariū taꝫ antecedēter ꝙ etiā consequēter/est voluntariū simpliciter. sed predictum commissionis peccatuꝫ ⁊ aliud quodcunqꝫ illi simile est voluntarium priuatiue vtroqꝫ istorū modorꝫ: cum posset idem actus ⁊ ab eodē agente procedere absqꝫ peccato aliquo ipsum consequente siue concomitante. ergo ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ aliquod cōmissionis peccatum vt formaliter sumptum est voluntarium precise antecedenter non autem consequenter. ¶ Hec apparet. quoniā omne illud cōsequens qd sequitur necessario antecedēs/est voluntarium isto modo respectu illius in cuius potestate est ponere vl nō ponere antecedens. ſꝫ aliquod cōmissionis peccatū est qd actū substratū vt ē talis agētis sequit necessario: sicut actū incōtinētie religiosi sequit necīo i ipo effectu deformitas que est ipsum cōmissionis peccatum formaliter sumptū qui tamē actus substratus est in potestate peccantis. ergo licet hmōi cōmissionis peccatū sit voluntariū antecedenter: quia vtꝫ actus quē sequit est in potestate peccantis: non tamen cōsequēter/actu hmōi antecedente existente: cum ipsum positū non sit in eius potestate nō sequi tale peccatū. ¶ Confirmatur. quia si peccatuꝫ esset in potestate hominis consequenter/nullus cōmuniter committendo peccaret: cum nec in actu quem cōmittit peccatum/sed tm delectationē intendat. delectatio autem ipsa vt sumpta formaliter nō est peccatum: cum sit ens aliquod positiuum. quare ⁊c. ¶ Nec valet si contra hoc arguatur de alio peccato de quo dictum est in conclusiōe scda ꝙ est volūtariū tā añcedēter ꝙ et cōsequēt. qꝛ licet hoc sit verū ꝯparādo peccatū ad actū sic positiue circūstātionatū/puta vt in tali loco vl in tali tpe vl a tali ꝓncipio factū: nō tn vt absolute factū. ¶ Quarta ⁊ vltima cōclusio est. ꝙ nullū peccatuꝫ vt virtualiter sumptū/vtꝫ pro reatu/est voluntariū nisi tm antecedenter. ¶ Hec apꝑet. quoniā licet sit in hois potestate peccare vel nō peccare: nō tamē ꝙ pro peccato sit reus vel nō: nec ꝙ ꝓ tali pctō sit ad tantā penā obligatꝰ: ⁊ ꝓ alio ad maiorē. post pctm eni cōmissum necessario sequitur in hoie reatus ipso hoie volente vel nolente. quare ⁊c. ¶ Ex predictis apparet: ꝙ omne pctm est voluntariuꝫ licet aliqualiter differēter. quia tn vitare quodlibet peccatum veniale/est valde difficile: ideo quādoqꝫ dicit nō eē in nostra potestate nec nobis possibile. non ꝙ simplr ⁊ absolute sit impossibile: quia nec tunc aliquis peccaret in non vitando aliqd tale pctm veniale qd vitare est sibi īpossibile. sed dicit impossibile hoc ē valde difficile. ¶ Hec de Primo.

Quantum ad secūdum: apparet ex superioribus quid dicēdū. Cū eni peccatū sumptū formaliter sit priuatio: cuius subiectū dicit illud quod est subiectum habitus priuationi oppositi receptiuum: per consequens subiectū peccati cōmissionis immediatum est actus priuatus aliquo sibi debito. q priuatio est ipm peccatum formaliter sumptum. subiectum aūt remotū est subiectū ipsius actus qd est ad vitandū actuꝫ huiusmodi obligatuꝫ: vel ad ipsum debite exequendū: si actꝰ talis est ipsi licitus absolute siue vt aliquo modo factus. subiectū autem peccati omissionis consistentis in omissiōe actꝰ debiti ab omittēte est ipe omittēs ad actū hmōi obligatus. ¶ Sic ad questionē. ¶ Ad rationē in ꝓncipio apparet solutio ex predictis: qꝛ vt sepe alias dictū est/originalis defectus debet dici ⁊ est reatus: nō autem peccatum proprie sumptum diuisum contra reatū.

Circa distinctionem quadragesimāsecūdam/in qua magister determinat primo de peccato: cōparando actum interiorem ad exteriorē in ratione peccati: Secundo de diuisione peccati in veniale ⁊ mortale: Tertio de differētijs siue modis peccatorū diuersis: Et quarto de distinctione seu diuisione peccati mortalis in septē pctā capitalia: Quero per ordinē de istis oibus quatuor. Et primo de pmo. Utrū actus exterior imperatꝰ addat ad interiorem/bonitatē aliquā vl malitiam moralē. ¶ Et videt ꝙ sic. quia meliora sunt plura bona simul sumpta ꝙ aliquod illorū tm per se sumptum: sicut ⁊ plura mala sunt peiora ꝙ pauciora. sed tam actus interior elicitus ꝙ exterior imperatus est moraliter bonus/si est conformis: ⁊ malus quādo difformis recto dictamini ratiōis ergo actus exterior bonus addit ad interiorem bonum moralem/bonitatē: ⁊ malus ad malū malitiam. ¶ Contra. quia omnis actus moraliter bonus est meritorius exercenti ipsum in gratia existenti. ſꝫ actus exterior per se sumptus nō est meritorius nec demeritorius: cū tam meritū ꝙ demeritū sint tmmodo voluntaria: cuiusmodi nō est talis actꝰ. ꝗ ⁊c. ¶ Rñsio. vbi sic ꝓcedā. Primo dicā ad qōnē. Scdo inqrā qddā aliud ipsi annexū/vtꝫ an actus exterioris actionis addat meritū ⁊ demeritū ad actum interioris electionis vel respuitionis.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ actꝰ exterior dupliciter potest sumi. Uno modo vt ꝑ se tm sine interiori positus. Alio modo cū interiori electione acceptus: ⁊ ipso mediāte ⁊ imperāte productus. Et primo mō sumptus/nec est bonus moraliter nec malus quia nec habet rationeꝫ voluntarij vt sic: sed tm vt alio modo sumptus. Et hoc mō ꝯsiderant in qōne ista actꝰ hmōi interior ⁊ exterior/vtꝫ vt simul/nō vt seorsum accepti: qꝛ etiā actus interior sine exteriori possibili sumptꝰ non est efficax sed remissus. hic aūt accipit interior qui nō est efficacior in illo in quo est cū exteriori imperato ꝙ in illo in quo est separatus ab ipso: vt si aliquis eque intense vult facere homicidium vel sustinere pro Christo

martyriũ:qḋ tamen non facit quia nõ potest:sicut alius q̄ eq̄ appetit vlo ↄplet de facto.⁊ de talibus querit questio/an vez habens ꝓpositũ ⁊ factum plus deficiat vel proficiat q̄ habens tm̄ animũ siue propositũ ⁊ nõ factũ ¶Hoc premisso/est opinio quorũdam dicẽtium:q actꝰ exterior nullam bonitatem moralem nec malitiam addit ad actum interiorem.Qḋ probant.quia tota difformitas vel conformitas actus ex sola affectione voluntatis pensatur.secundũ enim Philosophũ tertio Ethi. Ex hoc solo actus est moralis quia elicitur a voluntate secundum affectionem ⁊ electionẽ.sed tanta est affectio ⁊ electio/vt supponit̄/in solo actu efficaci interiori/quãta in ipso simul cũ exteriori accepto.ergo ⁊c.¶Sed hic modus dicendi nõ videtur rationabilis.quoniã omẽ tale coniunctũ tali facit magis tale vel intẽsiue:si ex vtroq̄ fiat aliquid per se vnum:vel si non/saltem extensiue. sed tam actus voluntatis interior elicitus q̄ exterior imperatus vt illi cõiunctus est moraliter bonus vel malꝰ. ergo vel maior bonitas aut malitia moralis intensiue vel saltẽ plures extẽsiue ⁊ numero distincte sunt vbi concurrit cũ interiori actu exterior/q̄ vbi est sine exteriori interior.¶Minor probat̄.quia omis actus natus fieri cõformiter vel difformiter recto rationis dictamini est moralis:⁊ per cõsequens bonus moraliter vel malus.sȝ talis est nõ tm̄ actus volũtatis interior elicitus sed etiam illo mediante actus exterior imperatus.ergo ⁊c.

Et ideo dico aliter.Ad cuius euidẽtiam pono duas cõclusiones.¶Prima est.q actus exterior non facit interiorem intensiue meliorem vl̄ deteriorem. ¶Hec probatur.quoniam ex diuersis talibus in diuersis subiectis existentibus non fit intensiue aliquid magis tale.sed actus exterior ⁊ interior sunt diuersorũ subiectorum.ergo licet vterq̄ sit bonus vel malus moraliter:nõ tamẽ ex vno alius intẽdit̄ aliqualr̄.q̄re ⁊c.¶Cõfirmat̄.quia eorum que sunt alterius rationis neutrum intendit alterum.sed actus interior ⁊ exterior sunt alterius rationis.ergo ⁊c.¶Preterea arguo sic ad idẽ.nullus actus moraliter bonꝰ efficit̄ melior intẽsiue nisi vl̄ ratione maioris intensionis vel ratione appositionis alicuius circumstantie sibi deficientis:vt intentionis vltimi finis.sed propter actum exteriorẽ interior nõ intenditur/vt supponit̄/nec aliqua circumstantia ipsi necessaria addit̄.ergo ⁊c.¶Secũda cõclusio est.q actus interior ⁊ exterior simul sunt plura bona vel mala moralia/q̄ interior p se tm̄.¶Hec appet.quia vt ꝓbatũ est/tã actꝰ exterior q̄ interior est actus moraliter bonꝰ vel malus: quia cõcors vel discors recto dictamini rationis ⁊ in potestate hominis.ergo ⁊c.¶Confirmat̄.quia omis actꝰ habens propriã rationẽ ⁊ modũ deducendi in finẽ debitũ habet propriam bonitatẽ moralẽ.¶Hoc apparet.quia nec actus aliquis dicitur perfecte moraliter bonus nisi in ordine ad finem sibi debitum/vt in precedentibus fuit dictũ.ergo illi actus habẽt diuersas bonitates morales:quorum sunt diuersi ⁊ boni debiti eis fines.sed licet finis vltimus sit omniũ actuũ tam exterioꝝ q̄ interiorum:tamẽ citra istum aliquis est finis actus exterioris qui nullo modo attingit̄ per interiorem:sicut apparet in exemplo euidẽti de actu exteriori fortitudinis ad quem sequitur liberatio cõmunitatis:nõ autẽ ad actũ interiorem.non enim qui appetit mori sed q̄ morit̄ ꝓ republica liberat ipsam.finis etiã martyrij sanctorũ fuit etiã approbatio ⁊ testificatio ac defensio veritatis fidei Christiane:qui finis sic fuit secutus per exteriorẽ actũ cũ interiori positũ q nunq̄ prouenisset nec sequi potuisset ex actuꝰ interiori tm̄.Cõsimilr̄ accidit in malis.ↄstat enĩ q longe plus damnificat vel ledit qui aliquẽ facto interficit q̄ qui tm̄ in hoc consentit nec tñ exterius perficit.ergo ⁊c.¶Preterea omnes actus morales habẽtes diuersas circũstantias a recta ratione dictatas habent diuersas bonitates morales vel malitias quando talibus circumstantijs debitis sibi carẽt.sed actus interioris ⁊ exterioris circumstantie eis debite sunt diuersi/ vt apparet de intentione finis/que est circumstantia principalis:cum aliũ finem(vt dictum est)habeat actꝰ exterior q̄ interior.ergo ⁊c.¶Hec de Primo.

Quantum ad secũdum:dicunt aliqui q actus bonus exterior nullũ meretur premiũ essentiale sed tm̄ accidẽtale.quod quidẽ premiũ est gaudiũ quod habent beati in gloria nõ de obiecto increato:sed de bono per ipsos facto.¶Primũ/vez q bonus actus exterior nõ mereatur aliquod essentiale premiũ maius seu intensius q̄ interior eque efficax per se solũ/ꝓbãt.quia huiusmodi essentiale premium nulli debetur ratiõe alicuius actus sui nisi ratione voluntarij.ergo eis debet̄ equale essentiale premiũ quorum actus voluntariꝰ meritorius est equalis.sed nõ plus est de volũtario intensiue in habente actum interiorẽ ⁊ exteriorem simul q̄ in habẽte interiorẽ tm̄ eque tñ intensum tñ efficacẽ.nõ enĩ plus habet de volũtario qui vult mori ꝓ Christo ⁊ moritur de facto/q̄ ille qui intense vult ⁊ appetit mori in animo non tamen moritur de facto.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.quia equale premiũ debetur per se primo charitati ergo propter solũ illud augetur hmõi premium qḋ meretur charitatis augmentũ.sed actus exterior nõ meretur maiorem charitatem:ergo nec maiorem felicitatẽ. ¶Secundũ/vez q hmõi actus exterior mereatur aliquod accidentale premiũ/probant.quia omẽ bonũ meret̄ aliquod premiũ.sed actus exterior est bonus moralit̄ propria bonitate:⁊ alia a bonitate actus interioris.ergo meret̄ aliquod premium:sed non essentiale/ergo accidentale.¶Confirmatur.quia triplex aureola ponit̄ a doctoribus/vez martyrum/virginũ/⁊ doctorũ.sed talem aureolam non meretur solus actus interior/vt saltẽ euidẽter apparet de aureola doctoꝝ/quã precise meretur actus exterior doctrine.ergo ⁊c.¶Sed cõtra istũ modum dicendi licet cõmunem arguo.Primo sic.omis actus perfecte moraliter virtuosus ⁊ bonꝰ meretur existenti in charitate ⁊ cum charitate exequenti ipsum essentiale premium.sed actus exterior bonus ab interiori precedenti elicitus seu imperatus est perfecte in suo genere moraliter virtuosus.ergo ⁊c.¶Cõfirmatur.quia in Christo moriente nõ fuit actus volendi mori interior intensior q̄ prius.eque enim intense mori voluit statim vt conceptus fuit in vtero sicut quãdo passus extitit in ligno.sed Christus plus ⁊ maius essentiale premiũ meruit in ligno passus/q̄ quãdo in vtero est conceptus.ergo actus exterior ad hoc aliquid extitit operatus.quare ⁊c.¶Minor apparet.nec enĩ videt̄ verisimile q sic Christus statim vt conceptus per actũ interiorem quo pati voluit,totũ premiũ hoiũ electoꝝ qḋ meruit meruerit:q ad hoc nihil valuerit nec ꝓfecerit actus exterior passionis postmodũ subsequutus.quare ⁊c.¶Minor apparet ad idẽ.sicut se habet malus actus exterior ad penã infernalẽ:ita ⁊ bonus exterior ad gloriam eternam essentialẽ.sed malus actus exterior sic se habet ad penam q maiorem penam intensiue meret̄ quilibet propter ipm̄ simul cũ actu interiori acceptũ/q̄ propter actũ malum interiorem tm̄:licet eque intensum.sicut maiorẽ penam meretur quis propter homicidium vel adulterium post consensum interiorem secutũ/q̄ aliquis aliꝰ propter solum consensum interiorem:licet eque intensum ad aliquod predictorum.quia ⁊ actus exterior est

cõmunitati dãnosus ⁊ nefarius: non autẽ interior consensus solus / nisi ei cuius est tñ. ergo ⁊ in proposito de actu bono exteriori cõsimiliter est dicendum / videlicet ꝙ licet vt per se sine interiori acceptus nec sit meritorius nec demeritorius: quia nec voluntarius nec humanus: tamen vt cũ interiori coniunctus aliquid plus meretur ꝙ̃ interior per se solus / nõ tñ premium accidentale sed etiam essentiale. ¶ Confirmat̃. quia oĩs bonus actus in charitate factus aliquid meretur exequẽti ipsum cum charitate: qd̃ nõ meretur alteri / vȝ extra charitatem existẽti. sed actus exterior est bonus vel malus ⁊ bonus extra charitatẽ factus potest mereri alia a p̃mio essentiali / puta aliquod temporale / ⁊ etiã lamentum penitentie quo peccator cõuertitur ad deum: ⁊ conuersus ad ipsum meretur postea premium sempiternuȝ in quo premio existentes gaudẽt (vt videtur probabile) de eo illo qd̃ sciũt fuisse occasionẽ ꝯuersionis sue ad deũ ⁊ cõsequẽter ꝯsequẽdi p̃miũ sempiternũ. sȝ act⁹ exterior bonus etiã extra charitatẽ factus est hmõi q̃ ad mltos: ergo vltra istud accidentale gaudium qd̃ meretur quibuslibet existẽtib⁹ extra charitatẽ actus bon⁹ exterior meretur essentiale premiũ omnibus in charitate existẽtibus ipsumq; cum charitate exequentibus.

Et ideo aliter est dicendũ. Ad cuius euidentiam pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est. ꝙ actus primo meritorius vel demeritorius est actus voluntatis interior elicitus solus. ¶ Hec ꝓbat̃. qm̃ illud est primo tale / qd̃ est tale omni alio circũscripto: ⁊ nihil aliud ab ipso est tale nisi in ordine ad ipsum. ergo in proposito solus ille actus est primo meritorius vel demeritorius: qui est meritorius omni alio circũscripto: ⁊ nullus alius actus est meritorius nec demeritorius sine ipso. sed actus voluntatis interior est hmõi. ipse eniȝ sine omni exteriori positus est moraliter bonus vel malus: ⁊ per consequens meritorius vel demeritorius: non autẽ aliquis actus exterior positus sine ipso: quia nec talis actus est voluntarius seu humanus. ergo ⁊c. ¶ Secunda conclusio est. ꝙ actus exterior cum interiori positus ac ipso mediante productus / est meritorius vel demeritorius secundo. ¶ Hec apparet. quia sicut ille actus dicitur primo meritorius vel demeritorius q̃ est talis nõ propter aliquem actum alium a seipso: ita econuerso ille dicitur meritorius vel demeritorius secundo: qui non est talis per se positus: sed tñ vt ad aliuȝ primo meritorium vel demeritorium comparatus. sed actus voluntatis exterior impat⁹ est hmõi. non eñ vt per se positus est moraliter bonus nec malus: nec per cõsequens meritorius nec demeritorius: sed tñ vt ad actum interiorem p̃suppositum ⁊ secum positum comparatus. g̃ ⁊c. ¶ Tertia conclusio est. ꝙ bonus actus exterior cum actu bono interiori positus meretur existenti in charitate ⁊ ex charitate eũ exequenti premiũ speciale essentiale vltra illud qd̃ meretur actus bonus interior quem presupponit. ¶ Hec apparet ex predictis superius / arguendo cõtra opinionem oppositam. omnis eñ actus bonus moraliter viatoris in charitate existentis est meritorius p̃mij nõ tñ accidentalis sed etiam essentialis: sicut et omnis actus malus miserie eternalis. sed actus exterior cum interiori positus potest esse moraliter bonus: alias non mereretur premium accidentale. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. quia ꝙ aliquis per aliquem bonum actum mereatur tñ accidentale ⁊ non essentiale: aut hoc est quia ille cuius est talis actus non est in gratia sed in culpa: aut quia habet totum essentiale premium: sicut quilibȝ beatorum: qui licet suis orationibus quibus mediantibus adiuuant viatores / ipsosq; ad viam salutis adducunt / merentur accidentale premium / puta gaudium de conuersione ipsorum secundum sententiam saluatoris. Matthei. xv. non tamen aliquod essentiale: quia iã habent totum ipsum. ergo per quemcunq; actum existens in gratia ⁊ in via meretur premium accidentale ⁊ essentiale. omnem enim actum bonum cuiuscunq; taliũ deus statuit non tñ accidentali sed etiam essentiali premio coronandũ. sed actus exterior cõceditur esse moraliter bon⁹ ⁊ meritorius premij accidẽtalis: ergo ⁊ essentialis. ¶ Quarta ⁊ vltima cõclusio est. ꝙ plus meretur vel demeretur homo per actum exteriorem simul cum interiori positum / ꝙ̃ per interiorem eque intensum tñ. Plus tamẽ meretur vel demeretur per actum interiorem solum intensiorem ꝙ̃ per ipsum cum exteriori positum remissiorem. ¶ Hec conclusio quantum ad vtrãq; suã partẽ sequitur corollarie ex predictis. Qd̃ apparet Primo de prima parte. quoniam plures actus boni et omnes meritorij plus merentur vel demerentur / si sunt mali ⁊ demeritorij / omnes simul / ꝙ̃ eoꝝ aliq̃s per se sumptus: dum tamen per se sumptus non sit intensior ꝙ̃ vt cum alio positus. sed vt dictuȝ est / actus exterior est meritorius vel demeritorius: ⁊ constat ꝙ est ab actu interiori distinctus. ergo si actus interior ꝑ se sumptus non est perfectior nec imperfectior ꝙ̃ cum interiori positus plus seu maius essentiale premium homo meretur per vtrunq; istorum actuum vel etiam demeretur / ꝙ̃ per interiorem tñmodo per se sumptũ. ¶ Secunda pars / vȝ ꝙ per interiorem intensiorem tñ plus homo meretur / ꝙ̃ per ipsum remissiorem cum exteriori simul acceptuȝ apparet. quoniam actus interior (vt dictum est) per se primo est meritorius vel demeritorius: nõ aũt actus exterior: cũ nõ sit meritori⁹ nec demeritori⁹ ꝑ se sumptus: sed vt ad actum interiorem tñmodo comparatus. sed intensio seu perfectio illius actus in quo consistit per se primo meritum / maiorẽ affert fructũ ⁊ meretur premiũ ꝙ̃ appositio alterius actus qui nõ est per se meritorius sed tñ vt ad illum aliuȝ comparatus. Et ꝯsimiliter dicendũ est de actu malo interiori intensiori vt per se sumpto ꝙ̃ vt cum actu exteriori: ꝙ videlicet talis propter consimilem rationem maiorem meretur penam. ¶ Sic ad questioneȝ. ¶ Ad illa que arguta sunt superius pro opinione alia improbata. ¶ Ad primum: qñ dicitur ꝙ equale voluntarium meretur equale premium: Dico ꝙ verum est si sit equale. intensiue et extensiue simul: non autem si tñmodo intẽsiue: sicut est in proposito de duobus quorum vnus habet actum interiorem ⁊ exteriorem: ⁊ alius interiorem tñ eque intensum. prim⁹ enim plus habet de voluntario extensiue licet non intensiue. quoniam non tñ actus voluntatis interior elicitus dicitur voluntarius sed etiam exterior imperatus: licet non per se primo vt elicitus: sed vt ad ipsum / quo mediãte exterius ponitur / comparatus. nisi enim iste act⁹ exterior imperatus esset aliquo modo volũtarius / nullo modo esset meritorius: qd̃ tu negas. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem quando dicitur: ꝙ propter solum illud datur maius essentiale premiuȝ quod meretur charitatis augmentum: concedo. sed tunc dico ꝙ falsum est quod accipitur in minori: quia immo actus exterior cũ sit bonus et meritorius vt cum interiori actu positus meretur cum ipso maiorem charitatem sicut et maiorem felicitatem / ꝙ̃ meretur actus ipse interior eque intensus tñmodo per se sumptus. quare ⁊ cetera. ¶ Ad alia quibus arguitur ꝙ mereantur premium accidentale: non oportet respondere: quia verum concludũt: nõ tamen in aliquo contra dicta. immo (vt dictum est) ex hoc sequitur ꝙ mereantur actus huiusmodi maius premium essentiale / quia videlicet merentur accidentale.

¶ Ad ronē in principio apparet ex dictis ꝙ falsū in minori accipit: quando dicit ꝙ actus exterior nō est meritorius nec demeritorius nec alicuius voluntatis: quis immo est actus voluntatis imperatus/licet non elicit⁹. quare ⁊c.

Secundo quero de secundo: puta de distinctione seu diuisiōe peccati in veniale ⁊ mortale: Utrū peccatū mortale ⁊ veniale specifice distiguant. ¶ Et videt ꝙ sic quoniam que plus distinguūtur ꝙ distincta specie/specifice distinguuntur. sed peccatum quodcunqȝ mortale pl⁹ distinguitur a veniali ꝙ aliq̄ venialia nec mortalia inter se adinuicē sint distincta. Cōstat aūt tā pctā mortalia ꝙ venialia īter se specifice eē distincta. nō enī pctm̄ superbie est eiusdē rōnis specifice cū pctō auaritie nec luxurie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. quia cum peccata sumpta formaliter non dicant aliquid positiuum/sed priuatiuū: per consequēs non distinguuntur nisi vel in ordine ad subiectum vel ad obiectum vel ad habitum negatiuum. sed penes nullū illorū veniale peccatum potest distingui specifice a mortali. quoniam circa eundem actum in specie ⁊ ad idē obiectum ⁊ priuatum habitum comparatū contingit peccare aliquando venialiter/aliquando etiā mortaliter vt circa actū gule/ire/vane glorie: ⁊ sic de alijs. ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo enim excludam vnam opinionem. Secundo dicam aliter ad questionē.

Quantum ad primum ⁊ est opinio cuiusdam moderni doctoris dicentis ꝙ peccatum potest tripliciter considerari/videlicet vno modo secundum genus nature ⁊ physice. Alio modo secundum genus moris ⁊ ethice. ⁊ tertio secundum ꝙ habet rationem demeritorij ⁊ theologice. Tunc dicit ꝙ si accipiantur peccatum mortale ⁊ veniale primo vel scd̄o mō non distinguūtur specifice: sed tertio modo tm̄. ¶ Primum videlicet ꝙ non distinguantur specie vt primis duobus modis accipiūtur/ probat. quia peccatū sic sumpta/videlicet physice vel ethice non distinguūtur specie nisi causaliter ex obiecto ⁊ formaliter ex seipsis. sed peccatum veniale non potest distingui a mortali specifice ex obiecto: cū circa eundem actum ⁊ circa idem obiectum cōtingat vtrūqȝ peccatum. ergo ⁊c. ¶ Secundū: videlicet ꝙ vt theologice ista peccata ꝯsiderant specifice sint distincta/probat primo sic. omnia q̄ sunt eiusdē speciei vni ⁊ eidem in specie vniformiter opponuntur. sed peccatum mortale ⁊ veniale vt theologice accipiuntur non opponuntur eidem: quia mortale peccatum est charitati oppositū: non autem veniale peccatū. ergo aliquid intrinsece est in peccato mortali qđ cōsequitur totam eius speciem: ratione cuius ei repugnat gratia quē non repugnat alicui veniali peccato. ¶ Preterea arguit sic ad idem. peccatum mortale ⁊ veniale non dicuntur talia in ordine ad penā sed ad diuinam amicitiam. Dicitur enim peccatum mortale: quia dissoluit diuinam amicitiam ⁊ beneuolentiam ratione cuius peccator efficitur non recōciliabilis quantum est ex se: cum amicitia ⁊ beneuolentia sit radix venie et reconciliationis. Ueniale autem dicitur eo ꝙ derelinquit amicitiam. ⁊ ideo ex se non tollit veniam et vitam amicabilem. ¶ Ex hoc tunc arguit sic. omnes illi actus quorum vnus infringit totaliter amicitiam diuinam et alius non/ sed aliqualiter leuiter ledit eam/ theologice specifice distinguūtur. sed peccatum mortale et veniale sunt tales actus. ergo ⁊c. ¶ Preterea tertio. distinctio specifica actuū sumitur non tm̄ penes obiecta: sed etiā ex concursu aliarum circūstātiarum quas ipsi actus exigunt inquātum tales. sed pctm̄ mortale ⁊ veniale habēt diuersas circūstātias ⁊ oppositas licet circa idem obiectum. ergo ⁊c. ¶ Maior patet. quia aliās omnes actus morales circa idem obiectum in genere essent idem in specie. quod est falsum. ¶ Minor declaratur per exemplum de aliquo actu facto propter vanam gloriā: quo vt vno modo facto est peccatum mortale: ⁊ vt alio modo tm̄ modo veniale. Si enī in tali actu aliquis sic quereret gloriam propriam effrenate ꝙ ad ipsam habendam non vereretur facere contra diuinū preceptū: tunc tali actu est mortale peccatum. Si autem sic appetat gloriam ꝙ si diuinū preceptum sibi in contrarium occurreret talem actum omitteret nec gloriam consequi vellet: tunc in tali actu est tm̄ veniale peccatum. quare ⁊c. ¶ Preterea quarto ⁊ vltimo arguitur. quia distinctio specifica peccati vt opponit virtuti/ theologice loquēdo/ accipitur secundū aliud ⁊ aliud modum deuiandi a volūtate diuina. sed aliter a volūtate diuina deuiat peccatum veniale ⁊ aliter mortale. quia peccatū mortale deuiat a p̄cipiēte prohibente ⁊ obligante. veniale autem non deuiat nisi a consulente volūtate: nullum enim veniale peccatum est contra diuinū preceptum: sed tm̄ contra consilium. ergo ⁊c. ¶ Sed iste modus dicendi licet subtilis non videtur rationabilis. quoniā qđ est tale formaliter vt secūdum se absolute sumptū/ est tale vt ad quodcūqȝ aliud sibi extrinsecum comparatum. ¶ Hoc apparet. qꝛ qđ est tale vt secūdum se absolute sumptum nō dimittit esse tale propter aliquod extrinsecum ad ipsum comparatum. sed secundum istum dicendi modum mortale et veniale peccatum sunt talia puta specifice indistincta: vt secundū se formaliter absolute accepta. ergo ⁊ talia sunt ad quodcūqȝ eis extrinsecū comparata. sed vt theologice accipiuntur/ ad aliquid eis accidentale ⁊ extrinsecū cōparantur. ergo ⁊c. ¶ Minor quātum ad eius primā partem: vȝ ꝙ peccatum mortale ⁊ veniale sint indistincta specie secūdum se formaliter sumpta/ secūdum istum modum dicendi/ apparet. qm̄ que secūdū totū id qđ sunt formaliter sunt indistincta: vt absolute formaliter sumpta sunt specie indistincta. sed secūdum istum modū dicendi peccatum veniale ⁊ mortale peccatum tam vt in genere entis seu physice ꝙ etiam vt in genere moris seu ethice sunt specifice indistincta/ ⁊ per ꝯñs scd̄m totum esse siue materiale positiuū siue formale priuatiuū ipsorum: cum nihil aliud dicant ꝙ naturale aliqđ vel morale. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars/ vȝ ꝙ vt theologice accipiūtur ad aliquid eis extrinsecum comparantur/ apparet. quoniam ista non dicuntur theologice accipi nisi vt ad obiectum theologicum puta ad deum ipsa punire statuentē sic vel aliter comparantur. hoc autem videlicet peccata puniri ⁊ a deo inhiberi fieri vel permitti omnino est extrinsecum ⁊ accidentale cuicūqȝ peccato tam mortali ꝙ etiā veniali. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. qꝛ aut peccata mortalia et venialia vt theologice considerata accipiūtur formaliter scd̄m se: aut virtualiter pro reatu. Si primo modō/ ergo ꝯsimiliter accipiūtur theologice sicut physice ⁊ ethice: puta formaliter scd̄m se absolute/ ⁊ p̄ ꝯñs sicut vt accepta physice ⁊ ethice: ita etiā ⁊ vt theologice sunt specie indistincta. si aūt secūdo modo accipiātur vȝ virtualiter pro reatu: cū reatus nō sit culpa sed eius sequela/ per consequēs licet reatus peccati mortalis differat specie a reatu peccati venialis: ex hoc non sequitur ꝙ peccata ipsa sumpta formaliter sint distincta: quia nec ēt huiusmodi reatus taliū peccatorum videlicet venialis ⁊ mortalis distinguuntur nisi secūdū magis ⁊ minus. quia reatus peccati venialis est obligatio ad penam minorem: quia ad temporalem. reatus autem peccati mortalis est obligatio ad penam eternam/ ⁊ per consequens ad maiorem. quare ⁊c.

Nec valent rationes quæ superius adducuntur vt manifeste patet per singulas discurrendo. ¶ Ad primam enim quando dicitur: q omnia eidem sunt opposita que sunt specie indistincta: concedo. sed tunc nego minorē. nullum enim peccatum mortale magis q̄ veniale opponit̄ charitati. Unde q charitas non tollatur propter peccatum veniale/sed propter mortale hoc non est propter aliquam oppositionē maiorem inter charitatem ipsam ⁊ peccatum mortale/q̄ inter charitatem ⁊ peccatum veniale: sed solum quia deus statuit q: sibi placuit subtrahere charitatem homini isto peccato et non alio delinquenti. ⁊ ideo falsum assumitur quando dicitur q aliquid intrinsece est in mortali peccato tm̄: ratione cui⁹ gratia repugnat ipsi ⁊ nō alicui veniali. ¶ Ad secundam: quando dicitur q peccatum mortale ⁊ veniale non dicuntur in ordine ad penam eis debitam sed ad diuinam amicitiam quā mortale dissoluit totaliter/⁊ veniale non sed ledit ipsam aliqualiter/tamen leuiter: Dico q hoc est simpliciter falsum: quoniam deum vnum diligere ⁊ alium odire non est aliud q̄ ipsum vnū ad gloriam ⁊ alium ad penam ordinare/ vel actu vnum premiare ⁊ alterum condemnare. vnde diuina amicitia ad vnum ⁊ ira seu odium eius ad alterum non dicunt aliqua deo intrinseca distincta: cum eodem actu omnino intrinsece indistincto deus vni puta ei quem dicitur diligere velit gloriā: ⁊ alteri quē odire dicitur/ velit penā: sed tm̄ ista videlicet amor ⁊ odium de deo dicta connotant diuersa extrinseca supradicta: puta penam vni puta ex olo inferendam vel actualiter iam illatam: ⁊ gloriam dilecto similiter conferendam vel actualiter iam collatam. ergo mortale peccatum dissoluere totaliter diuinā amicitiam/non autem veniale non est aliud q̄ ipm̄ mortale peccatum ⁊ non veniale mereri amissionem glorie per diuinam amicitiam connotate/ ⁊ consecutionem pene eterne per diuinum odium consimiliter connotate. quare ⁊c. ¶ Et ideo ad rationem in forma quando dicitur in maiori q omnes actus quorum vnus infringit diuinam amicitiam ⁊c. Dico q hec est falsa. quoniam infringere diuinam amicitiam non est aliud q̄ perdere gratiam ⁊ gloriam/⁊ mereri penam eternam. hoc autem fit quia sic deus fieri statuit per quodcunq peccatum mortale ⁊ non per aliquod veniale. sed in eodem actu secūdū speciem tam entis q̄ etiam moris potest esse mortale et veniale peccatum vt patebit ex dicendis tam in ista q̄ in alia questione. ergo ⁊c. ¶ Ad tertiam quando dicitur q peccata distinguūtur ⁊c. concedo. Sed quando dicitur in minori q peccatum mortale ⁊ veniale habent diuersas circūstantias: Dico q verum est. sed non specie saltem omnia: vt etiam apparet in exemplo ei⁹ qđ ad probationem istius minoris adducit. quoniam effrenate seu intense ⁊ non intense sed remisse propriam gloriam appetere/non distinguuntur nisi sicut album remissum ⁊ intensum. sed talia nō sunt specie distincta. ergo ⁊c. ¶ Ad quartam quando dicitur q destinctio specifica peccatorum accipitur secundū alium ⁊ aliū deuiandi modū ⁊c. Dico q hoc non est verū. Qđ apparet. ¶ Primo. qz cū omnia peccata mortalia deuient a diuina voluntate prohibente / per consequens vniformiter isto modo omnia essent eiusdem speciei: si ideo veniale distinguitur specie a mortali: quia veniale deuiat a voluntate consulente et mortale a voluntate prohibente. hoc autem est falsū. ergo ⁊c. ¶ Secundo. quia peccatum a deo deuiere seu auertere non est aliud q̄ ipsum mereri perdere gloriam vel pro semper vt mortale/vel pro aliquo tempore vt veniale: ⁊ consequi penam aliquam eternalem vel temporalem. Nec peccatum mortale dicitur magis q̄ veniale nec aliter a deo hominem auertere nisi quia maiorem meretur penam. sed q tali peccato talis debeatur pena et alteri alia: hoc omnino accidit peccato. nec quia vnū peccatum maiorem meretur penam q̄ alterum/ ideo ab ipō arguitur specie esse distinctum: cum in quocūq eadē specie peccati sit dare vnū peccatum alio grauius/⁊ per consequens per quod homo est maiori pena dignus. non enim omnia peccata superbie nec auaritie sunt equalia in malitia nec etiam in debita eis pena. quare ⁊c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: vbi aliter est dicendum: premitto tria ad euidentiā dicendorū. ¶ Primum est: q hic non queritur an aliquod peccatū veniale differat specie ab aliquo mortali peccato. hoc enī nulli est dubium/nec per consequens ab aliquo est querendum. Sed queritur: vtrum quodlibet veniale differat specie a quocūq mortali: ita q nullum sit veniale peccatum ab aliquo mortali peccato specifice idistinctum. ¶ Secundum premittēdum est: q peccatum siue mortale siue veniale siue omissionis siue commissionis potest accipi tripliciter: videlicz materialiter/formaliter/⁊ virtualiter. Materiale in peccato omissionis est omissio siue negatio actus omissi vt absolute accepta. Formale autem est debitū exequendi actum ipsum omissum. non enim omittere actum esset peccatum nisi actus omissus esset debitus omittenti. Materiale autem in peccato cōmissionis est actus absolutus. Formale autem carentia seu priuatio circūstātie ipsi debite alicuius. Uirtuale autem cuiuscunq peccati est reatus sequens ipsum: puta obligatio ad aliquam debitam sibi penam. ¶ Tertium premittēdum est: q peccatum mortale ⁊ veniale vt formaliter sumptum possunt comparari vel vt ad eundem actum substratum commissum vel omissū: vel ad alium ⁊ alium scđm speciē distinctū. licet enī aliquis sit act⁹ in quo non possit esse nisi mortale peccatum/ multi tñ sunt alij in quorum quolibet omisso vel saltem commisso quandoq est mortale/quandoq autem veniale peccatū sicut in ira gula ⁊ vana gloria aliquando est mortale peccatum/⁊ aliquando veniale solū. Siue autem ista peccata ad eundem actum siue ad diuersum secundum speciē comparentur/non est intelligendum ipsa vt formaliter accepta esse indistincta specie vel distincta tanq̄ aliqua in re extra: cū non sint aliquid positiuum sed tm̄ priuatiua: vt sepe in precedentibus fuit dictum. Sed dicuntur vt sic sumpta esse indistincta specie vel distincta: sicut priuatiua aliqua dicuntur distingui: vel quia diuersorū habituum vt cecitas ⁊ surditas: vel quia diuersorum subiectorum vt cecitas hominis ⁊ cecitas alterius animalis. Magis tamē priuationes videntur distingui specifice in ordine ad habit⁹: puta quia sunt habituū diuersorū q̄ in ordīe ad subiecta. ¶ Ex quo sequitur: q peccata vt formaliter sumpta proprius distinguuntur per comparationem ad illa quorum sunt priuationes/ q̄ ad ipsorum subiecta. Qđ apparet. quia licet diuersorum peccatorū commissionis formaliter acceptorum subiecta immediata puta actus commissi specifice distinguantur: tamen vnum ⁊ idem specie est vel esse potest totale subiectum omnium peccatorum omissionis: ⁊ mediatum seu remotum omniū peccatorum commissionis: nec tamen propter hoc ipsa peccata sunt specie indistincta. quare ⁊c.

His pręmissis: pono quatuor conclusiones. ¶ Prima est: q peccatum mortale ⁊ veniale vt sumpta materialiter quantum ad actum cōmissum vel omissū/nō necessario sunt alteri⁹ speciei. ¶ Hec appet.

quia in vno actu scdm speciē indistīcto est aliquādo pec
catum mortale/ ⁊ aliquādo tm̄modo veniale: sicut patet
in exēplo posito in p̄cedenti articulo de appetitu glorie
intēso seu immoderato ⁊ remisso. Idem apparet de actu
gule ⁊ ire ⁊ de alijs pluribus: in quoꝝ quolibet quādoqꝫ
cōmittitur veniale tm̄/ quādoqꝫ etiā mortale peccatum
actu positiuo vtriqꝫ petō istoꝝ substrato remanēte spe-
cifice indistincto. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. quia non tm̄ in
eodē actu specie sed etiā numero potest nūc esse peccatū
veniale ⁊ postea mortale: sicut apparet de exequente ali
quē actum bonū primo ꝓpter vane glorie appetitum re
missum: ⁊ postea cōtinuāte eundē actū ꝓpter appetitū
glorie effrenatū seu imoderatū. Nec tm̄ ex hoc sequitur
q̄ peccatū veniale efficiat mortale nisi eo modo quo al-
bū dicitur effici nigrū. sicut em̄ albū efficit nigrū albo ⁊
nigro supponētibus ꝓ subiecto: ita ⁊ in ꝓposito pecca-
tū veniale potest dici fieri mortale ratione actus substra-
ti nunc sub veniali nunc sub mortali peccato actualiter
existētis quare ⁊c. ¶ Secūda cōclusio est: q̄ peccatum
mortale ⁊ veniale vt formaliter sumpta sunt etiā specie
indistincta/ siue ad eūdem actū in specie siue ad aliū etiā
cōparentur. ¶ Hec ꝓbatur. Et primo cōparādo ipa ad eū
dem actū scdm speciē. quoniā oēs ille priuationes sunt
specie indistincte: que sunt tam subiectorū q̄ etiā habi-
tuū specifice eorūdē. sed peccatū mortale ⁊ veniale respe
ctu eiusdem actus substrati accepta sunt priuationes:
quarū subiectū immediatū puta actus ipe vt supponit
est idem specie. possunt etiā esse ⁊ quādoqꝫ sunt eorundē
habituū scdꝫ speciē/ puta earūdē circūstātiarū: sicut ap
paret de actu facto ꝓpter appetitū glorie effrenatum ⁊
moderatū siue remissum. nec em̄ in talibus actibus sunt
circūstātie indebite specie distincte/ nec carētia circūstā
tiarū debitarū specie distīctarū. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.
q2 sola intensio ⁊ remissio actus nō variat ipm̄ scdm spe
ciem. sed in eodē actu in quo vt remisso ꝑfuit peccatum
veniale/ ē postea vt intenso peccatū mortale: sicut appa
ret tam in exemplo p̄dicto q̄ etiam in actu ire intenso
et remisso. ergo ⁊c. ¶ Secūda pars: vcꝫ q̄ etiā cōparā-
do hmōi peccata veniale vcꝫ ⁊ mortale ad diuersos act9
specie/ sint quādoqꝫ specifice indistincta/ ꝓbatur. q2 pri-
uationes habituū eiusdē rationis sunt eiusdē rōnis spe-
cifice licet sint subiectorū specie distinctoꝝ. ¶ Hoc ap-
paret in exēplo de cecitate diuersorū aīaliū specie: q̄ tm̄
propter identitatē habitus priuati cōceditē esse eiusdem
specifice rōnis. sed ista peccata vcꝫ veniale ⁊ mortale ad
diuersos actus specie cōparata possunt esse ⁊ quandoqꝫ
sunt priuationes habituū puta circūstātiarū specie earū
dē. ergo talia peccata licꝫ actuū specie diuersoꝝ/ in eadē
ne tm̄ ad circūstātias sunt specie indistīcta. ¶ Minor ap
paret in exēplo de peccāte mortaliter in actu contendi
et venialiter in actu comedēdi vel saltādi ꝓpter eūdem
finē indebitū ad quē possunt actus isti licet distīcti spe-
cie/ ordinari. potest em̄ vterqꝫ istorū actuū exerceri ꝓpē
vanā gloriā differenter. quia vnus ꝓpter appetitum va-
ne glorie effrenatum ⁊ immoderatū. ratione cuius est in
in ipo mortale peccatū. ⁊ alius ꝓpter appetitum nō sic
effrenatum: in quo erit peccatum veniale tm̄. ergo ⁊c.
¶ Tertia conclusio est: q̄ peccata venialia ⁊ mortalia
formaliter sumpta vt ad eūdem actum specie cōparata
possunt esse ⁊ quādoqꝫ sunt specie distincta. ¶ Hec ꝓba-
tur. quoniā priuationes diuersorum habituū vt surditas
et cecitas/ licet eiusdē subiecti/ specie dicūtur distingui.
sed peccata mortalia ⁊ venialia circa eundem actū acce
pta ⁊ cōmissa possunt esse ⁊ quandoqꝫ sunt priuationes
circūstātiarū actui debitarum specie diuersarū: sicut ap
paret de actu aliquo qui potest fieri ꝓpter finem indebi-
tum vel in loco inepto vel in tempore interdicto: in quo
quidem vt vno modo īdebite circūstātionato erit pecca
tū veniale: ⁊ vt alio modo etiā circūstantionato indebi-
te erit mortale. ergo ⁊c. ¶ Quarta ꝯclusio est: q̄ pecca-
ta venialia ⁊ mortalia vt sumpta virtualiter ꝓ reatu/ nō
distinguūtur specie saltem quantū ad penam aliquā ad
quā ꝓpter vtrūqꝫ peccatū tāꝫ veniale vcꝫ q̄ mortale est
quilibet obligatus. ¶ Hec appet. qm̄ cū reatus sit obli-
gatio ad penaꝫ/ reatus qui eādem penā specie respiciūt
eiusdem rationis existūt. sed pena saltem aliqua debita
peccato mortali ⁊ veniali est eiusdem speciei. ergo ⁊c.
¶ Minor apparet. quoniā pena damni debita peccato
mortali est carentia perpetua glorie dei. pena aūt damni
debita veniali est carentia eiusdem glorie non ꝓ perpe-
tuo sed ad tempus. sed carere aliquo maiori vel minori
tēpore non differunt specie. ergo pena damni debita mor
tali ⁊ veniali est eiusdem speciei. Pena etiā sensus eius-
dem speciei esse videtur saltem loquendo de pena sensus
qua anima separata a corpore affligitur in inferno eter-
naliter ꝓ mortali peccato/ ⁊ in purgatorio ꝓ veniali. hu
iusmodi enim pena siue sit dolor siue tristitia: nō videtur
distingui in istis ⁊ in alijs nisi vel sicut intēsius ⁊ diutur
nius a remissiori ⁊ min9 durabili/ vel tm̄ sicut diuturni9
et minus diuturnum seu durans. constat enim penā sen-
sus damnatorum esse eternalem: aliorum autem tm̄mo-
de temporalem. An autem pena damnatorum sit inten
sior q̄ pena existentium in purgatorio quātuꝫ durat/ nō
sic est expressuꝫ/ licet ꝓbabile videatur. sed siue sic pona
tur siue aliter/ sequitur ꝓpositum: vcꝫ q̄ pene hmōi non
sint distincte specie/ nec ꝑ ꝯsequēs reatus eas respiciē-
tes. ¶ Ex p̄dictis omnibus apparet q̄ nullo modo vni
uersaliter loquendo peccata venialia ⁊ mortalia specie
distinguūtur nec vt materialiter nec vt formaliter nec vt
virtualiter accipiunt. ¶ Et sic ad questionem. ¶ Ad ra
tionem in principio dicendū: q̄ falsuꝫ accipitur in mino
re. magis enī distinguūtur omnia peccata mortalia spe-
cie distincta etiā venialia inter se dispata ⁊ specie simili
ter distincta: q̄ venialia ⁊ mortalia distinguantur vt for-
maliter accipiūtur/ ⁊ ad eūdem actum vel etiā ad diuer
sos/ sed tamē ad easdē circūstātias specie cōparantur. Ut
aūt peccata accipiūtur virtualiter ꝓ reatu: sic ꝯcedi po
test q̄ magis mortale quōcunqꝫ a veniali q̄ vnū mortale
ab alio distinguatur. quoniam cuicūqꝫ peccato mortali
debetur pena cōsimilis: videlicet eterna. veniali aūt tm̄
modo temporalis.

T Ertio quero: vtrum peccatum
congrue diuidatur in peccatū cordis/ oris/ ⁊
operis. ¶ Et videtur q̄ sic per Magistrum
ipsum sic in litera dicentē. oē etiam peccatū
consistit in aliquo istorum trium predictoruꝫ. sed vnum
quodqꝫ congrue in illa diuiditur: in quorum quolibet sal
uatur: ⁊ per omnia simul sumpta sufficienter simul eua-
cuatur. ergo ⁊c. ¶ Contra. quia peccatū omissionis nec
est cordis nec oris nec operis. Quod apparet. quia pec
catū cordis ꝯsistit in actu interiori: peccatum vero oris
in verbo/ ⁊ peccatum operis in facto cōmisso. sed in nul-
lo istorum consistit peccatum omissionis: cum nec dicat
interiorem actum/ nec verbum/ nec aliquod factum.
ergo ⁊c. ¶ Responsio. vbi est videndum. Primo an ve-
niale possit fieri mortale peccatum. Secundo respondē
dum est ad quesitum.

Quantum ad primū: est sciendum q̄
peccatū potest sumi vel scdm se formaliter vt priuatio
talis actus vel rectitudinis ipsi debite: vel materialiter
pro substrato actu: vel virtualiter ꝓ reatu. ¶ Hoc pre-
misso/ pono tres cōclusiōes. ¶ Prima est: q̄ accipiēdo

ista peccata materialiter pro actu/ veniale peccatū potest fieri mortale: & ecōuerso mortale potest fieri veniale sic intelligendo q idem actus in specie & etiā forte numero potest esse nunc sub vno & postea sub alio peccato istorum. ¶ Hec apparet. quia vt dictū fuit in alia q̄stione in eodem actu in quo vt vno modo facto est peccatū veniale/est mortale vt alio modo facto. ergo &c. ¶ Secūda conclusio est: q accipiēdo ista peccata virtualiter ꝓ reatu/ mortale peccatū sepe efficit̄ veniale: nūq̄ aūt accidit econuerso. ¶ Hec appet. q̄z reatus peccati mortalis est obligatio ad penam eternā. reatus aūt peccati venialis ad penam aliquā temporalē. sed pena eterna debita peccatori ꝓ peccato mortali/mutatur sepe in temporalem sicut in penitentia: ꝓpter quā obligatio ad penam eternam mutatur in obligationē ad penā aliquā temporalē nūq̄ aūt fit ecōuerso: vcȝ q obligatio ad penā temporalem peccato veniali debitā mutetur in obligationem ad penam eternā peccato mortali debitam. ergo &c. ¶ Tertia conclusio est: q vt ista peccata accipiūtur formaliter neutrū fit alterum: loquendo de illis que sunt alterius speciei/licet de aliis que sunt eiusdē speciei forte aliqualiter contrariū posset dici. ¶ Hec apparet. q̄z neutrum oppositorū fit alterum. sed ista peccata vt specie distincta sunt aliquo mō opposita. non sic aūt illa q̄ sunt eiusdem speciei. ergo &c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundū: vbi est respōdendum ad quesitū: dr̄ et rationabiliter a quodā doctore q peccatū nō diuiditur essentialiter in ꝓdicta tria genera peccatorum. sed talis diuisio sicut & alie multe quibus peccata cōmuniter diuidūtur/accipit̄ scd̄m aliquas conditiones peccato extrinsecas. ¶ Ad cui⁹ euidētiā scd̄m eundē sciendum est: q septē considerantur in peccato. secundū que licet sibi extrinseca saltem aliqua ip̄m peccatum diuidit̄ septē modis. ¶ Primo eīn potest cōsiderari in peccato principalitas. & scd̄m hoc diuiditur in septē capitalia & principalia peccata: sub quorum quolibet plurima cōtinentur. ¶ Secūdo potest in peccato considerari eius origo: q̄ est triplex: vcȝ timor/amor/& cupiditas. vnde Augustinus sup illud Psal. Incēsa igni & suffossa dicit q omne peccatum cōmittitur vel amore vel timore vel cupiditate. cuius sunt tres radices: quas enumerat Joā. in prima sua canonica: quādo dicit q oē qđ est in mundo aut est concupiscentia carnis: aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. Est enim cupiditatum alia respectu excellentie: & hec dicitur superbia. Alia respectu diuitiarum: & hec dicitur concupiscentia oculorum. Et tertia respectu delitiarū: que carnis cōcupiscētia nuncupatur. Timor autem & amor sunt radices peccatorum: quia omnis peccans peccat aut impellendo se in malum: & huiusmodi radix est amor: aut retrahēdo se a bono: cuius radix est timor. ¶ Tertio in peccato potest considerari modus agendi. & sic oritur diuisio peccatorum trimembris: qua cōmuniter dicitur q peccatum quādoq̄ oritur ex infirmitate: quādoq̄ ex malitia: quādoq̄ ex ignorantia. omnis enim peccans aut peccat sciēter non propulsatus a passione. & talis dicitur peccare ex malitia. aut sciens: sed tamen impulsus a passione. et sic dicitur peccatuȝ ex infirmitate. aut nesciens/& sic est peccatum ex ignorantia. ¶ Quarto in peccato consideratur immediatū subiectum qđ est actus humanus. & secundum diuersitatem talis actus accipitur quarta diuisio peccatorū: de qua queritur in questione ista/& quam Magister ponit in litera. Actuū enim humanoruȝ alius est omnino extrinsecus. & in tali dicitur esse peccatū operis. Alius omnino intrinsec⁹: in quo dicitur esse peccatū cordis. Et tertius medius quasi partim extrinsecus et partim intrinsecus: in quo dicitur peccatum oris esse. ¶ Quinto potest considerari in peccato obiectū: puta illud in quo peccator dicitur peccare. qđ dicitur eē illud cuius bonū adimit quātum est ex se. & hoc modo diuidit̄ quinto peccatum/ q̄z dicitur q peccatorum aliud est in deum & aliud in proximū & aliud in seipsum. Dicitur enī peccatum in deum illud quo peccator quantū est ex se diminuit bonū dei. Peccatum aūt in proximū/ illud quo peccator diminuit bonū proximi: vt peccatū inuidie murmurationis & detractionis. In seipsuȝ dicitur autē illud per qđ diminuitur bonū peccantis ꝓprium de directo. ¶ Sexto consideratur in peccato debita ipsi pena. & secundum hoc in ordine ad penam accipitur sexta diuisio peccati vulgata/que dicitur q peccatorū aliud est mortale & aliud veniale. Dicitur aūt mortale illud cui pena debita est mors eterna & irremissibilis: quia interminabilis. Veniale autē dicitur cui debetur pena remissibilis siue terminabilis: quia temporalis. ¶ Septimo & vltimo consideratur in peccato lex contra quā venit & a qua deuiat. que quidem lex est diuinū preceptum. qđ quidē diuinū ꝓceptum diuiditur in affirmatiuū & negatiuū. Et in ordine ad ista diuina precepta accipitur alia diuisio peccatorum qua peccatum ip̄m diuiditur in peccatū ꝯmissionis & omissionis. Dicitur enim peccatuȝ omissionis illud qđ deuiat & est contra preceptum affirmatiuū. Commissionis vero peccatum dicitur oē illud qđ est contra preceptum negatiuū. ¶ Ex ꝓdictis apparet quomodo intelligenda sit ista diuisio peccati de qua queritur. non enim peccatum vt formaliter sumptū diuiditur in tria ꝓdicta vt materialiter ꝓ actibus sumpta/nisi sicut priuatio in diuersa subiecta. nec etiā in ip̄a vt formaliter sumpta diuiditur/sicut in diuersa scd̄ȝ speciem eiusdē rōnis. Potest enī esse peccatum vt formaliter sumptū in cōsensu interiori: qđ dicitur peccatū cordis: in verbo vocali qđ dicitur peccatū oris: in facto exteriori qđ dicitur peccatum operis. Eiusdē rationis dico non in ordine ad subiecta sed ad circūstātias: quarum priuationes dicūt̄ ista peccata vt formaliter sumpta. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationē in principio apparet solutio ex ꝓdictis. q̄z scd̄m ꝓdicta cum peccatum in tali diuisione non diuidatur nisi in ordine ad actum substratum/ nō se extendit diuisio huiusmodi ad peccatuȝ omissionis: sed tm̄ ad peccata commissionis. Vel etiaȝ posset dici q ī mo peccatorū omissionis aliud posset dici cordis: vt illud qđ est omissio alicui⁹ act⁹ interioris debiti ab omittente. aliud oris: vt omissio diuini officii: & aliud operis vt omissio act⁹ exterioris debiti ab omittente.

Quarto & vltimo quero: vtrum peccatum in vniuersali acceptum congrue & sufficienter in septem vitia vulgata & capitalia diuidatur. ¶ Et videtur q sic. quia omne cōmune sufficiēter per illa inferiora diuiditur extra que in nullo alio reperitur. sed extra ista septem capitalia et principalia peccata nullum peccatum reperitur. omne enim peccatum sub illorum aliquo continetur. ergo &c. ¶ Contra. quia sufficienter in aliqua diuisum non reperitur in aliquo extra illa. sed multa sunt peccata que nō videntur sub illo septenario contineri: vt peccatum infidelitatis & desperatiōis & alia multa. ergo &c. ¶ Rūsio. vbi sic procedam. Primo enim ostendam quomodo peccatum mortale & veniale in ordine ad sibi extrinseca distinguantur. Quomodo enī vt secundum se accipiuntur distinguant̄/ tam in precedentibus est ostensum. Secūdo inquiram quomodo potest diuidi mortale peccatum siue veniale formaliter acceptum. Tertio dicam ad quesitum.

Quantum ad primum: est sciendum q aliqua est conuenientia/ et aliqua differentia inter ista duo peccata in ordine ad eis extrinseca. In hoc siquidē conueniūt: quoniā vtrūq₃ tam veniale vez q̄ mortale infert mortem/ et aufert aliquo modo vitam. tam peccatū veniale em̄ q̄ mortale est culpa vel mors anime: qua mediante ipsa incurrit mortem pene/ et amittit licet differēter vitam glorie in sequenti. ¶ Differunt aūt ista primo quia peccatuz mortale non tm̄ aufert vitam glorie in sequenti: sed etiam vitam gratie in p̄senti. nullum autem veniale peccatum nec omnia simul sumpta gratiam auferūt nec remittūt. ¶ Secūdo: quia peccatū mortale p penitentiam non remissum aufert in sequenti vitam glorie: et infert mortem pene nō aliquo finito tempore: sed ad semper. veniale autem non infert totalem remotionē sed temporalem dilationem glorie eternalis/ nec p consequens afflictionem mortis pene infernalis sed temporalis tm̄. ¶ Ex quo aliqui inferunt et rationabiliter vt in quarto prolixius ostendetur: q damnati in inferno pro nullo veniali peccato eternaliter sed tm̄ temporaliter puniuntur. ¶ Tertio distinguūtur: quia mortale peccatum cum sit gratie ablatiuū/ est etiā consequēter omnis operationis meritorie mortificatiuum. non sic autem veniale peccatum: quia nec aufert gratie donum/ nec per consequens mortificat aliquod opus bonum. nec enim aliquod opus meritorium dicitur mortificari nisi quia efficitur indignū vita glorie debita. ¶ Probo sic: nunq̄ aliquod opus meritorium efficitur tali vita sibi debita indignum nisi quando vita glorie remouetur. est enim gratia antecedens ad gloriam ex diuino solo statuto necessario requisitum. sed solum mortale peccatum non autē aliquod veniale est istius vite gratie demeritorie ablatiuū. ergo solum ipsum est mortificatiuū omniū meritorum. Et ꝓpter tria p̄dicta tale peccatum mortale quasi antonomatice nuncupat̄. Primo videlicet quia expulsiuū vite glorie. Secundo: quia mortificatiuū omnis operationis meritorie. Tertio: quia inflictiuū mortis pene eterne. Peccatū autem veniale habet contraria supradictis. nec enim propter ipsum expellit̄ vita gratie: nec mortificatur bonum alicuius actionis meritorie in presenti/ nec infligitur mors pene eternalis sed temporalis. Et ideo dicitur veniale: nō quin aliqualiter sit mortale pro quāto infert mortem pene temporalis: et etiam aufert vitam glorie eternalis saltem ad tempus. sed dicitur veniale quia in comparatione ad aliud mortale simpliciter dictum est minimū et facillimū ad veniam ꝓmerēdū: licet in se sit magni ponderis et meroris. non enī est in anima sine magno onere et horrore illud ꝓpter qd̄ ipsa retardatur etiam in instanti ab ingressu seu consecutione beatitudinis sibi debite sempiterne. sed propter peccatum veniale non tm̄ anima a corpore separata a gloria retardatur: in qua retardatione a diuina visione et fruitione cruciatur: sed etiam pena sensus alia agitatur. quare etc. ¶ Ex predictis sequitur corollarie: q licet tā in veniali peccato q̄ in mortali sit conuersio ad bonum aliquod commutabile/ saltem loquendo de peccato commissionis: in solo tamen mortali peccato est etiam auersio ab incommutabili bono puta a deo. ¶ Primū/ vez q in omni commissionis peccato sit conuersio ad bonū aliquod commutabile/ apparet. quia omnis sic peccans peccat in eliciendo aliquem actum indebitum quē elegit/ et ad quem libere se ꝯuertit. ¶ Et si arguatur cōtra hoc: quia ita etiam omnis qui meretur se conuertit ad aliquod cōmutabile bonum/ puta ad ipsum meritorium actum: Dico q non est de merente et de peccante simile propter duo. Primo: quia huiusmodi actus meritorius licet vt in se formaliter sumptus sit aliquid commutabile: est tamen virtualiter incōmutabilis: quia bonū incōmutabile videlicet eternū premium ꝓmeretur. Secūdo quia qui meretur/ actum meritorium ad quē se cōuertit elicit et eligit propter deum: alias non esset perfecte meritorius talis actus. omnis autem se conuertens ad aliquid propter aliud/ principalius se conuertit ad illud ꝓpter qd̄ ad aliquid aliud se conuertit. et ita conuertēs se ad actū meritoriū qui est aliquo mō ꝯmutabilis/ prius et principalius se conuertit ad bonū formaliter incōmutabile qd̄ est deus. sed hic contraria sunt in quolibet siue mortaliter siue tm̄ venialiter delinquēte. q̄re etc. ¶ Secundū: vez q in peccato mortali sit aliquo modo auersio a deo/ apparet. quia omnis se conuertens ad aliquid vel etiam omittens aliquid ꝓpter qd̄ amittit gratiam alicuius/ ab illo cōsequēter et virtualiter se auertit. sed omnis peccans mortaliter cōmittendo se conuertit ad aliquid et omittendo omittit aliquid ꝓpter qd̄ gratiam dei perdit. ergo in omni peccato mortali est auersio a deo nō formaliter et positiue: qualis auersio est in actu odiendi/ nec etiam negatiue tm̄ qualis auersio est in non velle: sed virtualiter/ modo quo infirmus auertēdo se a potione amara ad salutem necessaria/ vel conuertendo se ad aliquid nociuū infirmitatis inductiuū/ ab ipsa sanitate p consequēs se auertit. ¶ Tertiū/ vez q huiusmodi auersio etiā virtualis sola nō sit in aliquo veniali peccato/ apparet propter cōtrariā rationē. quia nullus ꝓpter aliquid cū quo stat gratia alicuius/ dicitur auertere se ab illo. sed cū omni veniali culpa stat dei gratia. g etc. ¶ Hec de primo

Quantum ad secundū: est sciendum q cū priuationes distinguātur p habitus: ideo cū peccatū vt formaliter sumptū dicat aliquid priuatiuū non positiuum: p ꝯñs eius numerus et distinctio habet sumi aut per habit⁹ bonos/ cuiusmōi sunt septē virtutes: qrū tres dicūtur theologice/ et alie quatuor cardinales: aut p act⁹ bonos et meritorios: cuiusmōi sunt act⁹ obseruātie p̄ceptorū. Primo mō dicēdo ponerētur septē peccata: quorū aliud eēt directe oppositū charitati/ aliud fidei/ aliud spei/ aliud prudētie/ aliud tēperātie/ aliud iustitie/ et aliū fortitudini seu cōstātie. Sed q: pctm̄ saltem materialiter cōsistit non in habitu sed in actu cōmisso vel omissō nec p ꝯñs est priuatio habitualis sed tm̄ actualis: ideo melius in ordine ad meritorios actus q̄ ad habitus sumitur distinctio peccatoꝝ. Et ideo isto mō scd̄o sunt distinguēda pctā: vez p actus bonos/ cuiusmōi sunt obseruātie p̄ceptoꝝ dei et cōsiliorū Christi. qm̄ culpa nō est nisi quedā iniustitia actualis nō habitualis. ergo cū actuales iniustitie p actuales iustitias/ sicut habituales p habituales/ vt priuationes p habitus distinguant̄: sequit̄ cum actus hmōi p̄ceptoꝝ sint q̄dā actuales iustitie q p ipsos peccata hmōi mortalia distinguant̄. ¶ Cōfirmat̄. q: actus meritorij tm̄ sunt actus seu obseruātie p̄ceptorum et consilioꝝ. ergo et demeritorij sunt actus oppositi. sed demeritū respicit meritū vt priuatio habitū. priuationes aūt p habitus distinguūtur et numerātur. ergo et pctā mortalia p p̄cepta tm̄/ vel simul p cōsilia et p̄cepta. ¶ Si p̄mo mō: vez tm̄ p p̄cepta distinguāt̄: erūt decē peccata mortalia decē actibus ꝯtraria vl̄ priuatiue opposita. Quorū aliud est cōtra p̄mū prime tabule p̄ceptū: nō habebis deos alienos. Cōtra qd̄ p̄ceptū pōt quis tripliciter peccare mortaliter. Uno mō ꝯtrarie p pctm̄ idololatrie: deū vez aliū adorādo. Scd̄o mō etiam ꝯtrarie p odiū verū deū respuēdo. Tertio mō p̄uatiue/ ip₃ deū verū mēte actualiter nō colēdo. ¶ Et si q̄ras cum sit p̄ceptū vnicu₃ quomō potest esse triplex mortale peccatum ipsi oppositū: Rñdeo q licet hmōi p̄mū p̄ceptū sit vnicum

est tamen ad tria obligatiuū: vez ad nō adorandū deum alium: ad non respuendum deum verum/et tertio ad colendum interius mente ipm. grauius enim est et plus dicit deum mente respuere q̄ ipm non colere. quoniam nō colere tm̄ dicit actum debituz suspendere/ sicut nō velle sed respuere est actum contrarium elicere sicut nolle. ¶ Secundum peccatum est contra secūdum eiusdem tabule preceptum: Non assumes nomen dei in vanū. contra qd̄ errāt omnes falsum iurantes/deum ipsum in sue falsitatis testimonium adducentes: omnes etiam periuri sua promissa licita non complentes: et vniuersaliter omnes incaute et ideliberate se facturos aliquid eis illicitum per deum pmittentes. qui omnes predicti peccāt contra predictum preceptum contrarie. Contradictorie autem peccant contra ipsum omnes deum verbo non honorantes nec laudātes quando tenentur: vt clerici diuinū officium omittentes. huiusmodi enim p̄ceptū obligat semp et p semp ad aliquid negatiuū puta ad nomen domini nū q̄ vane ore tenus assumendum: et non p semp sed pro aliquando ad aliquid positiuū: videlicet ad ipm vocaliter reuerenter et vtiliter assumendū. ¶ Ex quo apparet q̄ dupliciter errare potest aliquis contra ipsum: videlicet contrarie: ipsum dn̄i nomen inaniter assumendo. et contradictorie: ipsum quādo oportet non vtiliter assumendo. quomodo etiam videretur peccare cōtra ipz ille qui nollet iurare aliquod licitum et debitum ad iurādum. iurans enim licite et debite per deum vocaliter / extollit eum ipsum adducendo vt infallibilem et indeceptibilem veritatem. ¶ Tertiū mortale peccatum est cōtra tertium p̄dicte tabule p̄ceptū: vez Memento vt diē sabbati sanctifices. Cōtra qd̄ preceptū etiā dupliciter peccare contingit: videlicet contrarie opus seruile prohibitum faciendo: et contradictorie seu negatiue puta spiritualem cultum deo debitum omittendo. et sic habemus tria peccata mortalia tribus preceptorum prime tabule actibus contraria seu priuatiue opposita: quorū quodlibet in tot diuiditur quot preceptum ipsum complectitur cui opponitur. ¶ Aliis septem actibus seu obseruātijs preceptorum secunde tabule alia septē peccata mortalia opponūtur. Quorz primū opponitur primo: qd̄ est honorare parentes. contra qd̄ preceptum quia obligatiuū p semp ad non inhonorandum/ et p aliquando ad honorādum/ potest quis peccare cōtrarie vel positiue ipos inhonorando siue exterius siue etiam in mente interius vel ɔtradictorie siue priuatiue ipos nō honorādo nec facto eis subueniendo. ¶ Secundū mortale peccatum est contra secundum eiusdem tabule preceptum. qd̄ est: non occides. Contra qd̄ preceptum est nō tm̄ homicidiū positiuum sed etiam permissiuum et quodcunq3 proximo inflictiuum corporale notabile nocumētum. qui enim aliū vulnerat vel mutilat vel mori permittit cum ipsi subuenire possit/ cōtra hoc preceptum directe agit. ¶ Tertiū peccatum est contra tertium preceptum. qd̄ est: non mechaberis. contra quod licet solius operis exterioris explicite interdictiuū peccat̄ p exteriorem actū et etiam per interiorem cōsensum: iuxta illud Matth. 5. Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam iam mechatus est in corde suo. cuicunq3 enim interdicitur actꝰ exterior explicite/et cōsensus interior implicite. ¶ Quartum peccatum est contra quartum preceptum. non furtum facies. contra qd̄ etiam licet non sit primo consensus interior: sed tm̄ actus exterior: tamen vtrūq3 horum est aliqualiter contra ipsum. ¶ Quintū est contra quintum: qd̄ est: non loqueris contra proximū tuum falsum testimonium. contra qd̄ peccant non tm̄ falsum imponētes crimen: sed etiam malum occultum publicando aliū diffamantes: vel bonum diminuendo eum denigrantes/ vel substrahendo totaliter detrahentes. que omnia sunt consimiliter contra istud preceptum siue facta interius per consensum/siue facta exterius per effectum. et ratio huius est: quia eodem precepto quo interdicitur aliquis actus exterior / intelligit̄ ɔsimiliter interdici videlicet implicite consensus interior: nisi de ipso interiori cōsensu apponatur aliud speciale mandatum: qd̄ non est in proposito. ¶ Sextum peccatum est directe contra sextum mandatum. qd̄ est: non concupisces rem proximi tui/nō ancillam nec omnia que illius sunt. Contrā quod preceptum agitur per solum consensum: quoniam actus exterior prohibetur alio speciali mandato. ¶ Septimū et vltimum est contra septimum preceptum. qd̄ est: non desiderabis vxorem eius. contra qd̄ etiam propter p̄dictā rationē agitur per consensum solū. ¶ Transgressiones trium Christi consiliorum que sunt mortalia peccata vouentibus ipa/ et per cōsequens obligatis ad ea/ possunt reduci ad secundum peccatum mortale oppositum secūdo precepto prime tabule. quoniam omnis faciens contra votum/ nomen dei assumit in vanum. sed omnis ad consiliorum obseruantiam obligatus transgrediens aliquod ipsorum facit contra votum quo se ad eorum obseruantiam obligauit. ergo &c. ¶ Ex predictis appet verū esse qd̄ superius fuit premissum: videlicet q̄ omnia peccata sunt quedam iniustitie actuales opposite iustitijs actualibus: videlicet actuum preceptorum. Hoc siquidem apparet per predicta peccata omnia discurrendo. ¶ Et p̄mo hoc patet de primis tribꝰ peccatis/prime tabule tribus preceptis contrarijs. quoniam iniustum est qd̄ debetur alicui nolle ipi sed alteri reddere. sed deo debetur actus mentis quo colatur: laus oris quo extollatur/et cultus operis quo realiter exterius ostēdatur: ergo iniustitie est ista vel ipsorum aliquod vel deo nolle reddere vel velle alteri cui non est debituz exhibere. sed in hoc consistunt vt apparet ex predictis prima tria peccata primis tribus preceptis vel eorum obseruantijs opposita. ergo &c. ¶ Secundo apparet idem de alijs omnibus. quoniam quilibet tenetur suis parentibus honorem impendere/et proximum non ledere aliquo istorum sex modorum: quibꝰ sunt sex data mādata. ergo cum in septem peccatis vltimis factis contra ista septem mandata sint opposita: per ɔn̄s sequit̄ propositum: videlicet q̄ quodlibet ipsorum sit quedaz iniustitia actualis. ¶ Tertio hoc idem apparet de omnibus transgressionibus consiliorum Christi. quoniam (vt dictum est) omnis faciens contra votum licitum facit contra scd̄m prime tabule preceptum: quia videlicet nomen domini assumit in vanum. in hoc autem est iniustitia vt predictum est. ergo &c. ¶ Sed posset aliquis querere: qd̄ peccatuz est vel contra qd̄ preceptum contēptus consiliorum Christi? ¶ Ad hoc dicendum est: q̄ si cōtēptus huiusmodi sit in mente: est contra primum prime tabule preceptum. Si autem in ore/ contra secūdum. ¶ Primum pbatur. quoniam (vt sepe dictum est) ex illo primo precepto: non habebis deos alienos: non tm̄ interdicitur actus idololatrie impendēdus alicui creature: sed etiam p̄cipitur interior actus quo deus est mente colendus. sed qui Christum vel aliquod eius consiliū spernit/deum contemnit cum Christus sit vere deus. ergo talis peccat mortaliter contra primum p̄ceptum prime tabule faciendo: non tm̄ negatiue deum nō colendo: sed etiam qd̄ est grauius positiue siue contrarie ipsum mente interius cōtemnendo ¶ Scd̄m/videlicet q̄ contemnentes consilia ore cōtra ipa et eorum obseruatores latrando et murmurādo peccant contra secundum prime tabule preceptum/ apparet. quoniam ex illo secundo mandato: non assumes nomen dei in vanum: tenemur ad deum interduz vocaliter

laudandum ⁊ ad nihil ipsum ore vocaliter contemnendū. sed hoc facit qui aliqd Christi consiliū mēte cōdēnat ⁊ spernit ore.ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur.quia si assumere nomen dei in vanū est mortale peccatum cōtra secūdū preceptum: multo magis mēte tenere vel verbo asserere aliquod Christi consiliū esse vanū: est peccatū contra idem preceptū. Unde ⁊ grauius peccat qui aliquod Christi cōsilium mente condemnat vel verbo impugnat: φ qui aliquod falsum iurat/ vel quōcūq₃ aliter nomē dei assumit inutiliter. Primū enim videtur esse error nō tm̄ in moribus sed ⁊ in fide.nullus enī potest dei sperinere mēte sine infidelitate. ¶ Ex quo sequitur corollarie: φ multo grauius ⁊ periculosius peccant oēs ad consiliorū obseruantiam nō astricti ea cōtemnēdo ⁊ cōtra ea obloquendo: φ astricti ex voto ad eorum obseruantiā ipa trāsgrediēdo. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium & vltimum: est

sciendum φ peccatū cōueniēter ⁊ sufficienter in.7.capitalia peccata diuidi/potest dupliciter intelligi. Uno modo sic φ omne peccatū sic sub illis.7.contineatur φ ipm sit aliquod illorū formaliter. Alio modo φ sic omnia peccata possibilia sint sub istis.7.cōtenta φ omnia possibilia vel sunt illa formaliter vel oriūtur ab eis occasionaliter ⁊ quodāmodo originaliter. Et isto modo ista.7.vitia puta auaritia/gula/luxuria/vana gloria/ira/inuidia/ et acidia/ dicūtur ⁊ dici possunt vitia capitalia. qr ex quolibet ipsorum oriuntur multa vitia alia: sicut ex acidia q̄ est tristitia de operatione dictata a recta ratione/oritur euagatio pusillanimitas ⁊ desperatio. ex superbia oīa alia secūdū Gregoriū: qui ponit.41.moraliū cap.3.φ.7. peccata mortalia sunt quasi duces sub vno principe qui est superbia. Qd̄ non sic est intelligēdum quasi qdlibet aliorum sit superbia formaliter: sed quia ex ipa sequuntur omnia occasionaliter ⁊ originaliter. ⁊ sic de quolibet aliorum.7.a quibus omnibus multa oriuntur causaliter seu occasionaliter: que tamen nō sunt ipa formaliter. ¶ Hoc pmisso/pono duas conclusiones. ¶ Prima est: φ peccatū non diuiditur sufficienter in septē vitia capitalia supradicta/primo modo intelligendo. ¶ Hec apparet.quia sic diuisum sufficiēter in aliqua non reperitur in aliquo sub nullo illorum diuidentiū cōtento. sed peccatum diuisum reperitur in multis que non sunt formaliter aliquod illorum septem capitalium pdictorū/ sicut de infidelitate ⁊ desperatione arguebatur in principio ⁊ de aliis innumerabilib' posset dici.ergo ⁊c. ¶ Secūda conclusio est: φ peccatum sufficienter ⁊ cōueniēter diuiditur per ista septem capitalia vitia secūdo modo intelligendo. ¶ Hec apparet p rationem contrariā. quoniam nullum potest reperiri peccatū qd̄ nō contineatur sub aliquo septem pdictorum aliquo illorum duorū modorum: vel formaliter vt inferius sub suo superiori/vel originaliter seu occasionaliter/ vt effectus aliquo modo sub causa. Ad hoc autē ostēdēdum oporteret omnia peccata enumerare: ⁊ ostendere de quolibet: a quo septē istorū capitaliū oriretur: qd̄ esset nimiū prolixum. ¶ Et ideo hoc omisso/ ad vidēdū distinctionē istorum septē capitalium inter se a quibus oriūtur alia/est sciēdum secūdum vnū doctorem: φ voluntas committēdo peccat: quia inordinate fertur in aliquod bonum appetibile. est autē huiusmodi bonū triplex: vel vtile delectabile ⁊ honestū. respectu cuiuslibet istorum potest esse in homine appetitus inordinatus ad quē inclinat aliquis habitus vitiosus. Bonū vtile dicitur est illud qd̄ nō est p se appetibile/sed ppter aliud: sicut diuitie que nō sunt p se appetibiles vt dicit phs.4.ethicor. et respectu talis appetibilis: vel vtilis/est auaritia. Est enī auaritia inordinatus appetitus alicuius nō ppter se sed ppter aliud appetibile: qualiter appetibile dicitur vtile. Bonū autem delectabile est duplex scd̄m duplicē appetitum in hoīe existentē. est enī vnus hominis appetitus ⁊ delectatio ptinens ad cōseruationē indiuidui: quia vel respicit actū quo ipm indiuiduum conseruatur: vt actus gustus circa eius appetitum inordinatū est vnū vitium capitale: vel gule. Alius est appetitus ⁊ delectatio ptinens ad cōseruationem speciei: quia vel respicit actū quo species cōseruatur: vt actus generationis circa eius delectationē appetitus inordinatus est aliud vitium capitale qd̄ dicitur peccatum luxurie. Tertium bonū appetibile dicitur bonū honestū. circa huiusmodi aūt bonū seu eius appetitum non potest esse inordinatio de directo. nec enī appetere sciētiam vel virtutes que sunt de numero talium bonorum/ est malum. sed bene est malū appetere talia tm̄ in existimatione hominū: vt appetere videri sapientē ⁊ virtuosum magis φ esse/est malum puta inanis glorie vitiū. Unde quartum capitale peccatum qd̄ est inanis gloria/ est appetitus boni honesti non secūdū se sed in ordine ad existimationem hominū: quia ⁊ talis appetitus est inordinatus non alius quo bonum honestum scd̄m se in rei veritate queritur nō in existimatione aliorum. Et sic habem' quatuor capitalia vitia: quorum primū qd̄ est auaritia/ ē tm̄ circa bonū vtile. secūdum vel gula: est circa bonū delectabile ptinens ad gustum. tertium autē quod est luxuria est circa bonum similiter delectabile ptinens ad tactum. et quartū quod est vana gloria circa bonum honestum nō scd̄m se sumptum sed vt comparatū ad existimationē hominū. ¶ Ad videndū aūt distinctionem ⁊ sufficientiā aliorum trium capitalium peccatorū additur φ appetitus dupliciter fertur in triplex bonum predictum. Uno enim modo fertur in ipsum delectando et in eo conquiescendo. Alio modo in quodcūq₃ ipm phibens insurgendo ad remouendum vel omne tal' boni impeditiuū. ⁊ sic accipitur sufficientia ⁊ distinctio aliorum trium capitalium vitiorum: puta ire/acidie/ ⁊ inuidie. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: φ cōtra phibens seu impediens huiusmodi bonū appetibile supradictum/ dupl'r appetitus insurgit. Uno enī modo insurgit appetitus cōtra omne impediens seu phibens quodcūq₃ trium bonorum appetibilium pdictorum: siue illud sit bonum vtile siue delectabile siue honestum. ⁊ talis insurrectio vniuersalis est ira. non enim ira est aliud φ habitualis vel actualis insurrectio cōtra impedimentum appetibile cuiuscunq₃. Secūdo modo est insurrectio contra impediens bonū appetibile aliquod speciale: ⁊ maxime cōtra impediēs bonum spirituale ⁊ honestum. huiusmodi autem talis insurrectio potest esse vel contra impediens tale bonum secūdum esse ⁊ in rei veritate: vel cōtra impediens ipm secūdum videri ⁊ opinionē seu famā aliorum. Primo modo posset appetitus insurgere dupliciter: videlicet positiue ⁊ priuatiue. Primo mō insurgēdo nulla potest in ipo esse inordinatio imo ordinatio. est enī virtuosum ⁊ commendabile insurgere positiue cōtra quodcūq₃ impediens bonū honestū. Ut autē secūdo modo appetitus insurgit contra impediens tale bonū puta priuatiue/potest esse in ipo inordinatio ppter defectum qr vel nō īsurgit sic efficaciter vt deberet contra impediens tale bonū ad bonū huiusmodi psequēdū. ⁊ sic oritur inordinatio in appetitu/ que dicitur acidia. sicut enī in alimēto corporali bonus sapor multum facit ad hoc vt appetitus trahatur in bonū delectabile: sic in bono honesto qd̄ ē cibus qdā spūalis/gustus ei' sapor trahit mētē ad tale appetibile. ⁊ hinc est φ cui sapit bonum rationis despicit oīa alia corpalia bona scd̄m phm.7.ethicor. ⁊ p ɔ̄ns qn̄ appetitui despicit operatio bōa scd̄m rectā

rationē/tunc in ipo oritur inordinatio que acidia nūcupatur. nec eñ acidia est aliud ꝙ tristitia de opatione bona a recta ratione dictata: q̄ tristitia nō est nisi quoddā despere respectu talis boni. quod quidem despere ꝓhibet appetitum insurgere efficaciter ad ipz bonū ꝓsequēdū/ ꝛ ad ipm impediēs remouendū. ¶ Si aūt sit bonum honestū tm̄ scdm videre ꝛ existimationē aliorum: qꝛ vez est aliquid qd facit bonū illud minus apparere in cōspectu hominū: hoc quia huiusmodi bonū vnius reperit maius vel equale in altero/ ꝓpter qd alius nō reputat excellens: tūc omnis appetitus insurgēs ad repellendū tale bonum in altero: quod quidem est repressiuum boni sui scdm famā/ est inordinatus inordinatione que dicitur peccatū inuidie. nō eñ inuidia est aliud ꝙ tristitia de bono alterius nō absolute: sed inquantū bonū ꝓpriū inuidi facit minus in conspectu aliorum. ꝛ hoc est quia bonū in plures diuisum nō appet in vno ipsorū tātū quātū si esset in vno solo. ¶ Sic apparet numerus ꝛ sufficientia. 7. capitalium vitioꝝ que ad oīa vitia se extēdūt aliquo duoꝝ ṗdictoꝝ modoꝝ: excepto vitio superbie qd est scdm Gregoriū vbi supra/ caput ꝛ principium seu origo omniū ṗdictoꝝ. ¶ Sed nūquid vitia ista. 7. capitalia su pradicta sunt cōmunia ad oīa tam mortalia ꝙ venialia peccata: an tm̄ ad mortalia se extēdūt? Dicendum ꝙ imo ad oīa. nō eñ oē peccatum circa actū auaritie nec gule nec luxurie nec vane glorie nec ire nec acidie nec inuidie est peccatum mortale: sed circa quodlibet ṗdictoꝝ quādoqꝫ cōmittimus mortale peccatū/ ꝛ aliquando veniale tm̄. Ex quolibet etiā istorū. 7. capitaliū vitiorū oritur nō tm̄ mortale sed etiam veniale peccatū. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Circa distinctionem quadragesimātertiā/ in qua Magister postꝙ determinauit de peccato in generali determinat de peccato in spiritū sanctū in speciali: Quero primo vtrū sit aliquod speciale peccatū tm̄ ī spiritū sanctū. ¶ Et videtur ꝙ sic. qm̄ scdm ꝙ dicit Magister in litera/ est quoddā genus peccati ceteris grauius ꝛ abominabiliꝰ/ qd dicit peccatū in spiritū sanctū. ¶ Cōtra. quia oēs tres ꝑsone sunt vnus deus a quo sunt oīa ṗcepta: contra que sunt omnia peccata vt dictū est in questione alia. sed faciens contra ṗceptum plurinō magis peccat ī vnū ꝙ in aliū. ergo nec aliquis magis peccat in vnam personam diuinā ꝙ in aliam. ¶ Responsio. vbi est dicendum Primo ad quesitum. Secundo est inquirendum an peccatum in spiritum sanctū possit esse in aliquo per se solum: an necessario presupponat aliqd aliud peccatum.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ tripliciter posset intelligi aliquod peccatū esse in spiritū sanctū magis ꝙ in aliquā aliarū ꝑsonarū. Uno modo ꝙ diceretur peccatū ī spiritū sanctū tm̄ qꝛ esset eius offensa ꝛ non alicuius alterius personarum. Alio modo ꝙ dicatur peccatū in spiritū sanctū quia est error vel iniuria respiciēs spiritū sanctum magis ꝙ patrem vel filium. Tertio modo peccatū in spiritū sanctū dicitur esse illud qd est directe ex aliquo opposito alicui appropriato spiritui sancto/ vel excludit aliquid qd est ipsi appropriatū magis ꝙ alicui aliarū personarū. ¶ Hoc ṗmisso/ pono tres cōclusiōes. ¶ Prima est: ꝙ nullū est nec esse potest peccatū ī spiritū sanctū vt primo modo acceptū. ¶ Hec ꝓbatur/ licet sit euidens ꝑ se: qm̄ peccatū nō pōt dici nec itelligit ī scriptura esse offensa diuina tāꝙ illud propter qd deus cōturbetur nec in aliquo immutet. non magis eñ deus de aliquo peccato offenditur ꝙ de bono nec magis gaudet de bono opere creato ꝙ de peccato aliquo isto modo. sed dicitur peccatū offensa dei: quia est illud ꝓpter qd deus ipse peccatorē affligere statuit ꝛ punire. ꝛ quia in humanis puniens aliū ꝛ affligēs offensus dicitur contra ipsum: premians autē dicitur eius amicus: ideo deus contra peccatores dicitur offensus/ aliorum aūt amicus. ¶ Sed ꝯstat ꝙ pena peccatoribus ꝓ quocūqꝫ peccato debita non magis est spiritus sancti ꝙ patris ꝛ filij etiā appropriate/ sicut nec gloria nec gratia electorū/ licet gratia seu charitas ipi appropriet. sunt eñ indiuisa ad extra opa trinitatis. ergo cū nulla culpe dicatur dei offensa nisi ratione pene sibi debite a deo peccatoribus inferende/ sequitur ꝙ nullū peccatum potest dici peccatū in spiritū sanctū isto modo: vez tāꝙ offensa sancti spiritus magis ꝙ patris. ¶ Cōfirmat. qꝛ cum offensa non dicatur de deo nisi ratione pene inflicte vel infligende ab ipo/ ꝑ ꝯsequēs peccatū quodlibet illorum in diuinis vniformiter offensa esse dicitur/ a quibus pena culpe debita ꝯsimiliter infligitur vel infligetur. sed pena cuiuslibet peccato debita ab omnibus ꝑsonis est vniformiter seu cōsimiliter infligenda. ergo ꝛc. ¶ Secunda cōclusio est: ꝙ peccatū in spiritū sanctū sumptū scdo modo est possibile ꝛ de facto. ¶ Hec ꝓbat. qm̄ cōstat ꝙ de diuersis personis diuersi sunt articuli fidei. Alius eñ est articulus respiciens patrem/ alius filiū/ alius spiritum sanctū: vt ꝙ a patre filioqꝫ ꝓcedit. sed contra diuersos fidei articulos diuersi possunt esse ꝛ fuerūt ac etiā sunt de facto errores. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmatur. quia greci nō errant circa personā patris: cū ipm esse generantē filium cōfiteantur/ nec circa personā filij: quem filiū a patre genitum confitētur: sed errant circa spiritum sanctū negātes ipm a patre ꝛ filio ꝓcedētem. ergo ꝛc. ¶ Ex hoc vlterius sequitur ꝙ etiam possit esse peccatū in spiritum sanctum non tm̄ erroris seu infidelitatis predictum: sed etiam irreuerentie vel blasphemie seu iniurie specialis. quoniā omne qd potest intellectus distincte intelligere/ et respuere siue nolle ꝛ velle. sed persona spiritus sancti potest distincte intelligi. ergo ꝛ circa ipsam sine errore intellectam: quia vez vt a patre ꝛ a filio ꝓcedētem/ potest quis ferri indebite ipam blasphemando vel aliquā irreuerentiaz specialem ipsi ac iniuriam faciendo. ¶ Cōfirmat. quia ꝛ de facto etiā fideles quādoqꝫ orant patrem tm̄/ quādoqꝫ filium/ quādoqꝫ spiritum sanctū: vt dicētes Ueni creator spiritus reple tuoꝝ ꝛc. sed distincte aliquid intelligens distincte potest peccare in ipm ꝑ irreuerentiam vel blasphemiā aliquā specialē. ergo ꝛc. ¶ Sed qꝛ nullo ṗdictorum modorum accipitur in litera nec ꝯmuniter in scriptura peccatum in spiritum sanctū: ideo sequitur Tertia cōclusio: que est ꝙ peccatū in spiritū sanctum est possibile ꝛ multiplex vt tertio mō sumptū: vez vt ipm nō est directe in ꝑsonā spiritus sancti/ sed in aliquod ipsi appropriatū: puta in gratiā vel aliquē eiꝰ effectum. ¶ Hec declarat. qm̄ licet oē peccatū mortale sit gratie expulsiuū: tm̄ aliq̄ sunt q̄ ipi vez charitati seu gratie directe specialiter opponunt: q̄. 7. esse dicunt. Quorum alia opponūt diuine misericordie a qua ē ipa gratia: vt desperatio/ ꝛ ṗsumptio q̄ aliquis de diuina misericordia male sentit putās ipam eē q̄si dissolutā/ nō aliqua iustitia religatā/ ꝓpter qd in peccatuz audacius se ꝓijcit et immergit. Alia. 5. peccata in spiritum sanctum sunt cōtra gratiā ipam scdz se sumptā. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ē sciēdū: ꝙ grā spūs sancti pōt cōparari vel ad illū in quo est peccatū ī spiritū sanctū: vel ad ꝓximū ī ordine ad quē aliqs peccat isto peccato. Et ṗmo mō peccare ī gratiā

dei directe est remouere dispositiones ad ipsam habēdā peccatori necessarias. cuiusmodi dispositiões sunt cōuersio pctōris ad deū per cordis gemitū & lamentū: cōtra quā dispositionē ē finalis impenitētia & cordis obduratio seu obstinatio. ¶ Scdo aūt modo vz vt aliquis dei grā data gratis vel gratum faciens respicit alium: sic ɔtra ipsam oritur triplex peccatum in spūm sanctū. quia vno modo pōt quis venire cōtra gratiam in alio existentem tm̄ affectu interiori: & alio modo effectu seu actu exteriori. Primo modo quis venit & peccat cōtra grām alterius qñ displicet ipsi interius: & hoc pōt ɔtingere dupliciter. vno eīm mō alicui displicet bonum sui proximi: q2 ipsum apprehendit vt diminutiuum sui proprii: & tale pctm̄ in spūm sanctum dicit̄ inuidia fraterne felicitatis. Alio modo quis ɔtristat̄ de gratiis facta proximo absolute: & hoc est deterius et multo iniquius q̄ primū. Secundo quis venit vel peccat ɔtra grām & bonū proximi/ non tm̄ cōsensu interiori/ sed etiam conatu exteriori ipm̄ impugnando: & tale peccatū dicit̄ impugnatio cognite veritatis. Et sic apparet septē esse species seu modos peccatorū in spūm sanctū: per q̄ omnia peccator venit contra diuinā grām differenter/ vt est ex p̄cedentibus manifestum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: apparet ex p̄dictis qd dicendum. quia ɔstat q̄ pctōr in spūm sanctū i p̄cedēti articulo dictor: aliq̄ sūt q̄ aliq̄ alia p̄supponūt peccata: vt desperatio/ finalis īpenitētia/ cordis obduratio vel obstinatio & īpugnatio agnite veritatis. Alia autem q̄ alia non p̄supponunt: sed ad ipsa alliciūt & inducunt: vt presumptio nimia seu confidentia fatua de diuina misericordia. Alia aūt sunt q̄ nec aliqd aliud supponūt: nec ad oīa: sz ad aliqua tm̄ trahunt: vt inuidentia fraterne felicitatis. ¶ Primū istorum apparet. quia innocens non indiget penitentia: nec per ɔn̄s finalis impenitentia/ cordis obstinatio/ & desperatio habēt locum in ipso. qdlibet eīm istorū respicit nō tm̄ vt in se existit aliqd peccatum: q2 nullus est impenitens nisi de culpa contracta: nec desperatus nisi de venia: qua non indiget nisi ex ipsa contracta culpa. non potest etiā esse induratus nisi in peccato. g̃ &c. ¶ Secūdū vz q̄ p̄sumptio nimia & inepta de diuina misericordia nō supponat aliud ante se pctm̄/ apparet. quia qd est in aliquo vel esse pōt cuiuscūq3 peccati principiū productiuum/ nullum p̄supponit in eo peccatum. sed ista p̄sumptio & falsa existimatio pōt esse in aliquo principiū eum trahens ad omne aliud pctm̄. nullum eīm est inconueniēs hmōi p̄sumptionis vel indebite existimationis peccatum p̄cedere in aliquo aliud q̄dcunq3 delictum. sed sicut timor de iustitia a culpa retrahit: ita spes ac confidentia nimia de venia obtinenda & de misericordia ad ipsam oēm culpā allicit & inducit. quare &c. ¶ Tertium/ videlicet q̄ inuidētia fraterne felicitatis non p̄supponat necessario peccatum aliud/ appet. nullum enim peccatū: sed magis proximi bonum est istius peccati inuidie obiectum. sed p̄dicta peccata in spūm sanctū ideo supponunt alia/ sz ab eis distincta/ quia ipsa respiciunt quodammodo vel sicut obiecta/ vt apparet de finali impenitentia induratione & desperatione: quorum qdlibet est de alio peccato quasi vt de obiecto: vel vt principiū motiuū: sicut impugnatio agnite veritatis supponit vel inuidētia fraterne vtilitatis/ vel excessum peruersitatis & iniquitatis. ergo &c. ¶ Qz autem hmōi vitiū non trahat sicut presumptio de diuina misericordia indifferēter ad omnia vitia: apparet. trahit tamē & inducit ad aliquod puta ad impugnationem agnite veritatis & ad omnem detractionem & murmurationem cōtra proximum ipsum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio apparet solutio ex predictis.

Secūdo quero: vtrum peccatum in spūm sanctum sit grauissimū. ¶ Et videt̄ q̄ sic. quia peccatum irremissibile grauius est q̄cunq3 alio remissibili. sed peccatum in spiritū sanctum est irremissibile quocunq3 alio remissibili existente secundū illud Matth. 12. Quicunq3 dixerit verbū cōtra filium hoīs remittetur ei: qui aūt dixerit ɔtra spūm sanctum verbū/ non remittet̄ ei nec in hoc seculo nec in futuro. ergo &c. ¶ Contra. q2 odium dei est maximum peccatorum. sed diuinū odium non est aliqd illorum peccatorum in spūm sanctum in q̄stione alia expressorum. g̃ &c. ¶ Responsio. Et primo ad quesitū. Secūdo ad qddā aliud huic annexum/ puta an sit remissibile an irremissibile istud peccatum in spiritum sanctum.

Quantum ad primum: dicitur communiter q̄ illud peccatum est grauissimū. Qd probatur tā ex eius principio ex q̄ p̄cedit/ q̄ etiam ex sibi opposito a quo auertit. ¶ Ex p̄mo sic arguit̄ scdm Grego. 25. moral. multo grauius peccat̄ studio/ hoc est ex certa industria seu malitia/ q̄ infirmitate/ & etiā q̄ ex ignorantia. sed pctm̄ ī spūm sanctū nō est ex infirmitate seu īpotētia nec ex ignorantia sed ex certa industria & libertate siue electione pura. ergo &c. ¶ Maior apparet. quia cum pctm̄ ideo scdm August. sit peccatum q2 voluntarium: per ɔn̄s ibi est plus de peccato vbi est plus de voluntario: & econuerso ibi minus vbi est voluntariū remissius. sed in peccato ex industria plus est de voluntario q̄ in peccato facto ex ignorantia/ vel in alio facto ex impotentia seu infirmitate/ hoc est ex passione aliqua inclinante. in vtroq3 eīm istorum videt̄ esse voluntarium cū nolūtario aliquo modo mixtum: non autem in peccato facto sine ignorantia seu deceptione: & etiam sine impotentia siue passione aliqua hoīem īpellēte & quodammodo cōpellēte: quale peccatū est omne qd est factum ex sola industria seu malitia. quare &c. ¶ Ex secundo vz ex opposito a quo pctm̄ ipsum auertit/ arguit̄ sic. grauius est pctm̄ quo hō ab aliq̄ effectu spiritui sancto appropriato/ vel ab eius principio auertit̄ directo. sz tale est qdlibet peccatum in spiritū sanctum/ vt apparet per singula discurrēdo. desperare eīm est refugere seu abijcere diuinam misericordiam: & per ɔn̄s grām ab ipso puenientem. p̄sumere est diuinam iustitiam negare & misericordiā spernere. omnis eīm ille misericordiam spernit q̄ sine iustitia ipsam p̄sumit. impugnare agnitā & catholicam veritatem est refugere ipsam agnitam veritatem. inuidere fraterne gratie est ipsam grām repellere: et sic de alijs. ergo &c. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: est sciendum q̄ peccatum in spūm sanctum pōt dupl'r accipi scdm p̄dicta in alia questione. Est enim vnum qd est speciale peccatum & distinctū ab alijs generibus peccatorum/ vt inuidētia fraterne felicitatis/ & īpugnatio agnite veritatis: & ad qd respicit vl'r quodcūq3 peccatum nō magis vnū q̄ alterum: vt obduratio & finalis impenitentia. esto eīm q̄ obduratio seu obstinatio sit speciale peccatū respicit tm̄ seu exigit vt obiectum non aliqd speciale tm̄: sed qdcunq3 peccatū. Quocūq3 aūt istorū modorū accipiat̄ peccatum in spūm sanctū/ dupl'r potest intelligi ipm̄ esse irremissibile. Vno modo simpl'r de potentia ordinata. Alio modo non q̄ simpl'r sit irremissibile: sed quia difficiliter. Non potest aūt aliqd peccatū dici irremissibile tertio mō puta simpl'r absolute: cū peccatum remitti non sit aliud q̄ ipm̄ ad penam non imputari: & deus nullam culpam necessario imputet ad aliquā penam/ sz tantummodo cōtingenter. ¶ Hoc premisso appet quid dicendum. Cōsi-

enim primo q peccatum in spiritum sanctum p finali impenitentia acceptum est irremissibile primo modo: vez de potentia dei ordinata. ¶ Secundo q aliud peccatum quodcumque speciale in spiritum sanctum non est irremissibile isto modo: sed difficulter remissibile. ¶ Primum apparet. constat enim q nulla mortalis culpa cum qua quis moritur / est vnquam remittenda de dei potentia ordinata: cum omnis talis puniatur pena eterna. sed peccatum in spiritum sanctum isto modo acceptum respicit vniuersaliter omne peccatum mortale: cum quo sine penitentia quis discedit. non enim finalis impenitentia de peccato veniali: sed tantum de mortali dicitur peccatum in spiritum sanctum. ergo et cetera. Non tamen finalis impenitentia sic accepta est peccatum in spiritum sanctum aliquod illorum que fuerunt in questione alia numerata / vt dicetur. ¶ Secundum / vez q peccatum in spiritum sanctum alio modo sumptum non sit irremissibile isto modo apparet. quia constat q omne peccatum quantumcumque grauissimum deus statuit homini viatori esse mediante penitentia remittendum. sed peccatum in spiritum sanctum hoc modo sumptum est peccatum viatoris in via actualiter permanentis. ergo et cetera. ¶ Tertium / vez q difficulter sit remissibile / declaratur. quoniam difficilius est penitere de peccato ex certa industria perpetrato quam de ipso ex impotentia vel ignorantia facto. sed peccatum in spiritum sanctum est vt dictum est peccatum ex certa industria factum seu perpetratum. ergo difficilius est per penitentiam repellere ipsum. sed deus statuit nullum peccatum mortale alicui remittere sine penitentia mediante. ergo et cetera. ¶ Confirmatur. quia alia peccata mortalia ab isto licet mereantur penam eternam: non tamen merentur peccatorem excludi a diuina misericordia quantum est ex conditione ipsorum immo propter ignorantiam decipientem et passionem vehementem ad peccatum inducentem merentur diuinam misericordiam penam culpe debitam remittentem. sed omnia peccata alia a peccato in spiritum sanctum fiunt aliquo istorum modorum vez aut ex ignorantia siue deceptione aut impotentia siue passione. econtrario autem: quia peccatum in spiritum sanctum fit ex certa industria / meretur penam eternam: a qua non meretur liberari per diuinam misericordiam. quoniam quod opponitur directe diuine misericordie et gratie / non meretur ipsam. sed peccatorum in spiritum sanctum aliud opponitur immediate diuine misericordie / vt patet duo: vez desperatio que misericordiam negat: et presumptio que ipsam vitiat / cum sine iustitia ipsam ponat. Alia autem opponuntur gratie per quam diuina misericordia liberat a culpa / vt duo vltima: puta inuidia fraterne felicitatis et impugnatio agnite veritatis. Alia autem remouent dispositionem ad gratiam: vt duo intermedia puta finalis impenitentia et obduratio seu obstinatio in peccato. sed quod opponitur directe diuine misericordie et gratie vel dispositioni ad ipsam seu remouet aliquod istorum non meretur diuinam misericordiam culpam per gratiam remittentem. ergo et cetera. ¶ Sed circa predicta sunt duo dubia. ¶ Primum est / an omne peccatum ex certa industria tamen factum sit peccatum in spiritum sanctum. ¶ Secundum quomodo quodcumque peccatum in spiritum sanctum est directe contra aliquem effectum spiritui sancto appropriatum. ¶ Ad primum dicendum est: q non. potest enim etiam venialiter quisque peccare ex certa industria tamen. sed constat q nullum veniale peccatum dicitur peccatum in spiritum sanctum. ergo et cetera. ¶ Loquendo etiam de peccato mortali tamen non videtur q omne mortale peccatum ex certa industria factum sit in spiritum sanctum / saltem vt peccatum istud in spiritum sanctum est speciale peccatum ab aliis distinctum. quoniam quodcumque et cuiuscumque generis peccatum potest fieri ex certa industria absque passione aliqua inclinante. et ita si peccatum sic factum esset in spiritum sanctum / non distingueretur formaliter istud peccatum ab aliquo aliorum. quare et cetera. ¶ Ex hoc sequitur: q cum aliquod peccatum inuidie sit ex passione aliqua impellente: vt quoniam est dolor seu tristitia de bono alterius non absolute sed apprehenso tanquam diminuente bonum proprium inuidentis / ergo non omnis inuidia est peccatum in spiritum sanctum / supposito q de ratione istius peccati sit q fiat ex sola industria omni passione circumscripta. ¶ Ad secundum respondetur q effectus spiritui sancto appropriati sunt spes / timor / cognitio veritatis fidei et morum / gratie fraterne bonum / detestatio cuiuscumque contra dei reuerentiam existentis / et respuitio transitorie delectationis delectationi eterne incompossibilis. ¶ Contra primum istorum / vez contra spem est desperatio. ¶ Contra secundum / vez contra timorem presumptio. ¶ Contra tertium / vez contra cognitionem veritatis eius impugnatio. ¶ Contra quartum puta contra gratiam / inuidentia fraterne gratie. talis enim puta inuidus repellit quantum in se est in se gratiam a proximo: et ideo meretur eam perdere in seipso. ¶ Contra quintum / vez contra detestationem peccatorum est propositum nunquam penitendi de peccato. quod propositum est speciale peccatum ab omnibus aliis distinctum. per quod quidem debet intelligi finalis impenitentie: que ponitur vnum illorum sex peccatorum in spiritum sanctum. licet enim istud propositum nunquam penitendi possit esse respectu cuiuscumque peccati tam mortalis quam etiam venialis: tamen ipsum secundum se sumptum est speciale peccatum a quolibet illorum de quibus est distinctum. Finalis autem impenitentia negatiue sumpta / vez pro penitentie carentia in qua moritur quilibet damnatorum non est speciale peccatum / immo non dicit aliquod peccatum ab aliis in quibus quilibet talium moritur / distinctum. licet enim homicidium sit peccatum et adulterium: et sic de quolibet aliorum: non penitere tamen vt negatiue solum acceptum non est peccatum ab illis de quibus est penitendum distinctum. quare et cetera. ¶ Non tamen est intelligendum q omne propositum nunquam penitendi sit peccatum in spiritum sanctum: sed solum illud quod est peccatum mortale: quale est propositum nunquam penitendi de aliquo mortali qualicumque peccato: non autem illud quod est tamen veniale peccatum / quale forte est propositum non penitendi de aliquo tali vel tali veniali peccato sed perseuerandi in ipso. ¶ Contra sextum et vltimum / vez contra respuitionem transitorie delectationis / est obstinatio seu induratio in peccato. per ipsam enim non videtur esse aliud intelligendum quam firmum propositum semper adherendi delectationibus peccatorum incompossibilibus delectationibus beatorum. ¶ Sic ad questionem. ¶ Ad rationem in principio respondetur: q sicut preceptum de dilectione dei non connumeratur cum aliis decem preceptis: quia est radix omnium ita nec odium diuinum quod est grauissimum peccatum: quia radix aliorum / cum per quodlibet peccatorum moueatur inordinate aliqualiter contra deum / numeratur contra aliquod aliorum. Nec per consequens est intelligendum peccatum in spiritum sanctum esse grauissimum vt ad istud: sed tamen vt ad alia omnia comparatum. Vel posset dici q est peccatum in spiritum sanctum. est enim odium directe charitati oppositum. charitas autem appropriatur spiritui sancto.

CIrca distinctionem quadragesimamquartam et vltimam: in qua magister determinat de potentia peccandi et de principatu seu presidentia seculi: Quero de istis duobus. ¶ Et primo de primo: vtrum liberum arbitrium sit potentia peccandi. ¶ Et videtur q sic. quia vnum et idem est principium male et bene seu meritorie operandi: sed posse mereri est tamen liberi arbitrii. ergo et posse demereri. sed hoc est potentia peccandi quod potest demereri. ergo et cetera. ¶ Contra. quia potentia peccandi dicit ordinem ad malum. sed liberum arbitrium est bonum quod nullum habet ordinem ad malum: sicut nec vnum aliquod quorumcumque oppositorum aliorum ad alterum. ergo et cetera. ¶ Responsio. vbi sic procedam. Primo dicam ad quesitum. Secundo inquiram an potentia peccandi sit a deo an ab aliquo alio.

Quantum ad primum: est sciendum ꝙ

potentia peccandi dupl'r potest sumi. Uno mō vt dicit absolute potētiam debite vel indebite eligendi/q̄lis est illa q̄ potest ↄformiter vel difformiter eligere recto dictamini intellectus: ⁊ hoc siue talis potentia possit exire in actum siue non ex aliquo accidēte. Alio modo potest accipi potentia peccandi magis stricte ꝓ eadem potētia supradicta/q̄ vez pōt debite vel indebite eligere ⁊ i vtrūq₃ istoꝝ actuum exire. ¶ Hic duplex modus accipiendi potētiā peccādi potest declarari in exemplo de duabus potētijs calefaciendi: puta de duob⁹ caloribus duorum ignium: quorū vnus non posset exire in actū calefaciendi nisi alius posset deo vnī ad talem actum ⁊ non alteri coagente. sicut enī calor q̄ posset in actū exire diceretur potētia calefaciendi vno modo: ⁊ alius qui non posset deo sibi non coagēte diceretur potentia calefaciēdi alio modo/vez q₂ q̄tum ē ex se tā potest in actum sicut alius calor si deus sibi coagetet sicut illi/ita ↄsimiliter est dicendū in ꝓposito de potentia peccandi. Quocunq₃ autem p̄dictoꝝ duorū modorum accipiēdo potentiā peccandi/liberum arbitriū esse potentiam peccandi dupliciter potest intelligi. Uno modo ꝙ liberum arbitriū sit aliq̄d in creatura rationali ab ipsa distinctum/cuius sit posse bene vel male eligere: ⁊ per cōsequens posse peccare. Alio modo ꝙ hmōi liberum arbitriū qd̄ dicit esse potentia peccandi/sit ab ipsa rationali creatura totaliter indistinctū. Posset etiā hic distingui de potentia peccandi peccato commissionis ⁊ de potētia peccandi peccato omissionis.

His premissis: pono tres conclusiones

¶ Prima ē: ꝙ liberū arbitriū sumptuz ꝓ aliquo a rationali creatura distincto non est potentia peccandi. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ aut liberū arbitrium qd̄ dicit esse a creatura rationali distinctū/accipit ꝓ actu arbitrandi ⁊ arbitratū libere eligendi: aut pro principio istoꝝ duorum actuuz ꝓductiuo/puta arbitrationis seu dictaminis ⁊ electionis. sed nullo istoꝝ modorum liberum arbitrium sumptū pōt poni potētia peccandi. ḡ ⁊c. ¶ Minor apparet. qm̄ constat ꝙ nec actus arbitrandi nec eligēdi est potētia peccādi. nulla enim electio est potētia peccandi/lz in ipa possit esse pctm̄. principium etiā bonoꝝ actuum productiuum non est aliq̄d a rōnali creatura distinctum/vt patuit i p̄cedentib⁹: vbi de distinctione vel indistinctiōe potētiarū aīe ab ipsa fuit actum. ḡ ⁊c. ¶ Secūda ↄclusio est: ꝙ liberum arbitriū sumptum ꝓ ipsa rationali creatura cui⁹ est imediate arbitrari ⁊ arbitratū libere eligere vel respuere/est potētia peccādi peccato ↄmissionis. ⁊ hoc p̄mo mō accipiendo potentiam peccandi quando est in gratia cōfirmata: ⁊ secundo modo qn̄ non est ↄfirmata. ¶ Hec ꝓbatur. qm̄ creatura rōnalis dicit in gr̄a cōfirmata qn̄ nō pōt peccare: nō ↄfirmata autem qn̄ pōt peccare. sed rōnalis creatura semꝑ potest peccare peccato cōmissionis sicut calidū pōt circa passum in actum calefactionis deo sibi coagēte. ergo ꝙ rationalis creatura beata nō possit in actū peccati commissionis in quem pōt creatura non beata: hoc nō potest esse nisi quia de⁹ necessarius ad oēm effectū scd̄e cause ꝓducēdū vult vni coagere ⁊ nō alteri non magis tn̄ vna q̄ alia est ex se pōt in actū pcti ↄmissionis q̄ alia: sicut nec vnū calidū in actuz calefactionis circa passum magis q̄ alterū eque intensum. sed nō potens exire in actū peccandi ꝓpter deū sibi nō coagētē: in quē tn̄ posset ipso sibi coagente/dicit potentia peccandi p̄mo modo: potens autez exire deo coagente sibi de facto siue coagere statuēte de potentia peccandi secundo modo accepta. ergo ⁊c. ¶ Ex p̄dictis sequitur corollarie: ꝙ in qualibet rationali creatura btā est potentia peccandi/immo ipsa creatura est potētia peccandi p̄mo mō acceptā. nō enī aliter nō beatus pōt peccare difformiter recto rōnis dictamini eligendo: q̄ posset esto ꝙ nunq̄ de facto peccaret btūs si de⁹ vniformiter vtriq₃ coassisteret ipsis ⁊ i qd̄ cūq₃ eis possibile vniformiter ⁊ ↄsiliter coagere statuēdo sicut p₃ in exēplo p̄dicto superius de plurib⁹ calidis eq̄ perfectis: quoꝝ vnū nō potest esse q̄tū est ex se magis calefactiuū q̄ alterū. quare ⁊c. ¶ Sed ↄtra p̄dicta forsitan argueret. qm̄ liberū arbitriū conformatū voluntati impeccabili ⁊ inobliquabili/qualis est diuina/nullo modo pōt peccare. sed liberuz arbitriū btōꝝ est diuine volūtati q̄ ē regula inobliquabilis ⁊ impeccabilis/conforme. ergo nō potest peccare. ¶ Respondet ꝙ per hoc liberū arbitriuz beatoꝝ dicitur diuine voluntati conforme: q₂ non potest eligere aliq̄d contra dictamen rationis recte. ꝙ aūt hoc non possit/est quia deus ad hoc ipsi non coagere statuit alioqui deo sibi volente coagere ad omnia sibi possibilia vniformiter sicut prius/ↄsimiliter posset bene ⁊ male eligere: ⁊ per ↄñs peccare vt prius. Concedo igit totā rōnē ⁊ cōclusionem/vez ꝙ btūs non potest peccare: q₂ diuine voluntati concors ꝓpter rationem dictam. ¶ Conclusio tertia est: ꝙ liberum arbitrium p̄dicto modo puta pro rationali creatura acceptū est potentia peccandi peccato omissionis etiā deo ipsi non coagente nec coagere statuente. ¶ Hec apparet. qm̄ tale peccatum non consistit in alicuius ꝓductione sed tn̄ in omissione alicuius act⁹ debiti ab omittēte. sed licet ad agendū sit cuicūq₃ scd̄e cause necessaria actiō p̄me cause: non tn̄ est ipsi necessaria ad nō agendū: nec per ↄñs ad aliq̄d omittēdū. ḡ ⁊c. ¶ Cōfirmat. q₂ non magis creature rationali est necessaria actio p̄me cause ad nō agēdū puta ad actum aliquē sibi debitū omittēdū q̄ calido ad non calefaciēdū ⁊ cuicūq₃ alteri cause secunde ad non ꝓducendum effectum sibi debitum. sed nulla causa secunda indiget p̄ma coagente ad non agendum sed tn̄ ad agendum. hmōi aūt omissionis peccatum nō dicit nec exigit alicuius actus ꝓductionē sed eius suspensionez. ḡ ⁊c. ¶ Si forte contra hoc arguat: q₂ tunc videret ꝙ quilibet beat⁹ posset peccare saltem isto modo peccato omissionis/lz non commissiōis ¶ Ad hoc potest dici ꝙ non sequitur. qm̄ hmōi omissionis pctm̄ est suspensio seu p̄termissio non cuiuscunq₃ actus sed illius solius q̄ est debit⁹ ⁊ necessarius omittenti. sed beatus quilibet non est ad aliud actum q̄ ad beatificum obligatus: nec ad istū etiā vt in se sumptū est obligatus cum non sit in sua potestate: sed ad transeūdum ꝑ eū sup eius obiectum/vez deū diligēdo ipm̄. hoc aūt non potest omittere actu beatifico in ipso continue existente: ḡ nullius alterius actus omissio pōt esse peccatum in eo. q̄re ⁊c. ¶ Ex p̄dictis appet ꝙ bene dixerūt illi qui dicūt ꝙ potentia peccandi est liberum arbitrium nō absolute sūptū sed tn̄ illud qd̄ est de nihilo ꝓductum. oportet enī illud liberū arbitrium citra p̄mū qd̄ est impeccabile ⁊ inobligabile/ē de nihilo ꝓductum q₂ creatum: ⁊ talis est potentia peccandi aliquo p̄dictoruz modoꝝ. ¶ Nec valet qd̄ obijciūt ↄtra hoc aliqui de beatis quorum liberū arbitriū ē creatum: nec tamen pōt peccare: vt ex p̄cedentibus est ostensum. ¶ Hec de primo.

Quantum ad secundum: dicunt aliqui

ꝙ potentia peccandi dupl'r vel tripl'r pōt accipi. Uno mō vt dicit immediatū ordinē ad actū peccandi substratum. Alio modo vt dicit hmōi ordinis fundamētum. Si p̄mo modo/sic dupl'r: q₂ aut ordo ille est ad actum substratum aut ad eius difformitatem q̄ est formaliter ipm̄ pctm̄. Si p̄mo modo: talis ordo vtiq₃ est a deo: sicut vtrūq₃ eius extremum puta actus pcti positiuus ⁊ liberū arbitriū qd̄ est eius principiū ꝓductiuū. Scd̄o aūt modo ordo sūpt⁹

nõ est aliquid sicut nec eius terminus qui ẽ peccatũ for-
maliter sumptũ. ⁊ ideo talis ordo non põt esse a deo sicut
nec pctm̃. Accipiẽdo aũt potentiã peccandi vltimo mõ
vz ꝓ fundamento ordinis ad actum peccati substratuz
constat ꝙ potentia hmõi est a deo: cum talis potẽtia sit
intellectualis natura. ¶ Sed hic mod⁹ dicendi lz non in
conclusione principali quã ponit/tñ in aliis antecedenti
bus q̃ assumit/deficit: quando dicit ꝙ potentia peccandi
põt accipi ꝓ ordine ad actum substratum. quem ordinem
dicit esse aliq̃d positiuum ab vtroqꝫ extremorum eius di-
stinctũ: puta ab actu ipso producto ⁊ ab eius principio ꝓ
ductiuo. Hoc siq̃dem non est verum: nã tunc nullam cñ cãm
secundam ⁊ eius effectum est talis ordo medius ponen-
dus tanq̃ forma aliqua positiua ab ipsa secunda causa ⁊
a suo effectu distincta/vt in principio huius libri ꝓlix⁹
est ostensum. q̃ lz actus hmõi substratus sit effectus posi-
tiu⁹ sui fundamenti puta liberi arbitrii: ex hoc non debz
inferri aliq̃s talis ordo tanq̃ res aliqua positiua ab istis
duob⁹ extremis distincta. ¶ Cõfirmatur. qr creatura ra-
tionalis male vel bene eligens non producit aliquid nisi
actum hmõi absolutũ/vz debite vel indebite electiõis
nec est verisimile ꝙ ordo hmõi quẽ tu ponis/causet a deo
nec põt causari ab aliquo alio. q̃ ⁊c. ¶ Preterea. qr aut
hmõi ordo ꝑcedit actũ/aut sequitur ipm̃/vel est simul cum
eo. Sed nõ potest dici ꝙ ꝑcedat: qr creatura rationalis
q̃ eligit vel respuit primo ⁊ immediate post dictamen intel
lectus practicũ/ ponit actum. Nec ꝙ simul fiat hmõi ordo
cum actu: qr nulla forma ꝓducit in eligente vel respuẽte
alia ab actu eligendi vel respuẽdi supponente actũ prac-
ticum dictandi. Nec sequitur/ propter eandem ratio-
nem: vel esto ꝙ sequatur/propter ipsum talem ordinem
non ordinatur eius subiectum seu fundamentum qḋ dici
tur esse liberum arbitrium/ ad actum eius terminũ: cum
priora non sint ordinata per posteriora ꝑsupponentia ip
sa existere ordinata. quare ⁊c. ¶ Cõfirmatur. qr ois rela-
tio scḋm ponentes eam est ab extremis effectiue: ⁊ ẽ po-
sterior eis ordine nature. sed priora vt dictũ ẽ non possũt
posteriori aliquo ordinari amplius q̃ seipsis. non video
etiam ꝙ absoluta extrema magis aliqua mediante for-
ma relatiua possint ordinari formalr̃ q̃ seipsis. q̃re ⁊c. ¶ Pre
terea secũdo ostendo ꝙ esto ꝙ talis relatiuus ordo pone
ret inter peccatum seu eius actum substratũ siue funda-
mentum vel principium ꝓductiuum/nõ deberet dici nec
posset potentia peccãdi ordo hmõi. qm̃ sicut potentia ca-
lefaciendi dicit illud a quo põt esse calor: non aũt illḋ a q̃
potest esse aliq̃d aliud a calore: nec etiam illud qḋ potest
esse a calore qḋ q̃dem nõ est calor: sic consimilit potẽtia
peccandi dicitur denominatiue illud a q̃ potest esse act⁹
peccandi: non aũt illḋ a q̃ põt esse aliq̃d aliud a tali actu
commisso vel omisso. Nec aliq̃d qḋ nõ est pctm̃ vt ei⁹ sub
stratũ/dicitur potentia peccandi/esto ꝙ sit ab ipsa poten
tia peccandi. Sed ꝯstat ꝙ ordo hmõi/si ponat/nõ est pec
catum formalr̃ nec materialiter sumptum/nec est illud a
quo est ipsum peccatum: sed est ab ipsa potentia peccan-
di non inquantum potentia peccandi: cum ab ipsa vt ta
lis non sit nisi peccatum: sicut nec a potentia calefaciẽdi
nisi calor. ergo hmõi ordo non põt dici potentia peccãdi
esto etiam ꝙ ponatur. ¶ Confirmat. quia qḋ est a pecca
to seu actu ipsi substrato/non põt esse potentia peccandi
nec cñ potentia peccandi est a peccato sed potius econ-
uerso. sed hmõi relatiuus ordo non tñ est a potentia pec
candi si ponat/sed etiaz ab actu peccandi ꝓductor: cũ ois
relatio vt dicunt sit ab extremis vel saltem a fundamẽto
⁊ hic ponatur relatiuus ordo non tñ potentie peccandi
ad actum: sed ecõuerso ipsius actus ad potentiam. q̃ ⁊c.
¶ Et ideo aliter est dicendum. ¶ Ad cuius euidentiam
est sciendum: ꝙ nec actiua potentia nec passiua signant
aliquid per se vnum: sed multa: puta potentia actiua im-
portat formã aliquã absolutã ⁊ ꝯnotat effectũ ipsi possi
bilẽ effectiue: sicut ⁊ potẽtia passiua similiter significat ma
teriam vel subiectum/⁊ ꝯnotat actum aliquem siue for-
mã sibi possibilem subiectiue. ¶ Ex hoc sequitur ꝙ potẽ
tia peccãdi/de qua queritur in proposito/dicat tria/duo
vz positiua puta creaturam intellectualem peccabilem
⁊ actum commissum vel omissum ipsi possibilem: ⁊ tertio
importat aliquid priuatiuum puta illius actus deformi
tatem q̃ est formaliter ipm̃ peccatum. ¶ Hoc premisso et
ꝑsupposito ex alibi declaratis/appet quid dicendum ad
questionem qua querit a quo sit potentia peccandi. qr
tria importat: quorum primũ puta liberum arbitrium ꝓ
rationali creatura sumptũ est a deo tñ. Scḋm vz actus
commissus/a deo ⁊ ab agente creato puta ab ipso libero
arbitrio. Tertium aũt qḋ est priuatiuum puta ipm̃ pec-
catũ vt formaliter sumptum/est tñ a libero arbitrio crea
to: non autem a deo. ¶ Hoc põt declarari in exemplo de
potentia intellectiua. de q̃ si querat a quo sit/ non potest
dici ꝙ tñ sit a deo nec tñ ab agente creato. qm̃ duo impor
tat/puta intellectualem ⁊ substantialem formam ⁊ acci-
dentalem: puta intellectionem sibi possibilẽ. Primũ aũt
istorum est tñ a deo. Secundum aũt põt esse ab ipso ⁊ ab
agẽte creato. Si tñ potentia intellectiua dicatur tñ de
principio intellectionis ꝓductiuo ⁊ receptiuo actu circũ
stantionato a solo deo/ẽ intellectiua potẽtia sic accepta.
Consimiliter per ois de potentia peccandi in ꝓposito ẽ
dicendum. ¶ Sic ad questionẽ. ¶ Ad rõnem in principio
qñ dicit ꝙ liberum arbitrium est bonum qḋ nullũ habet
ordinem ad malum: si intelligas ꝑ hmõi ordinem formaz
aliquam per se vnam positiuam ab ipo libero arbitrio ⁊
a malo distinctam/concedo: qr nec potentia peccandi est
est aliquem talem ordinem: sed importat seu connotat ip
sum malum puta peccatuz. qḋ quidẽ est a libero arbitrio
lz bono. ipm̃ enim lz bonum formaliter est malum virtua
liter/ ꝓ quanto ad malum morale seu peccatum est indif
ferens ⁊ ad bonum. non cñ malum seu peccatum potest
esse magis q̃ bonuz a malo sed a bono tñmõ effectiue/eo
modo quo peccatum dicitur habere causam aliquam ef-
fectiuam/vt fuit in precedentibus declaratum.

Vltimo quero de secundo: vide
licet de potestate seu principatu seculi: vtrum
hmõi secularis potentia presidendi sit a deo
¶ Et videtur ꝙ sic per Apostolum sic dicẽtẽ
13. c. ad Ro. Omnis aĩa potestatibus sublimioribus sub-
dita sit. Cuius rationem innuit cum subiungit. Non cñ ẽ
potestas nisi a deo. ¶ Cõtra. quia qḋ nihil est nec a deo
nec ab aliquo esse potest. sed hmõi potestas nihil est. non
cñ põt dici ꝙ sit forma aliqua absoluta: nec etiam respe
ctiua. q̃ ⁊c. ¶ Responsio. vbi sic ꝓcedam. Primo cñ ind
ram quid per hmõi potestatem sit intelligendum. Secũ
do dicam ad quesitum / vz an potestas hmõi sit a deo.
Tertio/an fuisset etiam talis potestas in statu innocen-
tie. Quarto/an subditi teneantur dominis temporalib⁹
obedire.

Quantum ad primum: est opinio quo
rundam dicentium ꝙ hmõi potentia presidendi seu do-
minandi importat respectum aliquem realem domini
ad seruum: sicut ⁊ seruitus est respectus conuersus subdi
ti ad dominum ꝑsidentem. q̃ q̃dem respectus mutu⁹ cau
satur ꝑ actum voluntatis siue consensum mutuum extre
morum. sicut exemplificãt de matrimonio in quo causat
in vtroqꝫ ꝯiugũ relatio mutua dominij que est potestas
corporum ipsorum ꝑ actum seu cõsensum mutuum eorũ

¶ Alij dicũt ꝙ potestas hmõi dominandi dicit respectũ aliquem non realem/ sȝ tñmodo rationis. ¶ Sed neuter istoꝝ modoꝝ dicendi est rationabilis nec possibilis. Et ideo arguo contra vtrũq. ⁊ primo contra primum sic. potestas est illud quo quis potest in aliquid: sicut potestas calefaciendi illud a quo calor est possibilis. sed esto ꝙ talis relatio poneret/ ꝓpter ipsam nullus posset in aliquid ergo nec ipsa potest dici potestas/ esto ꝙ ponatur. ¶ Cõfirmat. quia non magis potestas dominandi dicit aliquẽ respectum realem nec etiam rationis dñi ad seruum: q̃ potentia calefaciendi dicat aliquem talem respectum caloris productiui ad calorem sibi possibilem. sed potestas calefaciendi non dicit aliquẽ talem respectum. qm̃ soluȝ dicit illud a quo põt fieri calor. talis autẽ non est forma aliqua respectiua. ẜ cum nec potestas dominandi dicat nisi illud quo dñs potest seruum regere ac ob indebita coercere ⁊ qñ oportet punire/ quoꝝ nullũ ipsi cõuenit ꝑ respectũ: sequitur ꝓpositũ/ veȝ ꝙ potestas nullum importat ordinẽ respectiuum. ¶ Preterea/ aut hmõi relatio dominij causatur in dño a seipso vel a seruo. sed nullum horum potest poni: vel esto ꝙ ponatur/ habetur intẽtum/ veȝ ꝙ potestas non importat t alem respectum. quoniã nec dñs est potens super seruum nec seruus est domino obligat⁹ ꝓpter aliq̃d in aliquo ipsorum ab altero vel a seipso causatum: cum solis extremis absolutis positis quocunq alio circumscripto vnum alteri sit subiectum. ẜ ⁊c. ¶ Secundo ostendo ꝙ etiam talis relatio non sit ponenda vt ab eis ponit. qm̃ aut intelligunt ꝙ causetur realiter per actum volũtatis: aut ꝙ sit sequela ipsius. Sed nõ potest poni primum. qm̃ anima per actum voluntatis nõ causat formam aliquam realem in obiecto volito/ sicut nec per actum intellectus ĩ obiecto intellecto: nec per actum aliquem alium cognitiuum in obiecto cognito. Nec põt poni scdm/ puta ꝙ hmõi relatiões dominij ⁊ seruitutis sint ꝯsequẽtes actũ volũtatis sicut paternitas ⁊ filiatio actũ generationis. q: si post actũ consensus ꝯsequerentur huiusmõi relatiões/ ⁊ post superueniẽtẽ actũ oppositum/ veȝ dissensus tollerent. hoc aũt ẽ falsuȝ. nihil enim ꝓpter dissensum tollit ab aliquo dissentiẽtium qd ad seruitutẽ ptineat nec ad dominium. ergo ⁊c. ¶ Cõfirmatur. q: esto ꝙ relationes consequerentur ⁊ ponerent post actum voluntatis/ nõ possent esse effectiue ab alio q̃ ab extremis. hoc autem poni non potest: tũ quia vt dictum est intellectualis natura per nullũ actum intelligendi vel volẽdi ꝓducit in obiecto intellecto vel volito aliquid effectiue: tum quia nulla talis relatio ponitur de nouo nisi posito nouiter aliquo eius extremo/ puta fundamento vel termino hic aũt nullũ extremoꝝ ponit nouũ: sed tm̃ actus siue cõsensus mutuus ipsorum. ergo ⁊c. ¶ Preterea si dominiũ importaret respectũ aliquem causatum per p̄cedentem cõsensum: tunc sequeretur ꝙ posset destrui ipm hmõi dominium per subsequentem dissensum. hoc autem est falsum. ergo ⁊c. ¶ Cõtra secundum modum dicẽdi illorum q̃ ponunt ꝙ potestas hmõi dominandi dicat respectũ aliquẽ rationis/ arguo. qm̃ aut ꝑ hmõi respectũ intelligunt aliquid positiuum ab extremis distinctum: aut nõ. Si nõ/ nihil ad ꝓpositum: q: tunc potestas secundum hoc non dicit aliquid aliud q̃ extrema. Si autem dicant ꝙ relatio huiusmodi rationis est aliquid positiuum ab extremis distinctum: aut est realiter in aliquo extremorum: aut tantuȝ intentionaliter. Sed nõ potest poni primũ: q: tũc nõ esset relatio rationis: sed realis. Nec secũdũ/ ꝓpter duo ꝑdicta que ꝯtra opinionẽ aliã sunt arguta. veȝ Primo: q: esto ꝙ ista relatio isto modo intentionaliter in aliquo poneretur nõ posset dici potestas: cum ab ipsa nec ꝓpter ipsam non posset aliq̃d fieri/ sicut de relatione reali superius est argutum. Scdo. q: nec etiam talis ratiõis relatio magis q̃ relatio realis aliqua potest poni: vt potest ꝓbari consimiliter sicut de relatiõe reali superi⁹ est ꝓbatũ. ẜ ⁊c.

¶ Et ideo aliter est dicendum. Ad cuius euidentiam/ est sciendum ꝙ sicut potentia calefaciendi non dicit formaȝ aliquam per se vnam: sed significat caloris ꝓductiuum principium/ ꝯnotando ipsi possibilem effectũ/ sicut alias fuit prolixius declaratum: ita de potestate quacunq dominandi ⁊ qualitercunq presidẽdi consimiliter ꝑ omnia est dicendũ/ veȝ ꝙ nec dominium nec seruitus dicunt formam aliquam per se vnam: sȝ vtrũq horum est nomen cõnotatiuum significans diuersa ⁊ eadem lȝ ordine conuerso. Dominium em̃ primo importat superiorem: ⁊ secundo connotat inferiorem. ⁊ econuerso seruitus primo inferiorem/ ⁊ scdo superiorem. ¶ Et ideo tũc ad propositum accedendo/ dico: ꝙ sicut potestas conficiendi vel peccatores absoluendi non est vt declarabitur in quarto aliũ q̃ sacerdos potens verba ꝓferre cui de⁹ assistit ⁊ assistere statuit ad panem conuertendum in corpus suum ⁊c. ⁊ ad penitentem confessum veraciter absoluenduȝ: ita consimilit nec potestas dominandi debita est aliud a duobus extremis quorum vnum est ad obediẽdum alteri obligatum. qd nõ est ꝓpter relationem realem nec rationis nec aliquã aliã formã in aliquo ipsorum causatam: vt imaginant opiniones due predicte: sed ex aliorum de quo in sequenti articulo erit sermo. ¶ Hec de primo.

Quantũ ad secundum: est sciendum ꝙ potestatem huiusmodi seu p̃cipatũ esse a deo/ potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ sit ab ipso tanq̃ res aliq̃ per se vna/ modo quo omnis creatura ẽ alia ab ipso. Alio modo ꝙ sit ab eo nõ tanq̃ forma aliqua per se vna ab extremis distincta: sed quia ꝙ vnum extremorum sit obligatum alteri ad obediendum ipsi qd p̃ esse dicit potestas huiusmodi/ sit ab ipso. Qd etiã põt intelligi dupl̃r: q: vl̃ ꝙ sit ab ipso immediate statuente: vel ꝙ sit ab ipso non statuẽte: sed statutuȝ alterius approbante: vel etiam tertio ꝙ sit ab ipso non statuente: nec etiam approbãte sed tm̃modo permittente. ¶ Hoc p̃misso dicendum est ad q̃stũ. ¶ Primo ꝙ potestas p̃sidendi seu dominandi vt primo modo sumpta/ veȝ pro forma ab extremis distincta: nec est a deo nec ab alio aliquo. ¶ Scdo ꝙ potestas hmõi secundo modo sumpta est a deo aliquo predictorum trium modorum/ veȝ aut vt ab instituente immediate: aut vt ab approbante: aut tertio vt a permittente. ¶ Primum apparet. quoniam vt probatũ ẽ in alio articulo/ nihil ẽ nec per consequẽs ĩ aliquo eẽ potest hmõi potestas dominãdi seu potentia sic accepta. quare ⁊c. ¶ Secundum etiaȝ declaratur. qm̃ aliquem potestatem deus per se imediate instituit: vt ecclesiasticã/ q̃ respicit aliq̃d soli deo possibile: puta conuersionẽ panis in corp⁹ suũ ⁊ vini in sanguinem: ⁊ absolutionem penitentis a peccatis contractis. ⁊ etiam potestas aliqua secularis vt monarchie ⁊ notabiles principatus fuerũt a principio isto modo a deo. Qd probat per illud .i. Esdre. c.i. Hec dicit Cyr⁹ rex Persarum: omnia regna terre dedit mihi dñs deus celi ⁊ terre. Et hoc idem apparet Ezechielis primo: vbi glossa exponit visionem quatuor animaliũ de quatuor monarchijs diuinit⁹ institutis. Aliques autem alias seculares potestates ab hominibus institutas deus ipse approbauit: vt omnes que per electionem ⁊ volitionem hoim fuerunt postea debite introducte. sic em̃ secundum August. deus res quas condidit administrat/ vt ipsas suas operationes ⁊ motus agere sinat. Dispositio autẽ humana sufficit ad institutionem ⁊ ꝑmissionem talium secularium potestatum ⁊ inferiorum principatuum. Alias aũt potestates vt tyrannorum sibi terras ⁊ terraruȝ ⁊ locorum dominia vsurpantium deus non approbat nec instituit: sed per

mittit. ¶ Hec de secundo.

Quantum ad tertium: est sciendum quod duo sunt actus principatus ⁊ secularium potestatum: vȝ dirigere alterum ⁊ punire ac cohibere ipsum. Propter vtrunque horum actuum est necessarius princeps ⁊ vtilis bono communitatis. Est siquidem primo necessarius propter primum. quoniam non omnes homines sunt equaliter preditti discretione naturali nec lumine intellectus: nec per consequens omnes sciunt sufficienter ⁊ prudenter regere semetipsos: propter quod indigent aliquo dignitate superiore a quo regantur ⁊ debite dirigantur. quem/vȝ sui ⁊ aliorum directorem oportet esse preditum lumine rationis. Et ideo dicit philosophus primo Politi. quod prediti mente sunt apti ad regendum. potentes autem corpore ad assequendum. Quod etiam secundus actus vȝ coercere ⁊ punire / sit necessarius et expediens communitati hominum: probatur. quia non omnes sunt amatores virtutis: nec agunt virtuose: ⁊ ideo necessarius est superior vt compellat ad obseruantiam legum et ad virtuose agendum: ⁊ puniat transgressores. Ista duo sunt ex quibus probatur principatus esse necessarius ⁊ expediens communitati hominum ad bene viuendum. quoniam constat predictos duos actus esse necessarios ad bene viuere totius communitatis. sed huiusmodi duo actus constituunt rationem principatus. ergo ⁊c. ¶ His premissis apparet quid ad istum articulum sit dicendum. Constat enim quod non fuisset necessarius in statu innocentie principatus quantum ad secundum actum duorum predictorum/vȝ quantum ad compellendum ⁊ puniendum: fuisset tamen expediens ⁊ vtilis quantum ad aliud primum actum/vȝ ad regendum. ¶ Primum probatur. quoniam actus compellendi ⁊ puniendi est necessarius ⁊ expediens in statu nature lapse propter indebite ⁊ male agentes. sed in statu innocentie nullus male egisset: ergo nec propter istum actum principatus ibi necessarius fuisset. ¶ Secundum autem: vȝ quod propter alium actum puta ad dirigendum/ibi principatus fuisset ⁊ expediuisset/probatur. quoniam licet nullus male egisset: tamen non quilibet equaliter preditus fuisset naturali discretione ⁊ lumine rationis: immo vnus fuisset in hoc inferior quam alius. sed superior in discretione ⁊ naturali ingenio rationis est aptus regere alium inferiorem secundum debitam rationem: ergo in statu innocentie congrue fuisset potestas ⁊ dominatio in vno ad aliorum directionem licet non ad ipsorum punitionem. ¶ Hec de tertio.

Quantum ad quartum & vltimum constat dominis temporalibus esse obediendum/iuxta illud prime Petri. 2. Subditi estote omni humane creature propter deum: siue regi quasi precellenti: siue ducibus tanquam ab eo missis. ⁊ infra. Serui subditi estote in omni timore dominis non tantum bonis ⁊ modestis: sed etiam dyscholis. ¶ Hoc autem est intelligendum quantum ad illa ab eis imperata: que non sunt contra diuina beneplacita/consilia/ ⁊ mandata. Unde Augustinus in libro de verbis domini sermo. sexto de hoc loquens sic dicit. Si potestas iubeat aliquid quod non debeas facere/hoc sane contemne. Potestatum ipsarum humanarum rerum gradus aduerte. si aliquid iusserit curator nonne faciendum est? si contra proconsul iubeat. non vtique contemnis potestatem si elegeris maiori seruire. nec hinc debet minor irasci si maior prelatus est rursum si aliquid proconsul iubeat: ⁊ aliud imperator: ⁊ aliud deus iubeat/deo seruiendum est. Deo enim seruire regnare est. Propter eius ei seruitium ⁊ promptum famulatum regnum consequimur sempiternum. ad quod nos perducat ipse trinus ⁊ vnus deus/qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat. Amen. Laudetur Christus benedictus rex ⁊ princeps eterne glorie in seculorum secula. Amen.

Finis auspicatus disputatorum in Primum & Secundum Sententiarum libros per Venerabilem Patrem Guilhelmum de Rubione Ministrum Prouinciæ Aragoniæ ordinis. F. Minorum: impressorum apud Parrhisios accuratione Iodoci Badii Ascensii: Impensis autem eiusdem: & Michaelis Conradi: nec non Simonis Vincentii bybliopolarum laudabilium. Ad Calendas Martias sub annum Sesquimillesimum decimumoctauum.